②

KURDISTANICA

by: Ali Jawshani

Dictionary

ENGLISH
KURDISH
PERSIAN

M-Z

منتدى إقرأ الثقافي
www.iqra.ahlamontada.com
للكتب (كوردى , عربي , فارسي)

www.mangpub.com
ISBN:978-600-7748-21-3
9 786007 748213
۱۳۰۰۰۰ تمەن - ٦٠٠٠٠ دینار

ئەم کتێبە

لە ئامادەکردنی پێگەی

(منتدى إقرأ الثقافي)ە

WWW.IQRA.AHLAMONTADA.COM

بۆ سەردانی پەیجی پێگە:

https://www.facebook.com/iqra.ahlamontada/

بۆ سەردانی پێگەکە:

http://iqra.ahlamontada.com

Pronunciation table

Consonants		Vowels		
Symbol	Keyword		Symbol	Keyword
p	**pen**	short	ɪ	**bit**
b	**back**		e	**bed**
t	**ten**		æ	**cat**
d	**day**		ɒ	**dog** (*BrE*)
k	**key**		ʌ	**cut**
g	**get**		ʊ	**put**
f	**fat**		ə	**about**
v	**view**		i	**happy**
θ	**thing**		u	**actuality**
ð	**then**			
s	**soon**	long	iː	**sheep**
z	**zero**		ɑː	**father**
ʃ	**ship**		ɒː	**dog** (*AmE*)
ʒ	**pleasure**		ɔː	**four**
h	**hot**		uː	**boot**
x	lot**ch**		ɜ	**bird**
tʃ	**cheer**			
dʒ	**jump**	diphthongs	eɪ	**make**
m	**sum**		aɪ	**lie**
n	**sun**		ɔɪ	**boy**
ŋ	**sung**		əʊ	**note** (*BrE*)
w	**wet**		oʊ	**note** (*AmE*)
l	**let**		aʊ	**now**
r	**red**		ɪə	**real**
j	**yet**		eə	**hair** (*BrE*)
			ʊə	**sure** (*BrE*)
			uə	**actual**
			iə	**peculiar**

/ˈ/ shows main stress
/ˌ/ shows secondary stress

BrE: British English ○ *AmE* or US: American English

Abbreviations کورتەنیشانەکان

specifically ○	ب.ت. به تایبەت
e.g. exampli gratia ○	ب.ن. بۆ نموونە
atomic number ○	ژ.گ. ژمارە گەردیلەیی
symb. ○	ن. نیشان یان نیشانە

pl.	=	plural
sing.	=	singular
sth	=	something
sb	=	somebody
adj	=	adjective
adv	=	adverb
interj	=	interjection
pron	=	pronoun
prop	=	proposition
conj	=	conjunction
n	=	noun
etc	=	et cetera

Dictionary

Kurdistanica Dictionary

English-Kurdish-Persian

Ali Jawshani

First Edition

Volume Two

Mang Publications 2015

Mang Publications

Two-Volumes Dictionary

First Published 2015

All right reserved; no part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying recording or otherwise, without the permission in writing pf the publisher(s).

ISBN (set): 978-600-7748-21-3

ISBN (Volume Two): 978-600-7748-23-7

Contents

Volume Two

Pronunciation Table	I
Abbreviations	II
The English Preface	VI
How to use the Dictionary	VII-IX
The Dictionary (Volume Two)	1661-3262

Appendices

Geographical names	3263-3271
Irregular verbs	3272-3276
Roman Numbers	3277

Preface

This dictionary is the result of over 15 years of continuous research, compilation and fieldwork. It comprises approximately 100,000 main entries and sub-entries and thousands examples, expressions, idioms, phrases and sentences with special uses and collocations.

My aim has been to produce a dictionary that can be useful and beneficial for users and self-study.

Typical users of this dictionary include authors, translators, researchers, scientists, journalists, writers, students and etc.

The Kurdistanica is not intended to be exhaustive.

Finally, I wish to record my personal thanks to all those encouraged the author and to others (experts, craftsmen, skilled workers, aged persons etc.) and to innumerable friends and acquaintances who have contributed to this dictionary; to members of my own family; but above all to my mother, my wife and my son, whose help and tolerance have been exemplary.

Ali Jawshani

Bokan 2014

How to use the Dictionary ◊ چۆنیەتی بەکارهێنانی فەرهەنگەکە

سەروشەکان headwords

- ڕێنووسی سەروشەکە
- کۆی سەروشەکە
- کۆی ئەمریکایی سەروشکەکە

naevus /ˈniːvəs/ *noun, pl.* naevi /-vʌɪ, -viː/, US nevus
خاڵی زگماک (بنەڕەت: لە لاتینەوە) ۞ خال مادرزاد

acanthus /əˈkænθəs/ *noun, pl.* acanthuses or acanthi
1 کەنگر، گیائالوش؟، گیواوەسەودا؟ [تووخم *Acanthus*] 2 (بیناسازی) گەڵاکەنگری (لە سەرکۆڵی Corinthian دا؛ بنەڕەت: بە ڕێگای لاتین لە *akanthos* یۆنانی، لە *akantha* "دڕوو"، لە *akē* "نووکی تیژ") ۞ 1 کنگر 2 اکانتوس

aardvark /ˈɑːdvɑːk, US ˈɑːrdvɑːrk/ *noun*
مێرووخۆرە، بەرازی عەرزی یان خاکی (گیانەوەرێکی شیردەر لە باشووری ئەفریکا، لووت (لمۆز) و زمان‌درێژ و ڕەهۆڵ‌کەن burrowing، مێرووەکان (و مۆریانەکان termite) دەخوا [*Orycteropus afer*]) ۞ خوک خاکی

سەروشە هاوڕێنووسەکان homograph

punt /pʌnt/ *noun*
قوفە، بەلەم: بەلەمێکی پەل shallow و درێژ و بن‌تەخت، بنەڕەت: ئینگلیسی کۆن، لە *ponto* لاتین، ئاماژە بە ferry boat یکی بن‌تەخت) ۞ کَرَجی

punt /pʊnt/ *noun*
پۆنت: یەکەی بنەڕەتی پارەی کۆماری ئیرلەند، بەرامبەر بە سەد pence (بنەڕەت: ئیرلەندی بە واتای "pound") ۞ پونت

ناوی زانستی یان لاتین binomial

salsify /ˈsælsəfi/ *noun,* also oyster plant or vegetable oyster
1 (ڕووەک‌ناسی) شنگ، ئەسپینگ، گیایێکی ئاوێتەی composite دووساڵە [*Tragopogon porrifolius*] 2 ڕەگ یان بنجی شنگ ۞ 1 شنگ 2 رگ شنگ

بەشی مێژووی وشەکە یان بنەڕەتناسی وشەکە

archegonium /ˌɑːkɪˈɡəʊnɪəm/ *noun, pl.* archegonia /-ɪə/
سەرڕەگەزە: نێرکەی liverworts، mosses، ferns و زۆرینەی conifer ـەکان (بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *arkhegonos* یۆنانی، لە *arkhe-* "chief" + *gonos* "race") ۞ مادگی برخی گیاهان

بەشی ئاوەڵناوی بەراورد و باڵا

naughty /ˈnɔːti/ *adjective* (naughtier, naughtiest)
1 بەدفەڕ، نارەسەن، هاروهاج، ناجسن، شەیتان، شلوق، خراپ، لاسار، قسەنەبیس، لا، گوێنەدەر، بێ‌گوێ 2 ناحەز، ناشیرین، بێزاوی، هەرزانە ۞ 1 تخس، حرف‌نشنو، شریر، بدذات 2 زشت

کورتەوشە و بەشە تەواوەکەی

NAD *noun, abbreviation.* nicotinamide adenine dinucleotide
(زیندەکیمیا) coenzyme ی $C_{21}H_{27}N_7O_{14}P_2$ کە لە زۆر کاردانەوەی ئۆکساندنی زیندەوەری یان زیندەناسی‌یانەدا biological oxidation گ نگە ۞ ناد

سەروشەی سەرەکی و زانیاریی‌یەکانی

potassium /pəˈtæsiəm/ *noun*
(کیمیا) پۆتاسیۆم، پوتاسیۆم (بە ژ.گ. 19، ن. K) ۞ پتاسیم

کۆی سەروشەکە

zamia *noun,* pl. zamias
زامیا: جۆرێ سیکادی ئەمریکایی بنک‌ئەستووری دارین، بەرەکەی لاکێشەیین [تووخم *Zamia* خێزان Zamiaceae]) ۞ زامیا

ڕێنووسی ئەمریکایی‌یەکەی

behaviour /bɪˈheɪvjə(r)/ *noun,* US behavior
ڕەفتار، ڕەوتار، هەڵس‌وکەوت، ئاکار، جووڵانەوە، ڕەوشت، کردەوە، کردار: ۞ *the feeding behaviour of predators*
رفتار، سلوک، حرکت، عمل

epimer /'ɛpɪmə/ *noun*
ژووریارژە، ئیپی‌میر: هەریەک لەو دوو stereoisomer کە لە ڕێکخستن‌دا جیاوازن (epimerism ؛epimeric /-'merɪk/ *adj* /ɪ'pɪm-, ɛ-/ *n*) ۞ اپی‌مر

> دارشتەکانی سەروشەکە

salmonella /ˌsælmə'nelə/ *noun, pl.* salmonellae /-liː/
سالمۆنێلا: جۆرێ بەکتریا کە دەبێتە هۆی ژاراوی‌بوونی چێشت [توخم *Salmonella*] (salmonellosis /-'ləʊsɪs/ *n*؛ بنەڕەت: لە ناوی بەسەرگەری بەیبەر Daniel E. *Salmon*) ۞ سالمونلا

> ناوی ئەو کەسانە و... کە سەروشەکە لەوان هەڵگیراوەتەوە

zoosemiotics *noun, pl.*
نیشانەناسی گیانەوەری، ئاژەڵ‌نیشانەناسی: لێکۆڵینەوەی ئەو دەنگ و نیشانانە signal کە لە لایەن گیانەوەرانەوە بۆ پێوەندی communication بەکاردێتن، وەک خوێندنی باڵندە و کلکەلەقێی سەگەکان ۞ زوسمیوتیک

> لێکدانەوەی سەروشەکە

damage limitation *noun,* also damage control
مەهار یان کۆنترۆڵی زیان(لێ‌کەوتن)، بەرتەسک‌کردنی زیان و زەرەر، سنووردارکردنی زیان و زەرەر ۞ محدودیت‌سازی خسارت

> هەروەها ئەمەشی پێ دەڵێن

nucleotide *noun*
(زیندەکیمیا) ئاوێتەیێکی پێکهاتوو لە nucleoside کە پێوەندی بە کۆمەڵێکی فۆسفاتی‌یەوە هەیە، یەکەی پێکهاتەیی بنەڕەتی ترشەڵۆکە نیوکلیئیکەکان پێکدێنێ (بڕوانە nucleoside) ۞ نیوکلئوتید

> گەڕاندنەوە بۆ بەراورد و زانیاری زۆرتر

histidene /'hɪstɪdiːn/ *noun*
(زیندە(وەر)کیمیا) هیستیدین: ترشەڵۆکی ئەمینۆ $C_6H_9N_3O_2$ کە پێکهێنەری constituent سەرەکی زۆربەی پرۆتینەکانە و ماکێکی بنەڕەتی‌یە لە خۆراکی مرۆڤ‌دا (بنەڕەت: لە *histos* یۆنانی‌یەوە لەگەڵ ine- + ide-) ۞ هیستیدین

> بوار یان مەڵبەندی بەکارهێنان

vertebral /'vɜːtəbrəl, US 'vɜːrt-/ *adjective*
بڕبڕەیی، مۆغەرەدار، بڕبڕەدار، سەربە تیرەگەی پشت، spinal: *a vertebral fracture* ۞ فقراتی، مهرەدار

> نموونەیێ بۆ سەروشەکە (و هەروەها جارویار بە شێوەی کەوانەی گۆشەداریش دێ ‹›)

telocentric *adjective, noun*
تیلۆسێنتریک: ڕەنگ‌تەنێ chromosome کە ناو(ەند)پارژەکەی centromere لە کۆتایی‌یەوە هەڵکەوتبێ (بەو شێوەیە شێوەی میلێکی هەیە) <a telocentric chromosome> ۞ تلوسنتریک

oxytocin /ˌɒksɪ'təʊsɪn/ *noun*
(زیندەکیمیا) هۆرمۆنێ کە لە لایەن ڕژێنەی pituitary یەوە ئازاد دەکرێ و دەبێتەهۆی یەک‌هێنانەوەی منداڵ‌دان $C_{43}H_{66}N_{12}O_{12}S_2$ ۞ اکسی‌توسین

> شێوگ یان فۆرمۆلی سەروشەکە

Wallachain /wɒ'leɪkɪən/ *noun, adjective*
n خەڵکی والاکیا، میرنشینی پێشووی باشووری ڕۆژهەڵاتی ئەورووپا، والاکیایی *adj* سەربە یا پێوەندی بە والاکیاوە هەیە، والاکیایی ۞ والاکیایی

> بابەتە ڕێزمانی‌یەکان

vector /'vektə(r)/ *noun*
1 (بیرکاری) ڤێکتۆر، هەڵگرە، ئاراستە **2** (فڕۆکە) ڕێڕەو **3** (نەخۆشی) ڕاگوێزەر، هەڵگر، ئۆرگانیزمێ کە نەخۆشی‌یەکی تایبەتی ڕادەگوێزێ **4** (بۆماوەناسی) ڕاگوێزە: bacteriophage یان plasmid ێ کە ماکی بۆماوەیی بۆ نێو خانەیێ ڕادەگوێزێ (vectorial /-'tɔːrɪəl/ *adj*: سەربە vector؛ vectorially *adv*) ۞ **1** (ریاضیات) بردار **2** مسیر **3** ناقل **4** وکتور

> ژمارەی واتاکانی بابەتێکی ڕێزمانی

- هێز یان زەبری بنەڕەتی primary stress
- هێز یان زەبری دووەمی secondary stress
- یافتە یان لەیبلی کاتی یان زەمانی
- بە پیتی گەورە upper case
- بە پیتی چکۆلە lower case
- زانیاری شێواز(ە)یی stylistic
- یافتە یان لەیبلی ناوچەیی
- زانیاری زاراوەیی idiomatic
- زانیاری ڕوونکردنەوەیی
- نیشانەی جیاکردنەوەی بەشی کوردی لە فارسی‌یەکەی
- بەش یان وشەکانی تری پێوەندی‌دار بە سەروشە (یان دەزگا)کەوە (ئەم بەشە هەر تایبەت‌مەندی ئەم فەرهەنگەیە)

Yaqui /ˈjaki/ *noun, pl.* same or Yaquis

1 ئەندامی گەلی سووریێستی باکووری ڕۆژاوای مەکسیکۆ و ئاریزۆنا 2 زمانی یۆتی-ئازتێکی Uto-Aztecan ئەو گەلە ○ یاکی

sabicu /ˌsabɪˈkuː/ *noun*

سابیکۆ: درەختێکی دانەوێڵەیی کارائیب، دارەکەی شێوەی mahogany دەدا و زۆرتر بۆ گەمی‌سازی بەکاردێتری [*Lysiloma sabicu*] ○ سابیکو

scaramouch /ˈskarəmaʊtʃ, US -muːtʃ/ *noun*

(کۆن) کەسێکی خۆهەڵکێشی ترسەنۆک ○ آدم لاف‌زن بزدل

Kurdish /ˈkəːdɪʃ/ *adjective, noun*

adj 1 سەربە کورد، کوردستانی 2 کوردی، سەربە زمانی کوردی، پێوەندی بە زمانی کوردی‌یەوە هەیە *n* زمانی کوردی ○ *adj* 1 وابستە بە کُرد 2 وابستە بە زبان کردی *n* زبان کردی

earhole /ˈɪəhəʊl, US ˈɪrhoʊl/ *noun*

کونی گوێ (ی دەرەوە) ○ سوراخ گوش

scrummy *adjective* (scrummier, scrummiest)

(قسەڕەق) خۆش، بەتام، بەلەززەت، delicious ○ خوش‌مزه

pass laws *noun, pl.*

(لە ئەفریکای باشووری) قانوونەکانی هات‌وچۆ (بۆ مەهاری مافی ڕەش‌پێستەکان سەبارەت بە نیشتەجێبوون یا سەفەر) ○ قوانین تردد

bootstraps /ˈbuːtstræp/ *noun*

1 ئاڵقەی پشتەوەی پۆتین، ئاڵقەی پش(ت)پۆتین (بۆ ئاسان هەڵکێشان) 2 (pull oneself up by one's bootstraps) شەنگی خۆ لە قوڕ دەرهێنان، بێ‌یارمەتی خەڵک سەرکەوتن، بەڕەی خۆ لەقوڕاو دەرکێشان، لەسەر پێی خۆ ڕاوەستان ○ 1 بوت‌استراپس 2 روی پای خود ایستادن

celled *adjective*

خانەدار، بەخانە، خانە یا کۆمەڵە خانەیێکی هەیە (زۆرتر لە لێکدانا): ئۆرگانیزمێکی تاک‌خانەیی، a single-celled organism ○ سلول‌دار

double-bedded *adjective*

(دیوی هوتێل و هتد) دوو جێخەو، دووکەسە ○ دونفره

Ugaritic /juːgəˈrɪtɪk/ *adjective, noun*

adj سەربە زمانی یوگاریتیایی *n* زمانی سامی پێش‌فینیکیایی pre-Phoenician، بە ئەلفوبێی پوازی cuneiform دەینووسی، لە یوگاریت Ugarit شارێکی کۆنی باکووری سووریا قسەی پێ دەکرا ○ یوگاریتیایی

temple[3] /ˈtempl/ *noun*

جاوبێچ، بەشێ لە دەزگای جۆلایی بۆ ڕاگرتنی پارچە (بەش یا وشەکانی تری دەزگاکە: ستگی جاوبێچ، دارجاوبێچ (یان دارجاوبێچک)، بەرەزەنە (بەرکار)، بانەبە (یا پێی تەنە)، باگیرە، داربانەبە، بەن بانەبە، پشتکار، گووەد، دارگوورە (یا جۆگوورد)، سێترە، لافەباجی، شی (یان شانە یان بەقش)، گیرەی شی، شەبێشە، شەبکە، لادار، سەرەدار، بزدار، مەکووک، ولالە (وەک خولخولە)، بورلک، هەوداکێش (یا ئالکێش heddle)، دەف، ژێردەف، دەفەگیرە، گوێ‌دەفە، شەبۆبە، لالەنگەرە، شانەی لالەنگەرە، بردەلە، مولەقە، بابان، جۆلەکە، تەنک (نێوان دەف و مەکووک)، پەندال، داربەندال، شارە، بەکو (بۆ دانیشتن)) ○ تمبل

M m

M[1], **m** /em, *pl.* Ms, M's, m's /emz/ *noun*
1 ئیم (= سێزدەیەمین پیتی ئەلفوبێی ئینگلیـــزی) 2 (هەروەها m لە ژمارەنووسی ڕۆمی‌دا) هەزار 3 ئامـاژە بـە دەنگـێ دوای L لـە دەسـتەیـێ لـە شتەکان، بابەتەکان و هتد 4 شتێک لە شێوەی پیتی M ۞ 1 ام 2 هزار (در عددنویسی رومی) 4 چیز M مانند

M[2] *abbreviation* 1 medium 2 motorway
1 ئەندازە، نیوەڕاست 2 ئانەڕێ ۞ 1 متوسـط 2 آزادراه

m *abbreviation* 1 metre(s) 2 mile(s) 3 million(s) 4 married 5 male 6 masculine
1 میتر 2 مایل، میل (1609 میتر) 3 میلیۆن 4 هاوسەردار، شووکردوو، بەمێرد، بەشوو، ژنهێناو 5 (پرسیارنامە و هتد) پیاو، مێر 6 (ڕێزمان) نێر ۞ 1 متر 2 مایل 3 میلیون 4 متأهل 5 مرد 6 مذکر

ma /mɑ:/ *noun*
(نافەرمی) دایە، دایکە: *'I want my ma,' sobbed the little girl* ۞ مامان

MA /ˌem ˈeɪ/ *abbreviation* Master of Arts
1 بڕوانامەی ماستێر لە زانستە مرۆڤی‌یەکان‌دا، ماستێرنامەی زانستە مرۆڤی‌یەکان 2 ماستێر لە زانستە مرۆڤی‌یەکانا ۞ 1 درجەی کارشناسی ارشد در علوم انسانی 2 کارشناس ارشد در علوم انسانی

ma'am /mæm/ *noun*
(شێوازێکی بە ڕێزەوە پرسین لە ژن) دادە، یای، خانم، خانمەکەم، خاتوون، خاتوو، دادەکەم، مادام ۞ سرکارخانم

maar /mɑ:/ *noun*
(زەوی‌ناسی) دەمەگڕکانی پەل و پان، بەهۆی تەقینەوەی گڕکانی volcanic explosion بە لێشاوە یان لاڤای کەمەوە پێکهاتووە ۞ مار

Maasai = Masai

mac /mæk/ *noun*
کاکە، هۆی کاکە، برادەر، براکەم (بۆ پرسینی ناونیشان) ۞ آی آقا، داداش

mac /mæk/ = mackintosh

Mac = Mackintosh

macabre /məˈkɑ:brə/ *adjective*
ترسێنەر، تۆقێنەر، ترسناک، ناخۆش، ghoulish، grisly، ghastly: *a macabre tale/joke/ritual* (بنـەڕەت: لـە فەرەنسی، لە *Danse Macabre* "سەمای مەرگ "dance of death") ۞ موحش، هولناک

macadam /məˈkædəm/ *noun*
ماکادام، بەردڕێژ، سەپتک، زیخڕێژ، ڕێگای زیخڕێژ یان چەوڕێژ (*adj* macadamed، بنەڕەت: لە ناوی زەوی‌پێو یان ئەندازیاری بریتانیایی *McAdam* .John L، مەرگ 1836) ۞ ماکادام، سنگ‌فرش، جادەی آسفالتە

macadamia /ˌmækəˈdeɪmiə/ *noun*, also macadamia nut
ماکادامیا: 1 دارێکی ئەوستراڵیایی [تۆخم *Macadamia*: چەندین جۆرن] 2 بەر یان میوەی کاکڵ‌داری خڕی ئەو دارە ۞ ماکادامیا

Macanese /ˌmakəˈni:z/ *noun, adjective, pl.* same
n 1 خەڵکی Macao لە باشووری ڕۆژهەڵاتی کەناری چین، ماکاوی، ماکائۆیی 2 زمانی کریۆلی پۆرتوگالی (جاران لە ماکاو بەکاردێنرا) *adj* سەربە ماکاو، ماکاوی، ماکائۆیی ۞ ماکائویی

macaque /məˈkæk, US -ˈkɑ:k/ *noun*

ماکاک، مەکەک: جۆرێ مەیموون، کە لە ئاسیا و ئەفریکادا دەژی [تـوخم *Macaca*: چـەنـدین جۆرن] ⟡ ماکاک

macaroni /ˌmækəˈrəuni, US -ˈrouni/ *noun, pl.* macaronies

1 هەریـشتە، مەکـەڕۆنی، ماکـاڕۆنی 2 تـەڕپۆش (سـەدەی 18ی بریتـانی کـە بـاوی بێگانـەی دەردینا) ⟡ 1 ماکارونی 2 ژیگولو

macaronic /ˌmækəˈrɒnɪk, US -ˈrɑːn-/ *adjective*

1 تێکەڵـەیی لـە وشـەکانی زمـانی خۆماڵـی و بیانی، تێکەڵوپێکەڵ، تێکەڵە 2 (macaronics) هەڵبەسـتی تێکەڵـە یـان ماکارۆنیـک ⟡ 1 ماکارونیک، آمیزه 2 (macaronics) شعر ماکارونیک

macaroni cheese *noun*, also macaroni and cheese

هەریشتە یان ماکـاڕۆنی بە سۆسی پەنیرەوە ⟡ ماکارونی با سس پنیر

macaroni penguin *noun*

پێنگوئـەنی پۆپنـە، جـۆرێکی چکۆلـە بـە پۆپـەی زەرد، پرتـەقاڵـی یـا ڕەشـەوە، لـە دوورگـەکـانی subantarctic زاوزێ دەکـا [*Eudyptes chrysolophus*] ⟡ پنگوئن ماکارونی

macaroon /ˌmækəˈruːn/ *noun*

حـاجی‌بـادەم، مەکـەروون (= جـۆرێ تۆشـەی سووک، لە سپێنەی هێلکە، شەکر و گوێزهێند coconut یان بادەم) ⟡ ماکارون

Macassar /məˈkasə/ *noun*, also Macassar oil

جۆرێ ڕۆنی سەر، جاران پیاوان بەکاریان دێنا ⟡ روغن ماکاسار

Macassarese = Macasarese

macaw /məˈkɔː/ *noun*

تووتی ئەمریکایی: کلکدرێژ و ئەستوور، ڕەسەنی ئەمریکای ناوەندی و باشووری [*Ara* و توخمە پێوەندی‌دارەکان، چەندین جۆرن] ⟡ ماکاو

Maccabees /ˈmakəbiːz/ *noun, pl.*

شوێنکەوتووان یان خێزانی ڕێبەری جوولەکەی سـەدەی دووهـەم Judas Maccabaeus (Maccabcan /ˌmakəˈbiːən/ *adj*) ⟡ ماکابیز

maccaboy /ˈmækəbɔɪ/ *noun*

برنووتی گوڵاوی یان عەتراوی ⟡ انفیه‌ی معطر

McCoy *noun*, the real McCoy

(نافەرمی) شتی ڕاستەقینە ⟡ چیز اصیل یا حقیقی

mace[1] /meɪs/ *noun*

1 (مێژوویی) گورز، هوێزی، گۆپاڵ 2 گـورز یـان گۆپاڵێ کە لە سەدەکانی نێوەڕاسـتدا Middle Ages بۆ تێکشکاندنی زرێ بەکاردێنرا 3 گورز یـان گۆچـانی دەسـەڵات 4 گـورز یـان گۆچـانی پاتشایی، ب.ت. لە کاتی کردنەوەی ئەنجومەنی گشتی یا زێرین لەسەر مێزی سەرۆکی ئەنجومەن دادەنرا 5 گورزهەڵگر ⟡ 1 گرز، دبوس 2 میس 3 عصای قدرت 4 میس 5 حامل گرز

mace[2] /meɪs/ *noun*

شەشـپەڕ، توێکڵی جۆزبوویا nutmeg (جـۆرێ هەزوێڵەی بۆنخۆشی aromatic spice چێشتە) ⟡ پوست جوز هندی

Mace /meɪs/ *noun*

(دروشمـی بازرگـانی) مـاکێکی کیمیـایی کـە دەپرژێنرێ بە سەروچاوی کابرای پەلامـاردەرەوە (بۆ ماوەیێ ناتوانێ بە باشی ببینێ) ⟡ میس

mace-bearer /ˈmeɪsbeərə(r)/ *noun*

گورزدار، گورزبەدەست، گورزەوان، گورزهەڵگر ⟡ گرزدار

macèdoine /ˈmasɪdwɑːn/ *noun*

1 تێکەڵـە، هەرەمـە 2 تێکەڵـەیێ لـە سـەوزە یـان میـوە کـە ورد دەکـرێ و دەکرێتـە نـاو مرەبـاوە (دەگەڕێتـەوە بـۆ تێکـەڵوپێکەڵـی خەڵـک لـە ئیمپراتـۆری مـەک(ـێـ)دۆنیـا لـە سـەردەمی ئەسکەندەری گەورەدا Alexander the Great) ⟡ 1 مخلوط 2 مـیدوان

Macedonian *noun, adjective*

adj 1 سـەربە مەسـیدۆنیا یـان مەکـدۆنیا 2 Macedonia مەکدۆنی‌یەکان، مەسیدۆنی‌یەکان *n* 1 خەڵکی کۆماری مەسـیدۆنیا یـان ناوچـەی یۆنـانی کـۆنی مەسـیدۆنیا 2 زمـانی سلاڤـی باشووری کۆماری مەسیدۆنیا و چەند بەشێکی نزیکی بولگاریا ⟡ *adj* 1 وابسـتە بـە مقدونیـە 2 مقدونی‌ها *n* 1 اهل مقدونیه 2 زبان مقدونی

macer /ˈmeɪsə/ *noun*

(لە سکاتلەند) کاربەدەستی پاراستنی ئاسایشتی دادگا ⟡ مأمور حفظ انضباط دادگاه

maceration /mæsərˈeɪʃn/ *noun*

1 خووسـاندن، لەئاوهەڵکێشان، لـەخووسـنـان، نـەرمکـردن(ەوە)، تـەڕکردن 2 لاوازی، کـزی، پێچوون، پووکانەوە 3 شتی پێچوو یان پووکاو ⟡ 1 عمل خیـساندن 2 لاغری، تحلیل رفتن 3 چیز تحلیل رفته

macerator *noun*

1 خووسـێنەر، لەئاوهەڵکێشەر، لـەخووسـنـەر، نەرمکەر(ەوە) 2 کزێنـەر، لاوازکـەر، پێچوێنـەر، پووکێنەر ⟡ 1 خیسانده 2 تحلیل‌برنده

macfarlane /məkˈfɑːlən/ *noun*

جـۆرێ ئۆڤـیرکۆت یـان بـاڵاپۆش (بنـەڕەت: لـە ناوی داڕێژەر یان بەرهەمهێنـەری سـەرەتـای ئـەم جۆرە کۆتە) ⟡ نوعی پالتو

Mach /mɑːk, US mæk/ *noun*, also Mach Number

ژمارەی مـاک، خێرایی دەنـگ (یەکـەی پێـوانی خێرایـی ب.ت. فرۆکـە؛ بنـەڕەت: لـە نـاوی فیزیکزانی ئەوستریایی Ernst *Mach*) ⟡ ماخ

Machabees = Maccabees

mache /mɑːʃ/ = lamb's lettuce

macher /'maxə/ *noun*
(نافەرمی، سووکانە) کەللەکەر، مرۆی گرنگ ◌ (عامیانە) کلەگندە

machete /mə'ʃeti/ *noun*
1 کێرد، قەمە 2 چەپەجاغ، سیکارد، ساتۆر (وەکوو چەک، ب.ت. لە ئەمریکای لاتین و سووڕپێستەکانی ڕۆژاوا، لە *macho* سپانیایی، بە واتای چەکوش) ◌ 1 قمه 2 ساطور

Machiavellian /ˌmækiə'veliən/ *adjective, noun,* also machiavellian
adj 1 ماکیاڤیلی‌ئاسا، ماکیاڤیلی‌یانە 2 بەفڕوفێل، فێلاوی، لەبنەوەبڕ *n* (هەروەها Machiavelli) کەسێکی ماکیاڤیلی‌ئاسا (بنەڕەت: لە ناوی Niccolò دەولەت‌پیاو و نووسەری ئیتالیایی *Machiavelli* و کتێبەکەی "میر یان شازادە *The Prince* (1532)"؛ Machiavellianism *n*: ماکیاڤیلی‌گەری، ماکیاڤیلی‌باوەڕی) ◌ *adj* 1 ماکیاولی‌وار 2 حیله‌گر *n* آدم ماکیاولی‌وار

machicolation *noun*
1 کونەتیری دەروازەی قەلا (لەوێوە ڕۆنی قرچ، قیری کوڵاو و هتد دەکرا بەسەر پەلامارادەرانا) 2 ئەو بەشە دەرپەڕیوەی کە ئەم کونەتیرانەی تێ دامەزرابوو ◌ 1 مزغل دروازەی قلعه 2 ماچیکولاسیون

machination /ˌmæʃɪ'neɪʃn/ *noun*
پیلان، سازوباز، کەین‌وبەین، ئاژاوە، پیلان‌گێڕی (*n* machinator: پیلان‌گێڕ) ◌ توطئه، فتنه، توطئه‌گری

machine /mə'ʃi:n/ *noun, adjective*
n 1 ماشین، سیکەنە، خەڕەک، چەرخ، مەکینە، کامپیوتێر، دەزگا: *Machines have replaced human labour in many industries* ◊ *to operate/run a machine* 2 دەستەی کۆنترۆڵ(کردن) یا دەس‌بەسەراگرتن: *the president's propaganda machine* 3 دەزگای بەڕێوەبەرایەتی *adj* دەزگائاسا، دەزگایی، ماشینی (مرۆڤێ کە بێ‌بیرکردنەوە کاربکا) ◌ *n* 1 ماشین، کامپیوتر، دستگاه 2 گروه مهارسازی 3 دستگاه رهبری *adj* ماشین‌وار

machine age *noun*
سەردەمی دەزگا یان ماشێن ◌ عصر ماشین

machine code *noun,* also machine language
زمانی دەزگا (= کۆمەڵێ دەستوور کە بە شێوەی چەندین ژمارە دەدرێ بۆ نێو کامپیوتێر) ◌ زبان ماشین

machine gun /mə'ʃi:n gʌn/ *noun*
شەستیر، ڕەشاش، گوللەڕێژ، بە گشتی چەکێکی خۆکار یان ئۆتۆماتیک (*n* machine-gunner: شەستیرهاوێژ، شەستیرچی، شەستیرخەر) ◌ مسلسل

machine-made /mə'ʃi:n meɪd/ *adjective*
دەزگاکرد، دەزگایی، نادەس‌کار، بەدەزگا، نادەس‌کرد ◌ ماشینی

machine-readable *adjective*
کامپیوتێرخوێن، کامپیوتێرخوان، کامپیوتێرتێگەیشتوو ◌ کامپیوترخوان

machinery /mə'ʃi:nəri/ *noun, pl.* machineries
1 دەزگامەنی، دەزگاکان 2 ڕێکخراوە، دام‌ودەزگا 3 ڕێکخستە، دەزگا، پێکهاتە، سیستم، 4 مەشینێری: *the machinery of government* 5 ئەو پارچانەی دەزگایێ کە پێکەوە کار دەکەن پارچە جووڵاوەکان ◌ 1 ماشین‌آلات 2 سازمان 3 ساختار، نظام 4 ماشینری 5 قطعات متحرکه

machine screw *noun*
جەڕ یا پێچی دەزگایی یا لوولەکی ◌ پیچ استوانه‌ای

machine tool *noun*
دەزگای (دا)تاشین، تاشەک، تاشەنە ◌ ماشین تراش

machine translation *noun*
وەرگێڕانی دەزگایی یا بە دەزگا، وەرگێڕانی ماشینی ◌ ترجمه‌ی ماشینی

machine washable *noun*
(جل‌وبەرگ و پارچە) بە دەزگا دەشۆردرێ، دەزگاشۆر ◌ قابل شستشو با ماشین

machinist /mə'ʃi:nɪst/ *noun*
1 ماشین‌ساز، ماشین‌کار، ماشین‌گەر، دەزگاگێڕ، ماشین‌چی، دەزگاکار، چەرخ‌کار (هی درومان) 2 دەزگەوان، دەزگا و شت چادەکاتەوە 3 ئەفسەری ماشین‌چی ◌ 1 ماشین‌چی 2 تعمیرکار ماشین‌آلات 3 ماشینیست

machismo /mə'tʃɪzməʊ, US mɑ:'tʃi:zmoʊ/ *noun*
نێرینەگەری، پیاوباوەڕی، پیاوگەری، پیاوبەسەرترزانی (بنەڕەت: لە *macho* سپانیایی‌یەوە "male") ◌ مردی‌گری

Machmeter /'mɑ:kmi:tə, US 'mak-/ *noun*
ماخ‌پێو (لە فڕۆکەدا) ◌ ماخ‌سنج

Mach number = Mach

macho /'mætʃəʊ, US 'mɑ:tʃoʊ/ *adjective, noun* (machos)
adj نێرینەگەر، پیاوباوەڕ، پیاوبەسەرترزان *n* = machismo (بنەڕەت: لە سپانیایی مەکسیکی "vigorous یان masculine") ◌ جاهل‌مآب، مردبرترپندار

Machtpolitik /'mɑ:xtpɒlɪˌti:k/ *noun*
(ئەڵمانی) ڕامیاری هێز، سیاسەت دەسەڵات ◌ سیاست قدرت

macintosh = Mackintosh

McIntosh *noun,* also McIntosh red
جۆرێ سێوی دێسێری کانادایی زۆر سوور ◌

نوعی سیب

mack = mac

mackerel /ˈmækrəl/ *noun, pl.* same or mackerels

ماکریل، ماسی‌یه ریزی، ماسی‌یه‌خاڵ‌خاڵه (ئه‌تلانتیکی باکووری) *[Scomber scombrus]* و جۆره‌کانی تر] ◌ ماکریل

mackerel shark = porbeagle

mackerel sky *noun*

ئاسمانی په‌ڵه‌په‌ڵه (ی هه‌ور سپی) ◌ آسمان ماکریل

mackinaw /ˈmakɪnɔː/ *noun*

1 به‌تو یان به‌تانه‌ی ئه‌ستوور 2 جۆرێ گه‌می بن‌پانی چوارگۆش 3 (mackinaw coat or jacket) جۆرێ کۆت یان چاکه‌تی ئه‌ستوور، کورت و قورس (له شاری *Mackinaw* میشیگان) ◌ ماکیناو

mackintosh /ˈmækɪntɒʃ, US -tɑːʃ/ *noun,* also mac or macintosh

بارانی، ئاودانه‌ده‌ر، باڵته‌ی مشه‌مایی (بنه‌ره‌ت: له ناوی کیمیازان و داهێنه‌ری سکاتله‌ندی Charles *Macintosh* (1766- 1823) ◌ بارانی

Mackintosh *noun*

مه‌کینتاش (= جۆرێ کامپیوتێری پێرسۆنال) ◌ مکینتاش

mackle /ˈmak(ə)l/ *noun*

(چاپ) په‌ڵه، لکه، له‌که (بنه‌ره‌ت: له *macula* لاتین "stain") ◌ لکه

macle /ˈmak(ə)l/ *noun*

کریستاڵ یان ئه‌ڵماسی جووت یان دووانه ◌ بلور یا الماس مزدوج

macr(o)- /ˈmækrəʊ/ *prefix*

پێشگر: درێژ، گه‌وره، زل، درشت، که‌ڵه، گا، گاشه-: *macromolecule* (بنه‌ره‌ت: له *macros* یۆنانی "درێژ، گه‌وره") ◌ پیشوند: طویل، بزرگ، مه، کلان

macramé /məˈkrɑːmi/ *noun*

تۆڕی ئه‌ستوور (و ریشکۆدار)، پۆپه‌شمین، سه‌رنوێن (له *mikrama* عه‌ره‌بی‌یه‌وه "bedspread") ◌ توری ضخیم

macro *noun* (*pl.* macros), *adjective*

n (وێنه‌گری) هاوێنه‌ی گه‌وره یان زل *adj* به‌رین، به‌ربلاو، large-scale، overall ◌ *n* لنز بزرگ *adj* گسترده

macrobiotic /ˌmækrəʊbaɪˈɒtɪk, US -kroʊbaɪˈɑːt-/ *adjective*

a :(هێنه‌ر)ی سه‌لامه‌ت، سروشتی، ته‌واو *macrobiotic diet* ◌ سالم

macrobiotics *noun, pl.*

خواردنی یان خۆراکی ته‌واو، خۆراکی سروشتی ◌ تغذیه‌ی سالم

macrocarpa /ˌmakrə(ʊ)ˈkɑːpə/ *noun*

گاشه‌میوه، داری سه‌رووی کالیفۆرنیایی [*Cupressus macrocarpa*] (له -macro + "fruit" *karpos*) ◌ درخت سرو کالیفورنیایی

macrocephalic /ˌmækrə(ʊ)sɪˈfalɪk, US -kɛˈfalɪk-/ *adjective,* also macrocephalous

(توێکاری) سه‌رزل، گاشه‌سه‌ر، سه‌رگه‌وره (macrocephaly *n*: سه‌رزلی، گاشه‌سه‌ری، سه‌رگه‌وره‌یی) ◌ دارای سر بزرگ

macrocosm /ˈmækrəʊkɒzəm, US -kroʊkɑːz-/ *noun*

1 جیهانی گه‌وره، دنیا، گیتی، جیهان، گه‌ردوون، 2 universe گشت، گشتی، گشت‌پێکهاته، که‌ڵه‌پێکهاته، گاشه‌پێکهاته، گاپێکهاته (macrocosmic *adj*: جیهانی، سه‌ربه گه‌ردوون، گه‌ردوونی؛ macrocosmically *adv*) ◌ 1 جهان بزرگ، عالم کبیر، عالم، کیهان 2 کل؛ کلیت، کل نظام، کلان‌ساخت

macrocycle *noun*

(کیمیا) گاشه‌ئاڵقه، گاشه‌بازنه، گاشه‌سوور ◌ ماکروسایکل

macrocyclic /ˌmakrə(ʊ)ˈsʌɪklɪk, -ˈsɪk-/ *adjective*

(کیمیا) گاشه‌ئاڵقه‌یی، گاشه‌بازنه‌یی، گاشه‌سووری: سه‌ربه یان ئاماژه ده‌کا به ئاڵقه یان بازنه‌یێکی کیمیایی که زۆرتر له 15 یان گه‌ردیله یان زیاتر پێکهاتبێ ◌ ماکروسایکلیک

macrocyst *noun*

گاشه‌کیسه، گاکیسه، درشت‌کیسه ◌ درشت‌کیسه

macrocyte *noun*

گاشه‌خانه، درشت‌خانه، زل‌خانه، گاشه‌خڕۆکه‌ی سوور (macrocytic *adj*: سه‌ربه گاشه‌خانه یان درشت‌خانه یان زل‌خانه) ◌ درشت‌سلول

macrocytosis *noun, pl.* macrocytoses

بوونی گاشه‌خانه له خوێندا ◌ ماکروسیتوز، ماکروسیتوسیس

macrodactylous *adjective*

گاشه‌په‌نجه، که‌ڵه‌په‌نجه، زل‌قامک، زل‌په‌نجه، گاقامک، درشت‌په‌نجه ◌ درشت‌انگشت

macrodont *noun*

گاشه‌ددان، درشت‌ددان، گاددان، زل‌ددان: خاوه‌نی ددانی گه‌وره ◌ درشت‌دندان

macroeconomic *adjective*

سه‌ربه ئابووری له ئاستێکی به‌ربلاودا ◌ وابسته به اقتصاد کلان

macroeconomics /ˌmækrəʊˌiːkəˈnɒmɪks, US -kroʊˌekəˈnɑːm-/ *noun, pl.*

(لێکۆڵینه‌وه) ئابووری له ئاستێکی به‌ربلاودا، که‌ڵه‌ئابووری ◌ اقتصاد کلان

macroeconomy *noun*

سیستمی ئابووری له ئاستێکی به‌ربلاودا ◌ نظام

اقتصاد کلان

macroevolution *noun*
(زیندەناسی) گۆڕان(کار)ی بەربلاوی ڕەوتی گەشەسەندن، کەڵەگەشەسەندن (macroevolutionary *adj*) ۞ ماکرواوولوسیون

macrofauna *noun*
گیانەوەرانی ژینگەیێکی گەورە، گیانەوەرانی زۆر بەربلاو، ئەو گیانەوەرانی کە بە چاو دەبینرێن ۞ ماکروفاونا

macrofibril *noun*
گا(شە)ڕیشاڵ، درشتڕیشاڵ ۞ درشترشته

macroflora *noun*
ڕووەک یان گژوگیای ژینگەیێکی گەورە ۞ ماکروفلورا

macrofossil *noun*
گاشەبووبەرد، درشت(بە)بووبەرد (ئەوندە گەورەیە کە بە چاو دەبینرێ) ۞ درشتسنگواره

macrogamete *noun*
گاشەگامێت، درشت(بە)گامێت، کەڵەگامێت گامێتێکی گەورەتر و زۆرتر مێی زیندەوەر یان ئۆرگانیزمێکی heterogamous ۞ درشتگامت

macroglia *noun*
گاشەڕیشە، گاڕیشە، گاشەچەسپە ۞ ماکروگلیا

macroglobulin *noun*
درشت گلۆبولین، گاشەگلۆبولین، گاگلۆبولین، کەڵەگلۆبولین: گلۆبولینێ کە کێشی گەردیی بە سەرەوە بێ ۞ ماکروگلوبولین

macroglobulinaemia *noun*
تێکچوونێ کە لەودا لینجی سیرۆمی خوێنی و بوونی گاشەگلۆبولین لە سیرۆمدا زۆر دەبێ ۞ ماکروگلوبولینمیا

macrography *noun*
ماکرۆگرافی: تاقیکەری یان لێکۆڵینەوەی شت یان بابەتێ بە چاوی ڕووت (دژی micrography) ۞ ماکروگرافی

macrohabitat *noun*
گاشەژینگە، گاشەبوو، کەڵەژینگە، کەڵەژیوارگە ۞ ماکروهبیتات

macro lens *noun*
(وێنەگری) هاوێنە یان لێنزی گەورە، لێنزی ماکرۆ ۞ لنز بزرگ

macrolepidoptera
/ˌmakrəʊlɛpɪˈdɒpt(ə)rə/ *noun, pl.*
(مێرووناسی) گاپەپوولەکان، درشتپەپوولەکەباڵان، گاشەپەپوولەکەباڵان، گاپەپوولەکەباڵان (وەک پەپوولەکان، skipper ـەکان، saturniid ـەکان و noctuid ـەکان) ۞ ماکرولپیدوپترا

macromer *noun*
گاشەپارژە، درشتپار، گاپار، زلپارژە، blastomere یێکی گەورە ۞ درشتپار

macromolecular chemistry *noun*
کیمیای گاشەگەرد یا زلگەرد یا گەردی درشت، کیمیای درشتگەرد ۞ شیمی درشت مولکول

macromolecule *noun*
گاشەگەرد، زلگەرد، گەردی درشت (macromolecular *adj*: گاشەگەردی، زلگەردی، سەربە گەردی درشت) ۞ مولکول درشت

macron /ˈmækrɒn, US ˈmeɪkrɑːn/ *noun*
(زمانەوانی) ماکرۆن، درێژە (نیشانەی (̄) کە لە هێندێ زمانەدا لەسەر پیتی بزوێن دادەنرێ و لە ئەلفوبێی دەنگناسی جیهانیدا بۆ ئەوە پیشاندەدرێ کە بزوێنەکە زەبردارە یان دەکێشرێتەوە) ۞ ماکرون

macronucleus *noun*
گاشەناوک، گاناوک، کەڵەناوک، درشتناوک، ناوکی گەورەتر (macronuclear *adj*: سەربە گاشەناوک یان گاناوک) ۞ ماکرونوکلیوس

macronutrient *noun*
(زیندەناسی) گاشەخۆراک، گاخۆراک: مەتریاڵێ کە بۆ هەڵدان و گەشە و خۆراکی ڕووەک (وەک نایترۆژێن، فۆسفۆرۆس و پۆتاسیۆم) و گیانەوەر (وەک پرۆتێین و کاربۆهایدرات) پێویستە ۞ ماکرونوتریئنت

macrophage /ˈmakrə(ʊ)feɪdʒ/ *noun*
درشتبێگانەخۆر، گاشەبێگانەخۆر، خانەی بێگانەخۆری گەورە (macrophagy *n*: گاشەبێگانەخۆری) ۞ ماکروفاژ

macrophagic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە macrophage هەیە ۞ وابسته به ماکروفاژ

macrophotography *noun*
فۆتۆگرافی لەو شتە وردانەی کە لە ئەندازەی خۆی (یا سروشتی) گەورەترە ۞ ماکروفوتوگرافی

macrophyll *noun*, also megaphyll
گاشەگەڵا، گەڵای زل یان گەورە ۞ برگ درشت

macrophyllous *noun*, also megaphyllous
خاوەنی گاشەگەڵا، خاوەنی گەڵای زل یان گەورە ۞ دارای برگ درشت، درشتبرگ

macrophyte /ˈmakrə(ʊ)fʌɪt/ *noun*
(ڕووەکناسی) گاشەگیا، گاشەڕووەک، گاگیا (ب.ت. ڕووەکێکی ئاوی، ئەوندە گەورەیە کە بە چاو ببینرێ؛ macrophytic *adj*) ۞ ماکروفیت

macroplankton *noun*
گاشەسەراوەکی، درشتسەرئاوەکی، گاسەرئاوەکی ۞ درشتدروازی

macropod /ˈmakrə(ʊ)pɒd/ *noun*
(گیانەوەرناسی) گاشەپێ، درشتپا، شیردەرێکی تووەرەکەداری گیاخۆری ئەوستراڵاسیایی خێزانی (Macropodidae) کە wallaby و kangaroo ـەکان دەگرێتەوە ۞ ماکروپود

macropterous *adjective*
گاشەباڵ، درشتباڵ، گاباڵ، باڵزل، باڵگەورە

◌ دارای بال بزرگ

macroscopic /ˌmakrə(ʊ)ˈskɒpɪk/ *adjective*, aslo macroscopical
1 گەورە، دیار، لەبەرچاو، درشت، نامیکرۆسکۆپی 2 سەربە شی کردنەوەی گشتی یان بەربلاو ◌ 1 درشت 2 وابسته به تحلیل عمومی یا گسترده

macroseism *noun*
گالەرزە، بوومەلەرزەی گەورە ◌ مەلرزە

macrostomatus *adjective*
گا(شە)دەم، درشتدەم، دەمزل، زلدەم: دەمێکی زۆر گەورەی پێوەیە ◌ درشتدهان

macrostructure *noun*
گاشەپێکهاتە، درشتپێکهاتە، کەلەپێکهاتە (macrostructural *adj*) ◌ کلان‌ساختار

macrovillus *noun, pl.* macrovilli
گاشەزبرە، گازبرە، درشتەزبرە، کەلەزبرە، ماکرۆڤیلۆس: هەریەک لەو شتە قامکئاسایانەی سەر رووکەشەشانەکان epithelial tissue، وەک لوولەژەکانی tubule گورچیلە، کاریان زیادکردنی چالاکی بایۆلۆژیکی ناوچە پەردەییەکانە ◌ ماکرووبلوس

macruric *adjective*, also long-tailed
کلکدرێژ، درێژکلک، درێژدووف، خاوەنی کلکێکی درێژ ◌ درازدم

mactation *noun*
کوشتار، کوشتوبڕ، قەلتوبڕ ◌ کشتار

macula /ˈmakjʊlə/ *noun, pl.* maculae /-liː/ or maculas
1 (توێکاری، هەروەها macula lutea /ˈluːtɪə/، *pl.* maculae luteae /-tiiː/) پەڵە، لکە، خاڵ 2 (خوڕ) پەڵە، لکە، لەکە، خاڵ، پنکە (macular *adj*: خاڵدار، خاڵخاڵ، پەڵەدار، لکاوی، پنکاوی؛ بنەڕەت: لە لاتینەوە: "spot") ◌ 1 لکه، خال 2 (خورشید) کلف

macula germinative *noun*
خاڵی گەشندە، پەڵەی چەکەرەکەر، شوێنی شینبوون ◌ لکەی رویشی

macula lutea *noun, pl.* maculae luteae, also yellow spot
(توێکاری) پەڵە یان خاڵی زەرد، پنکەزەردە (بنەڕەت: لە لاتینی نوێ بە واتای پەڵە یان خاڵی زەرد) ◌ لکەی زرد

maculate /ˈmakjʊleɪt/ *adjective*, also maculated
1 خاڵدار، پەڵەدار، لکاوی، پنکاوی، پنکەپنکە، blotched 2 = impure، besmirched ◌ لکەدار

maculation /ˌmakjʊˈleɪʃn/ *noun*
پەڵە، لکە، خاڵ، پنکە ◌ لکه

macule /ˈmakjuːl/ *noun*
پەڵە، لکە، خاڵ، پنکە، ماڵە، تفک، رەهێف (بنەڕەت: لە فەرەنسی یان لاتین *macula* "spot") ◌ لکه

macumba /məˈkʊmbə/ *noun*
تیرەیێکی دینی religious cult خەڵکانی رەش لە برازیل، جادووگەری و سەمای ئایینی بەکاردێنن (بنەڕەت: پۆرتوگالی) ◌ ماکومبا

mad /mæd/ *adjective* (madder, maddest)
1 شێت، دەلوو، دێوانە، دین، لێوە، هار 2 (نافەرمی) گەوج، کەر 3 (نافەرمی) کوشتەومردە، شێتوشەیدا: *She's completely power-mad* 4 شێتانە، گەوجانە، ورووژاو: *It was a mad idea* 5 (نافەرمی) تووڕە، دڕ، رقهەستاو، فیشەکی: *He got mad and walked out* 6 سەگی هار (madly /ˈmædli/ *adv*: شێتانە، شێتئاسا، بە توندی، یەکجار زۆر؛ madness /ˈmædnəs/ *n*: 1 شێتی، دەلوویی، دینی، لێوەیی 2 رق، قین، رقهەستاوی، تووڕەیی، نگرین 3 کەریتی، گەوجێتی 4 نەخۆشی هاری) ◌ 1 دیوانه 2 احمق 3 شیفته 4 هیجان‌زده، دیوانه‌وار 5 عصبانی، آتشی 6 سگ هار

Madagascan /ˌmadəˈgaskən/ *noun, adjective*
n خەڵکی ماداگاسکار، ماداگاسکاری *adj* سەربە ماداگاسکار، ماداگاسکاری ◌ ماداگاسکاری

madam /ˈmædəm/ *noun*
1 خانم، خانمەکەم، ستی، دادە، خاتوو، خاتوون 2 قاحبەخانەگێڕ، بەرپرسی قاحبەخانە ◌ 1 سرکار خانم 2 صاحب فاحشه‌خانه

Madame /məˈdɑːm, ˈmadəm, French madam/ *noun, pl.* Madames
خانمی، خاتوونی، خانم، بانوو، مادام ◌ بانو، مادام

madarosis /ˌmadəˈrəʊsɪs/ *noun*
(پزشکی) برژانگهەڵوەران، برژانگەوەری، مژۆڵوەرین (جاروبار برۆش) ◌ مادارویس

mad-brained *adjective*
سەرچڵ، هەڵەشە، سەرەڕۆ، سەرپێوەنەر، rash، hotheaded ◌ سبکسر

madcap /ˈmædkæp/ *adjective, noun*
1 *adj* سەرچڵ، هەڵەشە، سەرەڕۆ، پەتەری 2 گەوجانە، کەرانە، نەفامانە *n* کەسێ یان مرۆی پەتەری، بنیادەمی گەوج، سەرەڕۆ، هەڵەشە، شێتۆکە ◌ 1 *adj* بی‌پروا 2 احمقانه *n* آدم احمق، بی‌پروا، خل

mad cow disease = BSE

maddening /ˈmædnɪŋ/ *adjective*
شێتکەر، ناخۆش، نارەحەتکەر، کفردەرهێن، رقهەستێن، تووڕەکەر (-ningly /ˈmædnɪŋli/ *adv*) ◌ دیوانه‌کننده، اعصاب‌خردکن

madder *noun*
1 گیا یا رووەکی رۆنیاس، سوورنگ، رۆنیاس، نووسەک، گەفەز، مامیران [*Rubia tinctorum* و جۆرەکانی تر] 2 بەمەیی توخ، سووری

رۆشن، ئال (ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ 1 گیاه روناس، روناس 2 قرمز روشن
madding = maddening
maddish *adjective*
شێتۆکە، سەرشێت، نیمچەشێت ۞ نسبتاً دیوانه
made[1] /meɪd/ *adjective*
دروس‌کراو، چێکری، سازکراو، ـکرد، ـکار، دروس‌کـراوی، ماڵـی: *home- ◊ well-made* ۞ ساخته(شده)، ساخت *made*
made[2] /meɪd/ past and past participle of make
Madeira /mə'dɪərə, US mə'dɪrə/ *noun*, also Madeira wine
مەی مادیرا (جۆرێ مەی بە ڕەنگی سپی کە لە دوورگەی مادیرا دروس دەکرێ) ۞ مادیرا
Madeira cake *noun*
(بریتانیا، جۆرێ) کەیکی سپوناژ، کەیکی مادیرا ۞ کیک مادیرا
madeleine /'madleɪn, US 'mad(ə)len/ *noun*
جۆرێ کەیکی چکۆلە، بە گوێزهێند یان نارگیل و مرەبـا دەرازێنـەوە (بنـەڕەت: لـە نـاوی *Madeleine* Paulmier ئاشپەزی فەرەنسی سەدەی 19) ۞ مادلین
Mademoiselle /ˌmadəmwɔ'zɛl, French madmwazɛl/ *noun*, *pl*. Mesdemoiselles
1 خاتوو، دادە، کچە(خانمە)کە، کەنیشکەخانم (mademoiselle) 2 (وەکوو Miss ی ئینگلیسی) ژنی گەنجی فەرەنسی 3 ژنەمامۆستای تایبەتی فەرەنسی ۞ 1 دوشیزه 2 (بە m) زن جوان فرانسوی 3 معلمەی سرخانەی فرانسوی
made-to-measure *adjective*
(جلوبەرگ) کەسانە، تایبەتی، ڕاسپاردەیی، *a made-to-measure suit* :custom-made ۞ سفارشی
made-to-order *adjective*
(جلوبەرگ ب.ت. لە ئەمریکای باکووری) کەسانە، تایبەتی، ڕاسپاردەیی ۞ سفارشی
made-up *adjective*
1 درۆ، ساختە، فشە، هەڵبەستە، داهێنراو، ناڕاست: 2 *a made-up story/word/name* خۆجوان‌کردوو، داوودەرمان‌کردوو: *a heavily made-up face/woman* ۞ 1 ساختگی 2 آرایش‌کرده
madhouse /'mædhaʊs/ *noun*
1 شێتخانە 2 حەمامی ژنان، جێگای قاڵمەقاڵم، حەمامی ژنان، کەربازاڕ، جێگای شلووق ۞ 1 تیمارستان 2 بازار شام
Madison /'madɪs(ə)n/ *noun*
هەڵپەڕکێ و سەمایێکی باوی بەکۆمەڵی شەستەکان ۞ مادیسون
Madison Avenue *noun*
پیشەسازی یان سەنعەتی بانگەشەی ئەمریکایی ۞ آوینیو مادیسون
madman /'mædmən/ *noun*, *pl*. madmen
شێت، دەلوو، دین ۞ دیوانه
Madonna /mə'dɒnə, US mə'dɑːnə/ *noun*
(the Madonna) پێغەمبەر مریەم، وێنە یان پەیکەری حەزرەتی مریەم (بنەڕەت: لە ئیتالیایی کۆن "خانمەکەم") ۞ حضرت مریم، تمثال یا تندیس مریم
madonna lily *noun*
(ڕووەکناسی) زەمبەقی سپی (یان چەرموو)، جۆرێکی گوڵسپی درێژ بە هەڵاڵەی ژێرینەوە [*Lilium candidum*] ۞ سوسن سفید
madras /mə'dræs, US -'drɑːs, 'mædrəs/ *noun*
مەدرەس (جۆرێ پارچەی پەموویی؛ بنەڕەت: لە ناوی مەدرەس *Madras* لە هیندوستاندا هەڵگیراوەتەوە) ۞ مدرس
madrasa /mə'dræsə/ *noun*, also madrese or madrasah
مەدرەسە (کۆلێژێ بۆ بیروباوەڕی ئیسلامەتی) ۞ مدرسه
madrigal /'mædrɪgl/ *noun*
گۆرانی بەکۆڕ، پێکەوەچڕی، سترانی چەنددەنگە (ب.ت. لە سەدەی 16دا، بێ‌ئامێری موزیک و لەمەڕ دڵداری و سروشتەوە) ۞ ترانەی گروهی
madroño /mə'drəʊnjəʊ/ *noun*, also madroña /-njə/, *pl*. madroños
جـۆرێ داری هەمیـشەسەوزی سـەربە strawberry، گوڵسپی، بەرسوور و گەڵاوەشن [*Arbutus menziesii*] ۞ مادرونیو
Madurese /ˌmadjʊ'riːz/ *noun*, *adjective*, *pl*. same
n 1 دانیشتووی دوورگەی Madura ی ئیندۆنیزیا 2 زمانی ئیندۆنیزیایی مادورا و چەندین بەش لە جاڤا Java *adj* سەربە دانیشتووانی مادورا یان زمانەکەیان ۞ مادورایی
madwoman /'mædwʊmən/ *noun*, *pl*. madwomen
ژنی شێت ۞ زن دیوانه
madwort *noun*
1 – 1 alyssum 2 گیایێکی یەکساڵەی کوڵکنی نزمی ئەورووپایی، لە خێزانی borage، بە گوڵی شینەوە [*Asperugo procumbens*] ۞ نوعی گیاه
Maecenas /mʌɪ'siːnəs/ *noun*, also maecenas
هاندەری ویژە و هونەر (بنەڕەت: لە ناوی Gaius *Maecenas* سیاسەتوانی ڕۆمی و هاندەر و پشتیوانی هونەران) ۞ مایسناس
maelstrom /'meɪlstrɒm, US -strɑːm/ *noun*

1 گێژاو 2 ڕەشەبای توند 3 (خوازە) تالوکە، گێژاو، گێجەڵ: *a maelstrom of conflicting emotions* ◊ 1 گرداب 2 طوفان 3 قوی (مجازی) مهلکه

maenad /ˈmiːnad/ *noun*
(لە یۆنانی کۆندا) ژنەڕەبەنی Bacchus (maenadic *adj*) ◊ میناد

maestro /ˈmaɪstrəʊ, US -stroʊ/ *noun, pl.* maestri /-stri/ or maestros
مامۆستا (ب.ت. لە بواری موسیقادا)، هۆزان، ئاوازدانەر ◊ استاد، آهنگساز، مصنف

Mafia /ˈmæfiə, US ˈmɑːf-/ *noun*
(ئیتالیایی) 1 مافیا 2 (mafia) مافیا، دەستەی کەڵلەفیلەکان، دارودەستە یان دەستەی دەستڕۆیشتووان: *a member of the local mafia* (لە بنەڕەتدا لە Sicily) ◊ 1 مافیا 2 باند کلەگندەها، صاحبان نفوذ

mafic /ˈmafɪk/ *adjective*
(زەویناسی) سەربە کۆمەڵێ لە کانە ڕەنگ‌ڕەشەکانی زۆربە فێرۆمەگناتیستی، وەک olivine و pyroxene (بڕوانە felsic) ◊ مافیک

mafioso /ˌmæfiˈəʊsəʊ, US ˌmɑːfiˈoʊsoʊ/ *noun*, also Mafioso, *pl.* Mafiosi /-zi, -si/
ئەندامی مافیا ◊ عضو مافیا

mag¹ /mæg/ *noun*
1 (نافەرمی) کۆوار، کۆڤار، 2 magazine 3 magnetism مەنیزیوم یان دارشتەی مەنیزیوم 4 magneto = magnitude (عامیانە) ◊ 1 مجله 2 منیزیم، آلیاژ منیزیوم

mag² /mæg/ *noun*
(نافەرمی، ئەوسترالیا) دەنگۆ، بەندوباو، لۆغەت، قسە، قسەلۆک، دەمەتەقێ، گالتە ◊ شایعه، گپ

Magahi /ˈmʌgəhi/ *noun*
ماگیهی، مەگاهی (= زمانێکی بیهاری Bihari (ڕۆژهەلاتی باکووری هیند) کە لە بیهاری ناوەندی و ڕۆژاوای بێنگال قسەی پێ‌دەکرێ) ◊ مگاهی

magazine /ˌmægəˈziːn, US ˈmægəziːn/ *noun*
1 کۆڤار، کۆوار 2 عەماری تەقەمەنی 3 جێ‌خەشاب، جێ‌فیشەکدان 4 خەشاب، فیشەکدان، گوللەدان (بنەڕەت: لە *magazzino* ئیتالیایی، لە *makzan* ،*makzin* عەرەبی) ◊ 1 مجله 2 انبار مهمات 3 خشاب‌گیر 4 خشاب

magazinist *noun*
کۆڤارنووس ◊ مجله‌نویس

magdalen /ˈmagdəlɪn/ *noun*, aslo magdalene
1 قاحبە یان حیزی تۆبەکردوو، حیز یان لەش‌فرۆشی پەشیمانەوەبوو 2 (the Magdalen or the Magdalene) سەینت مریەمەی مەگدیلی ◊ 1 فاحشەی توبەکردە 2 مریم مجدلیه

Magdalenian /ˌmagdəˈliːnɪən/ *adjective*
مەگدالێنیەن (سەربە فەرهەنگ یان کولتووری کۆنەبەردینی Palaeolithic کۆتایی لە ئەورووپادا، بە دوای سۆلوتریەن Solutrean دێ و دەگەڕێتەوە بۆ دەوروبەری 17,000-11,500 ساڵ لەوەپێش؛ بنەڕەت: لە *Magdalénien* فەرەنسی، ئەویش لە La Madeleine، شوێنێ لە Dordogne ی فەرەنسە، ئەو جێگایەی کە شتەکانی سەربەو چاندە دۆزرایەوە) ◊ ماگدالنین

mage /meɪdʒ/ *noun*
(کۆن، ویژەیی) جادووگەر، زانا، زانیار (بنەڕەت: لە *magus* لاتین) ◊ جادوگر، دانشمند

Magellanic Cloud *noun*
هەریەک لەو دوو کاکێشانە چکۆلەی ڕێگای شیری کە یەکیان Nubecula major و ئەویدی‌یان Nubecula minor ◊ ابر ماگلانیک

Magellanic penguin *noun*
جۆرێ پەنگوئەن [*Spheniscus magellanicus*] ◊ نوعی پنگوئن

Magen David /mɑːˌgen dɑːˈviːd/ *noun*, also Mogen David
ئەستێرەی داوود وەک نیشانەی یەهوودیەت (عیبری، واتای خۆی: مەتالی داوود، پادشای ئیسرائیل) ◊ ستاره‌ی داوود

magenta /məˈdʒentə/ *adjective, noun*
adj سووریاو، سووری ئەرخەوانی، زرشکی گەش، ڕەنگی سووریاو *n* جۆرێ fuchsin ◊ *adj* ماژنتا *n* نوعی جوهر قرمز

Maggid /ˈmɑːgɪd/ *noun, pl.* Maggidim /-ɪm/
ئامۆژگاری گەڕیدەی جوولەکە (لە عیبری‌دا بە واتای گێڕەوە narrator) ◊ واعظ سیار یهودی

maggot /ˈmægət/ *noun*
1 پرگ، کرمی مێروو، کرم، کرمینە، لارڤا، کرمۆکە 2 (کۆن، خوازە) کرم، ئارەزوو، حەز، بێزوو، whim (maggoty *adj*: کرمۆل، کرم‌تێداو، کرمەرێژ، کرمێ، کرمزن، کرم‌خواردوو) ◊ 1 لارو 2 هوس

Magi /ˈmeɪdʒaɪ/ *noun*
ماگی، مەیجای (لە کتێبی پیرۆز: سێ پیاوی ژیر لە ڕۆژهەلات، کە دەوترێ دیاری‌یان بۆ عیسای منال برد، لە Matt. 2:1) ◊ ماگی

magic /ˈmædʒɪk/ *adjective, noun*
adj 1 جادوویی، ئەفسوونی، تەلەسماوی، ئەفسووناوی، دلڕفێن: *a magic spell/charm/trick* 2 سەیر، خۆش، یەکجارباش، بەرز: *Trust is the magic ingredient in our relationship* ◊ *'What was the trip like?' 'Magic!'* *n* جادوو، سیحر، نیرەنگ، جادووگەری، تەردەستی، چاوبەستی ◊ *adj* 1

سحرآمیز، جادویی 2 محشر *n* سحر، شعبدەبازی

magical /'mædʒɪkl/ *adjective*
جادوویی، ئەفسوونی، تەلەسماوی، ئەفسووناوی، دڵرفێن، سەیر: *magical powers* ◌ سحرآمیز

magically /-kli/ *adverb*
بە شێوەیەکی جادوویی یان تەلەسماوی ◌ بە طور سحرآمیز

magical realism = magic realism

magic art *noun*
جادووگەری، ئەفسوونگەری ◌ ساحری

magic carpet *noun*
(لە چیرۆکاندا) بەڕە یان ڕایەخی جادوویی. ڕایەخی هەڵفڕ(یو)، قاڵیچەی سلێمان ◌ قالیچەی حضرت سلیمان

magic circle *noun*
بازنە یا ئاڵقەی جادوویی، جەغزی جادوویی یا سیحری ◌ دایرەی جادویی

magic eye *noun*, also photoelectric cell
(ئافەرمی) چاوی ئێلێکترۆنیکی یان جادوویی ◌ چشم الکترونیکی

magician /mə'dʒɪʃn/ *noun*
جادووگەر، نێرەنگساز، تەردەست، چاوبەست ◌ ساحر، شعبدباز

magick = (archaic) magic

magickal = magical

magic lantern *noun*
(مێژوویی) کلچان یان لەنتەری جادوویی ◌ فانوس خیال

Magic Marker *noun*, also felt-tipped pen
(دروشمی بازرگانی) ماژیک مارکێر ◌ ماژیک مارکر

magic mushroom *noun*
کارگی جادوویی، ئالکالۆیدی hallucinogenic تیایە ◌ قارچ جادویی

magic realism *noun*, also magical realism
ڕیالیزمی جادوویی: جۆر یان ژانرێکی هونەری و وێژەیی کە لەودا وێنە و ئیماژ و ڕووداوە خەیاڵییەکان بە شێوەیێکی ئاشکرا و ڕیالیستیک پیشان دەدرێ (لە Magischer Realismus ئەڵمانی) ◌ رئالیسم جادویی

magic realist *noun, adjective*
n ڕیالیستی جادوویی *adj* سەربە ڕیالیزمی جادوویی ◌ *n* رئالیست جادویی *adj* وابستە بە رئالیسم جادویی

magic wand *noun*
گۆچانی جادوویی: *I wish I could wave a magic wand and make everything all right again* ◌ عصای سحرآمیز

magilp = megilp

Maginot Line *noun*
هێڵی ماژینۆ: 1 هێڵێکی بەرگرییانە کە بەرلە شەڕی جیهانی دووهەم بۆ پاراستنی سنووری ڕۆژهەڵاتی فەرەنسە سازکرا، بەڵام بە ئاسانی لە لایەن ئەڵمانییەکانەوە لە 1940 دەوری گیرا (یان لە پشتەوە هێرشی کرایەسەر) 2 ستراتیژی یان بەربەستێکی بەرگرییانە (کە هەستێکی درۆی پاراستن دەوروژێنێ؛ بنەڕەت: لە ناوی وەزیری شەڕی فەرەنسی André Maginot، مەرگ 1932) ◌ خط ماژینو

magister /'madʒɪstə, US mə'dʒɪstə/ *noun*
(کۆن) مامۆستا (ب.ت. زانکۆکانی سەدەکانی نێوەڕاست) ◌ استاد

magisterial /ˌmædʒɪ'stɪəriəl, US -'stɪr-/ *adjective*
1 زۆردارانە، دەسەڵاتدارانە، دەستووردەرانە، بەکلاییکەرەوە، سامدارانە: *He talked with the magisterial authority of the head of the family* 2 سەربە دادگای ئاسایش(ت)، دەرچوو یان کراو لە دادگای ئاسایش 3 بەڵگەنامەیی، فەرمی: *his magisterial work 'The Roman Wall in Scotland'* (magisterially /-iəli/ *adv*: زۆردارانە، بە زۆری، بە زەبر) ◌ 1 آمرانە، تحکم‌آمیز 2 وابستە بە یا صادر شدە در دادگاە بخش 3 مستند

magistracy /'mædʒɪstrəsi/ *noun, pl.* magistracies
1 دادگای ئاسایش، دادگای ئاشتی (یان ئاشتکردنەوە) 2 دەستەی دادگەران، دەستەی دادپرسان ◌ 1 دادگاە بخش 2 هیأت قضات

magistral /'mædʒɪstr(ə)l, US mə'dʒɪstr(ə)l/ = magisterial

magistrand /'madʒɪstrand/ *noun*
(لە سکاتلەند) خوێندکاری دواینساڵی قۆناخی بەکالۆر (ئێستا هەر لە زانکۆی St Andrews) ◌ ماجیستراند

magistrate /'mædʒɪstreɪt/ *noun*
دادگەری ئاسایش، لادادپرس ◌ قاضی دادگاە بخش

Maglemosian /ˌmaglə'məʊsɪən, US -z-/ *adjective*
ماگلێموسیایی: سەربە یان ئاماژە دەکا بە چاندی Mesolithicی باکووری ئەورووپا، دەگەڕێتەوە بۆ دەوروبەری 9,500-7,700 ساڵ لەوەپێش (بنەڕەت: لە ناوی Maglemose شارێکی دانمارک کە کەلوپەلی سەربەو چاند و فەرهەنگە لەوێ دۆزرایەوە) ◌ ماگلموسین

maglev /'maglɛv/ *noun*
ماگلێڤ، ماگفڕ (لە mag(netic) lev(itation) سیستمێکی ڕاگوێستنی ترێنەکان ◌ ماگلیو

magma /'mægmə/ *noun*
تواوک، لیتاوە، هەویرە، تواوە، ماگما (لەژێر توێکڵی زەوییەوە؛ magmatic *adj*: تواوکی،

سەربە لێشاوە، تواوەیی، هەویرەیی) ⬡ ماگما

magmatism *noun*
(زەوی ناسی) لێشاوەجوولێ، جوولان و چالاکی لێشاوەکان ⬡ ماگماتیسم

Magna Charta /ˈmægnə ˈkɑːtə/ *noun*, also Magna Carta
دەستوور و فەرمانی ئازادی لە سالی 1215ی زایینی کە لەودا پاتشای ئینگلتەرە "جان" ناچار کرا مۆری کا ⬡ ماگنا کارتا

magna cum laude /ˌmagnə kʌm ˈlɔːdi, US ˌmagnɑː kum ˈlaudeɪ/ *adverb, adjective*
بە نمرەی زۆر باشەوە، بە پلەیێکی زۆر چاکەوە: *She graduated magna cum laude from UCLA* ⬡ با درجەی عالی

magnanimity /ˌmægnəˈnɪməti/ *noun, pl.* magnanimities
دەس‌کراوەیی، بەخشندەیی، لێبوردەیی، پیاوەتی، جوامێری، گەورەیی ⬡ سخاوت، بلندهمتی، علو طبع

magnanimous /mægˈnænɪməs/ *adjective*
دەس‌کراوە، بەدەس‌دڵ، بەخشندە، دڵفراوان، ئازا، دلاوا، دڵگەورە، دەریادڵ، بەدەهندانە، لێبوردە، پیاو، گەورە، جوامێر ⬡ (-ness *n* magnanimously *adv*) سخاوتمند، سخاوتمندانە، بلندهمت، عالی فطرت

magnate /ˈmægneɪt/ *noun*
(ب.ت. کارخانەدار یان دەرەبەگ) دەس‌ڕۆیشتوو، بەدەسەلات، مرۆی دەس‌ڕۆیشتوو، بنیادەمی گرنگ ⬡ متنفذ، مقتدر، آدم بانفوذ

magnesia /mægˈniːʒə, US -ʃə BrE also -ziə/ *noun*
(کیمیا) مەگنیزیا، ئۆکسایدی مەنیزیۆم (بنەڕەت: لە *Magnēsia* یۆنانی‌یەوە، ئامازە بە کانێ لە Magnesia ئاسیای بچوک) ⬡ منیزی

magnesite /ˈmagnɪsʌɪt/ *noun*
مەگنیسایت، مەگناسیت، مەنیزیت ⬡ منزیت

magnesium /mægˈniːziəm/ *noun*
مەنیزیۆم، مەگنیزیۆم (بە ژ.گ. 12، ن. Mg، لە سروشتدا بە زەبەندی دەس دەکەوێ) ⬡ منیزیوم

magnesium oxide *noun*
ئۆکسایدی مەنیزیۆم، ئاوێتەیێکی یەکجار سپی MgO ⬡ اکسید منیزیوم

magnet /ˈmægnət/ *noun*
1 ئاسن‌کێش، ئاسن‌فڕێن، ئاسن‌ڕفێن، مەگنێت، ماگنێت: *fridge magnets of your favourite cartoon characters* 2 شت یا کەسێکی سەرنج‌ڕاکێش یان تەلەسماوی، جێگا یان شتی خۆش: *In the 1990s the area became a magnet for new investment* ⬡ 1 آهن‌ربا، ماگنت 2 شی یا آدم جذاب

magnetic /mægˈnetɪk/ *adjective*
1 ئاسن‌کێشی، لەگەڵ تایبەتمەندی مەگناتیسی 2 سەرنج‌ڕاکێش، دڵرفێن، بالکێش (magnetically /-kli/ *adv*: وەکوو ئاسنکێش، بە شێوەیەکی مەگناتیسی) ⬡ 1 آهن‌ربایی، مغناطیسی 2 جذاب

magnetic attraction *noun*
ڕاکێشانی مەگناتیسی ⬡ جاذبەی مغناطیسی

magnetic battery *noun*
باتری مەگناتیسی ⬡ باتری مغناطیسی

magnetic compass = compass

magnetic declination *noun*
لادانی مەگناتیسی ⬡ انحراف مغناطیسی

magnetic density *noun*
چڕی مەگناتیسی ⬡ دانسیتەی مغناطیسی

magnetic deviation *noun*
لادانی مەگناتیسی ⬡ انحراف مغناطیسی

magnetic disk *noun*
پەپکە یا دیسکی مەگناتیسی ⬡ دیسک مغناطیسی

magnetic equator *noun*
پشتێنە یا پشتێنانی مەگناتیسی (هێڵێکی نارێکی خەیاڵی، بە دەوری زەویدا نزیک بە پشتێنەیدا تێدەپەڕێ) ⬡ استوای مغناطیسی

magnetic field *noun*
بوار یان مەیدانی مەگناتیسی، گۆرەپانی مەگناتیسی ⬡ میدان مغناطیسی

magnetic intensity *noun*
توندی مەگناتیسی ⬡ شدت مغناطیسی

magnetic mine *noun*
مینی مەگناتیسی ⬡ مین مغناطیسی

magnetic needle *noun*
میلی مەگناتیسی ⬡ عقربەی مغناطیسی

magnetic north *noun*
باکووری مەگناتیسی ⬡ شمال مغناطیسی

magnetic pole *noun*
جەمسەری مەگناتیسی ⬡ قطب مغناطیسی

magnetic recording *noun*
تۆمار(کردن)ی مەگناتیسی ⬡ ثبت مغناطیسی

magnetic resonance imaging *noun, abbreviation* MRI
ئێم‌ئارئای (= پرۆسەی بەکارهێنانی بوار یان مەیدانێکی بەهێزی مەگناتیسی بۆ هەڵگرتنەوەی وێنەی نێوەوەی لەشی کەسێ، بۆ هۆی پزشکی) ⬡ ام‌آر‌آی

magnetic storm *noun*
ڕەشەبای مەگناتیسی ⬡ توفان مغناطیسی

magnetic strip *noun*
ستریپی یان باریکەی مەگناتیسی (هێڵێ لە مەتریاڵی مەگناتیسی لەسەر کارتی پلاستیکی، کە زانیاری تیایە) ⬡ استریپ مغناطیسی

magnetic tape *noun*
تەیپی مەگناتیسی ⬡ نوار مغناطیسی

magnetic wire *noun*
وایەری مەگناتیسی ◌ سیم مغناطیسی

magnetism /'mægnətɪzəm/ *noun*
1 تایبەتمەندی ئاسنکێشی، مەگناتیس، مەگنەتیزم، کارەبا 2 راکێشان، دلڕفێنی، سەرنجڕاکێشی، رفێنەری ◌ 1 مغناطیس 2 جذبە، کشندگی

magnetite /'magnɪtʌɪt/ *noun*
کانێکی مەگناتیکی رەشبۆر ◌ ماگنتیت

magnetization *noun*
مەگنەتین، بوونەمەگناتیس، مەگناتیسی کردن، مەگناتیساندن (magnetizer *n*) ◌ مغناطیس شدن، مغناطیسی سازی

magneto /mæg'niːtəʊ, US -'niːtoʊ/ *noun*, *pl.* magnetos
ماگنێتۆ (دەزگایەکی ئێلیکتریکی کە پریشکە ساز دەکا بۆ هەلکردن یان داگیرساندنی مۆتۆری لە نێوەوەسووتاو) ◌ ماگنتو

magneto- /mag'niːtəʊ/ *prefix*
پێشگر: مەگناتیس، ئاسنکێش، مەگنێت، ئاسنڕفێن، ئاسنفڕین (بنەرەت: لە *magnēs* یۆنانییەوە *lithos* "lodestone") ◌ پیشوند: مغناطیس، آهن‌ربا

magneto-electric *adjective*, also magneto-electrical
سەربەو تەزووە ئێلیکتریکییانەی electric material کە لە ماکێکدا currents بەهۆی جوولانی لە مەیدانێکی مەگناتیسیدا بەرهەم هاتوون (magneto-electricity *n*) ◌ ماگنتوالکتریک

magnetohydrodynamics
/mag,niːtəʊ,hʌɪdrə(ʊ)dʌɪ'namɪks/ *noun*, *pl.*
لقێکی فیزیک کە دەربارەی دیاردەی جوولانی ئێلیکتریسیتە لە مەیدانی مەگناتیسی و ئێلیکتریکیدا دەکۆڵێتەوە (وەک پلازما یان کانزای تواوە؛ magnetohydrodynamic *adj*) ◌ ماگنتوهیدرودینامیک

magnetometer /,magnɪ'tɒmɪtə/ *noun*
مەگناتیسپێو (magnetometric *adj*: سەربە magnetometry: مەگناتیسپێوی، مەگناتیسپێو؛ *n*: مەگناتیسپێوی) ◌ مغناطیس‌سنج

magnetomotive force
/mag,niːtə(ʊ)'məʊtɪv/ *noun*
هێزی بەرهەمهێنەری تەزوو یا لێشاوی مەگناتیسی ◌ ماگنتوموتیو فورس

magneton /'magnɪtɒn/ *noun*
یەکەی تەوژمی مەگنێتیک magnetic moment لە فیزیکی ناوکی و گەردیلەییدا ◌ ماگنتون

magneto-optic *adjective*, also magneto-optical
سەربە کاریگەری مەیدانی مەگناتیسی لەسەر رووناکی: *a magneto-optic disk drive*
(magneto-optics *n*) ◌ مگناتواوپتیک

magnetopause *noun*
سنوور یان رادەی دەرەوەی چینەمەگناتینە ◌ مگناتوپاوس

magnetoresistance *noun*
گۆڕان لە بەرهەلستی ئێلیکتریکی (مەتریالێ) بەهۆی بوونی مەیدان یان گۆڕەپانێکی مەگناتیسی magnetic field (magnetoresistive *adj*) ◌ ماگنتورسیستانس

magnetosphere *noun*
مەگناتگۆ، مەیدانی مەگناتیسی زەوی، چینەمەگناتینە: 1 ناوچەی دەرەوەی زەوی (یان تەنێکی ئەستێرەیی ionosphere دی) کە مەیدانی مەگناتیکی زەوی جوولانی charged particles پارچۆلکە بارگاوییەکان مەهار دەکا، وەک لە پشتێنەی Van Allen دا 2 ناوچەی هەسارەیێکی تری وا (magnetospheric *adj*: چینەمەگناتینەیی) ◌ مغناطکره

magnetostriction *noun*
گۆڕان لە ئەندازەکانی تەنێکی dimension بەهۆی گۆڕانی مەیدانی ferromagnetic مەگناتیسی (magnetostrictive *adj*; magnetostrictively *adv*) ◌ ماگنتواستریکیون

magnetotail *noun*
(ئەستێرەوانی) کلکی مەگناتیسی ◌ ماگنتوتایل

magnetotaxis *noun*
جوولان یان رووتێکردنی زیندەوەرێ لە ئەنجامی کاردانەوەی مەیدانی مەگناتیسیدا (magnetotactic *adj*) ◌ ماگنتوتاکسیس

magnetron /'magnɪtrɒn/ *noun*
لوولەیێکی (بێهەوای) ئێلیکترۆنی بۆ بەرهەمهێنانی وردەشەپۆلەکان microwave (وەک لە microwave oven دا) ◌ ماگترون

magnet school *noun*
(ئەمریکا) خوێندنگای نموونە ◌ مدرسەی نمونه

the Magnificat /mag'nɪfɪkat/ *noun*
مەگنیفیکات، سرودی حەزرەتی مریەمە Luke (1:46–55، لە کلێسەی ئینگلتەرە) ◌ مانیفیکات

magnification /,mægnɪfɪ'keɪʃn/ *noun*
گەورەکردنەوە، زلکردنەوە، مەزنکردن(ەوە): *The insects were examined under magnification*: ریزە یان ئاستی گەورەکردنەوە، رادەی زلکردنەوە: *The telescope has a magnification of 50* ◌ بزرگنمایی؛ میزان بزرگنمایی

magnificence /mæg'nɪfɪsns/ *noun*
گەورەیی، شکۆ، مەزنی، فەڕ: *the magnificence of the scenery* ◌ شکوە، جبروت، عظمت

magnificent /mæg'nɪfɪsnt/ *adjective*
1 گەورە، مەزن، بەشکۆ، بەفەڕ، فەرمەند، 2 زۆرباش، جوان splendid (magnificently /-sntli/ *adv*: بەشکۆیانە، بە شێوەیەکی گەورە)

۞ 1 باعظمت، شكوه‌مند 2 عالی

magnifico /mag'nɪfɪkəʊ/ *noun, adjective, pl.* magnificoes

magnificent = *adj* کەسایەتی بەرز، زات *n*
۞ *n* شخصیت برجسته

magnified *adjective*
گەورەكراو، زلەوەكراو ۞ بزرگ‌شده

magnifier /'mægnɪfaɪə(r)/ *noun*
وردبین، گەورەكەرە(وە) ۞ ذره‌بین

magnifying-glass /'mægnɪfaɪɪŋ gla:s/ *noun*
وردبین، گەورەكەرە(وە) ۞ ذره‌بین

magniloquence /mag'nɪləkwəns/ *noun*
1 تەقورەقی، دابونـاب 2 تەنتەنـە ۞ 1 پرطمطراق بودن 2 طنطنه

magniloquent /mag'nɪləkwənt/ *adjective*
تەقورەق، بەدابونـاب، قـەزل، قـەرەق (magniloquently *adv*: بـە دابونـابی، بـە شێوەیێكی تەقورەق) ۞ پرطمطراق، مغلق‌گو

magnitude /'mægnɪtju:d, US -tu:d/ *noun*
1 گەورەیی، مەزنی 2 قەبارە، بارستایی 3 بڕ، ئەندازە 4 (پلەی) گرنگایەتی 5 (ئەستێرەوانی) پلە یان رادەی درەوشانەوەی ئەستێرەیێ، توانایی 6 هێزی بوومەلەرزە، گوڕ ۞ 1 بزرگی، عظمت 2 حجم 3 مقدار 4 (درجه ی) اهمیت 5 (اخترشناسی) قدر 6 قدرت زمین‌لرزه

magnolia /mæg'nəʊliə, US -'noʊ-/ *noun*
(دار یان دەوەن) مەگنۆلیا [تـوخم *Magnolia*] ۞ ماگنولیا

magnox /'magnɒks/ *noun*
دارشـتەیێ لەسەر بنچینـەی مـەنیزیۆم، بـۆ تێوەپێچانی توخمەكانی سووتەمەنی یۆرانیۆم لە هێندێ ریاكتۆری ناوكیدا (لە *mag(nesium)* *n(o) ox(idation)* پێكهاتووە) ۞ ماگنوکس

Magnum *trademark* = revolvers

magnum /'mægnəm/ *noun, pl.* magnums
بوتلی یەكونیو لیتری، شووشـەی گـەورە یـان دووكوارتی quart (بۆ مەی و ویسكی) ۞ بطری بزرگ

magnum opus /ˌmagnəm 'əʊpəs, 'ɒpəs/ *noun, pl.* magnum opuses or magna opera /ˌmagnə 'əʊpərə, 'ɒpərə/
(لاتین) شاكار، كاری گەورە ۞ شاهكار

magpie /'mægpaɪ/ *noun*
1 (گیانەوەرناسی) قـشقەرە، كـەشـكەلـە، خومەرێژە، قەلەباچكە [*Pica pica*] و جۆرەكانی تـر] 2 جـۆرێ butcher-bird رەش و سـپی دەنگ‌خۆشی ئەوسترالیایی [*Gymnorhina tibicen*] 3 بنیـادەمی زۆربـلە، چەقەسـرۆ 4 كەسێكی شرەكۆكەرەوە یان شرەچن ۞ 1 كلاغ زاغی 2 نوعی پرنده 3 آدم پرچانه 3 ماگپی

magpie moth *noun*
جۆرێ پەپوولـە (شـەوگـەڕ) بـە خالی زەرد و رەشەوە، كرمۆكەكانی دەتوانن ببێتە بەلا و مێملی دار و دەوەنی بەردار [*Abraxas grossulariata* و جۆرە پێوەندیدارەكان] ۞ نوعی پروانه

maguey /'magweɪ/ *noun*
گیایێكی agave، ب.ت. ئەوەی كـە pulque لێ‌دەگیرێ ۞ ماگوی

magus /'meɪgəs/ *noun, pl.* magi /'meɪdʒʌɪ/
1 موغ، مەگووس (ئەندامی چینی پیاوانی دینی ئێرانی كـۆن) 2 جادووگـەر، ئەفـسوونگـەر، كولـەنانی magician، sorcerer (بنـەڕەت: بـە رێگـای لاتـین و یونـانییـەوە لـە *maguš* ئێرانی‌یەوە) ۞ 1 مجوس، مغ 2 ساحر، جادوگر

Magyar /'magjɑ:/ *adjective, noun*
adj هـەنگارپایی، سـەربە هـەنگارپا *n* خەڵكی هـەنگارپا، هـەنگارپایی، زمـانی (Uralic) هـەنگاری، هـەنگارپایی ۞ *adj* مجاری، وابسته به مجارستان *n* اهل مجارستان، زبان مجاری

mahant /mə'hʌnt/ *noun*
(هیندوئیزم) گـەورە دینـەوانی پەرسـتگەیێ یـان سەرۆكی خانەقا و دەیرێ ۞ مهانت

maharaja /ˌmɑ:hə'rɑ:dʒə/ *noun,* also maharajah, *pl.* maharajas or maharajahs
(مێژوویی) مەهاراجە، گـەورەڕاجا (شـازادەی هیندی) ۞ مهاراجه

maharani /ˌmɑ:hə'rɑ:ni/ *noun,* also maharanee, *pl.* maharanis or maharanees
مەهارانی، مێرژن، ژنی مەهاراجە ۞ مهارانی

maharishi /ˌmɑ:hə'rɪʃi, US -'ri:-/ *noun,* also Maharishi, *pl.* maharishis
مەهاریشی، گەورەریشی، پیاوی ژیری هیندی ۞ مهاریشی

mahatma /mə'hætmə, US -'hɑ:t-/ *noun*
1 (سـەرنێو) مـەهاتما (بنـەڕەت: سانـسكریتی: *mahā* "گەورە" + *ātman* "رۆح یان گیان") 2 (لـە هێندێ شـێوەی theosophyدا) كەسـێ لـە هیند یـان تیبـەت (تەبەت) كـە پێدەچێ هێزی سـەرووسروشتی هەبێ ۞ مهاتما

Mahayana /ˌmɑ:(h)ə'jɑ:nə, US ˌməhɑ:-/ *noun, also* also Mahayana Buddhism
ماهایانا، بـودایيزمی ماهایانـا، رەورەوە یـان چـەرخی بچـوک: یـەكێ لـە دوو نـەریت یـان رێبـازی مـەزنی بـودایيزم (ئـەوی تریـان Theravada یـان Hinayana، یـان لقێكـی ئازادیخواز و خودایاوەرانە)، ب.ت. لە چین، ژاپۆن، كۆریا و تیبەت (بەكاردێنرێ)، باوەڕی بە گەرانی هاوبەش بە دوای رزگاری salvation دایـە، بڕوانـە Theravada یـان Hinayana، بنـەڕەت: لـە سانـسكریتەوە: *mahā* "گـەورە" + *yāna* "دەزگا، وەسیلە") ۞ ماهایانا

Mahayanist *noun, adjective*
ماهایانیست، ماهایاناباوەڕ(ی‌انە؛ Mahayanistic *adj*: ماهایانیستی، ماهایاناباوەڕانە، ماهایاناباوەڕی‌یانە) ۞ ماهایانیست، ماهایانیستی

Mahdi /ˈmɑːdi/ *noun, pl.* Mahdis
1 (لە باوەڕی باوی مسوڵمانان‌دا) مەهدی، ڕیبەری ئایینی کە بەرلە کۆتایی جیهان بەسەر دنیادا دەسەڵات دەگێڕێ (یان فەرمانڕانی دەکا) و دین و داد دەبووژێنێتەوە 2 (لە باوەڕی شیعەدا) ئیمامی دوازدەیەم ۞ مهدی

Mahdism *noun*
مەهدی‌باوەڕی (*n* :Mahdist *n, adj* مەهدی‌باوەڕ *adj* مەهدی‌باوەڕی‌یانە، سەربە مەهدی‌باوەڕی) ۞ مهدی‌گرایی

Mahican /ˈmahɪk(ə)n/ *adjective, noun, also* Mohican
adj سەربە ماهیکانەکان یان زمانیان *n* ماهیکان، مەهیکان: ئەندامی گەلی سوورپێستی ئەمریکا کە جاران دانیشتووی دۆڵ و دەرەی هودسۆنی سەروو Upper Hudson بوون، زمانی تیاچووی ئالگۆنکوییەن Algonquianی ئەو گەلە (بنەڕەت: دەڵێن بە واتای "گورگ"ـە) ۞ ماهیکان

mahimahi /ˈmɑːhɪˌmɑːhi/ = dorado (Hawaiian term)

mahjong /mɑːˈdʒɒŋ, US -ˈʒɑːŋ/ *noun,* also mahjongg
ماهجونگ: جۆرێ کایەی چینی، نێوان 4 کەس، بە 136 یان 144 کاشی لاکێشەیی ۞ ماهجونگ

mahlstick /ˈmɔːlstɪk/ = maulstick

mahogany /məˈhɒɡəni, US -ˈhɑːɡ-/ *noun, adjective*
n 1 دار یان درەختی ماهوون [*Swietenia mahagoni* (ئەمریکای گەرمێنان) و جۆرەکانی تر] 2 داری سەختی قاوەیی سوورباوی ماهوون 3 ڕەنگی قاوەیی مەیلەو سوور *adj* مسی، قاوەیی ئاماڵ سوور ۞ *n* 1 درخت ماهون 2 چوب ماهون 3 رنگ قهوه‌ای مایل به قرمز *adj* مسی

mahonia /məˈhəʊnɪə/ *noun*
ماهونیا: دەوەنێکی هەمیشەسەوز evergreen shrub، خێزان barberry، کە هێشووە گوڵی زەردی بۆن‌خۆشی ورد دەگرێ [تۆخم *Mahonia*] (بنەڕەت: لە ناوی ڕووەکناسی ئەمریکایی Bernard Mc*Mahon*، دەوروبەری 1775–1816) ۞ ماهونیا

mahout /məˈhaʊt/ *noun*
فیلەوان (بنەڕەت: لە *mahāvat* ی هیندی‌یەوە) ۞ فیل‌بان

Mahratta = variant spelling of Maratha
Mahratti = variant spelling of Marathi

mahseer /ˈmɑːsɪə/ *noun*
شاکەپوور، گاکەپوور، کەپوورەزلە، جۆری carpی گەورەی باکووری هیند و ناوچەی هیمالایا [تۆخم *Tor*: چەندین جۆرن] (بنەڕەت: لە *śaphara* + *mahā* ("carp") ۞ کپور بزرگ

mahua /ˈmʌhʊə/ *noun,* also mahwa /ˈməʊwə/
1 جۆرێ داری هیندی کە گوڵە گۆشتنەکەی دەخورێ و دەنکی پڕڕۆنی هەیە [*Madhuca latifolia*] 2 خواردنەوەیێکی ئەلکولی کە لە شیلەی گوڵی پرشیلەی ئەو دارە دەگیرێ (بنەڕەت: لە *madhūka* سانسکریتەوە، لە *madhu* "شیرین") ۞ مهوا

ma huang *noun*
یەکێ لە چەندین جۆری ephedraی ڕۆژهەڵاتی ئاسیا (ب.ت. *Ephedra sinica*)، ئێفێدرین ephedrine دەگرێ ۞ نوعی گیاه

maid /meɪd/ *noun*
1 کلفەت، کارەکەر، سەرەوش، خزمەتکار، قەرەواش 2 (کۆن، وێژەیی) کچ، کەنیشک یان ژنی لاو ۞ 1 کلفت 2 دوشیزه یا زن جوان

maidan /mʌɪˈdɑːn/ *noun*
گۆڕەپان، مەیدان (بنەڕەت: لە *maidān* ئوردوو و فارسی‌یەوە، لە *maydān* ی عەرەبی‌یەوە، ویدەچێ بنەڕەتەکەی ئێرانی بێ) ۞ میدان

maiden /ˈmeɪdn/ *noun, adjective*
1 کچ، کەنیشک 2 دەس‌لێنەدراو، لاکۆمۆر، مۆر، تازە، بەکارنەهێنراو، سەربەمۆر، دەق‌نەشکاو 3 یەکەمین، هەوەڵین 4 بێ‌مێرد، شوونەکردوو ۞ 1 دوشیزه 2 بکر 3 اولین 4 مجرد

maidenhair /ˈmeɪdnheə(r), US -her/ *noun,* also maidenhair fern
(ڕووەکناسی) سیاوپوور، سیاوەش، چەمەسیاولە، خاڵەڕەشە، قەیتەران، پارەزە، پەلی سیاوشان [*Adiantum capillus-veneris* و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] ۞ پر سیاوشان

maidenhair tree *noun*
داری سیاوپوور، ginkgo، گەڵاکانی شێوەی (هی) maidenhair fern دەدا ۞ درخت پر سیاوشان

maidenhead /ˈmeɪdnhed/ *noun*
1 کچێنی، کەنیشکێتی 2 پەردەی کچێنی ۞ 1 بکارت 2 پردەی بکارت

maidenhood /ˈmeɪdnhʊd/ *noun*
1 کچێتی، کچێنی، کەنیشکی 2 سەردەمی کچێتی یان کچێنی، سەروبەندی کەنیشکی ۞ 1 دوشیزگی 2 دوران دوشیزگی

maidenlike /ˈmeɪdnlaɪk/ *adjective*
کچانە، کەنیشکانە ۞ دوشیزەوار، دخترانه

maidenly /ˈmeɪdnli/ *adjective*
1 کچانە، کەنیشکانە 2 بەحەیا، بەشەرم (ب.ت. لە ڕابردوودا) ۞ 1 دوشیزەوار، دخترانه 2 محجوب

maiden name *noun*
ناوی کچ، پاشناوی ژن بەر لە شووکردن،

دوانیوی باوکی ○ نام خانوادگی پدری

maiden speech *noun*

یەکەمین وتاردان (لە پەرلەمان) ○ اولین سخنرانی، نخستین نطق

maiden voyage *noun*

یەکەمین گەڕان یان سەفەر ○ اولین سفر

Maid Marian *noun*

یەکێ لە هاوڕێیانی رابین هود Robin Hood ○ مایْد مارین

maid of honour *noun*

1 شاژنیار، لەگەڵبووک 2 برازاوا 3 (لە بریتانیا) جۆرێ شیرینی یان کەیکی چکۆلەی پەنیردار ○ 1 ندیمە 2 ساقدوش 3 نوعی کیک

maidservant /'meɪdsɜːvənt, US -sɜːrv-/ *noun*

کارەکەر، بەردەست، سەرڕەش، کەلفەت، قەرەواش ○ کلفت

maieutic /meɪ'juːtɪk/ *adjective, noun*

adj سەربە یان ئاماژە بە شێوەی لێکۆڵینەوەی (یان پرسیار و وەڵام) سۆکراتی کە مەبەستی گەیشتن بە دوایین بیر و هزری کەسێ بوو *n* (maieutics) ئەو شێوازە ○ میوتیک

mail[1] /meɪl/ *noun*

1 پۆست 2 نامە، بەستە یان بوخچەی پۆستی ○ 1 پست 2 محموله یا مراسلات پستی

mail[2] /meɪl/ *noun*

1 (مێژوویی) زرێ 2 (گیانەوەرناسی) لەپکە، قاپیلک یان پوولەکەی پارێزەری هێندێ گیانەوەر، زرێ (*adj* :mailed زرێپۆش، زرێمەند؛ بنەڕەت: لە *maille* فەرەنسیی کۆن، لە *macula* لاتین "mesh یان spot") ○ زره

mailbag /'meɪlbæg/ *noun*

توورەکە یان جانتای نامەبەر، جانتای پۆستی، کیف یان کیسەی نامەبەر یان پۆستی ○ کیف پستچی، کیسەی پستی

mail bomb *noun*

بۆمبی نامەیی یان پۆستی ○ بمب پستی

mailbox /'meɪlbɒks, US -bɑːks/ *noun*

سنووقی نامە یان پۆست ○ صندوق پست

mail car *noun*

واگۆنی پۆستی ○ واگن پستی

mail carrier *noun*, also letter carrier

نامەبەر ○ پستچی

mail cart *noun*

عەرەبانەی پۆست یان چەپەری ○ گاری پست

mail coach /'meɪl kəʊtʃ/ *noun*

عەرەبانەی پۆست یان چەپەری ○ دلیجان پست

mailer /'meɪlə(r)/ *noun*

1 نامەنێر، بەستەنێر، پۆستەنێر، پۆستکەر 2 بوخچە، بەرگەنامە یان قوتو (بۆ ناردنی شتومەکی چکۆلانە بە ڕێگای پۆستەوە) ○ 1 پاکت یا جعبه 2 پوست‌کننده

mailing /'meɪlɪŋ/ *noun*

ناردن یان بەڕێکردن بە ڕێگای پۆستەوە ○ ارسال توسط پست

mailing-card *noun*

کارتی پۆستاڵ ○ کارت پستال

mailing list *noun*

لیستەی پۆستی ○ فهرست پستی

maillot /mʌɪ'jəʊ/ *noun, pl.* pronounced same

(فەرەنسی) 1 بەرگی تەنگی سەماباز و ژیمناستیککاران 2 مایۆی یەکتیکەی تەنگی ژنان ○ مایلوت

mailman /'meɪlmæn/ *noun, pl.* mailmen

نامەبەر، چەپەر، تەتەر ○ پستچی

mail order *noun*

سیستمی کڕین و فرۆشتن بە ڕێگای پۆستەوە، راسپاردنی پۆستی ○ سیستم خرید و فروش توسط پست

mailshot /'meɪlʃɒt, US -ʃɑːt/ *noun*

1 ئاگاداری پۆستی، بڵاوکردنەوەی ئاگاداری پۆستی 2 ناردنی ئاگاداری پۆستی ○ 1 آگهی پستی 2 ارسال آگهی پستی

mail slot = letterbox

maimed *adjective*

مجرۆ، نوقسان، سەقەت، جۆنگ، پەککەوتوو ○ معلول، ناقص‌عضو

main[1] /meɪn/ *adjective, noun*

adj سەرەکی، گەورە، بنگەهی، بنەڕەتی، گرنگترین، هەرەگرنگ، تەواو، :sheer *the main force* ◊ *main idea* ◊ *by main strength* ◊ *Be careful crossing the main road* ◊ *a leaking gas main* :شالوولە، شابۆری *n* 1 2 شاکابڵ، شاوایەر، کابلی سەرەکی 3 لوولەی ئاوەڕۆ 4 (کۆن، the main) ئۆقیانووسی ئازاد 5 (mains) کارەبا، ئێلیکتریسیتە، (ئاو، کارەبا و گاز) هێڵی سەرەکی، سەرچاوەی ئاو، کارەبا و گاز: *The electricity supply has been cut off at the mains* 6 (دەریاوانی) کورتەی :in the main) mainmast و mainsail بە زۆری، بە گشتی) ○ *adj* عمده، اصلی، مهم‌ترین *n* 1 شاه‌لوله 2 کابل اصلی 3 لولەی فاضلاب 4 دریای محیط 5 (در جمع) برق، جریان اصلی

main[2] /meɪn/ *noun*

(کۆن) شەڕ و پێشبڕکێی نێوان کەڵەبابەکان، شەڕەکەڵەشێر ○ مین، ماین

main beam *noun*

کاریتە، نیرگە ○ تیر اصلی

main clause *noun*

(ڕێزمان) شارستە، رستەی سەرەکی، رستەی تەواو، سەررستە، برگەی سەرەکی ○ بند پایه

main crop *noun*

بەرهەمی سەرەکی (وەرزێ) ◌ محصول اصلی یا عمده

main deck *noun*
پشتەکەشتی سەرەوە، پشتەی سەرەکی ◌ عرشەی اصلی

main drag *noun*
(نافەرمی) شەقامی سەرەکی، گرنگترین شەقام (هی شار) ◌ خیابان اصلی

Maine Coon *noun*, also Maine cat or coon cat
جۆرێ ڕەگەزی پشیلەی زل و بەهێزی مووددرێژ، لە بنەڕەتا هی ئەمریکایە (لەبەر هاوشێوەیی بە ڕاکوونەکان) ◌ نوعی گربه

mainframe /'meɪnfreɪm/ *noun*, also mainframe computer
1 شاکامپیوتر، کامپیوتێری سەرەکی 2 CPU و یادگەی سەرەکی کامپیوتێر ◌ 1 کامپیوتر بزرگ 2 مین‌فریم

mainland /'meɪnlænd/ *noun*
گەورەوشکانی، بەشی سەرەکی ولاتێ، پارچەی سەرەکی، وشکانی سەرەکی، وشکانی بێ‌دوورگە: *a boat to/from the -nland* ◌ سرزمین اصلی

mainlander *noun*
دانیشتووی گەورەوشکانی یان بەشی سەرەکی ولاتێ، دانیشتووی پارچەی سەرەکی ولاتێ ◌ ساکن سرزمین اصلی

main line *noun*
1 هێڵی سەرەکی، شاهێڵ، شارێ 2 (نافەرمی) شارەگ ◌ 1 خط اصلی 2 (غیررسمی) شاهرگ

mainline /'meɪnlaɪn/ *adjective*
سەرەکی ◌ اصلی

mainly /'meɪnli/ *adverb*
زۆرتر، پتر، زۆربەی، primarily، chiefly: *They eat mainly fruit and nuts* ◌ عمدتاً

main man *noun*
1 (نافەرمی، ئەمریکا) دۆستی نزیک و جێی‌باوەڕ 2 کەسایەتی سەرەکی (لە ڕێکخراوە، تیپ و...) ◌ 1 رفیق صمیمی و مطمئن 2 چهرهٔ اصلی

mainmast /'meɪnma:st/ *noun*
شادارالا، دارالای سەرەکی ◌ دکل اصلی

main pipe /'meɪn paɪp/ *noun*
لوولەی سەرەکی، شالوولە ◌ لولەی اصلی

main road *noun*
شارێ، شۆستە، ڕێگای سەرەکی ◌ جادەی اصلی

mainsail /'meɪnseɪl, US 'meɪnsl/ *noun*
1 (کەشتی) شابادەوە، چارۆکەی سەرەکی، شاباگەڕ، باگەڕی سەرەکی 2 تەناف یان گوریسی ڕاگرتنی شابادەوە یا باگەڕی سەرەکی ◌ 1 بادبان اصلی 2 طناب مهار بادبان اصلی

mainspring /'meɪnsprɪŋ/ *noun*
1 شازەمبەلەک، شافەنەر، شاسپرینگ 2 (خوازە) هۆ یان پاڵنەری سەرەکی، هاندەری سەرەکی ◌ 1 شاه‌فنر 2 دلیل یا انگیزەی اصلی

mainstay /'meɪnsteɪ/ *noun*
1 پشتیوان، پاڵپشت، بەشی سەرەکی، ناوەندی سەرەکی یا بنەڕەتی 2 ڕاگری شادارالا، دارالابەست ◌ 1 حامی، بخش عمده 2 نگهدارندەی دکل اصلی

mainstream /'meɪnstri:m/ *noun, adjective*
(the mainstream) *n* ڕەوتی گشتی، ڕێڕەوی سەرەکی، ڕەوت یا ڕێڕەوی بیرکردنەوە، ڕەوتی زاڵ، بیر یا هزری زاڵ *adj* بلاوەبوو، پەرەسەندوو، باو، ڕۆژەف، پەسندکراو، نوێ، تازە ◌ *n* روند کلی *adj* شایع، پذیرفته، جدید

Main Street *noun*
شەقامی سەرەکی (شار) ◌ خیابان اصلی

Manit *abbreviation* Manitoba

maintainable *adjective*
1 لەڕاگرتن‌هاتوو، ڕادەگیرێ، ئیگای دەدێردرێ، دەپارێزرێ، ئاگاداری دەکرێ 2 بەردەوام دەکرێ (maintainability *n*: لەڕاگرتن‌هاتوویی) ◌ 1 قابل نگهداری 2 ادامەدادنی

maintained school *noun*
خوێندنگایێ کە بە پارەی گشتی دابین دەکرێ ◌ مایتینید اسکول

maintainer *noun*
ڕاگر، پارێزەر، نیگادێر، ئاگاوان ◌ نگهدارنده

maintenance /'meɪntənəns/ *noun*
1 ڕاگرتن، ئاگالێبوون، نیگادێری، درێژەپێدان، بەردەوامکردن، پاراستن، چاوبەسەرەبوون، پێڕاگەیشتن، پێ‌چاران: ◊ *car maintenance* 2 *the maintenance of international peace* - child: پێ‌بژێو، بژێوە، گوزەران، خەرجی ◌ *intenance* 1 نگهداری، ادامه، حفظ 2 نفقه

maintenance man *noun*
کاربەدەستی ئاگالێبوون یان نیگادێری ◌ مأمور نگهداری

maintenance order *noun*
(ماف) دەستووری پێدانی پێ‌بژێو یا خەرجی ◌ حکم پرداخت نفقه

maintop *noun*
سەکۆی سەر بەشی خوارووی شادارالای کەشتی ◌ مین‌تاپ

maintopmast /meɪn'tɒpməst/ *noun*
بەشی دووەمی شادارالای کەشتییەکی بادەوەدار ◌ مین‌تاپماست

maisonette /,meɪzə'net/ *noun*, also -nnette
دوبلێکس، ماڵۆچکە، ماڵی چکۆلە ◌ دوبلکس، خانەی کوچک

Maithili /'mʌɪtɪli/ *noun*
زمانی Bihari ب.ت. لە بیهاری باکووری قسەی پێ‌دەکرێ (بنەڕەت: سانسکریتی، لە

Mithilā شوێنێ لە بیهاری باکووری) ۞ مایتیلی

maître d'hôtel /ˌmeɪtrə dəʊˈtɛl, French mɛtʀ dotɛl/ *noun*, also maître d' /ˌmeɪtrə ˈdiː/

بەڕێوەبەری هوتێل ۞ مدیر هتل

maize /meɪz/ *noun*

(ڕووەکناسی) گەنمەشامی، گوڵەیێغەمبەرە، کـوڕە، زورات، سەرداری، گوڵەکابە [*Zea mays*] ۞ ذرت، بلال

Maj. *abbreviation* major

majestic /məˈdʒestɪk/ *adjective*

گەورە، مەزن، بەسام، بەشەوکەت، بەئەندیش، جـوان، شـایانە، بەشکۆ، awe-inspiring، splendid، stately: *a majestic castle/river/view* ◊ *The Rockies are majestic in size* (majestically /-kli/ *adv*: بەسامانە، بەشکۆیانە) ۞ باعظمت، شکوەمند

majesty /ˈmædʒəsti/ *noun*, *pl.* majesties

1 گەورەیی، مەزنی، ئەوڕەنگ، سام، شەوکەت، ئەندیش، شکۆ، دەسەلات، هێزی پاتشایی: *the majesty of the music* 2 (His, Your, etc. Majesty) خاوەنشکۆ (ج شا و ج شاژن): *Their majesties, the King and Queen of Spain* ۞ 1 عظمت، شکوه، سلطنت 2 اعلیحضرت، علیاحضرت

Maj-Gen *abbreviation* major-general

majlis /ˈmadʒlɪs, US madʒˈlɪs/ *noun*

ئەنجومەن (ب.ت. ئێران، بنەڕەت: لە عەرەبییەوە بە واتای "assembly") ۞ مجلس

majolica /məˈjɒlɪkə, US -ˈdʒɒl-/ *adjective*

گڵێنەی لیاوی یان لۆعابی یان ڕەنگکراو (ب.ت. لە ئینگلتەرە بەدرێژایی سەدەی 19 بە لاسایی لە ئیتالیایی) ۞ سفالینەی لعابی

major /ˈmeɪdʒə(r)/ *adjective, noun*

adj 1 گەورە، مەزن 2 گەورەتر، باوخۆشتر، زلتر 3 زۆرتر 4 گرنگ، سەرەکی 5 گەورە، پێگەیشتوو، بالق، کامل 6 (نەخۆشی) پڕمەترسی، کەسکۆن، ئاستەم، گران 7 (موسیقا) گەورە، بەیزەی گەورە، ماژور *n* 1 (موسیقا) کلیلی گەورە یان ماژۆر، بەیزەی گەورە 2 (سەربازی) ماژور 3 (خوێندن لە کۆلێژ یان زانکۆ) بابەت یان بواری خوێندنی سەرەکی 4 خوێندکاری بابەت یان بواری خوێندنی سەرەکی ۞ *adj* 1 بزرگ، اعظم 2 بزرگتر 3 بیشتر 4 مهم، اصلی 5 بالغ 6 جدی 7 ماژور *n* 1 کلید ماژور، گام ماژور 2 سرگرد 3 رشته یا موضوع اصلی 4 دانشجوی رشته یا موضوع اصلی

major axis *noun*

تەوەری گەورە، گەورە تەوەر ۞ محور بزرگ

Majorcan /məˈjɔːkən/ *adjective, noun*

adj سەربە ماژۆرکا، ماژۆرکایی (دوورگەیێکی سپانیایی لە ڕۆژاوای مەدیتەرانە، گەورەترین دوورگەیە لە کۆمەڵە دوورگەی Balearic دا (3653 کیلۆمیتری چوارگۆشەیە) *n* خەڵکی ماژۆرکا ۞ ماژورکائی

major-domo /ˌmeɪdʒə ˈdəʊməʊ, US ˌmeɪdʒər ˈdoʊmoʊ/ *noun*, *pl.* major-domos

سەرکارەکەر، گەورەی کارەکەرەکان، وەکیلخەرج ۞ سرپیشخدمت

majorette = drum majorette

major-general *noun*, also major general

ئەفسەرێکی پایەبەرز لە ئەرتەشی ئەمریکا و بریتانیادا یا هێزی ئاسمانی ئەمریکا ۞ سرلشکر

majoritarian /məˌdʒɒrɪˈtɛːrɪən/ *adjective, noun*

adj بەڕێوەدەبری بەپێی بڕیاری زۆرینە *n* کەسێکی زۆرینەباوەڕ، زۆرینەگەر، زۆرینەخواز ۞ *adj* ماژوریتارین *n* فرد اکثریتگرا

majoritarianism *noun*

زۆرینەباوەری، زۆرینەگەری، زۆرینەخوازی ۞ اکثریتگرایی

majority /məˈdʒɒrəti, US -ˈdʒɔːr-, -ˈdʒɑːr-/ *noun*, *pl.* majorities

1 زۆرینە، زۆرترایەتی، پرانی، زۆربە 2 زۆرتر 3 (دەنگدان) دەنگە زۆرترەکان، جیاوازی دەنگ(ەکان) 4 تەمەنی قانوونی یان یاسایی (زۆرتر لە 18 وە تا 21 ساڵان) 5 پلە و پایەی ماژۆری، ماژۆریتی ۞ 1 اکثریت 2 بیشتر 3 اختلاف رأی 4 کبر، سن قانونی 5 درجەی سرگردی

majority leader *noun*

ڕێبەری زۆرینە (= پارتییێکی سیاسی، ئەنجومەنی نوێنەران یا سێنات) ۞ رهبر اکثریت

majority rule *noun*

دەسەلاتداری یان حکومەتی زۆرینە ۞ حکومت اکثریت

majority verdict *noun*

دەنگی زۆرینە (دەستەی سوێندخوران) ۞ رأی اکثریت

major league *noun, adjective*

(لە ئەمریکا (ی باکووری)، لە وەرزشە پیشەییییە تایبەتییەکاندا، ب.ت. بەیسبۆل) لیگی سەرەکی (major leaguer *n*) ۞ لیگ اصلی

majorly /ˈmeɪdʒəli, US ˈmeɪdʒərli/ *adverb*

(نافەرمی) یەکجار، گەلێ، خەیلێ، very، extremely ۞ (عامیانه) خیلی

major order *noun*

دەستووری priesthood، diaconate یان subdiaconate لە کلیسەی کاتۆلیکی ڕۆمدا (بڕوانە Minor Order) ۞ ماژور اردر

major party *noun*

پارتی زۆرینە ۞ حزب اکثریت

major planet *noun*

هەسارەی گەورە (= هەریەک لەو هەشت هەسارەی سەرەکی کۆمەڵەی خۆری لەچاو مانگەکانیان یان moon (asteroid ۞ سیارەی بزرگ

major premise *noun*
(لۆژیک) پێشەکی گەورە، پێشەکی syllogism ی ۞ مقدمەی کبری

Major Prophet *noun*
پێغەمبەرانی گەورە (هی پەیمانی کۆن کە بریتین لە: Isaiah، Jeremiah و Ezckiel، بڕوانە Minor Prophet) ۞ پیامبران بزرگ

major scale *noun*
(موسیقا) پەیژەی گەورە ۞ گام ماژور

major seminary *noun*
کۆلێژی شەش‌ساڵە بۆ ڕاهێنانی قەشەکانی کاتۆلیک ۞ ماژور سمیناری

major suit *noun*
پیک و دڵ، دەستی چاک و پڕخاڵ (لە bridge دا) ۞ پیک و دل

majuscule /'madʒəskju:l/ *adjective, noun*
adj گەورە، درشت، مەزن *n* پیتی گەورە (*adj* /mə'dʒʌskjʊlə/ majuscular: سەربە پیتی گەورە) ۞ *adj* بزرگ *n* حرف بزرگ

Makah *noun, pl.* same or Makahs
1 ئەندامی گەلێکی سووورپێستی پاسیفیکی هەرەباکووری 2 زمانی Wakashanی ئەو گەلە ۞ ماکا

Makasarese /mə,kasə'ri:z/ *noun, adjective,* also archaic Makassarese, *pl.* same
n 1 خەڵکی Makassar، ماکاساری (ئێستا Ujung Pandang)، لە ئیندۆنیزیا 2 زمانی ئیندۆنیزیایی ئەو گەلە *adj* سەربەو گەلە یا زمانەکەیان ۞ ماکاساری

make /meɪk/ *noun*
1 جۆر، ناوا، ڕەنگ، شێوە، بیچم 2 مودیل 3 بەرهەم 4 نیشانە، پێکهاتە 5 مەزاج، خوو 6 لێک‌کەوتن (ئێلیکتریسیتە؛ ئەلمانی بنەڕەت) ۞ 1 نوع، شکل 2 مدل 3 محصول 4 علامت 5 ساخت 6 مزاج 7 اتصالی

make-believe /'meɪk ,bɪliv/ *noun, adjective*
n 1 واخۆنیشان‌دان، خۆنواندن 2 خەیاڵ‌کردنەوە، وازانین، پێ‌وابوون *adj* خەیاڵی، ناڕاستەقینە، قەستینە، ناڕاست، درۆ، imaginary، pretended ۞ *n* 1 تظاهر، وانمود 2 تخیل *adj* خیالی

make-do = makeshift

makefast *noun*
لەنگەر، شتی پێ‌بەستنەوەی گەمی ۞ لنگر

maker /'meɪkə(r)/ *noun*
1 دروسکەر، سازکەر، سازەر، سازندە، کارگەی دروسکەر، (لەلێکدانا)، ـدروسکەر، ـساز، ـندە، ـگار، ـگەر 2 (the Maker) کردگار، خودا ۞ 1 سازندە، کارخانەی سازندە، ـساز 2 (the Maker) خالق

makeshift /'meɪkʃɪft/ *adjective, noun*
adj کاتی، بەروەخت (جاری وا ماوەتەوە تا شتێکی چاتر جێی دەگرێتەوە) *n* چارە یان جێگرەوەی کاتی ۞ *adj* موقتی *n* جایگزین موقتی

make-up /'meɪk ʌp/ *noun*
1 پێکهاتە، دارشتە، بنیات، لێکدان، دامەزران، پێکەوەنان، پێکهاتن، دروستبوون 2 خوو، کارەکتێر، سروشت 3 گریم، خاڵ‌ومیل، خەت‌وخاڵ‌ڕێژی، ماکیاج، (خۆ)جوان‌کردن، ئاڕایشت 4 کەل‌وپەلی خۆجوان‌کردن، شت‌ومەکی خۆڕازاندنەوە 5 لاپەڕەبەندی 6 تاقیکاری وانەی کەوتوو ۞ 1 ساختار، ساخت، ترکیب، تشکل 2 طبیعت، کاراکتر 3 گریم، آرایش 4 لوازم آرایش 5 صفحه‌آرایی 6 امتحان تجدیدی

makeweight /'meɪkweɪt/ *noun*
1 پارسەنگ 2 تەواوکەر ۞ 1 پارسنگ 2 مکمل

making /'meɪkɪŋ/ *noun*
1 دروستکردن، پێکهێنان، چێ‌کردن، پێکەوەنان، سازکردن، بەرهەمهێنان، پێکەوەنان 2 پێشکەوتن، پێشقەچوون 3 شتی دروس‌کراو، شتی دەسکرد (ب.ت. بڕی بەرهەم هاتوو لە یەک‌جاردا) 4 (لە لێکدانا) ـسازی، دروستکردن 5 (makings) توانایی، مایە، جەوهەر، بەهرە، تایبەتمەندی یان بارودۆخی پێویست 6 لێهاتوویی، لێوەشاوەیی 7 شارەزایی 8 داهات، قازانج، خێر، بەهرە ۞ 1 ساختن، ایجاد 2 پیشرفت 3 شیء ساخته‌شده 4 (در ترکیب) ـسازی 5 (در جمع) استعداد، صفات لازم 6 لیاقت 7 مهارت 8 درامد، سود

mako[1] /'mɑ:kəʊ, US 'meɪkəʊ/ *noun, pl.* makos
جۆری sharkی خێرا و زلەی ئۆقیانووسی [تۆخم *Isurus*: دوو جۆرن] (بنەڕەت: لە مائۆرییەوە) ۞ نوعی کوسه

mako[2] /'mɑ:kəʊ, US 'makəʊ/ *noun, pl.* makos
جۆری داری چکۆلەی نیوزیلەند کە هێشووە گوڵی پەمەیی زلە دەگری [*Aristotelia racemosa*] ۞ نوعی درخت

Makonde /mə'kɒndeɪ/ *noun, pl.* same or Makondes
1 ئەندامی گەلێکی دانیشتووی باشووری تانزانیا و باکووری ڕۆژهەڵاتی مۆزامبیک 2 زمانی بانتۆیی ئەو گەلە ۞ ماکوندا

Makua /'maku:ə/ *noun, pl.* same or Makuas
1 ئەندامی گەلێکی دانیشتووی ناوچە سنوورییەکانی مۆزامبیک Mozambique، مالاوی Malawi و تانزانیا Tanzania 2 زمانی

بانتویی Bantu ئەو گەلە ◯ ماكوندا

makuta /məˈkuːtə/ plural form of likuta

Mal *abbreviation* Malachi

mal- /mæl/ *prefix*

پێشگر: (بە شێوەیێکی) خراپ، کەج، دژ، (بە شێوەیێکی) نادروست، ناڕاست: *malpractice*: نا: *maladroit* ناتاسایی، بە شێوەیێکی ناتاسایی: *malodorous* *malformation* (بنەڕەت: لە *mal* فەرەنسییەوە، ئەویش لە *male* لاتینەوە "badly") ◯ پێشوند: (بە طور) بد، دژ، (بە طور) غیرصحیح، نادرست؛ غیر؛ غیرعادی، به طور غیرعادی

malac(o)- /ˈmaləkəʊ/ *prefix*

پێشگر: شل، نەرم، سست، پفەڵ، فشەڵ: *malacostracan* (بنەڕەت: لە *malakos* یۆنانییەوە "soft") ◯ پیشوند: شل، نرم

malacca /məˈlakə/ *noun*

جۆرێ قامیش یا لەوەنی قاوەیی (دەسکی چەتر و گۆچانی لێ ساز دەکرێ؛ لە ناوی Malacca (یان Melaka، هەرێمی لە مالیزیا) ◯ مالاکا

Malachi *noun*, also Malachias, Hebrew *Mal'ākhī*

1 مەلاکی: دوایین پێغەمبەری گەلی ئیسرائیل 2 کتێبی مەلاکی پێغەمبەر کە سەربە پەیمانی کۆنە ◯ Old Testament 1 ملاکی 2 کتاب ملاکی نبی

malachite /ˈmæləkaɪt/ *noun*

مەرمەری سەوز، مەلەکایت: کانیێکی سەوزی گەش، لە کاربۆناتی مسی ئاودار پێکهاتووە $Cu_2CO_3(OH)_2$ (بنەڕەت: ئینگلیسی نێوەڕاست، لە *melochite* فەرەنسی کۆن، بە ڕێگای لاتین لە *molokhitis* یۆنانی، لە *molokhē*، گۆڕاوی *malakhē* ("mallow") ◯ مرمر سبز

malacology /ˌmaləˈkɒlədʒi/ *noun*

لەشنەرمناسی، زانستی لەشنەرمەکان، لقێ لە گیانەوەرناسی لەبارەی mollusc ەکانەوە، بڕوانە conchology :malacological *adj*) :malacologist *n* لەشنەرمناس، مالاکۆلۆژیست) ◯ مالاکولوژی

Malacostraca /ˌmaləˈkɒstrəkə/ *noun, pl.*

(گیانەوەرناسی) نەرمەلەپکەییان، نەرمەقاپیلکان، قاپیلکنەرمان: پۆلێکی بەربلاوی پێستڕەقان کە قرژاڵەکان، shrimp ەکان، lobster ەکان، isopod ەکان و وشکاوەکییەکان amphipod دەگرێتەوە، سنگیان لە هەشت برگە segment پێکهاتووە (بنەڕەت: لە لاتینی نوێوە، لە -malaco + *ostrakon* یۆنانی "لەپکە shell") ◯ مالاکواستراکا

malacostracan *noun, adjective*

(گیانەوەری) نەرمەلەپکەیی، نەرمەقاپیلکە، قاپیلکنەرم ◯ مالاکواستراکان

maladaptation *noun*

نەگونجان، نەسازان، یەکنەکەوتن، ڕێکنەکەوتن ◯ عدم انطباق

maladjustment /ˌmæləˈdʒʌstmənt/ *noun*

نەسازاوی، نەگونجاوی، ناجۆری، ڕێکنەکەوتوویی، هەڵنەکردوویی :maladjusted /ˌmæləˈdʒʌstɪd/ *adj*) نەسازاو، نەگونجاو، ناجۆر، ڕێکنەکەوتوو، یەکنەکەوتوو، هەڵنەکردوو) ◯ ناسازگاری

maladministration /ˌmælədˌmɪnɪˈstreɪʃn/ *noun*

بەدبەڕێوەبەری، خراپ بەڕێوەبردن، بەدگێری، بەدبەڕێوەبەری، لاوازی بەڕێوەبەرایەتی، دژبەڕێوەبەری، دژبەڕێوەبەرایەتی ◯ سوءمدیریت

maladroit /ˌmæləˈdrɔɪt/ *adjective*

1 ناشارەزا، لێنەزان، بێدەسوپل، خاو، گەلحۆ، تەپلۆس، دەسوپێسپیلکە 2 ناشارەزایانە :maladroitness *n* :maladroitly *adv*) ناشارەزایی، لێنەزانی، خاو(وخلیچک)ی، تەپلۆسی) ◯ 1 بی‌مهارت 2 ناشیانه

malady /ˈmælədi/ *noun, pl.* maladies

1 شێوان، تێکچوون 2 نەخۆشی، ناسازی، دەرد، ئازار ◯ 1 اختلال 2 بیماری

mala fides /ˌmeɪlə ˈfʌɪdiːz, US ˌmalə ˈfiːdeɪz/ *noun*

(زۆرتر ماف) باوەڕی خراپ، بیری خراپ ◯ عقیدەی فاسد، فکر بد

Malaga /ˈmaləgə/ *noun*

جۆرێ مەی بەهێزکراوی شیرین، هی مالاگای سپانیا، هەروەها مەیێکی وا کە لە شوێنێکی تر دروست دەکرێ ◯ مالاگا

Malagasy /ˌmaləˈgasi/ *noun, pl.* same or Malagasies

1 خەڵکی ماداگاسکار، ماداگاسکاری 2 زمانی Austronesian ی ماداگاسکار، ماداگاسکاری ◯ ماداگاسکاری

malagueña /ˌmaləˈgeɪnjə/ *noun*

جۆرێ سەمای سپانیایی، لە fandango دەچێ ◯ مالاگینیا

malaguetta /ˌmaləˈgɛtə/ *noun*, also malagueta = grains of Paradise

malaise /məˈleɪz/ *noun*

1 نەخۆشی، دەردەداری (بێ‌ئەوەی کە نیشانەیەکی تایبەتی هەبێ) 2 سستی، داهێزراوی، داگیراوی 2 نارەحەتی، نگەرانی، دڵەڕاوکێ ◯ 1 کسالت 2 رخوت 3 نگرانی

malamute /ˈmaləmjuːt/ *noun*, also malemute

جۆرێ ڕەگەزی بەهێزی سەگ، زۆرتر بۆ ڕاکێشانی خێشکەکان بەکاری دێنێ ◯ مالاموت

malanders /ˈmæləmdəz/ *noun, pl.*, also mallenders or mallem

وەفە، ئوفە، ماسینی ڕەفیسکە یان پشتنەزنوی ئەسپ ○ مالاندرز

malanga /mə'laŋgə/ = tannia

malapert /'maləpəːt/ *adjective, noun*

adj (کۆن) بێشەرم، ڕوودار، بێحەیا، ڕووشە *n* مرۆی بێشەرم ○ *adj* گستاخ، وقیح *n* آدم وقیح

malaprop /'mæləprɒp, US -prɑːp-/ *noun*, also malapropian

هەڵەبێژ ○ عوضی‌گو

malapropism /'mæləprɒpɪzəm, US -prɑːp-/ *noun*

هەڵەبێژی ○ عوضی‌گویی

malapropos /ˌmalaprə'pəʊ/ *adjective*

(فەڕەنسی) بێوەخت، بێجێ، نابەجێ ○ بی‌موقع

malar /'meɪlə/ *adjective, noun*

adj کولمەیی، سەربە گۆنا یان ڕوومەت *n* (هەروەها malar bone) = zygomatic bone

○ *adj* وابسته به گونه

malaria /mə'leəriə, US -'ler-/ *noun*

تاوولەرز، لەرزوتێ، لەرزوتا، یاو، بەهۆی مشەخۆر [تۆخم *Plasmodium*] protozoan یکەوە لە نێو خڕۆکە سوورەکانی خوێندا تووش دەبێ و بە هۆی گازی مێشی anopheline ـەوە ڕادەگوێزرێ ○ مالاریا

malarial /-iəl/ *adjective*, also malarian or malarious

تاوولەرزی، تاولەرزگرتوو، لەرزوتالێنیشتوو، هەبوونی لەرزوتا، یاوی: *malarial insects/patients/regions* ○ مالاریایی

malariology /məˌlɛːri'ɒlədʒi/ *noun*

مالاریاناسی، لەرزوتاناسی (malariological *adj*: سەربە مالاریاناسی، لەرزوتاناسییانە؛ malariologist *n*: لەرزوتاناس) ○ کالاریولوژی

malarkey /mə'lɑːki, US mə'lɑːrki/ *noun*

هەڵیتوبلیت، قسەی هیچەکە و پووچەکە ○ چرت و پرت

malate /'mæleɪt/ *noun*

(کیمیا) خوێ یان ئێستێری ترشەڵۆکی سێو malic acid ○ مالات

malathion /ˌmalə'θʌɪən/ *noun*

ئاوێتەیێکی ئەندامۆفۆسفۆرۆسی دەسکرد، وەک مێرووکوژ وایە و تا ڕادەیێ بۆ گیانەوەر و ڕووەک بێزیانە ○ مالاتیون

Malawian /mə'lɑːwiən/ *noun, adjective*

n خەڵکی Malawi *adj* سەربە مالاوی یان مالاوییەکان ○ مالاویایی

malaxation *noun*

نەرمکردن، هەویراندن، شێلان ○ عمل نرم کردن

Malay /mə'leɪ/ *adjective, noun*

adj مالزیایی، سەربە مالزیا یان مالیزیا *n* خەڵکی مالزیا، مالزیایی، زمانی مالزیایی ○ *adj* مالزیایی *n* اهل مالزی، زبان مالزیایی

Malayalam /ˌmalə'jɑːləm/ *noun, adjective*

n زمانێکی دراڤیدی هەرێمی Kerala لە هیند، پێوەندی زۆرە لەگەڵ Tamil *adj* سەربەو زمانە یان ئاخێوەرانی (بنەڕەت: لەو زمانە بە واتای: پیاوی چیا) ○ مالایالام

Malayan *noun, adjective*

n = Malay *adj* سەربە مالزیەکان، زمانی مالزی یان مالایا (ئێستا بەشێکە لە مالیزیا) ○ مالزیایی

Malaysian /mə'leɪziən, US -'leɪʒən/ *noun, adjective*

n خەڵکی مالزیا، مالزیایی، مالیزیایی *adj* مالزیایی، مالیزیایی ○ مالزیایی

malcontent /'mælkəntent, US ˌmælkən'tent/ *noun, adjective*

ناقایل، ناڕازی، دژبەر، بەرهەڵستکار، یاخی، سەربزێو، پشێوینەرەوە، discontented (ب.ت. سیاسی) ○ ناراضی، متمرد، یاغی

mal de mer /ˌmal də 'mɛː, French mal də mɛʀ/ *noun*

دەریاگرتوویی، دەریابردوویی ○ دریاگرفتگی

Maldivian /mɔːl'dɪviən/ *noun, adjective*

n 1 خەڵکی Maldives 2 زمانی Indicی مۆلدیڤییەکان *adj* سەربە مۆلدیڤیز، مۆلدیڤیزەکان یان زمانەکەیان ○ مولدیویایی

male /meɪl/ *adjective, noun*

adj 1 نێر، نەڕ، جوور، نێرینە 2 نێر، سەر (شتێ کە بچێ بە نێو شتێکی تردا) 3 پیاوانە 4 سەربە پیاو یان پیاوان *n* 1 گۆڵ، گیانەوەری نێر 2 ڕووەکی نێر 3 پیاو، کوڕ ○ *adj* 1 نر، مذکر 2 نر 3 مردانە 4 وابسته به مرد یا مردان *n* 1 حیوان نر 2 گیاه نر 3 مرد، پسر

maleate *noun*

خوێ یان ئێستێری ester ترشەڵۆکی مالئیک یان مەلەیک ○ مالئات

male chauvinism *noun*

پیاوسالاری، پیاوپەرستی، پیاوبەسەرترزانی ○ مردبرترنگری

male chauvinist *noun, adjective*

n پیاوسالار، پیاوپەرست، پیاوبەسەرترزان *adj* پیاوپەرستانە، پیاوسالارانە ○ *n* مردبرترنگر *adj* مردبرترنگرانه

malediction /ˌmalɪ'dɪkʃ(ə)n/ *noun*

لەعنەتکردن، نەفرەت، زەمکردن، لەپادو(و)ان، بەدگۆیی، خراپەوتن، نێوزڕاندن، curse، execration ○ لعن، بدگویی

maledictory /ˌmalɪ'dɪktəri/ *adjective*

لەعنەتاوی، نەفرەتاوی ○ لعن‌آمیز

male-dominated *adjective*

پیاوبەسەردازال، پیاوزاڵ، پیاودەس‌بەسەراگرتوو

(وەکوو کار و پیشەیێ) ⬡ مال‌دومیناند

malefaction *noun*
خراپەکاری، تاوان‌کاری، گوناهکاری، کاری خراپ ⬡ تبەکاری، جنایت‌کاری، عمل بد

malefactor /'mælɪfæktə(r)/ *noun*
خراپەکار، تاوان‌کار، گوناهکار، بەدکار ⬡ تبەکار، جنایت‌کار، جانی

male fern *noun*
توژینگ؟، سەرخەس یا سەرەخەسی نێر [Dryopteris filix-mas و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] ⬡ سرخس نر

malefic /mə'lɛfɪk/ *adjective*
1 زیاناوی، بەزەر، بەوەی، موزیر، پیس، چەپەڵ، خراپ، کوشندە 2 (ئەستێرەوانی) سەربە هەسارەی Saturn و Mars کە باوەڕ وایە کاریگەری خراپیان بێ ⬡ 1 مضر، خبیث، مرگ‌بار 2 مالفیک

maleficence /mə'levələns/ *noun*
1 تاوان، گوناه 2 پیسی، چەپەڵی، خراپی، شەیتان‌ئاسایی، بەدخوویی، بەدفەڕی، بەدکاری، بەدنیاری ⬡ 1 جرم 2 خباثت، شیطان‌صفتی

maleficent /mə'levələnt/ *adjective*
بەزیان، موزیر، خراپەکار، شەیتان‌ئاسا، شەیتان‌رەفتار، بەدخوو، بەدفەڕ، بەدنیار، بەدکار، baleful ⬡ موذی، شیطان‌صفت

maleic acid /mə'leɪɪk/ *noun*
(کیمیا) ترشەلۆکی مەلەیک یان مالێئیک $C_4H_4O_4$ ⬡ اسید مالئیک

male menopause *noun*
قۆناخی ناهومێدی یان هیواوەستانەوەی پیاو، سەروبەندی نگەرانی پیاو (کاتێ تەمەنی لە نیوە تێدەپەڕێ) ⬡ دورەی یائسگی مرد

malemute = malamute

maleness /meɪlnəs/ *noun*
پیاوەتی، پیاوبوون، نێریتی، نێرینەیی ⬡ مردی

male voice choir *noun*
کۆر بە دەنگی پیاوان ⬡ کر با صدای مردان

malevolence /mə'levələns/ *noun*
بەدنیاری، بەدنیازی، بەدویستی، خراپی، قین‌گێران، بوغزگێری، کینەلەزگی، دڵڕزیوی ⬡ سوءنیت، غرض‌ورزی

malevolent /mə'levələnt/ *adjective*
بەدنیار، بەدنیاز، بەدویست، خراپ، شەیتان‌ئاسا، بوغزاوی، دڵڕەش، بەدخواز، پیس، قین‌گێڕ، کینەلەزگ، دڵڕزیو، بەدنیارانە، قین‌گێڕانە (-levolently /mə'levələntli/ *adv*: بەدنیارانە، قین‌گێڕانە، کینەلەزگانە، بە شێوەیەکی بوغزاوی، بوغزاوی‌یانە) ⬡ بدخواە، مغرض، مغرضانە

malfeasance /mal'fi:z(ə)ns/ *noun*
(ماف) کردەوە یان چالاکی ناقانوونی، کاری خراپ، کاری پێچەوانەی یاسا ⬡ اقدام یا فعالیت ناقانونی

malfeasant *noun, adjective*
خراپ‌کار، بەدکار ⬡ غلط‌کار

malformation /ˌmælfɔ:'meɪʃn, US -fɔ:r'm-/ *noun*
خواروخێچی، نوقسانی، لاری، ناڕێکی، تێکچوون: *Some foetal malformations cannot be diagnosed until late in pregnancy* ⬡ بدشکلی

malformed /ˌmæl'fɔ:md, US -'fɔ:rmd/ *adjective*
(تکنیکی) عەیب‌دار، خواروخێچ، تێکچوو، نوقسان، سەقەت، لار، گێڕ، ناتەواو، ناشیرین، misshapen ⬡ معیوب، بدریخت

malfunction /ˌmæl'fʌŋkʃn/ *noun*
باش‌کارنەکردن، گرفت، کەم‌وکووڕی، کەچی، عەیب: *The drug caused a malfunction in the brain* ⬡ نقص، عیب

Malian /'mɑ:liən/ *noun*
n خەڵکی Mali، وڵاتێ لە ئەفریکای رۆژاوا *adj* سەربە مالی یان مالی‌یەکان، مالیایی‌یەکان ⬡ مالیایی

Malibu /'malɪbu:/ *noun*, also Malibu board, *pl.* Malibus
surfboardی سووک ⬡ مالیبو

malic *adjective*
بەرهەم‌هاتوو لە ترشەلۆکی مالیک، سەربە ترشەلۆکی مالیک ⬡ مالیک

malic acid /'malɪk/ *noun*
(کیمیا) ترشەلۆکی مالیک یان سێو $C_4H_6O_5$ (ترشەلۆکێکی کریستالی لە سێوی کاڵ و میوەی نەگەییودا هەیە) ⬡ اسید مالیک

malice /'mælɪs/ *noun*
1 بوغز، رق‌گێران، کینەلەزگی 2 خراپی، پیسی، بەدنیاری، بەدنیازی ⬡ 1 غرض‌ورزی 2 خباثت

malicious /mə'lɪʃəs/ *adjective*
1 کینەلەزگ، بوغزاوی، کیناوی: *-licious gossip* 2 بەدنیارانە، قین‌گێڕانە 3 پیس، خراپ، بەوەی، موزیر، بەئازار ⬡ 1 مغرض 2 مغرضانە 3 خبیث

maliciously /mə'lɪʃəsli/ *adverb*
بەدنیارانە، قین‌گێڕانە، کینەلەزگانە، بوغزاوی‌یانە ⬡ مغرضانە

maliciousness /mə'lɪʃəsnəs/ *noun*
بەدنیاری، بەدنیازی، خراپی، قین‌گێران، کینەلەزگی، دڵڕزیوی ⬡ سوءنیت، بدخواهی

malign /mə'laɪn/ *adjective*
1 بەدنیارانە، قین‌گێڕانە، کینەلەزگانە 2 بوغزاوی، کیناوی، رقن، کینەلەزگ 3 بەوەی، بەئازار، خراپ، موزیر، پیس، بەزیان، کوشندە: *a malign force/influence/effect* ⬡ 1 مغرضانە 2 مغرض 3 مضر، خبیث، مهلک

malignancy /məˈlɪɡnənsi/ *noun, pl.* malignancies
1 پیسی، خرابی، موزیری، بەزیانی، بەئازاری، بوغزاویبوون، کینلەزگی، بەقینی 2 مەترسیداری 3 لووی پرمەترسی یان مەترسیدار، لووی پیس، لووی شێرپەنجاوی، جۆری شێرپەنجە ◌ 1 خباثت، زیانباری 2 بدخیمی 3 غدەی بدخیم، نوعی سرطان
malignant /məˈlɪɡnənt/ *adjective*
1 خراپ، پیس، گلاو، چەپەڵ، بەقین، کینەنەزگ، بوغزاوی 2 بەوەی، بەئازار، موزیر، کوشندە، مەترسیدار، پرمەترسی، پیس، بەدخوو (پێوانە benign) *malignant cells* ◌ 1 شرور، خبیث، موذی، کینەجو 2 مهنک، بدخیم
malignantly /məˈlɪɡnəntli/ *adverb*
خراپانە، کینلەزگانە، بوغزاویانە ◌ شرورانە، کینەجویانە
malignant pustule *noun*
کوانی مەترسیدار یان شێرپەنجەوی، جۆری anthrax ◌ کورک بدخیم
malignity /məˈlɪɡnɪti/ *noun, pl.* malignities
1 خراپی، پیسی، بەدنیەتی، رق، کینەتوتی، کینلەزگانە جوولانەوەی خراپ یان رەفتار، کاری لە رووی رقەوە رەفتار کردن 2 مەترسیداری، malevolence، malignancy ◌ 1 خباثت، عمل کینەجویانە 2 بدخیمی
malik /ˈmælɪk/ *noun*
(لە چەند بەشێکی هیند و رۆژهەڵاتی نیوەڕاستدا) سەرۆکی دێ یان کۆمەڵی (لە عەرەبییەوە) ◌ مالک
malimbe /məˈlɪmbi/ *noun*
جۆری مەلی جۆلا، زۆرتر لە رۆژاوا و ناوەندی ئەفریکادا دەبینری [توخم *Malimbus*] (بنەڕەت: لە ناوی شاری *Malimbe* لە ئانگۆلا) ◌ مالیمب
malingerer *noun*
خۆنەخۆشخەر ◌ تمارض‌کنندە
malingering *noun*
خۆنەخۆشخستن، خۆلەنەخۆشیدان ◌ تمارض
Malinke /məˈlɪŋkeɪ/ *noun, pl.* same or Malinkes
1 ئەندامی گەلێکی ئەفریکای رۆژاوا، زۆرتر لە سێنێگال، مالی و کەناری عاج 2 زمانی Mandeی ئەو گەلە ◌ مالینک
Malinois = Belgian Malinois
malison /ˈmalɪz(ə)n, US -s-/ = malediction
malkin *noun*
1 دەڵەدێو 2 داوەڵ (هی سەر خەرمان و...) ◌ 1 مادە دیو 2 مترسک
mall /mɔːl, US; BrE also mæl/ *noun,* also shopping centre
1 ناوەندی کڕین، بازاڕچە، قەیسەری، بازار (شوێنی کە ماشێنەکان ناتوانن بچنە نێوی) 2 جێی پیاسە یان گەڕان، پیادەڕەوی بەردڕێژ و پردار 3 (مێژوویی) وشەیێکی تر بۆ pall-mall 4 کۆڵانی کایەی pall-mall ◌ 1 مرکز خرید، بازارچە 2 محل گردش 3 و 4 مول
mallam /ˈmaləm/ *noun*
(لە چەند بەشێکی ئەفریکادا) زانا، شارەزا، scribe ◌ عالم
mallard /ˈmælɑːd, US ˈmælərd/ *noun, pl.* same or mallards
سەرسەوز، مراوی کێوی، سۆنەی کێوی: ئاسایی‌ترین مراوی نیوەگۆی باکووری [*Anas platyrhynchos*] ◌ اردک وحشی
malleability /ˌmæliəˈbɪləti/ *noun*
1 چەکوشخۆری، لەپیاکێشانهاتوویی، لەکوتینهاتوویی، لەکوترانهاتوویی، کوتەنیتی 2 نەرمی، سازاوی، گونجاوی ◌ 1 چکش‌پذیری 2 انعطاف‌پذیری
malleable /ˈmæliəbl/ *adjective*
1 چەکوشخۆر، لەپیاکێشانهاتوو، کوتەنی، دەکوتری(تەوە)، لەکوتینهاتوو، لەکوترانهاتوو 2 نەرم، سازاو، گونجاو ◌ 1 چکش‌پذیر 2 انعطاف‌پذیر
malleation /ˌmæliˈeɪʃn/ *noun*
1 چەکوشخۆری، پیاکێشراوی، کوتراوی، نیشانەی چەکوش پێوەبوون، (چەکوش) پیاکێشان، کوتین 2 جێگای چەکوش ◌ 1 چکش‌خوری، تطریق 2 جای چکش
mallee /ˈmali/ *noun*
جۆری eucalyptusی دەوەنی کورتەباڵای ئوسترالیایی [*Eucalyptus dumosa* و جۆرەکانی تر] (بنەڕەت: لە Wuywurung، زمانێکی رەسەن) ◌ مالی
malleolar *adjective*
سەربە قولەپێ یان گوێزینگ malleolus ◌ وابستە بە قوزک
malleolus /maˈliːələs/ *noun, pl.* malleoli /-lʌɪ/
(توێکاری) ئێسکی قولەپێ، ئێسکی گوێزینگ (بنەڕەت: لە لاتینیدا بە واتای: چەکوشی چکۆلە) ◌ استخوان قوزک
mallet /ˈmælɪt/ *noun*
1 مێکوت، چەکوشی دار(ین) 2 (ئامێرەکانی پیاکێشان) دەنووکە، پێژەن، زەنەک 3 مشتە (ی پینەچی) 4 گورز، گۆپاڵ 5 کوتک ◌ 1 چکش چوبی 2 مضراب 3 مشتە 4 گرز 5 پتک
malleus /ˈmaliəs/ *noun, pl.* mallei /ˈmaliʌɪ/
(توێکاری) ئێسکی چەکوشی (بنەڕەت: لاتین، چەکوش) ◌ استخوان چکشی
malling /ˈmɔːlɪŋ/ *noun*

1 پەرەسەندنی development بازاری کرین و دووکانوبەرەی 2 بەسەربردنی وەخت بەنێو قەیسەریدا ◯ مالینگ

Mallophaga /məˈlɒfəgə/ *noun, pl.*
(مێروناسی) تیرەیێ لە مێرووەکان کە ئەسپێ گازگرەکان دەگرێتەوە، خوریخۆران ◯ مالوفاگا

mallophagan *noun, adjective*
(مێرووی) ئەسپێی، خوریخۆر ◯ (حشرەی) شپشی، مالوفاگان

mallow /ˈmæləʊ, US -loʊ/ *noun*
(رووەکناسی) تۆلک، تۆلکە، تۆلەکە، گیانانەشان، پەپکەچەورە، چیچن، نانە حاجیلەکلەک [توخم *Malva* خێزان Malvaceae: زۆر جۆرن] ◯ پنیرک

mallow rose *noun*
(رووەکناسی) گولە هێرۆ ◯ گل ختمی

malm /mɑːm/ *noun*
1 جۆرێ بەردەگەچی نەرم و تورت و ناسک 2 crumbly خشتی باشی لەو بەردەگەچە ◯ مالم

malmsey /ˈmɑːmzi/ *noun*
1 جۆرێ مەی شیرین و توندی یۆنان، سپانیا و مادیرا 2 (مێژوویی) جۆرێ مەی سپی شیرین و بەقەوەت (گیرا) لە یۆنان و دوورگەکانی مەدیتەرانەی رۆژهەلاتییەوە هاوردە دەکرا (یان دەهێنرایە نێو ولاتەوە؛ بنەرەت: لە ناوی *Monemvasia* ناوی بەندەرێ لە باشووری رۆژهەلاتی یۆنان) ◯ مامزی

malnourished /ˌmælˈnʌrɪʃt, US -ˈnɜːr-/ *adjective*
بەدخۆراک، پیسخۆر، گەن(د)خۆر، کەچخۆراک، تووشبوو بە بەدخۆراکی: *Tired, malnourished people are prone to infection* ◯ دچار سوء تغذیه

malnutrition /ˌmælnjuːˈtrɪʃn, US -nuː-/ *noun*
بەدخۆراکی، پیسخۆری، گەنخۆری، باشنەخۆری ◯ سوء تغذیه

malodour *noun*
بۆنی ناخۆش، بۆگەن، بۆنی پیس ◯ بوی بد

malodorous /ˌmælˈəʊdərəs, US -ˈoʊdərəs/ *adjective*
بۆگەن، بۆسار، بۆخاو ◯ گندناک، بدبو

malolactic /ˌmalə(ʊ)ˈlaktɪk/ *adjective, noun*
adj سەربە ترشانی بەکتریایی کە ترشەلۆکی سێوی دەگۆرێ بۆ ترشەلۆکی شیری: *n malolactic fermentation* ترشانی بەو شێوەیە ◯ مالولاکتیک

malope /ˈmaləpi/ *noun*
رووەکێ لە تیرەی mallow بە گولی کەرەنایاساوە trumpet-shaped [توخم *Malope*] ◯ نوعی گیاه

maloti = plural form of loti

Malpighian layer /malˈpɪgɪən/ *noun*
(گیانەوەرناسی و توێکاری) توێ یان چینی مالپیجی: توێیێ لە epidermis کە خانە پێستییەکان لە بەستا بەهۆی دابەشبوونەوە سازدەبنەوە ◯ مالپیجین لایر

Malpighian corpuscle *noun*
خرۆکەی مالپیجی: بەشێکی nephron کە لە Bowman's capsule و glomerulus پێکهاتووە (بنەرەت: لە ناوی وردبینگەری Marcello ئیتالیایی microscopist *(Malpighi* ◯ مالپیجین کورپوسکل

Malpighian tubule *noun*
(گیانەوەرناسی) لولەزە یان بۆریچکەی مالپیجی: ئەندامێکی دەرهاوێژەری لولەیی ◯ مالپیجین تیوبول

malposition *noun*
جێگۆرکێی ئاوەلمە، باری نائاسایی ئاوەلمە ◯ جابجاشدگی جنین

malpractice /ˌmælˈpræktɪs/ *noun*
1 خراپەکاری 2 کەمتەرخەمی پزشک، درێخی نۆژدار یان پزشک، چارەسەرکردنی هەلە ◯ 1 تخلف 2 قصور پزشک

malpresentation *noun*
باری نائاسایی ئاوەلمە (یان ئاولەمە) لە سەروبەندی منالبووندا ◯ حالت غیرعادی جنین در زمان وضع حمل

malt /mɔːlt, US mɒlt/ *noun*
1 مۆلت، چەقەرەی وشکەوەبووی جۆ، سەمەنی (جۆی) وشکەوەبوو (بۆ دروستکردنی بیرە یان ویسکی بەکاردێ) 2 (بریتانیا) کورتەی malt whisky 3 (ئەمریکا) کورتەی malted milk (ئەلمانی بنەرەت) ◯ مالت

Malta fever = undulant fever

maltase /ˈmɒlteɪz, US ˈmɔːl-/ *noun*
(زیندەکیمیا) مالتاز، مۆلتیز (= جۆرێ هەوێنە enzyme لە لیک و ناوگی شیلاوک pancreatic juiceدا هەیە) ◯ مالتاز، مولتیز

malted *adjective*
تێکەلکراو لەگەل مالت یا ناوی مالت ◯ مالتید

malted milk *noun*
شیری مۆلتتێکراو، خواردنەوەیێ کە لە مۆلت و شیری وشکەوەبوو دروست کرابێ ◯ مالتدمیلک

Maltese /ˈmɔːltiːz/ *adjective, noun, pl.* same
adj سەربە مالتا، خەلکەکەی یان زمانەکەیان، مالتایی، مالتی *n* 1 خەلکی مالت، مالتی، مالتایی 2 زمانی نەتەوەیی مالتا، مالتایی، مالتی ◯ *adj* وابستە بە مالت، مردم یا زبان مالتی *n* 1

اهل مالت 2 زبان مالتی

Maltese cross *noun*

1 خاچی مالتی (ئەم خاچە جاران لە لایەن شۆرەسوارانی مالتایییەوە لەبەر دەکرا (کە دەستەیێکی دینی بوون) 2 جۆرێ گیای نوراسیایی لە خێزانی pink [*Lychnis chalcedonica*] ◌ 1 صلیب مالتی 2 نوعی گیاه

Maltese dog *noun*, also Maltese terrier

سەگی مالتی (زۆرتر تووکسپی) ◌ سگ مالتی

maltha /ˈmælθə/ *noun*

چەسپی قیر و مێو ◌ چسپ قیر و موم

malthouse *noun*

مالتخانە (= جێگایێ کە مالتی لێ ئامادە دەکرێ) ◌ مالتهاوس

Malthusian /malˈθjuːzɪən/ *adjective, noun*

adj مالتوزی (سەربە تیۆری ئابووریی ئینگلیسی تۆماس مالتوز Thomas Malthus (1766–1834)) *n* لایەنگری مالتوز ◌ *adj* مالتوسی *n* طرفدار مالتوس

maltings = (Brit.) malthouse

malt liquor *noun*

لیکۆری مالت ◌ لیکور مالت

maltodextrin *noun*

دیکستریني مالتۆزدار، وەک سەرختەی خۆراک وایە ◌ مالتودکسترین

maltose /ˈmɔːltəʊz, -təʊs, US -toʊz, -toʊs/ *noun*

(کیمیا) مۆلتۆز، مالتۆز $C_{12}H_{22}O_{11}$: شەکرێ کە بەهۆی شیبوونەوەی نشاستە بەرهەم هاتووە، ب.ت. ئەو هەویتانەی کە لە مالت و لیکدا دۆزراونەتەوە ◌ مالتوز، مولتوز

maltreater *noun*

بەدڕەفتار، کەچڕەفتار، بەزەبروزەنگ، توندوتیژ ◌ بدرفتار، خشن

maltreatment /ˌmælˈtriːtmənt/ *noun*

خراپجوولانەوە، بەدڕەفتاری، کەچڕەفتاری، زەبروزەنگ، توندوتیژی ◌ بدرفتاری، خشونت

maltster *noun*

(بریتانیا) مالتگرەوە، مالتنەرەوە، مالتساز ◌ سازندەی مالت

malt whisky *noun*

ویسکی مالت ◌ ویسکی مالت

malty *adjective* (maltier, maltiest)

مالتی ◌ مالتی

malvaceous /malˈveɪʃəs/ *adjective*

(رووەکناسی) تیرەی تۆلەکیان، تۆلەکیان، سەربە ئەو رووەکانەی کە لە تیرەی تۆلەکە mallow ن ◌ پنیرکیان

Malvasia /ˌmalvəˈsiːə, US -ˈziːə/ *noun*

چەند جۆرێکی ترێ بۆ نانەوەی مەی سوور و سپی، ب.ت. لە ئیتالیا (لە ناوی Monemvasia دێیێ لە یۆنان) ◌ مالواسیا

malversation /ˌmalvəˈseɪʃ(ə)n/ *noun*

1 کاری خراپ، کردەوەی ناقانوونی 2 خراپ یا بەدبەکارهێنان، دەغەلی، ناپاکی، خەیانەت (لە کار و...) ◌ 1 کار خلاف 2 سوءاستفاده، خیانت

malvoisie /ˈmalvɔɪzi, ˌmalvɔɪˈziː, French malvwazi/ *noun*

(لە ولاتانی فەرەنسیزماندا) چەند جۆرێکی ترێ بۆ نانەوەی مەی سپی (لە ناوی Monemvasia ـەوە، بڕوانە Malvasia) ◌ مالویز

mam /mæm/ *noun*

1 (نافەرمی، بریتانیا) دایکە، دایک 2 دایکەکەم، دایەگیان (وشەی بانگکردن بە حورمەتەوە بۆ هەر ژنێ) ◌ 1 مامان 2 مام

mama /ˈmæmə, US məˈmɑː/ *noun*, also mamma

(نافەرمی) دایکە، دایک، دایە: *Mama Ngina Kenyatta* ◌ مامان، ننه

mama's boy *noun*

لووسکە، لاقوونە، (کوڕ یا پیاو) سوسول ◌ بچەننه

mamba /ˈmæmbə/ *noun*

مەمبا، مامبا: مارێکی رەش یا شینی ژاراوی ئەفریکایی [*Dendroaspis polylepis*] (هی رەش) و جۆرە پێوەندیدارەکان] ◌ مامبا

mambo /ˈmæmbəʊ, US -boʊ/ *noun, pl.* mambos

مامبۆ: 1 سەما و هەڵپەڕکێی سەربە کوبا؛ پارچە موسیقایێ بۆ مامبۆ 2 priestess ی ڤودوو (بنەڕەت: لە سپانیایی ئەمریکاییەوە) ◌ مامبو

mamee = mammee

mamelon /ˈmamɪlən/ *noun*

تەپی خڕ، گردی خڕ ◌ پشتەی گرد

Mamelukes *noun, pl.*

مەمالیک (= بەرە پاتشاییێکی تورکنژاد بەسەر میسر و سووریادا لە 648 تا 922 کۆچی مانگی ◌ ممالیک

mamey = mammee

mamilla /maˈmɪlə/ *noun*, also mammilla, *pl.* mamillae /-liː/

(توێکاری) گۆی مەمک، گۆپکە، سەرچیچک، گۆ ◌ نوک پستان

mamillary /ˈmamɪləri/ *adjective*, also mammillary

1 (دەربارەی کانەکان) گۆپکەیی، بە چەندین رووی قۆقزی convex خڕەوە 2 (توێکاری) سەربە گۆپکە (ئاماژە بە دوو گۆپکەی تەرکی هیپوتالاموس لە مێشکدا) ◌ ماميلاری

mamillated /ˈmamɪleɪtɪd/ *adjective*, also mammillated

1 داپۆشراو لە تەپی خڕ، گردگرد 2 (دەربارەی کانەکان) mamillary ◌ پوشیده از پشتەی گرد

mamma[1] /'mamə/ *noun, pl.* mammae /-mi:/
(تویکاری) مەمک، گوان، گرێز، قێل (بنەرەت: لە لاتینەوە بە واتای "breast") ۞ پستان

mamma[2] /'mamə, US mə'mɑ:/ *noun*
(نافەرمی) دایکە، دایک ۞ مامان

mammal /'mæml/ *adjective*
شیردەر، گواندار (پۆل *Mammalia*) ۞ پستاندار

Mammalia *noun, pl.*
گوانداران، شیردەرەکان ۞ پستانداران

mammalian /mæ'meɪliən/ *adjective, noun*
سەربە گوانداران، سەربە شیردەران ۞ وابستە بە پستانداران

mammaliferous /ˌmamə'lɪf(ə)rəs/ *adjective*
(زەویناسی) پاشماوەی بووبەرد یان فوسیلی شیردەرەکان یان گواندارەکانی تیایە، مامالیفێرۆس ۞ ماماليفروس

mammalogist *noun*
شیردەرانناس ۞ مامالوژیست

mammalogy /ma'malədʒi/ *noun*
لقێ لە گیانەوەرناسی zoology دەربارەی شیردەرەکان و گواندارەکانەوە (دەدوێ)، شیردەرانناسی ۞ مامالوژی

mammary /'mæməri/ *adjective, noun* (*pl.* mammaries)
adj سەربە گوان، سەربە مەمک، مەمکی، گرێزی *n* (mammaries، نافەرمی) مەمک ۞ *adj* وابستە بە پستان *n* (در جمع) پستان

mammary gland *noun*
رژێنەی مەمکی یان گوانی ۞ غدەی پستانی

mammate *adjective*
گواندار، شیردەر ۞ پستاندار

mammee /ma'mi:/ *noun,* also mamee, mamey
1 (هەروەها mammee apple) داریکی ئەمریکای گەرمێنان، بەریکی سووری زلەی خۆراکی هەیە 2 [*Mammea americana*] (mammee sapote) داریکی ئەمریکای ناوەندی، میوەیکی خەنەیی خۆراکی هەیە [*Pouteria sapota*] ۞ مامی

mammifer *adjective*
گواندار، شیردەر ۞ پستاندار

mammiferous /ˌmamə'lɪf(ə)rəs/ *adjective*
گواندار، شیردەر ۞ پستاندار

mammiform = mamilary

mammilla = mamilla

mammogram /'mæməgræm/ *noun*
ماموگرام (- وێنەیێ بە تیشکی X لە مەمکی ژن بۆ پەیداکردنی نیشانەی شێرپەنجە) ۞ ماموگرام

mammography /mæ'mɒgrəfi, US -'mɑ:g-/ *noun*
ماموگرافی، مەمکۆگرافی (تاقیکردنەوەی مەمکی ژن بە بەکارهێنانی تیشکی X بۆ پەیداکردنی نیشانەی شێرپەنجە) ۞ ماموگرافی

mammon /'mæmən/ *noun,* also Mammon
1 پارە، پوول 2 ماڵی دنیا، سامان 3 ماڵپەرستی، پارەپەرستی ۞ 1 پول 2 ثروت 3 مال‌اندوزی

mammonism *noun*
ماڵپەرستی، پارەپەرستی ۞ مال‌اندوزی

mammonist *noun,* also mammonite
ماڵپەرست، پارەپەرست ۞ مال‌اندوز

mammoth /'mæməθ/ *noun, adjective*
n ماموت (فیلێکی تیاچووی سەردەمی Pleistocene [*Mammuthus primigenius*] (هی کولکن یان خورینە) و جۆرە پێوەندیدارەکان]) *adj* زەبەلاح، یەکجار زلە، زۆرگەورە، کەلە ۞ *n* ماموت *adj* غول‌پیکر

mammy /'mæmi/ *noun, pl.* mammies
1 (نافەرمی، بە زمانی منالان) دایە 2 (سووکانە، جاران لە هەرێمەکانی باشووری ئەمریکا) دایکە ۞ 1 مامان 2 ننه

man /mæn/ *noun, interjection, pl.* men /men/
n 1 پیاو، مەرد، مێر 2 مرۆڤ، بنیادەم، مرۆ، سەر، کەس: early/modern/Prehistoric man 3 مێرد، شوو، هاوسەر 4 دۆستی کوڕ 5 نۆکەر، خزمەتکار، راژەوان 6 (میلیتاری) سەرباز 7 (شەترەنج) سەرباز 8 کرێکار، کارکەر 9 خواردەس، ژێردەس، گوێڕایەڵ *interj* هۆی کاکە! هۆی کورەکە! (ب.ت. بە تووڕەیی: *Man, that was great!* بنەرەت: پێوەندی بە سانسکریتەوە "مرۆڤ" هەیە *manu*) ۞ *n* 1 مرد 2 انسان، فرد، آدم، تن 3 شوهر 4 دوست‌پسر 5 خدمت‌کار 6 سرباز 7 (شطرنج) سرباز 8 کارگر 9 تابع *interj* هی داداش!

-man *suffix*
پاشگر: پیاو، کەس، مرۆ ۞ پسوند: مرد، شخص

mana /'mɑ:nə/ *noun*
(ب.ت. لە باوەڕی مالیزیایی، پۆلینیزیایی و مائۆریدا) هێزی جادووی و سەرووسروشتی زاڵ (بنەرەت: لە مائۆرییەوە) ۞ مانا

manacle(s) /'mænəkl/ *noun, pl.*
کەلەپچە، دەسبێن، کۆتوزنجیر، کۆتوبەند، handcuff ۞ دستبند، غل‌وزنجیر

manageability /mænɪdʒə'bɪləti/ *noun*
(زوو) رامکراوی، لەمەهارهاتوویی، کۆنتڕۆڵکراویدەسبەسەرداگیراوی ۞ قابلیت مهار

manageable /'mænɪdʒəbl/ *adjective*
(زوو) رامکراو، لەکۆنتڕۆڵ‌هاتوو، لەمەهارهاتوو، کۆنتڕۆڵ‌ئاسان، کۆنتڕۆڵکراو، مەهار دەکرێ،

دەس‌بەسەرداگیراو، بەڕێوە دەبرێ ◌ مهارکردنی

manageably /ˈmænɪdʒəbli/ *adverb*

لەکۆنترۆڵ‌هاتووانە، دەس‌بەسەرگیراوانە ◌ بە طور مهارکردنی

management /ˈmænɪdʒmənt/ *noun*

1 بەڕێوەبەرایەتی، بەڕێوەبەری، لەدەس‌گرتن، هەڵسووڕاندن، گێڕان، لێهاتوویی، کارزانی، شارەزایی بەڕێوەبەری 2 دەستەی بەڕێوەبەرایەتی 3 (کۆن) فێڵ ◌ 1 مدیریت، اداره، تدبیر 2 هیأت مدیره 3 حیله

management accountant *noun*

ژمێریاری بەڕێوەبەرایەتی ◌ حسابدار مدیریت

management accounting *noun*

ژمێریاریی بەڕێوەبەرایەتی ◌ حسابداری مدیریت

management consultant *noun*

ڕاوێژکاری بەڕێوەبەرایەتی ◌ مشاور مدیریت

manager /ˈmænɪdʒə(r)/ *noun*

1 بەڕێوەبەر، سەرۆک، کارگێڕ، [illegible] بەسەرداگر [illegible] *bank/hotel manager* 2 [illegible] بەڕێوەبەر 3 بەڕێوەبەری [illegible] [illegible] 1 [illegible] 2 [illegible] 3 [illegible]

manageress /ˌmænɪdʒəˈres/ *noun, fem.* **manager**

بەڕێوەبەر، کارگێڕ (ژن) ◌ مدیره

managerial /ˌmænəˈdʒɪərɪəl, US -ˈdʒɪr-/ *adjective*

بەڕێوەبەرایەتی‌یانە، سەربە بەڕێوەبەرایەتی (managerially *adv*) ◌ [illegible] مدیریت

managership *noun*

بەڕێوەبەرایەتی، بەڕێوەبەری، هەڵسووڕان، گێڕان ◌ مدیریت

managing director *noun, abbreviation* MD

بەرپرسی بەڕێوەبردن، سەربەڕێوەبەر، چاودێری بەڕێوەبەرایەتی ◌ مدیر عامل

Manasseh *noun*, Hebrew *Mĕnashsheh*

مێناشێ، مێناسێ: 1 کوڕی یوسف Joseph سەرەڕەچەڵەکی یەکێ لە خێڵ و هۆزەکانی ئیسرائیل 2 پادشای Judah لە سەدەی حەوتەمی بەرلە زایین، گرنگە چونکو حەولی دا فرەخوداباوەڕی دامەزرێنێ ◌ منسی

manakin /ˈmanəkɪn/ *noun*

پیاویلکە: جۆرێ باڵندەی چکۆلەی سەرزل و دەنووک‌چکۆلەی گەرمێنانی ئەمریکا [خێزان Pipridae: زۆر جۆرن] ◌ ماناکین

mañana /manˈjɑːnə/ *adverb*

1 پاشەڕۆژ، شەوەکی، داهاتوو 2 لە داهاتوویێکی نادیاردا ◌ 1 آینده 2 در آینده‌ای نامشخص

manat /ˈmanat/ *noun, pl.* same

مانات: یەکەی بنەڕەتی پارەی ئازەربایجان و تورکەمنستان، بەرامبەر بە سەد gopik لە ئازەربایجان و سەد tenge لە تورکەمنستان ◌ مانات

man-at-arms *noun, pl.* men-at-arms

(کۆن) سەرباز ◌ سرباز

manatee /ˈmænətiː/ *noun*

گاناوی، مەناتی (گیاخۆرە [توخم *Trichechus*: سێ جۆرن]) ◌ مناتی

Manchester *noun*

1 (ئەوستراڵیا) پارچە و کوتاڵی کەتانی 2 کەتانی خۆماڵی ◌ 1 منسوجات کتانی 2 کتان خانگی

Manchester terrier *noun*

تاجی (یان سەگی ڕاوی) مەنچستێر ◌ سگ شکاری منچستر

manchet /ˈmantʃɪt/ *noun*

(کۆن) نانی گەنمی چاک، نانی سمەوەژ ◌ نان گندم عالی

manchineel /ˌman(t)ʃɪˈniːl/ *noun*

سێوێلکە (دارێکی کاریبیەن، شیلەی شیری ژاراوی ئەو دارە ئەتوانێ بۆ ماوەیێ چاو کوێر کا [*Hippomane mancinella*]) ◌ نوعی درخت

Manchu /manˈtʃuː/ *noun, pl.* same or Manchus

1 ئەندامی گەلێ کە لە بنەڕەتا لە Manchuria دەژین، کە دوایین بەرەی ئیمپراتۆری چینیان لە 1644-1912 دامەزراند 2 زمانی Tungusicی مەنچووری‌یەکان ◌ مانچو

manciple /ˈmansɪp(ə)l/ *noun*

وەکیل‌خەرج (لە کۆلێژ یان دەیر) ◌ وکیل خرج

Mancunian /mænˈkjuːniən/ *adjective, noun*

adj مەنکونیایی، مەنچستێری *n* خەڵکی مەنچستێر (باکووری ڕۆژاوای ئینگلتەرە) ◌ *adj* منچستری *n* اهل منچستر

-mancy *suffix*

پاشگر: پێش‌بینی، بینی، فاڵ‌گرتنەوە: *geomancy* (بنەڕەت: لە *-mancie* فەرەنسی کۆن، بە ڕێگای late Latin *-mantia* لە *manteia* یۆنانی‌یەوە "divination") ◌ پسوند: پیش‌بینی، بینی، تفأل

Mandaean /manˈdiːən/ *noun*, also Mandean

n 1 ئەندامی تیرەیێکی Gnostic، لە ئێراق و باشووری ڕۆژاوای ئێران 2 زمانی ئەو تیرەیە، شێوەیێکە لە ئارامی *adj* سەربە ماندایی‌یەکان یان زمانەکەیان ◌ مندایی

mandala /ˈmændələ/ *noun*

مەنداڵا (= وێنەی بازنەیی بە دەوری چوارگۆشەیێ، کە لە دینی بودیستی و هیندوویی‌دا جیهان پیشان‌دەدا؛ بنەڕەت: لە *mandala*ی

سانسکریتی‌یەوە بە واتای پەپکە disc) ۞ ماندالا

mandalic *adjective*

سەربە مەندالا ۞ وابستە بە ماندالا

mandamus /man'deɪməs/ *noun*

(ماف) بڕیاری دادگەری(یانە)، بڕیاری دادگای سەرتر بۆ دادگای خوارتر (بنەڕەت: لە لاتینەوە "ئێمە دەستوور دەدەین") ۞ حکم قضایی

Mandan /'mand(ə)n/ *noun, pl.* same or Mandans

1 ئەندامی گەلێکی سووورپێست، جاران بەدرێژایی رووباری میسوری‌دا دەژیان 2 زمانی Siouanی ئەو گەلە ۞ ماندان

mandarin[1] /'mændərɪn/ *noun*

1 کەسێکی دەس‌ڕۆیشتوو، مرۆی بەدەسەلات، مرۆی پایەبەرز 2 کاربەدەستانی پایەبەرز (لە چینی کۆن‌دا کە لە نۆ ئاستا بوون) 3 (Mandarin) مەندەرین، ماندارین (= زمانی ستاندارد و فەرمی چینی) ۞ 1 آدم متنفذ، صاحب‌منصب 2 مأمورین عالی‌رتبە 3 (با M) ماندارین

mandarin[2] /'mændərɪn/ *noun*

1 نارنگی، لالەنگی، خۆش‌داکەنە (بە شۆخی) 2 داری نارنگی [*Citrus reticulata*] ۞ 1 نارنگی 2 درخت نارنگی

mandarin collar *noun*

ملیوان یان یەخەی ماندارین (چکۆلە، تەنگ و قیت) ۞ یقەی ماندارین

mandarin duck *noun*

مراوی چینی [*Aix galericulata*] ۞ اردک چینی

mandarin jacket *noun*

چاکەتی ملیوان‌ماندارین ۞ ژاکت ماندارین

mandarin orange *noun*

نارنگی ۞ نارنگی

mandatary /'mandət(ə)ri/, *pl.* mandataries = mandatory

mandate /'mændeɪt/ *noun*

1 دەستوور، فەرمان 2 بریکاری، بریکارنامە، بری‌نامە 3 سەرەپەرشتی 4 پێدانی دەسەلات، پێ‌سپاردنی دەسەلات، ماف، حەق 5 ولات یا ناوچەی سەرپەرشتی‌کراو 6 (مێژوویی) لێژنەیێ لە لایەن کۆمەلەی نەتەوەکانەوە بۆ ولاتێکی ئەندام تا ولات یان ناوچەیێ بەڕێوە ببا 7 دەستووری خەلک بە (بریکار) ئەنجومەن ۞ 1 حکم 2 وکالت(نامە) 3 قیمومت 4 تفویض اختیار، حق 5 سرزمین یا ناحیەی تحت قیمومت 6 و 7 ماندیت

mandated /'mændeɪtɪd/ *adjective*

1 زۆرەملی، زۆرەکی: *a mandated curriculum* 2 لەژێر سەرپەرشتی: *mandated territories* ۞ 1 الزامی 2 تحت قیمومت

mandator *noun*

دەسەلات‌پێدەر ۞ مفوض اختیار

mandatory /'mændətəri, US -tɔːri/ *adjective, noun*

1 زۆرەملی، تەوزیمی، بەزۆری، ناچاری، پێویست، compulsory: *the -ory retirement age* 2 سەرپەرشت 3 حکومەتی سەرپەرشت ۞ 1 اجباری، ضروری 2 قیم 3 دولت قیم

mandatory payment *noun*

پێدانەوەی زۆرەملی ۞ پرداخت اجباری

mandatory power *noun*

حکومەتی سەرپەرشت ۞ دولت قیم

Mande /'mɑːndeɪ/ *noun, pl.* same or Mandes

1 ئەندامی هەریەک لە کۆمەلە گەورەکانی رۆژاوای ئەفریکا 2 کۆمەلی زمانەکانی نایجێر-کۆنگۆیی ئەو گەلانە ۞ ماندی

Mandean = Mandaean

mandible /'mændɪbl/ *noun*

1 (گیانەوەرناسی و توێکاری) شەویلکەی خوارەوە یان ژێروو، ئارزەن 2 هەریەک لە دوو بەشی سەروو و خوارووی دەنووکی بالندە 3 نیوەشەویلکەی مێرووەکان ۞ 1 فک یا آروارەی پایین 2 و 3 ماندیبل

mandibular /mæn'dɪbjələ(r)/ *adjective*

شەویلکەیی، ئارزەنی ۞ آروارەای

Manding /'mandɪŋ/ also Mandingo /man'dɪŋgəʊ/ = Mande

Mandinka /mən'dɪŋkə/ *noun, pl.* same or Mandinkas

1 ئەندامی گەلێکی رۆژاوای ئەفریکا، زۆربەیان لە سینیگال، گامبیا و سیرالیۆن دەژین 2 زمانی Mandeی ئەو گەلە ۞ ماندینکا

mandola /man'dəʊlə/ *noun, also* mandora /-'dɔːrə/

(مێژوویی) ئامێرێکی سەرەتایی ژێ‌دار، لە جۆری ماندۆلین یان cittern؛ جۆرێ ماندۆلینی گەورەی باس یان تێنۆر، لە ensemble و تیپە فۆلکەکان‌دا بەکاردێنرێ ۞ ماندولا

mandolin /'mændəlɪn, US ˌmændə'lɪn/ *noun,* also mandoline

ماندۆلین (ئامێرێکی 6 یان 8 ژێیی، شێوەی عوود دەدا)، عوودی فەرەنگی ۞ ماندولین

mandolinist *noun*

ماندۆلین‌ژەن ۞ نوازندەی ماندولین

mandorla /man'dɔːlə/ *adjective, noun,* also vesica piscis

adj بادەمی، بادەمی‌ئاسا *n* خەرمانەی بادەمی (خەرمانەیێکی پیرۆز کە بە دەوری لەشی سەینتەکانی کریستانیەت، ب.ت. کریست یا مریەمە لە هونەری سەدەکانی نیوەڕاست‌دا دادەنرێ) ۞ *adj* بادامی‌شکل *n* ماندورلا

mandragora /man'dragərə/ *noun*

mandrake - ‏(ب.ت. کاتـــێ وەک بـــەنگ narcotic بەکاردێت) ❁ ماندراگورا‏

mandrake /'mændreɪk/ *noun*

‏1 گیائادەمـە، سـێوەخووگانە، هەســەن‌بـەگی، قیرەگیا، تەماتەمارانە، لە تیرەی nightshade بـە گـەڵای زلی هێلکـەیـی‌یـەوە؛ رەگ و ریـشـەی گیائادەمـە (لە شـێوەی مـرۆڤ) وەک دەرمـان بەکاردێت‏ [*Mandragora officinarum*] - 2 mayapple ❁ مهرگیاه، استرنگ، مردم گیاه

Mandrax /'mandraks/ *noun*

‏(دروشمی بازرگانی) مەندراکس، ماندراکس؛ جــــۆری sedative methaqualone و diphenhydramine ی تیایە ❁ مندرکس‏

mandrel / mandr(ə)l/ *noun*, also mandril

‏1 گیرە 2 میل، میلە 3 تەوەر، تەوەرە 4 قـاڵب 5 (بریتانیا) قولـنگ، پاچی دووسـەر ❁ 1 مرغک 2 میله 3 محور 4 قالب 5 کلنگ‏

mandrill /'mændrɪl/ *noun*

‏مەنـدریل، مانـدریل، [illegible] جـــۆری مـــەیموونی گـەورەی ئـەفریکای رۆژاوا [illegible] *Mandrillus* [illegible] *sphinx*]: [illegible]‏
‏❁ مندریل‏

[illegible] *noun*

‏جاوین، جوون، خواردن ❁ [illegible]‏

[illegible] *noun*

‏1 یال، بژ، بژو، بژی 2 (بۆ گاڵتە) مووی [illegible] ❁ 1 یال 2 [illegible]‏

man-eater /'mæn i:tə(r)/ *noun*

‏1 مرۆخـۆر 2 ژنی سەلیتە، ژنی [illegible] ❁ 1 آدم‌خوار 2 زن [illegible]‏

man-eating *adjective*

‏مرۆخۆر: a man-eating tiger [illegible]‏

maned *adjective*

‏یالدار، بژدار، یالاوی، بژاوی، بژووی [illegible] یال‏

manege /mæ'neʒ/ *noun*

‏1 فێرگـەی ئەســپ‌ســواری، مــانێژ 2 رەوت و جووڵەی ئەسپی راهاتوو 3 هونەر یان شارەزایی سـواری، دەس‌وجـڵەو ❁ 1 و 2 مـانژ 3 هنـر یـا مهارت سوارکاری‏

manes /'mɑ:neɪz, US 'meɪni:z/ *noun*, *pl.*, Latin

‏(لە میـتۆلۆژی رۆمی‌دا) گیـانی مردووان، رۆحی باوباپیران (بە خودا دانراو) ❁ ارواح اموات‏

maneuver = US spelling of manoeuvre

maneuverable = US spelling of manoeuvrable

maneuvering = US spelling of manoeuvring

man Friday *noun*

‏شاگرد یان یاریدەدەری بەکار (لە ئافیس و هتد) ❁ معاون خوب‏

manful /'mænfəl/ *adjective*

‏1 ئـازا، نـەترس، چاوسـوور، پیـاو، بـەغیرەت، بەبڕیار، پتـەو، شـێلگیر، سـوور 2 پیاوانـە ❁ 1 شجاع، مصمم 2 مردانه‏

manfully /'mænfəli/ *adverb*

‏1 ئازایانـە، نەترسـانە، پیاوانـە:‏ *They rose manfully to the challenge* ‏2 بەبڕیارانـە، شێلگیرانە ❁ 1 با شجاعت 2 مصممانه‏

manfulness /'mænfəlnəs/ *noun*

‏1 ئازایـەتی، نەترسـی، پیـاوەتی 2 بەبـڕیاری، شێلگیری، پتـەوی، سـووربوون ❁ 1 شـجاعت، مردانگی 2 مصمم‌بودن‏

manga /'maŋga/ *noun*

‏ژانرێکی ژاپۆنی کارتۆن، کتێبە پێکەنینی‌یەکان، فیلمـە ئەنیمەیـشنەکان، زۆرتـر بـە بابـەتێکی خەیاڵـی‌یـەوە (ژاپـۆنی؛ بنـەڕەت: لـە *man* "هەرەمەکی، رەمەکی" "indiscriminate" + *ga* "وێنە "picture") ❁ مانگا‏

mangabey /'maŋgəbeɪ/ *noun*, *pl.* mangabeys

‏جـۆری مـەیموونی دەسـتەی medium-sized کلـک‌درێـژ، رەسـەنی دارسـتانەکانی رۆژاوا و ناوەندی ئەفریکا [توخم *Cercocebus*: چەندین جۆرن] (بنەڕەت: لە *Mangabey*، ناوچەیی لە ماداگاسکار) ❁ نوعی میمون‏

manganese /'mæŋgəni:z/ *noun*

‏(کیمیا) مەنگەنیز (بە ژ.گ. 25، ن. Mn) ❁ منگنز‏

manganese dioxide *noun*

‏(کیمیـا) دوائۆکـسایدی مەنگەنیز: ئاوێتـەیێکی لەتووانەوەنەهاتووی رەش MnO_2، ب.ت. وەک ئۆکـارێکی ئۆکـسێنەر بـەکاردێت و لـە بـواری شووشەسازی و سێرامیک‌سازی(دا) دەخرێتەکار ❁ دی‌اکسید منگنز‏

manganic *adjective*

‏سەربە مەنگەنیز، داڕێژراو یان بەرهەم‌هاتوو لە مەنگەنیز؛ ب.ت. ئەم توخمەی تیایە بە هاوهێزی سێ یان شەش ❁ وابسته به منگنز، منگنزی‏

manganic acid *noun*

‏ترشەڵۆکی مەنگەنیز ❁ اسید منگنز‏

manganiferous *adjective*

‏مەنگەنیزی تیایە، مەنگەنیزدار ❁ دارای منگنز‏

manganite /'maŋgənʌɪt/ *noun*

‏مەنگەنیت، مەنگەنایت: جۆرێ کـانی بۆر یـان رەش کە لە ئۆکسایدی مەنگەنیزی بنەڕەتی (یان ئاودار) پێکهاتووە MnO (OH)، کانزای خـاوی مەنگەنیزی بۆر ❁ منگنیت‏

manganous *adjective*

‏سەربە مەنگەنیز، داڕێژراو یـان بـەرهەم‌هـاتوو لـە مەنگەنیز؛ ب.ت. ئەم توخمەی تیایە بە هاوهێزی دوو، مەنگەنیزی ❁ وابستە به منگنز، منگنزی‏

mange /meɪndʒ/ *noun*

گڕوێ(گڕوێ)بوون، گەڕۆڵی، گەڕ(ی) ۞ گری، جَرب

mangel-wurzel /ˈmæŋgl wɜːzl, US wɜːrzl/ *noun*, also mangel, mangold
جۆرێ چۆنەر (یان چەوەندەر، وەکوو تفاق بۆ گاڕان بەکاردێترێ [*Beta vulgaris subsp. crassa*]) ۞ چغندر گاوی

manger /ˈmeɪndʒə(r)/ *noun*
ئاخوڕ، ئافر (درێژ) ۞ آخور

mangetout /ˈmɒ̃ʒtuː, -ˈtuː/ *noun*, also snow pea, *pl.* same or mangetouts pronunc. same
نۆکەبەفرینە؟، جۆرێ نۆک ۞ نوعی نخود

mangey = mangy

manginess /ˈmeɪndʒinəs/ *noun*
گڕوێ(گڕوێ)بوون، گەڕۆڵی، گەڕ ۞ گری

mangle /ˈmæŋgl/ *noun*
(ساڵان، بریتانیا) دەزگای کزرکردنەوە، کزرەک ۞ مانگل

mangled *adjective*
1 لێکزەبەردراو، شێرزە(کراو)، گرمۆڵەکراو، وردوخاش کراو، پلیشاو، تیکەتیکەکراو 2 شێواو، دەسکاریکراو، تێکدراو، زایەکراو ۞ 1 متلاشی شده، لەشده 2 تحریف شده

mango /ˈmæŋgəʊ, US -goʊ/ *noun*, *pl.* mangoes or mangos
1 مەنگۆ، ئەنبە؛ داری مەنگۆ: دارێکی هەمیشەسەوزی هێندی [*Mangifera indica*] 2 جۆرێ hummingbird [توخم *Anthracothorax*: چەندین جۆرن] ۞ 1 انبه؛ درخت انبه 2 نوعی پرنده

mangold = mangel-wurzel

mangonel /ˈmaŋgən(ə)l/ *noun*
(مێژوویی) مەنجەنیق، هێلکاڵ، هێلکان، بەردهاوێژ ۞ منجنیق

mangosteen /ˈmaŋgəstiːn/ *noun*
1 میوەیێکی گەرمێنانی ئاوشیرین 2 دارێکی درەنگهەڵدەری مالیزیایی کە ئەو میوەیە دەگرێ [*Garcinia mangostana*] ۞ مانگوستین

mangrove /ˈmæŋgrəʊv, US -groʊv/ *noun*
دەوەن یان داری مەنگروڤ یان مانگرۆڤ، لە قوڕاودا شین دەبێ [*Avicennia Rhizophora* و توخمەکانی تر] ۞ درخت کرنا

mangy /ˈmeɪndʒi/ *adjective* (mangier, mangiest), also mangey
1 گڕوێ، گەڕۆڵ، گەڕ: *a mangy dog* 2 ناحەز، ناشیرین، دزێو، شێواو، شڕ، چڵکن، پیس: *a -ngy old coat* ۞ 1 گر 2 کریه، کثیف

manhandling *noun*
توندوتیژی، زەبروزەنگ، خراپجوولانەوە، بەدڕەفتاری ۞ بدرفتاری

manhattan /ˌmænˈhætn/ *noun*
کوکتایلێ کە لە vermouth و ویسکی دروست دەبێ ۞ منهاتان

Manhattan clam chowder *noun*
جۆرێ چەودێر لە clam ی هاڕاو، باینجان، سەوزە و ئاڵەت و زەردەچێوە دروست دەبێ ۞ نوعی چاودیر

manhole /ˈmænhəʊl, US -hoʊl/ *noun*
پیاوپیاچوو، کونەپیاو، پیاوڕەو، پیاوەڕۆ، کونی(پیا)چوونەژوورەوە (ب.ت. هی زێراب) ۞ ادمرو

manhood /ˈmænhʊd/ *noun*
1 پیاوبوو، مێرایەتی، پیاوەتی، جوامێری: *to teach manhood* 2 سەردەم یان سەروبەندی پیاوەتی 3 توانایی سێکسی، پیاوەتی 4 مرۆڤایەتی 5 پیاوان (هی وڵاتێ) 6 (نافەرمی) دەزگای پیاوەتی ۞ 1 مردی، مردانگی 2 دوران بزرگسالی 3 قدرت جنسی 4 انسانیت 5 مردان 6 قضیب

man-hour *noun*
سەعاتەکار، کار-کاتژمێر، کەس-کاتژمێر یان سەعات (ئەو کارەی کەوا لە ماوەی سەعاتی لە لایەن کەسێکەوە دەکرێ) ۞ نفر-ساعت

manhunt /ˈmænhʌnt/ *noun*
شوێنکەوتن یان لەدواگەڕانی بەربلاو، شوێنکەوتنی سەرتاسەری (و ڕێکخراو، بۆ تاوانکار یا راکردوو لە زیندان) ۞ تعقیب (گسترده)

mania /ˈmeɪniə/ *noun*
1 (دەروونناسی) مانیا 2 (خوازە) شێتی، تامەزرۆیی لەڕادەبەدەر، بەپەرۆشی نائاسایی، دڵبەستەیی، سووتان، کەڵکەڵە، خولیا: *a mania for saving things* ۞ 1 مانی 2 جنون، اشتیاق مفرط

-mania *suffix*
پاشگر: شێتی (بنەڕەت: لە یۆنانییەوە) ۞ پسوند: دیوانگی

maniac /ˈmeɪniæk/ *noun, adjective*
n مانیک، نەخۆشی مانیا، تووشبوو بە مانیا: *a homicidal maniac* مرۆی شێت، بنیادەمی شێت و دەلوو، سەوداسەر، دڵبەستە، (بۆ)سووتاو، شێتوشەیدا *adj* شێتانە، گەوج، نەفام: *a maniac driver/fan/killer* ۞ *n* مانیک، آدم دیوانە، شیفتە *adj* دیوانەوار، دیوانە، احمق

manic /ˈmænɪk/ *adjective*
1 (دەروونناسی) مانیایی، مەنیک 2 شێتانە ۞ 1 مانیایی 2 دیوانەوار

manical /məˈnaɪəkl/ *adjective*
1 شێتوشەیدا، کوشتە 2 شێت، شێتانە ۞ 1 شیفتە 2 دیوانە، دیوانەوار

manically /-kli/ *adverb*
شێتانە ۞ دیوانەوار

manic-depression *noun*
مانیایی-دڵتەنگی ۞ شیدایی-افسردگی
manic-depressive *adjective, noun*
adj مانیا-دڵتەنگ *n* نەخۆش بە مانیا-دڵتەنگ
۞ *adj* شیدا-افسردە *n* بیمار شیدا-افسردە
Manichaean /ˌmanɪˈkiːən/ *adjective, noun*, also Manichean
adj (مێژوویی) = سەربە Manichaeism *n*
لایەنگری مانی ۞ مانوی
Manichaeism /ˌmanɪˈkiːɪz(ə)m/ *noun*, also Manicheism
مانی‌گەری، مانی‌باوەڕی (لە لایەن مانی Manes (216-276 ۞ مانویت
Manichee /ˌmanɪˈkiː/ = Manichaean
manicou /ˈmanɪkuː/ = (West Indian) opossum
manicure /ˈmænɪkjʊə(r), US -kjʊr/ *noun*
مانیکور، نینۆک‌ڕازاندنەوە: *to have a manicure* ۞ مانیکور
manicured /ˈmænɪkjʊəd, US -kjʊrd/ *adjective*
نینۆک‌ڕازاوە ۞ مانیکورشدە
manicurist /ˈmænɪkjʊərɪst, US -kjʊr-/ *noun*
مانیکوریس، نینۆک‌ڕازێن ۞ مانیکوریست
manifest[1] /ˈmænɪfest/ *adjective*
ئاشکرا، دیار، بەرچاو، ڕوون، ڕۆشن، خۆیا، clear ۞ آشکار، واضح
manifest[2] /ˈmænɪfest/ *noun*
1 (کەشتی، فڕۆکە و هتد) بارنامە 2 لیستی ڕێبوار یان سوارەکان 3 لیستی واگۆنەکان ۞ 1 بارنامە 2 صورت مسافران 3 صورت واگون‌ها
manifestation /ˌmænɪfeˈsteɪʃn/ *noun*
1 دەربڕین، هێنانەزمان، وتن، دەرخستن، ئاشکراکردن 2 خۆوانیشاندان، خۆنواندن، خۆدەرخستن 3 دەرکەوتن، دیارکەوتن، هاتنەبەرچاو، ڕووکانەوە، بڕووکە، سەرهەڵدان، پەیداکردن 4 نموونە، هێما، نیشانە، پیشاندەر، دەربڕ 5 خۆپیشاندان ۞ 1 ابراز، اظهار، هویداسازی 2 تظاهر 3 ظهور، تجلی 4 مظهر 5 تظاهرات
manifestative *adjective*
ئاشکراکەر، دەرخەر ۞ هویداساز
manifest destiny *noun*
باوەڕێکی سەدەی نۆزدەیەم کە پێی وایە فراوانبوونەوەی ولاتە یەکگرتووەکان لە سەرتاسەری وشکاری ئەمریکادا هەم جێی پاساوە و هەم ڕێی تێدەچێ ۞ مانیفست دستینی
manifestly /ˈmænɪfestli/ *adverb*
بە ئاشکرایی، بە ڕوونی: *manifestly unfair* ۞ بە وضوح
manifesto /ˌmænɪˈfestəʊ, US -ˈfestoʊ/ *noun, pl.* manifestos
مانیفێستۆ، ڕاگەیاندننامە (ڕاگەیاندنی گشتی لەمەڕ بنچینە سیاسییەکانی پارتییەک یان دەسەڵاتداری) ۞ بیانیە
manifold /ˈmænɪfəʊld, US -foʊld/ *adjective, noun*
1 *adj* زۆر، فرە، چەندینە، جۆراوجۆر، جۆربەجۆر، فرەجۆر: *The possibilities were manifold* 2 فرەلایەنە، گشت‌لایەنە، چەندلایەنە، فرەلا، چەندقۆڵی *n* 1 لولەی چەندڕێ، بۆری چەندکونە یان چەندلقە، مەنیفۆڵد، لولەی هەزارکونە: *the exhaust -fold* 2 دیوی چەن‌کونە ۞ *adj* 1 متعدد، بسیار، متنوع، گوناگون 2 چندجانبە *n* لولەی چندشاخە، منیفولد
manifoldness /ˈmænɪfəʊldnəs, US -foʊldnəs/ *noun*
زۆری، فرەیی، چەندینەیی، جۆراوجۆری، جۆربەجۆری، چەشناوچەشنی، فرەجۆری ۞ تعدد، بسیاری، گوناگونی
manikin /ˈmænɪkɪn/ *noun*, also mannkin
1 گزگل، گرگن، پیاویلکە، کورتەبالا 2 نموونە یان مۆدێلی لەشی مرۆڤ (بۆ توێکاری) ۞ 1 کوتولە 2 منیکین
manila /məˈnɪlə/ *noun*
1 کاغەزی بەرگەنامە، کاغەزی پێچانەوە 2 cigar یان cheroot ی لە مانیلا ۞ 1 کاغذ گراف 2 مانیلا
Manila hemp *noun*, also Manila
گوشی مانیل، ڕیشاڵی قایمی گیایێکی فیلیپینی [*Musa textilis*] (بنەڕەت: لە ناوی *Manila* پێتەختی فیلیپین) ۞ کنف مانیل
manila paper *noun*
کاغەزی بەرگەنامە، کاغەزی پێچانەوە ۞ کاغذ گراف
manilla /məˈnɪlə/ *noun*
جۆرێ دەزبینی کانزایی کە لە لایەن هێندێ لە گەلانی ئەفریکا وەک پارە بەکاردێتری ۞ مانیلا
man in the street *noun*
مرۆ یان کەسێکی ئاسایی ۞ آدم معمولی
manioc /ˈmænɪɒk, US -ɑːk/ *noun*, also cassava
1 (گیا) شیرهەرد، شیرگیا 2 ئاردی شیرگیا ۞ 1 گیاه مانیوک 2 آرد مانیوک
maniple /ˈmanɪp(ə)l/ *noun*
1 لابەشی لیژیۆنی ڕۆم (120 تا 60 کەسی تیابوو) 2 جبەیێ کە جاران لە لایەن قەشەکانەوە لە ڕێوڕەسمی شێوی خواوەندیدا Eucharist دەپۆشرا و لە بازووبەندێکی (باریک و درێژ لە هەوێشم) پێکهاتوو کە لە قۆڵی چەپ دەکرا 3 چەند کەسێک ۞ 1 و 2 منیپل 3 منیل
manipulation /məˌnɪpjuˈleɪʃn/ *noun*

1 چارەسەری شارەزایانە بە دەست، دەس‌گێری 2 دەس‌کاری، دەس‌تێبردن، هەڵفریواندن، گزە، لەخشتەبردن، فریودان، تەفرەدان، زیرەکی ○ 1 معالجەی ماهرانە با دست 2 دست‌کاری، تقلب، فریب

manipulative /məˈnɪpjələtɪv, US -leɪtɪv/ *adjective*, also -nipulatory

1 هەڵفریوێنەر، لەخشتەبەر، دەس‌کاری‌کەر، گزەوون 2 تەفرەدەرانە، هەڵفریوێنەرانە: *manipulative behaviour* 3 دەس‌کار ○ 1 فریب‌کار، متقلب 2 فریب‌کارانە 3 دست‌ساز

manipulatively /məˈnɪpjələtɪvli, US -leɪtɪvli/ *adverb*

1 هەڵفریوێنەرانە، لەخشتەبەرانە، دەسکاری‌کەرانە، گزەونانە 2 تەفرەدەرانە، هەڵفریوێنەرانە ○ 1 فریب‌کارانە، متقلبانە 2 فریب‌کارانە

manipulativeness /məˈnɪpjələtɪvnəs, US -leɪtɪvnəs/ *noun*

هەڵفریواندن، لەخشتەبەری، گزەونی ○ فریب‌کاری، تقلب

manipulator /məˈnɪpjuleɪtə(r)/ *noun*

1 هەڵفریوێنەر، لەخشتەبەر، دەس‌کاری‌کەر، گزەون: *a ruthless manipulator* 2 تەفرەدەر، فێڵاوی، دەسبڕ ○ 1 متقلب 2 حقەباز

Manipuri /ˌmʌnɪˈpʊəri/ *noun, pl.* same or Manipuris

1 خەڵکی Manipur، مانیپۆری 2 زمانی فەرمی Tibeto-Burmanی مانیپۆر ○ مانیپوری

Manitoban /ˌmanɪˈtəʊbən/ *noun, adjective*

مانیتۆبایی: *n* خەڵکی هەرێمی کەنەدی Manitoba *adj* سەربە مانیتۆبا، مانیتۆبایی ○ مانیتوبایی

manitou /ˈmanɪtuː/ *noun*

(لە نێوان هێندێ لە گەلانی سووری‌پێستی Algonquianدا) گیانی باش یان خراپ وەکوو بابەتێکی تۆڵە(کردنەوە) ○ مانیتو

mankind /mænˈkaɪnd/ *noun*

1 مرۆ، مرۆڤ، ئینسان، ئادەمیزاد، مرۆڤایەتی 2 رەگەزی مرۆڤ 3 پیاوان (لە بەرامبەر ژنان) ○ 1 بشر، بشریت 2 جنس بشر 3 مردان

manky /ˈmæŋki/ *adjective* (mankier, mankiest)

1 چڵکن، چەپەڵ، پیس 2 بێ‌نرخ، سووک، هیچ ○ 1 کثیف 2 بی‌ارزش

manlike /ˈmænlaɪk/ *adjective*

پیاوئاسا، شێوەپیاو، پیاوانە ○ مردگونە، مردصفت

manliness /ˈmænlinəs/ *noun*

پیاوەتی، مەردایەتی، جوامێری ○ مردانگی

manly /ˈmænli/ *adjective* (manlier, manliest), *adverb*

مەردانە، پیاوانە، جوامێر: *manly sports* ○ مردانە، مردصفت

man-made *adjective*

دەسکرد، مرۆکرد، دەس‌کار: *a man-made lake* ○ مصنوعی

manna /ˈmænə/ *noun*

1 گەزۆ، مەنا، مانا (بەپێی کتێبی پیرۆز: خۆراکی ئامادە لە لایەن خوداوە بۆ ئیسرائیلییەکان لە ماوەی 40 رۆژ مانەوە لە چۆڵگەدا (Exod. 16) 2 خوداپێداوی، نیعمەتی خوایی 3 (لە دەقەکانی کریستیانیەتدا) خۆراکی ئایینی، ب.ت. لە شێوی خوایی‌دا 4 جۆرێ جەوکی شیرین گەزی داربناوچ یان رووەکێکی وا دەگیرێ بۆ دەرمانی رەوانی بەکاردێتری ○ 1 مَن، موهبت الهی 2 غذای معنوی 3 مانا

manna ash *noun*

گەزی داربناوچ، داربناوچی گوڵ، رەسەنی باشووری ئەورووپا و باشووری رۆژاوای ئاسیا [*Fraxinus ornus*] ○ زبان گنجشک گل

manna grass *noun*

کۆمەڵێ گیای چەندساڵەی perennial زۆرتر ئەمریکای باکووری، لە شوێنی زنە و تەڕەلاندا دەڕێ [توخم *Glyceria*] ○ نوعی گیاه

mannequin /ˈmænɪkɪn/ *noun*

مانکەن، کۆتەڵە(مرۆ) ○ مانکن

manner /ˈmænə(r)/ *noun*

1 شێوە، رێگا، ئاسا، بار، تەرز، چەشن، رەنگ، جۆر، ئاوا، چۆنێتی، رەوت 2 رەفتار، رەوتار، هەڵس‌وکەوت، دەم‌ودوو، هەستان و دانیشتن 3 (manners) رەفتار یا هەڵس‌وکەوتی کۆمەلایەتی، هەستان و دانیشتن 4 (manners) رەوشت، ئەدەب 5 داب‌ونەریت، دەستوور، کەفنەشۆپ، خوو، عادەت 6 شێواز (بنەڕەت: لەسەر بنەمای لاتین "لەمەڕ دەست"، لە *manus* *manuarius* "دەست") ○ 1 طرز، طریق، روال، روش، نوع، رویە 2 رفتار، لحن 3 (بە جمع) رفتار اجتماعی 4 (بە جمع) ادب 5 آداب و رسوم، عادت 6 سبک

mannered /ˈmænəd, US -nərd/ *adjective*

1 نائاسایی، ناسروشتی، دەسکرد، تایبەتی، نابەسند 2 (لە لێکدانا) ـرەفتار، ـجوولاو، ـهەڵس‌وکەوت‌کردوو ○ 1 غیرعادی، غیرطبیعی 2 ـرفتار

mannerism /ˈmænərɪzəm/ *noun*

1 شێوەگەری، شێوەباوەری (Mannerism) 2 شێوازێکی هونەری ئیتالیایی سەدەی شازدە) تایبەت بە کەسێ یان بەکارهێنانی شێوازێکی جیاواز لە وێژە و هونەردا) 3 ئاکار، خوو و خدە، تەرزوئەدا، رێ‌وشوێن: *nervous/odd/irritating mannerisms* ○ 1 و 2 مانریسم 3 اخلاق، ادا و اصول

mannerist /ˈmænərɪst/ *noun*

شێوەگەر، شێوەباوەر ○ مانریست

mannerless /ˈmænələs/ *adjective*

بێ‌رەوشت، بێ‌ئەدەب، بێ‌شەرم ○ بی‌تربیت

mannerliness *noun*
رەوشت، تۆرە، ئەدەب ۞ نزاکت

mannerly /'mænəli/ *adjective*
بەرەوشت، بەتۆرە ۞ مؤدب

mannikin *noun*
1 = manikin 2 جۆرێ waxbillی گەرمێنانی جیهانی کۆن، زۆرتر قاوەیی، رەش و سپی، وەک باڵندەی ناو قەفەز باوە [توخم *Lonchura*: زۆر جۆرن] ۞ 1 = manikin 2 نوعی پرنده

manning *noun*
هێزی کار، ژمارەی کرێکاران ۞ نیروی کار

mannish /'mænɪʃ/ *adjective*
(لە باس‌کردنی ژن‌دا) نێرانی، پیاویلە، رەنگ‌پیاو، پیاوانە، وەکوو پیاو: *her -ish clothes* ۞ مردانه

mannishly /'mænɪʃli/ *adverb*
پیاوانە، وەکوو پیاوان، وەکوو نێرانی ۞ مردانه

mannishness /'mænɪʃnəs/ *noun*
ئەدا یان هەڵس‌وکەوتی پیاوانە (یان نێرانی) ۞ ادا یا رفتار مردانه

mannitol /'manɪtɒl/ *noun*
(کیمیا) مانیتۆل: ئەلکۆلی کریستالی شیرین $C_6H_{14}O_6$، لە گەڵێ گیادا هەیە ۞ مانیتول

mannose /'manəʊz, US -s/ *noun*
مانۆز، مەنۆس $C_6H_{12}O_6$: شەکرێکی دەستەی hexose کە وەک پێکهێنەرێ لە زۆربەی پۆلی‌ساکاریدە سروشتی‌یەکان‌دا هەیە، ماکێ کە لە ئۆکسانی مانیتۆل دەگیرێ ۞ مانوز

mano a mano /ˌmɑːnəʊ æ 'mɑːnəʊ, US ˌmɑːnoʊ ɑː 'mɑːnoʊ/ *adverb*
یەک‌بەیەک: *It's time to settle this mano-a-mano* ۞ یک به یک

manoeuvrability /mə'nuːvərəbɪləti/ *noun*
لەمانۆڤرهاتوویی ۞ مانورپذیری

manoeuvrable /mə'nuːvərəbl/ *adjective*
لەمانۆڤرهاتوو، مانۆڤر دەدرێ، مانۆڤری پێوە لێ‌دەدرێ ۞ مانورپذیر

manoeuvre /mə'nuːvə(r)/ *noun*, US maneuver
1 مەشق 2 مانۆڤر، جووڵانی شارەزایانە یان ئاگادارانە 3 شارەزایی، فێڵ، زیرەکی 4 ئامادەکاری، گەلاڵەکاری 5 (manoeuvres) مەشق (سەربازی)، راهێنانی لەشکری، مانۆڤر ۞ 1 رزمایش 2 مانور 3 مهارت، نیرنگ، ترفند، زیرکی 4 تمهید 5 (در جمع) رزمایش، مانور

manoeuvrer *noun*
مانۆڤردەر، مەشق‌پێدەر ۞ مانوردهنده

manoeuvring /mə'nuːvərɪŋ/ *noun*, US maneuvering
مانۆڤر، زیرەکی: *The political manoeuvring never stops* ۞ مانور

man of letters *noun*
وێژەوان، تۆرەڤان، نووسەر، نڤیسکار ۞ ادیب، نویسنده

man of straw *noun*
مرۆڤی دەستەوسان، بەیدەس، بێ‌دەسەلات ۞ آدم بی‌اراده

man of substance *noun*
مرۆڤی دەوڵەمەند ۞ مرد توانگر

man-of-war *noun, pl.* men-of-war or men-o'-war
1 کەشتی شەڕ 2 = Portuguese man-of-war 3 = frigate bird ۞ کشتی جنگی

manometer /mə'nɒmɪtə/ *noun*
پەستان‌پێو، گوشارپێو ۞ فشارسنج

manometric *adjective*, also manometrical
پەستان‌پێوی‌یانە، سەربە پەستان‌پێوی ۞ وابسته به فشارسنجی

manometry *noun*
پەستان‌پێوی، گوشارپێوی ۞ فشارسنجی

manor /'mænə(r)/ *noun*
1 کەلەبڕ؟، زەوی‌وزاری ئاغایی (یان دەرەبەگ) 2 سەرا، ماڵی ئاغایی، کۆشک‌وبەرە 3 (نافەرمی) مەڵبەند، ناقار (ئەفسەرانی پۆلیس) ۞ 1 تیول 2 خانه‌ی اربابی 3 (عامیانه) قلمرو

manor house *noun*
ماڵی ئاغایی ۞ خانه‌ی اربابی

manorial /mə'nɔːriəl/ *noun*
کەلەبڕی، سەربە مەنۆر، مەنۆریاڵ ۞ تیولی

manorial system *noun*
رێکخستەی مەنۆریاڵ، سیستمی کەلەبڕایەتی ۞ نظام تیول‌داری

manpower /'mænpaʊə(r)/ *noun*
هێزی کار، (سەرجەم) کرێکاران (سەربە کارێ) ۞ نیروی انسانی

manqué /'mɒŋkeɪ, US mɑːŋ'keɪ/ *adjective*
(فەرەنسی) سەرنەکەوتوو، تێداماو، زایەبوو، لەدەس‌چوو، لەخەسارچوو، کارەڕۆ، ترازاو (بریتی لە کەسێ کە دەیتوانی کارێ بکا، بەڵام نەی‌کردووە): *He's really an artist manqué* ۞ ناموفق، ضایع‌شده

manrope *noun*
تەناف یان گوریسی قەراخ پەیژە، بۆ دەس‌پێوەگرتن ۞ من‌روپ

mansard /'mænsɑːd, US -sɑːrd/ *noun*, also mansard roof
1 بانی دوولێژ، بانی چوارلا، بان‌وبانیژە (بنەڕەت: لە ناوی سازەوان یان ئارکیتێکتی فەرەنسی François *Mansart*) 2 (بریتانیا) = gambrel ۞ بام چهارترک

manse /mæns/ *noun*
ماڵە قەشە (ب.ت. لە سکاتلەند) ۞ خانه‌ی کشیشی

manservant /ˈmænsɜːvənt, US -sɜːrv-/ *noun, pl.* manservants
نۆکەر، بەردەست ۞ پیشخدمت

-manship *suffix*
پاشگر: هونەر یان شارەزایییەکی تایبەت: *brinkmanship, marksmanship* ۞ پسوند: فن یا مهارت ویژه

mansion /ˈmænʃn/ *noun*
1 سەرا، کۆشک، بەروار، دەزگا، کاشانە: *an 18th century country mansion* 2 ماڵ، خانوو 3 (ئەستێرەوانی) کەلوو 4 (mansions) (لە بریتانیا) خانووبەرەی ئاپارتمانی: *2 Moscow Mansions, Cromwell Road* ۞ 1 خانەی مجلل 2 خانە 3 برج 4 (در جمع) ساختمان آپارتمانی

mansion house *noun*
ماڵی ئاغا، کۆشک ۞ خانەی ارباب

man-size *adjective,* also man-sized
گەورە، گونجاو بۆ پیاوان، پیاوبەر، پیاوانە ۞ بزرگ، مردانە

manslaughter /ˈmænslɔːtə(r)/ *noun*
کوشتنی نامەبەستانە یا (بە)ناتانقەست، پیاوکوژی ناتانقەست ۞ قتل ندانسته

man-slayer /ˈmænsleɪə(r)/ *noun*
پیاوکوژ (ناتانقەست) ۞ قاتل

mansuetude /ˈmænswɪtuːd/ *noun*
(کۆن) نەرمی، نیانی، هەڵکردن، دەربردن ۞ ملایمت، مدارا

manta /ˈmæntə/ *noun*
1 عەبا، باڵاپۆش، جبە، سەرجل 2 سەرجل، سەرکورتان 3 سەرجلە: جۆری devil ray دەریا گەرمەکان کە دەتوانێ زۆر (زوو) هەڵدا [*Manta birostris*] ۞ 1 عبا 2 پالانپوش 3 نوعی ماهی

manteau /ˈmantəʊ/ *noun*
(مێژوویی، فەرەنسی) مانتۆ ۞ مانتو

mantel /ˈmæntl/ also mantle = mantelpiece

mantel-board /ˈmæntl bɔːd/ *noun*
تاقەی دارین (هی سەرکوورە) ۞ طاقچەی چوبی

mantelet /ˈmant(ə)lɪt/ = mantlet

mantelletta /ˌmantɪˈlɛtə/ *noun,* mantellettas or mantellette /-teɪ/
جبەیێکی بێقۆڵ تاسەر ئەژنۆ (کاردینال، گەورەقەشە و پیاوانی کاتۆلیکی پایەبەرزی ئایینی تر لەبەری دەکەن) ۞ مانتلت

mantelpiece /ˈmæntlpiːs/ *noun,* also mantlepiece
1 سەرکوورە، سەرئاگردان، سەرکولین، بانئاگردان، نەخش، گەچبڕی یا رەفحەی سەر ئاگردان 2 = mantelpiece ۞ سر بخاری، نمای بخاری

mantelshelf /ˈmæntlʃelf/ *noun,* also mantleshelf, pl. mantelshelves
1 سەرکوورە، سەرئاگردان، سەرکولین، بانئاگردان، رەفحەی سەر ئاگردان 2 (شاخەوانی) رەفحەی دەرپەڕیوی بەرد ۞ 1 نمای بخاری 2 مانتل شلف

mantic /ˈmantɪk/ *adjective*
سەربە پێغەمبەرایەتی یان غەیبزانی یان پێشزانی، فاڵگرتنەوەیی، prophetic ۞ وابسته به نبوت یا غیبگویی، وابسته به تفأل

manticore /ˈmantɪkɔː/ *noun*
پیاوخۆر(ە): گیانەوەرێکی ئەفسانەیی بە لەشی شێرەوە، دەموچاوی پیاو و چزووی دووپشک (لە وشەیێکی کۆنی ئێرانییەوە) ۞ مانتیکور

mantid = mantis

mantilla /manˈtɪlə/ *noun*
مەنتیلا: لەچکەی سەری ژنانی سپانیایی ۞ مانتیلا

mantis /ˈmæntɪs/ *noun,* also praying mantis, *pl.* mantises
(گیانەوەرناسی) تاجیلۆکە، باڵباڵوکە، ئەسپی پێغەمبەر، کوللەحاجی، باڵووک، حوشترحۆ، دەوریشە (باشووری ئەورووپا)، [*Mantis religiosa*] ژێردەستە [Mantodea] (بنەڕەت: لە یۆنانییەوە: "پێغەمبەر") ۞ آخوندک

mantissa /manˈtɪsə/ *noun*
پارسەنگە (بنەڕەت: لە لاتینەوە بە واتای makeweight) ۞ مانتیسا

mantle[1] /ˈmæntl/ *noun*
1 پلەوپایە، رۆڵ یان بەرپرسایەتییێکی گرنگ کە لە کەسێکەوە بۆ یەکێکی تر رادەگوێزرێ (یا دەساودەس دەکا، ئامارە بە دەساودەس کردنی تەرگەکەی Elijah بۆ Elisha (2 Kings (2:13). 2 (خوازە) بەرگ، داپۆشە، باڵاپۆش: *a grey hills with a mantle of snow* ◊ 3 *mantle of mist shrouding the slopes* (زەویناسی) بەشێ لە زەوی لە خوار تۆیکڵەوە کە دەوری چەقی زەوی داوە، چەقپۆش، داپۆشە، گۆشتەزەوی (باوەڕ وایە کە لە (تەختە)بەردە سیلیکاتی چڕ dense و گەرم (زۆربە peridotite) پێکهاتبێ) 4 سەرئاگردان، سەرکوورە 5 (هەروەها gas mantle) تۆڕی (چراتۆر) 6 چارەکە، کوڵوانە، کەوا، عەبا، جبە، تەرگە، باشەڵ 7 (گیانەوەرناسی) پەردە، تویی دەرەوەی شانەیی tissue، ب.ت. (لە cirriped ،mollusc و brachiopod)؛ بنەڕەت: ئینگلیسی mentel کۆن، لە *mantellum* لاتین "cloak" ۞ 1 مقام 2 پوشش 3 (زمین شناسی) جبە 4 سربخاری 5 توری چراغ 6 شنل، ردا، کت 7 شامه

mantle[2] = mantel

mntlepiece = mantelpiece

mntleshelf = mantelshelf

mantlet *noun,* also mantelet

1 (مێژوویی) کوڵوانەی بێقۆڵ و کورتی ژنان 2 (مێژوویی) پەرێز یان پەردەیێکی گەرۆک، بۆ پاراستنی سەربازەکان بەکاردێتری ◌ مانتلت

mantling *noun*
(heraldry) پارچەکوتاڵێکی نەخشین بۆ دەوری مەتال یا کڵاوخود (بنەڕەت: لە mantle[1] + - ing[1]) ◌ مانتلینگ

man-to-man *adjective*
بێلەرووداماں، ڕێکوڕاست، لەڕوو، بەڕەوڕوو ◌ بی رودرواسی

Mantoux test /'mõtu:, US 'mantu:/ *noun*
تاقیکردنەوەی پێستی بۆ پاراستن لە بەرامبەر سیلدا (لە ناوی پزشکی فەرەنسی Charles *Mantoux*) ◌ تست مانتوکس

mantra /'mæntrə/ *noun*
1 مەنترا (= بەشێ لە پارچە نووسراوەیەکی پیرۆزی دینی هیندوویی) 2 سرودی Vedic (بنەڕەت: سانسکریت "ئامێری بیرکردنەوە یان هزر"، لە *man* "بیرکردنەوە") ◌ مانترا

mantrap *noun*
داوی مرۆ ◌ دام برای انسان

mantric *adjective*
سەربە mantra ◌ وابستە بە mantra

mantua /'mantjʊə/ *noun*
جۆرێ gownی فشی ژنان، بەدرێژایی سەدەکانی 17 و 18ی باو بوو (بنەڕەت: لەژێر کاریگەری ناوی *Mantua* شارێکی ئیتالیا) ◌ مانتوا

Manu *noun*, Sanskrit
باپیر یان پێشینی نژادی مرۆڤ و بەخشەری قانوونە دینییەکانی مانو بەپێی میتۆلۆژی هیندوو ◌ مانو

manual /'mænjuəl/ *adjective, noun*
adj 1 دەستی، بەدەست، بەدەسکراو: *manual labour/jobs/skills* 2 سەربە دەست یان دەستەکان *n* 1 دەستنامە، نامیلکەی کارپێکردن یان دەستووری کار 2 (بە)دەسکار(کردوو)، نائوتوماتیک، دەستی 3 کەیبوردی ئۆرگ کە بە دەست لێدەدرێ (نە بە پێ) ◌ *adj* 1 دستی، یدی 2 وابستە بە دست یا دستها *n* 1 کتاب راهنما 2 غیراتوماتیک، دستکار 3 مانوال

manual arts *noun, pl.*
هونەرە دەستییەکان ◌ هنرهای دستی

manually /-juəli/ *adverb*
دەستی، بە دەست: *-ally operated* ◌ با دست

manual training *noun*
ڕاهێنانی دەستی، مەشقی دەستی ◌ آموزش دستی

manubrial *adjective*
سەربە manubrium ◌ وابستە بە manubrium

manubrium /mə'n(j)u:brɪəm/ *noun*, manubria or manubriums
1 (توێکاری و گیانەوەرناسی) دەسک(ـە): بەشی پانی سەرووی ئێسکەکوڵەی سنگی گوانداران، ئەندام یان بەشی دەسکئاسا 2 دەسکی چەقۆ یا کێرد، مشتە (بنەڕەت: لاتین "haft") ◌ 1 مانوبریوم 2 دستەی چاقو یا کارد

Manueline /'manjʊəlʌɪn/ *adjective*
مانیولاین، مانیوئێلین: سەربە شێوازی بیناسازی پۆرتوگالی بەدرێژایی دەسەڵاتی Manuelی یەکەم (1495-1521) ◌ مانوئلین

manufactory /ˌmænju'fæktərɪ/ *noun, pl.* manufactories
(کۆن) کارگە، کارخانە، سازگە ◌ کارخانە

manufacturability *noun*
لەبەرهەم(هێنان)هاتوویی ◌ تولیدپذیری

manufacturable *adjective*
لەبەرهەم(هێنان)هاتوو، بەرهەم دێنرێ، دێتەبەرهەم ◌ تولیدپذیر

manufacture /ˌmænju'fæktʃə(r)/ *noun*
1 بەرهەمهێنان، کارسازی، ڕەعەمەلهێنان، دروستکردن: *the manufacture of cars* 2 بەرهەم، شتی دروسکراو 3 کۆبەرهەم (بنەڕەت: فەرەنسی نێوەڕاست، لە *manufactura* لاتینی سەدەکانی نێوەڕاست، لە *manu factus* لاتین "دەسساز، دروستکراو بە دەست، دەسکرد") ◌ 1 تولید، فرآوری 2 فرآوردە 3 تولیدات

manufactured goods *noun, pl.*
بەرهەمە پیشەسازییەکان ◌ فرآوردەهای صنعتی

manufacturer /ˌmænju'fæktʃərə(r)/ *noun*
بەرهەمهێنەر، دروسکەر ◌ فرآور، تولیدکنندە

manufacturing /ˌmænju'fæktʃərɪŋ/ *noun, adjective*
n بەرهەمهێنانی پیشەسازی: *Many jobs in -turing were lost during the recession* *adj* بەرهەمهێنەرانە ◌ *n* تولید صنعتی *adj* تولیدی

manuka /'ma:nʊkə, US ma'nu:kə/ *noun*
(مائۆری) جۆرێ داری چکۆلەی گەڵابۆنخۆش کە جاروبار وەکوو چایی بەکاردێنرێ، ڕەسەنی نیوزیلەند و تاسمانیا Tasmania [*Leptospermum scoparium*] ◌ نوعی درخت

manumission /ˌmænjə'mɪʃn/ *noun*
(مێژوویی) ڕزگارکردن، ئازادانەن، ئازادکردن (کۆیلە) ◌ آزادسازی

manumitter *noun*
(مێژوویی) ڕزگارکەر، ئازادێنەر، ئازادکەر ◌ آزادساز

manure /mə'njʊə(r), US mə'nʊr/ *noun*
پەیێنک، پەیین، پێینە: *Dig plenty of well-rotted -nure into the soil* (ئینگلیسی نێوەڕاست بە واتای (زەوی) کێڵگە؛ بنەڕەت: لە *mainoverer* فەرەنسەی ئەنگلۆـنۆرمان، *manouvrer* فەرەنسی کۆن، لە *manu operare* لاتینی سەدەکانی نێوەڕاست. لە "بە *manu*

دەست" + operari "کارکردن") ◯ کود
manurial *adjective*
پەیینکی، سەربە پەیین، پێوەندی بە پەیینەوە هەیە ◯ وابستە بە کود
manus /'meɪnəs/ *noun, pl.* same
(زۆرتر گیانەوەرناسی) بەشی دوایی دەست، دەست، دەس (بنەڕەت: لە carpus تا terminus) ◯ قسمت انتهایی دست، دست
manuscript /'mænjuskrɪpt/ *noun*
دەسنووس، کتێبی دەسنووس (بنەڕەت: لە med. Latin *manuscriptus* لە *manu* "بە دەست" + *scriptus* "نووسراو") ◯ نسخەی خطی، کتاب خطی
Manx /mæŋks/ *adjective, noun*
adj سەربە دوورگەی مان (مرۆڤ)، سەربە خەڵک یان زمانی مان *n* زمانی (سێلتیک) دوورگەی مان (جاران لە دوورگەی مان Man قسەی پێدەکرا) ◯ مانکس
Manxman *noun, pl.* Manxmen
دانیشتووی ڕەسەنی دوورگەی مان ◯ بومی جزیرەی مان
Manxwoman *noun, pl.* Manxwomen
دانیشتووی ڕەسەنی دوورگەی مان (ژن) ◯ بومی جزیرەی مان (زن)
Manx cat *noun*
پشیلەی بێکلک (یا زۆر کورت) ◯ گربەی بی‌دم
Manx Loghtan /'lɒxt(ə)n/ *noun*
مەڕێکی نژادسەرەتایی ◯ نوعی گوسفند
Manx shearwater *noun*
جۆرێ shearwater لە دوورگەکانی باکووری ڕۆژهەڵاتی ئاتلانتیک و مەدیتەرانە هێلانە دەکا [*Puffinus puffinus*] ◯ نوعی پرندە
many /'meni/ *adjective* (more, most), *noun* (as *pl.* n. the many)
adj زۆر، زەعف، فرە، چەند، پڕ، گەلێ، خەیلێ: *n* 1 ژمارەیەکی زۆر *worked for many years* 2 (the many) زۆرینە، پرانی، زۆربە ◯ *adj* بسیار، متعدد *n* 1 عدەی زیادی 2 (در جمع) اکثریت
manzanilla /ˌmanzə'nɪlə, US -'niːljə/ *noun*
مانزانیلا: جۆرێ شێری sherry تاڵ و پەمەیی سپانیایی ◯ مانزانیلا
manzanita /ˌmanzə'niːtə/ *noun*
سێوچە، دەوەنێکی کورتی سەربە bearberry، ڕەسەنی کالیفۆرنیا [*Arctostaphylos manzanita* و جۆرەکانی تر] (چکۆلینراوی *manzana* سپانیایی "سێو") ◯ مانزانیت
man-year *noun*
ساڵەکار، کەس ـ ساڵ کار ـ ساڵ (ئەو کارەی کەوا لە ماوەی ساڵێدا لە لایەن کەسێکەوە دەکرێ) ◯ نفر ـ سال

many-sided *adjective*
چەندڕوویی، فرەڕوویی، چەندلایی، فرەلایەنە، چەندلایەنە، چەندڕەهەندی، فرەڕەهەندی ◯ چندوجهی، چندجانبە
Maoism /'maʊɪzəm/ *noun*
مائۆئیزم، مائۆگەری، مائۆباوەڕی: ڕێبازی مارکسیستی مائۆ زێدۆنگ Mao Zedong (1893-1976) ڕێبەری دەوڵەتی چین 1949- 59 ◯ مائوئیسم
Maoist /'maʊɪst/ *noun, adjective*
n مائۆئیست، مائۆگەر، مائۆباوەڕ *adj* مائۆگەری‌یانە، سەربە یان پێوەندی بە مائۆباوەڕی‌یەوە هەیە ◯ *n* مائوئیست *adj* مائوئیستی
Maori /'maʊri/ *adjective, noun, pl.* same or Maoris
adj مائۆری *n* خەڵکی ڕەسەنی نیوزیلەند، مائۆری، زمانی (پۆلینیزیایی Polynesian) مائۆری ◯ *adj* مائوری *n* بومی زلاندنو، زبان مائوری
mao-tai /maʊ'tʌɪ/ *noun*
جۆرێ لیکۆری گیرای باشووری ڕۆژاوای چین ◯ مائوتای
map /mæp/ *noun*
1 نەخشە، خەریتە 2 (زیندەناسی، هەروەها genetic map) نەخشە، نەخشەی بۆماوەیی genetic: ڕیکخستەی ژینەکان لە سەر کرۆمۆزۆمێ (بنەڕەت: لە *mappa mundi* لاتینی سەدەکانی نیوەڕاست "پەڕی جیهان"، لە *mappa* لاتین "napkin sheet") ◯ 1 نقشە 2 (زیست‌شناسی) نقشە
map index *noun*
ئیندێکسی نەخشە ◯ شاخص نقشە
map legend *noun*
ڕێنوێنی نەخشە ◯ راهنمای نقشە
maple /'meɪpl/ *noun*
1 درەختی کەوت، کێکەف، مەیپڵ [*Acer campestre* (field maple)، ئەورووپا، *A. saccharum* (sugar maple)، و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] 2 دار کەوت ◯ 1 درخت افرا، اسفندان، کَهْکَم 2 چوب افرا
maple leaf *noun*
گەڵای کەوت، دروشمی کەنەدا ◯ شربت مایل
maple sugar *noun*
شەکری کەوت (لە شەربەتی کەوت دەگیرێ) ◯ قند مایل
maple syrup *noun*
خۆشاوی کەوت، شەربەتی مەیپڵ ◯ شربت مایل
maple tree *noun*
درەخت یان داری کەوت (مەیپڵ) ◯ درخت افرا
map-maker /mæp meɪkə(r)/ *noun*
نەخشەکێش، نەخشەساز ◯ نقشەساز

mapping *noun*
نەخشەهەڵگرتنەوە، نەخشەهەڵگری: *the -ping of the Indian subcontinent* ◇ نقشەبرداری

map-reading *noun*
نەخشەخوێندنەوە ◇ نقشەخوانی

map-reader *noun*
نەخشەخوێن(ەرەوە) ◇ نقشەخوان

map scale *noun*
پێوەری نەخشە ◇ مقیاس نقشە

Mapuche /ma'pʊtʃi/ *noun, pl.* same or Mapuches
1 ئەندامی گەلێکی سوورپێست ناوەندی شیلی و ناوچە دەوروپشتەکانی ئارژانتینا 2 زمانی Araucanianی ئەو گەلە ◇ ماپوچی

maquette /ma'kɛt/ *noun*
ماکێت، نموونەی سەرەتای شتێ ◇ ماکت

maquillage /ˌmakɪ'jɑːʒ/ *noun*
(فەرەنسی) ماکیاج، ماکیاژ، cosmetics، make-up ◇ ماکیاژ

maquis /'mɑːkwɪs/ *noun*, also the Maquis
1 ماکویز (= سپای نهێنی نیشتمانپەروەرانی فەرەنسە کە دژی ئەڵمانییەکان لە شەڕی دووەمی جیهانیدا جەنگان) 2 ئەندامی ئەو سپایە ◇ ماکویز

maquisard /ˌmakɪ'zɑː, French makizaʀ/ *noun*
ئەندامی ئەو سپایە یان ماکویز یان ماکی ◇ عضو ماکویز

Mar *abbreviation* March

marabou /'marəbuː/ *noun*
1 لەکلەکی ئەفریکایی (ڕۆژاوا)، سەقاقوش [*Leptoptilos crumeniferus*] 2 پەڕی سەقاقوش ◇ 1 مارابو 2 پر مارابو

marabout /'marəbuːt/ *noun*
پیاوی پیرۆز، دەروێش یان گۆشەگیری مسولمان، ب.ت. ئەفریکای باکووری (لە *murābiṭ*ی عەرەبی) ◇ مارابوت، مرابط

maracas /mə'rækəz, US -'rɑː-/ *noun*
ماراکاس (= جووتێ ئامێری موسیقایی سادە؛ بنەڕەت: لە توپییەوە Tupi) ◇ ماراکاس

maranta /mə'rantə/ *noun*
1 جۆرێ گیای گەرمێنانی ئەمریکا سەربە تیرەی arrowroot و prayer plant کە دادەگرێ [*Maranta* توخم] 2 = calathea ◇ مارانتا

maraschino /ˌmærə'ʃiːnəʊ, -'skiːnəʊ, US -noʊ/ *noun, pl.* maraschinos
مەرەسکینۆ: لیکۆرێکی توند و شیرین کە لە گێلاس یان باڵلووک دروست دەکرێ) ◇ ماراسکینو

maraschino cherry *noun*
گێلاسی ماراسکینۆ ◇ گیلاس ماراسکینو

marasmic /mə'razmɪk/ *adjective*
پێچوو، ڕوولەپێچوون ◇ تحلیل‌رونده

marasmus /mə'razməs/ *noun*
پێچوون، ڕۆژبەڕۆژ تیاچوون، پووکانەوە ◇ تحلیل تدریجی

Maratha /mə'rɑːtə, US -'ratə/ *noun*, also Mahratta
ئەندامی چینە سەربازی یان میرییەکانی جارانی پاتشایی Maharashtraی ناوەندی هیند ◇ ماراتا

Marathi /mə'rɑːti, US -'rati/ *noun*, also Mahratti
زمانی Indicی ماراتاکان، ماراتی ◇ ماراتی

marathon /'mærəθən, US -θɑːn/ *noun, adjective*
1 پێشبڕکێی هەڵاتن یان ڕاکردنی ماڕاتۆن (42.195 کیلۆمیتر، 26 مایل) 2 (خوازە) دووروودرێژ (لە *Marathōn* لە یۆنان، یانی سەرکەوتنی یۆنانییەکان بەسەر سپای ئێراندا لە 490ی پێش‌زایین، لەودا نامەبەرەکەی هێزەکانی یۆنان یەکسەر لە ماڕاتۆنەوە تا ئاتێن (22 مایل) هەڵات تا ئەو شەڕەیان پێ ڕاگەیێنێ) ◇ 1 مسابقەی دو ماراتون 2 طولانی

marathoner *noun*
ڕاکەری ماڕاتۆن ◇ دوندەی ماراتون

marathon runner = marathon

marauder /mə'rɔːdə(r)/ *noun*
1 تالانکەر، ڕاوڕووتکەر، تالانچی، چەپاوکەر 2 گیانەوەری ڕاو(چی)، ڕاوی ◇ 1 غارتگر 2 حیوان شکاگر

marauding /mə'rɔːdɪŋ/ *adjective*
تالانکەر، تالانچی، ڕاوڕووتکەر، چەپاوکەر، (گیانەوەر) ڕاو، ڕاوی ◇ غارتگر، (حیوان) شکاگر

marble /'mɑːbl, US 'mɑːrbl/ *noun, adjective*
1 بەردی مەڕمەڕ، مەڕمەڕ: *a slab/block of marble* (دەستە)کەڵلا، هەڵمات، مەردەک، تیلە، تەشیلە 2 پەیکەری مەڕمەڕین 3 لووس، مەڕمەڕین 4 سەخت، ڕەق، بەردئاسا 5 (نافەرمی) توانایی مێشکی، توانستی بیری 6 (marbles) مەڕمەڕێن، مێشێن، مووشێن، ماتانێ، کەڵلاێن، تیلێن، تەشیلان، گوڵلان، هەڵماتێن: *Three boys were playing marbles* ◇ 1 سنگ مرمر، تیلە 2 مجسمەی مرمری 3 صاف 4 سخت 5 (عامیانە) استعداد ذهنی 6 (در جمع) تیلەبازی

marbled /'mɑːbld, US 'mɑːrbld/ *adjective*
مەڕمەڕی، مەڕمەڕ، لە مەڕمەڕ، بە مەڕمەڕداپۆشراو، مەڕمەڕپۆش، بە نەخشی مەڕمەڕەوە، مەڕمەڕنەخش ◇ مرمری

marbled white *noun*
جۆرێ پەپوولەی سپی بە خاڵی ڕەشەوە [*Melanargia galathea* و جۆرەکانی تر] ◇

نوعی پروانەی سفید
marble-hearted /mɑ:bl 'hɑ:tɪd/ *adjective*
دڵرەق، بێبەزەیی ◌ سنگدل
marbly /'mɑ:bli, US 'mɑ:rbli/ *adjective*
مەڕمەڕی، مەڕمەڕئاسا، رەق ◌ مرمری
Marburg disease *noun*
نەخۆشی ماربورگ (= جۆرێ تای خوێنپژانی ئاتەم و کوشندە لە لایەن Marburg) filovirus (virus)ەوە، کە زۆرتر لەنێو مەیموونە (سەوزە) کانی ئەفریکادا دەژی) ◌ بیماری ماربورگ
Marburg virus *noun*
ڤایرۆسی ماربورگ [جۆر *Marburg virus*] ◌ ویروس ماربورگ
marc *noun*
1 تڵتە یا پاشەڕۆکی ترێ 2 خواردنەوەی ئەلکوڵی لەو تلتەیە ◌ مارک
marcasite /'mɑ:kəsaɪt, -zi:t, US 'mɑ:rk-/ *noun*
بەردی رووناکی، مارکازیت ◌ مارکازیت
march /mɑ:tʃ, US mɑ:rtʃ/ *noun*
1 سنوور، تخوب 2 هەنگاوی سەربازی، سانی هەنگاو(هەڵێنانەوە) 3 رێپێوان، رەو، مەش، رێوەچوون، خۆنیشاندان 4 رەوت 5 پێشکەوتن، پێشڤەچوون، چوونەپێش 6 رێگاڕەوی، پیادەڕەوی 7 تێپەڕین، رۆیشتن 8 (موسیقا) مارش، موزیکی سەربازی ◌ 1 مرز 2 قدم‌رو 3 راهپیمایی 4 جریان 5 پیشروی 6 پیاده‌روی 7 گذشت 8 (موسیقا) مارش
March /mɑ:tʃ, US mɑ:rtʃ/ *noun*
ئادار، مارچ، مارت، ئازار، پوولان، رەشەمە (سێیەمین مانگی ساڵ، نێوان February و April؛ بنەڕەت: لە *Martius (mensis)* لاتینی "مانگی بارام Mars") ◌ مارس
marcher(s) /'mɑ:tʃə(r), US 'mɑ:rtʃ-/ *noun*
1 خۆنیشاندەران، خۆپیشاندەران، رێپێوەران 2 سانبینەکان، رێژەڕەوان 3 (زۆرتر مێژوویی) دانیشتووی سەرسنوور، سنوورنشین ◌ 1 راه پیمایان 2 رژه‌روندگان 3 مرزنشین
marches *noun, pl.*
ناوچە سنوورییەکانی نێوان ئینگلتەرە و ویلز، و نێوان ئینگلتەرە و سکاتلەند ◌ مناطق مرزی میان انگلستان و ویلز و میان انگلستان و اسکاتلند
marching band *noun*
دەستەی موسیقاژەنانی سانبین ◌ مارچینگ باند
marching orders *noun, pl.*
دەستووری رۆیشتن ◌ فرمان حرکت
marchioness /ˌmɑ:ʃə'nes, US ˌmɑ:rʃ-/ *noun*
ژن یان بێوەژنی مارکویز، ژنێ بە پلەوپایەی مارکویزەوە ◌ مارشینس
marchland /'mɑ:ʃlænd/ *noun*
زەوی سنووری یان سەرسنوور ◌ زمین مرزی
marchpane /'mɑ:tʃpeɪn/ = marzipan
march-past *noun*
سان، رێژە ◌ رژه
marcid *adjective*
لاواز، کز، پێچوو، قوپاو ◌ لاغر
Marconi rig = Bermuda rig
Mardi Gras /ˌmɑ:di 'grɑ:, US 'mɑ:rdi grɑ:/ *noun*
ماردی گراس، مەردی گرەس، سێشەممەسووران (= کەرنەڤاڵێ کە لە هێندێ وڵاتدا بۆ گێڕانی ئاهەنگی دوایی رۆژی Lent یان رۆژانی پێش (Shrove Tuesday) دەگیرێ ◌ ماردی گراس، سه‌شنبه‌ی اعتراف
mardy *adjective* (mardier, mardiest)
(نافەرمی) گرژ، رووگرژ، بەزەرڕە، مۆن، نەدوێن، رووترش، رووتاڵ، رووناخۆش، مرۆمۆچ، بەدخولک ◌ عبوس، اخمو
mare[1] /meə(r), US mer/ *noun*
مایین، مەهین، ماکەر، ماچە ◌ مادیان، ماده الاغ
mare[2] /'mɑ:reɪ, US -ri/ *noun, pl.* maria /'mɑ:rɪə/
(ئەستێرەوانی) دەریا، زەریا ◌ دریا
mare clausum /ˌmɑ:reɪ 'klaʊsʊm, 'klɔ:zəm/ *noun, pl.* maria clausa /ˌmɑ:rɪə 'klaʊsə, 'klɔ:zə/
(ماف، لە لاتینەوە) دەریا یان زەریای داخراو، دەریای ژێر دەسەڵاتی وڵاتێکی تایبەتی (لاتین "closed sea") ◌ دریای بسته
mare liberum /ˌmɑ:reɪ 'li:bərʊm, 'lʌɪbərəm/ *noun, pl.* maria libera /ˌmɑ:rɪə 'li:bərə, 'lʌɪbərə/
(ماف) دەریا یان زەریای ئازاد (بنەڕەت: لە لاتینەوە بە واتای "free sea") ◌ دریای آزاد
maremma /mə'remə/ *noun, pl.* maremme /-mi/
(ب.ت. لە ئیتالیا) ناوچەیێکی زەلکاوی نەوی نزیک بە کەنار ◌ مارما
mare's nest *noun*
1 دۆزینەوەی درۆ یان بێنرخ، دۆزینەوەی بێبایەخ یان خەیاڵی 2 باروودۆخی ئاڵۆز ◌ 1 کشف کاذب یا بی‌ارزش 2 وضعیت بغرنج
mare's tail *noun*
کلکەماینە؟: جۆرێ رووەکی ئاوی [*Hippuris vulgaris*] ◌ هیپوریس
Mareva injunction /mə'reɪvə, mə'ri:və/ *noun*
(قانوونی ئینگلیسی) دەستوور یان فەرمانی ماریڤا: دەستووری دادگا بۆ راگیرکردنی دارایی قەرزار بە مەبەستی بەرگیری لە بردنەدەرەوە ◌ ماروا اینجانکشن

Marfan's syndrome /'mɑːfãz/ *noun*
کۆنیـشانەی مارفـان یـان مارفـانز: جـۆری نـارەحـەتی بۆمـاوەیـی شـانەبـەسـتەرەکـان (بنەڕەت: لە ناوی پزشکی connective tissue فەرەنسی بۆ منالان *Marfan* (Antonin B. J. ۞ نشانگان مارفان یا مارفانز

margarine /ˌmɑːdʒə'riːn, US 'mɑːrdʒərən/ *noun*
کـەرەی گـیـایی، کـەرەی رووەک یـا گـیـا، رۆنی چێشتلێنان ۞ کرەی نباتی

margarita /ˌmɑːgə'riːtə/ *noun*
کوکتایلێ کە بە tequila و ئاوی میوەی ترش ساز دەبێ ۞ مارگاریتا

margate /'mɑːgɪt/ *noun*
ماسـیـیـێ بۆربـاوی ئـاوە گەرمـەکانی رۆژاوای ئەتلانتیک [*Haemulon album* و *Anisotremus surinamesis* هی رەش] ۞ مارگیت

margay /'mɑːgeɪ/ *noun*
پشیلەکێوییێ چکۆلـەی ئـەمریکای باشـووری [*Felis wiedii*] ۞ مارگی

marge[1] /mɑːdʒ, US mɑːrdʒ/ = margarine

marge[2] /mɑːdʒ, US mɑːrdʒ/ = margin

margin /'mɑːdʒɪn, US 'mɑːrdʒən/ *noun*
1 پـەراوێز، زێـوار، کـەنارە، لێـوار، کـەف 2 رادە، سـنوور، تخـوب، کەوشـەن، بەسـتە 3 جیـاوازی، جـودایی، رادە یـان ئەنـدازەی جیـاوازی 4 جیاوازی نێوان نرخی تێچوون و نرخی فرۆشتن ۞ 1 حاشیە، لبە 2 مرز، حد 3 اختلاف، میـزان یـا مقدار اختلاف 4 سود ناخالص

marginal /'mɑːdʒɪnl, US 'mɑːrdʒ-/ *adjective*
1 *adj* پەراوێزی، کەنارەیی، زێواری 2 سـنووری، رادەیی، تخـوبی، لێـواری 3 لاوەکـی، لابـەلایی، لاتەنیشتی، ناگرنگ، کـەمگرنـگ، هیچەکـە، کـەم، سـووک 4 (زەوی) بـێبرشـت، بـێپیـت، نەبـر، کەمبەرهەم 5 (هەڵبژاردن و هتد) بە زۆرینەیەکی کەمـەوە 1 *n* (بریتانیـا) کورسـی پـەراوێزی (بەرلـەمان): *a Labour marginal* 2 گیـای لێواری (لە نێو ئاو نزیک بە لێواری زەوییەوە): marginally /'mɑːdʒɪnəli, US 'mɑːrdʒ-/ *adv*: کەمێ، هێندێ، برێ ۞ 1 *adj* حاشـیەای، کناری 2 مرزی 3 فرعی، ناچیز 4 کممحصول 5 بـا اکثریت ناچیز 1 *n* کرسی حاشیەای 2 مارگینال

marginalia /ˌmɑːdʒɪ'neɪliə, US ˌmɑːrdʒ-/ *noun, pl.*
تێبینییە پەراوێزییەکان ۞ ملاحظات حاشیەای

marginalization *noun*
بـەهیچدانـان، ناسـەنگاندن، لـەلاوەدانان، خستنەپەراوێزەوە، خستنەلاوە، لەپەراوێزدانان، پەراوێزاندن، بەهێندنەگرتن، گرنگیپێنەدان ۞ ناچیزشماری، نادیدەگیری

marginalized *adjective*
پـەراوێزخراو، گرنگـیپێنـەدراو، بـەهیچدانـراو، پەراوێزێنراو، لەلاوەدانراو ۞ نادیدەگرفتەشدە

marginate /'mɑːdʒɪnət/ *adjective*
(زیندەناسی) خاوەنی پەراوێزی جیا، پەراوێزدار، پەراوێزمەند ۞ دارای حاشیە

margination *noun*
پەراوێزدانان، پەراوێزلێنان ۞ حاشیەگذاری

margin of error *noun*
ئەگەری هەڵە، شیان یان ئەگەری لێشێوان ۞ احتمال خطا

margosa-tree = azedarach

margrave /'mɑːgreɪv/ *noun*
1 (مێژوویی) سەرناوێکی بۆماوەیی هێندێ میری ئیمپراتـۆری رۆمـی پـیـرۆز 2 سـنووورپارێز، سنوورەوان ۞ 1 ماریگریو 2 مرزبان

margravine /'mɑːgrəviːn/ *noun*
(مێژوویی) ژنی سنوورپارێز (لە ئەڵمانی کۆن) ۞ زن مرزبان

marguerite /ˌmɑːgə'riːt, US ˌmɑːrg-/ *noun*, also ox-eye daisy
یەکێ لە چەند جۆری گوڵی daisy ۞ مارگوریت

Mari /'mɑːriː/ *noun, pl.* same or Maris
1 ئەندامی گـەلێکی ناوەنـدی دۆڵی Volga لـە رووسیا 2 زمانی Uralicای ئەو گەلە ۞ ماری

maria = plural form of mare[2]

mariachi /ˌmæri'ɑːtʃi/ *noun, pl.* mariachis
ماریـاچی (- جـۆری موسـیقای گـەلی یـان هەڵپەرکێی مەکسیکی) ۞ ماریاچی

mariage blanc /ˌmariaːʒ 'blõ, French maʀjaʒ blɑ̃/ *noun, pl.* mariages blancs pronunc. same
ژنومێردایەتی سپی یا پێکنەبڕاو ۞ زناشوئی سفید

Marian /'meːrɪən/ *adjective, noun*
1 *adj* سـەربە مریەمـە 2 سـەربە مـاری Maryی یەکـەمی شـاژنی ئینگلتـەرە *n* لایـەنگری شـاژنی ئینگلتـەرە ۞ 1 *adj* وابسته به مریم 2 وابسته بـه ماری ملکەی انگستان *n* طرفدار ملکەی انگستان

Marianist *noun*
ئـەنـدامی کۆمـەڵـەی کـاتۆلیکی رۆمـی ماریـای پاریس، لەلایەن William Joseph Chaminade لە فەرەنسـە لە 1817 دامەزرا و ب.ت. تـەرخـان درا بە لایەنی پەروەردە ۞ مارینیست

Marian Theresa dollar *noun*
جۆرێ کۆینی زیوینی بازرگانی لە 1780 بەرەوی هەبوو (وێنەی ماریا ترێزای پێوەبوو) ۞ مـارین ترزا دولار

mariculture /'mærɪˌkʌltʃə/ *noun*
بـەخێوکردنی ماسـی و گیانـەوەرانی تری ئـاوی، ئاوەژیراگری، ئاوەژیداری (لەبەر خۆراک) ۞ آبزیانداری

marigold /'mærigəʊld, US -goʊld/ *noun*
1 (ڕووەکناسی) شەشپەڕ، گوڵبوهار، هەمیشەبەهار [توخمەکانی *Calendula* و *Tagetes*] (گوڵی شەشپەڕ French marigold) 2 بۆ ناونانی هێندێ ڕووەکی تری گوڵزەرد بەکاردێنرێ، ب.ت. marsh marigold ۞ گل جعفری

marijuana /ˌmærə'wɑːnə/ *noun*, also marihuana
مەریوانە (بنەڕەت: لە سپانیای ئەمریکای لاتینەوە) ۞ ماری‌جوانا

marimba /mə'rɪmbə/ *noun*
ماریمبا (جۆرێ ئامێری موسیقای پیاکێشانی ئەفریکایی) ۞ ماریمبا

marimba /mə'rɪmbə/ *noun*
جۆرێ xylophone ی دەنگگرێ بنەڕەت‌ئەفریکایی ۞ ماریمبا

marina /mə'riːnə/ *noun*
لەنگەرگا (بۆ سەیران) ۞ لنگرگاه

marinade /ˌmærɪ'neɪd/ *noun*
ماریناد (= تێکەڵەیێ لە ڕۆن و ئالەت‌وزەردەچێوە کە لەودا ماسی یان گۆشت دەخووسێنرێ پاشان لێدەنرێ) ۞ ماریناد

marinara /ˌmɑːrɪ'nɑːrə, US 'mar-/ *noun*
(ئاشپەزی ئیتالیایی) سۆسێ کە لە باینجان، پیواز و گیا ساز دەبێ ۞ ماریناد

marination *noun*
هەڵگرتن لە نێو marinade ۞ ماریناسیون

marine /mə'riːn/ *adjective, noun*
adj 1 دەریایی، ئاوی، ئاوەژی 2 سەربە ئەو گیانەوەرانەی کە لە دەریادا دەژین 3 سەربە دەریاوانی یان کەشتی‌گێڕی 4 سەربە هێزی دەریایی *n* 1 مارینز، سەربازی کەشتی شەڕکەر، سەربازی ڕاهاتوویی دەریایی، ئەندامی دەستەی سەربازانی ڕاهاتوو بۆ شەڕ لە دەریا و وشکانی (مارینزی ئەمریکایی و مارینزی پاتشایی بریتانیا) 2 کەشتی‌گەل، کەشتی‌گەلی بازرگانی 3 کەشتی‌گێڕی، کەشتی‌وانی 4 (Marine) سەربازی کەشتی شەڕکەر، سەربازی ڕاهاتوویی دەریایی، ئەندامی دەستەی سەربازانی ڕاهاتوو بۆ شەڕ لە دەریا و وشکانی (مارینزی ئەمریکایی و مارینزی پاتشایی بریتانیا) ۞ *adj* 1 دریایی 2 وابستە بە آب‌زیان 3 وابستە بە دریانوردی یا کشتی‌رانی 4 وابستە بە نیروی دریایی *n* 1 تفنگ‌دار دریایی 2 ناوگان، ناوگان تجاری 3 کشتی‌رانی 4 (با M) مارین

marine architect = naval architect

marine architecture = naval architecture

marine biology *noun*
زیندەناسی دەریایی ۞ زیست‌شناسی دریایی

marine climate *noun*
ئاووهەوای دەریایی ۞ اقلیم دریایی

Marine Corps *noun, pl.*
یەکێ لە بەشە سەرەکی‌یەکانی هێزە چەکدارەکانی ئەمریکا، کە لەو سەربازانە پێکهاتووە کە لەسەر کەشتی ڕاژە دەکەن، یەکینەی مارینز ۞ یکان تفنگ‌داران دریایی

marine iguana *noun*
جۆرێ مارمێلکی زلەی پێ‌پەردەیی، ڕەسەنی دوورگەکانی Galapagos، زۆر توند مەلێ دەکا، تەنیا مارمێلکەی ئاوی‌یە [*Amblyrhynchus cristatus*] ۞ نوعی مارمولک

mariner /'mærmə(r)/ *noun*
(وێژەیی) مەلەوان، دەریاوان ۞ ملاح

mariner's compass *noun*
لادۆزی دەریاوانی ۞ قطب‌نمای دریانوردی

Mariolatrous /ˌmɛːrɪ'ɒlətrɪəs/ *adjective*
مریەم‌پەرست ۞ مریم‌پرست

Mariolatry /ˌmɛːrɪ'ɒlətri/ *noun*
مریەم‌پەرستی ۞ مریم‌پرستی

Mariological *adjective*
سەربە ماریۆلۆژی ۞ وابستە بە ماریولوژی

Mariology /ˌmɛːrɪ'ɒlədʒi/ *noun*
بەشێ لە دین‌ناسی کریستانیەت لەبارەی مریەمەوە ۞ ماریولوژی

marionette /ˌmærio'net/ *noun*
بیجبیجەخانم، بووکەشووشەی بە پەت جوولاندن، بووکەڵێن (بە پەت دەجوولێنرێ) ۞ عروسک خیمه‌شب‌بازی

mariposa tulip /ˌmarɪ'pəʊsə/ *noun*, also mariposa lily
جۆرێ زەمبەقی ئەمریکای باکووری [توخم *Calochortus*] (بنەڕەت: لە سپانیایی‌یەوە بە واتای "پەپوولە") ۞ نوعی سوسن

marish *noun, adjective*
n زەلکاو، زۆنگاو، لەژم، زەل *adj* زەلکاوئاسا ۞ *n* باتلاق *adj* باتلاق‌مانند

Marist /'mɛːrɪst, 'marɪst/ *noun*
1 ماریست: ئەندامی کۆمەڵەی مریەمەی کاتۆلیکی ڕۆم، لە لایەن Jean Claude Colin لە فەڕەنسە لە ساڵی 1816 دامەزرا و تەرخان درا بە لایەنی پەروەردە 2 ماریست: ئەندامی برایانی پچووک Little Brothers ی ماری، تیرەیێکی فێرگەری کاتۆلیکی ڕۆم ۞ ماریست

marital /'mærɪtl/ *adjective*
1 سەربە ژن‌ومێردایەتی 2 سەربە پێوەندی نێوان ژن و مێرد (*adv* maritally: لەباری ژن‌ومێردایەتی‌یەوە)؛ بنەڕەت: لە لاتین، لە *maritalis* لە *maritus* "husband") ۞ 1 وابستە بە زناشویی 2 وابستە بە رابطه میان زن و شوهر

marital status *noun*
ڕەوشی هاوسەرگرتوویی (ب.ت. بە شێوەیێکی فەرمی) ۞ وضعیت تأهل

maritime /'mærɪtaɪm/ *adjective*

1 سـەربە دەریـا (زەریـا)، دەریـایی 2 سـەربە بازرگـانی دەریـایی 3 سـەربە کەشتیگیری یـان کەشتیوانی 4 نزیک دەریا، کەناری، پاڵ دەریا ⬡ 1 دریایی 2 وابسته به تجارت دریایی 3 وابسته به کشتیرانی 4 نزدیک دریا

maritime pine /'mærɪtaɪm/ *noun*

کاژی دەریایی، ڕەسەنی کەنارەکانی مەدیتەرانە و Iberia [*Pinus pinaster*] ⬡ کاج دریایی

marjoram /'mɑ:dʒərəm, US 'mɑ:rdʒ-/ *noun*

1 مـەزرە، جـاترە، هـەزبی، مـەرزەنگووش [*Origanum majorana*] 2 (جاترەکێویلـە، مەرزەکێویلـە wild marjoram)، گـوێمـلە، گـوێمـشک، oregano ⬡ 1 مرزنگـوش 2 = oregano

mark[1] /mɑ:k, US mɑ:rk/ *noun*

1 نیشانە، مارک، هێما، دروشم، بەرزەنگ، ئامازە، درف، دەسنیشان، شـەقڵ، مـۆر، مـۆرک، داخ، شوێنەوار، شوێن 2 لکە، پەڵە، خاڵ 3 رووشان، خەت، رووشاوی 4 هێڵ 5 نیشانە، تایبەتمەندی 6 (تاقیکاری) نمرە، نیشە 7 ئامانج، مەبەست، نیشانە، سەگمان، کۆلک، خاڵ 8 نێوبانگ 9 پێوانە، پێودانگ 10 هێڵ یان نیشانەیێ لەجیاتی مۆر یان ئیمزا 11 (پێشبڕکێ) هێڵی دەسپێک یان سەرەتا 12 گرنگایەتی 13 وریابوونەوە، ئاگاداربوونەوە، هۆشیاربوونەوە، سەرنجپێدان 14 (کارداری) یافتە، بەرچەسپ 15 (ماشێن و هتد) مودێل، جۆر (*a Mark 10 Jaguar*؛ *mearc*، *gemerce* ئینگلیسی کۆن (ناو)، ئەلمانی بنەڕەت) ⬡ 1 مارک، نشانه، نماد، علامت، اثر، داغ، مهر 2 لکه 3 خراش 4 خط 5 مشخصه 6 نمره 7 هدف، نشانه 8 شهرت 9 معیار 10 مارک 11 خط آغاز 12 اهمیت 13 انتباه، توجه 14 برچسب 15 (ماشین) مدل

mark[2] /mɑ:k, US mɑ:rk/ *noun*

1 یەکەی بنەڕەتی پارەی ئەلمانیا، بەرامبەر بە سەد pfennig 2 پارەی زووی ئینگلتەرە و سکاتلەند، بەرامبەر بە 13 شیلینگ و 4 پێنسی ئەمڕۆکە 3 جۆرێ کێش و سەنگی زێڕ و زێو، جاران لە سەرتاسەری ڕۆژاوای ئەورووپا بەکاردێنرا (بەرامبەر بە 8 ئەونس 226.8 گرەم) ⬡ مارک

Mark /mɑ:k/ *noun*

1 مـارک، مـەرکـوس، مـارکوس (لە Marcus لاتین): نووسەری Gospel ی مارک 2 Gospel دووەم لە پەیمانی نوێدا، ئینجیلی مارک 3 پادشای Cornwall، مێردی Isolde ⬡ 1 مَرقُس 2 انجیل مرقس 3 مارک

mark-down /'mɑ:kdaʊn, US 'mɑ:rk-/ *noun*

هاتنەخوارەوەی نرخ و بایی، هەرزانبوون، دابەزینی نرخ ⬡ کاهش قیمت

marked /mɑ:kt, US mɑ:rkt/ *adjective*

1 ئاشکرا، لەبەرچاو، ڕۆهن، روون، خۆیا، دیار، بەرچاو 2 دەسنیشان، دەسنیشانکراو، نیشانکراو، نیشانکرد 3 (زمانەوانی) نیشاندار، نیشانمەند (**markedly** /'mɑ:kɪdli, US 'mɑ:rk-/ *adv*: بە ئاشکرایی، بە روونی؛ **markedness** *n*: (زمانەوانی) نیشانداری، بەنیشانی، نیشانمەندی) ⬡ 1 واضح، برجسته، مشخص 2 علامتگذاریشده 3 نشاندار

marker /'mɑ:kə(r), US 'mɑ:rk-/ *noun*

1 نیشانە، بەرزەنگ، هێما، نیشانکرد، دەسنیشان، پیشاندەر، نیشاندەر 2 نیشانەدانەر 3 (لە کایەدا) خاڵژمێر، لەلەدانەر، خاڵبژێر، خاڵڕاگر 4 ماژیک ⬡ 1 علامت 2 علامتگذار 3 امتیازشمار 4 ماژیک

marker pen *noun*

ماژیک ⬡ ماژیک

market /'mɑ:kɪt, US 'mɑ:rk-/ *noun*

1 بازار، بازڕ، کڕین و فرۆشتن، سەودا 2 مەزنەیان نرخی بازار 3 کڕیار و فرۆشیاران 4 داخوازی، داوا 5 بورس (بنەڕەت: ئینگلیسی نێوەڕاست، بە ڕێگای فەڕەنسی ئانگلۆ-نۆڕمان لە لاتین *mercatus* "market-place، trade"، لە *mercari* "کڕین، سەوداکردن") ⬡ 1 بازار، دادوستد 2 مظنهی بازار 3 خریداران و فروشندگان 4 تقاضا 5 بورس اوراق بهادار

marketability /ˌmɑ:kɪtə'bɪləti, US ˌmɑ:rk-/ *noun*

لەفرۆشهاتوویی، بەبرەوی، ئاسانفرۆشراوی ⬡ قابلیت فروش

marketable /'mɑ:kɪtəbl, US 'mɑ:rk-/ *adjective*

بابەتی بازار، بەبرەو، ئاسانفرۆش(راو)، بازارگەرم ⬡ قابل فروش

market day *noun*

رۆژی بازار (بازاران رۆژانی بازار) ⬡ روز بازار

market economy *noun*

ئابووری بازاری سەربەخۆ یان ئازاد ⬡ اقتصاد بازار آزاد

marketeer /ˌmɑ:kɪ'tɪə(r), US ˌmɑ:rkə'tɪr/ *noun*, also marketer

بازارەوان: *a free marketeer* ⬡ مارکتیر

marketeering *noun*

بازارەوانی ⬡ مارکترینگ

market forces *noun, pl.*

هێزەکانی بازار (سیستمێکی ئازادی بازرگانی کە لەودا نرخ و کرێکان بێکۆنترۆڵی حکومەت دەچنەسەرەوە و دێنەخوارەوە) ⬡ مارکت فرسس

market garden *noun*

(زۆرتر بریتانیا) بێستان، کیار ⬡ جالیز

market gardener *noun*

تەرەکار، بیستانەوان، بیستانکار ◌ صیفیکار
market gardening *noun*
تەرەکاری، بیستانەوانی، بیستانکاری ◌ صیفیکاری
market hall *noun*
بازاڕ (سەرگیراو)، قەیسەری ◌ بازار
marketing /ˈmɑːkɪtɪŋ, US ˈmɑːrk-/ *noun*
بازاڕدۆزینەوە، بازاڕدۆزی، خستنەنێو بازاڕەوە، گەیاندنە بازاڕ، فرۆشتن: *She works in sales and marketing* ◌ بازاریابی، مارکتینگ
marketization *noun*
بازاڕاندن، گۆڕینی ئابووری پلانڕێژکراو بۆ ئابووری بازاڕی ◌ مارکتیزاسیون
market leader *noun*
ڕێبەری بازاڕ، بازاڕبەدەست، بازاڕگیر ◌ رهبر بازار
market-maker *noun*
بازاڕساز ◌ مارکتماکر
market-place /ˈmɑːkɪtpleɪs, US ˈmɑːrk-/ *noun*
ناوەندی بازرگانی یان سەودا، بازاڕ(گا) ◌ مرکز دادوستد، بازار
market price *noun*
نرخی بازار، نرخی ڕۆژ ◌ قیمت بازار
market research *noun*
بازاڕتوێژی، توێژینەوەی بازاڕ، لێکۆڵینەوەی بازاڕ ◌ بررسی بازار
market researcher *noun*
بازاڕتوێژ، توێژەری بازاڕ، لێکۆڵەری بازاڕ ◌ بررسیکنندهی بازار
market share *noun*
شار یان بەشی بازاڕ ◌ سهم بازار
market square = market-place
market town *noun*
بازاڕشار، شاربازاڕ، بازێر ◌ مارکت تاون
market value *noun*
نرخی بازار، بەهای ڕۆژ ◌ قیمت بازار
markhor /ˈmɑːkɔː/ *noun*
مارخۆرە: بزنەکێوییەکی گەورەی زۆر شاخدرێژ، ڕەسەنی ناوەندی ئاسیا [*Capra falconeri*] (بنەڕەت: لە *mār-ḵwār* "مارخۆر" وەرگیراوە) ◌ مارکور
marking /ˈmɑːkɪŋ, US ˈmɑːrk-/ *noun, pl.* markings
1 نیشانەدانان 2 نیشانە، دروف، بەرژەنگ: *Road markings indicate where you can stop* 3 نمرەدانان 4 نەخش(ونیگار) ◌ 1 نشانهگذاری 2 علامت 3 نمرهدهی 4 نقش
marking-ink *noun*
جەوهەری پاکەوەنەبوو یا لێوەنەبوو ◌ مرکب ثابت
marking-nut /ˈmɑːkɪŋ nʌt/ *noun*
گوڵشەیتان، قورسی کەمەر ◌ بلاذر
Markovian *adjective*, also Markov or Markoff
سەربە زنجیرە یا نموونەی مارکۆف، سەربە پرۆسەی مارکۆف ◌ وابسته به مدل مارکوف یا فرایند مارکوف
Markov model /ˈmɑːkɒf/ *noun*, also Markov chain or Markoff chain
(سەرژمێری) زنجیرە یان نموونەی مارکۆف (بنەڕەت: لە ناوی بیرکاری ڕووسی *Andrei A. Markov*) ◌ مدل مارکوف
Markov process *noun*, also Markoff process or Markov model
پرۆسەی مارکۆف، زنجیرەی مارکۆف ◌ فرایند مارکوف
markka /ˈmɑːkɑː, US -kə/ *noun*
مارکا: یەکەی بنەڕەتی پارەی فینلەند (پێش یۆرۆ)، بەرامبەر بە سەد pennia؛ بنەڕەت: لە فینلەندییەوە) ◌ مارکا
marksman /ˈmɑːksmən, US ˈmɑːrk-/ *noun, pl.* markesman
نیشانەچی، نیشانەپێک، نیشانەشکێن، تیراوێژی ئەنگێوە ◌ تیرانداز ماهر
marksmanship /ˈmɑːksmənʃɪp, US ˈmɑːrk-/ *noun*
نیشانەپێکی، نیشانەشکێنی، نیشانەچێتی، نیشانەئەنگێوی، شارەزایی لە تیرخستندا ◌ مهارت در تیراندازی
mark-up /ˈmɑːkʌp, US ˈmɑːrk-/ *noun*
1 چوونەسەرەوە یان هەستانی نرخ، زۆربوونی قیمەت و بایی، گرانبوون: *an average markup of 10%* 2 خێری زیادکراو، قازانجی سەرخراو ◌ 1 افزایش قیمت 2 سود افزوده
marl[1] /mɑːl, US mɑːrl/ *noun*
مارل، گلەپەیینە، خاکەپەیینە (= خۆڵی کە قوڕ و قڵی تیابێ، وەکوو پەیینێک بەکاردێتری) ◌ مارل
marl[2] /mɑːl, US mɑːrl/ *noun*
دەزوو یان پارچەی گوڵگوڵ یان خاڵخاڵ: *blue -rl leggings* ◌ مارل
marlin /ˈmɑːlɪn, US ˈmɑːrlɪn/ *noun*
مارلین، ڕمەماسی، نێزەماسی (جۆرێ ماسی [توخمەکانی *Makaira* و *Tetrapterus*: چەندین جۆرن]) ◌ مارلین
marline /ˈmɑːlɪn/ *noun*, also marlin
(دەریاوانی) تەناف یان پەتی دوولۆنە ◌ مارلین
marline-spike /ˈmɑːlɪn spaɪk/ *noun*
تەنافکەرەوە، کەندر یان گوریسڕەوێن ◌ طنابواکن
marmalade /ˈmɑːməleɪd, US ˈmɑːrm-/ *noun*

مرەبــای نــارنگی، هــەنگوینوســێو، رەچەڵــی پرتەقاڵ ۞ مربای پرتقال

marmite /ˈmɑːmʌɪt, US mɑːˈmiːt/ *noun*
دیزە، دەفر یان جێگای گڵێنەی بۆ چێشتلێنان ۞ مرمیت

marmoreal /mɑːˈmɔːriəl, US mɑːrˈm-/ *adjective*, also marmoreant
(وێژەیی) مەڕمەڕی، مەڕمەڕئاسا، شێوەمەڕمەڕ ۞ مرمری، مرمرمانند

marmoset /ˈmɑːməzet, US ˈmɑːrm-/ *noun*
مارموزێت (مەیموونێکی چکۆلانەی ئەمریکای ناوەندی و باشووری [توخمەکانی *Callithrix* و *Cebuella*: چوار جۆرن]) ۞ مارموست

marmot /ˈmɑːmət, US ˈmɑːrmət/ *noun*
مــارموت، مــشکەکێوی: جــۆرێ کرتێنــەری تێــکسمــڕاوی کۆمــەڵژی (لــە لاتــینی *mus montanus* "مــشکەکێوی") (خورماپێچـان؟، لـە خێزانی سمۆرە [تـوخم *Marmota*: چـەنـدین جۆرن]) ۞ موش‌خرما

marocain /ˌmarəˈkeɪn/ *noun*
جۆرێ پارچەی کرێپی ڕێڕێ ۞ ماروکین

Maronite /ˈmarənʌɪt/ *noun*
ئەنــدامی تیرەیێکــی کریــستانی ســووریایی، زۆربەیان لە لوبنان دەژین و پێوەندییان لەگەڵ کلێسەی کاتۆلیکی ڕۆمیدا هەیە ۞ مارونیت

Maroon /məˈruːn/ *noun*
ئەندامی گەلێکی ڕەشی کە لە چەند بەشێکی Suriname دەژیــن و پاشمــاوەی کۆیلــە دوورەوەخراوەکانن ۞ مارون

maroon /məˈruːn/ *noun, adjective*
n ڕەنگی سووری تۆخ یان بلالووکی، ڕەنگی سووری ڕەشباو *adj* سووری تۆخ، زرشکی ۞ *n* رنگ قرمز تیره *adj* قرمز تیره

marooned *adjective*
تاکوتەنیا، بێکەس و بێدەر، داماو، گیرکردوو، گیرخواردوو، لاتەریککەوتوو، تەنیاکەوتوو، بەجێماو ۞ یکه و تنها، گرفتار، تک‌افتاده

marplot /ˈmɑːplɒt/ *noun*
لاپرەسەن، خۆتێهەڵقورتێن ۞ فضول

marque /mɑːk, US mɑːrk/ *noun*
(فەڕەنسی) مودێل، جۆر، نیشانەی تایبەتی: *the Porsche -que* ۞ مدل

marquee /mɑːˈkiː , US mɑːrˈkiː/ *noun*
1 گــەورەکاول، خێــوەتی گــەورە، خــەرگــا 2 ســەیوان، چادر، هــەواری، ڕەشماڵ، دەوار، کاول ۞ 1 چادر بزرگ 2 چادر

Marquesan /mɑːˈkeɪz(ə)n, US -s(ə)n/ *noun*
1 ڕەســەنی دوورگــەکانی Marquesas لــە پاسیفیکی باشووریدا، ب.ت. ئەندامی گەلی سەرەتانشینی پۆلینیریایی دوورگەکانی تر 2 زمانی پۆلینیریایی ئەو خەڵکە ۞ مارکویاسی

marquess /ˈmɑːkwɪs, US ˈmɑːrk-/ = marquis

marquetry /ˈmɑːkɪtri, US ˈmɑːrk-/ *noun*, also marquetery or marqueterie
دارهەڵکۆڵی، هەڵکۆڵین لەسەر دار ۞ منبت‌کاری

marquis /ˈmɑːkwɪs, US ˈmɑːrk-/ *noun*
(لە بریتانیای گەورە) پیاوێ بە پلەی سەرتر لە carl و خوارتر لە duke، (لە وڵاتانی تر) پیاوێ بە پلەی سەرتر لە count ۞ مارکویز

marquise /mɑːˈkiːz, US mɑːrˈkiːz/ *noun*
1 ژنی مــارکویز، مــارکویزژن 2 جــۆرێ ئەنگوستیلە کە نقێمەکەی گەوهەرێکی بادەمی تیژە یان هێشووە گەوهەرە 3 = وشەیێکی کۆنە بۆ marquee ۞ مارکیز

marquisette /ˌmɑːkɪˈzɛt/ *noun*
جۆرێ کوتاڵی تەنک، سووک و باش، زۆرتر وەکوو پەردەی تۆڕی بەکاردێترێ ۞ مارکیزت

marram = marram grass

marram grass /ˈmærəm ɡrɑːs, US ɡræs/ *noun*
گیازیخ، گیاچەو، پووشی دەریا [*Ammophila arenaria*] ۞ شن‌دوست

Marrano *noun, pl.* Marranos
جوولەکە (یان موسڵمان)ی سپانیایی سەدەکانی نێوەڕاست کە بووەتە دیانی یان مەسیحی ۞ مارانو

marriage /ˈmærɪdʒ/ *noun*
1 ژنومێردایــەتی، هاوســەرگری، ژنهێنــان، شووکردن، مێردکردن 2 زەماوەند، شایی، گۆڤەند 3 (خوازە) یەکێتی، یەکگرتوویی، تێکەڵبوون ۞ 1 ازدواج، زناشــویی 2 عروســی 3 وحــدت، یگانگی، آمیزش

marriageability /ˌmærɪdʒəˈbɪləti/ *noun*
گەیشتن بە تەمەنی ژنومێردایەتی ۞ مناسب بودن برای ازدواج

marriageable /ˈmærɪdʒəbl/ *adjective*
گەیشتوو بە تەمەنی ژنومێردایەتی یان زەماوەند، بۆ زەماوەند یان ژنومێردایەتی دەشێ ۞ مناسب برای ازدواج

marriage bureau *noun*
نووسینگەی ژنومێردایەتی یان زەماوەند ۞ دفتر ازدواج

marriage certificate *noun*, also marriage lines
قەباڵەی ژنومێردایەتی یا زەماوەند، زەماوەندنامە، بەڵگەی ژنومێردایەتی ۞ سند ازدواج

marriage guidance *noun*, also marriage counseling
ڕاوێژکاری ژنومێردایەتی یان زەماوەند ۞ مشاورەی زناشویی

marriage licence *noun*
(نافــەرمی) دەســتوورنامەی ژنومێردایــەتی، دەستوورنامەی زەماوەند ۞ مجوز زناشویی

marriage of convenience *noun*
1 (سیاسەت) ڕێککەوتنی بەرژەوەندی‌یانە (لە ڕووی بەرژەوەندی‌یەوە) 2 ژنومێردایەتی یا زەماوەندی بەرژەوەندی‌یانە (لەبەر هۆی ئابووری، کۆمەلایەتی و سیاسی‌یەوە نەک خۆشەویستی) ۞ 1 موافقت مصلحتی 2 ازدواج مصلحتی

marriage-portion = dowry

marriage settlement *noun*
مارەیی ۞ مهریه

marriage vow *noun*
پەیمانی ژنومێردایەتی ۞ عهد زناشویی

married /ˈmærid/ *adjective, noun*
adj 1 ژنهێناو، مێردکردوو، زەماوەندکردوو، شووکردوو، ژندار، مێردار، بەژن، بەمێرد 2 یەک‌گرتوو، یەک‌کەوتوو *n* (marrieds) ژن و مێردە لاو یان گەنجەکان ۞ *adj* 1 متأهل 2 متحد *n* زوج‌های جوان

married life *noun*
ژیانی ژنومێردایەتی ۞ زندگی زناشویی

marron /ˈmarən/ *noun, pl.* same or marrons
جۆرێ crayfishی زلەی ئاوی شیرین ئەوسترالیایی، لە تەرکی زیخەلانی چۆم و ڕووبار دەژی [*Cherax tenuimanus*] ۞ مارون

marrow /ˈmærəʊ, US -roʊ/ *noun*
1 مۆخ، مەغزی ئێسک، ئێسکەمۆخ، مەزی، مێزوک، 2 bone marrow (خوازە) بەشی سەرەکی، واتای بنەرەتی یان ناوەندی، کاکل، گەوهەر، کرۆک 3 نێوی پێنووس، مەغزی پێنووس 4 کەدوو، کوولەکە 5 توانایی، هێز ۞ 1 مغز استخوان 2 (مجازی) قسمت اساسی، معنای مرکزی، لب 3 مغز قلم 4 کدو 5 توان

marrowbone /ˈmærəʊbəʊn, US ˈmæroʊboʊn/ *noun*
ئێسکی مۆخدار یا مێزوکدار ۞ استخوان دارای مخ

marrowfat *noun*
نۆکەسپیلکە، نۆکەزلە، نۆکەدرشتە ۞ نخود درشت

marrowfat pea /ˌmærəʊfæt ˈpiː, US -roʊf-/ = marrowfat

marrow squash = marrowfat

Mars /mɑːz, US mɑːrz/ *noun*, Latin *Mart-, Mars*
1 بارام (= چوارەمین هەسارە لە کۆمەلەی خۆری‌دا، نێوان زەوی و زووپیتێر، تیرەکەی 6794 کیلۆمیتر (4222 مایل)، مەودای لە خۆرەوە 227.9 میلیون کیلۆمیتر (141.6 میلیون مایل)، ماوەی سوورانەوەی 686.95 ڕۆژ، دوو مانگی هەیە 2 مارس (خودای شەڕ لە میتۆلۆژی ڕۆمی‌دا، بڕوانە Ares (خودای شەڕ لای یۆنانی‌یەکان) ۞ 1 مریخ 2 مارس

Marsala /mɑːˈsɑːlə, US mɑːrˈs-/ *noun*
مارسالا (جۆرێ مەی شیرین و توندی سیسیل) ۞ مارسالا

Marseillaise /ˌmɑːsəˈleɪz/ *noun*
مارسێیێز (= سرودی نیشتمانی یان نەتەوەیی فەڕەنسە) ۞ مارسەیز

marsh /mɑːʃ, US mɑːrʃ/ *noun*
زۆنگاو، زەلکاو، چامۆر، گەناف، لیتاو، قوڕەلان، زەردەلیکاو (marshy /ˈmɑːʃi/ *adj*: زەلکاوی، لیتاوی، زۆنگاوی) ۞ باتلاق

marshal /ˈmɑːʃl, US ˈmɑːrʃl/ *noun*
1 مارشال 2 (مێژوویی) ئەفسەرێکی پایەبەرزی حکومەت 3 سەرۆکی پۆلیس 4 سەرۆک یان بەرپرسی ئاگرکوژێنەوە 5 سەرۆک یان بەرپرسی داب‌ودەستوور 6 بەرپرسی فەرمی بۆ چاودێری ڕووداوە گشتی‌یەکان، ب.ت. وەرزش یان سان ۞ 1 ارتشبد 2 افسر بلندپایەی دولت 3 کلانتر 4 رئیس آتش‌نشانی 5 رئیس تشریفات 6 مارشال

Marshallese /ˌmɑːsəˈliːz/ *noun, pl.* same
1 خەلکی دوورگەکانی Marshall 2 زمانی Micronesianی دوورگەکانی مارشال ۞ مارشالی

marshaller *noun*
مارشالێر (کەسێ کە ڕێنوێنی فڕۆکەکان لە پارکینگ‌دا دەکا) ۞ مارشالر

marshalling yard *noun*
دەوروبەری ڕێی ئاسن، دەوروپشتی ڕێگای ئاسن ۞ محوطەی راه‌آهن

Marshal of the Royal Air Force *noun*
پایەبەرزترین ئەفسەر لە RAF دا ۞ ارتشبد نیروی هوایی سلطنتی

marshalship *noun*
پلەوپایەی مارشالی، مارشالێتی ۞ مقام مارشالی

Marsh Arab *noun*
ئەندامی گەلی عەرەبی نیمچەڕەوەند semi-nomadic دانیشتووی زۆنگاوی‌یەکانی باشووری ئێراق ۞ مارش عرب

marsh elder *noun*
گولی بوداغ [توخم *Iva*] ۞ گل بداغ

marsh fever = malaria

marsh gas *noun*
گازی زەلکاو، میتان methane ۞ متان

marsh harrier *noun*
جۆرێ تاژی، تاجی زەلکاوان [*Circus aeruginosus* و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] ۞ نوعی سگ شکاری

marsh hawk = hen-harrier

marsh hen *noun*
شێلاقەی زەلکاوی ئەمریکا ۞ آبچلیک باتلاقی آمریکا

marshland /'mɑ:ʃlænd, US 'mɑ:rʃ-/ *noun*, also marshlands
زەوی زۆنگ، زۆنگایی، زەل ۞ زمین باتلاقی

marshmallow /ˌmɑ:ʃ'mæləʊ, US 'mɑ:rʃmeloʊ/ *noun*
1 هەرمەنە، تۆلەکە، هێرۆ [*Althaea officinalis*]
2 جۆرێ شیرینی کە لە شەکر و ولولە دروست
دەبێ ۞ 1 گیاه ختمی 2 مارش‌مالو

marsh marigold *noun*
گیایێ لە تیرەی buttercup [*Caltha*
palustris] ۞ نوعی گیاه

marsh treater = water measures

marshwort *noun*
گیازۆنگ، گیازەلکاو، لە تیرەی parsley [توخم
Apium: چەندین جۆرن، بە تایبەتی *A.*
nodiflorum] ۞ نوعی گیاه

marsupial /mɑ:'su:piəl, US mɑ:r's-/ *adjective, noun*
(گیانەوەر) توورەکەدار، کیسەدار، توورەکەوەر،
کیسەوەر (وەکوو کەنگورۆ [دەستە
Marsupialia]) ۞ (حیوان) کیسەدار

Marsupialia *noun, pl.*
توورەکەداران، توورەکەوەران، کیسەداران،
کیسەوەران ۞ کیسەداران

marsupialian *adjective*
توورەکەدار، توورەکەوەر، کیسەدار، کیسەوەر
۞ کیسەدار

marsupium /mɑ:'su:pɪəm/ *noun*, marsupia /-pɪə/
(گیانەوەرناسی) توورەکە، کیسە (بنەڕەت: لە
marsupion یۆنانییەوە، چکۆلێنراوی
marsipos "purse") ۞ کیسە

mart /mɑ:t, US mɑ:rt/ *noun*
1 بازاڕ (ب.ت. حەیوان و پاتاڵی لێبفرۆشرێ)
2 ناوەندی کارداری یان بازرگانی، شوێنی کڕین
و فرۆشتن ۞ 1 بازار 2 مرکز تجاری یا بازرگانی

martagon /'mɑ:təg(ə)n/ *noun*
زەمبەقی سوور، سوورەزەمبەق (لە *martagān*
تورکی‌یەوە، ئاماژە بە جۆرێ پێچ یان مێزەری
تورکی) ۞ سوسن قرمز

martagon lily /'mɑ:təg(ə)n/ *noun*
زەمبەقەمێزەرە [*Lilium martagon*] ۞ نوعی
سوسن

Martello /mɑ:'tɛləʊ/ *noun*, also Martellow tower, *pl.* Martellos
قەڵا یان کەلوو و برجی کەناری (خڕ و بۆ
بەرگری لە کەنارەکانی بریتانیا بەدرێژایی
شەڕەکانی ناپۆلیۆن) ۞ دژ یا برج ساحلی

marten /'mɑ:tɪn, US 'mɑ:rtn/ *noun*
1 دەڵەک، سمۆرە: هی دارستانەکانی ئوراسیا و
ئەمریکای باکووری، لەبەر کەوڵەکەی لە
چەندین وڵات ڕاو دەکرێ [توخم *Martes*:
چەندین جۆرن] 2 پێستی سمۆرە (بنەڕەت: لە
martrine (peau) فەڕەنسی کۆن " marten
(fur)"، لە *martre*: بنەڕەت ئەڵمانی ڕۆژاوایی)
۞ 1 سمور 2 پوست سمور

Martha *noun*, late Latin, from Greek
مارتا: خوشکی لازاروس و ماری Mary و
یاری عیسا ۞ مارتا

martial /'mɑ:ʃl, US 'mɑ:rʃl/ *adjective*
1 شەڕی، جەنگی 2 سەربازی، شەڕگەری،
میلیتاری 3 قارەمان، شەڕکەر، نەبەز (لە
فەڕەنسی کۆن یا لە *martialis* لاتین، لە *Mars*
ەوە "ناوی خودای شەڕ لای ڕۆمی‌یەکان") ۞
1 جنگی 2 نظامی 3 جنگجو

martial art *noun*
هونەر یا وەرزشی شەڕی یا جەنگی (وەک جۆدۆ
و کاراتە) ۞ ورزش رزمی

martial artist *noun*
وەرزش‌کاری شەڕی، وەرزش‌کاری جەنگی ۞
ورزش‌کار رزمی

martial eagle *noun*
(باڵندەناسی) جۆرێ هەڵۆی قاوەیی، زلترین
هەڵۆی ئەفریکایی [*Polmaetus bellicosus*]
۞ نوعی عقاب

martial law *noun*
حکومەتی سەربازی یان میلیتاری (ب.ت.
بەدرێژایی سەرهەڵدانێ): *The city remains*
firmly under martial law ۞ حکومت نظامی

Martian /'mɑ:ʃn, US 'mɑ:rʃn/ *adjective, noun*
adj بارامی، سەربە بارام *n* بوونەوەریکی
خەیاڵاوی لە بارامەوە ۞ *adj* وابستە بە مریخ *n*
موجود مریخی

martin /'mɑ:tɪn, US mɑ:tn/ *noun*
(جۆرێ) پەرەسلێرکە، هەجەجک،
حاجی‌ڕەشک، بۆ ناونانی تەیرە کلک‌کورتەکان
بەکاردێنرێ، ب.ت. house martin ۞ پرستو

martinet /ˌmɑ:tɪ'net, US ˌmɑ:rtn'et/ *noun*
1 مرۆی توند یان سەختگر، بنیادەمی سەختگر و
وشک، مرۆی پێبەند بە داب‌ودەستوور 2
بەردخەر، بەردهاوێژ ۞ 1 آدم مقرراتی 2 منجنیق

martinetism *noun*
توندی، سەختگری، سەختگیری، سەختگربوون،
توندگیری ۞ مقرراتی بودن

martingale /'mɑ:tɪŋgeɪl/ *noun*
1 قایشی ژێر ملی ئەسپ (تاکوو زۆر سەر
هەڵنەهێنێ) 2 گوریس یان زنجیری ژێرەوەی
دارالا یان بادەوەی کەشتی 3 جۆرێ قومار کە
لەودا کەسی دۆڕاندوو بڕی گرێوەکە چەند
بەرامبەر دەکاتەوە ۞ مارتینگال

Martini /mɑ:'ti:ni, US mɑ:r't-/ *noun*, also martini
مـارتینی (- خواردنەوەیـەکی ئەلکۆلـی کـە لـە تێکەڵکردنی جین، ڤۆدکا و ڤێرموت دروست دەبێ) ۞ مارتینی

Martiniquan /ˌmɑ:tɪ'ni:kən, French maʀtinikɑ̃/ *noun, adjective*, also Martinican
n خەڵکی مارتینیک Martinique، دوورگەیێکی فەرەنسی لە Lesser Antilles *adj* سەربە مارتینیک، مارتینیکی ۞ مارتینیکی

Martinist *noun*
لایەنگری جۆرێ لە گشتخوداباوەڕی عیرفانی mystical pantheism کە لە لایەن فیلسووفی فەرەنسی L. C. de Saint-Martin (1743–1803) پەرەی پێدرا ۞ مارتینیست

Martin Luther King Day *noun*
ڕۆژی مارتین لوتێر کینگ: سێهەمین دووشەممەی ژەنیوەری، ڕۆژێکی پشووی فەرمی‌یە لە هێندێ ئەیالەتی ئەمریکادا ۞ روز مارتین لوتر کینگ

Martinmas /'mɑ:tɪnməs/ *noun*
ڕۆژی سەینت مـارتین، 11ی نۆڤـامبر ۞ روز قدیس مارتین

martlet /'mɑ:tlɪt/ *noun*
1 جۆرێ پەرەسێلکەی ئەورووپایی [*Delichon urbica*] 2 (heradlry) تەیر یان پەرەسێلکەی بێ‌پا ۞ 1 بادخِک 2 مارتلت

martyr /'mɑ:tə(r), US 'mɑ:rt-/ *noun*
1 شەهید، فیدایی (لە ڕێی خودا یان باوەڕی): *a martyr to the cause of freedom* ◊ *the early Christian martyrs* 2 دیل، گیرۆدە 3 کەسێک کە بۆ ماوەیێکی زۆر بە دەرد یان نەخۆشی‌یێکی سەختەوە دەناڵێنێ (بنەڕەت: لە *martur*، *martyr-*، *martys* یۆنانی "witness" (لە کریستانیەتدا بۆ ئەم مەبەستە بەکارهێنرا) ۞ 1 شهید، فدایی 2 اسیر 3 مارتیر

martyrdom /'mɑ:tədəm, US 'mɑ:rtərdəm/ *noun*
1 شەهیدبوون، شەهیدایەتی 2 ئازار، دەردی زۆر، ڕەنج، ئەشکەنجە، torment، affliction، torture ۞ 1 شهادت 2 عذاب (الیم)، زجر

martyred /'mɑ:təd, US 'mɑ:rtərd/ *adjective*
1 چەوساو، دەرددیتوو، مەینەتی‌چێشتوو، ئەشکەنجەدراو: *She wore a perpetually -ed expression* 2 شەهید ۞ 1 رنج‌کشیده 2 شهید

martyrium *noun*
مۆزەخانەی شەهید ۞ موزەی شهید

martyr of truth *noun*
شەهیدی ڕاستەقینە ۞ شهید حقیقت

martyrolatry *noun*
شەهیدپەرستی ۞ شهیدپرستی

martyrology *noun*
1 شەهیدناسی 2 لیست یان تۆماری شەهیدەکان، شەهیدنامە (*adj* martyrological، martyrologist *n*) ۞ 1 شهیدشناسی 2 فهرست شهدا

martyry *noun, pl.* martyries
گڵکۆ یان کلیسەی شەهیدێ ۞ مرقد یا کلیسای شهید

marvel /'mɑ:vl, US 'mɑ:rvl/ *noun*
1 سەیری، سەرسووڕمان، سەیربوون، astonishment 2 پەرجۆ، موجیزە 3 مایەی سەرسووڕمان، سەرسووڕهێنەر: *her talent is a marvel to behold* ◊ *the -ls of nature/technology* ۞ 1 شگفتی 2 معجزه 3 تعجب‌انگیز

marvellous /'mɑ:vələs, US 'mɑ:rv-/ *adjective*, US marvelous
سەیر، سەرسووڕهێنەر، یەکجارباش، زۆرچاک، خۆش: *This will be a marvellous opportunity for her* ◊ *The weather was marvelous* ◊ *It's -rvellous what modern technology can do* ۞ شگفت‌آور، عالی

marvellously /'mɑ:vələsli, US 'mɑ:rv-/ *adverb*
سەرسووڕهێنەرانە، بە شێوەیەکی سەیر؛ یەکجار چاک: *This recipe is marvellously simple and quick* ۞ به طور شگفت‌آور؛ خیلی عالی

marvellousness /'mɑ:vələsnəs, US 'mɑ:rv-/ *noun*
سەیربوون، سەرسووڕهێنەری ۞ شگفت‌انگیزی

marvel of Peru *noun*
گوڵی لالەعەباسی، لالەباس: بە گوڵی شەپووری بۆنخۆشەوە، درەنگانی نیوەڕۆ دەکرێتەوە [*Mirabilis jalapa*] ۞ گل لاله عباسی

Marwari /mə:'wɑ:ri/ *noun*
مـارواری: زمـانێکی Indic، لـە هـەرێمی Rajasthanی هێند ۞ مارواری

Marxian *adjective*
مارکسی: سـەربە، پـەرەسـەندوو یـا لـەژێر کاریگەری ڕێباز و بیری مارکس‌دا، کۆمۆنیست ۞ مارکسی، کمونیست

Marxism /'mɑ:ksɪzəm, US 'mɑ:rks-/ *noun*
مارکسیزم، مارکس‌باوەڕی: تیۆری‌یە کۆمەڵایەتی و ڕامیاری‌یەکانی کارل مارکس (1818-83) کە گۆڕان و پەرەسەندنەکانی نێو کۆمەڵگا لە ئەنجامی دژایەتی و ململانێ نێوان چینەکانی کۆمەڵگا ڕوون دەکاتەوە ۞ مارکسیسم

Marxism-Leninism *noun*
مارکسیزم-لینینیزم: ئەو تیۆری و پرەکتیـانەی کۆمـۆنیزم کـە لـە لایـەن لینینـەوە لـە ئـایین و بیروباوەڕی doctrine مارکسەوە لە یەکێتی سۆڤیەت پەرەی پێدرا ۞ مارکسیزم - لنینزم

Marxist /ˈmɑːksɪst, US ˈmɑːrks-/ *noun, adjective*
مارکسیست، مارکس‌باوەڕ: *Marxist theory/doctrine/ideology* ۞ مارکسیست

Marxist-Leninist *noun, adjective*
n مارکسیست ـ لینینیست *adj* مارکسیستی ـ لینینیستی ۞ *n* مارکسیست ـ لنینیست *adj* مارکسیستی ـ لنینیستی

Marxology *noun*
مارکس‌ناسی ۞ مارکس‌شناسی

Mary /ˈmeəri/ *noun*
1 ماری، مریەم (ـە): دایکی عیسا 2 خوشکی لازاروس Lazarus و مارتا Martha. یاریکی عیسا ۞ 1 مریم 2 ماری

Mary Jane = marijuana

Maryknoller *noun*
ئەندامی کۆمەڵەی مزدەبەرانی بیانی کاتۆلیک لە ئەمریکا، لە لایەن J. A. و T. F. Price لە Walsh لە ماریناوڵی Maryknoll نیویۆرک لە 1911 دامەزرا ۞ ماریناوڵ

Marylander *noun*
ڕەسەن یان دانیشتووی هەرێم یان ئەیالەتی مێریلەند ۞ اهل مریلند

Mary Magdalene *noun*
مریەمی مەگدیلی (لە لایەن عیساوە چاک کرایەوە) ۞ مریم مجدلیه

marzipan /ˈmɑːzɪpæn, ˌmɑːzɪˈpæn, US ˈmɑːrtsəpæn, ˈmɑːrz-/ *noun*
مارزیپان، لەبزینە (ئەڵمانی، لە *marzapane* ئیتالیایی) ۞ مارزی‌پان

masa /ˈmasa/ *noun*
(لە ئاشپەزی ئەمریکای لاتین‌دا) هەویری ئاردی گەنمەشامی، بۆ سازکردنی tamale و tortilla ۞ ماسا

Masai /ˈmɑːsʌɪ, məˈsʌɪ, mɑːˈsʌɪ/ *noun*, also Maasai, *pl.* same or -sais
1 ماسای: ئەندامی گەلی لادێیی کە لە تانزانیا و کینیا دەژین 2 زمانی نیلۆتیکی Nilotic ئەو گەلە ۞ ماسای

masc. = masculine

mascara /mæˈskɑːrə, US -ˈskærə/ *noun*
(چاو) ماتک، رمەیل، ماسکارا (بنەڕەت: ئیتالیایی بە واتای "mask") ۞ ریمل

mascaraed *adjective*
ماتک‌پیاهێنراو، ماتک‌ڕێژ، ماتک‌لێدراو، بە رمەیل‌ڕێژراو، برژانگ‌ڕازاندوو ۞ ریمل‌زده

mascarpone /ˌmaskəˈpəʊneɪ, US -ˈpəʊni/ *noun*
جۆرێ پەنیری تویشکەیی نەرمی ئیتالیایی (بنەڕەت: لە ئیتالیاییەوە) ۞ ماسکارپون

mascle /ˈmɑːsk(ə)l/ *noun*
پوولەکەی پۆلایینی زری (بنەڕەت: heraldey) لە فەرەنسی ئانگلۆ-نۆرمان، لە ئانگلۆ-لاتین *mascula* ("mesh") ۞ ماسکل

mascot /ˈmæskət, US -skɑːt/ *noun*
(کەس یا شتێ) بەودم، پێ‌باش، سەربەخێر، بەشووم، بەخت‌هێنەر، بەهات، ناوچاوان‌باش، پێ‌وقەدەم‌باش، بەفەڕ، بەبەرەکەت ۞ شگون‌آور

masculine /ˈmæskjəlɪn/ *adjective, noun*
1 *adj* پیاوانە، مێرانە: *He was handsome and strong, and very masculine* ◊ *That suit makes her look very masculine* 2 (ڕێزمان) نێر: *masculine nouns* 1 *n* (ڕێزمان) زایەندی نێر، نێرینە 2 ناوی نێر ۞ 1 *adj* مردانە 2 (دستور زبان) مذکر 1 *n* جنس مذکر 2 اسم مذکر

masculinely *adverb*
پیاوانە، مەردانە، مێرانە ۞ مردانە

masculinity /ˌmæskjuˈlɪnəti/ *noun*, also masculineness
مەردایەتی، پیاوەتی، پیاوبوون، نێرینەیی، نێرێتی، نێرایەتی، مێراتی: *He felt it was a threat to his masculinity* ۞ مردانگی، مردی، رجلیت

masculinization *noun*
پێدانی تایبەتمەندی پیاوانە یا نێرانە، پیاواندن، نێراندن ۞ ماسکیولینیزاسیون

maser /ˈmeɪzə/ *noun*, acronym from: microwave amplification by the stimulated emission of radiation
مەیزێر (= دەزگایێ بۆ بەرهەمهێنان یا بەهێزکردنی وردەشەپۆلەکان) ۞ میزر

mash /mæʃ/ *noun*
1 (نافەرمی) پلیشاوە یان پیشاوەی پەتاتە (تێکەڵ بە شیر تا جوان‌جوان بخووسایە)، تێکەڵەیێ لە ماڵت و ئاوی گەرم بۆ دروست‌کردنی ئاوجۆ (یان ویسکی) بەکاردێنرێ 2 لەپە، دانووڵە 3 کەپەکی خووساو بە ئاوی گەرم (وەک تفاقێکی گەرم)، دەدرێ بە ئەسپ ۞ 1 پورەی سیب‌زمینی 2 نواله 3 ماش

mashed potatoes *noun*, also mashed potatoes, mash esp. in BrE
پلیشاوەی پەتاتە، پەتاتەپیشاو (تێکەڵ بە شیر تا جوان‌جوان بخووسایە) ۞ پورەی سیب‌زمینی

masher *noun*
پلیشێنەری پەتاتە ۞ پورەکنندەی سیب‌زمینی

mashie /ˈmaʃi/ *noun*, also mashy
دارگۆڵفی لە ئاسن ۞ چوگان آهنی

Mashona /məˈʃəʊnə/ *noun*
گەلی Shona بە گشتی، ب.ت. هی زیمبابوێ ۞ ماشونا

mashy *adjective*
خووساو، خووسێنراو، نەرم، کوتراو ۞ خیساندە، نرم

masjid /'mʌsdʒɪd, US 'mas-/ *noun*
مزگەوت، مزەفت ◇ مسجد
mask /mɑ:sk, US mæsk/ *noun*
1 دەمامــک، دەمبــین، رووبەنــد، رووپــۆش، رووهەڵــپێچ: 2 *a gas/surgical mask* دەمامک‌پۆش 3 (خوازە) پەردە، بەهانە، بیانوو، پەلــپ، دیزەبەدەرخۆنە، داپۆشین (بۆ داپۆشینی راستی‌یێ) 4 (پزشکی) دەمامک، بەردەم(ە) 5 روو یان سەر (ی گیانەوەری، ب.ت. ریوی ◇ 1 ماسک، نقاب 2 نقاب‌پوش 3 (مجازی) بهانه، لفافه 4 ماسک 5 صورت یا سر
masked /mɑ:skt, US mæskt/ *adjective*
1 دەمامک‌دار، دەمامک‌لێداو، دەمامک‌لەسەر: *a* 2 *masked gunman* شاراوە، نادیار، داپۆشراو، لە پەردەدا؛ (لەشکری) داپۆشراو، شاردراو، حەشاردراو ◇ 1 نقاب‌دار 2 مستتر، در لفافه؛ (نظامی) استتارشده
masked ball *noun*
دەنس و هەڵپەرکێ بە دەمامکەوە ◇ بالماسکه
masker *noun*
بنیادەمی دەمامک‌پۆشیو یان دەمامک‌دار، دەمامک‌لەسەر، دەمامک‌لێداو، دەمامک‌هەڵبەستوو ◇ آدم نقاب‌زده
masking tape *noun*
چەسپی کاغزی، کاغزی سریشاوی، شریتی چەسپی رەنگ‌کردن (بۆ ئەو جێگایانەی کە رەنگیان ناوێ) ◇ چسب کاغذی
maskinonge /'maskɪnɒn(d)ʒ, US -'nɒn(d)ʒi/ = muskellunge
masochism /'mæsəkɪzəm/ *noun*
1 مازۆخیزم (= رەفتاری سێکسی لە رووی توندوتیژی و ئێش‌پێگەیاندنەوە، بۆ بەدەس‌هێنانی خۆشی) 2 ئازارگەری، ئازارخوازی: *You spent the whole weekend in a tent in the rain? That's masochism!* ◇ 1 آزارطلبی جنسی 2 آزاردوستی
masochist /'mæsəkɪst/ *noun*
1 مازۆخیست 2 ئازارگەر ◇ 1 آزارطلب 2 آزاردوست
masochistic /,mæsə'kɪstɪk/ *adjective*
مازۆخیستی: ◊ *-ic behaviour/tendencies* *He has a -ochistic streak and seems to enjoy being treated badly by women* ◇ آزارطلبانه
masochistically /,mæsə'kɪstɪkli/ *adverb*
(بە شێوەیێکی) مازۆخیستانە ◇ به طور آزارطلبانه
mason /'meɪsn/ *noun*
1 قورەکار، بەردکار، وەستا، بەردچن، بەننا 2 (Mason) فراماسۆن Freemason ◇ 1 بنا، سنگ‌کار 2 (با M) فراماسون
mason bee *noun*
هەنگەقورەکار: بە تەنیا دەژی [*Osmia* و تۆخمەکانی تر] ◇ نوعی زنبور
Mason-Dixon line /,meɪsn 'dɪksn laɪn/ *noun*
سنووری نێوان ئەیالەتەکانی (ئەمریکای) پێنسیلڤانیا و مێریلەند (ئەمەش وەکوو دابەش‌کردنێکی ئەمریکای باکووری و باشووری دەزانرێ) ◇ ماسون دیکسولاین
Masonic /mə'sɒnɪk, US -'sɑ:n-/ *adjective*
فراماسۆنێری، فراماسۆنێری ◇ وابسته به فراماسونری
Masonite *noun*
(دروشمی بازرگانی) تەختەرێشاڵ لە باشەرۆکی رێشاڵی دار، لەژێر هەڵم لە پەستانێکی یەکجار زۆردا ◇ ماسونیت
mason jar *noun*, also Mason jar
گۆزەڵە یان شووشەی دەم‌گەورە ◇ کوزه یا شیشه‌ی دهن‌گشاد
masonry /'meɪsənri/ *noun, pl.* masonries
قورەکاری، بەننایی، وەستایی، وەستاگەری، بەردکاری ◇ بنایی
Masonry /'meɪsənri/ *noun*
فراماسۆنێری ◇ فراماسونری
mason wasp *noun*
هەنگەزاڵەی قورەکار: بە تەنیا دەژی [خێزانEumenidae: زۆر جۆرن] ◇ نوعی زنبور
Masora *noun*, also Masorah
مێسۆرا(ه): کۆمەڵە تێبینی و بۆچوون (و پەراوێز)ی سەر دەقەکانی پەیمانی کۆن بە درێژایی هەزارەی یەکەمی کریستانیەت ◇ ماسورا
Masorete *noun*, also Massorete
تێبینی‌نووس یان پەراوێزنووسی دەقەکانی پەیمانی کۆن ◇ ماسورت
Masoretic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە ماسوریتەوە هەیە ◇ وابسته به ماسورت
masque /mɑ:sk, US mæsk/ *noun*
شانۆی هۆنراوە(یی)، درامایەکی هۆنراوە زۆرتر لەگەڵ موسیقا و هەڵپەرکێ لە ئینگلتەرە لە سەدەکانی 16 و 17دا ◇ ماسک
masquerade /,mæskə'reɪd, US ,mɑ:sk-/ *noun*
1 هەڵپەرکێ یا سەمای بە دەمامکەوە، ماسکێرێد، ماسکێرەیـد، هەڵپەرکێی گاڵتەجارانە 2درۆ، خۆوادەرخستن، هەڵفریواندن، خۆوانیشان دان ◇ 1 بالماسکه 2 تظاهر
masquerader *noun*
خۆوادەرخەر، واخۆنیشان‌دەر، ماسکێرادێر ◇ وانمودکننده، ماسکرادر
mass /mæs/ *noun, adjective*
1 *n* تۆپەڵە، کۆما، کۆمەڵکە، کۆ، ئاپۆرە، کۆگا،

لۆدە، دەستە، جەماعەت، گروپ، جەماوەر 2 (فیزیک) بارستە 3 بڕ، ئەندازە 4 ژمارە یان بڕێکی زۆر، بەشی سەرەکی، زۆرتر، زۆرینە، پترانی، زۆربە adj بەکۆمەڵ، جەماوەری، دەستەدەستە، گەلی: *mass ◊ mass education* *destruction* n ◌ 1 تودە، گروە 2 (فیزیک) جرم 3 مقدار 4 تعداد یا مقدار زیادی، بخش عمدە، بیشتر، اکثر adj جمعی، انبوە

Mass /mæs/ *noun*

1 ئاهەنگی شێوی خواوەندی (ب.ت. کلێسەی کاسۆلیکی ڕۆمانی) 2 مەس (موسیقاێ بۆ ئەم بۆنە) ◌ 1 آیین عشاء ربانی 2 مس

Massachusett *noun*, also Massachuset, *pl.* same or Massachusetts or Massachuset

ئەندامی گەلێکی سووریێستی ماساچوسێتەکان؛ زمانی فەوتاوی Algonquianی گەلی ماساچوسێت (واتای خۆی: لەسەر گرد یان تەپێکی گەورە)◌ ماساچوست

massacre /'mæsəkə(r)/ *noun*

1 کۆمەڵکوژی، کوشتوکوشتار، قەلاچۆ، قڕتێخستن: *the bloody -ssacre of innocent civilians* 2 (نافەرمی) بەزینی زۆر بە شێرزەیی، دۆڕاندنی شێرزانە، پیسدۆڕاندن (یاری یان پێشبڕکێی) ◌ 1 قتل‌عام 2 شکست مفتضحانە

massage /'mæsɑ:ʒ, US mə'sɑ:ʒ/ *noun*

مشتومال، شێلان، داماڵین، ماڵشت، هەنوون، کەفماڵ ◌ ماساژ، مالش

massage parlour *noun*

1 شێلانگە، خانەی شێلان، شێلانخانە، ماڵشتخانە، هۆڵی شێلان 2 جێگای ڕابواردن (جندەخانە، قەحبەخانە، خەڵک وابیرنەکەنەوە کە ئەوێنە جێگایەکی خراپە) ◌ 1 سالن ماساژ 2 عشرتکدە

massasauga /ˌmasə'sɔ:gə/ *noun*

جۆرێ ماری زەنگی چکۆلەی ئەمریکای باکووری، لە نمایی‌دا دەژی ([*Sistrurus catenatus*]، بنەڕەت: لە ناوی *Mississauga* شارێ لە باشووری ئۆنتاریۆی Ontario کەنەدا) ◌ نوعی مار زنگی

mass balance *noun*

(کیمیا) هاوکێشی بارستە، هاوسەنگی بارستە ◌ موازنەی جرم

mass communications = mass media

mass concrete *noun*

کۆنکریتی مایەدار، بێتۆن یان شفتەی خەست ◌ بتن متراکم

massed *adjective*, *noun*

adj زۆر، کەڵەکەبوو، سەریەکەوتوو، کۆوەبوو، خڕوەبوو، کۆمبوو: *the massed ranks of his political opponents* n (the massed) خەڵکی ئاسایی، خەڵکی ڕەمەکی، جەماوەر ◌ adj متراکم، گردآمدە n عوام

mass education *noun*

پەروەردەی بەکۆمەڵ، فێرکاری پێکەوەیی یا بەدەستە ◌ آموزش دستەجمعی

masseter /ma'si:tə/ *noun*

(توێکاری) ماسوولکەی جاوین ◌ عضلەی مضغ

masseur /mæ'sɜ:(r)/ *noun*

مشتوماڵدەر، شێلەر، ماڵشتدەر ◌ ماساژور

masseuse /mæ'sɜ:z, US mə'su:s/ *noun*

مشتوماڵدەر، ماڵشتدەر، شێلەر (ژن) ◌ ماساژور (زن)

mass hysteria *noun*

پرکام یا هیستریای بەکۆمەڵ ◌ هیستری جمعی

massicot /'masıkɒt/ *noun*

جۆرێ یەکۆکسایدی monoxide قورقوشمی زەرد ◌ ماسیکوت

massif /mæ'si:f/ *noun*

(زەویناسی) کەڵەبارستە، شاخستان، کەڵەکێو، کێوەڵان (دەستە کێوێ کە وەکوو بارستەیەکی گەورە داڕێژراون) ◌ گران‌کوە

massive /'mæsıv/ *adjective*

1 گەورە، زلە، مەزن، فیل(ئاسا)، زەبەلاح، کەتە، گەپ، نێوپڕ، قورس، گران: ◊ *a massive rock* 2 *the massive walls of the castle* (زەویناسی، سەربە بەرد یان ڕەگە) شێوە یان پێکهاتەیێ کە شیاوی لێککردنەوەی نییە 3 بەرچاو، دیار، زۆر، بەربلاو، بەرین، گەورە، بەرفرەهـ یەکپارچە، سەخت، دژوار: *The explosion made a massive hole in the ground ◊ a massive increase in spending* 4 ڕشت، تونـد ◌ 1 عظیم، سنگین 2 ماسیو 3 چشمگیر، وسیع 4 جدی

massively /'mæsıvli/ *adverb*

1 توند، بە توندی، بە سەختی 2 بەربلاوانە، بە شێوەیەکی بەرین ◌ 1 به شدت 2 به طور گسترده

massiveness /'mæsıvnəs/ *noun*

گەورەیی، مەزنی، زلەیی، زەلامی، قورسی، گرانی، هەڵنەگیراوی، بەربلاوی، بەرینی، بەرفرەهی ◌ بزرگی، سنگینی، وسعت

mass-market *noun*

بازاری هەمەبابەتە یان بەربلاو ◌ بازار گستردە

mass media *noun*, *pl.*, *sing.* mass medium

دەزگاکانی ڕاگەیاندنی گشتی، ڕاگەیێنە گشتییەکان: *the relationship between politics and the mass media* ◌ رسانەهای گروهی

mass murderer *noun*

کۆمەڵکوژ، قڕتێخەر، کوشتارگەر ◌ قتل‌عام‌کنندە

mass noun *noun*

(ڕێزمان) ناوی نەژمێردراو یا لەژماردن‌نەهاتوو یا نەژمێر ◌ اسم ناشمردنی

mass number *noun*
(فیزیک) ژمارەی بارستەیی ✧ عدد جرمی

mass of earth *noun*
بارستەی زەوی ✧ جرم زمین

mass-produced *adjective*
زۆر بەرهەمهاتوو، بەکۆمەڵ بەرهەمهێنراو ✧ انبوه تولیدشده

mass-producer *noun*
زۆر بەرهەمهێنەر، بەکۆمەڵ بەرهەمهێنەر ✧ تولیدکنندەی انبوه

mass production *noun*
زۆر بەرهەمهێنان، بەکۆمەڵ بەرهەمهێنان ✧ تولید انبوه

mass spectrometer *noun*
شەبەنگپێوی بارستە(یی) ✧ طیفسنج جرمی

mass spectrometry *noun*
شەبەنگپێویی بارستە(یی)، شەبەنگپێویی بارستە(یی) ✧ طیفسنجی جرمی

mass spectrum *noun*
شەبەنگی بارستە(یی)، بارستەشەبەنگ ✧ طیف جرمی

mass transit *noun*
راگوێزانی بەربلاو، گوێزانەوەی بەرفرەهـ یان بەربلاو ✧ ترابری گسترده

massy /mæsı/ *adjective*
قورس، تێوپڕ، گران، زلە، گەپ، گەورە، massive، weighty ✧ سنگین، بزرگ

mast[1] /mɑ:st, US mæst/ *noun*
1 دارالا، دەگ 2 دەستەک، رازە 3 کۆڵەکە یان ستوونی راگرتن، ستوونی مەهار 4 میلە، دار (ئالا) ✧ 1 دکل 2 دیرک 3 تیر مهار 4 میله

mast[2] /mɑ:st, US mæst/ *noun*
بەری دار بەڕوو یان نارەوەن beech کە دەدرێ بە بەراز ✧ ماست

mast- *prefix*
پێشگر: مەمک (بنەڕەت: لە *mastos* یۆنانییەوە) ✧ پیشوند: پستان

mastaba /'mastəbə/ *noun*
1 سەکۆ 2 گۆڕی میسری (کۆن) ✧ 1 مصطبه 2 مقبرەی مصری

mast cell *noun*
خانەی ماست: خانەیێکی پڕ لە دەنک(ـۆڵە)ی granule باسۆفیل، لە شانەبەستەرەکاندا دۆزراوەوە و هیستامین، هێپارین و ماکی تر بە درێژایی کاردانەوە ئالێرژیک و ئاوسانییەکاندا ئازاد دەکا ✧ سلول ماست

mastectomy /mæ'stektəmi/ *noun, pl.* mastectomies
مەمکبڕی، مەمکدەرکێشی ✧ پستانبرداری

master[1] /'mɑ:stə(r), US 'mæs-/ *noun, adjective*
n 1 گەورە، ئاغا، سەیدا، فەرمانبەدەست، سەروەر، سالار 2 سەرۆک 3 خاوەنکار 4 وەستاکار، مامۆستا، هۆزان، هونەرمەند، شارەزا، لێزان، مامۆستا (پیاو) 5 کەشتیوان، فەرماندەری کەشتی 6 (سەگ، ئەسپ و هتد) خاوەن، خودان، ساحەب، خێو 7 پیر 8 (پێشبڕکێ و هتد) کەسی سەرتر، سەرـ 9 (بەڵگە، فیلم و هتد) ئۆریجینال، دانەی سەرەکی یان عەسڵی *adj* سەرەکی، هەرەگرنگ، بنەڕەتی ✧ *n* 1 ارباب، سرور 2 رئیس 3 کارفرما 4 استاد، هنرمند، ماهر 5 ناخدا 6 صاحب 7 مرشد 8 نفر برتر 9 (فیلم، مدرک و غیره) نسخەی اصلی *adj* اصلی، مهم

master[2] *noun*
1 کەشتی یان گەمییێ بە ژمارەیێ دیاریکراوی دارالاوە 2 ـدارالا ✧ 1 کشتی یا قایق دارای تعداد مشخص دکل 2 ـدکله

master-at-arms *noun, pl.* masters-at-arms
پۆلیسی کەشتی (بۆ چاودێری لەسەر ئەرک و کاروباری کەشتی) ✧ مأمور انتظامات کشتی

master bedroom *noun*
ژوور یان دیوی خەوی سەرەکی، گەورەدیوی خەو ✧ اتاقخواب اصلی

master chief petty officer *noun*
پایەیێ لە هێزی دەریایی ئەمریکادا ✧ ناو استوار یکم

masterclass /'mɑ:stəklɑ:s, US 'mæstərklæs/ *noun*
پۆلی مامۆستا (ب.ت. موزیک و مامۆستایەکی گەورەش بیلێتەوە) ✧ کلاس ماستر

master corporal *noun*
پلەیێ لە ئەرتەشی کەنەدا و هێزی دەریایی لە زوور corporal و لە خوار sergeant ✧ سمتی در ارتش و نیروی دریایی کانادا

masterdom /'mɑ:stədəm/ *noun*
سەروەری، سەردەستی، زاڵی، سەرکەوتن ✧ سیادت، تفوق

masterful /'mɑ:stəfl, US 'mæstərfl/ *adjective*
1 کۆنترۆڵبەدەست، زۆردار، دەسەڵاتخواز 2 مامۆستایانە، شارەزایانە: *a masterful performance* ✧ 1 سلطەجو 2 ماهرانه

masterfully /-fəli/ *adverb*
مامۆستایانە، وەستایانە، شارەزایانە ✧ ماهرانه

master gunnery sergeant *noun*
پلەیێکی نائەفسەرێتی لە مارینزی ئەمریکادا، لە زوور master sergeant و لە خوار sergeant major دا ✧ سمتی است

masterhood /'mɑ:stəhʊd/ *noun*
مامۆستایی، وەستاکاری، شارەزایی، لێزانی ✧ استادی، مهارت

master-key /'mɑ:stə ki:/ *noun,* also pass

key
شاکلیل ۞ شاه‌کلید

masterliness *noun*
مامۆستایی، وەستاکاری، شارەزایی، لێزانی ۞ استادی، مهارت

masterly /ˈmɑːstəli, US ˈmæstərli/ *adjective*
وەستایانە، شارەزایانە، مامۆستایانە: *a masterly performance* ◊ *Her handling of the situation was masterly* ۞ ماهرانه

master mariner *noun*
کەشتیوان ۞ ناخدا

mastermind /ˈmɑːstəmaɪnd, US ˈmæstərm-/ *noun*
کەسێکی زۆر زیرەک و بەهۆش، ڕۆشنبیر، دایک‌هەڵگر، کوڕی ڕۆژگار: *The mastermind behind the robbery was never caught* ۞ مغز متفکر

Master of Arts *noun*
1 بڕوانامەی ماستەر لە زانستە مرۆڤییەکاندا 2 ماستەر لە زانستە مرۆڤییەکاندا ۞ 1 درجەی کارشناسی ارشد در علوم انسانی 2 کارشناس ارشد در علوم انسانی

Master of ceremonies *noun, abbreviation* MC
1 ئاهەنگ‌گێڕ، سەرۆک یان بەرپرسی داب‌ودەستوور 2 بەڕێوەبەر، پێشکەشکار ۞ 1 رئیس تشریفات 2 مجری

Master of Science *noun*
1 بڕوانامەی ماستەر لە زانستەکاندا 2 ماستەر لە زانستەکاندا ۞ 1 درجەی کارشناسی ارشد در علوم 2 کارشناس ارشد در علوم

masterpiece /ˈmɑːstəpiːs, US ˈmæstərp-/ *noun*, also masterwork
شاکار، گەورەکار، شاهەسەر، کاری گەورە، کاری گرنگ: *The museum houses several of his Cubist masterpieces* ۞ شاهکار

master plan *noun*
پلانی دووورودرێژ، پلانی گشتگیر یا هەمەلایەنە، پلانی بەربڵاو ۞ طرح مفصل یا جامع

master race *noun*
ڕەگەزی سەرتر، نژادی بەرزتر ۞ نژاد برتر

Master's = Master's degree

Master's degree *noun*
بڕوانامەی ماستەر ۞ درجەی کارشناسی ارشد

master seaman *noun*
پلەیێ لە هێزی دەریایی ئەمریکادا، لە ژوور leading seaman و لە خوار petty officerدا ۞ سمتی است

master sergeant *noun*
پلەیێکی بەرزی ئائەفسەری هێزە چەکدارەکانی ئەمریکا ۞ استوار ارشد

mastership /ˈmɑːstəʃɪp/ *noun*
1 شارەزایی، لێزانی، وەستایی 2 زاڵی، سەرکەوتوویی، سەروەری، بەسەرداشکانەوە 3 سەرۆکایەتی ۞ 1 مهارت 2 تفوق 3 ریاست

masterstroke /ˈmɑːstəstrəʊk, US ˈmæstərstroʊk/ *noun*
1 کردەوەی یەکلاییکەرەوە، دوایین هەنگاو، کردەوەی شارەزایانە یان وەستایانە 2 شاکار ۞ 1 ضربەی نهایی، اقدام مهارت‌آمیز 2 شاهکار

master switch *noun*
(کارەبا) سەرکلیل (سەرجەم خانووبەرە یان ناوچەیێ) ۞ کلید اصلی

master warrant officer *noun*
پایە یان پلەیێ لە ئەرتەش و هێزی ئاسمانی کەنەدا، لە ژوور warrant officer و لە خوار chief warrant officerدا ۞ ماستر وارانت افیسر

masterwork /ˈmɑːstəwɜːk, US ˈmæstərwɜːrk/ = masterpiece

masterwort /ˈmɑːstəswɜːt/ *noun*
گیایێ لە تیرەی parsley، ڕەسەنی ناوەند و باشووری ئەورووپا [توخمەکانی *Peucedanum* و *Astrantia*] ۞ ماسترورت

mastery /ˈmɑːstəri, US ˈmæst-/ *noun*
1 شارەزایی، مامۆستایی، لێهاتوویی، command: *The orchestra is unrivalled in terms of technical mastery and sheer vitality* 2 سەروەری، بەسەرداشکانەوە، لەسەرتربوون، زاڵی، superiority 3 دەس‌بەسەراگرتن، کۆنتڕۆڵ، ascendancy، دەسەڵات: *human mastery of the natural world* ◊ *He struggled for mastery over his emotions* 4 سەرکەوتن ۞ 1 مهارت 2 سیادت، تفوق 3 کنترل 4 پیروزی

masthead /ˈmɑːsthed, US ˈmæst-/ *noun*
1 سەردەگ، سەرداراڵا، نووکی داراڵا 2 سەربەر (ڕۆژنامە) 3 بەشێ لە ویبسایتی ڕۆژنامە یان دەنگ‌وباس ۞ 1 سردکل 2 سرصفحه 3 ماستهد

mastic /ˈmæstɪk/ *noun*
1 مەستیک، مەستەکی 2 جۆرێ داری تەڕەوونی مەدیتەرانەیی کە مەستیک دەگرێ، زۆر لە پستەوە نزیکە [*Pistacia lentiscus*] 3 بۆ ناوی ئەو دارە پێوەندیدار یان هاوشێوانە بەکاردێترێ، ب.ن. 4 جۆرێ ماکی درزبەند یان نێوئاخنی بەتانەیی putty-like ئاوگیرەوە (یا ئاوبەند waterproof) کە لە خانووبەرەسازی یا قوڕەکاریدا بەکاردێترێ. American mastic ۞ 1 ماستیک، مصطکی 2 درخت مصطکی 3 و 4 ماستیک

masticable /ˈmæstɪkəbl/ *adjective*
جەوینی، دەجاورێ، لە جاوین دێ ۞ جویدنی

mastication /ˌmæstɪˈkeɪʃn/ *noun*

جاوین، جوون: *a fibre-rich diet which encourages mastication* ۞ جوش

masticator *noun*

جاوین(ـەر) ۞ جونده

masticatory *adjective*

1 جاوین(ـەر) 2 سەربە جاوین 3 دەرمانی لیکدەردەر، بنێشتە ۞ 1 جونده 2 وابسته به جویدن 3 داروی مدر بزاق

mastic tree *noun*

داری مەستیک ۞ درخت ماستیک

mastiff /'mæstɪf/ *noun*

سەگی پاس یان ئاگالێبوون (موو کورت و زلە) ۞ مستیف

mastiff bat *noun*

1 جۆرێ شەمشەکوێرەی بێکلکی قورس و لموزپان، زۆرتر لە ئەمریکا و ئەوسترالاسیادا دەبینرێ [*Molossus*، *Eumops* و توخمەکانی تر، چەندین جۆرن] 2 - bulldog bat ۞ نوعی خفاش

Mastigophora *noun, pl.*

(زیندەناسی) شێلاقەوەران، شێلاقەداران، مەستیگافۆرا ۞ تاژکداران

mastigophoran *noun, adjective*

شێلاقەوەر، شێلاقەدار: جۆرێ سەرەتاژیاوی لقی Mastigophora، زۆرتر شێلاقدارە نەخۆشخەرە ئازادژیەکان دەگرێتەوە ۞ تاژکدار

mastitis /mæ'staɪtɪs/ *noun*

مەمکئاوسان، هەوکردن یا ئاوسانی مەمک، بەرە، ئاوەشی (هی مەڕ؛ بنەڕەت: لە *mastos* یۆنانییەوە "breast" + -itis) ۞ التهاب پستان

mastitic *adjective*

سەربە یان پێوەندی بە mastitis ـەوە هەیە ۞ وابسته به التهاب پستان

mastodon /'mastədɒn/ *noun*

ددانگوانە، مەستۆدۆن (جۆرێ گیانەوەری فیلئاسای قڕتێکەوتوو، هی سەردەمانی Miocene تا Pliestocene) ۞ ماستودون

mastoid /'mastɔɪd/ *adjective, noun*

adj سەربە پەڕی گوێ *n* پەڕی گوێ، گزگلاگە ۞ *adj* وابسته به زائدەی پستانی *n* زائدەی پستانی

mastoiditis /ˌmastɔɪ'dʌɪtɪs/ *noun*

(پزشکی) ئاوسانی پەڕی گوێ ۞ التهاب زائدەی پستانی

mastoid process *noun*

پەڕی گوێ، گزگلاگە ۞ زائدەی پستانی

masturbation /ˌmæstə'beɪʃn, US -stər'b-/ *noun*

دەسپەڕ، مشتە، کابلەمە، جلق، ئاوهێنانەوە ۞ استمنا، جلق

masturbatory /ˌmæstə'beɪtəri, US 'mæstərbətɔːri/ *adjective*

دەسپەڕی، مشتەیی، پێوەندی بە دەسپەڕەوە هەیە ۞ استمنایی

masurium *noun*

(کیمیا) ماسوریوم (بە ژ.گ. 43 ن. Ma) ۞ ماسوریم

mat[1] /mæt/ *noun*

1 حەسیر، فەڕش، مافوور، بەڕە، پلاس، مەرش، رایەخ، ژێرەخەر 2 رایەخی بەردرگا 3 ژێرلیوان، ژێرقاپ، ژێرگولدان 4 گلۆلە، خلۆک، گنا، تۆپ، تۆپەڵە 5 (وەرزش ب.ت. ژیمناستیک) رایەخی قایشی، دۆشەک: *a judo/an exercise mat* ۞ 1 حصیر، بوریا، فرش، زیرانداز 2 پادری 3 زیربشقابی، زیرگلدان 4 گلوله 5 (ورزش) تشک

mat[2] /mæt/ *adjective*

مات، تەڵخ، ناڕۆشن، تاریک، نەدرەوشاوە، بێبریقە ۞ مات

Matabele /ˌmatə'biːli/ *noun*

گەلی Ndebele بە گشتی، ب.ت. هی زیمبابوێ ۞ ماتابیلی

matador /'mætədɔː(r)/ *noun*

گاکوژ، ماتادۆر (بنەڕەت: سپانیایی، لە *māt* ی ئێرانی وەرگیراوە) ۞ گاوباز

Mata Hari /ˌmɑːtə 'hɑːri/ *noun*

ماتا هاری، سیخوڕی ژنی سەرنجڕاکێش (بنەڕەت: لە ناوی کچە سەماکێشی هولەندی کە وەک سیخوڕ لە حکومەتی ئەڵمانیادا بە درێژایی شەڕی جیهانی یەکەم کاری دەکرد) ۞ ماتا هاری

matai[1] /'matʌɪ/ *noun, pl.* matais

(مائۆری) درەختێکی سنەوبەری نیوزیلەند، دارێکی بەمەیی دەگرێ [*Prumnopitys taxifolia*] ۞ ماتای

matai[2] /mə'tʌɪ/ *noun, pl.* same

(لە خێزانی بەربلاو یان خێڵێکی Samoan دا) سەرۆک ۞ رئیس

matamata /ˌmatə'matə/ *noun*

جۆرێ کیسەڵی ناوی شیرینی ئەمریکای باشووری کە سەر و ملی پانە [*Chelus fimbriatus*] ۞ ماتاماتا

match[1] /mætʃ/ *noun*

1 پێشبڕکێ، بەریکانە، کێبڕکێ: *a box of matches* ◊ *If you suspect a gas leak do not strike a match or use electricity* 2 *to win/lose a match* ◊ *tennis match* 3 نەیار، هەڤڕک، بەرچەپ، بەرامبەر 3 ژنومێردایەتی: *He was determined that his daughter should make a good match* (= find a suitable husband) 4 هاوسەری دوارۆژ 5 وەکوویەک، هاوشێوە، لێکچوو، هاوتا، هاوشان: *This paint is a close enough colour match to the original* 6 تا، لف، جووت ۞ 1 مسابقه 2 حریف، رقیب 3 ازدواج 4

همسر آینده 5 همانند 6 نظیر، لنگه

match[2] /mætʃ/ *noun*

1 شەمچە، گورت، نفتەک، شقارتە 2 پلیتە ۞ 1 کبریت 2 فتیله

matchbox /ˈmætʃbɒks, US -bɑːks/ *noun*

1 قوتـوی شـەمچە، قاوغەشـەمچە 2 (وەکـوو ئاوەڵـناو) زۆر چکۆلـە، قوتـو، گردوکـۆ: *her matchbox apartment* ۞ 1 قـوطی کبریـت 2 بسیار کوچک

matched *adjective*

1 (پێکـەوە) سـازاو، یـەکـکـەوتوو، جـووت، پێکھاتوو، یەکگرتوو، پێکخواردوو 2 هاوهێز، هاوتین ۞ 1 سازگار 2 همقوه

matchet *noun*

سیکارد، کێرد (دەمبان)، چەپەجاغ ۞ ساطور

match-fit *adjective*

وەرزشپێکراو، گونجاو بۆ (کردنی) وەرزش ۞ مناسب برای ورزش

match-fitness *noun*

وەرزشپێکـراوی، گونجـاوبوون بـۆ وەرزش ۞ مناسب بودن برای ورزش

matching /ˈmætʃɪŋ/ *adjective*

وەکیـەک، هاوشـێوە، لێکچـوو، یـەکدەس، موولێنەدەر، جووت ۞ جور، شبیه

matchless /ˈmætʃləs/ *adjective*

بێهاوتا، بێتـا، بێوێنـە، بێئـاوەڵ: *matchless beauty/skill* ۞ بی‌نظیر

matchlock /ˈmætʃlɒk/ *noun*

1 (مێژوویی) چەک یا تفەنگی پلیتەیی 2 پلیتە ۞ 1 تفنگ فتیله‌ای 2 فتیله

matchmaker /ˈmætʃmeɪkə(r)/ *noun*

1 دەلال، چارەنووس، ڕێکخەری ژنومێردایەتی 2 شەمچەساز ۞ 1 دلاله 2 کبریت‌ساز

matchmaking /ˈmætʃmeɪkɪŋ/ *noun*

1 دەلالـی، ڕێکخـستنی ژنومێردایـەتی 2 شەمچەسازی ۞ 1 دلالی 2 کبریت‌سازی

match point *noun*

(ب.ت. لە تێنیسدا) دوایین خاڵ، خاڵی بردنەوە ۞ آخرین امتیاز

matchstick /ˈmætʃstɪk/ *noun*

لقە شـەمچە، چڵە شـەمچە، زلووک ۞ چـوب کبریت

matchwood /ˈmætʃwʊd/ *noun*

1 داری شەمچە دروسـتکردن، داری شـەمچە 2 وردکـەدار، پـرزەدار، چرپـی، splinters ۞ 1 چوب کبریت‌سازی 2 خرده‌چوب

mate[1] /meɪt/ *noun*

1 (لە لێپرسیندا) کاکە: *Sorry mate, you'll have to wait* ◊ *All right, mate?* 2 شـاگرد، بەردەست، کۆمەک، یاریدەدەر 3 جـووت، مۆت (نێر و مێ، گۆڵ و دێڵ) 4 تـا، لف 5 ئەفـەری کەشتی خوارتر لە کاپیتان، ئەفـەرێکی پایەنزمی هێزی دەریایی ئەمریکا 6 دۆست، هاوڕێ، ئاواڵ، ئاوەڵ، ڕفێق: *They've been best mates since school* 7 (ئافـەرمی) هاوسـەر 8 (لـە لێکـدانا) هاو، هەڤ- ۞ 1 (در خطاب) داداش 2 دستیار 3 جفت 4 لنگه 5 مَیت 6 دوست، رفیق 7 همسر 8 (در ترکیب) هم-

mate[2] /meɪt/ *noun*

1 (شەترەنج) مات، checkmate 2 تێشکانی یەکجارەکی، بەزین، شکـستی یەکجاری یان بە تەواوی ۞ 1 (شطرنج) مات 2 شکست کامل

maté /ˈmateɪ/ *noun,* also yerba maté

1 (also maté tea) چایی ماتێی، دەمکردەیەکی تاڵ کە لە گەڵای دەوەنێکی ئەمریکای باشووری دروست دەبێ 2 دەوەنێ لە تیرەی هالی holly کـە ئـەم گەڵایانـە دەردەکـا [*Ilex paraguariensis*] ۞ ماتی

matelassé /ˌmat(ə)ˈlaseɪ/ *noun*

پارچەیێکی نەخشبەرجەستە ۞ ماتلاسی

mateless *adjective*

1 بێهاوسەر 2 بێجـووت، بێتـا، بێلـف 3 بێدۆست، بێئاواڵ ۞ 1 بـدون همسر 2 بـدون جفت 3 بدون رفیق

matelot /ˈmatləʊ/ *noun*

(ئافەرمی، بریتانیا) مەلەوان، sailor ۞ ملاح، ملوان

matelote /ˈmat(ə)ləʊt/ *noun*

چێشتی ماسی لەنێو سۆسی مەی یان پیوازەوە ۞ ماتلوت

mater /ˈmeɪtə/ = mother

materfamilias /ˌmeɪtəfəˈmɪlɪas/ *noun, pl.* matresfamilias

ژنەکەیخودا، کەیبانوو، ژنەسەرۆکی خێزان یان بنەماڵەیێ ۞ بانوی خانه، رئیس زن خانواده

material /məˈtɪərɪəl, US -ˈtɪr-/ *adjective, noun*

adj 1 مـادی، مـەتریاڵ، دنیـایی، گـێتییانـە 2 لەشی، جەستەیی، فیزیکی 3 بنەڕەتی، سـەرەکی، بنگـەهی، بنچینـەیی، گرنـگ، پێـشەم *n* 1 مـادە، ماک، مەتریاڵ، بابەت، هێمان، شت، کەلوپەل، شمەک، ماڵ، جنس 2 کوتاڵ، پارچە 3 زانیاری 4 (materials یـان building materials: بـەرکـار، کـەرەسـەی قـوڕەکـاری یـان خـانوو سازکردن، وەک: خشت، زیخ و هتد؛ بنەڕەت: لـە late Latin *materialis* لـە *material* "matter") ۞ *adj* 1 مادی 2 جـسمانی 3 اساسی، عمده *n* 1 ماده، جنس 2 پارچه 3 اطلاعات

material atom *noun*

گەردیلەی مادی، ئەتۆمی مادی ۞ اتم مادی

material culture *noun*

فەرهەنگ یان چاندی مادی، کولتووری مادی ۞ فرهنگ مادی

materialism /mə'tıəriəlızəm, US -'tır-/ *noun*
ماتریالیزم، مادەباوەری ◌ مادەگرایی

materialist /mə'tıəriəlıst, US -'tır-/ *noun, adjective*
ماتریالیست، مادەباوەر، مرۆی باوەڕمەند بە فەلسەفەی مادەباوەری؛ کەسێکی باوەڕمەند بە مادیات ◌ مادەگرا، آدم ماتریالیست

materialistic /mə,tıəriə'lıstık, US -,tır-/ *adjective*
ماتریایستی، مادەباوەری‌یانە، مادەباوەڕانە ◌ مادەگرایانە

materialistically /mə,tıəriə'lıstıkli, US -,tır-/ *adverb*
مادەباوەڕانە، بە شێوەیەکی ماتریالیستی یان مادەباوەڕانە ◌ بە طور مادەگرایانە

materiality /mə,ti:ərı'ælıti/ *noun, pl.* materialities
مادی‌بوون، مادیتی؛ شتێ کە مادیەیە ◌ مادیت

materialization /mə,tıəriəlaı'zeıʃn, US -,tıriələ'z-/ *noun*
1 هاتنەبەرچاو، وێنابوون، دەرکەوتن (لەپەر)، دەرکەوتن بە شێوەی جەستەی مرۆڤ، بوونەمادی 2 هێنانەبەرچاو، وێناکردن 3 هاتنەدی، بەدیهاتن، ڕوودان ◌ 1 تجسد 2 مجسم‌سازی 3 تحقق

material logic *noun*
لۆژیکی مادی ◌ منطق مادی

materially /-iəli/ *adverb*
1 بە شێوەیەکی سەرکی 2 لەباری مادی(یەوە)، بە شێوەیەکی بابەتی ◌ 1 بە طور اساسی 2 از لحاظ مادی

material machinery *noun*
دەزگای مادی ◌ دستگاه مادی

material necessity *noun*
پێویست(بوون)ی مادی ◌ ضرورت مادی

material substance *noun*
کرۆک یان گەوهەری مادی ◌ جوهر مادی

material world *noun*
جیهانی مادی ◌ جهان مادی

materia medica /mə,tıərıə 'medıkə/ *noun*
1 کەرەسە یان مەتریالی پزشکی 2 لێکۆڵینەوەی بنەڕەت و تایبەتمەندی ئەو کەرەسانە ◌ 1 مواد طبی 2 ماتریا مدیکا

maternal /mə'tɜ:nl, US mə'tɜ:rnl/ *adjective*
دایکی، دایکانە: *She didn't have any -al instincts* ◌ مادری، مادرانە

maternally /-nəli/ *adverb*
دایکانە، وەک دایک: *She behaved -y towards her students* ◌ مادرانە

maternity /mə'tɜ:nəti, US -'tɜ:rn-/ *noun, pl.* maternities, *adjective*
1 *adj* دایکی، دایکیتی، motherhood 2 motherliness سکپڕی، دووگیانی 3 منداڵبوون، لێبوونەوە 1 *n* بۆ ماوەی سکپڕی داڕێژراوە: *2 a -ternity dress* سەربە سکپڕی یان منداڵبوون: *1 adj* ◌ *maternity leave* مادری 2 حاملگی 3 زایمان 1 *n* ماترنیتی 2 وابستە بە حاملگی یا زایمان

maternity hospital *noun*
نەخۆشخانەی منداڵبوون، جێگای منداڵبوون ◌ زایشگاه

maternity leave *noun*
مۆڵەتی منداڵبوون ◌ مرخصی زایمان

maternity pay *noun*
حەقی سەروبەندی منداڵبوون ◌ حقوق زمان زایمان

maternity ward *noun*
بەشی منداڵبوون ◌ بخش زایمان

mateship *noun*
(نافەرمی، ئەوستراڵیا) دۆستایەتی، ڕەفێقایەتی، هەواڵەتی ◌ رفاقت

matey /'meıti/ *adjective* (matier, matiest)
(نافەرمی) خۆمانە، دۆستانە، companionable ◌ دوستانە

math /mæθ/ = maths

mathematical /,mæθə'mætıkl/ *adjective*, also mathematic
1 ماتماتیکانە، بیرکاری‌یانە، سەربە بیرکاری یا ریازی: *2 to assess children's -tical ability* (بەڵگە یان شی‌کردنەوەیێ) ورد، دروست، یەکجار ورد، precise :/- mathematically *It's -ically impossible* :لەباری بیرکاری(یەوە) /kli/ *adv* بنەڕەت: لە *mathematicalis* لاتین، لە یۆنانی *mathēmatikos*، لە *mathēmat- mathēma* "زانست، زانایی، فێربوون، بیرکاری" mathematics، لە *manthanein* "فێربوون" ◌ 1 ریاضی 2 دقیق

mathematical deduction *noun*
ئەنجام‌گیری بیرکاری(یانە) ◌ استنتاج ریاضی

mathematical logic = symbolic logic

mathematical method *noun*
شێواز یا ڕێچکەی بیرکاری(یانە)، شێوازی ماتماتیکانە ◌ روش ریاضی

mathematician /,mæθəmə'tıʃn/ *noun*
ماتماتیک‌زان، بیرکار، بیرکاری‌زان، ریازی‌زان ◌ ریاضی‌دان

mathematics /,mæθə'mætıks/ *noun, pl.*
(زانستی) ماتماتیک، بیرکاری، ریازی، ریازیات ◌ ریاضیات

maths /mæθs/ *noun, pl.* short for mathematics
(ئافەرمی، زانستی) بیرکاری ◌ ریاضیات
matin / mætɪn/ *adjective, noun*
adj بەرەبەیانی، بەیانییانە *n* خوێندنی بەیانییانەی بالندە (بنەڕەت: لە *Matuta* ناوی خواژنێکی بەیانی) ◌ *adj* بامدادی *n* و... بامدادی پرندگان
matinal / matɪn(ə)l/ *adjective*
(دەگمەن) بەرەبەیانی، بەیانییانە، شەوەکییە ◌ صبحگاهی
matinee mætɪneɪ, US ˌmætn'eɪ/ *noun,* [illegible]
(سینەما یان تیاتر) بەرنامەی نیوەڕۆ ◌ سانس بعد از ظهر
matinee coat *noun*
(بریتانیا) کەوا یان کوتی کورتی منداڵ ◌ کت کوتاه بچگانه
matinee idol *noun*
(ئافەرمی، ئەکتەری پیاو) خۆشەویستی ژنان ◌ محبوب زنان
matinee jacket *noun*
ژاکێتی چکۆلانەی منداڵان ◌ ژاکت بچه
mating /'meɪtɪŋ/ *noun*
جووتگرتن، جووتبوون، (پەلەوەر) پێدافسان، پیافسان ◌ جفتگیری
mating season *noun*
جووتبەندان، جووتگیران، وەرزی جووتگرتن ◌ فصل جفتگیری
matins /'mætɪnz, US 'mætnz/ *noun*
1 (لە دینی کریستیانیەتدا و ب.ت. لە کلیسەی ئەنگلیکاندا) نوێژی بەیانی، خواپەرستی بەیانیان 2 ڕێوڕەسمی بەیانییانە ◌ 1 نماز صبح 2 مراسم صبحگاهی
matr(i,o)- *prefix*
پێشگر: دایک mother: *matriarch* (بنەڕەت: لە *matri-* *matr-* *matronymic* لاتین، لە *mater* *matr-*) ◌ پیشوند: مادر
matriarch /'meɪtriɑːk, US -ɑːrk/ *noun*
ژنسالار، دایکسالار ◌ مادرسالار
matriarchal /ˌmeɪtri'ɑːkl, US -'ɑːrkl/ *adjective*
1 سەربە ژنسالاری یان دایکسالاری: *The animals live in -rchal groups* 2 ژنسالارانە ◌ 1 وابسته به مادرسالاری 2 زنسالارانه
matriarchy /'meɪtriɑːki, US -ɑːrki/ *noun, pl.* matriarchies
1 ژنسالاری 2 دایکسالاری ◌ 1 زنسالاری 2 مادرسالاری
matric /mə'trɪk/ *noun*
(لە ئەفریکای باشووری) 1 دوایین سالی خوێندنگە: *We studied that book in matric* 2 کار یان تاقیکارییەکانی دوایین سالی خوێندنگە: *He passed matric with four distinctions* ◌ ماتریک
matrices /'meɪtrɪsiːz/ = plural form of matrix
matricidal /ˌmætrɪ'saɪdl/ *adjective*
1 سەربە دایککوژی 2 دایککوژ ◌ 1 وابسته به مادرکشی 2 مادرکش
matricide /'mætrɪsaɪd/ *noun*
1 دایککوژی 2 دایککوژ ◌ 1 مادرکشی 2 مادرکش
matricula *noun, pl.* matriculae
لیستی ئەندامان ◌ دفتر ثبت
matricular *adjective*
1 سەربە matricula 2 سەربە منالدان ◌ 1 وابسته به دفتر ثبت 2 زهدانی
matriculant /mə'trɪˌkju'lənt/ *noun*
خوێندکاری وەرگیراو یان ناونووسکراو ◌ دانشجوی پذیرفته‌شده
matriculation /məˌtrɪkju'leɪʃn/ *noun*
ناونووسی، وەرگیران (بۆ زانکۆ) ◌ پذیرش
matrifocal *adjective*
(کۆمەڵگایی) دایکسالار، دایکمیر، سەرۆکی بنەماڵە ◌ مادرسالار
matrilineal *adjective*
لە دایکەوە، دایکی (خزمایەتی؛ matrilineally *adv*) ◌ از جانب مادر
matrilocal *adjective*
سەربە matrilocal ◌ ماتریلوکال
matrilocality *noun*
دایک(ە)شوێنی، زاواسەرماڵی، نەریتێکی ژنومێردایەتی کە لەودا مێرد دەچێتە نێو کۆمەڵگای ژنەکەی و لەوێ دەمێنێتەوە ◌ ماتریلوکال
matrimonial /ˌmætrɪ'lɪniəl/ *adjective*
سەربە matrimony (matrimonially: *adv*) لەباری یان بەپێی دابودەستووری ژنومێردایەتی) ◌ وابسته به زناشویی، نکاحی
matrimony /'mætrɪməni, US -mooni/ *noun, pl.* matrimonies
ژنومێردایەتی، زەماوەند، ژنومێردی، هاوسەرگیری ◌ زناشویی، ازدواج
matrix /'meɪtrɪks/ *noun, pl.* matrices /-siːz/ or matrixes
1 چوارچێوە، دارێژگە، قالب 2 تۆڕ 3 سەرچاوە، چاوگانی، ئاخێزگە، ژێدەر، بنەما، ماک، جێگای پەیدابوون 4 منالدان 5 (بیرکاری و کامپیوتێر) ماتریکس، خشتەی ژمارە 6 (زیندەناسی) ماکی نێوانخانەیی 7 (زمانەوانی) خشتەی تایبەتمەندی) 8 دایک: ماک یان مەتریالێکی

سروشتی (دەنـکورد، وەک گـل یـان
(تەختە)بەردێ) کە شتێکی (وەک فوسیل یان
کریستالێ) تیا گیربووە (یان چەقیوە) ۞ 1 قالب
2 شبکە 3 منشأ 4 زهدان 5 (ریاضی و کامپیوتر)
ماتریس 6 مادەی میانیاختەای 7 جدول 8 ماتریکس

matrix printer *noun*
چاپگـەری دەرزی، چاپگـەری ماتریـسی ۞
چاپ‌گر ماتریسی

matron /'meɪtrən/ *noun*
1 ژنی کەیبانوو، کابان 2 (خوێندنگا) بەڕێوەبەر
3 (جـاران) بەرپرسـی نەخۆشـیاران(ی
نـەخۆش‌خانـەیێ) 4 ئێـستا senior nursing
officer) سـەرنەخۆشیار، سەرنەخۆشەوان 5 ژنی
(گـەڕاوە) مەنـد، ژنی قـورس 6 (زۆرتـر لـە
ئەمریکا) ژنەئەفسەری زیندان ۞ 1 زن کدبانو 2
(مدرسە) خـانم نـاظم 3 و 4 مـدیرە 5 زن مـوقر 6
(امریکا، زن) افسر زندان

matronage /'meɪtrənɪdʒ/ *noun*
کەیبانوویی، کابانی، کابانێتی ۞ کدبانویی

matronhood /'meɪtrənhʊd/ *noun*
کەیبانوویی، کابانی، کابانێتی ۞ کدبانویی

matronly /'meɪtrənli/ *adjective*
1 (ژن) قورس، سەنگین، مەند، ماقووڵ 2 کەمێ
قەڵەو، گۆشتن ۞ 1 موقر 2 نسبتاً چاق

matron of honour *noun*
بەربەوک ۞ ساقدوش عروس

matronymic /ˌmatrə'nɪmɪk/ *adjective*, also metronymic
1 دایکـی 2 لـە نـاوی دایـکهەڵـگیراو، لـە
ڕەچەڵـەک یـان بـەرەی دایکی 3 نـاوی‌دایکی،
دایـکناوی، وەرگـیراو لـە نـاوی دایـک (بڕوانـە
patronomic) ۞ 1 مادری 2 از نـسب یـا نـسل
مادری 3 مادرنامی

matsuri /mat'su:ri/ *noun*
فێستیـڤاڵێکی فـەرمی، ناوەنـاوە لـە نزرگـەکانی
شینتۆ Shinto لە ژاپۆن بەڕێوەدەچێ (بنـەڕەت:
لە ژاپۆنی‌یەوە) ۞ ماتسوری

matt /mæt/ = mat

mattar /'mʌtə:/ = (Indian) pea

matte[1] /mæt/ = mat

matte[2] /mat/ *noun*
بەرهـەمێکی نایـەتی یـان تێکـەڵدارە، ب.ت. لـە
مس و نیکل ۞ مات

matted /'mætɪd/ *adjective*
شێواو، دانـەهاتوو، ئاڵۆسـکاو، تێـکئاڵاو: *the*
dog's matted fur ۞ ژولیدە، بەهم‌تنیدە

matter /'mætə(r)/ *noun*
1 مادە، مایە، مـاک، مەتریاڵ، کرۆک، گەوهـەر:
◊ *to study the properties of matter*
elimination of waste matter from the body 2 بابـەت، بـارە، مژار، نیـار: *They had*
important matters to discuss 3 ناومایـە،
نێوەڕۆک، نێواخن 4 کردە، کـار، مەسـەلە، شـت،
بـارە، پرس، پرسـگرێک، کێشـە، دۆز: *What's*
the -tter? Is there something wrong? 5
مایە 6 گرنگایـەتی، بایـەخ 7 شـت، کـاڵا، بابـەت،
تشت 8 (برین) چڵـک، کێم، هەو، زووخ، زنچکاو
(بنـەڕەت: لـە *material* لاتینـەوە "timber,
substance"، ئەویش لە *mater* "mother") ۞
1 مادە، هیولی، مایە، جـوهر 2 موضـوع، مطلـب 3
محتوا 4 امر، مـسألە، خصوص 5 موجب 6 اهمیـت
7 کالا 8 (زخم) چرک

matter-of-course *adjective*
ئاسـایی، سروشـتی، شـتی چـاوەڕوان‌کـراو ۞
عادی، چیز مترقبە

matter of fact *noun*
ڕاستی شتەکە ۞ حقیقت امر

matter-of-fact /'mætə əv 'fækt/ *adjective*
ساردوسـڕ، وشـک، کەمتەرخـەم، بـێدەربەسـت،
بێهەست، بـێسـۆز: *She told us the news of*
his death in a very matter-of-fact way ◊
He was very matter-of-fact about the
breakdown of his marriage (matter-of-
factly *adv*: ساردوسـڕانە) ۞ سـرد، بـی‌اعتنـا،
بی‌احساس

matter-of-factness *noun*
ساردوسڕی، بێهەستی، بێسۆزی ۞ سـردی،
بی‌احساسی

Matthean *adjective*, also Mathaean
سەربە ئینجیلی ماتیۆ یان مەتا ۞ وابستە بە انجیل
متی

Matthew *noun*, from Hebrew *Mattithyāh*
1 مـاتیۆ، ماتیهیـا، مـەتـا: نووسـەری Gospelی
یەکـەم لـە پـەیمانی نوێدا New Testament 2
Gospelی یەکەمی پەیمانی نوێ، ئینجیلی ماتیۆ
۞ 1 متی 2 انجیل متی

matting /'mætɪŋ/ *noun*
1 حەسـیر، بـەڕە، پـلاس 2 حەسـیرچنی،
تەلیس‌چنی، خێش‌چنی: *coconut matting* ۞
1 حصیر، فرش 2 حصیربافی، گونی‌بافی

mattins = matins

mattock /'mætək/ *noun*
قولینگ، پاچ(ی دووسەر) ۞ کلنگ

mattress /'mætrəs/ *noun*
دۆشـەک، نالیـک: *a soft/hard mattress*
(دۆشەکۆلە، دۆشەکچە، نالیچە small mattres؛
بنەڕەت: لە *maṭraḥ* عەرەبی "carpet or pad;
cushion") ۞ تشک

maturation /ˌmætʃu'reɪʃn/ *noun*
1 پێگەیـشتن، گەیـشتن، گـەیین، ڕەسـیدەبوون،
باڵق‌بوون، کامڵ‌بوون، فراژی‌بوون، گەورەبوون 2
(دمەڵ و...) گـەیین، ئـاودز(کـردن) 3 ڕەوتێکـی

گشتی کە خانە گامێتسازە دیپلۆئیدەکان دەگۆڕدرێن بۆ گامێتە هاپلۆئیدەکان کە هەم میوز meiosis و هەم گۆڕانە پێکهاتەیی و کارئەندامناسییەکان physiological and structural changes دەگرێتەوە؛ spermiogenesis ◌ 1 بلوغ، رسیدگی 2 رسیدن 3 ماتوراسیون

maturational /ˌmætʃuˈreɪʃnl/ *adjective*
سەربە maturation ◌ وابستە بە maturation

maturative /mæˈtʃureɪtɪv/ *adjective*
گەیێنەر ◌ رساننده

mature /məˈtʃʊə(r), -ˈtjʊ(r), US -ˈtʃʊr, -ˈtʊr/ *adjective* (maturer, maturest)
1 پێگەیشتوو، پێگەییو، گەییو، خۆناسیو، کامڵ، رەسیدە، گەورە، فراژی، خۆشە، ژیر، ژیرانە، ئاقڵ، چێکەوتوو، گەیشتوو، پوختە: *mature wine* ◊ *a mature judgment* ◊ *a mature and sensible attitude* 2 هەڵداو، هەراش، گەشەکردوو، پەرەسەندوو، لێکەوەدراو، هەڵسەنگێنراو: *a mature oak/eagle/elephant* 3 (قەرز) وادەی دانەوەی هاتوو، سەرروادە ◌ 1 بالغ، عاقل، رسیده 2 رشدکرده، سنجیده 3 به سررسید رسیده

maturely /məˈtʃʊəli, -ˈtjʊli, US -ˈtʃʊrli, -ˈtʊrli/ *adverb*
پێگەیشتووانە، بە شێوەیەکی کامڵ ◌ به طور بالغ

matureness *noun*
پێگەیشتوویی، کامڵی، پوختی، هەراشی ◌ بلوغ، رسیدگی

mature student *noun*
خوێندکاری گەورەتر یان باوخۆش‌تر (لە کۆلێژ یان زانکۆ) ◌ دانشجوی مسن‌تر

maturity /məˈtʃʊərəti, -ˈtjʊə-, US -ˈtʃʊr-, -ˈtʊr-/ *noun*
1 پێگەیشتن، پێگەیشتوویی، گەییوی، رەسیدەیی، کامڵی، کامڵبوون، گەورەبوون، خۆناسین، فراژیبوون، پوختەبوون، هەراشی: *Her poems show great maturity* ◊ *The forest will take 100 years to reach maturity* 2 (بۆند و هەند) وادە یان وەختی دانەوە ◌ 1 بلوغ، کمال 2 سررسید

matutinal /ˌmatjʊˈtʌɪn(ə)l, US məˈtjuːtɪn(ə)l/ *adjective*
بەیانییانە، شەوەکییانە، early (matutinally *adv*) ◌ صبحی

maty = matey

matzo /ˈmætsəʊ, US ˈmɑːtsoʊ/ *noun, also* matzoh or matzah, *pl.* matzos, matzohs, or matzoth /-əʊt/
ماتزۆ، ماتسۆ (کوتی نانی (یان بەنچک) پانی ناسک کە خەڵکی جوولەکە بەدرێژایی جەژنە فتیرە passove دەیخۆن)، ئاردی ماتسۆ بۆ لێ‌کردنی نان و کەیک ب.ت. بەدرێژایی جەژنە فتیرە لە لایەن خەڵکی جوولەکەوە دەخورێ، نانی شکەفا؛ بنەڕەت: لە *maṣṣāh* عیبرییەوە) ◌ مصا، نان فطیر، ماتسو

mauby /ˈməʊbi/ *noun*
خواردنەوەیێکی سووریێستەکان، لە توێکڵی دارەکانی تیرەی buckthorn دەگیرێ (بنەڕەت: لە *mabi* کاریبی، ئاماژە بە خواردنەوەیێ کە لە پەتاتەی شیرین دروست دەکرێ) ◌ ماوبی

maudlin /ˈmɔːdlɪn/ *adjective*
بەسۆز، sentimental (ب.ت. لە کاتی مەستیدا) ◌ احساساتی

maul = beetle[2]

maulana /maʊˈlɑːnə/ *noun*
مەولانا (بنەڕەت: لە *mawlānā* عەرەبی "مامۆستاکەمان") ◌ مولانا

maulstick /ˈmɔːlstɪk/ *noun*, also US mahlstick
پاڵپشتی دەست، داری ژێردەس (هی وێنەکێش) ◌ چوب زیردست

Maundy Thursday /ˌmɔːndi ˈθɜːzdeɪ, -di, US ˈθɜːrz-/ *noun*
پێنجشەممەی پێش جەژنە فتیرە ◌ پنج‌شنبەی پیش از عید پاک

Mauritian /məˈrɪʃ(ə)n/ *adjective, noun*
adj سەربە مووریس، مووریسی *n* خەڵکی مووریس، مووریسی (دوورگەی Mauritius، ئۆقیانووسی هیند) ◌ *adj* وابسته به موریس *n* اهل موریس

mausoleum /ˌmɔːsəˈliːəm/ *noun, pl.* mausolea /-ˈlɪə/ or mausoleums
گڵکۆ، گۆڕ، مەرقەد، قسن، گڵکۆی بەشکۆ ◌ مرقد، مقبرەی عالی

mauve /məʊv, US moʊv/ *adjective, noun*
1 (رەنگ) ئەرخەوانیی رۆشن یان کاڵ، خامەکی، مۆر 2 (مێژوویی) رەنگی دەسکردی ئەرخەوانی کاڵ ◌ 1 (رنگ) ارغوانی روشن 2 موو

maveine /ˈməʊviːn/ = mauve2

maven /ˈmeɪv(ə)n/ *noun*, also mavin
(نافەرمی، ئەمریکا) شارەزا، لێزان، پسپۆڕ، سەرەندەرکردوو، سەردەرچوو، expert ◌ صاحب‌نظر، متخصص، وارد

maverick /ˈmævərɪk/ *noun, adjective*
n مرۆڤی تاکڕەو، مرۆی سەربەخۆ، یاغی، تاکڕەوانە، سەربەخۆیانە، یاغییانە: *a political maverick* *adj* (لە ئەمریکا) گوێلکی داغنەکراو ◌ *n* آدم مستقل، خودمدارانه *adj* (در آمریکا) گوساله‌ی داغ‌نخورده

mavis /ˈmeɪvɪs/ *noun*
(وێژەیی) رەشێشەی دەنگخۆش thrush ◌

طرقه

maw /mɔː/ *noun*
1 گەروو، قورگ، قوڕووو 2 ورگ، هێرک، عور، گەدە 3 (خوازە) گەروو 4 چیکەڵدان، تاقەت ۞ 1 حلقوم 2 شکم 3 (مجازی) کام 4 حوصله

mwkish /ˈmɔːkɪʃ/ *adjective*
سۆزاوی، بەسۆز، هەستبزوێن: *a mawkish poem* (بە :mawkishly /ˈmɔːkɪʃli/ *adv*) شێوەیەکی بەسۆز، بەسۆزانە؛ mawkishness /ˈmɔːkɪʃnəs/ *n*: بەسۆزبوون، سۆزاویبوون) ۞ سوزناک، احساساتی

maw-worm /ˈmɔː wɜːm/ *noun*
کرمی زگ ۞ کرم شکم

max = maximum

maxi /ˈmæksi/ *noun* (*pl.* maxis), *adjective*
1 جل(وبەرگ)ی درێژ، درێژ، قەسری 2 گەمی پێشبڕکێی نزیک بە 15 تا 20 میتر درێژایی (کورتەی maximum) ۞ ماکسی

maxilla /mækˈsɪlə/ *noun, pl.* maxillae /-liː/
1 (توێکاری و گیانەوەرناسی) شەویلکە، ئێسکی شەویلکە 2 شەویلکەی سەرەوە یان سەروو (بنەڕەت: لاتین "jaw") ۞ 1 فک، استخوان فک 2 فک فوقانی

maxillary /mækˈsɪləri/ *adjective, noun*
adj سەربە شەویلکەی سەرەوە، شەویلکەیی *n* ئێسکی شەویلکەی سەرەوە ۞ *adj* وابسته به فک فوقانی، آروارەای *n* استخوان فک فوقانی

maxillary bone *noun*
ئێسکی شەویلکە ۞ استخوان آرواره

maxim /ˈmæksɪm/ *noun*
پەند، دروشم ۞ ضرب‌المثل، شعار

maxima = plural form of maximum

maximal /ˈmæksɪml/ *adjective*
زۆرترین، پڕترین، هەرەزۆر، باڵاترین، :highest *It takes several weeks for the treatment to have -ximal effect* ۞ بیش‌ترین، حداکثر

maximization /ˌmæksɪmaɪˈzeɪʃn, US -məˈz-/ *noun*
هەرە زۆرکردن، گەیاندنە ئەوپەڕ، زۆرزۆرکردن، گەیاندنە لووتکە، تا ئاخر گەیاندن ۞ بیشینەسازی

maximum /ˈmæksɪməm/ *noun, adjective,* maxima /-mə/ or -ximums
زۆرترین ڕادە، زۆرترین، هەرەزۆر، ئەوپەڕ، دوایین ڕادە، زۆریزۆر: *a maximum of 30 children in a class* ۞ منتهادرجه، حداکثر

maxixe /makˈsiːks, US məˈʃiːʃə/ *noun*
جۆرێ سەمای مەکسیکی بۆ جووتێ (ژن‌ومێرد)، شێوەی polka و tango ی خۆجێیی دەدا ۞ ماکسیکس

maxwell *noun*
(فیزیک) ماکسوێل: یەکەی ڕەوەندەیی مەگناتیکی magnetic flux لە دەزگا یان سیستمی cgs دا (کورتەکەی Mx؛ بنەڕەت: لە ناوی فیزیکزانی سکاتلەندی J. C. *Maxwell* (1831-79) ۞ ماکسول

May /meɪ/ *noun*
مایس، بانەمەڕ، گوڵان (~ پێنجەمین مانگی ساڵ، نێوان April و June بنەڕەت: ئینگلیسی کۆن، لە *mai* فەرەنسی کۆن، لە *Maius (mensis)* لاتین، (مانگی) خواژن *Maia*) ۞ مه

may /meɪ/ *noun*
hawthorn و گوڵەکەی ۞ ولیک

Maya /ˈmʌɪ(j)ə, ˈmeɪ(j)ə/ *noun, pl.* same or Mayas
1 مایا، مایایی (ئەندامی گەلی سووورپێستانی ئوکاتان Yucatán و بەشەکانی تری ئەمریکای ناوەندی 2 زمانی مایایی ۞ مایا

maya /ˈmɑːjə/ *noun*
(هیندوئیزم) هێزێکی سەرووسروشتی کە لە لایەن خوا و دیوەکانە دەگێردرێ (بنەڕەت: لە سانسکریتی، لە *mā* (ئافراندن) *māyā* ۞ مایا

Mayan /ˈmʌɪ(j)ən, ˈmeɪ(j)ən/ *adjective, noun*
adj 1 سەربە خێزانی زمانی مایایی 2 سەربە گەلی مایا *n* خێزانێکی گەورەی زمانە سووورپێستەکانی ئەمریکایی کە لە ناوەندی ئەمریکا قسەی پێدەکرێ ۞ مایایی

Mayanist *noun*
شارەزا یان پسپۆر لە شارستانیەت و زمانەکانی مایاییدا ۞ مایانیست

mayapple *noun*
(ڕووەکناسی) جۆرێ گیای پڕگەڵای ئەمریکایی لە تیرەی barberry [*Podophyllum peltatum*]؛ بەرەکەی ۞ مای‌اپل

maybe /ˈmeɪbi/ *adverb, noun*
adv لەوانەیە، ڕەنگە ڕێی تێدەچی، پێدەچێ، لەوەدەچێ، وێدەچێ، ئەشێ، ئەگونجێ، :possibly ,perhaps *Maybe he'll come, maybe he won't* *n* شیان یان ڕێتێچوونی تەواو ۞ *adv* ممکن است *n* احتمال محض

May beetle = chockchafer

May bug = chockchafer

May Day *noun*
یەکەم ڕۆژی مانگی مایس، ڕۆژی کرێکار ۞ روز کارگر

mayday /ˈmeɪdeɪ/ *noun*
مەی دەی، مێی‌دێی (پەیامی ڕادیۆیی کەشتی و فڕۆکەکان بۆ داوای یارمەتی‌کردن لە دۆخی تەنگەتاویدا) ۞ می‌دی

mayday signal = mayday

mayest /ˈmeɪɪst/ = archaic second person singular present of may

mayflower *noun*
گوڵـــەمـــایس: arbutrusی خـــشۆک یـــان تەرزفریدەر ◇ گل خفچه

mayfly /'meɪflaɪ/ *noun*, *pl.* mayflies
مێرووی کەمژیاو یا کەمتەمەن یا زوومر(دوو) لە مـــانگی مـــایسدا دەردەکـــەوێ [دەســـتە Ephemeroptera: زۆر جـــۆرن] ◇ حـــشرەی زودمیر

mayhap *adjective*
ڕەنگە، بەڵکوو، بەڵکم، بەڵکە، بەشکو، بەشکم. لـەوەدەچێ، بینـا، لەوانەیـە، وێـدەچێ، دەشـێ، پێدەچێ ◇ ممکن است، شاید

mayhem /'meɪhem/ *noun*
1 ئاژاوە، پشێوی، ئاڵۆزی، شڵەژاوی، جەنجاڵی، بگرەوبەردە، توندوتیژی 2 (ماف) سەقەت کردنی بەئەنقەســت، مجرۆکــردنی بەمەبەســتانە ◇ 1 آشفتگی، آشوب، شلوغ، خشونت 2 معیوب‌ســازی عمدی

mayn't = may not

mayo /'meɪəʊ, US 'meɪoʊ/ = mayonnaise

maying *noun*
(کۆن) ڕێوڕەسمی May Day ◇ مەیگ

mayonnaise /ˌmeɪə'neɪz, US 'meɪəneɪz/ *noun*
(سۆسی) مایۆنیز ◇ مایونز

mayor /meə(r), US 'meɪər/ *noun*
شـــارەوان (بنـــەڕەت: لـــە major لاتینـــەوە "گەورەتر") ◇ شهردار

mayoral /'meərəl, US 'meɪə-/ *adjective*
سەربە شارەوانی، وابەستە بە شەهرداری: ◇ *mayoral robes/duties*

mayoralty /'meərəlti, US 'meɪər-/ *noun*, *pl.* mayoralties
1 پلەوپایـەی شـارەوانی، پۆسـتی شـارەوانی 2 ماوەی شارەوانی ◇ 1 مقـام شـهرداری 2 دورەی شهرداری

mayoress /meə'res, US 'meɪərəs/ *noun*
1 شـارەوانی ژن 2 ژنی شـارەوان ◇ 1 شـهردار زن 2 همسر شهردار

mayorship *noun*
سەرۆکایەتی شارەوانی ◇ ریاست شهرداری

maypole /'meɪpəʊl/ *noun*
ستوون یـان دەستەکێکی ڕازێنـراو کـە خەڵـک وەک نـەریتی لـە May Dayدا بـە دەوریدا هەڵدەپەڕن ◇ مایپول

mayst = archaic second person singular present of may

May time *noun*
مانگی مایس یان بانەمەڕ ◇ ماه مه

may've = may have

mayweed /'meɪwi:d/ *noun*
جۆری chamomileی کێوی، زۆرتر وەک گیای زەوی بوورە دەبینرێ [هی *Anthemis cotula*) بۆگەنەکەی *Tripleurospermum inodorum* (بێبۆن) و جۆرەکانی تر] ◇ نوعی گیاه

mazarine /'mæzəri:n/ *noun, adjective*
(ڕەنگی) شینی تۆخ یا پڕڕەنگ ◇ (رنگ) آبی سیر

Mazda = ahura mazda

Mazdaism /'mæzdəɪzəm/ *noun*, also zoroastrianism
مەزداگەری، مەزداباوەڕی ◇ مزداگرایی

Mazdaist /'mæzdəɪst/ *noun*
مەزداگەر، مەزداباوەڕ ◇ مزداگرا

Mazdakism *noun*
مەزدەکباوەڕی، مەزدەکگەری ◇ مزدک‌گرایی

Mazdakist *noun*
مەزدەکباوەڕ، مەزدەکگەر ◇ مزدک‌گرایی

maze /meɪz/ *noun*
1 هەزاربەهـــەزار، کونـــاوکون، پێچـــەڵاوپێچ، هـەزار(ە)ڕێ: *The building is a maze of corridors* ◊ *We got lost in the maze* ◊ *The old city is a delightful maze for the modern tourist* 2 (دەروونناســـی) مـــاز 3 سەرلێشێواوی، سەرلێتێکچوویی: *a maze of regulations* (mazy *adj* (mazier, maziest))
◇ 1 هزارتو 2 (روانشناسی) ماز 3 سردرگمی

mazed /meɪzd/ *adjective*
سـەرلێشێواو، سـەرلێتێکچوو، گێژ، کـاس ◇ سردرگم

mazer /'meɪzə/ *noun*
(مێژوویی) کاسەی دارینی خواردنەوە، جۆری جامی گەورەی نارەقخۆری (کە لە سەختەدار بوو) ◇ مازر

mazily /meɪzli/ *noun*
پێچەڵاوپێچانە، بە شێوەیەکی پێچەڵاوپێچ ◇ بـه طور مارپیچ

maziness /meɪzɪnəs/ *noun*
پێچەڵاوپێچی، کوناکونبوون ◇ مارپیچ بودن

mazuma /mə'zu:mə/ *noun*
(نافـەرمی) پـارە، پـووڵ (بنـەڕەت: یـەدی، لـە عیبری mĕzummān) ◇ پول

mazurka /mə'zɜ:kə, US mə'zɜ:rkə/ *noun*
مازورکا (= هەڵپەڕکێی کرژی خۆماڵی پۆڵەندی یان پارچە مۆسیقایێ بۆ ئەو هەڵپەڕکێ و دەنسە) ◇ مازورکا

mazzard /'mazəd/ = gean

MB /ˌem 'bi:/ *abbreviation* 1 Baccelor of Medicine 2 (also Mb) Computing megabyte(s) 3 Bachelor of Medicine. [from L. Medicinae Baccalaureus.]
1 بەکالیۆر لە پزشکیدا ◇ 1 کارشناس پزشکی

MBA /ˌem bi: 'eɪ/ *abbreviation* Master of

Business Administration
ماستیر لە بەڕێوەبەرایەتی کارداری یان بازرگانیدا ◇ کارشناس ارشد مدیریت بازرگانی

mbaqanga /ˌ(ə)mbaˈkɑːŋgə/ *noun*
شێوازێکی موسیقای پاپیولاری ئەفریکای باشووری ◇ امباکانگا

MBE /ˌem biː ˈiː/ *abbreviation* Member (of the Order) of the British Empire
ئێم بی ئی (= خەلاتێکی شانازی، کە دەدرێ بە هێندێ کەس لە بریتانیا بۆ دەسکەوتێکی تایبەتی) ◇ ام بی ای

mbira /(ə)mˈbɪərə/ = thumb piano

Mbuti /(ə)mˈbuːti/ *noun, pl.* same or Mbutis
ئیمبووتی، مبووتی: ئەندامی گەلی کورتەبالای ڕۆژاوای ئۆگاندا و چەند بەشێکی Zairy (کۆماری دیموکراتی کۆنگۆ Democratic Republic of Congo) ◇ امبوتی

Mbyte *abbreviation* megabyte(s)

MC /ˌem ˈsiː/ *abbreviation* 1 master of ceremonies 2 Military Cross 3 also M.C. 1 Member of Congress 2 Marylebone Cricket Club

MCC /ˌem siː ˈsiː/ *abbreviation* Marylebone Cricket Club
یانەی کریکێتی ماریلیبۆن (ڕێکخراوەیەکی بەرپرس بۆ کریکێتی ئینگلتەرە) ◇ ام سی سی

McCarthyism /məˈkɑːθɪrɪzəm, US -ˈkɑːrθ-/ *noun*
1 مەککارتیزم (دوای سیناتۆری ئەمریکایی JR McCarthy) سیاسەتی تاوانبارکردنی ئەموئەو بە کۆمۆنیستبوون ب.ت. لە دیارتیمانتەکانی حکومەت، بە مەبەستی لابردنیان لەسەر کار) 2 سیاسەت یا رامیاری تاوانبارکردن ◇ 1 مک‌کارتیسم 2 سیاست اتهام‌زنی

McCoy /məˈkɔɪ/ *noun*, the real McCoy
(نافەرمی) لە رووەوەنەگیراو، راستەقینە، لەبەرنەگیراو، عەسل ◇ واقعی

mCi *abbreviation* millicurie(s)

m-commerce *abbreviation* mobile commerce
کارداری یا بازرگانی موبایلی ◇ تجارت موبایلی

MCP /ˌem siː piː/ *abbreviation* male chauvinist pig

MD /ˌem diː/ *abbreviation* 1 Doctor of Medicine 2 Managing Director

Md symb. the chemical element mendelevium

MDA *noun, abbreviation* methylene dioxyamphetamine
ئێم‌دی‌ئەی: بەرهەمێکی نامفیتامین $C_{10}H_{13}NO_2$، بە تایبەتمەندی هاندەر و هالوسینۆژیکەوە hallucinogenic ◇ ام‌دی‌ای

MDF /ˌem diː ˈef/ *noun, abbreviation* medium density fibreboard
ئێم‌دی‌ئێف ◇ ام‌دی‌اف

me¹ /miː/ *pronoun*
1 (جێناوی بەرکاری، یەکەم کەسی تاک) بە من، ـم: *Give it to me .Don't hit me* 2 (جێگری دۆخی کارا) من ◇ 1 مرا، به من 2 من

me² /miː/ = mi

mead¹ /miːd/ *noun*
(وێژەیی) چیمەن، مێرگ، شیناوەرد، ناران، چیمەنجار، شەکار، گیاجار، لەوەڕ ◇ علفزار، مرتع

mead² /miːd/ *noun*
هەنگویناو، مەی (لە) هەنگوین، شیلاو ◇ مید

meadow /ˈmedəʊ, US -doʊ/ *noun*
1 چیمەن، مێرگ، شیناوەرد، ناران، چیمەنجار، گیاجار، لەوەڕ 2 پارچەزەوییەکی نزم نزیک بە دەریا ◇ 1 علفزار، مرتع 2 مدو

meadow brown *noun*
جۆرێ پەپوولەی ئاسایی بە باڵی قاوەیی و پرتەقاڵی و خاڵی چکۆلەوە [*Maniola jurtina*] ◇ نوعی پروانه

meadowlark /ˈmedəʊlɑːk, US -doʊlɑːrk/ *noun*
باڵندەیێکی قاوەیی سنگ‌زەردی ئەمریکای باکووری [*S. neglecta* ،*Sturnella magna* و جۆرە پێوەندیدارەکان]) ◇ مدولارک

meadow rue *noun*
رووەکێ لە تیرەی buttercup، سەری گوڵە زەردە چکۆلەکانی کوڵکن [*Thalictrum flavum* و جۆرەکانی تر] ◇ نوعی گیاه

meadow saffron *noun*
گوڵەپاییزە، گوڵەجووتیار؟، گوێچکەکەر، جافەجیلە، جۆرێ پاییزی گوڵ crocusی lilac ی زاراوی [*Colchicum autumnale*] ◇ گل حسرت

meadow spittlebug *noun*
جۆرێ سپیتلبوگی کە زۆر جێگای داگرتووە و دەتوانێ زیانێکی زۆر ب.ت. بە گژوگیا بگەیێنێ [*Philaenus spumarius*] ◇ نوعی حشره

meadowsweet *noun*
چیمەنەشیرینە؟: گیایێکی بالابەرز، زۆرتر لە زنە و مێرگە زۆنگەکاندا دەڕوێ [*Filipendula ulmaria*] ◇ نوعی گیاه

meager = meagre

meagre /ˈmiːgə(r)/ *adjective*, US meager
1 کز، بێ‌گیان، لاواز، بێ‌ڕەگ، رەقەڵ 2 کەم، بەشنەکردوو، ناتەواو: *a meagre diet of bread and water*) meagerly /ˈmiːgəli/

adv، *n* /ˈmi:gənəs/ meagerness: 1 کزی، بــێ‌گیــانی، لاوازی، ڕەقەڵــی 2 کــەمی، بەش‌نەکردوویی، ناتەواوی) ◇ 1 لاغر، نحیف 2 ناکافی

meal[1] /mi:l/ *noun*

1 چێشت، خۆراک، نان 2 ژەم، جەم، چێشتەنگاو ◇ 1 غذا 2 وعده‌ی غذا

meal[2] /mi:l/ *noun*

بڕویش، ئارد، قاوت (هی دانەوێڵە وەکوو گەنمەشامی، پەڕشە و هتد. بنەڕەت: *meolo* ،*melu* ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ◇ بلغور

meal beetle *noun*

جۆرێ قالۆنچەی قاوەیی تۆخ کە بەڵا و ئافەتی بەرهەمی دانەوێڵەیی‌یە [*Tenebrio molitor*] ◇ نوعی سوسک

meal-bug /mi:l bʌg/ *noun*

مێشوولەی مێو ◇ شته‌ی مو

mealie /ˈmi:li/ *noun*, also mielie

(ئافەرمی. ئەفریکای باشووری) گەنمەشامی یــێ ساقەتەکەی ◇ میی

mealing *noun*

ئاردلێکردن ◇ آردسازی

mealman /mi:lmən/ *noun*, *pl.* mealmen

1 کرێکاری ئاش 2 ئاردفرۆش ◇ 1 کــارگر آسیاب 2 آردفروش

meals-on-wheels *noun*

(لە بریتانیا) ڕازە یان خزمەتی بردنی چێشت و خۆراک بۆ ماڵی پیر و نەخۆش ◇ میلس آن ویلز

meal-ticket *noun*

1 مایەی ڕزق و ڕۆزی: *He suspected that he was just a meal ticket for her* 2 کارت یان تیکێتی خۆراک ◇ 1 وسیله‌ی امرار معاش 2 بن غذا

mealtime /ˈmi:ltaɪm/ *noun*

چێشتەنگاو، ژەم ◇ وقت غذا

mealworm *noun*

کرمی meal beetle، وەکوو خۆراک بۆ باڵندەی نێو قەفەس یان گیانەوەرە مێرووەخۆر (ب.ت. تۆخمی *Tenebrio*) ◇ میل‌ورم

mealy /ˈmi:li/ *adjective* (mealier, mealiest)

1 (میوە، سەوزە و هتد) کفەڵ، نەرم، وشک 2 بڕویشاوی، ئاردی، ئارددار، ئارداوی 3 ڕەنگ‌بزرکاو، ڕەنگ‌پەڕیو، زەرد 4 (ئەسپ) بەڵەک ◇ 1 خشک، نرم 2 دارای بلغور 3 رنگ‌پریده 4 ابرش

mealy bug *noun*, also mealybug

مێرووەئارداوی: جۆرێ مێرووی پوولەکەداری وردی شیلەمژ (خێزانەکانی Pseudococcidae و Eriococcidae) کە مێمل و بەڵایێکی وێرانکەرە (ب.ت. هی بەری دار، بە گەردەیێ داپۆشراوە لە ئارد دەچێ) [*Pseudococcus* و تۆخمەکانی تر] ◇ نوعی حشره

mealy-mouthed /ˌmi:li ˈmaʊðd/ *adjective*

زمانلەنگ، بێ‌دەم‌ودوو: *mealy-mouthed politicians* ◇ فاقد صراحت لهجه

mean[1] /mi:n/ *adjective* (meaner, meanest)

1 پیسکە، گوونەکەر، چاوچنۆک، ڕژد، بەرچاوتەنگ، سوالکەر، کۆرنان، پیس 2 نزم، ناپیاو، خوێڕی، سووک، هیچ 3 بەکارنەهاتوو، بازاڕی، خراپۆکە، بێ‌بایەخ، ئاسایی 4 ناگرنگ 5 پیس، ناخاوێن، شڕە، دەروێشانە، چەپەر 6 (ئافەرمی) شارەزا، لێزان، باش: *He's a mean tennis player* 7 خەجاڵەتەوەبوو، خەجاڵەت‌بار، تریقەوەبوو، شەرم‌داگرتوو 8 (ئافەرمی) لە چینی خوارەوەی کۆمەڵگا، ناڕەسەن، بۆرە ◇ 1 خسیس، خبیث 2 پست، وضیع 3 ناچیز، معمولی 4 بی‌اهمیت 5 کثیف، حقیر 6 ماهر 7 خجالت‌زده 8 وابسته به طبقه‌ی پایین اجتماعی، بداصل

mean[2] /mi:n/ *noun*, *adjective*

n 1 نێوبڕ، ناوگیر، مابەین، نێوان‌گر. نێوەڕاست، مەیانە، ناوەند، ناڤین، ناڤبەر 2 نەرم‌ڕەوی *adj* مام‌ناوەند، ئەندازە: *the mean temperature* ◇ *n* 1 میانگین، معدل، حد وسط، متوسط 2 میانه‌روی *adj* متوسط

meander /miˈændə(r)/ *noun*

1 پێچەلاوپێچی، پێچاوپێچی، خواروخێچی، لاری‌وخواری 2 سووڕ، دەور، خول (بنەڕەت: لە یونانی‌یەوە *Maiandros*, *Menderes*، ناوی ڕووبارێکی باشووری ڕۆژاوای تورکیە) ◇ 1 پیچ و خم 2 دور

meandering /miˈændrɪŋ/ *adjective*

پێچەلاوپێچ، پێچەڵ‌پێچ، لاروخوار، خواروخێچ ◇ دارای پیچ و خم

meanderingly /miˈændrɪŋli/ *adverb*

پێچەلاوپێچانە، پێچاوپێچانە ◇ به طور پرپیچ و خم

meanderings /miˈændrɪŋz/ *noun*, *pl.*

1 ڕێگای پێچەلاوپێچ، ڕێی پێچاوپێچ یان پێچەڵ‌پێچ: *the -anderings of a river/path* 2 بێ‌مەبەست، حەلەق‌ومەلەق، بێ‌سەروبن، تڕەهات ◇ 1 راه پرپیچ و خم 2 بی‌سروته

mean distance *noun*

مەودای ناوەند، مەودای هەرەزۆر و هەرەکەمی هەسارەیێ planet لە مانگەوە ◇ فاصله‌ی متوسط

meandrine *adjective*

پێچەلاوپێچ، پێچاوپێچ، پێچەڵ‌پێچ ◇ دارای پیچ و خم

meandrous *adjective*

پێچەلاوپێچ، پێچاوپێچ، پێچەڵ‌پێچ ◇ دارای پیچ و خم

meanie /ˈmi:ni/ *noun*

بنیادەمی پیسکە، کەسێکی رژد یان بەرچاوتەنگ ◌ آدم خسیس، کنس

meaning /ˈmiːnɪŋ/ *noun, adjective*
n 1 واتا، واتە، مانا 2 نیاز، مەبەست، ئارمانج *adj* بەمانا، بەمەعنی، ناودار، بەمەبەست ◌ *n* 1 معنی 2 منظور، قصد *adj* معنی‌دار

meaningful /ˈmiːnɪŋfl/ *adjective*
1 مانادار، ناودار، پڕمانا، پڕواتا، واتادار، بەمانا، بەمەعنی 2 گرنگ، بەرکەفتی 3 بەمەبەست، ئامانجدار ◌ 1 معنی‌دار 2 بااهمیت 3 هدف‌مند

meaningfully /-fəli/ *adverb*
بە شێوەیەکی مانادار، واتادارانە ◌ بە طور معنی‌دار

meaningfulness /ˈmiːnɪŋflnəs/ *noun*
مانادارى، ناودارى، واتادارى، پڕواتایی، پڕمانایی ◌ معنی‌داری

meaningless /ˈmiːnɪŋləs/ *adjective*
1 بێ‌واتا، بێ‌مانا، بێ‌مەعنا: *a -ngless existence* 2 ناگرنگ، هیچەکە، ناپێشەم 3 بێ‌ئامانج، بێ‌مەبەست 4 گەوجانە، کەرانە، بێهوودە ◌ 1 بی‌معنا 2 بی‌اهمیت 3 بی‌هدف 4 احمقانه

meaninglessly /ˈmiːnɪŋləsli/ *adverb*
ناگرنگانە ◌ به طور بی‌اهمیت

meaninglessness /ˈmiːnɪŋləsnəs/ *noun*
1 بێ‌واتایی، بێ‌معنایی، بێ‌مانایی 2 ناگرنگی ◌ 1 بی‌معنایی 2 بی‌اهمیتی

meanly /miːnli/ *adverb*
سووکانە، بە سووکی، نامەردانە، ناجوامێرانە، نزمانە، خوێڕییانە، (بێ‌باو) :humbly :badly moderately ◌ با فرومایگی، از روی پستی، لئیمانه

meanness /miːnnəs/ *noun*
سووکی، چرووکی، نزمی، پیسی، خوێڕیەتی، ناجوامێری، ناپیاوی ◌ خست، فرومایگی

mean noon *noun*
نیوەڕۆی نیوەڕاست ◌ ظهر متوسط

means /miːnz/ *noun, pl.*
1 هۆ، کەرەسە، ناوەندی، ناوەنی، رێگا، بار، شێوە، شێواز: *Television is an effective means of communication* 2 سامان، مال، دارایی، پارە، پوول، توانایی مالی، داهات، دەرامەت: *People should pay according to their -ans* ◌ 1 وسیله، روش، طریق، طرز 2 ثروت، پول، وسع، درآمد

mean sea level *noun*
ئاستی نیوەڕاستی دەریا ◌ سطح متوسط دریا

mean solar day *noun*
رۆژی خۆری نیوەڕاست ◌ روز خورشید متوسط

mean solar time *noun*
کاتی خۆری نیوەڕاست ◌ زمان خورشید متوسط

mean-spirited *adjective*
بەرچاوتەنگ، پیسکە، گوونەکەر، گونکبڕیر ◌ خسیس

means test *noun*
لێکۆڵینەوەی توانایی مالی ◌ بررسی استطاعت مالی

means-tested *adjective*
(پارمەتی مالی) بەپێی لێکۆڵینەوەی توانایی مالی ◌ برطبق استطاعت مالی

mean sun *noun*
خۆری خەیالی یا مەجازی ◌ خورشید مجازی

meant /ment/ = past and past participle of mean

meant for *adjective*
گونجاو بۆ، لەبار بۆ، دروستکراو بۆ ◌ مناسب برای

meantime /ˈmiːntaɪm/ *adverb*
لەو ماوەیەدا، لەو نێوەندەدا، لە میانەی، لە نێوان ◌ در این فاصله

meanwhile /ˈmiːnwaɪl/ *adverb*
1 (هەروەها in the meanwhile) لەو ماوەیەدا، لەو نێوەندەدا، لە میانەی، لە نێوان، meantime: *Bob spent fifteen months alone on his yacht. Ann, -le, took care of the children on her own* 2 لەگەڵ ئەمەشدا، سەرەڕای ئەمەشدا ◌ 1 در این فاصله 2 ضمن اینکه

meany = meanie

measled /ˈmiːzəld/ *adjective*
سوورێژەدار، تووشبوو بە ئەسپە ◌ مبتلا به سرخک

measles /ˈmiːzlz/ *noun, pl.*
1 سوورێژە، گەزنە، سۆرێک، ئەسپە، سۆرکە 2 کرمۆکەی کرمەباریکەی cysticercus، هی نێو ماسوولکەی شیردەری مالی ◌ 1 سرخک 2 میزلز

measly /ˈmiːzli/ *adjective* (measlier, measliest)
1 سوورێژەدار، سوورێژەدەرکردوو، تووشبوو بە ئەسپە 2 هیچەکە، کەم، بێ‌بایەخ، ئایەخ، ناتەواو ◌ 1 مبتلا به سرخک 2 ناچیز، کم، نابسنده

measurability /ˌmeʒərəˈbɪləti/ *noun*
لەپێوانهاتوویی ئەندازەگیراوی، لەئەندازە(گرتن)هاتوویی ◌ قابلیت اندازه‌گیری

measurable /ˈmeʒərəbl/ *adjective*
1 لەپێوانهاتوو، ئەندازەگیراو، لەئەندازە(گرتن)هاتوو: *measurable amounts of pollution in the atmosphere* 2 گرنگ، بەرچاو، تێبینی‌لەسەر، جێی سەرنج: *measurable improvements* ◌ 1 قابل اندازه‌گیری 2 قابل توجه، مهم

measurably /-əbli/ *adverb*
بە شێوەیەکی تێبینی‌لەسەر یان بەرچاو ◌ بە طور قابل ملاحظه

measure /ˈmeʒə(r)/ *noun*
1 پێوان، ئەندازەگرتن، ئەندازەگیری 2 پێوەر،

هەڵسەنگێنە، پێوانە، پێودانگ 3 ئەندازە، قەبارە 4 یەکەی پێوان 5 کەرەسەی پێوان یان ئەندازەگرتن، ئەندازە، کێشانە، ئایەرە، پێوەر، کیلە، کەویج (= قەفیز: پێوانەیێکی دەغڵە): *liquid/dry measure* ◊ *weights and measures* 6 بەربلاوی، بەرینی 7 پلە، رادە 8 جوولانەوە، کار، کردەوە، هەنگاو، دەس‌تێدان: *a temporary/an emergency measure* ◊ *The government is introducing tougher measures* ◊ *measures to combat crime against racism* 9 بەرنووس، پێش‌نووس: *a motion to refer the measure to another committee* 10 (هەڵبەست یان پارچە موسیقایی) رەوت، کێش، هەڤدەن 11 (کۆن) هەڵپەرکێ، سەما 12 (measures) کۆمەڵەچینێکی بەردی ۞ 1 اندازه‌گیری 2 مقیاس، سنجه 3 مقدار 4 واحد اندازه‌گیری 5 وسیله‌ی اندازه‌گیری، پیمانه 6 وسعت، درجه 7 حد 8 اقدام 9 لایحه 10 (شعر) وزن 11 رقص 12 مجموعه‌ی لایه‌های سنگی

measured /'meʒəd/ *adjective*

1 پێوراو، ئەندازەگیراو 2 لێکۆڵینەوەلەسەرکراو، هەڵسەنگێنراو 3 رێک‌وپێک، رێتم‌دار، کێش‌دار 4 مەند، ورد، هەڵسەنگێنراو، قورس، کۆنترۆڵ‌کراو، هێدی ۞ 1 اندازه‌گیری‌شده 2 سنجیده 3 موزون 4 متین

measureless /'meʒələs, US -ʒərl-/ *adjective*

بێ‌ئەندازە، بێ‌داد، لە رادەبەدەر، لە ئەندازبەدەر، بێ‌رادە، یەکجار گەورە، immeasurable: *the measureless universe* ◊ *had measureless energy* ۞ بی‌کران، بی‌حد

measurement /'meʒəmənt, US 'meʒərm-/ *noun*

1 پێوان، ئەندازەگرتن، ئەندازەگیری 2 پێوانە، پێوەر، پێودانگ، یەکە یان سیستمی پێوان، کێشە، کێشانە، هەڵسەنگاندن 3 ئەندازە، قەبارە، لایەن، لا، رەهەند ۞ 1 اندازه‌گیری 2 مقیاس، سنجش 3 حجم، اندازه، بعد

measurer *noun*

1 پێوەر، ئەندازەگر، ئەندازەگیر 2 (لە لێکدانا) ـپێو(ەر) ۞ 1 اندازه‌گیر، سنجش‌گر 2 ـپیما

measuring *adjective*

تایبەتی پێوان، ئایەرە، ئەندازە ۞ مدرج

measuring jug *noun*, also measuring cup

پارچی پێوان یان ئەندازە (بۆ چێشت‌لێنان) ۞ پارچ اندازه‌گیری

measuring worm = another term for looper

measuring-tape = tape measure

meat /mi:t/ *noun*

1 گۆشت: *a piece/slice of meat* 2 کرۆک، گەوهەر، کاکڵ، مایە، نێوەرۆک، واتا: *This chapter contains the real meat of the writer's argument* 3 بەشی سەرەکی، بەشی گرنگ 4 خۆراک، چێشت، نان ۞ 1 گوشت 2 جوهر، محتوا، لب 3 جزء مهم 4 غذا

meatal *adjective*

(توێکاری) سەربە meatus ۞ وابسته به مجرا

meat-and-potatoes *adjective*

1 بنەڕەتی، بنچینەیی، یەکجار گرنگ: *Issues like this are the newspaper's meat-and-potatoes* 2 سادە، ساکار، بێ‌دەمار 3 (خۆراک) سادە (وەک گۆشت و پەتاتە) ۞ 1 اساسی، بسیار مهم 2 ساده، بی‌تکلف 3 ساده

meat-ax *noun*

سیکارد، چەپەچاخ، ساتۆر ۞ ساطور

meatball /'mi:tbɔ:l/ *noun*

1 کفتەوردە 2 (نافەرمی، ئەمریکا) مرۆی گەوج و عاجزکەر ۞ 1 کوفته قلقلی 2 (عامیانه) آدم احمق

meat-fly *noun*

مێشی گۆشت ۞ مگس گوشت

meat grinder = mincer

meathead *adjective*

مرۆی گەوج ۞ آدم احمق

meat loaf *noun*

نانەگۆشتی ۞ نان گوشتی

meatman /mi:tmən/ *noun, pl.* meatmen

قەساب، گۆشت‌فرۆش ۞ قصاب

meat-packer *noun*

گۆشت‌پێچەرەوە ۞ بسته‌بندی‌کننده‌ی گوشت

meat-packing *noun*

پێچانەوەی گۆشت، گۆشت‌پێچانەوە ۞ بسته‌بندی گوشت

meat-safe /mi:t seɪf/ *noun*

(مێژوویی، بریتانیا) دۆلاب یان قەفەسەی هەڵگرتنی گۆشت ۞ قفسه‌ی نگهداری گوشت

meatus /mɪ'eɪtəs/ *noun, pl.* meatuses

(توێکاری) کون، رێگا، دەروو، بۆری ۞ مجرا

meaty /'mi:ti/ *adjective* (meatier, meatiest)

1 پڕگۆشت، گۆشت‌ئاسا، لەگۆشت‌چوو، شێوەگۆشت، گۆشتاوی، گۆشتن: *meaty sausages* 2 گرنگ، پڕنێوەرۆک، ناومایەدار، مایەدار، پڕواتا: *a meaty discussion* ۞ 1 پرگوشت، گوشت‌مانند، گوشتالو 2 پرمحتوا

mecamylamine *noun*

دەرمانێ $C_{11}H_{21}NyHCl$، لە رێگای دەمەوە دەخورێ ۞ مکامیلامین

mecca /'mekə/ *noun*, also Mecca

رووگە، قیبلە، ئاوات (لە ناوی شاری مەککەوە Mecca) ۞ قبله

mechanic /mə'kænɪk/ *noun*

سازکار، وەستا، وەستاکار، دەزگەوان، دەزگاوان، چاک‌کەرەوە، مکانیک، میکانیک: *a car mechanic* ◇ تعمیرکار

mechanical /mə'kænɪkl/ *adjective, noun*
adj مکانیکی، میکانیکی، سەربە مکانیک، میکانیکال، دەزگایی، بێ‌بیرکردنەوە، کلیشەیی: ◊ *a mechanical device/toy/clock* ◊ *mechanical parts* ◊ *mechanical problems/defects* ◊ *The breakdown was due to a mechanical failure* ◊ *a mechanical gesture/response* 1 *n* (mechanicals) بەشە کارکەرەکانی دەزگایێ، ب.ت. ماشێن 2 (کۆن) کرێکار یان کارکەری دەستی ◇ *adj* وابستە بە مکانیک، ماشین‌وار *n* 1 (در جمع) قطعات متحرک 2 کارگر دستی

mechanical advantage *noun*
سوودی میکانیکی، بەهرە یان کەڵکی میکانیکی ◇ فایدەی مکانیکی

mechanical drawing *noun*
کێشانەوەی میکانیکی ◇ ترسیم مکانیکی

mechanical engineer *noun*
ئەندازیاری میکانیک ◇ مهندس مکانیک

mechanical engineering *noun*
ئەندازیاریی میکانیک ◇ مهندسی مکانیک

mechanically /-kli/ *adverb*
1 بە شێوەیەکی میکانیکی، میکانیکانە: *a mechanically powered vehicle* 2 بە شێوەیەکی دەزگایی یان بێ‌بیرکردنەوە ◇ 1 به طور مکانیکی 2 به صورت ماشینی

mechanical pencil *noun*
پێنووسی میکانیکی ◇ مداد مکانیکی

mechanical power *noun*
هێزە (یان هۆکارە) میکانیکی‌یەکان ◇ نیروهای مکانیکی

mechanician /mekə'nɪʃn/ *noun*
میکانیسیەن، دەزگەوان (شارەزا لە دروست‌کردن، کارپێکردن و چاک‌کردنەوەی دەزگاکاندا) ◇ مکانیسین

mechanics /mekænɪks/ *noun, pl.*
1 زانستی میکانیک، زانستی جووڵە و هێز، دەزگاوانی 2 (خوازە) شێوەی کار، شێوازی کردن، چەندوچۆن، وردەکاری (شتێ)، بار ◇ 1 علم مکانیک 2 فوت و فن

mechanism /'mekənɪzəm/ *noun*
1 دەزگا، ڕێکخستە، سیستەم، میکانیزم: ◊ *The delicate watch mechanism* ◊ *a mechanism for locking the door of the washing machine is childproof* 2 شێوە، شێواز: *Pain acts as a natural defence mechanism* 3 میکانیزم، شێوەی جووڵانەوە 4 (فەلسەفە) میکانیک‌گەری، میکانیک‌باوەری، میکانیک‌خوازی، دەزگاباوەری ◇ 1 دستگاه، نظام 2 روش 3 ساز و کار 4 مکانیک‌گرایی

mechanism of nature *noun*
میکانیزمی سروشت، میکانیزمی خۆرسک ◇ ساز و کار طبیعت

mechanist /'mekənɪst/ *noun*
1 میکانیک‌باوەڕ، میکانیک‌گەر 2 دەزگەوان ◇ 1 مکانیک‌گرا 2 مکانیست

mechanistic /ˌmekə'nɪstɪk/ *adjective*
میکانیستی، دەزگایی، دەزگایانە (سەربەو تیۆری‌یە کە هەموو شتێ لە دنیادا ئەنجامی پرۆسەی کیمیایی و فیزیکی‌یە) ◇ مکانیستی، ماشین‌گرایانە

mechanistically /-kli/ *adverb*
بە شێوەیەکی دەزگایانە یان میکانیستی، میکانیستی‌یانە ◇ به طور مکانیستی

mechanization /ˌmekənaɪ'zeɪʃn, US -nə'z-/ *noun*
بەدەزگاکردن، دەزگایی‌کردن، ماشینی‌کردن، ماشیناندن ◇ ماشینی‌سازی

mechanized *adjective*
بەدەزگاکراو، دەزگایی‌کراو، میکانیزە ◇ مکانیزه

mechanized force *noun*
هێزی بەدەزگاکراو، هێزی دەزگایی‌کراو یان میکانیزە ◇ نیروی مکانیزه

mechatronics *noun, pl.*
تێکنۆلۆژی‌یێ کە تێک‌هەڵکێشی ئێلێکترۆنیک و ئەندازیاری میکانیکی‌یە ◇ مکاترونیک

Mechlin /'mɛklɪn/ *noun,* also Mechlin lace
تۆڕی (ناسک، لە Mechelen ی بێلژیک دروست دەکرا) ◇ مکلین

meconic *adjective*
کۆکەناری، خەشخاشی ◇ خشخاشی

meconium /mɪ'kəʊnɪəm/ *noun*
(پزشکی) مارەزا: ماکێکی سەوزی تۆند کە یەکەم پیسایی منالی تازەبوو پێکدێنێ، خەشخاشاو (بنەڕەت: لە لاتین "poppy juice") ◇ مامیزه، مکونیم

MEd *abbreviation* Master of Education

Med[1] /med/ *abbreviation* the Mediterranean sea
دەریای نێوەراست (و دەوروپشتی) ◇ دریای مدیترانه

Med[2] *noun*
1 ماد، میدیا 2 مادی، میدیایی، خەڵکی ماد ◇ 1 ماد 2 اهل کشور ماد

med /med/ *abbreviation* medical

medal /'medl/ *noun*
میدال، نیشان (بنەڕەت: لە *médaille* فەرەنسی، لە *medaglia* ئیتالیایی، لە *medalia* لاتینی سەدەکانی نێوەراست "نیوەی denarius؛

medaled /medld/ *adj*: میدالدار، خاوەن‌میدال، خاوەن‌نیشان؛ medallic *adj*: میدالی، سەربە میدال، سەربە نیشان، نیشانی) ۞ مدال، نشان

Medal for Merit *noun*
نیشانی لێوەشاوەیی، میدالی لێهاتوویی ۞ مدال لیاقت

medalist = medallist

medallion /mə'dæliən/ *noun*
1 میدالی گەورە، نیشانی گەورە 2 نەخشێکی هێلکەیی یان خڕ لە وێنەکێشی، تەون، بیناسازی و ... ۞ 1 مدال بزرگ 2 ترنج

Medal of Freedom *noun*
(ئەمریکا) میدالی ئازادی یا سەربەستی، نیشانی ئازادی ۞ مدال آزادی

Medal of Honour *noun*
(لە ئەمریکا) میدالی شانازی، نیشانی شانازی ۞ مدال افتخار

midallist /'medəlɪst/ *noun*. US medalist
هەڵگری میدال، میدالوەرگرتوو، نیشان‌هەڵگر ۞ صاحب مدال

meddler /'medəlɪst/ *noun*
کەسێکی خۆتێهەڵقوتێن ۞ آدم فضول

meddlesome /'medlsəm/ *adjective*
خۆتێهەڵقوتێن ۞ فضول

meddlesomeness /'medlsəmnəs/ *noun*
خۆتێهەڵقوتێنی، خۆتێهەڵقورتاندن ۞ فضولی

meddling *noun*
خۆتێهەڵقوتاندن، خۆتێوەردان ۞ فضولی

Mede /mi:d/ *noun*
مادی، میدی، خەڵکی ماد (ئەندامی گەلێکی هیند و ئەورووپایی، دانیشتووی میدیا Media ی کۆن (ئازەربایجانی ئێستا، رۆژاوای باکووری ئێران و رۆژهەڵاتی باکووری ئێراق، کە ئیمپراتورییەکی بەربڵاویان بە درێژایی سەدەی حەوتەم و شەشەمی پێش‌زایین دامەزراند؛ بنەڕەت: ئینگلیسی نێوەڕاست، لە *Medus* لاتین، لە *Mēdos* یونانی) ۞ اهل ماد

Medea *noun*, Latin, from Greek *Mēdeia*
ژنەجادووگەرێ کە یارمەتی Jason ی دا تا Golden Fleece بەدەس بێنێ و بەیتابەیتا پەنای دەبردە بەر کوشتن تا بە دوژمنەکانی بگا ۞ مدیا

medfly *noun*, *pl*. medflies
جۆرێ مێشوولەی مەدیتەرانەیی، کرم و پرگەکانی بەلای میوەی ترشەمەنی لە زۆر شوێنی جیهان [*Ceratitis capitata*] ۞ مدفلای

medi(o) *prefix*
پێشگر: نێوەڕاست، ناڤین، نێوان (بنەڕەت: لە *medius* لاتین) ۞ پیشوند: میان، وسط

media[1] = plural form of medium

the media[2] /'mi:diə/ *noun*, treated as sing. or pl.
دەزگاکانی راگەیاندنی گشتی، راگەیێنەی گشتییەکان، وەشێنەک: *the news media* ◊ *the national* ◊ *the broadcasting media* ۞ *media* رسانه‌های گروهی

media[3] /'mi:diə/ *noun*
(توێکاری) توێ یان چینی نێوەڕاست، ناوتوێ (لە پەردە یان دیوارەی رەگی خوێنیدا) ۞ مدیا

mediacy /'mi:dɪəsɪ/ *noun*
ناوەندی، لەنێوانبوون، لەنێوەڕاستبوون، ناراستەوخۆیی، مابەینی، نێوانگیری، نێوگیری ۞ مدیاسی، وساطت

mediaeval = medieval

media event *noun*
رووداوی میدیایی ۞ رویداد یا حادثه‌ی رسانه‌ای

mediagenic /ˌmi:dɪə'dʒenɪk/ *adjective*
میدیاگر: سەرنج‌راکێشە کاتێ بخرێتە بەردەم دەزگاکانی راگەیاندنی گشتییەوە (ب.ت. تەلەفزیۆن) ۞ رویداد یا حادثه‌ی رسانه‌ای

medial /'mi:diəl/ *adjective*
1 نێوەڕاست، ناوەڕاست، ناوچەق، ناڤین، ناوەند، جێگرتوو لە نێوەڕاست، مابەین، نێوانگیر، ناوگیر 2 (دەنگناسی) نێوەڕاستی، ناوەندی (لە نێوەڕاستی زماندا گۆدەکری) ۞ 1 میانی، متوسط 2 (آواشناسی) میانی

medially *adverb*
نێوەڕاستانە، نێوانگیرانە ۞ به طور میانی

median /'mi:diən/ *adjective, noun*
adj نێوەڕاست، ناوەند، ناڤین *n* 1 (بیرکاری) ژمارەی نێوەڕاست یان ناوەند 2 (هەرووەها North American term = (median strip ۞ for central reservation *adj* متوسط *n* (ریاضیات) عدد میانی

Median /'mi:diən/ *adjective, noun*
adj مادی، میدیایی، سەربە یان پێوەندی بە مادەوە هەیە *n* خەڵکی ماد، مادی، میدی ۞ *adj* وابسته به ماد *n* اهل ماد

mediant /'mi:dɪənt/ *noun*
نۆتی سێیەم لە پەیژەی دیاتۆنیکی هەر کلیلێ ۞ میدیانت

mediastinal *adjective*
سەربە پەردەی نێوەڕاست ۞ وابسته به میان‌پرده

mediastinum /ˌmi:dɪə'staɪnəm/ *noun*, *pl*. mediastina /-nə/
(توێکاری) پەردەی نێوەڕاست، ب.ت. نێوان سییەکان ۞ میان‌پرده

media studies *noun*, *pl*.
لێکۆڵینەوەی راگەیێنە گشتییەکان ۞ مطالعات رسانه‌های گروهی

mediate /'mi:dieɪt/ *adjective*
ناراستەوخۆ ۞ با واسطه

mediation /ˌmi:di'eɪʃn/ *noun*

نــــاوەنجیتی، نێــــونجی‌گـــەری، نـــاوگژیوانی، نێوبژایەتی، ناوەندی، هاجاس، یەک‌خستنەوە ۞ میانجی‌گری، وساطت

mediative /ˈmiːdɪeɪtɪv/ *adjective*

نێوگژیوانانـــە، ناوبژایـــەتی‌یانـــە، نێـــونجی‌یانـــە، نێونجی‌گەرانە ۞ وساطتی، مبنی بر میانجی‌گری

mediator /ˈmiːdieɪtə(r)/ *noun*

نێوگژیـوان، نـاوبژی‌کـەر، نـاوەنـدیار، ئـاوەنـدیار، مامناوەنگی، نێونجی، یەک‌خەر، تکاکار: *to act as (a) -tor in the negotiations* ۞ میانجی

mediatory *adjective,* also mediatorial /ˌmiːdɪəˈtɔːrɪəl/

نێوگژیوانانـــە، نێـــونجی‌یانە،یـــەک‌خەرانـــە، نێونجی‌گەرانە، تکاکارانە ۞ وسـاطتی، مبنـی بـر میانجی‌گری

mediatrice *noun,* also mediatrix /ˌmiːdɪˈetrɪks/

نێوگژیـــوان، نـــاوبژیوان، ناقـــبەر، نـــاوەنـــدیار، نێونجی(گەر)، یەک‌خەر (ژن) ۞ میانجی (زن)

medic /ˈmedɪk/ *noun*

1 (نافەرمی) خوێندکاری پزشکی 2 (نافەرمی) دوکتـــور، نـــۆژدار 3 نـــۆژداری نـــاو هێـــزە چەکدارەکان ۞ 1 (عامیانە) دانشجوی پزشکی 2 (عامیانە) دکتر 3 پزشک سازمانی

medicable /medəkəbl/ *adjective*

لەچارە(سەری)هاتوو، چارەکراو، دەرمان‌کراو ۞ قابل درمان

Medicaid /ˈmedɪkeɪd/ *noun*

(لە ئەمریکا) یارمەتی پزشکی، دابین‌کردنی دەوا و دەرمان بۆ خەڵکانی دەستەنگ (لە medical + aid) ۞ مدیکاید

medical /ˈmedɪkl/ *adjective, noun*

adj میدیکڵ، پزشکی، نۆژداری‌یانە (کە پێویست بە نۆژداری یان هەڵدرین نەبێ): *her medical* ◊ *medical advances/care/research* ◊ *n condition/history/records* لێروانینی پزشکی، medical examination چاولێکردنی پزشکی، ۞ *adj* پزشکی، طبی *n* معاینەی پزشکی

medical certificate *noun*

بڕوانامەی نۆژداری یا پزشکی ۞ گواهی پزشکی

medical examination *noun*

لێروانین یان تێروانینی پزشکی، چاولێکردنی پزشکی ۞ معاینەی پزشکی

medical examiner *noun*

پزشکی یاسایی یان قانوونی، پشکنەری لەش (مردوو بۆ دۆزینەوەی هۆی مردنی) ۞ پزشک قانونی

medical jurisprudence *noun*

پزشکیتی یاسایی یان قانوونی، پشکنینی لەش ۞ پزشکی قانونی

medically /-kli/ *adverb*

لەباری پزشکی(یەوە): *medically fit/unfit* ۞ از نظر پزشکی

medical officer *noun*

نۆژدار یا دوکتوری هێزە چەکدارەکان، پزشکی ئەرتەش ۞ پزشک سازمانی

medical practitioner *noun*

دوکتور، پزشک ۞ پزشک

medical school *noun*

خوێندنگای پزشکی (کۆلێژ یان زانکۆ) ۞ مدرسەی پزشکی

medicament /mɪˈdɪkəm(ə)nt, US ˈmedɪk-/ *noun*

دەرمان، دەوا، داودەرمان ۞ دارو

medicamental *adjective*

دەرمانی، سەربە دەرمان ۞ دارویی

Medicare /ˈmedɪkeə(r), US -ker/ *noun*

(لە ئەمریکا) راژەوانی یان خزمەتگوزاری پزشکی، دابین‌کردنی دەوا و دەرمان بۆ خەڵکانی پیر ۞ مدیکار

medicated /ˈmedɪkeɪtɪd/ *adjective*

پزشکی، نۆژداری‌یانە ۞ طبی

medication /ˌmedɪˈkeɪʃn/ *noun*

1 دەرمـان، دەوا، دەواودەرمـان: *Are you currently taking any -tion?* 2 چارەسەری، دەرمان، تیمار ۞ 1 دارو 2 مداوا، معالجه

medicative /ˈmedɪkeɪtɪv/ *adjective*

ساڕێژکەر(ەوە)، بەساڕێژ، چاکەرەوە ۞ شفابخش

Medicean /ˌmedɪˈtʃiːən, US -ˈsiːən, meˈdiːtʃɪən/ *adjective*

مێدیسیایی: سـەربە Medici، خێزانی بەدەسەڵاتی ئیتالیایی کە بەسەر Florenceدا لە سەدەی 15دا حکومەتیان کرد ۞ مدیسیایی

medicinal /məˈdɪsɪnl/ *adjective, noun*

1 *adj* دەرمـانی، سـەربە دەرمـان یـان دەوا، دەواودەرمـانی 2 سـاڕێژکەر(ەوە)، چاکـەرەوە: *n medicinal herbs/plants* مـەتریاڵ و کەرەسەی دەرمـانی ۞ 1 *adj* دارویـی 2 شفابخش *n* مواد طبی

medicinally *adverb*

بە شێوەیەکی ساڕێژکەرەوە ۞ به طور شفابخش

medicine /ˈmedsn, US -dɪsn/ *noun*

1 پزشکی، نۆژداری، هونەر یان زانستی پزشکی: *advances in modern medicine* ◊ *study/practise medicine* ◊ *alternative* ◊ *traditional/orthodox medicine* ◊ *medicine conventional medicine* ◊ 2 دەوا، دەرمان: *Did you take your -dicine?* 3 تەڵەسم، جادوو ۞ 1 پزشکی 2 دارو 3 سحر

medicine ball *noun*

تۆپی دەرمانی یان پزشکی (بۆ راهێنان) ۞ توپ طبی

medicine chest *noun*
سنووقی (دەواو)دەرمان ⬡ صندوق دارو
medicine man *noun*, also witch-doctor
پزشک یا نۆژداری جادووگەر (ب.ت. لەنێو ئەمریکاییە رەسەنەکان)، shaman ⬡ جادوپزشک
medick /ˈmiːdɪk/ *noun*
(رووەک‌ناسی) گیامیدی: جۆرێ گیای گوڵزەرد لە تیرەی pea، بەربە alfalfa [توخم *Medicago*] (بنەڕەت: لە *medica* لاتین، لە *Mēdikē (poa)* یونانی "Median (grass)") ⬡ مدیک
medico /ˈmedɪkəʊ, US -koʊ/, *pl.* medicos = medic
medico- *prefix*
پێشگر: پزشکی، نۆژداری، پزشکی و...، نۆژداری و...: *medico-social* (بنەڕەت: لە *medicus* لاتینەوە "پزشک") ⬡ پیشوند: پزشکی، پزشکی و...
medieval /ˌmediˈiːvl, US ˌmiːd-/ *adjective*, also mediaeval
1 سەربە سەدەکانی نێوەڕاست، سەدە نێوەڕاستییەکان (دەوروبەری 1400 یان 1000—1450 پاش‌زایین): *medieval the* ◊ *architecture/castles/manuscripts* 2 *literature of the late medieval period* (خوازە) سەرەتایی، دواکەوتوو (medievally *adv*؛ بنەڕەت: لە *medium aevum* لاتینی نوێ "سەردەمی نێوەڕاست" + al-) ⬡ 1 وابسته به قرون وسطی 2 بدوی
medieval Greek (also Medieval Greek) = Middle Greek
medieval history *noun*
مێژووی سەدەکانی نێوەڕاست ⬡ تاریخ قرون وسطی
medievalism *noun*
1 داشکانەوە یان دڵبەستەیی بە سەدەکانی نێوەڕاستا 2 بیروباوەڕ، نەریت و بیروهزری سەدەکانی نێوەڕاست ⬡ 1 گرایش به قرون وسطی 2 عقاید، سنن و تفکر قرون وسطایی
medievalist *noun*
لایەنگری بیروباوەڕ، نەریت و بیروهزری سەدەکانی نێوەڕاست ⬡ طرفدار عقاید، سنن و تفکر قرون وسطایی
medieval Latin *noun*, also Medieval Latin, med. Latin
لاتینی دەوروبەری 600-1500 یان سەدەکانی نێوەڕاست ⬡ لاتین قرون وسطی
medio- = medi-
mediocracy *noun*, *pl.* mediocracies
چینێکی زاڵ کە لە خەڵکی ئاسایی پێکدێ ⬡ مدیوکراسی
mediocre /ˌmiːdiˈəʊkə(r), US -ˈoʊkər/ *adjective*
ئاسایی، دەستە، ئەندازە، نە چاک نە خراپ، مام‌ناوەند، نێوانە، لە نێوان‌دا، ئانەوتۆ، ordinary، (mediocrely *adv*) so-so ⬡ معمولی
mediocrity /ˌmiːdiˈɒkrəti, US -ˈɑːk-/ *noun*, *pl.* mediocrities
1 کەم‌هۆشی 2 مرۆی ئاسایی یان مام‌ناوەند ⬡ 1 کم‌هوشی 2 آدم معمولی
meditation /ˌmedɪˈteɪʃn/ *noun*
1 بیرکردنەوە، تێبیری، تێرامان، قووڵبوونەوە (ب.ت. لەبارەی شتە مانایییەکانەوە) 2 (meditations) تێرامانەکان، رامانەکان 3 دیناو 4 میدیتەیشن ⬡ 1 تفکر، تعمق 2 (به جمع) تأملات 3 مکاشفه 4 مدیتیشن
meditative /ˈmedɪtətɪv, US -teɪt-/ *adjective*
بیریارانە، بیرکەرەوانە، لە مالی: *a meditative* ◊ *poem She found him in a meditative* ◊ *mood* (meditativeness *n*) ⬡ متفکرانه
meditatively /ˈmedɪtətɪvli, US -teɪt-/ *adverb*
بیریارانە، هزرمەندانە ⬡ فکورانه
meditatior *noun*
بیرکەرەوە ⬡ تفکرکننده
Mediterranean /ˌmedɪtəˈreɪniən/ *adjective, noun*
adj مەدیترانەیی n 1 دەریای نێوەڕاست 2 وڵاتانی دەوروبەری دەریای نێوڕاست ⬡ *adj* مدیترانه‌ای *n* 1 دریای مدیترانه 2 کشورهای حوزه‌ی مدیترانه
Mediterranean climate *noun*
ئاووهەوای مەدیترانەیی ⬡ اقلیم مدیترانه‌ای
Mediterranean flourf moth *noun*
جۆرێ moth ی وردی بۆر یان رەش، گەراکانی مێملی بەرهەمی دەغڵ و دانن [*Anagasta kuehniella*] ⬡ نوعی پروانه
Mediterranean fruit fly *noun*
مێشی میوەخۆری مەدیتەرانەیی: جۆرێ مێشی وردی جووت‌باڵی قاوەیی زەردباوی زگ رێ‌رێ، گەراکانی لەسەر میوەی گەییو دەخۆن [*Ceratitis capitate*] ⬡ نوعی حشره
medium /ˈmiːdiəm/ *noun* (*pl.* media or mediums), *adjective*
n 1 هۆ، رێگا، کەرەسە، شت، زمان، دەزگا، وەشانە، راگەیێنە، ئامێر: *the medium of electronic/audio-visual* ◊ *radio/television Video is a good medium for* ◊ *media learning a foreign language* 2 مەڵبەند، دەوروبەر، پاتایی، مام‌ناوەندی، ناوەندی 3 ماک یان شلەیێ بۆ تیاژیان یان چاندنی زیندەوەر یان بەکتریایێ: *The bacteria were growing in a*

4 *sugar medium* شلەیی (ب.ت. ڕۆن) کە (ماکێکی) ڕەنگی لەگەڵ دەگیرێتەوە تا ڕەنگ پێکبێنێ 5 (mediums) کەسێ کە پێی وایە دەتوانێ پێوەندی لەگەڵ ڕۆح و مردووان بکا، پێوەندیگر *adj* مامناوەند، نێوەڕاست: *a man of medium height/build* ◌ *n* 1 وسیلە، رسانه 2 محیط، تعادل 3 و 4 میدیوم 5 (در جمع) واسطه *adj* متوسط

medium-dry *adjective*
(مەی و هتد) نیمچەشیرین، کەمشیرین ◌ کم‌شیرین

medium frequency *noun*
لەرەی نێوەڕاست: نێوان 300 کیلۆهێرتز و 3 مێگاهێرتز ◌ فرکانس متوسط

medium-sized *adjective*, also medium-size
ئەندازە، دەستە، نە چکۆلە و نە گەورە: *a medium-sized saucepan* ◌ اندازه‌ی معمولی

medium term *noun, adjective*
نێوانماوە، بۆ ماوەیێ ◌ میان‌مدت

medium wave *noun*
شەپۆلی نێوەڕاست (300 کیلۆهێرتز و 3 مێگاهێرتز) ◌ موج متوسط

medlar /ˈmedlə(r)/ *noun*
1 گێوژەمازنی (میوەیێکی شێوەسێوی قاوەیی ورد) 2 داری گێوژەمازنی [*Mespilus germanica*] ◌ 1 ازگیل 2 درخت ازگیل

medley /ˈmedli/ *noun, pl.* medleys
1 تێکەڵە، شتی تێکەڵوپێکەڵ، چێشتی مجێور، توورەکەی عەتار: *a -ley of flavours/smells* 2 موسیقای هەمەڕەنگ: *a medley of Beatles hits* 3 پێشبڕکێی مەلێ کە لەودا هەریەک لە ئەندامانی تیم سترۆکێکی جیاواز بەکاردێنن ◌ 1 معجون، آمیزه 2 (موسیقی) میدلی 3 نوعی شنا

medley relay *noun*
پێشبڕکێی مەلێ کە لەودا هەریەک لە ئەندامانی تیم سترۆکێکی جیاواز بەکاردێنن ◌ ریلی مدلی

Médoc /meɪˈdɒk, French medɔk/ *noun, pl.* same
جۆرێ مەی سوور، هی ناوچەی Médocی باشووری ڕۆژاوای فەرەنسە ◌ مدوک

medrese /mɛˈdrɛseɪ/ = madrasa

medulla /mɛˈdʌlə/ *noun, pl.* medullas or medullae
1 مۆخ، بڕبڕەمۆخ 2 نێرک (هی گیا) 3 شانەی نێوەوە 4 = myelin sheath (بە واتای مۆخی ئێسک، لە لاتینەوە "pith" (هەوری لاسک) یان marrow ("مۆخ") ◌ 1 مغز 2 مدولا 3 بافت درونی

medulla oblongata /ˌɒblɒŋˈɡɑːtə/ *noun, pl.* medulla oblongatas or medullae oblongatae
مۆخی درێژ(ەوەبوو) یان لاکێشەیی، پیازەمۆخ، پیازەی مۆخ: خوارترین یان دواترین بەشی مێشکی بڕبڕەداری، درێژەی spinal cord ـە (لە لاتینی نوێوە بە واتای elongated medulla) ◌ بصل‌النخاع، پیاز مغز تیره

medullary /ˈmɛdələri/ *adjective*
مۆخی، بڕبڕەمۆخی ◌ مغزی، نخاعی

medullary cavity *noun*
بۆشایی مۆخ ◌ حفره‌ی مغز استخوان

medullary cell *noun*
خانەی مۆخ ◌ سلول مغز استخوان

medullary ray *noun*
1 تیشکی مۆخی 2 = vascular ray ◌ شعاع یا پرتو مغزی

medullary sheath = myelin sheath

medullary tube *noun*
لوولە یان بۆری مۆخی ◌ لوله‌ی مغزی

medullated *noun*
مۆخدار، بەمۆخ ◌ مغزدار

medusa /mɪˈdjuːzə, -sə/ *noun, pl.* medusae /-ziː, -siː/ or medusas
1 (گیانەوەرناسی) ئەستێرەی دەریایی 2 میدۆزا، میدۆسا (Latin, from Greek Medusa لە ناوی gorgon لە میتۆلۆژی (*Medousa* یۆنانیدا، لە جیاتی قژ، ماری هەبوو ◌ 1 ستاره‌ی دریایی 2 مدوزا، مدوسا

medusoid *adjective, noun*
adj وەکوو ئەستێرەی دەریایی *n* ئەستێرەی دەریایی ◌ *adj* مانند ستاره‌ی دریایی *n* ستاره‌ی دریایی

meed /miːd/ *noun*
(کۆن) خەڵات، مز، کرێ، پاداشت ◌ جایزه، پاداش

meek /miːk/ *adjective* (meeker, meekest)
ڕام، ئارام، نەرمونیان، نەرم، سەرکز، بەسزمان، گوێڕایەڵ، گوێبیس، ملکەچ، حاڵی، بەقسەکردوو، قسەبیس، سەرکەچ، سەرداخستوو: *They hung their heads in meek submission* ◌ آرام، سربه‌راه، افتاده، مطیع

meekly /miːkli/ *adverb*
بە ئارامی، ئارام، بە نەرمی، بە هێمنی، سەرکەچانە، ملکەچانە: *He meekly did as he was told* ◌ با آرامی، به طور مطیع

meekness /miːknəs/ *noun*
نەرمی، نیانی، هێمنی، ئارامی، لەسەرەخۆیی، سەرکەچی، سەرکزی، گوێڕایەڵی، ملکەچی ◌ ملایمت، بردباری، افتادگی

meerkat /ˈmɪəkat/ *noun*
بانبانک؟، پشیلەدەریایی: جۆرێ mongoose ی چکۆلەی باشووری ئەفریکا [*Suricata suricatta* (هی بۆر) و جۆرەکانی تر] (بنەڕەت: لە هولەندی: *meer* "دەریا" + *cat* "پشیلە") ◌

میرکت

meerschaum /ˈmɪəʃɔːm, US -ʃəm/ *noun*
1 (ئەڵمانی) کەفی دەریا یان زەریا، میرشۆم: کان یان ماکێکی گڵی سپی نەرم کە لە سیلیکاتی مەنیزیۆمی ئاودار پێکهاتوو و زۆرتر لە تورکیە (یان ئاسیای بچووک) دۆزراوەتەوە 2 سەبیلەی کەفی زەریا (بنەڕەت: وەرگێراوی *kef-i-daryā* یە) ۞ 1 کف دریا 2 پیپ کف دریا

meerschaum pipe *noun*
سەبیلەی کەفی زەریا یان میرشۆمی ۞ پیپ کف دریا

meet[1] /miːt/ *noun*
1 کۆبوونەوە (شۆفیر و راوچییەکان) 2 شوێنی کۆبوونەوە، مەکۆ 3 پێشبڕکێ، بەریکانە ۞ 1 اجتماع 2 محل اجتماع 3 مسابقه

meet[2] /miːt/ *adjective*
(کۆن) گونجاو، لەبار، باش ۞ مناسب

meeting /ˈmiːtɪŋ/ *noun*
1 کۆبوونەوە، کۆبەند، کۆمبین، جڤین، دانیشتن، چەپەربەندان، مەجلیس، کۆمجڤین، کۆڕ، کۆبوونەوە، گردبوونەوە: *to have/hold/call/attend a meeting ◊ a committee/staff meeting* 2 دیدەنی، تووش، هاوبینی 3 شەڕی دەستەویەخە ۞ 1 نشست، اجلاس، گردهمایی 2 ملاقات 3 جنگ تن‌به‌تن

meeting-house /ˈmiːtɪŋ haʊs/ *noun*
پەرستگە، پەرستگە، شوێنی پاڕانەوە (کواکێرەکان: گروپێکی دینی یان ئایینی کریستانیەت) ۞ عبادت‌گاه

meeting place *noun*
شوێنی دیدەنی یان هاوبینی، مەکۆ، کۆگا، کۆگە، شوێنی یەکتربینین: *The cafe is a popular meeting place for students* ۞ محل ملاقات

meetly *adverb*
بە شێوەیەکی گونجاو ۞ به طور مناسب

meetness *noun*
گونجاوی، باش‌بوون، لێوەشاوەیی ۞ مناسب بودن

mefenamic acid *noun*
دەرمانێکی anti-inflammatory وەک $C_{15}H_{15}NO_2$ ۞ اسید مفنامیک

mefloquine /ˈmɛfləkwiːn/ *noun*
دەرمانێکی دژەمالاریایی $C_{17}H_{16}F_6N_2O$، هاوشێوەی quinine (بنەڕەت: لە *me(thyl) + fl(uor)o + (quin(olin)e* ۞ مفلوکوین

meg /meg/ *adjective, adverb*
مێگ، مێگابایت: *24-meg broadband - 50 gs of web space* ۞ مگ

mega /ˈmegə/ *adjective, adverb*
(نافەرمی) 1 *adj* زەبەلاح، زلە، فیلەتەن، گەورە، 2 *adv* excellent چاک، هەرەباش، 2 huge یەکجار، extremely: *They're mega rich* ۞ 1 *adj* عظیم‌الجثه 2 *adv* عالی فوق‌العاده

mega- /ˈmegə/ *prefix*
پێشگر: زل، کەڵە، گەورە، گاشە، یەک میلیۆن، هەزارهەزار (10^6)، مێگا: *megalith*؛ (کامپیوتێر) ئاماژە بە فاکتۆری 2^{20}: *megahertz* (بنەڕەت: لە *megas* یونانییەوە "گەورە") ۞ پیشوند: کلان، بزرگ، یک میلیون؛ مگا

megabit /ˈmegəbɪt/ *noun*
میلیۆنبیت، مێگابیت (یان دروستتر 1,048,576 bit لە هەر چرکەدا) ۞ مگابیت

megabucks /ˈmegəbʌks/ *noun, pl.*
کۆما پارە، لۆدەپارە، بارخانەی پارە، پووڵ و پارەیەکی یەکجار زۆر: *He earns megabucks* ۞ یک عالمه پول

megabyte /ˈmegəbaɪt/ *noun*
مێگابایت، (یەک) میلیۆن بایت (یان دروستتر 1,048,576 byte لە هەر چرکەدا) ۞ مگابایت

megacephalic /ˌmegəsəˈfælɪk/ *adjective*, also megacephalous
سەرزل، گاشەسەر، سەرگەورە ۞ دارای سر بزرگ

megacycle *noun*
میلیۆنسوور، میلیۆنخول، مێگاسایکل، مێگاهێرتز ۞ مگاسیکل

megadeath /ˈmegədeθ/ *noun*
مردنی بەمیلیۆن، میلیۆنی تیاچوو، میلیۆنقڕان، میلیۆنی کوژراو (لە شەڕی ناوکیدا) ۞ مرگ میلیونی

megafauna *noun*
(گیانەوەرناسی) گیانەوەرە زلەکانی ناوچە یان ژیوارگەیێکی تایبەتی یان هی سەردەمێکی زەویناسی geological period ۞ مگافونا

megafaunal *adjective*
سەربە مێگافۆنا ۞ وابسته به مگافونا

megaflop /ˈmegəflɒp, US -flɑːp/ *noun*
مێگافلۆپ (یەکەی خێرایی کامپیوتێر) ۞ مگافلوپ

megahertz /ˈmegəhɜːts, US -hɜːrts/ *noun*
میلیۆنهێرتس، میلیۆنهێرتز، مێگاهێرتس (کورتەکەی MHz) ۞ مگاهرتز

megakaryocyte *noun*
خانەی گاشەناوک: هەر خانەیێکی درشت یان زلە کە ناوکێکی پلۆچکەداری lobulated هەیە، ب.ت. لە مۆخی ئێسکدا دۆزراوەتەوە و سەرچاوەی platelet ـەکانی خوێنە، خانەیێکی درشتی مۆخی ئێسک بە ناوکێکی پل‌پلەوە، سایتۆپلازمەکەی سەرچاوەی پلەیتلێتەکانی خوێنە ۞ مگاکاریوسیت

megakaryocytic *adjective*
سەربە خانەی گاشەناوک ۞ وابسته به مگاکاریوسیت

megal(o)- *prefix*

پێشگر: گەورە، زل، گاشە، کەڵە: *megaloblast*,
megalopolis (بنەرەت: لە *megas*, *megal-*
یونانییەوە "گەورە") ۞ پیشوند: بزرگ، کلان
megalith /ˈmeɡəlɪθ/ *noun*
(شوێنەوارناسی) گاشەبەرد، گابەرد، زنار، زۆپ، کەڕا، کەمەرە، هی چاند و فەرهەنگەکانی پێش‌مێژوو prehistoric ۞ خرسنگ
megalithic /ˌmeɡəˈlɪθɪk/ *adjective*
گاشەبەردی، گابەردین، زنارین، زۆپی، زۆپین ۞ خرسنگی
megalithic architecture *noun*
ئارکیتێکچێری گاشەبەردی(نە) یان گابەردین ۞ معماری خرسنگی
megaloblast /ˈmɛɡələ(ʊ)blast/ *noun*
مێگالۆبلاست: erythroblast یکی گەورە یان درشت، خرۆکە سووریکی خوێنی نائاسایی و زلە هێندێ جۆری کەمخوێنی (ب.ت. pernicious anemia) ۞ مگالوبلاست
megaloblastic *adjective*
مێگالۆبلاستیک، سەربە مێگالۆبلاست ۞ وابسته به مگالوبلاست
megalomania /ˌmeɡələˈmeɪnɪə/ *noun*
1 خۆبەگەورەزانی، خۆبەزلزانی 2 شێتی خۆبەگەورەزانی، شێتی خۆپێزلەیی ۞ 1 خودبزرگ‌بینی 2 جنون خودبزرگ‌بینی
megalomaniac /ˌmeɡələˈmeɪnɪæk/ *adjective, noun*
خۆبەگەورەزان، خۆبەزلزان، خۆپێ‌زل، خۆپێ‌گرنگ ۞ خودبزرگ‌بین
megalopolis /ˌmɛɡəˈlɒp(ə)lɪs/ *noun*
گاشەشار، گەورەشار، یان کۆمەڵەشاریکی گەورە ۞ مگالوپلیس
megalosaurus /ˌmɛɡ(ə)lə(ʊ)ˈsɔːrəs/ *noun*
گاشەدایناسۆری گۆشتخۆری دووپێی نیوەڕاستی قۆناخی ژوراسیک Jurassic period ۞ مگالوسوروس
megamouth shark *noun*
کوسەدەم‌گاشە: جۆری کۆسە یان شارکی دەگمەنی یەکجار دەم‌زلی ددان‌تیژ [*Megachasma pelagios*] ۞ نوعی کوسه
megaohm *noun*
(کارەبا) میلیۆن‌ئۆهم ۞ مگااوهم
megaparsec *noun*
میلیۆن‌یەکی پارسێک: یەکەی پێوانی مەوداکانی بۆشایی نێوان‌کاکێشان intergalactic ۞ مگاپارسک
megaphone /ˈmeɡəfəʊn, US -foʊn/ *noun*
دەنگ‌گەورەکەر(ەوە)، مێگافۆن ۞ بلندگوی دستی
megaphonic *adjective*
سەربە megaphone ۞ وابسته به megaphone
megapixel *noun*
میلیۆن‌یەکی پیسکێل، مێگاپیکسێل ۞ مگاپیکسل
megapod /ˈmeɡəpɒd/ *adjective*
گاشەپێ، پێ‌زل، پێ‌گەورە، زل‌پێ، گەورەپێ ۞ بزرگ‌پا
megapode *noun*
پێ‌زلە: جۆری باڵندەی زلەی ئەوسترالاسیایی یان باشووری ڕۆژهەلاتی ئاسیا [خێزانی Megapodiidae: چەندین جۆرن] ۞ بزرگ‌پا
megaproject *noun*
کەڵەپرۆژە ۞ کلان‌پروژه
Megarian *adjective*
سەربە ڕێبازی فەلسەفەی سوکراتی، لە Euclid دامەزرا و گرنگە لەبەر سەرنجی وردیان لەمەڕ لۆژیکەوە ۞ مگارین
Megaric = Megarian
megaron /ˈmɛɡər(ə)n/ *noun*
1 پێش‌خانە یا هاڵی ناوەندی ماڵێکی گەورەی Mycenaean 2 ژووری پیاوان 3 تالاری پاتشایی ۞ 1 مگارون 2 اتاق مردان 3 تالار شاهی
megascopic = macroscopic
megasporangium *noun*
توورەکەسپۆری کە تەنیا پەرە بە گاشەسپۆرەکان دەدا ۞ مگااسپورانجیوم
megaspore *noun*
(ڕووەکناسی) گاشەسپۆر، گاسپۆر، گاتۆو، سپۆردان یان تۆودانی گەورە و نارەگەزی هێندێ fern ۞ مگاسپور
megasporic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە گاشەسپۆرەوە هەیە ۞ وابسته به مگاسپور
megasporogenesis *noun*
پێکهاتن و پێگەیشتنی یان گەیین و فرازی‌بوونی maturation گاشەسپۆری ۞ مگاسپوروژنیز، مگاسپوروژنسیس
megasporophyll *noun*
(ڕووەکناسی) گاشەگەڵای سپۆرهێنەر، سپۆرۆفیلێ کە تەنیا پەرە بە توورەکەسپۆرەکان دەدا ۞ برگ بزرگ و هاگ‌آور
megass /məˈɡæs/ *noun*
تلتەی قامیشی شەکر ۞ تفالەی نیشکر
megastar /ˈmeɡəstɑː(r)/ *noun*
(تافەرمی) کەڵەئەستێرە (گۆرانی‌بێژ یان ئەکتەر) ۞ مگاستار
megastructure *noun*
کەڵەپێکهاتە، گاشەپێکهاتە، گاپێکهاتە، کەڵەدارشتە ۞ ابرسازه
megstore /ˈmeɡəstɔː(r)/ *noun*
گەورەفرۆشگا، کەڵەفرۆشگە ۞ مگااستور
megatherium /ˌmɛɡəˈθɪərɪəm/ *noun, pl.* -egatheriums or megatheria
گا(تا)زەڵ؟: جۆری sloth ی عەرزی گەورەی

قرتیکـــەوتووی قۆناخـــەکانی Pliocene و Pleistocene ۞ مگاتریم

megaton /'megətʌn/ *noun*
میگـاتۆن، گاشـەتۆن، گـاتۆن، کەلـەتۆن (هێـزی تەقینـەوە بەرامبـەر بـە یـەک میلیۆن تۆن TNT) ۞ مگاتن

megavitamin *adjective*
پێکهاتوو لە دۆزێکی یەکجار زۆری ڤیتامینەکان ۞ مگاویتامین

megavitamins *noun, pl.*
بڕێکی زۆری ڤیتامینەکان ۞ مگاویتامینس

megavolt *noun*
میگاڤـۆلت، میلیـۆنڤۆلـت (کورتـە: MV) ۞ مگاولت

megawatt /'megəwɒt, US -wɑ:t/ *noun*
میلیۆنوات، هەزازهەزاروات، میگـاوات (کورتە: MW) ۞ مگاوات

Megger /'megə/ *noun*
ئـامێری پێـوانی بەرهەڵـــتی insulation ی ئێلیکتریکی ۞ مجر

megilp /mə'gɪlp/ *noun*, also magilp
تێکەڵەیێ لە جەوکی مەستەکی و ڕۆنی بەمووانە بە ڕەنگی ڕۆنییەکانەوە زیاد دەکرا (لە سـەدەی نۆزدە بەکاردێنرا) ۞ مگیلپ

megohm /'megəʊm/ *noun*
یەکـەی بەرهەڵـــتی ئێلیکتریکـی، بەرامبـەر بـە میلیۆننۆهم ۞ مگاوهم

megrim[1] /'mi:grɪm/ *noun*
1 لاسـەریشە، میگـریم 2 سـەرەگێژە، سـەرەخولە (ئەسپ) 3 (migrims) دلـتەنگی ۞ 1 میگریم 2 سرگیجه 3 (در جمع) افسردگی

megrim[2] /'mi:grɪm/ *noun*
1 پانەماسـی ئاوەقوولـەکانی کـەناری ئـاتلانتیکی ئـەوروپایی [*Lepidorhombus whiffiagonis*] 2 = scaldfish ۞ میگریم

Meiji /'meɪdʒi/ *noun*
سەربە سەردەمی (1868-1912)، کاتێ ژاپۆن لـە لایـەن ئیمپراتـۆر Meiji Tenno بـەڕێوەدەبرا و (ژاپـۆن) دەسـی دایـە وەرگـۆڕانێکی پێـشەسازی (بنەڕەت: لـە ژاپۆنییـەوە "بـە واتـای حکومـەتی ڕۆشنبیر") ۞ میجی

meiosis /maɪ'əʊsɪs, US -'oʊs-/ *noun, pl.* meioses /-si:z/
1 (خانـە) کەمـە دابـەشبـوون، دابـەشبـوونی کەمبوونەوەیی، کەرتبوونی کەمبوونـەوەیی 2 = litotes ۞ 1 تقسیم کاهشی 2 = litotes

meiotic *adjective*
سەربە meiosis (meiotically *adv*) ۞ وابســتە بە meiosis

meishi *noun*
مێیشی، کارتی کار ۞ میشی

Meissen /'maɪs(ə)n/ *noun*
مایسێن، مایسن: جۆرێ چینی سەختی باش، لە Meissen ی ئالمان (نزیک Dresden) تا سالی 1710 بەرهەن دێنرا ۞ مایسن

Meistersinger /'maɪstəsɪŋə/ *noun, pl.* same or Meistersingers
مایستێرسینگێر: ئەندامی تیرەی موسیقازەنان و هۆنەرانی لیریکی ئەلمانی کە لە سـەدەی 12 ەوە تا 17 گەشەیان سەند ۞ مایسترسینگر

meitnerium /maɪt'nɪərɪəm/ *noun*
مایتنێریۆم (بـە ژ.گ. 109، ن. Mt؛ بنـەڕەت: لـە نـاوی فیزیـکزانی سـویدی Lise *Meitner*) ۞ مایتنریم

melamine /'meləmi:n/ *noun*
مەلامین، مێلامین: 1 ئاوێتەیێکی کریـستالی سپی $C_3H_6N_6$، بـە خـالـی تـوانـەوەی بـالا، ب.ت. لـە بواری جەوکی مەلامیندا بەکاردێنرێ 2 جەوکی مەلامین یان پلاسـتیکێ کە بەهۆی فرەپارژاندنی ئەمە لەگەڵ formaldehyde سازدەبێ ۞ ملامین

melan(o)- *prefix*
پێشگر: ڕەش؛ ڕەشینە: *melanic*، *melanocyte*، *melanin*، *melanophore* (بنەڕەت: لە *melas*، *melan* یۆنانییەوە) ۞ پیشوند: سیاه؛ مشکینه

melancholia /ˌmelən'kəʊliə, US -'koʊ-/ *noun*
نەخۆشـی مالیخولیـا یـان مـاخۆلان، نەخۆشـی دلتەنگی، مرووز ۞ بیماری مالیخولیا

melancholic /ˌmelən'kɒlɪk, US -'kɑ:l-/ *adjective*
مـاخۆلانی، دلـتەنگ (melancholically *adv*) ۞ مالیخولیایی

melancholy /'melənkəli, -kɒli, US -kɑ:li/ *noun, adjective*
n 1 ماخۆلان، دلـتەنگی، ئەسپەک؟ 2 = black bile *adj* دلتەنگ، مات، کز، خـەمبار، خـەماوی، دلتەنگ(کەر) ۞ *n* مالیخولیا *adj* افسـرده، غمانگیز

Melanesian /ˌmelə'ni:zɪ(ə)n, -ʒ(ə)n/ *noun, adjective*
n 1 دانیـــشتووی هەرێـــەک لـــە دورگـــەکانی Melanesia لە ڕۆژاوای پاسیفیک 2 هەرێەک لە زمانەکانی مێلانێسایی (مەلانەسـایی) *adj* سەربە مێلانێسیا، خەڵکەکانی یا زمانەکەیان ۞ ملانسیایی

mélange /meɪ'lɑ:nʒ/ *noun*
(فەرەنسـی) تێکەڵە، شتی تێکەڵوپێکەڵ، چێشتی مجێور ۞ معجون، آمیزه

melanic /mɪ'lanɪk/ *adjective, noun*
1 ڕەش 2 = melanotic 3 سـەربە melanism ۞ 1 سیاه 2 و 3 ملانیک

melanin /'melənɪn/ *noun*
ڕەشێنە، ڕەشـینە، ڕەشـێنک: ڕەنگێکـی ڕەش لـە پێـست، قژ، چـاو و هـتد مرۆڤ و گیانـەوەران کـە

دەبێتەهۆی گۆڕینی پێست لەبەر خۆرا ۞ مشکینە

melanism /ˈmɛlənɪz(ə)m/ *noun*
ڕەشی پێست (melanistic *adj*) ۞ سیاهی بشره

melanite *noun*
لەعلێکی andradite ڕەش، لەعلەڕەشە (melanitic *adj*) ۞ نوعی لعل

melanocyte /ˈmɛlənə(ʊ)ˌsʌɪt, US mɪˈlanə(ʊ)-/ *noun*
ڕەشەخانە: خانەی ڕەشینەپێکهێنی گەیو، ب.ت. لە پێستا ۞ ملانوسیت

melanocyte-stimulating hormone *noun, abbreviation* MSH
هۆرمۆنی ڕەشەخانەبزوێنەر یان تاودەری ڕەشەخانە: چەندین هۆرمۆنی بڕبڕەداران کە لەسەر ڕەنگی موو و پێست کاریگەری هەیە ۞ ملانوسیت

melanogen *adjective*
پێکهێنەری میلانین، میلانین‌پێکهێن، ڕەشینەپێکهێن، ڕەشینەساز ۞ ملانین‌زا

melanogenesis *noun*
پێکهاتنی میلانین، میلانین‌پێکهێنی، ڕەشینەپێکهێنی ۞ ملانین‌زایی

melanoid /ˈmɛlənɔɪd/ *adjective*
ڕەش، ڕەش‌تاڵە، سەوزە ۞ سیاه، سیاەچردە

melanoma /ˌmɛləˈnəʊmə, US -ˈnoʊmə/ *noun, pl.* melanomata or -as
ڕەشۆما، لوو یان تومۆرێ لەسەر پێستی مرۆڤ کە شێرپەنجەی لێدەکەوێتەوە ۞ ملانوما

melanophore *noun*
ڕەشینەدار: خانەیێکی ڕەشینەدار melanin-containing ب.ت. هی ماسییەکان، وشکاوەکییەکان و خشۆکەکان ۞ ملانوفور

melanosis /ˌmɛləˈnəʊsɪs/ *noun, pl.* melanoses
(پزشکی) زۆردەردان یان بەرهەم‌هێنانی melanin لە پێست یا شانەیێکی ترا (melanotic *adj*: سەربە مێلانۆز) ۞ ملانوز، ملانوسیس

melanosome *noun*
ڕەشینەتەن: ئەندامژە یان دەنکۆڵەی granule ڕەشینەساز لە ڕەش‌خانەیی melanocyte ۞ ملانوزوم

melanuria *noun*
میزەڕەشە ۞ ادرار سیاه

melaphyre *noun*
ڕەشەبەردی ئاگرین ۞ ملافیر

melatonin /ˌmɛləˈtəʊnɪn, US -ˈtoʊ-/ *noun*
(زیندەکیمیا) میلاتونین: هۆرمۆنی کە دەبێتە هۆی گۆڕان لە ڕەنگی پێستدا؛ هۆرمۆنێکی بڕبڕەداری vertebrate کە لە لایەن serotonin ـەوە بەرهەم دێ و بەهۆی pineal gland دەردەدرێ ۞ ملاتونین

Melba sause *noun*
سۆسی مێلبا ۞ سس ملبا

Melbatoast *noun*
جۆرێ پەلەپفەی وشک و ناسک کە زوو ورد دەبێ ۞ ملباتوست

Melchite *noun,* also Melkite
1 ئەندامی کۆمەڵەی Uniate 2 میسری سەربە کلێسەی ئۆرتۆدۆکسی ڕۆمی ڕۆژهەڵات ۞ ملکایت

Melchizdek *noun, adjective*
n شاکاهینی ئورشەلیم کە لە ئیبراهیم دەویەکی وەرگرت *adj* سەربە تیرەی بەرزتری قەشەکانی مۆرمۆرن Mormon ۞ ملکی صدق

melee /ˈmeleɪ, US ˈmeɪleɪ/ *noun*
1 ئاپۆرە، چڕەبەندان، شلوقی، جەنجاڵی، ئاڵۆزایی، تێ‌ڕژاوی، ئاژاوە، پشێوی، بگرەوبەردە، کێشمەکێش، شەڕوهەرا، ئامبازبوون، ئاوقەبوون 2 شەڕی دەستەویەخە ۞ 1 ازدحام، غوغا، بزن‌بزن، زدوخورد 2 جنگ تن به تن

melic /ˈmɛlɪk/ *adjective*
مێلیک: سەربە هەڵبەستی غەنایی یا لیریکی یۆنانی سەدەکانی شەش و حەوتی پێش‌زایین (بنەڕەت: لە melikos یۆنانی، لە melos "گۆرانی") ۞ ملیک

melic grass *noun,* also onion grass
(ڕووەکناسی) گەنم‌گیاو، پووار ۞ ملیکا

melick *noun*
گیایێ بە گوڵۆچکەی مەیلەو ئەرخەوانی [توخم *Melica*] ۞ نوعی گیاه

melilot /ˈmɛlɪlɒt/ *noun*
(ڕووەکناسی) کەنێرە، کنێرە، شاگوڵبەند، ڕیحانەگیا، گوڵبەندی پاشا، بۆخۆشکە [توخم *Melilotus*] ۞ اکلیل‌الملک

melinite *noun*
تەقەمەنی بەهێز ۞ مادەی منفجرەی قوی

melioration /miːlɪəˈreɪʃn/ *noun*
باش‌کردن، چاک‌بوونەوە، چاک‌کردن، گەشەپێدان، چاک‌سازی (meliorator *n*) ۞ بهبود، اصلاح

meliorative *adjective*
باشەوەبوو، چاکەوەبوو، چاترەوەبوو ۞ بهبودیابندە، بهترشوندە

meliorism /ˈmiːlɪərɪz(ə)m/ *noun*
(فەلسەفە) باوەڕ بە باش‌تربوونی جیهان، باش‌ترباوەڕی، ئەو باوەڕە کە جیهان بە هەوڵی مرۆڤ دەتوانێ باش‌تر بێ ۞ بهبودگرایی

meliorist /ˈmiːlɪərɪst/ *noun*
باوەڕمەند بە باش‌تربوونی جیهان، باش‌ترباوەڕ ۞ بهبودگرا

melioristic *adjective*
باش‌ترباوەڕییانە، سەربە باش‌ترباوەڕی ۞ بهبودگرایانە

melisma /mɪˈlɪzmə/ *noun, pl.* melismas or melismata /-mətə/

(موسیقا) 1 کۆمەڵێ لە نۆتەکان (یان ئاوازەکان) کە بۆ تاکە بڕگەیێکی دەق دەوترێن، وەک لە plainsong دا 2 = cadenza ۞ ملیسما، میلیزما

melismatic *adjective*

سەربە یان پێوەندی بە میلیزماوە هەیە ۞ ملیسماتیک، میلیزماتیک

melliferous /mɛ'lɪf(ə)rəs/ *adjective*

هەنگویندار، هەنگوینگر، هەنگوینهێنەر ۞ عسلدار

mellifluence /mə'lɪfu:əns/ *noun*

خۆش‌ئاوازی، بەسۆزی، نەرمی، خۆشی، بلاوێنی، شیرینی ۞ دلنشینی، خوش‌اهنگی

mellifluent / mə'lɪfu:əns/ *adjective*

خۆش‌ئاواز، بەسۆز، خۆش، نەرم، بلاوێن، نەرم، شیرین، mellifluous (mellifluently /   / mə'lɪfu:ənsli/ *adv*) ۞ خوش‌آهنگ، دلنشین

mellifluous /me'lɪfluəs/ *adjective*

خۆش‌ئاواز، بەسۆز، خۆش، بلاوێن، نەرم، شیرین: (mellifluousness *n*) *a mellifluous voice* ۞ خوش‌آهنگ، دلنشین

mellifluously /me'lɪfluəsli/ *adverb*

بە شێوەیەکی خۆش‌ئاواز، بلاوێنانە ۞ بە طور خوش‌اهنگ

mellophone /'mɛləfəʊn/ *noun*

ئامێرێکی زەردین، شێوەی French horn ی ئۆرکێسترایی دەدا، لە بواری سەربازی یان سازبەندا لێدەدرێ ۞ ملوفون

mellotron /'mɛlətrɒn/ *noun*

ئامێرێکی کەیبۆردی ئێلیکترۆنیک ۞ ملوترون

mellow /'meləʊ, US -loʊ/ *adjective* (mellower, mellowest)

1 گەیشتوو، گەیو، شیرین، پڕئاو، پوخت 2 (ڕەنگ) شاد، گەش: *mellow autumn colours* 3 پێگەیشتوو، ڕەسیدە 4 زیر، ژیرانە 5 (دەنگ) خۆش، نەرم، بەسۆز، بلاوێن 6 نیوەمەست، سەرخۆش، سەرمەست 7 (زەوی) پڕمایە، بەقەوەت، مایەدار، مایەوەر ۞ 1 رسیدە 2 (رنگ) شاد 3 بالغ 4 معقول 5 دلنشین، ملایم 6 شنگول 7 قوت‌دار

mellowly /'meləʊli, US -loʊli/ *adverb*

بە شێوەیەکی نەرم، نەرم ۞ بە طور ملایم

mellowness /'meləʊnəs, US -loʊnəs/ *noun*

1 گەیوی، پوختی، نەرمی، شیرینی، پڕئاوی 2 بلاوێنی، خۆشی ۞ 1 رسیدگی 2ملایمت، دلنشینی

melodeon /mɪ'ləʊdɪən/ *noun*, also melodion

1 جۆرێ ئاکۆردیۆنی چکۆلەی بنەچەک ئەڵمانی 2 جۆرێ ئۆرگی چکۆلەی باوی سەدەی 19، شێوەی harmonium دەدا ۞ ملودیون

melodic /mə'lɒdɪk, US -'lɑ:d-/ *adjective*

خۆش‌ئاواز، موسیقایی، ئاوازین، سەربە مێلۆدی، مێلۆدیک: *The -lodic line is carried by the two clarinets* ۞ خوش‌آهنگ، وابستە بە ملودی

melodica /mə'lɒdɪkə, US -'lɑ:d-/ *noun*

مێلۆدیکا: ئامێرێکی موسیقایی بە کەیبۆرد و بەشێکەوە کە دەتوانێ فووی پیابکەی ۞ ملودیکا

melodically *adverb*

خۆش‌ئاوازانە، بە شێوەیەکی موسیقایی ۞ بە طور خوش‌آهنگ

melodious /mə'ləʊdiəs, US -'loʊ-/ *adjective*

خۆش‌ئاواز، موسیقایی، ئاوازین: *a rich melodious voice* ۞ خوش‌آهنگ

melodiously /mə'ləʊdiəsli, US -'loʊ-/ *adverb*

خۆش‌ئاوازانە، بە شێوەیەکی موسیقایی ۞ بە طور خوش‌آهنگ

melodiousness /mə'ləʊdiəsnəs, US -'loʊ-/ *noun*

خۆش‌ئاوازی، موسیقایی‌بوون ۞ خوش‌آهنگی

melodist /'melədɪst/ *noun*

1 ئاوازدانەر 2 (کۆن) گۆرانی‌بێژ ۞ 1 آهنگ‌ساز 2 خوانندە

melodrama /'melədrɑ:mə/ *noun*

مێلۆدرام: *Instead of tragedy, we got melodrama* ۞ ملودرام

melodramatic /ˌmelədrə'mætɪk/ *adjective*

سەربە مێلۆدرام، مێلۆدرامایی، بەسۆز ۞ وابستە بە ملودرام

melodramatically /-kli/ *adverb*

بە شێوەیەکی بەسۆز ۞ بە طور احساساتی

melodramatics *noun, pl.*

شانۆنامەی مێلۆدرامایی یان بەسۆز: *Let's have no more melodramatics, if you don't mind* ۞ نمایش‌نامەی ملودرامی

melody /'melədi/ *noun, pl.* melodies

1 مێلۆدی، ئاواز 2 هەوا، بەستە، بەند، ئاهەنگ، گۆرانی، ستران (لەگەڵ ئاوازێکی روون و سادە) ۞ 1 ملودی 2 آهنگ، ترانە

melon /'melən/ *noun*

1 کاڵەک، قەرپوز، گندۆرە 2 بڕکەی کاڵەک 3 [*Cucumis melo subsp. melo*] (گیانەوەرناسی) تۆپەڵەیێکی مێوینی سەری هێندێ نەهەنگی ددان‌دار کە باوەڕ وایە پێوەندی بە ئامازە دەنگی‌یەکانەوە هەبێ 4 نەو خێر و قازانجە زیادی‌یانەی کە دەبێ لە نێوان خاوەن‌بەشەکان دابەش بکرێ ۞ 1 خربزە 2 بوتەی خربزە 3 و 4 ملون

melon-bed /'melən bed/ *noun*

کاڵەکەجاڕ، کاڵەکەدێم، بێستان، کیار ۞ خربزەزار

melphalan *noun*
میلفـــــالان: دەرمــــــانێکی antineoplastic
(C$_{13}$H$_{18}$Cl$_2$N$_2$O$_2$) ◌ ملفالان
Melpomene *noun*, Latin, from Greek *Melpomenē*
میلپۆمێن (← Muse ی کارەسات، لە میتۆلۆژی یۆنانیدا) ◌ ملپومن
melt /mɛlt *noun*
1 تواندنەوە، شلکردنەوە 2 کانزای تواوە 3 بڕ و ئەندازەی تواوە لە جاریکدا ◌ 1 گدازش 2 فلز گداخته 3 مقدار گداخته در یک مرحله
meltability /ˌmɛltəˈbɪlətɪ/ *noun*
لەتوانـــــــەوەهاتوویی، شـــــــلەوەبوویی ◌ گدازش‌پذیری، قابلیت ذوب
meltable /ˈmɛltəbl/ *adjective*
لەتوانەوەهاتوو، شلەوەبوو، تواوە، دەتوێتەوە ◌ گدازش‌پذیر، قابل ذوب
meltdown /ˈmɛltdaʊn/ *noun*
1 (ریاکتۆری ناوکی) توانەوەی ناوکی ناوەندی (کە رادیۆئەکتیڤیتی ئازاد دەبێ) 2 (خوازە) داکەوتن، دابەزین، لێکهەڵوەشان: *The country is in economic -own* ◌ 1 گداخت هسته‌ی مرکزی 2 (مجازی) سقوط، فروپاشی
melted *adjective*
شلەوەبوو، تواو، چووەوە ◌ آب‌شده
meltemi /mɛlˈtɛmi/ *noun*
بـــایێکی وشـــکی رووەو بـــاکووری رۆژاوا، بەدرێژایی هاوین، لە رۆژهەڵاتی مەدیتەرانە ◌ نوعی باد
melting /ˈmɛltɪŋ/ *adjective*
خـــۆش، نـــەرم، نیـــان، بەســـۆز، بـــەرەحم، پڕخۆشەویـــــستی، delicate ,tender: *his a love song's melting lyric* ◊ *melting eyes* ◌ خوشایند، نرم
meltingly *adverb*
بە شێوەیەکی نەرم و خۆش ◌ به طور خوشایند
melting-point *noun*
خاڵی شلەوەبوون یان شلبوونەوە، خاڵی توانەوە ◌ نقطه‌ی ذوب
melting-pot *noun*
1 (تواندنـەوەی کانزا) بۆتە، رێـژە، مەنجەڵی توانەوە، دریجە 2 تێکەڵە، هەرەمە ◌ 1 بوته 2 مخلوط، معجون
melton *noun*
جۆرێ پارچەی پەشمی قورس ◌ ملتون
meltwater *noun*, also meltwaters
تو(و)اوکاو، بەفراو، ئاوی بەفر و سەهۆڵ، ب.ت. glacier ◌ ملت‌واتر
mem[1] *noun*
میم، میم: سێزدەیەمین پیتی ئاوبێی عیبری (واتا: ئاو، "m") ◌ مم، میم

mem[2] = 1 member 2 memoir 3 memorial
member /ˈmɛmbə(r)/ *noun*
1 ئەندام، ئەندامی لەش، ئازا: *a member of characteristics* ◊ *staff/society/the family* ◊ *common to all members of the species a meeting of* ◊ *party/union members* 2 ئەندامی نێرینە *member countries/states* پیـاو، دەزگـا، چـووک (لـەبـەر ئـەوە نـەوتـری "penis") 3 (لە بریتانیا) نوێنەر یان ئەندامی پەرلەمان، ئەندامی ئەنجومەنی ژێرین 4 بەش، پشک، کەرت، لق، لک 5 فەرمانبەر، کارکەر ◌ 1 عضو، همونـد، عضو بدن 2 آلـت تناسـلی مـرد 3 (بریتانیا) عضو پرلمان 4 بخش، جزء، شاخه 5 کارمند
Member of Congress *noun*
(لە ئەمریکا) ئەندامی کۆنگریس، نوێنەری کۆنگریس ◌ نماینده‌ی کنگره
Member of Parliament *noun*
ئەندامی ئەنجومەنی ژێرین، نوێنەری پەرلەمان ◌ نماینده‌ی پرلمان
membership /ˈmɛmbəʃɪp, US -bərʃ-/ *noun*
ئەندامێتی، ئەندامان ◌ عضویت، اعضا
membranaceous /ˈmɛmbrənəs/ *adjective*
پەردەیی ◌ غشایی
membrane /ˈmɛmbreɪn/ *noun*
1 (توێکاری و گیانەوەرناسی) پەردە، کاژێ، پێست، لوخ، ئەتەم 2 تێکە یان پارچەیێ لە کەوڵ و پێست کە بۆ تۆمار بەکاردێنرێ 3 هەر مەتریالێکی نەرم pliable و ناسک کە وەک پالێوک، جیاگەر separator یان زرینگێنە resonator بەکاردێنرێ 4 (زیندە(وەر)ناسی) دووتوێی لیپید و پرۆتێینەکان کە رادە و سنووری خانە cell و ئەندامژەکان organelle پێکدێنێ؛ پەردەی دەرەکی خانەکان membraned *adj*؛ membraneless *adj* بنەڕەت: لە *membrane* لاتین، لە *membrum* ("limb") ◌ 1 شامه، غشاء 2، 3 و 4 ممبران
membrane bone *noun*
ئێسکی پەردەیی ◌ استخوان غشایی
membrane filter *noun*
پالێوکەپەردە، پالێوکی پەردەیی ◌ صافی غشایی
membranous /ˈmɛmbrənəs/ *adjective*
پەردەیی، پەردەئاسا، شێوەپەردە: *membranous membranous croup* ◊ *leaves* (membranously *adv*) ◌ غشایی، غشاءمانند
membranous labyrinth = labyrinth
membrum virile /ˌmɛmbrəm vɪˈrʌɪli, vɪˈriːli/ *noun*
(کۆن) حەیتار، حەیتە، دەزگا، خەرەزەنگ؟، ئەندامی نێرینە (لە لاتینەوە ئەندامی نێرینە male member) ◌ آلت مردی

meme /mi:m/ *noun*
(زینده(وه ر)ناسی) لاسایه: توخمێکی element چاندی cultural یان ڕەفتاری behavioural که به ڕێگای لاسایی‌یه‌وه imitation یان به‌هۆی نابۆماوه‌یی‌یه‌وه له که‌سێکه‌وه بۆ یه‌کێکی تر را راده‌گوێزرێ؛ بیر، هه‌لس‌وکه‌وت، شێواز یان شتی وا که له که‌سێکه‌وه بۆ که‌سێکی تر له‌نێو فه‌رهه‌نگێکدا راده‌گوێزرێ (یان ده‌ته‌نرێته‌وه)، memetic *adj*؛ بنه‌ڕەت: له *mimēma* یۆنانی "شتێ که لاسایی کراوه‌ته‌وه") ◊ میم

memento /mə'mentəʊ, US -toʊ/ *noun, pl.* mementos or mementoes
یادگاری، یادگار، نیشانه، souvenir ◊ یادگاری

memento mori /mɪ,mentəʊ 'mɔ:ri, US -raɪ/ *noun, pl.* same
شتێ که مرۆڤ وه‌بیری مردن ده‌خاته‌وه ◊ میمنتو موری

Memnon *noun*, Greek *Memnōn*
مێمنۆن: پادشایێکی ئه‌تیۆپیایی که له دوایین قۆناخی شه‌ڕی ترۆجاندا به ده‌ستی ئه‌کیلیز Achilles ده‌کوژرێ ◊ ممنون

memo /'meməʊ, US -moʊ/ *noun*, also memorandum, *pl.* memos
(نافه‌رمی) یادنامه، تێبینی ◊ یادداشت

memoir /'memwɑ:(r)/ *noun*
1 ژیان‌نامه، بیرنامه، بیره‌وه‌ری، memorandum 2 biography بابه‌تی زانستی = report 3 ◊ 1 زندگی‌نامه، خاطره 2 مقاله‌ی علمی

memoirs *noun, pl.*
1 ژیان‌نامه‌ی خۆ، autobiography 2 بیره‌وه‌ری(یه‌کان) 3 ڕووداوه‌کان، بوویه‌ره‌کان؛ یادداشته‌کان، بیرنامه‌کان ◊ 1 زندگی‌نامه‌ی شخصی 2 خاطرات 3 وقایع؛ یادداشت‌ها

memorabilia /,memərə'bɪliə/ *noun, pl.*
یادگاری‌یه‌کان ◊ یادگاری‌ها

memorability /memorə'bɪləti/ *noun*
له‌بیره‌وه‌نه‌چوویی، خۆشی، به ئاسانی بیرخراوی ◊ فراموش‌ناپذیری

memorable /'memərəbl *adjective*
له‌بیره‌وه‌نه‌چوویی، فه‌رامۆش‌نه‌کراو، زووه‌بیرکه‌وتوو، خۆش، به ئاسانی بیرخراو، نائاسایی، به‌رچاو، دیار، تایبه‌تی، notable: *a memorable occasion* ◊ فراموش‌ناپذیر، خاص

memorably /-əbli/ *adverb*
له‌بیره‌وه‌نه‌چووانه، فه‌رامۆش‌نه‌کراوانه، له‌بیر ناچێته‌وه، به شێوه‌یه‌کی له‌بیره‌وه‌نه‌چوو ◊ به طور فراموش‌ناپذیر

memorandum /,memə'rændəm/ *noun, pl.* memoranda or -orandums
1 تێبینی، یادنامه: *an internal -morandum* 2 *leaks of confidential memoranda* ◊ رێکه‌وتن‌نامه، نامه (نافه‌رمی، که هێشتا به شێوه‌یه‌کی فه‌رمی ئاماده و مۆر نه‌کراوه): *The two sides have signed a memorandum of understanding aimed at ending the conflict* 3 راپۆر 4 پێشنیاز، پێشنیار ◊ 1 یادداشت 2 توافق‌نامه 3 گزارش 4 پیشنهاد

memorial /mə'mɔ:riəl/ *noun, adjective*
1 *n* یاد، یادکردنه‌وه، بیرئانین، بیرکه‌وتنه‌وه 2 شتی یادگاری، یادگار، مۆنۆمێنت، میل 3 ئاهه‌نگی یادکردنه‌وه، ڕێوڕه‌سمی وه‌بیرهێنانه‌وه 4 تۆماری نوسراو *adj* سه‌ربه یاده‌وه‌ری: - *a* ◊ *orial statue/plaque/prize the John F Kennedy Memorial Hospital* 1 *n* ◊ یادبود 2 بنای یادبود 3 یادواره 4 موریال *adj* وابسته به حافظه، موریال

Memorial Day *noun*
(له ئه‌مریکا: دوایین دووشه‌ممه‌ی مانگی مایس) ڕۆژی یادکردنه‌وه‌ی شه‌هیدانی شه‌ڕ ◊ روز یادبود

memorization *noun*
له‌به‌رکردن، له‌مێشکاراگرتن، له‌بیرداراگرتن، فێربوون، گرتنه‌گوێ ◊ به یادسپاری

memorizer *noun*
له‌به‌رکه‌ر، له‌مێشکاراگر، له‌بیرداراگر، له‌گوێ‌گر ◊ به یادسپار

memory /'meməri/ *noun, pl.* memories
1 یاده‌وه‌ری، (کامپیوتێر) یادگه 2 بیره‌وه‌ری، یادگار، بیر، فیر، بەر، هۆش، زه‌ین، یاد 3 ناوبانگ ◊ 1 حافظه 2 خاطره، ذهن 3 شهرت

memory bank *noun*
بانکی یادگه (به‌شێ له ده‌زگای کامپیوتێری گه‌وره که زانیاری هه‌ڵده‌گرێ) ◊ بانک حافظه

memory book – scrapbook

memory card *noun*
کارتی مێموری، مێموری کارت: که‌ره‌سه یان شتێکی ئێلێکترۆنی که بۆ زانیاری تیاهه‌ڵگرتنه‌وه به‌کاردێنرێ، و ب.ت. له‌گه‌ڵ دووربینی دیجیتالی، موبایل، موزیک پلەیەر و هتد به‌کاردێنرێ ◊ مموری کارت

memory hog *noun*
مێموری‌هاگ (= به‌رنامه‌یه‌کی کامپیوتێری که یادگه‌یه‌کی زۆر به‌کاردێنێ) ◊ هاگ مموری

memory lane *noun*, a trip/walk down memory lane
بیره‌وه‌ری زوو یان کۆن، یاد و بیره‌وه‌ری رابردوو، که‌وتنه یاد و بیره‌وری زووه‌وه (یان رابردوو): *Visiting my old school was a real trip down memory lane* ◊ خاطرات گذشته (افتادن)

memory stick *noun*, also flash drive
ئامێرێکی مێموری چکۆله که ده‌توانێ زانیاری له‌سه‌ر هه‌ڵبگیرێته‌وه و له کامپیوتێرێکه‌وه بۆ

یەکێکی تر رابگوێزرێ ◌ مموری استیک

memsahib /'memsɑ:b/ *noun*
(لە هیندوستان) ژنانی ئەوروپایی ◌ زنان اروپایی

men = plural form of man

menace /'menəs/ *noun*
1 مەترسی، هەڕەشە، گوڕەشە، گەف، نەهێو، تاپاڵ 2 هەراسانکردن، بەربینگگرتن 3 مایەی سەرێشە، ملۆزم (ج مروڤ یان چ شت) 4 (ماف) ترساندن، هەڕەشە(وگوڕەشە؛ بنەڕەت: بە ڕێگای فەرەنسی کۆن لە late Latin *minacia* لە *minax*، *minac-* "هەڕەشەکەر"، لە *minae* "threats") ◌ 1 خطر، تهدید 2 مزاحمت 3 مزاحم 4 (حقوق) ارعاب

menacing /'menəsɪŋ/ *adjective*
هەڕەشاوی، هەڕەشەییانە، پڕمەترسی، هەڕەشەمەند، جێی ترس: *a menacing face/tone* :menacingly /'menəsɪŋli/ *adv*) بە شێوەیەکی هەڕەشاوی، هەڕەشەمەندانە، پڕمەترسییانە، هەڵکوتهەڵکوت: *The thunder growled menacingly* ◌ تهدیدآمیز، مخاطرەآمیز

menadione *noun*, also vitamin K3
جۆرێ گەردەی کریستاڵی زەردی دەسکرد $C_{11}H_8O_2$، لە ناودا دەتوێتەوە و وەک تەواوکەرێکی ڤیتامین K بەکاردێنرێ ◌ منادیون

ménage /meɪ'nɑ:ʒ/ *noun*
(لە فەرەنسەوە، فەرمی یان بە شۆخی) خێزان، خاو و خێزان، بنەماڵە، ماڵبات، ئەندامانی ماڵێ، household ◌ خانوادە، اهل خانه

ménage à trois /ˌmeɪnɑ:ʒ ɑ:, 'trwʌ/ *noun, pl.* ménages à trois pronunc. same
هاوجێیی سێکەسە، پێوەندی سێکسی سیانە ◌ رابطەی جنسی سەنفرە

menagerie /mə'nædʒəri/ *noun*
1 پیشانگای گیانەوەرانی کێوی 2 پۆل یان ڕەوەی ئاژەڵە کێوییەکان 3 باخچەی ئاژەڵان ◌ 1 نمایشگاه وحوش 2 مجموعەی حیوانات وحشی 3 باغ وحش

menaquinone /ˌmenə'kwɪnəʊn/ *noun*
(زیندەکیمیا) ڤیتامین K، ئاوێتەیێ کە لە لایەن بەکتریای ریخۆڵەوە سازدەبێ و بۆ ڕەوتی مەیینی خوێن شتێکی بنەڕەتییە ◌ ماکوینون

menarche /mɛ'nɑ:ki/ *noun*
یەکەم ڕوودانی بێنوێژی، یەکەم عوزرشۆری ◌ منارکی

mend /mend/ *noun*
1 چاکبوونەوە، ساڕێژبوون، باشبوون 2 جێگای پینەکراو یان چاکەوەکراو، پینە، پاتک، پاتەتە ◌ 1 بهبود 2 محل تعمیرشده، وصله

mendacious /men'deɪʃəs/ *adjective*
1 نادروست، هەڵە، شاش 2 درۆ: *mendacious tales of his adventures*) (mendaciously :*adv*) نادروستانە، بە درۆ) ◌ 1 غلط 2 دروغ

mendacity /men'dæsəti/ *noun*
درۆکردن، درۆ و دەلەسە، نادروستی، شاشبوون ◌ دروغگویی، کذب

Mende /'mɛndi/ *noun, pl.* same
1 ئەندامی گەلێکی دانیشتووی سیرالیۆن، لە ئەفریکای ڕۆژاوا 2 زمانی ئەو گەلە، سەربە کۆمەڵی مەندی یان مێندی ◌ مندی

mendelevium /ˌmendə'li:viəm, US -'leɪv-/ *noun*
(کیمیا) مەندەلیڤیۆم (بە ز.گ. 101، ن. Md؛ بنەڕەت: لە ناوی کیمیازانی ڕووسی Dimitri *Mendeleev* (1834–1907) ◌ مندلیم

Mendelian *adjective, noun*
adj مێندیلیەن، مەندەلیەن (= سەربە تیۆری مەندەل 1884—1822) *n* لایەنگری مەندەل، مەندەلی ◌ مندلین

Mendelian inheritance *noun*, also particulate inheritance
بۆماوەی تایبەتی: بۆماوەی تایبەتمەندییەکان کە ب.ت. بە هۆی ژینەکانەوە بەپێی قانوونی مەندەل ڕادەگوێزرێ ◌ وارثت مندلی

Mendelian factor = gene

Mendelian's law *noun*
قانوون یان زاکوونی مەندەل ◌ قانون مندل

Mendelism /'mɛnd(ə)lɪz(ə)m/ *noun*
(زیندەناسی) مەندەلگەری (لە لایەن ڕووەکناسی مۆراڤیایی سەدەی نۆزدەیەم Gregor Johann Mendel) ◌ مندلگرایی

mender /'mendə(r)/ *noun*
(لە لێکدانا) ـساز، ـدرووسکەر، چاککەرەوە، کارساز، چارەساز: *road menders* ◌ (در ترکیب) ـساز، تعمیرکار

Menelaus *noun*, Latin, from Greek *Meneluos*
مێنێلاوس: پادشای ئەفسانەیی Sparta برای ئاگامێمنۆن Agamemnon، و مێردی هێلێنی Helen هەڵگیراوی ترۆی Troy ◌ منلاوس

mendicancy /'mendɪkənsi/ *noun*, also mendicity
سواڵکەری، خوازەڵۆکی، درۆزە، سواڵ، دەسپانکردنەوە ◌ گدایی

mendicant /'mendɪkənt/ *noun, adjective*
n 1 سواڵکەر، خوازەڵۆک، درۆزەکەر، دەسپانکەرەوە، پارسەک 2 ئەندامی تیرەی دینی *adj* mendicant 1 سواڵکەرانە 2 سەربە تیرەیێکی دینی کە بەندبوون بە خێرات ◌ *n* 1 گدا 2 مندیکانت *adj* 1 گدامنشانه 2 مندیکانت

mendicity = mendicancy

mending *noun*

1 پینەکردن، چاککردنەوە، پنج‌کردن، دوورینەوە، سازکردنەوە 2 جل‌وبەرگی چاکەوەکراو یا پینەکراو ◌ 1 تعمیر، رفو 2 البسەی تعمیرشدە

menfolk /'menfəuk, US -fouk/ *noun, pl.*, US also menfolks
پیاوان، میران، خزم‌وکەسی پیاو: *a society sending its menfolk off to war* ◌ مردها، خویشاوندان مرد

menhaden /men'heɪd(ə)n/ *noun*
جۆری ماسی گەورە لە تیرەی herring لە رۆژهەلاتی کەناری ئەمریکای باکووری‌دا دەبینرێ [*Brevoortia tyrannus*] و جۆرە پێوەندی‌دارەکان ◌ نوعی ماهی

menhir /'menhɪə/ *noun*
بەردەدرێژە، گاشەکێل: بەردی درێژی بەپێوەی سەردەمی پێش‌مێژوو لە رۆژاوای ئەورووپا (بنەرەت: لە *men* "بەرد" + *hir* *Breton*: "درێژ") ◌ منهیر

menial /'mi:niəl/ *noun, adjective*
n 1 نۆکەر، کارەکەر، بەردەست، خزمەتکار، کلفەت 2 نۆکەری، بەردەستی، کلفەتی *adj* 1 نۆکەرانە، کارەکەرانە، خزمەتکارانە، کلفەتانە، سووک، چرووک، نزم، humble: *answered in menial tones* ◊ *a menial task* 2 لێنەهاتوو 3 ناگرنگ، هیچ: *menial jobs/work* (menially *adv*: نۆکەرانە، وەکوو نۆکەر) ◌ *n* 1 مستخدم، کلفت 2 کلفتی *adj* 1 کلفت‌مابانە، نوکرمابانە، پست 2 غیرماهر 3 بی‌اهمیت

Ménière's disease /men'jɛ:/ *noun*, also Mnire's syndrome
نەخۆشی گوێی نێوەوە، ئەبێتە هۆی tinnitus، و کەرِی بەرەبەرەیی vertigo (لە ناوی پزشکی فەرەنسی *Prosper Ménière*) ◌ بیماری منیر

meningeal /mɪ'nɪdʒɪəl/ *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە پەردەی مێشکەوە هەیە، مێشکەپەردە ◌ وابستە بە مننژ

meninges /mə'nɪndʒi:z/ *noun, pl., sing.* meninx
پەردەی مێشک (بنەرەت: لە لاتینی نوێ‌وە، لە یۆنانی‌یەوە *mēning-*, *mēninx* "پەردە membrane") ◌ مننژ

meningitic *adjective*
سەربە ئاوسانی پەردەی مێشک ◌ وابستە بە مننژ

meningitis /,menɪn'dʒaɪtɪs/ *noun, pl.* meningitides
ئاوسانی پەردەی مێشک (بەهۆی بەکتریا (وەک meningococcus ـەکان) یا ڤایرۆسەوە (وەک Coxsackie virus) تووش دەبێ) ◌ مننژ

meningococcus /mɪ,nɪŋgəu'kɒkəs, -,nɪndʒəu-/ *noun, pl.* meningococci /-'kɒk(s)ʌɪ, -'kɒk(s)i:/
بەکتریای هێندێ جۆری meningitis [*Neisseria meningitidis*] (meningococcal or meningococcic *adj*) ◌ مینگوکوس

meningoencephalitis *noun, pl.* meningoencephalitides
داگیرسان یان ئاوسانی inflammation مێشک و پەردەی مێشک (meninges-) (meningoencephalitic *adj*) ◌ التهاب مغز و مننژ

meninx /'mi:nɪŋks/ *noun*, singular form of meninges
(توێکاری) پەردەی مێشک، پەردە مێشکی‌یەکان ◌ مینکس

meniscus /mə'nɪskəs/ *noun, adjective, pl.* menisci /-sʌɪ/
n 1 (فیزیک) رووی کەوانەیی، روو یان ئاستی چەمیو؛ لێنزێکی رووچاڵ و قۆقز concavo-convex 2 رووی (زووررووی) کەوانەیی ستوونێکی شلە column of liquid، رووی (زووررووی) رووچاڵ یان قۆقزی ستوونێکی شلە 3 (توێکاری) کرۆژە یان کرکراگەی (ریشاڵاوی تەنکی) جومگە؛ کرۆژەیێکی ریشاڵی fibrous نێو جومگەیێ، ب.ت. هی ئەژنۆ، کرۆژە یان کرکراگەی داسی یان کەوانەیی؛ تەبەق یان پەرەیێکی کرۆژەیی نێوان هێندێ لە جومگە و بەندەکان؛ بوازەیێکی کرۆژەیی کوتایی(یەکانی) ئێسکەکان لە هێندێ جومگەدا کەوانەیی، *adj* داسی، چەماوی، مانگی (meniscoid *adj*؛ بنەرەت: لاتینی نوێ، لە *mēniskos* یۆنانی، چکۆلێنراوی *mēnē* "مانگ (مانگیلە)"، crescent") ◌ *n* 1 سطح هلالی 2 سطح کوژ یا کاو یک ستون مایع 3 غضروف مفصلی *adj* هلالی

Mennonite /'menənaɪt/ *noun*
مێنۆنایت، مێنۆنیت (= ئەندامی کۆمەڵێکی ئایینی کە لە ئەمریکا و کەنەدا دەژین و لە سەرەتادا لە فریزلەند Friesland لە سەدەی شازدەدا سەریان‌هەڵداوە. ئەم دەستەیە ژیانێکی سادەیان هەیە، و کاروباری کشتی یان راژەی سەربازی بەرێوەنابەن (Mennonitism *n*)؛ بنەرەت: لە ناوی دامەزرێنەرەکەی *Menno* Simons (1496–1561) + -ite) ◌ منونیت

meno- *prefix*
پێشگر: بێ‌نوێژی، حەیز menstruation، سووری بێ‌نوێژی menstrual cycle: *menopause*, *menorrhagia* (بنەرەت: لە *mēn* یۆنانی‌یەوە "مانگ month") ◌ پیشوند: قاعدگی، حیض

Menominee /mɪ'nɒmɪni:/ *noun*, also Menomini, *pl.* Menominees
1 ئەندامی گەلی سووریێتی باکووری رۆژهەلاتی ویسکۆنسین 2 زمانی تیاچووی

Algonquianی ئەو گەلە ۞ مینومینی

menopausal /ˌmenəˈpɔːzl/ *adjective*

1 سەربە لەسکچوونەوە، لەزگچوونەوەیی: *menopausal symptoms* 2 لەزگوەستاو، ئاوەسوو: *menopausal women* ۞ 1 وابستە بە یائسگی 2 یائسە

menopause /ˈmenəpɔːz/ *noun*

لەسکچوونەوە، لەزگوەستان، لەسووڕوەستان، ئاوەسوویی، بێنوێژیوەستان (زۆرتر تەمەنی 45 تا 50 سالان) ۞ یائسگی

menorah /mɪˈnɔːrə/ *noun*

1 مینورە (جۆرێ مۆمدانی جووەکانە کە جێگای حەوت مۆمە) 2 جۆرێ مۆمدانی جوولەکەکان بە هەشت لقەوە ۞ منورا

menorrhagia /ˌmenəˈreɪdʒɪə/ *noun*

خوێنی نائاسایی لە کاتی بێنوێژیدا ۞ منوریجیا

menorrhoea /ˌmenəˈriːə/ *noun*

رژان یا بەربوونی خوێن لە بێنوێژیدا ۞ منوریا

mensal /ˈmensl/ *adjective*

میزی، سەرمیزی، سفرەیی، خوانی ۞ میزی، سفرەای

menses /ˈmensiːz/ *noun, pl.*

1 خوێنی بێنوێژی، خوێنی عوزر 2 سەروبەندی بێنوێژی ۞ 1 خون قاعدگی 2 زمان قاعدگی

Menshevik /ˈmenʃɪvɪk/ *noun*

ئەندامی باسکی نائینینی پارتی کرێکارانی سۆشیال دیموکراتیکی رووسیا، لە 1917 لە لایەن Bolshevikـەوە تێشکا ۞ منشویک

men's room *noun*

دەستاوی پیاوان، دەسبەئاوی پیاوان ۞ توالت مردانە

menstrual /ˈmenstruəl/ *adjective*

1 سەربە بێنوێژی، عوزری، سەربە حەیز، مانگانەیی 2 سەربە خوێنی بێنوێژی ۞ 1 وابستە بە قاعدگی 2 وابستە بە خون قاعدگی

menstrual cycle *noun*

سووڕی بێنوێژی ۞ چرخەی قاعدگی

menstrual period *noun*

(سەروبەند یان ماوەی) بێنوێژی ۞ (زمان یا دورەی) قاعدگی

menstruating *adjective*

بێنوێژکەوتوو، عوزرشتوو، عوزرشۆر، بە حەیزکەوتوو ۞ قاعدەشوندە

menstruation /ˌmenstruˈeɪʃn/ *noun*

بێنوێژی، عوزر، حەیز، سووڕی مانگانە، پیسار، پۆن ۞ قاعدگی، حیض

menstruous /ˌmenstruːəs/ *adjective*

بێنوێژکەوتوو، عوزرشتوو، بە حەیزکەوتوو، عوزرشۆر ۞ قاعدەشوندە

menstruum /ˈmenstroəm/ *noun. pl.* menstrua /-stroə/

1 (کۆن، لاتین) توێنەر، شلکەرە(وە) 2 ← menses ۞ گدازندە

mensurable /ˈmenʃərəbl/ *adjective*

لەپێوانهاتوو، دەپێوورێ، ئەندازەی دەگیرێ (mensurability /ˈmenʃərəbɪlətɪ/ *n*: لەپێوانهاتوویی) ۞ قابل اندازەگیری

mensural /ˈmenʃ(ə)r(ə)l, US -sjə-/ *adjective*

سەربە پێوان یان ئەندازەگرتن، پێوەرانە ۞ وابستە بە اندازەگیری، پیمایشی

mensuration /ˌmensjʊˈreɪʃn/ *noun*

پێوان، ئەندازەگرتن، ئەندازەگیری ۞ اندازەگیری

menswear /ˈmenzweə(r), US -wer/ *noun*

بەرگی پیاوان، جلوبەرگی پیاوان ۞ لباس مردانە

-ment *suffix*

پاشگر: 1 دۆخ، بار، رەوش، کار، کردار، کردە، شێوە، شێواز، ئەنجام، کەرەسە: *curtailment*، *embankment*، *encirclement*، *development*، *amazement*، *entertainment* 2 ناو لە ئاوەلناو ساز دەکا (وەک *merriment* لە *merry*) (لە فەرەنسە یان لە *-mentum* لاتین) ۞ پسوند: 1 حالت، عمل، روش، پیامد، ابزار 2 اسامی را از صفات می‌سازد

-mental *suffix*

پاشگر: ئاوەلناو دروست دەکا، ئاوەلناوساز ۞ پسوند: صفت‌ساز

mental[1] /ˈmentl/ *adjective*

1 هۆشی، مێنتاڵ، مێشکی، زەینی، رۆحی، فکری، بیری، هزری: *the mental process of remembering* ◊ *The experience caused her huge amounts of mental suffering* 2 عەقڵی، عەقلانی، ئەقلانی 3 دەروونی: *mental health* ◊ *a mental disorder/illness/hospital* ◊ *The analysis of dreams can reveal details of a person's mental state* 4 (نافەرمی) شێت: *Watch him. He's mental* (mentally /ˈmentəli/ *adv*: لەباری دەروونی(یەوە)، لەباری هۆشی یا زەینی(یەوە)) ۞ 1 ذهنی، روحی، فکری 2 عقلی، عقلایی 3 روانی 4 (عامیانە) دیوانە

mental[2] /ˈmentl/ *adjective*

(توێکاری) چەناگەیی، سەربە چەنە یان چەناگە، چەنەیی، genial ۞ چانەای، زنخی

mental ability *noun*

توانایی هۆشی یان مێنتاڵ ۞ استعداد ذهنی

mental activity *noun*

چالاکی عەقلانی ۞ فعالیت عقلی

mental age *noun*

تەمەنی ژیری یان عەقڵی ۞ سن عقلی

mental complex *noun*

گرێی دەروونی ۞ عقدەی روانی

mental conflict *noun*
ململانێی دەروونی ۞ کشاکش روانی
mental confusion *noun*
تێکچوون یان شێوانی دەروونی، شڵەژاوی دەروونی ۞ آشفتگی روانی
mental deficiency *noun*
ناتەواوی دەروونی، دواکەوتوویی مێشکی یان مێنتاڵ، دواکەوتوویی هۆشی ۞ نقص روانی، عقب‌ماندگی ذهنی
mental development *noun*
گەشە(سەندن)ی مێنتاڵ یا هۆشی ۞ رشد ذهنی
mental disorder *noun*
تێکچوون یا شێواوی دەروونی ۞ اختلال روانی
mental distinction *noun*
جیاوازی مێنتاڵ یان هۆشی ۞ تباین ذهنی
mental elements *noun, pl.*
رەگەزە عەقڵی‌یەکان، توخمە عەقڵانی‌یەکان ۞ عناصر عقلی
mental events *noun, pl.*
رووداوە دەروونی‌یەکان ۞ رویدادهای روانی
mental existence *noun*
بوونی هۆشی یان مێنتاڵ ۞ وجود ذهنی
mental faculty *noun*
توانستی هۆشی یان مێنتاڵ ۞ قوەی ذهنی
mental fixity *noun*
جێگیری هۆشی یان مێنتاڵ، سەقامگیری مێنتاڵ ۞ ثبات ذهنی
mental growth *noun*
هەڵدان یا گەشەی مێنتاڵ یا هۆشی ۞ رشد ذهنی
mental handicap *noun*
دواکەوتوویی هۆشی یان مێنتاڵ ۞ عقب‌ماندگی ذهنی
mental handicapped *adjective*
دواکەوتووی هۆشی یان مێنتاڵ ۞ عقب‌ماندەی ذهنی
mental health *noun*
سلامەتی دەروونی ۞ بهداشت روانی
mental hospital *noun*, also mental home
نەخۆشخانەی نەخۆشە دەروونی‌یەکان ۞ بیمارستان بیماری‌های روانی
mental illness *noun*
نەخۆشی دەروونی ۞ بیماری روانی
mentalism *noun*
مێنتالیزم (mentalistic *adj* ;mentalist *n*) ۞ ذهن‌گرایی
mentality /men'tæləti/ *noun, pl.* mentalities
1 توانایی مێنتاڵ یان هۆشی، توانایی زیرەکی یان ئینتێلێکتواڵ 2 توانایی یان شێوەی بیرکردنەوە، بۆچوون، روانین: *a criminal/ghetto mentality* 3 ورە ۞ 1 توانایی ذهنی، ذهنیت 2 قوە یا طرز تفکر 3 روحیه
-mentally *suffix*
پاشگر: ئاوەڵکار دروست دەکا (بچنەوە بۆ - ment) ۞ پسوند: قیدساز
mental make-up *noun*
پێکهاتی هۆشی یان مێنتاڵ ۞ ساخت ذهنی
mental maturity *noun*
پێگەیشتنی دەروونی ۞ بلوغ روانی
mental mobility *noun*
جموجۆڵی هۆشی یان زەینی ۞ تحرک ذهنی
mental motion *noun*
جوولە یان بزاوتی هۆشی (یان مێنتاڵ) ۞ جنبش ذهنی
mental need *noun*
پێویستی دەروونی ۞ نیاز روانی
mental note *noun*, make a mental note
بەبیرهێنانەوە، بەیادبوون ۞ به یادسپاری
mental patient *noun*
نەخۆشی دەروونی ۞ بیمار روانی
mental picture *noun*
وێنەی زەینی یان مێنتاڵ ۞ تصویر ذهنی
mental process *noun*
رەوت هۆشی، پرۆسەی هۆشی یان مێنتاڵ ۞ فرایند ذهنی
mental retardation *noun*
دواکەوتوویی هۆشی یان مێنتاڵ ۞ عقب‌ماندگی ذهنی
mentation *noun*
چالاکی هۆشی یان مێشکی ۞ فعالیت ذهنی
menthol /'menθɒl, US -θɔːl, -θɑːl/ *noun*
مێنسۆل، مێنتۆل: جۆرێ ئەلکۆلی کریستاڵی $C_{10}H_{20}O$ بە تام و بۆنی مەزرە یا جاترەوە، لە peppermint و رۆنە سروشتی‌یەکانی تردا هەیە، بۆ داشکاندنی ژان و ئێش) ۞ جوهر نعناع
mentholated /'menθəleɪtɪd/ *adjective*
مێنسۆڵدار، مێنسۆلاوی، مێنتۆڵدار، مێنتۆلی تیایە: *a mentholated salve* ۞ دارای جوهر نعنا
mention /'menʃn/ *noun*
1 باس(کردن)، دوان، ناوهێنان، ناوبردن 2 ئامازە، مێزە (mentionable /'menʃnəbl/ *adj*: شیاوی باس(کردن) ۞ 1 ذکر 2 اشاره
mentioned *adjective*
باسکراو، لێدواو، ناوبراو ۞ ذکرشده
mento *noun, pl.* mentos
مێنتۆ: شێوازێکی موسیقای خۆماڵی جامائیکایی Jamaican ۞ منتو
mentor /'mentɔː(r)/ *noun*
ئامۆژگاری جێی‌باوەڕ و بەئەزموون، راوێژکار، نەسیحەتکەر، رێنوێن(یکەر)، مامۆستا ۞ مشاور، مرشد، معلم
menu /'menjuː/ *noun*

1 لیستەی خۆراک 2 (کامپیوتێر) هەڵبژێرە، مێنۆ ◇ منو

menudo /mɪ'nu:dəʊ/ *noun, pl.* menudos
سوپێکی تیژی مەکسیکی، لە tripe سازدەکرێ ◇ منودو

Meo /mɪ'əʊ/ = Hmong

meow = miaow

MEP /ˌem i: 'pi:/ *abbreviation* Member of the European Parliament
ئەندامی پەرلەمانی ئەورووپا ◇ عضو پارلمان اروپا

meperidine /mɛ'pɛrɪdi:n/ = pethidine

Mephistophelean /ˌmefɪstə'fi:liən, US -fɪ'li:ən/ *adjective, also* Mephistophelian
شەیتانی، خراپ، دیورەوشت ◇ اهریمنی

Mephistopheles /ˌmɛfɪ'stɒfɪli:z/ *noun*
شەیتان، شەیتانی سەرەکی ئەفسانەی فاوست Faust ◇ اهریمن

mephitic /mɪ'fɪtɪk/ *adjective*
(ب.ت. هی گاز یان هەڵمی) ژاراوی، بۆگەن: *mephitic vapors* ◇ زهرآگین، بدبو

mephitis /mə'faɪtɪs/ *noun*
هەڵم و بۆخی بۆگەن و کوشندە و نەخۆشخەری زەوی، بۆگەن، بۆنی ناخۆش، بۆگەن و بۆسار، هەروەها stench ◇ بوی کریه

meprobamate *noun*
مێپرۆبامیت: جۆرێ کارباماتی تال $C_9H_{18}N_2O_4$ وەک دەرمانی دامرکێنەر tranquilizer بەکاردێنرێ ◇ مپروبامیت

-mer *suffix*
پاشگر: بەش، پار، پارژە، پاریژە، پارچە: *elastomer* (بنەڕەت: لە بنەڕەتا لە meros ی یۆنانی بە واتای بەش، پار(چە) ◇ پسوند: ـپار

mer- *prefix*
پێشگر: دەریا ◇ پیشوند: دریا

meranti /mə'ranti/ *noun*
(مالیزیایی) سەختەدارێکی سوور، سپی یان زەردی لە درەختێکی باشووری رۆژهەلاتی ئاسیا [توخم *Shorea*] ◇ مرانتی

merbau /'mə:baʊ/ *noun*
(مالیزیایی) سەختەدارێکی درەختێکی باشووری رۆژهەلاتی ئاسیا [توخم *Intsia*] ◇ مربو

merbromin *noun*
مێربرۆمین: جۆرێ ئاوێتەی جیوەیی بلووریني سەوز $C_{20}H_8Br_2HgNa_2O_6$ ◇ مربرومین

mercado /mə:'kɑ:dəʊ/ *noun, pl.* mercados
(بنەڕەت: لە *mercatus* لاتین، لە ولاتانی سپانیاییزمان) بازاڕ ◇ بازار

Mercalli scale *noun*
پلە یان پێوەری مێرکالی (بۆ توندی بوومەلەرزە، لە 1 وە تا 12 یە و 12 کەی بەرامبەر بە 8 پلەی ریختێر یا ریشتێرە؛ بنەڕەت: لە ناوی قەشە و زەویناسی ئیتالیایی *Mercalli* Giuseppe) ◇ درجه یا مقیاس مرکالی

mercantile /'mɜ:kəntaɪl, US 'mɜ:rk-, -ti:l/ *adjective*
1 بازرگانی 2 سەربە کارداری، سەربە کاروباری بازرگانی: *mercantile system* 3 سەربە کارداران یان بازرگانان ◇ 1 بازرگانی 2 تجاری، وابسته به امور بازرگانی 3 وابسته به تاجران

mercantile marine *noun*
کەشتیگەلی کارداری یان بازرگانی ◇ ناوگان بازرگانی

mercantilism /mɜ:'kæntɪlɪzəm, US mɜ:r'k-/ *noun*
گیانی کارداری، رۆحی بازرگانی، مێرکانتیلیزم
mercantilist /mɜ:'kæntɪlɪst, US mɜ:r'k-/ (*n, adj*) ◇ مرکانتیلیسم

mercaptan /mə'kapt(ə)n/ = thiol

Mercator *adjective*
سەربە Mercator's projection ◇ وابسته به سیستم تصویر مرکاتور

Mercator's projection /mɜ:'keɪtə prədʒɛkʃn, US mɜ:r'keɪtər/ *noun*
شێواز یان سیستمی نەخشەدانانی مێرکاتۆر (لە ناوی جوگرافیزانی فلاندیری Gerhard Kremer) ◇ سیستم تصویر مرکاتور

mercenary /'mɜ:sənəri, US 'mɜ:rsəneri/ *noun* (*pl.* mercenaries), *adjective*
n سەربازی بەکرێگیراو، سەربازی کرێگرتە *adj* پوولەکی، پارەکی، مادی، پارەپەرست: *a mercenary society/attitude* ◇ *n* سرباز مزدور *adj* مادی

mercer /'mɜ:sə(r)/ *noun*
پارچەفرۆش، کوتاڵفرۆش، بەزاز ◇ بزاز

mercerized *adjective*
مێرسێریزە، حەریری ◇ مرسریزه

mercerized cotton *noun*
کەتانی مێرسێریزە ◇ کتان مرسریزه

mercery /'mɜ:səri/ *noun, pl.* merceries
پارچەفرۆشی، کوتاڵفرۆشی، بەزازی ◇ بزازی

merchandise /'mɜ:tʃəndaɪs, -daɪz, US 'mɜ:rtʃ-/ *noun*
کەلوپەل، شمەک، کالا، ماڵ، بابەت، شتومەک، wares: *a wide selection of merchandise* ◇ کالا، متاع

merchandising /'mɜ:tʃəndaɪzɪŋ, US 'mɜ:rtʃ-/ *noun*
1 بازرگانی، کارداری 2 کڕین و فرۆشتن 3 بانگەشە، ئاگاداری بلاوکردنەوە ◇ 1 تجارت 2 خرید و فروش 3 تبلیغات

merchant /'mɜ:tʃənt, US 'mɜ:rtʃ-/ *noun, adjective* *n* 1 کاردار، تاجر، بازرگان 2 دووکان‌دار *adj* 1 سه‌ربه که‌شتی کارداری یان بازرگانی 2 سه‌ربه کارداری یان بازرگانی ⬡ *n* 1 بازرگان 2 مغازه‌دار *adj* 1 وابسته به کشتی بازرگانی 2 تجاری

merchantable /ˈmɜːtʃəntəbl, US ˈmɜːrtʃ-/ *adjective*

شیاوی خسته‌بازار، له‌فرۆش‌هاتوو، له‌ باروودۆخێکی باش‌دا بۆ فرۆشتن، :salable *of* (merchantability *n*) *merchantable quality* ⬡ قابل عرضه

merchant bank *noun*

بانکی کارداری یان بازرگانی ⬡ بانک بازرگانی

merchant banker *noun*

بانکه‌وانی کارداری یان بازرگانی ⬡ بانک‌دار بازرگانی

merchant banking *noun*

بانکه‌وانیتی کارداری یان بازرگانی ⬡ بانک‌داری بازرگانی

merchantman /ˈmɜːtʃəntmən, US ˈmɜːrtʃ-/ *noun, pl.* merchantmen

1 کاردار، بازرگان، تاجر 2 که‌شتی کارداری یان بازرگانی ⬡ 1 تاجر 2 کشتی بازرگانی

merchant navy *noun,* also merchant marine

1 (بریتانیا) که‌شتی‌گه‌لی کارداری یان بازرگانی 2 کارکه‌رانی که‌شتی‌گه‌لی کارداری ⬡ 1 ناوگان بازرگانی 2 خدمه‌ی ناوگان بازرگانی

merchantry *noun*

کارداری، بازرگانی ⬡ تجارت، بازرگانی

merchant seaman *noun*

مه‌له‌وانی که‌شتیگه‌لی کارداری یا بازرگانی ⬡ ملاح ناوگان بازرگانی

merchant ship *noun*

که‌شتی گوێزانه‌وه‌ی که‌ل‌وپه‌ل ⬡ کشتی حمل و نقل کالا

Mercian /ˈmɜːʃɪən, US ˈmɜːsɪən/ *adjective, noun*

adj سه‌ربه یان پێوه‌ندی به مێرسیاوه Mercia هه‌یه *n* خه‌ڵکی مێرسیا، مێرسیایی، مه‌ڵبه‌ندی ناوه‌ندی ئینگلته‌ره‌ی پێشوو ⬡ مرسیایی

merciful /ˈmɜːsɪfl, US ˈmɜːrs-/ *adjective*

1 لێبورده، به‌خشنده، به‌خشه‌ر، به‌خشایشت‌گه‌ر، لێخۆشبوو، به‌به‌زه‌یی، به‌ره‌حم، دڵسۆز، دڵۆڤان، دڵنه‌رم، 2 *a merciful God* :compassionate ،رزگارکه‌ر (mercifulness *n*) ⬡ 1 بخشنده، مهربان، رحیم 2 نجات‌بخش

mercifully /ˈmɜːsɪfəli, US ˈmɜːrs-/ *adverb*

به‌خۆشی(یه‌وه)، به‌خته‌وه‌رانه، به‌به‌زه‌یی‌یانه ⬡ خوش‌بختانه، رحیمانه

merciless /ˈmɜːsɪləs, US ˈmɜːrs-/ *adjective*

بێ‌به‌زه‌یی، لێنه‌بورده، بێ‌ڕه‌حم، دڵڕه‌ق، زاڵم، زۆردار، ◊ *a merciless killer/attack* :pitiless mercilessly) *the merciless heat of the sun* بێ‌به‌زه‌یی‌یانه، :/ˈmɜːsɪləsli, US ˈmɜːrs-/ *adv* لێنه‌بوردانه، دڵڕه‌قانه : *His friends teased him* *mercilessly when they found the poem* mercilessness /ˈmɜːsɪləsnəs, US ˈmɜːrs-/ *n*: بێ‌به‌زه‌یی، لێنه‌بورده‌یی، بێ‌ڕه‌حمی، دڵڕه‌قی) ⬡ بی‌رحم، سنگ‌دل

mercurial /mɜːˈkjʊərɪəl, US mɜːrˈkjʊr-/ *adjective, noun*

adj 1 جیوه‌یی، سه‌ربه جیوه 2 جیوه‌تیابوو، جیوه‌دار 3 زووگۆڕ، بگۆڕ، ناجێگیر، وازی‌وازی، تاوتاو 4 چالاک، چاپک، فرز، قوت، زیره‌ک و هه‌ڵسوور، گورج‌وگۆڵ 5 (Mercurial) سه‌ربه هه‌ساره‌ی زاوه *n* ده‌رمانێ که جیوه‌ی تێده‌کرێ (mercurially *adv*) ⬡ *adj* 1 وابسته به جیوه 2 جیوه‌دار 3 متغیر 4 فرز 5 (با M) وابسته به سیاره‌ی تیر *n* داروی حاوی جیوه

mercuric /məˈkjʊrɪk/ *adjective*

جیوه‌یی، جیوه‌ی تیایه، ب.ت. به هاوهێزی دوو valence ⬡ جیوه‌ای

mercuric chloride *noun*

کلۆرایدی جیوه‌یی: جۆرێ ناوێته‌ی ژاراوی بلووورینی قورس $HgCl_2$ وه‌ک ده‌رمانی پاکژکه‌ره‌وه و که‌رووکوژ و له بواری وێنه‌گری‌دا به‌کاردێت ⬡ کلورایدجیوه‌ای

Mercurochrome *trademark* merbromin

mercury[1] /ˈmɜːkjəri, US ˈmɜːrk-/ *noun*

جیوه، زیوه، مێرکوری (به ژ.گ. 80، ن. Hg، بنه‌ڕه‌ت: له *Mercurius* ؛mercurous *adj* لاتین، ناوی خوداێکی رۆمی (بڕوانه Mercury) ⬡ جیوه

mercury[2] /ˈmɜːkjəri, US ˈmɜːrk-/ *noun, pl.* mercuries

ڕووه‌کی تیره‌یی که dogsmercury داده‌گرێ [توخم *Mercurialis*] (بنه‌ڕه‌ت: له ناوی توخمه‌که‌ی، له *mercurialis* لاتین "سه‌ربه خودای ") ⬡ مرکوری

Mercury /ˈmɜːkjəri, US ˈmɜːrk-/ *noun*

1 زاوه، مێرکوری: نزیک‌ترین هه‌ساره به خۆر و چکۆله‌ترین له کۆمه‌ڵه‌ی خۆری‌دا، تیره‌که‌ی 4878 میلیۆن کیلۆمیتر (3031 میلیۆن مایل)، ماوه‌ی سووڕانه‌وه‌ی 87.96 ڕۆژ، هیچ پاشکۆ یا ساته‌لایتێکی نییه؛ *adj* (Mercurian 2 خودای ڕۆمی بازرگانی ،commerce دزی ،thievery ڕه‌وانبێژی eloquence و زانست، په‌یامبه‌ر messenger ی خودایان (بڕوانه Hermes) 3 - messenger ⬡ 1 تیر، عَطارُد، عُطارد 2 رب‌النوع عطارد

mercury chloride *noun*

کلۆرایدی جیوه: وه‌ک 1 کالۆمێل 2 calomel

✿ کلوراید جیوه mercuric chloride

mercury vapour lamp *noun*

گڵۆپی بۆشایی جیوەیی ✿ لامپ خلاء جیوه‌ای

mercy /ˈmɜːsi, US ˈmɜːrsi/ *noun, pl.* mercies

1 لێبووردەیی، بەخشندەیی، بەخشایشت، لێخۆشبوون، بەزەیی(پیاهاتن)، دڵسۆزی، دڵنەرمی، دڵۆڤانی، ڕوحم، ڕەحم، پیاوەتی، جوامێری: God have -ercy on us 2 ڕزگاری، نەجات 3 مایەی دڵخۆشی، مایەی خۆشی ✿ 1 عفو، بخشش، رحم 2 نجات 3 مایەی خوش‌وقتی

mercy killing *noun,* also euthanasia

(نافەرمی) ئاسانکوژی، کوشتن(ـی) لەرووی بەزەییەوە ✿ بەکشی

mere[1] /mɪə(r), US mɪr/ *adjective*

تەنیا، پەتی، ڕووت، سادە، تەواو، وشک‌وبرینگ، ساف، کەم، *a mere mortal* :pure ✿ محض، صرف، فقط، ناچیز

mere[2] /mɪə(r), US mɪr/ *noun*

1 (ویژەیی) گۆم، گۆماو، گۆلاو، ئاوگیر، گۆل 2 سنوور، سەرحەد، تخوب، مەرز ✿ 1 دریاچە، برکە 2 مرز

-mere *suffix*

پاشگر: بەش، پشک، پارچە، پار، پارژە، پاریژە ✿ پسوند: جزء، بخش، پار

merely /ˈmɪəli, US ˈmɪrli/ *adverb*

تەنیا، تەنها، فەقەت، بە تەنێ ✿ صرفاً

merengue /məˈreŋgeɪ/ *noun,* also meringue

1 شێوازێکی موسیقای سەمای کاریبیەن 2 شێوازێکی سەما ✿ مرنگی

meretricious /ˌmerəˈtrɪʃəs/ *adjective*

1 فریوودەر، بەزریقەوبریقە، بەئالاوواڵا، ڕووبازاڕی، دوورکوژ، لەخشتەبەر، سەرسەرەکی: *meretricious relationships* 2 (کۆن) قەحبانە :meretriciously /ˌmerəˈtrɪʃəsli/ *adv*) ڕووبازارانە، بە شێوەیەکی بە زریقەوبریقە؛ :meretriciousness /ˌmerəˈtrɪʃəsnəs/ *n* ڕووبازاڕیبوون، زریقەوبریقە، ئالاوواڵا) ✿ 1 پرزرق و برق، سطحی 2 فاحشەوار

merganser /mɜːˈɡænzə, US -sə/ *noun*

(گیانەوەرناسی) قازەلوورە، مراوییەکی خۆلوورکەری ماسیگرە، بە دەنووکی درێژ، چەماوە و برگەبرگەوە [*Mergus serrator*] (سنگ‌سوورەکەی) و جۆرە پێوەندیدارەکان؛ بنەڕەت: لە لاتینی نوێوە، لە *mergus* "diver" + *anser* "goose"] ✿ مرگانسر

mergence *noun*

تێکهەڵکێشان، کردنەیەک، لێکدان، یەکخستن ✿ ادغام

merger /ˈmɜːdʒə(r), US ˈmɜːrdʒ-/ *noun*

تێکهەڵکێشان، بوونەیەک، کردنەیەک، تێکەڵاندن، یەکخستن: *a merger between the two banks* ✿ ادغام، تلفیق

merger movement *noun*

بزووتنەوەی یەکخستن یان تێکهەڵکێشان ✿ نهضت تلفیقی

meridian /məˈrɪdiən/ *noun*

1 مێریدیەن، نیو(ە)ڕۆژ، بازنەی هێڵی درێژی (هێڵێکی خەیاڵی کێشراو لە جەمسەری باکووری بۆ جەمسەری باشووری) 2 نیوەڕۆ، نافرۆژ 3 لووتکە، چڵەپۆپە، ئەوپەڕ، ترۆپک 4 جەنگە، تاف، هەرەت (بنەڕەت: لە *meridian* فەرەنسی کۆن، لە *meridianum* لاتین "نیوەڕۆ". لە *medius* "نیوەڕاست" + *dies* "ڕۆژ") ✿ 1 نصف‌النهار 2 ظهر 3 اوج 4 بحبوحه

meridian circle *noun*

گۆشەی نیو(ە)ڕۆژی یان مێریدیەنی ✿ زاویەی نصف‌النهاری

meridional /məˈrɪdiən(ə)l/ *adjective, noun*

adj 1 مێریدیەنی، نیوڕۆژی، نیوەڕۆژی 2 *n* باشووری (ب.ت. باشووری ئەورووپا) دانیشتووی باشوور، ب.ت. فەرەنسە (meridionally *adv*) ✿ *adj* 1 نصف‌النهاری 2 *n* جنوبی ساکن جنوب

meringue[1] /məˈræŋ/ *noun*

مێرەنگ (جۆرێ کەیک) ✿ مرنگ

meringue[2] /məˈraŋ/ = merengue

merino /məˈriːnəʊ, US -nəʊ/ *noun, pl.* merinos

مەڕی مێرینووس، خوری مێرینووس ✿ گوسفند مرینوس، پشم مرینوس

meristem /ˈmerɪstem/ *noun*

(ڕووەکناسی) دابەشان: ناوچەیێ لە شانەی ڕووەکی کە لە خانە چالاکەکانی دابەشکەر پێکهاتووە؛ ناوچەی دروستبوونی پرۆتۆپلازم و زێدەری شانەکان (بنەڕەت: لە *meristos* یۆنانی "divisible" + *-em*) ✿ مریستم

meristematic /-stəˈmatɪk/ *adjective*

سەربە یان پێوەندی دابەشان یان مێریستیمەوە هەیە، مێریستیمی (meristematically *adv*) ✿ وابسته به مریستم

meristematic cell *noun*

خانەی دابەشان یا مێریستیمی ✿ سلول مریستمی

meristem culture *noun*

چاند(ن)ی دابەشان یا مێریستیم ✿ کاشت مریستم

meristic *adjective*

سەربە یان دابەش بووە بەسەر کەرتە توێکارییەکان anatomical segments یان بەشە لەشییە هاوتاکان ✿ مریستیک

merit /ˈmerɪt/ *noun*

1 لێوەشاوەیی، لێهاتوویی، لێوەشانەوە، شایانی، شیاوبوون، بەرحەقبوون، پێشیان، پێڕەوایی،

a work of :پێ‌ڕەوابوون، بایەخ، نرخ
The plan is ◊ *outstanding artistic merit*
باشی، چاکیتی، چاکی 2 *entirely without -erit*
◌ 1 لیاقت، استحقاق، شایستگی، ارزش 2 مزیت

merit badge *noun*
(پێشەنگایەتی) نیشانەی هونەر ◌ نشانەی هنر

meritocratic /ˌmerɪtəˈkrætɪk/ *adjective*
سەربە مێریتۆکراسی، سەربە شایانسالاری ◌
وابستە بە شایستەسالاری

meritocracy /ˌmerɪˈtɒkrəsi, US -ˈtɑːk-/ *noun, pl.* meritocracies
1 شایانسالاری، حکومەتی لێوەشاوان، مێریتۆکراسی 2 وڵاتێ کە بەپێی ئەو سیستمە بەڕێوەبچێ، وڵاتی مێریتۆکراتیک ◌ 1
شایستەسالاری 2 کشوری با نظام شایستەسالاری

meritorious /ˌmerɪˈtɔːriəs/ *adjective*
(فەرمی) لێوەشاو، شیاو، لێهاتوو، پێ‌ڕەوا، پێ‌شیاو، بەرحەق، بەبایەخ، بەنرخ، شیاوی پیاهەڵدان یان پەسن، praiseworthy ◌
شایستە، لایق، مستحق، ستودە

meritoriously /ˌmerɪˈtɔːriəsli/ *adverb*
لێوەشاوانە، بە شێوەیەکی لێوەشاو ◌ بە طور شایستە

meritoriousness /ˌmerɪˈtɔːriəsnəs/ *noun*
لێوەشاوەیی، لێهاتوویی، لێوەشانەوە ◌
شایستگی، لیاقت

merle /mɜːl/ *noun*
(کۆن، سکاتلەند) ڕەشێشە، ڕەشپەڕ ◌ توکای سیاه، تُرمُتای

merlin /ˈmɜːlɪn, US ˈmɜːrlɪn/ *noun*, also pigeon hawk
مێرلین (بازی چکۆلە، سەقری چکۆلە، لاچینی چکۆلانە، جۆرێ بازی ڕەشی چکۆلە، باڵندەی ورد ڕاو دەکا [*Falco columbarius*]) ◌ مرلین

Merlin /ˈmɜːlɪn, US ˈmɜːrlɪn/ *noun*
مێرلین: غەیب‌بێژ و جادووگەرێ لە ئەفسانەی ئارتوردا ◌ مرلین

merlon /ˈmɜːlən/ *noun*
پایە: دیواری نێوانِ دوو کونی شوورە یان تیرگە embrasure ◌ شُرَفە

Merlot /ˈmɜːləʊ, US -lɒt/ *noun*
جۆرێ لە ترێ‌ڕەشەی مەی، لە بنەڕەتا هی Bordeaux (ناوچەیێ لە فەڕەنسە) ◌ مرلوت

mermaid /ˈmɜːmeɪd, US ˈmɜːrm-/ *noun*
پەری ئاوی، پەری دەریایی: بوونەوەرێکی دەریایی ئەفسانەیی بە سەر و بەژنی ژن و کلکی ماسی‌یەوە ◌ پری دریایی

mermaid' purse *noun*
کیسک یان جانتای پەری ئاوی یان پەری دەریایی: کیسەگەرای چەرمینە یان شاخینەی هێندێ لە ماسی‌یەلەبزینە skate، شارکە چکۆلەکان یان کرۆژەماسی‌یەکان cartilaginous fishes ◌ مرماید پورس

mermaid' wineglass *noun*
مەی‌خۆری پەری دەریایی: کلۆنی قەوزە سەوزەکان، هی دەریا گەرمەکان [*Acetabularia crenulata*] ◌ مرماید واینگلاس

merman /ˈmɜːmæn, US ˈmɜːr-/ *noun, pl.* merman
پیاوی دەریایی یان ئاوی ◌ مرد دریایی

mero- *prefix*
پێشگر: بەشی، تا ڕادەیێ، تا ئەندازەیێ: *meronym* (بنەڕەت: لە *meros* یۆنانی‌یەوە "part") ◌ پیشوند: جزئی، تا حدی

meroblastic *adjective*
بەشەداتلیشاو، بەشەداقلیشاو: خاوەنی قلیش یان تلیشی ناتەواو incomplete cleavage، لە ئەنجامی بوونی کۆمەڵکەیێ مەتریالی زەردێنە (بڕوانە holoblastic)؛ (ڕووەکناسی) بەشەڕسکاو، چەکەرەی هەڵدەر لە بەشێ لە توو ◌ مروبلاستیک

meroblastically *adverb*
لەباری مێرۆبلاستیکەوە، بەشەداتلیشاوانە ◌ از لحاظ مروبلاستیک

merocrine *adjective*
مێرۆکرین: خاوەنی دەردانێ کە زیانێکی گەورە یا زۆر بە خانە دەردەرەکان ناگەیێنێ ◌ مروکرین

merogonic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە مێرۆگۆنی‌یەوە هەیە ◌
وابستە بە مروگونی

merogony *noun*
بەشەگووران، بەشەپێکهات: گوورانی ئاولەمەیێ لە بەشەکانی هێلکەوە کە ناوکی هێلکەی نییە بەڵام خاوەنی ناوکی نێرینەیە ◌ مروگونی

meronym /ˈmɛrənɪm/ *noun*
(زمانەوانی) وشەی بەشەناو، پاژەناو، پاژەنێو (بنەڕەت: لە *meros* یۆنانی "بەش، پاژ part" + *onoma* "ناو، نێو") ◌ مرونیم

meronymy *noun*
(زمانەوانی) بەشەناوی، پاژەناوی، پاژەنێوی ◌
مرونیمی

-merous *suffix*
پاشگر (زیندەناسی): ـبەشی، ـبەشە: *pentamerous* (بنەڕەت: لە *meros* یۆنانی‌یەوە "part") ◌ پسوند: ـجزئی، ـبخشی

Merovingian /ˌmɛrəˈvɪn(d)ʒɪən/ *adjective, noun*
adj سەربە بەرەی Frankish، لە گۆل Gaul و ئەڵمانیا لە 500-750 دەسەڵاتیان گێڕا *n* ئەندامی ئەو بەرەیە، مۆرۆڤینگی ◌ مروونگین

merozoite *noun*
مێرۆزۆئیت (لە زاوزێی ناڕەگەزی هێندێ

sporozoan دا): خانەیێ کە لە schizont ـەوە
پەرەی سەندووە و لە(سەر) خڕۆکەیێکی سوور
مشەخۆری دەکا؛ ئەو خانانەی کە پێکهێنەری
مالاریان و لە خڕۆکە سوورەکانی خوێنەوە
پەرەیان سەندووە ۞ مروزوئیت

merrily /'merəli/ *adverb*
بە خۆشحالی(یەوە)، بە شادی(یەوە)،
خۆش‌خۆش ۞ با خوشحالی

merriment /'merimənt/ *noun*
1 خۆشحالی، شادی، (دڵ)خۆشی، دڵشادی،
کەیف، سەرخۆشی. 2 hilarity سوور، ئاهەنگ،
پێکەنین، قاقا، بەزم(ورەزم)، festivity ۞ 1
خوشحالی، شادمانی 2 جشن

merriness /'merinəs/ *noun*
خۆشحالی، شادی، دڵخۆشی، خۆشی، دڵشادی
۞ خوشحالی، شادمانی

merry /'meri/ *adjective* (merrier, merriest)
1 خۆش، بەکەیف، دڵشاد، دڵخۆش، شاد،
خەنی، رووبەپێکەنین: *a merry grin* 2
پێکەنینی 3 (نافەرمی، بریتانیا) سووکەمەست،
نیوەمەست، سەرخۆش، سەرمەست: *I was merry after only a glass of champagne*
۞ 1 خوشحال، خندان 2 خندەآور 3 نیمەمست

merry andrew *noun*
(کۆن) گاڵتەجاڕ، کۆستەبابی، قەشمەر، تەڵخەک
۞ دلقک

merry-go-round /'meri gəʊ ˌraʊnd/ *noun*
1 سارسارۆک، چەرخ‌وفەلەک، ماین‌چەقەڵ 2
مەیدانێ کە چەندین شەقام دەچنەوە سەر ئەو
۞ 1 چرخ‌وفلک 2 مری گو راند

merrymaker /'merimeɪkə(r)/ *noun*
خۆش‌گوزەران، شایی‌کەر، رابوێر، خۆش، شاد،
دڵخۆش، خۆشحاڵ، reveler ۞ عیاش،
خوش‌گذران، خوشحال

merrymaking /'merimeɪkɪŋ/ *noun*
خۆش‌گوزەرانی، بەزم‌ورەزم، بەزم، شایی،
رابواردن، شریخە و قاقای پێکەنین، revelery
۞ عیش و نوش

merrythough /'merim θɔːt/ *noun*
چەلەمە، چۆلەمە ۞ جناغ مرغ

mes(o)- /'mesəʊ, 'mezəʊ, 'miːsəʊ, 'miːzəʊ/ *prefix*
پێشگر: نیوەڕاست، نیوان، ناوین، ناڤین، میان
(بنەڕەت: لە *mesos* یۆنانی‌یەوە "middle") ۞
پیشوند: میان

mesa /'meɪsə/ *noun*
میسا، زەوی تەخت و بەرز (بنەڕەت: سپانیایی
"میز"، لە *mensa* لاتین) ۞ مسا

mésalliance /me'zalɪəns/ *noun*
زەماوەند یان ژن‌ومێردایەتی ناوهاوشان ۞
زناشویی ناهم‌کفو

mescal /'meskal, US me'skal/ *noun*
1 = maguey 2 جۆرێ لیکۆری مەستێنەر، لە
شیلەی agave دەگیرێ 3 = peyote ۞ مسکال

Mescalero *noun, pl.* same or Mescaleros
ئەندامی گەلێکی Apache ی تێکزاس و
نیومەکسیکۆ ۞ مسکالرو

mescaline /'meskəlɪn/ *noun*, also mescalin
مێسکالین: ئالکالۆیدێکی کریستاڵی
هالۆسیناتۆری hallucinatory $C_{11}H_{17}NO_3$، لە
جۆرێ کاکتوس دەگیرێ ۞ مسکالین

mesclun /'mesklən/ *noun*
مێسکلۆن: جۆرێ سالادی سەوزی Provencal،
تێکەڵەیێ لە گەڵا و گوڵی خۆراکی ۞ مسکلون

Mesdames /meɪ'dɑːm, -'dam/ = plural form of Madame

Mesdemoiselles /meɪd-, French med-/ = plural form of Mademoiselle

mesembryanthemum /mɪˌzembrɪ'anθɪməm/ *noun*
گوڵەنیوەڕۆ؟: جۆرێ رووەکی ئاوداری
ئەفریکای باشووری [تۆوخم
Mesembryanthemum] (بنەڕەت: لەسەر
بنچینەی *mesēmbria* یۆنانی "noon" +
anthemon "flower") ۞ نوعی گل

mesencephalic *adjective*
سەربە مێشکی نیوەڕاست ۞ وابستە بە مخ وسط

mesencephalon /ˌmesen'sef(ə)lɒn, ˌmiːz-, -'kef-/ *noun*
مێشکی نیوەڕاست، مێشکی ناوین ۞ مخ وسط

mesenchymal *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە mesenchyme ـەوە هەیە
۞ وابستە بە mesenchyme

mesenchyme /'mesəŋkʌɪm, 'miːz-/ *noun*
(ئاولەمەناسی) مێسینکیم، مێسینشیم، شانەی
ئاوەڵمەیی (یان ئاوڵەمەیی) embryonic tissue
کە پەرە دەستێنێ بۆ شانە بەستەر و
پەیکەرییەکان connective and skeletal
tissues ۞ مسنشیم، مسنکیم

mesenteric *adjective*
ریخۆڵەنیوەڕاستەیی، سەربە یان پێوەندمەند بە
ریخۆڵەڕاستەوە ۞ حاویەای

mesenteron /mɪ'sentərɒn/ *noun*
(گیانەوەرناسی) ریخۆڵەنیوەڕاستە: بەشی
نیوەڕاستی ریخۆڵە، ب.ت. لە ئاوەڵەمە embryo
یان جومگەداری ۞ مسترون

mesentery /'mes(ə)nt(ə)ri/ *noun, pl.* mesenteries
(توێکاری) ریخۆڵەنیوەڕاستە ۞ حاویە

mesh /meʃ/ *noun*
1 تۆڕ: *Nets should have fine meshes to*

wire mesh over the ◊ trap small particles
چاوە، کونی تۆڕ 3 *door of the cage* 2
تـــۆڕ 4 داو، تـــەنگوچەڵـــەمە. (meshes)
گیرەوکێشە، گێچەڵ، کێشە: *She felt trapped*
in a mesh of loyalty and guilt (meshed
adj: تۆڕی، تۆڕدار) ◌ 1 توری 2 سوراخ توری
3 (به جمع) شبکه 4 دام، مخمصه

meshuga /mɪˈʃʊɡə/ *adjective*, also meshugga
(نافەرمی، ئەمریکا) شێت ◌ دیوانه

meshwork /mɪˈʃwɜːk/ *noun*
تۆڕ: *a vascular meshwork* ◌ شبکه

meshy /ˈmɪʃɪ/ *adjective*
تۆڕی، تۆڕئاسا ◌ مشبک

mesial /ˈmiːzɪəl, ˈmɛsɪəl/ *adjective*
(تویکاری) نیوەڕاست(ی)، ناڤین (mesially
adv: نیوەڕاستانە) ◌ میانی

mesic /ˈmiːzɪk, ˈmɛzɪk/ *adjective*
(ژینگەناسی) کزر، نماوی، نیوەتەڕ، شێدار: *a*
a mesic plant ◊ mesic habitat (بڕوانە
xeric ،hydric) ◌ مرطوب، نمناک

mesic[2] /ˈmiːzɪk, ˈmɛzɪk/ *adjective*
سەربە meson ◌ وابسته به meson

mesmeric /mezˈmerɪk/ *adjective*
1 سەرنجڕاکێش، تەڵەسماوی، دڵڕفێن، ئەفسووناوی، چاوئەستێن: *She gave a mesmeric performance* 2 سەربە هیپنۆتیزم 3 خەوێنەر ◌ 1 جذاب، مسحورکننده 2 وابسته به هیپنوتیسم 3 خواب‌آور

mesmerism = hypnotism

mesmerist = hypnotist

mesmerized *adjective*
دڵڕفێنراو، شێت‌وشەیدا، دڵبەستە، سەوداسەر ◌ مسحور، مفتون

mesmerizing *adjective*
سەرنجڕاکێش، تەڵەسماوی، دڵڕفێن، ئەفسووناوی، چاوئەستێن (mesmerizingly
adv: سەرنجڕاکێشانە) ◌ مسحورکننده

mesne /miːn/ *adjective*
ناوین، نیوەڕاست، ناوەند، ناوەندی، لەنێوان ◌ میانی، متوسط

meso- /ˈmɛsəʊ, ˈmɛzəʊ, ˈmiːsəʊ, ˈmiːzəʊ/, also mes(o)- *prefix*
پێشگر: نیوەڕاست، نێوان، ناوەند، لەنێوان ◌ پیشوند: میانی، متوسط

Mesoamerica *noun*, geographical name
1 میزۆئەمریکا: ناوچەیێکی باشووری ئەمریکای باکووری کە بە درێژایی سەردەمانی pre-Columbian لە لایەن گەلانی Olmec، Mayan و Aztec ـەکانەوە داگیرکرا کە تایبەتمەندی هاوبەشی فەرهەنگییان هەیە، ناوچەیێ لە دەوروبەری ناوەندی مەکسیکەوە تا هۆندوراس و نیکاراگوا 2 (نە بە تەواوی) = Central America ◌ مزوامریکا

Mesoamerican *noun, adjective*
میزۆئەمریکایی ◌ مزوامریکایی

mesoblast /ˈmɛsə(ʊ)blast, ˈmɛz-, ˈmiːs-, ˈmiːz-/ *noun*
(ئاوەڵمەناسی) پێستی نیوەڕاستی ئاوەڵمە لە سەرەتاترین قۆناخەکانیدا (mesoblastic *adj*: سەربە میزۆبلاست) ◌ مزوبلاست

mesocarp *noun*
توێی نیوەڕاستی توێکڵی میوەیێ، نێوبەر ◌ مزوکارپ

mesocarpic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە mesocarp ـەوە هەیە ◌ وابسته به مزوکارپ

mesocephalic /ˌmesə(ʊ)sɪˈfalɪk, ˌmez-, ˌmiːs-, ˌmiːz-, -ke-/ *adjective*
(تویکاری) نێوانسەر، خاوەنی سەرێکی ئەندازە ◌ میان‌سری

mesocyclone *noun*
میزۆسایکلۆن: بارستە هەوایێکی نێو thunderstorm ی کە بە خێرایی دەخولێتەوە و زۆرجار گێژەڵووکەی لێ‌دەکەوێتەوە ◌ مزوسایکلون

mesoderm *noun*
(ئاولەمەناسی) نێوانپێست، پێستی نیوەڕاست، پەردەی نیوەڕاست، توێی نیوەڕاستی خانە یان شانەی ئاوەڵمەیێ، یان ئەو بەشانەی لەوەوە پێکهاتوون (ب.ت. کرۆژە، ئێسک و ماسوولکەکان) ◌ مزودرم

mesodermal *adjective*
نێوانپێستی، سەربە پەردەی نیوەڕاست ◌ وابسته به مزودرم

mesogastric *adjective*
سەربە ناوچەی نیوەڕاستی زگ ◌ وابسته به مسوگاستریوم

mesogastrium *noun*, *pl.* mesogastria
(تویکاری) ناوچەی نیوەڕاستی زگ (یان ورگ) ◌ مزوگاستریوم

mesoglea *noun*, also mesogloea
نێو(ان)ولولە، نێو(ان)چەسپ(ـە): ماکێکی ولولەیی gelatinous material (و ناخانەیی noncellular) نێوان endoderm و ectoderm ی ئیسفەنجەکان و coelenterates ◌ مزوگلیا

mesogleal *adjective*
نێو(ان)ولولەیی، سەربە mesoglea ◌ وابسته به مزوگلیا

Mesolithic *adjective*
نێو(ان)بەردین ◌ میانه‌سنگی

Mesolithic Age *noun*

سه‌رده‌می به‌ردینی نیوه‌راست (= به‌شێ له سه‌رده‌می به‌ردین که له کۆتایی سه‌رده‌می کۆنی به‌ردین تا ده‌سپێکی سه‌رده‌می به‌ردینی نوێ به‌رده‌وامه، و نیوان 6000 تا 10000 سالی خایاندووه، و کشت‌وکاڵ ده‌ستی پێ‌کردووه) ۞ عصر میانه‌سنگی

mesomere *noun*
نیو(ان)پارژه: بلاستومێرێ به ئه‌ندازه‌ی مام‌ناوه‌ندی‌یه‌وه، به‌شی نیوه‌راستی نیوان‌پێست mesoderm ۞ مسومر، مزومر

mesomeric *adjective*
سه‌ربه یان پێوه‌ندی به mesomerism ـه‌وه هه‌یه ۞ وابسته به مسومریسم

mesomerism /mɪ'sɒmərɪz(ə)m, mɪ'zɒm-/
= old-fashioned term for resonance (Chemistry)

meson /'miːzɒn, 'mɛzɒn/ *noun*
(فیزیک) مێسۆن، میزۆن، مێزۆن، نیوانۆن، ناڤۆن: پارچۆلکه‌یێکی ژێرگه‌ردیله‌یی ده‌که‌وێته نیوان بارستایی ئێلێکترۆن و پرۆتۆن (بنه‌ره‌ت: meso "ناڤ، نیوه‌راست، نیوان" + -on "پاشگر")، میزۆن ۞ مزون

mesonephric *adjective*
سه‌ربه یان پێوه‌ندی به نیوان‌گورچیله‌وه هه‌یه ۞ وابسته به مزونفروس

mesonephros *noun, pl.* mesonephri
نیوان‌گورچیله، گورچیله‌ی نیوه‌راست ۞ مزونفروس

mesonic /mɪ'zɒnɪk/ *adjective*
مێسۆنیک، ناڤۆنی، سه‌ربه مێسۆن یان مێزۆن ۞ وابسته به مزون

mesoparasites *noun, pl.*
(زینده‌ناسی) نیوان‌مشه‌خۆره‌کان، نیومشه‌خۆره‌کان ۞ میانگل‌ها

mesopause *noun*
ئه‌و سنووره‌ی که‌شی زه‌وی نیوان میزۆسفێر و تێرمۆسفێر ۞ مزوپوز

mesopelagic /ˌmɛsə(ʊ)pɪ'ladʒɪk, ˌmɛz-, ˌmiːs-, ˌmiːz-/ *adjective*
(زینده‌ناسی) نیوان‌ده‌ریازی، نیوان‌زێ: دانیشتووی قووڵایی‌یه ناوه‌راسته‌کانی ده‌ریا، سه‌ربه‌و قووڵایی‌یانه‌ی ده‌ریا و ئۆقیانووسه‌کان ده‌وربه‌ری 600 پێ تا 3000 پێ (200 تا 1000 میتر) ۞ مسوپلیاجیک

mesophil *adjective,* also mesophilic or mesophilous
(زینده‌ناسی) نیوان‌خواز، نیوان‌دۆست ۞ مزوفیل

mesophily *noun*
(زینده‌ناسی) نیوان‌خوازی، نیوان‌دۆستی، میزۆفیلی ۞ مزوفیلی

mesophloem *noun*
(زینده‌ناسی) نیوان‌نیان، نیوان‌ریشالاوک، نیوان‌ره‌گاو، نیوان‌ئاوبه‌ر، نیوائاوکێش ۞ مزوفلوم

mesophyll /ˌmɛsəfɪl/ *noun*
(زینده‌ناسی) نیوان‌گه‌ڵا، نیوگه‌ڵا: شانه‌ی نیوه‌وه‌ی گه‌ڵایێ، که کلرۆپلاستیکی زۆری تیایه ۞ مزوفیل

mesophyllic *adjective,* also mesophyllous
نیوان‌گه‌ڵایی، نیوگه‌ڵایی ۞ وابسته به مزوفیل

mesophyte *noun*
رووه‌کێ که پێویستی به بڕێکی که‌می ته‌ڕایی هه‌یه (mesophytic *adj*: سه‌ربه یان پێوه‌ندی به mesophyte ـه‌وه هه‌یه) ۞ مزوفیت

mesoplankton *noun*
(زینده‌ناسی) نیو(ان)سه‌رئاوه‌کی ۞ میان‌دروازی

mesoplast *noun*
(زینده‌ناسی) ناوکی خانه، نیوکی ژووره، میزۆپلاست ۞ هسته‌ی یاخته

Mesopotamian /ˌmɛsəpə'teɪmɪən/ *noun, adjective*
n دانیشتووی ره‌سه‌نی میزۆپۆتامیا (Mesopotamian /ˌmɛsəpə'teɪmɪən/) میان‌دووان، مێسۆپۆتامیا، میزۆپۆتامیا، ناوڕوان: ناوچه‌یێ له باشووری رۆژاوای ئاسیا نیوان دیجله Tigris و فورات Euphrates، چیاکانی رۆژهه‌ڵاتی ئاسیای بچووک تا که‌نداوی فارس)، میزۆپۆتامیایی *adj* سه‌ربه میزۆپۆتامیا، میزۆپۆتامیایی ۞ بین‌النهرینی، (وابسته به) میان‌رودان

mesopsammon *noun*
(زینده‌ناسی) نیوان‌لم(ـه‌)ژی: ئه‌و گیانه‌وه‌رانه‌ی که له نیوان که‌ڵێن و کونی چۆڵی نیو لمه‌کاندا ده‌ژین ۞ میان‌ماسه‌زی

mesorchium *noun*
(زینده‌ناسی) نیوان‌باتوو، نیوان‌هێلکه ۞ میان‌بیضه

mesosaur *noun*
نیوه‌راسته(مار)هێلکه، ناوینه(مار)هێلکه: خشۆکێکی ئاوی چکۆله‌ی قرتێکه‌وتووی سه‌ره‌تای سه‌رده‌می Permian، لمۆزی باریک و درێژ و ددانێکی زۆره‌وه ۞ مزوسور

mesoscale *noun*
به ئه‌ندازه‌ی (مام)ناوه‌نده‌وه، ب.ت. ئه‌وه‌ی که پێوه‌ندی به دیارده‌یێکی که‌ش‌ناسی یان هه‌واناسی‌یه‌وه بێ و له 10 تا 1000 کیلۆمیتر له به‌رینایی و پانتایی ئاسۆیی‌یه: *mesoscale cloud* *pattern* ۞ مزوسکیل

mesosome *noun*
نیو(ان)له‌ش: 1 به‌شی پێشه‌وه‌ی زگی جاڵجاڵۆوکیان 2 پێکهاته (یان ئه‌ندامچه) یێکی نیو خانه‌ی به‌کتریایی که به هۆی تێچوونی به‌رده‌ی پلازمایی بۆ نیو پرۆتۆپلازمه‌وه پێکدێ و هه‌وێنه‌کانی هه‌ناسه‌دانی respiratory

Mesozoic /ˌmɛsə(ʊ)ˈzəʊɪk, ˌmɛz-, ˌmiːs-, ˌmiːz-/ *adjective*
ژیانی نیوەڕاست، نێوانژیان ◌ میانزیوی

Mesozoic Era *noun*
سەردەمانی ژیانی نیوەڕاست یان نێوانژیانی (دووەمین سەردەمانی سیانەی زەویناسی کە لە نێوان Palaeozoic و Cenozoic دایە و بەسەر سێ سەردەمی ترياسیک Triassic، ژووراسیک Jurassic و کریتاسـیە Cretaceous دابـەش دەکرێ. ئەم سەردەمانە 245 تا 65 میلیۆن ساڵ لەوە پێش بووە و بەدرێژایی ئەو گیانەوەرانی خشۆک و لەشنەرم و جۆرێ لە باڵندە سەرەتاییەکان دەرکەوتوون و گڕکانەکان چالاک بوون) ◌ دوران میانزیوی

mesquite /ˈmɛskiːt, US mɛˈskiːt/ *noun*
جۆرێ داری درکاوی، ڕەسەنی باشووری ڕۆژاوای مەکسیک و ئەمریکا [*Prosopis glandulosa* و جۆرە پێوەندیدارەکانی] ◌ کهور

mess[1] /mes/ *noun*
1 چێشتی ئاوەکی، شلپیتاو، شۆرباو 2 تێکەولێکەیی، شپرزەیی، نارێکوپێکی، شێواوی، ئاڵۆزی: *The room was in a mess*. (سەگ، پشیلە و هتد) پیسایی، گوو، تەرس 3 گووکاری، تیریان 4 گەنوگوو، پیسوچەپەڵ 5 تەنگوچەڵەمە، گیرەوکێشە، گێچەڵ، کێشە، گیرکردن، پێوەبوون: *The economy is in a mess* ◊ *The whole situation is a mess* 6 مرۆی گڵاو، تەرەس ◌ 1 غذای آبکی 2 بەهەمریختگی 3 مدفوع 4 افتضاح 5 کثافت 6 دردسر، گرفتاری 7 آدم کثافت

mess[2] /mes/ *noun*
(ئەندامانی ئەرتەش و هێزی دەریایی) دیوی نانخواردن ◌ مس

message /ˈmɛsɪdʒ/ *noun*
پەیام، سپارشت، ڕاسپاردە، میساژ: *I left a message on her voicemail* ◊ *an email message* ◊ *a film with a strong religious message* ◌ پیام، پیغام، رسالت

message board *noun*, also electronic bulletin board
جێپەیام (شوێنێ لەسەر ویبسایت کە دەتوانی پەیامی لەسەر بنووسی یان بەجێبێڵی): *I posted a question on the message board* ◌ میسیج بورد

mdessage stick *noun*
داری پەیام (نێوان سەرەتانشینانی ئەوسترالیا) ◌ میسیج استیک

messaging *noun*
پەیامنێری: ناردنی پەیام بە یارمەتی دەزگای ئێلیکترۆنیک ◌ میسیجینگ

messenger /ˈmɛsɪndʒə(r)/ *noun*

enzymes تیایە ◌ مزوزوم

mesosphere /ˈmezəsfɪə(r), ˈmiːz-, US -sfɪr/ *noun*
نێوانگۆ، گۆی نیوەڕاست، چینەناوینە، مێسۆسفێر، ناوچەیێ لە بەرگەزەوی لە ژوور stratosphere و لە ژێر thermosphere، (دەوروبەری) نێوان 50 تا 80 کیلۆمیتر بەرزاییەکەیەتی (mesospheric *adj*: سەربە نێوانگۆ، سەربە مێسۆسفێر، چینەناوینەیی) ◌ میانکره

mesosternum *noun*
نێو(ان)سنگەکوڵە، نێو(ان)سنگەچەڵەمە: بەشی نیوەڕاستی ئێسکەکوڵەی سنگ لە بڕبڕەدارەکاندا ◌ میانجناغ

mesothelial *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە مێزۆتێلیۆمەوە هەیە ◌ وابستە بە مزوتلیوم

mesothelioma /ˌmɛsə(ʊ)ˌθiːlɪˈəʊmə, ˌmɛz-, ˌmiːs-, ˌmiːz-/ *noun*
(پزشکی) شێرپەنجەی شانەی mesothelial ◌ مزوتلیوما

mesothelium /ˌmɛsə(ʊ)ˈθiːlɪəm, ˌmɛz-, ˌmiːs-, ˌmiːz-/ *noun*, *pl.* mesothelia
رووکەشەشانەی بێخ و بنەڕەتی mesodermal کە بۆشاییەکانی لەش (ب.ت. هی ئاوەڵمە) دادەپۆشێ ◌ مزوتلیوم

mesostherm *noun*
نێو(ان)گەرما، نێو(ان)گەرمی: ڕووەکێ کە لە گەرماییکی کەم یان مامناوەندا باش هەڵدەدا ◌ میانگرما

mesothoracic *adjective*
سەربە نێو(ان)سنگ، سەربە mesothorax ◌ وابستە بە مزوتوراکس

mesothorax *noun*
نێو(ان)سنگ، نێوسینە، بەش یان کەرتی نیوەڕاستی سنگی مێرووی insect segment ◌ مزوتوراکس

mesothorium *noun*
نێوانتۆریۆم، تۆریۆمی نیوەڕاست، هەریەک لە دوو بەرهەمی ڕادیۆئەکتیڤیتی نێوان تۆریۆم و ڕادیۆتۆریۆم ◌ مزوتوریم

mesothrophic *adjective*
(ژینگەناسی) نێو(ان)خۆراک، نێو(ان)خواردەمەنی، مێزۆترۆفیک: شێوەی ژیانێ کە لە نێوان ساپرۆفیتی و مشەخۆریدا بێ (بڕوانە eutrophic و oligotrophic) ◌ مزوتروفیک

mesozoan *noun, adjective*
نێوانگیانەوەران: دەستەیێ لە زیندەوەرە کرمینە مشەخۆرەکان، کە فرەخانەیین بەڵام ڕێکخستنێکی یەکجار سادەیان هەیە [لق *Mesozoa*] *adj* سەربە یان پێوەندی بە نێوانگیانەوەرانەوە هەیە ◌ مزوزوان

راسـپارده، نێـردراو، نامەبـەر، پـەیامراگـوێز، پـەیامهەڵـگر، پەیامبـەر، ئیلچـی، پـەیک: *a motorcycle messenger* ۞ قاصد، فرستاده، پیک

messenger boy *noun*

پەیامبەر، نامەبەر، پەیامهەڵگر ۞ پادو

messenger RNA *noun, abbreviation* mRNA

ئـارئێنئـەی راسـپارده، ئـارئێنئـەی زانیـاری (informational RNA): شێوەیێکی ئارئێنئەی کە لەودا زانیاری بۆماوەیی لە (ڕووی DNA یەوە هـەڵدەگیرێتـەوە، ئـارئێنئـەی یێ کـە بـە ڕێگـای لەبـەرهـەڵـگرتنەوە transcription (وە) بەرهەم هاتووە کە کۆدێ بۆ پرۆتێینێکی تایبـەتی لە دیئێنئەی ناوکی یەوە nuclear بۆ ریبۆزۆمێکی نێو سایتۆپلازم هەڵدەگرێ و وەک نموونەیێ بۆ پێکهێنـانی ئـەو پرۆتێینـە کـار دەکـا (بڕوانـە transfer RNA) ۞ آرانای پیک یا اطلاعاتی

mess hall = mess[2]

Messiah /mə'saɪə/ *noun*

1 (لە دینی جوولەکەدا) مەسیحی بەڵێنیدراو یان چاوەڕوان کراو 2 (مەسیحیەت) عیسا مەسیح 3 (messiah) ڕزگارکـەر، ڕێبـەر (بنـەڕەت: بـە ڕێگـای late Latin و یۆنـانی لـە *māšīaḥ* عیبری یەوە) ۞ 1 (دیـن یهـود) مـسیح موعـود 2 عیسی مسیح 3 (با m) منجی، رهبر

messianic /ˌmesi'ænɪk/ *adjective*

میـسـانیک، میـسـایاباوەڕ، میـسـایاباوەڕانە ۞ مسیحاباور، مهدویت‌باورانه

messianism /mɪ'sʌɪənɪz(ə)m/ *noun*

میسایاباوەڕی ۞ مهدویت

messieurs = plural form of monsieur

messing alowance *noun*

پارە یان حەقی خۆراک یان نان، حەقی خوان ۞ پول غذا

mess jacket *noun*

چاکەت یا کەوای ئەفسەران، لە mess دا لەبەری دەکەن ۞ ژاکت نظامی

mess kit *noun*

1 قـاپوکـەوچکی نـانخـواردنی سـەربازان 2 یونیفۆرمێکی سەربازی لە بۆنەی تایبەتی mess دا دەیپۆشن ۞ 1 ظروف غذاخوری سربازان 2 مس کیت

messmate *noun*

هاوخۆراک، هاوخوان، ناوەڵقاپ، هاوسفرە (لە کەشتیدا) ۞ هم‌غذا

Messrs /'mesəz, US -sərz/ *noun, plural form of* Mr.

بەڕێزان، سـەیدایان، ئاغایـان (بنـەڕەت: کورتـەی Messieurs) ۞ آقایان

mess tin *noun*

(بریتانیا) یەغلەبی، قاپێکی کانزایی لاکێشەیی، بەشێکە لە mess kit ۞ یغلاوی

messuage /'meswɪdʒ/ *noun*

(ماف) خـانوو و حەوشـە و خـاک و زەوی‌وزار، خانوو و بەرە ۞ خانه و متعلقات آن

mess-up *noun*

گووکاری، تێڕیان، گووتێکردن، خراپکردن ۞ افتضاح

messy /'mesi/ *adjective* (messier, messiest)

شـڵەژاو، شێواو، شپرزە، شپرێو، ناڕێکوپێک، تێکەوڵێکە، پیس، گـلاو: *a messy room* ◊ *a messy thinking* (messily *adv*): ناڕێکوپێکانە، بـە شێوەیەکی ناڕێـکوپێـک؛ messiness *n*: ناڕێـکوپێکـی، شـپرزەیی، شـێواوی، نـاڕێکی، شپرێوی) ۞ بەهم‌ریخته، آشفته، کثیف

mestizo /me'stiːzəʊ, US -zoʊ/ *noun, fem.* mestiza /me'stiːzə, Spanish mes'tisa, -'tiθa/, *pl.* mestizos (or mestizas)

مێستیزۆ: دووڕەگـەی سـپانیایی و دانیـشتووانی ئەمریکایی ڕەسـەن (بنەڕەت: سپانیایی "mixed"، لەسەر بنچینەی *mixtus* لاتین) ۞ مستیزو

met /met/ = past and past participle of meet

Met /met/ *abbreviation* 1 meteorological 2 (the Met) Metropolitan Police (in London) 3 metropolitan 4 Metropolitan Opera House

meta- /'metə/ (also met- before a vowel or h) *prefix*

پێشگر: 1 مێتا، زوور، سەر، بان، پاش، پشتەوە، پشت: *metalanguage* ،*metacarpus* 2 سـەربە گـۆڕان: *metamorphosis* (بنـەڕەت: لـە *meta* یۆنانی یەوە) ۞ پیشوند: 1 فرا، متا، پس، ماوراء 2 دگرگونی

metabolic /ˌmetə'bɒlɪk, US -'bɑːl-/ *adjective*

سـەربە مێتـابۆلیزم، زینـدەپاڵـی: *a metabolic* ◊ *a high/low -abolic rate* ◊ *process/disorder* (metabolically *adv*) ۞ وابسته به سوخت و ساز

metabolic process *noun*

ڕەوت یـان پرۆسـەی مێتـابۆلیزم، ڕەوەنـد یـان ڕەوتی زیندەپاڵ ۞ فرایند سوخت و ساز

metabolic theory *noun*

تیۆری مێتابۆلیک ۞ نظریەی سوخت و ساز

metabolism /mə'tæbəlɪzəm/ *noun*

1 مێتابۆلیزم، زیندەپاڵ: *The body's -tabolism is slowed down by extreme cold* 2 گۆڕان، گۆڕانکاری ۞ 1 سوخت و ساز 2 دگرگونی

metabolite /mɪ'tabəlʌɪt/ *noun*

(زیندەکیمیا) بەرهەمی مێتـابۆلیزم یـان زیندەپاڵ؛ مێتابۆلیت، ماکێ کە پێویستە بۆ مێتـابۆلیزمی زیندەوەرێکی تایبـەتی یان ڕەوتێکی مێتـابۆلیکی تایبەتی ۞ حاصل سوخت و ساز؛ متابولیت

metabolizable *adjective*

بـۆ مێتـابۆلیزم دەبـێ، لـەمێتـابۆلیزمهـاتوو،

لەزیندەپاڵهاتوو ○ قابل سوخت و ساز

metacarpal /ˌmetəˈkɑːpl, US -ˈkɑːrpl/ *adjective. noun. pl.* metacarpi

adj سەربە ئێسکەکانی لەپی دەست یان پشتدەست، سەربە شانەی دەست *n* هەریەک لە ئێسکەکانی لەپی دەست ○ *adj* وابستە بە استخوانهای کف دست *n* هر یک از استخوانهای کف دست

metacarpus /ˌmetəˈkɑːqəs/ *noun, pl.* metacarpi

پێنج ئێسکی لەپی دەست، ئێسکەکانی پشتدەست، شانەی دەست (بنەڕەت: لاتینی نوێ، گۆڕاوی *metakarpion* یۆنانی) ○ متاکارپوس

metacentre *noun.* US metacenter

خاڵی سەقامگیری یان هاوسەنگی بەن نغرۆ (کەشتی و ...)، خاڵی جێگیری یان سەقامگیری سوارایی buoyancy (*adj* metacentric: سەربە یان پێوەندی بە سەربە metacentre ەوە هەیە) ○ نقطەی ثبات یا توازن

metaceraria *noun*

کرمۆکەی بێ‌کلکی کرمی تێرماتود termatode کە بۆ خانەخوێنکەی خۆی دەیتە مایەی نەخۆشی (metacerarial *adj*) ○ متاسرریا

metachromatic *adjective*

خاوەنی توانایی رەنگان بۆ توخمە جیاوازەکانی خانە یان شانەیی tissue بە رەنگی جیاواز ○ متاکروماتیک

metachronism *noun*

هەڵەی مێژوویی ○ اشتباه تاریخی

metachrosis /ˌmɛtəˈkrəusɪs/ *noun*

(گیانەوەرناسی) توانایی هێندێ گیانەوەر بۆ گۆڕینی رەنگیان، ب.ت. chameleon رەنگ‌گۆڕکێ ○ متاکروز، متاکروسیس

metacognition *noun*

ژوورناسیاری: ئاگایی awareness یان شیکردنەوەی analysis پرۆسە و رەوتە فێربوون و بیرکردنەوەیی‌یەکانی خۆ ○ فراشناخت

metacommunication *noun*

(لە) سەرووی پێوەندی، (لە) ژووورپێوەندی، مێتاکامیونیکەیشن ○ فراارتباط

metadata *noun, pl.*

مێتاداتا، ژووورداتا، ژووردراوە ○ فراداده

metaethics *noun, pl.*

ژوورئاکار، (لە) سەرووی ئاکار (metaethical *adj*) ○ فرااخلاق

metagalaxy *noun, pl.* metagalaxies

مێتاگالاکسی، گەردوون، سەرووی کاکێشان (metagalactic *adj*: مێتاگالاکتیک، گەردوونی، سەربە سەرووی کاکێشان) ○ فراکهکشان، کیهان

metage /ˈmiːtɪdʒ/ *noun*

1 پێوان یان کێشانەی فەرمی باری خەڵووز، دانەوێلە و... 2 قەپانانە، حەقی کێشان یان پێوان، مزی پێوان ○ 1 میتیج 2 حق سنجش

metagenesis /ˌmɛtəˈdʒɛnɪsɪs/ *noun*

(زیندەوەرناسی) یەک بە دوای یەکهاتنی بەرەکان نێوان زاوزێی نێرمایی‌یانە یان رەگەزی sexual یان نارەگەزی asexual (یان نازایەندی)، زاوزێ بە شێوەی یەک‌بەدوای یەک‌دابوون ○ متاژنیز، متاجنسیس

metagenetic *adjective*, also metagenic

سەربە یان پێوەندی بە metagenesis ەوە هەیە ○ وابستە بە متاژنیز یا متاجنسیس

metahistory *noun*

ژوورمێژوو، (لە)سەرووی مێژوو ○ فراتاریخ

metal /ˈmetl/ *noun, adjective*

n 1 کانزا 2 شووشەی تواوە، شووشەی شلەوەبوو 3 بەردی شکاو (road-metal)، بەردی بەردڕێژ 4 (matals) رێگای ئاسن، هێڵی ئاسن، رەیل 5 (heraldry) زێڕ یان زیو *adj* کانزایی (بنەڕەت: لە *metallon* یۆنانی‌یەوە "کان، کانەبەرد یان کانزا") ○ *n* 1 فلز 2 شیشەی مذاب 3 سنگ شکستە 4 (در جمع) خط آهن 5 (heraldry) طلا یا نقره *adj* فلزی

metalanguage /ˈmetəlæŋgwɪdʒ/ *noun*

ژوورزمان، (لە)سەرووی زمان ○ فرازبان

metaldehyde /mɪˈtaldɪhʌɪd/ *noun*

ناوتەیێکی بلووری crystalline compound $(CH_3CHO)_4$ کە فرەپارژەیێکی acetaldehyde ە، وەک چەشتە یان دەرمانی شەیتانۆکە و slug بەکاردێنرێ ○ متالدیهید

metal detector *noun*

(دەزگا) کانزادۆز ○ فلزیاب

metal fatigue *noun*

ماندوویی کانزا، شەکەتی کانزا ○ خستگی فلز

metalinguistic /ˈmetəlɪŋgwɪstɪk/ *adjective*

ژوورزمانی، (لە)سەرووی زمانی، سەربە ژوورزمان ○ فرازبانی

metalinguistics *noun, pl.*

ژوورزمانەوانی، لقێ لە زمانەوانی دەربارەی metalanguage کان یان پێوەندی‌یان لەگەڵ هۆکارە چاندی‌یەکانی کۆمەڵێ ○ فرازبان‌شناسی

metalled /ˈmetld/ *adjective*

(رێگاوبان) بەردڕێژ، داپۆشراو بە بەردی شکاو، وشکەسی‌ڕێژ ○ متالد

metallic /məˈtælɪk/ *adjective, noin*

adj 1 کانزایی، کانزاکرد، کانزائاسا، شێوەکانزا 2 (رەنگ) کانزایی، مێتالیک: *metallic paint* 3 درەوشاوە، ورشن، بریقەدار 4 (تام) ناخۆش 5 (دەنگ) ناخۆش، زرم‌وکوت *n* شتێکی کانزائاسا، یان لەو سازکراو یان ئەوی تیابێ (metallically

فلزی، فلزمانند 1 *adj* ◌ (metallicity *n* ،adv 2 (رەنگ) متالیک 3 براق 4 نامطبوع 5 گوش‌خراش *n* متالیک

metallic bond *noun*
(کیمیا) بەندی کانزایی ◌ پیوند فلزی

metallic conduction *noun*
گەیاندنی کانزایی ◌ رسانش فلزی

metallic luster *noun*
بریسکەی کانزایی، درەوشانەوە یان ورشەی کانزایی ◌ جلای فلزی

metallic soap *noun*
سابوونی کانزایی ◌ صابون فلزی

metalliferous /ˌmetəˈlɪfərəs/ *adjective*
کانزادار، کانزەلان، کانزای تیایە یان بەرهەمی دێنێ ◌ فلزدار

metalliform *adjective*
(زەوی‌ناسی) کانزائاسا، شێوەکانزا، لەکانزاچوو، کانزایی ◌ فلزمانند

metalline /ˌmetəlɪn/ *adjective*
کانزادار، کانزایی، کانزاوی ◌ فلزی

metallization *noun*
1 داپۆشین بە کانزا، کانزاپۆش کردن، کانزاپۆشی(ـن) 2 کانزاندن، کانزایی کردن، کردنەکانزا ◌ متالیزاسیون

metallography /ˌmetəˈlɒgrəfi/ *noun*
زانستی پێکهاتە و تایبەتمەندی کانزاکان، کانزاگرافی (metallographic or metallographically ،metallographical *adj* ◌ متالوگرافی (*adv*

metalloid /ˈmetlɔɪd/ *adjective, noun,* also semimetal
شێوەکانزا، نیمچەکانزا، کانزائاسا، لە شێوەی هەم کانزا و هەم ناکانزا؛ ناکانزایێ کە دەتوانێ لەگەڵ کانزایێکی تر لێک بدرێ و دارشتەیێ alloy پێک بێنێ؛ توخمێ element بە هەردوو تایبەتمەندی کانزایی و ناکانزایی، وەک arsenic، silicon و boron ◌ شبه‌فلز، متالوئید

metallurgical /ˌmetəˈlɜːdʒɪkl, US ˌmetlˈɜːrdʒ-/ *adjective,* also metallurgic /ˌmetəˈlɜːdʒɪk/
کانزاناسییانە، سەربە کانزاناسی ◌ فلزشناختی (metallurgically *adv*)

metallurgist /məˈtælədʒɪst, US ˈmetlɜːrdʒɪst/ *noun*
کانزاناس ◌ فلزشناس

metallurgy /məˈtælədʒi, US ˈmetlɜːrdʒi/ *noun*
کانزاناسی: زانست و تێکنۆلۆژی کانزاکان ◌ فلزشناسی

metalogic *noun*
ژوورلۆژیک، مێتالۆژیک (metalogical *adj*: ژوورلۆژیکی، سەروولۆژیکی، مێتالۆژیکی) ◌ فرامنطق

metalwork /ˈmetlwɜːk, US -wɜːrk/ *noun*
کانزاگەری، کانزاکاری؛ metalworker *n*: کانزاگەر، کانزاکار؛ metalworking *n*: کانزاگەری، کانزاکاری) ◌ فلزکاری

metamathematics *noun, pl.*
لێکۆڵینەوەی چەمکە بنەڕەتییەکانی ماتماتیک، وەک ژمارە و فانکشن (metamathematical *adj*، metamathematician *n*) ◌ متاماتماتیک

metamere /ˈmɛtəmɪə/ = somite

metameric *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە somite ەوە هەیە ◌ وابسته به somite (metamerically *adv*)

metamerism *noun*
1 برگەبەندی، بەندسازی 2 ئیزۆمێریزمی ئەنجامی پێوەنووسانی کۆمەڵە جیاجیاکانی هەمان گەردیلە، وەک $C_2H_5NHC_2H_5$ یان $CH_3NHC_3H_7$ ◌ متامریسم

metamessage *noun*
واتای بنەوە یان شاراوەی پەیامێکی ناراستەوخۆ ◌ متامیسج

metamorphic /ˌmetəˈmɔːfɪk, US -ˈmɔːrf-/ *adjective*
(زەوی‌ناسی) گۆڕاو، تێکچوو ◌ دگرریخت (metamorphically *adv*)

metamorphic rocks *noun, pl.*
(زەوی‌ناسی) کەڤر یان بەردە گۆڕاوەکان ◌ سنگ‌های دگرگونی

metamorphism *noun*
گۆڕان، تێکچوون: گۆڕان لە پێکهاتن constitution ئەختەبەردێ بەهۆی هۆی سروشتییەوە، وەک پەستان pressure و گەرما ◌ دگرگونی

metamorphosis /ˌmetəˈmɔːfəsɪs, US -ˈmɔːrf- *noun, pl.* metamorphoses /-siːz/
1 (گیانەوەرناسی، مێروو یان دووژینان) ڕەوتی گۆڕان لە شێوەی پێنەگەیشتوویی یان ناکاملییەوە بۆ شێوەی پێگەیشتوویی یان کاملی لە دوو یا چەندین قۆناخی جیاجیادا 2 گۆڕان، گۆڕانی بنەڕەتی، گۆڕانکاری، ڕاگوێزران، تێکچوون ◌ 1 متامورفوسیز 2 دگرگونی، تحول، مسخ، استحاله

metanalysis *noun*
دووبارەشی کردنەوەی دابەش‌بوونی نێوان دەنگ یا وشەکان لە ئەنجامی پێکهێنەرە جیاوازەکانەوە (وەک an apron لە a napron) ◌ فراتحلیل

metanephros *noun, pl.* metanephroi
ژوورگورچیلە، یەکێ لە سێ جووتی ئەندامانی گورچیلەی ئاولمەی بڕبڕەداران (metanephric *adj*) ◌ متانفروس

metaph. 1 metaphysical 2 metaphysics

metaphase *noun*
(زیندەناسی) میتافاز، پاشڕوو، پاشقۆناغ، پاشفاز: دووەمین قۆناخی دابەشبوونی خانەیی، نێوان prophase و anaphase ◌ متافاز

metaphase plate *noun*
تەختەی میتافازی، تەبەقی پاشفازی یان پاشڕوویی ◌ صفحەی متافازی

metaphor /'metəfə(r)/ *noun*
ڕاگوێست، خوازە، خواستەمەنی، میتافۆر، مەجاز (بنەڕەت: لە *métaphore* فەرەنسی، بە ڕێگای لاتین لە *metaphora* یۆنانی، لە *metapherein* "ڕاگوێستن to transfer") ◌ استعارە، مجاز

metaphorical /ˌmetə'fɒrɪkl, US -'fɔ:r-, -'fɑ:r-/ *adjective*, also -phoric
ڕاگوێستی، خوازەیی، میتافۆریکاڵ، مەجازی: *metaphorical language*) metaphorically *adv* /-kli/: ڕاگوێستانە، بە شێوەیەکی خوازەیی) ◌ استعاری، مجازی

metaphorical expression *noun*
دەربڕینی ڕاگوێستی یان خوازەیی یان میتافۆریکاڵ ◌ بیان استعاری

metaphorical phrase *noun*
دەستەوشەی ڕاگوێستی یان خوازەیی یان میتافۆریکاڵ ◌ عبارت استعاری

metaphosphate *noun*
خوێ یان ئێستێری ترشەلۆکی میتافۆسفۆریک ◌ متافوسفات

metaphosphoric acid *noun*
(کیمیا) ترشەلۆکی میتافۆسفۆریک: ترشەلۆکی HPO_3 کە لە پێنتۆکسایدی pentoxide فۆسفۆڕوس وەرگیراوە و کەمترین بڕی ئاوی ترشەلۆکە فۆسفۆریکەکانی تیایە ◌ اسید متافوسفوریک

metaphrase *noun*
وەرگێرانی وشەبەوشە یان دەقاودەق (metaphrastic /ˌmetə'fræstɪk/ *adj*: سەربە وەرگێرانی وشەبەوشە) ◌ ترجمەی تحت‌اللفظی

metaphysic /ˌmetə'fɪzɪk/ *noun*
سیستمی میتافیزیک ◌ نظام مابعدالطبیعی

metaphysical /ˌmetə'fɪzɪkl/ *adjective, noun*
1 *adj* میتافیزیکی، ژوورسروشتی، ◊ *metaphysical speculation* :supernatural 2 *metaphysical problems* ئینتزاعی، خەیاڵی، ڕووت 3 ئاڵۆز، دژوار *n* (the Metaphysicals) هونەرانی میتافیزیکی (metaphysically *adv*; metaphysician *n*: خوێندکار یان پسپۆڕی میتافیزیک یا میتافیزیک) ◌ 1 *adj* مابعدالطبیعی 2 انتزاعی 3 پیچیدە *n* شاعران متافیزیکی

metaphysics /ˌmetə'fɪzɪks/ *noun, pl.*
1 میتافیزیک، ژوورسروشتناسی (بەشێ لە فەلسەفە کە هەوڵ دەدا تا لە سروشتی ژیان، ڕاستی و بوون بگا) 2 (ئافەرمی) وتەی خەیاڵی یان ڕووت، تیۆری تەواو ◌ 1 متافیزیک 2 (عامیانە) حرف مجرد، نظریەی محض

metaplasia /ˌmetə'pleɪzɪə/ *noun*
گۆڕانی نائاسایی سروشتی شانەیێ tissue، گۆڕانی شانەیێ بۆ شانەیێکی تر ◌ متاپلازیا

metaplasm /'metəplæzm/ *noun*
گۆڕانی شێوەی وشە (metaplasic *adj*) ◌ تغییر صورت واژە

metaplastic *adjective*
سەربە گۆڕانی نائاسایی سروشتی شانەیێ ◌ متاپلازیایی

metapsychology *noun*
ژووردەروونناسی، سەرووەدەروونناسی (metapsychological *adj*: سەربە metapsycholog) ◌ فراروان‌شناسی

metasequoia *noun, pl.* metapsequoias, also dawn redwood
دارێکی سنەوبەری دڕیژی deciduous، لە خێزانی bald cypress [*Metasequoia glyptostroboides*] ◌ متاسکویا

metasomatism /ˌmetə'səʊmətɪz(ə)m/ *noun*, also metasomatosis
(زەویناسی) گۆڕانی پێکهاتنی کیمیایی بەردێ (metasomatic *adj*: سەربە گۆڕانی پێکهاتنی کیمیایی بەردێ) ◌ متاسوماتیسم

metastability /ˌmetəsteɪ'bɪləti/ *noun*
کەمجێگیری ◌ دارای ثبات مختصر بودن

metastable /ˌmetə'steɪb(ə)l/ *adjective*
کەمجێگیر، خاوەنی جێگیرییێکی کەم ◌ دارای ثبات مختصر

metastasis /mə'tæstəsɪs/ *noun*, metastases /-si:z/
میتاستیسیس، جێگۆڕکێ یان ڕاگوێزرانی نەخۆشی، میتاستاز ◌ متاستاز

metastatic *adjective*
سەربە ڕاگوێزرانی نەخۆشی (metastatically *adv*) ◌ وابستە بە متاستاز

metatarsal /ˌmetə'tɑ:sl, US -'tɑ:rsl/ *noun, adjective*
n (هەریەک لە) ئێسکەکانی شانەی پێ *adj* سەربە ئێسکەکانی شانەی پا، ئێسکەکانی پشتەپا ◌ *n* استخوان‌های کف پا *adj* وابستە بە metatarsus

metatarsus /ˌmetə'tɑ:səs/ *noun*, metatarsi
ئێسکەکانی شانەی پێ، پێنج ئێسکی پشتەپێ، پێنج ئێسکی شانەی پێ ◌ استخوان‌های کف پا

metate *noun*
بەردێکی تەخت کە چاڵێکی هەیە و بۆ هاڕین و لێکردنی گەنمەشامی و شتی وا بەکاردێنرێ

(سپانیایی، له *metatl* ی Nahuatl) ۞ متات
Metatheria /ˌmetəˈθɪərɪə/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) پاشلاوران: کۆمەڵێ لە گوانداران کە marsupial ـەکان دەگرێتەوە (بەرامبەری Eutheria؛ *n, adj* metatherian؛ بنەڕەت: لە -meta + *thēria* یۆنانی، کۆی *thērion* "wild animal") ۞ متاتریا
metathesis /məˈtæθəsɪs/ *noun, pl.* metatheses /-siːz/
جێگۆڕکێ، شوێنگۆڕکێ، دەنگگۆڕکێ (*adj* metathetic or metathetical: سەربە یان پێوەندی بە metathesis ـەوە هەیە) ۞ جابجایی
metathorax *noun, pl.* metathoraxes or metathoraces
پاشەسنگ، کەرتی پاشووی سنگی مێروویێ (*adj* metathoracic: سەربە پاشەسنگ، سەربە metathorax) ۞ متاتوراکس
Metazoa /ˌmetəˈzəʊə/ *noun, pl.*
پاشزی(ـاو)ان: دابەشاندنێکی بەربڵاوی جیهانی گیانەوەران، هەموو گیانەوەران بێجگە لە protozoan و sponge ـەکان ۞ متازوآ، چندسلولی
metazoal *adjective*
سەربە یاە پێوەندی بە گیانەوەرانی میتازوا یا فرەخانەیی‌یەوە هەیە، سەربە پاشزی(ـاو)ان ۞ وابسته به جانوران متازونا یا چندسلولی
metazoan /ˌmetəˈzəʊən/ *noun, adjective*
(گیانەوەرانی) میتازوا یا فرەخانەیی ۞ (جانوران) متازونا یا چندسلولی
mete /miːt/ *noun*
سنوور، سەرحەد، تخوب، بەردی سنووری یان سەرسنوور (بنەڕەت: لە فەرەنسی کۆن، لە *meta* لاتین "goal ،boundary") ۞ مرز، سنگ مرزی
metempsychosis /ˌmetemsaɪˈkəʊsɪs/ *noun, pl.* -empsychoses /-siːz/
میتیمسایکۆسیس، گیانگۆڕکێ، گیانگوێزرانەوە، دۆنادۆن ۞ تناسخ
metencephalon *noun*
1 = myelencephalon 2 بەشی پێشەوەی پاشەمێشک کە لە نێو مێشکۆلە و hindbrain پردی مێشکدا pons پەرە دەسێنێ ۞ متنسفالون
metencephalic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە metacephalon ـەوە هەیە ۞ وابسته به متنسفالون
meteor /ˈmiːtiə(r), US -iɔː(r)/ *noun*
1 تیرک، شۆلە، نیازەک، نیزەک (زانایان لایان وایە کە نیزەکێکی زەبەلاح دەوروبەری 65 میلیۆن ساڵ لەوە پێش لە زەوی داوە و چاڵێکی بە پانایی (دەوروبەری) 240 کیلۆمیتری لە Chicxulub مەکسیکۆ هەڵدریوە) 2 دیاردەی کەشی (وەک رووناکایی یا بارشت) 3 درەوشانەوە لەبەر تێپەڕینی نیزەکێ ۞ 1 شهاب، شخانە 2 پدیدەی جوی 3 میتیور
meteoric /ˌmiːtiˈɒrɪk, US -ˈɔːr-, -ˈɑːr-/ *adjective*
1 تیرکی، شۆلەیی، سەربە تیرک، تیرکئاسا، شۆلەئاسا: *meteoric craters* 2 کتوومت، کتوپڕ 3 کورتماوە، تیژپەڕ: *a meteoric rise* ◊ *a meteoric career* ◊ *to fame* ۞ 1 شهابی، شهاب‌مانند 2 برق‌آسا 3 زودگذر
meteoritics *noun, pl.*
زانستی تیرک، تیرکناسی، نیازەکناسی ۞ علم شخانه یا شهاب
meteorite /ˈmiːtiəraɪt/ *noun*
بەردی ئاسمانی، بەردەتیرک، شۆلە (= ئەوەی بێ‌هەڵم‌بوون دەگاتە سەر عەرز) ۞ شهاب‌سنگ
meteoroid *noun*
بەردەتیرک، تەنە ئاسمانی‌یەکان ۞ شخانه، احجام سماوی
meteoroidal *adjective*
بەردەتیرکئاسا، وەک بەردی ئاسمانی ۞ شخانه‌مانند
meteorological /ˌmiːtiərəˈlɒdʒɪkl, US -ˈlɑːdʒ-/ *adjective*
کەشی، کەشناسی‌یانە، سەربە کەشناسی ۞ جوی، هواشناختی
meteorologist /ˌmiːtiəˈrɒlədʒɪst, US -ˈrɑːl-/ *noun*
کەشناس، هەواناس ۞ هواشناس
meteorology /ˌmiːtiəˈrɒlədʒi, US -ˈrɑːl-/ *noun*
1 کەشناسی، هەواناسی: *meteorological* 2 *conditions* مەڵبەند یان ئاووهەوای ناوچەیێ ۞ 1 هواشناسی 2 اقلیم یا آب‌وهوای منطقه‌ای
meter /ˈmiːtə(r)/ *noun*
1 کونتۆر، میتەر 2 (هەڵبەست) رەوت، هەڤدەن،کێش 3 (لە لێکدانا) ـژمێر، ـپێو 4 پێوەر، پێوانە، ئەندازە ۞ 1 کنتور، متر 2 (شعر) وزن 3 (در ترکیب) ـسنج، ـشمار 4 مقیاس، میزان
metered *adjective*
کۆنتۆردار، بە کۆنتۆر پێوراو، کۆنتۆرپێوکراو ۞ کنتوردار
meth (also crystal meth) = methamphetamine
methacrylate *noun*
1 میتاکریلەیت، میتاکریلات: خوێ یان ئێستێری ترشەڵۆکی میتاکریلیک 2 پلاستیک یان جەوکی resin ئەکریلیک کە لە بەرهەمێکی ترشەڵۆکی میتاکریلیک سازبووە ۞ متاکریلات
methacrylic acid *noun*
ترشەڵۆکی میتاکریلیک، $C_4H_6O_2$ ب.ت. لە بواری پلاستیکسازی و جەوکە ئەکریلکەکان

بەکاردێنرێ ۞ اسید متاکریلیک
methadone /'meθədəʊn, US -doʊn/ *noun*, also methadon
(دەرمان) میتادۆن، میسادۆن: جۆرێ دەرمانی سڕکەری پێکهێنراو $C_{21}H_{27}NO$، هاوشێوەی مۆرفین (بنەڕەت: لە ناوی کیمیایی‌یەکەی: *(6-di)meth(yl)a(mino-4,4-)d(iphenyl-3-(heptan)one* ۞ متادون
methaemoglobin /ˌmɛθi:mə'gləʊbɪn, mɛtˌhi:-/ *noun*, US methemoglobin
(زیندەکیمیا) شێوە یا جۆرێکی ئۆکسایدیزێتراوی جێگیری هیمۆگلۆبین کە توانایی ئازادکردنی ئۆکسیژێنی بۆ نێو شانەکاندا نییە ۞ متاهموگلوبین
methaemoglobinaemia *noun*, US methaemoglobinemia
بوونی methaemoglobin لە خوێندا ۞ متاهموگلوبینامیا
methamphetamine /ˌmɛθam'fɛtəmi:n, -ɪn/ *noun*
جۆرێ دەرمانی پێکهێنراو یان سینتێتیکی خێراتر و بە کاریگەری بەردەوامتر لە **amphetamine** ۞ متامفتامین
methanal /'mɛθənal/ = **formaldehyde**
methanation *noun*
بەرهەمهاتنی میتان ب.ت. لە یەکگرتنی carbon monoxide کاربۆن و هایدرۆژێن ۞ متانسازی
methane /'mi:θeɪn, US 'meθ-/ *noun*
گازی زەلکاو، میتان، میسان (نیشانە CH_4؛ بنەڕەت: لە methyl + -ane) ۞ متان
methanogen /'mɛθənə(ʊ)dʒ(ə)n, mɛ'θanə(ʊ)-/ *noun*
بەکتریای میتان‌پێکهێن یان بەرهەمهێنەری میتان یا میتان‌ساز ۞ متانوژن
methanoic acid /ˌmɛθə'nəʊɪk/ = formic acid
methanol /'meθənɒl, US -nɔ:l, -noʊl/ *noun*
میتانۆل، میسانۆل (نیشانە CH_3OH) ۞ متانول
methaqualone *noun*
میتاکوالۆن: جۆرێ دەرمانی nonbarbiturate خەوێنەر و دامرکێنەر $C_{16}H_{14}N_2O$ ۞ متاکوالون
methedrine /'mɛθədrɪn, -dri:n/ = methamphetamine
metheglin = mead 2
methenamine *noun*
hexamethylenetetramine، ب.ت. بە شێوەی خوێی ئەندامی و بۆ پاکژاندن و چارەسەری میزەڕێ بەکاردێنرێ ۞ متامین
methicillin /ˌmɛθɪ'sɪlɪn/ *noun*
شێوەیێکی نیمچەدەسکردی پێنی‌سیلین $C_{17}H_{19}N_2O_6NaS$ ۞ متی‌سیلین

methionine /mɪ'θʌɪəni:n/ *noun*
(زیندەکیمیا) میتیۆنین، میتیۆنین: ترشەلۆکی ئەمینۆی سولفوراوی $C_5H_{11}NO_2S$ کە پێکهێنەرێکی زۆرینەی پرۆتینەکانە و شتێکی بنەڕەتی‌یە بۆ خۆراکی بڕبڕەداران ۞ متیونین
method /'meθəd/ *noun*
1 ڕێباز، شێوە، شێواز، ڕێچکە، ڕێگا: *a reliable/effective/scientific method of data* ◊ *a new method of solving the* ◊ *analysis* ◊ *traditional methods* ◊ *problem* 2 ڕێکوپێکی، ڕێکی: *alternative methods* ۞ روش، اسلوب، طریقه 3 نظم
methodical /mə'θɒdɪkl, US -'θɑ:d-/ *adjective*
1 ڕێکوپێک، ڕێک، شێوازدار، بەشێواز، ڕێبازمەند، خاوەنی شێواز، سیستماتیک: *a methodical approach/study* 2 (کەسێک) ڕێکوپێک، بەڕێوجێ، precise ،disciplined: *to have a methodical mind* ۞ 1 منظم. روش‌مند، اسلوب‌دار 2 (آدم) منظم
methodically /-kli/ *adverb*
ڕێکوپێکانە، ڕێکوپێک، بە شێوەیەکی ڕێکوپێک: *They sorted slowly and methodically through the papers* ۞ به طور منظم
Methodism /'meθədɪzəm/ *noun*
میتۆدیزم (لایەنگری کۆمەڵی ئاینی کریستانیەت کە ڕێ و دەستووری جان ویسلی John Wesley ڕەچاو دەکا) ۞ متدیسم
Methodist /'meθədɪst/ *noun, adjective*
n میتۆدیست *adj* میتۆدیستی ۞ *n* متدیست *adj* متدیستی
methodological /ˌmeθədə'lɒdʒɪkl, US -'lɑ:dʒ-/ *adjective*
ڕێبازناسی‌یانە، سەربە شێوازناسی یان ڕێچکەناسی، سەربە میتۆد: *methodological problems* ۞ روش‌شناختی
methodologically /-kli/ *adverb*
لەباری ڕێبازناسی‌یەوە ۞ از لحاظ روش‌شناختی
methodologist *noun*
ڕێبازناس، شێوازناس ۞ روش‌شناس
methodology /ˌmeθə'dɒlədʒi, US -'dɑ:l-/ *noun*
1 ڕێبازناسی، شێوازناسی، ڕێچکەناسی 2 شێوازەکان، ڕێچکەکان، ڕێبازەکان: *research methodology* ◊ *recent changes in the methodologies of language teaching* ۞ 1 روش‌شناسی 2 روش‌ها
methotrexate /ˌmɛθə'trɛkseɪt, ˌmi:θə-/ *noun*
(پزشکی) ئاوێتەیێکی پێکهێنراو یان سینتێتیک $C_{20}H_{22}N_8O_5$، بۆ چارەسەرکردنی لوکیمیا و

شیرپەنجەکانی تر بەکاردێتیێ ◌ متوترکسات
methough = past of methinks
methoxychlor *noun*
میتۆکسی کلۆر: جۆرێ میرووکوژی ئۆرگانۆکلۆرینی organochlorine (زۆرتر) ناژاراوی (کریستاڵی سپی) $C_{16}H_{15}Cl_3O_2$ ◌ متوکسی کلور
methoxyflurane *noun*
میتۆکسی فلۆران: جۆرێ دەرمانی بێهۆشی گشتی (هی هەڵمژین) $C_3H_4Cl_2F_2O$ ◌ متوکسی فلوران
meths /meθs/ = methylated spirit
Methuselah / mə'θju:zələ/ *noun*, as old as Methuselah
1 کەسێکی هەرەکۆن، لەمێژینە، قەدیمی، پیری زۆرهان (لە ناوی *Methuselah* کە دەوترێ 969 ساڵی تەمەن کردووە) 2 (methuselah) شووشە مەیێکی هەشت بەرامبەری ئەندازی ستاندارد ◌ 1 قدیمی 2 میتوزلا
methyl /'mi:θʌɪl, 'mɛθ-, -θɪl/ *noun*
میتیل، میسیل (بە هێمای CH_3) ◌ متیل
methyl acetate *noun*
سرکاتی میتیل: شلەیێکی بۆنخۆشی گڕکێش $C_3H_6O_2$ ◌ استات متیل
methylal *noun*
جۆرێ شلەی هەڵمیو، گڕکێش و بێڕەنگ $C_3H_8O_2$، بۆنێکی کلۆرۆفۆرمئاسای هەیە، زۆرتر وەک توێنەر بەکاردێتیێ ◌ متیلال
methyl alcohol *noun*, also methanol or wood alcohol
ئەلکۆلی دار، میتانۆل، ئەلکۆلی میتیل: شلەیێکی ژاراوی، هەڵمیو و بێڕەنگ CH_4O، زۆرتر وەک توێنەر، سووتەمەنی و ئانتیفریز و بۆ سازکردنی فۆرماڵدیهاید formaldehyde بەکاردێتیێ ◌ الکل متیلک
methylamine *noun*
میتیلامین: جۆرێ گازی تەقینەوەیی گڕکێش CH_3NH_2 ◌ متیلامین
mehylase *noun*
جۆرێ enzyme کە میتیلاندن تاودەدا (وەک هی RNA و DNA) ◌ متیلاز
mehylate *noun*
1 بەرهەمێکی میتانۆل، وەک sodium methylate [CH_3ONa] 2 هەر ئاوێتەیێ کە کۆمەڵی میتیلی تیایە ◌ متیلات
methylated spirit /ˌmeθəleɪtɪd 'spɪrɪt/ *noun*, also methylated spirits
ئەلکۆلی پیشەسازی یان سووتەمەنی (لە گڵۆپ و هتد) ◌ الکل تقلبی
methylation *noun*
میتیلاندن، لەگەڵ میتانۆل یا methylated spirit تێکەڵاندن ◌ متیلاسیون
methyl bromide *noun*
جۆرێ ئاوێتەی گازی ژاراوی CH_3Br زۆرتر وەک fumigant بەدژی کرتێنەران، کرم و میروو بەکاردێتیێ ◌ برومید متیل
methylcholanthrene *noun*
جۆرێ هایدرۆکاربۆنی cicarogenic بەهێز ◌ متیلکولانترین
methyldopa *noun*
میتیلدۆپا: جۆرێ دەرمانی $C_{10}H_{13}NO_4$ بۆ باڵەپەستۆی خوێنی (لە) خوارەوە بەکاردێتیێ ◌ متیلدوپا
methylbenzene = toluene
methyl cyanide = acetonitrile
methylene /'mɛθɪli:n/ *noun*
(کیمیا) میتیلین، میسیلین: کۆمەڵێکی هایدرۆکاربۆنی دووهاوهێز CH_2 کە لە میتان بەرهەم هاتووە (یان وەرگیراوە) ◌ متیلین
methylene blue *noun*
میتیلین بلوو: بلومیتیلین $C_{16}H_{18}ClN_3S·3H_2O$ کە وەک ماکێکی ڕەنگییە و دژی ژارە ◌ بلو متیلین
methylene chloride *noun*
میتیلین کلۆراید: جۆرێ شلەی ناگڕکێشی ژاراوی CH_2Cl_2 ◌ بلو متیلین
methylene dioxyamphetamine = MDA
methyl ethyl ketone *noun*, *abbreviation* MEK
ئاوێتەیێکی ئاوەکی گڕکێش C_4H_8O، هاوشێوەی ئەسیتۆن acetone، زۆرتر وەک توێنەرێ بەکاردێتیێ ◌ متیل اتیل کتون
methyl group *noun*
کۆمەڵی میتیل: کۆمەڵێکی تاکهاوهێز CH_3، لە میتان وەرگیراون یان بەرهەم هاتوون ◌ گروه متیل
methyl isocyanate *noun*
شلەیێکی بێڕەنگ، گڕکێش و یەکجار ژاراوی CH_3NCO، بۆ بەرهەمهێنانی ئافەتکوژەکان بەکاردێتیێ ◌ ایزوسیانات متیل
methylmercury *noun*
جیوەی میتیل: دەستە ئاوێتەیێکی (یەکجار ژاراوی CH_3Hg-، زۆرتر بە شێوەی ماکی تیوەدەر pollutant هەیە کە لە زیندەوەرەکاندا کۆ دەبێتەوە (وەک ماسییەکان، ب.ت. لە ئاستێکی زۆر بەرزی زنجیرەی خۆراکیدا food chain) ◌ جیوەی متیل
methyl methacrylate *noun*
شلەیێکی گڕکێش، (زوو)هەڵمیوی بێڕەنگ $C_5H_8O_2$، ب.ت. وەک تاکپارژەیێ بۆ جەوکەکان بەکاردێتیێ ◌ متاکریلات متیل
methylnaphthalene *noun*

هەریەک لە دوو هایدرۆکاربۆنی ئیزۆمێریک $C_{11}H_{10}$: ب.ت. شلەیێکی جەور بۆ دیاری کردنی ژمارەکانی سیتان بەکاردێتری ◌ متیل نفتالن

methyl orange *noun*
رەنگێکی ئالکالینی کە وەک نیشانەرەوەیێکی indicator کیمیایی بەکاردێتری $[C_{14}H_{14}N_3NaO_3S]$ ◌ اورانج متیل

methyl parathion *noun*
جۆرێ مێرووکوژی دەسکرد یان سینتێتیکی ئۆرگانۆفۆسفات $C_8H_{10}NO_5PS$ کە لە پاراتیۆن ژاراوی‌ترە ◌ پاراتیون متیل

methylphenidate /ˌmi:θʌɪlˈfenɪdeɪt, meθ-, -θɪl-/ *noun*
جۆرێ دەرمان کە هانی دەزگای دەماری دەدات $C_{14}H_{19}NO_2$. لە شێوەی هایدرۆکلۆرایدەکەی بۆ چارەسەرکردنی **narcolepsy** و کێشە زۆرێزۆزییەکان لە منالاندا بەکاردێتری ◌ متیلفنیدیت

methylprednisolone *noun*
$C_{22}H_{30}O_5$ ی **glucocorticoid** کە بەرهەمێکی **prednisolone** ە و وەک دەرمانێکی دژەئاوسان بەکاردێتری ◌ متیل‌پردنیزولون

methyltestosterone *noun*
دەرمانێکی ستێرۆیدی ئەندرۆژێنی پێکهاتوو $C_{20}H_{30}O_2$، لەبەر تایبەتمەندی ئەندرۆژینیکەکەی بەکاردێتری (لە پیاواندا بۆ چارەسەرکردنی **hypogonadism** و کێشە و نەخۆشی ئەندرۆژێنی و لە ژناندا بۆ چارەسەرکردنی شێرپەنجەی مەمک بەکاردێتری) ◌ متیل‌تستوسترون

methylxanthine *noun*
میتیل‌گزانتین، میتیل‌زانتین: بەرهەمێکی زانتینی میتیلینراو (وەک **caffeine**، **theobromine** یان theophylline) ◌ متیل‌گزانتین

metic /ˈmetɪk/ *noun*
میتیک: بێگانەیێ کە لە یۆنانی کۆن دەژیا و مافی هاوولاتی‌بوونی هەبوو ◌ متیک

metical /ˌmetɪˈkal/ *noun, pl.* meticais
یەکەی بنەڕەتی پارەی مۆزامبیک، بەرامبەر بە سەد centavo ◌ متیکال

meticulous /məˈtɪkjələs/ *adjective*
زۆر ورد، وردەوەبوو، پوخت(ـە)، بەسەرنج، وردبین، تێبین، سەرنج‌پێدەر، قووڵەوەبوو، مووبین، موولەماستدەرکێش: *a meticulous researcher* ◊ *meticulous records/research* ◊ *meticulous planning* ▸ meticulously /məˈtɪkjələsli/ *adv*: زۆر بە وردی، بە پوختی، مووبینانە: *a meticulously planned schedule* ◊ *She checked the painting meticulously for any damage* ◊ *meticulously clean* ▸ meticulousness *n*: (زۆر) وردەوەبوون، تاوتوێ(کردن)، بەسەرنجی، پوخت(ـەیی)، وردبینی، تێبینی، سەرنج‌پێدان، قووڵبوونەوە، مووبینی، موولەماستدەرکێشان) ◌ موشکاف

métier /ˈmetieɪ, US ˈmeɪt-/ *noun*
(فەڕەنسی) کار، پیشە، ئیش، شوول ◌ حرفه، شغل

Metis /meɪˈti:s/ *noun, pl.* same
(لە کەنەدا) کەسێکی دوورەگە یان رەگەز تێکەڵ، ب.ت. منالی سپی‌پێستی لەگەڵ سووروپێستێ، دوورەگە ◌ متیس، دورگه

metol /ˈmetɒl/ *noun*
دەرمان یان ئاوێتەی شتنەوە یان رۆشن کردنەوە ◌ متول

Metonic cycle /mɪˈtɒnɪk/ *noun*
سووری مانگی، سووری میتۆنیک (قۆناخێکی 19 ساڵە، 235 مانگی مانگی، کە مانگە نوێ و پڕەکان دەگەڕێنەوە هەمان رۆژی ساڵ؛ بنەڕەت: لە ناوی *Metōn* ئەستێرەوانێکی ئاتینی سەدەی 5 پێش زایین) ◌ چرخه‌ی متونیک

metonym /ˈmetənɪm/ *noun*
وشە یان دەستەوشەی بڕیتی یان مەجازی (وەکوو واشینگتۆن لەجیاتی حکومەتی ئەمریکا) ◌ واژه یا عبارت مجازی

metonymical *adjective*, also metonymic ◌ (**metonymically** *adv*) metonym سەربە metonym وابستە بە

metonymy /mɪˈtɒnɪmi/ *noun*
بڕیتی، مەجاز، میتۆنیمی، میتۆنیمی، میتانیمی (بنەڕەت: بە ڕێگای لاتینەوە، لە *metōnumia* یۆنانی "گۆڕانی ناو") ◌ مجاز، کنایه

me-too *adjective*
لاسایی‌کراوە (بەرهەمێ کۆمپانیی‌یێ لە کۆمپانی‌یەکی تر) ◌ تقلیدی

metope /ˈmetəʊp, US ˈmetəpi/ *noun*
(بیناسازی) چوارگۆشەی فریز frieze ی دۆریسی) ◌ چهارگوش فریز

metopic /məˈtɒpɪk/ *adjective*
ناوچاوانی، تەوێڵی ◌ جبینی

metr(o)- *prefix*
پێشگر: منالدان ◌ پیشوند: زهدان، رحم

metralgia /mɪˈtrældʒɪə/ *noun*
ژانی منالدان، منالدانئێشە ◌ درد رحم

metre /ˈmi:tə(r)/ *noun,* US meter
1 میتر 2 (هۆنە) رەوت، کێش، لەنگەر، هەڤدەن 3 ریتم و تریەی بنەڕەتی پارچە موسیقایێ ◌ 1 متر 2 (شعر) وزن

metric[1] /ˈmetrɪk/ *adjective, noun*
adj میتری، میتریک، میترییو: *metric units/measurements/sizes* 1 *n* سیستەم یان ستانداردی پێوان 2 (نافەرمی) دەزگای میتری 2 ◌ *adj* متری 1 *n* نظام یا استاندارد اندازه‌گیری (عامیانه) دستگاه یا نظام متری

metric[2] /'metrɪk/ *adjective, noun*
adj سەربە کێشی هەڵبەست، کێش‌دار، ڕەوتی *n*
ڕەوت، کێش، هەقدەن ۞ *adj* وابستە بە وزن *n*
وزن، بحر

-metric *suffix or combining form*
پاشگر یان وشەی لێکدەر: پێو (وشەیێکی لێکدەرە و هی ئەو ئاوەڵناوانەیە کە لەگەڵ ئەو ناوانەی کە کۆتاییان بە *-meter* هاتووە، یەک دەگرێتەوە (وەک *barometric* یان *geometric* بەپێی *geometer* و *geometry*؛ -metrically: ئاوەڵکارساز) ۞ پسوند: سنج، پیما

metrical /'metrɪkl/ *adjective*
1 (هەڵبەست) خاوەنڕەوت، کێش‌دار، کێش‌مەند، کێشی 2 میتری، میترپێو، میتریک (*metrically adv*) ۞ 1 (شعر) وزن‌دار 2 متری

-metrical = equivalent to -metric

metrication /ˌmetrɪ'keɪʃn/ *noun*
کردنەمیتر، میتراندن، گۆڕین بۆ دەزگای میتری ۞ متریکاسیون

metric mile *noun*
پێشبڕکێی ڕاکردنی هەزار و پێنسەد (1500) میتر ۞ متریک مایل

metric system *noun*
دەزگای میتری، سیستمی میتری ۞ دستگاه متری

metric ton *noun*, also metric tonne
تۆن، هەزار کیلۆگرەم ۞ تن

metritis /mɪ'trʌɪtɪs/ *noun*
(پزشکی) ئاوسانی منداڵدان ۞ آماس رحم یا زهدان

metro /'metrəʊ, US 'metroʊ/ *noun, pl.* metros, *abbreviation métropolitain* (from *Chemin de Fer Métropolitain* 'Metropolitan Railway'
میترۆ (سیستمی شەمەندەفەری ژێرعەرز ب.ت. لە پاریس): *to travel on the metro / by a metro* ◊ *the Paris Metro* ◊ *metro station* ۞ مترو

metrograph *noun*
مەوداپێو ۞ مسافت‌سنج

metrological *adjective*
سەربە ئەندازەناسی، میترۆلۆژیکاڵ ۞ وابستە بە علم اوزان و مقادیر

metrologist *noun*
ئەندازەناس، میترۆلۆژیست ۞ عالم اوزان و مقادیر

metrology /mɪ'trɒlədʒi/ *noun*
ئەندازەناسی، زانستی سەنگ و پێوانە ۞ علم اوزان و مقادیر

metronidazole /ˌmetrə'nʌɪdəzəʊl/ *noun*
میترۆنیدازۆل $C_6H_9N_3O_3$: دەرمانێ بۆ تیماری trichomoniasis، amoebiasis و نەخۆشی وا بەکاردێنرێ ۞ مترونیدازول

metronome /'metrənəʊm, US -noʊm/ *noun*
میترۆنۆم (= دەزگایێکی موسیقاکارەکان بۆ دیاریکردنی کاتێکی دروست، metronomic /ˌmetrə'nɒmɪk, US -'nɑːmɪk/ *adj*: سەربە میترۆنۆم: *His financial problems hit the headlines with almost metronomic regularity*) ۞ مترونوم

metronymic /ˌmetrə'nɪmɪk/ = matronymic

metropolis /mə'trɒpəlɪs, US mə'trɑːp-/ *noun*
1 گەورەشار، زلشار، دایکەشار، شاری سەرەکی، سەرشار (هی ناوچە یان وڵاتێ) 2 ناوەند، پێتەخت، پایەتەخت 3 سەرقەشەنشین ۞ 1 کلان‌شهر 2 پایتخت 3 مطران‌نشین

metropolitan /ˌmetrə'pɒlɪtən, US -'pɑːl-/ *adjective, noun*
adj 1 سەربە گەورەشار یان شاری سەرەکی، زلشاری، سەربە پێتەخت: *metropolitan districts/regions* 2 سەربە سەرقەشەنشین *n* 1 خەڵکی پێتەخت، دانیشتووی پێتەخت 2 سەرقەشەنشین ۞ *adj* 1 وابستە بە کلان‌شهر یا پایتخت 2 وابستە بە مطران‌نشین *n* 1 ساکن پایتخت 2 مطران‌نشین

metropolitan bishop *noun*, also metropolitan
سەرئۆسقۆف، گەورەقەشە ۞ سراسقف

Metropolitan France *noun*
فەڕەنسە بە خۆی نەک کۆلۆنییەکانی ۞ فرانسه

Metropolitan Police *noun*
هێزی پۆلیسی لەندەن ۞ نیروی پلیس لندن

metrorrhagia /ˌmiːtrə'reɪdʒɪə/ *noun*
خوێن(بەربوون)ی نائاسایی منداڵدان ۞ خون‌روی از رحم

-metry *suffix*
پاشگر: ـپێوی: *calorimetry*، *chronometry*، *photometry* (لە *-metria* یۆنانییەوە، ئەویش لە *metrēs* "-measurer") ۞ پسوند: ـسنجی

mettle /'metl/ *noun*
وێران، بەجەرگی، جەربەزە، گەرمی، غیرەت، بوێری، دڵودەروون: *She really showed her mettle under pressure* ۞ جرأت، غیرت، شهامت، حمیت

mettlesome /'metlsəm/ *adjective*
نەترس، بەجەرگ، چاوسوور، شێرکرۆژ، بەغیرەت ۞ باشهامت، باجرأت

meum et tuum /'meʊm et 'tuːʊm/
هی من و هی تۆ ۞ مال من و مال تو

Meursault /məː'səʊ, 'məː-/ *noun, pl.* same
مەی بورگاندی زۆرتر سپی، لە Beaune

دروست دەکرێ ۞ میورسولت

mew[1] /mjuː/ *noun*

قەفەزی باز یا هەڵۆی راهاتوو، ب.ت. کاتێ تووڵەک دەدا یا پەر فڕێدەدا (بنەڕەت: لە *mutare* لاتین "گۆڕین، گۆڕان" ("to change" ۞ میو

mew[2] /mjuː/ *noun*

میاومیاو، مرنیاومرنیاو ۞ میو

mew gull *noun*

(زۆرتر لە ئەمریکای باکووری) gull ی کوچەری باکووری، لاق بۆری سەوزباو [*Larus canus*] ۞ نوعی کاکایی

mews /mjuːz/ *noun, pl.* same

1 (کۆن) تەویلە و ستەبلی پاتشایی 2 میوز (لە بریتانیا، بەو دەستە خانووانە کە لەوە پێش جێگای حەوانەوەی ئەسپەکان بوون) ۞ میوز

mews carriage *noun*

ماڵی میوزی ۞ میوز کاریاج

Mexican /ˈmeksɪkən/ *adjective, noun*

adj سەربە مەکسیک یان مێکسیک، مێکسیکی *n* خەڵکی مێکسیک، مەکزیکی ۞ *adj* مکزیکی *n* اهل مکزیک

Mexican bean beetle *noun*

قالۆنچە لوبیای مەکسیکی: قالۆنچەی گەڵای لوبیا یان پاقلە [*Epilachna varivestis*] ۞ نوعی سوسک

Mexican hairless *noun*

جۆرێ سەگی چکۆلەی کەم‌تووکی مەکسیکی ۞ نوعی سگ

Mexicano /ˌmeksɪˈkɑːnəʊ/ = (informal) Mexican

Mexican Spanish *noun*

سپانیایی مەکسیکی، مێکسیکی، سپانیایی مەکزیکی ۞ اسپانیایی مکزیکی

meze /ˈmeɪzeɪ/ *noun, pl.* same or mezes

مەزە (لە *maze* تیرانییەوە وەرگیراوە) ۞ مزه

mezereon /mɪˈzɪəriən/ *noun*

دەوەنێکی بۆنخۆشی گوڵزەردی ئەرخەوانیباو و بەرسووری ژاراوی [*Daphne mezereum*] (بنەڕەت: لە *māzaryūn* عەرەبی) ۞ ماذریون

mezuzah /meˈzuːzə/ *noun, pl.* mezuzahs or mezuzoth /-zəʊt/

لاشیپانە، لاوانە: پێستەی نووسراو بە دەقێکی ئاینی، دەنرا بە لاشیپانەی دەرگای ماڵی جوولەکەیێ بە نیشانەی بڕوا (بنەڕەت: لە *mĕzūzāh* عیبرییەوە "doorpost") ۞ مزوزا

mezzaluna /ˌmetsəˈluːnə/ *noun*

داسە (لە ئیتالیاییەوە "half moon") ۞ مزالونا

mezzanine /ˈmezəniːn, US ˈmetsə-/ *noun*

a 1 نهۆمی نیوەراست، نیمچەنهۆم، نیونهۆم: *a mezzanine* ◊ *bedroom on the -zzanine* 2 *floor* نزمترین بالکۆنی تیاتر یان ریزە پێشووەکانی بالکۆنی ۞ 1 میان‌اشکوب 2 مزنین

mezzo /ˈmetsəʊ/ *adverb, noun* (*pl.* mezzos)

adv (موسیقا) مێتسۆ، نیوە، بە ئارامی، بە هێمنی، بە آهستگی *adv* ۞ مِتسو، بە آهستگی mezzo-soprano = *n*

mezzo-relievo /ˌmetsəʊrɪˈljiːvəʊ/ = half relief

mezzo-soprano /ˌmetsəʊ səˈprɑːnəʊ, US ˌmetsoʊ səˈprɑːnoʊ, -ˈpræn-/ *noun*

نیوان‌دەنگ، دەنگی نێوان سۆپرانۆ و کۆنترالتۆ، (ژن) گۆرانیبێژی ئەو دەنگە، پارچە موسیقایێ بۆ ئەو دەنگە ۞ متسو سوپرانو

mezzotint /ˈmetsətɪnt/ *noun*

وێنەی (چاپکراو) رووناک و سێبەر ۞ تصویر سایەروشن

MF *abbreviation* medium frequency

MFA *abbreviation* Master of Fine Arts

ماستێر لە (بواری) هونەرە جوانەکان(دا) ۞ کارشناس ارشد در هنرهای زیبا

mg *abbreviation* milligram(s)

Mgr *abbreviation* Monsignor

mho /məʊ/ *noun, pl.* mhos

یەکەی جارانی گەیاندنی ئیلێکتریکی، پێچەوانەی ohm (هەڵگێردراوی ohm) ۞ می

MHz *abbreviation* megahertz

mi *noun*

(نوت) می، سێهەمین تۆنی پەیژەی دیاتۆنیک لە solmization دا ۞ می

MI5 /ˌem aɪ ˈfaɪv/ *abbreviation* Military Intelligence Section 5

ئێم‌ئای5: کەرت یا بەڕێوەبەرایەتی ئاسایشی نێوخۆیی بریتانیا ۞ ام‌آی5

MI6 /ˌem aɪ ˈsɪks/ *abbreviation* Military Intelligence Section 6 (now officially named the Secret Intelligence Service).

ئێم‌ئای6: کەرت یا بەڕێوەبەرایەتی هەواڵگری دەرەوەی بریتانیا ۞ ام‌آی6

MIA *abbreviation* missing in action

(میلیتاری) بێ‌سەروشوێن لە هێرش یان کرداردا ۞ ام‌آی‌ای

Miami *noun, pl.* same or Miamis

میامی: ئەندامی گەلێکی سووورپێست، لە بنەڕەتا هی ویسکۆنسین Wisconsin، ئیلینۆیس Illinois و ئیندیانا Indiana ۞ میامی

Miao /mɪˈaʊ/ = Hmong

miaow /miˈaʊ/ *noun,* also meow

میاومیاو، مرمیاو، مرنیاو ۞ میومیو

miasma /miˈæzmə, US maɪˈæ-/ *noun, pl.* miasmas or miasmata

1 هەڵمی بۆگەن یا بۆخاو، بۆنی ناخۆش، بۆگەن، بۆسار 2 کەشی خراپ و ناخۆش، کاریگەری خراپ ۞ 1 بخار بدبو، بوی عفن 2 جو زیان‌بخش

miasmal /maiıæzml/ *adjective,* also miasmatic or miasmic
بۆگەناوی ◌ دارای بوی عفن (miasmally *adv*)
mic /maık/ *noun, abbreviation* microphone
mica /'maıkə/ *noun*
مایکا، میکا (بنەرەت: لە لاتینەوە بە واتای "crumb") ◌ سنگ طلق، میکا
micaceous /mı'keıʃəs/ *adjective*
1 مایکایی 2 توێ‌توێ، تەبەق‌تەبەق ◌ 1 طلقی 2 متورق
Micah *noun,* Hebrew *Mīkhāh,* short for *Mīkhāyāh*
1 میکاه: کتێبی میکاهی پێغەمبەر 2 پێغەمبەرێکی جوولەکە، لە سەدەی هەشتەمی پێش زایین دەژیا ◌ میکاه
mica shcist *noun*
تەلاشەبەردی مایکا (کوارتز و میکای تیایە) ◌ شیست میکایی
mice = plural form of mouse
micelle /mı'sɛl, mʌı'sɛl/ *noun*
کۆمەڵکەیێکی گەردەکانی تێو گیراوەیێکی ملی colloidal، تۆپەڵەیێکی گەردی molecular کە پارچۆلکەیێکی ملی پێکدێنێ ◌ میسل
micellar *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە میسێل یان مایسێلەوە هەیە ◌ وابسته به میسل
Michael /'maıkəl/ *noun*
میکایل: یەکێ لە چوار گەورەفریشتە ◌ میکائیل
Michaelmas /'mıklməs/ *noun*
جێژنی سەینت میکایل (29ی سێپتامبر) ◌ عید میکائیل
Michaelmas daisy *noun*
گوڵی مینا [*Aster novi-belgii*] ◌ گل مینا
Michaelmas term *noun*
(بریتانیا، هیندی زانکۆ) وەرزی خوێندن یا تێرمی پاییزی ◌ ترم پاییزی
Michgander /mıʃı'gandə/ *noun*
خەڵکی هەرێم یان ئەیالەتی میشیگانی ئەمریکا ◌ اهل میشیگان
mick /mık/ *noun,* also Mick
1 ئیرلەندی چەپەڵ 2 کاتۆلیکی رۆمی ◌ 1 ایرلندی کثیف 2 میک
mickey /'mıki/ *noun*
1 خواردنەوەی دەرمان‌تێکراو یان بەنگ‌تێکراو، 2 نارەقی دەرمان‌تێکراو (take the mickey (out of somebody): سەرخستنەسەر: *Are you taking the mickey?*) ◌ 1 مشروب سم‌زده 2 اذیت کردن
mickey finn /ˌmıki 'fın/ *noun,* also Mickey Finn
(نافەرمی) خواردنەوەی دەرمان‌تێکراو یان بەنگ‌تێکراو، نارەقی دەرمان‌تێکراو، گیراوەی دەرمانی یان رەوانی ◌ مشروب سم‌زده، شربت دارویی یا مسهل
Mickey Mouse *noun*
(نافەرمی) چکۆلە، هیچەکە، ناگرنگ، بێ‌نرخ، منالانە، بێ‌بایەخ، هیچ، بەکارنەهاتوو (لە لایەن کەسایەتی‌یێکی خولقاو لە لایەن کارتۆنیستی ئەمریکایی‌یەوە Walt Disney) ◌ جزئی، بچگانه، کم‌اهمیت
mickle *noun, adjective*
n برێکی زۆر *adj* یەکجار، گەلێ ◌ *n* مقدار بسیار *adj* خیلی
Micmac /'mıkmak/ *noun,* also Mi'kmaq, *pl.* same or Micmacs
1 ئەندامی گەلێکی سووریێست، دانیشتووی هەرێمەکانی Maritimeی کەنەدا 2 زمانی Algonquianی ئەو گەلە ◌ میکماک
micro- /'maıkrəʊ, US -kroʊ/ *prefix*
پێشگر: ورد، وردە، میکرۆ، مایکرۆ، مایکرۆ، میلیۆنیەک (10^{-6}): *microbrewery*، *microdot*، *microfarad* (بەشێ لە شتێ)؛ بنەرەت: لە یۆنانی *micros* "small") ◌ پیشوند: ریز، میکرو، یک میلیونیم
micro /'maıkrəʊ, US -kroʊ/, *pl.* micros, *abbreviation* microcomputer
microbe /'maıkrəʊb, US -kroʊb/ *noun*
میکرۆب، وردە ئۆرگانیزم یان بوونەوەر، ژینزە (بنەرەت: لە فەرەنسەوە، ئەویش لە یۆنانی‌یەوە *micros* "چکۆلە، ورد" + *bios* "ژیان") ◌ میکروب
microbial /maı'krəʊbıəl/ *adjective*
میکرۆبی، سەربە یان پێوەندی بە میکرۆبەوە هەیە ◌ میکروبی
microbic *adjective*
میکرۆبی، سەربە یان پێوەندی بە میکرۆبەوە هەیە ◌ میکروبی
microbicide /maı'krəʊbısaıd/ *noun*
میکرۆب‌کوژ ◌ میکروب‌کش
microbiology /ˌmaıkrəʊbaı'ɒlədʒi, US -kroʊbaı'ɑ:l-/ *noun*
میکرۆبناسی (microbiological /ˌmaıkrəʊˌbaıə'lɒdʒıkl, US -kroʊˌbaıə'lɑ:dʒ-/ *adj*؛ microbiologically *adv*؛ microbiologist /ˌmaıkrəʊbaı'ɒlədʒıst, US -kroʊbaı'ɑ:l-/ *n*) ◌ میکروب‌شناسی
microbiota /ˌmʌıkrəʊbvı'əʊtə/ *noun*
زیندەوەرە وردەکانی شوێنێ یا سەردەم و قۆناخێکی تایبەتی زەوی‌ناسی ◌ میکروبیوتا
microblogging /'maıkrəʊblɒgıŋ, US 'maıkroʊblɑ:gıŋ/ *noun*
مایکرۆبلاگینگ: چالاکی ناردنی کورتە پەیام،

وێنە و ڤیدیۆکانە بە ئینتێرنێت، بە جۆرێ کە هەرکەس دەتوانێ (microblog /'maɪkrəʊblɒg, US 'maɪkroʊblɑːg/ n؛ بڕوانە Twitter) ۞ میکروبلاگینگ

microbrew *noun*
(زۆرتر ئەمریکا) میکرۆبرۆ، میکرۆبڕۆ ۞ میکروبرو

microbrewery *noun, pl.* microbreweries
(زۆرتر ئەمریکا) میکرۆبرۆری، میکرۆبڕۆری ۞ میکروبروری

microcalorimeter *noun*
وردەگەرمۆکەپێو، وردەکالۆریپێو (بۆ پێوانی بڕی زۆر کەمی گەرما، microcalorimetric *adj*؛ microcalorimetry *n*) ۞ میکروکالوری‌متر

microcapsule *noun*
وردەکەپسوول، مایکرۆکاپسوول ۞ میکروکاپسول

microcellular *adjective*
وردەخانەیی، پێکهاتوو لە وردەخانەکان ۞ میکروسلولار

microcephalic /ˌmʌɪkrəʊ'sɒfælɪk/ *adjective, noun,* also microcephalous
(کەسێکی) سەرچکۆلە، سەرورد، سەرمازوو ۞ (آدم) کوچک‌سر

microcephaly /ˌmʌɪkrəʊ'sɒfəli, US -'kɛfəli/ *noun*
سەرچکۆلەیی، سەروردیی، سەرمازوویی ۞ کوچک‌سری

microchip /'maɪkrəʊtʃɪp, US -kroʊ-/ *noun*
(کامپیوتێر) وردەتەڵەزم، مایکرۆچیپ ۞ ریزتراشه

microcirculation *noun*
وردەگەڕان، وردەسووڕان، سووڕانی خوێن لە چکۆلەترین ڕەگەکانی خوێندا ۞ ریزجریان خون

microclimate *noun*
وردەئاووهەوا، وردەمەڵبەند (microclimatic *adj*: وردەئاووهەوایی، وردەمەڵبەندی؛ microclimatically *adv*) ۞ میکروکلایمت

microcline /'mʌɪkrə(ʊ)klʌɪn/ *noun*
کانێکی سەوز، قاوەیی یا پەمەیی ۞ میکروکلین

microcode /'maɪkrəʊkəkəʊd, US -kroʊkoʊd/ *noun*
وردەکۆد: زمانی سادەی کارپێکردنی کامپیوتێر ۞ میکروکود

microcomputer /'maɪkrəʊkəmpjuːtə(r), US -kroʊ-/ *noun*
وردەکامپیوتێر ۞ ریزکامپیوتر

microcopy *noun, pl.* microcopies
میکرۆکۆپی (کۆپی چکۆلەکراو لە شتێکی چاپکراو) ۞ میکروکپی

microcosm /'maɪkrəʊkɒzəm, US -kroʊkɑːz-/ *noun*
1 جیهانی چکۆلە (جیهانی مرۆڤایەتی) 2 ئەندازەی چکۆلانە، نموونەی چکۆلە: *The family is a microcosm of society* ۞ 1 عالم صغیر، انسان 2 مقیاس کوچک

microcosmic /-'kɒzmɪk/ *adjective*
سەربە جیهانی چکۆلە (microcosmically *adv*) ۞ وابسته به عالم صغیر

microcrystalline *adjective*
وردەکریستالی، پێکهاتوو لە وردەبلوور ۞ میکروکریستالین

microcyte /'mʌɪkrə(ʊ)sʌɪt, US 'mɪ-/ *noun*
وردەخڕۆکە، خڕۆکەورد، خڕۆکەی ورد ۞ ریزگویچه

microcytic *adjective*
وردەخڕۆکەیی، سەربە خڕۆکەی ورد ۞ وابسته به ریزگویچه

microdot *noun*
1 وردەخاڵ (وێنە، ب.ت. بەڵگەنامەیەکی نهێنی، کە بە ئەندازەی خاڵێ چکۆلە کراوەتەوە) 2 حەبی وردی LSD ۞ میکرودات

microeconomic *adjective*
سەربە ئابووری ناوچەیی، سەربە وردەئابووری ۞ وابسته به اقتصاد خرد

microeconomics *noun, pl.*
ئابووری ناوچەیی، وردەئابووری ۞ اقتصاد خرد

microelectronic *adjective*
سەربە وردەئێلیکترۆنیک microelectronics ۞ وابسته به ریزالکترونیک

microelectronics /ˌmaɪkrəʊɪˌlek'trɒnɪks, US -kroʊɪˌlek'trɑːn-/ *noun, pl.*
وردەئێکلیترۆنیک، مایکرۆئێلیکترۆنیک ۞ ریزالکترونیک

microengineer *noun*
مایکرۆئینجینێر ۞ میکروانجینر

microengineering *noun*
مایکرۆئینجینێرینگ، وردەئەندازیاری (چالاکی دارشتنی ئەو پێکهاتە و دەزگایانەی کە یەکجار چکۆلانەن) ۞ میکروانجینرینگ

micro-environment *noun*
(زیندەناسی) وردەژینگە ۞ ریز بوم‌زیستگاه

microevolution *noun*
(زیندەناسی) وردەگۆڕان، سووکەگۆڕان ۞ دگرگونی خفیف

microfarad *noun*
میلیۆنیەکی فاراد (کورتەکەی μF) ۞ میکروفاراد

microfauna *noun*
(ژینگەناسی) گیانەوەرە وردبینییەکانی نێو عەرز ۞ میکروفونا

microfibre *noun,* US microfiber
دەزووی یەکجار باریک، وردەدەزوو ۞ میکروفیبر

microfiche /ˈmaɪkrəʊfiːʃ, US -kroʊ-/ *noun*
وردەفیش، وردەپەڕ: *The directory is available on microfiche* ✿ ریزفیش

microfilaria /ˌmʌɪkrəʊfɪˈlɛːrɪə/ *noun, pl.* microfilariae
وردەتاڵە؟، وردەکرمی دەزوولەیی یان تاڵەیی ✿ میکروفیلاریا

microfilarial *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە microfilaria ەوە هەیە ✿ وابستە بە میکروفیلاریا

microfilm /ˈmaɪkrəʊfɪlm, US -kroʊ-/ *noun*
مایکرۆفیلم، وردەفیلم ✿ میکروفیلم

microfilmed *adjective*
وردەفیلمێنراو، کراو بە وردەفیلم یان مایکۆرفیلم ✿ میکروفیلم‌شدە

microfinance *noun*
وردەدارایی، مایکرۆفاینێنس (سیستمێ کە ڕێگە دەدا بە خەڵکی وڵاتانی هەژار کە بڕێکی کەمی پارە قەرز کەن تا یارمەتی‌یان بدا دەس‌بدەنە کارێکی چکۆلانە) ✿ میکروفاینێنس

microflora *noun*
(زیندەناسی) وردەزیندەوەرەکانی ژینگەیێکی تایبەتی یان زیندەوەرێکی مشەخۆردار، مایکرۆفلۆرا، میکرۆفلۆرا ✿ میکروفلورا

microform *noun*
وردەشێوە (هەریەک یان هەمووی ئەو شێوانەی کە لەودا بەڵگەنامەکان و هتد لە ئەندازەیەکی چکۆلەدا بەرهەم دێنرێن، ب.ت. وردەفیلم، وردەفیش و هتد) ✿ میکروفرم

microfossil *noun*
وردەبووبەرد، بووبەردی وردبینی ✿ سنگوارەی میکروسکوپی

microfungus *noun*
وردەکەڕوو، وردەکارگ، مایکرۆفۆنگوس ✿ میکروفونگوس

microgamete *noun*
وردەگامێت، مایکرۆگامێت، میکرۆگامێت (ب.ت. هی نێر) ✿ میکروگامت

microglia /ˌmʌɪkrə(ʊ)ˈglʌɪə, ˌmɪ-/ *noun, pl.*
(توێکاری) وردەچەسپە، وردەسریشە: خانە سریشەیی‌یەکان کە وەک گاشەبێگانەخۆرەکان macrophage لە سیستمی دەماری ناوەندی‌دا کار دەکەن ✿ میکروگلیا

microglial *adjective*
وردەچەسپەیی، وردەسریشەیی، سەربە وردەسریشە ✿ وابستە بە میکروگلیا

microgram /ˈmaɪkrəʊɡræm, US -kroʊ-/ *noun*
وردەگرەم (میلیۆنیەکی گرەم) ✿ میکروگرام

micrograph /ˈmaɪkrəʊɡrɑːf/ *noun*
وردەگراف، مایکرۆگراف ✿ میکروگراف

micrographer *noun*
وردەگرافێر، مایکرۆگرافێر ✿ میکروگرافر

micrographic *adjective*
سەربە مایکرۆگرافی یان میکرۆگرافی، ورد (نووسراوە) ✿ وابستە بە میکروگرافی، ریز

micrography *noun*
مایکرۆگرافی، میکرۆگرافی: 1 تاقی‌کەری یان لێکۆڵینەوە بە وردبین microscope (دژی macrography) 2 شێوەی بەکارهێنانی وردبین 3 خەت یان دەس‌نووێکی یەکجار ورد یان چکۆلە ✿ میکروگرافی

microgravity *noun*
ڕاکێشانی زۆرلاواز، وردەڕاکێشان ✿ میکروگراویتی

microgroove *noun*
وردەکەندەک (لەسەر ڕوو یان سەفحەی قەوان) ✿ ریزشیار

microhabitat *noun*
وردەژیوارگە، وردەبوو، وردەژینگە، بووی مەڵبەندێکی سنووردار ✿ میکروهابیتات

microimage *noun*
وردەوێنە (لە ئەندازەدا یەکجار کەم بۆتەوە) ✿ میکروایماج

microinch *noun*
وردەئینچ، میلیۆنیەکی ئینچ ✿ میکرواینچ

microlight /ˈmaɪkrəʊlaɪt, US -kroʊ-/ *noun*
سووکەفڕۆکە، وردەفڕۆکە ✿ میکرولایت

microlith *noun*
(شوێنەوارناسی) وردەبەرد، ب.ت. هی Mesolithic ✿ خردەسنگ

microlithic *adjective*
سەربە وردەبەرد ✿ وابستە بە خردەسنگ

microlitre *noun*, US microliter
میلیۆنیەکی لیتر ✿ میکرولیتر

micromanagement *noun*
وردەبەڕێوەبەری ✿ مدیریت خرد

micromanager *noun*
وردەبەڕێوەبەر ✿ مدیر خرد

micromere *noun*
بلاستومێری ورد یان بچووک ✿ میکرومر

micromesh *noun*
وردەچن(راو)، تەنزیل ✿ ریزبافت

micrometeorite *noun*
وردەنەیزەک (کە دەتوانێ لە کەشی زەوی تێپەڕێ) ✿ میکرومیتوریت

micrometeoritic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە وردەنەیزەکەوە هەیە ✿ وابستە بە میکرومیتوریت

micrometeorological *adjective*
سەربە وردەکەش‌ناسی، وردەهەواناسی‌یانە ◇ وابسته به میکرومتریولوژی

micrometeorologist *noun*
وردەکەش‌ناس، وردەهەواناس ◇ میکرومتریولوژیست

micrometeorology *noun*
وردەکەش‌ناسی، وردەهەواناسی (سەروکاری لەگەڵ سیستمە ئاووهەوایی‌یە بەرتەسکەکاندا هەیە) ◇ میکرومتریولوژی

micrometer /'maɪkrəʊmiːtə(r), US -kroʊ-/ *noun*
ورد(ە)پێو (بۆ پێوانی درێژایی بەرامبەر بە میلیۆن‌یەکی میتر) ◇ ریزسنج

micrometre /'mʌɪkrə(ʊ)ˌmiːtə/ *noun*, US micrometer /maɪ'krɒmɪtə(r), US -krɑːm-/
میلیۆن‌یەکی میتر ◇ میکرومتر

micrometry /'maɪkrɒmətri/ *noun*
ورد(ە)پێوی ◇ ریزسنجی

micromicron *noun*
وردەمایکرۆن (میلیۆن‌یەکی مایکرۆن) ◇ میکرومیکرون

micromini *noun*
داوێن یا تەنوورەی یەکجار کورت ◇ میکرومینی

microminiaturization *noun*, **microminiaturisation**
بەرهەمهێنانی ئامێر و کەلوپەلی ئێلێکترۆنی یەکجار ورد ◇ میکرومینیاتوریزاسیون

microminiaturized *adjective*
لە ئەندازەیێکی یەکجار چکۆلەدا بەرهەم هاتووە ◇ میکرومینیاتوریزد

micromolar *noun*
سەربە میلیۆن‌یەکی مۆل ◇ وابسته به میکرومول

micromole *noun*
میلیۆن‌یەکی مۆل، مایکرۆمۆل، میکرۆمۆل ◇ میکرومول

micromorphology = microstructure

micron /'maɪkrɒn, US -krɑːn/ = micrometer

Micronesian *noun, adjective*
n 1 خەڵکی Micronesia، مایکرۆنیزیایی، کۆمەڵە دورگەیێکی رۆژاوای پاسیفیک 2 کۆمەڵە زمانێکی Austronesianی مایکرۆنیزیا *adj* سەربە مایکرۆنیزیا، مایکرۆنیزیایی ◇ میکرونسیایی

micronization *noun*
وردەشکاندن، وردانـدن، شکاندن و کردن بە پارچۆلکەی یەکجار ورد ◇ میکرونیزاسیون

micronuclear *adjective*
وردەناوکی، وردەنێوکی، سەربە ناوکی ورد ◇ وابسته به میکرونیوکلس

micronucleus *noun, pl.* micronuclei
وردەناوک، وردەنێوک، ناوکی ورد ◇ میکرونیوکلس

micronutrient *noun*
وردەخۆراک: ئاوێتەیێکی کیمیایی (وەک ڤیتامین) کە بە بڕێکی زۆر کەم بۆ هەڵدان و گەشەی گیانەوەر پێویستە ◇ میکرونیوترینت

micro-organism /ˌmaɪkrəʊ'ɔːgənɪzəm, US ˌmaɪkroʊ'ɔːrg-/ *noun*
مایکرۆئۆرگانیزم، وردەزیندەوەر، وردەبوونەوەر یان ئۆرگانیزم، بوونەوەری وردبینی ◇ میکروارگانیسم

micropalaeontological *adjective*
سەربە وردەکۆن‌ناسی یا وردەکۆنینەناسی ◇ وابسته به میکروپالانتیولوژی

micropalaeontologist *noun*
وردەکۆن‌ناس، وردەکۆنینەناس ◇ میکروپالانتیولوژیست

micropalaeontology *noun*
وردەکۆن‌ناسی، وردەکۆنینەناسی، لێکۆڵینەوەی بووبەرد یان فوسیلە وردبینی یان مایکرۆسکۆپی‌یەکان ◇ میکروپالانتیولوژی

microparasite *noun*
وردەمشەخۆر، مشەخۆری وردبینی ◇ ریزانگل

microparticle *noun*
وردەپارچۆلکە، پارچۆلکەی مایکرۆسکۆپی یا وردبینی ◇ میکروپارتیکل

microphage *noun*
وردەبێگانەخۆر ◇ میکروفاژ

microphagous /mʌɪ'krɒfəgəs/ *adjective*
وردەخۆر، لەسەر پارچۆلکەی وردی وردەزیندەوەرێ دەخوا ◇ ریزخوار

microphone /'maɪkrəfəʊn, US -foʊn/ *noun*
مایکرۆفۆن، میکرۆفۆن: *Their remarks were picked up by the hidden microphones* ◊ *to speak into the microphone* ◇ میکروفون

microphonic *adjective*
مایکرۆفۆنی، سەربە یان پێوەندی بە مایکرۆفۆنەوە هەیە ◇ وابسته به میکروفون

microphotograph *noun*
وردەوێنە، وێنەی دووربینی، وێنەی یەکجار چکۆلانە ◇ میکروفوتوگراف

microphyll *noun*
1 وردەگەڵا، مایکرۆفیل، میکرۆفیل 2 گەڵایێ بە رەگێکی بێ‌لق ◇ میکروفیل

microphysical *adjective*
سەربە وردەفیزیک ◇ وابسته به فیزیک خرد

microphysics *noun, pl.*
وردەفیزیک، مایکرۆفیزیک: لقێ لە فیزیک لەبارەی تەن و دیاردە وردبینی و

ئەندازەوردەکاندا ◊ فیزیک خرد

microplankton *noun*
وردەسەراوی، وردەسەراوەکی، سەراوەکی مایکرۆسکۆپی ◊ ریزدروازی

micropore *noun*
وردەکونیلە (ی لەش)، کونیلەی زۆر باریک ◊ میکروپور

microporous *adjective*
وردەکونیلەدار، خاوەن کونیلەی زۆر باریک ◊ دارای میکروپور

microprint *noun*
وردەچاپ، چاپی وردبینی ◊ میکروپرینت

microprism *noun*
وردەپوازک، وردەئاوێزە، وردەسێپالە ◊ میکروپریسم

microprocessor /ˌmaɪkrəʊˈprəʊsesə(r), US -kroʊˈproʊ-/ *noun*
وردەلێکدەر(ەوە)، وردەپرۆسێسۆر (تەڵەزمەیەکی ناوەندی لە کامپیوتێردا کە زۆربەی کاروباری کۆنترۆڵ دەکا) ◊ ریزپردازندە

microprogram *noun*
وردەبەرنامە ◊ میکروپروگرام

micropterous /mʌɪˈkrɒpt(ə)rəs/ *adjective*
(مێروناسی) خاوەن وردەباڵ ◊ دارای ریزبال

micropylar *adjective*
وردەکونی، سەربە وردەکون ◊ وابستە بە میکروپایل

micropyle /ˈmʌɪkrə(ʊ)pʌɪl/ *noun*
(گیانەوەرناسی و رووەکناسی، نێو توێکڵی هێلکۆکەی رووەکێکی دانی) کونی یەکجار ورد، وردەکون، کونیلە ◊ سوراخ بسیار ریز

microquake *noun*, also microearthquake
وردەبوومەلەرزە ◊ میکروکویک

microradiograph *noun*
(دەزگای) وردەتیشکەوێنەگر ◊ میکرورادیوگراف

microradiographic *adjective*
سەربە وردەتیشکەوێنەگری ◊ میکرورادیوگرافیک

microradiography *noun*
وردەتیشکەوێنەگری: تیشکەوێنەگری کە لەودا ئەندام و پێکهاتە وردەکانی لەش پیشان دەدرێ ◊ میکرورادیوگرافی

microreader *noun*
وردەخوێن(ەر)، وردخوێن: دەزگایێ کە وێنەیێکی چکۆلانە بۆ خوێندنەوە زۆر گەورەتر دەکاتەوە ◊ میکروریدر

microscale *noun*
وردەئەندازە، ئەندازەی زۆر ورد ◊ مقیاس بسیار کوچک

microscooter *noun*
میکرۆسکوتێر ◊ میکرو اسکوتر

microscope /ˈmaɪkrəskəʊp, US -skoʊp/ *noun*
وردەبین، وردبین، مایکرۆسکۆپ ◊ میکروسکوپ

microscopic /ˌmaɪkrəˈskɒpɪk, US -ˈskɑːpɪk/ *adjective*, also microscopical
1 وردبینی، میکرۆسکۆپی: *a microscopic creature/particle* 2 سەربە وردبین: *a microscopic analysis/examination* 3 ورد، زۆر چکۆلە، وردیلە 4 دووروودرێژ، ورد ◊ 1 ذرەبینی 2 وابستە بە ذرەبین 3 خرد 4 مبسوط

microscopically /-kli/ *adverb*
یەکجار ورد، زۆر چکۆلانە: *microscopically small creatures* ◊ *All samples are examined microscopically* ◊ بسیار خرد

microscopist *noun*
بەکارهێنەری وردبین، وردبینگەر ◊ بکارگیرندەی ذرەبین

microscopy /mʌɪˈkrɒskəpi/ *noun*
بەکارهێنانی وردبین، وردبینگەری، وردبینی، توێژینەوە یان لێکۆڵینەوەی وردبینی یان مایکرۆسکۆپی ◊ بکارگیری ذرەبین، ذرەبینی

microsecond /ˈmaɪkrəʊsekənd, US -kroʊ-/ *noun*
میلیۆنیەکی چرکە، وردەچرکە ◊ میلیونیم ثانیە

microseism /ˈmaɪkrəʊˌsʌɪz(ə)m/ *noun*
وردەلەرە، وردەلەرینەوە، وردەبوومەلەرزە، وردەلەرزە ◊ ریزلرزە

microseismic *adjective*
وردەلەرەیی، وردەلەرینەوەیی، وردەبوومەلەرزەیی، وردەلەرزەیی، سەربە یان پێوەندی بە وردەلەرزەوە هەیە ◊ ریزلرزەای

microsensor *noun*
وردەهەستەوەر، هەستەوەری ورد ◊ میکروسنسور

microsomal *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە مایکرۆسۆمەوە هەیە ◊ وابستە بە میکروسوم

microsome /ˈmʌɪkrəsəʊm/ *noun*
توورەکە یان کیسەیێکی vesicle چکۆلە کە پارچە و پرزۆلی رایبۆسۆم و ئەندامۆکانی organelle تیایە، بە درێژایی شکانی خانە بە هۆی هێزی ناوەندرەوێنییەوە centrifugation پێکدێ ◊ میکروسوم

microsphere *noun*
مەڵبەندێکی بۆشی وردبینی یان مایکرۆسکۆپی، ب.ت. هی پرۆتێین یا فرەپار(ژە)یێکی سینتێتیک (microspherical *adj*) ◊ میکروسفر

microsporangium /ˌmʌɪkrə(ʊ)spəˈrandʒɪəm/ *noun*, -angia /-dʒɪə/
وردەتۆودان، وردەسپۆردان ◊ ریزهاگدان

microspore *noun*
وردەتۆو، وردەتوو، وردەسپۆر ◊ ریزهاگ

microsporegenesis *noun*
پێکهاتن و پێگەیشتنی وردەسپۆرەکان ⬡ میکروسپوروژنیز

microsporophyll *noun*
وردەگەڵای سپۆرهێنەر ⬡ میکروسپوروفیل

microstate *noun*, also ministate
وردەنەتەوە، وردەدەوڵە، نەتەوەیێکی سەربەخۆی چکۆلە ⬡ میکروستیت

microstructural *adjective*
سەربە پێکهاتەی وردبینی، پێوەندی بە پێکهاتەی وردبینییەوە هەیە ⬡ وابسته به ساختار ذره‌بینی

microstructure *noun*
پێکهاتەی وردبینی ⬡ ساختار ذره‌بینی

microsurgical *adjective*
سەربە وردەنەشتەرگەری یا وردەبرینکاری ⬡ وابسته به ریزجراحی

microsurgery /ˈmaɪkrəʊsɜːdʒəri, US -kroʊsɜːr-/ *noun*
وردەنەشتەرگەری، وردەبرینکاری ⬡ ریزجراحی

microtechnology *noun*
وردەتێکنۆلۆژی، تێکنۆلۆژییێ کە مایکرۆئێلیکترۆنەکان بەکاردێنێ (microtechnological *adj*) ⬡ میکروتکنولوژی، ریزفناوری

microtome /ˈmʌɪkrə(ʊ)təʊm/ *noun*
(زۆرتر زیندەناسی) وردەبڕ: ئامێرێ بۆ بڕینی بەشێ یەکجار تەنکی مەتریالی بۆ تاقیکردنەوەی لەژێر وردبین ⬡ میکروتوم

microtomy *noun*, *pl.* microtomies
وردەبڕی ⬡ میکروتومی

microtubule *noun*
(زیندەناسی) وردەلوولەژە، وردەبۆریچکە، پێکهاتەی لوولەژەیی وردبینی یان مایکرۆسکۆپی، وردەلوولۆچکە (هی هێندێ سایتۆپلازمی خانەکان، microtubular *adj*) ⬡ میکروتیوبیول

microvascular *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە چکۆلەترین ڕەگەکانی لەشەوە هەیە ⬡ میکروواسکیولار

microvillar *adjective*
سەربە microvillus، وردەزبرەیی، پێوەندی بە وردەزبرەوە هەیە ⬡ وابسته به میکروویلوس

microvillus *noun*, *pl.* microvilli
(زیندەناسی) وردەزبرە، زبرۆکە: هەریەک لەو شتە دەرپەڕیو یان چوکڵە وردانەی سەر ڕووی هێندێ خانە ⬡ میکروویلوس

microvolt *noun*
میلیۆنیەکی ڤۆڵت، مایکرۆڤۆڵت ⬡ مایکروولت

microwatt *noun*
میلیۆنیەکی وات، مایکرۆوات ⬡ مایکرووات

microwave /ˈmaɪkrəweɪv/ *noun*
1 وردەشەپۆل 2 کوورەی مایکرۆوەیڤ: ◊ *Reheat the soup in the microwave* ◊ *microwave meals* ⬡ 1 ریزموج 2 مایکروویو

microwave cookery *noun*
چێشتلێنان یان ئاشپەزی بە مایکرۆوەیڤ ⬡ آشپزی با مایکروویو

microwave oven *noun*
(کوورە) مایکرۆوەیڤ (بە شەپۆلی ئێلیکترۆمەگناتیک) ⬡ مایکروویو

microworld *noun*
جیهانی چکۆلە ⬡ مایکروورلد

micturition /ˌmɪktʃəˈrɪʃn/ *noun*
1 میزکردنی زۆر، میزنی 2 میزکردن، میستن ⬡ 1 ادرار زیاد 2 ادرار

mid[1] /mɪd/ *adjective, preposition*
1 نیوە، نێوەڕاست، ناوەند، ناقبەند، مابەین، ناقین، نێوان، ناقبەر، ناوچەق، چەق 2 نێوەڕاستەکانی ⬡ 1 میانه، وسط، نیمه 2 اواسط

mid[2] /mɪd/ = amid

mid- /mɪd/ *prefix*
پێشگر: نێوان، نێوەڕاست، ناو، نیوە، چەق، ناوچەق، مابەین (بنەڕەت: لە *midd* ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت، پێوەندی بە *medius* لاتین و *mesos* یۆنانییەوە هەیە) ⬡ پیشوند: میان، میانی

midair *noun, adjective*
لە حەوادا، لە ئاسماندا، نە لە عەرز، شوێن یان ناوچەیێ لە حەوا، زۆر نزیک عەرز نییە: *the planes collided in midair* ⬡ در هوا

Midas touch /ˈmaɪdəs tʌtʃ/ *noun*
(the Midas touch) توانایی پێکەوەنانی ماڵ و دارایییەکی زۆر (میتۆلۆژی یۆنانی؛ بنەڕەت: لە *Midas* پادشای Phrygia، ئەو هێز و توانایییەی (لە لایەن Dyonysus) پێی بەخشرابوو تاکوو دەست لە هەر شتێ بدا، بیکا بە زێڕ) ⬡ اعجاز پول‌سازی

mid-Atlantic *adjective*
1 هەڵکەوتوو یان ڕووداو لە نێوەڕاستی ئۆقیانووسی ئەتلانتیک 2 خاوەنی تایبەتمەندی هەم بریتانیایی و هەم ئەمریکایی ⬡ میدآتلانتیک

midbrain *noun*, also mesencephalon
(توێکاری) مێشکی نێوەڕاست، نێوانمێشک: بەشی ناوەندی و چکۆلەی پایەمێشک brainstem، لە ناوەند یان نێوەڕاستی مێشکی ئاوەڵمەیی یان سەرەتادا پەرە دەسێنێ ⬡ مغز میانی

midday /ˌmɪdˈdeɪ/ *noun, adjective*
نیوەڕۆ، نێوەڕاستی ڕۆژ، ناقرۆژ ⬡ ظهر

midden /ˈmɪdn/ *noun*
1 سەرانگوێلک، سەنوێلک، سرکەوان، گووفک، سر، جێگای پەین و پاڵ 2 کورتەی kitchen midden ⬡ تودەی زباله

middle /ˈmɪdl/ *noun, adjective*
n 1 نێوەڕاست، ناوەڕاست، چەق، کونەڵە، نێوان،

ناوەند، ناڤین، ناڤبەند، ناوچەق: *the middle house in the row ◊ a lake with an island* 2 (نافەرمی) پشتێنە، نیوقەد، کەمەر: *He grabbed her around the middle ◊ I've put on weight around the middle* *adj* نیوەڕاست، مابەین، ناڤین: *Pens are kept in the -dle drawer ◊ a middle-sized room* ۞ *n* 1 وسط، میان 2 کمر *adj* میانی، وسطی

middle age *noun*

پاییزی تەمەن، قەرتی، نێوانتەمەنی، سالانی ناوەڕاستی عومر (45 تا 60): *a pleasant woman in early/late -ddle age* ۞ میانسالی

Middle Ages *noun, pl.*

سەدەکانی نیوەڕاست: سەردەمێ لە مێژووی ئەوروپادا لە رووخانی ئیمپراتۆری رۆم لە رۆژاوا (سەدەی پێنجەم) تا دارمانی Constantinople (1453) یان وردتر، لە دەوروبەری 1000 تا 1453 ۞ قرون میانه

middle-aged /'mɪdl 'eɪdʒd/ *adjective*

نێوانتەمەن، قەرت، قەیرە، گەڕاوە، گەیشتوو بە سالانی نیوەڕاستی ژیان (سەرەمێر: پیاوی ئەو تەمەنە) ۞ میانسال

middle-age(d) spread *noun*

قەڵەوی سالانی نیوەڕاستی تەمەن، قەڵەوی نێوانتەمەن ۞ چاقی میانسالی

Middle America *noun*

1 ئەمریکای نیوەڕاست (تەکەنارەکانی رۆژهەلات یا رۆژاوا) 2 مەکسیک و ئەمریکای ناوەندی ۞ 1 امریکای میانه 2 مکزیک و آمریکای مرکزی

middlebrow /'mɪdlbraʊ/ *adjective, noun*

adj بێمایە، سەرپێی، سەرسەرەکی، فشە، کەممایە، نیمچە رۆشنبیر *n* مرۆی کەممایە یان بێمایە ۞ *adj* سطحی *n* آدم سطحی

middle C *noun*

(نۆت) سی نیوەڕاست ۞ دو میانی

middle class *noun*

چینی نیوەڕاست (ی کۆمەڵگا) ۞ طبقەی متوسط

middle-class /ˌmɪdl 'klɑːs/ *adjective*

تایبەت بە چینی نیوەڕاست: *a middle-class background /family/suburb* (middle-classness *n*) ۞ خاص طبقەی متوسط

middle course *noun*

ریگای مامناوەندی ۞ راه متعادل

middle distance *noun*

مەودای نێوان، نێوانمەودا (بەشێ لە وێنە، دیمەن و هتد کە لە نێوان پێشخان و پاشخان یان پێشەوە و پاشەوە دایە) ۞ میانزمینه

middle-distance *noun*

پێشبڕکێی راکردنی مامناوەند یان نێوانمەودا (لە نێوان 800 یان 1500 میتر)، راکەری پێشبڕکێی نێوانمەودا ۞ میدل دیستنس

Middle Dutch *noun*

زمانی هولەندی لە 1100-1500، هولەندی نیوەڕاست ۞ هلندی میانه

middle ear *noun*

گوێی نیوەڕاست ۞ گوش میانی

the Middle East *noun*

رۆژهەلاتی نیوەڕاست، خۆرهەلاتی ناڤین ۞ خاورمیانه

Middle Eastern *adjective*

سەربە رۆژهەلاتی نیوەڕاست ۞ وابسته به خاورمیانه

Middle England *noun*

چینە نیوەڕاستە کۆنەپارێزەکانی ئینگلتەرە ۞ طبقات متوسط انگلیستان

Middle English *noun*

(زمانەوانی) ئینگلیسی نیوەڕاست (1100_1500 یان 1150-1470ی زایینی) ۞ انگلیسی میانه

middle finger *noun*

قامکی نیوەڕاست، بالابەرزە، براقیتە، ئال، دوڵەدرێژ ۞ انگشت وسط

Middle Franch *noun*

(زمانەوانی) فەرەنسی نیوەڕاست (1300_1500ی زایینی) ۞ فرانسوی میانه

Middle Greek *noun*, also Medieval Greek

(زمانەوانی) یۆنانی نیوەڕاست (600_1400ی زایینی) ۞ یونانی میانه

middle ground *noun*

1 هەڵوێستی نەرم(ەوانە)، باروودۆخی ناتوندڕەوی، رەوشی مامناوەندی یان نیوەڕاست 2 مەودای نیوەڕاست (لە وێنەکێشی یان وێنەگری‌دا) ۞ 1 حد وسط 2 حد زمینه

Middle High German *noun*

زمانی ئەڵمانی باشووری (لە 1200-1500ی زایینی) ۞ زبان آلمانی جنوبی

Middle Irish *noun*

زمانی ئیرلەندی نیوەڕاست (لە نێوان سەدەی دەیەم تا سێزدەیەمی زایینی) ۞ ایرلندی میانه

middle lamella *noun*

توێ یان توێژاڵی نیوەڕاست (نێوان دیوارەکانی خانە رووەکی لێکنزیکەکان) ۞ لایەی میانه

Middle Low German *noun*

زمانی ئەڵمانی باکووری (لە ئەڵمانیای باکووری قسەی پێدەکرێ) لە دەوروبەری 1200-1500ی زایینی) ۞ زبان آلمانی شمالی

middleman /'mɪdlmæn/ *noun, pl.* middlemen

1 دەلال 2 ناوبژیوان، رێکخەر، intermediary، go-between ۞ 1 واسطه 2 میانجی

middle management *noun*

بەڕێوەبەرایەتی پارچەیی، نیوەبەڕێوەبەرایەتی (بەرپرسی دەستەیەکی چکۆلەی خەڵک کە ناتوانن بڕیارێکی وا بدەن کە کار بکاتە سەر

تیکرای سیستمی ریکخراوەکە) ۞ مدیریت میانی
middle manager *noun*
نیوەبەڕیوەبەر، بەڕیوەبەری پارچەیی ۞ مدیر میانی
middle name *noun*
ناوی چکۆلەی دووەم، نێوی دووەم ۞ اسم دوم
middle of nowhere *noun*
جێگـای لاپـەڕ، جێـی چەپـەک، چەپـەکان، دوورایی، دوور لە ناوایی: *ran out of gas in the middle of nowhere* ۞ جای دورافتاده
middle-of-the-road *adjective*
1 نەرمـڕەو، نـەرم‌ڕۆ، ناتونـڕەو، مـام‌ناوەنـد، ناپـەرگیر، ناتونڕەوانـە، پەسـندکراوی زۆرینـە، نەرم‌ڕەوانـە: *a middle-of-the-road newspaper* 2 ئاسـایی، رەمەکی، مام‌ناوەند ۞ 1 میانەرو، بینابینی 2 معمولی
Middle Passage *noun*
سەفەری زۆرەملێی کۆیلە ئەفریکاییەکان لە ئۆقیانووسی ئەتلانتیکەوە تا ئەمریکا ۞ میدل پاساژ
Middle Persian *noun*
فارسی نیوەڕاست (لە دەوروبەری 200 پێش زایینەوە تا 1000ی پاش زایین) ۞ فرسی میانه
middle-ranking *noun*
پایەنیوەڕاست، پایەناوین، پلەناوین، پایەمیانە ۞ میدل رانکینگ
middle school *noun*
خوێندنگای ناوەندی (لە ئەمریکا بۆ منداڵانی تەمەن 14_11) و (لە بریتانیا بۆ منداڵانی تەمەن 12_8 ساڵان) ۞ مدرسەی راهنمایی
Middle Scots *noun*
زمـانی سـکاتلەندییەکـان (لـە نیوەی دوایـی سەدەی پازدەیەم تا دەیە سەرەتاکانی سەدەی حەڤدەیەم) ۞ میدل اسکاتس
middle-sized /ˈmɪdl saɪzd/ *adjective*
ئەندازە، نە زۆر گەورە و نە زۆر چکۆلە، دەستە ۞ اندازە
middleware /ˈmɪdlweə(r)m US ˈmɪdlwer/ *noun*
میدڵوار: بەرنامەیێ بۆ پێکەوەکارکردنی بەرنامە جیاوازەکان ۞ میدلوار
middle watch *noun*
ئۆبەداری یان کێشکی نیوەشەو تا سەعات 4ی بەیانی لەسەر کەشتی ۞ نگهبانی نیمەشب
middleweight /ˈmɪdlweɪt/ *noun*
(بۆکسۆر) نێوان‌کێش، دەستە (لە نێوان 72/5_67 کیلۆگرەم) ۞ میانوزن
Middle Welsh *noun*
وێلزی نیوەڕاست (لە دەوروبەری 1150 تا 1500) ۞ ولزی میانه
the Middle West = Midwest
middling /ˈmɪdlɪŋ/ *adjective, adverb*
1 مابەین، مام‌ناوەند، ناوەند، ناقبەند، ئەندازە، دەستە، نە باش نە خراپ، نیوەڕاست: *a golfer of middling talent* 2 کەم‌تاکورتێ، تا ئەندازەیێ ۞ 1 بینابین، متوسط 2 نسبتا
middlingly /ˈmɪdlɪŋli/ *adverb*
بە شێوەیەکی مابەین ۞ بە طور متوسط
middlings *noun, pl.*
1 شتومەکی خراپ یان دەستە 2 ئاردی زبر ۞ 1 جنس بنجل 2 آرد زبر
middy, *pl.* middies = (informal) midshipman
midfield /ˈmɪdfiːld, US ˌmɪdˈfiːld/ *noun*
1 (تۆپێن و هتد) بەشی نیوەڕاستی یان ناوەندی گۆرەپـان (ی وەرزشـی): *He plays (in) midfield* 2 یاریزانی بەشی نیوەڕاستی گۆرەپان (یان مەیدان) ۞ 1 بخش میانی میدان 2 بازیکن بخش میانی زمین
midfielder /ˈmɪdfiːldə(r)/ *noun*
یاریزانی بەشی نیوەڕاستی گۆرەپان، یاریزانی هێڵی نیوەڕاستی یاریگا ۞ بازیکن بخش میانی زمین
Midgard *noun*, Old Norse *mithgarthr*
میدگارد: مەکۆ یان خانووی مرۆڤ (لە میتۆلۆژی Norse دا) ۞ میدگارد
midge /mɪdʒ/ *noun*
1 وردەمێش، خاکە، مێشەخاکی، مێشوولە، مـووروک، وردەپێشکە [خێزانـەکـانی Ceratopogonidae (پێـوەدەرەکـان) و Chironomidae، زۆر جۆرن]: بۆ ناوی مێشە وردەکانی تر بەکاردێتری کە کرمۆکەکانی بەلای رووەک یان گژوگیان، ب.ن. gall midge 2 (نافەرمی) مرۆی کرگن، گرگل ۞ 1 پشەریزە 2 آدم ریزەمیزە
midget /ˈmɪdʒɪt/ *noun, adjective*
n مرۆی بستەباڵا، گرگن، فیرنەگولە، گرگل *adj* ورد، وردیلانە، چکۆلانە ۞ *n* آدم کوتولە *adj* ریز
midgut *noun*
(گیانەوەرناسی) نێوان‌ریخۆلە: بەشی نیوەڕاستی کاناڵ یان جۆگەی هەرس(اندن) alimentary canal ۞ قسمت میانی مجرای هاضمە
Midh *abbreviation* midshipman
MIDI /ˈmɪdi/ *noun*, acronym from musical instrument digital interface
میدی: کاتێکشن یان بەرنامەیێ کە ئامێرە موسیقاییە ئێلیکترۆنییەکان و کامپیوتێرەکان پێک دەبەستێتەوە ۞ میدی
midi *noun, pl.* midis
کەوا، کراس یان داوێنی تا سەرپووز ۞ میدی
Midianite *noun*, *Midian*, son of Abraham
(*Midian* کـوری بـرایم (= ئیـبراهیم) Abraham) ئەندامی گەلێکی کۆنی عەرەبی باکووری ۞ میدیانیت
midland /ˈmɪdlənd/ *noun, adjective*
n 1 ناوچە نیوەڕاستەکان، بەشی نیوەڕاستی

ولاتێ 2 (Midland) بەشی نێوەڕاستی ئینگلتەرە 3 بەشی ناوەندی ولاتە یەکگرتووەکان 4 (the Midlands /ˈmɪdləndz/) بەشی نێوەڕاستی ئینگلتەرە، پشتێنەی ئینگلتەرە *adj* 1 سەربە (Midland) 2 midland سەربە بەشی نێوەڕاستی ئینگلتەرە 3 سەربە بەشی ناوەندی ولاتە یەکگرتووەکان ۞ *n* 1 بخش میانی یا مرکزی کشور 2 (با M) بخش میانی انگلستان 3 (the Midlands) 4 بخش مرکزی ایالات متحده midland *adj* 1 وابسته به بخش میانی انگلستان 2 (با M) وابسته به بخش میانی انگلستان 3 میدلند

Midlander *noun*
1 دانیشتووی بەشی نێوەڕاستی ئینگلتەرە، خەڵکی ئەوێ 2 (midland) خەڵکی بەشی نێوەڕاستی ولاتێ ۞ 1 ساکن بخش میانی انگلستان 2 ساکن بخش میانی یا مرکزی کشوری

midlife /mɪdˈlaɪf/ *noun*
پاییزی تەمەن، ناوەڕاستی تەمەن، قەرتی، نێوانتەمەن ۞ میانسالی

midlife crisis *noun*
قەیران یان تەنگژەی نێوانتەمەنی، قەیرانی تەمەنی نێوەڕاست، تەنگژەی پاییزی تەمەن ۞ بحران میانسالی

midline *noun*
هێڵی نێوەڕاست، هێڵی ناقین (هەردوو لا هاوتا) ۞ خط میانی، خط وسط

midmost *adjective, adverb*
adj نێوەڕاست، دروست لە نێوەڕاستا، لە ناو چەقا، ناوەندیترین، ژوورەوەترین، نێوەڕاستترین، هەرەنێوەوە *adv* دروست لە نێوەڕاستا ۞ *adj* میانی، درست در وسط، درونیترین *adv* درست در وسط

midnight /ˈmɪdnaɪt/ *noun*
نیوەشەو، نێوەڕاستی شەوێ ۞ نیمەشب

midnight blue *noun*
ڕەنگی شینی تاریک ۞ رنگ آبی تیره

midnight feast *noun*
سوور یا جەژنی نیوەشەو (منالان بە دزییەوە دەیخۆن) ۞ سور نیمەشب

midnight sun *noun*
ڕۆژ یان خۆری نیوەشەو (لە نیوەشەوی هاوین نزیک بە جەمسەری باکووری و باشووری دەبینرێ) ۞ خورشید نیمەشب

midpoint *noun*
نێوەڕاست، ناوەند، مابەین، ناوچەق، چەق، ناقین، ناقبەر ۞ وسط، میانە

mid-range *adjective*
نێوانبایی، نە هەرزان و نە گران، ئەندازە، تەواو ۞ نە ارزان و نە گران

Midrash /ˈmɪdraʃ, -rʌʃ/ *noun, pl.* Midrashim /-ˈʃɪm/
لێکدانەوەی کۆنی سەر بەشێکی دەسنووسەکانی عیبری، شیکردنەوەی کتێبی پیرۆزی جوولەکە ۞ میدراش

midrib /ˈmɪdrɪb/ *noun*
بتی، ڕەگی نێوەڕاست (هی گەڵا) ۞ رگ میان

midriff /ˈmɪdrɪf/ *noun*
1 (توێکاری) نێوپەنچک 2 زگ، ورگ، گەدە ۞ 1 حاجز، دیافراگم 2 شکم

midsection *noun*
بەشی نێوەڕاست، پشتێنە (شت یان مرۆڤ) ۞ بخش میانی

midship *noun*
بەشی نێوەڕاستی کەشتی یان گەمی ۞ قسمت میانی کشتی یا قایق

midshipman /ˈmɪdʃɪpmən/ *noun, pl.* midshipmen
1 کەسێ کە خەریکە ڕادێ تا ببێتە ئەفسەر لە هێزی دەریایی بریتانیادا 2 خوێندکاری کە خەریکە ڕادێ تا ببێتە ئەفسەر لە هێزی دەریایی ئەمریکادا ۞ 1 ناوبان سوم 2 میدشیپمن

midships = amidships

mid shot *noun*
وێنە یان گرتەیێ کە لە مەودای نێوەڕاستەوە گیراوە ۞ مید شوت

mid-sized *adjective*, also mid-size
ئەندازە، نە زۆر گەورە و نە زۆر چکۆلە، دەستە، قوتو ۞ اندازە

midst /mɪdst/ *noun, preposition*
n نێوەڕاست، جەرگە، دڵ، ناوەند، مابەین، ناوچەق، چەق، ناقین، ناقبەر: *Such beauty was unexpected in the midst of the city* ◊ *The house is set in the midst of large gardens* ◊ *She appeared from the midst of the crowd* *prep* لە نێوەڕاستی ۞ *n* میان، وسط *prep* در وسط

midstream /ˌmɪdˈstriːm/ *noun*
1 نێوەڕاستی ئاو، چەقی ڕووبار، ناوەندی چۆم 2 نێوەڕاست، چەق، جەرگە، ناوین، ناقبەر 3 نیوەڕێ ۞ 1 وسط رودخانە 2 وسط 3 نیمەراه

midsummer /ˌmɪdˈsʌmə(r)/ *noun*
1 چلەی هاوین، نێوەڕاستی هاوین، نیوەی هاوین 2 خۆرگەڕانەوەی هاوینی summer solstice ۞ 1 وسط تابستان 2 انقلاب تابستانی

Midsummer's Day *noun*, also Midsummer Day
(زۆرتر لە بریتانیا) جێژنی (لەدایکبوونی یوحەننا (24ی حوزەیران یا ژووەن) ۞ عید میلاد یوحنا

midsummer madness *noun*
شێتی تەواو، کەرێتی تەواو یان ڕەبەق ۞ دیوانگی محض

midterm /ˌmɪdˈtɜːm, US -ˈtɜːrm/ *noun*

midterm :1 (سیاسەت) نیوەڕاستی قۆناخی
electiona 2 (تاقیکاری و هتد) نیوانتیرم ۞ 1
میاندورەای 2 میانترم

midterm elections *noun, pl.*
هەڵبژاردن(ەکان)ی (لە) نیوەڕاستی قۆناخی ۞
انتخابات میاندورەای

midtown *noun*
(ئەمریکا) بەشی نیوەڕاستی شار ۞ بخش
مرکزی شهر

midway /ˌmɪdˈweɪ/ *adjective, adverb*
لە نیوەی رێ، نیوەرێ، لە نیو رێگا، لە مابەینی،
The goal was scored :لە نیوان، لە نیوەڕاستی
-dway through the first half ۞ در وسط راه

midweek /ˌmɪdˈwiːk/ *noun, adjective, adverb*
to :1 لە نیوەی حەوتوودا، لە نیوەڕاستی حەفتەدا
play a match in midweek 2 نیوانحەوتەیی
۞ 1 وسط هفته 2 میانهفتهای

Midwest /ˌmɪdˈwest/ *noun*
1 ناوچە نیوەڕاست یا ناوەندییەکانی ئەمریکا 2
بەشی باکووری ناوەندی ولاتە یەکگرتووەکان ۞
1 نواحی مرکزی امریکا 2 شمال مرکزی ایالات متحده

Midwestern /ˌmɪdˈwestən, US -ərn/ *adjective*
ناوەندی، نیوەڕاست ۞ مرکزی

midwife /ˈmɪdwaɪf/ *noun, pl.* midwives
مامان، سەرڕشتەدار، قابیلە، نیوکبر، تایەن ۞
قابله، ماما

midwifery /ˌmɪdˈwɪfəri, US -ˈwaɪf-/ *noun*
مامانی، سەرڕشتەداری، قابیلەیی، نیوکبری،
تایەنی ۞ مامایی

midwinter /ˌmɪdˈwɪntə(r)/ *noun*
midwinter :1 نیوەی زستان، چلەی زستان
winter 2 خۆرگەڕانەوەی زستانی *weather*
solstice ۞ 1 وسط زمستان 2 انقلاب زمستانی

mielie = mealie

Mien /mjɛn/ = Yao

mien /miːn/ *noun*
1 قیافە، روخسار، سەروسەکوت 2 رەفتار،
I was impressed :خوودوخدە، هەڵسوکەوت
by her calm mien ۞ 1 چهره، هیأت 2 منش

Miesian /ˈmiːzɪən/ *adjective*
Ludwig سەربە کارەکانی ئارکیتێکتی ئەڵمانی
Mies van der Rohe (1886–1969) ۞ میزین

miffed /mɪft/ *adjective*
(نافەرمی، کەمی) خەمبار، جاڕز، نارەحەت،
annoyed بێزار، ۞ پکر

miffy *adjective*
(نافەرمی) دڵناسک، زووڕەنج ۞ زودرنج

might[1] /maɪt/ = past of may

might[2] /maɪt/ *noun*
هێز، ستێن، شیان، زۆر، قەوەت، تاقەت، توانست،
America's military :تابشت، تین، تەیم
might (ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ قدرت، نیرو

might-have-beens *noun, pl.*
دەرفەت و هەلی لەکیسچوو ۞ فرصتهای از
دسترفته

mightily /ˈmaɪtɪli/ *adverb*
بە توندی، یەکجار، بە (تەواو) هێزەوە، تۆکمە:
We have ◊ *mightily impressed/relieved*
struggled mightily to win back lost trade
۞ به شدت، با قدرت

mightn't = might not

might've = might have

mighty /ˈmaɪti/ *adjective* (mightier, mightiest), *adverb*
adj 1 بەشیان، بەقەوەت، بەتین، (بە)توانا،
a :دەسڕۆیشتوو، بەدەسەلات، بەهێز، بەسام
mighty warrior 2 پتەو، تۆکمە، قایم، قورس،
the mighty :گەورە، مەزن، زەبەلاح
mighty :زۆر، یەکجار *adv Mississippi river*
difficult (*n* mightiness :گەورەیی، مەزنی،
بەهێزی، بەدەسەلاتی) ۞ *adj* 1 نیرومند، قوی،
مقتدر 2 سنگین، بزرگ *adv* زیاد

mignonette /ˌmɪnjəˈnet/ *noun*
(رووەکناسی) رووەکێ بە هێشووی گوڵی
Reseda lutea] زەردی چکۆلەی بۆنخۆشەوە
و جۆرە پێوەندیدارەکانی] ۞ نوعی گیاه

migraine /ˈmiːgreɪn, ˈmaɪg-, US ˈmaɪg-/ *noun*
لاسەرێشە، میگرێن (-grainous *adj*) ۞ میگرن

migrant /ˈmaɪgrənt/ *noun, adjective*
migrant :1 کۆچەر، کۆچبەر، رەوەند، مشەخت
workers 2 گیانەوەری کۆچەر 3 کرێکاری
وەرزی یان کۆچەر ۞ 1 مهاجر 2 جانور مهاجر
3 کارگر موسمی

migrating *adjective*
کۆچەر، کۆچبەر، مشەخت ۞ مهاجر

migration /maɪˈgreɪʃn/ *noun*
کۆچ، کۆچبەری، مشەختی، رەو،
گەرمێن‌وکوێستان‌کردن، کۆچ‌وبار،
seasonal -gration :بارگەوبنەتێکنان، بارکردن
the migration routes ◊ *mass migrations* ◊
of birds (migrational *adj*) ۞ مهاجرت

migrator *noun*
کۆچەر، کۆچبەر، مشەخت ۞ مهاجر

migratory /ˈmaɪgrətri, maɪˈgreɪtəri, US ˈmaɪgrətɔːri/ *adjective*
migratory :1 کۆچەر، کۆچبەر، مشەخت
flights/birds 2 سەربە کۆچکردن، کۆچی،
سەربە کۆچوبار ۞ 1 مهاجر 2 وابسته به مهاجرت

mihrab /ˈmiːrɑːb/ *noun*

میـراو، پـێش‌نوێژگـە، میحـراب (بنـەڕەت: لـە عەرەبی‌یەوە *mihrāb*) ۞ محراب

mikado /mɪˈkɑːdəʊ, US -doʊ/ *noun, pl.* mikados
میکادۆ (ئیمپراتۆری ژاپۆن؛ بە واتای دەروازەی مەزن) ۞ میکادو

mike¹ /maɪk/ *noun*
(نافەرمی) میکرۆفۆن، مایکرۆفۆن ۞ میکروفن

mike² /maɪk/ *noun*
ماوەی بێکاری ۞ مدت بیکاری

Mi'kmaq = Micmac

mil¹ *noun*
میل (هەزاریەکی ئینج) ۞ میل

mil² *noun*
1 = milliliters 2 = millimetres ۞ میل

milage = mileage

milch /ˈmɪltʃ/ *adjective*
(ئاژەڵی ماڵی ب.ت. مانگا) بەشیر، شیری، بەگوان، دۆشەنی، شیردەر (ئەڵمانی بنەڕەت و لە ڕەگی milk) ۞ شیری

milch cow *noun*
1 مانگای بەشیر، مانگای بەگوان 2 کەس یان ڕێکخراوەیێ کە سەرچاوەی خێز و قازانجە ۞ 1 گاو شیری 2 میلچ کوو

mild /maɪld/ *adjective, noun*
1 *adj* ئارام، هێمن، هێدی، لەسەرەخۆ، مەند، نەرم، نیان 2 خۆش، سازگار، ساو، مامناوەند، فێنک *n* (بریتانیا) ئاوجۆی نەرم ۞ 1 *adj* آرام، متین 2 ملایم، معتدل *n* آبجوی ملایم

mildew /ˈmɪldjuː, US -duː/ *noun*
کەروو، کەرەکیفە، برش، کەرەوڵ، بۆڵەنمە، دۆکە، کەپەک، بندۆکە، بنۆکە ۞ کپک

mildewed /ˈmɪldjuːd, US -duːd/ *adjective*
کەرووا‌وی، کەرەکیفاوی، برشاوی، کەپەکاوی: *mildwed wood* ۞ کپک‌زده

mildewy /ˈmɪldjuːɪ/ *adjective*
کەرووا‌وی، کەرەکیفاوی، برشاوی، بۆبا، برشەڕێز ۞ کپک‌زده

mildly /ˈmaɪldli/ *adverb*
بە نەرمی، بە نیانی، کەمێ، بڕێ: *mildly surprised/irritated* ۞ با ملایمت، اندکی

mild-mannered *adjective*
مەند، قورس، لەسەرەخۆ، ئارام ۞ متین، باوقار

mildness /ˈmaɪldnəs/ *noun*
1 ئارامی، هێمنی، لەسەرەخۆیی، مەندی، نەتوندی، نەرمی، نیانی 2 خۆشی، سازگاری، ساوبوون، مامناوەندی، فێنکی: *the mildness of a sunny spring day* ۞ 1 متانت، آرامی 2 ملایمت، اعتدال

mild steel *noun*
پۆڵای نەرم ۞ فولاد نرم

mile /maɪl/ *noun*
1 مایل (= یەکەی پێوانی مەودا بەرامبەر بە 1760 یارد، 1609 میتر و 5280 پێ)، (مێژوویی) پێوانی ڕۆمی 1000 هەنگاو 2 (سپۆرت) ڕاکردنی یەک‌مایل (1500 میتر) 3 (miles) ڕێگای یەکجار دوور، ڕێگای ماران: *There isn't a house for miles and miles of desert* ◊ *miles around here* ۞ 1 میل، مایل 2 دو یک‌مایل 3 (در جمع) مسافت خیلی دور

mileage /ˈmaɪlɪdʒ/ *noun,* also milage
1 مایل‌پێو، مایل‌ڕۆ، بڕی ڕێگەی پێوراو بەپێی مایل، ڕادەی سووتان یان سووتەمەنی بەپێی مایل 2 (نافەرمی) بەهرە، سوود، قازانج، خێر: *got a lot of mileage left in it* ۞ 1 مسافت پیموده‌شده برحسب مایل، میزان سوخت 2 فایده

mileometer *noun,* also milometer
کیلۆمیترژمێر، کیلۆمیتربژێر ۞ کیلومترشمار

milepost /ˈmaɪlpəʊst, US -poʊst/ *noun*
1 مایل‌ژمێر، مەوداژمێر، مەودابژێر، مەوداده‌رخەر، دارەمەودا، مەوداپیشاندەر 2 خاڵی وەرچەرخان ۞ 1 مسافت‌نما 2 نقطه‌ی عطف

miler *noun*
(نافەرمی، ئەسپ یان مرۆڤ) ڕاکەری 1500 میتر، پێشبڕکێ‌دەری یەک‌مایلی (miling *n*) ۞ مسابقه‌دهنده‌ی یک مایلی

milestone /ˈmaɪlstəʊn, US -stoʊn/ *noun*
1 مەوداژمێر، دارەمەودا، ماوەدەرخەر، مەوداپیشاندەر 2 خاڵی وەرچەرخان، landmark: *This voyage marked an important -lestone in the history of exploration* ۞ 1 مسافت‌نما 2 نقطه‌ی عطف

milfoil /ˈmɪlfɔɪl/ *noun*
1 (ڕووەک‌ناسی) بێزانە، گوڵەمێش، بێزان، هەزارگەڵا 2 (هەروەها water milfoil) بێزانەی ئاوی [توخم *Myriophyllum*] ۞ بومادران

milia = plural form of milium

miliaria /ˌmɪlɪˈɛːrɪə/ = prickly heat

miliary /ˈmɪlɪəri/ *adjective*
هەرزنی ۞ ارزنی

milieu /miːˈljɜː/ *noun pl.* milieux or milieus pronounced same or /-ljɜːz/
مەڵبەند، دەوروبەر، دەوروپشت، ژینگە (کۆمەڵایەتی) ۞ محیط

militancy /-ənsi/ *noun,* also militance
شەڕخوازی، شەڕفرۆشی، توندوتیژی، زەبروزەنگ، سەختگری، توندگری: *a growing militancy amongst the unemployed* ۞ ستیزه‌جویی، خشونت

militant /ˈmɪlɪtənt/ *adjective, noun*
1 *adj* شەڕخواز، شەڕفرۆش، توندوتیژ، بەزەبروزەنگ، توند، سەختگر، توندگر،

2 *militant groups/leaders* :fighting
خەبات‌گێر، شەڕکەر، شەڕڤان، بەرخۆدانڤان،
a militant feminist :بەرەنگارەوەبوو
Some trade unions have a ◊ *movement*
more militant approach to pay
negotiations 3 توندەو، بەرگیر *n* کەسێکی
خەبات‌گێر (militantness *n*) ۞ 1 *adj*
ستیزەجو، خشن 2 مبارز 3 افراطی *n* آدم مبارز

militantly /ˈmɪlɪtəntli/ *adverb*
توندوتیژانە، بە زەبروزەنگ ۞ بە طور خشن

militarily *adverb*
لەباری سەربازی(یەوە)، لەباری یان لە بواری
لەشکری(یەوە)، لەباری میلیتاری(یەوە): *a*
militarily superior country ۞ از نظر نظامی

militarism /ˈmɪlɪtərɪzəm/ *noun*
میلیتاریزم، سەربازی‌گەری، لەشکری‌باوەڕی،
ئەرتەش‌سەروەری، ئەرتەش‌سالاری، زاڵی چینی
لەشکریان یان بیر و بۆچوونیان ۞ نظامی‌گری

militarist /ˈmɪlɪtərɪst/ *noun, adjective*
n سەربازی‌گەر، میلیتاریست، لەشکری‌باوەڕ،
ئەرتەش‌سەروەر، ئەرتەش‌سالار *adj*
سەربازی‌گەرانە، سەربازی‌گەرانە، میلیتاریستی،
لەشکری‌باوەڕانە ۞ *n* نظامی‌گرا *adj* نظامی‌گرایانە

militaristic /ˌmɪlɪtəˈrɪstɪk/ *adjective*
1 سەربازی‌گەر، میلیتاریست، لەشکری‌باوەڕ،
ئەرتەش‌سەروەر، ئەرتەش‌سالار: *militaristic*
government 2 سەربازی‌گەرانە، میلیتاریستی،
لەشکری‌باوەڕانە (militaristically *adv*:
سەربازی‌گەرانە، بە شێوەیەکی میلیتاریستی،
میلیتاریستانە) ۞ 1 نظامی‌گرا 2 نظامی‌گرایانە

militaristic regime *noun*
ڕێژیمی سەربازی‌گەرانە یان میلیتاریستی ۞
رژیم میلیتاریستی

militarization /ˌmɪlɪtəraɪˈzeɪʃn, US -rəˈz-/ *noun*
1 (بە)سەربازی‌کردن، لەشکری‌کردن،
میلیتاریزاسیۆن، میلیتاریزەیشێن: *the*
increasing militarization of society 2
ناردنی هێزەکان بۆ ناوچەیێ ۞ 1 نظامی‌سازی 2
گسیل یا اعزام نیرو

militarized *adjective*
سەربازی(کراو)، لەشکری(کراو) ۞ نظامی

militarized zone *noun*
ناوچەی سەربازی(کراو) ۞ منطقەی نظامی

military /ˈmɪlətri, US -teri/ *adjective, noun*
adj 1 سەربازی، لەشکری، سپایی، شەڕی،
میلیتاری: *military training/intelligence* ◊
military uniform ◊ *a military coup* 2
n سەربە هێزەکانی سەربازی یان لەشکری
ئەرتەش، سپا، سەربازان، هێزە چەکدارەکان:
The -litary was/were called in to deal
with the riot ۞ *adj* 1 نظامی، جنگی 2 وابستە
بە نیروهای نظامی *n* ارتش، نیروهای مسلح

Military Academy *noun*
فێرگە یان ئاکادیمی سەربازی یان لەشکری ۞
آکادمی نظامی

military adviser *noun*
ڕاوێژکاری سەربازی یا لەشکری ۞ مشاور نظامی

military aircraft *noun*
فڕۆکەی سەربازی یا لەشکری ۞ هواپیمای نظامی

military attaché *noun*
دەتەشێی یان بەرپرسەی سەربازی یان لەشکری
۞ وابستەی نظامی

military authority *noun*
دەسەلاتی سەربازی یا لەشکری ۞ اقتدار نظامی

military centre *noun*
لەشکرنشین، ناوەندی لەشکری ۞ میلیتاری سنتر

military commission *noun*
لیژنەی سەربازی یا لەشکری ۞ کومیسیون نظامی

military court *noun*
دادگای سەربازی یان لەشکری ۞ دادگاه نظامی

Military Cross *noun*
خاچی سەربازی یان لەشکری (خەلاتێ کە
دەدرێ بە ئەفسەرانی ئەرتەشی بریتانیا بە بۆنەی
قارەمانێتی‌یان لە شەڕدا) ۞ صلیب نظامی

military intelligence *noun*
هەوالگری سەربازی یان لەشکری ۞ اطلاعات
نظامی

military law *noun*
قانوون یان یاسای سەربازی، زاکوونی لەشکری
۞ قانون نظامی

military obligation *noun*
بەلێنی‌دانی سەربازی، پێبەندی لەشکری،
پەیمان‌دانی میلیتاری ۞ تعهد نظامی

military occupation *noun*
داگیرکردنی سەربازی یا لەشکری ۞ اشغال نظامی

military pact *noun*
پەیمانی سەربازی یان لەشکری ۞ پیمان نظامی

military operation *noun*
کرداری سەربازی یا لەشکری، ئۆپێراسیۆنی
لەشکری ۞ عملیات نظامی

military police *noun*
پۆلیسی سەربازی یان لەشکری ۞ دژبان

military policeman *noun*
پۆلیسمەنی سەربازی یان لەشکری ۞ دژبان

military policewoman *noun*
پۆلیسمەنی سەربازی یان لەشکری (ژن) ۞
دژبان (زن)

military power *noun*
هێزی سەربازی یان لەشکری، شیانی لەشکری
۞ قدرت نظامی

military service *noun*

سەربازی، راژەی سەربازی یان لەشکری: *to be called up for military service* ✿ خدمت نظام وظیفه

military targets *noun, pl.*
ئامانجە سەربازی‌یەکان، نیشانە لەشکری‌یەکان ✿ اهداف نظامی

militia /məˈlɪʃə/ *noun*
هێزی نیمچەلەشکری، میلیشا، میلیشیا (سەدەی 16؛ بنەڕەت: لە لاتینەوە "military service") ✿ نیروی شبه نظامی

militiaman /məˈlɪʃəmən/ *noun,* also militiamen
نیمچەلەشکری، میلیشیا ✿ شبه‌نظامی

milium /ˈmɪlɪəm/ *noun, pl.* milia /ˈmɪlɪə/
(پزشکی) هەرزنە (بنەڕەت: لە لاتینەوە بە واتای هەرزن millet، چونکو لە دەنکی هەرزن دەچێ) ✿ میلیم

milk /mɪlk/ *noun*
1 شیر: *a pint/litre of milk* 2 شیلە، ئاووگ ✿ 1 شیر 2 عصاره

milk-and-water /ˈmɪlk ən ˈwɔːtə(r)/ *adjective*
کز، لاواز، جووقن، جیقن، بەسەزمان، ناکاریگەر، weak، insipid ✿ ضعیف، غیرمؤثر

milk chocolate *noun*
نوقڵ یان چاکلێتی شیری ✿ شکلات شیری

milk churn *noun*
شیردان، جێ‌شیر، دەبەی شیر ✿ دبه‌ی شیر

milker *noun*
1 مانگای بەشیر یان دۆشەنی، شیرا، بەگوان 2 مرۆی شیردۆش ✿ 1 گاو شیرده 2 آدم شیردوش

milk fever *noun*
تای شیر، شیرتا (هەم لە مالات و هەم لە ژنیش‌دا) ✿ تب شیر

milkfish *noun, pl.* same or milkfishes
شیرماسی (هی ناوچەی هیند و پاسیفیک، بۆ خۆراک پەروەردە دەکرێ [*Chanos chanos*]) ✿ نوعی ماهی

milk float /ˈmɪlk fləʊt/ *noun*
دەزگای گەیاندن یان بڵاوکردنەوەی شیر ✿ ماشین پخش شیر

milk glass *noun*
شووشەی شیری (جۆرێ شووشەی نیوەروون) ✿ شیشەی شیری

milking /ˈmɪlkɪŋ/ *noun*
شیردۆشی، شیرپەزی، دۆشینی شیر: *to do the milking* ✿ دوشیدن شیر

milking-machine *noun*
شیردۆش، دەزگای شیردۆش(ین) ✿ ماشین شیردوشی

milk-jug /ˈmɪlk dʒʌɡ/ *noun*
شیرخۆری ✿ شیرخوری

milk-leg /ˈmɪlk leɡ/ *noun*
ماسینی پێ (لە ژنانی زەیستان‌دا) ✿ آماس پا

milk-livered /ˈmɪlk lɪvəd/ *adjective*
(کۆن) ترسەنۆک، حیز، cowardly، timorous ✿ بزدل

milk-loaf *noun*
نانی شیراوی، نانی بە شیر کراو (لە جیاتی ئاو) ✿ نان شیرمال

milkmaid /ˈmɪlkmeɪd/ *noun*
(کۆن) بێری، مەردۆش، کچی شیردۆش ✿ دختر شیردوش

milkman /ˈmɪlkmən/ *noun, pl.* milkmen
شیرفرۆش، شیرپەز ✿ شیرفروش

milk of magnesia *noun.* also Milk of Magnesia
دەرمانی گەدە یان مێعدە، شیری مەگنیسیا ✿ داروی معده

milk-pail /ˈmɪlk peɪl/ *noun*
مانگادۆش، سەتڵ، شیردۆش ✿ ظرف شیردوشی

milk product *noun*
بەرهەم یان بەروبووی شیر ✿ فراورده‌ی شیر

milk pudding *noun*
شیروبرنج، شیربرنج ✿ شیربرنج

milk round *noun*
ڕێگای شیرفرۆش ✿ مسیر شیرفروش

milk run *noun*
سەفەری بێ‌ڕووداو یا ئاسایی ✿ سفر بدون حادثه یا عادی

milk-shake /ˈmɪlkʃeɪk/ *noun*
میلک‌شەیک (= خواردنەوەیەکی شیرینە کە لە شیر، دۆندرمە، چاکلێت و میوە دروست دەکرێ): *a banana milkshake* ✿ میلک‌شیک

milksop /ˈmɪlksɒp, US -sɑːp/ *noun*
ژنالیلە، ژنانی، پیاو یا کوڕی دەلەچە، حیز ✿ پسر یا مرد زن‌صفت، بچه ننه

milk sugar = lactose

milk thistle *noun*
1 کەرتەشی شیری، چاوبازە، دڕکەدەرزی؟، دڕەبزماری؟: جۆرێ کە لە بواری دەرمانی گیایی‌دا بەکاردێنرێ [*Silybum marianum*] 2 وشەیێکی تر بۆ sowthistle ✿ نوعی گیاه

milk tooth /ˈmɪlk tuːθ/ *noun*
ددانی شیری، شیلە، خوارک، ناوبژە (هی ئاژەڵ) ✿ دندان شیری

milk vetch /ˈmɪlk vetʃ/ *noun*
گۆنی، گوینی، گیاکەتیرە، گەوون [*Astragalus glycyphyllos*] ✿ گون

milkweed /ˈmɪlk wiːd/ *noun*
1 گیاشیر، خۆزێلک، شیرشیرۆکە، شیرمار [*Asclepias* تۆخم (هەروەها 2 milkweed

علف شیر ◌ monarch 3 = (butterfly

milk-white /'mɪlk waɪt/ *adjective*
(ڕەنگ) شیری ◌ شیری

milkwort /'mɪlkwɜ:t/ *noun*, also polygala
شیرگیا، گیاشیر (= ساڵان باو بوو کە شیری ژن زیـاد دەکـا [*Polygala vulgaris* و جـۆرە پێوەندیدارەکان]) ◌ شیرزا

milky /'mɪlki/ *adjective* (milkier, milkiest)
1 شیری، شـیرا، پڕشـیر، شـیراوی، شـیردار، بـە شیرەوە، شیری تیایە: *a* ◊ *milky tea/coffee* 2 تەڵخ، لێڵ 3 وەک شیر، شیرئاسا: *milky* (= white) *skin* (milkily *adv*؛ milkiness *n*: شیرئاسایی) ◌ 1 شیری، شیردار 2 کدر 3 شیرمانند

milky disease *noun*, also milky spore disease
نەخۆشییەکی ئاستەمی destructive کرمۆکەی قالۆنچـەی scarab و ب.ت. کرمۆکـەی قالۆنچەی ژاپۆنی کە بە هۆی بەکتریایێکەوە بە نـاوی (*Bacillus popilliae*) تـووش دەبـێ و جاروبار بۆ مەهاری زیندەوەری یان بایۆلۆژیکی biological control بەکاردێ ◌ نوعی بیماری

Milky Way *noun*, also the Galaxy
(ئەستێرەوانی) ڕێگای شیری، ڕێی کاکێشان ◌ راه شیری

Milky Way galaxy *noun*
(ئەستێرەوانی) کاکێشانی ڕێگای شیری (= ئەو کاکێشانەی کە خۆر و کۆمەڵەی خۆرێ بەشێکن لەو و هەروەها بە میلیارد ئەستێرەشی تیایە کە ئەو ڕووناکی ڕێگای شیرییان ئافراندووە) ◌ کهکشان راه شیری

mill[1] /mɪl/ *noun*
1 ئاش، ئاسیاو (ئەو وشانەی پێوەندییان بە ئاشەوە هەیە بریتین لە: ئارداوێژ، ئاردکێش، ئاردماڵک، ئاردەبارە (= ئاردەوارە)، ئاردەشان، ئاردەلووکە (یان ئاردەلووکە)، ئاژنە یان چەقچەقە (= چەقچەق یان چەقچەقۆک یان چەقەنە)، ئاشانە، ئاوان، ئاشەوان (= باراشهار)، ئاشگێر (ئەو ئاوەی بتوانی ئاشێ بگێرێ)، ئاشێر. باراش، میراش، بست یان بستە یان بستە (= بستو یان بلسۆک)، بەرگردەڵە (= داری ژێر بازەناو)، بازەناو (= لەوازە، وژە)، پالووگیر، پەردەڵە، تووپ (= دولاب)، تەمۆ، تەنوورە (دەمی دۆلاش)، تەوەرە، تەپان، گردەڵە، مووروولە، مووروووەئاش، مۆرەسەنگ، کۆماج، چەرەخۆرە، دۆلابە (= کونی جێگەی دۆلاش)، دولاب، دۆلاب، دۆلاش (= نێ، دولاب)، دۆلیانە (= دۆلی دان(ـە)، ڕاستەک، ئاوپەڕ، زەمبوور، زەمبوورە (= دەمنێ)، پیک، کەویژە (= کەویچە، ناوەل)، کڵاوە، خەردار، مشتاک، گەرووڵە، نایژە، ناوچە، گوێل یان گوێلە (= کونی بەرداش)، بەرداش (= لنگەهارە)، فەراش، ناوسار، سەرهار (= بەردی سەرەوەی ئاش)، ژێرهار، نادۆل (= کووزە، ناچە)، ئاوەژنە، ئاوەشکێنە، قەڵەمگیر، میستن (تا ئاش لە میستن بێ، هەر دەمیزێ)، ئاوەسار، زۆرخاخ (= شیو و دۆڵی ئاش؛ جۆگەی ئاشگێران)، بەرازە، کەپوولە (یان قەپوولە)، دۆزەخە (یان دۆژز، دۆژەزەر، دۆژەکائێش) 2 کارگە، کارخانە، سازگە: *a cotton/cloth/steel/paper mill* 3 چەرخ، دەزگا 4 (کانگا) بەردار، بەردشکێن 5 ددانە، کۆنگرە، برگـە 6 دەسـتـار، هـارە (بنـەڕەت: لـە *mylen* ئینگلیـسی کۆن، لەسەر بنچینەی late *molinum* لاتین "بەرداش grindstone، لە *mola* Latin ئاش mill"؛ بنەڕەت: لە *molere* "هارین، کرەکردن، کوتان to grind") ◌ 1 آسیا 2 کارخانە 3 ماشین 4 (معدن) سنگشکن 5 کنگرە 6 آسیاب دستی

mill[2] /mɪl/ *noun*
میل (= یەکەی پارە بەرامبەر بە 1/10 سێنت) ◌ میل

mill[3] /mɪl/ *noun*
(نافەرمی) میلیۆن، هەزارهەزار ◌ (عامیانە) میلیون

millage /'mɪlɪdʒ/ *noun*
ئاشانە، باجی ئاش ◌ مالیات آسیا

millboard /mɪlbɔ:d/ *noun*
مقەبای ئەستوور (ی کەتانی، هی بەرگی کتێب) ◌ مقوای کلفت

mill-dam *noun*
بەنداوی ئاش ◌ سد آسیاب

milled *adjective*
ددانەددانە، بڕگەبڕگە، کۆنگرەدار ◌ دارای کنگرە

millefeuille /mi:l'fɜ:i/ *noun*
(فەرەنسی) هەزارگەڵا (= جۆرێ کەیک) ◌ نوعی کیک

millefiori /ˌmi:lɪfi'ɔ:ri/ *noun*
(ئیتالیایی) هەزارگوڵە، هەزارتیکە، هەزاربڕگە ◌ میلیفیوری

millefiori glass *noun*
شووشەی millefiori ◌ شیشەی میلیفیوری

millefleurs /'mɪlflɜ:/ *noun*
هەزارگوڵـە (= جـۆرێ نەخـشی چـینی و tapestry) ◌ میلفلورس

millenarian /ˌmɪlɪ'neəriən, US -'ner-/ *adjective, noun*
1 *adj* سـەربە هـەزارەباوەڕ 2 ئامـاژە بـە کۆمەڵێکی دینی یان ڕامیاری کە بە دوای گۆڕانی خێرا و بنەڕەتی دەگەڕێ *n* کەسێکی باوەڕمەند بە سەردەمی هەزارساڵەی بەختەوەری، هەزارەباوەڕ ◌ میلناریَن

millenarianism /-'neəriənɪzəm, US -'ner-/ *noun*, also millennialism
باوەڕ بە سەردەمی هەزارساڵەی بەختەوەری، هەزارەباوەڕی ◌ میلناریَنیسم

millenarianist /-'neəriənɪst, US -'ner-/ *noun, adjective*
n باوەڕمەنـــد بـــە ســـەردەمی هەزارساڵـــەی بەختەوەری، هەزارەباوەڕ *adj* هەزارەباوەڕی‌یانە
۞ *n* میلناریـنیـــست *adj* میلنارینیستی

millenary /mɪ'lcnəri, US 'mɪlɪnəri/ *noun* (*pl.* millenaries), *adjective*
n 1 هەزار 2 هەزارساڵـە 3 ماوە یـان سـەردەمی هەزارساڵە *adj* 1 سەربە سەردەمی هەزارساڵەی بەختەوەری 2 هەزارەمین ساڵوەگەڕ ۞ *n* هزار
1 2 هـزار ســال 3 دورەی هزارســاله 4 هــزارمین سالگرد *adj* میلناری

millennial = millenary (*adjective*)

millennium /mɪ'leniəm/ *noun, pl.* millennia /-nɪə/ or millenniums
1 سەردەم یان قۆناخی هەزارساڵە، هەزارە: *the second millennium AD* 2 هـــەزارەی دەسـەڵات‌داری کریـــست، سـەردەمی دەسـەڵاتی هەزارساڵـەی مەسـیح (بـەپێی کتـێبی پـیرۆز) 3 ســـەردەمی بەختـــەوەری، قۆنـــاخی زێـــڕین، سەردەمی خۆشی و هـات 4 (خـوازە) سـەردەمی زێڕین ۞ 1 دورەی هزارساله 2 هـزارەی سـلطنت مسیح 3 عصر سعادت 4 عصر طلایی

millennium bug *noun*
مێرووی هـەزارە: یـەک‌کـەوتـنی software ی کامپیوتێر، دروست لە یەکەمی ژەنیوەری 2000 یان پاش‌تر ۞ بوگ میلنیوم

millepede = millipede

millepore /'mɪlɪpɔ:/ *noun*
(گیانەوەرناسی) شیلانی هەزارکونە یان کون‌کون ۞ مرجان سوراخ‌سوراخ

miller /'mɪlə(r)/ *noun*
1 ئاشەوان 2 ئاشەوانە: جۆرێ پەپوولە(شەوگەڕ، باڵ‌تۆزاوی [خێزان *Noctuidae*]) 3 = milling machine ۞ 1 آسیابان 2 نوعی پروانه

miller's thumb *noun*
ماسی‌یەسەرپانە [*Cottus gobio*] ۞ نوعی ماهی

millesimal /mɪ'lesɪm(ə)l/ *adjective, noun*
adj هەزاریەک *n* بەشی هەزارەمین (-esimally *adv*) ۞ *adj* یک‌هزارم *n* قسمت هزارم

millet /'mɪlɪt/ *noun*
هـەرزن، سـۆرک، سـوورکە، کـۆرەک، باچیـک، کزن، گلێنە، گاڵ، گارس، بۆ ئارد یان خواردنەوە ئـەلکولـی‌یـەکـان بـەکـاردێنرێ [*Panicum miliaceum* و جۆرەکانی تر] (خوزوڤی Italian millet) ۞ ارزن

millhand *noun*
کرێکاری کارگە یان کارخانە ۞ کارگر کارخانە

milli- /'mɪli/ *prefix*
پێـشگر: میلـیـ‍ هەزاریـەکی...: *milligram milliampere* (بنـەڕەت: لـە *mille* لاتیـنـەوە "هەزار") ۞ پیشوند: میلی-

milliammeter /ˌmɪlɪ'amɪtə/ *noun*
ئـامێری پێـوانی تـەوژمی ئێلیکتریکـی لـە milliampere ۞ میلیامتر

milliamp = short for milliampere

milliampere *noun*
میلی‌ئامپێر، هەزاریەکی ئامپێر ۞ میلی‌آمپر

milliard /'mɪlɪɑ:d/ *noun*
میلیارد، بیلیۆن، هەزارمیلیۆن (بنەڕەت: لە *mille* "هەزار thousand") ۞ میلیارد

milliary *adjective*
میلی، سـەربە میلی ڕۆمی بەرامبەر بە 1620 یارد ۞ میلی

millibar /'mɪlibɑ:(r)/ *noun*
میلی‌بار، هەزاریەکی بار (یەکەی پەستانی کەشی بەرامبەر بە هەزاریەکی بارێ) ۞ میلی‌بار

millicurie *noun, pl.* millicuries
میلی‌کوری، هـەزاریـەکی کـوری یـان کیـوری، یەکەی تیشک‌دەرێتی radioactivity، بەرامبـەر بە هـەزاریـەکی کوری (کورتـە: mCi, mc) ۞ میلی‌کوری

millieme /ˌmi:(l)'jɛm/ *noun*
یەکـەی پـارەی میـسر، بەرامبـەر بـە هەزاریـەکی pound ۞ میلێم

millifarad *noun*
هەزاریەکی فاراد، میلی‌فاراد ۞ میلی‌فاراد

milligal *noun*
هەزاریەکی گال، میلی‌گال، یەکەی تاو unit of acceleration ۞ میلی‌گال

milligram /'mɪligræm/ *noun,* also milligramme
میلی‌گرەم، هەزاریەکی گرەم (کورتـە: mg) ۞ میلی‌گرم

millihenry *noun, pl.* -henries or millihenrys
هەزاریەکی هێنری، میلی‌هێنری ۞ میلی‌هنری

millilambert *noun*
هـەزاریـەکـی لامبێرت، میلـی‌لامبێرت، یـەکـەی ڕۆشنایەتی (کورتە: mL) ۞ میلی‌لامبرت

millilitre /'mɪlili:tə(r)/ *noun,* also milliliter
میلـی‌لیتـر، هەزاریـەکی لیتـر (کورتـە: ml) ۞ میلی‌لیتر

millime *noun*
میلیم: یـەکـەی پـارەی monetary unit تونیـسیا یا تونس، بەرامبەر بە هەزاریەکی دینار ۞ میلیم

millimetre /'mɪlimi:tə(r)/ *noun,* also millimeter
میلـی‌میتـر، هەزاریـەکی میتـر (کورتـە: mm؛ millimetric *adj*) ۞ میلی‌متر

millimicron *noun, pl.* -icrons or millimicra
میلی‌میکرۆن، هەزاریەکی میکرۆن ۞ میلی‌میکرون

millimole *noun*

میلی‌مۆل، هەزاریەکی مۆل (کورتە: mM؛ millimolar *adj*) ◯ میلی‌متر

milliner /ˈmɪlɪnə(r)/ *noun*

کلاودروو یان کلاوفرۆشی ژنان ◯ کلاەدوز یا فروشندەی کلاە زنان

millinery /ˈmɪlɪnəri, US ˈmɪlɪneri/ *noun, pl.* millineries

1 کلاوی ژنان 2 کلاودرووی ژنان 3 کلاوفرۆشی ژنان ◯ 1 کلاەهای زنانە 2 کلاەدوزی زنانە 3 کلاەفروشی زنانە

milling /ˈmɪlɪŋ/ *noun, adjective*

n 1 ئاش کردن، لێکردن، هارین، هێرتن، گەزمراندن، گەزمرین 2 زنجیرە (= هێی کۆین) *adj* پردەنگەدەنگ، جەنجالی، پرهەرا و قریوە ◯ *n* 1 آسیاب کردن 2 زنجیرە *adj* پرهیاهو

milling cutter *noun*

تیغەیێکی سووڕاوە و برندەی ئاست و رووی کانزاکان ◯ میلینگ کاتر

milling machine *noun*

دەزگای میلینگ ◯ ماشین فرز

million /ˈmɪljən/ *cardinal number noun*

میلیۆن، ملیۆن، هەمزار هەمزار، میلیۆنی (millionfold *adj, adv*) ◯ میلیون، میلیونی

millionaire /ˌmɪljəˈneə(r), US -ˈner/ *noun*

میلیۆنێر، ملیۆنێر: *a millionaire businessman* ◯ میلیونر

millionairess /ˌmɪljəˈneərəs, US -ˈner-/ *noun, fem.* millionaire

میلیۆنێر، ملیۆنێر (ژن) ◯ میلیونر (زن)

millionth /ˈmɪljənθ/ ordinal number *adjective, noun*

adj میلیۆنیوم، میلیۆنەمین *n* میلیۆن‌یەک: *a/one millionth of a second* ◯ *adj* میلیونیم، *n* یک‌میلیونیم

millipede /ˈmɪlɪpiːd/ *noun*

هەزارپا، زیلۆ، خشکە، خشۆخشۆک، گوەسم [پۆل Diplopoda: زۆر جۆرن] (بنەڕەت: لە لاتینەوە *mille* "هەزار" + *pes, ped-* "پا") ◯ هزارپا

milliradian *noun*

هەزاریەکی رادیەن، میلی‌رادیان ◯ میلی‌رادیان

millirem *noun*

هەزاریەکی رێم، میلی‌رێم ◯ میلی‌رم

milliroentgen *noun*

هەزاریەکی رانتگێن، میلی‌رانتگێن ◯ میلی‌رونتگن

millisecond /ˈmɪlisekənd/ *noun*

میلی‌سێکۆند، هەزاریەکی چرکە ◯ میلی‌سکوند

millivolt *noun*

هەزاریەکی ڤۆلت ◯ میلی‌ولت

milliwatt *noun*

هەزاریەکی وات، میلی‌وات ◯ میلی‌وات

millpond /ˈmɪlpɒnd, US -pɑːnd/ *noun*

حەوز یان گۆلاوی ئاش ◯ حوضچەی آسیاب

mill-race *noun, also* millrace

1 ئاوی ئاش، ئاشاو 2 جۆگەی ئاوی ئاش ◯ 1 آب آسیاب 2 جوی آسیاب

Mills bomb *noun*

(مێژوویی) نارنجۆک یان هەنارۆکی دەستی هێلکەیی (بنەڕەت: لە ناوی ئەندازیاری ئینگلیسی Sir William *Mills*) ◯ نارنجک دستی بیضی‌شکل

millstone /ˈmɪlstəʊn, US -stoʊn/ *noun*

1 بەرداش، بەردی ئاش، هارە، هارەئاسیاو 2 بار یان قورسایی بەرپرسایەتی، باری قورس، ئەرکی گران (be a millstone round one's neck) 3 باری ملی کەسێ بوون، بەلای گیانی کەسێ بوون، ملۆزم ◯ 1 سنگ آسیا 2 بار مسؤلیت 3 وبال گردن کسی بودن

millstream *noun*

1 تەوژمی ئاو کە دۆلاب یان چەرخی ئاش دەگێڕێ 2 = millrace ◯ میل‌استریم

mill-wheel /ˈmɪl wiːl/ *noun*

پەرە یان پێچکەی ئاش، دۆلاب یان چەرخی ئاش ◯ چرخ آسیاب

millwork *noun*

1 شتومەکی داری (ئامادە، وەک دەرگا و هتد) کە لە کارگەدا سازکراوە 2 کاری کراوی ناو کارگەدا ◯ میل‌وورک

millwright /ˈmɪlraɪt/ *noun*

ئاش‌ساز، وەستای ئاش ◯ آسیاب‌ساز

milo /ˈmaɪləʊ/ *noun, pl.* milos

زوورات یا گەنمەشامی هێشوویی ◯ ذرت خوشەای

milometer maɪˈlɒmɪtə(r), US -ˈlɑːm-/ = mileometer

milord /mɪˈlɔːd, US -ˈlɔːrd/ *noun*

(مێژوویی) میلۆرد (= وشەیەکی فەرەنسی کە جاران بۆ لۆردی ئینگلیسی یان پیاوی دەولەمەندی ئینگلیسی بەکاردێنرا) ◯ میلورد

milpa *noun,* Mexican Spanish, from Nahuatl *mīlpan*

1 (لە مەکسیکۆ و ئەمریکای ناوەندی) کێڵگەیێکی چکۆلە، لە هەر کۆوگیا و شتێ پاک دەکرێتەوە (ب.ت. بە سووتاندن) 2 کێڵگەی گەنمەشامی لە مەکسیکۆ و ئەمریکای ناوەندی‌دا 3 رووەکی گەنمەشامی maize ◯ میلپا

Milquetoast /ˈmɪlktəʊst/ *noun*

(زۆرتر لە ئەمریکا) کەسێکی حیز و ترسەنۆک، خۆبەدەستەوەدەر (بنەڕەت: لە کەسایەتی کارتۆنی Caspar *Milquetoast*، لە لایەن H. T. Webster 1924 دروست کرا) ◯ آدم بزدل

milreis *noun, pl.* same

میلرەیس: یەکەی پارەی پێشووی برەزیل و پۆرتوگال، بەرامبەر بە هەزار reis ◯ میلریس

milt *noun*
گەراماسی، خرز، ولّتە، نوتنە، هێکماسی، شلەی سپێرمداری ماسییێکی نێر ◌ تخم ماهی، میلت

Miltonian /mɪl'təunɪən/ *noun, adjective*
n لایەنگری هۆنەری ئینگلیسی John Milton (1608-74) *adj* (هەروەها Miltonic) سەربە میلتون ◌ میلتونی

mime /maɪm/ *noun*
1 شانۆی بێقسە: *The performance consisted of dance, music and -me* ◊ *a mime artist* 2 لاسایی کردنەوە ◌ 1 نمایش لال‌بازی 2 تقلید

mimeograph *noun*
دەزگای لەبەرهەڵگرتنەوە ◌ دستگاه پلی‌کپی

mimesis /mɪ'mi:sɪs, US maɪ'm-/ *noun*
1 لاسایی کردنەوە، دەمەلاسکە 2 (زیندەناسی) خۆگۆڕین وەک گیانەوەر یان رووەکێکی تر، لاسکە؟ ◌ 1 تقلید 2 میمیس

mimetic /mɪ'metɪk/ *adjective*
(تەکنیکی یان فەرمی) لاسایی کردنەوەیی، لاساییانە، دەمەلاسکە: *mimetic art* (*mimetism n* ،*mimetically adv*) ◌ تقلیدی

mimic /'mɪmɪk/ *adjective, noun*
adj 1 لاسایی کردنەوەیی، لاساییانە 2 (گیانەوەر یان رووەک) رەنگگیریانە، خۆگۆڕانە، هاورەنگی *n* 1 لاساییکەر، گاڵتەجار، پەند 2 رووەک یان گیانەوەری خۆگۆڕ ◌ *adj* 1 تقلیدی 2 استاری *n* 1 مقلد 2 جانور یا گیاه میمیک

mimicry /'mɪmɪkri/ *noun, pl.* mimicries
1 لاسایی، لاسایی کردنەوە، دەمەلاسکە، دەمەداچەقین، خۆوادەرهێنان: *a talent for mimicry* 2 رەنگگیریانە، بووئاسایی، خۆگۆڕین، هاورەنگی، رەنگ گرتنی خۆپاریزانە ◌ 1 تقلید 2 استاری

mimosa /mɪ'məuzə, -'məusə, US -'moo-/ *noun, pl.* mimosas
1 جۆرێ acaciaی ئەوسترالیایی گوڵزەرد [*Acacia dealbata*] 2 جۆرێ رووەک [تۆخم *Mimosa*] 3 خواردنەوەی شامپەین و ئاوگی پرتەقاڵ ◌ 1 گل ابریشم، گل ناز 2 میموزا

mimulus /'mɪmjʊləs/ *noun*
جۆرێ رووەک [تۆخم *Mimulus*] ◌ نوعی گیاه

min. *abbreviation* 1 minimum 2 minute

Min. *abbreviation* Ministry

Min /mɪn/ *noun*
زاراوەیێکی چینی زۆرتر لە هەرێمەکانی Fujian و Hainan و Taiwan قسەی پێدەکرێ ◌ مین

mina *noun*, Semitic origin
مینا: یەکەیێکی کۆنی سەنگ و بەها بەرامبەر بە 1/60 تالێنت talent ◌ مینا

minable *adjective*, also mineable
لەدەرهێنانهاتوو، دەردەهێنرێ (دەربارەی کانزا و کانەکان)، ب.ت. بە شێوەیێکی بەقازانج ◌ قابل استخراج

minacious /mɪ'neɪʃəs/ *adjective*
هەڕەشە(لێ)کەر ◌ تهدیدکننده

minacity /mɪ'næsɪtɪ/ *noun*
هەڕەشە، گەف، راخوڕین، گوڕەشە ◌ تهدید

Minamata disease *noun*
جۆرێکی سەختی ژاراوی‌بوون لە جیوە، بە دافەترانی دەماری neurological degeneration دەستنیشان دەکرێ (بنەڕەت: لە *Minamata* Bay ژاپۆن) ◌ بیماری میناماتا

Minangkabau /ˌmi:naŋkə'bau/ *noun*
مینانگکاباو (= زمانێکی ئیندۆنیزیایی کە لە سوماترا و برێ شوێنی تر قسەی پێدەکرێ) ◌ مینانگ‌کاباو

minaret /ˌmɪnə'ret/ *noun*
منارە (بنەڕەت: لە *manār(a)* عەرەبی) ◌ مناره

minareted *adjective*
خاوەن منارە، منارەدار ◌ داری مناره

minatory /'mɪnətəri, US -tɔ:ri/ *adjective*
هەڕەشەلێکەر، هەڕەشاوی، پڕمەترسی، بەسام، *minatory words* :threatening ،menacing (*minatorily adv*) ◌ تهدیدآمیز

minaudière *noun*, also minaudiere
سنووقێکی چکۆلە و زۆرجاریش گەوهەرڕێژ (یان گەوهەرنیشان) بۆ (تێنانی) کەلوپەلی ئارایشتی ژنان یان شتومەکی تر، زۆرتر وەک handbag هەڵدەگیرێ ◌ میناودیئر

mince /mɪns/ *noun*
قیمە، گۆشتی چەرخکراو یان لەچەرخدراو ◌ گوشت چرخ‌کرده

minced *adjective*
(گۆشت) قیمە، چەرخکراو، لەچەرخدراو ◌ چرخ‌کرده، خردشده

mincemeat /'mɪnsmi:t/ *noun*
قیمە، گۆشتی چەرخکراو یان لەچەرخدراو ◌ گوشت چرخ‌کرده

mince pie *noun*
پای گۆشتی لەچەرخدراو، پای قیمە ◌ مینس پای

mincer /'mɪnsə(r)/ *noun*
چەرخی گۆشت، گۆشتاڕ ◌ چرخ گوشت

mincing /'mɪnsɪŋ/ *adjective*
بە نازونووز، بە ناز و کریشمە، بە ناز و ئەدا، بە لارولەنجە، بە لەنجەولار، بە نازوداو، بە ئەدا و ئەتوار، بە ناز: *-ncing steps* ◌ با ناز و کرشمه

mincingly /'mɪnsɪŋlɪ/ *adverb*
بە نازەوە، بە ئەداوە، بە ناز و ئەدا ◌ با کرشمه

mincing machine *noun*
چەرخی گۆشت، گۆشتاڕ ◌ چرخ گوشت

mind /maɪnd/ *noun*

1 هـــۆش، زەیـــن، ماینـــد، بـــیر: *the*
2 *conscious/subconscious mind* بۆچـوون،
هزر، را، دیتن، نێرین 3 نیاز، خەیاڵ، مەبەست،
بـڕیار 4 ویـــت، داشـکانەوە، مـەیل، حـەز 5
Sorry— :مێشک، مەژی 6 یاد، بیر، بیرەوەری
your name has gone right out of my
mind 7 ناوەز، ئەقل 8 تێگەیشتن 9 سەرنج، بال
She was one :10 مرۆڤی بیریار یان بیرکەرەوە
۞ *of the greatest minds of her generation*
1 ذهن، فكر 2 نظر 3 قصد، تصمیم 4 تمایل 5 مغز
6 خاطره 7 عقل 8 فهم 9 توجه 10 مغز متفكر

mind-bending *adjective*
1 کاریگەر لەسەر هۆش 2 تێگەیشتن‌سەخت،
گران، قورس، دژوار (mind-bendingly *adv*)
۞ 1 مؤثر بر روی ذهن 2 غیرقابل فهم

mind-blowing *adjective*
سەیر(وسەمەرە)، وروژێنەر، هەژێنەر،
سەرسووڕمێنەر، کاریگەر: *the -owing beauty*
of Africa ۞ عجیب، مهیج، بهت‌آور، مؤثر

mind-blowingly *adverb*
بە شێوەیێکی سەیر(وسەمەرە)، وروژێنەرانە،
هەژێنەرانە، سەرسووڕمێنەرانە ۞ به طور عجیب
یا مهیج

mind-boggling *adjective*
سەیر، سەرسووڕهێنەر، تێگەیشتن‌سەخت، ئاڵۆز،
تاسێنەر، باوەڕپێنەکراو: *a problem of mind-*
boggling complexity ۞ حیرت‌آور، غیرقابل
تصور

mind-bogglingly *adverb*
سەیرانە، سەرسووڕهێنەرانە، بە شێوەیێکی
تێگەیشتن‌سەخت، ئاڵۆزانە، باوەڕپێنەکراوانە ۞
به طور حیرت‌آور یا غیرقابل تصور

minded /'maɪndɪd/ *adjective*
1 خوازیار، پێخۆشبوو، مایل، حەزلێبوو، داواکار
2 شێلگیر، پتەو، بەبڕیار، سوور: *a fair-minded*
employer ۞ 1 خواهان، متمایل 2 مصمم

minder /'maɪndə(r)/ *noun*
1 (نافەرمی) نەخۆشیار 2 چاودێر، بەدیارەوەبوو،
چاوبەسەر، ئاگالێبوو، پارێزەر: *a star*
surrounded by her minders ۞ 1 پرستار 2
مراقب، محافظ

mindful /'maɪndfl/ *adjective*
ئاگادار، بەسەرنج، هۆشیار، وریا، بەئاگا، ئاگا،
بەبیر: *-ul of the danger of tropical storms,*
I decided not to go out ۞ متوجه، مراقب

mindfully /'maɪndfli/ *adverb*
ئاگادارانە، بە وریایی ۞ به طور مراقب

mindfulness /'maɪndflŋəs/ *noun*
ئاگاداری، وریایی، ئاگالێبوون، سەرنج‌پێدان،
هۆشیاری، ئاگایی ۞ مراقبت، توجه، موظبت

mindless /'maɪndləs/ *adjective*
1 گەوج، نەفام، بێ‌مێشک 2 گوێ‌پێنەدەر،
کەمتەرخەم، لامەرلا، بێ‌دەربەست، ئاڵۆزی،
بێ‌گوێ 3 ماندووکەر، وەڕەس‌کەر: *a mindless*
and repetitive task ۞ 1 احمق 2 بی‌توجه 3
خسته‌کننده

mindlessly /'maɪndləsłı/ *adverb*
گوێ‌پێنەدەرانە، بە بێ‌سەرنج‌دان ۞ با بی‌توجهی

mindlessness /'maɪndləsnəs/ *noun*
1 کەرێتی، گەوجێتی، بێ‌مێشکی 2 گوێ‌پێنەدان،
کەمتەرخەمی، لامەرلایی، ئاڵۆزێتی، بێ‌گوێیی
۞ 1 حماقت 2 بی‌توجهی

mind-reader *noun*
بیرزان، پێزان ۞ فکرخوان

mind-reading *noun*
بیرزانی، پێزانی ۞ فکرخوانی

mindset /'maɪndset/ *noun*
کۆمەڵە را و بۆچوون، چوارچێوەی بیرکردنەوە:
the mindset of the computer generation
۞ مجموعه‌ی آرا، ذهنیت، قالب ذهنی

mind's eye *noun*
دنیای خەیاڵات، خەیاڵ ۞ عالم تصور، پندار، خیال

mine[1] /maɪn/ *pronoun*
(جێناوی خاوەنداری، یەکەم کەسی تاک) هی
من، ـی من، هی خۆم: *That's mine* ◊ *He's a*
friend of mine ۞ مال من، ـمن، ـم

mine[2] /maɪn/ *noun*
1 کان، کانگا، کاراک 2 ڕەهۆڵە، ڕەهەند 3
سەرچاوەی زەبەند یان دەوڵەمەند، کانگا 4 مین
۞ 1 معدن 2 نقب 3 منبع سرشار 4 مین

mine-detector *noun*
مین‌دۆز(ەرەوە) ۞ مین‌یاب

mine-disposal *noun*
لەکارخستنی مین ۞ خنثی‌سازی مین

minefield /'maɪnfi:ld/ *noun*
1 مینگە، مەیدانی مین، جێ‌مین، مینەڵان،
ناوچەی مین‌ڕێژکراو 2 شوێنی پڕمەترسی یان
پڕخەتەر: *Tax can be a minefield for the*
unwary ◊ *a legal minefield* ۞ 1 میدان مین
2 عرصه‌ی پرخطر

minehunter *noun*
(بریتانیا) کەشتی شەڕکەری هەڵگرتنەوە و
لەکارخستنی مین ۞ مین‌هانتر

minehunting *noun*
هەڵگرتنەوە و لەکارخستنی مین ۞ مین‌هانترینگ

minelayer /'maɪn leɪɔ(r)/ *noun*
کەشتی مین‌ڕێژ یان مین‌چێن، کەشتی مین‌دانەر
۞ ناو مین‌گذار

minelying *noun*
مین‌چێنی، مین‌ڕێژی، مین‌دانان (بە کەشتی) ۞
مین‌گذاری

miner /'maɪnɔ(r)/ *noun*

1 کرێکاری کانگا، کان‌کار، کان‌کەن، کان‌چی، کان‌گەر 2 بۆ ناوی باڵندە یان مێرووە ڕەهۆڵ‌کەنە یان ڕەهۆڵ‌لێدەر بەکاردێتری، ب.ن. leaf miner ۞ 1 معدنچی 2 ماینر

mineral /ˈmɪnərəl/ *noun, adjective*
n کانی، مەتریاڵی کانگایی، مەتریاڵی نائەندامی، کەرەسەی کانی: *mineral deposits/extraction* ◊ *the recommended intake of vitamins and minerals* *adj* کانی، کانگایی، کاراکی، نائەندامی، inorganic ۞ *n* کانی، مادەی معدنی *adj* معدنی

mineralization /ˌmɪnərəlaɪˈzeɪʃn/ *noun*
کاناندن، بەکانی‌کردن، مەعدەنێن ۞ مینرالیزاسیون

mineral kingdom *noun*
کانیمەنی، دنیا یان جیهانی مینیراڵ (گیانەوەر و ڕووەک لەخۆناگرێ، لە بەرامبەر animal kingdom و vegetable kingdom) ۞ عالم جمادات

mineralogical /ˌmɪnərəˈlɒdʒɪkl, US -ˈlɑːdʒ-/ *adjective*
کانی‌ناسی‌یانە، سەربە کانی‌ناسی، سەربە کانگاناسی ۞ کانی‌شناختی

mineralogist /ˌmɪnəˈrælədʒɪst/ *noun*
کانی‌ناس، کانگاناس، کاراک‌ناس ۞ کانی‌شناس

mineralogy /ˌmɪnəˈrælədʒi/ *noun*
کانی‌ناسی، کانگاناسی، کاراک‌ناسی، لێکۆڵینەوەی زانستی کانەکان ۞ کانی‌شناسی

mineral oil *noun*
ڕۆنی کان(گایی) ۞ روغن معدنی

mineral pitch *noun*
قیری کانگایی یان سروشتی، قیری خۆڕسک ۞ قیر معدنی

mineral spirit = white spirit

mineral water *noun*, also minerals
ئاوی کان(گایی)، کاناو: *A glass of mineral water, please* ۞ آب معدنی

mineral wax *noun*
مۆمی کان(گایی) یان کانی ۞ شمع معدنی

mineral wool *noun*
خوری کان(گایی) یان کانی، خوری نائەندامی یان شووشە ۞ پشم سنگ، پشم شیشە

Minerva /mɪˈnɜːvə/ *noun*
مینێرڤا (= خواژنی ژیری و زانایی ڕۆمی، بڕوانە Athena) ۞ مینروا

Minervois /ˌmɪnɛːˈvwʌ, French minɛʀvwa/ *noun*
جۆرێ مەی ناوچەی Minervois لە باشووری فەرەنسە ۞ مینرویس

minestrone /ˌmɪnəˈstrəʊni, US -ˈstroʊ-/ *noun*
مینیسترۆنی (= جۆرێ سوپی ئیتالیایی؛ بنەرەت: ئیتالیایی) ۞ مینسترونی

minesweeper /ˈmaɪnswiːpə(r)/ *noun*
کەشتی مین‌لابەر، کەشتی مین‌سڕ(ەوە) ۞ کشتی مین‌روب

minesweeping *noun*
مین‌لابەری، لابردنی مین، مین‌سڕی(نەوە) (بە کەشتی) ۞ مین‌روبی

mineworker /ˈmaɪnwɜːkə(r), US -wɜːrk-/ *noun*
کرێکاری کانگا، کانکار، کان‌گەر، کان‌چی ۞ معدنچی

Ming *noun*
1 بەرەبێ کە لە 1368 تا 1644 بەسەر چیندا دەسەڵاتی کرد 2 (وەکوو ئاوەڵناو) جۆرێ چینی porcelain بەدرێژای دەسەڵاتی مینگ دروست دەکرا ۞ مینگ

minge /mɪn(d)ʒ/ *noun*
(بریتانیا) تووکەبەر و گەڵوقوزی ژن ۞ مینج

minger /ˈmɪŋə/ *noun*
(نافەرمی) کەس یان شتێکی وەڕەزکەر ۞ آدم یا چیز خسته‌کننده

minging /ˈmɪŋɪŋ/ *adjective*
(نافەرمی، بریتانیا) زۆر خراپ، یەکجار ناخۆش ۞ خیلی بد

mingy /ˈmɪndʒi/ *adjective* (mingier, mingiest)
پیسکە، بەرچاوتەنگ، سەقیل، stingy ،mean ۞ خسیس

mini /ˈmɪni/ *noun, pl.* minis
1 جۆرێ ماشینی چکۆلانە 2 مینی‌ژوپ، داوێنی کورت 3 = minicomputer ۞ 1 نوعی ماشین کوچک 2 مینی‌ژوپ

mini- /ˈmɪni/ *prefix*
پێشگر: ورد، چکۆلە، ورکە: *minibus* ۞ پیشوند: ریز، کوچک

miniature /ˈmɪnətʃə(r), US -tʃʊr/ *noun, adjetive*
n 1 مینیاتور، مینیچێر 2 وێنەی مینیاتوری 3 کۆپی یان مۆدێلی مینیاتوری *adj* ورد، وردیلانە، چکۆلانە، مینیاتوری ۞ *n* 1 مینیاتور 2 تصویر مینیاتوری 3 کپی یا مول کوچک *adj* کوچک

miniaturist /ˈmɪnɪtʃərɪst/ *noun*
مینیاتورکێش ۞ مینیاتورساز

miniaturization /ˌmɪnətʃəraɪˈzeɪʃn, US -rəˈzeɪ-/ *noun*
چکۆلاندن، چکۆلەکردنەوە، بچوکاندن ۞ ریزه‌سازی

miniaturized *adjective*
چکۆلێنراو، چکۆلەکراو، بچوکەوەکراو: *a miniaturized listening device* ۞ ریزه‌ساخت

minibar /ˈmɪnibɑː(r)/ *noun*

مینی‌بار ۞ مینی‌بار

minibus /'mɪnibʌs/ *noun*

مینی‌بوس، مینی‌باس ۞ مینی‌بوس

minicab /'mɪnikæb/ *noun*

تاکسی تەلەفونی ۞ تاکسی تلفنی

minicam /'mɪnikæm/ *noun*

دووربینی ڤیدیۆیی دەستی ۞ مینی‌کام

minicomputer /'mɪnikəmpju:tə(r)/ *noun*

کامپیوتێری گەورەتر لە personal و چکۆلەتر لە mainframe، کامپیوتێری مامناوەند یان دەستە یان ئەندازە ۞ مینی‌کامپیوتر

Mini Disk /'mɪnɪdɪsk/ *noun*, minidisc

مینی‌سێلک، مینی‌دیسک ۞ مینی‌دیسک

minidress *noun*

کراسی زۆرکورت ۞ پیراهن بسیار کوتاه

minikin /'mɪnəkɪn/ *adjective*

1 (کۆن) چکۆلە، ورد، گچکە 2 ناگرنگ، هیچەکە ۞ 1 کوچک 2 بی‌اهمیت

minim /'mɪnɪm/ *noun*

1 (نوت) سپی 2 گیانەوەری وردیلانە 3 مرۆی گرگن 4 کۆینێکی چکۆلەی رۆمی کۆن. زۆرتر لە مەفروخ 5 دڵۆپ (بۆ پێوانی شلەمەنی. بەرامبەر بە 5./. میلی‌لیتر 6 (لە خۆشنووسی‌دا) چوکلە (وەکوو *i, m, n, u*) ۞ 1 نیم‌گرد 2 جانور ریز 3 آدم کوتوله 4 و 5 مینیم

minima = plural form of minimum

minimal /'mɪnɪməl/ *adjective*

1 کەم‌ترین، چکۆلەترین، هەرەکەم، کەمینە، کەم‌ترین رادە، کەمی کەم، لانی‌کەم: *The work* ◊ *The was carried out at -mal cost* 2 سەربە یا *damage to the car was -l* پێوەندی بە هونەری کەمینە یا مینی‌مالیزمەوە هەیە ۞ 1 کم‌ترین، اقل 2 وابسته به هنر مینی‌مال یا مینی‌مالیسم

minimalism art *noun*

هونەری کەمینەیی، مینی‌مالیزم، ۞ هنر مینی‌مال

minimalism /'mɪnɪməlɪzəm/ *noun*

هونەری کەمینەیی، مینی‌مالیزم، کەمینەگەری ۞ مینی‌مالیسم

minimalist /'mɪnɪməlɪst/ *noun, adjective*

n مینی‌مالیست، کەمینەگەر: *minimalist* *adj paintings/sculptures* کەمینەگەرانە، مینی‌مالیستی ۞ *n* مینی‌مالیست *adj* مینی‌مالیستی

minimally *adverb*

کەمی، پشکی، نەختێ: *minimally invasive* *surgery* ۞ اندکی

minimal pair *noun*

جووتی کەمینە: جووتێ وشەی وەک *pin* و *bin* کە جیاوازی‌یەکەیان تەنیا لە دەنگێک دایە. ب.ت. کاتێ وەک بەڵگەیێ بۆ دژایەتی فونیمی phonemic دیترێتەوە ۞ جفت کمینه

minimart /'mɪnimɑ:t, US -mɑ:rt/ *noun*

مینی‌مارت (دووکانێکی چکۆلانە کە سیگار، خواردەمەنی و شتی وا دەفرۆشێ) ۞ مینی‌مارت

minimization *noun*

1 چکۆلەکردنەوە، سووکاندن 2 هەرەکەم‌کردنەوە، کەم‌ترینانـدن، کەم‌کردنەوە تا دواپین رادە ۞ 1 کوچک‌انگاری 2 به حداقل رسانی

minimum /'mɪnɪməm/ *noun, adjective, pl.* minima or minimums

n کەم‌ترین رادە، لانی‌کەم، کەم‌کەمە، کەمینە: ◊ *Costs should be kept to a minimum* *adj The room had a -nimum of furniture* *a* کەم‌ترین، ئەمپەڕ، هەرەکەم، چکۆلەترین: *the minimum* ◊ *minimum charge/price* *age for retirement* ۞ *n* حداقل، کم‌ترین حد *adj* کم‌ترین

minimum lending rate *noun*

(لە بریتانیا) کەم‌ترین رادەی سوود (یان بەهرە) ۞ حداقل نرخ بهره

minimum security prison = open prison

minimum thermometer *noun*

گەرمی‌پێو یان تێرمۆمیتری کەمینە (یان هەرەکەم، لە ماوەیەکی دیاری‌کراودا کەم‌ترین تێمپراچێر پیشان دەدا) ۞ دماسنج کمینه

minimum wage *noun*

کەم‌ترین کرێ یان حەق یان حەق‌دەس ۞ حداقل دست‌مزد

mining /'maɪnɪŋ/ *noun, adjective*

n 1 دەرهێنانی کان، کانکەنی 2 مین‌ڕێژی، مین‌چینی، مین‌دانان، مین‌چاندن *adj* کانی، کانگایی، کاراکی، سەربە کانگا یان کانگاکان ۞ *n* 1 استخراج معدن 2 مین‌گذاری *adj* معدنی

minion /'mɪnɪən/ *noun*

کارکەر، بەردەست، خزمەتکار، ژێردەس، خواردەس ۞ مستخدم

mini-pill *noun*

حەبی بەرگیری (لە جیاتی oestrogen، progestogenی تیایە) ۞ مینی‌پیل

miniscule = minuscule

miniseries /'mɪnɪsɪəri:z/ *noun, pl.* same

سێریاڵ یان زنجیرەی تەلەفزیۆنی ۞ مجموعه‌ی تلویزیونی

miniskirt /'mɪnɪskɜ:t, US -skɜ:rt/ *noun*

داوێنی کورت، تەنوورەی کورت ۞ مینی‌ژوپ

minister /'mɪnɪstə(r)/ *noun*

1 وەزیر، شالیار 2 ژێربالیوز، کاربزێر، کارڕاپەڕین 3 قەشە 4 نوێنەر، بریکار 5 ئەندامی پیاوانی دینی، ب.ت. لە کلیسەکانی Presbyterian و Nonconformist دا ۞ 1 وزیر 2 کاردار 3 کشیش 4 عامل 5 مینیستر

ministerial /ˌmɪnɪ'stɪərɪəl, US -'stɪr-/

adjective

1 سەربە شالیار، پلەوپایە یا ئەرکەکانی وەزارەتی، شالیارگەیی، سەربە شالیار یا وەزیرەکان 3 سەربە جێبەجێکردن 4 یارمەتیدەر، بەسوود ۞ 1 وابسته به وزیر، مقام و وظایفش 2 وزارتی 3 اجرایی 4 وابسته به وزرا 5 مؤید

ministering /'mɪnɪstərɪŋ/ *noun*

بەدەمخەڵکەوەبوون، دڵسۆزی ۞ نوعدوستی

ministering angel *noun*

(خوازە) فریشتەی رەحمەت یان یاریدەدەر، فریشتەی هەل یان بەزەیی ۞ فرشتەی رحمت

minister of state *noun*, also Minister of State

شالیار یان وەزیری حکومەتی بریتانیا ۞ وزیر حکومت بریتانیا

Minister of the Crown *noun*

(لە بریتانیا و کەنەدا) ئەندامی کابینە ۞ عضو کابینه

ministrant *adjective, noun*

1 (کۆن) خزمەتکار، راژەوان (ب.ت. بۆ ئاهەنگە دینییەکان) 2 یاریدەدەر، کۆمەک، فریاکەوتوو 3 پشتیوان، پشتگیر ۞ 1 خادم 2 کمک، مؤید 3 حامی

ministration /ˌmɪnɪ'streɪʃn/ *noun*

1 خزمەت، راژە (ب.ت. بۆ ئاهەنگی دینی) 2 (ministrations) ئاگاداری، ئاگالێبوون، فریاکەوتن، چاوبەسەرەوەبوون، بەدیارەوەبوون، چاودێری 3 یاریدەدان، کۆمەک، یارمەتی 4 جێبەجێکردن، راپەڕاندن 5 ئامادەکردن 6 خزمەت و راژەوانی دینی 7 شالیاری، وەزارەت ۞ 1 خدمت 2 مراقبت، پرستاری 3 کمک 4 اجرا 5 تهیه 6 خدمات مذهبی 7 وزارت

ministry /'mɪnɪstri/ *noun, pl.* ministries

1 شالیاری، وەزارەت 2 بنکەی وەزارەت، وەزارەتخانە، شالیارگە 3 ئەندامانی وەزارەت، وەزیران، شالیاران 4 پیاوانی دینی یان ئایینی، دینەوەران 5 کار و پیشە یان ئەرکی قەشەییتی (ب.ت. لە کلیسەی پرۆتیستانتدا) 6 خزمەت و راژەی دینی، کاری ئایینی (ministry of agriculture *n*: شالیاری یان وەزارەتی کشتوکاڵ؛ ministry of communication *n*: شالیاری یان وەزارەتی پێوەندی؛ ministry of culture *n*: شالیاری چاند یان فەرهەنگ، وەزارەتی فەرهەنگ یان چاند، وەزارەتی کولتور یان فەرهەنگ؛ Ministry of Defence *n*: شالیاری یان وەزارەتی بەرگری؛ ministry of education *n*: شالیاری یان وەزارەتی پەروەردە؛ ministry of finance *n*: شالیاری یان وەزارەتی دارایی؛ ministry of foreign affairs *n, pl.*: شالیاری یان وەزارەتی (کاروباری) دەرەوە؛ ministry of health *n*: شالیاری یان وەزارەتی تەندروستی؛ ministry of higher education *n*: شالیاری یا وەزارەتی خوێندنی بالا (بەرز)؛ ministry of interior *n*: شالیاری یان وەزارەتی نێوخۆ؛ ministry of justice *n*: شالیاری یان وەزارەتی داد؛ ministry of oil *n*: شالیاری یان وەزارەتی نەوت؛ ministry of trade *n*: شالیاری یان وەزارەتی کارداری یان بازرگانی؛ ministry of transport *n*: شالیاری یان وەزارەتی گواستنەوە (و گەیاندن) ۞ 1 وزارت 2 وزارتخانه 3 هیأت دولت 4 روحانیون 5 روحانیت 6 خدمت مذهبی

minium /'mɪniəm/ *noun*

1 مینیۆم 2 خاک یان گڵی سوور 3 ئۆکسایدی سوور ۞ 1 شنگرف 2 خاک سرخ 3 اکسید قرمز

minivan /'mɪnɪvæn/ *noun*

مینیڤان ۞ مینی‌وان

miniver /'mɪnɪvə/ *noun*

1 کەوڵ یان پێستەی سپی 2 قاقوم، ئاس ۞ 1 خز سفید 2 قاقم

mink /mɪŋk/ *noun, pl.* same or minks

1 (گیانەوەرناسی) مینک [*Mustela vison* (ئەمریکای باکووری) و *M. lutreola* (ئوراسیا)] 2 کەوڵ، پێستە یا چەرمی مینک 3 کۆت یا کەوای مینکی (کە لەو پێستە سازکراوە) ۞ 1 مینک 2 پوست مینک 3 کت مینکی

minke /'mɪŋkə, US -ki/ *noun*

جۆرێ نەهەنگی چکۆلەی rorqual، پشتی پۆری توندە و ژێرەوەی سپییە [*Balaenoptera acutorostrata*] ۞ مینکی

Minn. *abbreviation* Minnesota

minneola /ˌmɪnɪ'əʊlə/ *noun*

جۆرێ tangeloی سووری تۆخی توێکڵناسک (بنەڕەت: لە ناوی شارێکی Florida لە ئەمریکا) ۞ مینیولا

Minnesinger /'mɪnəsɪŋə/ *noun*

گۆرانیبێژ یان هۆنەری لیریکی ئەڵمانی سەدەکانی 12 تا 14 (بنەڕەت: لە *Minnesinger* "گۆرانیبێژی دڵدارانە") ۞ مینسینگر

Minnesotan /ˌmɪnɪ'səʊt(ə)n/ *noun, adjective*

n خەڵکی ئەیالەت یان هەرێمی مینیسوتای ئەمریکا *adj* مینیسوتایی، سەربە مینیسوتا یان خەڵکانی ئەوێ ۞ مینسوتایی

minnow /'mɪnəʊ, US -noʊ/ *noun*

1 زیتکە (= جۆرێ ماسی لە تیرەی ماسی کەپوور [*Phoxinus phoxinus*]) 2 بۆ ناوی ئەو ماسییێ لێکچووانە بەکاردێرێ، ب.ن. mudminnow 3 تیپی وەرزشی، رێکخراوە یان کۆمپانیای هیچەکە و ناگرنگ ۞ 1 مینوماهی 2

و 3 مینو

Minoan /mɪˈnəʊən/ *adjective, noun*

adj مینۆسی، سەربە شارستانیەتی سەردەمی مەفرەغ Bronze Age لە کریت Crete دا (3000-1050) پێش‌زایین *n* 1 دانیشتووی کریتی مینۆوایی 2 زمان یان نووسراوەکانی بەند بە مینۆوایی ◇ مینوسی، مینوان

minor /ˈmaɪnə(r)/ *adjective, noun*

adj 1 چکۆلە، بچووک، بچیک، چکۆلەتر، منال‌تر 2 پایەنزم، پلەنزم 3 سەرپێیی، ناگرنگ، نیوەچڵ، لاوەکی، لاتەنیشتی، ناسەرەکی 4 (موسیقا) چکۆلە، مینۆر، بچووک *n* 1 (ماف) چکۆلانە، چکۆلە (کەم‌تر لە 18 ساڵ) 2 (موسیقا) کلیل، پەیژە و... مینۆر یان چکۆلە 3 بواری خوێندن یان لقی ناسەرەکی ◇ *adj* 1 کوچک‌تر. کوچک 2 پایین‌رتبە 3 جزئی، فرعی 4 (موسیقی) مینور *n* 1 (حقوق) صغیر 2 مینور 3 رشتەی فرعی

minor axis *noun*

(ئەندازە) تەوەری چکۆلە (بڕوانە **major axis**) ◇ محور کوچک

Minorcan /mɪˈnɔːkən/ *noun, adjective*

n **مینۆرکایی، خەڵکی مینۆرکا Minorca** ***adj*** **سەربە مینۆرکا یان خەڵکانی ئەوێ، مینۆرکایی** ◇ مینورکایی

minor element = **trace element**

Minorite = **Franciscan**

minority /maɪˈnɒrəti, US -ˈnɔːr-, -ˈnɑːr-/ *noun, pl.* minorities

1 کەمایەتی، کەم‌ترایەتی، کینمانی، کەمینە: *For a minority, the decision was a disappointment* 2 (ماف) چکۆلەیی، بچووکی: *When his minority ended he had to fight to reclaim his property* ◇ 1 اقلیت 2 صغر

minority government *noun*

حکومەتی کەمینە ◇ حکومت اقلیت

minority leader *noun*

ڕێبەری کەمینە ◇ رهبر اقلیت

minor league *noun*

لیگی خوارتر لە ئاست major league لە بەیسبۆل یان فوتبۆلی ئەمریکایی (minor-league *n* ؛minor leaguer *n*) ◇ مینورلیگ

minor orders *noun, pl.*

(مێژوویی) پایەی پیاوانی دینی ئۆرتۆدۆکس و کاتۆلیک خوارتر لە پلەی deacon (بڕوانە major order) ◇ صنوف روحانی پایین‌رتبە

minor planet *noun*, also asteroid

هەسارۆکە، وردەهەسارە ◇ سیارک

minor party *noun*

پارتی کەمینە ◇ حزب اقلیت

minor premise *noun*

(لۆژیک) پێشەکی چکۆلە یان بچووک ◇ مقدمەی صغرا

Minor Prophet *noun*

پێغەمبەرانی چکۆلە(تر): کۆمەڵەی پێغەمبەرانی پەیمانی کۆن Old Testament کە بریتین لە: Hosea، Joel، Amos، Obadiah، Jonah، Micah، Nahum، Habakkuk، Zephaniah، Haggai، Zechariah و Malachi (بڕوانە Major Prophet) ◇ مینور پروفیت

minor scale *noun*

(موسیقا) پەیژەی چکۆلە یا بچووک ◇ گام مینور

minor seminary *noun*

خوێندنگای ئامادەیی کاتۆلیکی ڕۆم، پێ‌داگیری لەسەر ئامادەکاری پاڵێوراوان بۆ major seminary ◇ مینور سمیناری

minor suit *noun*

خشت و خاچ (لە bridge دا. بڕوانە major suit) ◇ خشت و خاج

Minos *noun*, Latin, from Greek *Minōs*

کوڕی Zeus و Europa و پادشای Crete (میتۆلۆژی یۆنانی) ◇ مینوس

Minotaur /ˈmaɪnətɔː(r), US ˈmɪn-/ *noun*, from Greek *Minōtauros*

مینۆتۆر، مینۆتاوڕوس، ماینۆتۆر، مینۆتاور، گامێر، گاپیاو (میتۆلۆژی یۆنانی. نیوەی پیاو و نیوەی گا، لە هەزاربەهەزاری Crete لە لایەن پاتشا Minos ـەوە ڕاگیرا و بە دەستی Theseus کوژرا) ◇ مینوتور

minotaur beetle *noun*

قالۆنچەی مینۆتۆر یان سێ‌شاخ (سێ شاخ لەسەر سنگی [*Typhaeus typhoeus*]) ◇ نوعی سوسک

minoxidil /mɪˈnɒksɪdɪl/ *noun*

(پزشکی) مینۆکسیدیل $C_9H_{15}N_5O$، دەرمانێکی پێکهێنراو کە وەک vasodilator بۆ چارەسەری hypertension و هەروەها بە شێوەی لۆسیۆن بۆ گەشەی موو بەکاردێری ◇ مینوکسیدیل

minster /ˈmɪnstə(r)/ *noun*

کلیسەی گرنگ یا گەورە (ب.ت. سەربە دەیری بێ) ◇ کلیسای بزرگ یا مهم

minstrel /ˈmɪnstrəl/ *noun*

موسیقاژەن یان گۆرانی‌بێژی گەڕیدە، بەزمگێڕ (دەربەدەر، لە سەدەکانی نێوەڕاستدا) ◇ نوازندە یا خوانندەی دورەگرد

minstrelsy /ˈmɪnstrəlsi/ *noun, pl.* minstrelsies

1 بەزمگێڕی 2 هەڵبەست و لیریکی بەزمگێڕانی سەدەکانی نێوەڕاست ◇ 1 خنیاگری 2 مینسترلی

mint[1] /mɪnt/ *noun*

1 جاترە، نەعنا، تەتاقک، مەزرە [توخم *Mentha*: چەندین جۆرن] 2 نەباتاوی جاترەیی یان لە مەزرە ◇ 1 نعنا 2 آب‌نبات نعنایی

mint[2] /mɪnt/ *noun, adjective*
n 1 شوێنی لێدانی پارە، دراوخانە، پارەسازگە
(ب.ت. لەژێر دەسەلاتی حکومەت) 2 لوودە
پارە، بارەپارە، کۆلێ پوول و پارە، بڕێکی زۆری
پارە و پوول: *to make/cost a mint adj* تازە،
نەو، دەستلێنەدراو، مۆر، سەردەق ۞ *n* 1
ضراب‌خانە 2 مقدار زیاد پول *adj* تازە
mintage /ˈmɪntɪdʒ/ *noun*
لێدانی سکە یان کوین ۞ ضرب سکە
mint julep = julep
mint-master *noun*
بەرپرس یان سەرۆکی دراوخانە، سەرۆکی
پارەسازگە ۞ رئیس ضراب‌خانە
mint sauce *noun*
سۆسی مەزرە یان جاترە ۞ سس نعنا
minty /ˈmɪnti/ *adjective*
جاترەیی، مەزرەیی، مەزراوی ۞ نعنایی
minuend /ˈmɪnjʊend/ *noun*
(ژمارە یان بڕ) لێ‌کەم‌کراو، لێ‌داشکێنراو،
لێ‌دەرکراو ۞ مفروق‌منە، کاهش‌یاب
minuet /ˌmɪnjuˈet/ *noun*
مینوئێت (= جۆرێ هەڵپەڕکێی سەدەکانی 17 و
18 و پارچە موسیقایێ بۆ ئەو سەما و
هەڵپەڕکێ‌یە) ۞ منوئه
minus /ˈmaɪnəs/ *noun, adjective, preposition*
n 1 نیشانەی لێ‌دەرکردن (–)، بڕی نەیێنی 2
(نافەرمی) کەم‌وکوڕی، گرفت، کێشە، ناستەنگ،
خالی لاوازی، عەیب: *Let's consider the*
pluses and minuses of changing the
system adj نەیێنی، نەرێتی *prep* (تێمپراچێر)
زێر سیفر، خوار سیفر: *The temperature*
dropped to minus 28 degrees centigrade
(نافەرمی) *It was minus ten ◊ (ý28°C)*
بێ–، بێ‌بەری (لە)، بێ‌بەش (لە): *The group*
found itself minus a bass player ۞ *n* 1
علامت مقدار منفی 2 نقص، نقطه ضعف، عیب
adj منفی *prep* زیر صفر، بدون، بی–
minuscular /mɪˈnʌskjʊlə/ *adjective*
سەربە minuscule ۞ وابسته به minuscue
minuscule /ˈmɪnəskjuːl/ *adjective, noun*
adj 1 ورد، بچووک، چکۆلە، چکۆلانە، بچیک،
کەم، کەموسکە، بڕە 2 سەربە پیتە چکۆلەکان *n*
1 پیتی بچووک یا چکۆلە 2 نووسراوەی ورد
(بنەڕەت: لە *minuscula (littera)* لاتین "تا
رادەیێ (پیتە) چکۆلەتر(ەکان)") ۞ *adj* 1 ریز،
کوچک 2 وابسته به حروف کوچک *n* 1 حرف
کوچک 2 نوشتەی ریز
minuses *noun, pl.*
کەمی، کێماسی، کەم‌وکوڕی، عەیب، لایەنە
نەرێنی یان نەیێنی‌یەکان، زەرەر و زیان ۞
معایب، نقایص، مضار
minus sign *noun*
نیشانەی لێ‌دەرکردن (–) ۞ علامت منها
minute[1] /ˈmɪnɪt/ *noun, pl.* minutes
1 دەقە، وردە، وردەک، خولەک، دەقیقە: *It's*
four minutes to six 2 سات، تاو، چرکەسات:
3 *Could I see you for a minute?*
تۆمار(کردن)، نووسین 4 ڕەشنووس، بەرنووس
5 (minutes) کۆنووس، کورتەی دان‌وستان،
کورتەنامەی فەرمی کۆبوونەوە یان لێژنەیێ 6
شەش‌یەکی بەشێ لە پلەیێ، بۆ پێوانی گۆشەکان
بەکاردێتێ ۞ 1 دقیقه 2 لحظه 3 ثبت 4
پیش‌نویس 5 (در جمع) صورت‌جلسه 6 مینیت
minute[2] /ˈmɪnɪt/ *adjective* (superlative
minutest, no comparative)
1 ورد، چکۆلانە، وردیلە، بچکۆلانە، بچووک:
minute amounts of chemicals in the
water 2 هیچەکە، بێ‌بایەخ، ناگرنگ 3
دووردودرێژ، ورد، پڕوردەکاری: *a minute*
examination/inspection ۞ 1 خرد، کوچک
2 کم‌اهمیت 3 دقیق، مفصل
minute-book /ˈmɪnɪt bʊk/ *noun*
دەفتەر یان کورتەنامەی دان‌وستانەکان ۞ دفتر
صورت جلسات
minute-gun /ˈmɪnɪt gʌn/ *noun*
(ب.ت. لە ماتەم، ناشتن و...) تۆپ ۞ توپ
minute-hand /ˈmɪnɪt glɑːs/ *noun*
میلی گەورە، میلی دەقەژمێر ۞ عقربەی دقیقه‌شمار
minutely *adverb*
بە وردی، بە دووردودرێژی، کەمێ: *The*
agreement has been examined minutely
۞ با دقت، کمی
minute-man /ˈmɪnɪtmæn/ *noun, pl.*
minute-men
سوارچاک یان شیڤالیەی چەکدار یان
نیمچەلەشکری ۞ شوالیەی مسلح یا شبه‌نظامی
minuteness *noun*
1 وردی، چکۆلانەیی، وردیلەیی، بچکۆلانەیی،
بچووکی 2 وردی، وردبوونەوە ۞ 1 کوچکی،
خردی 2 دقت
minute steak *noun*
(لەتە) گۆشتی ناسک یا زووکولاو ۞ استیک نازک
minutiae /maɪˈnjuːʃiiː, US mɪˈnuːʃiiː/
noun, also minutia /-ʃɪə/
وردەکاری، وردەباس: *the minutiae of the*
contract ۞ جزئیات
minx /mɪŋks/ *noun*
(کچ یان ژن) بێ‌شەرم، ڕوودڕ، زڕزۆپ، سەلیتە،
بێ‌حەیا، بێ‌عار، دەم‌هەراش ۞ سلیطه، گستاخ
minxish *adjective*
بێ‌شەرم، ڕوودڕ، سەلیتە، بێ‌حەیا، دەم‌هەراش

◌ سليطه، گستاخ

minyan /ˈmɪnjən/ *noun, pl.* minyanim /ˈmɪnjənɪm/
رادەی پێویستی دەکەسی ژوور 13 سالآن بۆ پەرستنی گشتی نەریتی جوولەکە ◌ مینیان

Miocene /ˈmʌɪə(ʊ)siːn/ *adjective*
(زەویناسی) کەمترنوێ: سەربە یان ئامازە بە چوارەمین قۆناخی سەردەمی Teritary (نێوان Oligocene و Pliocene، دەوروبەری 23.3 تا 5.2 میلیۆن ساڵ لەوەپێش)، سەردەمێ کە یەکەمین مەیموونەکان دەرکەوتن (بنەڕەت: لە *meiōn* یۆنانی "new" *kainos* + "less") ◌ میوسین

miosis /mʌɪˈəʊsɪs/ *noun,* also myosis
تەنگبوونەوەی یەکجاری گلێنەی چاو ◌ میوسیس

miotic *adjective*
سەربە تەنگبوونەوەی یەکجاری گلێنەی چاو ◌ وابسته به میوسیس

MIPS /mɪps/ *noun, abbreviation* million instructions per second
میپس: یەکەی خێرایی لێکدانەوە بەرنامەر بە یەک میلیۆن دەستوور لەسەر چرکەدا ◌ میپس- ام‌آی‌پی‌اس

mirabelle /ˌmɪrəˈbel/ *noun*
1 هەڵووژەزەردە، هەڵووچەزەردە 2 لیکۆری هەڵووژەزەردە (لە فەرەنسییەوە) ◌ 1 آلوزرد 2 لیکور آلوزرد

miracidium /ˌmʌɪrəˈsɪdɪəm/ *noun, pl.* miracidia
(گیانەوەرناسی) لاوۆچکە، لاوژە، کورژە (بنەڕەت: لە *meirakidion* یۆنانییەوە، چکۆلینراوی *meirakion* "boy, stripling") ◌ میراسیدیم

miracle /ˈmɪrəkl/ *noun*
1 پەرجوو، مۆجیزە، کاری سەیر 2 نموونەی دیار ◌ 1 معجزه 2 مثال بارز

miracle play *noun*
شانۆ(گەر)ی پەرجووکان یان مۆجیزەکان (لە سەدەکانی نێوەڕاستدا، لەسەر بنچینەی رووداوەکانی کتێبی پیرۆز یان ژیانی سایتە کریستانییەکان) ◌ نمایش معجزات

miraculous /mɪˈrækjələs/ *adjective*
1 پەرجووئاوی، موجیزاوی، موجیزەئاسا، سەیر(وسەمەرە)، نائاسایی، سەرسووڕهێنەر: *a miraculous event* 2 (نافەرمی) چاوەڕواننەکراو، بەرچاو ◌ 1 معجزه‌آسا، خارق‌العاده 2 (عامیانه) غیرمترقبه

miraculously /mɪˈrækjələsli/ *adverb*
بە شێوەیەکی سەیر، سەرسووڕهێنەرانە ◌ به طور حیرت‌انگیز

mirador /ˌmɪrəˈdɔː, US ˈmɪrədɔː/ = 1 belvedere 2 watchtower

mirage /ˈmɪrɑːʒ, mɪˈrɑːʒ, US məˈrɑːʒ/ *noun*
تراویلکە، رەورەوەک، لەیلان، سەراو، سەراب (بنەڕەت: لە *mirare* لاتین "روانین") ◌ سراب

mirch /mɪətʃ/ = (Indian) chilli or chilli powder

mire /ˈmaɪə(r)/ *noun*
1 لیتاو، قوڕ و چلپاو، قوڕاو، لیتە، زەلکاو، زەل، زۆنگاو 2 گێچەڵ، تەڵەزگە، گێژاو، تەنگوچەڵەمە ◌ 1 گل و لای، باتلاق 2 مخمصه

mirepoix /ˈmɪəˌpwɑː/ *noun*
تێکەڵەیێکی سوورەوەبوو لە سەوزی وردکراو، لە چەند جۆرێ سۆسدا بەکاردێتن (بنەڕەت: لە ناوی ژێنراڵی فەرەنسی *Duc de Mirepoix*) ◌ میرپویکس

mirex *noun*
میرێکس: جۆرێ میرووکوژی ئۆرگانۆکلۆراین $C_{10}Cl_{12}$ جاران ب.ت. وەک میرووڵەکوژ بەکاردێنرا ◌ میرکس

mirid /ˈmɪrɪd, US ˈmʌɪərɪd/ *noun*
سێتکی چالاکی گیایی لە خێزانی بەربلاوی Miridae کە گەلێ مێملی رووەکی دەگرێتەوە ◌ نوعی سا‌س گیاهی

mirin /ˈmɪrɪn/ *noun*
جۆرێ مەی برنج، لە ئاشپەزی ژاپۆنیدا بەکاردێتن ◌ میرین

mirk = murk

mirky = murky

mirliton /ˈməːlɪtɒn/ *noun*
1 ئامێرێکی موسیقایی بە دەنگێکی گنەوە، لە دەچی kazoo = 2 chayote1 ◌ میرلیتون

miro /ˈmɪərəʊ/ *noun, pl.* miros
(مائۆری) درەختێکی هەمیشەسەوزی سنەوبەری نیوزیلەند، کە داریکی بەقازانجی هەیە [*Prumnopitys ferruginea*] ◌ میرو

mirror /ˈmɪrə(r)/ *noun*
1 (بە واتای مەجازیشەوە) ئاوێنە، قودیک، نەینوک، نەینک، جام: *The face is the mirror of the soul* ◊ *Dickens' novels are a mirror of his times* (لە ئەمریکا) *a side-view mirror* 2 نموونە، سەرمەشق، میناک، exemplar: *a man who was the mirror of fashion* 3 بەشی رەنگینی باڵی باڵندە 4 چوارچێوەی نێو دیوار کە وێنە یان ئاوێنەی لێ دادەنێن ◌ 1 آیینه، آینه 2 نمونه 3 و 4 میرور

mirrored /ˈmɪrəbɔː:, US -rbɔːl/ *adjective*
ئاوێنەتۆپ، تۆپئاوێنە (تۆپێکی زلەی پڕئاوێنەی چکۆلە، بە بن میچەوە هەڵدەواسرێ و دەسووڕێتەوە) ◌ میروربول

mirrored /ˈmɪrəd, US -rərd/ *adjective*

ئاوێنەئاسا، شێوەئاوێنە، ئاوێنەیی، نەینوکی: *mirrored doors/sunglasses* ◊ آینەمانند

mirror image *noun*
وێنەی ئاوێنەیی ◊ تصویر آینەای

mirrorlike *adjective*
ئاوێنەیی، ئاوێنەئاسا، شێوەئاوێنە ◊ آینەمانند

mirror site *noun*
سایتی ئاوێنەیی ◊ سایت آینەای

mirror symmetry *noun*
هاوتایی ئاوێنەیی ◊ تقارن آینەای

mirth /mɜ:θ, US mɜ:rθ/ *noun*
خۆشی، شادی، خۆشحاڵی، بەکەیفی، سەرخۆشی ◊ نشاط، شادمانی

mirthful /mɜ:θfl/ *adjective*
خۆش، شاد، خۆشحاڵ، سەرخۆش، دڵشاد ◊ شادمان، بانشاط، خوشحال

mirthfully /mɜ:θfli/ *adverb*
بە خۆشحاڵی، بە شادی، سەرخۆشانە ◊ با شادمانی

mirthfulness /mɜ:θflnəs/ *noun*
خۆشی، شادی، خۆشحاڵی، سەرخۆشی، دڵشادی: *a -ss laugh/smile* ◊ نشاط، شادمانی

mirthless /'mɜ:θləs, US 'mɜ:rθ-/ *adjective*
1 (پێکەنین) زۆری 2 خەمبار ◊ 1 مصنوعی 2 غمگین

mirthlessly /'mɜ:θləsli, US 'mɜ:rθ-/ *adverb*
(بە) زۆری ◊ زورکی

MIRV /mə:v/ *noun*
جۆری مووشەکی ناوکی وشکاربڕ intercontinental کە چەندین سەرەمووشەکی سەربەخۆ یان جیای هەیە (بنەڕەت: سەروشەی *Multiple Independently targeted Re-entry Vehicle*) ◊ میرو

miry *adjective*
قوڕاوی، لیخن، لیتاوی، قوڕوچڵپاوی ◊ گل‌آلود

mis- /mɪs/ *prefix*
پێشگر: 1 خراپ، هەڵە، نادروست، بەد، شاش، چەوت، بە شێوەیێکی خراپ یان هەڵە، نادروستانە: *misbehaviour* 2 نا، نە (بنەڕەت: لە ئینگلیسی کۆنەوە، لە بنەڕەت ئەڵمانی) ◊ پیشوند: 1 بد، اشتباه، به طور بد یا اشتباه 2 غیر

misadventure /ˌmɪsəd'ventʃə(r)/ *noun*
1 بەختی ڕەش، ڕۆژەڕەشی، بەدبەختی، قوڕبەسەری، قەومان، بەڵا، مەینەتی، نەهاتی 2 ڕووداوی ناخۆش 3 (ماف) مردن بەهۆی ڕووداو ◊ 1 سوء اتفاق 2 حادثەی ناگوار 3 (حقوق) مرگ در اثر حادثه

misalliance *noun*
1 ژنومێردایەتی ناسەرکەوتوو یان ئاخرشەڕ (ب.ت. لەگەڵ کەسێ سەربە چینی خوارتر) 2 یەکێتی سەرنەگرتوو، یەکگرتوویی نەگونجاو ◊ 1 ازدواج نامیمون 2 اتحاد نامناسب

misanthrope /'mɪsənθrəʊp, US -θroʊp/ *noun*, also misanthropist
(لە)خەڵک‌بێزار، لاتەریک، دوورەپەرێز ◊ مردم‌گریز

misanthropic /ˌmɪsən'θrɒpɪk, US -'θrɑ:p-/ *adjective*, also -hropical
(لە)خەڵک‌بێزار، لاتەریک، دوورەپەرێز، دوورەپەرێزانە، لاتەریکانە (misanthropically *adv*) ◊ مردم‌گریز، مردم‌گریزانه

misanthropy /mɪ'sænθrəpi/ *noun*
(لە)خەڵک‌بێزاری، لاتەریکی، دوورەپەرێزی ◊ مردم‌گریزی

misapplication /ˌmɪsæplɪ'keɪʃn/ *noun*
خراپ بەکارهێنان، بەدبەکارهێنان، بەفیڕۆدان، بەئاوادان ◊ استفادەی غلط

misapprehension /ˌmɪsæprɪ'henʃn/ *noun*
خراپ تێک‌گەیشتن، لێک گەیشتنی بە هەڵە یان نادروست، لێک‌نەگەیشتن (misapprehensive *adj*) ◊ سوء تفاهم

misappropriation /ˌmɪsəˌprəʊpri'eɪʃn, US -ˌproʊ-/ *noun*
دزی، دەسپیسی، دەسکیسی، لاخستن، دەس‌لێ‌ڕادان، تەخشان‌وپەخشان ڕادان: *the -ropriation of funds* ◊ اختلاس، حیف و میل

misbecoming *adjective*
نالەبار، نەگونجاو ◊ غیرمناسب

misbegotten /ˌmɪsbɪ'gɒtn, US -'gɑ:tn/ *adjective*
1 خراپ‌دارێژراو، خراپ‌نەخشەڕێژکراو 2 (کۆن) زۆڵ، بیژوو، حەرامزادە، illegitimate 3 مرۆڤی کەروگەوج، contemptible ◊ 1 بد طراحی‌شده 2 حرامزاده 3 آدم احمق و بی‌شعور

misbehaviour /ˌmɪsbɪ'heɪvjə(r)/ *noun*
1 خراپ‌جووڵانەوە، خراپەکردن، ناحەز هەڵس‌وکەوت‌کردن، بەدڕەفتاری 2 بێ‌ڕەوشتی ◊ 1 بدرفتاری 2 بی‌ادبی

misbelief /ˌmɪsbɪ'li:f/ *noun*
بیروبۆچوونی هەڵە، باوەڕی نادروست و چەوت ◊ عقیدەی غلط

misbeliever /ˌmɪsbɪ'li:və(r)/ *noun*
زەندیق، بۆچوون‌هەڵە، هەڵەبیر، باوەڕچەوت، بیرچەوت، بیروبۆچوون‌هەڵە، heretic، infidel ◊ دارای عقیدەی غلط

misc *abbreviation* miscellaneous

miscalculation /ˌmɪskælkju'leɪʃn/ *noun*
خراپ‌لێکدانەوە، خراپ‌هەڵسەنگاندن ◊ اشتباه در محاسبه، برآورد اشتباه

miscarriage /'mɪskærɪdʒ, US ˌmɪs'k-/ *noun*
1 لەبارچوون، بەراوێتەبوون، بەرخستن،

2 *to have a miscarriage*: بەرفڕیدان: جنیبەجێنەبوون، سەرنەگرتن، بەدینەهاتن، سەرنەکەوتن، تێشکان، چرژان، بێ‌نەنجامی، نامرادی، نەگەیشتن بە ئامانج، نەپێکرانی مەبەست، نەگەیشتنە شوێن‌مەبەست ○ 1 سقط جنین 2 عدم تحقق، ناکامی

miscarriage of justice *noun*
خراپ دادگایی‌کران، دادپرسی نادادپەروەرانە، خراپ جنیبەجێبوونی داد، دادگەری نادروست، تێشکانی دادگا لە بەڕێوەبردنی دادگەری‌یەکی گونجاو ○ سوء اجرای عدالت

miscast = past and past participle of miscast

miscegenation /ˌmɪsɪdʒəˈneɪʃn/ *noun*
تێکەڵی ناهاوڕەگەز، ژن‌ومێردایەتی ناهاونژاد ○ ازدواج میان نژادی

miscellanea /ˌmɪsəˈleɪnɪə/ *noun, pl.*
کەشکۆل، کۆمەڵەی وتەیی ○ جنگ ادبی

miscellaneous /ˌmɪsəˈleɪnɪəs/ *adjective*
تێکەڵ جۆراوجۆر، جۆربەجۆر، هەمەڕەنگ، چەندلایەنە. *a sale* heterogeneous diverse *of miscellaneous household items* ○ متنوع

miscellaneously /ˌmɪsəˈleɪnɪəsli/ *adverb*
جۆراوجۆرانە، بە شێوەی هەمەڕەنگ ○ بە طور متنوع

miscellaneousness /ˌmɪsəˈleɪnɪəsnəs/ *noun*
تێکەڵی، جۆراوجۆری، هەمەجەشنی، هەمەڕەنگی، جۆربەجۆری، چەندلایەنەیی ○ تنوع

miscellany /mɪˈseləni, US ˈmɪsəleɪni/ *noun, pl.* miscellanies
کۆمەڵە، تێکەڵە، توورەکەی عەتار، کەشکۆڵ، کۆمەڵی لە شتی جۆراوجۆر، assortment ○ مجموعە، جُنگ

mischance /ˌmɪsˈtʃɑːns, US -ˈtʃæns/ *noun*
1 بەختی رەش، رۆژەڕەشی، بەدبەختی، بەخت‌ڕەشی، قەومان، مەینەتی، قوڕبەسەری، 2 misfortune ,mishap بەڵا، نەهاتی، ڕووداوی ناخۆش، بەلا ○ 1 سوء اتفاق. بدبختی 2 اتفاق ناگوار

mischief /ˈmɪstʃɪf/ *noun*
1 شەیتانی، قۆشمەیی، شلوقی، هاروهاجی، هەوهەوێن‌نانەوە، ناجسنی، بەدڕەسەنی، دێزی، خراپی 2 ئاژاوە، شێوێنکەیی، شەیتانی 3 ئازار، وەی، زەڕ، زەرەر، کەتن، زیان 4 مرۆی ناجسن، منالی شەیتان ○ 1 بدجنسی، شرارت 2 فتنە 3 آسیب، اذیت 4 آدم بدجنس

mischief-maker /ˈmɪstʃɪf meɪkə(r)/ *noun*
ئاوری بنکا، کۆلەوەی‌باب، کولەبنە، قولەفیتنە، بەیەکادەر، پێکادەر، خومەشێوێنکە، ئاژاوەگێر، سەربەگێچەڵ ○ دوبەهم‌زن، فتنەانگیز

mischief-making /ˈmɪstʃɪf meɪkɪŋ/ *noun*
1 بیسی، گلاوی، چەپەڵی، بەدنیاری 2 قولەفیتنەیی، ئاژاوەگێری، شەیتانی، خومەشێوێنکەیی، سەربەگێچەڵی ○ 1 خباثت 2 دوبەهم‌زنی

mischievous /ˈmɪstʃɪvəs/ *adjective*
1 ناجسن، شەیتان، بەدڕەسەن، شلوق، هار(وهاج) 2 موزیر، شۆفار، پیس، بەوەی، بەئازار، بەزەڕ، سەربەزیان، ناجسن 3 ئاژاوەنەرەوە، شەیتان، ماڵ‌وێران‌کەر ○ 1 نحس 2 مضر، موذی. بدجنس 3 فتنەانگیز

mischievously /ˈmɪstʃɪvəsli/ *adverb*
شەیتانانە، ناجسنانە، لە رووی ناجسنی(یەوە) ○ از روی بدجنسی

mischievousness /ˈmɪstʃɪvəsnəs/ *noun*
1 ناجسنی، شەیتانی، هاروهاجی، بەدڕەسەنی، موزیری 2 ئاژاوەنانەوە، شۆفاری، کێشەنانەوە، شەیتانی، بەیەکادان ○ 1 بدجنسی 2 فتنەانگیزی

misch metal /mɪʃ/ *noun*
داڕشتەیی alloy لە سریۆم cerium، لانتانیۆم lanthanum و کانزا دەگمەنەکانی rare تر ○ آلیاژ سریم، لانتانیم و فلزات نادر دیگر

miscibility /ˌmɪsəˈbɪləti/ *noun*
(کیمیا) لەتێکەڵ‌هاتوویی، تێکەڵ‌کراوی ○ امتزاج‌پذیری

miscible /ˈmɪsəbl/ *adjective*
(کیمیا) لەتێکەڵ‌هاتوو، تێکەڵ‌کراو، تێکەڵ دەبێ ○ امتزاج‌پذیر

misconceived /ˌmɪskənˈsiːvd/ *adjective*
1 بە شێوەیەکی خراپ پلان‌ڕێژکراو، خراپ‌داڕشتە 2 هەڵە، چەوت، شاش ○ 1 بد طراحی یا قضاوت‌شده 2 اشتباه، غلط

misconception /ˌmɪskənˈsepʃn/ *noun*
1 خراپ تێگەیشتن، بەهەڵەتێگەیشتن 2 بۆچوونی نادروست، بیرۆکە یان هزری چەوت، بیری هەڵە ○ 1 درک اشتباه 2 تصور غلط

misconduct /ˌmɪsˈkɒndʌkt, US -ˈkɑːn-/ *noun*
1 داوێن‌پیسی، پێوەندی نارەوا 2 خراپ‌بەڕێوەبردن، بەدبەڕێوەبەری، درێخی پیشەیی 3 خراپ‌جوولانەوە، رەفتار یان هەڵس‌وکەوتی نادروست (یان ناپەسند) ○ 1 فسق 2 سوء مدیریت 3 بدرفتاری

misconstruction /ˌmɪskənˈstrʌkʃn/ *noun*
خراپ‌لێکدانەوە، بەهەڵە شی‌کردنەوە، راڤەی نادروست، خراپ‌تێگەیشتن، بەهەڵە لێک‌گەیشتن ○ سوءتعبیر، سوءتفاهم

miscount /ˌmɪsˈkaʊnt/ *noun*
لێ‌شێوان لە ژماردنا، خراپ‌بژاردن، بەدژمێری، لێ‌تێکچوونی ژماردن، بژاردنی بەهەڵە، چەوت‌ژمێری (ب.ت. ژماردنی دەنگەکان لە هەڵبژاردندا): *The votes had been*

miscounted ۞ شمارش غلط

miscreant /ˈmɪskriənt/ *noun*
بنیادەمی خراپ، خراپکار، بێشەرەف، بێویژدان ۞ آدم شرور

miscreated *adjective*
بەدقوڵا، ناهەموار، ناقوڵا، نالەبار، بەدکرد، خراپدروس‌کراو ۞ بدترکیب

miscue /ˈmɪsˈkjuː/ *noun*
(زمانەوانی) هەڵە ۞ خطا

misdeal /ˌmɪsˈdiːl/ *noun*
(پەڕین) دەستی لێ‌شێواو، دەستی بەهەڵە ۞ دست اشتباه

misdealt = past and past participle of misdeal

misdeed /ˌmɪsˈdiːd/ *noun*
کاری خراپ، کردەوەی نادروست، گوناھ، تاوان ۞ خلاف، جرم

misdemeanour /ˌmɪsdɪˈmiːnə(r)/ *noun*. US misdemeanor
1 کاری خراپ، کردەوەی نادروست، کاری ناحەز، کاری ناپەسند: *youthful misdemeanours* 2 (ماف) سووکەتاوان، لاتاوان، نیمچەتاوان، تاوانێ کە زۆر قورس نەبێ ۞ 1 خلاف 2 (حقوق) جرم جزئی

misdescription *noun*
باس‌کردنی بەهەڵە یا نادروست ۞ توصیف غلط

misdiagnosis /ˌmɪsdaɪəgˈnəʊsɪs, US -ˈnoʊ-/ *noun*
دروست دەس‌نیشان‌نەکردن، دەس‌نیشان‌کردنی هەڵە ۞ تشخیص غلط

misdirected *adjective*
1 رێ‌لێ‌شێواو، رێ‌لێتێکچوو، سەرلێ‌شێواو، بەلاڕێ‌دابراو 2 نەشیاو، نابەجێ، ناحەق ۞ 1 گمراه‌شده 2 ناسزاوار

misdirection /ˌmɪsdəˈrekʃn, US -daɪˈrek-/ *noun*
1 خراپ رێنوێنی‌کردن، بەدرێنوێنی، رێنوێنی هەڵە، زانیاری هەڵە (پێدان)، خراپ رێ‌نیشان‌دان، نیوێشانی نادروست 2 (ماف) دانی زانیاری هەڵە لە رێ‌نیشاندانی دەستەی سوێندخۆران ۞ 1 راهنمایی غلط، آدرس غلط 2 (حقوق) میس‌دیرکشن

misdoing /ˌmɪsˈduːɪŋ/ *noun*
کاری ناحەز، کردەوەی ناپەسند، کاری خراپ، کردەوەی دزێو، تاوان ۞ عمل زشت، خلاف

miseducation *noun*
پەروەردەی هەڵە یان نادروست ۞ آموزش غلط

mise en scène /ˌmiːz ɒn ˈsen, US -ɑːn/ *noun*
1 (فەرەنسی) رێکخستنی دیمەن، دیمەن‌ڕێکخەری 2 دەرهێنان، دەرهێنەری، میزان سین ۞ 1 صحنه‌پردازی 2 کارگردانی

misemployment *noun*
چەوت بەکارهێنان، بەکارهێنانی نادروست ۞ بکارگیری غلط

miser /ˈmaɪzə(r)/ *noun*
ماڵ‌خۆشەویست، دەس‌قووچاو، قیرسیچمە، گونک‌بڕ، پیسکە، بەرچاوتەنگ، زکور، لەچەر، سەقیل ۞ پول‌دوست، خسیس

miserable /ˈmɪzrəbl/ *adjective*
1 رۆژڕەش، بێچارە، بەدبەخت، هەژار، هەناسەسارد، کۆستکەوتوو، قوڕبەسەر، لێقەوماو، بێوار، بارچەوت، بارکەوتوو، کوڵۆڵ، دڵتەنگ، ناخۆش 2 سووک، هیچ 3 جێی‌خەم، جێی‌بەزەیی، گوناھ بەسزمان، کزەڵە 4 خراپ، ئایەخ، بەکارنەهاتوو 5 کەمە هیچ ۞ 1 بدبخت، سیەروز، بیچارە 2 پست 3 غم‌انگیز، قابل ترحم 4 بد 5 کم، ناچیز

miserableness /ˈmɪzrəblnəs/ *noun*
1 رۆژڕەشی، بێچارەیی، بەدبەختی، هەژاری، هەناسەساردی، کۆستکەوتوویی، قوڕبەسەری، لێقەوماوی، بێواری، کوڵۆڵی 2 سووکی، هیچی ۞ 1 بدبختی، سیەروزی، بیچارگی 2 پستی

miserably /-əbli/ *adverb*
قوڕبەسەرانە، بە هەناسەساردی ۞ مفلوکانە

miserere /ˌmɪzəˈrɪəri, US -ˈreː-/ *noun*
1 سروود، دۆعا و هاوار بۆ بەخشین و بەزەیی‌پیاهاتن 2 Psalm (Miserere) ی پەنجا و یەکەم یان مەزمووری پەنجایەم کە لە کاتی تۆبەدا دەوترێ 3 وشەیێکی تر بۆ misericord 1 ۞ میزرری

misericord /mɪˈzerɪkɔːd/ *noun*, also misericorde
1 میلەیێکی ژێر کورسی کە لە کاتی هەستانی کەسێک‌دا دەنووشتێتەوە تا کەسەکە بتوانێ بە راوەستانی لە کلێسە خواپەرستی خۆی بکا 2 (مێژوویی) جۆرێ خەنجێری نووک‌تیژ کە لە برینداری دژومنیان رۆژەکرد تا زووتر ئاسوودە بێ 2 (مێژوویی) بەرات یان بژیوانە یان نان و جێگا کە دەدرێ بە رەبەنەکانی دەیر 3 هۆڵێکی چکۆلەی نان‌خواردنی رەبەنە بەرین‌دار و نەخۆشەکان یان رەبەنانی پارێزدار ۞ میزریکورد

miserliness *noun*
سەقیلی، دەس‌قووچاوی، بەرچاوتەنگی، ڕژدی ۞ خست

miserly /ˈmaɪzəli, US -ərli/ *adjective*
سەقیل، دەس‌قووچاو، پارەپیس، قارنان، مەندەبوور، بەرچاوتەنگ، لەچەر، بەچاوگیراو، بەرچاوتەنگانە، ڕژدانە ۞ خسیس، خسیسانە

misery /ˈmɪzəri/ *noun*, *pl.* miseries
رۆژڕەشی، بێچارەیی، بەدبەختی، نەگبەتی، هەناسەساردی، نەهامەتی، مەینەتی، کۆستکەوتوویی، قوڕبەسەری، کەنەفتی،

نەداری، هەژاری، لیقەوماوی، کولۆلی، کێشە، گێرەوکێشە، تەنگوچەڵەمە، بەلا، مەینەتی، تەڵەزگە، زەحمەت، رەنج، خەفەت، خەم: ◊ *Fame brought her nothing but misery The vast majority of the population lives in utter misery* ◌ بدبختی، بیچارگی، گرفتاری، نکبت، مصیبت، غصه

misfeasance /mɪs'fi:zəns/ *noun*
دەس‌درێژی، خراپ بەکارهێنانی دەسەلات ◌ تجاوز، سوءاستفاده از قدرت

misfield *noun*
(وەرزش ب.ت. کریکێت) خراپ‌خستن، خراپ‌هاویشتن ◌ پرتاب غلط یا اشتباه

misfire /ˌmɪs'faɪə(r)/ *noun*
1 (گولله) گیرکردن، نەتەقینەوە، تەقەنەکردن 2 (نافەرمی) نەگرتن، کارتێ‌نەکردن، کارنەکردن ◌ 1 گیرکندگی 2 عدم تأثیر

misfit /'mɪsfɪt/ *noun*
1 جل‌وبەرگی ناقۆلا 2 مرۆی بەکارنەهاتوو، ناقۆلا، ناهەموار، نالەبار، لێتەومشاو (بۆ کارێ) ◌ 1 لباس بدقواره 2 وصلەی نجور

misfortune /ˌmɪs'fɔːtʃuːn, US -'fɔːrtʃ-/ *noun*
نەهاتی، نەهامەتی، بەدبەختی، مەینەتی، رۆژەڕەشی، مەرەوەی، بەختەرەشی، کولۆلی، قوڕبەسەری ◌ بداقبالی، بدبختی، بدبیاری

misgiving /ˌmɪs'gɪvɪŋ/ *noun*
1 دوودلی، شک، دڕدۆنگی، بەدگومانی، گومان، بێ‌باوەڕی، نادلنیایی 2 دڵەڕاوکێ، دڵەکوتە ◌ 1 تردید، سوءظن 2 دلشوره

misgovernment /ˌmɪs'gʌvənmənt, US -'gʌvərn-/ *noun*
خراپ‌بەڕێوەبردن، بەدبەڕێوەبەری، خراپ‌گێری، ناناگادارانە بەڕێوەبردن، خراپ‌فەرمان‌گێری ◌ سوءاداره

misguidance *noun*
رێ‌لێ‌شێوان، رێ‌لێ‌تێکچوون، رێ‌هەڵەکردن، لادان ◌ ضلالت

misguided /ˌmɪs'gaɪdɪd/ *adjective*
نادروست، نابەجێ، هەڵە، لەخۆوە، رێ‌هەڵەکردوو، رێ‌لێ‌شێواو، رێ‌لێ‌تێکچوو، گومڕا، inappropriate ◌ نادرست، غلط، گمراه

misguidedly /ˌmɪs'gaɪdɪdli/ *adverb*
بە شێوەیەکی نادروست، نابەجێیانە ◌ بە طور نادرست

misguidedness /ˌmɪs'gaɪdɪdnəs/ *noun*
نادروستی، نابەجێیی، هەڵەیی، رێ‌هەڵەکردوویی، رێ‌لێ‌شێواوی، رێ‌لێ‌تێکچوویی، گومڕایی ◌ نادرستی، غلط بودن، گمراهی

mishandling *noun*
1 خراپ‌جوولانەوە، بەدڕەفتاری، توندوتیژی، زەبروزەنگ 2 هەڵس‌وکەوتی ناشارەزایانە یان نەزانانە، جوولانەوەی نەزانانە، رەفتاری ناشی‌یانە ◌ 1 بدرفتاری، خشونت 2 برخورد ناشیانه

mishap /'mɪshæp/ *noun*
نەهاتی، بەدبەختی، رۆژەڕەشی، مەینەتی، کولۆلی، قوڕبەسەری، رووداوی ناخۆش، کۆست، بوویەری خراپ ◌ بدبیاری، حادثەی بد

misheard /-'hɜːd, US -'hɜːrd/ = past and past participle of mishear

mishit *noun*
(تۆپ) لێدان یان تێ‌هەڵدانی نادروست ◌ ضربەی اشتباه

mishmash /'mɪʃmæʃ/ *noun*
چێشتی مجێور، تێکەولێکە، توورەکەی عەتار ◌ معجون

Mishnah /'mɪʃnə/ *noun*, also Mishna
میشنا: کۆمەڵێ لە ماک و مەتریالی روونکردنەوەیی کە لە ساڵی 200 بەرلە زایین دانرا و نەریتی زارەکی ماف و قانوونی جوولەکە دادەگرێ و بەشی بنەڕەتی Talmud پێکدێنێ ◌ میشنا

Mishnahic /mɪʃ'neɪk/ *adjective*
سەربە میشنا ◌ وابستە بە میشنا

misidentification /mɪsʌɪdɛntɪfɪ'keɪʃ(ə)n/ *noun*
ناسینەوەی نادروست، لێک‌کردنەوەی (بە)هەڵە ◌ شناسایی غلط

misinformation /ˌmɪsɪnfə'meɪʃn/ *noun*
زانیاری نادروست، زانیاری هەڵە ◌ اطلاعات غلط

misinformed *adjective*
رێ‌لێ‌شێواو، رێ‌لێ‌تێکچوو، رێ‌هەڵەکردوو، گومڕا ◌ در اشتباه

misinterpretation /ˌmɪsɪntɜːprɪ'teɪʃn, US -tɜːrp-/ *noun*
خراپ‌لێکدانەوە، خراپ‌شرۆڤەکردن، خراپ‌شی‌کردنەوە ◌ تعبیر غلط

misjudgement *noun*
1 خراپ‌دادگەری(کردن)، دادگەری نادروست، دادوەری یان شەرعی نادروست 2 خراپ‌هەڵسەنگاندن، قەبلاندنی (بە)هەڵە، خراپ‌لێکدانەوە ◌ 1 قضاوت غلط 2 تخمین غلط

miskick *noun*
لێدان یان تێ‌هەڵدانی نادروست یان (بە)هەڵە ◌ ضربەی اشتباط

Miskito /mɪ'ski:toʊ/ *noun*, also Mosquito, *pl.* same or Miskitos
1 ئەندامی گەلی سوورپێستی کەناری ئەتلانتیکی نیکاراگوا و هۆندوراس Honduras 2 زمانی ئەو گەلە ◌ میسکیتو

mislaid /-'leɪd/ = past and past participle of mislay

misleading /ˌmɪsˈliːdɪŋ/ *adjective*
ڕێلێتێکدەر، ڕێ‌پێ‌هەڵکەر، گومراکەر، هەڵەپێکەر، بەلاڕێدابەر، لەخشتەبەر، هەڵفریوێنەر، فریودەر ⬡ گمراه‌کننده، فریب‌دهنده

misleadingly /ˌmɪsˈliːdɪŋli/ *adverb*
ڕێلێتێکدەرانە، هەڵەپێکەرانە، گومراکەرانە: *These bats are sometimes -ingly referred to as 'flying foxes'* ⬡ به طور گمراه‌کننده

misled /-ˈled/ = past and past participle of mislead

mismanagement /ˌmɪsˈmænɪdʒmənt/ *noun*
خراپ‌بەڕێوەبردن، بەدبەڕێوەبەری، خراپ‌گێڕی، ناتاکادارانە بەڕێوەبردن: *the government's - nagement of the economy* ⬡ مدیریت غلط

mismatch /ˈmɪsmætʃ/ *noun*
پێکەوەنەگونجان، یەکنەگرتنەوە، ناهاوسەنگی، پێک‌ناکۆکی: *a mismatch between people's real needs and the available facilities* ⬡ عدم تناسب، ناهماهنگی

mismatched *adjective*
پێکەوەنەگونجاو، یەک‌نەگرەوە، ناهاوسەنگ، پێک‌ناکۆک، نابەرامبەر ⬡ نامناسب، ناهماهنگ

mismatching *adjective*
پێکەوەنەگونجاو، یەک‌نەگرەوە، ناهاوسەنگ، پێک‌ناکۆک ⬡ ناهماهنگ

mismeasurement *noun*
پێوان یان هەڵسەنگاندنی هەڵە یا نادروست ⬡ اندازه‌گیری یا برآورد غلط

misnamed *adjective*
بە هەڵە ناونراو، نادروست‌نێونراو، ناوی نەگونجاو، هەڵەناو ⬡ به غلط نام گذاشته‌شده

misnomer /ˌmɪsˈnəʊmə(r), US -ˈnoʊ-/ *noun*
1 ناونانی (بە) هەڵە، نێوی نادروست 2 بەکارهێنانی نادروستی ناو یان وشەیێ ⬡ 1 نام‌گذاری غلط، نام غلط 2 استعمال غلط نام یا واژه‌ای

miso /ˈmiːsəʊ/ *noun*
هەویری ترشاوی دانەی سۆیا، جۆ یان مالتی برنج، لە ئاشپەزی ژاپۆنی‌دا بەکاردێتری ⬡ میسو

miso- *prefix*
پێشگر: بێزاری، ڕقلێبوون، کینەلێ‌سوان ⬡ پیشوند: انزجار، بیزاری

misogamist *noun*
بێزار لە ژن‌ومێردایەتی یان زەماوەند ⬡ منزجر از ازدواج

misogamy /mɪˈsɒɡəmi, US mʌɪ-/ *noun*
(دەگمەن) بێزاری لە ژن‌ومێردایەتی یا زەماوەند ⬡ انزجار از ازدواج

misogynist /mɪˈsɒdʒɪnɪst, US -ˈsɑːdʒ-/ *noun, adjective*
n بنیادەمی لە ژن‌بێزار، مرۆی دژەژن، ژن‌بێزار، ڕقلەژن adj ژن‌بێزارانە ⬡ n آدم زن‌ستیز adj زن‌ستیزانه

misogynistic /mɪˌsɒdʒɪˈnɪstɪk/ *adjective*
(لە) ژن‌بێزارانە،دژەژنانە: *misogynistic attitudes* ⬡ زن‌ستیزانه

misogyny /mɪˈsɒdʒ(ə)ni, US mʌɪ-/ *noun*
ژن‌بێزاری، دژایەتی (لەگەڵ) ژن، ڕق لە ژن‌بوون، دژەژنی ⬡ زن‌ستیزی

misogynous /mɪˈsɒdʒənəs/ *adjective*
لە ژن‌بێزار، دژەژن، ژن‌بێزار، ڕقلەژن ⬡ زن‌ستیز

misplaced /ˌmɪsˈpleɪst/ *adjective*
1 نابەجێ، بێجێ، لەخۆڕایی، نەگونجاو، ناژیرانە، نالەبار: ◊ *misplaced optimism/fear* 2 هەڵە، نادروست: *misplaced confidence* 3 لە جێی خۆی دانەنراو، ترازاو، جێ‌گۆڕاو ⬡ 1 نامناسب 2 غلط 3 عوضی‌گذاشته‌شده

misplacement *noun*
لە جێی خۆی دانەنان، دانان لە شوێنی نادروست ⬡ گذاشتن در جای غلط

misplay *noun*
یاری هەڵە یان ناشارەزایانە، کایەی نەزانانە ⬡ بازی غیرماهرانه

misprint /ˈmɪsprɪnt/ *noun*
هەڵەی چاپی، چەوت ⬡ غلط چاپی

misprision[1] /mɪsˈprɪʒ(ə)n/ *noun*, also misprision of treason or felony
(ماف، مێژوویی) شاردنەوەی بەمەبەستی زانیاری لەبارەی تاوانی کەسێ، گوناهی ئاشکرانەکردنی تاوانی خەڵک ⬡ میس‌پریزون

misprision[2] /mɪsˈprɪʒ(ə)n/ *noun*
دادگەری نادروست، دادوەری هەڵە، erroneous judgement ⬡ قضاوت غلط

mispronunciation /ˌmɪsprənʌnsiˈeɪʃn/ *noun*
گۆکردنی نادروست، بەدگۆیی، بەدبێژی، خراپ‌گۆکردن ⬡ تلفظ غلط

misquotation /ˌmɪskwəʊˈteɪʃn, US -kwoʊ-/ *noun*
گێڕانەوەی نادروست، خراپ‌وتنەوە ⬡ نقل قول غلط

misquote /ˌmɪsˈkwəʊt/ *noun*
وەرگرتنی هەڵە، گێڕانەوەی نادروست ⬡ نقل قول غلط

misread /-ˈred/ = past and past participle of misread

misreported *adjective*
چەواشەکراو، شێویتراو، دەستکاری‌کراو، خراپ‌لێکەوەدراو ⬡ تحریف‌شده

misrepresentation /ˌmɪsˌreprɪzenˈteɪʃn/

noun
1 خــــراپ‌پیــــشان‌دان، خــــراپ‌نوانــــدن،
خراپ‌خستنەڕوو، پیشاندانی ناڕاست، وێنەی
نادروست یان هەڵە 2 شێواندن، چەواشەکردن،
دەسکاریکردن، ڕووشاندن ۞ 1 جلوەدهی غلط،
نمایش غلط 2 تحریف

misrule /ˌmɪsˈruːl/ *noun*
1 حکومەتی خراپ یان بەکارنەهاتوو، میری
لێنەوەشاو 2 شێوان، تێکچوون، پشێوی،
ئالۆزی، شلەژاوی، هەرچی‌پەرچی، گەرەلاوژە،
پاشاگەردانی (حکومەت) ۞ 1 سوء رول 2
اغتشاش، هرج و مرج

miss¹ = (informal) miscarriage

miss² /mɪs/ *noun*
1 لێنەکەوتن، لێنەدان، نەپێکان، نەگرتن،
نەئەنگاوتن 2 سەرنەکەوتن، تێشکان، سەرنەگرتن،
شکست، نشوستی ۞ 1 عدم اصابت 2 شکست

Miss /mɪs/ *noun*
1 شاجوان: *the Miss World contest* 2 کچ،
ئافرەت، کەنیشک، کەنی، دۆت، ژن
(شوونەکردوو) 3 خانم، خاتوو، خاتوون،
دادەخانم، دادە: *Will that be all, Miss?* ۞
1 ملکەی زیبایی 2 دوشیزە، دختر 3 سرکارخانم

missal /ˈmɪsl/ *noun*
دۆعانامە، نزانامە، کتێبی دۆعا (لە کلێسەی
کاتۆلیکی ڕۆم) ۞ کتاب دوعا

missel thrush = mistle thrush

missense *adjective*
بەدواتا، میس‌سێنس: سەربە گۆڕان یان بازدانی
نادروست (بڕوانە antisense و nonsense) ۞
میس‌سنس

missense mutation *noun*
گۆڕان یان بازدانی نادروست: گۆڕان یان
بازدانێکە کە دەبێتە هۆی گۆڕانی ترشەلۆکێکی
ئەمینۆ بۆ ترشەلۆکێکی تر ۞ جهش میس‌سنس

misshapen /ˌmɪsˈʃeɪpən/ *adjective*
نوقسان، عەیبدار، خوار، لار، گێر، گۆج،
تێکچوو، دیفۆرمەکراو، شێواو، لەشێوەکەوتوو:
misshapen feet ۞ معیوب

misshapenly /ˌmɪsˈʃeɪpənli/ *adverb*
بە شێوەیێکی نوقسان، عەیبدارانە، تێکچووانە
۞ بە طور معیوب

misshapenness *noun*
نوقسانی، عەیبداری، خواری، لاری، گۆجی،
گێری، تێکچوویی، دیفۆرمەکراوی، شێواوی،
لەشێوەکەوتوویی ۞ معیوب بودن

missile /ˈmɪsaɪl, US ˈmɪsl/ *noun, adjective*
n مووشەک، پلار، پلەنگەر، هاوێژە: *nuclear*
missiles *adj* مووشەکی (وەک واتای
ناوەڵناوەکەی "گونجاو بۆ هاویشتن"؛ بنەڕەت:
لە *missile* لاتین، لە *miss-* *mittere* "ناردن،
send") ۞ *n* موشک، پران *adj* موشکی

missilery /ˈmɪsʌɪlri/ *noun*
1 زانستی مووشەکی ڕەوانەکراو (ئاراستەکراو،
guided missiles) 2 مووشەکەکان، missiles
۞ 1 علم موشک هدایت‌شوندە 2 موشک‌ها

missilry = missilery

missing /ˈmɪsɪŋ/ *adjective, noun*
adj گوم، بزر، وەندا، گومبوو، نادیار، ونبوو،
نەماو: *I never found the missing piece* ◊ *Two files have gone missing* ◊ *They still hoped to find their missing son* 2 کەم 3
بێ‌سەروشوێن، شەرتوگومبوو، گومەسار،
هاموو‌تا: *He was reported -sing, presumed dead* *n* (the missing) بێ‌سەروشوێنەکان،
کەسانی بێ‌سەروشوێن ۞ *adj* گمشدە، مفقود 2
کسر 3 مفقودالاثر *n* افراد مفقودالاثر

missing link *noun*
ئالقەی گومبوو یان نادیار ۞ حلقەی گم‌شدە

missing person *noun*
مرۆی گوم‌بوو یان نادیار ۞ شخص گم‌شدە

mission /ˈmɪʃn/ *noun*
1 ڕاسپێری، دەستووربەری، پەیام، ئەرک: *a fact-finding* ◊ *trade mission to China* ◊ *a mercy mission to aid homeless refugees* ◊ *mission* *The squadron flew* ◊ *It's a* ◊ *on a reconnaissance mission* 2 خزمەت، ڕازە 3 *mission to get there*
ڕاگەیاندن، بانگێشتن: *a Catholic mission in Africa* ◊ *Gandhi's attitude to mission and conversion* 4 شاند، نێردە، دەلەگاسیۆن،
خانووبەرەی نێردە، شاندخانە 5 (کریستانیەت)
دەستەی ئامۆژگاران یان ئایین‌ڕاگەیێنەران 6
شوێنی حەوانەوەی ئامۆژگارانی دینی ۞ 1
مأموریت، رسالت 2 خدمت 3 تبلیغ 4 هیأت
نمایندگی، دفتر هیأت نمایندگی 5 هیأت مبلغان 6
مکان هیأت مبلغان

missionary /ˈmɪʃənri, US -neri/ *noun (pl. missionaries), adjective*
n (کریستانیەت) ڕاگەیێنەری دینی یان ئایینی،
ڕاسپاردەی دینی، مژدەبەر: *Baptist missionaries* ◊ *adj missionary work* 1
ڕاگەیێنەرانە 2 ڕاسپاردە، نێردراو، ڕاگەیێنەر،
ڕاگەیەنەر ۞ *n* مبلغ مذهبی *adj* 1 تبلیغی 2 مبلغ

missionary position *noun*
نزیکی ئاسایی، هاوجێیی ئاسایی، نزیکی پیاو
لەسەرەوەبوون (جۆرێ نزیکی کە ژن لە ژێرەوە
ڕادەکشێ) ۞ مجامعت عادی

missioner *noun*
1 ڕاگەیێنەری دینی، کەسێکی بەرپرسی ڕاسپێری
ئایینی 2 = missionery ۞ مبلغ مذهبی

mission statement *noun*

1 لیدوان یان راپۆری فەرمی 2 مەبەستەکان، ئامانجەکان (هی کۆمپانی یان ڕێکخراوەیێ) ◊ 1 اظهار یا گزارش رسمی 2 اهداف

missis /'mɪsɪs, -ɪz/ = missus

Mississippian *adjective, noun*

adj 1 سەربە هەرێمی میسیسیپی ئەمریکا 2 (زەویناسی) سەربە بەشی سەرەتای قۆناخی خەڵووزان Carboniferous لە ئەمریکای باکووری 3 ئاماژە بە یان سەربە فەرهەنگی چەسپێوی باشووری رۆژهەڵاتی ئەمریکا، دەگەڕێتەوە بۆ 800-1300ی پاشزایین *n* دانیشتوو یان رەسەنی میسیسیپی (لە رووباری Mississippi یەوە) ◊ میسیسیپایی

missive /'mɪsɪv/ *noun*

نامە، نقیسکی، نووسراوە (ب.ت. درێژ و فەرمی) ◊ مکتوب

misspelling *noun*

هەڵەی رێنووسی، رێنووسی نادروست یان هەڵە ◊ غلط املایی

misspelt /ˌmɪs'spelt/ = past and past participle of misspell

misspent[1] /ˌmɪs'spent/ *adjective*

بەفیڕۆچوو، بێهوودەچوو، زایەبوو، بەبایاچوو، بەبادادراو، خەسارکراو، خراپبوو، بەناوادراو ◊ ضایع‌شده، تلف‌شده

misspent[2] /ˌmɪs'spent/ = past and past participle of misspend

misstatement *noun*

لێدوانی نادروست، وتن یان دەربڕینی (بە) هەڵە و نادروست ◊ گزارش نادرست

misstep /mɪs'step/ *noun*

هەڵە ◊ اشتباه

missus /'mɪsɪz/ *noun,* also missis

1 (نافەرمی، بە شۆخی) ژن، خێزان، ئافرەت 2 (لە بانگکردنا کە ناوی نازانی) دادە! خوشکێ! باجی! ◊ 1 زن، همسر 2 آبجی

missy /'mɪsi/ *noun, pl.* missies

(بۆ لێپرسین) خانمە چکۆلەکە، خانمۆڵێ، کچە جوانەکە ◊ خانم کوچولو

mist /mɪst/ *noun*

1 مژ، تەم، دومان 2 تۆز 3 هەڵم، هوڵم، هالاو ◊ 1 مه 2 غبار 3 بخار

mistakable /mɪ'steɪkəbl/ *adjective*

لەهەڵەهاتوو، شیاوی هەڵە ◊ قابل اشتباه

mistake /mɪ'steɪk/ *noun*

لێ‌شێواو، لێ‌تێکچوو، هەڵە، شاش، چەوت، نادروست، ناراست، خەتا: *Don't worry, we all make mistakes* ◊ اشتباه، غلط، خطا

mistaken[1] /mɪ'steɪkən/ *adjective*

1 لێشێواو، لێ‌تێکچوو، لێ‌گۆڕاو، هەڵە، سەهو، شاش، چەوت، نادروست، ناراست، (بە)هەڵەتێگەیشتوو، خراپ‌تێگەیشتوو: *mistaken views/ideas* 2 نابەجێ، لەخۆوە، بێجێ ◊ 1 اشتباهی، غلط درک‌شده 2 بی‌جهت

mistaken[2] /mɪ'steɪkən/ = past and past participle of mistake

mistaken identity *noun*

ناسنامەی نادروست یان هەڵە ◊ هویت اشتباهی

mistakenly /mɪ'steɪkənli/ *adverb*

بە هەڵە، لە رووی نەزانی یا نائاگاییەوە، نائاگادارانە ◊ به اشتباه

mister /'mɪstə(r)/ *noun*

بەڕێز، سەیدا، هێزا (بۆ لێپرسین) بەڕێز(ی)، هێژای ◊ آقا، آقای

mistful /'mɪstfʊl/ *adjective*

تەم‌ومژاوی، هەڵماوی ◊ دارای مه و غبار

mistily *adverb*

مژاوییانە، بە شێوەیێکی مژاوی ◊ به‌طور مه‌گرفته

mistimed *adjective*

بێ‌وەخت، ناوەخت، نابەجێ، بێجێ ◊ نابهنگام

mistiming /ˌmɪs'taɪmɪŋ/ *noun*

بێجێبوون، نابەجێبوون، ناوەختی ◊ بی‌موقع بودن

mistiness /'mɪstinəs/ *noun*

تەم‌ومژاوی‌بوون، تەماوی‌بوون، تەم‌ومژاوی ◊ مه‌گرفتگی

mistle thrush /'mɪs(ə)l/ *noun,* missel thrush

رەشێشەدەمووکانە، جۆری رەشێشەی سنگ‌خاڵاوی و بەری دەمووکانەی زۆر پێخۆشە [*Turdus viscivorus*] ◊ نوعی توکا

mistletoe /'mɪsltəʊ, 'mɪzl-, US -toʊ/ *noun*

دەمووکانە، مۆخر، زۆڵۆولاوبەلووی؟: جۆری رووەکی گەلاباریکی مشەخۆر کە لەسەر دارە گەلاپانەکان دەڕوێ و بەریکی سپی لە زستانا دەگرێ [*Viscum album* (ئوراسیا)، *Phoradendron flavescens* (ئەمریکای باکووری) و جۆرەکانی تر] ◊ داروَاش، کولی

mistook /mɪ'stʊk/ = past of mistake

mistral /'mɪstrəl, US mɪ'strɑːl/ *noun*

میسترال، بای ماستیر (بای زۆر سارد و وشکی باکووری لە باشووری فەرەنسە، لە پرۆڤێنسالی Provençal، بنەڕەت: لە *magistralis (ventus)* لاتین "master wind") ◊ میسترال، باد ماستر

mistranslation *noun*

1 وەرگێرانی نادروست یان هەڵە 2 چەوتی یان هەڵەی وەرگێران ◊ 1 ترجمەی غلط 2 غلط ترجمەای

mistreatment *noun*

خراپجوولانەوە، بەدرەفتاری، خراپ‌هەڵسوکەوت‌کردن، توندوتیژی،

زەبروزەنگ ۞ بدرفتاری، خشونت

mistress /'mɪstrəs/ *noun*

1 (ژن) خاوەن‌دەسەلات، دەسەلات‌بەدەست، بەڕێوەبەر، هێزبەدەست 2 بانوو، خانم، کەیخوداژنی ماڵێ، کەیبانوو 3 ژنە مامۆستا، مامۆستای ژن 4 خاوەن، ساحەب (سەگ و گیانەوەرانی تر) 5 (جاران) گراو، یار، ماشقە 6 خۆشەویست، ئازیز، دلبەر ۞ 1 صاحب اختیار، مدیر 2 بانو 3 خانم معلم 4 صاحب 5 معشوقە 6 محبوب

Mistress of the Robes *noun*

(لە بنەماڵەی پاتشایی ئینگلتەرەدا) ژنێکی پایەبەرزی بەرپرسی دۆلابی شاژن ۞ میسترس اف د روبس

mistrial /ˌmɪs'traɪəl/ *noun*

دادگایی بەدژی ڕێوشوێنی دادگەری، دادگایی بێ‌بایەخ، دادگایی بێ‌ئەنجام و بەبڕیارنەگەیشتوو (دادگایێ کە دەستەی سوێندخۆران ناتوانن لەگەڵ بڕیارەکە ڕێک کەوێ) ۞ محاکمەی فاقد اعتبار، محاکمەی بدون نتیجە و بلاحکم ماندە

mistrust /ˌmɪs'trʌst/ *noun*

بێ‌باوەڕی، باوەڕپێنەبوون، دڵنیانەبوون، لێ‌ڕانەدیتن، شک‌لێ‌بوون، بەدگومانی، گومانباری، گومان ۞ بی‌اعتمادی، سوءظن

mistrustful /ˌmɪs'trʌstfl/ *adjective*

بێ‌باوەڕ، لێ‌ڕانەدیتوو، بەدگومان، جێی‌شک، جێی‌گومان، گومانبار، گومان‌لێکراو: *Some people are very mistrustful of computers* ۞ ظنین

mistrustfully /-fəli/ *adverb*

بێ‌باوەڕانە، بەدگومانانە، بە بێ‌باوەڕی‌یەوە، بە شێوەیەکی گومان‌لێکراو ۞ بە طور ظنین، با بی اعتمادی

misty /'mɪsti/ *adjective* (mistier, mistiest)

1 مژاوی، تەماوی، بەدووومان: *a -sty morning* 2 هەڵماوی، هوڵم‌گرتوو 3 لێڵ، تاریک، تەماوی، تەزمە: *-ty memories* 4 (چاو) چاوبەفرمێسک، فرمێسکاوی ۞ 1 مەآلود 2 بخارگرفتە 3 تیرە، مبهم 4 اشک‌آلود

misunderstanding /ˌmɪsʌndə'stændɪŋ, US -dər's-/ *noun*

خراپ‌تێگەیشتن، خراپ‌لێکدانەوە، خراپ‌شی‌کردنەوە، خراپ‌شرۆڤەکردن، (بە) هەڵەتێگەیشتن، کێشە، جوڕڕە، قڕە، هەرا: *The meeting is a final chance to clear up any* ◊ *misunderstandings We had a little misunderstanding over the bill* ۞ درک غلط، سوءتفاهم، اختلاف

misunderstood /-'stʊd/ = past and past participle of misunderstand

misusage *noun*

(کۆن) بەکارهێنانی نادروست، خراپ یان بەدبەکارهێنان ۞ سوءاستفادە

misuse /ˌmɪs'ju:s/ *noun*

بەکارهێنانی نادروست، خراپ‌بەکارهێنان، بەدبەکارهێنان: *the* ◊ *alcohol/drug misuse misuse of power/authority* ۞ سوءاستفادە

misuser *noun*

خراپ‌بەکارهێنەر، بەدبەکارهێنەر ۞ سوءاستفادەکنندە

misventure = misadventure

mite[1] /maɪt/ *noun*

1 منالی چکۆلانە، منالی گوناح (ب.ت. جێی بەزەیی)، جانەوەری چکۆلانە یان ورد، بێچوو: *Poor little mite!* 2 کەموسکە، کەم، بڕێ، تۆزقاڵان، نەختالان 3 کرمی چێشت و خۆراک، وردەکرم، پند، مۆرانە ۞ 1 طفلک یا حیوان کوچک 2 ذرە، خردە 3 کرم ریز

mite[2] /maɪt/ *adverb*, a mite

تۆزقاڵانێ، نەختالانێ، بڕێ، کەمێ، تۆزێ، نیسکێ، پشکێ، :rather ,somewhat *The place looked a mite* (= a little) *expensive* ۞ یک ذرە

mite[3] /maɪt/ *noun*

گەنە، چەندین جۆری مشەخۆرن، دەدەنە گیانەوەر و ئاژەڵ، گیاوگژ، خواردەمەنی هەڵگیراو و دەبنە هۆی ڕاگوێستنی نەخۆشی ئاستەم [دەستە Acari: زۆر جۆرن] (بنەڕەت: ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) *mīte* ۞ کنە

miter = mitre

Mithraic /-'θreɪɪk/ *adjective*

میترایی (لە کۆتایی‌یەکانی ئیمپراتۆری ڕۆمدا گەشە و نەشەی کرد) ۞ میترایی

Mithraism /'mɪθrəˌɪz(ə)m, 'mɪθreɪ-/ *noun*

خۆرپەرستی، میرپەرستی، ڕۆژپەرستی، میترایزم، میتراپەرستی ۞ میترائیسم

Mithraist /'mɪθrəˌɪst, 'mɪθreɪ-/ *noun*

میترایست، خۆرپەرست، میرپەرست، ڕۆژپەرست، میتراپەرست ۞ میترائیست

Mithras *noun*

میترا (= خوای ڕۆشنایی و پشتیوانی ڕاستەقینە و دوژمنی سەرسەختی تاریکایی، لە میتۆلۆژی ئێرانی‌دا) ۞ میترا

miticide *noun*

کرمکوژ، کرم‌فەوتێن، مەتریالی لەنێوبەری کرم ۞ کرم‌کش

mitigable /'mɪtəgəbl/ *adjective*

لەداشکاندن‌هاتوو، شیاوی سووک‌کردن یان داشکاندن، لێ‌داشکێنراو ۞ تخفیف‌پذیر

mitigating circumstance /'mɪtɪgeɪtɪŋ/

noun
هەڵومەرج یان راستی‌یەکانی سووککردن یان لێ‌داشکاندنی تاوان ◇ کیفیات مخففه

mitigation /ˌmɪtɪˈgeɪʃn/ *noun*
1 سووککردن، داشکاندن، (لێ)داشکاندن، کەمکردنەوە، راستکردنەوە 2 هێورکردنەوە، دامرکاندن، دامراندن، نیشاندنەوە، خاوکردنەوە، هێدی‌کردنەوە (زاراوە و ئایدیۆمەکان: in mitigation: بۆ داشکاندن یان کەمکردنەوەی سزا، لە ئەنجامی داشکاندنی سزا؛ mitigatory *adj*) ◇ 1 تخفیف، تعدیل 2 تسکین

mitigative /ˈmɪtɪgeɪtɪv/ *adjective*, also mitigatory/ˈmɪtɪgetɔ:rɪ/
داشکێنەر، کەمکەرەوە، سووککەر(ەوە)، هێورکەرەوە، دامرکێنەر ◇ تخفیف‌دهنده، تسکین‌دهنده

mitochondrial /ˌmʌɪtəʊˈkɒndrɪəln, US -ˈkɑ:-/ *adjective*
سەربە میتۆکۆندریۆن یان مایتۆکاندریۆن، سەربە دەنکۆڵەدەزوو، دەنکۆڵەدەزوویی ◇ وابسته به میتوکوندریون

mitochondrial DNA *noun, abbreviation* mtDNA
دی‌ئێن‌ئەی دەنکۆڵەدەزوویی یان میتۆکۆندریاڵ: دی‌ئێن‌ئەی دووتاڵی دەرەناوکی extranuclear کە ب.ت. لە میتۆکۆندریۆن دایە کە لە زۆربەی یوکاریتەکاندا cukaryote گەردیکی molecule خڕ یان ئاڵقەیی‌یە circular و بە رێگای دایکەوە بە میرات دەبردرێ ◇ دی‌ان‌ای میتوکوندری

mitochondrion /ˌmʌɪtəʊˈkɒndrɪən, US -ˈkɑ:-/ *noun, pl.* -dria /-rɪə/
دەنکۆڵەدەزوو: پێکهاتەیێ لە ژمارەیێکی زۆر خانەکاندا کە هەناسەدان و بەرهەمهێنانی وزە لەوێدا جێبەجێ دەبێ، ئەندامۆژەیێکی نێو سایتۆپلازمی خانە کە DNA خۆی هەیە (بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *mitos* یۆنانی‌یەوە "دەزوو thread" + *khondrion* (بنەڕەت: چکۆلێنراوی *khondros* "دەنکۆڵە granule") ◇ میتوکوندریون

mitogen /ˈmʌɪtədʒ(ə)n/ *noun*
(کارئەندامناسی) مینوژین، ماک یان سابستەنسێ کە هانی mitosis دەدا (mitogenicity *n*) ◇ میتوژن

mitogenic *adjective*
میتوژێنیک، سەربە میتۆژین ◇ میتوژنیک

mitomycin *noun*
کۆمەڵە ماک یان سابستەنسێکی ئانتی‌بیوتیک antibiotic کە بەهۆی (یان لە لایەن) streptomyces یێکی ژاپۆنی‌یەوە (*Streptomyces caespitosus*) بەرهەم دێ، ب.ت. یەک جۆری بە شێوگی $C_{15}H_{18}N_4O_5$ کە بەر لە پێکهاتن یان سینتێزی synthesis دی‌ئێن‌ئەی دەگرێ و وەک antineoplastic بەکاردێنرێ ◇ میتومایسین

mitosis /mʌɪˈtəʊsɪs/ *noun, pl.* mitoses
(زیندەناسی) دابەش‌بوون یان کەرت‌بوونی ناراستەوخۆ، دابەش‌بوونی دەزوولەیی، میتۆز (لاتینی نوێ، لە *mitos* یۆنانی "دەزوو") ◇ میتوز

mitotic *djective*
سەربە دابەش‌بوون یان کەرت‌بوونی ناراستەوخۆ، سەربە دابەش‌بوونی دەزوولەیی (mitotically *adj*) ◇ وابسته به میتوز

mitrailleuse /ˈmitrəjəz/ *noun*
مەترەلۆز، رێژنگ، شەستیر ◇ تیربار

mitral /ˈmaɪtrl/ *adjective*
تاج ئاسای سەرقەشە، کڵاوئاسای گەورەقەشە، وەکوو کڵاوی سەرقەشە ◇ مانند کلا اسقفی

mitral valve *noun*, also bicuspid valve
(توێکاری) زمانەی دووچوکلە (هی لای چەپی دڵ) ◇ دریچه‌ی میترال

mitre /ˈmaɪtə(r)/ *noun*, US miter
1 تاجی سەرقەشە، کڵاوی سەرقەشە (لە رێوڕەسمدا، هێمای ئەرک و پۆستەکەیەتی) 2 سەرپێچ، مێزەر یان پێچی رەبەنی جوولەکە 3 قەیچی، مایتر، فارسی‌بڕ 4 (هەروەها mitre shell) لەش‌نەرمێکی دەریاگەرمەکان کە لەپکەکەی تیژە [*Mitra* و توخمەکانی تر] (بنەڕەت: لە فەرەنسی کۆن، بە رێگای لاتین لە *mitra* یۆنانی بە واتای "belt یان turban یان headband"، بۆچوونێکیش هەیە دەڵێ لە وشەی "میترا یان مێهرەوە وەرگیراوە") ◇ 1 کلاه اسقفی، قلنسوه 2 عمامه‌ی کاهن یهودی 3 اتصال فارسی 4 نوعی نرم‌تن

mitred *adjective*
1 تاج‌دار، بەتاج 2 مێزەردار، پێچ‌بەسەر ◇ 1 دارای تاج 2 دارای عمامه

mitre joint *noun*
قەیچی، مایتر، فارسی‌بڕ ◇ اتصال فارسی

mitrewort *noun*, also miterwort
گیایێکی چەندساڵەی رەگاژۆکردوو rhizomatous خێزان saxifrage [توخم *Mitella*] ◇ نوعی گیاه

mitriform /ˈmaɪtrəfɔ:m/ *adjective*
تاج ئاسای سەرقەشە، کڵاوئاسای گەورەقەشە، وەکوو کڵاوی سەرقەشە ◇ مانند کلاه اسقف

mitt /mɪt/ *noun*
1 لەپک، دەسەوانە، دەسکێش، دەسکێشی یەک‌قامکە (چوار قامک دەچێنە قامکەوانەیێ) 2 دەسکێشی بەیسبۆڵ 3 (نافەرمی) دەسکێشی شەڕەمشت 4 (mitts) مشت، دەست ◇ 1 دستکش، دستکش یک‌انگشتی 2 دستکش بیسبال 3 دستکش مشت‌زنی 4 (در جمع) دست، مشت

mitten /'mɪtn/ *noun*
دەسکێشی یەک‌قامکە ◌ دستکش یکانگشتی

mittimus /'mɪtəməs/ *noun*
(لاتینی، ماف) دەستووری دادگەری(یانە) بۆ زیندان ◌ میتیموس

mitzvah /'mɪtsvə/ *noun, pl.* mitzvoth /-vəʊt/
1 (دینی جوولەکە) فەرمان، دەستوور 2 کاری باش بەپێی ئەرکی دینی (بنەڕەت: لە *miṣwāh* عیبری "commandment") ◌ میتوا

mix /mɪks/ *noun*
تێکەڵە، لێکدراو، تێکوەردراو، ئاوێتە، ئامێتە ◌ مخلوط، آمیزه

mixable /mɪksəbl/ *adjective*
لەتێکەڵ‌هاتوو، لەلێکدان‌هاتوو، لێکدراو، ئاوێتەنی، لێک دەدرێ، تێکەڵ دەکرێ ◌ درآمیختنی

mixed /mɪkst/ *adjective*
1 تێکەڵە، ئاوێتە، ئامێتە، دەرهەم، هەرمە، تێکەڵ‌وپێکەڵ، جۆراوجۆر، جۆربەجۆر، لێکدراو 2 تێکەڵ، تێکەڵاو 3 (ژن‌ومێردایەتی) ناهاوڕەگەز، ناهاوڕەگەز، دوورەگەیی 4 (هەست و سۆز) یەکنەگرتوو، جیاواز، باش‌وخراپ تێکەڵ، تێکەڵاو، لێ‌تێکچوو: *The weather has been very -d recently* ◌ 1 مخلوط 2 مختلط 3 (ازدواج) میان‌نژادی 4 متفاوت

mixed-ability *noun*
(خوێندن، خوێندنگا، پۆل و هتد) ناهاوئاستە بە چەندین توانایی یا بەهرەی جیاوازەوە، ناچوونیەک، لێکنەچوو ◌ دارای سطح استعداد مختلف

mixed bag *noun*, also mixed bunch
کۆمەڵەی جۆراوجۆر، تێکەڵەیێ لە هەمەڕەنگ، تێکەڵەیێ لە باش و خراپ، هەرمە ◌ مجموعەی گوناگون

mixed blessing *noun*
تێکەڵەیێ لە باش و خراپ ◌ آمیزەای از خوب و بد

mixed doubles *noun, pl.*
(یاریی وەک تێنیس) دوانە یا دووکەسەی تێکەڵە ◌ دونفرەی مختلط

mixed economy *noun*
ئابووری تێکەڵ (لە خاوەنداریتی حکومی و کەرتی تایبەتی) ◌ اقتصاد مختلط

mixed farming *noun*
کشتوکاڵی تێکەڵ (ئاژەڵداری و جووتبەندەیی) ◌ کشاورزی مختلط

mixed feelings *noun, pl.*
هەستی چاکە و خراپە ◌ احساس مبهم یا متفاوت

mixed grill *noun*
چێشتی کەبابی تێکەڵ (بە باینجان و قارچکەوە) ◌ غذای کبابی مخلوط

mixed marriage *noun*
1 زەماوەند یان ژن‌ومێردایەتی ناهاوڕەگەز 2 ژن‌ومێردایەتی ناهاوئایین ◌ 1 ازدواج میان‌نژادی 2 ازدواج میان‌مذهبی

mixed media *noun, adjective*
n میدیای تێکەڵ: *The portrait is mixed media on wood* (mixed-media) *adj* وشەیێکی تر بۆ multimedia ◌ میدیای مختلط

mixed metaphor *noun*
میتافۆر یان خوازەی تێکەڵ، میتافۆر یان خوازەی پێکەوەنەگونجاو، خوازەی ناجۆر (لێکدانی چەندین خوازە یان میتافۆر کە پێکەوە ساز دەرنایەن) ◌ استعاره یا مجاز مختلط، استعارەی ناساز

mixed number *noun*
ژمارەی تێکەڵ (proper fraction و ژمارەی تەواو) ◌ عدد مختلط

mixed-up *adjective*
1 (نافەرمی) گێژ، وڕ، کاس، سەرلێشێواو 2 تووش‌هاتوو، پێوەبوو، گیرکردوو، تێکڵاو ◌ 1 گیج، سردرگم 2 درگیر

mixer /'mɪksə(r)/ *noun*
1 تێکەڵکەر، لێکدەر 2 خوارنەوەیێکی نەرم کە دەتوانێ لەگەڵ ئەلکول تێکەڵ بکرێ 3 (لە تۆمارکردن و سینەماتۆگرافیدا) تێکەڵکەرە، میکسێر ◌ 1 مخلوط‌کن 2 و 3 میکسر

mixer tap *noun*
شێرەی ساردوگەرم، شێرەی تێکەڵ ◌ شیر مخلوط

mixing bowl *noun*
کاسە تێکەڵکردن (یان تێکەڵوەردان)، کاسەی تیاگرتنەوە، کاسەی گەورە ◌ کاسەی مخلوط کردن

Mixtec /'mɪstɛk/ *noun, pl.* same or Mixtecs
1 میکستێک: ئەندامی گەلێکی سوورپێستی باشووری مەکسیک 2 زمانی Otomanguean ی ئەو گەلە ◌ میستک

mixture /'mɪkstʃə(r)/ *noun*
تێکەڵکردن، لێکدان، تێکەڵە، ئاوێتە، لێکدراو: *The city is a mixture of old and new buildings* ◊ *cake mixture* ◌ آمیزش، آمیزه

mix-up *noun*
(نافەرمی) شێواوی، ئالۆزی، پاشاگەردانی، پشێوی، هەڵە، لێ‌شێوان: *There has been a mix-up over the dates* ◌ آشفتگی، هرج و مرج

mizuna /mɪ'zuːnə/ *noun*, also mizuna greens
شەلەمی ڕۆژهەڵاتی، گەڵاکانی وەکوو سەوزەی ساڵات دەخورێن [*Brassica rapa var. nipposinica*] ◌ میزونا

mizzen /'mɪzn/ *noun*, also mizen
دارالای بازنە یا پشتەوە، دارالای سێیەم (لە پێشی کەشتییەوە)، پاش‌ترین باگەری کەشتی، چارۆکە

یان باگەری پشتەوە ◇ دکل پاشنە، بادبان پاشنە
mizzenmast /ˈmɪznmɑːst, US -mæst/ *noun*
درالای پاژنـە، دارالای پـشتەوە، دارالای سـتیەم ◇ دکل پاشنە
mizzensail /ˈmɪznseɪl/ *noun*
پاش‌ترین باگەری کەشتی، چارۆکە یان باگەری پشتەوە ◇ بادبان پاشنە
mizzle /ˈmɪz(ə)l/ *noun*
پروشە، رشێن، تەپ‌وتم، نم‌نمەی باران، خناف، نەرمەباران، سووکەباران (**mizzly** *adj*) ◇ نم‌نم باران
Mk *abbreviation* 1 mark 2 (in biblical references) the Gospel of Mark
مارک (= یەکەی پارەی ئەڵمانی) ◇ مارک
ml *abbreviation* 1 millilitre 2 mile
MLA /ˌem el ˈeɪ/ *noun, abbreviation*
(لـە کـەنـەدا و ئیرلـەنـدی بـاکووری) ئـەنـدامی *the MLA for* :Legislative Assembly *West Belfast* ◇ عضو هیأت مقننه
MLitt *abbreviation* Master of Letters, *Latin* Magister Litterarum
M'lord *noun*
1 (بۆ بانگ‌کردن) بەڕێزی، جەنابی (بۆ دادگەر) 2 گەورەم ◇ جناب
M'lud /məˈlʌd/ *noun*
بەڕێزی، جەنابی (لە دادگای بریتانیادا) ◇ جناب
mm[1] *interjection*
ئهم! وایە! باشە! خاس!: *Mm, I know what you mean* ◇ خب!
mm[2] *abbreviation* millimeter(s)
MMR /ˌem em ˈɑ(r), US ˌem em ˈɑr/ *noun, abbreviation* measles, mumps, rubella
کوتانی منالانی (چکۆلە) بۆ بەرگیری لەم سێ نەخۆشییە (پروانە سەروشەکە) ◇ امام‌آر
MMS /ˌem em ˈes/ *noun, abbreviation* Multimedia Messaging Service
سیـسـتمیکی نـاردنی دەنـگ و وێنـە رەنگـی و هـەروەهـا پـەیـامی کـورت لـە موبایلێکـەوە بـۆ یەکێکی تر: *an MMS message* ◇ امام‌اس
Mn symb. the chemical element manganese
MNA /ˌem en ˈeɪ/ *noun, abbreviation* Member of the National Assembly
(کـەنـەدا) ئـەنـدامی ئەنجومـەنی نیـشتمانی یـا نەتەوەیی ◇ عضو مجلس ملی
mnemonic /nɪˈmɒnɪk, US -ˈmɑːn-/ *adjective, noun*
1 *adj* بیرخەر، بیرهێنەرەوە، یاریدەدەری بیر یان یاد، بیرخەرەوە: *2 a mnemonic device* سەربە توانایی یادەوەری *n* نموونەی پیت یان بیرۆکەکان بۆ یارمەتیدانی یادەوەری: *'MACRO' is a mnemonic for the five main techniques: Memory, Aims, Concentration, Review and Organization* ◇ 1 *adj* یادیار 2 وابسته به قوەی حافظه *n* الگویی از حروف یا ایده‌های یادیار
mnemonically /nɪˈmɒnɪkli, US -ˈmɑːn-/ *adverb*
بیرخەرانە، بیرخەرەوانە ◇ به طور یادیار
mnemonics /nɪˈmɒnɪks/ *noun, pl.*
هونەر یان سیستمێ بۆ باش‌کردن یان پێزداری یادەوەری، هونەری بەهێزکردنی یادەوەری، (هونەری) بیرخستنەوە یان بیرخەرەوەیی، هونەری هۆش‌کردنەوە ◇ یادیاری
Mnemosyne *noun,* Latin, from Greek *Mnēmosynē*
نیمۆزین، نیمۆسین، نێموزین، منێمۆسینی: خواژنی یادەوەری و دایکی Muses (خواژنانی هونەر و زانست) لە میتۆلۆژی یۆنانیدا ◇ نیموزین
Mo symb. the chemical element molybdenum
mo /məʊ, US moʊ/ *noun*
تاو، سات، چرکەیێ، تاوێ، چرکەسات: *See you in a mo!* ◇ لحظه
MO *abbreviation* Medical Officer
moa /ˈməʊə/ *noun*
جۆری باڵندەی زلەی نەفڕی قرتێکەوتوو، لە دەچـوو، هـی نیوزیلەنـد [*Dinornis* emu و جۆرەکانی تر] *maximus* ◇ موا
Moabite /ˈməʊəbʌɪt/ *noun* (also Moabitish)
n ئەندامی گەلێکی سامی، لە Moab، رۆژهەلاتی دەریای مردوو بەدرێژایی سەردەمی کتێبی پیرۆز دەژیان *adj* سەربە موابیت ◇ موابیت
moan /məʊn, US moʊn/ *noun*
(چ هی زان یان خۆشی سێکسی) ناڵە، ئاهـ و ناڵە، ئاخ‌ونۆخ، ئاخ‌وداخ، نکەنک، نرکە، هاژە، نرکەنرک، ناڵەناڵ، (با) هاژە، هوژە: *a low moan of despair/anguish* ◇ نالە، گلە و شکایت، زوزه
moaner *noun*
مرۆی بەبۆلە یان بەبۆلەبۆل یان نقن، مرۆی بەناڵە یان ناڵەناڵکەر، مرۆی ناڵان یان بەناڵە ◇ آدم نق‌نقو، آدم نالان
moat /məʊt, US moʊt/ *noun*
خەنەک، کۆزک، هەرق ◇ خندق
moated *adjective*
خەنەک‌کێشراو، خەنەک‌دار: *a moated manor house* ◇ دارای خندق
mob /mɒb, US mɑːb/ *noun*
1 کۆمەڵـی شـەڕودر، دەسـتەی لات‌ولـووت، قەلەوقوتە، گرووپی چەقۆکێش، ئاپۆرە، تێرژاوی،

قەرەباڵغی، شلوقی، تەمووركان، تێمروكان، چرەبەندان: *The* ◊ *an angry/unruly mob* *mob was/were preparing to storm the building* 2 جەماوەر، خەڵک، خەڵکی ئاسایی، ئەلەوجەلەو، رەشەورووتە، گەدەوگودە 3 (ئەمریكا، the Mob) مافیا 4 (ئەوسترالیا) مێگەل، رەوە، كەرک ◌ 1 گروە اراذل و اوباش، ازدحام 2 جمعیت، تودە، عوام 3 مافیا 4 گلە، رمە (the Mob)

mob-cap /'mɒb kæp/ *noun*

كڵاوەی ماڵەوە، قژپۆش (لە سەدەی 18 و سەرەتاكانی سەدەی 19 لەسەریان دەكرد) ◌ كلاه خانه

mobe (also mobey) = mobile phone

mobile /'məʊbaɪl, US 'moʊbl/ *adjective, noun*

1 *adj* گەڕۆک، گەڕندە، بزۆک، جمۆک، بزێو، جووڵۆک، لەقۆک، سووک، پڕجموجۆڵ، ناجێگیر، ناسەقامگرتوو، تەكاندراو، تەكانخۆر، راگوێزراو، بزێو، جووڵاو، جێگۆڕ، رەوان، ◊ *a mobile missile launcher* :movable *a mobile shop/library* ◊ *mobile equipment* 2 ماشێندار 3 ◊ *a highly mobile workforce* بگۆڕ، لەگۆڕانهاتوو: *n mobile face* 1 خشڵی شۆڕەوەبوو، ئاوێزە، خشڵ و زەمبەری (یا) هەڵواسراو 2 تەلەفونی موبایل ◌ *adj* 1 متحرک، جنبنده، سیار، سیال 2 ماشین‌دار 3 متغیر *n* 1 آویزەی جنبان 2 تلفن همراه، موبایل

-mobile *siffix*

پاشگر: 1 دەزگای مۆتۆری یان مۆتۆردار، ماشێنی مۆتۆری: *snowmobile* 2 دەزگا یان ماشێنێ كە خزمەتگوزاری بۆ خەڵک دابین دەكا: *bloodmobile ,bookmobile* ◌ پیوند: موبایل

mobile home *noun*

ماڵی گەڕۆک، ماڵی جووڵاو، ماڵی راگوێزراو ◌ خانەی متحرک

mobile library *noun*

كتێبخانەی گەڕۆک ◌ كتابخانەی سیار

mobile phone *noun*

موبایل ◌ همراه

mobile ratio *noun*

رێژەی جووڵان یان بزووتن ◌ نسبت تحرک

mobility /məʊ'bɪləti, US moʊ-/ *noun*

1 جموجۆڵ، پڕجموجۆڵی، جووڵە، جمۆكی، جووڵان، لەقین، بزووتن، توانایی بزووتن، تەكانخواردن، تەكانخۆری، راگوێزراوی، رەوانی، سووكی: *social/geographical/career* ◊ *mobility* *An electric wheelchair has given her greater -lity* 2 گۆڕاوی، بگۆڕی، لە گۆڕانهاتوویی ◌ 1 تحرک، جنبش 2 تغییرپذیری

mobility allowance *noun*

(لە بریتانیا) پارەیێ كە دەدرێ بە نەخۆش یا پەككەوتووان بۆ هاتوچۆیان، پارەی هاتوچۆی پەككەوتووان ◌ كمک هزینەی رفت‌وآمد معلولین

mobility of labour *noun*

جووڵان یان جموجۆڵی كرێكاران ◌ تحرک كارگران

mobilizable /'məʊbɪlaɪzəbl/ *adjective*

شیاوی ئامادەكاری یا گەلالەكاری ◌ تجهیزپذیر

mobilization /ˌməʊbɪlaɪ'zeɪʃn, US ˌmoʊbələ'z-/ *noun*

گەلالەكاری، ئامادەكاری، سازكردن، رەشبگیر، سەفەربەر، سازدان، جماندن، دەنگدان ◌ بسیج

mobilizer *noun*

گەلالەكار، ئامادەكار، سازكەر، سازدەر، جمێنەر، دەنگدەر ◌ بسیج‌كننده

moblog /'mɒblɒg, 'məʊblɒg, US 'mɑːblɑːg/ *noun*

وێبسایتێ كە هی كەسێكە و وێنە و شتی تر وای لە موبایلێكەوە تیا دەنێ: *Share pictures with your friends on your -blog* ◌ موبلاگ

mobocracy *noun, pl.* mobocracies

دەسەلاتی جەماوەر یان خەڵكی رەمەكی، جەماوەرمیری، رەمە(كی)سالاری ◌ موبوكراسی

mobster /'mɒbstə(r), US 'mɑːb-/ *noun*

گانگستێر، تاوانكار، ئەندامی گرووپێكی تاوانكاری رێكخراو ◌ تبهكار

moccasin /'mɒkəsɪn, US 'mɑːk-/ *noun*

ماكێسێن، موكاسین: 1 جۆرێ كەوشی تەخت و لە چێری نەرم یان پێستی گاكێوی یان كەڵەكێوی دروست دەبێ، سوورپێستەكان لەبەری دەكەن) 2 جۆرێ pit viperی ژاراوی ئەمریكای باكووری [توخم *Agkistrodon*: سێ جۆرن] ◌ موكاسن

mocha /'mɒkə, US 'moʊkə/ *noun*

1 ماكا، جۆرێ قاوە، تێكەڵەی قاوە و چاكلێت (لە بنەرەتا سەربە لە بەندەری عەرەبی موكا Mocha) 2 چەرمی نەرمی مەڕ ◌ ماكا

mock /mɒk, US mɑːk/ *adjective*

1 درۆ، درۆزنە، قەستینە، ساختە، دەسكرد، فشە، قەڵب، ناراستەقینە، شانۆیی، نارەسەن 2 تاقیكردنەوەیی، راهێنەرانە، پراكتیسی: *a mock interview/examination* ◌ 1 كاذب، مصنوعی، ساختگی 2 آزمایشی

mockers /'mɒkəz, US 'mɑːkərz/ *noun,* put the mockers on

گووتێكردن، تێڕیان، شپرزەكردن ◌ افتضاح

mockery /'mɒkəri, US 'mɑːk-/ *noun, pl.* mockeries

گاڵتە(پێكردن)، هووهاا(لێكێشان)، تیز(پێكردن)، شۆخی(پێكردن)، تەوزە، گەمە،

تەوس(پێ‌کردن)، مایەی پێکەنین، فشەگاڵتە، هووهــا، فــشە، قەشــمەری، مایــەی پێکــەنین، گاڵتەجار، لائخیشمسایی (گاڵتەجارانە): *His smile was full of mockery* ◌ اســتهزا، تمسخر، مضحکه، تقلید

mocking /'mɒkɪŋ, US 'mɑ:k-/ *adjective*
a mocking smile : گاڵتەجارانە، تیزپێ‌کەرانە ◌ تمسخرآمیز، ریشخندآمیز

mocking-bird /'mɒkɪŋbɜ:d, US 'mɑ:kɪŋbɜ:rd/ *noun*
باڵــندەی لاســایی‌کــەرەوەی کلــک‌دریــژ (ی ئەمریکایی، دەنگی باڵــندەکــانی تــر دەردێنــێ و جــۆرەکــانی تــر) [*Mimus polyglottos*] ◌ مرغ مقلد

mockingly /'mɒkɪŋli, US 'mɑ:k-/ *adverb*
بە گاڵتە ◌ به طور تمسخرآمیز

mock moon = paraselene

mock orange *noun*
(هەرووەها syringa) چەندین جۆری دەوەن، لە خێزانی saxifrage، زۆرتر بە گوڵی بۆن‌خۆشی سپی‌یەوە [*Philadelphus coronaries* و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] ◌ نوعی بوته

mock sun = parhelion

mock-up *noun*
1 نموونە یان مودێلی تاقی‌کردنەوە 2 کۆپی ◌ 1 مدل آزمایشی 2 کپی

MoD /ˌem əʊ 'di:, oʊ/ *abbreviation*
Ministry of Defence
(لە بریتانیا) شــالیاری یــان وەزارەتی بــەرگری ◌ وزارت دفاع

mod = modern

modal /'məʊdl, US 'moʊdl/ *adjective, noun*
1 *adj* (ڕێزمان) دەمکاتی، مۆداڵ، ســەربە کــاری مــۆداڵ 2 ڕواڵــەتی، ڕووکەشــی، پێکهاتــەیی، شێوەیی 3 ناگەوهەری 4 پێبەند، بەستراو، بەند، مەرجدار *n* (ڕێزمان) کــاری مــۆداڵ، پێتــە قاڵــب ◌ 1 *adj* (دستور زبان) وجهی 2 صوری، ساختی 3 عرضی 4 مشروط، مقید *n* فعل وجهی

modal auxiliary *noun*, also modal auxiliary verb
(ڕێزمان) کاری مۆداڵ، یاریدەدەری مۆداڵ (وەک may ،might ،can ،must و...) ◌ فعل وجهی

modality /məʊ'dæləti, US moʊ'd-/ *noun, pl.* modalities
1 شێوە، شێواز، بیچم 2 هەست (یەکێ لە هەستە پێنجینەکان): *the visual and auditory -lities* 3 چۆنیەتی، چلۆنایەتی 4 مەرج، شەرت، بەند 5 (modalities) داب‌ودەســتوور ◌ 1 شــکل 2 حس 3 کیفیت 4 شرط 5 (در جمع) تشریفات

modal verb *noun*
(ڕێزمان) کاری دەمکاتی یا مۆداڵ ◌ فعل وجهی

mod cons /ˌmɒd 'kɒnz, US ˌmɑ:d 'kɑ:nz/ *noun, pl.*
(تاقەرمی، خانووبەرە) ئاسان‌کاری، کەل‌وپەلی ئاسایــشت یــان ئاســوودەیی، شــت‌ومــەکی حەسانەوە ◌ تسهیلات

mode /məʊd, US moʊd/ *noun*
1 شێوە، شێواز، ڕێگا، تەرز، ئاوا، ڕەنگ، چەشن، ڕێژەو: *a mode of communication* ◊ *a - environment-friendly* ◊ *ode of behaviour* *Switch the camera* ◊ *modes of transport* *into the automatic mode* 2 کەش و هەوا 3 (موسیقا) مەقام (دەستەنۆتێ کە پەیڕەوی scale ی پێک‌دێنن): *major/minor mode* 4 مۆد، داب، دەســتوور، نیــقار، بــاو، بابــەتی ڕۆژ 5 (ڕێزمــان) دەمکــات، ڕیــژە، ڕاوە، دارشــت، = 6 mood (فەلسەفە) چۆنیەتی، مۆد ◌ 1 روال، سبک، طرز، نحوه، روش، طریقه 2 حال و هوا 3 (موسیقی) مقام 4 مد، باب 5 (دستور زبان) وجه 6 کیفیت

model /'mɒdl, US 'mɑ:dl/ *noun*
1 مودێل، نموونە، نەخشە، پلان: *a model aeroplane* 2 قاڵب، دارێژگە 3 شێواز، شێوە 4 ماکێت 5 تا، لف، وێنە، پاتێرن، میناک، نموونە، سەرمەشق ◌ 1 مدل، طرح، الگو 2 قالب 3 سبک 4 ماکت 5 نظیر، سرمشق

modeller /'mɒdələ(r), US 'mɑ:d-/ *noun*
دارێژگەر، نموونەساز، نموونەدارێژ ◌ قالب‌ساز

modelling /'mɒdəlɪŋ, US 'mɑ:d-/ *noun*
نموونەسازی، دارشتن، نموونــەدارێژی: *clay modelling* ◌ مدل‌سازی، طراحی

modem /'məʊdem, US 'moʊ-/ *noun*
(کامپیوتێر) مودێم (بنەڕەت: تێکەڵەی *modulator* (and *demodulator* ◌ مودم

moderate /'mɒdərət, US 'mɑ:d-/ *adjective, noun*
1 *adj* فێنک، نە گەرم نە سارد، نە توند نە خاو، نــە شــیش نــە کــەباب، نــەرم، ئــارام، مــام‌ناوەنــد، مەیانەیی، ئەندازە، نیوانگیر، ناوەندگیر، بــەجێ، گونجاو، ژیرانە، هــەرزان، تــەواو: *students of moderate ability* ◊ *Even -erate amounts of the drug can be fatal* ◊ *Cook over a moderate heat* 2 نابەرگیر، ناتوندڕەو، مام‌ناوەند: *a moderate* ◊ *moderate views/policies* 3 ئاسایی، کەم، نیوەچڵ: *moderate wage demands* *n* (ســیاســەت) نەرمــڕەو، مەیانەڕەو *socialist* ◌ 1 *adj* ملایم، معتدل، میانە، معقــول، مناسب 2 غیرافراطی 3 معمولی، جزئی *n* میانەرو

moderately /'mɒdərətli, US 'mɑ:d-/ *adverb*
نە ئەوندە، تا ئەندازەیێ، کەم‌تاکورت(ێ)، بە ئەنــدازە، مــام‌ناوەندانــە: *a moderately*

successful career ۞ نه چندان، معتدلانه

moderateness /ˈmɒdərətnəs, US ˈmɑːd-/ *noun*
مامناوەندی، ئەندازەڕەوی، ناوەندگیری ۞ اعتدال

moderate-sized *adjective*
ئەندازە، مامناوەند ۞ متوسط

moderating *adjective*
ڕاستکەرەوە، ئەندازێنەر ۞ تعدیل‌کننده

moderation /ˌmɒdəˈreɪʃn, US ˌmɑːd-/ *noun*
1 مامناوەندی، ناوەندگیری، نەرمی، نەرمونیانی، ناتونڕەوی، ناتوندوتیی، ناپەڕگیری، نەرمڕەوی، ئەندازە(ڕەوی)، مەیانەڕەوی، خۆڕاگرتن، کەمبوونەوە، داشکان: *There was a call for moderation on the part of the trade unions* ◊ *Moderation in eating and drinking is the way to stay healthy* 2 هەڵکردن، دەربردن، سازان 3 (فیزیک) خاوکردنەوەی نوترۆنەکان بە خاوکەر یان مۆدێراتۆری ۞ 1 اعتدال، ملایمت، میانەروی، خویشتن‌داری، کاهش 2 مدارا 3 مودراسیون

moderato /ˌmɒdəˈrɑːtəʊ, US ˌmɑːdəˈrɑːtoʊ/ *adverb, adjective*
(موسیقا) مامناوەند، ئەندازە، نەرم ۞ (موسیقی) معتدل

moderator /ˈmɒdəreɪtə(r), US ˈmɑːd-/ *noun*
1 نێوگژیوان، نێوبژیوان، ناقبەر، ئاشتێنەر، ناونجی، یەکخەر(ەوە) 2 سەرۆک دانیشتن، بەرپرسی کۆبوونەوە 3 چاودێری تاقیکاری‌یەکان 4 (فیزیک) خاوکەرەوە، خاوکەر (ریاکتۆری ناوکی) 5 (Moderator) ڕێبەری ئایینی کلێسەی پرێزبیتێریەنە کە بەرپرسی ئەنجومەنی کلێسەیە ۞ 1 میانجی 2 رئیس جلسه 3 ناظر امتحانات 4 مهارگر 5 (با M) مدراتور

modern /ˈmɒdn, US ˈmɑːdərn/ *adjective, noun*
1 *adj* نوێ، نەو، نۆژەن، تازە، نووف، ئەمڕۆیی، تازەباو، ڕۆژەڤ، سەردەمی: *the modern world* ◊ *modern Greek* ◊ *industrial* ◊ *Stress is a major problem of modern life* ◊ *a modern computer system* 2 هاوچەرخ، سەردەم: *modern art/ drama/jazz* ◊ *modern architecture* *n* نوێخواز، پێشکەوتوو ۞ 1 *adj* جدید، نوین، امروزی 2 معاصر *n* متجدد

modern dance *noun*
سەما یان دانسی نوێ: جۆرێ سەما کە لە بیستەکاندا پەرەی سەند و لە لایەن ئەو کەسانەوە بوو کە لە کۆتوبەند و سنوورەکانی بالەی نەریتی *restrictions of traditional ballet* بێزار بوون ۞ دانس مدرن

modern-day *adjective*
ئەمڕۆیی، ڕۆژەڤ، تازە: *modern-day America* ۞ امروزی

Modern English *noun*
ئینگلیسی نوێ یا هاوچەرخ (لە سەدەی 15 تا ئەمڕۆ) ۞ انگلیسی نوین

Modern Greek *noun*
یۆنانی نوێ یان هاوچەرخ (لە کۆتایی قۆناخی سەدەکانی نێوەڕاستەوە دەس پێدەکا) ۞ یونانی نوین

Modern Hebrew *noun*
عیبری نوێ یان هاوچەرخ (هی ئێستای ئیسرائیل) ۞ عبری نوین

modern history *noun*
مێژووی هاوچەرخ، مێژووی سەردەمی نوێ (لە ساڵی 1453، ساڵی گرتنی قوستەنتەنیە لە لایەن تورکەکانەوە تا ئەمڕۆ) ۞ تاریخ معاصر

modernism /ˈmɒdənɪzəm, US ˈmɑːdərn-/ *noun*
1 نوێخوازی، نوێگەری، مودێرنیزم: شێواز و بزووتنەوەیێک لە هونەر، سازەوانی *architecture* و ویژەدا *literature* کە لە نێوەڕاستی سەدەی بیستەمدا باو بوو و لەودا ئایدیا، شێوە و مەتریاڵی نوێ لەچاو هی نەریتی و ترادیسیۆناڵ بەکاردێنرا (بڕوانە *postmodernism*) 2 شێواز، ڕێباز و بیرۆکە نوێکان ۞ 1 نوگرایی 2 سبک، روش و ایده‌های نو

modernist /ˈmɒdənɪst, US ˈmɑːdərn-/ *adjective, noun*
نوێخواز، نوێگەر، مودێرنیست، پێشکەوتوو: *modernist art* ۞ نوگرا، متجدد

modernistic /ˌmɒdəˈnɪstɪk, US ˌmɑːdərˈn-/ *adjective*
نوێخواز(ی)یانە، نوێگەرییانە، تازە ۞ نوگرایانه، جدید

modernity /məˈdɜːnəti, US -ˈdɜːrn-/ *noun*
نوێخوازی، نوێگەری، مودێرنیتە، مودێرنیتی ۞ تجدد، نوگرایی

modernization /ˌmɒdənaɪˈzeɪʃn, US ˌmɑːdərnəˈz-/ *noun*
1 نوێکردنەوە، نۆژەنکردن، گونجاندن لەگەڵ مودێرنیتی، ئەمڕۆیی کردن، بەڕۆژکردن 2 نوێگەری، نوێخوازی ۞ 1 نوسازی 2 تجدد

modernizer *noun*
نوێکەرەوە، نۆژەنکەرەوە، بەڕۆژکەر ۞ نوساز

modern language *noun*
زمانی زیندوو (ب.ت. لە ئەورووپا، وەکوو فەڕەنسی، ئەڵمانی و سپانی) ۞ زبان زنده

modern Latin *noun*
لاتینی نوێ (لە 1500 ـەوە، بەتایبەتی لە

تێرمینۆلۆژی زانستیدا بەکاردێتری) ◇ لاتین مدرن

modern linguistics *noun*
زمانەوانی نوێ، زمانناسی نۆژەن ◇ زبان‌شناسی نوین

modern pentathlon *noun*
پێشبڕکێ پێنجینە نوێیەکان، پێنجەملانێ تازەکان (ڕاکردن، مەلێ، ئەسپسواری، شمشێرەوانی و گوللەخستن) ◇ مسابقات پنج‌گانەی نوین

modern scientific linguistics *noun*
زمانەوانی زانستی نوێ ◇ زبان‌شناسی علمی نوین

modest /'mɒdɪst, US 'mɑːd-/ *adjective*
1 خاکەڕا، بێپۆز، بێدەمار، سادە، خاکی، بێدەمارانە، خاکەڕایانە 2 شەرمێون، بەشەرم، بەحەیا، بەئابڕوو، جوان، ماقوول: *She's very modest about her success* 3 مامناوەند، سادە، ئاسایی، ئەندازە، کەم، تا ئەندازەیێ 4 (جلوبەرگ) داپۆشراو، لەبەرکردوو، نادیار، ناڕووت ◇ 1 فروتن، متوضعانه 2 محجوب 3 معتدل، معمولی، ناچیز 4 پوشیده

modestly /'mɒdɪstli, US 'mɑːd-/ *adverb*
1 بێدەمارانە، خاکییانە، شەرمێونانە، بە شەرمەوە: *She is always modestly dressed* 2 زۆر کەم، نە ئەوندە زۆر، بڕێکی کەم ◇ 1 متواضعانه، محجوبانه 2 خیلی کم

modesty /'mɒdəsti, US 'mɑːd-/ *noun*
1 خاکەڕایی، بێپۆزی، بێدەماری، سادەیی، خاکیبوون 2 شەرمێونی، شەرم، پەردەی شەرم، ئابڕوو، ماقوولی، جوانی، حەیا 3 مامناوەندی، نەرمڕەوی، مەیانەڕەوی ◇ 1 تواضع، فروتنی 2 حجب، حیا 3 اعتدال

modicum /'mɒdɪkəm, US 'mɑːd-/ *noun*
کەم، بڕێکی کەم، تۆزقالان، ئەختەلان، کەموسکە، ڕێژە ◇ ذره، کم

modifiability /ˌmɒdəfaɪə'bɪlə/ *noun*
لەگۆڕانهاتوویی، بگۆڕی ◇ تغییرپذیری

modifiable /'mɒdəfaɪbl/ *adjective*
لەگۆڕانهاتوو، لە گۆڕان دێ، بگۆڕ ◇ تغییرپذیر

modification /ˌmɒdɪfɪ'keɪʃn, US ˌmɑːd-/ *noun*
1 (سووکە) گۆڕان 2 گۆڕانی واتا، واتاسنوردارکردن، واتابەندی، بەرتەسککردنی واتا 3 ڕاستکردنەوە، دەسکاری(کردن)، چاککردن، باشکردن، گۆڕین، کەمبوونەوە، داشکان: *Considerable modification of the existing system is needed* 4 سازان، گونجان ◇ 1 تغییر 2 تغییر معنی، محدودسازی معنی 3 اصلاح، تعدیل، کاهش 4 انطباق

modificative /'mɒdɪfɪkeɪtɪv, US ˌmɑːd-/ *adjective*
گۆڕینەر، گۆڕەر، ڕاستکەرەوە ◇ تغییردهنده

modificatory *adjective*
گۆڕینەر، گۆڕەر، ڕاستکەرەوە ◇ تغییردهنده

modified *adjective*
چاککراو، دەسکاریکراو، ڕاستەوەکراو، (سووکە) گۆڕاو ◇ اصلاح‌شده، تعدیل‌شده، تغییردادەشده

modifier /'mɒdɪfaɪə(r), US 'mɑːd-/ *noun*
1 (ڕێزمان) ناسێنەر، واتاگۆڕ، واتابەند، ڕەنگدێر 2 ڕاستکەرەوە، دەسکاریکەر ◇ 1 معرف 2 تعدیل‌کننده

modillion /mə'dɪljən/ *noun*
گۆشەبەندی دەرپەڕیوی ژێر تاجی هێرە(وە)، لە شێوازی Corinthian و هی تردا ◇ سگدست زیر قرنیز

modish /'məʊdɪʃ, US 'moʊ-/ *adjective*
داب، باوی ڕۆژ، بابەتی ڕۆژ، مۆدی ڕۆژ، ڕۆژباو، fashionable ◇ مد روز

modishly /'məʊdɪʃli, US 'moʊ-/ *adverb*
بەپێی داب، بەگوێرەی مۆد ◇ مطابق مد

modiste /mɒ'diːst/ *adjective*
1 بەرگدرووی داب 2 ژنێ کە کڵاو و بەرگی ژنان دەفرۆشێ 3 کڵاودرووی ژنانە ◇ 1 خیاط مد 2 مودیست 3 کلاەدوز زنانه

Modred *noun*
مۆدرێد: یەکێ لە سوارچاکانی Round Table ◇ مودرد

modular /'mɒdjələ(r), US 'mɑːdʒə-/ *adjective*
1 مۆدۆلی 2 یەکەیەکە، یەکەیی، یەکینەیی، پارچەیی، پارچەپارچە، کەرتکەرت، بەشبەش، کوتکوت ◇ 1 مدولی 2 واحدی، بخش‌بخش

modularity *noun*
مۆدۆلاریتی، پێکهاتنی پارچەیی یان یەکینەیی، پارچەپارچەیی، کەرتکەرتی، بەشبەشبوون ◇ مدولاریتی

modulated *adjective*
گۆڕاو ◇ تغییریافته

modulation /ˌmɒdju'leɪʃn, US ˌmɑːdʒə'l-/ *noun*
1 ڕاستکردنەوە، گۆڕین، ڕێکخستن، ڕێککردن، میزانکردن 2 گۆڕینی دەنگ 3 (دەنگناسی) گۆڕانی زەبر، هێزگۆڕکێ، زەبرگۆڕکێ 4 (موسیقا) گۆڕینی پەردە، پەردەگۆڕکێ، پەیژەگۆڕکێ (*modulator n*) ◇ 1 تعدیل، تنظیم، سامان‌بخشی 2 تعدیل صدا 3 تغییر تکیه 4 (موسیقی) تغییر مایه

module /'mɒdjuːl, US 'mɑːdʒul/ *noun*
1 یەکە، یەکینە، کەرت، بەش، پارچە، کوت 2 ئەندازە، پێودانگ، پێوانە، پێوەر، یەکەی پێوان 3 یەکەیەکی دەزگا یان بەرنامەی کامپیوتێری کە کارکردنی تایبەتی خۆی هەیە 4 یەکەیێ لە

کەشتی ئاسمانی کە دەتوانێ بە شێوەیەکی سەربەخۆ وەکوو بەشێکی سەرەکی کار بکا ◌ 1 واحد، قطعه، بخش 2 مقیاس، معیار، واحد مقیاس 3 و 4 مودول

modulus /ˈmɒdjʊləs/ *noun, pl.* moduli /-lʌɪ, -liː/
هاوکۆلکە، ستاندارد، پێوانە، ئەندازە (بنەڕەت: لە لاتینەوە بە واتای "measure"، چکۆلێنراوی *modus*) ◌ ضریب، استاندارد

modus operandi /ˌməʊdəs ˌɒpəˈrændiː, US ˌmoʊdəs ˌɑːpə-/ *noun, pl.* modi operandi /ˌməʊdi/
(لاتین) شێوەی کار(کردن)، بار، شێوەی ئەنجام(دان)، شێوازی جوولانەوە یان هەڵس‌وکەوت(کردن): *The police gave a full description of the thief's modus operandi* ◌ طریقەی عمل

modus vivendi /ˌməʊdəs vɪˈvendiː, US ˌmoʊdəs/ *noun, pl.* modi vivendi /ˌməʊdi/
1 (لاتین) سازان یان ڕێککەوتنی کاتی: *The two states reached a kind of modus vivendi* 2 شێوازی ژیان، ڕێژین ◌ 1 توافق موقت 2 سبک زندگی

Mogadon /ˈmɒgədɒn/ = *trademark* nitrazepam

Mogen David = Magen David

moggie /ˈmɒgi, US ˈmɔːgi, ˈmɑːgi/ = moggy

moggy *noun*, also moggie /ˈmɒgi, US ˈmɔːgi, ˈmɑːgi/, *pl.* moggies
(نافەرمی، بریتانیا) پشی، پشیلە، کتک ◌ گربە

Mogollon *noun*
گەلێکی ئەمریکایی پێش‌مێژوو prehistoric، دانیشتووی چیاکانی ڕۆژهەلاتی ئاریزۆنا و ڕۆژاوای نیومەکسیکۆ ◌ موگولون

Mogul /ˈməʊgl, US ˈmoʊgl/ *noun*, also Moghul or Mughal
1 ئەندامی بەرەی موسوڵمانی Mongol کە بەسەر زۆربەی هیندوستاندا لە سەدەکانی 16 تا 19 دەسەلاتیان کرد 2 (هەروەها the Great Mogul) ئیمپراتوری مۆگۆلی دیلهی ◌ مغول

mogul /ˈməʊgl, US ˈmoʊgl/ *noun*
(نافەرمی) کەڵ، مرۆڤی دەوڵەمەند و هێزبەدەست ◌ غول

mohair /ˈməʊheə(r), US ˈmoʊher/ *noun*
1 مەرەز، تەفتک (لە بزنی ئانگۆرا) 2 دەزوو یان پارچەی مەرەز: *a mohair sweater* (بنەڕەت: لە *mukayyar* عەرەبی‌یەوە) ◌ 1 موهر 2 مرغوز

Mohammed = Muhammad

Mohammedan *noun, adjective*
موسوڵمان، محەمەدی، سەربە ئیسلام، ئیسلامی ◌ مسلمان، وابسته به اسلام

Mohammedanism *noun*
ئیسلام ◌ اسلام

Mohawk *noun, pl.* same or Mohawks
1 موهاوک (ئەندامی گەلی سوورپێستان کە لە بنەڕەتدا دانیشتووی ناوچەی بوون کە ئێستا سەرووی ئەیالەتی نیویۆرکە 2 زمانی ئیرۆکوایی Iroquoian ئەو گەلە) ◌ موهاوک

Mohegan /məʊˈhiːg(ə)n/ *adjective, noun*, also Mohican
موهیگان *adj* سەربە موهیگانەکان یان زمانەکەیان *n* 1 ئەندامی گەلی سوورپێستی ئەمریکا کە جاران دانیشتووی ناوچەی ڕۆژاوایی کانێکتیکوت Connecticut و ماساچوسێت بوون 2 زمانی تیاچووی ئالگۆنکوایی Algonquian ئەو گەلە ◌ موهیگان

mohel /ˈməʊ(h)(ə)l/ *noun*
جوویێ کە نەریت یا سروتی خەتەنە بەڕێوەدەبا (بنەڕەت: لە *mōhēl* عیبری) ◌ موهل

Mohican[1] /məʊˈhiːkən, US moʊ-/ *noun*
موهیکان: جۆری شێوازی قژی سەر ◌ موهیکان

Mohican[2] /məʊˈhiːkən/ = Mahican, Mohegan

Moho /ˈməʊhəʊ/ *noun*, also Mohorovicic discontinuity
(زەوی‌ناسی) توێژالێکی سنووری نێوان توێکڵی زەوی و mantle، قووڵی‌یەکەی یەکدەست نییە و لە ژێر ئۆقیانووس دەگاتە 3 مایل (5 کیلۆمیتر) و لەژێر وشکارەکاندا تا 25 مایل (40 کیلۆمیتر) ـە (بنەڕەت: کورتەی *Mohorovičić discontinuity*) ◌ موهو

Moho' scale /məʊz/ *noun*
پێوەری مۆ(هۆ)ز (پێوەری بۆ ڕەقی یان سەختی لە پۆلاندنی کانەکاندا؛ بنەڕەت: لە ناوی کانی‌ناسی ئەڵمانی *Mohs* (Friedrich ◌ مقیاس موهوز

moidore /ˈmɔɪdɔː/ *noun*
کۆینی زێڕینی پورتوگالی، لە ئینگلتەرە لە سەرەتای سەدەی 18دا دەچوو (بنەڕەت: واتای خۆی: پارەی لە زێڕ) ◌ میودور

moiety /ˈmɔɪəti/ *noun, pl.* moieties
نیوە، لەت، لا، کەرت، نیف ◌ نیم، نصف

moil /mɔɪl/ *noun*
1 کاری سەخت، کۆلەمەرگی، drudgery 2 - confusion ◌ کار شاق

moiling *adjective*
سەخت، گران، دژوار، چەتوون ◌ شاق

moire /mwɑː/ *noun*, also moiré /ˈmwɑːreɪ/
(پارچە) خارا، غارا ◌ خارا

moist /mɔɪst/ *adjective*
1 نماوی، شێدار، خاو، کزر، تەڕوبڕ، تەڕەشۆ،

Water the ◊ *a rich moist cake* :damp ،تەڕ
2 *plants regularly to keep the soil moist*
3 *warm moist air* :تــەڕوتووش، بــارانی
Her eyes were moist (= with :چاوبەگریان
tears) ◌ 1 مرطوب، خیس 2 بارانی 3 گریان

moistly /mɔɪstli/ *adverb*
بە شێوەیەکی نماوی، شێدارانە ◌ بە طور نمناک

moistness /mɔɪstnəs/ *noun*
نماویبوون، تەڕی، شێداری، خاوی، کزری ◌
نمناکی، رطوبت

moisture /'mɔɪstʃə(r)/ *noun*
1 شێ، نم، تەڕی، شێداری: *a material that is*
2 *designed to absorb/retain moisture*
هەڵم، هوڵم ◌ 1 رطوبت. نم، خیسی 2 بخار

moisturizer /'mɔɪstʃəraɪze(r)/ *noun*
1 کرێمی چەورکردن یا وشکیبەر، نەرمکەر:
After sunbathing, always apply -turizer
2 شێدارکەر، تەڕکەر ◌ 1 کرم مرطوبکننده 2
نمدارساز

moisturizing *adjective*
وشکیبەر، نەرمکەر، تەڕکەر ◌ مرطوبکننده

mojo /'məʊdʒəʊ/ *noun, pl.* mojos
(زۆرتر لە ئەمریکا) جادوو، سیحر، جادووگەری،
magic ◌ جادو، سحر

moke *noun*
1 (نافەرمی) کەر، گوێرێژ 2 (ئەوستراليا و
نیوزیلەند) ئەسپ ◌ 1 خر. الاغ 2 (استراليا) اسب

mola = sunfish1

molar[1] /'məʊlə(r), US 'moʊ-/ *noun, adjective*, also molar tooth
خرێنە، کاکیلکە، کاکیلە، خرێ ◌ دندان آسیای
بزرگ

molar[2] /'məʊlə(r), US 'moʊ-/ *adjective*
مۆلار، مۆلی ◌ مولی

molar concentration *noun*
خەستی یان پەیتی مۆلی ◌ غلظت مولی

molarity *noun*
مۆلاریتی، مولاریتە، پلەی پەیتی ◌ مولاریته

molar mass *noun*
بارستەی مۆلی ◌ جرم مولی

molar volume *noun*
قەوارەی مۆلی، قەبارەی مۆلی ◌ حجم مولی

molasses /mə'læsɪz/ *noun*
شیلەی قەند یان شەکرە، مەلاس، دۆشاو، تریکڵ
treacle ◌ ملاس

mold etc = mould etc

Moldavian *noun, adjective*
n 1 خەڵکی Moldavia، میرنشینی پێشووی
باشووری رۆژهەلاتی ئەوروپا 2 زمانی رۆمانی
مۆلداڤیا *adj* سەربە مۆلداڤیا ◌ مولداوی

Moldovan /mɒl'dəʊv(ə)n/ *noun, adjective*
n خەڵکی Moldova، ولاتێ لە باشووری
رۆژهەلاتی ئەوروپا *adj* سەربە مۆلدۆڤا،
مۆلدۆڤایی ◌ مولدووایی

mole[1] /məʊl, US moʊl/ *noun*
1 مشکەکوێرە، جەرد، خلت، جرج، شیردەرێکی
لمۆز درێژ، مێرووخۆر و رەهۆڵکەنی چکۆلە
[Talpa europaea و جۆرەکانی تر] 2
(نافەرمی) سیخوڕ، لەبنەوەبڕ، راپۆرتچی ◌ 1
موش کور 2 جاسوس، مخبر

mole[2] /məʊl, US moʊl/ *noun*
1 کەلەرە، شەپۆلڕەوێن، بەند 2 بەنداوی پێش
لەنگەرگا، لەنگەرگای دەسکرد ◌ 1 موجشکن 2
سد جلو لنگرگاه

mole[3] /məʊl, US moʊl/ *noun*
خاڵ، خاڵی گۆشتی ◌ خال گوشتی

mole[4] /məʊl, US moʊl/ *noun*
(کیمیا) یەکەی جیهانی بڕی مادە یان مەتریالێ
◌ مول

mole[5] /məʊl, US moʊl/ *noun*
تۆپەڵەی نائاسایی شانەیێ لە منالّدانا (بنەڕەت:
لە *mole* فەرەنسی، لە *mola* لاتین، واتای خۆی:
زگ(پڕە)ەدرۆزنە "false conception") ◌ مول

mole[6] /'məʊleɪ/ *noun*
جۆرێ سۆسی خۆشی یەکجار تیژی مەکسیکی،
بیبارەسوورە و چاکلێتی تیایە ◌ مول

mole cricket *noun*
ملە، جۆبڕ، جۆبڕک، جۆبرکە: مێرووێنکی
رەهۆڵکەنی گەورەی سیسرکئاسا [خێزان
Gryllotalpidae: زۆر جۆرن] ◌ آبدزدک

molecular /mə'lekjələ(r)/ *adjective*
گەردی، سەربە گەرد، مۆلۆکولی، پێکهاتوو یان
بەرهەمهاتوو لە گەرد: *-lar structure/biology*
(molecularly *adv*) ◌ مولکولی

molecular biologist *noun*
زیندەناسی گەردی، زیندەناس لە بواری مۆلۆکولا
◌ زیستشناس مولکولی

molecular biology *noun*
زیندەناسی گەردی یا مۆلۆکولی ◌
زیستشناسی مولکولی

molecular concentration *noun*
پەیتی یان خەستی گەردی یان مۆلۆکولی ◌
غلظت مولکولی

molecular distillation *noun*
دلۆپاندنی گەردی یا مۆلۆکولی ◌ تقطیر مولکولی

molecular film = molecular film

molecular formula *noun*
شێوگ یان فۆرمۆلی گەردی یان مۆلۆکولی ◌
فرمول مولکولی

molecular ion *noun*
ئایۆنی گەردی یان مۆلۆکولی ◌ یون مولکولی

molecularity *noun*

گــەردیتی، مۆلۆکــولاریتی، مۆلۆکولاریتــە ۞ مولکولاریته

molecular mass *noun*
بارستەی گەردی ۞ جرم مولکولی

molecular refraction *noun*
شکانەوەی گەردی یان مۆلۆکولی ۞ شکســت مولکولی

molecular sieve *noun*
بێژنگی گەردی یان مۆلۆکولی ۞ الک مولکولی

molecular spectrum *noun*
شەبەنگی گەردی یا مۆلۆکولی ۞ طیف مولکولی

molecular volume *noun*
قەوارەی گەردی یا مۆلۆکولی ۞ حجم مولکولی

molecular weight *noun*
کێشی گەردی یان مۆلۆکولی ۞ وزن مولکولی

molecule /'mɒlɪkju:l, US 'mɑ:l-/ *noun*
1 گەرد، مۆلۆکول: *A molecule of water consists of two atoms of hydrogen and one atom of oxygen* 2 بــریکی کــەم، کەموســکە، particle (بنــەڕەت: لــە *molécule* فەرەنسی، لە *molecula* لاتینی نوێ، چکۆلێنراوی *moles* "mass") ۞ 1 مولکول 2 ذره

molehill /'məʊlhɪl, US 'moʊl-/ *noun*
کۆمــاخۆڵ، گردۆڵــکە، هەڵــدراوەی مــشک (مشکەکوێرە) ۞ تپەی موش

moleskin /'məʊlskɪn/ *noun*
کەوڵــی مــشکەکوێرە یــان جــرج ۞ پوســت موش‌کور

molestation /ˌmɒle'steɪʃn, US ˌmoʊ-/ *noun*
1 (لــێ)هەڵــپێچان، زۆربۆهێنــان، ئــازاردان، هەراسان‌کردن، گەڕوگێچەڵ، تەنگ‌پێ‌هەڵچنین 2 (لــەباری ســێکــسی‌یــەوە) دەس‌درێــژی، دەس‌بۆبردن ۞ 1 مزاحمت 2 تعرض جنسی

molester /mə'lestə(r)/ *noun*
دەس‌درێژکەر، پەلاماردەر (سێکسی): *a child -lester* ۞ متجاوز جنسی

moll /mɒl, US mɑ:l/ *noun*
(نافەرمی) 1 قاحبە، حیز، بدەر، لەش‌فرۆش، prostitute 2 دۆســتی (کچــی) تــاوان‌کــار ۞ 1 فاحشه 2 مول

mollification /ˌmɒlɪfɪ'keɪʃn/ *noun*
1 نــەرم‌کــردن، دامرکانــدن، ئــارام‌کردنــەوە، هێورکردنــەوە، نیــشاندنەوە، هێــدی‌کردنــەوە، داکاســاندن 2 نــەرم‌کردنــەوە ۞ 1 فرونــشانی 2 نرم‌سازی

mollisol /'mɒlɪsɒl/ *noun*
(گڵ‌ناسی) گڵەنەرمە، خاکەنەرمە ۞ خاک نرم

mollusc /'mɒləsk, US 'mɑ:l-/ *noun*, US mollusk
گیانەوەری بێ‌بڕبڕە، لەش‌نەرم، بێ‌بڕبڕەیێکی لقێکــی بــەربــلاو (Mollusca)، snail، slug و mussel ـەکان دەگرێتەوە ۞ جانور نرم‌تن

Mollusca *noun, pl.*
(گیانەوەرناســی) بــێ‌بڕبڕەکان، لــەش‌نــەرمان ۞ نرم‌تنان

molluscan /mə'lʌskən/ *adjective*, US molluskan
بێ‌بڕبڕە، لەش‌نەرم ۞ نرم‌تن

molluscoid *adjective*
بێ‌بڕبڕەئاسا، لەش‌نەرم‌ئاسا ۞ نرم‌تن‌مانند

molluscum contagiosum /məˌlʌskəm kənˌteɪdʒɪ'əʊsəm/ *noun*
کێشە یان نەخۆشی‌یێکی ڤایرۆسی درێژخایەنی پێــست کە لەودا کۆمەڵێ گرێی پەمەیی‌باوی بێ‌ژانی نەرم و ورد دەردەکەوێ ۞ نوعی بیماری

molly *noun*, also mollie
جۆرێ ماسی [توخم *Poecilia*: چەندین جۆرن] ۞ نوعی ماهی

mollycoddle *noun*
پیاو یان کوڕی ژنالیلە ۞ مرد یا پسر نئر

mollymawk = albatross

moloch /'məʊlɒk/ *noun*
جــۆرێ مارمێلکــەی بــێ‌زیــانی مێروولــەخۆری ناوچــە وشــکە دوورەســنوورەکانی ئەوســترالیا [*Moloch horridus*] ۞ نوعی مارمولک

Moloch /'məʊlɒk/ *noun*
مۆلۆک، مولێخ: ناوی خوداینکی سامی Semitic یان کەنعانی Cannanite کە خەڵک منالەکانیان بۆ قوربانی دەکرد ۞ ملوک

Molotov cocktail /ˌmɒlətɒf 'kɒkteɪl, US ˌmɑ:lətɔ:f 'kɑ:k-, ˌmɔ:l-/ *noun*, also petrol bomb
بــۆمبی شووشــەیی یــان بوتــڵی، بۆمبەنــەوت، مۆلۆتــۆف کاکتێــل (شووشــەیێ پــڕ لــە بــێنزین؛ بنــەڕەت: لــە نــاوی Vyacheslav *Molotov* رامیاری رووسی، لە شەڕی جیهانی دووهەمدا) ۞ کوکتل مولوتف

molt = moult

molten /'məʊltən, US 'moʊl-/ *adjective*
1 تواو، تــوواو، شــلەوەبوو، قاڵــەوەبوو، melted: *a stream of molten lava* ◊ *molten lava* 2 (کانزا) داڕێژراو ۞ 1 گداخته، مذاب 2 ریخته‌شده

molto /'mɒltəʊ/ *adverb*
(موسیقا) زیاتر، یەکجار، زۆر، very (لە *multus* لاتین "much") ۞ بسیار

Moluccan /mə'lʌkən/ *noun, adjective*
n خەڵکی دوورگەکانی Molucca لە ئیندۆنیزیا، مۆلۆکــایی *adj* ســەربە دوورگــەکانی مۆلۆکــا، مۆلۆکایی ۞ مولوکایی

moly /'məʊli/ *noun*
1 رووەکێکــی ســەربە پیــواز، بــە گوڵــی زەردی

وردەوە [*Allium moly*] 2 گیایەکی جادوویی ئەفسانەیی بە گوڵی سپی و رەگی رەشەوە ○ مولی

molybdenum /mə'lɪbdənəm/ *noun*
(کیمیا) مولیبدینیم، مۆلیبدۆنیۆم (بە ز.گ. 42، ن. Mo) ○ مولیبدن

mom /mɒm, US mɑːm/ = mum

moment /'məʊmənt, US 'moʊ-/ *noun, conjunction*
n 1 دەم، سات، وەخت، کات، گاف، ماوە، تاو: 2 *Could you wait a moment , please?* دەرفەت، هەل، فرسەند، دەلیقە 3 گرنگایەتی، پێشەمی 4 (فیزیک) تەوژم، نەترە *conj* هەرکە ○ *n* 1 لحظه، آن، زمان، موقع 2 فرصت 3 اهمیت 4 (فیزیک) گشتاور *conj* همین اینکه

momenta = plural form of momentum

momental *adjective*
تەوژمی، سەربە یان پێوەندی بە تەوژمەوە هەیە ○ گشتاوری

momentarily /'məʊməntrəli, US ˌmoʊmən'terəli/ *adverb*
(بۆ) تاوێ، تاوبەتاو، ساتبەسات، هەردەم، هەروەخت، زۆر بە زوویی: *I'll be with you momentarily* ○ یک لحظه، لحظه به لحظه

momentary /'məʊməntri, US 'moʊmənteri/ *adjective*
کورتماوە، سەردەمی، کورت، ماوەکورت، تێژپەڕ، زوورەو، کەمماوە، کەمدەوام، fleeting، transient: *a momentary lapse of concentration* ○ گذرا، موقتی

momently /'məʊməntli, US 'moʊ-/ *adverb*
(بۆ) تاوێ، تاوبەتاو، ساتبەسات، هەردەم، هەروەخت، زۆر بە زوویی، for a moment، at any moment ○ یک لحظه، لحظه به لحظه

moment of truth *noun*
کاتی دیاریکەر، وەختی بڕیاردەر، کاتی یەکلاییکەرەوە: *The moment of truth is when the trainee pilots take over the controls of the plane* ○ لحظەی تعیین‌کننده

momentous /mə'mentəs, US moʊ'm-/ *adjective*
گرنگ، پێشەم، بەرکەفتی، بەرشت، هەستیار، پێویست، پێدڤی، important، consequential: *a momentous decision/event/occasion* ○ مهم، جدی، خطیر، ضروری

momentously /mə'mentəsli, US moʊ'm-/ *adverb*
گرنگانە، بە شێوەیەکی گرنگ ○ به طور مهم

momentousness /mə'mentəsnəs, US moʊ'm-/ *noun*
گرنگیتی، بەرشتی، هەستیاری، پێویستی ○ اهمیت، جدیت

momentum /mə'mentəm, US moʊ'm-/ *noun, pl.* momenta /-tə/
1 برەجوولە (شتێکی جوولاو)، تەکان 2 زەبر، تەوژم، گوڕ، تەکان، هێز، توندی 3 هێزی پەرەسێنەر، هێزی رووڵەپەرە (بنەرەت: لە لاتینی، لە *movimentum* لە *movere* "جوولان") ○ 1 مقدار جنبش 2 قدرت 3 نیروی افزاینده

momma /'mɒmə, US 'mɑːmə/ = mummy

mommy /'mɒmi, US 'mɑːmi/, *pl.* mommies= mummy

Momus *noun*, Latin, from Greek *Mōmos*
مۆمۆس، مۆمێس: خوودای یۆنانی رەخنە و گاڵتە censure ○ مومس

Mon[1] *abbreviation* Monday

Mon[2] /mɔːn/ *noun, pl.* same or Mons
1 ئەندامی گەلێکی دانیشتووی باشووری رۆژهەلاتی بێرمە (میانمار) و رۆژاوای تایلەند 2 زمانی ئەو گەلە، سەربە Khmer ○ مون

mon- = mono-

moanchal = monastic

moanchism = monasticism

monad /'mɒnæd, 'məʊn-, US 'mɑːn-, 'moʊn-/ *noun*
1 یەکە، ژمارەی یەک، گەوهەر یان کرۆکی تاک 2 (زیندەناسی) زیندەوەرێکی یەکخانەیی (بنەرەت: یۆنانی: *monas, monad-* "یەکە"، لە *monos* "تەنیا") ○ 1 واحد، شمارەی یک، جوهر فرد 2 موجود تک‌سلولی

monadelphous /ˌmɒnə'delfəs/ *adjective*
(رووەکناسی، لەبارەی نێرەکەکانەوە stamen) تاکبرایی: بەهۆی لاسکە یان میلە filament کانیانەوە یەک خراون، خاوەنی ریشالە پێکبەندەکان لە لوولەیێکدا کە لە دەورو‌بەری gynoecium دا هەلکەوتوون (بنەرەت: لە یۆنانییەوە: *monos* "تاک" + *adelphos* "برا" + -ous) ○ مونادلفوس

monadic /mə'nædɪk/ *adjective*
یەکەیی، یەکەژی، سەربە یان پێوەندی بە monad ـەوە هەیە ○ ذره‌ای

monadism *noun*
مۆنادیزم، یەکەگەری، یەکینەباوەری ○ مونادیسم

monadnock /mə'nadnɒk/ *noun*
تەپ، چیا یان زنجیرەیێ لەو تاشەبەردە لاتەریکانەی کە خۆڕاگرن لە بەرامبەر داخوران(دا) و لە زوور دەشتێکی بەریندا قوت بوونەتەوە (بنەرەت: لە ناوی کێوی *Monadnock* لە New Hampshire) ○ مونادناک

monamine = monoamine

monadrous *adjective*
یەکمێردە ○ دارای یک شوهر

monadry /mə'nædri/ *noun*
یەک‌مێردی، ژیان لەگەڵ مێردێ ۞ یک‌شوهری

monarch /'mɒnək, US 'mɑ:nərk, -ɑ:rk/ *noun*
1 شا، پادشا، شاریار، شالیار 2 شاژن 3 جۆرێ پەپوولەی زلەی کۆچەری رەش و نارنجی، زۆرتر هی ئەمریکای باکووری، کرمەکانی لەسەر milkweed دەخۆن [*Danaus plexippus*] 4 (هەروەها minarch flycatcher) قولەچەقەی ئەفریکا، ئاسیا و ئەوسترالاسیا Australasia [خێزان Monarchidae: زۆر جۆرن) ۞ 1 سلطان، پادشاه 2 ملکه 3 نوعی پروانه 4 نوعی مگس‌گیر

monarchal *adjective*, also monarchial or monarchic
پادشایی، سەربە شا، شایی، سەربە پاتشا ۞ وابسته به پادشاه

monarch butterfly *noun*
جۆرێ پەپوولەی گەورەی کۆچەری ئەمریکایی، گەراکانی لەسەر milkwort دەخۆن [*Danaus plexippus*] ۞ نوعی پروانه

Monarchian *noun*
لایەن‌گری یەکێ لە دوو کۆمەڵی دژەسیانەباوەڕ anti Trinitarin سەدەکانی دووهەم و سێهەمی پاش زایین، باوەڕیان وایە کە خودا تەنیا کەس و بوونێکە ۞ مونارکین

monarchical /mə'nɑ:kɪkl, US -'nɑ:rk-/ *adjective*
پادشایی، شایانە، شایی (monarchically *adv*) ۞ سلطنتی، ملوکانە، پادشاهی

monarchism /'mɒnəkɪzəm, US 'mɑ:nərk-/ *noun*
پادشایی، پاتشایی، پاتشایی‌خوازی، شاگەری، پادشاباوەڕی، شاپەرستی ۞ سلطنت، سلطنت‌طلبی

monarchist /'mɒnəkɪst, US 'mɑ:nərk-/ *noun, adjective*
n پاتشایی‌خواز، شاگەر، پادشاباوەڕ *adj* پادشاباوەڕانە، پادشایی‌خوازانە ۞ *n* سلطنت‌طلب *adj* سلطنت‌طلبانە

monarchy /'mɒnəki, US 'mɑ:nərki/ *noun, pl.* monarchies
1 پاتشایی، شایەتی، پادشایی: *plans to abolish the -narchy* 2 حکومەت یان وڵاتی پادشایی ۞ 1 سلطنت 2 حکومت یا کشور سلطنتی

monarda *noun, pl.* monrdas
رووەکێکی بۆن‌خۆش و قیت، لە خێزانی mint، رەسەنی ئەمریکای باکووری، horsemint و Oswego tea دەگرێتەوە [تۆخم Monarda] (لە ناوی رووەک‌ناسی سپانیایی *Nicolás Monardes*، مەرگ 1588) ۞ نوعی گیاه

monasterial *adjective*
دەیری، رەبەنگەیی ۞ وابسته به صومعه

monastery /'mɒnəstri, US 'mɑ:nəsteri/ *noun, pl.* monasteries
دەیر، رەبەنگە، خانەقای رەبەنان ۞ صومعه

monastic /mə'næstɪk/ *adjective*
1 سەربە رەبەن یان رەبەنەکان: *a monastic lands ◊ community* 2 سەربە دەیر، رەبەنگەیی 3 سادە و ساکار، ساف و سادە، دەروێشی، رەبەنانە: *He leads a monastic life with very little contact with other people* ۞ 1 وابسته به راهب یا راهبان 2 وابسته به صومعه 3 موناستیک، بی‌پیرایه

monastically /mə'næstɪkli/ *adverb*
رەبەنانە ۞ راهبانه

monasticism /mə'næstɪsɪzəm/ *noun*
رەبەنێتی، دەیرنشینی، شێوازی ژیانی رەبەنەکان لە دەیردا ۞ رهبانیت

monatomic /ˌmɒnə'tɒmɪk/ *adjective*
(کیمیا) یەک‌گەردیلەیی، تاک‌گەردیلەیی، پێکهاتوو لە تاکە گەردیلەیێ، ب.ت. خاوەنی تەنیا یەگ گەردیلە لە گەردیک‌دا ۞ تک‌اتمی

monaural /mɒn'ɔ:r(ə)l/ *adjective*
1 (سیستمی دەنگی) مۆنۆ، ناستریۆ 2 یەک‌گوێیی، لە گوێێکەوە، تاک‌گوێیی (monaurally *adv*) ۞ 1 مونو 2 دارای یک گوش

monaxial /mɒn'æksɪəl/ *adjective*
تاک‌تەوەری، یەک‌تەوەری ۞ یک‌محوری

monazite /'mɒnəzʌɪt/ *noun*
تاکانەزی، مۆنازایت، مۆنازیت: کانێ قاوەیی سووباو کە لە فۆسفاتی سێریۆم cerium، لانتانۆم lanthanum و تۆریۆم thorium پێکهاتووە PO_4 (Ce,La, Md, Pr, Th)، لە نیشتەی لم و زیخ‌دا هەیە (بنەڕەت: لە *Monazit* ئەڵمانی، لە *monazein* یۆنانی "live alone") ۞ مونازیت

Monday /'mʌndeɪ, US -di/ *noun, adverb*
n دوشەممە *adv* دوشەممان، هەر دووشەممە جارێ: *Mondays we wash* (بنەڕەت: *Mōnandæg* ئینگلیسی کۆن "رۆژی مانگ"، وەرگێڕاوی *lunae dies* لاتین "رۆژی مانگ") ۞ *n* دوشنبه *adv* هر دوشنبه یک‌بار

mondial /'mɒndɪəl/ *adjective*
(فەرەنسی) جیهانی، مۆندیال، دنیاگیر، گشت جیهان دادەگرێ ۞ جهانی

monecious = monoecious

Monégasque /ˌmɒneɪ'gask, French mɔnegask/ *noun, adjective*
n خەڵکی مۆناکۆ Monaco، مۆناکۆیی *adj* سەربە مۆناکۆ یان دانیشتووانی، سەربە مۆناکۆیی(یەکان) ۞ موناکویی

Monel /'məʊn(ə)l/ *noun*

دارشتەی نیکل و مس (زۆر بەرگەگرە؛ بنەڕەت: لە ناوی بازرگانی ئەمریکایی Ambrose Monell) ◌ آلیاژ نیکل و مس

Monera *noun, pl.*
پێش‌ناوکە(یی)یەکان، تاک‌ژی‌یان: شانەتی پۆلی یان پۆلێنەرانەی taxonomic kingdom زیندەوەرانی پێش‌ناوکە(یی) وەک بەکتریاکان، قەوزە شین‌ـەوزەکان blue-green algae و primitive pathogens پاتۆژێنە سەرەتاییە جۆراوجۆرەکان دەگرێتەوە ◌ تک‌زیان، مونرا

moneran = prokaryote

monetarism /'mʌnɪtərɪzəm/ *noun*
پارەتەوەری (- سیاسەتی کۆنترۆڵ کردنی بڕی پارەی لەبەردەست وەکوو شێواز و مێتۆدی سەرەکی سەقام‌گیرکردنی stabilizing ئابووری وڵات) ◌ پول‌محوری

monetarist /'mʌnɪtərɪst/ *noun, adjective*
n پارەتەوەر، دراوتەوەر *adj* سەربە پارەتەوەری، پارەتەوەرانە: *a -tarist economic policy* ◌ *n* پول‌محور *adj* وابسته به پول‌محوری

monetary /'mʌnɪtri, US -teri/ *adjective*
دراوی، پارەیی، پێوەندی بە پارەوە هەیە: *an item of ◊ monetary policy/growth* (monetarily *adv*) *little monetary value* ◌ پولی

monetary unit *noun*
یەکەی پارە ◌ واحد پولی

monetization /ˌmɒːnɪtaɪ'zeɪʃn/ *noun*
برەوپێدانی قانوونی، گۆڕین بۆ شێوەی پارەیی، رەواندن یان چوواندنی قانوونی ◌ ترویج قانونی

money /'mʌni/ *noun, pl.* moneys or monies
1 پارە، پوول، دراو: *to save/spend/earn money* ◊ *to borrow money* 2 کۆین، سکە 3 ئاملە، ماڵ، هەیەونییە، سامان، دارایی: *He lost all his money* ◊ *The family made their money in the 18th century* دەسمز، کرێ، حەق، مز، حەقدەس، پارە 4 (moneys or monies) سەرجەم پوول و پارە، پارە ◌ 1 پول 2 سکه 3 ثروت، دستمزد، مزد 4 (در جمع) وجوه

moneybags /'mʌnibægz/ *noun, pl.*
مرۆی زۆر دەوڵەمەند، پووڵزۆر ◌ آدم خرپول

money belt *noun*
پشتێنەی پارە (لە کاتی ڕێبواری‌دا) ◌ کمربند پول

money-box /'mʌni bɒks/ *noun*
(ب.ت. لە بریتانیا) داخڵە ◌ قلک

moneychanger /'mʌni ˌtʃeɪndʒə(r)/ *noun*
پارەگۆڕ، سەڕاف ◌ صراف

moneyed /'mʌnid/ *adjective*
دەوڵەمەند، ساماندار، پارەدار: *the moneyed classes* ◌ ثروتمند

money-grubber /'mʌni ˌgrʌbə(r)/ *noun,* also money-grabber
ماڵپەرست، پارەپەرست، پوولەکی، ماڵسەریەکخەر (ب.ت. بە ڕێگایەکی نادروستەوە) ◌ مال‌اندوز

money-grubbing /'mʌni ˌgrʌbɪŋ/ *noun,* also money-grabbing
ماڵپەرستی، پارەپەرستی، ماڵسەریەکخستن ◌ مال‌اندوزی

moneylender /'mʌnilendə(r)/ *noun*
سوودخۆر، سووتخۆر ◌ رباخوار

moneylending *noun*
سوودخۆری، سووتخۆری ◌ رباخواری

money-maker /'mʌnimeɪkə(r)/ *noun*
بەقازانج، خێردەرەوە، بەخێر، پڕخێر، پڕداهات، بەداهات، پارەدەرهێن ◌ پول‌ساز، پرمنفعت

money-making /'mʌnimeɪkɪŋ/ *adjective, noun*
adj بەقازانج، خێردەرەوە، بەخێر، پڕداهات: *a - movie* ◌ *n g* ماڵپەرستی، پارەپەرستی، ماڵسەریەکخستن ◌ *adj* پول‌ساز *n* مال‌اندوزی

money market *noun*
بازاڕی پارە ◌ بازار پول

money order *noun*
حەواڵە ◌ حواله

money spider *noun*
جاڵجاڵووکەی پارە: جۆرێ جاڵجاڵووکەی ڕەشی ورشنی زۆر گەورە [خێزان Linyphiidae] ◌ نوعی عنکبوت

money-spinner *noun*
(نافەرمی و لە بریتانیا) بەقازانج، خێردەرەوە، بەخێر، پڕخێر، پڕداهات ◌ پول‌ساز

money supply *noun*
نەغدینە (= سەرجەم ئەو پارەی کەوا لە سیستمی ئابووری وڵاتێک‌دا هەیە): *to control/increase/reduce the money supply* ◌ نقدینگی

moneywort = creeping Jenny

-monger
(لە لێکدانا) ـفرۆش ◌ ـفروش

mongo /'mɒŋgəʊ/ *noun, pl.* same or mongos
مۆنگۆ: یەکەی پارەی مۆنگۆلیا، بەرامبەر بە سەدیەکی tugrik ◌ مونگو

Mongol /'mɒŋg(ə)l/ *noun, adjective*
n 1 مانگۆلی، خەڵکی مەغولستان، مۆغووڵی 2 زمانی ئالتایی ئەو گەلە 3 (mongol) مانگێل، مۆنگۆل (- کەسێکی ساردوسووکە بۆ کەسێ کە کۆنیشانەی داونی Down's syndrome هەیە) *adj* سەربە گەلی مانگۆلی یان زمانەکەیان ◌ *n* 1 اهل مغولستان، مغولی 2 زبان مغولی 3 (mongol) مونگول *adj* وابسته به مغول‌ها یا

زبانشان

Mongolian /mɒŋ'gəʊlɪən, US 'mɑːŋ-/ *adjective, noun*
adj مانگولی، سەربە مەغولستان، مەغوولی، مۆغوولی *n* 1 خەڵکی مانگولیا، مانگولیایی، مانگولیایی 2 زمانی مانگولیایی یان مۆغوولی ◌ *adj* مغولی، وابسته به مغولستان *n* 1 اهل مغولستان 2 زبان مغولی

Mongolian gerbil *noun*
مشکی دەشتی یان جێبریلی مانگولی، جێبریلی مەغوولستانی، هی مەغوولستان و باکووری چین، توانایییێکی باڵای سەبارەت بە ڕێکخستنی تێمپراچێر هەیە [*Meriones unguiculatus*] ◌ نوعی جبریل

mongolism *noun*
(سووکانە) مونگولی، هەروەها Down's syndrome ◌ مونگولی

Mongoloid /'mɒŋgəlɔɪd, US 'mɑːŋ-/ *noun, adjective*
1 سەربە دابەشاندێکی بەربڵاوی مرۆڤایەتی کە خەڵکانی ڕەسەنی ڕۆژهەڵاتی ئاسیا، باشووری ڕۆژهەڵاتی ئاسیا و ناوچەی باکوورانی ئەمریکای باکووری دەگرێتەوە 2 (مرۆڤناسی) شێوەمانگۆل، شێوەمەغوول ◌ مغولریخت

mongoose /'mɒŋguːs, US 'mɑːŋ-/ *noun, pl.* mongooses or mongeese
مارگرە، مارخۆرە، ڕەسەنی ئەفریکا و ئاسیا [خێزانی Herpestidae: زۆر جۆرن] (بنەڕەت: لە *mangūs* ماراتی Marathi) ◌ نمس

mongrel /'mʌŋgrəl/ *noun, adjective*
n 1 سەگی ناڕەسەن، مۆل، سەگی تێکەڵ، سەگی دورە، سەگی چەندرەگە 2 گیانەوەری دوورەگە یان دوورڕە 3 ڕووەک یان گیای متوربەکراو *adj* شتی هەمەڕەنگ، دوورەگە، دوورڕە، دووتوخمە ◌ مانگرل

monial /'məʊnɪəl/ = mullion

monied = moneyed

monies = moneys

moniker /'mɒnɪkə/ *noun*, also monicker
(ئافەرمی) ناو، نێو، ناڤ ◌ (عامیانه) نام

moniliform /mə'nɪlɪfɔːm/ *adjective*
(گیانەوەرناسی، ڕووەکناسی) تەزبیحئاسا، تەزبیحی، دەنکەدەنکە، وەکوو دەنکە تەزبیح (بنەڕەت: لە *moniliforme* فەرەنسی یان *moniliformis* لاتینی نوێ، لە *monile* لاتین (-iform + "necklace" ◌ تسبیحمانند

monism /'mɒnɪzəm, 'məʊn-, US 'mɑːn-, 'moʊn-/ *noun*
یەکەباوەری، یەکەگەری، تاکپەرستی (monist /'mɒnɪst, 'məʊn-, US 'mɑːn-, 'moʊn-/ *n*: یەکەباوەڕ، یەکەگەر، تاکپەرست؛ monistic *adj*: سەربە یەکەباوەری) ◌ مونیسم، یگانەگرا

monition /mə'nɪʃ(ə)n/ *noun*
1 ئاگادارکردنەوە، هەڕەشە، هۆشیارکردنەوە، هۆشداری warning، caution، تێگەیاندنی لەمەڕ مەترسییەوە 2 نەسیحەت، ئامۆژگاری، پەند، شیرەت (monitive /'məʊnɪtɪv/ *adj*: ئاگادارکردنەوەیی، هۆشیارکەرەوانە، وریاییدەرانە؛ بنەڕەت: لە *monitio(n-)* لاتین، لە *monere* "ئاگادارکردنەوە وریاکردنەوە") ◌ 1 اخطار، تحذیر 2 اندرز

monitor /'mɒnɪtə(r), US 'mɑːn-/ *noun*
1 دەزگای کۆنترۆڵ یان چاودێر: *a heart monitor* 2 (کامپیوتێر) پیشاندەر، مۆنیتۆر، (تەلەفزیۆن) شووشە، شاشە، مۆنیتۆر: *a PC with a 17-inch colour monitor* 3 دوامامۆستا، چاودێر (پۆل) 4 ئاگادارکەرەوە 5 (هەروەها monitor lizard) جۆری مارمێلکەی گەورەی گەرمێنانی جیهانی کۆن (ی ملدرێژ و لەشکورت) کە باوەڕ وایە هاتنی سووسمار یان نەهەنگ ئاگادار دەکاتەوە [توخم *Varanus*: زۆر جۆرن، خێزانی Varanidae] 6 (مێژوویی) جۆری زرێپۆشی کەناری؛ (*Monitor*) یەکەمین زرێپۆش یا کەشتییێکی شەرکەری وا کە لە لایەن هێزەکانی ئەمریکا لە شەڕی نێوخۆییدا بە دژی *Merrimack* لە ساڵی 1862دا بەکاردەهێنرا 7 (بیناسازی) ڕۆشنایی‌گیر (بانی ڕۆشنایی‌گیر monitor roof): بانێکی گومەزی بە ڕیزە پەنجێرەیێکی کورتەوە بۆ تێکەوتنی ڕۆشنایی یان هەوا (monitorship *n*؛ monitorial /mɒnɪ'tɔːrɪəl/ *adj*: ئاگادارکردنەوەیی، هۆشیارکەرەوانە، وریاییدەرانە، هۆشداریانە؛ لە لاتینەوە، لە *monit-*، *monere* "ئاگادارکردنەوە") ◌ 1 دستگاه کنترل 2 نمایشگر 3 مبصر 4 اخطاردهنده 5 مونیتور 6 نوعی زره‌پوش ساحلی 7 مونیتور

monitory /'mɒnɪtəʊrɪ/ *adjective, noun* (*pl.* monitories)
adj وریاکردنەوەیی، بەئاگاهێنانەوەیی *n* نامەی ئاگادارکردنەوە یان ئامۆژگاری پاپ یان سەرقەشە ◌ *adj* اخطاری *n* مانیتوری

monitress /'mɒnɪtrɪs/ *noun, fem.* monitor
دوامامۆستا، چاودێر (پۆل: ژن) ◌ مبصر

monk /mʌŋk/ *noun*
ڕەبەن، دەیرنشین، ئەشکەوتنشین (monkish /'mʌŋkɪʃ/ *adj*: ڕەبەنی، سەربە ڕەبەن، ڕەبەنانە، ڕەبەنئاسا؛ monkishly *adv*؛ monkishness *n*؛ بنەڕەت: لەسەر بنچینەی *monakhos* یۆنانی "solitary"، لە *monos* ("alone") ◌ راهب

monkery *noun, pl.* monkeries
1 ڕەبەنیتی، monasticism، ڕەبەنبازاری، دەیر،

رەبەنگە، 2 monastery دەستەی رەبەنان ۞ 1 رهبانیت، صومعه 2 گروه راهبان

monkey /'mʌŋki/ *noun, pl.* monkeys
1 مەیموون [خێزانەکانی Cebidae و Callitrichidae (جیهانی نوێ) و Cercopithecidae (جیهانی کۆن)] 2 منالی هاروهاج، ودوده، منالی دانەکەوتوو و شەیتان: 3 *Come here, you cheeky little monkey!* (نافەرمی، بریتانیا) پێنسەدی (چ دۆلار، چ پەوند) 4 (هەروەها monkey engine) دەزگای کۆلەکەچەقێن، ستووندا کوت (monkeyish *adj*: مەیمووونخوو، مەیموونڕەوشت؛ monkeyishness *n*: مەیموونخوویی، مەیموونڕەوشتی) ۞ 1 میمون 2 بچەی تخس 3 پانصدی 4 تیرکوب

monkey bars *noun*
چوارچێوەی مەیموونی: چوارچێوەیێکی سێلایی میلە پۆیی و تانی، منالان دەتوانن پیا شۆڕبنەوە ۞ مونکی بارس

monkey business *noun*
(نافەرمی) فڕوفێل، قەلەودەلە، شتی لەبن‌سەرابوون، تەلەکەبازی، هەلس‌وکەوت یان رەفتاری ناپاکانە: *There's been some -nkey business going on here* ۞ دوز و کلک

monkey flower *noun*
گیامەیموونە؟، بە گولی زەرد و سوور و شێوە *Mimulus guttatus*] snapdragon و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] ۞ نوعی گیاه

monkey jacket *noun*
جۆرێ کەوا یان چاکەتی تەنگ (و کورتی)ی مەلەوانان یا ئەفسەرانی لە mess ۞ نوعی ژاکت

monkey nut *noun*
(بریتانیا) بادەم زەمینی، peanut ۞ بادام زمینی

monkey puzzle *noun*
کاژی شیلی، دارێکی سنەوبەری هەمیشەسەوز coniferous evergreen، رەسەنی شیلی [*Araucaria araucana*] ۞ نوعی درخت

monkeyshines = monkey tricks

monkey suit *noun*
(نافەرمی) بەرگی ئێوان یان فەرمی پیاوان ۞ لباس رسمی مردان

monkey tricks *noun, pl.*
(نافەرمی، بریتانیا) شەیتانی، هاروهاجی، شلوقی ۞ شیطنت

monkey wrench = adjustable spanner
لوولەگیر، هاچەر فەرەنسە (monkey-wrencher *n*) ۞ آچار فرانسه

monkfish, *pl.* same or monkfishes = anglerfish

monkhood /'mʌŋkhʊd/ *noun*
رەبەنیتی، ئەرکی رەبەنی، چینی رەبەنەکان ۞ رهبانیت، طبقەی راهبان

Mon-Khmer /'mɔːnˌkmɛː/ *noun*
مۆن-کمێر: خێزان یان کۆمەلی زمانە Austro-Asiaticی باشووری رۆژهەلاتی ئاسیا، گرنگ‌ترینیان Mon و Khmer ۞ مون-خمر

monk seal *noun*
جۆرێ بەرازی ئاوی پشت‌رەش و ژێرپەمەیی، هی ئاوە گەرمەکانی نیوەگۆی باکووری [تۆخم *Monachus*] ۞ نوعی فک

monkshood /'mʌŋkshʊd/ *noun*
جۆرێ aconiteی گولئەرخەوانی و شین *A. napellus*] (ئەورووپا)، *Aconitum uncinatum* (ئەمریکای باکووری) و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] ۞ نوعی تاج‌الملوک

mono /'mɒnəʊ, US 'mɑːnoʊ/ *noun, adjective*
1 مۆنۆ (بەرامبەر ستریۆ) 2 = monophonic 3 monochrome ۞ مونو

mon(o)- /'mɒnəʊ, US 'mɑːnoʊ/ *prefix*
پێشگر: 1 تاک، یەک، تاق، یەکە، تەنیا: 2 (کیمیا)، لە *monocoque monoplane* پێکهێنانی ناوی ئاوێتەکاندا) گەردیلەیێ لە کۆمەلێ لە جۆرێکی تایبەتی تیایە (بنەڕەت: لە *monos* یونانی‌یەوە "تەنیا، تاک ("alone) ۞ پیشوند: 1 یک، تک، مجرد 2 دارای یک اتم یا گروهی از نوع خاص

monoacid *noun*
تاک‌ترشەلۆکی، یەک‌ترشیی، یەک‌ئەسیدی ۞ تک‌اسیدی

monoamine /ˌmɒnəʊ'emiːn/ *noun*, also monamine
(کیمیا) تاکامین، مۆنۆئامین: ئاوێتەیێ کە یەک کۆمەلی ئەمینۆی لە گەردەکەیدا هەیە، ب.ت. دەنکێ کە neurotransmitter ـە (ب.ت. serotonin، noradrenaline)، ئەمینۆیێ کە کۆمەلێکی ئەمینۆی تاکی هەیە، وەک دۆپامینە neurotransmitters راگوێزەرە دەمارییەکان dopamine، ئێپینێفرین و نۆرۆنێفرین norepinephrine ۞ مونوآمین

monoamine oxidase *noun, abbreviation* MAO
ئۆکسیدازی تاکامین: هەوێنەیێکی مساوی یان مسدار کە شیبوونەوەی breakdown مۆنۆئامینەکان ناو دەدا ۞ اکسیداز مونوآمین

monoamine oxidase inhibitor *noun, abbreviation* MAOI
بەربەستی ئۆکسیدازی تاکامین: هەریەک لە ماکە جۆراوجۆرەکان کە بەری شیبوونەوەی هەوێنەیی هێندێ راگوێزەری دەماری مۆنۆئامین دەگرن و بۆ چارەسەری دلتەنگی سەخت بەکاردێنرێن ۞ امای‌اوآی

monoaminergic *adjective*
تاکامینەکان لە خۆدەگری (وەک سیرۆتۆنین norepinephrine و serotonin) لە راگوێستنی دەزگای دەماریدا: *monoaminergic neurons* ◊ *-aminergic mechanisms* ۞ مونوآمینرژیک

monobasic *adjective*
(لەمەڕ ترشەلۆکێ) خاوەنی (تەنیا) گەردیلەیێکی هایدرۆژێنی لەگۆڕینهاتوو replaceable ۞ مونوباسیک

monobasicity *noun*
مۆنۆباسیسیتی ۞ مونوباسیتی

monocarboxylic *adjective*
خاوەنی یان یەک کۆمەڵی کاربۆکسیلی تایە monocarboxylic ترشەلۆکێکی acetic acid) ـە) ۞ دارای یک گروه کاربوکسیل

monocarpellary *adjective*
(رووەکناسی) یەکنێرک، تاکنێرک، یەکنێرکە، پێکهاتوو لە نێرکێکی تاک ۞ تکبرچەی

monocarpic /ˌmɒnə(ʊ)ˈkɑːpɪk/ *adjective*, also **monocarpous**
(رووەکناسی) جارێ بەرهێنەر، تاقبەر، جارێ بەردێنی یان گوڵ دەکا (پاشان دەمرێ) ۞ یکبار میوەدهندە

monocausal *adjective*, also mono-causal
تاکهۆیی، یەکهۆ(یی) ۞ تکعلتی

monocellular *adjective*, also unicellular
تاکخانەیی، یەکخانەیی، یەکزوورەیی ۞ تکسلولی

monocentric *adjective*
تاکناوەندی، یەکناوەندی، تاکنێوەندی ۞ تکمرکزی

monochasial *adjective*
سەربە تاکلایی، یەکلایەنەیی ۞ وابستە بە مونوکیزم

monochasium /ˌmɒnə(ʊ)ˈkeɪzɪəm/ *noun*, *pl.* monochasia
تاکلایە، یەکلایەنە، یەکلایی، سایمی یەکلایی: پشکوتنی cymose کە تاکە لاسک یان قەدێکی سەرەکی هەیە، پشکوتنی سیمۆسی کە تەنیا تەوەرێکی سەرەکی بەرهەم دێنێ ۞ مونوکیزە

monocphalous *adjective*
تاکسەر، یەکسەر، تاقسەر ۞ تکسر

monochord /ˌmɒnəkɔːd/ *noun*
(موسیقا) تاکژێ، یەکتار، یەکژێ ۞ یکتار

monochromatic /ˌmɒnəkrəˈmætɪk, US ˌmɑːnəkroʊˈm-/ *adjective*
یەکڕەنگ، تاکڕەنگ، یەکڕەنگ، مۆنۆکرۆماتیک ۞ تکفام

monochromatically *adverb*
یەکڕەنگانە، تاکڕەنگانە، یەکڕەنگانە ۞ بە طور تکفام

monochromatism *noun*
تاکڕەنگبینی، یەکڕەنگبینی: ڕەنگکوێرییێکی تەواو کە لەودا هەموو ڕەنگەکان بۆر دەنوێنن ۞ مونوکروماتیسم

monochrome /ˈmɒnəkrəʊm, US ˈmɑːnəkroʊm/ *adjective, noun*
adj یەکڕەنگ، تاکڕەنگ، ڕەشوسپی: *monochrome illustrations/images* وێنە *n* یان وێنەکێشی یەکڕەنگ: *an artist who works in monochrome* ◊ *a* (*figurative*) *dull monochrome life* (*monochromic adj*): سەربە یان پێوەندی بە مۆنۆکرۆمەوە هەیە ۞ *adj* تکرنگ، سیاەوسفید *n* تصویر تکرنگ

monocle /ˈmɒnəkl, US ˈmɑːn-/ *noun*
چاویلکەی یەکشووشە یان تاکهاوێنە، یەکچاوە (بنەڕەت: لە late Latin *monoculus* "یەکچاو "one-eyed) ۞ عینک تکعدسی

monocline /ˈmɒnə(ʊ)klʌɪn/ *noun*
(زەویناسی) یەکلێژی، تاکلێژی، تاکلاری، یەکلاری (*monoclinal adj*): یەکلێژ، تاکلێژ، تاکلار، یەکلار) ۞ تکشیب بودن

monoclinic *adjective*
ئاماژە بە ڕێکخستەیێکی بلووری بە سێ تەوەری نابەرامبەر کە هاوبڕی یان یەکتربڕێنێکی لار(ەولار)ی بێ ۞ مونوکلینیک

monoclinic system *noun*
ڕێکخستە یان سیستمی بلووری بە سێ تەوەری نابەرامبەر کە هاوبڕی یان یەکتربڕێنێکی لار(ەولار)ی بێ ۞ سیستم مونوکلینیک

monoclinous /ˌmɒnəˈklaɪnəs/ *adjective*
نێرومێ، نێرەمووک، نێرکونێرەک، خاوەنی هەردوو نێرەک و نێرک لە یەک گوڵدا ۞ دوجنسە

monoclinism *noun*
نێرومێیێتی، نێرەمووکی، نێرکونێرەکێتی، بوونی هەردوو نێرەک و نێرک لە یەک گوڵدا ۞ دوجنسگی

monoclonal /ˌmɒnə(ʊ)ˈkləʊn(ə)l/ *adjective, noun*
adj تاککلۆنی، یەککلۆنی *n* دژەتەن یان ئانتیبادی یان بەرهەمێکی تری تاککلۆنی یان مۆنۆکلۆنال ۞ مونوکلونال

monoclonal antibody *noun*
دژەتەن یان ئانتیبادی تاککلۆنی یان مۆنۆکلۆنال ۞ پادتن مونوکلونال

monoclonality *noun*
یەککلۆنێتی، تاککلۆنێتی، مۆنۆکلۆنالیتی ۞ مونوکلونالیتی

monocoque /ˈmɒnə(ʊ)kɒk/ *noun*
تاکلاشە، یەکقاوخە، یەکلەیەکە، پێکهاتەیێکی فڕۆکە یان ماشێنێ کە زۆربەی قورسایی یەکەی

دەکەوێتە سەر لاشە یان تونی دەرەوە یان بە واتایێکی تر شاسی و لاشەکەی یەک‌پارچەن (بنەڕەت: لە فەرەنسییەوە *mono-* "تاک" "single" + *coque* "قاوخ" "shell") ۞ مونوکوک

monocot, also monocotyl = monocotyledon

monocotyledon /ˌmɒnəʊˌkɒtɪ'li:dn, US ˌmɑ:noʊˌkɑ:t-/ *noun*, also monocot

(ڕووەک‌ناسی) ڕووەکی یەک‌پەل، گیای یەک‌پەل [ژێرپۆل Liliopsida یان Monocotyledoneae] (بڕوانە dicotyledon) ۞ گیاه تک‌لپە

monocotyledonous
/ˌmɒnəʊkɒtɪ'li:dənəs, US ˌmɑ:noʊˌkɑ:t-/ *adjective*

یەک‌پەل، تاک‌پەلە، مانۆکاتیلیدێنۆس ۞ تک‌لپە

monocracy /mə'nɒkrəsi/ *noun, pl.* monocracies

تاک‌دەسەڵاتی، تاک‌فەرمانداری، تاک‌میری، دەوڵەتی سەربەخۆ، حکومەتی تاکەکەسی ۞ حکومت انفرادی

monocrat *noun*

زۆردار، تاک‌دەسەڵات، تاک‌فەرماندار ۞ مستبد، خودکامە

monocratic *adjective*

سەربە تاک‌دەسەڵاتی یان تاک‌میری، سەربە تاک‌فەرمانداری، سەربە حکومەتی تاکەکەسی ۞ وابستە بە حکومت انفرادی

monocrystalline *adjective*

تاک‌کریستالی، یەک‌بلووری ۞ تک‌بلوری

monocular /mə'nɒkjələ(r)/ *adjective, noun*

adj یەک‌چاو، تاک‌چاوە، یەک‌چاوە *n* دەزگا یان ئامێری یەک‌چاوە (monocularly *adv*) ۞ *adj* یک‌چشمی *n* ابزار یک‌چشمی

monocultural *adjective*

سەربە یەک‌بەرهەمی یان تاک‌بەرهەمی، پێوەندی بە یەک‌بەرهەمە یان یەکەکێڵەوە هەیە ۞ وابستە بە تک‌کشتی

monoculture /'mɒnəkʌltʃə(r), US 'mɑ:n-/ *noun*

1 یەک‌بەرهەمی، تاک‌بەرهەمی، یەک‌بەرهەمە، یەکەکێڵ 2 (کۆمەڵ) تاک‌فەرهەنگ، تاکەچاند (لە ڕەگەزێ پێکهاتووە و هاوبیروباوەڕن): *a global economic monoculture* ۞ 1 تک‌کشتی 2 دارای یک فرهنگ

monocycle /'mɒnəsaɪkl, US 'mɑ:n-/ *noun*

یەک‌پێچکە، یەک‌چەرخ(ـە)، تاک‌ڕەوڕەوە ۞ یک‌چرخ

monocyclic /ˌmɒnə(ʊ)'sʌɪklɪk, US -'sɪk-/ *adjective*

1 یەک‌ئاڵقەیی، یەک‌سووڕی، تاک‌بازنەیی، یەک‌خولی، باسی یەک بازنە یان ئاڵقەی گەردیلەکان لە گەردیکدا دەکا 2 خاوەنی یەک‌چەرخ، یەک‌پێچکەیی ۞ 1 تک‌حلقەای، یک‌دورەای 2 دارای یک‌چرخ

monocyte /'mɒnə(ʊ)sʌɪt/ *noun*

(کارئەندام‌ناسی) تاک‌ناوک: جۆرێ خڕۆکەی سپی گەورەی بێگانەخۆر phagocytic کە ناوکێکی هێلکەیی سادەی هەیە و سایتۆپلازمەکەشی مەیلەوبۆر یا ڕوونە یان جۆرێ خڕۆکەی سپی گەورە کە لە نێو مۆخی ئێسک و سپڵدا پێکدێ و بە نێو خوێندا دەسووڕێتەوە و ڕەنگە بچێتە نێو شانەوە تا ببێتە ماکرۆفاژێ macrophage (monocytic *adj*: سەربە تاک‌ناوک یان مۆنۆسایت) ۞ مونوسیت

monodactyl /ˌmɒnə(ʊ)'daktɪl/ *adjective*, also monodactylous /ˌmɒnə'dakətləs/

(گیانەوەرناسی) (تاک یا)یەک‌پەنجەیی، تاک‌قامکی ۞ تک‌انگشت

monodactyly *noun*

یەک‌پەنجەیتی، تاک‌قامکێتی یان پەنجەیێتی ۞ تک‌انگشتی

monodic *adjective*

1 یەک‌دەنگ، یەک‌سەدا 2 سەردولکەیی، چەمەری‌یانە، پێوەندی بە سەردولکەوە هەیە ۞ 1 هم‌نوا 2 مرثیەای

monodist *noun*

سەرودلکەبێژ، چەمەری‌نووس ۞ مرثیەسرا

monodrama /'mɒnədrɑ:mə, US 'mɑ:n-/ *noun, pl.* monodramas

مۆنۆدراما، تاک‌دراما ۞ مونودراما

monodic *adjective*, also monodical

سەربە مۆنۆدی ۞ وابستە بە مونودی

monody /'mɒnədi/ *noun, pl.* monodies

1 سەردولکە، شیوەن، شەپۆڕ، شین، چەمەری 2 odeیێ کە لە لایەن دەنگێکەوە دەوترێ (وەک لە تراژیدی یۆنانێدا) 3 شێوازی مۆنۆفۆنیکی نۆیێرای سەدەی 17 4 = monophony ۞ 1 مرثیە، نوحە 2 و 3 مونودی

monoecious /mə'ni:ʃəs/ *adjective*

(زیندەناسی) نێرەمووک، نێرما(یی)، دووڕەگەزە ۞ نرمادە

monoecism *noun*

نێرەمووکی، نێرمایێتی، دووڕەگەزێتی ۞ نرمادگی

monoecy *noun*

نێرەمووکی، نێرمایێتی، دووڕەگەزێتی ۞ نرمادگی

monofilament *noun*, also monofil

یەک تاڵی ڕیشاڵی دەسکرد ۞ رشتەی واحد مصنوعی

monofuel = monopropellant

monogamist /mə'nɒgəmɪst, US mə'nɑ:g-/ *noun*

یەکهاوسەر، تاکهاوسەر ⬡ تک‌همسر

monogamous /mə'nɒgəməs, US mə'nɑ:g-/ *adjective*, also -ogamic

1 یەکهاوسەر، خاوەنی یەکژن یان مێردێ، تاکهاوسەر 2 (گیانەوەران) یەکجووت، تاکجووت ⬡ 1 تک‌همسر 2 تک‌جفت

monogamously /mə'nɒgəməsli, US mə'nɑ:g-/ *adverb*

تاکهاوسەرانە ⬡ بە طور تک‌همسر

monogamy /mə'nɒgəmi, US mə'nɑ:g-/ *noun*

1 یەکهاوسەری، یەکژنی، یەکمێردی. تاک هاوسەری (بڕوانە digamy) 2 (گیانەوەران) یەکجووتی، تاکجووتی ⬡ 1 تک‌همسری 2 تک‌جفتی

monogenean /ˌmɒnə(ʊ)dʒɪ'ni:ən, US mɒnə(ʊ)'dʒɛnɪən/ *adjective*

(گیانەوەرناسی) یەکبەرە، یەکوەچە. تاکهاوخوان، یەکهاوخوان: سەربە یان ئاماژە بە کۆمەڵێ لە کرمە بەپوولە **fluke** مشەخۆرەکان کە تەنیا پێویستیان بە هاوخوانێ **host** هەیە بۆ تەواوکردنی سووڕی ژیانیان (بڕوانە **digenean** لە ***Monogenea*** لاتینی نوێ (بنەڕەت: لە ***monos*** یۆنانی **'single'** + ***genea*** **'race, generation'** + -an) ⬡ مونوژنی

monogenesis /ˌmɒnə(ʊ)'dʒɛnɪsɪs/ *noun*, also -ogeny /mə'nɒdʒəni/

یەکبنەڕەتی، تاکبنەمایی، یەکەماکەیی ⬡ مونوجنیس

monogenetic *adjective*

تاکبنەما، یەکبنەڕەت، یەکەماکە، هاوبنەما ⬡ مونوجنتیک

monogenic /ˌmɒnə(ʊ)'dʒɛnɪk/ *adjective*

تاکژین، یەکژین، هاوژین، سەربە یان مەهارکراو لە لایەن تاکە ژێنێکەوە، تاکەژێنی لەخۆ دەگرێ (*adv* monogenically: تاکژینانە، یەکژینانە، بە شێوەیێکی تاکژین) ⬡ مونوژنیک

monogenism *noun*

یەکبنەڕەتباوەری (باوەڕ بە کەوتنەوەی مرۆڤ لە بنەڕەتێکەوە؛ *n* monogenist: یەکبنەڕەتباوەڕ) ⬡ مونوجنیسم

monogerm *noun*

تاکەچەکەرە، یەکچەقەرە، تاکتوو، یەکتۆخم ⬡ تک‌جوانە

monoglot /'mɒnə(ʊ)glɒt/ *adjective, noun*

adj 1 یەکزمانە، تەنیا زمانێ دەزانێ 2 پێکهاتوو تەنیا لە زمانێکەوە *n* کەسێکی یەکزمانە ⬡ *adj* 1 تک‌زبانە 2 متشکل از یک زبان *n* آدم تک‌زبانە

monogram /'mɒnəgræm, US 'mɑ:n-/ *noun*

پیتەنیشان، تیپەنیشان، مۆنۆگرام: *The shirt had a tiny monogram embroidered on the pocket* ⬡ حرف‌نشان

monogrammed *adjective*

پیتەنیشاندار، تیپەنیشاندار، مۆنۆگرامدار، مارکدار ⬡ حرف‌نشانەدار

monograph /'mɒnəgrɑ:f, US 'mɑ:nəgræf/ *noun*

نامیلکە، سیپارە، لێکۆڵینەوەنامە ⬡ رسالە

monographer *noun*

نامیلکەنووس، سیپارەنووس ⬡ رسالەنویس

monographist *noun*

نامیلکەنووس، سیپارەنووس ⬡ رسالەنویس

monographic *adjective*

سەربە نامیلکە، سیپارەیی، لێکۆڵینەوەنامەیی ⬡ وابستە بە رسالە

monogynous *adjective*

تاکژنە، یەکژنە، خاوەنی ژنێ ⬡ دارای یک‌زن

monogyny /mə'nɒdʒənɪ/ *noun*

1 تاکژنی، یەکژنی 2 (گیانەوەرناسی) جووتبوون یان جووتگیری تەنیا لەگەڵ مێیێ ⬡ 1 یک‌زنی 2 مونوژینی

monohull *noun*

کەشتی تاکلاشە، کەشتی یەکپەیکەر (وەک گەمی بادەوەیی sailboat، بڕوانە multihull) ⬡ کشتی‌ای با یک بدنە

monohulled *adjective*

تاکلاشە، یەکپەیکەر، تاکپەیکەر ⬡ دارای یک بدنە

monohybrid *noun*

دووڕەگەی تاکهۆکارە، مۆنۆهایبرید: دووڕەگەیێ کە جووتێ ئالێلی نارەسەنی هەیە ⬡ مونوهیبرید

monohydric *adjective*

(کیمیا، لەمەڕ ئەلکۆلێ) خاوەنی یەک کۆمەڵی هایدرۆکسیل، کۆمەڵێکی هایدرۆکسیلی تیایە ⬡ دارای یک گروه هیدروکسیل

monohydroxy = monohydric

monokaric *adjective*

تاکناوکی، یەکناوکی ⬡ تک‌هستەای

monokaryon *noun*, also monocaryon

تاکناوک، یەکناوک ⬡ تک‌هستە

monokaryotic *adjective*

تاکناوکی، یەکناوکی، تاکە ناوکێکی تیایە ⬡ تک‌هستەای

monokine *noun*

ماکێ کە لە لایەن مۆنۆسایت یان گاشەبێگانەخۆرەکانەوە لە کاردنەوەی پاراستندا دەردەدرێ و کاردەکاتە سەر کاری خانەکانی تر ⬡ مونوکین

monolatry /mɔ'nɒlətri/ *noun*

یەکەپەرستی، تاکپەرستی، یەکخواباوەڕی (لە نێوان چەندین خوادا) ۞ تکپرستی

monolayer *noun*, also molecular film
تاکتوێ، یەکتوێ، تاکتوێژاڵ، توێیێ کە ئەستوورایی‌یەکەی گەرد یان مۆلۆکۆلێ بێ، توێژاڵ یان توێیێکی تاکگەردی ۞ تکلایه

monolingual /ˌmɒnəˈlɪŋgwəl, US ˌmɑːnə-/ *adjective, noun*
adj یەکزمانە، تاکزمانە *n* کەسێکی تاکزمانە ۞ (شخص) یکزبانه

monolingualism *noun*
یەکزمانی، تاکزمانی ۞ یکزبانگی

monolith /ˈmɒnəlɪθ, US ˈmɑːn-/ *noun*
1 کێل، یەکبەرد(ە)، تاکبەرد (ب.ت. بە شێوەی ستوون یان مۆنۆمێنتێ) 2 دەزگا، دامەزراوە یان ڕێکخراوەیێکی یەکپارچە یان زۆرگەورە (یان بەرین) 3 پێکهاتەیێکی زەبەلاح یان گەورە ۞ 1 تکسنگ 2 نهاد یا سازمان بسیار گسترده 3 ساختار عظیم

monolithic /ˌmɒnəˈlɪθɪk, US ˌmɑːnə-/ *adjective*
1 تاکبەردی، یەکبەردی، یەکتەختە، یەکپارچەیی، یەکپارچە: *a monolithic* 2 *a monolithic block ◊ concrete wall* جونیەک 3 سەخت، نەگۆڕاو، نەگۆڕ، لەگۆڕاننەهاتوو 4 بەهێز، تۆکمە، ڕەگداکوتاو، بنج‌بەستوو 5 (ئێلیکترونیک) تاککریستاڵ: *a monolithic silicon chip*؛ بەرهەمهاتوو لەسەر یان لە تەلەزمەیێکی chip تاککریستاڵ: *a* (monolithically *adv*) *monolithic circuit* ۞ 1 تکسنگی 2 همگن 3 غیرقابل تغییر 4 محکم، ریشه‌دار 5 مونولیتیک

monological *adjective*, also monologic
سەربە تاکبێژی یا یەکبێژی، قسەبەرکەس‌نەخستوو ۞ وابسته به تکگویی

monologist *noun*
تاکبێژ، یەکەبێژ، یەکەگۆ، قسەبەرکەس‌نەخەر، قسەبەرکەس‌نەخستوو، تاکەبڵێ، یەکەبڵێ ۞ تکگو

monologue /ˈmɒnəlɒg, US ˈmɑːnəlɔːg, -lɑːg/ *noun*, also monolog
1 تاکبێژی، یەکەبێژ، قسەبەرکەس‌نەخستن، مۆنۆلۆگ 2 قسە یان وتەی (دوورو)درێژ، وتاری دووروودرێژ ۞ 1 تکگویی 2 سخن طولانی

monomania /ˌmɒnəˈmeɪniə, US ˈmɑːn-/ *noun*
دڵبەستەیی شێتانە، خولیای شێتانە، شێتی لە بابەتێکدا، تاکەخولیا (سەبارەت بە ئایدیا یان بابەتێ) ۞ شیفتگی جنون‌آمیز

monomaniac /ˌmɒnəˈmeɪnɪæk/ *adjective*
تووشبوو بە خولیای شێتانە، شێتی بابەتێ، تووشبوو بە تاکخولیا یان یەکەخولیا (monomaniacally *adv*) ۞ مبتلا به مونومانی

monomer /ˈmɒnəmə/ *noun*
(کیمیا) تاکپار(چە)، تاکپارژە، یەکبەش(ە)، تاکمێر ۞ تکپار

monomeric *adjective*
تاکپار(چە)یی، تاکپارژەیی، یەکبەشی، تاکمێری ۞ تکپاری

monomeric unit *noun*
یەکەی تاکپارژەیی یان تاکپارچەیی ۞ واحد تکپاری

monometallic /mɒnəʊməˈtælɪk/ *adjective*
1 سەربە یان بەکارهێنانی کانزایی 2 یەککانزایی، تاککانزایی، سەربە monometallism ۞ 1 وابسته به یا استفاده از فلزی 2 مبنی بر یک فلز

monometallism *noun*
یەککانزایی، تاککانزایی، دانانی یەکەی پارە بەپێی کانزایێ ۞ یکفلزی

monometer /məˈnɒmɪtə/ *noun*
هۆنەی یەککێشی یا تاکڕەوتی ۞ شعر تکوزنی

monometric *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە monometerـەوە هەیە ۞ وابسته به monimeter

monomial /məˈnəʊmɪəl/ *adjective, noun*
adj (بیرکاری) 1 تاککەرتە، یەککەرتە، یەککەرتی، تەنیا لە کەرت یا بڕی quantity پێکهاتووە 2 ناوێکی پۆلی کە تەنیا لە وشە یان زاراوەیێ پێکهاتووە، یەکناو(ە)، تاکناو *n* ئێکسپرێسیۆنێکی تاککەرتەیی یان یەککەرتی ۞ *adj* 1 دارای یک جمله 2 مونومیال *n* عبارت یک‌جمله‌ای

monomolecular *adjective*
(کیمیا) تاکگەردی، یەکگەردی ۞ تکمولکولی

monomolecularly *adverb*
تاکگەردی‌یانە، یەکگەردی‌یانە ۞ بە طور تکمولکولی

monomorphemic /ˌmɒnə(ʊ)mɔːˈfiːmɪk/ *adjective*
(زمانەوانی) تاکمۆرفیمی، یەکمۆرفیمی، تەنیا لە مۆرفیمێ پێکهاتووە (وەک وشەکانی wait و gorilla) ۞ مونومورفیمیک

monomorphic /ˌmɒnə(ʊ)ˈmɔːfɪk/ *adjective*, also monomorphous
تاکشێوە، یەکشێوە، تاکبیچم، یەکبیچمە ۞ تکریخت

monomorphism *noun*
تاکشێوەیی، یەکشێوەیی، تاکبیچمی ۞ تکریختی

Monongahela *noun*
مۆنۆنگاهێلا (جۆرێ ویسکی) ۞ مونونگاهلا

mononuclear *adjective*, also mononucleate
تاک‌ناوک، یەک‌ناوکە، تاک‌ناوکە، خاوەنی تاقە ناوکێ ◊ تک‌هستە

mononucleosis /ˌmɒnəʊˌnjuːkliˈəʊsɪs, US ˌmɑːnoʊˌnuːkliˈoʊsɪs/ = glandular fever

mononucleotide *noun*
nucleotide ی کە لە گەردیَ molecule بەرهەم هاتووە ◊ مونونیوکلئوتید

monophagous /məˈnɒfəgəs/ *adjective*
یەکەخۆر(ە)، تاک‌خۆر (جۆرێ لە گیانەوەر یا رووەک) ◊ مونوفاگوس

monophagy *noun*
یەکەخۆری، یەکەخۆرەیی، تاک‌خۆری ◊ مونوفاگی

monophase *noun*
تاک‌دۆخ، یەکەدۆخ ◊ مونوفاس

monophobia /ˌmɒnəˈfəʊbɪə/ *noun*, *pl.* **monophobias**
لەتەنیاترسی، مۆنۆفۆبیا، ترسێکی نائاسایی لە تەنیایی ◊ مونوفوبیا

monophonic /ˌmɒnəˈfɒnɪk, US ˌmɑːnəˈfɑːnɪk/ *adjective*
یەک‌دەنگە، تاک‌دەنگ، تاک‌دەنگە، مۆنۆفۆنیک ◊ یکصدا، مونوفونیک

monophony *noun*
مۆنۆفۆنی، تاک‌دەنگی، یەک‌دەنگی، موسیقای یەک‌دەنگی ◊ یک‌صدایی، مونوفونی، موسیقی یک‌صدایی

monophthong /ˈmɒnəfθɒŋ, US ˈmɑːnəfθɑːŋ, ˈmɑːnəθ-/ *noun*
(زمانەوانی) بزوێنی سادە، بۆ نموونە دەنگی /uː/ لە /kjuː/ *queue* دا (بڕوانە dipthong و triphthong) ◊ واکەی سادە

monophthongal /ˌmɒnəfˈθɒŋl, US ˌmɑːnəfˈθɑːŋl, ˌmɑːnəˈθ-/ *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە بزوێنی سادەوە هەیە ◊ وابستە بە واکەی سادە

monophyletic *adjective*
(دەستەیێ لە ئۆرگانیزمەکان) تاک‌ڕەچەلەک، تاک‌بنچینە، تاکەبنچینە، تاک‌بنەچە، یەک‌بنەچە، پێکهاتوو لەو زیندەوەرانەی کە لە پۆلە taxon یێکی تاکەوە پەرەیان سەندووە ◊ مونوفلتیک. تک‌تباری

monophyletism *noun*, also monophyly
تاک‌ڕەچەلەکی، تاک‌بنچینەیی، تاکەبنچینەیی، تاک‌بنەچەیی، یەک‌بنەچەیی ◊ مونوفیلی. تک‌تباری

monophyllous *adjective*
یەک‌گەلا، تاک‌گەلا ◊ تک‌برگ

Monophysite /məˈnɒfɪsʌɪt/ *noun*, *adjective*
n (کریستانیەت) یەک‌سروشت(ە)، تاک‌سروشت(ە) *adj* (هەروەها Monophysitic) سەربە یەک‌سروشتە (ڕەنەڕەت: لە *monophusitēs* یونانی، لە *monos* "تاک، یەک" + *phusis* "سروشت") ◊ مونوفیزیت

Monophysitism *noun*
یەک‌سروشتی، تاک‌سروشتەیی (باوەڕێ کە کریست سروشتێکی هەیە، لەچاو ئەوە کە کریستیەنەکان باوەڕیان وایە کە عیسا دوو لایەنی خودایی و مرۆڤایەتی هەیە) ◊ مونوفیزیتیسم

monoplane /ˈmɒnəpleɪn, US ˈmɑː-/ *noun*
فڕۆکەی جووت‌باڵ یان دووباڵە، فڕۆکەی دووباسکە (لە بەرامبەر فڕۆکەی چوارباڵەدا) ◊ هواپیمای دوباله

monoplegia /ˌmɒnə(ʊ)ˈpliːdʒə/ *noun*
لەسەم‌بوونی پەلێ یا ناوچەیێ لە لەش (بڕوانە paraplegia) ◊ مونوپلجیا

monoplegic *adjective*
تووش‌بوو بە لەسەم‌بوونی پەلێ یا ناوچەیێ لە لەش ◊ مونوپلجیک

monoploid /ˈmɒnə(ʊ)plɔɪd/ = haploid

monopod *noun*
(دووربین) یەک‌پێ، یەک‌پاچکە، یەک‌پا، تاک‌پێ ◊ تک‌پا

monopode /ˈmɒnəpəʊd/ *noun*, *adjective*
1 (گیانەوەری) یەک‌پێ، یەک‌پا، تاک‌پێ 2 = monopodium ◊ (جانور) تک‌پا

monopodial *adjective*
سەربە مۆنۆپۆدیۆم یان تاکەتەوەر ◊ وابستە بە مونوپودیوم

monopodium /ˌmɒnə(ʊ)ˈpəʊdɪəm/ *noun*, *pl.* monopodia
لاسک یان تەوەری سەرەکی و تاک کە گەلا و گوڵەکان بەرهەم دێنێ یان دەردەکا، تاکەتەوەر(ی هەڵدان)، یەک‌تەوەرە ◊ مونوپودیوم

monopolar *adjective*
تاک‌جەمسەری، یەک‌جەمسەری ◊ تک‌قطبی

monopole *noun*
1 تاک‌جەمسەر، یەک‌جەمسەر(ە): جەمسەری مەگناتیکی یان بارگەیێکی ئێلیکتریکی تاک 2 pylon یان ئانتێنی ڕایۆیی کە تەنیا لە کۆڵەکەیێ یان میلەیێ پێکهاتووە ◊ مونوپول

monopolist /məˈnɒpəlɪst, US məˈnɑːp-/ *noun*
پاوان‌خواز، دەس‌بەسەراگر، یەکەفرۆش، قۆرخ‌کار، پاوان‌کار ◊ انحصارطلب

monopolistic /məˌnɒpəˈlɪstɪk, US məˌnɑːpə-/ *adjective*
پاوانی، قۆرخی، پاوان‌خوازانە، پاوان‌خوازی‌یانە،

monopolistically /məˌnɒpəˈlɪstɪkli, US məˌnɑːpə-/ *adv* قـــۆرخ‌کارانـــه (⬡ انحصاری، انحصارگرایانه

monopolization /məˌnɒpəlaɪˈzeɪʃn, US məˌnɑːpələˈz-/ *noun*
پـاوانخـوازی، پـاوانگـەری، یەکەفرۆشـی، قۆرخ‌کاری، دەس‌بەسەراگرتن، پاوان، قۆرخ، برینەبەرخۆ ⬡ انحصارگری، انحصار

monopoly /məˈnɒpəli, US məˈnɑːp-/ *noun, pl.* monopolies
1 پـاوان، قـۆرخ، یەکەفرۆشـی (بنـەڕەت: لـە یۆنـانی‌یـەوە *monos* "یەکـە، تـاک" و *pōlein* "فرۆشـــتن")، خۆخـــۆیی، تـــەرخان، دەس‌بەسـەراگرتن: *In the past central government had a -nopoly on television ◊ Electricity, gas and water broadcasting were considered to be natural monopolies* 2 مافی دەس‌بەسەراگرتن یان پاوان 3 ڕازەوانی یـان سیرفیـــی پـاوانخوازانـە 4 کـەل‌ویـەلی پاوانخوازانە، کالای پاوانە ⬡ 1 انحصار 2 حق انحصار 3 خدمات انحصاری 4 کالای انحصاری

Monopoly money *noun*
پارەی مۆنۆپۆلی (= پارەیێ کە بوونی نییە و هیچ ناژێ): *Inflation was so high that the notes were like -onopoly money* ⬡ پول مونوپولی

monopropellant *noun, adjective*
n تاکەرادەرە، یەکەپێشبەرە: ماکێ کە وەک سـووتەمـەنی راکێـت بـەکاردێرێ، رادەرێکـی راکـێتی کـە هـەم سـووتەمـەنی و هـەم ئۆکسینەرەکەی (یان ئۆکسینەرەکانی) لە تاکە مـاک یـان سابـستەنێـسکا کـۆ بوویێتـەوە *adj* بەکارهێنانی ماکیکی وا ⬡ مونوپروپلانت

monopsony /məˈnɒpsəni/ *noun, pl.* monopsonies
(ئابووری) یەک‌کڕیاری، تاک‌کڕیاری: دۆخ یان هەل‌ومەرجێکی بازاڕ کە لەودا تەنیا یەک کڕیار هەیە ⬡ مونوپسونی

monopteral *adjective*
سەربە monopteros ⬡ وابسته به مونوپتروس

monopteros /məˈnɒptərɒs/ *noun, also* monopteron
تاک‌باڵ(ـە)، پەرسگەی خڕی یەک‌ریزکۆڵەکە یان ستوون (بنەڕەت: لە یۆنانی *monos* "تاک" + *pteron* "باڵ") ⬡ مونوپتروس

monorail /ˈmɒnəʊreɪl, US ˈmɑːnoʊ-/ *noun*
مۆنۆرەیل: ڕێی ئاسنی یەک‌ڕەیلە (ب.ت. لە ژوور عەرزەوە)، شەمەندەفەری سەر ئەو ڕەیلە ⬡ مونوریل

monorchid *adjective, noun*
adj یەک‌گونە، یەک‌باتوو، یەک‌کەڵەگون *n* مرۆ یـان گیانـەوەری یـەک‌گونـە (بنـەڕەت: یۆنـانی: *monos* "یەک" + *orkhis* "باتوو") ⬡ مونورکید

monorchidism *noun*
یەک‌گونی، یەک‌باتوویی، یەک‌کەڵەگونی ⬡ مونورکیدیسم

monorhinal *adjective*
یـەک(کونـە)لـووتی، تـاک‌لـووتی: تـەنیا یـەک کونەلووتی هەیە ⬡ تک‌بینی

monosaccharide *noun*
(کیمیا) تاکۆساکاراید، یەکۆساکاراید، شەکری سادە ⬡ مونوساکارید

monosavant = idiot savant

monosemic *adjective, also* monosemous
یەک‌واتا، تاک‌واتا، یەک‌مانا ⬡ وابسته به مونوسمی

monosemy /ˈmɒnəsiːmi, US ˈmɑːn-/ *noun*
(زمانەوانی) یەک‌واتایی، تاک‌واتایی ⬡ مونوسمی

monosepalous = gamosepalous
(زمانەوانی) یەک‌واتایی، تاک‌واتایی ⬡ مونوسمی

monoski *noun*
(سکی) یەک‌تەختەیی ⬡ مونوسکی

monoskier *noun*
(سکی) یەک‌تەختەوان ⬡ مونوسکیر

monoskiing *noun*
(سکی) یەک‌تەختەوانی ⬡ مونوسکینگ

monosodium glutamate /ˌmɒnəˌsəʊdiəm ˈgluːtəmeɪt, US ˌmɑːnəˌsoʊ-/ *noun, also* MSG
$C_5H_8NO_4Na$ گلوتامـــاتی مۆنۆســـۆدیۆم ئاوێتەیەکی سپی‌یە کە دەکرێ بە چێشتەوە ب.ت. گۆشت، بۆ تام‌خۆش‌کردن) ⬡ گلوتامات مونوسدیم

monosome /ˈmɒnə(ʊ)səʊm/ *noun*
(زیندەناسی) تاک‌تەن، یەک‌تەن: 1 کرۆمۆزۆم (زۆرتر X)ی بێ‌جووت، کرۆمۆزۆمی تاق یان تاک 2 ریبۆزۆمی تاک ribosome ⬡ مونوسوم

monosomic *adjective*
خاوەنی دەنکێ کەم‌تر لە ژمارەی دیپلۆئیدی ئاسـایی کرۆمۆزۆمـەکـان، زینـدەوەرێ کـە کرۆمۆزۆمێکی لە کۆمەڵەی دیپلۆئیدی نییە ⬡ مونوسومیک

monosomy *noun*
(زیندەناسی) تاک‌تەنی، یەک‌تەنی ⬡ مونوسومی

monospecific *adjective*
(زینـدەناسـی) 1 یـەک‌جـۆری، تـاک‌جـۆری 2 (ئانتی‌بادی‌یێ) تایبەتی ئانتی‌ژێنێ antigen ⬡ تک‌گونه‌ای 2 مونواسپفیک

monospermous *adjective, also* monospermal
یەک‌توو، یەک‌تۆو، تاک‌توو، خاوەنی یەک توو

یەک‌پەرست، خوداباوەڕ، یەک‌خوداپەرست ◯ یکتاپرست، موحد

monotheistic /ˌmɒnəʊθiˈɪstɪk, US ˌmɑːnoʊ-/ *adjective*
یەکەپەرست، خوداباوەڕ، یەک‌خوداپەرست، خوداباوەڕانە، تاک‌پەرستانە، خوداباوەڕی‌یانە ◯ یکتاپرست، یکتاپرستانە

monotheistically *adverb*
یەکەپەرستانە، خوداباوەڕانە، تاک‌پەرستانە ◯ یکتاپرستانە

monotheistic religions *noun, pl.*
دینە خوداباوەڕی‌یەکان، ئایینە یەکەپەرستەکان ◯ ادیان توحیدی

monotint = monochrome

monotone /ˈmɒnətəʊn, US ˈmɑːnətoʊn/ *noun, adjective*
n دەنگی بێ‌گۆڕان، ناجیاوازی لە دەنگ یان ڕەنگ‌دا *adj* جاڕس‌کەر، وەڕەس‌کەر، بێ‌گۆڕان، یەک‌ڕەوت، یەک‌ئاواز، ناجوراوجۆر: *monotone engravings* ◯ *n* صدای یکنواخت *adj* یکنواخت

monotonous /məˈnɒtənəs, US məˈnɑːt-/ *adjective*
جاڕس‌کەر، وەڕەس‌کەر، عاجزکەر، ناخۆش، بێ‌گۆڕان، یەک‌ڕەوت، ماندووکەر، یەک‌دەنگ: ◊ *a monotonous voice/diet/routine* ◊ *monotonous work* *New secretaries came and went with monotonous regularity* ◯ یکنواخت، خسته‌کننده

monotonously /məˈnɒtənəsli, US məˈnɑːt-/ *adverb*
وەڕەس‌کەرانە، عاجزکەرانە، بە شێوەیەکی ناخۆش: *As the clock ticked monotonously on the wall Mr Simons slowly and methodically cut up and ate his food* ◯ به طور خسته‌کننده

monotonousness /məˈnɒtənəsnəs, US məˈnɑːt-/ *noun*
ناخۆشی، وەڕەس‌کەری، جاڕس‌کەری ◯ خسته‌کنندگی

monotony /məˈnɒtəni, US məˈnɑːt-/ *noun*
ناخۆشی، وەڕەس‌کەری، عاجزکەری، یەک‌ڕەوتی، یەک‌دەنگی، یەک‌ئاوازی، هەریەک شێوەبوون، یەک‌شێوەیی ◯ یکنواختی

monotreme /ˈmɒnə(ʊ)triːm/ *noun*
(گیانەوەرناسی) یە(ک)کونە: جۆری گوان‌دار کە echidna و platypusەکان دەگرێتەوە، دەستەی (Monotremata) (بنەڕەت: یۆنانی: *mono* "یەک" + *trēma* "کون") ◯ مونوترم

monotrope *noun*

◯ تک‌بذر

monostable *adjective, noun*
adj (خولگە یان دەزگایێ) خاوەنی تەنیا یەک بار یان دۆخی جێگیر *n* خولگە یان دەزگا یان ئامێرێکی وا ◯ مونواستابل

monostomous *adjective*
تاک‌دەمە، یەک‌دەمە، یەک‌دەم، خاوەنی دەمێ ◯ مونوستوموس

monostrophe *noun*
مۆنۆستڕۆف: هۆنراوەیێ کە لەودا هەموو ستڕۆفەکان هەر ئەو شێوە کێش‌مەندەیان metrical هەیە ◯ مونواستروف

monostrophic /ˌmɒnə(ʊ)ˈstrɒfɪk, -ˈstrəʊf-/ *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە مۆنۆستڕۆفەوە هەیە، لە دووپاتەبووەکانی هەمان ڕێکخستنی ستڕۆفیک پێکهاتووە ◯ مونواستروفیک

monostyle *adjective*
یەک‌ستوونی، یەک‌ستوونە، تاک‌ستوونی، یەک‌کۆڵەکە، یەک‌کۆڵەکەیی ◯ تک‌ستونی، تک‌ستونە

monostylous *adjective*
یەک‌ستوونی، تاک‌ستوونی، یەک‌کۆڵەکەیی ◯ تک‌ستونی

monosyllabic /ˌmɒnəsɪˈlæbɪk, US ˌmɑːn-/ *adjective*
تاک‌بڕگەیی، یەک‌کەرتەیی، تاک‌کەرتەیی، یەک‌بڕگەیی، یەک‌پەنجەیی: *a monosyllabic word* ◯ تک‌هجایی

monosyllabically *adverb*
بە شێوەیەکی تاک‌بڕگەیی یان یەک‌کەرتەیی ◯ بە طور تک‌هجایی

monosyllable /ˈmɒnəsɪləbl, US ˈmɑːn-/ *noun*
وشەی یەک‌کەرتەیی، پەیڤی تاک‌بڕگەیی ◯ واژەی تک‌هجایی

monosyllabism *noun*
بەکارهێنانی وشە تاک‌بڕگەیی‌یەکان ◯ مونوسیلابیسم

monosynaptic /ˌmɒnə(ʊ)sɪˈnaptɪk/ *adjective*
(کارئەندام‌ناسی) یەک‌سیناپسی، تاک‌ساینەپسی ◯ مونوسیناپتیک

monothechnic *adjective*
یەک‌تەکنیک، تاک‌تەکنیک ◯ مونوتکنیک

monotheism /ˈmɒnəʊθiɪzəm, US ˈmɑːnoʊ-/ *noun*
یەک‌پەرستی، خوداباوەڕی، یەک‌خوداپەرستی ◯ یکتاپرستی، توحید

monotheist /ˈmɒnəʊθiɪst, US ˈmɑːnoʊ-/ *noun*

مۆنۆترۆپ ۞ مونوتروپ

monotropy /mə'nɒtrəpi/ *noun*
(کیمیا) مۆنۆترۆپی: بوونی allotrope ـەکانی توخمێ element، یەکێکی جێگیر و ئەوانی دی کەمجێگیرتر ۞ مونوتروپی

monotype /'mɒnətaɪp/ *noun*
1 مۆنۆتایپ 2 (زیندەناسی) تاکجۆر: تەنیا نوێنەری کۆمەڵەکەی، وەک تاکە جۆرێ کە توخمێ پێکدێنێ، تاکەجۆرێکی گیانەوەر کە جۆرێ یان توخمێ پێکدێنێ ۞ مونوتایپ

monotypic /ˌmɒnə(ʊ)'tɪpɪk/ *adjective*
مۆنۆتایپیک، تاکجۆری ۞ مونوتایپیک

monounsaturate *noun*
ترشەڵۆکی چەوری تاکپاراونەبوو (رۆنی زەیتوون) ۞ مونوآنساچوریت

monounsaturated *adjective*
(کیمیا) تاکتێرنەبوو، تاکناتێر، تاکپاراونەبوو: یەک پێوەستی دووانە یان سیانە لە هەر گەرد یان مۆلۆکۆلێدا تیایە ۞ مونوآنساچوریتید

monovalence /ˌmɒnə(ʊ)'veɪl(ə)ns/ *noun*, also monovalency
تاکهاوهێزیبوون، یەکهاوهێزیتی ۞ یکظرفیتی بودن

monovalent /ˌmɒnə(ʊ)'veɪl(ə)nt/ *adjective*
(کیمیا) تاکهاوهێز، یەکهاوهێز ۞ یکظرفیتی

monovular = monozygutic

monoxide *noun*
(کیمیا) تاکۆکسایـد، یەکۆکسایـد، مۆنۆکسید ۞ مونوکسید

monozygotic /ˌmɒnə(ʊ)zʌɪ'gɒtɪk/ *adjective*
(دوانەکان) تاکهێلکۆکەیی، یەکهێلکۆکەیی (لە هێلکۆکەیێ دارێژراون یان گووراون) ۞ مونوزیگوتیک

monozygous /ˌmɒnə(ʊ)'zʌɪgəs/ = monozygotic

Monreo Doctrine *noun*
ریبازی مۆنرۆ یان مۆنرۆ (= رامیاری یان سیاسەتی دەرەوەی ئەمریکا لەسەر بنچینەی دژایەتی لەگەڵ پەرەسەندنی کاریگەری ئەورووپا لەسەرئەمریکا؛ بنەڕەت: لە ناوی James (Monroe ۞ مونرو دوکترین

mons = mons pubis or mons veneris

Monseigneur /ˌmɒnsɛ'njəː, French mɔ̃sɛɲœʀ/ *noun*, *pl.* Messeigneurs /ˌmɛsɛn'jəː, French mesɛɲœʀ/
گەورەی مـن، سەروەری مـن، بەڕێز (بۆ بانگکردنی میر، کاردینال، سەرقەشە و...) ۞ ارباب من، موسیو

Monsieur /mə'sjəː, French məsj/ *noun*, *pl.* Messieurs /mɛ'sjəː, French mesj/
بەڕێز ۞ موسیو

Monsignor /mɒn'siːnjə(r), US mɑːn-/ *noun*
جەنابی بەڕێز: قەشەی پایەبەرزی کلێسەی کاتۆلیکی رۆم ۞ عالی‌جناب

monsoon /ˌmɒn'suːn, US ˌmɑːn-/ *noun*
1 (لە باشووری ئاسیا، ب.ت. ئۆقیانووسی هیند) وەرزەبا 2 وەرزە باران، پەڵەباران، بارانی وەرزی، کەشی باران 3 ریژنەباران، لەنگێزە، خورزم، تافی، بارانی قورس، بارانی بەخوڕم (بنەڕەت: لە mawsim ی عەرەبی) ۞ 1 باد موسمی 2 موسم بارندگی 3 بارندگی سنگین

monsoonal /ˌmɒn'suːnl, US ˌmɑːn-/ *adjective*
سەربە وەرزەبا، وەرزەبایی ۞ وابسته به باد موسمی

monster /'mɒnstə(r), US 'mɑːn-/ *noun*, *adjective*
1 *n* دێوەزمە، دێو، شەیتان، درنج، دێو و درنج: *a monster with three heads* 2 گیانەوەر یان رووەکی سەیر و نائاسایی لە شێوەدا (ب.ت. ناحەز)، دەعبا: *Their dog's an absolute monster!* 3 مرۆی خراپ و زۆردار، منالی شەیتان و ناجسن *adj* زەبەلاح، زلە، کەتە، فیل(ئاسا)، یەکجار گەورە و زل، کەڵئاسا: *monster mushrooms* :giant ۞ 1 *n* هیولا، شیطان 2 مونستر 3 آدم شرور و ستم‌گر 4 بچه‌ی تخس *adj* غول‌پیکر

monstera /mɒn'stɪərə/ *noun*
جۆرێ رووەکی هەڵچووی گەرمێنانی ئەمریکا کە Swiss cheese plant دەگرێتەبەر [توخم *Monstera*] ۞ نوعی گیاه

monstrance /'mɒnstr(ə)ns/ *noun*
(لە کلێسەی کاتۆلیکی رۆمیدا) دەفری نانی پیرۆز (لە رێورەسمی شێوی خواوەندیدا) ۞ ظرف نان مقدس

monstrosity /mɒn'strɒsəti, US mɑːn'strɑːs-/ *noun*, *pl.* -nstrosities
1 زەبەلاحی، یەکجار زلەیی، شتی قەبە و ناحەز، شتی دێوئاسا، شتی سەیر و بەترس 2 شتی بێزەوون ۞ 1 هیولایی 2 چیز نفرت‌انگیز

monstrous /'mɒnstrəs, US 'mɑːn-/ *adjective*
1 زلە، گەورە، قەبە، زەبەلاح، سەیر، فیل(ئاسا)، بەسام، (ناحەز و) ترسناک، دێوئاسا، تۆقێنەر: *a monstrous figure/creature* *a monstrous wave* 2 بێبەزەیی، بێڕەحم، دڵرەق 3 هیچەکە، قسەی قۆڕ، ناژیرانە ۞ 1 غول‌پیکر، وحشت‌انگیز 2 بی‌رحم 3 نامعقول، یاوه

monstrously /'mɒnstrəsli, US 'mɑːn-/

adverb
a monstrously fat :ترسناکانە، تۆقێنەرانە
man ◌ مخوفانە
monstrousness /'mɒnstrəsli, US 'mɑːn-/ *noun*
1 تۆقێنەربوون، ترسناکی، سەیربوون، گەورەیی، فیل ئاسایی، فیلەتەنی، قەبەیی، زەبەلاحی، زەلامی، کەتەیی 2 دڵڕەقی، بێڕەحمی ◌ 1 وحشتانگیز بودن، هیولایی 2 بی‌رحمی
mons veneris /ˌmɒnz 'vɛnərɪs/ *noun*, also mons Veneris or mons pubis /ˌmɒnz 'venərɪs, US ˌmɑːnz/
قیتایی جێشەرمی ژن ◌ قلەی ونوس
Mont. *abbreviation* Montana
montadale *noun*
نژادێکی مەڕی بەش white-faced و کۆڵی ئەمریکایی ◌ مونتادال
montage /ˌmɒn'tɑːʒ, 'mɒn-, US mɑːn'tɑːʒ/ *noun*
1 (وێنە، فیلم، پارچە موزیکێ یان نووسراوێ) مۆنتاژ: *2 a photographic montage* مۆنتاژکەری ◌ 1 مونتاژ 2 مونتاژگری
Montagnais /ˌmɒntən'jeɪ/ *noun, pl.* same
1 ئەندامی گەلێکی سوورپێستە لە رۆژهەڵاتی کەنەدا دەژین 2 زمانی Algonquian ئەو گەلە ◌ مونتانایس
Montagnard /ˌmɒntə'njɑː(d)/ = Hmong
Montague *noun*
خێزانی رۆمیۆ Romeo لە رۆمیۆ و ژۆلیەتی شەکسپیەردا ◌ مونتاگیو
Montanan /mɒn'tan(ə)n/ *noun, adjective*
n خەڵکی هەرێم یان ئەیالەتی مۆنتانای ئەمریکا Montana *adj* سەربە یان پێوەندی بە مۆنتاناوە هەیە، مۆنتانایی ◌ مونتانایی
montane /'mɒntem, US 'mɑːn-/ *adjective*
سەرچیایی، چیایی ◌ کوهستانی
Montanism /'mɒntənɪz(ə)m/ *noun*
مۆنتانیزم: بیروباوەڕی تیرەیەکی دیانی هەزارەباوەڕی جیابوونەوەخواز، لە دووایی‌یەکانی سەدەی دووهەم لە لایەن (جیابوونەوەخوازێکی فریژیایی) Monotanus دامەزرا ◌ مونتانیسم
Montanist /'mɒntənɪst/ *noun*
مۆنتانیست ◌ مونتانیست
montan wax *noun*
مۆمی رەقی کانی (زۆرتر لە lignite دەگیری) ◌ نوعی موم
montbretia /mɒn(t)'briːʃə/ *noun*
(رووەکناسی) رووەکێ لە تیرەی iris بە گوڵی شەیبوورئاساوە [*Crocosmia* × *crocosmiflora*] ◌ نوعی گیاه

monte /'mɒnti/ *noun*, usu. three-card monte
جۆرێ پەڕین (شێوەی three-card trick دەدا) ◌ نوعی بازی ورق
Montenegrin /ˌmɒntɪ'niːgrɪn/ *noun*
دانیشتووی کۆماری Montenegro ◌ ساکن جمهوری مونتنگرو
montero *noun, pl.* monteros
مۆنتێرۆ: جۆرێ کڵاوی خڕی راوچی سەرگوێ‌دار ◌ مونترو
Monterey cypress *noun*
سەوڵ یان سەرووی مۆنتێری (کالیفۆرنیا) [*Cupressus macrocarpa*] ◌ نوعی سرو
Monterey Jack *noun*
جۆرێ پەنیری نیوەنەرمی تەواو لە شیر کە زوو تەڕە ◌ نوعی پنیر
Monterey pine *noun*
جۆرێ کاژی کالیفۆرنیایی [*Pinus radiata*] ◌ نوعی کاج
Montessori /ˌmɒntɪ'sɔːri/ *noun*
(زۆرتر وەک ئاوەڵناو) مۆنتیسۆری: شێوازێکی پەروەردەی منالان لەسەر بنەمای پەرەپێدانی هۆگری و چالاکی‌یە سروشتی‌یەکان لەچاو بەکارهێنانی شێوازە فێرکاری‌یە فەرمی‌یەکاندا (بنەڕەت: لە ناوی پەروەردەوانی ئیتالیایی (Maria *Montessori*) ◌ مونتسوری
Montessorian *adjective*
مۆنتیسۆریایی: سەربە شێوازی مۆنتیسۆری ◌ مونتسورین
Montezuma's revenge /ˌmɒntɪ'z(j)uːməz/ *noun*
(نافەرمی) زگەشۆرەیێ کە تووشی ریبوارانی مەکسیکۆ دەبێ (لە ناوی *Montezuma* II دوائیمپراتۆری (Aztec ◌ مونتزومز رونج
month /mʌnθ/ *noun*
مانگ، هەیڤ، سی‌ڕۆژە، (لە لێکدانا) ـمانگە، ـمانگانە: *The rent* ◊ *the month of August* *is £300 per month* ◌ ماه، ـماهه
monthly /'mʌnθli/ *adjective, adverb, noun* (*pl.* monthlies)
adj مانگانـە: *a monthly* *a monthly* ◊ *meeting/visit/magazine* *a monthly season* ◊ *salary of £1000* *ticket* *adv* هەرمانگ، مانگی، بە شێوەی مانگانە، مانگانە: *She gets paid -y* 1 *n* (بلاونامە) مانگ‌نامە: *the fashion monthlies* 2 (monthlies) نافەرمی) بێنوێژی، سووری مانگانە ◌ *adj* ماهانه *adv* هر ماه *n* 1 ماهنامە 2 (در جمع) عادات ماهانه
monticule /'mɒntɪkjuːl/ *noun*
1 گرد، تەپۆڵکە، گردۆلکە، لاکێو، زورگ 2 تەپۆلکەی گڕکانی ◌ 1 پشته، تپەی کوچک 2

پشتەی آتش‌فشانی

Montmorency *noun*

مۆنتمۆرێنسی: جۆرێ گێلاسی بەرسووری ترش و گەش (هی Montmorencyی فەرەنسە) ○ مونتمورنسی

montmorillonite /ˌmɒntməˈrɪlənʌɪt/ *noun*

کانێکی گڵی پڕئالومینیۆم (لە *Montmorillon* ناوی شارێکی فەرەنسە) ○ مونتموریلنیت

Montrachet *noun*

1 جۆرێ مەی بورگاندی تاڵ و سپی 2 جۆرێ پەنیری نەرمی بزن، هی ناوچەی بورگاندی Burgundy فەرەنسە ○ مونتراش

Montserratian /ˌmɒn(t)səˈraʃ(ə)n/ *noun, adjective*

n ڕەسەن یان دانیشتووی دوورگەی کارائیب Montserrat *adj* سەربە یان پێوەندی بە مۆنتسێراتەوە هەیە ○ مونتسرین

monument /ˈmɒnjumənt, US ˈmɑːn-/ *noun*

1 مۆنۆمێنت، خانوو، ستوون یان پەیکەری لەیادمانەوە، بیرمان، بیران 2 خانووبەرە یان بینای مێژوویی، شوێنەوار یان ئاسەواری مێژوویی، شوێنەوار یان بەرهەمی بەجێماو 3 بەرهەمی نەمر، نووسراوەی یادگاری 4 نموونە(ی دیار) 5 بەردی سەرسنوور ○ 1 بنای یادبود 2 بنای تاریخی، اثر تاریخی 3 اثر جاودان 4 مظهر 5 سنگ مرزی

monumental /ˌmɒnjuˈmentl, US ˌmɑːn-/ *adjective*

1 یادگاری 2 نەمر، هەرماو، تیانەچوو، بمێنەر(ەوە)، دەوامهێناو: *Gibbon's monumental work 'The Rise and Fall of the Roman Empire'* 3 سەیر، زۆر، گەورە، مەزن، گرنگ، بێ‌پێشینە، شتی‌وانەبوو: *a book of monumental significance* 4 ئاشکرا، دیار ○ 1 یادبود 2 ماندگار، جاودان 3 زیاد، عظیم، مهم 4 هویدا

monumentally /ˌmɒnjuˈmentəli, US ˌmɑːn-/ *adverb*

بێ‌داد، لە ئەندازبەدەر، یەکجار، زۆر، *monumentally difficult/stupid* :extremely ○ فوق‌العاده، بسیار

monumental mason *noun*

(بریتانیا) کێل‌تاش، کێل‌ساز ○ مونیومنتال ماسون

monzonite /ˈmɒnzənʌɪt/ *noun*

(زەوی‌ناسی) بەردی ئاگرینی دەنکەدەنکە کە لە orthoclase و plagioclase (نزیک بە بڕێک) پێکهاتووە (بنەڕەت: لە ناوی کێوی *Monzoni* لە تیرۆلی Tyrol ئیتالیا + (-ite[1]) ○ مانزونیت

moo /muː/ *noun*

بۆ، ما، بۆڕە ○ ما، مو، ماغ

mooch /mutʃ/ *noun*

1 لەتر، لۆژەلۆژ، خنەخن 2 (ئەمریکا) سواڵکەر، گەدا، خوازەلۆک ○ 1 دولا رفتن 2 گدا

mood[1] /muːd/ *noun*

1 تاقەت، حەوسەلە، ورە، واز، بار، دۆخ، باری دەروونی، خولک، دۆخی دەروونی، کەش، کەش‌وهەوا: *He's always in a bad mood* 2 بەدخولکی، نارەحەتی، ڕووناخۆشی، مرومۆچی، ڕووگرژی 3 (دەروون‌ناسی) خوو ○ 1 حال، حالت روحی، حال و هوا، جو 2 بدخلقی، عبوسی 3 (روان‌شناسی) خلق

mood[2] /muːd/ *noun*

(ڕێزمان) دەمکات، قاڵب، ڕاوە، ڕێژە، دارشت(ن): بابەتێکی کار کە دەربڕی ڕاستی و فاکتی (indicative mood)، دەستوور یان فەرمان (imperative mood)، پرسیار (interrogative mood) و خۆزیا (optative mood) یان مەرج‌داری‌یە (subjunctive mood) ○ (دستور زبان) وجه

mood music *noun*

موزیک یان موسیقای نەرم ○ موسیقی ملایم

moody /ˈmuːdi/ *adjective* (moodier, moodiest)

1 وازی‌وازی، ڕاڕا، تاوتاو: *Moody people are very difficult to deal with* 2 ڕووترش، ڕووگرژ، ڕووتاڵ، ڕووناخۆش، بەدخوو، بەدئاکار، مرۆمۆچ 3 دڵتەنگ، خەمبار، بێ‌تاقەت، وەڕەس، جاڕز (moodily /-ɪli/ *adv*: بە بێ‌تاقەتی‌یەوە، بێ‌تاقەتانە، بە دڵتەنگی‌یەوە، دڵتەنگانە: *He stared moodily into the fire*، -odiness /ˈmuːdinəs/ *n*: 1 ڕووترشی، ڕووگرژی، ڕووتاڵی، ڕووناخۆشی، بەدخوویی، بەدئاکاری، مرۆمۆچی 2 دڵتەنگی، خەمباری) ○ 1 دمدمی 2 بدخلق، بداخلاق 3 افسرده

moola *noun*, also moolah /ˈmuːlə/

(نافەرمی) پارە، پووڵ ○ (عامیانه) پول

mooli /ˈmuːli/ *noun*

جۆرێ تووری ڕەگ‌بارێکی درێژ، ب.ت. لە cuisine ڕۆژهەڵاتدا بەکاردێنرێ (بنەڕەت: لە سانسکریتەوە *mūla* "ریشە، ڕەگ") ○ مولی

moon /muːn/ *noun*

1 (هەروەها Moon) مانگ، هەیف (مەودای لە زەوی‌یەوە 384,393 کیلۆمیتر (238,857 مایل)، تیرەکەی diameter 3476 کیلۆمیتر (2160 مایل)، بە دەور زەوی‌دا لە ڕۆژاواوە تا ڕۆژهەڵات دەوروبەری 29 1/2 ڕۆژ دەخولێتەوە، بارستایی‌یەکەی هەشتایەکی زەوی‌یە 2 مانگ(ـە)، موون (ساتەلایتی سروشتی هەر هەسارەیێ) 3 تریفە، شەوقی مانگ، moonlight 4 (وێژەیی و بە شۆخی) مانگ 5 شتێکی

6 *reach for the moon* : دوورەدەست و نەکرد:
lunar month = ۞ 1 ماه 2 قمر 3 مهتاب 4 ماه

moonbeam /'mu:nbi:m/ *noun*
تیشکی مانگ، (تیریژی) تریفە ۞ اشعەی مهتاب

moon-blind /'mu:n blaɪnd/ *adjective*
شەوکویر (moon-blindness *n*: شەوکوێری)
۞ شب‌کور

mooncalf /'mu:n kɑ:f/ *noun*, also mooncalves
مرۆی گەوج، simpleton ۞ آدم احمق

moon daisy = ox-eye daisy

moon-faced *adjective*
(دەموچاو) خڕ ۞ گرد

moonfish *noun*, *pl.* same or moonfishes
1 مانگەماسی، بە لەشی کورت و تیک‌سمراوەوە [Selene setapinnis (ئەتلانتیک) و جۆرەکانی تر] 2 = opah ۞ نوعی ماهی

moonflower /'mu:n flaʊə(r)/ *noun*
(رووەکناسی) گولمانگە؟. گیایێکی هەڵچووی گەرمێتانی ئەمریکا (لە تیرەی لاولاو [Ipomoea alba] convolvulus ۞ نوعی گیە

Moonie *noun*
(نافەرمی، سووکانە) موونی: ئەندامی کڵێسەی یەکرێتی: لە ناوی دامەزرێنەرەکەی Unification evangelist Sun Myung *Moon* کۆریی
۞ مونی

moonish *adjective*
1 مانگ‌ئاسا، لەمانگ‌چوو 2 وازیوازی، رازاوە، تاوتاو، capricious 3 خەیالاتی (moonishly *adv*) ۞ 1 قمرمانند 2 دمدمی 3 رؤیایی

moonless /'mu:nləs/ *adjective*
تاریک، بێ‌مانگەشەو، بێ‌تریفە، تاریکەشەو: *a moonless night/sky* ۞ بی‌مهتاب

moonlight /'mu:nlaɪt/ *noun*, *adjective*
n تریفە، شەوقی مانگ *adj* تریفەیی ۞ *n* مهتاب *adj* مهتابی

moonlight flit *noun*, do a moonlight flit
(بۆ نەدانەوەی قەرز و هەڵاتن لە دەستی) شەوانە هەڵاتن ۞ بەچاک‌زنی

moonlighting *noun*
لە بنەوە کارکردن (سەرەرای هەبوونی کاری لە لایەن حکومەتەوە؛ moonlighter *n*: کارکەر لە بنەوە، لەبنەوەکارکەر) ۞ مونلایتینگ

moonlit /'mu:nlɪt/ *adjective*
روونـاک لەبەر شەوقی مانگ، رۆشن لەبەر مانگ: *a moonlit night* ۞ مهتابی

moon-mad /'mu:n mæd/ *adjective*
شێت، دین، دیوانە ۞ دیوانە

moonraker *noun*
بادەوەی چوارسووچی زوور skysail کەشتی بادەوەدار ۞ مونراکر

moonrat *noun*
گوان‌داریکی rat ئاسا، خێزان زیشک، رەسەنی باشووری رۆژهەلاتی ئاسیا و چین [*Echinosorex* و جۆرەکانی تر *gymnurus*] ۞ مونرات

moonrise *noun*
مانگ‌هەلات، هەڵاتنی مانگ، دەرکەوتنی مانگ ۞ طلوع ماه

moonscape /'mu:nskeɪp/ *noun*
1 دیمەنی سەر یان رووی مانگ 2 چۆڵ‌وهۆڵ، چۆڵگە، دەشت، بیابان ۞ 1 منظرەی سطح ماه 2 برهوت، بدون سکنه

moonset *noun*
مانگ(ئـ)اوا، ئاوابوونی مانگ ۞ غروب ماه

moonshee /'mu:nʃi:/ = munshi

moonshine /'mu:nʃaɪn/ *noun*
1 تریفە، شەوقی مانگ، مانگەشەو 2 قسەی هیچەکە و پووچەکە، قسەی حەلەق‌ومەلەق، ترەهات 3 مەشرووب یا خواردنەوەی قاچاخ ۞ 1 مهتاب 2 چرت و پرت 3 مشروب قاچاق

moonshiner *noun*
قاچاخچی ئارەق ۞ قاچاقچی مشروب

moonshiny /'mu:n ʃaɪni/ *adjective*
رۆشن لەبەر شەوقی مانگ ۞ مهتابی

moon-shot *noun*
هەڵدانی کەشتی ئاسمانی بۆ (سەر) مانگ ۞ پرتاب سفینه به ماه

moonstone /'mu:nstəʊn, US -stoʊn/ *noun*
بەردی مانگ، مانگەبەرد، بەردەمانگ، لە فێلدسپاری ئالکالی پێکهاتووە ۞ سنگ قمر

moonstruck /'mu:nstrʌk/ *adjective*
1 شێتۆکە، مانگ‌بردوو، سەرشێت (وادەزانرێ کە لەبەر کاریگەری مانگ بێ) 2 گێژ، کاس 3 خەیالاتی ۞ 1 خل، دیوانه 2 گیج 3 رؤیایی

moonwoort /'mu:nwɜ:t/ *noun*
گیامانگ [توخم *Botrychium*] ۞ رشاد جبلی

moony *adjective* (moonier, mooniest)
1 مانگ‌ئاسا، هەیف‌ئاسا، شێوەمانگ، مانگی 2 moonstruck ,dreamy ,خەیالاوی، خەیالاتی ۞ ماه‌مانند، هلالی 3 رؤیایی

moor /mɔ:(r), mʊə(r), US mʊr/ *noun*
1 زەوی بوورە یان بەیار، دەشتەبوورە، زەوی نەکێڵ، جارەگیاگەسک 2 جێی‌راو، راوگە 3 بێشەلان، چوغورد (ئەڵمانی بنەرەت) ۞ 1 زمین بایر 2 شکارگاه 3 بیشه

Moor /mɔ:(r), mʊə(r), US mʊr/ *noun*
عەرەبی باکووری رۆژاوای ئەفریکا، ئەو عەرەبە مسوڵمانانەی کە لە سەدەی 8دا پەلاماری سپانیایان دا (Moorish /mʊərɪʃ/ *adj*: رۆژاوایی، سەربە عەرەبی باکووری رۆژاوای ئەفریکا؛ لە *More* فەرەنسی کۆن، بە ریگای

لاتـین لـه *Mauros* یونـانی "دانیـشتووی Mauretania" (ناوچەیێکی کۆنی باکووری ئەفریکا) ○ عرب شمال مغربی آفریقا

moorage *noun*

شوێنی مەهار یان بەستنەوەی کەشتی یان گەمی ○ محل مهار کشتی

moorcock /mɔ: kɒk/ *noun*

(بریتانیا) نێرەکورکور یان کەتی سوور ○ باقرقرەی نر سرخ

moorfowl = red grouse

moorhen /ˈmɔ:hen, ˈmʊə-, US ˈmʊrhen/ *noun*

ڕەشبەش، گامارۆ (جۆرە پەلەوەرێ کە نزیک ئاو یان لەناو ئاودا دەژی [*Gallinula chloropus* و جۆرە پێوەندیدارەکان]) ○ چنگر

moorings /ˈmɔ:rɪŋz, ˈmʊər-, US ˈmʊr-/ *noun, pl.*, also mooring

1 کەلوپەلی ڕاگیرکردن یا مەهاری کەشتی، تەناف و گوریسی کەشتی، کەشتیڕاگیرە: *The boat slipped its moorings and drifted out to sea* 2 لەنگەرگا، کەشتیڕاگیرکە، مەهارگەی کەشتی، جێگای ڕاگرتن یا ڕاگیرگەی کەشتی: ◊ *to find a mooring* ◊ *private moorings* ○ 1 *mooring ropes* اسباب مهار کشتی 2 جایگاه مهار کشتی

Moorish idol *noun*

جۆرێ ماسی پەپکەئاسا [*Zanclus cornutus*] ○ نوعی ماهی

moorland /ˈmɔ:lənd, ˈmʊə-, US ˈmʊrlənd/ *noun*, also moorlands

زەوی بوورە یان بەیار، دەشتەبوورە، دەوەنەڵان، جارەدەوەن، جارەگیاگەک ○ زمین‌بایر

moory /mʊərɪ/ *adjective*

زەلکاوی، زۆنگی ○ مردابی

moose /mu:s/ *noun, pl.* same

مووس، کەڵەئاسک، زلاسک، گا(ئا)سک (ئاسکێکی گەورەی ئەمریکای باکووری، ئەورووپای باشووری و چەند بەشێکی ئاسیا، وشەیێکی ئەمریکای باکووری بۆ elk، لە *mos* ی Abnaki) ○ موس

moot /mu:t/ *adjective, noun*

adj مشتومڕلەسەر، وتوویژلەسەر: *He argued that the issue had become -ot* *n since the board had changed its policy* 1 ئەنجومەن، جڤات 2 وتوویژ، مشتومڕ ○ *adj* قابل بحث *n* 1 شورا 2 مناظره

moot court *noun*

دادگای مەشقی یان مەشق(کردن)، دادگای لاسایی(کردنەوە، کە لەودا خوێندکاران مەشقی دادگایی دەکەن) ○ دادگاه تمرینی

moot point *noun*, also moot or moot question

پرس یان بابەتی کێشەلەسەر، کێشەی مشتومڕلەسەر، پرسگرێکی چارسەرنەکراو، مەسەلەی وتوویژلەسەر: *Whether this should be enforced by law or not is a -ot point* ○ مسأله یا موضوع مورد اختلاف

mop /mɒp, US mɑ:p/ *noun*

1 عەرزشۆر، داری پەڕۆپێچ (بۆ سڕین)، عەرزسڕ 2 قژی ئاڵۆسکاو و کوڵکنئاسا ○ 1 زمین‌شور 2 موی ژولیده

mopboard = skirting

mope /məʊp, US moʊp/ *noun*

1 (لە کۆندا) خەم، خەفەت، کۆفان، خوسیە 2 مرۆی دڵتەنگ و خەمخۆر، مرۆی گەوج ○ 1 اندوه، غصه 2 آدم افسرده، آدم احمق

moped /ˈməʊped, US ˈmoʊ-/ *noun*, from *(trampcykel med) mo(tor och) ped(aler)* 'pedal cycle with motor and pedals'

(لە سویدییەوە) مۆتۆرگازی، چەرخی مۆتۆری ○ موتور گازی

moper *noun*

بنیادەمی خەمخۆر یان دڵتەنگ ○ آدم افسرده

mopish *adjective*

دڵتەنگ، مات (*n* :mopishness دڵتەنگی، ماتی) ○ افسرده

moppet /ˈmɒpɪt, US ˈmɑ:p-/ *noun*

(نافەرمی) زارۆک، ساوا، تفل، منالی چکۆلانە (جوان، ب.ت. کچ) ○ کودک، بچەی کوچک

moquette /mɒˈket, US moʊ-/ *noun*

1 مووکێت 2 سەرفەرش، پارچەی ئەستووری سەرپۆشی کەلوپەلی نێومال (بنەڕەت: فەرەنسی، ڕەنگە لە *mocaiardo* ی ئیتالی "mohair") ○ موکت

mor /mɔ:/ *noun*

humus ێ کە لە هەلومەرجی ترشەلۆکیدا پێکهاتووە ○ مور

mora *noun, pl.* morae or moras

1 چکۆلەترین یەکەی پێوانی هۆنراوە بەرامبەر بە ماوەی برگەیێکی کورتی مامناوەند 2 (بە)جێمان، بەدرەنگکەوتن، دواکەوتن، پاشکەوتن، درەنگی ○ 1 مورا 2 تأخیر، تعویق

morainal *adjective*, also morainic

سەربە کەڵەکەسەهۆڵ (کەڵەهۆڵی)، ڕامالەیی ○ وابسته به یخرفت

moraine /məˈreɪn, US mɒˈreɪn/ *noun*

(زەوی‌ناسی) کەڵەکەسەهۆڵ، ڕامالە، سەهۆڵمالک ○ یخرفت

moral /ˈmɒrəl, US ˈmɔ:r-, ˈmɑ:r-/ *adjective, noun*

adj 1 ئاکاری، ئەخلاقی، سنجی، ڕەوشتی: *a moral* ◊ *traditional moral values*

a decline in ◊ *issue/dilemma/question*
a deeply religious ◊ *moral standards*
man with a highly developed moral sense
◊ *moral responsibility/duty* ◊
Governments have at least a moral
2 *obligation to answer these questions*
مانایی، مەعنەوی 3 حەق، بەرحەق، دروست،
راست، ژیرانە 4 پاک، بەئابڕووانە 5 راست و
نادروست لێکەوەکردوو، باش‌وخراپ‌تێگەیشتوو:
6 *Children are not naturally -ral beings*
فێرکەر، ئاگایی‌پێدەر، ئاگادارکەرەوە (ب.ت.
رەفتارێکی باش) 7 (morals) بنەما یان
ستاندارده ئاکاری‌یەکان، بنەڕەتەکانی رەفتار یان
هەڵس‌وکەوت، بنەما یان پرینسیپلە حەق و
ناحەقەکان، بنچینە رەوشتی‌یەکان، کۆت‌وبەندی
ئاکاری: *The question is one of manners*
n rather than morals وانەی ئاکاری، وانە،
ئەنجامی ئاکاری (وانەیەکی پراکتیکی وەکوو
چیرۆک، رووداو و هتد کە ئاگادارکەرەوەیە):
And the moral is that crime doesn't pay
۞ 1 *adj* اخلاقی 2 معنوی 3 حق، عقلانی 4
عفیف 5 دارای حس تشخیص 6 آموزنده 7 (در
جمع) اصول اخلاقی، اخلاقیات ■ درس اخلاقی

moral code *noun*

زاکوون یان قانوونی ئاکاری ۞ قانون اخلاقی

moral conscience *noun*

ویژدانی ئاکاری ۞ وجدان اخلاقی

moral consciousness *noun*

هۆشیاری ئاکاری ۞ آگاهی اخلاقی

moral decisions *noun, pl.*

بڕیارە ئاکاری‌یەکان ۞ احکام اخلاقی

moral devotion *noun*

گیان‌بازی ئاکاری، لەخۆبردوویی ئاکاری ۞
ایثار اخلاقی

moral diseases *noun*

نەخۆشی‌یە ئاکاری‌یەکان ۞ بیماری‌های اخلاقی

moral distinctions *noun, pl.*

جیاوازی‌یە ئاکاری‌یەکان ۞ تمایزات اخلاقی

morale /məˈrɑːl, US -ˈræl/ *noun*

وره، دڵگەرمی، ورەی شەڕکەران ۞ روحیه،
روحیه‌ی جنگجویان

moral faith *noun*

باوەڕ یان بڕوای ئاکاری ۞ ایمان اخلاقی

moral fibre *noun*

ویستی بەهێز یا پتەو، ورەی پۆڵایین ۞ عزم راسخ

moral force *noun*

هێزی ئاکاری ۞ نیروی اخلاقی

moralism /ˈmɒrəlɪzəm, US ˈmɔːr-, ˈmɑːr-/ *noun*

ئاکارگەری، ئاکارخوازی، رەوشت‌خوازی ۞
اخلاق‌گرایی

moralist /ˈmɒrəlɪst, US ˈmɔːr-, ˈmɑːr-/ *noun*

1 ئاکارگەر، ئاکارخواز 2 مامۆستا یا ئامۆژگاری
ئاکار یان رەوشت ۞ 1 اخلاق‌گرا 2 معلم اخلاق

moralistic /ˌmɒrəˈlɪstɪk, US ˌmɔːr-, ˌmɑːr-/ *adjective*

1 ئاکاری، رەوشتی 2 دەمارگرژ، بیرتەسک ۞
1 اخلاقی 2 متعصب

morality /məˈræləti/ *noun, pl.* moralities

1 بنەما، بنچینە یان پرینسیپلە ئاکاری‌یەکان،
ئاکاریتی، رێباز یان سیستەمی لە زانستی ئاکاردا:
◊ *matters of public/private morality*
2 *Standards of -ality seem to be dropping*
پێبەندی ئاکاری 3 دروستی، راستی، پارێزگاری،
پاکی، داوێن‌پاکی ۞ 1 اخلاقیات، روش یا نظام
اخلاقی 2 تعهد اخلاقی 3 درستی، عفت

morality play *noun*

شانۆی ئاکاری ۞ نمایش اخلاقی

morality relativism *noun*

رێژەگەری ئاکاری ۞ نسبیت‌گرایی اخلاقی

morally /ˈmɒrəli, US ˈmɔːr-, ˈmɑːr-/ *adverb*

لەباری ئاکاری(یەوە)، بەپێی بنەما یان ستانداردە
ئاکاری‌یەکان: *-rally justified/unacceptable*
◊ *morally right/wrong* ۞ از لحاظ اخلاقی

the moral majority *noun*

زۆرینەی ئاکاری (دینی، سیکسی و هتد) ۞
اکثریت اخلاقی

moral philosophy *noun*

فەلسەفەی ئاکاری ۞ فلسفه‌ی اخلاقی

moral sense *noun*

هەستی ئاکاری، هەستی لێک‌کردنەوەی چاکە و
خراپە ۞ حس اخلاقی

moral sphere *noun*

مەڵبەندی ئاکاری ۞ حوزه‌ی اخلاقی

moral support *noun*

پشتگەرمی، دڵگەرمی، ورە، پشت‌ئەستووری ۞
قوت قلب

moral theology *noun*

یەزدان‌ناسی ئاکاری ۞ الهیات اخلاقی

moral theory *noun*

بیردۆز یان تیۆری ئاکاری ۞ نظریه‌ی اخلاقی

moral victory *noun*

سەرکەوتنی مەعنەوی یا مۆراڵ، تێشکانی
بەئابڕووانە: *In spite of the result, we felt we*
had won a moral victory ۞ پیروزی معنوی

moral world *noun*

دنیا یان جیهانی ئاکاری ۞ جهان اخلاقی

morass /məˈræs/ *noun*

1 زۆنگاو، زۆنگ، زەلکاو، لیتاو، قوڕاو،
قوڕوچڵپاو 2 (خوازە) گێچەڵ، چەرمەسەری،

We got bogged down in :قوڕاو، گووڵاو، داو *a morass of detail and bureaucratic red tape* ◌ 1 باتلاق 2 (مجازی) منجلاب

moratoria /-riə/ = plural form of moratorium

moratorium /ˌmɒrəˈtɔːriəm, US ˌmɔːr-/ *noun, pl.* moratoriums or moratoria /-rɪə/
1 (قەرز و دانەوەی) دەستووری درەنگ‌دانەوە، مۆڵەتی قانوون یان یاسایی، مۆڵەت‌خواستن 2 هەڵپەساردن، راوەستاندن، راگرتن (کاتی، چالاکی، ب.ت. بەهۆی ریکەوتنێکی فەرمییەوە) ◌ 1 استمهال 2 تعلیق

moratory /ˈmɒrətɔːrɪ, US ˌmɔːr-/ *adjective*
مۆڵەتدەر، دەرفەت‌پێدەر ◌ مهلت‌دهنده

Moravian *adjective, noun*
مۆراڤیایی، مۆراڤی *adj* سەربە مۆراڤیا یان کلێسەی مۆراڤیا *n* 1 خەڵکی ناوچەی مۆراڤیا لە کۆماری چێک 2 ئەندامی کلێسەی کریستانیەتی کۆچەرانی مۆراڤیا ◌ موراوی

moray /mɒˈreɪ, US ˈmɒreɪ/ *noun,* also moray eel
مارماسی [خێزان Muraenidae: گەڵی جۆرن] ◌ مارماهی

morbid /ˈmɔːbɪd, US ˈmɔːrbɪd/ *adjective*
1 نەخۆش (ب.ت. شێرپەنجە، لوو یان تۆمۆر)، ناساز، نەخۆشی‌یانە، پێوەندی بە نەخۆشی‌یەوە هەیە، نەخۆش‌خەر، نەخۆشی‌هەڵێن، سەربە یان پێوەندی بە نەخۆشی‌یەوە هەیە: *morbid substances ◊ anatomy* 2 ترسێنەر، *morbid* :gruesome ،grisly ،تۆقێنەر، جەرگبڕ، *details* 3 یەکجار دڵتەنگ ◌ 1 بیمار، بیماری‌زا، مرضی 2 هولناک 3 بسیار افسرده

morbid anatomy *noun*
توێکاری ئەندام یان شانەی نەخۆش ◌ تشریح عضو یا بافت بیمار

morbidity /mɔːˈbɪdəti, US mɔːrˈb-/ *noun*
(رێژەی) تەنینەوەی نەخۆشی (لە شوێنێ)، ئاستی نەخۆشی؛ نیشانەکانی نەخۆشی ◌ شیوع بیماری؛ نشانه‌های بیماری

morbidly /ˈmɔːbɪdli, US ˈmɔːrbɪdli/ *adverb*
ترسێنەرانە، بە شێوەیەکی ترسناک ◌ به طور هولناک

morbidness /ˈmɔːbɪdnəs, US ˈmɔːrbɪdnəs/ *noun*
نەخۆش‌بوون، نەخۆشیتی ◌ بیماری بودن

morbific /mɔːˈbɪfɪk/ *adjective*
(کۆن) نەخۆش‌خەر، مایەی نەخۆشی ◌ بیماری‌زا

morbilli /mɔːˈbɪlʌɪ, -liː/, *pl.* = measles

morbillivirus /mɔːˈbɪlɪˌvʌɪrəs/ *noun*
کۆمەڵێ لە paramyxovirus ـەکان کە دەبنە هۆی measles، canine distemper (سەگەناز) و rinderpest (بنەڕەت: لە *morbilli* لاتین، کۆی "pustule"، لە *morbus* "disease" *morbillus* + virus) ◌ موربیلی‌ویروس

morceau /mɔːˈsəʊ/ *noun, pl.* morceaux
پارچە موسیقا یان کۆپلەیێکی وێژەیی (بنەڕەت: لە فەرەنسەوە بە واتای "morsel, piece") ◌ قطعه‌ی موسیقی یا ادبی

mordacity *noun,* also mordancy
تاڵی، ناخۆشی، توندی، زمان‌شڕی، دەم‌پیسی، قسەزلی، بەژانی، بەئێشی ◌ زنندگی، گزندگی

mordant /ˈmɔːdnt, US ˈmɔːrdnt/ *adjective, noun,* also mordacious /mɔːˈdeɪʃəs/
1 *adj* (خوازە) تاڵ، ناخۆش، رەق، پێوەدەر، توند، زمان‌شڕ، دەم‌پیس، قسەرەق، قسەتڕن، قسەزل، بەژان (بەلام پێکەنینی): *His mordant wit appealed to students* 2 دارژێنەر، رژێنەر *n* 1 ماکی چەسپاندنی رەنگ، رەنگ‌چەسپێن(ەر) 2 چەسپی زێڕپەڕ gold leaf یان جفجفە ◌ *adj* 1 نیش‌دار، بدزبان 2 اکال *n* 1 مادەی تثبیت‌کنندەی رنگ 2 چسب زرورق

mordantly /ˈmɔːdntli, US ˈmɔːrdntli/ *adverb*
بە تاڵی، توندانە ◌ به طور نیش‌دار

Mordecai *noun,* Hebrew *Mordĕkhai*
مۆردەخای: خزمی Esther و بەپێی ئەو کتێبە گەلی جوولەکەی لە پیلانی کۆمەڵکوژانەی Haman رزگار کرد ◌ مردخای

mordent /ˈmɔːd(ə)nt/ *noun*
(موسیقا) مۆردێنت: گۆڕانی تۆنی ئاوازی بۆ دەنگێکی خوارتر (لە پەیژەکەدا) ◌ مردنت

Mordvin /ˈmɔːdvɪn/ *noun,* also Mordva /ˈmɔːdva/
1 مۆردڤینیایی: ئەندامی گەلێکی ناڕووسی دانیشتووی Mordvinia لە بەشی رووسیای ئەورووپایی‌دا 2 زمانی Finno-Ugricی ئەو گەلە ◌ موردوین، موردوینیایی

more /mɔː(r)/ *adjective, noun, adverb*
زۆرتر، پتر، زیاتر، زێتر، پڕتر، جاریکی‌تر، کەرەتێکی‌تر، (لە ناوەڵناوی بەراوردا) ـتر: *I ◊ people with more money than sense* ◌ بیش‌تر، *like her more than her husband* دیگر، بار دیگر، (در صفت تفضیلی) ـتر

moreen /məˈriːn/ *noun,* also morine
جۆرێ پارچەی کەتانی قایمی رێڕێ، زۆرتر بۆ پەردە ◌ مورین

moreish /ˈmɔːrɪʃ/ *adjective*
(نافەرمی و لە بریتانیا) تام‌خۆش، بەچێژ، خۆش، بەتام، بەلەزەت ◌ خوش‌مزه

morel /mə'rɛl/ *noun*
جۆرێ کارگی خۆراکی، شانەکەی ڕووی نارێکە [*Morchella esculenta* و جۆرە پێوەندیدارەکان] ◌ مورل

morello /mɒ'rɛləʊ/ *noun, pl.* morellos
جۆرێ گیلاسی ڕەشی ترش، لە چێشتدا بەکاردێنرێ ◌ مورلو

moreover /mɔːr'əʊvə(r), US -'oʊvər/ *adverb*
سەرەڕای ئەمەش، سەرباری ئەمەش، پێجگەلە ئەمەش، لەوەوبەولاوە: *A talented artist, he was, moreover, a writer of some note* ◌ علاوه بر این

mores /'mɔːreɪz/ *noun, pl.*
داب‌ونەریت، کەفنەشۆپ، ڕێ‌وشوێن، دەستوور ◌ آداب و رسوم

Moresco /mə'rɛskəʊ/ = Morisco

Moresque /mə'rɛsk, US mɔː-/ *noun*
(سەربە هونەری بیناسازی) مەراکیشی، مووڕانە، مەغریبی ◌ مغربی

Morgan *noun*
مۆرگان (تژاد یا ڕەگەزێکی چالاکی ئەسپ لە ئەمریکا) ◌ مورگان

morganatic /,mɔːgə'nætɪk, US ,mɔːrg-/ *adjective*
مۆرگاناتیک (ژنومێردایەتی نێوان پیاوێکی پایەبەرز (ب.ت. میر یان شازادەیێ) و ژنێکی پایەنزم کە لەو ئاستەدا دەمێنێتەوە و منالاکانیان بۆیان نیە بەشبەر بن)، ژنومێردایەتی ناهاوشان ◌ مورگاناتیک

morganatically /,mɔːgə'nætɪkli, US ,mɔːrg-/ *adverb*
بە شێوەیەکی مۆرگاناتیک ◌ به طور مورگاناتیک

morganite *noun*
(بەرد) مۆرگانیت ◌ مورگانیت

Morgan le Fay *noun*
جادووگەر و خوشکی شائارتور (یان ئارتورشا) ◌ مورگان لی فای

morgen /'mɔːg(ə)n/ *noun*
1 پێوەری زەویوزاری ئەفریکای باشووری، بەرامبەر بە 0.8 هێکتار یان دوو acre 2 پێوەری زەویوزاری ئەلمانیا و سکاندیناڤیا، بەرامبەر بە 0.3 هێکتار یان دوو سێیەمی acre (لە ئەلمانییەوە: (ڕەنگە) ئەو زەوییەی کە لە بەیانیێدا دەکێلرێ) ◌ مورگن

morgue /mɔːg, US mɔːrg/ *noun*
1 ساردخانە، مردووخانە، زاخرخانە 2 دەمار، فیز ◌ 1 سردخانه 2 نخوت

moribund /'mɒrɪbʌnd, US 'mɔːr-, 'mɑːr-/ *adjective*
لەسەرەمەرگ، نزیک بە مردن، ڕوولەتیاچوون، ڕوولەپووکانەوە، ڕوولە کۆتایی، ڕوولە دوایی، ڕوولە لێژی ◌ در حال محتضر، رو به افول

morine = moreen

morion /'mɒrɪən/ *noun*
جۆرێ تاس‌کڵاو یان کڵاوخوودی بەبێ بەرچاوە visor، لە سەدەکانی 16 و 17دا لێدەدرا (بنەڕەت: لە *morrión* سپانیایی، لە *morro* "شتێکی خڕ") ◌ موریون

Morisco /mə'rɪskəʊ/ *noun,* also Moresco, *pl.* Moriscos or Moriscoes
1 (مێژوویی) عەرەب یان Moorی سپانیایی، ب.ت. کەسێکی کە تەوفن کراوە 2 نەخشی عەرەبی 3 سەما یان هەڵپەڕکێی Moor ◌ 1 عرب اسپانیولی 2 و 3 موریسکو

Mormon /'mɔːmən, US 'mɔːrmən/ *noun, adjective*
n مۆرمۆن (ئەندامی گرووپی ئایینی کە لە 1830 لە ئەمریکا لە لایەن Joseph Smith Jr دامەزرا) *adj* سەربە مۆرمۆن یان مۆرمۆنەکان ◌ 1 مورمون 2 وابسته به مورمون یا مورمونها

Mormonism *noun*
مۆرمۆن‌خوازی، مۆرمۆن‌گەری ◌ مورمونیسم

morn /mɔːn, US mɔːrn/ *noun*
بەیانی، سەرلەبەیانی، بەرەبەیان، سبەهی، شەوەکی ◌ پگاه، بامداد

morning /'mɔːnɪŋ, US 'mɔːrnɪŋ/ *noun, adjective, adverb*
n 1 بەیانی، سەرلەبەیانی، سبەینان، سبەهی، شەوەکی، بەرەبەیان، تاوهەڵاتن 2 پێش‌نیوەڕۆ، دوای نیوەشەو 3 هەرەت، جەنگە *adj* بەیانی یانە، بەرەبەیانی‌یانە *adv* بەیانیان، هەر بەیانییێ ◌ *n* 1 صبح، صبح‌گاه، بامداد 2 پیش از ظهر، بعد از نیمه‌شب 3 عنفوان *adj* صبحگاهی *adv* صبح‌ها

morning-after pill *noun*
دەرمانی دژی سکپڕی دوای نزیکی ◌ قرص ضد آبستنی پس از آمیزش

morning coat *noun*
کەوا یان کۆتی بەیانی ◌ فراک

morning dress *noun*
جل‌وبەرگی (فەرمی) ڕۆژ، بەرگی میوانی ◌ جامه‌ی رسمی روز

morning glory *noun*
(ڕووەکناسی) لوولوپەڕ، لیلوپەڕ، لاولاوە، لاڤلاڤک [*Ipomoea purpureus* (گەرمێنانی ئەمریکا) و جۆرە پێوەندیدارەکان] ◌ نیلوفر

Morning Prayer *noun*
(کلیسەی ئینگلتەرە) نوێژی بەیانی، دوعا و پاڕانەوەی (دەمەو) بەیانی ◌ نماز صبح، نیایش صبحگاهی

morning room *noun*
ژوور یان دیوی بەیانی(ان) ◌ اتاق صبحانه

morning sickness *noun*
هێڵنجدانی بەیانیان، دڵپێکاهاتنی بەیانیان (بە درێژایی چەند مانگی هەوەڵی سکپڕی) ◌ تهوع صبحگاهی

morning star *noun*
ئەستێرەی بەیانی یا ڕۆژی، کاروانکوژ (ب.ت. Venus کە لە بەیانیدا دەبینرێ) ◌ ستارەی صبح

morning suit *noun*
جلوبەرگی (فەرمی) ڕۆژ، بەرگی میوانی ◌ جامەی رسمی روز

Moro /'mɔːrəʊ/ *noun, pl.* Moros
موسڵمانی فیلیپینی ◌ مسلمان فیلیپینی

Moroccan /mə'rɒkən/ *adjective, noun*
adj ماراکین، مەراکیشی، سەربە مەراکیش *n* خەڵکی مەراکیش، مەراکیشی ◌ *adj* مراکشی *n* اهل مراکش

morocco /mə'rɒkəʊ, US mə'rɑːkoʊ/ *noun, pl.* moroccos
پێستە یان کەوڵی خۆشکراو، سەختیان، تیماج (لە بنەڕەتدا هی مۆرۆکۆ Morocco، وڵاتێکی باکووری ڕۆژاوای ئەفریکا) ◌ تیماج

moron /'mɔːrɒn, US -rɑːn/ *noun*
(نافەرمی) مرۆی گێل و گەوج، کەسێکی دەبەنگ و کەمهۆش: *You -ron—now look what you've done!* ◌ آدم احمق و کودن

moronic /mə'rɒnɪk, US -'rɑːn-/ *adjective*
گێل، گەوج، دەبەنگ، بێمێشک، گەوجانە ◌ کودن، ابله، احمقانه

moronically /mə'rɒnɪkli, US -'rɑːn-/ *adverb*
گەوجانە، کەرانە ◌ احمقانه

morose /mə'rəʊs, US mə'roʊs/ *adjective*
بەدخولک، ڕووترش، ڕووگرژ، دەغەزار، ڕووناخۆش، ڕووتاڵ، گرژ: *She just sat there looking morose* ◌ عبوس، ترشرو

morosely /mə'rəʊsli, US mə'roʊsli/ *adverb*
ڕووترشانە، بە شێوەیەکی ڕووتاڵ ◌ با بدخلقی

moroseness /mə'rəʊsnəs, US mə'roʊsnəs/ *noun*
بەدخولکی، ڕووترشی، ڕووگرژی، ڕووناخۆشی، ڕووتاڵی، گرژی ◌ ترشرویی، بدخلقی

morph(o)- *prefix*
پێشگر: 1 شێوە، بیچم، ڕوخسار: morpheme 2 مۆرفیم: morphogenesis (بنەڕەت: لە morphē morphophonemics یۆنانییەوە "شێوە، بیچم form") ◌ پیشوند: 1 ریخت 2 تکواژ

-morph *suffix*
پاشگر: شتی خاوەن شێوە یان بیچمێکی دیاریکراو: endomorph (بنەڕەت: لە morphē یۆنانییەوە "form") ◌ پسوند: شیء دارای شکل معین

morphactin *noun*
هەریەک لەو ئاوێتانە کە لە فلۆرین و ترشەڵۆکی carboxylic بەرهەم هاتوون و هەڵدان و پەرەسەندنی ڕووەک ڕێک دەخەن ◌ مورفاکتین

morphalaxis *noun, pl.* morphalaxes
ڕووانەوە یان دەرکردنەوەی بەش یان ئەندامێکی نەماو بەهۆی ڕێکخرانەوە و هەڵدانی پاشماوە یان شانە پاڵیەکەکان ◌ مورفالاکسیس

morpheme /'mɔːfiːm, US 'mɔːrf-/ *noun*
(زمانەوانی) مۆرفیم، وشۆکە: *The word 'like' contains one morpheme but 'un-like-ly' contains three* ◌ تکواژ

morphemic *adjective*
مۆرفیمی، وشۆکەیی، سەربە مۆرفیم (morphemically *adv*) ◌ تکواژی

morphemics /mɔː'fiːmɪks/ *noun, pl.*
(زمانەوانی) مۆرفیمناسی، لێکۆڵینەوەی پێکهاتەی وشەکان بەپێی مۆرفیمەکان ◌ ساختواژه

Morpheus /'mɔːfiəs/ *noun,* Latin, from Greek
مۆرفیوس (= خوای خەون، لە میسۆلۆژی یۆنانیدا) ◌ مورفیوس

morphia = morphine

-morphic *suffix*
پاشگر: خاوەن شێوە یا بیچمێکی دیاریکراو، خاوەنی شێوەیێکی وا: *endomorphic* ◌ پسوند: دارای شکل معین

morphine /'mɔːfiːn, US 'mɔːrf-/ *noun,* also morphia/'mɔːfiə, US 'mɔːrf-/
مۆرفین (لە opium دەگیرێ، بنەڕەت: لە ناوی *Morphin* ئەڵمانییەوە، ئەویش لە خوای ڕۆمی خەو، *Morpheus*) ◌ مورفین

morphinism /'mɔːfiːnɪz(ə)m/ *noun*
(پزشکی) گیرۆدەیی بە مۆرفین ◌ مورفینیسم

-morphism *suffix*
پاشگر: شێوەیی، بیچمی: *heteromorphism* ◌ پسوند: ریختی

morpho *noun, pl.* morphos
جۆرێ پەپوولەی گەورەی گەرمێنان [تۆخم *Morpho*] ◌ مورفو

morphogenesis /ˌmɔːfə(ʊ)'dʒɛnɪsɪs/ *noun*
1 شێوەپێکهاتن، پێکهاتنی بیچم، (زەویناسی) پێکهاتنی landform 2 (زیندەناسی) پەرەسەندنی تایبەتمەندی پێکهاتەناسییانە ◌ 1 ریختزایی 2 مورفورژنیز، مورفورجنسیس

morphogenetic *adjective*
سەربە شێوەپێکهاتن، سەربە پێکهاتنی بیچم ◌ وابسته به ریختزایی

morphing *noun*

مۆرفینگ (شێوازێکی کامپیوتێری کە بۆ دروستکردنی وێنەیێ بەکاردێتێ کە کەمکەم بۆ وێنەیەکی جیاوازی دەگۆڕدرێ) ◌ مورفینگ

morphological /ˌmɔːfəˈlɒdʒɪkl, US ˌmɔːrfəˈlɑːdʒ-/ *adjective*

1 (گیانەوەرناسی یان زیندەناسی) پێکهاتەناسییانە، سەربە بیچمناسی، سەربە پێکهاتەناسی 2 (زمانەوانی) سەربە وشەسازی یان مۆرفۆلۆژی ◌ (morphologically *adv*) 1 ریختشناختی 2 وابسته به ساختواژه

morphologist *noun*

1 (گیانەوەرناسی یان زیندەناسی) پێکهاتەناس 2 (زمانەوانی) وشەساز ◌ 1 ریختشناس 2 مورفولوژیست

morphology /mɔːˈfɒlədʒi, US mɔːrˈfɑːl-/ *noun*

1 پێکهاتەناسی، بیچمناسی، شێوەناسی (لێکۆڵینەوەی زانستی شێوە و پێکهاتەی رووەک و گیانەوەرەکان) 2 شێوە، پێکهاتە، بیچم 3 (زمانەوانی) وشەسازی (لێکۆڵینەوەی مۆرفیمەکانی زمانێ و چۆنیەتی لێکدرانیان بۆ دروستکردنی وشەیێ) ◌ 1 ریختشناسی 2 ریخت، ساختار 3 ساختواژه

morphometric *adjective*

سەربە بیچمپێوی، سەربە شێوەپێوی ◌ وابسته به ریختسنجی

morphometrics /ˌmɔːfə(ʊ)ˈmetrɪks/ *noun, pl.*

بیچمپێوی، شێوەپێوی، ب.ت. هی زیندەوەرێ ◌ ریختسنجی

morphometry *noun*

بیچمپێوی، شێوەپێوی ◌ ریختسنجی

morphophomemics *noun, pl.*

1 لێکۆڵینەوەی جیاوازییە فۆنیمیکەکانی نێوان ئالۆمۆرفەکانی هەمان مۆرفیم 2 بڵاوبوونەوەی ئالۆمۆرفەکان لەنێو مۆرفیمێکدا 3 پێکهاتەی زمانێ بەپێی مۆرفۆفۆنیمیک ◌ morphophonemics واژواجشناسی

morphosyntactic /ˌmɔːfəʊsɪnˈtæktɪk, US ˌmɔːrfoʊ-/ *adjective*

(زمانەوانی) مۆرفۆسینتاکس (هەم سینتاکس و هەم مۆرفۆلۆژی لەبەر دەگرێ) ◌ مورفوسینتاکس

-morphous *suffix*

پاشگر: خاوەن شێوە یان بیچمێکی دیاریکراو: ◌ *isomorphous* پسوند: دارای ریخت یا شکل مشخص

-morphy = -morphism

Morris chair *noun*

کورسی ئاسوودە (پشتەکەی میزان دەکرێ، لە ناوی پیشەگەری ئینگلیسی William *Morris*) ◌ صندلی موریس

morris dance /ˈmɒrɪs dɑːns, US ˈmɔːrɪs dæns/ *noun,* also moris

سەما یان هەڵپەرکێی مۆریس (هەڵپەرکێیەکی کۆن و نەریتی ئینگلتەرە) ◌ رقص موریس

morris dancer *noun*

سەماکار یا دانسێری مۆریس ◌ رقاص موریس

morris dancing *noun*

سەما یان هەڵپەرکێی مۆریس ◌ رقص موریس

morrow /ˈmɒrəʊ, US ˈmɑːroʊ, ˈmɔːr-/ *noun*

(وێژەیی) شەوەکی، بەیانی، سبحەینی، سبەهی، رۆژی دواتر، داهاتوو، پاشەڕۆژ: *We had to leave on the morrow* ◌ فردا، روز بعد، آینده

Morse = Morse code

Morse code /ˌmɔːs ˈkəʊd, US ˌmɔːrs ˈkoʊd/ *noun*

ئاوێنی مۆرس، کۆدی مۆرس (لە ناوی داهێنەری ئەمریکاییەوە Samuel F. B. *Morse*) ◌ رمز مورس

morsel /ˈmɔːsl, US ˈmɔːrsl/ *noun*

تیکە، پاروو، برێکی کەم، کەموسکە، تۆزقاڵان، ریزە، fragment؛ کەسێکی negligible: *a tasty morsel of food* ◌ لقمه، مقدار اندک، ذره

mort /mɔːt/ *noun*

1 (کۆن) هۆرنێ کە دوای کوژرانی نێچیر لێدەدرێ 2 کوشتار 3 ژن 4 بەز یان پیوی بەراز 5 ماسی سەلموونی سێساڵە ◌ 1 مورت 2 کشتار 3 زن 4 پیه‌ی خوک 5 ماهی آزاد سه‌ساله

mortadella /ˌmɔːtəˈdelə/ *noun*

جۆرێ سۆسیسی ئیتالیایی، چەوری یان بەزی تیایە ◌ مورتادلا

mortal /ˈmɔːtl, US ˈmɔːrtl/ *adjective, noun*

1 *adj* لەنێوچوو، تیاچوو، بمر، مەرگلەسەر، مردەنی، نەمێنەر، میرا، مرۆک، کوشندە، کاری، کاریگەر، مەرگاوی، مەرگبار: *We are all mortal* ◊ *a mortal blow/wound* 2 (دوژمن) قەستەسەر، خوێنی، رقئەستوور، تۆڵەسێن: *a mortal enemy* 3 *mortal danger* 4 (شەڕ) گران، بەکلایی‌کەرەوە، دیاریکەر 5 ترسناک، ترسێنەر، تۆقێنەر، توند، سەخت، قورس، یەکجار، زۆر: *We lived in mortal dread of him discovering our secret* 6 شیاو، رێتێچوو، دوورودرێژ *n* مرۆڤ، بنیادەم، پیاو، بوونەوەری میرا یان مرۆک (ب.ت. لە بەراورد لەگەڵ رۆح و خواکاندا) ◌ 1 *adj* فانی، مهلک 2 (دشمن) انتقام‌جو 3 (جنگ) خونین 4 مخوف، شدید، زیاد 5 طولانی 6 ممکن *n* انسان، مخلوق فانی، آدم

mortality /mɔːˈtæləti, US mɔːrˈt-/ *noun, pl.* mortalities

1 لەنێوچوویی، تیاچوویی، میرایی، بمری،

مــەرگ‌لەســەری، مرۆکــی، نەمێنــەری 2 رادەی مردن، ڕێژەی مردن، ژمارەی مردووانی ماوەیێ 3 (کۆن) مەرگ death ۞ 1 فناپـذیری 2 میـزان مرگ و میر 3 مرگ

mortality rate *noun*
ڕێژەی مردن، رادەی مردن ۞ میزان مرگ و میر

mortality table *noun*
(ب.ت. ئینسۆرانس) خشتەی مردن ۞ جـدول مرگ و میر

mortally /'mɔ:təli, US 'mɔ:rt-/ *adverb*
(وێژەیی) بە شێوەیەکی کوشندە، بە توندی، یــەکجــار، fatally، extremely: *mortally* ۞ *mortally afraid/offended*◊ *wounded/ill*
به طور مهلک، به شدت

mortal sin *noun*
(کلێســەی کــاتۆلیکی رۆم) گونــاهی گــەورە، سووچی مەزن ۞ گناه کبیره

mortar[1] /'mɔ:tə(r), US 'mɔ:rt-/ *noun*
مەلات، مالات، شفتە، ساروج، جاڕوو، قسلەگل، قسل‌وگەچ (mortary *adj*؛ mortarless *adj*)
۞ ملاط، ساروج

mortar[2] /'mɔ:tə(r), US 'mɔ:rt-/ *noun*
هاوەن، ئاونگ، دۆل (جوون: هاوەنی بەردین و دارین) ۞ هاون

mortar[3] /'mɔ:tə(r), US 'mɔ:rt-/ *noun*
تـۆپی هـاوەن، هـاوەن‌هـاوێژ، هـاوەن‌خـەر ۞ خمپاره‌انداز

mortar board /'mɔ:tə bɔ:d/ *noun*, also mortarboard
1 کلاوی زانکۆیی (کە خوێندکار و مامۆستایان لــە بۆنەیــەکی فــەرمی‌دا لەســەری دەکــەن) 2 تەختەمالات، زەمبە، تەختەشفتە، شفتەکێش ۞ 1 کلاه فارغ‌التحصیلی 2 تختەی حمل ملاط

mortgage /'mɔ:gɪdʒ, US 'mɔ:rg-/ *noun*
1 بارمتــە، مــەرج، گریـو: *to apply for/take a mortgage on* ◊ *out/pay off a mortgage* 2 *monthly -tgage payments* ◊ *the house* (بری) پارەی بارمتە 3 چەکی بارمتە، بارمتەنامە، بارمتانە 5 قەرز یان وام بۆ خانوو و هتد، وامی خانوو(بەرە) ۞ 1 رهن 2 مبلغ رهن 3 چک رهن 4 وام مسکن

mortgagee /ˌmɔ:gɪ'dʒi:, US ˌmɔ:rg-/ *noun*
(تکنیکی) بارمتەگر ۞ رهن‌گیر

mortgagor /'mɔ:gɪdʒɔ:(r), US 'mɔ:rg-/ *noun*
(تکنیکی) بارمتەدانەر ۞ رهن‌گذار

mortice = mortise

mortician /mɔ:'tɪʃn, US mɔ:r't-/ *noun*
(زۆرتر ئەمریکا) مردوونێژ ۞ کارگزار کفن و دفن

mortification /ˌmɔ:tɪfɪ'keɪʃn, US ˌmɔ:rt-/ *noun*
1 ڕووزەردی، شــەرمەزاری، بەخۆداشــکانەوە، سەرشۆڕی، خەجاڵەتباری، سـەرکزی، ترۆیی، سەربەردانەوە، ڕووڕەشی، ملکەچی، سووکی 2 دەس‌بەسـەرخۆداگرتن، دەروون‌کوژی، چلەکێشی، خۆکوێرکردنـەوە 3 (گۆشـت) رزیـن، دافـەوتان، خـۆرە، تـیراوێ ۞ 1 شــرمندگی، ســرافکندگی، خفت، خواری 2 ریاضت‌کشی 3 فساد، فساد عضو

mortified *adjective*
ڕووزەرد، خەجالــەتەوەبوو، خــەجالــەت‌بــار، سەرشــۆڕ، بەخۆداشــکاو، ترێقــەوەبوو ۞ سرافکنده، شرمنده

mortifying *adjective*
عەیب، شوورەیی، نەنگ، ئابڕووبەرە، شەرماوی، سووکێنەر، داڕزێنـەر، دڵـشکێن، ژان‌بـەدڵ‌گـەیێن ۞ ننگین، موهن، خفت‌بار

mortifyingly *adverb*
شوورەیی‌یانە، نەنگانە، ئابڕووبەرانـە ۞ بـە طـور ننگین

mortise /'mɔ:tɪs, US 'mɔ:rtɪs/ *noun*, also mortice
(دارتاشی، تکنیکی) جێ‌زمانە، کون ۞ کام

mortise lock *noun*
قوفڵی جێ‌زمانە و زمانە، قوفڵی دەسـک یـان دەزگرە (دەس(ە)گیرە) ۞ قفل دستگیره

mortise-chisel /'mɔ:tɪs tʃɪzl/ *noun*
ئەسکەنە، ئەسکەنگ ۞ اسکنه

mortmain /'mɔ:tmeɪn/ *noun*
(مـاف) تـەرخان، تـەرخانێتی، تـەرخانی‌بـوون، تــەرخان‌کــراوی، رانــەگوێزراوی ۞ وقــــف، موقوفیت، انتقال‌ناپذیری

mortuary /'mɔ:tʃəri, US 'mɔ:rtʃueri/ *noun* (*pl.* mortuaries), *adjective*
n ســاردخانە، مردووشـۆرخانە *adj* 1 تـەرمی 2 سـەربە ناشـتن ۞ *n* ســردخانه *adj* 1 جنـازەای 2 وابسته به تدفین

morula /'mɔ:r(j)ʊlə/ *noun*, *pl.* morulae /-li:/
(ئاولـەمەناســی) تووچــە، تــووژە، تــووێژە (لـە ئەنجامی دابەش‌بوونی هێلکۆکەی پێتێنراوەوە؛ بنەڕەت: چکۆلێنراوی لاتینی *morum* "تـوو - mulberry") ۞ موررولا

morular *adjective*
تووچەیی، تووژەیی، سـەربە تووچە یان تـووژە ۞ وابسته به موررولا

morulation *noun*
پێکهاتنی تووچە، سازبوون یان دامەزرانی تووژە ۞ تشکیل موررولا

morwong /'mɔ:wɒŋ/ *noun*
جـۆرێ ماسـی ڕەنگـی ئـاوەکـانی ئەوسـترالیا [*Nemadactylus* و توخمەکانی تر] ۞ موررونگ

mosaic /məʊˈzeɪɪk, US moʊ-/ *noun, adjective*
n 1 موزایـیک: *a Roman mosaic* ◊ *a design*
-saic in 2 (زینـــدەناســـی) تاکـــێ (ب.ت.
گیانەوەرێ) پێکهاتوو لە کۆمەڵە خانەیێ کە
لەباری بۆماوەیی‌یەوە لە دوو جۆرن؛ زیندەوەرێ
(یان یەکێ لە بەشەکانی) کە لە کۆمەڵە
خانـەیێکـی زیـاتر لـە ژێنۆتـایپی genotype
پێکهـاتووە 3 (هـەروەهـا mosaic disease)
چـەنـدین نـەخۆشـی ڤایرۆسـی گیـا و رووەک
(رووەکـی وەک تـوتن، گـەنمەشـامی، قامیـشی
شەکر و هتد) کە دەبێتە هۆی پنکەپنکەبوونی
گەڵا یـان لـق‌وپـۆ (بڕوانـە tobacco mosaic
virus) 4 نەخشەیێکی پێکهاتە لە کۆمەڵە وێنەیێ
کە بەهۆی فڕۆکە یـان بۆشـایی‌گەڕ spacecraft
گیراوە 5 بەشێ لە لوولەی دوورینی تەلەفزیۆن
کە لە کۆمەڵـە پارچۆلکەیێکی فۆتۆئێلیکتریک
پێکهاتووە کە رۆشنایی بۆ بارگێکی ئێلیکتریکی
دەگۆڕن *adj* موزایـیکی، جنجری، هەڵانهەڵان،
پێکهـاتوو یـا لێکـدراو لـە کۆمـەڵـە تـوخمێکی
جۆراوجـۆر (**mosaiclike** *adj*) بنـەڕەت: لـە
mosaïque فـەرەنسـی، لـە ســەر بنچینـەی
musi(v)um لاتـیـن "رازاندنـەوە بـە بـەردێ
چکۆلـەی چوارگۆشـە". رەنگـە لـە **mosea**
یۆنـانی‌یـەوە بـێ ("a muse") ۞ ***n*** **1** موزایـیک
معرق‌کاری 2، 3، 4 و 5 موزائیک ***adj*** موزایـیکی
Mosaic /məʊˈzeɪɪk, US moʊ-/ *adjective*
سـەربە مووسـا Moses، مووسـایی ۞ موسـایی،
موسوی
mosaic gold *noun*
دووسـولفایدی قـالایی tin S_nS_2، ormolu ۞
موزائیک گولد
mosaic habitat *noun*
ژیوارگە یـان ژینگـەی موزائیـک ۞ زیـستگـاه
موزائیک
mosaicism /məʊˈzeɪɪsɪz(ə)m/ *noun*
(زینـدەناسـی) دۆخ یـان هـەل‌ومـەجێ کـە لـەودا
زیندەوەر organism یان بەشێ لە دوو یان چەند
شـانەی جیـاواز لـەبـاری بۆمـاوەیـی یـان
ژێنێتیکی‌یەوە پێکدێ ۞ موزائیسم
mosaicist /məʊˈzeɪɪst/ *noun*
موزائیـک‌دارێـژ؛ موزائیـک‌پێـژ، موزائیـک‌بـڕ؛
موزائیک‌فرۆش ۞ موزائیـست
Mosaic law *noun*
تەورات، قانوونی مووسا ۞ تورات
mosaic work *noun*
موزایـیک‌کاری، کار یا بەرهەمی موزایـیکی ۞
معرق‌کاری، اثر معرق‌کاری
mosasaur /ˈməʊzəsɔː/ *noun*
خـشـۆکێکی بووبـەردی fossil زلـەی ئـاوی
پـەلـسەولـی paddle-like limb (لـە *Mosa*
لاتـین، رووبـاری Meuse (یـەکـەم جـار نزیـک
بەوێنە دۆزرایەوە + *sauros* یۆنانی "مارمێلک")
۞ موساسور
moscato /mɒˈskɑːtəʊ/ *noun*
جۆرێ مەی دیسێری شیرینی ئیتالیایی ۞ موسکاتو
moschatel /ˌmɒskəˈtɛl/ *noun*
(رووەک‌ناسی) مۆسکاتێل: گیایێکی ورد، گوڵ
بـۆن‌مـسکی سـەوزی کـاڵ [*Adoxa*
moschatellina] ۞ موسکاتل
Moselle /məʊˈzel, US moʊ-/ *noun*, also
Mosel
موزێل (= جۆرێ مـەی نیمچەتاڵـی سپی سـەربە
دۆڵی رووباری موزێل لە ئەڵمانیای رۆژاوا) ۞
موزل
Moses basket /ˈməʊzɪz bɑːskɪt, US
ˈmoʊzɪz bæskɪt/ *noun*
قرتاڵـەی (دەسـک‌داری) منـاڵ (بـۆ هەڵـگرتن یـا
تیاخەوتن) ۞ موسـس باسکت
mosey /ˈməʊzi/ *noun*
گەڕان، پیاسە، راوێچکە، گـەڕیان: *He moseyed*
on over to the bar ۞ گشت
moshav /ˈməʊʃɑːv, US məʊˈʃɑːv/ *noun*,
pl. moshavim
کۆمەڵـەی هـەرەوەزی وردەجووتبەنـدەکانی
ئیسرائیلی ۞ موشاو
Moslem /ˈmɒzləm, US ˈmɑːz-/ = Muslim
Mosotho /məˈsuːtuː/ = singular form of
Basotho
mosque /mɒsk, US mɑːsk/ *noun*
مزگـەوت، جەمخانـە (بنـەڕەت: لـە *masgid*
عەرەبی میسرەوە) ۞ مسجد
mosquito /məˈskiːtəʊ, US -toʊ, mɒs-/
noun, pl. -itoes or mosquitos
مێشوولە، پێشوولکە، پێشکە، پێشوو، جۆرێکی
دەتوانێ نەخۆشی مالاریا بلاوکاتەوە [خێزان
Culicidae] (mosquitoey *adj*) ۞ پشه
Mosquito, *pl.* Mosquitos = Miskito
mosquito fish *noun*
مێشوولەماسی، ماسی‌یەمێشوولە [*Gambusia*
affinis, *G. holbrooki* و *Heterandria*
Formosa لە خێزانی Poeciliidae]، ب.ت. بۆ
مـەهـار و کۆنترۆڵـی پـرگ و کرمۆکـەی larva
مێشوولە بەکاردێنرێ ۞ پشه
mosquito hawk 1 (chiefly southern)
dragonfly 2 crane fly
mosquito net *noun*
کولە، تۆڕی مێشوولە، تۆڕەخەو، کەتان و کەوان
۞ پشەبند
moss /mɒs, US mɔːs/ *noun*
1 قـەوزە، قـەبزە، جـەلاوی، گـاوەک [پـۆل
Musci]؛ بۆ ناوی قەوزەکان، کرێژەبەرد و گیا

یا رووەکە کەمبالاکانی تر بەکاردێتری، ب.ن. 2 reindeer moss لیتاو، زەلکاو، زۆنگ، چامۆر، گراف ۞ 1 خزه 2 باتلاق

moss agate *noun*
جۆری ئاقیق بە رەگ و نیشانی داری یان قەوزەئاسا ۞ نوعی عقیق

moss animal = bryozoan

mossback *noun*
کەسێکی کۆنەپەرست یا پاشبڕۆ ۞ آدم محافظه‌کار

mossbacked *adjective*
کۆنەپەرست، پاشبڕۆ ۞ محافظه‌کار

moss-grown *adjective*
1 قەوزاوی، قەوزەتەنیو، قەوزە(دا)گرتوو، گاوەکاوی، قەوزەپۆش 2 کۆنە، لەباوکەوتوو، رزیو، کۆنکەوتوو ۞ 1 خزه‌گرفته 2 کهنه

mossie = mozzie

mossiness /ˈmɒsinəs, US ˈmɔːsinəs/ *noun*
قەوزەگرتوویی، قەوزەتەنیوی ۞ پوشیدگی از خزه

moss pink *noun*
جۆری گیاگرەی phlox چەندساڵەی نزمڕوواو، زۆرتر لەبەر گوڵی زەبەندی پەمەیی و سپی دەکرێ [*Phlox subulata*] ۞ نوعی فلوکس

moss rose *noun*
1 گوڵەباخی قەوزەیی: جۆری گوڵەباخی (باخی) بێباو [*Rosa centifolia mucosa*] 2 جۆری portulaca ئەمریکای باشووری [*Portulaca grandiflora*] ۞ نوعی رز

mosstrooper *noun*
1 ریگر یان چەتەی سنووره زەلکاوییەکانی نێوان ئینگلتەرە و سکاتلەند لە سەدەی 17 دا 2 = pirate ۞ موس‌تروپر

mossy /ˈmɒsi, US ˈmɔːsi/ *adjective* (mossier, mossiest)
قەوزاوی، قەوزەگرتوو، گاوەکئاسا، قەوزەیی، قەوزەئاسا، شێوەقەوزە: *mossy walls/tree trunks* ۞ خزه‌گرفته، خزه‌مانند

most /məʊst, moʊst/ *adjective, adverb, noun*
زۆرترین، پرترین، هەرەزۆر، زیادترین، پترترین، زێترین: *Who do you think will get (the) most votes?* ◊ *I spent most time on the first question* ◊ *Who ate the most?* (لە ناوەڵناوی باڵا یان هەرەدا) ـترین، هەرەـ زۆربەی، زۆرتری، بەشی هەرە زۆری، زۆر، یەکجار، گەلێ، گەلەمپەری، زۆرتر لە هەموو، لە هەموو زیاتر، پرانی، زۆربەی، زۆرینەی، بەلای زۆرەوە، (نافەرمی و لە ئەمریکا) نزیکەی: *Most classical music sends me to sleep* ◊ *As most of you know, I've decided to resign* ◊ *It was the most boring/beautiful part* ◊ *I go to the store most every day* ◊ *most kind of you to meet me* ۞ بیشترین، بزرگ‌ترین، (صفت عالی) ـترین، بیش‌تر، بسیار، اغلب، حداکثر، تقریباً

-most *suffix*
پاشگر: 1 ـترین، هەرەـ 2 نزیکترین 3 توندترین، زۆرترین 4 دواپین 5 دوورترین (لە ئینگلیسی کۆن) پەیوەند: *mest* ۞ 1 ـترین 2 نزدیک‌ترین 3 شدیدترین 4 آخرین 5 دورترین

most-favoured-nation *adjective*
(سیاسەت و ئابووری) دۆستایەتی رەبەق یان تەواو ۞ کامله‌الوداد

mostly /ˈməʊstli, US ˈmoʊ-/ *adverb*
زۆرتر، پتر، زۆربە، دووبەشی، بەلای زۆری(یەوە)، زۆرینەیان، نزیک هەمووی، تەقریبەن هەمووی، بە گشتی: *generally, mainly*: *The sauce is mostly cream* ◊ *We're mostly out on Sundays* ۞ عمدتاً، در اکثر موارد

Most Reverend *adjective*
سەرناوی سەرئۆسقوفی ئەنگلیکان یا سەرقەشەی کاتۆلیکی رۆمی ئیرلەندی ۞ ماست رورند

MOT /ˌem əʊ ˈtiː, US oʊ/ *abbreviation*
Ministry of Transport
1 (لە بریتانیا) شالیارگە یا وەزارەتی راگوێستن، شالیاری گوێزانەوە 2 (لە بریتانیا) تاقیکردنەوەی تەکنیکی ماشێن (هەر سێ ساڵ جارێ) ۞ 1 وزارت ترابری 2 معاینه‌ی فنی خودرو

mot[1] /məʊ, French mo/ = bon mot, *pl.* pronounced same or /məʊz/

mot[2] /mɒt/ *noun*
1 (نافەرمی، ئیرلەند) کچ یان ژنی جەحێل 2 دۆستی پیاوێ ۞ 1 (عامیانه، ایرلند) دختر یا زن جوان 2 دوست‌دختر

mote /məʊt, US moʊt/ *noun*
تۆز، تۆزقاڵ، وردیله، تۆزیله ۞ ذره

motel /məʊˈtel, US moʊ-/ *noun*
موتێل (بنەڕەت: تێکهەڵکێشراوی *motor* و *hotel*) ۞ متل

motet /məʊˈtet, US moʊ-/ *noun*
موتێت (پارچە موسیقایەکی کورت لەسەر بابەتێکی ئایینی، لە فەرەنسی کۆنەوە؛ بنەڕەت: چکۆلێنراوی *mot* "وشە") ۞ موتت

moth /mɒθ, US mɔːθ/ *noun, pl.* moths
1 پەپوولە(ی شەوگەڕ): بە جووتێ باڵی پانەوە و لە کاتی پشوودا باڵیان دەکەنەوە یا رەپ دەکەن؛ بە شاخی تووکن یان کوڵکن و خووی شەوگەڕییان لە پەپوولە butterfly جیا دەکرێنەوە)، پەروانە [زۆربەی ژوورخێزانەکانی superfamily ی پەپوولی Lepidoptera] 2 مۆریانە، مۆرکە، خورک، مۆرد، گازیز، گازوز (ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ 1 پروانه 2 بید

mothball /'mɒθbɔ:l, US 'mɔ:θ-/ *noun*
نەفتالین ◇ نفتالین

moth-eaten /'mɒθ i:tn/ *adjective*
1 مۆرکەلێـداو، مۆرکـەرێـز، مۆریانـەخواردوو، مۆرکەون، داوەشاو 2 شڕ، تان‌دەرکەوتوو، کۆنە، لەباوکەوتوو، بێ‌برەو، کۆن، کۆن‌کەوتوو، رزیو، پوواو، سوواو ◇ 1 بیدخورده 2 زهواردررفته، عتیقه

mother /'mʌðə(r)/ *noun, adjective*
n 1 دایک، دالک، ماک، ئانە، جیا 2 لەلە، تایەن 3 سەرچاوە، ژێدەر، بنەما، ماک، دایکە 4 هۆ، مایە 5 سـەرۆک یـان بەرپرسـی دەیـر (ژن)، سەررەبەن *adj* 1 سەرەکی، بنچینەیی، بنەڕەتی 2 دایکانە، دایک‌ئاسا 3 دایکی (زمان؛ بنەڕەت: *mōdor* ئینگلیـسی کـۆن، *muoter* ئـەلـمانی "دایـک"، *mater* لاتـین، *mētēr* یونـانی، *mātr* سانـسکریت) ◇ *n* 1 مادر 2 دایه 3 منبع 4 مسبب 5 رئیـسه‌ی صومعه *adj* 1 اصلی 2 مادروار 3 مادری

motherboard /'mʌðəbɔ:d, US 'mʌðərbɔ:rd/ *noun*
(کـامپیوتێر) تەختـە یـان بـۆردی سـەرەکی، سەربۆرد، داتەختە؟ ◇ مادربورد

Mother Carey's chicken = storm petrel

mother country *noun*
نیشتمان، ولاتی دایکی، ولاتی باو و باپیران ◇ میهن

mother-figure *noun*
دایکی پشتیوان و ئامۆژگار(یکەر) ◇ مادر معنوی

motherfucker /'mʌðəfʌkə(r), US -ðərf-/ *noun*
دایکەخۆگێ (جنێویکی زۆر ناحەزە) ◇ مادرفاکر

motherfucking /'mʌðəfʌkɪŋ, US -ðərf-/ *noun*
دایکەخۆگێیی ◇ مادرفاکینگ

Mother Goose *noun*
نووسەری ئەفسانەیی کۆمەلەیێکی هۆنراوەکانی nursery rhymes شـەوەگورگانـە کـە بـۆ یەکەم‌جار لە لەندن (لە) دەوروبەری 1760 بلاو بۆوە ◇ مادر گوس

motherhood /'mʌðəhʊd, US -ðərh-/ *noun*
دایکێتی، دایکایەتی: *Motherhood suits her* ◇ مادری

Mother Hubbard *noun*
جۆرێ جلی هەراوی ژنانە ◇ نوعی لباس

mothering /'mʌðərɪŋ/ *noun*
ئاگالێ‌بوونی منالان بە شێوەی دایکی خۆیان: ◊ *an example of good/poor mothering* ◊ *mothering skills/instincts* ◇ مادرینگ

Mothering Sunday = Mother's Day

mother-in-law /'mʌðər ɪn ˌlɔ:/ *noun, pl.* mothers-in-law
خەسوو، خەسی، هێلک ◇ مادرزن، مادرشوهر

mother-in-law's tongue *noun*
جۆرێ رووەکی ئەفریکای رۆژاوا، گەلاباریک و میل‌زەرد، لە خێزانی agave [*Sansevieria trifasciata*] ◇ نوعی گیاه

motherland /'mʌðəlænd, US -ðərl-/ *noun*
نیـشتمان، ولاتی دایکـی، ولاتی بـاو و بـاپیران، زێد، دایکی نیشتمان ◇ سرزمین مادری، میهن

motherless /'mʌðələs, US -ðərl-/ *adjective*
بـێ‌دایـک، هـەتیو، سـێوی: *motherless children left* ◇ یتیم

mother lode *noun*
سەررەگە، رەگەی سەرەکی، کانگای پڕ (لە زێڕ، زیو و هتد) ◇ رگه‌ی اصلی، معدن سرشار

motherlike /'mʌðəlaɪk/ *adjective*
دایکانە، وەکوو دایک، دایک‌ئاسا ◇ مادروار

motherliness *noun*
دایکانـەبوون، وەکـوو دایـک‌بـوون، دایکـێتی ◇ مادروار بودن، مادری

motherly /'mʌðəli, US -ərli/ *adjective*
دایکانـە، دایـک‌ئاسـا، وەک دایـک. :maternal *motherly love* ◇ مادروار

Mother Nature *noun*
سروشت، جیهانی سروشتی، دایکی سروشت ◇ طبیعت، مام طبیعت

Mother of God *noun*
حـەزرەتی مریـەم (لـە کلێـسـەی کاسـۆلیکی رۆمانی) ◇ مریم عذرا

mother-of-pearl *noun*
سەدەف، دایکی مرواری، گوێچکەماسی ◇ صدف

mother's boy *noun*
(نافەرمی، پیاو یا کوڕ) هەتیوەلووسکە، نازدار، لاقوونە، سوسول ◇ بچەننه

Mother's Day *noun*
رۆژی دایـک (دووەمـین دووشـەممەی مـانگی مایـس) ◇ روز مادر

mother ship *noun*
کەشتی دایک ◇ کشتی مادر

Mother Superior *noun*
بەرێوەبەری دەیر، دەیرگێر، سەررەبەن، دایکی ئایینی، گەورەی ژنان لە دەیردا ◇ مادر روحانی

mother-to-be *noun*
دایکـی دوارۆژ، ژنی سـکپڕ، ژنی دووگیـان، بەدایک‌بوو ◇ زن حامله

mother tongue *noun*
1 زمانی دایکی 2 زمانێ کە زمانێکی تر لەو پەیدا دەبێ یان دادەڕێژرێ ◇ 1 زبان مادری 2 زبانی مشتق از زبانی دیگر

motherwort /'mʌðəwɜ:t/ *noun,* also lion's

tail
(رووەکناسی) کلکەشێر(ە)، بەیبوونەگایانە؟ [Leonurus cardiaca] ⟡ دم شیر، بابونەی گاوی

mothproof *adjective*
(جلوبەرگ) دژەمۆریانە، دژەمۆرکە، مۆرکەهەڵنەهێن ⟡ ضد بید

mothy /ˈmɒːθɪ/ *adjective* (mothier, mothiest)
مۆریاناوی، مۆریانەتێداو، مۆریانەرێز، داوەشاو لەبەر مۆریانە، مۆرکاوی، خورکلێدراو، moth-eaten ⟡ بیدزده

motif /məʊˈtiːf, US moʊ-/ *noun*
1 (لە فەرەنسەوە) نەخش، نەخشونیگار: *wallpaper with a flower motif* 2 نێوەرۆک، نێواخن، ناواخن، ناومایە 3 شێوەی بنەرەتی، بابەتی سەرەکی یان ناوەندی 4 (موسیقا) موتیف، مایەی سەرەکی، بنەمایە 5 پاڵنەر، هاندەر 6 (زیندەوەر)کیمیا) پەیتایی یان یەکلەدوایەکهاتنێکی جیاواز distinctive sequence لەسەر پرۆتێن یان دیئێنئەی کە پێکهاتەیێکی سێلایی هەیە (motific *adj*) ⟡ 1 طرح، نگاره 2 درونمایه، مضمون 3 موضوع اصلی 4 مایه‌ی اصلی 5 محرک 6 موتیف

motile /ˈməʊtaɪl/ *adjective, noun*
بزۆک، بزێو، جمۆک، بجوول، جوولۆک، جوولاو: (گیانەوەرناسی و رووەکناسی، دەربارەی خانەکان، گامێتەکان و زیندەوەرە تاکخانەییەکان): *motile cells*، *motile spores* ⟡ قادر به حرکت، جنبنده، متحرک

motility /məʊˈtɪlɪtɪ/ *noun*
بزۆکی، بزێوی، جمۆکی، بجوولی، جوولۆکی، جوولاوی ⟡ قدرت حرکت

motion /ˈməʊʃn, US ˈmoʊʃn/ *noun*
1 جوولە، جموجۆڵ، جم، تەکان(خواردن)، جوولان، بزووتنەوە، براوت، لەقین، بزووتن، بزاف، لەبات: *Newton's laws of motion* ◊ *The swaying motion of the ship was making me feel seasick* 2 ئاماژە، مێزە 3 پێشنیار، پێشنیاز: *to table/put forward a motion* 4 دانەدەرەوە، بەتاڵکردن 5 پیسایی 6 (motions) کارەکان، جموجۆڵەکان، جوولەکان 7 (ماف) داوای دەرکردنی دەستوور ⟡ 1 حرکت، جنبش 2 اشاره 3 پیشنهاد 4 تخلیه 5 مدفوع 6 (در جمع) حرکات 7 درخواست صدور حکم

motional /ˈməʊʃənl, US ˈmoʊʃənl/ *adjective*
جوولەیی، بزاوتی، بزووتنەوەیی، جوولانەوەیی ⟡ حرکتی، جنبشی

motionless /ˈməʊʃnləs, US ˈmoʊʃn-/ *adjective*
بێجوولە، چەقبەستوو، بێحەرەکەت، بێتەکان، چەقیو، تەکاننەخواردوو، بێچرکە، کڕ، وێستاو، جێگیر: *She stood absolutely motionless* ⟡ بی‌حرکت، ساکن

motionlessly /ˈməʊʃnləslɪ, US ˈmoʊʃn-/ *adverb*
بێجوولانە، کڕانە، چەقبەستووانە ⟡ به طور ساکن

motion picture *noun*
(زۆرتر لە ئەمریکا) فیلم (سینەمایی) ⟡ فیلم

motion sense *noun*
هەستی جوولان یان بزووتنەوە ⟡ احساس حرکت یا جنبش

motion sickness *noun*
ماشێنگرتوویی، جوولەگرتوویی، دڵپێکاهاتنی نێو ماشێن ⟡ ماشین‌گرفتگی، دل‌آشوبه‌ی حرکتی

motivated *adjective*
1 خوازیار، پێخۆشبوو، بەتاسە، تامەزرۆ، بەپەرۆش، ئارەزوومەند 2 لەبەر (خاتری)، بە بۆنەی ⟡ 1 راغب، خواهان 2 به علت

motivation /ˌməʊtɪˈveɪʃn, US ˌmoʊ-/ *noun*
1 هاندان، پاڵنان، بزواندن، پاڵنەر، هاندەر، تێندەر، بوونەهۆ، تاودان، گوڕپێدان، بزواندن، دنەدان: *Most people said that pay was their main motivation for working* ◊ *He's intelligent enough but he lacks motivation* 2 وێست، تامەزرۆیی، بەپەرۆشی ⟡ 1 انگیزش، انگیزه، تحریک 2 رغبت

motivational /-ʃənl/ *adjective*
هاندەرانە، هاندەر، پاڵنەر، بزوێنەر، جوولێنەر، گوڕپێدەر، تاودەر: *an important motivational factor* ⟡ انگیزشی، برانگیزنده، مشوق

motivator /ˈməʊtɪveɪtə(r), US ˈmoʊ-/ *noun*
هاندەر، پاڵنەر، تاودەر، بزوێنەر، جوولێنەر: *Desire for status can be a powerful motivator* ⟡ انگیزه

motive /ˈməʊtɪv, US ˈmoʊ-/ *noun, adjective*
n 1 هاندەر، پاڵنەر، بزوێنەر: *There seemed to be no motive for the murder* 2 نێوەرۆک 3 جوولەیی، بزوێنەر، جوولێنەر، جوولێنەرانە، تەکانپێدەر، جمۆک، بزوێنەرانە، بزاوتی، بەجوولەخەر *adj* بزوێنەر، جوولێنەر، جوولێنەرانە، جوولەخەرانە، بزووتنەوەیی: *motive power/force* ⟡ *n* 1 انگیزه 2 درونمایه 3 جنباننده *adj* حرکتی

motiveless *adjective*
لەخۆوە، بێپاڵنەر، بێهاندەر، بێهۆ، بێخود: *an apparently motiveless murder/attack* ⟡ بی‌دلیل، بی‌انگیزه (motivelessly *adv*)

motive power *noun*

هێزی بزوێنەر یا (بە)جووڵەخەر ○ قدرت حرکتی

motivic /ˈməʊtɪvɪk/ *noun*

(موسیقا) سەربە motif ○ وابستە بە motif

motivity *noun*

جووڵێنەریتی، جمۆکی، بزوێنەریتی ○ جنباندگی

mot juste /məʊ ˈʒuːst, French mo ʒyst/ *noun, pl.* mots justes pronunc. same

وشەی دروست یا گونجاو، دەستەوشەی شیاو یا بەجێ ○ کلمەی مناسب

motley /ˈmɒtli, US ˈmɑːtli/ *adjective* (motlier, motliest), *noun*

adj جۆراوجۆر، تێکەڵوپێکەڵ، تێکەڵ، سەیر، مەجۆرە، هەمەڕەنگ، چەندڕەنگە، ڕەنگاوڕەنگ، بەناڵاوواڵا، ڕەنگین *n* 1 تێکەڵەی هەمەڕەنگ 2 جلی ڕەنگاوڕەنگ یان بەناڵاوواڵا، جلی چل تیکە ○ *adj* گوناگون، چندرنگە *n* 1 آمیزەی گوناگون 2 جامەی لودگی

motmot /ˈmɒtmɒt/ *noun*

جۆرێ باڵندەی ڕەنگینی کلکدرێژی گەرمێنانی ئەمریکا [خێزان Momotidae: گەلێ جۆرن] ○ موتموت

motocar = motorcar

motocross /ˈməʊtəʊkrɒs, US ˈmoʊtoʊkrɔːs/ *noun*

مۆتۆکراس (= وەرزشی پێشبڕکێی مۆتۆڕسوارێ لە عەرز یان زەوییێکی ناڕێکدا) ○ موتوکرس

motocrosser *noun*

مۆتۆکراسێر ○ موتوکراسر

motocycle = motorcycle

motoneuron /ˌməʊtə(ʊ)ˈnjʊərɒn/ *noun*

نۆرۆنی بزوێنەر یان جووڵێنەر ○ نورون محرک

motor /ˈməʊtə(r), US ˈmoʊ-/ *noun, adjective*

n 1 بزوێنە(ر)، جووڵێنە(ر)، مۆتۆر، بگێر، سەربە ماشێن (مۆتۆڕی) 2 (نافەرمی، بریتانیا) ماشێن *adj* مۆتۆڕی، جووڵەیی ○ *n* 1 موتور، جنبانندە 2 (عامیانە) ماشین *adj* موتوری، حرکتی

motorbike /ˈməʊtəbaɪk, US ˈmoʊtərb-/ *noun*

مۆتۆرسیکلێت ○ موتورسیکلت

motorboat /ˈməʊtəbəʊt, US ˈmoʊtərboʊt/ *noun*

بەلەمی جووڵێنەری، گەمی مۆتۆڕی ○ قایق موتوری

motorcade /ˈməʊtəkeɪd, US ˈmoʊtərk-/ *noun*

مۆتۆرکێید، کاروانی ماشێنەکان (ی دابودەستووری، ڕیزەماشێنی فەرمی کە کەسێکی گرنگ هەڵدەگرێ) ○ موتورکید

motor car *noun*

ماشێن ○ اتومبیل

motorcycle /ˈməʊtəsaɪkl, US ˈmoʊtərs-/ *noun*

مۆتۆرسایکل، مۆتۆرسیکلێت ○ موتورسیکلت

motorcycling /ˈməʊtəsaɪklɪŋ, US ˈmoʊtərs-/ *noun*

مۆتۆڕسواری ○ موتورسواری

motorcyclist /ˈməʊtəsaɪklɪst, US ˈmoʊtərs-/ *noun*

مۆتۆڕسوار ○ موتورسوار

motor home /ˈməʊtəhəʊm, US ˈmoʊtərhoʊm/ *noun*

ماشێنی ماڵی (کە جێی خەو، چێشتخانە و دەسبەئاوی تیایە و بۆ ڕێگای دوور دەبێ) ○ موتورهوم

motoring /ˈməʊtərɪŋ, US ˈmoʊ-/ *noun, adjective*

(سەربە) لێخوڕین یان (بە) ماشێن: *a motoring offence* ○ رانندگی

motorist /ˈməʊtərɪst/ *noun*

شۆفیری ماشێن ○ رانندەی ماشین

motorized /ˈməʊtəraɪzd, US ˈmoʊ-/ *adjective*

1 مۆتۆڕی، مۆتۆڕدار: *motorized vehicles* 2 (میلیتاری) مۆتۆڕیزە (دەستەی سەربازانی ماشێنلێخوڕ) ○ 1 موتوری 2 موتوریزە

motorized battalion *noun*

تابووری مۆتۆریزە، هەنگی مۆتۆڕیزە، هێزی مۆتۆڕیزە، تیپی مۆتۆڕیزە ○ گردان موتوریزە

motorized division *noun*

سپای مۆتۆڕیزە ○ لشکر موتوریزە

motorized infantry *noun*

سپای پیادەی مۆتۆڕیزە ○ پیادەنظام موتوریزە

motorized unit *noun*

یەکەی مۆتۆڕیزە ○ یگان موتوریزە

motor lodge *noun*, also motor hotel = motel

motorman /ˈməʊtəmən/ *noun, pl.* motormen

شۆفیری ترێن یان ترام ○ رانندەی قطار یا تراموا

motor mouth /ˈməʊtəmaʊθ, US ˈmoʊtərm-/ *noun*

(نافەرمی) بەرزەوێژی زۆربڵە، توندبێژی هەڵەوەڕ ○ موتورموث

motor nerve *noun*

(توێکاری) نێرڤ یان دەماری جووڵێنەر، بزوێنەدەمار ○ عصب حرکتی

motor neurone disease *noun*

نەخۆشیێ کە لەودا دەمار و ماسوولکەکان ڕۆژبەڕۆژ لاوازتر و لە ئاخردا نەخۆشەکە دەمرێ ○ موتور نرون دیسیز

motor pool = car pool

motor racing *noun*

پێشبڕکێی ماشێنە تونرەوەکان ◌ مسابقەی اتومبیل‌های پرسرعت

motor rallying *noun*

رالی ماشین ◌ رالی اتومبیل

motor scooter *noun*

(مۆتۆڕی) سکوتێر ◌ اسکوتر

motor sport = motor racing

motor vehicle *noun*

ماشێن ◌ وسیلەی نقلیەی موتوری

motorway /'məutəweɪ, US 'moutərweɪ/ *noun*

a motorway service area / service station :یانەڕێ ◌ آزادراه

motor yacht *noun*

یاختی بزوێنەیی یان مۆتۆڕی ◌ یاخت موتوری

MOT test = MOT

mottle /'mɒtl/ *noun*

خاڵی ڕەنگی، پەڵەی ڕەنگاوڕەنگ، لکە، پەڵە ◌ خال رنگی، لکه

mottled /'mɒtld, US 'mɑ:tld/ *adjective*

خاڵخاڵ، پەڵەپەڵە، خاڵاوی، لکەلکە، ڕەنگاوڕەنگ ◌ خال‌مخالی

motto /'mɒtəu, US 'mɑ:tou/ *noun, pl.* mottoes or mottos

1 دروشم: *The school's motto is: 'Duty, Honour, Country'* 2 *'Live and let live.' That's my motto* پەند، قسەی نەستەق ◌ 1 شعار 2 اندرز

Motu /'məutu:/ *noun, pl.* same

1 ئەندامی گەلێکی مێلانەسیایی Papua New Guinea، دانیشتووی ناوچەی دەوروبەری Port Moresby 2 زمانی ئەو گەلە ◌ موتو

moue /mu:/ *noun*

ڕووگرژی، مڕومۆچی، لچ‌پێکادان ◌ عبوسی

mouflon /'mu:flɒn, US -flɔ:n/ *noun, also* moufflon

مەرەسوورە، مەرەکێوی، بەزکووڤی، جۆری پەزەکێوی، بەرانەکێوی، خۆری قاوەیی خورمایی، لە جێگای شاخوداخا (لە ئێرانەوە تا ئاسیای بچوک) دەژی *[Ovis orientalis]* ◌ موفلون

mouillé /'mu:jeɪ/ = palatalized

mould[1] /məuld, US mould/ *noun, US* mold

1 داڕێژگە، ڕێژگە، ڕێژە، قالب: *A clay mould is used for casting bronze statues* 2 نموونە، مێناک 3 شێوە، بیچم، ڕوخسار: *a hero in the 'Superman' mould* 4 خوو، سروشت، ڕەفتار، جۆرێ تایبەتمەندی کەسایەتی ◌ 1 قالب 2 الگو 3 شکل، ریخت 4 منش

mould[2] /məuld, US mould/ *noun, US* mold

کەڕوو، کەڕەکیفە، برش، کەپڕۆکە، تەم، کەڕەوڵ (بنەڕەت سکاندیناڤی) ◌ کپک

mould[3] /məuld, US mould/ *noun, US* mold

خۆڵ، ئاخ، گیاخۆڵ ◌ خاک، خاک‌برگ

mouldboard /məuldbɔ:d/ *noun*

1 (گاسن) ئاوێنە؟، سێڵ، پەڕە (بە کوویەوە نووساوە و لە هێندێ گاسنداً بە ئانیشکەوە، بەشەکانی گاسن بریتین لە: نەردیوان، دەند، سەرەدەند، گۆنیا، چەڵەمە یان خاموت، مالەبند، جێ‌تیغە، تگەر یان چەرخ) 2 تیغە (تەخت یا چەماوە، وەک هی bulldozer) ◌ 1 خاک‌برگردان 2 مولدبورد

moulder /'məuldə(r), US 'mou-/ *noun*

داڕێژگەر، ڕێژگەساز، ڕێژەوان، ڕێژەگەر، قالب‌ڕێژ، قالب‌ساز ◌ ریخته‌گر، قالب‌ساز

mouldering *adjective*

ڕوولەپوان، ڕوولەڕزین، ڕوولەهەڵوەرین ◌ در حال پوسیدگی

mouldiness /'məuldinəs, US 'mou-/ *noun*

کەڕوواویبوون، کەڕەکیفاویبوون، کەپڕۆکەبەستن، تەم‌هێنان، برش‌هێنان، کەڕووهێنان ◌ کپک‌زدگی

moulding /'məuldɪŋ, US 'mou-/ *noun*

1 دارشتن، داڕێژگەری، قالب‌ڕێژی 2 زنجیرەی جوانی، پەراوێزی جوانی 3 گەچ‌بری، نەخشی گەچ، بەگەچ‌دەرهێنان: *There were elaborate plaster mouldings around the ceiling* ◌ 1 قالب‌ریزی، ریخته‌گری 2 حاشیه‌ی تزئینی 3 گچ‌بری

mouldy /'məuldi, US 'mou-/ *adjective* (mouldier, mouldiest), US moldy

1 کەڕووواوی، برشاوی، کەڕەکیفاوی، کەپڕۆکەبەستوو: ◊ *mouldy bread/cheese* 2 *Strawberries go mouldy very quickly* گەنیو، بەیات، بۆگەن، ماوە، گنخاو 3 کۆنە، لەباوکەوتوو، ڕزیو 4 ژەنگاوی، ژەنگ‌هێناو 5 لەکارکەوتوو، پواو، بەکارنەهاتوو، بێ‌نرخ، بێ‌بایەخ، بێ‌سوود، بێ‌کەڵک ◌ 1 کپک‌زده 2 بیات 3 منسوخ 4 زنگ‌زده 5 بی‌ارزش

moult /məult, US moult/ *noun*

پەڕلێبوونەوە، پەڕفڕێدان، کەڕازفڕێدان، ecdysis، هەڵوەرینی تووک یان کوڵکە، توولەک(دان)، ڕووتانەوە، بۆرانەدن، تووک‌بەردان، کوڵکەبەردان، ئەو ماوەیە ◌ پوست‌اندازی، موریزی، زمان موریزی

mound[1] /maund/ *noun*

1 تەپ، گرد، زووڕگ، کەڵەکان، بستوو، هەندەڤ: *a Bronze Age burial mound* 2 کۆما، کۆگا، کێو، لۆدە، pile، heap: *a small mound of rice/sand* 3 کۆمائێزنگ 4 بڕێکی زۆر ◌ 1

پشته 2 کپه 3 تودەی هیزم 4 مقدار بسیار

mound² /maʊnd/ *noun*

گۆ، تۆپ (وەک نیشانەی پادشایی؛ بنەڕەت: لە لاتین "جیهان") *mundus* ۞ کره

Mound Builder *noun*

ئەندامی گەلێکی سوورپێستی پێش‌مێژوو ۞ موند بیلدر

mound-builder = megapode

mount¹ /maʊnt/ *noun*

1 چیا، شاخ، کێو، کێف، کەژ، بەندەن 2 تەپ، گرد ۞ 1 کوه 2 تپه

mount² /maʊnt/ *noun*

1 (دەرفەت) ئەسپی سواری 2 (دوو)چەرخ‌سواری 3 پایە، پاچکە 4 جێ‌پوول 5 (وێنە) مقەبا، کارتۆن ۞ 1 اسب سواری 2 دوچرخه‌سواری 3 پایه 4 جای تمبر 5 مُقوا

mountain /ˈmaʊntən, US ˈmaʊntn/ *noun, adjective*

n 1 کێو، شاخ، چیا، بەندەن، کێف: *a chain/range of mountains* 2 کۆما، کۆگا، کۆل، دنیایێ، کێوێ، لۆدە *adj* سەربە چیا، کێوی، چیایی ۞ *n* 1 کوه 2 توده *adj* وابسته به کوه

mountain ash = rowan

mountain beaver *noun*

سەگاوی کێوی یا چیایی (جۆرێ کرتێنەری ڕەهۆڵێدەری دارستان‌زێی ڕۆژاوای ئەمریکای باکووری [*Aplodontia rufa*]) ۞ نوعی بیدستر

mountain bike *noun*

چەرخی سەرچیا یا کێو، چەرخی کێو ۞ دوچرخه‌ی کوهستان

mountain biker *noun*

چەرخ‌سواری سەرچیا، دووچەرخەسواری کێو ۞ دوچرخه‌سوار کوهستان

mountain bluebird *noun*

(باڵندەناسی) شینەکەی کێوی، هی ڕۆژاوای ئەمریکای باکووری [*Sialia currucoides*] ۞ نوعی پرنده

mountain cranberry = lingonberry

mountain chain *noun*

زنجیرەچیا، ریزەکێو، لێزگەشاخ ۞ رشته‌کوه

mountain devil = moloch

mountain dew = moonshine 3

mountaineer /ˌmaʊntəˈnɪə(r), US -tnˈɪr/ *noun*

شاخەوان، چیاگەڕ، کوێستانی، چیانشین، کێونشین ۞ کوه‌نورد، کوه‌نشین

mountaineering /ˌmaʊntəˈnɪərɪŋ, US -tnˈɪrɪŋ/ *noun*

شاخەوانی، چیاگەڕی ۞ کوه‌نوردی

mountain everlasting = cat's foot

mountain gem *noun*

جۆرێ hummingbirdی سەوزی بەرزایی‌یەکانی دارستانەکانی ئەمریکای ناوەندی [تۆخم *Lampornis*: چەندین جۆرن] ۞ نوعی پرنده

mountain germander *noun*

(ڕووەکناسی) دایکەوباوکە، دایەوباوە، میم‌نوخنە، می‌می‌خوێنی [*Teucrium polium*] ۞ مریم‌نخودی، کلپوره

mountain goat *noun*

1 (هەروەها Rocky Mountain goat، جۆرێ بزنەکێوی شاخ پشتەوەچەماو، لە چیاکانی ڕاکی و ئەمریکای باکووری دەژی [*Oreamnos americanus*] 2 بزنەکێوی ۞ 1 مونتین گوت 2 بز کوهی

mountain laurel *noun*

جۆرێ kalmiaی ئەمریکای باکووری کە هێشووەگوڵی پەمەیی گەش دەگرێ [*Kalmia latifolia*] ۞ نوعی درختچه

mountain lion *noun*, also puma or cougar

(گیانەوەرناسی) شێری کێوی ۞ پوما

mountainous /ˈmaʊntənəs/ *adjective*

1 پڕکێو، پڕچیا، شاخاوی، کەژوکێواوی، بەندەناوی، کێواوی، شاخوداخاوی: *a mountainous region/terrain* 2 زلە، زەبەلاح، گەورە، کێوئاسا، *mountainous waves* ۞ 1 کوهستانی 2 عظیم

mountain range *noun*

زنجیرەچیا، ریزەکێو، لێزگەشاخ ۞ رشته‌کوه

mountain sickness *noun*

سەرەگێژەی کێوی، کێوگرتوویی، چیاگرتوویی ۞ کوه‌گرفتگی

mountainside /ˈmaʊntənsaɪd/ *noun*

داوێنی کێو، بنار، کاس، کوتار، سینەکێشی کێو، بەروار، کاش، قەدپاڵ (کێو): *The helicopter crashed into the -untainside* ۞ دامنه‌ی کوه

mountaintop /ˈmaʊntəntɒp/ *noun*

نووچکە یا نووکی کێو، سەر یا دوندی چیا، تەوقی شاخ ۞ قله‌ی کوه

mountainy *adjective*

چیایی، سەربە کێو یان شاخ ۞ وابسته به کوه

mountebank /ˈmaʊntɪbæŋk/ *noun*

دەسبڕ، فێڵاوی، تەڵەکەباز، چاوبەست ۞ حقه‌باز، شیاد

mounted /ˈmaʊntɪd/ *adjective*

1 سوارە، سوار (لەسەر ئەسپ): *mounted policemen* 2 دابەسراو، دابەستراو، گیرکراو، چەسپێنراو، لێدراو، دانراو، پێوەنراو: *a mounted photograph* 3 (لە لێکدانا) دابەستراو، گیرکراو: *a ceiling-mounted fan* ۞ 1 سواره 2 نصب‌شده 3 (در ترکیب) نصب‌شده

Mountie /ˈmaʊnti/ *noun*

(نافەرمی) ئەندامی پۆلیسی سوارەی پاتشایی

کەندا ◌ مونتی، پلیس سوارە

mounting /'maʊntɪŋ/ *adjective*
روولـــەزۆری، رووڵەپـــەرە، رووڵەســـەر، رووەوەهەڵـچوو، زۆورەوەبـوو: *mounting excitement/concern/tension* ◌ فزاینده

mourner /'mɔːnə(r), US 'mɔːrn-/ *noun*
ماتەمبار، شیوەنگێر، شینگێر ◌ عزادار

mournful /'mɔːnfl, US 'mɔːrnfl/ *adjective*
خەمبار، مات، لێوبەبار، ماتەمبار، عەزیەتبار، نارەحـەت، خـەماوی، دڵـتەنگ: *mournful eyes ◊ music* ◌ اندوهگین، عزادار، غم‌انگیز

mournfully /-fəli/ *adverb*
خەمبارانە، دڵتەنگانە، بە شێوەیەکی خەماوی، خەفەتبارانە: *The dog looked -nfully after its owner* ◌ به طور اندوهگین، غم‌انگیزانه

mournfulness /'mɔːnflnəs, US 'mɔːrnflnəs/ *noun*
خـەمباری، ماتی، ماتـەمباری، خەفـەتباری، پەژارەداری، دڵتەنگی ◌ اندوهگینی، غم‌انگیزی

mourning /'mɔːnɪŋ, US 'mɔːrn-/ *noun*
1 شـیوەنگێـری، شـینەوار، ماتـەمبـاری، عەزیەتباری، شینگێری، سۆزداری، چەمەری: *The government announced a day of national mourning for the victims ◊ She was still in mourning for her husband* 2 بەرگی ماتەمباری، جلوبەرگی رەش: *The queen was dressed in mourning* 3 کۆفان، خەم، سوێ، خوسپە، کۆست، کەسەر، پەژارە ◌ 1 عزاداری، سوگواری 2 جامەی عزاداری 3 غصە، اندوه

mourning cloak = Camberwell beauty

mourning dove *noun*
کۆترەخەمبارە یان شینگێرە: جۆرێ کۆترێ کلکدرێژی ئەمریکای باکووری و ناوەندی [*Zenaida macroura*] ◌ نوعی کبوتر

mourningly /'mɔːnɪŋli, US 'mɔːrn-/ *adverb*
ماتەمبارانە، شینەوارانە ◌ با سوگواری

mouse /maʊs/ *noun, pl.* mice
1 مشک، مەرە [زۆر جۆرن، ب.ت. لە خێزانی Muridae] 2 (کامپیوتێر) مشکۆڵە، مشکەڵە، مەوس 3 بنیـادەمی ترسـەنۆک، دڵـحیز 4 (لە تەنافدا) گرێ ◌ 1 موش 2 ماوس 3 آدم ترسو 4 گره

mousebird *noun*
مشکەباڵندە (ئەفریکایی [خێزان Coliidae]) ◌ نوعی پرنده

mouse deer = chevrotain

mouse-ear /maʊs ɪə(r)/ *noun*, also mouse-ear chickweed
گوێمشکە [توخم *Cerastium*] ◌ گل مرا فراموش نکن

mouse hare = pika

mouse mat *noun*
ژێرمەوس، رایەخی مەوس یان مشکۆڵە ◌ ماوس مت

mouse pat = mouse mat

mouser /'maʊsə(r)/ *noun*
پشیلەی مشکگر، (پشیلەی) مشکخنکێن ◌ گربەی موش‌گیر

mousetrap /'maʊstræp/ *noun, adjective*
n تەڵەمشک *adj* (خوازە، پەنیر) رزیو، خراپ، شیاکەیی ◌ *n* تلەی موش *adj* (پنیر) غیرقابل خوراکی

mousey = mousy

moussaka /muː'sɑːkə/ *noun*
مووساکا (= جۆرێ چێشتی یونانی، کە باینجان، گۆشتی چەرخکراو و پەنیری تیایە؛ بنەڕەت: لە *musakka* تورکییەوە) ◌ موساکا

mousse /muːs/ *noun*
1 مووس (جۆرێ چێشت) 2 (لادان و داهێنانی قژ) مووس ◌ موس

mousseline /'muːsliːn/ *noun*
چیتی مووسلی ◌ موسلین

mousseron /'muːsərɒn/ *noun*
کارگێکی سەرتەختی خۆراکی [*Clitopilus prunulus*] ◌ موسرون

mousseux /muː'sɜː, French mus/ *adjective, noun*
adj هەڵچوو، گازدار *n* مەی هەڵچوو، بادەی گازدار ◌ *adj* جوشان *n* شراب جوشان

moustache /mə'stɑːʃ/ *noun*, US mustache
سمێڵ ◌ سبیل

moustached /mə'stɑːʃt/ *adjective*
سمێڵی ◌ سبیلو

moustaches *noun, pl.*
سمێڵی درێژ، سمێڵی قەوی، سمێڵبابڕ ◌ سبیل کلفت

moustachio = mustachio

Mousterian /muː'stɪəriən/ *adjective*
(شوێنەوارناسی) موستێریایی: سەربە چاندی سەرەکی سەردەمی کۆنەبەردینی نێوەڕاست لە ئەورووپا، نێوان سەردەمەکانی Acheulian و Aurignacian (80,000-35,000 ساڵ لەوەپێش، لە ئەشکەوتێ لە باشووری *Le Moustier* رۆژاوای فەرەنسە کە شتەکانی سەربەو چاند و فەرهەنگە لەوێ دۆزرانەوە) ◌ موستریایی

mousy /'maʊsi/ *adjective* (mousier, mousiest)
1 (ب.ت. رەنگی قژ) قاوەیی چڵکن یان تاریک، قاوەیی خورمایی 2 شەرمن،

He was :timid .retiring بێ‌سەروزمان،
◌ *accompanied by his mousy little wife*
1 قهوه‌ای تیره 2 خجالتی

mouth /maʊθ/ *noun, pl.* mouths
The creature was :1 دەم، زار، دم، دەڤ
2 *foaming at the mouth* زار 3 دەروازە،
دەرکە، زوورگە، دەرگا، دەم، درگا، سەر، زارک:
4 *the mouth of a cave/pit* ریزگە، رەزاو،
ناقگە، دواوان، دەم یان زاری تێرژانی رووبار بۆ
نێو دەریا: *A number of industries sprang*
5 *up around the mouth of the river*
دەمەلاسکێ ◌ 1 دهان 2 دهانه 3 مدخل، در 4
مصب 5 دهن‌کجی

mouthbrooder *noun*
جۆرێ cichlidی ناوی شیرین، گەراکانی بە
هەلگرتن لەناو دەمیدا دەپارێزێ
[*Sarotherodon* و توخمەکانی تر] ◌ نوعی ماهی

mouth cavity *noun*
بۆشایی دەمی، بۆشایی کولمەیی یان گوپی
buccal ◌ حفره‌ی دهانی

mouthful /ˈmaʊθfʊl/ *noun, pl.* mouthfuls
She took a mouthful of :1 پڕبەدەم، پڕدەم
2 *water* تیکە، پاروو 3 قسە یان دەستەوشەی
پڕبەدەم، وتە یان قسەی رەق‌وتەق، قسەی
قەلەمی ◌ 1 یک دهان پر 2 لقمه 3 حرف یا
عبارت دهان‌پرکن، لغت قلنبه‌سلنبه

mouth-organ = harmonica

mouthpart *noun*
ئەندامێکی دەم‌ئاسای مێروو یان جومگەدارانی
تر ◌ موت‌پارت

mouthpiece /ˈmaʊθpiːs/ *noun*
1 دەمی تەلەفوون 2 (ئامێری موسیقا) دەم، سەر،
فیقەنە، جێ‌دەم 3 دەمڕاست، زمان‌حال ◌ 1
دهنی تلفن 2 دهنی 3 سخنگو

mouth-to-mouth = mouth-to-mouth resuscitation

mouth-to-mouth resuscitation *noun*
هەناسەدانی دەم‌بەدەم یان دەم‌لەنێودەم ◌ تنفس
دهان به دهان

mouth ulcer *noun*
برینی دەم (لەبەر نەخۆشی) ◌ زخم دهان

mouthwash /ˈmaʊθwɒʃ, US -wɑːʃ, -wɔːʃ/ *noun*
(شلە) دەمشۆر(ە) ◌ دهان‌شوی

mouth-watering *adjective*
خۆش، ئاو بە دەم دێنێ، ئیشتیاکەرەوە، دڵبزوێک
◌ خوشمزه

mouthy /ˈmaʊθi, US -ði/ *adjective* (mouthier, mouthiest)
(ئافەرمی) زۆربلە، چەقەسرۆ، دەم‌درێژ ◌ وراج

movability /ˌmuːvəˈbɪləti/ *noun*, also moveability or movableness
لەجوولان‌هاتوویی، تەکان‌پێدراوی، گەرۆکی،
لەبزووتن‌هاتوویی، بجوولی، جوولۆکی، بیزێوی،
لەگۆڕان‌هاتوویی، بگۆڕی، گۆڕاوی ◌ قابلیت
تحرک، تغییرپذیری

movable /ˈmuːvəbl/ *adjective, noun,* also moveable
1 *adj* لەجوولان‌هاتوو، لەبزووتن‌هاتوو،
گەرۆکی، جوولاو، ناجێگیر، تەکان‌پێدراو،
تەکان‌خۆر، بجوول، جوولۆک، بیزێو: *movable*
a doll with a movable head ◊ *partitions*
2 (ماف) زیندەمال، راگوێزراو (ب.ت.
کەلوپەلی نێومال لەچاو خانووبەرە و
زەوی‌وزار) 3 لەگۆڕان‌هاتوو، بگۆڕ، دەگۆڕدرێ:
movable holidays n (moveablc) دارایی یان
سامانی راگوێزراو، زیندەمال، بردەمەنی ◌ *adj*
1 متحرک، جنبش‌پذیر 2 منقول 3 تغییرپذیر *n* (در
جمع) اموال منقول

movable feast *noun*
1 جێژنی بگۆڕ، جێژنەگۆڕە (رۆژێکی دینی
تایبەتە، کە رۆژ و رێکەوتەکەی دەگۆڕدرێ) 2
مێژووی گۆڕاو، کاتی گۆڕاو (ئادیاری‌کراو) ◌
1 عید متغیر 2 زمان یا تاریخ متغیر

movable property *noun*
(movable properties) دارایی راگوێزراو،
بردەمەنی ◌ (در جمع) اموال منقول

movable pulley *noun*
خلۆکەی جوولۆک یا گەرۆک ◌ قرقره‌ی متحرک

movable type *noun*
پیتەمەنی چاپی جوولۆک یان گەرۆک ◌
حروف چاپی متحرک

move /muːv/ *noun*
This latest move by the :1 جوولە، تەکان
government has aroused fierce opposition
2 (لە یاری‌دا ب.ت. شەترەنج) نۆرە، نۆبە،
رۆیشتن، جوولاندن یان تەکان‌دانی داش یان
مۆرەیێ لە جێیەکەوە بۆ جێیەکی‌تر: *The game*
was over in only six moves 3 رۆیشتن،
گوێستنەوە، مال‌وکۆچ (بارکردن یان تێکنان)،
مال‌گوێستنەوە: *What's the date of your*
move? 4 شوێن‌گۆڕکێ، جێگۆڕکێ 5 کردەوە،
کار، هەنگاو ◌ 1 حرکت 2 (در بازی) نوبت 3
نقل‌مکان 4 جابجایی 5 اقدام

moveability = movablility

moveable = movable

moved *adjective*
کارتێ‌کراو، کارلێ‌کراو، باندۆرگیر ◌ تحت تأثیر
قرارگرفته

moveless *adjective*
ناگەرۆک، ناجوولۆک، ناجمۆک، نەجوولاو،
نەکان‌نەدراو، جێگیر، چەسپیو ◌ غیرمتحرک، ثابت

movement /'mu:vmənt/ *noun*
1 جوولـه، جـوولان، جـم، بـا، جمـشت، لـقين، بـزاوت، بـزووتن، بـزاف، تـهكان، جـم‌وجـۆڵ، چـالاكي، لـهبـات، كـردهوه، هـه‌نگاو، كريـار، رۆيـشتن، راگويـزتـن، گـويزان، گويزانـهوه: *Power comes ◊ hand/eye movements from the forward movement of the entire Troy watched her every ◊ body ◊ enemy troop movements ◊ movement the mass movement of herds of wildebeest*
2 گۆران (ب.ت. مه‌شق يان مانۆڕی سه‌ربازی)
3 (سياسـی يـان كۆمه‌لايـه‌تی) بزووتـنـه‌وه، بزاف، جـوولانـه‌وه، تـه‌فـگـه‌ر: *the Romantic the women's/peace -vement ◊ movement*
4 داشـكانه‌وه، تێندتـسـی، مـه‌يل، حـه‌ز، ويـست، *a movement towards* :trend ,tendency *detected a ◊ greater sexual equality*
5 *movement toward fairer pricing* (موسـيقا) پارچـه، كۆيلـه (هه‌ريـه‌ك لـه‌و به‌شـه سـه‌ره‌كی‌يانـه‌ی كاريكی موزيكی دووروودرێژ): *the slow movement of the First Concerto*
6 (ريخۆلـه) ده‌ردان، بـه‌تاڵ‌كـردن، دانـه‌ده‌ره‌وه 7 (سـه‌عات و ماشين) پارچـه جوولاوه‌كان، به‌شـه جوولۆكه‌كان 8 (movements) جوولانـه‌وه‌كان، چـالاكی‌يـه‌كان، كاره‌كـان، كرده‌وه‌كـان، كرياره‌كان: *The police are keeping a close*
1 ◌ *watch on the suspect's movements*
حركت، جنبش، جنب‌وجوش، فعاليت، اقدام، نقل و انتقـال 2 تغييـر 3 نهـضت، جنـبش 4 گـرايش 5 (موسيقی) قطعه 6 (روده) تخليه 7 قطعات متحـرک 8 (در جمع) حركات، فعاليت‌ها

movement of the heavenly bodies *noun, pl.*
جوولانی ته‌نه ئاسـمانی‌يـه‌كان ◌ جنـبش اجـرام سماوی

mover /'mu:və(r)/ *noun*
1 پێشنياردەر، پێـشنيازدەر، باسكه‌ر، به‌ئاراهێنـه‌ر 2 مـرۆی پـرجـم‌وجـۆڵ يـان چـالاک، بنيـاده‌می بـه‌كار 3 جوولـۆک، گـه‌ڕۆک 4 جوولـێنـه‌ر، بزوێنـه‌ر، تـه‌كاندەر 5 راگوێزەر، مـاڵ‌راگـوێز 6 پرفرۆش، بـازارخۆش (پـشک و سـتاک و هتـد)
◌ 1 طرح‌دهنده 2 آدم فعال 3 متحرک 4 محـرک، جنبنده 5 موور 6 پرفروش

movers and shakers *noun, pl.*
ده‌سـه‌لات‌داران، ده‌سڕۆيـشتوان، رايـه‌داران، كه‌سـانی گرنگ و كاريگه‌ر ◌ سردمداران

movie /'mu:vi/ *noun*
1 فيلمـی سـينه‌مايی 2 (movies /'mu:vɪz/) سينه‌ما، پيشه‌سازی فيلم يان سينه‌ما سينه‌ماگه‌ری (بنه‌ڕه‌ت: لـه moving picture) ◌ 1 فـيلم سينمايی 2 (در جمع) سينما، صنعت سينما

moviegoer /'mu:vigəʊə(r), US -goʊ-/ *noun*
سـينه‌ماره‌و، (بـۆ)سـينه‌ماچوو، سـينه‌ماباز، فيره‌سـينه‌ما ◌ اهل سينما

movie house *noun*, also movie theatre
سينه‌ما ◌ سينما

moviemaker = filmmaker

movie star *noun*
ئه‌ستێره‌ی سينه‌ما ◌ ستاره‌ی سينما

movie theatre *noun*
سينه‌ما ◌ سينما

moving /'mu:vɪŋ/ *adjective*
1 جوولـۆک، گـه‌ڕۆک، جـوولاو، له‌گـه‌ردا، لـه جم‌وجۆڵ‌دا، ره‌وان، جمۆک، بجووڵ، بيزێو، بزاو، كاريگه‌ر، بزۆک، بزوێنه‌ر، جوولـێنه‌ر، تـه‌كان‌ده‌ر 2 به‌سـۆز، دڵ‌ته‌زێن، كارتێ‌كه‌ر، جێی‌به‌زه‌يی 3 مـاڵ‌وكۆچ، راگوێـستن ◌ 1 متحـرک، محـرک 2 ترحم‌انگيز، سـوزناک 3 اثاثيه‌كشی

movingly /'mu:vɪŋli/ *adverb*
دڵته‌زێنانه، به شێوه‌يه‌كی جه‌رگبڕ، به‌سـۆزانه ◌ به طور تكان‌دهنده

moving pavement = travolator

moving picture *noun*
فيلمی سينه‌مايی ◌ فيلم سينمايی

moving population *noun*
حه‌شـيمه‌ت يـان دانيـشتوانی جوولـۆک يـان گه‌ڕۆک ◌ جمعيت متحرک

moving sand *noun*
لمی رۆيشتوو يا گه‌ڕۆک يا ره‌وان يا جوولـۆک، لمه‌جووڵ ◌ شن روان

moving staircase = escalator

moving van = removal van

Moviola *noun*
(دروشمـی بازرگانی) موفيولا: جۆرێ ده‌زگـای پرۆجێكشنی بۆ ئامـاده‌كـردنی فيلم و ده‌نـگ ◌ موويولا

mow /məʊ, US moʊ/ *noun*
كۆتـان، كـادين، كۆماكـا، لۆده‌كـا ◌ انبـار كـاه، توده‌ی كاه

mower /'məʊə(r), US 'moʊ-/ *noun*
گيادروو، گيابڕ، گيـاڕن، ده‌زگـای گيـادروون: *a motor/rotary mower* ◌ چمن‌زن

mowing-machine /'məʊɪŋ məʃi:n/ *noun*
ده‌زگای گيادروو، ده‌زگای گيادروون ◌ ماشـين چمن‌زنی

mown /məʊn, US moʊn/ = past and past participle of mow

MOX *noun*
جۆرێ سووته‌مه‌نی ناوكی (بنه‌ڕه‌ت: له *m(ixed) (ox(ides)* ◌ موكس

moxa /'mɒksə/ *noun*

ماکیکی کولکن downy substance لە گەلای وشکەوەبووی جۆرێ گیای ئاسیایی (سەربە *Crossostephium* [mugwort *artemisioides*]) دەگیرێ ◌ ماکسا

moxie /'mɒksi, US 'mɑːksi/ *noun*
1 (نافەرمی) بەبڕیاری، سووربوون، پتەوی، شێلگیری 2 هێز، وزە، تین، گوڕ 3 ورە ◌ 1 عزم، ثبات قدم 2 انرژی 3 روحیه

Mozambican /ˌməʊzam'biːkən/ *noun, adjective*
n دانیشتووی Mozambique، موزامبیکی *adj* سەربە مۆزامبیک یان مۆزامبیکەکان، مۆزامبیکی ◌ موزامبیکی

Mozarab *noun*
musta'rib موستەعرەب (بنەڕەت: لە عەرەبی‌یەوە) ◌ مستعرب

Mozarabic /məʊ'zarabɪk/ *adjective*
(مێژوویی) سەربە دانیشتووانی کریستانی سپانیایی لەژێر دەسەلاتی پادشایانی مولمانی Moorish ◌ موزارابیک، مستعربی

Mozartian /məʊt'sɑːtɪən/ *adjective, noun*
adj سەربە ئاوازدانەری ئەوسترایی Wolfgang Amadeus Mozart (1756–91) *n* شوێن‌کەوتە یان لایەنگری مۆزارت ◌ موزارتی

mozzarella /ˌmɒtsə'relə, US ˌmɑːts-/ *noun*
ماستێرلا (= پەنیری سپی ئیتالیایی کە زۆرتر بۆ پیتزا دەبێ) ◌ ماسترلا

mozzetta *noun*
جۆرێ تەرگە یان کوڵوانەی کلاودار، زۆرتر گەورەقەشەکانی کاتۆلیکی رۆم لەژوور rochet ەوە لەبەریان دەکرد ◌ نوعی شنل

mozzie (also mossie), *pl.* mozzies = mosquito

MP /ˌem 'piː/ *abbreviation* Member of Parliament

MP3 /ˌem piː 'θriː/ *noun*
ئێم‌پی‌سێ، ئێم‌پی‌سری، ئێم‌پی‌تری ◌ ام‌پی 3

MP3 player *noun*
ئێم‌پی‌سێ پلەیێر (دەزگا یان بەرنامەیەکی کامپیوتێری کە ئەو موزیکە دەخوێنێتەوە کەوا لە ئینتێرنێتەوە داگیراوە) ◌ ام‌پی 3 پلیر

MPEG /'empeg/ *abbreviation* Moving Picture Experts Group
دەستەی پسپۆرانی فیلمی سینەمایی ◌ ام‌پی‌ای‌جی

mpg /ˌem piː 'dʒiː/ *abbreviation* miles per gallon
(بەکارهێنانی بێنزین) مایلی هەر گالۆن ◌ مایل هر گالن

mph /ˌem piː 'eɪtʃ/ *abbreviation* miles per hour
(خێرایی) مایل لە کاتژمێردا، مایل لە سەعاتدا ◌ مایل در ساعت

M phase *noun, m*itosis
قۆناخی ئێم یان می: قۆناخێکی سووڕی خانەیی cell cycle کە بە درێژایی ئەو (قۆناخە) دابەش‌بوونی خانەیی ڕوودەدا (بڕوانە G_1 phase، G_2 phase، S phase) ◌ مرحله‌ی ام

MPhil *abbreviation* Master of Philosophy
ماستێر لە فەلسەفەدا ◌ کارشناسی ارشد در فلسفه

MPV /ˌem piː 'viː/ *abbreviation* multi-purpose vehicle

Mr /'mɪstə(r)/ *noun*
بەڕێز، هێژا: *Mr John Brown*، *Mr Brown* ◌ آقای

MRBM *abbreviation* medium-range ballistic missile

MRC *abbreviation* Medical Research Council
(لە بریتانیا) ئەنجومەنی توێژینەوەی پزشکیی یان نۆژداریی، لە 1920 دامەزرا ◌ هیأت پژوهش پزشکی

MRI /ˌem ɑːr 'aɪ/ *abbreviation* Magnetic Resonance Imaging

mRNA = *abbreviation* messenger RNA

Mrs /'mɪsɪz/ *noun*
خانمی، دادە (بەرلە ژنی مێردکردوو بەکاردێتری): *Mrs Susan Hill*، *Mrs Hill* (کورتەی mistress) ◌ خانم

ms /ˌem 'es/ *abbreviation* manuscript

Ms /mɪz, US məz/ *noun*
خانمی، دادە (بەرلە ژنی مێردکردوو یان بێ‌مێرد بەکاردێترێ): *Ms Jean Murphy*، *Ms Murphy* ◌ خانم

MS /ˌem 'es/ *abbreviation* multiple sclerosis; (also MSc) Master of Science

MS DOS *noun*, also MS-DOS
ڕێکخستە یان سیستمی کارپێکردنی مایکرۆکامپیوتێری ◌ ام‌سی‌داس

mss = ms

MSP /ˌem es 'piː/ *abbreviation* Member of the Scottish Parliament
ئەندامی پەرلەمانی سکاتلەند(ی) ◌ عضو پارلمان اسکاتلند

MST /ˌem es 'tiː/ *abbreviation* Mountain Standard Time
کاتی ستاندارد یان پێوانەیی چیایی ◌ ام‌اس‌تی

Mt 1 Mount (in place names) 2 symb. the chemical element meitnerium

mth *abbreviation* month

MTV /ˌem tiː 'viː/ *abbreviation* music television

موسیقای تەلەفزیۆنی ۞ موسیقی تلویزیونی

mu /mju:/ *noun*
1 میو (= دوازدەیەمین پیتی ئەلفوبێی یۆنانی ,M, μ) 2 (وەک ئاوەڵناو، فیزیک) سەربە muon ـەکان 3 (.symb، μ) مایکرۆن micron ۞ مو

much /mʌtʃ/ *adjective, adverb, noun*
زۆر، گەلێ، خەیلێ، فرە، پڕ، یەکجار، ژمارە یان بڕێکی زۆر، زۆر لە، ئەندازە، بڕ: *I don't have much money with me* ◊ *I've got far too much to do* ◊ *Thank you very much for the flowers* ◊ *You worry too much* ۞ زیاد، خیلی، تعداد یا مقدار زیاد، خیلی از، قدر

much as *conjunction*
گەرچی، سەرەڕای، هەرچەن(د)، لەگەڵ ئەوەی کە، بۆیە، although: *Much as I would like to stay, I really must go home* ۞ گرچه، معهذا

muchness /ˈmʌtʃnəs/ *noun*
زۆری، پڕی، گەلێکبوون، فرەیی، زەبەنی ۞ بسیاری، زیادی

mucho /ˈmʊtʃəʊ, US ˈmʌtʃəʊ/ *adverb*
(نافەرمی، بە شۆخی) یەکجار، زۆر، گەلێ، تا بڵێی (بنەڕەت: لە سپانیاییەوە) ۞ خیلی، بسیار

mucic *adjective*
لینج، لیچق ۞ لزج

mucilage /ˈmju:sɪlɪdʒ/ *noun*
1 کەتیرە، چەسپ، سرێش، لکێنەر 2 لینجێتی، لینجی، لیچقی، لینجی گیا یان رووەک ۞ 1 لُعاب 2 لزوجت، لزوجت گیاه

mucilaginous /mju:səˈlædʒənəs/ *adjective*
1 کەتیرەدار، کەتیراوی 2 لینج، sticky، viscid (mucilaginously *adv*) ۞ 1 لعاب‌دار 2 لزج

mucin /ˈmju:sɪn/ *noun*
(زیندەکیمیا) کێمین، کیمین، میوسین: پێکهێنەری glycoprotein ی mucus، چەندین جۆری mucoprotein کە ب.ت. لە (ماکی) دەردراوەی پەردەی کیمیدا هەیە ((in[1] + mucus)) ۞ موسین

mucinous *adjective*
سەربە یان داپۆشراو بە mucus ۞ وابسته به یا پوشیده از mucus

muck /mʌk/ *noun*
1 گوو، گەنوگوو 2 شیاکە، ریخ، تەرس، پشقەڵ، تەپاڵە، پەیین، پەیینوپاڵ، زبڵوزاڵ، گەنوگووزاڵ، ئەشغاڵ 3 شتی بێزەوون ۞ 1 کثافت 2 تاپاله، پشکل، کود حیوانی، آشغال 3 چیز نفرت‌انگیز

mucker /ˈmʌkə(r)/ *noun*
1 (نافەرمی، بریتانیا) دۆست، هەوال، رفیق 2 کەسێکی شیاکەڕێژ، زبڵڕێژ 3 پەیینکێش ۞ 1 دوست، رفیق 2 ماکر 3 کودکش

muck heap *noun*
کۆماپەیین، کۆگاپەیین، هەڵدراوەی پەیین (لە مووچە) ۞ تودەی کود حیوانی

muckle = mickle

muckniess /ˈmʌkinəs/ *noun*
پیسی، گڵاوی، چەپەڵی، ناخاوێنی ۞ ناپاکی

muckraker *noun*
لەقاودەر، دەمبەهاوار ۞ افشاگر

muckraking /ˈmʌkreɪkɪŋ/ *noun*
لەقاودان، دەمبەهاواری، درۆ و دەلەسە بڵاوکردنەوە، قاوداخستن، راستیلێوتن (بنەڕەت: لە لایەن سەرۆککۆمار تیۆدۆر رۆزڤێلت Theodore Roosevelt لە وتارێکدا لە ساڵی 1906 داڕێژراوە) ۞ افشاگری

muckworm /ˈmʌkwɜ:m/ *noun*
کرمی پەیین ۞ کرم پهن

mucky /ˈmʌki/ *adjective* (muckier, muckiest)
1 پیس، گڵاو، چڵکن، چەپەڵ: *mucky hands* 2 ناشیرین، ناحەز، پیس، هەرزە، شپرزە، 3 *mucky books/jokes* :obscene سووک، نزم ۞ 1 کثیف 2 مستهجن 3 پست

mucocutaneous *adjective*
کیمیپێستی، کێمیپێستی، هەم لە پێست و هەم لە پەردەی کێمی پێکهاتووە ۞ مخاطی‌پوستی

mucoid /ˈmju:kɔ:ɪd/ *adjective, noun*
adj کیمئاسا، شێوەکیم، چلمی، لینجئاسا *n* = mucoprotein ۞ مخاطی‌شکل

mucolytic *adjective*
کیمشیکار، لینجشیکەرەوە، دەبێتە هۆی شیبوونەوەی کیم: *-ytic enzymes* ۞ میولیتیک

mucopeptide = peptidoglycan

mucopolysaccharide /ˌmju:kəʊpɒlɪˈsakərʌɪd/ *noun*
(زیندەکیمیا) مۆکۆپۆلیساکارید: ماکێ کە زۆرتر لە شانەبەستەرەکاندا connective tissue هەیە و کۆمەڵ یان گروپی ئەمینۆکانی تیایە ۞ موکوپولی‌ساکارید

mucoprotein *noun*
میوکۆپرۆتئین، مۆکۆپرۆتئین: هەریەک لە چەند جۆری پرۆتینی کامپلێکس (وەک mucin ـەکان) کە پۆلیساکاریدەکانیان تیایە و لە شلەی لەش و شانەکاندا هەن ۞ موکوپروتئین

mucosa /mju:ˈkəʊsə/ *noun, pl.* mucosae /-si:/
پەردەی کێمی یا کیمی، لینجەپەردە، کێمەپەردە، mucous membrane ۞ غشاء مخاطی

mucosal *adjective*
سەربە پەردەی کێمی، لینجەپەرەدیی ۞ وابسته به غشاء مخاطی

mucosity /mju:ˈkɑ:sətɪ/ *noun*
کیمێتی، چلمێتی، لینجێتی، لینجی ۞ مخاطیت،

لزوجت

mucous /'mju:kjələnt/ *adjective*
لینجی (چڵمین)، داپۆشراو بە لینج، لینجپۆش، کیمەیی ۞ مخاطی

mucous membrane *noun*
(توێکاری) پەردەی لینجی، لینجەپەردە، پەردەمی کیمی: شانەیێکی epithelial کیمدەردەر mucus-secreting کە زۆر بۆشاییی لەشی و ئەندامانی لوولەیی دادەپۆشێ ۞ غشاء مخاطی

mucro /'mju:krəʊ/ *noun, pl.* mucrones /-'krəʊni:z/ or mucros
(رووەکناسی و گیانەوەرناسی، لە بەش یان ئەندامێ) تیژە (mucronate *adj* لە لاتینەوە "sharp point") ۞ موکرو

muculent /'mju:kə/ *adjective*
لینج، چەسپاوی، پێوەنووساو ۞ لزج، چسناک

mucorrhea /ˌmju:kə'ri:ə/ *noun*
کیمەرژێ، چڵمەشۆڕێ ۞ ریزش مخاط

mucus /'mju:kəs/ *noun*
لینجاو، چڵم، کێم، کیم، بەڵغەم، ماک یا مەتریالی لینج: *a handkerchief stained with blood and mucus* ۞ مخاط، لعاب، مادەی لزج

mucous glands *noun, pl.*
رژێنە لینجییەکان یان (چڵمینەکان)، رژێنە کیمییەکان ۞ غدد مخاطی

MUD /mʌd/ *noun, abbreviation* multi-user dungeon/dimension
ماد: یارییێکی کامپیوتێری کە لە لایەن چەند کەسێکەوە لە یەک کاتدا لەسەر ئینتێرنێت دەکرێ ۞ ماد

mud /mʌd/ *noun*
قوڕ، موولە، لیتە، هەڕ، هەرگ، حەری، هەز، سیانکە، خەرە ۞ گل

mudbank *noun*
قوڕ و لیتەی تەرکی رووبار یان دەریا ۞ گل کف رود و دریا

mud-bath /'mʌdbɑ:θ, US -bæθ/ *noun*
حەمام یان گەرماوی قوڕ (ب.ت. بۆ باداری) ۞ حمام گل

mudbug *noun*
(ئەمریکای باکوور) جۆرێ crayfishی ئاوی شیرین ۞ نوعی ماهی

muddily *adverb*
بە شێوەیەکی لیخن یا قوڕاوی ۞ بە طور گل آلود

muddiness /'mʌdinəs/ *noun*
1 قوڕاویبوون، لیخنی، لیڵی 2 گێژی، کاسی ۞ 1 گل آلودی 2 گیجی

muddle /'mʌdl/ *noun*
1 شێواوی، ئاڵۆزی، پشێوی، تێکەوڵیکەیی، شپرزەیی، شڵەژاوی، تاریکی، ناریکوپێکی، گێژی، سەرسامی، سەرلێشێواوی: *Can you start from the beginning again—I'm in a muddle* 2 گووکاری، تێریان: *There followed a long period of confusion and -e* ۞ 1 آشفتگی، نابسامانی، سردرگمی 2 افتضاح

muddled /'mʌdld/ *adjective*
شێواو، ئاڵۆز، پشێو، تێکەوڵیکە، شپرزە، شڵەژاو، تاریک، ناریکوپێک، پەرێشان، گێژ، سەرسام، سەرلێشێواو، تێکچوو، وڕ ۞ آشفته، سردرگم

muddle-headed *adjective*
گێژ، وڕ، کاس، شێواو، شپرزە، حەپە، دەبەنگ ۞ گیج، کودن

muddle-headedness *noun*
گێژی، وڕی، کاسی، شێواوی، شپرزەیی، دەبەنگی ۞ گیجی، کودنی

muddling /'mʌdlıŋ/ *adjective*
گێژکەر، کاسێنەر، سەرلێشێوێن، سەرلێتێکدەر، لە تێگەیشتن نایە: *These tax forms are very muddling* ۞ گیج کنندە

muddy /'mʌdi/ *adjective* (muddier, muddiest)
1 قوڕاوی، لیخن، لیتاوی، لیڵ، بەخی، ئاقشێز، شڵوێ، نازولاڵ، ناڕوون: *a muddy boots/knees ◊ field/track ◊ muddy* 2 گیراو، *a muddy pond ◊ muddy water* نووساو، شێواو، شپرزە، ئاڵۆز، سەرلێشێواو 3 تەماوی، لیڵ، تەزمە ۞ 1 گل آلود، گلی، کدر 2 گرفته، آشفته 3 مبهم

Mudejar /mu:'deıhɑ:/ *adjective*
1 سەربە شێوازی ئیسلامی-گۆتیکی بیناسازی و هونەر لە سپانیا لە سەدەکانی 12 تا 15دا 2 مسوڵمانی ژێر دەسەڵاتی پادشایانی کریستانی سپانیایی (بنەڕەت: لە عەرەبییەوە *mudajjan*) ۞ مدجنی

mudfish *noun, pl.* same or mudfishes
1 ماسییەقوڕە [*Protopterus annectens*] یێکی ئەفریکایی) و تووخمی lungfish) (نیوزیلەند)] 2 وشەیێکی تر بۆ *Neochanna* bowfin ۞ 1 نوعی ماهی

mudflats /'mʌdflæts/ *noun, pl.*
کەناری قوڕاوی ۞ ساحل گلی

mudguard /'mʌdgɑ:d, US -gɑ:rd/ *noun*
قوڕگر، قوڕگیر، قوڕپارێز، سەرپێچکە، پێچکەپۆش ۞ گل گیر

mud hut *noun*
کۆختە(ی)قوڕینە ۞ کلبەی گلی

mudlark /'mʌdlɑ:k/ *noun, also* mudlarker
قوڕدۆز: کەسێکی کە لە ناوی قوڕی رووبار بە دوای شتی بەنرخدا دەگەڕێ ۞ مودلارک

mudminnow *noun*
جۆرێ ماسی تێکسمراوی چکۆلەی ئاوی شیرین [تووخم *Umbra*: چەندین جۆرن] ۞ نوعی ماهی

mudpack *noun*
مادپەک، هەویری دەموچاو، دەمامکی (لە) قوڕ (کریمی تێکەڵ بە قوڕێکی نەرم بۆ باشکردنی پێست) ۞ ماسک گل

mud pie *noun*
ماد پای (دیسێرێ کە لە بەستەنی و چاکلێت دروست دەبێ) ۞ ماد پای

mud puppy *noun*
جۆرێ salamander ی زلەی رۆژهەڵاتی ئەمریکا، شیپەڕەکانی gills لە دەرەوەیە [*Necturus maculosus*] ۞ نوعی سمندر

mudra /'mʌdrə/ *noun*
1 شێوەیێکی راگرتنی دەست لە ڕێوڕەسم، هەڵپەڕکێ و... هێندی 2 جوولەیێ لە یوگا (بنەڕەت: لە *mudrā* سانسکریتەوە "نیشانە، token sign") ۞ مودرا

mudskipper *noun*
(ماسی یە)قوڕەبازە، قوڕەخۆرکە: جۆرێ goby ی چکۆلەی ئاسیایی و ئەفریکایی، دەتوانێ لە دەرەوەی ئاویش بۆ ماوەیێ هەڵبەزێتەوە [*Periopthalmodon schlosseri* و جۆرەکانی تر] ۞ گل‌خورک

mudslide /'mʌdslaɪd/ *noun*
قوڕەخلیسکێ، هەرەسی قوڕ، قوڕەخزێ، قوڕهەرەس: *The heavy rains could cause flash floods and mudslides* ۞ ماد اسلاید

mud-slinger *noun*
قسەدواخەر، ئابڕووبەرە ۞ لجن‌پراکن

mud-slinging *noun*
قسەخستنەدوا، قسەدواخستن، ئابڕووبەرەیی ۞ لجن‌پراکنی

mud snake *noun*
مارەقوڕینە [*Farancia abacura*] ۞ نوعی مار

mudstone *noun*
بەردەقوڕ، بەردەقوڕینە، بەردی گڵین ۞ موداستون

mud turtle *noun*
رەقەقوڕینە، لە خێزانی Kinosternidae ۞ نوعی لاک‌پشت

mud wall *noun*
موورە، دیواری قوڕینە ۞ چینە

mud-worm *noun*
گڵ‌خۆرکە، گلەخۆرکە ۞ مادورم

mudwort *noun*
گیاقوڕە، گیاقوڕینە (جۆرێ ڕووەکی زۆر چکۆلەی خشۆک، لەنێو قوڕا شین دەبێ [*Limosella aquatica*]) ۞ مادورت

Muenster *noun*
جۆرێ پەنیری نیوەنەرمی فەڕەنسی ۞ نوعی پنیر

muesli /'mju:zli/ *noun*, also granola, *pl.* mueslis
میوزلی، گرانۆلا (تێکەڵەیێ لە کاکڵ، میوەی وشکەوەکراو و دانەوێڵە کە بەیانیان بە شیرەوە دەخورێ) ۞ میوزلی

muezzin /mu:'ezɪn, US mju:-/ *noun*
بانگ‌دەر، بانگ‌بێژ ۞ مؤذن

muff[1] /mʌf/ *noun*
1 دەس‌گەرمکەر، دەس‌پۆش 2 گەڵوقوز، شەرمی ژن ۞ 1 دست‌پوش 2 اعضا تناسلی زن

muff[2] /mʌf/ *noun*
(لە گرتنەوەی تۆپدا) دەس‌خاو، دەس‌گۆج ۞ بی‌دست‌وپا

muffin /'mʌfɪn/ *noun*
1 نانی خڕ، کولێرە، لوێک، ستۆرک 2 جۆرێ کەیک ۞ موفین

muffled /'mʌfld/ *adjective*
کپ، گیراو ۞ گرفته

muffineer /ˌmʌfə'ni:(r)/ *noun*
1 خوێ‌دان 2 شەکردان ۞ 1 نمک‌پاش 2شکرپاش

muffish /'mʌfld/ *adjective*
دەس‌خاو، ستەپەلە ۞ بی‌دست‌وپا

muffle /'mʌfl/ *noun*
1 لمۆز 2 دەنگبڕ، دەنگ‌کپکەر 3 لەپک یان دەس‌کێشی بۆکس یان شەڕەمشت 4 دەس‌کێشی چەرمی بۆ ئەو شتانەی کە بەرگی خۆیان دادڕ دادڕ دەکەن 5 قاپ یان دەفرێ بۆ نێو کوورە یان کڵ کە دەتوانی بەو شتەکان گەرم کەی بێ‌ئەوەی راست وەبەر گڕەکە بکەوێ6 کوورەی چینی‌پێژی ۞ 1 پوزه 2 صداخفه‌کن 3 دست‌کش بوکس 4، 5 و 6 مافل

muffler /'mʌflə(r)/ *adjective*
1 (چەک‌وچۆڵ) دەنگبڕ، دەنگ‌کپکەر 2 کوویەی ئێگزۆز 3 شاڵ‌گەردن، ملپێچ ۞ 1 صداخفه‌کن 2 منبع اگزوز 3 شال گردن

mufti[1] /'mʌfti/ *noun, pl.* muftis
فەرمان‌دەرکەر، دەستووردەرکەر، مفتی ۞ مفتی

mufti[2] /'mʌfti/ *noun*
جل‌وبەرگی ئاسایی، بەرگی نالەشکری یان ناسەربازی ۞ لباس شخصی

mug /mʌg/ *noun*
1 لیوانی قولف‌دار یان دەسک‌دار 2 (نافەرمی) چڕوچاو، دەم‌ولەوس، سەروسەکوت، سەروتەرح، تەرح، دەم‌وفلچ 3 گێژ، حەپۆل، پەخمە، دەبەنگ 4 (نافەرمی، ئەمریکا) مرۆی توندوتیژ، تاوان‌کار، چەقۆکێش ۞ 1 لیوان دسته‌دار 2 سر و صورت 3 خنگ 4 آدم خشن یا چاقوکش

Muganda /mʊ'gandə/ = singular form of Baganda

mugful *noun, pl.* mugfuls
(چایی، قاوە و هتد) پڕلیوانێ، لیوانێ ۞ لیوان پر

mugger[1] /'mʌgə(r)/ *noun*
دز، گیرفان‌بڕ ۞ کیف‌زن

mugger[2] /'mʌgə(r)/ *noun*

جۆرێ سووسماری لمۆزکورتی زلەی هیندی، لە لایەن زۆربەی هیندووسەکانەوە ڕێزی لێ‌دەنرێ [*Crocodylus palustris*] ◌ ماگر

mugging /'mʌgɪŋ/ *noun*
دزی، گیرفان‌بڕی (لەگەڵ توندوتیژی و ب.ت. لە شوێنە گشتی‌یەکاندا): *There have been several muggings here recently* ◌ کیف‌زنی

muggins /'mʌgɪnz/ *noun, pl.* same or mugginses
(نافەرمی) سادە، حەپە(مێش‌خۆر)، مەرەگێژ، گێژوڵلا، پەخمە، گەوج: *And -gins here had to clean up all the mess* ◌ سادە، احمق، هالو

mugginess /'mʌginəs/ *noun*
گەرم و شێداربوون، بۆخاوی ◌ شرجی بودن

muggy /'mʌgi/ *adjective* (muggier, muggiest)
گەرم و شێدار، بۆخاو: *a muggy August day* ◌ شرجی

Mughal /'mu:gɑ:l/ = Mogul

mug's game *noun*
کاری بێهوودە، کاری لەخۆڕایی یان ڕەنجەڕۆ، کاری گەوجانە، کاری بێخود ◌ کار بیخود

mugshot /'mʌgʃɒt, US -ʃɑ:t/ *noun*
(نافەرمی) وێنەی تاوانکار (ب.ت. دەموچاوی) ◌ عکس جانی

mugwort /'mʌgwɜ:t/ *noun*
(ڕووەکناسی) گوڵەبەڕۆژە، لە تیرەی daisy و جۆرە *Artemisia vulgaris*] پێوەندی‌دارەکان[◌ برنجاسف

mugwump /'mʌgwʌmp/ *noun*
(ئەمریکا) کەسێکی سەربەخۆ، ب.ت. لە پارتی‌یێکی سیاسی (دا؛ بنەڕەت: لە ئالگۆنکویایی *mugquomp* "سەرۆکی مەزن") ◌ فرد مستقل

Muhammad /mə'hæmɪd/ *noun*, also Muhammed
محەمەد پێغەمبەر ◌ محمد

Muhammadan = Mohammedan

Muhammadan calender = Islamic calender

Muhammadansm = Mohammedanism

Muharram *noun*
1 موحەڕەم: مانگی یەکەمی ساڵی ئیسلامی 2 فیستیڤاڵێکی مسوڵمانان بە درێژایی مانگی موحەڕەم ◌ محرم

mujahedin /ˌmu:dʒəhə'di:n/ *noun*, also mujaheddin or mujahedeen
شەڕڤانانی پیرۆز، شەڕکەرانی پیرۆز ◌ مجاهدین

mujtahid /mʊdʒ'tɑ:hɪd/ *noun, pl.* mujtahids or mujtahidun
موجتەهید ◌ مجتهد

mukluk(s) /'mʌklʌk/ *noun*
(ئەمریکا) کاڵە، ماکلاکس (چەکمە یان لاپچین لە پێستەی گیانەوەر، کە بۆ سەر بەفر لەپێی دەکەن) ◌ ماکلاکس

muktuk /'mʌktʌk/ *noun*
پێست و پیوی نەهەنگ، وەک خۆراک لە لایەن ئێسکیموکانەوە ◌ موکتوک

mulatto /mju'lætəʊ, mə'l-, US -toʊ/ *noun* (*pl.* mulattoes or mulattos), *adjective*
n دوورەگ(ە)، دوورەگ (لە باوانی ڕەش و سپی، ئێستا قسەیەکی ناخۆشە) *adj* سەربە دوورەگەکان ◌ *n* دورگە *adj* وابستە بە دورگەها

mulberry /'mʌlbəri, US -beri/ *noun, pl.* mulberries
1 توو، دارەتوو [*Morus alba* (تووەسپی)، *M. nigra* (توووەڕەشە) و جۆرەکانی تر] (black mulberry: گاتوو) 2 بەری ئەم دارە 3 ڕەنگی ئەرخەوانی یان سووری تۆخ (تووومری incdible mulberry) ◌ 1 درخت توت 2 توت 3 رنگ ارغوانی یا قرمز پررنگ

mulberry tree *noun*
دارەتوو، توو ◌ درخت توت

mulch /mʌltʃ/ *noun*
کورت، گیالاشە: ئەو گەڵا ڕزیو و گیا و کادار و شتانەی کە بۆ باش‌کردنی ڕووەک دەیکەنە بنی، بۆ مەهاری بژار و مایەدارکردنی گڵ و... ◌ مالچ

mulct /mʌlkt/ *noun*
(فەرمی) بژاردن، جەریمە، تاوان، تاوانە، پێدانی زۆرەکی (بنەڕەت: لە *multare* ،*mulctare* لاتین، لە *mulcta*ـەوە "a fine") ◌ جریمه

mule[1] /mju:l/ *noun*
1 قاتر، ئێستر، هێستر، ولاخ، بەرزەولاخ: *He's as stubborn as a mule* (بڕوانە hinny2) 2 (خوازە، نافەرمی) مرۆی کەللەڕەق، لابەلا، لاسار و ناحاڵی، لا، گەوج 3 ڕووەک یان گیانەوەری دوورەگە 4 جۆرێ دەزگای ڕستن (کە فرێت و تەشی بەرهەم دێنێ) ◌ 1 قاطر 2 آدم لجباز، احمق 3 گیاه یا جانور دورگه 4 میول

mule[2] /mju:l/ *noun*
سەرپێیی، سەرپایی ◌ دمپایی

mule deer *noun*
جۆرێ گاکێوی گوێ‌درێژی کلک‌خاڵ‌ڕەشی ئەمریکای باکووری، فیلەگێژە [*Odocoileus hemionus*] ◌ نوعی گوزن

mule-driver *noun*
قاترەوان، قاترچی، ئێسترەوان ◌ قاطرچی

muleteer /ˌmju:lə'tɪə(r), US -'tɪr/ *noun*
ئێسترەوان، قاترچی، چارەوێ‌دار ◌ قاطرچی

mulga /'mʌlgə/ *noun*
1 دار یا دەوەنی ئەکاکیای چکۆلەی ئەوسترالیایی [*Acacia aneura*] 2 (the mulga، نافەرمی، ئەوسترالیا) = outback ◌ نوعی اقاقیا

mulgara /mɔl'gɑːrə/ *noun*
یکی گۆشتخۆری marsupial carnivorous
ئەندازەمشک، لمۆزکورت و کلکپۆپنە، رەسەنی
ناوەنـــدی ئەوســـترالیا [Dasycercus
cristicauda] ۞ مولگارا

muliebrity /ˌmjuːlɪ'ɛbrɪti/ *noun*
(ویژەیی) ژنێتی، ژنەواری، مێیەتی ۞ زنانگی

mulish /'mjuːlɪʃ/ *adjective*
لاسـار، قـسـەنەبیس، لا، سـەرەڕۆ، کەللـەڕەق،
ئێـسترئاسا ۞ لجباز، یکدنده

mulishly /'mjuːlɪʃli/ *adverb*
لاسارانە، لایانە، سەرەڕۆیانە ۞ لجبازانه

mulishness /'mjuːlɪʃnəs/ *noun*
لاساری، قسەنەبیسی، ناحاڵیتی، لایی، سەرەڕۆیی،
کەللەڕەقی، ئێـسترئاسایی ۞ لجبازی، یکدندگی

mull[1] /mʌl/ *noun*
(سـکاتلەندی، ب.ت. لـە نـاوی شـوێنەکاندا)
سـەر(ەزەوی) ۞ سنگپوز

mull[2] /mʌl/ *noun*
جـۆرێ muslinی ناسـک، مـەرمـەڕشـا (بـۆ
جزوبەندی کتێب) ۞ ململ نازک

mullah /'mʌlə, US 'mʊlə/ *noun*
مەلا، مامۆستا (لە *mawlā* عەرەبی) ۞ ملا

mulled /mʌld/ *adjective*
(مـەی) گـەرم و بـە مـەزەوە ۞ (شـراب) داغ و
چاشنیدار

mulled wine *noun*
مەی گەرم و بە مەزەوە ۞ شراب داغ و چاشنیدار

mullein /'mʌlɪn/ *noun*
(رووەکناسـی) گۆگـەم، گـادەمـە، زارماسـی،
گاولـمە [*Verbascum thapsus* (گۆگـەمـی
گەورە) و جۆرە پێوەندیدارەکان] ۞ گل ماهور

muller /'mʌlə/ *noun*
(بەردی) رەنگساو، دەسکەوان، دەرمانساو ۞
رنگساب

Mūllerian mimicry /mʊ'lɪərɪən/ *noun*
(گیانەوەرناسـی) لاسـایی(کردنەوەی) مولێریـەن:
شێوەیێکی لاسایی(کردنەوە) کە لەودا دوو یان
چەند گیانەوەری مەترسیدار پەرە بە رواڵەتە
هاوشێوەکان وەک هۆ یا رێگایێکی پارێزەرانەی
هاوبەش دەدەن (بنەڕەت: لە ناوی گیانەوەرناسی
ئەڵمانی J. F. T. *Müller*) ۞ تقلید مولرین

mullet[1] /'mʌlɪt/ *noun*
ماسـیـە جوولەکانە [خێزانەکـانی Mullidae
(هی سوور) و Mugilidae (هی بۆر): چەندین
جۆری هەیە] ۞ شاەماهی

mullet[2] /'mʌlɪt/ *noun*
جۆرێ هێشتنەوەی قژ کە لە سەرەوە کەم و لە
دواوە درێژ ۞ مالیت

mullet[3] /'mʌlɪt/ *noun*
ئەستێرەی پێنجپەر ۞ ستارەی پنجپر

mulligatawny /ˌmʌlɪgə'tɔːni/ *noun*
(لە ئەمریکا) جۆرێ سابوونی تیژ (هی هیند) ۞
مولیگاتاونی

mullion /'mʌliən/ *noun*
(پەنجێرە) ئاڵەت، باهووەتا، پایە، راگیرە، راگرە
(لە دار، ئاسن، یان بەرد بێ، بڕوانە transom)
۞ نگهدارنده، جرز، وادار

mullioned /'mʌliənd/ *adjective*
ئاڵـەتدار، خـاوەنی بـاهووەتـا، راگـیر(ە)دار ۞
دارای نگهدارنده

mullioned window *noun*
پەنجێرەی باهووەتادار یا ئاڵەتدار یا پایەدار ۞
پنجرەی دارای نگهدارنده

mullock /'mʌlək/ *noun*
(ئەوستڕالیا) قـەی هیچەکە، قۆڕیات ۞ چرنـد،
مزخرف

mulloway /'mʌləweɪ/ *noun*
جـۆرێ ماسـی گـەورەی خـۆراکی راوی ئـاوە
کـەنارییـەکانی ئەوسـترالیا [*Johnius
antarctica*] ۞ نوعی ماهی

multangular /mʌl'tæŋgjələ(r)/ *adjective*
فرەگۆشە، زۆرسووچ، گۆشەگۆشە ۞ چندگوشه

multi- /'mʌlti/ *prefix*
پێشگر: فرە‌ـ زۆر‌ـ گەلە‌ـ پڕ‌ـ چەند‌ـ هەمە‌ـ
هـــــەزار: *multicultural*، *multivalent*
multilateral (بنەڕەت: لە *multus* یۆنانییەوە)
۞ پیشوند: چند‌ـ

multiaxial *adjective*
فرەتەوەری ۞ چندمحوری

multicellular *adjective*
فرەخانەیی ۞ چندیاختەای، چندسلولی

multicellularity *noun*
فرەخانەیێتی، فرەخانەییبوون ۞ چندیاختـەای
بودن، چندسلولی بودن

multicoloured /ˌmʌlti'kʌləd, US -'kʌlərd/ *adjective*, US -ticolored
رەنگاوڕەنـــگ، فــــرەڕەنگ، هەمــــەڕەنگ،
چەندڕەنگە ۞ رنگارنگ

multicultural /ˌmʌlti'kʌltʃərəl/ *adjective*
فرەچانــدی، فرەکولتــووری، فرەفەرهـــەنگی:
a multicultural ◊ *multicultural education*
society (‐lticulturally *adv*) ۞ چندفرهنگی

multiculturalism /ˌmʌltiˌkʌltʃərəlɪzəm/ *noun*
فرەچانــدگـــەری، فرەکولتـــوورخـــوازی ۞
چندفرهنگگرایی

multiculturalist /ˌmʌltiˌkʌltʃərəlɪst/ *noun, adjective*
n فرەچاندگــــــەر، فرەکولتوورخـــــواز *adj*
فرەچاندگـەرییانـە، فرەکولتوورخوازانـە ۞ *n*
چندفرهنگگرا *adj* چندفرهنگگرایانه

multiculturalism society *noun*
کۆمەڵگای فرەچاندی ◇ جامعەی چندفرهنگی
multidimensional *adjective*
فرەڕەهەندی، چەندلایی، فرەلایی، زۆرلایی ◇ چندبعدی
multidimensionality *noun*
فرەڕەهەندیی، چەندلاییتی، فرەلاییتی ◇ چندبعدی بودن
multidisciplinary /ˌmʌltidɪsəˈplɪnəri, US -ˈdɪsəpləneri/ *adjective*
فرەبواری خوێندن، فرەلقی، فرەدیسیپلینیری: *a multidisciplinary course* ◇ چندرشتەای
multi-ethnic *adjective*
فرەڕەگەز، فرەنژادی، فرەگەلی ◇ چندقومی
multifaceted /ˌmʌltiˈfæsɪtɪd/ *adjective*
فرەڕوویی، فرەلایی: *a complex and -faceted problem* ◇ چندوجهی
multifactorial *adjective*
فرەهۆکاری ◇ چندعاملی
multi-faith *adjective*
فرەباوەڕی، فرەدینی ◇ مالتی‌فایس
multi-faith gathering *noun*
کۆبوونەوەی فرەباوەڕی یان فرەدینی ◇ همایش مالتی‌فایس
multifarious /ˌmʌltɪˈfeəriəs, US -ˈfer-/ *adjective*
جۆراوجۆر، هەمەڕەنگ، جۆربەجۆر، هەمەجۆر، diverse ◇ متنوع
multifariously /ˌmʌltɪˈfeəriəsli, US -ˈfer-/ *adverb*
هەمەڕەنگانە، جۆربەجۆرانە، هەمەجۆرانە ◇ بە طور متنوع
multifariousness /ˌmʌltɪˈfeəriəsnəs, US -ˈfer-/ *noun*
جۆراوجۆری، هەمەڕەنگی، جۆربەجۆربوون، هەمەجۆری، فرەڕەنگی ◇ تنوع، گوناگونی
multifid /mʌltəfɪd/ *adjective*
(گیانەوەرناسی، ڕووەکناسی) فرەبەشی، فرەبەشە ◇ چندبخشی
multifilament *adjective*
فرەلۆنە، چەندلۆ، فرەلۆ، زۆرلۆ، لۆلۆ، چەندتوێ ◇ چندلا
multiflora *noun*
گوڵەباخی هەڵچوو یان دەوەنئاسای ئاسیای ڕۆژهەڵات، هیشووەگوڵی سپی و پەمەیی تاکی ورد دەگرێ [*Rosa multiflora*] ◇ نوعی رز
multiflorous *adjective*
پڕگوڵ ◇ پرگل
multifocal *adjective*
فرەتیشکۆیی، چەندتیشکۆیی ◇ چندکانونی
multifold = manifold

multiform /ˈmʌltɪfɔːm/ *adjective*
فرەشێوە، فرەبیچم، چەندشێوە، فرەچەشن (*n* multiformity: فرەشێوەیی، فرەبیچمی، چەندشێوەیی) ◇ چندریخت
multifunction *noun*, also multifunctional /ˌmʌltiˈfʌŋkʃənl/
فرەفانکشن، چەندکارە، زۆرکارە، فرەکارە ◇ چندکاربردی
multigenerational *adjective*
چەندبەرەیی، فرەبەرەیی، فرەوەچی ◇ چندنسلی
multigrain *adjective*
(نان) فرەدان، لە چەندین دان، چەن(ـد)دەغڵە ◇ مولتی‌گرین
multihull *noun*
کەشتی فرەلاشە، کەشتی فرەپەیکەر یان چەندلاشە (پێکەوە، وەک کاتاماران یا تریماران، بڕوانە monohull) ◇ کشتی‌ای با چندین بدنە
multihulled *adjective*
فرەلاشە، چەندپەیکەر، فرەپەیکەر ◇ دارای چند بدنە
multilateral /ˌmʌltiˈlætərəl/ *adjective*
فرەلایەنە، هەمەلایەنە، فرەبەری، چەندلایەنە، چەندقۆڵی: *-lateral agreements* ◇ چندجانبە
multilateralism /ˌmʌltiˈlætərəlɪzəm/ *noun*
(رامیاری) فرەلایەنەگەری، فرەلایەنەخوازی ◇ چندجانبەگرایی
multilateralist /ˌmʌltiˈlætərəlɪst/ *noun*, *adjective*
n فرەلایەنەگەر، فرەلایەنەخواز *adj* سەربە فرەلایەنەگەری ◇ *n* چندجانبەگرایی *adj* چندجانبەگرایانە
multilayer *adjective*
فرەتوێ، چەن(د)توێژاڵی، فرەلۆ، توێ‌توێ، لۆلۆ ◇ چندلایەای
multilineal *adjective*
فرەهێڵە، فرەهێڵی (چەندین هێڵ لەخۆبگرێ) ◇ چندخطی
multilingual /ˌmʌltiˈlɪŋgwəl/ *adjective*, *noun*
adj فرەزمانە، چەندزمانە، زۆرزمانە: *-ltilingual societies/translators* *n* مرۆی فرەزمانە، فرەزمانزان ◇ *adj* چندزبانە *n* شخص چندزبانە
multilingual dictionary *noun*
فەرهەنگی فرەزمانە ◇ فرهنگ چندزبانە
multilingualism *noun*
فرەزمانی ◇ چندزبانگی
multiloquent *adjective*
زۆربڵە، فرەوێژ ◇ پرگو
multiloquous = multiloquent
multimedia /ˌmʌltiˈmiːdiə/ *adjective*,

noun

multimedia فرەراگـــــــەیێنی: *adj* *n systems/products* (کامپیوتێر) فرەراگەیێنی، مالتیمیدیا (بەرنامەیێکی کامپیوتێری کە وێنە، فیلم، دەنگ و هەروەها دەق لەخۆدەگرێ) ۞ چندرسانەای *n* (رایانە) مولتی‌میدیا *adj*

multimedia messaging *noun*
پەیامنێری فرەراگەیێنی ۞ میسیجینگ چندرسانەای

multimillion *noun*
چەندمیلیۆنی، فرەمیلیۆنی (دۆلار یان پەوند) ۞ مولتی‌میلیون

multimillionaire /ˌmʌltimɪljəˈneə(r), US -ˈner/ *noun*
مالتی‌میلیۆنێر، میلیاردێر ۞ مولتی‌میلیونر، میلیاردر

multinational /ˌmʌltiˈnæʃnəl/ *adjective, noun*
فرەنەتەوەیی، فرەرەگەزی، فرەوڵاتی: *l-* *adj* *n companies/corporations* کۆمپانیـــــــــــای فرەوڵاتی ۞ *adj* چندملیتی *n* شرکت چندملیتی

multinominal /ˌmʌltiˈnəʊmɪəl/ *adjective*
زۆرنـــاو، پـــرناو، هـــەزارناو، فرەنێـــو، چەنـــدنێو، polynomial ۞ متعددالأسماء

multinuclear *adjective*, also multinucleate
فرەناوکی، فرەناوکە، چەندناوکی ۞ چندهسته‌ای

multipara /mʌlˈtɪp(ə)rə/ *noun, pl.* multiparae /-riː/
(ژنی) شـــفتەزێ، زەوزێ، ژنی زۆرزگ‌کـــردوو یان پڕزا ۞ مالتی‌پارا

multiparous *adjective*
شـــفتەزێ، زەوزێ، پـــڕزا، زۆرزگ‌کـــردوو ۞ چندشکم‌زاییده

multipartite /ˌmʌltɪˈpɑːtaɪt/ *adjective*
1 فرەبەش، بەش‌بەش، فرەکەرت، فرەپارچە 2 = multiparty ۞ 1 چندجزئی

multiparty /ˌmʌltiˈpɑːti, US -ˈpɑːrti/ *adjective*
(سیاسەت) فرەپارتی، فرەحیزبی ۞ چندحزبی

multiparty democracy *noun*
دیموکراسی فرەحیزبی ۞ دمکراسی چندحزبی

multiped *adjective*
فرەپێ، زۆرپێ، چەن(د)پا ۞ بسیارپا

multiphase *noun*
1 چـەنـدفاز، فـرەفـاز، polyphase 2 فـرەدۆخـە، چەنددۆخی، فرەدۆخی ۞ 1 چندفاز 2 چندحالتی

multiplatinum *noun*
دوو میـلیـۆن کـۆپی یـان زیـاتری لـێ‌فرۆشـراوە (ئالبۆم) ۞ مالتی‌پلاتینوم

multi-player gaming *noun*
کایە یـان یـاری‌کـردنی مالـتی‌پلەیـەر ۞ بـازی مالتی‌پلیر

multiple /ˈmʌltɪpl/ *adjective, noun*

1 زۆر، چەندینـە، فـرە، پـڕ، زیـدە، گـەلێ 2 (لـە لێکدانا) فرەــ زۆرــ چەندــ 3 (بیرکاری) مالتیپل 4 فرۆشـــــگای زنجیرەیـــــی، دامـــــەزراوە زنجیرەیی‌یەکان chain store، خاوەنی چەندین لق ۞ 1 چندگانـه، متعـدد، متکثر 2 (در ترکیب) چندـ 3 (ریاضی) مضرب 4 فروشگاه زنجیره‌ای

multiple-choice *adjective*
فرەبژارەیی، فرەوەڵامی ۞ چندگزینه‌ای

multiple personality *noun*
فرەکەسایەتی ۞ شخصیت چندگانه

multiple personality disorder *noun*
تێکچوون یان شێوانی فرەکەسایەتی ۞ اختلال شخصیت چندگانه

multiple sclerosis *noun, abbreviation* MS
شـــانەتوندبوونی چەندینـــە، سکلێرۆسیـــــــی چەندینە: جۆرێ نەخۆشی درێژخایەنی دەزگا یان کۆئەندامی دەماری کە زیان دەگەیێنێ بە بەرگی خانە دەمارییەکان لە مێشک و برِبرەموخ numbness نیشانەکانی سڕی spinal cord تێکچـــوونی ئاخـــافتن و پێکـــەوەکـــارکردنی coordination ماسـولکەکـان (یـان لـەسـمی paralysis بەشێک یان بە تەواوی)، بینایی لێڵ و تەماوی blurred vision، شەکەتی و ماندوویی زۆر و دژوار ۞ اسکلروز چندگانه

multiple store *noun*
فرۆشگای زنجیرەیی، دامەزراوە زنجیرەیی‌یەکان chain store ۞ فروشگاه زنجیره‌ای

multiplex /ˈmʌltɪpleks/ *adjective, noun*
adj چەندینـــــە، فـــرە، فرەبـــەش، فرەپارچـــە، فرەکەرت، فرەتوخم، فرەشێوە، فرەبیچم *n* (لە بریتانیا) سینەمای چەندیوە یا فرەدیوە، سینەمای فرەپـــەردە ۞ *adj* چندگانـــــە، چندبخـــــشی، چندعنصری، چندشکلی *n* مالتی‌پلکس

multiplex cinema *noun*
1 (لە بریتانیا) سینەمای چەنددیوە یان زۆردیو یان فرەدیوە 2 سیستەم یا سیگناڵی مالتی‌پلێکس ۞ 1 مالتی‌پلکس 2 سیستم یا علامت مالتیپکس

multiplexer *noun*
مالتی‌پلێکسێر (پارچەیێ لە دەزگای کامپیوتێر کـــە بـــەکاردێنرێ بـــۆ نـــاردنی سیگناڵـــە ئێلیکتریکی‌یەکان ئەویش تەنیا بە بەستەوەیی، ب.ت. بە مۆدێمێکەوە) ۞ مالتی‌پلکسر

multipliable /ˈmʌltəplaɪəbl/ *adjective*, also multiplicable
(بیرکاری) لەلێکدان‌هاتوو، لێدان‌هەڵگر، شیاوی لێکدان ۞ قابل ضرب

multiplicand /ˌmʌltɪplɪˈkænd/ *adjective*
(بیرکاری) لێکدراو، لێدراو ۞ مضروب

multiplication /ˌmʌltɪplɪˈkeɪʃn/ *noun*
1 (بیرکاری یا ژمێرە) لێکدان، لێدان 2 زۆربوون، پەرەسەندن، زیادبوون، فرەبوون: *-plication of*

cells leads to rapid growth of the organism 3 زاوزێ، خستنەوە، سکوزا ◌ 1
ضرب 2 ازدیاد، افزونش 3 تولید مثل

multiplication sign *noun*
نیشانەی لێکدان، بەرژەنگی لێدان (×) ◌ علامت ضرب

multiplication table *noun*
خشتەی لێکدان ◌ جدول ضرب

multiplicative /ˈmʌltɪpləkeɪtɪv/ *adjective*
روولەزۆری، روولەپەرە ◌ افزاینده

multiplicity /ˌmʌltɪˈplɪsəti/ *noun, pl.* multiplicities
زۆری، فرەیی، گەلەیی، زۆرینەیی، ژمارەیەکی زۆر، چەندینەیی، چەندجارەیی، جۆراوجۆری، جۆربەجۆری، فرەچەشنی، ژمارەیەکی زۆر ◌ تعدد، گوناگونی، تنوع

multiplier *noun*
1 زیادکەر 2 (ئیلیکتریکی) دەزگای بەهێزکردن یان بەهێزکەر، دەزگای زۆرکردن ◌ 1 افزاینده 2 دستگاه تقویت‌کننده

multipolar *adjective*
فرەجەمسەری، چەندجەمسەری ◌ چندقطبی

multipolarity *noun*
فرەجەمسەریی، چەندجەمسەریی ◌ چندقطبیت

multiprocessor /ˌmʌltiˈprəʊsesə(r), US -ˈprɑːs-, -ˈproʊ-/ *noun*
(کامپیوتێر) فرەلێکدەرەوە، کامپیوتێری زیاتر لە یەک CPU یا چەندسیپییو ◌ چندپردازه‌ای

multiprogramming = multitasking

multipurpose *adjective*
فرەکارە، چەندکارە، زۆرکارە، فرەمەبەستە: *a multi-purpose tool/machine* ◌ چندمنظوره

multiracial /ˌmʌltiˈreɪʃl/ *adjective*
فرەڕەگەز(ی)، فرەنژاد(ی): *a multiracial society* ◌ چندنژادی

multiracialism *noun*
فرەڕەگەزگەری، فرەنژادگەری ◌ چندنژادگرایی

multiracial society *noun*
کۆمەڵ یان کۆمەڵگای فرەڕەگەز(ی) ◌ جامعه‌ی چندنژادی

multiskilling *noun*
فرەشارەزایی، سەرەندەرکردوویی (زۆر شت)، فرەڕاهاتوویی ◌ چندمهارتی

multisonant *adjective*, also multisonous
بڕدەنگ، فرەدەنگ، زۆردەنگ، دەنگی زۆر ◌ دارای چندصدا

multispectral *adjective*
فرەشەبەنگی، چەندشەبەنگی ◌ چندطیفی

multistage *adjective*
فرەقۆناخی، چەندقۆناخی ◌ چندمرحله‌ای

multistorey *adjective, noun*
adj (خانوو) فرەنهۆم، چەندنهۆمە *n* (پارکینگی ماشین، نافەرمی و بریتانیا) فرەنهۆم، چەندنهۆمە ◌ *adj* چندطبقه *n* (پارکینگ) چندطبقه

multistorey car park *noun*
پارکینگی فرەنهۆم، ڕاگرتنگای چەندنهۆمە ◌ پارکینگ چندطبقه

multistoreyed = multistorey

multitasker *noun*
مرۆی پێکەوەچەندکارکردوو ◌ مالتی‌تاسکر

multitasking /ˌmʌltiˈtɑːskɪŋ, US -ˈtæsk-/ *noun*
(کامپیوتێر یان مرۆڤ) پێکەوەچەندکارکردوو (multitasker *n*) ◌ مالتی‌تاسکینگ

multitrack /ˈmʌltɪtræk/ *noun*
مالتی‌تراک: تێکەڵەیی لە چەندین جۆری جیاوازی موسیقایی: *multitrack recording facilities* ◌ مالتی‌تراک

multitude /ˈmʌltɪtjuːd, US -tuːd/ *noun*
1 زۆری، فراوانی، فرەیی، چەندینەیی، زەعفی، پڕی، گەلەیی، ژمارەیەکی زۆر: *a multitude of possibilities* ◊ *These elements can be combined in a multitude of different ways* ◊ *The region attracts tourists in their multitudes.* 2 حەشامات، گروپ یان دەستەیەکی زۆر، کۆمەڵ(ێکی زۆر)، جەماعەت: *He preached to the assembled multitude* 3 (the multitude) جەماوەر، خەڵکی ئاسایی، خەڵکی ڕەمەکی، خەڵکی ڕەشەوڕووتە: *It was an elite that believed its task was to enlighten the -itude* ◊ *to feed the starving -titudes* ◌ 1 کثرت، تعدد، انبوهی، جماعت 2 (the multitude) 3 توده‌ی مردم توده‌ی مردم

multitudinous /ˌmʌltɪˈtjuːdɪnəs, US -ˈtuːdɪnəs/ *adjective*
1 زۆر، گەلێ، فرە، بێ‌هەژمار، پڕ، گشت، ژمارەیەکی یەکجار (زۆر)، populous: *the -udinous opportunities* ◊ *titudinous city* 2 گشتی، گەلەمپەری (multitudinously *adv*) ◌ 1 متعدد، کثیر 2 عمومی

multitudinousness /ˌmʌltɪˈtjuːdɪnəsnəs, US -ˈtuːdɪnəsnəs/ *noun*
زۆری، فرەیی، پڕی، بێ‌هەژماری ◌ تعدد، کثرت

multivalence /ˌmʌltɪˈveɪl(ə)ns/ *noun*
1 (کیمیا) فرەهاوهێزی (لە سێوە بۆ سەرێ)، polyvalent 2 فرەبەهایی یان فرەنرخی ◌ 1 چندظرفیتی بودن، حالت چندظرفیتی 2 چند ارزشی

multivalent /ˌmʌltɪˈveɪl(ə)nt/ *adjective, noun*
1 (کیمیا) فرەهاوهێز 2 فرەبەها یان فرەنرخ، فرەمانا 3 خاوەنی چەندین جۆری ئانتی‌بادی؛

فرەھاوھێزی (لە ژمارەی کرۆمۆزۆمی لەشی *multivalent* :(somatic chromosome *chromosomes* ۞ 1 چەندظرفیتی 2 دارای چندارزش، چندمعنا 3 مالتی‌والنت؛ چندظرفیتی
multivalve /ˌmʌltivælv/ *adjective*
(لە بزوێنەی internal combustion دا) فرەزمانەیی، چەن(د)دەمەوانەیی، فرەدەمەوانەیی ۞ چندریچه‌ای
multivitamin /ˌmʌlti'vɪtəmɪn, US -'vaɪt-/ *adjective, noun*
فرەڤیتامین: *a -ltivitamin pill* ۞ مالتی‌ویتامین
multivocal /mʌltɪvəkl/ *adjective*
پرواتا، پرمانا ۞ پرمعنی
multivoltine *adjective*
فرەبەرەیی، فرەزاوزێ: تایبەتمەندی ئەو مێروانە کە لە ساڵ یان وەرزدا دەتوانن زیاتر لە بەرەیێ زاوزێ بکەن، لە وەرزدا دەتوانێ چەند جار بە بەکۆ بکەوێ یان گەرا هەڵێنێ: *multivoltine insects* ۞ چندزایشی
multi-word / *adjective*
(زمانەوانی) فرەوشە، زیاتر لە وشەیەکی تایبە ۞ مالتی‌ورد
multum in parvo /ˌmʌltəm ɪn 'pɑːvəʊ/ *adjective*
(لاتینی) کورتوپوخت، کورتوبەسوود ۞ کوتاه و مفید
multure /'mʌltʃə(r)/ *noun*
ئاشانە، ئاوان، مزی ئاش ۞ مالتور
mum[1] /mʌm/ *noun*
(نافەرمی) دایک: *My mum says I can't go* ۞ (عامیانه) مامان
mum[2] /mʌm/ *adjective*, keep mum
بێ‌دەنگ‌مانەوە، هیچ شتێ نەوتن ۞ ساکت ماندن
mum[3] /mʌm/ *noun*, mum's the word!
بێ‌دەنگ! دەنگت لێ‌دەرنەیە! وستەت نەیە! ۞ ساکت!
mumble /'mʌmbl/ *noun*
منگەمنگ، بلمەبلم، منجەمنج، منگە، بۆلە: *He spoke in a low mumble, as if to himself* ۞ من‌من، غرغر
mumbler *noun*
منگەمنگ‌کەر، منگینەر، بلمن، منجن، بلمینەر، دەمبل ۞ من‌من‌کننده
mumblety-peg /'mʌmb(ə)lti/ *noun*
(زۆرتر ئەمریکا) باترێن ۞ نوعی بازی
mumblings *noun, pl.*
قسەی هیچەکە و پووچەکە، قسەی حەلەق‌ومەلەق ۞ اراجیف
mumbo-jumbo /ˌmʌmbəʊ 'dʒʌmbəʊ, US -oʊ 'dʒʌmboʊ/ *noun*
(نافەرمی) هاتەران و پاتەران، شتی هیچ‌وپووچ و بێ‌واتا، زمانی ئالۆز و سەیر: *religious/medical/bureaucratic –o-jumbo* ◊ *I won't have anything to do with spiritualism, ghosts and all that mumbo-jumbo* ۞ چیز بی‌معنی، زبان پیچیده و بی‌معنی
mu-meson = muon
mummer /'mʌmə(r)/ *noun*
1 شانۆگەری پانتۆمیم 2 (کۆن، سووکانە) ئەکتەری شانۆ یان تیاتر ۞ 1 بازیگر پانتومیم 2 بازیگر تئاتر
mummery /'mʌməri/ *noun, pl.* mummeries
1 پانتۆمیم 2 ڕێوڕەسمی دینی پڕئالاووالا و ڕیاییبازانە، ڕێوڕەسمی گاڵتەجاڕانە ۞ 1 پانتومیم 2مراسم مذهبی مضحک ridiculous
mummichog /'mʌmɪtʃɒg/ *noun*
جۆرێ ماسی چکۆلەی دەریایی، هی کەنارە بەنادار و ڕیژگەکانی باکووری ئەمریکا [*Fundulus heteroclitus*] ۞ نوعی ماهی
mummification /mʌmɪfɪ'keɪʃn/ *noun*
مۆمیایی‌کردن، مۆمیاندن ۞ مومیاسازی
mummiform /'mʌmɪfɔːm/ *adjective*
مۆمیاناسا، شێوەمۆمیا ۞ مومیامانند
mummified *adjective*
مۆمیا، مۆمیایی، مۆمیایی(کراو) ۞ مومیایی
mummy[1] /'mʌmi/ *noun, pl.* mummies
(نافەرمی، بریتانیا) دایە، دایکە: *It hurts, Mummy!* ۞ مامان
mummy[2] /'mʌmi/ *noun, pl.* mummies
تەرمی مۆمیایی(کراو، ب.ت. لە میسری کۆن) ۞ جسد مومیایی
mumper *noun*
سواڵ‌کەر، گەدا، درۆزەکەر، خازخازۆک ۞ گدا
mumpish *adjective*
ڕووتاڵ، ڕووترش، ڕووگرژ، مڕومۆچ ۞ عبوس، بدعنق
mumps /mʌmps/ *noun, pl.*
(نەخۆشی) ملەخرە، گوێڕەیە، سەربنۆم، بناگوێ، بە هۆی ڤایرۆسێ بە ناوی (جۆر *Mumps virus* لە تۆخمی *Rubulavirus*) تووش دەبێ ۞ گوشک، اوریون
mumsy /mʌmzi/ *noun*
(نافەرمی، بە شۆخی) دایە، دایکە: *a mumsy dress* ۞ مامان
mum-to-be = mother-to-be
Munchausen 's syndrome *noun,* also Munchausens syndrome
کۆنیشانەی مونچاوسێن: جۆرێ تێکچوونی دەروونی کە لەودا کەسەکە خۆی وەک نەخۆشێکی ئاستەم دەنوێنێ تا سەرنجی پزشک بۆ لای خۆی ڕاکێشێ (بنەڕەت: لە ناوی

Munchausen Baron قــارەمــانی کتــێبی fantastic tales (1785) ◌ نشانگان مونچاوسن

Munchausenn 's syndrome by proxy *noun*, also Munchausens syndrome by proxy
جۆرێ تێکچوونی دەروونی کە لەودا باوان و ب.ت. دایک زیان بە منداڵەکەی دەگەیێنێ (وەک دەرمانخوارد کردن) و شێواندنی سەربردەی پزشکیی medical history منداڵ بۆ رەخساندنی رەوش و کەشێکی وا کە پێویستی بە سەرنجی پزشکیی بێ ◌ نشانگان مونچاوسن بای پروکسی

munchies *noun, pl.*
1 دیدیوبودی چێشت 2 (the munchies) نیشتیای توندی ناکاو بۆ نان ◌ مونچیز

Munda /ˈmʊndə/ *noun, pl.* same or Mundas
1 ئەندامی کۆمەڵێ لە گەلانی رەسەن. لێرەولەوێ لە ناوچەیێکی رۆژهەڵاتی ناوەندی هیند تا نیپال و بەنگلادێش دەژین 2 کۆمەڵە زمانی ئەو گەلانە. کەمێ پێوەندی بە Mon-Khmer ەوە هەیە ◌ موندا

mundane /mʌnˈdeɪn/ *adjective*
1 مادی، دنیایی، ئاڵتایی، گیتیانە، ئەمجیایی، ئەمجیهانی، ئامەعنەوی 2 ئاسایی، رەمەکی، ناخۆش، هیچ، هیچەکە، ئاسەرنجراکێشی، ماندووکەر، شەکەتکەر، عاجزکەر، جاڕسکەر: a mundane task/job :dull, ordinary, commonplace ◊ I lead a pretty mundane existence (بنەڕەت: لە فەرەنسی کۆن، لە mondain لە late Latin mundanus لە mundus لاتین "جیهان") ◌ 1 مادی 2 معمولی، خستەکنندە

mundanely /mʌnˈdeɪnli/ *adverb*
بە شێوەیەکی مادی یان دنیایی ◌ بە طور مادی

mung bean /mʌŋ, US muːŋ/ *noun*
1 جۆرێ پاقلەی خڕ و وردی سەوزباو 2 رووەک یان گیای ئەو پاقلەیە [*Vigna radiata*] ◌ 1 نوعی لوبیا 2 گیاه این نوع لوبیا

mungo /ˈmʌŋgəʊ/ *noun, pl.* mungos
جۆرێ پارچە (مووی کورتە و باشیش نییە) ◌ مونگو، مانگۆ

municipal /mjuːˈnɪsɪpl/ *adjective*
1 شـــاری، بـــــازێری: *municipal elections/councils* 2 شارەوانی: *municipal workers* 3 ســـەربە شـــارەوانی 4 خـــۆجێیی، ناوچەیی، نێوخۆیی ◌ 1 شـــهری 2 شـــهرداری 3 وابسته به شهرداری 4 محلی، داخلی

municipal council *noun*
ئەنجومەنی شارەوانی ◌ شورای شهرداری

municipality /mjuːˌnɪsɪˈpæləti/ *noun, pl.* municipalities
1 شـــار، بـــازێر 2 شـــارەوانی 3 ئەنجومـــەنی شارەوانی 4 شار یان دەڤەرێ کە شارەوانی یان میری خۆجێیی هەبێ ◌ 1 شهرستان 2 شهرداری 3 شــورای شــهرداری 4 شــهر یــا منطقــەی دارای شهرداری یا حکومت محلی

municipalization *noun*
کردنەشار، شاراندن، بەشارکردن ◌ بـه صـورت شهر درآوردن

municipally *adverb*
1 بـە شـێوەیەکی نێوخۆیی، نێوخۆیییانە 2 بـە رێگای شارەوانییەوە ◌ 1 به طـور داخلـی 2 از طریق شـهرداری

munificence /mjuːˈnɪfɪsns/ *noun*
بەدەهەنـــدەیی، دەسکراوەیـــی، نـــانبـــدەیی، دەسودڵبـــازی، بـــەنانی، دڵاوایـــی، مرۆیـــی، بەخشندەیی ◌ جود، کرم، بخشش

munificent /mjuːˈnɪfɪsnt/ *adjective*
بەدەهەندە، دەسکراوە، نانبدە، دڵاوا، بەخشندە، بـەخشگـەر، بەدەهەندانـە، دەسکراوانـە: *a munificent patron/gift/gesture* ◌ کـریم، سخی، سخاوتمندانه

munificently /mjuːˈnɪfɪsntli/ *adverb*
بەدەهەندانە، دەسکراوانە، دڵاوایانە ◌ کریمانه

muniments /ˈmjuːnɪm(ə)nts/ *noun, pl.*
بەڵـگە، بەڵـگەنامە، قەباڵـە (وەکـوو مـاف یـان پریڤیلیجێ) ◌ سند

munitioneer *noun*
کرێکاری جبەخانە ◌ کارگر زرادخانه

munitions /mjuːˈnɪʃnz/ *noun, adjective, pl.*
n تەقەمـەنی، چـەکوچـۆڵ، کـەڵوپـەلی شـەڕ، شـەڕەمەنی *adj* سەربە کارخانەی تەقەمـەنی ◌ *n* مهمات *adj* وابسته به مهماتسازی

munitions factory *noun*
کارخانـەی چـەکوچـۆڵ، کارگـەی تەقەمـەنی (دروستکـردن)، کارگـەی تەقەمـەنیسـازی ◌ کارخانەی مهماتسازی

munitions worker *noun*
کرێکاری چەکوچۆڵ یان تەقەمەنی(سازی یـان دروستکردن) ◌ کارگر مهماتسازی

Munro /mʌnˈrəʊ/ *noun, pl.* Munros
هەریـــەک لـــە 277 کێـــوی ســـکاتلەند کـــە بەرزاییەکەیان کەمتر لە 3000 پێیە (نزیک بـە 914 میتـر؛ بنـەڕەت: لـە نـاوی سێر Hugh Thomas *Munro*، کەسێ کە کۆمەڵە کێوێکی وای لە 1891 بڵاو کردەوە) ◌ مونرو

munshi /ˈmuːnʃiː/ *noun*, also moonshee, *pl.* munshis
مـیرزا (لـە هێندوسـتان، بنـەڕەت: لـە *munšī'* عەرەبی "نووسـەر، دانەر") ◌ منشی

munt /mʊnt/ *noun*
(نافـەرمی، ئـەفریکای باشـووری، سـووکانە) ئـــەفریکایی رەش، قولەڕەشـــە (بنـــەڕەت:

کورتکراوەی *umuntu* زولویی "کەس") ۞ آفریقایی سیاه

muntin = mullion

muntjac /'mʌntdʒak/ *noun*

جۆرێ ئاسکی چکۆلەی باشووری ڕۆژهەلاتی ئاسیا [توخم *Muntiacus*: چەند جۆری هەیە] ۞ مونتجاک

Muntz metal /mʌnts/ *noun*

کانزای مانتس: جۆرێ زەرد کە بۆ دارشتن و کارکردن لە پلەی گەرمی سەرێدا (یان بالا) بەکاردێتریێ (بنەڕەت: لە ناوی بەرهەمهێنەری ئینگلیسی *Muntz* .George F) ۞ فلز مانتس

muon /'mju:ɒn/ *noun*

(فیزیک) میوئان، میون: میزۆنێکی ناجێگیر بە بارستاییێکی دەوروبەری 200 بەرامبەری ئیلیکترۆن (کورتەی mu-meson) ۞ میون

muonic *adjective*

سەربە میوئان، میونی ۞ وابسته به میون

muppet /'mʌpɪt/ *noun*

کەسێکی گەوج: *You're ruining it, you muppet!* ۞ آدم احمق

murage /'mjʊərɪdʒ/ *noun*

(مێژوویی، بریتانیا) دیوارانە، باجی دیوارکردن ۞ مالیات دیوارکشی

mural /'mjʊərəl, US 'mjʊrəl/ *adjective, noun*

adj 1 سەربە وێنەکێشی دیواری 2 دیواری، دیوارئاسا 3 (پزشکی) سەربە دیواری بۆتایی لەش یا ڕەگی خوێن *n* 1 وێنەکێشی سەردیوار، وێنەکێشی دیواری، وێنەی دیواری (بنەڕەت: لە *muralis* لاتین، ئەویش لە *murus* "دیوار") ۞ *adj* 1 وابسته به نقاشی دیواری 2 دیواری 3 مورال *n* 1 نقاشی دیواری

mural painting *noun*

وێنەکێشی دیواری ۞ نقاشی دیواری

murder /'mɜ:də(r), US 'mɜ:rd-/ *noun*

1 کوشتن، پیاوکوژی: *to commit (a) murder* 2 *a murder case/investigation/trial* ◊ کوشتنی بەناحەق، کوشتنی بەئانقەست 3 کاری سەخت، کۆلەمەرگی، کاری گران و قورس: *It's murder trying to get to the airport at this time of day* 4 (ئافەرمی و خوازە) زیاناوی، کوشندە، موزیر، پیاو دەکوژێ: ۞ 1 قتل 2 قتل عمد 3 عمل طاقت‌فرسا 4 (مجازی) قاتل، زیان‌بخش

murderer /'mɜ:dərə(r), US 'mɜ:rd-/ *noun*

پیاوکوژ، کوژەر، بکوژ، مێرکوژ، خوێنکەر، تاوانکار ۞ قاتل

murderess /'mɜ:dəres, US 'mɜ:rd-/ *noun*

پیاوکوژ، کوژەر، بکوژ، تاوانکار (ژن) ۞ قاتل (زن)

murderous /'mɜ:dərəs, US 'mɜ:rd-/ *adjective*

1 پیاوکوژ، کوشندانە، تاوانکار، پیاوکوژانە، کوشتنکارانە 2 پڕمەترسی، توندوتیژ، بێبەزەیی، بێڕەحم، دلڕەق 3 دڕندانە، دلڕەقانە، بێبەزەییانە، تاوانکارییانە 4 سەخت، دژوار، کوشندە ۞ 1 قاتل، قاتل‌وار 2 خطرناک، خشن 3 سبعانه، جنایت‌آمیز 4 سخت، مهلک

murderously /'mɜ:dərəsli, US 'mɜ:rd-/ *adverb*

بە سەختی، بە دژواری ۞ به طور طاقت‌فرسا

murex /'mjʊərɛks/ *noun, pl.* murices /-rɪsi:z/ or murexes

(لاتین) جۆرێ لەشنەرمی دەریایی ڕاوی گەرمێنان، قاوغەکەی درکاوییە [توخم *Murex* خێزان Muricidae] ۞ مورکس

muriatic acid /ˌmjʊərɪ'atɪk/ = hydrochloric acid

murine /'mjʊərʌɪn, US -rɪn/ *adjective, noun*

adj سەربە مشک یا کرتێنەران، مشکی، لە تیرەی مشک (توخم *Mus* ژێرتیرەی *Murinae*) *n* گیانەوەرێ لە تیرەی مشک (بنەڕەت: لە *murinus* لاتین، لە *mus* -*mur* "مشک") ۞ *adj* وابسته به موش یا جوندگان *n* مورین

murine typhus *noun*

ڕەشەگرانەتای مشک: نەخۆشییێکی وا گران نییە و نیشانەکانی ب.ت. تا(وتوێ)، ژانەسەر و زیپکە و لیرگن، بەهۆی rickettsia یێکەوە تووش دەبێ [*Rickettsia typhi syn. R. mooseri*]، کرتێنەران بلاوی دەکەنەوە، بۆ مرۆڤ لە ڕێگای کێچەوە رادەگوێزرێ ۞ مورین تیفوس

murk /mɜ:k, US mɜ:rk/ *noun, adjective*

n تاریکی، تاریکایی، ڕەشی، چڕی، دووکەلاویبوون تەمی چڕ، مژی چڕوپڕ: *The figure disappeared into the murk* *adj* (کۆن، سکاتلەند) تاریک، لێل، مات ۞ *n* ظلمت، تیرگی، مه غلیظ *adj* تاریک

murkily /mɜ:kɪli, US mɜ:rkɪli/ *adverb*

تاریکانە، بە شێوەیەکی تاریک ۞ به طور تیره

murkiness /mɜ:kinəs, US mɜ:rkinəs/ *noun*

تاریکی، چڕی، تاریکایی ۞ تیرگی

murky /'mɜ:ki, US 'mɜ:rki/ *adjective* (murkier, murkiest)

1 تاریک، ڕەش، مات، ڕەش، دووکەلاویبوون، تاری 2 (ئاو) نارۆشن، لێل، لیخن، شلوێ، قوراوی 3 گومانلەسەر، جێیشک، گومانبار: *the murky world of arms dealing* 4 قورس، گران، تێکچڕژاو، ئالۆز ۞ 1 تاریک، تیره 2 (آب) گل‌آلود 3 مشکوک 4 سنگین، پیچیده

murmur /'mɜ:mə(r), US 'mɜ:rm-/ *noun*
1 ویره، ورنگه، ویزه، سۆزه، بۆله، ورته، خوته، مزه، پرته 2 چرپه، خورته، سرته 3 خوره، خورەخور، شرەشر 4 هاژه 5 (پزشکی) سیخه (دەنگی سینگ) ◇ 1 زمزمه، غرولند 2 پچ پچ 3 شرشر 4 صدای باد 5 مورمور

murmuring *adjective*
بەبۆلە، بەپرته، پرتن، ورتن، بەپرتەوبۆلە ◇ غرولندکن

murmuringly *adverb*
بە بۆلەبۆل، بە پرتەپرت، بە ورتەورت ◇ غرغرکنان

murmurous /'mɜ:mərəs/ *adjective*
ویزەویز، ویرەویر، سۆزەسۆز، چرپانه، بە شێوەی سرته، سرتوهۆر ◇ زمزمەآمیز، پچ‌پچ‌وار

murmurously /'mɜ:mərəsli/ *adverb*
بە پرتەپرت، بە ورتەورت ◇ با غرغر

murphy *noun, pl.* murphies
(تافەرمی) پەتاته، سێفەزەمینی، سێوک هێرەماسی ◇ سیبزمینی

Murphy bed *noun*
تەختی نووشتاو یان قەدی (پتەرمت: لە تلوی Murphy داهێنەری ئەمریکاییەکەی) ◇ تخت‌خواب تاشو

Murphy's Law *noun*
بەختی پێچەوانه یان ئەما(مە)چی، شانسی لە دواوه ◇ شانس وارونه

murrain /'mʌrɪn/ *noun*
گاقڕان، ئازارەولاخ، ئازار یان پەتای رەشەولاغ، نەخۆشی میزەسووره یان میزەڕەشه ◇ گاومرگی

murram /'mʌrəm/ *noun*
جۆرێ گڵی ئامال‌سوور کە لە ئەفریکا زۆرتر بۆ دروستکردن و دارشتنی ریگا(وبان) بەکاردێنرێ ◇ موران

murrelet /'mɜ:lɪt/ *noun*
جۆرێ aukی چکۆلەی پاسیفیکی باکووری [تۆخمەکانی *Brachyramphus* و *Synthliboramphus*: شەش جۆرن] ◇ مورلت

murther /'mɜ:ðə/ = murder

MusB (also Mus Bac) = *abbreviation*
Bachelor of Music (Musicae Baccalaureus)

Muscadelle /ˌmʌskə'dɛl/ *noun*
جۆرێ ترێ‌سپی، زۆرتر بۆ مەی سپی شیرین لە بۆردیۆ Bordeaux و ئەوسترالیا ◇ موسکادلا

Muscadet /'mʌskədeɪ, US 'mɒsk-, French myskadɛ/ *noun*
جۆرێ مەی تاڵی سپی ناوچەی Loire فەرەنسه ◇ موسکادت

muscadine /'mʌskədɪn, US -aɪn/ *noun*
جۆرێ ترێی مەی بە بۆنی مسکەوه، رەسەنی مەکسیک و باشووری رۆژهەڵاتی ئەمریکا ◇ موسکادین

muscat /'mʌskæt/ *noun*
ترێ ماسکات (بۆ خواردن و دروستکردنی مەی) ◇ موسکا

muscatel /ˌmʌskə'tel/ *noun*
مەی ترێی ماسکات، مێوژ یا کشمیشی ترێی ماسکات ◇ موسکاتل

muscle /'mʌsl/ *noun*
1 ماسوولکه، ماسوله، ماینچه، زڵک، گردک، بازوله، زیپەر: ◊ *a calf/neck/thigh muscle* ◊ *to pull/tear/strain a muscle* ◊ *This exercise will work the muscles of the lower back* 2 هێز، توانایی، زۆر، قەوەت، قەوەت، تابشت، شیان، ستین: *He's an intelligent player but lacks the muscle of older competitors* 3 هێزی سیاسی یان ئابووری: *to exercise political/industrial muscle* ◊ *financial muscle* (پەرەت: لە فەرەنسی، لە *musculus* لاتین، چکۆلێنراوی *mus* "مشک"، لەو بۆچوونەوه دێ کە هێندێ لە ماسوولکەکان شێوەی مشک بدەن) ◇ 1 ماهیچه، عضله 2 قدرت، زور 3 قدرت سیاسی یا اقتصادی

muscle-bound *adjective*
پڕماسوولکه، ماسوولکەدار، ماسوولکاوی، بازۆڵاوی ◇ عضلانی

muscled *adjective*
پڕماسوولکه، ماسوولکەدار، ماسوولکاوی، بازۆڵاوی ◇ عضلانی

muscle-man /'mʌslmæn/ *noun, pl.* muscle-men
پیاوی ماسوولکەدار ◇ مرد عضله‌دار

muscle spindle *noun, also* stretch receptor
تەشی ماسوولکاوی یان ماسوولکەیی: ئەندامێکی کۆتایی هەستی ماسوولکەیێ کە هەستیاره سەبارەت بە کێشان لە ماسوولکەدا و لە ریشاڵە ماسوولکەییە هێلاوییە وردەکان پێکهاتووه ◇ دوک عضلانی

muscoid *adjective*
نیمچەقەوزه، شێوەقەوزه ◇ شبه‌خزه

muscologist *noun*
قەوزەناس، قەوزەوان ◇ خزه‌شناس

muscology *noun*
قەوزەناسی، قەوزەوانی ◇ خزه‌شناسی

muscovado /ˌmʌskə'vɑ:dəʊ/ *noun, also* muscovado sugar
شەکری خاو، شەکری پوختەنەکراو یان پاکەوەنەکراو، شەکری نەبژێردراو ◇ شکر خام

Muscovite /'mʌskəvaɪt/ *noun, adjective*
n 1 خەڵکی مۆسکۆ، مۆسکۆیی 2 (کۆن) رووسی *adj* 1 سەربە مۆسکۆ 2 (کۆن) سەربە رووسیا

n ◌ مسکویی adj وابسته به مسکو یا روسیه
muscovite /ˈmʌskəvʌɪt/ *noun*
شیوەیێکی بۆری زیوین لە mica ◌ ماسکوویت
Muscovy duck *noun*
مراوی رووسی [*Cairina moschata*] ◌ نوعی مرغابی
muscular /ˈmʌskjələ(r)/ *adjective*
1 ماسوولکەیی، ماسوولکەدار: *muscular* 2 *tension/power/tissue* بەهێز، پڕهێز، بەقەوەت، بەتابشت، گوڕبز: *a muscular* *He was tall, lean and* ◊ *body/build/chest* *muscular* :full-bodied = 3 *muscular* *wines* ◌ 1 عضلانی 2 قوی، زورمند
muscular activity *noun*
چالاکی ماسوولکەیی ◌ فعالیت عضلانی
muscular dystrophy /ˌmʌskjələ ˈdɪstrəfi, US -lər/ *noun*
پووکانەوەی ماسوولکەیی، ماسوولکەپووکین، پێچوون یان پووچانەوەی ماسوولکەیی ◌ پلاسیدگی عضلانی
muscularity /ˌmʌskjəˈlærətɪ/ *noun*
1 ماسوولکەیێتی، ماسوولکەداری 2 بەهێزی، پڕهێزی، بەتینی، بەقەوەتی، بەتابشتی، گوڕبزی ◌ 1 عضلانیت 2 قوی‌بودن، زورمندی
muscular rheumatism *noun*
باداری ماسوولکەیی یا ماسوولکە و جومگەکان ◌ رماتیسم عضلانی
muscular strength *noun*
زۆری بازۆلە، هێزی ماسوولکە یان بازۆلە ◌ زور بازو
musculature /ˈmʌskjələtʃə(r)/ *noun*
پێکهاتەی ماسوولکەیی ◌ ساختار عضلانی
musculoskeltal /ˌmʌskjʊləʊˈskɛlɪt(ə)l/ *adjective*
سەربە پێکهاتەی ماسوولکەیی و ئێسکەپەیکەر (یان هەردووکیان دەگرێتەوە) ◌ وابسته به ساختار عضلانی و استخوان‌بندی
MusD (also Mus Doc) – *abbreviation*
Doctor of Music
muse /mjuːz/ *noun*
هەوێن، مایە، مایەی داهێنانی هونەری، ئیلهام، سەرچاوەی سرووش، inspiration ◌ منبع الهام، منبع وحی
museful *adjective*
بیرمەند، بیریار، هزرڤان ◌ متفکر
museological *adjective*
سەربە مۆزەناسی ◌ وابسته به موزه‌شناسی
museologist *noun*
مۆزەناس ◌ موزه‌شناس
museology /ˌmjuːzɪˈɒlədʒi/ *noun*
مۆزەناسی ◌ موزه‌شناسی٠

Muses *noun, pl.*
خوازنانی هونەر (و زانست) (هەریەک لە نۆ خواژن و کچانی زیوس و ژوپیتێر کە هەڵبەست، موسیقا، هەڵپەڕکێ، مێژوو و لقەکانی تری هونەر و ویژە دەپارێزن و هاندەدەن، لە میتۆلۆژی یۆنانی و رۆمی‌دا) ◌ الهگان هنر
musette /mjuːˈzɛt/ *noun*
1 جۆرێ bagpipeی چکۆلە، باو لە فەرەنسە، لە سەدەکانی 17 و 18دا 2 oboe یێکی چکۆلەی سادە، لە فەرەنسە، لە سەدەی 19دا 3 (هەروەها musette bag) کۆلی چکۆلە ◌ 1 و 2 موزت 3 کول‌پشتی کوچک
museum /mjuˈziːəm/ *noun*
مۆزە، مووزە، مۆزەخانە، مووزەخانە، ئەنتیکەخانە (بنەڕەت): *a science museum* سەدەی 17 (ئاماژە بە دەزگای زانکۆ): بە رێگای لاتین لە یۆنانی‌یەوە *mouseion* "کورسی خوازنانی هونەر (و زانست)") ◌ موزه
museum beetle *noun*
جۆرێ قالۆنچەی چکۆلە، کرمەکانی بۆ رایەخ و شتومەکی هەڵگیراو و هتد زۆر بەزیانە (یان ماڵوێرانکەرە) [*Anthrenus museorum*] و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] ◌ نوعی سوسک
museum piece *noun*
1 ئەنتیکە، شتی کۆن و بەنرخ: *The vase is a stunning -eum piece from the 18th century* 2 (بە شۆخی) شت یان مرۆڤی ئەنتیکە (چیتر سوود و بەهرەی نەماوە): *That car of his is a real museum piece* ◌ 1 عتیقه 2 چیز یا آدم آنتیک، عتیقه
mush /mʌʃ/ *noun*
1 کۆمارزیو یان گنخاو، تۆپەڵ یان تێکەڵەی نەرم، هەڵشێواو، پیشاو یان تلیساو 2 چێشتی گەنمەشامی کوڵاو؟، دانوولەی گەنمەشامی 3 کەمێ بەسۆز (وتار یان نووسراوەیێ) 4 (نافەرمی، بریتانیا) دەم یان روخساری کەسێ ◌ 1 تودەی لهیده 2 حلیم ذرت 3 نسبتا احساساتی 4 دهان یا صورت آدمی
musher /ˈmʌʃə(r)/ *noun*
ماشێر، تاخورکەوان، کێشکسوار (کەسێ کە تاخورک یا کێشکی سەگ لێدەخورێ) ◌ ماشر
mushiness /ˈmʌʃinəs/ *noun*
شلی، سستی، تلیساوی، بڵی، نەرمی ◌ شلی، نرمی
mushroom /ˈmʌʃrʊm, US -ruːm/ *noun, adjective*
n قارچک، کارگ، کوارگ، کولافک، کامبەلۆک، هەڵچ adj قارچک‌ئاسا، شێوەکارگ ◌ n قارچ، سماروغ adj قارچ‌گونه
mushroom cloud *noun*
(لە تەقینەوەی ناوکی‌دا) هەوری کارگی ◌ ابر

قارچی

mushroom growth *noun*
پەرەسەندنی کتوپڕ، هەڵدانی خێرا، زووگەورەبوون ◌ رشد سریع

mushy /ˈmʌʃi/ *adjective* (mushier, mushiest)
1 گنخاو، هەڵشێواو، رزیو، تلیساو، بڵ، نەرم، شل 2 (فیلم، کتێب و هتد) (کەمێ) بەسۆز: *-hy romantic novels* ◌ 1 لهیده 2 احساساتی

music /ˈmjuːzɪk/ *noun*
1 (هونەری) موسیقا، موزیک، میوزیک، ساز، ئاواز، دەنگی موسیقا، ساز، ئاواز، سۆز: *the* ◊ *pop/dance/classical/church music The* ◊ *popularity of Mozart's music* 2 نۆت *poem has been set to music* (بنەڕەت: ئینگلیسی نێوەڕاست: لە *musique* فەرەنسی کۆن، بە ڕێگای لاتین لە *mousikē* یۆنانی (هونەری) میوزەکان *(tekhnē) the Muses* لە *mousa* ('muse') ◌ 1 موسیقی، آهنگ، نغمه 2 نت

musical /ˈmjuːzɪkl/ *adjective, noun*
1 *adj* موسیقایی، سازی، سەربە موسیقا، موسیقای تایبە: *musical instruments/ability/skill a musical* ◊ *musical styles/tastes* ◊ 2 *production/entertainment* موسیقادۆست، هۆگر بە موسیقا 3 موزیکاڵ، ئاوازدار، ئاوازین، خۆش، بەسۆز، بلاوێن 4 شارەزای موسیقا ■ شانۆ یان فیلمی گۆرانی و هەڵپەڕکێ (پەلیز) موزیکاڵ) ◌ 1 *adj* موسیقایی 2 اهل موسیقی 3 موزیکال، آهنگین 4 ماهر در موسیقی ■ نمایش یا فیلم موزیکال

musical box *noun*
قوتوو یا سندوقی موسیقی یان ئاواز ◌ جعبەی موسیقی یا آهنگ

musical chairs *noun, pl.*
1 کایەی موسیقی و کورسی، کورسی‌بازی، کورسی‌کورسی 2 جێگۆڕکێی هێز و دەسەڵات ◌ 1 صندلی‌بازی 2 بازی قدرت

musical comedy *noun*
شانۆ یان فیلمی گۆرانی و هەڵپەڕکێ یان موزیکاڵ ◌ نمایش یا فیلم موزیکال

musicale /ˌmjuːzɪˈkɑːl/ *noun*
کۆڕ (و بەزمی) موسیقی، کۆڕی سازوبەزم ◌ مجلس موسیقی

musical instrument *noun*, also instrument
ئامێری موسیقا، ساز: *the musical -struments of the orchestra* ◌ آلت موسیقی، ساز

musically /ˈmjuːzɪkli/ *adverb*
1 لە بوار یا لەبارەی موسیقادا، لەباری موسیقی‌یەوە، لە موسیقادا: *He plays really* 2 *musically gifted* ◊ *musically* زۆر خۆش، *to laugh/speak* زۆر ئاوازین یان ئاهەنگین: ◌ 1 در زمینەی موسیقی، در موسیقی *musically* 2 خیلی گوش‌نواز

music box = musical box

music-hall *noun*
شانۆ بۆ سەرگەرمی جۆراوجۆر (لە درەنگانی سەدەی 19 و سەرەتای سەدەی بیستەمدا، گۆرانی، هەڵپەڕکێ و قسەی گاڵتە گێرانەوە)، شانۆکە بەخۆی ◌ موزیک هال

musician /mjuˈzɪʃn/ *noun*
1 موسیقاژەن، ژەنیار: *a jazz/rock -ician* 2 ئاوازدانەر 3 موسیقی‌ناس، موسیقازان، موزیسیەن ◌ 1 نوازندە 2 آهنگ‌ساز 3 موسیقی‌دان

musicianship /mjuˈzɪʃnʃɪp/ *noun*
هونەر یان شارەزایی موسیقایی ◌ فن یا مهارت موسیقایی

musicological *adjective*
موسیقاناسی‌یانە، سەربە موسیقی‌ناسی ◌ موسیقی‌شناختی

musicologist /ˌmjuːzɪˈkɒlədʒɪst, US -ˈkɑːl-/ *noun*
موسیقاناس، موسیقی‌ناس ◌ موسیقی‌شناس

musicology /ˌmjuːzɪˈkɒlədʒi, US -ˈkɑːl-/ *noun*
موسیقاناسی، موسیقی‌ناسی ◌ موسیقی‌شناسی

music stand *noun*
راگیرگەی نۆت، دارەنۆت، پاچکەی نۆت ◌ پایەی دفترچەی نت

musing /ˈmjuːzɪŋ/ *adjective*
تێراماو، تێ‌فکریو، چووەنێو بیرەوە، بیریار، هزریار، بیرمەند، *meditative*) *musingly* (/ˈmjuːzɪŋli/ *adv* ◌ متأمل، در بحر تفکر فرورفتە، متفکر

musk /mʌsk/ *noun*
1 ماسک، مسک 2 (هەروەها *musk plant* جۆرێ گیای مسک‌ئاسا سەربە گوڵی *monkey* عەمرزکە [*Mimulus moschatus*] و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] ◌ 1 مُشک 2 کلاغک

musk-deer /ˈmʌsk dɪə(r)/ *noun*
ئاسکی ماسک [تۆخم *Moschus*: چەندین جۆرن] ◌ آهوی ختن

muskeg /ˈmʌskɛg/ *noun*
زەلکاو یان زۆنگاوی باکووری ئەمریکای باکووری ◌ باتلاق شمال امریکای شمالی

muskellunge /ˈmʌskəˌlʌn(d)ʒ/ *noun*
جۆرێ spike زلەی ناوچەی گۆماوە گەورەکانی ئەمریکای باکووری [*Esox masquinongy*] ◌ نوعی ماهی

musket /ˈmʌskɪt/ *noun*
(مێژوویی) قرمە، تفەنگی سەرپڕ ◌ شمخال

musketeer /ˌmʌskəˈtɪə(r), US -ˈtɪr/ *noun*

1 (مێژوویـــــی) قرمـــــەهاوێژ، (ســـــەربازی) قرمەبەدەست، قرمەچی، تفەنگبەدەست 2 ئەندامی سەربازانی پاتشای فەرەنسی لە سەدەکانی 17 و 18 دا ◌ 1 شمخالچی 2 ماسکێتیر

musketry /'mʌskɪtrɪ/ *noun*

1 (هونەر یان زانستی) تیرخستن، گوللەخستن، تیراوێـــــــژی 2 تفەنگـــــــەکان، muskets 3 - musketeers ◌ 1 تیراندازی 2 تفنگها

musk-melon /'mʌsk melən/ *noun*

جۆرێ شەربەتی کالەک، جۆرێ کالەکاو ◌ ماسکملون

Muskogean /ˌmʌskə'gi:ən, US mʌ'skəʊgɪən/ *noun*

مۆسکۆگیایی (= خێزانی زمانە ئەمریکییە ڕەسەنەکان کە لە باشووری ڕۆژهەلاتی ئەمریکای باکووری قسەی پێدەکرێ و بریتین لە کریک Creek و چۆکتاو (Choctaw ◌ موسکوگیایی

Muskogee /mʌ'skəʊgi/ *noun, pl.* same or Muskogees

1 مۆسکۆگی (ئەندامی گەلی سوورپێست یان ئەمریکی ڕەسەن لە ڕۆژهەلاتی باشووری ئەمریکای باکووری 2 زمانی مۆسکۆگیایی ئەو گەلە) ◌ موسکوگی

musk ox /'mʌsk ɒks/ *noun*

گاماسک [*Ovibos moschatus*] ◌ گاو مشک

musk plant *noun*

گیاماسک [*Mimulus moschata*] ◌ گیاه ماسک

muskrat /'mʌskræt/ *noun*

1 مشکی ئاوی، مشکەئاوی، کرتێنەرێکی نیمچەئاوی ئەمریکای باکووری [*Ondatra zibethicus*] 2 پێستە یان کەوڵی مشکی ئاوی ◌ 1 موش آبی 2 پوست موش آبی

musk-rose /'mʌsk rəʊz/ *noun*

(ڕووەکناسی) گوڵعەمبەر، گیابۆ، گوڵەبۆ، گوڵە نەسرین [*Rosa moschata*] ◌ گل مشکی

musk thistle *noun*

(ڕووەکناسی) جۆرێ کەرتەشی ئوراسیایی و خۆماڵی ڕۆژهەلاتی ئەمریکای باکوورییە [*Carduus nutans*] ◌ نوعی گیاه

musky /mʌskɪ/ *adjective*

ماسکی: *a musky perfume* (= smelling of or like musk) ◌ مشکین

Muslim /'mʊzlɪm, US 'mʌz-, -ləm/ *noun, adjective,* also Moslem

n موسوڵمان *adj* ئیسلامی، سەربە ئیسلام یان موسوڵمانان ◌ *n* مسلمان *adj* وابسته به اسلام یا مسلمانان

muslin /'mʌzlɪn/ *noun*

شلە، فرفاتە، مووسلین، مازلین (جۆرێ پارچەی کەتانی سووک، *adj* muslined؛ بنەڕەت: لە فەرەنسی mousseline، لە ئیتالیایی mussolina، لە Mussolo "موسڵ" Mosul (شاری بەرهەمهێنان لە ئیراقدا) ◌ وال

muso /'mju:zəʊ, US -zoʊ/ *noun, pl.* musos

(نافەرمی، بریتانیا) موسو، میوزۆ، مۆزۆ (کەسێ کە موسیقای گەلێری لێدەدا و شارەزاشیەتی) ◌ موسو، موزو

musquash /'mʌskwɒʃ, US -skwɑ:ʃ, -skwɔ:ʃ/ = muskrat

muss /mʌs/ *noun*

شێواوی، ئالۆزی، پشێوی، تێکەوڵێکەیی، شپرزەیی، شلەژاوی، نارێکی، نارێکوپێکی ◌ آشفتگی، نابسامانی

mussal *noun*

(لە هیند) مەشخەڵ، چۆڵەچرا، مێلەدە ◌ مشعل

mussel /'mʌsl/ *noun*

1 سەدەفی خۆراکی، گوێچکەماسی، پێشۆک (هی خۆراکی) و جۆرەکانی [*Mytilus edulis* تر، خێزان [Mytilidae 2 جۆرێ لەشنەرمی دوولەپکەیی ئاوی شیرین، چەند جۆرێکی مرواری هەڵدێنن [خێزان Unionidae] ◌ 1 صدف خوراکی 2 ماسل

Mussulman /'mʌs(ə)lmən/ *noun, adjective. pl.* Mussulmans or Mussulmen

موسوڵمان ◌ مسلمان

must[1] /mʌst/ *noun*

شتێکی پێویست، :essential requirement *Trips to Pompeii and* ◊ *exercise is a must* ◌ امر واجب *Naples are absolute musts*

must[2] /mʌst/ *noun*

ئاوی ترێ، تراوگ، ئاوگی ترێ (پێش ترشاندن) ◌ آب انگور

must[3] /mʌst/ (also musth) = mustiness

must[4] /mʌst/ *noun, adjective*

n مەستی *adj* مەست ◌ *n* مستی *adj* مست

mustache = moustache

mustachio /mə'stɑ:ʃɪəʊ/ *noun*

سمێڵبابر ◌ موستاشیو

mustang /'mʌstæŋ/ *noun*

ماستانگ (= جۆرێ ئەسپی کێوی یان نیمچەکێوی ئەمریکای باکووری) ◌ موستانگ

mustard /'mʌstəd, US -tərd/ *noun, adjective*

1 (ڕووەکناسی) خەردەل، خەرتەل(ـە)، ناهووری، گۆرمزە، تڕەوکە، شێلمۆک [*Brassica nigra* (ڕەش)، *Sinapis alba* (سپی) و جۆرەکانی تر] 2 هاراوە یان گەردەی شێلمۆک یان خەردەل 3 سۆسی خەردەل 4 (ڕەنگ) قاوەیی زەرد یان زەردی خەرتەلی: *a mustard sweater* ◌ 1 گیاه خردل 2 گرد خردل 3 سس خردل 4 زرد خردلی

mustard gas *noun*
گازی خەردەل یان خەرتەل (بە $C_4H_8Cl_2S$، پێست دەسووتێنێ و بۆ یەکەمجار بەدرێژایی شەڕی جیهانی یەکەم بەکارهێنرا) ۞ گاز خردل

mustard greens *noun, pl.*
گەڵای خەرتەل(ە) بۆ نێو سالاد ۞ برگهای خردل در سالاد

mustard plaster *noun*
نێونەمەک یان پلاستێری خەردەل یان خەرتەل ۞ ضماد خردل

mustelid /'mʌstəlɪd, US mʌ'stelɪd/ *noun*
(گیانەوەرناسی) مشکەخۆرەکان (بریتین لە weasel، marten، skunk و otter ـەکان، [خێزانی Mustelidae]؛ بنەڕەت: لە Mustelidae لاتینی نوێ، لە *mustela* لاتین "weasel") ۞ راسونیها

musteline /'mʌstɛlaɪn/ *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە تیرەی مشکەخۆرەکانەوە هەیە ۞ وابستە بە راسونیها

muster /'mʌstə(r)/ *noun*
1 کۆبوونەوە، کۆمبین، کۆمجڤین، کۆڕبەستن، گردبوونەوە 2 سەردان، دیدەنی 3 سان، ڕێژە ۞ 1 اجتماع، گردهمایی 2 بازدید 3 رژه

muster roll *noun*
لیستە، پێرست، muster inventory بیت لیستی فەرمی ئەفسەران و پیاوانی ئەرتەشی یان هێزی دەریایی ۞ ماستر رول

musth = must[4]

mustiness /'mʌstinəs/ *noun*
1 بۆگەنی، گنخان، گنخاوی 2 برشهێنان، تەمهێنان، کەپرۆکەبەستن، کەرەکیفاوی‌بوون، کەڕووهێنان ۞ 1 تعفن 2 کپک‌زدگی

mustn't = must not

must've = must have

musty /'mʌsti/ *adjective* (mustier, mustiest)
1 برشاوی، کەرەکیفاوی، کەپرۆکەبەستوو، تەماوی، کەڕووهێناو 2 بەیات، بۆخاو، خاو، بەخاوکەوتوو، گنخاو، بۆگەنیو 3 کۆن، لەباوکەوتوو، رزیو، پواو، سواو، بێبرەو ۞ 1 کپک‌زده 2 بیات 3 منسوخ

mutability /,mju:tə'bɪləti/ *noun*
بگۆڕی، لەگۆڕانهاتوویی ۞ تغییرپذیری

mutable /'mju:təbl/ *adjective*
1 بگۆڕ، لەگۆڕانهاتوو 2 وازی‌وازی، تاوتاو، رارا ۞ 1 تغییرپذیر 2 دمدمی

mutagen /'mju:tədʒ(ə)n/ *noun*
مەتریاڵێ کە دەبێتەهۆی mutationی ژێنێتیکی (mutagenic *adj* ؛mutagenesis *n*) ۞ مرتاژن

mutant /'mju:tənt/ *noun, adjective*
n (گیانەوەر یان ڕووەک) بوونەوەری ڕەگەزگۆڕاو (بازداو) *adj* ڕەگەزگۆڕاو (بازداو)، لەبەر گۆڕانی پێکهاتەی ژێنێتیکی: *a mutant* ؛*a mutant strain of the virus* ◊ *gene* بنەڕەت: لە *-mutant* ،*mutare* "گۆڕین to change") ۞ *n* موجود جهش‌یافته *adj* جهش‌یافته

mutated *adjective*
ڕەگەزگۆڕاو، بازداو ۞ جهش‌یافته

mutation /mju:'teɪʃn/ *noun*
1 بازدان، گۆڕانی کوتوپڕ یان ناکاو، موتاسیۆن: *cells affected by mutation* ◊ 2 گۆڕان، گۆڕانکاری، *genetic mutations* گۆڕان لە شێوەدا: *the mutation of ethnic* 3 *politics into nationalist politics* (زمانەوانی، لە زمانە سیلتیکەکاندا) گۆڕانی دەنگی (سەرەتا لە وشەیەکدا بە هۆی وشەی پێشتر، لە زمانە ئەڵمانییەکاندا umlaut): 4 ئۆرگانیزمی ڕەگەزگۆڕاو *vowel mutation* یان بازداو (بنەڕەت: لە *-mutatio(n)* لاتینەوە، لە *mutare* "گۆڕین") ۞ 1 جهش 2 تغییر، دگرگونی 3 تغییر آوایی 4 موجود جهش‌یافته

mutational *adjective*
۞ (mutationally *adv*) mutation سەربە mutation وابستە بە

mutative /'mju:tətɪv/ *adjective*
گۆڕانکاری‌یانە ۞ تحولی

mutatis mutandis /mju:,tɑ:tɪs mju:'tændɪs, US mu:-/ *adverb*
(لاتینی) بە یان لەگەڵ گۆڕانکارییەکی پێویستەوە، کەمێتاکورت: *The same contract, mutatis mutandis, will be given to each employee* ۞ با جرح و تعدیل لازم، کمابیش

mute /mju:t/ *adjective, noun*
adj 1 بێدەنگ، کپ، مات، دەنگ‌دەرنەهاتوو، بێ‌زمان، خەفە، کڕ، لاڵ 2 (فیلم) بێدەنگ *n* 1 دەنگبڕ 2 چەمەری‌گێڕ، سەردولکەبێژ 3 (پیتێ لە وشەیەکی نووسراودا) گۆنەکراو، نەوتراو، بێژنەکراو (لەکاتی وتندا، وەکوو *b* لە *dumb*) 4 مرۆڤی لاڵ ۞ *adj* 1 ساکت، خاموش، لال 2 صامت *n* 1 صداخفه‌کن 2 نوحه‌خوان 3 حرف غیرملفوظ 4 آدم گنگ

mute button *noun*
دوگمەی بێدەنگی (یان دەنگ‌نەچوون) ۞ دکمه‌ی سکوت

muted /'mju:tɪd/ *adjective*
1 ئارام، هێدی، هێواش، نیان، نەرم: *the -ted sound of traffic outside* ◊ *They spoke in* 2 (ڕەنگ) نەرم، مات، نازەق، *muted voices* بێبریقە: *a dress in muted shades of blue* ۞ 1 آهسته، ملایم 2 (رنگ) ملایم

mutely /'mju:tli/ *adverb*
بێدەنگانە، silently: *He nodded mutely* ۞

به طور ساکت

muteness /mju:tnəs/ *noun*

بـــێ‌دەنگـــی، مـــاتی، کپـــی، بـــێ‌زمـــانی، دەنگ‌دەرنەهاتوویی، کڕی، لاڵی ۞ ســکوت، بی‌صدایی، گنگی

mute swan *noun*

قازەکەڕە، کەڕەقازە، قازە بێ‌دەنگە [*Cygnus olor*] ۞ قوی گنگ

muti /'mu:ti/ *noun*

گیاودەرمـان: (ئـەفریکای باشـووری) پزشـکی خۆماڵی ئەفریکا، لەسەر بنچینەی بەکارهێنانی گیـا و بەشـەکانی گیانـەوەری (بنـەڕەت: لـە زولوویی *umuthi* "گیـا و دەرمـان plant or medicine") ۞ موتی

mutilation /ˌmju:tɪ'leɪʃn/ *noun*

1 ئەندامبڕی، لەش‌بڕین، پەل‌کردن، قەلـغ‌کردن: *Thousands suffered death or mutilation in the bomb blast* 2 شێواندن، نوقسان‌کردن، نوقساندن، لەسماندن، لەسم‌کردن، سەقەت‌کردن، مجرۆیی، سەقەتی، نوقسانی ۞ 1 قطع عضو 2 معیوب‌سازی، معلولیت

mutilator *noun*

ئەندامبـــڕ، لەشـــبڕ، پـــەل‌بـــڕ، مجرۆکـــەر ۞ قطع‌عضوکننده

mutineer /ˌmju:tə'nɪə(r), US -'nɪr/ *noun*

سەرهەڵـداو، راپـەڕیو، یـاخی، هەڵـگەڕاوە، سەربزێو، سەربازی یاغی (بنەڕەت: لە *mutinier* فەڕەنسی، لە *mutin* "rebellious") ۞ شورشی

mutinous /'mju:tənəs/ *adjective*

1 سـەرهەڵـداو، راپـەڕیو، یـاخی، هەڵـگەڕاوە، سـەربزێو، rebellious: ◊ *mutinous workers* 2 سەربزێوانە، یاخی‌گەرانە: *a mutinous crew* ◊ *mutinous threats* ۞ 1 شورشـی، متمـرد، سرکش 2 تمردآمیز

mutinously /'mju:tənəsli/ *adverb*

یاخی‌یانە، سەبزێوانە ۞ متمردانه

mutiny /'mju:təni/ *noun, pl.* mutinies

1 (ب.ت. سـەرباز و مەلـەوانان) سـەربزێوی، سەرپێچی، نافەرمانی، ناگوێڕایەڵی، سـەرهەڵـدان، راپەڕین، یاخی‌بوون، هەڵگەڕانەوە: *Discontent among the ship's crew finally led to the* ◊ *outbreak of mutiny the famous movie 'Mutiny on the Bounty'* 2 ئاژاوە، پشێوی، دوژمـنی، شـەڕخوازی (بنـەڕەت: لـە *mutine* بـێ‌بـاو "rebellion"، لـە *mutin* فـەڕەنسـی "mutineer") ۞ 1 شـورش، تمـرد، سرکـشی 2 فتنه، دشمنی

mutism /'mju:tɪzəm/ *noun*

1 بـێ‌دەنگـی، دەنـگ‌دەرنـەهاتوویی، کپـی، وسکوتی 2 لاڵی ۞ 1 بی‌صدایی، سکوت 2 گنگی

mutt /mʌt/ *noun*

1 (نافـەرمی) مـرۆی گـەوج و حەپـە، حەپەمێش‌خۆر 2 سەگی ناڕەسەن یان دوورەگ ۞ 1 آدم احمق و هالو 2 سگ بی‌نژاد

mutter /'mʌtə(r)/ *noun*

1 سرتە، چرپە 2 بۆڵـە، شیرەشیر، منگە، خوتە، پرتە ۞ 1 پچ‌پچ 2 غرولند

muttering /'mʌtərɪŋ/ *noun*

پرتەوبۆڵە، شیرە، خوتەخوت، منگە ۞ غرولند

mutton /'mʌtn/ *noun*

گۆشتی مەڕ ۞ گوشت گوسفند

mutton bird *noun*

باڵـندەگۆشـتەمـەڕە (چونکـو کاتـێ لێـدەنـرێ، گۆشتەکەی تام و چێژی گۆشتی مەڕی هەیە): shearwater یـــان petrelی ئۆقیانووســـە باشـووری‌یـەکان [*Puffinus tenuirostris* و جۆرەکانی تر] ۞ نوعی پرنده

muttonchops *noun, pl.*, also mutton chop whiskers

ریشی چەناگەتاشراو ۞ ریش چانه‌تهی

mutton-head *noun*

مرۆی گەوج و لەوج ۞ آدم احمق

mutton-headed *adjective*

گەوج و لەوج ۞ احمق

mutual /'mju:tʃuəl/ *adjective*

1 دوولایەنە، ئاڵ‌وگۆڕکراو، دووقۆڵی، دووسەرە، دوولایـی، هاوبـەش، پێکـەوەیی: *mutual respect/understanding* ◊ *mutual support/aid* 2 یـەکتر ۞ 1 متقابـل، دوسـویه، دوجانبه، مشترک 2 هم‌دیگر

mutual agreement *noun*

ڕێک‌کەوتنی دوولایەنە، یەک‌کەوتنی دووقۆڵی ۞ توافق دوجانبه

mutual attraction *noun*

راکێـشانی دوولایەنـە، یـەکترکێش‌کـردن، یەکترکێشی ۞ جاذبەی متقابل

mutual fund = unit trust

mutual interaction *noun*

کارلێکی دوولایەنە ۞ تعامل متقابل

mutualism /'mju:tʃu:lɪzəm/ *noun*

1 موچوالیزم: رێبازێ کە سەربەخۆیی دوولایەنە بـە شـتێکی پێویـست دەزانـێ بـۆ ژیـن‌فـرەهـی کۆمەڵایەتی 2 پێکەوەژیانی دوو زیندەوەر (کە بـۆ هـەردوو گیانەوەرەکـە بەسـوودە) ۞ 1 تقابل‌گرایی 2 هم‌زیستی دو موجود

mutualist /'mju:tʃu:lɪst/ *noun*

موچوالیست ۞ تقابل‌گرا

mutualistic *adjective*

موچوالیـتی ۞ تقابل‌گرایانه

mutuality /ˌmju:tʃu'æləti/ *noun*

دوولایەنێتی، هاوبەشێتی، بەرامبەرێتی ۞ تقابل

mutualization *noun*

1 هاوبەش(ی)کردن، هاوبەشاندن 2 دوولایەنەکردن، دوولایەناندن ۞ 1 مشترک‌سازی 2 دوطرفه‌سازی

mutually /'mju:tʃuəli/ *adverb*
دوولایەنە، دووقۆڵی، لە دوولاوە، لەیەک، لێک: *a mutually beneficial/supportive relationship* ۞ دوجانبه، متقابلاً

mutually exclusive *noun*
یەکترهەڵوەشێن ۞ مانعه‌الجمع

mutual respect *noun*
ڕێزی دوولایەنە ۞ احترام متقابل

mutual sodomy *noun*
گانگانۆکێ، گانگانۆکە، سەربەسەر ۞ موچـوال سودومی

mutual trust *noun*
ڕابینین یان باوەڕی دوولایەنە ۞ اعتماد دوجانبه

mutual understanding *noun*
لێک‌گەیشتنی دوولایەنە، لێک‌گەیشتنی دووقۆڵی ۞ تفاهم دوجانبه

mutuel /'mju:tʃuəl, US -tʃuəl/ = **pari-mutuel**

mutule /'mju:tju:l/ *noun*
بەشێ یان بەردی دەربەڕیو لەژێر هێرەبە شێوازی Doric ۞ موتول

muu-muu /'mu:mu:/ *noun*, also muumuu
(لە ئەمریکا) کراسی درێژی هەراو ۞ مومو

mux = **multiplexer**

Muzak /'mju:zæk/ *noun*, also muzak
میوزەک، موزاک (= موزیکێکی تۆمارکراو کە لە بەسا لە فرۆکەخانە، کارگە، خواردنگە و دووکانەکان بڵاودەبێتەوە) ۞ موزاک

muzhik /mu:'ʒɪk, US 'mu:ʒɪk/ *noun*, also **moujik**
(ڕووسی) موژیک، جووتبەندە، وەرزێر، جووتیار ۞ موژیک

muzzily /'mʌzɪli/ *adverb*
گێژانە، بەوڕی، بەکاسی ۞ با گیجی

muzziness /'mʌzinəs/ *noun*
گێژی، وڕی، کاسی، گێژومەنگی ۞ گیجی

muzzle /'mʌzl/ *noun*
1 لمۆز، دەم و لمۆز، قەپۆز 2 لەواشە، لۆچکە (کاتی ناڵ‌کردن)، زاربێن(ک)، قەمتەر، دەمبێن 3 دەمی تفەنگ (بنەڕەت: لە *musel* فەرەنسی کۆن، چکۆلێنراوی *musum* (med. Latin ۞ 1 پوز 2 پوزبند 3 دهانه‌ی تفنگ

muzzle-loader /'mʌzl ˌləʊdə(r)/ *noun*
(تفەنگی) سەرپڕ، دەم‌پڕ ۞ سرپر

muzzle-loading /'mʌzl ˌləʊdɪŋ/ *noun*
تفەنگی سەرپڕ ۞ تفنگ سرپر

muzzle velocity *noun*
(گوللە، تۆپ و هتد) خێرایی دەرچوون، خێرایی سەرەتا یان هەوەڵ، تونـدی دەرچـوون، خێرایی دەم ۞ سرعت آغازین

muzzy /'mʌzi/ *adjective* (muzzier, muzziest)
1 گێژ، وڕ، سەرلێ‌شێواو، کاس (لەبەر نەخۆشی، خەو یان مەستی) 2 لێڵ، نادیار، تەڵخ، تەم‌ومژاوی، تەماوی: *muzzy plans* ۞ 1 گیج 2 تار

MV /ˌem 'vi:/ *abbreviation* 1 motor vessel 2 megavolt
کەشتی مۆتۆڕدار (یان بزوێنەدار) ۞ کشتی موتوردار

MVP /ˌem vi: 'pi/ *abbreviation* most valuable player
باش‌ترین یاریزانی دەستە ۞ ام‌وی‌پی

MW *abbreviation* medium wave

my /maɪ/ *adjective*
(ئاوەڵناوی خاوەنداری، یەکەم کەسی تاک) م، ی‌من، ـەکەم ۞ ـم، ـمن

my- *prefix*
پێشگر: ماسوولکە، ماسولـە، زڤلـک، گـردک: *myoglobin ،myalgia*: ماسوولکەیی و...: *myoneural* ۞ پیشوند: عـضله، ماهیچه، ماهیچه‌ای و...

myalgia /maɪ'ældʒə/ *noun*
ماسوولکەئێشە، ژانەماسوولکە ۞ درد عضله

myalgic *adjective*
1 سەربە ماسوولکەئێشە، ژانەماسوولکەیی 2 تووش‌بوو بە ماسوولکەئێشە ۞ 1 وابسته به درد عضله 2 دچار درد عضله

myalgic encephalomyelitis = chronic fatigue syndrome (*abbreviation* ME)

myalism /'mʌɪəlɪz(ə)m/ *noun*
دینێکی خۆماڵی جامائیکایی Jamaican ۞ مایلیسم

myall /'mʌɪəl/ *noun*
1 جۆرێ درەختی ئاکاکیای ئەوستralیایی دارسەختی بۆن‌خۆش [*Acacia pendula* و جۆرەکانی تر] 2 سەرەتانشینی ئەوسترالیایی کە بە شێوەی خۆماڵی دەژی ۞ مایل

myasthenia /ˌmʌɪəs'θi:nɪə/ *noun*, also -nia gravis /'grɑ:vɪs, 'gravɪs/
لاوازی یا سستی ماسوولکە، بێ‌هێزی ماسوولکە، ماسوولکەسستی، ماسوولکەسستە ۞ ضعف عضله

mycelial *adjective*
تۆڕەداوێلکەیی، تۆڕەدەزوولەیی ۞ وابسته به میسلیوم

mycelia sterilia *noun*
کارگ یان کەڕووی نەزۆک ۞ قارچ نازا

mycelium /mʌɪ'si:lɪəm/ *noun, pl.* mycelia /-lɪə/

(رووەکناسی) تۆڕەداویلکە، تۆڕەدەزووولە، میسیلیۆم ⟡ میسیلیومۀ جُلینه

Mycenaean /ˌmʌɪsɪˈniːən/ *noun, adjective,* also Mycenean

adj (شوێنەوارناسی) سەربە شارستانیەتی سەردەمی مەفرەخی دواتر لە یۆنان، لە شارەکانی Mycenae و شارەکانی تر *n* 1 دانیشتووی مایسین یان ئەندامی گەلی مایسینی، مایسینی، میسێنی 2 یۆنانی سەردەمی مایسین 3 mycenaean greek = ⟡ میسنی

Mycenaean architecture *noun*

ئارکیتێکچێر یان بیناسازی مایسینی ⟡ معماری میسنی

Mycenaean Greek *noun*

یۆنانی مایسینی: سەرەتاترین شێوەی تۆمارکراوی زمانی یۆنانی، دەگەڕێتەوە بۆ سەدەکانی 15 تا 13 بەرلە زایین ⟡ یونانی میسنی

-mycete *suffix*

پاشگر: کارگ، قارچک، کەڕوو (تاکی mycetes) ⟡ پسوند: قارچ

-mycetes *suffix*

پاشگر: کارگ، قارچک، کەڕوو، بۆ سازکردنی ناوە پۆلییەکانی taxonomic کارگ و کەڕووەکان بەکاردێنرێ، ب.ت. پۆلەکان class: *Myxomycetes* ⟡ پسوند: قارچ

mycetoma *noun, pl.* mycetomata or mycetomas

لووی کەڕوویی یان کارگی: جۆرێ نەخۆشی درێژخایەنی لوولوو کە بەهۆی چەندین کارگ یان کەڕووی خاکییەوە تووش دەبێ و پاکان تێوە دەدا ⟡ مایستوما

mycetomatous *adjective*

خاوەنی لووی کەڕوویی یان کارگی ⟡ مایستوماتوس

mycetophagous *adjective*

کەڕووخۆر، کارگخۆر، قارچکخۆر، مایستۆفاگۆس ⟡ قارچخور

mycetozoan *noun, adjective*

(سەربە) کەڕووەلینجە ⟡ (وابستە بە) قارچ لجنی

-mycin *suffix*

پاشگر: ماک یان سابتەنسێ کە لە بەکتریایێکی کەڕووئاسا یان کارگئاسا بە دەست هێنراوە: *streptomycin ,erythromycin* (بنەڕەت: لەسەر بنچینەی -myco) ⟡ پسوند: مایسین

myco- *prefix*

پێشگر: کەڕوو، کارگ، قارچک: mycosis *,mycology ,mycoprotein* (بنەڕەت: لە *mukēs* یۆنانییەوە، "fungus, mushroom") ⟡ پیشوند: قارچ

mycobacterial *adjective*

سەربە بەکتریای کەڕوو ⟡ وابستە بە باکتری قارچ

mycobacterium /ˌmʌɪkə(ʊ)bakˈtɪərɪəm/ *noun, pl.* -obacteria /-rɪə/

بەکتریای کەڕوو (دەبێتە هۆی دەردەباریکە و گوولی [توخم *Mycobacterium*]) ⟡ باکتری قارچ

mycobiont *noun*

کارگژی، مایکۆبیۆنت: ئەندامێکی کارگ یان کەڕوو لەسەر کرێژەبەردێ lichen ⟡ مایکوبیونت

mycoflora *noun, pl.* mycofloras or mycoflorae

تایبەتمەندی کارگی یان کەڕوویی ناوچە یان ژینگەیێ ⟡ مایکوفلورا

mycol *abbreviation* mycology

mycological *adjective*

سەربە یان پێوەندی بە کەڕووناسییەوە هەیە، کارگناسییانە ⟡ قارچ شناختی

mycologist *noun*

کەڕووناس، قارچکناس، کارگناس ⟡ قارچ شناس

mycology /maɪˈkɒlədʒi, US -ˈkɑːl-/ *noun*

کەڕووناسی، قارچکناسی، کارگناسی، لێکۆڵینەوەی زانستی کارگەکان ⟡ قارچ شناسی

mycophagist *noun*

(کەسێکی) قارچکخۆر، کارگخۆر، مایکۆفاگیست ⟡ قارچ خوار

mycophagous *adjective*

قارچکخۆر، کارگخۆر ⟡ قارچ خوار

mycophagy *noun*

قارچکخۆری، کارگخۆری ⟡ قارچ خواری

mycoplasma /ˌmʌɪkə(ʊ)ˈplazmə/ *noun, pl.* mycoplasmas or mycoplasmata /-mətə/

مایکۆپلازما، مایکۆپلاسما: جۆرێ بەکتریای ورد و زۆرتر مشەخۆر، بەبێ دیوارەی خانەیی [دەستە Mycoplasmatales] ⟡ مایکوپلاسما

mycorrhiza /ˌmʌɪkə(ʊ)ˈrʌɪzə/ *noun, pl.* mycorrhizae /-ziː/

(رووەکناسی) کارگڕیشە، کارگەرەگێنە: بەشداری هاوژینانە symbiotic ی تۆڕەدەزوولە mycelium ی کارگێ لەگەڵ رەگ و ریشەی رووەک یا گیای دانگرێ، کارگێ کە لەگەڵ بەشداری رەگ و ریشەی گیایێ شین دەبێ (بنەڕەت: لە -myco + *rhiza* یۆنانییەوە "رەگ، ریشە root") ⟡ میکوریز

mycorrhizal *adjective*

کارگڕیشەیی، کارگەرەگێنەیی، سەربە کارگڕیشە یا کارگەرەگێنە ⟡ وابستە بە میکوریز

mycosis /mʌɪˈkəʊsɪs/ *noun, pl.* mycoses /-siːz/

نەخۆشی کەڕوو یان قارچک (وەکوو بۆقژە thrush) ⟡ مرض قارچ

mycotic /-ˈkɒtɪk/ *adjective*

قارچ

1 قارچکی، سەربە نەخۆشی قارچک یان کارگ 2 تووش‌بوو بە قارچک ◊ 1 قارچی، وابسته به مرض قارچ 2 مبتلا به قارچ

mycotoxin *noun*
کارگ‌ژار(اوک)، کەرووژار، کەرووژاراوک، مایکۆتۆکسین: هەر ماکێکی ژاراوی کە لە لایەن کەروو یان قارچکەکانەوە بەرهەم دێترێ ◊ مایکوتوکسین

mydriasis /ˌmɪdrɪˈeɪsɪs, US mɪˈdrʌɪəsɪs/ *noun*
گلێنەکشێ، کرانەوە یان گەورەبوونەوەی بیلبیلەی چاو ◊ اتساع زیاد مردمک چشم

mydriatic *adjective, noun*
adj سەربە گلێنەکشێ، سەربە کرانەوە یان گەورەبوونەوەی بیلبیلەی چاو، مایەی گلێنەکشێ *n* دەرمانی گلێنەکشێ ◊ *adj* وابسته به اتساع زیاد مردمک چشم *n* داروی اتساع زیاد مردمک چشم

Myelar /ˈmʌɪlɑː/ *noun*
(دروشمی بازرگانی) بۆ پۆلی‌ئێستێری فیلم بەکاردێتری ◊ مایلار

myelencephalon *noun*
بەشی پشتەوە یان دواوەی مێشک ◊ قسمت عقب مغز

myelencephalonic *adjective*
سەربە بەشی پشتەوە یان دواوەی مێشک ◊ وابسته به قسمت عقب مغز

myelin /ˈmʌɪəlɪn/ *noun*
(توێکاری Anatomy و کارئەندامناسی Physiology) مۆخین، بەزی دەوری ریشاڵە دەمارییەکان nerve fibre ◊ مایلین

myelin sheath *noun*, also medullary sheath
قەڵغانی مۆخین، توێیێکی مایێلین layer of myelin کە دەوری هێندێ لە ریشاڵە دەمارییەکان دەدا ◊ مایلین شیث

myelitis /ˌmʌɪəˈlʌɪtɪs/ *noun*
(پزشکی) مایێلایتیس، هەوکردنی inflammation درکەمۆخ یان مۆخی برب‌رە spinal cord ◊ التهاب نخاع

myelo- *combining form*, Also, esp. before a vowel, myel-
پێشگر یان وشەی لێکدەر: بە واتای مۆخ، سەربە مۆخی برب‌رە یان برب‌رەمۆخەوە spinal cord: *myelocyte* ◊ پیشوند یا صورت ترکیب‌ساز به معنای مغز استخوان یا وابسته به نخاع شوکی

myeloblast *noun*
مای‌ئێلۆبلاست: جۆرێ خانەی مۆخی برب‌رەی نادەنکەدەنکەی تاکناوکی mononuclear گەورە ◊ مای‌الوبلاست

myeloblastic *adjective*
سەربە مای‌ئێلۆبلاست myeloblast ◊ وابسته به مای‌الوبلاست

myelocyte *noun*
خانەی مۆخی برب‌رە، خانەمۆخ‌برب‌رە ◊ مای‌الوسیت

myelocytic *adjective*
سەربە خانەی مۆخی برب‌رە یان خانەمۆخ‌برب‌رە ◊ وابسته به مای‌الوسیت

myelofibrosis *noun*
جێ‌گۆڕکێی replacement مۆخی ئێسک بەهۆی شانەی ریشاڵییەوە fibrous tissue، تایبەتمەندی characteristic لووکیمیا و هێندێ نەخۆشی تر (myelofibrotic *adj*) ◊ مای‌الوفیبروز

myelogenous *adjective*, also myelogenic
سەربە یان پێکهاتوو یان بەرهەم‌هاتوو بەهۆی خانەی مۆخی برب‌رە(وە) ◊ مای‌الوجنوس، مای‌الوژنوس

myelogenous leukaemia *noun*, also myelocytic leukemia or myeloid leukemia
جۆرێ لووکیمیا کە دیاری دەکرێ بە زۆربوونی شانەی مۆخ‌ئێسکی myeloid tissue (وەک هی مۆخی ئێسک و سپڵ) و زیادبوونی نائاسایی ژمارەی خانەدەنکۆڵە granulocyte، بەکان لە myeloblast و myelocyte سوور(ان)ی خوێن‌دا ◊ نوعی لوسمی

myelogram *noun*
وێنەیێ بە تیشکی ئێکس لە مۆخی برب‌رە (-lography *n*) ◊ مای‌الوگرام

myeloid /ˈmʌɪəlɔɪd/ *adjective*
1 سەربە مۆخی ئێسک، مۆخ‌ئێسکی، شێوەی مۆخی ئێسک bone marrow دەدا 2 سەربە مۆخی برب‌رە ◊ 1 مانند مغز استخوان 2 مانند نخاع

myeloma /ˌmʌɪəˈləʊmə/ *noun*, *pl.* myelomas or myelomata /-mətə/
لووی مەترسی‌داری مۆخی برب‌رە ◊ مایلوما

myelon *noun*
مۆخی رەش ◊ مغز تیره

myelopathic *adjective*
سەربە myelopathy ◊ وابسته به مایلوپاتی

myelopathy *noun*, *pl.* myelopathies
نەخۆشی یان تێکچوونی درکەمۆخ یان مۆخی برب‌رە ◊ مایلوپاتی

myiasis *noun*, *pl.* myiases
نەخۆشی کرمۆکەی مێش، هەر نەخۆشی‌یێ کە بە هۆی پرگ یان کرمۆکەی مێش(ەوە) تووش دەبێ؛ تێدانی کرمۆکەی مێش ◊ مایاسیس

myna = mynah

mynah /ˈmaɪnə/ *noun*, also mynah bird
خورماخۆر(ە)، مایناً: هێندێ جۆرێ ئەمانە دەتوانن دەنگی مرۆ دەربینن [*Gracula religiosa* (hill mynah) و جۆرەکانی تر] ◊ مرغ مینا

mynheer *noun*, also Mynheer
وشەیێکی هولەندی بۆ بەرێز یان جەناب sir یان Mr. ◌ آقا

myo- (also my- before a vowel) *prefix*
پێشگر: ماسوولکە، ماسۆلە، بازۆلە، سەربە ماسوولکەکان (بنەڕەت: -*mus*, *mu* لە یۆنانی "mouse or muscle") ◌ پیشوند: ماهیچە، وابسته به ماهیچه‌ها

myocardial *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە ماسوولکەی دڵەوە هەیە ◌ وابسته به به عضلەی قلب

myocardial infarction (or infarct) = heart attack, abbreviation MI

myocardiograph *noun*
مایکاردیۆگراف: ئامێری بۆ تۆمارکردنی جووڵەی دڵ ◌ میوکاردیوگراف

myocarditis /ˌmʌɪəʊˈkɑːdɪəm/ *noun*
ئاوسانی ماسوولکەی دڵ ◌ التهاب ماهیچه‌ی قلب

myocardium /ˌmʌɪə(ʊ)ˈkɑːdɪəm/ *noun*, *pl.* myocardia
ماسوولکەی دڵ، ماسۆلەی دڵ ◌ ماهیچه‌ی قلب

myoclonic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە ماسوولکەگرژیەوە هەیە ◌ وابسته به تشنج ماهیچه

myoclonus /ˌmʌɪə(ʊ)ˈkləʊnəs/ *noun*
گرژبوونی ماسوولکە، ماسوولکەگرژی ◌ تشنج ماهیچه

myofibril /ˌmʌɪə(ʊ)ˈfʌɪbrɪl/ *noun*
تاڵ یان دەزوولەی ماسوولکە، تاڵەماسوولکە (هی نێو خانە ماسوولکە هێلاویەکان، لە myosin و actin پێکهاتووە) ◌ میوفیبریل

myofibrillar *adjective*
تاڵەماسوولکەیی، سەربە myofibril ◌ وابسته به میوفیبریل

myogenic /ˌmʌɪə(ʊ)ˈdʒɛnɪk/ *adjective*
لە شانەی ماسوولکەییەوە سەرچاوە دەگرێ ◌ میوژنیک

myoglobin /ˌmʌɪə(ʊ)ˈgləʊbɪn/ *noun*, also myohemoglobin
(زیندەکیمیا) جۆرێ پرۆتینی سوور کە خوێنی تیایە، ئۆکسیژێن لە خانە ماسوولکەییەکاندا هەڵدەگرێ و پاشەکەوت دەکا ◌ میوگلوبین

myograph *noun*
ئامێرێ بۆ تۆمارکردنی گرژبوون contraction و خاوبوونەوەی relaxation ماسوولکەکان (myography *n*) ◌ میوگراف

myokinase *noun*
مایۆکیناز، میۆکیناز: ئەو هەوێنەی enzyme کە لە گواستنەوەی لەگەرانەوەهاتووی کۆمەڵ یان گروپگەلی فۆسفات لە ئادینۆزینی دی فۆسفات وەک ئاودەر یان کاتالیزۆری دەجووڵێتەوە و لە ماسوولکەکان و شانەکانی تردا دەبینرێ ◌ میوکیناز

myological *adjective*, also myologic
سەربە ماسوولکەناسی، ماسوولکەوانییانە ◌ ماهیچه‌شناختی

myologist *noun*
ماسوولکەناس، ماسوولکەوان ◌ ماهیچه‌شناس

myology /mʌɪˈɒlədʒi/ *noun*
ماسوولکەناسی، ماسوولکەوانی، زانست یا لقێکی توێکاری branch of anatomy کە دەربارەی ماسوولکەکان دەکۆڵێتەوە ◌ ماهیچه‌شناسی

myoma /ˌmʌɪˈəʊmə/ *noun*, *pl.* myomas or myomata
ئاوسانی ماسوولکە، ماسوولکەئاوسێن، لووی ماسوولکەیی (myomatous *adj*) ◌ التهاب ماهیچه، غده‌ی ماهیچه‌ای

myomectomy *noun*, *pl.* myomectomies
بڕینی myoma یان fibroid ◌ میومکتومی

myomere *noun*
ماسوولکەپار(ژە): کەرت یان پارچەیێکی ماسوولکەیی: ئەو تاڵ یان ریشاڵە ناسکە ماسوولکەییانەی کە یەکە دووبارەبووەکانی بە ئەستوورایی 2 تا 3 مایکرۆمیتری تیایە ◌ میومر

myoneural *adjective*
سەربە دەمار و ماسوولکە پێکبەستەکان، دەماری-ماسوولکەیی ◌ میونیورال، عصبی-عضلانی

myonicity *noun*
چوونەیەکی ماسوولکە، گرژهەڵاتنی ماسوولکە ◌ انقباض ماهیچه

myoneural *adjective*
myoneural junctions: ماسوولکەیی-دەماری ◌ عضلانی-عصبی

myopathic *adjective*
سەربە myopathy ◌ وابسته به myopathy

myopathy /mʌɪˈɒpəθi/ *noun*, *pl.* myopathies
نەخۆشی شانەی ماسوولکەیی، مایۆپاتی ◌ بیماری بافت ماهیچه‌ای

myope /ˈmʌɪəʊp/ *noun*
مرۆی کورتبین یان نزیکبین short-sighted ◌ شخص نزدیک‌بین

myopia /maɪˈəʊpiə, US -ˈoʊpiə/ *noun*, also myopy
1 نزیکبینی، کورتبینی 2 بێ‌مشووری، نادووربینی: *cultural myopia* ◌ 1 نزدیک‌بینی 2 کوته‌نظری

myopic /maɪˈɒpɪk, US -ˈɑːpɪk/ *adjective*
1 نزیکبین، کورتبین 2 بێ‌مشوور، کورتبین، نادووربین، بێ‌مشوورانە، بیرتەسکانە: *a myopic strategy* ◌ 1 نزدیک‌بین 2 تنگ‌نظر، کوته‌نظرانه

myopically /maɪˈɒpɪkli, US -ˈɑːpɪk-/

adverb
نزیک‌بینانه، کورت‌بینانه ۞ به طور نزدیک‌بین
myosin /ˈmʌɪə(ʊ)sɪn/ *noun*
(زینده‌کیمیا) مایۆسین: پرۆتینی بنەڕەتی ماسوولکه، جۆری پرۆتینی ماسوولکه‌یی که بەشی سەرەکی ماسوولکه‌کان پێکدێنێ ۞ مایوسین
myosis = miosis (myotic *adj, n*)
myositis /ˌmʌɪə(ʊ)ˈsʌɪtɪs/ *noun*
ئاوسان و دارزانی شانەی ماسوولکه‌یی، ماسوولکه‌ئاوسی (myositic *adj*) ۞ التهاب و فساد بافت عضله‌ای
myosotis /ˌmaɪəˈsəʊtɪs/ *noun*, also myosote /ˈmaɪəsəʊt/
(رووه‌کناسی، له تیرەی) گوێ‌مشکه، گوڵه‌ئەوین [تۆخم *Myosotis*] ۞ گل مرا فراموش مکن
myotome *noun*
بەشه‌ماسوولکه‌یی: ئەو بەشەی ئاڵقه یان بڕگەی ئاوەڵمەیی که لەویوە پێکهاتەی ماسوولکه‌یی masculature ئێسکبەند دێته بەرهەم ۞ میوتوم
myotomy *noun*
ماسوولکه‌بڕی ۞ میوتومی
myotonia /ˌmʌɪə(ʊ)ˈtəʊnɪə/ *noun*
کرژی شوێنی ماسوولکه یان ماسوولکه‌کان؛ نەتوانین یان پەککەوتنی ماسوولکەی خۆویست بۆ حەسانەوە پاش تێکۆشانێکی زۆر، هێز و توانایی تێکۆشانی سروشتی ماسوولکه ۞ میوتونیا
myotonic *adjective*
سەربه myotonia ۞ میوتونیک
myria- *combining form*
پێشگر یان وشەی لێکدەر: به واتای ده هەزار 10,000، ب.ت. بۆ ناوی یەکه میترییەکانی بەرامبەر به 10,000: *myriagram* ۞ پیشوند یان صورت ترکیب‌ساز: به معنای ده هزار
myriad /ˈmɪrɪəd/ *noun, adjective*
1 *n* (یه) هەزاران: *a myriad of ideas* ◊ *Designs are available in a myriad of colours* 2 (زۆرتر له مێژووی کلاسیکدا) یەکەی دەهەزاری *adj* بێ‌داد، بێ‌ئەژمار، ژمارەیەکی یەکجار زۆر، لەژمارنەهاتوو: *the myriad problems of modern life* ◊ *the myriad political scene* (بنەڕەت: به ڕێگای *muriad-* *murias* له late Latin یۆنانی، له *murioi* "ده هەزار 10,000") ۞ 1 *n* هزاران 2 *adj* واحد ده‌هزاری بی‌شمار
myriagram /ˈmɪrɪəgræm/ *noun*
دەهەزار گرەم ۞ ده‌هزار گرم
myriametre /ˈmɪrɪəmɪtə(r)/ *noun*
دەهەزار میتر ۞ ده‌هزار متر
myriapod /ˈmɪrɪəpɒd/ *adjective, noun*, also myriopod
هەزارپێ، هەزارپا، زۆرپێ ۞ هزارپا

Myriapoda *noun, pl.*
هەزارپێیان، هەزارپایان ۞ هزارپایان
myristate *noun*
خوێی ترشەڵۆکی میریستەیت ۞ میریستات
myristatic acid *noun*
جۆری ترشەڵۆکی چەوری کریستالین که ب.ت. به شێوەی گلیسیریدەکان $C_{14}H_{28}O_2$ له زۆر چەوریدا هەیه ۞ اسید میریستات
myrmecochorous *adjective*
مێرووله‌تێداو، مێرووله‌تێمروکاو، مێرووله‌ڕێز ۞ میرمکوکوروس
myrmecological *adjective*
سەربه یان پێوەندی به myrmecology ەوه هەیه ۞ وابسته به myrmecology
myrmecologist *noun*
مێرووناس دەبارەی مێروولەکان، مێروولەناس، میرمێکۆلۆژیست ۞ حشره‌شناس در مورد مورچه‌ها
myrmecology /ˌmɜːmɪˈkɒlədʒi/ *noun*
لقێ له مێرووناسی دەبارەی مێروولەکان، مێروولەناسی، میرمێکۆلۆژی ۞ شاخه‌ی حشره‌شناسی مورچه‌ها
myrmecophagous *adjective*
مێروولەخۆر ۞ مورچه‌خوار
Myrmecophile /ˈmɜːmɪkə(ʊ)fʌɪl, məˈmiːkə(ʊ)-/ *noun*
(زیندەناسی) بێ‌بڕبڕە invertebrate یا ڕووەکێ که پێوەندیی‌یێکی هاوژینی یان پێکەوەژینی symbiotic لەگەڵ مێروولەکاندا هەیه (وەک ئەوانەی له شارەمێروولەدا دەژین)، مێروولەحەز، مێروولەدۆست ۞ میرمکوفیل
myrmecophilous *adjective*
مێروولەحەز، مێروولەدۆست ۞ میرمکوفیلوس
myrmecophily *noun*
مێروولەحەزی، مێروولەدۆستی ۞ میرمکوفیلی
myrmidon /ˈmɜːmɪd(ə)n/ *noun*, from Greek *Myrmidōn*
1 (Myrmidon) یەکێ له ئەندامانی شەرکەری Thessaly که له شەری ترۆی Troy دا بەدوای Achilles کەوتن 2 سەرکردەکەیان ئاشیل نۆکەری ئاڵقه‌بەگوێ، مرۆی گوێ‌لەمست، بنیادەمی گوێ‌بەفەرمان ۞ 1 (با M) میرمیدون 2 آدم گوش‌به‌فرمان
myrobalan /mʌɪˈrɒbələn/ *noun*
1 (هەروەها myrobalan plum = cherry plum) 2 دارمەڵهەم یان دارەمەرهەم؟: دارێکی گەرمێنان به شێوەی پاگودایه [*Terminalia chebula* و جۆرە پێوەندیدارەکان] 3 (هەروەها myrobalan nut) بەری ئەو داره، بۆ تاڵدان بەکاردێ (بنەڕەت: له فەرەنسی *myrobolan* یان *myrobalanum* لاتین، له *murobalanos* یۆنانی، له *muron* "مەرهەم unguent" +

balanos "(بەری) بەڕوو، acorn") ۞ 2 هلیله 3 میوه یا ثمرەی این درخت

myrrh[1] /mɜː(r)/ *noun*
میر (= ماک یان سریشێکی جەوری gum resin بۆنخۆشی قاوەیی مەیلەوسوور یان قاوەیی مەیلەوزەرد کە لە دارێکی ب.ت. (*Commiphora abyssinica* لە خێزانی Burseraceae) ڕۆژهەلاتی ئەفریکا و نیمچەدورگەی عەرەبستان Arabia دەگیرێ و بۆ گولاو و بخور بەکاردێتری؛ هەروەها تێکەلەی ئەمە و labdanum، myrrhy *adj* بنەڕەت: ئینگلیسی کۆن *myrre*، بە ڕێگای لاتین *myrra* لە یۆنانی *murra*، بنەڕەت سامی Semitic origin) ۞ مُرّ مکّی

myrrh[2] = sweet cicely

myrtaceous /mɜːˈteɪʃəs/ *adjective*
لە تیرەی مۆرد، کەیبیری، موردی، گیاموردی، سەربە یان ئاماژە بە ڕووەکەکانی خێزانی مۆرد (Myrtaceae) ۞ موردی

myrtle /ˈmɜːtl, US ˈmɜːrtl/ *noun*
1 گیامورد، مۆرد، مۆرتک، گیامیرتل، مووتک، کەیبر [*Myrtus communis*] 2 (ئەمریکای باکووری) periwinkle چکۆلەتر [*Vinca minor*] ۞ 1 گیاه مورْد 2 نوعی گیاه

myrtle-berry /ˈmɜːtl beri/ *noun*
مۆردانە، دانمورد، دانمۆرتک، مووتکدانە، کەیبردانە ۞ مورد دانه

myself /maɪˈself/ *pronoun*
1 (جێناوی خۆیی یان گەڕانەوەیی یەکەم کەسی تاک) بە خۆم، خۆم، لەخۆم: *I cut myself on a knife* 2 (جێناوی جەختی) خۆم، خودی خۆم، بە خۆم: *I found myself unable to speak* ◊ *I'll speak to her myself* ((all) by myself: 1 تەنیا، تەنها، بە تەنیایی، خۆم و خۆم: *I live by myself* 2 تەنیا، بە تەنیایی، بێیاریدە، بێیارمەتی: *I painted the room all by myself*) ۞ 1 خودم را، به خودم، از خودم، خودم 2 خودم

MySpace /ˈmaɪspeɪs/ *noun*, trademark
وێبسایتێکی تۆڕی کۆمەلایەتی social networking ۞ مای‌سپیس

Mysian /ˈmɪsɪən/ *noun, adjective*
n میسیایی: دانیشتووی Mysia، ناوچەیەکی کۆن لە باکووری ڕۆژاوای ئاسیای پچووک *adj* سەربە میسیا ۞ میسیایی

mystagogue /ˈmɪstəɡɒɡ/ *noun*
مامۆستای ڕازونهێنی یا نهێنییەکان، نەهێنیناس، نهێنیزان، مامۆستا یان شیکەرەوەی ڕەمزوڕازی دین ۞ معلم رموز

mystagogy /ˈmɪstəɡəʊdʒɪ/ *noun*, also mystagoguery
زانستی نهێنییەکان، نەهێنیناسی، نهێنیزانی (mystagogic or mystagogical *adj*، mystagogically *adv*) ۞ علم رموز

mysteries /ˈmɪstriz/ *noun*
نهێنییەکان، ڕازان، ڕێوڕەسمی نهێنی (یان نەهێنی)، ئاهەنگە دینییە نهێنییەکان (سەربە یۆنان، ڕۆمی کۆنەوە) ۞ اسرار، آیین‌های سری

mysterious /mɪˈstɪəriəs, US -ˈstɪr-/ *adjective*
1 نهێنی، نەهێنی، سەیر، سەراوی، نەزانراو، داپۆشراو، ڕەمزاوی، تێگەیشتننەسەخت، ڕازاوی، سەرسووڕهێنەر، پێنەزانراو، پێپێنەبراو: *A mysterious illness is affecting all the animals* ◊ *the mysterious ways of God* 2 نەتەنی، نادیار، نەهێنی، پەنامەکی، شاراوە: *A mysterious young woman is living next door* ۞ 1 مرموز، اسرارآمیز 2 مخفی

mysteriously /mɪˈstɪəriəsli, US -ˈstɪr-/ *adverb*
بە شێوەیەکی نهێنی، نەهێنییانە ۞ به طور مرموز

mysteriousness /mɪˈstɪəriəsnəs, US -ˈstɪr-/ *noun*
سڕیتی، نهێنیبوون، ڕازاویبوون، نهێنیتی، پێنەزانراوی، لایەنی سڕی ۞ مرموزیت

mystery[1] /ˈmɪstri/ *noun, pl.* mysteries
1 ڕاز، نهێنی، نەهێنی، نەتەنی، سڕ، شتی پێنەزانراو یان شاراوە، پەردە، مەتەڵ، مامک، کاری سەیروسەمەرە، شتە سەیرەکان، ڕاستی یان باوەڕێکی دینی کە لە تێگەیشتنی مرۆڤ بەدەرە، ڕازە: *It is one of the great unsolved mysteries of this century* ◊ *Their motives remain a mystery* ◊ *Mystery surrounds her disappearance* 2 سڕوتی دینی 3 (mysteries، نهێنییەکان، ڕازان، ڕێوڕەسمی نهێنی، ئاهەنگە دینییە نهێنییەکان (سەربە یۆنان، ڕۆمی کۆنەوە): *the teacher who initiated me into the mysteries of mathematics* 3 چیرۆک یان داستانی پۆلیسی، چیرۆکی تاوانکارانە ۞ 1 راز، معما، کارها یا چیزهای عجیب، میستری 2 شعیرەی مذهبی 3 (در جمع) اسرار، آیین‌های سری 4 داستان جنایی

mystery[2] /ˈmɪstri/ *noun, pl.* mysteries
(کۆن) پیشە، هونەر، هونەری دەستی، پیشەسازی دەستی ۞ حرفه، صنعت، صنایع دستی

mystery play *noun*, also miracle play
شانۆی دینی یان ئایینی (لە سەدەکانی نێوەڕاستدا medieval، لەسەر بنچینەی چیرۆکانی کتێبی پیرۆز) ۞ نمایش مذهبی

mystery tour *noun*
سەفەری (سەر)نادیار (کە بە دروستی نازانری بۆ کوێ دەچن) ۞ تور میستری

mystic /'mɪstɪk/ *adjective, noun*

adj 1 نهێنی، نادیـار، رازاوی، پـڕ ڕەمزوراز، داپۆشراو، شاراوە، سەربە واتای شاراوە یان هێزێکی مەعنەوی (ب.ت. دینی) 2 عیرفانی، سەربە میستیزم، خواناسانە 3 = mysterious؛ obscure، enigmatic؛ خاوەنی تایبەتمەندی جادوویی *n* خواناس، عارف، میستیک، سۆفی، کەمەندکێش ◌ *adj* سری، مرموز 2 عرفانی، عارفانە 3 میستیک *n* عارف، متصوف

mystical /'mɪstɪkl/ *adjective*

1 سەربە یان خاوەنی هێزێکی جادوویی، مەعنەوی و دینی کە لە تێگەیشتن نایێ، عیرفانی، خواناسی‌یانە، سەربە یان پێوەندی بە میستیزمەوە هەیە: *mystical forces/powers* 2 = mysterious ◊ *the mystical life* ◌ unintelligible عرفانی

mystically /-kli/ *adverb*

بە شێوەیێکی عیرفانی. عیرفانی‌یانە ◌ بە طور عرفانی

mysticism /'mɪstɪsɪzəm/ *noun*

عیرفان، کەمەندکێشی، سۆفی‌گەری، خواناسی: ◊ *Eastern mysticism* *There is a strong element of mysticism in his poetry* ◌ عرفان، تصوف

mystification /ˌmɪstɪfɪ'keɪʃn/ *noun*

1 گێژکردن، سەرلێشێواندن، سەرلێتێکدان، ورانـدن، گێژانـدن، پەشۆکاندن، حەپەساندن، تاسـانـدن، سەرسـامانـدن، سەرسـوورمان، سەرسـامی، سەیرمان، عەبەسران، حەپەسان، تاسان 2 شاردنەوە، داپۆشین (mystifier *n*) ◌ 1 گیج‌سازی، بهت 2 پنهان‌سازی

mystified *adjective*

سەرسام، حەپەساو، عەبەسراو، تاساو، شلەژاو، واق‌ورماو، سەرسوورماو ◌ مبهوت، شگفت‌زده

mystifying *adjective*

1 نهێنی، نەهێنی، سەیر، سڕاوی، رازاوی، رەمزاوی، سەرسوورهێنەر، پێنەزانراو، پێ‌نەبراو، نەتەنی، نادیار، پەنامەکی، شاراوە 2 سەرسوورهێنەر، سارسامکەر، حەپەسێنەر ◌ 1 اسرارآمیز 2 بهت‌انگیز

mystifyingly *adverb*

1 نهێنی‌یانە، بە شێوەیێکی نەهێنی یا سەیر، رەمزاوی‌یانە 2 حەپەسێنەرانە، سەرسوورهێنەرانە ◌ 1 بە طور اسرارآمیز 2 بە طور بهت‌انگیز

mystique /mɪ'sti:k/ *noun*

1 سام، بەسامی، ئەندێشی 2 سرونهێنی: *The mystique surrounding the monarchy has gone for ever* (بنەڕەت: فەرەنسە، لە mystique، ئاوەڵناو، mystic لە *mysticus* لاتین) ◌ 1 ابهت 2 میستیک

myth /mɪθ/ *noun*

1 میت، ئوستوورە (پێدەچێ ئەم وشەیە لە هیستۆریای historia یونانی‌یەوە وەرگیرابێ، بروانە history)، ئەفسانە؟، ئەفسانەکان، میتۆلۆژی، میسۆلۆژی: *ancient Greek myths* (خوازە) 2 *the heroes of myth and legend* ◊ ئەفسانە، شتی خەیاڵی، خەیاڵ: *Contrary to popular -h, women are not worse drivers than men* (بنەڕەت: لە *mythus* لاتینی نوێ، بە ڕێگای late Latin لە *muthos* یونانی) ◌ 1 اسطورە، اساطیر 2 چیز موهوم، افسانە، وهم

mythi = plural form of mythus

mythical /'mɪθɪkl/ *adjective*

1 ئەفسانەیی؟، ئوستوورەیی، میتۆلۆژیکال، میسۆلۆژیکاڵ: *mythical beasts/heroes* 2 خەیاڵی، داهێنراو، هەڵبەستە، ئەندێشەیی (mythicalness *n*) ◌ 1 اسطورەای 2 موهوم

mythically /'mɪθɪkli/ *adverb*

بە شێوەیەکی خەیاڵی، پڕوپووچانە ◌ بە طور موهوم

mythographer *noun*

میس‌نووس، میتەوان، ، ئوستوورەنووس، ئەفسانەنووس، ئەفسانەوان ◌ اسطورەنگار

mythography /mɪ'θɒgrəfi/ *noun*

میس‌نووسی، میتەوانی، باس‌کردنی میسۆلۆژی یان میتۆلۆژی، میتۆگرافی ئەفسانەنووسی، ئەفسانەوانی، ئوستوورەناسی ◌ اسطورەنگاری

mythologer *noun*

میسۆلۆژیست، میتۆلۆژیست، ئەفسانەناس، میتۆلۆژیر، ئوستوورەناس ◌ اسطورەشناس

mythological /ˌmɪθə'lɒdʒɪkl, US -'lɑ:dʒ-/ *adjective*, also mythologic

1 میتۆلۆژی‌یانە، سەربە میسۆلۆژی 2 میتۆلۆژیکی، ئوستوورەیی، ئەفسانەیی: *-ical subjects/figures/stories* 3 خەیاڵی، پڕوپووچ، mythologically (fictitious ،imaginary *adv*) ◌ 1 اسطورەشناختی 2 اسطورەای 3 موهوم

mythologist /mɪ'θɒlədʒɪst, US -'θɑ:l-/ *noun*

میسۆلۆژیست، میتۆلۆژیست ◌ اسطورەشناس

mythology /mɪ'θɒlədʒi, US -'θɑ:l-/ *noun*, *pl.* mythologies

1 ئەفسانەناسی؟، ئوستوورەناسی، لێکۆڵینەوەی ئەفسانەکان، میسۆلۆژی، میتۆلۆژی، ئەفسانەکان، میسەکان (ب.ت. دانەیێکی سەربە نەریتێکی دینی یان چاندی): ◊ *Greek mythology* *a study of the religions and mythologies of ancient Rome* 2 چیرۆکی خەیاڵی ◌ 1 اسطورەشناسی، اساطیر 2 داستان موهوم

mythomania *noun*

میسۆمانیا، میسۆپەرستی، ئەفسانەپەرستی ◌ میتومانیا

mythomaniac *noun, adjective*
میـــۆمانیاک، میـــۆپەرست، ئەفـــسانەپەرست ۞ میتومانیاک

mythopoeia /ˌmɪθə(ʊ)ˈpiːə/ *noun*
میـتســازی، ئوسـتوورەسازی، ئەفـسانەداهێنی، ئەفسانەخولقێنی ۞ اسطورەآفرینی

mythopoetic /ˌmɪθə(ʊ)ˈpiːtɪk/ *adjective*, also mythopoetical
میـتسـاز، میـتداهـێن، ئوسـتوورەداهـێن، ئوسـتوورەساز، ئەفسانەداهێن، ئەفسانەخولقێن، ئەفسانەهەڵبەست ۞ اسطورەآفرین

mythos /ˈmʌɪθɒs, US ˈmɪθɒs/ *noun, pl.* mythoi /-θɔɪ/
1 ئەفسانە؟، میس، میتۆس، میت، ئوستوورە، میتۆلۆژی 2 ئایدیۆلۆژی (بنەڕەت: لە *muthos* یا *myth* یۆنانیی‌یەوە) ۞ 1 اسطورە 2 ایدئولوژی

mythus /ˈmʌɪθəs, US ˈmɪθəs/ *noun*, (*pl.* mythi /-θʌɪ/)
ئەفسانە، ئوستوورە، میس، میت، ئەفسانەکان، ئوستوورەکان، میتۆلۆژی ۞ اسطورە، اساطیر

mythy *adjective*
ئەفسانەئاسا، ئوستوورەئاسا، ئوستوورەیی، شێوەئەفسانە، ئەفسانەیی، سەربە ئەفسانە، شێوەمیس، میتئاسا: *a mythy theme* ۞ اسطورەمانند، مربوط به افسانە

myxo- (also myx-) *prefix*
پێشگر: کێم، کیم، چڵم، مەتریالی لینج، mucus: *myxovirus* (بنەڕەت: لە *muxa* یۆنانیی‌یەوە "slime, mucus") ۞ پیشوند: مخاط

myxobacteria *noun, pl.*, also gliding bacteria or slime bacteria
کێمۆبەکتریا، بەکتریای کێمی یان کیمی، بەکتریای خزۆک: ئەو بەکتریایانەی کەوا کۆمەڵە کۆلۆنیی‌ین لە گڵ یان ماکی رزیو دادەمەزرێنن (یان پێکدێنن) و کێم و ماکێکی لینج دەردەدەن کەوا دەتوانن لەسەری بخزن ۞ میکسوباکتریا، باکتری‌های مخاطی

myxoedema /ˌmɪksɪˈdiːmə/ *noun*, US myxedema
دۆخێ کە لە hyperthyroidism تووش دەبێ کە ماسین و ئەستووربوونی پێست و وشکی قژ و نەمانی گوڕ و توانایی مێشکی و لەشی بەدواوەیە (myxoedematous *adj*) ۞ میکسوادما

myxoma /mɪkˈsəʊmə/ *noun, pl.* myxomas or myxomata /-mətə/
ئاوسانی نەرم و دەڵەمەیی شانە کێمی‌یەکان، لوو یا تومۆری بێ‌مەترسی شانەی بەستەر کە ماکێکی کێمی یان دەڵەمەیی تیایە (myxomaous *adj*) ۞ میکسوما

myxomatosis /ˌmɪksəməˈtəʊsɪs, US -ˈtoʊ-/ *noun*
کەروێشککوژ، نازارەکەروێشک (جۆرێ نەخۆشی ڤایرۆسی کە کەروێشک دەکوژێ، بەهۆی poxvirus ێ (جۆر *Myxoma virus* لە توخمی *Leporipoxvirus*) تووش دەبێ، mosquitoe ـەکان رایدەگوێزن و بۆ مەهاری زیندەوەری یان زیندەناسی‌یانەی biological control کەروێشکەکان ب.ت. لە ئەوسترالیا بەکاردێنرێ) ۞ خرگوش‌مرگی

myxomycete = smile mould

myxomycetous *adjective*
خاوەنی کەڕووەلینجە، کەڕووەلینجەی تیایە ۞ دارای کپک لجن

myxoviral *adjective*
سەربە ڤایرۆسی کیمی یان میکسۆڤایرۆس ۞ وابستە بە میکسوویروس

myxovirus /ˈmɪksə(ʊ)ˌvʌɪrəs/ *noun*
ڤایرۆسی کیمی: هەریەک لە کۆمەڵی ڤایرۆسەکانی RNA کە ڤایرۆسی ئینلفوئانزایان influenza virus تیایە ۞ میکسوویروس

mzee /mˈziː/ *noun*
(لە ئەفریکای باشووری) کەسێکی بەڕێز (لەبەر تەمەن، ئەزموون یان دەسەڵات) ۞ آدم محترم

N n

N[1], **n** /en, *pl.* Ns, N's, n's /enz/ *noun*
1 ئین (= چاردەیەمین پیتی ئەلفوبێی ئینگلیسی) 2 ئامـازە بـە دەنگی دوای M لـە دەستەیـێ لـە شتەکان، بابەتەکان و هتد 3 شتێک لە شێوەی پیتی N ۞ N 1 و 2 ان 3 چیزی به شکل حرف N

N[2] *abbreviation* 1 north(ern), also North or Northern 2 Physics newton(s) 3 symb. the chemical element nitrogen 4 nuclear

n *abbreviation* 1 (grammar) neuter 2 name 3 noun

'n' *abbreviation* and
و، وە، ئو ۞ و

Na symb. the chemical element sodium

N/A *abbreviation* not applicable
لەسەر فۆرم دەنووسرێ کە تۆ هیچ پێویستیت بە وەلامی پرسیارێ نییە ۞ انای

NAACP /ˌen ˈdʌbəl ˌeɪ siː ˈpiː/ *abbreviation* National Association for the Advancement of Colored People
(لە ئەمریکا) ئین‌ئێی‌ئێی‌سی‌پی، ئین‌ئەی‌ئەی‌سی‌پی (= کۆمەڵەی نیشتمانی بۆ پێشکەوتنی خەڵکی ناسپی‌ڕەگەز یا رەنگین‌پێست) ۞ انای‌ای‌سی‌پی

NAAFI /ˈnæfi/ *abbreviation* Navy, Army and Air Force Institutes
(لـە بریتانیـا) ئـین‌ئـەی‌ئـەی‌ئێـف‌ئـای، ئین‌ئێی‌ئێی‌ئێف‌ئای (= دەزگا یان دامەزراوەی هێـزی دەریـایی، ئاسمـانی و ئەرتـەش) ۞ انای‌ای‌اف‌آی

naan = nan2

naartije /ˈnɑːtʃi, US ˈnɑːrtʃi/ *noun*
جۆرێ پرتەقاڵ، نارنگی ۞ نوعی پرتقال، نارنگی

nabam *noun*
نابـام: جـۆرێ مـەتریالـی کریستالی $(Ch_2NHCSSN_a)_2$ ۞ نابام

Nabataean /ˌnabəˈtiːən/ *noun, adjective* also Nabatean
نەباتیایی: *n* 1 ئەندامی گەلێکی کۆنی عەرەبی، بە مەڵبەند و پێتەختی خۆی لە پێترا Perta (ئوردونی ئێستا)وە 2 زمانی تیاچووی ئەو گەلە، کە زۆرتر لەژێر کاریگەری ئارامی‌دا بوو تا عەرەبی *adj* سەربە نەباتیایی‌کان یان زمانەکەیان ۞ نباتیایی

nabe = 1 neighbourhood 2 neighbour

nabob /ˈneɪbɒb, US -bɑːb/ *noun*
1 (لـە ئیمپراتـۆری موگـوڵ‌دا) دەسـەڵات‌دار، حوکم‌دار، حاکم، میر 2 کەسێکی دەوڵەمەند و گرنگ ۞ 1 حاکم، فرمان‌دار 2 آدم ثروتمند یا مهم

nacarat *noun*
سووری کاڵ، ئاڵ، سووری رۆشن یان کەم‌ڕەنگ ۞ قرمز روشن

nacelle /nəˈsɛl/ *noun*
1 ژووری مۆتـۆر، لانکـەی مۆتـۆڕ، بـەرگ، چوارچێوە یـان بـەدەنـەی دەرەوەی مۆتـۆڕی فڕۆکە، مۆتۆڕخانە (هی فڕۆکە)، جێ‌پەنای سەرگیراوی مۆتۆڕ یان کارکەرانی فڕۆکە 2 (مێژوویی) ژووری کەشتی ئاسمانی (بنەڕەت: لە فـەرەنـسـەوە، لـە late Latin *navicella* چکـۆلێنراوی *navis* لاتـین "کـەشـتی") ۞ 1 ناسل، اتاقک موتور 2 اتاق هواناو

nachos /ˈnætʃəʊz, US -tʃoʊz/ *noun, sing.* nacho
ناچوز (= چێشتێکی مەکزیکی) ۞ ناچوز

nacre /ˈneɪkə/ *noun*, also mother-of-pearl

گویچکەماسی، گوێماسی، سەدەف، پێشۆک (لە *naqqāra* عەرەبی "drum") ۞ صدف

nacreous /ˈneɪkrɪəs/ *adjective*

سەدەفناسا، سەدەفی، پێشۆکی، گویچکەماسی‌ناسا، هەروەها iridescent ۞ صدفی

NAD *noun, abbreviation* nicotinamide adenine dinucleotide

(زیندەکیمیا) coenzyme ێ $C_{21}H_{27}N_7O_{14}P_2$ کە لە زۆر کاردانەوەی ئۆکساندنی زیندەوەری یان زیندەناسی‌یانەدا biological oxidation گرنگە ۞ ناد

nada /ˈnɑːdə, US ˈnadə/ = nothing

Na-Dene /nɑːˈdɛneɪ, -ni/ *noun*

خێزانی زمانانی سووریێستانی باکووری کە خێزانی ئاتاباسکایی Athabaskan، تلینگیت Tlingit (و لە هێندێ پۆلاندندا) هایدا Haida دەگرێتەوە ۞ نا-دنی

nadir /ˈneɪdɪə(r), US -dɪr/ *noun*

1 (ئەستێرەوانی) نەیدر، نووکەبێ، تەوقەپا (بنەڕەت: لە *naẓīr (as-samt)* عەرەبی‌یەوە، دژێ zenith) 2 خوارترین خاڵ، خراپ‌ترین بارودۆخ، شێرزەترین هەڵومەرج (nadiral *adj*) ۞ 1 سمت‌القدم 2 حضیض

NADP *noun,* also nicotinamide adenine dinucleotide phosphate, TPN, triphosphopyridine nucleotide

ئێن‌ئەی‌دی‌پی: دواهەوینەیێکی dehydrogenase زۆربەی $C_{21}H_{28}N_7O_{17}P_3$ یەکان، لە خڕۆکە سوورەکانی خوێنا هەیە. کارەکەی وەک NAD وایە ۞ انای‌دی‌پی

nae /neɪ/ *adverb, adjective*

(سکاتلەندی) هیچ، نەخێر، نە، نۆ، خراپ: *It's nae bad* ۞ هیچ، نه، بد

naevus /ˈniːvəs/ *noun, pl.* naevi /-vʌɪ, -viː/, US nevus

خاڵی زگماک (بنەڕەت: لە لاتینەوە) ۞ خال مادرزاد

naff /næf/ *adjective*

بێ‌چێژ، بێ‌تام، قۆڕ، هیچ، بەکارنەهاتوو، بێ‌بایەخ: *There was a naff band playing* (naffness *n*) ۞ بی‌مزه، بی‌ارزش

nag /næg/ *noun*

1 (نافەرمی) بارگیر، بارگین، ئەسپ (ب.ت. پیر و نەخۆش)، کەلاک 2 (کۆن) ئەسپی سواری (تا باری) ۞ 1 یابو، اسب 2 اسب سواری

Naga /ˈnɑːgə/ *noun*

1 ناگا: ئەندامی گرووپێ لە گەلان کە نزیک بە گردەکانی ناگای بێرمە (میانمار) و ڕۆژهەلاتی باکووری هیندووستان دەژین 2 هەریەک لە زمانەکانی تەبەتی-بورمەیی Tibeto-Burman ئەو گەلانە ۞ ناگا

naga /ˈnɑːgə/ *noun*

(لە میتۆلۆژی هیندی‌دا) ئەندامی رەگەزێکی نیمچەخودایی، بەشێکی مرۆڤ و بەشێکی (ماری) کوبرا (لە *nāga* سانسکریت "serpent") ۞ ناگا

nagger *noun*

بەبۆڵە، بەپرتە، پرتەوون، شێرن، هەراسانکەر، (دوورژاو) ۞ اهل غرولند

nagging /ˈnægɪŋ/ *adjective, noun*

1 *adj* بەبۆڵە، بەپرتە، شێرن، (دوورژاو) 2 *n* سەربەزەحمەت، هەراسانکەر، ئازاردەر، بەژان سەرکۆنە، عەیبلێ‌دیتنەوە، بەسەرداهاتن ۞ 1 *adj* اهل غرولند 2 عذاب‌آور *n* سرزنش

Nah. *abbreviation* Nahum (in biblical references)

Nahuatl /ˈnɑːwɑːtl, US nɑːˈwɑːtl/ *noun*

ناواتل: 1 ئەندامی کۆمەڵێ لە گەلانی رەسەنی باشووری مەکسیکۆ و ئەمریکای ناوەندی کە ئازتێکی‌یەکان دادەگرێ 2 زمانی یۆتی-ئازتێکی Uto-Aztecan ئەو گەلانە ۞ ناواتل

Nahum *noun, Hebrew Naḥūm*

1 ناحووم، ناحیم: پێغەمبەرێکی عیبری سەدەی حەوتەمی بەرلە زایین 2 کتێبی ناحوومی پێغەمبەر ۞ 1 ناحوم 2 کتاب ناحوم نبی

naiad /ˈnaɪæd/ *noun, pl.* naiads or naiades /ˈnʌɪəˌdiːz/

1 نایەد، خێوی ئاو (و کانی، لە میتۆلۆژی یۆنانی‌دا) 2 بەچکە یا کرمۆکەی پووش‌بەقوونە، mayfly و stonefly، ئاورۆشنکەرە، ئاوروونکەرە 3 جۆرێ رووەکی گەلاباریک و گوڵورد [توخم *Najas*] ۞ نایَد

naiant /ˈneɪənt/ *adjective*

(heraldry، ماسی یان بوونەوەرێکی دەریایی) بۆیی‌یانە (بە شێوەی ئاسۆیی) مەلێ دەکا (بنەڕەت: لە فەرەنسەی Anglo-Norman ـەوە، گۆڕاوی *noier* ,*noiant* "مەلەکردن" فەرەنسی کۆن) ۞ نایَنت

naif /nʌɪˈiːf, nɑːˈiːf/ *adjective, noun*

(مرۆڤ) سادە یان ساویلکە ۞ (آدم) ساده‌لوح

nail /neɪl/ *noun*

1 نینۆخ، نینوک، نانوک، ناخون: *Stop biting your -ls!* 2 بزمار، پوازە، مێخ: *She hammered the nail in* 3 چنگ، چرنووک 4 پێوانەیێکی کۆن بۆ درێژی پارچە بەرامبەر بە 2 1/4 ئینچ 5 پێوانەیێکی کۆن بۆ خوری و هتد بەرامبەر بە 7 یا 8 پەوند ۞ 1 ناخن 2 میخ 3 چنگال 4 و 5 نایل

nail-biter *noun*

(فیلم، چیرۆک و هتد) وروژێنەر، خۆش، بەدڵەتەپێنخەر ۞ مهیج

nail-biting *noun, adjective*

1 *n* (دەروونناسی) نینۆک‌جاوینەوە 2 *adj* نیگەرانی، دڵەتەپێ، دڵەکوتێ، دڵەراوکێ، بەدڵەتەپەخەر، ناخۆش: *a nail-biting finish*

۞ *n* 1 ناخن‌خایی 2 دلهره، دلواپسی *adj* دلهره‌آور

nail-brush *noun*

پەرەمووچ یان فلچەی نینوک ۞ برس ناخن

nail clippers *noun, pl.*

نینوک‌گیر، نینوک‌بڕ، نینوک‌قرتێن ۞ ناخن‌گیر

nail enamel *noun*

لاک، رەنگاوی نینوک ۞ لاک

nailer *noun*

1 (کۆن) بزمارساز، بزماردروس‌کەر، مێخ‌ساز، بزمارکەر 2 دەزگای داکوتانی بزمار، ، مێخ‌کوت، بزمارداکوت ۞ 1 میخ‌ساز 2 دستگاه میخ‌کوبی

nailery *noun*

بزمارسازی، کارگەی بزمار دروست‌کردن، مێخ‌سازی ۞ میخ‌سازی

nail-file *noun*

کارتیخ یان بڕەندی نینوک، نینوک‌ساو ۞ سوهان ناخن

nail head *noun*

سەربزمارە (= جۆرێ خشڵی جوانی) ۞ نوعی آذین

nail-scissors *noun*

مقەست یان تورتوی نینوک(گیری) ۞ قیچی ناخن(گیری)

nail varnish *noun*, also nail polish

لاک، رەنگاوی نینوک: *nail polish/varnish* ۞ لاک *remover*

nainsook /ˈneɪnsʊk/ *noun*

جۆرێ چیتی ناسک (و سووک) ۞ نایننسوک

naira /ˈnʌɪrə/ *noun*

یەکەی بنەرەتی پارەی نیجیریە بەرامبەر بە سەد kobo ۞ نایرا

naive /naɪˈiːv/ *adjective* (naiver, naivest), also naïve

1 سادە، بێ‌قەلەودەلە، پاک، گوناهـ ساویلکە، زووباوەڕ، خۆش‌باوەڕ، ساویلکانە، منالانە، :credulous ,ingenuous ,artless *Their approach to life is refreshingly* 2 -ve بێ‌ئەزموون، خاو، چاوبەسراو، ناتاگادار، نەخاراو، هیچ‌نەزان، سادە: - *to be politically I can't believe* ◊ *a naive question* ◊ *ive you were so e as to trust him!* 3 سەرەتایی، سروشتی، سادە، :primitive ,unaffected *native painting* 4 پێش‌تر بابەتێک نەبووە بۆ تاقی‌کردنەوەی زانستی، وەک گیانەوەرێ: *made the test with -ive rats*. پێش‌تر وەک دەرمانێکی تایبەتی بەکارنەهێنراوە، وەک مەریوانە: پێش‌تر نەکەوتوتەبەر ئانتی‌ژێنێ: *naive T cells* (*n* s-) ۞ 1 سادەلوح، زودباور، سادەلوحانە، کودکانە 2 بی‌تجربه 3 ابتدایی، سادە، بی‌آلایش 4 نای‌ایو

naively *adverb*, also *naïvely*

بە شێوەیەکی سادە، ساویلکانە: *I naively assumed that I would be paid for the work* ۞ سادەلوحانە

naiveté, naïveté = naivety

naivety /naɪˈiːvəti/ *noun*, also naivety

1 ساویلکەیی، سادەیی، ساکاری، بێ‌فروفێڵی، بێ‌قەلەودەلەیی: *They laughed at the naivety of his suggestion* ◊ *His work is a curious blend of sophistication and naivety* 2 کردەوەی گەوجانە یان ساویلکانە، کار یان هەڵس‌وکەوتی گەوجانە ۞ 1 سادەلوحی، سادەدلی 2 اقدام یا رفتار احمقانە (سادەلوحانە)

naked /ˈneɪkɪd/ *adjective*

1 رووت، هیچ‌لەبەردانەبوو، بێ‌بەرگ، بێ‌تووک، بێ‌موو، رووتەڵە، بێ‌گەڵا، کرۆسک، بێ‌پەڕ: *a naked body* ◊ *They found him half naked and bleeding to death* ◊ *The prisoners were stripped naked* 2 پەتی، سادە، ئاشکرا، راشکاو، بێ‌پەردە، دیار، بێ‌بەڵگە: *the naked truth* ◊ *naked aggression* 3 (شمشێر) هەڵکێشراو، دەرکێشراو 4 بێ‌دووربین، بێ‌تێلیسکۆپ 5 بێ‌بەرگ، دانەپۆشراو 6 بێ‌پشتیوان، بێ‌پەنا: *He still felt naked and drained after his ordeal* (nakedly /ˈneɪkɪdli/ *adv*: 1 بە شێوەیەکی رووت، بە رووتی، رووتانە 2 بە ئاشکرایی، ئاشکرایانە، بێ‌پەردانە: *nakedly aggressive*; nakedness /ˈneɪkɪdnəs/ *n*: رووتی، رووتەڵی، پەتیەتی، بێ‌بەرگی: *She pulled the sheet higher to cover her nakedness*) ۞ 1 عریان، برهنە، بدون مو یا پر یا برگ 2 سادە، آشکار 3 آختە 4 بی‌دوربین 5 بدون حفاظ 6 بدون حامی

naked eye *noun*

چاوی رووت، چاوی بێ‌دووربین یان تێلیسکۆپ: *The planet should be visible with/to the naked eye* ۞ چشم غیرمسلح

naked ladies (also naked boys) = meadow saffron

naker /ˈneɪkə/ = kettledrum

nalidixic acid *noun*

ترشەڵۆکی نالیدیکسیک: دژەبەکتریایی $C_{12}H_{12}N_2O_3$، بۆ چارەسەرکردنی نەخۆشی‌یەکانی genito-urinary بەکاردێنرێ ۞ اسید نالیدیکسیک

nalorphine *noun*

ئاوێتەیێکی کریستاڵی سپی $C_{19}H_{21}NO_3$ لە مۆرفین دەگیرێ ۞ نالورفین

naloxone /nəˈlɒksəʊn/ *noun*

(پزشکی) نالۆکسۆن (= دەرمانێکی دەسکردی $C_{19}H_{21}NO_4$، کورتەی -N مۆرفینی

نالوکسون ۞ (allylnoroxymorphone
naltrexone /nal'trɛksəʊn/ *noun*
نالتریکسون (دەرمانێکی $C_{20}H_{23}NO_4$ دەسکردی مۆرفینی) ۞ نالترکسون
Nama /'nɑːmə/ *noun, pl.* same or Namas
1 ئەندامی یەکێ لە گەلانی کۆیکۆی ئەفریکای باشووری و رۆژاوای باشووری نامیبیا 2 زمانی کۆیسان Khoisanی ئەو گەلە ۞ ناما
namaskar /ˌnʌmʌs'kɑː/ *noun*
شێوەی ڕێزی هیندییەکان (دوو دەستی‌یان پێکەوە لەبەر دەم‌وچاویان دادەنێن و دەچەمێنەوە، بنەڕەت: لە *namaskāra* سانسکریتی، *namas* "چەمانەوە" + *kāra* "کار") ۞ ژست احترام‌آمیز هندی‌ها
namaste /'nʌməsteɪ/ = namaskar
namby-pamby /ˌnæmbi 'pæmbi/ *adjective, noun (pl.* namby-pambies)
adj سست، دەستەوسان، حیز، سۆزگیر، گرالکناسا، زووهەلبوو، منالئاسا، هەلبوون یا سۆزی گەوجانە؛ نازدار، لاقوونە *n* کەسێکی بەسۆز ۞ *adj* ضعیف، احساساتی، احساسات احمقانە؛ سوسول *n* آدم احساساتی
name /neɪm/ *noun, adjective*
n 1 نێو، ناو، ناف، نێوبانگ، بەئابڕوویی، نێوباشی، نێوبەدەرەوەیی، نافودەنگ 2 مرۆی ناسراو یان نێوبەدەرەوە، کەسێکی بەنێوبانگ *adj* (کەس یان شتێ) بەناوبانگ ۞ *n* 1 نام، شهرت 2 آدم معروف *adj* معروف
name brand *noun, adjective*
n (بەرهەمێ) نێوباشی، نێودەرکردوویی، نێوبەباش‌دەرچوویی *adj* نێوباش، خۆش‌نێو، نێوبەباش‌دەرچوو ۞ نیم‌براند
name-calling *noun*
نێوزڕاندن، ترۆکردن، سووکایەتی، قسەی سووک پێوتن ۞ توهین
name day *noun*
رۆژی جەژن (تایبەتی سەینتەکان) ۞ روز عید
name-dropper *noun*
پۆزلێدەر، ترلێدەر، خۆهەلکێش ۞ پزدهندە
name-dropping *noun*
پۆزلێدان، ترلێدان، خۆهەلکێشان، ناوی مرۆی گەورە هێنان، خۆخستنەپال مرۆی بەنێوبانگ ۞ پزدهی
named *adjective*
بە نێوی، بە ناوی ۞ بە اسم
nameless /'neɪmləs/ *adjective*
1 بێ‌نێو، بێ‌ناونیشان، نەناس، نەناسراو، نێونەهێنراو، نێودیرنەکراو، نێونەبراو، *thousands* ◊ *a -eless grave* :anonymous *a -less* ◊ *of nameless and faceless workers* (بۆ 2 *source in the government* سەخت
باس‌کردن)، لەباس‌نەهاتوو، نەوتراو، لەوتن‌نەهاتوو، بەزمان‌نەهێنراو، دەرنەبراو، نادیار، ناڕوون، *a* ◊ *nameless horrors* :indefinable *namelessly* /'neɪmləsli/) *nameless longing*
1 ۞ (namelessness /'neɪmləsnəs/ *n* ؛*adv*
بی‌اسم، گمنام، غیرمذکور 2 نامشخص، مبهم
namely /'neɪmli/ *adverb*
واتا، واتە، یانی، بەو مانایە کە، :that is to say *We need to concentrate on our target audience, namely women aged between 20 and 30* ۞ یعنی
nameplate /'neɪmpleɪt/ *noun*
پلاک، تابلۆ، تەختەنێو ۞ پلاک
namesake /'neɪmseɪk/ *noun*
هاونێو، هەڤناڤ، ناوەلناو ۞ همنام
name tag *noun*
یافتەی ناو، تاگی نێو (بە بەرگەوە دەنرێ) ۞ اتیکت
name-tape *noun*
یافتە، لەیبل، بەرچەسپ، چەسپەناو ۞ برچسب
Namibian /nə'mɪbiən/ *noun, adjective*
n خەلکی نامیبیا *adj* سەربە نامیبیا ۞ *n* اهل نامیبیا *adj* وابستە بە نامیبیا
nan[1] /næn/ *noun*
(بریتانیا و نافەرمی) نەنک، نەنێ، نەنی‌گیان، دایەگەورە ۞ ننە
nan[2] /nɑːn/ *noun*, naan
نان (جۆرێ نانی بێ‌هەویرترش، لە هیندووستان دەخورێ) ۞ نان
nana[1] /'nɑːnə/ *noun*
(بریتانیا و نافەرمی) کەسێکی گەوج، کەر ۞ آدم احمق
nana[2] /'nanə/ *noun*, Brit. also nanna
(نافەرمی) دایەگەورە، نەنک، grandmother ۞ ننە، مادربزرگ
nan bread = nan
nancy *noun, pl.* nancies, also nance, nancy boy
(نافەرمی، سووکانە) قووندەر، کوونەلە، گاندەر، ژنالیلە، دەلەچە، خلەکچانی، ئاریلە ۞ مرد همجنس‌باز، زنانە
nandina *noun*
جۆرێ دەوەنی تەڕەونی ئاسیایی [*Nandina domestica*] ۞ ناندینا
nandrolone /'nandrələʊn/ *noun*
نانـدرۆلۆن (= سـتێرۆیدی ئانابۆلیکی نیمچەدەسکرد) $C_{18}H_{26}O_2$ ۞ ناندرولون
nankeen /naŋ'kiːn, nan-/ *noun*
1 کوتالی کەتانی زەردباو 2 (nankeens) شەلواری ئەو کوتالە (لە ناوی شاری *Nanking* چین، یەکەم جار لەوێ ساز کرا) ۞ نانکین

nanna = nana2

nanny /'næni/ *noun, pl.* nannies

1 لەلە، دایەن 2 (نافەرمی، هەروەها nan) نەنک، دایەگەورە (بە زمانی منالان): *When is my nan and* ◊ *Nanny coming to stay?* *grandad* ◊ 1 دایە 2 نە

nanny goat *noun*

بزن (ماڵی domestic مێو) ◊ بز مادە

the nanny state *noun*

بریتی لە حکومەتێ کە دەیەوێ زۆر بەتوندی ژیان و کاروباری هاوولاتیان بخاتە ژێرچاودێری‌یەوە (و ئازادی‌یان سنووردار کا) ◊ نانی ستیت

nano- /'nænəʊ/ *prefix*

پێشگر: بیلیۆن‌یەک، 10^{-9} (بنەڕەت: بە ڕێگای لاتینەوە، لە *nanos* یۆنانی‌یەوە "dwarf") ◊ پیشوند: یک بیلیونیم

nanobacterium *noun*

نانۆبەکتریۆم (جۆرێ وردەزیندەوەری دەیەکی ئەندازەی چکۆلەترین بەکتریای ئاسایی) ◊ نانوباکتریم

nanobe /'nanəʊb/ = nanobacterium

nannoplankton *noun*

چکۆلەترین سەراوەکی کە لەو زیندەوەرانە (وەک بەکتریاکان) پێکهاتوون کە دەتوانن بەنێو تۆڕە وردەکانا تێپەڕن ◊ نانوپلانکتون

nanocrystal *noun*

نانۆکریستاڵ، نانۆبلوور، کریستاڵی nanoscale ◊ نانوکریستال

nanocrystaline *adjective*

سەربە نانۆکریستاڵ یان کریستاڵی nanoscale ◊ وابستە بە نانوکریستال

nanogram *noun*

بیلیۆن‌یەکی گرام ◊ یک بیلیونیم گرام

nanomachine *noun*

دەزگای وردبینی یان مایکرۆسکۆپی کە لە لایەن نانۆتێکنۆلۆژی‌یەوە سازکراوە ◊ نانوماشین

nanometre /'nænəʊmiːtə(r), US 'nænoʊ-/ *noun,* US nanometer

بیلیۆن‌یەکی میتر، نانۆمیتر (یانی میترێ بکرێ بە یەک بیلیۆن بەشەوە، کورتەکەی nm) ◊ یک بیلیونیم متر

nanoparticle *noun*

پارچۆلکەی نانۆمیتری، نانۆپارچۆلکە، نانۆپارتیکل ◊ نانوپارتیکل

nanos *noun*

بیلیۆن‌یەکی چرکە، نانۆس (کورتەکەی ns) ◊ یک بیلیونیم ثانیە

nanoscale *adjective*

خاوەنی ئەو ڕەهەند و لایانەی کە بەپێی نانۆمیتر پێوراوە ◊ نانواسکال

nanosecond /'nænəʊsekənd, US 'nænoʊ-/ *noun*

بیلیۆن‌یەکی چرکە (کورتەکەی ns) ◊ یک بیلیونیم ثانیە

nanotech = nanotechnology

nanotechnological /ˌnænəʊˌteknə'lɒdʒɪkl, US -'lɑːdʒ-/ *adjective*

سەربە نانۆتێکنۆلۆژی ◊ وابستە بە نانوفناوری

nanotechnologist / *noun*

نانۆتێکنۆلۆژیست ◊ نانوتکنولوژیست

nanotechnology /ˌnænəʊtek'nɒlədʒi, US -'nɑːl-/ *noun*

نانۆتێکنۆلۆژی (زانستێ کە پەرە بە دەزگا و ماشینی یەکجار چکۆلانە و بەلام زۆر بەهێز دەدا و دروستیشیان دەکا، یان لقێ لە تێکنۆلۆژی کە سەروکاری لەگەڵ دەزگا و پێکهاتەی کەمتر لە 100 نانۆمیتر درێژە) ◊ نانوفناوری، نانوتکنولوژی

nanotesla *noun*

یەکەی چڕی flux ی مەگناتیک بەرامبەر بە 10^{-9} تسێلا ◊ نانوتسلا

nanotube *noun*

بۆری یان لوولەی مایکرۆسکۆپی کە تیرەکەی بە نانۆمیتر ئەندازە دەگیرێ، ب.ت. یەک کاربونی پەتی ◊ نانوتیوب

Naomi *noun, Hebrew Nā'ŏmī*

نائۆمی، نەعۆمی: خەسووی Ruth، ژنەقارەمانی پەیمانی کۆن ◊ نعومی

naos /'neɪɒs/ *noun, pl.* naoi /'neɪɔɪ/

1 ژووری نێوەوەی پیرۆزگای یۆنانی یان پەرستگایەکی کۆنی تر 2 بەشی نێوەوەی کلێسەی بیزانتین ◊ 1 مقصورەی یونانی 2 ناوس

nap[1] /næp/ *noun*

سەرخەو، وەنەوز، بیرەخەو، بیرەبیرە، سووکەخەو، وەرینگ، کنگەخەو، کەرویشکەخەو، وەژینگ (بنەڕەت: *hnappian* ئینگلیسی کۆن، ڕەنگە بنەڕەتی ئەڵمانی بێ) ◊ چرت

nap[2] /næp/ *noun*

پرووش، ڕیشاڵ، کولک، تیسک، موو، تووک، خاو (napless *adj*) ◊ پرز

nap[3] /næp/ *noun*

جۆرێ کایەی بە پەڕ، لە حوکم whist دەچێ ◊ ناپلئون

napa = nappa

napalm /'neɪpɑːm/ *noun*

ناپالم (مەتریال یان کەرەسەیێ کە لە بێنزین دروست دەکرا و وەکوو بۆمب لە لایەن هێزەکانی ئەمریکا بەدرێژایی شەڕی ڤێتنام بۆ سووتاندن و کاولکردنی مووچە و دێیەکانی بەکاردێنرا؛ بنەڕەت: لە *na(phthenic)* و *(palm(itic acid)* ◊ ناپالم

nape /neɪp/ *noun*

پشتەمل، پشمل، پاتک، بۆقەتە، ئەستۆ ۞ قفا، پشت‌گردن

napery /ˈneɪp(ə)ri/ *noun*
دەسرە، سفرەسر، سفرە ۞ دستمال، سفرە

Naphtali *noun. Hebrew Naphtālī*
نافتالی: کوڕی Jacob و سەرۆچەلەکی یەکێ لە هۆز و خێڵەکانی ئیسرائیل ۞ نافتالی

naphtha(o)- *prefix*
پێشگر: نەفتالین، نەفت ۞ پیشوند: نفتالین، نفت

naphtha /ˈnæfθə/ *noun*
نەفتا، بێنزینی قورس (لە قیری خەڵووز و بێنزین دەگیرێ) ۞ نفتا

naphthalene /ˈnæfθəliːn, US ˈnæpθə-/ *noun*
(کیمیا) نەفتالین $C_{10}H_8$، هایدرۆکاربۆنی ئارۆماتیکی کریستاڵی ۞ نفتالین

naphthalic *adjective*
سەربە نەفتالین، نەفتالینی، پێوەندی بە نەفتالینەوە هەیە ۞ وابستە بە نفتالین

naphthene /ˈnafθiːn/ *noun*
(کیمیا) نەفتین، cycloparaffin (naphthenic *(adj* ۞ نفتین

naphthol /ˈnafθɒl/ *noun*
(کیمیا) نەفتۆل $C_{10}H_8O$، لە naphthalene دەگیرێ ۞ نفتول

naphthylamine *noun*
(کیمیا) نەفتیلامین $C_{10}H_9N$، ب.ت. وەک نارنجی رەنگ ۞ نفتیلامین

napier grass *noun*, also elephant grass
گیافیلە: جۆرێ رووەکی درێژی چەندساڵەی باشووری ئەفریکا کە شێوەی sugarcane دەدا (بنەڕەت: لە [*Pennisetum purpurium*] *Napier* ناوی شارێکی ئەفریکای باشووری) ۞ نوعی گیاه

Napierian logarithm /neɪˈpɪərɪən/ = natural logarithm

napiform /ˈneɪpəfɔːm/ *adjective*
شەلەمی، سەلکەشەلەمی، ریشاڵی، ریشاڵ‌ئاسا ۞ شلغمی، لیف‌مانند

napiform roots *noun, pl.*
رەگ‌وریشەی شەلەمی یان ریشاڵی ۞ ریشه‌های شلغمی یا لیف‌مانند

napkin /ˈnæpkɪn/ *noun*
1 پەڕۆی سفرە، دەسرەی سەرمێز، سفرەسر، سردی خوان، خوان‌سر، دەسرەی سفرە 2 کۆنەی منال، پەڕۆ و پاڵ 3 (هەروەها sanitary napkin = sanitary towel ۞ 1 دستمال سفره 2 پوشک

napoleon /nəˈpəʊlən/ *noun*
1 ناپۆلیەن (پارەی زێوی بەرامبەر بە 20 فرانک) 2 جۆرێ کایە بە پەڕ 3 چەکمەی بەرزی پیاوان لە سەدەی 19دا ۞ ناپلیون

Napoleonic /nəpəʊlɪˈɒnɪk/ *adjective*
ناپۆلیۆنی، سەربە ناپۆلیۆنی یەکەم یان سەردەمەکەی ۞ ناپلیونی

nappa /ˈnapə/ *noun*, also napa
جۆرێ چەرمی نەرم (لە پێستی بزن یان مەڕ) ۞ نوعی چرم

napped *adjective*
موودار، کولکەدار، تیسکن، تووکن، خاودار ۞ دارای پرز

napper *noun*
(نافەرمی، بریتانیا) سەر، کەللە ۞ سر، کله

nappy[1] /ˈnæpi/ *noun*
کۆنەی منال، پەڕۆ و پاڵ، شۆرتی منال ۞ پوشک

nappy[2] /ˈnæpi/ *adjective*
(نافەرمی، ئەمریکا) لوول، فڕ ۞ فرفری

narc /nɑːk, US nɑːrk/ *noun*, also narco /ˈnɑːkəʊː, US ˈnɑːrkoʊ/
(لە ئەمریکا، نافەرمی) ئەفسەری پۆلیس کە بە دوای کێشەی بەنگەوەیە ۞ نارک

narcissism /ˈnɑːsɪsɪzəm, US ˈnɑːrs-/ *noun*
(دەروونناسی) خۆهەڵکێشی، خۆخۆشەویستی، خۆخوویی، خۆویستی، خۆخوازی، خۆسەوداسەری، egocentrism ،egoism (لە بنەڕەتا لە میتۆلۆژی یۆنانی Narcissus ـەوە وەرگیراوە) ۞ خودشیفتگی

narcissist /ˈnɑːsɪsɪst, US ˈnɑːrs-/ *noun*
خۆهەڵکێش، خۆخواز، خۆویست، خۆسەوداسەر ۞ خودشیفته

narcissistic /ˌnɑːsɪˈsɪstɪk, US ˌnɑːrs-/ *adjective*
سەربە خۆهەڵکێشی یان خۆسەوداسەری، خۆهەڵکێش ۞ وابسته به خودشیفتگی، خودشیفته

narcissus /nɑːˈsɪsəs, US nɑːrˈs-/ *noun, pl.* narcissi /-saɪ/ or narcissuses
(رووەکناسی) گوڵی نەرگیس، نەرگز *Narcissus poeticus* و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] ۞ گل نرگس

narco, *pl.* narcos = narcotic US informal

narco- *prefix*
پێشگر: 1 سەربە دۆخی insensibility (وەک *narcolepsy*) 2 سەربە دەرمانە سڕکەرەکان یان بەکارهێنانیان: *narcoterrorism* (بنەڕەت: لە *narkē* یۆنانی‌یەوە "numbness") ۞ پیشوند: نارکو

narcoanalysis *noun*, also narcotherapy
چارەسەری ناسازی دەروونناسی‌یانە کاتێ نەخۆش لەژێر کاریگەری barbiturate ی دایە ۞ نارکوآنالیز

narcoplesy /ˈnɑːkə(ʊ)lɛpsi/ *noun, pl.* narcoplesies
نەخۆشی گیرۆدەی خەو ۞ نارکوپلسی

narcopletic *adjective*
سەربە نەخۆشی گیرۆدەی خەو ۞ نارکوپلتیک
narcosis /nɑːˈkəʊsɪs, US nɑːrˈkoʊsɪs/ *noun*
بێهۆشی، گێژبوون، تەزیوی، گێژی، سڕی (لەبەر بەنگ) ۞ بی‌هوشی
narcoterrorism /nkəterərzəm, US nrkoterərzəm/ *noun*
نارکۆترۆریزم (- سات‌وسەودا بە داودەرمانی ناقانوونی) ۞ نارکوتروریسم
narcoterrorist /nkəterərst, US nrkoterərst/ *noun*
نارکۆترۆریست ۞ نارکوتروریست
narcotic /nɑːˈkɒtɪk, US nɑːrˈkɑː-/ *noun, adjective*
1 *adj* بەنگ، دەرمان یان مادەی سڕکەر *n* سڕکەر، نەشەکەر 2 بەنگی، سەربە بەنگ یا دەرمان یا مادەی سڕکەر 3 گیرۆدە، ئالوودە 4 *a mild narcotic effect*: خەوێنەر
1 *adj* مادەی مخدر *n* ۞ (narcotically *adv*) مخدر 2 وابسته به مواد مخدر 3 معتاد 4 خواب‌آور
narcotics *noun, pl.*
بەنگ، دەرمان یان مادە سڕکەرەکان، دەرمان یان مادە بێهۆشکەرەکان ۞ مواد مخدر
narcotization /ˌnɑːkətaɪˈzeɪʃn/ *noun*
تەزاندن، سڕاندن، سڕکردن، بێهۆش‌کردن، بەنگاندن، کەسیرەخستن ۞ تخدیر
nard /nɑːd/ *noun*
Nardostachys | spikenardی هیمالایایی | *jatamansi* ۞ نارد
nardoo /nɑːˈduː, US ˈnɑːduː/ *noun*
Marsilea | جۆرێ fern ئەوستڕالیایی | *drummondii* ۞ نوعی سرخس
narghile /ˈnɑːgɪleɪ, US -li/ *noun*, also narghileh
قلیان، نێرگەلە (بنەڕەت: لە *nārikela* سانسکریتەوە "coconut") ۞ قلیان
narial /ˈneərɪəl/ *adjective*
سەربە کونەلووت، کونەلووتی، فرمکی ۞ وابسته به سوراخ‌بینی
naris *noun, pl.* nares /ˈneːriːz/
(توێکاری) کونەلووت، فرمک، برناخ (بنەڕەت: لاتین "nose ،nostril") ۞ سوراخ بینی
nariyal = Indian term for coconut
nark /nɑːk, US nɑːrk/ *noun*
1 سیخوڕ، هەواڵدەر (هی پۆلیس) 2 شت یان کەسێکی وەڕەزکەر یان ناڕەحەتکەر ۞ 1 جاسوس 2 چیز یا آدم ناراحت‌کننده
narked /nɑːkt, US nɑːrkt/ *adjective*
وەڕەز، ناڕەحەت، جاڕز، زویر، زیز، دڵئێشاو ۞ دمغ، دلخور
narky /ˈnɑːki, US ˈnɑːrki/ *adjective* (narkier, narkiest)
(بریتانیا و نافەرمی) زووتووڕە، تونند، تەنگەتیلکە، سەرگەرم، زووڕووژاو، زووهەڵچوو، فیشەکی، ئاڵەتی، سەرتوند ۞ تندخو
Narragansett /ˌnarəˈgansət/ *noun, pl. pl.* same or Narragansett, also Narraganset
1 ئەندامی گەلی سوورپێستی دورگەی رۆد 2 Rhode زمانی تیاچووی ئالگۆنکین Algonquianی ئەو گەلە ۞ ناراگانست
narration /nəˈreɪʃn, US næˈr-/ *noun*
گێڕانەوە، باس‌کردن، گلی‌کردن، وتن، نەقڵ‌کردن، کات‌کردن، فەهاندان، حیکایەت، حەقایەت، داستان، چیرۆک، چیرۆک‌نووسی (لە *narrat-* لاتین "گێڕانەوە "relate") ۞ نقل، روایت، قصه، داستان‌نویسی
narrative /ˈnærətɪv/ *noun, adjective*
n چیرۆک، رازە، حیکایەت، داستان، گێڕانەوە، باس‌کردن، چیرۆک‌بێژی، چیرۆک‌نووسی، حیکایەت‌بێژی، داستان‌گێڕانەوە: *a gripping narrative of their journey up the Amazon*؛ هونەری گێڕانەوە یان چیرۆک‌بێژی: *The novel contains too much dialogue and not enough narrative* *adj* گێڕانەوەیی، چیرۆک‌بێژانە، چیرۆکی، داستانی: *narrative* *a narrative poem* ◊ *fiction* ۞ *n* داستان، شرح، داستان‌سرایی، فن روایت *adj* روایی، روایتی
narrative literature *noun*
وێژەی گێڕانەوەیی ۞ ادبیات روایی
narratively /ˈnærətɪvli/ *adverb*
بە شێوەیەکی گێڕانەوەیی ۞ به طور روایی
narrative poem *noun*
هەڵبەستی گێڕانەوەیی ۞ شعر روایی
narrative structure *noun*
پێکهاتەی گێڕانەوەیی ۞ ساختار روایی
narratological *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە نەراتۆلۆژی‌یەوە هەیە ۞ وابسته به نراتولوژی
narratologist *noun*
نەراتۆلۆژیست ۞ نراتولوژیست
narratology *noun*
نەراتۆلۆژی (لقێ لە رەخنە یان نالیج کە سەروکاری لەگەڵ پێکهاتە و ئەرک و کارکردی چیرۆک و گێڕانەوەیە) ۞ نراتولوژی
narrator /nəˈreɪtə(r)/ *noun*, also narrater
چیرۆک‌بێژ، داستان‌گێڕەوە، رازەگێڕەوە، حیکایەت‌خوان، چیرۆک‌خوان، حیکایەت‌بێژ، گێڕەوە، بگێڕەوە ۞ داستان‌سرا، راوی
narrow /ˈnærəʊ, US -roʊ/ *adjective* (narrower, narrowest), *noun*

adj 1 تەسک، باریک، ناسک، تەنگ، تەنگەبەر، بەرکەم، کەمپان، سنووردار، بەرتەسک، بەرتەنگ، دیاریکراو، کەم، چکۆلە، بچووک: 2 *narrow shoulders/hips* ◊ *narrow streets* 3 بیرتەسک، دەمارگرژ، بیرتەسکانە بەرچاوتەنگ، رژد، پیسکە، سەقیل 4 ورد، دروست، بەسەرنج(ەوە) *n* (

narrows /ˈnærəuz, -rouz/ تەنگەلان، تەنگە، تەسکەلان، گەروو، تەسکاو، تەسکایی ◌ *adj* 1 باریک، محدود، معدود 2 متعصب، تنگ‌نظر، تنگ‌نظرانه 3 خسیس 4 دقیق *n* (در جمع) تنگه

narrowboat /ˈnærəubəut, US ˈnæroubout/ *noun*

گەمی رەهەنداو (حەوت پێ (2.1 میتر) پان و حەفتا پێ (21.3 میتر) درێژایی)، لۆتکە یان بەلەمی رەهەنداو، گەمی تەسک یان باریک، باریکەگەمی ◌ قایق کانالی

narrow circumstances *noun, pl.* = povetry

narrowing *noun*

سنوورداری، بەرتەسکبوونەوە، بەرتەنگبوونەوە، بەرتەنگی، دیاریکراوی ◌ محدودیت

narrowly /ˈnærəuli, US -rou-/ *adverb*

بە وردی، بە دروستی، دەمارگرژانە، بیرتەسکانە، سنووردارانە: *a narrowly specialized education* ◌ به دقت، متعصبانه، به طور محدود

narrow-minded /ˌnærəu ˈmaɪndɪd/ *adjective*

بیرتەسک، بیرکورت، بیرتەنگ، دەمارگرژ، بیروشک، بیرتەسکانە، دەمارگرژانە ◌ تنگ‌نظر، متعصب، تعصب‌آمیز

narrow-mindedly *adverb*

دەمارگرژانە، بیرتەسکانە، بیروشکانە ◌ متعصبانه، تنگ‌نظرانه

narrow-mindedness *noun*

بیرتەسکی، بیرتەنگی، بیروشکی، بەرچاوتەنگی، بیرکورتی، دەمارگرژی ◌ تنگ‌نظری، کوته‌فکری، تعصب

narrowness /ˈnærəunəs, US -rou/ *noun*

تەسکی، باریکی، ناسکی، تەنگی، تەنگەبەری، بەرکەمی، کەمپانی، سنوورداری، بەرتەسکی، بەرتەنگی، دیاریکراوی: *We were surprised by the -owness of our victory* ◌ تنگی، باریکی، کم‌عرضی، محدودیت

narthex /ˈnɑːθɛks/ *noun*

هەیوانی رۆژاوای کڵێسە (هێندێ کڵێسەی کریستانیەت) ◌ نارتکس

narwhal /ˈnɑːwəl, US ˈnɑːrwɑːl/ *noun*

رەمەنەهەنگ، کەرگەدەنی دەریایی، رەمەماسی (جەمسەری باکووری [*Monodon monoceros*]) ◌ ناروال

nas(i,o)- *prefix*

پێشگر: لووت، کەپۆ، لووتی، لووتی و...، لووت و...: *nasogastric* ,*asopharynx* (لە *nasus* لاتینەوە "nose") ◌ پیشوند: دماغ، دماغی، دماغی و...

NASA /ˈnæsə/ *abbreviation* National Aeronautics and Space Administration

(لە ئەمریکا) ناسا (رێکخراوەی نیشتمانی فرینەوانی و بۆشایی ئاسمان، ناسا لە ساڵی 1958 لە واشینگتۆن لە لایەن سەرۆک‌کۆماری ئەودەم ئایزنهاوێر Eisenhower لە بری the National Advisory Committee for Aeronautics (NACA دامەزرا) ◌ ناسا

nasal /ˈneɪzl/ *adjective, noun*

adj 1 (زمانەوانی) برناخی، لووتی، منگن، گن: 2 *a -sal accent* سەربە لووت، پێوەندی بە لووتەوە هەیە: *a nasal* ◊ *the nasal passages* *n spray* 1 (زمانەوانی) دەنگی برناخی یان لووتی (m, n, ŋ) 2 (مێزوویی) لووتەوانە یان سەرلووتەی کلاوزریی شەڕ ◌ *adj* 1 خیشومی، غنەای، تودماغی 2 وابسته به بینی *n* 1 (زبان‌شناسی) صدای خیشومی 2 نوس‌پیس

nasality /neɪˈzælɪti/ *noun*

لە لووتا قسەکردن، منگنیتی ◌ تلفظ تودماغی

nasalization /ˌneɪzlaɪˈzeɪʃn/ *noun*

گناندن، گنان، نازالیزەیشن ◌ ناسالیزاسیون، خیشومی‌شدگی

nasally *adverb*

لە لووتا، منگنانە، گنانە ◌ تودماغی

nasal consonants *noun, pl,*

نەبزوێنە برناخی یان لووتی‌یەکان ◌ صامت یا هم‌خوان‌های خیشومی

nasal septum *noun*

(توێکاری) کۆڵەکەی لووت، پەردەی لووت ◌ جداره‌ی بینی

nasal sound *noun*

(زمانەوانی) دەنگی برناخی یان لووتی ◌ (زبان‌شناسی) صدای خیشومی

nascency /ˈnæsənsɪ/ *noun, pl.* nascencies

ساوایی، کۆرپەیی، باش‌پەرەنەسەندوویی، تازەدەس‌پێکردوویی، تازەپەیدایی، تازەرسکاوی، سەرەتایی، تازەدامەزراوی، تازەدەرکەوتوویی ◌ نوپایی، نوظهوری، نورستگی

nascent /ˈnæsnt/ *adjective*

ساوا، کۆرپە، باش‌پەرەنەسەندوو، نیوەگەشە. تازەدەس‌پێکردوو، تازەرسکاو، نەورسک. تازەپەیدا، تازەدامەزراو، تازەدەرکەوتوو، لە قۆناخی سەرەتادا، تازە، لە سەروبەندی پەیدابوون یان دەرکەوتندا: *a nascent democracy* ◊ *a nascent industry* ◌ نوپا،

نوظهور، نورسته
naseberry /ˈneɪzb(ə)ri, US -bɛri/ = sapodilla
nasiform /ˈnɒsɪfɔːm/ *adjective*
لووتئاسا، شێوەلووت، لووتی، کەپۆئاسا ◇ بینیوار
naso- /ˈneɪzəʊ/ = nas-
nasogastric *adjective*
دەگاتە گەدە یا مێعدە بە ڕێگای لووتەوە، لووت‌مێعدەیی ◇ ناسوگاستریک
nasolabial *adjective*
سەربە لێو و لووت ◇ وابسته لب و بینی
nasolacrimal canal *noun*
کانالی فرمێسکی‌لووتی یا لووتی‌فرمێسکی ◇ کانال اشکی بینی
nasolacrimal duct *noun*
جۆگە یا داکتی فرمێسکی‌لووتی یا لووتی‌فرمێسکی ◇ مجرای اشکی بینی
nasopharyngeal *adjective*
سەربە گەروولووتی ◇ وابسته به حلق انفی یا بینی‌حلقی
nasopharynx *noun, pl.* nasopharynges or nasopharynxes
(توێکاری) لووت‌گەروویی: گەروولووتی (بەشێ لە قوڕگ کە لە ژوور مەلاشووەوە بە بۆشایی لووتەوە بەسراوەتەوە) ◇ حلق انفی. بینی‌حلقی
nasoscope *noun*
لووت‌بین ◇ ناسوسکوپ
nastic /ˈnastɪk/ *adjective*
(ڕووەکناسی) کرژی، کرژان، سەربە جوولانی بەشێکی ڕووەک لە ئەنجامی کاردانەوەی گۆڕانە خانەیی‌یەکان لە کاتی پەستان و گوشار یان هەڵداندا، (سەربە جوولانی بەشێکی ڕووەک) بە هۆی هاندەرێکی دەرەکی بەڵام لە لایەن ئەومەوە کاری تێ‌نەکراوە ◇ ناستیک، تنجشی
nastily /ˈnɑːstɪli, US ˈnæstɪli/ *adverb*
بە غەرەزەوە، لە ڕووی ڕقەوە، بە کینە و ڕقەوە، بێزاوی‌یانە: *'I hate you,' she said nastily* ◇ مغرضانه، به طور نفرت‌انگیز
nastiness /ˈnɑːstinəs, US ˈnæstinəs/ *noun*
1 ناخۆشی، بۆگەنی 2 خراپەویستن، بەدنیازی، بەدنیاری، بەدنیازی، قین‌گیران، کینەلەزگی، دڵپرزیوی، خراپی، پیسی 3 پیس‌بوون، هەرزەبوون ◇ 1 نامطبوعی 2 سوءنیت، بدخواهی، بدی 3 مبتذل بودن
nasturtium /nəˈstɜːʃəm, US -ˈstɜːrʃ-/ *noun*
(ڕووەکناسی) گەلاخرە؟، موورگەگیا؟، پێچیلە؟، لادەن: ڕووەکێکی تەرزخەر و گەلاخڕی ئەمریکای باشووری، بە گوڵی نارنجی گەش، سوور یان زەردەوە ◇ [*Tropaeolum majus*] لادن
nasty /ˈnɑːsti, US ˈnæsti/ *adjective* (nastier, nastiest), *noun* (*pl.* -sties)
1 *adj* ناخۆش، بێ‌تام، پیس، گەلاو، بێزاوی، ڕشێنەرەوە، قێزەون، ناشیرین، ناحەز، چەپەڵ، خراپ، پیس، ناپەسند 2 ناخۆش، تاڵ، سەخت، دژوار، ئاڵۆز، بەژان، بەسوێ، بەئێش 3 بەدئاکار، هەرزە، بەدخولک، ڕووناخۆش 4 پڕمەترسی، بەخەتەر، تونـد: *a nasty bend* (= *a nasty* dangerous for cars going fast) *n injury* شت یا کەسێکی بێزەون ◇ 1 *adj* زننده، نامطبوع، نفرت‌انگیز، زشت، کثیف 2 ناگوار، دردناک 3 بداخلاق 4 خطرناک *n* چیز یا آدم نفرت‌انگیز
Nat *abbreviation* 1 national 2 nationalist 3 natural
natal[1] /ˈneɪtl/ *adjective*
1 زایینی، سەربە (شوێن یان وەختی) لەدایک‌بوون، زایینگەیی 2 نیشتەجێ، ڕەسەن، جێوار ◇ 1 ولادتی، زادگاهی 2 بومی
natal[2] /ˈneɪtl/ *adjective*
تەپزیەیی، سمتی، پاش(ـە)ڵی، هێتی، کەفەلی ◇ وابسته به کفل یا باسن
natal day *noun*
ڕۆژی (لەدایک‌)بوون ◇ روز ولادت
natality /nəˈtælɪti/ *noun, pl.* natalities, also birth rate
ژمارەی (لەدایک‌)بووان، ڕێژەی بووان (لە ماوەیەکی دیاری‌کراودا) ◇ میزان موالید
natant /ˈneɪt(ə)nt/ *adjective*
سەر(ئـ)اوکەوتوو، سواراو، بەسەرئاوەوە، مەلەون، سەرکەوتە ◇ شناور
natation /nəˈteɪʃ(ə)n/ *noun*
مەلە، هونەری یان لێزانی مەلەوانی، سەراوکەوتوویی، سواراوی، سەرکەوتەیی، سەراوکی ◇ شنا، فن شناگری، شناوری
natatorial /ˌneɪtəˈtɔːrɪəl/ *adjective*
1 مەلێیی، سەربە مەلێ، مەلەیی 2 زۆرلەسەرئاوماوە، سواراو، سەراوکەوتە: *a natatorial leg of an aquatic insect* ◇ 1 شنایی 2 شناور
natatorium /ˌneɪtəˈtɔːrɪəm/ *noun*
(لاتینی) جێ‌مەلێ، مەلەگا، ئەستێری مەلێ، ئەستێرەمەلە، شوێنەمەلێ (ب.ت. حەوزی نێوەوەی مەلێ) ◇ شناگاه
natatory /ˈneɪtət(ə)ri, US nəˈteɪt(ə)ri/ *adjective*
مەلەیی، پێوەندی بە مەلەوە هەیە ◇ شنایی
natch *adverb, informal* naturally
nates /ˈneɪtiːz/ *noun, pl.*

سـمت، کلۆت، کەفـەل، پاشـل، پاشـەل، گۆلـمە،
گوپ، هێت ۞ کفل

nath(e)less /ˈneɪθlɪs/ = nevertheless

nation /ˈneɪʃn/ *noun*
1 نەتـەوە، وڵات، گـەل، خەڵـک: *an*
independent nation 2 گـەلی سووریێـستی
ئەمریکای باکووری یان کۆنفیدراسیۆنی گەلان
۞ 1 ملت، کشور، خلق 2 ناسیون

national /ˈnæʃnəl/ *adjective, noun*
adj 1 نەتەوەیی، نیشتمانی، نەتەقی: : *national*
national and ◊ *and local newspapers*
◊ *a national election* ◊ *regional politics*
These buildings are part of our national
national and international heritage
news 2 گـشتی، سەرتاسـەری، گەلەمپـەری،
نێوخۆیی 3 (خـاوەنداری (یـان خـاوەنایـەتی)،
a national :کۆنتـرۆڵ و هتـد) حکـومی
n nationalist 4 *airline/museum/theatre*
1 هـاووڵاتی، هاونیـشتمانی، سـیتیزێن یـان
Polish :هاونیـشتمانی وڵاتێکـی تایبـەتی
2 *nationals living in Germany* ڕۆژنامـەی
(nationals) 3 نەتـەوەیی یـان نیـشتمانی
هاونیـشتمانان، هاووڵاتیـان ۞ *adj* 1 ملـی 2
همگـانی، عمـومی، داخلـی 3 دولتـی *n* 1 تبعـه 2
روزنامەی ملی 3 (در جمع) اتباع

national anthem *noun*
سـرود نەتەوەیی یان نیشتمانی ۞ سرود ملی

National Assembly *noun*
1 ئەنجومەنی نیشتمانی یان نەتەوەیی 2 دەسـتەی
قـانوونـدانـەرانی هەڵـبژاردە لـە فەرەنـسـەدا
بەدرێژایی بەشی یەکەمی شۆڕش 91-1789 ۞
1 مجلس ملی 2 آسمبلی ناسیونال

national assistance *noun*
(جاران) یاریدەدانی حکومی ۞ کمک دولتی

national bank *noun,* also central bank
بانکی نیشتمانی یان ناوەندی ۞ بانک مرکزی

national convention *noun*
کۆبوونەوەی نیشتمانی (یا گشتی، کۆبوونـەوەیێ
کە لە لایەن پارتێیەکی سیاسییەوە دەگیرێ.
ب.ت. لە ئەمریکادا بۆ هەڵبژاردنی پاڵێوراوەکان
تـا بەشـداری بکـەن لـە هەڵـبژاردنی
سەرۆککۆماری‌دا) ۞ اجلاس ملی

national costume *noun,* also national dress
جل‌وبەرگی نەتەوەیی، بەرگی نیشتمانی ۞ لباس
ملی

national curriculum *noun*
(لـە بریتانیـا) بەرنامـەی نەتـەوەیی (بـۆ منـاڵانی
تەمەن 5 تا 16 ساڵان) ۞ برنامەی آموزشی ملی

national debt *noun*
قەرزی حکومی، قەرزی نیشتمانی یان نەتـەوەیی
۞ بدهی دولتی

national defence *noun*
بەرگری نیشتمانی یان نەتەوەیی ۞ پدافند ملی

the National Freedom *noun*
(لـە بریتانیـا و ویـڵز) بـەرەی نیـشتمانی یـان
نەتەوەیی ۞ جبهەی ملی

national government *noun*
حکومەتی هاوبەندی ۞ دولت ائتلافی

national grid *noun*
(لـە بریتانیـا) تـۆڕی گـشتی یـان سەرتاسـەری
(هەموو بەشـەکانی وڵات) ۞ شبکەی سراسری

the National Guard *noun*
پـارێزەرانی یـان گـاردی نیـشتمانی، گـاردی
نەتـەوەیی (ئەرتەشـێکی چکۆلانـە زۆرتـر بـۆ
پاراسـتنی ڕێبـەرانی ڕامیـاری)، (ئەرتەشـێ کـە
هەریـەک لـە ئەیالەتـەکانی ئـەمریکا کـە ئەگـەر
پێویـست بـوو، دەتـوانرێ بـۆ حکومـەتی فیـدراڵ
بەکاربێنرێ) ۞ گارد ملی

the National Health Service *noun*
(لـە بریتانیـا) ڕاژەوانی تەندروسـتی گـشتی ۞
خدمات درمانی همگانی

national income *noun*
داهاتی نەتەوەیی یان نیشتمانی ۞ درآمد ملی

National Insurance *noun*
بیمەی کۆمەڵایەتی، بیمەی دابین‌کاری ۞ بیمەی
(تأمین) اجتماعی

nationalism /ˈnæʃnəlɪzəm/ *noun*
نەتەوەگـەری، نەتەوایـەتی، نەتـەوەباوەری،
نەتەوەپەرستی، نەتەوەخوازی، نیشتمان‌پەروەری،
سەربەخۆیی‌خوازی ۞ ملی‌گرایی، استقلال‌طلبی

nationalist /ˈnæʃnəlɪst/ *noun, adjective*
نەتەوەگـەر، نەتـەوەخواز، نەتـەوەباوەر،
نەتەوەپەرسـت، نەتـەوەیی، ناسیۆنالیـست،
Kurdish :نیـشتمان‌پەروەر، سـەربەخۆیی‌خـواز
nationalists ۞ ملی‌گرا، استقلال‌طلب

nationalistic /ˌnæʃnəˈlɪstɪk/ *adjective*
نەتەوەگـەری‌یانـە، نەتـەوەخوازی‌یانـە، سـەربە
نەتەوەگەری ۞ ملی‌گرایانە

nationality /ˌnæʃəˈnæləti/ *noun, pl.* nationalities
نەتەوایـەتی، هاونیـشتمانی، هـاووڵاتی،
هاونیـشتمانێتی، نەتـەوە، گـەل، سـەربەخۆیی
ڕامیاری یا سیاسی، هۆشیاری نەتەوەیی ۞ ملیت،
تابعیت، ملت، خلق، استقلال سیاسی، آگاهی ملی

nationalization /ˌnæʃnəlaɪˈzeɪʃn, US -ləˈz-/ *noun*
خۆماڵی‌کردن، خۆیی‌کـردن، نەتەوەیی‌کـردن ۞
ملی‌سازی

nationalized *adjective*
خۆماڵـی‌کـراو، خـۆیی‌کـراو، نەتـەوەیی‌کـراو،
وەرگیراو لە وڵاتێ ۞ ملی‌شدە، به تابعیت درآمده

nationalized industry *noun*

پیشەسازی خۆماڵیکراو یان نەتەوەییکراو ۞ صنعت ملی‌شده

National League *noun*
(لە ئەمریکا و کەنەدا) لیگی نەتەوەیی یان نیشتمانی ۞ لیگ ملی

nationally /'næʃnəli/ *adverb*
بە شێوەیەکی نەتەوەیی، لە ئاستی وڵاتدا ۞ بە طور ملی، در سطح کشور

national monument *noun*
شوێنەواری نەتەوەیی یان مێژوویی، جێگای سەردانکردن ۞ بنای ملی

national park *noun*
پارک یان سەیرانگای نیشتمانی ۞ پارک ملی

national product *noun*
بەرهەمی نیشتمانی یا نەتەوەیی ۞ فراوردەی ملی

national service = military service

national security *noun*
ئاسایشی نەتەوەیی یان نیشتمانی، ئاسایشتی نەتەوەیی ۞ امنیت ملی

national socialism *noun*
1 سۆشیالیزمی نەتەوەیی یان نیشتمانی 2 National Socialism دوکترینی پارتی نازی ئەڵمانی ۞ سوسیالیسم ملی

national socialist *noun*
سۆشیالیستی نەتەوەیی یان نیشتمانی ۞ سوسیالیستی ملی

national sport *noun*
وەرزش یان سپۆرتی نەتەوەیی، وەرزشی نیشتمانی ۞ ورزش ملی

National Trust *noun*
(لە بریتانیا) کۆمەڵە یان ڕێکخراوی پاراستنی کەلەپووری نەتەوەیی یان نیشتمانی (لە 1895 دامەزرا) ۞ انجمن یا سازمان حفظ میراث ملی

national union *noun*
یەکێتی نەتەوەیی یان نیشتمانی ۞ اتحادیەی ملی

nationhood /'neɪʃnhʊd/ *noun*
نەتەوێتی، نەتەوایەتی ۞ ملیت

nation-state *noun*
حکومەت نیشتمانی، دەوڵەتی نەتەوەیی، نەتەوەوڵات ۞ دولت ملی

nationwide /ˌneɪʃn'waɪd/ *adjective, adverb*
adj گشتی، وڵاتی، تێکرایی، سەرتاسەری، لە گشت وڵاتدا *adv* لە ئاستی وڵاتدا، لە سەرتاسەری وڵاتدا، لە هەموو بەشەکانی وڵاتدا ۞ *adj* عمومی، سراسری *adv* در سطح کشور

native /'neɪtɪv/ *noun, adjective*
n 1 ڕەسەن(ی)، سەرەتانشین، بوومی، بنەنشین، خەڵکی 2 ڕووەک یان گیانەوەری خۆجێیی یان خۆماڵی یان ڕەسەن *adj* 1 دانیشتوو، بوومی، خۆجێیی، ڕەسەن، خۆماڵی، ناوچەیی، گەلی، نەتەوەیی: *Her native language is Kurdish* 2 (زمان) دایکی، زمانی یەکەم، بنەزمان 3 خۆماکی، نادەسکەوتەیی، گەوهەری، کرۆکی، زاتی، زگماکی، ڕەسەن، بنەڕەتی، سروشتی، خۆڕسکی، سادە، نەڕازاوە، inborn، innate، ◊ *native art* ◊ *native talents* :indigenous native ◊ *the native plants of Kurdistan* *species* ۞ *n* 1 بومی، اهل 2 گیاە یا جانور بومی *adj* 1 مقیم، بومی، محلی، قومی 2 مادری 3 ذاتی، اصیل، طبیعی، بدون آرایش

Native American *noun, adjective,* also american indian
n 1 دانیشتووی ڕەسەن یان سەرەتانشینی ئەمریکا، ئەمریکایی ڕەسەن 2 ئەندامی هەریەک لە گەلانی ڕەسەنی ئەمریکای باکووری و باشووری و دوورگەکانی کارائیب *adj* سەربە هەریەک لەم گەلانە ۞ *n* 1 بومی امریکا 2 مردمان بومی امریکا *adj* وابستە بە هر یک از مردمان بومی امریکا

Native American culture *noun*
چاند یا فەرهەنگی دانیشتوو(ان)ی ڕەسەنی ئەمریکا ۞ فرهنگ بومی امریکا

Native American language *noun*
زمانەکانی ئەمریکایی ڕەسەن، زمانەکانی دانیشتووی ڕەسەنی ئەمریکا ۞ زبانهای بومی امریکا

native bear = Australian term for koala

native cat = Australian term for quoll

native elm bark beetle = elm bark beetle 1

native hen *noun*
(ڕووەکناسی) گامارۆ یان ڕەشبەشی ئەوسترالیایی [*Gallinula ventralis* یان *G. mortierii*] ۞ چنگر استرالیایی

native rock *noun*
بەردی ڕەسەن یان خۆجێیی ۞ سنگ بومی

native speaker *noun*
قسەپێکەری ڕەسەنی زمان، قسەپێکەر یان ئاخێوەری زمانی خۆماڵی ۞ سخنگوی بومی زبان

nativism /nə'tɪvətɪzəm/ *noun*
1 خۆماکگەری، خۆماکباوەڕی، خۆماکخوازی 2 نەیتیڤیزم، ڕەسەنگەری (سیاسەتی پشتیوانی لە بەرژەوەندییەکانی دانیشتووانی ڕەسەنی شوێنێ) 3 گەڕانەوە یان پێداگیری لەسەر نەریتە خۆماڵی و ناوچەییەکان ۞ 1 فطرتگرایی 2 ناتیویسم

nativist /nə'tɪvətɪst/ *noun*
خۆماکگەر، خۆماکباوەڕ، خۆماکخواز، نەیتیڤیست ۞ فطرتگرا

nativistic *adjective*
خۆماکگەریانە، خۆماکباوەڕانە، خۆماکخوازیانە، نەیتیڤیستی ۞ فطرتگرایانە

nativity /nə'tɪvəti/ *noun, pl.* nativities
1 (بونـەی) لـە دایـک‌بـوون 2 (Nativity) (لـە
دایـک‌بـوونی کریـسـت یـان حـەرزەتی عیـسـا 3
وێنـەی (لـە دایـک‌بـوونی کریـسـت 4 رۆژی
کریـسمەس ۞ 1 تولـد 2 (بـا N) مـیلاد مـسیح 3
شمایل یا تصویر تولد مسیح 4 روز کریسمس

NATO /'neɪtəʊ, US -toʊ/ *abbreviation*
North Atlantic Treaty Organization, also Nato
نـاتۆ (- ڕێکخـراوەی پـەیمانی ئـەتلانتیکی
باکووری) ۞ ناتو

natriuresis /ˌneɪtrɪjʊ(ə)'riːsɪs, US ˌnat-/ *noun*
دەردانی سۆدیۆم لە میزدا ۞ دفع سدیم از ادرار

natriuretic *adjective*
سەربە دەردانی سۆدیۆم لە میزدا ۞ وابسته به
دفع سدیم از ادرار

natrolite *noun*
ناترولیـت: سـیلیکاتێکی ئـاوداری سـۆدیۆم و
ئالۆمینیۆم $Na_2A_{12}Si_3O_{12}·2H_2O$ کە پێوەندی
بە zeolite ـەوە هەیە ۞ ناترولیت

natron /'neɪtr(ə)n, 'nat-/ *noun*
ناترون $Na_2CO_3·10H_2O$ (خـوێی سروشتی لـە
بنکی گۆماودا) ۞ ناترون

natter = chat

natterjack toad *noun*
جـۆرێ بـۆقی چکۆلـە [*Bufo calamita*] ۞
نوعی وزغ

nattily /'nætɪli/ *adverb*
شـۆخ‌وشـەنگانە، ڕێـک‌وپێکانـە، تەڕپۆشـانە،
شۆخانە ۞ به طور آراسته

nattiness /'nætinəs/ *noun*
جـوانی، خـاوێنی، ڕێـک‌وپێکـی، تەڕپۆشـی ۞
قشنگی، تر و تمیزی

natty /'næti/ *adjective* (nattier, nattiest)
1 جـوان، خـاوێن، تـەمیز، شـۆخ‌وشـەنگ،
ڕێک‌وپێک، پۆشـتەوپەرداخ، تەڕپۆش: *natty*
clothes ◊ *a natty dresser* 2 باش‌دارێژراو 3
زیرەکانە، ژیرانە ۞ 1 قـشنگ، پـاکیزه، شـیک و
پیک 2 خوب طراحی‌شده 3 هوشمندانه

natty dread *noun*
1 (natty dreads) = dreadlocks 2 پیـاوێکی
ڕاستافاریانی بە شێوەی قژی درێدلاکـسەوە ۞
ناتی درد

Natufian /nɑː'tuːfɪən/ *adjective*
سەربە فەرهەنگی دوایی‌یەکانی نێو(ان)بـەردینی
Mesolithic ڕۆژهەڵاتی نێوەڕاسـت، دەوروبەری
12,500-10,000 سـاڵ لـەوەپێش (لە وادی -*an*
Natuf نـەشـکەوتـی لـە بـاکووری ڕۆژاوای
ئورشەلیم) ۞ ناتوفیان

natural /'nætʃrəl/ *adjective, noun*
adj 1 سروشتی، سرشتی، خۆڕسکی، خودایی،
خـواکرد، خـوداداو، خۆمـاکی، گەوهـەری، زاتی:
wildlife in its natural habitat ◊ *natural disasters*
◊ *the natural processes of language learning*
◊ *natural justice/law* 2 لەشی، جەستەیی، فیزیکی 3 ئاسایی، عەدەتی،
ڕاسـتەقینە، لەبـەرچاو، دیـار، بەڵگەنەویـسـت 4
زۆڵ، بیژوو: *She was a natural daughter*
of King James II 5 (منـاڵ) حـەق‌وداد *n* 1
(موسـیقا، نیـشانە) نـۆتی ئاسـایی یـان سروشـتی،
نیـشانەی نـۆتی هەڵوەشـانەوە: *B natural* 2
مـرۆی لێهـاتوو یـان بەبـەهرە، کارامـە، پوختـە 3
گێژی زگمـاک ۞ *adj* 1 طبیعی، ذاتی 2 جـسمانی
3 عـادی، متعـارفی، واقعـی، مـسلم 4 حـرام‌زاده 5
واقعی *n* 1 نـت عادی 2 آدم بااستعداد، کارکشته 3
خل مادرزاد

natural-born *noun*
زیرەک (زگماکی) ۞ باهوش (مادرزادی)

natural boundary *noun*
سـنووری سروشـتی، سـنوور یـان تخـوبی
خۆڕسکی ۞ مرز طبیعی

natural bridge *noun*
پردی سروشتی یان خۆڕسکی ۞ پل طبیعی

natural childbirth *noun*
مناڵبوون یان سک‌کردنی سروشـتی، بە بوونی
خۆی ۞ زایمان طبیعی

natural classification *noun*
پۆلاندنی سروشتی یان خۆڕسکی ۞ طبقه‌بندی
طبیعی

natural coast *noun*
کەناری سروشـتی یا خۆڕسکی ۞ کرانەی طبیعی

natural death *noun*
مەرگ یان مردنی خودایی، مردنی سروشـتی ۞
مرگ طبیعی

natural election *noun*
هەڵبژاردنی سروشـتی ۞ انتخاب طبیعی

natural environment *noun*
ژینگەی خۆڕسکی یا سروشتی ۞ محیط طبیعی

natural evolution *noun*
گەشەسەندنی سروشتی یان خۆڕسکی ۞ تکامل
طبیعی

natural forces *noun, pl.*
هێـز یـا هۆکـارە سروشـتی‌یـەکان، ڕووداوە
سروشتی‌یەکان ۞ عوامل طبیعی

natural frequency *noun*
لەرە یان فرێکانسی خۆڕسکی یان سروشـتی ۞
بسامد طبیعی

natural gas *noun*
گازی خۆڕسکی یان سروشـتی ۞ گاز طبیعی

natural harmony *noun*
سـازانی سروشـتی، کـۆک‌بـوونی سروشـتی ۞

هماهنگی طبیعی
natural historian *noun*
مێژوونووسی سروشتی ۞ تاریخدان طبیعی
natural history *noun*
مێژووی سروشتی ۞ تاریخ طبیعی
naturalism /ˈnætʃrəlɪzəm/ *noun*
1 سروشتگەری، سروشتخوازی، ناتورالیزم (هونەر، وێژە، بەو شێوەی کەوا هەیە، شتەکان دەخاتەروو) 2 فەلسەفە (تیۆرییێ کە لایەی سوپێرناتورال بەرپەرچ دەداتەوە و پێیوایە کە هۆکارە سروشتییەکان و قانوونەکان هەموو شتێ روون دەکەنەوە) ۞ طبیعتگرایی
naturalist /ˈnætʃrəlɪst/ *noun*
سروشتگەر، سروشتخواز، ناتورالیست، ناتورالیست ۞ طبیعتگرا
naturalistic /ˌnætʃrəˈlɪstɪk/ *adjective*
1 سروشتگەر، سروشتخواز، ناتورالیست 2 سروشتخوازییانە، سروشتخوازانە، سەبارەت بە سروشتگەری ۞ 1 طبیعتگرا 2 طبیعتگرایانە
naturalistically *adverb*
سروشتخوازانە ۞ بە طور طبیعتگرا
naturalistic style *noun*
شێوازی سروشتگەرییانە ۞ سبک طبیعتگرایانە
naturalistic writer *noun*
نووسەری سروشتخواز یان سروشتگەر ۞ نویسندەی طبیعتگرا
naturalization /ˌnætʃrəlaɪˈzeɪʃn, US -lə z-/ *noun*
1 هاونیشتمانیکردن، وەرگرتن وەکوو هاوولاتیی 2 وەرگرتن(ی وشە، دەستەوشەیەکی بیانی بۆ نێو زمانی)، خواستن، قەرزکردن 3 خۆماڵیکردن، سروشتیکردن، خۆیاندن، خۆرسکاندن، رەسەناندن ۞ 1 اعطای تابعیت 2 (واژە) وامگیری 3 بومیسازی
naturalized *adjective*
هاونیشتمانیکراو، وەرگیراو وەکوو هاوولاتیی ۞ بە تابعیت درآمدە
natural landscape *noun*
دیمەنی سروشتی یان خۆرسکی ۞ چشمانداز طبیعی
natural language *noun*
زمانی سروشتی یان خۆرسکی ۞ زبان طبیعی
natural language processing *noun, abbreviation* NLP
لێکدانەوەی زمانی سروشتی یان خۆرسکی: بەکارهێنانی کامپیوتێرەکان بۆ لێکدانەوەی زمانە سروشتییەکان ۞ پردازش زبان طبیعی
natural law *noun*
قانوون یان یاسای سروشتی، زاکوونی خۆرسکی یان سروشتی ۞ قانون طبیعی
natural life *noun*
تەمەنی سروشتی ۞ عمر طبیعی
natural logarithm *noun*
لۆگاریتمی بنەرەتe ۞ لگاریتم با مبدأ e
naturally /ˈnætʃrəli/ *adverb*
بە شێوەیێکی سروشتی، بە شێوەیێکی ئاسایی ۞ بە طور طبیعی یا عادی
natural magic *noun*
جادووی سروشتی ۞ جادوی طبیعی
natural necessity *noun*
پێویستی سروشتی ۞ ضرورت طبیعی
naturalness /ˈnætʃrəlnəs/ *noun*
سادەیی، سروشتیبوون، خۆرسکێتی ۞ بیتکلفی، حالت طبیعی
natural numbers *noun, pl.*
ژمارە سروشتییەکان (1،2،3،4 و جاروبار سیفر) ۞ اعداد طبیعی
natural phenomenon *noun*
دیاردەی سروشتی، دەرکەوتەی خۆرسکی ۞ پدیدەی طبیعی
natural philosopher *noun*
فیلسوفی سروشتی ۞ فیلسوف طبیعی
natural philosophy *noun*
فەلسەفەی سروشتی، فیزیک، فیزیا، فیزیک و دینامیک ۞ فلسفەی طبیعی
natural process *noun*
رەوت یا پرۆسێسی سروشتی، پرۆسەی خۆرسکی ۞ فرایند طبیعی
natural religion *noun*
دین یان ئایینی سروشتی ۞ دین طبیعی
natural resources *noun, pl.*
سەرچاوە یان ژێدەرە سروشتییەکان، چاڤکانییە خۆرسکییەکان ۞ منابع طبیعی
natural science *noun*
زانستە سروشتی یا خۆرسکییەکان ۞ علوم طبیعی
natural selection *noun*
هەڵبژاردنی سروشتی یان خۆرسکی ۞ انتخاب طبیعی
natural theology *noun*
دینەوانی یان ئایینەوانی سروشتی، یەزدانناسی سروشتی ۞ الهیات طبیعی
natural year *noun*
ساڵی سروشتی ۞ سال طبیعی
nature /ˈneɪtʃə(r)/ *noun*
1 سروشت، سرشت، ئاووگڵ، خۆرسک، زات، گەوهەر، کرۆک، خۆماک، نیار، مەزاج، خوو، دەروون: *the beauties of nature* ◊ *man-made substances not found in nature* 2 جیهانی دەرەوە (بە گشتی) *nature conservation* 3 تایبەتمەندی، خ(ە)سڵەت: *the changing nature of society* 4 سەرەتایێتی 5

جۆر، رەنگ، چەشن، ناوا ۞ 1 طبیعت، فطرت، طینت، ماهیت 2 عالم خارجی 3 ویژگی 4 بدویت 5 نوع، گونه

nature cure *noun*, also naturopathy
دەرمانکردن بە یارمەتی سروشت، چارەسەری بە ریگای سروشتییەوە ۞ طبیعت‌درمانی

nature reserve *noun*
ناوچە یان مەڵبەندی پارێزراو ۞ منطقەی حفاظت‌شده

nature study *noun*
لێکۆڵینەوەی رووک، گیانەوەر، مێروو و هتد، زانستە سروشتییەکان ۞ علوم طبیعی

nature trail *noun*
رێگا یان رێڕەوی بەنێو سروشتدا ۞ خط سیر حیات گیاهان و جانوران

naturism /'neɪtʃərɪzəm/ *noun*
1 رووتی‌باوەڕی، رووتەڵ‌خوازی، رووتی‌گەری، 2 nudism 2 سروشت‌پەرستی ۞ 1 عریان‌گرایی 2 طبیعت‌پرستی

naturist /'neɪtʃərɪst/ *noun,adjective* also nudist
n 1 رووتی‌باوەڕ، رووتەڵ‌خواز، رووتی‌گەر 2 سروشت‌پەرست *adj* رووتی‌باوەڕانە ۞ *n* 1 عریان‌گرا 2 طبیعت‌پرست *adj* عریان‌گرایانە

naturopath /'neɪtʃərəpæθ/ *noun*
چارەسەرکەر بە ریگای سروشتەوە ۞ طبیعت‌درمان‌گر

naturopathic /ˌneɪtʃərə'pæθɪk/ *adjective*
سەربە چارەسەری بە ریگای سروشتەوە ۞ وابسته به طبیعت‌درمانی

naturopathy /ˌneɪtʃə'rɒpəθi/ *noun*
چارەسەرکردن بە ریگای سروشتەوە ۞ طبیعت‌درمانی

Naugahyde /'nɔ:gəhʌɪd/ *noun*
نۆگیهاید، نۆگاهاید (= ماکێکی دەسکرد، لە چەرم دەچێ) ۞ نوگاهاید

naught /nɔ:t/ *noun*, also nought
هیچ، تو: *All our efforts have come to naught* ۞ هیچ

naughtily /'nɔ:tɪli/ *adverb*
بەدفەرانە، لاسارانە، لە رووی ناجسنی(یەوە) ۞ از روی شیطنت

naughtiness /'nɔ:tinəs/ *noun*
بەدفەری، نارەسەنی، ناجسنی، شەیتانی، شلوقی، خراپی، لاساری، لایی، گوێنەدەری، بێ‌گوێیی ۞ شیطنت، شرارت، بدذاتی، حرف‌نشنوی

naughty /'nɔ:ti/ *adjective* (naughtier, naughtiest)
1 بەدفەر، نارەسەن، هاروهاج، ناجسن، شەیتان، شلوق، خراپ، لاسار، قسەنەبیس، لا، گوێنەدەر، بێ‌گوێ 2 ناحەز، ناشیرین، بێزاوی، هەرزانە ۞ 1 تخس، حرف‌نشنو، شریر، بدذات 2 زشت

nauplius /'nɔ:plɪəs/ *noun, pl.* nauplii /-plɪʌɪ, -plɪi:/
یەکەمین قۆناخی پرگی larval زۆر لە قاپیلکداران crustaceans، کە لەشیان پێکەوەیە و چاوێکیان هەیە (لە ناوی *Nauplios* کوری خوای دەریا "پۆسیدۆن Poseidon"، لە میسۆلۆژی یۆنانیدا) ۞ ناوپلیوس

nausea /'nɔ:zɪə, US 'nɔ:sɪə/ *noun*
1 دڵ‌پێکاهاتن، دڵ‌تێکهەڵاتن، حاڵەتی رشانەوە، هێلنج‌دان، دڵ‌بەیەکاهاتن 2 بێزاری، رق‌لێبوون، بێز(لێ)هاتنەوە ۞ 1 تهوع 2 نفرت

nauseating *adjective*
رشێنەرەوە، هێلنج‌پێدەر، دڵ‌بەیەکادەر، بێزاوی، قێزەون، بێزەون، جێی‌بێز، پیس، ناخۆش: *his nauseating behaviour* (nauseatingly *adv*) :
هێلنج‌پێدەرانە، بە شێوەیێکی بێزاوی، قێزەونانە) ۞ تهوع‌آور، نفرت‌انگیز

nauseous /'nɔ:zɪəs, 'nɔ:sɪəs, US 'nɔ:ʃəs/ *adjective*
هێلنج‌پێدەرانە، بە شێوەیێکی بێزاوی، قێزەونانە ۞ تهوع‌آور

nauseously /'nɔ:zɪəs, 'nɔ:sɪəsli, US 'nɔ:ʃəsli/ *adverb*
هێلنج‌پێدەرانە، بە شێوەیێکی بێزاوی، قێزەونانە ۞ به طور تهوع‌آور یا نفرت‌انگیز

nautch /nɔ:tʃ/ *noun*
نۆچ (لە نیمچەوشکاری هیندوستان) سەما یان هەڵپەرکێیێکی نەریتی کە کچانی سەماکێشی پیشەیی دەیکەن ۞ نوچ

nautical /'nɔ:tɪkl/ *adjective*
1 سەربە دەریاوانی، زەریایی، دەریایی، سەربە کەشتی(وانی): *nautical terms* 2 سەربە مەلەوانان یان دەریاوانان یان زریوانان ۞ 1 وابسته به دریانوردی، دریایی 2 وابسته به ملاحان

nautically /'nɔ:tɪkli/ *adverb*
لەباری دەریاوانییەوە ۞ از نظر دریانوردی

nautical almanac *noun*
سالنامەی دەریاوانی ۞ تقویم نجومی دریانوردی

nautical mile *noun*
مایلی دەریایی یان دەریاوانی (1852 میتر، 6080 پێ یان 1/15 مایل) ۞ مایل دریایی

nautical terms *noun, pl.*
زاراوەناسی دەریایی، زاراوەمەنی دەریایی ۞ اصطلاحات دریایی

nautilus /'nɔ:tɪləs/ *noun, pl.* nautiluses or nautili /-lʌɪ, -li:/
ناوتیلوس، مەلەوانە [توخم *Nautilus*: چەندین جۆرن] ۞ ناوتیلوس

Navaho = Navajo

navaid /'naveɪd/ *noun*

ئامێریکی دەریاوانی لەسەر فڕۆکە، ماشێن، کەشتی و هتد ◌ ناوید

Navajo /ˈnævəhəʊ, US -hoʊ/ *noun, pl.* Navajo or Navajos

1 نەڤێهو، ناڤاهو (= ئەندامی گەورەترین کۆمەڵی سوورپێستانی ئەمریکا، کە زۆریان لە هەرێمەکانی ئاریزۆنا Arizona ، نیومەکسیکۆ New Mexico و ئۆلتا Ultah دەژین) 2 زمانی ناتاباسکایی ئەو گەلە ◌ ناواهو

naval /ˈneɪvl/ *adjective*

1 دەریایی، زەریایی: *the country's naval forces* 2 سەربە هێزی دەریایی 3 سەربە دەریاوانی 4 سەربە کەشتی شەڕ(کەر) ◌ 1 دریایی 2 وابستە بە نیروی دریایی 3 وابستە بە دریانوردی 4 وابستە بە رزمناو

naval architect *noun*, also marine architect

کەشتی‌ساز، کەشتی‌دارێژ ◌ معمار کشتی

naval architecture *noun*

کەشتی‌سازی، کەشتی‌دارێژی ◌ معماری کشتی

naval base *noun*

بنکەی دەریایی ◌ پایگاه دریایی

naval battle *noun*

شەڕی دەریایی ◌ نبرد دریایی

naval force *noun*

هێزی دەریایی ◌ نیروی دریایی

naval officer *noun*

ئەفسەری هێزی دەریایی ◌ افسر نیروی دریایی

naval power *noun*

وڵاتێ کە هێزی دەریایی‌یێکی پتەوی هەبێ ◌ کشوری با نیروی دریایی قدرت‌مند

naval stores *noun, pl.*

کەلوپەلی (بەکارهێنراو لە) کەشتی‌سازی ◌ وسایل کشتی‌سازی

naval uniform *noun*

یەک‌بەرگ یان یۆنیفۆڕمی هێزی دەریایی ◌ یونیفورم نیروی دریایی

Navaratri /ˌnævəˈrætri/ *noun*, also Navaratra

نەڤێرەتری، نۆشەوان، ناڤاراتری (جەژنێکی هیندوویی‌یە کە 9 رۆژ دەخایەنێ و دەکەوێتە پاییزەوە، بنەڕەت: لە سانسکریتی و بە واتای نۆ شەو) ◌ ناواراتری

nave[1] /neɪv/ *noun*

بەشی درێژی ناوەندی کلێسە، سالۆن یان هۆلی کلێسە، نێوەوەی کلێسە (بنەڕەت: لە *navis* لاتین "کەشتی") ◌ ناو کلیسا

nave[2] /neɪv/ *noun*

(پێچکە) تۆپ (بنەڕەت: *nafa* ،*nafu* ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ توپی

navel /ˈneɪvl/ *noun*

1 نێوک، ناوک، گرتک، ناڤک 2 چەق، ناوەند، بەشی نێوەڕاست، خاڵی ناوەند(ی شوێنێ، ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ 1 ناف 2 نقطەی وسطی

navel orange *noun*

پرتەقاڵی نێوکاوی یا تامسۆن ◌ پرتقال تامسون

navel stringe *noun*

پەتی ناوک، ریخۆڵە ◌ بند ناف

navelwort = pennywort

navicular *adjective, noun*

1 *adj* (کۆن) گەمی ئاسا، بەلەمی، شێوەلۆتکە *n* 1 (هەروەها navicular bone) ئێسکی بەلەمی 2 (هەروەها navicular disease یان navicular syndrome) نەخۆشی درێژخایەنی ئێسکی بەلەمی ئەسپەکان، دەبێتە هۆی شەلی دەستیان (لە *navicula* لاتینی بە واتای "کەشتی چکۆلە یان بەلەم") ◌ *adj* زورق‌مانند *n* 1 استخوان زورقی 2 نوعی بیماری اسب

navigability /ˌnævɪɡəˈbɪləti/ *nouns*

کەشتی‌پیاڕۆیشتوویی، کەشتی‌ڕەوی ◌ قابلیت کشتی‌رانی

navigable /ˈnævɪɡəbl/ *adjective*

کەشتی‌پیاڕۆیشتوو، کەشتی پیادەڕوا، کەشتی‌ڕەو، گونجاو بۆ لێخوڕین یان هاتوچۆپێکردنی کەشتی، پان‌وقووڵ ◌ قابل کشتی‌رانی

navigation /ˌnævɪˈɡeɪʃn/ *noun*

1 لادۆزی(نەوە)، رێگادۆزینەوە، رێ‌پەیداکردن، رێڕەوگری، کەشتی‌گێری، کەشتی‌وانی، دەریاوانی، زەریاوانی، جووڵانی کەشتی‌یەکان بەسەر ئاودا یان فڕۆکەکان لە ئاسماندا: *an expert in navigation* ◊ *navigation systems* 2 هەڵسووڕاندن، رێبەری، بەرێ‌دابردن (کەشتی و فڕۆکە) ◌ 1 جهت‌یابی، کشتی‌رانی، هوانوردی 2 هدایت

navigational /-ʃənl/ *adjective*

سەربە لادۆزینەوە، رێگادۆزینەوەیی، سەربە دەریاوانی: *-gational aids* (navigationally *adv*) ◌ وابستە بە جهت‌یابی یا دریانوردی

navigational satellite *noun*

ساتەلایتی لادۆزینەوە یان رێبەری‌کردن ◌ ماهوارەی جهت‌یابی

navigator /ˈnævɪɡeɪtə(r)/ *noun*

1 لادۆز، رێگادۆزەرەوە، رێڕەوگر 2 دەریاوان، زریوان، دەریاگەڕ 3 دۆزەر بە رێگای دەریاوە (بۆ دیتنەوەی شوێنی تر) 4 (کامپیوتێر) بەرنامەیەکی گەڕۆکە بۆ دەس‌خستنی زانیاری لەسەر تۆڕی جیهانی وێنترنێتدا ◌ 1 جهت‌یاب 2 دریانورد 3 و 4 ناویگاتور

navvy /ˈnævi/ *noun, pl.* navvies

(لە بریتانیا) (سەگە یان کەچە) فەعلا، کرێکاری سادە یان ناشارەزا (رێگاوبان، رێی ئاسن، کاناڵ و هتد، کورتەی navigator) ◌ عملە

navy /ˈneɪvi/ *noun, pl.* navies

1 هێزی دەریایی 2 کەشتیگەلی هێزی دەریایی: *an ◊ the British and German navies* 3 ڕەنگی شینی *officer in the -vy/the Navy* تۆخ ◌ 1 نیروی دریایی 2 ناوگان 3 رنگ آبی تیره

navy bean = haricot

navy blue *noun*

ڕەنگی شینی تۆخ، سوورمەیی، شینی تیر ◌ رنگ آبی تیره

Navy Cross *noun*

نیشان یان خەلاتی قارەمانانی هێزی دەریایی ئەمریکا ◌ ناوی کراس

navy yard *noun*

کارگەی کەشتی بۆ دروستکردن، چاککردنەوە و ئامادەکردنی کەشتیگەلی هێزی دەریایی ◌ ناوی یارد

nawab /nʌ'wɑ:b/ *noun*

1 (لە هیندووستاندا) دەسەلاتداری خۆجێیی پەدریژایی ئیمپراتۆری مۆگولدا 2 کەسێکی گەورە یان پایەبەرز ◌ نواب

naxalite /'naksəlʌɪt/ *noun*, also Naxalite

(لە نیمچەوشکاری هیندووستاندا) ئەندامی کۆمەڵێکی شۆڕشگێری کۆمۆنیزمی مائۆئیستی (لە *Naxal(bari)* ناوی شوێنێ لە ڕۆژاوای بەنگال) ◌ ناکسالیت

nay /neɪ/ *adverb, noun*

adv نە، نا، نەخێر، و تەنانەت، نە ئەمە بە تەنیا *Such a policy is difficult, nay* :بەڵکوو *impossible n* وەلامی نا، دەنگی نا (لە دەنگدانا) ◌ *adv* نە، و حتی *n* جواب منفی، رأی منفی

Nazarene /'nazəri:n, US ˌnazə'ri:n/ *noun, adjective*

n 1 خەڵکی Nazareth ناسرە 2 (the Nazarene) کریست، عیسای مەسیح 3 (مسوڵمان و جوولەکە) کریستانی، نەسرانی، دیانی، مەسیحی 4 ناوی تیرە یان دەستەیێکی سەرەتای کریستانە جوولەکەکان 5 ئەندامی کۆمەڵێکی وێنەکێشانی ئەڵمانی سەدەی نۆزدە *adj* سەربە ناسرە یان نەسرانییەکان (بنەڕەت: *Nazaren* late *Nazarenus* نیوەڕاست، لە ئینگلیسی *Nazareth* لە یونانی *Nazarēnos* لە Latin "Nazareth" لە فەلەستین) ◌ *n* 1 اهل ناصریه 2 عیسای مسیح 3 مسیحی، ناصری، نصرانی 4 و 5 نازرین *adj* وابسته به ناصریه یا نصرانیها

Nazi /'nɑ:tsi/ *noun, adjective, pl.* Nazis

نازی (ئەندامی) پارتی سۆشیالیستی نیشتمانی (کریکارانی) ئەڵمانیا لە 1932 تا 1945 کە لە لایەن هیتلێرەوە بنیات نرا) ◌ نازی

Nazism /'nɑ:tsɪzəm/ *noun*

نازیزم (ئایدۆلۆژی نازییەکان، باوەڕ بە سەرتربوونی گەلی ئەڵمانیا) ◌ نازیسم

Nazi meeting *noun*

کۆبوونەوەی نازی ◌ گردهمایی نازی

Nazirite /'nazərʌɪt/ *noun*, also Nazarite *noun*

نازیرایت، ناسری، خەڵکی ناسرە ◌ ناصری

Nb symb. the chemical element niobium

NB /ˌen 'bi:/ *abbreviation* nota bene, also N.B.

سەرنج! چاو! سەرنجی بدەیێ! لێی وردبەوە! ◌ توجه!

NBA /ˌen bi: 'eɪ/ *abbreviation* the National Basketball Association

(لە ئەمریکا) کۆمەڵەی تۆپی سەبەتەی نیشتمانی (نەتەوەیی) ◌ ان‌بی‌ای

NBC /ˌen bi: 'si:/ *abbreviation* National Broadcasting Company

(لە ئەمریکا) کۆمپانیای بڵاوکردنەوەی نیشتمانی (نەتەوەیی) ◌ ان‌بی‌سی

NCO /ˌen si: 'əʊ, US 'oʊ/ *abbreviation* non-commissioned officer

ئەفسەرێکی پایەنزمی ئەرتەش یان سپای بریتانیا، پلەدار ◌ درجه‌دار

-nd variant spelling of -and, -end *suffix*

پاشگر: ژمارەی ئۆردینال کە دوو دەگەیەنێ: ◌ *second* پسوند: عدد ترتیبی معرف دو

Nd symb. the chemical element neodymium

Ndebele /ˌ(ə)ndə'bi:li, -'beɪli/ *noun, pl.* same or Ndebeles

1 ئەندامی گەلێکی زیمبابوە و باکووری ڕۆژهەلاتی ئەفریکای باشووری 2 زمانی بانتۆیی ئەو گەلە ◌ اندیبیلی

NE *abbreviation* northeast(ern)

neanderthal /ni'ændətɑ:l, US -dərt-/ *noun*

پیاوی زلە، قەبە و گەوج، زلی بێ‌حونەر، کۆنەپەرست، پاشبرو، کۆنەپەرستانە: ◌ *neanderthal attitudes* مرد گنده، زشت و احمق، امل، کهنه‌پرستانه

Neanderthal /ni'ændətɑ:l, US -dərt-/ *noun, adjective*

n 1 (هەروەها Neanderthal man) نیاندرتال، نیاندرتال، hominid یان جۆری مرۆڤی سەرەتایی (*Homo neanderthalensis syn H. sapiens neanderthalensis*) کە لە سەردەمی سەهۆڵبەندانی ئەورووپا نیوان (دەوروبەری) 120,000 (یان 200,000) تا 35,000 ساڵ لەوە پێش دەژیا، پاشماوەی ئێسکەبەیەکەریان لە ئەورووپا، باکووری ئەفریکا و ڕۆژاوا (و ناوەند)ی ئاسیا (پەیدا بووە)، ناوچاوان و تیغەی برۆیان دەرەرپیوو (یان قۆقز بوو): *a Neanderthal axe* 2 کەس یا مرۆی بێ‌شارستانیەت *adj* سەربە مرۆڤی نیاندرتال (بنەڕەت: لە *Neanderthal* ناوی ناوچەیێکی ئەڵمانیا کە پاشماوەکانی

مرۆڤـی نیانـدرتاڵ لـەوێ دۆزرایـەوە) ○ n 1
نیاندرتاڵ، نئاندرتال 2 آدم بی‌تمدن adj وابـستە بـە
انـسان نیاندرتال

Neanderthaloid *adjective, noun*
adj نیاندرتاڵئاسا، نیاندرتاڵی، شێوەی مرۆڤی
نیاندرتاڵـی دەدا n مرۆڤـێکی بوویـەردی یـان
فوسیلی بە تایبەتمەندی مرۆڤی نیاندرتاڵی‌یەوە
○ adj نیاندرتالی adj فـسیل انـسان نیاندرتالی

neanthropic *adjective*, also neoanthropic
سەربە یان پێوەندی هەیە بە جۆرە نوێ یـان
مۆدێرنـەکـانی مرۆڤـەکـان لـەچـاو جـۆرە
تیـاچووەکـانی تـوخمی هۆمـۆ Homo (بڕوانە
palaeoanthropic) ○ نیانتروپیک نئتروپیک

neap /niːp/ *noun*, also neap tide
(زەویناسـی) نـزمتـرین نیـشتاو یـان کـشنو.
نزمەنیشـتاو ○ کەکشند

Neapolitan /nɪə'pɒlɪt(ə)n/ *noun, adjective*
n 1 (دانیـــشتووی) **Naples** 2 (بەسـتەنی
ئیتالیـایی، ئیتـالی، نـاپۆلی **adj** تـەقوایـی،
سەربە ناپلیس ○ **n 1** ناپولی 2بستنی سوی **adj**
وابسته به ناپلی

near /nɪə(r), US nɪr/ *adjective* (nearer, nearest), *adverb, preposition*
1 نزیک، تیژدی، کورت، راستەوخۆ 2 وەکوو.
لێکچوو، هاوشێوە، شێوەی 3 نزیک، هێک.
نزیکی، لە نزیکی، لە پاڵی، لە تەنیشتی، لە کن،
لە لای، نزیکەی، نزیک بە 4 گەرموگوڕ، نزیک
5 چەپ، لای چەپ، دەسی چەپ ○ 1 نزدیک
کوتاه، مستقیم 2 مانند 3 قریب‌الوقوع، نزدیک
تقریباً 4 صمیمی 5 چپ، سمت چپ

nearby /,nɪə'baɪ, US ,nɪr'baɪ/ *adjective, adverb*
نزیـک، لـە پـاڵ، نـە دوور، لەبەردەسـت، بـە
نزیکانە، لەم دەوروبەرە: *Her mother lived in*
a nearby town ○ نزدیک، در همین نزدیکی

Nearctic /nɪ'ɑːktɪk/ *adjective*
(گیانەوەرناسـی) نۆیـاکووران: سـەربە ناوچـەی
جوگرافیای گیانەوەری کە ئەمریکای باکووری
تا باشوور و باکووری مەکـسیکو، پێکەوە ئەگـرێ
گـرین‌لەنـد دادەگـرێ (بنـەڕەت: لـە -neo -
Arctic) ○ نیارکتیک

the Near East *noun*
ڕۆژهـەڵاتی نیوەڕاسـت، خۆرهـەڵاتی نزیـک
خاورمیانه

Near Eastern *adjective*
سـەربە ڕۆژهـەڵاتی نیوەڕاسـت ○ وابـستە بـە
خاورمیانه

nearly /'nɪəli, US 'nɪrli/ *adverb*
1 نزیکەی، نزیـک بە، بە نزیکە، لە نزیکـەوە 2
هیچ، بە هیچ جۆرێ، عەسلەن (not nearly):
There isn't nearly enough time to get
there now ○ 1 تقریباً، از نزدیک 2 اصلاً

near miss *noun*
بۆمب، گوللە و هتد لەوانەبوو لێی کەوێ، بەلام
نەیگرت، لەوانەبوو یان نزیکبوو ڕوویدا، بەلام
بەخێر وەرگەڕا ○ نیر میس

nearside /'nɪəsaɪd, US 'nɪrs-/ *noun*
چەپ، لای چەپ، دەسی چەپ ○ چپ، سمت
چپ

nearsighted /,nɪə'saɪtɪd, US ,nɪr-/ *adjective*
نزیکبین، کورتبین ○ نزدیک‌بین

nearsightedness /,nɪə'saɪtɪdn, US ,nɪr-/ *noun*
نزیکبینی، کورتبینی ○ نزدیک‌بینی

near thing *noun*, be a near thing
(مەترسی) لە پەنا ملەوە ڕەتبوون، لە بناگوێوە
ڕەتبوون ○ خطری که نزدیک بود اتفاق بیفتد اما
نیفتاد

neat[1] /niːt/ *adjective*
1 ڕێـکوپێـک، بەتـەکوز، خـاوێن، پـاک،
پـاکوخـاوێن، سـادە، تـەمیز، شـۆخوشـەنگ،
تەڕپۆش، جـوان، ڕازاوە، جوانچـاک، چەلەنگ،
قیافەجوان 2 شارەزا(یانە) 3 زۆرباش، هەرەچاک
4 (خواردنەوە) ناتێکەڵ، پەتی، خەست، تاتێکەڵ
○ 1 منظم، آراسته، تر و تمیز، رعنا، خوش‌ترکیب،
قشنگ 2 ماهر(انه) 3 عالی 4 (مشروب) خالص

neat[2] /niːt/ *noun*
(کۆن) گا و گیانەوەری وا، گاگەل ○ گاو و
جانورانی از این نوع

neath /niːθ/ *pronoun*
ژێر، لەژێر، لـە خـوارەوەی، لـە ژێـرەوەی، لـە
بنەوەی ○ در زیر

neatherd = herdsman

neatly /niːtli/ *adverb*
ڕێکوپێک، ڕێکوپێکانە، جوان، بە جـوانی:
neatly folded clothes ○ به طور منظم

neatness /niːtnəs/ *noun*
ڕێـکوپێکـی، تـەکوزی، جـوانی، ڕازاوەیـی،
شۆخی، سادەیی ○ نظم، آراستگی، سادگی

neat's-foot oil *noun*
ڕۆنی لوولاکی ولاخ (زەردی کاڵ، لە کولاندنی
لاقودەسی ولاخ بە دەس دێ، بۆ چەرمی جل
بەکاردێنرێ) ○ نوعی روغن

neb *noun*
(سکاتلەندی) لووت، لمۆز یان دەنووک، نوکل
○ بینی، پوزه یا منقار

Nebraskan /nɪ'brask(ə)n/ *noun, adjective*
n خەڵکی ئەیالەت یان هەرێمی Nebraskaی
ئـەمریکـا، نیبراسـکایی adj سـەربە نیبراسـکا،
نیبراسکایی ○ نبراسکایی

Nebuchadnezzar /,nɛbjʊkəd'nɛzə/ *noun*

شووشـه مـەی زۆر گـەورە، نزیـک بـە بیسـت شووشـەی ئاسـایی دەگـرێ (بنـەڕەت: لـە نـاوی *Nebuchadnezzar* ی دووەم پاتـشای بابـل Babylon لـە سـەدەی شەشـی بەرلـە زایین) ◌ نبیوکدنزر، بخت‌النصر

nebula /'nebjələ/ *noun, pl.* nebulae /-liː/ or nebulas

1 تـەم، تـەمان، کۆتـەم، سـاهەور (بنـەڕەت: لـە لاتینـەوە بـە واتـای "تـەم، هـەور mist") 2 (وشـەیێکی کۆنـە بـۆ) galaxy 3 (پزشـکی) تانـە (لەسەر کۆرنیەی چاو) ◌ 1 سحابی 2 و 3 نیبولا

nebular /'nebjələ(r)/ *adjective*

1 کۆتـەمی، تـەمی، سـەربە تـەم، سـاهەوری 2 سـەربە تانـە، تانـەیی ◌ 1 وابسـتە بـە سـحابی 2 وابستە بە نیبولا

nebular hypothesis *noun,* also nebular theory

گریمانە یان وادانانی تەمی یان هەوری (لەمەڕ کۆمەڵەی خۆرییەوە (کە لە تەمی گـازی گـەرم یا داغەوە گەشەی سەندووە) ◌ فرضیەی سحابی

nebulous /'nebjələs/ *adjective*

1 کۆتەمی، تەمانی، تەمی، ساهەوری 2 هەوری، هەوراوی، (پڕ)هەوروهەڵا، هەوراسا، پڕهەور 3 لێڵ، شلوێ، تەماوی، نادیار، ناڕوون، ناڕۆشن، ناڵۆز، شێواو ◌ 1 وابستە بـە سـحابی 2 ابـری 3 کدر مبهم

nebulous concepts *noun, pl.*

چەمکە تەماوی یان تەژمەکان ◌ مفاهیم مبهم

nebulous idea *noun*

بیرۆکەی تەماوی یان تەژمە ◌ ایدەی مبهم

nebulosity /nebjə'lasɪtɪ/ *noun, pl.* nebulosities

1 لێڵی، تەماویبوون، نادیاری 2 هەوراویبوون، هەوروهەڵایی، پڕهەوری ◌ 1 تیرگی 2 ابرآلودی

necessarily /ˌnesə'serəli, US 'nesəsərəli/ *adverb*

حەتمـەن، بـە پێویسـت، ناچـار، بـە ناچـار، بێ‌ئەملاونەولا ◌ ضرورتاً، ناگزیر

necessarian /ˌnesɪ'seːrɪən/ *noun, adjective*

جەبرخواز، جەبرباوەڕ، نێسیساریەن، پێویستیگەر، پێویستیخواز ◌ جبرگرای، ضرورت‌گرای

necessarianism *noun*

جـەبرباوەڕی، جـەبرخوازی، نێسـیساریەنیزم، پێویستیخوازی، پێویستیگەری ◌ جبرگرایی، ضرورت‌گرایی

necessary /'nesəsəri, US -seri/ *adjective, noun* (*pl.* necessaries)

adj پێویسـت، بێبیـسی، پێدڤـی، گـەرەک، لێ‌دەربازنەبوو، دیاریکراو، دووریلێنەکراو، خۆلـێلانـەدراو، هـەر ئـەبێ، مـسۆگەر *n* (necessaries /'nesəsəriz, 'nesəseriz/) کـەلوپـەل، شـتومـەک، بنـە، پێداویسـتی، پێداویسـتییـەکان، ویسـتەمەنی ◌ *adj* لازم، ضـروری، واجـب، محتـوم، اجتنـاب‌ناپـذیر *n* (در جمع) مایحتاج، ضروریات

necessary condition *noun*

مەرجی پێویست ◌ شرط ضروری

necessary evil *noun*

بەڵای ناچاری، بەڵای لێ‌دەربازنەبوو، تووشی ◌ مصیبت ناگزیر

necessitarian /nəˌsesɪ'teːrɪən/ *noun, adjective*

(فەلسەفە) جەبرخواز، جەبرباوەڕ، نێسیساریەن، پێویسـتیخـواز، پێویسـتیگـەر ◌ جبرگـرای، ضرورت‌گرای

necessitarianism /nəˌsesɪ'teːrɪənɪzəm/ *noun*

جـەبرباوەڕی، جـەبرخوازی، نێسیسـاریەنیزم، پێویستیخوازی، پێویستیگەری ◌ جبرگرایی، ضرورت‌گرایی

necessitous /nɪ'sesɪtəs/ *adjective*

1 چاولەدەسـت، لارەمـل، بەحـەوەجێ، حەوەجێ‌دار، هەژار، دەستەنگ، بەڵەنگاز، فەقیر، پێویـست، impoverished ،needy 2 ناچـاری، زۆرەکـی، زۆرەملـی، زۆری، pressing ،urgent ◌ 1 محتاج 2 ضروری، اجباری

necessitously /nɪ'sesɪtəsli/ *adverb*

چاولەدەستانە، لـە رووی دەسـتەنگی(یـەوە)، لـە رووی لارەملییەوە ◌ از روی احتیاج

necessitousness /nɪ'sesɪtəsnəs/ *noun*

چاولەدەسـتی، حەوەجـە، ئاتـاجی، دەسـتەنگی، هـەژاری، نـەداری، پێویـستبـوون ◌ احتیـاج، نیازمندی، ضروری بودن

necessity /nə'sesəti/ *noun, pl.* necessities

1 پێویستی، پێداویستی، گەرەکی، شتی پێویـست، ناچاری، زۆرەملی، زۆری، گوشار 2 دەسـتەنگی، نەداری، هەژاری، حەوەجە، چاولەدەسـتی ◌ 1 ضرورت، الزام، چیز ضروری، جبر 2 نیاز، نیازمندی

neck /nek/ *noun*

1 مـل، ئەسـتۆ، گـەردن، گـەردە 2 گۆشـتی ملـی گیانـەوەر، گـەردەمل 3 یەخـە، پێـسیر، ملـەوان، ملیوان 4 تەنگەڵان، گەروو، ملە، کەل 5 (شووشە یـان بـوتڵ) مـل 6 (ئـامێر) مـل، دەسـک 7 تیرەزەوی، ستوونە بەردێکی گڕکانی کە کونی گڕکانیان گرتووە، کونبەند (زەویناسـی) ◌ 1 گردن 2 گوشـت گـردن 3 یقـە 4 تنگـە، گردنـە 5 گردن 6 (ساز) دستە 7 برزخ، گلوگیر

neckband /nekbænd/ *noun*

ملەوان، ملیوان، یەخەی کراس ◌ سـجاف یقـە، یقەی پیراهن

neckcloth = cravat

neckerchief /'nekətʃiːf, US -kər-/ *noun*

دەسرەی مل ◇ دستمال گردن

necking *noun*
(بیناسازی) ملک، بەشێ کە قەدی ستوون بە سەرستوون یان سەرکوڵ (ی دوریسی و توسکانی) دەبەستێتەوە ◇ گیلویی سرستون

necklace /'nekləs/ *noun*
ملوانکە، ملبەن، گەردنبەن، گەردانە، بەرموور، رستک ◇ گردن‌بند

necklacing /'nekləsɪŋ/ *noun*. also necklace
کوشتن بە تایە یان پێچکەی ئاورگرتوو ◇ کشتن با تایر سوزان

necklet /'neklɪt/ *noun*
ملوانکەی چکۆلە، گەردنبەندی بچووک ◇ گردن‌بند کوچک

neckline /'neklaɪn/ *noun*
یەخە، پێسیر، بەرۆک: *a dress with a low/round/ neckline* ◇ یقه

necktie /'nektaɪ/ *noun*
ملپێچ، کراڤات ◇ کراوات

necr(o)- *prefix*
پێشگر: مردن، مەرگ، مردوو: *necropsy* (بنەڕەت: لە *nekros* یونانییەوە *necrophilia*) ◇ ("corpse" پیشوند: مرگ، مرده

necrobiosis /ˌnekrə(ʊ)baɪ'əʊsɪs/ *noun*
مردن یان شیبوونەوەی بەرەبەرەی خانەکانی شانەی لەش، خانەڕزێ، نێکرۆبایۆز، نێکرۆبایۆسیس ◇ نکروبیوز، نکروبیوسیس

necrobiotic /-'ɒtɪk/ *adjective*
سەربە نێکرۆبیۆسیس، سەربە خانەڕزێ ◇ وابسته به نکروبیوسیس

necrological *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە necrology ـەوە هەیە ◇ وابسته به necrology

necrology /ne'krɒlədʒi/ *noun, pl.* necrologies
1 ئامار یا لیستی مردووان 2 ئاگاداری مردن یان سەرەخۆشی ◇ 1 آمار مرگ و میر 2 اعلان فوت

necromancer /'nekrəʊmænsə(r), US nekroʊ-/ *noun*
جادووگەر ◇ جادوگر

necromancy /'nekrəʊmænsi, US nekroʊ-/ *noun*
جادووگەری (- هونەر یان داوا و ئیدعای پێوەندیکردن بە مردووان بۆ پێشبینی داهاتوو) ◇ جادوگری

necrophagia *noun*
مردووخۆری، مردەخۆری، کەلاکخۆری، لاشەخۆری ◇ مرده‌خواری

necrophagous /ne'krɒfəgəs/ *adjective*
مردووخۆر، مردەخۆر، کەلاکخۆر، لاشەخۆر ◇ مرده‌خوار

necrophilia /ˌnekrə'fɪliə/ *noun*
مردووبازی ◇ میل جنسی نسبت به مردگان

necrophiliac *noun*
مردووباز ◇ نکروفیلیک

necrophobia /ˌnekrə'fəʊbɪə/ *noun*
(لە)مردووترسی ◇ مرده‌هراسی

necropolis /nə'krɒpəlɪs, US -'krɑːp-/ *noun*
قەبرستان، قەبران، سەرقەبران، گۆڕستان، مردووستان، شاری مردووان، ب.ت. قەبرستانێکی گەورە و کۆن ◇ گورستان

necropsy /'nekrɒpsi, US 'nekrɑːpsi/ *noun, pl.* -ropsies, also autopsy
یەکلاکردنەوە یان توێکاری لاشەی مردووان، هەڵدڕینی لاشەی مردووان (هەروەها autopsy) ◇ تشریح جسد بعد از وفات

necrosis /ne'krəʊsɪs, US -'kroʊ-/ *noun*
شانەمردن، شانەڕەشە، رەشبوونەوەی شانە، ئێسکەلاڕەشە، رزینی ئەندام یان شانەی لەش لەبەر برین، نەخۆشی و هتد ◇ بافت‌مردگی

necrotic /ne'krɒtɪk/ *adjective*
سەربە شانەمردن، سەربە رەشبوونەوەی شانە، سەربە رزینی ئەندام یان شانەی لەش ◇ وابسته به بافت‌مردگی

necrotic hepatitis *noun*
جەرگەڕەشە ◇ قانقاریای کبدی

necrotizing /'nekrəˌtaɪzɪŋ/ *adjective*, also necrotising
مایەی شانەمردن، شانەمرین، دەبێتەهۆی رەشبوونەوەی شانە، شانەڕزین، شانەڕزێنەر ◇ موجب بافت‌مردگی

nectar /'nektə(r)/ *noun*
1 شیلە 2 شیلە یان خواردنەوەی خودایان (میتۆلۆژی یونانی و رۆمی) 3 خواردنەوەی خۆش ◇ 1 شهد 2 نکتار 3 نوشابه‌ی خوشمزه

nectareous /nek'teərɪəs/ *adjective*, also nectarean
شیلاوی، شیلەدار، شیرین ◇ دارای شهد

nectariferous /ˌnektə'rɪfərəs/ *adjective*
پڕشیلە ◇ شهدی

nectarine /'nektəriːn/ *noun*
1 هەڵووچەقەیسی، حەمشین، شەلیل 2 داری شەلیل یان حەمشین ◇ 1 شلیل 2 درخت شلیل

nectarous *adjective*
1 شیلەئاسا، شێوەشیلە، وەک شیلە دەچێ، شیلەیی 2 شیرین، بەمەزە، خۆش، بەلەزەت ◇ 1 شهدمانند 2 خوش‌مزه، شیرین

nectary /'nektərɪ/ *noun, pl.* nectaries, also nectarium
شیلەدین، شیلەدان، شیلەدانک، توورەکەشیلە، ئەندام یان بەشێکی رووەک کە شیلە دەردەدا،

کیسه(ی)شیله ۞ کیسه‌ی شهد

ned *noun*

1 (نافەرمی، سکاتلەندی) کەلەگا، چەقۆکێش، لات 2 کوڕ یان پیاوێکی لات(ئاسا) ۞ 1 قلدر 2 پسر یا مرد لات‌منش

neddy *noun, pl.* neddies

1 (نافەرمی) کەر (بە زمانی منالان) 2 (ئەوسترالیا) ئەسپ، ب.ت. هی غار ۞ 1 خر (به زبان بچگانه) 2 اسب، به ویژه اسب مسابقه

NEDC *abbreviation* National Economic Development Council

(لە بریتانیا) ئێن‌ئی‌دی‌سی (= ئەنجومەنی پەرەسەندنی ئابووری نیشتمانی یان نەتەوەیی) ۞ انای‌دی‌سی

Neddy = NEDC

née /neɪ/ *adjective*

دوانێوی باوکی، ناوی خێزانی باوکی، زادە، لەدایک‌بووی (لە فەرەنسییەوە بە واتای "لەدایک‌بوو") ۞ نام پدری، متولد

need /ni:d/ *noun*

چاولەدەستی، حەوەجە، ئاتاجی، ئیحتیاج، لارەملی، ناچاری، کەلک، پێویستی، هەژاری، دەستەنگی، فەقیری، نەداری، بەلەنگازی، کەمی (ئەلمانی بنەرەت) ۞ احتیاج، ضرورت، فقر، حاجت، کمبود، نیازمندی

needful /'ni:dfl/ *adjective*

1 پێویست، پێدڤی 2 (کۆن) needy ۞ ضروری

needfully /'ni:dfəli/ *adverb*

بە شێوەیەکی پێویست، پێویستانە ۞ بە طور ضروری

needfulness /'ni:dflnəs/ *noun*

پێویستیتی، پێویست‌بوون، پێداویستی ۞ ضرورت، بایستگی

needily *adverb*

لە رووی دەستەنگی‌یەوە ۞ از روی احتیاج

neediness /'ni:dinis/ *noun*

دەستەنگی، پێویستی، حەوەجە، ئاتاجی، سەرتێ‌وەستان، هەژاری، فەقیری، نەداری، چاولەدەستی، ئاوسەرکەمی، لانزەلیلی ۞ احتیاج، فقر، نیازمندی

needle /'ni:dl/ *noun*

1 دەرزی (دەرزی‌دان needle-holder) (هی لیفە: تەبەنە یان دلێوان، چۆغەدروو "تش" بە تەبەنە دەوترا)، سووزنۆکە، شیش، میل، (لادۆز، کۆنتۆڕ و هتد) سووژنە، میل، دەرزی 2 گەلای کاژی، گەلای دەرزی(ئاسا) 3 دەرزی شرینقە، سەرەدەرزی 4 (لە ئەمریکا و نافەرمی) دەرزی‌لێدان 5 دەرزی قەوان یان گرامافۆن 6 توندوتیژی، دوژمنایەتی، رقەبەرایەتی 7 کۆلەکە، ستوون، دەستەک 8 درەوشە یا سووژن (تایبەتی کونی چەرم و هتد، ئەلمانی بنەرەت) ۞ 1 سوزن، میل، عقربه 2 برگ سوزنی 3 سوزن سرنگ 4 تزریق 5 سوزن گرامافون 6 خشونت 7 شمع 8 نیدل

needlecase /'ni:dlkeɪs/ *noun*

جێ‌دەرزی، دەرزیدانک ۞ سوزن‌دان

needlecord *noun*

جۆرێ پارچەی کوردەری باشی رێڕێ ۞ نوعی پارچه

needlecraft /'ni:dlkra:ft, US -kræft/ *noun*

میل‌کاری، گوڵ‌دۆزی، شارەزایی لە درومان یان گوڵ‌چنی، دەس‌ومیل، میل‌درووی ۞ گل‌دوزی

needlefish, *pl.* same or needlefishes = garfish

needless /'ni:dləs/ *adjective*

ناپێویست، زیادی، بێهوودە، لەخۆوە، بەکارنەهاتوو، بێ‌بنچینە، لە خۆڕایی، زیادی بێجێ، بێ‌سوود، *needless* :unnecessary *waste* ۞ غیرضروری، بی‌نیاز، غیرلازم، بی‌فایده، عبث، بی‌جهت

needlessly /'ni:dləsli/ *adverb*

ناپێویستانە، بێهوودانە، لەخۆوە: *Many soldiers died needlessly* ◊ *The process was needlessly slow* ۞ به طور غیرضروری

needlessness /'ni:dləsnəs/ *noun*

ناپێویستی، لەخۆوەیی، بێهوودەیی، لەخۆڕایی‌بوون ۞ غیرضروری بودن

needlepoint /'ni:dlpɔɪnt/ *noun, adjective*

1 میل‌کاری، گوڵ‌دۆزی، شارەزایی لە درومان یان گوڵ‌چنی، میل‌درووی 2 نووکی دەرزی ۞ 1 گل‌دوزی، سوزن‌دوزی 2 نوک سوزن

needle valve *noun*

شیرەی دەرزی‌ئاسا، مەمکە ۞ دریچه‌ی سوزنی

needlewoman /'ni:dlwʊmən/ *noun, pl.* needlewomen

بەرگ‌درووی ژن ۞ خیاط زن

needlework /'ni:dlwɜ:k, US -wɜ:rk/ *noun*

بەرگ‌درووی، درومان، دەرزی‌کاری، میل‌کاری، گوڵ‌دۆزی، شارەزایی لە درومان یا گوڵ‌چنی، میل‌درووی ۞ خیاطی، گل‌دوزی

needn't /'ni:dnt/ = need not

needs *adverb*

ناچار، دەبێ، گەرەک ۞ لابد، لزوماً

needy /'ni:di/ *adjective* (needier, neediest)

چاولەدەست، لارەمل، برسی، دەستەنگ، داماو، هەژار، بێ‌دەرەتان، حەوەجێ‌دار، ئاوسەرکەم، کەشنەنگ ۞ محتاج، فقیر، تنگ‌دست

neem /ni:m/ *noun*

جۆرێ درەختی گەرمێنانی جیهانی کۆن، دارێکی mahogany ئاسا [*Azadirachta indica*] ۞ نوعی درخت

neep = turnip (Scottish)

ne'er /neə(r), US ner/ = never

ne'er-do-well *noun, adjective*

لەش‌گران، کنگ‌گران، تەپلۆس، بێ‌سەروبن، تەوەزەل، منۆخ، تەمەڵ، بەکارنەهاتوو، بێکارە، بێ‌قازانج، هەست‌بەبەرپرسایەتی نەکردوو، ئەرک‌نەناس، ئالوری ۞ تنەلش، بی‌خاصیت، وظیفەنشناس

nefarious /nɪ'feəriəs, US -'fer-/ *adjective*

1 خراپ، شەیتانی، ئەهریمەنی، بەدکار، تاوان‌کار، ناحەز، ناشیرین، ناناکاری، دزێو، 2 ناقانوونی. *nefarious activities* :vicious نایاسایی ۞ 1 اهریمنی، شرور، شنیع 2 غیرقانونی

nefariously /nɪ'feəriəsli, US -'fer-/ *adverb*

بە شێوەیەکی شەیتانی یان خراپ، ئەهریمەنانە، بە شێوەیێکی ئەهریمەنی ۞ بە طور اهریمنی

nefariousness /nɪ'feəriəsnəs, US -'fer-/ *noun*

خراپی، شەیتانیتی، خراپی، ناشیرینی، ناحەزی، دزێوی ۞ شرارت، شناعت

neg. *abbreviation* 1 negative 2 negatively

negation /nɪ'geɪʃn/ *noun*

1 نەویستن، بەربەرەچدانەوە، رەتدانەوە، رەتکردنەوە، ریکنەکەوتن، قەبووڵنەکردن، وەرنەگرتن، نەهی(لێکردن)، پووچەڵکردنەوە، پووچ‌کردنەوە، هیچ‌کردنەوە، حاشاکردن، نەلێکردن، نکوڵی(لێکردن)، حاشالەکردن، نەبوون 3 بەدرۆخستنەوە 4 بەکارخستن، پووچەڵ‌کردنەوە 5 دژبوون، پێکدژی 6 وەڵامی دژ یان نەرێنی ۞ 1 نفی، انکار، رد 2 عدم 3 تکذیب 4 بی‌اثرسازی 5 نقیض 6 جواب منفی

negative /'negətɪv/ *adjective, noun*

adj 1 نەرێنی، نەرێتی، نەهی، نەری، نەلێکەرانە، بەراوەژوو، بەرقازی، پێچەوانە، ئاوەژوو، خراپە، بەد: *The crisis had a -ve effect on trade* 2 ژێر یان خوار سیفر، بنەوەی سیفر *n* 1 (فیلم) شەیتانی، نیگەیتیف، وێنەی نیگەیتیف 1 وشە، رستە و دەستەوشەی نەرێنی یان نەهی 3 (بیرکاری) ژمارەی نەرێنی، بڕی نەرێتی یان کەمتر لە سیفر (هیچ) 4 وەڵامی نا 5 نەویستن، بەرپەرچدانەوە، رەتدانەوە، رەتکردنەوە، وەرنەگرتن، پووچەڵ‌کردنەوە، بەتاڵ‌کردنەوە، پووچ‌کردنەوە، هیچ‌کردنەوە، حاشاکردن، نکوڵی(لێکردن) 6 دژبوون، پێکدژی، دژی یەک‌بوون 7 (ئێلیکتریسیتە) بارگەی نەرێنی یا سارد (کە بە کارەبا هەڵدەگیری) ۞ *adj* 1 منفی، سالب، معکوس 2 زیر صفر، منفی *n* 1 نگاتیو 2 واژە، جملە و عبارت منفی 3 مقدار منفی، عدد منفی 4 پاسخ منفی 5 نفی، انکار 6 نقیض 7 نگاتیو

negatively /'negətɪvli/ *adverb*

بە شێوەیەکی نەرێنی، ئاوەژووانە، بە شێوەیەکی پێچەوانە: *to react negatively to stress* ◊ *to respond -ely* ۞ بە طور منفی، بە طور معکوس

negative geotropism *noun*

(رووەک‌ناسی) داشکانەوەی قەد و بەشەکانی تری رووەک بەرەو سەرێ ۞ ژئوتروپیسم نگاتیو

negative number *noun*

ژمارەی نەرێنی یان کەمتر لە هیچ (سیفر)، ژمارەی نەرێتی ۞ عدد منفی

negative pole *noun*

(ئاسنکێش) جەمسەری نەرێتی یان نەرێنی یا سارد، کاتۆد ۞ قطب منفی، کاتود

negative quantity *noun*

چەندێتی نەرێتی، بڕی نەرێنی ۞ کمیت منفی

negative sign = minus sign

negativism /'negətɪvɪzəm/ *noun*

(فەرمی) نێگەیتیڤیزم، نەرێتی‌گەری، نەرێنی‌گەری، نەرێنی‌خوازی، خراپەبینی ۞ منفی‌گرایی

negativist /'negətɪvɪst/ *noun*

نێگەیتیڤیست، نەرێتی‌گەر، نەرێنی‌گەر، نەرێنی‌خواز، خراپەبین ۞ منفی‌گرا

negativistic *adjective*

سەربە نێگەیتیڤیزم، نەرێتی‌گەری‌یانە، سەربە نەرێنی‌خوازی یان نەرێنی‌خوازی ۞ منفی‌گرایانە

negativity /ˌnegə'tɪvəti/ *noun*, also **negativism**

نەرێتیتی، نەرێنیتی، نایی‌بوون، نایێتی، بە باری خراپەگرتن، خراپەبینی ۞ سلبیت، منفیت

negaton = electron

negator /nɪ'geɪtə(r)/ *noun*

(ڕێزمان) هەڵوەشێنەر، نەدەربڕ، نادەربڕ (وەک not) ۞ منفی‌کنندە

negatron = electron

neglect /nɪ'glekt/ *noun*

درێخی، کەمتەرخەمی، گوێ‌پێنەدان، دەربەست‌نەبوون، شل‌گرتن، بەهێندنەگرتن، بەتەنگەوەنەبوون، سەرنج‌پێنەدان، هۆش‌پێدان، بەهیچ‌گرتن، لەبیربردنەوە: *The law imposes penalties for the neglect of children* ۞ قصور، غفلت، بی‌توجهی، نادیدەگیری

neglected /nɪ'glektɪd/ *adjective*

لەبیرەوەبراو، لەبیرەوەچوو: *a neglected area of research* ۞ فراموش‌شدە

neglectful /nɪ'glektfl/ *adjective*

کەمتەرخەم، بەدرێخی، بێ‌گوێ، گوێ‌پێنەدەر، نادەربەست، لامەرلا، بێ‌خەیاڵ، هۆش‌پێوەنەبوو، فەرامۆش‌کار، لەبیربەرەوە، زووشت لەبیرەوەچوو، بێ‌هۆش، careless, heedless, negligent: *neglectful parents* ۞ بی‌توجە، فروگذار، فراموش‌کار

neglectfully /nɪ'glektfəl/ *adverb*

کەمتەرخەمانە، لە رووی کەمتەرخەمی(یەوە)، فەرامۆش‌کارانە ۞ با بی‌توجهی، بە طور

فراموش‌کار

neglectfulness /nɪ'glektflnəs/ *noun*

دریخی، کەمتەرخەمی، گوێ‌پێنەدان، بێ‌خەیاڵی، نادەربەستی، لامەرلایی، بێ‌خەمی، بەهێندنەگرتن، بەتەنگەوەنەبوون، سەرنج‌پێنەدان، هۆش‌پێدان، بەهیچ‌گرتن ۞ بی توجهی، قصور

neglige = negligee

negligee /'neglɪʒeɪ, US ˌneglɪ'ʒeɪ/ *noun*

(هی ژنان) جلی ماڵەوە، جلی شەوانە یان خەوی ژنان ۞ لباس خانه

negligence /'neglɪdʒəns/ *noun*

دریخی، کەمتەرخەمی، بێ‌خەیاڵی، نادەربەستی، گوێ‌پێنەدان، لامەرلایی، شل‌گرتن، سستی، بەهێندنەگرتن، بەتەنگەوەنەبوون، بێ‌ڕانەگەیشتن، سەرنج‌پێنەدان، هۆش‌پێنەدان، بەهیچ‌گرتن، نائاگاداری، وریانەبوون، ناهۆشیاری، سەرچڵی: *The doctor was sued for medical -igence* ۞ غفلت، اهمال، کوتاهی، لاقیدی، بی‌توجهی، بی‌احتیاطی

negligent /'neglɪdʒənt/ *adjective*

کەمتەرخەم، بەدریخی، خەتابار، نادەربەست، لامەرلا، شل‌گرتوو، بێ‌خەیاڵ، بەتەنگەوەنەبوو، بێ‌خەم، بەهێندنەگر، بێ‌سەرنج، ئاڵۆزی، گوێ‌پێنەدەر، هۆش‌پێوەنەبوو، بێ‌هۆش: *grossly negligent* ۞ بی‌مبالات، غافل، فروگذار، سهل‌انگار، بی‌توجه

negligently /'neglɪdʒəntli/ *adverb*

کەمتەرخەمانە، خەتابارانە، بێ‌خەیاڵانە، ئاڵۆزی‌یانە، نابەرپرسانە، بە کەمتەرخەمی(یەوە) ۞ با بی‌مبالاتی

negligibility /-'bɪlɪti/ *noun*

کەمی، چکۆلەیی، نیوەچڵی، هیچی، هیچەکەیی، ناگرنگی ۞ ناچیز بودن، جزئی بودن

negligible /'neglɪdʒəbl/ *adjective*

کەم، چکۆلە، نیوەچڵ، هیچ، هیچەکە، ناگرنگ، شایانی لێ‌بوردن: *a negligible error* ۞ ناچیز، جزئی، بی‌اهمیت

negligibly /'neglɪdʒəbli/ *adverb*

بە شێوەیەکی کەم، بە کەمی ۞ به طور جزئی

negotiability /nɪɡəʊʃiə'bɪlɪtɪ, US -'goʊ-/ *noun*

لەدانوستان‌هاتوویی، وتوویژلەسەرکراوی ۞ قابلیت بحث

negotiable /nɪ'gəʊʃiəbl, US -'goʊ-/ *adjective*

1 لەدانوستان‌هاتوو، دانوستانی لەسەر دەکرێ، بۆ دانوستان، گفتوگۆ یان وتوویژ دەبێ، دانوستانلەسەرکراو: *The terms of employment are negotiable* 2 وردەوەبوو، نەغدەوەبوو، نەغد دەبێتەوە، دەگۆدرێتەوە بە پارە، لەگۆڕینەوەهاتوو، لەراگوێستن‌هاتوو 3 لەپیارۆیشتن‌هاتوو، شیاوی پیاتێپەڕین ۞ 1 قابل بحث 2 نقدشدنی 3 قابل انتقال، قابل عبور

negotiated *adjective*

بەدەس‌هێنراو بە ڕێگای دانوستان یان وتوویژەوە، بەدەس‌هێنراو بە ڕێگای گفتوگۆوە، دانوستانی ۞ حاصل‌شده از راه مذاکره

negotiating table *noun*

میزی دانوستان، میزی گفتوگۆ، میزی وتوویژ ۞ میز مذاکره

negotiation /nɪˌgəʊʃi'eɪʃn, US -ˌgoʊʃi-/ *noun*

1 دانوستان، وتوویژ، گفتوگۆ، چەنەلێدان، مشتومڕ، مشەرعین، ڕێک‌کەوتن، یەک‌کەوتن، لهەڤهاتن: *peace/trade/wage, etc. negotiations* 2 گۆڕینەوە، دەساودەس‌کردن، ئاڵوگۆڕ، نەغدکردنەوە، وردکردنەوە 3 پیارۆیشتن، (پیا)تێپەڕین، ڕۆیشتن (بنەرەت: لە لاتین *negotiari* ،*negotiat-* "لە نێوان یا ماوەی کاردا کردن"، لە *negotium* "کار") ۞ 1 مذاکره، چانه‌زنی 2 نقدکردن، مبادله 3 عبور

negotiator /nɪ'gəʊʃieɪtə(r), US -'goʊʃi-/ *noun*

1 دانوستانوان، وتوویژکار، دانوستان‌کار: *the union's chief -iator* 2 لایەنی دانوستان یان سەودا ۞ 1 مذاکره‌کننده 2 طرف مذاکره یا معامله

Negress /'ni:gres/ *noun*

(زۆرجار سووکانە) ژنی زەنگی، ژنی ڕەش‌پێست یان قولەڕەشە ۞ زن سیاه‌پوست

Negrillo /nɪ'grɪləʊ/ *noun, pl.* Negrillos

نیگریلۆ (ئەندامی گەلی ڕەشی کورتەباڵای ئەفریکای ناوەندی و باشووری) ۞ نگریلو

Negrito /nɪ'gri:təʊ/ *noun, pl.* Negritos

نیگریتۆ (= ئەندامی گەلی ڕەشی کورتەباڵای ناوچەی ئەوسترۆنیزیایی Austronesian) ۞ نگرتیو

Negro /'ni:grəʊ, US -groʊ/ *noun,* also Negroes

ڕەش(پێست)، زەنگی، قولەڕەشە، زنجی ۞ سیاه(پوست)

Negroid /'ni:grɔɪd/ *adjective*

شێوەزەنگی، لە زەنگی‌چوو ۞ شبیه سیاه‌پوست

negroni /nɪ'grəʊni/ *noun*

کوکتێلی جین، ڤێرموت و کامپاری ۞ نگرونی

Negrophobe *noun*

بێزار یان ترساو لە خەڵکانی ڕەش یا ڕەگەزی ڕەش ۞ نگروفوب

Negrophobia *noun*

بێزاری یان ترس لە خەڵکانی ڕەش یا ڕەگەزی ڕەش ۞ نگروفوبیا

Negro spiritual = spiritual

Negus /'ni:gəs/ *noun*

نیگــوش، نەگاشــی (دەســەلاتدار (بــەرز)ی ئەتیۆپی: بە واتای شا(ی شاهان)) ۞ نجاشی

negus /'ni:gəs/ *noun*

(مێژوویی) جۆرێ خواردنەوەی گەرمی port شەکر، لیمۆترش و بەهارات ۞ نگوس

Neh. Nehemiah (in biblical references)

Nehemia *noun*, also Nehemias, Hebrew *Nĕḥemyāh*

نێهێمیا(هـ): ڕێبەرێکی جووی سەدەی پێنجەمی بەرلە زایین کە چاودێری بەسەر سازکردنەوەی دیوارەکانی شاری Jerusalem دەکرد و ریفۆرمە دینییەکانی لەو شارەدا دامەزراند ۞ نهمیا

neigh /neɪ/ *noun*

حیلە ۞ شیهه

neighbour /'neɪbə(r)/ *noun*, US neighbor

دراوسێ، ئاومال، جیران، هاوسێ، ئاوسێ، جینار ۞ همسایە

neighbourhood /'neɪbəhʊd, US 'neɪbər-/ *noun*, US neighborhood

1 دراوسێتی، هاومالێتی، ئاومالێتی، جیرانێتی. هاوسێیەتی، ئاوسێتی، نزیکی، نزیکە 2 گەڕەک، خەلکی گەڕەک، دراوسێکان، جیرانەکان، دەوروجیران 3 دەوروبەر، دەوروپشت ۞ 1 همسایگی، مجاورت، جوار 2 محلە، اهل محل، همسایەها 3 حوالی، حدود

neighbouring /'neɪbərɪŋ/ *adjective*

دراوسێ، نزیک، لەتەنیشت، ئاومال، هاوسێ، ئاوسێ ۞ همسایە، نزدیک

neighbourliness /'neɪbəlinəs, US neɪbərlinəs/ *noun*

1 دلسۆزی، دۆستایەتی، گەرموگوڕی، نزیکی 2 هاومالێتی، جیرانێتی، دراوسێتی، ئاوسێتی ۞ 1 مهربانی، نزدیکی 2 همسایگی

neighbourly /'neɪbəli/ *adjective*

گەرم، دۆستانە، جیرانئاسا، ئاوسێیانە: *It was a neighbourly gesture of theirs* ◊ *a neighbourly dispute* ◊ *neighbourly help* ۞ دوستانە، مهربان، همسایەوار

neighbourship *noun*

جیرانێتی، ئاومالێتی، دراوسێتی، ئاوسێتی ۞ همسایگی

neither /'naɪðə(r), US 'ni:ðə(r)/ *pronoun, adjective, adverb*

1 هیچکام، هیچکامیان، هیچکام لە، هیچیەک لە: *Neither answer is correct* 2 هیچ، تو، نە. نەخێر ۞ 1 هیچکدام، هیچکدام از 2 هیچ، نە

nekton /'nekt(ə)n, US -tɒn/ *noun*

(گیانەوەرناسی) گیانەوەری مەلەوان یان مەلەکەر (پێچگەلە سەراوەکییەکان plankton، وەک ماسی و نەهەنگەکان) ۞ نکتون

nektonic *adjective*

سەربە گیانەوەری مەلەوان یان مەلەکەر ۞ وابستە بە نکتون

nelly *noun, pl. nellies*

1 (نافەرمی) کەسێکی گەوج 2 پیاوی هاوڕەگەزباز 3 not on your nelly (لە بریتانیا) بێگومان نا، حەتمەن نا ۞ 1 آدم احمق 2 مرد همجنس‌باز 3 مطمئناً نە

nelson /'nelsən/ *noun*

(زۆرانبازی) نێلسون (بڕوانە half nelson و full nelson) ۞ مایەی اوج‌بند

nemat(o)- /nɪ'matəʊ, US 'nɛmətəʊ/ *prefix*

پێشگر: 1 دەزوو، دەزوویی 2 nematocyst: سەربە نێماتۆدەکان، کرمی دەزوویی، دەزووکرم، کرمەدەزوو، باریکەکرم، توولەکرم (بنەڕەت: لە یۆنانییەوە nēma، nēmat- "دەزوو، دەزگ thread") ۞ پیشوند: 1 نخی 2 وابستە بە کرمهای نخی یا تسمەسانی

nemathelmint *noun*

هەریەک لە کرمەکان (بە لەشێکی درێژ، بێ کەرت unsegmented و لوولەکی cylindrical، nematode و hairworm ـەکان دەگرێتەوە (جاران لقی Nemathelminthes)) ۞ نماتوپسایدال

nematic /nɪ'matɪk/ *adjective*

دەزگی: سەربە یان ئاماژە دەکا بە دۆخی لە کریستالی ئاوەکی کە لەودا ڕێکخستنی گەردەکان هێلییە linear (بڕوانە smectic) ۞ نماتیک

nematocidal *adjective*, also nematicidal

نێماتۆسایدال، دەزووکرمکوژ، باریکەکرمکوژ، کرمفەوتێن، توولەکرمکوژ ۞ نماتوپسایدال

nematocide *noun*, also nematicide

ماک یان دەرمانی دەزووکرمکوژ، دەرمانێ کە بۆ کوشتنی مشەخۆرە نێماتۆدەکانی ڕووەک بەکاردێتریێ ۞ نماتوساید

nematocyst /nɪ'matə(ʊ)sɪst, US 'nɛmət-/ *noun*

(گیانەوەرناسی) دەزوودان، دەزووتوورەکە، دەزووکیسە، جۆری coelenterate یان jellyfish، بۆ مەبەستی خۆپاراستن یان گرتنی نێچیر ۞ نماتوسیست

nematocystic *adjective*

سەربە یان پێوەندی بە نێماتۆسیستەوە هەیە، سەربە دەزووکیسە، دەزووتوورەکەیی ۞ وابستە بە نماتوسیست

Nematoda /,nɛmə'təʊdə/ *noun, pl.*

(گیانەوەرناسی) نێماتۆدا، دەزووکرمان (تیرەیێ لە کرمەکان، roundworm، threadworm و eelworm ـەکان دەگرێتەوە) ۞ نماتودا

nematode /'nɛmətəʊd/ *noun*

نیماتۆد، دەزووکرم ۞ نماتود
nematologist *noun*
کرمناس، نیماتۆدناس، دەزووکرمناس ۞ کرم‌شناس
nematology /ˌnɛməˈtɒlədʒi/ *noun*
کرمناسی، نیماتۆدناسی، دەزووکرمناسی ۞ کرم‌شناسی
Nembutal /ˈnɛmbjʊt(ə)l, -tɑːl/ *noun*
(دروشمی بازرگانی) خوێی سۆدیۆمی pentobarbitone ۞ نمبوتال
nem con *adverb, abbreviation* Latin nemine contradicente
بە تێکڕایی دەنگ، بە یەک زمان، بێ‌دژایەتی، بە یەک‌دەنگی، بێ‌بەرهەڵستی ۞ به اتفاق آرا
Nemertea /ˌnɛməˈtiːə, nɪˈməːtɪə/ *noun, pl.*
کرمەبەنۆکەییەکان (بنەڕەت: لە *Nēmertēs* یۆنانی‌یەوە: ناوی پەرییێکی دەریایی) ۞ کرم‌های نواری
nemertean *adjective, noun*
(کرم) بەنۆکەیی ۞ (کرم) نواری
nemesia /nɪˈmiːʒə/ *noun*
ڕووەکێکی سەربە snapdragon [تۆوخم *Nemesia*] ۞ نوعی گیاه
nemesis /ˈnɛməsɪs/ *noun, pl.* nemeses /-siːz/
سزا، تۆڵە، تۆڵهلدان ۞ مکافات، انتقام
Nemesis /ˈnɛməsɪs/ *noun*, Latin, from Greek
خواژنی تۆڵە، نێمەسیس، نیمێسیس (ی خودایی، لە میتۆلۆژی یۆنانیدا) ۞ نمسیس
nemoral *adjective*
دارستانی، جەنگەڵی، دارستان‌نشین ۞ جنگلی، جنگل‌نشین
nene /ˈneɪneɪ/ *noun*, also ne-ne
قازێکی دەگمەن، ڕەسەنی هاوایی [*Branta sandvicensis*] ۞ نوعی غاز
Nenets /ˈnɛnɛts/ *noun, pl.* same or Nentsy or Nentsi
1 ئەندامی گەلی ڕەوەندی سیبێریا 2 زمانی سامۆیید Samoyedicی ئەو گەلە ۞ ننتس
nenuphar *noun*
(ڕووەک‌ناسی) لاولاوە، لیلوپەڕ ۞ نیلوفر
ne(o)- /ˈniːəʊ, US ˈniːoʊ/ *prefix*
پێشگر: 1 نوێ، نۆ، نەو، تازە، ئەم دوایی‌یانە، بە شێوەیەکی نوێ: *neonate* 2 شێوەیێکی نوێ یان پیاچووەوەی شتێ: *neo-Darwinian* 3 نو و ناتاسایی: *neoplasm* (لە *neos* یۆنانی‌یەوە "new") ۞ پیشوند: 1 نو، اخیر، به شکلی نوین 2 فرم نو یا تجدیدنظرشدەی چیزی 3 نو و غیرعادی
Neocene *adjective, noun*
adj نیوسێن: سەربە بەشی دوایی سەردەمی سەهۆڵبەندان، قۆناخەکانی Miocene و Pliocene لەخۆدەگری (یان دەگرێتەوە) *n* (زەوی‌ناسی) سەردەمی نیوسێنی ۞ نئوسن
neoclassical /ˌniːəʊˈklæsɪkl, US ˌniːoʊ-/ *adjective*, also neoclassic
نیوکلاسیک ۞ نئوکلاسیک
neoclassicism *noun*
نیوکلاسیزم، نیوکلاسیزم، کلاسیزمی نوێ: شێوازێ لە هونەر، سازەوانی و دیزاین کە کاریگەری شێوازە کۆنەکانی یۆنانی و ڕۆمی زۆر بەسەرەوەیە و بووە شێوازێکی باو لە ئەورووپا و ئەمریکای باکووری لە نیوەی دووهەمی سەدەی هەژدە ۞ نئوکلاسیک‌گرایی
neo-colonialism /ˌniːəʊkəˈləʊnɪəlɪzəm, US ˌniːoʊkəˈloʊ-/ *noun*
کۆلۆنیالیزمی نوێ، داگیرگەریی نوێ، نوێ‌داگیرگەری ۞ استعمار نو
neo-colonialist /ˌniːəʊkəˈləʊnɪəlɪst, US ˌniːoʊkəˈloʊ-/ *noun, adjective*
n کۆلۆنیالیستی نوێ، داگیرگەری نوێ، نوێ‌داگیرگەر *adj* سەربە کۆلۆنیالیستی نوێ ۞ *n* استعمارگر نو *adj* وابسته به استعمارگر نو
neo-conservative /ˌniːəʊkənˈsɜːvətɪv, US ˌniːoʊkənˈsɜːrvətɪv/ *adjective*, also neocon
کۆنەپارێزی نوێ، نوێ‌کۆنەپارێز(ان) ۞ محافظه‌کار نو
neocortex /ˌniːəʊˈkɔːtɛks, US ˌniːoʊˈkɔːrtɛks/ *noun, pl.* neocortices
(توێکاری) نیوکۆرتێکس (بەشێ لە مێشک کە بینین و بیستن کۆنتڕۆڵ دەکا) ۞ نئوکورتکس
neocortical *adjective*
سەربە نیوکۆرتێکس ۞ وابسته به نئوکورتکس
neo-Darwinin *adjective*
نیۆداروینی، نۆداروینی ۞ نئوداروینی
neo-Darwinism *noun*
نیۆداروینیزم، نۆداروینیزم ۞ نئوداروینیسم
neo-Darwinist *noun*
نیۆداروینیست، نۆداروینیست ۞ نئوداروینیست
neodymium /ˌniːəʊˈdɪmɪəm, US ˌniːoʊ-/ *noun*
(کیمیا) نیودیمیۆم، نیودیمیێم (بە ژ.گ. 60، ن.Nd؛ بنەڕەت: لە -neo + شێوەی کورتەوەبووی didymium) ۞ نئودیمیم
neo-Expressionism *noun*
نۆدەربڕینگەری، دەربڕینخوازی نوێ ۞ نئواکسپرسیونیزم
neo-Expressionist *noun*
n نۆدەربڕینگەر، نۆدەربڕینخواز *adj* نۆدەربڕینگەرانە، سەربە نۆدەربڕینخوازی ۞ *n* نئواکسپرسیونیست *adj* نئواکسپرسیونیستی
Neogene /ˈniːə(ʊ)dʒiːn/ *adjective*
(زەوی‌ناسی) سەربە دابەشاندنی دواتری قۆناخی

تیرشیاری (قۆناخەکانی میوسین Miocene و پلیوسین Pliocene دادەگری) لە 23.3 تا 1.64 میلیۆن ساڵ لەوە پێش ◌ نئوژن
neogenesis *noun*
نویبوونەوە، تازەبوونەوە ◌ تجدد
neo-Gothic *adjective*
نۆگۆتیک، نیوگۆتیک ب.ت. لە ویژە و مێعماریدا ◌ نیوگوتیگ
neo-impressionism *noun*
ئیمپێرسیۆنیزمی نوێ ◌ امپرسیونیسم نو
neo-impressionist *noun, adjective*
n ئیمپێرسیۆنیستی نوێ *adj* نۆئیمپێرسیۆنیستی ◌ *n* امپرسیونیست نو *adj* امپرسیونیستی نو
Neo-Latin *noun*
1 زمانە لێوەبووەکانی لاتینی (ئەو زمانانەی کە لە لاتینی کەوتوونەتەوە) 2 = **Romance**1 ◌ نئولاتین
neolith *noun*
کەلوپەلی بەردین یا لەبەرد (لە سەردەمی بەردینی نوێ) ◌ ابزار سنگی
neolithic [illegible] *adjective*
بەردینی نوێ، نۆبەردین، کۆنی لەمێژینە ◌ نوسنگی، قدیمی
Neolithic [illegible] *adjective*
سەربە سەردەمی بەردینی نوێ یان نۆبەردین: **Neolithic** ◌ **Neolithic** *stone axes* *settlements* ◌ وابستە بە نوسنگی
Neolithic Age *noun*
سەردەمی بەردینی نوێ یان نۆبەردین (سەردەمی بەردینی نوێ لە دوایییەکانی هەزارەی چوارەمی پێش‌زایین دەس‌پێدەکا و تا سەردەمی مەفرەغ یانی دەورویەری 1400 تا 2000 ساڵ پێش‌زایین دەخایەنێ. لە تایبەتمەندییەکانی ئەم سەردەمە، بەکارهێنانی بەردی چەخماخ، رامکردنی گیانەوەران، چاندنی دانەوێڵە، سوفاڵگەری خانووبەرە و گڵکۆ تایبەتەکان و دروستکردنی چەندین پەرستگەی تایبەت وەکوو Stonehenge لە ئینگلتەرەیە) ◌ عصر نوسنگی
neolithic period *noun*
سەردەمی بەردینی نوێ ◌ دورەی نوسنگی
neological *adjective*
سەربە بەکارهێنانی وشەی نوێ(باو یا تازەبابەت) ◌ وابستە بە استعمال نوواژە
neologism /ni'ɒlədʒɪzəm, US -'ɑ:l-/ *noun*, also coinage
1 وشەی تازە، تازەوشە، وشەی نوێ، وشەی نوێباو، وشەی نۆباو یان تازەبابەت 2 دارشتنی وشە، وشەدارێژی، داتاشینی وشە، وشەسازی ◌ 1 نوواژە 2 واژەسازی
neologist /ni'ɒlədʒɪst, US -'ɑ:l-/ *noun*
لایەنگری بەکارهێنانی وشەی نوێ ◌ طرفدار استعمال نوواژە
Neo-Melanesian = Tok Pisin
neomycin *noun*
جۆرێ دەرمانی antibiotic زاراوی (یەکجار مەودا(بەر)بڵاو broad-spectrum، بەهۆی (*Streptomyces fradiae*) streptomyces ـەکان بەرهەم دێ و لە بواری پزشکیدا بەکاردێتری ◌ نئوموسین
neon /'ni:ɒn, US 'ni:ɑ:n/ *noun*
1 (گاز) نیان، نیۆن (بە ز.گ. 10، ن. Ne) 2 (وەک ئاوەڵناو) زۆر درەوشاوە یان بریقەدار (لە رەنگدا) ◌ نئون
neonatal /ˌni:əʊ'neɪtl, US ˌni:oʊ-/ *adjective*
ساوایان، تازەبووان (= سەربەو منالانەی (یان شیردەرەکان) کەوا تازە بوون): *the hospital's neonatal unit* ◌ نئوناتال، وابستە بە نوزاد
neonatal care *noun*
ئاگاداری ساوایان یان تازەبووان ◌ مراقبت نئوناتال
neonate /'ni:əʊneɪt, US 'ni:oʊ-/ *noun*
1 (منال یان شیردەری) تازە(لەدایک)بوو، تازەزا، ساوا 2 (پزشکی) منالێ کە کەمتر لە 4 حەوتووی تەمەن هەیە ◌ 1 نوزاد 2 نئونیت
neo-Nazi *noun*
نازی نوێ، نیۆنازی ◌ نئونازی
neon lamp *noun*
گڵۆپی نیۆن ◌ لامپ نئون
neon light *noun*
چرای نیۆن ◌ چراغ نئون
neon sign *noun*
تابلۆی نیۆن ◌ تابلوی نئون
neon tetra = tetra
neophilia *noun*
نۆدۆستی، نۆحەزی، نوێحەزی، نوێدۆستی ◌ نئوفیلیا
neophiliac *noun*
(کەسێکی) نۆدۆست، نۆحەز، نوێحەز، نوێدۆست ◌ نئوفیلیاک
neophobia *noun*
لەنوێترسی، نۆترسی، تازەترسی، نۆبێزاری ◌ نوهراسی
neophobic *adjective*
لەنوێترس، نۆترس، تازەترس، نۆبێزار ◌ نوهراس
neophyte /'ni:əfaɪt/ *noun*
1 تازەکار، تازەسەرەندەرکردوو، نۆفێر، تازەدەس‌تێداو، tyro، beginner: *The site gives -ophytes the chance to learn from experts* 2 نوێئایین، نۆباوەڕ، نۆدین: proselyte ◌ 1 مبتدی 2 نوآیین، جدیدالایمان
neoplasia /ˌni:ə(ʊ)'pleɪzɪə/ *noun*

(پزشکی) پێکهاتنی هەڵدانی نوێ و نائاسایی شانەیێ ◌ نئوپلاسیا
neoplasm *noun*
هەڵدانی نوێ و نائاسایی شانەیێ لە چەند بەشێکی لەشدا، ب.ت. وەکوو شێرپەنجە ◌ نئوپلاسم
neoplastic[1] /ˌniːəʊˈplæstɪk/ *adjective*
سەربە نیوپلاسم یان نیوپلاسیا ◌ نئوپلاستیک
neoplastic[2] /ˌniːəʊˈplæstɪk/ *adjective*
(هونەر) سەربە neoplasticism ◌ وابسته بە نئوپلاستیسیسم
neoplasticism /ˌniːəʊˈplæstɪsɪzəm/ *noun*
شێوازێکی وێنەکێشی ئابستراکت، کە شێوەی لاکێشەیی و ڕەنگە سەرەتاییەکان بەکاردێنێ ◌ نئوپلاستیسیسم (neoplasticist *n*)
Neoplatonic *adjective*
سەربە نیوپلاتۆنیزم ◌ وابسته بە فلسفەی نئوافلاطونی
Neoplatonism /ˌniːəʊˈpleɪt(ə)nɪz(ə)m/ *noun*
نیوپلاتۆنیزم، فەلسەفەی نیوئەفلاتوونی ◌ فلسفەی نئوافلاطونی
Neoplatonist /ˌniːəʊˈpleɪt(ə)nɪst/ *noun*
نیوپلاتۆنیست ◌ نئوافلاطونی
neoprene /ˈniːə(ʊ)priːn/ *noun*
پۆلیمێرێکی دەسکرد کە شێوەی جیر دەدا، ب.ت. لە بواری مەبەستێکی تایبەتیدا بەکاردێنرێ (وەک دەسکێش و هتد) ◌ نئوپرن
neo-realism *noun*
ڕیالیزمی نوێ (بزووتنەوەیەکی ناتۆرالیستی لە وێژە و سینەمای ئیتالیادا، لە 1940 دا دەرکەوت) ◌ رئالیسم نو
neo-realist *noun*
ڕیالیستی نوێ ◌ رئالیست نو
neostigmine /ˌniːə(ʊ)ˈstɪgmiːn/ *noun*
(پزشکی) ئاوێتەیێکی پێکهێنراو یان سینتێتیک $C_{12}H_{19}BrN_2O_2$، بە تایبەتمەندی بەرگیری لە cholinesterase و بۆ چارەسەری ileus، glaucoma و myasthenia gravis بەکاردێنرێ ◌ نئوستیگمین
neotenic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە نیوتێنییەوە هەیە ◌ وابسته بە نئوتنی
neoteny /niːˈɒt(ə)ni/ *noun*
پێگەیشتنی ڕەگەزی یان سێکسی گیانەوەرێ کە هێشتا لە دۆخی کرمۆکەیی دایە ◌ نئوتنی
neoteric /ˌniːə(ʊ)ˈterɪk/ *adjective*
تازە، نوێ، نووف، نۆژەن ◌ نوین، نو
Neotropical *adjective*, also Neotropic
(گیانەوەرناسی) سەربە ناوچەی جوگرافیای گیانەوەری کە ئەمریکای ناوەندی و باشووری و کارائیب دادەگرێ ◌ نئوتروپیکال

Nepalese /nɛpəˈliːz/ *noun, adjective*
n خەڵکی نیپال *adj* نیپالی، سەربە نیپال ◌ نپالی
Nepali /nɪˈpɔːli/ *noun, pl.* same or Nepalis
1 خەڵکی نیپال 2 زمانی فەرمی هیندی نیپال ◌ نپالی
nepenthes /nɪˈpɛnθiːz/ *noun*, also nepenthe
1 دەرمانی خەمڕەوێن 2 ڕووەکی تیرەیێ کە pitcher plant دەگرێتەوە [توخم *Nepenthes*] ◌ 1 داروی غم‌زدا 2 نوعی گیاه
neper /ˈniːpə, US ˈneɪ-/ *noun*
(فیزیک) یەکەی لۆگاریتمی هەڵسەنگاندنی ئاستی ڤۆلتاژ(ەکان)، تەوژم(ەکان) و هێزەکان ◌ نپر
nepeta /nɪˈpiːtə/ *noun*
شەوبۆ، ڕووەکی تیرەیێ کە catmint دەگرێتەوە [توخم *Nepeta*] ◌ پونەسا، قطرم
nepheline /ˈnɛf(ə)lɪn/ *noun*
هەورە، هەورینە: کانێکی ئالومینۆسیلیکاتی مەیلەو قاوەیی یان سەوزباوی بێڕەنگ، لە بەردە ئاگرینەکاندا هەیە ◌ نفلین
nephelometer /ˌnɛfəˈlɒmɪtə/ *noun*
هەورپێو (nephelometric *adj*: سەربە هەورپێوی، هەورپێوییانە؛ nephelometrically *adj*: لەبارى هەورپێوی(یەوە)، هەورپێوییانە؛ nephelometry *n*: هەورپێوی) ◌ نفلومتر
nephew /ˈnɛfjuː, US ˈnɛvjuː/ *noun*
خوشکەزا، کوڕی خوشک، برازا، کوڕی برا ◌ خواهرزاده، برادرزاده
nephology /nɪˈfɒlədʒi/ *noun*
هەورناسی ◌ ابرشناسی
nephoscope *noun*
هەوربین (دەزگای چاودێری ڕێڕەو و خێرایی هەورەکان) ◌ نفوسکوپ
nephr(o)- /nɪfr/ *prefix*
پێشگر: گورچیلە، وڵک (بنەڕەت: لە *nephros* یۆنانی) ◌ پیشوند: کلیه، گرده
nephralgia /nəˈfrældʒɪə/ *noun*
ژانەگورچیلە، وڵکێشە ◌ درد کلیه
nephrectomy /nɪˈfrɛktəmi/ *noun, pl.* nephrectomies
گورچیلەدەرکێشان، گورچیلەدەرکێشی، گورچیلەبڕی، دەرهێنانی یەک یان هەردوو گورچیلە ◌ کلیه‌برداری
nephric = renal
nephridipore /nɪˈfrɪdɪəpɔː/ *noun*
(گیانەوەرناسی) کونی دەرەوەی گورچیلۆکە ◌ نفریدیپور
nephridium /nɪˈfrɪdɪəm/ *noun, pl.* nephridia
گورچیلەی چکۆلە، گورچیلۆکە (nephridial

adj: سەربە یان پێوەندی بە گورچیلەی چکۆلەوە هەیە، گورچیلۆکەیی) ۞ کلیەی کوچک

nephrite /ˈnɛfrʌɪt/ *noun*
گورچیلک: کانتێکی سیلیکاتی سپی یان سەوزی کاڵ ۞ یشم سبز

nephritic /nɪˈfrɪtɪk/ *adjective*
1 گورچیلەیی، سەربە ولک، renal 2 سەربە ئاوسانی گورچیلە ۞ 1 کلیوی 2 وابستە بە التهاب کلیوی

nephritis /nɪˈfrʌɪtɪs/ *noun*
ئاوسانی گورچیلە، ئاوی گورچیلە، نیفرایتیس ۞ التهاب کلیه

nephroid *adjective*
گورچیلەئاسا، شێوەگورچیلە، گورچیلەیی، ولکئاسا ۞ گردەمانند

nephrological *adjective*
سەربە گورچیلەناسی ۞ گردەشناختی

nephrologist *noun*
گورچیلەناس ۞ گردەشناس

nephrology /nɛˈfrɒlədʒi/ *noun*
گورچیلەناسی، گورچکناسی، ولکناسی ۞ گردەشناسی

nephron /ˈnɛfrɒn/ *noun*
(توێکاری) یەکەی دەردانی گورچیلەی گیانەوەری بڕبڕەدار، ئەندامی دەردانی میزی گورچیلەی بڕبڕەداران، یەکەی گورچیلەیی (بنەڕەت: لە nephros یۆنانی "گورچیلە") ۞ نفرون

nephropathic *adjective*
سەربە دۆخێکی نائاسایی گورچیلە ۞ وابستە بە نفروپاتی

nephropathy *noun, pl.* nephropathies
دۆخێکی نائاسایی گورچیلە ۞ نفروپاتی

nephrosis /nɪˈfrəʊsɪs/ *noun*
گورچیلەداوەشان ۞ کلیەتباهی

nephrostome *noun*, also ciliated funnel
گورچیلەدەم، رەحەتی گورچیلەیی یا مژۆڵدار: کونی بۆشە(کە)یی coelomic رەحەتی ئاسای مژۆڵداری گورچیلۆکەیی nephridium ۞ نفروستوم

nephrotic *adjective*
سەربە گورچیلەداوەشان ۞ وابستە بە کلیەتباهی

nephrotic syndrome *noun*
کۆنیشانەی گورچیلەداوەشان ۞ نشانگان کلیەتباهی

nephrotomy *noun, pl.* nephrotomies
گورچیلەبڕی، بڕینی بەشێ یان تێکرای گورچیلە ۞ نفروتومی

nephrotoxic *adjective*
ژاراوی بۆ گورچیلە (*n*) nephrotoxicity: ژاراویبوون بۆ گورچیلە) ۞ نفروتوکسیک

ne plus ultra /ˌneɪ plʊs ˈʊltrɑː, US ˈʊltrə/ *noun*
(لاتینی) ترۆپک، لووتکە، دوند، نووچکە ۞ اوج

nepotism /ˈnepətɪzəm/ *noun*
خزمگەری، خزمدانان، خزمینەخوازی، خزمدامەزرێنی، خزمخزمینە، پارتیبازی، دامەزراندنی خزم(وکەس) ۞ تبارگماری

nepotist /ˈnepətɪst/ *noun*
خزمگەر، خزمینەخواز، خزمدانەر، خزمدامەزرێن، دامەزرێنەری خزم(وکەس) ۞ تبارگمار

nepotistic *adjective*
خزمگەرییانە، خزمدانەرانە، خزمدامەزرێنەرانە ۞ تبارگمارانە

Neptune /ˈneptjuːn, US -ˈtuːn-/ *noun*, Latin *Neptunus*
1 (ئەستێرەوانی) نێپتۆن (= هەشتەمین هەسارەی کۆمەڵەی خۆری، تیرەی پشتێنەیی 48,600 کیلۆمیتر (30,200 مایل)، مەودای لە خۆرەوە 4497.1 ملیۆن کیلۆمیتر (2794.4 ملیۆن مایل)، ماوەی سووڕانەوەی 164.81 ساڵ و لانی کەم شەش مانگ یان پاشکۆی هەیە 2 خوای دەریاکان (لە میتۆلۆژی رۆمیدا) ۞ 1 نپتون 2 خدای دریاها

Neptunian /nepˈtuːnɪən/ *adjective*
1 (ئەستێرەوانی) سەربە نێپتۆن 2 سەربە خوای دەریاکان ۞ 1 وابستە بە نپتون 2 وابستە بە خدای دریاها

neptunium /nepˈtjuːniəm, US -ˈtuːn-/ *noun*
(کیمیا) نێپتۆنیۆم (بە ژ.گ. 93، ن. Np) ۞ نپتونیم

NERC *abbreviation* Natural Enviromant Research Council
ئەنجومەنی توێژینەوەی ژینگەی سروشتی ۞ نرک

nerd /nɜːd, US nɜːrd/ *noun*
مرۆی گەوج و کەر، خەرەفاو و گێل، پەخمە ۞ آدم احمق، خنگ

nerdly /nɜːdli, US nɜːrdli/ *adverb*
گەوجانە، کەرانە ۞ احمقانە

Nereid /ˈnɪərɪɪd/ *noun*, Latin *Nereid-, Nereis*, from Greek *Nēreid-, Nēreis*, from *Nēreus Nereus*
(میتۆلۆژی یۆنانی) هەریەک لە پەرییەکانی دەریا، کچانی خوای دەریا Nereus ۞ نرئید

nereid /ˈnɪərɪɪd/ *noun*
جۆری کرم (ی دریژ)، لە تیرەی ragworm (Nereidae) ۞ نوعی کرم

Nereus *noun*, Latin, from Greek *Nēreus*
نیریۆس، خوازری: خوای دەریا لە میتۆلۆژی یۆنانیدا ۞ نریوس

nerine /nɪˈrʌɪni, US nəˈriːnə/ *noun*

(رووەکناسی) جۆرێ گیای بەبنی (سەلکدار) ئەفریکای باشووری [توخم *Nerine*] ۞ نوعی گیاه

nerite /ˈnɪərʌɪt/ *noun*

جۆرێ لەشنەرمی گوێی (بە شێوەی گۆ [*Theodoxus fluviatilis* و جورەکانی تر]، لە ناوی خودای دەریاوە) ۞ نوعی نرمتن

neritic /nɪˈrɪtɪk/ *adjective*

(ژینگەناسی) تەنکاوی، سەربە تەسکاوان، سەربە ناوچە کەناری‌یەکان ۞ وابسته به مناطق ساحلی

neroli /ˈnɪərəli/ *noun*, neroli oil

رۆن یان گولاوی Seville orange ۞ روغن یا عطر بهارنارنج

nerv(i,o)- *prefix*

پێشگر: دەمار، عەسەب، نێرف (بنەڕەت: لە *nervus* لاتین، لە *neuron* یۆنانی‌یەوە "nerve") ۞ پیشوند: پی، عصب

nervate /ˈnɜːveɪt/ *adjective*

(رووەکناسی) رەگاوی، بەرەگ، رەگەدار، رەگڕەگ ۞ دارای رگ

nervation /nɜːˈveɪʃn/ *noun*

رەگبەندی، رەگبەندان، رەگەڕا، دەمارازۆیی، رەگاژۆیی (رێکخستە system بلاوبوونەوەی رەگەکان (لە گەلا یا بالی گیانەوەر) ۞ عصب‌بندی

nerve /nɜːv, US nɜːrv/ *noun*

1 دەمار، نێرف، پەی 2 ئازایەتی، نەترسی، بەجەرگی، بوێری، بێ‌شەرمی، رووداری، روو، رووهەلمالراوی 3 هێز، تین، تابشت، تاقەت، لەخۆڕادیتن، راپەڕموون 4 (رووەکناسی) رەگی گەلا، ریشە، گەلارەگ، پەراسووی گەلا 5 رەگە 6 (نافەرمی) = cheek 7 (nerves) کۆدەمار 8 دلەتەپێ، نیگەرانی، دلەکوتە، ترس، نارەحەتی، تووڕەیی ۞ 1 عصب، پی 2 شهامت، جسارت، گستاخی 3 قدرت، نیرو، اعتماد به نفس 4 رگ‌برگ 5 رگه 6 = cheek 7 (در جمع) اعصاب 8 اضطراب، دلهره، عصبانیت

nerve cell *noun*, also neuron

خانەی دەماری، دەمارە ئەندام ۞ یاختەی عصبی

nerve centre *noun*

1 ناوەندی دەماری، دەمارە مەلبەند 2 ناوەندی کۆنترۆل یان دەسبەسەراگرتن، ناوەندی دەسەلات، ناوەندی دەستووردەرکردن ۞ 1 مرکز عصبی 2 مرکز قدرت

nerve ending *noun*

کۆتایی دەماری ۞ پایانەی عصبی

nerve fibre *noun*

ریشالی دەماری، دەمارە ریشال ۞ لیف عصبی

nerve gas *noun*

گازی دەمار ۞ گاز اعصاب

nerve impulse *noun*

دەمارە هاندەر، پالنەر یان هاندەری دەماری ۞ امپالس عصبی

nerveless /ˈnɜːvləs, US ˈnɜːrv-/ *adjective*

1 بێ‌دەمار، بێ‌نێرف، بێ‌رەگی گەلا یان گەلارەگ 2 بێ‌هێز، لاواز، سست، بێ‌ڕەگ، بێ‌گیان: *The knife fell from her nerveless fingers* 3 نەترس، ئازا، بەغیرەت ۞ 1 بدون عصب، بدون رگ‌برگ 2 ضعیف 3 جسور

nervelessly /ˈnɜːvləsli, US ˈnɜːrv-/ *adverb*

بێ‌هێزانە، بێ‌ڕەگانە ۞ به طور ضعیف

nervelessness /ˈnɜːvləsnəs, US ˈnɜːrv-/ *noun*

بێ‌هێزی، لاوازی، سستی، بێ‌ڕەگی، بێ‌گیانی ۞ ضعف

nerve net *noun*

(گیانەوەرناسی) تۆڕی دەماری ۞ شبکەی عصبی

nerve-racking *adjective*, also nerve-wracking

نارەحەتکەر، ناخۆش، شێتکەر، نیگەرانکەر، بەدلەتەپێ‌خەر، پرمەترسی ۞ اعصاب‌خردکن

nerve-wracking = nerve-racking

nervine /ˈnəːvʌɪn, US -iːn/ *adjective, noun*

adj ئارامکەرەوە *n* دەرمانی ئارامکەرەوە (نارەحەتی) ۞ *adj* مسکن *n* داروی مسکن

nervous /ˈnɜːvəs, US ˈnɜːrvəs/ *adjective*

1 سەربە دەمار (یان کۆدەمار) 2 نارەحەت، تووڕە، تێکچوو، شپرزە، شلەژاو، نیگەران، دڵلەدوا، ترساو، سلەمیو، تۆقیو، ئاراملێ‌هەلگیراو، بێ‌ئارام، حەجمین‌نەماو 3 بەهێز، بەقەوەت، بەتابشت، بەتاقەت ۞ 1 وابسته به اعصاب 2 عصبی، نگران، ترسیده 3 نیرومند

nervous breakdown *noun*

شێوان یان تێکچوونی دەروونی (مێنتال) ۞ اختلال روانی

nervous disorder *noun*

شێوان یان تێکچوونی دەماری ۞ اختلال عصبی

nervous illness *noun*

نەخۆشی دەماری ۞ بیماری عصبی

nervously /ˈnɜːvəsli, US ˈnɜːrvəsli/ *adverb*

بە نیگەرانی(یەوە)، بە نارەحەتی‌یەوە، نارەحەتانە: *She smiled nervously* ۞ با نگرانی، با عصبانیت

nervousness /ˈnɜːvəsnəs, US ˈnɜːrvəsnəs/ *noun*

نیگەرانی، دلەتەپێ، دڵلەدوایی، دلەکوتە، ترس، شپرزەیی، شلەژاوی، تووڕەیی، نارەحەتی ۞ اضطراب، دلهره، عصبانیت

nervous system *noun*

کۆئەندام یان سیستمی دەماری ۞ دستگاه عصبی یا اعصاب

nervous wreck *noun*

(نافەرمی) بنیادەمی نارەحەت یان تووڕە ۞ شخص عصبانی

nervure /'nə:vjʊə/ *noun*

1 (رووەکناسی) رەگی سەرەکی، نیرکی گەلا، ئاوخۆری، رەگەکاریتە 2 رەگی بال لە مێرووەکاندا ۞ 1 رگ اصلی 2 رگ بال در حشرات

nervy /'nɜ:vi, US 'nɜ:rvi/ *adjective* (nervier, nerviest)

1 نارەحەت، تووڕە، نگەران، شلەژاو، تەنگەتیلکە: *You seem quite nervy this morning* 2 ئازا، نەترس، روودار، گوستاخ، بێباک، بێشەرم 3 بەهێز، بەقەوەت 4 پڕڕەگ و پەی ۞ 1 عصبی 2 جسور، وقیح، گستاخ 3 نیرومند 4 پر رگ و پی

nescience /'neʃəns/ *noun*

نەزانی ۞ نادانی

nescient /'neʃənt/ *adjective*

(وێژەیی) نەزان ۞ نادان

nesh = weak, feeble

[illegible] /nes/ *noun*

(دەریایی) [illegible] ۞ [illegible]

-ness *suffix*

پاشگر: [illegible] *wilderness* لە [illegible] *-nes, -ness* [illegible] ۞ پسوند: کیفیت، وضع، حالت [illegible]

[illegible] *noun*

تێکەڵەیێ لە میوەی شەکرچوێنکراو، کاکلە و مەرەسکینۆ *maraschino* کە لە پودینگ، جلوز، و هتد بەکاردێت (بنەرەت: لە ناوی **Count** *Karl R. Nesselrode* سیاسەتوانێکی رووسی) ۞ نسلرود

nest /nest/ *noun*

1 هێلانە، هێلین، لیانی، لانە، کومەلانی (زۆرتر لە پووش و پەلاش)، کابۆک، مال، کون، بوودر، خانوو، شار(ە، وەکوو مێروولە) کون: *a wasps' nest* 2 مەکۆ (نهێنی بۆ تاوانکاران)، کون، پەناگە، جێگای کۆمەلکەبەستن: *a nest of thieves* 3 کۆمەل، دەستە: *a nest of tables* ۞ 1 لانە، آشیانه 2 پاتوق 3 گروه

nest box *noun*, also nesting box

سنووقی هێلانە، سپەهێلانە ۞ صندوق لانه

nester *noun*

1 هێلانەنشین، لانەنشین 2 (رۆژاوا) homesteader ێ کە پەلەزەوی یان لەوەڕگەیێ بۆ کێلگەیێ دەخاتە بەرکار ۞ 1 آشیانەنشین 2 نستر

nest egg *noun*

1 پاشەکەوت، پەزمەندە، نۆتە، قەبوور، مایە 2 راوکە، مارکە، هێلیڤان، هێلیڤانک ۞ 1 پس‌انداز 2 نست اگ

nesting *noun*

هێلانەدۆزی، هێلانەگەڕی ۞ لانەیابی

nestling /'nestlɪŋ/ *noun*

1 جووجەلە، جووچک، سوورەساقە، زەرنەقووتە، خەیاتە، سیخبەر (تازە پەرەدەرکردوو) 2 منال، زارۆک ۞ 1 جوجه 2 طفل

nestor /'nestə(r)/ *noun*

پێشەوا، رێبەر، گەورە، پیر ۞ زعیم، مرشد

Nestorianism /ne'stɔ:rɪənɪz(ə)m/ *noun*

نەستووریباوەڕی، نەستووریگەری (باوەڕ بەوە کە مەسیح دوو لایەنی مرۆڤی و خودایی هەبووە و لە هێندێ لە کلێسە کۆنەکانی رۆژهەلاتی نێوەڕاستا ماوەتەوە؛ Nestorian /ne'stɔ:rɪən/ *adj, n* بنەرەت: لە ناوی *Nestorius* سەرقەشەی Constantinople (428–31) ۞ نسطوری‌گرایی

net[1] /net/ *noun*

1 (ئینتێرنێت) تۆڕ 2 تۆڕ، ماشە، رەشکە، تاین، تاینچە، ئاهۆلک، هەزگ، شەلتە، مەرش 3 تۆڕی، ناسک، تەنک 4 داو، تەلە، سووتار، تەپکە 5 داو یان تەونی جالجالووکە ۞ 1 شبکه 2 تور 3 توری 4 دام 5 تار عنکبوت

net[2] /net/ *adjective*, *Brit.* nett

1 پەتی، ساف، لێدەرکراو، هەلاوێراو، پوخت 2 کۆتایی، دوایی، دوایین ۞ 1 خالص 2 نهایی

netball /'netbɔ:l/ *noun*

(لە بریتانیا) تۆڕبال، تۆڕبۆل (یارییێ لە بەسکێتبۆل دەچێ لە نێوان دوو تیپی 7 کەسەدا) ۞ نت‌بال

net curtain *noun*

پەردەی تۆڕی یان ناسک، پەردەی تەنک ۞ پردەی توری

Neth *abbreviation* Netherlands

nether /'neðə(r)/ *adjective*

خوارەوە، ژێرەوە، بنەوە، خواروو، ژێروو ۞ در زیر، زیرین

Netherlander *noun*

دانیشتوو یان خەلکی هولەند ۞ اهل هلند

nethermost /'neðəməʊst/ *adjective*

خوارترین، نزمترین، هەرەخواروو، خوارخواروو، خوارووترین، ژێرترین، هەرەژێر ۞ پایین‌ترین

nether regions *noun, pl.*

1 ناوچە خوارووەکان (جواندەربڕی بۆ گەلوگون یان گەلوقوز و پاشەل) 2 دۆزەخ، جەهەنم ۞ 1 مناطق زیرین 2 جهنم

netherworld /'neðəwɜ:ld, US 'neðərwɜ:rld/ *noun*

(وێژەیی) جیهانی ژێرەوە، دۆژە، دۆزەخ، hell

۞ جهان زیرین، جهنم

netizen *noun*
بەشداریکی چالاکی ئینتێرنێت (تێکەڵەی net + citizen) ۞ نتیزن

netminder = goakkeeper

netsuke /ˈnɛtski, ˈnɛtsʊki/ *noun, pl.* same or netsukes
(ژاپۆنی) خشلێکی دوگمەئاسا و چەماوی لە دار یا شفرە ۞ نتسکی

nett *adjective*, also nct2
پەتی، پوخت، خالیس، ساف، ویژە، لێدەرکراو ۞ خالص

netted *adjective*
تۆڕاوی، تۆڕدار، تۆڕی، تۆڕتۆڕ، تۆڕئاسا ۞ مشبک

netted-veined *adjective*
ڕەگتۆڕ، خاوەن ڕەگی تۆڕئاسا (وەک گەڵا) ۞ مشبکالعروق

netting /ˈnɛtɪŋ/ *noun*
1 تۆڕ، تۆڕی، ماشە: *wire netting* 2 تۆڕ دروستکردن، تۆڕسازی، تۆڕگرتنەوە 3 ڕاوەماسی (بە تۆڕ) 4 دەستوور یان حەقی ڕاوەماسی ۞ 1 تور، توری 2 تورسازی 3 صید 4 اجازەی صید

nettle /ˈnɛtl/ *noun*
(ڕووەکناسی) گیاگەزنە، دورزیلە، ئالۆشە، دەسخورێنە، خەلەنگ، گەزگەزک، دەغدەغان، گەزنە [*Urtica dioica* و جۆرەکانی تر] ۞ گزنه

nettled *adjective*
زیز، نارەحەت(بوو)، ڕەنجاو، دڵئێشاو، دڵمەند ۞ دلخور، آزرده

nettlerash /ˈnɛtlræʃ/ *noun*, also urticaria
(پزشکی) لیرگ، لیر ۞ کهیر

network /ˈnɛtwɜːk, US -wɜːrk/ *noun*
تۆڕ، ڕایەڵە؟، ئەتەم: *a rail/road/canal network* ۞ شبکه

networked *adjective*
تۆڕی، تۆڕێنراو ۞ شبکەای

networker *noun*
تۆڕچی ۞ نتورکر

networking /ˈnɛtwɜːkɪŋ, US -wɜːrkɪŋ/ *noun*
1 تۆڕ 2 تۆڕچێتی ۞ 1 شبکه 2 نتورکینگ

Neufchâtel *noun*
نوشاتێل: جۆرێ پەنیری نەگەییو، شێوەی پەنیری توێشکە دەدا بەڵام چەورییێکی کەمتری تیایە و تەڕترە ۞ نوشاتل

neur(o)- /ˈnjʊərəʊ, US ˈnʊroʊ/ *prefix*
پێشگر: دەمار، ژێ، نیور: *neuroanatomy* (لە *neuron* یۆنانییەوە "nerve, sinew, tendon") ۞ پیشوند: عصب، پی

neural /ˈnjʊərəl, US ˈnʊrəl/ *adjective*
سەربە (کۆ)دەمار یان کۆئەندامی دەمار، سەربە دەزگا یان سیستمی دەمارەکان (*neurally adv*) ۞ وابسته به اعصاب یا دستگاه اعصاب

neural arch *noun*
تاق یان کەوانەی کرۆژەیی یان ئێسکی کە دەوری مۆخی بڕبڕە لە لای پشتەوەی بڕبڕەدارانی داوە، تاق یان کەوانەی دەماری ۞ قوس عصبی

neural computer *noun*
کامپیوتێری دەماری یان نیوڕاڵ (بە شێوەی مێشکی مرۆڤ داڕێژراوە) ۞ کامپیوتر نیورال

neural computing *noun*
کامپیوتینگی نیوڕاڵ ۞ کامپیوتینگ نیورال

neuralgia /njʊəˈrældʒə, US nʊˈr-/ *noun*
دەمارێشە، ژانەدەمار ۞ درد عصب

neuralgic /njʊəˈrældʒɪk, US nʊˈr-/ *adjective*
ژانەدەمارگرتوو، دەمارئێشاو ۞ مبتلا به درد عصب

neural network *noun*, also neural nct
تۆڕی (کامپیوتێری) دەماری (چەندین کامپیوتێر کە پێکەوە بەسترابێتنەوە و وەکوو مێشکی مرۆڤ کار بکەن) ۞ شبکەی کامپیوتری نیورال

neural tube *noun*
(گیانەوەرناسی و پزشکی، لە ئاوەڵمەدا) لوولە یان بۆری دەماری (لوولەیێ کە لەوێوە مێشک و بڕبڕەی مۆخ پێکدێ) ۞ نیورال تیوب

neurasthenia /ˌnjʊərəsˈθiːnɪə/ *noun*
دۆخی ماندوویی، وەڕەزی، سەرئێشە و زووتووڕەیی کە زۆرتر دەدرێتە پاڵ کێشە یان نارەحەتییە سۆزەکییەکان ۞ نیوراستنیا

neurectomy *noun, pl.* neurectomies
دەماردەرکێشان، دەرماربڕی، دەرماردەرکێشی ۞ عصببرداری

neurilemma *noun*
بەرگی دەماری، توێیێکی تەنکی دەرەوەی شانەی دەماری ۞ نوریلما

neurilemmal *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە neurilemma ـەوە هەیە ۞ وابسته به نوریلما

neuritis /ˌnjʊəˈrʌɪtɪs/ *noun*
دەمارەسوێ، ئینفلامەیشنی دەمار یان دەمارەکان ۞ نوریت

neuritic *adjective*
دەمارەسوێگرتوو، تووشبوو بە ئینفلامەیشنی دەمار ۞ مبتلا به نوریت

neuroactive *adjective*
هاندەری شانەی دەماری ۞ نورواکتیو

neuroanatomical *adjective*
سەربە توێکاری سیستمی دەماری ۞ وابسته به تشریح دستگاه عصبی

neuroanatomist *noun*

تویکار لەبواری سیستمی دەماری ⬡ تشریح گر دستگاه عصبی

neuroanatomy *noun*
تویکاری سیستمی دەماری، یەکالاکردنەوەی کۆئەندامی دەماری ⬡ تشریح دستگاه عصبی

neurobiological *adjective*
سەربە neurobiology ⬡ وابستە بە زیست‌شناسی دستگاه عصبی

neurobiologist *noun*
زیندەناس یا بایۆلۆژیستی سیستمی دەماری ⬡ زیست‌شناس دستگاه عصبی

neurobiology *noun*
زیندەناسی یا بایۆلۆژی سیستمی دەماری ⬡ زیست‌شناسی دستگاه عصبی

neuroblastoma *noun, pl.* neuroblastoma or neuroblastomata
تۆمۆرێکی مەترسی‌داری ئەو خانە دەمارییانەی کە پێنەگەیشتوون ⬡ نوروبلاستوما

neurochemical *adjective, noun*
adj سەربە neurochemistry، دەمار(ە)کیمیایی *n* ماک یا مەتریالێ کە کاردەکاتە سەر دەزگای دەماری (*n* neurochemistry: دەمار(ە)کیمیا: لێکۆڵینەوەی کیمیای دەزگا یان کۆئەندامی دەماری) ⬡ نوروکمیکل

neurochemist *noun*
دەمار(ە)کیمیازان: لێکۆڵەری کیمیای سیستم یان کۆئەندامی دەماری ⬡ نوروکمیست

neuroendocrine *adjective*
سەربە ماک یان سابستەنسی هۆرمۆنی کە لە چالاکی دەمارەکاندا کاریگەرە ⬡ نرواندوکرین

neuroendocrinological *adjective*
سەربە neuroendocrinology ⬡ وابستە بە نرواندوکرینولوژی

neuroendocrinologist *noun*
نیورۆئێندوکرینۆلۆژیست ⬡ نرواندوکرینولوژیست

neuroendocrinology *noun*
لێکۆڵینەوەی کارلێکە کارئەندامناسی و تویکارییەکانی نێوان دەزگا یان کۆئەندامە endocrine و دەمارییەکان ⬡ نرواندوکرینولوژی

neurofibril /ˌnjʊərə(ʊ)ˈfʌɪbrɪl/ *noun*
(تویکاری) ریشاڵۆچکە یان تاڵۆچکەی نێو سایتۆپلازمی خانەی دەماری ⬡ نروفیبریل

neurofibroma /ˌnjʊərə(ʊ)fʌɪˈbrəʊmə/, *pl.* neurofibromas or neurofibromata /-mətə/ = neuroma

neurogenic /ˌnjʊərə(ʊ)ˈdʒɛnɪk/ *adjective*
پێکهێنەری شانەی دەماری، مەهارکراو لە لایەن شانەی دەمارییەوە، پێکهاتوو لەبەر نەخۆشی یان ناتاسایتی دەزگای دەماری ⬡ نروژنیک

neurogenesis /ˌnjʊərə(ʊ)ˈdʒɛnɪsɪs/ *noun*
هەڵدان یان پەرەسەندنی شانەی دەماری ⬡ نروژنیز، نروژنسیس

neuroglia *noun,* also glia
سریشەی دەماری ⬡ نوروگلیا

neuroglial *adjective*
سەربە سریشەی دەماری ⬡ وابستە بە نوروگلیا

neurohormonal *adjective*
سەربە نیورۆهۆرمۆن ⬡ وابستە بە نوروهورمون

neurohormone *noun*
هۆرمۆنی (وەک noradrenaline) کە لە لایەن شانە یان خانە دەمارییەکانەوە بەرهەم هاتووە ⬡ نوروهورمون

neuroinformatics *noun, pl.*
نیورۆئینفۆرماتیک (لێکۆڵینەوەیەکی زانستی کە لێکدراوە لە neuroscience (لێکۆڵینەوە لەسەر مێشک) و information science (کۆکردنەوە، هەڵگرتن و رێکخستنی زانیاری) ب.ت. بە بەکارهێنانی کامپیوتەرە زلەکان) ⬡ نیورانفورماتیک

neuroleptic /ˌnjʊərə(ʊ)ˈlɛptɪk/ = antipsychotic

neurolinguistic *adjective*
سەربە نیورۆلینگویستیک ⬡ وابستە بە عصب‌شناسی زبان

neurolinguistic programming /ˌnjʊərəʊlɪŋˌgwɪstɪk ˈprəʊgræmɪŋ, US ˌnʊroʊlɪŋˌgwɪstɪk ˈproʊgræmɪŋ/ *noun*
بەرنامەدانانی نیورۆلینگویستیک (شێوەیێ کە خەڵک بۆ یارمەتیدانی خۆیان و خەڵکانی‌تر بەکاری دێنن و تا باش‌تر بیربکەنەوە و بنچینەی کارەکەشیان نیورۆلینگویستیکە) ⬡ برنامەریزی عصب‌شناسی زبان

neurolinguistics /ˌnjʊərəʊlɪŋˈgwɪstɪks, US ˌnʊroʊ-/ *noun, pl.*
نیورۆلینگویستیک (لقێ لە زمانەوانی کە باسی پێوەندی نێوان زمان و مێشک دەکا) ⬡ عصب‌شناسی زبان

neurological /ˌnjʊərəˈlɒdʒɪkl, US ˌnʊrəˈlɑːdʒ-/ *adjective*
1 دەمارناسییانە، سەربە دەمارناسی 2 سەربە دەمار(ەکان) یا (کۆ)دەمار (neurologically *adv*) ⬡ 1 عصب‌شناختی 2 وابستە بە اعصاب

neurological research *noun*
توێژینەوەی دەمارناسییانە ⬡ پژوهش عصب‌شناختی

neurologist /njʊəˈrɒlədʒɪst, US nʊˈrɑːl-/ *noun*
دەمارناس، پسپۆری (کۆ)دەمار ⬡ عصب‌شناس

neurology /njʊəˈrɒlədʒi, US nʊˈrɑːl-/ *noun*
دەمارناسی (توێژینەوەیەکی زانستی لەبارەی

کۆئەندامی دەمار و نەخۆشی‌یەکان) ۞ عصب‌شناسی

neuroma /ˌnjʊəˈrəʊmə/ *noun*, -as or -ata /-mətə/, also neurofibroma
ئاوسانی دەمار، ماسینی شانە دەماری‌یەکان، لوو یان تۆمۆری شانەی دەماری ۞ ورم عصب

neuromascular *adjective*
سەربە دەمار و ماسوولکەکان ۞ وابستە بە اعصاب و ماهیچەها

neuron /ˈnjʊərɒn, US ˈnʊrɑːn/ *noun*, also neurone /-rəʊn/
خانەی دەماری، نیۆران، نۆرۆن ۞ نورون

neuronal /-ˈrəʊn(ə)l/ *adjective*
سەربە خانەی دەماری ۞ نورونی

neuronic /-ˈrɒnɪk/ *adjective*
سەربە خانەی دەماری ۞ نورونی

neuropath /ˈnjʊərəpæθ/ *noun*
نەخۆشی دەماری ۞ بیمار عصبی

neuropathic /ˌnjʊərɒˈpəθɪk/ *adjective*
سەربە neuropathy ۞ وابستە بە بیماری عصبی

neuropathist *noun*
پسپۆری نەخۆشی‌یەکانی دەمار ۞ متخصص بیماری‌های عصبی

neuropathological *adjective*
سەربە neuropathology ۞ وابستە بە آسیب‌شناسی دستگاه عصبی

neuropathologist *noun*
پسپۆری نەخۆشی‌یەکانی دەمار یان پاتۆلۆژیستی سیستمی دەماری ۞ متخصص بیماری‌های عصبی

neuropathology *noun*
پاتۆلۆژی سیستمی دەماری ۞ آسیب‌شناسی دستگاه عصبی

neuropathy /ˌnjʊəˈrɒpəθi/ *noun*
نەخۆشی یان نەخۆش‌کەوتنی دەماری ۞ بیماری عصبی

neuropeptide *noun*
(زیندەکیمیا) کۆمەڵێ لە ئاوێتە پۆلی‌پێپتیدی‌یەکان کە وەک neurotransmitter ـەکان کار دەکەن، جۆرێ پێپتیدی نێوەهەڵدەر endogenous کە کار دەکاتەسەر چالاکی و کاری دەماری ۞ نوروپپتید

neuropharmacological *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە neuropharmacology ـەوە هەیە ۞ وابستە بە نوروفارماکولوژی

neuropharmacologist *noun*
شارەزا یان پسپۆری neuropharmacology ۞ نوروفارماکولوژیست

neuropharmacology *noun*
1 لقێ لە زانستی پزشکی کە لەمەڕ کاریگەری دەرمانەکان لەسەر دەزگا یان کۆئەندامی دەماری‌یەوە دەکۆڵێتەوە 2 تایبەتمەندی و کاردانەوەکانی دەرمانێ لەسەر دەزگای دەماری ۞ نوروفارماکولوژی

neurophysiological *adjective*
سەربە neurophysiology ۞ وابستە بە فیزیولوژی دستگاه عصبی

neurophysiologist *noun*
کارئەندامناس لەبواری سیستمی دەماری‌دا ۞ فیزیولوژیست دستگاه عصبی

neurophysiology *noun*
کارئەندامناسی سیستمی دەماری ۞ فیزیولوژی دستگاه عصبی

neuropsychological *adjective*
سەربە نیرۆسایکۆلۆژی ۞ وابستە بە نروپسکولوژی

neuropsychologist *noun*
نیرۆسایکۆلۆژیست ۞ نروپسکولوژیست

neuropsychology *noun*
نیورۆپسیکۆلۆژی، نیۆرۆسایکۆلۆژی، لێکۆڵینەوەی پێوەندی نێوان هەڵس‌وکەوت و کارکردنی مێشک ۞ نروپسیکولوژی

Neuroptera /ˌnjʊəˈrɒpt(ə)rə/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) رەگ‌بالان: دەستەیێکی مێرووە فڕیوە راوی‌یەکان کە lacewing، alderfly و snake fly ـەکان دەگرێتەوە (neuropterous *adj*؛ بنەڕەت: لە neuro- "بە واتای "رەگاوی" + *pteron* "بال") ۞ رگ‌بالان

neuropteran *noun, adjective*
(مێرووی) رەگ‌بال ۞ (حشرەی) رگ‌بال

neuroscience /ˈnjʊərəʊsaɪəns, US ˈnʊroʊ-/ *noun*
نیۆرۆساینس (زانستێ کە سەروکاری لەگەڵ پێکهاتە و چۆنیەتی کارکردنی مێشک و دەزگای دەماری‌یە) ۞ نیوروساینس

neuroscienctist /-saɪəntɪst/ *noun*
نیۆرۆساینتیست ۞ نیوروساینتیست

neurosis /njʊəˈrəʊsɪs, US nʊˈroʊ-/ *noun*, neuroses /-siːz/
دەروونشپرزەیی، دەروونشێواوی، ترس، نیگەرانی، دڵەڕاوکێ، دڵەتەپە ۞ روان‌رنجوری، نگرانی، اضطراب

neurosurgical *adjective*
سەربە نەشتەرگەریی دەمار ۞ وابستە بە جراحی اعصاب

neurosurgeon *noun*
نەشتەرگەر لە بواری سیستمی دەماری‌دا ۞ جراح اعصاب

neurosurgery /ˈnjʊərəʊsɜːdʒəri, US ˈnʊroʊsɜːrdʒəri/ *noun*
نەشتەرگەریی دەمار، برینکاریی دەمار ۞ جراحی اعصاب

neurotic /njʊəˈrɒtɪk, US nʊˈrɑː-/

adjective, noun

adj سەربە دەروونشپرزەیی یان دەروونشێواوی، سەربە دەمارتێکچوون *n* بنیادەم یان مرۆی دەروونشپرزە یان دەروونشێواو ✿ *adj* وابستە به روان‌رنجوری *n* شخص روان‌رنجور

neurotically /-kli/ *adverb*

دەروونشپرزانە، بە شێوەیەکی دەروونشێواو ✿ به طور روان‌رنجور

neurotomy /ˌnjʊəˈrɒtəmi/ *noun, pl.* neurotomies

دەماربڕی، نیرۆتۆمی ✿ نروتومی

neurotoxicity *noun*

ژاراویبوون بۆ دەمارەکان یان کۆئەندامی دەماری ✿ نروتوکسیسیتی

neurotoxin /ˌnjʊərəʊˈtɒksɪn/ *noun*

دەمارژاراوک: دەرمانێ کە کار دەکاتەسەر سیستمی دەماری، ژاراوییە بۆ دەمارەکان یان کۆئەندامی دەماری ✿ نروتوکسین

neurotransmission *noun*

راگوێستنی تەکان و پاڵنەری دەماری بە synapse دا ✿ نروترانسمیسیون

neurotransmitter *noun*

راگوێزەری دەماری (یان نیرۆفی): هەریەک لەو چەند ماکە کیمیاییانە (وەک epinephrine یان acetylcholine) کە تەکان و پاڵنەری دەماری بە synapse دا رادەگوێزن ✿ نروترانسمیتر

neurotrophic /ˌnjʊərə(ʊ)ˈtrəʊfɪk, -ˈtrɒfɪk/ *adjective*

سەربە هەڵدان یان گەشەی شانەی دەماری ✿ نروتروفیک

neurotropic /ˌnjʊərə(ʊ)ˈtrəʊpɪk, -ˈtrɒpɪk/ *adjective*

دەمارخواز: دادەشکێتەوە تا پەلامار بدا یا کاربکاتەسەر دەزگای دەماری، هۆگرە سەبارەت بە شانە یان خانە دەمارییەکان: *the -rotropic rabies virus* ✿ نروتروپیک، عصب‌گرا

neurotropism *noun*

دەمارخوازی: داشکانەوە بۆ پەلاماردان یان کارکردنەسەر دەزگای دەماری، هۆگریتی سەبارەت بە شانە یان خانە دەمارییەکان ✿ نروتروپیسم

neuston /ˈnjuːstɒn/ *noun*

(زیندەناسی) ئەو زیندەوەرە وردانەی کە لەنێو یان لەسەر ئاو دەژین، سەرئاوان(ژی)، مەلەوانە (ncustonic *adj*: سەرئاوانی) ✿ نیوستون

neuter /ˈnjuːtə(r), US ˈnuːtə(r)/ *adjective, noun*

1 *adj* نەنێرنەمێ، هیچ‌کامە، بێ‌ئەندامی زاوزێ، بێ‌رەگەز، نەزۆک، پەرەنەسەندوو (لەباری رەگەزی یا سێکشوالەوە): *The Polish word for 'window' is neuter* 2 (کار) تێنەپەڕ 3 (لەمەڕ رووەک یان گوڵێکەوە) بێ‌نێرەک و نێرک *n* pistil 1 (رێزمان، وشەی) stamen نەنێرنەمێ، بێ‌لایەن، کاری تێنەپەڕ، زایەندی هیچ‌کامە یان نەنێرنەمێ 2 گیانەوەری خەساو، گیانەوەری یەختەکراو 3 مێرووی نەزۆک (بنەڕەت: لە ئینگلیسی نێوەڕاستەوە، بە ریگای فەرەنسی کۆنەوە، لە لاتینەوە *neuter* "هیچ‌کام"، لە neither" ،*ne*- "not" + *uter* "either") ✿ *adj* 1 خنثی، فاقد اعضای تناسلی، عقیم 2 لازم 3 بدون پرچم و مادگی *n* 1 (دستور زبان) جنس خنثی، فعل لازم 2 حیوان اخته 3 حشره‌ی عقیم

neutral /ˈnjuːtrəl, US ˈnuː-/ *adjective, noun*

1 *adj* بێ‌لایەن، لانەگر، ئالینەگر، بەدەری، پشتیوانی‌نەکردوو، ئالی‌نەگر: *a neutral nation* 2 لەکارخراو، ناکاریگەر، *neutral territory* ◊ ناشوێن‌دانەر، بێ‌جیاوازی، ئاسایی، (رەنگ) سارد، مات، بۆر، نە توند نەکاڵ: *a neutral colour scheme* 3 (گێر) بۆش، خلاس، خەلاس 4 (کیمیا) نە ترشەڵۆک نە تفت، ناکارا 5 (وایەر) بێ‌بارگە، سارد *n* 1 مرۆی بێ‌لایەن، گرووپی بێ‌لایەن 2 وڵاتی بێ‌لایەن 3 گێری بۆش یان خلاس 4 رەنگی نەتوند و نەکاڵ، رەنگی سارد، رەنگی مات یان بۆر 5 کەشتی بێ‌لایەن ✿ *adj* 1 بی‌طرف 2 بی‌اثر، بی‌تفاوت 3 (دنده) خلاص 4 (شیمی) خنثی 5 (سیم) خنثی *n* 1 شخص بی‌طرف 2 کشور بی‌طرف 3 دنده‌ی خلاص 4 رنگ مات 5 کشتی بی‌طرف

neutralism /ˈnjuːtrəlɪzəm, US ˈnuː-/ *noun*

سیاسەتی بێ‌لایەنی یان لانەگری، بێ‌لایەنیزم ✿ سیاست عدم تعهد

neutralist /ˈnjuːtrəlɪst, US ˈnuː-/ *noun*

مرۆی بێ‌لایەن یان لانەگر ✿ شخص بی‌طرف

neutrality /njuːˈtræləti, US nuː-/ *noun, pl.* neutralities

بێ‌لایەنیتی، لانەگری، ئالینەگری، پشتیوانی‌نەکردوویی ✿ بی‌طرفی

neutralization /ˌnjuːtrəlaɪˈzeɪʃn, US ˌnuːtrələˈz-/ *noun*

1 بێ‌لایەنی، لانەگری، ئالینەگری، راگەیاندنی بێ‌لایەنی، بێ‌لایەن‌کردن، لانەگرتن، لانەگیری، بەرامبەربوون، هاوتابوون، هاوکێشبوون 2 لەکارخستن، پەکخستن، لەکاریگەری‌خستن، کاریگەری‌نەهێشتن، ساردکردنەوە ✿ 1 بی‌طرفی، بی‌طرف‌سازی 2 خنثی‌سازی

neutralized zone *noun*

ناوچەی بێ‌لایەن (راگەیێنراو) ✿ منطقه‌ی بی‌طرف

neutralizer *noun*

لەکارخەر، لەکاریگەری‌خەر، پەکخەر ✿ خنثی‌ساز

neutrally /'nju:trəli, US 'nu:-/ *adverb*
بێ‌لایەنانە، لانەگرانە ◌ بە طور بی‌طرف

neutrino /nju:'tri:nəʊ, US nu:'tri:noʊ/ *noun, pl.* neutrinos
نوترینۆ (شتێ کە چکۆلەترە لە ئەتۆمێ و بارگەی ئێلیکتریکی تیانییە، پارچۆلکەیێکی سەرەتایی بێ‌بارگە کە لەوە دەچێ بارستایی‌یەکەی سیفر یان نزیک بە سیفر بێ) ◌ نوترینو

neutron /'nju:trɒn, US 'nu:trɑ:n/ *noun*
نوترۆن: پارچۆلکەیێکی بێ‌بارگەی ئێلیکتریکی کە بارستایی‌یەکەی دەوروبەری بارستایی پرۆتۆنی هەیە، لە تێکڕای ناوکە گەردیلەیی‌یەکاندا بێجگەلە هایدرۆژێن هەیە ◌ نوترون

neutron activation analysis *noun,* also neutron activation
جۆرێ شێوازی شی‌کردنەوەیی analytical method یان شیکاری‌یانە کە بۆ دیاری‌کردنی chemical element توخمە کیمیایی‌یەکان بەکاردێتێ (کە ماک یان مەتریالێ بەهۆی بومباران‌کردنی بە نوترۆنەکان پێکدێن (تا ئەتۆمە رادیۆئەکتیڤەکان بەرهەم بێنن) ◌ نوترون اکتیواسیون آنالیز

neutron bomb *noun*
بۆمبی نوترۆنی ◌ بمب نوترونی

neutron star *noun*
ئەستێرەی نوترۆنی: ئەستێرەیێکی یەکجار پەستاو compact و چڕ dense کە زۆرتر primarily لە نوترۆنەکان و ب.ت. چەق و ناوکی (دا)رووخاوی supernova یێ پێکهاتووە ◌ ستارەی نوترونی

neutropenia /ˌnju:trə(ʊ)'pi:niə/ *noun*
داشکانی نائاسایی نیوترۆفیلەکانی نێو خوێن ◌ نوتروپنیا

neutrophil /'nju:trə(ʊ)fɪl/ *noun,* also neutrophile
خانە سپی‌یەکانی (و بێگانەخۆرەکانی) خوێن ◌ نوتروفیل

Nev. *abbreviation* Nevada

Nevadan /nɪ'vɑ:d(ə)n/ *noun, adjective*
n خەڵکی هەرێم یان ئەیالەتی Nevadaی ئەمریکا، نیڤادایی، نیڤادایی *adj* سەربە نیڤادا، نیڤادایی، نێڤادایی ◌ نوادایی

névé /'neveɪ/ *noun*
بەفرەسەر؟: تویی دەنکەدەنکەی نەپەستێوراوی بەفر، ب.ت. لەسەر glacierـەوە (بنەڕەت: لە فەرەنسی سویسی بە واتای "glacier") ◌ نوی

never /'nevə(r)/ *adverb*
هیچ‌کات، هیچ‌وەخت، توگاف، هیچ، قەت، هەرگز، هەرگیز، بیرای، بیرای(بیرای): *I never* ◌ *He has never been abroad* ◊ *met her* هرگز، هیچ‌وقت

never-ending *adjective*
بێ‌کۆتایی، لەتەواونەهاتوو، هەڵنەچۆراو، قەت‌تەواونەبوو، بێ‌دوایی، کۆتایی‌نەهاتوو، بێ‌ئەندازە، interminable ،endless: *Housework is a -rr-ending task* ◌ بی‌انتها

never mind *interjection*
لێی گەڕێ! لەی‌گەڕێ! گوێی‌مەدەیێ! قەیناکە! قەیدی ناکە! نارەحەت‌مەبە! هیچ نییە! ◌ مهم نیست!

nevermore /ˌnevə'mɔ:(r), US ˌnevər'm-/ *adverb*
(ویژەیی) هیچی‌تر، ئیدی قەت، لەمەوبەدوا هیچ وەختێ یان کاتێ، بێ‌دووبارەبوونەوە، نە لە داهاتووش ◌ دیگر هرگز

never-never *noun,* on the never-never
(کڕین) بەشێوەی پاژی، پاژپاژ، بەپاژ، قیستی ◌ قسطی

never-never land *noun*
جێگای خەیاڵی، وڵاتی خەون و خەیاڵ یان خەیاڵی: *a never-never land of low prices and widespread subsidies* ◌ مکان خیالی

nevertheless /ˌnevəðə'les, US -vərðə-/ *adverb, conjunction*
لەگەڵ ئەمەشدا، هەر، سەرەڕای ئەمەش، سەرباری ئەمەش، هەر چۆنێ بێ، بەو حاڵەش: *Our defeat was expected but it is disappointing -rtheless* ◊ *The old system had its flaws, but -eless it was preferable to the new one* ◌ مع‌هذا، با وجود این

nevus *noun, pl.* nevi, US spelling of naevus
خاڵی زگماکی ◌ خال مادرزادی

new /nju:, US nu:/ *adjective* (newer, newest), *adverb*
adj تازە، نوێ، نووڤ، نۆژەن، مۆدێرن، تازەراهاتوو، نەناسیاو، نائاشنا، *adv* تازەسەرەندەرکردوو، تازەکار، بەروەستا تازە، ئەم‌دوایی‌یانە ◌ *adj* جدید، تازە، مدرن، مبتدی، تازەوارد *adv* اخیراً، تازە

New Age *noun*
سەردەمی نوێ ◌ عصر نو

new and old *noun*
تازە و کۆنە، نووڤ ئو کەڤن ◌ تازە و کهنە

newbie /'nju:bi, US 'nu:bi/ *noun, pl.* newbies
(نافەرمی) تازەکار، نۆفێر، بەروەستا، تازەدەس‌تێداو، novice ،newcomer ب.ت. بۆ cyberspace ◌ نیوبی

new blood *noun*
هێزی تازە، خوێنی تازە، گیانی تازە، گوڕ ◌ نیروی تازە

new-blown /'nju: bloʊn/ *adjective*
تازەپشکوتوو، تازەدەرکەوتوو ۞ تازەشکفتە

newborn /'nju:bɔ:n, US 'nu:bɔ:rn/ *adjective, noun*
(منداڵ یان بێچووی) تازەبوو، ساوا، نویٓزا، نۆزا: *a newborn baby* ۞ (بچه) نوزاد

new broom *noun*
تازەسەرۆکی گۆڕانخواز، تازەدەس‌پێکردووی گۆڕانخواز ۞ تازه آغازگر تحول‌گرا

new-built /'nju: bɪlt/ *adjective*
تازەساز، تازەدروس‌کراو، تازەکرد، نوێکرد، نۆکرد، تازەسازکراو، نوچێ: *new-build properties/apartments* ۞ نوساخت

Newburg *noun*, also Newburgh
(لەمەڕ چێشتەوە) ئامادەکراو لەگەڵ سۆس، توێشکە، کەرە، شێری و زەردێنەی هێلکە ۞ نیوبرگ

Newcastle disease *noun*
باڵەشۆڕێ، باڵەشۆڕە: ئازارێکی تای ڤایرۆسی مریشک و پەلەوەر، بەهۆی paramyxovirus (جۆر *Newcastle disease virus* لە توخمی *Rubulavirus* بنەڕەت: چون بۆ یەکەم جار نزیک بە Newcastle لەژوور Tyne لە 1927 تۆمار کرا) ۞ نوعی بیماری طیور

new-coined /'nju: kɔɪnd/ *adjective*
تازەدانراو، تازەلێدراو ۞ تازه وضع‌شده

newcomer /'nju:kʌmə(r), US 'nu:-/ *noun*
مرۆی تازەگەیشتوو، تازەهاتوو، ئێستاگەیشتوو ۞ تازه‌وارد

New Critical *adjective*
سەربە ڕەخنەی نوێ ۞ وابسته به انتقاد نو

New Criticism *noun*
ڕەخنەی نوێ (شێوەیێکی ڕەخنەی وێژەیی) ۞ انتقاد نو

new deal *noun*
بەرنامەی تازە (ڕیفۆرمی کۆمەڵایەتی، رامیاری و ئابووری، بەرنامەی ئابووری سەرۆک‌کۆماری ئەمریکا F. D. Roosevelt) ۞ طرح تازه

new economy *noun*
ئابووری تازە یان نوێ (لەسەر بنچینەی تێکنۆلۆژی نوێ و بەندە بە کرێکارە ڕاهاتووەکان) ۞ اقتصاد نو

newel /'nju:əl/ *noun*, also newel post
سنگ، پاچکە یان پایەی نەردە، ستوونی پلیکان (بنەڕەت: لە *nouel* فەرەنسی کۆن "knob"، لە *nodellus* سەدەکانی نێوەڕاست، چکۆلێنراوی *nodus* "گرێ، قۆرت "knot") ۞ پایه‌ی نرده

New Englander *noun*
خەڵکی نیوئینگلەند، ناوچەیێ لە باکووری ڕۆژهەڵاتی کەناری ئەمریکا ۞ نیوانگلندی

New English Bible *noun*
وەرگێڕانی کتێبی پیرۆز لە لایەن لێژنە و کۆمیتەی نێوان‌تیرەیی بریتانی کە یەکەم جار لە 1970 چاپ کرا ۞ نیوانگلیش بایبل

new face *noun*
قیافەی تازە ۞ قیافه‌ی جدید

new-fangeld /ˌnju:'fæŋgld, US ˌnu:'f-/ *adjective*
(سووکانە) تازەدەرکەوتوو، تازەداهاتوو، تازەسەرجووقاندوو، تازەسەرهەڵداو، تازە، نووژەن، نوێ ۞ نوپا، نوظهور، جدید، نو

new-fashioned /'nju: fæʃnd/ *adjective*
1 دروس‌کراو بە شێوەیەکی نوێ، تازەباو، نۆساز، نوێکرد 2 تازە، هاوچەرخ، نوێ، up-to-date ۞ 1 ساخته‌شده به روش جدید 2 مدرن

new-found *adjective*
تازەدۆزراو، تازەبەدەس‌هاتوو، تازەدەس‌خراو، تازەبابەت، بەمدواییانە دۆزراو یان بەدەس‌هاتوو ۞ نویافته

Newfoundland /'nju:f(ə)n(d)lənd, -land, US nju:'faʊndlənd/ *noun*
سەگی پشدەرئاسا ۞ نیوفوندلند

New Greek *noun*
(زمانەوانی) یۆنانی نوێ ۞ یونانی نو

New Guinean *noun, adjective*
n خەڵکی گینەی نوێ یان نیوگینی *adj* سەربە گینەی نوێ ۞ *n* اهل گینه‌ی نو *adj* وابسته به گینه‌ی نو

New Hampshire *noun*
خەڵکی ئەیالەتی New Hampshire ی ئەمریکا ۞ نیوهمپشایری

New Hebrew = Modern Hebrew

New Jerseyan *noun, adjective*
n خەڵکی ئەیالەت یان هەرێمی New Jersey ی ئەمریکا *adj* سەربە New Jersey، نیوجێرسیایی ۞ نیوجرسیایی

New Jersey tea *noun*
جۆرێ دەوەنی هەڵوەریوی کورت، خێزانی buckthorn [*Ceanothus americanus*] ۞ نوعی درختچه

New Jerusalem *noun*
ئورشەلیمی نوێ: 1 شوێنی خودا و سەینتەکانی، بەهەشت Rev. 21:2 (هەروەها Celestial City و Heavenly City) 2 کۆمەڵگای مادی نموونە یان ئایدیاڵ ۞ نیواورشلیم

new journalism = parajournalism

new journalist = parajournalist

new-laid /'nju: leɪd/ *adjective*
(هێلکە) هی ڕۆژ، تازە ۞ تازه

newie *noun, pl.* newies
(نافەرمی) مرۆ یان شتی تازە، کەسێکی تازە، تازەبابەت ۞ آدم یا چیز جدید

New Left *noun*
چەپی نوێ (بزووتنەوەیێکی رامیاری یان سیاسی، ب.ت. نێوان خوێندکاران لە شەستەکاندا، New Leftist /n/) ⬡ نیو لفت

newly /ˈnjuːli, US ˈnuːli/ *adverb*
بەم‌زووانە، تازە، بەم‌دواییانە، بە تازەیی، بە شێوەیەکی تازە: *a newly independent* ◊ *republic* ⬡ *a newy created job* ⬡ به تازگی، به صورت جدید

newlyweds *noun, pl.*
تازە بووک و زاوا، نوبووک و نوزاوا، تازە ژن‌ومێردایەتی کردوو: *The newly-weds spent their honeymoon in Venice* ⬡ تازه عروس و داماد

New Man *noun*
پیاوی تازە، تازەپیاو ⬡ نیو من

Newmarket *noun*
جۆرێ کایە بە پەڕ ⬡ نوعی بازی ورق

new media *noun, pl.*
راگەیێنەری نوێ، دەزگاکانی راگەیاندنی گشتی نوێ (ئینتێرنێت، دی‌ڤی‌دی و هتد) ⬡ رسانه‌های نو

new money *noun*
پارەی نوێ یان تازە (بە خۆی بەدەستی هێناوە تا ئەوەی‌کە پێی گەیشتبێ) ⬡ پول تازه

new moon *noun*
مانگی یەکشەوە، مانگی نوێ ⬡ ماه نو

newness /ˈnjuːnəs/ *noun*
تازەیی، نوێبوون، نووژەنی، نووڤی ⬡ تازگی

new rich *noun*
تازەپیاکەوتوو، تازەدەوڵەمەند، نوبەخت ⬡ نوکیسه

New Right *noun*
راستی نوێ (= بزووتنەوەیێکی رامیاری یان سیاسی) ⬡ نیو رایت

news /njuːz, US nuːz/ *noun*
1 هەواڵ، نووچە، پەیام، دەنگ‌وباس، دەنگ، باس‌وخواس، هەواڵەکان، پەیامەکان: *What's the latest news?* 2 بلاوکردنەوەی رێک‌وپێکی دوایین دەنگ‌وباسی رادیو و تەلەفزیۆن 3 هەواڵی سەرنج‌راکێش و گەرم (لە ئینگلیسی کۆنەوە، کۆی new، وەرگێرانی فەرەنسی کۆن یان لە *nova* لاتینەوە (شتە تازەکان new things) ⬡ 1 خبر، اخبار 2 پخش منظم واپسین اخبار رادیو و تلویزیون 3 خبر داغ

news agency *noun*
هەواڵنێری، پەیام‌نێری، ئاژانسی پەیام‌نێری ⬡ خبرگزاری

newsagent /ˈnjuːzeɪdʒənt, US ˈnuːz-/ *noun*
رۆژنامەفرۆش، رۆژنامەفرۆشی ⬡ روزنامه‌فروش، روزنامه‌فروشی

news blackout *noun*
سانسۆری هەواڵەکان، لێبەڕاندنی دەنگ‌وباس ⬡ سانسور اخبار

newsboy *noun*
رۆژنامەفرۆش ⬡ روزنامه‌فروش

news bulletin *noun*
هەواڵی هەرەگرنگ (رادیۆ و تەلەفزیۆن و جاری وایە لە نێوان بەرنامەکاندا رادەگەیێنری) ⬡ خبر فوق‌العاده

newscast /ˈnjuːzkɑːst, US ˈnuːzkæst/ *noun*
بلاوکردنەوەی هەواڵەکان، وەشانی دەنگ‌وباس ⬡ پخش اخبار

newscaster /ˈnjuːzkɑːstə(r), US ˈnuːzkæstər/ *noun*
بێژەری هەواڵەکان، پەیام‌بێژ، نووچەوان ⬡ گوینده‌ی اخبار

news conference *noun*, also press -ference
چاوپێکەوتنی رۆژنامەوانی ⬡ مصاحبه‌ی مطبوعاتی

newscopy *noun*
راپۆرتەهەواڵ ⬡ گزارش خبری

newsdealer /ˈnjuːzdiːlə(r), US ˈnuːz-/ = newsagent

newsflash /ˈnjuːzflæʃ, US ˈnuːz-/ *noun*
هەواڵی هەرەگرنگ (رادیۆ و تەلەفزیۆن و جاری وایە لە نێوان بەرنامەکاندا رادەگەیێنری) ⬡ خبر فوق‌العاده

news headlines *noun, pl.*
سەرنووچە، سەردێری هەواڵەکان، کورتەی هەواڵەکان یان دەنگ‌وباس ⬡ سرخط اخبار

newshound *noun*
راوچی هەواڵ، هەواڵچی، راپشکێنەری هەواڵ ⬡ شکارچی خبر

newsie *pl.* newsies = newsy

newsletter /ˈnjuːzletə(r), US ˈnuːz-/ *noun*
نامیلکەی هەواڵەکان، هەواڵنامە، بەلاڤۆکی نووچە یان دەنگ‌وباس: *Our sailing club produces a monthly -sletter* ⬡ بولتن خبری

newsman /ˈnjuːzmæn, US ˈnuːz-/ *noun, pl.* newsmen
رۆژنامەوان، پەیام‌نێر، رۆژنامەگەر ⬡ خبرنگار

news media *noun, pl.*
دەزگاکانی راگەیاندنی هەواڵ ⬡ رسانه‌های خبری

newspaper /ˈnjuːzpeɪpə(r), US ˈnuːz-/ *noun*
a ◊ رۆژنامە: *a daily/weekly newpaper* ⬡ *local/national newspaper* روزنامه

newspaperman /ˈnjuːzpeɪpəmæn, US ˈnuːzpeɪpərmæn/ *noun, pl.* newspapermen
رۆژنامەوان، هەواڵنێر، پەیام‌نێر، هەواڵنووس،

ڕۆژنامەگەر ○ خبرنگار

newspaper stand *noun*
بوتکەی ڕۆژنامەفرۆشی ○ دکەی روزنامەفروشی

newspaperwoman /ˈnjuːzpeɪpəwʊmən, US ˈnuːzpeɪpər-/ *noun, pl.* newspaperwomen
ڕۆژنامەوان، هەواڵنێر، پەیامنێر، هەواڵنووس، ڕۆژنامەگەر (ژن) ○ خبرنگار

newsprint /ˈnjuːzprɪnt, US ˈnuːz-/ *noun*
کاغزی ڕۆژنامە، پەڕی هەواڵەکان، هەواڵنامە ○ کاغذ روزنامە، ورق اخبار

newsreader /ˈnjuːzriːdə(r), US ˈnuːz-/ = newscaster

newsreel /ˈnjuːzriːl, US ˈnuːz-/ *noun*
وێنەهەواڵ، کورتەفیلمی هەواڵەکان ○ فیلم کوتاه خبری

newsroom /ˈnjuːzruːm, -rʊm, US ˈnuːz-/ *noun*
ژووری هەواڵەکان، هەواڵگە، هەواڵخانە ○ اتاق خبر

newssheet *noun*
نامیلکەی هەواڵەکان، هەواڵنامە، بەلاڤۆکی نووچە یان دەنگوباس ○ بولتن خبری

newsstand /ˈnjuːzstænd/ *noun*
بوتکە یان دەکەی ڕۆژنامەفرۆشی ○ دکەی روزنامەفروشی

New Stone Age = Neolithic period

New Style *noun*
بەپێی ڕۆژمێری گریگۆری ○ نیو استایل

newsvendor /ˈnjuːzvendə(r)/ *noun*
ڕۆژنامەفرۆش ○ روزنامەفروش

news wire *noun*
ڕاژەی تازەترین دەنگوباسی ئینتێرنێتی ○ سرویس جدیدترین اخبار اینترنتی

newswoman /ˈnjuːzwʊmən, US ˈnuːz-/ *noun, pl.* newswomen
ڕۆژنامەوان، پەیامنێر، ڕۆژنامەگەر (ژن) ○ خبرنگار (زن)

newsworthy /ˈnjuːzwɜːði, US ˈnuːzwɜːrði/ *adjective*
سەرنجڕاکێش، گرنگ، بۆ هەواڵشیاو: *Nothing very newsworthy happened last week* ◊ *a newsworthy event* ○ جالب، مهم

newsy /ˈnjuːzi, US ˈnuːzi/ *adjective* (newsier, newsiest), *noun* (also newsie, *pl.* newsies)
adj پڕهەواڵ، هەواڵاوی، پڕ لە هەواڵی سەرنجڕاکێش: *a newsy letter n* 1 ڕیپۆرتێر 2 ڕۆژنامەفرۆش ○ *adj* پرخبر *n* 1 گزارشگر 2 روزنامەفروش

newt /njuːt, US nuːt/ *noun*
(گیانەوەرناسی) قورناویلکە [*Triturus* و توخمەکانی تر] ○ سمندر آبی

the New Testament *noun*
پەیمانی نوێ، ئینجیل (بەشی دووەمی کتێبی پیرۆز کە باسی ژیانی پێغەمبەر عیسا و بیروباوەڕ و ئامۆژگاری و شەوێنکەوتە سەرەتاکانی دەکا) ○ عهد جدید

newton /ˈnjuːtən, US ˈnuː-/ *noun, abbreviation* N
(فیزیک) نیوتون (یەکەی هێز، لە ناوی Sir Isaac *Newton*) ○ نیوتون

Newtonian *adjective*
نیوتونی (سەربە تیۆرییەکانی زانیاری ئینگلیسی سێر ئیساک نیوتون Sir Isaac Newton (1642–1727) ○ نیوتونی

Newtonian mechanics *noun, pl.*
میکانیکی نیوتونی ○ مکانیک نیوتونی

Newtonian physics *noun, pl.*
فیزیکی نیوتونی ○ فیزیک نیوتونی

new town *noun*
شاری تازەکرد یان تازەساز، نوێشار، تازەشار، شاری تازەدروسکراو ○ شهر تازە احداث‌شده

new wave *noun*
1 (موسیقی، فیلم، هونەر، ڕامیاری و هتد) شەپۆلی نوێ، بزووتنەوەی نوێ 2 شێوازێکی موسیقای ڕاک، لە punk کەوتوتەوە ○ 1 موج نو 2 نیو وایو

New World *noun*
جیهانی تازە، ئەمریکا، وشکانی تازە، وشکاری نوێ، بەژی نوێ، دنیای نوێ یا تازە، نیوەگۆی ڕۆژاوا western hemisphere (باکوور و باشووری ئەمریکا بە گشتی، لە بەرامبەر ئەورووپا، ئاسیا و ئەفریکا) ○ بر جدید

New Year *noun*
ساڵی نوێ، ساڵی تازە، سەری ساڵ، ڕۆژی یەکەمی ساڵی تازە (یەکەم ڕۆژی ژەنیوەری یان ژانەویە)، ڕۆژە سەرەتاکانی ساڵی نوێ، ڕۆژانی سەرەتای ساڵی نوێ ○ سال نو، روزهای اول سال نو

New Year resolution *noun*, also New Year's resolution
بڕیاری ساڵی تازە یان سەری ساڵ (تا شتێ باشتر کا یان ڕوودانی شتێ خراپ لە ساڵی تازەدا ڕاگرێ) ○ تصمیم سال نو

New Year's Day *noun*
ڕۆژی یەکەمی ساڵی تازە (یەکەم ڕۆژی ژەنیوەری یان بەفرانبار) ○ روز اول سال نو

New Year's Eve *noun*
شەوی سەری ساڵ، شەوی ساڵ تازە (ڕۆژی 31ی دیسامبر یان سەرماوەز) ○ شب سال نو

New Zealand *adjective*

ـــەربە نیوزیلەنـد، نیوزیلەنـدی، ســەربە خەڵـکی نیوزیلەند ◇ نیوزیلنـدی، وابـسـته بـه نیوزیلنـد یـا زلاندنو

New Zealander *noun*

خەڵکی نیوزیلەند ◇ اهل نیوزیلند یا زلاندنو

New Zealand flax = flax-lily

next /nekst/ *adjective, adverb, noun*

1 دوایی، پاشین، پاش، پاش‌تر، دواتر، (کەسی) دوایـی یـان پـاش‌تـر: *the next chapter* 2 داهاتوو، دوارۆژ، دوایی، دوای ئەمە، لەمەوبەدوا، لە ئێستا بەدواوە، پاش ئەمـە، دواتر، دوای ئـەوە، پاش ئەوە، پاشـان، ئـەمجار، ئینجا، جـارێکی‌تر، جاری یان کـەڕەتی دوایی: *What happened next?* ◊ *Next, I heard the sound of voices* 3 لـەپاڵ، لەپـەنای، لـەنزیک، لـەکن، لـەلای، نزیـک‌تـرین 4 ئـیدی، ئیتـر، تـر، دن *n* 1 کەسـی دوایی یا پاش‌تر 2 شتی دواتر ◇ 1 بعد، بعدی 2 آینده، پس از این، بعداً، سپس، بار دیگر 3 پهلوی، نزدیک‌ترین، دیگر *n* 1 نفر بعدی 2 چیز بعدی

next-best *adjective*

باش‌ترین (کـار، چارەسـەری و هتـد) دوایـی ◇ بهترین بعدی

next door *adjective, adverb, noun*

adj, adv نزیــک، لــەپاڵ، پــاڵ، تەنیـــشت، لەتەنیشت، دراوسێ، دیواربەدیوار، درگابـەدرگا *n* ماڵی جیران یان دراوسێ، ماڵی تەنیشت، دیوی تەنیـشت یان پاڵەوە ◇ *adj, adv* پهلـویی، بغلـی *n* خانەی بغلی، اتاق بغلی

next-door neighbour *noun*

دراوسێ یا جیرانی دیواربەدیوار ◇ همسایەی بغلی

next-door apartment *noun*

دەســتەخانووی دراوســێ یــان درگابــەدرگا ◇ آپارتمان بغلی

next of kin *noun*

نزیـک‌تـرین خـزم(وکـەس) یـا کـەس(وکـار) ◇ نزدیک‌ترین خویشاوند(ان)

next to *preposition, adverb*

1 لەپاڵ، نزیـک، لـەکن، لەتەنیـشت، نووسـاو بـە: *We sat next to each other* 2 دوای، پاش 3 نزیکەی ◇ 1 پهلوی، کنار 2 بعد از 3 تقریباً

nexus /'neksəs/ *noun, pl.* same or nexuses

1 پێوەنـدی، پێکەوەبەسـتراوی، تێکەڵـی، تـۆڕی پێوەندی، زنجیرە شـتێکی پێکەوەبەستراو، مایـەی پێوەندی: *the nexus between industry and political power* 2 زنجیرە 3 خاڵی هەرەگرنگ یان ناوەندی ◇ 1 ارتباط، شبکەی ارتباطی، ارتباط 2 سلسله 3 نقطەی مهم یا مرکزی

Nez Percé /ˌnez 'pɜːs, US 'pɜːrs/ *noun, pl.* Nez Percé or Nez Percés

1 نێز پێرس (ئەندامی گـەلێکی سووورپێــست، زۆر لەوان ئێستا لە هەرێمی ئیداهۆ Idahoی ئـەمریکا دەژین) 2 زمانی پێنۆتیایی ئەو گەلە ◇ نز پرس

NFL /ˌen ef 'el/ *abbreviation* National Football League

ئـێن‌فی‌ئـێل (= لیگـی تـۆپێن یـان تۆپـێ پێـی نیشتمانی) ◇ ان‌فی‌ال

ngaio /'nʌɪəʊ/ *noun, pl.* ngaios

نـایۆ: جـۆرێ درەخـتی چکۆلـەی نیوزیلەنـدی، دارێکی سپی سووکی هەیە، بەرەکـەی دەخـورێ *[Myoporum laetum]* ◇ نایو

Ngbandi /(ə)ŋ'bandi/ *noun, adjective*

n زمـانی بـانتۆیی بـاکووری زایـری (کۆمـاری دیمـوکراتیکی کۆنگـۆ) *adj* ســەربەو زمانــە ◇ انگباندی

NGO /ˌen dʒiː 'əʊ, US 'oʊ/ *abbreviation* non-government organization

ئـێن‌جـی‌ئـۆ (= رێکخـراوەی ســەربەخۆ یــان ناحکومی) ◇ ان‌جی‌أ

ngoma /əŋ'gəʊmə, US -'goʊ-/ *noun*

1 ئێنگومـا (= تەپـڵێکی نـەریتی سـەربە باشـوور یان رۆژهەڵاتی ئەفریکا) 2 جـەژن و بـەزمێ کـە هەڵـپەڕکێ، گـۆرانی و تـەپڵ‌کوتـانی تیابـێ) ◇ انگوما

Ngoni /(ə)ŋ'gəʊni/ *noun, pl.* same or Ngonis

1 ئەندامی گەلێ کە زۆربەیان لە مـالاوی دەژین 2 جۆرێ تەپڵی نەریتی ئەفریکایی ◇ انگونی

ngultrum /(ə)ŋ'gʊltrəm/ *noun, pl.* same

یەکەی پارەی بنەڕەتی بوتـان، بەرامبـەر بـە سـەد چێترۆم ◇ انگولتروم

Nguni /(ə)ŋ'guːni/ *noun, pl.* same

1 ئەندامی کۆمەڵێ لـە گـەلانی بانتۆیی‌زمـان کـە زۆربەیان لە باشووری ئـەفریکا دەژین 2 زمـانی بانتۆیی ئەو گەلانە ◇ انگونی

ngwee /(ə)ŋ'gweɪ/ *noun, pl.* same

یەکـەی پـارەی زامبیـا، بەرامبـەر بـە سـەدیەکی کواچا ◇ انگوی

NHS /ˌen eɪtʃ 'es/ *abbreviation* National Health Service

NI *abbreviation* National Insurance

Ni symb. the chemical element nickel

niacin /'naɪəsɪn/ *noun,* also nicotinic acid

نایـسین، نایەسین، نیاسین، ترشەڵۆکی نیکوتینیک $C_6H_5NO_2$ (= جـۆرێ ڤیتامین کـە لـە گۆشـت، ترشـێنە و هێنـدێ دانەوێـڵە دۆزراوەتـەوە و بـۆ پێـست و سیـستمی دەمارەکان باشە) ◇ نیاسین

Niagara *noun*

1 نیاگـارا: رووبـاری نیاگـارا لـە ئـەمریکا کـە رێژاوەکـەی بـەنێوبانگـە، (هـەروەهـا Niagara Falls) تافگـە یـان رێـژاوی نیاگـارا 2 لافـاوی یەکجار قورس و سەخت 3 شتێکی زۆر بەهێز و بەقەوەت (وەک رێژاو) 4 سەرەلوولەی سـووڕۆکی

تایبەتی ئاگرکوژاندنەوە ۞ 1 نیاگارا، آبشار نیاگارا 2 سیلاب سنگین 3 چیز بسیار نیرومند 4 نیاگارا

nib /nɪb/ *noun*

1 سەری پێنووس، نووکی پێنووس، ئووچ 2 نووک، دەنووک، سەر 3 دەریەریوی، قیتایی 4 (nibs) هاراوە یان وردەی کاکائۆ 5 دەنکی قاوە 6 دەنووک، دەندووک ۞ 1 نوک قلم 2 نوک 3 برآمدگی 4 ریزەی کاکائو 5 دانەی قهوە 6 منقار

nibble /'nɪbl/ *noun*

1 گاز، قەپ (چکۆلە)، تیکە: *I took a nibble from the biscuit* 2 کریار، مشتەری، خوازیار 3 بڕێکی زۆر کەم ۞ 1 گاز، لقمە 2 طالب 3 مقدار بسیار اندک

Nibelung *noun, pl.* Nibelungs or Nibelungen, German

1 ئەندامی رەگەزی کورتەبالایان لە ئەفسانەی ئەڵمانیدا 2 هەریەک لە شوێنکەوتووانی زیگفرید 3 هەریەک لە پادشایانی بورگوندی Burgundian لە میتۆلۆژی سەدەکانی نێوەڕاستی ئەڵمانیدا ۞ نیبلانگ

nibs /nɪbz/ *noun*, his/her nibs

جەناب، حەزرەت: *What time did his nibs get up?* ۞ حضرت

NiCad /'nʌɪkad/ *noun*, also US trademark Nicad

جۆری باتری کە ئانۆدەکەی نیکل و کاتۆدەکەی کادمیۆمە (تێکەڵەی nickel و cadmium ـە) ۞ نیکاد

Nicam /'nʌɪkam/ *noun*, also NICAM. acronym from *near instantaneously companded* (i.e. compressed and expanded) *audio multiplex*

سیستمێکی دیجیتاڵی تەلەفزیۆنی، لە بریتانیا ۞ نیکام

Nicaraguan /ˌnɪkə'ragjuən, US -'ragwən/ *noun, adjective*

n خەڵکی نیکاراگوا، نیکاراگوایی *adj* نیکاراگوایی، سەربە یان پێوەندی بە نیکاراگواوە هەیە ۞ نیکاراگوایی

nice /naɪs/ *adjective*

1 باش، چاک، قەنج، خۆش، بەتام، بەلەزەت، جێی‌پەسند، دڵفەڕێج، دڵگیر، جوان، نازەنین، چەلەنگ، ژیکەڵە، بەناز 2 میهرەوان، دڵسۆز، دڵنەرم، دۆستانە، بەڕەوشت، باش، چاک، بەئەدەب 3 ناسک، ورد، هەستیار، دروسکار، راست، بەویژدان، پاک ۞ 1 خوب، قشنگ، خوشایند، مامانی 2 مهربان، باادب، خوب 3 ظریف، دقیق، باوجدان

nice-looking *adjective*

سەرنج‌ڕاکێش، قیافەجوان، جوان، رێکوپێک، جوان‌چاک، شۆخ: *What a nice-looking young man!* ۞ جذاب، قشنگ

nicely /'naɪsli/ *adverb*

1 بە وردی، ورد، بە ناسکی: *His novels nicely describe life in Britain between the wars* 2 چاک، جوان، بە باشی، باش، بە شێوەیەکی باش: *The room was nicely furnished* 3 جوان، وەکوو مانگ ۞ 1 با دقت 2 به خوبی 3 زیبا

Nicene /'nʌɪsiːn *adjective*

سەربە باوەڕنامەی نایسین ۞ وابسته به اعتقادنامەی نیسین

Nicene Council *noun*

ئەنجومەنی نایسین: هەریەک لە دوو ئەنجومەنی نیسانیا Nicaea یەکەمینیان لە 325ی پاش‌زایین و دووهەمینیان لە 787ی بەڕێوەچوو ۞ شورای نیسین

Nicene Creed /nʌɪ'siːn, US 'nʌɪ-/ *noun*

باوەڕنامەی نایسین (پەسندکراوی یەکەمین ئەنجومەنی Nicaea لە 325) ۞ اعتقادنامەی نیسین

niceness /naɪsnəs/ *noun*

1 باشی، چاکی، خاسی، قەنجی: *In some professions, niceness does not get you very far* 2 ناسکی، وردی، دروستی ۞ 1 خوبی 2 ظرافت، دقت

nicety /'naɪsəti/ *noun, pl.* niceties

1 باریک‌بینی، وردەکاری، ناسک‌کاری، وردبینی 2 باریکی، ناسکی، دروستی، وردی، وردبوونەوە، باشی، چاکی 3 niceties ('naɪsəties/) وردەکاری، وردەباس 4 باشی‌یەکان ۞ 1 نکتەسنجی 2 دقت، خوبی 3 (در جمع) جزئیات 4 محسنات

niche /niːʃ, nɪtʃ, US nɪtʃ, niːʃ/ *noun*

1 تاق، تاقە، کازێر، کولەک 2 (خوازە) هەلومەرجی باش یان لەبار، جێ‌پێی قایم، بارودۆخ یا رەوشی گونجاو 3 (زیندەناسی) ژینگەی گونجاو یا لەبار ۞ 1 تاقچه 2 موقعیت مناسب 3 (زیست‌شناسی) کنام، محیط مناسب

Nichiren /'nɪʃərən/ *noun*, also Nichiren Buddhism

نیشیرین، نیچیرین (تیرەی بودائیستی ژاپۆنی کە لە لایەن مامۆستای دینی‌یەوە نیچیرێنەوە (1222-82) دامەزرا) ۞ نیچیرن

nichrome /'nʌɪkrəʊm/ *noun*

نایکرۆم (دارشتەی نیکل و کرۆمیۆم (و ئاسن) ۞ نیکروم

nick /nɪk/ *noun*

1 براوی، قرنجان، رووشان، قەلەش، لەلە، کرت، تلیش، درز، در، هەلدڕاوی، چرزان 2 (لە بریتانیا) زیندان، گرتووخانە 3 (نافەرمی) وێستگەی پۆلیس 4 کاتی ناسک، دوایین چرکە

۞ 1 خراش، بریدگی، شکاف 2 زندان 3 ایستگاه پلیس 4 موقع حساس

nickel /'nɪkl/ *noun*

1 (کیمیا) نیکل (ژ.گ. 28 ن. Ni) 2 (لە ئەمریکا و کەنەدا) پێنج‌سێنتی 3 شایی، پەنابات ۞ 1 نیکل 2 پنج‌ستی 3 پشیز

nickel-and-dime *adjective*

ناگرنگ، هیچەکە ۞ ناچیز، غیرمهم

nickel brass *noun*

دارشتەی مس، نیکل و رۆح یان چینکۆ ۞ آلیاژ مس، نیکل و روی

nickeliferous /ˌnɪkə'lɪfərəs/ *adjective*

نیکل‌لێ‌هەڵکەوتوو، نیکلاوی، نیکلەلان، نیکلی تیایە، نیکلان ۞ نیکل‌خیز

nickelodeon /ˌnɪkə'ləʊdɪən/ *noun*

1 گرامافۆنی کۆینی نیکلی 2 (مێژوویی) سینەما، شانۆ یان کۆنسێرتی یەک‌نیکلی ۞ نیکلودین

nickel silver *noun,* also German silver

زیوی نیکل (= دارشتەی نیکل، مس و رۆح یان چینکۆ) ۞ ورشو

nickel steel *noun*

پۆلای دژەژەنگی کرۆم و نیکل تیابوو ۞ نیکل استیل

nick-nack = knick-knack

nickname /'nɪkneɪm/ *noun*

سەرناو، نێوی خۆمانە (لە لایەن دۆستانەوە لێ نراوێ) ۞ لقب

Niçois /niː'swɑː/ *noun, adjective,* fem. Niçoise /niː'swɑːz/

n خەڵکی شاری Nice فەرەنسی 1 *adj* سەربە نیس یان خەڵکەکەی 2 ئامادە بە خۆراکێ کە بە باینجان، capers و anchovies رازاوەتەوە ۞ نیسی

Nicol prism /'nɪk(ə)l/ *noun*

پوازک یان ئاوێزەی نیکۆل، سپالەی نیکۆل (بنەڕەت: لە ناوی فیزیکزانی سکاتلەندی William *Nicol*) ۞ منشور نیکول

nicotiana /ˌnɪkɒtɪ'ɑːnə, US -kəʊʃ-/ *noun*

گیاتووتن، جۆرێ رووەکی جوانی سەربە توتن tocacco کە بە شەودا بۆنی خۆشە [*Nicotiana alata* و جۆرەکانی تر] ۞ نیکوتیانا

nicotinamide /ˌnɪkə'tɪnəmaɪd/ *noun,* also niacinamide

(زیندە کیمیا) نیکۆتینامید، نیکۆتینامایدە: ئامیدی ترشەڵۆکی نیکۆتینیک، بە رادەیێ زۆر لە خانە زیندووەکاندا هەیە ۞ نیکوتینامید

nicotinamide adenine dinucleotide = NAD

nicotine /'nɪkətiːn/ *noun*

نیکوتین $C_{10}H_{14}N_2$: ئالکالۆیدێکی ژاراوی کە پێکهێنەری چالاکی سەرەکی توتن یا توباکۆیە و وەک مێرووکوژێ بەکاردێتی ۞ نیکوتین

nicotinic *adjective*

سەربە یا پێوەندی بە نیکوتینەوە هەیە ۞ وابسته به نیکوتین

nicotinic acid /ˌnɪkətɪnɪk 'æsɪd/ *noun,* also niacin, vitamin B_3

ترشەڵۆکی نیکوتین $C_6H_5NO_2$ ۞ اسید نیکوتین

nicotinism *noun*

نیکوتینیزم، ژاراوی‌بوون یان مەسموومیەت بە نیکوتین ۞ نیکوتینیسم

nictation /ˌnɪktɪ'teɪʃn/ *noun,* also nictitation

چاوداگرتن، تروکەتروک، چاوەتروکێ، چاوقرتاندن ۞ چشمک

nictitating membrane *noun*

پەردەی ژێرپێڵووی باڵندە، خشۆک و هێندێ لە گواندارەکان ۞ غشاء زیر پلک پرندگان، خزندگان و برخی از پستانداران

nidal *adjective*

سەربە یان پێوەندی بە nidus ـەوە هەیە ۞ وابسته به nidus

nidation /nʌɪ'deɪʃ(ə)n/ *noun*

رووانـدن یان چاندنی هێلکەیێکی پێتێنراو ۞ fertilized egg نیداسیون

niddering *adjective*

سووک، چروک، خوێڕی، ناپیاو، نزم ۞ پست، فرومایه

neddle-noddle *adjective*

لەرۆک، لەق، لەقیو، تەکان‌خۆر ۞ لرزان

nide /nʌɪd/ *noun*

1 (کۆن) جووجکەکانی چۆر 2 هێلانەی تەزروو یان چۆرپۆر ۞ 1 جوجه‌های قرقاول 2 آشیانەی قرقاول

nidicolous /nɪ'dɪk(ə)ləs/ = altricial

nidification /ˌnɪdəfə'keɪʃn/ *noun*

هێلانەدروست‌کردن، هێلانەسازی، هێلانەنانەوە ۞ لانه‌سازی

nidifugous /nɪ'dɪfjʊgəs/ = precocial

nidus /'nʌɪdəs/ *noun, pl.* nidi /-dʌɪ/ or niduses

1 هێلانە، کابۆک، هێلین، جێگای گەرادانان. گەراگە 2 سەرچاوە یان ناوەندی نەخۆشی (تووش‌بوون؛ بنەڕەت: لە لاتینەوە بە واتای "nest") ۞ 1 لانه، جای تخم‌گذاری 2 کانون ابتلا

niece /niːs/ *noun*

1 خوشکەزا، خوارزا، کچی خوشک 2 برازا، کچی برا ۞ 1 دختر خواهر 2 دختر برادر

niello /nɪ'ɛləʊ/ *noun, pl.* nielli or niellos

1 نی‌ئێلۆ، رەشۆکە (ئاوێتەیەکی رەشی گوگرد لەگەڵ زیو، قورقوشم یان مس) 2 ئەو شتانەی کە بەو شێوەیە نەخشێنراون ۞ 1 سیاه‌قلم 2 نیئلو

Niersteiner /'nɪəˌʃtʌɪnə, US 'niːɐˌʃtaɪnɐ/

noun
نایــشتاینیر (= مــەیکی ســپی کــە دەوربــەری نایــشتاینیر (شــاری لــە ئەڵــمانیا) دەنرێتــەوە) ◌ نایشتاینر

Nietzschean /ˈniːtʃɪən/ *noun, adjective*
n شوێنکەوتە یان لایەنگری نیتشە یان نیچە، نیچەیی، نیتشەباوەر (فریدریک ویلهێلم نیتشە Friedrich Wilhelm Nietzsche (1844–1900)، فیلسووفی ئەڵمانی) *adj* سەربە بیر و بۆچوونەکانی نیچە ◌ *n* پیرو نیچه *adj* وابسته به افکار یا دیدگاه نیچه

Nietzscheanism *noun*
نیتــشەباوەری، نیچەگــەری، نیتــشەگەری ◌ نیچەگرایی

nifedipine *noun*
داخـەرێکی کانالـی کالسیۆم $C_{17}H_{18}N_2O_6$ کە vasodilator یکی دڵییە، ب.ت. بۆ چارەسەری angina pectoris بەکاردێتری ◌ نیفی‌دیپین

niff *noun*
بۆگەن، بۆنی پیس و ناخۆش ◌ بوی بد

niffy *adjective* (nifier, nifiest)
بۆگەن، بۆپیس، بۆسار، سێفتۆ ◌ بدبو

Niflheim *noun*, Old Norse *Niflheimr*
نیفلهام، نیفلهەیمر: دنیای تاریکی و تەموومژ، زێـدی مردووییـن لـە میتۆلـۆژی Norseدا ◌ نیولهام

nifty /ˈnɪfti/ *adjective* (niftier, niftiest), *noun* (niftied)
1 رێـکوپێـک، شـۆخوشـەنگ، قیـتوقـۆز، جوانچاک، باش، چاک، بەرز، زیرەک، شارەزا، ماموسـتا، لێهـاتوو، وەسـتایانە: ◊ *nifty clothes* *There's some nifty guitar work on his latest CD* 2 کاریگەر، بەکارهاتوو، بەقازانج، باش، بەسوود: handy ◊ *a nifty little gadget for slicing cucumbers*) niftily /ˈnɪftɪli/ (*adv* ◌ 1 تر و تمیز، عالی، ممتاز، شیک و پیک، ماهر، ماهرانه 2 مؤثر، ماهر، مفید

nigella /nʌɪˈdʒɛlə/ *noun*
ڕەشکە، سیاولە (= ڕووەکی تیرەیێ کە love-in-a-mist دەگریتـــەوە [تـــۆوخم *Nigella*]؛ بنەڕەت: لە *nigellus* لاتین، چکۆلێنراوی *niger* "ڕەش") ◌ سیاه‌دانه

Niger-Congo *adjective*
نایجیر-کۆنگـۆیی: سـەربە کۆمەڵـەزمانی لـە ئەفریکا، کە خێزانەکانی بانتۆیی، ماندی Mande، گـــور Gur و کـــوا Kwa دادەگـــرێ ◌ نیجریه-کونگویی

Nigerian /nʌɪˈdʒɪərɪən/ *adjective, noun*
adj نایجیریایی، سەربە نایجیریە، نیجیریایی *n* خەڵکی نایجیریە ◌ *adj* وابسته به نیجریه *n* اهل نیجریه

niggard /ˈnɪgəd/ *noun, adjective*
n مرۆی بەرچاوتەنگ، کەسێکی چاوچنۆک *adj* بەخیل، سەقیل، ڕژد، لەچەر ◌ *n* آدم بخیل یا خسیس *adj* خسیس

niggardliness /ˈnɪgədlinəs, US -gərd-/ *noun*
بەرچاوتەنگی، چاوچنۆکی، پیسکەیی، بەخیلی، ڕژدی ◌ خست، بخل

niggardly /ˈnɪgədli, US -gərd-/ *adjective, adverb*
adj بەرچاوتەنگ، چاوچنۆک، بەخیل، سەقیل، ڕژد، پیسکە *adv* کەم، هیچەکە، ناقابیل، بێبایەخ، بێنرخ ◌ *adj* خسیس، بخیل *adv* اندک

nigger /ˈnɪgə(r)/ *noun*
قولەڕەش، ڕەشوبرش (جنێویکە) ◌ کاکاسیاه

niggling /ˈnɪglɪŋ/ *adjective*, also less frequent niggly
بـەژان، بەسـوێ، بـەئێش، تـاڵ، نـاخۆش، نارەحەتکەر، ناگرنگ، هیچەکە، هیچوپووچ، petty: *She had niggling doubts about their relationship* ◊ *a series of niggling injuries* ◊ *niggling details* ◌ آزارنـــده، بی‌اهمیت، پیش‌پاافتاده

nigh /naɪ/ *adverb, preposition*
(کۆن) نزیک: *Winter was drawing nigh*. نزیـــک بـــە، نزیکـــی، close، near، nearly: almost *They've lived in that house for - h on 30 years* ◌ نزدیک، نزدیک به

night /naɪt/ *noun, adverb, interjection*
n 1 شەو، شەڤ، تاریکی، ڕەشایی، ڕۆژاوابوون: 2 *These animals only come out at night* *adv* (nights) شـەوانە، لـە شـەودا nightfall = nightless (goodnight = (نافـەرمـی) *interj* (*adj* ◌ شب، تاریکی

nightbird = night owl

night blindness *noun*, also nyctalopia
شەوکوێری، ڕۆژبینی ◌ شب‌کوری

night-blooming cereus *noun*
یەکێ لە چەند جۆری کاکتوسی شەوپشکێو (یان شەوتروکێ)، ب.ت. جۆرێکی هەڵچوو و باریک، زۆرتر لەبەر گوڵە سپی و بۆنخۆش و زل و گـــەشـــەکـــانی دەکـــرێ [*Selenicereus grandiflorus*] ◌ نوعی از کاکتوس

nightcap /ˈnaɪtkæp/ *noun*
(خواردنەوە) پیاڵەی پێش خەوتن ◌ پیاله‌ی قبل از خواب

nightclothes /ˈnaɪtkləʊðz, US -kloʊðz/ *noun, pl.*
جلـــی خـــەو، بـــەرگی خـــەو، جلـــی شـــەو، شەوچەپکەن، شەوجامە، شەوخەف: *They ran out of the blazing house wearing only*

their -ghtclothes ۞ لباس خواب

nightclub /ˈnaɪtklʌb/ *noun*

یانەی شەوانە، کابارە ۞ کلوب شبانە، کابارە

night crawler *noun*

کرمی شەوانە، زۆرتر بۆ چەشتەی راوەماسی ۞ نایت کراولر

nightdress /ˈnaɪtdres/ *noun*

کراسی خەو، جلی خەوی ژنانە، جلەخەو، کراسی شەوانە، خەوجامە: *I prefer pyjamas to nightdresses* ۞ پیراهن خواب

nightfall /ˈnaɪtfɔːl/ *noun*

رۆژئاوابوون، شەوداهاتن، ویرە، درەنگان ۞ غروب

nightgown /ˈnaɪtgaʊn/ = nightdress

nighthawk /ˈnaɪthɔːk/ *noun*

1 بازەشەوانە؟، جۆری nightjar ئەمریکایی [*Chordeiles minor* و جۆرەکانی تر] 2 مرۆی شەوکار، شەونخوونی‌کێش، شەوراب ۞ 1 پشەخوار 2 شب‌بیدار

night heron *noun*

(بالندەناسی، شینە)شاهۆی شەوانە (یان شەوگەر) [توخم *Nycticorax*: چەندین جۆرن] ۞ بوتیمار شبانە

nightie /ˈnaɪti/ *noun*, also nightdress

(تافەرمی) کراسی خەو، جلی خەوی ژنانە، خەوجامە، جلەخەو، کراسی شەوانە ۞ پیراهن خواب

nightingale /ˈnaɪtɪŋgeɪl/ *noun*

(بالندەناسی) بولبول، سەرخوونک، واف [*Luscinia megarhynchos* خێزانی Turdidae] (ئەڵمانی بنەرەت) ۞ بلبل

nightjar /ˈnaɪtdʒɑː(r)/ *noun*

بالندەی شەوگەر، کونتەی ئەورووپایی [*Caprimulgus europaeus* و جۆرەکانی تر، خێزانی Caprimulgidae] ۞ پرندەی شبگرد

nightlife /ˈnaɪtlaɪf/ *noun*

رابواردنی شەوانە ۞ تفریحات شبانە

nightlight /ˈnaɪtlaɪt/ *noun*

چرای خەو، چرای کز (لە دیوی منالان) ۞ چراغ خواب

night-long /ˈnaɪtlɒŋ/ *adjective, adverb*

شەوانە، شەو تا بەیانی، سەرتاسەری شەو، شەوگار، تەواوی شەو ۞ شبانە، تمام شب

nightly /ˈnaɪtli/ *adjective, adverb*

هەر شەو، شەوانە، شەو، بەدرێژایی شەو ۞ هر شب، شبانە، در طول شب

nightmare /ˈnaɪtmeə(r), US -mer/ *noun*

1 مۆتەکە، سەنگ، مۆتە، شەوە، دیوەزمە: *He still has nighttmares about the accident* 2 ترسناک، تۆقینەر، مۆتەکەئاسا ۞ 1 کابوس 2 مخوف

nightmarish /ˈnaɪtmeərɪʃ, US -mer-/ *adjective*

ترسناک، تۆقینەر، مۆتەکەئاسا، ترسێنەر ۞ هراس‌انگیز، مخوف

night owl *noun*

شەوراب، شەوکار، شەوگر، شەونخوونی‌کێش: *The resort is a paradise both for sun worshippers and night owls with its fantastic weather and abundance of night life* ۞ شب‌بیدار

night porter *noun*

پێشوازیکەری هوتێل لە شەودا ۞ متصدی پذیرش شب

nights *adverb*

شەوانە، لە شەودا ۞ شب‌ها، در شب

night school *noun*

فێرگەی شەوانە، خوێندنگای شەوانە ۞ مدرسەی شبانە

nightshade /ˈnaɪtʃeɪd/ *noun*

(رووەکناسی) ریژەڵە، توولەزەرە، رەزرەزۆک، هلەزرە، هەلەریزە، رەزلە، تەماتەمرۆژە؟ [توخم *Solanum*] ۞ تاج‌ریزی

night shift *noun*

1 دانی شەو، کاری شەوانە 2 کرێکارانی شەوکار، گروپی کارکەرانی شەو 3 شەوکاری 4 شەوکار ۞ 1 شیفت شب 2 گروه کارگران شب 3 شب‌کاری 4 شب‌کار

nightshirt /ˈnaɪtʃɜːt, US -ʃɜːrt/ *noun*

کراسی خەو، کراسی شەوانە (خەو)، خەوجامە، شەوخەف ۞ پیراهن خواب

night soil *noun*

پیسی مرۆڤ یان ئینسان، پیسایی دەسبەئاو ۞ کود انسانی

nightspot /ˈnaɪtspɒt, US -spɑːt/ *noun*, also nightclub

یانەی شەوانە، مەکۆی شەوانە: *top London -ghtspots* ۞ باشگاه شبانە

nightstand /ˈnaɪtstænd/ = bedside table

nightstick /ˈnaɪtstɪk/ *noun*

(پۆلیس) داردەست، باتۆم، باتون ۞ باتون، باتوم

night table = bedside table

night-time *noun*

شەو، شەو تا بەیانی، شەوانە، کاتی تاریکایی، شەوگار: *This area can be very noisy at -t-time* ۞ شب‌هنگام

night-watch /ˌnaɪt ˈwɒtʃ/ *noun*

شەوگەر، نۆبەداری شەو، چاودێری شەوانە، شەوپارێز، نۆبەدارێتی شەوانە، شەوپارێزی ۞ نگهبان شب، نگهبانی شبانە

night-watchman /naɪtˈwɒtʃmən, US -ˈwɑːtʃ-, -ˈwɔːtʃ-/ *noun, pl.* night-watchmen

شـەوگەڕ، نۆبـەداری شـەو، چـاودێری شـەوانە، شەوپارێز ۞ نگهبان شب

nightwear /ˈnaɪtweə(r), US -weər/ *noun*
جلـی خـەو، بـەرگی شـەوانە، شـەوخەف، شەوچەیکەن ۞ لباس خواب

nigrescence /nɪˈɡrɛs(ə)ns, US naɪ-/ *noun*
(مەیلەو) رەشی، رەشباوی ۞ (مایل به) سیاهی

nigrescent /nɪˈɡrɛs(ə)nt, US naɪ-/ *adjective*
(مەیلەو) رەش، رەشباو ۞ نسبتاً سیاه

nigritude /ˈnɪɡrɪtjuːd/ *noun*
(دەگمـەن) رەشـی، blackness (بنـەڕەت: لـە لاتین *nigritudo* "رەشی") ۞ سیاهی

nihil /ˈnaɪhɪl/ *noun*, Latin
1 هیچ 2 شتی پڕوپووچ یا هیچوپووچ، بێنرخ ۞ 1 هیچ 2 چیز بی‌ارزش

nihilism /ˈnaɪɪlɪzəm/ *noun*
هیچیگەری، هیچیباوەڕی، هیچیخوازی 1 بەربەرەچدانەوەی گشت بنەمایکی ئاکاری و دینی 2 گومانباوەڕییەکی لە رادەبەدەر کە پێی وایە هیچ شتی بوونێکی راستەقینەی real existence نییە ۞ پوچ‌انگاری

nihilist /ˈnaɪɪlɪst/ *noun*
هیچیگەر، هیچیباوەڕ، هیچیخواز ۞ پوچ‌انگار

nihilistic /ˌnaɪɪˈlɪstɪk/ *adjective*
هیچـیگـەرییانـە، سـەربە هیچـیبـاوەڕی، هیچیخوازییانە ۞ پوچ‌انگارانه

nihility /naɪˈhɪlɪti, US nɪ-/ *noun*, *pl.* nihilities
(دەگمـەن) هیچـی، پـووچی، هـیچوپـووچی، پووچێتی، شتی هیچەکە ۞ هیچی، چیز پوچ

nihil obstat /ˌnaɪhɪl ˈɒbstat, ˌnɪhɪl/ *noun*
(لە کلێسەی کاتۆلیکی رۆمدا) بڕوانامەیێ کە دەڵێ کتێبێ هیچ جێگای دژایەتی نییە تا لەگەڵ باوەڕ یان ئاکاری بکا (بڕوانە imprimatur) ۞ نیهیل اوبستات

-nik *suffix*
پاشـگر: لایـەنگری بـاوەڕ یـان بیروبـاوەڕێ (بنەڕەت: لە رووسی و یەدیش Yiddish) ۞ پسوند: طرفدار یا هوادار عقیده

Nike *noun*, Greek *Nikē*
نـایکی: خوابـانووی سـەرکـەوتـن victory لـە میتۆلۆژی یۆنانیدا ۞ نایکی

nil /nɪl/ *noun*, *adjective*
1 هیچ، هیچ شتێ، سفر، zero ،nothing 2 نەبوو ۞ 1 هیچ، صفر 2 فاقد وجود

Nile green *noun*, also Nile blue
رەنگی سەوزی مەیلەو زەرد ۞ رنگ سبز مایل به زرد

Nile perch *noun*
جـۆرێ مـاسـی گـەورەی راوکـەر، هـی گۆمـاو و رووبارەکـانی بـاکووری رۆژهـەلاتی ئـەفریکا (تا 200 پەوند یان 91 کیلۆ دەچێ) [*Lates niloticus*] ۞ نوعی ماهی

nilgai /ˈnɪlɡʌɪ/ *noun*
گاشین(ـە)، نیلگـای (بزنەکێوی زلـەی هیندی شاخکورت [*Boselaphus tragocamelus*]) ۞ نیلگای

Nilo-Hamite *noun*
نیلی-حـامی (ب.ت. لە پۆلاندنە کۆنەکاندا): ئـەندامی کۆمـەڵێ لـە گـەلانی ئـەفریکایی کـە Turkana و Masai دەگرێتەوە ۞ نیلی-حامی

Nilo-Hamitic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە نیلی-حامییەوە هەیە ۞ وابسته به نیلی-حامی

Nilo-Saharan /ˌnʌɪləʊsəˈhɑːrən/ *adjective*
نیلی-سەهاری: سەربە کۆمەڵەزمانەی کە خێزانی نیلـی و زمانـانی تـری بـاکوور و رۆژهـەلاتی ئەفریکا دادەگرێ ۞ نیلی-صحاری

Nilotic /nʌɪˈlɒtɪk/ *adjective*
1 نیلی، نایلاتیک، نیلۆتیک (سەربە رووباری نیل یان ناوچەی نیل 2 سەربە خێزانی زمانی کە لە میسر، سوودان، کینیا و تانزانیا قسەی پێدەکرێ) ۞ نیلی، نیلوتیک

nilpotent /nɪlˈpəʊt(ə)nt/ *adjective*
دەبێتە سیفر کاتێ بۆ هێندێ توان(ـێک power) بەرزبێتەوە ۞ نیلوپوتنت

nimble /ˈnɪmbl/ *adjective* (nimbler, nimblest)
1 هەڵسووڕ، پەیتووکە، چالاک، سووک، چابک، توندوتۆڵ، گورجوگۆڵ، مەزبووت: *You need nimble fingers for that job* ◊ *She was extremely nimble on her feet* 2 زیرەک، زووتێگەیشتوو، زرینگ، بەهۆش، تیژ، وریا (nimbleness *n*: 1 هەڵسووڕی، چالاکی، چابکی، توندوتۆڵی، گورجوگۆڵی، مەزبووتی 2 زیرەکی، زووتێگەیشتوویی، زرینگی، بەهۆشی، تیژی، وریایی؛ nimbly /ˈnɪmbli/ *adv*: مەزبووتانە، توندوتۆڵانە) ۞ 1 فرز، چابک 2 تیزهوش

nimbostratus /ˌnɪmbə(ʊ)ˈstrɑːtəs, US -ˈstreɪtəs/ *noun*
هەورە بۆری ئەستووری نزم، زۆربەی جار بەفر و بـارانی لێدەبارێ (بنـەڕەت: لـە nimbus + stratus) ۞ نوعی ابر

nimbus /ˈnɪmbəs/ *noun*, *pl.* nimbi /-bʌɪ/ or nimbuses
1 خەرمانە، تاجەی رووناکی، بازنەی رۆشن 2 هەوری باراناوی یان بارانڕێژ، هەوری تونک یان چڵکن، کەشەهەور، هەوری پڕ (لە لاتین بە واتای "aureole ،cloud") ۞ 1 هاله‌ی نور(انی)

2 ابر بارانزا

nimiety *noun, pl.* nimieties

لە رادەبەدەری، ئەوپەڕگ(یـ)ری، زیدەڕۆیی، لەئەندازبەدەری، excess، redundancy ۞ افراط، بیش از حد بودن

niminy-piminy = finicky

nimrod /ˈnɪmrɒd/ *noun*

گەورە راوچی، کەڵەڕاوچی (بنەڕەت: لە ناوی نیمرودە *Nimrōd* وە نەوەزای نووح، کە دەڵین راوچی چاک بووە) ۞ صیاد بزرگ، صیاد ماهر

nincompoop /ˈnɪŋkəmpuːp/ *noun*

(نافەرمی) مرۆی کەر، بنیادەمی گەوج و تێنەگەیشتوو ۞ آدم احمق

nine /naɪn/ cardinal number *adjective, noun*

adj نۆ، نەهـ (دانە) *n* ژمارەی نۆ، رەنووسی نۆ ۞ *adj* نه (تا) *n* عدد نه

ninepins *noun, pl.*

نۆسنگێن (کایەیێ شێوەی skittles دەدا، go down (or drop or fall) like ninepins: وەک گەڵای پاییز وەرین یان کەوتن، مردن لە ژمارەیێکی زۆردا: *Men and horses went down like ninepins before them, in a tangle of waving limbs*) ۞ نوعی بازی

nineteen /ˌnaɪnˈtiːn/ cardinal number *adjective, noun*

1 نۆزدە(دانە) 2 ژمارەی نۆزدە، رەنووسی نۆزدە ۞ 1 نوزده (تا) 2 عدد نوزده

nineteenth /ˌnaɪnˈtiːnθ/ ordinal number *noun, adjective*

n نۆزدەیەک *adj* نۆزدەیەم، نۆزدەهەم، نۆزدەیەمین، نۆزدەهەمین ۞ *n* یک نوزدهم *adj* نوزدهم، نوزدهمین

ninetieth /ˈnaɪntiəθ/ ordinal number *noun, adjective*

n نەوەدیەک *adj* نەوەدەمین، نەوەدەم ۞ *n* یک نودم *adj* نودمین، نودم

ninety /ˈnaɪnti/ *adjective, noun* (*pl.* nineties)

adj نەوەد (دانە) *n* ژمارەی نەوەد، ناواری، (تێمپراچێر، ژمارە و ساڵ 90_99) ۞ *adj* نود (تا) *n* عدد نود

Nineveh *noun*, Latin *Ninus*, geographical name

پایەتەختی کۆنی ئاشوور Assyria، وێرانەکانی لە ئێراق و رووبەڕووی مووسڵ Mosul لە رووباری دیجلە Tigris (Ninevite *n*) ۞ نینوا

ning-nong *noun*

مرۆی گەوج ۞ آدم احمق

ninja /ˈnɪndʒə/ *noun, pl.* same or ninjas

نینجا (جاران، شەڕکەری ژاپۆنی لەگەڵ لێهاتوویی‌یەکی تایبەتی، بنەڕەت: واتای خۆی "سیخوڕ") ۞ نینجا

ninjutsu /nɪnˈdʒʌtsuː/ *noun*

نینجاتسو (= شێوەیەکی نەریتی سیخوڕیی ژاپۆنی؛ بنەڕەت: لە *nin* "stealth" + *jutsu* "science, art") ۞ نینجاتسو

ninny /ˈnɪni/ *noun, pl.* ninnies

کەسێکی گەوج، بنیادەمی کەر یان بێ‌مێشک ۞ آدم احمق

ninon /ˈniːnɒn/ *noun*

جۆرێ کوتاڵی هەوریشمی سووک بۆ کراس ۞ نینون

ninth /naɪnθ/ ordinal number *noun, adjective*

n نۆیەک *adj* نۆیەم، نۆهەم، نۆیەمین ۞ *n* یک‌نهم *adj* نهم، نهمین

ninth cranial nerve = glossopharyngeal nerve

niobate *noun*

نیوبات، نایۆبات، نیوبەیت: جۆرێ خوێ کە کۆمەڵی anionicی نیۆبیۆم و ئۆکسیژینی تیایە ۞ نیوبات

Niobe *noun*, Latin, from Greek *Niobē*

نیوبێ، نیوبی: کچی تانتالوس Tantalus و ژنی Amphion، کاتێ بۆ منالە کوژراوەکانی دەگریا، بووە بەرد ۞ نیوبی

niobium /naɪˈəʊbiəm, US -ˈoʊ-/ *noun*

(کیمیا) نیۆبیۆم (بە ژ.گ. *41* ن. Nb، لە Niobeـەوە) ۞ نیوبیم

niobous *adjective*

خاوەنی کانزای نیۆبیۆم، نیۆبیۆمی تیایە ۞ دارای فلز نیوبیم

Nip *noun*

(نافەرمی) ژاپۆنی چەپەڵ (بنەڕەت: کورتەی *Nipponese*) ۞ ژاپنی کثیف

nip[1] /nɪp/ *noun*

1 تەز، بای سارد، تەزوو: *There was a real nip in the air* 2 گاز، گیر، نەقورچک، خرمووسک، کورینگان: *The dog gave her a painful -p on the leg* 3 گیرە، بەست 4 تانە، قسەی تاڵ، تەشەر ۞ 1 سوز 2 گاز، نیشگون 3 گیره 4 طعنه

nip[2] /nɪp/ *noun*

(نافەرمی) بڕێکی کەم، قومێ (ب.ت. خواردنەوە) ۞ مقدار اندک، یک جرعه

nipa /ˈniːpə, US ˈnʌɪpə/ *noun*

جۆرێ دارخورمای رەگاژۆکردوو [*Nypa fruticans*] ۞ نوعی درخت

nipper /ˈnɪpə(r)/ *noun*

1 منالی چکۆلانە، ساوا 2 چنگ، چڕنووک، چنجڕوک 3 نەقورچک‌لێگر 4 ددانی پێشەوەی ئەسپ 5 (nippers) گاز، ئامووردەست،

بزماركێش، گازمەقاش 6 گیرە، بەست 7 (ئەوستراليا) جۆرێ شامەیگوی prawn ناوی رەهۆلکەن کە وەک چەشتەی راوەماسی بەکاردێترێ ◌ 1 بچەی کوچولو 2 چنگال 3 نیشگان‌گیرنده 4 دندان پیشین اسب 5 (در جمع) گازانبر 6 گیره 7 نوعی شاه‌میگو

nipping *adjective*

بەتەز، سارد، شکستوبەند، توفوبەند، تەزوودار، بەگەز، گەزک، a :chilling ،sharp سوزدار، ◌ (nippingly *adv*) *nipping wind* نیشدار

nipple /'nɪpl/ *noun*

1 گوی مەمک، گۆپکە، گزنیژە، سەرچیچک، گۆ 2 (شووشەی شیری منال) سەرەمەمکەمژە، مەمکە 3 گریس‌خۆر، مەمکە 4 (لوولە) نیو، گۆ 3 سرپستانک 2 نوک پستان 1 ◌ (nippled *adj*) گریس‌خور 4 مغزی

nipplewort /'nɪp(ə)lwɜːt/ *noun*

(رووەکناسی) گیاگۆمەمکە: جۆرێ رووەکی گوڵزەرد، لە تیرەی daisy، هی دارستان و زەوی بوورە [*Lapsana communis*] ◌ نوعی گیاه

Nipponese *noun, adjective*

ژاپۆنی (بە خۆیان وادەڵێن) ◌ ژاپنی

nippy /'nɪpi/ *adjective* (nippier, nippiest)

1 پەیتووک، توندوتۆڵ، گورجوگۆڵ، چالاک، چاپک، quick، nimble 2 سارد، تەزدار، chilly ◌ (nippily *adv*) 1 جلد، فرز 2 سوزدار

niqab /nɪ'kɑːb/ *noun*

رووبەند (پێچکەلە چاو، ب.ت. ژنانی مسوڵمان دەیپۆشن) ◌ نقاب

nirvana /nɪə'vɑːnə, US nɪr'v-/ *noun*

(هیندوئیزم و بوودائیزم) نیرڤانا ◌ نیروانا

Nisan /'nɪs(ə)n, 'niːsɑːn/ *noun*

(لە رۆژمێری جوولەکەدا) نیسان: حەوتەمین مانگی ساڵ و چوارەمین مانگی دینی، دەکەوێتە بەر مارچ و ئاپریل، بنەڕەت: لە *nīsān* عیبری ◌ نیسان

nisei /'niːseɪ, US niː'seɪ/ *noun*, also same or niseis

ئەمریکایی و کەنەدایی باوان‌ژاپۆنی ◌ نیسی

nisi *conjunction, adjective*

conj بە مەرجێ، مەگەر ئەوەی کە *adj* (ماف، دەستوور، بڕیار و هتد) یەکلایی‌نەبۆتەوە، بە لایێدا نەخراوە، بەندە (لە لاتینەوە بە واتای "unless") ◌ *conj* مگر این‌که *adj* قطعی نیست

Nissen hut /'nɪs(ə)n/ *nounm* US Quonset hut

(لە بریتانیا) کوختەیێ کە لە ئاسن و بە دیوار و میچی چەماوەوە (لە ناوی ئەندازیاری بریتانیایی *Peter N. Nissen*) ◌ نیسن هات

nisus *noun, pl.* same

تێکۆشان، هەوڵ، ئارەزوو، ئیشتیا، مەیل، نگە ◌ کوشش، میل

nit[1] /nɪt/ *noun*

رشک، مێتولە، مێتولکە، مێتکە، سپیلک، نۆتک، نوت، گەرای ئەسپێ (*adj* nitty؛ بنەڕەت: *hnitu* ئینگلیسی کۆن، بنەڕەت ئەڵمانی رۆژاوایی) ◌ رشک

nit[2] = nitwit

niter = US spelling of nitre

niterie /'nʌɪtəri/ *noun, pl.* niteries, nightclub (informal)

nitinol /'nɪtɪnɒl/ *noun*

دارشتەی نیکل و تیتانیوم (لە نیشانە کیمیاییەکانی Ni و Ti + پیتە سەرەتاکانی *Naval Ordnance Laboratory*) ◌ نیتینول

nitpicking *noun, adjective*

n (نافەرمی و ناپەسند) عەیب‌دۆزینەوە، ئیرادگرتن، لێ‌گرتن، هەڵە و ئیرادی هیچەکە، ئیرادگرتن لەسەر شتی پڕوپووچ *adj* بە ئیرادەوە، ئیرادگرانە ◌ *n* عیب‌جویی *adj* عیب‌جویانه

nitrate /'naɪtreɪt/ *noun*

نایترەیت، نیترات، خوێ یان ئێستێری ترشەڵۆکی نایتریک nitric acid ◌ نیترات

nitrate of soda *noun*

نایترەیتی سۆدا، نیتراتی سۆدیۆم، وەک پەیین بەکاردێترێ ◌ نیترات سودا

nitration *noun*

نایتراندن، نیتراندن ◌ نیتردار کردن

nitrazepam /nʌɪ'treɪzɪpam, US -'trazə-/ *noun*

(پزشکی) نیترازیپام، نایترازیپام (دەرمانێ بۆ بێ‌خەوی، بنەڕەت: لە *nitr(o)* + *az(o-)* + *am(ide)* + *ep(ine)*) ◌ نیترازپام

nitre /'nʌɪtə/ *noun*, US niter

1 نایتر، نایتراتی پۆتاسیۆم potassium nitrate 2 saltpetre ◌ نیتر

nitric /'naɪtrɪk/ *adjective*

نایتریک، نیتریک، سەربە نایترۆژێن یان نایترۆژێنی تیایە ◌ نیتریک

nitric acid /ˌnaɪtrɪk 'æsɪd/ *noun*

HNO_3 ترشەڵۆکی نایتریک یان نیتریک، تێزاب ◌ اسید نیتریک، جوهر شوره

nitric oxide *noun*

ئۆکسایدی نایتریک، ئۆکسیدی نیتریک NO ◌ اکسید نیتریک

nitride /'nʌɪtrʌɪd/ *noun*

(کیمیا) نایتراید، نیترید، نیتراید (= ئاوێتەیێکی نایترۆژێن لەگەڵ توخمێکی تر یان کۆمەڵێکی تر) ◌ نیتراید

nitrification /'naɪtraɪt/ *noun*

(کیمیا) نایترایتاندن، نیتریتاندن، گۆڕین بۆ

نیترایت ۞ نیتریفیکاسیون

nitrifying bacteria *noun*
بەکتریاکانی خێزانی (Nitrobacteraceae) کە بەکتریا gram-negative پێکدێتن و زۆرتر لە خاکدا دۆزراونەتەوە و وزەیان لە ڕێی ڕەوت و پرۆسەی نایترانـدن بـە دەسـت دێـنن ۞ باکتریهای شورەساز

nitrile /ˈnʌɪtrʌɪl/ *noun*
(کیمیا) نایترایل، نیتریل (ئاوێتەیێکی ئەندامی) ۞ نیترایل، نیتریل

nitrite /ˈnaɪtraɪt/ *noun*
(کیمیا) 1 نایترایت، نیتریت: خوێ یان ئێستێری sodium nitrite - 2 nitrous acid ۞ نیترایت، نیتریت

nitro = nitroglycerine

nitro- or nitr- /ˈnʌɪtrəʊ/ *prefix*
پێشگر: 1 - نایتروژین: *nitride* 2 سەربە یان ترشەلۆکی نایتریک (یان نیتریک، نایترایتەکان یان نایتروژینی تیایە، کۆمەڵی تاکهاوهێزی NO_2 تیایە: *nitrobenzene*، *nitrogenous* ۞ پیشوند: 1 نیتروژن 2 وابستە بە یا دارای اسید نیتریک، نیترات‌ها یا نیتروژن

nitrobacteria *noun, pl., sing.* nitrobacterium
دەستەیێ لە بەکتریاکان کە لە خۆڵدا دەژین [توخم Nitrobacter] و نایتروژین لە ئاوێتە ئەمۆنیاکاندا دەگۆرێ بۆ نیترات ۞ نیتروباکتریا

nitrobenzene *noun*
(کیمیا) جۆرێ شلەی ڕۆنی زەردی ژاراوی بە هۆی نیتریتاندنی benzene ـەوە دروست دەبێ $C_6H_5NO_2$ ۞ نیتروبنزین

nitrocellulose *noun*
(کیمیا) نایترۆسێلولۆز، ب.ت. بۆ سازکردنی تەقەمەنی، سێلولۆید، پلاستیکسازی و پارنیشەکان بەکاردێتری ۞ نیتروسلولز

nitrocellulosic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە نایترۆسێلولۆزەوە هەیە ۞ وابستە بە نیتروسلولز

nitrogelatin = gelignite

nitrochalk *noun*
تێکەڵەی گەچ و نیتراتی ئامۆنیوم، وەک پەیین بەکاردێتری ۞ نیتروچالک

nitrogen /ˈnaɪtrədʒən/ *noun*
نایتروژین، نیتروژین، نایتروجین (بە ژ.گ. 7، ن. N، نزیک بە سەدی 78ی کەشی زەوی پێکدێنێ) ۞ نیتروژن

nitrogen balance *noun*
هاوکێشی یان هاوسەنگی نایتروژینی ۞ تعادل نیتروژنی

nitrogen base *noun*
تفتی نایتروژینی، باز یان تفتی نیتروژینی ۞ باز نیتروژنی

nitrogen cycle *noun*
سووڕی نایتروژین ۞ چرخەی نیتروژن

nitrogen dioxide *noun*
(کیمیا) دوانۆکسایدی نایتروژین NO_2 ۞ دی‌اکسید نیتروژن

nitrogen fixation *noun*
چەسپاندنی نایتروژین، جێگیرکردنی نایتروژین ۞ تثبیت نیتروژن

nitrogen fixing *noun*
جێگیرکەر یان چەسپێنەری نایتروژین ۞ تثبیت‌کنندەی نیتروژن

nitrogen mustard *noun*
دەستەیێ لە ئاوێتە ژاراوی و توقلەهێنەرەکان کە لە جیاتی سولفور نایتروژینی تیایە، بۆ چارەسەری و تیماری شێرپەنجە و نەخۆشی‌یە هاوشێوەکانی وا بەکاردێتری ۞ موستارد نیتروژن

nitrogenous /naɪˈtrɒdʒənəs/ *adjective*
نایتروژین‌دار، ئەزوت‌دار، نایتروژینی تیایە ۞ نیتروژن‌دار

nitrogen rule *noun*
ڕێسا یان ڕۆڵی نایتروژین ۞ قاعدەی نیتروژن

nitroglycerine /ˌnaɪtrəʊˈglɪsəriːn, -rɪn, US ˌnaɪtroʊˈglɪsərən/ *noun*, also nitroglycerin /-rɪn, US -rən/
(تەقەمەنی) نایترۆگلیسیرین، نیترۆگلیسیرین: لێکدانی گلیسیرین و ترشەلۆکی نایتریک و ترشەلۆکی سولفوریک ۞ نیتروگلیسیرین

nitromethane *noun*
نایترۆمیتان، نیترۆمیتان: جۆرێ شلەی ژاراوی و ئاوەتوواوی سووک و چەور یان ڕۆنی و بێ‌ڕەنگ CH_3NO_2 ۞ نیترومتان

nitroparaffin *noun*
نایتروژینی بەرهەم‌هاتوو لە زنجیرەی میتانەکان ۞ نیتروپارافین

nitrosamine /nʌɪˈtrəʊsəmiːn/ *noun*
نایترۆسامین، نیترۆسامین: ئاوێتەیێ کە کۆمەڵی NNO= ی تیایە کە بە دوو کۆمەڵی ئەندامی‌یەوە نووساوە ۞ نیتروماسین

nitrous /ˈnaɪtrəs/ *adjective*
(کۆن) سەربە یان نایتروژینی تیایە، پێوەندی بە نایتروژینەوە هەیە ۞ وابستە به یا دارای نیتروژن

nitrous acid *noun*
(کیمیا) ترشەلۆکی نایترۆس: جۆرێ ترشەلۆکی ناجێگیر HNO_2، تەنیا لە گیراوە یان بە شێوەی خوێ یان ئێستێرەکانی هەیە ۞ اسید نیتروس

nitrous oxide /ˌnaɪtrəs ˈɒksaɪd, US ˈɑːk-/ *noun*, also laughing-gas
گازی پێکەنینی، یەکۆکسایدی نایتروژین: گازێکی بۆن‌خۆشی بێ‌ڕەنگ N_2O، وەک دەرمانێکی بێ‌هۆشی (نەرم) بەکاردێتری ۞ گاز خنده‌آور

nitroxanthic acid = picric acid

nitty-gritty /ˌnɪti ˈgrɪti/ *noun, adjective*
n (ناڧەرمی) باسی سەرەکی، بابەتی سەرەکی، کرۆکی قسە یان وتە *adj* سەرەکی، بنەڕەتی، بنگەهی، بنچینەیی ◌ *n* لب مطلب *adj* بنیادی، اساسی

nitwit /ˈnɪtwɪt/ *noun*
(ناڧەرمی) کەسێکی گەوجولەوج، بنیادەمی خەرەفاو یان جوریاو (*adj* nitwitted؛ *n* nitwittedness؛ *n* nitwittery) ◌ آدم احمق و خنگ

nival /ˈnɪv(ə)l/ *adjective*
سەربە ئەو ناوچانەی (کە) هەمیشە بەفریان هەیە ◌ نیوال

nivation /nʌɪˈveɪʃ(ə)n/ *adjective*
(جوگرافی) بەفرداخوران: داخورانی erosion ژێرەوەی بارستە بەفری snow bank، زۆرتر لە ئەنجامی توانەوە (یان جوونەوە) thawing و بەستنەوە freezing (لە *nix* ،*niv-* لاتین "بەفر" + ation-) ◌ برفساب

niveous /ˈnɪvɪəs/ *adjective*
(ویژەیی) بەفرئاسا، بەفرین، بەفری، snowy ◌ برفمانند

nix /nɪks/ *noun, adverb*
هیچ شتێ، هیچ، نە، نا: *The team has won nix this season* ◌ هیچی، نە

nixie *noun*
پەری (مێی) ئاوی ◌ نیکسی

Nizam /nɪˈzɑːm/ *noun*
1 سەرناوی حاکمی میراتی حەیدەرئاباد Hydarabad 2 ئەرتەشی (the nizam) هەمیشەیی تورکی ◌ 1 لقب حاکم موروثی حیدرآباد 2 نظام

Nizari /nɪˈzɑːri/ *noun*
ئەندامی تیرەیێکی مولمانانی ئیسماعیلی، کە پێشەوایەتی Aga Khan (بنەڕەت: لە ناوی ئیمامی ئیسماعیلی سەدەی دوازدەهەم *Nizar* لە میسر) ◌ نیزاری

nm *abbreviation* 1 nanometre 2 nautical mile

no /nəʊ, US noʊ/ *adverb, adjective, noun*
adv نە، نا، نەڕێ، نەخێر، هیچ *adj* 1 هیچ، هیچ وانییە، ئەتانەت یەک(یش) 2 بەربەند، قەدەغە، (پێشگری نە(لێ)کردنی کار verb) مەـــ مەی‌نەی‌ـ *n* وەڵامی نا یا نەڕێ، جواب یان وەڵامی ڕەد، بڕیار یان دەنگی نا: *Can't you give me a straight yes or no?* ◌ *adv* نە، هیچ، اصلاً *adj* 1 هیچ، حتی یک 2 ممنوع، (پیشوند نفی فعل) *n* نـ پاسخ رد، حکم یا رأی منفی

No. *abbreviation* number, also no.
ژمارە، هێژمار: *Room No. 145* ◌ شمارە

No. 10 *noun*
ژمارە(ی) دە (ئۆنیشانی ماڵی فەرمی سەرۆکوەزیرانی بریتانیا) ◌ شمارە 10

no-account *adjective, noun*
لەشگران، تەمەڵ، بێکارە، تەوەزەل، تەپلوس، تڕەبۆزە، هیچلەدەس‌نەهاتوو، کنگ‌گران ◌ تنلش

Noachain /nəʊˈeɪkɪən/ *adjective*, also Noachic
1 سەربە نووح یان سەردەمی ئەو 2 = ancient، antiquated ◌ وابستە بە نوح یا دوران او

Noah /nəʊə/ *noun*, Hebrew *Nōaḥ*
نووح (ی پێغەمبەر، لە پەیمانی کۆن دایە Old Testament) ◌ نوح

noah = shark (Austral)

Noah's ark /ˌnəʊəz ˈɑːk, US ˌnoʊəz ˈɑːrk/ *noun*
کەشتی (پێغەمبەر) نووح ◌ کشتی نوح

nob[1] /nɒb, US nɑːb/ *noun*
(ناڧەرمی) مێشک، بنیادەمی دەوڵەمەند و گرنگ، کەسێکی دەس‌ڕۆیشتوو یان گەورە، سەرزل، کەللەکەر ◌ مخ، آدم مهم

nob[2] /nɒb, US nɑːb/ *noun*
(ناڧەرمی) سەر، سەلک، کەللە ◌ سر

Nobelist /nəʊˈbelɪst/ *noun*
هەڵگری خەڵاتی نوبێل ◌ برندەی جایزەی نوبل

nobelium /nəʊˈbiːliəm, -ˈbel-, US noʊ-/ *noun*
(کیمیا) نوبێلیۆم (بە ژ.گ. 102، ن. No، لە ناوی Alfred *Nobel*) ◌ نوبلیم

Nobel Prize /nəʊˌbel ˈpraɪz, US noʊ-/ *noun*
خەڵاتی نوبێل ◌ جایزەی نوبل

nobiliary /nə(ʊ)ˈbɪljəri/ *adjective*
تایبەتی گەورەکان یا بەگزادەکان ◌ خاص اشراف

nobiliary particle *noun*
وشەیێ کە دەکەوێتە پێش ناوی گەورەکان (بنەڕەت: لە فەرەنسە de و لە ئەڵمانیادا von) ◌ پارتیکل نوبیلیاری

nobility /nəʊˈbɪləti, US noʊ-/ *noun, pl.* nobilities
1 گەورەکان، چینی نەجیبزادە، ڕەسەنزادە، بەگزادەکان، چین یان گرووپی گەورەزادەکان، چینی ئەریستۆکرات، aristocracy 2 بەئابڕوویی، شەرافەت، ڕەسەنایەتی، خانەدانی، گەورەیی، شکۆ، مەزنی: *The bravery and nobility of these men who died for their country* ◌ 1 اشراف 2 شرافت، اصالت، عظمت

noble /ˈnəʊbl, US ˈnoʊbl/ *adjective* (nobler, noblest), *noun*
adj 1 گەورەزادەکان، چینی ئەرستۆکرات، نەجیبزادەکان، گرووپی گەورەپیاوان، گرەگرەکان 2 بەئابڕووانە، ئابڕوومەندانە،

بەشەرەفانە 3 نەجیبزادە، گەورە، بەرز، رەسەن، رەهێـــتە، خانـــەدان، famous ،illustrious
noble ◊ *a man of noble birth* :aristocratic
4 *deeds* مەزن، بەشكۆ، جێی‌پەسن، بەشەوكەت،
a noble :splendid ،پڕئەنـدێش، بەســام
5 *building* (كـــانزا) دەگمـــەن (لـــە بـــاری كیمیاییەوە ب.ت. سـەبارەت بـە ئۆكـسیژێن
a :(inert یان ناكاریگەرن inactive ناچالاک
1 *n noble metal such as platinum* پاشمیر،
گەورەزادە، بەگزادە 2 (مێژوویی) كوینی زێڕی
جـــارانی ئینگلتـــەرە ◌ 1 *adj* اشـــــراف 2
شـــرافتمندانـــە 3 اصـــیل، شـــریف 4 باعظمـــت 5
(فلزات) نجیب *n* 1 اشرافزادە 2 نوبل
noble gas *noun*, also inert gas
(كیمیا) گازی دەگمەن یان ناوازە ◌ گاز نادر
nobleman /'nəʊblmən, US 'noʊbl-/ *noun, pl.* noblemen
پـاشمیر، گـەورەزادە، نـەجیبزادە، بـەگزادە ◌ اشرافزادە
noble metals *noun, pl.*
كانزا دەگمەنەكان ◌ فلزات نجیب
nobleness /'nəʊblnəs, US 'noʊblnəs/ *noun*
رەســەنایەتی، گـەورەیی، بەئابڕوویی، نـەجیبی، خانەدانی ◌ اصالت، نجابت
noblesse /nəʊ'bles, US noʊ-/ *noun*
چـینی گـەورەزادە، چـینی ئەریـــستۆكرات یـا نەجیبزادە، چینی خانەدانەكان ◌ طبقەی اشراف
noblesse oblige /nəʊˌbles ə'bliːʒ, US noʊ-/ *noun*
گـــەورەیی وا پێویـــست دەكـــا، گـــەورەیی بەرپرسایەتی لە دوایە ◌ بزرگی مسؤلیت هم دارد
noblewoman /'nəʊblwʊmən, US 'noʊbl-/ *noun, pl.* noblewomen
گـــەورەزادە، بـــەگزادە، نـــەجیبزادە (ژن) ◌ اشرافزادە
nobly /'nəʊbli, US 'noʊbli/ *adverb*
to be nobly born :بەئابڕووانە، ئابڕوومەندانە
◌ بە طور شرافتمند
nobody /'nəʊbədi, US 'noʊ-/ *pronoun, noun* (*pl.* nobodies)
Nobody knew what :*pron* هیچ‌كەس، كەس
n to say مـرۆی ناگرنـگ، بنیـادەمی هـیچ ◌
pron هیچ‌كس *n* آدم بی‌اهمیت
nocent *adjective*
بـەزەرەر، بـەئازار، بـەوەی، بـەئێش، پـڕزیان، زیانـاوی، موزیـر، زیـانبێگـەیێن ◌ مـــوذی، زیانبخش، مضر
nociceptive *adjective*
1 بـەژان، بـەئێش، بەسـوێ، بـەئازار، بـەزەرەر، بەوەی، زیاناوی، موزیر 2 گوناهبار، تاوانبار ◌
1 دردناک، موذی 2 مقصر
nociceptor /'nəʊsɪˌseptə/ *noun*
(كارئـەنـدامناسـی) وەرگرێكـی هـەسـتی كـە لـە بەرامبەر هاندەرە بەژانـەكانـدا كـار دەداتـەوە ◌ نوسیسپتور
nock /nɒk/ *noun*
(تیرهاوێژی) جێژێ، لەلە، برگە ◌ سوفار
no-claims bonus *noun*, also no-claims discount
(لـە بریتانیـا، بیمـە یـان ئینـشورانـسی ماشـێن) كـەمكردنـەوەی داوانـەكردنی (پێی)بـژاردن (لـە
a five-year no-claims :(سـالانی پێشـوودا
◌ *to lose your no-claims bonus* ◊ *bonus*
كاهش دادن عدم ادعای خسارت
no-confidence *noun*
(دەنگ) ناباوەڕی، نامتمانەیی ◌ عدم اعتماد
no-confidence vote *noun*
دەنگی ناباوەڕی ◌ رأی عدم اعتماد
no-count = no-account
noct(i,o)- *prefix*
nox, noct- پێشگر: شـەو، شـەڤ (بنـەڕەت: لـە لاتینەوە) ◌ پیشوند: شب
noctambulation *noun*
شەوڕەوی ◌ شبگردی
noctambulism /nɒk'tæmbjʊlɪzəm/ *noun*
شەوڕەوی ◌ شبگردی
noctambulist /nɒk'tæmbjʊlɪst/ *noun*
(دەگمەن) شەوڕەو ◌ شبگرد
noctiluca /ˌnɒktɪ'luːkə/ *noun, pl.* noctilucae /-kiː/
[*Noctiluca* گیانەوەری شـەودرەوشـاوە [توخم
◌ جانور شبتاب
noctilucent cloud /ˌnɒktɪ'luːs(ə)nt/ *noun*
هەوری شەودیار یان شـەودرەوشـاوە، ب.ت. لە هاوین و لە بەرزایی زۆرەوە ◌ ابر شبتاب
noctuid /'nɒktjʊɪd/ *noun*
(مێروناسی) جۆری mothی خێزانێكی بەربڵاو (Noctuidae) ◌ نوكتوئید، نوكتوید
noctule /'nɒktjuːl/ *noun*
شەمشەكوێرەی گەورە (لموزكورت و گوێخڕ و بـاڵباریـك و درێـژ [*Nyctalus noctula*]) ◌ نوكتیول
nocturn /'nɒktən/ *noun*
نوێژی بەرەبەیان، خواپەرستی نیوەشەو ◌ نماز سحری
nocturnal /nɒk'tɜːnl, US nɑːk'tɜːrnl/ *adjective*
شـــەوانە، شـــەوی، شـــەوەكی، لـــە شـــەودا، شەوچالاک، شـەڤـوک، شەوكەر، شەوفڕ: *a*
a nocturnal predator ◊ *nocturnal journey*
◌ شبانە، شبگرد

nocturnal birds *noun, pl.*
باڵندە شەوگەڕ یا شەوفڕەکان (وەک کوندەبوو) ۞ پرندگان شب‌گرد

nocturnal emission *noun*
شەیتانی‌بوون ۞ احتلام

nocturnally *adverb*
بە شێوەی شەوانە، لە شەودا ۞ بە طور شبانە

nocturnal trip *noun*
گەشت یان گەڕانی شەوانە، سەفەری شەوانە ۞ سفر شبانە

nocturnal visit *noun*
سەردان(کردن)ی شەوانە ۞ بازدید شبانە

nocturne /ˈnɒktɜːn, US ˈnɑːktɜːrn/ *noun*
1 سۆزەی شەوانە، (پارچە موسیقایەکی کورت بە شێوازی دڵدارانە، ب.ت. بە پیانۆ) 2 (وێنەکێشی) دیمەنی شەوانە ۞ نکتورن

nocuous /ˈnɒkjuəs/ *adjective*
زیاناوی، پڕزیان، بەئازار، دەرماناوی، ژاراوی، بەزەرەر ۞ زیان‌بخش

nod /nɒd, US nɑːd/ *noun*
1 (بە نیشانەی سڵاو، ڕێککەوتن و هتد) سەرلەقاندن، سەرتەکاندان 2 لاربوونەوە، بەلاداهاتن، وەرگەڕان ۞ 1 تکان دادن سر 2 کج‌شدگی

nodal *adjective*
لووئاسا، لوویی، گرێیی، گرێ‌یانە ۞ غدەمانند، وابستە بە گره

nodding acquaintance *noun*
ناسیاوی یا ناسیاری کەم، ئاشنایی کەم، باش‌نەناسین ۞ آشنایی مختصر

noddle /ˈnɒdl, US ˈnɑːdl/ *noun*
(نافەرمی) سەر، سەلک، کەللە، مێشک، مەژی ۞ کله، مخ

noddy /ˈnɒdɪ/ *noun, pl.* noddies
1 مرۆی سادە، ساویلکە، گەوج، بێ‌مێشک 2 جۆری ماسی‌خۆرکە tern ی گەرمێنان [تۆخمەکانی *Procelsterna* و *Anous*] ۞ 1 آدم سادەلوح، احمق 2 نوعی پرستوی دریایی

node /nəʊd, US noʊd/ *noun*
1 گرێ، بەند، مۆفک، گرچک، قۆرت، (ئێرک) 2 خاڵی پێکگەیشتنەوە، جەمسەر 3 (فیزیک و بیرکاری) گرێ 4 (توێکاری) گرێ، لوو، لک، ماس ۞ 1 گره 2 نقطەی التقاء 3 (فیزیک و ریاضیات) نود 4 (تشریح) گره

nodose /nəʊˈdəʊs/ *adjective*
گرێ‌دار، لک‌لک، بەگرێ، بەنداوی، مۆفک‌مۆفک ۞ دارای گره

nodosity /nəʊˈdɒsətɪ/ *noun, pl.* nodosities
گرێ‌داری، بەگرێ‌بوون، گرچنی، گرێ‌گرێ‌بوون، لک‌لک‌بوون، بەنداوی‌بوون ۞ دارای گره بودن

nodular /ˈnɒdʒuːlə(r)/ *adjective*
بەگرێ، گرێ‌دار، لکاوی، گرێ‌گرێ، بەنداوی، مۆفک‌مۆفک: *nodular lesions* ۞ دارای گره

nodulated *adjective*
ئێرک‌دار، ئێرکاوی، گرێ‌دار، گرێمانەدار، لک‌دار، گرێ‌گرێ، بەنداوی، سندناوی ۞ دارای غدە

nodulation *noun*
1 پێکهاتنی nodule، ب.ت. گرێ و لووی ڕەگ کە بەکتریای هاوزینی تیایە 2 = nodule ۞ تشکیل غدە

nodule /ˈnɒdʒuːl/ *noun*
(لەش، دار و هتد) لوو، قیتکە، قوتکە، گرێ، لک، بەند، گرێمانە، ئاڵگ، قۆرت، ئێرک ۞ غدە

nodulose /ˈnɒdʒuːləʊs/ *adjective*
گرێ‌گرێ، پڕگرێ، لکاوی، گرێمانەدار، ئاڵگاوی ۞ دارای گره

nodulose roots *noun, pl.*
ڕەگوڕیشەی گرێ‌گرێ یان ئاڵگاوی ۞ ریشەهای دارای گره

nodus /ˈnəʊdəs/ *noun, pl.* nodi
1 گرێ، قۆرت 2 تەنگوچەڵەمە، گێرەوکێشە ۞ 1 گره 2 گرفتاری

Noel /nəʊˈel, US noʊ-/ *noun*
کریسمەس (ب.ت. سرود، گۆرانی و هتد): *Joyful Noel* ۞ کریسمس

noes *noun*, plural form of no
دەنگە ناباوەڕییەکان ۞ آرای عدم اعتماد

noetic /nəʊˈetɪk/ *adjective*
مێشکی، هۆشی، زەینی، ئەقڵانی ۞ ذهنی، عقلانی

nog /nɒg/ *noun*
(کۆن) سنگ، مۆلە، قرک، مهین ۞ میخ چوبی بزرگ

noggin /ˈnɒgɪn/ *noun*
1 سەر، کەللە، مێشک 2 (خواردنەوە) قوم، پێک، پیالە ۞ 1 کله 2 پیک

nogging *noun*
1 (نافەرمی) خشتکاری چوارچێوەی دار 2 (نافەرمی) دارێ کە بۆ قایم‌کردنی چوارچێوەی دار بە ئاسۆیی ڕایەڵ دەکرێ ۞ نوگینگ

no-go area *noun*
ناوچەی دژەچوون(ەژوورەوە) ۞ منطقەی دخول ممنوع

no-go zone *noun*
ناوچە یان هەرێمی دژەفڕین یان نەفڕین ۞ منطقەی پرواز ممنوع

Noh /nəʊ/ *noun*, also No
درامایەکی نەریتی ژاپۆنی لەگەڵ هەڵپەڕکێ و گۆرانی، لە سروتەکانی rites شینتۆوە سەری هەڵداوە ۞ نو

no-hoper *noun*
(مرۆ یان گیانەوەر) هیچ، بەکارنەهاتوو ۞ آدم بی‌عرضه

nohow /ˈnəʊhaʊ/ *adverb*

1 بە هیچ شێوەیێ، بە هیچ لەونێ، بە هیچ فروفێلێ، بیراوبیرا، بە هیچ جۆرێ: *was nohow equal to the task* 2 شپرزە، ناسەرنجڕاکێش، ناڕێکوپێک ◇ 1 بەهیچوجە 2 غیرجذاب

noil /nɔɪl/ *noun*
(زۆرتر noils) بنۆک، قرپۆک، پرزەومرزەی خوری، کرێژ، وردەخوری (کە لە وەختی شیکردنەوەدا هەڵدەوەری) ◇ نویل

noise /nɔɪz/ *noun*
1 دەنگوهەرا، زەنازەنا، هەراوهوریا، هۆسە، گالەگورت، غەلبەغەلب، چرەوگورە، قالمە، گال، جەنجالی، سرمەسرم، بگرەوبەردە، هەلالە (ب.ت. خرەخری شەستیر) 2 خشەخش، خرەخر، پارازیت، (noises) ژیست، قیافە ◇ 1 سر و صدا 2 پارازیت، (در جمع) ژست

noiseless /'nɔɪzləs/ *adjective*
بێدەنگوهەرا، بێهەرا، بێچرکە، بێدەنگ، مات، هێواش، نەرم، کپ: *He moved with noiseless steps* ◇ بیسروصدا

noiselessly /'nɔɪzləsli/ *adverb*
بێ دەنگانە، بە هێواشی، هێواش، بە شێوەیەکی کپ یا نەرم، بە بێدەنگی: - *She slipped elessly out of the room* ◇ به طور بیسروصدا

noiselessness /'nɔɪzləsnəs/ *noun*
بێدەنگی، هێواشی، ماتی، دەنگنەهاتوویی، کپی، نەرمی ◇ بیسروصدایی

noisette /nwʌ'zɛt/ *noun*
1 لەتە گۆشتێکی چکۆلە، ب.ت. هی بەرخ 2 نوقڵێ کە بە بەری دارکەلوز دروست دەکرێ ◇ نوازت

noisily /-ɪli/ *adverb*
بە دەنگەدەنگ، بە هەراهەرا ◇ با سروصدا

noisiness /'nɔɪzinəs/ *noun*
زەنازەنا، هەراوهوریا، دەنگوهەرا، جەنجالی، سرمەسرم، بگرەوبەردە ◇ سروصدا، همهمه

noisome /'nɔɪsəm/ *adjective*
قێزەون، بێزاوی، بۆگەن، لووتاوێژ، ناخۆش، زیانــاوی، :harmful ،noxious *noisome habits ◊ garbage* noisomely (*adv* ◇ نفرتانگیز، مضر

noisomeness /'nɔɪsəmnəs/ *noun*
قێزەونی، بێزاویبوون، بۆگەنی، ناخۆشی ◇ نفرتانگیزی

noisome smells *noun, pl.*
بۆگەن و بۆسار، بۆ ناخۆشەکان ◇ بوهای نفرتانگیز

noisy /'nɔɪzi/ *adjective* (noisier, noisiest)
شلوق، پڕهەراوهوریا، پڕدەنگوهەرا، پڕژاوە، جەنجاڵ، (ماشین و هتد) بەهارەهار، دەنگزل، پڕدەنگ، بەشیرەشیر ◇ پرسروصدا

nolens volens /ˌnəʊlɛnz 'vəʊlɛnz/ *adverb*
(لاتین، فەرمی) بتەوێ نەتەوێ، بخوازی نەخوازی، گەرەک ناگەرەک، ،willy-nilly unwilling (or) willing ◇ خواهینخواهی

nolle prosequi /ˌnɒli 'prɒsɪkwʌɪ/ *noun*
(ماف) بەڵگەیێکی فەرمی بۆ هەڵوەشاندنەوەی بەشوێنکەوتن (لاتین بە واتای " refuse to pursue") ◇ نولی پروسکوی

nolo contendere /ˌnəʊləʊ kɒn'tɛndəri/ *noun*
(لاتین) گوناهبارکردنی تاوانباری بەبێ دانپیانان بە تاوان یان گوناهێ و مافی دەربڕینی نارەزایەتیشی هەیە بۆ تاوانە پاڵخراوەکانی (= من نامەوێ دانی پیانێم) ◇ نولو کونتدری

nom. *abbreviation* nominal

noma /'nəʊmə/ *noun*
برینی دەم، تێراوێ یا خورەی لێو و گوپ ◇ نوما

nomad /'nəʊmæd, US 'noʊ-/ *noun*
1 رەوەند، کۆچەر، گەرۆک، قەرەچی، دەشتەکی، بیابانگەر، چۆلگەنشین، گەرمێن و کوێستانکەر (ـــ چی) 2 مالبەکۆل، دەربەدەر، عەودال، گەریدە (بنەرەت: لە *nomade* فەرەنسی، بە رێگای لاتین لە *nomas* ،*nomad-* یونانی (.adj)، لە بنکی *nemein* "لەوەڕاندن") ◇ 1 چادرنشین 2 آواره

nomadic /nəʊ'mædɪk, US noʊ-/ *adjective*
سەربە رەوەندەکان، سەربە کۆچەران، رەوەند، کۆچەر: *the nomadic life of a foreign correspondent* ◇ وابسته به چادرنشینان، چادرنشین

nomadically *adverb*
بەشێوەی رەوەندەکان، رەوەندئاسا، بە شێوەیەکی دەربەدەر، دەربەدەرانە ◇ به شیوەی چادرنشینان، به طور آواره

nomadism *noun*
رەوەندی، کۆچەری، گەرۆکێتی، چۆلگەنشینی، بیابانگەری، ژیانی دەشتەکی ◇ چادرنشینی

nomadic tribes *noun, pl.*
هۆزە رەوەندەکان، خێلە کۆچەرەکان، خێلە رەوەندەکان ◇ قبایل چادرنشین

no-man's-land *noun*
1 (لە شەڕدا) ناوچەی نێوان دوو بەرەی پێکدوژمن، ناوچەی کێشەلەسەر 2 مەڵبەندی دیارینەکراو ◇ 1 منطقەی میان دو جبهەی در حال جنگ 2 حوزەی نامشخص

nomarch /'nɒmɑːk/ *noun*
(لە یونانندا) ستانەوان، هەرێمەوان، پارێزگار ◇ استاندار، فرماندار

nomarchy *noun, pl.* nomarchies
(لە یونانندا) ستان، هەرێم، پارێزگا ◇ استان

nombril /'nɒmbrɪl/ *noun*

(هێزالدری) خالی نێوەڕاستی بەشی ژێرەوە یان بنکی مەتال ۞ نومبریل

nom de guerre /ˌnɒm də ˈgeə(r), US ˌnɑːm də ˈger/ *noun*
(فەرەنسی) ناوی خوازراو، نێوی شەرقانی، شەرناو ۞ نام مستعار

nom de plume /ˌnɒm də ˈpluːm, US ˌnɑːm/ *noun*
(فەرەنسی) نازنێو، ناوی خوازراو ۞ نام مستعار

nome /nəʊm/ *noun*
1 دابەش‌کردنێکی خاکی میسری کۆن، هەرێم 2 دابەش‌کردنی بەڕێوەبەرییانەی یونانی ئێستا، هەرێم، ستان ۞ 1 نوم 2 ولایت

nomen /ˈnəʊmən/ *noun, pl.* nomina
ناوی دووەمی کەسێکی هاووڵاتی رۆمی کۆن، ئاماژەی بە gens ـەکەیان دەکرد، بۆ نموونە Marcus *Tullius* Cicero ۞ نومن

nomenclator *noun*
1 نێودانەر، ناولێنەر 2 کتێبێ کە کۆمەڵە یان لیستێ لە وشەکانی تیایە 3 کەسێ کە میوانان دەناسێنێ ۞ 1 اسم‌گذار 2 و 3 نومنکلاتور

nomenclatural /-ˈklatʃ(ə)r(ə)l, US -kləˈtʃʊər(ə)l/ *adjective*
1 سەربە زاراوەکان، سەربە ناوەکان 2 سەربە نێودانان یان ناولێنان ۞ 1 وابستە بە اسامی 2 وابستە بە نام‌گذاری

nomenclature /nəˈmenklətʃə(r), US ˈnoʊmənkleɪtʃər/ *noun*
1 زاراوەکان، ناوەکان 2 نێودانان، ناولێنان، نێولەسەرنان (ب.ت. بەشێوەی لقێکی زانستی) ۞ 1 اسامی 2 نام‌گذاری

nominal /ˈnɒmɪnl, US ˈnɑːm-/ *adjective*
1 ناوی، (هەر)بەنێو، بەناو، ناڕاستەقینە، ناکرداری، ڕواڵەتی، رووکەشی: *the nominal leader of the party* 2 کەم، هیچ 3 (ڕێزمان) ناوی، نێوی ۞ 1 اسمی، غیرواقعی، صوری 2 ناچیز 3 اسمی

nominal income *noun*
داهاتی ناوی یان ناڕاستەقینە، داهاتی ڕواڵەتی ۞ درآمد اسمی

nominalism *noun*
نۆمینالیزم، فەلسەفەی ڕواڵەتی: ڕێباز و دوکترەینێ کە پێی وایە تێکرای جیهان و ئایدیا گشتییەکان ناوێکی رووتن و هاوتای ڕاستەقینەیان نییە ۞ اصالت تسمیه

nominalist *noun, adjective*
نۆمینالیست، فیلسوفی ڕواڵەتی ۞ نومینالیست

nominalistic *adjective*
نۆمینالیستی، سەربە فەلسەفەی ڕواڵەتی ۞ نومینالیستی

nominalization *noun*
ناواندن، کردنەنێو یان ناو ۞ اسم‌سازی

nominally /-nəli/ *adverb*
بە نێو، بە ناو، بە ڕواڵەت ۞ اسماً، ظاهراً

nominal rate *noun*
رادە یان ڕێژەی ناوی (ناڕاستەقینە)، ڕێژەی ڕواڵەتی ۞ میزان اسمی

nominal value *noun*
بایەخ یان بەهای ناوی یان بەناو، بەهای ڕواڵەتی ۞ ارزش اسمی

nominal wages *noun, pl.*
حەقدەس یان دەس‌مزی ناوی یان ڕواڵەتی، دەس‌مزی پارەیی (توانایی کڕینی ڕاستەقینەی نییە) ۞ دستمزد اسمی

nominated *adjective*
دیاری‌کراو، دانراو، دەس‌نیشان ۞ انتصابی

nomination /ˌnɒmɪˈneɪʃn, US ˌnɑːm-/ *noun*
دانان، دامەزراندن، دیاری‌کردن، (پێ)ناساندن، پێشنیارکردن، پاڵاوتن، بەربژاری، بەرنەندام‌کردن، ناولێنان، پاڵێوراو، بەرنەندام، بەربژار، ناڤکری، ناولێنراو: *Membership of the club is by nomination only* ◊ *They opposed her nomination to the post of Deputy Director* ◊ *He has had nine Oscar nominations* ◊ ۞ انتصاب، تعیین، معرفی، نامزدی، نامزد

nominative /ˈnɒmɪnətɪv, US ˈnɑːm-/ *adjective, noun*
adj کارایی، بکەری: *nominative pronouns* *n* دۆخی کارا(یی)، ناسراو ۞ *adj* فاعلی *n* حالت فاعلی، معرفی‌شده

nominative case *noun*
(ڕێزمان) دۆخی کارا یا بکەری ۞ حالت فاعلی

nominator *noun*
پاڵێوەر، بەربژاردانەر، بەرنەندامگەر، ناولەسەرنەر، نێولێنەر ۞ نامزدکننده

nominee /ˌnɒmɪˈniː, US ˌnɑːm-/ *noun*
1 پاڵێوراو، بەرنەندام، ناولەسەر، بەربژار، ناڤکری، ناسێنەر، پێشنیارکراو، ناولێنراو 2 خاوەنی بەناو ۞ 1 نامزد 2 مالک اسمی

nomographer *noun*
قانووندانەر، یاسانووس، زاکوووندانەر ۞ قانون‌گذار

nomography / nəʊˈmɑːgrəfi/ *noun*
قانووندانان، زاکوووندانان، زاکوووننووسی، یاسادانان ۞ قانون‌گذاری

nomogram /ˈnɒməgram, US ˈnəʊm-/ *noun,* also nomograph
نۆمۆگرام، نۆمۆگراف: هێڵکاری یا خشتەی کۆمەڵە ژمارەیێکی سەربە یەکتر ۞ نوموگرام

nomological /ˌnɒməˈlɒdʒɪkəl/ *adjective*
سەربە nomology ۞ وابستە بە نومولوژی

nomologically *adverb*
لەباری زانستی قانوونەکانی سروشت و ناوچە(وە) ۞ از لحاظ نومولوژی

nomology *noun*
زانستی قانوونەکانی سروشت و ناوچە ۞ نومولوژی

nomos *noun*
ناموس، قانوون، زاکوون، یاسا ۞ ناموس، قانون

nomothetic /ˌnɒməˈθetɪk, ˌnəʊm-/ *adjective*
سەربە قانوونە زانستییە گشتییەکان ۞ وابسته به قوانین علمی عمومی

-nomy *suffix*
پاشگر: زانست، زانیاری، ـناسی، ـوانی (سەربە *-nomia* یونانی؛ پێوەندی بە *nomos* "law" و *nemein* "دابەش کردن یان بلاوکردنەوە distribute" هەیە) ۞ پسوند: دانش، علم

non- /nɒn, US nɑːn/ *prefix*
پێشگر: نا، نە، نەبوون، بێ، بێ‌نرخ، ناگرنگ: *nontoxic, nonlinear, nonissues* (بنەڕەت: لە لاتین *non* "not") ۞ پیشوند: غیر، نه، نا، عدم، بدون

nona- /ˈnɒnə, US ˈnəʊnə/ *prefix*
پێشگر: نۆ، نۆی تیایە (بنەڕەت: لە لاتین *nonus* "ninth") ۞ پیشوند: نه، دارای نه

non-ability *noun*
نەتوانین، پێ‌نەکران، لەدەس‌نەهاتن، توانایی‌پێنەشکان، دەرەقەت نەهاتن ۞ عدم توانایی

non-acceptance *noun*
وەرنەگرتن، قەبووڵنەکردن، پەسندنەکردن ۞ عدم قبول یا پذیرش

non-access *noun*
دەس‌پێرانەگەیشتن، دەس‌نەکەوتن (ب.ت. نزیکی لەگەڵ ژن) ۞ عدم دسترسی

non-acquaintance *noun*
نەناسیاوی، نەناسیاری، ناناشنایی، ناشناسی ۞ عدم آشنایی

nonage /ˈnəʊnɪdʒ, US ˈnɒn-/ *noun*
(ماف) کەم‌تەمەنی، پێنەگەیشتوویی، چکۆلەیی ۞ (حقوق) صغر

nonagenarian /ˌnɒnədʒəˈneəriən, ˌnəʊn-, US ˌnɑːnədʒəˈner-, ˌnoʊn-/ *noun*
مرۆی نێوان 90 تا 99 ساڵ، نەوەدی، مرۆی نەوەد و چەندساڵە ۞ آدم میان 90 و 99 سال

non-aggression *noun*
دەستدرێژی‌نەکردن، هێرش نەکردنەسەر، پەلامارنەدان ۞ عدم تجاوز

non-aggression pact *noun*
پەیمان یا ڕێکەوتن‌نامەی دەستدرێژی‌نەکردن ۞ توافق‌نامەی عدم تجاوز

non-aggression treaty *noun*
پەیمان یان پەیمان‌نامەی دەستدرێژی‌نەکردن ۞ معاهدەی عدم تجاوز

nonagon /ˈnɒnəɡən, US ˈnɑːnəɡɑːn/ *noun*
نۆلایی، نۆگۆشەیی ۞ نه ضلعی

nonagonal *adjective*
نۆلا، نۆگۆشە ۞ نه ضلعی

non-alcoholic *adjective*
بێ‌ئەلکۆل، نائەلکۆلی: *a non-alcoholic drink* ۞ غیرالکلی

non-aligned *adjective*
لانەگر، بێ‌لایەن، ئالی‌نەگر، پێوەنەبەستراو: *the non-aligned states* ۞ غیرمتعهد

non-aligned movement *noun*
بزووتنەوەی لانەگر ۞ جنبش غیرمتعهد

non-aligned nations *noun*
نەتەوە لانەگرەکان یان ئالی‌نەگرەکان، نەتەوە بێ‌لایەنەکان ۞ ملل غیرمتعهد

non-alignment *noun*
لانەگری، بێ‌لایەنی، ئالی‌نەگری، پشت‌پێوەنەبەستوویی، پێوەنەبەستراوی: *a policy of non-alignment* ۞ عدم تعهد

no-name *noun*
بێ‌نێو (= ئەو بەرهەمانەی کە لە لایەن کۆمپانیایەکی باشەوە دروست نەکراون) ۞ بدون نام

nonane /ˈnəʊneɪn, US ˈnɒn-/ *noun*
هایدرۆکاربۆنی شلەی بێ‌ڕەنگی زنجیرەی ئەلکین C_9H_{20} ۞ نونین

non-appearance *noun*
نەچوون، ئامادەنەبوون، لێ‌نەبوون ۞ عدم حضور

nonary /ˈnəʊnəri/ *noun*
نۆیینە، دەستەی نۆدانەیی یان نۆدەنکی ۞ مجموعەی نەتایی

non-attendance *noun*
نەچوون، ئامادەنەبوون، نەهاتن، لێ‌نەبوون ۞ عدم حضور

nonautomatic *adjective*
ناخۆکار، دەستی، نائوتوماتیک ۞ غیرخودکار

non-being *noun*
نەبوون، نەبوویی ۞ لاوجود، عدم

non-capital *noun*
(ماف، تاوان) سزا نەدراوە بە مەرگ ۞ به مرگ محکوم‌نشده

nonce /nɒns, US nɑːns/ *noun*, for the nonce
جاری، جاریکانی، بۆ ئەم کاتە، بۆ ئەمجارە، ئێستا، نها ۞ فعلا، اکنون

noncellular *adjective*
ناخانەیی ۞ غیریاختەای

nonce-word *noun*
وشەی یەک‌بۆنەیی، وشەیێ بۆ مەبەستێکی تایبەتی، وشەی یەک‌مەبەستە ◇ واژە برای منظور خاصی

nonchalance /-ləns, US -'lɑːns/ *noun*
کەمتەرخەمی، گوێ‌پێنەدان، نادەربەستی، توندنەبوون، شل‌گرتن، شل‌گیری، پشت‌گوێ‌خستن، لامەرلایی، شینەیی، ئارامی، هێمنی، لەسەرەخۆیی: *an air of nonchalance* ◇ بی‌اعتنایی، خونسردی

nonchalant /'nɒnʃələnt, US ˌnɑːnʃə'lɑːnt/ *adjective*
کەمتەرخەم، بێ‌گوێ، گوێ‌پێنەدەر، نادەربەست، بێ‌خەیال، شل‌گر(توو)، پشت‌گوێ‌خەر، لامەرلا، بەتەنگەوەنەبوو، شینەیی، هێمن، ئارام، لەسەرەخۆ: *to appear/look/sound nonchalant* ◇ بی‌اعتنا، خونسرد

nonchalantly /'nɒnʃələntli, US ˌnɑːnʃə'lɑːntli/ *adverb*
کەمتەرخەمانە، نادەربەستانە ◇ با بی‌اعتنایی

non-citizen *noun*
بێگانە، بیانی، ناهاونیشتمانی، ناهاوولاتی ◇ تبعەی خارجی، ناشهروند

non-com = non-commissioned officer = NCO

non-combatant *adjective*
ناشەڕڤان، ناشەڕکەر، ناسەربازی، سیڤیل (ب.ت. دوکتور یان قەشە) ◇ غیررزمی

non-commissioned *adjective*
ئەفسەری پایەنزم، ئەفسەریار، دوائەفسەر، پلەدار ◇ درجەدار

non-commissioned officer = NCO

noncommittal *adjective*
1 بێ‌لایەن، لانەگر، ئالی‌نەگر، خۆپێوەنەکردوو، خۆپێوەنەبەستوو، نابەرپرسانە، کۆنەپارێزانە: *a non-committal reply/tone* 2 تەماوی، نادیار، لێڵ، نەڕوون ◇ 1 بی‌طرف، غیرمتعهد 2 نامشخص

noncommittally *adverb*
بە شێوەیەکی نادیار، بە شێوەیەکی لێڵ یان تەماوی ◇ به طور مبهم

non-compliance *noun*
ڕەچاونەکردن، لەبەرچاونەگرتن، ئەنجام‌نەدان، ناگوێڕایەڵی، مل‌بادان، سەرپێچی، شکاندن، پێشێل‌کردن، نانەبن‌پێ ◇ تخطی، عدم رعایت

non compos mentis /ˌnɒn ˌkɒmpɒs 'mentɪs/ *adjective*
(لاتینی. ماف) شێت، نابەرپرسیار ◇ مجنون

non-concurrence *noun*
ڕێک‌نەکەوتن، یەک‌نەکەوتن، یەک‌نەگرتنەوە، قایل‌نەبوون ◇ عدم موافقت

non-concurrent *adjective*
ڕێک‌نەکەوتوو، یەک‌نەکەوتوو، ناقایل ◇ ناموافق

nonconducting *adjective*
نەگەیەنەر، نەگەیێنەر ◇ نارسانا، غیرهادی

nonconductor *noun*
نەگەیەنەر، نەگەیێنەر، نەگەیێن ◇ نارسانا، غیرهادی

Nonconformism /ˌnɒnkən'fɔːmɪzəm, US ˌnɑːnkən'fɔːrm-/ *noun*
نەجوولانەوە بەپێی پێوانە و نۆڕمەکانی کلێسەی ئینگلتەرە ◇ نون‌کانفورمیسم

nonconformist /ˌnɒnkən'fɔːmɪst, US ˌnɑːnkən'fɔːrm-/ *adjective, noun*
adj نانەریتی، نایەک‌ڕەنگ، سەربەخۆ، خۆپێ‌نەگونجاو، یەک‌نەکەوتوو لەگەڵ نەریتە کۆمەڵایەتی‌یەکان(دا) *n* 1 کەسێکی یەک‌نەکەوتوو لەگەڵ نەریتە کۆمەڵایەتی‌یەکان(دا) 2 (Nonconformist: ئەندامی) سێکتی (ب.ت. پرۆتێستانت) کە لەگەڵ باوەڕ و پرەکتیسەکانی کلێسەی ئینگلتەرە یەک‌ناکەون) ◇ *adj* ناهم‌رنگ با جماعت *n* نونکانفورمیست

nonconformity /ˌnɒnkən'fɔːmɪti, US ˌnɑːnkən'fɔːrm-/ *noun*
نەگونجان، نەسازان، یەکنەکەوتن، پێکنەهاتن، یەکنەگرتنەوە ◇ ناهمنوایی، عدم‌مطابقت

non-consciousness *noun*
ناهۆشیاری، نەست ◇ ناآگاهی

non-contagious *adjective*
نابگرەوە، ناپەڕۆک، نەگیرەوە، ناپەتا، تەشەنەنەکردوو ◇ غیرمسری

non-content *noun*
(لە ئەنجومەنی ژووریندا) دژبەر، بەرهەڵستکار، دژ ◇ مخالف

non-contradiction *noun*
نادژایەتی، یەک‌گرتنەوە، کۆکی ◇ عدم تناقض

non-contributory *adjective*
(بیمە و هتد) بەش‌نەکراو، هاوبەشی‌نەکراو (لەلایەن خاوەن‌کارەوە دەدرێ) ◇ تسهیم‌نشده

non-controversial *adjective*
مشت‌ومڕلەسەرنەکراو، ناکێشەلەسەر ◇ غیرقابل بحث

non-cooperation *noun*
ناهاوکاری، هاوکاری‌نەکردن ◇ عدم همکاری

noncount *adjective*, also uncountable
بێ‌هەژمار، لەژماردن‌نەهاتوو، بێ‌ژمار ◇ غیرقابل شمارش

noncustodial *adjective*
بێ‌زیندانی، نەگرتن (لە گرتووخانەدا) ◇ نون‌کاستودیال

noncustodial punishment *noun*
سزای بێ‌زیندانی ◇ مجازات نون‌کاستودیال

noncustodial sentence *noun*

بڕیاری بێ‌زیندانی ۞ حکم نون‌کاستودیال

nonda /ˈnɒndə/ *noun*
داریکی گەرمێنانی ئەوسترالیایی، بەرەکەی دەخوری *[Parinari nonda]* ۞ نوندا

non-dairy *adjective*
ناشیری، نۆن‌دایری (خۆراکێ کە شیر، کەرە، سەرتوێ و هتد تیانەبێ): *a non-dairy whipped topping* ۞ غیرلبنی، نون‌دایری

non-denominational *adjective*
پێوەندەی بە ئایینێکی تایبەتی یان تیرەیێکی دینی‌یەوە نییە، نادەستایینی، نادینی، نائایینی ۞ غیرفرقه‌ای، غیرمذهبی

non-demonstrability *noun*
لەسەلماندن‌نەهاتوویی ۞ غیرقابلیت اثبات

non-demonstrable *adjective*
لەسەلماندن‌نەهاتوو، ناسەلمێنەری، لە سەلماندن نایە ۞ غیرقابل اثبات

nondescript /ˈnɒndɪskrɪpt, US ˈnɑːn-/ *noun, adjective*
(مرۆ یا شت) ئاسایی، هیچەکە، سەخت‌پۆلێن‌کراو، رەمەکی، ناسەرنج‌ڕاکێش، بێ‌تایبەتمەندی ۞ (آدم یا چیز) معمولی، غیرجذاب

nondescript landscape *noun*
دیمەنی ئاسایی ۞ منظره‌ی معمولی

non-determination *noun*
دیاری‌نەکردن ۞ عدم تعیین

non-determined *adjective*
دیاری‌نەکراو ۞ نامعین

non-dialectical *adjective*
نادیالێکتیکی، نادیالکتیکی ۞ غیردیالکتیکی

non-disjunction *noun*
جیانەبوونەوەی جووتێ کرۆمۆزۆمی چوونیەک homologous بەدرێژایی کەرت‌بوونی ناوکی division nuclear ۞ نان‌دیسجانکشن

non-dispersive *adjective*
نابڵاو، گردوکۆ، بەسەریەکەوە، ناپەراگەندە، ناپەراکەندە ۞ ناپراکنده

non-drinker *adjective*
نائەلکولی، نەخۆرەوە ۞ غیرمشروبی

none[1] /nʌn/ *pronoun, adverb*
هیچ، هیچ‌شتێ، هیچ‌کام، هیچ‌یەک، هیچ‌کەس، کەس، تۆکەس، بە هیچ جۆرێ، بە هیچ شێوەیێ، بە هیچ کلۆجێ، ئانا: *We have three sons but none of them lives/live nearby* ۞ هیچ‌چیزی، هیچ‌کدام، هیچ‌کس، اصلاً

none[2] /nəʊn/ *noun*, also nones
نۆێژ یان ڕێ‌وڕەسمی سەعات سێی پاش‌نیوەڕۆ (لە کلیسە) ۞ نون

none but *adverb*
تەنیا، فەقەت، تەنێ ۞ فقط

non-electric *adjective*
ناکارەبایی، نائێلێکتریکی ۞ غیربرقی

nonentity /nɒˈnentəti, US nɑːˈn-/ *noun, pl.* nonentities
1 نەبوون، نەبوویی، نییەتی 2 مرۆڤ یا شتی ئایەخ و ناگرنگ، بنیادەمی لێنەوەشاو و بێکارە، هیچ‌وپووچ، خوێڕی و بەکارنەهاتوو 3 خەیاڵ، خۆف ۞ 1 عدم، نیستی 2 آدم یا چیز بی‌اهمیت، آدم بی‌کفایت 3 وهم

nones /nəʊnz/ *noun, pl.*
1 (لە ڕۆژمێری کۆنی ڕۆمی‌دا) ڕۆژی حەوتەمی March، May، July و October و ڕۆژی پێنجەمی مانگەکانی تر، نۆمینان 2 - none2 ۞ نونز

non-essential *adjective, noun*
(شتێکی) ناپێویست ۞ (چیز) غیرضروری

nonesuch *noun*
(شت یان مرۆڤ) بێ‌هاوتا، بێ‌وێنە، تاق، باش‌تر لەوانی‌تر ۞ آدم بی‌نظیر

nonet /nəʊˈnet, US nɒˈnet/ *noun*
1 دەستەی نۆدانەیی 2 پارچە موسیقایێ بۆ نۆ دەنگ یان ئامێر ۞ 1 گروه نه‌تایی 2 قطعه‌ی موسیقای برای نه صدا یا ساز

nonetheless /ˌnʌnðəˈles/ *adverb*, also none the less
لەگەڵ ئەمەش‌دا، سەرەڕای ئەمەش، هەر چۆنێ بێ، سەرباری ئەمەش: *The problems are not serious. Nonetheless, we shall need to tackle them soon* ۞ با وجود این

none too *adverb*
نە ئەوندە، نە یەکجار زۆر، نە زۆریش ۞ نه خیلی زیاد

non-event *noun*
ڕووداوی ئاسایی، ڕووداوی ناهومێدکەر، ڕووداوی هیچ(ەکە)، قەومانی شتێکی‌وانەبوو ۞ رویداد عادی

non-execution *noun*
جێبەجێ‌نەکردن، ڕانەپەڕاندن، ڕانەپەڕان، جێبەجێ‌نەبوون ۞ عدم اجرا

non-executive *adjective*
ڕانەپەڕێنەرانە، نەکراو، ناجێبەجێ‌کار، جێبەجێ‌نەبوو ۞ غیراجرایی

non-executive director *noun*
ڕاوێژکاری بەڕێوەبەر، بەڕێوەبەری جێبەجێ‌نەکردن ۞ مدیر غیراجرایی

non-existence *noun*
نەبوون، نەبوویی، نەیەتی ۞ عدم وجود، نبود

non-existent *adjective*
نەبوو، دەس‌نەکەوتوو: *a non-existent problem* ◊ *'How's your social life?' 'Non-existent, I'm afraid.'* ◊ *Hospital beds were scarce and medicines were*

practically non-existent ۞ معدوم
non-existential *adjective*
نەبوونی، نەبووانە، نەیەتی‌یانە ۞ لاوجودی
non-factive *adjective*
(ڕێزمان، کارەکان) لەبارەی شتێکەوەن کە ڕەنگە ڕاست نەبێ وەک: "believe" و "doubt" (بڕوانە contrafactive و factive) ۞ نونفاکتیو
non-fat *adjective*
بێ‌چەوری، بێ‌ڕۆن ۞ بدون چربی
non-feasance *noun*
(ماف) دریخی، کەمتەرخەمی، نادەربەستی، خستنەپشت‌گوێ، بێ‌خەیالی، گوێ‌پێنەدان، گوێ‌پێ‌نەبزوان ۞ کوتاهی، بی‌توجهی
non-feasor *noun*
خەتابار، کەمتەرخەم، نادەربەست، پشت‌گوێ‌خەر، گوێ‌پێنەدەر ۞ کوتاهی‌کننده، بی‌توجه
non-ferrous *adjective*
نائاسنی ۞ غیرآهنی
non-fiction *noun, adjective*
n ویژەی ناچیرۆکی یان نادلستانی: *I prefer non-fiction reading* *adj* ناچیرۆکی. ناداستانی (لەسەر بنەمای فاکتەکان و لە چیرۆک و تۆقێل و هی‌وا جیا دەکاتەوە) ۞ *n* نثر *adj* غیرداستانی
non-figurative = abstract (art)
non-finite *adjective*
1 دیاری‌نەکراو، بێ‌کۆتایی، بێ‌سنوور، لەرادەبەدەر 2 (ڕێزمان) هیچ‌دەرنەخەر (وەکوو کات یان سەردەم، کەس، ژمارە و هتد) ۞ 1 نامحدود، بی‌انتها 2 (فعل) ناخودایستا
non-finite verb *noun*
(ڕێزمان) کاری هیچ‌دەرنەخەر ۞ فعل ناخودایستا
non-flam = short for non-flammable
non-flammable *adjective*
زوونەگر، زووگرنەگرتوو، زوو نایگرێ. ئاگرتێبەرنەبوو، زوودانەگیرساو: *non-flammable nightwear* ۞ غیرقابل اشتعال
non-fulfilment *noun*
جێبەجێ‌نەبوون، ڕانەپەڕان، نەکران ۞ عدم تحقق
non-functional *adjective*
باش‌کارنەکردوو ۞ نونفانکشنال
nong /nɒŋ/ *noun*
(ئافەرمی، ئەوستراليا) کەسێکی گەوج ۞ آدم احمق
non-governmental *adjective*
ناحکومی، نامیری، نادەوڵەتی ۞ غیردولتی
non-gradable *adjective*
(ڕێزمان، لەمەڕ ئاوەڵناوەکانەوە) لەپلاندن‌نەهاتوو، لەپلە(پلە)نەهاتوو (لەگەڵ comparative و superlative بەکارناهێنرێ) ۞ درجه‌بندی‌ناپذیر
non-Hodgkin's lymphoma *noun*
(پزشکی) لیمفۆمای ناهاجکین یان ناهاجکینز: جۆرێ لیمفۆمای پرمەترسی کە لە Hodgkin's disease جیاوازە ۞ نوعی بیماری
non-human *adjective*
1 نامرۆڤ، نامرۆڤی، نامرۆڤایەتی، نائینسانی، نامرۆڤانە 2 ناخۆراکی ۞ 1 غیرانسانی 2 غیرخوراکی
nonillion *noun*
ژمارە یەک بە 54 سیفرەوە ۞ عدد یک با 54 صفر
non-infectious *adjective*
نابگرەوە، ناپەتایی، بگرەوە نییە ۞ غیرمسری
non-inflammable *adjective*
زوونەگر، خێرا گڕ ناکێشی، نەسووت، ئاورنەگر ۞ غیرقابل اشتعال
non-insulin-dependent diabetes = type 2 diabetes
non-insulin-dependent diabetes mellitus = type 2 diabetes, abbreviation NIDDM
non-intervention *noun*, also non-interference
(سیاسەت) دەس‌تێوەرنەدان، خۆتێکەڵ‌نەکردن، دەس‌تێنەخستن: *a policy of non-intervention in the internal affairs of other countries* ۞ عدم دخالت
non-interventionism *noun*
ڕامیاری یان سیاسەتی دەس‌تێوەرنەدان ۞ سیاست عدم مداخله
non-interventionist *noun, adjective*
n دەس‌تێوەرنەدەر، دەس‌تێنەخەر *adj* دەس‌تێوەرنەدەرانە، دەس‌تێنەخەرانە ۞ *n* عدم مداخله‌گر *adj* عدم مداخله‌گرانه
non-interventionist policy *noun*
ڕامیاری یان سیاسەتی دەس‌تێوەرنەدەرانە ۞ سیاست عدم مداخله‌گرانه
non-iron *adjective*
ئوتونەویست، بیشۆ و لەبەری کە (ئوتوی ناوێ) ۞ بشور و بپوش
non-judgmental *adjective*
نارەخنەگرانە ۞ غیرانتقادی
Nonjuror *noun*
(مێژوویی) ئەندامی پیاوانی ئایینی کە سوێندی پشتیوانی‌یان بۆ ویلیام و ماری (پاتشای ئینگلتەرە و ماری ژنی) لە 1689 نەخوارد ۞ نونژورور
non-liner *adjective*
ناهێڵی ۞ غیرخطی
non-linerity *noun*
ناهێڵێتی ۞ غیرخطی بودن
non-logical *adjective*
نالۆژیکی ۞ غیرمنطقی

non-logically *adverb*
نالۆژیکانه ۞ به طور غیرمنطقی
non-member *noun*
مرۆڤی نائەندام (لە یانە یان ڕێکخراوەیێ) ۞ فرد غیرعضو
non-membership *noun*
نائەندامێتی ۞ غیرعضویت
nonmetal *noun*
(توخم یان ڕەگەز element) ناکانزا ۞ نافلز
nonmetallic *adjective*
ناکانزا، ناکانزایی ۞ نافلز
non-moral *adjective*
ناناکاری، نائەخلاقی ۞ غیراخلاقی
non-native *adjective*
نارەسەن، نابوومی، ناخۆجێیی ۞ غیربومی
non-natural *adjective*
ناسروشتی، ناخۆڕسکی ۞ غیرطبیعی
non-negotiable *adjective*
لەدانوستاننەهاتوو، وتوویژلەسەرنەکراو، دانوستانی لەسەر ناکرێ، دانوستانلەسەرنەکراو ۞ غیرقابل مذاکره
non-nuclear *adjective*
نانیوکی، ناناوکی ۞ غیرهستەای
no-no *noun, pl.* no-nos or no-no's
(نافەرمی، شتێ) بە هیچ جۆرێ، تەواوبەربەند، نانا، بیرای بیڕا ۞ مطلقا نه
non-objective *adjective*
1 نابابەتی، نائۆبژێکتیڤ 2 (هونەر) ئابستراکت ۞ 1 غیرعینی 2 تجریدی
non-observance *noun*
ڕەچاونەکردن، لەبەرچاونەگرتن، ئەنجامنەدان، ناگوێڕایەڵی، مل‌بادان، سەرپێچی، شکاندن، پێشێل‌کردن، نانەبنێ ۞ عدم رعایت، تخطی، نقض
no-nonsense *adjective*
بڕا، (بە)ڕشت، لێبڕاو، زیبک، توند، سوور، شێلگیر، بەڕاست، شێلگیرانە: *a no-nonsense approach/style* ۞ قاطع، قاطعانه
nonpareil /ˌnɒnpəˈreɪl, US ˌnɑːnpəˈrel/ *adjective, noun*
1 (شت یا مرۆڤ) بێهاوتا، بێوێنە، بێبەرامبەر، بێنەیار، تاک، تاق 2 جۆرێ نوقل یان چاکلێت 3 (چاپ) پیتە شەش پۆینتەکان ۞ 1 بی‌رقیب، بی‌نظیر 2 نوعی شکلات 3 حروف شش پوینت
non-partisan *noun*
ناپارتیزان (پشتیوانی لە بیروباوەڕ یان پارتی و گروپێکی سیاسی ناکا) ۞ غیرپارتیزان
non-party *adjective*
ناپارتی، ناحیزبی ۞ غیرحزبی
non-payment *noun*
نەدانەوە (قەرز، باج و هتد) ۞ عدم پرداخت

non-performance *noun*
بەڕێوەنەبردن، نەنواندن، پێرفۆرمانس‌نەکردن ۞ عدم اجرا
non placet /nɒn ˈpleɪsɛt/ *noun*
دەنگی نا (لە هەڵبژاردنا، لە کلێسە یان زانکۆ) ۞ رای منفی
nonplus /ˌnɒnˈplʌs/ *noun*
سەرسووڕمان، واق‌وڕمان، تاسان، سەرلێشێواوی ۞ بهت، حیرت
nonplussed /ˌnɒnˈplʌst, US ˌnɑːn-/ *adjective*, also nonplused
سەرسووڕماو، واق‌وڕماو، تاساو، سەرلێشێواو، dumbfounded ۞ مبهوت
non-popular *adjective*
ناجەمسەری ۞ غیرقطبی
non-popular molecule *noun*
گەردی ناجەمسەری ۞ مولکول غیرقطبی
non-possumus /nɒn ˈpɒsjʊməs/ *noun*
دەربڕینی نەتوانینی کارێ (واتای خۆی "ئێمە ناتوانین we cannot") ۞ اظهار عجز از انجام کاری.
non-prescription *noun*
(دەرمان) بێڕاچێتە یان بێنوسخە دەکڕدرێ ۞ قابل خرید بدون نسخه
non-productive *adjective*
نابەرهەمهێنەر، بەرهەمنەهێن ۞ غیرتولیدی
non-productively *adverb*
نابەرهەمهێنەرانە، بەرهەمنەهێنانە ۞ بە طور غیرتولیدی
non-professional *noun, adjective*
(کەسێکی) ناپیشەیی ۞ (آدم) غیرحرفەای
non-profit *adjective, noun,* also non-profitmaking
adj قازانجنەویست: *an independent -profit organization n* ڕێکخراوەی قازانجنەویست ۞ *adj* غیرانتفاعی *n* سازمان غیرانتفاعی
non-proliferation *noun, adjective*
n (چەک‌وچۆڵی کیمیایی یان ناوکی) سنووردارکردن یان نەهێشتنی بڵاوبوونەوەی چەک‌وچۆڵی ناوکی *adj* سەربە نەهێشتنی بڵاوبوونەوە یا پەرەسەندنی چەک‌وچۆڵی ناوکی ۞ *n* محدودسازی یا منع گسترش سلاح‌های اتمی *adj* وابسته به منع گسترش سلاح‌های اتمی
non-prosecution *noun*
بەدوادانەچوون، ناڕاوەدوونان، بەدوانەکەوتن، بەشوێن‌نەکەوتن ڕاونەنان ۞ منع تعقیب
non-radioactive *adjective*
ناتیشکدەر، ناڕادیۆئەکتیڤ ۞ ناپرتوزا
non-refundable *adjective,* also non-returnable
لەگێڕانەوەنەهاتوو، لەگەڕاندنەوەنەهاتوو،

لەدانەوەنەهاتوو، وەرنەگیراو: *a non-refundable deposit* ۞ غیرقابل استرداد

non-renewable *adjective*
لەتەواوبوونهاتوو، هەڵچۆڕاو، تەواو دەبێ، نەژیاو ۞ تمامشدنی

non-renewable resources *noun, pl.*
سەرچاوە هەڵچۆڕاو یان تەواوبووەکان، سەرچاوە لەبنهاتووەکان ۞ منابع تمامنشدنی

non-representational = non-objective

nonresident *adjective, noun*
(کەسێکی) نانیشتەجێ، نادانیشتوو، دانەنیشتوو، ناجێوار، نیشتەجێی کاتی: *non-resident employees* ۞ (آدم) غیرمقیم، غیرساکن

non-resistance *noun*
خۆبەدەستەوەدان، دەسنەکردنەوە، خۆڕانەگرتن، بەرەنگارنەبوونەوە، بەگژدانەچوونەوە، بەربەرەکانێنەکردن، بەرهەڵستێنەکردن ۞ عدم مقاومت

non-restrictive *adjective*
(ڕێزمان) دیارینەکراو، نەبەستەرەوە، نادیاریکراو ۞ غیرتحدیدی

non-return *adjective*
بێگەڕانەوە، یەکڕێ ۞ بیبرگشت

non-rigid *adjective*
1 نارەق، ناسەخت 2 (کەشتی ئاسمانی) بەو گازەی لە نێو خۆیایەتی، دەتوانێ بجووڵێ ۞ 1 غیرسفت، غیر محکم 2 نونریجید

non-scientific *adjective*
نازانستی (بڕوانە scientific ،unscientific) ۞ غیرعلمی

nonsense /'nɒnsns, US 'nɑːnsens, -sns/ *noun*
1 قسەی هیچەکە، فلتە، یاوە، هەڵیتوپلیت، بێواتا، بێمانا، قسەی بێجێ و نابەسند، وتەی بێجێ 2 کردەوە یان هەڵسوکەوتی گەوجانە یان نازیرانە 3 بێواتا: زنجیرەیێکی دینئێی DNA کە کۆدی هیچ کام لە ترشەلۆکە ئەمینۆکان نییە و لەبەری هەڵناگیرێتەوە (یا لێی هەڵناگیرێتەوە، بڕوانە)، زانیاری بۆماوەیی کە لە یەک یان چەند کۆدۆن کە کۆدی هیچ کام لە ترشەلۆکە ئەمینۆکان نییە، پێکهاتووە و زۆرتر دەبنە هۆی دوایی‌پێهێنانی زنجیرەی گەردی لە پێکهاتنی پرۆتئیندا (بڕوانە missense و antisense) ۞ 1 چرند، یاوە 2 رفتار احمقانە 3 نونسنس

nonsense mutation *noun*
بازدان یان گۆڕانی بێواتا ۞ جهش نونسنس (یا بیمعنی)

non-sensible *adjective*
هەستپێنەکراو، لەهەستبەدەر ۞ غیرحسی

nonsensical /nɒn'sensɪkl, US nɑːn-/ *adjective*
هیچەکە، قۆڕ، فلتە، کەترە، پڕوپووچ، ترەهات، یاوە، هەڵیتوپلیت، بێواتا، وتەی بێجێ: *a nonsensical theory* ۞ یاوە، مزخرف

non sequitur /ˌnɒn 'sekwɪtə(r), US ˌnɑːn/ *noun*
(لاتینی) ئەنجامی درۆ یان نازیرانە، بەڵگەهێنانەوەی نادروست ۞ نتیجەی کاذب، استدلال غلط

non-shrink *adjective*
(پارچە) ئاودانەدەر، ئاوڕاگر ۞ آبنرو

non-significant *adjective*
بێواتا، ناگرنگ، هیچوپووچ ۞ بیمعنی، بیاهمیت

non-skid *adjective*
(پێچکەی ماشێن) نەخلیسک(او)، نەخز، شەقلاوی ۞ لیزنخور

non-slip *noun*
نەخلیسک، نەخز، ناخزێ، گیر: *a non-slip bath mat* ۞ لیزنخور

nonsmoker *noun*
1 مرۆی ناسیگاری، جگەرەنەکێش 2 شوێنی «جگەرە مەکێشن!» ۞ 1 آدم غیرسیگاری 2 قسمت غیرسیگاری

nonsmoking *adjective*, also nosmoking
ناسیگاری، سەربە «جگەرە مەکێشن!» ۞ غیرسیگاری

nonsocial *adjective*
ناکۆمەڵایەتی، ناکۆمەڵی، ڕوونناخۆش ۞ غیراجتماعی

non-spatial *adjective*
ناشوێنی، ناجێگەیی ۞ غیرمکانی

non-specific *adjective*
گشتی، نادیار، تەماوی، ناڕوون، لێڵ، general: *The candidate's speech was non-specific* ۞ عمومی، مبهم

non-specific urethritis *noun, abbreviation* NSU
میزەڕۆئاوسی لە ئەنجامی تووشبوون بە chlamydiae یان زیندەوەر و ئۆرگانیزمەکانی تر (بێجگەلە gonococci) ۞ نوعی ارتریت

non-standard *adjective*
1 نافەرمی، بازاڕی، ناپێوانەیی، ناپێوەر(مەند)، ناستاندارد: *The paper was of non-standard size* 2 (زمان) ناپێوانەیی، ناستاندارد ۞ 1 عامیانە، غیراستاندارد. نااستاندە 2 (زبان) غیرمعیار

non-standard dialects *noun, pl.*
زاراوە ناپێوانەییەکان، دەڤۆک یان زاراوە ناستانداردەکان ۞ گویش‌های نااستاندە

non-standard English *noun*
ئینگلیسی بازاڕی یان ناستاندارد ۞ انگلیسی

ناستانده

non-starter *noun*
کاری نەکرد یا نەکراو، (شت یا مرۆڤ) کە هیچ شانسی بردنەوە یا سەرکەوتنی نییە: *As a business proposition, it's a non-starter* ◊ کار غیرعملی

non-stick *adjective*
(قاپ و کەوچک) پێوەنەنووساو، نەنووساو، نەچەسپ، پێوەنەچەسپیو ◊ نچسب

non-stop /ˌnɒn ˈstɒp/ *adjective, adverb, noun*
1 *adj, adv* بێ‌وچان، یەکبینە، راستەوخۆ، یەکسەرە، یەکریز، بێ‌وێستان، یەکتەکان، بێ‌پسانەوە، لە پەستا، لەسەریەک، بەبەردەوامی: *a non-stop* ◊ *a non-stop flight to Tokyo* *n* 2 *train/service* فڕین یان ترێنی یەکسەرە ◊ 1 *adj, adv* مستقیم، بدون وقفه، مدام *n* 2 پرواز یا قطار مستقیم

nonsuch = nonesuch

non-suit /ˈnɒnˈsuːt/ *noun*
راگیران، بەدوادانەچوون (کێشەیێ) ◊ عدم تعقیب

non-symmetrical *adjective*
ناهاوتا، ناهاوبەرامبەر ◊ نامتقارن

non-technical *adjective*
ناتکنیکی ◊ غیرفنی

non-temporal *adjective*
ناکاتی ◊ غیرزمانی

non-threatening *adjective*
بێ‌مەترسی، بێ‌هەڕەشە، نیگەرانەکەر ◊ بی‌خطر

non-toxic *adjective*
نازاراوی، بێ‌دەرمان، بێ‌ژار ◊ بدون سم

non-toxic paint *noun*
ڕەنگی نازاراوی، ڕەنگی بێ‌ژار یان بێ‌دەرمان ◊ رنگ بدون سم

non-traditional *adjective*
نانەریتی: *students from traditional backgrounds* ◊ *Her artworks use a mix of traditional and non-traditional materials* ◊ غیرسنتی

non-transferable *adjective*
رانەگوێزراوە، لەراگواستنەوەنەهاتوو، ناکرێ بە ناوی‌یەوە، راناگوێزرێ ◊ غیرقابل انتقال

non-trivial *adjective*
گرنگ ◊ مهم

non-U *adjective*
(لە بریتانیا و نافەرمی) بازاڕی، ناجەز، رەمەکی ◊ غیراعیانی

non-uniform *adjective*
نایەکشێوە، نایەکبیچم، نایەکجۆر، نایەکچەشن، نایەکدەست، نایەکپارچە ◊ ناهم‌شکل، نایکنواخت، غیرمتحدالشکل

non-uniformity *noun*
نایەکشێوەیی، نایەکجۆری، نایەکچەشنی، نایەکدەستی، نایەکپارچەیی ◊ ناهم‌شکلی، نایکنواختی، غیرمتحدالشکل بودن

non-union *adjective*
نایەکێتی‌یانە ◊ غیراتحادیه‌ای

non-union labour *noun*
کاری نایەکێتی‌یانە ◊ کار غیراتحادیه‌ای

non-union workers *noun, pl.*
کرێکارانی نایەکێتی‌یانە ◊ کارگران غیراتحادیه‌ای

non- unionized = non-union

nonuse *noun,* also non-use
بەکارنەهێنان، نەخستنەکار، بەهرەلێ‌وەرنەگرتن ◊ عدم کاربرد

nonuser /ˌnɒnˈjuːzə(r)/ *noun,* also non-user
بەکارنەهێنەر، بەهرەلێ‌وەرنەگر، کەڵک‌لێ‌وەرنەگر، لەکارنەخەر ◊ نون‌یوزر

non-verbal *adjective*
نازمانی، نادەمی، نادەڤکی، نازارەکی: *non-verbal communication* ◊ غیرکلامی

non-verbally *adverb*
بە شێوەیەکی نازمانی، نازارەکی‌یانە ◊ بە طور غیرکلامی

non-violence *noun*
رامیاری یا سیاسەتی ناتوندوتیژی، رامیاری ئاشتی‌خوازی: *a commitment to a policy of non-violence* ◊ مبارزه‌ی منفی

non-violent *adjective*
ئاشتی‌خوازانە، ئارام، لاشەڕ(انە)، بێ‌توندوتیژی، بێ‌زەبروزەنگ، بەئاشتی: *non-violent resistance* ◊ *-violent crimes* ◊ مسالمت‌آمیز

non-violent demonstration *noun*
خۆپیشاندانی ئاشتی‌خوازانە ◊ تظاهرات مسالمت‌آمیز

non-violent protest *noun*
نارەزایی‌دەربڕینی ئاشتی‌خوازانە ◊ اعتراض مسالمت‌آمیز

non-volatile *adjective*
ناهەڵمیو، نافڕۆک ◊ غیرفرار

non-white *adjective, noun*
(مرۆڤی) ناسپی، ناسپی‌پێست ◊ (آدم) غیرسفیدپوست

non-word *noun*
وشەی بێ‌واتا، ناوشە ◊ واژه‌ی بی‌معنا

nonyl /ˈnɒnʌɪl, -nɪl, ˈnəʊn-/ *noun*
(وەک ئاوەڵناو، کیمیا) نونایل، نانایل، نونیل ◊ (صفت‌گونه) نونیل

noodle¹ /ˈnuːdl/ *noun, pl.* noodle
(نافەرمی) هەرێشتە: *Would you prefer rice or -dles?* ◊ رشته‌فرنگی

noodle[2] /ˈnuːdl/ *noun*
n 1 کەسێکی گەوج 2 سەر، کەللە، سەلک ◌ *n* 1 آدم احمق 2 سر، کله

nook /nʊk/ *noun*
گۆشە، کەلێن، کونجک، سووچ، قوژبن، گۆشەی تەنیایی، پەنا، جێگای چۆڵ یا لاتەریک: *a shady nook in the garden* ◌ گوشه، جای خلوت

nook and cranny *noun*
هەمووشوێنێ، کەلێن و قوژبن، کونبەکون، سووژن‌ئاژن ◌ سوراخ‌سنبه

nooky /ˈnʊki/ *adjective*, also nookie
لەبار، سەرنج‌ڕاکێش (لەباری سێکسییەوە) ◌ لوند

noon /nuːn/ *noun*
1 نیوەڕۆ، ناقرۆژ: *We should be there by noon* 2 لووتکە، ترۆپک، دوند: *the noon deadline for the end of hostilities* ◌ 1 ظهر 2 اوج

noonday /ˈnuːndeɪ/ = noon

no one *pronoun*
کەس، هیچ‌کەس، توکەس: *No one was at home* ◌ هیچ‌کس

noontide /ˈnuːntaɪd/ *noun*, also noontime
1 (وێژەیی) نیوەڕۆ، ناقرۆژ 2 لووتکە، ترۆپک، دوند ◌ 1 ظهر 2 اوج

noose /nuːs/ *noun*
1 ئالقەی تەناف، قەف، قولفە، گرێی قولفە: *a hangman's noose* 2 پەتی سێدارە، ئالقەی سێدارە 3 کەمەن(د) 4 (خوازە) داو، تەڵە ◌ 1 حلقەی طناب 2 طناب دار 3 کمند 4 (مجازی) دام

Nootka /ˈnuːtkə, ˈnʊt-/ *noun*, *pl.* same or Nootkas
1 ئەندامی گەلێ سووریێستی دوورگەی ڤانکوڤێر Vancouver، لە کەنەدا 2 زمانی واکاشان Wakashan ی ئەو گەلە ◌ نوتکا

nootropic /ˌnəʊəˈtrəʊpɪk, -ˈtrɒpɪk/ *adjective*
ئاماژە بە دەرمانێ بۆ باشترکردنی یادەوەری و کار و کردەوە کاگنیتیڤەکانی تر ◌ نوتروپیک

nopal /ˈnəʊp(ə)l, US ˈnəʊpal/ *nonu*
جۆرێ کاکتوسی مەکسیکی [تۆخم *Nopalea*] (بنەڕەت: بە ڕێگای فەڕەنسە و سپانیا لە *nopalli* ناواتل Nahuatl) ◌ نوعی کاکتوس

nope /nəʊp, US noʊp/ *interjection*
هێڵ نە، نەخێر، چو: *'Have you seen my pen?' 'Nope.'* ◌ نه

no-place *adverb*
هیچ‌جێ(یێ)، هیچ‌شوێنێ: *I have no place else to go* ◌ هیچ‌جا

nor /nɔː(r)/ *conjunction*
و نە، یش نە (نا): *He wasn't there on Monday. Nor on Tuesday, for that matter* ◌ و نه، هم نه

nor- *prefix*
(کیمیا) پێشگر: بۆ ناوی ئاوێتە کیمیاییەکان بەکاردێتەوە: *noradrenaline* ◌ پیشوندی است در شیمی

noradrenaline /ˌnɔːrəˈdrɛn(ə)lɪn/ *noun*, also noradrenalin or norepinephrine
neurotransmitter ی کە شێوەی epinephrine دەدا، ڕەگەکانی خوێن ویکدێنێتەوە و بڕۆنشی هەراو دەکات و لە دۆخی تەنگەتاوی پزشکیدا بۆ بردنەسەرەوەی گوشار و پەستانی خوێن بەکاردێتەوە ◌ نورادرنالین

Norbertine /ˈnɔːbɜːtɪn, US -ʌɪn/ = Premonstratensian (named after St *Norbert*, C12 founder of the order)

Nordic /ˈnɔːdɪk, US ˈnɔːrdɪk/ *adjective*, *noun*
adj 1 نۆردیک، سکاندیناڤی(ایی)، سەربە ولاتانی سکاندیناڤیا (دانمارک، سوید، نۆرویژ، ئایسلەند و فینلەند) 2 سەربە ئەورووپای باکووری، نۆردیک (جۆرێ ڕەگەزی ئەورووپایی بە بەژنی بەرز، قژی کاڵ و چاوی شینەوە) *n* دانیشتووی سکاندیناڤیا، فینلەند و ئایسلەند ◌ نوردیک

the Nordic countries *noun*, *pl.*
ولاتە سکاندیناڤییەکان ◌ کشورهای اسکاندیناویایی

norepinephrine /ˌnɔːrɛpɪˈnɛfrɪn, -riːn/ = noradrenaline

norethindrone *noun*
نۆرێتیندرۆن: پرۆژیستینێ، $C_{20}H_{26}O_2$، ب.ت. وەک حەبی بەرگیری (منداڵبوون) بە شێوەی acetate ەکەی بەکاردێتەوە ◌ نوریتندرون

Norfolk Island pine *noun*, also Norfolk pine
کاژ یان کاجی دوورگەی نۆرفۆلک: جۆرێ کاژ لە خێزانی monkey puzzle لقەکانی قەفقەف whorled و پەڵوپۆی دەرزیئاسا [*Araucaria heterophylla*] ◌ نوعی کاج

Norfolk jacket *noun*
جۆرێ کەوای فشی پیاوان ◌ نورفولک جاکت

noria /ˈnɔːrɪə/ *noun*
دۆلاب، پێچکە یان چەرخی ئاوهەڵکێشان (بنەڕەت: لە ناعورە *nāʿūra* عەرەبییەوە وەرگیراوە) ◌ نوریا

norite /ˈnɔːrʌɪt/ *noun*
(زەویناسی) بەردێکی plutonic ی دەنکزبر یا دەنک‌درشت ◌ نوریت

nork *noun*
(نافەرمی، ئەوسترالیا) سنگی ژن، مەمک ◌ پستان

norland = northland

norm /nɔːm, US nɔːrm/ *noun*

1 پێودانگ، پێوانە، پێوەر، نموونە، ئەندازە، نۆرم، ڕێسا: *a departure from the norm* ◊ *social/cultural norms* 2 کاری ڕۆژانە 3 پرسی ئاسایی، بارودۆخ یا ڕەوشی ئاسایی، دیاردەی ئاسایی 4 بڕ یان ڕادەی پێویست: *detailed education -ms for children of particular ages* ◇ 1 معیار، هنجار 2 کار روزانه 3 مسألەی عادی، وضعیت عادی 4 مقدار یا حد مطلوب

normal /ˈnɔːml, US ˈnɔːrml/ *adjective, noun*

1 *adj* ئاسا(یی)، سروشتی، عەدەتی، چاوەڕوانکراو: *Her temperature is normal* ◊ *People who commit such crimes aren't normal* 2 تێوان، مامناوەند، ئەندازە، نێوەڕاست، تێوبەند 3 ڕاست، ستوونی، پۆیی *n* ڕادە یان ڕێژەی ئاسایی: *above/below normal* ◊ *Things soon returned to normal* ◇ 1 *adj* طبیعی، عادی، متعارف 2 متوسط 3 عمود *n* میزان عادی

normal curve *noun*

چەماوەی شێوەزەنگی هاوتای normal distribution ◇ منحنی نورمال

normal distribution *noun*

(سەرژمێری) فانکشنێ کە دابەشینی زۆر (بڕی) گۆڕاو variable وەک گرافی شێوەزەنگی هاوتا دەخاتەڕوو ◇ نورمال دیستریبیوشن

normality /nɔːˈmæləti, US nɔːrˈm-/ *noun*, also normalcy /ˈnɔːmlsi, US ˈnɔːrm-/ especially in US

ڕەوشی ئاسایی، سروشتیبوون، ئاسایتی، ئاساییبوون: *They are hoping for a return to normality now that the war is over* ◇ وضعیت عادی، بهنجاری

normalization /ˌnɔːməlaɪˈzeɪʃn, US ˌnɔːrmələˈz-/ *noun*

ئاساییکردن، هێنانەوە سەر دۆخی سروشتی، هێنانەوە سەر باری خۆی، هەموارکردنەوە، هەموارسازی، ڕێکخستن ◇ عادیسازی

normalizer *noun*

ئاساییکەرەوە، هەموارساز، هەموارکەرەوە، ڕێکخەر ◇ عادیسازنده

normally /ˈnɔːməli, US ˈnɔːrm-/ *adverb*

بە شێوەیەکی ئاسایی، زۆرتر، بەپێی خۆی: *Just try to behave normally* ◊ *Her heart is beating normally* ◇ به طور عادی، معمولاً

normal school *noun*

(ب.ت. لە ئەمریکا و فەرەنسە) کۆلێژی ڕاهێنانی مامۆستایان ◇ دانشکدەی تربیت معلم

normal solution *noun*

(کیمیا) گیراوەی ئاسایی ◇ محلول نرمال

normal state *noun*

(کیمیا) دۆخی ئاسایی، باری ئاسایی ◇ حالت عادی

Norman /ˈnɔːmən, US ˈnɔːrm-/ *adjective, noun*

1 *adj* سەربە شێوازی بیناسازی سەدەکانی 11 و 12 لە ئەورووپا 2 نۆرمەنی، سەربە نۆرمەنەکان (خەڵکی باکووری فەرەنسە کە لە سەدەی 11دا (ساڵی 1066) دەسیان بەسەر ئینگلتەرەدا گرت) *n* 1 نۆرمەن، ڕەسەن یان خەڵکی نۆرماندی ئێستا 2 شێوەیەکی فەرەنسی کۆن کە لە لایەن نۆرمانەکانەوە قسەی پێدەکرێ 3 زاراوەی فەرەنسی نۆرماندی ئێستا ◇ *adj* نورمانی *n* نورمان

normative /ˈnɔːmətɪv, US ˈnɔːrm-/ *adjective*

1 پێودانگی، پێوەری، نۆرماتیف، ڕێسایی: *a -mative tests* ◊ *ive approach* 2 دەستووری، دەستووردەرانە ◇ 1 هنجاری 2 تجویزی

normatively /ˈnɔːmətɪvli, US ˈnɔːrm-/ *adverb*

1 بە شێوەیەکی پێودانگی، پێوەرییانە 2 دەستوورییانە، دەستووردەرانە ◇ 1 هنجاری 2 به طور تجویزی

normativeness /ˈnɔːmətɪvnəs, US ˈnɔːrm-/ *noun*

1 پێودانگیتی، پێوەریبوون، ڕێساییبوون 2 دەستووریبوون ◇ 1 هنجاریبودن 2 تجویزیبودن

normative approach *noun*

شێوازی دەستووردەرانە یان دەستوورییانە ◇ رویکرد تجویزی

normotensive /ˌnɔːmə(ʊ)ˈtɛnsɪv/ *adjective*

بە پەستانی خوێنی ئاساییەوە ◇ دارای فشار خون عادی

Norn /nɔːn, US nɔːrn/ *noun*

نۆرن: شێوەیەکی نۆرسی کە جاران لە دوورگەکانی ئۆرکنی Orkney و شێتلەند Shetland لە باکووری سکاتلەند قسەی پێدەکرا ◇ نورن

Norse /nɔːs, US nɔːrs/ *adjective, noun*

adj سەربە خەڵکی سکاندیناڤیای کۆن و زمانیان *n* 1 نۆروێژی، نۆرس (شێوەیێکی کۆن و سەدەکانی نێوەڕاستی نۆروێژی، سەربە زمانی سکاندیناڤی) 2 نۆروێژییەکان، سکاندیناڤییەکان ◇ *adj* نروژی *n* 1 نورس 2 نروژیها، اسکاندیناویها

Norse legends *noun, pl.*

ئەفسانە نۆروێژی یان نۆرسییەکان ◇ اسطورەهای نوروژی، نورسی

Norseman *noun, pl.* Norsemen

ڤایکینگ، هەریەک لە سکاندیناڤییە کۆنەکان ◇ وایکینگ

north /nɔːθ, US nɔːrθ/ *noun, adjective, adverb*
n 1 بـاکوور 2 بەشـی بـاکووری یـان سـەرووی ناوچـە، وڵات یـان شـارێ 3 (the North) هەرێمەکانی باکووری ڕۆژهەڵاتی ئەمریکا *adj* بـاکووری *adv* بـەرەو بـاکوور، ڕووەو بـاکوور، ڕوو لـە بـاکوور (بنـەڕەت: ئینگلیـسی کـۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ *n* 1 شـمال 2 قـسمتـهـای شمالی منطقه، کشور و شهر 3 نـورت *adj* شـمالی *adv* به سوی شمال

North America *noun*
ئەمریکای باکووری ◌ امریکای شمالی

North American *noun, adjective*
n خەڵکی ئەمریکای باکووری، ب.ت. ئەمریکا و کەنەدا *adj* سەربە ئەمریکای باکووری ◌ *n* اهل امریکای شمالی، به خـصوص امریکـا و کانـادا *adj* وابسته به امریکای شـمالی

northbound / 'nɔːθbaʊnd, US 'nɔːrθ-/ *adjective*
باکووری، بەرەو باکوور، ڕوو لە باکوور، بەرەو لای باکوور: *the -rthbound carriageway of the motorway* ◌ شمالی، در جهت شمال

north-country *adjective*
سەربە بەشی باکووری وڵات یا ناوچەیێ؛ سـەربە بەشی باکووری ئینگلتەرە ◌ وابـسته بـه قـسمت شمالی کشور یا منطقه‌ای؛ وابسته به شمال انگلستان

north-country accent *noun*
زمان یان ئەکسێنتی باکووری ◌ لهجه‌ی شمالی

north-countryman *noun, pl.* north-countrymen
خەڵکی باکووری ئینگلتەرە ◌ اهل شمال انگلستان

northeast /nɔːθ'iːst/ *noun, adjective, adverb*
n 1 بـاکووری ڕۆژهـەڵات 2 بەشـی بـاکووری ڕۆژهەڵاتی ناوچە، وڵات یان شارێ *adj, adv* باکووری ڕۆژهەڵاتی، بەرەو باکووری ڕۆژهەڵات ◌ *n* شـمال شـرق 2 قـسمتـهـای شـمال شـرقی منطقه، کشور و یا شهری *adj, adv* شمال شرقی

northeaster *noun*
با یان ڕەشەبای باکووری ڕۆژهەڵات ◌ بـاد یـا توفان شمال شرقی

northeasterly *adjective, adverb, noun*
adj و *adv* بـاکووری ڕۆژهـەڵات(ی)، بـاکووری ڕۆژهەڵاتەوە، بەرەو باکووری ڕۆژهەڵات(ی)؛ لە باکووری ڕۆژهەڵات(ەوە) *n* وشـەیێکی تر بۆ northeaster ◌ *adj* و *adv* شـمال شـرقی، بـه سوی شمال شرقی

northeastern /nɔːθ'iːstərn/ *adjective*
(لە) باکووری ڕۆژهەڵات(ەوە)، سەربە باکووری ڕۆژهەڵات ◌ شمال شرقی، وابسته به شمال شرقی

northeastward *adjective, adverb* (also northeastwards)
بەرەو باکووری ڕۆژهەڵات، ڕووەو یان ڕوو لە باکووری ڕۆژهەڵات ◌ به سوی شمال شرقی

norther *noun*
(ئەمریکا) بایێکی بەقەوەتی باکووری کە بەسەر تێکزاس، فلۆریدا و کەنداوی مەکسیکۆ تێدەپەڕێ ◌ نورتر

northerly /'nɔːðəli, US 'nɔːrðərli/ *adjective, adverb, noun* (*pl.* northerlies)
adj و *adv* بـاکووری، بـەرەو بـاکوور، ڕووەو بـاکوور، لە بـاکوور: *travelling in a -rtherly direction* *n* (زۆرتر بە کۆ) بایێ بـاکووری ◌ *adj* و *adv* شـمالی، بە سـوی شـمال، در شـمال *n* (بیشتر در جمع) باد شمالی

northern /'nɔːðən, US 'nɔːrðərn/ *adjective, abbreviation* N, No.
بـاکووری: *the northern slopes of the mountains* ◌ شمالی

Northern Cross *noun*
خـاچی بـاکووری: شـەش ئـەسـتێرەی خـاچی Cygnus ◌ صلیب شمالی

northerner /'nɔːðənə(r), US 'nɔːrðən-/ *noun*
خەڵکی باکوور، باکووری، باکوورستانی ◌ اهل شمال

Northern Hemisphere *noun*
نیوەگۆی باکووری، لاگۆی بـاکووری ◌ نیم‌کره‌ی شمالی

northern lights *noun, pl.* also aurora borealis
ڕوونـاکی جەمـسەری بـاکووری، بەرەبـەیانی (جەمـسەری) بـاکووری، گزنگـی بـاکووری ◌ سپیده‌ی شمالی، شفق شمالی

northernmost /'nɔːðənməʊst, US 'nɔːrðənmoʊst/ *adjective*
بـاکووریتـرین، ژوورتـرین، سـەرترین ◌ شمالی‌ترین

North Germanic *noun, adjective*
n ئـەڵـمانی بـاکووری: ژێربـەشـێکی زمانـە ئـەڵـمانییەکانی وەک ئیـسلەندی، نۆرویژی، سویدی و دانمارکی *adj* سەربە یان پێوەندی بە ئەڵمانی باکووریيەوە هەیە ◌ *n* آلمانی شـمالی *adj* وابسته به آلمانی شمالی

North Iceland *noun*
دوورگەی باکوور(ی) ◌ جزیره‌ی شمال

northing *noun*
1 لادان بـەرەو بـاکوور 2 مـەودای بـڕاو بـەرەو باکوور، ب.ت. بە ڕێگای دەریاوە ◌ 1 انحراف به سوی شمال 2 مسافت پیموده‌شده به سوی شمال

North Korean *noun, adjective*
n خەڵکی کۆریای باکووری *adj* سەربە کۆریای

باکووری ◇ *n* اهل کره‌ی شمالی *adj* وابسته به کره‌ی شمالی

northland *noun, pl.* northlands
(وێژەیی) بەشی باکووری وڵات یان ناوچەیێ، باکوورستان ◇ قسمت شمالی کشور یا منطقه‌ای

Northman *pl.* Northmen = Norseman

North Pole *noun*
جەمسەری باکوور(ی) ◇ قطب شمال

North Star *noun*
ئەستێرەی جەمسەری ◇ ستاره‌ی قطبی

Northumb. *abbreviation* Northumbrian

Northumbrian /nɔː'θʌmbrɪən/ *adjective, noun*
adj سەربە نورسومبریا *n* 1 خەڵکی نورسومبریا، ناوچەیێکی باکووری ڕۆژهەڵاتی ئینگلتەرە 2 زاراوەی کۆنی ئینگلیسی Northumbria ◇ نورتومبرین

northward /'nɔːθwəd, US 'nɔːrθwərd/ *adjective*
باکووری: *in a -rthward direction* ◇ شمالی

northwards /'nɔːθwədz, US 'nɔːrθwərdz/ *adverb*
بەرەو باکوور، ڕووەو باکوور، ڕوو لە باکوور، بۆ لای باکوور: *to go/look/turn northwards* ◇ به سوی شمال

northwest /ˌnɔːθ'west/ *noun, adjective, adverb*
n باکووری ڕۆژاوا *adj* باکووری ڕۆژاوا(یی)، لە باکووری ڕۆژاوا *adv* بەرەو باکووری ڕۆژاوا، بۆ لای باکووری ڕۆژاوا، لە باکووری ڕۆژاوا ◇ *n* شمال غرب *adj* شمال غربی *adv* به سوی شمال غربی

northwester *noun*
بای باکووری ڕۆژاوا ◇ باد شمال غربی

northwesterly *adjective, adverb, noun*
adj باکووری ڕۆژاوا(یی) *adv* بەرەو باکووری ڕۆژاوا، (ڕوو) لە باکووری ڕۆژاوا *n* = northwester ◇ *adj* شمال غربی *adv* به سوی شمال غربی

northwestern /ˌnɔːθ'westən/ *adjective*
1 باکووری ڕۆژاوا 2 سەربە باکووری ڕۆژاوا ◇ 1 شمال غربی 2 وابسته به شمال غربی

northwestward *adjective, adverb* (also northwestwards)
بەرەو باکووری ڕۆژاوا، ڕوولە یان بۆ لای باکووری ڕۆژاوا ◇ به سوی شمال غربی

Norway lobster *noun*
جۆرێ قرژاڵی چکۆلە و باریکی ئەورووپایی، لەباری بازرگانییەوە گرنگە [*Nephrops norvegicus*] ◇ نوعی خرچنگ

Norway maple *noun*
کەوتی نۆروێژی، جۆرێ کەوتی ئوراسیایی، بە گەڵای ڕەگاوی سەوزی توند یان سوور یان سووریاو [*Acer platanoides*] ◇ نوعی افرا

Norway rat = rat

Norway spruce *noun*
نەوژ یان سنەوبەری نۆروێژی [*Picea abies*] ◇ نوعی صنوبر

Norwegian /nɔː'wiːdʒən/ *adjective, noun*
adj نۆروێژی، سەربە نۆروێژ *n* 1 خەڵکی نۆروێژ، نۆروێژی 2 زمانی (سکاندیناڤی) نۆروێژی ◇ *adj* نروژی *n* 1 اهل نروژ 2 زبان نروژی

Norwegian elkhound *noun*
جۆرێ سەگی دەستە یان ئەندازەی ڕەگەزێکی نۆروێژی، بە گوێی قووت و تووکێکی زۆر قورسی بۆر ◇ نوعی سگ شکاری

nor'wester = northwester

nos. *abbreviation* numbers, also Nos.

nos(o)- *prefix*
پێشگر: نەخۆشی (بنەڕەت: لە *nosos* یۆنانییەوە) ◇ پیشوند: بیماری

nose /nəʊz, US noʊz/ *noun*
1 لووت، کەپو، زار، بیقل، پۆز، دەماخ 2 هەستی بۆن(کردن) 3 خۆتێهەڵقورتاندن، مڵ‌ومۆ 4 زووبۆنکردن، زووپێزانین، زووپێبردن، بۆن، سۆسە 5 (فڕۆکە، کەشتی، ماشێن و هتد) پێش، پێشەوە، لووت، لووتکە، پێشکە، سەر، نووک، لمۆز، بەشی دەرپەڕیو ◇ 1 بینی، دماغ 2 حس بویایی 3 فضولی 4 شامه‌ی تیز 5 جلو، دماغه، سر، قسمت برآمده

nosebag /'nəʊzbæg, US 'noʊz-/ *noun*
تووربێن، توورەکە، جۆرک(ە)، جوهەر، توورەکەی ئالیک، توورک ◇ توبره

noseband /'nəʊzbænd/ *noun*
لووتبێن، بەرلووتە، بەرلووتکە (هی ئەسپ) ◇ رودماغی

nosebleed /'nəʊzbliːd, US 'noʊz-/ *noun*
خوێنی لووت، خوێنبەربوونی لووت ◇ خون دماغ

nose candy = cocaine

nosecone *noun*
(مووشەک، فڕۆکە، راکێت و...) نووک، سەر، پێشە، لووتکە ◇ کلاهک

nosedive /'nəʊzdaɪv, US 'noʊz-/ *noun*
1 هاتنەخوارەوەی کتوپڕ، داشکانی لەناکاو، دابەزینی لەپڕ: *Oil prices took a nosedive in the crisis* ◊ *These policies have sent the construction industry into an abrupt nosedive* 2 (فڕۆکە و هتد) کەوتنەخوارەوەی ڕاستەوڕاست، بەربوونەوەی بە لووت(بە کەللەوە)، کەوتنەخوارەوەی بە سەرەوە: *The pilot put the plane into a nosedive* ◇ 1

سقوط ناگهانی 2 فرود عمودی

no-see-um /nəʊ'siːəm/ *noun*
میرووی وردی پێوەدەر ◌ نوعی حشره

nose flute *noun*
فلووتی لووت (بە بای لووت نە هی دەم لێدەدرێ) ◌ فلوت نوز

nosegay /'nəʊzgeɪ, US 'noʊz-/ *noun*
چەپکەگوڵ، دەسکەگوڵ، باقەگوڵ ◌ دستەگل

nose job *noun*
(نافەرمی) نەشتەرگەری لووت بۆ جوانی ◌ نوس‌جاب

nosema /nəʊ'siːmə/ *noun*
جۆرێ سەرەتاکی مشەخۆری parasitic protozoan کە دەبێتە هۆی نەخۆشی هەنگەکان [توخم *Nosema*] ◌ نوسما

nosepiece *noun*
1 سەرلووتە، لووتەوانە، لووت‌پارێز (بەشێ لە تاس‌کڵاو) 2 - noseband ◌ نوس‌پیس

nose-ring /'nəʊz rɪŋ/ *noun*
1 خەزێم، لووتەوانە، ئاڵقەی لووت 2 کەمتەر، قەمتەر، ئاڵقەی لووت (ی وڵاخ و هتد بۆ راکێشانیان) ◌ حلقەی بینی

nose-wheel *noun*
پێچکە، چەرخ یان تایەی پێشەوەی فرۆکە ◌ چرخ جلو هواپیما

nosey = nosy

Nosey Parker *noun*
خۆتێهەڵقو(ر)تێن، خۆلەم‌ولەوەردەر ◌ فضول

nosh /nɒʃ, US nɑːʃ/ *noun*
(نافەرمی، بریتانیا و ئەوسترالیا) چێشت، خۆراک، نان، بەرگوڵ: *Did you have a good nosh?* ◊ *She likes her nosh* ◌ غذا، غذای سبک

noshery *noun, pl.* nosheries
خواردنگە، ریستۆران، بابۆڵەفرۆشی ◌ رستوران، ساندویچ‌فروشی

nosh-up *noun*
(لە بریتانیا و نافەرمی) خۆراکی شایانە، نان و چێشتی پوخت (تایبەتی) ◌ غذای مفصل

nosiness /'nəʊzinəs, US 'noʊzinəs/ *noun*
خۆتێهەڵقو(ر)تێنی، خۆتێهەڵقو(ر)تاندن ◌ فضولی

nosing *noun*
1 لیواری (خڕی ئاسۆیی) پلیکان 2 لووتکە ◌ 1 فتیله 2 دماغه

no-smoking = non-smoking

nosocomial /ˌnɒsə(ʊ)'kəʊmɪəl/ *adjective*
(پزشکی، نەخۆشی‌یێ) لە نەخۆشخانەیێ سەری هەڵداوە، نەخۆشخانەیی: *nosocomial infection* ◌ نوسوکومیال

nosographer *noun*
نوسۆگرافیر ◌ نوسوگرافر

nosographic *adjective,* also nosographical
سەربە نوسۆگرافی ◌ وابسته به نوسوگرافی

nosographically *adverb*
لەباری نوسۆگرافی(یەوە) ◌ از لحاظ نوسوگرافی

nosography *noun*
لێکدانەوەی ریکوپێکی نەخۆشییەکان ◌ نوسوگرافی

nosological *adjective,* also nosologic
سەربە پۆلاندنی نەخۆشی، سەربە نەخۆش‌پۆلێنی ◌ نوسولوژیکی

nosologist *noun*
زانای پۆلاندنی نەخۆشی، نەخۆش‌پۆلێن ◌ نوسولوژیست

nosology /nɒ'sɒlədʒi, US noʊ'sɑːlədʒi/ *noun*
زانستی نەخۆش‌پۆلێنی، زانستی پۆلاندنی نەخۆشەکان ◌ علم طبقه‌بندی بیماری‌ها

nostalgia /nɒ'stældʒə, US nə's-, nɑː's-/ *noun*
1 خەمی دووری، دڵپڕی دووری، کوڵیلی، دڵتەنگی، ژانی دووری، تاسە، خەمی غەریبایەتی، خەمی دوورەوڵاتی، homesickness 2 خەم و خەفەتی رابردوو، یادی رابردوو، تاسە، دڵتەنگی رابردوو: ◊ *a sense/wave/pang of nostalgia* *She is filled with nostalgia for her own college days* (بنەڕەت: nostalgist *n*) بە مانای دەردی دووری سەخت acute homesickness)، لە nostos یونانی "گەڕانەوە بۆ ماڵێ" + algos "ژان") ◌ 1 احساس غربت 2 نوستالژی، حسرت گذشته

nostalgic /nɒ'stældʒɪk, US nə's-, nɑː's-/ *adjective*
دڵتەنگ، کوڵیل، دڵپڕ، کوڵیلی رابردوو، دڵتەنگی رۆژانی رابردوو، تاسەمەند، نوستالژیک، دڵتەنگی نیشتمان، کوڵیلی وڵات: *nostalgic memories* ◌ دچار احساس غربت، دستخوش نوستالژی

nostalgically /-kli/ *adverb*
بە دڵتەنگییەوە، بە حەسرەتەوە، بە کوڵیلی(یەوە): *to look back nostalgically to your childhood* ◌ با حسرت

Nostratic /nɒ'strætɪk/ *adjective*
سەربە کۆمەڵی زمانانی وادانراو کە خێزانەکانی هیند و ئەورووپایی، سامی، ئالتایی و دراڤیدی لەخۆدەگرێ ◌ نوستراتیک

nostril /'nɒstrəl, US 'nɑːs-/ *noun*
کونە لووت، فرمک، خنخنک، خمخم (بنەڕەت: لە nosthyrl ،nosterl ئینگلیسی کۆن، nosu "لووت" + thȳr(e)l "کون") ◌ سوراخ بینی

-nostrilled *adjective*
(وەک پاشگر): خاوەنی جۆرێ کونەلووتی تایبەتی ◌ دارای نوعی سوراخ بینی ویژه

nostrum /ˈnɒstrəm, US ˈnɑːs-/ *noun*
1 نۆژداروو، دەرمان 2 گەندەدەرمان، دەرمانی نازانستی و ناکاریگەر ⬡ 1 علاج 2 داروی غیرعلمی و بی‌تأثیر

nosy /ˈnəʊzi, US ˈnoʊzi/ *adjective* (nosier, nosiest), also nosey
خوتێ‌هەڵقو(ر)تێن، intrusive: *nosy neighbours* (nosily *adv*) ⬡ فضول

nosy parker *noun*
(لە بریتانیا، نافەرمی) خوتێ‌هەڵقو(ر)تێن، شەیتان ⬡ فضول

not /nɒt, US nɑːt/ *adverb*
(پێشگری نەکردنی کار verb)مە، مەیـ نە، نەیـ؛ نە، نا، نەخێر ⬡ نـ (پیشوند نفی فعل)، نا

nota bene /ˌnəʊtə ˈbɛneɪ/ *interjection*
سەرنج! سەرنجی بدەیێ، لێی وردبەوە ⬡ توجه!

notability /ˌnəʊtəˈbɪlətɪ, US ˈnoʊ-/ *noun*, *pl.* notabilities
زات، مرۆڤی گرنگ، کەسایەتی بەرز یان دیار، گرنگایەتی، پێشەمی، ناوبانگ، ئاوازە، نێوبەدەرەوەیی، دیاری، ناسراوی ⬡ شخصیت بارز، اهمیت، شهرت

notable /ˈnəʊtəbl, US ˈnoʊ-/ *adjective*, *noun*
adj بەرز، بەرچاو، گرنگ، جێی‌سەرنج، ناسراو، دەرکەوتوو، دیار *n* مرۆڤی ناسراو و گرنگ، زات، کەسێتی بەرچاو ⬡ *adj* برجسته، مهم *n* آدم مهم

notably /ˈnəʊtəbli, US ˈnoʊ-/ *adverb*
1 بە شێوەیەکی بەرچاو، بە شێوەیەکی دیار یان جێی‌سەرنج: *This has not been a notably successful project* 2 بەتایبەتی: *The house had many drawbacks, most notably its price* ⬡ 1 به طور برجسته 2 مخصوصاً

notal *adjective*
سەربە نۆتۆم notum ⬡ وابسته به نوتوم

notam *noun*
نۆتام: راگەیاندنێکی نووسراو کە بۆ فڕۆکەوانانی بەرلە فڕین دەردەچێ (بنەڕەت: لە *no(tice) t(o) a(ir)m(en)* پێکهاتووە) ⬡ نوتام

notaphilic *adjective*
سەربە notaphily ⬡ وابسته به نوتافیلی

notaphilist *noun*
کۆکەرەوەی پارە، پارەوەچن ⬡ نوتافیلیست

notaphily /nəʊˈtafɪli/ *noun*
کۆکردنەوەی پارە (ی کاغەزی) وەک سەرقاڵی‌یێ ⬡ نوتافیلی

notarial /nəʊˈterɪəl/ *adjective*
نۆتاریال، تۆمارکراو ⬡ نوتاریال، ثبتی

notarization *noun*
باوەڕی‌پێدان، مۆرکردن، سەلماندن، نۆتاریزەیشن ⬡ تصدیق

notarized *adjective*
باوەڕی‌پێدراو، سەلمێنراو، مۆرکراو لە لایەن نۆتێری‌یێکەوە ⬡ تصدیق‌شده

notary /ˈnəʊtəri, US ˈnoʊ-/ *noun*, *pl.* notaries, (also technical notary public *pl.* notaries public)
نۆتێری، باوەڕی‌پێدەر (گشتی؟؛ کەسێ ب.ت. پارێزەرێ کە دەسەلاتی قانوونی هەیە تا بێتە شایەدێ (ستووف‌دەر) کاتێ کەسێ بەڵگەیێ مۆر دەکا یان لەباری یاسایی‌یەوە بایەخی پێبدا) ⬡ سردفتر اسناد رسمی

not at all *adverb*
بە هیچ جۆرێ، هیچ، بە هیچ شێوەیێ، عەسلەن، بە هیچ گۆنایێ، بە هیچ لەونێ ⬡ اصلاً

notation /nəʊˈteɪʃn, US noʊ-/ *noun*
1 (دەزگای) نیشانەکان، ئاماژەکان، هێماکان (بۆ خستنەڕووی ژمارەکان یان بیرکاری، زانست، نۆتەکانی موسیقا و هتد)، ئاماژە، نیشانە، بەرژەنگ: *scientific/musical notation* 2 ژمارە، هێژمار، ژمارەدانان، ژمارەنووسی 3 نیشانەدانان 4 یادنامە ⬡ 1 علائم، علامت 2 رقم، عددنویسی 3 علامت‌گذاری 4 یادداشت

notational *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە notation ـەوە هەیە ⬡ وابسته به notation

notch /nɒtʃ, US nɑːtʃ/ *noun*
1 بڕین، بڕاوی، دڕین، دڕ، دادڕاوە، فاق، دووفاق، داقلیشان، هەڵقلیشان، قلیش 2 لەلە، کرت، گاز، بڕگە، شەقار، تلیش، ددانە، گرنج، هەڵکۆڵراوی، کەندەک 3 پلە، هەنگاو 4 (لە ئەمریکا) دەربەند، باریکەڕێ، تەسکەڕێ (لە کێودا)، کێوەڕێ 5 لەلە، جێ‌ژێ ⬡ 1 برش، فاق، چرت 2 چوب‌خط 3 درجه 4 (در آمریکا) کوره‌راه در کوه 5 سوفار

notched *adjective*, also notchy /ˈnɒtʃɪ/ (notchier, notchiest)
لەلە(تێ‌کراو)، لەلەدار، لەلەڕیز، کرت‌کرت، گازگاز، بڕگە، بڕگەبڕگە، کەندەک‌دار، ددانەددانە، ددانەڕیز ⬡ دارای چوب‌خط

notcher *noun*
لەلە(تێ)کەر، بڕگێنەر ⬡ نوچر

note /nəʊt, US noʊt/ *noun*
1 سەرنج، وردبوونەوە، ئاگاداری، بال، تێبینی 2 ناسراوی، بەرجەستەیی، بەرزێتی، بەنێوبانگی، گرنگایەتی، پێشەم‌بوون 3 یادنامە، نامەی دیپلۆماتیکی فەرمی 4 کورتە لێکدانەوە، لێدوان، روونکردنەوە، پەراوێز 5 کورتەنامە، پەیامی نووسراوی کورت و نافەرمی، کورتە وتار 6 پارەی کاغزی، سفتە، بانکنۆت، نۆت 7 بۆچوون، دیتن، را، نێرین 8 کلیلی پیانۆ یان ئامێرێکی وا 9

(موسیقی) نۆت، پێ، راوێژ، ئاهەنگ، ئاواز 10 کلیلی پیانۆ یان ئامێرێکی وا 11 رەگە 12 داخ، پەڵە، لکە ○ 1 توجه، دقت، ملاحظه 2 اهمیت، برجستگی 3 یادداشت 4 حاشیه، توضیح 5 نامەی کوتاه، پیام کوتاه، مقالەی کوتاه 6 اسکناس، سفته 7 نظر 8 کلید پیانو یا سازی از این قبیل 9 (موسیقی) نت، لحن 10 نوت 11 رگه 12 داغ، لکه

notebook /ˈnəʊtbʊk, US ˈnoʊt-/ *noun*
یادنامە، سەرنجنامە، تێبینینامە، بیرنامچە، دەفتەر، دەفتەری تێبینی: *The police officer wrote the details down in his -k* ○ دفتر یادداشت

notecard /ˈnəʊtkɑːd, US ˈnoʊtkɑːrd/ *noun*
کاری دیاری یان پۆستاڵ ○ کارت پستال

notebook computer *noun*
کامپیوتێری کتێبی ○ کامپیوتر کتابی

notecase /ˈnəʊtkeɪs/ *noun*
جزدان یان کیفی بانکی ○ کیف بغلی

noted /ˈnəʊtɪd, US ˈnoʊt-/ *adjective*
ناسراو، بەنێوبانگ، نێوبەدەرەوە، بەرچاو، دیار ○ معروف، بنام

notelet /ˈnəʊtlət, US ˈnoʊt-/ *noun*
کاری دیاری یان پۆستاڵ ○ کارت پستال

notepad /ˈnəʊtpæd, US ˈnoʊt-/ *noun*
چەپکەکاغزی لێنووسین یان تێبینی، دەفتەرچەی یادنامە: *a notepad by the phone for messages* ○ دفترچەی یادداشت

notepaper /ˈnəʊtpeɪpə(r), US ˈnoʊt-/ *noun*
کاغزی نامە: *headed notepaper* ○ کاغذ نامه

noteworthiness /ˈnəʊtwɜːðinəs, US ˈnoʊtwɜːrðinəs/ *noun*
جێیسەرنجبوون، تێبینیلەسەری، گرنگی ○ در خور توجه بودن

noteworthy /ˈnəʊtwɜːði, US ˈnoʊtwɜːrði/ *adjective*
دیار، بەرچاو، جێیسەرنج، بەرز، سەرنجڕاکێش، گرنگ، پێشەم: *a noteworthy feature* ○ چشمگیر، مهم

not-for-profit = non-profit

nothing /ˈnʌθɪŋ/ *noun, adjective, pronoun, adverb*
n هیچشتێ، هیچ، سیفر، شتێ ناگرنگ، مرۆی بەکارنەهاتوو، ترەبۆزە *adj* ناگرنگ، بێبایەخ، هیچەکە *pron* هیچشتێ: *There was nothing in her bag* *adv* نە، بە هیچ جۆرێ، بە هیچ لەونێ یان گۆنایێ، بە هیچ شێوەیێ، قەت، بیڕایبڕا(ی) ○ *n* هیچچیز، صفر، چیز بیاهمیت، آدم بدردنخور *adj* بیاهمیت، بیارزش *pron* هیچ چیز *adv* اصلاً، هرگز

nothingness /ˈnʌθɪŋnəs/ *noun*
1 نەبوون، نەبوویی 2 هیچێتی، ناگرنگی، نایەخی، بێبایەخی 3 چۆڵایی، بۆشایی، ڤالاهی ○ 1 عدم، نیستی 2 ناچیزی، بیاهمیتی 3 خلأ

notice /ˈnəʊtɪs, US ˈnoʊ-/ *noun*
1 ئاگاداری، دانەزانین، هایداری، (پێ)وتن، راگەیاندن، هەواڵ(پێدان)، راگهاندن، ئاگادارکردنەوە، هۆشیارکردنەوە، هۆژداری (ئەوەی کە روو دەدا): *Don't take any notice of what you read in the papers* 2 تەختەئاگاداری، تابلۆ، نیشانە، بەرژەنگ 3 دەرفەت، دەلیقە، فرسەند، هەل 4 پیاچوونەوە، چاوپیاخشاندنەوە 5 سەرنجپێدان، بەهێندگرتن، بەتەنگەوەبوون 6 روانین، دیتن، نێرین، تێڕوانین، بینین، چاولێکردن، روانگە، بۆچوون، را 7 نامەی فەرمی (لەبارەی بەجێهێشتنی کار لە کاتێکی تایبەتیدا) 8 (فیلم، کتێب یان شانۆنامە) رەخنە ○ 1 اعلان، آگهی، اطلاع، اخطار 2 تابلو، علامت 3 فرصت 4 تجدیدنظر 5 توجه، اعتنا 6 نگاه 7 نامەی رسمی 8 نقد

noticeable /ˈnəʊtɪsəbl, US ˈnoʊ-/ *adjective*
دیار، بەرچاو، ئاشکرا، خویا، راشکاو، شایانی سەرنج، تێبینیلەسەر: *a noticeable improvement* ○ مشهود، قابل ملاحظه، در خور توجه

noticeably /-əbli/ *adverb*
بە شێوەیەکی دیار یان بەرچاو ○ به طور مشهود

notice-board /ˈnəʊtɪsbɔːd, US ˈnoʊtɪsbɔːrd/ *noun*
تەختەئاگاداری، تەختەی راگەیاندن و دانەزانین ○ تابلوی اعلانات

notifiable /ˈnəʊtɪfaɪəbl, US ˈnoʊ-/ *adjective*
(نەخۆشی، تاوان و هتد) پێوتەنی، شیاوی راپۆردان(حکومەت، پۆلیس): *Is meningitis a notifiable disease?* ○ گزارشدادنی

notification /ˌnəʊtɪfɪˈkeɪʃn, US ˌnoʊ-/ *noun*
راپۆر(دان)، پێوتن، راگەیاندن، دانەزانین، ئاگادارکردنەوە، وریاکردنەوە: *advance/prior notification* ○ گزارش، اطلاع، اعلان، اخطار

notifier *noun*
ئاگادارکەرەوە، وریاکەرەوە، هۆشیاریدەر ○ اخطاردهنده

notion /ˈnəʊʃn, US ˈnoʊʃn/ *noun*
1 بۆچوون، پێوابوون، وازانین، ئەندێشە، خەیاڵ، کەڵکەڵە، چەمک، بیرۆکە، هزر، بیردۆز، تیۆری، باوەڕ، دیتن، را 2 ئاگاداری، راگەیاندن، ئاگایی، هایداری 3 نیاز، پێوەبوون، خەیاڵ، هەوەس، ئارەزوو، مەیل، ویست، حەز، نگە 4 (notions)

وردەشتی درومان، وردەکەلوپەلی درومان یان بەرگدروون ۞ 1 تصور، فکر، عقیده، نظریه، نظر 2 اطلاع، آگهی 3 نیت، هوس 4 (در جمع) لوازم خیاطی

notional /'nəʊʃənl, US 'noʊ-/ *adjective*
1 تیۆریک، بیری، بیرەکی، وادانراو، گریمانەیی، لێکدانەوەیی، لەسەر بنچینەی پێوابوون، پێوابوویی، بۆچوونی 2 ئەندیشەیی، ناڕاستەقینە، پڕوپووچ، لەمێشکدا، خەیالی ۞ 1 تصوری، فرضی، نظری 2 موهوم

notionally /'nəʊʃənəli, US 'noʊ-/ *adverb*
بە شێوەیەکی لێکدانەوەیی یا بۆچوونی، پێوابووانە ۞ به طور تصوری

notochord /'nəʊtə(ʊ)kɔ:d/ *noun*
(گیانەوەرناسی) پشتەژێ، ژێی پشتی سەرەتایی (بنەڕەت: لە *nōton* یۆنانییەوە "پشت" + chord "ژێ") ۞ نوتوکورد

notoriety /ˌnəʊtə'raɪəti, US ˌnoʊ-/ *noun*, *pl.* notorieties
نێوزڕاوی، ناوناتۆرە، ناتۆرە، ئاوازە، بەدنێوی، ڕووڕەشی، ڕووسیاباری، نابڕووچوویی، بێئابڕوویی، بە پەندبوون ۞ سوءشهرت، بدنامی

notorious /nəʊ'tɔ:riəs, US noʊ-/ *adjective*
نێوزڕاو، بەناوناتۆرە، قەبە، قسەلەدوا، ڕووڕەش، سەرشۆڕ، بێئابڕوو، ئابڕووچوو، بەدنێو، بە پەندبوو، خراپ، ناسراو ۞ بدنام، رسوا، انگشت‌نما

notoriously /nəʊ'tɔ:riəsli, US noʊ-/ *adverb*
ڕووڕەشانە، ڕووسیابارانە، بێئابڕووانە، بەدنێوانە، بە شێوەیەکی ئابڕووچووانە: *Mountain weather is notoriously difficult to predict* ◊ *She is notoriously bad at writing letters* ◊ *The local bus service is notoriously unreliable* ۞ به طور رسوا، به طور انگشت‌نما

notorins /nɔ(ʊ)'tɔ:nɪs/ = takahe

Notts. *abbreviation* Nottinghamshire

notum *noun*, *pl.* nota
نۆتۆم، پشتە: بەش یان کەرتی پشتەوەی سنگی مێروەکان (notal ئاوەلناوەکەیەتی، بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *nōton* یۆنانی "پشت") ۞ نوتوم

notus /'nəʊtəs/ *noun*
زریان، بای باشوور ۞ باد جنوب

notwithstanding /ˌnɒtwɪθ'stændɪŋ, -wɪð-, US ˌnɑ:t-/ *preposition, adverb, conjunction*
سەرەڕای، سەرەڕای ئەمەش، بێجگەلەئەمەش، هەر چۆنێ بێ، سەرباریئەمەش، لەگەڵئەمەشدا، هەرچەن، گەرچی، هەرچەنکە ۞ با وجود، با وجود این، هرچند که

nougat /'nu:gɑ:, US 'nu:gət/ *noun*
نووگا، نووگێت (جۆرێ شیرینی لە شەکر، هەنگوین، سپێنەی هێلکە و کاکلە دروست دەبێ) ۞ نوقا

nougatine /ˌnu:gə'ti:n/ *noun*
نووگای داپۆشراو بە شۆکۆلات ۞ نوگاتین

nought /nɔ:t/ *noun*
(ژمارەی) سفر، هیچ، تو ۞ صفر

Noughties /'nɔ:tiz/ *noun, pl.*
نۆتیز (سالەکانی 2000 تا 2009) ۞ نوتیز

noughts and crosses *noun, pl.*
نۆتس ئەند کراسیز، هیچ و ئیکسین (جۆرێ کایە) ۞ نوتس اند کراسیز

noumenal *adjective*
تێگەیشتەیی؟، سەربە noumenon ۞ وابسته نومنون

noumenon /'naʊmənɒn/ *noun, pl.* noumena
(لە فەلسەفەی کانتدا) تێگەیشتە؟: شتێ کە لە ڕێگای بەلگەوە بوونی هەیە بەلام هەستی پێناکرێ (وەک خودا) ۞ نومنون

noun /naʊn/ *noun, abbreviation* n.
(ڕێزمان) ناو، نێو، ناڤ ۞ اسم

nounal *adjective*
ناوی، نێوی، ناڤی، سەربە ناو ۞ اسمی

noun group = noun phrase

noun phrase *noun*
(زمانەوانی) دەستەی ناو(ی)، فریزی نێوی ۞ گروه اسمی

nourished *adjective*
دەرخواردراو، خۆراکپێدراو ۞ تغذیه‌شده

nourishing *adjective*
دەرخواردەر، خۆراکپێدەر، بەخێوکەر، نان(پێ)دەر ۞ مغذی

nourishing food *noun*
(خۆراک) دەرخواردەر ۞ مغذی

nourishment /'nʌrɪʃmənt, US 'nɜ:r-/ *noun*
چێشت، خۆراک، پێخۆر، نان، دەرخواردان، پەروەرشت، پەروەردەکردن، (بەخێوکردن) ۞ غذا، قوت، تغذیه

nous /naʊs/ *noun*
(یۆنانی، بریتانیا و نافەرمی) ئەقل، ئاوەز، زیرەکی لە کاردا ۞ عقل، خرد

nouveau = 1 nouveau-riche 2 up-to-date

nouveau-riche /ˌnu:vəʊ 'ri:ʃ, French nuvo ʀiʃ/ *noun, adjective*
(کەسانی) تازەپیاکەوتوو، یەکسەشەوە، تازەدەولەمەند، ن(ە)دیوبدیو ۞ (افراد) نوکیسه

nouveaux-riches /ˌnu:vəʊ 'ri:ʃ, US ˌnu:voʊ/ = plural form of nouveau-riche

nouvelle cuisine /ˌnuːvel kwɪˈziːn/ *noun*
(فەرەنسی) شێوازی چێشتلێنانی نوێ ۞ سبک نوین آشپزی

Nov. *abbreviation* November, also Nov

nova /ˈnəʊvə, US ˈnoʊvə/ *noun, pl.* novae /-viː/ or novas
(ئەستێرەوانی) نۆڤا، پرشنگە ئەستێرە، نووە(کوردییە و لە لاتینی بە واتای نوێ: چونکو وا دەزانرا کە ئەو ئەستێرانە تازە پێکهاتوون، ئەستێرەیێ کە لەناکاو زۆر ڕووناک دەبێتەوە) ۞ نواختر

novaculite /nə(ʊ)ˈvakjʊlʌɪt/ *noun*
(لاتین، زەویناسی) نۆڤاکیولیت، بەردەهەسان ۞ نوواکیولیت

Nova Scotian /ˌnəʊvə ˈskəʊʃ(ə)n/ *noun, adjective*
n خەڵک یان دانیشتووی ئەیالەتی کەنەدایی یان کۆمەڵەدوورگەی Nova Scotia *adj* سەربە نۆڤا سکۆتیا ۞ نووا اسکوتیایی

novation /nə(ʊ)ˈveɪʃ(ə)n/ *noun*
نوێکردنەوەی قەباڵە یان بڕیارنامە ۞ تجدید سند یا قرارداد

novel¹ /ˈnɒvl, US ˈnɑːvl/ *noun*
چیرۆکی درێژ، چیرۆکی نوێ، رۆمان: *to* ◊ *write/publish/read a novel* ◊ *detective/historical/romantic -vels* ۞ رمان

novel² /ˈnɒvl, US ˈnɑːvl/ *adjective*
تازە، نوێ، نووژەن، سەیر، داهاتوو، تازەباو، تازەدەرکەوتوو، تازەبابەت، لەوەپێش‌نەزانراو: *Job-sharing is still a novel concept and it will take a while for employers to get used to it* ۞ جدید، بدیع، شگفت، نوظهور

novelette /ˌnɒvəˈlet, US ˌnɑːv-/ *noun*
رۆمانۆکە، نیمچەرۆمان، رۆمانچە ۞ رمانچە

novelist /ˈnɒvəlɪst, US ˈnɑːv-/ *noun*
نووسەر، رۆماننووس، چیرۆکنووس ۞ نویسندە، رمان‌نویس

novelistic /ˌnɒvəˈlɪstɪk, US ˌnɑːv-/ *adjective*
سەربە رۆمان یان رۆماننووسی ۞ وابستە بە رمان یا رمان‌نویسی

novelization *noun*
کردنەرۆمان، رۆمان(ـا)ندن، نۆڤێلیزەیشن (چیرۆکێ کە بەشێوەی فیلم یان زنجیرەی تەلەفزیۆنی گێردراوەتەوە و پاشان وەک کتێبی نووسراوە) ۞ نوولیزاسیون

novella /nəˈvelə/ *noun, pl.* novellas or novelle
کورتە رۆمان ۞ رمان کوتاه

novelty /ˈnɒvlti, US ˈnɑːv-/ *noun, pl.* novelties
1 تازەیی، نوێبوون، سەیربوون، تازەدەرکەوتوویی، تازەبابەتی، شتی تازەبابەت، شتی تازە: *There's a certain novelty value* ◊ *We must not mistake novelty for originality and quality in this approach* 2 شتی هەرزان(بایی) ۞ 1 نوظهوری، چیز تازە 2 چیز ارزان‌قیمت

November /nəʊˈvembə(r), US noʊ-/ *noun*
1 نۆڤامبر، نۆڤێمبێر. تشرینی دووەم، سەرپەڵە، سەرماوەز (یازدەمین مانگی ساڵ نێوان October و December 2 لە لاتینییەوە بە واتای "نۆ" چونکو لە سەرەتادا مانگی نۆیەم بووە) ۞ نوامبر

novena /nə(ʊ)ˈviːnə/ *noun*
نۆڤینا، نۆمینە، نۆیینە (دوعا و نزای 9 رۆژ لەسەریەک) ۞ نوونا

novice /ˈnɒvɪs, US ˈnɑːv-/ *adjective, noun*
1 (مرۆڤ) تازەکار، نۆکار، بەرەوەستا، تازەفێر(بوو)، ناشی، تازەکوورە، نۆفێر، کەمشارەزا، کەمزان، تازەدەس‌پێکردوو، تازەدەس‌تێداو، تازەسەرەندەرکردوو 2 نۆدین، نۆرەبەن، رەبەن یان قەشەی تازە ۞ 1 مبتدی، تازەوارد، نوآموز 2 جدیدالایمان، نوراهب

novitiate /nəʊˈvɪʃiət, US noʊ-/ *noun*, also noviciate
1 (کریستانیەت) ماوەی رەبەنایەتی (نوێقەشەیی یا نۆقەشەیی)، سەردەمی تازەناسیاوی، دۆخی تازەناسیاوێتی یان رەبەنایەتی 2 سەروبەندی تازەکاری یان تازەدەس‌پێکردوویی، ماوەی تازەسەرەندەرکردوویی یان تازەفێری، قۆناخی نۆکاری یان نۆفێری 3 شوێنی تازەکوورە یان نۆکارانی دینی ۞ 1 (مسیحیت) دوران نوآشنایی، حالت نوآشنایی 2 دوران تازەواردی یا نوآموزی 3 محل نوآموزان مذهبی

novocaine /ˈnəʊvəkeɪn, US ˈnoʊ-/ *noun*, also procaine, Trademark
نۆڤۆکاین (= جۆرێ دەرمانی سڕکەری شوێنی local) ۞ نووکائین

now /naʊ/ *adverb, conjunction, adjective*
adv, conj 1 ئێستا، نوکە، وا، نها، ئێستاکانی، ئێستە 2 بەم دواییانە، بە تازەیی، ئێستاکە، چونکە 3 لەم کاتەدا، لەم دەمەدا، لەو دەم و کاتەدا 4 هەرئێستا، جاری 5 ئێستا، نووکە *adj* (نافەرمی) = fashioable (ئەڵمانی بنەرەت) ۞ *adv* و *conj* 1 اکنون، حالا، اینک 2 اخیرا، حالاکە 3 در این وقت، در آن وقت 4 همین‌حالا، فعلاً 5 اکنون، حالا *adj* = fashinable

nowadays /ˈnaʊədeɪz/ *adverb*
ئەمڕۆ(کانە)، ئێستاکانی، ئەم رۆژانە، لە کاتی

نیستادا، لەم رۆژانەدا: *-wadays most kids* ۞ *prefer watching TV to reading* ایـن روزها

no way *adverb, interjection,* also noways
بە هیچ جۆرێ، بە هیچ شێوەیێ، بە هیچ گۆنایی یان کلۆجێ ۞ اصلا

Nowel (also Nowell) = Noel

nowhere /'nəʊweə(r), US 'noʊwer/ *noun*
هیچ جێیێ، هیچ شوێنێ، هیچ کوێ، لە هیچ کوێیەک ۞ هیچ‌جا

no-win *adjective*
لەوەناچێ سەرکەوێ یان بیباتەوە، بێ‌بردنەوە، بێ‌ئەگەری بردنەوە، بێ‌ئەملاوئەولا دۆڕاندوو ۞ بدون احتمال پیروزی

nowise *adverb*
(کۆن) بە هیچ جۆرێ یان شێوەیێ، بە هیچ گۆنایێ یان کلۆجێ ۞ اصلاً

nowt /naʊt/ = nothing (adverb, pronoun)

Nox *noun*
نۆکس، خواشەو (خواژنی شەو، لە میسۆلۆژی یۆنانیدا) ۞ نوکس

No$_x$ *abbreviation* nitrogen oxide

noxious /'nɒkʃəs, US 'nɑ:k-/ *adjective*
زیانپێگەیێن، بەزەرەر، زیاناوی، زیانبار، پڕزیان، زیانمەند، خراپ، موزیر، بەئازار، پڕوەی، ناخۆش، ژاراوی، دەرمانـاوی، پڕمەترسی، مەترسیدار، بەخەتەر: *noxious* .disagreeable ؛*noxious doctrines* ◊ *waste* noxiously /'nɒkʃəsli, US) obnoxious 'nɑ:k-/ *adv*: بە شێوەیەکی ژاراوی یان پڕمەترسی، زیانبارانە؛ *n* :noxiousness زیاناویبوون، زیانمەندی، پڕزیانی، زیانباری، خراپبوون، موزیریتی، ژاراویبوون، مەترسیداری؛ لە *noxius* لاتین (بنەڕەت: لە *noxa* زیان، وەی، زەرەر "harm + (-ous ۞ مضر، نامطبوع، سمی، خطرناک

noxious fumes *noun, pl.*
دووکەڵە ژاراوییەکان ۞ دودهای سمی

noxious gases *noun, pl.*
گازە ژاراوییەکان ۞ گازهای سمی

noyau /nwʌ'jəʊ/ *noun, pl.* noyaux /-jəʊz/
جۆرێ لیکۆر کە لە براندی دروست کراوە (فەڕەنسی "kernel") ۞ نویان

nozzle /'nɒzl, US 'nɑ:zl/ *noun*
1 زەمموورەک، دەم، زار، سەر، لوولە، سەرەلوولە 2 (نافەرمی) لمۆز، کەپۆ، بیقل، لووت ۞ 1 شیپوره، دهانه، ناوک 2 دماغ

NPR *abbreviation* National Public Radio
ئێنپیئار (رادیۆی گشتی نیشتمانی یان نەتەوەیی، ناوی کانالێکی رادیۆیی گشتی لە ئەمریکا) ۞ انپی‌آر

nr *abbreviation* near

NSB *abbreviation* National Saving Bank
ئێنئێسبی (لە بریتانیا، بانکی پاشەکەوتی نیشتمانی) ۞ اناس‌بی

NSPCC *abbreviation* National Society for the Prevention of Cruelty to Children
ئێنئێسپیسیسی (لە بریتانیا، کۆمەڵەی نیشتمانی بۆ ڕێگرتن لە توندوتیژی بەدژی منالان) ۞ اناس‌پی‌سی‌سی

NT *abbreviation* 1 New Testament 2 National Trust

-n't = not

nth /enθ/ *adjective*
1 چەندەمین، ـەم، ـەمین، دوایین، هەرەدوا، دواترین 2 (لە پێوەنانا) ـەدەمین...، هەزارەمین... 3 (بیرکاری) ئێنەم، n ـەم ۞ 1 ـم، ـمین، آخرین 2 صدمین... 3 n ام

Nth = north

NTP – abbreviation (Chemistry) normal temperature and pressure

NTSC /ˌen ti: es 'si:/ *noun,* acronym from National Television Standard Committee
ئێنتیئێسسی (سیستمێکی بلاوکردنەوەی تەلەفزیۆنی کە لە ئەمریکای باکووری و ژاپۆن بەکاردێتری، بڕوانە SECAM ,PAL) ۞ ان‌تی‌اس‌سی

nu /nju:/ *noun*
نیو (- سێزدەیەمین پیتی ئەلفوبێی یۆنانی N, ν) ۞ نیو

nuance /'nju:ɑ:ns, US 'nu:-/ *noun*
جیاوازی کەم، سووکە جیاوازی، جیاوازی ورد (واتا، ڕەنگ و هەست): *You need to be able to convey the subtle nuances of meaning of each word* ۞ تفاوت جزئی

nuanced *adjective*
بە جیاوازییەکی کەمەوە، کەمجیاواز ۞ دارای تفاوت جزئی

nub /nʌb/ *noun*
1 ماک، بنەما، خاڵ، ئەسڵ، کورتە، پوختە، کاکڵ، کرۆک، بن، گەوهەر 2 تۆپەڵ، گۆنک، گرتم، لەت، کوت، تیکە، کولۆ 3 هەڵتۆقیوی، زەقایی، دەرپۆقیوی، قیتکە، دەرپەڕیوی، قیتەوەبوویی ۞ 1 اصل، چکیده، لب، جوهر 2 قلنبه 3 برآمدگی

Nuba /'nu:bə/ *noun,* same or Nubas
ئەندامی گەلێکی نیلۆتیک Nilotic دانیشتووی باشووری Kordofan لە سوودان ۞ نوبا

nubbin /'nʌbɪn/ *noun*
1 کولۆی چکۆلە، وردەکولۆ، تیکە یان لەتێکی چکۆلە 2 میوەی ناتەواو، فەریکەمیوە ۞ 1 تکەی کوچک 2 میوەی ناقص

nubby *adjective,* also nubbly
1 (پارچە) زبر یان گرێ‌گرێ 2 قیتکەقیتکە، گرێ‌گرێ، گونک‌گونک، کولۆکولۆ، نارێک ۞ 1 نوبی 2 قلنبەقلنبە

Nubian /'nu:bɪən/ *noun, adjective*
n 1 خەڵکی ناوچەی باکووری میسر و باکووری سوودان، ناوچەی کۆنی نیوبیا Nubia 2 زمانی نیلی-سەحاری نیوبیایی‌کان *adj* سەربە نیوبیای کۆن، زمانەکەیان یان خەڵکەکەی ۞ نوبی

nubile /'nju:baɪl, US 'nu:-, 'nu:bl/ *adjective*
1 (کچ) لەسەربەخت، وەختی شوو، لەسەرکڵ، بۆ شوو تەواو 2 لەبار، جوان، سێکسی ۞ 1 دم‌بخت 2 لوند

nubility /nu:'bɪlɪtɪ/ *noun*
لەباری، سێکسی‌بوون ۞ لوندی

nubilous /'nu:bələs/ *adjective*
1 تەماوی، لێل، ناروون، مژاوی 2 هەوراوی، هەورگرتوو ۞ 1 گنگ، مه‌آلود 2 ابری

nubuck /'nju:bʌk/ *noun*
چەرمی کەوڵی مانگا ۞ نوبوک

nucellar *adjective*
سەربە بەشی ناوەندی هێلکۆکە ۞ وابستە بە هستەی تخمچە

nucellus /nju:'sɛləs/ *noun, pl.* nucelli
(رووەک‌ناسی) بەشی ناوەندی هێلکۆکە، ناوکی هێلکۆکە (کە توورەکە یان کیسەی ناولەمە یان ناوەڵمەی تیایە) ۞ هستەی تخمچە

nucha /'nu:kə/ *noun*
پشمل، پشتمل، قەفی مل (بنەڕەت: لە "نوخاع"ی عەرەبی) ۞ پشت گردن

nuchal /'nju:k(ə)l/ *adjective*
سەربە پشمل، پشملی، پشتملی، قەفی ۞ وابستە بە پشت گردن

nuchalgia *noun*
ژانی پشمل، پشمل‌ئێشە ۞ درد پشت گردن

nuci- /'nju:si/
پێشوند: کاکڵ، ناوک: *nuciferous* (بنەڕەت: لە لاتین *nux, nuc-* "nut") ۞ پیشوند: جوز

nuciferous /nju:'sɪf(ə)rəs/ *adjective*
(رووەک‌ناسی) کاکڵەزێ، کاکڵە(دەر)کەر، کاکڵەهێن، کاکڵەهێنەر، کاکڵەدار، کاکڵەدەرکردوو ۞ جوزاور

nuciform *adjective*
کاکڵەئاسا، ناوکی، کاکڵی ۞ جوزمانند

nucivorous *adjective*
کاکڵەخۆر ۞ جوزخوار

nucle(o)- *prefix*
پێشگر: 1 ناوک، نێوک: *nucleoplasm* 2 ترشەڵۆکی نیوکلێئیک: *nucleoprotein* ۞ پیشوند: 1 هستە 2 اسید نوکلئیک

nuclear /'nju:klɪə(r), US 'nu:-/ *adjective*
نیوکی، ئەتۆمی، ناوکی، ناڤکی: *a -clear power* ◊ *a nuclear* ◊ *the -clear industry* ◊ *station explosion/attack/war* ۞ هستەای، اتمی

nuclear bomb *noun*
بۆمبی نیوکی یان ناوکی ۞ بمب هستەای

nuclear chemistry *noun*
کیمیای ناوکی یان نیوکی ۞ شیمی هستەای

nuclear disarmament *noun*
چەک‌داماڵینی ناوکی ۞ خلع سلاح اتمی

nuclear energy *noun*
وزەی ناوکی یان نیوکی ۞ انرژی هستەای

nuclear family *noun*
(کۆمەڵناسی) خێزان یان بنەماڵەی ناوکی (پێکهاتوو لە دایک و باوک و منداڵان) ۞ خانوادەی هستەای

nuclear fission *noun*
داتلیشان یان تلیش‌بوونی ناوکی، داقلیشانی نیوکی ۞ شکافت هستەای

nuclear force *noun*
هێزی ناوکی یان نیوکی ۞ نیروی هستەای

nuclear fuel *noun*
سووتەمەنی ناوکی یا نیوکی ۞ سوخت هستەای

nuclear fusion *noun,* also fusion
یەک‌گرتنی ناوکی، پێکانووسانی نیوکی، پێکالکان یان پێکەوەنووسانی ناوکی ۞ هم‌جوشی هستەای

nuclear-free *adjective*
ناناوکی، بێبەری لە چەکی نیوکی ۞ غیراتمی

nuclear isomer = isomer 2 (or physic)

nuclear medicine *noun*
پزشکیی ناوکی، نۆژداریی نیوکی ۞ پزشکی هستەای

nuclear physics *noun, pl.*
فیزیکی نیوکی یان ناوکی ۞ فیزیک هستەای

nuclear power = nuclear energy

nuclear power plant *noun*
کارگەی بەرهەم‌هێنانی هێزی ناوکی ۞ نیروگاه هستەای

nuclear reaction *noun*
کاردانەوەی ناوکی، پەرچەکرداری نیوکی ۞ واکنش هستەای

nuclear reactor *noun*
ریاکتۆری ناوکی یان نیوکی ۞ راکتور اتمی، واکنش‌گر هستەای

nuclear war *noun*
شەڕی نیوکی یان ناوکی ۞ جنگ هستەای

nuclear warfare *noun*
شەڕی ناوکی یان نیوکی ۞ جنگ هستەای

nuclear warhead *noun*
نووک یان سەری مووشەکی نیوکی یان ناوکی ۞ کلاهک هستەای

nuclear waste *noun*
پاشـــەڕۆی نـــاوکی، بـــەرماوەی نێـــوکی ◇ پس‌ماندەهای هستەای

nuclear weapon *noun*
چەک‌وچۆڵی ناوکی یا نێوکی ◇ سلاح هستەای

nuclear winter *noun*
زسـتانی نـاوکی (قۆنـاخێکی سـارد، تاریـک و بـێ‌سـەوزایی کـە دوای شـەڕێکی نـاوکی دێتەئاراوە) ◇ زمستان هستەای

nuclease /ˈnjuːklɪeɪz/ *noun*
(زینـدەکیمیـا) هـەوێنـەیێ کـە زنجیـرەکـانی ترشەلۆکی نیوکلێئیک دەقلیشێنێ بۆ نێو یەکە چکۆلەترەکان ◇ نوکلئاز، نوکلیز

nucleate /ˈnjuːklɪət/ *adjective*
(زیندەناسی) نێوک‌دار، نێوکاوی، خاوەنی ناوک ◇ هستەدار

nucleation *noun*
1 نێوکـــداریتی 2 پێکهـــاتنی نـــاوک ◇ 1 هستەدارشدگی 2 تشکیل هستە

nuclei /-kliaɪ/ – nucleus

nucleic acid /njuːˌkliːɪk ˈæsɪd, -ˌkleɪɪk, US nuː-/ *noun*
(زیندەکیمیا) ترشـەلۆکی نیوکلێئیک: هەریەک لە ترشـەلۆکە ئـەندامیـیە کامپلێکـەکان (وەک DNA یان RNA) کە (گەردەکانیان) لە زنجیرە (درێژە) nucleotide ـەکان پێکهاتووە ◇ اسید نوکلئیک

nuclein *noun, adjective*
n – neucleprotein *adj* ترشەلۆکی نیوکلێئیک nucleic acid ◇ نوکلئین

nucleocapsid *noun*
نیوکلیۆکاپـــسید، نیوکلێئۆکاپـــسید: نـــاوکی ترشـەلۆکی نیوکلێئیـک و بـەرگـی دەوروبـەری ڤایرۆسێ ◇ نوکلئوکاپسید

nucleoid *noun*
ناوچـەیێکـی DNA تیـابووی خانـەیێکـی prokaryotic ◇ نوکلوئید

nucleolar *adjective*
سەربە nucleolus ◇ وابستە بە nucleolus

nucleolus /ˌnjuːklɪˈəʊləs/ *noun, pl.* nucleoli /-lʌɪ/
ناوک‌ژە، ناوکچە، ناوکۆکە، پێکهاتەیێکی خڕی چـڕی ورد لـە نـاوکی خانـە بـە درێژایـی interphase دا ◇ نوکلئولوس، نوکلیولوس

nucleon /ˈnjuːklɪɒn/ *noun*
پرۆتون یان نیۆترۆن (ب.ت. لە ناوکی ئەتۆمی) ◇ نوکلئون، نوکلیون

nucleonic *adjective*
سەربە نێوک‌ناسی یان نیوکلیۆنیک ◇ وابستە بە نوکلیونیک

nucleonics /ˌnjuːklɪˈɒnɪks/ *noun, pl.*
نێـوک‌ناسـی، نیوکلیۆنیـک (لقێکـی زانـست یـان تێکنۆلۆژی لەبارەی ناوکە گەردیلەیی و هێزی ناوکی‌یەکانەوە) ◇ نوکلیونیک

nucleophile *noun*
ماک یان مادەیێکی ناوک‌دۆست ◇ نوکلئوفیل

nucleophilic /ˌnjuːklɪə(ʊ)ˈfɪlɪk/ *adjective*
1 ناوک‌دۆست 2 داگری جۆرەکانی ناوک‌دۆست ◇ نوکلئوفیلیک

nucleophilicity *noun*
ناوک‌دۆستی، ناوک‌حەزی ◇ نوکلئوفیلیسیتی

nucleoplasm *noun*
پرۆتۆپلازمی ناوک ◇ پروتوپلاسم هستە

nucleoplasmic *adjective*
سـەربـە پرۆتـۆپلازمی نـاوک ◇ وابـــستە بـــە پروتوپلاسم هستە

nucleoprotein *noun*
ناوێتـەیێکـی پێکهـاتوو لـە پـرۆتێین (وەک histone) و ترشەلۆکی نیوکلێئیک (وەک DNA) کە پێکهێنەرێکی سەرەکی‌یە لە ماک و مەتریالی بۆماوەیی کرۆمۆزۆمەکاندا ◇ نوکلئوپروتئین

nucleoside *noun*
(زینـدەکیمیـا) ئاوێتـەیێکـی ئـەنـدامی، لـە deoxyribose یان ribose پێکهاتووە و لەگەڵ adenine، guanine، cytosine، uracil یـان thymine لێکدەدرێ ◇ نوکلیوسید

nucleosynthesis *noun*
(ئەسـتێرەوانی) نێوکـەپێکهاتن، ناوکـەپێکهات، ناوکـەسـازێ، ناوکـەسـازە، پێکهـاتنی ناوکـە گـەردیلـەیی‌یە نوێ‌یـەکان بـەهۆی کاردانـەوە نـاوکی‌یـەکانـەوە، وەک هـی گـەشـەسـەندنی ئەستێرەیی ◇ نوکلیوسینتز

nucleosynthetic *adjective*
سەربە نێوکەپێکهاتن، ناوکەپێکهاتی ◇ وابستە بە نوکلیوسینتز

nucleotidase *noun*
نێۆکلیۆتیـــداز: ئـــەو فۆســـفاتانەی کـــە nucleotide ی نیوکلێئۆتیـد هایدرۆلایـیـــی دەبەنە سەرەوە ◇ نوکلئوتیداز

nucleotide *noun*
(زیندەکیمیا) نیۆکلیۆتاید، نیۆکلیۆتید: ئاوێتەیێکی پێکهـاتوو لـە nucleoside کـە پێـوەنـدی بـە کۆمەڵێکی فۆسفاتی‌یەوە هەیە، یەکەی پێکهاتەیی بنـەڕەتی ترشـەلۆکە نیوکلێئیکـەکان پێکـدێنێ (بڕوانە nucleoside) ◇ نوکلئوتید

nucleus /ˈnjuːkliəs, US ˈnuː-/ *noun, pl.* nuclei /-lɪʌɪ/
1 نـاوک، نێـوک، ناوەنـد، چـەق، ناقـەند، دڵ، جەرگە، کاکڵ، کرۆک: *players who are the nucleus of the team* 2 (فیزیک) ناوک، بەشی ناوەنـدی گـەردێ کـە لـە نۆتـرۆن و پـرۆتۆن پێکهاتووە 3 (زیندەناسی) ناوک، بەشی ناوەندی

خانەی زیندەوەر (ماک و مەتریالی ژێنێتیکی تایبە) ◇ 1 هستە، مرکز، کانون، لب 2 و 3 نوکلئوس، نیوکلیس

nuclide /ˈnjuːklʌɪd/ *noun*

(فیزیک) جۆرێ جیاوازی گەردیلە یان ناوک (کە بە ژمارەیێکی تایبەتی پرۆتۆن و نۆترۆنەکان دیار دەکرێن) ◇ نوکلید

nuclidic *adjective*

سەربە نیوکلاید یان نوکلید، نیوکلایدی ◇ وابستە بە نوکلید

nude[1] /njuːd, US nuːd/ *adjective* (nuder, nudest), *noun*

1 *adj* ڕووت، بێبەرگ، (لەش)بەتی، هیچنەپۆشیو 2 سەربە ڕووتەکان یان خەڵکی ڕووتوقووت *n* 1 مۆدێلی ڕووت 2 وێنەی ڕووت 3 وێنەکێشی ڕووت 4 پەیکەری ڕووت ◇ *adj* 1 برهنە، لخت 2 وابستە بە برهنەها *n* 1 مدل برهنە 2 تصویر برهنە 3 نقاشی برهنە 4 مجسمەی برهنە

nude[2] /njuːd, US nuːd/ *noun*, in the nude

ڕووت، بێبەرگ: *She refuses to be photographed in the ~e* ◇ عریان

nudeness *noun*

ڕووتی، بێبەرگی ◇ برهنگی

nudge /nʌdʒ/ *noun*

1 (بە ئانیشک) تێکوتین، تێوەژاندن، تێژەنین، تێکوتان، کولم، سیخورمە، پاڵ، تەکان 2 هاندان، دنەدان، تیندان ◇ 1 سقلمە، هل 2 تشویق

nudism /ˈnjuːdɪzəm, US ˈnuː-/ *noun*

ڕووتیباوەڕی، ڕووتەڵخوازی، ڕووتیگەری ◇ برهنەگرایی

nudist /ˈnjuːdɪst, US ˈnuː-/ *noun, adjective*

n ڕووتیباوەڕ، ڕووتەڵخواز، ڕووتیگەر: *a nudist beach/camp* *adj* سەربە ڕووتەکان یان ڕووتیباوەڕکان یان ڕووتەڵخوازەکان ◇ *n* برهنەگرا *adj* وابستە بە برهنەها

nudist camp *noun*

کەمپی ڕووتەکان ◇ اردوی برهنەها

nudist colony place = nudist camp

nudity /ˈnjuːdəti, US ˈnuː-/ *noun*

ڕووتی، بێبەرگی، پەتییەتی، هیچلەبەرانەبوویی: *The committee claimed that there was too much nudity on television* ◇ برهنگی

nudnik /ˈnʊdnɪk/ *noun*, also nudnick

(نافەرمی، ئەمریکا) کەسێکی نارەحەتکەر ◇ آدم عصبانیکنندە

Nuer /ˈnuːə/ *noun, pl.* same or Nuers

1 ئەندامی گەلی ئەفریکایی ڕۆژهەلاتی باشووری سوودان و ئەتیۆپی 2 زمانی نیلی ئەو گەلە ◇ نوئر

nuevo sol /ˌnweɪvəʊ ˈsɒl, Spanish ˌnweβo ˈsol/ = sol2

nugae = trifles (Latin)

nugacity *noun*

بێهوودەیی، پڕوپووچیتی ◇ بیهودگی

nugatory /ˈnjuːgətəri, US ˈnuːgətɔːri/ *adjective*

بێبایەخ، بێباوەڕ، بێبڕەو، بێبایی، بێواتا، بێبەها، بێنرخ، بێهوودە، ناگرنگ، ئایەخ، بێئەنجام، ناکاریگەر، هیچوپووچ، هیچەکە، پووچەڵ، پڕوپووچ، inconsequential ◇ بیاعتبار، بیهودە، بیاثر، بیاهمیت

nugget /ˈnʌgɪt/ *noun*

1 تیکە، کوڵو، لەت، کوت، گرتک، گونک، توپەڵ، توپەڵک: *chicken nuggets* 2 خاڵی گرنگ ◇ 1 قلنبە 2 نکتەی مهم

nuisance /ˈnjuːsns, US ˈnuː-/ *noun*

1 بەلا، مزاحیم، مڵۆزم، مایەی گێرەوکێشە: *I don't want to be a nuisance so tell me if you want to be alone* ◊ *I hope you're not* ئازار، 2 *making a nuisance of yourself* وەی، هەراسانکردن، مزاحیمبوون، سەرودڵگرتن، گێرەوکێشە، دەردەسەر، تەنگوچەڵەمە، گیروگرفت، سەرێشە، ناستەنگ ◇ 1 مزاحم 2 مزاحمت، دردسری

nuisance tax *noun*

ئەو باجەی ڕاستەوخۆ لەسەر بەکارهێنەر دادەنرێ ◇ مالیات مصرفکنندە

nuisance value *noun*

بەتەنگهێنان، تەنگپێهەڵچنین، هەراسانکردن، ئازاردان، کێشەنانەوە ◇ ایجاد مزاحمت

Nuits St George /ˌnwiː sã ˈʒɔːʒ, French nɥi sɛ̃ ʒɔʀʒ/ *noun*

جۆرێ مەی سووری بورگاندی، هی ناوچەی Nuits St George فەرەنسی ◇ نوعی شراب

NUJ *noun, abbreviation* National Union of Journalists

(لە بریتانیا) ئێن یو جێی: یەکیتی نیشتمانی یان نەتەوەیی ڕۆژنامەوانان ◇ ان یو جی، اتحادیەی ملی روزنامەنگاران

nuke /njuːk/ *noun*

(نافەرمی) چەک(وچۆڵ)ی نیوکی، nuclear weapon ◇ سلاح اتمی

null /nʌl/ *adjective, noun*

1 *adj* بێبایەخ، بەتاڵ، نرخی قانوونی نییە، بێباوەڕ، هەڵوەشاوە، بێبڕەو، بێبایی، بێنرخ، کارپێنەکراو، بێکارە، بەکارنەهاتوو، ناگرنگ، پووچەڵ، invalid: *null result* ◊ *a null sequence* 2 (ماتماتیک، لەمەڕ کۆمەڵە یان ماتریسی) هیچ، پووچ، سفر *n* سیفر، هیچ ◇ *adj* 1 باطل، بیاعتبار، کان لم یکن، بیارزش، بیاهمیت 2 تهی، صفر *n* صفر

nullah /'nʌlə/ *noun*
(هینـدی) بنکـی وشـکی رووبـار یـان درکەنـد ravine (بنەڕەت: لە *nālā* هیندی‌یەوە) ۞ بستر خشک رودخانە یا فرکند

null and void *adjective*
(ماف) پووچەڵ، بەتاڵ، بێ‌بایەخ، بێ‌باوەڕ، بێ‌باوەڕ لەباری قانوونی‌یەوە: *The contract was declared null and void* ۞ (حقوق) باطل

nulla-nulla /'nʌlənʌlə/ *noun*, also nulla
تێلای سەختەداری سەرەتانشینانی (یان خەڵکانی ڕەسەنی) ئەوسترالیا ۞ نولا

nullification /ˌnʌlɪfɪ'keɪʃn/ *noun*
پووچ‌کردنەوە، هەڵوەشاندنەوە، لە دەسەلاتی قانوونی خستن، لەکاریگەری‌خستن، بەتاڵ‌کردنەوە، بێ‌برەوکردن، لەباوەڕی‌خستن، لەپەل‌وپۆخستن (nullificationist *n*) ۞ ابطال، لغو

nullifidian /ˌnʌlə'fɪdɪən/ *noun*
مرۆی بێ‌دین یان بێ‌ئیمان، لادین ۞ آدم بی‌دین

nullipara /nʌ'lɪp(ə)rə/ *noun*, *pl.* nulliparae /nʌ'lɪp(ə)riː/
(پزشکی و گیانەوەرناسی) ژن یان گیانەوەرێکی مێی قەت‌نەزاو، عەبرەش، ژنی زگ‌نەکردوو ۞ نولی‌پارا

nulliparous *adjective*
(ژن یـان گیانـەوەرێکی مێـی) (قـەت)نـەزاو ۞ نولی‌پاروس

nullity /'nʌləti/ *noun*. *pl.* nullities
1 بێ‌بایەخی، بێ‌باوەری، بێ‌برەوی، بەتاڵی، بێ‌نرخی. بێ‌واتایی، پووچەڵیتی، پووچیتی، بێ‌مانایی، هیچیتی، لە دەسەلاتی قانوونی کەوتوو، نەبوونی هێزی قانوونی 2 نەبوون، نەبوویی 3 هەڵوەشانەوەی ژن‌ومێردایەتی ۞ 1 بی‌اعتباری، بی‌معنایی 2 عدم 3 بطلان ازدواج

null set *noun*
(بیرکاری) کۆمەڵەی پووچ ۞ مجموعەی تهی

numb /nʌm/ *adjective*
1 تەزیو، تەزی، سڕ، کەسیرە، بێ‌هەست، لەگۆچوو: *to be/go numb* 2 تاساو، کاس، گێژ، واق‌وڕماو، سەرسام ۞ 1 کرخ، بی‌حس 2 مبهوت

numbat /'nʌmbat/ *noun*
(گیانەوەرناسی) توورەکەدارێکی مۆرانەخۆری چکۆلەی ئەوسترالیایی [*Myrmecobius fasciatus*] (بنەڕەت: لە Nyungar وەرگیراوە) ۞ نومبات

numbed *adjective*
1 تەزیو، سڕ، کەسیرە، بێ‌هەست، لەگۆچوو 2 (خوازە) مردوو، مات ۞ 1 کرخ، بی‌حس 2 مردە

number /'nʌmbə(r)/ *noun*
1 ژمارە، ژمار، هێژمار، ژوومارە، ڕەنووس، بڕ، چەندێتی. هەند، هێندێ 2 نمرە 3 ژمارە تەلەفون 4 کۆمەڵە، دەستە، گرووپ 5 (مۆسیقی) پارچە (گۆرانی، هەڵپەڕکێ و هتد لە پێرفۆرمانسی شانۆیی‌دا) 6 کێش، هەڤدەن 7 (ڕۆژنامە، کۆڤار و هتد) ژمارە، ئالقە (لە زنجیرە) 8 (ڕێزمان) کەسەکان و کۆ 9 جل، بەرگ (ژنانە) 10 (numbers) (زانستی) ژمێرە، حیساب 11 کەسەکان، ژمارەیەکی زۆر 12 (هەڵبەست) کێش، هەڤدەن، ڕەوت (زاراوە و فریزەکان: by numbers: هەنگاو بە هەنگاو، قۆناخ بە قۆناخ: *painting by numbers* ◊ a number of: ژمارەیێ، چەند، هەندێ، بڕێ ◊ numbers of: ژمارەیێکی زۆر، گەلێک، یەکجار زۆر ◊ beyond number: لە ژمار بەدەر، بێ‌نەژمار: بنەڕەت: ئینگلیسی نیوەڕاست، لە *nombre* (n.) *nombrer* (v.) فەرەنسی کۆن، لە *numerus* لاتین) ۞ 1 عدد، رقم، تعداد 2 نمره 3 شماره تلفن 4 مجموعه، گروه 5 (موسیقی) قطعه 6 وزن 7 (روزنامە، مجله و...) شماره 8 (دستور زبان) افراد و جمع 9 لباس 10 (در جمع) حساب 11 افراد 12 وزن، بحر

number cruncher *noun*
توندژمێر، خێراڵێکدەرەوە، خوادای ژمارە ۞ عددشکن

number crunching *noun*
توندژمێری، لێکدانەوەی خێرا (ژمارەکان) ۞ عددشکنی

numbered *adjective*
ژمارەدار، بەژمارە ۞ شمارەدار

numbered account *noun*
هەژمار یان حیسابی ژمارەدار یان ژمارەیی (لە بانکەکانی سوید، لە جیاتی ناوی خاوەن‌حیساب) ۞ حساب شمارەدار

numbering *noun*
ژمارەکردن، ژمارەدانان ۞ شمارەگذاری

numberless /'nʌmbələs, US -bərl-/ *adjective*
بێ‌هەژمار، لەڕادەبەدەر، بێ‌ئەندازە، بێ‌داد، لەژماردن‌نەهاتوو، innumerable، countless ۞ بی‌حد و حصر، بی‌شمار

number one *adjective, noun*
adj گرنگ‌ترین، باش‌ترین، چاک‌ترین، سەرکەوتووترین، بالاترین، ژمارە یەک *n* 1 خۆی، بەخۆی، خودی خۆی 2 (جوان‌دەربڕی) ژمارە یەک، مێز 3 لیفتێنانتی یەکەمی هێزی دەریایی ۞ *adj* مهم‌ترین، بهترین، موفق‌ترین، شمارە یک *n* 1 خود 2 ادرار 3 ستوان یکم نیروی دریایی

number-plate *noun*
(ماشێن) ژمارە، ژوومارە، پلاک ۞ پلاک

Numbers *noun, pl.*

ژماران: کتێب یان سیفری چوارەمی پەیمانی کۆن ۞ کتاب یا سفر چهارم

Number Ten = No 10 Downing Street
ماڵی فەرمی سەرۆک‌وەزیرانی بریتانیا (زۆرتر ئاماژەیە بە حکومەتی بریتانیا) ۞ نامبر تن

number two *noun*
(جوان‌دەربڕی) پیسایی ۞ مدفوع

numbles *noun, pl.* also umbles
(کۆن، بریتانیا) هەناو یا نێوزگی ئاژەڵ یا گیانەوەر، ب.ت. هی ئاسک ۞ امعاء و احشاء جانور

numbing /'nʌmɪŋ/ *adjective*
سڕکەر، تەزێنەر، کەسیرەخەر ۞ بی‌حس‌کننده

numbly /nʌmli/ *adverb*
1 تەزیوانە، بە شێوەیەکی سڕ یان کەسیرە 2 بە شێوەیەکی ئاساو ۞ 1 به طور کرخ 2 به طور بهت‌زده

numbness /'nʌmnəs/ *noun*
1 سڕی، تەزیوی، کەسیرەکەوتوویی، لەگۆچوویی، بێ‌هەستی: *pain and -s in my fingers* 2 سەرسامی، ئاسان، واق‌وڕمان، کاسی: *He was still in a state of numbness and shock from the accident* ۞ 1 کرخی 2 بهت

numbskull /'nʌmskʌl/ = numskull

numdah /'nʌmdə/ *noun*
(لە هیند و ڕۆژهەڵاتی نێوەڕاست) لمەد، لباد (لە *namad*ی فارسی‌یەوە وەرگیراوە) ۞ نمد

numen /'nju:mən/ *noun, pl.* numina /-mɪnə/
گیان یان هێزی خودایی ۞ روح یا قدرت الهی

numerable *adjective*
لەژماردن‌هاتوو، دەژمێردرێ، دێتە بژاردن، ژماردەنی ۞ قابل شمارش

numeracy /'nju:mərəsi, US 'nu:-/ *noun*
توانایی تێگەیشتن و کارکردن بە ژمارەکان، ژمارەلێکدانەوە: *standards of literacy and numeracy* ۞ قابلیت فهم و کارکردن با اعداد

numeral /'nju:mərəl, US 'nu:-/ *adjective, noun*
adj ژمارەیی، هێژماری *n* ژمارە، هێژمار ۞ *adj* عددی *n* عدد

numerate /'nju:mərət, US 'nu:-/ *adjective*
ژمارەلێکدەرەوە، بەتوانا بۆ تێگەیشتن و لێکدانەوەی ژمارەکان ۞ دارای قابلیت فهم و کارکردن با اعداد

numeration /nju:mə'reɪʃn/ *noun*
بژاردن، ژماردن، حیساب‌کردن، لێکدانەوە، خوێندنەوەی ژمارە ۞ شمارش، محاسبه، عددخوانی

numerator /'nju:məreɪtə(r), US 'nu:-/ *noun*
(کەرتی ئاسایی) سەرە (وەکوو 3 لە 3⁄4دا) ۞ صورت

numerical /nju:'merɪkl, US nu:-/ *adjective,* also numeric
ژمارەیی، هێژماری، بە ژمارە دەردەبڕدرێ: *the - a - ◊ erical superiority of the enemy* ◊ *numerical data* ◊ *merical code* ۞ عددی

numerical analysis *noun*
شیکردنەوەی ژمارەیی ۞ تحلیل عددی

numerical constant *noun*
جێگیری ژمارەیی ۞ ثابت عددی

numerical formulae *noun. pl.*
شێوگ یان فۆرمۆلە ژمارەیی‌یەکان ۞ فرمول‌های عددی

numerically /-kli/ *adverb*
لەباری ژمارەیی‌یەوە: *to express the results - ericaIly* ۞ از نظر عددی

numerical unity *noun*
یەکێتی ژمارەیی ۞ یگانگی عددی

numerological /ˌnju:mərə'lɒdʒɪkl, US ˌnu:mərə'lɑ:dʒɪkl/ *adjective*
۞ numerology سەربە ژمارەبینی، سەربە وابسته به نومرولوژی

numerologist *noun*
ژمارەبین ۞ نومرولوژیست

numerology / ˌnju:mə'rɒlədʒi, US ˌnu:mə'rɑ:lədʒi/ *noun*
ژمارەبینی (فاڵ‌گرتنەوە بە ژمارە) ۞ نومرولوژی

numero uno /ˌnju:mərəʊ 'u:nəʊ/ *noun, pl. pl.* numero unos
(مرۆڤ یان شت) باش‌ترین، گرنگ‌ترین، ژمارە یەک، نمرە یەک ۞ (آدم یا چیز) خوب‌ترین، مهم‌ترین

numerous /'nju:mərəs, US 'nu:-/ *adjective*
1 زۆر، چەند، گەلێک، بێ‌ژمار، زەعف، زیاد، پڕ، زەبەند. فرە: *received numerous complaints* 2 پڕخێزان ۞ 1 بسیار، متعدد، فزون 2 پرجمعیت

numerously /'nju:mərəsli, US 'nu:-/ *adverb*
بە شێوەیەکی زۆر ۞ به طور متعدد

numerousness /'nju:mərəsnəs, US 'nu:-/ *noun*
زۆری، زەعفی، بێ‌ژمارەیی، گەلێک‌بوون، زیادبوون، پڕی، زەبەندی، فرەیی ۞ تعدد، کثرت، بسیاری

Numidian /nju:'mɪdɪən/ *noun, adjective*
n نومیدیایی، نیومیدیایی: دانیشتووی ناوچەی کۆنی Numidia لە ئەفریکای باکووری *adj* سەربە نومیدیا، نومیدیایی ۞ نومیدیایی

numina = plural form of numen

numinous /ˈnjuːmɪnəs, US ˈnuː-/ *adjective*
(دین) خودایی، ڕۆحی، گیانی، خودایی، دینی، ئاسمانی، پیرۆز (بنەڕەت: لە *numen*، *numin-* لاتین "ویستی خودایی" + ous-) ۞ ملکوتی، مینوی

numismatic /ˌnjuːmɪzˈmætɪk, US ˌnuː-/ *adjective*
کۆینی، سەربە کۆین یان نیشانەکان (medals) ۞ وابسته به سکه

numismatics /ˌnjuːmɪzˈmætɪks, US ˌnuː-/ *noun, pl.*
کۆین‌ناسی: لێکۆڵینەوەی کۆین، لێدانی کۆین و نیشانەکان ۞ سکه‌شناسی

numismatist /njuːˈmɪzmətɪst, US nuː-/ *noun*
کۆین‌ناس ۞ سکه‌شناس

numismatology /ˌnjuːmɪzməˈtɒlədʒi, US njuːˌmɪz-/ = -mismatics

nummary /ˈnʌməri/ *adjective*
کۆینی، کۆین‌ئاسا، خڕ: *nummular dermatitis* ۞ سکه‌مانند

nummular *adjective*
بازنەیی، بازنەئاسا، خڕۆکەیی، شێوەبازنە، هێلکەیی ۞ دایره‌مانند، بیضی‌مانند

nummulite /ˈnʌmjʊlaɪt/ *noun*
لەپکەی گەچی بووبەردی پەپکەئاسای foraminifer ۞ نومیولیت

nummulite limestone *noun*
(زەوی‌ناسی) چینە جیاواز و بەربڵاوەکانی سەربە قۆناخی زوونوێ Eocene لە ئەورووپا، ئاسیا و باکووری ئەفریکا (*Nummulites* لاتینی نوێ، توخمی *foraminifers*، بنەڕەت: لە *nummulus* لاتین) ۞ نومیولیت لیمستون

numnah /ˈnʌmnə/ *noun*
ئارەقگیر، لبادی زین، تەرلک، نەرمەزین، بنزین، نمەدزین ۞ نمد زین

numpty *noun, pl.* numpties
(تافەرمی، سکاتلەند) مرۆی گەوجولەوج، بنیادەمی بەکارنەهاتوو بێکارە ۞ آدم احمق یا بدردنخور

numskull /ˈnʌmskʌl/ *noun*, also numbskull
(تافەرمی) مرۆی گەوجولەوج، بێ‌مێشک، کەللەوێشک ۞ آدم احمق

nun[1] *noun*. Hebrew *nūn*
نوون: چاردەیەمین پیتی ئاوێتی عیبری Hebrew ("n") ۞ نون

nun[2] /nʌn/ *noun*
1 ژنەرەبەن، ژنی دەیرنشین یان تەرکەدنیا، ئەندامی کۆمەڵەی ئایینی یان دینی ژنان 2 کۆتری ملپۆپنە (nunlike /ˈnʌnlaɪk/ *adj*: nunnish *adj* ؛(ژن) ڕەبەن‌ئاسا، ڕەبەنانە (ژن)؛ ئینگلیسی نێوەڕاست، بنەڕەت: لە *nunne* ئینگلیسی کۆن، لە *nonna* لاتینی دواتر late Latin، مێینەی *nonnus* "monk") ۞ 1 راهبه 2 نوعی کبوتر

Nunc Dimittis /ˌnʌŋk dɪˈmɪtɪs/ *noun*
هۆنە یا وتەکانی شەمعوون Simeon (Luke 2:29–32) وەک سروودی دینی لە liturgy کریستانیەتدا (واتاکەی: ئێستا دیلی (یان دەهێڵی ڕاژەوانەکەت) بڕوا ئەی خوداوەند) ۞ نونک دیمیتیس

nunchaku /nʌnˈtʃækuː/ *noun, pl.* same or nunchakus
چەکێکی هونەرە شەڕییەکانی ژاپۆنی (دوو داری سەخت کە بە زنجیر، کەندر یان ئاسمەیێ پێکەوە دەبەسترێنەوە) ۞ نانچاکو

nunciature /ˈnʌnʃɪətʃə(r)/ *noun*
باڵیۆزخانەی پاپ ۞ سفارت پاپ

nuncio /ˈnʌnsiəʊ, US -sioʊ/ *noun, pl.* nuncios
(لە کلێسەی کاتۆلیکی ڕۆمدا) باڵیۆزی پاپ، نوێنەری پاپ (لە وڵاتێکی بیانی) ۞ سفیر پاپ

nuncupative /ˈnʌŋkjʊˌpətɪv/ *adjective*, also nuncupatory
(ماف) زارەکی، دەقکی، زمانی، نەنووسراو، بەدەمی ۞ شفاهی

nundination *noun*
کڕین و فرۆش(تن) ۞ خرید و فروش

nunhood /ˈnʌnhʊd/ *noun*
ڕەبەنێتی، ڕەبەنایەتی (لەبارەی ژنەوە) ۞ رهبانیت

nunnery /ˈnʌnəri/ *noun, pl.* nunneries
دەیر، ڕەبەنگە، خانەقای ژنانی ڕەبەن، ڕەبەنێتی ۞ صومعه، رهبانیت

nuoc mam /nwɒk ˈmɑːm/ *noun*
سۆسی ماسیی تیژی ڤێتنامی (بنەڕەت: لە ڤێتنامییەوە) ۞ نواک مان

Nupe *noun, pl.* same or Nupes
1 ئەندامی گەلێکی ڕۆژاوای ناوەندی نایجیریا 2 زمانەکەیان ۞ نیوپ

nuphar *noun*
(ڕووەک‌ناسی) لاولاوە زەردە ۞ نیلوفر زرد

nuptial /ˈnʌpʃl/ *adjective, noun*
adj سەربە ژن‌ومێردایەتی، سەربە هاوسەرگیری، *n* سەربە زەماوەند، گوڤەندی، زەماوەندی (nuptials /ˈnʌpʃlz/) زەماوەند، شایی، گوڤەند ۞ *adj* وابسته به زناشویی یا عروسی *n* (در جمع) عروسی

nuragh /ˈnʊərɑːg/ *noun*, also nuraghe /-gi/, *pl.* nuraghi /-gi/
کەلووی گاشەبەردی (لە Sardinia دۆزراوەتەوە

و دەگەڕێتەوە بۆ سەردەمی مەفرخ و ئاسن) ۞ برج غول‌سنگی

Nuristani *noun,* from Nuristan, Afghanistan
نوریستانی: 1 ئەندامی کۆمەڵێ لە گەلانی هیند و کوش Hindu Kush لە باکووری رۆژهەلاتی ئەفغانستان 2 خێزانی زمانە نوریستانی‌یەکان کە لقێکی جیاواز لە هیند و ئێرانی پێکدێنێ ۞ نوریستانی

Nurofen /'njʊərəfen, US 'nʊr-/ *noun*
نوروفێن (جۆرێ ئیبوپروفێن IBUPROFEN) ۞ نوروفن

nurse[1] /nɜːs, US nɜːrs/ *noun*
1 نەخۆش‌یار، نەخۆشەوان، پەرستار 2 لەلە، چاودێری منالان، ئاگادێری منالان، دایەن، تایەن 3 نەخۆش‌یاری، نەخۆشەوانی، پەرستاری 4 پەروەردەکار 5 (خوازە) پەروەردەگا، مەکۆ (ئینگلیسی نێوەڕاست: کورتەی *nourice* ی سەرەتا، لە فەرەنسەی کۆنەوە، لە late *nutricia* Latin مێینەی *nutricius* لاتین "کەسێ کە خۆراک دەدا یا دەرخوارد دەدا"، لە *nutrix*، "نەخۆش‌یار"، لە *nutrire* "خواردن یا *nutric*- خۆراک پێدان، بەخێوکردن") ۞ 1 پرستار 2 پرستار بچە، دایە 3 پرستاری 4 پرورندە 5 (مجازی) مهد

nurse[2] /nɜːs, US nɜːrs/ *noun,* also grey nurse
جۆرێ کوسە sharkی مەیلەو بۆری ئەوستراليايی [*Odontaspis arenarius*] ۞ نوعی کوسە

nurse hound *noun*
سەگەماسی خاڵ‌خاڵ(ی زلەی باکووری رۆژهەلاتی ئەتلانتیک، بۆ خواردن دەگیرێ [*Scyliorhinus stellaris*] ۞ نوعی ماهی

nurseling = nursling

nursemaid /'nɜːsmeɪd, US 'nɜːrs-/ *noun*
لەلە، دایەن، ئاگادێری منالان، چاودێری منالان ۞ پرستار بچە

nurse practitioner *noun*
نەخۆشیاری راهاتوو ۞ پرستار دورەدیدە

nursery /'nɜːsəri, US 'nɜːrs-/ *noun* (*pl.* nurseries), *adjective*
n 1 باخچەی منالان، دایەنگا، دایەنگە 2 شەتلگە، شەتل‌فرۆشی، شەتل‌زار 3 دیوی کایە (یان زووری خەوی منالان) 4 دیوی تازەبووان یان ساوایان (کە چاویان بەسەرەوەیە) *adj* سەربە پەروەردەی مندالانی تەمەن 2 تا 5 سالان: *a nursery* ◊ *nursery education* *teacher* ۞ *n* 1 مهد کودک 2 خزانە 3 اتاق بازی 4 اتاق نوزادان *adj* نرسری

nursery class *noun*
پۆلی پەروەردەی منالانی تەمەن 3 تا 5 سالان ۞ نرسری کلاس

nurseryman /'nɜːsərimən, US 'nɜːrs-/ *noun, pl.* nurserymen
شەتل‌کار، نەمام‌کار، شەتلەوان، نەمامەوان ۞ خزانەکار

nursery nurse *noun*
دایەن، لەلە، ئاگادێری منالان، چاودێری منالان ۞ پرستار بچە

nursery rhyme *noun*
شەوەگورگانە، هەڵبەست و گۆرانی (نەریتی) بۆ منالان ۞ اشعار کودکانە

nursery school *noun*
باخچەی منالان یان ساوایان، دایەنگە ۞ مهد کودک، کودکستان

nurse's aide *noun*
دوانەخۆشیار، ئاوەڵ‌پەرستار، ئاوەڵ‌نەخۆشەوان (کەسێ کە یاریدەی نەخۆشیارێکی پیشەیی دەدا وەک راپەڕاندنی هێندێ ئەرک (راخستنی جێگا و دانانی خۆراک و...) ۞ کمک پرستار

nursery slopes *noun, pl.*
(سکێی) لێژاییێکی کەم بۆ تازەفێربووان، لێژی نۆفێران یان تازەکاران، مەیدانی تازەکاران یان نۆفێران ۞ پیست مبتدیان

nursery stakes *noun, pl.*
پێشبڕکێی ئەسپانی دووسالە ۞ مسابقەی اسب‌های دوسالە

nurse shark *noun*
جۆرێ شارکی خاوی لمۆز ریشن [*Ginglymostoma cirratum* (ئاتلانتیک) و جۆرەکانی تر] ۞ نوعی کوسە

nursing /'nɜːsɪŋ, US 'nɜːrs-/ *noun, adjective*
n نەخۆشیاری، نەخۆشەوانی، کار یان پیشەی نەخۆشیاری *adj* سەربە نەخۆشیاری ۞ *n* پرستاری، حرفەی پرستاری *adj* وابستە بە پرستاری

nursing home *noun*
نەخۆش‌خانەیەکی چکۆلانە ب.ت. بە خاوەنداری تایبەتی بۆ بەساڵاچووان، خانەی پیران ۞ آسایش‌گاە

nursing mother *noun*
منالەبەر، ژن یا دایکی منالەبەر ۞ نرسینگ مادر

nursing profession *noun*
پیشە یان کاری نەخۆشیاری ۞ حرفەی پرستاری

nursing skills *noun, pl.*
شارەزایی یان لێهاتوویی‌یەکانی نەخۆشیاری ۞ مهارت‌های پرستاری

nursling *noun*
منالی شیرەخۆرە، ساوا، منالی بەرمەمکان، منالێ کە درابێتە دایەن یا لەلە ۞ طفل شیرخوارە

nurtural *adjective*
پەروەردەیی ۞ تربیتی

nurture /'nɜːtʃə(r), US 'nɜːrtʃ-/ *noun*
1 بەخێوکردن، راهێنان، پەروەردە(کردن)،

پەروەرشت، دادان، بارهێنان، ئامۆژ، پێچاران، پێگەیاندن، گەورەکردن، ڕەعەمەڵهێنان، هێنانەبار، training، upbringing: *These plants will need careful nurture* 2 خۆراک، پێبژیو، food 3 ڕاهێنان، پەروەردە و ژینگە و کاریگەری‌یان لەسەر کەسایەتی ۞ 1 تربیت، پرورش 2 غذا، قوت 3 نورتور

nurturer *noun*

بەخێوکەر، ڕاهێنەر، بارهێنەر، پێگەیێنەر ۞ پرورش‌دهنده

NUS *abbreviation* National Union of Students

(بریتانیا) یەکێتی قوتابیانی نەتەوەیی یان نیشتمانی ۞ نوس

NUT *abbreviation* National Union of Teachers

(بریتانیا) یەکێتی مامۆستایانی نەتەوەیی یان نیشتمانی ۞ نوت

nut /nʌt/ *noun*

1 میوەی کاکڵ‌دار (وەکوو گوێز، بادەم، پستە و هتد)، کاکڵە، ناوک: *a Brazil nut* 2 جەڕ، مۆرە، سەرپێچ 3 سەر، کەللە، مێشک، مەژی 4 مرۆی حەپە و گەوج 5 سەوداسەر، شێت‌وشەیدا 6 تیکە، تۆپەڵ، تۆپەڵک، کولۆ (خەڵووز) 7 جەڕی کەوانی ڤیۆلین 8 (ئافەرمی، nuts) گون، باتوو، وەتە 9 چەرەس، شەوچەرە، کاکڵەمەنی ۞ 1 میوەی مغزدار، جوز 2 مهره 3 مخ، کله 4 آدم احمق 5 طرفدار، واله 6 قلنبه 7 پیچ آرشەی ویولون 8 (در جمع، عامیانه) خایه، بیضه 9 آجیل

nut and union *noun*

جەڕ و ماسوولە، مۆرەی ماسوولە، مۆرە و ماسوولە ۞ مهره و ماسوله

nutant *adjective*

شۆڕەوەبوو، سەرداکەوتوو ۞ نوتانت

nutation /njuːˈteɪʃ(ə)n/ *noun*

1 شۆڕبوونەوە، سەرداکەوتن 2 (وەر)سووڕان، گەڕان، خولانەوە، گۆڕانی لا، پێچ‌خواردن 3 چەماوی، چەمانەوە، دانووشتاوی 4 سەرەلەقێ، سەرەجوولێ، ئاماژە بە سەر 5 لەرینەوە ۞ 1 نوتاسیون 2 تغییر جهت، گردش 3 خمیدگی 4 سرجنبانی 5 نوسان

nut-brown /ˈnʌt ˈbraʊn/ *adjective*

(ڕەنگ) قاوەیی تۆخ یان توند: *nut-brown hair* ۞ فندقی

nutcase /ˈnʌtkeɪs/ *noun*

کەسێکی کەر و گەوج، بنیادەمی شێت ۞ آدم احمق، آدم دیوانه

nutcracker /ˈnʌtkrækə(r)/ *noun, pl.* nutcrackers

1 کاکڵ‌شکێن، کەلووزشکێن، گوێزشکێن، فندق‌شکێن 2 کاکڵ‌شکێنە: باڵندەیێ لە تیرەی crow، لە بەری conifer دەخوا [توخم *Nucifraga*: دوو جۆرن] ۞ 1 فندق‌شکن 2 نوعی پرنده

nutgall /ˈnʌtgɔːl/ *noun*

مازوو ۞ نانگال

nuthatch *noun*

جۆرێ باڵندەی دەنگ‌خۆشی چکۆلەی پشت‌بۆری زێرزگ گەنمی سەرداران [*Sitta europaea* و جۆرە پێوەندی‌دارەکانی] ۞ نوعی پرنده

nuthouse /ˈnʌthaʊs/ *noun*

شێتخانە ۞ دیوانه‌خانه

nutlet /ˈnʌtlɪt/ *noun*

1 گوێزۆلکە، گوێزیلکە 2 فندقی چکۆلە 3 ناوک، نێوک ۞ 1 جوز کوچک 2 فندق کوچک 3 هسته

nutmeg /ˈnʌtmeg/ *noun*

(ڕووەکناسی) 1 جۆزبوویا، جۆزبووا [*Myristica fragrans*] 2 دار یان درەختی جۆزبوویا ۞ 1 جوزا 2 درخت جوزا

nutmeg family *noun*

خێزانی جۆزبوویا (Myristicaceae)، کۆمەڵە دارێکی هەمیشەسەوزی گەرمێنان، بە گوڵی زەنگ‌ئاسای ورد و میوەی یەک‌دەنک و گۆشتنەوە ۞ خانوادەی جوزا

nutmeg flower *noun*

(ڕووەکناسی) ڕەشکە، سیاوڵە ۞ سیاه‌دانه

nutraceuticals /ˌnjuːtrəˈsuːtɪkəlz/ *noun, pl.*

نیوتراسیوتیکالز (= ئەو خۆراکانەی کەوا ئامادەکراون بۆ باش‌ترکردنی سلامەتی لەش و مەترسی کەم‌تری نەخۆشی‌یەکان، بۆ نموونە خستنەسەری ڤیتامین یان لابردنی بڕی چەوری) ۞ نوتراسیوتیکالس

nutria /ˈnjuːtrɪə/ *noun*

کەوڵ یان چەرمی کۆیپوو coypu (بنەڕەت: لە سپانیایی‌یەوە "otter") ۞ نیوتریا

nutrient /ˈnjuːtriənt, US ˈnuː-/ *adjective, noun*

adj بەپێز، بەخۆراک، پڕخۆراک، بژوێن، بەقەوەت، نیوترینت *n* خواردەمەنی، ماک یا مادەی خۆراکی: *a lack of essential nutrints* ◊ *Plants draw minerals and other nutrients from the soil* ◊ *children suffering from a serious nutrient deficiency* ۞ *adj* مغذی، مقوی *n* مادەی غذایی

nutriment /ˈnjuːtrɪmənt/ *noun*

خۆراک، خواردەمەنی، خۆراکی باش یان بەقەوەت (بنەڕەت: لە *nutrimentum* لاتین، لە *nutrire* (بڕوانە nutrition) ۞ خوراک، قوت، غذای مقوی

nutrimental /-ˈmɛnt(ə)l/ *adjective*

سەربە nutriment ۞ وابسته به nutriment

nutrition /nju'trɪʃn, US nu-/ *noun*
1 دەرخواردن، پێچاران، خۆراک: *Nutrition information is now provided on the back of most food products* ◊ *to study food science and nutrition* 2 خۆراک‌ناسی (زانستێ کە لەسەر کاریگەری‌یەکانی خۆراک، ڤیتامینەکان و هتد لەسەر سلامەتی لەش دەدوێ، (بنەرەت: لە late Latin *nutritio(n-)* لە *nutrire* "خواردن یان خۆراک پێدان، بەخێوکردن") ◌ 1 تغذیه، غذا، قوت 2 علم تغذیه

nutritional /-ʃənl/ *adjective*
سەربە دەرخواردان، خۆراکی ◌ وابسته به تغذیه، غذایی

nutritionally /-ʃənəli/ *adverb*
لەباری خۆراکی(یەوە): *a -ionally balanced menu* ◌ از لحاظ غذایی

nutritionist /nju'trɪʃənɪst, US nu-/ *noun*
خۆراک‌ناس، پسپۆری خۆراک(ناسی) ◌ تغذیه‌شناس

nutritious /nju'trɪʃəs, US nu-/ *adjective*
بەپێز، بەخۆراک، بژوێن، بەقەوەت، پڕخۆراک، nourishing ◌ مغذی

nutritiously /nju'trɪʃəsli, US nu-/ *adverb*
بەخۆراکانە، بە شێوەیێکی بەپێز یا بەخۆراک، پڕخۆراکانە ◌ به طور مغذی

nutritiousness /nju'trɪʃəsnəs, US nu-/ *noun*
بەپێزی، بەخۆراکیتی، پڕخۆراک‌بوون، تایبەتمەندی خۆراکی بوون ◌ مغذی بودن

nutritive /'nju:trətɪv/ *adjective, noun*
خۆراکی، بەپێز، پڕخۆراک، تەواو، بەقەوەت، nutritious (nutritively /'nju:trətɪvli/ *adv*) (nutritiveness /'nju:trətɪvnəs/ *n*) ◌ غذایی، مغذی

nutritive ratio *noun*
رادە یان ڕێژەی خۆراکی: ڕێژەی پرۆتینی لەهەرس‌هاتوو digestible سەبارەت بە ماکی خۆراکی تر لە خۆراکەکاندا ◌ نسبت غذایی

nuts /nʌts/ *adjective, interjection*
1 *adj* شێت، دەلوو: *My friends think I'm nuts for saying yes* ◊ *That phone ringing all the time is driving me -uts!* 2 سەوداسەر، *interj* تامەزرۆ دەمت‌لێکنێ! لەبەرچاوم لاچۆ! بەکێ لەخۆت هەڵدە! دایکێشە! گوم بە! ◌ *adj* 1 دیوانه 2 شیفته *interj* خفه شو!

nuts and bolts *noun, pl.*
1 بار، ڕێگا، باروری، پێچ و خەم، فروفێڵ، کەلێن و کون، ڕێگا و چاڵ 2 وردەکاری (کرداری) ◌ 1 فوت و فن 2 جزئیات (عملی)

nutshell /'nʌtʃel/ *noun*
(گوێز) توێکل، توخڵ، پێست، توخ (put sth) in a nutshell: بە کورتی، کورت و کرمانجی، کورت و پوخت: *To put it in a nutshell, we're bankrupt* ◌ پوست گردو

nutso *noun* (*pl.* nutsos), *adjective*
(نافەرمی، ئەمریکا) *n* مرۆی شێت، دەلوو *adj* شێت ◌ *n* آدم دیوانه *adj* دیوانه

nutter /'nʌtə(r)/ *noun*
(بریتانیا و نافەرمی) کەسێکی شێت و گەوج، بەخمە، گێلۆکە، حەیە: *His friends are a bunch of -ers* ◌ آدم دیوانه و احمق، خل و چل

nutty /'nʌti/ *adjective* (nuttier, nuttiest)
1 (نافەرمی) شێت، دەلوو، دین، سەرشێت، شێتانە، eccentric: *She's got some nutty friends* 2 پڕ کاکلە، کاکلاوی، کاکلەدار، کاکلەتیابوو، بە تامی کاکلەوە، بە تامی گوێز یان کاکلەوە: *a nutty taste* (nattily /'nʌtɪli/ *adv*) (nuttiness /'nʌtinəs/ *n*) ◌ 1 دیوانه، دیوانه‌وار 2 ناتی

Nuu-Chah-Nulth or Nuu Chah Nulth *pl.* same = Nootka

nux vomica /nʌks 'vɒmɪkə/ *noun*
کاکلەرشێنە: دارێکی درکاوی باشووری ئاسیا، بەرەکەی ژاراوی‌یە و strychnine تیایە [*Strychnos nux-vomica*] ◌ کچوله، جوزالقی

NVQ /ˌen vi: 'kju:/ *abbreviation* National Vocational Qualification
(لە بریتانیا) ئێن‌ڤی‌کیو (لێوەشاوەیی پیشەیی نیشتمانی) ◌ انوی‌کیو

NW *abbreviation* northwest(ern)

N-word *noun,* also N word
ئێن‌وۆرد (ئەو دەمە بەکاردێنێ کە تۆ لەبارەی وشەی nigger ـەوە قسە دەکەی و ناتەوێ بیڵێی، چونکو وەک جنێوێ وایە) ◌ انورد

NY *abbreviation* New York

nyaff /njaf/ *noun*
(نافەرمی، سکاتلەند) مرۆی گەوج ◌ آدم احمق

nyala /'njɑ:lə/ *noun, pl.* same or nyalas
(گیانەوەرناسی) ئاسک یان بزنەکێوی‌یەکی باشووری ئەفریکا [*Tragelaphus angasi*] ◌ نیالا

Nyanja /'njandʒə/ *noun, pl.* same or Nyanjas
1 نیانجا: ئەندامی گەلی مالاوی Malawi و ڕۆژهەڵات و ناوەندی زامبیا 2 زمانی بانتۆیی Bantu ئەم گەلە ◌ نیانجا

NYC *abbreviation* New York City

nyct(i,o)- *prefix*
پێشگر: شەو، شەڤ (بنەڕەت: لە *nux, nukt-* یۆنانی‌یەوە) ◌ پیشوند: شب

nyctalopia /ˌnɪktə'ləʊpɪə/ *noun,* night blindness late شەوکوێری، ڕۆژبینی (بنەڕەت: بە ڕێگای *nukt-* ‚*nux* لە *nuktalōps* لە Latin یۆنانی، لە "شـەو" + *alaos* "کـوێر" + *ōps* "چـاو") ۞ شب‌کوری

nyctophobia /ˌnɪktə(ʊ)ˈfəʊbɪə/ *noun*
(لە)شەوترسی، ترس و فوبیا لە شەو ۞ شب‌هراسی

nyctalopic /ˌnɪktəˈlɒpɪk/ *adjective*
شەوکوێر، ڕۆژبین ۞ شب‌کور

nylon /ˈnaɪlɒn, US -lɑːn/ *noun*
1 نایلۆن 2 دەزوو یا کوتاڵی نایلۆنی 3 (nylons) گۆرەوی یان tightsی نایلۆنی ۞ 1 نایلون 2 نخ یا پارچەی نایلونی 3 (در جمع) جوراب نایلونی

nymph /nɪmf/ *noun*
1 (لە میتۆلۆژی یۆنانی و ڕۆمیدا) پەری، بووک، خێو، حۆری 2 (وێژەیی) کچ یان ژنی (جەحێل) و جوان، پەری 3 پێکوڕە، پێرو، وردەمێروو، کرمۆکە، کرمینە، مێرووچکە (ب.ت. پووش‌بەقوونە، *nymphal adj*) ۞ 1 حوری 2 دختر یا زن زیبا 3 شفیره

nympha[1] nymphae = *noun*
جووتە لچ یا لێوی چکۆلەی شەرمی ژن ۞ نیمفا

nympha[2] *pl.* nymphae = pupa

nymphaeum /nɪmˈfiːəm/ *noun, pl.* nymphaea
ئەشکەوت یان شەباکی پەری‌یان (بنەڕەت: لە یۆنانی‌یەوە) ۞ حرم حوریان

nymphalid *noun , adjective*
جۆرێ پەپوولە لە خێزانی Nymphalidae، وەک fritillary یان mourning cloak، جووتە لاقی پێشەوەیان کولکنە ۞ نیمفالید

nymphet /ˈnɪmfet, US nɪmˈfet/ *noun*, also nymphette
قایسی، هولو، جەرگ، شەمامە (کچی گەنج و باس‌کردنی لەباری سێکسی‌یەوە) ۞ تیکە، جیگر

nymphic *adjective*
سەربە حۆری، سەربە پەری ۞ وابستە بە حوری

nymphish *adjective*, also nymphilike
پەری‌ئاسا، شێوەپەری، خێوئاسا، حۆری‌ئاسا ۞ حوری‌وار

nymphitis *noun*
ماسین یان هەوکردنی جووتەلێوی شەرمی ژن ۞ التهاب شفتین فرج

nymphlet /ˈnɪmflɪt/ *noun*
حۆریلکە، پەریلکە، حۆریچکە، پەریچە ۞ حوریچە

nympho /ˈnɪmfəʊ, US -foʊ/ *noun*, also nymphomaniac, *pl.* nymphos
(نافەرمی) ژنی کرمێ، حەشەری، حەککەیی، کەڵەسوو ۞ زن حشری

nympholepsy /ˈnɪmfə(ʊ)ˌlɛpsi/ *noun, pl.* nympholepsies
1 نیمفۆلێپسی (شێتی بۆ ئەو شتەی کە بە دواوەوەی و ناتوانی بە دەستی بێنی) 2 شێتی‌یێ کە زوو پێیان وابوو پەری چووەتە کلێشەیەوە (nympholept *n*) ۞ نیمفولپسی

nympholeptic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە نیمفۆلێپسی‌یەوە هەیە ۞ وابستە بە نیمفولپسی

nymphomania /ˌnɪmfəˈmeɪnɪə/ *noun*
حەشەریتی، کرمێ‌بوون، حەشەری‌بوون، سووروەوەبوون (ئارەزووی سێکسی لەرادەبەدەر و کۆنترۆڵنەکراو لە ژناندا) ۞ حشری بودن

nymphomaniac /ˌnɪmfəˈmeɪniæk/ *noun, adjective*, also -homaniac
n ژنی کرمێ، ژنی حەشەری، ژنی حەککەیی، ژنی کەڵەسوو *adj* کرمێ، حەشەری، حەککەیی، سووروەوەبوو، کڵپەکردوو، بەئالوش، کەڵەسوو، کیرەخۆرە، گڕگرتوو ۞ *n* زن حشری *adj* حشری

Nynorsk /ˈnjuːnɔːsk/ *noun*
شێوەزاری وێژەیی زمانی نۆروێژی، نۆروێژی نوێ (بنەڕەت: نۆروێژی، لە *ny* "نوێ، نەو" + *Norsk* "نۆروێژی Norwegian") ۞ نینورسک

nystagmic *adjective*
سەربە چاوەخولێ، سەربە چاوەسووڕێ، زووزوو دەخولێتەوە ۞ نیستاگموس، دارای حرکت سریع

nystagmus /nɪˈstagməs/ *noun*
چاوەخولێ، چاوەسووڕێ (جوولەی خێرای چاو و لە کۆنترۆڵ‌بەدەر) ۞ نیستاگموس

nystatin /ˈnʌɪstətɪn, US ˈnɪs-/ *noun*
جۆرێ ئانتی‌بیوتیک کە زۆرتر بۆ چارەکردنی نەخۆشی قارچکی (ب.ت. candidiasis) بەکاردێنرێ و لە جۆرێ actinomycete گلی بە ناوی [*Streptomyces noursei*] پەیدا دەبێ؛ بنەڕەت: *(ew) Y(ork) Stat(e)* لەوێ پەرەی سەندووە ۞ نیستاتین

Nyungar /ˈnjʊŋə/ *noun*
زمانی سەرەتانشینانی Aboriginal ڕۆژاوای باشووری ئەوسترالیا، ئێستا نەماوە ۞ نیونگار

Nyx *noun*
نیکس (= خواژنی شەو لە میتۆلۆژی یۆنانیدا) ۞ نیکس

NZ *abbreviation* New Zealand

O o

O[1], **o** /əʊ, oʊ, *pl.* Os, O's, o's /əʊz, US oʊz/ *noun*

1 ئۆ (= پازدەیەمین پیتی ئەلفوبێی ئینگلیسی) 2 (هەروەها oh) سیفر، سفر (ب.ت. لە کاتی قسەکردن بە تەلەفون) 3 جۆری خوێنی مروڤ (لە سیستمی ABO دا) ئانتیژێنی A و B ی نییە 4 ئاماژە بە دەنگێ دوای N لە دەستەیێ لە شتەکان، بابەتەکان و هتد 5 شتێک لە شێوەی پیتی O ۞ 1 اُ 2 صفر 3 اُ 4 اُ 5 چیزی به شکل حرف O

O[2] *abbreviation* 1 US Ohio 2 symb. the chemical element oxygen

O' *prefix*

پێشگر: ناوی باوکی لە ئیرلەندی، وەک: O'Neill (بنەڕەت: لە *ó ua* ئیرلەندییەوە "descendant") ۞ پیشوند: اسم پدری در ایرلند

o *abbreviation* (*o*-) Chemistry ortho-: *o-xylene*

o[1] = oh

o[2] *abbreviation* of

o- (oo-) *prefix*

پێشگر: هێلکە، هێلکۆکە: *oology*، *oogonium*
۞ پیشوند: تخم، تخمک

oaf /əʊf, US oʊf/ *noun*

کەسێکی گەوج، (بنیادەم) دەستخاو و دەستەوسان، ستەپەڵە (ب.ت. پیاو): *Mind that cup, you clumsy oaf!* ۞ آدم احمق، ناشی (خصوصاً مرد)

oafish *adjective*

گەوج، گەوجانە، کەر، سادە، نەفام، گەوجانە، ناشارەزایانە، دەسخاوانە (*-ly adv*، oafishness *n*) ۞ احمق، سادەلوح، احمقانە، ناشیانە

oak /əʊk, US oʊk/ *noun* (also oak tree), *adjective*

n 1 داری بەڕوو، نەرە، درەختی بەڕوو، سەق (هی زۆر ئەستوور)[توخم *Quercus*: زۆر جۆرن] 2 بۆ ناوی ئەو دار و درەخت یا رووەکانەی تر بەکاردێنرێ کە هاوشێوەی ئەمەن، ب.ن. poison oak 3 داری بەڕوو: *oak beams* (دوک: وەچی داربەڕوو) *adj* بەڕوویی، لە بەڕوو (ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ *n* 1 درخت بلوط 2 چوب بلوط *adj* بلوطی

oak apple /'əʊk æpl/ *noun*

مازوو، بە هۆی gall wasp ی [ب.ت. *Amphibolips confluenta*] ۞ مازو

oaken /'əʊkən, US 'oʊkən/ *adjective*

(وێژەیی) بەڕوویی، لە داری بەڕوو، دروستکراو لە داری بەڕوو، بەڕووکرد، سازکراو لە داری بەڕوو ۞ بلوطی

oak-gall *noun*

مازوو ۞ مازو

oak-leaf cluster *noun*

نیشان یان میدالی گەڵابەڕوو، بۆڵ یان هێشووی گەڵابەڕوو: دروشمێکی هێشوویی قاوەیی یان زیوین لە گەڵای بەڕوو کە سەربازەکان لە جیاتی نیشان لەسەر سینگیان دەنا ۞ اوک لیف کلاستر

oakling *noun*

نەمام یان خەڵفی بەڕوو ۞ نهال بلوط

oakmoss *noun*

قەوزەبەڕوو: هەریەک لە کرێژەبەردەکان lichens (وەک *Evernia prunastri*) کە لەسەر داری بەڕوو شین دەبن و جەوکێ دێنن کە لە گوڵاوسازیدا بەکاردێنرێ ۞ اوکموس

oakum /'əʊkəm, US 'oʊkəm/ *noun*
شیتالک، پرزۆلەگوش، شرەگوریس (لەتوکونی گوریس و کەندری کۆن کە قیری لێدەدرێ و بۆ پڕکردنەوەی درز و کونی چکۆلەی هەر دوولای کەشتی بەکاردێترێ) ۞ کَلفات، اوکیوم

oak wilt *noun*
گەلاسیسەی بەڕوو: جۆرێ نەخۆشی یان ئازاری بەزیانی دارە بەڕووەکان کە بەهۆی کارگێ (*Ceratocystis fagacearum*) ـکەوە تووش دەبێ و لەودا گەلاکان سیس دەبن و ڕەنگیان هەڵدەگەڕێ و دەس بە وەرین دەکەن ۞ نوعی بیماری قارچی درختان بلوط

OAP /ˌəʊ eɪ 'piː, ˌoʊ/ *abbreviation* old-age pensioner

OAPEC *abbreviation* Organization of Arab Petruleum Exporting Countries
ئۆئاپێک (ڕێکخراوەی وڵاتانی نەوتنێری عەرەبی) ۞ اوآپک

oar /ɔː(r)/ *noun*
1 کلکە، سەول، چەپە، بێلە، هوە، پاڕوو، سەڵپ، ناڤژەن، مەزرقە، قەف، بێراقک 2 سەوڵچی، کلکەوان، چەپەوان، rower ۞ 1 پارو 2 پاروزن

oarage /ɔːrɪdʒ/ *noun*
سەول، کلکە، پاڕوو، چەپە (بە گشتی) ۞ پارو

oarfish *noun, pl.* same or oarfishes
ماسی‌یەکلکە، چەپەماسی: جۆرێکی زۆر درێژ و باریک، هی قووڵایی ئۆقیانووس [*Regalecus glesne*] ۞ اورفیش

oarlock /'ɔːlɒk, US 'ɔːrlɑːk/ *noun*, also rowlock
(لۆتکە یان گەمی) جێ‌سەول، قوفڵی سەول، سەوڵگیر، سەوڵبەند، چەپەگرە، چەپەگیر، ئاغزۆنە، جێ‌کلکە، کلکەبەند ۞ جاپارویی

oarsman /'ɔːzmən, US 'ɔːrz-/ *noun, pl.* oarsmen
سەوڵلێدەر، سەوڵچی، کلکەوان، چەپەگێڕ، چەپەوان ۞ پاروزن

oarsmanship *noun*
سەوڵلێدان، چەپەگێڕی، کلکەوانی، سەڵپاندن ۞ پاروزنی

oarswoman /'ɔːzwʊmən, US 'ɔːrz-/ *noun, pl.* oarswomen
سەوڵلێدەر، سەوڵچی، کلکەوان، چەپەوان (ژن) ۞ پاروزن (زن)

OAS /ˌəʊ eɪ 'es, ˌoʊ/ *abbreviation* Organization of American States
ڕێکخراوەی وڵاتە ئەمریکایی‌یەکان ۞ سازمان کشورهای امریکایی

oasis /əʊ'eɪsɪs, US oʊ-/ *noun, pl.* oases /-siːz/
1 ئاوایی، خەمرک، خەمەرک 2 (خوازە) مایەی دڵخۆشی، ڕۆشنایی، ترووسکەی هیوا، دەروو، دەرەتان (لە یۆنانی) ۞ 1 واحه 2 نور امید، مفر

oast /əʊst, US oʊst/ *noun*
کوورەی وشککردنەوە، وشککەرە، کڵە (بۆ وشککردنەوەی گوڵبەیان hop، بنەڕەت: *āst* ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ اوتس

oasthouse /'əʊst haʊs, US 'oʊst/ *noun*
کڵەخانە (بە شێوەی قووچکە) ۞ اوتس‌هاوس

oat /əʊt, US oʊt/ *adjective*
دروس‌کراو بە پەڕشت، سەربە پەڕشت، پەڕشەیی: *oat bran* ۞ اُت

oat biscuit *noun*
غوڕابی پەڕشتی، تۆشەی پەڕشەیی ۞ بیسکویت اتی

oatcake /'əʊtkeɪk, US 'oʊt-/ *noun*
کەیکی پەڕشتی، کەیکی جۆ ۞ کیک اتی

oaten /'əʊtn/ *adjective*
جۆیین، پەڕشتین ۞ جوین

oater /'əʊtə(r), US 'oʊtər/ *noun*
(ئافەرمی، ئەمریکا) فیلمی وێستێرن (ئاماژە بە تفاقی ئەسپ) ۞ فیلم وسترن

oat grass *noun*
پەڕشتەکێوی؟، گیاپەڕشە؟، یەوەدیوی؟ (کێوی: گیایێکی کێوی کە شێوەی پەڕشە دەدا [*Avenula* و تۆخمەکانی تر]) ۞ یولافک

oath /əʊθ, US oʊθ/ *noun, pl.* oaths /əʊðz, US oʊðz/
1 سوێند، کفرکردن، کفرێژی، دینەدڕی، سووکایەتی بە شتە پیرۆزەکان 2 جنێو، سخێف، ناونیتکە، دژوێن ۞ 1 سوگند، کفرگویی 2 فحش

oatmeal /'əʊtmiːl, US 'oʊt-/ *noun, adjective*
n ئاردی پەڕشە، ساوەری جۆ، پەڕشە، بڕوێش *adj* (ڕەنگی) قاوەیی کاڵ: *an oatmeal carpet* ۞ *n* بلغور جو *adj* (رنگ) نخودی

oats /əʊts, US oʊts/ *noun, pl.*
(ڕووەکناسی) پەڕشت، پەڕشە، پەڕش، جۆیین، یەوەدیوی، جۆی هوورچ، جۆشامی، یەوەڕۆمی [*Avena sativa* و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] (گیاگەنم wild oats) ۞ جو دوسر

OAU *abbreviation* Organization of African Unity
ڕێکخراوەی یەکێتی ئەفریکا ۞ سازمان وحدت افریقا

ob- (also oc- before c; of- before f; op- before p) *prefix*
پێشگر: (زۆرتر ئەو وشانە پێکدێنێ کە بنەڕەتی لاتینیان هەیە) بە شێوەیەکی پێچەوانە یان ئاوەژوو، دژی لا(یەن)ی ئاسایی؛ دژ؛ شاردنەوە، حەشاردان، بزرکردن، لەبەرچاولابردن، داپۆشین: *obovate*، *obconical*، *opponent*، *occult* (لە

ob لاتینەوە) ۞ پێشوند: بە طور وارونە، خلاف جهت عادی؛ ضد، مخالف؛ اختفا، پنهان‌کاری

Obadiah *noun*, Hebrew *'Ōbhadhyāh*

1 عۆبادیا، ئۆبادیا(هـ): پێغەمبەرێکی عیبری 2 کتێبی ئۆبادیای پێغەمبەر ۞ 1 عابدیا، آبادیا 2 کتاب عابدیای نبی

obbligato /ˌɒblɪ'ɡɑːtəʊ, US ˌɑːblɪ'ɡɑːtoʊ/ *adjective*, *pl.* obbligatos or obbligati

پێویست، گرنگ، زۆرەملی (بنەڕەت: ئیتالیایی "obligatory") ۞ الزامی، ضروری

obconical /'ɒbkɒnɪk(ə)l/ *adjective*, also obconic

(ڕووەکناسی) قووچەکی بەراوەژوو، قووچکی ئاوەژوو یان پێچەوانە ۞ مخروطی وارونە

obcordate /ɒb'kɔːdeɪt/ *adjective*

(ڕووەکناسی) بە شێوەی دڵی ئاوەژوو: *obcordate leaf* ۞ ابکوردیت

obduracy /'ɒbdjərəsi, US 'ɑːbdər-/ *noun*

لاساری، کەللەڕەقی، بێ‌گوێیی، فیل‌سواری، ناحاڵیتی، خوسەری، 1 سەرسەختی، لاگری 2 دڵڕەقی، بێبەزەییتی ۞ 1 لجاجت 2 سنگدلی

obdurate /'ɒbdjərət, US 'ɑːbdər-/ *adjective*

1 لاسار، کەللەڕەق، بێ‌گوێ، ناحاڵی، فیل‌سوار، لا، سەرخەر، سەرسەخت، لاگر 2 دڵڕەق، بێبەزەیی 3 لاسارانە، کەللەڕەقانە (obdurately /'ɒbdjərətli, US 'ɑːbdər-/ *adv*: بە لاساری، ناحاڵییانە؛ obdurateness *n*) ۞ 1 لجوج، یکدندە 2 سنگدل 3 لجوجانە

obeah /'əʊbɪə/ *noun*, also obi

جادووگەری کاریبیەن یان کاریبیایی ۞ جادوگری کاریبین

obeche /əʊ'biːtʃi/ *noun*

جۆرێ داری گەرمێنانی ئەفریکا، دارەکەی بۆ plywood و veneer بەکاردێت ۞ [*Triplochiton scleroxylon*] نوعی درخت

obedience /-əns/ *noun*

گوێڕایەڵی، گوێ‌لەمستی، بەگوێیی، گوێداری، گوێگری، ئەژنەوایی، گوێدێری، ستوخواری، قسەبیسی، ملدان، ژێردەستەیی، ملکەچی: *blind/complete/unquestioning/total obedience* ۞ اطاعت، فرمانبرداری

obedient /ə'biːdiənt/ *adjective*

گوێڕایەڵ، گوێگر، گوێدار، بەگوێ، گوێ‌لەمست، ئەژنەوا، گوێدێر، قسەبیس، ژێردەستە، ملکەچ: *an obedient child* ۞ مطیع، فرمانبردار

obediently /ə'biːdiəntli/ *adverb*

گوێڕایەلانە، ملکەچانە، گوێگرانە ۞ مطیعانە

obeisance /əʊ'beɪsns, US oʊ'biːsns/ *noun*

ڕێزگرتن، ڕێزلێنان، کوڕنش، نووچ، چەمانەوە، داهاتنەوە (بە نیشانەی ڕێزلێنان)، سڵاو بە سەر ۞ احترام، تعظیم

obeisant /əʊ'beɪsnt, US oʊ'biːsnt/ *adjective*

کوڕنش‌بەر ۞ تعظیم‌کنندە

obeli /-lʌɪ, US -liː/ = plural form of obelus

obelisk /'ɒbəlɪsk, US 'ɑːb-, 'oʊb-/ *noun*

1 میل، کۆلەکە یان ستوونی قووچکی (بەردین، بۆ یادکردنەوە یان بیرمان)، ستوونچەتیژە 2 = obelus ۞ تکستون یادبود

obelus /'ɒb(ə)ləs/ *noun*, *pl.* obeli /-lʌɪ, -liː/

1 شابیلیس، نیشانەی (—) یان (÷) 2 نیشانەی (†) بۆ گەڕانەوە یان پیاچوونەوە بە بابەتێکا ۞ ئوبلوس

Oberon *noun*, Middle French, from Old French *Auberon*

ئۆبێرۆن: پادشای پەرییەکان لە کەلەپوور یان فۆلکلۆری سەدەکانی نێوەڕاستدا ۞ اوبرون

obese /əʊ'biːs, US oʊ-/ *adjective*

قەڵەو، گۆشتن: *Obese patients are given dietary advice* ۞ فربه

obesity /əʊ'biːsəti, US oʊ-/ *noun*

قەڵەوی، گۆشتنی: *Obesity can increase the risk of heart disease* ۞ فربهی

obfuscation /ɒb'fʌskeɪʃn, US ɑːb-/ *noun*

پێچانەوە، پێچدان، پێچەڵاوپێچ کردن، سەختکردنەوە، ئاڵۆسکاندن، پەردانەدن، ئاڵۆزاندن، لێکئاڵاندن، لێڵ کردن، لێڵاندن، دژوارکردن، تاریکاندن، گێژکردن، سەرلێشێواندن، سەرلێتێکدان، پەشۆکاندن، شێواندن ۞ غامض‌سازی، آشفته‌سازی، گیج‌سازی

ob/gyn /'əʊ biː ˌdʒiː waɪ 'en, US 'oʊ/ *noun*

بەشێ لە زانستی پزشکی کە سەروکاری لەگەڵ مامانی و پزشکی ژنان دایە، ئەو دوکتورەی کە ئەو کاروبارە دەکا ۞ اب‌جین

obi[1] /'əʊbi/ = obeah

obi[2] /'əʊbi/ *noun*, *pl.* obis

(ژاپۆنی) پشتێن ۞ کمربند

obit /'əʊbi, US 'oʊ-/ = obituary

obiter /'ɒbɪtə/ = obiter dictum

obiter dictum /'dɪktəm/ *noun*, *pl.* obiter dicta /'dɪktə/

1 (لاتینی، ماف) لێدوان یان (بیرو)بۆچوونی نابەرەکی (یا هەڵکەوتی)، ڕادەربڕینی ناڕاستەوخۆ، لێدوانی ناڕاستەوخۆی دادگەر، لێدوان یان بۆچوونی لاوەکی (کە لە لایەن دادگەرەوە دەردەچێ) 2 ڕا و بۆچوونی لاوەکی یان ناڕاستەوخۆ ۞ 1 اظهارات غیراصلی یا اتفاقی 2 نظر ضمنی

obituary /ə'bɪtʃuəri, US oʊ'bɪtʃueri/

noun, pl. obituaries
ئاگاداری مردن، مردن‌نامە (لە رۆژنامەدا) ⬡ آگهی فوت

obj. *abbreviation* object (grammar)

object /'ɒbdʒɪkt, US 'ɑ:bdʒekt, -dʒɪkt/ *noun*
1 شت، ماک، مایە، مادە، تشت (بتوانری ببینری و دەستی لێبدری) 2 مەبەست، مراد، ئامانج، خواست، خەیاڵ، ئارمانج، نیاز 3 بابەت 4 (رێزمان) بەرکار، ئامانج 5 (فەلسەفە) ئۆبژە، بابەت، شت 6 کەسێکی یان شتێکی پێکەنینی، گاڵتەجار ⬡ 1 شیء، مادە 2 هدف، منظور، مقصود 3 موضوع 4 (دستور زبان) مفعول 5 (فلسفە) ابژە، عین 6 آدم یا چیز مضحک

object ball *noun*
(لە بیلیارد و سنوکێردا) گۆ یان تۆپی مەبەست ⬡ آبجکت بول

object code = machine code

object glass *noun*
هاوێنەی شتی، هاوێنتەن (هاوێنەی وردبین و دووربین کە شتەکانی پێ‌دەبینری) ⬡ عدسی شیئی

objectification /əbˌdʒektɪfɪ'keɪʃn/ *noun*
بەشتکردن، شتاندن، بەشتبوون ⬡ ابجتیفیکشن

objection /əb'dʒekʃn/ *noun*
نارەزایی (دەربڕین)، لاری‌بوون، ئیرادگرتن، بەرپەرچدانەوە، قسە، وتە، (وەکوو قسەیەکم نییە)، ناپەسندکردن، دژوەستان، دەنگ‌هەڵبڕین، پێخۆش‌نەبوون، دژایەتی، بەرهەڵستی، ناکۆکی: *I have no objection to him coming to stay* ⬡ اعتراض، حرف، مخالفت

objectionable /əb'dʒekʃənəbl/ *adjective*
ناخۆش، ناپەسند، ناڵەبار، بەردژ، بێزاوی، ئیرادی هەیە، جێی نارەزایی، قسەلەسەر، سووکایەتی‌یانە، لەبەرهەڵستی‌هاتوو، offensive ،undesirable: ◊ *objectionable people/odours* *Why are you being so objectionable today?* (objectionableness *n*) ⬡ قابل اعتراض

objectionably /əb'dʒekʃənəbli/ *adverb*
بە شێوەیەکی ناخۆش ⬡ بە طور قابل اعتراض

objective /əb'dʒektɪv/ *adjective, noun*
adj 1 بابەتی، دیار، بەرچاو، دەرەوەیی، ئۆبژێکتیف (لە دەرەوەی مایند بوونی بێ): *objective reality* 2 راستی، راستەقینە، واقعی، راستی‌بین، بەداد، لانەگر، راستی‌بینانە، بابەتی‌یانە، unbiased: *an objective* ◊ *analysis/assessment/report objective criteria* (دژەکەی: subjective) 3 (رێزمان) بەرکاری *n* 1 ئامانج، مەبەست، ئارمانج: *the* ◊ *main/primary/principal objective to meet/achieve your objectives* 2 هاوێنەی شتی (شت‌بین) ⬡ *adj* 1 عینی 2 واقعی، واقع‌نگر، واقع‌بینانە 3 (دستور زبان) مفعولی *n* 1 هدف، غایت، مقصود 2 عدسی شیئی

objective comparison *noun*
بەراوردکاری بابەتی ⬡ مقایسەی عینی

objective concepts *noun, pl.*
چەمکە بابەتی‌یەکان ⬡ مفاهیم عینی

objective danger *noun*
(شاخەوانی، لەبەر نەبوونی شارەزایی) مەترسی سوور یان بابەتی ⬡ خطر عینی

objective language = 1 target language 2 object code

objectively /əb'dʒektɪvli/ *adverb*
بە شێوەیەکی بابەتی، راستی‌بینانە، واقع‌بینانە ⬡ بە طور عینی، واقع‌نگرانە

objectiveness /əb'dʒektɪvnəs/ *noun*
بابەتی‌بوون، بابەتیتی، دیاربوون، بەرچاویتی ⬡ عینی‌بودن

objective study *noun*
توێژینەوە یا لێکۆڵینەوەی بابەتی ⬡ پژوهش عینی

objective unity *noun*
یەکێتی بابەتی ⬡ یگانگی عینی

objectivism *noun*
بابەتی‌گەری، بابەتی‌خوازی، ئۆبژێکتیڤیزم (objectivist *n*: بابەتی‌گەر، بابەتی‌خواز، ئۆبژێکتیڤیست؛ objectivistic *adj*: سەربە بابەتی‌گەری یا ئۆبژێکتیڤیزم، بابەتی‌خوازی‌یانە) ⬡ عین‌گرایی

objectivity /ˌɒbdʒek'tɪvəti, US ˌɑ:b-/ *noun*
1 بابەتیتی، بەرچاویتی، بوونی دەرەوەیی، دیاربوون، راستیتی: *scientific objectivity* 2 لانەگری، بێ‌بوغزی، بێ‌لایەنی، راستی‌بینی، واقع‌بینی، بەدادی، دادگەری: *There was a lack of -ctivity in the way the candidates were judged* ⬡ 1 عینیت، وجود خارجی 2 بی‌طرفی، واقع‌بینی

object lens = object glass

objectless *adjective*
بێ‌ئامانج، بێ‌مەبەست ⬡ بی‌هدف

object lesson *noun*
نموونە، سەرمەشق، میناک ⬡ الگو

objector /əb'dʒektə(r)/ *noun*
دژبەر، دژ، بەرهەڵست(کار) ⬡ معترض، مخالف

object-oriented *adjective*
ئۆبژێکت‌ئۆرینتێد (= زمانی بەرنامەدانانی کامپیوتێری لەسەر بنچینەی ئەو شتانە رێکخراوە کە بە شێوەیەکی زنجیرەپلە یان پلەمەندین) ⬡ ابژکت اوریتد

object-oriented language *noun*
زمانی ئۆبژێکت‌ئۆرینتێد ⬡ زبان ابژکت اوریتد

object-oriented programming *noun*
بەرنامەدانان یان بەرنامەنووسی ئۆبژێکتئۆرینتێد ◇ ابژکت اوریِنتِد

objet d'art /ˌɒbʒeɪ ˈdɑː, US ˌɔːbʒeɪ ˈdɑːr/ *noun, pl.* objets d'art
کار یان شتی هونەری، بەرهەمی هونەری، خشڵوزەمبەری هونەری، خشڵ یان شتی جوان، ئابژیی دار (لە فەرەنسییەوە بە واتای "شتی هونەری") ◇ اثر هنری، شیء هنری، چیز تزئینی

objurgation /ˌɒbdʒəˈgeɪʃn/ *noun*
سەرکۆنە(کردن)، بەگژداهاتن، کاران، بەسەرداهاتن ◇ نکوهش

objurgatory /ɒbˈdʒɜːgətɔːri/ *adjective*
سەرکۆنەیییانە، بەگژداهاتووانە، لەگەڵسەرکۆنە ◇ نکوهش‌آمیز

oblanceolate *adjective*
بە شێوەی نەشتەر یان نێزەی ئاوەژوو، بە شێوەی نەشتەر یان رمی پێچەوانە: *an oblanceolate leaf* ◇ مثل نیزەی وارونە

oblast /ˈɒblɑːst/ *noun, pl.* oblasts, oblasti
کەرت یان ناوچەیێکی بەڕێوەبەرایەتی رووسیا یان یەکێتی سۆڤیەتی جاران، هەرێم یان ستانی خۆبەڕێوەبەر (لە رووسییەوە) ◇ ایالت

oblate[1] /ˈɒbleɪt/ *adjective*
(ئەندازە) دووسەریان، سەروبنپان، پیوازی، تەخت یان پانەوەبوو لە جەمسەران، لەدووسەرەوەرۆچوو، شەلەمی (**oblately** *adv*، **oblateness** *n*، لە -ob "بە شێوەیێکی ئاوەژوو" + *-latus* "کراو") ◇ دوسرتخت، شلغمی

oblate[2] /ˈɒbleɪt/ *noun*
1 رەبەنێ کە تەواو پێبەندی دەستوور و بەڵێنەکانی دەیر نییە (و لەوێش دەژی) 2 ئەندامی یەکێ لە چەند کۆمەڵە یان تیرەی کڵێسەی کاتۆلیکی رۆم (جا چ ژنان بێ یان پیاوان) ◇ اوبلیت

oblate sphere *noun*
(ئەندازە) گۆی سەروبنپان ◇ کرەی دوسرتخت

oblation /ɒˈbleɪʃn/ *noun*
1 قوربانی، گۆری، نەزر(ی)، پێشکەشە، پێشکەشی، کوشتن، قوربانیکردن 2 پێشکەشکردنی نان و مەی بە خودا لە شێوی خواوەندیدا Eucharist ◇ 1 قربانی، نذر 2 ابلاسیون

oblational *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە oblation ـەوە هەیە ◇ وابستە بە oblation

oblatory /ˈɒblətɔːri/ *adjective*
قوربانییانە، پێشکەشییانە، نەزرییانە ◇ مبنی بر قربانی، وابستە بە قربانی

obligated /ˈɒblɪgeɪtɪd, US ˈɑːb-/ *adjective*, also obligate
1 زۆرلێکراو، هەڵپێچراو، ناچارکراو، پەیمانبەستوو، پێبەند، دەربەست، خۆبەستە، بەڵێنیداو، بەخزمەت، ئەرکلەسەر 2 (خوازە) قەرزار، منەتبار: *He felt -ligaated to help* ◇ 1 ملزم، متعهد، مؤظف، مقید 2 (مجازی) مدیون

obligation /ˌɒblɪˈgeɪʃn, US ˌɑːb-/ *noun*
1 خۆبەستەیی، پەیگرتن، بەڵێنیدان، پەیماندان، پەیمانبەستن، دەربەستی، پێبەندی، بەست، پەیمان، بەڵێنی، سۆز، گفت، ئەرک، پەیوو، قەرز، چاکە، دەین، منەت، چاوبەرەوژێری 2 هەڵپێچان، زۆرلێکردن، ناچارکردن ◇ 1 تعهد، التزام، عهد، وظیفه، دین، مرهونیت 2 اجبار

obligational *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە obligation ـەوە هەیە ◇ وابستە بە obligation

obligato = obbligato

obligatory /əˈblɪgətri, US -tɔːri/ *adjective*
زۆرەملی، زۆرەکی، ناچاری، زۆری، بەزۆر، تەوزیمی، پێویست، پێدڤی: *It is obligatory for all employees to wear protective clothing* (**obligatorily** *adv*: زۆرەملییانە، زۆرەکییانە) ◇ اجباری، الزام‌آور

obliged /əˈblaɪdʒd/ *adjective*
1 ناچار، زۆرلێکراو، هەڵپێچراو 2 قەرزار، چاوبەرەوژێر، منەتبار، مەمنوون: *I'm much obliged to you for helping us* ◊ *I'd be obliged if you would keep this to yourself* ◇ 1 ملزم، مجبور 2 مدیون

obligee /ˌɒbləˈdʒiː/ *noun*
خاوەنقەرز ◇ بستانکار

obligement = favour (Scottish)

obliger *noun*
هەڵپێچەر، ناچارکەر، زۆرلێکەر ◇ ملزم‌کنندە

obliging /əˈblaɪdʒɪŋ/ *adjective*
یاریدەدەر، بەخزمەت، دڵنەرم، بەبەزەیی، دڵسۆز، دڵۆڤان، بەهاناوەچوو، یارمەتیخواز، بەدەمەوەبوو، helpful (**obligingly** /əˈblaɪdʒɪŋli/ *adv*: دڵسۆزانە، بۆ یارمەتی: *'I'll go for you,' she said, -ngly*) ◇ مهربان

obligingness *noun*
دڵسۆزی، دڵنەرمی، دڵۆڤانی، یارمەتیخوازی، بەهاناوەچوون ◇ مهربانی

obligor /ˈɒblɪgɔː, US ˌɒblɪˈgɔː/ *noun*
1 قەرزار، قەرزلەسەر 2 پێبەند، دەربەست، خۆبەستە ◇ 1 بدهکار 2 متعهد

oblique /əˈbliːk/ *adjective, noun*
1 *adj* خوار، لار، لابەلا، بەلادا، (خوازە) ناراستەوخۆ، ناراست: *an oblique reference/approach/comment* 2 (رێزمان) ناراستەوخۆ 3 (توێکاری) خوار، لابەلا (ب.ت. ئەو ماسوولکە یان و ناسکانەی کە تویی

نیوەڕاست و دەرەوەی کۆمەڵە دیوارەی تەنیشتی
زگ پێکدێنن) *n* 1 لارە، هێلی لار، لارەهێل (/)
obliquely (2 ماسولکەی خوار یان لابەلا
/ə'bli:kli/ *adv*: بە شێوەیەکی لار، لابەلایانە،
خوارانە، لارانە، ناڕاستەوخۆیانە: *He referred*
◊ *only obliquely to their recent problems*
Always cut stems obliquely to enable
flowers to absorb more water؛ ئینگلیسی
نیوەڕاست: لە *obliquus* لاتین) ◯ *adj* 1 مایل،
(مجازی) کج 2 (دستور زبان) غیرمستقیم 3
(تشریح) اریب *n* 1 خط مورب 2 ماهیچەی اریب

oblique angle *noun*
گۆشەی لار، گۆشەی نەوەستاو، گۆشەی
ناڕاست: *The extension was built at an*
oblique angle to the house ◯ زاویەی
غیرقائمە

oblique line *noun*
لارە، هێلی لار، لارەهێل ◯ خط مورب

obliqueness /ə'bli:knəs/ *noun*, also obliquity /ə'blɪkwɪtɪ/
لادان، خواری، لابەلایی، بەلادایی، لاری،
ناڕاستی، ناڕاستەوخۆیی ◯ انحراف، کجی،
غیرمستقیم بودن

oblique slash *noun*
لارە، هێلی لار، لارەهێل ◯ خط مورب

oblique system *noun*
سیستەمی لار، ڕێکخستەی خوار یان لار ◯
سیستم مایل

obliteration /ə,blɪtə'reɪʃn/ *noun*
سڕینەوە، پاک(ک)کردنەوە، شۆردنەوە،
کوێرکردنەوە، کوژاندنەوە، نەهێشتن، فەوتاندن،
هەڵوەشاندنەوە، پووککردنەوە، بەتاڵکردنەوە،
پووچکردنەوە، لەنێوبردن، تیابردن، پاکتاوکردن،
هەڵتەکاندن، پاکتاو(کردن)، کاولکردن،
داربەسەربەردەوەنەهێشتن ◯ امحاء، محو، نسخ،
امحا

obliterator *noun*
فەوتێنەر، تیابەر، پاکتاوکەر، هەڵتەکێنەر،
هەڵوەشێنەر، بەتاڵکەرەوە ◯ محوکنندە،
نسخ‌کنندە

oblivion /ə'blɪviən/ *noun*
1 (لە)بیرچوونەوە، لەیادنەمان، لەبیرانەمان،
پشت‌گوێ‌خران، فەرامۆشی 2 (مێژوویی، ماف)
بەخشین، لێ‌خۆش‌بوون، لێبوردن 3 نائاگاداری،
بێ‌خەبەری، ناهۆشیاری، ئاگالێ‌نەبوویی،
نائاگایی 4 = extinction ,destruction ◯ 1
فراموشی، نسیان 2 عفو 3 بی‌خبری

oblivious /ə'blɪviəs/ *adjective*
1 نائاگادار، بێ‌خەبەر، بێ‌ئاگا، ناهۆشیار،
ئاگالێ‌نەبوو: *He drove off, -vious of the*
damage he had caused 2 گوێ(پێ)نەدەر،
کەمتەرخەم، بێ‌خەیاڵ، فەرامۆشکار،
لەبیربەرەوە ◯ 1 بی‌خبر 2 بی‌اعتنا، فراموشکار

obliviously /ə'blɪviəsli/ *adverb*
نائاگادارانە، ئاگالێ‌نەبووانە، ناوشیارانە ◯ بە طور
بی‌خبر

obliviousness /ə'blɪviəsnəs/ *noun*
1 نائاگاداری، بێ‌خەبەری، بێ‌ئاگایی،
ناهۆشیاری، ئاگالێ‌نەبوویی 2 گوێ(پێ)نەدەری،
کەمتەرخەمی، بێ‌خەیاڵی ◯ 1 بی‌خبری 2
بی‌اعتنایی

oblong /'ɒblɒŋ, US 'ɑ:blɔ:ŋ/ *noun, adjective*
n درێژکۆڵە، لاکێشە، درێژۆکە، تەشک: *a tiny*
oblong of glass in the roof *adj* شێوەلاکێشە،
لاکێشەیی: *an* ◊ *an oblong piece of paper*
oblong melon ◯ *n* مستطیل *adj* مستطیل‌شکل

oblongated *adjective*
درێژ ◯ دراز

obloquy /'ɒbləkwi, US 'ɑ:b-/ *noun*
1 جنێوفرۆشی، دەمشڕی، دەم‌چەوتی،
خراپەوتن، جنێو، سخێف، قسەی ناحەز،
ناونێتکە، بێ‌ڕێزی، بێ‌حورمەتی 2 ڕووڕەشی،
بێ‌ئابڕوویی، حەیاتکاوی، ترویی، ڕووسیایی،
تێوزڕاوی 3 سەرکۆنە، بەسەداهاتن (توند)،
بەگژداچوون ◯ 1 هتاکی، ناسزاگویی، بددهنی،
فحش، بی‌احترامی 2 رسوایی 3 سرزنش

obnoxious /əb'nɒkʃəs, US -'nɑ:k-/ *adjective*
خراپ، پیس، ناخۆش، بەزیان، بێزراو، بێزاوی،
دزێو، کرێت، ناحەز: *a thoroughly -noxious*
obnoxious ◊ *-ious behaviour* ◊ *little man*
odours ◯ نامطبوع، بد، زشت، نفرت‌انگیز

obnoxiously /əb'nɒkʃəslɪ, US -'nɑ:k-/ *adverb*
بە شێوەیەکی ناخۆش، بێزراوانە، بە شێوەیەکی
دزێو یان بێزاوی ◯ بە طور نامطبوع، بە طور
نفرت‌انگیز

obnoxiousness /əb'nɒkʃəsnəa, US -'nɑ:k-/ *noun*
خراپی، پیسی، زەقی، دزێوی، کرێتی، بێزراوی،
بێزاوی‌بوون، قێزەونی ◯ زنندگی، نفرت‌انگیزی

oboe /'əubəu, US 'oubou/ *noun*
ئۆبۆ، ئۆبوو، بەرزەچێو (جۆرێ ئامێری فوویی؛
بنەڕەت: لە ئیتالیایی یان لە *hautbois* فەرەنسی،
لە *haut* "بەرز "high + *bois* "دار، چێو
"wood") ◯ ابوا

oboe d'amore /da'mɔ:reɪ/ *noun*
جۆرێ ئۆبۆ، ئۆبو (بە زەنگێکی سەلک‌ئاساوە، لە
ئیتالیاییەوە بە واتای بەرزەچێو یان ئۆبۆی
خۆشەویستی) ◯ نوعی ابوا

oboist /'əubəuɪst, US 'oubouɪst/ *noun*

نۆبۆژەن، نۆبوژەن، بەرزەچێوژەن ۞ ابوانواز

obol /'ɒb(ə)l/ *noun*
کۆینێکی کۆنی یۆنانی بایی شەش یەکی دراخمایێ ۞ ابول

O-Bon /əʊ'bɒn/ = Bon

obovate /ɒb'əʊveɪt/ *adjective*
(گەڵا) بە شێوەی هێلکەی ئاوەژوو، هێلکەئاوەژوو(یی) ۞ ابووایت

obscene /əb'si:n/ *adjective*
ناحەز، شپرزە، ناشیرین، دزێو، بێ‌شەرم، ناپەسند، پیس، هەرزە، بێزاوی: *obscene gestures/language/books* ۞ وقیح، زننده، مستهجن، نفرت‌انگیز

obscenely /əb'si:nli/ *adverb*
بێ‌شەرمانە، دزێوانە، بە شێوەیەکی بێزاوی، بێزەونانە: *to behave obscenely* ◊ *obscenely rich* ۞ وقیحانه، به طور نفرت‌انگیز

obscenity /əb'senəti/ *noun, pl.* obscenities
1 ناحەزی، شپرزەیی، ناشیرینی، دزێوی، بێ‌شەرمی، ناپەسندی، پیسی، هەرزەیی: *The editors are being prosecuted for -ity* 2 کردەوە یان قسەی ناحەز و ناپەسند ۞ 1 ابتذال، زنندگی، زشتی 2 عمل یا حرف زننده

obscurant /əb'skjurənt/ *noun*
دژەڕۆشنبیر، تاریک‌خواز، ڕاستی‌پۆش، دژەزانست ۞ دانش‌ستیز

obscurantism /ˌɒbskju'ræntɪzəm, US ɑ:b'skjʊr-/ *noun*
دژەڕۆشنبیری، تاریک‌خوازی، ڕاستی‌پۆشی، دژەزانستی، زانست‌پۆشی: *Religious prejudice and scientific obscurantism have been closely entangled throughout the whole history of this debate* (بنەڕەت: *obscurant-* لە ڕێگای ئەڵمانی لە *obscurare* لاتین "تاریکاندن، تاریک‌کردن") ۞ دانش‌ستیزی

obscurantist /ˌɒbskju'ræntɪst, US ɑ:b'skjʊr-/ *noun*
دژەڕۆشنبیر، تاریک‌خواز، ڕاستی‌پۆش، دژەزانست، زانست‌پۆش ۞ دانش‌ستیز

obscure /əb'skjʊə(r), US əb'skjʊr/ *adjective* (obscurer, obscurest)
1 لێڵ، شلوێ، تار، تاریک، نارۆشن، نادیار، تەماوی، تەژمە، نادیار، نائاشکرا، دژوار، سەخت، تێگەیشتن‌سەخت: *I found her lecture very obscure* 2 نەناسراو، نێودەرنەکردوو: *an obscure German poet* ۞ 1 تیره، کدر، تاریکی، غامض، پیچیده، مبهم 2 گمنام

obscurely /əb'skjʊəli, US əb'skjʊrli/ *adverb*
بە شێوەیەکی تەماوی ۞ به طور مبهم

obscurity /əb'skjʊərəti, US -'skjʊr-/ *noun, pl.* obscurities
1 لێڵی، شلوێبوون، تاری، نادیاری، نامەعلوومی، تاریکی، نارۆشنی، نەڕوونی، تەماوی‌بوون، تەژمەیی، نادیاری، نائاشکرایی، دژواری، سەختی، تێگەیشتن‌سەختی 2 نەناسراوی، نێودەرنەکردوویی ۞ 1 تیرگی، عدم وضوح، ابهام 2 گمنامی

obsecration /ˌɒbsə'kreɪðʃn/ *noun*
پاڕانەوە، لالانەوە، کڕووزانەوە، دەمپان‌کردنەوە ۞ لابه، استغاثه

obsequial *adjective*
سەربە ڕێوڕەسم یان ئاهەنگی ناشتن ۞ وابسته به مراسم تدفین

obsequies /'ɒbsəkwiz, US 'ɑ:b-/ *noun, pl.*
ڕێوڕەسمی ناشتن، ئاهەنگی بە خاک سپاردن ۞ مراسم به‌خاک‌سپاری

obsequious /əb'si:kwiəs/ *adjective*
زمان‌لووس، کلکەسووتێ‌کەر، نەرمەبڕ، بەڵێ‌بێژ، ڕیایی‌باز ۞ چاپلوس

obsequiously /əb'si:kwiəsli/ *adverb*
زمان‌لووسانە، نەرمەبڕانە، بەڵێ‌بێژانە: *- smiling* ◊ *sly* ۞ چاپلوسانه، متملق

obsequiousness /əb'si:kwiəsnəs/ *noun*
زمان‌لووسی، کلکەسووتێ، نەرمەبڕی، ڕووپامایی ۞ تملق، چاپلوسی

observability /əbˌzɜ:və'bɪləti, US -ˌzɜ:rv-/ *noun*
لەبینین‌هاتوویی، لەڕوانین‌هاتوویی، بینراوی، دیاربوون ۞ قابلیت مشاهده

observable /əb'zɜ:vəbl, US -'zɜ:rv-/ *adjective*
لەبینین‌هاتوو، لەڕوانین‌هاتوو، بینراو، دیتراو، لەدیتن‌هاتوو، دەبینرێ، دیار، جێی سەرنج، تێبینی‌لەسەر، شیاوی سەرنج‌پێدان، شایانی باس، بەرچاو، ئاشکرا: *observable differences* ۞ قابل مشاهده، قابل ملاحظه، مشهود

observably /əb'zɜ:vəbli, US -'zɜ:rv-/ *adverb*
بە شێوەیەکی بەرچاو، بە شێوەیەکی دیار ۞ به طور قابل ملاحظه

observance /əb'zɜ:vəns, US -'zɜ:rv-/ *noun*
1 ڕەچاوکردن، پێبەندایەتی، جوولانەوە (بەپێی قانوون و هتد)، لەبەرچاوگرتن، چاودێری، زێرەڤانی، پاراستن، ڕاگرتن، نیگادێری: *a strict observance of the Sabbath* 2 گێڕان، لەدارخستن، جێبەجێ‌کردن، ڕێکخستن، بەڕێوەبردن 3 نەریت، ئاهەنگ، ئایین، سروت ۞ 1 رعایت، ملاحظه، مراقبت، نگهداری 2 انجام، برگزاری 3 رسم، آیین

observant /əb'zɜ:vənt, US -'zɜ:rv-/

adjective, noun
adj 1 ڕەچاوکەر، پێبەند، پارێزەر، لەبەرچاوگر
n 2 وریا، قوت، ورد، زرینگ، هۆشیار، ئاگادار
(مێژوویی، Observant) ئەندامی لقێ لە تیرەی
Franciscan کــە دەســـتوور و ڕێوشـــوێنێکی
توندیان گرتبووەبەر ◊ adj رعایت‌کننده 2 تیز n
ابزروانت

observantly /əbˈzɜːvəntli, US -ˈzɜːrv-/ *adverb*
بــە شـــێوەیەکی ڕەچاوکـــەر، پێبەندانـــە، لەبەرچاوگرانە ◊ به طور رعایت‌کننده

observation /ˌɒbzəˈveɪʃn, US ˌɑːbzərˈv-/ *noun*
1 بینین، تێڕوانین، چاودێری، ڕوانین، دیدەوانی، دیـتن، چاولـێکـردن، توانـایی ڕوانـین، وریـایی، هۆشیاری، توانـستی بیـنین: *results based on scientific observations* 2 لـــێڕوانـــین، تـێڕوانـین، لـێنـۆڕین 3 ڕادەربڕین، ڕا، دیـتن، بۆچـوون، نێرین 4 (ئەسـتێرەوانی) ڕوانـین ◊ 1 مشاهده، قوەی مشاهده، مراقبت 2 معاینـه 3 اظهـار عقیده، نظر 4 (اخترشناسی) رصد

observational /ˌɒbzəˈveɪʃənl, US ˌɑːbzərˈv-/ *adjective*
1 سـەربە تێـڕوانین، لەسـەر بنچینـەی تێـڕوانین، تێـڕوانینی، چـاودێری‌یانـە 2 (ئەســتێرەوانی) ڕوانینی ◊ 1 وابسـته به مشاهده 2 رصدی

observational astronomy *noun*
ئەستێرەوانی ڕوانینی ◊ اخترشناسی مشاهده‌ای

observational learning *noun*
فێربوونی تێڕوانینی ◊ یادگیری مشاهده‌ای

observational method *noun*
ڕێباز یا ڕێچکەی تێڕوانینی ◊ روش مشاهده‌ای

observation balloon *noun*
باڵۆنی چاودێری یان دیدەوانی ◊ بالون مراقبت

observation post *noun*
دیارگـە، پۆسـتی چـاودێری یـان دیـدەوانی ◊ پست مراقبت

observation tower *noun*
کـەلووی چـاودێری، برجـی دیـدەوانی (بـۆ زیندانیان، ئاورکەوتنەوە (یان سووتمان) و هتد) ◊ برج مراقبت

observatory /əbˈzɜːvətri, US əbˈzɜːrvətɔːri/ *noun*, also observatories
(ئەستێرەوانی) ڕوانگە، زیج ◊ رصدخانه

observer /əbˈzɜːvə(r), US -ˈzɜːrv-/ *noun*
چـاودێر، زێرەڤـان، نیگـادار، دیـدەوان، بینـەر، چاولێکەر ◊ ناظر، مشاهده‌گر

observing *adjective*
وریا، قوت، تیژ، زرنگ، وردبین، وشیار ◊ تیزبین

obsession /əbˈseʃn/ *noun*
کەڵکەڵە، سەرقاڵی، خولیا، مێشکخەریکبوون، یـەکجار خلافـان بـە شـتێکەوە، نیگـەرانی، گیروگرفت، دڵەڕاوکێ، عەمەلی‌بوون، وەسـواس: *Her fear of flying is bordering on obsession* ◊ دلمشغولی، وسواس

obsessional /əbˈseʃənl/ *adjective*
دڵەڕاوکێیی، خولیایی، کەڵکەڵەیی، کەڵکەڵاوی، کەڵکەڵەبزوێن، خولیابزوێن، نیگەرانکەر، شتی عەمەلی یان وەسواساوی: *She is obsessional about cleanliness* ◊ وابســته بــه وســواس، وسواس‌برانگیز

obsessionally /əbˈseʃənlli/ *adverb*
بە دڵەڕاوکێوە ◊ با وسواس

obsessive /əbˈsesɪv/ *adjective, noun*
adj سـەربە دڵـەڕاوکێ یـا نیگـەرانی n بنـیادەمی بەدڵەڕاوکێ یان نیگەران، مرۆی وەسواسی یان عەمەلی ◊ adj وابسته به وسواس n آدم وسواسی

obsessively /əbˈsesɪvli/ *adverb*
بە دڵەڕاوکێ(وە): *-ively jealous* ◊ با وسواس

obsidian /əbˈsɪdiən/ *noun*
ئۆبسیدیەن: جۆرێ بەرد کە لە شووشـەی ڕەش دەچێ ◊ ابسیدین

obsolescence /ˌɒbsəˈlesns, US ˌɑːb-/ *noun*
کۆنی، لەباوکەوتوویی، لەبرەوکەوتوویی، کۆنێتی، کـۆنبـوون، بەکارنـەهاتوویی، لەکارکـەوتوویی، کەمقازانجی، شڕی ◊ کهنگی

obsolescent /ˌɒbsəˈlesnt, US ˌɑːb-/ *adjective*
ڕوولەکۆنی، کۆنـە، لەبرەوکـەوتوو، لەباوکـەوتوو، بەکارنەهاتوو، لەکارکەوتوو، لەپەسندکەوتوو ◊ در شرف منسوخ‌شدن، فرتوت

obsolete /ˈɒbsəliːt, US ˌɑːbsəˈliːt/ *adjective, syn.* out-of-date
1 کۆنـــە، کـــۆن، لەبرەوکـــەوتوو، بـــێبـــاو، لەباوکـەوتوو، بەکارنـــەهاتوو، لەکارکـــەوتوو، لەپەسندکەوتوو، بێبرەو، old-fashioned: *an obsolete technology* ◊ *obsolete word* ◊ *With technological changes many traditional skills have become obsolete* 2 (زیندەناســـی) هەڵـــنەداو، پەرەنەســـەندوو، گەشـــەنەکردوو، گەورەنـــەبوو، کوێرەوەبـــوو، سـەرەتایی ◊ 1 قدیمی، منسوخ، فرسوده 2 n رشدنکرده، بدوی

obsoletely /ˈɒbsəliːtli, US ˌɑːbsəˈliːtli/

obsoleteness /ˈɒbsəliːtnəs, US ˌɑːbsəˈliːtnəs/ *noun*
کۆنی، لەکارکەوتوویی ◊ کهنگی، قدیمی بودن

obsoletism *noun*
بەکارهێنانی وشەی کۆن یان بێباو ◊ کـاربرد واژه‌ی مهجور

obstacle /ˈɒbstəkl, US ˈɑːb-/ *noun*

ریگر، ریگیر، کۆسپ، بەربەند، تەگەرە، گیر، قورت، بەرهەلست، بەربەست، چەت (بنەڕەت: بە ریگای فەڕەنسی کۆن لە *obstaculum* لاتین، لە *obstare* "ڕێ‌لێگرتن، تەگەرەخستنەسەرڕێ impede") ◇ مانع

obstacle course *noun*

گۆڕەپانی مەشقی سەربازی، مەشقگای سەربازی ◇ میدان تمرین نظامی

obstacle race *noun*

کۆسپەبڕکێ، پێشبڕکێی ڕاکردنی بە کۆسپ (چ سروشتی و چ دەسکرد) ◇ مسابقەی دو با مانع

obstetric /əb'stetrɪk/ *adjective*, also obstetrical /əb'stetrɪkl/

سەربە مامانی، تایەنی، دایەنی، سەربە زاینەوانی: *obstetric medicine* (obstetrically *adv*) ◇ وابستە بە مامایی

obstetrician /ˌɒbstə'trɪʃn, US ˌɑ:b-/ *noun*

مامان، قایلە، دایەن، تایەن، سەرڕشتەدار، نۆژدار یان پزشکی تایەتی (منال)بوون (باش‌مامان: یاریدەدەری مامان) ◇ ماما

obstetrics /əb'stetrɪks/ *noun, pl.*

تایەنی، مامانی، قایلەیی، زاینەوانی، سەرڕشتەداری، زانستی مامانی یان تایەنی: *obstetrics medicine* ◇ مامایی

obstinacy /'ɒbstɪnəsi, US 'ɑ:b-/ *noun*, also obstinateness

لاساری، خۆسەری، مان، بەکڵکاکەوتن، لایی، سەرسەختی، سەرخەری، سەرکێشی، لایەلایی، سمنجی، قەنەبیی، سەرەڕۆیی، کەللەڕەقی، بێ‌گوێیی، ناحالێتی: *an act of sheer obstinacy* ◇ یکدندگی، عناد، لجاجت

obstinate /'ɒbstɪnət, US 'ɑ:b-/ *adjective*

1 لاسار، خۆسەر، لا، بەکڵکاکەوتوو، مان‌کردوو، سەرخەر، بێ‌چەقاندوو، جیڕ، بەدڵەغاو، سمنج، ڕق‌ئەستوور، ڕقاوی، سەرەڕۆ، کەللەڕەق، سەرڕەق، سەرکێش، بێ‌گوێ، ناحالی، لابەلا 2 سەخت، چڕ، دژوار، چەتوون: *obstinate resistance to change* ◇ 1 خودرأی، لجوج، یکدنده 2 سخت

obstinately /'ɒbstɪnətli, US 'ɑ:b-/ *adverb*

لاسارانە، کەللەڕەقانە، سەرخەرانە، لە ڕووی لاساری‌یەوە: *He -ately refused to consider the future* ◇ بە طور خودرأی، از روی لجاجت

obstreperous /əb'strepərəs/ *adjective*

کۆنترۆڵ‌نەکراو، پەت‌پساندوو، ئاژاوەگێڕ، کێشەنەرەوە، هەراوهوریاکەر، قیژەون، بەنەڕەوگوڕە، سەربەگێچەڵ، نەڕێنەر، گێرەشێوێن، هەڵشاخاو، ملهوڕ، گۆبەنگ‌گێر، شەڕەنگێز، سەرکێش، سەرلەشەڕ(کێشە)خوراو: *-treperous merriment* ◇ غیرقابل کنترل، غوغابرانگیز

obstreperously /əb'strepərəsli/ *adverb*

بە شێوەیەکی کۆنترۆڵ‌نەکراو، کێشەنەرەوانە ◇ بە طور غیرقابل کنترل

obstreperousness /əb'strepərəsnəs/ *noun*

کۆنترۆڵ‌نەکراوی، مەهارنەکراوی، پەت‌پساندوویی، ئاژاوەگێڕ، کێشەنەرەوە، هەراوهوریانانەوە، قیژەونی، بەنەڕەوگوڕەیی، سەربەگێچەڵی، نەڕەسازکردن، گێرەشێوێنی ◇ غیرقابل کنترل بودن، غوغابرانگیزی

obstriction *noun*, also obligation

زۆرلێ‌کردن، هەڵپێچان، بەرهەڵستی، ناچارکردن، پێبەندی، دەربەستی، دەربەندی، بەڵێنی‌دان ◇ اجبار، تعهد

obstruction /əb'strʌkʃn/ *noun*

1 گرتن، داخستن، بەستن، گیرتێخستن، ڕێ(لێ)گرتن، بەربەرستن، نەهێشتن، چەت‌تێخستن، تەگەرەتێخستن، کۆسپ‌نانەوە: 2 کۆسپ، تەگەرە، چەت، لەمپەر: *the -n of justice* ◇ 1 مسدودسازی، ممانعت 2 مانع

obstructionism /əb'strʌkʃənɪzəm/ *noun*

کۆسپ‌دانان(نانەوە)، تەگەرەتێخستن، تێکدان، شێواندن، کێشەنانەوە، چەت‌تێخستن، دواخستن، پاش‌خستن، بەدرەنگ‌خستن (پرۆسەیێکی سیاسی یان قانوونی) ◇ مانع‌تراشی، دفع‌الوقت

obstructionist /-ɪst/ *noun, adjective*

n کۆسپ‌دانەر، کۆسپ‌نەرەوە، تەگەرەتێخەر، تێکدەر، شێوێنەر، کێشەنەرەوە، چەت‌تێخەر *adj* کێشەنەرەوانە، تێکدەرانە، تەگەرەتێخەرانە ◇ *n* کارشکن، مانع‌تراش *adj* کارشکنانە

obstructive /əb'strʌktɪv/ *adjective*

کۆسپ، ڕێگر، تەگەرە، چەت، تەبارە، لەمپەر، گیرەوە: *Of course she can do it. She's just being deliberately -ructive* ◇ مانع، بازدارندە

obstructively /əb'strʌktɪvli/ *adverb*

کۆسپ‌نەرەوانە، بە شێوەیەکی گیرەوە ◇ بە طور بازدارندە

obstructiveness /əb'strʌktɪvnəs/ *noun*

کۆسپ‌نانەوە، تەگەرەتێخستن، تێکدان، شێواندن، کێشەنانەوە، چەت‌تێخستن ◇ مانع‌تراشی

obstruent /'ɒbstrʊənt/ *noun*

(دەنگ‌ناسی) دەنگی plosive یان fricative ◇ اوبسترونت

obtainability /əbˌteɪnə'bɪləti/ *noun*

گیرکەوتوویی، لەدەس‌خستن‌هاتوویی ◇ قابلیت حصول

obtainable /əb'teɪnəbl/ *adjective*

گیرکەوتوو، بەدەس‌هێنراو، شیاوی دەس‌خستن، لەدەس‌خستن‌هاتوو، دەس‌دەخرێ، بەگیر دێ، پەیدا دەبێ، دەس‌دەکەوێ، بەدەس‌دێنرێ، بەگیردەکەوێ: *Full details are obtainable from any post office* ◇ قابل حصول

obtainment *noun*

بەدەس‌هێنان، گیرخستن، بەدەس‌خستن ◌ بە دست‌آوری، حصول

obtesation /ˌɒbtesˈteɪʃn/ *noun*
پارانەوە، تکا، کرووزانەوە، لالانەوە، داواکردن ◌ لابە، استغاثە

obtrusion /əbˈtruːʒn/ *noun*
1 دەرکردن، دەرهاویشتن، دەرپەڕاندن، دەرپۆقین، دەرپەڕین، زەق‌بوونەوە، سەردەرهێنان، هاتنەدەرێ 2 خۆپیاکردن، لە ناکاو پەیدابوون، قوت‌بوونەوە 3 شتێکی زەقەوەبوو یان قوتەوەبوو ◌ 1 اخراج، بیرون‌زدگی 2 دخول ناخوانده 3 چیز بیرون‌زده

obtrusive /əbˈtruːsɪv/ *adjective*
1 دەرپەڕیو، زەقەوەبوو، سەردەرهێناو، دەرپۆقیو 2 ملۆزم، خۆپیاکردوو، سەرودڵ‌گر، سەربار، مزاحیم، بێ‌شەرم، خۆتێهەڵقوتێن 3 (ڕەنگ) زەق 4 (بۆن) تیژ، ناخۆش ◌ 1 بیرون‌زده 2 مزاحم، فضول 3 زننده 4 تند

obtrusively /əbˈtruːsɪvli/ *adverb*
دەرپەڕیوانە، بە شێوەیەکی دەرپۆقیو ◌ بە طور بیرون‌زده

obtrusiveness /əbˈtruːsɪvnəs/ *noun*
1 دەرپەڕیوی، زەقەوەبوویی، دەرپۆقیوی 2 ملۆزم، خۆپیاکردوویی، سەرباربوون، مزاحیم‌بوون، سەرودڵ‌گرتن، خۆتێهەڵقوتینی، خۆبەسەردادان ◌ 1 بیرون‌زدگی 2 فضولی، مزاحمت

obturation /ˌɒbtəˈreɪʃn/ *noun*
ڕێ(لێ)گرتن، گرتن، بەستن، داخستن، گیراندن، داخراوی، بەستراوی، گیراوی ◌ مسدودسازی، انسداد

obturator *noun*
1 ڕێ(لێ)گر، بەستەر، داخەر، ڕێگر 2 ماسوولکەی داخەرە 3 پەردەی داخەرە ◌ 1 مسدودکننده 2 ماهیچەی مسدده 3 غشاء مسدده

obturator foramen *noun*
(توێکاری) ڕۆچنی بەستەر، ڕۆچنە یا کونی داخەر ◌ روزن مسدودکننده

obturator membrane *noun*
(توێکاری) پەردەی بەستەر یان داخەر(ە) ◌ غشای مسدودکننده

obtuse /əbˈtjuːs, US -ˈtuːs/ *adjective*
1 کول، گێل، گەوج، دەبەنگ، گەمژە، بێ‌مێشک، درەنگ‌تێگەیشتوو، گەوجانە، گەمژانە: *Are you being deliberately obtuse?* 2 (گۆشە) کراوە، مال، قەکری، زیاتر لە 90° و کەمتر لە 180° 3 کول، تەقلار، تیژ نییە، سەرتەخت، سەرپان ◌ 1 کودن، احمق، احمقانە 2 (زاویە) باز، منفرجە 3 کند

obtuse angle *noun*
گۆشەی کراوە یان مال ◌ زاویەی باز

obtusely /əbˈtjuːsli, US -ˈtuːsli/ *adverb*
1 گەوجانە، دەبەنگانە 2 بە شێوەیەکی کراوە ◌ 1 احمقانە 2 بە طور باز

obtuseness /əbˈtjuːsnəs, US -ˈtuːsnəs/ *noun*
1 گەوجێتی، بێ‌مێشکی، گەمژەیی، دەبەنگی، گێلی 2 کراوەیی، کراوەبوون، مالی 3 کولی ◌ 1 حماقت، کودنی 2 منفرج بودن 3 کندی

Ob-Ugrian /ɒbˈuːgrɪən, US -ˈjuː-/ *adjective, noun,* also Ob-Ugric
adj سەربە لقی کۆمەڵە زمانی Finno-Ugric کە دوو زمانی سیبیریای ڕۆژاوایی تیایە *n* ئەو کۆمەڵە زمانە ◌ اوب‌اوگریایی

obverse /ˈɒbvɜːs, US ˈɑːbvɜːrs/ *adjective, noun*
adj دژ، بەرامبەر، ئاوەژوو، پێچەوانە، بەرقازی: *The -rse of love is hate* *n* 1 هاوتا، هاودیو 2 پێشەوە 3 بەری ڕووبەڕوو، ڕووبەڕوو، بەر، ئەوبەر، ئەولا، ئەودیو 4 شێر، ڕووی کۆین یان میداڵ، بەری کۆین یا نیشان ◌ *adj* ضد، عکس *n* 1 قرینە 2 جلو 3 طرف مقابل 4 روی سکە یا مدال

obversely /ˈɒbvɜːsli, US ˈɑːbvɜːrsli/ *adverb*
بە شێوەیەکی پێچەوانە ◌ بە طور عکس

obversion /ɒbˈvɜːʒn, US ɑːbˈvɜːʒn/ *noun*
1 ئاوەژوو، پێچەوانە 2 هەڵگێڕانەوە ◌ 1 وارونە 2 قلب

obviation *noun*
(لەسەر ڕێ)لابردن، هەڵپەڕاندن، هەڵگرتن، هەڵتەکاندن، سڕینەوە، نەهێشتن، دوورخستنەوە، خۆدوورگرتن، پڕینگانەوە، خۆلادان، دوورکەوتنەوە ◌ رفع، برطرف‌سازی، اجتناب

obvious /ˈɒbvɪəs, US ˈɑːb-/ *adjective*
ئاشکرا، ڕاشکاو، ڕوون، لەڕوو، دیار، خۆیا، بەڵگەنەویست، لەبەرچاو، کفش، ڕۆشن، ڕۆهن، سادە، ساکار ◌ آشکار، واضح، پیدا، مبرهن، سادە

obviously /ˈɒbvɪəsli, US ˈɑːb-/ *adverb*
بە ڕاشکاوی، بە ئاشکرایی، بە پانەوە ◌ آشکارا

obviousness /ˈɒbvɪəsli, US ˈɑːb-/ *noun*
ئاشکرایی، ڕاشکاوی، ڕوونی، لەڕوویی، دیاربوون، دیاری، خۆیایی، بەڵگەنەویستی، لەبەرچاوی، ڕۆشنی، ڕۆهنی ◌ وضوح، آشکاری، پیدایی

obvolute *adjective*
پێکداچوو، نێویەکچوو، سواریەکبوو، تێک‌پەڕیو ◌ متداخل

oca /ˈəʊkə/ *noun*
جۆرێ گیای ئەمریکای باشووری [*Oxalis tuberosa*] ◌ نوعی گیاه

ocarina /ˌɒkəˈriːnə, US ˌɑːk-/ *noun*
ئۆکارینا (= ئامێرێکی موسیقایی سادە و فوویی) ◌ اوکارینا

OCAS *abbreviation* Organization of Central American States
ڕێکخراوەی وڵاتانی ئەمریکای ناوەندی ◌

اوسی‌ای‌اس

Occam's razor *noun*, also Ockham's razor
تیخی ئۆکام: بنەمایێکی فەلسەفی و زانستی کە پێی وایە بۆ روونکردنەوەی شتێک نابێت بەبێ پێویستبوون بنەما و وادانانی assumption دی زیاد بکرێت (هەروەها law of parsimony؛ بنەڕەت: لە ناوی فیلسووفی ئینگلیسی ویلیامی ئۆکام) ۞ تیغ اوکام

occas. *abbreviation* 1 occasional 2 occasionally

occasion /ə'keɪʒn/ *noun*
1 کات، وەخت، گاف، بۆنە، هەل، دەلیقە، دەرفەت، فرسەند: *on this/that occasion* 2 پێویستی 3 مایە، هۆ، ئەگەر، سۆنگە 4 بوویەر، رووداو، قەومین: *a great/memorable/happy occasion* 5 جێگا، جێی ۞ 1 موقع، مناسبت، فرصت 2 لزوم 3 دلیل، موجب 4 حادثه 5 جا

occasional /ə'keɪʒənl/ *adjective*
1 جاروبار، ناوەناوە، جارناجار، تاوتاو، تاوەتاوە، گاگایی، دەمدەمی، ڕێکەوتی، بەهەڵکەوت، لاوەکی 2 بۆنەیی، بە بۆنەی، تایبەت: *occasional verse* ۞ 1 اتفاقی، فرعی 2 مناسبتی

occasionally /ə'keɪʒnəli/ *adverb*
جارناجار، جاری وایە، تاوناتاوێ، نە بەزۆری، جاروبار، بەڕێکەوت، گاگا، ناوەناوە: *We occasionally meet for a drink after work* ۞ اتفاقاً. گاه به گاه

occasional table *noun*
مێز یا مێزی بۆنەیی (سووک و چکۆلە و ئاسانڕاگوێزراو) ۞ میز مناسبتی

the Occident /'ɒksɪdənt, US 'ɑ:k-/ *noun*
ڕۆژاوا، وڵاتە ڕۆژاواییەکان (ب.ت. ئەمریکا و ئەورووپا) ۞ غرب

occidental /ˌɒksɪ'dentl, US ˌɑ:k-/ *adjective, noun*
adj سەربە ڕۆژاوا، ڕۆژاوایی، خۆراوایی، western *n* (بە O) خەڵکی ڕۆژاوا، ڕۆژاوایی (occidentally *adv*) ۞ *adj* غربی *n* اهل غرب

Occidentalism *noun*
ئۆکسیدێنتالیزم، ڕۆژاوابیری، ڕۆشنبیریی ڕۆژاوا، ڕۆژاواخوازی ۞ اکسیدنتالیسم

Occidentalist *noun*
ڕۆژاوابیر، لایەنگری ڕۆشنبیری یان چاندی ڕۆژاوا، ڕۆژاواخواز ۞ اکسیدنتالیست

occipital /ɒk'sɪpɪtl, US ɑ:k'sɪpɪtl/ *adjective*
پشتەسەری، پشەری، سەربە پشتسەر (occipitally *adv*) ۞ وابسته به پس‌سر

occipital bone / ɒk'sɪpɪtl bəʊn, US ɑ:k'sɪpɪtl boʊn/ *noun*
(توێکاری) ئێسکی پشتەسەر ۞ استخوان پس‌سر

occiput /'ɒksɪpʌt/ *noun*
(توێکاری) پشتەسەر، پشەر ۞ پس‌سر

Occitan /'ɒksɪtən, US 'ɑ:ksɪtæn/ *noun, adjective*
n ئۆکسیتان، ئاکسیتان: زمانی نوێ و سەدەی نێوەڕاستی لانگوئێدوک Languedoc باشووری فەڕەنسە *adj* سەربە ئاکسیتان، ئاکسیتانی ۞ *n* اکسیتان *adj* وابسته به اکسیتان

occlusion /ə'klu:ʒn/ *noun*
1 داخستن، گرتن، بەستن، ڕێگرتن، بەربەستن، بەرسینگگرتن 2 گیران، داخران، بەسران، بەستران 3 مژین 4 (ددانسازی) جووتبوون ۞ 1 مسدودسازی 2 انسداد 3 جذب 4 جفت‌شدگی

occlusive /ə'klu:sɪv/ *adjective*
سەربە گیران یان داخران، داخراوانە ۞ وابسته به انسداد

occult /ə'kʌlt, 'ɒkʌlt, US 'ɑ:k-/ *noun, adjective*
n 1 هێزی سەرووسروشت یان سوپێرناتوڕاڵ، هێزی جادوویی 2 دیاردە نادیار یان سەرووسروشتییەکان *adj* ڕەمزاوی، نهێنی، نەهێنی، جادوویی، سەیر، شاراوە، پەنامەکی، سوپێرناتوڕاڵ، سەرووسروشتی، نادیار، نەبینراو، نالەبەرچاو (لە لاتین *occultare* "نەهێنی") ۞ *n* 1 قدرت فراطبیعی 2 پدیده‌های فراطبیعی *adj* مرموز، فراطبیعی، مستور، نهان، نامرئی

occult arts *noun, pl.*
جادووگەری، جادووبازی ۞ جادوگری

occultation /ɒkʌl'teɪʃn/ *noun*
1 شاردنەوە، فەشارتن، لەبەرچاولابردن، داپۆشین، حەشاردان 2 (ئەستێرەوانی) گیران، ڕۆژگیران، مانگگیران ۞ 1 پنهان‌سازی 2 گرفتگی، کسوف، خسوف

acculting *adjective*
(خوازە) پەردە، داپۆشەر ۞ پرده

occultism /ə'kʌltɪzəm, 'ɒkʌltɪzəm, US 'ɑ:k-/ *noun*
ئەکیولتیزم، ئۆکۆلتیزم (= باوەڕ بە هێزی نادیار و بەوەی کە مرۆڤ دەتوانێ بەدەستیان بهێنێت) ۞ اکیولتیسم

occultist /ə'kʌltɪst, 'ɒkʌltɪst, US 'ɑ:k-/ *noun*
ئەکیولتیست، ئۆکۆلتیست ۞ اکیولتیست

occultly *adverb*
بە شێوەیەکی نهێنی یا نەهێنی، نهێنییانە، بە نەهێنییەوە، بە نەهێنی ۞ به طور سری

occupancy /'ɒkjəpənsi, US 'ɑ:k-/ *noun, pl.* occupancies
1 گرتن، داگیرکردن، لێدانیشتن، نیشتەجێبوون، مانەوە، گیرسانەوە، جێواربوون: *to be in sole occupany* 2 گرتنەدەس ۞ 1 تصرف، اشغال 2 تصدی

occupant /'ɒkjəpənt, US 'ɑ:k-/ *noun*
1 دانیشتوو، نیشتەجێ، جێگیر، جێوار، گیرساوە، کرێنشین، داگیرکەر، داگیرکردوو 2 (ماشێن) ڕێبوار، سوار، مسافیر، ڕێڤینگ ۞ 1 ساکن، مقیم، اشغال‌کننده، مستأجر، متصرف 2 (خودرو) مسافر

occupation /ˌɒkju'peɪʃn, US ˌɑ:k-/ *noun*
1 نیشتەجێ‌بوون، گیرسانەوە، مانەوە، سەقام‌گیری، دانیشتن، داگیرکردن، گرتن: *The offices will be ready for occupation in June* 2 ماوەی داگیرکردن یا نیشتەجێ‌بوون 3 کار، پیشە، ئیش، سەرقاڵی، سەرگەرمی، خەریکی ۞ 1 سکونت، اشغال 2 دورەی تصرف یا سکونت 3 شغل، مشغولیت

occupational /ˌɒkju'peɪʃənl, US ˌɑ:k-/ *adjective*
1 کاری، پیشەیی: *occupational health* 2 سەربە داگیرکردن، سەربە گرتن (سەربازی) ۞ 1 حرفه‌ای، شغلی 2 وابسته به اشغال

occupational disease *noun*
نەخۆشی کاری، نەخۆشی بەهۆی یان لە ئەنجامی کار ۞ بیماری شغلی

occupational hazards *noun, pl.*
مەترسی کاری یان پیشەیی، مەترسی بەهۆی کار ۞ خطرات شغلی

occupationally *adverb*
لەباری کاری‌یەوە، لە بواری کاری‌دا ۞ از نظر شغلی

occupational psychologist *noun*
دەروونناسی کاری ۞ روان‌شناس شغلی

occupational psychology *noun*
دەروونناسیتی کاری ۞ روان‌شناسی شغلی

occupational therapist *noun*
بەکارچارەسەرکەر ۞ کاردرمان‌گر

occupational therapy *noun*
چارەسەر(کردن) بە کار ۞ کاردرمانی

occupied /'ɒkjupaɪd, US 'ɑ:k-/ *adjective*
1 داگیرکراو، گیراو، تیادانیشتوو، پڕ، لێ‌دانیشتوو 2 خەریک، سەرقاڵ، مژول، سەرگەرم، خلافاو، پڕکار، دەس‌بەکار، بێ‌دەسپەرژ ۞ 1 اشغالی، اشغال، مسکون 2 مشغول

occupier /'ɒkjupaɪə(r), US 'ɑ:k-/ *noun*
1 دانیشتوو، جێوار، گیرساو، ئاکنجی، نیشتەجێ 2 کرێنشین 3 داگیرکەر ۞ 1 ساکن، مقیم 2 مستأجر 3 اشغال‌گر

occurrence /ə'kʌrəns, US ə'kɜ:r-/ *noun*
1 ڕووداو، بوویەر، سەربورد، پێشهاتن، بەسەرهات، قەومین، ڕوودان، بەسەرهاتن، ڕێکەوتن، پێشهاتن 2 دەرکەوتن، پەیدابوون، قوت‌بوونەوە، زەق‌بوونەوە 3 بوون، هەبوون ۞ 1 واقعه، اتفاق، وقوع 2 ظهور 3 وجود

occurrent /ə'kʌrənt, US ə'kɜ:r-/ *adjective*
1 ڕووداو لە کاتی ئێستادا، هەرئێستاڕووداو، ئێستا قەوماو، ئێستەڕووداو، 2 current = incidental ۞ اکیورنت

OCD /ˌəʊ si: 'di:, ˌoʊ/ *abbreviation*
obsessive compulsive disorder
ئۆسی‌دی (= جۆرێ نەخۆشی دەروونی کە لەودا کەسی تووش‌بوو ناچارە بە چەندین جار دووپاتی کاتەوە) ۞ اُسی‌دی

ocean /'əʊʃn, US 'oʊʃn/ *noun*
1 ئۆقیانوس، زل‌دەریا، دەریا، زەریا: *the depths of the ocean* ◊ *The plane hit the ocean several miles offshore* ◊ *the Arctic ocean* ◊ *the Antarctic ocean* ◊ *the Atlantic/Indian/Pacific Ocean* 2 پانتایی، بوار، مەڵبەند 3 (oceans) دنیایێ، دەڵیایێ (ب.ت. ئاو) ۞ 1 اقیانوس، دریا 2 گستره 3 (در صورت جمع) یک عالمه

oceanarium /əʊʃə'neəriəm, US əʊʃə'neriəm/ *noun*
جێگایێکی یەکجار گەورە کە لەوێ‌دا ماسی و بوونەوەرانی تر دەریایی ڕادەگیرێ (بە مەبەستی زانستی یان شتی تر) ۞ اوشناریوم

oceanfront /'əʊʃnfrʌnt/ *noun*
زەوی‌یێ کە نزیک بە ئۆقیانوس هەڵکەوتووە ۞ اوشن‌فرانت

ocean-going *noun*
(کەشتی) دەریاڕەو، دەریابڕ، ئۆقیانوس‌گەڕ (نەک هی سەفەری کەنار و ڕووبار) ۞ اقیانوس‌پیما

Oceanian /ˌəʊsɪ'ɑ:nɪən, US -ʃɪ-/ *adjective, noun*
adj سەربە Oceania، چەندین دورگەی ئۆقیانووسی گەورە و دەریاکانی دەوروبەری *n* 1 دانیشتووی ئۆکیانیایی 2 پۆلینزیایی ۞ اکیانایی

oceanic /ˌəʊʃi'ænɪk, US ˌoʊʃi-/ *adjective*
1 سەربە ئۆقیانوس، ئۆقیانوسی، (زل)دەریایی: *oceanic fish* 2 (Oceanic) وشەیێکی تر بۆ Oceanian ۞ اقیانوسی

Oceanid /əʊ'si:ənɪd, US 'əʊʃ(ə)nɪd/ *noun, pl.* Oceanids or Oceanides /ˌəʊsɪ'anɪdi:z, US ˌəʊʃɪ-/
ئۆقیانید، پەری دەریایی (میتۆلۆژی یۆنانی) ۞ حوری دریایی

ocean lane *noun*
ڕێڕەوی کەشتی، ڕێڕەو یان هێڵی دەریاوانی، دەریاڕێ، ڕێگای دەریایی ۞ مسیر کشتی‌رانی

oceanographer *noun*
ئۆقیانوس‌ناس، ئۆشێن‌گرافێر ۞ اقیانوس‌شناس

oceanographic *adjective,* also -nographical
سەربە ئۆقیانوس‌ناسی، ئۆشێن‌گرافیک ۞ وابسته به اقیانوس‌شناسی

oceanography /ˌəʊʃə'nɒgrəfi, US ˌoʊʃə'nɑ:g-/ *noun*

ئۆقیانوس‌ناسی، ئۆشێن‌گرافی ۞ اقیانوس‌شناسی
oceanological *adjective*
سەربە ئۆقیانوس‌ناسی ۞ اقیانوس‌شناختی
oceanologist *noun*
ئۆقیانوس‌ناس ۞ اقیانوس‌شناس
oceanology *noun*
1 ئۆقیانوس‌ناسی، ئۆشێن‌گرافی 2 لقێ لە تێکنۆلۆژی و ئابووری لەمەڕ بەکارهێنانی دەریا لە لایەن مرۆڤەوە ۞ 1 اقیانوس‌شناسی 2 اکیانولوژی
oceanophyte *noun*
گیا یان رووەکی دەریایی ۞ گیاه دریایی
oceanoward /ˈəʊʃənwɔːd/ *adverb*, also oceanowards /-dz/
بەرەو (زل)دەریا، روو لە یان بەرەو ئۆقیانوس ۞ در جهت اقیانوس
ocean sunfish *noun*
خۆرماسی ئۆقیانوس: جۆرێکی زلەی ئێسکی، کێشی لە دوو تۆن تێدەپەڕێ [*Mola mola* لە خێزانی Molidae دەستە Tetraodontiformes] ۞ نوعی ماهی
Oceanus *noun*, Latin, from Greek *Ōkeanos*
ئۆکیانوس: تایتانێ Titan کە بەسەر ئەو رووبارە گەورانەی بە دەور زەویدا دەخولێنەوە، دەسەلات دەکا (میتۆلۆژی یۆنانی) ۞ اقیانوس
ocellar *adjective*
سەربە چاوورد، چاوژەیی، چاومێروویی ۞ چشمکی
ocellated /ˈɒsɪleɪtɪd/ *adjective*, also ocellate
چاوورد، چاومێروو، چاوبچووک ۞ دارای چشمک
ocellus /əˈsɛləs/ *noun, pl.* ocelli /-lʌɪ, -liː/
1 (گیانەوەرناسی) چاوورد، چاوژە، چاومێروو، چاوی مێروو، چاوبچووک 2 = simple eye 3 = eyespot 1 ۞ چشمک
ocelot /ˈɒsəlɒt, US ˈɑːsəlɑːt, ˈəʊs-/ *noun*
پشیلەی پلنگی: جۆرێ پشیلەی کێوی خالاوی ئەمریکای باشووری و ناوەندی [*Felis pardalis*] ۞ گربەی پلنگی
ochlocracy /ɒkˈlɒkrəsi/ *noun*
جەماوەرسالاری، جەماوەرمیری، بەڕێوەبران لە لایەن خەلکی ئاساییەوە (بنەڕەت: یۆنانی *okhlokratia*، لە *okhlos* "mob" + *kratia* "power") ۞ اوکلوکراسی
ochlocrat *noun*
جەماوەرسالار، جەماوەرمیر ۞ اوکلوکرات
ochlocratic *adjective*
سەربە جەماوەرسالاری یان جەماوەرمیری ۞ وابسته به اوکلوکراسی
ochre /ˈəʊkə(r), US ˈoʊ-/ *noun*, US ocher
1 (گوڵ) ئۆکێر، ئۆخرا: رەنگ یان پیگمێنتێکی خاکی، ferric oxide تیایە، لە زەردی گەشەوە بۆ قاوەیی یان سوور دەگۆڕێ 2 رەنگی زەردی تۆخ یان توند، زەردی تاریک، زەردی سووریاو (بنەڕەت: لە یۆنانی *ōkhra* "yellow ochre") ۞ 1 أخرا 2 رنگ زرد تیره
ochrea /ˈɒkrɪə/ *noun*, ochreas or ochreae /ˈɒkrɪiː/
(رووەکناسی) کەلوو (هەراشی بنکی چێوکە؛ بنەڕەت: لە لاتینەوە بە واتای "پووزەوانەی پارێزەر protective legging") ۞ نیام
-ock *suffix*
پاشگر: شتی بچووک، شتی چکۆلە: *haddock*، *hillock* (بنەڕەت: لە -*oc*، -*uc*، ئینگلیسی کۆنەوە) ۞ پسوند: شیء کوچک
ocker /ˈɒkə(r), US ˈɑːk-/ *noun*
ئەوسترالیاییێکی بێڕەوشت ۞ استرالیایی بی‌نزاکت
Ockham's razor = Occam's razor
o'clock /əˈklɒk, US əˈklɑːk/ *adverb*
1 کاتژمێر(ی)، سەعاتی 2 بەپێی کاتژمێری ۞ 1 ساعت 2 مطابق ساعت
Oct = October
oct(a,o)- *prefix*
پێشگر: هەشت (بنەڕەت: لە *oktō* یۆنانییەوە) ۞ پیشوند: هشت
octad /ˈɒktad/ *noun*
دەستەی هەشت‌دانەیی، هەشتە ۞ گروه هشت‌تایی
octagon /ˈɒktəgən, US ˈɑːktəgɑːn/ *noun*
هەشت‌لا، هەش‌لا، هەشت‌گۆشە، هەشت‌پاڵوو ۞ هشت‌ضلعی
octagonal /ɒkˈtægənl, US ɑːkˈt-/ *adjective*
هەشت‌لا(یی)، هەش‌لا(یی)، هەشت‌گۆشە(یی)، هەشت‌پاڵوو(یی): *an octagonal coin* ۞ هشت‌ضلعی
octahedral /ˌɒktəˈhiːdrəl, -ˈhed-, US ˈɑːk-/ *adjective*
هەشت‌روو، هەش‌روویی ۞ هشت‌وجهی
octahedral holes *noun, pl.*
کونە هەشت‌رووەکان یان هەشت‌روویییەکان ۞ حفره‌های هشت‌وجهی
octahedron /ˌɒktəˈhiːdrən, -ˈhed-, US ˈɑːk-/ *noun, pl.* octahedra /-drə/ or octahedrons
تەنی هەشت‌روو، تەنی هەش‌روویی ۞ جسم هشت‌وجهی
octamerous /ɒkˈtam(ə)rəs/ *adjective*
1 هەشت‌بەشە، هەشت‌بەشی، هەشتە، هەشتینە، هەشت‌دانە، هەشت‌هەشت 2 هەشت‌ئەندامی ۞ 1 هشت‌جزئی 2 هشت‌عضوی
octameter /ɒkˈtamɪtə/ *noun*
هەشت‌کێشی، خاوەنی هەشت کێش ۞ دارای هشت وزن

octane /'ɒkteɪn, US 'ɑ:k-/ *noun*
(کیمیا) ئۆکتان، هەشتان، ئاکتین ۞ اکتان

octane number *noun,* also octane rating
ژمارەی ئۆکتان یان هەشتان ۞ عدد اکتان

octangular = octagonal

octant /'ɒkt(ə)nt/ *noun*
1 هەشتیەکی بازنە 2 جۆرێ دەزگای کۆنی هەشتپلەی بازنەیی، لە بواری ئەستێرەناسی و دەریاوانیدا بەکاردێنرا ۞ اکتانت

octarchy /'ɒktɑ:kɪ/ *noun, pl.* octarchies
حکومەتی هەشتکەسە ۞ حکومت هشتتنی

octastyle /'ɒktəstaɪl/ *adjective, noun*
(خانووبەرە و هتد) هەشتستوونی، هەشستوونە، هەشکۆلەکە(یی) ۞ هشتستونی

octavalent /ˌɒktə'veɪl(ə)nt/ *adjective*
(کیمیا) هەشتهاوهێز(ە) ۞ هشتظرفیتی

octave /'ɒktɪv, US 'ɑ:k-/ *noun*
1 ڕۆژی حەوتەم دوای فێستیڤالی کلێسە 2 هەشتڕۆژانەی ئەم فێستیڤالە 3 هەشتە، ئۆکتاف، هەشتینە 4 (بریتانیا) کۆسی مەی کە هەشتیەکی pipe دەگرێ 5 هۆنراوەی هەشتبڕگەیی ۞ 1 اکتاو 2 هشتگان 3 و 4 اکتاو 5 شعر هشت هجایی

octavo /ɒk'teɪvəʊ, -'tɑ:v-, US ɑ:k-, -voʊ/ *noun, pl.* octavos
(کاغز) ئەندازەی سێ جار قەدکردن یان نووشتاندنەوە، ئاکتەیڤ (کورتە: 8vo) ۞ اوکتاوو، کتاب قطع وزیری

octennial /ɒk'tenɪəl/ *adjective*
هەشتساڵە، هەشتساڵ هەشتساڵ، هەشتساڵ بە هەشتساڵ، هەر هەشت ساڵ جارێ ڕوودەدا ۞ هشتساله

octennially *adverb*
هەر هەشتساڵ جارێ ۞ هشتسال یکبار

octet /ɒk'tet, US ɑ:k-/ *noun,* also octette
1 هەشتە، هەشتینە (= پارچە موسیقایێ بۆ هەشت دەنگ یان هەشت ئامێر)، پێرفۆرمانسی هەشت گۆرانیبێژ یان هەشت موسیقاژەن پێکەوە 2 هۆنراوەی هەشتدێڕی ۞ 1 اکتت 2 شعر هشتبیتی

octillion /ɒk'tɪljən/ *noun*
ئۆکتیلیۆن (= لە ئەمریکا و فەڕەنسە 1 و 27 سیفر و لە بریتانیا و ئەڵمانیا 1 و 48 سیفر بە دوایییەوە) ۞ اکتیلیون

octingentenary *noun, pl.* octingcntenaries
هەشسەدەمین ئاهەنگی ساڵانە ۞ هشتصدمین جشن سالیانه

octo- /'ɒktəʊ-, US 'ɑ:ktoʊ-/ = oct(a)-

October /ɒk'təʊbə(r), US ɑ:k'toʊ-/ *noun*
ئۆکتۆبر، میران، ڕەزبەر، تشرینی یەکەم (دەیەمین مانگی ساڵ نێوان سێپتەمبر و نۆڤامبر و 31 ڕۆژە، لە بنەڕەتا مانگی هەشتەم) ۞ اکتبر

octocentenary *noun, pl.* octocentenaries
هەشسەدەمین ساڵوەگەڕ ۞ هشتصدمین سالگرد

octodecicillion *noun*
ژمارەی یەک بە 108 سیفرەوە ۞ عدد یک با 108

octofoil *adjective, noun*
adj هەشتگەڵایی *n* ڕێکخستنی هەشتگەڵایی ۞ *adj* هشتبرگی *n* آرایش هشت برگی

octogenarian /ˌɒktədʒə'neərɪən, US ˌɑ:ktədʒə'ner-/ *noun, adjective*
(مرۆی) نێوان 80 هەتا 89 ساڵان، بنیادەمی هەشتا و چەندساڵە ۞ (آدم) 80 تا 89 ساله

octonary /'ɒktənerɪ/ *noun,* also octonal, *pl.* octonaries
بڕگە یان کۆپلەی هەشتخشتەکی یان هەشتدێڕی ۞ اوکوناری

octoploid *adjective*
هەشتلۆ(نە)، هەشتبەشە، هەشبەشی ۞ هشتلا، هشتجزئی

octopod *noun*
هەشتپا، هەشتپێ ۞ هشتپا

Octopoda /ˌɒktə'pəʊdə/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) هەشتپێیان، هەشتپایان ۞ هشتپایان

octopodan *adjective*
هەشتپا، هەشپا، هەشتپێ، هەشپێ ۞ هشتپا

octopus /'ɒktəpəs, US 'ɑ:k-/ *noun, pl.* octopuses
1 جلە؟، هەشتپێ، هەشپا، ئۆختاپوس، ئاکتێپس [دەستە Octopoda: زۆر جۆرن] 2 دامەزراوەی چەندلقە ۞ 1 اختاپوس 2 مؤسسەی چندشاخه

octosyllabic /ˌɒktəʊsɪ'læbɪk, US 'ɑ:ktoʊ-/ *adjective, noun*
adj هەشتبڕگەیی، هەشتکەرتەیی *n* وشە یان دێڕەهەڵبەستی هەشتکەرتەیی ۞ *adj* هشتهجایی *n* واژه یا بیت هشتهجایی

octosyllable /'ɒktəʊsɪləbl, US 'ɑ:ktoʊ-/ *noun*
وشە یان دێڕەهەڵبەستی هەشتبڕگەیی (یان هەشتکەرتەیی) ۞ واژه یا بیت هشتهجایی

octothorp /'ɒktə(ʊ)θɔ:p/ *noun,* also octothorpe
زاراوەیەکی تر بۆ نیشانەی # ۞ اوکتوتروپ

octroi /'ɒktrwɑ:/ *noun*
دەروازانە، ژوورانە، بارانە، ئۆکترۆی (باجی چوونەژوورەوە (لە دەروازە) ۞ اکتروی

octuple /'ɒktjʊp(ə)l, US ɒk'tju:p(ə)l/ *adjective, noun*
adj 1 هەشت بەرامبەر، هەشت چەندانە 2 هەشتبەشە، خاوەنی هەشت بەش یان شت *n* هەشتانە، هەریەک لەو هەشت مناڵەی پێکەوە

بوون ◇ 1 *adj* هشت برابر 2 هشت‌بخشی *n* هشت‌قلو

octyl /'ɒktʌɪl, US -tɪl/ *noun*
(کیمیا، وەک ئاوەڵناو) ئاکتایل، ئاکتیل، لە ئۆکتان بەرهەم دێ ◇ اکتیل

ocul(o)- /'ɒkjʊləʊ/ *prefix*
پێشگر: چاو، توانایی بینین، سۆما: *oculomotor* (بنەڕەت: لە *oculus* لاتینەوە "eye") ◇ پیشوند: چشم، قدرت دید

ocular /'ɒkjələ(r), US 'ɑ:k-/ *adjective, noun*
adj چاوی، سەربە یان پێوەندی بە چاوەوە هەیە، دیدەیی، بینەیی، بەبینین، دیتنی، دیداری، ڤیژواڵ، وەک چاو وایە: *ocular* ◊ *ocular muscles* eyepiece = *n ocular inspection* ◊ *proof* ◇ چشمی، بصری

ocularist *noun*
چاوساز (= چاوی دەسکرد ساز دەکا) ◇ اوکیولاریست

oculist /'ɒkjəlɪst, US 'ɑ:k-/ *noun*
نۆژدار یان پزشکی چاو، دوکتوری چاو ◇ چشم‌پزشک

oculomotor /'ɒkjʊlə(ʊ),məʊtə/ *adjective*
سەربە جووڵانی چاو ◇ وابستە بە حرکت چشم

oculomotor nerves *noun, pl.*
جووتەدەماری جووڵانی چاو ◇ اعصاب حرکت چشم

oculus /'ɒkjʊləs/ *noun. pl.* oculi /-lʌɪ, -li:/
1 پەنجیرەی خڕ، دەلاقەی خڕ 2 کونی نووچکەی گومەز، چاوە ◇ 1 پنجرەی گرد، روزن گرد 2 سوراخ بالاترین نقطەی گنبد

odalisque /'əʊd(ə)lɪsk/ *noun*
قەرەواش، کلفەت، کەنیز (ب.ت. لە حەرەمسەرای سوڵتانی عوسمانیدا؛ بنەڕەت: لە تورکییەوە، لە *oda* "دیو" + *lik* "ئەرک و کار") ◇ کلفت

odd /ɒd, US ɑ:d/ *adjective*
1 سەیر، نائاسایی، ڕیزپەڕ، (ژمارە) تاق، تاک 2 تاوتا، چەپەوانە، پێچەوانە 3 تا، لف، لاجووت 4 پشکێ، نەختێ، کەمێ 5 نیوچڵ، ناتەواو، جارناجار، جارجار، گاگایی 6 تاقەولۆقە، تاک‌وتوک، پرش، بڵاو 7 زیادی، پاشماوە، بەرماوە ◇ 1 عجیب، (عدد) فرد 2 تابەتا 3 لنگە 4 خردەای، کمی 5 ناقص، اتفاقی 6 پراکندە 7 اضافی، باقی‌ماندە

oddball *noun, adjective*
n کەسێکی سەیر، نائاسایی یا ڕەفتارسەیر: *He has always been an oddball* *adj* شێت، سەیر(وسەمەرە) ◇ *n* آدم غیرعادی *adj* عجیب‌وغریب

Oddfellow *noun*, also Odd Fellow
ئەندامی کۆمەڵەی برایەتی وەک Freemason ـەکان ◇ اوفلو

oddish *adjective*
(کەمێ) سەیر ◇ غریب

oddity /'ɒdəti, US 'ɑ:d-/ *noun, pl.* oddities
سەیربوون، نائاساییتی، سەیریتی، مرۆ یان شتی سەیر(وسەمەرە) ◇ غرابت، ادم یا چیز غیرعادی

odd-job man *noun*
کرێکاری وردەکار یان کاری چکۆلانە، وردەکار، وردەساز ◇ کارگر تعمیرات جزئی

odd jobs *noun, pl.*
وردەکاری ◇ خردەکاری

odd-looking *adjective*
سەیر، نائاسایی، سەیروسەمەرە، بە ڕواڵەتێکی سەیرەوە ◇ غیرعادی

oddly /'ɒdli, US 'ɑ:d-/ *adverb*
بە شێوەیەکی سەیر، بە شێوەیەکی نائاسایی ◇ بە طور غیرعادی

oddment /'ɒdmənt, US 'ɑ:d-/ *noun*, usu. oddments, *pl.*
1 پاشماوە، بەرماوە، بابەتی جۆراوجۆر، 2 odds and ends = (oddments) ≠remnant شتێکی سەیر oddity ◇ 1 باقی‌ماندە، مطالب گوناگون 2 چیز عجیب

oddness /ɒdnəs, US ɑ:dnəs/ *noun*
سەیریتی، نائاساییبوون ◇ غرابت

odds /ɒdz, US ɑ:dz/ *noun, pl.*
1 شیان، ئەگەر، چانس، شانس 2 شانسی بردنەوە یان سەرکەوتن 3 جیاوازی، ناکۆکی، ململانێ، بێ‌لایەنی، لانەگری 4 گێرەوکێشە، تەنگ‌وچەڵەمە، کوێرەوەری ◇ 1 احتمال، شانس 2 احتمال برد 3 تمایز، نزاع، بی‌طرفی 4 مشکلات

odds and ends *noun, pl.*, also odds and sods
شڕەوشاتاڵ، شڕەوبڕە، پڕوپیت، وردەبابەت، دیش، ورکەوپرکە، کرت‌مرت، چەک‌وپۆش: *She spent the day sorting through a box full of odds and ends* ◇ خرت و پرت

odds-on *adjective*, be odds-on
1 لەوانەبوون، لەوەچوون، ڕێ‌تێچوون 2 (مرۆڤ یان ئەسپ) ئەگەری (زۆری) بردنەوە ◇ 1 احتمال داشتن 2 احتمال برندە شدن

ode /əʊd, US oʊd/ *noun*
چامە، هۆنراوەی گۆرانی، داستان ◇ قصیدە، چکامە

-ode[1] *suffix*
پاشگر: ڕێ، ڕێگا، ڕێڕەو، ئاست، ڕێباز، ناوی ئێلێکترۆدەکان: *diode* (بنەڕەت: لە *hodos* یۆنانییەوە "way") ◇ پسوند: گذر، مسیر

-ode[2] *suffix*
پاشگر: سەربە سروشتی شتێکی تایبەتی: *geode* (بنەڕەت: لە *-ōdēs* کۆتایی ناوەڵناوی

یۆنانی‌یەوە) ۞ پسوند: وابسته به طبیعت چیز ویژه
odeon /ˈəʊdɪən/ = odeum
odeum /ˈəʊdiəm, US ˈoʊ-/ *noun, pl.* odeums or odea /-dɪə/
ئۆدیۆم، هۆڵی موسیقا یان شانۆ، شانۆگا ۞ اُدیوم
odic *adjective*
سەربە چامە، چامەیی ۞ وابسته به چکامه
odiferous /əʊˈdɪf(ə)rəs/ = odoriferous
Odin *noun*, Danish, from Old Norse Óthinn
ئۆدین (= خودای خودایان، میسۆلۆژی ئەڵمانی یا Norse) ۞ اودین
odious /ˈəʊdɪəs/ *adjective*
بێزەوەن، ناحەز، قێزەوەن، بێزاوی، جێی‌بێز، ناخۆش، :hateful *an odious crime* ◊ *a false and odious comparison* ۞ نفرت‌انگیز
odiously /ˈəʊdɪəsli/ *adverb*
بێزەوەنانە، قێزەوەنانە، بە شێوەیەکی بێزاوی ۞ به طور نفرت‌انگیز
odiousness /ˈəʊdɪəsnəs/ *noun*
بێزەوەنی، قێزەوەنی، ناحەزی، ناخۆشی ۞ نفرت‌انگیزی
odist *noun*
چامەنووس، ئۆدیست ۞ چکامه‌سرا
odium /ˈəʊdɪəm/ *noun*
1 بێزلێ‌هاتنەوە، قێن‌لێبوون، بێزاری، detestation 2 ڕووڕەشی، بێ‌ئابڕوویی، سەرشۆڕی ۞ 1 نفرت، انزجار 2 رسوایی
odometer /əʊˈdɒmɪtə(r), US oʊˈdɑːm-/ *noun*
کیلۆمیترژمێر، دووری‌پێو، مەوداژمێر، ڕێ‌پێو ۞ کیلومترشمار، مسافت‌سنج
odometry /əʊˈdɒmətrɪ, US oʊˈdɑːm-/ *noun*
دووری‌پێوی، مەوداژمێری، ڕێ‌پێوی ۞ مسافت‌سنجی
Odonata /ˌəʊdəˈnɑːtə/ *noun, pl.*
پووش‌بەقوونەیی‌یەکان، پووشکەبەکنگان ۞ سنجاقکی‌ها
odonate *noun, adjective*
(مێرووی) پووش‌بەقوونە یا پووشکەبەکنگ ۞ (حشره‌ی) سنجاقکی
odont(o)- *prefix*
پێشگر: ددان، دان (بنەڕەت: لە *odous, odont-* یۆنانی‌یەوە "ددان") ۞ پیشوند: دندان
odontalgia /ˌəʊdɒnˈtældʒə/ *noun*
ددان‌ئێشە، ژانەددان، دانێشە ۞ دندان‌درد
odontalgic /ˌəʊdɒnˈtældʒɪk/ *adjective*
سەربە ددانێشە، دانێشەیی ۞ وابسته به دندان‌درد
odontic *adjective*
ددانی، سەربە ددان ۞ وابسته به دندان
odontitis *noun*
کیس‌کردن ۞ آماس دندان
odontoid /ə(ʊ)ˈdɒntɔɪd/ *adjective*
(توێکاری) ددان‌ئاسا، داناسا، ددانی، دانی، شێوەددان، لەددان‌چوو ۞ دندان‌مانند
odontological *adjective*
سەربە ددان‌ناسی، ددانەوانی‌یانە ۞ دندان‌شناختی
odontologist /ˌəʊdɒnˈtɒlədʒɪst, ˌɒd-, US ˌoʊdɑːnˈtɑːlədʒɪst/ *noun*
ددان‌ناس، ددانەوان ۞ دندان‌شناس
odontology /ˌəʊdɒnˈtɒlədʒi, ˌɒd-, US ˌoʊdɑːnˈtɑːlədʒi/ *noun*
ددان‌ناسی، ددانەوانی ۞ دندان‌شناسی
odontoma *noun, pl.* odontomata
ماس یان کیسی ددان ۞ ورم دندان
odor = US spelling of odour
odorant *noun*
ماکی بۆن‌خۆش (بۆ بۆنێکی تایبەتی لە نێو بەرهەمێ) ۞ ماده‌ی معطر
odoriferous /ˌəʊdəˈrɪf(ə)rəs/ *adjective*
1 بۆن‌خۆش، بەبۆن‌وبەرام، بەبۆن، بۆن‌دار، بۆدڕ (چ خۆش و چ ناخۆش) 2 لەباری ئاکاری‌یەوە ناشیرین: *-ous legislation* (odoriferousness (*n*) ۞ 1 معطر، بدبو 2 اخلاقاً زننده
odoriferously /ˌəʊdəˈrɪf(ə)rəsli/ *adverb*
بۆن‌خۆشانە، بۆدڕانە ۞ به طور معطر یا بدبو
odorous /ˈəʊdərəs, US ˈoʊ-/ *adjective*
بۆن‌خۆش، بەبۆن‌وبەرام، بۆن‌دار، بەبۆن، بۆناوی ۞ معطر، بودار
odour /ˈəʊdə(r), US ˈoʊ-/ *noun*, US odor
بۆن، بۆنی خۆش، بەرامە ۞ بو، بوی خوش
odourless /ˈəʊdələs, US ˈoʊdərləs/ *adjective*, US odorless
بێ‌بۆن: *an odourless liquid* ۞ بی‌بو
Odyssean *adjective*
سەربە یا پێوەندی بە ئۆدیسۆس یان سەفەرەکانی‌یەوە هەیە ۞ اودیسین
Odysseus *noun*, Greek
ئۆدیسۆس (پادشای Ithaca و ڕێبەری یۆنانی لە شەڕی ترۆی‌دا، دوای شەڕ بۆ ماوەی 10 ساڵ هەلوەدایی دەگەڕێتەوە ماڵەوە) ۞ اودیسوس
odyssey /ˈɒdəsi, US ˈɑːd-/ *noun, pl.* odysseys
گەڕان و گەشتی دووروودرێژ، سەفەری پڕمەترسی و دووروودرێژ، زنجیرەگەشت، سەفەری سەخت و دوور ۞ سفر طویل، اُدیسه
OE *abbreviation* Old English
ئینگلیسی کۆن ۞ انگلیسی باستانی
OECD /ˌəʊ iː siː ˈdiː, ˌoʊ/ *abbreviation* Organization for Economic Co-operation and Development
ڕێکخراوەی هاوکاری و پەرەسەندنی ئابووری

۞ سازمان هم‌کاری و توسعه‌ی اقتصادی

the OED /ˌəʊ iː ˈdiː, ˌoʊ/ *abbreviation* the Oxford English Dictionary

ئۆئی‌دی، فەرهەنگی ئینگلیسی ئاکسفۆرد (گەورەترین فەرهەنگی زمانی ئینگلیسی، کە لە سالی 1858 دەستی پێ‌کرا و دوایین بەرگی لە بریتانیا لە سالی 1928 چاپ کرا) ۞ أ ای دی

oecumenical /əkjʊˈmenɪkl/ = ecumenical

oecumenicality *noun*

گشتگیریتی، جیهانیتی، گشتیتی، جیهان‌داگرتوویی ۞ جامعیت

oedema /ɪˈdiːmə/ = US edema (oedematous *adj*)

Oedipal /ˈiːdɪpl, US ˈed-/ *adjective*

سەربە گرێ یان کامپلێکسی ئۆدیپ ۞ وابسته به عقده‌ی ادیپ

Oedipus /ˈedɪpəs/ *noun*, Latin, from Greek *Oidipous*

ئۆدیپۆس (= کوڕی لایوس یان لائیۆس Laius و ژوکاستا Jocasta لە میتۆلۆژی یۆنانی‌دا، نامەبەستانە باوکی کوشت و دایکی مارە کرد (و دایکی دوای زانینی ئەم شتە خۆی هەلواسی) ۞ ادیپوس

Oedipus complex /ˈiːdɪpəs kompleks, usually ˈedɪpəs kɑːm-/ *noun*

(لە تیئۆری فرۆیدی‌دا) گرێ یان کامپلێکسی ئۆدیپ: هەستی ئالۆشاوی‌یانە یان شەهوانی سەبارەت بە باوانی رەگەزی بەرامبەر (کچ بۆ باوک و کوڕ بۆ دایک) و (هەستێکی) رقەبەرایەتی لەگەڵ باوانی هەمان رەگەز (کچ لەگەڵ دایک و کوڕ لەگەڵ باوک، دەتوانێ ببێتە بنەما و سەرچاوەیێکی پەیدابوون و دەرکەوتنی کۆمەڵێ کێشە و تێکچوونی دەروونی لە کەسایەتی کەسێکی پێگەیشتوودا (ئەگەر چارەسەر نەکرێ)، بڕوانە Electra complex) ۞ عقده‌ی ادیپ

o'er /ɔː(r)/ = over

oeil-de-boeuf /ə(r)dəˈbəf, US əl-/ *noun*

(فەرەنسی) پەنجێرەی خڕ یان هێلکەیی ۞ پنجره‌ی گرد

oenological *adjective*, also oenologic

سەربە مەی‌ناسی، سەربە یان پێوەندی بە بادەناسی‌یەوە هەیە ۞ شراب‌شناختی

oenologist *noun*

مەی‌ناس، بادەناس ۞ شراب‌شناس

oenology /iːˈnɒlədʒi, US -ˈnɑːl-/ *noun*, US enology

مەی‌ناسی، بادەناسی ۞ شراب‌شناسی

oenomania *noun*

شێتی مەی یان مەستی ۞ جنون خمری

oenomel /ˈiːnəməl/ *noun*

(یۆنانی) مەینگین، مەی هەنگوینی، هەنگوین‌مەی ۞ شراب عسلی

oenometer *noun*

مەی‌پێو، ئەندازگری مەی ۞ شراب‌سنج

Oenone *noun*, Latin, from Greek *Oinōnē*

ئۆینۆن، ئینۆن: حۆری یان پەری‌یێ کە لە لایەن مێردەکەیەوە پاریس Paris بۆ هێنانی Helenی ترۆی بەجێ دەهێلرێ ۞ اوینون

oenophile /ˈiːnə(ʊ)fʌɪl/ *noun*

مەی‌ناس، شارەزای بادە، مەی‌دۆست ۞ شراب‌شناس، شراب‌دوست

oersted *noun*, *abbreviation*: Oe

(فیزیک) یەکەی هێزی بواری مەگناتیکی بەرامبەر بە 79.58 ئامپێر لەهەر مێتردا (بنەڕەت: لە ناوی فیزیک‌زانی دانمارکی Hans Christian *Oersted*) ۞ اویرستید

oesophageal /ɪˌsɒfəˈdʒiːəl, US ˌiːsəˈfadʒɪəl/ *adjective*

سووریچکی، سەربە سووریچک، سوورینەیی ۞ وابسته به مری

oesophagitis /ɪˌsɒfəgəˈdʒʌɪtɪs/ *noun*, US esophagitis

ئاوسانی سووریچک، هەوکردنی سووریچک ۞ التهاب مری

oesophagoscope /ɪˈsɒfəgəˌskəʊp/ *noun*, US esophagoscope

سووریچکەبین، سووریچک(ە)دۆز، سوورینەبین ۞ مری‌نما

oesophagus /iˈsɒfəgəs, US iˈsɑː-/ *noun*, US esophagus, *pl.* oesophagi /-dʒʌɪ/ or oesophaguses

(توێکاری، کۆئەندامی هەرس) سووریچک، سوورینە ۞ مری

oestradiol /ˌiːstrəˈdʌɪɒl, US ˌɛstrə-/ *noun*, US estradiol

(زیندەکیمیا) ئیسترادایۆل، ئێسترۆژێنی بنەڕەتی کە لە لایەن ovary یەوە بەرهەم دێنرێ ۞ استرادیول

oestriol /ˈiːstrɪɒl, US ˈɛstrɪɒl/ *noun*, US also estriol

ئیستریال، ئیستریۆل، ئێسترۆژێنی کە یەکێ لە بەرهەمەکانی میتابۆلیکی ئیسترادایۆلە ۞ استریول

oestrogen /ˈiːstrədʒən/ *noun*, US estrogen

ئیسترۆژێن (جۆرێ هۆرمۆنی رەگەزی ژنانەیە) ۞ استروژن

oestrogenic *adjective*

سەربە ئیسترۆژێن ۞ وابسته به استروژن

oestrone /ˈiːstrəʊn, ˈɛstrəʊn/ *noun*, US estrone

هۆرمۆنێکی ئیسترۆژێنی سروشتی (کە کیتۆنێکە) $C_{18}H_{22}O_2$ ۞ استرون

oestrum /ˈestrəm/ *noun*
1 کەرمێش، مێشەکەرانە 2 بەکەڵی، بەفاڵی ◯ 1 خرمگس 2 فحل

oestrus /ˈiːstrəs, US ˈɛstrəs/ *noun*, US estrus
بەکەڵی، بەفاڵی (بنەڕەت: لە oistros یۆنانی "frenzy یان gadfly") ◯ فحل

oestrus cycle *noun*
سووڕی بەکەڵی، بەکەڵهاتنەوە ◯ چرخەی فحل

oeuvre /ˈɜːvrə/ *noun*
(فەرەنسی) کۆمەڵە نووسراوە یان بەرهەم (نووسەر یان هونەرمەندێ): *Picasso's oeuvre* ◯ مجموعەی آثار

of /əv, strong form ɒv, US ʌv/ / *preposition*
1 (ئامرازی خستنەسەر) ی، لە، ژ: *a friend of* 2 لەبارەی، هی، *the lid of the box ,mine* لەمەڕ 3 خەڵکی ◯ 1 ـ از 2 راجع به 3 اهل

ofay /ˈəʊfeɪ/ *noun*
(ئەمریکا) قسەیێکی سووکە derogatory بۆ سپی پێست لە لایەن ڕەش پێستێکەوە، کەسێکی سپی (پێست) ◯ اوفای

of course *noun*
بێ گومان، هەڵبەت، هەڵبەتە ◯ البته

off /ɒf, US ɔːf, ɑːf/ *adverb, preposition, adjective*
1 دوور، دوور لە، لەولاتر، ئەولاتر، دوورتر، دەرەنگتر، دواتر 2 لە، لە سەرووی 3 لە دەرەوەی 4 جیا لە، جودا لە 5 لەپاڵ، لەکن، لەلای، لە دەوروبەری 6 کەم 7 دابڕاو، هەڵبڕاو، بڕاو، ڕۆیشتوو، چوو 8 لە کاتی ڕۆیشتندا، لە ڕۆیشتندا 9 کۆتایی پێهاتوو، دوایی پێهاتوو، تەواوبوو 10 هەڵوەشاو، پووچەوەکراو، لەکارخراو، ڕاوەستێنراو، پچڕاو 11 کوژاوە، دامرکاو 12 ناساز، داهێزراو 13 دەستی ڕاست ◯ 1 دور، دور از 2 عقب‌تر، دیرتر، از 3 از روی 4 خارج از 5 منفک از 6 در کنار 7 کم 8 قطع شده، رفته 9 در شرف حرکت 10 پایان‌یافته، لغوشده 11 خاموش 12 کسل 13 دست راستی

Off. *abbreviation* 1 Office 2 Officer

offal /ˈɒfl, US ˈɔːfl, ˈɑːfl/ *noun*
1 سی و جگەر، دڵ و سی، جەرگ و دڵ، هەناو 2 پاشەڕۆ، بەرماوە، پاشماوە، گەن و گووژاڵ، شتی گەنیو ◯ 1 احشاء 2 آشغال

off-balance *adverb, adjective*
adv خۆبێ ڕانەگیراوانە، لاسەنگ، بە شێوەیەکی لاسەنگ یا ناهاوسەنگ، لەنگەرنەگرتووانە، ڕووڵە کەوتن، ڕوو بەلاداکەوتن *adj* سەرسووڕماو ◯ *adv* خارج از تعادل *adj* متعجب

off-beat /ˌɒfˈbiːt, US ˌɔːf-, ˌɑːf-/ *adjective*
سەیر، نائاسایی، ناعەدەتی، ناوارتە: *offbeat humour* ◯ غیرعادی

off-centre *adverb, adjective*
لە دەرەوەی ناوەند، دوورلە نێوەند، لە چەق بەدوور، نە دروست لە نێوەڕاست یا ناوەندا: *She wore a beret, set slightly -f-centre* ◯ خارج از مرکز

off chance *noun*
نەگەری کەم، کەم لەوەدەچێ، لەوەناچێ، کزە هیوا ◯ احتمال کم

off-chance *noun*, on the off-chance
1 نەگەری کەم، کەم لەوەدەچێ، لەوەناچێ 2 کزە هیوا، بەو هیوایە کە، بەو هەوایە کە، بەو خەیاڵە کە ◯ 1 احتمال کم 2 به امید این که

off-colour *adjective*
1 (کەمێ) نەخۆش، ڕەنگ بزرکاو، ڕەنگ بەڕیو، ڕەنگ زەرد، ڕەنگ ڕۆیشتوو، ناساز 2 (گاڵتە و هتد) پیس، هەرزە، بێ نەدەبانە ◯ 1 مریض، رنگ رفته 2 مستهجن

off-cut /ˈɒfkʌt, US ˈɔːf-, ˈɑːf-/ *noun*
تەڵەزم، تۆتەڵاش، ورکەی براوەی دار ◯ افکات

off-day *noun*
ڕۆژی نەگریس، ڕۆژی ڕەش، ڕۆژی نەهات ◯ روز شوم

off duty *adjective*
لە کاتی بێکاری(دا)، لە دەرەوەی وەختی کاریدا، نە لە وەختی کاردا: *an off-duty policeman* ◯ در موقع بیکاری

offence /əˈfens/ *noun*, US offense
1 تاوان، گوناهـ، سووچ، کاری ناقانوونی، خراپەکاری، کردەوەی نایاسایی، شکاندن، پێشێل کردن، سەرپێچی، ملبادان: *an offence* 2 *against society/humanity/the state* سووکایەتی، بێ ڕێزی، تڕۆکردن، دڵ شکان، ڕەنجان، توران، زیزبوون، دڵمەندی، نارەحەتی، دڵ ئێشان، مایە نارەحەتی 3 هێرش، پەلامار، هەڵمەت ◯ 1 جرم، گناه، تخلف 2 اهانت، آزردگی، اسباب رنجش 3 حمله، هجوم

offenceless *adjective*
بێ تاوان، بێ گوناهـ ◯ بی گناه

offended *adjective*
ڕەنجاو، نارەحەت(کراو)، زیز، زویر، توڕاو، دڵشکاو، دڵ ئێشاو: *Alice looked rather offended* ◯ آزرده، رنجیده

offendedly *adverb*
ڕەنجاوانە، زیزانە، دڵشکاوانە ◯ به طور رنجیده

offender /əˈfendə(r)/ *noun*
تاوانبار، سەرپێچی کەر، پێشێل کەر، قانوون شکێن، یاسابەزێن، خەتاکار، خەتابار، خراپەکار ◯ متخلف، خاطی، مجرم

offending /əˈfendɪŋ/ *adjective*
1 ناسەنگ نەرەوە، ملۆزم، مایەی سەرێشە یان کێشە، پردەردەسەر، کێشەساز(کەر)،

کێشەنەرەوە 2 سووکی پێکەر، بێ ڕێزی پێکەر 3 ناجۆر، ناڵەبار، نەگونجاو ۞ 1 مزاحم 2 موهن 3 نامناسب

offense /ə'fens/ = US spelling of offence

offensive /ə'fensɪv/ *adjective, noun*

adj 1 دڵشکێن، ناخۆش، ڕەق، زیزکەر، نارەحەتکەر، تووڕەکەر، ناحەز، ناشیرین، ناپەسند، کرێت، دزێو، بێزاوی، قێزەون، خراپ، ناخۆش، پیس، هەڵەوەر، لەگەڵ سووکایەتی، سووکانە، سووکایەتی‌یانە: *offensive remarks* ◊ *an offensive smell* ◊ *an offensive odor* ◊ *The programme contains language which some viewers may find offensive* 2 هێرشکەرانە، پەلاماردەرانە، دوژمنکارانە: ◊ *offensive action* ◊ *offensive weapons* *He was charged with carrying an offensive weapon* *n* هێرش، پەلامار، هەڵمەت ۞ *adj* 1 آزارنده، زننده، نفرت‌انگیز، توهین‌آمیز 2 تهاجمی *n* حمله

offensively /ə'fensɪvli/ *adverb*

بە شێوەیەکی ناخۆش، ناحەزانە، ناشیرینانە ۞ بە طور ناخوشایند

offensiveness /ə'fensɪvnəs/ *noun*

ناخۆشی، ناحەزی، ناشیرینی، ناپەسندی، پیسی، بێزەونی، کرێتی ۞ ناخوشایندی، نامطبوع بودن، زنندگی

offer /'ɒfə(r), US 'ɔ:f-, 'ɑ:f-/ *noun*

1 پێشنیار، داوا(کردن)، خواستن، پێوتن بۆ ژنومێردایەتی، پێشنیاز: *to accept/refuse/decline an offer* 2 خستەڕوو، خستنەبەردەم، ڕانان، بەرچاونان، پێشکەش‌کردن، پێبەخشین ۞ 1 پیشنهاد 2 عرضه، تقدیم

offerer *noun*, also offeror

پێشنیازدەر، پێشنیارکەر، پێشنیاردەر ۞ پیشنهاددهنده

offering /'ɒfərɪŋ, US 'ɔ:f-, 'ɑ:f-/ *noun*

1 پێشنیار، پێشنیاز 2 دیاری، پێشکەشی، قوربانی، نەزر، نیاز 3 باربوو، کۆمەک، پیتاک، یارمەتی ۞ 1 پیشنهاد 2 هدیه، نذر 3 اعانه

offertory /'ɒfətri, US 'ɔ:fərtɔ:ri, 'ɑ:f-/ *noun, pl.* offertories

1 باربوو، پیتاک، کۆمەک، یارمەتی، خڕکرنەوەی باربوو یان کۆمەک 2 پێشکەش‌کردنی نان و مەی بۆ خوداوەند ۞ 1 اعانه، جمع‌آوری اعانه 2 تقدیم نان و شراب به حضور حق‌تعالی

off-guard *adjective, adverb*

خافڵ‌گیر، (لەناکاو) تاساندن، داخورپاندن ۞ غافل‌گیر

off-hand /,ɒf'hænd, US ,ɔ:f-, ,ɑ:f-/ *adverb, adjective*

1 بێ ئامادەیی(پێشوو)، سەرپێیی، بێ ئامادەکاری، بێ پلاندانان، بێ خوێندنەوە، بێ بیر(لێ)کردنەوە 2 بێ ڕەوشت، خۆماڵی‌یانە، خۆمانە ۞ 1 بدون تدارک قبلی، بالبداهه 2 بی‌نزاکت، خودمانی

off-handed *adjective*

بێ ئامادەیی(پێشوو)، سەرپێیی، بێ ئامادەکاری، بێ پلاندانان ۞ بالبداهه

off-handedly /,ɒf'hændɪdli, US ,ɔ:f-, ,ɑ:f-/ *adverb*

بێ ئامادەکاری‌یانە، سەرپێیی‌یانە ۞ به طور بالبداهه

office /'ɒfɪs, US 'ɔ:f-, 'ɑ:f-/ *noun*

1 نووسینگە، نڤیسگەه، دەفتەر، شوێنی کار، دیوان، بەڕێوەبەری، دەزگا، بەڕێوەبەرایەتی، کارگێڕی، فەرمانگە 2 هێز، دەسەڵات 3 ئەرک، پەیور، کار، پلە، پایە، پلەوپایە، پۆست 4 (کلێسەی کریستانیەت) نوێژ (فەرمی یان بەکۆمەڵ) 5 (offices) خزمەت، ڕازەوانی (بنەڕەت: بە ڕێگای فەرەنسە لە *officium* لاتین "work کار" *opus* لە "office ،duty ،service" + *facere* "کردن، دروست‌کردن، سازکردن to do، to make") ۞ 1 دفتر، اداره 2 قدرت، مسند 3 وظیفه، شغل، مقام 4 آفیس 5 (در جمع) خدمت

office automation *noun*

کامپیوتێری کردنی دەزگای بەڕێوەبەری ۞ اتوماسیون اداری

office bearer = office-holder

office block *noun*

دەزگا یا خانووبەرەی کارگێڕی یان بەڕێوەبەری، بینای فەرمانگەیی ۞ ساختمان اداری

office building = office block

office boy *noun*

بەردەست ۞ پادو

office girl *noun*

بەردەست (کچ یان ژن) ۞ پادو

office-holder *noun*

خاوەن‌پلە، بەپلەوپایە، کاربەدەست، خاوەن‌پۆست، مووچەخۆری دەوڵەت ۞ صاحب‌مقام

office hours *noun, pl.*

وەختی کار، کاتی بەڕێوەبەری یان کارگێڕی، کاتژمێر یان سەعاتەکانی کار، سەعات‌کاری کارگێڕی یان بەڕێوەبەری ۞ ساعات اداری

officer /'ɒfɪsə(r), US 'ɔ:f-, 'ɑ:f-/ *noun*

1 ئەفسەر، فەرمانبەر، کارگێڕ، فەرمانبەری پایەبەرز، کاربەدەست، خاوەن‌پلە، کاربەدەست، خاوەن‌پۆست 2 (لە بانگ‌کردنا) ئەفسەر، گەورەم 3 - bailiff ۞ 1 افسر، مأمور، کارمند عالی‌رتبه، صاحب‌منصب 2 سرکار

officer-worker *noun*

فەرمانبەر، کارگێڕ، کارمەند ۞ کارمند

official /ə'fɪʃl/ *adjective, noun*

adj فەرمی، دیوانی، ڕەسمی، دەسکرد، ڕواڵەتی، ڕووکەشی *n* فەرمانبەر، کارگێڕ، کاربەدەس(ت)

◌ *adj* رسمی، ظاهری *n* مأمور

officialdom /əˈfɪʃldəm/ *noun,* also officialism

(بە شوخی) فەرمانبەریتی، کاربەدەستانی بەڕێوەبەرایەتی یان کارگێری، کارگێران، کاربەدەستان، بەرپرسان، چینی فەرمانبەران یان کارگێران، خاوەن‌پلە، بەپلەوپایە، کاربەدەست، خاوەن‌پۆست، کۆمەڵی بەڕێوەبەرایەتی ◌ مأموریت، مسؤلان، مقامات اداری، طبقەی مأمورین، صاحب‌منصب

officialese /əˌfɪʃəˈliːz/ *noun*

زمانی (تایبەتی) کارگێری ◌ زبان اداری

officially /əˈfɪʃəli/ *adverb*

بە شێوەیەکی فەرمی، بە ڕواڵەت، وادیارە ◌ بە طور رسمی، ظاهرا

official receiver = receiver

official secret *noun*

نهێنی کارگێری یان بەڕێوەبەری، نهێنی فەرمانگەیی ◌ سر اداری

officiant /əˈfɪʃɪənt, US -ʃ(ə)nt/ *noun*

قەشە، کەشیش، پێش‌نوێژ، پێشەوا ◌ کشیش، پیش‌نمازی

officiation *noun*

1 پێش‌نوێژی، پێشەوایی 2 جێبەجێ‌کردنی ڕێوڕەسمی دینی ◌ 1 پیش‌نمازی 2 اجرای مراسم مذهبی

officinal /ɔˈfɪsɪn(ɔ)l, US ɒfɪˈsiːn(ə)l/ *adjective*

پزشکی، نۆژداری‌یانە، خاوەنی تایبەتمەندی و قازانجی پزشکی ◌ طبی

officinally *adverb*

بە شێوەیەکی پزشکی، بە شێوەیەکی نۆژداری(یانە) ◌ بە طور طبی

officious /ɔˈfɪʃəs/ *adjective*

نافەرمی، خۆتێهەڵقوتێن، خۆلەکاروبارووەردەر ◌ غیررسمی، فضول

officiously /əˈfɪʃəsli/ *adverb*

نافەرمی‌یانە، بە شێوەیەکی خۆتێهەڵقوتێن ◌ بە طور غیررسمی، فضولانە

officiousness /əˈfɪʃəsnəs/ *noun*

نافەرمیتی، نافەرمی‌بوون، خۆتێهەڵقوتێنی، خۆ لە کاروبار وەردان ◌ غیررسمی بودن، فضولی

offie (also offy) = off-licence

offing /ˈɒfɪŋ, US ˈɔːf-, ˈɑːf-/ *noun,* in the offing

هاکا، نزیک، بەڕێوە، خەریکە: *I hear there are more staff changes in the offing* ◌ قریب‌الوقوع

offish *adjective*

(نافەرمی) لاتەریک، دوورەپەرێز، standoffish ◌ معتزل

offishness *noun*

لاتەریکی، دوورەپەرێزی ◌ اعتزال

off-key *adjective, adverb*

1 لە دەرەوەی تۆن یان ئاواز 2 پێوەندی‌پێوەنەبوو، ناپێوەندیدار، نەگونجاو، ناڵەبار، نەشیاو، نادروست، ناڕاست: *Some of his remarks were very off-key* ◌ 1 خارج از تون 2 بی‌ربط، غیرصحیح، نامناسب

off-kilter *noun*

نائاسایی، سەیر ◌ غیرعادی

off-licence *noun,* US liquor store, package store

خواردنەوەفرۆشی، دووکانی فرۆشتنی خواردنەوە ئەلکولی‌یەکان ◌ مغازەی فروشی نوشابەهای الکلی

off-limits *adjective*

1 (جێ) قۆرخ، قەدەغە، بەربەند، بەربەست، نەهێڵراو: *The site is off-limits to the general public* 2 ڕێگای باس‌کردنی نییە، ڕێی نەدراوە تا باس بکرێ، بەربەند: *The subject was ruled off-limits* ◌ ممنوع

off-line /ˌɒfˈlaɪn, US ˌɑːf-, ˌɔːf-/ *adjective*

(کامپیوتێر) پێوەنەبەستراو، دابڕاو، هەڵبڕاو، لە دەرەوەی هێڵ، نەلەسەرهێڵ: *For offline orders, call this number* ◌ خارج از خط

offloading *noun*

داگرتن، بەتاڵ‌کردن، خاڵی‌کردن، هەڵڕشتن ◌ تخلیه

off-peak *adjective, adverb*

لە کاتی کەم‌بەکارهێنان یان ناگشتی‌دا، لە کاتی هەرزانی‌دا، لە کاتی کەم‌بەکارهێنراوی‌دا ◌ در اوقات کم‌مصرف یا غیرهمگانی

off-piste *noun*

(سکێی) لە دەرەوەی پیست یا مەیدان، نە لە پیست‌دا ◌ خارج از پیست

offprint /ˈɒfprɪnt, US ˈɔːf-, ˈɑːf-/ *noun*

چاپی جیا ◌ چاپ جدا

off-putting *adjective*

ناحەز، ناشیرین، زەق، بێزاوی، بێزەوون، قێزەوون، ڕشێنەرەوە، ناخۆش: *I find his manner very off-putting* ◌ نفرت‌انگیز، مشمئزکنندە

off-puttingly *adverb*

بە شێوەیەکی ناحەز یان بێزاوی ◌ بە طور نفرت‌انگیز

off-ramp *noun*

ڕێگای دەرچە یان چوونەدەرێ لە پانەڕێ ◌ راه خروجی

off-road *adjective*

لە دەرەوەی ڕێگا (هەم بۆ ڕێگا و هەم لە دەرەوەی ڕێگاش) ◌ خارج از راه

off-road vehicle *noun*

ماشینی دارێژراو بۆ ڕێگای ناتەخت ◌ خـودرو طراحی‌شده خارج از راه

off-sale *noun*

فرۆشتنی خواردنەوەی ئەلکولی لە شوێنێکی تر ◌ افسال

off-screen *adjective, adverb*

(ئەکتەر) نەلەسەر پەردە، لە دەرەوەی پەردە، ژیانی ڕاستەقینە: *They were off-screen lovers* ◌ خارج از پرده یا صحنه

off-season *noun*

لە دەرەوەی (یان نە لە) وەرزی گەروانی یان کاردا: *We don't get many tourists in the off season* ◌ خارج از فصل توریستی یا شغلی

offset /ˈɒfset, US ˈɔːf-, ˈɑːf-/ *noun, adjective*

n 1 (چاپ) ئافسێت، ئۆفسێت 2 ئانیشکە، پێچی لوولە 3 (بیناسازی) چەماوی سەر دیوار 4 نەمام، شووڵ، خەلف، قەلەمە، بن، لق، لک 5 وەچ یان خەلفێکی لاوەکی یان لاوەچ یان لاخەلف (هی هێندێ ڕووەک کە زیاد دەکا 6 هۆکار یان سەنگی ڕاستکەرەوە، هۆکاری قەرەبووکەرەوە، پارسەنگ 7 (زەویناسی، تلیشەکان fault) قەبارەی جێگۆڕکێی نێوان دوو پەیکەر یان لاشەی لەوە پێش ڕیز(کراو) 8 گۆڕانی ناکاو یان کوتوپڕ لە ئەندازە و قەبارەی شتێ *adj* سەربە ئۆفسێت، چاپکراو بە شێوەی ئۆفسێت، گونجاو بۆ چاپی ئۆفسێتی ◌ *n* 1 افست 2 زانویی 3 خمیدگی روی دیوار 4 پاجوش یا جوانەی فرعی 5 نهال، ترکە، پاجوش، شاخە 6 عامل تعدیل‌کنندە یا جبران‌کنندە 7 افست 8 تغییر ناگهانی در ابعاد یا میزان چیزی *adj* وابستە بە افست، چاپ‌شدە بە طرز افست

offset process *noun*

(چاپ) ئافسێت، ئۆفسێت ◌ افست

offshoot /ˈɒfʃuːt, US ˈɔːf-, ˈɑːf-/ *noun*

1 (تکنیکی) چووز، تازەلق، تازەچڵ، چڵ، لق، خەلف، وەچ 2 (چیا) لازنجیرە، لق، لک ◌ 1 شاخەی نورس 2 رشتەی فرعی، شعبە

offshore /ˌɒfˈʃɔː(r), US ˌɔːf-, ˌɑːf-/ *adverb, adjective*

1 دوور لە کەنار، لە دەریادا، لە ئاودا، (وەکوو هاتنی با و هتد) کەناری، لەلای کەنارەوە: *offshore breezes* 2 لە دەوروبەر یان دەوروپشتی کەنارەوە ◌ 1 دور از ساحل، از جانب ساحل 2 در حوالی ساحل

offside /ˌɒfˈsaɪd, US ˌɔːf-, ˌɑːf-; ˈɒfsaɪd, US ˈɔːf-, ˈɑːf-/ *noun*

1 (تۆپێن و هتد) لابەدەر، لە دەرەوەی شوێنی دیاریکراودا، نافساید 2 (لێخوڕین و لە بریتانیا) لای ڕاست، ڕاست ◌ 1 آفساید 2 سمت راست

offspring /ˈɒfsprɪŋ, US ˈɔːf-, ˈɑːf-/ *noun*

1 منداڵ، منداڵ، زایە، فرزەند، جگەرگۆشە، منداڵان، بەر، بەرە، نفش، نەوە، تۆمەرە 2 (گیانەوەران) بێچوو، بەچکە، تولە، تووتک و هتد 3 (خوازە) ئەنجام، ئاکام، پێشاژۆ ◌ 1 فرزند، فرزندان، نسل 2 (حیوان) بچەها 3 نتیجه

off-stage /ˌɒfˈsteɪdʒ, US ˌɔːf-, ˌɑːf-/ *adverb, adjective*

لە دەرەوەی ستەیج یان شانۆ، دوور لە شانۆیان ستەیج، دوور لە چاوی بینەران، لە ژیانی ڕاستەقینەدا، لە پشت شانۆ یان پەردە، لە شانۆبەدەر: *offstage sound effects* ◌ خارج از صحنە، در پشت صحنه

off-street *adjective*

لە دەرەوەی (یان نە لە) شەقامی سەرەکیدا، لە دەرەوەی ڕێگای گشتی: *an apartment with off-street parking* ◌ خارج از خیابان اصلی

off-the-cuff *adjective, adverb*

بێبیر(لێ)کردنەوە، بێئامادەکاری، سەرپێیی ◌ فی‌البداهه

off-the-peg *adjective, adverb*

(جلوبەرگ) ئامادە، دووراو، ساز ◌ دوخته

off-the-record *adjective*

نهێنی، تایبەتی، نافەرمی: *off-the-record comments* ◌ محرمانه

off-the-wall *adjective*

پێکەنینی، گاڵتەجار، گەپجار ◌ مضحک

off-white *adjective, noun*

(ڕەنگ) سپی ئاماڵزەرد یان بۆر، سپی چڵکن، سپی مەیلەو بۆر: *The walls were painted off-white.* ◌ (رنگ) سفید مایل بە زرد یا خاکستری

off year *noun*

1 ساڵی بێهەڵبژاردن 2 ساڵی بێبەرهەمهێنان، وشکەساڵ (*off-year adj*) ◌ 1 سال بدون انتخابات 2 سال بدون تولید

offy = offie

oft /ɒft, US ɔːft/ *abbreviation* often

(ب.ت. لە لێکدانا) زۆرجار، بارەها، بە چەندین جار، چەندەها، زۆرجاران: *an oft-repeated claim* ◌ بارها، به کرات

often /ˈɒfn, ˈɒftən, US ˈɔːfn, ˈɔːftən, ˈɑːf-/ *adverb*

زۆرتر، بەزۆری، زۆربە، بەلای زۆری(یەوە)، چەندجار، بە چەندین جار، زۆرجار، بارەها، frequently: *I see her quite often* ◊ *We often go there* ◊ *Try to exercise as often as possible* ◌ بیش‌تر اوقات، بارها

oftentimes /ˈɒfntaɪmz, ˈɒftən-, US ˈɔːfn-, ˈɔːftən-, ˈɑːf-/ *adverb*

زۆرتر، زۆرجار، often ◌ اغلب

oft-times *adverb*

زۆرتر، زۆرجار ⬡ اغلب

ogam = ogham

ogee /'əʊdʒi:, US əʊ'dʒi:/ *noun*, also OG
(بیناسازی) 1 هێڵ یان نەخشی دووسەرچەماو یا شێوە S ⬡ خط یا ابزار دوخم ⬡ ogee arch = 2

ogee arch *noun*
(بیناسازی) تاقی یان کەوانەی چەڵەمەیی ⬡ قوس چهارخم

ogee roof *noun*
بانی چەڵەمەیی ⬡ بام چهارخم

Ogen /'əʊgɛn/ *noun*
جۆرێ کاڵەکی چکۆلەی گۆشت پرتەقاڵی کاڵ ⬡ نوعی خربزه

ogham /'ɒgəm/ *noun*, also ogam
ئاوێتی ئێرلەندی و ئینگلیسی کۆن، 20 نیشانەیە ⬡ اوگام

ogival *adjective*
سەربە تاقی یان کەوانەی گۆتیک یان تیژ ⬡ وابسته به قوس تیزه‌دار

ogive /'əʊdʒʌɪv, US əʊ'dʒʌɪv/ *noun*
تاقی یا کەوانەی گۆتیک یا تیژ ⬡ قوس تیزه‌دار

ogle /'əʊgl, US 'oʊgl/ *noun*
چاوحیزی، چاوڵێکردنی زۆڵانە، چاوبرکێ ⬡ نگاه هیز یا چشم‌چرانی

ogler /'əʊgl(r), US 'oʊgl(r)/ *noun*
چاوحیز، چاوزۆڵ، چاوچڵێس ⬡ نگاه هیزکننده، چشم‌چران

O grade *noun*, also ordinary grade
ئۆ گرەید (تاقیکاریێ لە بوارێکی تایبەتیدا کە منداڵان لە سکاتلەند ب.ت. لە تەمەنی 16 ساڵاندا دەیاندا) ⬡ اُ گرید

ogre /'əʊgə(r), US 'oʊ-/ *noun*
(لە چیرۆکاندا) دێو، درنج، رمووزن، دێوی پیاوخۆر، مرۆخۆر، مرۆی ترسناک یان درندە ⬡ غول، آدم وحشتناک یا وحشی

ogreish *adjective*, also ogrish
دێوئاسا، دێوی ⬡ غول‌مانند

ogress /'əʊgres, US 'oʊ-/ *noun*, *fem.* ogre
دەڵەدێو، دێڵەدێو ⬡ ماده‌غول

Ogygian *adjective*
پێش‌مێژوو ⬡ ماقبل تاریخ

oh /əʊ, US oʊ/ *interjection*
ئۆهـ! ئەی! ئاخ! ئۆی! ئۆف! ئای! بەداخەوە! هۆی! ⬡ اوه! وای

ohm /əʊm, US oʊm/ *noun*
ئۆهم، ئۆم (= یەکەی پێوانی بەرهەڵستی یان بەرگری ئێلێکتریکی، نیشانەکەی Ω. بەرەت: لە ناوی فیزیکزانی ئەڵمانی George Simon (Ohm ⬡ اُهم

ohmic *adjective*
ئۆمی، سەربە ئۆم، پێوەندمەند بە ئۆم یان ئۆهم (ohmically *adv*) ⬡ اهمی، وابسته به اهم

ohmic resistance *noun*
بەرگری یان بەرهەڵستی ئۆمی ⬡ مقاومت اهمی

ohmage *noun*
بەرگری یان بەرهەڵستی ئۆمی ⬡ مقاومت اهمی

ohmmeter /'əʊmmi:tə(r), US 'oʊm-/ *noun*
ئۆم‌پێو: ئامێرێ بۆ پێوانی بەرهەڵستی ئێلێکتریکی ⬡ اهم‌متر

oho /əʊ'həʊ, US oʊ'hoʊ/ *interjection*
چەن سەیرە! تەح! پیاخ! حا! پەککوا ⬡ عجبا!

OHP /ˌəʊ eɪtʃ 'pi:, ˌoʊ eɪtʃ 'pi:/ *abbreviation* overhead projector

oi /ɔɪ/ *interjection*
(لە بریتانیا و نافەرمی) هۆی! (ب.ت. لە کاتی رق‌هەستانا) ⬡ آی

-oic *suffix*
پاشگر: (ئاوەڵناو ساز دەکا) کاربۆکسیل یان بەرهەمێکی تیایە: *benzoic acid* ⬡ پسوند (صفت‌ساز): حاکی از وجود کاربوکسیل و مشتقات

-oid *suffix*
پاشگر: (ناو و ئاوەڵناو ساز دەکا) 1 لە شێوەی، شێوەی، قەکی، شێوەـ نیمچەـ ـەکی، وەک، وەکوو، ـــ ئاســـا : *petaloid*، *asteroid* 2 (گیانەوەرناسی) ئاماژە بە گیانەوەرێ سەربە پۆلەیێکی taxon سەرتر کە ناوەکەی کۆتایی بە *-oidea*: *hominoid* هاتووە (بنەرەت: لە *oides* لاتین، لە *-oeidēs* یۆنانی و پێوەندی بە *eidos* "شێوە form" هەیە، و oidal و oidally بەرهەم و دارشتەکانین) ⬡ پسوند: 1 شبیه به، مانند، وار 2 اوید

oidium /əʊ'ɪdɪəm/ *noun*, *pl.* oidia /-dɪə/
هێلکۆچکە، هێکۆک، هێکچە (بنەرەت: لاتینی نوێ، لە *ōion* یۆنانی "هێلکە" + پاشگری چکۆلاندن *-idion*) ⬡ اوئیدیوم

oil /ɔɪl/ *noun*
1 رۆن 2 نەوت، نەفت، نەوتی سپی 3 زمانلووسی، نەرمەبڕی 4 رەنگی رۆنی ⬡ 1 روغن 2 نفت، نفت سفید 3 چاپلوسی 4 رنگ روغنی

oil-based *adjective*
رۆنی، چەور، لەسەر بنچینەی رۆن ⬡ روغنی

oil-based paints *noun*, *pl.*
رەنگە رۆنی‌یەکان (یان چەورەکان) ⬡ رنگ‌های روغنی

oil-bearing *adjective*
نەوتی تیایە، نەوت بەرهەم دێنێ، نەوتاوی، نەوت‌تیابوو، نەوت‌دار، نەوت‌لێ‌هەڵکەوتوو ⬡ حاوی نفت، دارای یا تولیدکننده‌ی نفت

oil beetle *noun*
قالۆنچەرۆنە (نافری، کاتێ زۆری بۆ بێنری بۆنێکی سووتەمەنی‌ئاسا لەخۆی دەردەکا

و توخمەکانی تر]) ◌ نوعی سوسک *Meloe*]

oilbird *nonu*, also guacharo

باڵندەڕۆنە: باڵندەیێکی گەورەی شەوگەڕی میوەخۆر، شێوەی nighrjar دەدا، هی ئەشکەوتەکانی ئەمریکای ناوەندی و باشووری [*Steatornis caripensis*] ◌ نوعی پرندە

oil burner *noun*

نەوتی، بە نەوتکارکردوو ◌ نفتسوز

oilcake /'ɔɪlkeɪk/ *noun*

ئۆیلکەیک، تلتەکونجی، پەمووانە ◌ کنجالە

oilcan /'ɔɪlkæn/ *noun*

ڕۆندان، ڕۆندڵۆپێن، ڕۆنتێکەر ◌ روغندان

oilcloth /'ɔɪlklɒθ, US -klɔːθ/ *noun*

پارچەی مۆمی یان مشەمایی، ئاماوزێ ◌ پارچەی مشمع

oil colour /'ɔɪl kʌlə(r)/ *noun*

ڕەنگی ڕۆنی، ڕۆنەڕەنگ ◌ رنگ روغنی

oil-drilling *noun*

دانەوە، هەڵکەندن (بۆ نەوت) ◌ حفاری

oiler /'ɔɪlə(r)/ *noun*

1 نەوتهەڵگر، نەوتکێش 2 ڕۆندان 3 بیری نەوت 4 جلی مشەمایی یا مێوی یان بارانی ◌ 1 نفتکش 2 روغندان 3 چاە نفت 4 لباس ضد آب

oilfield /'ɔɪlfiːld/ *noun*

نەوتەلان، دەشتەنەوت، نەوتگا، نەوتان، ناوچە یا مەڵبەندی نەوتلێهەڵکەوتوو: *North Sea oilfields* ◌ حوزە یا میدان نفتی

oil-fired *adjective*

نەوتی، بەنەوتسووتاو، بەنەوتکارکردوو ◌ نفتسوز

oilfish *noun, pl.* same or oilfishes

ماسییەڕۆنە [*Ruvettus pretiosus*] ◌ نوعی ماهی

oil-free *adjective*

بێڕۆن، بێچەوری ◌ بدون چربی

oil glands *noun, pl.*

ڕژێنە ڕۆنی یان چەورەکان ◌ غدد چربی

oil lamp *noun*

چرا، لامپا، گلۆپ یان چرای نەوتی، چرانەوت ◌ لامپ نفتسوز

oilman /'ɔɪlmæn/ *noun, pl.* oilmen

1 دامەزراو یا کریکاری کۆمپانیا یان دامودەزگای نەوت، نەوتگەر، پیاوی دامودەزگای نەوت 2 خاوەنی کۆمپانیای نەوت ◌ 1 کارمند یا کارگر شرکت نفت 2 صاحب تأسیسات نفتی

oil paint *noun*

ڕەنگی ڕۆنی یان ڕۆناوی ◌ رنگ روغن

oil painting /'ɔɪl peɪntɪŋ/ *noun*

1 (هونەری) وێنەکێشی بە ڕەنگی ڕۆناوی 2 وێنەی (چاپکراو) بە ڕەنگی ڕۆنی ◌ 1 نقاشی رنگ روغن 2 تصویر روغنی

oil-palm *noun*

دارخورمای ڕۆنی یان ڕۆناوی، دارخورمای چەور [*Elaeis guineensis*: چەندین کالتیڤارن] ◌ نخل روغن

oil pan = sump

oil platform = oil rig

oil rig *noun*

پلاتفۆرمی نەوتی، سەکۆی نەوتی (بۆ دەرهێنانی نەوت لە ژێرعەرز، لە دەریا و وشکانیدا) ◌ سکوی نفتی

oilseed *noun*

دانی ڕۆنی، دانەڕۆن ◌ دانەی روغنی

oilseed rape *noun*

شەلەمی ڕۆنی ◌ شلغم روغنی

oilskin /'ɔɪlskɪn/ *noun*

1 جلوبەرگ یان پارچەی ئاودانەدەر، جل یان پارچەی مشەمایی یان مۆمی 2 (لە کۆدا) دەستەجلی مشەمایی یا ئاودانەدەر، دەستی مۆمی ◌ 1 لباس یا پارچەی ضد آب 2 اویلسکین

oil slick *noun*

(لەسەر ئاو) توێژاڵی نەوت، نەوتەسەرئاو ◌ لکەی نفت

oilstone /'ɔɪlstəʊn/ *noun*

هەسان ◌ اویلاستون

oil-tanker *noun*

نەوتهەڵگر، نەوتبەر، نەوتکێش ◌ نفتکش

oil well *noun*

چاڵە نەوت، بیرە نەوت ◌ چاە نفت

oily /'ɔɪli/ *adjective* (oilier, oiliest)

1 چەور، ڕۆناوی: *an oily rag* ◊ *oily fish* 2 زمانچەور، زمانلووس، ڕووپاما، نەرمەبڕانە ◌ 1 چرب، روغنی 2 چربزبان، چاپلوسانە

oink /ɔɪŋk/ *noun*

(بەراز) مرقەمرق ◌ صدای خُرخُر

ointment /'ɔɪntmənt/ *noun*

مەڵهەم، مەرهەم، جرک، چرک، هەتوان، کوشە، بەزوبنێشت، دەرمان ◌ پماد

OJ /'əʊ dʒeɪ, US 'oʊ/ *abbreviation* orange juice

ئاوی پرتەقاڵ ◌ افشرەی پرتقال

Ojibwa /əʊ'dʒɪbwɑː, US oʊ-/ *pl.* Ojibwa or Ojibwas

1 ئۆجیبوا (= ئەندامی گەل و خێڵێکی سووریێستانی ئەمریکا کە زۆر لەوان لە هەرێمەکانی میشیگان Michigan، ویسکۆنسین Wisconsin و مینیسوتا Minnesota و ئۆنتاریۆ Ontarioی کانادا دەژین) 2 زمانی ئالگۆنکوینیایی Algonquian ئەو گەلە ◌ اجیبوا

OK /əʊ'keɪ, US oʊ-/ *adverb, adjective, noun*

adv, adj باشە، چاکە، خاسە، وایە، ئەری، بەڵێ،

دروست، زۆرچاکە n قایلبوون، رازیبوون، ڕێککەوتن، پەسندکردن، دەستوور، ڕێگە ◌ adv, adj خوب، آره، صحیح n موافقت، تأیید، اجازه

okapi /ə(ʊ)'kɑːpi/ *noun, pl.* same or okapis
ئۆکاپی (- جۆرێ زەرافە، لە دارستانە بارانییەکانی باکووری زایری [*Okapia johnstoni*]) ◌ اکاپی

okay = OK

oke /əʊk, US oʊk/ *noun*
(ئەفریکای باشووری و نافەرمی) پیاو، مێر، کوڕ، پس ◌ مرد، پسر

Okla *abbreviation* Oklahoma

Oklagoman /ˌəʊklə'həʊm(ə)n/ *noun, adjective*
n خەڵکی هەرێم یان ئەیالەتی ئۆکلاهۆمای ئەمریکا adj سەربە ئۆکلاهۆما یان ئۆکلاهۆماییەکان ◌ اوکلاهومایی

okra /'əʊkrə, 'ɒkrə, US 'oʊkrə/ *noun*
(ڕووەکناسی) بامی، بامیە [*Abelmoschus esculentus*] ◌ بامیه

okta /'ɒktə/ *noun, pl.* same or oktas
(کەشناسی) یەکەی بەرینایی داپۆشینی هەوری، بەرامبەر بە هەشتیەکی ئاسمان ◌ اوکتا

-ol *suffix*
پاشگر: ناوی ئاوێتە ئەندامییەکان پێکدێنێ: 1 ئاماژە بە ئەلکۆل یان ئەلکۆهۆل یان فینۆلەکان دەکا (لە *(alcoh)ol*، وەک *retinol*) 2 ئاماژە بە ڕۆن و ئاوێتە ڕۆنییەکان دەکا (بنەڕەت: لە *oleum* لاتینەوە، وەک *benzol*) ◌ پسوند: 1 اشاره به الکل و فنول‌ها 2 اشاره به (ترکیبات) روغن

old /əʊld, US oʊld/ *adjective* (older, oldest)
1 ساڵ، ساڵە، پیر، کاڵ، بەساڵاچوو، بەتەمەن، کۆن، تەمەنڕۆیشتوو 2 کۆن، کەڤنار، کەڤن، باستانی، لەمێژینە، دێرین 3 بووری، لەوەپێش، پێشوو، جاران، بەری، رابردوو 4 کۆنەکار، خاراو، بەئەزموون، لەکاردەرهاتوو ◌ 1 سال، ساله، مسن، پیر 2 باستانی، قدیمی 3 سابق، گذشته 4 آزموده

old age *noun*
سەرویەندی پیری، پیری، بەساڵاچوویی ◌ دوران کهولت، پیری

old-age pension *noun*, also retirement pension
پانسیۆن یان برانەی پیری، مووچەی پیری، پیرانە ◌ مستمری پیری

old-age pensioner *noun*
پیری مووچەخۆر، پیری برانەگر ◌ پیر مستمری‌بگیر

old bat *noun*
پیرەپیاوی خەرەفاو و گەوج ◌ پیرمرد خرفت و احمق

Old Bill *noun*
(لە بریتانیا و نافەرمی) پۆلیس ◌ پلیس

old boy *noun*
1 (لە بریتانیا، خوێندنگا) شاگردی پێشوو، قوتابی جاران 2 (عامیانە) پیرەپیاو، پیرەمێرد ◌ 1 دانش‌آموز سابق 2 (عامیانه) پیرمرد

old-boy network *noun*, also old boys' network
(لە بریتانیا) داروودەستەی هاوپۆلانی پێشوو ◌ رفیق‌بازی

Old Church Slavonic *noun*
کۆنترین زمانی تۆمارکراوی سلاڤی ◌ باستانی‌ترین زبان اسلاوی

old country *noun*
زێد، نیشتمانی سەرەکی ◌ زادگاه

olden /'əʊldən, US 'oʊldən/ *adjective*, in the olden days or times
جاری جاران، ساڵان، زوو، جاران، پێشوو، لەوەپێش، کۆن، کەونار ◌ قدیم‌ها، سابق، قدیمی

Old English *noun*
(زمانەوانی) ئینگلیسی کۆن (-Anglo Saxonیشی پێدەڵێن، لە سەردەمی سەرەتاترین بەڵگەنامەکانەوە لە سەدەی حەوتەم تا ساڵی 1100 یان 1150) ◌ انگلیسی باستان

Old English Sheepdog *noun*
قەپەگوڵێ بە تووکی بۆر و سپی و ئەستوورەوە ◌ نوعی سگ

old-established *adjective*
چەسپیو، داکوتراو، کۆن، لەمێژینە، دێرین، ڕەگداکوتاو: *old-established industries* ◌ تثبیت‌شده، دیرینه

old-fashioned *adjective*
کۆن، لەباوکەوتوو، کۆنەباو، باوکۆن، بێباو، بێبرەو، برەونەماو، نانوێژەن، ناهاوچەرخ، کۆنەپەرست، کۆنەباوەڕ: *old-fashioned styles/methods/equipment* ◌ قدیمی، منسوخ

old-fangled = old-fashioned

old flame *noun*
کۆنەدڵدار، دڵداری جاران، ئەڤینداری پێشوو ◌ عاشق سابق، عشق سابق

old fogey *noun*
مرۆی کۆنەپەرست یان پاشبڕۆ، کۆنەپارێز، کۆنەباوەڕ ◌ آدم محافظه‌کار

old folks' home = old people's home

Old French *noun*
فەرەنسی کۆن (لە سەدەی 9وە تا 13ی زایینی) ◌ فرانسوی باستان

Old Frisian *noun*
زمانی فریزیایی کۆن، پێوەندییێکی چڕوپڕی لەگەڵ هەردوو ئینگلیسی کۆن و ساکسۆنی کۆنەوە هەیە ◌ فریزی باستانی

old girl *noun*
1 (لە بریتانیا، خوێندنگا) شاگردی پێشوو، قوتابی جاران 2 پیرێژن: *The old girl next door has died* ◊ 1 دانش‌آموز سابق 2 پیرزن

Old Glory *noun*
(نافەرمی) ئالای ولاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا ◊ پرچم ایالات متحدەی امریکا

old-growth = mature

the old guard *noun*
کۆنەپارێزان، کۆنەپەرستان، کۆنەباوەڕان ◊ محافظەکاران

old hand *noun*
کەسێکی خاراو، لێهاتوو، بەئەزموون، کۆنەکار، کارامە، لەکاردەرهاتوو: *She's an old hand at dealing with the press* ◊ آدم خبره یا کارکشته

the Old Harry = the devil

old hat *adjective*
کۆن، لەباوکەوتوو، کۆنەباو، بێ‌برەو، تان‌دەرکەوتوو، بێ‌باو، برەونەماو، وتراوە، سوواو، چەن‌پاتەکراو ◊ قدیمی، تکراری

Old High German *noun*
زمانی ئەڵمانی باشووری، زمانی ستانداردی ئێستای ئەڵمانی لێکەوتۆتەوە ◊ زبان آلمان جنوبی

oldie /'əʊldi, US 'oʊldi/ *noun*
(نافەرمی) مرۆ یان شتی کۆن یان لەمێژینە (ب.ت. گۆرانی یان فیلم) ◊ آدم یا چیز قدیمی

Old Irish *noun*
ئیرلەندی کۆن، زمانی Gaelicی ئیرلەندی، ئیرلەندی ئێستا و گەیلیکی سکاتلەندی لێکەوتۆتەوە ◊ ایرلندی باستانی

oldish /'əʊldɪʃ, US 'oʊldɪʃ/ *adjective*
پیردیار، تا رادەیێ پیر، پیرکار، کەمێ پیر، کەمێ کۆن ◊ نسبتاً پیر، نسبتاً کهنه

old lady *noun*
(نافەرمی) دایک، جیا ◊ مادر

old lag *noun*
کۆنەزیندانی، کرمی زیندان ◊ زندانی سابقەدار

Old Latin *noun*
لاتینی کۆن (دەوروبەری 100 پێش زایین) ◊ لاتین باستانی

old-line *adjective*
1 کۆنەپارێز، کۆنەباوەڕ، کۆنەپەرست، هەڵگری بیروباوەڕی کۆنەپارێزانە 2 = well-established ◊ محافظەکار

old maid *noun*
قەیرەکچ، کچی پیر، گەڕاوە، لەماڵەوەماو ◊ دختر ترشیده

old man *noun*
1 مێرد، شوو 2 باوک 3 خاوەن‌کار، خاوەن‌هێز، خاوەن‌دەسەڵات 4 (لە بانگ‌کردنا) دۆستی خۆشەویست، کاکە، برای بەڕێز ◊ 1 شوهر 2 پدر 3 کارفرما، متنفذ 4 (در خطاب) دوست عزیز

old man's beard *noun*
جۆرێ clematisی کێوی کە تووک و کوڵکەیێکی بۆر دەوری دانەکانی داوە [(traveller's joy) *Clematis vitalba*] ◊ شقایق پیچ

old man of the woods *noun*
جۆرێ قارچکی دارستان [*Strobilomyces floccopus*] ◊ نوعی قارچ

old master *noun*
کۆنەوێنەکێش (= ئاماژە بە وێنەکێشانی سەدەی 15 تا 18 زایینی)، وێنەی هەرییەک لەو وێنەکێشانە، وێنەی کۆن، کۆنەوێنە ◊ کهن‌نقاش، نقاشی کهن

oldness /əʊldnəs, US oʊldnəs/ *noun*
کۆنی، لەمێژینەیی، باستانی‌بوون، باستانێتی، دێرینی ◊ قدمت، کهنگی

the Old Nick = the devil

Old Norse *noun*
نۆروێژی کۆن: زمانی ئەڵمانی باکووری نۆروێژی سەدەکانی نێوەڕاست، ئایسلەند، دانمارک و سوید، زمانە سکاندیناڤییە نوێیەکان لەمەوە کەوتوونەتەوە ◊ نروژی باستانی

old offender *noun*
کۆنەتاوانکار ◊ مجرم باسابقه

Oldowan /'ɒldə(ʊ)wən/ *adjective*
ئاماژە بە یان سەربە فەرهەنگی Palaeolithicی کۆنتری ئەفریکا، دەگەڕێتەوە بۆ 2.0-1.5 میلیۆن ساڵ لەوەپێش (لە *Olduvai Gorge* تانزانیا) ◊ اولدووان

old people's home *noun*
خانەی پیران، پیرانخانە ◊ خانەی سالمندان

Old Persian *noun*
فارسی کۆن ◊ فارسی باستانی

Old Prussian *noun*
پرۆسیای کۆن، زمانی بالتیک، سەربە لیتوانیایی، لە پرۆسیا تا سەدەی 17 قسەی پێدەکرا ◊ پروسی باستانی

old salt *noun*
کۆنەمەلەوان، کۆنەدەریاوان ◊ ملاح قدیمی

Old Saxon *noun*
ساکسۆنی کۆن ◊ ساکسون قدیمی

old school *noun*, of the old school
1 کۆن، کۆنەپارێزان، سەربە بەرەی رابردوو، نەریت‌پارێز، کۆمەڵی کۆنەپارێز 2 خوێندنگای پێشوو یان جاران ◊ 1 قدیمی، محافظەکاران 2 مدرسەی سابق

old school tie *noun*
کراڤاتی خوێندنگای پێشوو یان کۆنەشاگردان (کە وەک هێمایێ وایە بۆ ریزلێنان لە بیروبۆچوون

و تیروانینی کۆن) ۞ کراوات مدرسەی سابق
Old Slavonic = Church Slavonic
old soldier *noun*
کۆنەسەرباز ۞ سرباز قدیمی
old stager *noun*
مرۆی بەئەزموون یان دنیادیدە ۞ آدم دنیادیده
oldster /ˈəʊldstə(r), US ˈoʊld-/ *noun*
(نافەرمی) مرۆڤی پیر و بەساڵاچوو ۞ آدم سالخورده
Old Stone Age = Palaeolithic period
old-style *adjective*
کۆن، کۆنە، لەباوکەوتوو، بێبرەو، کۆنەباو ۞ قدیمی، ازمدافتاده
Old Style *noun*
شێوازی لێکدانەوەی ڕێکەوت و مێژووەکان بەپێی ڕۆژمێری Julian ۞ اولد استایل
old sweat *noun*
(نافەرمی) کۆنەسەرباز ۞ سرباز قدیمی
Old Testament *noun*
(کتێبی پیرۆز) پەیمانی کۆن، تەورات ۞ عهد عتیق
old-time *adjective*
کۆن، باستانی، کەڤن، کۆنە، قەدیمی: *old-time dancing* ۞ قدیمی
old-timer *noun*
پیرەپیاو، پیرەمێرد، مرۆڤی بەپێشینە، کۆنەکار ۞ پیرمرد، آدم باسابقه
Old Welsh *noun*
ویلزی کۆن (تا 1150) ۞ ولزی باستانی
old wives' tale *noun*
قسەی بەندوباو، قسەی بەرکوورە، قسەی بەر کوانوو، تڕەهات، قسەی پڕوپووچ، قسەی هیچەکە و قۆڕ، بیر و هزری کۆن و پڕوپووچانە ۞ خرافه، اندیشەی خرافی
old woman *noun*
1 دایک، جیا، پیرێژن 2 (سووکانە) کەسێکی ترۆ یان جینگزی، ئاڵەتی، فیشەکی ۞ 1 مادر، پیرزن 2 آدم جوشی
old-womanish *adjective*
1 پیرێژنڕەفتار 2 ترسەنۆک، قیژەوون ۞ 1 پیرزنصفت 2 بزدل، دادوبیدادکن
old-womanly = old-womanish
old-womanishness *noun*
پیرێژنڕەفتاری، جووڵانەوەی پیرێژنئاسا ۞ پیرزنصفتی
old-world *adjective*
کۆن: *an old-world hotel with character and charm* ۞ قدیم
Old World *noun*
کۆنەوشکانی، وشکاری کۆن، کۆنەوشکار، جیهانی کۆن، دنیای کۆن، نیوەگۆی ڕۆژهەڵاتی eastern hemisphere (ئەورووپا، ئاسیا و ئەفریکا بە گشتی و ب.ت. ئەوسترالیا، وەک بەشێکی جیهان کە بەرلە دۆزینەوەی ئەمریکا دۆزراوەتەوە) ۞ بر قدیم
ole- *prefix*
پێشگر: لە ناوی ئاوێتە ئەندامییەکانەوە، ب.ت. heterocyclic ـەکان، وەک *thiazole* (بنەڕەت: لە *oleum* لاتین "ڕۆن") ۞ پیشوند: روغن
ole = ole
olé /əʊˈleɪ/ = bravo
oleaceous /ˌəʊlɪˈeɪʃəs/ *adjective*
(ڕووەکناسی) گیازەیتوونییەکان، تیرەی زەیتوونی ۞ زیتونیها
oleaginous /ˌəʊliˈædʒɪnəs, US ˌoʊ-/ *adjective*
1 ڕۆناوی، چەور، پڕڕۆن، ڕۆندار، بەڕۆن 2 زمانلووس، نەرمەبڕ، ڕیاییباز (oleaginously *adv*، oleaginousness *n*) ۞ 1 روغنی 2 چاپلوس
oleander /ˌəʊliˈændə(r), US ˌoʊli-/ *noun*
زاڵە، لوورک، لویر، کەرکوژ، سنج [*Nerium oleander*] ۞ خرزهره
oleaster /ˌəʊlɪˈastə/ *noun*
سنجوو، سرینچک، زەیتوونی رووسی، زەیتوونی کێوی، جۆرێ دەوەن یان دارۆچکە، بەرەکەی لە زەیتوون دەچێ، لە خێزانی Elaeagnaceae [*Elaeagnus angustifolia* (باشووری ڕۆژهەڵاتی ئەورووپا و ڕۆژاوای ئاسیا) و جۆرە پێوەندیدارەکان] (بنەڕەت: ئینگلیسی نێوەڕاست، لە لاتین، لە *olea* "داری زەیتوون") ۞ سنجد، نوعی درختچه یا بوته
oleate *noun*
خوێ یان ئێستەری ترشەلۆکی ڕۆنی یان ئۆلئیک ۞ اولیات
olecranon /əʊˈlɛkrənɒn, US ˌəʊlɪˈkreɪnən/ *noun*
(توێکاری) سەرەئانیشکە (بنەڕەت: لە *ōle(no)kranon* یۆنانییەوە، لە *ōlenē* "ئانیشک" "elbow" + *kranion* "سەر") ۞ اولکرانون
olefin /ˈəʊlɪfɪn/ *noun*, also olefine = alkene
olefinic *adjective*
سەربە یا پێوەندی بە ئەلکینەوە هەیە ۞ اولفینیک
oleic /ˈəʊliːɪk/ *adjective*
ڕۆنی، پێوەندی بە ڕۆنەوە هەیە ۞ روغنی
oleic acid *noun*
ترشەلۆکی ڕۆنی یان ئۆلئیک: ترشەلۆکێکی چەوری ناتێر یان پاراونەبوو (ی بێبۆن و بێڕەنگ، $C_{18}H_{34}O_2$) لە بەز و ڕۆنی سروشتیدا دەگیرێ، زۆرتر بۆ بەرهەمهێنانی سابوون، oleate بازرگانی و شتومەکی ئارایشت بەکاردێنرێ ۞ اسید اولئیک

oleiferous /ˌəʊlɪˈɪf(ə)rəs/ *adjective*
(رووەکناسـی) رۆنده‌رده‌ر، رۆنی، رۆنهێنـه‌ر
۞ روغنی، روغن‌آور

olein *noun*
1 شـلەیێکی چەوری بێ‌ڕەنگی بەرەو زەردباو
$C_{57}H_{104}O_6$، تری‌گلیسیریدی ترشەلۆکی رۆنی،
لە رۆنی زۆر سەوزەدا هەیە. ئێستێری glycerol
و ترشەلۆکی ئۆلێیک 2 شلەیێکی چەور، بەشی
ئاوەکی هەر چەورییێ ۞ اولئین

oleo- or ole- /ˈəʊlɪəʊ, US ˈɒlɪəʊ/ *prefix*
پێـــشگر: رۆن، رۆنی، رۆنی تیایـــه، رۆندار،
رۆناوی: *oleograph* (بنەڕەت: لە *oleum* لاتین
"رۆن") ۞ پیشوند: روغن، روغنی، دارای روغن

oleograph /ˈəʊlɪəgrɑːf/ *noun*
ئۆلیۆگراف (oleography *n* ؛oleographer *n*)
۞ اولیوگراف

oleomargarine = margarine

oleoresin *noun*
رۆنوجەوک: تێکەڵەیێکی سروشتی یان دەسکرد
عەتره رۆنەکان و جەوکێ، ب.ن. balsam،
بەرهەمێکی رووەکی سروشتی (وەک copaiba:
زۆرتر عەتره رۆن و جەوک پێکدێنێ؛
(oleoresinous *adj* ۞ اولیورزین

Olestra /ɒˈlɛstrə, US oʊˈl-/ *noun*
ئۆلێسترا، ئالیسترا (= ماک یان مادەیێ کە لە
جیاتی چەوری یان رۆن لە هێندی چێشت‌دا
بەکاردێتریێ؛ بنەڕەت: لە (p)ol(y)est(e)r +
پاشگری *a*-) ۞ السترا

oleum /ˈəʊlɪəm/ *noun*
1 (کۆ: *olea*) = oil 2 (کۆ: oleums) رۆنە (لە
لاتین "رۆن") ۞ اولیوم

O level *noun*, also ordinary level
ئۆ لەیڤڵ (لە بریتانیا و ویلز، تاقیکارییێ بۆ
تەمەنی 15 یان 16 ساڵان، پێش 1988 و جێی
خۆی دا بە GSCE) ۞ أ لول

olfaction /ɒlˈfækʃn/ *noun*
(هەستی) بۆنکردن، بۆن، بۆنایی ۞ بویایی

olfactive /ɒlˈfæktɪv/ *adjective*
بۆنی، ئۆلفاکتیف ۞ شامه‌ای

olfactology *noun*, also osmics
(هەستە)بۆنناسی، ئۆلفاکتۆلۆژی: لقێکی
زیندەناسی کە لەمەڕ هەستی بۆن(کردنەوە)
دەکۆڵێتەوە ۞ اولفاکتولوژی

olfactometer *noun*
بۆنپێو ۞ بویایی‌سنج

olfactometry *noun*
بۆنپێوی ۞ بویایی‌سنجی

olfactory /ɒlˈfæktəri, US ɑːl-, oʊl-/ *adjective*
بۆنی، سەربە هەستی بۆنکردن ۞ وابسته به بویایی

olfactory bulb *noun*
سەلک یان پیازی بۆن(کردن): ئاوسانی
پێشەوەی هەریەک لە پلەکانی بۆن(کردن) کە
لەودا ریشاڵەکانی دەماری بۆن(کردن) کۆتایی‌یان
پێدێ، دەرپەڕیوی‌یێکی پێشەوەی سەلکئاسا
ی پلی بۆنکردن کە شوێنی bulbous
دوایی‌پێ‌هاتنی دەمارەکانی بۆنکردنە و ب.ت.
لە بڕبڕەدارە نزمەکان‌دا (وەک ماسی‌یەکان) باش
پەرەی سەندووە ۞ عصب بویایی

olfactory cell *noun*
خانەی بۆن(کردن) ۞ سلول بویایی

olfactory fossa *noun*, also olfactory pit
چاڵ یان قووڵکەی بۆن(کردن) ۞ گودی بویایی

olfactory gland *noun*
رژێنە یان لووی بۆن(کردن) ۞ غده‌ی بویایی

olfactory lobe *noun*
پلی بۆن(کردن): بەشی پێشەوەی هەریەک لە
نیوەگۆیەکانی مێشک کە کاروباری بۆنکردن
دەگرێتەوە، بەشی پێشەوەی هەریەک لە
نیوەگۆیەکانی مێشک کە پلۆچکەیێکی lobule
پێشی و پلۆچکەیێکی پاشی دەگرێتەوە ۞
عصب بویایی

olfactory mucous membrane *noun*
(توێکاری) پەردەی لینجی بۆن(کردن)،
لینجەپەردەی بۆن(کردن)، پەردەمی کیمی
بۆن(کردن) ۞ غشاء مخاطی بویایی

olfactory nerve *noun*
دەماری بۆن(کردن) یان بۆنایی ۞ عصب بویایی

olfactory organ *noun*
ئەندامی بۆن(کردن) یان بۆنایی ۞ عضو بویایی

olfactory sense *noun*, also sense of smell
هەستی بۆن(کردن) ۞ حس بویایی

olibanum /ɒˈlɪbənəm/ = frankincense

olig(o)- *prefix*
پێشگر: کەم: *oligopoly* (بنەڕەت: لە
یۆنانی: *oligos* "small"، لە *oligoi* "few") ۞
پیشوند: اندک، قلیل

oligarch /ˈɒlɪgɑːk, US ˈɑːləgɑːrk/ *noun*
ئەندامی ئالیگارکی، ئەندامی کەم(ە)فەرمانداری
۞ عضو الیگارشی

oligarchic /ˌɒlɪˈgɑːkɪk, US ˌɑːləˈgɑːrkɪk/ *adjective*, also -ligarchical
سەربە ئالیگارکی یان کەم(ە)فەرمانداری ۞
وابسته به الیگارشی

oligarchy /ˈɒlɪgɑːki, US ˈɑːləgɑːrki/ *noun*, *pl.* oligarchies
1 کەم(ە)فەرمانداری، کەمبەڕێوەبەری،
ئۆلیگارشی، ئالیگارکی 2 وڵاتێ کە لە لایەن ئەو
رێکخستە یا سیستەمەوە بەڕێوەدەچێ ۞ الیگارشی

Oligocene /ˈɒlɪgə(ʊ)siːn/ *adjective*
کەمنوێ، ئۆلیگوسێن (= دووەمین سەردەمی
زەوی‌ناسی لە کۆمەڵە سەردەمی ژیانی نوێ

(نیوزۆئیک)، یان سێیەمین قۆناخی سەردەمی Tertiary (نێوان قۆناخەکانی Eocene و Miocene)، سەربە 35.4 تا 23.3 میلیۆن ساڵ لەوەپێش) ◌ اولیگوسن

Oligochaeta /ˌɒlɪɡə(ʊ)ˈkiːtə/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) کەمموزبران، کەمموودرێژان: دەستەیێ لە کرمەکان کە carthworm ـەکان دەگرنەوە (بنەڕەت: لە لاتینی نوێوە، لە -oligo + *khaitē* "مووی درێژ"، لێرەدا بە واتای مووی زبر bristle، لەچاو polychacte ـەکان موزبرەیان کەمترە) ◌ اولیگوکیتا

oligoclase /ˈɒlɪɡə(ʊ)kleɪz/ *noun*
کانێ لە زنجیرەی plagioclasc ـەکان، کانێکی فیلدسپاری نێو بەردە ناگرینەکان، لە پلاجیۆکلەیزی پرسۆدیۆم پێکهاتووە ◌ اولیکلیز

oligocythemia *noun*
ئۆلیگوسیتیما، کەمی خڕۆکەسوورەکانی خوێن ◌ اولیگوسیتما

oligodendrocyte /ˌɒlɪɡə(ʊ)ˈdɛndrəsʌɪt/ *noun*
(توێکاری) خانەی کەمدارسرێشە: خانەیێکی سرێشەیی کە شێوەی خانەی ئەستێرەیی astrocyte یێ دەدا بەڵام کەمتر دەرپەڕیوە و پێوەندی بە بەرهەمهێنانی myclin ـەوە هەیە (بنەڕەت: لە oligodendroglia + -cytc پێکهاتووە) ◌ اولیگودندروسیت

oligodendroglia /ˌɒlɪɡə(ʊ)dɛndrəˈɡlʌɪə/ *noun*
(توێکاری) کەمدارسرێشە، کەمدارچەسپە: خانەی کەمدارسرێشەکان بە گشتی (بنەڕەت: لە -oligo + -dendro + glia) ◌ اولیگودندروگلیا

oligodendroglial *adjective*
کەمدارسرێشەیی، کەمدارچەسپەیی ◌ وابستە بە اولیگودندروگلیا

oligodendroglioma
/ˌɒlɪɡə(ʊ)ˌdɛndrə(ʊ)ɡlɪˈəʊmə/ *noun, pl.* oligodendrogliomas or oligodendrogliomata /-mətə/
(پزشکی) تۆمۆرێ کە لە کەمدارسرێشەوە کەوتۆتەوە (یا پەیدا بووە) ◌ اولیگوهیدرومنیوس

oligohydramnios *noun*
سەراوکەمی، کەمسەراوی amniotic fluid ◌ اولیگوهیدرومنیوس

oligomer /əˈlɪɡəmə, ˈɒlɪɡ-/ *noun*
(کیمیا) کەمپارژە، کەمەپارژە: فرەپارژە یان پۆلیمێرێ کە تا رادەیێ یەکە پێکهاتەیی‌یەکانی کەمتری تیایە (oligomeric *adj*: کەمپارژەیی؛ oligomerism *n*: کەمپارژەیی، سەربە کەمپارژەیی) ◌ اولیگومر

oligomerization *noun*
(کیمیا) کەمپارژاندن، پێکەوە بەستنەوەی چەند گەردێ molecule ی تاکپارژە monomer بۆ پێکهێنانی کەمپارژەیێ ◌ اولیگومریزاسیون

oligomerous /ˌɒlɪˈɡɒmərəs/ *adjective*
(زیندەناسی) کەمبەش، کەمپارچە، کەمکەرت ◌ اولیگومروس

oligonucleotide /ˌɒlɪɡə(ʊ)ˈnjuːklɪətʌɪd/ *noun*
(زیندەکیمیا) polynucleotide ێ کە گەردەکانی تا رادەیێ ژمارەیێکی کەمی نۆکلیۆتیدەکانی تیایە، پۆلی‌نۆکلیۆتیدێ بە کێشی گەردی کەمەوە، کە کەمتر لە 20 فرەپارژەی نۆکلیۆتید ◌ اولیگونوکلئوتید

oligopeptide /ˌɒlɪɡə(ʊ)ˈpɛptʌɪd/ *noun*
(زیندەکیمیا) پێپتایدێ کە گەردەکانی تا رادەیێ ژمارەیێکی کەمی residue ئەمینۆئەسیدەکانی تیایە ◌ اولیگوپپتید

oligophagy *noun*
ئۆلیگۆفاگی، کەمەخۆری (oligophagous *adj*: کەمەخۆر (لە خۆراکێکی تایبەتی) ◌ اولیگوفاگی

oligophrenia *noun*
کەمتر لە پەرەسەندنی ئاسایی هۆشی ◌ اولیگوفرنیا

oligopoly /ˌɒlɪˈɡɒp(ə)li/ *noun, pl.* oligopolies
کەمەپاوانخوازی، ئۆلیگۆپۆلی: دەس‌بەسەراگرتن یان کۆنترۆڵی هەموو یان زۆربەی چالاکی بازرگانی لەلایەن چەندین کۆمپانیاوە، بەشێوەیێ کە رێکخراوە یان کۆمپانیاکانی تر بە ئاسانی ناتوانن رقەبەرایەتی‌یان لەگەڵ بکەن (oligopolist *n*: کەمەپاوانخواز؛ oligopolistic *adj*: سەربە کەمەپاوانخوازی، کەمەپاوانخوازی‌یانە) ◌ اولیگوپولی

oligopsony /ˌɒlɪˈɡɒp(ə)ni/ *noun, pl.* oligopsonics
کەم(ـە)کڕیاری: دۆخێ لە بازاڕ کە تەنیا بڕێکی کەم لە کڕیارانی بەرهەمێ لە ئارادان ◌ اولیگوپسونی

oligosaccharide /ˌɒlɪɡə(ʊ)ˈsakərʌɪd/ *noun*
(زیندەکیمیا) کەمساکارید، کەمساکارایدد: هایدراتی کاربۆنێ carbohydrate کە گەردەکانی تا رادەیێ لە ژمارەیێکی کەمی تاکۆساکاریدەکان monosaccharide پێکهاتووە ◌ اولیگوساکارید

oligospermia /ˌɒlɪɡə(ʊ)ˈspəːmɪə/ *noun*
کەمی خانە تۆماوی‌یەکان لە سپێرمدا ◌ اولیگوسپرمیا

oligotrophic /ˌɒlɪɡə(ʊ)ˈtrəʊfɪk, -ˈtrɒfɪk/ *adjective*
(زینگەناسی، گۆماو یان گۆلکاوی) کەم(ـە)خۆراک، کەمخواردەمەنی: خاوەنی

ناستیکی کەم لە ماکی خۆراکی یان خواردەمەنی
(گیای پڕخۆراک) و ڕێژەیێکی زۆری ئۆکسیژێن
هەیە (هەڵبەت لە قووڵاییەکاندا، بڕوانە
eutrophic و mesotrophic) ۞ اولیگوتروفیک

oligotrophy *noun*
کەم(ـە)خۆراکی، کەم(ـە)خواردەمەنیتی ۞
اولیگوتروفی

oliguria /ɒlɪˈgjʊərɪə/ *noun*
(پزشکی) کەم(ـە)میزی: کردنی بڕێکی زۆر
نائاسایی میز (لە نێوان 1 تا 400 سانتی‌میتری
سێ‌جا لە 24 کات‌ژمێردا) ۞ اولیگوریا

oliguric *adjective*
(پزشکی) کەم(ـە)میز، تووش‌بوو بە کەم(ـە)میزی
۞ اولیگوریک

olingo /ɒˈlɪŋgəʊ/ *noun, pl.* olingos
(گیانەوەرناسی) گوان‌دارێکی چکۆلەی شەوگەڕ،
لە kinkajou دەچێ [توخم *Bassaricyon*] ۞
اولینگو

olio /ˈəʊlɪəʊ/ *noun, pl.* olios
1 جۆرێ چێشتی یەکجارتیژی سپانیایی و
پۆرتوگالی 2 چێشتی تێکەڵوپێکەڵ، چێشتی
مجێور، hodgepodge 3 کۆمەڵە یان کۆمایەکی
تێکەڵوپێکەڵ 4 کۆمەڵە ۞ 1 و 2 اولیو 2 تودەی
درهم و برهم 3 مجموعه

olivaceous /ˌɒlɪˈveɪʃəs/ *adjective*
(ڕەنگ) زەیتوونی، سەوزی زەردباو ۞ زیتونی

olivary /ˈɒlɪv(ə)ri/ *adjective*
(توێکاری) زەیتوونی ۞ زیتونی

olive /ˈɒlɪv, US ˈɑːlɪv/ *noun, adjective*
n 1 زەیتوون، (هەروەها olive tree) داری
زەیتوون [*Olea europaea*] 2 (توێکاری)
زەیتوونە 3 (دەم‌وچاو) قاوەیی زەردباو 4
(هەروەها olive shell) جۆرێ لەش‌نەرمی
دەریایی لەپکە لوولەکی لووس [توخم *Oliva*]
adj (ڕەنگ) زەیتوونی، سەوزی زەردباو ۞ *n*
1 زیتون، درخت زیتون 2 اولیو 3 قهوه‌ای متمایل
به زرد *adj* (رنگ) زیتونی

olive branch *noun*
چڵ یان لقی زەیتوون (هێمای ئاشتی) ۞
شاخەی زیتون

olive-green *noun*
ڕەنگی زەیتوونی یان سەوزی زەردباو، سەوزە
۞ رنگ زیتونی

olive oil *noun*
ڕۆنی زەیتوون ۞ روغن زیتون

olivine /ˈɒlɪviːn, US -ʌɪn/ *noun*
ئۆلیڤین: جۆرێ کانی سیلیکاتی سەوز یان
قاوەیی، لە بازاڵت یان بەردە ئاگرینەکانی ترایە
۞ اولیوین

olla podrida /ˌɒlə pə(ʊ)ˈdriːdə, Spanish ˌoja poˈðriða/ = olio1

olm /əʊlm, US ɒlm/ *noun*
جۆرێ salamanderی کوێری پێست‌پەمەیی،
لەنێو کونی بەردەقەڵا لە باشووری ڕۆژهەڵاتی
ئەورووپا دەژی [*Proteus anguinus*] ۞ اُلم

Olmec /ˈɒlmɛk/ *noun. pl.* same or Olmecs
1 ئەندامی گەلی پێش‌مێژووی دانیشتووی
کەنداوی مێکسیک 2 خەڵکی ئەو ناوچەیە بە
درێژایی سەدەکانی 15 و 16دا ۞ اولمک

-ology: common form of -logy *suffix*
پاشگر: ـناسی، ـوانی، ـزانی (بەرهەمەکانی: -
ological (ئاوەڵناوساز، ـناسی‌یانە، سەربە ـ
ناسی، سەربە ـوانی)، -ologically
(ئاوەڵکارساز، ـناسانە، ـوانانە، بە شێوەیێکی ـ)،
-ologist ـناس، ـوان) ۞ پسوند: ـشناسی

oloroso /ˌɒləˈrəʊsəʊ/ *noun*
جۆرێ شێری ئەندازەشیرین (بنەڕەت: سپانیایی
"fragrant") ۞ اولوروسو

Olympiad /əˈlɪmpiæd/ *noun*
ئۆلیمپیاد، ئاهەنگ یان ڕێوڕەسمی یارییە
نووژەنەکانی ئۆلیمپیک، گەڕ یان خولی
یارییەکانی ئۆلیمپیک ۞ المپیاد

Olympian /əˈlɪmpiən/ *adjective, noun*
adj 1 ئاسمانی، خودایی، خوداناسا، سەیر،
گەورە، باڵاتر، سەرتر، بەرز، مەزن، بەهێز،
فەرمەند، بەشکۆ، lofty 2 سەربە خوایانی
یۆنانی کۆن *n* 1 هەریەک لەو دوازدە خودایەی
سەر ئۆلیمپوس 2 کەسێکی یەکجار بەرز 3
پێشبڕکێ‌دەر لە یارییەکانی ئۆلیمپیکدا ۞ *adj*
1 ملکوتی، قدرتمند، عظیم، باجلال، رفیع 2
وابسته به خدایان یونانی *n* اولیمپین

Olympian mythology *noun*
میسۆلۆژی خوایانی یۆنانی یان ئۆلیمپیەن ۞
اسطورەشناسی اولیمپین

Olympic /əˈlɪmpɪk/ *adjective*
سەربە یارییەکانی ئۆلیمپیک ۞ المپیک

Olympic Games *noun, pl.*
پێشبڕکێ یان یارییەکانی ئۆلیمپیک ۞ بازی یا
مسابقات المپیک

Olympics, *pl.* = Olympic Games

Olympus *noun*, Latin, from Greek *Olympos*
(چیا) ئۆلیمپوس (لە تێسالی Thessaly، شوێن و
زێدی خودایان لە میتۆلۆژی یۆنانیدا) ۞ الیمپوس

OM *abbreviation* order of merit
ئۆئێم (نیشان یان میدالی شانازی کە لە لایەن
شاژنی ئینگلتەرەوە بە کەسێ دەدرێ) ۞ اُام

-oma *suffix, pl.* -omas or -omata
پاشگر: لوو، تۆمۆر، وەرەم، ماسین یان شتێکی
(لووئاسا) نائاسایی تر: *carcinoma* ،*adenoma*
(*suffix* -omatous؛ بنەڕەت: لە یۆنانی) ۞
پسوند: ورم

omadhaun /ˈɒmədɔːn/ *noun*, also

omadawn or omadhawn
(ئیرلەندی) مرۆی گەوج (بنەڕەت: لە *amadán* ئیرلەندی) ۞ آدم احمق

Omaha /ˈəʊməhɑː/ *noun, pl.* same or Omahas
1 ئەندامی گەلی سووورپێستی ڕۆژهەلاتی باکووری نێبراسکا Nebraska 2 زمانی سووئیتی ئەو گەلە ۞ اوماها

Omani /əʊˈmɑːni/ *adjective, noun*
adj سەربە عەمان یان عۆمان *n* خەلکی ئەوێ، عەمانی، عومانی ۞ *adj* وابستە بە عمان *n* اهل عمان

omasal impaction *noun*
چەچەقولە ۞ انباشتگی هزارلا

omasum /əʊˈmeɪsəm/ *noun, pl.* omasa /-sə/
(لاتین، گیانەوەرناسی) هەزارلۆغانە، حەو(ت)خوشکانە، هەزارپرتی (سێیەمین گەدەی ماسوولکاوی کاوێژکەران؛ بنەڕەت: لە لاتینەوە بە واتای "گەدەی گای خەساو یان ئێختە ("bullock's tripe ۞ هزارلا

ombre /ˈɒmbə, US ˈɒmbreɪ/ *noun*
جۆری کایەی بە پەڕ، باو لە سەدەکانی 17 و 18 ۞ اومبر

ombro- *prefix*
پێشگر: باران (بنەڕەت: لە *ombros* یونانی "ڕێژنە(باران)") ۞ پیشوند: باران

ombrology *noun*
بارانناسی ۞ مبحث باران

ombudsman /ˈɒmbʊdzmən, -mæn, US ˈɑːm-/ *noun, pl.* ombudsmen
شکاتپرس، سکالاپرس، فەرمانبەری ڕاگەیشتن بە سکالا و شکات ۞ مأمور رسیدگی به شکایات

-ome *suffix*
پاشگر: (زۆرتر زیندەناسی) ئەو ناوانە ساز دەکا کە ئاماژە دەکا بە کۆمەلە شتێ یان بەشێ کە سروشتێکی تایبەتی یان هەیە: *rhizome*، *phyllome* (لە -oma وە) ۞ پسوند: ـ وم

omega /ˈəʊmɪɡə, US oʊˈmeɡə/ *noun*
1 ئۆمێگا (دوایین پیتی ئەلفوبێی یونانی، Ω, ω) 2 دوایین، دوا 3 پەرەسەندنی دوایی ۞ 1 امگا 2 آخرین، واپسین 3 توسعەی نهایی

omega-3 fatty acid *noun*
ترشەلۆکی چەوری ئۆمێگا-3 (لە نێو ڕۆنی ماسی دایە و بەنرخە بۆ دابەزاندنی ئاستی کولێسترۆل لە خوێندا) ۞ اسید چربی امگا-3

omellete /ˈɒmlət, US ˈɑːm-/ *noun, US* omelet
هێلکە و ڕۆن (بێ شلەقاندن تا بکرێ بە دوو بەش) ۞ املت

omen /ˈəʊmən, US ˈoʊ-/ *noun*
1 ودم، شووم، مروا، فال، ماراو، هات، تالح، فەڕ، 2 augury درف، نیشانە، زناک (لە لاتینەوە) ۞ 1 شگون، یمن، طالع 2 علامت

omentum /əʊˈmentəm/ *noun, pl.* omenta /-tə/
(توێکاری) خاو، خەو (پەردەی بەزی هەناو، omental /əʊˈmentl/ *adj* خاوی، سەربە خاو، خەوی؛ لە لاتینەوە) ۞ ثرب

omeprazole *noun*
ئۆمێپرازۆل: دەرمانێ بۆ بەرگیری لە دەردانی ترشێ گەدە، بەرهەمێکی benzimidazole $C_{17}H_{19}N_3O_3S$ ۞ اومپرازول

Omer *noun*
عومێر، ئومێر: قۆناخێکی ئایینی liturgical دووەم ڕۆژی Passover دەس پێدەکا (بنەڕەت: لە *omer* عیبرییەوە) ۞ عُمر، اومر

omertà /ˌəʊmeːˈtɑː, Italian omerˈta/ *noun*
کۆدی بێدەنگی چالاکی تاوانکاری لە لایەن مافیاکانەوە ۞ اومترا

omicron /əʊˈmaɪkrɒn, US ˈɑːməkrɑːn/ *noun*
ئۆمایکرۆن، ئۆمیکرۆن (پازدەیەمین پیتی ئاوێتی یونانی O, o؛ بنەڕەت: لە *o mikron* یونانییەوە "ئۆی چکۆلە") ۞ اومیکرون

ominous /ˈɒmɪnəs, US ˈɑːm-/ *adjective*
نگریس، بێودم، بێفەڕ، گۆتال، بەدشووم، ڕەش، هەڕەشاوی، پڕمەترسی، portentous، inauspicious: *There were ominous dark clouds gathering overhead* (ominously /ˈɒmɪnəsli, US ˈɑːm-/ *adv* نگریسانە، بە شێوەیەکی نگریس، بەدشوومانە؛ ominousness /ˈɒmɪnəsnəs, US ˈɑːm-/ *n* ۞ نحس، مشئوم، تهدیدآمیز

omissible /əˈmɪsəbl/ *adjective*
لەلابردنهاتوو، لابراو، لادەچێ، لە بواردن دێ، لادەبرێ، دەبوێردرێ، دەسڕێتەوە ۞ حذفکردنی

omission /əˈmɪʃn/ *noun*
1 لابردن، لاچوون، سڕینەوە، بواردن، بەجێهێشتن، پەڕین، (دا)کەوتن، خستن: *Everyone was surprised at her omission from the squad* 2 لابردە، شتی لابراو: *There were a number of errors and omissions in the article* 3 کەمتەرخەمی، دریخی، سەرسەرەکیگرتن ۞ 1 حذف، افتادگی 2 چیز حذفشده 3 فروگذاری

omissive /əˈmɪsɪv/ *adjective*
لابەر، سڕینەر ۞ حذفکننده

ommatidium /ˌɒməˈtɪdɪəm/ *noun, pl.* ommatidia /-dɪə/
(مێرووناسی) چاوژە: هەریەک لە یەکە ڕووناکییەکانی پێکهێنەری چاوی لێکدراوی

میروەکان (ommatidial *adj*) ۞ اوماتیدیوم

omni- /ˈɒmnɪ-, US ˈɑːm-/ *prefix*
پێشگر: هەموو، گـــ گشت، گشت‌جنیەک، هەموشتێ: (بنەڕەت: لە *omnis* *omnifarious*) لاتینەوە "گشت") ۞ پیشوند: همە، همەجا، همەچیز

omnibus /ˈɒmnɪbəs, US ˈɑːm-/ *noun, adjective*
1 (کۆن) پاس، ئوتوبوس 2 (کتێبێ کە سەرجەم بەرهەمەکانی نووسەرێ و... تیابێ) کۆمەڵەبەرهەم 3 گشتگیر، گشتگر، هەمووگر: *an omnibus law* ۞ 1 اتوبوس 2 کلیات 3 جامع، فراگیر

omnidirectional /ˌɒmnɪdəˈrekʃənl, -dɪˈr-, -daɪˈr-, US ˌɑːmnɪ-/ *adjective*
هەمەلایەنە، هەمەلایەنە، فرەلا (بەیام و سیگناڵەکان لە هەموو لایێدا دەنێرێ و وەردەگرێ: *an omnidirectional microphone*) ۞ فراگیر

omnifarious /ˌɒmnɪˈfɛːrɪəs/ *adjective*
جۆراوجۆر، هەمەڕەنگ، هەمەجۆر (omnifariously /ˌɒmnɪˈfɛːrɪəsli/ *adv*; omnifariousness /ˌɒmnɪˈfɛːrɪəsnəs/ *n*) ۞ متنوع

omnificient *adjective*, also omnific
هەموو شتێکی پێکهێناوە، دروستکەری گشت شتێ، خاوەنی هێزێ بێ‌سنووری خوڵقاندن (omnificience *n*) ۞ خالق کل

omnipotence /-təns/ *noun*
توانایی تەواو، هێزی ڕەبەق، یەکجاربەهێزبوون، هێزدیاری‌نەکراوی، هەموشتێ‌پێکراوی، هەموشتێ‌لەدەسهاتوویی ۞ قدرت مطلق یا متعالی

omnipotent /ɒmˈnɪpətənt, US ɑːm-/ *adjective, noun*
adj (بە)توانای تەواو، یەکجاربەهێز، هێزدیاری‌نەکراو، هەموشتێ‌پێکراو، هەموشتێ‌لەدەس‌هاتوو: *an omnipotent God* *n* (the Omnipotent) خوای (بە)توانا، خودا ۞ *adj* قادر مطلق *n* قادر مطلق

omnipresence /ˌɒmnɪˈprezns, US ˌɑːm-/ *noun*
لەهەمووجێیی‌بوون، گشت‌جێبوویی، لەهەردابوونی ڕەها ۞ حضور مطلق

omnipresent /ˌɒmnɪˈpreznt, US ˌɑːm-/ *adjective*
لەهەمووجێیی‌بوو، گشت‌جێبوو، لەگشت‌جێ‌بوو، لە هەموو شوێنێ ئامادە، لە هەموو جێگایێ بوو؛ (omnipresently *adv*) ۞ حاضر مطلق

omniscience /-siəns/ *noun*
لەهەموشتێ‌ئاگاداربوون، هەمووشتێ‌زانی ۞ دانایی مطلق

omniscient /ɒmˈnɪsiənt, US ɑːm-/ *adjective*
زانای گشت، هەمووشتێ‌زان، لەهەمووشتێ‌ئاگادار: *The novel has an omniscient narrator* (omnisciently *adv*) ۞ دانای کل

omnium gatherum /ˌɒmnɪəm ˈgaðərəm/ *noun, pl.* -ums
چێشتی مجێور، کۆمایێکی هەرەمە، کۆمەڵە مرۆڤێ ۞ تودەی مختلط، مجموعەی اشخاص

omnivore /ˈɒmnɪvɔː(r), US ˈɑːm-/ *noun*
مرۆڤ یان گیانەوەری هەمووشتێ‌خۆر، هەمەخۆرە ۞ انسان یا جانور همەچیزخور

omnivorous /ɒmˈnɪvərəs, US ɑːm-/ *adjective*
1 هەمووشتێ‌خۆر، هەمەخۆرە، گۆشت‌خۆر، گیاخۆر، گیانەوەری گیاخۆر و گۆشت‌خۆر، گۆشت‌وگیاخۆر، بڕوانە carnivorous و herbivorous 2 هەموو شتێ دەخوێنێتەوە: *She has always been an -ivorous reader* (omnivorously /ɒmˈnɪvərəsli, US ɑːm-/ *adv*؛ omnivorousness /ɒmˈnɪvərəsnəs, US ɑːm-/ *n*) ۞ 1 همەچیزخوار 2 همەچیزخوان

omophagy /ɔ(ʊ)ˈmɒfədʒi/ *noun*, also omophagia
گۆشتەکاڵ‌خۆری، خاوخۆری (omophagic *adj*: گۆشتەکاڵ‌خۆر؛ omophagous *adj*) ۞ گوشت‌خام‌خوری

Omotic /əʊˈmɒtɪk/ *noun, adjective*
n لاتیرە Afro-Asiatic زمانانی subfamily ی *adj* سەربەو لاتیرە زمانی‌یە (بنەڕەت: لە Omo، ناوی ڕووبارێکی باشووری ڕۆژاوای ئەتیۆپیا + otic-) ۞ اوموتیک

omphalo- /ˈɒmfələʊ/ *prefix*
پێشگر: ناوک، نێوک، ناوەند، چەق، نێوەڕاست: *omphalocele* (بنەڕەت: لە *omphalos* یونانی‌یەوە "navel") ۞ پیشوند: ناف، مرکز، کانون

omphalos /ˈɒmfəlɒs/ *noun, pl.* omphaloi /-lɔɪ/
1 (لە یونانی کۆندا) بەردێکی قووچ، ب.ت. 2 نیشانەی نێوەڕاستی زەوی بوو Delphi ی 2 (لە مەتالی یونانی کۆندا) گۆپکە، قوبە 3 ناوەند، چەق، نێوەڕاست، خاڵی ناوەندی ۞ 1 اومفالوس 2 قبە 3 مرکز، کانون

on /ɒn, US ɑːn, ɔːn/ *adverb, preposition*
1 لەسەر، لەژوور، لەبان، لە، ژ، تێ، تیا، تێدا، بە: *He came on* ◊ *a picture on a wall* ◊ *to travel on the bus/tube/coach* ◊ *Sunday* 2 لە کاتی، لە حاڵی 3 لەبارەی، لەمەڕ، دەربارەی 4 لەگەڵ، دگەڵ 5 پێش، پێش‌تر، پێشەوە، بۆ پێشەوە، ڕوو لە پێشێ، بەرەو پێشەوە، بەرەو، بەرف، بۆ لای 6 بەولاوە، دواتر 7 بەپێی، بە گوێرەی 8 هەڵبوو، دایساو ۞ 1

روی، بـــر روی، بـــر، در، نـــزد، بـــه 2 در حـــال 3 درخصـوص، راجع به 4 با 5 جلو، به سوی جلو، به سوی 6 به بعد 7 مطابق 8 روشن

-on *suffix*
پاشگر (فیزیـک، زینده‌کیمیـا و کیمیـا): نـاو سـاز دەکـا 1 ئامـاژە بـه کوانتـۆم یـان پارچۆلکـه زێرگەردیلەیی‌یەکان دەکا: *neutron* 2 ئامـاژە بـه یەکە گەردی یان مۆلۆکۆلی‌یەکـان دەکا: *codon* 3 ئاماژە بـه مـاک و مـادە دەکـا: *interferon* ۞ پسوند: پسوندی است اسم‌ساز

onager /ˈɒnəgə/ *noun*
1 کـەرەکێوی، ئەسـپەکێوی، گـۆر (لـە رەگـەزی ئاسـایی لـە بنـەڕەتا رەسـەنی باکووری ئێرانـه [*Equus hemionus onager*]) 2 جـۆری هێلکانی catapult گاشه، هی سەردەمانی کۆن و سـەدەکـانی نێـوەڕاسـت (بنـەڕەت: لـە *onagros* یۆنانی‌یەوە، لە *onos* "کـەر" + *agrios* "کێـوی") ۞ 1 گورخر 2 اوناجر

on-air *adjective*
لە کاتی بڵاوکردنەوەدا، لەسـەر ئانتێن ۞ در حال پخش

onanism /ˈəʊnənɪzəm, US ˈoʊ-/ *noun*
1 دەسـپەڕ، مـشتە، مـشتـاو، کابلەمـه 2 نزیکـی نیوەچڵ coitus interruptus (لە نـاوی *Onan*ـەوە (Gen. 38:9)) ۞ 1 استمناء 2 جماع منقطع

onanist /ˈəʊnənɪst, US ˈoʊ-/ *noun*
دەسـپەڕباز، مـشتەکێش، کابلەمـەکێش ۞ استمناءکننده، جلق‌زن

on-board *adjective*
1 هەڵـکەوتوو لەسـەر تـەختی کەشتی، فڕۆکـه یـا شتێکی تر 2 ئان‌بۆرد ۞ آن‌بورد

on-call *adjective*
(پزشـک، پۆلیس و هتـد) ئامـادە بۆ کـار، ب.ت. لە تەنگەتاوی‌دا ۞ آن‌کال

once[1] /wʌns/ *adverb, conjunction*
1 جـاری، جارێـک، یـەک‌جـار، رایـێ، چـەلێ، فلانەجار، کەشـەیێ، رۆژێ، رۆژگـارێ، وەختـێ، سەرەتێ، فەسلێ، سەردەمێک، گاڤەک 2 جاران، لـەوەپێش، پـێش‌تـر 3 هـیچ‌کـات، هـیچ وەختـێ، قـەت، هـەرگیز 4 هەرکـە، یـەک‌جارکـه ۞ 1 یک‌بار، روزی 2 سابقاً 3 هیچ‌گاه 4 به محض این‌که

once[2] /wʌns/ *noun*
جـار، کەشـە، چـەل، کـەرەت، کەشـەیێ، کـەرەتێ، جارێ، چەلێ ۞ بار، یک‌بار

once-over *noun*, give something the once-over
چاوپیاخشاندن، چاوپیاگێڕان، لێکۆڵینەوەی خێرا و تونـد: *gave me the once-over* ۞ نگـاه اجمالی، بررسی سریع

onchocerciasis /ˌɒŋkəʊsəːˈsʌɪəsɪs, US -ˈkʌɪəsɪs/ = river blindness

onco- *prefix*
پێـشگر: لـــوو، تۆمــۆر، تۆپەڵـــه: *oncology* (بنەڕەت: لە *onkos* یۆنانی‌یەوە "تۆپەڵ mass") ۞ پیشوند: ورم

oncogene /ˈɒŋkə(ʊ)dʒiːn/ *noun*
لووهەڵێن، لووپێکهێن، تۆمۆرپێکهێن یان هەڵێن ۞ مولد ورم

oncological *adjective*
سـەربە لووناسـی، وەرەم‌ناسـی‌یانـه، سەربەتۆمۆرناسی ۞ ورم‌شناختی

oncologist /ɒŋˈkɒlədʒɪst, US ɑːnˈkɑːl-/ *noun*
لووناس، وەرەم‌ناس، تۆمۆرناس، ئانکۆلۆژیست (بەشێ لە زانستی پزشکی کە سەروکاری لەگەڵ تۆمۆر، لوو، شێرپەنجە و هتد یە) ۞ ورم‌شناس

oncology /ɒŋˈkɒlədʒi, US ɑnˈkɑːl-/ *noun*
لووناسی، وەرەم‌ناسـی، تۆمۆرناسـی، ئانکۆلۆژی ۞ ورم‌شناسی

oncoming /ˈɒnkʌmɪŋ, US ˈɑːn-, ˈɔːn-/ *adjective, noun*
adj نزیکـەوەبوو، هـاتوو، بـەمزووانەگەیـشتوو *n* گەیـشتن، هـاتن، نزیـکبوونـەوە ۞ *adj* نزدیک‌شونده *n* فرارسیدن، حلول

on dit /õ ˈdiː/ *noun*, *pl.* on dits pronunc. same
قسـەلۆک، دەنگ‌وباو، دەنگۆ، مقۆمقۆ ۞ شایعه

one /wʌn/ cardinal number *noun, adjective, pronoun*
1 ژمارە یەک، یەکێنە، یەکە، تاقە، ئێک 2 ـێ، ـێک، یەکـ یەکێ(ک)، کەسێ(ک)، پیاو، مرۆ، ئینسان، بنیادەم، کەس: *-e of my friends lives* *One place I'd really like to ◊ in Brighton* 3 ئەوە، ئەوەیان *visit is Bali* ۞ 1 عدد یک، یگانه، واحد، یک 2 ـی، یکی، شخص، انسان 3 آن

-one /wʌn/ suffix
(کیمیا) ناوی دروسـت دەکـا و ئاماژە بە چەنـد ناوێتـه دەکـا، ب.ت. کیتۆنـەکـان: *acetone* *quinone lactone* ۞ پیشوندی است در شیمی

one another *pronoun*
یەکتر، یەک‌تر، هەڤ‌ودوو، یەکدی: *I think we've learned a lot about one another in this session* ۞ یکدیگر، هم‌دیگر

one-armed bandit = fruit machine

one-dimensional *adjective*
یەک‌ڕەهەندی، تاک‌ڕەهەندی، یەک‌لایی ۞ یک‌بعدی

one-dimensionality *noun*
یەک‌ڕەهەندیتی، تاک‌ڕەهەندیتی، یەک‌لاییتی ۞ حالت یک‌بعدی

one-eyed *adjective*
یەک‌چاو، یەکەچاو، قەل ۞ یک‌چشم

one-fold *adjective*
یەکبەرامبەر، یەکئەوندە، یەکچەندانە ○ یکبرابر

one-handed *adjective*
یەکدەس، یەکبال، یەککەسە، تەنیابال ○ یکدست

one-horse *adjective*
1 یەکئەسپە 2 (شاری) چکۆلە و ناخۆش، کروێ‌دەنگ، دڵتەنگ، خەفە، ناسەرنجڕاکێش، ناگرنگ ○ 1 یکاسبه 2 (شهر) کوچک و خسته‌کننده، غیرمهم

Oneida /əʊ'naɪdə/ *noun, pl.* same or Oneidas
1 ئەندامی گەلێکی سوورپێست، جاران دانیشتووی هەرێمی نیویۆرکی سەروو بوون 2 زمانی تیاچووی Iroquoian ئەو گەلە ○ اونیدا

oneiric /ə(ʊ)'naɪrɪk/ *adjective*
سەربە خەو یا خەون، پێوەندی بە خەوەوە هەیە ○ وابسته به رؤیا یا خواب

oneiro- /ə(ʊ)'naɪrəʊ/ *prefix*
پێشگر: خەون یان خەونبینی: *oneiromancy* (بنەرەت: لە *oneiros* یونانییەوە "dream") ○ پیشوند: خواب یا خواب دیدن

oneirocritical /əʊˌnaɪrə'krɪtɪkl/ *adjective*, also oneirocritic
خەولێکدەرەوە ○ تعبیرکننده‌ی خواب

oneirocritics *noun, pl.*
(زانستی) لێکدانەوەی خەو ○ تعبیر خواب

oneiromancy /ə'naɪrə(ʊ)ˌmænsi/ *noun*
خەوگرتنەوە، فاڵگرتنەوە بە خەون ○ تفأل با خواب

one-liner *noun*
(نافەرمی) گاڵتە، زیپکە، مەتەڵ، پلار ○ تیکه، مزه، لطیفه

one-man /'wʌn mæn/ *adjective*
یەککەسە، تەککەسە، بەڕێوەبراو، کۆنترۆڵکراو و کارپێکراو لە لایەن کەسێکەوە: *a one-man show/business* ○ یکنفره

one-man band *noun*
سازبەندی یەککەسە (موسیقاژەنی سەر شەقام) ○ ارکستر یکنفره

one-man show *noun*
شانۆی یەککەسە ○ نمایش یکنفره

oneness /'wʌnnəs/ *noun*
1 یەکی، تاکیتی، یەکیتی، یەکپارچەیی، یەکیبوون، یەکینەیی 2 لێکچوون 3 سازان، گونجان ○ 1 یکتایی، احدیت 2 تشابه 3 سازگاری

one-night stand *noun*, also one-nighter
1 بەرنامەی یەکشەوە، پێرفۆرمانس یا بەڕێوەبردنی یەکشەوە (لە یەک شەودا) 2 هاوجێیی یەکشەوە (ئیدی یەکتر نابیننەوە): *For her I was just a one-night stand* ○ 1 اجرای یکشبه 2 رابطه‌ی جنسی یکشبه

one-off *noun, adjective*
n شتی بێ‌هاوتا، شتی بێ‌وێنە، شتی تاق *adj* تاق، بێ‌هاوتا، بێ‌وێنە: *a one-off payment* ○ *n* چیز بی‌نظیر *adj* استثنایی

one-on-one = one-to-one

one-parent family *noun*
خێزانێ کە لەگەڵ باوک یان دایکدا دەژی، خێزانی یەکباوان ○ خانواده‌ی تک‌والدی

one-piece *noun*
یەکپارچە، یەکتەختە، پێکەوە، یەکتیکە: *a one-piece swimsuit* ○ یک‌تکه

oner *noun*
شت یان کەسێکی جێی سەرنج ○ چیز یا آدم مورد توجه

onerous /'əʊnərəs, US 'ɑːn-, 'oʊ-/ *adjective*
قورس، سەخت، پڕئەرک، گران، دژوار، چەتوون, taxing, troublesome: *an onerous duty/ responsibility ◊ task* ○ شاق، سنگین

onerously /'əʊnərəsli, US 'ɑːn-, 'oʊ-/ *adverb*
سەختانە، بە شێوەیەکی قورس یان گران ○ به طور شاق

onerousness /'əʊnərəsnəs, US 'ɑːn-, 'oʊ-/ *noun*
قورسبوون، سەختبوون، پڕئەرکی، پڕزەحمەتی، گرانی، دژواری، چەتوونی ○ شاق بودن، سنگین بودن

one's – one is, one has

one's /wʌnz/ *adjective*
خۆی، خودی، بەخۆی، ب خوە، خوە، ـەکەی ○ خود، خودش، ـش

oneself /wʌn'self/ *pronoun*
1 (جێناوی گەڕانەوەیی) خۆی، لە خۆی، بە خۆی 2 (جێناوی جەختی) بە خۆی ○ 1 (ضمیر انعکاسی) خود، به خود 2 (ضمیر تأکیدی) خودش

one-shot *noun, adjective*
n شتی بێ‌هاوتا، شتی بێ‌وێنە یا تاق، تاقانە *adj* تاق، بێ‌هاوتا، بێ‌وێنە: *It was supposed to be a one-shot deal but it was so successful the band signed up for a tour* ○ *n* چیز بی‌نظیر *adj* استثنایی

one-sided *adjective*
یەکلایەنە، یەکتالی، لاگر، لاگرانە، نادادپەروەرانە، لایەنگرانە: *The press were accused of presenting a very one-sided picture of the issue* ○ یکجانبه، یکسویه، مغرض، مغرضانه

one-sidedly *adverb*
بە شێوەیەکی یەکلایەنە، لاگرانە ◌ بە طور یکجانبە، مغرضانە

one-sidedness *noun*
لاگری، غەرەز، لاگری، یەکلایەنی ◌ غرض، یکطرفی

one-size-fits-all *noun*
بەرگێ کە هەموو کەسێ دەتوانێ لەبەری کا ◌ وانسایز فیتس ال

one-star *adjective*
یەکئەستێرە، تاکئەستێرە، یەکەئەستێرە: *a one-star hotel* ◌ تکستارە

one-time *adjective*, also onetime
پێشوو، جاران، لەوەپێش، بەری: *a one-time mayor of New York* ◌ سابق

one-to-one *adjective, adverb*
یەکبەیەک، تاکبەتاک، دوولایەنە، یەکەیەکە، تاکەکەسی، یەککەسە: *a one-to-one meeting* ◌ *He teaches one-to-one* ◌ یکبەیک، انفرادی

one-track mind *noun*
(تافەرمی) هزشی یەکلایەنە، ماینەدی یەکلایەنە، بیرکردنەوەی یەکڕەهەندی، بیرکردنەوەی یەکلایەنە یا یەکبابەتە (ب.ت. سێکس): *All he ever talks about is football. He's got a one-track mind* ◌ ذهن یکبعدی

one-upmanship /wʌn'ʌpmənʃɪp/ *noun*
رقەبەرایەتی، پێشبڕکێ، پێشبەزین ◌ رقابت

one-way *adjective*
1 (شەقام) یەکلایی، یەکلایەنە: *one-way traffic* 2 (تیکێت) یەکسەرە، چوون، رۆیشتن 3 یەکلایەنە ◌ 1 یکطرفە 2 یکسرە 3 یکسویە

one-woman *adjective*
یەککەسە: *a one-woman show* ◌ یکنفرە

ongoing /'ɒngəʊɪŋ, US 'ɑːngoʊ-, 'ɔːn-/ *adjective*
رووڵەپێشی، رووڵەپێشکەوتن، بەرەوپێشچوو، لەپێشکەوتندا، لەگەڕدا، بەردەوام، رووڵەپەرە، رووڵەگەشە، دەستی دراوەتێ: *an ongoing debate/discussion/process* ◌ در دست اقدام، در حال پیشرفت

onion /'ʌnjən/ *noun*
1 پیواز، پیاز، سەلکەپیواز 2 پیواز، پیاز *[Allium cepa]* ◌ پیاز

onion dome *noun*
گومەزی پیوازی، ب.ت. بیناسازی کلیسەی رووسی ◌ انیون دُم

onion-domed *adjective*
گومەزپیوازی ◌ انیون دُمد

onion seedling *noun*
فیسقە، فیسقەپیواز، کەسخ، خسکە ◌ انیون سیدینگ

onion set *noun*
پیوازی داچەندن (تەک تووەکەی) ◌ انیون ست

onion skin /'ʌnjən skɪn/ *noun*
کاغزی پیوازی (زوو بۆ نووسینی نامە بەکاردێترا) ◌ نوعی کاغذ

online /ˌɒn'laɪn, US ˌɑːn-, ˌɔːn-/ *adjective, adverb*
(کامپیوتێر) پەیوەست، بەستراو، پێوەبەستراو، بەسراوەتەوە، لەنێوەوەی هێڵ، لەسەرهێڵ: *an online database* ◌ پیوستە، متصل

online banking *noun*
بانکەوانی ئینتێرنێتی ◌ بانکداری اینترنتی

onlooker /'ɒnlʊkə(r), US 'ɑːn-, 'ɔːn-/ *noun*
چاودێر، زێرەڤان، چاولێکەر، تەماشاڤان ◌ ناظر، تماشاگر

only /'əʊnli, US 'oʊnli/ *adjective, adverb, conjunction*
1 تەنیا، هەر، تەنێ، فەقەت 2 بەلام، لێ، غایەتی، بەلام ئەمەی کە، تەنیا ئەمەی کە ◌ 1 تنها، فقط 2 لکن، اما، فقط اینکە

only child *noun*
منالی تاقانە، تاقەمنال، تەنیافرزەند: *I'm an only child* ◌ فرزند یگانە

o.n.o *abbreviation* or near(est) offer, also ono
یان نزیک بەم نرخە ◌ یا نزدیک بە این قیمت

onomastic /ˌɒnə'mæstɪk, US ˌɑːnə-/ *adjective*
نێوی، ناوی، ناڤی (بنەڕەت: لە *onomastikos* یۆنانی، لە *onoma* "ناو") ◌ اسمی

onomasticon *noun*
نێونامە، فەرهەنگی ناو ◌ فرهنگ اعلام

onomastics /ˌɒnə'mæstɪks, US ˌɑːnə-/ *noun, pl.*
زانستی ناوەکان (چ شوێن و چ کەس) ◌ علم اعلام

onomatopoeia /ˌɒnəˌmætə'piːə, US ˌɑːn-/ *noun*
(زمانەوانی) دەنگەنێو، لاسانێو، ناوی دەنگ، دەنگەوشە ◌ نامآوا

onomatopoeic /-'piːɪk/ *adjective*
دەنگەنێوی، دەنگەوشەیی، لاسانێوی، سەربە دەنگەناو یان نێوی دەنگ (onomatopoeically *adv*) ◌ نامآوایی، وابستە بە نامآوا

Onondaga /ˌɒnən'dɑːgə/ *noun, pl.* same or Onondagas
1 ئەندامی گەلی ئیرۆکۆیز کە جاران نیشتەجێی ناوچەیێ نزیک بە سیراکوس بوون 2 زمانی تیاچووی ئیرۆکوایی Iroquoian ◌ اونونداگا

onosma *noun*
(رووەکناسی) مژمژە، گیاشیرینی ۞ زنگولەای
on-ramp = slip road
onrush /ˈɒnrʌʃ, US ˈɑːn-, ˈɔːn-/ *noun*
هێرش، پەلامار، هەڵمەت، هوروژم: *She was seized by an onrush of nerves* (onrushing *adj*) ۞ حمله، هجوم
on-screen *adjective, adverb*
(کامپیوتێر، تەلەفزیۆن یان پەردەی سینەما) پەردەیی، شاشەیی، لەسەر پەردەدیار، لەسەر پەردە، لەسەر شاشە ۞ روی صفحه، روی صحنه
onset /ˈɒnset, US ˈɑːn-, ˈɔːn-/ *noun*
1 (کۆن) هێرش، پەلامار، هەڵمەت، تاو، هوروژم 2 دەسپێک، سەرەتا، بەرایی: *the onset of disease/old age/winter* ۞ 1 هجوم 2 آغاز
onshore /ˈɒnʃɔː(r), US ˈɑːn-, ˈɔːn-/ *adjective, adverb*
روولە کەنار، بەرەو کەنار، بەرەو گوێشاو، لە کەناردا، کەناری: *an onshore oil field* ◊ *The wind will drive the boat onshore* ۞ بە سوی ساحل
onside /ˌɒnˈsaɪd, US ˌɑːn-, ˌɔːn-/ *adjective, adverb*
بەجێ، لە شوێن یان جێگای خۆی، لە جێی خۆی ۞ غیرآفساید
on-site *adjective*
بەجێ، لە شوێن یان جێگای خۆی، لە جێی خۆی: *printed on-site* ◊ *on-site day care* ۞ غیرآفساید
obslaught /ˈɒnslɔːt, US ˈɑːn-, ˈɔːn-/ *noun*
1 هێرشی توندوتیژ و بێئەمان، هەڵمەتی سەخت، هێرش یان پەلاماری درندانە، تەپدانەسەر (لەپڕ): *the enemy onslaught on our military forces* 2 رەخنەی توند ۞ 1 حملەی خشنانە یا بی‌امان 2 انتقاد شدید
on-stage /ˌɒnˈsteɪdʒ, US ˌɑːn-, ˌɔːn-/ *adjective, adverb*
لەسەر پەردە، لەسەر ستەیج، لەسەر شانۆ(گە): *onstage fights* ◊ *He ran onstage and bowed to the audience* ۞ روی صحنه
onstream *adjective, adverb*
لەکاتی کاردا، خەریککار ۞ در خط فراوری
-ont *suffix*
پاشگر: (زیندەناسی) خانە، زیندەوەر، ئۆرگانیزم: *schizont* (بنەرەت: لە *ont-* یۆنانیی‌یەوە "بوون "being") ۞ پسوند: یاخته، موجود زنده
ont- or onto- *suffix*
پاشگر: بوون، هەبوون، بوونەوەری زیندوو، زیندەوەر: *ontogeny ,ontology* (بنەرەت: لە یۆنانی *ōn, ont-* "being") ۞ پسوند: هستی، موجود زنده

on-the-job *adjective*
سەرەرای کار، لەگەڵ کار، وێڕای کار ۞ ضمن خدمت
on-the-job training *noun*
راهێنانی سەرەرای کار یان وێرای کار ۞ آموزش ضمن خدمت
on-the-spot *adjective*
لەرێوە، دەسبەجێ، کوتومت، هەرلەوێ، دەمودەست، هەر لەو کاتەدا: *He answered the question on the spot* ۞ فوراً، در همانجا
onto /ˈɒntə, before vowels ˈɒntu, US ˈɑːn-, ˈɔːn-/ *preposition*
لەسەر، لەژوور، لەبان، لەنێو، لەژوورەوەی، بەرەو، رووله: *Move the books onto the second shelf* ◊ *She stepped down from the train -to the platform* ۞ روی، توی، به سوی
ontogenesis /ˌɒntə(ʊ)ˈdʒenɪsɪs/ *noun*
(زیندەناسی) پەرەسەندنی تاکەزیندەوەریی یان تایبەتمەندی هەڵسوکەوتی (رەفتاری) یان تویکاری‌یانە لە سەرەتاترین قوناخەوە تا پێگەیشتنی، هەروەها ontogeny ۞ آنتوژنیز، آنتوجنیس
ontogenetic *adjective*
سەربە ontogenesis (ontogenetically *adv*) ۞ وابسته به آنتوژنیز
ontogeny /ɒnˈtɒdʒəni/ *noun*
1 لقێ لە زیندەناسی کە باسی ontogenesis دەکا 2 (بەرامبەری phylogeny =) ۞ آنتوجنی (ontogenic *adj*) ontogenesis
ontological /ˌɒntəˈlɒdʒɪkl, US ˌɑːntəˈlɑːdʒ-/ *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە بوونناسی‌یەوە هەیە، بوونناسی‌یانە، بوونناسانە ۞ هستی‌شناختی، معرفت‌الوجودی
ontologically /ˌɒntəˈlɒdʒɪkli, US ˌɑːntəˈlɑːdʒ-/ *adverb*
لەباری بوونناسی‌یەوە ۞ از لحاظ هستی‌شناختی
ontologist *noun*
بوونناس، ئانتۆلۆژیست ۞ هستی‌شناس
ontological argument *noun*
ئارگیومێنت یان بەڵگەی بوونناسانە: بەڵگەهێنانەوەی پێش‌ئەزموونی بۆ بوونی خودا، پێداگیری لەسەر ئەوە دەکا کە بوون تەواوی و پێرفێکسیۆنێکە و خوداش تەواوترین بوونە و بەو شێوەیە بوونی خودا شتێکی مسۆگەرە و دەبێ ببێ ۞ برهان وجودی یا هستی‌شناسی، برهان معرفت‌الوجودی
ontology /ɒnˈtɒlədʒi, US ɑːnˈtɑːl-/ *noun*
بوونناسی، ئانتۆلۆژی 1 لقێ لە میتافیزیک کە لەمەڕ سروشتی بوونەوە دەکۆڵێتەوە 2 پێرست یان لیستێ لە چەمک و بابەتەکانی بوارێ کە

پێوەندی نێوانیان پیشان دەدا: *a guide to* ◊ *creating a marketing ontology* 3 *biomedical ontologies* (کەمتاکورتێ metaphysics = (loosely 1 ۞ بحث وجود، هستی‌شناسی 2 انتولوژی

onus /ˈəʊnəs, US ˈoʊnəs/ *noun, pl.* onuses
1 بەرپرسایەتی، ئەرک، پەیور، بار، blame، burden of proof = 2 responsibility (بنەڕەت: لاتین "burden ،load") ۞ مسؤلیت، وظیفه

onward /ˈɒnwəd, US ˈɑːnwərd, ˈɔːn-/ *adjective*
ڕووەوپێش، پێشوەچوو، لەپێشوەچووندا، پێشڕەو، ڕوولەپێش ۞ روبەجلو

onwards /ˈɒnwədz, US ˈɑːnwərdz, ˈɔːn- *adverb*
1 ڕووەوپێش، بۆپێشەوە، پێشوەچوو، لەپێشوەچووندا، پێشڕەو، ڕوولەپێش: *They lived there from the 1980s onwards* 2 پاشتر، بەدواوە، دواتر، لەوەوبەدوا ۞ 1 روبەجلو 2 به بعد

onycha *noun*
نینۆکی پەری‌یەکان، نینۆکی پەری‌یان (بنەڕەت: لە *onux, onukh-* یونانی‌یەوە "nail, claw") ۞ ناخن پریان

Onychophora /ˌɒnɪˈkɒf(ə)rə/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) نینۆکداران، چنگداران، چڕنوکداران، نینۆکوەران: لقێکی phylum چکۆلەی بڕبڕەدارە عەرزی‌یەکان terrestrial invertebrates کە velvet worm ەکان دەگرێتەوە ۞ اونیکوفورا

onychophoran *noun, adjective*
(کرمی) نینۆکدار، چنگدار، چڕنوکدار، نینۆکوەر ۞ اونیکوفوران

-onym *suffix*
پاشگر: 1 نێو، ناو، ناف، بەیف، وشە: 2 *pseudonym* ئاماژە بە وشەیێ کە پێوەندی‌یێکی تایبەتی بە وشەیێکی ترەوە هەیە: *antonym* (بنەڕەت: لە *ōnumon*– یونانی‌یەوە، لە *onoma* ەوە "name") ۞ پسوند: 1 نام، واژه 2 اشاره به واژه‌ای که رابطه‌ای خاص با واژه‌ی دیگر دارد

onyx /ˈɒnɪks, US ˈɑːn-/ *noun*
بەردی سلێمانی، ئاقیقی سلێمانی، ئاقیقی یەمەنی یان ڕەنگاوڕەنگ، ئانیکس (بنەڕەت: لە *onux* یونانی "onyx یا fingernail") ۞ سنگ سلیمانی

onyx marble *noun*
مەرمەری بەردی سلێمانی یان ئاقیقی یەمەنی (جۆرێ کالسیتی ڕیزی یان بەردێکی تر کە وەک ماکێکی جوانی بەکاردێتری) ۞ نوعی مرمر

oo = ooh

oo- /ˈəʊə/ *prefix*
پێشگر: (زیندەناسی) هێلکە، هێلکۆکە: لە *oogenesis ،oology ،oogonium* (بنەڕەت: لە *ōion* یونانی) ۞ پیشوند: تخم، تخمک

oocyte /ˈəʊəsʌɪt/ *noun*
(زیندەناسی) هێلکەی پێنەگەیشتوو یان چاکنەکراو ۞ اوسیت

O'odham *noun, pl.* same or O'odhams
1 = Tohono O'odham 2 ئەندامی هەر دوو گەلی Pima و Tohono ئۆدام 3 زمانی Uto-Aztecan ی ئەو گەلانە (بنەڕەت: واتای خۆی: گەل) ۞ اودام

oodles /ˈuːdlz/ *noun, pl.*
(بێباو و نافەرمی) بڕێکی زۆر، لۆدەیێ، کۆمایێ، loads ،lot: *Bob makes oodles of money, you know* ۞ مقدار بسیار، یک عالمه

oogamete *noun*
خانەی ڕەگەزی مێ ۞ سلول جنسی ماده

oogamous /əʊˈɒɡəməs/ *adjective*
ئۆگامۆس، ئۆگاموس: سەربە زاوزێی بە هۆی یەکگرتنی گامێتە نێرە گەڕۆک و گامێتە مێ ناگەڕۆکەکان ۞ اوگاموس

oogamy *noun*
(زیندەناسی) زاوزێ بە هۆی یەکگرتنی گامێتە نێرە گەڕۆک و گامێتە مێ ناگەڕۆکەکان، ئۆگامی، ئوگامی ۞ اوگامی

oogenesis /əʊəˈdʒɛnɪsɪs/ *noun*
(زیندەناسی) زۆربوون و پەرەسەندنی هێلکۆکەیێ ۞ اوجنسیس

oogonium /ˌəʊəˈɡəʊnɪəm/ *noun, pl.* oogonia
نێرک، ئەندامی ڕەگەزی مێی هێندێ قەوزە و کەڕوو ۞ عضو مادگی

ooh /uː/ *interjection*
ئاخ! وەی! ئۆخەیش! ۞ اوه!

oolite /ˈəʊəlʌɪt/ *noun*
(زەوی‌ناسی) بەردەگەچی دەنکەدەنکە (لە کۆمەڵە دەنکێکی خڕ پێکهاتووە) ۞ اولایت

oolitic *adjective*
سەربە بەردەگەچی دەنکەدەنکە ۞ وابسته به اولایت

oolith /ˈəʊəlɪθ/ *noun*
هەریەک لەو دەنکە خڕانەی پێکهێنەری oolite ۞ اولیت

oological *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە هێلکەناسی‌یەوە هەیە، هێلکەناسی‌یانە ۞ تخم‌شناختی

oologist *noun*
هێلکەناس ۞ تخم‌شناس

oology /əʊˈɒlədʒi/ *noun*
هێلکەناسی، هێلکەوانی (کۆکردنەوە یان

لێکۆڵینەوەی هێلکەی باڵندە و پەلەوەرەکان) ۞ تخم‌شناسی

oolong /ˈuːlɒŋ/ *noun*
جۆرێ چایی بری ترشاوی رەشی چینی (بنەرەت: لە *wūlóng* چینی‌یەوە "هەژدیهای رەش") ۞ اولانگ

oomph /ˈʊmpɑː, US ˈuːm-/ *noun*, also umph
1 هێز، تابشت، قەوەت، زۆر، ستین، شیان 2 تین‌وگور، شەوق 3 راکێشانی سێکسی ۞ 1 نیرو، زور 2 شوروشوق 3 جاذبەی جنسی

oophorectomy /ˌəʊəfəˈrɛktəmi/ *noun, pl.* oophorectomies
ئۆفۆرێکتۆمی (= لابردنی یەک یان هەردوو هێلکەدان بە رێگای نەشتەرگەری‌یەوە) ۞ اوفورکتومی

oophoritis /ˌəʊɔfəˈrʌɪtɪs/ *noun*
ئاوسانی هێلکەدان ۞ اوفوریتیس، التهاب تخم‌دان

oops /ʊps, US uːps/ *interjection*
ئاخ! وەی! ئەح!: *Oops! I almost spilled the wine* ۞ آخ! وای! اوه!

Oort cloud *noun*
هەوری ئۆرت (بنەرەت: لە ناوی ئەستێرەوانی هولەندی *Jan Oort*) ۞ ابر اورت

ooze[1] /uːz/ *noun*
قوڕ، لیتە، حەری، قوڕوچڵپاو (ب.ت. هی تەرکی رووبار یا گۆم) ۞ لجن

ooze[2] /uːz/ *noun*
1 دەلاندان، دادان 2 (لە پێستەخۆش‌کردندا) شیلە ۞ 1 تراوش 2 عصارە

ooze[1] /uːz/ *adjective*
قوڕاوی، لیتاوی، قوڕوچڵپاوی ۞ لجنی

ooze[2] /uːz/ *adjective*
ئاوەزێ، ئاودەلێن، خوێنەزێ ۞ تراوش‌کنندە

op[1] /ɒp, US ɑːp/ *abbreviation* operation
1 برینکاری، نەشتەرگەری 2 کردار، کرداری شەڕی، ئۆپێراسیۆن، عەمەلیات ۞ 1 عمل 2 عملیات

op[2] *abbreviation* opus, also Op. or op.

opacity /əʊˈpæsəti, US oʊ-/ *noun*, also opaqueness
1 لێلی، ماتی، شلوێ‌بوون، نازولالی، لیخنی، نائەودیودیاری، تەلخی، ناڕۆشنی، پشتەوەداپۆشراوی، ناڕووتەنکی 2 لێ‌تێنەگەیشتوویی، تەژمەیی، تەماوی‌بوون ۞ 1 تاری، کدری 2 ابهام

opah /ˈəʊpə/ *noun*
ئۆپاهـ جۆرێ ماسی، پشتی شینی تۆخە، زگی زیوینە و باڵەکانی زرشکی‌یە crimson، لە ئاوە قووڵەکانی ئۆقیانووس‌دا دەژی [*Lampris guttatus*] ۞ اپاه

opal /ˈɔʊpl, US ˈoʊpl/ *noun*
ئۆپاڵ، ئاقیقی سلێمانی ۞ عقیق سلیمانی

opalescence /ˌəʊpəˈlesəns, US ˌoʊpə-/ *noun*
ئاقیق‌ئاسایی، زریوە، رەنگاوڕەنگی، ورشتی، زریونی، بریقەداری ۞ قزح‌سانی

opalescent /ˌəʊpəˈlesnt, US ˌoʊpə-/ *adjective*
کۆلکەزێڕینەیی، ئاقیق‌ئاسا، بەزریوە، زریون، رەنگاوڕەنگ، ورشن، بریقەدار: *an opalescent sky* (opalescently *adv*) ۞ قزح‌سان

opaline /ˈəʊp(ə)lʌɪn, US -lɪn/ *adjective, noun*
adj کۆلکەزێڕینەیی، ئاقیق‌ئاسا، بەزریوە، رەنگاوڕەنگ، ورشن، بریقەدار *n* جۆرێ شووشەی ماتی شیری‌ڕەنگ ۞ *adj* قزح‌سان *n* اوپالین

opaque /əʊˈpeɪk, US oʊ-/ *adjective, noun*
adj 1 لێل، مات، شلوێ، لیخن، نازولال، ئەودیونادیار، تەلخ، ناڕۆشن، پشتەوەداپۆشراو، تاریک، ناڕووتەنک: *opaque glass* ◊ *opaque tights* 2 لێ‌تێنەگەیشتوو، تەژمەی، تەماوی، سەخت، ئاڵۆز: *opaque prose* *n* شتی مات یان لێل، شتی تەلخ ۞ *adj* 1 کدر، تیرە 2 غامض، مبهم *n* چیز کدر

opaquely *adverb*
بە شێوەیەکی لێل، بە شێوەیەکی ناڕوون یان مات ۞ بە طور کدر

op art = optical art
هونەری ئاپتیکاڵ ۞ آپ آرت

op. cit. *abbreviation* Latin opere citato, also op cit
باس‌کراو، هەرلەوێ، (لە)هەمان‌جێ ۞ ذکرشدە، همان‌جا

OPEC /ˈəʊpek, US ˈoʊ-/ *abbreviation* Organization of Petroleum Exporting Countries
ئۆپێک، ئوپێک (= رێکخراوەی وڵاتە نەوت‌نێرەکان) ۞ اوپک

open /ˈəʊpən, US ˈoʊ-/ *adjective, noun*
adj 1 کراوە، سەرپشت‌خراو، سەر گازی پشت، وەتاک، رۆشن، قەکری، ئازاد، بەرنەگیراو، ئاواڵە، واڵا، سەرنەگیراو، سەرئازاد، سەربەتاڵ، سەرچۆڵ، سەربەڕەلا، سەرواڵا، بەربەڕەلا 2 گشتی، گەلەمپەری، تەواونەبوو، کۆتایی‌پێنەهاتوو 3 بێ‌پەردە، لەبەرچاو، دیار، لەڕوو، قسەڕەپ، رووڕاست، ئاشکرا 4 لەبەر 5 (دەنگ‌ناسی) کراوە *n* هەوای ئازاد، هەوای دەردوە ۞ *adj* 1 باز، گشادە، آزاد، روباز 2 عمومی، خاتمەنیافتە 3 بی پردە، صریح، علنی 4 در معرض 5 (آواشناسی) باز *n* فضای باز

open-air /ˌəʊpən ˈeə(r)/ *adjective*
له دەرەوە، له دەشتودەر، له هەوای ئازادا، له جێگای سەرنەگیراو(دا): *He likes to cook in the open air* ۞ در هوای باز

open-and-shut *adjective*
لەروو، ڕووڕاست، بێپەردە، ڕۆشن، ئاشکرا، دیار، لەبەرچاو، سادە، obvious ۞ صریح،آشکار

open-and-shut case *noun*
بابەتی ڕۆشن، نموونەی ئاشکرا، بابەتی ئاشکرا یا دیار یان وەک ڕۆژی ڕوون: *The murder was an open-and-shut case* ۞ مورد صریح

Open Brethren *noun, pl.*
یەکێ لە دوو کەرتی سەرەکی Plymouth Brethren ۞ پلیموت اوپن

opencast /ˈəʊpənkɑːst, US ˈoʊpənkæst/ *adjective*
(کانگا) نزیکەڕوو، سەرعەرز، سەرنەگیراو: *opencast mines* ۞ روباز

open chain *noun*
(کیمیا) زنجیرەی کراوە ۞ سلسلەی باز

open cheque *noun*
چەکی وردەوەبوو یان نەغدەوەبوو ۞ چک نقدشدنی

open court *noun*
دادگای ئاشکراو یان کراوە ۞ دادگاه علنی

open-cut *noun*
(کان) سەرعەرز، سەرنەگیراو، برگەی کراوە ۞ (معدن) روباز

open day *noun*
ڕۆژی چاوپێکەوتن، ڕۆژی هاوبینی یان یەکتربینین ۞ روز ملاقات

open door *noun, adjective*
n (ڕامیاری، بازرگانی و هتد) دەرگای کراوە، مافی وەرگرتن یان چوونەژوورەوە، ئازادی دەسپێڕاگەیشتن، سیاسەتی ئازادی بازرگانی نێودەوڵەتی: *The government's policy is an open door to disaster* ◊ *An insecure computer system is an open door to criminals* 1 (open-door) *adj* ڕامیاری، سیستم، بنەما و هتد): *the country's open-door policy for refugees* 2 ڕامیاری نێو کۆمپانی یان ڕێکخراوەیێکی تر کە خەڵک دەتوانێ لەگەڵ بەرپرسانیدا ئازادانە پێوەندییان هەبێ: *We operate an open-door policy here, and are always willing to listen to our students' suggestions* ۞ درهای باز، باز، حق پذیرش یا ورود، آزادی دسترسی، اوپن دور

open-ended *adjective*
1 دیارینەکراو، ناسنووردار، کراوە، بەرازاد، بەرباز: *an open-ended discussion* 2 بێئەنجامی یەکلاییکەرەوە ۞ 1 نامحدود 2 بدون نتیجه نهایی

opener /ˈəʊpnə(r), US ˈoʊ-/ *noun*
درگاهەڵگر، سەرهەڵپچر، بکەرەوە، قەکر، ئاوالەکەرەوە: *a bottle-* ◊ *a can opener* ۞ opener دربازکن، گشاینده

open-eyed /ˈəʊpən ˈaɪd/ *adjective*
چاوبزکردوو، چاوزەق(وەکردوو)، چاودەرپەڕاندوو ۞ با چشمان خیره یا باز

open-faced /ˈəʊpən ˈfeɪst/ *adjective*
ڕووخۆش، ڕووکراوە ۞ گشادەرو

open-handed /ˈəʊpən ˈhændɪd/ *adjective*
دەسکراوە، بەدەسودڵ، دەهندە، دلاوا، ئانبدە ۞ سخی، گشادەدست

open-handedly *adverb*
دەسکراوانە، دلاوایانە ۞ با گشادەدستی

open-handedness *noun*
دەسکراوەیی، بەدەسودڵی، دەهندەیی، دەسودڵبازی، دلاوایی، ئانبدەیی ۞ گشادەدستی، سخاوتمندی

open-hearted /ˈəʊpən ˈhɑːtɪd/ *adjective*
قسەلەڕوو، لەڕوو، سەرڕاست، ڕووڕاست، دڵنەرم، دڵسۆز (open-heartedly *adv*; open-heartedness *n*) ۞ صاف صادق، مهربان

open-hearted surgery *noun*
برینکاری یان نەشتەرگەری دڵی کراوە (کە ڕۆیشتنی خوێن بە دەزگا ڕادەگیرێ) ۞ جراحی قلب باز

open house *noun*
ماڵی درگائاوالە، خانەی درگالەسەرپشت ۞ خانەی درباز

opening /ˈəʊpnɪŋ, US ˈoʊ-/ *noun, adjective*
1 *n* کون، کەلێن، شەبەق، بابوێر، ڕێگا، ڕێ، قلیش، درز 2 دەسپێک، سەرەتا، پێشەکی 3 کردنەوە، کرانەوە، ڕێوڕەسم یان ئاهەنگی کردنەوە 4 هەلومەرج، ڕەوش، دەرفەت، هەل، دەلیقە (باش) 1 *adj* سەرەتایی، یەکەمین، هەوەڵین، بەرایی 2 سەربە کردنەوە، کردنەوەیی ۞ 1 *n* شکاف، گذر، سوراخ 2 شروع، مقدمه 3 گشایش، مراسم گشایش 4 موقعیت، فرصت 1 *adj* مقدماتی، نخستین 2 وابسته به گشایش

opening hours *noun, pl.*
وەختی کارکردن، وەختی هەڵگرتن (دووکان و هتد) ۞ ساعات کار

opening night *noun*
شەوی یەکەم، شەوی کردنەوە ۞ شب نخست

opening time *noun*
کاتژمێر یان سەعاتی دەسپێکردنی کار ۞ ساعت آغاز کار

open letter *noun*
نامەی سەرئاوالە، نامەی کراوە، کراوەنامە ۞

نامەی سەرگشادە

openly /ˈəʊpənli, US ˈoʊ-/ *adverb*
بە ئاشکرایی، بە راشکاوی، بێ‌پەردە، بە پانەوە: *Can you talk openly about sex with your parents?* ○ علناً

open market *noun*
بازاڕی ئازاد یان کراوە: *to buy on the open market* ○ بازار آزاد

open marriage *noun*
زەماوەند یان ژن‌ومێردایەتی ئازاد ○ زناشویی آزاد

open mike *noun*
مایکی ئازاد، بۆنەیێ کە لەودا هەرکەس دەتوانێ گۆرانی بڵێ، موسیقا لێدا و قسەی گاڵتە بگێڕێتەوە: *-en-mike night* ○ میکروفون آزاد

open mind *noun*
بێ‌لایەنی، لانەگری، پشوودرێژی، سنگ‌فراوانی، بیرفراوانی، نابیرتەسکی، ڕۆشنی، بیرکراوەیی، ڕۆشنبیری، نادەمارگرژی ○ بی‌طرفی، سعەی صدر، عدم تعصب

open-minded /ˌəʊpən ˈmaɪndɪd/ *adjective*
بێ‌لایەن، لانەگر، پشوودرێژ، سنگ‌فراوان، بیرفراوان، نابیرتەسک، ڕۆشن، بیرکراوە، ڕۆشنبیر، نادەمارگرژ ○ بی‌طرف، دارای سعەی صدر، غیرمتعصب

open-mindedly *adverb*
بێ‌لایەنانە، لانەگرانە، نادەمارگرژانە، بە شێوەیەکی بیرفراوان ○ بی‌طرفانە، بە طور غیرمتعصب

open-mindedness *noun*
بێ‌لایەنی، لانەگری، پشوودرێژی، سنگ‌فراوانی، بیرفراوانی، نابیرتەسکی، ڕۆشنی، بیرکراوەیی، ڕۆشنبیری، نادەمارگرژی ○ بی‌طرفی، سعەی صدر، عدم تعصب

open-mouthed /ˈəʊpən ˈmaʊðd/ *adjective*
سەرسووڕماو، ماقماو، تاساو، عەبەسراو، واق‌وڕماو، سەرسام، کاس: *The kids stared open-mouthed at the screen* ○ شگفت‌زدە، حیران

open-neck = open-necked

open-necked *adjective*
(کراس) بەرۆک‌ئاواڵە یان کراوە، یەخەباز، ئاوەڵا، یەخەکراوە ○ یقەباز

openness /ˈəʊpənnəs, US ˈoʊ-/ *noun*
1 سەرراستی، ڕووڕاستی، ڕووپاکی، لەڕوویی 2 ئاواڵەیی، بەرنەگیراوی، بەربەرەڵایی، ناداخراوی، کراوەیی 3 ئاشکرایی، بێ‌پەردەیی 4 بەرینی، بەرفرەهی، بەربڵاوی: *the openness of the landscape* 5 سنگ‌فراوانی، بیرفراوانی، ئازادبیری، نادەمارگرژی، پشوودرێژی ○ 1 صداقت، صراحت 2 گشودگی 3 آشکاری 4 وسعت 5 سعەی صدر، عدم تعصب

open-pit = opencast

open-plan *adjective*
(خانووبەرە و هتد) بێ‌دیوار (لە نێوەوە): *an - plan office* ○ اوپن‌پلان

open primary *noun*
ئۆپێن پریمێری (لە ئەمریکا، هەڵبژاردنی سەرەتایی یان پریمێری کە هەرکەس بۆی هەیە کە دەنگ بدا بە هەر پارتییێ) ○ اوپن‌پریماری

open prison *noun*
زیندانی ئازاد یان کراوە (لە بریتانیا، زیندانێ کە ئازادی زۆرتر دەدرێ بە زیندانیان) ○ زندان باز

open question *noun*
پرسی کێشەلەسەر، پرسی بڕیارلەسەرنەدراو، دۆزی یەکلایی‌نەکراو، پرسی وەلامپێنەدراو، پرسی چارەسەرنەکراو ○ مسألەی حل‌نشدە

open-reel = reel-to-reel

open sandal *noun*
جۆرێ سەرپایی کە قامکەکان داناپۆشێ ○ صندل باز

open sandwich *noun*
بابۆڵەی کراوە ○ ساندویچ باز

open sea *noun*
دەریای ئازاد یان دانەخراو ○ دریای آزاد

open season *noun*
1 وەرزی ڕاو، وەرزی ئازاد یان ڕێگەدراو 2 (خوازە) ماوەی ڕەخنەگری ○ 1 فصل مجاز 2 دوران انتقاد

open secret *noun*
نهێنی یان سری ئاشکرا ○ راز آشکار

open sesame *noun*
کونجی بکەرێوە، ڕێگای گونجاو، شێوەی باش، کلیل، ڕێگاچارەی جادوویی، دەستووری ڕۆیشتن: *Academic success is not always an open sesame to a well-paid job* (بنەڕەت: لە داستانی عەلی بابا و چل دز *Ali Baba and the Forty Thieves* ەوە وەرگیراوە، فەرمانی جادوویی عەلی بابا بۆ کردنەوەی ئەشکەوت یان حەشارگەکە کە دزەکان لەوێ گەنجەکەیان ڕاگرتبوو) ○ راه مناسب، اجازە یا اسم عبور

open slather *noun*
ئازادی جووڵانەوە، سەربەستی بزووتنەوە: *The Say no ◊ changes will give developers –r to -ather uranium mining* ○ آزادی عمل

open society *noun*
کۆمەڵگای کراوە، کۆمەڵی کراوە یان ئاواڵە ○ جامعەی باز

open system *noun*
سیستمی کراوە ○ سیستم باز

open-toed *adjective*
(پێڵاو) پەنجەبەدەرەوە، پەنجەباز: *open-toed sandals* ۞ اوپن‌توئد

Open University *noun*
زانکۆی ئازاد ۞ دانشگاه آزاد

open verdict *noun*
بڕیارێکی فەرمی دادگای بریتانیا کە لەودا هۆی دروستی مردنی کەسێ روون نییە ۞ رأی رسمی دادگاه انگلستان مبنی بر عدم تصریح علت مرگ

open vowel *noun*
(دەنگناسی) بزوێنی کراوە ۞ واکەی باز

openwork *noun, adjective*
تۆڕی، کونکون ۞ مشبک

opera[1] /'ɒprə, US 'ɑːprə/ *noun*
ئۆپێرا (بنەڕەت: لە ئیتالیایی، لە لاتینەوە بە واتای "work ,labour") ۞ اُپرا

opera[2] /'ɒpərə, US 'ɑːp-/ – plural form of opus

operability /ˌɒpərə'bɪləti, US ˌɑːp-/ *noun*
1 لەبرینکاری‌هاتوویی، لەنەشتەرگەری‌هاتوویی 2 لەبەکارهێنان‌هاتوویی، لەکارپێ‌کردن‌هاتوویی، لەکردن‌هاتوویی ۞ 1 قابلیت عمل 2 قابلیت استفاده، عملی بودن

operable /'ɒpərəbl, US 'ɑːp-/ *adjective*
1 شیاوی برینکاری یان نەشتەرگەری، نەشتەرگەری دەکرێ، بە نەشتەرگەری چارەسەر دەکرێ 2 شیاوی بەکارهێنان، شیاوی کارپێ‌کردن، بکرد، شیاوی جێبەجێ‌کردن، لەکردن‌هاتوو، دەکرێ (operably *adv*) ۞ 1 قابل عمل 2 قابل استفاده، عملی

opera bouffe /ˌɒp(ə)rə 'buːf, French ɔpeʁa buf/ *noun*
ئۆپێرای پێکەنینی یان کۆمیکی فەرەنسە ۞ اپرای کمیک فرانسوی

opera buffa /ˌɒp(ə)rə 'buːfə/ *noun*
ئۆپێرای پێکەنینی، ب.ت. لە ئیتالیا ۞ اپرای کمیک

opéra comique /ˌɒp(ə)rə kɒ'miːk, French ɔpeʁa kɔmik/ *noun*
ئۆپێرای پێکەنینی، ب.ت. لە فەرەنسە کە وتووێژی تیابێ ۞ اپرا کمیک

opera glasses *noun, pl.*
دووربینی شانۆ یان چکۆلە ۞ دوربین تئاتر

opera hat *noun*
کڵاوی ئۆپێرا ۞ کلاه اپرا

opera house *noun*
ئۆپێراخانە ۞ اپراخانه

opera seria /'sɪərɪə/ *noun*
ئۆپێرای ڕشت، ب.ت. لە سەدەی 18 لە ئیتالیا ۞ اپرای جدی

operatic /ˌɒpə'rætɪk, US ˌɑːp-/ *adjective*
ئۆپێرایی، سەربە ئۆپێرا ۞ وابسته به اپرا

operatics *noun, pl.*
بەڕێوەبردن یان پێرفۆرمانسی ئۆپێراکان ۞ اجرای اپراها

operating system *noun*
ڕێکخستە یان سیستمی کارپێکردن (ئۆپێراتینگ) ۞ سیستم عامل

operating table *noun*
تەختی برینکاری یا نەشتەرگەری ۞ تخت عمل

operating theatre *noun*, also operating room
دیوی برینکاری، ژووری نەشتەرگەری ۞ اتاق عمل

operation /ˌɒpə'reɪʃn, US ˌɑːp-/ *noun*
1 شێوەی کار، کارکرد(ن)، جووڵانەوە، کردەوە، کار، چالاکی 2 کاریگەری، باندۆر 3 کارپێ‌کردن، هەڵسووڕاندن، بەڕێوەبردن 4 کردار، کریار 5 (بیرکاری) کردار (دابەش‌کردن، خستنەسەر، لێدەرکردن و لێکدان) 6 برینکاری، نەشتەرگەری 7 کۆمپانی، نێوکۆیی 8 (operations) کرداری سەربازی یان لەشکری، کریاری میلیتاری ۞ 1 عمل‌کرد، فعالیت 2 اثر 3 اداره 4 عملیات 5 (ریاضیات) عمل 6 عمل جراحی 7 شرکت 8 (در جمع) عملیات نظامی

operational /ˌɒpə'reɪʃənl, US ˌɑːp-/ *adjective*
1 شیاوی بەکارهێنان یان خستەکار، شایانی کارپێ‌کردن: *the operational gap between planning and production* 2 سەربە چالاکی لەشکری یان میلیتاری ۞ 1 قابل بهره‌برداری 2 وابسته به فعالیت نظامی

operationally *adverb*
بە شێوەیێ کە شیاوی بەکارهێنان بێ ۞ به طور قابل استفاده

operations research *noun*, also -ions research or operational rescarch
لێکۆڵینەوەی کرداری یان لێکۆڵینەوە لە کرداردا، کردارتوێژی ۞ تحقیق عملیاتی

operations room *noun*
ژووری کردارەکان (هی سەربازی و پۆلیسی) ۞ اتاق عملیات‌ها

operative /'ɒpərətɪv, US 'ɑːpərətɪv, -reɪt-/ *adjective, noun*
adj 1 شیاوی جێبەجێ‌کردن، کردارەکی، لەکردن‌هاتوو 2 کاریگەر، بەباندۆر 3 لە کات یان لە سەروبەندی بەکارهێناندا، شیاوی بەکارهێنان یان کەڵک‌لێوەرگرتن، شیاوی بەهرەلێوەرگرتن: *This law becomes operative immediately* 4 سەربە برینکاری یان نەشتەرگەری *n* 1 کرێکار (ب.ت. دەستی) 2 سیخوڕ، شوفار، کاربەدەستی نهێنی، سیخوڕی

secret agent ،private detective :تایبەتی
کاریگەرانە؛ operativeness n) ◌ adj 1 قابل
:operatively adv) بە شێوەیەکی کاریگەر،
اجرا 2 مؤثر، فعال 3 در حال استفاده 4 وابسته به
عمل جراحی n 1 کارگر 2 جاسوس

operator /ˈɒpəreɪtə(r), US ˈɑːp-/ *noun*
1 هەڵسووڕێنەر، کارپێکەر، ئۆپێراتۆر، کارا 2 بەڕێوەبەری دەزگا یان دامەزراوەیەکی پیشەسازی یان کارداری، شارەزا (لە هونەری) ◌ 1 گرداننده، عامل 2 مدیر مؤسسەی صنعتی یا تجاری، ماهر

operculate /ə(ʊ)ˈpɔkjʊleɪt/ *adjective*, also operculated /-tɪd/
خاوەنسەر، سەردار، سەرپۆشدار ◌ دارای سرپوش یا در

operculum /ə(ʊ)ˈpəːkjʊləm/ *noun, pl.* opercula /-lə/
1 وشەیێکی تکنیکی بۆ gill cover 2 قاوغ، قاپلک، کاسە، سەر، درگا، سەرپۆش (بنەڕەت: لە لاتینەوە بە واتای "covering ،lid"؛ :opercular adj سەربە یان پێوەندی بە operculum ەوە هەیە) ◌ لاک، در، سرپوش

operetta /ˌɒpəˈretə, US ˌɑːpə-/ *noun, pl.* operettas
ئاپێراتا، ئۆپێرێت (جۆرێ ئۆپێرای پێکەنینی؛ operettist n) ◌ اپرت

operose /ˈɒpərəʊs/ *adjective*
پڕئەرک، سەخت، کەڕژاڵ، گران، دژوار، پڕەنج، قورس، زەحمەتاوی، پڕزەحمەت، tedious ◌ (operoseness n ؛operosely adv) طاقتفرسا

OPers = Old Persian

Ophelia *noun*
ئۆفێلیا: کچی Polonius لە هەملێتی شەکسپیەردا ◌ اوفیلیا

ophicleide /ˈɒfɪklʌɪd/ *noun*
مارکلیل، ئۆفیکلید (= ئامێرێکی کۆنی زەردی موسیقاییە؛ بنەڕەت: لە *ophicléide* فەرەنسی، لە *ophis* یۆنانی "مار" + *kleid-* ،*kleis* "کلیل") ◌ اوفیکلید

Ophidia /ɒˈfɪdɪə/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) تیرەماران، ماران ◌ اوفیدیا

ophidian /ɒˈfɪdɪən/ *noun, adjective*
مار(ی)، تیرەمار، شێوەمار، مارئاسا، مارەکی، ماری ◌ مار(ی)، شبیه مار

ophiolater /ɒfɪˈɒlətə(r)/ *noun*
مارپەرست ◌ مارپرست

ophiolatrous /ɒfɪˈɒlətrəs/ *adjective*
مارپەرست ◌ مارپرست

ophiolatry /ɒfɪˈɒlətrɪ/ *noun*
مارپەرستی ◌ مارپرستی

ophiolite /ˈɒfɪəlʌɪt/ *noun*
بەردەمار (بەردی گڕکانی؛ :ophiolitic adj بەردەماری) ◌ اوفیولیت

ophiology *noun*
مارناسی، لێکۆڵینەوەی مارەکان، لقێ لە herpetology (ophiological adj؛ ophiologist n) ◌ مارشناسی

ophiophagous *adjective*
مارخۆر ◌ مارخوار

Ophir *noun*, Hebrew *Ōphīr*
ئۆفیر: شوێن یان مەڵبەندێکی دیارینەکراو لە کتێبی پیرۆزدا کە گوایە زێڕ و بەردی بەنرخ و دارێکی زۆری لێ بێ. I Kings 10:11 ◌ اوفیر

ophite /ˈɒfaɪt/ *noun*
مارەبەرد، بەردەمار، بەردی ماری (ophitic adj) ◌ اوفیت، مرمر مصری

ophiuroid *noun, adjective*
(گیانەوەری) کلکماری ◌ اوفیورویید

Ophiuroidea /ˌɒfɪ(j)ʊəˈrɔɪdɪə/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) کلککماران: پۆلێکی echinoderm ەکان کە brittlestar دەگرێتەوە (بنەڕەت: لە *Ophiura* (ناوی توخم)؛ بنەڕەت: لە یۆنانی "مار" + *ophis* *oura* "کلک") ◌ اوفیورویدا

ophthalmia /ɒfˈθalmɪə/ *noun*
چاوئێشە، چاوێشە، وەردینە ◌ چشمدرد

ophthalmic /ɒfˈθælmɪk, US ɑːf-/ *adjective*
چاوی، سەربە چاو (یا نەخۆشییەکانی) ◌ چشمی، وابسته به چشم

ophthalmic optician – optician

ophthalmitis /ˌɒfθalˈmʌɪtɪs/ *noun*
ئاوسان یان هەوکردنی چاو، چاوئاوسێن ◌ التهاب چشم

ophthalmo- *prefix*
پێشگر: (سەربە) چاو: *ophthalmoscope*، *ophthalmology* (بنەڕەت: لە *ophthalmos* یۆنانییەوە "eye") ◌ پیشوند: (وابسته به) چشم

ophthalmology /ˌɒfθælˈmɒlədʒi, US ˌɑːfθælˈmɑːl-/ *noun*
پزشکێتی چاو، ئەفسەلمالاجی، ئەفسالمۆلۆژی (:ophthalmological adj سەربە پزشکێتی چاو؛ :ophthalmologically adv؛ ophthalmologist /ˌɒfθælˈmɒlədʒɪst, US ˌɑːfθælˈmɑːl-/ noun: پزشکی چاو) ◌ چشمپزشکی

ophthalmoplegia /ɒfˌθalmə(ʊ)ˈpliːdʒə/ *noun*
(پزشکی) لەسمی ئەو ماسوولکانە کە لەنێو یان دەوروبەری چاو دان، چاولەسمی (ophthalmoplegic adj) ◌ افتالموپلجیا

ophthalmoscope /ɒfˈθalməskəʊp/ *noun*
:ophthalmoscopic *adj*) چـاوبین، چاوبینـه
ئەفـــسالمۆلۆژیک، ســـەربە چـــاوبینی؛ -
thalmoscopy *n*: چاوبینی) ۞ افتالموسکوپ

-opia *suffix*
پاشـگر: (ئامـاژە بـە) نارەحـەتی یـا تێکچـوونی
بینایی: *myopia، hyperopia* (بنەڕەت: لە *ōps,*
ōp- یۆنـانی "چـاو، روو face") ۞ پـــسوند:
نارسایی بصری

opiate /ˈəʊpiət, US ˈoʊ-/ *adjective, noun*
adj 1 بـــەنگاوی، تریـــاکی تیایـــە، ســـڕکەر،
بێهۆشکەر 2 خەوێنـەر *n* 1 دەرمـانی سـڕکەر،
بـێهـۆشداڕوو (کـە ئـەفیۆنی تیایـە) 2 (خـوازە)
ئەفیۆن، هۆکاری سڕکردن یان تەزێنەر، مایەی
بیرچوونەوە (یان فـەرامۆشـی) ۞ *adj* 1 مخـدر،
حاوی مخدر 2 خواب‌آور *n* 1 داروی مخدر 2 افیون

opinion /əˈpɪnjən/ *noun*
1 بۆچوون، بیروبۆچـوون، را، بـیر، دیـتن، نێرین،
باوەڕ: *Everyone had an opinion on the subject* ◊ *He has very strong political opinions* 2 رای گـــــــــــــــشتی: *legal/medical/political opinion* (= the beliefs of people working in the legal, medical etc. profession) ◊ *Opinion is divided* (= people disagree) *on the issue* 3 راوێژکـــاری، شیرەتـــقانی، راوێژگـــەری، را و بۆچـوونی شـارەزا: *They called in a psychologist to give an independent opinion* ◊ *I'd like a second opinion* (= advice from another person) *before I make a decision* 4 گومان ۞ 1 نظر، عقیـده 2 افکار عمومی 3 مشـورت 4 ظن

opinionated /əˈpɪnjəneɪtɪd/ *adjective*
دەمـارگرژ، بـاوەڕگرژ، لا، کەڵلـەڕەق، سـەرچڵ،
هەڵەشـــــــــە (opinionatedly *adv*:
opinionatedness *n*) ۞ متعصب، خودرأی

opinion poll = poll

opishto- /əˈpɪsθəʊ/ *prefix*
پێشگر: دواوە، (لە) پشتەوە، بۆ پشتەوە، بەرەو
دواوە: *opisthosoma* (بنـەڕەت: لـە *opisthen*
یۆنانی "behind") ۞ پیشوند: عقب، از پشت، بـه
طرف پشت

opisthobranch /əˈpɪsθə(ʊ)braŋk/ *noun, adjective*
(گیانەوەری) پشت‌شیپەڕەیی ۞ اوپیستوبرانک

Opisthobranchia /əˌpɪsθə(ʊ)ˈbraŋkɪə/ *noun. pl.*
(گیانـــەوەرناســـی) پـــشت‌شـــیپەڕەیـــیـــان،
پشت‌شیپەڕەییەکان (کۆمەڵێکی لەشنەرمان
sea slug و sea hare دەگرێتـــەوە) ۞
اوپیستوبرانکیا

opisthosoma /əˌpɪsθəˈsəʊmə/ *noun*
(گیانەوەرناسی) زگی جالجالووکە یان هی لەو
جۆرە ۞ اوپیستوسوما

opium /ˈəʊpiəm, US ˈoʊ-/ *noun*
تریاک، تلیاک، ئەفیون، ئۆپیێم، بەنگ (بنەڕەت:
بـە ڕێگـای لاتـین لـە *opion* یۆنـانی "ئـاوگی
خەشخاش، خەشخاشاو poppy juice") ۞ افیون

opopanax /ə(ʊ)ˈpɒpənaks/ *noun, also* opoponax
1 زەردەکەما؟، کەماولاخ؟: ئاکاکیای ئەمریکایی
گـوڵوەنەوەشـەیی بـۆنخـۆش، کـە عـەترەڕۆنێ
بەرهـەم دێنـێ و لـە گولاوسـازیدا بـەکاردێترێ
[*Acacia farnesiana*] 2 جـــۆرێ گیـــای
گـوڵزەردی مەدیتەرانـەیی لـە تـیرەی parsley
[*Opopanax chironium*] 3 جـــەوکێکی
بـۆنخـۆش کـە لـەو گیایانـە یـان گیاکـانی تـر
دەگیرێ (بۆ گولاو) ۞ اوپوپاناکس

opossum /əˈpɒsəm, US əˈpɑːs-/ *noun*
1 سەگەسپی، ئۆپاسێم، ئۆپۆسێۆم (بنەڕەت: لە
opassom ئالگۆنکویـایی فـیرجینیاوە، لـە *op*
"سپی" + *assom* "سـەگ"): تـوورەکـەدارێکی
ئـەمریکایی، بـە کلکـی رووتـی بگـیرەوە [خێزان
Didelphidae: گەلێ جۆرن] 2 (لە ئەوسترالیا
و نیوزیلەند) = possum ۞ نوعی کیسەدار

opp. *abbreviation* opposite

oppilation /ˌɒpəˈleɪʃn/ *noun*
بەسـتن، داخـران، گـرتن، رێگـرتن، داخـستن ۞
انسداد، مسدودسازی

opponent /əˈpəʊnənt, US əˈpoʊ-/ *noun*
نـــەیار، هەڤـــڕک، هەوانـــە، بەرچـــەپ، دژ،
بەرهەڵـــستکار، ڕکەبـەر، لایـەن، بەرامبـەر ۞
حریف، مخالف، طرف

opportune /ˈɒpətjuːn, US ˌɑːpərˈtuːn/ *adjective*
بەجێ، لەبار، باش، شیاو، گونجاو، بەوەخت(ی
خۆی: *an opportune moment* ◊ *an -ortune remark*
opportunely /ˈɒpətjuːnli, US ˌɑːpərˈtuːnli/ *adv*: بەجێ، لەبار، باش، شیاو،
گونجـاو؛ opportuneness *n*: بـەجێبـوون،
لەباربوون، گونجاوی) ۞ مناسب، بەموقع

opportunism /ˌɒpəˈtjuːnɪzəm, US ˌɑːpərˈtuː-/ *noun*
هـەڵپەرسـتی، هـەڵدۆزی، لـە هـەڵ گـەڕان ۞
فرصت‌طلبی

opportunist /ˌɒpəˈtjuːnɪst, US ˌɑːpərˈtuː-/ *noun, adjective*
n هەڵپەرست، کوڕی ڕۆژ، هەڵدۆز، لە مووێک
هووێک کەرەوە *adj* هەڵپەرستانە، هـەڵدۆزانـە
۞ *n* فرصت‌طلب *adj* فرصت‌طلبانه

opportunistic /ˌɒpətjuːˈnɪstɪk, US ˌɑːpərtuːˈn-/ *adjective*

1 هەلپەرستانە، هەلدۆزانە 2 (پزشکی، لەمەڕ
نەخۆشییەکەوە) کاتێ ڕوودەدا کە دەزگای
پاراستنی لەش بێهێز دەبێ، دەرفەتخواز(انە؛
(opportunistically *adv* ◌ 1 فرصتطلبانە 2
اپورتیونیستیک

opportunity /ˌɒpəˈtjuːnəti, US ˌɑːpərˈtuː-/ *noun, pl.* opportunities
دەرفەت، هەل، ڕیدەس، ماوە، فرسەند، دەلیڤە
◌ فرصت

opportunity shop = charity shop

opposable /əˈpəʊzəbl/ *adjective*
1 لەبەرهەڵستیهاتوو 2 لەبەراوردهاتوو
(1 :opposability /əpəʊzəˈbɪlɪti/ *n*
لەبەرهەڵستیهاتوویی 2 لەبەراوردهاتوویی) ◌
1 تقابلپذیر 2 مقابلەپذیر

opposed /əˈpəʊzd, US əˈpoʊzd/ *adjective*
بەرهەڵستکار، رکابەر، هەقبەر، دژ، بەرامبەر،
نەتل ◌ مخالف، متضاد

opposing /əˈpəʊzɪŋ, US əˈpoʊzɪŋ/ *adjective*
1 بەرهەڵستکار، رکابەر، هەقبەر، دژ، بەرامبەر:
2 *a player from the opposing side* هەڤرک،
نەیار، بەرچەپ ◌ 1 مخالف، متضاد 2 رقیب

opposite /ˈɒpəzɪt, -sɪt, US ˈɑːpəzət/ *adjective, adverb, noun, preposition*
adj بەرامبەر، ڕووبەڕوو، بەرەوڕوو، هەقبەر، دژ،
(بەتەواوەتی) جیاواز، پێکدژ، بەرچەپ، دژبەر،
پێچەوانە، بەرقاژی، ئاوەژوو: *Answers are*
opposite ◊ *given on the opposite page*
opposite ends of a ◊ *interior angles*
ئەولا، *adv opposite leaves* ◊ *diameter*
ئەوبەر *n* (شت یان مرۆ) پێچەوانە، دژ: *Hot*
prep (وشەی) دژ *and cold are opposites*
ڕووبەڕووی، بەرامبەری (بە ڕێگای فەرەنسی
کۆن لە *opponere* ،*oppositus* لاتین "دانان بە
دژی") ◌ *adj* مقابل، مخالف، متضاد، عکس *adv*
آن طرف *n* (چیز یا ادم) ضد، عکس، (واژه) متضاد
prep مقابل، روبروی

oppositely *adverb*
دژانە، پێکدژانە، بە شێوەیێکی دژ ◌ بە طور
متضاد

oppositeness *noun*
دژایەتی، دژێتی ◌ تضاد

opposite number *noun*
هاوپۆست، هاوتا، هاوپلە، هاوڕیز (لەنێو گروپ
یان ڕێکخراوەیێ) ◌ هممقام، همردیف

opposite sex *noun*
ڕەگەزی جیاواز، سێکسی دژ، ڕەگەزی بەرامبەر
◌ جنس مخالف

opposition /ˌɒpəˈzɪʃn, US ˌɑːpə-/ *noun*
1 دژایەتی، لە ڕووواوێستان، رکەبەری، پێکدژی،
دژبەیەکی، بەرامبەری، هەقبەری، ڕووبەڕوویی،
بەرهەڵستی، بەربەرەکانی، بەرگری، ئۆپۆزسیون،
بەرهەڵستکار، رکەبەر، دژبەر، دەستەی دژبەر
یان رکەبەر: *The army met with fierce*
opposition in every town 2 رکەبەران
بەرهەڵستکاران 3 نوێنەرانی دەستەی رکەبەر
یان دژبەر 4 (ئەستێرەوانی) ڕووبەڕوویی،
ڕووبەڕووبوونەوە 5 (the Opposition) دەستە
یان پارتی بەرهەڵستکار (یان رکەبەر، دژبەر):
the ◊ *the leader of the Opposition*
1 ◌ *Opposition spokesman on education*
مخالفت، ضدیت، تناقض، تضاد، تقابل، مقاومت،
جناح مخالف 2 مخالفان 3 نمایندگان مخالف 4
(نجوم) مقابله 5 (با O) گروه یا حزب مخالف

oppositional /ˌɒpəˈzɪʃənl, US ˌɑːpə-/ *adjective*
بەرهەڵستکار، دژبەر، رکەبەر: *oppositional*
groups/tactics ◌ متضاد

oppositionist *noun*
بەرهەڵستکار، دژبەر، رکەبەر ◌ مخالف

oppressed /əˈprest/ *adjective, noun*
1 *adj* زۆرلێکراو، لێقەوماو، سەرکوتکراو،
چەوردیدە، ستەملێکراو، ستەمبار، چەوساوە:
2 *oppressed minorities* نارەحەت، پەشێو،
پەرێشان، نگەران *n* (the oppressed) خەلکی
زۆرلێکراو، زۆرلێکراون، لێقەوماوان،
چەوساوەکان، ستەمباران ◌ 1 *adj* ستمدیدە،
مظلوم 2 ناراحت *n* مردم ستمدیدە

oppression /əˈpreʃn/ *noun*
1 زۆرلێکراوی، لێقەوماوی، ستەملێکراوی،
ستەمباری، چەوساوەیی، چەوسانەوە، زوڵم،
جەور، بێدادی، چەوس، سەرکوت، زۆری،
دەسدرێژی، زۆرداری، زۆر، ستەم، کردەوەی
زۆردارانە 2 نارەحەتی، پەرێشانی، پەشێوی،
نگەرانی، دلەتەپە ◌ 1 مظلومیت، ستمدیدگی،
ظلم، اقدام ظالمانە 2 ناراحتی

oppressive /əˈpresɪv/ *adjective*
1 زۆردار، سەرکوتکەر، چەوسێنەر، ئازادیسێن،
مافبڕ، زاڵم، ستەمکار، زاڵمانە، زۆردارانە،
سەخت، دژوار، ناخۆش، چەتوون: *an*
◊ *oppressive laws* ◊ *oppressive regime*
2 نگەرانکەر *oppressive legislation*
(*adv* /əˈpresɪvli/ :oppressively زۆردارانە،
زاڵمانە، بە شێوەیێکی سەخت، سەختانە: *to*
؛*oppressively hot* ◊ *behave oppressively*
n /əˈpresɪvnəs/ :oppressiveness سەختی،
چەتوونی، ناخۆشی، دژواری) ◌ 1 ظالم، مستبد،
ظالمانە، طاقتفرسا، شاق 2 نگرانکنندە

oppressor /əˈpresə(r)/ *noun*
1 زۆردار، چەوسێنەر، ئازادیبڕ، زاڵم، ستەمکار:
They cannot forget the humiliation they

2 *suffered at the hands of their oppressors* دەسەلاتداری زالم ۞ 1 ظالم، ستمگر 2 حاکم ظالم

opprobrious /ə'prəʊbriəs, US ə'proʊ-/ *adjective*
سووکی‌پێکەر، نەنگ، پڕلە قسەی ساردوسووک، ناحەز، ئابڕووبەرە، مایەی ڕووڕەشی یا ئابڕووچوون، شووورەیی، scurrilous: *opprobrious language* (opprobriously *adv*: سووکی‌پێکەرانە، ئابڕووبەرانە، شووورەیی‌یانە؛ opprobriousness *n*) ۞ توهین‌آمیز، شنیع، زشت

opprobrium /ə'prəʊbriəm, US ə'proʊ-/ *noun*
سووکایەتی، بەسەرداهاتن، بەگژداچوون، سووکی، چروکی، ڕووڕەشی، ناحەزی، ناشیرینی، بێ‌ئابڕوویی، ئابڕووچوون، ناوزڕاوی، جنێو: *The government did not deserve the opprobrium heaped on it by the national press* ۞ اهانت، سرزنش، خفت، رسوایی، ننگینی، ناسزا

oppugnancy *noun*
بەرهەڵستکاری، ڕکابەری، هەڤبەری، دژایەتی ۞ مخالفت، تضاد

oppugnant /ə'pʌɡnənt/ *adjective*
1 (دەگمەن) بەرهەڵستکار، ڕکابەر، هەڤبەر، دژ، بەرامبەر 2 هەڤڕک، نەیار، بەرچەپ (بنەڕەت: لە -oppugnant، *oppugnare* لاتین "شەڕکردن بە دژی") ۞ 1 مخالف، متضاد 2 رقیب

oppugnation *noun*
بەرهەڵستی، دژایەتی، دژبەری ۞ مخالفت

ops *abbreviation* operations

Ops *noun*, Latin
خواژنی پیت و زەبەنی لە میتۆلۆژی ڕۆمی‌دا و ژنی Saturn ۞ اوپس

opsimath /'ɒpsɪmaθ/ *noun*
پاش‌فێر، کەسێ کە لە ئاخری تەمەنی‌دا دەس بە خوێندەواری و شتی وا دەکا ۞ اوپسیمات

opsin *noun*
ئۆپسین: بەشێکی پرۆتینی protein component ڕەنگی تۆڕەی ڕۆدۆپسین کە لە نێو خانە میلەیی‌یەکانی تۆڕە دایە ۞ اوپسین

-opsis *suffix, pl.* -opses or -opsides
پاشگر: پێکهاتەیێ کە شێوەی شتێکی تایبەتی بدا، خاوەنی پێکهاتەیێکی تایبەتی، ڕوو، بوونەوەرێ کە شێوەی شتێکی تایبەتی بدا: *caryopsis*، *coreopsis* (بنەڕەت: لە لاتینی نوێ، لە یۆنانی‌یەوە، لە *opsis* ـەوە "appearance") ۞ پسوند: دارای ساختار خاصی، موجودی دارای شکل خاص

opsonification = opsonization

opsonin /'ɒpsənɪn/ *noun*
(زیندەکیمیا) ئۆپسۆنین: لە بەشە پێکهێنەرەکانی خوێنە کە بۆ تیابردنی بەکتریا پەلاماردەرەکان یارمەتی بێگانەخۆرەکان phagocyte دەدا، ئانتی‌بادی یان ماکێکی تر کە بە خانە یان وردەزیندەوەرە بێگانەکان دەبەسرێنەوە تا ئەوان بۆ phagocytosis ئامادە کەن (opsonic *adj*: سەربە یان پێوەندی بە ئۆپسۆنینەوە هەیە) ۞ اوپسونین

opsonization *noun*
ئۆپسۆنیناندن: زۆرکردنی ئامادەیی وردەزیندەوەرەکان بۆ هەرس لە لایەن بێگانەخۆرەکانەوە، پرۆسە یان ڕەوتێ کە لەودا هاوخوانێ ئاستی خانەی پەلاماردراو بە ئانتی‌ژێن دادەپۆشێ تا سەبارەت بە بێگانەخۆری هەستیارتری کا ۞ اوپسونیزاسیون

opsis *suffix, pl.* -opses or -opsides
پاشگر: تاقی(کردنەوە)، تاقی‌گەری: *necropsy* (بنەڕەت: لە *-opsia* یۆنانی، لە *opsis* ـەوە) ۞ پسوند: آزمایش، امتحان

optative /'ɒptətɪv, US ɒp'teɪtɪv/ *adjective*
(ڕێزمان) داوایی، بریایی، خۆزگەیی، خۆزیایی (optatively *adv*: بە شێوەی داوایی یان بریایی) ۞ تمنایی، آرزویی

optic /'ɒptɪk, US 'ɑːp-/ *adjective, noun*
adj چاوی، سەربە هەستی بینین، بینایی، دیدەیی، بینەیی، ئۆپتیک *n* 1 (کۆن، بە شۆخی) چاو 2 هاوێنەی دەزگای ئۆپتیکال ۞ *adj* چشمی، بصری، دیداری *n* 1 چشم 2 اپتیک

optical /'ɒptɪkl, US 'ɑːp-/ *adjective*
1 سەربە هەستی بینین، بینایی، دیدەیی، دیداری، بینەیی 2 سەربە ڕووناکی، ڕووناکی‌یانە 3 (کامپیوتێر) بەکارهێنانی ڕووناکی بۆ خوێندنەوە یان هەڵگرتنەوەی زانیاری ۞ 1 بصری 2 نوری 3 اپتیکال

optical active *noun*
(کیمیا) چالاکی ڕووناکی(یانە) ۞ فعال نوری

optical activity *noun*
چالاکیتی ڕووناکی(یانە) ۞ فعالیت نوری

optical art *noun*
هونەری ئۆپتیکال یان دیدەیی (شێوەیێ لە هونەری ئابستراکتی نوێ کە پاتێرن و شێوەی ئەندازیاری‌یانە بەکاردێنێ کە (پیاو) تووشی هەڵە دەبێ) ۞ هنر دیدگانی

optical axis *noun*
تەوەری بینایی یان دیتن ۞ محور باصره یا دید

optical density *noun*
(فیزیک) چڕی ڕووناکی (یانە) ۞ چگالی نوری

optical fibre *noun*
ڕیشالەڕووناکی، ڕیشالی ڕووناکی(یانە) ۞ فیبر نوری

optical glass *noun*

شووشەی هاوێنە ۞ شیشەی لنز

optical illusion *noun*
هەڵەی چاو، لێشێوانی چاو، هەڵەی بینایی ۞ خطای بصری

optically /-kli/ *adverb*
لەباری رووناکی(یەوە) ۞ از لحاظ نوری

optical radiation *noun*
تیشکدانەوەی رووناکی(یانە) ۞ تابش نوری

optical resolution *noun*
جیابوونەوە یان لێکبوونەوەی رووناکی(یانە) ۞ تفکیک نوری

optical rotation *noun*
وەرسووڕان یان سووڕی رووناکی(یانە)، سووڕانەوەی رووناکی(یانە) ۞ چرخش نوری

optical stability *noun*
جێگیری رووناکی(یانە)، چەسپیوی رووناکی(یانە) ۞ پایداری نوری

optical telescope *noun*
دووربینی رووناکی ۞ تلسکوپ نوری

optic gland *noun*
(توێکاری) رژێنە یان لووی بینایی ۞ غدەی بینایی یا باصرە

optician /ɒp'tɪʃn, US ɑ:p-/ *noun*
1 هاوێنەساز، چاویلکەساز، چاویلکەدروستکەر، عەینەکساز 2 پسپۆری بینایی، بیناییپەوان ۞ 1 عینکساز 2 بیناییسنج

optic lobe *noun*
(توێکاری) پلی بینایی ۞ لب بینایی یا باصرە

optic nerve *noun*
(توێکاری) دەماری بینایی ۞ عصب بینایی یا باصرە

optic rod *noun*
(توێکاری) میل یان میلەی بینایی ۞ میلەی بینایی یا باصرە

optics /'ɒptɪks, US 'ɑ:p-/ *noun, pl.*
رووناکیناسی، رۆشناییناسی، زانستی بینایی، بیناییناسی: لقێ لە زانست لەمەڕ بینایی و کرداری رۆشنایی ۞ نورشناسی، علم بصری

optima = plural form of optimum

optimal /'ɒptɪməl, US 'ɑ:p-/ *adjective*
باشترین، گونجاوترین، چاکترین، optimum ۞ بهترین، (optimally *adv* ;optimality *n*) مناسبترین

optimism /'ɒptɪmɪzəm, US 'ɑ:p-/ *noun*
گەشبینی، چاکبینی، پشتگەرمی: *optimism* *There are very real* ◊ *about/for the future* ۞ خوشبینی *grounds for optimism*

optimist /'ɒptɪmɪst, US 'ɑ:p-/ *noun*
گەشبین، چاکبین، پشتگەرم: *He's an* ۞ خوشبین *incurable -imist*

optimistic /ˌɒptɪ'mɪstɪk, US ˌɑ:p-/ *adjective*
گەشبین، پشتگەرم، گەشبینانە، پشتگەرمانە: *We are now taking a more optimistic view* (optimistically /-kli/ *adv*: گەشبینانە، پشتگەرمانە، بە گەشبینی(یەوە): *He spoke -imistically about better relations between the two countries* ۞ خوشبین، خوشبینانە

optimization *noun*
باشترکردن، هەرەباشکردن، چاکاندن ۞ بهینەسازی

optimum /'ɒptɪməm, US 'ɑ:p-/ *adjective, noun, pl.* optima, optimums
adj باشترین، چاکترین، هەرەباش، گونجاوترین: *the optimum* ◊ *-mum growth* 1 *n* باشترین بارودۆخ یان *use of resources* هەلومەرج، باشترین ئەنجامی شیاو، 2 ideal باشترین رادە ۞ *adj* بهترین 1 *n* بهترین وضعیت، بهترین نتیجەی ممکن 2 بهترین حد

option /'ɒpʃn, US 'ɑ:p-/ *noun*
1 هەڵبژاردن، هێز یان ئازادی هەڵبژاردن، سەرپشکی، سەرپشکبوون: *As I see it, we have two options...* ◊ *There are various options open to you* 2 ئازادی یان مافی هەڵبژاردن: *We have an option on the house* 3 ڕێگا، چارە، ڕێگای هەڵبژێردراو، بژارە ۞ 1 انتخاب، گزینش، اختیار 2 آزادی یا حق انتخاب 3 شق، شق انتخابی

optional /'ɒpʃənl, US 'ɑ:p-/ *adjective*
بە هەڵبژاردن، بەخۆیی، نازۆرەملی، نە بەزۆری، ناپێویست، بە ویست، سەرپشکانە، بەدڵی خۆت، بە ئارەزوو: *optional extras* (optionality *n*; optionally *adv*) ۞ انتخابی، گزینشی

optoelectronics *noun, pl.*
لقێ لە تێکنۆلۆژی لەمەڕ بەکارهێنانی ئێلێکترۆنیک و رووناکی پێکەوە (optoelectronic *adj*): سەربە optoelectronics ۞ اپتوالکترونیک

optometer /ɒp'tɒmɪtə/ *noun*
بیناییپەوان، بیناییپێو ۞ بیناییسنج

optometrist /ɒp'tɒmətrɪst, US ɑ:p'tɑ:m-/ = optician

optometry /ɒp'tɒmətri, US ɑ:p'tɑ:m-/ *noun*
بیناییپەوانی، بیناییپێوی، دیاریکردنی رادەی دیدی چاو ۞ بیناییسنجی

opt-out *noun*
خۆکێشانەوە ۞ کنارەگیری، انصراف

opulence /-ləns/ *noun*
1 سامان، دەوڵەمەندی، سامانداری، نەوا، نازونیعمەت، خۆشی، خۆشگوزەرانی 2 زۆری، زەبەنی ۞ 1 ثروت، توانگری، رفاه 2 فراوانی

opulent /ˈɒpjələnt, US ˈɑːp-/ *adjective*
1 سامان‌دار، دەوڵەمەند، خۆش‌گوزەران، رابوێر 2 زۆر، زەبەن، فرە 3 گران، گرانبایی، گران، پرخەرج: *opulent fabrics/surroundings* ◌ 1 توانگر، ثروتمند 2 فراوان 3 پرهزینه (دەوڵەمەندانە :opulently *adv*)

opuntia /ɒˈpʌnʃɪə, US ə(ʊ)-/ *noun*
(رووەکناسی) کاکتوسی تیرەیێ کە prickly pears دەگرێتەوە [توخم *Opuntia*] ◌ اپونتیا

opus /ˈəʊpəs, US ˈoʊ-/ *noun, pl.* opuses or opera /ˈɒp(ə)rə/
1 پارچە موسیقایێ (کە بە ژمارە دیاری دەکرێ) 2 بەرهەمی هونەری (ب.ت. ئەوەی لە ئەندازە و سکاڵێکی بەربلاودا بێ، لە لاتینەوە بە واتای کار) ◌ 1 اپوس 2 اثر هنری

opuscule /əˈpʌskjuːl/ = opusculum

opusculum *noun, pl.* opuscules or opuscula /-lə/
کاریژە؟: پارچەیەکی موسیقایی یان ویژەیی کورت (یان لاوەکی؛ بنەڕەت: لە *opusculum* لاتین، چکۆلێنراوی *opus* "کار") ◌ قطعەی ادبی یا موسیقی مختصر

Opus Dei /ˌəʊpəs ˈdeiː, US ˈɒpəs/ *noun*
رێکخراوەیێکی کاتۆلیکی رۆمی پیاوانی دینی و نادینی دامەزراو لە 1928، بە مەبەستی جێگیرکردنەوەی ئایدیالە کریستانییەکانی نێو کۆمەڵگا (بنەڕەت: واتای خۆی "کاری خودا") ◌ اپوس دی

or[1] /ɔː(r)/ *conjunction*
یان، ئان، وەیا، یا، یاخود، یان ئەوەیکە، ئەگینا، ئەگەنا، دەنا، وەگەرنا: *Are you coming or not?* ◊ *Is it a boy or a girl?* ◌ یا، و گرنە

or[2] /ɔː(r)/ *noun*
زێر (= وەک شوێنەواری دروشمی لەشکری یان خێزانی) ◌ طلا

-or[1] *suffix*
پاشگر: (ناوەکان ساز دەکا، ئاماژە بە کەس یان شتێ کە کارێ دەکا) ـگەر، ـکار، ـکەر، ـوان، ـگێر: *escalator* (بنەڕەت: لە لاتینەوە، بە رێگای فەرەنسی ئەنگلۆنۆرمان یان *-eor* *-eour* فەرەنسی کۆن، هەروەها بڕوانە -ator) ◌ پسوند: ـکنندە، ـگر

-or[2] *suffix*
پاشگر: (ناوەکان ساز دەکا) بار، دۆخ، بارودۆخ: *terror* (بنەڕەت: لە لاتینەوە، بە رێگای *-or*، *-ur* فەرەنسی کۆن) ◌ پسوند: حالت، وضع، وضعیت

-or[3] *suffix*
پاشگر: (ئاوەڵناو ساز دەکا) نیشانەی واتای بەراورد: *junior* (بنەڕەت: بە رێگای فەرەنسەی ئەنگلۆنۆرمان، لە لاتینەوە) ◌ پسوند: صفت‌ساز

-or[3] *suffix* US form of -our[1]

orache /ˈɒrətʃ/ *noun*, also orach
گیایێ بە گەڵای سەوز، زەرد یان سوورەوە، دەشخورێ، ئەسپەناخی دەشتی [*Atriplex hortensis* و جۆرە پێوەندیدارەکان] ◌ اوراچ

oracle /ˈɒrəkl, US ˈɔːr-, ˈɑːr-/ *noun*
1 (لە یۆنانی کۆن) پەرستگە، وەحیگا 2 سرووش، وەحی، پەیام یان دەنگی غەیبی (نادیار) 3 پێشزان، واتاشاراوە، وەڵامی غەیبی، وەڵامی تەماوی 4 راوێژکاری لێزراینراو یا زانا (بنەڕەت: ئینگلیسی نێوەڕاست، بە رێگای فەرەنسی کۆن لە *oraculum* لاتین، لە *orare* "دووان" ("speak ◌ 1 معبد 2 وحی 3 غیب‌گو. پاسخ غیبی، جواب مبهم 4 ناصح معتمد و صاحب‌نظر

oracular /əˈrækjələ(r)/ *adjective*
1 غەیبی، ئۆراکیولار، پێشزانانە 2 تەماوی، تەژمە، لێڵ، سەربەست (oracularity *n*؛ oracularly *adv*) ◌ 1 غیبی، مبنی بر غیب‌گویی 2 مبهم

oral /ˈɔːrəl/ *adjective, noun*
1 *adj* زارەکی، زاری، نەنووسراو، دەڤکی، زمانی، بە دەم، دەمی: *oral traditions* ◊ *a test of both oral and written French* ◊ *stories passed on by oral tradition* ◊ *oral evidence* 2 (توێکاری) دەمی، لە رێگای دەمەوە: *an oral vaccine* *n* تاقیکاری زارەکی یان بەدەم، تاقیکردنەوەی زمانی یان زارەکی (بۆ زانکۆ؛ orally /ˈɔːrəli/ *adv*: بە شێوەیەکی زارەکی یان زمانی، بە دەم، بە دەمی، دەم‌بەدەم، سنگ‌بەسنگ) ◌ 1 *adj* شفاهی 2 دهانی *n* امتحان شفاهی، تست شفاهی

oral contraceptive *noun*
حەبی سکپڕنەبوون، حەبی بەرگیری ◌ قرص ضدبارداری

oral herpes *noun*
تامیسکی دەمی یان لای دەم (لە لالەغاوەی دەم و لێو یان کونەلووت دێ، بەهۆی ڤایرۆسی herpes simplex تووش دەبێ) ◌ هرپس اورال

oral history *noun*
1 مێژووی زارەکی 2 کتێب، بابەت، تۆمار یان نووسراوەیێکی کە زانیاری مێژووی زارەکی تیایە (oral historian *n*) ◌ هیستوری اورال

oralism *noun*
زارەکی‌گەری: لایەنگری یان بەکارهێنانی شێوە زارەکییەکان بۆ پەروەردە یان فێرکردنی کەسانی کەڕ (oralist *n, adj*) ◌ اورالیسم

orality *noun*
زارەکێتی، دەمێتی، زمانیەتی، زارایەتی ◌ اورالیتی

Oral Low *noun*
(جوولەکە) قانوون یان زاکوونی زارەکی ◌ قانون شفاهی

oral sex *noun*
سێکسی دەمی یان بە دەم ◌ سکس دهانی

oral surgeon *noun*
نەشتەرگەری دەمی یا لە ڕێگای دەمەوە یا زارەکی ۞ جراح از راه دهان

Orang Asli /ˌɒrəŋ ˈazli/ *noun*
زاراوەیێکی گشتی بۆ گەلانی ڕەسەنی indigenous مالیزیا ۞ اصطلاح کلی برای مردمان بومی مالزیایی

Orange *adjective*
سەربە Orangemen یان تیرەدینییەکەیان (لە ناوی William of Orange (William III) پرۆتیستانت) ۞ اورانج

orange /ˈɒrɪndʒ, US ˈɔːr-, ˈɑːr-/ *noun, adjective*
1 **n** پرتەقال 2 داری پرتەقال [*Citrus sinensis*] و جۆرە پێوەندیدارەکان] **adj** (ڕەنگ) نارنجی ۞ **n** 1 پرتقال 2 درخت پرتقال **adj** (رنگ) نارنجی

orange chromide *noun*
جۆرێ ماسی cichlid ی ئاوە شیرینەکانی ئاسیا کە زەرد یا پرتەقالییە و خاڵی سووری هەیە [*Etroplus maculatus*] ۞ نوعی ماهی

orangeade /ˌɒrɪndʒˈeɪd, US ˌɔːr-, ˌɑːr-/ *noun*
پرتەقالاو، شەربەتی پرتەقاڵ، شیرئاوی پرتەقاڵ ۞ شربت پرتقال

orange blossom *noun*
گوڵی پرتەقاڵ ۞ شکوفەی نارنج

orange hawkweed *noun*
گیابازە پرتەقاڵی، گیاواشە پرتەقاڵی، گیاواشە گوێدار: جۆرێ گیاواشەی hawkweed ئورووپایی، گیایێکی ملۆزمە ب.ت. لە باکووری ڕۆژهەلاتی ئەمریکای باکووری [*Hieracium aurantiacum*] ۞ زاغک گوش‌دار

Orangeism *noun*
ئۆرانجیزم، ئۆرانجباوەڕی ۞ اورانجیسم، اورانج‌گرایی

Orangeman *noun, pl.* Orangemen
1 ئەندامی تیرەی Orange، کۆمەڵەیێکی نهێنی یان سیاسی پرۆتیستانت لە ئیرلەند (ب.ت. هی باکووری) لە 1795، بەرگریوانی دەسەڵاتی بریتانیا و لایەنگری دینی پرۆتیستانت 2 ئیرلەندییێکی پرۆتیستانت ۞ اورانجمن

orange pekoe *noun*
جۆرێ چایی ڕەش، لە گەڵای تازە دروست دەکرێ، چایی هەرەباش ۞ نوعی چای، چای زرین اعلی

orangery /ˈɒrɪndʒəri, US ˈɔːr-, ˈɑːr-/ *noun, pl.* orangeies
شووشەبەندی پرتەقاڵ (لە ئاووهەوای ساردا) ۞ نارنجستان

orange squash *noun*
شیرئاوی پرتەقاڵ، ئاوگی پرتەقاڵ ۞ عصارەی پرتقال

orangey *adjective*
پرتەقاڵی، تا ئەندازەیێ پرتەقاڵی ۞ نسبتاً نارنجی

orang-outang /-uːˈtaŋ/ *noun*
ئۆرانگ‌ئوتان: جۆرێ مەیموونی دارنشینی زلە، بە تووک و موویێکی سووری درێژ، دەستی درێژ و پا و دەستی قولاپییەوە، ڕەسەنی بۆرنیۆ Borneo و سوماترا Sumatra [*Pongo pygmaeus*] (بنەڕەت: لە *orang huan* مالیزیایی "مرۆڤی دارستان") ۞ اورانگ اوتان

orang-utan /ɔːˌræŋ uːˈtæn, əˈræŋ uːtæn, US əˈræŋ ətæn/ = orang-outang

oration /ɔːˈreɪʃn/ *noun*
(فەرمی) وتار، ئاخاوتن، گوتار، لێدوان، وتە (ب.ت. بەشێ لە ڕێوڕەسم): *a funeral oration* ۞ نطق، خطابه

orator /ˈɒrətə(r), US ˈɔːr-, ˈɑːr-/ *noun*
وتاربێژ، وتاردەر: *a fine political -r* ۞ خطیب، ناطق (oratorical *adj*)

oratorical /ˌɒrəˈtɒrɪkl, US ˌɔːrəˈtɔːr-, ˌɑːrəˈtɑːr-/ *adjective*
وتاردەرانە، گوتاربێژانە: *-torical skills* ۞ خطیبانه (oratorically *adv*)

oratorio /ˌɒrəˈtɔːriəʊ, US ˌɔːrəˈtɔːrioʊ, ˌɑːrə-/ *noun, pl.* oratorios
ئۆراتۆریۆ (پارچە موسیقایێکی درێژ بۆ گۆرانیبێژان و ئۆرکێسترا و دەنگی سۆلۆ، ب.ت. لەگەڵ تێمی کتێبی پیرۆز(دا) ۞ اراتوریو

oratoriship *noun*
وتاردان ۞ سخنرانی

oratory[1] /ˈɒrətri, US ˈɔːrətɔːri, ˈɑːr-/ *noun, pl.* oratories
1 هونەری وتاردان، شێوە یان هونەری وتاربێژی 2 زمانی ڕەوانبێژانە ۞ 1 فن سخنوری 2 زبان بلاغی

oratory[2] /ˈɒrətri, US ˈɔːrətɔːri, ˈɑːr-/ *noun*
نوێژگە، کلێسەی چکۆلە ۞ نمازخانه

orb /ɔːb, US ɔːrb/ *noun*
1 گۆ، خڕۆک 2 گۆ یان تۆپی گەوهەرنیشان 3 (وێژەیی) چاو 4 تەنی ئاسمانی 5 سوورگە، خولگە 6 بازنە، جەغز: orbed *adj* (خڕ، گۆیی، تۆپی) ۞ 1 کره 2 گوی مرصع 3 چشم 4 جسم سماوی 5 مدار 6 دایره

orbicular /ɔːˈbɪkjʊlə/ *adjective*
1 خڕ، گۆیی، کەمەیی، تۆپی، بازنەیی، ئاڵقەیی، (خوازە) تەواو، ڕەبەق 2 circular ،spherical 3 (زەویناسی، بەرد) دەنکی خڕی وردی تێدا orbicularly /ɔːˈbɪkjʊləli/ (ناگرینی تیایە :*adv* خڕانە، بە شێوەیەکی خڕ) ۞ 1 گرد، دایره‌ای، حلقوی 2 (مجازی) کامل 3 اوربیکولار

orbicularity /ɔːˈbɪkjʊlærɪti/ *noun*

1 خڕی، گۆیتی، تۆپیبوون 2 (خوازە) تەواوی، ڕەبەقی ◌ کرویت 1 گردی 2 تمامی

orbiculated /ɔːˈbɪkjələtəd/ *adjective*
خڕ، گرد، گروفەر، بازنەئاسا، ئالقەیی، بازنەیی ◌ گرد، دایرەمانند

orbit /ˈɔːbɪt, US ˈɔːrbɪt/ *noun*
1 سوورگە، خولگە، گۆفەک: *the earth's -t* *a space station in -it* ◊ *around the sun* 2 (خوازە) مەڵبەند، پانتایی، *round the moon* دەوروبەر 3 (تویکاری) کاسەی چاو، چاڵی چاو (بنەڕەت: لە *orbita* لاتین "track ،course"، مێی *orbitus* "circular") ◌ 1 مدار 2 (مجازی) حوزه 3 حدقه

orbital /ˈɔːbɪtl, US ˈɔːrb-/ *adjective, noun*
adj 1 سوورگەیی، خولگەیی 2 پشتێنە، کەمەربەندی *n* ڕێگای دەوری شار، ڕێگای کەمەربەندی ◌ *adj* 1 مداری 2 کمربندی *n* جادەی کمربندی

orbital plane *noun*
تەخت یان رووتەختی سوورگە، پلەینی خولگە ◌ صفحەی مدار

orbiter /ˈɔːbɪtə(r), US ˈɔːrb-/ *noun*
1 (کەشتی ئاسمانی spacecraft، ساتەلایت و هتد) سوورگەڕەو، سوورگەوان، خولگەگەڕ 2 = space shuttle ◌ مدارپیما

orb weaver *noun*
جۆلاخرە: جۆری جالجالۆوکە، خێزانی Araneidae، هەشت چاوی وەکیەکی هەیە و زۆرتر تەون یان داویکی تەختی چەرخئاسای دریژ و گەورە دەڕێسێ ◌ نوعی عنکبوت

orb web *noun*
تەون یا داوێ کە لە لایەن orb weaver ـەوە ساز دەکرێ ◌ اورب وب

orc *noun*
(لە ویژە و یاری خەیالیدا) ئەندامی ڕەگەزیکی خەیالی ناحەز، بوونەوەریکی شەڕانی مرۆڤئاسا ◌ اورک

orca /ˈɔːkə/ = killer whale

Orcadian /ɔːˈkeɪdiən, US ɔːrˈk-/ *adjective, noun*
adj سەربە دورگە یان دانیشتووانی Orkney *n* خەڵکی دورگەکانی ئۆرکنی Orkney لە سکاتلەند ◌ *adj* اورکنی *n* اهل اورکنی

orch. *abbreviation* 1 orchestra 2 orchestrated by

orchard /ˈɔːtʃəd, US ˈɔːrtʃərd/ *noun*
باخ، باخی میوە، باخی بەر ◌ باغ میوە

orchardist *noun*, also orchardman
باخەوان، خاوەنباخ، باخدار ◌ صاحب باغ

orchestra /ˈɔːkɪstrə, US ˈɔːrk-/ *noun*
1 سازبەند، ئۆرکێسترا، سازوسەمتوور (یان سەنتوور) 2 شوێنی سازبەند یان ئۆرکێسترا، سازبەندگا 3 شوێنێکی نیوەبازنەیی لە پێشەوەی شانۆی یۆنانی کۆن بۆ هەڵپەڕین و گۆرانی وتن 4 بەشی پێشەوەی کورسییەکانی تیاترێ (بنەڕەت: بە ڕێگای لاتین لە *orkhēstra* یۆنانی، لە *orkheisthai* "هەڵپەڕین") ◌ 1 ارکستر 2 جایگاه ارکستر 3 و 4 ارکسترا

orchestral /ɔːˈkestrəl, US ɔːrˈk-/ *adjective*
سازبەندی، سەربە orchestra (orchestrally *adv*) ◌ وابستە بە ارکستر

orchestra pit *noun*
شوێنی سازبەند یان ئۆرکێسترا ◌ جایگاه ارکستر

orchestra stalls *noun, pl.*
بەشی پێشەوەی کورسییەکانی تیاترێ ◌ ردیف جلو صندلیهای تئاتر

orchestrated *adjective*
ڕێکخراو ◌ سازماندادەشدە

orchestrater *noun*
ڕێکخەر ◌ سازماندهیکنندە

orchestration /ˌɔːkɪˈstreɪʃn, US ˌɔːrk-/ *noun*
ڕێکخستن ◌ هماهنگسازی

orchestrator *noun*
ڕێکخەر ◌ سازماندهیکنندە

orchid /ˈɔːkɪd, US ˈɔːrkɪd/ *noun*, also orchis
1 (ڕووەکناسی) گیاسارمە، گۆڕالەمێرگە، گیواوسالمە، لە خێزانی بەربڵاو (Orchidaceae) 2 ڕەنگی سووری ئاماڵشین، سووری شینباو، ئەرخەوانی کەمڕەنگ یا کاڵ ◌ 1 ارکیدە، ثعلب 2 رنگ سرخ مایل بە آبی

orchidaceous /ˌɔːkɪˈdeɪʃəs/ *adjective*
گیاسارمەیی ◌ ثعلبی

orchidectomy *noun, pl.* orchidectomies
باتووبڕی: لابردنی یەک یان هەردوو باتوو ◌ اورکیدکتومی

orchidlike *adjective*
(گیا)سارمەئاسا، شێوە گیاسارمە، گیاسارمەیی ◌ اورکیدمانند

orchil /ˈɔːtʃɪl/ *noun*
1 ڕەنگ dyeی سوور یا بەنەوش لە کریژەبەرد lichen بەدەس دێ، وەکوو سەرچاوەی litmus بەکاردێترێ 2 کریژەبەردێ کە ئەو ڕەنگە دێتێ [*Roccella* و توخمەکانی تر] ◌ اورچیل

orchis = orchid

orchitis /ɔːˈkaɪtɪs/ *noun*
(پزشکی) باگونە، ماسینی یەک یان دوو باتووەکە ◌ آماس خایە

orcinol /ˈɔːsɪnɒl/ *noun*
(کیمیا) ئاوێتەیێکی کریستاڵی لە orchil دەگیرێ، بۆ دروستکردنی ڕەنگ بەکاردێترێ ◌ اورسینول

ordainer *noun*
دیاریکەر ◇ تعیین‌کننده

ordainment *noun*
دیاریکردن، (وا)بۆبڕینەوە ◇ تعیین

ordeal /ɔ:'di:l, 'ɔ:di:l, US ɔ:r'd-/ *noun*
ئەشکەنجە، جەزرەبە، دەرد، تاقیکردنەوەی دژوار یان سەخت، ئاروین، تاقیکردنەوە بە ئەشکەنجەی لەشی ◇ عذاب، امتحان تعذیبی

order /'ɔ:də(r), US 'ɔ:rd-/ *noun*
1 ریکی، تەکوز، خشتی 2 دەستوور، فەرمان، حوکم 3 جۆر، رەنگ، ئاوا، چەشن 4 راسپاردن، راسپێری، راسپاردە، حەوالە 5 پلە، پایە 6 (دینی) تیرەی دینی، دەستایین، دەستەئایین، ئۆردێر 7 (زیندەناسی، لە پۆلاندنا) دەستە (لەژێر class و لەژوور family؛ بنەرەت: لە ordre فەرەنسی کۆن، لە ordo، -ordin لاتین "ریز، زنجیرە، row، series") ◇ 1 نظم 2 امر، دستور 3 گونە 4 سفارش، حوالە 5 مرتبە، درجە 6 (مذهبی) فرقه 7 راسته

order-book *noun*
تۆمارەی راسپاردەکان ◇ دفتر ثبت سفارشات

ordered /'ɔ:dəd, US 'ɔ:rdərd/ *adjective*
ریک، ریکوپێک، بەنیزام، ریکخراو، خشت، بەتەکوز، بەبەرنامە، پلانمەند، پلاندار ◇ منظم، سازمان‌یافته، بسامان

order-form *noun*
راسپاردەنامە، فۆرمی راسپاردە (کەلوپەل) ◇ فرم سفارش

ordering /'ɔ:dərɪŋ, US 'ɔ:rdər-/ *noun*
ریکی، ریکوپێکی، خشتی، تەکوز، ریکخستن ◇ نظم، آرایش

orderliness /'ɔ:dəlinəs, US 'ɔ:rdər-/ *noun*
ریکی، ریکوپێکی، شیرازە، خشتی، تەکوز، ریکخستن ◇ نظم، آرایش، ترتیب

orderly /'ɔ:dəli, US 'ɔ:rdərli/ *adjective, noun* (*pl.* orderlies)
adj ریک، ریکوپێک، خشت، بەتەکوز، ریکخراو *n* 1 کریکار یان بەردەستی نەخۆشخانە 2 (سەربازی) بەردەس (ئەفسەری ئەرتەش یان سپا) ◇ *adj* مرتب، منظم *n* 1 کارگر بیمارستان 2 گماشته

order of magnitude *noun*
پێوەر، ئەندازە، پێوانە ◇ مقیاس

order of nature *noun*
ریک(وپێک)ی سروشت ◇ سامان طبیعت

order of the world *noun*
ریک(وپێک)ی جیهان ◇ نظم جهان

Order Paper *noun*
کۆنووس (بریتانیا، لیستی ئەو بابەتانەی کە پەرلەمان (لە رۆژێکی دیاریکراودا) باسیان دەکا) ◇ دستور جلسه

ordinal /'ɔ:dml, US 'ɔ:rdənl/ *adjective, noun*
adj پلەیی، ریکەیی *n* 1 (Ordinal) کتێبی نەریتە دینییەکان بۆ ریورەسمی rites دیاریکردنی deacon، قەشەکان و سەرقەشەکان 2 ژمارەی پلەیی، ordinal number ◇ *adj* ترتیبی *n* 1 اوردینال 2 عدد ترتیبی

ordinal number *noun*
ژمارەی ریزی، ژمارەی پلەیی ◇ عدد ترتیبی

ordinance /'ɔ:dɪnəns, US 'ɔ:rd-/ *noun*
1 دەستوور، فەرمان، فەرروار، بڕیار، چارەنووس، خوانووس 2 نەریت یان سروتی دینی (ب.ت. نهێنی و رازی شێوی خواوەندی) 3 (ئەمریکا) = by-law ◇ 1 امر، حکم، تقدیر 2 شعیرەی مذهبی

ordinarily /'ɔ:dnrəli, US ˌɔ:rdn'erəli/ *adverb*
زۆرتر: *We do not ordinarily carry out this type of work* ◇ معمولاً

ordinariness /'ɔ:dnrinəs, US 'ɔ:rdnerinəs *noun*
هەرەمەکیبوون، ئاساییبوون ◇ معمولی بودن

ordinary /'ɔ:dnri, US 'ɔ:rdneri/ *adjective, noun* (*pl.* ordinaries)
adj ئاسایی، عەدەتی، هەرەمەکی، رەمەکی، سادە، بازاری، هیچ: *an ordinary sort of day* ◊ *in the ordinary course of events* ◊ *This was no ordinary meeting* *n* 1 شتی ئاسایی 2 چێشتی ئاسایی (هی خواردنگەیێ و بە یەکنرخ) 3 ئەو بەشانەی ریورەسمی کلیسەی کاتۆلیک کە ناگۆڕدرێن 4 کتێب یان دەستووری نوێژ 5 سەرقەشەی هەرێم 6 (مێژوویی، ئەمریکا) چەرخی penny-farthing 7 (heraldry) هەریەک لە سادەترین charge سەرەکی یەکانی coats of arms (زاراوە یان ئیدیۆمەکان: in the ordinary way: لە هەلومەرجی ئاساییدا، ئەگەر بارودۆخەکە ئاسایی بوو: *In the ordinary way, she's not a nervous person*؛ out of the ordinary: نائاسایی، ریزپەڕ، جیاواز، unusual، different: *I'm looking for something a little more out of the ordinary* ◊ *His behaviour was nothing out of the ordinary*) ◇ *adj* معمولی، عادی *n* 1 امر عادی 2 غذای معمولی 3 اردینری 4 کتاب یا آیین نماز 5 سراسقف ولایتی 6 و 7 اردینری

Ordinary level = O level

ordinary seaman *noun*
پلەیەکی نزم لە هێزی دەریایی بریتانیادا ◇ اردینری سیامن

ordinate /'ɔ:dɪnət, US 'ɔ:rd-/ *noun*
درێژی، ئۆردینات ◇ طول، عرض

ordination /ˌɔ:dɪ'neɪʃn, US ˌɔ:rdn'eɪʃn/

noun
ڕێوڕەسمی دیاریکردنی قەشە ◌ مراسم تعیین یا انتصاب کشیش

ordnance /'ɔːdnəns, US 'ɔːrd-/ *noun*
1 تۆپ، تۆپخانە، تۆپ 2 تەقەمەنی 3 بەڕێوەبەرایەتی ئامادەکاری لەشکری ◌ 1 توپ، توپخانه 2 مهمات 3 ادارەی تدارکات ارتش

Ordnance Survey *noun*
ڕێکخراوەی نەخشەهەڵگرتنەوەی بریتانیای گەورە ◌ سازمان نقشەبرداری بریتانیای بزرگ

Ordnance Survey map *noun*
ڕێکخراوەی نەخشەهەڵگرتنەوەی بریتانیای گەورە ◌ سازمان نقشەبرداری بریتانیای بزرگ

ordonnance /'ɔːdənəns/ *noun*
1 ڕێکی، هاوڕێکی، ڕێکوپێکی 2 قانوون، زاکون، یاسا 3 بڕیار، دەستوور ◌ 1 سامان، ترتیب 2 قانون 3 حکم، فرمان

Ordovician /ˌɔːdə'vɪʃɪən/ *adjective*
ئۆردۆڤیسیایی، ئۆردۆڤیسیەن: سەربە دووەمین سەردەم لە سەردەمانی Palaeozoic era (نێوان سەردەمەکانی Cambrian و Silurian، دەوروبەری 510 تا 439 میلیۆن ساڵ لەوەپێش)، سەروبەندی کە یەکەمین بڕبڕەداران دەرکەوتن (*n* Ordovician period: سەردەمی ئۆردۆڤیسیایی یان ئۆردۆڤیسیەن؛ بنەڕەت: لە *Ordovices* ناوی لاتینی خێڵێکی بریتانیایی + - ian) ◌ اردوویسین

ordure /'ɔːdjʊə(r), US 'ɔːrdʒər/ *noun*
1 پیسایی، گوو، شیاکە، ڕیخ 2 (خوازە) قسەی ناحەز ◌ 1 مدفوع 2 (مجازی) سخن زشت

Ore. *abbreviation* Oregon

ore /ɔː(r)/ *noun*
بەردی کان، کانە، کانزای خاو، کانزای خاوێننەکراوە یان پاکەوەنەبوو یان پوختەنەکراو (بنەڕەت: *ōra* ئینگلیسی کۆن "کانزای نەکوتراو (بە چەکوش) unwrought metal"، ئەڵمانی (ڕۆژاوا) بنەڕەت) ◌ سنگ معدن

øre /'ɔːrə/ *noun, pl.* same
یەکەی پارەی دانمارک و نۆرویژ، بەرامبەر بە سەدیەکی krone ◌ اوری

öre /'ɔːrə/ *noun, pl.* same
یەکەی پارەی سوید، بەرامبەر بە سەدیەکی krona ◌ اوری

oread /'ɔːrɪad/ *noun*
(میتۆلۆژی یۆنان و ڕۆمی) پەری چیانشین یان کێوەکان (بنەڕەت: لە *-Oreas, Oread* لاتین، لە *Oreias* یۆنانییەوە، لە *oros* "کێو، چیا") ◌ حوری کوهی

orectic /ɒ'rɛktɪk/ *adjective*
ئیشتیاکەرەوە، ئارەزوو دەکاتەوە یان دێنی، دڵبزوێک ◌ اشتهاآور

Oreg. *abbreviation* Oregon

oregano /ˌɒrɪ'gɑːnəʊ, US ə'regənoʊ/ *noun*
1 گوێملە، گیامڵە، گوێمشکە [*Origanum vulgare*] 2 چەندین ڕووەکی تر پێچگەلە گیامڵە لە خێزانی mint یا vervain [تۆخمەکانی *Lippia* و *Coleus*] ◌ 1 مرزنگوش 2 اوریگانو

Oregobn grape *noun*
جۆرێ دەوەنی هەمیشەسەوز (*Mahonia aquifolium*) لە خێزانی زرشک barberry، گوڵەکانی زەرد و بەرێکی ڕەشی شینباوە، ڕەسەنی ڕۆژاوای ئەمریکای باکووری ◌ ارگون گریپ

Oregonian /ˌɒrɪ'gəʊnɪən/ *noun, adjective*
n خەڵکی هەرێم یان ئەیالەتی ئۆریگۆن *adj* Oregon سەربە یان پێوەندی بە ئۆریگۆنەوە هەیە، ئۆریگۆنی ◌ اوریگونی

Oreo /'ɔːrɪəʊ/ *noun, pl.* Oreos
(لە ئەمریکا، دروشمی بازرگانی) جۆرێ تۆشە یان بیسکویتی چاکلێتی بە سەرتوێی سپییەوە ◌ اوریو

Orestes *noun*, Latin, from Greek *Orestēs*
ئۆرێستیس، ئۆرێستێز: منالی Agamemnon و Electra کە لەگەڵ خوشکەکەی Clytemnestra تۆڵەی باوکیان لە دایکیان دەکەنەوە و لەگەڵ گراوەکەی Aegisthus دەیانکوژن ◌ اورستس

orexis /ɒ'rɛksɪs/ *noun*
ئیشتیا، ئارەزوو ◌ اشتها

orf *noun*
جۆرێ ئازاری مەڕ و بزن، لە poxvirus تووش دەبن ◌ اورف

orfe /ɔːf/ *noun*
جۆرێ ماسی زێوینی ئاوی شیرین، لە تیرەی carp، لە ڕۆژهەڵاتی ئەورووپا ڕاو دەکرێ [*Leuciscus idus*] ◌ نوعی ماهی

organ(o)- /'ɔːg(ə)nəʊ, US ɔː'ganəʊ/ *prefix*
پێشگر: 1 (زۆرتر زیندەناسی) ئەندام، پێوەندی بە ئەندامەکانەوە هەیە: *organogenesis* 2 (کیمیا، ناوی ئەو پۆلە ئاوێتە ئەندامییانە ساز دەکا کە توخم یان کۆمەڵێکی تایبەتییان تیایە) ئەندامی، ئۆرگانیک: *organophosphate* (بنەڕەت: لە *organon* یۆنانییەوە "ئەندام organ") ◌ پیشوند: عضو، ارگانیک

organ /'ɔːgən, US 'ɔːrgən/ *noun*
1 ئەندام 2 کەرەسە، ئامێر، هۆ، ئامراز، دەزگا 3 ڕێکخراوە، ئۆرگان، داموودەزگا 4 (جوانەدەربڕی) سیرەت، دەزگا 5 ئۆرگ، ئۆرگان (جۆرێ ئامێری موسیقا) ◌ 1 عضو، اندام 2 ابزار 3 سازمان، تشکیلات 4 (حسن تعبیر) آلت مرد 5 ارگ

organdie /'ɔːgəndi, US 'ɔːrg-/ *noun*, US

organdy, *pl.* organdies
ئۆرگاندی (جۆرێ پارچە) ◌ ارگاندی
organelle /ˌɔːɡəˈnɛl/ *noun*
(زیندەناسی) ئەندامۆکە، ئەندامۆچکە، ئەندامی خانەیی ◌ ارگانیل، اندامچە
organ formation *noun*
پێکهاتنی ئەندام ◌ تشکیل عضو
organ-grinder *noun*
ئۆرگ‌ژەن، ئۆرگ‌لێدەر ◌ ارگ‌نواز خیابانی
organic /ɔːˈɡænɪk, US ɔːrˈɡ-/ *adjective*
1 سەربە ئەندامانی لەش؛ (پزشکی، سەربە نەخۆشیی) کار دەکاتە سەر پێکهاتەی ئەندامی: 2 ئەندامی، ئۆرگانیک (سەربە یان ئاماژە دەکا بەو ئاوێتانەی کە کاربۆنیان تیایە و زۆرتریان لە کۆتاییدا بنەمایێکی زیندەناسی‌یانە یان بایۆلۆژیکی‌یان هەیە، سەربە یان لە زیندەوەرەکان یان ئۆرگانیزمە زیندووەکان پەیدا بووە، بڕوانە inorganic): *Improve the soil by adding organic matter* 3 سروشتی، خۆرسکی 4 ڕێکخراو، یەک‌پارچە، یەک‌تەختە، ڕێک‌وپێک، یەک‌دەست، سیستماتیک 5 بەرەبەرەیی، لەگەڵ ڕەوتی سروشتی 6 (خوازە) بنەرەتی، بنچینەیی، بنگەهی ◌ 1 وابسته به اعضای بدن، ارگانیک 2 عضوی، آلی 3 طبیعی 4 سازمان‌مند، منسجم 5 تدریجی 6 اساسی
organically /-kli/ *adverb*
1 لەباری سروشتی(یەوە) یان خۆرسکی(یەوە) 2 لەباری ئەندامی(یەوە) 3 بەرەبەرە، وردەوردە ◌ 1 به طور طبیعی 2 از نظر عضوی 3 تدریجی
organic brain syndrome *noun*
تێکچوونێکی هۆشی درێژخایەن یان ئاستەمە (وەک نەخۆشی ئالزایمێر) کە زۆرتر لە ئەنجامی کۆمەڵە گۆڕانێکی فیزیکی لە پێکهاتەی مێشکەوە دەکەوێتەوە ◌ سیندروم برین ارگانیک
organic chemistry *noun*
کیمیای ئەندامی: لقێ لە کیمیا کە لەمەڕ ئاوێتەکانی کاربۆنەوە دەکۆڵێتەوە ◌ شیمی آلی
organic compound *noun*
ئاوێتەی ئەندامی ◌ ترکیب آلی
organicity *noun*
ئەندامێتی، ئۆرگانیسیتی، ئۆرگانیستە ◌ آلیت
organic life *noun*
ژیانی ئەندامی یان ئۆرگانیک ◌ حیات آلی
organic matter *noun*
ماکی ئەندامی، مەتریاڵ یان مادەی ئەندامی ◌ مادەی آلی
organic unity *noun*
یەکێتی ئەندامی یا ئۆرگانیک ◌ یگانگی عضوانی
organicism *noun*
ئەندام‌گەری، ڕێبازێ کە پێی وایە هەموو شتێکی بنچینەییکی ئەندامی هەیە یان بەشێکە لە گشتێکی ئەندامی ◌ ارگانیسم‌گرایی
organicist *noun*
ئەندام‌گەر، ئۆرگانیسیست ◌ ارگانیسم‌گرا
organicistic *adjective*
ئۆرگانیسیستی، سەربە ئەندام‌گەری ◌ وابسته به ارگانیسم‌گرایی
organism /ˈɔːɡənɪzəm, US ˈɔːrɡ-/ *noun*
1 بوونەوەر، ئەندامە، زیندەوەر، بوونەوەری زیندوو 2 ڕێکخستە، دەزگا، سیستم ◌ 1 موجود زنده، ارگانیسم 2 سازوارە، نظام
organismal /ˈɔːɡənɪzəm, US ˈɔːrɡ-/ *adjective*, also organismic
سەربە یان پێوەندی بە organismـەوە هەیە ◌ وابسته به organism
organist /ˈɔːɡənɪst, US ˈɔːrɡ-/ *noun*
ئۆرگ‌ژەن ◌ ارگ‌نواز
organization /ˌɔːɡənaɪˈzeɪʃn, US ˌɔːrɡənəˈz-/ *noun*
1 ڕێکخراو، دام‌ودەزگا، دەزگا، ڕێکخستی، سازی: *to work for a business/political/voluntary organization ◊ the World Health Organization ◊ charitable organizations* 2 ڕێکخستن، گێڕان، ئانەوە: *A wedding on that scale takes a lot of organization* 3 دەستە یان لێژنەی بەڕێوەبەرایەتی ڕێکخراوەیی 4 ڕێک‌وپێکی: *She is highly intelligent but her work lacks organization* ◌ 1 سازمان 2 سازماندهی 3 هیأت اداری سازمانی 4 انسجام
organizational /-ʃənl/ *adjective*
ڕێکخراو، ڕێک‌وپێک، سەربە ڕێکخراوە، ڕێکخراوەیی، دام‌ودەزگایی: *-zational change* ◌ نظام‌یافته، سازمند، سازمان‌یافته، سازمانی
Organization of African Unity *noun*
ڕێکخراوەی یەکێتی ئەفریکا ◌ سازمان وحدت افریقا
Organization of American States *noun*
ڕێکخراوەی ولاتانی ئەمریکایی ◌ سازمان کشورهای امریکایی
Organization of Petroleum Exporting Countries *noun*
ڕێکخراوەی ولاتانی نەوت‌نێر یان ولاتە نەوت‌نێرەکان ◌ سازمان کشورهای صادرکنندەی نفت
organized /ˈɔːɡənaɪzd, US ˈɔːrɡ-/ *adjective*
ڕێکخراو، ڕێکخستە، ڕێک‌وپێک: *an organized body of workers ◊ an organized system of childcare ◊ a carefully organized campaign ◊ organized crime* ◌ سازمان‌یافته، منظم، سازمان‌دادەشدە

organized crime *noun*

تاوانکاری پیشەیی یان ڕێکخراو ۞ جنایت‌کاری سازمان‌یافته

organized labour *noun*

1 یەکێتی‌یە کرێکاری‌یەکان 2 ئەندامی یەکێتی‌یە کرێکاری‌یەکان ۞ 1 اتحادیەهای کارگری 2 عضو اتحادیەهای کارگری

organized religion *noun*

دینی دامەزراو یا سەقام‌گرتوو، دین یا ئایینی بنج‌داکوتاو ۞ دین نهادی‌شده

organizer *noun*

ڕێکخەر، هەڵسووڕێنەر، بنیاتنەر، دامەزرێنەر ۞ سازمان‌دهنده، بانی

organ-loft *noun*

جێگای ئۆرگ ۞ جای ارگ

organochlorine *adjective, noun*

ئۆرگانۆکلۆرین: سەربە یان پێوەندی بە هایدرۆکاربۆنێکی کلۆرێنراوەوە هەیە، ب.ت. یەکێ کە وەک ئافەت‌کوژێ (وەک aldrin، DDT و dieldrin) بەکاردێنرێ ۞ ارگانوکلورین

organ of Corti *noun*

(توێکاری) ئەندامی کورتی: پێکهاتەیێکی cochlea گوێ نێوەوە (ی شیردەران) کە سەبارەت بە شەپۆل یان لەرە دەنگی‌یەکان کاردانەوەی هەیە (بنەڕەت: لە ناوی توێکاری ئیتالیایی *Alfonso Corti*) ۞ عضو کورتی

organogenesis /ˌɔːg(ə)nə(ʊ)ˈdʒɛnɪsɪs, US ɔːˌgan(ə)-/ *noun*

پێکهاتنی ئەندامەکان، ئەندام‌سازی، ئەندام‌پێکهاتن (گیانەوەر یان ڕووەکێ) ۞ تشکل اعضا

organogenetic *adjective*

سەربە پێکهاتنی ئەندامەکان، سەربە ئەندام‌سازی، پێوەندی بە ئەندام‌پێکهاتەوە هەیە ۞ وابستە بە تشکل اعضا

organography *noun*

باس‌کردنی ئەندامەکان، توێژینەوەی باسکردی‌یانەی ئەندامانی گیانەوەران و گیا و ڕووەک ۞ ارگانوگرافی

organoleptic /ˌɔːg(ə)nə(ʊ)ˈlɛptɪk/ *adjective*

کارتێکەرە لە ئەندامی زیندەوەردا، کاریگەرە لە ئۆرگانیزمدا ۞ ارگانولپتیک

organology /ɔːgəˈnɒlədʒɪ/ *noun*

ئەندام‌ناسی ۞ عضوشناسی

organomercurial *noun*

(کیمیا) ئاوێتەیێکی ئەندامی یان بەرهەمێکی pharmaceutical کە جیوەی تیایە ۞ ارگانومرکوریال

organometallic *adjective*

(کیمیا) سەربە ئاوێتەیێکی ئەندامی کە کانزا یا شێوەکانزایێکی metalloid تیایە کە ڕاستەوخۆ بەستراوەتەوە بە کاربۆنەوە ۞ ارگانومتالیک

organon /ˈɔːg(ə)nɒn/ *noun, pl.* organona or organons

کەرەسە یان هۆی بەدەس‌هێنانی مەعریفە (ب.ت. بنەماکان (فەلسەفە و زانست) ۞ ارگانون

organophosphate *noun*

ئەندامۆفۆسفات، ئۆرگانۆفوسفات: ئاوێتەیێکی ئەندامۆفۆسفۆرۆس (وەک pesticide ێ) ۞ ارگانوفوسفات

organophosphorus /ˌɔːg(ə)nəʊˈfɒsf(ə)rəs/ *adjective*

ئەندامۆفۆسفۆرۆس، ئۆرگانۆفوسفۆرۆس، ئاماژە بەو ئاوێتە ئەندامی‌یە لێکدراوانە کە فۆسفۆرۆسیان تیایە ۞ فوسفوروس

organotherapy *noun*

چارەسەرکردنی نەخۆشی‌یەکان بە ئاوگی ئەندامانی گیانەوەری، ب.ت. لووەکانی ۞ ارگانوترابی

organotropic *adjective*

ئەندام‌خواز ۞ ارگانوتروپیک

organotropism *noun*

ئەندام‌خوازی: ڕاکێشانی وردەزیندەوەرەکان یان ماکە کیمیایی‌یەکان بۆ ئەندامە یان شانە تایبەتی‌یەکانی لەش ۞ ارگانوتروپیسم

organ-pipe cactus *noun*

چەندین جۆرێ کاکتوسی ڕاست و بەرز (یان دارئاسا، وەک *Lemaireocereus thurberi* یان *L. marginatus*)ی باشووری ڕۆژاوای ئەمریکا و مەکسیکۆ، ب.ت. saguaro کە لاسک یان قەدێکی ستوون‌ئاسا و درێژیان هەیە ۞ ارگانوتروپیسم

organum /ˈɔːg(ə)nəm/ *pl.* organa /-nə/ = organon

organza /ɔːˈgænzə, US ɔːrˈg-/ *noun, pl.* organzas

ئۆرگانزا (پارچەیێ، ڕەنگە لە *Lorganza* دروشمێکی بازرگانی) ۞ ارگانزا

organzine /ˈɔːg(ə)nziːn, US -ˈganziːn/ *noun*

زنجیرەی لەخوری یان هەوریشمی، هەوریشمی هۆنراو ۞ ارگانزین

orgasm /ˈɔːgæzəm, US ˈɔːrg-/ *noun*

ئەوپەڕی خۆشی سێکسی، ئۆرگازم ۞ ارگاسم

orgasmic /ɔːˈgæzmɪk, US ɔːrˈg-/ *adjective*

1 سەربە ئەوپەڕی خۆشی سێکسی یا ئۆرگازم 2 خۆش، شاگەشکەکەر، مەست‌کەر، سەرخۆش‌کەر ۞ 1 وابستە بە ارگاسم 2 لذت‌بخش

orgiastic /ˌɔːdʒiˈæstɪk, US ˌɔːrdʒ-/ *adjective*

1 لەگەڵ خۆش‌ڕابواردن، خۆش‌ڕابوێرانە، تێکەڵ

به رابواردن 2 ئەوپەڕگری‌یانە، زیدەڕۆیانە ۞ 1
توأم با عیاشی یا می‌گساری 2 افراط‌آمیز

orgeat /ˈɔːdʒɪət/ *noun*
خواردنەوەیێکی گولاوی پرتەقاڵ و ئاوی بادەم
و جۆ ۞ اورگت

orgulous /ˈɔːgjʊləs/ = haughty

orgy /ˈɔːdʒi, US ˈɔːrdʒi/ *noun, pl.* orgies
1 رابواردن، رادان (خواردن، خواردنەوە،
چالاکی سێکسی و هتد) 2 زیدەڕۆیی،
ئەوپەڕگری، پەڕگیری، پێداکێشی، پێدرێژی:
◊ *The rebels went on an orgy of killing*
3 *an orgy of spending* سروت و نەریتی
نهێنی بۆ خودایانی Bacchus و Dionysus
لەگەڵ خواردنەوە، سەما و گۆرانی‌وتن‌دا ۞ 1
عیاشی، می‌گساری 2 افراط 3 ارگی

oribi /ˈɒrɪbi/ *noun, pl.* same or oribis
جۆرێ ئاسکی ساڤانای ئەفریکا [*Ourebia*
ourebi] ۞ اریبی

oriel /ˈɔːrɪəl/ *noun*
پەنجێرەی بالکۆن یان دەرپەڕیو ۞ پنجرەی
بیرون‌نشسته

Orient /ˈɔːriənt/ *noun, adjective*
n 1 (ب.ت. چین و ژاپۆن) رۆژهەڵات،
رۆژهەڵاتی دوور 2 (orient) مرواری درەوشاوە
adj (orient) oriental ۞ *n* 1 شرق، خاور دور
2 مروارید درخشان

oriental /ˌɔːriˈentl/ *adjective*
1 رۆژهەڵاتی، سەربە رۆژهەڵات 2 (Oriental)
سەربە ناوچەی جوگرافیای ئاژەڵی کە هیمالایا
و رۆژاوای ئیندۆنیزیا دەگرێتەوە 3 (گەوهەر یان
مرواری) درەوشاوە، ورشن، زریون، بریقەدار
(orientally *adv*) ۞ 1 شرقی 2 اورینتال 3
درخشان

Oriental /ˌɔːriˈentl/ *noun*
(زۆرجار وەکوو جنێوێ) رۆژهەڵاتی، خەڵکی
رۆژهەڵات (ب.ت. چین و ژاپۆن) ۞ اهل
مشرق‌زمین

orientalia /ˌɔːrɪenˈteɪlɪə, US ɒr-/ *noun, pl.*
ئەو کتێب و بابەتانەی دەربارەی رۆژهەڵاتەوەن،
رۆژهەڵات‌نامە ۞ اوریتالیا

orientalism /ˌɔːriˈentəlɪzəm/ *noun*
رۆژهەڵات‌ناسی، تایبەتمەندی رۆژهەڵاتی،
رێوشوێنی رۆژهەڵاتی ۞ خاورشناسی، ویژگی
شرقی

orientalist /ˌɔːriˈentəlɪst/ *noun, adjective*
رۆژهەڵات‌ناس، خۆرەڵات‌ناس ۞ خاورشناس،
مستشرق

Oriental philosophy *noun*
فەلسەفەی رۆژهەڵات ۞ فلسفەی شرق

orientated *adjective*
تامەزرۆی، خوازیاری، داشکاو بەرەو، رووڵە،
رووەو ۞ دارای گرایش، متوجه

orientation /ˌɔːriənˈteɪʃn/ *noun*
1 رێڕەو، لادۆزی، رێڕەوگیری، رێدۆزینەوە،
رێدۆزی، ئاراستەکردن، رووتێ‌کردن: *The*
orientation of the planet's orbit is
changing continuously 2 تێگەیشتن یان
دیاری‌کردنی هەلومەرج یان باروودۆخ: *The*
course is essentially theoretical in
orientation 3 راهاتن، ئاشنایی، خووگرتن،
داهاتن، خۆگونجاندن: *an orientation course*
۞ 1 جهت، جهت‌یابی، رویکرد 2 تعیین یا
تشخیص موقعیت 3 آشنایی، همسازی

orientational *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە orientation ـەوە هەیە
۞ وابسته به orientation

oriented = orientated

orienteering /ˌɔːriənˈtɪərɪŋ, US -ˈtɪr-/
noun
راکردن لە دەشت (ودەر، بەکارهێنانی نەخشە و
لادۆز) ۞ دوی صحرایی

orifice /ˈɒrɪfɪs, US ˈɔːr-, ˈɑːr-/ *noun*
دەم، زار، دەرچە، کون، کەلەبەر (وەک هی
کونەلووت) ۞ دهانه، سوراخ

oriflamme /ˈɒrɪflam/ *noun*
1 ئاڵای سووری پیرۆز کە لە پێش پاتشایانی
فەرەنسی‌یەوە هەڵیان دەگرت، گڕی زێڕین 2
هێزی دڵ، مایەی دڵگەرمی یان پشت‌ئەستووری،
ورە ۞ 1 اوریفلام 2 قوت قلب

origami /ˌɒrɪˈgɑːmi, US ˌɔːr-/ *noun*
ئۆریگامی، کاغەزوقەد، قەدوکاغز (هونەری
ژاپۆنی کە کاغز بە شێوەیەکی سەرنج‌ڕاکێش
دەنوشتێنەوە؛ بنەڕەت: لە *oru-, -ori* "قەد" +
kami "کاغەز") ۞ اوریگامی

origanum /ɒˈrɪg(ə)nəm/ *noun*
ئۆریگانوم: گیای بۆن‌خۆشی تیرەیێ کە
marjoram و oregano دەگرێتەوە [تۆخم
Origanum] ۞ اوریگانوم

origin /ˈɒrɪdʒɪn, US ˈɔːr-, ˈɑːr-/ *noun*
1 سەرچاوە، زێدەر، ئەسڵ، بنەڕەت، بنەما،
تەوار، ماک، بێخ، کۆک، درف، بنەچەک،
رەچەڵەک، سەرەتا، بەرایی، دەسپێک: *the*
origins of life on earth 2 مایە، هۆ ۞ 1
منشأ، سرچشمه، خاستگاه، آغاز 2 موجب

original[1] /əˈrɪdʒənl/ *adjective, noun*
adj 1 سەرەتایی، دەسپێک، یەکەمین، هەوەڵین،
تازە، نەو، تازەدارێژراو، تازەبابەت، تازەکرد 2
رەسەن، راستەقینە، کۆپی‌نەکراو، سەرەکی،
بنەڕەتی، ئەسڵی، داهێنەر: *This painting is a*
copy; the original is in Madrid ◊ *Send*
out the photocopies and keep the original
n بەرهەمی سەرەکی یان ئەسلی، ئەسل ۞ *adj*

1 اولیه، بدیع 2 اصیل، اصلی. خلاق *n* نسخه‌ی اصلی

original² /ə'rɪdʒənl/ *noun*, in the original
به زمانی خۆی، به زمانی ڕەسەن (یان سەرەتا): *I studied Italian so that I would be able to read Dante in the -inal* ◌ به زبان اصلی

originality /əˌrɪdʒə'næləti/ *noun*
داهێنەری، داهێنان، داهێنەریتی، تازەگەری: *This latest collection lacks style and originality* ◊ *Students are encouraged to show initiative and originality in their work* ◌ خلاقیت، ابتکار

originally /ə'rɪdʒənəli/ *adverb*
لە بنەڕەتدا، لە سەرەتادا، داهێنەرانە: *The school was originally very small* ◊ *She comes -inally from York* ◌ در ابتدا، خلاقانه

original sin *noun*
(لە تیۆلۆژی کریستانیەتدا) گوناهباریتی زگماکی، گوناهی ئادەم و حەوا ◌ گناه‌کاری ذاتی

origination /əˌrɪdʒɪ'neɪʃn/ *noun*
1 داهێنان، دروستکردن، پێکهێنان 2 سەرهەڵدان، لێکەوتنەوە، داکەوتن، بوونەهۆ ◌ 1 ابداع، ایجاد 2 سرچشمه‌گیری

originative /ə'rɪdʒɪneɪʃn/ *adjective*
داهێنەر، تازەگەر، creative (originatively *adv*) ◌ مبتکر

originator *noun*
داهێنەر، دروستکەر: *Sir William James is thought to be the -nator of fingerprinting as a means of identification* ◌ مبدع، خالق

O-ring *noun*
ئۆرینگ (بەرجەر یا واشەری بازنەیی) ◌ اورینگ

oriole /'ɔːriəʊl, US 'ɔːriəl/ *noun*
(باڵندەناسی) زێرینچە، هەنجیرخۆرە (بنەڕەت: لە *oriolus* لاتین، لە *aureolus* لاتینەوە، چکۆلێنراوی *aureus* لاتین "زێرین") ◌ پری شاهرخ

Orion /ə'raɪən/ *noun*, Latin, from Greek *Ōriōn*
1 (ئەستێرەوانی) ئۆریۆن 2 ئۆریۆن (دیوەزاوچی‌یەکە کە بە دەستی "Artemis" لە میتۆلۆژی یۆنانی دەکوژرێ) ◌ 1 جبار 2 اوریون

Orisha /ə'rɪʃə/ *noun, pl.* same or Orishas
ئۆریشا (= لە نایجیریای باشووری و هیندێ دەستەی دینی ئەمریکای باشووری و کارائیب) هەریەک لە خودایانی چکۆلە ◌ اوریشا

orison /'ɒrɪz(ə)n, US -s(ə)n/ *noun*
(کۆن) پاڕانەوە، دوعا، نزا ◌ نیایش، دعا

Oriya /ɒ'riːjə, US ɔː'r-/ *noun, pl.* same or Oriyas
1 ئۆریا (زمانی کە لە ئۆریسە Orissa لە ڕۆژهەلاتی هیند قسەی پێ‌دەکرێ) 2 دانیشتووی هەرێمی نوێی Orissa یان ناوچەی کۆنی ئۆدرا Odra لە هیندووستان ◌ اوریا

Orlon /'ɔːlɒn/ *noun*
(دروشمی بازرگانی) پارچە و ریشاڵی ئەکریلیکی دەسکرد، بۆ جلوبەرگ و هتد بەکاردێترێ ◌ ارلون

orlop /'ɔːlɒp/ *noun*, also orlop deck
پشتی ژێرەوەی کەشتی شەڕکەر ◌ عرشه‌ی زیرین کشتی جنگی

Ormazd *noun*, from Middle Persian, from Avestan *Ahuramazdāh*
ئۆرمەزد، = Ahura Mazda ◌ اورمزد

ormer /'ɔːmə/ *noun*
ئۆرمێر، گوێ‌دەریا [*Haliotis tuberculata* و جۆرەکانی تر] (جۆرێ سەدەفی خۆراکی؛ بنەڕەت: لە *auris maris* لاتینەوە "ear of the sea") ◌ اورمر

ormolu /'ɔːməluː, US 'ɔːrm-/ *noun*
زەرەزێر، مەفرەغی زێرین، ئۆرمولو (داڕشتەیەکە لە مس، زینک و قالایی) ◌ اورمولو

ornament /'ɔːnəmənt, US 'ɔːrn-/ *noun*
1 جوانکردن، ڕازاندنەوە، خەملاندن، نەخشاندن 2 خشڵ، زەمبەر، شتی جوان، زیوەر، زێڕوزەمبەر 3 جێی یان مایەی شانازی یان سەربەرزی: *The building is an -nt to the city* ◌ 1 تزیین 2 آرایه 3 مایه‌ی افتخار

ornamental /ˌɔːnə'mentl, US ˌɔːrn-/ *adjective, noun*
adj جوانی، بۆ ڕازاندنەوە، decorative: *an -al fountain* *n* گیای جوانی (*n* ornamentalism; ornamentalist *n*; ornamentally *adv*) ◌ *adj* تزیینی *n* گیاه تزئینی

ornamentation /ˌɔːnəmen'teɪʃn, US ˌɔːrn-/ *noun*
جوانکاری، نەخشاندن، ڕازاندنەوە، جوانکردن: *The architect was instructed to keep ornamentation to a minimum* ◌ تزیینات

ornamented *adjective*
جوانکراو، نەخشاو، ڕازاوە، خەملێنراو ◌ تزیین‌شده

ornate /ɔː'neɪt, US ɔːr'n-/ *adjective*
1 بەزریقەوبریقە، پڕزێڕوزەمبەر، پڕگێژوگوڵینگ، بەدیدی‌وبۆدی، نەخشاو، خشڵاوی، خەملاوی، (پڕ)ڕازاوە: *a mirror in an ornate gold frame* ◊ *an ornate mantle* 2 (زمانی ویژە) گران، ئاڵۆز، نەخشاو، سەخت، ڕازاوە (بە هونەرە ویژەیی‌یەکان؛ ornately /ɔː'neɪtli, US ɔːr'n-/ *adv* بە شێوەیەکی بەزریقەوبریقە یان ڕازاوە: *ornately carved chairs*; ornateness *n*: 1 زریقەوبریقە 2 ڕازاوەیی، نەخشان (بە

هونەرە وێژەیییەکان) ◌ 1 پـڕزرق و بـرق 2 آراسته، متکلف

ornery /'ɔːnəri, US 'ɔːrn-/ *adjective*
کەللـەڕەق، لا، ڕووگـرژ، مـرومۆچ، بـەدخوو، بەدخولک ◌ لجوج، عبوس

ornith(o)- *prefix*
پێشگر: باڵـندە، پەلـەوەر، مـەل: *ornithology* (بنەڕەت: لە یۆنانییەوە *ornis*, *ornith-* "bird") ◌ پێشوند: پرنده

ornithic *adjective*
باڵندەیی، پەلەوەری، سەربە باڵـندە یان پەلـەوەر ◌ وابسته به پرنده

ornithine /'ɔːnɪθiːn/ *noun*
(زیندەکیمیا) ئۆرنیتین، ئارنیتین: ترشەلۆکێکی ئەمینۆ $C_5H_{12}N_2O_2$ کە لەشی بەرهەمی دێنێ و لە میتابۆلیزمی پرۆتیندا گرنگە ◌ ارنیتین

ornithischian /ˌɔːnɪ'θɪskɪən, US -'θɪʃɪən/ *noun*
(کۆنناسی) کلۆتباڵندە، باڵـندە دیزەڵ: جـۆری دایناسـۆری گـیاخۆر، کـلۆتەکەی لە هـی باڵـندە دەچـێ (بڕوانـە saurischian؛ بنـەڕەت: لـە لاتینی نوێ (ناوی دەستەکە) *Ornithischia*، لە یۆنـانی *ornith-* ،*ornis* "باڵـندە" + *iskhion* "کلۆت، دیزەڵ hip joint") ◌ نوعی دایناسور

ornithoid *adjective*
باڵندەئاسا، شێوەپەلەوەر، باڵندەیی ◌ پرندهمانند

ornithological /ˌɔːnɪθə'lɒdʒɪkl, US ˌɔːrnɪθə'lɑːdʒ-/ *adjective*, also ornithologic
باڵندەناسـییانـە، سـەربە باڵندەناسـی ◌ پرندهشناختی

ornithologist /ˌɔːnɪ'θɒlədʒɪst, US ˌɔːrnɪ'θɑːl-/ *noun*
باڵندەناس، پەلەوەرناس ◌ پرندهشناس

ornithology /ˌɔːnɪ'θɒlədʒi, US ˌɔːrnɪ'θɑːl-/ *noun*, *pl.* ornithologies
باڵندەناسی، پەلەوەرناسی ◌ پرندهشناسی

ornithomancy *noun*
باڵندەگرتنەوە، فاڵگرتنەوە بە باڵـندە یان پەلەوەر ◌ اورنیتومانسی

ornithopod *noun*
باڵـندەپا: ژێـردەسـتەیێکـی (Ornithopoda) دایناسـۆرە ornithischian دووپـا گـیاخۆرەکـان (وەک hadrosaur)ی پەنجەڕەو digitigrade، دوو لاقی درێژی پاشووی بۆ هەڵاتن بوو ◌ اورنیتوپود

ornithopter /'ɔːnɪˌθɒptə/ *noun*
(زۆرتـر مێژوویـی) باڵـەفـڕەون؟: دەزگـا یـان فڕۆکـەیێ کـە وا داڕێـژراوە بـە باڵـەفـڕێ یـان باڵەتەپێ بفڕێ ◌ اورنیتوپتر

ornithosis /ˌɔːnɪ'θəʊsɪs/ = psittacosis

oro- *prefix*
پێشگر: کێو، کێف، چیا، شاخ (بنەڕەت: لە *oros* یۆنانی "کێو، چیا") ◌ پیشوند: کوه

orobanch *noun*
کەلـە، کێرکەلـەگا، کێرکەلـە، گـوڵ، گوڵـەک، گیاکەلە ◌ گل جالیز، گلک

orogenic *adjective*, also orogenetic
سەربە پێکهاتنی چیاکان، سـەربە چیاپەیدایی ◌ وابسته به کوهزایی

orogenesis *noun*, also orogeny /ɒ'rɒdʒəni, US ɔː'rɑːdʒ-/
پێکهاتنی کێوەکـان یـان چیاکـان، دروستبوونی شاخوکێو ◌ کوهزایی

orographic /ˌɒrə'græfɪk/ *adjective*, also orographical
سەربە چیا، کێوی، سەربە چیاناسـی ◌ وابسـته به کوه، کوهشناختی

orography *noun*
باسکردنی چیاکان، ئۆرۆگرافی ◌ اوروگرافی

orology /ˌɒ'rɒːlədʒɪ/ *noun*
کێوناسی، چیاناسی، کێفناسی (orological *adj*: چیاناسـییانـە، سـەربە یـان پێـوەنـدی بـە کێوناسـییەوە هـەیـە؛ orologist *n*: چیانـاس، کێوناس) ◌ کوهشناسی

oroide /'əʊrəʊaɪd/ *noun*
(فەڕەنسی) زڕەزێڕ، زێڕی قەڵـب، زێڕەدرۆزنە ◌ طلای بدل

Oromo /'ɒrəməʊ/ *noun*, *pl.* same or Oromos
1 ئەنـدامی گـەلێکی ئـەفریکای ڕۆژهـەڵات، گەورەترین کۆمەڵی ڕەگەزی ئەتیۆپیا 2 زمانی Cushiticی ئەو گەلە ◌ اروما

orometer *noun*
بەرزیپێو (چیا) ◌ ارتفاعسنج کوه

oropendola /ˌɒrə'pendələ/ *noun*
هەنجیرخۆرەی زێرین: جـۆری باڵـندەی زلـەی کۆمـەڵژی گـەرمێنانی ئـەمریکا [تـوخم *Psarocolius*: چەندین جۆرن] ◌ نوعی پرنده

oropharyngeal *adjective*
سەربە oropharynx، دەمگەروویی ◌ وابسته به oropharynx

oropharynx /ˌɔːrə(ʊ)'færɪŋks/ *noun*, *pl.* -opharynges or oropharynxes
دەمگەروو: بەشێ لە گەروو کە دەکەوێتە نێوان نەرمەمەلاشـوو و ئێـسکی چەلـەمەیی hyoid bone ◌ اوروفارینکس

orophyte *noun*
ڕووەکی چیایی، چیاگیا، گیای چیایی یان ڕوواو لە کێواندا ◌ کوهرُست

orotund /'ɒrətʌnd, US 'ɔːrə-/ *adjective*
1 (دەنگ) بەزرنگە، زرنگەدار، بەرز، بە تەواو هێزەوە وتراو: *an orotund voice* 2 پڕدەبدەبە،

بەکشوفش، *an* :bombastic ،pompous
پرطنین 1 ۞ (orotundity *n*) *orotund speech*
2 مطنطن

orphan /'ɔ:fn, US 'ɔ:rfn/ *noun, adjective*
هەتیو، سەغیر، سێوی، بێدایک و باوک ۞ یتیم

orphanage /'ɔ:fənɪdʒ, US 'ɔ:rf-/ *noun*
هەتیوخانە، سێویخانە، دەزگای ئاگاداری لە هەتیوان ۞ پرورشگاه

orphanhood *noun*
هەتیوی، سێویبوون، سەغیری ۞ یتیمی

Orphic /'ɔ:fɪk/ *adjective*
1 سەربە ئۆرفیوس Orpheus، هۆنەر و چەنگژەنی ئەفسانەیی یۆنانی 2 سەربە بزووتنەوەی هونەری ئۆرفیزم 3 (خوازە، orphic) دڵرفێن، شیرین، ڕەمزاوی، پڕنهێنی، entrancing ،fascinating ،oracular ،mystic (orphically *adv*) ۞ 1 و 2 اورفیک 3 (مجازی) دلنواز، مرموز

Orphism /'ɔ:fɪz(ə)m/ *noun*
1 ئۆرفیزم (دینی ڕەمزاوی یۆنانی کۆن، وا دەوترێ کە لەسەر بنچینەی هەڵبەستەکانی ئۆرفیوس بێ) 2 بزووتنەوەیەکی هونەری کورتماوە (1912) لە کوبیزم کەوتۆتەوە ۞ اورفیسم

orphrey /'ɔ:fri/ *noun, pl.* orphreys, also orfray
زنجیرە یان شیرازەی دەوری جلی پیاوی دینی ۞ ارفری

orpiment /'ɔ:pɪm(ə)nt/ *noun*
زیڕ(ڕ)ەنگ، زەڕنیخی زەرد: کانێکی زەردی گەش، تریسولفایدی زەڕنیخی arsenic trisulphide تیایە (بنەڕەت: بە ڕێگای فەڕەنسی کۆن لە لاتین، لە *auripigmentum* لە *aurum* "زیڕ" + *pigmentum* "ڕەنگ، pigment") ۞ اورپیمنت، آرسنیک زرد

orpine /'ɔ:pɪn/ *noun,* also orpin
جۆرێ stonecropی گوڵئەرخەوانی [*Sedum telephium*] ۞ اورپین

orra /'ɒrə/ *adjective*
1 (سکاتلەندی) تاق، odd 2 زیادی، ناپێویست، لاوەکی، occasional ،superfluous ۞ 1 فرد 2 غیرضروری، فرعی

orrery /'ɒrəri/ *noun, pl.* orreries
دەزگای ئەستێرەبین (بنەڕەت: لە ناوی Charles Boyle کە دانەیێکی بۆ سازکرا، ئێرلی چوارەمی *Orrery*، مەرگ 1731) ۞ افلاکنما

orris /'ɒrɪs/ *noun*
زەمبەقێ (یان سۆسن)، زەمبەقی سپی، زیوای سپی ۞ اوریس، زنبق سفید

orris-root *noun*
بنجی بەنەوشە یان وەنەوشە (وشک دەکرێتەوە بۆ دەواودەرمان و گولاو بەکاردێتری) ۞ ریشەی بنفشە

ortanique /ˌɔ:tə'ni:k/ *noun*
میوەیێکی ترشەمەنی متوربەی پرتەقاڵ و نارنگی [*Citrus reticulata × sinensis*] (تێکەڵەی orange ،tangerine و unique) ۞ اورتانیک

or so *adverb*
نزیکەی، هەر لەم دەوروبەرە ۞ تقریباً

orth(o)- /'ɔ:θəʊ, US 'ɔ:rθoʊ/ *prefix*
پێشگر: 1 دروست، ڕاست، ستاندارد: *orthodontics* ،*orthoepy* 2 (کیمیا) ئاماژە بە پێوەندی دوو ئاوێتە نزیک بە یەک لە ئاڵقە یان بازنەیێکی بێنزیندا benzene: *orthodichlorobenzene* 3 (کیمیا) ئاماژە بە ئاوێتەیێ کە لەوەوە ئاوێتەی -*meta* بەهۆی ئاولێلابردنەوە dehydration پێکهاتبێ: *orthophosphoric acid* 4 بە واتای "بەرهەمی بەردە ئاگرپژێنی یان گڕکانییەکان" (بنەڕەت: لە یۆنانییەوە *orthos* "straight, right") ۞ پیشوند: 1 صحیح، مستقیم، استاندارد 2 و 3 پیشوندیست در شیمی 4 بە معنی مشتق از سنگهای آتشفشانی

orthocephalic *adjective*
بە سەری کەمێ کورت و دەموچاوی پانەوە ۞ ارتوسفالیک

orthochromatic *adjective*
ئاماژە بە فیلمی فۆتۆگرافی ڕەش و سپی کە هەستیارە بە هەموو ڕەنگەکان بێجگەلە سوور نەبێ ۞ ارتوکروماتیک

orthoclase /'ɔ:θəkleɪz/ *noun*
کانێکی پڕپوتاسیۆم لە کۆمەڵی فێلدسپار، زۆرتر بە ڕەنگی ئەرخەوانی یان سپی ۞ ارتوکلیز

orthodontic *adjective*
سەربە ئۆرتۆدۆنسی، ددانڕاستکردنەوەیی ۞ وابستە بە ارتودونسی

orthodontics /ˌɔ:θə'dɒntɪks, US ˌɔ:rθə'dɑ:n-/ *noun, pl.* also orthodontia /-'dɒntɪə/
ئۆرتۆدۆنسی، ددانڕاستکردنەوە ۞ ارتودونسی

orthodontist /ˌɔ:θə'dɒntɪst, US ˌɔ:rθə'dɑ:n-/ *noun*
پسپۆڕی ئۆرتۆدۆنسی یان ددانڕاستکردنەوە ۞ متخصص ارتودونسی

orthodox /'ɔ:θədɒks, US 'ɔ:rθədɑ:ks/ *adjective*
1 نەریتی، ترادیسیۆناڵ، ئاسایی، پەسندکراو 2 بیرڕاست، ڕاستباوەڕ، دروستباوەڕ 3 (زۆرتر Orthodox) سەربە دینی جوولەکەی ئۆرتۆدۆکس یان کڵیسەی ئۆرتۆدۆکس ۞ 1 متعارف، معمول، پذیرفته 2 درستآیین 3 ارتودوکس

Orthodox Church *noun*

کلێسەی ئۆرتۆدۆکس (ڕۆژهەلات، ئەورووپا) ◊ کلیسای ارتدوکس

Orthodox Judaism *noun*
دینی جوولەکەی دەمارگرژ یان ئۆرتۆدۆکس ◊ یهودیت ارتدوکس

orthodoxy /'ɔ:θədɒksi, US 'ɔ:rθədɑ:ksi/ *noun, pl.* orthodoxies
1 پەسندکراوی، نەریتی‌بوون، ئاسایێتی، ئاسایی‌بوون: *an economist arguing against the current financial orthodoxy* 2 بیرڕاستی، ڕاستباوەڕی ◊ 1 تداول، پذیرفتگی 2 سخت‌کیشی

orthodromic /ˌɔ:θə'drəʊmɪk/ *adjective*
(کارئەندامناسی) ڕاستڕەو: هاندەرەکانی دەمار بۆ لای ڕەوتی ئاسایی دەبا (لە بەرامبەری orthodromic دا) ◊ ارتودرومیک

orthoepic /-'ɛpɪk/ *adjective*
سەربە ڕاستخوێندنەوە، دروستخوێندنەوەیی ◊ وابستە بە تلفظ صحیح

orthoepist *noun*
ڕاستخوێنەرەوە، دروستخوێن(ەرەوە) ◊ تلفظ‌کنندەی صحیح

orthoepy /'ɔ:θəʊɛpi, -i:pi, ɔ:'θəʊɪpi/ *noun*
1 دروستخوێندەوە، دروستبێژی، ڕاستخوێندنەوە، دروستگۆکردن 2 زانستی گۆکردن ◊ 1 تلفظ صحیح 2 علم تلفظ

orthognathous *adjective*
شەویلکەڕاست ◊ راست‌آرواره

orthogonal /ɔ:'θɒg(ə)n(ə)l/ *adjective*
لاکێشەیی، گۆشەڕاستی، ڕاستگۆشەیی ◊ مستطیلی

orthogonality *noun*
لاکێشەییتی، گۆشەڕاستیتی، ڕاستگۆشەییتی ◊ تعامد

orthographic /ˌɔ:θə'græfɪk, sˌɔ:r0-/ *adjective,* also orthographical
سەربە ڕێنووس یا ڕاستنووسی، دروستنووسی، ڕێنووسی ◊ وابستە بە املای صحیح

orthographically *adverb*
لەباری ڕێنووسی(یەوە)، لەباری ڕێنووسەوە ◊ از لحاظ املایی

orthographic projection *noun*
(ئەندازیاری) پیشاندانی شتێ بە هێل و گۆشەی ڕاستەوە (بڕگەی خانوویێ) ◊ ارتوگرافیک پروجکشن

orthography /ɔ:'θɒgrəfi, US ɔ:r'θɑ:g-/ *noun, pl.* orthographies
1 ڕێنووس، ڕێنووسی، ڕاستنووسی: *the rules of English orthography* 2 = orthographic projection ◊ املای صحیح

orthopaedic /ˌɔ:θə'pi:dɪk, US ˌɔ:rθə-/ *adjective*
سەربە ئێسک‌بەندی یان ئێسک‌گرتنەوەیی، ئێسک‌ڕاستکردنەوەیی، سەربە ئۆرتۆپێدی ◊ وابستە بە استخوان‌پزشکی

orthopaedics /ˌɔ:θə'pi:dɪks, US ˌɔ:rθə-/ *noun, pl.*
ئێسک‌بەندی، ئێسک‌گرتنەوە، ئێسک‌ڕاستکردنەوە، ئۆرتۆپێدی، شکستەبەندی ◊ استخوان‌پزشکی

orthopaedic surgery *noun*
برینکاری ئێسک، نەشتەرگەری ئێسک ◊ جراحی ارتوپدی

orthopaedist *noun*
ئێسک‌بەند، ئێسک‌گرەوە، پسپۆڕی ئێسک‌ڕاستکردنەوە، ئۆرتۆپێدیست، شکستەبەند ◊ استخوان‌پزشک

orthophosphoric acid /ˌɔ:θɔ(ʊ)fɒs'fɒrɪk/ = phosphoric acid

Orthoptera /ɔ:'θɒpt(ə)rɔ/ *noun, pl.*
(مێرووناسی) ڕاستبالان، ڕاستبالەکان، بالڕاستەکان: دەستەیێکی مێرووەکان کە grasshopper ەکان و cricket ەکان دەگرێتەوە (-teran *n, adj*: (مێرووی) ڕاستبال، بالڕاست؛ orthopterist *n*؛ orthopteroid *n*؛ orthopterous /ɔ:'θɒptərɔs/ *adj*: ڕاستبال، بالڕاست؛ بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە -ortho + *pteros* یۆنانی "بال") ◊ راست‌بالگان، ارتوپترا

orthoptic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە ئۆرتۆپتیکەوە هەیە ◊ وابستە بە ارتوپتیک

orthoptics *noun, pl.*
لێکۆلینەوەی چارەسەری ناڕێکی یان ناسازییەکانی چاو، ب.ت. ئەو ماسوولکانەی چاو کە دەبنەهۆی لەمپەرێ بۆ دیتنی دووچاوی ئاسایی ◊ ارتوپتیک

orthoptist *noun*
ئۆرتۆپتیست ◊ ارتوپتیست

orthorhombic /ˌɔ:θə(ʊ)'rɒmbɪk/ *adjective*
ئاماژە بە سیستمی کریستالی یان بلووریێ کە سێ تەوەری نابەرامبەری لە گۆشە ڕاستەکانەوە هەیە ◊ ارتورومبیک

orthoscopic *adjective*
پێکهێنەری دیدێکی ئاسایی (یا بە ئەندازەی سروشتی) ◊ ارتواسکوپیک

orthostat /'ɔ:θə(ʊ)stat/ *noun*
(شوێنەوارناسی) ئۆرتۆستات: بەردێکی ڕاست کە بەشێکی پێکهاتەیێ لەسەر عەرز پێکدێنێ ◊ ارتواستات

orthostatic *adjective*

(شوێنەوارناسی، پێکهاتەیی) ئۆرتۆستاتیک، سازکراو بە یان لە (کۆمەڵە) ئۆرتۆستات (ـی): *orthostatic hypotension* ◌ ارتواستاتی

orthotic *noun, adjective*

n دەزگا یان پشتیوانەیێ بۆ ڕاستڕاگرتنی کێشە ئێسکی و ئۆرتۆپێدی‌یەکان، ب.ت. پێ *adj* سەربە orthotics ◌ وابسته به ارتوتیک

orthotics *noun, pl.*

لقێ لە پزشکی کە سەروکاری لەگەڵ دروستکردن و بەکارهێنانی دەزگا ئۆرتۆتیکەکانە ◌ ارتوتیک

orthotist *noun*

ئۆرتۆتیست ◌ ارتوتیست

orthotropic *adjective*

خاوەنی تەوەرێکی بنەڕەتی ڕاست، ڕاستخواز ◌ ارتوتروپیک

orthotropism *noun*

ڕاستخوازی ◌ ارتوتروپیسم

orthotropous *adjective*

خاوەنی هێلکۆکەی ovule ڕاست، هێلکۆکەڕاست ◌ ارتوتروپوس

ortolan /'ɔːt(ə)lən/ *noun*, also ortolan bunting

جۆخورە، بولبولی جۆ(خورە)، باخەوانە؟ (بنەڕەت: لە پرۆڤێنسالی "gardener")، جۆرێ بالندە دەنگخۆشی چکۆلانە [*Emberiza hortulana*] ◌ توکا

Ortonesque *adjective*

ئۆرتۆنانە: سەربە یان پێوەندی هەیە بە کارەکانی شانۆنامەنووسی ئینگلیسی Joe Orton (1933–67) ◌ اورتونسک

orts /ɔːtz/ *noun, pl.*

(کۆن) پەرماوە، پاشماوە، ماوەرۆک ◌ باقی‌مانده

Orwellian /ɔː'weliən, US ɔːr'w-/ *adjective*

ئۆروێلیەن، ئۆروێلیایی (– بریتی لە سیستەمێکی سیاسی کە دەیەوێ بە تەواوەتی دەست بەسەر کردەوە و بیروبۆچوونی خەڵکدا بگرێ، لە ناوی George Orwell (1903–50) ڕۆماننووسی بریتانی) ◌ اورویلین

-ory[1] *suffix*

پاشگر: (ناو دروست دەکا) ئاماژە بە شوێن بۆ کارێکی تایبەتی، وەک *dormitory* (بنەڕەت: لە *-oria, -orium* لاتین) ◌ پسوند: اسم‌ساز

-ory[2] *suffix*

پاشگر: (ئاوەڵناو دروست دەکا) ئاماژە بە شوێن بۆ کارێکی تایبەتی، وەک *compulsory* (بنەڕەت: لە *-orius* لاتین) ◌ پسوند: صفت‌ساز

oryx /'ɒrɪks/ *noun*

ئاسکی ئەفریکایی شاخدرێژ (لە ناوچەکانی ئەفریکا و عەرەبیا [توخم *Oryx*: سێ جۆرن]) ◌ غزال آفریقایی

Os symb. the chemical element osmium

OS *abbreviation* 1 outsize 2 Ordnance Survey

Osage /əʊ'seɪdʒ, US 'əʊseɪdʒ/ *noun, pl.* same or Osages

1 ئەندامی گەلی سووورپێست کە جاران دانیشتووی دۆڵودەرەی ڕووباری ئۆسیج لە میسۆری Missouri بوون 2 زمانی سوئینی Siouan ئەو گەلە ◌ اسیج

Osage orange *noun*

درەختێکی چکۆلەی دڕکاوی ئەمریکای باکووری، بەرەکەی ناخورێ و دارەکەی قایمە [*Maclura pomifera*] ◌ شجرة‌القص

Oscan /'ɒsk(ə)n/ *noun, adjective*

n 1 خەڵکی ئۆسکان، ئۆسکانی 2 زمانی ئۆسکانی *adj* سەربە زمانی ئۆسکان ◌ *n* 1 اسکانی 2 زبان اسکان *adj* وابسته به زبان اسکانی

Oscar /'ɒskə(r), US 'ɑːs-/ *noun*

ئۆسکار (جۆرێ خەلاتی ساڵانەی سینەما لە ئەمریکا) ◌ اسکار

oscar *noun*, also oscar cichild

ماسی cichild ی ئەمریکای باشووری، زۆرتر هی نێو ئاکواریۆم [*Astronotus ocellatus*] ◌ نوعی ماهی

oscillation /ˌɒsɪ'leɪʃn, US ˌɑːs-/ *noun*

1 لەرینەوە، پاش‌وپێش‌کردن، ئەملاوئەولاکردن، هات‌وچۆکردن، هەڵۆرکە، ڕاژان، تەکە، شەکە، هەڕاز، جووڵانەوە: *the oscillation of the compass needle* ◊ *the economy's continual oscillation between growth and recession* 2 (خوازە) دوودڵی، دڕدۆنگی ◌ 1 نوسان 2 تردید

oscillational *adjective*

لەرینەوەیی، تەکەیی، هات‌وچۆیی، شەکەیی ◌ نوسانی

oscillator /'ɒsɪleɪtə(r), US 'ɑːs-/ *noun*

لەرێنەر، لەرەپێخەر، جووڵەپێخەر، شەکێنەر، ڕاژێنەر ◌ نوسان‌گر

oscillatory /ɒ'sɪlət(ə)ri, US 'ɒsɪləˌt(ə)ri/ *adjective*

لەرۆک، جۆلانێ‌ئاسا ◌ نوسانی

oscillo- /ə'sɪləʊ/ *prefix*

پێشگر: سەربە یان پێوەندی بە لەرینەوەوە هەیە، ب.ت. هی تەزوو یان تەوژمی ئێلیکتریکی: *oscilloscope* ◌ پیشوند: وابسته به نوسان

oscillograph /ɒ'sɪləgrɒːf, US -græf/ *noun*

لەرینەوەنووس، لەرینەوەتۆمارکەر ◌ نوسان‌نگار

oscillographic *adjective*

سەربە لەرینەوەنووسی ◌ وابسته به نوسان‌نگاری

oscillography *noun*

لەرینەوەنووسی ◌ نوسان‌نگاری

oscilloscope /ə'sɪləskəʊp, US -skoʊp/ *noun*
لەرینەوەبین، دەزگای پیشاندانی لەرینەوە ۞ نوسان‌نما

oscine /'ɒsʌɪn, US -sɪn/ *noun, adjective*
(باڵندەناسی) چۆلەکەیی‌یەکان: سەربە یان ئاماژە بە ژێردەستەیێکی (Oscines) بەربڵاو کە نزیک بە زۆربەی باڵندەکانی passerine دەگرێتەوە ۞ گنجشکی‌ها

Osco-Umbrian *noun, adjective*
ئۆسکۆ—ئۆمبریایی *n* دەستەزمانێکی کۆنی ئیتالیایی وەکوو ئۆسکان و ئۆمبریایی، کە لە هەزارەی یەکەمی پێش‌زایین قسەی پێ دەکرا *adj* سەربەو گەلانە یان زمانەکەیان ۞ اوسکو-اومبریایی

oscula = plural form of osculum

oscular /'ɒskjʊlə/ *adjective*
1 ماچی 2 (گیانەوەرناسی) دەمکی ۞ 1 بوسەای 2 اسکیولار

osculation /ˌɒskjə'leɪʃn/ *noun*
1 ماچ، راموسین 2 لێک‌کەوتن، بەرکەوتن ۞ 1 بوسە 2 برخورد، تماس

osculatory /ɒskjə'letəʊrɪ/ *adjective*
لێک‌کەوتوو ۞ مماس

osculum /'ɒskjʊləm/ *pl.* oscula /-lə/
(گیانەوەرناسی) دەمک (بنەڕەت: لە لاتینەوە "little mouth") ۞ اسکیولوم

-ose[1] *suffix*
پاشگر: (ئاوەڵناو دروست دەکا) خاوەنی کوالیتی یان چۆنیەتی‌یێکی تایبەتی: *bellicose* (بنەڕەت: لە *osus-* لاتینەوە) ۞ پسوند: صفت‌ساز

-ose[2] *suffix*
پاشگر: ناو دروست دەکا لە شەکر و کاربۆهایدراتەکانی تر *cellulose* (بنەڕەت: لە -*osus* لاتینەوە) ۞ پسوند: اسم‌ساز

Osee = (Late Latin, from Hebrew *Hōshēa'*) Hosea

-oses *suffix*
پاشگر: شێوەی کۆی پاشگری -osis ۞ پسوند: صورت جمع -osis

osier /'əʊziə(r), US 'oʊʒər/ *noun*
بی سەوەتە(چنین) ۞ بید سبدبافی

Osiris *noun*, Latin, from Greek, from Egyptian *Wsir*
خودای میسری جیهانی مردووان، برا و مێردی Isis ۞ ازیریس

-osis (*pl.* oses) *suffix*
پاشگر: 1 نەخۆش دیاردان، باری نەخۆش‌کەوتوو، بارودۆخ، رەوش، رەوت، پرۆسە، بارودۆخێکی نەخۆش یان نائاسایی: *metamorphosis*، *leukosis* 2 زۆربوون، پەرەسەندن، پێکهاتن، سازبوون: *leukocytosis* (بنەڕەت: بە رێگای لاتینەوە، لە *ōsis* یۆنانی‌یەوە) ۞ پسوند: 1 حالت بیمارگونە، وضعیت، فرایند، جریان، شرایط، شرایط غیرعادی 2 افزایش، تشکیل، ایجاد

-osity *suffix*
پاشگر: لە ئاوەڵناوی *ose-* دار، ناو دروست دەکا (وەک *verbosity* لە *verbose*) و لەو ئاوەڵناوانەی کە بە *ous-* کۆتایی‌یان هاتووە (وەک *pomposity* لە *pompous*) ۞ پسوند: اوسیتی

Osmanli /ɒz'manli/ *pl.* same or Osmanlis = Ottoman

osmic /'ɒzmɪk/ *adjective*
سەربە بۆن یان هەستی بۆن(کردن) ۞ وابستە بە بو یا حس بویایی

osmic acid *noun*
(کیمیا) ترشەڵۆکی ئۆزمیک OsO_4: گیراوەیێکی tetroxide ئۆسمیۆم، ئاوێتەیێکی زەردی ژاراوی، وەک راگیرکەر fixative یان رەنگی بایۆلۆژیکی بەکاردێنرێ ۞ اسید اسمیک

osmium /'ɒzmiəm, US 'ɑːzmiəm/ *noun*
(کیمیا) ئۆسمیۆم، ئازمیۆم (بە ژ.گ. 76، ن. Os) ۞ اسمیم

osmosis / ɒz'məʊsɪs, US ɑːz'moʊ-/ *noun*
1 دەڵاندن، لێ‌ڕۆیشتن، دادان، پاڕەت‌بوون، تێپەڕێتی، ئۆسمۆز، ئازمۆسیس: *Water passes into the roots of a plant by osmosis* 2 کاریگەری، باندۆر، شوێن‌لەسەردانان، کارتێ‌کردن، کارلەسەرکردن: *As if by osmosis, the facts became clear over a period of time* ۞ 1 درون‌تراوی، اسمز 2 تأثیر

osmotic /ɒz'mɒtɪk, US ɑːz'mɑːtɪk/ *adjective*
دەڵێنەر، دادەر، سەربە دادان یا دەڵاندن ۞ تراوش‌کنندە، وابستە بە تراوش

osmotic pressure /ɒz'mɒtɪk/ *noun*
پەستان یان گوشاری دەڵێنەر یان دادەر(انە) ۞ فشار اسمزی

osmotically /ɒz'mɒtɪkli, US ɑːz'mɑːtɪkli/ *adverb*
بە رێگای دەڵاندنەوە ۞ از راه تراوش

osmunda /ɒz'mʌndə/ *noun*
سەرەخسە گوڵدارەکان [تۆخم *Osmunda*] ۞ سرخس‌های گل‌دار

osnaburg /'ɒznəbəːg/ *noun*
جۆرێ کەتانی زبر کە زۆرتر بۆ کەڵوپەلی نێومال و تەلیس و توورەکە بەکاردێنرێ (گۆڕاوی *Osnabrück* شارێکی ئەڵمانیا) ۞ اوسنابرگ

osprey /'ɒspreɪ, US 'ɑːs-/ *noun, pl.* ospreys
هەڵۆی ماسیگرە، داڵی ئاوی، کەشکەخۆرە،

ئێسکخۆره، باڵی درێژ و باریک [*Pandion haliaetus*] ۞ عقاب ماهی‌گیر

ossein /ˈɒsiɪn/ *noun*
ماکی بنەڕەتی ئێسک، ئیسکین، کۆلاژینی ئێسکان ۞ مادەی اصلی استخوان

osseous /ˈɒsiəs, US ˈɑːs-/ *adjective*
سەربە ئێسک، ئێسکی، ئێسقانی، ئێسکاوی، ئێسکدار، ئێسکئاسا ۞ استخوانی، استخوان‌دار، استخوان‌مانند

Ossete /ˈɒsiːt/ *noun*
ئۆسێتیایی، دانیشتووی ئۆسێتیا Ossetia لە کەوکاز ۞ آسی، استیایی

Ossetian *noun, adjective*
n 1 زمانی ئۆسێتیایی، سەربە کۆمەڵی ئێرانی 2 دانیشتووی ئۆسێتیا (یان ئاسیستان) *adj* سەربە خەڵکی ئۆسێتیا یان زمانەکەیان (Ossetic *adj*, *n*) ۞ *n* 1 استیایی 2 اهل استیا *adj* وابستە بە مردم استیا یا زبان استیایی

Ossi /ˈɒsi/ *noun, pl.* Ossies or Ossis
(نافەرمی) هاووڵاتی کۆماری دیموکراتیکی ئەڵمانیای جاران (کورتەی *Ostdeutsche* "ئەڵمانیای رۆژهەڵات") ۞ اسی

ossicle /ˈɒsɪk(ə)l/ *noun*
ئێسکۆکە، ئێسکەڵە، ئێسکۆچکە، ئێسکۆڵە، ئێسکچە (بنەڕەت: لە *ossiculum* لاتین، چکۆلێنراوی *os* "ئێسک") ۞ استخوانک

ossicular *adjective*
ئێسکەڵەیی، ئێسکۆکەیی، ئێسکۆچکەیی، ئێسکۆڵەیی، ئێسکچەیی، سەربە ئێسکۆکە ۞ وابستە بە استخوانک

ossiculate *adjective*
ئێسکەڵەئاسا، شێوەئێسکەڵە، ئێسکچەئاسا، ئێسکۆکەئاسا، شێوەئێسکۆڵە ۞ استخوانک‌مانند

ossific *adjective*
ئێسکساز، ئێسکهەڵێن، ئێسکپێکهێن، ئێسکدروسکەر ۞ استخوان‌ساز

ossification /ˌɒsɪfɪˈkeɪʃn, US ˌɑːs-/ *noun*
1 ئێسکدروس‌کردن، ئێسکسازی، کردنەئێسک، ئێسکاندن، ئێسکێنراوی، بوونەئێسک 2 (خوازە) چەقبەستن. سەختبوون، نەگۆڕی، چەقبەستووریی، نەگۆڕان ۞ 1 استخوان‌سازی، استخوان‌شدگی 2 تحجر

ossified *adjective*
چەقبەستوو، نەگۆڕ، سەخت ۞ متحجر

ossuary /ˈɒsjʊəri/ *noun, pl.* ossuaries
ئێسکخانە، ئێسکدێن، ئێسکدان (هی مردوو) ۞ أسواری

oste(o)- /ˈɒstiəʊ, US ˈɑːstioʊ-/ *prefix*
پێشگر: ئێسک: *osteoporosis* (بنەڕەت: لە *osteon* یۆنانی) ۞ پیشوند: استخوان

osteal = osseous

osteitis /ˌɒstiˈʌɪtɪs/ *noun*
(هەڵ)ئاوسانی (ماکی) ئێسک، ئێسکەئاوسێ ۞ آماس استخوان

ostensible /ɒˈstensəbl, US ɑːˈst-/ *adjective*
درۆ، ناراست، راستدیار، سەرزارەکی، رواڵەتی، ئاشکرا، دیار، apparent: *the ostensible purpose for the trip* ۞ ظاهری، نمایان

ostensibly /-əbli/ *adverb*
بە درۆ، وادیارە، لە رواڵەت(دا) ۞ ظاهراً

ostensory /ɒˈstɛns(ə)ri/ *noun, pl.* -ies, also ostensorium, *pl.* ostensoria
(لە کڵێسەی کاتۆلیکی رۆمی‌دا) دەفری نانی پیرۆز (لە ڕێوڕەسمی شێوی خواوەندی‌دا) ۞ ظرف نان مقدس

ostentation /ˌɒstenˈteɪʃn, US ˌɑːs-/ *noun*
خۆوادەرخستن، خۆ(وا)پیشاندان، خۆنواندن، خۆبادان، خۆهەڵکێشان: *The house was spacious but without any trace of ostentation* ۞ تظاهر، خودفروشی

ostentatious /ˌɒstenˈteɪʃəs, US ˌɑːs-/ *adjective*
1 خۆدەرخەر، خۆ(وا)دەخەرانە، خۆبادەرانە، بە درۆ، خۆپیشاندەرانە 2 پڕزریقەوبریقە، بەزریقەوبریقە: *ostentatious gold jewellery* ۞ 1 متظاهر. متظاهرانە 2 تجملی

ostentatiously /ˌɒstenˈteɪʃəsli, US ˌɑːs-/ *adverb*
خۆ(وا)دەخەرانە، خۆپیشاندەرانە، بە خۆنواندنەوە: *-tatiously dressed* ۞ متظاهرانە

osteoarthritic *adjective*
سەربە ماسینی ئێسک و جومگە ۞ وابستە بە استئوآرتریت

osteoarthritis /ˌɒstiəʊɑːˈθraɪtɪs, US ˌɑːstioʊɑːrˈθ-/ *noun*
ماسینی ئێسک و جومگە، ئاستیوئارسرایتیس، ئۆستیۆئارتریتیس ۞ استئوآرتریت

osteogenesis /ˌɒstɪə(ʊ)ˈdʒɛnɪsɪs/ *noun*
پێکهاتنی ئێسک(وپروسک) ۞ استخوان‌زایی

osteogenesis imperfecta /ˌɪmpəːˈfɛktə/ *noun*
نەخۆشی ئێسکناسکی (دیاردەیێکی بۆماوەیی و ئێسکەکان یەکجار زوو زوو دەشکێن) ۞ عارضەی زودشکنندگی استخوان‌ها

osteogenetic /ˌɒstɪə(ʊ)ˈdʒɛnɪsɪs/ *adjective*
سەربە پێکهاتنی ئێسک(وپروسک) ۞ وابستە بە استخوان‌زایی

osteoid /ˈɒstɪɔɪd/ *adjective*
ئێسکئاسا، شێوەئێسک، لەئێسکچوو ۞ استخوان‌وار

osteological *adjective*

سەربە ئێسکناسی ۞ استخوان‌شناختی

osteologically *adverb*

لەباری ئێسکناسی(یەوە) ۞ از لحاظ استخوان‌شناختی

osteologist *noun*

ئێسکناس ۞ استخوان‌شناس

osteology /ˌɒstɪˈɒlədʒi/ *noun*

ئێسکناسی ۞ استخوان‌شناسی

osteoma /ˌɒstiˈəʊmə/ *noun*

ماسین یان ئەستووربوونی ئێسکی، وەرەمی ئێسک ۞ ورم استخوانی

osteomalacia /ˌɒstɪəʊməˈleɪʃɪə/ *noun*

نەرمی ئێسک، ئێسکەنەرمە (ب.ت. لەبەر کەمی ڤیتامین D و کالسیوم) ۞ نرمی استخوان

osteomalacic /-ˈlasɪk/ *adjective*

سەر نەرمی ئێسک، سەربە ئێسکەنەرمە ۞ وابسته به نرمی استخوان

osteomyelitis /ˌɒstɪəʊmʌɪˈlʌɪtɪs/ *noun*

ئاوسانی ئێسک، هەوکردنی مۆخی ئێسک ۞ آماس استخوان. التهاب نخاع

osteopath /ˈɒstiəpæθ, US ˈɑːs-/ *noun*

ئاستیۆپاس، ئێسکۆپات ۞ استخوان‌درمانگر

osteopathic *adjective*

سەربە ئاستیۆپاسی ۞ وابسته به استخوان‌درمانی

osteopathically *adverb*

لەباری ئاستیۆپاسی(یەوە) ۞ از لحاظ استخوان‌درمانی

osteopathy /ˌɒstiˈɒpəθi, US ˌɑːstiˈɑːp-/ *noun*

ئاستیۆپاسی ۞ استخوان‌درمانی

osteophyte /ˈɒstɪə(ʊ)fʌɪt/ *noun*

دەرپەڕیوی ئێسکی ۞ برآمدگی استخوانی

osteophytic *adjective*

سەربە دەرپەڕیوی ئێسکی ۞ وابسته به برآمدگی استخوانی

osteoporotic *adjective*

سەربە ئێسککونی یان ئێسکناسکی ۞ وابسته به استئوپوروسیس

osteoporosis /ˌɒstɪəʊpəˈrəʊsɪs/ *noun*

ئێسککونی، ئێسکناسکی (لەبەر کەمی ڤیتامین D و کالسیوم) ۞ استئوپوروسیس، استئوپوروز

osteotomy *noun*

ئێسکبڕی، بڕینی ئێسک ۞ برش استخوان

ostiary *noun*

1 درگاوان یان دالانداری کلیسە 2 ڕێڕگەی ڕووبار ۞ 1 دربان کلیسا 2 دهانه‌ی رودخانه

ostinato /ˌɒstɪˈnɑːtəʊ/ *noun, pl.* ostinatos or ostinati /-ti/

(ئیتالیایی) پارچە یان ریتمێکی موسیقایی کە لە پەستا دووپاتە دەبێتەوە ۞ استیناتو

ostium /ˈɒstɪəm/ *noun, pl.* ostia /ˈɒstɪə/

(توێکاری و گیانەوەرناسی) کونی نێو ڕەگ یان بۆشایی لەش، کون، دەرک، درگا، دەمک ۞ استیوم، سوراخ

ostiole /ˈɒstɪəʊl/ *noun*

کونیلە، کونی چکۆلە، دەم (پچوک) ۞ سوراخ یا دهانه‌ی کوچک

ostler /ˈɒslə(r), US ˈɑːs-/ = hostler

Ostmark /ˈɒstmɑːk/ *noun*

یەکەی بنەڕەتی پارەی کۆماری دیموکراتیکی ئەڵمانیای جاران، بەرامبەر بە سەد pfenning ۞ استمارک

Ostpolitik /ˈɒstpɒlɪˌtiːk/ *noun*

(مێژوویی) ڕامیاری ڕۆژهەڵات، سیاسەتی دەرەکی گرژیڕەوێنی ولاتانی ئەورووپای ڕۆژاوا سەبارەت بە بەرەی کۆمۆنیستی جاران (بنەڕەت: ئەڵمانی: لە Ost "ڕۆژهەڵات" + Politik "politics") ۞ سیاست شرقی

ostracism /ˈɒstrəsɪzəm, US ˈɑːs-/ *noun*

1 دوورخستنەوە، ڕوولێلادان، لاتەریکی، دوورەپەرێزی، ڕووتێنەکردن 2 (لە یونانی کۆندا) دوورخستنەوە بۆ ماوەی پێنج یان دە ساڵ (بەپێی دەنگدانی گشتی) ۞ 1 انزوا 2 استراسیسم

ostracod /ˈɒstrəkɒd/ *noun*

گیانەوەرێ لە Ostracoda ۞ استراکود

Ostracoda /ˌɒstrəˈkəʊdə/ *noun, pl.*

دەستەیێ لە گیانەوەرانی پێسرەقی دوولەپکەیی ئاوی ۞ استراکودا

ostracoderm /ɒˈstrakədɜːm/ *noun*

پێستلەپکەیی: جۆرێ ماسی بووبەردی سەرەتایی بێشەویلکەی سەردەمەکانی کامبریەن Cambrian و دیڤۆنیەن Devonian (بنەڕەت: لە یونانی ostrakon "shell" + *derma* "skin") ۞ نوعی ماهی

ostrich /ˈɒstrɪtʃ, US ˈɑːs-, ˈɔːs-/ *noun*

1 وشترمر، حوشترمەل، وشترمەل، ئاگرخۆرە [*Struthio camelus*] 2 کەسێ کە ڕاستییەکان ڕەت دەکاتەوە ۞ 1 شترمرغ 2 استریچ

Ostrogoth /ˈɒstrəgɒθ/ *noun*

ئەندامی لقی ڕۆژهەڵاتی گۆتەکان کە ئیتالیایان لە سەدەکانی پێنج و شەشدا داگیر کرد (Ostrogothic *adj*) ۞ استراگوت

Oswego tea *noun*

چایی ئۆسوێگۆ: جۆرێ ڕووەکی ئەمریکای باکووری، لە خێزانی mint، بە هێشووی گوڵی لوولەیی سووری گەش و بریقەدار [*Monarda didyma*] (بنەڕەت: ئۆسوێگۆ: ناوی ڕووباری هەرێمی نیویۆرک) ۞ نوعی گیاه

OT *abbreviation* Old Testament

-ot *suffix*

پاشگر: 1 (ناو ساز دەکا) ئاماژە بە کەسێ لە

جۆرێکی تایبەت: *idiot* 2 ئاماژە بە رەسەن یان سەرەتانشینی شوێنێ: *Cypriot* ۞ پسوند:اسم‌ساز

ot or oto- *prefix*

پێشگر: گوێ، گۆ: (بنەڕەت: لە *otoscope*, *ous*, *ōt-* یۆنانی "era") ۞ پیشوند: گوش

otalgia /əʊ'taldʒə/ *noun*

گوێ‌ئێشە، گوێئێشە، ژانەگوێ ۞ earache گوش‌درد

otalgic /əʊ'taldʒɪk/ *adjective*

گوێ‌ئێشەگرتوو، تووشی گوێئێشە بووە ۞ مبتلا به گوش‌درد

other /'ʌðə(r)/ *adjective, pronoun, adverb*

-تر، -دن، -کە، ئەوانی‌تر، خەڵکانی‌تر، دیکە، بێجگەلە، مەگەر، ژبلی: *Are there any other questions?* ◊ *I can't see you now— some other time , maybe* ◊ *This option is preferable to any other* ◊ *Some designs are better than others* ۞ دیگر، دیگری، جز

otherness /'ʌðənəs, US 'ʌðərnəs/ *noun*

جیاوازیتی، جیاوازبوون، جیاوازی، ئەویتریتی، ئەویدی‌بوون: *the otherness of an alien culture* ۞ مخالف بودن، غرابت

other place *noun*

1 دۆزەخ، جەهەنم (لە بەرامبەر بەهەشتدا) 2 زانکۆی ئاکسفۆرد لەچاو کەمبریج و بە پێچەوانە 3 ئەنجومەنی ژووریں لەچاو ئەنجومەنی ژێرین و بە پێچەوانە ۞ 1 جهنم 2 و 3 اتر پلیس

otherwhere *adverb*

لە شوێنێکی تر(دا)، لە جێیەکی تر(دا)، elsewhere ۞ در جای دیگر

otherwhile *adverb*

لە کاتێکی تر(دا)، لە وەختێکی تر(دا)، at another time ۞ در وقت دیگر

otherwise /'ʌðəwaɪz, US 'ʌðərwaɪz/ *adverb*

1 شێوەیەکی تر، جۆرێکی تر، بە ئاوایەکی دن، بە ڕێگایەکی تر 2 بێجگەلە ئەمە، سەرەڕای ئەمە، لە چەندین لای ترەوە 3 دەنا، ئەگینا، ئەگەرنا، ئەگەنا 4 جیاواز، پێچەوانە: *if conditions were otherwise* ۞ 1 طور دیگر 2 به جز این 3 در غیر این صورت 4 مختلف، برعکس

other woman *noun*

دڵبەستە، گراو، دڵدار (ژن) ۞ معشوقه

other world *noun*

جیهانی تر، ئەو دنیا ۞ جهان آخرت

other-worldly *adjective*

ئەودنیایی، ئەوجیهانی، نامادی: *There was an other-worldly quality to her performance that night* ۞ آن جهانی

other-worldliness *noun*

ئەودنیایی‌بوون، ئەوجیهانی‌بوون، نامادی‌بوون ۞ آن جهانی بودن

otic /'əʊtɪk, US 'ɒtɪk/ *adjective*

(تویکاری) گوێیی، سەربە گوێ، auricular (بنەڕەت: لە *ōtikos* یۆنانی‌یەوە، لە *ous*، لە *ōt-* "گوێ") ۞ وابسته به گوش

-otic[1] *suffix*

پاشگر: لەو وشانە ناوەڵناو ساز دەکا کە کۆتاییان بە *-osis* هاتووە: *hypnotic* ،*neurotic* (*-otically* وەک دارشتەیێکی *-otic*) ناوەڵکار ساز دەکا، بنەڕەت: لە *-otique* فەرەنسی، بە ڕێگای لاتینەوە لە پاشگری ناوەڵناوی یۆنانی *-ōtikos*) ۞ پسوند: صفت‌ساز

-otic[2] *suffix*

پاشگر: پێوەندی بە گوێوە هەیە، سەربە گوێ: *dichotic* (بنەڕەت: لە *ōtikos* یۆنانی‌یەوە، لە *ous* لە *ōt-* "گوێ") ۞ پسوند: وابسته به گوش

otiose /'əʊtɪəʊs, US 'oʊʃɪoʊs/ *adjective*

ناپێویست، زیادی، سەربار، بێهوودە، بێ‌خێر، بەکارنەهاتوو، هیچ، ناکاریگەر، بێ‌کەڵک، بێ‌بەهرە، بێکارە، futile ،unnecessary: *an otiose round of meetings* ۞ غیرضروری، بی‌اثر، بی‌مصرف

otitis /əʊ'taɪtɪs, US oʊ-/ *noun*

هەوکردنی گوێ، ئاوسانی گوێ، گوێ‌ئاوسین (ب.ت. گوێی نێوەڕاست otitis media) ۞ التهاب گوش

oto- /'əʊtəʊ/ *prefix*

پێشگر: گوێ، گۆ: *otitis* ،*otoscope* گوێ و...: *otolaryngology* (بنەڕەت: لە *ōt-* ،*ous* یۆنانی "era") ۞ پیشوند: گوش، گوش و...

otolaryngologist *noun*

پزشک یان نۆژدار لە بواری گوێ، لووت و گەروو(دا) ۞ پزشک گوش، بینی و حلق

otolaryngology /ˌəʊtəʊlærɪŋ'gɒlədʒɪ, US ˌoʊtoʊlærɪŋ'gɑːlədʒɪ/ *noun*

پزشکیی یا نۆژداریی گوێ، لووت و گەروو (*adj* otolaryngological: سەربە پزشکیی گوێ، لووت و گەروو) ۞ طب گوش، بینی و حلق

otolith /'əʊtəʊlɪθ/ *noun*

بەردی گوێ، گوێبەرد، گۆبەرد ۞ سنگ گوش

otolithic *adjective*

سەربە بەردی گوێ، سەربە گوێبەرد ۞ وابسته به سنگ گوش

otological *adjective*

گوێناسییانە، سەربە گوێناسی ۞ گوش‌شناختی، وابسته به گوش‌شناسی

otologist *noun*

گوێناس ۞ گوش‌شناس

otology /əʊ'tɒlədʒɪ/ *noun*

گوێناسی، ناسینی نەخۆشییەکانی گوێ ۞ گوش‌شناسی

Otomanguean /ˌəʊtə(ʊ)'maŋgɪən, -'maŋgwɪən/ *adjective*
ئوتومانگیەن (= سەربە خێزانی زمانە سوورپێستەکانی ناوەند و باشووری مەکسیکۆ) ◌ اوتومانگین

Otomi /ˌəʊtə'miː/ *noun, pl.* same
1 ئوتۆمی: ئەندامی گەلی سوورپێست دانیشتووی چەند بەشێکی مێکسیکۆی ناوەندی 2 زمانی Otomanguean ی ئەو گەلە ◌ اوتومی

otoplasty /'əʊtə(ʊ)ˌplæsti/ *noun, pl.* otoplasties
نەشتەرگەری پلاستیکی گوێ ◌ جراحی پلاستیک گوش

otorhinolaryngolist *noun*
پزشک لە بواری گوێ، لووت و گەروو(دا) ◌ پزشک گوش، بینی و حلق

otorhinolaryngoligy /ˌəʊtə(ʊ)ˌrʌɪnəʊˌlarɪŋ'gɒlədʒi/ *noun*
پزشکی گوێ، لووت و گەروو ◌ طب گوش، بینی و حلق

otoscope /'əʊtəskəʊp/ *noun*
گوێبین (otoscopic *adj*) ◌ گوش‌نما

otoscopy /əʊ'tɒskəpi/ *noun*
گوێبینی، تێڕوانینی گوێ، چاولێکردنی گوێ ◌ گوش‌نمایی

ottava rima /ɒˌtɑːvə 'riːmə/ *noun*
پارچە یان کۆپلە هەڵبەستێکی هەشت دێری دە یان یازدە کەرتەیی syllable، لەسەر کێشی ababab cc ◌ اوتاوا ریما

otter /'ɒtə(r), US 'ɑːtər/ *noun*
1 (گیانەوەرناسی) سەگاوی، دەڵەک، سەگلاو، ڕێوی ئاوی، سموورەی ئاوی [*Lutra lutra* و جۆرەکانی تر] 2 تەختەچەشتەی ماسی (لە نێو ئاودا) ◌ 1 سمور آبی 2 اوتر

otter dog *noun*, otter hound
دەڵەکگر، سموورەگر، سەگی ڕاوی دەڵەک ◌ اوتر داگ

otto = another term for attar

Ottoman /'ɒtəmən, US 'ɑːt-/ *adjective, noun*
1 *adj* عوسمانی 2 سەربە ئیمپراتۆری عوسمانی لە 1300 دامەزرا *n* تورکی عوسمانی (ب.ت. سەردەمی عوسمانی) ◌ *adj* 1 عثمانی 2 وابستە بە امپراتوری عثمانی *n* ترک عثمانی

ottoman /'ɒtəmən, US 'ɑːt-/ *noun, pl.* ottomans
1 تەختە، قەنەفە، کاناپە (بێ دەسک و پشتی و وەکوو سنووقیش بەکاردێتری) 2 جۆرێ کوتاڵی ڕیزی قورسی لە هەوریشم یان هەم لە خوری و هەم لە کەتان ◌ 1 کاناپە 2 نوعی پارچە

OU /ˌəʊ 'juː, US ˌoʊ/ *abbreviation* Open University

ou[1] /əʊ/ *noun, pl.* ouens /'əʊənz/ or ous
(ئەفریکای باشووری) پیاو، مرۆ، کەس ◌ آدم، نفر، شخص

ou[2] /'əʊuː/ *noun*
جۆرێ honeycreeper ی میوەخۆری هاوایی، بە دەنووکی ئەستوور و پەڕوپۆی زەرد و سەوزەوە [*Psittirostra psittacea*] ◌ نوعی پرندە

ouabain /'uːəbeɪn/ *noun*
(کیمیا) ویبەین: ئاوێتەیێکی ژاراوی $C_{29}H_{44}O_{12}$، وەک بزوێنەرێکی دڵی یەکجار خێرا بەکاردێتری ◌ اوبین

ouananiche /ˌwanə'niːʃ/ *noun, pl.* same
وانانیش (سەلمونی ئەتلانتیکی، لە لە گۆمەکانی لابرادۆر و نیوفەوندلەند Newfoundland دەژی) ◌ وانانیش

oubliette /ˌuːblɪ'ɛt/ *noun*
چاڵەڕەش، دەخمە، زیندانی نهێنی (کون یان دەرگاکەی لە بن میچەوەیە؛ بنەڕەت: لە فەڕەنسە، لە oublier "forget") ◌ سیاەچال

ouch /aʊtʃ/ *interjection*
ئای! ئاخ! ئەح!: *Ouch! That hurt!* ◌ آخ!

oud /uːd/ *noun*
عوود (بنەڕەت: لە *al-'ūd* عەرەبییەوە) ◌ عود

ouens = plural form of ou1

ought (also aught) = nought

oughtn't = ought not

ought to /'ɔːt tə, US before vowels and finally 'ɔːt tu/ *aux v*
دەبێ، دەشێ، ئەبێ، گەرک ◌ باید

ouguiya /uː'giːjə/ *noun*, also ougiya
یەکەی بنەڕەتی پارەی موریتانیا بەرامبەر بە پەنجا khoum ◌ یوگیا

Ouija board /'wiːdʒə/ *noun*
تەتەڵە یان تەختی بانگکردن (گیان یان ڕۆح) ◌ لوح احضار

ounce[1] /aʊns/ *noun*
1 ئەونس (= سەنگێ یان یەکەی کێشان بەرامبەر بە 28/35 گرەم، 16 ئەونس بەرامبەر بە پەوندیکە، کورتەکەی oz) 2 (خوازە) بڕێکی زۆر کەم، نیسکەلانێ، نەختەلانێ 3 = fluid ounce ◌ 1 اونس 2 (مجازی) یک ذرە

ounce[2] /aʊns/ *noun*
(گیانەوەرناسی) پلینگی بەفری، snow-leopard (بنەڕەت: لە یۆنانییەوە) ◌ اونس

our /ɑː(r), US 'aʊə(r)/ *adjective*
(ئاوەڵناوی خاوەنایەتی یان خاوەنداری، یەکەم کەسی کۆ) هی ئێمە، ـی ئێمە، ـێ مە: *our* : *Our main export is* ◊ *daughter/dog/house* ◌ ـ مان، ـ ما *rice*

our[1] *suffix* variant spelling of -or[2]: *ardour*, *colour*

our[1] *suffix* variant spelling of –or[1]: *saviour*

Our Father *noun*

دۆعای خواوەندی، نوێژی خواوەندی، پاڕانەوەی خواوەندی، خودا ◌ دعای ربانی، خدا

Our Lady *noun*

حەزرەتی مریەمە، پێغەمبەر مریەم ◌ مریم مقدس

Our Lord *noun*

خواوەند، خودا، (لە بانگکردنا) خوایە! ئەی خودا! ◌ خداوند، خدایا!

ouroboros /jʊərəʊ'bɒrəs/ = uroboros

ours /ɑːz, 'aʊəz, US ɑːrz, 'aʊərz/ *pronoun*

(جێناوی خاوەنداری، یەکەم کەسی کۆ) هی ئێمە، ـی ئێمە، ـی مە: *Their house is very similar to -s, but ours is bigger* ◌ مال ما، ـ مان، ـ ما

ourself /ɑː'self/ *pronoun*

خۆمان ◌ خودمان

ourselves /ɑː'selvz, ˌaʊə's-, US ɑːr's-, ˌaʊər's-/ *pronoun*

1 (جێناوی گەڕانەوەیی، یەکەم کەسی کۆ) خۆمان، لە خۆمان، بە خۆمان 2 (جێناوی جەختی) بە خۆمان، خودی ئێمە ◌ 1 (ضمیر انعکاسی) خودمان را، به خودمان، از خودمان 2 (ضمیر تأکیدی) خودمان

-ous *suffix*

پاشگر: 1 ـدار، ـئاوی، تیابوو، پڕ ـ: 2 *poisonous* ,*clamorous* ,*mountainous* (کیمیا) ئامازە بە توخمێ بە هاوهێزییەکی خوارتر یان کەمتر؛ خاوەنی هاوهێزییەکی کەمتر لەو ئاوێتە یان ئایۆنانە کە بە پاشگری ic– کۆتایییان بۆ هاتووە: *sulphurous* (بڕوانە ic–) *mercurous* بنەڕەت: لە فەرەنسی ئانگلۆ-نۆرمانەوە، یان *eus* فەرەنسی کۆن، لە *osus* لاتین) ◌ پسوند: 1 حاوی، پر، ـدار، ـآمیز 2 پسوندی است در شیمی

ousel = ouzel

-ously *suffix*

پاشگر: ئاوەڵکار ساز دەکا: *gloriously* (بڕوانە -ous) ◌ پسوند: قیدساز

-ousness *suffix*

پاشگر: تیابوون، ـئاویتی: *spaciousness* ◌ پسوند: حاوی بودن

ousted *adjective*

لە(سەر)کارلابراو، دەرکراو، دەرکردە، لاچوو، لابراو، وەدەرنراو ◌ معزول، اخراج‌شده

ouster /'aʊstə(r)/ *noun*

لە(سەر)کارلابردن، دەرکردن، لابردن، وەدەرنان، بێبەشکردن، بێبەریکردن ◌ عزل، اخراج، محروم‌سازی، خلع ید

ousting *noun*

لابردن، دەرکردن، راکرن ◌ عزل، اخراج

out /aʊt/ *adverb, adjective, preposition, noun*

1 *adv, adj* دەرەوە، دەشت، دەشتەوە، لە دەرەوە، لە دەشتەوە، دەرڤە، بۆ دەرەوە: *I called Mr Green is out of* ◊ *Liz but she was out went out into the* ◊ *town this week* 2 کوژاوە، *it's raining out* ◊ *garden* دانەگیرساو، دانەیساو: *Suddenly all the The fire had burnt itself* ◊ *lights went out* 3 (دەنگ) بەرز، بلند: *to call/cry/shout out Nobody spoke* ◊ *Read it out loud* ◊ *out* 4 بێبرەو، بێباو، بێرەمێن، لەباوکەوتوو، باونەماو: *out in his defence Black is out this year* 5 بێهۆش، لەسەرخۆچوو، بووراو، بێسەروزمان: *He was out for more than an hour and* 6 *came round in the hospital* (تۆپ) دەرەوە، غەنە 7 (گۆڵ) گۆڵکراو 8 لە مانگرتندا، لەکاتی مانگرتندا: *The dockers* 9 *stayed out for several months* ڕێگەنەدراو، بەربەندکراو، قەدەغە: *Swimming* 10 *is out until the weather gets warmer* هەڵە، چەوت: *I was slightly out in my The estimate was out by* ◊ *calculations* 11 *more than $100* بڵاوەبوو، چاپکراو، وەشانکراو 12 ئاشکرا(بوو)، بڵاوەبوو، داکەوتوو 13 تەواو، کۆتاییپێهاتوو 14 هەتا ئاخر، تا کۆتایی: *It was summer and school was* 15 *out* بە تەواوەتی، تەواو، پاک: *Hear me* 16 *out before you say anything* دوور لە کەنار 17 سووتاو، لابراو 1 *prep* لە نێوەوە، لە ژوورەوەی 2 لە دەرەوەی: *looked out the* 1 *n window* چوونەدەری، دەرچە، ڕێگاچارە، چارە، دەرەتان، دەروو، ڕێگای دەربازبوون 2 دەرەوە، دەرڤە 3 بیانوو، پەلپ، بەهانە 4 (سپۆرت) ئەوت، دەرەوە ◌ 1 *adv, adj* 1 بیرون، در بیرون 2 خاموش 3 بلند 4 غیرمتداول 5 بیهوش 6 (توپ) اوت 7 شکفته 8 در اعتصاب 9 ممنوع 10 اشتباه 11 منتشرشده 12 افشاشده 13 کامل 14 در آخر 15 کاملاً 16 دور از ساحل 17 حذف‌شده 1 *prep* 1 توی 2 بیرون از 1 *n* خروج، راه‌حل، مفر 2 خارج، بیرون 3 عذر 4 اوت

out- *prefix*

1 نیشانەی سەرتری سەبارەت بە کەس یان شتێ، بەدەر لە، چاتر لە، باشتر لە، سەرتر لە: 2 *outflight* ,*outperform* دەرەکی، دەرەوەیی، جیا، لە دەرەوە: 3 *outbuildings* بەرەو دەرەوە، بۆ دەرەوە، بۆ لای دەرەوە، روو لە دەرەوە: *outpost* ◌ 1 متجاوز از، بهتر از 2 خارجی، بیرونی، جدا، از خارج 3 به سوی خارج

outage /'aʊtɪdʒ/ *noun*

1 دابڕانی کارەبا، کوژانەوە، ڕۆیشتنی کارەبا، هەڵبڕانی ئیلیکتریسیتە (یان برق یان کارەبا) 2 ماوەی دابڕان 3 راوێستان، سەکنین ۞ 1 قطع برق 2 مدت قطع 3 توقف

out-and-out *adverb, adjective*
بە تەواوەتی، ڕەبەق، تەواو، سەداسەد، سەرپاک، ۞ complete کاملاً، تام

out-and-outer *noun*
(نافەرمی) زیدەڕەو، تونڕەو، ئەوپەڕگر، پەڕگیر ۞ افراطی

outback /'aotbæk/ *noun*
(ب.ت. لە ئەوستراليا) شوێنی چەپەک، چەپەکان، جێی لاپەڕ، دوورایی، دوورەدەست ۞ جای دورافتاده

outbid = past and past participle of outbid

outboard /'aotbɔ:d, US -bɔ:rd/ *adjective, adverb, noun*
adj, adv (کەشتی و فڕۆکە) لە دەرەوە، نزیک دەرەوە، دەرەوە: *outboard wing panels* *n* 1 (گەمی یان کەشتی) مۆتۆر یان بزوێنەی دەرەوە 3 گەمی مۆتۆرلەدەری ۞ *adj, adv* در بیرون، خارج *n* اوت‌بورد

outboard motor *noun*, also outboard engine
پاشەبزوێن، مۆتۆری دەرەوە، دەرووەمۆتۆر (لە پێشەوەی گەمی) ۞ موتور بیرونی

outbound /'aotbaond/ *adjective*
بەرەو یا بۆ دەرەوە، لە کاتی چوونەدەرەوە، دەرووەڕەو ۞ به سوی بیرون

outbreak /'aotbreɪk/ *noun*
1 تەنینەوە، داگرتن، داکەوتن، تەقینەوە، سەرهەڵدان، قەوتبوونەوە، دەرکەوتن، بلاوبوونەوە، ئاژاوە، پشێوی 2 هەڵچوون (ب.ت. توندوتیژی یان نەخۆشی): *the outbreak of war* ۞ 1 شیوع، بروز 2 طغیان

outbreeding *noun*
دەرەجووتگیری، جووتبوون یان لێکچاککردنی گیانەوەرانی ناپێوەندی‌دار، لێکچاککردنی ناهاوڕەسەن یان ناهاوتوخم لێکچاککردن لەگەڵ توخمی جیاواز، دوورەگەپەروەری؛ زەماوەند لە دەرەوەی خزمایەتی یا لە تیرە و چینی خۆ ۞ برونزادآوری؛ اوت‌بریدینگ

outbuilding /'aotbɪldɪŋ/ *noun*
خانووبەرەی نزیک بە خانووبەرەی سەرەکی، خانووی لاتەنیشت، لاخانوو، خانووی دەرەوە، خانووی پاشکۆ ۞ ساختمان فرعی

outburst /'aotbɜ:st, US -bɜ:rst/ *noun*
هەڵچوون، خرۆش، دانەدەرەوە، تەقینەوە، دەرکەوتن، هەڵڕشتن: *an outburst of anger* ◊ *an -urst of racism* ۞ طغیان، انفجار، فوران، ظهور

outcast /'aotkɑ:st, US -kæst/ *adjective, noun*
adj 1 دەرکراو، دەرپەڕێنراو، وەدەرنراو 2 گێسووبڕاو، سەرتاشراو، بێماڵوحاڵ، لووت‌بڕاو، دەربەدەر، هەڵوەدا، بێ‌کەس‌وبێدەر *n* 1 مرۆی دەرکراو 2 کەسێکی بێماڵوحاڵ: *People with the disease were often treated as social -s* ۞ *adj* 1 مطرود 2 بی‌خانمان *n* آدم مطرود یا بی‌خانمان

outcaste /'aotkæst/ *noun, adjective*
(ب.ت. هیندی) دوورەوەخراو، دەکراو (ئیدی سەربە هیچ چین و توێژێ نامێنی) ۞ (هندی) مطرود

outcome /'aotkʌm/ *noun*
ئەنجام، پێئازۆ، ئاکام: *patient -mes of bypass surgery* ۞ نتیجه، پیامد

outcrop /'aotkrɒp, US -krɑ:p/ *noun*
1 (زەوی‌ناسی) دیارک، بەدیارەوە، دەرپەڕیوی، دەرکەوتە (بەشێ لە پێکهاتەی بەردی کە لەسەر ڕووی عەرزەوە بەدەرەوەیە): *a rocky outcrop* 2 هەڵچوون، تەقینەوە ۞ 1 رخنمون 2 انفجار، طغیان

outcross *noun*
دوورەگاندن، دوورەگەکردن، دوورەگە ۞ دورگه‌کردن، دورگه

outcry /'aotkraɪ/ *noun, pl.* outcries
1 نەڕە، هاوار، گوڕە، قیژە، بگرەوبەردە، پرۆتستۆی گشتی توند: *an -tcry over the new tax* ◊ *The proposed change provoked a public outcry* 2 هەراج ۞ 1 نعره، اعتراض همگانی شدید 2 حراج، مزایده

outdated /ˌaot'deɪtɪd/ *adjective*
کۆنە، لەکارکەوتوو، لەباوکەوتوو، کۆنەباو، رزیو، سوواو، شڕ، پواو: *outdated equipment* ◊ *These figures are now outdated* ۞ منسوخ، قدیمی

outdid /-'dɪd/ = past of outdo

outdone /ˌaot'dʌn/ = past and past participle of outdo

outdoor /'aotdɔ:(r)/ *adjective*
لە دەرەوە، لە دەشت‌ودەر، دەشت‌ودەر، دەرەوە، لە دەرەوەی ماڵەوە: *outdoor clothing/activities* ۞ بیرون، در هوای آزاد

outdoors /ˌaot'dɔ:z, US -'dɔ:rz/ *adverb, noun*
adv لە دەرەوە، لە دەشت‌ودەر، لە کێو، دەرەوە، لە دەرەوەی ماڵەوە *n* دەرەوە، دەشت‌ودەر، لە دەرەوەی شار: *They both have a love of the outdoors* ۞ *adv* بیرون، در هوای آزاد *n* فضای باز، صحرا

outdrive = outboard motor

outer /'aʊtə(r)/ *adjective*
1 دەرەوە، دەرقە، رووەکی، دەرەوەیی، دوور، پەر، دوورتر، دوورەدەست: *the outer layers* 2 دوور لە ناوەند: *I walked along the outer edge of the track* ◊ *the outer suburbs of the city* 3 بابەتی، سروشتی، فیزیکی: *to explore the outer* (= most extreme) *limits of human experience* ⬡ 1 بیرونی، دور 2 خارج از مرکز 3 عینی، طبیعی

outer belt = ring road

outermost /'aʊtəməʊst, US 'aʊtərmoʊst/ *adjective*
دوورترین، هەرە دوور، دەرترین، دەرەوەترین، دەرەوەترین (لە نێوەندەوە، دژی innermost): *He fired and hit the outermost ring of the target* ◊ *the outermost planet* ⬡ دورترین، بیرونی‌ترین

outer space *noun*
(ئەستێرەوانی) بۆشایی، ڤالاهی، حەوا، بۆشایی ئاسمان (هەر دەس‌بەجێ دوای کەشی زەوی، بە گشتی: بۆشایی نێو(ان) ئەستێرەکان و هەسارەکان): *radio waves from outer space* ⬡ فضا

outerwear /'aʊtəweə(r), US 'aʊtərwer/ *noun*
جل یان بەرگی دەرەوە ⬡ لباس بیرون

outfall /'aʊtfɔːl/ *noun*
1 دەرچە، شوێنی چوونەدەری 2 ڕێژگە، شوێنی تێرژان، دەم: *a sewage outfall* ⬡ 1 خروجی 2 مصب

outfield /'aʊtfiːld/ *noun*
(بەیسبۆل) بەشی دەرەوەی یاریگە ⬡ قسمت خارجی زمین بازی

outfielder /'aʊtfiːlde(r)/ *noun*
(لە بەیسبۆل یان کریکێتدا) یاریزانی بەشی دەرەوەی یاریگە ⬡ بازیکن قسمت خارجی زمین بازی

outfit /'aʊtfɪt/ *noun*
1 کەلوپەل، تروتفاق، بارگەوبنە، حاجەت، تفاق، بەردەس، کەرەسە، شمەک، جل‌وبەرگ: *a bicycle repair outfit* ◊ *She was wearing an expensive new outfit* ◊ *a wedding outfit* 2 سازکردن، ئامادەکردن 3 تیم، گروپ، دەستە: *a market research outfit* ◊ *This was the fourth album by the top rock -fit* ⬡ 1 لوازم، تجهیزات، لباس 2 تجهیز 3 گروه

outfitter /'aʊtfɪtə(r)/ *noun*, also outfitters
کەلوپەل‌فرۆشی، شمەک‌فرۆشی، فرۆشگای شمەک ⬡ وسایل‌فروشی، پوشاک‌فروشی

outflow /'aʊtfləʊ, US -floʊ/ *noun*
1 چوونەدەری، ڕژانەدەری، هاتنەدەری، دەرڕژان، دەرپەڕین، هەڵڕژان، هەڵقوڵین: *There was a capital outflow of $22 billion in 2008* ◊ *the outflow of refugees* 2 (خوازە) دەرچوون: *a steady outflow of oil from the tank* ⬡ 1 خروج، برون‌ریزی 2 (مجازی) فرار

outfought = past and past participle of outfight

outgassing *noun*
گازبلاوکردنەوە، گازپڕژاندن (بلاوبوونەوەی گازە ژاراوی‌یەکان لە هەوادا) ⬡ گازفشانی

outgo /'aʊtgəʊ/ *noun*
1 (کۆن) چوونەدەری، ڕژانەدەری، هاتنەدەری، دەرڕژان، دەرپەڕین، هەڵڕژان، هەڵقوڵین 2 دەرچە، جێگای چوونەدەرەوە ⬡ 1 برون‌ریزی 2 مخرج

outgoing /'aʊtgəʊɪŋ, US -goʊ-/ *adjective, noun*
1 *adj* لە کاتی ڕۆیشتندا، لە ڕۆیشتندا، لە (کار) خۆکێشانەوەدا، لە کار لاچووندا: *the outgoing president/government* 2 ڕووخۆش، دۆستانە: *She was always cheerful and outgoing* ◊ *an outgoing personality* 3 دەچێتە دەرەوە، دەرەوەچوو: *-tgoing flights/passengers* (outgoings) *n* خەرج، خەرج‌وبار، تێچوون، مەزاخ: *Write down your incomings and outgoings* ◊ *low/high -gs* ⬡ *adj* 1 در حال رفتن، در حال کناره‌گیری 2 خوش‌معاشرت 3 بیرون‌رونده *n* (در جمع) هزینه

outgrew /ˌaʊt'gruː/ = past of outgrow

out-group *noun*
لە دەرەوەی کۆمەڵ یان دەستەیێدا ⬡ بیرون از گروه

outgrown /-'grəʊn, US -'groʊn/ = past participle of outgrow

outgrowth /'aʊtgrəʊθ, US -groʊθ/ *noun*
1 هەڵدان، گەشە، شین‌بوون، پەرەسەندن، سەوزبوون، چەقەرەکردن، چەقەرە، وەچ 2 (دەر)ئەنجام، پێشاژۆ، بەرهەم 3 پەرەسەندنی سروشتی، ڕسکانی خۆڕسکی، ئەنجامی سروشتی: *The law was an outgrowth of the 2008 presidential election* 4 زیادی، زیادە، وەچ، قوتکە، چوکڵە، دەرپەڕیوی، دەرپۆقیوی، هەڵدانی زیادی ⬡ 1 رشد، رویش، جوانه 2 نتیجه، محصول 3 توسعه یا گسترش طبیعی، پیامد طبیعی 4 زائده

outhaul *noun*
گوریس یان تەنافی سەرەوەی کەشتی ⬡ طناب بالای کشتی

outhouse /'authaus/ *noun*
1 لامال، خانووبەرەی پەنای خانووبەرەی سەرەکی، دەستەی لاوەکی، لادەستە 2 ئاودەس‌خانە، مستەرا، ئاقرێ، دەستاو ۞ 1 ساختمان فرعی 2 توالت

outie /'auti/ *noun, pl.* outies
(ئەفریکای باشووری) کەسێکی بێ‌ماڵ‌وحاڵ ۞ آدم بی‌خان‌ومان

outing /'autɪŋ/ *noun*
گەڕان، سەیران، گەشت، پیاسە، دەور: *a family outing* ۞ گردش، سفر

out island *noun*
دەرەدوورگە، دورگەی لە دەرەوەی خاک یان وشکانی ولاتی ۞ جزیره‌ی خارج از سرزمین اصلی

outland /aut'lænd/ *noun*
ولاتی بیانی یان بێگانە، بێگانستان، بیانی، بێگانە، ناخۆیی ۞ سرزمین بیگانه، بیگانه

outlander *noun*
بیانی، بێگانە، ناخۆیی، دەرەکی ۞ بیگانه، اجنبی، خارجی

outlandish /aut'lændɪʃ/ *adjective*
1 سەیر، سەمەرە، نائاسایی، زەق، نالەبار: *outlandish costumes/ideas* 2 (کۆن) بێگانە، بیانی، ناخۆیی ۞ 1 عجیب و غریب 2 بیگانه

outlandishly /aut'lændɪʃli/ *adverb*
بە شێوەیەکی سەیر: *outlandishly dressed* ۞ به طور عجیب و غریب

outlandishness /aut'lændɪʃnəs/ *noun*
سەیربوون، نائاسایی‌بوون ۞ غرابت

outlaw /'autlɔː/ *noun*
1 (مێژوویی) بێبەش لە پشتگیری قانوون 2 تاوانکاری پیشەیی، قانوونشکێن، یاغی، سەرپزیو، یاسازێرپێخەر، زاکونپێشێل‌کەر، کەڵەگا (لە قانوون) ۞ 1 محروم از حمایت قانون 2 یاغی، مجرم حرفه‌ای

outlawed *adjective*
ناقانوونی، نایاسایی، هەڵوەشاو ۞ غیرقانونی

outlay /'autleɪ/ *noun*
خەرج، تێچوون، مەزاخ، بەخت: *a massive financial/capital outlay* ◊ *The business quickly repaid the initial outlay on advertising* ۞ هزینه

outlet /'autlet/ *noun*
1 ڕێی جوونەدەری، دەرچە، دەروو، کون: *an outlet pipe* ◊ *sewage outlet* 2 دەروو، دەرەنان 3 دەمی ڕووبار 4 بازاڕ، شوێنی فرۆش 5 بریکاری، نوێنەرایەتی (ڕێکخراوە، کۆمپانی، دووکان یان فرۆشگایێ): *The business has 34 retail outlets in this state alone* 6 پرێز، جێ‌فیش 7 جێگای خۆنیشان‌دان، شوێنی تەراتێن، گۆرەپان (وزە، بەهرە و هتد): *Sport became the perfect outlet for his aggression* ۞ 1 خروجی 2 مفر 3 دهانه‌ی رودخانه 4 بازار 5 نمایندگی 6 پریز 7 جولانگاه

outlier *noun*
1 بەشی (لێک)جیا 2 (زەوی‌ناسی) چینەبەردی تازەتر لەنێو بەردەکۆنترەکاندا ۞ 1 بخش مجزا 2 اوت‌لایر

outline /'autlaɪn/ *noun*
نەخشە یان پلانی سەرەتایی، نەخشەی گشتی، تاپۆ، کورتەباس، باسی بەکورتی، کورتە، پوختە، سەرباس: *This is a brief outline of the events* ◊ *You should draw up a plan or an outline for the essay* ◊ *outline agreement/proposal* ۞ طرح کلی، خلاصه، رئوس مطالب

outlook /'autlʊk/ *noun*
1 دیمەن، پێشچاو 2 ڕوانگە، دیتن، بۆچوون: *He had a practical outlook on life* 3 پێش‌بینی (بارودۆخی) هەوا 4 (خوازە) داهاتوو، ئاسۆ ۞ 1 منظره 2 نقطه‌نظر 3 پیش‌بینی (وضع) هوا 4 (مجازی) آینده

outlying /'autlaɪɪŋ/ *adjective*
چەپەک، لاپەڕ، دوور، دوورەدەست، پەرت: *out-lying areas* ۞ دورافتاده

outmigration *noun*
کۆچ لە شوێنێکەوە بۆ شوێنێکی تر، دەرەکۆچ ۞ مهاجرت از مکانی به مکان دیگر

outmoded /ˌaut'məudɪd, US -'moud-/ *adjective*
کۆنە، لەکارکەوتوو، لەباوکەوتوو، کۆنەباو، ڕزیو، سواو، شڕ، پواو، old-fashioned: *an outmoded attitude* ◊ *This organizational structure was now outmoded* (outmodedness *n*) ۞ منسوخ، قدیمی

outmost /ˌautməust/ *adjective*
دوورترین، هەرەدوور ۞ اقصی، دورترین

outness *noun*
دەرەوەیی، لە دەرەوەبوون، دەرەوەییتی ۞ اوتنس

out of *preposition*
1 لە، لە دەرەوەی: *walked out of the room* ◊ *built out of old lumber* ◊ *out of control* ◊ 2 بە هۆی، لەبەر، بەخاتری، ژبەر 3 بێ، بێبەری 4 دوور لە، دوورتر لە ۞ 1 از، بیرون از 2 به علت 3 بدون 4 دور از، دورتر از

out of court *noun*
لە دەرەوەی دادگا ۞ خارج از دادگاه

out-of-court settlement *noun*
ڕێککەوتن لە دەرەوەی دادگا ۞ توافق خارج از دادگاه

out-of-date *adjective*
کۆنە، لەکارکەوتوو، لەباوکەوتوو، کۆنەباو، ڕزیو،

سوواو، شر، پوواو: *These figures are very*
◊ *out-of-date technology* ◊ *out of date*
⬡ *Suddenly she felt old and out of date*
قدیمی، منسوخ

out of doors *adverb, noun*
لە دەرەوە، (لە) دەشت‌ودەر، نە لە ماڵەوە ⬡ در هوای آزاد

out-of-pocket expense *noun*
خەرجی لە گیرفانی خۆ نا یان لە دەرەوەی گیرفانی خۆ (کە خاوەن‌کار دەیداتەوە): *On business trips she has some travel and* ⬡ *other out-of-pocket expenses* هزینەی بیرون از جیب

out of state *noun*
لە وڵاتێکی تر، نە لە وڵاتی خۆ ⬡ در کشور دیگری

out-of-the-way *adjective*
1 چەپەک، لاپەڕ، دوور، دوورەدەست، پەرت: *a*
2 *little out-of-the-way place on the coast*
سەیر، ناسایی ⬡ 1 دورافتادە 2 غیرعادی

out of touch *adjective*
دوور، نائاگادار، بێگانە، بیانی، ناناشنا، نەناس، ناشناس، نەناسیاو ⬡ ناآشنا، بی‌خبر

out of town *adjective*
1 دوور، چەپەک، لاپەڕ 2 لە قەراغ شار، لە پاڵ شار(دا): *out-of-town superstores* ⬡ 1
دورافتادە 2 در حاشیەی شهر

out of work *adjective*
بێکار، نادەس‌بەکار، دەس‌بەتاڵ: *an out-of-*
work actor ⬡ بیکار

out-patient /'aʊtpeɪʃnt/ *noun*
نەخۆشی زووچارەکراو یان سەرپێی یان نەخەوێنراو ⬡ بیمار سرپایی

out performance *noun*
1 بەدەس‌هێنانی ئەنجامی باش‌تر 2 باش‌تر جێبەجێ‌کردن یان بەڕێوەبردن ⬡ 1 کسب نتیجەی بهتر 2 اجرای بهتر

outpost /'aʊtpəʊst, US -poʊst/ *noun*
دەستەی چاودێر(ی)، پۆست یان بنکەی چاودێری، دیارگە، بنکە ⬡ گروە دیدەوری، پست دیدەوری، پایگاه

outpour = outflow

outpouring /'aʊtpɔ:rɪŋ/ *noun*
هەڵقوڵین، دەرپەڕین، هاتنەدەرەوە، لەبەررژیشتن، هەڵچوون، دانەدەرەوە، دەردان، دەربڕین، هەڵرشتن، لە ئیشاو دانەدەرەوە (یان بەرهەم‌هێنان): *spontaneous outpourings of*
a remarkable outpouring of new ◊ *praise*
ideas ⬡ فوران، برون‌ریزی، ابراز

output /'aʊtpʊt/ *noun*
1 بەرهەم، ئەنجام، بەرەچە: *Manufacturing*
2 *output has increased by 8%*
ئەنجام‌دانەوە، کاردانەوە 3 (کامپیوتێر) ئەوتپوت،
زانیاری: *an output device* ◊ *data output* 4
هێز یان وزەی بەرهەم‌هاتوو، بەرهەمە (لە لایەن ژێنراتۆرێکەوە): *an output of 100 watts* ⬡
1 محصول 2 بازدە 3 (کامپیوتر) برون‌داد 4 قدرت یا انرژی تولیدشدە

outrage /'aʊtreɪdʒ/ *noun*
1 دەس‌درێژی، زوڵم، زۆرداری، توندوتیژی، زەبروزەنگ، پێشێل‌کردن: *No one has yet*
claimed responsibility for this latest bomb
outrage 2 سووکایەتی، ترۆکردن، بێ‌حورمەتی، بێ‌ڕێزی(پێ‌کردن) 3 هەڵچوون، بەردبەباکردن، تووڕەیی (زۆر)، بێزاری: *Environmentalists*
◊ *have expressed outrage at the ruling*
⬡ *The judge's remarks caused public -ge*
1 تعدی، تخطی، خشونت 2 اهانت 3 خشم، انزجار

outraged *adjective*
تووڕە، ڕق‌هەستاو، بەردبەباکەر ⬡ خشمناک

outrageous /aʊt'reɪdʒəs/ *adjective*
دەس‌درێژکەرانە، سووکایەتی‌یانە، شووڕەیی، سووکانە، بێ‌دادانە، نادادپەروەرانە، ترسناک، ترسێنەر، داخۆرپێنەر، دڵتەزێن، جەرگبڕ، ناحەز، ناشیرین، دزێو، ناسایی، سەیر، پێکەنینی، یەکجار زۆر، نازێرانە، لە رادەبەدەر: *-trageous*
'That's outrageous!' he ◊ *behaviour*
She says the most outrageous ◊ *protested*
⬡ *outrageous clothes* ◊ *things sometimes*
تجاوزکارانە، توهین‌آمیز، وحشتناک، زشت، شنیع، تکان‌دهندە، نامعمول، نامعقول، گزاف

outrageously /aʊt'reɪdʒəsli/ *adverb*
جەرگبڕانە، داخۆرپێنەرانە ⬡ بە طور تکان‌دهندە

outrageousness /aʊt'reɪdʒəsnəs/ *noun*
دەس‌درێژی، زەبروزەنگ، بێ‌حورمەتی، بێ‌ڕێزی ⬡ تعدی، بی‌حرمتی

outran = past of outrun

outré /'u:treɪ, US u:'treɪ/ *adjective*
(فەرەنسی) سەیر، ناسایی، عاجباتی ⬡ غیرعادی

outreach /'aʊtri:tʃ/ *adjective, noun*
adj یاریدەیی، یارمەتیدەرانە *n* یارمەتی، دەس‌گرتن، یاریدەدان، کۆمەک‌کردن: *an*
◊ *outreach and education programme*
efforts to expand the -treach to black
voters ⬡ *adj* امدادی *n* امداد، معاضدت

out relief *noun*
(مێژوویی، بریتانیا) یارمەتی خەڵکانی هەژار کە لە workhouseدا نازین ⬡ اوت ریلیف

outrider /'aʊtraɪdə(r)/ *noun*
مۆتۆرسواری پارێزەر ⬡ موتورسوار اسکورت

outrigged *adjective*
(کالیسکە) خاوەنی قۆڵ، دار یان ئاسنی بۆ

بەستنەوەی ئەسپی زیادی ۞ اوت‌ریگد

outrigger /ˈaʊtrɪdʒə(r)/ *noun*
1 قۆل، دار یان ئاسنێ بۆ بەستنەوەی ئەسپی زیادی بە کالیسکەوە 2 کۆلەکە، لەنگەر، پایە، قۆلی راگر یان پاراستن 3 بەست، سەوڵگیر، سەوڵبەند 4 گەمیێ کە بەستی سەوڵی هەبێ، گەمی جێ‌سەوڵدار 5 داری ئەملا و ئەولای لەنگەری گەمی ۞ 1 اوت‌ریگر 2 پایە، بازوی محافظ 3 پاروگیر 4 قایق دارای پاروگیر 5 اوت‌ریگر

outright /ˈaʊtraɪt/ *adjective, adverb*
adj تەواو، رەها، رەبەق، بێ‌شک، مسۆگەر، روون، رۆشن، ئاشکرا، بێ‌پەردە، بێ‌پێچ‌وپەنا، دیار، لەڕوو، ریک‌وراست، قسەلەڕوو، لەڕوودانەماو: *an outright* ◊ *ban/rejection/victory* *No one party is expected to gain an outright majority*
adv بە تەواوەتی، دەسبەجێ، لەڕێوە، یەکجێ، یەک‌تەکان: *Neither candidate won outright* ۞ *adj* کامل، تام، مسلم، واضح، رک، صریح *adv* کاملا، فورا

outrightly /ˈaʊtraɪtli/ *adverb*
قسەلەڕووانە، بێ‌لەڕوودامان، بە شێوەیەکی بێ‌پەردە، بێ‌پێچ‌وپەنا ۞ به طور صریح

outrun /ˌaʊtˈrʌn/ = past participle of outrun

outrunner *noun*
پێشدار، پێشڕەو، پێشەنگ ۞ جلودار

outset /ˈaʊtset/ *noun*
سەرەتا، دەسپێک، هەوەڵ، بەرایی ۞ آغاز

outshone /ˌaʊtˈʃɒn, US -ˈʃoʊn/ = past and past participle of outshine

outside[1] /ˌaʊtˈsaɪd/ *noun, adjective*
n 1 دەرەوە، دەر، دەرقە، بێرون، بەشی دەرەوە، رووی دەرەوە: *The -side of the house needs* ◊ *painting* *You can't open the door from the outside* 2 (ڕێگا) هێلی پێشکەوتن، هێلی کەوتنەپێش، بەشێ لە ڕێگا کە نزیک‌ترین بە نێوەڕاستی ڕێگا: *Always overtake on the -* 3 *de* (خوازە) روالەت *adj* 1 دەرەوەیی، دەرەوە، دەرەکی، دەرقەیی: *The -e walls are damp* 2 زۆرترین، هەرەزۆر 3 کەم ۞ *n* 1 بیرون، قسمت بیرونی 2 (جادە) خط سبقت 3 ظاهر *adj* 1 بیرونی 2 بیش‌ترین 3 اندک

outside[2] /ˌaʊtˈsaɪd/ *adverb, preposition*
لە دەرەوە، دەرەوە، لە دەشتەوە، لە نزیکی، (لە) دەوروبەری: *You can park your car -tside* ◊ *our house* ۞ از بیرون، در بیرون، اطراف

outside broadcast *noun*
(رادیۆ و تەلەفزیۆن) بەرنامەی لە دەرەوەی ستۆدیۆی سەرەکی ۞ برنامەی بیرون از استودیو اصلی

outside broadcast unit *noun*
(رادیۆ و تەلەفزیۆن) یەکەی بەرنامەی لە دەرەوەی ستۆدیۆ ۞ واحد سیار

outside lane *noun*
هێلی کەوتنەپێش ۞ خط سبقت

outside left *noun*
(تۆپێن) سووچی چەپ ۞ گوش چپ

outside of *preposition*
لە دەرەوەی، outside ۞ خارج از

outsider /ˌaʊtˈsaɪdə(r)/ *noun*
1 نائەندام، لە دەرەوەی ئەندامێتی گرووپی کۆمەلایەتی تایبەت، دەرەکی، بیانی، بێگانە، دەرەگە، ناخۆیی، لاوە، نەناس، غەریبە 2 (پێشبرکێ‌دەر) دۆڕاندوو، کەم‌شانس، بەختێکی وای نییە ۞ 1 غیرعضو، خارجی 2 بازندە

outside right *noun*
(تۆپێن) سووچی راست ۞ گوش راست

outsize /ˈaʊtsaɪz/ *adjective, noun*
adj 1 گەورە، گەورەبەر، گەورەتر لە ئەندازە: 2 *outsize clothes* ◊ *an outsize desk* یەکجار گەورە *n* شت یان مرۆی یەکجار زلە ۞ *adj* 1 بزرگ، بزرگ‌تر 2 فوق‌العادە *n* چیز یا آدم فوق‌العادە بزرگ

outsized /ˈaʊtsaɪzd/ *adjective*
گەورە، گەورەبەر، گەورەتر لە ئەندازە ۞ بزرگ، بزرگ‌تر

outskirts /ˈaʊtskɜːts, US -skɜːrts/ *noun, pl.*
دەوروبەر، دۆرمادۆر، دەروپشت، پاڵشار: *They live on the outskirts of Milan* ۞ اطراف

outsold /-ˈsəʊld, US -ˈsoʊld/ = past and past participle of outsell

outsole /ˈaʊtsəʊl/ *noun*
بن، ژێرە، تەخت ۞ زیرە

outspoken /aʊtˈspəʊkən, US -ˈspoʊkən/ *adjective*
(قسە)لەڕوو، رووشکێن، راست‌وڕەوان، ڕێک‌وراست، بێ‌پەردە: *an outspoken opponent of the leader* ۞ رک، صریح

outspokenly /aʊtˈspəʊkənli, US -ˈspoʊkənli/ *adverb*
قسەلەڕووانە: *-pokenly critical* ۞ با صراحت

outspokenness /aʊtˈspəʊkənnəs, US -ˈspoʊkənnəs/ *noun*
قسەلەڕوویی، رووشکێنی، ڕێک‌وراستی، لەڕوودانەمان ۞ رک‌گویی

outspread /ˌaʊtˈspred/ *adjective*
1 بلاوەبوو، چاپ‌کراو 2 کراوە، راخراو، پەل‌هاویشتوو، پانەوەبوو، درێژەوەبوو: *The bird soared high, with outspread wings* ◊

She sat poring over an outspread map ۞ 1 منتشرشده 2 باز، گسترده

outstanding /aʊtˈstændɪŋ/ *adjective*
1 بەرز، یەکجارباش، هەرەچاک، سەرکەوتوو، بەرچاو، دیار، دەرکەوتوو: *an outstanding player/achievement/success* ◊ *an area of outstanding natural beauty* 2 دواکەوتوو، نەکراو، دواخراو، نەدراو 3 دەرپەڕیو، زەقەوەبوو، دەرپۆقیو، پێشەوەهاتوو، زەق، قوتەوەبوو 4 هەڵپەسێراو، هەڵپەسێردراو، هەڵواسراو: *A lot of work is still outstanding* ۞ 1 برجسته، عالی 2 عقب‌مانده 3 بیرون‌زده 4 معلق

outstandingly /aʊtˈstændɪŋli/ *adverb*
بە شێوەیەکی بەرچاو یان بەرز، یەکجار ۞ به طور عالی، فوق‌العاده

outstation *noun*
1 وێستگەی چەپەک یان دوورەدەست 2 لە دەرەوەی ناوەند ۞ 1 ایستگاه دورافتاده 2 بیرون از مرکز

outstretched /ˌaʊtˈstretʃt/ *adjective*
بڵاوەبوو، کراوە، ڕاخراو، پەلهاویشتوو، پانەوەبوو، درێژەوەبوو، فراوان(بوو): *She took her father's -etched hand* ۞ گسترده، گشوده

out-take *noun*
1 بەشی لابراو، لابردە 2 دیمەنی لابراو، لابردە، بەشی پەڕێنراو (لەبەر تیابوونی هەڵە) ۞ 1 بخش محذوف 2 صحنەی محذوفی

out-thrust *adjective, noun*
adj دەرپەڕیو، دەرپۆقیو *n* دەرپەڕیوی ۞ *adj* پیش‌آمده *n* پیش‌آمدگی

out-tray *noun*
سنووقی نامەی ئامادە بۆ پۆستکردن، سنووقی ئەو نامانەی کە بەرێدەکرێن ۞ کازیەی نامه‌های خروجی

out-turn *noun*
1 بڕی بەرهەمهاتوو 2 ئەنجام، بەرهەم ۞ 1 مقدار تولیدی 2 نتیجه

outward /ˈaʊtwəd, US -wərd/ *adjective, noun*
adj دەرەوە، دەرەوەیی، دەرەکی، ڕواڵەتی، ڕووکاری، ڕووکەشی، لەشی، جەستەیی، مادی، ئاشکرا، دیار، بەرچاو، بینراو، خویا: *There were no outward signs that the house was inhabited* *n* 1 جیهانی دەرەوە یان مادی 2 شێوە یان ڕووی دەرەوە، دیوی دەرەوە ۞ *adj* بیرونی، ظاهری، صوری، جسمانی، آشکار *n* 1 عالم مادی 2 شکل یا مظهر بیرونی

outward-bound *adjective*
ڕووڵەدەرێکردوو، لە ڕۆیشتندا ۞ رهسپار بیرون، در حال عزیمت

outwardly /ˈaʊtwədli, US -wərd-/ *adverb*
1 وادیارە، بە ڕواڵەت: *-wardly, the couple seemed perfectly happy* 2 بە شێوەیەکی جەستەیی یا لەشی ۞ 1 ظاهراً 2 به طور جسمانی

outwardness /ˈaʊtwədnəs, US -wərdnəs/ *noun*
ڕواڵەتی‌بوون، ڕووکەشێتی ۞ ظاهریت

outwards /ˈaʊtwədz, US -wərdz/ *adverb*
بەرەو دەرەوە، بۆ دەرەوە، بۆ لای دەرەوە، ڕوو لە دەرەوە: *The door opens outwards* ◊ *Factories were spreading outwards from the old heart of the town* ۞ به سوی بیرون یا خارج

outwore = past of outwear

outwork /ˈaʊtwɜːk, US ˈ-wɜːrk/ *noun*
1 (سەربازی) سەنگەردانان لە دەرەوە یان دەرەوەیی، پتەوکردنی لاوەکی 2 کاری لە دەرەوەی ئافیس یا کارگە، کاری لە ماڵێ ۞ 1 استحکامات خارجی 2 کار بیرون از اداره یا کارخانه

outworker *noun*
کارکەر لە دەرەوەی ئافیس یان کارگە، کارکەر لە ماڵێ ۞ کارگر بیرون از اداره یا کارخانه

outworn[1] /ˈaʊtwɔːn, US -wɔːrn/ *adjective*
کۆنە، لەکارکەوتوو، لەباوکەوتوو، کۆنەباو، ڕزیو، سواو، سوواو، شڕ، پواو، پوواو: *outworn institutions* ۞ قدیمی، منسوخ

outworn[2] = past participle of outwear

ouzel /ˈuːz(ə)l/ *noun*, also ousel
(باڵندەناسی) ڕەشیشەی تەوقن (بنەڕەت: *ōsle* ئینگلیسی کۆن "blackbird"، بنەڕەت ئەڵمانی) ۞ توکای طوقی

ouzo /ˈuːzəʊ, US ˈuːzoʊ/ *noun*
ئوزو (= جۆرێ خواردنەوەی ئەلکوڵی بەگیری یۆنانی‌یە، لە تۆوی ڕەزیانە دەگیرێ؛ بنەڕەت: لە یۆنانی نوێوە وەرگیراوە) ۞ اوزو

ov(i, o)- *prefix*
پێشگر: هێلکە، هێلکۆکە: *oviduct ,ovicide* (بنەڕەت: لە فەرەنسەوە یا لە لاتینی نوێ *ovalis*، لە لاتینەوە *ovalis* "egg") ۞ پیشوند: تخم. تخمک، نطفه

ova = plural form of ovum

oval /ˈəʊvl, US ˈoʊvl/ *noun, adjective*
n هێلکەیی، خایی *adj* هێلکەیی(ئاسا) ۞ *n* بیضی *adj* بیضی‌شکل

ovalbumin /əʊˈvalbjʊmɪn/ *noun*
(زیندەکیمیا) 1 ئالبۆمینی سپێنی هێلکە، ئالبۆمینی بنەڕەتی سپێنەی هێلکە، ب.ت. بەشی کریستاڵی ئالبۆمینەکانی هێلکە 2 سپێنە وشکەوەبووەکانی هێلکە ۞ اوالبومین

ovally /ˈəʊvli, US ˈoʊvli/ *adverb*
بە شێوەیەکی هێلکەیی ۞ به طور بیضی

ovalness /ˈəʊvlnəs, US ˈoʊvlnəs/ *noun*

هێلکەیی‌بوون ⬡ بیضی بودن

Oval Office *noun*

نووسینگە یان ئافیسی هێلکەیی (ئەفیسی سەرۆک‌کۆماری ئەمریکا لە کۆشکی سپی‌دا) ⬡ اووال آفیس

oval window *noun*

پەنجیرەی هێلکەیی: کونێکی هێلکەیی نێوان گوێی نێوەڕاست و دالانە vestibule (یان گوێی نێوەوە) ⬡ دریچەی بیضی

Ovambo /əʊ'vambəʊ/ *noun, pl.* same or Ovambos

1 ئۆڤامبۆ: ئەندامی گەلی نامبیای باکووری 2 زمانی بانتۆیی ئەو گەلە ⬡ اووامبو

ovarial = ovarian

ovarian /əʊ'vɛ:rɪən/ *adjective*

سەربە هێلکەدان ⬡ وابسته به تخم‌دان

ovariectomy /,əʊvərɪ'ɛktəmi/ *noun, pl.* ovariectomies

لابردنی یەک یان هەردوو هێلکەدان، هێلکەدان‌بڕی ⬡ اواریکتومی

ovariotomy /,əʊvərɪ'ɒtəmi/ = ovariectomy

ovaritis /,əʊvə'raɪtɪs/ *noun*

ئاوسانی هێلکەدان ⬡ التهاب تخم‌دان

ovarium /əʊ'veərɪəm/ *noun*

هێلکەدان ⬡ تخم‌دان

ovary /'əʊvəri, US 'oʊ-/ *noun, pl.* ovaries

(گیانەوەرناسی و رووەک‌ناسی) هێلکەدان، گەرادان، ئەندامی زاوزێی مێینە کە لەودا هێلکەکان بەرهەم دێترێن، بنکی نێرکی گوڵ کە یەک یان چەند ovule تیایە، توودانی رووەک ⬡ تخم‌دان

ovate[1] /'əʊveɪt/ *adjective*

(زیندەناسی) هێلکەیی، هێلکەئاسا ⬡ بیضوی، بیضی‌شکل

ovate[2] /'ɒvət/ *adjective*

قەشەی سێلتی یان فیلسووفی سروشتی ⬡ آوت

ovation /əʊ'veɪʃn, US oʊ-/ *noun*

پێشوازی، پێرگینی، بەخێرهاتن(ی گەرم‌وگوڕ و بە گشتی)، چەپڵەلێدان ⬡ استقبال، کف زدن

oven /'ʌvn/ *noun*

1 فێر، فروون، تەنوور، کوانوو 2 کڵ، کوورەی چکۆلانە، گەرمخانە (بنەڕەت: لە *ofen* ئینگلیسی کۆن، ئەلمانی‌بنەڕەت) ⬡ 1 فر، تنور، اجاق 2 کورەی کوچک

ovenbird *noun*

1 جۆرێ باڵندەی چکۆلەی گەرمێنانی ئەمریکا [خێزان Furnariidae: گەلێ جۆرن] 2 جۆرێ باڵندەی دەنگ‌خۆشی قاوەیی ئەمریکای باکووری [*Seiurus aurocapillus*] ⬡ انواعی از پرندگان

oven glove *noun*

دەس‌کێشی تەنوور، قۆڵەوانە، قۆڵچاخ (ی دەسکێشی) ⬡ دستکش تنور

ovenman /'ʌvnmən/ *noun, pl.* ovenmen

نانەوا، تەنووردار، تەنوورەوان ⬡ نانوا، تنوردار

ovenproof /'ʌvnpru:f/ *adjective*

(قاپ و قاچاخ) نەسووتاو، ئاورنەگرتوو، نەسووت، گەرمی‌خۆر ⬡ نسوز

oven-ready *adjective*

ئامادەی لێنان، سازە بۆ لێنان: *an oven-ready turkey* ⬡ آمادەی پخت‌وپز

ovenware /'ʌvnweə(r), US -wer/ *noun*

قاپ‌وقاچاخی نەسووت، حاجەت یان هێرباری ئاگرخۆر ⬡ ظروف نسوز

over /'əʊvə(r), US 'oʊ-/ *adverb, preposition*

1 لەسەر، لەژوور، لەبان، بەژوور، لەسەرووی: *The wind must have blown it over* ◊ *Try not to knock that vase over* 2 زۆرتر لە، زێتر، پتر لە: *children of 14 and over* ◊ *You get an A grade for scores of 75 and over* ◊ *over 3 million copies sold* 3 سەرانسەر، سەرپاک، سەرتاسەر: *The lake was frozen over* 4 ئەوبەر، ئەو لا، ئەمبەر، ئەم لا 5 بە تەواوەتی، هەموو، گشت 6 بە درێژایی: *We'll discuss it over lunch* 7 لەبارەی، لەمەڕ 8 ئاوەژوو، پێچەوانە، بەرڤاژی 9 پاشماوە، بەرماوە، ماوە: *If there's any food left over, put it in the fridge* 10 تەواو، کۆتایی، دوایی‌پێهاتوو: *By the time we arrived the meeting was over* ◊ *Thank goodness that's over!* 11 زیاتر لە ئاسایی، لە رادەبەدەر، لە ئەندازبەدەر، زیادی، زۆر زۆرتر 12 رابردوو، بووری 13 دیسان، دووبارە، سەرلەنوێ: *He repeated it several times over until he could remember it* ⬡ 1 بالای، روی 2 بیش از 3 سرتاسر 4 آن سو، این سو 5 تماماً، همه 6 طی 7 دربارەی 8 وارونه 9 باقی‌مانده 10 تمام 11 مفرط، بیش از حد معمول 12 گذشته 13 باز، مجدداً

over- /'əʊvə(r), US 'oʊ-/ *prefix*

پێشگر: 1 یەکجار، زێدە، لاپ، لە رادەبەدەر، لە ئەندازبەدەر: *overambitious* 2 تەواو، بەتەواوەتی: *overjoyed* 3 سەروو، ژوورروو، سەرتر، هی سەرەوە، دەرەوە: *overcoat* 4 لەسەر، لەژوور، لەبان، بەژوور، لەسەرووی: *overcast* ⬡ پیشوند: 1 بیش از حد، مفرط 2 کاملاً 3 بالایی، بیرونی 4 بالای، روی

overabundance /'əʊvərə'baʊndəns/ *noun*

لە رادەبەدەربوون، یەکجار زۆربوون، لە ئەندازبەدەری ⬡ بیش از حد بودن

overabundant /'əʊvərə'baʊndənt/ *adjective*

لە رادەبەدەر، یەکجار زۆر، لە ئەندازبەدەر ⬡

بیش از حد

overactive *adjective*
یەکجار چالاک، زیرەک، زیدەچالاک، یەکجاربزێو ۞ بیش از حد فعال

overactivity *noun*
یەکجار چالاکی، زیدەچالاکی، یەکجاربزێوی ۞ بیش از حد فعال بودن

overage[1] /ˌəʊvər'eɪdʒ, US ˌoʊ-/ *noun*
زیادی، لەپێویستبەدەر، زیدە، سەرریژ ۞ مازاد

overage[2] /ˌəʊvər'eɪdʒ, US ˌoʊ-/ *adjective,* also over age
پیرتر، بەساڵاچووتر، یەکجارکۆن، لەکارکەوتوو، بەکارنەهاتوو ۞ مسن‌تر، بسیار قدیمی

overall /ˌəʊvər'ɔːl, US ˌoʊ-/ *adjective, adverb*
بە گشتی، سەرجەم، هەمووی، لەسەریەک، سەرپاکی، گشت، تێکڕا، generally: *the pattern used overall* ۞ به کلی، روی‌هم‌رفته

overall majority *noun*
زۆرینەی ڕەبەق یان ڕەها ۞ اکثریت مطلق

overalls /'əʊvərɔːlz, US 'oʊ-/ *noun, pl.*
جلی کار، کارپۆش، جلەکار ۞ لباس کار

overambition *noun*
لەڕادەبەدەربەرزەفڕی، یەکجاربەرز(ە)خوازی، یەکجارهێزخوازی، یەکجاربالاخوازی ۞ فوق‌العاده جاه‌طلب بودن بلندپرواز بودن

overambitious /'əʊvəræm'bɪʃəs, US 'oʊvəræm'bɪʃəs/ *adjective*
لەڕادەبەدەربەرزەفڕ، یەکجاربەرز(ە)خواز، یەکجارهێزخواز، یەکجار بالاخواز ۞ فوق‌العاده جاه‌طلب یا بلندپرواز

over-anxiety *noun*
دڵەراوکێی لەرادەبەدەر، یەکجارنیگەرانی دڵەتەپێی لەئەندازبەدەر، نیگەرانی بێجێ ۞ اضطراب مفرط

over-anxious *adjective,* also overanxious
سەوداسەر، شێت‌وشەیدا، نیگەران، زیدەنیگەران، پەرێشان، یەکجار نیگەران ۞ والا، شیفته، مضطرب

overarching /ˌəʊvər'ɑːtʃɪŋ, US ˌoʊvər'ɑːrtʃɪŋ/ *adjective*
گشتگیر، بەرفرەهـ بەربلاو، بەرین، زۆرداگر، گرنگ ۞ گسترده، جامع، مهم

overarm *adjective, adverb*
(وەرزش) لە ژوور سەر یان شانەوە، لە ژووری ئاستی شانەوە، لە سەرووی سەرەوە: *an overarm throw* ۞ از بالای سر

overate = past of overeat

overbalance *noun*
(کۆن) زۆری، زەبەنی، زیادیبوون (کێش یان سەنگ، نرخ یان بڕ و چەندێتی) ۞ فزونی، بیشی

overbearing /ˌəʊvə'beərɪŋ, US ˌoʊvər'ber-/ *adjective*
هێزخواز، زۆرهێنەر، داسەپێنەر، دەسەڵاتخواز، زۆردار، خێشەملە، جینگز، ملهوڕ، کەڵەگا، دەس‌بەسەراگر، زۆرەکی، زۆرەملێ، زۆرەملێیانە، کەڵەگایانە، زۆردارانە، زاڵ، سوار ۞ سلطه‌جو، آمرانه، مستبد، مسلط

overbearingly /ˌəʊvə'beərɪŋli, US ˌoʊvər'ber-/ *adverb*
لە ڕووی زۆری(یەوە)، زۆردارانە، داسەپێنەرانە، جینگزانە ۞ آمرانه، سلطه‌جویانه

overbearingness /ˌəʊvə'beərɪŋnəs, US ˌoʊvər'ber-/ *noun*
هێزخوازی، داسەپێنەری، دەسەڵاتخوازی، زۆرداری، جینگزی، ملهوڕی، کەڵەگای، دەس‌بەسەراگری، زاڵی، سواری ۞ سلطه‌جویی، استبداد، تسلط

overbid = past and past participle of overbid

overbite /'əʊvəbaɪt/ *noun*
جووت‌بوونی (سروشتی) ددانەکان ۞ جفت‌شدگی دندانها

overblown /ˌəʊvə'bləʊn, US ˌoʊvər'bloʊn/ *adjective*
1 پێوەنراو، زیدەڕەوی(لەسەر)کراو: *overblown ambitions/egos* 2 (گوڵ) سیس، ژاکاو، هەڵبرووسقاو ۞ 1 مبالغه‌آمیز، اغراق‌شده 2 پژمرده

overboard /'əʊvəbɔːd, US 'oʊvərbɔːrd/ *adverb*
لە دەریا(دا)، لەنێو ئاودا، لەژوور لایەکی کەشتی یان گەمی لەنێو ئاودا، لە کەشتییەوە بۆ دەریا یان نێوئاو: *to fall/jump -erboard* ۞ در دریا

overbold *adjective*
بێ‌شەرم، بێ‌حەیا، ڕووهەڵماڵراو، بێ‌باک، نەترس ۞ وقیح، بی‌باک

overbore = past of overbear

overborne = past participle of overbear

overbridge *noun*
پردی ژوور ڕێگا یان ڕێی ئاسن ۞ پل بالای جاده یا راه آهن

overbrimming – abundant

overburden /ˌəʊvə'bɜːdn, US ˌoʊvər'bɜːrdn/ *noun*
1 بار، باری گران یان قورس، سەربار، داسەپاندن 2 (زەویناسی) کانپۆش (توێژاڵ یان توێی لە خاک و بەرد کە کانگای خەڵووزی بەردی داپۆشیوە) ۞ 1 بار، تحمیل 2 (زمین‌شناسی) پوشینه

overburdensome /'əʊvə'bɜːdnsəm, US 'oʊvər'bɜːrdnsəm/ *adjective*
زۆرگران، یەکجار دژوار، کەڕزاڵ، سەخت‌وچەتوون ۞ شاق

over-busy *adjective*

پــڕکار، ســــەرقاڵ، کــــارزۆر، دەس‌نەپــەرژ، زۆرخەریک، دەس‌گیراو، ئەشغاڵ ۞ پرمشغله

overcame /ˌəʊvəˈkeɪm, US ˌoʊvərˈkeɪm/ = past of overcome

overcapacity /ˌəʊvəkəˈpæsəti, US ˌoʊvərkə-/ *noun*
(کارداری) لەتوانایی‌بەدەر، زیدەکاپاسیتی: *the problems of overcapacity in the car industry* ۞ اضافەی ظرفیت

overcapitalization *noun*
زیدەسەرمایە، سەرمایەی زیادی ۞ اضافەسرمایە

over-careful *adjective*
دڵ‌ئاونەخواردنەوە، عەمەلی ۞ وسواسی، مراقبت بیش از حد

overcast /ˌəʊvəˈkɑːst, US ˌoʊvərˈkæst/ *adjective, noun*
adj 1 هــەور(داگرتــوو)، تاریــک، تــەماوی، هــەوراوی، لــێڵ 2 مــات، خــەمناک، خەفــەتبار، دڵــتەنگ 3 ســەردرووکــراو، شــیرازەگــیراو، لێــوارداگیراو، شــیرازەبــەنــد *n* هــەوای هــەوری، ئاسمانی پڕلەهەور(وهەلا)، هەوروهەلا، هەوری کــە بــەشــێکی زۆری ئاسمــان دادەگــرێ (یــان دادەپۆشــێ) ۞ *adj* 1 ابــری، تیــره 2 افــسرده 3 سردوزی‌شده *n* هوای ابری

overcast stitch *noun*
سەردروو، لێواردروو، شیرازە، لێواردگرتەوە ۞ پاک‌دوزی

over-caution *noun*
زیــدەئاگاداری، هۆشــیاری لــە رادەبــەدەر، زۆرهۆشیاری ۞ احتیاط مفرط

over-cautious /ˌəʊvəˈkɔːʃəs, US ˌoʊvərˈk-/ *adjective*
زیدەئاگادار، زۆر ئاگالەخۆ، لە رادەبەدەرهۆشیار، زۆرهۆشیار، لاپ‌هۆشیار ۞ محتاط افراطی

overcharge /ˌəʊvəˈtʃɑːdʒ, US ˌoʊvərˈtʃɑːrdʒ/ *noun*
1 سەربار، باری زیادی، تەمبەڵیت، ناوکۆ، ناقبار، زیدەبار 2 زیدەبایی، نرخی زیادی، گران‌فرۆشی ۞ 1 بار اضافی 2 اضافەقیمت

overcharged *adjective*
وروژاو، هەژیو، پرسۆز، بەجۆش‌وخرۆش ۞ هیجان‌زده، پرعاطفه

overcharging *noun*
گران‌فرۆشی، زۆرنەستاندن ۞ فروش با قیمت گزاف

overclass *noun*
چینی ژووروو یان سەرەوە، بەرزترین چینی کۆمەڵایەتی (چینی خاوەن‌ماف، دەوڵەمەند، دەس‌رۆیشتوو و بەهێزی کۆمەڵگا، بروانە underclass) ۞ طبقەی بالا

overclouded *adjective*
1 هەوری، هەور(وهەلا)داگرتوو، کەوەڕۆژ 2 خەمبار، نارەحەت، کز، لێوبەبار، مات ۞ 1 ابری 2 افسرده، غمگین

overcoat /ˈəʊvəkəʊt, US ˈoʊvərkoʊt/ *noun*
بالاپۆش، باڵتە، سەرماپۆش، (فەرەنجی felt overcoat) ۞ پالتو

overcome /ˌəʊvəˈkʌm, US ˌoʊvərˈkʌm/ = past participle of overcome

overcompensation *noun*
زیدەراستکردنەوە، راستکردنەوەی لە رادەبەدەر، (یەکجار) چاک کردنەوە، زۆر تێ‌هەڵێنانەوە ۞ اصلاح مفرط

overconfidence /ˌəʊvəˈkɒnfɪdəns, US ˌoʊvərˈkɑːn-/ *noun*
زیدەمتمانەپێ‌کردن، باوەڕپێکردنی لەئەندازبەدەر، یەکجار لێ‌رادیتن، لێ‌ڕاپینی بێجێ ۞ اعتماد بیش از حد

overconfident /ˌəʊvəˈkɒnfɪdənt, US ˌoʊvərˈkɑːn-/ *adjective*
یــەکجار لــەخۆڕادیتوو، لــەخۆبایی، یەکجارباوەڕبەخۆ، زۆرلەخۆڕاپەڕموو ۞ دارای اعتماد مفرط

over-critical /ˌəʊvəˈkrɪtɪkl, US ˌoʊvərˈk-/ *adjective*
بەئیراد، نقن، بەپرتەوبۆڵە، عەیب‌گر ۞ ایرادی

overcrowded /ˌəʊvəˈkraʊdɪd, US ˌoʊvərˈk-/ *adjective*
شلوق، تێ‌ڕژاو، قەرەباڵغ، جەنجاڵ، پاڵەپەستۆ، شانەترنجێ، چرەبەندان، پڕناپۆرە، تەمووورکاوی: *overcrowded cities/prisons* ۞ پرازدحام

overcrowding /ˌəʊvəˈkraʊdɪŋ, US ˌoʊvərˈk-/ *noun*
شــلوقایی، قەرەباڵــغی، تــێ‌ڕژاوی، نــاپۆرە، تەمووورکەدان، جمە ۞ ازدحام

over-curiosity /ˌəʊvəkjʊəriˈɒsɪti/ *noun*
خۆتێهەڵقو(ر)تێنی ۞ فضولی

over-curious *adjective*
خۆتێهەڵقو(ر)تێن ۞ فضول

over-delicacy *noun*
دڵ‌ناسکی، زوورەنجاوی، زوونارەحەت‌بوون، زوورەنجی، زووتۆراوی ۞ آسیب‌پذیری، حساسیت

over-delicate *adjective*
دڵ‌ناسک، زوورەنجاو، زوونارەحەت(بوو)، زوورەنج، زووتۆراو ۞ آسیب‌پذیر، حساس

overdeveloped /ˌəʊvədɪˈveləpt, US ˌoʊvərd-/ *adjective*
لەرادەبەدەر پەرەسەندوو، زۆرگەورە(وە)بوو، چاک‌هەڵداو، یەکجار گەورە، زۆرمەزن ۞ بیش از حد رشدکرده، بسیار بزرگ

overdevelopment *noun*

یەکجار پەرەسەندن، گەشەی لە رادەبەدەر، هەڵدانی لە رادەبەدەر، زۆرگەورە(وە)بوونەوە ۞ رشد بیش از حد

overdid /ˌəʊvəˈdɪd/ = past of overdo

overdone[1] /-ˈdʌn/ *adjective*

پیشاو، هەڵوپەڵبوو، زۆرکوڵاو ۞ بیش از حد پخته

overdone[2] /-ˈdʌn/ = past participle of overdo

overdose /ˈəʊvədəʊs, US ˈoʊvərdoʊs/ *noun*

خواردن یان بریکی لە ئەندازبەدەر (لە ژەمێکدا دەدرێ بە نەخۆش): *He had overdosed on heroin* ۞ مصرف یا مقدار بیش از حد دارو

overdraft /ˈəʊvədrɑːft, US ˈoʊvərdræft/ *noun*

(ئابووری) زۆرلێهەڵگرتن(ەوە)، زیادی لێهەڵگرتنەوە، لێهەڵگرتنی لەرادەبەدەر، لێدەرهێنانی زۆرتر ۞ اضافەبرداشت

overdrawn[1] /ˌəʊvəˈdrɔːn, US ˌoʊvərˈd-/ *adjective*

1 (هەژمار یان حیساب) قەرزار 2 زۆرپێوەنراو، زێدەڕەوی کراو، زیادەڕوویی کراو ۞ 1 (حساب) بدهکار 2 مبالغەآمیز

overdrawn[2] /-ˈdrɔːn/ = past participle of overdrawn

overdressed /ˌəʊvəˈdrest, US ˌoʊvərˈd-/ *adjective*

زۆرلەبەر(کردوو)، دەملیوان‌دیار، جلی نافەرمی (نەگونجاو، نالەبار) لەبەر(کردوو) ۞ زیاد لباس پوشیدە، لباس نامناسب‌پوشیدە

overdrew /-ˈdruː/ = past of overdraw

overdrive /ˈəʊvədraɪv, US ˈoʊvərd-/ *noun*

1 یەکجار توند (ڕۆیشتن)، خێرایی لەرادەبەدەر: 2 *to be in overdrive* چالاکی لە رادەبەدەر ۞ 1 سرعت بیش از حد 2 فعالیت بیش از حد

overdue /ˌəʊvəˈdjuː, US ˌoʊvərˈduː/ *adjective*

1 نەدراو، بەدواکەوتوو، دواخرا 2 لەوەخت(خۆی)ڕابردوو، درەنگ، درەنگ کردوو، بەدرەنگ‌کەوتوو ۞ 1 پرداخت‌نشدە 2 تأخیردار

over-eager *adjective*

سەوداسەر، شێت‌وشەیدا، یەکجاربەپەرۆش ۞ والە، شیفتە

overeaten /-ˈiːtn/ = past participle of overeat

overeating *noun*

زۆرخۆری، پرخۆری، زێدەخۆری ۞ پرخوری

over-elaborate *adjective*

یەکجار ئاڵۆز، یەکجار پێچەڵاوپێچ ۞ فوق‌العادە پیچیدە

over-emotional *adjective*

دڵناسک، زوورەنجاو، هەستیار، بەسۆز، سۆزگرتوو ۞ حساس

overemphasis /ˌəʊvərˈemfəsɪs, US ˌoʊ-/ *noun*

زۆر پێداگرتن، یەکجارپێداگیری، یەکجار جەخت‌کردن، زۆرسووربوون، چەنبارەکردنەوە ۞ تأکید بیش از حد

over-enthusiasm *noun*

سەوداسەری، شێت‌وشەیدایی، یەکجاربەپەرۆشی ۞ والایی، شیفتگی

over-enthusiastic *adjective*

سەوداسەر، شێت‌وشەیدا، یەکجاربەپەرۆش، زۆرتامەزرۆ، یەکجاربەتاسە ۞ والا، شیفتە

overestimate /ˌəʊvərˈestɪmət, US ˌoʊ-/ *noun*

1 زۆرلێکدانەوە، زێدەمەزندە، لە رادەبەدەر هەڵسەنگاندن، یەکجار نرخاندن، زۆر قەبڵاندن، زۆرمەزندەکردن 2 (زۆر) پێوەنان ۞ 1 برآورد اضافی 2 مبالغە، اغراق

overestimation *noun*

1 زۆرلێکدانەوە، زێدەمەزندە، لە رادەبەدەر هەڵسەنگاندن، یەکجار نرخاندن، زۆر قەبڵاندن، زۆرمەزندەکردن 2 (زۆر) پێوەنان ۞ 1 برآورد اضافی 2 مبالغە، اغراق

over-excited /ˌəʊvərɪkˈsaɪtɪd, US ˌoʊ-/ *adjective*

وروژاو، ئارام‌لێهەڵگیراو، بێ‌حەجمین، هەژیو ۞ هیجان‌زدە

over-excitement *noun*

وروژاوی لەرادەبەدەر، ئارام‌لێهەڵگیراوی، بێ‌حەجمینی، هەژیوی ۞ هیجان‌زدگی بیش از حد

over-exercise *noun*

مەشقی لەرادەبەدەر ۞ تمرین بیش از اندازە

overexposed *adjective*

سووتاو، زۆر لەبەر ڕووناکی‌نراو یان دانراو ۞ بیش از اندازە نور دیدە

overexposure /ˌəʊvərɪkˈspəʊʒə(r), US ˌoʊvərɪkˈspoʊ-/ *noun*

1 زۆر لەبەر ڕووناکی دانان، ئانەبەر ڕۆشنایی، زێدە ڕووناکی پێگەیاندن 2 بانگەشەی لە رادەبەدەر ۞ 1 نوردهی بیش از اندازە 2 تبلیغ مفرط

overextended /ˌəʊvərɪkˈstendɪd, US ˌoʊ-/ *adjective*

زۆرکشاو، یەکجار درێژکراو، دووردرێژکراو ۞ بسیار بسط‌دادەشدە

overfall /ˈəʊvəfɔːl/ *noun*

1 ئاڵۆزی ئاوی دەریا (یان ئاوە ئازادەکان بەهۆی تەوژم یا هەستانی بەقەوەتەوە 2 جێگای سەرڕێژ (بەنداو، ئەستێر و هتد ۞ اورفال

overfamiliar *adjective*
یەکجار ناسیاو یان ئاشنا ◇ بسیار آشنا

overfamiliarity *noun*
ناسیاوی یان ئاشنایی لەرادەبەدەر ◇ آشنایی بیش از حد

overfeed *adjective*
یەکجار دەرخوارددان، زۆرپێدان ◇ اورفید

overfishing /ˌəʊvəˈfɪʃɪŋ, US ˌoʊvərˈf-/ *noun*
ڕاوەماسی لە ڕادەبەدەر، زۆرەڕاو ◇ صید ماهی بیش از حد

overflew /-ˈfluː/ = past of overfly

overflight *noun*
فڕین بەسەر بواری ئاسمانی وڵاتێکی تر. بەزاندن یان شکاندنی بواری ئاسمانی وڵاتێکی تر ◇ پرواز بر فراز حریم هوایی کشور دیگر، نقض حریم هوای کشور دیگر

overflow /ˈəʊvəfləʊ, US ˈoʊvərfloʊ/ *noun*
1 سەرڕێژکردن، کەڵاڵەکردن، بەسەر لێواردا ڕژان، سەرڕێژ، کەڵاڵە، لێڕژان، لێشاو: ***an overflow*** ***an overflow of ◊ of water from the lake*** 2 بۆری یان جۆگەی سەرڕێژ، بۆری سەرڕێژ، کونی ڕژان، ڕژانگە ***powerful emotions*** ◇ 1 سرریزش 2 لوله یا مجرای سرریز

overflowing *adjective*
دارماڵ، پڕاوپڕ، پڕ، تژی، سەرڕێژ، کەڵاڵە، لێوپڕ ◇ لبریز، مالامال

overflown /-ˈfləʊn, US -ˈfloʊn/ = past and past participle of overfly

overflying *adjective*
فڕین بەسەر شوێنێ، لە کاتی یان وەختی فڕیندا ◇ در حال پرواز

over-flying rights *noun, pl.*
مافی فڕین بەسەر بواری ئاسمانی وڵاتێکی تردا ◇ حق پرواز بر فراز هوایی کشور دیگر

over-fond /ˌəʊvəˈfɒnd, US ˌoʊvərˈfuːnd/ *adjective*
سەوداسەر، شێتوشەیدا، یەکجاربەپەرۆش، زۆرتامەزرۆ، یەکجاربەتاسە، یەکجار هۆگر ◇ شیفته، والا

over-full *adjective*
لێوڕێژ، کەڵاڵە، سەرڕێژ، پڕ، تژی، دارماڵ ◇ لبریز

over-garment *noun*
بەرگ یان جلی سەرەوە ◇ جامەی رو

over-generous /ˌəʊvəˈdʒenərəs, US ˌoʊvərˈdʒ-/ *adjective*
دەسبڵاو، دەسشاش، عەبلەخەرج، زێدە بەدەسودڵ ◇ ولخرج

over-greedy *adjective*
بەتەماح، تەماحکار ◇ طمع‌کار

overground /ˈəʊvəgraʊnd, US ˈoʊvərg-/ *adjective, adverb*
لەسەر ڕووی عەرز، سەرعەرزی ◇ روزمینی

overgrown /ˌəʊvəˈgrəʊn, US ˌoʊvərˈgroʊn/ *adjective*
1 زۆر گەشەکردوو، یەکجار بەیەکاداو، زۆر تێکئاڵاو، پێشەڵانی، پڕگژوگیا، چڕەگیا، یەکجار هەڵداو 2 داپۆشراو لە، زۆر یا لە ڕادەبەدەر گەورە(وە)بوو ◇ 1 دارای رشد بی‌رویه 2 پوشیده از، بیش از حد بزرگ‌شده

overgrowth /ˈəʊvəgrəʊθ, US ˈoʊvərgroʊθ/ *noun*
زۆر بەیەکادان، چڕبوونی، یەکجار هەڵدان، زۆر تێکئاڵان: ***an overgrowth of moss in the lawn*** ◇ رشد بیش از اندازه

overhand /ˈəʊvəhænd/ = overarm

overhang /ˈəʊvəhæŋ, US ˈoʊvərh-/ *noun*
دەرپەڕیوی، زەقایی، قوتایی، زگدان، پێشهاتەیی، زەقەوەبوون، قوتەوەبوون ◇ بیرون‌زدگی، برآمدگی

overhanging *adjective*
1 دەرپەڕیو، قوت، زەق(ەوەبوو)، زگداو، پێشهاتە 2 شۆڕ، شۆڕەوەبوو، هەڵواسراو ◇ 1 برآمده 2 آویزان

overhaul /ˈəʊvəhɔːl, US ˈoʊvərh-/ *noun*
تێڕوانینی ورد، لێڕوانینی ورد و بە سەرنجانەوە، دەسپیاگێڕان، چاولێکردن (دەزگا و شتی وا) ◇ معاینه‌ی دقیق، سرویس

overhead /ˌəʊvəˈhed, US ˌoʊvərˈhed/ *adverb, adjective, noun*
adv ژوورسەر، لەسەرەوە، لەبان، لەسەرووی، لە ئاسمان(دا)، لە حەوا(دا) *adj* لەسەرەوە، لەژوور، لەبان، سەرەوە، ژوور(ەوە) *n* تێچوونی ژوورسەری، تێچوونە ژوورسەری یان ناڕاستەوخۆکان، سەربار ◇ *adv* بالای سر، در بالا، در هوا *adj* هوایی *n* هزینه‌های بالاسری

overhead charges *noun, pl.*
تێچوونە گشتییەکان ◇ هزینه‌های عمومی

overhead projector *noun*
ژوورسەرپیشاندەر، سەرەوەپیشاندەر، ئۆڤێرهێدی ڕووناکیدەرخەر ◇ اورهد پروژکتور

overheard /-ˈhɜːd, US -ˈhɜːrd/ = past and past participle of overhear

overheated /ˌəʊvəˈhiːtɪd, US ˌoʊvərˈh-/ *adjective*
1 فیشەکی، زۆرتووڕە، یەکجار ورووژاو، ڕقهەستاو، گڕژ 2 یەکجار گەرم ◇ 1 جوشی، بسیار هیجان‌زده 2 داغ

overheating *noun*
لە ڕادەبەدەر گەرمکردن، پیشاندن ◇ گرم کردن بیش از حد

overhung /-ˈhʌŋ/ = past and past participle of overhang

over-indulgence *noun*
چاوپۆشی لە رادەبەدەر، زیدەڕەوی ◇ اغماض مفرط، افراط

overinflated *adjective*
1 (نرخ) یەکجار، لەرادەبەدەر، لەئەندازبەدەر: *--nflated house prices* 2 پێوەنراو، زیدەڕۆیانە، هاڕەوگیفە ◇ 1 انتشار بیش از حد 2 مبالغه‌آمیز

overissue /ˈəʊvərɪʃuː/ *noun*
زۆر بلاوکردنەوە، زیدە دەرکردن، بە لێشاو دانەدەری، یەکجار پەزراندن یان دەرکردن ◇ انتشار بیش از حد

overjoyed /ˌəʊvəˈdʒɔɪd, US ˌoʊvərˈdʒ-/ *adjective*
شاد، سەرمەست، سەرخۆش، بەکەیف ◇ شنگول، مسرور

overkill /ˈəʊvəkɪl, US ˈoʊvərkɪl/ *noun, adjective*
n زیدەڕۆیی، ئەوپەڕگری، ئەوپەڕگیری، پەڕگیری، پێوەنان: *There is a danger of -rkill if you plan everything too carefully* *adj* زیدەڕۆیانە ◇ *n* افراط *adj* افراطی

overladen *adjective*
پڕ، سەرڕێژ، جمەهاتوو، تژی، دارماڵ، داپۆشراو، (دا)گرتوو، گیراو ◇ سرشار، مملو، پوشیده

overlaid /-ˈleɪd/ = past and past participle of overlay

overland /ˈəʊvəlænd, US ˈoʊvərl-/ *adjective, adverb*
adj زەمینی، سەرعەرز *adv* لە ڕێگای وشکانییەوە، بە ڕێگای وشکی(یەوە)، لە ڕێگای سەر عەرزەوە ◇ *adj* زمینی *adv* از راه زمین

overlap /ˈəʊvəlæp, US ˈoʊvərlæp/ *noun*
1 پێکاچوون، بەیەکاچوون، تێکپەڕین، چوونەنێویەک 2 بڕ یان بەشی پێکاچوو ◇ 1 هم‌پوشانی، تداخل 2 مقدار یا قسمت متداخل

overlapping *adjective*
پێکاچوو، بەیەکاچوو، تێکپەڕیو، نێویەکچوو ◇ متداخل

overlarge *adjective*
یەکجار گەورە، بێ‌ئەندازە مەزن یان زلە ◇ بسیار بزرگ

overlay /ˈəʊvəleɪ, US ˈoʊvərleɪ/ *noun*
1 توێ، بەرگ، توێژاڵ، توێژ، پەردە، داپۆشە، ڕووکەش، سواخ 2 پەڕێکی تەنک یان ناسک لەژوور نەخشە یان کارێکی هونەری، بۆ زانیاری زیاتر ◇ 1 پوشش، اندود 2 اورلای

overleaf /ˌəʊvəˈliːf, US ˌoʊvərˈliːf/ *adverb*
(لە) پشت‌پەڕ، لەوبەری پەڕەکە، لەودیوی پەڕەکە ◇ در پشت ورقه

overload /ˈəʊvələʊd, US ˈoʊvərloʊd/ *noun*
باری زیادی، سەربار، زیدەبار ◇ بار اضافی

overlong /ˌəʊvəˈlɒŋ, US ˌoʊvərˈlɔːŋ/ *adjective, adverb*
یەکجار درێژ، لە رادەبەدەر درێژ، دووروودرێژ ◇ بیش از حد طولانی

overlooker *noun*
چاودێر، زێرەڤان، سەخبێر ◇ ناظر

overlord /ˈəʊvəlɔːd, US ˈoʊvərlɔːrd/ *noun*
گەورەدەرەبەگ، گەورەخان، دەسەلاتبەدەست، دەس‌ڕۆیشتوو، خودا، بەهێز، دەسەلاتدار، هێزبەدەست (ب.ت. لە رابردوودا): *feudal overlords* ◇ ارباب بزرگ، مقتدر، حکمران

overly /ˈəʊvəli, US ˈoʊvərli/ *adverb*
لە رادەبەدەر، بێ‌داد، لە ئەندازبەدەر، یەکجار، زۆر ◇ بیش از اندازه، بسیار

overman /ˈəʊvəmən/ *noun, pl.* overmen
1 سەرکار، سەرکرێکار 2 (فەلسەفە) = superman ◇ سرکارگر

overmanned /ˌəʊvəˈmænd, US ˌoʊvərˈm-/ *adjective*
زیدەکرێکار، خاوەنی کرێکاری لە پێویست‌بەدەر، تووشی (هەل)ناوسانی هێزی کار، خاوەنی کرێکار یان کارکەری زیادی، overstaffed، دژی undermanned ◇ دارای کارگران اضافی یا بیش از نیاز

overmanning /ˌəʊvəˈmænɪŋ, US ˌoʊvərˈm-/ *noun*
بوونی کرێکاری زیادی، (هە)بوونی کرێکاری زیادی، زیدەکرێکاری: *the problems of overmanning in industry* ◇ دارا بودن کارگران اضافی

overmantel *noun*
نەخش، تاقە یا گەچ‌بڕی یا ڕەفحەی سەر ئاگردان ◇ طاقچه‌ی روی بخاری

overmastering *adjective*
زاڵ، بەسەرداشکاو، سوار، بەسەردازاڵ، تەکان‌لێ‌بڕیو، دەرەقەت‌نەهاتوو، هێزلێ‌بڕیو، کۆنتڕۆڵنەکراو، لە کۆنتڕۆڵ بەدەر، دەس‌بەسەردانەگیراو ◇ غالب، چیره، مسلط

overmighty *adjective*
یەکجار بەهێز، لەرادەبەدەر بەقەوەت ◇ بیش از حد قدرتمند

overmuch /ˌəʊvəˈmʌtʃ, US ˌoʊvərˈm-/ *adjective, adverb*
زیادی، ئەوپەڕگر، لە رادەبەدەر، بێ‌داد، لە ئەندازبەدەر، یەکجار، گەلێ: *Details did not concern him overmuch* ◇ مفرط، بیش از

حد، بسیار

overnight /ˈəʊvənaɪt, US ˈoʊvərn-, ˌəʊvəˈnaɪt, US ˌoʊvərˈn-/ *adjective, adverb, noun*
adj, adv بە درێژایی شەو، شەوانە، شەو، *n* لەناکاو، کتوپڕ، یەکشەوە، لە شەوێکدا ◌ گیربوون یان مانەوە یان بەندبوون بۆ شەوێ *adj, adv* در طول شب، ناگهان *n* توقف یا ماندن یک‌شبه

overpaid /-ˈpeɪd/ = past and past participle of overpay

over-particular = fussy

overpass /ˈəʊvəpɑːs, US ˈoʊvərpæs/ = flyover

overpayment /ˌəʊvəˈpeɪmənt/ *noun*
یەکجار پێدان، پێدانی زیادی، زۆرپێدان ◌ اضافه پرداخت

over-plus = surplus

overpopulated /ˌəʊvəˈpɒpjuleɪtɪd, US ˌoʊvərˈpɑːp-/ *adjective*
پڕدانیشتوو، زۆرلێ‌دانیشتوو، حەشیمەتی لە رادەبەدەر، پڕحەشیمەت ◌ دارای جمعیت بیش از اندازه

overpopulation /ˌəʊvəˌpɒpjuˈleɪʃn, US ˌoʊvərˌpɑːp-/ *noun*
حەشیمەتی زیادی، سەرژمێری لە رادەبەدەر، زیدەحەشیمەت: *the problems of overpopulation* ◌ اضافه‌جمعیت

overpowering /ˌəʊvəˈpaʊərɪŋ, US ˌoʊvərˈp-/ *adjective*
(یەکجار) بەهێز، بەقەوەت، یەکجار لەسەرێ، (زۆر) توند: *◊ an overpowering personality* ◌ *The heat was overpowering* قوی، شدید

overpoweringly /ˌəʊvəˈpaʊərɪŋli, US ˌoʊvərˈp-/ *adverb*
بە توندی، بەهێزانە ◌ شدیداً

overpriced /ˌəʊvəˈpraɪst, US ˌoʊvərˈp-/ *adjective*
زۆر گران، یەکجار گران(بایی)، بێداد گران ◌ بسیار گران

over-production /ˌəʊvəprəˈdʌkʃn, US ˌoʊvərp-/ *noun*
بەرهەمهێنانی زیادی، زیدەبەرهەمهێنان، زیاتر رەعەمەڵ‌هێنان، بەرهەمهێنانی لە رادەبەدەر ◌ اضافه‌تولید

overprotective /ˌəʊvəprəˈtektɪv, US ˌoʊvərp-/ *adjective*
زۆرپارێز، ئازادی بەرتەسککەرەوە، پاراستنی لە رادەبەدەر: *overprotective parents* ◌ ایمنی بیش از حد

over-proud *adjective*
فیزن، خۆخۆاز، بەدەمار، لەخۆبایی ◌ متکبر

over-qualified /ˌəʊvəˈkwɒlɪfaɪd, US ˌoʊvərˈkwɑːl-/ *adjective*
یەکجار لێهاتوو یا لێوەشاو ◌ بسیار واجد شرایط

overran /ˌəʊvəˈræn, US ˌoʊ-/ = past of overrun

overrated *adjective*
(زۆر)پێوەنراو، زیاتر گەورەکراو، لە رادەبەدەر گەورەکراو، بێ‌ئەندازە بەهێندگیراو، زیاتر بایەخ‌پێدراو (لە ئەندازەی خۆی) ◌ اغراق‌شده، بیش از حد بزرگ‌شده

overreacher = fraudster

overreaction /ˌəʊvəriˈækʃn, US ˌoʊ-/ *noun*
کاردانەوەی بەهێز، زیدەکاردانەوە، بەرچەکرداری لە رادەبەدەر، کاردانەوەی توند، کاردانەوەی ناهاوسەنگ ◌ واکنش افراطی

over-refinement *noun*
یەکجار پالاوتن، پارزینی لەرادەبەدەر ◌ تصفیەی بیش از حد

overridden /-ˈrɪdn/ = past participle of override

overriding /ˌəʊvəˈraɪdɪŋ, US ˌoʊvərˈr-/ *adjective*
یەکجار گرنگ، لە رادەبەدەر پێویست، بێ‌ئەملاوئەولا، بێ‌چەندوچوون، یەکلاییکەرەوە: *the overriding ◊ factor/consideration/concern* ◌ *Their overriding aim was to keep costs low* بسیار مهم، بی‌چون و چرا

overripe *adjective*
یەکجار گەیو، بل، ترشاو، بل، گەنیو، خراپبوو ◌ بسیار رسیده

overrode /-ˈrəʊd, US -ˈroʊd/ = past of override

overrun[1] /ˌəʊvəˈrʌn, US ˌoʊ-/ = past participle of overrun

overrun[2] /ˌəʊvəˈrʌn, US ˌoʊ-/ *noun*
زیدەخەرج، خەرج و تێچوونی پێش‌بینی‌نەکراو، زۆر هەڵگرتن: *a cost overrun* ◌ اضافه هزینه

oversaw /-ˈsɔː/ = past of oversee

overseas /ˌəʊvəˈsiːz, US ˌoʊvərˈs-/ *adjective, adverb, noun*
adj دەرەکی، بێگانە، بیانی: *overseas ◊ development/markets/trade* *adv* لە دەرەوەی وڵاتدا، دەرەوە، ئەوبەری دەریا، لە وڵاتانی بێگانە: *students/visitors* *n* وڵاتانی دەرەوە بە گشتی: *to live/work/go overseas* :abroad ◌ *adj* خارجی *adv* خارج از کشور *n* کشورهای خارجی (در کل)

overseen /-ˈsiːn/ = past participle of oversee

overseer /'əʊvəsɪə(r), US 'oʊvərsɪr/ *noun*
چـاودێر، زێرەڤـان، چاوبەسـەر، سەرپەرشـت، superintendent ،supervisor ◌ ناظر، مراقب، مباشر

over-sensitive /ˌəʊvə'sensɪtɪv, US ˌoʊvər's-/ *adjective*
ناسـک، دڵناسـک، زوودڵئێشـاو، زووڕەنجـاو، زووزیز، زووناڕەحەت(بوو) ◌ حساس، زودرنج

over-sensitivity *noun*
ناسـکی، دڵناسـکی، زوودڵئێشـاوی، زووڕەنجاوی، زووزیزی، زووناڕەحەتبوویی ◌ حساسیت، زودرنجی

over-serious *adjective*
وشک، (یەکجار) توند، یەکجار بەڕشت ◌ عنق، خشک

oversexed /ˌəʊvə'sekst, US ˌoʊvər's-/ *adjective*
حەشـەری، تینـووی گـان، یـەکجار بـە تالـوش، کەڵەسوو، سوورەوەبوو، کڵپەکردوو ◌ حشری

overshoe /'əʊvəʃuː, US 'oʊvərʃuː/ *noun*
پاتە، گالۆش، کەوشی جیر ◌ گالش

overshot[1] /-'ʃɒt, US -'ʃɑːt/ = past and past participle of overshoot

overshot[2] /-'ʃɒt, US -'ʃɑːt/ *noun*
دەخولێتـەوە بـەو ئـاوەی کـەوا لـە سـەرەوە بەسەریدا دەڕژێ، ئاوگەڕ، ئاوسوور، ئاوەخول ◌ آب‌گرد

overshot wheel *noun*
چەرخ یان پێچکەی ئاوگەڕ یان ئاوسوور ◌ چرخ آب‌گرد

overside /'əʊvəsaɪd/ *noun*
لەژوور لای کەشتییێ ◌ بالای طرفی از کشتی

oversight /'əʊvəsaɪt, US 'oʊvərs-/ *noun*
1 سـەهو، هەڵـەی نامەبەسـت، لـێ‌شـێوان، لێ‌تێکچوون: *I didn't mean to leave her name off the list; it was an oversight* 2 چـاودێری، زێرەڤـانی، سەرپەرشـتی: *The committee has oversight of finance and general policy* ◌ 1 سهو 2 نظارت، مباشرت

oversimplification /ˌəʊvəˌsɪmplɪfɪ'keɪʃn, US ˌoʊvərˌs-/ *noun*
یـەکجار سـادەکردنەوە یـان سـاکارکردنەوە ◌ سادەسازی افراط‌آمیز

oversimplified *adjective*
یەکجار سادەکراو، یەکجار یان زۆرساکارکراو، یەکجار سادەبووەوە ◌ بیش از حد سادەشدە

oversize /-saɪz/ *adjective*, also oversized
زۆر گـەورەتر، گـەورەتر، لـە ئەنـدازە گـەورەتر، هـەراو، فش، دەلـب: *Many children are being taught in oversized classes* ◊ *She wore a pair of baggy jeans and an oversized T-shirt* ◌ بسیار بزرگ، بزرگ‌تر

overskirt *noun*
سـەرداوێن، سـەردامێن، رووداوێـن، سـەرتەنوورە ◌ رودامنی

oversleeve *noun*
قۆڵچاخ، سـەرقۆڵ، قۆڵی پاراستن، رووقۆڵ ◌ رواستینی

overslept /-'slept/ = past and past participle of oversleep

oversold /ˌəʊvə'səʊld, US ˌoʊvər'soʊld/ = past and past participle of oversell

oversoul /'əʊvəsəʊl/ *noun*
1 راسـتی رەها یان تەواو 2 گیان یان رۆحی باڵا (یان سەروو)، گیانی خودایی ◌ 1 حقیقت مطلق 2 روح اعلی

overspend /'əʊvəspend, US 'oʊvərs-/ *noun*
خەرجی زیادی، خەرج یا تێچوونی لە رادەبەدەر ◌ هزینەی بیش از حد

overspill /'əʊvəspɪl, US 'oʊvərs-/ *noun*
1 حەشـیمەتی زیـادی، دانیـشتووانی زیـادی 2 زۆربوون، سەرڕێژ، (لێ)ڕژان ◌ 1 مازاد جمعیت 2 سرریز

overstaffed /ˌəʊvə'stɑːft, US ˌoʊvər'stæft/ = overmanned

overstatement /'əʊvəsteɪtmənt, US 'oʊvərs-/ *noun*
(زۆر)پێوەنان، زێدەڕەوی، زێدەبێژی ◌ مبالغه

overstimulation *noun*
هـاندان یـان بزواندنی لەڕادەبـەدەر ◌ انگیـزش بیش از حد

overstretched *adjective*
لـە کـردنبـەدەر، لەتوانابـەدەر، پـێ‌نـەکراو، زۆرلـەکارکراو، یـەکجارکارلێ‌کێشراو، رەتێنراو ◌ بیش از توانایی انجام

overstrung[1] *adjective*
ناسـک، دڵناسـک، زووڕەنجـاو، زوودڵئێشـاو، هەستیار، ناڕەحەت ◌ حساس، زودرنج، عصبانی

overstrung[2] *adjective*
(پیانۆ) تاڵ و ژێ‌یەکانی چەپوڕاست لێکدراون، ژێ‌چەپوڕاستی ◌ دارای سیم‌بندی ضرب‌دری

oversubscribed /ˌəʊvəsəb'skraɪbd, US ˌoʊvərs-/ *adjective*
کەمتر لە بڕی داواکراو (یان ویـستراو)، یـەکجار داوای دەکرێ، کەمتر لەوەی بەردەست ◌ کم‌تر از مقدار تقاضاشده

over-suspicious *adjective*
بەدگومان، بەشک، بێ‌باوەڕ، زۆرگوماناوی ◌ شکاک

overt /əʊ'vɜːt, 'əʊvɜːt, US oʊ'vɜːrt,

'oʊvɜ:rt/ *adjective*
ئاشکرا، دیار، خویا، (لە)بەرچاو، بێ‌پەردە ۞ علنی، هویدا
overtaken /-'teɪkən/ = past participle of overtake
overtaxation *noun*
باجدانانی لەرادەبەدەر ۞ مالیات‌بندی بیش از حد
over-the-counter *noun*
دەسکەوتوو بێ‌ڕاچیتە یان دیکرایشن، گیرکەوتوو بێ نوسخە ۞ قابل حصول بدون نسخه
over-the-top *noun*
کردەوەی گەوجانە ۞ عمل احمقانه
overthrew /-'θru:/ = past of overthrow
overthrow /'əʊvəθrəʊ, US 'oʊvərθroʊ/ *noun*
1 تیاچوون، هەلاوگێربوون، تێکچوون، تێکدان، لەنێوبردن، هەرەماندن، هەڵتەکان، سەروبن‌بوون، لابردن، هەرەس‌پێ‌هێنان، رووخان، تێک‌تەپین 2 تێ‌شکان، شکست 3 (کریکیت، بەیسبۆل و...) هاویشتنی (زۆر) دوور، زۆر بەرز لێدانی تۆپ ۞ 1 سرنگونی، انقراض، سقوط 2 شکست 3 پرتاب دور
overthrown /-'θrəʊn, US -'θroʊn/ = past participle of overthrow
overtime /'əʊvətaɪm, US 'oʊvərt-/ *noun, adverb*
1 *n* کاری زیادی، زیادەکاری، زیدەکاری: *to overtime* ◊ *do/work overtime* *The union* ◊ *pay/earnings/hours* *announced a ban on overtime* 2 (فوتبۆل و هتد) کاتی زیادی، زیدەوەخت *adv* بە زیادەکاری ۞ 1 *n* اضافه‌کار 2 وقت اضافه *adv* به طور اضافه‌کار
overtimer /'əʊvətaɪmə(r), US 'oʊvərt-/ *noun*
زیدەکار(کەر)، زیادەکار ۞ اضافه‌کار
overtly *adverb*
بە ئاشکرایی، بێ‌پەردە، بێ‌لەروودامان ۞ علناً
overtired /ˌəʊvə'taɪəd, US ˌoʊvər'taɪərd/ *adjective*
لەپێ‌کەوتوو، یەکجار ماندوو، زۆر شەکەت ۞ ازپای افتاده
overtone /'əʊvətəʊn, US 'oʊvərtoʊn/ *noun*
1 (موسیقا) هارمۆنیک، ئاوازی گونجاو 2 واتا یان مانای زیادی، زیدەواتا، suggestion، connotation ۞ 1 هارمونیک 2 معنی اضافی
overtones *noun, pl.*
ئاماژەکان، نیشانەکان ۞ اشارات
overtook = past of overtake
overtrousers *noun, pl.*
شەلواری پاراستن یان بارانی، سەرشەلوار ۞ روشلواری
overture /'əʊvətʃʊə(r), -tjʊə(r), US 'oʊvərtʃər, -tʃʊr/ *noun*
1 (موسیقا) پێشەکی 2 پێشنیاز، پێشنیار 3 (overtures) پێشنیار(ەکان)، پێشنیاز(ەکان)، پێوەندی، تێکەڵی: *Maggie was never one to* *He began* ◊ *reject a friendly overture* *making overtrues to a number of* *merchant banks* ۞ 1 پیش‌درآمد، مقدمه 2 پیشنهاد 3 (در جمع) پیشنهاد، رابطه
overturn /'əʊvətɜ:n, US 'oʊvər'tɜ:rn/ *noun*
1 هەڵگێرانەوە، ئاوەژووکردن، قلپ‌کردنەوە، وەرگەڕاندن، هەلاوگێڕکردن، سەروبن‌کردن، سەرەونخون‌کردن، سەروقون‌کردن 2 وەرگەڕان، قلپ‌بوونەوە ۞ 1 انقلاب، واژگونسازی 2 واژگونی
overuse /ˌəʊvə'ju:s, US ˌoʊvər'j-/ *noun*
یەکجار بەکارهێنان، زۆرلە‌کارکردن، زیادی‌خستنەکار ۞ استعمال یا مصرف بیش از حد
overvaluation *noun*
یەکجار گرنگی‌پێدان، زۆربەهاپێدان، یەکجارسەنگاندن، زۆرگەورەکردنەوە، زۆربایەخ‌پێدان، یەکجارنرخاندن، زۆربەهێندگرتن ۞ اهمیت‌دادن بیش از حد
overview /'əʊvəvju:, US 'oʊvərv-/ *noun*
چاوپیاخشاندن، چاوپیاگێرانەوە، پیاچوونەوە، باس‌کردن بە کورتی، بۆچوونی گشتی، دیتنی بە گشتی، تێڕینی بە گشتی، survey ۞ نظر اجمالی
overwater *adjective*
هەڵکەوتوو یا ڕوودەدا لەژوور ئاوەوە، سەرئاوەکی ۞ واقع در روی آب
overweening /ˌəʊvə'wi:nɪŋ, US ˌoʊvər'w-/ *adjective*
زیدڕۆ، لە ڕادەبەدەر، لە ئەندازبەدەر، ئەوپەڕگر، زۆرلەخۆڕادیتوو، لەخۆبایی، یەکجار باوەڕبەخۆ ۞ افراطی، مغرور
overweeningly /ˌəʊvə'wi:nɪŋli, US ˌoʊvər'w-/ *adverb*
ئەوپەڕگرانە، زیدەڕۆیانە ۞ به طور افراطی
overweight /ˌəʊvə'weɪt, US ˌoʊvər'w-/ *noun, adjective*
1 *n* یەکجارقەڵەو، قەڵەوی، قورس 2 گران، قورس، سەربار، باری زیادی، تەمبەڵیت *adj* قەڵەو، قورس‌تر (لە پێویست): *She was only* *a few pounds overweight* ۞ 1 *n* اضافه‌وزن 2 *adj* اضافه‌بار، چاق
overwhelming /ˌəʊvə'welmɪŋ, US ˌoʊvər'w-/ *adjective*
توند، سەخت، لەپێخەر، شڵەژێنەر، زۆرهێنەر، تێک‌شکێنەر، لەنێوبەر، تێک‌وپێکدەر،

دەرەقەت‌نەهاتوو، یەکجار گەورە، بەرچاو، بڕا، بڕینەرەوە، یەکلایی‌کەرەوە، کۆتایی‌پێهێنەر، یەکجاری‌کەرەوە: *The evidence against an -elming ◊ him was overwhelming There was overwhelming ◊ sense of loss* ◌ *support for our policies* کوبنده، شدید، قاطع

overwhelmingly /ˌəʊvəˈwelmɪŋli, US ˌoʊvərˈw-/ *adverb*
بە توندی، توند، بە سەختی: *They voted* ◌ *overwhelmingly against the proposal* به شدت

overwhelming majority *noun*
زۆرینەی یەکلایی‌کەرەوە یان بڕینەرەوە ◌ اکثریت قاطع

overwork /ˌəʊvəˈwɜːk, US ˌoʊvərˈwɜːrk/ *noun*
کاری زیادی، کاری سەخت(وگران)، کاری قورس و کەرژاڵ: *His illness was brought on by money worries and -rk* ◌ کار مفرط، کار اضافی

overworked /ˌəʊvəˈwɜːkt, US ˌoʊvərˈwɜːrkt/ *adjective*
(وشە یا دستەوشەیێ) لە رادەبەدەر بەکارهێنراو، چەندبارەوەبوو، سوواو، کلیشەیی، لەکارکراو، بنێشتەخۆشکە، زۆربەکارهاتوو، زۆرکارلێ‌کێشراو ◌ کلیشه‌ای، بسیار مورد استعمال قرارگرفته

overwritten /-ˈrɪtn/ = past participle of overwrite

overwrote /-ˈrəʊt, US -ˈroʊt/ = past of overwrite

overwrought /ˌəʊvəˈrɔːt, US ˌoʊvərˈr-/ *adjective*
1 نارەحەت، رق‌هەستاو، وروژاو، ئارام‌لێ‌هەڵگیراو، بێ‌ئۆقرە، هەژیو، بەدڵەتەپێ‌کەوتوو 2 لەپێکەوتوو، (زۆر)رەتاو، زۆرماندوو 3 نگەران، دڵلەدوا 4 یەکجار نەخشاو یان رازاوە، لە رادەبەدەر جوان‌کراو ◌ 1 عصبی، هیجان‌زده 2 بسیار خسته 3 دلواپس 4 بیش از حد تزیین‌شده

overzealous /ˌəʊvəˈzeləs, US ˌoʊvərˈz-/ *adjective*
سەوداسەر، شێت‌وشەیدا، یەکجاربەپەرۆش ◌ واله، شیفته

ovi- (or ovo)- *prefix*
پێشگر: توخم، هێلکە، هێک، هێلکۆکە: *ovicide, oviduct* (بنەڕەت: لە لاتینەوە *ovum* "egg") ◌ پیشوند: تخم، تخمک

ovicidal *adjective*
هێلکۆکەکوژ، توخم‌کوژ، هێلکۆکەفەوتێن ◌ تخمک‌کش

ovicide *noun*
هێلکۆکەکوژ، هێلکۆکەتیابەر، مەتریالی توخم‌کوژ یان هێلکۆکەکوژ ◌ تخمک‌کش، ماده‌ی تخمک‌کش

oviduct /ˈəʊvɪdʌkt, US ˈoʊ-/ *noun*, also Fallopian tube
توخمەڕێ، هێکڕێ، هێلکۆکەڕاگوێز، تووەڕێ، بۆری مناڵدان، لوولەی مناڵدان، مناڵدانەڕێ ◌ لوله‌ی رحم

oviductal *adjective*
سەربە هێکڕێ، سەربە هێلکۆکەڕاگوێز، سەربە تووەڕێ، سەربە بۆری مناڵدان، سەربە لوولەی مناڵدان ◌ وابسته به لوله‌ی رحم

oviform /ˈəʊvɪfɔːm/ *adjective*
هێلکەیی، هێلکەئاسا، شێوەهێلکە ◌ بیضی

ovine /ˈəʊvʌɪn/ *adjective*
مەڕی، پەزی، مەڕئاسا، مەڕانە، شێوەپەز ◌ گوسفندی، گوسفندمانند

oviparity *noun*
(زیندەناسی) هێلکەنانەوە، هێلکەکردن، نەزۆکی، نەزاوی، گەرادانان، گەراخستن، گەراڕێژی ◌ تخم‌گذاری

oviparous /əʊˈvɪpərəs, US oʊ-/ *adjective*
(زیندەناسی) هێلکەنەرەوە، نەزاو، گەرازێ، نەزۆک، هێلکەکەر، گەرادانەر، گەراخەر، گەراڕێژ (بڕوانە viviparous و ovoviviparous) ◌ تخم‌گذار

oviposition *noun*
گەرادانان، گەراخستن، گەراڕێژی ◌ اوی‌پوزیسیون، تخم‌ریزی

ovipositor /ˌəʊvɪˈpɒzɪtə/ *noun*
(گیانەوەرناسی) گەرادانەر، گەراخەر، گەراڕێژ ◌ تخم‌ریز

ovo = ovi

ovoid /ˈəʊvɔɪd, US ˈoʊ-/ *noun, adjective*, also ovoidal
(تەن یان ئاست (یێکی سێ‌ڕەهەندی، کەم یان زۆر) هێلکەیی، هێلکەئاسا، شێوەهێلکە (بنەڕەت: لە لاتین *ovum* "هێلکە") ◌ (جسم یا سطح) بیضی‌شکل

ovolo /ˈəʊvələʊ/ *noun*, ovoli /-liː/
(بیناسازی) نەخش یان گەچبڕی هێلکەیی ◌ ابزار بیضوی

ovotesis /ˌəʊvəʊˈtɛstɪs/ *noun, pl.* ovotestes /-tiːz/
(گیانەوەرناسی) ئەندامێ کە هەم هێلکۆکە و هەم توماو بەرهەم دێنێ (بنەڕەت: لە ovum + testis پێکهاتووە) ◌ اووتیس

ovoviviparous /ˌəʊvəʊvɪˈvɪp(ə)rəs/ *adjective*
زیندەزێ (ی هێلکەیی)، ئۆڤۆڤیڤیپارۆس:

(گیانەوەری) کە لەناو زگیا گەرا دەنێتەوە (وەک هێندێ مار یان ماسی) ◌ اوویویپاروس

ovoviviparously /ˌəʊvəʊvɪˈvɪp(ə)rəsli/ *adverb*

بە شێوەیێکی زیندەزێ، ئۆڤۆڤیڤیپارۆسانە ◌ به طور اوویویپاروس

ovoviviparousness /ˌəʊvəʊvɪˈvɪp(ə)rəsnəs/ *noun*

زیندەزییەتی، ئۆڤۆڤیڤیپارۆسنێس ◌ اوویویپاروسنس

ovular /ˈəʊvjələ(r)/ *adjective*

هێلکۆکەیی، سەربە ovule ◌ وابسته به تخمک

ovulation /ˌɒvjuˈleɪʃn, US ˌɑːv-/ *noun*

هێلکۆکەدانان، گەرادانان، گەرانانەوە، گەراخستن، گەراڕێژی، هێلکەدانان: *methods of predicting ovulation* ◌ تخمک‌گذاری

ovulatory *adjective*

سەربە یان پێوەندی بە هێلکۆکەدانان، گەرادانان، گەرانانەوە، گەراخستن، هێلکەدانانەوە هەیە: *the ovulatory cycle* ◌ وابسته به تخمک‌گذاری

ovule /ˈɒvjuːl, ˈəʊ-, US ˈoʊ-/ *noun*

1 (ڕووەکناسی) هێلکۆکە، تووچە، تۆویلکە 2 هێلکەیێکی چکۆلە، ب.ت. ئەوەی کە لە قۆناخی سەرەتای هەڵدان بێ (بنەڕەت: لە فەرەنسییەوە، لە *ovulum* لاتینی سەدەکانی نێوەڕاست، چکۆلێتراوی ovum) ◌ تخمک

ovum /ˈəʊvəm, US ˈoʊ-/ *noun, pl.* ova /ˈəʊvə/, also egg cell

(زیندەناسی) هێلکۆکە: خانەیێکی زاوزێیی پێگەیشتووی مێیینە کە دەتوانێ دابەش بێ و ئاولەمە یان پێزەیێکی لێبکەوێتەوە؛ گامێتێکی مێیینە female gamete (زۆرتر پاش پیتان یان چاکبوونی لەگەڵ خانەیێکی نێرینە، لە لاتینەوە بە واتای هێلکە) ◌ تخمک

ow /aʊ/ *interjection*

ئاخ! ئای! ئۆی! وەی! ئۆف!: *Ow! That hurt!* ◌ آخ!

owing /ˈəʊɪŋ, US ˈoʊɪŋ/ *adjective*

1 قەرزار 2 نەدراو، پێنەدراو، لەسەرماو ◌ 1 بدهکار 2 پرداخت‌نشده

owing to *preposition*

لەبەر، سەبارەت بە، بەهۆی، چونکە، ژبەر، لە ئەنجامی، لە ئاکامی: because of: *absent owing to illness* ◊ *The game was cancelled* -ng *to torrential rain* ◊ *Owing to his illness, he could not continue with his studies* ◌ به علت، به سبب

owl /aʊl/ *noun*

(باڵندەناسی) کوندە، کوندە، کوندەبوو، بوو، تاقتاقکەرە، بووم، بایەقوش، کتکاگوڕا [دەستە Strigiformes: زۆر جۆرن] ◌ جغد، بوف

owl butterfly *noun*

پەپوولەکوندە (زۆر زلە، هی ئەمریکای باشووری، ئێواران دەفڕێ [تۆخم *Caligo*]) ◌ نوعی پروانه

owlet /ˈaʊlət/ *noun*

بەچکە کوندەبوو، بێچووە کوندە، جوچکەکوندەبوو ◌ جوجه‌جغد

owlet-nightjar *noun*

(باڵندەناسی) جۆرێ باڵندەی شەوگەڕی ئەوسترالیایی کە شێوەی nightjar دەدا [تۆخم *Aegotheles*: چەندین جۆرن] ◌ نوعی پرنده

owlish /ˈaʊlɪʃ/ *adjective*

1 کوندەئاسا، کوندەبوویی 2 بەڕشت، شێلگیر، توند، ئاگادار، وریا، هۆشیار (owlishly /ˈaʊlɪʃli/ *adv*: بەڕشتانە، شێلگیرانە، (بە شێوەیێکی) توند؛ owlishness /ˈaʊlɪʃnəs/ *n*) ◌ 1 جغدمانند 2 جدی، هوشیار

owl light = dusk, twilight

owl monkey = douroucouli

owl parrot = kakapo

own /əʊn, US oʊn/ *adjective, preposition*

خۆ، بەخۆ، هی خۆ، تایبەتی خۆی: *It was her own idea* ◊ *I need a room of my own* ◊ *Is the car your own?* ◌ خود، مال خود، خاص خود

own brand *noun, adjective,* also own-label

n نیشانەی کارداری یا بازرگانی *adj* بە نیشانەی کارداری(یەوە): *own-brand coffee* ◌ *n* مارک تجارتی خود *adj* با مارک تجارتی خود

owner /ˈəʊnə(r), US ˈoʊ-/ *noun*

خاوەن، دارا، ساحەب، خودان، خێو، وەهەر، وایەر ◌ مالک، صاحب

owner-occupied *adjective*

خاوەنماڵ، خۆتیادانیشتوو: *owner-occupied housing* ◌ شخصی

owner-occupier *noun*

خاوەنماڵی تیادانیشتوو ◌ صاحب‌خانه‌ی ساکن

owner-driver *noun*

لێخوڕی خاوەنماشین ◌ راننده‌ی صاحب‌ماشین

ownership /ˈəʊnəʃɪp, US ˈoʊnərʃɪp/ *noun*

خاوەنێتی، خاوەنداری، خاوەنداریتی، خودانێتی: *a growth in home ownership* ◊ *Ownership of the land is currently being disputed* ◊ *to be in joint/private/public ownership* ◌ مالکیت

own goal *noun*

گۆڵی هەڵە، گۆڵ(کردن) لە تیپی خۆ ◌ گل اشتباهی

owt /aʊt/ = anything

ox /ɒks, US ɑːks/ *noun, pl.* oxen /ˈɒks(ə)n/

1 مانگا، چێل 2 گا (خەساو، کەل؟) ◌ 1 گاو 2

گاو نر

ox or oxo- *prefix, combining form*

پێشگر یان وشەی لێکدەر: ئۆکسیژێن، ئۆکسیجین: *oxacillin* ◌ پیشوند: اکسیژن

oxacillin *noun*

ئۆکساسیلین: جۆرێ پێنی‌سیلینی نیمچەدەسکرد $C_{19}H_{18}N_3NaO_5SyH_2O$ semi-synthetic ◌ اکساسیلین

oxalacetate *noun*, also oxaloacetic

خوێ یان ئێستێری oxaloacetic acid ◌ اکسالواستات

oxalacetic acid *noun*, also oxaloacetic acid

جۆرێ ترشەلۆکی کریستالی $C_4H_4O_5$ ◌ اسید اکسالواستیک

oxalate /'ɒksəleɪt/ *noun*

(کیمیا) ئۆکسالات ◌ اکسالات

oxalic acid /ɒk'salɪk/ *noun*

ترشەلۆکی ئۆکسالیک، ئۆکسالیک ئەسید. جۆرێ ترشەلۆکی ئەندامی کریستالی ژاراوی $(COOH)_2$ یان H_2C_2O، لە گەلاکانی rhubarb، wood sorrel و گیا و رووەکی تردا هەیە ◌ اکسالیک اسید

oxalis /'ɒksəlɪs, US ɒk'sɑːlɪs/ *noun*

(رووەکناسی) ترشۆک، ترشۆکە [توخم *Oxalis*] (بنەڕەت: بە ڕێگای لاتین لە یۆنانی‌یەوە، لە *oxus* "ترش"، لەبەر تامی توندی گەلاکانی) ◌ ترشک

oxbow /'ɒksbəʊ/ *noun, adjective*

1 چەلەمە، ئالقەی قەفی یان نال‌ئاسا (یان نالی) 2 شتێک لە شێوەی چەلەمە (وەک چەم یان پێنچی رووباری) ◌ 1 حلقەی U شکل 2 چیزی بە شکل U (مانند پیچ رود)

oxbow lake *noun*

دەریاچەی قەفی، گۆماوی چەلەمەیی ◌ دریاچەی طوقی‌شکل

Oxbridge /'ɒksbrɪdʒ, US 'ɑːks-/ *noun*

زانکۆکانی ئاکسفۆرد و کەمبریج (پێکەوە) ◌ اکسبریج

oxcart *noun*

عەرابەی گاکێش ◌ گاری گاوکش

oxen /'ɒksn, US 'ɑːksn/ = plural form of ox

ox-eye *noun*

1 (رووەکناسی) چاوەگا [*Heliopsis helianthoides*] 2 چاوەگا، چاوگا، چاوزل ◌ 1 اکس‌ای 2 چشم‌گاوی

ox-eye daisy *noun*

(رووەکناسی) هەمیشەبەهار: جۆرێ daisy بە گوڵی سپی گەورە کە ناوەندەکەی زەردە [*Leucanthemum vulgare*] ◌ گل داوودی

Oxfam *abbreviation* Oxford Committee for Famine Relief

لیژنەی ئاکسفۆرد بۆ یارمەتی یان باربووی گرانی ◌ اکسفام

ox fence *noun*, also oxer

سەرگێر یان پەرژینبەندی ولاخ ◌ آغل نردەدار برای گاو

Oxford *noun*

جۆرێ کەوشی قەیتانی پاژنەنزم ◌ اکسفورد

Oxford bags *noun, pl.*

شەلواری زۆر هەراو ◌ شلوار خیلی گشاد

Oxford blue *noun*

شینی توند مەیلەو ئەرخەوانی (بە ڕەنگی زانکۆی ئاکسفۆرد) ◌ آبی سیر متمایل به ارغوانی

Oxford shoes *noun, pl.*

جۆرێ کەوشی قەیتانی پاژنەنزم ◌ اکسفورد

Oxford Movement = tractarianism

ox-goad /'ɒks gəʊd/ *noun*

گالۆک، مەساسە، مساسک، گارام، گاران ◌ اکس‌گود

ox-head = bucranium

oxhide *noun*

گاوس، چەرم یان کەوڵ (لە پێستەی (مان)گا)، چەرمەگا ◌ پوست گاو

oxic /'ɒksɪk/ *adjective*

ئۆکسیژیناوی، ئۆکسیژین‌دار، ئۆکسیژینی تیایە ◌ دارای اکسیژن

oxidant /'ɒksɪdənt, US 'ɑːks-/ *adjective*

ئۆکسێنەر، ئۆکسیدانت ◌ اکساینده

oxidase /'ɒksɪdeɪz/ *noun*

(زیندەکیمیا) ئۆکسیداز، ئاکسیدەیز: هەوێنەیێ کە تاوی ڕاگوێستنی گەردیلەێکی ئۆکسیژین لە substrate تایبەتەوە بۆ گەردیکی ئۆکسیژین دەدا ◌ اکسیداز

oxidation /ˌɒksɪ'deɪʃən, US ˌɑːk-/ *noun*

ئۆکسان، بوونە ئۆکساید، ئۆکسیداسیۆن ◌ اکسایش

oxidational *adjective*

ئۆکسانی، سەربە ئۆکسان، پێوەندی بە ئۆکسانەوە هەیە ◌ اکسایشی

oxidation degree *noun*

پلە یان ڕادەی ئۆکسان ◌ درجەی اکسایش

oxidation number *noun*

ژمارەی ئۆکسان ◌ عدد اکسایش

oxidation state *noun*

دۆخی ئۆکسان، باری ئۆکسان ◌ حالت اکسایش

oxide /'ɒksaɪd, US 'ɑːk-/ *noun*

(کیمیا) ئۆکساید، ئۆکسید: ئاوێتەیێکی ئۆکسیژین لەگەڵ توخم یان کۆمەڵێکی تر، ئاوێتەیێکی دووانی ئۆکسیژین کە چەند توخم یان کۆمەڵێکی electropositive ی هەبێ ◌ اکسید

oxidizable /'ɒksɪdaɪzəbl/ *adjective*
شیاوی ئۆکسان، لەئۆکسانهاتوو، دەئۆکسێنرێ ◊ قابل اکسایش

oxidization /ˌɒksɪdaɪ'zeɪʃn, US 'ɑːk-/ *noun*
ئۆکسان، ئۆکساندن، ئۆکسیدیزەیشن، ئۆکسیدیزاسیۆن ◊ اکسایش

oxidized *adjective*
ئۆکساو، ئۆکسێنراو ◊ اکسیده

oxidizer *noun*
ئۆکسەر، ئۆکسێنەر ◊ اکسنده

oximeter /ɒk'sɪmɪtə/ *noun*
ئۆکسیژینپێو: ئامێر یان دەزگایێ بۆ پێوانی ڕێژەی هێمۆگلۆبینی ئۆکسیژینداری نێو خوێن (oximetry *n*) ◊ اکسیژنسنج، اکسیمتر

oxisol /'ɒksɪsɒl/ *noun*
(زانستی گڵ یا خاک) ئۆکسیسۆل ◊ اکسیسول

oxlip /'ɒksːɪp/ *noun*
1 جۆرێ primula ی دارستانی گوڵزەرد [*Primula elatior*] 2 (هەروەها false oxlip) جۆرێ گیای متوربەی سروشتی نێوان primrose و cowslip ◊ 1 نوعی پامچال 2 نوعی گیاه

Oxon /'ɒksɒn, US 'ɑːksɑːn/ *adverb*
لە زانکۆی ئاکسفۆرد(ەوە) ◊ از دانشگاه آکسفورد

Oxonian /ɒk'səʊnɪən/ *adjective, noun*
adj (فەرمی یان بە شۆخی) سەربە ئاکسفۆرد یان زانکۆی ئاکسفۆرد *n* 1 دانیشتووی ئاکسفۆرد 2 ئەندامی زانکۆی ئاکسفۆرد ◊ *adj* وابستە بە آکسفورد یا دانشگاه آکسفورد *n* 1 مقیم یا اهل آکسفورد 2 عضو دانشگاه آکسفورد

oxpecker *noun*, also rhinoceros bird
باڵندەکەرگەدەنە، جۆرێ باڵندەی قاوەیی ئەفریکایی، سەربە سێروو starling [توخم *Buphagus*: دوو جۆرن] ◊ نوعی پرنده

oxtail /'ɒksteɪl, US 'ɑːks-/ *noun*
1 کلکی مانگا یان گا 2 گۆشتی کلکی مانگا ◊ 1 دم گاو 2 گوشت دم گاو

oxter /'ɒkstə/ *noun*
(لە سکاتلەند) بنهەنگڵی کەسێ، بنپیل، ژێرپیل، بنباڵ، بنباخڵ، کلێشە ◊ بغل

ox-tongue *noun*
1 زمانی گا (بۆ چێشت) 2 گازمانە، زمانەگا، ڕووەکێ لە تیرەی daisy [توخم *Picris*] ◊ 1 زبان گاو 2 نوعی گیاه

oxy- *prefix*
پێشگر: تیژی، بڕایی: *oxytone* (بنەڕەت: لە *oxus* یۆنانییەوە "sharp") ◊ پیشوند: تیزی

oxy- (also ox-) *prefix*
پێشگر: ئۆکسیژین ◊ پیشوند: اکسیژن

oxyacetylene /ˌɒksiə'setəliːn, US ˌɑːk-/ *noun, adjective*
n ئاکسی ئێسیتیلین، ئۆکسی ئەسیتیلین: تێکەڵەیێکی ئۆکسیژین و ئەسیتیلین، لە چراجاخ blowtorch بۆ بڕینی تەختە پۆلاکان و یا شتی وا بەکاردێت *adj* سەربە یا بەکارهێنانی تێکەڵەیێکی وا: *an oxyacetylene torch* ◊ اکسی استیلن

oxyacid *noun*
(کیمیا) ترشەڵۆکێکی نائەندامی کە گەردەکانی ئۆکسیژینیان تیایە، ترش(ەڵۆک)ی ئۆکسیژیندار ◊ اکسی‌اسید

oxyanion /ˌɒksɪ'anʌɪən/ *noun*
(کیمیا) ئۆکسیئانیۆن: ئانیۆنێ کە یەک یان چەند گەردیلەی atom ئۆکسیژینی تیایە و بە توخمێکی تر بەستراونەتەوە ◊ اکسی‌آنیون

oxygen /'ɒksɪdʒən, US 'ɑːk-/ *noun*
ئۆکسیژین، ئۆکسیجین (بە ز.گ. 8، ن. O) ◊ اکسیژن

oxygen acid *noun*
ترشەڵۆکی ئۆکسیژین(ی) یان ئۆکسیژیندار ◊ اسید اکسیژندار

oxygenated *adjective*
ئۆکسیژیندار، ئۆکسیژیناوی ◊ دارای اکسیژن

oxygenation /ˌɒksɪdʒə'neɪʃn, US ˌɑːk-/ *noun*
ئۆکسیژیندارکردن، ئۆکسیژیناویکردن، ئۆکسیژیناندن ◊ اکسیژن‌دارکردن

oxygenator *noun*
1 دەزگای ئۆکسیژیندارکردنی خوێن 2 جۆرێ ڕووەکێ ئاوی کە ئاوی دەوروبەری پڕئۆکسیژین دەکا ◊ 1 اکسیژناتور 2 نوعی گیاه آبی

oxygen bar *noun*
ئۆکسیژینخانە، باری ئۆکسیژین ◊ بار اکسیژن

oxygen bottle *noun*
کەپسوولی ئۆکسیژین ◊ کپسول اکسیژن

oxygen bridge *noun*
پردی ئۆکسیژین ◊ پل اکسیژن

oxygen carrier *noun*
ئۆکسیژینهەڵگر، ئۆکسیژینڕاگوێز، ئۆکسیژینبەر ◊ اکسیژن‌بر

oxygen cylinder *noun*
کەپسوولی ئۆکسیژین ◊ کپسول اکسیژن

oxygen mask *noun*
دەمامکی ئۆکسیژین ◊ ماسک اکسیژن

oxygen ratio *noun*
ڕێژەی ئۆکسیژین ◊ نسبت اکسیژن

oxygen tent *noun*
خێوەت یان دەواری ئۆکسیژین، چادری ئۆکسیجین ◊ چادر اکسیژن

oxymoron /ˌɒksɪ'mɔːrɒn/ *noun*
ئۆکسیمۆرۆن، پێکەوەهاتنی دوو وشەی پێکدژ (oxymoronic *adj*: سەربە یان پێوەندی بە

ئۆکسیمۆرۆنەوە هەیە) ◇ اکسی‌مورون

oxytetracycline /ˌɒksɪtɛtrəˈsʌɪkliːn, -lɪn/ *noun*
(دروشمی بازرگانی) ئاکسی‌تێتراسایکلین: جۆرێ ئانتی‌بیوتیکی سەربە tetracycline ◇ اکسی‌تتراسایکلین

oxytocic *adjective, noun*
(زیندەکیمیا، دەرمانی) تاودانی منداڵبوون کە لەودا ماسوولکە نەرمەکانی منداڵدان وێک دێنێتەوە ◇ اکسی‌توسیک

oxytocin /ˌɒksɪˈtəʊsɪn/ *noun*
(زیندەکیمیا) ئۆکسی‌تۆسین، ئاکسی‌تۆسین: هۆرمۆنێ کە لە لایەن رژێنەی pituitary یەوە ئازاد دەکرێ و دەبێتەهۆی یەکهێنانەوەی منداڵدان $C_{43}H_{66}N_{12}O_{12}S_2$ ◇ اکسی‌توسین

oxytone /ˈɒksɪtəʊn/ *adjective, noun*
adj (ب.ت. لە یۆنانی کۆندا) زەبرە تیژەکەی دەکەوێتە دوایین بڕگەوە *n* وشەیێکی وا ◇ اکسی‌توسین

oyez /əʊˈjɛs, -ˈjɛz, -ˈjeɪ/ *interjection, noun*, also oyes
(لە دادگا) گوێ بدەنێ، سەرنج، بێدەنگ، داوای گوێڕاداشتن یان بێدەنگی ◇ گوش کنید، تقاضای استماع

oyster /ˈɔɪstə(r)/ *noun*
1 گوێچکەماسی، سەدەف [*Ostrea edulis* (ئەوروپا)، *Crassostrea virginica* (ئەمریکا) و جۆرەکانی تر] 2 گۆشتی هەردوو لای پشتی پەلەوەر (مریشک و هتد) 3 کە سێکی کەمقسە یا کەمدوو ◇ 1 صدف خوراکی 2 اویستر 3 آدم کم‌حرف

oyster bed *noun*
سەدەفەلان، جێگای بەخێوکردنی سەدەف ◇ محل پرورش صدف

oyster-catcher /ˈɔɪstəkætʃə(r), US ˈɔɪstərk-/ *noun*
باڵندەی سەدەفخۆر، سەدەفخۆرە [*Haematopus ostralegus* و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] ◇ مرغ صدف‌خوار

oyster farm *noun*
سەدەفەلان، جێگای بەخێوکردن یان پەروەردەکردنی سەدەف ◇ محل پرورش صدف

oyster mushroom *noun*
(رووەکناسی) کارگی گوێچکەماسی‌ئاسا (یان سەدەفی، کڵاوەکەی لەی‌دەچێ [*Pleurotus ostreatus*]) ◇ قارچ صدفی

oyster-plant *noun*, also oyster plant
(رووەکناسی) 1 شنگ، ئەسپینگ، سپنگ، salsify 2 جۆرێ گیای خشۆکی creeping plant گەڵائەستووری thick-leaved گوڵ شین، لە تیرەی گوززوان borage [*Mertensia maritima*] ◇ 1 شنگ 2 نوعی گیاه

oyster sauce *noun*
سۆسی سەدەفی خۆراکی ◇ سس صدف خوراکی

oz *abbreviation* ounce

Oz /ɒz, US ɑːz/ *abbreviation* Australia
(بریتانیا و ئەوستڕالیا، نافەرمی) کورتەی ئەوستڕالیا ◇ کوته‌نوشت استرالیا

Ozalid /ˈəʊzəlɪd, US ˈɒz-/ *noun*
(دروشمی بازرگانی) ئۆزالید ◇ اوزالید

ozocerite *noun*, also ozokerite /əʊˈzəʊkərʌɪt, -sərʌɪt, ˌəʊzə(ʊ)ˈsɪərʌɪt/, also ozokerite
مۆمنایی، مۆمکانی، هەروەها mineral wax ◇ موم معدنی

ozone /ˈəʊzəʊn, US ˈoʊzoʊn/ *noun*
1 ئۆزۆن 2 (نافەرمی) هەوای خاوێن (و تازە)، هەوای پاک (و خۆش؛ ozonic /əʊˈzɒnɪk/ *adj*) ◇ 1 اوزون 2 (عامیانه) هوای لطیف

ozone-friendly *adjective*
بێ‌زیان بۆ چین یان توێژی ئۆزۆن، ئۆزۆن‌دۆست (مەتریالی کیمیایی تیانییە) ◇ بی‌ضرر برای لایەی اوزون

ozone hole *noun*
کون یان قلیشی ئۆزۆن، کەلەبەری ئۆزۆن ◇ شکاف لایەی اوزون

ozone layer *noun*
توێی ئۆزۆن، چینی ئۆزۆن، توێژی ئۆزۆن ◇ لایەی اوزون

ozonization *noun*
گۆڕینی ئۆکسیژێن بۆ ئۆزۆن، ئۆزۆناندن ◇ اوزونیزاسیون

ozonolysis *noun*
ئۆزۆن‌شیکاری (*adj* ozonolytic: ئۆزۆن‌شیکاری‌یانە، سەربە یان پێوەندی بە ئۆزۆن‌شیکاری‌یەوە هەیە) ◇ اوزون‌کافت

ozonometer *noun*
ئۆزۆن‌پێو ◇ اوزون‌سنج

Ozzie = Aussie

P p

P[1]**, p** /piː, *pl.* Ps, P's, p's /piːz/ *noun*
1 پی (= شازدەیەمین پیتی ئەلفوبێی ئینگلیسی) 2 ئامازە بە دەنگی دوای O لە دەستەیێ لە شتەکان، بابەتەکان و هتد 3 شتێک بە شێوەی پیتی P ۞ 1 و 2 پی 3 چیز P مانند

P[2] *abbreviation* poise

P[3] *abbreviation* 1 symb. the chemical element phosphorus 2 parking 3 professional

p *abbreviation* 1 penny or pence 2 page 3 piano2

p & p *abbreviation* postage and packing

pa[1] symb. the chemical element protactinium

pa[2] /pɑː/ *abbreviation* papa
(نافەرمی) باوک، بابە (کورتەی papa) ۞ بابا

p.a. *abbreviation* per annum
سالانە، سالیانە، هەرسال ۞ سالیانە

PA *abbreviation* 1 personal assistant 2 public-address system 3 Press Association

paan /pɑːn/ *noun*, also pan
گەلای ئامادەکراوی betel کە وەکوو گورێیدەری بەکاردێتری (بنەڕەت: بە ڕێگای هیندیەوە لە سانسکریت *parṇa* "پەڕ، گەلا") ۞ پان

pa'anga /pɑːˈɑːŋɡə/ *noun, pl.* same
یەکەی بنەڕەتی پارەی Tonga، بەرامبەر بە سەد seniti ۞ پاآنگا

pabulum /ˈpabjʊləm/ *noun*
1 چێشت، نان، خۆراک، رزق، زەواد، (پێ)بژیو 2 (خوازە) خوراکی هزر و بیر، خوراکی ئەقل و ئاوەز ۞ 1 غذا، قوت 2 تغذیەی فکری

PAC /ˌpiː ei ˈsiː/ *abbreviation* political action committee
لیژنەی کردەوەی رامیاری، لیژنە یان کومیتەی کرداری سیاسی ۞ کمیتەی اقدام سیاسی

paca /ˈpakə/ *noun*
جۆرێ کرتینەری شەوگەڕی ئەمریکای باشووری [توخم *Agouti*: دوو جۆرن، بە تایبەت *A. paca*] (بنەڕەت: لە Tupi) ۞ پاکا

pacamac = pakamac

pacarana /ˌpakəˈrɑːnə/ *noun*
پاکادرۆزنە: کرتینەریکی cavyئاسای خاو و سستی ئەمریکای باشووری [*Dinomys branickii*] ۞ پاکارانا

pace[1] /peɪs/ *noun*
1 هەنگاو، شەقاو، لۆق، پێنگاو، پەنگاف، گاف 2 خێرایی، توندی 3 رەوت، رەوشت، رەو، شێوەی هەنگاوهەڵێنانەوە 4 ریژەی پێشکەوتن، رادەی پەرەسەندن، خێرایی پێشکەوتن، توندی، خێرایی ۞ 1 گام 2 سرعت 3 طرز گام‌برداری 4 میزان پیشرفت یا توسعە، سرعت پیشرفت، سرعت

pace[2] /ˈpɑːkeɪ, ˈpɑːtʃeɪ, US ˈpeɪsi/ *preposition*
(لاتین، فەرمی) بە پێچەوانەی (بۆچوونی، شێوازی بەڕەوشتانە): *The evidence suggests, pace Professor Jones, that...* ۞ برخلاف (نظر)

pacemaker /ˈpeɪsmeɪkə(r)/ *noun*
1 پێشەنگ، سەرجەلە، سەرکێش، پێشەنگاو 2 دەزگای (ئێلیکترۆنی) ڕێکخستنی لێدانی دل، ترپەڕێکخەر 3 پێشەنگ: بەشێ لە ئەندامی یان لەشێ کە چالاکی کارئەندامناسی ریتمیک کۆنترۆڵ دەکا؛ کۆمەڵێ لە خانەکان یان بەشێکی لەش (وەک گرێی سینۆسی sinus node دل) کە چالاکی ریتمیک ریک دەخا ۞ 1 پیشتاز 2 و 3

پیس میکر

pacemaking /'peɪsmeɪkɪŋ/ *noun*

پێشەنگی، سەرجەڵەیی، سەرکێشی، پێشەنگاوی ◌ پیشتازی

pacer *noun*

1 پێشەنگ، سەرجەڵە، سەرکێش، پێشەنگاو، pacemaker 2 ئەسپی ڕەوتڕەو یان ڕەوتی، ئەسپی ڕەوتە ◌ 1 پیشتاز 2 اسب قدم‌رو

pace-setter /'peɪssetə(r)/ *noun*

پێشەنگ، سەرجەڵە، سەرکێش، پێشەنگاو ◌ پیشتاز

pace-setting *noun*

پێشەنگی، سەرجەڵەیی، سەرکێشی، پێشەنگاوی ◌ پیشتازی

pacey = pacy

pacha = pasha

pachinko /pə'tʃɪŋkəʊ/ *noun*

پاچینکۆ: شێوەیێکی ژاپۆنی پینبۆل ◌ پاچینکو

pachuco /pə'tʃu:kəʊ/ *noun, pl.* pachucos /-əʊz/

(زۆرتر لە وڵاتە یەکگرتووەکان) ئەندامێکی داروودەستەی لاوانی ئەمریکایی مەکسیکی ◌ پاچوکو

pachyderm /'pækidɜ:m, US -dɜ:rm/ *noun*

گیانەوەری پێستئەستوور، شیردەرانی ناکاوێژکەر (فیل، کەرگەدەن، ئەسپی گۆمی یان ئاوی hippopotamus و...)، سەربە کۆمەڵی پێشووی former group (Pachydermata)، بنەڕەت: لە pakhudermos یۆنانی: pakhus "thick" + derma "skin") ◌ جانور ستبرپوست

pachydermal *adjective*

سەربە یا پێوەندی بە گیانەوەری پێستئەستوورەوە هەیە ◌ وابسته به جانور ستبرپوست

pachydermatous /'pækədɜ:mətes/ *adjective*

ئەستوورپێست، پێس(ت)ئەستوور ◌ ستبرپوست

pachyglossal *adjective*

زمانئەستوور، ئەستوورزمان، سەربە یان پێوەندی بە مارمێلکێکەوە هەیە کە زمانێکی ئەستووری هەیە ◌ پاکیگلوسال

pachysandra /ˌpakɪ'sandrə/ *noun*

نێرەکئەستوورە، پۆڕگئەستوورە (بنەڕەت: یۆنانی: pakhus "ئەستوور" + anēr, andr "نێرەک، پۆڕگ = stamen") ◌ پاکیساندرا

pachytene /'pakɪti:n/ *noun*

(زیندەناسی) ئەستوورباریکە، ئەستووربەست: سێهەمین قۆناخی prophase کەمەدابەشبوون meiosis بە دوای zygotene دا دێ، بەدرێژایی ئەمە کرۆمۆزۆمە جووتەکان ئەستوورتر و کورتتر دەبنەوە (بنەڕەت: لە pakhus یۆنانی "ئەستوور" + tainia "باریکە، بەست band") ◌ پاکیتن

pacific /pə'sɪfɪk/ *adjective*

ئارام، لاشەڕ، نەرمونیان، هێدی، ئاشتیخوازانە، بەئاشتی، ئاشتیخواز، conciliatory، peaceable ◌ ملایم، مسالمت‌آمیز، صلح‌جو

Pacific /pə'sɪfɪk/ *noun, adjective*

n ئۆقیانوسی گەورە، ئۆقیانوسی هێدی یان پەسیفیک *adj* سەربە ئۆقیانوسی گەورە (بنەڕەت: لە pacifique فەرەنسی یا pacificus "پێشەنگی" لاتین، لە pax، pac- "ئاشتی") ◌ *n* اقیانوس آرام *adj* وابسته به اقیانوس آرام

pacifically /pə'sɪfɪkli/ *adverb*

ئاشتیخوازانە، بە تەباوڕەبایی، بە ئاشتی ◌ صلح‌طلبانه

pacification /ˌpæsɪfɪ'keɪʃn/ *noun*

1 جێگیرکردنی ئاشتی، ئاشتکردنەوە، دامەزراندن یان سەقامگیرکردنی ئاشتی و ئارامی 2 ژێرکردنەوە، دابینکردن، ئارامکردنەوە، خاوکردنەوە، نیشاندنەوە، هێدیکردنەوە، دڵدانەوە، دڵنەوایی، ئارامکردنەوە ◌ 1 برقراری صلح 2 تسکین، آرامش، استمالت

pacificator = peacemaker

pacificatory /pæ'sɪfɪkətɔ:rɪ/ *adjective*

ئاشتیخوازانە، بە ئاشتی ◌ مسالمت‌آمیز، صلح‌طلبانه

Pacific Islander *noun*

دانیشتووی هەریەک لە دوورگەکانی پاسیفیکی باشووری، ب.ت. سەرەتانشینێکی پۆلینیزیایی ◌ اهل جزایر پاسیفیک جنوبی

Pacific Ocean *noun*

ئۆقیانوسی گەورە یان هێدی، ئۆقیانووسی پاسیفیک (زۆرتر دابەش کراوە بەسەر North Pacific Ocean و South Pacific Ocean) ◌ اقیانوس آرام

the Pacific Rim *noun,* also the Pacific Rim countries

وڵاتانی پەراوێز یان لێواری ئۆقیانوسی گەورە (پاسیفیک، ب.ت. وڵاتانی پیشەسازی ئاسیایی) ◌ کشورهای حاشیه‌ی اقیانوس آرام

Pacific salmon *noun*

ماسییەئازادەی پاسیفیک، چەند جۆرێ لە ماسییە ئازادماسییە salmonid زووررەوەکان anadromous، زۆرتر هی پاسیفیکی باکووری، coho salmon، sockeye salmon، chum salmon و chinook salmon و pink salmon دەگرێتەوە [تۆخم *Oncorhynchus*] ◌ ماهی آزاد پاسیفیک

Pacific Standard Time *noun*

کاتی فەرمی یان ستانداردی پاسیفیک: کاتێ کە لە زستان و لە بەشەکانی ڕۆژاوای کانادا و ئەمریکا کاری پێدەکرێ و هەشت سەعات

زووتر له کاتی جیهانی یان گرینویچ ـه ۞ زمان استاندەی پاسیفیک

Pacific time *noun*

کاتی پاسیفیک: کاتی فەرمی یان ستانداردی رۆژاوای کەنارەکانی ئەمریکا و کانادا ۞ زمان پاسیفیک

Pacific yew *noun*

یووی پاسیفیک: جۆرێ یووی لق تاریک‌وپێک و درەنگ‌هەڵدەری چکۆلە یان مامناوەندی کەنارەکانی پاسیفیکی (ولاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا و کەنەدا. دارەکەی سەرچاوەی پاکلی‌تاکسێلە paclitaxel [*Taxus brevifolia*] ۞ درخت سرخ‌دار پاسیفیک

pacifier /'pæsɪfaɪə(r)/ *noun*

1 خەمڕەوێن، ئارام‌کەرەوە 2 ئاشت‌کەرەوە، یەکخەرەوە 3 مەمکەمژە، مەشقولەک، مۆستک ۞ 1 تسکین‌دهنده 2 آشتی‌دهنده 3 پستانک

pacifism /'pæsɪfɪzəm/ *noun*

ئاشتی‌خوازی، ئاشتی‌دۆستی، ئاشتی‌باوەڕی، لاشەڕی، بۆچوون یان رامیاری بەرهەڵستی‌نەکردن ۞ صلح‌طلبی

pacifist /'pæsɪfɪst/ *noun, adjective*

n ئاشتی‌خواز، ئاشتی‌باوەڕ، ئاشتی‌دۆست، لاشەڕ *adj* ئاشتی‌خوازانە: *pacifist beliefs* ۞ *n* صلح‌طلب *adj* صلح‌طلبانه

pack /pæk/ *noun*

1 گورزە، بوخچە، کۆڵ، تبلەکە، پشتی، دەستەوارە، پریسکە، قوتو، پاکەت، بەستە 2 ران، رەوە، گەل، مێگەل، کۆڕ 3 دەستەتاجی، تاژی‌گەلی راو 4 دەستە، چەند، تاقم 5 (پەڕین) بەستە، دەست 6 (راگبی) دەستەی هێرش 7 (پزشکی) پارچە یان پەڕۆی تێ‌پێچانە یان پێچانەوە ۞ 1 بسته، کوله‌بار، پاکت 2 گله، گروه 3 پک 4 گروه 5 (ورق‌بازی) دست 6 (راگبی) گروه حمله 7 پک

package /'pækɪdʒ/ *noun*

1 بەستە، بەستەک، پێچراوە، پێچەک، بوخچە، پریسکە، پێچانەوە، بەستەکردن 2 پاکەت، قوتو، سنووق 3 (سەودا و هتد) یەکتەکان، گۆترە، لەسەریەک، یەکجێ، تێکڕایی، چەکی، پێکەوە 4 (کامپیوتێر) بەستە، بەستەک ۞ 1 بسته، بسته‌بندی 2 جعبه، قوطی 3 (معامله) عمد، یک‌جا 4 بسته

package deal *noun*

سەودای یەکجێ یان گۆترە، سەودای ئاکۆیی ۞ معامله‌ی چکی

package store *noun*

(لە ئەمریکا) ئارەق‌فرۆشی، پیالەفرۆشی ۞ مشروب‌فروشی

package tour *noun,* also package holiday

تور، سەفەر یان رێبواری بەدەستە یان دەستەیی ۞ تور

packaging /'pækɪdʒɪŋ/ *noun*

پێچانەوە، بەستەکردن، بوخچەکردن ۞ بسته‌بندی

pack-animal *noun*

بارگین، گیانەوەری باری یان بارهەڵگر، بارەکی ۞ حیوان بارکش

packed /pækt/ *adjective*

1 پێچراوە، بوخچەکراو، داگیراو 2 پڕ، دارماڵ، شلوق، تێ‌ڕژاو، جمەهاتوو: *The restaurant was packed* ◊ *The book is packed with information* ۞ 1 بسته‌بندی‌شده 2 مملو، پرازدحام

packed lunch *noun*

خۆراکی پێچراوە ۞ غذای بسته‌بندی(شده)

packed-out *adjective*

(نافەرمی) پڕ، لێوڕێژ، شلوق، تێ‌ڕژاو، شانەچرکێ، پاڵەپەستۆ، جمەهاتوو، تێمرووکاو، چڕەبەندان: *Opera houses are packed out wherever she sings* ۞ پر، پرازدحام

packer /'pækə(r)/ *noun*

کرێکاری پێچانەوە یان بەستەبەند، کرێکاری بەستەبەندی، پێچەرەوە، بارپێچ، دەزگای پێچانەوە یان بەستەبەند ۞ کارگر یا ماشین بسته‌بندی

packet /'pækɪt/ *noun*

1 بەستە، کارتۆن، قوتو، سنووق، گەروانکە، دەلق، پاکەت (جگەرە) 2 پارەیەکی یەکجار زۆر، کۆمایێ پووڵ و پارە 3 گەمی یان بەلەمی نامەبەر ۞ 1 بسته، پاکت سیگار 2 مقدار پول زیاد 3 قایق پستی

packet boat /'pækɪt bəʊt/ *noun*

گەمی یان بەلەمی نامەبەر ۞ قایق پستی

packhorse /'pækhɔːs, US -hɔːrs/ *noun*

بارگین، بارگیر، بارەکی، یابو، ولاخی باربەر یان بارەکی ۞ یابو

pack ice *noun*

کۆمەڵکەسەهۆڵ، گاسۆڵ یان گاسەهۆڵی سەراوکەوتە (کە لە تیکەی چکۆلە لە دەریادا پێکهاتووە) ۞ یخ شناور

packing /'pækɪŋ/ *noun*

1 پێچانەوە، داگرتن، بەستەکردن، سنووقبەندی، سیپ‌بەندی، باربەستنەوە، بارپێچی، بارپێچانەوە 2 نێواخن 3 ئاوبەندی، ئاوبڕکردن، درزخنی، درزگری ۞ 1 بسته‌بندی 2 پوشال 3 آب‌بندی

packing-case *noun*

سنووق، سیپ، قوتوی گەورە، یەغدان ۞ جعبه

packing needle *noun*

سووژن، سووزن، بژون، گونۆژ، گونوش، گونووش ۞ سوزن

packman /'pækmən/ *noun, pl.* packmen

(کۆن) دیوەرە، چەرچی، دەس‌فرۆش، peddler ۞ فروشنده‌ی دوره‌گرد

pack rat = woodrat

packsack = rucksack

pack-saddle /'pæk sædl/ *noun*
کورتان، پالان، کۆپان، رفه، پالوو، سەمەرە، جیاز (هی وشتر) ۞ پالان

packthread /'pækθred/ *noun*
بەندروو، شریت، دەزووی پێچانەوە، بەن‌پێچ ۞ نخ بسته‌بندی

paclitaxel /'pækθred/ *noun*
پاکلی‌تاکسیل: دەرمانێکی دژەپلاستیک antincoplastic بە شێوگی $C_{47}H_{51}NO_{14}$، لە بنەڕەتا لە توێکڵی درەختی Pacific yew بەرهەم دێترێ یان دەگیرێ بەڵام ئێستا وەک بەرهەمێکی نیمچەدەسکرد semisynthetic بەرهەم دێترێ و لە بواری چارەسەری شێرپەنجەی هێلکەداندا ovary بەکاردێترێ ۞ پاکلی‌تاکسل

pact /pækt/ *noun*
1 ڕێککەوتن‌نامە، پەیمان‌نامە: *They have made a non-aggression pact with each other not to speak about their differences in public* 2 پەیمان، بەڵێنی 3 ڕێککەوتن، یەککەوتن: *The two parties agreed an electoral pact* (لە فەرەنسی کۆن، لە pactum لاتین "شتێ کە ڕێککەوتنی لەسەر کراوە") ۞ 1 توافق‌نامه، معاهده 2 عهد 3 توافق

pacy /'peɪsi/ *adjective* (pacier, paciest), also pacey
(ئافەرمی) چاکهەڵاتوو، تونند، خێرا، گورج، تونددراکردوو: *a pacy winger who can also score goals* ۞ دارای قدرت دو سریع

pad[1] /pæd/ *noun*
1 پشتی، پاڵپشت، باڵگە، سەرین، دۆشەکچە، دۆشەکەڵە، دۆشەکۆڵە، ناڵیچە 2 لباد، جەل، ئارەق‌گیر 3 هەوری سەرشانە 4 چەپکەکاغەز 5 پەڕی سەراوکەوتە 6 (فڕین یان نیشتنەوە) هەڵدانگە، سەکۆ، بنکە، هەرزاڵەی فڕین 7 پێموورکە، ئیستامپ 8 (کۆن، ئافەرمی) کەلاوە، ماڵ، خانوو، ئاپارتمان، دەستەخانوو، ئاقاهی 9 (هی گیانەوەران) نەرمە یان گۆشتی بنی پێ 10 مەچەک‌پێچ، چۆک‌پێچ، چۆک‌بێن، پووزەوانە، بەلەک‌پێچ 11 نێواخن، ناو، ناوناخن، کا، پووش، هەوور، نێوپۆش 12 (پزشکی) لۆکە، پەڕۆ 13 (لاولاوە و...) گەڵای سەرئاو 14 دەسکی کەلوپەل، کلک ۞ 1 بالشتک، تشکچه 2 عرق‌گیر 3 اپل 4 دسته‌کاغذ 5 ورق شناور 6 سکو 7 استامپ 8 آلونک، آپارتمان 9 نرمه‌ی پا 10 مچ‌بند، زانوبند، ساق‌بند 11 لایی، پوشال 12 پنبه 13 برگ شناور 14 دسته‌ی ابزار

pad[2] *noun*
1 تەپەتەپ، تەپە (ڕێگاڕەوی) 2 ڕێگا، ڕێ ۞ 1 تپ‌تپ 2 جاده

padauk /pa'daʊk/ *noun*, also padouk
1 دارێکی سەختی درەختێکی گەرمێنان، لە rosewood دەچێ 2 درەختی ئەم دارە [ئەفریکای ڕۆژاوا) *Pterocarpus soyauxii*) و جۆرە پێوەندیدارەکان] (لە بورمەییەوە وەرگیراوە) ۞ پادوک

padded *adjective*
1 نێواخن‌دار، ناواخناوی 2 قەڵەو، گۆشتن ۞ 1 دارای پوشال 2 چاق

padded cell *noun*
دیو یان ژووری نەرم‌پۆش، ژووری تایبەتی نەخۆشە دەروونی‌یەکان (کە شتی نەرم ڕاخراوە تا نەخۆش و گیراوەکان خۆیان بریندار نەکەن) ۞ اتاق ویژه‌ی بیماران روانی

padding /'pædɪŋ/ *noun*
1 نێواخن، لۆکە، ناو، نێوپۆش: *The shoes have thick padding at the ankle to offer greater support* 2 وتە یان نووسراوەی ناپێویست: *Some of the quotations are useful, others are little more than padding* ۞ 1 پوشال، لایی 2 حشو و زوائد

paddle[1] /'pædl/ *noun*
1 کلکە، سەوڵ، چەپە، بێڵ، بێلە، هوە، مەزرقە، قەف، بێراقک 2 پەڕە 3 (بۆ تەمێ کردنی منداڵ) تەختەی دەم‌پان، تووڵک، شووڵ، تووڵ، شیف 4 (وەرزش) سەوڵە، ڕاکێت 5 کەوگیر، کارتەک، ئاسویلکە 6 (گیانەوەرانی ئاوی یان باڵندە) پەڕە، پەڕەکە، باڵ، باڵە، سەوڵە 7 سەوڵ‌لێدان، کلکەلێدان، کلکەوانی، چەپەوانی (paddler *n*) ۞ 1 پارو 2 پره 3 ترکه 4 راکت 5 کاردک 6 بال، باله، پره 7 پاروزنی

paddle[2] /'pædl/ *noun*
شەڕەئاو ۞ آب‌بازی

paddle boat = paddle steamer

paddlefish *noun, pl.* same or paddlefishes
ماسی‌پەسەوڵە: ماسییێکی گەورە، سەربە sturgeon [بەنگاوەکانی *Polyodon spathula* (میسیسیپی) و *Psephurus gladius* (ڕووباری Yangtze یانگ‌تسە (هی چین یان چانگ Chang)] ۞ نوعی ماهی

paddle steamer *noun*
بەلەمی هەڵمی پێچکەڕەو یان ڕەوڕەوەدار، بەلەمی هەڵمی چەرخ‌دار، گەمی هەڵمی پەڕەدار ۞ قایق بخاری چرخ‌دار

paddle-wheel *noun*
پێچکەی پەڕەدار، چەرخی ئاو ۞ چرخ پره‌دار

paddling pool *noun*
ئەستێری منالان ۞ استخر بچه‌ها

paddock /'pædɔk/ *noun*
1 شوێنی دەورگیراو بۆ ڕاهێنانی ئەسپ، ئەسپەڕێز، شوێنی ئامادەکردنی ئەسپەکان بۆ پێشبڕکێ 2 جێ‌لەوەڕی ئەسپەکان ۞ 1 محل محصور برای تمرین اسب‌سواری 2 مرتع اسب

paddy[1] /ˈpædi/ *noun, pl.* paddies
برنجەجار، کێڵگەی برنج، مەرەزە، برنجار، برنجان، چەڵتووک، شکێک (بنەڕەت: لە *pādī* مالیزیایییەوە وەرگیراوە) ۞ شالیزار، شلتوک
paddy[2] /ˈpædi/ *noun*
رقهەستاوی، توورەیی، رووگرژی ۞ عصبانیت، بدعنقی
Paddy /ˈpædi/ *noun, pl.* Paddies
(ئافەرمی) پادی، ئیرلەندی چەپەڵ یان گلاو ۞ ایرلندی کثیف
paddy-field *noun*
برنجەجار، کێڵگەی برنج، مەرەزە، برنجار، برنجان ۞ شالیزار
paddymelon[1] *noun*
جۆرێ رووەکی خشۆک یان هەڵچوو، میوەکەی لە کالەک دەچێ، رەسەنی ئەفریکا [*Cucumis myriocarpus*] ۞ نوعی گیاه
paddymelon[2] = pademelon
paddy wagon = patrol wagon
pademelon /ˈpadɪˌmɛlən/ *noun,* also paddymelon
جۆرێ wallabyی چکۆلە، لە بێشە یان دەوەنەلانی کەناری ئەوسترالیا و New Guinea دەژی [توخم *Thylogale*: سێ جۆرن] ۞ نوعی پرنده
padlock /ˈpædlɒk, US -lɑːk/ *noun*
قوفڵ، قفل ۞ قفل
padloper /ˈpatˌluəpə/ *noun*
(ئەفریکای باشووری) لانەوازە: کیسەڵێکی چکۆلە رەسەنی باشووری ئەفریکا [توخم *Homopus*: چەندین جۆرن] ۞ پادلوپر
pad(-nag) /pædr(næg)/ *noun*
ئەسپی خۆشبەز، ئەسپی نارامگێل یان خۆشڕکێف ۞ اسب راهوار
padouk /pəˈduːk/ = padauk
padre /ˈpɑːdreɪ/ *noun*
1 (لە بانگکردندا) پادری، مامۆستا 2 قەشە، کەشیش (ب.ت. لە هێزە چەکدارەکاندا) ۞ 1 پدر روحانی 2 کشیش
padrino /paˈdriːnəʊ/ *noun, pl.* padrinos
1 باوکی تەوفنکراو، باوکی تەعمیدی (یان سەرانشۆکراو) 2 پشتیوان (بنەڕەت: لە سپانیاییەوە) ۞ 1 پدر تعمیدی 2 حامی
padrone /paˈdrəʊneɪ, US -ni/ *noun*
بەڕێوەبەر، سەرگەورە، سەرۆک، ب.ت. سەرۆکی مافیا ۞ مدیر، رئیس
padsaw *noun*
جۆرێ مشاری چکۆلەی تیخباریک ۞ نوعی اره
pad thai /pad ˈtʌɪ/ *noun*
جۆرێ چێشتی تایلەندی (لە تایلەندییەوە) ۞ پاد تای

paean /ˈpiːən/ *noun*
1 سرودی سەرکەوتن یان پەسن یان سپاس، گۆرانی سەرکەوتن 2 پیاهەڵدان، ستایشت، پەسندان (بنەڕەت: لە *paian* یۆنانییەوە "سرودی سپاس بۆ ئاپۆلۆ") ۞ 1 سرود پیروزی یا ستایش 2 ستایش
paed(o)- *or-* US ped(o)- /piːd-/ *prefix*
پێشگر: منداڵ، زارۆک، سەربە منال یان زارۆک: (بنەڕەت: لە *pais, paid-* یۆنانییەوە "boy ،child") ۞ پیشوند: کودک، بچه، وابسته به کودک
paederast = pederast
paederasty = pederasty
paediatrician /ˌpiːdiəˈtrɪʃn/ *noun*
پسپۆری منالان، پزشک یان نۆژداری منالان ۞ پزشک اطفال
paediatric *adjective*
سەربە پسپۆڕیتی یان پزشکیتی منالان ۞ وابسته به پزشکی اطفال
paediatrics /ˌpiːdiˈætrɪks/ *noun, pl.,* US pediatrics
پسپۆڕیتی منالان، پزشکیتی منالان، پزشکی منداڵان ۞ پزشکی اطفال
paedodontics /ˌpiːdəʊˈdɒntɪks/ *noun, pl.*
پسپۆڕیتی ددانی منالان، پزشکیتی ددانی منالان (paedodontic *adj*: سەربە یان پێوەندی بە paedodonticsـەوە هەیە) ۞ دندانپزشکی اطفال
paedodontist *noun*
پسپۆری ددانی منالان، پزشکی ددانی منالان ۞ دندانپزشک اطفال
paedogenesis /ˌpiːdə(ʊ)ˈdʒɛnɪsɪs/ = neoteny
paedogenetic *adjective*
سەربە neoteny ۞ وابسته به neoteny
paedophile /ˈpiːdəʊfaɪl, US -doʊ-/ *noun,* US pedophile
نێرباز، لووسکەباز، بەچەباز ۞ بچەباز
paedophilia /ˌpiːdəˈfɪliə/ *noun,* US pedophilia
نێربازی، بەچەبازی، لووسکەبازی، بوونی نارەزووی سێکسی لەگەڵ منالان ۞ بچەبازی
paella /paɪˈɛlə/ *noun*
پایلا (= جۆرێ چێشتی سپانیایی؛ بنەڕەت: لە *patella* لاتین "pan") ۞ پایلا
paeon /ˈpiːən/ *noun*
(لە هونەی یۆنانی و لاتیندا) پیۆن: سەروای چواربڕگەیی کە یەکیان درێژ و سیانی تریان کورت (paeonic /piːˈɒnɪk/ *adj*) ۞ پیون
paeony *noun,* also peony
(رووەکناسی) پەنجەگیا، تاقەگوڵ ۞ گل

صدتومانی

pagan /ˈpeɪɡən/ *noun, adjective*

(لە لاتینەوە) *n* گاور، خوانەناس، بێ‌دین، کافر، لادین، دینەر، زەندیق، بێ‌ئایین، بت‌پەرست *adj* سەربە گاور یان دینەدران، سەربە کافران؛ irreligious یان hedonistic (*n* pagandom؛ paganish *adj*: گاور، خوانەناس، لادین، دینەر، بت‌پەرست، بنەرەت: لە لاتین *paganus* "دیهاتی، villager، rustic"، لە *pagus* "دێ، ناوچە یا دەڤەری لادێ(یی)"؛ لاتین *paganus*، هەروەها بە واتای "civilian" (بە واتای کەسێ کە سەربازی کریست نییە")) ◌ *n* کافر، لامذهب، مشرک *adj* وابسته به کفار

paganism /ˈpeɪɡənɪzəm/ *noun*

کفر، گاوری، بێ‌دینی، لادینی، دینەری، کافری، بێ‌دینی‌باوەری، بت‌پەرستی، بێ‌ئۆلی ◌ کفر، لامذهبی، شرک

paganization *noun*

کردنەگاور، کافراندن، کردنەبت‌پەرست، کردنەزەندیق، زەندیقاندن؛ بوونەگاور، بوونەکافر، بوونەدینەر، بوونەزەندیق ◌ کافرکردن؛ کافرشدن

page[1] /peɪdʒ/ *noun*

1 لاپەرە، پەرە، روو، پەر، گەڵا 2 (خوازە) پەر، بەش، لاپەرە 3 (کامپیوتێر) (لا)پەرە ◌ 1 صفحه، ورق 2 (مجازی) برگ، فصل 3 صفحه

page[2] /peɪdʒ/ *noun*

1 بەردەس، خزمەتکار، نۆکەر (هوتێل، یانە و هتد) 2 (مێژوویی) نۆکەر 3 شاگرد یان بەردەستی شێڤالیە یان سوارچاک ◌ 1 پیش‌خدمت، پادو 2 پیش‌خدمت 3 نوچەی شوالیه

pageant /ˈpædʒənt/ *noun*

1 شانۆی مێژوویی، شانۆی بەشکۆ، کەرنەڤال 2 ئاهەنگ، رێورەسم 3 رێپێوان یان ریفەچوونی گشتی ◌ 1 نمایش تاریخی، نمایش باشکوه 2 مراسم 3 تظاهرات یا راه‌پیمایی عمومی

pageantry /ˈpædʒəntri/ *noun, pl.* pageantries

رێورەسمی بەشکۆ، ئاهەنگی بەشکۆ یا گەورە، دەبدەبە ◌ مراسم مجلل

pageboy /ˈpeɪdʒbɔɪ/ *noun*

بەردەس، خزمەتکار، نۆکەر (هوتێل، یانە و هتد) ◌ پیش‌خدمت

pager /ˈpeɪdʒə(r)/ *noun*

دەزگای ئاگادارکەرەوە یان بیپ‌کەرە ◌ پیجر

page three *adjective*, also Page Three

(وێنەی کچان لە کۆڤارەکاندا) نیوەرووت، سێکسی ◌ نیمه‌لخت

page traffic *noun*

ژمارەی ئەو کەسانەی کەوا لاپەرەیێ لە کۆڤار یان رۆژنامەیێ دەخوێننەوە، لاپەرەبەندان، ترافیکی لاپەرە ◌ ترافیک صفحه

page-turner *noun*

(ئافەرمی) کتێبی سەرنج‌راکێش ◌ کتاب جذاب

page-turning *noun*

سەرنج‌راکێش، خۆش، بەرنەدەر ◌ جذاب، جالب

paginal /ˈpadʒɪn(ə)l/ *adjective*, also paginary

سەربە لاپەرە یا پەرە، لاپەرەیی، پەرەیی ◌ وابسته به صفحه یا ورق

pagination /ˌpædʒɪˈneɪʃn/ *noun*

(کتێب، کۆڤار و هتد) ژمارەدانان (لاپەرەکان) ◌ شماره‌گذاری

pagoda /pəˈɡəʊdə, US -ˈɡoʊ-/ *noun*

پەرستگە (بوودایی یان هیندوو؛ بنەرەت: رەنگە لە "بوتکەدە *butkada*"ی فارسییەوە وەرگیرابێ) ◌ پاگودا

pagoda tree *noun*

دارپاگودا: رەسەنی باشووری رۆژهەڵاتی ئاسیا، هێشووەگوڵی کریمی یا شۆڕ بۆتەوە [*Sophora japonica*] ◌ درخت پاگودا

Pahlavi /ˈpɑːləvi/ *noun*, also Pehlevi

پەهلەوی، پالەوی (سیستمێکی نووسین لەسەر بنچینەی ئارامی، لە سەدەی دووی پێش‌زایینەوە تا دەرکەوتنی ئیسلام لە سەدەی حەوتەم لە ئێراندا بەکاردێترا، لە *parthava* "Parthia" مەڵبەندێکی کۆنی باشووری رۆژهەڵاتی دەریای کاسپیەن (یان خەزەر)) ◌ پهلوی

pahoehoe /pəˈhəʊɪhəʊɪ/ *noun*

(زەوی‌ناسی) تواوک یان لاڤای بازاڵتی، کە کۆمەڵکەیێکی گوریسی یان تەپ‌وئۆڵی لووس پێکدێنێ (بڕوانە aa) ◌ پاهوایهوی

paid[1] /peɪd/ *adjective*

1 رۆژمز 2 سەربە کرێ یان مز، بەمز ◌ 1 روزمزد 2 وابسته به مزد

paid[2] /peɪd/ = past and past participle of pay

paideia /pʌɪˈdʌɪə/ *noun*

1 (لە یۆنانی کۆندا) شێوەیێکی پەروەردەی فەرهەنگی بەربلاو 2 فەرهەنگ یان چاندی کۆمەڵگایێ (بنەرەت: لە یۆنانی‌یەوە) ◌ 1 نظام آموزش فرهنگی گسترده 2 فرهنگ جامعه‌ای

paid-up /ˈpeɪd ʌp/ *adjective*

1 (ئەندامانە) پێدراو، دراو 2 پشتیوان (توند) ◌ 1 پرداخت‌شده 2 حامی

pail /peɪl/ *noun*

1 سەتڵ، دەلوو، پەقرەچ، ئاڤدانک، ئەلب (سەتڵی ئاو) 2 سەتڵێ، بە ئەندازەی سەتڵێ ◌ 1 سطل 2 اندازه‌ی ظرفیت یک سطل

pailful /ˈpeɪlfʊl/ *noun, pl.* pailfuls

پڕ سەتڵێ، سەتڵێ، دەلوویێ، ئاڤدانکێ ◌ اندازه‌ی ظرفیت یک سطل

paillasse = palliasse

paillette /palˈjɛt, US pʌɪˈjɛt/ *noun*

پوولەکە، spangle، sequin (بنەڕەت: فەرەنسی، لە paille "straw") ◌ پولک

pain /peɪn/ *noun*
ژان، ئێش، گـل، ژوار، بروسکە، ئازار، زریکە، سوێ، ڕەنج، دەرد، مایەی گیرەوکێشە، مایەی سەرئێشە، دەردەسەریی‌نەرەوە، مڵۆزم، مزاحیم؛ (pains /peɪnz/) 1 ئـــەرک و زەحمـــــەت، ئازارەکـــان، دەرد و مـــەرگ، دەرد و مەینـــەتی، ڕەنج و مەینەتی 2 ژانی منداڵبوون، ژانوبرک، ژانوژۆ ◌ درد، عذاب، الم، مایەی تصدع؛ (در جمع) 1 زحمات 2 درد زایمان

pained /peɪnd/ *adjective*
بەئێش، بەگل، بەئازار، بەژان، پڕژان، بەسوێ: *a pained expression/voice* ◌ دردمند

painful /ˈpeɪnfl/ *adjective*
1 بـــەئێش، بـــەئازار، بـــەژان، بـــەگل، بەســوێ، ڕەنجاوی، ژاناوی 2 تاڵ، جەرگبر، ناخۆش 3 گـران، سەخت، پڕئەرک، پرزەحمەت، دژوار، چەتوون، ئاستەم، ئاریش ◌ 1 دردناک، الیم، عذاب‌آور 2 ناگوار 3 شاق

painfully /ˈpeɪnfəli/ *adverb*
بە شێوەیەکی بەژان، بەئازارانە ◌ بە طور دردناک

painfulness /ˈpeɪnflnəs/ *noun*
بەئێشی، بەژانی، بەسوێبوون، بەئازاربوون، ڕەنج، دەرد، زەحمەت، ئەرک ◌ دردناک بودن، زحمت

painkiller /ˈpeɪnkɪlə(r)/ *noun*
دەرمـانی ژانبـر، دەرمـانی ژانشـکێن، دەرمـانی دامرکێن ◌ داروی مسکن

painkilling *noun*
ژانبــری(ن)، دامرکانـــدن، ژانکـــەمکردنـــەوە، ژانداشکاندن ◌ تسکین

painless /ˈpeɪnləs/ *adjective*
بێئازار، بێژان، بێخەم، ئاسان، بێزەحمەت، بێئەرک، خۆش، بێڕەنج، بێ گیرەوکێشە (painlessly /ˈpeɪnləsli/ *adv*: بە شێوەیەکی ئاسـان، ئاسـان، بـە ئاسـانی، بێدەردەسـەر، بێ گیرەوکێشە) ◌ بدون درد، بی‌زحمت

painlessness /ˈpeɪnləsnəs/ *noun*
بێئازاربوون، بێزەحمەتبوون، بێژانی، بێئەرکبوون، خۆشی، بێ گیرەوکێشەبوون ◌ بی‌زحمت بودن، بدون درد بودن

painstaking /ˈpeɪnzteɪkɪŋ/ *noun, adjective*
n حــەول، تێکۆشـــان، خـــەبات *adj* ورد، ســـەرنجپێدراوانـــە، لێکـــەوەدراو، بـــە وردی، پرزەحمەت ◌ *n* سعی *adj* دقیق، موشکافانه

painstakingly /ˈpeɪnzteɪkɪŋli/ *adverb*
بە وردی، وردبینانە، بە سەرنجەوە ◌ با دقت

paint /peɪnt/ *noun*
1 ڕەنـگ، بۆیـە 2 ڕەنگانـدن، ڕەنـگکـردن 3 (نافەرمی) سووروسپیاو، خاڵومیل، ئارایشت 4 ئەسپی بەڵەک یان بازە ◌ 1 رنگ 2 رنگ کردن 3 آرایش 4 اسب ابلق

paintball /ˈpeɪntbɔːl/ *noun*
جۆرێ کایە کە لەودا خەڵک تۆپی ڕەنگاوی بۆ یەکتر دەخەن، تۆپەڕەنگینە ◌ پینت‌بال

paintballer /ˈpeɪntbɔːl/ *noun*
تۆپەڕەنگینەباز، تۆپەڕەنگینەچی ◌ پینت‌بالر

paintbox /ˈpeɪntbɒks, US -bɑːks/ *noun*
قوتوی ڕەنگ، ڕەنگدان ◌ جعبه‌رنگ

paintbrush /ˈpeɪntbrʌʃ/ *noun*
1 پەڕەمووچ، فڵچەی وێنەکێشی 2 پەڕەمووچە؟: ڕووەکێکی ئەمریکای باکووری [*Castilleja coccinea* (Indian paintbrush) و جـــۆرە پێوەندیدارەکان] 3 = orange hawkweed ◌ 1 قلم‌مو 2 نوعی گیاه

painted *adjective*
ڕەنگکراو ◌ رنگ‌کرده

painted lady *noun*
پەپوولەڕەنگینـــە: جـــۆرێ پەپوولـــەی کۆچـــەر [*Cynthia cardui*: و جۆرە پێوەندیدارەکان] ◌ نوعی پروانه

painter[1] /ˈpeɪntə(r)/ *noun*
1 وێنـــەکێش، نـــەخشبەنـــد 2 ڕەنـــگکـــار (خانووبەرە، لەسەر بنەمای *pictor* لاتین، لە *pingere* "ڕەنگاندن، ڕەنگکردن") ◌ 1 نقاش 2 نقاش ساختمان

painter[2] /ˈpeɪntə(r)/ *noun*
تەناف یان گوریسی بەستنەوەی گەمی، تەنافی مەهاری گەمی، گەمیبەست، گەمیبێن ◌ طناب مهار قایق

painter's colic *noun*
جـــۆرێ ژاراویبوونـــە (ب.ت. درێژمـــاوە) بـــە سورب کە دەبێتە هۆی ژانێکی سەختی ڕیخۆڵە یان ناوزگ intestinal ◌ پیتزر کولیک

painting /ˈpeɪntɪŋ/ *noun*
1 وێنەکێشی، نەخشونیگار، هونەری کێشانەوە: *Her hobbies include music and painting* 2 تابلۆی وێنەکێشی ◌ 1 نقاشی 2 تابلوی نقاشی

paints = paintbox

paint shop *noun*
بەشێ لە کارخانە کە شتەکانی تیا ڕەنگ دەکرێ ◌ پاینت شاپ

paint spray *noun*
ڕەنگپرژێن، ڕەنگپژێن ◌ رنگ‌پاش

paint stripper *noun*
مەتریاڵی ڕەنگسڕ یان ڕەنگلابەر، ڕەنگتاش ◌ مادەی رنگ‌پاکن

paintwork /ˈpeɪntwɜːk, US -wɜːrk/ *noun*
ڕەنـگکـاری، جێگـا یـان ئاسـتی ڕەنـگکـراو، ڕەنگایی: *The paintwork is beginning to peel* ◌ رنگ‌کاری، محل یا سطح رنگ‌شده

pair /peə(r), US per/ *noun*

1 جووت، مۆت، جووته، ژن و مێرد، نێر و مێ، تـا، لـف، لنـگ 2 جووتـێ ئەسـپ، دوو ئەسـپ (کالێـسکه) 3 جـووتی خۆبواردوو (دوو ئەندامی ئەنجومەنی قانووندانان یان پارتی رکەبەر کە بڕیار دەدەن دەنگ نەدەن) ۞ 1 جفت، زوج، نـر و ماده، لنگه 2 دوتا اسب 3 پَیر

pairing /ˈpeərɪŋ, US ˈper-/ *noun*

جووتبوون، جووتگیری ۞ جفت‌شدگی

pairing energy *noun*

(کیمیا) وزەی جووتبوون یا جـووتگیری ۞ انرژی جفت‌شدن

pair of virginals = virginal

pair production *noun*

(فیزیک) بەرهەمهێنانی جووتی (گۆڕینی تیشکی گاما بۆ ئێلێکترۆن یا پۆزیترۆنێ) ۞ تولید جفتـی یا مزدوج

paisa /ˈpʌɪsɑː, US -sə/ *noun*, *pl.* paise /-seɪ or -sə/

پایسـا: یەکـەی پارەی هێنـد، پاکـسـتان و نێپـاڵ، بەرامبەر بە سەدیەکی rupee (بنەڕەت: لە *paisā* هیندی‌یەوە) ۞ پایـسا

paisley /ˈpeɪzli/ *adjective, noun* (*pl.* paisleys)

n 1 (نـەخش(ە) پیـزلی 2 پارچـە یـان کوتاڵـی چنراو بەم نەخشە 3 دەسماڵ یان بابەتێکی تر کە لەم پارچەیە دروست کرابێ *adj* 1 دروستکراو لەم کوتاڵە 2 خاوەنی نەخشی پیزلی (لە ناوی *Paisley*، شـاریکی باشـووری رۆژاوای سکاتلەند، باکووری گلاسگۆ) ۞ پیزلی

Paiute /ˈpaɪuːt/ *noun*, *pl.* Paiute or Paiutes

1 ئەندامی هەردوو زمانی لێکجیاوازی گەلانی سوورپێـستی (پـایووتی خـواروو و پـایووتی سـەروو) رۆژاوای ئـەمریکا 2 هـەر دوو زمـانی Uto-Aztecan ئەو گەلانە ۞ پایوت

pajamas = pyjamas

pakamac /ˈpakəmak/ *noun*, also pacamac

جۆرێ mackintoshی پلاستیکی سووک، کە پێویـست نـەبوو دەپێچرێتـەوە و زۆر کـەمی لێدەمێنێتەوە ۞ پاکاماک

pak choi /pak ˈtʃɔɪ/ *noun*, *pl.* US bok choi

کەلەمی چینی ۞ پاکی

Paki /ˈpæki/ *noun*, also Pakis

پاکی، پاکستانی (جنێویکە بۆ کەسێکی پاکستانی ب.ت. لە بریتانیا) ۞ پاکی

Pakistani /ˌpɑːkɪˈstɑːni, ˌpakɪ-, -ˈstani/ *adjective, noun*

adj پاکستانی، سـەربە پاکسـتان *n* پاکسـتانی، خەڵکی پاکستان ۞ *adj* پاکستانی *n* اهل پاکستان

pa kua = ba gua

Pal /pæl/ *noun*, acronym from Phase Alternate Line

شـێوەیێکی بلاوکردنـەوەی تەلـەفزیۆنی، لـە زۆربەی ئەورووپا بەکاردێنرێ (بڕوانە NTSC, SECAM) ۞ پال

pal /pæl/ *noun*

1 رفێـق، هەڤـاڵ، دۆسـت، یـار، نـاواڵ 2 (لـە بانگ‌کردنا) کاکە، هەڤاڵ ۞ 1 رفیـق، دوسـت 2 داداش

palace /ˈpæləs/ *noun*

کۆشـک (ی ئیمپراتـۆری)، سـەرا، بارەگـا (لـە *Palatium* لاتینەوە، لە ناوی گردی Palatineی رۆم، ماڵی ئیمپراتۆری لێبوو) ۞ قصر، کاخ

the Palace /ˈpæləs/ *noun*

کەسانێ کە لە کۆشک دەژین، دەرباری‌یەکان، بارەگایی‌یان (ب.ت. خێزانی پاتشایی بریتانیا) ۞ دربار، درباریان

palace coup *noun*, also palace revolution

وەرگـەڕان یـان کودتـای کۆشـک‌نـشینان (بێ‌توندوتیژی)، کودتا بە دەستی دەرباریان یان دەوروبەرەکان ۞ کودتا بە وسیلەی درباریان

paladin /ˈpalədɪn/ *noun*

1 (مێژوویـی) هەریـەک لـەو دوازدە گـەورەپیاوە کـە لـە کۆشـکی Charlemangne بـوون 2 پـالادین، قارەمـان، شـۆڕەسـوار، شۆخەسـوار، سوارچاک، سوارخاس (سەربازێکی پایەبەرزی سەدەکانی نێوەڕاست کە دڵسۆز و ئازا بوو) ۞ 1 پالادین 2 سلحشور

palae(o)- /ˈpælɪəʊ, ˈpeɪl-, US -ioʊ/, US paleo- *prefix*

پێـشگر: زۆر کـۆن، سـەرەتایی، ئارکانیـک: *Palaeolithic* *paleobotany* (بنـەڕەت: لـە *palaios* یۆنانی‌یەوە "کۆن، باستانی "ancient) ۞ پیشوند: بسیار قدیمی، ابتدایی

palaeoanthropic *noun*

سـەربـە مرۆڤـە پـێش‌مێژوویـی‌یـەکـان ۞ پالئوآنتروپیک

palaearctic /ˌpalɪˈɑːktɪk, US ˌpeɪ-/ *adjective*, alsoPalaearctic

(گیانەوەرناسی) کۆنەباکووران: سەربە ناوچەیێ کە ئوراسیا باکووری هیمالایا، پێکەوە لەگەڵ باکووری ئـەفریکا و بەشـی ئاووهەواخۆشـی نیمچەدورگەی عەرەبی دادەگرێ ۞ پالیارکتیک

palaeoanthropological *adjective*

سـەربە کۆنـەمرۆڤناسـی ۞ وابـسته بـه پالیوآنتروپولوژی

palaeoanthropologist *noun*

کۆنەمرۆڤناس ۞ پالیوآنتروپولوژیـست

palaeoanthropology *noun*, US paleoanthropology

کۆنـەمرۆڤناسـی (= لقێ لـە مـرۆڤناسـی کـە سـەروکاری لەگـەڵ hominid بووبـەردی یـان فوسیلی‌یەکانەوەیە (یان لەوبارەوە دەکۆڵێتەوە)

۞ پالیوآنتروپولۆژی

palaeobiological *adjective*, also palaeobiologic

سەربە کۆنەزیندەناسی، سەربە یان پێوەندی بە کۆنەزیندەوەرناسییەوە هەیە ۞ پالیوبیولۆژی

palaeobiologist *noun*

کۆنەزیندەناس، کۆنەزیندەوەرناس ۞ پالیوبیولۆژیشت

palaeobiology *noun*, US paleobiology

کۆنەزیندەناسی، کۆنەزیندەوەرناسی (زیندەناسی رووەک و گیانەوەرە بووبەردی یان فوسیلییەکان؛ لقێ لە palaeontology لەمەڕ زیندەناسی ئۆرگانیزم یان زیندەوەرە بووبەردییەکان) ۞ پالیوبیولۆژی

palaeobotanical *adjective*

سەربە کۆنەڕووەکناسی ۞ وابستە بە پالیوبوتانی

palaeobotanist *noun*

کۆنەڕووەکناس ۞ پالیوبوتانیست

palaeobotany *noun*, US paleobotany

کۆنەڕووەکناسی (لێکۆڵینەوەی رووەکە بووبەردی یان فوسیلییەکان) ۞ پالیوبوتانیست

Palaeocene /ˈpalɪə(ʊ)siːn, US ˈpeɪ-/ *adjective*, US Paleocene

(زەویناسی) کۆنونوێ (کۆ(نو)نوێ)، سەربە یەکەمین قۆناخی سەردەمی Tertiary (نێوان سەردەمی Cretaceous و قۆناخی Eocene، دەورووبەری 65 تا 56.5 ملیۆن ساڵ لەوەپێش)، سەروبەندی پەرەسەندنی خێرای شیردەر یان گوانئدارەکان mammals ۞ پالئوسن

palaeoclimate *noun*, US paleoclimate

ئاووهەوای زاڵی سەردەمێکی تایبەتی رابردووی زەویناسی ۞ پالیوکلایمیت

palaeoclimatic *adjective*, US paleoclimatic

سەربە ئاووهەوای زاڵی سەردەمێکی تایبەتی رابردووی (قۆناخەکانی) زەویناسی ۞ وابستە بە پالیوکلایمیت

palaeoclimatologist *noun*, US paleoclimatological

کۆنەکەشناس، کۆنەئاووهەواناس، کۆنەئاقارناس ۞ پالیوکلایماتولۆژیست

palaeoclimatology *noun*, US paleoclimatology

کۆنەکەشناسی، کۆنەئاووهەواناسی، کۆنەئاقارناسی ۞ پالیوکلایماتولۆژی

palaeoecological *adjective*, US paleoecological

سەربە کۆنەژینگەناسی ۞ وابستە بە پالیواکولوژی

palaeoecologist *noun*, US paleoecologist

کۆنەژینگەناس ۞ پالیواکولوژیست

palaeoecology *noun*, US paleoecology

کۆنەژینگەناسی یان کۆنەمەڵبەندناسی (ژینگەناسی رووەک و گیانەوەرە بووبەردی یان فوسیلییەکان) ۞ پالیواکولوژی

Palaeo-Eskimo *adjective*, US Paleo-Eskimo

سەربە سەرەتاترین گەلی ئێسکیموی پێشمێژوو، دانیشتووی باکووران لە گرینلەندەوە تا سیبیریا ۞ پالیواسکیمو

Palaeogene /ˈpalɪə(ʊ)dʒiːn, US ˈpeɪ-/ *adjective*, US Paleogene

(زەویناسی) پالیۆژین: سەربە دابەشاندنی سەرەتای سەردەمی Tertiary (کە قۆناخەکانی Palaeocene، Eocene و Oligocene لە دەورووبەری 65 تا 23.3ملیۆن ساڵ لەوەپێش پێکدێنێ) ۞ پالیوژن

palaeogeographer *noun*

کۆنەجوگرافیزان، جوگرافیازانی کۆن ۞ پالیوجغرافیدان

palaeogeographic *adjective*

سەربە کۆنەجوگرافی، سەربە جوگرافیای کۆن ۞ وابستە بە پالیوجغرافی

palaeogeography *noun*, US paleogeography

کۆنەجوگرافی، جوگرافیای کۆن (= لێکۆڵینەوەی تایبەتمەندییە جوگرافییەکان لە سەردەمانی رابردوودا) ۞ پالیوجغرافی

palaeographer /ˌpæliˈɒɡrəfə(r), ˌpeɪl-, US -ˈɑːɡ-/ *noun*

لێکۆڵەری نووسراوەی کۆن، شارەزای هێڵە کۆنەکان، کۆنەنووسناس ۞ کتیبەشناس

palaeographic *adjective*, US paleographic

سەربە لێکۆڵینەوەی نووسراوەی کۆن، پێوەندی بە کۆنەنووسناسییەوە هەیە (palaeographically *adv*) ۞ وابستە بە کتیبەشناسی

palaeography /ˌpæliˈɒɡrəfi, ˌpeɪl-, US -ˈɑːɡ-/ *noun*, US -eography

لێکۆڵینەوەی نووسراوەی کۆن، کۆنەنووسناسی، خوێندنەوەی خەت و هێڵی کۆن ۞ کتیبەشناسی

Palaeo-Indian *adjective*, US Paleo-Indian

سەربە سەرەتاترین مرۆڤەکانی دانیشتووی ئەمریکا، 5000 ساڵ پێشزایین ۞ پالئو-ایندین

palaeolithic /ˌpæliəˈlɪθɪk, US ˌpeɪl-/ *adjective*, US paleolithic

سەربە (سەردەمی) بەردینی کۆن یا کۆنەبەردین ۞ وابستە بە دیرینەسنگی

Palaeolithic Age *noun*

سەردەمی بەردینی کۆن (ئەمە سەرەتاترین بەشی سەردەمی بەردینە و بەرامبەرە لەگەڵ سەرەتای قۆناخی ژیانی مرۆڤی پێشمێژوو کە 500000 تا 8000 ساڵ لەوەپێشی خایاندووە) ۞ عصر

دیرینەسنگی

palaeolithic period *noun*

سەردەمی بەردینی کۆن یان کۆنەبەردین ۞ دورەی دیرینەسنگی

palaeomagnetic *adjective*

سەربە کۆنەمەگناتیزم ۞ وابستە بە پالئوماگتیسم

palaeomagnetism *noun*, US paleomagnetism

کۆنەمەگناتیزم ۞ پالئوماگتیسم

palaeontological *adjective*, also palaeontologic

سەربە palaeontology ۞ وابستە بە دیرین‌شناسی

palaeontologist /ˌpæliɒnˈtɒlədʒɪst, ˌpeɪl-, US ˌpeɪliɑːnˈtɑːl-/ *noun*

کۆنناس، کۆنەوان، کۆنینەناس ۞ دیرین‌شناس

palaeontology /ˌpæliɒnˈtɒlədʒi, ˌpeɪl-, US ˌpeɪliɑːnˈtɑːl-/ *noun*, US paleontology

کۆنناسی، کۆنەوانی، کۆنینەناسی: لقێکی زانستی کە دەربارەی گیانەوەران و گیا و رووەکی بووبەردییەوە دەکۆڵێتەوە ۞ دیرین‌شناسی

Palaeo-Siberian *adjective*

پالیۆسیبیریایی: سەربە ئەو کۆمەڵە زمانەی کە لە رۆژهەڵاتی سیبیریا قسەی پێدەکرێ، وەکوو Chuckchi ۞ پالئوسیبریایی

Palaeotropical *adjective*, US Paleotropical

(گیانەوەرناسی و رووەکناسی) سەربە ناوچەیێ کە بەشە گەرمێتەکانی جیهانی کۆن دادەگرێ ۞ پالئوتروپیکال

Palaeozoic /ˌpalɪə(ʊ)ˈzəʊɪk, US ˌpeɪ-/ *noun*, US Paleozoic

کۆنەژیانی(ک)، سەردەمانی ژیانی کۆن (نێوان سەردەمانی Precambrian و Mesozoic)، بە درێژایی ئەم سەردەمە کۆمەڵێ نیشانە لە ژیانی جۆراوجۆر کە زۆر روو لە پەرەسەندن بوون، بە دیار دەکەوێ. ئەم سەردەمە کە 570 تا 245 میلیۆن ساڵ لەوەپێش بووە، سەردەمەکانی بریتین لە: کامبریەن Cambrian، ئۆردۆڤیسیەن Ordovician، سیلوریەن Silurian، دیڤۆنیەن Divonian، کاربۆنیفێر Carboniferous و پێرمیەن (Permian) ۞ دوران دیرین‌زیوی

Palaeozoic Era *noun*

سەردەمی کۆنەژیانی(ک) ۞ دوران دیرین‌زیوی

palaeozoological *adjective*

سەربە یان پێوەندی بە کۆنەگیانەوەرناسییەوە هەیە ۞ وابستە بە پالئوزولوژی

palaeozoology *noun*, US paleozoology

کۆنەگیانەوەرناسی ۞ پالئوزولوژی

palaestra /pəˈliːstrə, US -ˈlʌɪstrə/ *noun*, US palestra

(لە یۆنانی و رۆمی کۆندا) زۆرخانە یان وەرزشگا، فێرگەی زۆران، گۆرخانە ۞ ورزش‌گاه، زورخانە

palais /ˈpaleɪ/ *noun*

(لە بریتانیا) سالۆن یان هۆڵی سەمای گشتی ۞ سالن رقص عمومی

palanquin /ˌpalənˈkiːn/ *noun*, also palankeen

(لە هیند و رۆژهەڵات) دەستەبەرە، کەژاوە (4 یان 6 کەس لەسەر شان هەڵیدەگرن) ۞ پالکی

palapa /pəˈlapə/ *noun*

بەرێز یان پەناێکی خۆماڵی مەکسیکی، سەری بە پووش و چرپی یان گەڵای دارخورما دەگرن ۞ پالاپا

palatability /ˌpælətəˈbɪlətɪ/ *noun*, also palatableness

بەتامی، خۆشی، تامخۆشی، بەلەزەتی، بەچێژی، گەواری، لەپەسندهاتوویی ۞ مطبوع بودن

palatable /ˈpælətəbl/ *adjective*

بەتام، تامخۆش، بەچێژ، بەلەزەت، خۆش، گەوار، پەسند، بەجێ، لەپەسندهاتوو: *a very palatable local wine* ۞ مطبوع، خوشایند

palatably /ˈpælətəbli/ *adverb*

بە شێوەیەکی خۆش، بەچێژانە ۞ بە طور مطبوع

palatal /ˈpælətl/ *adjective, noun*

adj مەلاشوویی *n* (زمانەوانی) نەبزوێنی مەلاشوویی (وەک /sh/ و /y/ لە *"yes"* ئینگلیسیدا و /k/ لە /ik/ *ich* ئەڵمانیدا، کۆمەڵە نموونەیێکن لە نەبزوێنی مەلاشوویی‌دا) ۞ *adj* کامی *n* (زبان‌شناسی) صامت کامی

palatalization *noun*, also palatalisation

بوونەمەلاشوویی ۞ کامی‌شدگی

palatalized *adjective*

بووەمەلاشوویی ۞ کامی‌شدە

palate /ˈpælət/ *noun*

1 مەلاشوو، ئاسمانەی دەم، لاوس 2 هەستی چێشتن یا چەشتن، چێژە 3 تامی مەی یا ئاوجۆ ۞ 1 کام 2 حس چشایی 3 طعم شراب یا آب‌جو

palatial /pəˈleɪʃl/ *adjective*

کۆشکئاسا، کۆشکی، شێوەسەرا، کاخئاسا، شێوەکۆشک، شێوەسەرا، بەشکۆ، گەورە، مەزن، (palatially *adv*) splendid ،magnificent ۞ کاخ‌مانند، قصرمانند، پرعظمت (palatialness *n*

palatinate /pəˈlatɪnət/ *noun*

1 (مێژوویی) مەڵبەندی Count Palatine، کۆنتنشین 2 (Palatinate) مەڵبەندی ئیمپراتۆری ئەڵمانی، کە لە لایەن Count Palatineی Rhineەوە بەڕێوەدەبرا ۞ پالاتینت

palatine[1] /ˈpælətaɪn/ *adjective, noun*

adj مەلاشوویی، سەربە ئێسکی مەلاشوو *n* ئێسکی مەلاشوو (دوو ئێسکن) ۞ *adj* کامی، وابستە بە استخوان کام *n* استخوان کام

palatine[2] /ˈpælətaɪn/ *adjective*

خاوەنی ماف یان تایبەتمافی شایانە ۞ دارای امتیازات شاهانە

palatium *noun*
کۆشکی ئیمپراتۆری (رۆمی کۆن)، پالاتیۆم ۞ کاخ امپراتوری

Palaung /pə'laʊŋ/ *noun, pl.* same or Palaungs
1 ئەندامی گەلێکی رەسەنی باکووری هەرێمەکانی Shanی بورمە (میانمار) 2 زمانی Mon-Khmerی ئەو گەلە ۞ پالاونگ

palaver /pə'lɑːvə(r), US -'læv-/ *noun*
(نافەرمی) 1 دەنگوهەرا، شەڕوهەرا، گێرەوکێشە، جەنجاڵی، بگرەوبەردە، چڕەوگوڕە 2 مشتومڕ، مشەرعێن، شەڕەقسە 3 قسەی هیچەکە، وتەی بێجێ، قسەی بێتام و بێواتا (بنەڕەت: لە *palavra* پۆرتۆگالی "وشە") ۞ 1 جار و جنجال 2 جر و بحث، مناقشە 3 یاوە، چرند

palazzo /pə'latsəʊ/ *noun*, palazzos or palazzi /-tsi/
خانووبەرەی کۆشکی، ب.ت. لە ئیتالیا ۞ ساختمان قصری

pale[1] /peɪl/ *adjective* (paler, palest)
1 رەنگپەڕیو، زەرد، هەڵبڕووسقاو، رەنگبزرکاو، تێکچوو: *a pale complexion* 2 (رەنگ) رۆشن، کەمڕەنگ، گەنمڕەنگ، گەنمی، کاڵ 3 (شەوق) کز، کەم، کەمشەوق (palely /'peɪlli/ *adv*: رەنگپەڕیوانە، بە شێوەیەکی زەرد، هەڵبڕووسقاوانە، رەنگبزرکاوانە؛ paleness *n*: رەنگپەڕیوی، زەردی، رەنگبزرکاوی؛ palish *adj*: کەمێ رەنگپەڕیو، کەمێ زەرد(هەڵگەڕاو)، کەمێ کاڵ) ۞ 1 رنگپریدە 2 روشن، کمرنگ 3 (نور) ضعیف

pale[2] /peɪl/ *noun*
1 داری پەرژین، سنگ (درێژ) 2 دیواربەست، دیواربەند، ناوچەی دەوردراو، پەرژینبەند، چوارچێوە 3 رادە، سنوور، سەرحەد، رادە 4 میلی ئەستوونی پانی نێوەڕاستی مەتاڵ (paled *adj*: پەرژینبەند، پەرژیندار، پەرژینکراو) ۞ 1 تیرک 2 محدودە، ناحیەی محصور 3 مرز، حد 4 پیل

palea /'peɪlɪə/ *noun, pl.* paleae /-lɪiː/
bractی سەرەوەی گوڵچەی گیایی ۞ برگەی فوقانی گلچەی گیاهی

Palearctic = palaearctic

paleface /'peɪlfeɪs/ *noun*
رووزەرد (سوورپێستەکان بە مرۆی سپیپێست دەڵێن) ۞ زردنبو

pale(o)- = palac(o)-

Palestinian /ˌpalɪ'stɪnɪən/ *adjective, noun*
adj فەلەستینی، فەلەستینی، سەربە پەلێستین *n* خەڵکی فەلەستین، پەلێستینی، فەلەستینی ۞ *adj* فلسطینی *n* اهل فلسطین

palestra /pə'lɛstrə/ = palaestra

palette /'pælət/ *noun*
1 تەختەڕەنگ، تەختەی رەنگتیاگرتنەوە 2 لێکدان یان هەڵبژاردنی رەنگەکان، رەنگتێکەڵکردن ۞ 1 پالت 2 رنگآمیزی

palette-knife /'pælət naɪf/ *noun*
تیغەلە، ماڵەی رەنگکاری، کارتەک، چەقوی پەلیت ۞ کاردک

palfrey /'pɔːlfri, US 'pal-/ *noun, pl.* palfreys
(کۆن) ئەسپی دەستەمۆی سواری، ب.ت. بۆ ژنان ۞ پالفری

Pali /'pɑːliː/ *noun*
پالی: زمانێکی Indic، پێوەندییێکی زۆری بە سانسکریتەوە هەیە، کە لە باکووری هیند لە سەدەکانی 5 تا 2ی پێشزایین پەرەی سەند ۞ پالی

palilalia /ˌpalɪ'leɪlɪə/ *noun*
(پزشکی) جۆرێ شێواوی قسەکردنە کە لەودا وشەکان و رستەکان بێئانقەست پاتە دەبێتەوە ۞ پالیلالیا

palimony /'pælɪməni/ *noun*
(نافەرمی) بژیوە، بێبژیو، ژیوارە، خەرجی، نەفەقە ۞ نفقه

palimpsest /'pælɪmpsest/ *noun*
1 دەسنووسێ کە نووسراوەی سەرەتای نەماوە و سوواوەتەوە، تەتەڵە یا پێستەی کاڵەوەبوو یا پاکەوەبوو (نووسراوەتەوە) 2 شتێکی بە چەندین توێ و واتا(ی) جیاوازەوە (palimpsestic *adj*) ۞ 1 پالیمپست 2 چیزی با لایەها و معانی مختلف

palindrome /'pælɪndrəʊm, US -droʊm/ *noun*
پێچەوانەش خوێنراو، دووسەریەک (بۆ نموونە madam یان 1881؛ palindromic /'palɪndrəʊm/ *adj*: سەربە palindrome؛ palindromist *n*، بنەڕەت: لە *palindromos* یۆنانی "راکردن بۆ دواوە") ۞ جناس مقلوب

palingenesis /ˌpalɪn'dʒɛnɪsɪs/ *noun*
1 گیانگۆڕکێ، گیانڕەوی، metempsychosis 2 نوێکردنەوە، تازەکردنەوە 3 دەرکەوتنەوە، پەیدابوونەوە ۞ 1 تناسخ 2 تجدید 3 نوپیدایی

palingenetic *adjective*
1 سەربە گیانگۆڕکێ یان گیانڕەوی 2 نوێکردنەوەیی، تازەکردنەوەیی ۞ 1 وابستە بە تناسخ 2 وابستە بە تجدید

palings *noun, pl.*
پەرژین، تەیمان، چەپەربەندان، سەرگێڕ، کونگی، حەسار، نەردە؛ دار و پەردووی سازکردنی پەرژین ۞ حصار، نردە؛ چوب برای حصارسازی

palinode /'palɪnəʊd/ *noun*

هەڵبەستێ کە لەودا هۆنەر لە بۆچوونی خۆی لە هەڵبەستی دواترا پەشیمان دەبێتەوە ۞ پالینود
palisade /ˌpælɪˈseɪd/ *noun*
1 چەپەر، سەنگەری دارین، تەیمان، پەرژین، بەنداوی چەپەری، سەکر 2 (palisades، لە ئەمریکا) زنجیرەهەڵدێر (ب.ت. بە درێژایی رووبار، دەریا یان ئۆقیانووس) ۞ 1 سنگر چوبی، سد چوبی 2 (در جمع) رشته پرتگاه
palisade cell *noun*
خانەی توێ یان شانەی پەرژینی (یان میلەمیلە) ۞ سلول لایەی نردبانی
palisade layer *noun*, also p- mesophyll or p- parenchyma or p- tissue
(رووەکناسی) توێ یان شانەی پەرژینی (یان میلەمیلە)، توێیێکی خانە ستوونییەکان کە کلۆرۆپلاستیکی زۆری تایە و لەژێر رووپێستی سەرووی گەڵاوەیە، توێی سەرووی epidermis ی، دروست لەژێر ئاست یان رووی گەڵایی کە ریزی خانەی ستوونی لێکنزیکی تایە و کاراترین شوێنی رۆشنەپێکهاتنە photosynthesis (بڕوانە spongy parenchyma) ۞ لایەی نردبانی
pall /pɔːl/ *noun*
1 تارا، پارچەی سەر دارتەرم، تەرمپۆش، سەرتەرم، دارەتەرمپۆش، پەردەی سەر تابووت، رووتابوت 2 دارەتەرم، تابووت 3 (خوازە) هەوری رەش، پەردەی رەش، پەردە ۞ 1 پال 2 تابوت 3 (مجازی) ابر سیاه
Palladian /pəˈleɪdɪən/ *adjective*
ئاماژە بە شێوازێکی نیوکلاسیکی سەدەی 16 (لە لایەن سازەوان یان ئارکیتێکتی ئیتالیایی Andrea Palladio (1508-1580)، لە سەدەی 18دا لە ئینگلتەرە بووژێترایەوە ۞ پالادین
Palladianism *noun*, also palladian style
پالادیەنیزم ۞ پالادینیسم
Pallas /ˈpæləs/ *noun*, also Athena or Athenae, Latin *Pallad-*, *Pallas*
خواژنی ژیری (لە میتۆلۆژی یۆنانیدا، هەروەها Pallas Athena) ۞ پالاس
palladium /pəˈleɪdiəm/ *noun*, *pl.* palladia /-dɪə/
1 (Palladium) پەیکەری پالاس 2 (کۆن، خوازە، کۆ: palladia) پشتوپەنا، پالپشت (بنەڕەت: بە ریگای لاتین لە *palladion* یۆنانی، ئاماژە بە پەیکەری خوابانوو پالاس (ئاتین) کە باوەڕ بە مانەوەی ترۆی بەند بوو بە پاراستنی پەیکەرەکە) ۞ 1 تندیس پالاس 2 پناه
palladium /pəˈleɪdiəm/ *noun*
1 پالادیۆم (بە ژ.گ. 46، ن. Pd، کانزایەکی سپییە و لە پلاتین دەچێ و لەویش سووکترە؛ palladous *adj*) 2 یەکێ لە هەسارۆکەکانی asteroid هەڵکەوتوو نێوان بارام و ورمز (دۆزراو لە 1803) ۞ پالادیوم
pallbearer *noun*
دارەتەرمهەڵگر، تەرمهەڵگر؛ ئەندامی کۆمەڵەی برایەتی کە لە رێوڕەسمی ناشتندا بەشداری دەکا (ئەو تەرم هەڵناگرێ) ۞ تشییع‌کننده
pallet[1] /ˈpælət/ *noun*
1 دۆشەکی (لە) کا، دۆشەکی کاوپووش 2 تەختی (خەو) باریک و رەق 3 تەختەرەنگ یان پالێتی هونەرمەندێ ۞ 1 تشک کاهی 2 و 3 پالت
pallet[2] /ˈpælət/ *noun*
1 تەتەڵە، ماڵەی دارین 2 چەرخی هەڵگرتنی بار یان بارکێشی؛ سەکۆ یا هەرزاڵەی راگوێستن ۞ 1 مالەی چوبی 2 چرخ حمل بار؛ پالت
palletization *noun*
دانان یان راگوێستنی شتومەک و کەرەسە لە ژوور سەکۆ یان هەرزاڵەی راگوێستن (palletizer *n*) ۞ پالتیزاسیون
pallette *noun*
زرێی شان، تەبەقی بنپیل لە دەستێ زرێدا ۞ پالت
pallia = plural form of pallium
palliasse /ˈpæliæs, US pælˈjæs/ *noun*
دۆشەکی (لە) کا یان کایی، دۆشەکی کاوپووش ۞ تشک کاهی
palliation /ˌpæliˈeɪʃn/ *noun*
1 دامرکاندن، ئارامکردنەوە، ئەهۆنکردنەوە، هێورکردنەوە 2 داشکاندن، سووککردن ۞ 1 تسکین 2 تخفیف
palliative /ˈpæliətɪv/ *noun, adjective*
n دەرمانی ئارامکەرەوە یان ژانبڕ، دەرمانی دامرکاندن *adj* ئارامکەرەوە، هێورکەرەوە، دامرکێنەر: *palliative* ◊ *palliative surgery* *short-term* ◊ *palliative treatment* ◊ *care*) *palliative measures* palliatively /ˈpæliətɪvli/ *adv* (دامرکێنەرانە) ۞ *n* مسکن *adj* تسکین‌دهنده، فرونشان
palliator *noun*
داشکێنەر، کەمکەرەوە ۞ کاهش‌دهنده
pallid /ˈpælɪd/ *adjective*
1 رەنگزەرد، زەردی، رەنگپەریو، رەنگبزرکاو: *a pallid countenance* 2 ناگرنگ، بێرەنگوبۆ (pallidly *adv*: رەنگزەردانە، بە شێوەیێکی رەنگزەرد، رەنگبزرکاوانە) ۞ 1 رنگ‌باخته 2 بی‌اهمیت
pallidness /ˈpælɪdnəs/ *noun*, also paleness
رەنگزەردی، زەردی، رەنگپەریوی ۞ رنگ‌باختگی
pallium /ˈpalɪəm/ *noun*, *pl.* pallia /-lɪə/ or palliums
1 عەبا یان جبەی پەشمینەی پاپ 2 جبە یان

بالاپۆشێکی چوارگۆشەی پیاوانە کە سەردەمانی کۆن لەبەریان دەکرد 3 (گیانەوەرناسی) بەرگ (یان قاوخ) ی mollusc یان brachiopod 4 (توێکاری) پەردە یان دیوارەی دەرەوەی مێشکی گوانداران (pallial *adj*) ◌ پالیوم

pall-mall /pal'mal/ *noun*
پالمال (جۆرێ کایەی سەدەکانی 16 و 17، کە لەودا تۆپێ دەخرایە ناو ئالقەیێکی ئاسنی کە لەوسەری کۆلانەکە دابەسرابوو) ◌ پالمال

pallor /'pælə(r)/ *noun*
ڕەنگزەردی، ڕەنگپەڕیوی، ڕەنگبزرکاوی ◌ رنگباختگی

pally /'pæli/ = (pallier, palliest) pall

palm[1] /pɑːm/ *noun*
1 دار خورما، قەسپ [خێزان Palmae: گەلێ جۆرن] 2 گەڵای خورما (نیشانەی سەرکەوتن) 3 (خوازە) لەسەرتربوون، بەسەرداشکانەوە، سەرکەوتن، victory، triumph (palmlike *adj*: ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ 1 درخت نخل 2 برگ نخل 3 تفوق، پیروزی

palm[2] /pɑːm/ *noun*
1 ناودەس(ت)، لەپی دەس، ناولەپ، لەواسە، بەری دەس، لەم، هەبەک، چەپ 2 پانایی یان لەپی سەوڵ 3 بەشی لەپی یان پانایی شاخی ئاسک یان گاکێوی 4 بست 5 پانایی ◌ 1 کف دست 2 و 3 پالم 4 وجب 5 پهنه

palmar *adjective*
ناودەسی، هەبەکی، لەمی، سەربە لەپی دەس یان بەری دەس، لەپی، چەپی، پێوەندی بە چەپەوە هەیە ◌ وابسته به کف دست

palmary *adjective*
دیار، سەرەکی، سەرتر، بنگەهی، بنچینەیی، outstanding ◌ برجسته، اصلی

palmate /pɑːlmeɪt/ *adjective*, also palmated
(ب.ت. ڕووەکناسی و گیانەوەرناسی) ناودەسئاسا، لەواسەئاسا، لەپی، وەک بەر یا لەپی دەس، پەنجەیی، پەردەیی، پەردەدار: *a palmate antler* ◊ *a palmate leaf* (palmately *adv*؛ palmated *adj*) ◌ کف‌دست‌مانند

palmate newt *noun*
قورناویلکەی بێ پەردەیی [*Triturus helveticus*] ◌ نوعی سمندر آبی

palmation /pɑːl'meɪʃn/ *noun*
(ڕووەکناسی) شێوەی پەنجەیی ◌ شکل پنجه‌ای

palmcorder /'pɑːmkɔːdə(r), US -kɔːrd-/ *noun*, also Palmcorder
کامێرا یا دووربینی لەپی ◌ نوعی دوربین ویدیویی

palmer *noun*
1 زیارەتوانی وڵاتی پیرۆز کە بە لقێ یان گەڵا خورمایی دەگەڕاوە (وەکوو نیشانەی زیارەتکردنی) 2 ڕەبەنی دەروێش یان گەڕۆک (بنەڕەت: لە فەرەنسی ئەنگلۆنۆرمان، لە *palmarius* لاتینی سەدەکانی نێوەڕاست "pilgrim"، لە لاتین *palma* ("palm") ◌ 1 پالمر 2 راهب سیار

palmetto /pæl'metəʊ, US -toʊ/ *noun*, *pl.* palmettos
دارەخورمای باوەشێنی: گەلاکانی باوەشێنین [*Sabal palmetto* (باشووری ڕۆژهەلاتی ئەمریکا) و جۆرەکانی تر] ◌ نخل بادبزنی

palmful *noun*, *pl.* palmfuls
ناودەسێ، پڕ لەپی دەسێ، لاویچێ، مشتێ ◌ به اندازه‌ی کف دست

palmiped *adjective*, *noun*
پەردەدار، پەنجەپەردەیی، باڵندە پەنجەپەردەیی ◌ پالمی‌پد

palmipede = palmiped

palmist /'pɑːmɪst/ *noun*
ناودەسبین، فاڵگرەوە بە لەپی دەس، ناودەسخوێن(ەرەوە) ◌ کف‌بین

palmistry /'pɑːmɪstri/ *noun*
ناودەسبینی، فاڵگرتنەوە بە لەپی دەس، ناودەسخوێندنەوە ◌ کف‌بینی

palmitate /'palmɪteɪt/ *noun*
خوێ یا ئێستێری ترشەلۆکی پالمیتیک ◌ پالمیتات

palmitic acid /pal'mɪtɪk/ *noun*
(کیمیا) ترشەلۆکی پالمیتیک $C_{16}H_{32}O_2$، لە ڕۆنی ناوکی دارخورما و سەوزەکانی تر و بەز و پیوی گیانەوەران دەگیرێ و بۆ بەرهەمهێنانی سابوون بەکاردێترێ ◌ اسید پالمیتیک

palm oil /'pɑːm ɔɪl/ *noun*
ڕۆنی دارەخورما، ڕۆنی ناوک یان نێوکی دارەخورما ◌ روغن نخل

palm reader = palmist

palm-sap /'pɑːm sæp/ *noun*
پیوی خورما ◌ پیه‌ی خرما

palm-sized *adjective*
دەستی، لەپی، لەپئەندازە ◌ پام‌سایز

palm-sized computer *noun*
کامپیوتێری دەستی (لە نێو دەستا جێی بێتەوە) ◌ کامپیوتر پام‌سایز

Palm Sunday *noun*
یەکشەممەی بەرلە جەژنە فتیرە ◌ یکشنبه‌ی قبل از عید پاک

palm tree *noun*
دارە خورما ◌ درخت خرما

palmtop /'pɑːmtɒp, US -tɑːp/ *noun*
کامپیوتێری چکۆلە، کامپیوتێری دەستی ◌ کامپیوتر کوچک

palm wine *noun*
مەی یان بادەی خورما ◌ شراب خرما

palmy /ˈpɑːmiː/ *adjective* (palmier, palmiest)
1 پڕ لە دارەخورما 2 سەرکەوتوو، بەختەوەر، بەرەونەق، بەبرەو، پرگەشە ◇ 1 پر از نخل 2 موفق، پررونق

palmyra /pælˈmaɪrə/ *noun*
جۆرێ دارخورمای باوەشێنی ئاسیایی کە دار، ریشال و بەر و میوە دەگرێ [*Borassus flabellifer*] ◇ پالمیرا

palomino /ˌpæləˈmiːnəʊ, US -noʊ/ *noun, pl.* palominos
1 پەلۆمینۆ (ئەسپێ بە رەنگی زەرد و یال و کلکی سپی‌یەوە) 2 جۆرێ ترێی سپی بۆ دروس‌کردنی شێری و مەی بەقەوەت ◇ پالومینو

palooka /pəˈluːkə/ *noun*
(ئافەرمی) لات، بەرەلا، زلحیز، کەلەگا ◇ لات

Palouse /pəˈluːz/ *noun, pl.* same or Palouses
ئەندامی گەلێکی سوورپێستی دانیشتووی دۆلو دەرەی رووباری پالووزی باشووری رۆژاوای واشینگتون و باکووری رۆژاوای Idaho ◇ پالوز

paloverde /ˌpaləʊˈvɜːdi/ *noun*
سەوزەدار: دارێکی گوڵزەردی درکاوی لە دەشتە گەرمەکانی ئەمریکا شین دەبێ [توخم *Cercidium*] ◇ پالووردی

palp /palp/ *noun*
(گیانەوەرناسی) شاخ، سمێل، سمێلە ◇ شاخک

palpal *adjective*
شاخی، سەربە سمێل، سمێلەیی ◇ وابسته به شاخک

palpability /ˌpælpəˈbɪləti/ *noun*
هەستپێکراوی، بەرکەوتوویی، دەستلێدراوی ◇ محسوسیت، لمس‌پذیری

palpable /ˈpælpəbl/ *adjective*
1 هەستپێکراو، بەرکەوتوو، لێکەوتوو، دەستلێدراو، دەسی لێدەدرێ 2 دیار، بەرچاو، ئاشکرا، خویا، روون (palpably /-əbli/ *adv*: بە ئاشکرایی) ◇ 1 محسوس، لمس‌پذیر 2 واضح، مشهود، معلوم

palpate /ˈpælpeɪt/ *adjective*
خاوەن‌شاخ، بەسمێل ◇ دارای شاخک

palpation /pælˈpeɪʃn/ *noun*
دەس‌لێکەوتن، دەس‌لێدان، تێڕوانین بە دەس‌لێدان، دەس‌پیاگێڕان (ب.ت. بۆ مەبەستی پزشکی) ◇ لمس، معاینه با دست

palpebra *noun, pl.* palpebrae
پێلوو، پەلک، پەردەی چاو، بەلگ، کۆپک ◇ پلک

palpebral /ˈpalpɪbr(ə)l/ *adjective*
پێلوویی، سەربە پەلک یا پەردەی چاو، بەلگی، کۆپکی (بنەڕەت: لە late Latin *palpebralis* لە *palpebra* لاتین "eyelid") ◇ وابسته به پلک

palpebrate /ˈpalpəbreɪt/ *adjective*
پێلوودار، بەلگاوی، کۆپک‌دار ◇ پلک‌دار

palpi /-pʌɪ, US -pi/ = plural form of palpus

palpiform *adjective*
شاخ‌ئاسا، شاخی، سمێڵئاسا، سمێلی، وەکوو شاخ، شێوەشاخ ◇ شاخکی‌شکل

palpitant /ˈpalpətənt/ *adjective*
(دەگمەن) لەرزۆک، لەرزیو، لەرزۆک، لێداو، لێدەر، پلدەر ◇ لرزان، تپنده

palpitation /ˌpælpɪˈteɪʃn/ *noun*
1 (دل) لێدان، ترپە 2 (palpitations) لێدانی دڵ 3 دڵەکوتە، دڵەخورپە، دڵەلەرزە، دڵەتەپێ، دڵەڕاوکە ◇ 1 تپش 2 (در جمع) تپش قلب 3 دل‌شوره، اضطراب

palpus /ˈpalpəs/ *noun, pl.* palpi /-pʌɪ, -pi/, also palp
شاخ، سمێلە: چوکلە یان دەربەرێوی‌یێکی جەشتن یان شاخ‌ئاسایێ برگەبرگە process segmented ◇ شاخک

palsied /ˈpɔːlzid/ *adjective*
شەپلەلێدراو، تووش‌بوو بە شەپلە، فەلەج، لەپۆل ◇ فلج

palsy /ˈpɔːlzi/ *noun, pl.* palsies
شەپلە، فەلەجی، شەلەل، لەرزۆکی، paralysis ◇ فلج

palsy-walsy *adjective*
خۆمانە، دۆستانە، گەرم(وگوڕ) ◇ خودمانی

paltriness /ˈpɔːltrinəs/ *noun*
ناگرنگی، هیچەکەیی، ئایەخی، سووکی، بێ‌نرخی، بێ‌بایەخی ◇ ناچیزی، بی‌ارزشی

paltry /ˈpɔːltri/ *adjective* (paltrier, paltriest)
هیچ، هیچەکە، کەم، بێ‌نرخ، بێ‌بایەخ، ناگرنگ، ئایەخ، سووک: *a paltry sum*، *a paltry gesture* ◇ ناچیز، بی‌ارزش، بی‌اهمیت، فرومایه

paludal /pəˈl(j)uːd(ə)l, ˈpal(j)ʊd(ə)l/ *adjective*
(ژینگەناسی) زەلکاوی، زۆنگاوی، لە ژینگەی زەلکاوی‌دا هەیە، زەلی، سەربە یان پێوەندی بە زەلکاوەوە هەیە، marshy ◇ مردابی

paludamentum /pəˈluːdəˈmentəm/ *noun*, also paludament
کۆڵوانە یان چارۆکەی پاتشایی (یان شەڕ(ی)، تەرگەی پاتشایی یان شەڕی، تەرگەی جەنگی ◇ شنل پادشاهی یا جنگی

paludine *adjective*
زەلکاوی، زۆنگی، چامۆری ◇ مردابی

paludose *adjective*
زەلکاوی، زۆنگی، چامۆری ◇ مردابی

paludism /ˈpæljʊdɪzəm/ = malaria

paly /ˈpeɪli/ *adjective*

1 کەمێ ڕەنگ‌زەرد 2 (heraldry) دابەش بووە بەسەر میلی ئەستوونی بەرامبەر ۞ 1 نسبتاً رنگ‌پریده 2 پالی

palynology /ˌpalɪˈnɒlədʒi/ *noun*
پالینۆلۆژی، هەڵاڵەناسی (لێکۆڵینەوەی دەنکەکانی هەڵاڵە یان تووی تر، ب.ت. ئەگەر لە چینە نیشتووەکانی زەویناسی یان شوێنەوارناسی پەیدا بووبێ؛ palynological *adj*، palynologist *n*) ۞ پالینولوژی

Pama-Nyungan /ˌpɑːməˈnjʌŋgən/ *djective*
پاما-نیانگین: سەربەو کۆمەڵە یان خێزانە سەرەکی‌یەی زمانە سەرەتانشینەکانی ئەوسترالیا ۞ پاما-نیانگان

pampas /ˈpæmpəs, US -pəz/ *noun*
مێرگ، شینەلانی، دەشت، سەوزەلانی، جارەگیا (ناوچەیەکی بەرین لە ئەمریکای باشووری کە کەم‌دارە و دەشتێکی سەوزەلانی‌یە) ۞ پامپاس

pampas grass *noun*
(ڕووەکناسی) گیامێرگەلان؟: جۆرێ گیای درێژی ئەمریکای باشووری [*Cortaderia selloana*] ۞ نوعی گیاه

pampered *adjective*
نازدار، نازپەروەردە، نازنازی ۞ لوس

pampero /pamˈpɛːrəʊ/ *noun, pl.* pamperos
بادەشت: بایێکی توند و ساردی باشووری ڕۆژاوای ئەمریکای باشووری (بنەڕەت: لە *pampas* ـسپانیایی‌یەوە "دەشت") ۞ پامپرو

pamphlet /ˈpæmflət/ *noun*
سیپارە، نامیلکە ۞ رساله، جزوه

pamphleteer /ˌpæmfləˈtɪə(r), US -ˈtɪr/ *noun*
نامیلکەنووس، سیپارەنووس، وتارنووس ۞ رساله‌نویس

pamphleteering *noun*
نامیلکەنووسی، سیپارەنووسی، وتارنووسی ۞ رساله‌نویسی

Pamphylian /pamˈfɪlɪən/ *noun, adjective*
n دانیشتووی ناوچەی کۆنی Pamphylia، لە باشووری ئاسیای بچووک، پامفیلیایی *adj* سەربە پامفیلیا، پامفیلیایی ۞ پامفیلیایی

pan[1] /pæn/ *noun*
1 تاوە 2 تاوەیێ 3 تاتەرازوو، تا، پەلە، ساج (تەرازوو) 4 قوڵکاو، چاڵاو 5 چاڵ، قوڵکە 6 لەگەن، کاسە (دەس‌بەئاو) 7 تەپڵی کانزایی یان ئاسنین 8 (ئافەرمی) دەم‌وچاو، سەروسەکوت 9 چینی ڕەق و سەختی گڵی داگیراو 10 (دەرهێنانی زێڕ و هتد) تەشت (pan-like *adj*)
۞ 1 ماهی تابه 2 پان 3 کفه‌ی ترازو 4 گودال آب 5 حفره 6 لگن 7 طبل فلزی 8 (عامیانه) صورت 9 چینه‌ی سفت زمین 10 لاوک

pan[2] /pɑːn/ = paan

Pan /pɑːn/ *noun,* Latin, from Greek
پەن (= خودای دەشت و دارستان، میسولۆژی یۆنانی) ۞ پن

pan- /pæn/ *prefix*
پێشگر: هەمە، هەموو، بە تەواوەتی، تەواو، گشت، تێکڕا، سەرتاسەر، سەرانسەر: -*pan-African*، *panchromatic*، *panleukopenia* (بنەڕەت: لە *pan* یۆنانی، لە *pas*ـەوە "all") ۞ پیشوند: همه، سراسر

panacea /ˌpænəˈsiːə/ *noun*
دەرمانی هەموو دەردێ، نۆژداروو ۞ داروی عام

panache /pəˈnæʃ, US pæˈn-, -ˈnɑːʃ/ *noun*
1 ئەداوئەتوار، تەوروئەدا، نازونووز، تەرزوئەدا 2 پەڕی تاس‌کڵاو، چەپکی ڕازاوە (بۆسەر تاس‌کڵاو) ۞ 1 ادا و اصول 2 دسته‌ی آراسته

panada /pəˈnɑːdə/ *noun*
جۆرێ چێشت ۞ نوعی غذا

pan-Africanism *noun*
پان‌ئەفریکانیزم (لایەنگری لە یەکێتی سیاسی تێکڕای دانیشتووە ڕەسەنەکانی ئەفریکا؛ -pan African *adj*) ۞ پان‌آفریکانیسم

panama /ˈpænəmɑː/ *noun,* also panama hat
کڵاوی پانامایی، کڵاوی حەسیری ۞ کلاه پانامایی

Panamanian /ˈpanəmeɪnɪən/ *noun, adjective*
n ڕەسەن یان دانیشتووی پاناما *adj* سەربە پاناما ۞ پانامایی

Pan-Americanism *noun*
پەن‌ئەمریکانیزم، پان‌ئەمریکانیزم (-Pan American *adj*) ۞ پان‌امریکانیسم

Pan-Arabism *noun*
پەن‌عەرەبیزم (pan-Arab *adj*) ۞ پان‌عربیسم

panaris = whitlow

panatella /ˌpænəˈtelə/ *noun,* also panatela
پاناتێلا (جگەرەی درێژ و بارێک) ۞ پاناتلا

pancake /ˈpænkeɪk/ *noun*
1 (جۆرێ) شلکێنە (کەیک)، کەیکی تاوەیی 2 پەنکەیک (خۆجوان‌کردن؛ (as) flat as a pancake: یەکجار پان) ۞ پنکیک

Pancake Day *noun,* also Pancake Tuesday
ڕۆژی پەنکەیک، شلکێنەخۆران، سێ‌شەممەی دانپیانان (لە بریتانیا و لەو ڕۆژەدا پەنکەیک دەخۆن) ۞ سه‌شنبه‌ی اعتراف

pancake landing *noun*
نیشتنەوەی تەخت یان ڕێک (لە کاتی تەنگەتاوی‌دا) ۞ فرود مسطح

pancake roll *noun*
(چێشت‌لێنان) دەس‌پێچ، قۆڵچاخ ۞ دست‌پیچ

panchakarma /ˌpʌntʃəˈkɑːmə/ *noun*
پێنج‌کاران: (لە پزشکی Ayurvedic دا) جۆرێ

چارەسەری ژاررەوینی detoxification کە مالشت، گیاتیماری و شێوەکانی تر لەخۆدەگری (بنەرەت: سانسکریتی *panca* "پێنج" + *karman* "کار، کردار") ⬡ پانچاکارما

panchax *noun*
چەندین جۆری ماسی رەنگینی گەرمێنانی جیهانی کۆن، زۆرتر بۆ نێو aquarium مال [توخم *Aplocheilus*] ⬡ پانکاکس

panchayat /pʌn'tʃʌɪjət/ *noun*
(سانسکریتی) ئەنجومەنی دێ یان گوند (لە 5 کەس پێکهاتبێ) ⬡ شورای روستا

Panchen Lama /ˌpantʃ(ə)n 'lɑːmə/ *noun*
لامای تەبەتی (لە دوای پایەی Dalai Lama) ⬡ لامای تبتی

panchromatic *adjective*
گش(ت)رەنگ، پانکرۆماتیک (فیلم: هەستیار بە گشت رەنگەکانی شەبەنگ): *panchromatic film* (panchromatism *n*) ⬡ پانکروماتیک

panchronic *adjective*
(زمانەوانی، لێکۆڵینەوە یان دیاردەیێ) هەمەکاتی، هەمەزەمانی، پانکرۆنیک: بە زەمان یان کاتێکی تایبەتی و دیاریکراوەوە نابەسترێتەوە و بە شێوەیێ تایبەتمەندییە گشتی و جیهانییەکانی زمان بیر دەخاتەوە (بڕوانە diachronic و synchronic) ⬡ همەزمانی

pancratist *noun*
1 زۆرانباز، بوکسێر، مشتباز 2 پالەوان ⬡ 1 کشتی‌گیر، مشت‌زن 2 پهلوان

pancratium /pæŋ'kreɪʃɪəm / *noun*
(لە یونان) پێشبڕکێی زۆران و شەڕەمشت (pancratic /pæŋ'kreɪtɪk/ *adj*: سەربە زۆران(بازی) و شەڕەمشت) ⬡ مسابقەی کشتی و مشت‌زنی

pancreas /'pæŋkrɪəs/ *noun, pl.* pancreases
شیلاوک، شپیلک (pancreatic /ˌpæŋkrɪ'ætɪk/ *adj*: شیلاوکی، سەربە شپیلک) ⬡ لوزلمعدە، خوش‌گوشت

pancreatectomy /ˌpaŋkrɪə'tɛktəmi/ *noun, pl.* pancreatectomies
شیلاوک‌بڕی، شپیلک‌بڕی ⬡ برش لوزلمعدە

pancreatic juice *noun*
ئاوگی شپیلک، ئاوگی شیلاوک، شیلاوکاوگ ⬡ عصارەی لوزالمعدە

pancreatin /'paŋkrɪətɪn/ *noun*
پانکریتین: تێکەڵەی هەوێنە یان ئانزیمە شیلاوکییەکان ⬡ پانکریتین

pancreatitis /ˌpaŋkrɪə'tʌɪtɪs/ *noun*
ئاوسانی شیلاوک، شیلاوکەئاوسێ ⬡ التهاب لوزالمعدە

pancytopenia /ˌpansʌɪtə(ʊ)'piːnɪə/ *noun*
کەمی هەر سێ پێکهێنەری خانەیی خوێن (خانە سوورەکان، خانە سپییەکان و platelet) ⬡ پانسیتوپنیا

panda /'pændə/ *noun*
1 (هەروەها) پاندا، ورچی پاندا [*Ailuropoda melanoleuca*] 2 (هەروەها red panda) جۆرێ گواندارێ راکوونئاسای هیمالایایی، پانداسوورە، سوورەپاندا [*Ailurus fulgens*] ⬡ 1 پاندا 2 پاندای سرخ

panda car *noun*
(لە بریتانیا) ماشێنی چەرخە یان پاترۆلی پۆلیس ⬡ اتومبیل گشت پلیس

pandanus /pan'deɪnəs, US -'dan-/ *noun*, also pandan
جۆرێ دار یان دەوەنی گەرمێنان، بە قەدێکی باهەڵدراو و میوەیێکی ریشالاوی خۆراکییەوە [توخم *Pandanus*] ⬡ پاندانوس

pandect /'pandɛkt/ *noun*
1 کۆمەڵە یاسا یان قانوون 2 (the Pandect) کورتەی قانوونی مەدەنی رۆم (لە سەدەی 6 بە دەستووری Justinian کۆکرایەوە؛ pandectist *n*) ⬡ 1 مجموعەی قوانین 2 پاندکت

pandemic /pæn'demɪk/ *noun, adjective*
n نەخۆشیی کە دنیا بتەنێتەوە، پەتا، نەخۆشی دنیاگرەوە یا دنیاتەن یان دنیاگیر *adj* دنیاگرەوە، جیهانگرەوە، دنیاتەنیو، هەمووگرەوە: *pandemic malaria* ⬡ *n* بیماری همەجاگیر *adj* عالم‌گیر

pandemonium /ˌpændə'məʊniəm, US -'moʊ-/ *noun*
1 جەنجاڵی، هەراوهوریا، بگرەوبەردە، چرەوگورە، کێشمەکێشم، گۆنگەڵ 2 کۆشکی دیوان ⬡ 1 هیاهو، غوغا 2 کاخ شیاطین

pander /'pændə(r)/ *noun*
گەوواد، سەرگر، ژنبەمز، دەڵاڵی قەحبە و حیزان ⬡ جاکش، دیوث

panderage *noun*
گەووادی، سەرگری، دەویتی، دەویتی، دەیوسی ⬡ جاکشی، دیوثی

panderism *noun*
گەووادی، سەرگری، دەویتی، دویتی، دەیوسی ⬡ جاکشی، دیوثی

pandit /'pændɪt/ *noun*. also pundit
1 (سەرناوی لە هیندوستان) پەندیت (لە دین و فەلسەفەی سانسکریت و هیندوو) 2 زانا، مامۆستا ⬡ 1 پاندیت 2 معلم، فرزانە

Pandora /pæn'dɔːrə/ *noun*
پاندۆرا (لە میتۆلۆژی یونانیدا، بڕوانە خوارتر) ⬡ پاندورا

pandora /pæn'dɔːrə/ *noun*, also pandore, *pl.* pandoras or pandores
پاندۆرا: ئامێرێکی موسیقاییە و شێوەی قیسارە دەدا ⬡ پاندورا

Pandora's box /pæn,dɔ:rəz 'bɒks, US 'bɑ:ks/ *noun*
بوونەهۆی گێرەوکێشەیەکی زۆر و بێ ڕێگاچارە (لە بنەڕەتا دەگەڕێتە بۆ ئەفسانەیەکی یۆنانی، کە لەودا پاندۆرا لە لایەن خواوە (زیوس) دروس کرا و لەگەڵ سنووقێ نێردرا بۆ سەر عەرز و ئەو سنووقەش زۆر شتی خراپەی تیابوو. کاتێ سنووقەکەی هەڵپچڕی هەموو شتە خراپەکان هاتنەدەرێ و عەرزیان تێوەدا) ۞ موجب شدن مشکلات بسیاری بدون راه‌حل

p and p /,pi: ən 'pi:/ *abbreviation* postage and packing
خەرج یان تێچوونی پێچانەوە و ناردن ۞ هزینەی بسته‌بندی و پست

pane /peɪn/ *noun*
1 شووشەی پەنجێرە، جام، تەبەقەشووشە، چاوەشووشە (هی پەنجێرە) 2 باڵوو 3 خان، خانە (لە کایەدا) 4 کوت، لەت، پارچە، کەرت ۞ 1 شیشەی پنجره 2 تراش 3 خانه 4 قطعه

paneer /pa'nɪə/ *noun*, also panir
پەنیر (بنەڕەت: لە *panīr* هیندی یان ئێرانییەوە "پەنیر") ۞ پنیر

panegyric /,pænə'dʒɪrɪk/ *noun*
پەسن، پیاهەڵدان، ستایشت (panegyrical /,pænə'dʒɪrɪkl/ or panegyri *adj*: پەسن‌دەرانە، پیاهەڵدەرانە) ۞ مدیحه، ستایش

panegyrist *noun*
پیاهەڵدەر، پەسن‌دەر، ستایشت‌کەر ۞ مداح

panel /'pænl/ *noun*
1 تەختە، چوارچێوە یان قاپی لەدار، ئاڵەت، چێوە یان چاوەی دارین 2 (فرۆکە، ماشێن، گەمی و هتد) تەختەکلیل، تەختە یان ڕووتەختی کۆنترۆڵ 3 مێزگرد 4 مێزگردنشینان، بەشداریکەران لە مێزگرد یان دانوستاندا 5 (لیستی) دەستەی سوێندخوران 6 دەستەی نێوگژیوانان یان دادوەران 7 دەستەی پزشکی یان پزشکان (لە ڕاژەوانی تەندروستی گشتیدا) 8 وێنەکێشی لەسەر تەختە 9 لباد، جل، ئارەق‌گیر 10 وێنەی درێژاودرێژ (درێژییەکی زۆر لە پانییەکەی بێ) 11 تەبەق، تەلش (panelling /'pænəlɪŋ/ *n*: panelled *adj*: تەختەلێنان، تەختەکانی درگا، چاوەلێنان، چێوەلێنان) ۞ 1 تنکه، قاب چوبی 2 تابلوی فرمان 3 میزگرد 4 شرکت‌کنندگان در مذاکره یا میزگرد 5 هیأت منصفه 6 هیأت داوران 7 هیأت پزشکی 8 نقاشی روی تخته 9 عرق‌گیر 10 پانل 11 صفحه

panel-beater *noun*
سافکار، ڕاس(ت)گەر ۞ صاف‌کار

panel diccussion *noun*
(ڕادیۆ، تەلەفزیۆن و هتد) مێزگرد، کۆڕ ۞ میزگرد

panel game *noun*
(ڕادیۆ، تەلەفزیۆن و هتد) پێشبڕکێ ۞ مسابقه

paneled = panelled

panel heating *noun*
سیستمی گەرمیپێدانی پانێلی ۞ گرمایش پانلی

panel-house /'pænl haʊs/ *noun*
قەحبەخانە ۞ فاحشه‌خانه

panellist /'pænəlɪst/ *noun*, US panelist
بەشدار یان بەشداریکەر لە مێزگرد یان دانوستاندا، ئەندامی مێزگرد یان کۆڕ ۞ شرکت‌کننده در مذاکره یا میزگرد

panel pin *noun*
بزماری تەختە یا شەمچەیی، بزماری باریک، بزماری ناسک ۞ میخ نازک

panel saw *noun*
هەرە یان مشاری ناسکەتەختە، تەنکەرە ۞ ارەی پانلی

panel truck *noun*
پانێل تراک (ماشێنێکی چکۆلانە بۆ گوێستنەوەی کەلوپەل) ۞ پانل تراک

panel-work /'pænl wɜ:k/ *noun*
تەختەداکوتان، تەختەلێنان ۞ تخته‌کوبی

panettone /,panɪ'təʊneɪ, US -ni/ *noun, pl.* panettoni /,panɪ'təʊni/
نانک، نانوولە (نانێ پڕ لە کەرە، میوە و هێلکە، لە کریسمەسدا دەخورێ؛ بنەڕەت: ئیتالیایی، چکۆلێنراوی *pane* "نان") ۞ پانتونی

panforte /pan'fɔ:teɪ, US -ti, Italian pan'forfte/ *noun*
جۆرێ کەیکی تیژ و ڕەقی ئیتالیایی (کاکلە، هەنگوین و... تیایە، بنەڕەت: ئیتالیایی، لە *pane* "نان" + *forte* "قایم") ۞ پانفورتی

pan-fish *noun*, *pl.* pan-fishes
ماسی تاوەیی یان سوورکردنەوە (وەک sunfish) ۞ ماهی سرخ‌کردنی

panful *noun, pl.* panfuls
تاوەیێ، پڕ تاوەیێ ۞ گنجایش یک تابه

pang /pæŋ/ *noun*
1 ژان یان هەستی توند و کتوپڕ، خەم و خەفەتی لەناکاو، خورپە 2 هەست و سۆزی بەژان 3 (ویژدان) نارەحەتی، ئازار ۞ 1 درد یا احساس شدید و ناگهانی 2 احساس دردناک 3 (وجدان) عذاب

panga /'paŋgə/ *noun, pl.* pangas
ئامێرێکی دەمداری ئەفریکایی، لە machete دەچێ ۞ پانگا

Pangaea *noun*, also Pangea
گش(ت)زەوی: ناوچەیێکی زۆر بەربڵاوی وادانراوی سەردەمێ کە هەموو وشکارەکان یەک بوون و دەگەڕێتەوە بۆ 300 تا 200 ملیۆن ساڵ لەوە پێش (دەوترێ) لە لایەن هەواناس یان کەشناسی meteorologist ئەڵمانییەوە

1880–1930) Alfred L. Wegener، بڕوانە Laurasia و Gondwanaland) ۞ پانژیا

pangenesis *noun, pl.* pangeneses
گشت‌پێکهات(ن): تیۆری‌یێکی (ئەسەلێمنراوی disproven) سەرەتایی بۆماوە کە هەر خانەیێکی cell دایک و باوک لە کاتی زاوزێ‌دا بە شێوەی پارچۆلکەیێ particle دەردەکەوێ (هی چارلز داروین، pangenetic *adj*) ۞ پانژنیز

pan-Germanism *noun*
لایەنگری لە یەکێتی سیاسی هەموو ئەڵمانی‌زمانێکی ئەورووپایی (pan-German *adj*، pan-Germanic *adv*) ۞ پانجرمنیسم

Panglossian *adjective*
یەکجار گەشبین excessively optimistic (کەسایەتی‌یێکی گەشبین لە Voltaire's *Candide* (1759)، /ˈpaŋglɒs/ Pangloss: کەسێکی گەشبین) ۞ بی‌نهایت خوش‌بین

pangola grass *noun*
گیایێکی ڕەسەنی باشووری ئەفریکا، وەک گیای تفاق دەکرێ [*Digitaria decumbens*] (بنەڕەت: لە ناوی رووباری *Pongola* South Africa) ۞ نوعی گیاه

pangolin /paŋˈgə(ʊ)lɪn/ *noun,* also scaly anteater
تلتلۆکە، تلخۆرە؟، مێروولەخۆرە(ی)پوولەکەرێز: جۆرێ گوانداری مێرووخۆری پوولەکاوی [تۆخمەکانی *Manis* (ئاسیا) و *Phataginus* (ئەفریکا)] (بنەڕەت: لە *peng-guling* مالیزیایی "roller" خووی بە خۆتلاندنەوە بە شێوەی تۆپ گرتووە) ۞ پانگولین

pangram *noun*
پانگرام، رستە، هۆنراوە یان هتد کە سەرجەم پیتەکانی ئاوبێ دەگرێتەوە (pangrammatic *adj*) ۞ پانگرام

panhandle *noun*
(جوگرافیا) کەرت، باریکە، باریکەلان، باریکایی ۞ نوار

panhandler /ˈpænhændlə(r)/ *noun*
سواڵکەر، درۆزەکەر، دەس‌پان‌کەرەوە ۞ گدا

panhellenism /ˌpanˈhɛlənɪzm, US -hɛˈliː-/ *noun*
پان‌هێلینیزم: لایەنگری یەکێتی سیاسی هەموو یۆنانی‌یەکان (panhellenic *adj*، panhellenist *n*) ۞ پان‌هلنیسم

pani /ˈpɑːni/ *noun*
ئاو (لە *pānī* هیندی‌یەوە) ۞ آب

panic[1] /ˈpænɪk/ *noun, adjective*
n سەرلێ‌شێواوی، فرکا، شڵەژان، پەشۆکاوی، سەرسامی، واقمان، تۆقان، زراوچوون، ترس، هەراس، پەرێشانی یا ترسێکی کوت‌وپڕ و بەرنەگیراو *adj* 1 ترسێنەر، تۆقێنەر 2 (Panic) سەربە یان پێوەندی بە خودا Pan ـەوە هەیە ۞ *n* سراسیمگی، وحشت *adj* 1 وحشت‌آور 2 وابسته به پن

panic[2] /ˈpænɪk/ *noun,* also panic grass
(ڕووەکناسی) هەرزن یان کزنی ئیتالیایی، خوروفی [*Panicum* و تۆخمەکانی تر] ۞ ارزن ایتالیایی

panic buying *noun*
کڕین لە ترس(ی گرانی و قاتی‌وقڕی) ۞ خرید از ترس (کمبود و قحطی)

panicky /ˈpænɪki/ *adjective*
سەرلێ‌شێواو، شڵەژاو، پەشۆکاو، سەرسام، تۆقیو، ترساو، زراوچوو، hysterical: *a panicky voice* ۞ سراسیمه، وحشت‌زده، دست‌پاچه

panicle /ˈpanɪk(ə)l/ *noun*
هێشوو (وەک هی پەرشە oat، panicled *adj*: هێشوویی، ڕێکخراو بە شێوەی هێشوویی، paniculate /pæˈnɪkjəleɪt/ *adj*: هێشووچن، هێشوویی) ۞ خوشه

panic-stricken /ˈpænɪk strɪken/ *adjective,* also panic-struck
سەرلێ‌شێواو، شڵەژاو، پەشۆکاو، سەرسام، تۆقیو، ترساو، زراوچوو: *He sounded panic-stricken on the phone* ۞ سراسیمه، وحشت‌زده

panification *noun*
لێکردن، نان‌لێکردن (ئارد بە نان) ۞ پانیفیکاسیون

panino /paˈniːnəʊ/ *noun,* panini /-ni/
بابۆڵەنان، بابۆڵە (ئیتالیایی "bread roll") ۞ نوعی ساندویچ

panir = paneer

Panjabi *noun, pl.* Panjabis
پەنجابی (زمانی پەنجابی لە هیندوستان‌دا) ۞ پنجابی

panjandrum /panˈdʒandrəm/ *noun*
مرۆی خۆبەزل‌زان، بنیادەمی خۆبێ‌گەورە و فیزن ۞ آدم متکبر

panleukopenia *noun,* also panleucopenia or feline panleukopenia or feline distemper
پشیلەناز، پشیلەنیسیە؟: جۆرێ پەتای سەخت و زۆرتر کوشندە، ب.ت. هی پشیلەکان کە بەهۆی وردەڤایرۆسێ parvovirus *Feline panleukopenia virus* (تۆخمی *Parvovirus*) تووش دەبێ و لەودا تا، فیرکە یان زگەشۆرە diarrhea و ئاولێ‌چنران dehydration و تیاچوونی خرۆکە سپی‌یەکان خوێنی white blood cell لەگەڵە ۞ پانکوکوپنیا

pannage /ˈpanɪdʒ/ *noun*
لەوەڕانە، پووشانە، ماف یان حەقی لەوەڕاندنی بەراز، بەرازانە، لەوەڕانەی بەراز یان گیانەوەرانی تر ۞ پاناژ، علف‌چر

panne /pan/ *noun*

جۆرێ مەخمەری ورشن، لە هەوریشم و رایۆن دروس بووە ۞ پن

pannier *noun*, also panier
1 تێر، خورج، هەگبەی دووتایی، سەوی، بەرچنە، سەوەتە، قرتالە 2 (مێژوویی) فەنەر یان تێلی ژێر داوێنی ژنان ۞ 1 خورجین 2 پانیز

pannikin /ˈpænɪkɪn/ *noun*
ئاوخۆری، قوریشکە (چکۆلە و لە ئاسن) ۞ فنجان فلزی کوچک

pannist *noun*
ئەندامی steel band ۞ عضو steel band

pannus /ˈpanəs/ *noun*
(پزشکی) باروودۆخێ کە لەودا توێژاڵێکی شانەی ریشاڵاوی رەگێ ئەندامێ دادەپۆشێ، کوتاڵە (رەنگە لاتین بێ "cloth") ۞ پانوس، سَبَل

panoplied *adjective*
تەواوزرێپۆش، سەرتاپێزرێ ۞ کاملاً زره‌پوش

panoply /ˈpænəpli/ *noun, pl.* panoplies
1 کۆمەڵەی بەشکۆ و گەورە، ژمارەیەکی بەشکۆ ومەزن، کۆمەڵەی بەسام 2 ژمارەیەکی زۆر (خەڵک یان شتەکان) 3 تەواوزرێپۆش، پرزرێ، چەک(وچۆڵ)ی تەواو، سەرتاپێزرێ ۞ 1 مجموعەی باشکوە و عظیم 2 تعداد بسیار 3 کاملاً زرەپوش

panopticon /panˈɒptɪk(ə)n/ *noun*
(زوو) زیندانی خڕ (زیندانییەکان هەمیشە لەوێوە دیارن) ۞ زندان گرد

panorama /ˌpænəˈrɑːmə, US -ˈræmə/ *noun, pl.* panoramas
1 پێشچاو، دیمەن (گشتی)، پانۆراما 2 وێنەی جوولاو، دیمەنی جوولاو یان سووڕاو 3 بۆچوون یان رای گشتی (سەبارەت بە بابەتێ)، باس‌کردن یان زنجیرەیێ لەو وێنانەی کە سەرجەم تایبەتمەندییەکانی قۆناخێ یان سەردەمێ لە مێژوودا پیشان دەدا، وێنەی گشتی یان گشتگیر: *a panorama of American history* (panoramic /ˌpænəˈræmɪk/ *adj*: بەربڵاو، بەرفرەهـ، بەرین؛ panoramically *adv*: بە شێوەیەکی بەربڵاو) ۞ 1 دورنما 2 تصویر متحرک 3 نگرش جامع، پانوراما

panpipes *noun, pl.*
پەنپایپس (= ساز یان ئامێرێکی دەمی و فوویی کە لە ریزە لوولەیێکی کورتی تانی یان ئەستوونی vertical پێکهاتووە) ۞ سیرینکس

pansexual *adjective, noun*
هەمەڕەگەزە: سێکشواڵیتە یان رەگەزایەتی لە زۆر شێوە دەگرێتەوە یان دەردەبڕێ یان دەخاتەڕوو (pansexuality *adj*) ۞ پانسکشوال

panslavism /panˈslɑːvɪz(ə)m/ *noun*
پانسلاڤیزم (panslavist /panˈslɑːvɪst/ *n, adj*) ۞ پانسلاویسم

panspermia /panˈspəːmɪə/ *noun*
تیۆرییێ کە ژیانی سەرعەرز لە وردەزیندەوەرە یان مایکرۆئۆرگانیزمەکانەوە یان ئەو مەتریالانەی کە لە دەرەوەی بۆشاییدا هەن، سەری هەڵداوە ۞ پانسپرمیا

pansy /ˈpænzi/ *noun, pl.* pansies
1 (رووەکناسی) هەرجایی، وەنەوشی سێ‌ڕەنگ (هێ کێوی) و جۆر و متوربە [*Viola tricolor*] پێوەندیدارەکان 2 پیاوی ژنانیلە، پیاوی ناریلە، دەڵەچە، خلەکچانی، هەتیوەلووسکە، حیزەپیاو 3 هۆمۆسێکشواڵ ۞ 1 بنفشەی فرنگی 2 اواخواهر 3 هوموسکشوال

pant /pænt/ *noun*
نخەنخ، نیخەنیخ، هنگەهەنگ، هەناسەبڕکێ (panting *adj*: بەپەرۆش، تامەزرۆ، ئارامڵێ‌هەڵگیراو، بێ‌ئۆقرە، تینوو؛ pantingly *adv*: بە نیخەنیخ، بە نکەنک، بە هنکەهەنک، بە هەناسەبڕکێ، هەڵپەهەڵپە) ۞ نفس‌نفس

pant(o)- *prefix*
پێشگر: گشت، تێکڕا، هەموو (بنەڕەت: لە *pas, pant-* یۆنانی) ۞ پیشوند: کل

Pantagrielian /ˌpantəgruːˈɛlɪən/ *adjective*
(دەگمەن) گەورە، زەبەلاح، قەبە، گەپ، کەتە ۞ عظیم، بزرگ، کلان

pantalettes *noun, pl.* also pantalets
دەرپێ، ئاوەڵکراس (ژنانەی سەدەی 19) ۞ تنبان

pantaloon /ˌpæntəˈluːn/ *noun*
1 پانتۆڵ، دەرپێ، ئاوەڵکراس، ژێرپانتۆڵ، شەلوار 2 (Pantaloon) کەسایەتییێ لە شانۆنامەی کۆمیدیای ئیتالیایی کە پیاوێکی گەوجە و پانتۆڵێکی لەبەردایە 3 (pantaloons /ˌpæntəˈluːnz/) کورتەشاڵوارێکی فش کە لە ئینگلتەرە لە سەردەمی Charles II ب.ت. دەپۆشرا (بنەڕەت: لە ئیتالیاییەوە) ۞ 1 تنبان، شلوار 2 و 3 پانتالون

pantechnicon /pænˈteknɪkən/ *noun*
(لە بریتانیا) لۆری یان ماشێنی ماڵوکۆچ، ماشێنی راگوێستنی کەلوپەل (ی ناوماڵ) ۞ کامیون اسباب‌کشی

pantheism /ˈpænθiɪzəm/ *noun*
پانتیزم، باوەڕێ کە خودا هەموو شتێکە و هەموو شتێکیش خودایە، گشت‌خوداباوەڕی (pantheist /ˈpænθiɪst/ *n*: پانتیست، گشت‌خوداباوەڕ؛ pantheistic /ˌpænθiˈɪstɪk/ or pantheistical *adj*: سەربە پانتیزم، گشت‌خوداباوەڕییانە، سەربە گشت‌خوداباوەڕی؛ pantheistically /ˌpænθiˈɪstɪkli/ *adv*) ۞ وحدت وجود

pantheon /ˈpænθiən, US -θiɑːn/ *noun*
1 پەرستگە (خودایان، لە یۆنان و رۆمدا) 2 خوداکان، خوایان (هێ گەل یان خەڵکێ) 3

گلکۆی ناوداران (ب.ت. ئاماژە بە پەرستگەی خری رۆم؛ بنەڕەت: بە ریگای لاتین لە theion + "گشت" pan یونانی، لە pantheion "پیرۆز" (لە theos "خودا") ۞ 1 پانتئون 2 خدایان 3 آرامگاه مشاهیر

the Roman pantheon *noun*
خو(د)ایانی رۆم ۞ خدایان روم

panther /'pænθə(r)/ *noun*
1 پلنگ (ب.ت. رەش) 2 (لەئەمریکادا) شێری کێوی، پوما، ورشەک، شێری ئەمریکایی، جاگوار، cougar ۞ 1 پلنگ 2 (در امریکا) پوما

panties /'pæntiz/ *noun, pl.*
شۆرتی ژنانە ۞ شورت زنانه

pantihose, *pl.* = tights

pantile /'pæntaɪl/ *noun, adjective*
n سەربانی لەخشت یا خشتەکاشی، بانی سووفال *adj* لەخشت، سووفالی (*adj* :pantiled سووفالی، هەلانی، موزاییکی) ۞ *n* سفال بام *adj* سفالی

pantile roof *noun*
بانی سووفالی، سەربانی هەلانی یان موزاییکی ۞ بام سفالی

Pantisocracy /,pæntɪ'sɒkrəsi/ *noun*
شێوەیێ ڕیکخستنی کۆمەلایەتی یۆتۆپیایی کە لەودا هەموو لە پلەوپایە و بەرپرسایەتیدا بەرامبەرن ۞ پانتیسوکراسی

panto /'pæntəʊ, US -toʊ/, *pl.* pantos = pantomime

panto- *prefix*, or pant-
پێشگر: گشت، هەموو؛ گشتی، جیهانی: pantomime، pantisocracy (بنەڕەت: لە pas، یونانییەوە "all") ۞ پیشوند: همه؛ همگانی، جهانی

Pantocrator /pan'tɒkrətə/ *noun*
تاکەفەرماندار، تاکەدەسەلاتدار، دەسەلاتداری گشتی یان جیهانی (سەرناوی مەسیح وەک دەسەلاتداری جیهان، ب.ت. لە نەخشاندنی کلێسەی بیزانتایندا) ۞ پانتوکراتور

pantograph /'pæntəgrɑ:f, US -græf/ *noun*
پانتۆگراف (= ئامێرێ بۆ کێشانەوەی کۆپییێکی وردی نەخشە یان پلانێ بە هەر پێوەرێ؛ pantographic /'pæntəgrɑ:f, US -græf/ *adj*: سەربە یان پێوەندمەند بە پانتۆگراف؛ pantography *n*) ۞ پانتوگراف

pantomime /'pæntəmaɪm/ *noun*
1 شانۆی بێقسە، پانتۆمایم، کپەشانۆ 2 (لە رۆمی کۆندا) شانۆگەری پانتۆمایم (pantomimic *adj*: سەربە پانتۆمایم، کپەشانۆیی، پانتۆمایمی؛ pantomimist *n*: کپەشانۆگێڕ، پانتۆمایمیست) ۞ 1 لال‌بازی 2 لال‌باز

pantoscope *noun*
دووربینی پانۆرامایی (pantoscopic *adj*: پانۆرامایی) ۞ دوربین پانورامایی

pantothenate *noun*
خوێ یان ئێستێری ترشەلۆکی پانتۆتێنیک ۞ پانتوتنات

pantothenic acid /,pantə'θɛnɪk/ *noun*
(زیندەکیمیا) ترشەلۆکی پانتۆتێنیک $C_9H_{17}NO_5$، ڤیتامینێکی تیکەلەی B، لە برنج، سۆست bran و هتد (یان لە هەموو شانە زیندووەکاندا)، دۆزراوەتەوە و شتێکی بنەڕەتییە بۆ ئۆکساندنی چەورییەکان و کاربۆهایدراتەکان (بنەڕەت: لە pantothen یونانی "لە هەموو لایێکەوە" (ئاماژە بە بوونی بەربلاوی) ۞ اسید پانتوتنیک

pantropic *adjective*, also pantropical
ڕووداو یان بلاوبوو بەدرێژی ناوچە گەرمێنەکان ۞ پانتروپیک

pantry /'pæntri/ *noun, pl.* pantries
(چێشتخانە) عەماری، سنووقخانە، خۆراکخانە، نانگە ۞ انباری

pants /pænts/ *noun, pl.*
1 پاتۆل، پانتۆل، شەلوار، شۆرت 2 (نافەرمی) زبل، خشتوخال 3 قسەی هیچەکە، قسەی مفت ۞ 1 شلوار، شورت 2 آشغال 3 چرند

pantsuit /'pæntsu:t, US -sju:t/ = trouser suit

pantyhose /'pæntihəʊz, US -hoʊz/ = tights

pantywaist *noun*
کەسێکی دەسەوسان، ژنانیلە، ئاریلە ۞ آدم ضعیف‌النفس، زنانه

panzer /'panzə/ *noun*
یەکەی زرێدار یان زرێیی ئەلمانی، تانکی ئەلمانی، شەڕی جیهانی دوو (panzer division: لەشکری زرێدار ئەلمانی) ۞ واحد زرهی آلمانی

pap[1] /pæp/ *noun*
1 نایەخ، بێبایەخ، قۆڕ، هیچەکە، بەکارنەهاتوو، بێنرخ 2 خۆراکێ بۆ منالان و کەسانی نەخۆش، هەلیماو 3 (لە ئەفریکا و کاییبەن) هەریسەی گەنمەشامی porridge ۞ 1 لاطائلات 2 حریره 3 حلیم ذرت

pap[2] /pæp/ *noun*
(کۆن) مەمک یان گۆی مەمکی ژن ۞ پستان یا نوک پستان زن

papa /pə'pɑ:, US 'pɑ:pə/ *noun*
پاپا، بابە، باوکە ۞ بابا

papacy /'peɪpəsi/ *noun, pl.* papacies
1 پلەوپایەی پاپی 2 دەسەلاتی پاپ 3 سەردەم یا سەروبەندی دەسەلاتی پاپ 4 دەزگا یا

سیستمی پاپ 5 زنجیره یا یەکبەدوای یەکی پاپەکان ۞ 1 مقام پاپی 2 اقتدار پاپ 3 دورەی اقتدار پاپ 4 نظام پاپ 5 پاپاسی

papadom = poppadum

Papago /ˈpapəgəʊ, US ˈpɑː-/ *noun, pl.* same or Papagos

1 ئەندامی گەلێکی سووریپێستی باشووری رۆژاوای ئەمریکا و باکووری مێکسیکۆ 2 زمانی Uto-Aztecanی ئەو گەلە ۞ پاپاگو

papain /pəˈpeɪɪn, US pəˈpʌɪɪn/ *noun*

هەوێنەیێ enzyme بۆ هەرساندنی پرۆتێین، لە میوەی کاڵی پاپایا بە دەست دەهێنرێ ۞ پاپاین

papal /ˈpeɪpl/ *adjective*

پاپی، سەربە پاپ (papally /ˈpeɪpli/ *adv*) ۞ وابستە بە پاپ

papalist *noun, adjective*

(مێژوویی) لایەنگری papacy ۞ طرفدار papacy

paparazzo /ˌpæpəˈrætsəʊ, US -ˈrætsoʊ/ *noun, pl.* paparazzi /-tsi/ (usu. paparazzi)

پاپاراتسۆ (= پەیامنێرێکی وێنەگر کە بە دوای کەسانی بەناوبانگ دەگەڕێ و وێنەیان دەگرێ) ۞ پاپاراتسو

papaveraceous /pəˌpeɪvəˈreɪʃəs, US -ˌpav-/ *adjective*

سەربە دەستەرووەکی تیرەی poppy، خەشخاشی، کۆکەناری ۞ خشخاشی

papaverine /pəˈpeɪvərʌɪn, -ˈpav-, -iːn/ *noun*

(کیمیا) پاپاڤیراین، پاپاڤیرین $C_{20}H_{21}NO_4$: ناوێتەیێ لەنێو opiumدا، لە بواری پزشکیدا بۆ دامرکاندنی گیرانی ماسوولکەیی و بەرهەنگ asthma بەکاردێنرێ ۞ پاپاورین

papaw /pəˈpɔː/ = pawpaw

papaya /pəˈpaɪə/ *noun*

1 میوەیێکی درێژی کاڵەکئاسای خۆراکی 2 دارێکی زووهەڵدەری fast-growing ئەو میوەیە، رەسەنی ناوچە گەرمێنەکانی ئەمریکا [*Carica papaya*] ۞ پاپایا

paper /ˈpeɪpə(r)/ *noun, adjective*

n 1 کاغەز، کاغز 2 پەڕە، گەڵا 3 رۆژنامە 4 وتار، نڤیسار 5 تاقیکاری 6 کاغزی دیواری 7 بەستە، چەکە، تۆپ 8 (papers) بەڵگەنامە، بەڵگەکان، قەباڵە، کاغز، کاغەز *adj* کاغزی، کاغەزی (بنەڕەت: لە *papir* فەرەنسی ئانگلۆ-نۆرمان، لە *papyrus* لاتین) ۞ *n* 1 کاغذ 2 ورق 3 روزنامه 4 مقاله 5 امتحان 6 کاغذ دیواری 7 بسته 8 (در جمع) مدارک، کاغذ *adj* کاغذی

paperback /ˈpeɪpəbæk, US -pərb-/ *noun, adjective*

n کتێبی بەرگناسک *adj* بەرگناسک ۞ (کتاب) جلدشمیز

paperbark *noun*

توێکڵکاغزی، توێکڵناسک (وەک داری cajuput) ۞ پیربارک

paperboard *noun*

مقەبا، کارتۆن ۞ مقوا

paperboy *noun*

کوڕی رۆژنامەفرۆش، کوڕی رۆژنامەگەیێن یان رۆژنامەبەر (بۆ بەردرگای ماڵان) ۞ پسربچەی روزنامەفروش

paperchase /ˈpeɪpətʃeɪs, US -pərtʃ-/ *noun*

1 (لە بریتانیا) کاغەزین 2 کاغزبازی، کاغەزبازاری، رەوتێکی یەکجار بۆرۆکراتیک ۞ 1 نوعی بازی 2 کاغذبازی

paper-clip *noun*

گیرەی کاغز، کاغەزگیر(ە)، کاغەزبەست ۞ کلیپس

paper fastener *noun*

کاغزبەند، کاغەزبەست ۞ پاپر فاستنر

papergirl *noun*

کچی رۆژنامەفرۆش، کچی رۆژنامەگەیێن یان رۆژنامەبەر (بۆ بەردرگای ماڵان) ۞ دختربچەی روزنامەفروش

paperhanger /ˈpeɪpə hæŋgə(r)/ *noun*

کاغزچەسپێن، کاغەزپێوەنەر ۞ کاغذچسبان

paper handings *noun, pl.*

کاغەز دیواری ۞ کاغذ دیواری

paper-knife /ˈpeɪpənaɪf, US ˈpeɪpər-/ *noun, pl.* paperknives

چەقۆی نامەکەرەوە یا بەرگەنامەکەرەوە، نامەهەڵپچڕ ۞ کارد پاکت‌بازکن

paper-mill /ˈpeɪpə mɪl/ *noun*

کارگەی کاغەزدروس‌کردن، کارخانەی کاغەزسازی ۞ کارخانەی کاغذسازی

paper money *noun*

پارەی کاغەزی ۞ اسکناس

paper mulberry *noun*

دارتووی کاغەزی (توێکڵەکەی بۆ دروس‌کردنی کاغز، لە خێزانی *mulberry*] *Broussonetia papyrifera*]) ۞ درخت توت کاغذی

paper nautilus *noun*

(گیانەوەرناسی) ناوتیلوسی کاغزی (وردی سواراو، مێیەکەی جۆرێ قاوغی کاغزی قەفقەف دەردەدا تا هێلکەکانی لەسەر بکا [توخم *Argonauta*]) ۞ نوعی هشت‌پا

paper-pusher *noun*

(ناپەسند) میرزا، کەچەمیرزا (کاری ناگرنگ دەکا) ۞ میرزابنویس

paper-rack *noun*

جێ‌کاغەز، جێ‌کاغز ۞ جاکاغذی

paper round *noun*, also paper toute
بلاوکردنەوەی ڕۆژنامە ۞ پخش روزنامە
paper shop *noun*
ڕۆژنامەفرۆشی ۞ روزنامەفروشی
paper taffeta *noun*
(پارچەی) تافتەی کاغەزی ۞ تافتەی کاغذی
paper-thin *adjective*
ناسک: *paper-thin partitions* ۞ ظریف
paper tiger *noun*
بەورەکاغەزینە، پلنگی کاغزی، بەهارەوگیفە، پالەوانە میوە، فس‌فسەپالەوان ۞ ببر کاغذی
paper towel *noun*
خاولە یان خاولی کاغەزی ۞ حولەی کاغذی
paperweight /'peɪpəweɪt, US -pərw-/ *noun*
سەنگی کاغەزگر یان کاغەزگیر، کاغەزڕاگر ۞ وزنەی کاغذگیر
paperwork /'peɪpəwɜːk, US 'peɪpərwɜːrk/ *noun*
کاغەزکاری، میرزایی، کاری نووسینگە ۞ کار دفتری
papery /'peɪpəri/ *adjective*
کاغەزی، وەکوو کاغز، کاغزئاسا ۞ کاغذی
Paphian *noun, adjective*
1 *n* ڕەسەن یان دانیشتووی پافوس Paphos (شاری کۆنی قیبرس کە ناوەندی پەرستنی ئافرۆدیت بوو) 2 (paphian) prostitute *adj* 1 سەربە شاری کۆنی پافوس یان خەڵکەکەی 2 سەربە ئەوینی نارەوا ۞ پافوسی
Papiamento *noun*, also Papiamentu
جۆرێ زمانی کریۆلی سپانیاییبنەڕەت ۞ پاپیامنتو
papier collé /ˌpapɪeɪ 'kɒleɪ/ *noun*
(فەرەنسی) شێوەی بەکارهێنانی کاغز بۆ collage ۞ پاپیر کالی
papier mâché /ˌpæpɪeɪ 'mæʃeɪ, US ˌpeɪpər mə'ʃeɪ, ˌpæpjeɪ/ *noun*
(فەرەنسی) هەویری کاغز ۞ خمیر کاغذ
papilionaceous /pə'pɪlɪə'eɪʃəs/ *adjective*
پەپوولەیی، پەپوولەئاسا (وەک لە پاقلە و نۆکدا، زۆرتر پێنج پەڕەیان هەیە؛ بنەڕەت: لە لاتین *papilio*, *papilion-* "پەپوولە" ("butterfly") ۞ پروانەای
papilla /pə'pɪlə/ *noun, pl.* papillae /-liː/
1 گۆکە، مەمکە، چوکلە، قیتکە، قیتایی، گۆچکە، گۆزە، گۆیژە، گۆی چکۆلە 2 دەربەڕیوێکی چکۆلەی گۆشتنی سەر ڕووەک، چوکلە، گۆیژە (بنەڕەت: لە لاتینەوە "nipple"، چکۆلینراوی *papula* "ماسی(نی) چکۆلە") ۞ پاپیلا
papillary /'pæpəlerɪ/ *adjective*
گۆچکەیی، گۆکەیی، سەربە گۆچکە ۞ پاپیلایی
papillate /'papɪleɪt, US pə'pɪlət/ = papillary
papillose /'papɪləʊs/ = papillary
papilloma /ˌpæpɪ'ləʊmə, US -'loʊ-/ *noun, pl.* papillomas or papillomata /-mətə/
وەرەم یان تۆمۆری گۆچکەیی (گۆیی)، وەرەمی گۆیژەیی (شێوەبالووکە، لەسەر پێست یان کێمەپەردە mucous membrane؛ (papillomatous *adj* ۞ پاپیلوما
papillon /'papɪlɒn, US 'papɪjõ/ *noun*
سەگەپەپوولە (بنەڕەت: لە *papilio(n-)* لاتین) ۞ پاپیلون
papist /'peɪpɪst/ *noun, adjective*
1 کاسۆلیک، کاتۆلیک (ڕۆما، وشەیەکی سووکە ب.ت. لە لایەن پرۆتێستانتەکانەوە) 2 = papalist ۞ کاتولیک
papistry *noun*
پاپبازاری، پاپبازی، پاپگەری (سووکانە) ۞ پاپبازی
papoose /pə'puːs/ *noun*
1 کۆڵی منال، بارزونگ 2 منالی سووربێست (هیندی ئەمریکای باکوور) ۞ 1 کولەی بچە 2 بچەی سرخ‌پوست
pappardelle /ˌpapɑː'dɛleɪ, Italian ˌpapar'delle/ *noun, pl.*
جۆرێ پاستای بە شێوەی بەنۆکە یان باریکە ۞ پاپاردلا
papposc /'papəʊs/ *adjective*, also pappous
کوڵکن، کوڵکاوی، کوڵکدار، کوڵکەدار ۞ دارای پاپوس
pappus /'papəs/ *noun, pl.* pappi /-pʌɪ, -piː/
(ڕووەکناسی) کوڵک(ـە، بە ڕێگای لاتین لە *pappos* یۆنانی) ۞ پاپوس
pappy[1] /'pæpɪ/ *noun, pl.* pappies
بابە (= بە زمانی منالان) ۞ بابا
pappy[2] /'pæpɪ/ *adjective*
شل، ئاوەکی، تراو، بل ۞ رقیق، آبکی
paprika /pə'priːkə, US 'pæprɪkə/ *noun*
1 پاپریکا (= جۆرێ بیباری سوور یان شیرین) 2 گەرد یان هاڕاوەی پاپریکا (بنەڕەت: لە هەنگاریەوە) ۞ 1 پاپریکا 2 پودر پاپریکا
Pap smear = smear test
Pap test /pap/ *noun*
تاقیکردنەوە یا تاقیکاری پاپ: تاقیکردنەوەی شێرپەنجەی منالدان بۆ دەس‌نیشانکردنی شێرپەنجەی ملی منالدان یان منالدان (بنەڕەت: لە ناوی زانستەوانی ئەمریکایی George N. (*Papanicolaou* ۞ آزمایش پاپ
Papuan *noun, adjective*
1 *n* پاپوایی: دانیشتووی Papua یان گینەی نوێی پاپوا 2 کۆمەڵێکی جۆراوجۆری نزیک بە

750 زمان که له گینه‌ی نوێی پاپوا و دوورگه‌کانی ده‌وروبه‌ری قسه پێده‌کرێ *adj* سه‌ربه پاپوا، پاپوایی، گه‌له‌که‌ی یان زمانه‌که‌یان ۞ پاپوایی

papula /-jʊlə/ *noun*, also papule /ˈpapjuːl/, *pl.* papules or papulae /-jʊliː/
زیپکه، پیزۆکه، گل (papulose ؛papular *adj*؛ papulous *adj* ؛*adj* بنه‌ڕه‌ت: له *papula* لاتین) ۞ جوش

papyraceous /ˌpæpəˈreɪʃəs/ *adjective*
کاغزی، ناسک، ته‌نک ۞ کاغذی

papyrus /pəˈpaɪrəs/ *noun*, papyri /-rʌɪ, -riː/ or papyruses
1 پیزال، پیزل، گیا یان رووه‌کی پاپیرۆس [*Cyperus papyrus*] 2 کاغزی پاپیرۆس 3 ده‌ستنووسی پاپیرۆس (بنه‌ڕه‌ت: به ڕێگای لاتین له *papuros* یۆنانی‌یه‌وه) ۞ 1 گیاه پاپیروس 2 کاغذ پاپیروس 3 نسخه‌ی خطی پاپیروسی

par /pɑː(r)/ *noun*
1 (له‌سه‌ر ستاک و به‌ش و پشکه‌کاندا) نرخی ناوی، نرخی نووسراوله‌سه‌ر، نرخی ڕوویی، بایه‌خی ناوی 2 به‌رامبه‌ری 3 (دراو) ڕێژه یان ڕاده‌ی به‌رامبه‌ری ۞ 1 ارزش اسمی 2 تساوی 3 میزان متوسط

par. *abbreviation* paragraph

para. *abbreviation* informal a paragraph

para /ˈpærə/ *abbreviation* paratrooper

para- /ˈpærə/, also par- *prefix*
پێشگر: لا، پال، ته‌نیشت، په‌نا، ژوور، له‌ژوور، له‌سه‌ر، سه‌روو، بان، لا، دوا، لاوه‌کی، لاته‌نیشتی (بنه‌ڕه‌ت: له *para* یۆنانی‌یه‌وه "beyond ،beside") ۞ پیشوند: کنار، فرا، ورای، فرعی، ثانوی

para /ˈpɑːrə/ *noun*, *pl.* same or paras
یه‌که‌ی پاره‌ی بۆسنیا-هێرزیگۆڤینا، مۆنتێنیگرۆ و سێربیا، به‌رامبه‌ر به سه‌دیه‌کی dinar (بنه‌ڕه‌ت: له *pāra* ئێرانی یا فارسی "پارچه، به‌ش") ۞ پارا

para-aminobenzoic acid *noun*, *abbreviation* PABA
ترشه‌لۆکی پارائه‌مینۆبێنزۆئیک: ترشه‌لۆکی aminobenzoic بێ‌ڕه‌نگ و زه‌ردباو $C_7H_7NO_2$، هۆکاریکی هه‌ڵدانی ڤیتامینی B complex و له بواری pharmaceutical، ڕه‌نگ dyes و کریمی به‌رخۆر sunscreen به‌کاردێنرێ (هه‌روه‌ها PABA) ۞ اسید پاراآمینوبنزوئیک

parabiosis /ˌparəbʌɪˈəʊsɪs/ *noun*, *pl.* parabioses
یه‌کگرتنی توێکاری و کاره‌ندامناسی، یه‌کیتی anatomical و physiological دوو ئۆرگانیزم ۞ اتحاد کالبدشکافی و فیزیولوژی

parabiotic *adjective*
سه‌ربه یان پێوه‌ندی به یه‌کگرتنی توێکاری و کاره‌ندامناسی‌یه‌وه هه‌یه (parabiotically *adv*) ۞ وابسته به اتحاد کالبدشکافی و فیزیولوژی

parable /ˈpærəbl/ *noun*
1 چیرۆک، ڕازه، حیکایه‌ت، نه‌زیله، سه‌ربرده، داستان 2 په‌ند 3 کورته‌چیرۆکی ئامۆژگاری، چیرۆکی هێمایی، هێماچیرۆک ۞ 1 قصه، داستان 2 مثل 3 داستان کوتاه پندآمیز

parabola /pəˈræbələ/ *noun*, *pl.* parabolas or parabolae /-liː/
1 (ئه‌ندازه) هاوتابرگه، برگه‌هاوتا، برگه‌ی قووچه‌ک، پارابۆلا 2 شتێکی کاسه‌ئاسا (وه‌ک ئانتێن یان په‌رچده‌ره‌وه‌ی مایکرۆفۆن ۞ (microphone reflector 1 سهمی، شلجمی 2 چیز کاسه‌مانند

parabolic /ˌpærəˈbɒlɪk, US -ˈbɑːlɪk/ *adjective*, also parabolical
1 هاوتابرگه، برگه‌هاوتا، پارابۆلیک، پارابۆلیایی: allegorical = 2 *parabolic curves*
parabolically /ˌpærəˈbɒlɪk(ə)li, US -ˈbɑːlɪk(ə)li/ *adv*: هاوتابرگانه، به شێوه‌یه‌کی برگه‌هاوتایی) ۞ سهموی

paraboloid /pəˈrab(ə)lɔɪd/ *noun*
(ئه‌ندازه) ته‌نی هاوتابرگه‌یی ۞ جسم سهموی

paraboloidal *adjective*
سه‌ربه ته‌نی هاوتابرگه‌یی ۞ وابسته به جسم سهموی

paracellular *adjective*
(زینده‌ناسی) هه‌ڵکه‌وتوو له پال یان نێوان خانه‌کاندا ۞ پاراسلولار

paracetamol /ˌpærəˈsiːtəmɒl, -ˈset-, US -mɑːl/ *noun*, *pl.* same, or paracetamols
پاراسێتامۆل (ده‌رمانێ بۆ داشکاندنی ژان و تا و ئاسپیرینی تیانیه، کورته‌ی ناوی کیمیایی -*para* (*acetylaminophenol* ۞ پاراستامول

paracholia *noun*
ده‌ردانی نائاسایی زراو (یان زه‌رداو) ۞ ترشح غیرعادی زرداب

parachroma *noun*
بێ‌ڕه‌نگی پێست ۞ بی‌رنگی پوست

parachronism /pəˈrakrənɪz(ə)m/ *noun*
هه‌ڵه له ڕێکخستنی ڕووداوه‌کاندا، ب.ت. ئه‌وه‌ی که دره‌نگتر دانرابێ ۞ پاراکرونیسم

parachute /ˈpærəʃuːt/ *noun*
چه‌تر (ی ڕزگاری)، په‌ره‌شووت: *Planes dropped supplies by -hute* ◊ *a parachute* (parachutic *adj*) *drop/jump* ۞ چتر

parachutism /ˈpærəʃuːtɪzəm/ *noun*
چه‌تره‌وانی، چه‌تربازی، په‌ره‌شووته‌وانی ۞ چتربازی

parachutist /ˈpærəʃuːtɪst/ *noun*
چه‌تره‌وانی، چه‌ترباز، په‌ره‌شووته‌وان ۞ چترباز

Paraclete /ˈparəkliːt/ *noun*
1 (یەزدانناسی کریستانیەت) ڕۆح یان گیانی پیرۆز وەک پارێزەر یان ڕاوێژکاری 2 یار، یاوەر، یاریدەدەر ⬡ 1 پاراکلیت 2 کمک

paraclinical /ˌpærəˈklɪnɪkl/ *adjective*
(تکنیکی) سەربەو بەشەی پزشکی، ب.ت. زانستە توێژینگەییەکان کە ڕاستەوخۆ چارەسەری نەخۆشەکان ناگرێتەوە ⬡ پاراکلینیکال

paracrine /ˈparəkrʌɪn/ *adjective*
(کارئەندامناسی) پاراکرین، پاراکراین: سەربە یان ئاماژە بە هۆرمۆنێ کە کاریگەری تەنیا لەسەر ئەو ڕژێنەیە کە بە تەنیشتییەوەیەتی ⬡ پاراکرین

parade /pəˈreɪd/ *noun*
1 سان، ڕیزە، ڕەوتی لەشکری 2 پیشاندان، ڕانان، بەرچاونان 3 شوێنی سان، سانگە، جیسان 4 دەستە، کۆمەڵ 5 مەشقگا، گۆڕەپانی مەشق 6 شەقامێ بە ڕیزە دووکانێکی چکۆلە ⬡ 1 رژه 2 نمایش 3 مکان سان 4 گروه 5 میدان مشق 6 خیابانی با ردیف مغازه‌های کوچک

parade-ground *noun*
1 مەشقگا، جیمەشق، گۆڕەپان یان مەیدانی مەشق 2 سانگە، شوێنی سان ⬡ 1 میدان مشق 2 محل سان

paradichlorobenzene *noun*
پارادیکلۆرۆبینزین: ئاوێتەیێکی کریستالی سپی $C_6H_4Cl_2$، بە هۆی کلۆراندنی بینزینەوە ساز دەبێ، ب.ت. وەک deodorizer و مێرووکوژ وایە ⬡ پارادیکلوروبنزن

paradigm /ˈpærədaɪm/ *noun*
1 (زمانەوانی) پارادایم، وشە گەردانکراوەکان، دارشتەمەنی، گەردانەمەنی، گەردانان، دارشتان: *verb paradigms* (لە بەرامبەر syntagm دا) 2 نموونە، پارادایم، سەرمەشق، مودێل: *a paradigm for students to copy* ⬡ 1 صیغگان، صورت‌های صرفی 2 الگو، مدل

paradigmatic /ˌpærədɪgˈmætɪk/ *adjective*, also paradigmatical
1 (زمانەوانی) پارادیگماتیک 2 سەربە وشە گەردانکراوەکان (paradigmatically *adv*) ⬡ 1 جانشینی 2 وابسته به صورت‌های صرفی

paradigmatic axis *noun*
تەوەری پارادیگماتیک ⬡ محور جانشینی

paradigmatic relation *noun*
پێوەندی پارادیگماتیک ⬡ رابطه‌ی محور جانشینی

paradigmatic series *noun*
زنجیرەی گەردانی یان پارادیگماتیک ⬡ رشته‌ی تصریفی

paradisaical /-dɪˈseɪɪk(ə)l/ *adjective*, also paradisiacal /-dɪˈsʌɪək(ə)l/
بەهەشتی (paradisaically *adv*) ⬡ مینوی، ملکوتی

paradisal /ˈpærədaɪsl/ *adjective*
بەهەشتی، paradisiacal ⬡ بهشتی

paradise /ˈpærədaɪs/ *noun*
1 بەختەوەری 2 (خوازە) بەهەشت، شوێنی یەکجار خۆش و ئایدیال 3 (Paradise) بەهەشت، پەرەدایس 4 (لە کتێبی پیرۆزدا) باغی عەدەن Eden (کە ئادەم و حەوا تیایا دەژیان؛ بنەڕەت: لە *paradeisos* یۆنانییەوە "پارکی (دەورگیراوی) پادشایی") ⬡ 1 سعادت 2 مکان ایده‌ال یا مطلوب 3 (Paradise) مینو، بهشت، جنت، فردوس 4 باغ عدن

parador /ˈparədɔː, US ˌparəˈdɔː/ *noun*, *pl*. -rs or -res /-ˈdɔːreɪz/
(لە سپانیا) هوتێلی کە حکومەت خاوەنیەتی و بەڕێوەدەبا ⬡ هتل دولتی

paradox /ˈpærədɒks, US -dɑːks/ *noun*
1 وتەی دژبەیەک یان یەکترنەگرەوە (بەڵام لەوەش دەچێ کە ڕاست بێ) 2 بەکارهێنانی پارادۆکس، دژبێژی 3 دژایەتی، پێکنەکۆکی، پێکدژی، ناکۆکی، دژبەیەکی، یەکترنەگرتنەوە (بنەڕەت: بە ڕێگای late Latin لە *paradoxon* یۆنانی "contrary (opinion)") ⬡ 1 گفته‌ی پارادوکس 2 تناقض‌گویی 3 تضاد، تناقض

paradoxical /ˌpærəˈdɒksɪkl, US -ˈdɑːks-/ *adjective*
دژبەیەک، پێکدژ، یەکنەگرەوە، پێکناکۆک، پڕ لە دژایەتی، پڕ لە ناکۆکی (paradoxicality *n*؛ paradoxically /-kli/ *adv*: بە شێوەیێکی دژبەیەک، ناکۆکانە، سەیر ئەوە کە...؛ paradoxicalness *n*) ⬡ دارای تضاد یا تناقض، پر از تناقض

paraesthesia /ˌparɪsˈθiːzɪə/ *noun*, US paresthesia, *pl*. paraesthesiae /-zɪiː/ or paraesthesias
هەستپێکردنی نائاسایی ⬡ احساس غیرعادی

paraffin /ˈpærəfɪn/ *noun*
1 مێوی کانی یان پارافین 2 نەوتی سپی، پارافین 3 (کیمیا) وشەیێکی بێباوە بۆ alkane ⬡ 1 موم معدنی 2 نفت سفید، پارافین

paraffin oil *noun*
ڕۆنی پارافین، ب.ت. kerosene ⬡ روغن پارافین

paraffin wax *noun*
مێو یان مۆمی پارافین ⬡ موم پارافین

paraglider /ˈpærəglaɪdə(r)/ *noun*
چەترەبازە، پاراگلایدێر ⬡ پاراگلایدر

paragliding /ˈpærəglaɪdɪŋ/ *noun*
چەترەبازی، پاراگلایدینگ (جۆرێ وەرزش) ⬡ پاراگلایدینگ

paragogic *adjective*
زیادکراو، سەرخستە، پاشکۆ، پێوەنراو، پێوەلکاو ⬡ افزوده، الحاقی

paragon /'pærəgən, US -gɑ:n/ *noun*
1 نموونەی تەواو، سەرنموونە، سەرمەشق 2 مرۆڤی تەواو 3 رووژە یان ئەلماسی سەرتر لە carat 100 (بنەرەت: لە paragone ئیتالیایی med. Greek *parakonē* لە "touchstone". "هەسان") ◌ 1 مظهر 2 انسان کامل 3 پاراگون
paragraph /'pærəgrɑ:f, US -græf/ *noun*
1 برگە، پاراگراف، بڕک، چەپکەڕستە 2 (رۆژنامە) کورتە راپۆرت، راپۆرتی کورت 3 نیشانەی برگە (¶) ◌ 1 بند 2 گزارش کوتاه 3 علامت پاراگراف
paragraphic /,pærə'grɑ:fɪk/ *adjective*, also paragraphical /-ɪkl/
برگەیی، برگەبرگە، سەربە پاراگراف ◌ وابستە بە بند
paragrapher *noun*, also paragraphist
کورتەوتارنووس (ب.ت. بۆ سەرەتای رۆژنامە) ◌ نویسندەی مقالات کوتاه
paragraph mark *noun*
نیشانەی برگە (¶) ◌ علامت پاراگراف
Paraguayan /'parəgwʌɪən/ *noun, adjective*
n خەڵکی Paraguay *adj* سەربە پاراگوای ◌ پاراگوایی
parajournalism *noun*, also new journalism
پاراژۆرنالیزم، رۆژنامەوانیتی نوێ: رۆژنامەگەرییێ کە راوبۆچوون و کاردانەوەی کەسی نووسەرانی تیایە (*n* parajournalist; parajournalistic *adj*) ◌ پاراژورنالیسم
parakeet /'pærəki:t/ *noun*, also parrakeet
(گیانەوەرناسی) تووتی کلکدرێژ، زۆرتر بە پەرەوباڵی سەوزەوە [*Psittacula* و توخمەکانی تر [*Cyanoramphus*، ◌ طوطی دم‌دراز
paralanguage *noun*
شێوەزمان، نیمچەزمان ◌ شبەزبان
paraldehyde /pə'raldɪhʌɪd/ *noun*
ئاوێتەیێکی شلەی بێ‌رەنگ $C_6H_{12}O_3$، وەک دەرمان یان دەوای زوو خەوێنەر و ئارام‌کەرەوە وایە ◌ پارالدیهاید
paralinguistic *adjective*
شێوەزمانی، نیمچەزمانی ◌ شبەزبانی
paralinguistic /,pærəlɪŋ'gwɪstɪk/ *adjective*
پارازمانەوانی، زمانی ناوتاری، پارالینگویستیک (پێوەندیی‌یێ کە زۆرتر بە ریگای شێوە و جوولانەوە دەردەبردرێ هەتا وشە، بۆ نموونە تۆن و ئاوازی دەنگ، دەربڕین بە ریگای دەم‌وچاو یان کردەوەوە یان تەکاندانی سەر) ◌ پارالینگویستیک
Paralipomenon = Chronicles

parallax /'pærəlæks/ *noun*
جیاوازی شوێن (parallactic *adj*: سەربە پارالاکس) ◌ اختلاف منظر
parallax error *noun*
هەڵەی جیاوازی شوێن ◌ خطای اختلاف منظر
parallel / 'pærəlel/ *adjective, noun*
1 *adj* هاوتەریب، بەرامبەر 2 لێکچوو، هاوتا، هاوشێوە *n* 1 هێڵی هاوتەریب 2 (جوگرافیا) سووڕگە 3 تا، لف، لنگ 4 بەراوردکاری، پێک‌گرتن، هەڵسەنگاندن 5 لێکچوویی، لایەنی لێکچوون، هاوتایی، هاوشێوەیی 6 (لە چاپدا) ئەم نیشانەی (||) ◌ *adj* 1 موازی 2 مشابه *n* 1 خط موازی 2 مدار 3 نظیر 4 مقایسه 5 تشابه 6 علامت (||)
parallel bars *noun, pl.*
(لە ژیمناستیکدا) پەرەلیل، هاوتەریبە، جووت‌میل ◌ پارالل
parallelepiped /,parəlɛlə'pʌɪpɛd, US ,parəlɛ'lɛpɪpɛd/ *noun*
1 رووتەریب 2 پوازە یان ئاوێزەی رووتەریب ◌ 1 متوازی‌السطوح 2 منشور متوازی‌السطوح
parallel forces *noun, pl.*
(میکانیک) هێزە (هاو) تەریبەکان ◌ نیروهای متوازی
parallelism /'pærəlelɪzəm/ *noun*
1 هاوتەریبی، بەرامبەری، ریکێتی 2 لێکچوویی، لایەنی لێکچوون، resemblance، correspondence ◌ 1 توازی 2 تشابه
parallelogram /,pærə'leləgræm/ *noun*
(ئەندازە) لاتەریب ◌ متوازی‌الاضلاع
paralogism /pə'ralədʒɪz(ə)m/ *noun*
بەڵگەهێنانەوەی هەڵە ◌ استدلال غلط
Paralympic *adjective*
پارالیمپیک ◌ پارالیمپیک
Paralympics *noun, pl.*
پێشبڕکێی قارەمان یان باڵەوانی جیهانی وەرزش‌کارە پەک‌کەوتووەکان یان پێ‌لەسەمەکان ◌ پارالیمپیکس
paralysation /,pærəlaɪzeɪʃn/ *noun*
لەکارخستن، پەکخستن، خەواندن، لەسماندن، وەستاندن، لەپێ‌خستن، جۆنگاندن ◌ ازکاراندازی
paralysed *adjective*
لەکارخراو، پەکخراو، فەلەج‌کراو، لەسمێنراو، لەسم‌کراو، جۆنگ‌کراو، جۆنگێنراو ◌ فلج‌شده
paralysis /pə'rælәsɪs/ *noun*, paralyses /-si:z/
شەپلە، لەسمی، شەلەل، فەلەج، دەملە ◌ فلج
paralytic /,pærə'lɪtɪk/ *adjective, noun*
1 *adj* شەپلە، شەلەل، فەلەج، لەسم، شەپلەلێدراو 2 (نافەرمی) مەستی مەست، کەیل، کەلەلا *n* مرۆڤی شەپلەلێدراو (paralytically

adv /ˌpærəˈlɪtɪkli/: بە شێوەیەکی لەکارخەر یان لەپێ‌خەر، لەسمینەرانە) ۞ 1 adj فلج، مفلوج 2 (عامیانە) پاتیل n آدم مبتلا بە فلج

paralyzing *adjective*

paramagnetic *adjective*
۞ (paramagnetism *n*) پارامەگناتیـــــی پارامغناطیـــی

paramatta = parramatta

paramecium /ˌparəˈmiːsɪəm/ *noun*
(گیانـــەوەرناســـی) ســـاهیلکە: گیانـــەوەرێکی ئـــاوی(شـــیرین) تـــاک‌خانـــەیی [تـــوخم *Paramecium*] (بنـــەڕەت: لـــە *paramēkēs* یونانی "oval") ۞ پارامسیوم

paramedic /ˌpærəˈmedɪk/ *noun*
دوایزشـــک، پزشـــک‌یـــار، ئـــاوەڵ‌پزشـــک (paramedical /-ɪkl/ *adj*: دوایزشـــکی، پزشـــک‌یاری، ئاوەڵ‌پزشـــکی: *paramedical aides and technicians*) ۞ پیراپزشک

parament *noun, pl.* paramenta
شـــتومـــەکی هەڵواسینی کلیـــسە ۞ تزئینـــات آویختنی کلیـــا

parameter /pəˈræmɪtə(r)/ *noun*
1 (بیرکاری) پارامیتر (بڕی دیاری نادیار یان نارۆون) 2 هۆکاری دیاری‌کەر، ژووریتو 3 رادە، ســـنوور، limit ،boundary 4 بەرتەســـکی، بەرتەنگی، سنووری‌داری 5 تایبەتمەندی، رەوشت، characteristic: *the parameters of science fiction* (parametric *adj*، parametrically *adv*) ۞ 1 پارامتر 2 عامل تعیین‌کنندە 3 حد 4 محدودیت 5 ویژگی، مشخصە، مختصە

paramilitary /ˌpærəˈmɪlətri, US -teri/ *adjective, noun* (*pl.* paramilitaries)
نیمچەلەشکری، ئەندامی کۆمەڵ یان ڕێکخراوەی نیمچەلەشـــکری، پارامیلیتـــاری: *paramilitary training* ۞ شبەنظامی، پارامیلیتاری

paramilitary activity *noun*
چالاکی نیمچەلەشکری ۞ فعالیت شبەنظامی

paramilitary organization *noun*
ڕێکخراوەی نیمچەلەشکری ۞ سازمان شبەنظامی

paramnesia /ˌparəmˈniːzɪə/ *noun*
تێکچوونی یادەوەری memory ۞ اختلال حافظە

paramo /ˈparəməʊ/ *noun, pl.* paramos
بـــان یـــان دەشـــتەبەرزایی بـــێ‌داری گـــەرمێنانی ئـــەمریکای باشـــووری (بنـــەڕەت: لـــە *paramus* لاتینەوە) ۞ پارامو

paramountcy /-maʊntsi/ *noun*
ســـەرتری، بـــەرزتری، بەســـەرداشـــکانەوە، زاڵـــی، گرنگی، پێشەمی، گـــەورەیی ۞ تفـــوق، برتـــری، اهمیت، بزرگی

paramount /ˈpærəmaʊnt/ *adjective*
گرنگ، پێشەم، بەرکەفتی، سـەرتر، بەرزتر(ترین)، گەورە، پایەبەرز؛ خاوەنی هێزێکی ســـەرتر یـــان گرنگ، supreme: *a matter of paramount importance* ◊ *Safety is paramount* ۞ (paramountly /ˈpærəmaʊntli/ *adv*) مهم، فائق، عالی، عالی‌مقام؛ دارای قدرت فائق

paramour /ˈpærəmʊə(r), US -mɔr/ *noun*
(کۆن و سووکانە) 1 دۆست، گراو، یار، دڵبەستە، ئەڤیندار 2 داوێن‌تەڕ، شەڵواریس، زۆڵ ۞ 1 معشوق، معشوقە 2 فاسق

paramylum *noun,* also paramylon
شێوەنشاستە: سـەرچاوەیێکی کاربۆهایدراتی سەرەتاژیاوەکان protozoan و قەوزەکان algae و شێوەی نشاستە دەدا ۞ پارامیلوم

paramyxovirus /ˌparəˈmɪksə(ʊ)ˌvʌɪrəs/ *noun*
پارامیکسۆڤایرۆس، پارامیکسۆڤیرۆس: کۆمەڵی ڤایرۆسە RNA کان کە دەبنە هۆی mumps، measles و canine distemper [خێـــزان Paramyxoviridae] ۞ پارامیکسوویروس

parang[1] /ˈpɑːraŋ, US ˈpa-/ *noun*
(لە مالاکا) شمشێر یان چەقۆی کورت، کێرد ۞ پارانگ

parang[2] /ˈpɑːraŋ, US ˈpa-/ *noun*
جۆرێ موسیقای خۆماڵی Trinidadian (لە کریسمەس‌دا و ماڵ‌بەماڵ لێدەدرێ) ۞ پارانگ

paranoia /ˌpærəˈnɔɪə/ *noun*
پارانۆیا، (نافەرمی) بەدگومانی، خراپ بیرکردنەوە ۞ پارانویا

paranoiac /ˌpærəˈnɔɪk, US -ˈnɔɪæk/ *adjective, noun,* paranoid
تووشی پارانۆیا، بەدگومان، دوچاری بەدگومانی (paranoiacally *adv*) ۞ مبتلا بە پارانویا

paranoid /ˈpærənɔɪd/ *adjective, noun*
adj پارانۆیایی، بەدگومان، دوچاری بەدگومانی، پارانۆید: *paranoid delusions* ◊ *paranoid schizophrenia* ◊ *a paranoid killer* *n* نەخۆشی پارانۆیایی ۞ *adj* پارنویـایی، پارانوئید *n* بیمار پارانویایی

paranormal /ˌpærəˈnɔːml, US -ˈnɔːrml/ *adjective, noun*
adj (ڕووداو و دیاردەکان) سەرووسروشتی، ژوورسروشـــتی، سەرسرشـــتی، نائاســـایی، ســـوپێرناتوراڵ supernatural، پارانۆرمـــاڵ، پێچەوانەی سروشت، سەیر (لەباری زانستی یا ئەقڵییەوە لێک‌نادرێتەوە) *n* ڕووداو یان بابەتە سەیرەکان (paranormality *n*، paranormally /-li, US -ˈnɔːrml/ *adv*) ۞ *adj* فوق طبیعی، *n* رخدادها یا موضوعات فوق‌طبیعی

paranormal events *noun, pl.*
ڕووداوە ســـەیر یـــا پارانۆرماڵـــەکان، ڕووداوە نائاسایی‌یەکان، ڕووداوە سوپێرناتوراڵەکان ۞

رخدادهای فوق‌طبیعی

paranormal phenomena *noun, pl.*
دیارده سەیرەکان، دەرکەوتە پارانۆرماڵەکان، دیاردە ژوورسروشتییەکان یان نائاساییەکان ◌ پدیده‌های فوق‌طبیعی

paranymph /ˈpærənɪmf/ *noun*
1 برازاوا، شۆشبان 2 دەمڕاست، وەکیل 3 خوازبێنیکەر، داواکار، خوازبێن ◌ 1 ساقدوش 2 وکیل 3 خواستگار

paraparesis /ˌparəpəˈriːsɪs/ *noun*
لەسمی بەشێک لە پەلەکانی خوارو (paraparetic *adj*) ◌ پاراپارسیس

parapet /ˈpærəpɪt, US -pet/ *noun*
1 (سەربان، پرد و هتد) پاردە، دیوارە، دیوارۆکە، دیواری کورت 2 (لە شەڕدا) سەنگەر، مەتەریز، پەریز، دیوار 3 نەردە، تەختەبەند (parapeted *adj*: 1 پاردەدار، دیواربەند، بە دیواری کورتەوە 2 نەردەبەن، نەردەبەند، نەردەریز) ◌ 1 حفاظ 2 جان‌پناه 3 محجر

paraph /ˈparaf/ *noun*
پەرەف: ئەو هێڵە زیادییانەی کە جوانی بە مۆر یا ئیمزا دەدەن ◌ پاراف

paraphasia /ˌparəˈfeɪzɪə/ *noun*
تێکچوونێکی زمانی (لەودا وشەکان تێکەڵ و رستەکان بێ‌واتان، لە ئەنجامی لێدانی مێشکییەوە تووش دەبێ؛ paraphasic *adj*) ◌ پارافازیا

parapherna *noun, pl.*
دارایی یان ماڵی ژن (بێجگەلە جیازی) ◌ اموال شخصی زن

paraphernal /ˌpærəˈfɜːnl/ *adjective*
سەربە دارایی یان ماڵی ژن ◌ وابسته به اموال شخصی زن

paraphernalia /ˌpærəfəˈneɪlɪə, US -fərˈn-/ *noun*
1 کەلوپەل، شتومەک، ویستەمەنی، دیدیوبۆدی، بەزموبەسات 2 دارای یان ماڵی ژن ◌ 1 لوازم، وسایل 2 اموال شخصی زن

paraphrasable *adjective*
لەشیکردنەوەهاتوو، لێکدەدرێتەوە، راڤە دەکرێ، روون دەکرێتەوە، لە روون کردنەوە دێ ◌ تفسیرپذیر، توضیح‌پذیر

paraphrase /ˈpærəfreɪz/ *noun*
شیکردنەوە، لێکدانەوە، راڤە، روونکردنەوە، بە وتەیێکی تر (paraphraser *n*: شیکەرەوە، لێکدەرەوە، روونکەرەوە) ◌ تفسیر، تعبیر، توضیح

paraphrastic *adjective*
شیکردنەوەیی، لێکدانەوەیی، راڤەیی، روونکردنەوەیی (paraphrastically *adv*) ◌ تفسیری، شرحی، توضیحی

paraphysis *noun, pl.* paraphyses
ریشاڵی ئەستێور، لاپەرە (لە لاوە پەرە دەسێنێ): ریشاڵ یا تاڵێکی باریک، قیت و ستێوری sterile نەزۆکی ئەندامە sporogenous یان gametogenous ەکانی هێندێ فێرن، قەوزە و کەروو یان کارگ fungus ◌ پارافیز

paraplegia /ˌpærəˈpliːdʒə/ *noun*
لەسمی هەردووپێ، پێ‌لەسمی، شەپلە لە پشتێنە بەرەوخوار ◌ فلج پاها

paraplegic /ˌpærəˈpliːdʒɪk/ *adjective, noun*
adj پێ‌لەسم، پالەسم *n* نەخۆشی تووش‌بوو بە پێ‌لەسمی یان پالەسمی ◌ *adj* دچار فلج پاها *n* بیمار مبتلا به فلج پاها

parapodium *noun, pl.* parapodia
پەلک: یەکێ لە جووتە پەلی سەرەتایی (لە برگەبرگەی لەشی کرمە ئالقەییی یا بازنەییەکان (parapodial *adj*) ◌ پایک، پاراپودیوم

parapraxis *noun,* also parapraxia, *pl.* parapraxised or parapraxias
هەڵە، خەتا ◌ خطا

paraprofessional *noun, adjective*
یاریدەدەری راهاتووی کەسێکی پیشەیی (وەک دوکتورەکان، مامۆستاکان، پارێزەران و...) ◌ پاراپروفسیونال

parapsychology /ˌpærəsaɪˈkɒlədʒi, US -ˈkɑːl-/ *noun*
پارادەروونناسی (parapsychological *adj*: سەربە پارادەروونناسی؛ parapsychologist *n*: پارادەروونناس) ◌ فراروان‌شناسی

paraquat /ˈpærəkwɒt, US -kwɑːt/ *noun*
پاراکوت $C_{12}H_{14}Cl_2N_2$ (جۆرێ دەرمانی یەکجار توند بۆ فەوتاندنی بژار، خوێی کاتیۆنێکی تیایە) ◌ پاراکوت

Para rubber *noun*
پارارابێر: rubber رەسەنی دارە رابێرەکانی ئەمریکای باشووری، لە خێزانی spurge [*genus* [*Hevea and especially H. brasiliensis* ◌ پارارابر

parasailing /ˈpærəseɪlɪŋ/ *noun*
(وەرزش) پاراسەیلینگ ◌ پاراسایلینگ

parasang *noun*
فەرسەنگ (= نزیک بە 4 مایل یا 6 کیلۆمیتر، بنەڕەت: لاتین، لە *parasanga* لە *parasangēs* یۆنانی، بنەڕەت ئێرانی) ◌ فرسنگ

parascending /ˈpærəsendɪŋ/ *noun*
(وەرزش) پاراسێندینگ ◌ پاراسندینگ

paraselene /ˌparəsɪˈliːni/ *noun, pl.* paraselenae /-niː/
مانگەدرۆزنە، رووناکی دەوری خەرمانەی مانگ (paraselenic *adj*: سەربە یان پێوەندی بە paraselene ەوە هەیە) ◌ پاراسلین

parasexual *adjective*

ژوورڕەگەزی، نیمچەڕەگەزی، نیمچەسێکشوال، ژوورسێکشوال: *the parasexual cycle in some fungi* (parasexuality *n*) ۞ فراجنسی

parasexual recombination *noun*
نوێتێکهاتی ژوورڕەگەزی یان نیمچەسێکشوال ۞ بازترکیبی فراجنسی

parashah *noun, pl.* parashoth or parashot, Hebrew *pārāshāh*
1 بەشێکی تەورات کە لە کەنیشتە و لە سەبت و ڕۆژانی پشوودا دەخوێنرێتەوە 2 هەڵبژاردەیێکی بەشێکی وا ۞ پاراشا

parasitaemia /ˌparəsɪˈtiːmɪə/ *noun*
بوونی مشەخۆر لە خوێندا ۞ وجود انگل در خون

parasite /ˈpærəsaɪt/ *noun*
1 پەرەسایت، مشەخۆر، خۆرە، لاخۆر 2 مشەخۆر، موشەخۆر، لاکوتە، لاخۆر، سەربار، مفتەخۆر (بنەڕەت: بە ڕێگای لاتینەوە، لە *parasitos* "(کەسێ کە) لە مێزێکی تر دەخوا"، لە *para-* "لەپاڵ، لەتەنیشت، لەلای alongside" + *sitos* "خۆراک food") ۞ 1 انگل 2 طفیلی

parasitic /ˌpærəˈsɪtɪk/ *adjective*, also parasitical /ˌpærəˈsɪtɪkl/
مشەخۆری، لاکوتەیی، خۆرەیی، لە ئەنجامی مشەخۆرەوە ۞ انگلی

parasitically /-kli/ *adverb*
مشەخۆرانە ۞ انگل‌وار

parasiticidal *adjective*
مشەخۆرکوژ، خۆرەکوژ ۞ انگل‌کش

parasiticide /ˌpærəˈsɪtɪsaɪd/ *noun*
مشەخۆرکوژ، خۆرەکوژ، مادە یان مەتریاڵی مشەخۆرتیابەر ۞ انگل‌کش

parasitism *noun*
1 هەوانتەخۆری، مشەخۆری؛ (خوازە) لاکوتەیی، لاخۆری، مفتەخۆری، کاسەلێسی، لاوڕگی 2 (هەروەها parasitosis (*pl.* parasitoses)) نەخۆشی مشەخۆری، مشەخۆرتێدان ۞ 1 زندگی انگلی 2 بیماری در اثر انگل

parasitization *noun*
هەوانتەخۆری‌کردن، مشەخۆری‌کردن، ژیان لەسەر هاوخوانی host وەک مشەخۆری، تێدان infest وەک مشەخۆری ۞ پاراسیتیزاسیون، انگلی شدن

parasitoid /ˈparəsɪtɔɪd/ *noun, adjective*
نیمچەمشەخۆر، لاخۆرە، مێرووێ کە گەرا لەنێو خانەخوێکەیدا دەنێتەوە (و دەیکوژێ) ب.ت. ichneumon wasp (parasitoidism *n*) ۞ پاراسیتوئید

parasitology /ˌpærəsaɪˈtɒlədʒi/ *noun*
مشەخۆرناسی (parasitological or parasitologic *adj*; parasitologically *adv*; parasitologist *n*) ۞ انگل‌شناسی

parasol /ˈpærəsɒl, US -sɔːl, -sɑːl/ *noun*
1 چەتر، چەتری بەر خۆر 2 (هەروەها parasol mushroom) جۆرێ کارگی درێژی سەرزل [*Lepiota procera*] و جۆرە پێوەندی‌دارەکان 3 فڕۆکەی یەک‌باڵە ۞ 1 چتر آفتابی 2 نوعی قارچ 3 هواپیمای یک‌باله

parasolette *noun*
چەترۆکە، چەتری چکۆلەی بەر خۆر ۞ چتر آفتابی کوچک

parasternal /ˌparəˈstəːnəl/ *adjective*
(توێکاری) هەڵکەوتوو لەپاڵ sternum ۞ واقع در پهلوی جناغ سینه

parasympathetic *adjective*
(کارئەندام‌ناسی) پاراسیمپاتیک، پاراسیمپاتێتیک ۞ پاراسمپاتیک

parasynthesis /ˌparəˈsɪnθɪsɪs/ *noun*
(زمانەوانی) داڕشتن (یان داتاشین) و لێکدان ۞ اشتقاق و ترکیب

parasynthetic /ˌparəˈsɪnθetɪk/ *adjective*
داڕشتە (یا داتاشراو) و لێکدراو (parasynthetically *adv*) ۞ مشتق و مرکب

parataxis /ˌpærəˈtæksɪs/ *noun*
(ڕێزمان) پاڵ‌چنی، هێنانی چەند بڕگە و دەستەوشە بەبێ دانانی پیتی پێوەندی (paratactic(al) *adj*; paratactically *adv*) ۞ حذف روابط

paratha /pəˈrɑːtə/ *noun*
پێراتا، پەراتا (= جۆرێ نانی باشووری ئاسیا (ب.ت. هیندووستان) کە بێ شلکێنە، لەسەر ساج دەکرێ؛ بنەڕەت: لە *parāthā* هیندی‌یەوە) ۞ پاراتا

parathion /ˌparəˈθʌɪən/ *noun*
پاراتیۆن: دەرمانێکی مێرووکوژ و بێداد ژاراوی‌یە $C_{10}H_{14}NO_5PS$، فۆسفۆر phosphorus و سۆلفۆری sulphur تیایە ۞ پاراتیون

parathyroid *noun*
(توێکاری) پاراتیرۆئید ۞ پاراتیروئید

parathyroidectomy *noun, pl.* parathyroidectomies
(توێکاری) بڕین یا دەرکێشانی بەشێ یا تەواوی ڕژێنە پاراتیرۆئیدەکان ۞ پاراتیروئیدکتومی

parathyroid gland *noun*
ڕژێنەی پاراتیرۆئید: هەریەک لەو چوار ڕژێنە چکۆلەی endocrine کە نزیک تیرۆئیدن و هۆرمۆنی پاراتیرۆئید دەردەدەن ۞ غدەی پاراتیروئید

parathyroid hormone *noun*
هۆرمۆنی پاراتیرۆئید: هۆرمۆنێکی ڕژێنەی پاراتیرۆئید کە میتابۆلیزمی کالسیۆم و فۆسفۆرۆس لە لەشدا میزان دەکا ۞ هورمون پاراتیروئید

paratroop /ˈpærətruːp/ *adjective*

سەربە سەربازان یان یەکەی چەتربازەکان ۞ وابسته به یکان چتر باز

paratrooper /'pærətru:pə(r)/ *noun*
چەترەوان، چەترباز، سەربازی یەکە یان دەستەی چەترباز ۞ چترباز

paratroops /'pærətru:ps/ *noun, pl.*
سەربازە چەترباز یا چەترەوانەکان ۞ یکان چترباز

paratyphoid *noun, adjective*
n (نەخۆشی و کەممەترسی‌تر) نیمچەکەوتوویی *adj* پاراتیفوئید ۞ *n* شبه‌حصبه *adj* پاراتیروئید

paravane *noun*
دەزگا یان ئامێری کۆکردنەوەی مین (بە دوای گەمی یان کەشتی‌یەوە) ۞ پاراوان

par avion /pa:(r) a'vjõ, French paʀ avjõ/ *adverb*
بە ڕێگای پۆستی ئاسمانی‌یەوە ۞ توسط پست هوایی

parbuckle /'pa:bʌk(ə)l/ *noun*
گوریسی دوولوونەی قولفەکراو بۆ هەڵێنان یان تلارکردنەوەی شتومەکی لوولەکی ۞ پاربوکل

parcel /'pa:sl, US 'pa:rsl/ *noun*
1 گورزە، بەستە، بوخچە، پێچراوە، بەستەک 2 (زەوی‌وزار) پەلە، کەرت، پارچە، تیکە 3 بەش، کەرت، پشک، پار 4 کۆمەڵە، دەستە ۞ 1 بسته 2 (زمین) قطعه 3 جزء، بخش 4 مجموعه

parcel bomb *noun*
بۆمبی پێچراوە یان پۆستی ۞ بمب پستی

parceling = parceling

parcel-gilt /'pa:sl gɪlt/ *adjective*
نیو(ە)زێڕکفت ۞ نیمه‌مطلا

parcelling *noun*
دابەش‌کردن، دابەشاندن ۞ تقسیم

parcel post *noun*
نووسینگەی گورزە یان بەستە پۆستی‌یەکان، ناردنی بەستە یان گورزە بە ڕێگای پۆستەوە ۞ ادارەی بسته‌های پستی، پارسلینگ

parcenary /'pa:sənerɪ/ *noun*
بەشداری لە میراتدا، بەشبەری یا میراتگریی هاوبەش ۞ شرکت در ارث

parcener *noun*
بەشدار لە میراتدا، بەشبەر یا میراتگری هاوبەش ۞ شریک در ارث

parched /pa:tʃt, US pa:rtʃt/ *adjective*
1 وشک(وبرینگ)، وشکەوەبوو، وشکەوەکراو، وشکھەڵگەڕاو 2 (ناڤەرمی) (بەکجار) تینوو، سی‌وشکەگرتوو ۞ 1 خشک، خشک‌شده 2 (عامیانه) تشنه

Parcheesi /pa:'tʃi:zi, US pa:r'tʃ-/ *noun*
(دروشمی بازرگانی، جۆری کایەی منداڵان) پارچیسی ۞ پارچیسی

parchment /'pa:tʃmənt, US 'pa:rtʃ-/ *noun*
1 کاغزی پێستی یان کەولی، پێستە 2 کەوڵ (جاران بۆ لەسەر نووسین و لە بریتی کاغز بەکاردێترا) 3 پێستەنووس ۞ 1 کاغذ پوستی 2 پوست 3 پوست نوشته

parchment-paper *noun*
کاغزی پێستی ۞ کاغذ پوستی

parchmenty *adjective*
پێستی، کەولی، پێستەئاسا ۞ پوستی

parclose /'pa:kləʊz/ *noun*
تیغە، پەردە، نەردە ۞ جداگر، نرده

pard /'pa:d/ *noun*, also leopard
(کۆن، وێژەیی) پڵنگ، پڵینگ (بنەڕەت: لە *pardos* یۆنانی‌یەوە) ۞ پلنگ

pardalote /'pa:dələʊt/ *noun*
جۆری باڵندەی پچوکی دەنگ‌خۆشی خاڵ‌خاڵی سی ئەوستڕالیایی، پڵنگەخاڵینە [تۆخم *Pardalotus*: چەندین جۆرن] ۞ پاردالوت

pardon /'pa:dn, US 'pa:rdn/ *noun, interjection*
n لێبوردن، لێخۆش‌بوون، چاوپۆشی، چاوپۆشین، بەخشین، جەبە *interj* (هەروەها pardon me) بەڵێ؟ ببوورە؟ بیڵێوە؟ چت فەرموو؟ چۆن‌چۆن؟ ۞ *n* عفو، بخشایش *interj* ببخشید؟ بله؟

pardonable /'pa:dnəbl, US 'pa:rdn-/ *adjective*
لەبەخشین‌هاتوو، شیاوی لێبوردن، شایانی لێخۆش‌بوون، *pardonable* :excusable offenses (pardonableness *n*) ۞ قابل گذشت

pardonably /'pa:dnəbli, US 'pa:rdn-/ *adverb*
لەبەخشین‌هاتووانە، بە شێوەیێکی شیاوی بەخشین ۞ به طور قابل بخشش

pardoner *noun*
لێبوردە، بەخشەر، لەگوناەخۆش‌بوو ۞ بخشاینده

paregoric /,pærɪ'gɒrɪk/ *noun, adjective*
(دەرمانی) ئارام‌کەرەوە یان دامرکێنەر (بەنگ و کافووری تیایە) opium ۞ (داروی) مسکن

paren /pə'rɛn/ *noun*
(چاپ) ئانیشکە یان کەوانەی خڕ ۞ پارن

parenchyma /pə'rɛŋkɪmə/ *noun*
1 (توێکاری) شانەیێکی بنەڕەتی ئەندامێ یان هەڵدانێکی نائاسایی abnormal growth لە بەرامبەر چوارچێوەی بنچینەیی‌یەکەی 2 (ڕووەکناسی) شانەی خانەیی نێو هێندێ لە بەشە نەرمترەکانی گەڵا، تلتەی میوە، توێخڵ و نێوی لاسک و هتد؛ شانەی سەرەکی، نێرکی لوو ۞ بافت اصلی، مغز غده، پارانشیم

parenchymal (chiefly Anatomy) *adjective*, also parenchymatous (chiefly Botany)

سەربە parenchyma ۞ وابستە بە بافت اصلی، وابستە بە مغز غدە

parent /ˈpeərənt, US ˈper-/ *noun*

1 دایک، دایکە، باوک 2 (گیانەوەر) نێر یان مێ، دێل یان گۆل 3 (ڕووەک) دایک، دایکە 4 (خوازە) سەرچاوە، بنەما، بناوان، ماک، ژێدەر 5 (کۆن) ڕەچەڵەک، کاڵوباب، پێشینیان، نەژداد، باو و باپیران 6 (parents) باوک و دایک، باوان 7 (گیانەوەر) نێر و مێ، دێل و گۆل، دایکە و گۆل ۞ 1 والد 2 (حیوان) نر یا مادە 3 (گیاە) مادر 4 (مجازی) منشأ، سرچشمە 5 اجداد، نیاکان 6 (در جمع) والدین 7 (حیوانات) نر و مادە

parentage /ˈpeərəntɪdʒ, US ˈper-/ *noun*

1 ڕەچەڵەک، بنەچەک، ناوپشتە، کۆک: *a young American of German -age* 2 دایکوباوک، باوان ۞ 1 تبار، دودمان 2 پدر و مادر

parental /pəˈrentl/ *adjective*

1 باوانی، سەربە دایکوباوک، سەربە باوان: *parental* ◊ *parental responsibility/rights* 2 *choice in education* باوک و فرزەندی، دایک و فرزەندی 3 بنەڕەتی، بنچینەیی، بنەمایی، سەرەکی ۞ 1 وابستە بە والدین 2 پدر و فرزندی، مادر و فرزندی 3 اصلی

parent company *noun*

سەرکۆمپانی، کۆمپانی سەرەکی، بنەناوکۆیی، بنەکۆمپانی، کومپانیای دایک ۞ شرکت مادر (اصلی)

parenthesis /pəˈrenθəsɪs/ *noun, pl.* parentheses /-siːz/

1 پالاخن؟، نێوناخن، تێهەڵکێش، وشە یان ڕستەی موعتەریزە، پەرێنتیس، کەوانە 2 (parentheses) جووتکەوانە ۞ 1 واژە یا جملەی معترضە 2 (در جمع) پرانتز

parenthetic /-ɪk/ *adjective,* also parenthetical /ˌpærənˈθetɪkl/

پەرێنتیسیتیک، موعتەریزە، پالاخنراو، نێوئاخنکراو، تێهەڵکێشراو، نێوئاخنراو، تێخراو، کەوانەیی ۞ معترضە، وابستە بە پرانتز

parenthetically /-kli/ *adverb*

کەوانیانە، سەرەڕای (ئەوەش)، وێڕای ۞ پرانتزوار، در ضمن

parenthood /ˈpeərənthʊd, US ˈper-/ *noun*

باوکی و دایکی، باوک و دایک، باوان، دایکێتی و باوکێتی، باوانیتی ۞ پدری و مادری

parenting /ˈpeərəntɪŋ, US ˈper-/ *noun*

ڕاهێنانی منالان، ئاگاداری منالان، پەروەردەی خێزانی ۞ تربیت فرزند

parents-in-law *noun*

باوانی هاوسەر، دایک و باوکی ژن یان مێرد ۞ والدین همسر

parent-teacher association *noun*

کۆمەڵەی مامۆستایان و باوان (یان باوان و مامۆستایان) ۞ انجمن اولیا و مربیان

parer /peərə(r)/ *noun*

1 دادەر، تاشەر، داتاشەر 2 نینوخبڕ، نینۆکگیر 3 پێستلێکەرەوە، توێکڵلێکەرەوە ۞ 1 تراشندە 2 ناخنگیر 3 پوستکن

parergon /pəˈrɜːgɒn/ *noun, pl.* parerga /-gə/

کاری لاوەکی، لاکار، دەمکار ۞ کار فرعی

paresis /pəˈriːsɪs, US ˈpærɪsɪs/ *noun, pl.* pareses /-siːz/

نیمچەلەسمی، سووکەلەسمی، لەسمی نیوەچڵ یان ناتەواو، لەسمی یان لاوازی ماسوولکەیی ۞ فلج ناقص، فلج یا ضعف عضلانی

paretic /pəˈretɪk/ *adjective*

1 تووشبوو بە نیمچەلەسمی 2 سەربە نیمچەلەسمی یان لەسمی نیوەچڵ یان ناتەواو ۞ 1 مبتلا بە فلج ناقص 2 وابستە بە فلج ناقص

paresthesia = paraesthesia

pareu /ˈpɑːreɪuː/ *noun*

جۆرێ saronگی پۆلینیزیایی ۞ پاریو

par excellence /pɑːr ˈɛks(ə)l(ɔ)ns, French paʁ ɛksɛlɑ̃s/ *adjective*

هەرەباش، تەواو، بێهاوتا، بێوێنە، بەرز، باشترین ۞ تمامعیار، عالی

par example *adverb*

(فەرەنسی) بۆ نموونە، بۆ وێنە ۞ مثلاً

parfait /ˈpɑːfeɪ/ *noun*

جۆرێ دیسێری سارد یان بەستوو کە لە سەرشیر، هێلکە و میوە دروست دەبێ ۞ پافی

parfleche /ˈpɑːflɛʃ/ *noun*

(لە فەرهەنگی سوورپێستەکاندا) پێستەی گامێش، لەسەر چوارچێوەیێ رادەخرێ (بە کێشان) و وشک دەکرێتەوە ۞ پارفلش

parfumerie /pɑːˈfjuːm(ə)ri/ *noun, pl.* parfumeries

(فەرەنسی) شوێنی گولاوفرۆشی یان گولاوسازی ۞ پارفومری

parget /ˈpɑːdʒɪt/ *noun,* also parge /pɑːdʒ/

سواخ، سپیکاری، سپیکردنەوە، گەچکاری، گەچەسواخ، قوڕەسواخ، قوڕکاری ۞ اندود، سفیدکاری، گچکاری، گلمالی

parhelic /ˌpɑːhɪˈlaɪək *adjective,* also parhelical /ˌpɑːhɪˈlaɪəkəl/

سەربە خۆری درۆ، خۆرەدرۆزنەیی، خۆرۆچکەیی، سەربە یان پێوەندی بە تەنیشتخۆرەوە هەیە ۞ وابستە بە شمس کاذب

parhelic circle *noun*

(ئەستێرەوانی) بازنەی خۆری ۞ دایرەی شمسی

parhelion /pɑːˈhiːlɪən/ *noun, pl.* parhelia /-lɪə/

خۆرەدرۆزنە، خۆری درۆ، سەگەرۆژ (sundog)، خۆرۆچکە، خۆریژە: پنکە یان خاڵێکی رووناکی ئاسمانە لە هەردوو لای خۆر کە بەهۆی شکانەوە refraction دروست دەبێ، تەنیشتخۆر (بنەڕەت: لە parelion لاتین، لە para- یونانی "(لە)تەنیشت beside" + hēlios "خۆر") ⟡ شمس کاذب

pariah /pəˈraɪə/ = outcast

pariah dog = pye-dog

Parian /ˈpɛːrɪən/ *adjective*

سەربە دوورگەی یۆنانی Paros ⟡ پاروسی

paries *noun, pl.* parietes

دیوار، دیوارە ⟡ جدار

parietal /pəˈrʌɪɪt(ə)l/ *adjective, noun*

adj 1 دیواری، دیوارەیی، سەربە ژوورمەلاشوو یان شلک، شلکی، سەرووەمەلاشوویی 2 (شوێنەوارناسی) ئاماژە بە هونەری پێش مێژوو کە لەسەر دیواری بەردەکانەوەیە *n* ئێسکی ژوورمەلاشوو یان شلک ⟡ *adj* 1 جداری، وابسته به آهیانه 2 پاریایتال *n* استخوان آهیانه

parietal bone *noun*

ئێسکی ژوورمەلاشوو یا شلک ⟡ استخوان آهیانه

parietal lobe *noun*

جووتەپلی مێشک لەژوور سەرەوە ⟡ پاریتال لوب

pari-mutuel /ˌpɑːrɪˈmjuːtʃʊəl, US -ˈtjʊəl/ *noun*

گرێو، مەرج (لەسەر غارەئەسپ) ⟡ شرطبندی

paring /ˈpeərɪŋ, US ˈper-/ *noun*

1 داتاشین، تاشین، دادان، پاک کردن، توێخڵ کردن 2 (parings /ˈpeərɪŋ, ˈper-/) تەڵەزم، (تۆ)تەلاش، کراوە، مورە، مۆرە، بڕکە، وردە، ورکە 3 توێخڵ، توێکڵ ⟡ 1 عمل تراشیدن یا پوست کندن 2 (در جمع) تراشه 3 پوست

pari passu /ˌpɑːrɪ ˈpasuː, US ˌparɪ/ *adverb, adjective*

یەکسانانە، بەرامبەرانە، هەنگاوبەهەنگاو ⟡ به طور مساوی

Paris *noun*, Latin, from Greek

پاریس: کوڕی Priam و Hecuba کە Helen هەڵگرت abduction و بووە هۆی شەڕی ترۆی Troy ⟡ پاریس

parish /ˈpærɪʃ/ *noun*

1 گەڕەگ، تاخ: *a parish church/priest* 2 گەڕەکنشین، تاخنشین، دانیشتووانی گەڕەک، خەڵکی گەڕەک 3 (لە سیستمی دابەش کردنی وڵاتدا) هەرێم، ناوچە، دەڤەر 4 کلێسەیێکی خۆجێیی local church بە چوارچێوەی چالاکی خۆیەوە ⟡ 1 محله 2 اهل محل 3 بخش 4 کلیسای محلی با حوزەی فعالیت خاص

parish church *noun*

کلێسەی گەڕەک ⟡ کلیسای محل

parish clerk *noun*

بەرپرسی کلێسەی گەڕەک ⟡ مسؤل کلیسای محل

parish council *noun*

ئەنجومەنی گەڕەک ⟡ شورای محل

parishioner /pəˈrɪʃənə(r)/ *noun*

1 گەڕەکنشین، خەڵکی گەڕەک 2 سۆفی کلێسە ⟡ 1 اهل محل 2 مرید

parish-pump *adjective*

خۆجێیی، سەربە کاروباری خۆجێیی ⟡ محلی

parish-pump politics *noun*

رامیاری یا سیاسەتی خۆجێیی ⟡ سیاست محلی

parish register *noun*

تۆمارەی کەسانی لەدایکبوو، هاوسەرگرتوو و مردووی گەڕەگێ، گەڕەکنامە ⟡ رجیستر پاریش

Parisian /pəˈrɪzɪən/ *adjective, noun*

adj پاریسی، سەربە پاریس *n* پاریسی، خەڵکی پاریس ⟡ *adj* پاریسی *n* اهل پاریس

Parisienne /paˌrɪzɪˈɛn, French paʀizjɛn/ *noun*

کچ یان ژنی پاریسی ⟡ دختر یا زن پاریسی

parity /ˈpærəti/ *noun, pl.* parities

1 بەرامبەری، بەقەدیەکی، یەکسانی، پارتەقایی، وەکهەڤی، بەقەدیەکبوون 2 کرێ یان حەقی بەرامبەر 3 هاودراوی، بەرامبەری نرخ و بایی (دراوی) دوو وڵات 4 لێکچوون، هاوشێوەبوون، چونیەکی 5 هاوسەنگی ⟡ 1 تساوی، مساوات، هم‌ارزی 2 حقوق مساوی 3 تساوی نرخ ارز دو کشور 4 تشابه 5 موازنه

parity of exchange *noun*

بەرامبەری گۆڕینەوە، یەکسانی ئاڵوگۆڕ یان گۆڕینەوە ⟡ تساوی مبادله

park /pɑːk, US pɑːrk/ *noun*

1 پارک، باخ یان باخچەی گشتی، باخی نیشتمانی، سەیرانگە 2 یاریگە 3 باخ 4 جێ‌ڕاو، راوگە ⟡ 1 پارک 2 زمین بازی 3 باغ 4 شکارگاه

parka /ˈpɑːkə, US ˈpɑːrkə/ *noun*

باڵتەی کڵاودار، باڵتە بە بەری تووکەوە (ئێسکیموکان لەبەری دەکەن، بنەڕەت: بە رێگای ئێسکیمو لە رووسی‌یەوە) ⟡ پارکا

park-and-ride *noun*

راگرتن و سواربوون (سیستمێ کە لەودا کابرا ماشینەکەی لە شارێکی شلوقدا رادەگرێ و بە پاس دەچێتە ناو شار) ⟡ پارک‌سوار

parkin /ˈpɑːkɪn, US ˈpɑːrkɪn/ *noun*

(بریتانیا) کەیکی زەنجەفیلی ⟡ پارکین

parking /ˈpɑːkɪŋ, US ˈpɑːrk-/ *noun*

1 شوێنی راگرتن، راگیرگە 2 راوێستاندن، راگرتن ⟡ 1 جای پارک 2 عمل پارک کردن

parking brake *noun*

وەستێنەی دەستی ⟡ ترمز دستی

parking garage *noun*
گاراج ◌ گاراج
parking light *noun*
چرای راگرتن ◌ چراغ پارک
parking lot *noun*
جێگای راگرتن، پارکینگ ◌ محل پارک
parking meter *noun*
پارکومیتر (دەزگایێ کە تۆ پارەی تێدەخەی تا بتوانی ماشینەکەت لەپال ئەودا راگری) ◌ پارکومتر
parking ramp *noun*
شێوێنی راگرتنی فرۆکە ◌ محل پارک هواپیما
parking ticket *noun*
جەریمەنامە، پەڕ یان کاغزی تەمێ‌یانە ◌ برگ جریمە
Parkinsonism /ˈpɑːkɪnsənɪzəm, US ˈpɑːrk-/ = Parkinson's disease
Parkinson's disease /ˈpɑːkɪnsnz dɪziːz, US ˈpɑːrk-/ *noun*, also paralysis agitans, Parkinson's, Parkinson's syndrome
شەپلەی لەرزۆک(ی یا بوون)، نەخۆشی پارکینسۆن: نەخۆشی‌یێکی نورۆلۆژیک کە وای بۆ دەچن لەبەر خراپ‌تربوونی خانەکانی مێشک بێ کە دۆپامین بەرهەم دێنێ (یان دەردەدا)، و زۆرتر لە تەمەنی 60 بۆ سەرێ دەردەکەوێ و لە نیشانەکانی لەرزۆکی پ.ت. هی دەست و سەر، رەقی و سەختی ماسولکەکان، خاوی، نەبوونی هاوسەنگی و رەوتی پێ‌خشکێ یە (Parkinsonian *adj*؛ بنەرەت: لە ناوی James *Parkinson* نەشتەرگەری ئینگلیسی (1755-1854)) ◌ بیماری پارکینسون
Parkinson's Law *noun*
قانوون یا یاسای پارکینسۆن ◌ قانون پارکینسون
parkland /ˈpɑːklænd, US ˈpɑːrk-/ *noun*, *pl.* parklands
شینەلان، سەوزەلانی، سەوزایی، شیناوەرد: *The house stands in 500 acres of rolling parkland* ◌ چمن‌زار
parkway /ˈpɑːkweɪ, US ˈpɑːrk-/ *noun*
باخەڕێ ◌ پارک‌وی
parky /ˈpɑːki, US ˈpɑːrki/ *adjective* (parkier, parkiest)
(تافەرمی) کەمێ سارد، فێنک ◌ (عامیانە) کمی سرد، خنک
Parl. *abbreviation* 1 Parliament 2 Parliamentary
parlance /ˈpɑːləns, US ˈpɑːrl-/ *noun*
1 شێوەزار، دەربڕین، دارشتن، شێوەی دەربڕین، زمان، فریزۆلۆژی، قسە 2 وتووێژ، گفت‌وگۆ ◌ 1 اصطلاح، بیان 2 گفتگو
parlando /pɑːˈlændəʊ/ *adverb, adjective*
(موسیقا) دووان یان قسەکردن وێرای لێدانی موسیقا ◌ پارلاندو
parlatory *noun*
دیوی میوانداری لە خانەقای رەبەنەکان ◌ پارلاتوری
parley /ˈpɑːli, US ˈpɑːrli/ *noun*, *pl.* parleys
وتووێژ، دانوستان، گفت‌وگۆ، هەڤپەیڤین ◌ مذاکره
parliament /ˈpɑːləmənt, US ˈpɑːrl-/ *noun*
1 ئەنجومەنی نوێنەران، پەرلەمان، پارلیمان: *The German parliament is called the 'Bundestag'* 2 (Parliament) پەرلەمانی بریتانیا (بە دوو ئەنجومەنی ژوورین و ژێرین): *a Member of Parliament* ◌ 1 مجلس 2 پارلمان بریتانیا
parliamentarian /ˌpɑːləmənˈteəriən, US ˌpɑːrləmənˈter-/ *noun*
نوێنەری شارەزا، نوێنەری پڕئەزموون ◌ نمایندەی مبرز
parliamentary /ˌpɑːləˈmentri, US ˌpɑːrl-/ *adjective*
پەرلەمانی، سەربە ئەنجومەنی نوێنەران: *a parliamentary elections* ◊ *parliamentary democracy* ◌ پارلمانی
Parliamentary Commissioner for Administration = ombudsman
parliamentary private secretary *noun*
یاریدەدەری پەرلەمانی، ئەندامی پەرلەمان کە یاریدەی وەزیری حکومەت دەدا ◌ معاون پارلمانی
parlour /ˈpɑːlə(r), US ˈpɑːrl-/ *noun*, US parlor
1 دیوی میوانداری، ژووری نیشتمان یان تیادانیشتن 2 دەزگا (ی بازرگانی) 3 دیو یان خانووبەرەیێ بۆ دۆشینی مانگاکان ◌ 1 اتاق نشیمن، مهمانسرا 2 مؤسسە 3 پارلور
parlour game *noun*
کایەی مالەوە ◌ بازی در خانە
parlourmaid /ˈpɑːləmeɪd, US ˈpɑːrlərmeɪd/ *noun*
بەردەس، کارەکەر، کلفەت (ژن بۆ میوانداری) ◌ پیشخدمت زن
parlous /ˈpɑːləs, US ˈpɑːrləs/ *adjective*
(کۆن و بە شۆخی) مەترسی‌دار، پڕمەترسی، خراپ، پڕترس، زیرەک، زۆرزان، hazardous، precarious: *the parlous state of the country* ◌ parlously /ˈpɑːləsli, US ˈpɑːrləsli/ *adv*: مەترسی‌دارانە، پڕمەترسی‌یانە؛ parlousness /ˈpɑːləsnəs, US ˈpɑːrləsnəs/ *n*: مەترسی‌داری، پڕمەترسی‌بوون) ◌ خطرناک، وخیم، ناقلا
Parma violet *noun*

بەنەوشەی بۆنتوندی گوڵئەرخەوانی گەش ⬡ بنفشەی پارما

Parmentier /'pɑːmõtieɪ/ *adjective*
لێنراوە یان سازکراوە لەگەڵ پەتاتە (بنەڕەت: لە ناوی پسپۆری کشتوکاڵی فەڕەنسی Antoine A. *Parmentier*) ⬡ پارمتیر

Parmesan /'pɑːmɪzæn, ˌpɑːmɪ'zæn, US 'pɑːrməzɑːn, -zæn/ *noun*, also Parmesan cheese
پارمیزان (- جۆرێ پەنیری ڕەق و وشکی ئیتالیایی) ⬡ پارمیزان

Parmigiana /ˌpɑːmɪ'dʒɑːnə, Italian ˌparmi'dʒana/ *adjective*
لێنراوە یان سازکراوە لەگەڵ پەنیری پارمیزان ⬡ پارمیجیانا

Parnassian /pɑː'nasɪən/ *adjective*
1 سەربە هەڵبەست، هۆنەیی، شێعری 2 سەربە گروپێ لە هۆنەرانی فەڕەنسی کە زۆرتر بایەخیان دەدا بە شێوە و فۆڕم هەتا نێوەڕۆک، لە ناوی هەڵبژاردەی *Le Parnasse contemporain* (1866) 3 سەربە Parnassus ⬡ 1 وابستە بە شعر، ادبی 2 و 3 پارناسین

Parnassus *noun*, or Modern Greek *Par£nas£sós*
ناوی چیایێ کە پیرۆزە بۆ ئاپۆل و میوزەکان، لە میتۆلۆژی یۆنانیدا ⬡ پارناسوس

parochial /pə'rəʊkiəl, US -'roʊ-/ *adjective*
1 بیرتەسک، تەسکبینی، بیرتەسکانە 2 سنووردار، ناگرنگ 3 ناوچەیی، دەڤەری، خۆجێیی، provincial: *a member of the -al church council* (parochiality *n*) ⬡ 1 تنگنظر، کوتەفکرانە 2 محدود 3 منطقەای، محلی

parochialism /-ɪzəm/ *noun*
بیرتەسکی، کورتبیری، تەسکبینی ⬡ تنگنظری

parochially /pə'rəʊkiəli, US -'roʊ-/ *adverb*
بیرتەسکانە، تەسکبینانە ⬡ تنگنظرانە

parochial school *noun*, also church school
خوێندنگای خۆجێیی (یان تایبەتی کە لە لایەن کلێسەوە بەڕێوەدەچێ یان سەربەوە) ⬡ مدرسەی محلی

parodic *adjective*
سەربە پەرۆدی، پێوەندی بە پەرۆدییەوە هەیە ⬡ وابستە بە نقیضە

parodist /'pærədɪst/ *noun*
پەرۆدینووس ⬡ نویسندەی نقیضە

parody /'pærədi/ *noun*, *pl.* parodies
پەرۆدی، لاسایی یان دەمەلاسکێی گاڵتەجاڕانە، دەمەلاسکە، لاسایی، travesty: *a parody of a smile* ⬡ نقیضە، ادا

parol /pə'rəʊl, US 'par(ə)l/ *adjective*
(ماف) دەڤکی، زمانی، زارەکی، بە دەم، بە زمان ⬡ شفاهی

parole /pə'rəʊl, US pə'roʊl/ *noun*
1 ئازادی یان بەردان بە مەرجی بەڵێنیدان 2 (زمانەوانی) ئاخافتن، ئەو زمانەی کەوا خەڵک قسەی پێدەکەن (بڕوانە langue) 3 وشەی نهێنی (بنەڕەت: فەڕەنسی "parole؛ speech"، لە فەڕەنسی نێوەڕاست. لە late Latin *parabola* "speech") ⬡ 1 آزادی مشروط 2 (زبان شناسی) گفتار 3 اسم شب

paronomasia /ˌparənə'meɪzɪə/ *noun*
هاوڕەگەزی، وشەبازی، جیناس، پارانۆماسیا، pun ⬡ جناس

paronomastic *adjective*
سەربە هاوڕەگەزی، پارانۆماستیک (paronomastically *adv*) ⬡ جناسی

parononychia *noun*
1 هەوکردنی قەد و لۆی پێستی دەوروبەری نینوخی قامک و پەنجەکان؛ felon 2 مووی زبری لاقی مێروو (parononychial *adj*) ⬡ پارونیکیا

paronym /pærənɪm/ *noun*
وشەی هاوڕەگ یا هاودارِشتە یا هاوبنج (یا هاوڕیشە) ⬡ واژەی مشتق

paronymous /pə'rɒnəməs/ *adjective*
هاوڕەگ، هاوبنج ⬡ مشتق

paronymy *noun*
هاوڕەگی، هاودارِشتەیی، هاوبنجی ⬡ اشتقاق

parotic /pə'rəʊtɪk/ *adjective*
بناگوێ، پەناگوێیی ⬡ بناگوشی

parotid /pɔ'rɒtɪd/ *adjective*
(توێکاری) بناگوێ، پەناگوێیی، پارۆتید (بنەڕەت: بە ڕێگای لاتین لە *parōtis*، *parōtid-* یۆنانی، لە *para-* "beside" + *ous*، *ōt-* "گوێ") ⬡ بناگوشی

parotid gland /pɔ'rɒtɪd/ *noun*
ڕژێنە یان لووی بناگوێ ⬡ غدەی بناگوشی

parotis *noun*
ڕژێنە یان لووی بناگوێ ⬡ غدەی بناگوشی

parotitis /ˌparə'tʌɪtɪs/ *noun*
ملەخڕە، ملەخڕێ، گوێڕەپە، ئاوسانی ڕژێنە یا لووی بناگوێ، mumps ⬡ اریون

-parous *suffix*
پاشگر: منداڵبوون، بوون، زایین، دیتن، زێ، زا، خەرەوە: *multiparous*، *viviparous* (بنەڕەت: لە *-parus* لاتینەوە) ⬡ پسوند: زایش، زا

Parousia /pɔ'ruːzɪə/ *noun*
(یەزدانناسی کریستیەن) هاتنەوەی (دووهەمجاری) مەسیح یان کریست، second coming (بنەڕەت: لە یۆنانییەوە "ئامادەبوون") ⬡ ظهور ثانوی مسیح

paroxetine *noun*
پارۆکسێتین: دەرمانی $C_{19}H_{20}FNO_3$ کە چالاکی سیرۆتۆنین serotonin باشتر دەکا ۞ پاروکستین

paroxysm /'pærəksɪzəm/ *noun*
1 هەڵچوون، خرۆش، جۆش و خرۆش، تاوسەندن، ورووژان، outburst: *a paroxysm of rage* 2 (پزشکی) لێهاتن، گەشکە، فێ، کورتە هێرش، بەردەوبگرە، convulsion: *a paroxysm of coughing* (paroxysmal /,pærəks'ɪzəml/ *adj*: سەربە یان پێوەندی بە پارۆکسیزمەوە هەیە) ۞ 1 طغیان، شور 2 (پزشکی) اصابت، گهگیری

paroxytone /pə'rɒksɪtəʊn/ *noun*
وشەیێ کە دوایین بڕگەی زەبرێکی توندی لەسەر بێ، ب.ت. لە یۆنانی کۆندا ۞ پاروکسیتون

parpen /'pɑ:p(ə)n/ *noun*
بەردێکی داتاشراوی نێو دیوار، کە لە دوولاوە دیار بێ ۞ پارپن

parquet /'pɑ:keɪ, US pɑ:r'keɪ/ *noun*
1 بەشی پێشەوەی سێن، (تەرک) داپۆشین بە دار یان تەختە (بە شێوەی ئەندازەیی) 2 شوێنی سازبەند لە audiotorium دا ۞ پارکت

parquet circle *noun*
بەشی تەرکی سەرەکی تیاترێ، لە ژێرەوە گالێرییەکان ۞ سیرکل پارکی

parquet floor *noun*
تەرکی بەدار (ی جۆراوجۆر) داپۆشراو ۞ کف پارکتی

parquetry /'pɑ:kɪtrɪ/ *noun*
تەرکی دارین یان لەدار، تەرکی تەختەپۆش ۞ پارکوتری

parr *noun, pl.* same or parrs
بەچکەماسی ئازاد salmon لە قۆناخێکا کە هێڵی ڕێڕێ لە لەشیدا بە باری درێژایی دەردەکەوێ ۞ پار

parrakeet = parakeet

parramatta /,parə'matə/ *noun,* also paramatta
جۆرێ پارچەی تویلی باش (بنەڕەت: لە *Parramatta* ئەوسترالیا) ۞ پاراماتا

parricidal /,pærɪsɪdl/ *adjective*
باوانکوژ، سەربە باوانکوژی ۞ پاریسایدال

parricide /'pærɪsaɪd/ *noun*
(فەرمی) 1 باوانکوژ، باوککوژ، دایککوژ، باوانکوژی (بڕوانە fratricide، matricide و patricide) 2 خاپین سەبارەت بە نیشتمان ۞ 1 پاریساید 2 خائن به میهن

parrot /'pærət/ *noun*
1 تووتی [دەستە Psittaciformes: زۆر جۆرن] 2 (خوازە، مرۆڤ) لاسایی کەرەوە ۞ 1 طوطی 2 (مجازی) مقلد

parrotbill *noun*
دەنووکتووتی (جۆرێ باڵندەی دەنگخۆش، بە پەڕوباڵی بۆر و قاوەیی [خێزان Panuridae: چەندین جۆرن]) ۞ نوعی پرنده

parrot-fashion *adverb*
تووتیئاسا، وەک تووتی ۞ طوطیمانند

parrotfish *noun, pl.* same or parrotfishes
1 تووتیماسی، ماسییەتووتی، لمۆزی لە هی تووتی دەچێ [*Scarus* و تۆخمەکانی تر] 2 جۆرێ wrasseی ڕەنگین ۞ نوعی ماهی

parry /'pæri/ *noun, pl.* parries
1 نەهێشتن، دانەوە، گێڕانەوە، خۆلادان، بەرگری 2 جوولەی بەرگرییانە ۞ 1 دفع، پدافند 2 حرکت دفاعی

parsec /'pɑ:sɛk/ *noun*
(ئەستێرەوانی) یەکەیێکی مەودا بەرامبەر بە (دەوروبەری) 3.35 ساڵی ڕووناکی (3.08×10^{16} میتر؛ بنەڕەت: تێکەڵی parallax و second) ۞ پارسک

Parsee /,pɑ:'si:, 'pɑ:si:, US ,pɑ:r'si:, 'pɑ:rsi:/ *noun*
1 پارسی (= زەردەشتیانی بە ڕەچەڵەک ئێرانی دانیشتووی هیند، ب.ت. ئەو کەسانەی کە لە سەدەکانی 7 و 8 دا پەنایان بردۆتە بەر هیند و لە Mumbay (Bomboy) گیرساونەتەوە) 2 زاراوەی ئێرانی ویژەی دینی religious literature پارسی ۞ پارسی

parser *noun*
بڕگێنەر، بەشێنەر، شیکەرەوە، بەشبەشکەر ۞ تجزیەگر

parsimonious /,pɑ:sɪ'məʊniəs, US ,pɑ:rsə'moʊ-/ *adjective*
چڕوک، مەندەبوور، پارەپیس، پیسکە، لەچەر، ڕژد ۞ خسیس

parsimoniously /,pɑ:sɪ'məʊniəsli, US ,pɑ:rsə'moʊ-/ *adverb*
ڕژدانە، پیسکانە، سەقیلانە ۞ خسیسانە

parsimoniousness /,pɑ:sɪ'məʊniəsnəs, US ,pɑ:rsə'moʊ-/ *noun*
سەقیلی، پیسکەیی، لەچەری، ڕژدی، چاوچنۆکی ۞ خست

parsimony /'pɑ:sɪməni, US 'pɑ:rsəmoʊni/ *noun*
1 سەقیلی، پیسکەیی، ڕژدی 2 دەسپێوەگرتن ۞ 1 خست 2 صرفەجویی

parsing *noun*
(ڕێزمان) بڕگاندن، بەشاندن، شیکردنەوە، بەشبەشکردن ۞ تجزیە

parsley /'pɑ:sli, US 'pɑ:rsli/ *noun*
جەعفەری، زوورک (کێوی wild parsley)، بەقدەنووس، شانۆکەباخی، مەعدەنۆس

جعفری ⟡ [*Petroselinum crispum*]
parsley piert /ˌpɑːslɪ ˈpɪət/ *noun*
جۆرێ گیابژاری وردی قژنی گەڵا بەش‌بەش،
وەک گیای بژاری کێڵگە و بوورەکان شین دەبێ
[*Aphanes arvensis*] ⟡ نوعی گیاه
parsnip /ˈpɑːsnɪp, US ˈpɑːrs-/ *noun*
1 توور، گێزەر (فەرەنگی یا سپی [*Pastinaca*
sativa]) 2 پنجی توور ⟡ 1 زردک 2 بوتەی
زردک
parson /ˈpɑːsn, US ˈpɑːrsn/ *noun*
1 قەشە(ی پرۆتستانی)، پیاوی دینی یان ئایینی
گەورەک 2 (نافەرمی) قەشە (*adj* parsonic;
adj parsonical) ⟡ 1 کشیش محله 2 (عامیانه)
کشیش
parsonage /ˈpɑːsənɪdʒ, US ˈpɑːrs-/ *noun*
ماڵی قەشەی گەورەک ⟡ خانەی کشیش محل
parson's nose *noun*
(گۆشت) کنگەجوولە، کنگەجوورە، کنگی
مریشک، کنگەمریشک یان ماسی ⟡ کون مرغ
pars pro toto /ˌpɑːz prəʊ ˈtəʊtəʊ/ *noun*
(فەرمی) بەشی نوێنەر (وەک نوێنەری سەرجەم؛
بنەرەت: لە لاتینەوە) ⟡ قسمت نماینده
part /pɑːt, US pɑːrt/ *noun, adverb*
n 1 بەش، پار، پشک، بەهرە، پاژ، پارچە، بارە،
گوێچ، کەرت، کوت 2 گەرەک، تاخ، ناوچە،
هەرێم، دەڤەر 3 رۆڵ، دەور، ئەرک، ئەخش 4
لایەن، ئالی، لا 5 ئامێلکە 6 ئەندام 7 بەش، بەهر
8 (قژ) قاش 9 (رێزمان، وشە) جۆر، چەشن 10
(parts) ناوچە، هەرێم، دەڤەر، ناوە 11
توانایی(یەکان) *adv* بەشێ، پشکێ، تا ئەندازەیێ،
تا رادەیێ، کەم‌تاکورتێ ⟡ *n* 1 بخش، قسمت،
قطعه 2 منطقه 3 نقش 4 طرف 5 جزوه 6 عضو 7
سهم 8 (مو) فرق 9 نوع 10 (در جمع) منطقه 11
استعداد(ها) *adv* بخشی، تا حدی
partaken /pɑːˈteɪkən, US pɑːrˈt-/ – past participle of partake
partaker *noun*
بەشدار، پشکدار، تەقلی‌بوو، شەریک ⟡ شریک
parted *adjective*
جیا، شەق‌بردوو ⟡ مجزا
parterre /pɑːˈteə(r), US pɑːrˈter/ *noun*
باخچە، باغچە ⟡ باغچه
part-exchange *noun*
گۆڕینەوەی هەرەباش ⟡ مبادلەی احسن
parthenogenesis /ˌpɑːθənəʊˈdʒenɪsɪs, US ˌpɑːrθənoʊ-/ *noun*
پارسینۆژێنیسیس، کچەزایی، مۆرزا(دە)یی ⟡
بکرزایی
parthenogenetic /ˌpɑːθənəʊdʒəˈnetɪk, US ˌpɑːrθənoʊ-/ *adjective*
سەربە یان پێوەندمەند بە parthenogenesis
(*adv* parthenogenetically) ⟡ بکرزایشی
Parthenon /ˈpɑːθənɒn/ *noun*, Latin, from Greek *Parthenōn*
پارسینۆن، پارتینۆن (= پەرستگەیێکی دۆریسی
هی سەدەی پێنجەمی پێش‌زایین لەسەر Athena،
ئاکرۆپۆلیس Acropolis) ⟡ پارسنون، پارتنون
Parthian /ˈpɑːθɪən/ *adjective, noun*
adj سەربە پارتیا Parthi، پارتی، پارتیایی *n*
پارتی (دانیشتووانی رەسەنی پارتیا، مەڵبەندێکی
کۆن کە لای باشووری رۆژهەلاتی دەریای
کاسپیەن (خەزەری ئێستا) هەڵکەوتووە ⟡ *adj*
وابسته به پارت *n* پارتی
Parthian shot = parting shot
partial /ˈpɑːʃl, US ˈpɑːrʃl/ *adjective, noun*
adj 1 نیوەچڵ، ناتەواو، نیمچە، بەشی، بەشەکی،
هێندەکی، هێندی، پارچەیی، ناگشتی: *a partial*
solution ◊ *a partial eclipse of the sun* 2
3 هۆگر، تامەزرۆ، لایەنگر، دەستە، ئالیگر
لاگر، غەرەزاوی، پشتیوانی ناداد‌پەروەرانە *n*
(مۆسیقا) هارمۆنیک ⟡ *adj* 1 جزئی، ناقص،
ناتمام 2 طرفدار، مایل 3 سوگیر *n* هارمونیک
partial eclipse *noun*
گیرانی نیوەچڵ (یا بەشی، تەنی رووناک) ⟡
گرفتگی جزئی (جسم نورانی)
partialist *noun*
لایەنگر، لاگر، ئالیگر، غەرەزاوی ⟡ مغرض
partiality /ˌpɑːʃiˈæləti, US ˌpɑːrʃ-/ *noun*
1 جیاوازی‌دانان، لایەنگری، لاگری،
غەرەزگیران، bias: *allegations of dishonesty*
and partiality دژەکەی impartiality 2
دڵبەستەیی، هۆگری، fondness: *She has a*
partiality for exotic flowers ⟡ 1
جانب‌داری، سوگیری 2 علاقه
partially /ˈpɑːʃəli, US ˈpɑːrʃ-/ *adverb*
بە نیوەچڵی، نیوەچڵانە، بە شێوەیەکی ناتەواو،
لاگرانە: *The road was -tially blocked by a*
fallen tree ⟡ به طور جزئی یا ناقص، مغرضانه
partially sighted *adjective*
زل‌کوێر ⟡ پارتیالی سایتید
partial pressure *noun*
گوشاری نیوەچڵ، پاڵەپەستۆی نیوەچڵ یان کەم،
گڤاشتنی نیوەچڵ ⟡ فشار جزئی
partial vacuum *noun*
بۆشایی نیوەچڵ یان رێژەیی، ڤالاهی ناتەواو ⟡
خلأ نسبی
partial volume *noun*
قەوارەی نیوەچڵ ⟡ حجم جزئی
partibility /ˌpɑːtəˈbɪləti/ *noun*
لەدابەش‌هاتوویی ⟡ بخش‌پذیری
partible /ˈpɑːtəbl/ *adjective*
لەدابەش‌هاتوو، شیاوی دابەش‌کردن، بەش

dەکرێ، دابەش دەبێ. *a partible* :divisible
inheritance ◌ بخش‌پذیر

participant /pɑːˈtɪsɪpənt, US pɑːrˈt-/ *noun*
بەشدار، پشکدار، بەشداریکەر، شەریک، بارەبەر ◌ شرکت‌کننده، شریک

participation /pɑːˌtɪsɪˈpeɪʃn, US pɑːrˌt-/ *noun*
بەشداری (کردن)، پشکداری، هاوبەشایەتی، هاوبەشیتی، پێوەنیشتن، بەشداری، هاوبەشیکردن، تەقلیبوون، شەریکایەتی ◌ مشارکت، شرکت

participative /pɑːˈtɪsɪˈpeɪtɪv/ *adjective*
بەشداریکەر ◌ شرکت‌کننده

participatory /pɑːˈtɪsəpətɔːrɪ/ *adjctive*
بەشداری‌یانە، هاوبەشی‌یانە، بەشداریکەرانە، لەسەربنچینەی بەشداری خەڵک: *participatory democracy or management* ◌ مشارکتی

participatory democracy *noun*
دیموکراسی بەشداری‌یانە یان راستەوخۆ ◌ مردم‌سالاری مشارکتی

participial /ˌpɑːtɪˈsɪpiəl, US ˌpɑːrt-/ *adjective*
(ئاوەڵناو) کاری، فرمانی، سەربە ناوی کارا یان بەرکار یان پێکهاتوو لەوان (participially /-ˈsɪpɪəli/ *adv*) ◌ فعلی

participial adjective *noun*
1 ئاوەڵناوی بەرکاری 2 ئاوەڵناوی کارایی (یان بکەری) ◌ 1 صفت مفعولی 2 صفت فاعلی

participle /pɑːˈtɪsɪpl, US pɑːrˈt-/ *noun*
1 (ڕێزمان) ناوی کارا یان بکەر 2 ناوی بەرکار، دوولایی، ئاوەڵناوی کاری ◌ 1 اسم فاعل 2 اسم مفعول، صفت فعلی

particle /ˈpɑːtɪkl, US ˈpɑːrt-/ *noun*
1 (فیزیک) پارچۆلکە (ئێلێکترۆن، پرۆتۆن، نیوترینۆ و فۆتۆن)، تەنۆکە، وردیلە 2 (خوازە) بڕێکی یەکجار کەم، کەموسکە، تۆزقەڵانێ، بەقەد سەرە دەرزی‌یێ 3 (ڕێزمان) ئامراز، پیت، تیپ، بگر ◌ 1 (فیزیک) ذره 2 (مجازی) مقدار بسیار اندک 3 (دستور زبان) ادات، حرف

particle board = chipboard

particle physics *noun, pl.*
فیزیکی پارچۆلکەکان ◌ فیزیک ذرات

particoloured *adjective*, US particolored
ڕەنگاوڕەنگ، ڕەنگین، زۆرڕەنگ، فرەڕەنگ ◌ چندرنگ

particular /pəˈtɪkjələ(r), US pərˈt-/ *adjective, noun*
adj 1 تایبەتی، نەمازە 2 ورد 3 سەختگر، نگەران، توندگر، درەنگ‌ڕازی‌بوو 4 ئاوارتە، نائاسایی، سەیر *n* 1 بابەت 2 (زۆرتر لە کۆدا) وردەکاری، وردەباس 3 تایبەتمەندی 4 (فەلسەفە) شتێ یان بابەتێکی تاک 5 (particulars) وردەکاری، وردەباس، تایبەتمەندی، لایەنەکان ◌ *adj* 1 ویژه، خاص 2 دقیق 3 مشکل‌پسند 4 فوق‌العاده *n* 1 فقره 2 جزئیات 3 مشخصات 4 پارتیکولار 5 (در جمع) جزئیات، مشخصات

particularism /pəˈtɪkjʊlərɪzəm/ *noun*
1 تایبەتگەری: هۆگری‌یێکی تایبەتی سەبارەت بە کۆمەڵ، نەتەوە و هتد 2 بنەمای دانی سەربەخۆیی ڕامیاری بە هەریەک لە هەرێم یان وڵاتانی ئیمپراتۆری یان فیدراسیونێ 3 (یەزدانناسی) ڕێبازێ کە هێندێ لە خەڵک هەڵدەبژێردرێن و ڕزگار دەبن ◌ پارتیکولاریسم

particularist /pəˈtɪkjʊlərɪst/ *noun*
تایبەتگەر، پارتیکولاریست ◌ پارتیکولاریست

particularistic *adjective*
تایبەتگەری‌یانە، پارتیکولاریستی ◌ پارتیکولاریستی

particularity /pəˌtɪkjuˈlærəti, US pərˈt-/ *noun, pl.* particularities
1 تایبەتمەندی 2 وردبوونەوە، وردی، سەرنج‌پێدان 3 بابەتی تایبەتی ◌ 1 ویژگی 2 دقت 3 مطلب خاص

particularization /pəˌtɪkjələraɪˈzeɪʃn, US pərˈt-/ *noun*
بەش بە بەش نێوبردن، موو بە موو باس‌کردن، بەوردی دەربڕین، یەکەیەکەوتن، بە دوورودرێژی باس‌کردن ◌ بیان جزئیات

particularly /pəˈtɪkjələli, US pərˈtɪkjələrli/ *adverb*
بە تایبەتی، بە دانستە، نەمازە، بە شێوەیەکی ئاوارتە یان نائاسایی: *particularly good/important/useful* ◌ مخصوصاً، فوق‌العاده، به ویژه، خاصه، علی‌الصوص

particulates *noun, pl.*
پارچۆلکە لە حەواکان ◌ ذرات معلق در هوا

parting /ˈpɑːtɪŋ, US ˈpɑːrt-/ *noun, adjective*
n 1 (قژ) قاش 2 جیابوونەوە، جودایی، لێک‌بوونەوە، جیاکردنەوە، لێک‌کردنەوە 3 شوێن یان جێگای لێ‌بوونەوە 4 ماڵاوایی، خاترخوازی 5 مردن، مەرگ *adj* 1 جیاکەرەوە 2 جیاوەبوو ◌ *n* 1 (مو) فرق 2 انفصال، مجزاسازی 3 محل انشعاب 4 وداع 5 مرگ *adj* 1 جداکننده 2 جداشونده

parting shot *noun*
(لە وەختی جیابوونەوە) دوایین چزە یا چزەی ئاخر ◌ نیش آخر

parti pris /ˌpɑːtɪ ˈpriː/ *noun, adjective, pl.* partis pris pronunc. same
n لاگری، لاگیری، لایەنگری *adj* لاگرانە،

biased ○ *n* جانب‌داری *adj* مغرضانه

partisan /ˌpɑːtɪˈzæn, ˈpɑːtɪzæn, US ˈpɑːrtəzn/ *noun, adjective*

n 1 لایەنگری بەپەرۆش، دەستە، پشتیوانی بەگوڕ 2 شەرکەری نالەشکری، پێشمەرگە، پارتیزان *adj* 1 پارتیزانی، پێشمەرگایەتی 2 دەمارگرژانە ○ *n* 1 طرفدار پروپاقرص 2 چریک *adj* 1 چریکی 2 تعصب‌آمیز

partisanship /-ʃɪp/ *noun*

1 لایەنگری (بەگوڕەوە)، دەستەگەری 2 دەمارگرژی ○ 1 جانب‌داری، طرفداری 2 تعصب

-partite /ˈpɑːtʌɪt/ *suffix*

پاشگر: داتلیشاو، بەش‌بەش، کەرت‌کەرت، لێوەبوو، ـلایەنە، ـقۆڵی، ـنالی، بەشی، کەرتی: *tripartite* (بنەڕەت: لە *partit-, partiri* لاتینەوە "(دا)بەش‌کردن") ○ پسوند: شکافته، جانبه، قسمتی

partition /pɑːˈtɪʃn, US pɑːrˈt-/ *noun*

1 دابەش‌کردن، دابەشاندن، بەش‌بەش‌کردن، جیاکردنەوە، کەرتاندن، پارچەپارچەکردن، دابەش‌بوون 2 بەش، لەت، کەرت، پارچە 3 تیغە، ناوبڕە، تیغەدیوار، زەمۆمە، لاجامە، سپین، دیوارە، مانە، تاوکێش (لە دار)، ناوتان، بەرزفک (لە شووڵ) ○ 1 تقسیم، تجزیه 2 بخش 3 تیغه

partitioned *adjective*

(بەش)بەش‌کراو، (پارچە)پارچەکراو ○ تجزیه‌شده

partitive /ˈpɑːtətɪv, US ˈpɑːrt-/ *adjective, noun*

adj بەشی، بەشەکی: *a partitive construction* *n* وشە یان دەستەوشەی بەشی (وەکوو *any, some*) ○ *adj* بخشی *n* واژه یا عبارت بخشی **partitively** (/ˈpɑːtətɪvli, US ˈpɑːrt-/ *adv*

partly /ˈpɑːtli, US ˈpɑːrt-/ *adverb*

تا رادەیێ، تا ئەندازەیێ، بەشی: *Some people are unwilling to attend the classes partly because of the cost involved* ○ تا حدی

partner /ˈpɑːtnə(r), US ˈpɑːrt-/ *noun*

1 هاوبەش، بەشدار، پشکدار، شەریک، هاودەست 2 هاوسەر، ژن، مێرد، شوو، گراو، دۆست، یار، ئاشقە و ماشقە 3 (هەڵپەرکێ) هاوسەما، دۆ 4 هاویاری، پێکەوە، هاوکایە، هاودەست (پەڕین) 5 شاگرد(شۆفیر) ○ 1 شریک، شریک جرم 2 همسر، معشوق، معشوقه 3 و 4 هم‌بازی 5 کمک‌راننده

partnership /ˈpɑːtnəʃɪp, US ˈpɑːrtnərʃɪp/ *noun*

هاوبەشێتی، بەشداریتی، شەریکایەتی، هاوکاری: *to be in/to go into partnership* ◊ *a junior member of the -ership* ○ شراکت، معاضدت

partook /-ˈtʊk/ = past of partake

part-owner *noun*

هاوبەش، بەشدار، شەریک ○ شریک

partridge /ˈpɑːtrɪdʒ, US ˈpɑːrt-/ *noun, pl.* same or partridges

(باڵندەناسی) کەو، زەرەز [*Perdix perdix* (بۆرەکەی) و جۆرەکانی تر] (چێل مێیەکەیەتی، مێکەو *she-partridge*؛ *dull-yellow partridge* سوێسکە، سۆس، سۆسک = تیهو) ○ کبک

partridgeberry *noun, pl.* partridgeberries

1 جۆرێ رووەکی ئەمریکای باکووری [*Mitchella repens* و *Vaccinium vitis-idaea* (cowberry)] 2 بەرەکەی ○ نوعی گیاه

part-song *noun*

گۆرانی بەکۆڕ ○ آواز دسته‌جمعی

parts of speech *noun*

(ڕێزمان) بابەت یان پارچە ڕێزمانی‌یەکان، پارچەکانی وتار، دەستەکانی ڕێزمانی، جۆر یان بەشەکانی وتار (وەک ناو، ئاوەڵناو، ئاوەڵکار، بری‌ناو، کار و هتد) ○ مقولەی دستوری، ادات سخن، اقسام کلمه، اجزا کلام

part-time /ˌpɑːt ˈtaɪm/ *adjective, adverb*

سەعات‌کار، نیوەوەخت، بەشەکاری، لە بەشێکی رۆژ یان حەوتوودا: *to study on a part-time basis* ◊ *part-time workers* ○ پاره‌وقت

part-timer *noun*

سەعات‌کار، کرێکاری سەعات‌کار، بەشەکار ○ کارگر پاره‌وقت

parturient /pɑːˈtjʊərɪənt/ *adjective, noun*

زەیستان، زاور، زاوران، منداڵبوو، خەریکە دەزێ، لە بوونایە ○ زائو

parturition /ˌpɑːtjʊˈrɪʃn, US ˌpɑːrt-/ *noun*

لێبوونەوە، منداڵبوون، بوون، زایین ○ زایمان، وضع حمل

part-way *adverb*

لە نیوەی رێ، تا رادەیێ، تا ئەندازەیێ: *They were part-way through the speeches when he arrived* ○ در نیمه‌ی راه، تا حدی

party /ˈpɑːti, US ˈpɑːrti/ *noun* (*pl.* parties), *adjective*

n 1 پارتی، حیزب 2 بەرە، دەستە، تیپ، گرووپ، کۆمەڵ 3 میوانی، جەژن، سوور، بەزم 4 ئەولا، لایەنی بەرامبەر، شەریک، بەشدار *adj* حیزبی، پارتی‌یانە ○ *n* 1 حزب 2 هیأت 3 مهمانی، پارتی، ضیافت 4 طرف مقابل، شریک *adj* حزبی

party-coloured *adjective*

رەنگاوڕەنگ، رەنگین، چەندڕەنگ ○ رنگارنگ

party-goer *noun*

میوان: *He seemed shy among the other party-goers* ○ مهمان

party favor *noun*
دیاری میوانی (چکۆلانە و بۆ منالان) ۞ هدیەی مهمانی

party ideology *noun*
ئایـدیۆلۆژی پـارتی، ئـیـدئۆلۆژی حیـزبی ۞ ایدئولوژی حزبی

party line *noun*
1 هێلی هاوبەش، تەلەفونی هاوبەش 2 سیاسەتی حیزبی، رامیاری و کرداری پارتییێکی سیاسی ۞ 1 خط مشترک 2 خطمشی حزبی

party piece *noun*
(لە میوانی) شیرینکاری ۞ هنرنمایی

party political *adjective*
سەربە رامیاری یان سیاسەتی حیزبی ۞ وابسته به سیاست حزبی

party political broadcast *noun*
(لە تەلەفزیۆن و هتد) بەرنامەی هەلبژاردنەکانی پارتی ۞ برنامەی انتخاباتی حزبی

party political propaganda *noun*
بانگەشە یان پرۆپاگەندەی پارتی، پرۆپاگاندای حیزبی ۞ تبلیغات حزبی

party politics *noun, pl.*
چـالاکی رامیـاری پارتـە سیاسـییـەکان، بەهێنـدگرتنی بەرژەوەنـدی حـزبی ۞ فعالیـت سیاسی احزاب سیاسی

party-pooper /'pɑ:ti pu:pə(r), US 'pɑ:rti pu:pər/ *noun*
میوانیشێوین، ملۆزمی میوانی ۞ مهمانی بهمزن

party-pooping /'pɑ:ti pu:pə(r), US 'pɑ:rti pu:pər/ *noun*
تێکدان یان شێواندنی میوانی ۞ بهمزنی مهمانی

party-wall *noun*
دیواری هاوبەش، هاودیوار، یەکدیوار ۞ دیوار مشترک

parure /pə'rʊə/ *noun*
خـشل، زیـروزێو، زێروزەنبەر، خـشلوزەمبـەر (فەرەنسی، لە *parer* "رازاندنەوە") ۞ زیور

parvenu /'pɑ:vənju:, US 'pɑ:rvənu:/ *noun, adjective*
(زۆرتـر سـووکانە، کـەسـێکی) تازەدەولـەمەن، تازەکیسە، تازەپیاکەوتوو، نوێبەخت، ندیوبدیو، ئاماژە بە کەسێکی وا ۞ (آدم) نوکیسه

parvis /'pɑ:vɪs/ *noun*, also parvise
حەوشە یا دیواری پێشەوەی کلیسە ۞ پارویس

parvovirus /'pɑ:vəʊˌvʌɪrəs/ *noun*
وردەڤایرۆس (دەبێتە هۆی نەخۆشی بگرەوە لە سەگ و گیانەوەرانی ترا [خێزان *Parvoviridae* ب.ت. تۆخمی *Parvovirus*]) ۞ پارویویروس

pas /pɑ:/ *noun*
1 مـافی پێشـکەوتن، مـافی لـە پێـشەوەبوون 2 هەنگاو (ب.ت. لە سەما و هەلپەرکێ بالێدا، لە فەرەنسییەوە وەرگیراوە) ۞ 1 حق تقدم 2 گام

pascal /'pask(ə)l/ *noun*
1 یەکەی جیهانی پەستان pressure، بەرامبەر بە یـەک نیوتـۆن لـە هـەر میتـری چوارگۆشـەدا 2 (Pascal) زمـانی ئاسـتبـەرزی بەرنامەنووسـی کامپیوتێری پاسکال (بنەڕەت: لە ناوی زانـستەوانی فەرەنسی Blaise *Pascal*) ۞ پاسکال

paschal /'pɑ:skl, US 'pæskl/ *adjective*
(فـەرمـی، دیـنی) سـەربە جەژنـە فـتیرەی جوولەکەکان، سەربە جەژنە فتیرە، سەربە Easter یان Pasoover ۞ وابسته به عید فصح یا پاک

pas de deux /ˌpɑ: də 'dɜ:/ *noun, pl.* same
(سـەمای بالـێ) پـا دو دێ، دووکەسـە (ژن و پیاوێ) ۞ رقص دو نفره

pash *noun*
(نافەرمی) نیمچەسەوداسەری ۞ شیفتگی جزئی

pasha /'paʃə/ *noun*, also pacha
سەرناوی ئەفسەری پایەبەرزی تورکی (بنەڕەت: لـە تـورکی *paşa* بەهلەوی *pati* "سـالار، گەورە" + *šāh* وەرگیراوە) ۞ پاشا

pashka /'paʃkə/ *noun*, also paskha
جۆرێ دیـسێری رووسی (لە دەلـەمەی پەنیر، میوەی وشک، کاکلە و ئالەت دروست دەکرێ و لە جەژنەفتیرەدا دەخورێ) ۞ پاشکا

pashmina /pʌʃ'mi:nə/ *noun*
خورینە، پەشمینە (لە خوری یان مەرەزی بزن؛ بنەڕەت: فارسی، لە *pashmin* "woolen"، لە *pashm* "پەشم، خوری") ۞ پشمینه

Pashto /'pʌʃtəʊ/ *noun*
پەشتـۆ: زمـانی Pathan لـە ئەفغانـستان و باکووری پاکستان قسەی پێدەکرێ ۞ پشتو

Pashtun *noun*, also Pushtun, *pl.* Pashtuns or Pushtuns
ئەندامی گەلێکی باشووری ئاسیا، زۆرتر لە رۆژهەلات و باشووری ئەفغانستان و بەشە دراوسێکانی پاکستان دەژین ۞ پشتون

Pasiphaē *noun*, Latin, from Greek *Pasiphaē*
پاسیفا، پاسیفائێ: ژنی Minos، دایکی Ariadne و دایکی مینۆتاور Minotaur لە لایەن گا یان کەلی سپییەوە white bull ۞ پاسیفا

paso doble /ˌpasə(ʊ) 'dəʊbleɪ/ *noun, pl.* paso dobles
1 جـۆرێ سـەمـای کـرژ، لـەسـەر بنچینـەی شێوازێکی ئەمریکای لاتین 2 پارچە موسیقایێ بۆ سەمایێکی وا ۞ پاسو دوبل

paspalum /'pasp(ə)ləm/ *noun*
لەوەڕ یان مێرگی ناوچە گەرمەکان [تۆخم *Paspalum*] (بنـەڕەت: لـە *paspalos* یۆنـانی "ئاماژە بە جۆرێ millet") ۞ پاسپالوم

pasque flower /pask, US pɑ:sk/ *noun*
جۆرێ رووەکی بـەهاری گـولئەرخـەوانی و

anemones پەلوپۆ نێرووکئاساوە، سەربە [*Pulsatilla vulgaris*] ۞ شقایق نعمانی

pasquinade /ˌpaskwɪˈneɪd/ *noun*
ساتیر یان فڕ (ب.ت. ئەوەی کە لە شوێنی گشتیدا بخرێتەڕوو؛ بنەڕەت: لە *pasquinata* ئیتالیایی، لە *Pasquino* پەیکەرێ لە ڕۆم، کە لەسەر ئەو فڕ یان هۆنراوە نابارەکانی لاتین لێدەنرا) ۞ طنز یا هجو

pass[1] /pɑːs, US pæs/ *noun*
1 تێپەڕین، پەڕینەوە، پیاڕۆیشتن، رابووردن، دەربازبوون 2 دەستوور، دەستوورنامە، نامەی پەڕینەوە یان تێپەڕین، تێپەڕیننامە 3 دەرچوون، قەبوولبوون (لە تاقیکاریدا): *She got a pass in French* 4 بلیت 5 (وەرزش) پاس: *a long pass to Rooney* 6 ڕەوش، هەلومەرج، دۆخ، کاودان ۞ 1 عبور 2 پروانە، مجوز 3 قبولی 4 بلیت 5 پاس 6 شرایط

pass[2] /pɑːs, US pæs/ *noun*
دەربازگە، ڕێگا، زینوو، گەروو، دەربەن (لە کێودا) ۞ گذرگاه، معبر

passable /ˈpɑːsəbl, US ˈpæs-/ *adjective*
1 (ڕێگا یا چۆم) شیاوی پیاڕۆیشتن یا تێپەڕین، بۆ ڕۆیشتن دەبێ، شایانی پەڕینەوە 2 باش، قایلکەر ۞ 1 قابل عبور، گذرپذیر 2 قابل قبول

passably /ˈpɑːsəbli, US ˈpæs-/ *adverb*
بە شێوەیەکی قایلکەر یان باش: *He speaks passably good French* ۞ بە طور قابل قبول

passacaglia /ˌpasəˈkɑːlɪə/ *noun, pl.* passacaglias
1 بەند یان ئاوازێکی سەمای کۆنی ئیتالیایی یان سپانیایی 2 موسیقای ئەو سەما و هەلپەڕکێیە ۞ پاساکالیا

passado *noun, pl.* passados or passadoes
(لە شمشێرەوانیدا) پەلاماریکی بەرەو پێش بە چەکەوە کاتێ بە پاێیکەوە دەچێتە پێشەوە ۞ پاسادو

passage /ˈpæsɪdʒ/ *noun*
1 ڕۆیشتن، پەڕینەوە، تێپەڕین، دەربازبوون، پیاڕۆیشتن 2 گوزەر، پاساژ، بازاڕۆکە، بازارچە، تاریکەبازاڕ 3 ماف یا دەستووری تێپەڕین 4 تێپەڕاندن، پەژراندن 5 (کەشتی، فڕۆکە و هتد) سەفەر، گەشت و گەڕان 6 ڕێگا، دەربەند، ڕێباز، ڕێڕەو، ڕارەو، دالان 7 پارەی بلیت، بلیتانە 8 دەستەوشە، بڕگە، کۆپلە، پارچە، پاساژ 9 تێپەڕین، بەسەرچوون 10 (ڕەوتی) ڕاگوێزران یان گۆڕان ۞ 1 عبور و مرور 2 پاساژ 3 حق یا اجازەی عبور 4 تصویب 5 سفر 6 راه 7 پول بلیت 8 عبارت، قطعه 9 انقضا 10 انتقال یا تغیر

passageway /ˈpæsɪdʒweɪ/ *noun*
ڕێڕەو، ڕێباز، ڕێگا، دالان، کۆریدۆر ۞ معبر، راهرو

passbook /ˈpɑːsbʊk, US ˈpæs-/ *noun*
دەفتەر یان دەفتەرچەی حیسابی (پاشکەوت یان هەلگیراوی) بانکی ۞ دفترچەی حساب پس‌انداز

passé /ˈpæseɪ, ˈpɑːs-, US pæˈseɪ/ *adjective*
(فەڕەنسی) کۆن، قەدیمی، لەباوکەوتوو، کۆنەباو، باوئەماو، بێبرەو ۞ قدیمی، منسوخ، از مدافتاده

passel /ˈpas(ə)l/ *noun*
کۆمەلە، دەستە، ژمارەیەکی زۆر: *a passel of journalists* ۞ مجموعه

passementerie /ˈpasm(ə)ntri/ *noun*
زنجیرەچنی، شیرازە، زنجیرەکردن ۞ یراق‌دوزی

passenger /ˈpæsɪndʒə(r)/ *noun*
1 سوار، ڕێبوار، ڕێڤینگ 2 سەربار، بنیادەمی بێکارە و خۆری: *The firm cannot afford to carry passengers* ۞ 1 مسافر، سرنشین 2 طفیلی

passenger car *noun*
واگۆنی سواری یان سوارهەلگر ۞ واگن مسافری

passenger liner *noun*
کەشتی سواری یا سوارهەلگر ۞ کشتی مسافربری

passenger mile *noun*
مایلەڕێ، مایلی ڕێبوار (وەک یەکەی بڕینی مەودایێ) ۞ مایل مسافر

passenger pigeon *noun*
کۆترەکۆچەرە، کلکدرێژی ئەمریکای باکووری (لە 1914 بەهۆی ڕاوکردنی قڕی تێکەوت) [*Ectopistes migratorius*] ۞ نوعی کبوتر

passenger seat *noun*
کورسی پێشەوە، کورسی یان سەندەلی پال شۆفێر ۞ صندلی جلو

passenger train *noun*
شەمەندەفەری سواری یان سوارهەلگر، شەمەندەفەری ڕێبوارهەلگر ۞ قطار مسافربری

passepartout /ˌpaspɑːˈtuː, US ˌpɑːs-/ *noun*
1 (کۆن) شاکلیل 2 جێوێنە، باریکەی چەسپی جێوێنە ۞ 1 شاه‌کلید 2 پاسپارتوت

passer *noun*
1 ڕێبوار، ڕێڤینگ، تێپەڕ 2 پاسدەر ۞ 1 رهگذر، عابر 2 پاس‌دهنده

passer-by /ˌpɑːsəˈbaɪ/ *noun, pl.* passers-by
1 ڕێبوار، ڕێڤینگ، ڕێگوزار 2 (کامپیوتێر) ڕەمز، کۆد، وشەی ڕەمز ۞ 1 رهگذر، عابر 2 (کامپیوتر) رمز

passerine /ˈpasərʌɪn, US -riːn/ *adjective, noun*
(بالندەناسی) *adj* چۆلەکەیی، (دەستە Passeriformes) *n* مەل یا بالندەی چۆلەکەیی ۞ *adj* گنجشکی *n* مرغ گنجشکی

pas seul /pɑː ˈsəːl/ *noun*
سەمای یەککەسە، سەما (بنەڕەت: لە فەڕەنسییەوە) ۞ رقص یکنفره

passibility /ˈpasɪb(ə)ləti/ *noun*

زان‌کیشی، دەردکیشی، ئازارکیشی، زووکارتێ‌کراوی، زووکارلێ‌کراوی، هەستیاری ◌ حساس بودن

passibile /ˈpasɪb(ə)l/ *adjective*
زان‌کیش، زووکارتێ‌کراو، زووکارلێ‌کراو، هەستیار ◌ حساس

passim /ˈpæsɪm/ *adverb*
(لاتین) لێرەولەوێ، لە هەموو جێگایێ، زۆرجار، بارەها ◌ مکرراً

passing /ˈpɑːsɪŋ, US ˈpæs-/ *noun, adjective*
n 1 رۆیشتن، پەرینەوە، تێپەرین، دەربازبوون، پیارۆیشتن، گوزەر 2 تیاچوون، لەنێوچوون 3 کۆتایی، دوایی 4 (جوان دەربرین) کۆچی دوایی، سەرنانەوە، نەمان، مەرگ، مردن *adj* کاتی، کورتماوە، سەرسەرەکی، بەهەڵکەوت: *a passing phase/thought/interest* ◌ 1 *n* گذر، عبور 2 نابودی 3 پایان 4 درگذشت، مرگ *adj* موقتی، گذرا، شتاب‌زده

passing bell *noun*
زەنگی مردن یان مەرگ، مەرگەزەنگ ◌ ناقوس مرگ

passion /ˈpæʃn/ *noun*
1 تین، گوڕ، گەرمی، سۆز، هەڵچوون، کارلێ‌کران، کوڵوکۆ، تاسە، شەوق، جۆش و خرۆش، ورووژان 2 دڵ‌تێچوون، خۆشەویستی، ئەوین، دڵداری، دڵبەستەیی 3 ئالۆش، مەیل و ئارەزووی سێکسی 4 تووڕەیی، رقهەستان 5 (the Passion) مەینەتی و مەرگی پێغەمبەر مەسیح ◌ 1 حرارت، شور، انفعال، هیجان 2 عشق 3 شهوت 4 خشم 5 (the P) مصیبت حضرت مسیح

passional /ˈpæʃənl/ *adjective*
بەسۆز، سۆزەکی، هەست‌بزوێن، بەتین، بەگوڕ، گەرم‌وگوڕ، سەربە یان پێوەندی بە passion ەوە هەیە ◌ پرشور، عاطفی، شورانگیز

passionate /ˈpæʃənət/ *adjective*
1 بەسۆز، سۆزاوی: *to have a passionate nature* 2 شەهوانی، سێکسوالی، بەئالۆش، ئالۆشاوی، گڕگرتوو، زەنەک، سوورەوەکردوو 3 بەتین، بەگوڕ، گەرم‌وگوڕ، توند، قووڵ، گڕگرتوو، کڵپەکردوو، لەجۆش، لەگوڕ، جۆش‌سەندوو، تاوسەندوو، بەپەرۆش، تامەزرۆ، enthusiastic، ardent ◊ *a passionate interest in music* : *a passionate defender of civil liberties* 4 سەرتوند، زووتووڕە، جینگزی، فیشەکی، angry ◌ 1 احساساتی 2 شهوانی 3 پرشور، شدید، پراشتیاق 4 آتشی

passionately /ˈpæʃənətli/ *adverb*
بە شێوەیەکی شەهوانی، بە ئالۆشانە، بە توندی، توند، بە تینەوە، بە گوڕەوە: *They are all passionately interested in environmental issues* ◌ به طور شهوانی، به شدت، با شور

passionateness /ˈpæʃənətnəs/ *noun*
1 بەئالۆشیتی، ئالۆشاوی‌بوون 2 سۆز، تین، گوڕ، لەجۆشی 3 توندی، سەرتوندی ◌ 1 شهوانیت 2 شور 3 تندخویی

passion-flower *noun*, also passion flower
گوڵەئێشە، شیرین‌تۆم، گوڵەشەراو [توخم *Passiflora*] ◌ گل ساعتی

passion fruit *noun, pl.* passion fruit
میوە یان بەری شیرین‌تۆم [*Passiflora edulis*] ◌ میوەی گل ساعتی

passionless /ˈpæʃnləs/ *adjective*
1 لەسەرەخۆ، سارد، بێ‌سۆز، ناهۆگر، بێ‌پەرۆش، ناتامەزرۆ 2 هەستنەبزوێن، ناشەهوانی، بێ‌ئالۆش ◌ 1 بدون اشتیاق 2 غیرشهوانی

passion play *noun*
شانۆی مەینەتی (و رەنج‌وژانی) پێغەمبەر مەسیح ◌ نمایش مصیبت

Passion Sunday *noun*
پێنجەمین دووشەممەی رۆژووی چلە Lent ◌ پنجمین دوشنبەی Lent

Passiontide *noun*
دوایین دووحەوتووی رۆژووی چلە Lent ◌ آخرین دو هفتەی Lent

Passion Week *noun*
1 حەوتووی نێوان Passion Sunday و Palm Sunday 2 وشەیێکی کۆن‌ترە بۆ Holy Week ◌ پاسیون ویک

passive /ˈpæsɪv/ *adjective, noun*
1 *adj* کارلێ‌کراو، هەڵچوو، تێکچوو، بێ‌هەڵوێست: *a -ssive observer of events* 2 ناچالاک، هیچ‌لەدەس‌نەهاتوو، خۆبەدەستەوەداو، دەس‌نەکەرەوە، داماو، مات، خاو، دەس‌نەکردووە، سست، ملکەچ، لاشەر، بێ‌ویست، ناکاریگەر، سارد، داکەوتوو، هیچ‌پێ‌نەکراو، بێ‌دەسەلات، گوێ‌نەبزواو، بێ‌جم‌وجۆڵ، گوێ‌پێنەدەر، بێ‌دەربەست، لاسەرلا، کەمتەرخەم 3 (رێزمان) نەزانراو *n* (رێزمان، هەروەها passive voice) رێژەی نەزانراو (passively /ˈpæsɪvli/ *adv*: کەمتەرخەمانە، سستانە، داماوانە؛ passiveness /ˈpæsɪvnəs/ *n*) ◌ 1 *adj* منفعل، پذیرا 2 ناکنش‌ور، بی‌اراده، بی‌اعتنا 3 (دستور زبان) مجهول *n* صیغەی مجهول

passive resistance *noun*
بەرگری یان بەربەرەکانی نەیینی، بەرهەڵستی لاشەرانە ◌ مقاومت منفی

passive smoking *noun*
هەڵمژینی دووکەڵی جگەرەی سیگارکێشی ◌ استنشاق دود سیگار فرد سیگاری

passive voice *noun*
(رێزمان) رێژەی نەزانراو ◌ صیغەی مجهول

passivism *noun*

پاسیڤیزم، هەڵوێست یان ڕەفتاری نەرێتی(یانە)، نەبینیخوازی، نەرێتیباوەڕی ◇ پاسیویسم، منفی‌گرایی

passivity /pæˈsɪvəti/ *noun*
1 بێ‌جموجۆڵی، ناچالاکی، دەستەوسانی، قەبووڵکردن، هەڵچوون، خۆبەدەستەوەدان، کارنەدانەوە، سستی، خاوی، پەککەوتوویی، بێدەسەڵاتی، داماوی، دەس‌نەکردنەوە، دەس‌پێنەکراوە، دەربڕدن 2 کەمتەرخەمی، گوێ‌پێنەدان، گوێ‌پێنەبزوان ◇ 1 عدم تحرک، انفعال، عدم مقاومت، تحمل 2 بی‌تفاوتی

passivization *noun*
(ڕێزمان) کردنەنەزانراو، گۆڕین بۆ ڕیزەی نەزانراو ◇ مجهول‌سازی

passkey /ˈpæski/ = master key

pass laws *noun, pl.*
(لە ئەفریکای باشووری) قانوونەکانی هاتوچۆ (بۆ مەهاری مافی ڕەش‌پێستەکان سەبارەت بە نیشتەجێبوون یان سەفەر) ◇ قوانین تردد

Passover /ˈpɑːsəʊvə(r), US ˈpæsoʊ-/ *noun*
جەژنە فتیرە (لە 14 نیسان و بە یادی ئازادبوونی جوولەکان لە کۆیلایەتی و کۆچوباریان لە میسر (بۆ کەنعان؛ بنەڕەت: ئاماژە بە جەبەبوونی ئیسرائیلییەکان لە مەرگی exemption نۆبەرەکانیان ◇ (Exod. 12:23-27) firstborn عید فصح، عید فطر

passport /ˈpɑːspɔːt, US ˈpæspɔːrt/ *noun*
تێپەڕنامە، دەربازنامە، پاسپۆرت، پەساپۆرت ◇ (passportless *adj*) گذرنامە

passport control *noun*
چاودێری تێپەڕنامە یا دەربازنامە، کۆنترۆڵی پاسپۆرت ◇ کنترل گذرنامە

passport-holder *noun*
خاوەن‌پاسپۆرت، پاسپۆرت‌دار ◇ صاحب گذرنامە

pass-through *noun,* also passthrough
کونێکی پەنجێرەئاسا بۆ دانی چێشت و قاپ و کەوچک لە نێوان چێشتخانە و جێی نانخواردن ◇ پاس‌ترو

password /ˈpɑːswɜːd, US ˈpæswɜːrd/ *noun*
(کامپیوتێر) وشەی نهێنی یا تێپەڕین، تێپەڕوشە، پەسوۆرد ◇ کلمەی رمز

past[1] /pɑːst, US pæst/ *adjective*
1 ڕابردوو، بووری، پێش‌تر، پێشین، پێشوو، جاران، بەری: *in past years/centuries/ages* 2 ئەم دواییانە، ئێستا، نووکە 3 (ڕێزمان) ڕابردوو، ڕابوردوو ◇ 1 گذشتە، سابق 2 اخیر 3 (دستور زبان) گذشتە

past[2] /pɑːst, US pæst/ *noun*
1 ڕابردوو، بووری، سەردەمی ڕابردوو، ڕۆژانی ڕابردوو 2 پێشینە، ڕابووردە 3 (ڕێزمان) سەردەمی ڕابردوو، دەما بووری، کاتی ڕابردوو ◇ 1 گذشته، ایام گذشته 2 سابقه 3 (دستور زبان) زمان گذشته

past[3] /pɑːst, US pæst/ *preposition*
سەرەڕای، سەرباری، پێچگەلە، دوای، درەنگ‌تر لە، پیرتر لە، پاش، دوای، لە دوای، لەپاڵ، لەکن، لەلای، لەپەنای، لەپێش، سەرووتر، لەژوور، لە پشتەوە: *ten past playing with dolls* ◊ *(minutes) past six* ◇ گذشته از، پس از، پیرتر از، از پهلوی، از جلوی، فراسوی

pasta /ˈpæstə, US ˈpɑːstə/ *noun*
(ئیتالیایی) پاستا، پەستا ◇ پاستا

paste /peɪst/ *noun, adjective*
n 1 هەویر 2 سریش، ئاردەشێلە، ئارداو، چەسپ 3 تێکەڵەی کائۆلین و ئاوی نیمچە لەدارشتن‌هاتوو، بۆ دروست‌کردنی چینی *adj* (گەوهەر) قەڵب ◇ *n* 1 خمیر 2 چسب 3 پیست *adj* بدل

pasteboard /ˈpeɪstbɔːd/ *noun, adjective*
n کارتۆن، مقەبا *adj* 1 مقەبایی، سازکراو لە مقەبا 2 (خوازە) لەق، ڕووخەک ◇ *n* مقوا *adj* 1 مقوایی 2 (مجازی) متزلزل

paste jewellry *noun*
جەواهێرات یا گەوهەری قەڵب ◇ جواهرات بدلی

pastel /ˈpæstl, US pæˈstel/ *noun, adjective*
n 1 وەسمە 2 گەچی ڕەنگی، پاستێل 3 وێنە یان کێشراوەی بە گەچی ڕەنگی 4 ڕەنگی کاڵ یان ڕۆشن *adj* (ڕەنگ) ڕۆشن، کاڵ، کەمڕەنگ ◇ *n* 1 وسمە 2 پاستل 3 نقاشی یا تصویر پاستل 4 رنگ روشن *adj* روشن

pastel shade *noun*
سووکەڕەنگ ◇ تەرنگ

pastern /ˈpæstən, US -tərn/ *noun*
(ئەسپ) مووچە، مەچەکە، سنگ، سمەڵۆچکە (شقاقی: نەخۆشی سمی ولاخی بەرزە، crack of pastern) ◇ بُخولَق، بخولق

pastern-joint *noun*
خرتکە، جومگە ◇ بند

paste-up *noun*
پەیستئاپ ◇ کاغذ لی‌آت

pasteurellosis /ˌpɑːstərɛˈləʊsɪs, US ˌpæstərɛˈləʊsɪs/ *noun*
پاستۆرۆلۆسیس: نەخۆشییەکی بەکتریایی زۆرتر ئاژەڵ تووشی دەبێ و جاروباریش بۆ مرۆڤ ڕادەگوێزرێ (بنەڕەت: لە *pasteurellose* فەڕەنسی، لە *Pasteurella* لاتینی نوێ (ناوی تۆخمی بەکتریاکە کە بەرپرسی ئەم نەخۆشییەیە؛ لە ناوی کیمیازان و بەکتریاناسی فەڕەنسی سەدەی نۆزدە *Pasteur* Louis + -osis) ◇ پاستورلوسیس

pasteurization /ˌpɑːstʃəraɪˈzeɪʃn, US ˌpæstʃərəˈzeɪʃn/ *noun*

پاستۆرین، پاستۆراندن (pasteurized adj: پاستۆرینراو، پاستۆریزه، پاستۆرینه) ۞ عمل پاستوریزه کردن

pasteurizer *adjective*
پاستۆرینەر، پاستۆریزێر ۞ پاستوریزر

pasticcio /pa'stɪtʃəʊ/, *pl.* pasticcios = pastiche

pastiche /pæ'sti:ʃ/ *noun*
بەرهەمی لاسایییانە یان لاسایی‌کراوە (لە بەرهەم، هونەرمەند یان قۆناخێکی تر؛ pasticheur *n*) ۞ اثر تقلیدی

pastille /'pæstəl, US pæ'sti:l/ *noun*
1 حەبی مژین، حەبی گەروو(ئێشە) 2 بخور 3 گەچی رەنگی، پاستێل ۞ 1 قرص مکیدنی 2 بخور 3 پاستل

pastime /'pɑ:staɪm, US 'pæs-/ *noun*
سەرقاڵی، سەرگەرمی، رابواردن، hobby: *Watching television now seems to be the most popular national pastime* ۞ سرگرمی

pasting /'peɪstɪŋ/ *noun*
1 رەخنەی توند، بە توندی بەگژداهاتن، توند بەگژداچوون 2 تێشکان یان بەزینی سەخت 3 تەزاندن، خوری‌شۆر(کردن) ۞ 1 انتقاد شدید 2 شکست سنگین 3 تنبیه حسابی

pastis /'pastɪs, US pa'sti:s/ *noun, pl.* same
جۆری aperitif ی بە تامی تووی رەزیانەوە ۞ پاستیس

past master *noun*
پسپۆر، شارەزا، کارامە، لێزان، وەستا، خودا ۞ متخصص، خبره

pastophoria *noun*
خانەی رەبەنان (لە بیناسازی یۆنانی کۆندا، جێگای مانەوەی رەبەنەکان لە تەنیشت پەرستگەدا) ۞ پاستوفوریا

pastor /'pɑ:stə(r), US 'pæs-/ *noun*
قەشە، کەشە، کەشیش ۞ کشیش

pastoral /'pɑ:stərəl, US 'pæs-/ *adjective, noun*
adj 1 لادێیی، دەشتەکی، شوانکارەیی، شوانی؛ *a pastoral scene/poem/symphony* ◊ سەربە دەشت و دەر: *a pastoral setting* 2 سادە، ساکار 3 لەوەڕی 4 پڕگژوگیا، (زەوی) سەوزەڵانی، شیناوەرد 5 سەربە قەشە و ئەرکەکەی 6 سەربە ئاژەڵداری: *agricultural and pastoral practices* *n* 1 هەڵبەستی شوانکارەیی، هۆنراوەی شوانی یان لادێیی، هونەری شوانی یان لادێیی 2 نامەی سەرقەشە(یی) (pastorally /'pɑ:stərəli, US 'pæs-/ *adv* pastoralness /'pɑ:stərənəs, US 'pæs-/ *n*) ۞ *adj* 1 روستایی، چوپانی، حومەای 2 سادە 3 مرتعی 4 علفزار 5 وابستە بە کشیش و وظیفەاش 6 پاستورال *n* 1 شعر شبانی، هنر شبانی 2 نامەی اسقفی

pastorale /ˌpastə'rɑ:l/ *noun, pl.* pastorales or pastorali /-li:/
موسیقای شوانی یان لادێیی ۞ موسیقی شبانی

pastoralism /'pɑ:stərəlɪzəm, US 'pæs-/ *noun*
گەرمێن‌وکوێستان ۞ پاستورالیسم

pastoralist /'pɑ:stərəlɪst, US 'pæs-/ *noun*
1 (ب.ت. لە ئەوسترالیا) پاتاڵدار، ئاژەڵڕاگر 2 (کۆن) نووسەری هۆنراوەی شوانی یان لادێیی ۞ 1 دامدار 2 نویسندەی شعر شبانی

pastoral staff *noun*
گۆچانی سەرقەشە یا گەورەقەشە ۞ عصای اسقفی

pastorate /'pɑ:stərət US 'pæs-/ *noun*
1 قەشەیی، کەشەیی، کەشیشی، پێشەوایی، ماوە یان پلەوپایەی قەشەیی یان پێشەوایێتی 2 دەستەی قەشەکان یان پیاوانی ئایینی ۞ 1 کشیشی، مدت یا مقام کشیشی 2 روحانیون

pastorship *noun*
قەشەیی، کەشەیی، کەشیشی، پێشەوایی ۞ کشیشی

pastorium *noun*
بنکەی قەشە یان پێشەوای کلیسا ۞ مقر کشیش کلیسا

past participle *noun*
1 (ڕێزمان) ناوی بەرکاری 2 ئاوەڵناوی بەرکاری ۞ 1 اسم مفعولی 2 صفت مفعولی

past perfect *noun*, also pluperfect
(ڕێزمان) رابردووی دوور ۞ گذشتەی کامل، ماضی بعید

past perfect tense = past perfect

pastrami /pæ'strɑ:mi/ *noun*
پەسترامی (= گۆشتی سەرشانی گا کە بەر لە لێنان هەڕێنلەی لێدرابێ و دووکەڵ درابێ، ب.ت. لە تورکی ناسکدا؛ بنەڕەت: لە یەدییەوە) ۞ پاسترامی

pastry /'peɪstri/ *noun, pl.* pastries
1 هەویری شیرینی، نان شیرینی 2 شیرینی هەویری یان ئاردی، ئاردینە، ئاردینە ۞ 1 خمیر شیرینی 2 شیرینی آردی، آردینە

past tense *noun*
(ڕێزمان) سەردەمی رابردوو، دەمی رابردوو ۞ زمان گذشتە

pasturage /'pɑ:stʃərɪdʒ, US 'pæs-/ *noun*
1 لەوەڕ، جێ‌لەوەڕ، لەوەڕگە، چێری، مێرگ، بژوێن، باسەرە، چیمەن، چیم، گیا 2 لەوەڕانە ۞ 1 مرتع، چراگاه، علف، چمن 2 حق چرا

pasture /'pɑ:stʃə(r), US 'pæs-/ *noun*
لەوەڕ، جێ‌لەوەڕ، گۆڕان، مێرگ، فریزەڵان، فریزوو، چرگەن، هەرێز، چیم، چیمەن، گیا ۞ مرتع، چراگاه، علف، چمن

pastureland /'pɑ:stʃəlænd, US 'pæstʃərl-/ *noun*
لەوەڕ، جێلەوەڕ، لەوەڕگە، گۆران، چێری، مێرگ، بژوێن ۞ چراگاه، مرتع

pasty[1] /'peɪsti/ *noun, pl.* pasties
بۆرەک (خۆراکێکە) ۞ پاستی

pasty[2] /'peɪsti/ *adjective* (pastier, pastiest)
هەویرئاسا، هەویری، ڕەنگزەرد ۞ خمیرشکل، رنگ‌پریده

pasty-faced /,peɪstɪ 'feɪst/ *adjective*
ڕەنگزەرد، ڕەنگبەڕیو، ڕەنگ هەڵبرووسکاو یا بزرکاو ۞ رنگ‌پریده

pat[1] /pæt/ *noun*
1 دەس‌بەسەرکێشان (بە لەپی دەست)، دەس‌پیاهێنان 2 هاندان، تاریفدان، پیاهەڵدان 3 تۆپەڵ، تۆپەڵە، گزموڵە، ئەنگوتکە، گونک، گونکە، گزمۆلکە، تۆپەڵک 4 (دەنگی سووکە) تەقەتەق، نەرمەزرمە ۞ 1 نوازش 2 تشویق 3 لقمه، قلنبه 4 تپ‌تپ

pat[2] /pæt/ *adverb, adjective*
1 دەسبەجێ، لەڕێوە، خێرا، بێ‌وێستان 2 گونجاو، لەبەر، باش، شیاو، ئامادە، بەجێ، بە وەختی خۆی 3 سەرسەرەکی، هیچەکە، بێ‌ناوەرۆک ۞ 1 فوری، بلافاصله 2 مناسب، حاضر، بهنگام 3 سطحی

Pat *abbreviation* patent (number)
ژمارەی تۆمار(کردن)، ژمارەی دەستوورنامەی دروست(کردن) ۞ شمارەی ثبت

pataca /pə'tɑ:kə/ *noun*
یەکەی بنەڕەتی پارەی Macao، بەرامبەر بە سەد avo ۞ پاتاکا

patagium /,patə'dʒʌɪəm/ *noun, pl.* patagia /-'dʒʌɪə/
پەردە، توێ، توێکڵ، پەردەی باڵ ۞ غشاء

Patagonian /,patə'gəʊnɪən/ *adjective, noun*
adj سەربە Patagonia، پاتاگۆنیایی *n* ڕەسەن یان دانیشتووی ناوچەی ئەمریکای باشووری پاتاگۆنیا، پاتاگۆنیایی ۞ پاتاگونیایی

patas monkey /pə'tɑ:/ *noun*
جۆرێ guenonی ئەفریکای ناوەندی، بە تووکی قاوەیی مەیلەوسوور، دەموچاورەش و سمێڵ‌سپی [*Erythrocebus patas*] ۞ میمون پاتاس

Patau' syndrome /'pataʊz/ *noun*
(پزشکی) کۆنیشانەی پاتاو: نێکچوونێکی زگماکی کرۆمۆزۆمەکان کە کۆمەڵێ کێشە بۆ مێشک، دڵ و گورچیلە پەیدا دەبێ و دوای بوون دەبێتە هۆی مردن (بنەڕەت: لە ناوی پزشکی ئەڵمانی *Klaus Patau*) ۞ نشانگان پاتاو

patavinity *noun*
شێوەزاری ناوچەیی یا خۆجێیی ۞ لهجەی محلی

patball *noun*
(بریتانیا) جۆرێ کایەی سادە بە تۆپ ۞ پاتبال

patch /pætʃ/ *noun*
1 پینە، پنو، پەڕۆ، تیکە، سەرئەژنۆ، سەرچۆک، سەرئانیشکە، نۆف، پاتەتە(پێڵاو) 2 پارچە، پەڵە، کووز، باوەر، کەرت، دووکان، تیکە، کوت 3 لکە، لەکە، پەڵە، پنکە: *damp patches on the wall* 4 چەسپی برین 5 پەڕۆ یان پارچەی سەر (برینی) چاو، چاوبەست، چاوبەند 6 بەستەوەی کاتی تەلەفونی یان ئێلێکتریکی 7 (لە بریتانیا، پۆلیس) گەڕەک 8 ماوە، سەروبەند، کاتێکی دیاریکراو ۞ 1 وصله 2 قطعه، تکه 3 لکه 4 چسب زخم 5 بالشتک چشم 6 پاچ 7 محله 8 مدت، زمان معین

patchable /'pætʃəbl/ *adjective*
پینەکراو، پینەهەڵگر، لەپینەهاتوو ۞ قابل وصله

patched *adjective*
پیناوی، پینەکراو، پینەبەند، پینەپینە، پینەڕێژ ۞ وصله‌دار

patcher *noun*
پارچ، گۆزەڵە (گلێنە) ۞ پارچ

patchery *noun*
پینەکاری، پینەدرویی، پینەوپەڕۆ، پینەبەندی ۞ وصله‌کاری

patchily /'pætʃɪli/ *adverb*
پیناوی‌یانە، بە شێوەیەکی پیناوی ۞ بە طور وصله‌دار

patchiness /'pætʃɪnəs/ *noun*
پیناوی‌بوون، پینەپینەبوون ۞ وصله‌داری

patchouli /'pætʃʊli, US pə'tʃu:li/ *noun*
1 گوڵاوی پەچولی 2 مەزرەی هیندی (دەوەنێکی زۆر بۆن‌خۆشی باشووری ڕۆژهەڵاتی ئاسیا، لە تیرەی mint [*Pogostemon cablin*]) ۞ 1 عطر پچولی 2 نعنای هندی

patch pocket *noun*
گیرفانی پینەیی (لە پارچەیێکی جیا بێ) ۞ جیب وصله‌ای

patch test *noun*
تاقی‌کردنەوەی هەستیاری ۞ تست حساسیت

patchwork /'pætʃwɜ:k, US -wɜ:rk/ *noun*
1 چل‌تیکە 2 شتی پینەوپەڕۆکراو، شتی بە پەلە سەریەک‌خراو یان سەرهەم‌بەندی ۞ 1 چهل‌تکه 2 چیز سرهم‌بندی‌شده

patchy /'pætʃi/ *adjective* (patchier, patchiest)
پیناوی، پینەپینە، پەڵەپەڵە، تەوقن‌تەوقن، تیکەتیکە، جۆراوجۆر، نارێک، ناچوونیەک، ناتەواو، نیوەچڵ ۞ وصله‌دار، متنوع، گوناگون، ناقص، ناهمگن

pate /peɪt/ *noun*

(کۆن و بە شۆخی) کەللە، سەر، سەلک ۞ کلە

pâté /'pæteɪ, US pɑː'teɪ/ *noun*
(چێشت) پاتێ ۞ پاتە

pâté de foie gras /ˌpateɪ də fwɑː 'grɑː/ *noun*
(لە فەرەنسی‌یەوە) هەویرێکی مایەدار کە لە جەرگی قاز (و دووگ) ساز دەبێ ۞ پاتە دی فوا گرا

patella /pə'telə/ *noun, pl.* patellae /-liː/
1 (توێکاری) ئێسکی کەشکە ئەژنۆ یان کلاوە (ی ئەژنۆ)، کەشکەزرانێ 2 دەوری، پێش‌خۆری، کاسەی پەل (بنەڕەت: لە لاتینەوە، چکۆلێنراوی patina "کاسە یان قاپی پەل "shallow dish) ۞ 1 استخوان کشکک 2 دوری

patellar *adjective*
سەربە ئێسکی کلاوە (ی ئەژنۆ)، کەشکەئەژنۆیی، پێوەندی بە کەشکەزرانێ‌یەوە هەیە ۞ وابستە بە استخوان کشکک

patellate /-lət/ *adjective*
لە ئێسکی کلاوەی ئەژنۆچوو ۞ شبیە استخوان کشکک

patelliform *adjective*
لە ئێسکی کلاوەی ئەژنۆچوو ۞ شبیە استخوان کشکک

paten /'pat(ə)n/ *noun*
1 دەوری، پێش‌خۆری 2 دەوری نانی شێوی خواوەندی Eucharist 3 شتێکی وەک دەوری (وەک سێلی کانزایی) ۞ 1 دوری 2 بشقاب نان عشاء ربانی 3 پاتن

patency /'peɪtənsɪ/ *noun*
روونی، دیاری، ئاشکرایی، بەرچاوی ۞ وضوح، روشنی

patent[1] /'pætnt, US 'peɪtnt/ *noun*
1 مافی پاوانکاری یان دەس‌بەسەراگرتنی داهێنان 2 داهێنراوی تۆمارکراو 3 دەستوورنامە 4 پریڤیلیج، ئیمتیاز 5 داهێنان ۞ 1 حق انحصاری اختراع 2 اختراع ثبت‌شدە 3 پروانە، مجوز 4 امتیاز 5 اختراع

patent[2] /'pætnt, US 'peɪtnt/ *adjective*
1 دیار، ئاشکرا، دیتبار، روون، زەق، خویا 2 تۆمارکراو 3 (پزشکی) کراوە، ئازاد، نەگیراو ۞ 1 واضح، هویدا 2 ثبت‌شدە 3 (پزشکی) باز

patented *adjective*
تۆمارکراو ۞ ثبت‌شدە

patentee /ˌpætən'tiː, US peɪt-/ *noun*
خاوەن ئیمتیاز ۞ صاحب امتیاز

patent law *noun*
قانوونی تۆمارکردن (مافی پاوانی داهێنەر) ۞ قانون ثبت

patent leather /ˌpeɪtnt 'leðə(r), US 'pætnt/ *noun*
گلاسی، چەرمی مشت‌ومالدراو ۞ چرم ورنی

patently /'peɪtəntli, 'pætəntli, US 'pæt-/ *adverb*
بە ئاشکرایی، بە روونی ۞ آشکارا

patent medicine *noun*
1 دەرمانی تۆمارکراو 2 دەرمانی تایبەتی ۞ 1 داروی بە ثبت رسیدە 2 داروی اختصاصی

patent office *noun*
بەڕێوەبەری تۆمارکردنی داهێنان (و ئیمتیازەکان) ۞ ادارەی ثبت اختراعات

patent right *noun*
مافی تۆمارکراو ۞ حق ثبت‌شدە

pater /'peɪtə/ *noun*
1 (بریتانیا و نافەرمی) باوک 2 (مرۆڤناسی) باوکی قانوونی کەسێ (بەرامبەری genitor) ۞ 1 پدر 2 پدر قانونی شخصی

patera /'pat(ə)rə/ *noun, pl.* paterae /-riː/
1 دەوری 2 نەخشی کاسەیی یان قاپی ۞ 1 دوری 2 آذین بشقابی

paterfamilias /ˌpeɪtəfə'mɪliæs, US ˌpætərf-/ *noun, pl.* patresfamilias /ˌpeɪtriːz-, US ˌpatriːz-/
گەورەی خێزان، باوک، خاوەن‌مال ۞ پدر

paternal /pə'tɜːnl, US -'tɜːrnl/ *adjective*
باوکی، باوکانە، باوکئاسا: *paternal love* ۞ پدری، پدرانە

paternalism /pə'tɜːnəlɪzəm, US -'tɜːrn-/ *noun*
(سیاسەت) باوکڕەفتاری ۞ پدرسروری

paternalist /pə'tɜːnəlɪst, US -'tɜːrn-/ *noun*
باوکڕەفتار ۞ پدرسرور

paternalistic /pəˌtɜːnə'lɪstɪk, US -ˌtɜːrn-/ *adjective*
سەربەباوکڕەفتاری، باوکڕەفتاری‌یانە ۞ وابستە بە پدرسروری

paternalistically /pəˌtɜːnə'lɪstɪki, US -ˌtɜːrn-/ *adverb*
باوکڕەفتارانە ۞ پدرسرورانە

paternally /pə'tɜːnli, US -'tɜːrnli/ *adverb*
باوکانە، وەکوو باوک: *He smiled paternally at them* ۞ پدرانە

paternity /pə'tɜːnəti, US -'tɜːrn-/ *noun*
1 باوکی، باوکێتی 2 بنەچەک، بن و بنەچەک، تۆرەمە، رەچەڵەک، سەرچاوە، ماک، زێدەر، ئەسڵ، بنەما ۞ 1 پدری 2 اصل و نسب، منشأ

paternity leave *noun*
مۆڵەتی باوکێتی (مۆڵەتێ کە باوکی منالی تازەبوو دەچێتەوە بۆ مالێ) ۞ مرخصی پدری

paternity suit *noun*
داواکاری باوکێتی (داواکاری دایکی منالێکی

زۆلـە، بـۆ سـەلماندنی پیـاوێ کـە بـاوکی ئـەو منالەیە) ۞ اقامەی دعوای پدری

paternity test *noun*

تاقیکاری یان تاقیکردنەوەی باوکی (لە DNA) ۞ آزمایش پدری

paternoster /ˌpatəˈnɒstə/ *noun*

1 دۆعا و نزای خواوەندی (بنـەڕەت: لـە *pater noster* لاتـین "ئەی باوکی مە" وەختێ بە لاتینی دەوترێ) 2 دەنکەتەزبیحی تایبەتی بۆ دۆعاکردن 3 ئاسانسۆری سووڕاو ۞ 1 دعای ربانی 2 دانەی تسبیح دعا 3 آسانـور چرخان

path /pɑ:θ, US pæθ/ *noun, pl.* paths

ڕێگا، ڕێ، ڕێچکە، کوێرەڕێ، باریکەڕێ، ڕێڕەو، ئاراستە ۞ راه، جادە، طریق، کورەراه، مسیر

-path *suffix*

پاشگر: 1 چارەسەرکەر، دەرمانکەر، دەرمانگەر، دوکتـورێ کـە شـێوازێکی تایبـەتی چارەسـەری بەکاردێنێ: *homeopath* 2 ئاماژە بە کەسـێ کـە تووشـی نـەخۆشـی‌یـێ بـووە: *psychopath* (بنـەڕەت: لـە *-pathēs* یۆنـانی "sufferer") ۞ پسوند: 1 درمانگر 2 مبتلا به بیماری خاصی

path(o)- /ˈpæθəʊ, US -θoʊ/ *prefix*

پێشگر: نەخۆشی، پاس(ۆ)ـ پات(ۆ)ـ درمـ خەسارـ (بنـەڕەت: لـە *pathos* یۆنـانی‌یـەوە "suffering, disease") ۞ پسوند: مرض، آسیب

Pathan /pəˈtɑ:n/ *noun*

پاتـان: ئەنـدامی گـەلی پەشـتۆزمانی بـاکووری ڕۆژاوای پاکـسـتان و باشـووری ڕۆژهـەڵاتی ئەفغانـستان (لە *Paṭhān* هیندی) ۞ پاتان

path-breaker *noun*

1 مرۆی پێشـەنگ، پێشڕەو، ڕچەشـکێن 2 مرۆی داهێنەر، تازەگەر ۞ 1 آدم پیشتاز 2 آدم خلاق

path-breaking *adjective*

1 پێـشـەنگ، پێـشڕەو، ڕچەشـکێن 2 داهێنـەر، تازەگەر ۞ 1 پیشتاز 2 خلاق

pathetic /pəˈθetɪk/ *adjective*

1 جێـی‌بـەزەیی، گونـاح، خـەماوی، جێـی‌داخ، نارەحەتکەر، پەژاراوی، کلۆل، داماو، بێچارە، ڕۆژەڕەش 2 بێجـێ، پەسـندنەکراو، ناپەسـند 3 خراپ، شپرزە ۞ 1 ترحم‌انگیز، رقت‌بار، بـدبخت 2 ناموجه 3 مفتضح

pathetically /-kli/ *adverb*

جێـی‌بـەزەیی‌یانـە، بـە شـێوەیـێ کـە بـەزەیـت پیایێتەوە، گوناح، بە شێوەیەکی نارەحەتکەر یان پـەژاراوی، خـەماوی‌یانـە: *He cried pathetically* ◊ *a pathetically shy woman* ۞ به طور ترحم‌انگیز، به طور اسف‌بار

pathetic fallacy *noun*

گیانبەبەرداکردن، گیانپێدان ۞ شخصیت‌بخشی

pathfinder /ˈpɑ:θfaɪndə(r), US ˈpæθ-/ *noun*

ڕێدۆز، ڕێزان، ڕچەشکێن، پێشـەنگ، سـەرکێش، سـەرجەلە (pathfinding *n, adj*) ۞ راه‌یـاب، پیشگام

-pathic *suffix*

پاشگر: ناوەڵناو دروست دەکا، ناوەڵناوساز ۞ پسوند: صفت‌ساز

pathogen /ˈpæθədʒən/ *noun*

پاتۆژێن، هۆکاری نەخۆش‌خەر، وەک بەکتریا و ڤایروس ۞ عامل بیماری‌زا

pathogenesis /ˌpaθə(ʊ)ˈdʒɛnɪsɪs/ *noun*

پەیدابوون origination یا داکەوتنی نەخۆشی، شێوەی پەرەسـەندنی development نەخۆشـی ۞ پیدایش بیماری

pathogenetic *adjective*

نەخۆش‌خەر، نەخۆشی‌هەڵێن ۞ بیماری‌زا

pathogenic /-ˈdʒenɪk/ *adjective*

نەخۆش‌خەر، نەخۆشی‌هەڵێن (pathogenicity *n*) ۞ بیماری‌زا

pathogenically *adverb*

نەخۆش‌خەرانە، بە شێوەیێکی نەخۆش‌خەر ۞ به طور بیماری‌زا

pathogeny *noun*

نەخۆش‌خەرێتی، نەخۆشی‌هەڵێنان، دەرکەوتنی نەخۆشی ۞ بیماری‌زایی

pathognomonic /ˌpaθəgnə(ʊ)ˈmɒnɪk/ *adjective*

نوێنەری نەخۆشی، نیشانەی نەخۆشی (تایبەتی) ۞ شاخص بیماری

pathognomy /paˈθɒgnəmɪ/ *noun*

دەس‌نیـشان‌کـردنی نەخۆشـی (بـە نیـشانەی نەخۆشی تایبەتەوە) ۞ تشخیص بیماری

pathological /ˌpæθəˈlɒdʒɪkl, US -ˈlɑ:dʒ-/ *adjective,* also pathologic

1 نەخۆشـی‌ناسـی‌یانـە، سـەربە نەخۆشـی‌ناسـی، درم‌ناسی‌یانە، خەسارناسـی‌یانە: *pathological fear/hatred/violence* 2 نەخۆش‌دیار 3 بێجێ، نازیرانـە، بـێ‌بنچینـە ۞ 1 آسـیب‌شـناختی 2 بیمارگون 3 نامعقول

pathologically /-kli/ *adverb*

لەباری نەخۆشی‌ناسی یا خەسارناسی(یەوە) ۞ از نظر آسیب‌شناسی

pathologist /pəˈθɒlədʒɪst, US -ˈθɑ:l-/ *noun*

نەخۆشـی‌نـاس، درم‌نـاس، خەسـارناس ۞ آسیب‌شناس

pathology /pəˈθɒlədʒi, US -ˈθɑ:l-/ *noun*

(هەم پزشکی و هەم مەجازی) نەخۆشی‌ناسی، درم‌ناسی، خەسارناسی ۞ آسیب‌شناسی

pathometer *noun*

درۆدۆز، درۆدەرخەر ۞ دروغ‌سنج

pathos /ˈpeɪθɒs, US -θɑ:s/ *noun*

جێی بەزەیی‌بوون، گوناەبوون، خەماوی‌بوون، باروودۆخی شپرزە ۞ رقت‌باری، اسفناکی، وضع اسفناک

pathway /'pɑ:θweɪ, US 'pæθ-/ = path

-pathy *suffix*

پاشگر: 1 بە... چارەسەرکردن یان تیمارکردن،
شێوازی چارەسەری نەخۆشی: *hydropathy*
2 هەست، هەست‌پێ‌کردن: *osteopathy*
empathy ، *telepathy* 3 ئامازە بە نەخۆشی یان
ناسازی‌یێ لە بەشێکی تایبەتی لەش:
neuropathy (بنەڕەت: لە *patheia* یۆنانی:
"suffering, feeling") ۞ پسوند: 1 ـ درمانی 2
احساس 3 اشاره به اختلال در قسمت خاصی از بدن

patience /'peɪʃns/ *noun*

1 سەبر، پشوودرێژی، سنگ فراوانی،
لەسەرەخۆیی، (بە)کاوخۆ(یی)، بەگیری،
دەروونقوولی، جەرگ‌قایمی، لەخۆبردوویی،
تاقەت، بەرگە، خۆگرتن، هەڵکردن، دەربردن،
خۆڕاگری 2 جۆرێ کایەی پەڕین، فالی پەڕین،
پەیشێنس ۞ 1 شکیبایی، حوصله، تحمل، پایداری
2 نوعی بازی ورق

patient[1] /'peɪʃnt/ *adjective*

1 پشوودرێژ، سنگ‌فراوان، بەسەبر، بەگیر،
خۆگیر، دەروونقوول، دەربردە، دەربەر،
هەڵکردە، لەسەرەخۆ، بەکاووخۆ، لەخۆبردوو،
بەتاقەت، بەسەبرانە، لە رووی سەبرەوە، شێلگیر،
خۆڕاگر 2 (ڕێزمان) بەرکار (کەسێک یان شتێک
کە کارێکی لێ روودەدا، بڕوانە agent) ۞ 1
صبور، شکیبا، پرتحمل، صبورانە، باستقامت 2 مفعول

patient[2] /'peɪʃnt/ *noun*

نەخۆش، ئەنگاوتە، بەرکەوتوو، لەژێر تیماری
پزشکی‌دا: *cancer patients* ۞ بیمار

patiently /'peɪʃntli/ *adverb*

پشوودرێژانە، بەسەبرانە، بە تاقەتەوە،
دەروونقوولانە ۞ صبورانە

patina[1] /'pætɪnə, US pə'ti:nə/ *noun*

1 ژەنگ، ژەنگ‌وژار 2 تویژاڵ 3 درەوشانەوە،
ورشانەوە، ورشە، جەلا، بریقە (بنەڕەت: لە
patina لاتین "قاپ یان کاسەی پەل shallow
dish") ۞ 1 زنگار 2 لایە 3 جلا

patina[2] /'pætɪnə, US pə'ti:nə/ *noun, pl.* -nae

دەوری، پێش‌خۆری، قاپی پەل ۞ دوری

patinated *adjective,* also patinous

ژەنگاوی، ژەنگ‌هەڵێناو، ژەنگ‌گرتوو،
ژەنگ‌وژاراوی ۞ زنگارگرفته

patination /pætɪ'neɪʃn/ *noun*

تویژاڵ، ژەنگ، ژەنگ‌وژار، ژەنگار ۞ رویه، زنگار

patio /'pætiəʊ, US -oʊ/ *noun, pl.* patios

1 (سپانیایی) هەیوان، سەرسەرا 2 حەوشەی
سەرناواڵەی نێوەوە، لە خانووە سپانیایی و یان
ئەمریکایی‌یە سپانیایی‌یەکاندا، حەوشەی
خۆرتێکەوتوو ۞ 1 طارم 2 پاتیو، حیاط نورگیر

patisserie /pə'ti:səri/ *noun*

پاتیسێری، دووکانی فرۆشتنی پاتیستری و
کەیکی فەرەنسی ۞ پاتیسری

Patna rice *noun*

برنجێکی دەنک‌درێژ، لە بنەڕەتا هی Patnaی
هیندوستان ۞ نوعی برنج

patois /'pætwɑ:/ *noun, pl.* same /-wɑ:z/

زاراوە، دەڤۆک، زاراوەی خۆجێیی ۞ گویش،
بوم‌گویش

patootie /pə'tu:ti/ *noun, pl.* patooties

1 دۆست، یار، کچی سەرنج‌ڕاکێش 2 پاشەڵ،
کەفەڵ، هێت، کنگ، سمت ۞ 1 دوست‌دختر،
دختر جذاب 2 سرین، کفل، باسن

part(i,o)- *prefix*

پێشگر: باوک (بنەڕەت: لە -*pater, patr*
لاتینەوە) ۞ پیشوند: پدر

patresfamilias = plural form of paterfamilias

patriarch /'peɪtriɑ:k, US -ɑ:rk/ *noun*

1 پیاوی ماڵەوە یان خێزان 2 سەرۆک‌هۆز،
سەرخێڵ، سەرهۆز 3 کەی‌خودا، کوێخا،
گەورەپیاو، ریش‌سپی 4 (کلێسەی کاسۆلیکی
رۆم و ئۆرتۆدۆکسی رۆژهەڵات) گەورەقەشە،
سەرقەشە، پاتریارک 5 دامەزرێنەر، بناخەدانەر
۞ 1 مرد خانواده 2 رئیس قبیله 3 شیخ 4 اسقف
اعظم 5 مؤسس

patriarchal /ˌpeɪtri'ɑ:kl, US -'ɑ:rkl/ *adjective*

1 پیاوسالار، باوک‌سالار، باوک‌میر،
پیاوفەرماندار، باوک‌فەرماندار، پیاوسالارانە،
باوک‌میرانە، باوک‌فەرماندارانە: *a patriarchal*
society 2 پیاوانە، مەردانە، بەسام ۞ 1
پدرسالار، پدرسالارانە 2 مردانە

patriarchate /'peɪtriɑ:kət, US -ɑ:rk-/ *noun*

پلەوپایە یان سەردەمی سەرقەشە(ی کلێسەیێ)
۞ مقام یا دورەی اسقفی

patriarchy /'peɪtriɑ:ki, US -ɑ:rki/ *noun, pl.* patriarchies

سیستمی باوک‌سالاری یا باوک‌فەرمانداری یان
باوک‌میری، سیستمی پیاوفەرمانداری، پیاومیری،
پیاوسالاری ۞ نظام پدرسالاری. مردسالاری

patrician /pə'trɪʃn/ *adjective, noun*

(ب.ت. لە رۆمای کۆندا) ئەریستۆکرات.
بەگزادە، گەورەزادە، نەجیب، گەورەپیاو،
خانەدان ۞ اشرافی، شریف

patricianship *noun*

نەجیب‌زادەیی، بەگزادەیێتی، گەورەزادەیی،
خانەدانێتی، گەورەیێتی ۞ اشرافی بودن،

بزرگ‌منشی

patricidal *adjective*
سەربە باوک‌کوژی ۞ وابستە بە پدرکشی

patricide /ˈpætrɪsaɪd/ *noun*
1 باوک‌کوژی 2 باوک‌کوژ (بڕوانە fratricide، matricide و parricide) ۞ 1 پدرکشی 2پدرکش

patrilineal *adjective*
(سەربە) ڕەچەڵەکی باوکی: *a patrineal society* ۞ (وابستە بە) نسب پدری

patrilocal *adjective*
سەربە patricolality ۞ وابستە بە پاتری‌لوکال

patrilocality *noun*
باوک(ە)شوێنی، بووک‌سەرماڵی، نەریتێکی ژن‌ومێردایەتی کە لەودا ژن دەچێتە نێو کۆمەڵگای مێردەکەیەوە و لەوێ دەمێنێتەوە ۞ پاتری‌لوکال

patrimonial /-ˈməʊnɪəl/ *adjective*
سەربە دارایی یان بەشەماڵی باوکی، میراتی، کەلەپووری ۞ وابستە بە ارث پدری، ارثی

patrimony /ˈpætrɪməni, US -moʊni/ *noun, pl.* patrimonies
1 دارایی یان بەشەماڵی باوکی، میراتی باوکی 2 تەرخانەی کلێسە 3 = heritage ۞ 1 ارث پدری 2 موقوفەی کلیسا

patriot /ˈpeɪtriət, US ˈpæt-/ *noun*
(مرۆڤی) نیشتمان‌پەرست، وڵات‌پارێز، نیشتمان‌پەروەر ۞ (آدم) میهن‌پرست

patriotic /ˌpeɪtriˈɒtɪk, ˌpæt-, US ˌpeɪtriˈɑːtɪk/ *adjective*
نیشتمان‌پەروەر، وڵات‌پارێز، نیشتمان‌پەروەرانە: *a -triotic man who served his country well* ◊ *patriotic songs* ۞ میهن‌پرست، میهن‌پرستانە

patriotically /-kli/ *adverb*
نیشتمان‌پەروەرانە، لە ڕووی نیشتمان‌پەروەری(یەوە) ۞ از روی میهن‌پرستی

patriotism /ˈpeɪtriətɪzəm, US ˈpæt-/ *noun*
نیشتمان‌پەروەری، وڵات‌پارێزی، نیشتمان‌خۆشەویستی، نیشتمان‌پەرستی: *a wave of patriotism* ۞ میهن‌پرستی

patristic /pəˈtrɪstɪk/ *adjective*, also patristical
سەربە ئایینەوانان یا نووسینەکانیان (کریستانیەت) ۞ وابستە بە الهیون یا نوشتەهایشان

patristics *noun, pl.*
لێکۆڵینەوەی نووسراوە و ژیانی باوکانی کلێسە ۞ پاتریستیکس

Patroclus *noun*, Latin, from Greek *Patroklos*
پاترۆکلۆس: ناوی پاڵەوان یان قارەمانێکی یۆنانی کە بە دەستی Hector لە ترۆی کوژرا و دۆستەکەی ئاشیل یان ئەکیلز Achilles تۆڵەی کردەوە ۞ پاتروکلوس

patrol /pəˈtrəʊl, US pəˈtroʊl/ *noun, adjective*
n 1 دەورلێدان، سووڕانەوە، نۆبەداری، چەرخەچێتی، چەرخەکردن: *Security guards a police* ◊ *make regular patrols at night* 2 دارۆغە، چەرخەچی، دەستەی *car on patrol* دارۆغە یان چەرخەچێتی، گرووپ یان دەستەی چەرخەچێتی: *a naval/police patrol* 3 گرووپێکی دەوربەری 6 کەس لە Boy Scouts یان Girl Guides/Scouts کە کۆمەڵە یان گرووپێکی گەورەتر پێکدێنن *adj* پاترۆڵ ۞ *n* 1 گشت 2 اکیپ یا مامور گشت 3 پاترول *adj* گشتی

patrol boat *noun*
گەمی یان بەلەمی چەرخەچێتی ۞ قایق گشت

patrol car *noun*
ماشێنی چەرخەچێتی یان نۆبەداری پۆلیس ۞ اتومبیل گشت

patrolman /pəˈtrəʊlmən/ *noun, pl.* patrolmen
1 ڕێگەر (بۆ ئەو کەسانەی کەوا لە ڕێدا پێویستی‌یا بە یارمەتی هەیە) 2 نۆبەدار، پاسەوان، پۆلیسی پاترۆڵ ۞ 1 گشت امداد 2 پلیس گشت

patrologist *noun*
پاترۆلۆژیست ۞ پاترولوژیست

patrology /pəˈtrɒlədʒi/ *noun*
دین‌ناسی یا یەزدان‌ناسی patristic ۞ پاترولوژی

patrol wagon *noun*
ماشێنی ڕاگوێستنی گیراوان یان زیندانیان ۞ اتومبیل حمل زندانیان

patrolwoman /pəˈtrəʊlwʊmən/ *noun, pl.* patrolwomen
1 ڕێگەر (بۆ ئەو کەسانەی کەوا لە ڕێدا پێویستی‌یان بە یارمەتی هەیە) 2 نۆبەدار، پاسەوان، پۆلیسی پاترۆڵ (ژن) ۞ 1 گشت امداد 2 پلیس گشت

patron /ˈpeɪtrən/ *noun*
1 پشتیوان، یارمەتیدەر، کۆست، داژدار، پشتەقان، پاڵپشت، هاندەر 2 کڕیار، مشتەری (هەمیشەیی) 3 سەرپەرشت 4 (لە ڕۆمی کۆندا) خاوەنی پێشووی کۆیلەیێکی ئازادکراو (بنەڕەت: لە *pater*، *patr-* لاتینی "باوک") ۞ 1 حامی، مشوق 2 مشتری 3 ولی‌نعمت 4 پاترون

patronage /ˈpætrənɪdʒ, US ˈpeɪt-/ *noun*
1 پشتیوانی، یارمەتیدان، داژداری، داکۆکی، پشتەقانی، سەرپەرشتی، پاڵپشتی، سایە، پشتگرتن 2 هاندان 3 ماف یان دەسەڵاتی لابردن و دانان (یان دیاریکردن) 4 بەسەرکردنەوە، چاودێری، لاڵی‌دانەوە، سەرلێدان، باڵ‌بەسەرداگرتن، بەزەیی(پیاهاتن)، چاکەلەگەڵکردن 5 کڕین، سەندن (بە بەردەوامی) ۞ 1 حمایت 2 تشویق 3 حق یا قدرت عزل و نصب 4 تفقد، ترحم 5 خرید

patroness /ˌpeɪtrənˈes/ *noun*
(ژن) پــشتیوان، یارمەتیــدەر، داژدار، پــشتەڤان، پالپشت ۞ حامی (زن)

patronizing /ˈpætrənaɪzɪŋ, US ˈpeɪtrənaɪzɪŋ/ *adjective*
بەبــەزەیی، چاکەلــەدەس‌هــاتوو، دڵــسۆز، بەســەرکەرەوە، بــە دەنــگ هــەژارەوەبوو، لــە هەژارپرس ۞ بندەنواز

patronizingly /ˈpætrənaɪzɪŋli, US ˈpeɪtrənaɪzɪŋli/ *adverb*
بەبەزەیی‌یانە، بەسەرکەرەوانە ۞ بندەنوازانه

patronless /ˈpeɪtrənləs/ *adjective*
بێ‌پشتیوان، بێ‌داکۆکی‌کەر ۞ بدون حامی

patron saint *noun*
سەینتی پشتیوان ۞ قدیس حامی

patronymic /ˌpætrəˈnɪmɪk/ *adjective, noun*
adj 1 بـاوکی 2 لـە نـاوی بـاوک‌هەڵـگیراو، لـە رەچەڵـەک یـان بـەرەی بـاوکی 3 نـاوی‌بـاوکی، بـاوک‌نـاوی، نـاوی خێـزانی، وەرگـیراو لـە نـاوی بـاوک یا پێشینیان *n* ناوی باوکی ۞ *adj* 1 پدری 2 از نسب یا نسل پدری 3 پدرنامی *n* نام پدری

patsy /ˈpætsi/ *noun, pl.* patsies
(کەسێکی) کـەر، گـەوج، نـەفام، بێ‌مێشـک ۞ (آدم) احمق، نفهم

patten /ˈpat(ə)n/ *noun*
1 (مێژوویی) کەوش یان پێڵاوی دارین (لەسەر ئالقەیێکی ئاسنی‌یە) 2 تەرک یان بنی بناخەی دیوار 3 قەد، پایە (ستوون) ۞ 1 کفش چوبی 2 کف پی دیوار 3 پایه

patter[1] /ˈpætə(r)/ *noun*
قسەکردنی بە پەلە، بەیەکادان، چەنەدرێژی ۞ گفتار سریع

patter[2] /ˈpætə(r)/ *noun*
دەنگـی زرمـە، خرمـە، خرمـەخرم، شلپەشـڵە، تلپەتلپ، تەپەتەپ، ترپەترپ: *the patter of feet/footsteps* ۞ صدای تاپ تاپ

pattern /ˈpætn, US -tərn/ *noun*
1 نموونـە، هێمـا، سەرمەشـق، وێنـە، دارێـژە، exemplar 2 مودێل 3 دارێژگە، رێژگە، قاڵـب 4 شـێواز، شـێوە، نەخـشە، بـیچم، نـەخش، نەخش‌ونیگـار ۞ 1 مظهـر 2 الگـو 3 قالـب 4 اسلوب، شکل، طرح، انگاره، نقش

patterned /ˈpætənd, US -tərnd/ *adjective*
نەخـشاوی، نەخـشێنراو، پڕنەخش، نەخش‌رێـز: *patterned wallpaper* ۞ منقوش

patterner *noun*
نموونەساز ۞ الگوساز

patterning /ˈpætənɪŋ, US -tərn-/ *noun*
1 نموونـەرێژی، مودێلـسازی، نموونەســازی، نموونەدارێژی (یان دروستکردن)، نەخش ۞ الگوسازی، نقش

patty /ˈpæti/ *noun, pl.* patties
1 کولیچـە، نـان‌شـیرینی میـوەیی یـان گۆشـتی 2 پاستی یان پای چکۆلە ۞ 1 کلوچه 2 پاتی

patulous /ˈpatjʊləs/ *adjective*
بڵاوەبـوو، پانـەوەبوو، بـەرین، بـەربڵاو، پـان، (لق)لێ‌وەبوو لە ناوەندەوە، پەڵ‌هاویشتوو: *a tree with -tulous branches* ۞ منتشرشده، گسترده

patulousness /ˈpatjʊləsnəs/ *noun*
بڵاوەبوونـەوە، پانـەوەبوون، بـەرینی، بـەربڵاوی، پـانی، (لـق)لـێ‌بوونـەوە لـە ناوەنـدەوە، پەڵ‌هاویشتوویی ۞ منتشرشدگی، گستردگی

patzer /ˈpɑːtsə, US ˈpat-/ *noun*
کەچەشــەترەنج‌چــی، کەچەشــەترەنج‌بــاز، شەترەنج‌کاری بەکارنەهاتوو ۞ پاتزر

paua /ˈpɑːwə, US ˈpaʊə/ *noun*
(مائۆری) 1 جۆری abaloneی زلەی نیوزیلەند یان قاوغەکەی 2 قولاپی ئابالۆنی (لە قاوغ یان لەپێکەی ئابالۆن دروست دەکرێ) ۞ پاوا

pauciloquent *adjective*
کەم‌قسە، کەم‌دوو ۞ کم‌حرف

pauciloquy *noun*
کەم‌قسەیی، کەم‌دوویی ۞ کم‌حرفی

paucity /ˈpɔːsəti/ *noun*
کەمی، دەگمەنی، کەم‌بوون، کێماسی (بنەڕەت: لە *paucite* فەرەنسی کۆن یان *paucitas* لاتین، لە *paucus* بەوە "few") ۞ قلت، کمبود

Paul *noun*, Latin *Paulus*, from Greek *Paulos*
پۆل، پاولۆس، پۆلۆس: حەواریێکی سەرەتای کریستانیەت و نووسەری چەندین نامە epistle ی پەیمانی نوێ ۞ پولس

Paul Bunyan *noun*
داربڕێکی زەبەلاحی فۆلکلۆری ئەمریکایی ۞ پول بونیان

Pauli exclusion principle = exclusion principle (also Pauli principle)

Pauline *adjective*
سەربە Paul یان نامەکانی یان رێباز و تیۆلۆژی ئامـاژەپێکـراوی لـە نامـە و نامیلکـەکـانی‌دا ۞ وابسته به Paul

Paulist *noun*
ئەندامی کۆمەڵەی راگەیێنەرانی کلێسەی کاتۆلیکی رۆم سەربە سەینت Paul، لە 1858 لە ئەمریکا لە لایەن I. T. Hecker دامەزرا ۞ پولیست

Paul Jones *noun*
جـۆرێ سـەمای سـەماخانە (بنـەڕەت: لـە نـاوی ئـەدمیراڵی ئـەمریکایی *John Paul Jones* (1747–92) ۞ نوعی رقص

paulownia /pɔːˈləʊnɪə, US -ˈlɒvnɪə/ *noun*
جـۆرێ داری چکۆلـەی باشـووری رۆژهـەڵاتی ئاسیایی گەڵاشێوەدڵ و گوڵ‌بۆن‌خۆش [تـوخم *Paulownia*] ۞ نوعی درخت

paunch /pɔːntʃ/ *noun*
1 زگــــی زل، زگ‌مەشــــکەیی، زگ‌تێــــری، کەرەمەشکەیی، زگزلی 2 حەسیری ئەستوور (لە کەشتی‌دا) ۞ 1 شکم گندە 2 بوریای کلفت

paunchiness /pɔːntʃinəs/ *noun*
زگــــزلی، زگ‌مەشــــکەیی، زگ‌تێــــری، کەرەمەشکەیی ۞ شکم‌گندگی

paunchy /pɔːntʃi/ *adjective* (paunchier, paunchest)
زگزل، زگ‌مەشکە، زگ‌تێر، کەرەمەشکە: *Mr Steed was middle-aged and -nchy, with deep shadows under his eyes* ۞ شکم‌گندە

pauper /'pɔːpə(r)/ *noun*
هەژار، دەستەنگ، نەدار، بێ‌وەزیعەت، بێ‌ئەنوا ۞ فقیر، تهی‌دست

pauperism *noun*, also pauperdom /'pɔːpədəm/
هــەژاری، دەســتەنگی، نــەداری، بــێ‌وەزیعــەتی، بێ‌ئەنوایی، هیچ‌شک‌نەبردن ۞ فقر، تهی‌دستی

pausal /'pɔːzl/ *adjective*
سەربە ویستان، گیری ۞ مکثی

pause /pɔːz/ *noun*
1 وچان، پشوو، ویستان، هەلوەستە، گیر (کاتی): *There was a long pause before she answered* ◊ *After a brief pause, they continued climbing* 2 (موسیقا) نیشانەی درێژە یان کێشانەوە () 3 دوگمەی پۆز: *Press pause to stop the tape* ۞ 1 توقف، وقفە 2 علامت کشش 3 پوز

pavage /'peɪvɪdʒ/ *noun*
1 (مێژوویی) بەردڕێژانە، باجی بەردڕێژکردن 2 بەردڕێژانــدن، بــەردڕێژکردن ۞ 1 مالیـــات سنگ‌فرش 2 سنگ‌فرش کردن

pavane /pə'van, US -'vɑːn/ *noun*, also pavan /'pav(ə)n/
1 جۆرێ سەمای باوی سەدەکانی 16 و 17؛ 2 پارچە موسیقایێ بۆ ئەم سەمایە (بنەڕەت: لە ئیتالیایی‌یەوە، لە ناوی شاری *Padua*) ۞ پاوان

pavé /'paveɪ/ *noun*
ڕێگا یان شەقامی بەردڕێژ(کراو) ۞ پیوی

paved *adjective*
(ڕێگا و هتد) بەردڕێژ ۞ مفروش

pavement /'peɪvmənt/ *noun*
1 پیادەڕێ، پیادەڕەو، ڕێڕەو، پێڕەو: *a café -ement* ◊ *Don't ride your bike on the pavement!* 2 قیرتاوی ڕێگا، رووکێش یان ڕووی ڕێگا، شۆستە: *Two cars skidded on the icy -t* ۞ 1 پیادەرو 2 روکش جادە

pavement artist *noun*
وێنەکێشی یا کێشراوەی پاڵ شەقام ۞ نقاش خیابان

pavid *adjective*
ترسەنۆک، نەوێر، حیز ۞ بزدل

pavilion /pə'vɪliən/ *noun*
1 (وەرزشــگا) جێــی خۆگــۆڕین، جــل‌کــەن 2 خانووبەرە یا خێوەتی رابواردن 3 کلاوفەرەنگی (بنــەڕەت: لــە *pavillon* فــەرەنــسی کــۆن، لــە *papilio(n-)* لاتــین "پــەپوولــە یــان خێــوەت butterfly or tent") ۞ 1 (زمـــین ورزش) رخت‌کن 2 ساختمان یا چادر تفریح 3 کلاەفرنگی

paving /'peɪvɪŋ/ *noun*
1 بەردڕێژ، وشکەسی: *Weeds grew through the cracks in the paving* 2 بەردی بەردڕێژ، بەردڕێژە ۞ 1 سنگ‌فرش 2 سنگ سنگ‌فرش

paving stone *noun*, also paving slab
1 بەردی بەردڕێژ، بەردڕێژە، وشکەسی، روو یا رووکاری بەردڕێژ(کراو) 2 بەردڕێژ(کردن) ۞ 1 سنگ فرش، سطح سنگ فرش شدە 2 عمل فرش کردن

paviour /'peɪvɪə/ *noun*, also pavior
1 بــەردی بــەردڕێژ 2 وەســتای بــەردڕێژ ۞ 1 سنگ فرش 2 فرش‌کنندە

pavlova /pæv'ləʊvə, US -'loʊ-/ *noun*, also pavlova cake
پاڤلۆڤا (جۆرێ کەیک کە لە مێرەنگ، سەرتوێ و میوە دروست دەبێ؛ بنەڕەت: لە ناوی بالێرینی ڕووسی *Anna Pavlova* ballerina) ۞ پاولووا

pavonine /'pavənʌɪn/ *adjective*
(وێژەیی) پەڕتاوسی، تاوسی ۞ قوس و قزحی، طاوسی

paw /pɔː/ *noun*
1 چڕنووک، پەنجە، چنگ 2 (نافەرمی) دەستی مرۆڤ، چنگ: *Take your filthy paws off me!* ۞ 1 پنجە، چنگال 2 (عامیانە) دست انسان

pawkily /'pɔːkɪli/ *adverb*
فێڵەبازانە، بەفڕوفێڵانە ۞ از روی حیلەبازی

pawkiness /'pɔːkinəs/ *noun*
فڕوفێڵ، فێڵ و تەڵەکە ۞ حیلەبازی

pawky /'pɔːki/ *adjective* (pawkier, pawkiest)
(زۆرتــر لــە ســکاتلەند) بەفــڕوفێڵ، فێــڵەباز، تەڵەکەباز، canny ۞ حیلەباز

pawl /pɔːl/ *noun*
گیرە، چوکلە، قفلی جغجغە (لەسەر بەشێکی دەزگایێ) ۞ گیرە، ضامن

pawn[1] /pɔːn/ *noun*
1 (شــەترەنج) پیــادە، بــەیاک، ســەرباز 2 کوتەک‌بەدەست، کایەی دەس، ئامێر، بووکەڵەی بیجبیجەخانم ۞ 1 پیادە، سرباز 2 آلت دســت، عروسک خیمەشب‌بازی

pawn[2] /pɔːn/ *noun*
بارمتە، گرێو، hostage ،guaranty ۞ گرو، گرویی

pawnbroker /'pɔːnbrəʊkə(r), US -broʊ-

/ *noun*
بارمتەهەڵگر، بارمتەگر ۞ کارگشا
pawnbroker's *noun*
بارمتەهەڵگری، دووکان یان دامەزراوەی بارمتەگری ۞ بنگاه کارگشایی
pawnbroking *noun*
بارمتەهەڵگری، بارمتەگری ۞ کارگشایی
Pawnee /pɔː'niː/ *noun, pl.* same or Pawnees
1 ئەندامی کۆنفیدراسی گەلێکی سووریێست، جاران لە Nebraska و ئێستا پتر لە Oklahoma دەژین 2 زمانی ئەو گەلە، سەربە خێزانی Caddoan ۞ پاونی
pawnshop /'pɔːnʃɒp, US -ʃɑːp/ *noun*
بارمتەهەڵگری، دووکان یان دامەزراوەی بارمتەگری ۞ بنگاه کارگشایی
pawn-ticket *noun*
ڕیسیتی بارمتە، بارمتەنامە ۞ رسید گرویی
pawpaw /'pɔːpɔː/ = papaya
pax /pæks/ *interjection*
1 (لە کلێسەی کریستانیەتدا) ماچی ئاشتی 2 (بە زمانی منالان) ئاشتی! ۞ 1 پاکس 2 آشتی!
Pax Romana *noun*
ئاشتی زۆرەکی یان داسەپێنەرانە، ئاشتی ڕۆمی (ئاشتی داسەپێنراوی ڕۆمی کۆن بەسەر مەڵبەندەکانی ژێردەسەڵاتیدا) ۞ صلح تحمیلی
pay /peɪ/ *noun*
1 کرێ، حەق، حەقدەست، دەسمز، وشکەمز، مووچە، مز، پاداشت، خەڵات، دەسخۆشانە، پێدان، دان، بژاردن 2 بەکرێگیراو ۞ 1 مزد، دستمزد، اجرت، پرداخت 2 مزدور
payable /'peɪəbl/ *adjective*
1 شیاوی پێدان یان دان 2 (چەک و هتد) بدرێ بە...، دەدرێ بە... 3 بەقازانج، خێردەرەوە ۞ 1 قابل پرداخت 2 در وجه 3 باصرفه
pay-as-you-earn *noun*
لێدەرکردن یان کەمکردنەوەی باج لە کاتی پێدانی مووچە ۞ کسر مالیات هنگام پرداخت حقوق
pay award *noun*
زۆربوونی مووچە ۞ افزایش حقوق
payback /'peɪbæk/ *noun*
(نافەرمی) تۆڵە، حەق، تۆڵەسەندنەوە، تۆڵەکردنەوە ۞ انتقام، تلافی
pay bargaining *noun*
دانوستان یان چەنەلێدان بۆ زۆرکردنی حەقدەس ۞ مذاکره برای افزایش دستمزد
pay-bed *noun*
(نەخۆشخانە) (دیو یان) تەختی تایبەتی ۞ تخت خصوصی
pay channel *noun*
کاناڵی پارەیی یان بەپووڵ یان بەپارە ۞ کانال پرداختی یا پولی
paycheque /'peɪtʃek/ *noun*
1 چەکی پێدان 2 مووچە، حەق، کرێ، مز، حەقدەس: *a huge paycheck* ۞ 1 چک پرداختی 2 حقوق، مزد
pay-claim *noun*
داوای زۆرکردنی مووچە یان حەقدەس یان دەسمز ۞ تقاضای افزایش حقوق یا دستمزد
pay-day /'peɪdeɪ/ *noun*
ڕۆژی (پێ)دانی مووچە، ڕۆژمز ۞ روز پرداخت حقوق
pay desk *noun*
(دووکان و هتد) سنووق ۞ صندوق
pay dirt *noun*
1 کانی دەوڵەمەند یان مایەدار (ئەوەندەی تایبە کە دەرێنێ) 2 شت یان دۆزینەوەیێکی بەنرخ و بەسوود ۞ 1 معدن غنی 2 چیز یا کشف مفید
PAYE /ˌpiː eɪ waɪ 'iː/ *abbreviation* pay-as-you-earn
payee /ˌpeɪ'iː/ *noun*
وەرگر: *mortgage payers* ۞ دریافت‌کننده
payer /'peɪə(r)/ *noun*
پێدەر، (بدەر)، بژێر ۞ پرداخت‌کننده
paying guest *noun*
کرێنشین ۞ مستأجر
paying-in slip *noun*
فیشی وەرگرتن، پەڕی وەرگرتن ۞ برگەی دریافت
payload /'peɪləʊd, US -loʊd/ *noun*
1 (کەشتی، فڕۆکە و هتد) کەلوپەل یان باری پێهەڵگیراو (یان بەسوود)، پوختەی بار، بار 2 (مووشەک و هتد) بڕی تەقەمەنی 3 باری کەشتی ئاسمانی (کەلوپەل، ساتەلایت، کارکەران) ۞ 1 محمولەی مفید، بار 2 مقدار مادەی منفجره 3 محمولەی سفینەی فضایی
paymaster /'peɪmɑːstə(r), US -mæs-/ *noun*
1 بەرپرس یان فەرمانبەری پێدان 2 (خوازە) گەورە، سەرۆک ۞ 1 مأمور پرداخت 2 (مجازی) ارباب
Paymaster General *noun*
(بریتانیا) وەزیر یان شالیاری دارایی ۞ وزیر خزانه‌داری
payment /'peɪmənt/ *noun*
1 پێدان، دان، بڕەپارە: *What method of payment do you prefer?* 2 حەقدەس، کرێ، حەق 3 باژ، قیست 4 خەڵات، پاداشت 5 تاوان، جەریمە، پێبژاردن ۞ 1 پرداخت، مبلغ 2 دستمزد 3 قسط 4 پاداش 5 تاوان
paymistress *noun*
بەرپرس یان فەرمانبەری پێدان (ژن) ۞ مأمور پرداخت (زن)

paynim /ˈpeɪnɪm/ *noun*
(کۆن) ناکریستانیەت، ب.ت. مسولمان، کافر، بتپەرست، زەندیق، دینەدر، گاور ۞ کافر، بتپرست

pay-off *noun*
1 بەرتیل، باج، خاوە 2 خەلات، پاداش 3 قازانج، سوود 4 (نافەرمی) ئەنجامی دوایی ۞ 1 رشوه، باج 2 پاداش 3 سود 4 نتیجەی نهایی

payola /peɪˈəʊlə, US -ˈoʊlə/ *noun*
بەرتیلخۆری، بەرتیلدان، بەرتیل، خاوە ۞ ارتشا، رشوه

payout /ˈpeɪaʊt/ *noun*
1 بەرگ(ە نامە)ی مووچە، کرێنامە، مووچەنامە 2 حەق، حەقدەس، کرێ، مز ۞ 1 پاکت حقوق 2 حقوق، مزد

pay-per-view *adjective*
(بەرنامەی کانالێکی تەلەفزیۆنی) پارەپێدان، پارەیی، بەپارە ۞ پرداختی

payphone /ˈpeɪfəʊn, US -foʊn/ *noun*
تەلەفۆنی کارتی یان کۆینی، تەلەفۆنی گشتی ۞ تلفن کارتی یا سکەای

payrise *noun*
زۆربوونی مووچە ۞ افزایش حقوق

payroll /ˈpeɪrəʊl, US -roʊl/ *noun*, also paysheet
1 لیست یان لیستەی مووچەخۆران 2 لیست یان لیستەی مووچە ۞ 1 فهرست حقوقبگیران 2 فهرست حقوق

payroll tax *noun*
باجی مووچەخۆران ۞ مالیات حقوقبگیران

paysage /peɪˈzɑːʒ/ *noun*
دیمەن، ب.ت. وەک ئەوەی لە هونەرا دەخرێتەڕوو ۞ منظره

payslip /ˈpeɪslɪp/ *noun*
فیشی مووچە، مووچەنامە ۞ فیش حقوق

pay station *noun*
تەلەفۆنی کارتی یان کۆینی، تەلەفۆنی گشتی ۞ تلفن کارتی یا سکەای

pay TV *noun*, also pay television
(کانالی) تەلەفزیۆنی پارەیی ۞ تلویزیون پرداختی

Pb symb. the chemical element lead

pc *abbreviation* per cent

PC /ˌpiː ˈsiː/ *abbreviation* 1 police constable 2 personal computer

pcm *abbreviation* per calendar month
مانگانە ۞ ماهانه

pct *abbreviation* per cent

pd *abbreviation* paid
درا، پێدرا ۞ پرداخت شد

Pd symb. the chemical element palladium

Pde *abbreviation* parade
لە ناونانی شەقامەکاندا

PDF /ˌpiː diː ˈef/ *abbreviation* portable Document format
پیدیئێف: فایلێ کە بە هەموو کامپیوتێری دەخوێندرێتەوە ۞ پیدیاف

PDSA *abbreviation* People's Dispensary for Sick Animals
(لە بریتانیا) دەرمانخانەی گەل (یا جەماوەری) بۆ گیانەوەرە نەخۆشەکان ۞ پیدیاسای

PDT /ˌpiː diː ˈtiː/ *abbreviation* Pacific Daylight Time
(لە ئەمریکا) کاتی ڕۆژی پەسیفیک ۞ پیدیتی

PE /ˌpiː ˈiː/ *abbreviation* physical education, also P.E.
ڕاهێنانی لەشی یان جەستەیی ۞ تربیت بدنی

pe *noun*
پێ: حەفدەیەمین پیتی ئاوێتی عیبری ("p, ph") ۞ پ

pea /piː/ *noun, pl.* peas or pease
1 پۆلکە، نۆک، هۆک، پۆلکەخاتوونە، ولەرە، گاگۆز 2 ڕووەکی پۆلکە 3 [*Pisum sativum*] بۆ ناوی ڕووەک یان دانی پێوەندیدار یان هاوشێوە بەکاردێتێ، ب.ن. chick pea ۞ 1 نخود 2 گیاه نخود 3 پی

pea-brain *noun*
مرۆی گەوج، کەر ۞ آدم احمق

pea-brained *adjective*
گەوج، کەر ۞ احمق

peace /piːs/ *noun*
1 ئاشتی، ئاشتەوایی، ئاشتیتی: *peace talks/negotiations* 2 پەیمان(نامە)ی ئاشتی، ئاشتینامە 3 قۆناخ یان سەردەمی ئاشتی 4 ئاسایش، ئارامی، ئاسوودەیی، تەباورەبا، هێمنایەتی، تەناهی، دۆستایەتی: *I would work better if I had some peace and quiet* ۞ 1 صلح 2 معاهدەی صلح 3 دورەی صلح 4 سکون، صلح و صفا

peaceable /ˈpiːsəbl/ *adjective*
1 ئاشتیخواز، لاشەر، ئارام، هێدی، ئاشتیدۆست، ئاسایشخواز، ئاسایشپەروەر: *I like to think of myself as a peaceable man* 2 ئاشتیخوازانە، بەئاشتی 3 بێقرە، بێگێرەوکێشە ۞ 1 صلحدوست، صلحجو، صلحآمیز 2 مسالمتآمیز 3 بدون دعوا

peaceableness /ˈpiːsəblnəs/ *noun*
ئاشتیخوازی، ئاشتیدۆستی، ئاسایشخوازی، تەباورەبایی، لاشەری ۞ صلحجویی

peaceably /-əbli/ *adverb*
بە شێوەیەکی ئاشتیخوازانە، بە تەباورەبایی ۞ به طور صلحآمیز

Peace Corps *noun*

سپای ئاشتی ⟡ سپاه صلح

peace dividend *noun*

سوودی ئاشتی ⟡ بهره‌ی صلح

peaceful /'pi:sfl/ *adjective*

1 ئاشتی‌خواز، ئارام، هێدی، ئاشتی‌دۆست، ئاسایش‌خواز، ئاسایش‌پەروەر: *a -aceful protest/solution* 2 ئاشتی‌خوازانە، بەئاشتی 3 بێ‌قڕە، بێ‌کێشە، بەخۆشی، بێ‌شەڕوکێشە، بێ‌خوێن و خوێن‌ڕشتن ⟡ 1 صلح‌دوست، صلح‌جو 2 صلح‌آمیز، مسالمت‌آمیز 3 بدون دعوا

peacefully /-fəli/ *adverb*

ئاشتی‌خوازانە، بە خۆشی، لە ڕووی ئاشتی(یەوە) ⟡ صلح‌جویانه

peacefulness /'pi:sflnəs/ *noun*

ئاسایش، تەباوڕەبایی، تەناهی، ئاشتی‌خوازی ⟡ امنیت، صلح‌طلبی

peace-keeper /'pi:ski:pə(r)/ *noun*

ئاشتی‌پارێز، پارێزەری ئاشتی ⟡ حافظ صلح، صلح‌بان

peace-keeping /'pi:ski:pɪŋ/ *adjective, noun*

adj ئاشتی‌پارێز، پارێزەری ئاشتی: *a United Nations -ce-keeping force* *n* ئاشتی‌پارێزی، پاراستنی ئاشتی ⟡ *adj* حافظ صلح *n* صلح‌بانی

peace-loving *adjective*

ئاشتی‌دۆست، ئاشتی‌پارێز، ئاشتی‌خواز، ئاسایش‌خواز ⟡ صلح‌طلب

peacemaker /'pi:smeɪkə(r)/ *noun*

ناوگژیوانی ئاشتی، نێوبژیوانی ئاشتی، ئاشتکەرەوە، ئاشتی‌هێنەر، یەکخەرەوە ⟡ میانجی صلح، مصلح، صلح‌آور

peacemaking /'pi:smeɪkɪŋ/ *noun*

ناوگژیوانیتی ئاشتی، یەکخستنەوە ⟡ میانجی‌گری صلح

peacenik /'pi:snɪk/ *noun*

(نافەرمی و سووکانە) ئەندامی بزووتنەوەیێکی pacifist ⟡ پیس‌نیک

peace offering *noun*

دیاری یان پێشکەشی ئاشتی، (بە) نیشانەی لێبووردن‌خوازی، (بە) نیشانەی ئاشتی ⟡ هدیه‌ی صلح

peace officer *noun*

(ئەمریکا) ئەفسەری ئاشتی ⟡ امین صلح

peace pipe *noun*

سەبیلەی ئاشتی (وەک نیشانەی ئاشتی، لەنێو سووورپێستەکانا) ⟡ چپق صلح

peace sign *noun*

نیشانەی ئاشتی ⟡ علامت صلح

peacetime /'pi:staɪm/ *noun*

سەردەمی ئاشتی، ڕۆژان یا ڕۆژگار یا سەروبەندی ئاشتی ⟡ زمان صلح

peace treaty *noun*

پەیمانی ئاشتی، پەیمان‌نامەی ئاشتی، ئاشتی‌نامە ⟡ معاهده‌ی صلح

peach /pi:tʃ/ *noun, adjective*

n 1 کۆخ، خۆخ، هوڵو، هەڵوو 2 داری هوڵو یان کۆخ [*Prunus persica*] 3 (ڕەنگ) پەمەیی، سووری کاڵ 4 نازدار، شت یان مرۆی سەرنج‌ڕاکێش، هوڵو، ب.ت. ژن یان کچ *adj* پەمەیی ⟡ *n* 1 هلو 2 درخت هلو 3 (رنگ) صورتی 4 چیز یا آدم جذاب *adj* صورتی

peaches and cream *noun*

(دەم‌وچاو) سوور و سپی ⟡ سرخ و سفید

peachick *noun*

جووجکە تاوس، بەچکە تاوس ⟡ جوجه طاوس

peachiness /'pi:tʃinəs/ *noun*

1 نەرمی 2 سووری ⟡ 1 نرمی 2 سرخی

Peach Melba /,pi:tʃ 'melbə/ *noun*

پیچ‌ملبا (= جۆرێ دێسێری کۆخ، بەستەنی و سۆسی تووتڕک) ⟡ پیچ‌ملبا

peach tree *noun*

داری هوڵو ⟡ درخت هلو

peach tree borer *noun*

کۆخ‌سمە: جۆرێ پەپوولەی شەوگەڕی باڵ‌تەنک [*Synanthedon exitiosa syn. Sanninoidea exitiosa*] ⟡ درخت هلو

peachy /'pi:tʃi/ *adjective* (peachier, peachiest)

کۆخ‌ئاسا، کۆخی، کۆخانە، هوڵوئاسا، (ڕەنگ) سووری کاڵی هوڵویی ⟡ هلومانند، صورتی هلویی

peachy-keen *adjective*

(نافەرمی، ئەمریکا) خۆش، پەسند ⟡ مطلوب، خوشایند

pea coat = pea jacket

peacock /'pi:kɒk, US -kɑ:k/ *noun*

1 تاوس (نێر) 2 ڕەنگی شینی مەیلەو سەوز، ڕەنگی شینی تاوسی (*adj* peacockish; peacocky *adj*) ⟡ 1 طاوس 2 رنگ آبی طاوسی

peacock blue *noun*

ڕەنگی شینی تاوسی ⟡ رنگ آبی طاوسی

peacock butterfly *noun*

پاپوولەی تاوسی [*Inachis io*] ⟡ پروانه‌ی طاوسی

peafowl /'pi:faʊl/ *noun*

تاوس (چ نێر و چ مێ) ⟡ طاوس

pea-green /,pi:'gri:n/ *noun*

کەسک یان سەوزی ڕۆشن، سەوزی کاڵ یا ئاماڵ‌زەرد ⟡ سبز روشن

peahen /'pi:hen/ *noun*

تاوسی مێ ⟡ طاوس ماده

pea jacket *noun*, also pea coat

کەپەنک، چاکەتی ئەستووری مەلەوانان ⟡ کپنگ

peak /pi:k/ *noun*

1 نووچکه، کۆپەک، کەپ، تەوق، سەر، کلاوە، قوتکە، گاز، قۆچ، نافسەر، پۆپە، تەپل، نووک، تیژە، کێوی نووچکەدار، ترۆپک، لووتکە، ئەوپەڕ 2 (نووک یا تیژایی) لێواری کلاو، شەپکە 3 (فرۆش، نرخ و هتد) سەرترین نرخ ⬡ 1 قلە، قله با نوک تیز، چکاد، تارک، اوج 2 لبەی کلاه 3 حداکثر قیمت

peaked[1] /'pi:kt/ *adjective*
ڕەنگزەرد، دەردەدار، نەخۆشدیار ⬡ رنگ‌پریده، مریض

peaked[2] /'pi:kt/ *adjective*
نووکتیژ ⬡ نوک‌دار

peaked cap *noun*
کلاوی لێواردار ⬡ کلاه لبه‌دار

peaked roof *noun*
خەرپشتە، پشتەماسی، شو، سەربانی پیکت ⬡ بام تیزه‌دار

peak hours *noun*
سەعات و کاتی زۆرترین کار، سەعات و وەختی تێڕژان، ماوە یان سەروبەندی شلوقی ⬡ ساعات شلوغی

peaky /'pi:ki/ *adjective* (peakier, peakiest)
1 دەردەدار، نەخۆشدیار، کز، پێچوو 2 تیژ، نووکتیژ ⬡ 1 رنجور، مریض 2 تیز

peal /pi:l/ *noun*
1 دەنگی زرینگە، زرینگەزرینگ، زڕەزڕ 2 گرمە، گرموهۆر 3 شریخە، قاقا ⬡ 1 صدای دنگ‌دنگ 2 صدای غرش 3 قهقهه

pean = paean

peanut /'pi:nʌt/ *noun*
1 زڕفستق، وەنەشامی، بادام زەمینی [*Arachis hypogaea*] 2 بڕێکی کەم، هیچ، ناگرنگ، هیچەکە 3 (peanuts) شایی، پەنابات: *I won't work for -anuts* ⬡ 1 بادام‌زمینی 2 مقدار اندک، ناچیز 3 (در جمع) پشیز

peanut butter *noun*
کەرەی وەنەشامی ⬡ کره‌ی بادام‌زمینی

peanut oil *noun*
ڕۆنی وەنەشامی ⬡ روغن بادام‌زمینی

peanut worm *noun*
جۆرێ کرمی ڕەهۆڵکەنی دەریایی [لق Sipuncula] ⬡ نوعی کرم

pear /peə(r)/ *noun*
1 هەرمێ، هرمێک 2 داری هەرمێ [*Pyrus communis* و جۆرە پێوەندیدارەکان] ⬡ 1 گلابی 2 درخت گلابی

pearl /pɜ:l, US pɜ:rl/ *noun*
1 مرواری، ماگرت، دوڕ 2 (خوازە) جەواهێر 3 ڕەنگی مراوری، بۆری مەیلەوشینی کاڵ ⬡ 1 مروارید 2 (مجازی) جواهر 3 صدفی

pearl = picot

pearl ash *noun*
(کۆن) کاربۆناتی پۆتاسیۆمی بازرگانی، خۆڵەمێشی مرواری ⬡ کربونات پتاسیم تجاری

pearl barley *noun*
جۆی قەڵتاس یان پێرل ⬡ جو نیمکوب

pearl button *noun*
دوگمەی سەدەفی ⬡ دکمه‌ی صدفی

pearl-driver *noun*
مەلەوان یان ڕاوچی مرواری ⬡ غواص یا صیاد مروارید

pearled *adjective*
1 مرواری‌نیشان 2 بۆری شینکار، مرواریدی ⬡ مرواریدنما

pearler = pearl-driver

pearl-fisher = pearl-driver

pearl-grey *noun*
بۆری ئاماڵشین، بۆری ڕۆشن ⬡ خاکستری مایل به آبی

pearl-handled *noun*
دەسکسەدەفی ⬡ دسته‌صدفی

pearlite /'pɜ:laɪt/ *noun*
(کانزاناسی) دارشتەی ئاسن و کاربۆن ⬡ آلیاژ آهن و کربن، پرلیت

pearlitic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە پێرلیتەوە هەیە ⬡ وابسته به پرلیت

pearlized *adjective*
مرواری‌نیشان ⬡ مرواریدنما

pearl leek *noun*
(ڕووەکناسی) تەلم، کوڕادە، کنێواڵ ⬡ تره‌ی کوهی

pearl millet *noun*
گیایێکی درێژ کە لەبەر دەنک و دانی خۆراکی‌یەکەی دەکرێ و وەک ڕووەکێکی تفاقی وایە [*Pennisetum glaucum*] ⬡ نوعی گیاه

pearl onion *noun*
پیوازی ترشیات ⬡ پیاز ترشی

pearl-oyster /'pɜ:l ɔɪstə(r)/ *noun*
لەپکە یان سەدەفی مرواری ⬡ صدف مروارید

pearlwort *noun*
ڕووەکێ لە تیرەی pink [تۆخم *Sagina*] ⬡ نوعی گیاه

pearly /'pɜ:li, US 'pɜ:rli/ *adjective* (pearlier, pearliest), *noun*
adj 1 مرواری‌ئاسا، دوڕئاسا، سەدەف‌ئاسا، مرواری‌یانە، شێوەمرواری: *pearly white teeth* 2 مرواری‌دار، مرواری‌نیشان، دوڕنیشان *n* 1 جلی مرواری‌ئاسای شا یا شاژن 2 (نافەرمی) ددانی مرۆ ⬡ *adj* 1 مرواریدگون 2 درنشان *n* 1 لباس صدف‌مانند پادشاه یا ملکه 2 (عامیانه) دندان آدم

pearly everlasting *noun,* also pearl

everlasting
(رووەک‌ناسی) گیایێکی جوانی ئەمریکای باکووری [*Anaphalis margaritacea*] ⬡ نوعی گیاه

Pearly Gates *noun, pl.*
(نافەرمی) درگا یان دەروازەکانی بەهەشت ⬡ دروازه‌های بهشت

pear-shaped *adjective*
هەرمێ‌ئاسا، شێوەهەرمێ ⬡ گلابی‌شکل

pear shell *noun*
سەدەف (مرواری) ⬡ صدف

peart /pɪət, US pjɜːt/ *adjective*
بەتین، بەگوڕ، بەبەرۆش، خۆشحاڵ، بەکەیف، لەجۆش، lively ⬡ پرشور، بانشاط، سرزنده

peasant /ˈpeznt/ *noun*
1 وەرزێر، جووتیار، جووتبەند، جۆتکار: *a peasant family* 2 مسکین، رەعیەت، گجە 3 سەبان، پاڵە، کرێکاری لادێیی، لادێیی 4 (خوازە) دێهاتی، لادێیی ⬡ 1 زارع 2 رعیت 3 کارگر روستایی 4 (مجازی) دهاتی

peasant economy *noun*
ئابووری لەسەر بنەمای خێزان یان خێزان‌بنەرەت (خێزان یەکەی بنەڕەتی بەرهەم‌هێنانە) ⬡ اقتصاد خانواده‌بنیاد

peasantry /ˈpezntri/ *noun*
1 جووتیاران، وەرزێران 2 چینی رەعیەت، مسکینان ⬡ 1 زارعان 2 رعایا

pease /piːz/ = plural form of pea

peas(e)cod *noun*
کەلووی پۆلکە ⬡ غلاف نخود

pea soup *noun*
ماشینە، ماشلێن، شێوی ماش ⬡ نوعی غذا

pea-souper /ˌpiː ˈsuːpə(r)/ *noun*
(نافەرمی، بریتانیا) تەم‌ومژ، تەمی چڕ، تەم‌ومژی توند ⬡ مه غلیظ

peat /piːt/ *noun*
1 بەردەخەڵووزی نەگەییو: ◊ *peat extraction* 2 بەیینی گیایی یان رووەکی: *peat bogs* ⬡ 1 تورب، زغال سنگ نارس 2 کود گیاهی

peatery *noun*
کانگای تورب یان بەردی خەڵووزی نەگەییو ⬡ معدن تورب

peatland *noun*, also peatlands
مەڵبەندی بەردەخەڵووزی نەگەییو ⬡ تورب‌خیز

peaty /piːti/ *adjective*
بەردەخەڵووزی نەگەییوی تیایە، پیت‌دار: *peaty soils* ⬡ دارای تورب

peau-de-soie /ˌpəʊdəˈswɑː/ *noun*
جۆری پارچەی ساتینی باش، لە هەوریشم یا رایۆن ⬡ نوعی ساتن

pebble /ˈpebl/ *noun, adjective*
n چەو، زیخ، کوچ، بارک، کوچک، گاشە *adj* (شووشەی چاویلکە) ئەستوور، بنەئیسکانی ⬡ *n* ریگ *adj* (شیشەی عینک) ضخیم

pebbledash *noun*
مالات یان شفتەی زیخاوی ⬡ ملاط دارای ریگ

pebbly /ˈpebli/ *adjective*
زیخی، چەوی، زیخدار، پڕچەو، پڕزیخ، زیخاوی، پڕگاشە ⬡ ریگی، ریگ‌دار

pec = perctoral muscle

pecan /ˈpiːkən, US pɪˈkæn/ *noun*
1 گوێزی ئەمریکایی 2 درەختی گوێزی ئەمریکایی [*Carya illinoensis*] ⬡ 1 گردوی امریکایی 2 درخت گردوی امریکایی

pecan tree *noun*
دارگوێزی ئەمریکایی ⬡ درخت گردوی امریکایی

peccability /ˌpekəˈb(ə)lɪtɪ/ *noun*
لەهەڵەهاتوویی، هەڵەکردوویی ⬡ خطاپذیری

peccable /ˈpekəb(ə)l/ *adjective*
لەهەڵەهاتوو، هەڵەکردوو، لە گوناه بەدوور نییە ⬡ خطاپذیر

peccadillo /ˌpekəˈdɪləʊ, US -ˈdɪloʊ/ *noun, pl.* peccadilloes or peccadillos
هەڵخلیسکان، هەڵە، سووکەگوناه، سووچ: *She forgave her husband's sexual peccadilloes* ⬡ خطا، اشتباه

peccancy /ˈpek(ə)nsɪ/ *noun*
گوناه، سووچ، تاوان ⬡ گناه

peccant /ˈpek(ə)nt/ *adjective*
1 گوناهکار، تاوانبار، گوناهبار 2 نەخۆش‌خەر ⬡ 1 گناهکار 2 بیماری‌زا

peccary /ˈpekəri/ *noun, pl.* peccaries
بەرازی ئەمریکایی (لە ناوەندی ئەمریکای باشووری [خێزان Tayassuidae: سێ جۆرن]) ⬡ پکاری

peck[1] /pek/ *noun*
1 دەنووک، ماچ (سووک و خێرا)، دەنووکە: *He gave her a friendly peck on the cheek* 2 (نافەرمی) خۆراک ⬡ 1 نوک، بوسە 2 (عامیانه) غذا

peck[2] /pek/ *noun*
1 پێک (پێوەرێکە بەرامبەر بە 2 گالۆن یان 8/81 لیتری) 2 (کۆن) بڕێکی زۆر ⬡ 1 پک 2 تعداد یا مقدار زیاد

pecker /ˈpekə(r)/ *noun*
(نافەرمی یان رەمەکی، ئەمریکا) کیر، سیرەت، چووک، گون ⬡ کیر

peckerwood *noun*
(نافەرمی، سووکانە) کەسێکی سپی، ب.ت. نەدار ⬡ سفیدپوست

pecking order *noun*, also peck order
لە گەورەوە بۆ خواری، زنجیرەپلە (هێز و دەسەڵات) ⬡ سلسله‌مراتب

peckish /'pekɪʃ/ *adjective*
(نافەرمی) برسی، برچی ۞ (عامیانه) گرسنه
pecky /'pekɪʃ/ *adjective*, also peaky
1 سەرسەمدەر، هەڵکەوتوو، رەتبردوو (وەک نەسپ) 2 شەپۆلاوی، ئاڵۆز ۞ 1 سکندریخورنده 2 طوفانی
pecs /peks/ = pectorals
(نافەرمی) ماسولکەکانی (سەر) سنگ
Pecksniffian /pɛk'snɪfɪən/ *adjective*
ریاییباز، دووروو، رووبین، دووڕووانە، ڕواڵەتبازانە ۞ ریاکار، مزورانه
pecorino /,pɛkə'ri:nəʊ/ *noun*, *pl.* pecorinos
جۆرێ پەنیری ئیتالیایی، لە شیری مەڕ (بنەڕەت: ئیتالیایی، لە *pecorino* "هی مەڕ") ۞ پکورینو
pectase *noun*
پێکتاز: هەوێنەیێکی نێو میوە جۆراوجۆرەکان، کارپێکهاتنی ترشەڵۆکی پێکتیکە لە پێکتینەوە ۞ پکتاز
pecten /'pɛktɛn/ *noun*, pectens or pectines /-tɪni:z/
1 باشکۆ یان پێکهاتەی شانەیی، پەردەی شانەئاسا 2 = scallop1 [*Pecten* تـوخم] ۞ ضمیمه یا ساختار شانه‌مانند، پردهٔ شانه‌نما
pectic *adjective*
سەربە پێکتین ۞ وابسته به پکتین
pectic acid *noun*
ترشەڵۆکی پێکتیک، لە شیبوونەوەی پێکتین بەدەس دێ ۞ اسید پکتیک
pectin /'pektɪn/ *noun*
پێکتین: ماکێ کە زۆرتر لە دیوارەی خانەیی گیا و ڕووەکدا دەبینری؛ ماکی بنەڕەتی ژێلە یان وڵوڵەی میوەیی ۞ پکتین
pectinase *noun*
هەوێنەیێ کە لەسەر پێکتین کار دەکا ۞ پکتیناز
pectinate /-nət/ *adjective*, also pectinate /-nətɪd/
شانەئاسا، شانەیی ۞ شانه‌مانند
pectinesterase *noun*
هەوێنەیێکی تاودەری گۆڕینی پێکتین بۆ pectin acid ۞ پکتین‌استراز
pectoral /'pektərəl/ *adjective*, *noun*
adj سنگی، سەربە سینگ *n* 1 باڵی سەرسینگ، باڵی پێشەوەی ماسی 2 ماسولکەی سنگ 3 سینەپۆش، سینەبەند (گەورەقەشە) ۞ *adj* صدری، وابسته به سینه *n* 1 باله‌ی سینه 2 ماهیچه‌ی سینه 3 پکتورال
pectoral cross *noun*
خاچی (سەر) سنگ ۞ صلیب سینه
pectoral fin *noun*
باڵی سنگ، باڵۆچکەی سەرسنگ یان پەرسنگ، پەڕەی سەرسنگ، یان پەڕەکەی ماسی ۞ باله‌ی سینه
pectoralgia /pektə'rældʒɪə/ *noun*
سنگئێشە، ژانەسنگ ۞ سینه‌درد
pectoral girdle = shoulder girdle
pectoral muscles *noun*, *pl.*
ماسولکەکانی سنگ ۞ عضلات سینه
peculation /pɛkjʊ'leɪʃ(ə)n/ *noun*
دەسپیسی، دەسکیسی، دزی، دەسبردنە نێو ماڵ و دارایی حکومەت ۞ اختلاس
peculator *noun*
دەسپیس، دەسکیس، دز ۞ اختلاس‌کننده
peculiar /pɪ'kju:lɪə(r)/ *adjective*, *noun*
adj 1 تایبەتی، نەمازە، تاق، تایبەت (بە)، نائاسایی، سەیر، سەیروسەمەرە: *a peculiar smell/taste* 2 نەخۆش، ناساز *n* دارایی یان ماڵی تایبەتی ۞ *adj* 1 ویژه، مخصوص، غیرعادی 2 مریض *n* ملک خصوصی
peculiarity /pɪ,kju:li'ærəti/ *noun*, *pl.* peculiarities
تایبەتمەندی، خەسڵەت، ڕەوشت، نائاسایێتی، سەیریتی، سەیربوون، سەیروسەمەرەیی، شتی سەیر یان نائاسایی، شتی تایبەتی: *a physical peculiarity* ۞ ویژگی، خصوصیت غیرعادی، غرابت، چیز عجیب یا غریب
peculiarly /pɪ'kju:liəli, US -ərli/ *adverb*
بە شێوەیەکی سەیر یا نائاسایی، بە تایبەت، :especially ,particularly *a peculiarly nasty accident* ۞ به طور غیرعادی، مخصوصاً
pecuniarily /pɪ,kju:ni'ərɪli, US -ierɪli/ *adverb*
لەباری ماڵی یان مادی (یا پارەیی)ییەوە ۞ از لحاظ مالی یا مادی
pecuniary /pɪ'kju:niəri, US -ieri/ *adjective*
ماڵی، دارایی، مادی، پارەیی، دراوی: *pecuniary advantage* ۞ مالی، مادی
pedagog = pedagogue
pedagogic /,pedə'gɒdʒɪk, US -'gɑ:dʒ-/ *adjective*, *noun*, also pedagogical /-ɪkl/
adj پەروەردەیی، فێرکارییانە، سەربە پەروەردە *n* (pedagogics) وشەیێکی کۆنە بۆ pedagogy ۞ وابسته به تربیت یا آموزش
pedagogically /,pedə'gɒdʒɪkli, US -'gɑ:dʒ-/ *adverb*
لەباری فێرکارییەوە ۞ از نظر آموزشی
pedagogue /'pedəgɒg, US -gɑ:g/ *noun*
مامۆستا، مامۆستای توند و سەختگیر، مامۆستای وشک، مامۆستای سەختگیر ۞ معلم، معلم مقرراتی یا رسمی
pedagogy /'pedəgɒdʒi, US -goʊdʒi/

noun, pl. pedagogies

زانستی پەروردە یا فێرکاری ◌ آموزش و پرورش

pedal[1] /'pedl/ *noun*

(چەرخ، ماشێن، گەمی، چەرخی دروومان، پیانۆ و هتد) پێدال، جێپێ، جێپایی، پێدال ◌ پدال

pedal[2] /'pedl/ *adjective*

(زۆرتر پزشکی و گیانەوەرناسی) پێیی، پایی، بەپێ، سەربە یان پێوەندی بە پا یان پاکانەوە هەیە ◌ پایی

pedal bin *noun*

تەنەکەی زبلی بەپێ (هەڵدراو) یا پایی ◌ سطل آشغال پایی

pedal bone = coffin bone

pedalfer *noun*

پێدالفێر: گڵێ یان بەردەکانێ کە توێی رەق(ێنراو)ی کاربۆنات(ەکان)ی نییە ◌ پدالفر

pedal note *noun*

1 نۆتی بنەڕەتی زنجیرەیێکی هارمۆنیک لە هێندێ ساز و ئامێری زەرد brass و باییدا 2 (هەروەها pedal point) ئاوازی تاک یان زاڵ (= ئاوازێ بە دەنگی بۆر یان باسەوە کە کاتی گۆڕینی ئاواز یان هەواکە لێدەدرێ) ◌ پدال نت

pedalo /'pedələʊ. US -loʊ/ *noun, pl.* pedalos or pedaloes

بەلەم یا لۆتکەی پێیی (یا بە پێ لێخوڕاو) یا پایی. بەلەمی پێئاژۆ یان پاژۆ ◌ پدالو

pedal pusher *noun*

1 دەرپێ یان شەڵواری کورتی ژنانە (هەروەها pedal pushers) 2 چەرخسوار، دووچەرخەسوار ◌ 1 شلوار کوتاه زنانه 2 دوچرخه‌سوار

pedant /'pednt/ *noun*

1 مرۆڤی خۆپێزانا 2 = schoolmaster ◌ آدم فضل‌فروش یا ملانقطی

pedantic /pɪ'dæntɪk/ *adjective*

1 خۆپێزانا 2 وشک، بەداب‌ودەستوور، بەقانوون: *a pedantic insistence on the correct way of doing things* 3 = unimaginative، pedestrian ◌ 1 فضل‌فروش 2 مقرراتی

pedantically /-kli/ *adverb*

لە رووی خۆپێزانایی‌یەوە ◌ از روی فضل‌فروشی

pedantry /'pedntri/ *noun* (*pl.* pedantries), also pedantism, *pl.* pedantisms

خۆپێزانایی، خۆبەزانازانی ◌ فضل‌فروشی

pedate *adjective*

1 خاوەنی پا یان پاکان، چنگی، چنگالی، پەنجەیی 2 شێوەی پا دەدا، پایی، شێوەپێ، پائاسا 3 خاوەنی پا یان پێی لوولەیی 4 خاوەنی کۆمەڵە بەشێکی قولاپ‌ئاسا ◌ 1 دارای پا یا پاها، چنگالی، پنجه‌ای 2 شبیه پا 3 دارای پای لوله‌ای 4 دارای اجزای قلاب‌مانند

peddler /'pedlə(r)/ *noun*

چەرچی، دەسفرۆش، وردەواڵەفرۆش، (بەنگ و هتد) قاچاخچی ◌ پیله‌ور، قاچاقچی

peddling *noun, adjective*

1 (بەنگ و هتد) قاچاخچێتی، قاچاخفرۆشی 2 هیچەکە، ئایەخ ◌ 1 قاچاق 2 جزئی

pederast /'pedəræst/ *noun*

نێرباز، هەتیوباز ◌ لواط‌کار

pederasty /'pedəræsti/ *noun,* also paederasty

نێربازی، هەتیوبازی ◌ لواط

pedestal /'pedɪstl/ *noun, adjective*

n پایە، پێیە، بنک، بنکە، بنکی پەیکەر، بنی کۆتەڵ، بنەپەیکەر، پایەی پەیکەر، بنکی ستوون یان کۆڵەکە، بنکۆڵ (دژی سەرکۆڵ capital)، بنەستوون، پێی ستوون، خیم، بنەڕەت، بناخە، بنگەهـ *adj* پایەدار، بەپێیە، بنکدار ◌ *n* پایە، پایەی مجسمه، پاستون، اساس *adj* دارای پایه

pedestal basin *noun*

لەگەن یان دەسشۆری بەپێیە (یان بنکدار)، لەگەنی پایەدار ◌ دست‌شویی پایه‌دار

pedestrian /pə'destriən/ *noun, adjective*

n پیادە، ڕێبوار، سەرپێ، بە پیادەڕەوداڕۆیشتوو، پیادەڕەو *adj* 1 وەڕەسکەر، ناخۆش، unimaginative: *Her latest play is more pedestrian and less ambitious than her earlier work* 2 تایبەتی بە پیادەڕەوداڕۆیشتوو، تایبەتی پیادە: *Pedestrian accidents are down by 5%* ◊ *pedestrian areas* ◌ *n* عابرپیاده *adj* 1 کسل‌کننده 2 مخصوص عابرپیاده

pedestrian crossing *noun*

جێگا یان شوێنی پەڕینەوەی پیادە ◌ گذرگاه عابرپیاده

pedestrianism *noun*

پیادەڕەوی، ڕێگاڕەوی، ڕۆیین ◌ پیاده‌روی

pedestrianization /pə'desriənaɪ'zeɪʃn/ *noun*

(جێگایێ) تایبەتدان بە پیادەڕەو یان پیادەڕۆ ◌ تخصیص به عابرین پیاده

pedestrianized *adjective*

تایبەتی بە پیادەڕەوداڕۆیشتوو، تایبەتی پیادە، هی پیادەڕۆ ◌ مخصوص عابر پیاده

pedestrian precinct *noun*

شوێنی پیانەڕۆیشتنی پیادە، شوێنی دیاریکراو بۆ خەڵکانی پیادە ◌ محدوده‌ی عابرپیاده

pedi- *prefix*

پێشگر: سەربە یان پێوەندی بە پێوە هەیە، سەربە پا ◌ پیشوند: وابسته به پاها

pediatrician = paediatrician

pediatrics, *pl.* = paediatrician

pedicab /'pedɪkab/ *noun*

جۆرێ وەسیلەی پایی (وەک ڕاژەوانی تاکسی) ۞ پدیکاب

pedicel /'pɛdɪs(ə)l/ *noun*
(زیندەناسی) لاسک، پێچکە، ساقەت، قەد ۞ ساقە

pedicellate /-'dɪs(ə)leɪt/ *adjective*
لاسکدار، پێچکەدار، ساقەتدار، قەددار ۞ ساقەدار

pedicle /'pɛdɪk(ə)l/ *noun*
(زیندەناسی و توێکاری) لاسک، پێچکە، پاچکە، ساقەت، قەد ۞ ساقە

pedicular /pɛ'dɪkjələ(r)/ *adjective*
1 ئەسپێئاسا 2 ئەسپێون، ئەسپێتێداو، ئەسپێڕێژ ۞ 1 شپشوار 2 شپشو

pediculate /pɛ'dɪkjəleɪt/ *adjective, noun*
adj 1 لاسکاوی، لاسکدار، پاچکەدار، قەداوی، پێچکەدار 2 سەربە ماسی‌یانی (ئێسکنی دەریایی دەستەی (Lophiiformes syn. Pediculati) بە باڵی (سەر)سنگەوە pectoral fin *n* ماسی‌یێکی وا ۞ *adj* 1 ساقەدار 2 پدیکولیت *n* ماهی پدیکولیت

pediculosis /pɪˌdɪkjʊ'ləʊsɪs/ *noun*
(پزشکی) ئەسپێتێدان، ئەسپێڕێز(ی؛ *adj* pediculous) ۞ پیدیکولوسیس، شپش‌زدگی، آلودگی بە شپش

pediculus pubis *noun*
(لاتین) ئەسپێ بەرگەدە ۞ شپش زهار

pedicure /'pɛdɪkjʊə(r), US -kjʊr/ *noun*
پێپارێزی ۞ پیدیکور

pedicurist *noun*
دوکتوری پێپارێز ۞ پیدیکوریست

pedigree /'pɛdɪgriː/ *noun, adjective*
n 1 ڕەچەڵەک، بن‌وبنەچەک، تۆمەرە، ڕەگ‌وڕیشە، کۆک، ڕەچەڵەکنامە 2 پێشینە، ڕابووری *adj* ڕەسەن، ڕەگەزباش، بەنژاد ۞ *n* 1 دودمان، اصل و نسب، شجرەنامە 2 سابقە *adj* اصیل

pedigreed *adjective*
ڕەسەن، بەنژاد، جسن ۞ اصیل

pediment /'pɛdɪmənt/ *noun*
1 (بیناسازی) سێ‌گۆشەی سەردرگا، (نەخشی) سێ‌کوچکەیی 2 بانی دوولێژ(ە)، سەربانی جووتلێژ ۞ 1 ستوری 2 بام دوشیب

pedimental *adjective*
سەربە سێ‌گۆشەی سەردرگا، سێ‌کوچکەیی ۞ وابستە بە ستوری

pedlar /'pɛdlə(r)/ *noun*, also peddler
چەرچی، دەس‌فرۆش، وردە(واڵە)فرۆش، کۆڵکێش، دیوەرە، دەزگێر ۞ دورەگرد، پیلەور

pedlary /'pɛdlərɪ/ *noun*
(کۆن) چەرچێتی، دەس‌فرۆشی، وردەواڵەفرۆشی، دیوەرەیی، دەسگێری ۞ دورەگردی، پیلەوری

pedo-[1] = US paedo

pedo-[2] /'pɛdəʊ/ *prefix*
پێشگر: گڵ، خاک: *pedogenic* (بنەڕەت: لە *pedon* یۆنانی) ۞ پیشوند: خاک

pedocal *adjective*
گڵی خاوەن چینی سەخت و پەسواوی خەڵووز، گڵ‌وخەڵووزی ۞ خاک دارای لایەهای سخت و فشردەی زغال

pedogeneic /ˌpɛdə(ʊ)'dʒɛnɪk/ *adjective*
1 سەربە پێکهاتنی گڵ، سەربە گڵ‌پێکهاتی 2 دەشت‌پێکهاتی، پێکهاتنی دەشت ۞ 1 وابستە بە خاک‌زایی 2 جلگەزایی

pedogenesis *noun*
پێکهاتنی گڵ، گڵ‌پێکهاتی، پێکهاتنی خاک ۞ خاک‌زایی

pedological /ˌpɛdə'lɒdʒɪk(ə)l/ *adjective*
سەربە گڵ‌ناسی یان خاک‌ناسی ۞ خاک‌شناختی

pedologist[1] *noun*
گڵ‌ناس، خاک‌ناس، خۆڵ‌ناس ۞ خاک‌شناس

pedologist[2] *noun*
پسپۆڕی لێکۆڵینەوەی ژیانی منالان و گۆڕانیان ۞ پدولوژیست

pedology[2] /pɪ'dɒlədʒi, US pe-/ *noun*
گڵ‌ناسی، خاک‌ناسی، خۆڵ‌ناسی ۞ خاک‌شناسی

pedology[2] /pɪ'dɒlədʒi, US pe-/ *noun*
لێکۆڵینەوەی ژیانی منالان و گۆڕانیان ۞ پدولوژی

pedometer /pe'dɒmɪtə(r), US -'dɑːm-/ *noun*
هەنگاوپێو، هەنگاوژمێر، مەوداپێو ۞ قدم‌سنج

pedophile = paedophile

pedophilia = paedophilia

peduncle /pɪ'dʌŋk(ə)l/ *noun*
1 (ڕووەک‌ناسی) لاسک، قەد، لاسکی سەرەکی، لاسکی گوڵ، لاسکی بەر یان میوە 2 (گیانەوەرناسی) پێکهاتەیێکی بەستەری لاسک‌ئاسا، لاسکە (*adj* peduncled) ۞ 1 ساقە، ساقەی اصلی 2 ساق

peduncular /pɪ'dʌŋkjələ(r)/ *adjective*
1 لاسکی، قەدی، سەربە لاسکی سەرەکی 2 سەربە پێکهاتەیێکی بەستەری لاسک‌ئاسا، لاسکەیی ۞ 1 وابستە بە ساقە 2 ساقی

pedunculate /pɪ'dʌŋkjəleɪt/ *adjective*
1 لاسکدار، خاوەن لاسکی سەرەکی 2 خاوەنی پێکهاتەیێکی بەستەری لاسک‌ئاسا، لاسکەدار ۞ 1 ساقەدار 2 ساق‌دار

pedunculate oak *noun*
(ڕووەک‌ناسی) بەڕووی ئینگلتەرەیی یان ئاسایی [*Quercus robur*] ۞ بلوط انگلیسی یا معمولی

pee /piː/ *noun*
1 میز، گمیز 2 میزکردن، هەڵمیزان: *to have a pee* ۞ 1 شاش 2 عمل شاشیدن

peek /piːk/ *noun*

سەرەتاتکێ، چاولێکردن بە دزیەوە، سەرکێشی، سەیرکردن، روانین، چاولێکردن ◇ نگاه دزدانە، نگاه

peekaboo /ˌpi:kə'bu:/ *noun*, also peek-a-boo

باوباو، قەرێقەرێ، چاوبەستێنە ◇ دالی

peel[1] /pi:l/ *noun*

توێخ، توێکڵ، توێک، پێست، نالۆشە ◇ پوست

peel[2] /pi:l/ *noun*

1 بێلی نانەوایی، کۆلەوەژ یان سەوڵ(ـە)ی نانوایی 2 پانایی سەوڵ ◇ 1 پاروی نانوایی 2 پهنەی پارو

peel[3] /pi:l/ *noun*, also pele, peel tower

قەڵا، قوللە، کەلوو، برج (لە سەدەی 16، لە ئینگلتەرە و سکاتلەند) ◇ دژ، برج

peeler[1] /'pi:lə(r)/ *noun*

(لە لێکدانا) ـپاککەر، ـلێوەکەر، ـلێکەرەوە، ـرن ◇ ـپوستکن

peeler[2] *noun*

(نافەرمی، بریتانیا) ئەفسەری پۆلیس ◇ افسر پلیس

peeling *noun*

1 پاککردن، توێخگرتن، توێکڵگرتن 2 (peelings /'pi:lɪŋz/) توێخ، توێکڵ ◇ 1 پوستکنی 2 (در جمع) پوست

peely-wally /'pi:lɪwɒlɪ, US ˌpi:lɪ'wali/ *adjective*

(لە سکاتلەند) زەرد و نەخۆش، دەغەزەدار ◇ زرد و بیمار

peen /pi:n/ *noun*, also pein

تیژایی، تیژە، شلف، ساو، بەری تیژایی چەکوش، ب.ت. شێوەپواز wedge-shaped یان خڕ (مۆش پشتەکەیەتی) ◇ تیزە

peep[1] /pi:p/ *noun*

سەرەتاتکێ، چاولێکردن بە دزیەوە، سەیرکردن، روانین، چاولێکردن: *Dave took a quick peep at the last page* ◇ نگاه دزدانە، نگاه

peep[2] /pi:p/ *noun*

1 جیرەجیر، جیکەجیک، زاقوزوق، زیقەزیق 2 (هۆڕنی ماشین) دیددید، بیببیب ◇ 1 جیکجیک 2 (بوق اتومبیل) بیببیب

peepbo /'pi:pbəʊ, 'pi:pəʊ, US -boʊ, -poʊ/ = peekaboo

pee-pee *noun*

1 وشەیێکی منالانە بۆ کاری میزکردن 2 میز ◇ 1 پیپی 2 شاش

peeper[1] *noun*

1 چاو، چاف، کەسێکی چاوحیز 2 (peepers، نافەرمی) چاوەکانی مرۆ ◇ 1 چشم، آدم هیز 2 (عامیانە) چشمهای ادم

peeper[2] *noun*, also spring peeper

بۆقی داریکی چکۆلەی ئەمریکای باکووری ◇ پیپر

peep-hole /'pi:phəʊl, US -hoʊl/ *noun*

کون، قەڵەش، درز ◇ روزنە، سوراخ

Peeping Tom *noun*

چاوحیز، سەرەتاتکێباز، سەرەتاتکێگەر، سەرکێش، بە دزیەوە چاولێکەر (بە مەبەستی سێکسی) ◇ تماشاگر جنسی

peep-show *noun*

1 شاری فەرەنگ 2 فیلمی هەرزە کە بە دەزگای کۆینی دەبینرێ ◇ 1 شهر فرنگ 2 پیپشو

peep-sight *noun*

ئەندازە یان ئامێری نیشانە(گرتن)، نیشانگە ◇ آلت نشانەروی

peepul /'pi:pʌl/ also pipal = bo tree

peer /pɪə(r), US pɪr/ *noun*

1 هاوتا، هاوساڵ، بەرامبەر، جووت، هاوسنوساڵ، هاوتەمەن، هاوپلەوپایە، هاوشان، هاوکوف: *She enjoys the respect of her peers* 2 گەورەپیاو، بەگزادە، گەورەزادە ◇ 1 همتا، همسال، همسنخ 2 اشرافی

peerage /'pɪərɪdʒ, US 'pɪr-/ *noun*

گەورەزادە، نەجیبزادە، پلەوپایەی گەورەزادەیی، چینی گەورەزادەیی ◇ اعیان و اشراف، مقام یا طبقەی اشرافی

peeress /'pɪəres, US 'pɪrəs/ *noun*

گەورەزادە، نەجیبزادە (ژن) ◇ اشرافزادە

peer group *noun*

دەستەی هاوتەمەنان، دەستەی هاوسنوساڵ یان هاوساڵان، هاوچین ◇ گروە همسالان

peerie /'pi:ri/ *adjective*

1 (لە سکاتلەند) چکۆلە، پچوک، وردیلانە 2 خەیالی ◇ 1 خرد 2 واهی

peerless /'pɪələs, US 'pɪrləs/ *adjective*

بێهاوتا، بێوێنە، تاک ◇ بینظیر

peer of the realm *noun*

گەورەزادەیێ کە مافی ئەندامبوون یا تیادانیشتن لە ئەنجومەنی ژوورینیدا هەیە ◇ اشرافیای کە حق عضویت یا نشستن در مجلس لردها را دارد

peery /'pɪərɪ/ *noun, pl.* peeries

(لە سکاتلەند، منالی) ورد، قوت، وریا، بەسەرنج ◇ (بچەی) تیز

peeve *noun*

(نافەرمی) مایەی بێزار یان رەنجان ◇ موجب دلخوری

peeved /pi:vd/ *adjective*

تووڕە، رقهەستاو، سەرگەرم، توند، بێزار، وەڕەس، رەنجاو، دڵمەند، زیز ◇ عصبانی، خشمناک، دمغ، دلخور

peever = hopscotch

peevish /'pi:vɪʃ/ *adjective*

تووڕە، رووتاڵ، رقهەستاو، سەرگەرم، بێزار، وەڕەس، رەنجاو، دلمەند، زیز: *Sebastian was a sickly, -evish child* ○ بدعنق، عصبانی، دلخور

peevishly /ˈpiːvɪʃli/ *adverb*
بە تووڕەیی، بە رقهەستاوی، بە رەنجاوی، بە دڵئێشاوی: *'It's your own fault,' she said peevishly* ○ بە طور خشمناک، با دلخوری

peevishness /ˈpiːvɪʃnəs/ *noun*
تووڕەیی، رقهەستاوی، رووتاڵی، زیزی، رەنجاوی، دڵئێشاوی ○ عصبانیت، دلخوری

peewee *noun*
1 (لە سکاتلەند) زیقاولە، زیقاوە، سنجووق 2 = pewee ○ 1 خروس کولی 2 = pewee

peewit /ˈpiːwɪt/ *noun*, also lapwing, pewit
زیقاولە، زیقاوە، سنجووق (لە لاسایی دەنگی ئەو باڵندە) ○ خروس کولی

peg /peg/ *noun*
1 بزمار، مێخ، سنگ، هنگل، مهین، گولمێخ، ئارنج، ئاریخ، ئاخیە، سنجووق، بزماری دارین، بواز، هۆرە 2 (جل هەلواسە) قولاپ، هەپە، گیرە، گیرگەی جل 3 (ئامێرە ژێیەکان) پێچی توند و شلکردنەوە، جەڕ 4 (بەرمیل و هتد) کەمە 5 (نافەرمی) پێی دەسکرد یا دارین 6 کەسێ بە پێی دەسکرد یا دارینەوە 7 بەهانە، بیانوو، پەلپ 8 (بەیسبۆل) خستنی توند ○ 1 میخ، میخ چوبی، گوه 2 قلاب، گیره ی لباس 3 (سازهای زهی) گوشی 4 (بشکه) توپی 5 پای مصنوعی 6 (عامیانه) معلول با پای مصنوعی 7 دستاویز 8 ضربەی محکم

Pegasus /pegəsəs/ *noun*, Latin (genitive Pegasi), from Greek *Pēgasos*
1 پێگاسۆس، ئەسپی باڵدار (لە میتۆلۆژی یۆنانیدا) 2 (کۆن) سەرۆ یان مرخ یان چێژی شێعری 3 (ئەستێرەوانی) ئەسپەباڵدارە: کەلوو یا برجێکی باکووری نزیک بە خاڵی رۆژگەڕانەوەی بەهاری؛ کەلووی constellation باکووری نێوان Cygnus و Aquarius ○ 1 پگاسوس، اسب بالدار 2 الهام یا ذوق شعری 3 فرس

pegbox /ˈpegbɒks/ *noun*
سەری ئامێر ○ جاگوشی

pegged *adjective*
بزمارکوت، سنگبەند، دابەسراو ○ میخکوب

peg-leg *noun*
پا یان پێی دەسکرد یان لەدار، پێی دارین ○ پای مصنوعی

pegmatite /ˈpɛgmətʌɪt/ *noun*
(زەویناسی) (بەردە)بازاری زبر، پێگماتایت ○ پگماتیت

pegmatitic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە پێگماتایتەوە هەیە ○ وابستە بە پگماتیت

pegtop /ˈpegtɒp/ *noun, adjective*
n مزرەق، گەڕەک، گیزگیزە، مزراح (تەمتەمەدار بێ) *adj* (جل) لەسەرەوە فش (یان پان) و باریک لە خوارەوە ○ پکتاپ

peg-tooth /ˈpeg tuːθ/ *noun*
1 ددانی کەلپە 2 ددانە یان برگەی تیژ ○ 1 دندان ناب 2 دندانەی تیز

Pehlevi /ˈpeɪləvi/ = Pahlavi

Peigan /ˈpiːg(ə)n/ *noun*, *pl.* same or Peigans, also Piegan
ئەندامی گەلی سووورپێستی کۆنفێدراسی Blackfoot ○ پیجن

peignoir /ˈpeɪnwɑː/ *noun*
جلی ماڵەوەی ژنان ○ لباس خانگی زنانه

pein = peen

peine forte et dure /pɛn ˌfɔːt eɪ ˈd(j)ʊə/ *noun*
(فەرەنسی) جۆرێ دەزگای ئەشکەنجەی سەدەکانی نێوەڕاست کە لەودا سەنگی قورسیان دەخستەسەر لەش ○ نوعی آلت شکنجه

pejorative /pɪˈdʒɒrətɪv, US -ˈdʒɔːr-, -ˈdʒɑːr-/ *adjective*
نابڕووبەرانە، سووکیپێکەرانە، ناپەسند، ناشیرین، ناحەز، خراپ، depreciatory ،derogatory ○ تحقیرآمیز، موهن، منفی

pejoratively /pɪˈdʒɒrətɪvli, US -ˈdʒɔːr-, -ˈdʒɑːr-/ *adverb*
بە شێوەیەکی ناحەز، سووکیپێکەرانە، سووکانە ○ بە طور ناشایست

pekan /ˈpɛk(ə)n/ *noun*
(ئەمریکای باکووری) جۆرێ دەڵەکی ماسیخۆرە ○ پکان

peke *noun*
پیک (جۆرێ سەگی چینی) ○ پیک

Pekinese /ˌpiːkɪˈniːz/ *noun, adjective*, also Pekingese
n زاراوەی پێکەنی، خەڵکی پێکەن، سەگی چینی *adj* پێکەنی، سەربە پێکەنی ○ *n* لهجەی پکنی، اهل پکن، سگ چینی *adj* پکنی

pekoe /ˈpiːkəʊ, US ˈpe-/ *noun*
(چایی) پیکۆ، چایی زێڕین ○ پیکو

pelage /ˈpɛlɪdʒ/ *noun*
(گیانەوەرناسی) بەرگی گیانەوەری گوانداری (یان شیردەر، موو، کەوڵ یان خوری) ○ پوشش جانور پستاندار

pelagian /pɪˈleɪdʒɪən/ *adjective, noun*
adj دەریایی، زەریایی *n* دانیشتووی دەریا، دەریازی، دەریانشین، گیانەوەری دەریایی ○ *adj* دریایی *n* ساکن دریا، جانور دریایی

Pelagian /pɪˈleɪdʒɪən/ *adjective, noun*
adj سەربە رەبەنی ئینگلتەرەیی یان ئیرلەندی

(دەوروبەری 360-420) Pelagius و تیۆری‌یەکەی *n* لایەنگری پیلاجیۆس ۞ پلاجین

Pelagianism *noun*
پیلاجیۆس‌باوەڕی، پیلاجیۆس‌گەری ۞ پلاجیوس‌گرایی

pelagic /pəˈlædʒɪk/ *adjective*, also pelagian
1 ئۆقیانووسی، سەربە دەریا ئازادەکان، زەریایی 2 دریازی، دەریانشین ۞ 1 اقیانوسی، وابستە بە آب‌های آزاد 2 ساکن دریا

pelargonium /ˌpɛləˈɡəʊnɪəm/ *noun*
(رووەک‌ناسی) عەترەچایی، عەتری لەیل [توخم *Pelargonium*: زۆر جۆرن] ۞ شمعدانی عطری

Pelasgian /pɪˈlazɡɪən/ *noun, adjective*
n ئەندامی گەلێکی کۆنی دانیشتووی کەنار و دورگەکانی رۆژهەڵاتی مەدیتەرانە و ئێژە، پێش گەیشتنیان بە گەلانی یۆنانی‌زمان *adj* سەربەو گەلە (بنەڕەت: بە ریگای لاتین لە *Pelasgos* یۆنانی + -ian) ۞ پلازگین

pele = peel

pelerine /ˌpeləˈriːn/ *noun*
جۆرێ کۆلوانە یا تووک و خەزێکی پشت ملی ژنان ۞ یک جور شنل، یا خز پشت گردن زنان

Peleus *noun*, Latin, from Greek *Pēleus*
پیلیوس، پیلیئوس: کوری Acacus و میردی خوابانوو Thetis و باوکی Achilles و پاشای میرمیدۆنەکان Myrmidon ۞ پلئوس

pelf /pelf/ *noun*
(کۆن) سامان، ماڵی دنیا، پارە، دەوڵەت، تالانی، ماڵی دزی، ماڵی حەرام ۞ ثروت، مال دنیا، مال دزدی

pelican /ˈpelɪkən/ *noun*
(گیانەوەرناسی) کەڵک، کەراوی، کەراقی، سەقاقوش [توخم *Pelecanus*: چەندین جۆرن] (بنەڕەت: *pellicane* ئینگلیسی کۆن، بە ریگای *pelekan* لە late Latin یۆنانی، رەنگە لەسەر بنچینەی *pelekus* "axe" (ئاماژە بە شێوەی دەنووکی) ۞ پلیکان، مرغ سقا

pelican crossing *noun*
شوێنی پەڕینەوەی پیادەی چرادار (کە بە دەست خۆیانەوە هەڵدەبێ، لە *pe(destrian) li(ght)* *(con(trolled)* ۞ گذرگاه عابر پیادەی چراغ‌دار

Pelion /ˈpiːlɪən/ *noun*, geographical name
ناوی کێوێکی یۆنان (1555 میتر)؛ زەبەلاحەکانی میتۆلۆژی یۆنان کە دەوتری چیاکانی ئۆلیمپوس Olympus و ئۆسا Ossa لەسەریەک دانابێ تا بگەن بە ئاسمان و خواکان داگرن (یان تیابەرن) ۞ پلیون

pelisse /pɪˈliːs/ *noun*
1 (مێژوویی) جۆرێ cloakی ژنانە بە جێ‌قۆڵ یان قۆڵەوە 2 جۆرێ cloakی فەروەیی یان تووکی، ب.ت. وەک بەشێ لە یونیفۆرمی hussar ۞ 1 خرقەی زنانە 2 پوستین

pelite /ˈpiːlʌɪt/ *noun*
(زەوی‌ناسی) جۆرێ بەردی نیشتووی sedimentary گڵین، لە پارچۆلکەی یەکجار وردی قوڕ پێکهاتووە ۞ پلیت

pell *noun*
پێستەی (لەسەر)نووسین ۞ پوست نوشتنی

pellagra /pəˈlæɡrə/ *noun*
(نەخۆشی) سەودا، پێلاگرا (لەبەر کەمی ترشەڵۆکی نیکوتینیک و trymptophan لە رژێمی خۆراکی‌دا) ۞ پلاگرا

pellet /ˈpelɪt/ *noun*
1 گوللە، گزمۆ(و)لە، گرمۆلکە، تۆپەلکە، گزموولکە، گزمۆلکە، گرتک 2 (پزشکی) حوب، حەب 3 ساچمە ۞ 1 گلولە 2 قرص، حب 3 ساچمە

pellicle /ˈpelɪk(ə)l/ *noun*
پەردە، تویژاڵ، تویکڵی ناسک، تویخ، تویک، تەنکەپەردە ۞ غشاء، شامە

pellicular /-ˈlɪkjʊlə/ *adjective*
پەردەیی، تویژاڵی، تویکڵی، تویخی ۞ شامەای، پوستەای

pellitory /ˈpelɪtəri/ *noun*, also pellitory of the wall
عاقیرقرحا، گوێ‌مشکە، گوڵەدەوری؟، دەرمانەئازار؟: رووەکێ لە تیرەی nettle لە نێوان بەردەکانی سەردیوار شین دەبێ، گیادیوارە؟ [*Parietaria judaica*] ۞ عاقرقرحا، اذن‌الفار

pell-mell /ˌpelˈmel/ *adverb, adjective, noun*
adv, adj بە پەلە، بە هەشتاو، بە تالووکە، پەشۆکاوانە، بە تاساوی، بە پەشۆکاوی *n* شێواوی، ئاڵۆزی، شیرزەیی، شڵەژاوی: *papers strewn pell-mell on the desk* ۞ *adv, adj* با سراسیمگی *n* آشفتگی

pellucid /pəˈluːsɪd/ *adjective*
1 دیار، ئەودیودیار، سا، بلوورین، رووتەنک: *a pellucid stream* 2 (خوازە، شێواز، واتا و هتد) رۆشن، زوڵاڵ، روون، ئاتاڵۆز، ئاسان بۆ تێگەیشتن ۞ 1 شفاف، فرانما 2 (مجازی) نامبهم

pellucidity /ˌpɛlʊˈsɪdɪtɪ/ *noun*, also pellucidness
روونی، رۆشنی، دیاری، سایی، زوڵاڵی ۞ شفافیت

pellucidly /pəˈluːsɪdli/ *adverb*
بە شێوەیەکی روون یان دیار، زوڵاڵانە ۞ بە طور شفاف

Pelmanism /ˈpɛlmənɪz(ə)m/ *noun*
1 شێوەیێکی راهێنانی یادەوەری کە لە بنەڕەتا لە لایەن دەزگای پێلمان Pelman ـەوە داهێنرا بە مەبەستی پەرەپێدانی زانستی هۆش، یادەوەری و

کەسایەتی Personality 2 جۆرێ کایەی بە پەڕ ۞ پلمانیسم

pelmet /ˈpelmɪt/ *noun*

ڤـالان، پـەردەگیر، پـەردەکێش، تێهەڵـکێش، داڕپەردە ۞ والان

Peloponnesian War *noun*

شەڕی پێلۆپۆنیزی (نێوان ئاتێنی و سپارتەکان لە 431-404 پێش زایین کە بووە هۆی ڕاگوێزرانی دەسـەلات لـە ئاتینـەوە بـۆ سـپارت) ۞ جنـگ پلوپونزی

pelota /pəˈlɒtə, -ˈləʊ-, US -ˈloʊ-/ *noun*

1 پێلوتا (= جۆرێ تۆپێن لە سپانیا، وڵاتەکانی ئـەمریکای لاتـین و فیلیـپین) 2 تـۆپی پێلوتـا (بنەڕەت: سپانیایی بە واتای "تۆپ") ۞ پلوتا

peloton /ˈpelətɒn/ *noun*

کۆمەڵـی سـەرەکی چـەرخسوارانی پێشبڕکێـێ ۞ پلوتون

pelt[1] /pelt/ *noun*

کەوڵ، پێستە، چەرم (خۆشنەکراو یان خـاو) ۞ پوسـت

pelt[2] /pelt/ *noun*

خێرایی، گورجی، توندی: *He ran full pelt to the bus stop* ۞ سرعت

pelta /ˈpeltə/ *noun, pl.* **peltae** /-tiː/

سـووکەمەتاڵ، قەڵـغانی سـووک (و چکۆلـە)، ئەوەی لە لایەن یۆنانی و رۆمی‌یە کۆنەکاندا بەکاردێترا ۞ سپر سبک

peltate /ˈpelteɪt/ *adjective*

(زۆرتر ڕووەکـناسی) قەڵغانئاسا، شێوەمەتاڵ، مەتاڵدار، مـەتاڵئاسا، مەتاڵی: *peltate leaves* ۞ سپرمانند، سپردار

pelting *adjective*

1 (بـاران) وەکـوو گـوزەی سـەربەرەوخوار، قـورس، لـەنگێزە، تونـد، بـەخوڕەم 2 (کـۆن) = *paltry*، *insignificant* ۞ سیل‌آسا

peltmonger /ˈpeltmʌŋgə(r)/ *noun*

پێستەفرۆش، کەوڵفرۆش ۞ پوست‌فروش

peltry /ˈpeltri/ *noun, pl.* peltries

کەوڵ، پێستە، چەرم (ب.ت. خۆشنەکراو و خاو و ئاقار raw) ۞ پوست

pelvic /ˈpelvɪk/ *adjective*

سێبەندەیی، کلۆتی، ئەستێلکی، سەربە کاسـەی سمت ۞ وابسته به لگن خاصره

pelvic fin *noun*

(گیانەوەرناسی، ماسی) باڵی سێبەندە(یی) یان دێزەڵی، باڵ یان پەڕەی ژێرزگ، پەڕەی ژێرسەر ۞ بال لگنی

pelvic girdle *noun*

تـاق یـان کـەوانـەی کـرۆژەیی یـان ئێسکی کە بەلەکانی پشتەوەی بڕبڕەداران ڕادەگرێ، کەمەرە یان ئالقەی سێبەندە، پشتێنەی سێبەندە، کەمەرەی کلۆتی ۞ حلقەی لگن خاصره

pelvis /ˈpelvɪs/ *noun, pl.* pl. pelvises or pelves /-viːz/

(توێکاری) 1 سێبەندە، کاسەی سمت، کلۆت، ئەستێلک، حـەوز، دێزەڵـە، دیـزەڵـە، دیـزەڵ 2 (هەروەها renal pelvis) سێبەندە یان کاسەی گورچیلە(یی؛ بنەڕەت: لە لاتینەوە بە واتای "basin") ۞ 1 لگن خاصره 2 لگنچەی کلیوی

pelycosaur /ˈpelɪkəsɔː/ *noun*

خـشۆکێکی بووبەردی دوایی‌یەکانی سەردەمی Carboniferous و Permian، کاســــەمێلکە، پێلیکۆسۆر ۞ پلیکوسور

pemmican /ˈpemɪk(ə)n/ *noun*

گۆشتەوشکە، گۆشتی قاورمە یا وشکەوەکراو (لە لایـەن سوورپێـستەکانەوە و پاشـان لـە لایـەن دۆزەرانی Arctic ـەوە ڕەچاوکرا) ۞ پمیکن

pemphigus /ˈpemfɪgəs/ *noun*

جۆرێ نەخۆشی پێستی (یان پەردەی کیمی mucous membrane) کە لەودا بلۆقی ئاوی هەڵدەزلەیێ، بلۆقە، بلۆقدەرکردن (بنەڕەت: لە لاتـینی نـوێ، لــە *pemphix* ،*pemphig-* یۆنانی‌یەوە "بلۆق bubble") ۞ پمفیگوس

pen[1] /pen/ *noun*

1 پێنووس، ئالا، قەڵەم، خودکار، پێنووسی پەڕ، پـەڕەنووس؛ 2 fountain pen نووسـراوە، بەرهـەم، نقێـسار 3 نووسـین وەکـوو پیـشەیێ، نووسەرێتی 4 قەڵەم وەک هێمای نووسەرایەتی 5 (گیانەوەرناسی) لەپکەی پەڕئاسای شاخی نێوەوە یان نێوەکی سکویدێ squid، لەپکەی نێوەوەی سکویدێ، لەپکەی کرۆژەیی نێوەکی سکویدێ ۞ 1 قلم، خودکار، قلم پر 2 نوشته 3 نویسندگی 4 قلم به مثابەی نماد نویسندگی 5 پر

pen[2] /pen/ *noun*

1 سەرگێر، گەلەخان، ئاخوڕ، کونگی، جێ‌مەڕ: 2 *a pen of sheep* کونەمریشک، کولانـە، کولانـەمریشک، جێ‌مریشک، مریشکدان 3 (لەنێو سوورپێستەکاندا) کێلگە، مووچە ۞ 1 آغل 2 مرغدانی 3 کشتزار

pen[3] /pen/ *noun*

زیندان، گرتووخانە، بەندیخانە، کون، کورتەی penitentiary (واتای یەکەکەی) ۞ هلفدونی

pen[4] /pen/ *noun*

قازەمێو، قووی مێ ۞ مادەی قو

Pen *abbreviation* Peninsula

(ب.ت. لەسەر نەخشە)

penal /ˈpiːnl/ *adjective*

1 سـزایی، سـزادەرانە: *the penal reforms* ◊ 2 بەرسزاکەوتوو، سزالەسەر: *a penal system* 3 (بـاج و هتـد) پـشتشـکێن، نادادپەروەرانە، زۆردارانە، زاڵمانە: *penal rates of interest* 4 یـەکجار زۆر ۞ 1 کیفری، جزایی

2 مشمول مجازات 3 غیرمنصفانه 4 بسیار شدید

penal code *noun*
قانوون یان زاکونی سزا(یی)، کۆمەڵە قانوون یان یاسای سزا ◌ قانون کیفری، مجموعەی قوانین جزا

penalization *noun*
سزادان، تەزاندن، بە سزای خۆی گەیاندن ◌ تنبیه، به کیفررسانی

penally /ˈpiːnli/ *adverb*
لەباری سزایی(یەوە) ◌ از نظر جزایی

penal servitude *noun*
(لە زاکوونی بریتانیادا) گرتن و بێگاری، زیندانی‌کردن و کاری سەخت پێ‌کردن ◌ حبس با اعمال شاقه

penalty /ˈpenəlti/ *noun, pl.* penalties
1 سزا، سەزا، تووله، تاوان، جەریمە، (پێ)بژاردن، تەمێ، تەزاندن، ئێشاندن: *to impose a penalty* 2 *a penalty clause in a contract* ◊ *Two minutes later* :(وەرزش) پنالتی، سزا *Ford equalized with a penalty* ◌ 1 کیفر، مجازات، جریمه، عقوبت، تنبیه 2 پنالتی

penalty area *noun*, also penalty box
(تۆپێن) شوێنی سزا(دان) یان هەژدە هەنگاو ◌ محوطەی جریمه

penalty clause *noun*
مەرجی پێ‌بژاردن ◌ شرط غرامت

penalty goal *noun*
گۆلی سزا(دان) یان پێنالتی یان پنالتی ◌ گل پنالتی

penalty kick *noun*
تێ‌هەڵدان یان لێدانی سزا(یی)، سزایانە، لێدانی پێنالتی ◌ ضربەی پنالتی

penalty shoot-out *noun*
(تۆپێن) لێدانەکانی پنالتی یان سزایی (بۆ بردنەوە) ◌ ضربات پنالتی

penalty spot *noun*
خاڵی پنالتی، جێگای پنالتی یان پێنالتی ◌ نقطەی پنالتی

penance /ˈpenəns/ *noun*
1 تۆبە، پەشیمانی 2 (خوازە) سزا، کەفارەت ◌ 1 توبه 2 (مجازی) مجازات

pen-and-ink *adjective*
پێنووسی، قەڵەم‌کێش ◌ سیاەقلم

pen-and-ink drawings *noun. pl.*
کێشراوە پێنووسی‌یەکان یان بە پێنووسەکان ◌ نقاشی‌های سیاەقلمی

penates /pɪˈnɑːtiːz, US -ˈneɪt-/ *noun, pl.*
خودایانی خێزان یا بنەماڵە (لە لایەن رۆمی‌یانی زوو) ◌ خدایان خانواده

pen-box /ˈpen bɒks/ *noun*, also pen-case /ˈpen keɪs/
جێ‌پێنووس، پێنووس‌دان، قەڵەم‌دان، جێ‌قەڵەم ◌ قلمدان

pence /pens/ = plural form of penny (for sums of money)

penchant /ˈpɒ̃ʃɒ̃, US ˈpentʃənt/ *noun*
حەز، نگە، ئارەزوو، پەرزە، ویست، مەراق، ئیشتیا، مەیل، *She has a* :leaning ,fondness *penchant for champagne* ◌ رغبت، میل

pencil /ˈpensl/ *noun, adjective*
n 1 پێنووس، میداد، قەڵەم 2 پەرەمووچ (چکۆلە) *adj* بە پێنووس، میدادی، پێنووسی ◌ *n* 1 مداد 2 قلم‌مو (کوچک) *adj* مدادی

pencil-case /ˈpensl keɪs/ *noun*
جێ‌پێنووس، جێ‌قەڵەم، جێ‌میداد، پێنووس‌دان ◌ جامدادی

pencilled *adjective*
بە پێنووس، پێنووسی، بە پێنووس‌کێشراو، پێنووس‌کێش ◌ مدادی، کشیده‌شده با مداد

pencil moustache *noun*
سمێڵی باریک ◌ سبیل قلمی

pencil-pusher = penpusher

pencil-sharpener *noun*
پێنووس‌دادەر، پێنووس‌تاش ◌ مدادتراش

pendant /ˈpendənt/ *noun, adjective*
n 1 پرپرە، پلپلە، ئاوێزە، شۆڕابە، پیلە، بەلگ، خشڵی شۆڕەوەبووی گەردانە، شۆڕە، لەرزانە یان پەرەنگی ملوانکە (شتێ کە بە (زنجیری) ملوانکەوە شۆڕ دەبێتەوە) 2 تا، وێنە، لف 3 گوریس یان تەنافێکی کورت کە بە سەری دارالای کەشتی، بادەوە یان سووچی خوارووی باگەڕ هەڵدەواسرێ *adj* 1 شۆڕ، هەڵواسراو، suspended ,overhanging 2 هەڵپەسێردراو، نامەعلووم، ناڕۆشن، بڕیارنەدراو، پەکلایی‌یەوەنەبوو، pending ◌ *n* 1 آویز 2 لنگه 3 پندانت *adj* 1 آویزان، معلق 2 بی‌تکلیف

pendency /ˈpendənsi/ *noun*
هەڵپەسێردراوی، یەکلایی‌نەبوونەوە، بەلایەکدانەکەوتوویی، بڕیارنەدراوی، نامەعلوومی، هەڕوامانەوە، ساغ‌نەکرانەوە ◌ تعلیق

pendent /ˈpendənt/ *adjective*
1 شۆڕ(ەوەبوو)، هەڵواسراو: *icicles pendent from the eaves* 2 (ڕێزمان) ناتەواو، نیوەچڵ (ب.ت. ئەو رستەیەی کە کاری گەردان‌کراوی نەبێ) finite verb ◌ 1 آویزان، معلق 2 (دستور زبان) ناقص

pendente lite /pen,denteɪ ˈlʌɪti, US -,denti/ *adverb*
(ماف) بەدرێژایی دادبەری یان دادخوازی ◌ در اثناء مرافعه یا دعوی

pendentive /penˈdentɪv/ *adjective*
(بیناسازی) شۆڕە، لەچکی، لەچەکی ◌ لچکی

pending /ˈpendɪŋ/ *adjective, preposition*

adj 1 هەڵواسراو، هەروامانەوە، بنەبڕنەکراو، بە
لایـــــەکدانەکـــــەوتوو، بڕیارنـــــــەدراو،
یەکلاییەوەنەبوو، نامەعلووم، ساغەوەنەکراو،
نارۆشن 2 هاکا، خەریکە، نزیکە، نزیک، بەڕێوە،
بە دەمڕێوە، هاکا روویدا *prep* تا، هەتا، تا ئەو
کاتەی کە، تاکو، لە ماوەی، لە کاتی، تا ئەو
دەمـەی کـە، بـە درێژایـی ◇ *adj* 1 معلـق 2
قریب‌الوقوع *prep* تا، در حین، تا زمانی که، طی

Pendragon /pɛn'drag(ə)n/ *noun*
سەرناوێ کە دەدرا بە میری وێلز یان بریتانیای
کۆن، کە پێوابوو هێزێکی سەرترە ◇ پندراگون

penduline /'pɛndjʊlʌɪn/ *adjective*
(هێلانە) شۆڕەوەبوو، هەڵواسراو ◇ آویخته

penduline tit *noun*
(باڵندەناسـی) گـۆرەوی‌چنـەی هێلانەشـۆڕە
(چکۆلانە کە هێلانەکەی بەسەر لقێکەوە شۆڕ
دەبێتـەوە [*Remiz pendulinus* (ئوراسـیا) و
جۆرەکانی تر]) ◇ نوعی چرخ‌ریـسک

pendular *adjective*
لەنگەرەیی، سەربە لیزۆک، لیزۆکی، پاندۆلی ◇
وابسته به اونگ

pendulous /'pendjələs, US -dʒələs/ *adjective*
1 شۆڕ(ەوەبوو)، هەڵواسراو، شۆڕ: *branches*
2 *hung with -ndulous vines* هەڵپەسێردراو،
یـەکلایی‌نـەکراو، یـەکلاییەوەنـەبوو،
بڕیارلەسـەرنەدراو، بەلایـەکدانەکـەوتوو،
بنەبڕنەکراو ◇ 1 آویزان 2 معلق

pendulously /'pendjələsli, US -dʒələsli/ *adverb*
بە شێوەیەکی شۆڕەوەبوو یا هەڵواسراو ◇ بە
طور آویخته

pendulum /'pendjələm, US -dʒələm/ *adjective*
1 لەنگەرە، جوڵانێ‌کەری سەعات، لیزۆک 2
شاغوڵ 3 (خـوازە) داشـکانەوە، تێندێنـی،
راکێشران: *In education, the pendulum*
has swung back to traditional teaching
the -ndulum of public opinion ◊ methods
◇ 1 آونگ 2 شاغول 3 (مجازی) گرایش، تمایل

penectomy /pɛ'nɛktəmi/ *noun, pl.* penectomies
چووک‌بڕی ◇ پنکتومی

Penelope /pə'neləpi:/ *noun*, Latin, from Greek *Pēnelopē*
(میـسۆلۆژی یۆنانی) پێنێلۆپ (ژنی Odysseus
کە بۆ ماوەی 20 ساڵ چاوەڕوانی ئۆدیـە
دەمێنێتەوە) ◇ پنلوپ

penepalin /'pi:nɪpleɪn/ *noun*
(زەوی‌ناسـی) دەشـتانی، سادەشـت (-
erosion تەختەزەوییێ کە بە هێزی داخوران
ەوە (لە زەمانێکی دووردا) پێکهاتووە) ◇ پنپلین

penetrability /ˌpenɪtrə'bɪləti/ *noun*
لەبـڕین‌هـاتوویی، لـەپیاچوون‌هـاتوویی،
تێوەچـوویی، دزەتـێ‌کـراوی، سمێنـراوی،
پیاتێپەڕیوی، لەچوونەنێوهاتوویی ◇ نفوذپذیری،
رخنه‌پذیری

penetrable /'penɪtrəbl/ *adjective*
لەبـڕین‌هـاتوو، تێوەچـوو، لـەپیاچوون‌هـاتوو،
دزەتێ‌کراو، سمێنراو، پیاتێپەڕیو، پیاڕۆیشتوو،
لەچوونەنێوهاتوو ◇ نفوذپذیر، رخنه‌پذیر

penetralia /ˌpenɪ'treɪlɪə/ *noun*
1 ژوورترین بەشەکانی نێوەوەی خانووبەرەیێ،
کۆسەر، ژووران، نێوەوە، ژوورەوە 2 سرووڕاز،
نهێنی ◇ 1 اندرون 2 اسرار

penetrameter *noun*
بڕین‌پێو، سمین‌پێو، دزەپێو ◇ رخنه‌سنج

penetrance /'penɪtr(ə)ns/ *noun*
دزە(تێکردن)، تێوەچوون، تێچوون، پیاچوون،
بڕین ◇ انفاذ، نفوذ

penetrant /'penɪtr(ə)nt/ *adjective, noun*
adj دزەتێکەر، تێوەچوو، پیاچوو، بڕیو، بڕا *n*
مەتریاڵی تێوەچوو یان دزەتێکەر ◇ *adj* نافذ *n*
مادەی نافذ

penetrating /'penɪtreɪtɪŋ/ *adjective*
1 لێوەچوو، کون 2 تیژ، وریا، زیت، مدریک،
زیرەک، زووتێگەیشتوو، بەهۆش 3 زیرەکانە،
مدریکانە، زووتێگەیشتووانە: *a penetrating*
comment/criticism/question 4 قـووڵ،
تەشەنەکردوو، داگرتوو: *the penetrating*
a -ating smell ◊ cold/damp ◇ 1 نشت‌کننده
2 تیز، باهوش، تیز 3 هوشمندانه 4 عمیق

penetratingly /'penɪtreɪtɪŋli/ *adverb*
زیرەکانە، مدریکانە، بە شێوەیەکی تیژ یان بڕا ◇
به طور نافذ

penetration /ˌpenɪ'treɪʃn/ *noun*
1 دزەکردن، چوونەنێو، تێوەچوون، تێچوون،
ردخنە، پیاچوون، بڕین، سمین، تێپەڕین،
پیاڕۆیشتن، دادان 2 زیرەکی، تیژی، وریایی،
زرنگی، زووتێگەیشتوویی، مدریکی، بەهۆشی،
زیتی 3 توانایی تێگەیشتن 4 (نزیکی) تێ‌بردن،
تێ‌نان، تێ‌خستن، بردنەنێو 5 هێز ◇ 1 نفوذ،
رسوخ 2 تیزهوشی 3 قدرت دریافت 4 دخول 5
نیرو

penetrative /'penɪtrətɪv, US -treɪtɪv/ *adjective*
1 تیژ، بڕا، کونبڕ، کونکەر، ڕێبڕ: *penetrative*
weapons 2 کاریگەر، زووتێگەیشتوو، وریا،
زیرەک 3 (سێکسی) تێ‌بردوو، تێ‌ناو،
تێ‌خستوو، تێ‌بڕیو، تێوەچوو ◇ 1 نافذ، حاد 2
مؤثر، تیزهوش 3 دخولی

penetrativeness /'penɪtrətɪvnəs, US -

treitrvnɔs/ *noun*
1 کاریگەری 2 زووتێگەیشتوویی، زیرەکی ⬡ 1 مؤثر بودن 2 تیزهوشی

penetrometer /ˌpenɪˈtrɒmɪtə/ *noun*
برینپێو، سمینپێو، دزەپێو ⬡ نفوذسنج

pen-friend /ˈpenfrend/ *noun*
دۆستی نامە(پێک)گۆڕینەوە، هەواڵی نامەیی ⬡ دوست مکاتبه‌ای

penholder /ˈpenhəʊldə(r)/ *noun*
دەسکەقەڵەم ⬡ دسته‌ی قلم

penguin /ˈpeŋgwɪn/ *noun*
(گیانەوەرناسی) پێنگوین، پەنگوئەن، پێنگوئەن، پێنگووەن [خێزان Spheniscidae: چەندین جۆرن] ⬡ پنگوئن

penicillate /ˈpenɪsɪlət, US -ˈsɪlət/ *adjective*
(زیندەناسی) خاوەنی تۆپەڵەموو یان پەرەمووچی، پەرەمووچی، تۆپەڵەمووئاسا، پێکهاتوو لە تۆپەڵەموو ⬡ قلم‌مویی، پنیسلت

penicillin /ˌpenɪˈsɪlɪn/ *noun*
پێنیسیلین $C_9H_{11}N_2O_4SR$ (بنەڕەت: لە ناوی تۆخمی لاتینی نوێ *Penicillium* لە *penicillum* "paintbrush" + [1]-in) ⬡ پنی‌سیلین

penile /ˈpiːnaɪl/ *adjective*
چووکی، کێری، کیری ⬡ وابسته به قضیب

peninsula /pəˈnɪnsjələ, US -sələ/ *noun*
نیمچەدوورگە، شێوەدوورگە، کەرکە ⬡ آب‌خستسان، شبه‌جزیره

peninsular /pəˈnɪnsjələ(r), US -sələr/ *adjective*
نیمچەدوورگەیی، شێوەدوورگەیی، سەربە نیمچەدوورگە ⬡ وابسته به شبه‌جزیره

peninsularity /pənɪnsəˈlærɪtɪ/ *noun*
نیمچەدوورگەیی‌بوون، شێوەدوورگەیی‌بوون، نیمچەدوورگەیێتی ⬡ شبه‌جزیره‌ای بودن

penis /ˈpiːnɪs/ *noun, pl.* penises *or* penes /-niːz/
چووک، کیر، کێر، سیرەت ⬡ قضیب، ذکر

penitence /ˈpenɪtəns/ *noun*
پەشیمانی، پاشگەزی، تۆبەکاری، ئاخ‌هەڵکێشان، ئاخ‌هەڵکێشی، تۆبە، repentance، contrition، compunction، remorse ⬡ ندامت، توبه

penitent /ˈpenɪtənt/ *adjective, noun*
adj پەشیمان(ەوەبوو)، پاشگەز، ئاخ‌هەڵکێش *n* تۆبەکار، سەرزی تۆبەکردوو، repentant (penitently *adv*) ⬡ *adj* نادم، پشیمان *n* تائب

penitential /ˌpenɪˈtenʃl/ *adjective*
پەشیمان، پاشگەز، ئاخ‌هەڵکێش، تۆبەکار، پەشیمانیانە، لەگەڵ پەشیمانی، تۆبەکارانە: *to be in a penitential mood* (penitentially *adv*): تۆبەکارانە، بە شێوەیەکی تۆبەکارانە) ⬡ نادم، تائب، ندامت‌آمیز

penitentiary /ˌpenɪˈtenʃəri/ *adjective, noun* (*pl.* penitentiaries)
1 *adj* سەربە تۆبە یان پەشیمانی 2 سزایی *n* 1 زیندان (بۆ کەسانێ کە تووشی تاوانی قورس بوونەتەوە) 2 (لە کلێسەی کاسۆلیکی رۆمیدا) قەشەی تۆبە ⬡ *adj* 1 وابسته به توبه 2 کیفری *n* 1 زندان 2 کشیش توبه

penknife /ˈpennaɪf/ *noun, pl.* penknives
قەڵەمبڕ، چەقۆی گیرفانی ⬡ چاقوی جیبی

penlight *noun*
چراقەڵەمی ⬡ پن‌لایت

penman /ˈpenmən/ *noun, pl.* penmen
خۆش‌نووس، جوان‌نووس، نووسەر، نقیسەڤان ⬡ خطاط، نویسنده

penmanship /ˈpenmənʃɪp/ *noun*
جوان‌نووسی، خۆش‌نووسی(ن)، خەت، دەس‌وخەت، دەس‌نووس، شێوازی دەس‌وخەت ⬡ خوش‌نویسی، خط، سبک خط

Penn. **(also Penna.)** *abbreviation*
Pennsylvania

pen-name /ˈpen neɪm/ *noun*
نازناو، نێوی خواستەمەنی یان خوازراو، خوازەنێو ⬡ تخلص، نام مستعار

pennant /ˈpenənt/ *noun*
1 ئاڵای کەشتی یا سێ‌سووچ 2 (وەرزش) ئاڵای قارەمانی یا پاڵەوانی 3 ئاڵایێکی درێژی سێ‌گۆشی یان کلک‌بەرەسێلکەیی نێزەدار یان رمداران ⬡ 1 پرچم کشتی 2 سه‌گوش قهرمانی 3 پنانت

pennate /ˈpenət/ *adjective,* also pennated
(رووەک‌ناسی) پەردار، پەراوی، شێوەپەڕ، لەپەڕچوو، پەڕی، پەڕئاسا، باڵدار، (diatom) لە دوو لاوە هاوتا، دوولاهاوتا bilaterally symmetrical (لەگەڵ centric بەراوردی کە) ⬡ دارای پر، پرمانند، بال‌دار

penned *adjective*
1 زیندانی، گیراو، دەسبەسەر 2 نووسراو ⬡ 1 محبوس 2 نوشته‌شده

pennies = plural form of penny

penni /ˈpeni/ *noun, pl.* penniä /ˈpenɪɑː/
یەکەی پارەی فینلەند، بەرامبەر بە سەدیەکی markka ⬡ پنی

penniform /ˈpenɪfɔːm/ *adjective*
پەڕئاسا، شێوەپەڕ، پەڕی ⬡ پرمانند

penniless /ˈpeniləs/ *adjective*
دەستەنگ، بێ‌ئەنوا، هەژار، دەس‌سپی، بەرشکست، مایەپووچ، نابووت، destitute: *a penniless student* ⬡ تهی‌دست، فقیر، ورشکست

pennilessness /ˈpeniləsnəs/ *noun*
دەستەنگی، بێ‌ئەنوایی، هەژاری، بەرشکستی، مایەپووچی، نابووتی ⬡ تهی‌دستی، فقر، ورشکستی

pennon /'penən/ = (less common term for) pennant (pennoned adj)

pennoncel *noun,* also penoncel

1 ئالای دریژی سێ‌سووچ 2 ئالای سەرووی زری یان تاس‌کلاو ۞ 1 پرچم طویل سه‌گوش 2 پنونسل

penn'orth /'penəθ, US -nərθ/ = pennyworth

Pennsylvania Dutch *noun,* also Pennsylvania German

زاراوەی ئەڵمانیایی سەروو لە چەند بەشێکی پێنسیلڤانیا ۞ لهجه‌ی آلمانی پنسیلوانیایی

Pennsylvanian *noun, adjective*

n خەڵکی هەرێمی پێنسیلڤانیا *adj* (زەوی‌ناسی) سەربە بەشی پاشینی قۆناخی خەڵووزین لە ئەمریکای باکووری، پێنسیلڤانیایی ۞ پنسیلوانیایی

penny /'peni/ *noun, pl.* pennies

پێنی (سەدیەکی پەوند، یەکەیەکی کەمی پارەی بریتانیا)، (لە ئەمریکا و نافەرمی) سێنت ۞ پنی، سنت

penny-a-line /'peni ə 'laın/ *adjective*

1 هەرزان، سووک 2 هەرزان‌نووس، دیڕوپێنی‌گر ۞ 1 ارزان 2 ارزان‌نویس

penny-a-liner *noun*

هەرزان‌نووس، دیڕوپێنی‌گر ۞ ارزان‌نویس

penny ante *noun*

(نافەرمی، بە شێوەی ئاوەڵناو) هیچ‌وپووچ ۞ بی‌ارزش

penny black *noun*

یەکەمین پوولی پۆستی جیهانی، لە 1840 لە بریتانیا چاپ کرا ۞ پنی بلک

penny bun = cep

pennycress *noun*

شیرڕێژ؟، بنجیلەکەشیە؟: رووەکێ لە تیرەی کەلەم، بە گوڵی سپی ورد و بە قاپیلکەیێکی pod خڕی تەختەوە [*Thlaspi arvense*] ۞ نوعی گیاه

penny dreadful *noun*

(مێژوویی و بە شۆخی) چیرۆک‌نامەی یان کۆمیکی هەست‌بزوێن و هەرزان ۞ پنی دردفول

penny-farthing *noun*

جۆرێ چەرخی سەرەتایی، پێچکەی پێشەوە زۆر گەورە و هی دواوەش زۆر چکۆلە ۞ پنی فارتینگ

penny-pincher *noun*

کەسێکی پیسکە، پارەپیس، سەقیل، بەرچاوتەنگ، گونک‌بڕێر، بەخیل، چاونەزێر، رژد ۞ آدم خسیس

penny-pinching *noun, adjective*

n پیسکەیی، سەقیلی، رژدی *adj* پارەپیس، گونک‌بڕێر، قرنیس، سەقیل، بەرچاوتەنگ، بەخیل ۞ *n* خست *adj* خسیس

penny plain *adjective*

سادە و ساکار یان بێ‌فروفێل ۞ ساده و بی‌تزویر

pennyroyal /,penı'rɔıəl/ *noun*

(رووەک‌ناسی) پنگە، پنگ [*Mentha pulegium* (ئوراسیا) و *Hedeoma pulegioides* (ئەمریکای باکووری)] ۞ پو(د)نه

penny share *noun,* US penny stock

بەشی نزم یان هەرزان‌بایی یان پێنی ۞ سهم پنی

pennyweight /'penıweıt/ *noun*

یەکەی کێشان، بەرامبەر بە 24 گەنمە یان دوازدەیەکی ترۆی ئەونسێ یان 1/55517 گرەم ۞ پنی‌ویت

penny whistle = tin whistle

penny-wise /'penı 'waıs/ *adjective*

دەس‌پێوەگر ۞ صرفه‌جو

pennywort /'pɛnıwə:t/ *noun,* also navelwort

پیالەی مریەم، گیاناوکە، ناو(ی)پیالە(ی ئاسایی): لە قەڵەش و زەلکاوا شین دەبێ [*Umbilicus rupestris* (wall pennywort) و *Hydrocotyle vulgaris* (marsh or water pennywort)] ۞ قدح مریم

pennyworth /'peniwɜ:θ, US -wɜ:rθ/ *noun,* also penn'orth

1 بە نرخی پێنی‌یێ، بایی پێنی‌یەک، پێنی‌یەک 2 بڕێکی کەم، modicum ۞ 1 به ارزش یک پنی 2 مقدار اندک

penological *adjective*

سزاناسی‌یانە، سەربە سزاناسی ۞ کیفرشناختی، وابسته به کیفرشناسی

penologist /pi:'nɒlədʒıst, pı-, US -'nɑ:l-/ *noun*

سزاناس ۞ کیفرشناس

penology /pi:'nɒlədʒi, pı-, US -'nɑ:l-/ *noun*

1 سزاناسی 2 زانستی بەڕێوەبەریی زیندان ۞ 1 کیفرشناسی 2 پنولوژی

pen-pal = pen-friend

pen-pusher *noun*

(لە بریتانیا و نافەرمی) میرزا ۞ منشی

pensée /pɒ̃'seı/ *noun*

پەند، فەرموودە، قسەی کورت‌وپوخت، قسەی نەستەق، aphorism (بنەڕەت: لە فەرەنسی‌یەوە) ۞ گزین‌گویه

pensile /'pɛnsʌıl/ *adjective*

شۆڕ(ەوەبوو)، هەڵواسراو، شۆڕ، pendulous ۞ آویزان

pension[1] /'penʃn/ *noun*

1 مووچەی خانەنشینی، خانەنشینانە، کارکەناری 2 برانە (راتوو student's pension) ۞ 1 حقوق بازنشستگی 2 مستمری

pension[2] /'pɒ̃sjɒ̃, US pɑ:'sjoun/ *noun*

(فەرەنسی) پانسیۆن (میوانخانەیەکی تایبەتی چکۆلانە لە فەرەنسە و چەندین وڵاتی تری ئەورووپا) ◌ پانسیون

pensionable /'penʃənəbl/ *adjective*
بە مووچەی خانەنشینییەوە، بەرکەوتووی مووچەی خانەنشینی: *pensionable employees* ◌ دارای حقوق بازنشستگی

pensionable age *noun*
تەمەنی خانەنشینی ◌ سن بازنشستگی

pensionary /'penʃənerı/ *adjective*
خانەنشین، کارنشین، مووچەخۆر ◌ بازنشسته

pension book *noun*
(بریتانیا) دەفتەری برانە یا خانەنشینی ◌ دفترچەی مستمری یا بازنشستگی

pensione /,pensı'əuneı/ *noun, pl.* pensioni /-ni/
میوانخانە یان boarding house لە ئیتالیا ◌ پانسیونی

pensioned *adjective*
1 برانەخۆر، برانەگر 2 مووچەخۆری خانەنشینی 3 خانەنشین، کارنشین ◌ 1 مستمریبگیر 2 بازنشستگیبگیر 3 بازنشسته

pensioner /'penʃənə(r)/ *noun*
1 برانەخۆر، برانەگر 2 کارنشین، خانەنشین ◌ 1 مستمریبگیر 2 بازنشسته

pension fund *noun*
سنووقی خانەنشینی ◌ صندوق بازنشستگی

pension plan *noun,* also pension scheme
پلانی خانەنشینی ◌ طرح بازنشستگی

pensive /'pensıv/ *adjective*
لە ماڵی فکردا، بیربردووەوە، تێڕاماو، خەمبار، مات، دڵتەنگ، کز: *to a pensive mood* ◌ فکور، اندیشناک، محزون، افسرده *look -nsive*

pensively /'pensıvli/ *adverb*
بیربردووانە، تێڕاماوانە، دڵتەنگانە، بە ماتی، کزانە: *He gazed pensively out of the window* ◌ متفکرانه، با افسردگی

pensiveness /'pensıvnəs/ *noun*
بیربردنەوە، تێڕامان، خەمباری، ماتی، دڵتەنگی، دڵمەندی، کزی ◌ اندیشناکی، افسردگی

penstemon /pen'sti:mən, -'stemən, 'penstımən/ *noun,* also pentstemon, also beardtongue
زمانەریشە، زمانەداسوو، پێنج‌تاڵە [تووخم *Penstemon*] ◌ نوعی گیاه

penstock /'penstɒk/ *noun*
1 دەمەوانە، ئاوگردوە، ئاوبەست (بۆ راگیرکردن یان دەرکردنی لافاو و...) 2 ئاوەڕێ، کاناڵ (بۆ گەیاندنی ئاو بۆ ویستگەیەکی هایدرۆئێلیکتریک) ◌ 1 دریچه، آب‌بند 2 کانال

pent /pent/ *adjective*
1 گیراو، بەستراو 2 سەرکوتکراو، داپڵۆساو، کپکراو، سەرکوێرکراو ◌ 1 محبوس، محصور 2 سرکوب‌شده

penta- *prefix*
پێشگر: 1 پێنج، پێنجە، خاوەن پێنج: *pentadactyl* ،*pentahedron* 2 پێنج گەردیلە یان کۆمەڵی تیایە: *pentane* (بنەڕەت: لە *pente* یۆنانییەوە) ◌ پیشوند: 1 پنج، دارای پنج 2 دارای پنج اتم یا گروه

pentachlorophenol /,pentə,klɔ:rəu'fi:nɒl/ *noun*
ئاوێتەیەکی دەسکردی کریستاڵی C_6Cl_5OH بۆ کوشتنی مێروو، کەڕوو و هتد و ماکی راگیرکردنی دار بەکاردێتن ◌ پنتاکلوروفنول

pentachord /'pentækɔ:d/ *noun*
پێنج‌ژێ، پێنج‌تار، زنجیرەیەکی پێنج‌نۆتە ◌ پنج‌تار، پنتاکورد

pentacle /'pentək(ə)l/ *noun*
pentagram ،ئەستێرەی پێنج‌پەڕ یان پێنج‌نووکە ◌ ستارەی پنج‌پره

pentacular *adjective*
سەربە ئەستێرەی پێنج‌پەڕ، پێنج پەرە، ئەستێرەیی ◌ وابسته به ستارەی پنج‌پره

pentad /'pentad/ *noun*
1 پێنجە، پێنجینە، کۆمەڵ یان دەستەیەکی پێنج دانە(یی) 2 ماوەی پێنج‌ساڵە یان پێنج‌ڕۆژە ◌ 1 خمسه 2 مدت پنج‌ساله یا پنج روزه

pentadactyl /,pentə'daktıl/ *adjective, noun*
(گیانەوەری) پێنج‌قامکی یان پێنج‌پەنجەیی ◌ (جانور) پنج‌انگشتی

pentadactylate *adjective,* also pentadactylic or pentadactylous
پێنج‌قامکی یا پێنج‌پەنجەیی ◌ (دارای) پنج‌انگشتی

pentadactyly *noun*
پێنج‌قامکی، پێنج‌پەنجەیی ◌ پنج‌انگشتی

pentadecagon /,pentə'dekəgɒn/ *noun*
شێوەی پازدەباڵوو یا پازدەگۆشە، شێوەی پازدەلایی ◌ شکل پانزده گوشه

pentaglot *noun*
پێنج‌زمانە ◌ پنج‌زبانه

pentagon /'pentəgən, US -gɑ:n/ *noun*
1 پێنج‌لایی، پێنج‌خشتەکی، پێنج‌لا، پێنج‌گۆشە 2 (the Pentagon) (ئەمریکا) پێنتاگۆن 3 ڕیبەرانی لەشکری یان میلیتاری ئەمریکا ◌ 1 پنج‌ضلعی 2 (the Pentagon) پنتاگون 3 سران نظامی آمریکا

pentagonal /pen'tægənl/ *adjective*
پێنج‌لایی، پێنج‌خشتەکی، پێنج‌گۆشە(یی)؛ (pentagonally *adv*) ◌ پنج‌ضلعی

Pentagonese /,pentəgə'ni:z/ *noun*

(نافەرمی، ئەمریکا) زمانێکی نهێنی لەنێوان کاربەدەستانی پایەبەرزی میلیتاری ئەمریکا ⬡ پنتاگونیز

pentagram /'pentəgræm/ *noun*
پێنتاگرام، ئەستێرەی پێنجپەڕ ⬡ پتاگرام

pentahedral /ˌpentə'hi:drəl/ *adjective*
پێنجڕوو(یی) ⬡ پنجوجهی

pentahedron /ˌpentə'hi:drən, US -'hed-/ *noun, pl.* pentahedra /-drə/ or pentahedrons
تەنی پێنجڕوو ⬡ جسم پنجوجهی

pentamer /'pɛntəmə/ *noun*
(کیمیا) پێنجپارە، پێنجپارژە، پێنتامر ⬡ پتامر

pentameric /ˌpɛntə'mɛrɪk/ *adjective*
(کیمیا) پێنجپارەیی، پێنجپارژەیی ⬡ وابستە بە پتامر، پتامری

pentamerous /pen'tam(ə)rəs/ *adjective*
پێنجبەشە، پێنجبەشی، پێنججومگەیی ⬡ پنججزئی، پنجبندی

pentameter /pen'tæmɪtə(r)/ *noun*
(هەلبەست) لادێڕی پێنجترپەیی یان پێنتامیتری ⬡ مصرع پنجضربی

pentamidine /pɛn'tamɪdi:n/ *noun*
(پزشکی) پێنتامیدین: جۆرێ دەرمانی ئانتیبیوتیکی پێکهێنراو یان سینتێتیک $C_{23}H_{36}N_4O_{10}S_2$، بۆ چارەسەری نەخۆشییەکانی protozoal (وەک leishmaniasis) بەکاردێنرێ ⬡ پتامیدین

pentane /'pɛnteɪn/ *noun*
(کیمیا) پێنجانە، پێنتەین: هایدرۆکاربۆنێکی شلەی هەلمیوی زنجیرەی alkane، لە ئەلکۆلی نەوت یان پێترۆلیۆم دایە C_5H_{12}، هەریەک لە سێ ئالکەینی ئیزۆمێریک کە ب.ت. لە نەوتدا هەیە ⬡ پتین

pentangle /'pentæŋgəl/ *noun*, also pentagram
ئەستێرەی پێنجپەڕە یان پێنجسووچ ⬡ ستارەی پنجپرە

pentangular /'pentæŋgjələ(r)/ = pentagonal

pentaploid /'pɛntəplɔɪd/ *adjective*
(بۆماوەناسی) پێنتاپلۆئید: خاوەنی کۆمەڵێ خانە یان ناوک کە پێنج کۆمەڵەی جوتیەکی کرۆمۆزۆمۆکانیان تیایە ⬡ پتاپلوئید

pentaploidy *noun*
(بۆماوەناسی) پێنتاپلۆیدی، پێنتاپلۆئیدی ⬡ پتاپلوئیدی

pentarch *noun*
ئەندامی پێنتارشی ⬡ عضو پتارشی

pentarchy /'pentɑ:kɪ/ *noun, pl.* pentarchies
حکومەت یان دەسەڵاتداری پێنجە (پێنجکەس) ⬡ پتارشی

pentastyle /'pentəstaɪl/ *adjective*
پێنجستوونی، پێنجکۆڵەکەیی ⬡ پنجستونی

pentasyllabic /'pentəsɪlæbɪk/ *adjective*
پێنجبڕگەیی، پێنجپەنجەیی ⬡ پنجهجایی

pentasyllable /'pentəsɪləbl/ *noun*
وشەی پێنجبڕگەیی، پەیڤی پێنجکەرتەیی ⬡ واژەی پنجهجایی

Pentateuch /'pɛntətju:k/ *noun*
تەورات، پێنجینەی مووسا (بریتین لە: Genesis، Exodus، Leviticus، Numbers و Deuteronomy) ⬡ اسفار پنجگانەی تورات

Pentateuchal *adjective*
سەربە تەورات یان پێنجینەی مووسا ⬡ وابستە بە اسفار پنجگانەی تورات

pentathlon /pen'tæθlən/ *noun*
پێنجەملانێ، پێنجەملانە، پێشبڕکێی پێنجینەکان (بریتی لە ڕاکردن، ئەسپسواری، مەلە، تیرخستن و شمشێربازی) ⬡ مسابقات پنجگانە

pentatonic /ˌpɛntə'tɒnɪk/ *adjective*
(موسیقا) سەربە، لەسەر بنەمای یان ئاماژە بە پەیژەیەکی پێنجنۆتە، پێنتاتۆنیک ⬡ پتاتونیک

pentatonic scale *noun*
(موسیقا) پەیژەی پێنجنۆتە ⬡ گام پتاتونیک

pentavalent /ˌpɛntə'veɪl(ə)nt/ *adjective*
(کیمیا) پێنجهاوهێز(ە) ⬡ پنجظرفیتی

pentazocine *noun*
(کیمیا) پێنتازۆسین: جۆرێ دەرمانی ژانبڕی پێکهێنراو یان سینتێتیک $C_{19}H_{27}NO$ کە لەچاو مۆرفین morphine کەمگیرۆدەترە ⬡ پتازوسین

Pentecost /'pentɪkɒst, US -kɔ:st, -kɑ:st/ *noun*
(لە دینی جوولەکە) جەژنی پەنجایە یان پەنجاڕۆژان (پەنجاک، پەنجا ڕۆژ دوای جەژنە فتیرە Passover)، (لە دینی کریستانیەتدا) جەژنی پێنتیکاست ⬡ عید پنجاهە

Pentecostal /ˌpentɪ'kɒstl, US -'kɔ:s-, -'kɑ:s-/ *adjective, noun*
adj 1 سەربە جەژنی پەنجایە 2 پێنتاکۆستال، سەربە گروپێ لە ئایینی کریستانیەت کە باوەڕیان بە هێزی گیانی پیرۆز Holly Spirit هەیە بۆ چارەسەرکردنی نەخۆشییەکان) *n* ئەندامی تیرەی پێنتاکۆستال ⬡ *adj* 1 وابستە بە عید پنجاهە 2 پتاکوستال *n* عضو فرقەی پتاکوستال

Pentecostalism *noun*
پێنتاکۆستالیزم ⬡ پتاکوستالیسم

Pentecostalist *noun, adjective*
adj پێنتاکۆستالیست *n* پێنتاکۆستالیستی ⬡ *adj* پتاکوستالیست *n* پتاکوستالیستی

penthouse /'penthaʊs/ *noun*
بانیژە، دەستەبان، دیوی هەورەبانی، پێنتهەوس (دەستەخانوویەکی خۆش لەسەر نهۆمی

سەرەوەی خانووبەرەیەکی بەرز) ۞ پنت‌هاوس
pentimento /ˌpɛntɪˈmɛntəʊ/ *noun, pl.* pentimenti /-tiː/
پەشیمانە (لە وێنەکێشیدا) ۞ پنتی‌منتو
pentlandite /ˈpɛntləndaɪt/ *noun*
کانێکی زەردی برۆنزی، سولفایدی ئاسن و نیکل پێکدێنێ ۞ پتلاندیت
pentobaritone /ˌpɛntə(ʊ)ˈbɑːbɪtəʊn/ *noun,* US pentobarbital
(پزشکی) پێنتۆباریتۆن: دەرمانێکی باربیتۆریتی $C_{11}H_{18}N_2O_3$ دامرکێنەر و سڕکەر، جاران بۆ رەواندنی بێ‌خەوی بەکاردێترا ۞ پتوباریتون
pentosan *noun*
(کیمیا) پێنتۆزان: کۆمەڵی polysaccharide ـەکان کە لە رووەک و گیاگڵ humu دا هەیە ۞ پنتوزان
pentose /ˈpɛntəʊz, -s/ *noun*
(کیمیا) پێنتۆز $C_5H_{10}O_5$، هەریەک لە کۆمەڵە شەکرە سادەکان کە گەردەکانی پێنج گەردیلەی کاربۆنی تیایە (ب.ت. ribose) ۞ پنتوز
Pentothal trademark for thiopental sodium
pentoxide *noun*
پێنتۆکساید، پێنجۆکسید، پێنجۆکساید: ئۆکسایدێ کە پێنج گەردیلەی ئۆکسیژێنی تیایە P_2O_5 وەک phosphorus pentoxide ۞ پنتوکسید
pent roof *noun*
بان یان سەربانی یەک‌لێژە ۞ بام تک‌شیبە
pentstemon = penstemon
pent-up /ˌpɛnt ˈʌp/ *adjective*
دەرنەبڕاو، نەوتراو، سەرکوت‌کراو، سەرکوێرکراو، پێش‌خواردوو، کپ‌کراو، خەفەکراو، خڕەوەبوو ۞ ابرازنشده، فروخورده
pentyl /ˈpɛntaɪl, -tɪl/ *noun,* also amyl
(کیمیا، وەک ئاوەڵناو) پێنتیل، پێنتایل، ئاماژە یان سەربە ئالکیلی بە رەگی C_5H_{11}، لە pentane دەگیرێ ۞ پنتیل
pentylenetetrazol *noun*
پێنتیلینێتێترازۆل: دەرمانێکی گورجێنەر یان بووژێنەرەوە $C_6H_{10}N_4$ ۞ پنتیلنترازول
penuche *noun*
فاجی fudge لە شەکری سوور، کەرە، شیر و ب.ت. کاکلە ۞ پنوچ
penuchle = pinochle, or penuckle
penult /pɪˈnʌlt, US ˈpɛnʌlt/ *noun, adjective*
n (زمانەوانی) بڕگەی یەکی بۆ ئاخر = *adj* وشەیێکی کۆنە بۆ penultimate ۞ هجای ماقبل آخر
penultimate /penˈʌltɪmət/ *adjective*
یەکی بۆ ئاخر، پێش دوایین دانە، یەک... مابێ بۆ دوایی یان ئاخر: *the penultimate chapter* ۞ ماقبل آخر (penultimately *adv*) *of a book*
penumbra /pəˈnʌmbrə/ *noun, pl.* penumbrae /-briː/ or penumbras
1 نیوەسێبەر، نیمچەتاریک، نیمچەسێبەر، کەمی تاریک 2 (ئەستێرەوانی) نیوسێبەر، نیمچەسێبەر (پەڵەکانی خۆر) ۞ 1 سایەروشن 2 شبەظل
penumbral *adjective*
1 سەربە نیوەسێبەر، سەربە نیمچەتاریک، نیمچەسێبەری 2 (ئەستێرەوانی) نیوسێبەری، نیمچەسێبەری ۞ 1 وابستە بە سایەروشن 2 وابستە بە شبەظل
penurious /pəˈnjʊərɪəs, US -ˈnʊr-/ *adjective*
دەستەنگ، هەژار، نەدار، فەقیر، بەرچاوتەنگ، رژد، ـــــــەقیل، destitute، penniless ۞ تهی‌دست، فقیر، خسیس
penuriously /pəˈnjʊərɪəslɪ, US -ˈnʊr-/ *adverb*
رژدانە، بەرچاوتەنگانە ۞ خسیسانە
penuriousness /pəˈnjʊərɪəsnəs, US -ˈnʊr-/ *noun*
دەستەنگی، هەژاری، نەداری، فەقیری، رژدی، بەرچاوتەنگی، سەقیلی ۞ تهی‌دستی، فقر، خست
penury /ˈpenjərɪ/ *noun*
(یەکجار) دەستەنگی، هەژاری، نەداری، هیچ‌شک‌نەبردوویی، قاتی، کەمی، گرانی: *They were reduced to penury* ۞ تهی‌دستی، فقر، خست، قحط
Penutian /pəˈnuːʃ(ə)n, -ˈnuːtɪən/ *noun, adjective*
پێنۆتیایی: *n* گەورەخێزانێکی زمانە سوورپێستەکان، زۆربەیان تیاچوون یان رووڵەتیاچوون *adj* سەربەو زمانانە یان هەریەک لەو گەلانە (کە بەو زمانانە قسەیان کردووە) ۞ پنوتیایی
penwiper /ˈpenwaɪpə(r)/ *noun*
پێنووس‌سڕ، قەڵەم‌سڕ ۞ قلم‌پاک‌کن
penwoman /ˈpenwʊmən/ *noun, pl.* penwomen
نووسەر، نڤیسکار (ژن) ۞ نویسندە (زن)
peon /ˈpiːən/ *noun*
1 سەپان، کرێکار (رۆژمز، ب.ت. لە ئەمریکای لاتین) 2 (لە نیمچەوشکاری هیند، هەروەها /ˈpjuːn/) بەردەس، کارەکەر، نۆکەر، قەرەواش 3 سەربازی پیادە 4 (لە کۆدا peones /peɪˈəʊneɪz/) وشەیێکی تر بۆ banderillero ۞ 1 کارگر 2 فراش، پادو 3 سرباز پیادە
peonage /ˈpiːənɪdʒ/ *noun*
1 سەپانی، کرێکاری 2 نۆکەری، بەردەسی، کارەکەری 3 کارکردن بە کەسانی قەرزار ۞ 1

کارگری 2 فراشی 3 پیوناج

peony /ˈpiːəni/ *noun*, also paeony

تاقه‌گوڵ، په‌نجه‌گیا [توخم *Paeonia*] (بنه‌ڕه‌ت: له‌ *paiōnia* یونانی‌یه‌وه‌، له‌ *Paiōn* ناوی پزشكی خوداكان) ۞ گل صدتومانی

people /ˈpiːpl/ *noun, pl.*

1 خه‌ڵك، مه‌خلووق، مه‌ردوم، مه‌ردم، جه‌ماوه‌ر، بنیاده‌م، پیاو، كه‌س، كابرا، گه‌ل، خه‌ڵكی ئاسایی، خه‌ڵكی بازاری، خه‌ڵكی كووچه‌ و كۆڵان، تایه‌فه‌، تیره‌، ده‌سته‌، جه‌ماعه‌ت، كۆمه‌ڵ، نه‌ته‌وه‌ 2 لایه‌نگران 3 خاو و خێزان، خزم‌وكه‌س، كه‌س‌وكار، خلامی (بنه‌ڕه‌ت: له‌ *people* فه‌ڕه‌نسی ئانگلۆ-نۆرمان، له‌ *populus* لاتین "populace") ۞ 1 مردم، آدم، خلق، عوام، قوم، طایفه‌، جماعت، ملت 2 طرفداران 3 فامیل، بستگان

peopled *adjective*

دانیشتوو، نیشته‌جێ، جێوار، گیرساوه‌ ۞ ساكن

people carrier *noun*, also people mover

خه‌ڵك‌هه‌ڵگر (= ماشێنێ كه‌ جێگای 8 سواری ده‌بێته‌وه‌) ۞ پیپل كاریر

pep /pep/ *noun*

(نافه‌رمی) به‌گوڕی، جم‌وجۆڵ، چالاكی، گه‌شی، سه‌رخۆشی، به‌كه‌یفی ۞ انرژی، تحرک، شادابی

PEP *abbreviation* Personal Equity Plan

پێپ (له‌ بریتانیا، پلانی هاندانی خه‌ڵك بۆ سه‌رمایه‌نانه‌وه‌ (وه‌به‌رهێنان) ۞ پپ

peperoni = pepperoni

peplos /ˈpepləs/ *noun*, also peplus

جۆرێ له‌چكه‌ی ژنانه‌ی یونانی كۆن ۞ پپلوس

peplum /ˈpepləm/ *noun*

داوێنی كورت (peplumed *adj*) ۞ پپلوم

pepo /ˈpiːpəʊ/ *noun, pl.* pepos

جۆرێ میوه‌ی ئاوداری گۆشتن. نه‌ تیره‌ی خه‌یار یان كاله‌ك، ده‌نك‌زۆر و توێكڵ‌ڕه‌ق ۞ پپو

pepper /ˈpepə(r)/ *noun*

بیبار، ئاله‌ت، ئیسوه‌ت، گیزك، بیباری دۆڵمه‌، بیباری سه‌وز [*Piper nigrum*] 2 بۆ ناوی ئه‌و رووه‌كه‌ پێوه‌ندی‌دارانه‌ به‌كاردێترێ كه‌ گه‌ڵا یان به‌ری وایان (تیژ) هه‌یه‌، ب.ن. Jamaica pepper ,water pepper ۞ 1 فلفل، فلفل دلمه‌ای 2 پپر

pepper-and-salt *adjective*

(قژ) ره‌ش و قاوه‌یی، (جل) په‌ڵه‌په‌ڵه‌، به‌ خاڵی ره‌ش و سپی‌یه‌وه‌، ماش‌وبرنج ۞ فلفل نمكی

pepperbox = pepper-pot

peppercaster = pepper-pot

peppercorn /ˈpepəkɔːn, US -pərkɔːrn/ *noun, adjective*

n ده‌نكی بیبار *adj* كه‌م‌بایی، هه‌رزان، هیچه‌كه‌ ۞ *n* دانه‌ی فلفل *adj* ناچیز

peppercorn rent *noun*

به‌كرێ‌دانی هه‌ر به‌ ناو، به‌كرێ‌دانی هه‌رزان‌بایی ۞ اجاره‌ی ناچیز

peppered *adjective*

پڕبیبار، توند، تیژ، پڕ له‌، سه‌رڕێژ له‌ ۞ تند، سرشار از

peppergrass /ˈpepəgræs/ *noun*

ته‌ره‌تیزه‌، دێزنك، ره‌شادۆك [توخم *Lepidium*]، ب.ت. garden cress ۞ تره‌تیزك

pepper-mill /ˈpepəmɪl/ *noun*

بیبارهار، بیباركوت، ده‌ستاڕی بیبار ۞ آسیاب فلفل

peppermint /ˈpepəmɪnt, US -pərm-/ *noun, adjective*

n سووسه‌نبه‌ر، پنگه‌، جاتره‌، ته‌تافك، نه‌عنا، مه‌زره‌ [*piperita* × *Mentha*] *adj* جاتره‌یی، مه‌زره‌یی ۞ *n* سوسن عنبر، نعنا *adj* نعنایی

peppermint-drop *noun*, also peppermint-lozenge

حه‌بی نه‌عنا یا جاتره‌، حه‌بی مه‌زره‌ ۞ قرص نعنا

pepperoni /ˌpepəˈrəʊni, US -ˈroʊ-/ *noun*, also peperoni

پێپێرۆنی (= جۆرێ سۆسی ئیتالیایی به‌ تامێكی یه‌كجار تیژه‌وه‌) ۞ پپرونی

pepper tree *noun*, also pepper shrub

داری بیبار، جۆرێكی هه‌میشه‌سه‌وزی ئه‌مریكای باشووری، له‌ خێزانی cashew [*Schinus molle*] ۞ درخت فلفل

pepper-pot *noun*, also peppershaker

بیباردان ۞ فلفل‌پاش

pepper spray *noun*

بیبارپرژێن، پرژێنه‌ی بیبار (پۆلیس به‌ دژی خه‌ڵك به‌كاری دێنێ) ۞ افشانه‌ی فلفل

pepperwort /ˈpepəwɜːt/ *noun*

(رووه‌كناسی) ته‌ره‌تیزه‌؟ [توخم *Lepidium*] ۞ تره‌تیزك

peppery /ˈpepəri/ *adjective*

1 پڕبیبار، توند، تیژ، توندوتیژ: *a peppery taste* 2 فیشه‌كی، سه‌رگه‌رم، تووڕه‌، سه‌رتوند، توند، هه‌ڵتۆز: *a peppery boss* ۞ 1 تند 2 جوشی

pep pill *noun*

(نافه‌رمی) حه‌بی هانده‌ر یان گوڕپێده‌ر، حه‌بی وزه‌به‌خش، حوبی سه‌رخۆش‌كه‌ر ۞ قرص انرژی‌زا

peppy *adjective* (peppier, peppiest), also lively

(نافه‌رمی) به‌تین، به‌گوڕ، خۆشحاڵ، به‌كه‌یف ۞ پرشور، بانشاط

pepsin /ˈpepsɪn/ *noun*

هه‌رسین، پێپسین: ئانزایمێكه‌ بۆ هه‌رساندنی پرۆتێین له‌ ئاوگی گه‌ده‌دا، protease یكی معده‌ كه‌ زۆرینه‌ی پرۆتینه‌كان بۆ polypeptide تێك‌ده‌شكێنێ (بنه‌ڕه‌ت: له‌ *pepsis* یونانی‌یه‌وه‌ (-in + "digestion") ۞ پپسین

pepsinogen *noun*
هەرسینساز: proenzyme یەکی کریستالی رژێنە گەدەیی یان مێعدەیی‌یەکانە کە بە درێژیی هەرس‌دا دەگۆردرێ بۆ پێپسین ۞ پپسینوژن

pep talk *noun*
(نافەرمی) دڵ‌گەرمی، پشت‌گەرمی، ورە، هاندەر، گوڕ ۞ مشوق

peptic /ˈpeptɪk/ *adjective*
1 هەرسی، سەربە هەڵتاوان، هەرس(کردن)، 2 سەربە کۆئەندامی هەرس ۞ 1 digestive گوارشی 2 وابسته به دستگاه گوارش

peptic ulcer /ˌpeptɪk ˈʌlsə(r)/ *noun*
برینی (کۆئەندامی) هەرس (ب.ت. لە مێعدە یان گەدە) ۞ زخم گوارشی

peptide /ˈpeptʌɪd/ *noun*
(زیندەکیمیا) پێپتاید، پێپتید: ناوتەیێ کە لە دوو یان چەند ترشەلۆکی ئەمینۆ پێکهاتووە و لە زنجیرەیێکدا پێک بەستراونەتەوە ۞ پپتید

peptide chain *noun*
زنجیرەی پێپتایدی یا پێپتیدی ۞ زنجیره‌ی پپتیدی

peptide hormone *noun*
هۆرمۆنی پێپتایدی یا پێپتیدی ۞ هورمون پپتیدی

peptidic *adjective*
سەربە پێپتاید یان پێپتید ۞ وابسته به پپتید

peptidoglycan *noun*, also mucopeptide or murein
پێپتیدۆگلیکان: فرەپارژەیی polymer کە لە زنجیرەی polysaccharide ـەکان پێکهاتووە و لە دیواری خانەی بەکتریایی‌دا هەیە ۞ پپتیدوگلیکان

peptone /ˈpeptəʊn/ *noun*
(زیندەکیمیا) پێپتۆن: پرۆتئینێکی لەتوانەوەهاتوو کە لە قۆناخی سەرەتای هەرسی پرۆتئین پێکدێ ۞ پپتون

peptonic *adjective*
سەربە یا پێوەندمەند بە پێپتۆن ۞ وابسته به پپتون

peptonization *noun*
بوونەپێپتۆن، پێپتۆنان، پێپتۆناندن، کردنەپێپتۆن ۞ پپتون‌شدن، پپتون‌سازی

Pequot /ˈpiːkwɒt/ *noun*, *pl.* same or Pequots
1 ئەندامی گەلی سووریێستانی باشووری نیوئینگلەند 2 زمانی تیاچووی ئالگۆنکویایی extinct Algonquian ئەو گەلە ۞ پیکوات

per /pə(r), strong form pɜː(r)/ *preposition*
هەر، لە، لە هەر، بۆ هەر، بەپێی، بە گوێرەی، لە لایەن، بە دەستی، بەهۆی، لە ڕێگەی (لە لاتینەوە، through، by means of، بەشێکی بە ڕێگای فەرەنسی کۆنەوە) ۞ هر، طبق، برای هر، به وسیله‌ی، به طریق

per- *prefix*
پێشگر: سەرپاک: pervade، بە تەواوی، یەکجار، گەلێ، زۆر، تەواو: perfect، (کیمیا) خاوەنی سەرترین ئەندازە یان ڕێژە لە هێندێ توخم لە لێکدانا: peroxide ۞ پیشوند: کاملا، بسیار، زیاد؛ (شیمی) پر

peracute *adjective*
زۆر توند، یەکجار تیژ ۞ بسیار حاد

peradventure /ˌpɜːrədˈventʃə(r)/ *adverb, noun*
adv ڕەنگە، لەوانەیە، لەوەدەچێ، وێدەچێ، خۆشانسی، بە ڕێکەوت *n* گومان، پاپایی، دوودڵی ۞ *adv* شاید، برحسب اتفاق *n* تردید

perambulation /pəˌræmbjuˈleɪʃn/ *noun*
گەڕان، چەرخە، پیادەڕەوی، ڕێگاڕەوی، پیاسە، دەورلێدان ۞ تفرج، گردش

perambulator /pəˈræmbjuleɪtə(r)/ *noun*
1 کالیسکەی منداڵ (کورتەکەی: pram) 2 مەوداپێو ۞ 1 کالسکه‌ی بچه 2 مسافت‌سنج

per annum /pər ˈænəm/ *adverb*
(لاتین) هەر ساڵ، ساڵ(ی)انە، لە ساڵ(دا)، بۆ هەر ساڵ ۞ هر ساله

percale /pəˈkeɪl/ *noun*
جۆرێ چیتی قایم‌چنراو ۞ نوعی چیت

per capita /pə ˈkæpɪtə, US pər/ *adjective, adverb*, also per caput /ˈkapʊt/
(لاتین) سەرانە، بۆ هەر کەس، هەرکەسی، سەری، تاکانە، کەسانە ۞ سرانه

perceivable /pəˈsiːvəbl/ *adjective*, also perceptible
شیاوی پێ‌پێبردن، شایانی پێزانین، لەتێگەیشتن‌هاتوو ۞ قابل درک

per cent /pə ˈsent, US pər ˈsent/ *adjective, adverb, noun*, (especially BrE) (US usually percent)
ڕێژە، ڕێژەی سەدی، لە سەدا (%)، سوود، کەڵک، قازانج، مەفا (لە per + cent (یان centum لاتین "سەد") ۞ درصد، فایده

percentage /pəˈsentɪdʒ, US pərˈs-/ *noun, adjective*
n 1 ڕێژە، ڕێژەی سەدی، سەدی چەند، لەسەد 2 ڕێژە 3 ژمارە 4 بڕ 5 ئەندازە 6 سوود، کەڵک، بەهرە، قازانج *adj* ڕێژەیی، لەسەدی ۞ *n* 1 درصد 2 میزان 3 تعداد 4 مقدار 5 فایده *adj* درصدی

percentage point *noun*
ڕێژە، ڕێژەی سەدی، لە سەد: percent: *interest rates rose one percentage point from 6.5 percent to 7.5 percent* ۞ درصد

percentile /pəˈsentaɪl, US pərˈs-/ *noun*
(سەرژمێری) سەدەکی، پێرسێنتایل: *a score in the 95th -ntile* ۞ صدک

percentum = per cent

percept /'pə:sεpt/ *noun*
1 شتێکی پێزانراو، شتی تێگەیشتراو، تێگەیشتە 2 تێگەیشتن، پێزانین، هێنانەبەرچاو ◌ 1 چیز درکشده 2 درک، تصور

perceptibility /pə,septə'bɪlətɪ/ *noun*
لەتێگەیشتن‌هاتوویی، لەپێزانین‌هاتوویی، لەپێپێبردن‌هاتوویی، هەست‌پێ‌کراوی، پێزانراوی، پێپێبراوی، دیاربوون، ئاشکرایی ◌ ادراک‌پذیری، وضوح

perceptible /pə'septəbl, US pər's-/ *adjective*
لەتێگەیشتن‌هاتوو، لەپێزانین‌هاتوو، لەپێپێبردن‌هاتوو، شیاوی سەرنج‌پێدان، هەست‌پێ‌کراو، پێزانراو، پێپێبراو، دیار، بەرچاو، روون: *perceptible change in her tone* ◌ ادراک‌پذیر، محسوس، واضح

perceptibly /-əbli/ *adverb*
بە شێوەیەکی پێزانراو یان پێپێبراو، لەتێگەیشتن‌هاتووانە، هەست‌پێ‌کراوانە، بە شێوەیەکی بەرچاو یان جێی سەرنج: *Income per head rose perceptibly* ◌ بە طور ادراک‌پذیر، به طور محسوس

perception /pə'sepʃn, US pər's-/ *noun*
1 پێزانین، پێپێبردن، چۆنیەتی تێگەیشتن یان پێپێبردن، تێگەیشتن: *our perception of reality* 2 هەست‌پێ‌کردن 3 بۆچوون، لێکدانەوە، بینین، تێ‌ڕوانین، تێبینی ◌ 1 ادراک، فهم، کیفیت درک 2 احساس 3 تلقی، مشاهده، ملاحظه

perceptional /pə'sepʃnl, US pər's-/ *adjective*
سەربە پێزانین یان پێپێبردن، سەربە تێگەیشتن ◌ وابسته به ادراک

perceptive /pə'septɪv, US pər's-/ *adjective*
1 تیژ، زووتێگەیشتوو، وریا، زیرەک: *a highly perceptive comment* 2 زیرەکانە، زووتێگەیشتووانە 3 سەربە پێزانین، سەربە پێپێبردن یان تێگەیشتن ◌ 1 تیزهوش 2 تیزهوشانه 3 وابسته به ادراک

perceptively /pə'septɪvli, US pər's-/ *adverb*
زیرەکانە، زووتێگەیشتووانە ◌ با ذکاوت

perceptiveness /pə'septɪvli, US pər's-/ *noun*
زیرەکی، زووتێگەیشتوویی، وریایی، مەدرەکی، تیژی، بەهۆشی، تێگەیشتوویی ◌ ذکاوت، تیزهوشی، درک

perceptivity *noun*
زیرەکی، زووتێگەیشتوویی، وریایی، مەدرەکی، تیژی، بەهۆشی ◌ ذکاوت، تیزهوشی

perceptual /pə'septʃuəl, US pər's-/ *adjective*
سەربە پێزانین یان تێگەیشتن ◌ وابسته به ادراک

perceptually (*adv*)

perch[1] /pɜ:tʃ, US pɜ:rtʃ/ *noun*
1 جێی هەڵنیشتن یان نیشتنەوە، سەرچڵ، چڵ، لق، سەرلق، نیشتگەی باڵندە، لیس 2 جێگای بەرز، بەرزایی 3 پلەوپایە، پۆست، پێگە، پێرچ ◌ 1 جای نشستن 2 جای بلند 3 مقام

perch[2] /pɜ:tʃ, US pɜ:rtʃ/ *noun*
پێرچ (یەکەی درێژی بەرامبەر بە 5/03 میتر یان 5 ½ی یارد) ◌ پرچ

perch[3] /pɜ:tʃ, US pɜ:rtʃ/ *noun, pl.* perches
1 پێرچ، ماسی‌یە درکە، درکەماسی [*Perca fluviatilis* (ئەوروپا)، *P. flavescens* (هی زەرد، ئەمریکای باکووری) و جۆرەکانی تر] 2 بۆ ناوی ئەو ماسی‌یانە بەکاردێرێ کە هاوشێوە یان پێوەندی‌یان پێکەوە هەیە، ب.ن. climbing perch ◌ 1 ماهی خاردار 2 پرچ

perchance /pə'tʃɑ:ns, US pər'tʃæns/ *adverb*
1 لەوانەیە، رەنگە، پێدەچێ، لەوەدەچێ، گاس، perhaps، possibly 2 بە شانس، خۆوشانسی، بە ڕێکەوت ◌ 1 شاید 2 اتفاقاً

perched /pɜ:tʃt, US pɜ:rtʃt/ *adjective*
جێگرتوو (لە)، هەڵنیشتوو، جێگیر (لە)، سەقامگرتوو (لە) ◌ قرارگرفته

percher *noun*
باڵندە یا پەلەوەری لیس‌نشین ◌ مرغ چوب‌نشین

percheron /'pɜ:ʃ(ə)rɒn/ *noun*
جۆرێ رەگەزی بەتایبەتی ئەسپ؛ بنەڕەت: لە بنەڕەتا لە Perche (le ناوی ناوچەیێ لە باکووری) فەرەنسە ◌ پرشرون

perchlorate *noun*
خوێ یان ئێستێری ترشەلۆکی پێرکلۆریک، وەک پێرکلۆراتی پۆتاسیۆم potassium perchlorate، $KClO_4$ ◌ پرکلورات

perchloric acid /pə'klɔ:rɪk/ *noun*
(کیمیا) ترشەلۆکی پێرکلۆریک $HClO_4$: شلەیێکی شێ‌مژ hygroscopic و بێ‌ڕەنگ، زۆرتر وەک ئاسەرەوەی کیمیای شیکاری‌یانە (analytical chemistry یان شی‌کردنەوەیی) بەکاردێرێ ◌ اسید پرکلریک

perciform /'pɜ:sɪfɔ:m/ *adjective*
(گیانەوەرناسی) درکەماسی‌ئاسا، شێوەدرکەماسی: سەربە دەستەی (Perciformes) ماسی زۆرگەورەی perch و هاوتیرەکانی ◌ پرسیفورم

percipience /pə'sɪpiəns, US pər's-/ *noun*
زیرەکی، زیری، زووتێگەیشتوویی، تیژبینی، وریایی، زیتی، مەدرەکی ◌ ذکاوت، تیزهوشی

percipient /pə'sɪpiənt, US pər's-/ *adjective*

1 زیرەک، ژیر، زووتێگەیشتوو، تیژبین، وریا، زیت، مدریک، زیرەکانە 2 (ب.ت. لە فەلسەفەدا) کەسێ کە توانایی تێگەیشتنی شتەکانی بێ ◌ 1 تیزهوش، هوشمندانه 2 (در فلسفه) مدرک

percoid /ˈpɜːkɔɪd/ *noun*
(گیانەوەرناسی) جۆرێ ماسی سەربە کۆمەڵێکی بەربلاو (زوورخێزانی Percoidea) کە بریتین لە: perch ،bass ،jack ،snapper، بریمی دەریایی و هتد) ◌ پرکوئید

percolation /ˌpɜːkəˈleɪʃn, US ˌpɜːrk-/ *noun*
1 لێچوون، دزەتێکردن، پیاڕۆیشتن، چوونەنێو، تێچوون، دادان، دەلاندن 2 پالاوتن، پاڵزنین ◌ 1 نشت، نفوذ، تراوش 2 تصفیه

percolator /ˈpɜːkəleɪtə(r), US ˈpɜːrk-/ *noun*
دەزگای پالاوتن ◌ دستگاه صافی

per contra /pɜː ˈkɒntrə/ *adverb, noun*
(لاتین) بە بەراوردکاری، بە پێک گرتن، لە لایێکی ترەوە ◌ با مقایسه، از طرف دیگر

percussion /pəˈkʌʃn, US pərˈk-/ *noun, adjective*
n 1 پیاکێشان، لێدان، لێک کەوتن، لێکدان، (سازبەند) بەشی ئامێرە پیاکێشانییەکان 2 ئامێرە پیاکێشانییەکان یان ئامێرەکانی پیاکێشان 3 (زرمە) دەنگی ئامێر یا ئامێرە پیاکێشانییەکان 4 (پزشکی) (بە سووکی) پیاکێشان، پتە، لێدان *adj* پیاکێشانی ◌ *n* 1 کوبش، تصادم، ضربه 2 بخش سازهای کوبه‌ای 3 صدای ساز یا سازهای کوبه‌ای 4 (پزشکی) دق *adj* کوبه‌ای

percussion cap *noun*
(میلیتاری) کڵاوەی پیاکێشان، تەرەقە ◌ کلاهک ضربتی

percussion instrument *noun*
ئامێری پیاکێشان ◌ ساز کوبه‌ای

percussionist /pəˈkʌʃənɪst, US pərˈk-/ *noun*
ژەنیاری ئامێر یان سازی پیاکێشان(ی)، لێدەری ئامێرەکانی پیاکێشان ◌ نوازندەی ساز کوبه‌ای

percussion section *noun*
بەشی ئامێر یان سازە پیاکێشانییەکان ◌ بخش سازهای کوبه‌ای

percussive /pəˈkʌsɪv, US pərˈk-/ *adjective*
پێکاکێشەرانە، پێکادەرانە، خاوەنی هێزی پیاکێشان یان پێکادان: *percussive effects*
(percussively /pəˈkʌsɪvli, US pərˈk-/ *adv*) (percussiveness /pəˈkʌsɪvnəs, US pərˈk-/ *n*) ◌ تصادمی

percutaneous /ˌpɜːkjuˈteɪniəs/ *adjective*
(پزشکی) پێستی، لە ڕێگای پێستەوە، چەرمی (percutaneously *adv*) ◌ پوستی

percutaneous perspiration *noun*
ئارەقدەردانی پێستی ◌ تعرق جلدی

percutaneously /ˌpɜːkjuˈteɪniəsli/ *adverb*
لەباری پێستی یا چەرمییەوە ◌ از لحاظ پوستی

per diem /pɜː ˈdiːem, US ˈdaɪem/ *adverb, adjective, noun*
adv هەر ڕۆژە، ڕۆژانە، هەر: *a per diem allowance* ڕۆژی *n* حەقدەستی ڕۆژانە ◌ *adv* روزانه، هرروزه *n* دستمزد روزانه

perdition /pɜːˈdɪʃn, US pɜːrˈd-/ *noun*
1 سزای هەتاهەتایی یان تاسەر، سزای هەمیشەیی، جەهەنم، دۆزەخ، دۆژە 2 کاولبوون، وێرانکردن، فەوتان، تیاچوون، لەنێوچوون ◌ 1 عذاب ابدی، کیفر ابدی 2 انهدام، هلاکت، نابودی

perdu /pəˈduː/ *adjective, noun,* also perdue
adj شاراوە، نادیار، نەبینراو، لە بۆسەدا *n* 1 راسپێری یان ئەرکی پڕمەترسی 2 سەربازی گیانباز یا لەخۆبردوو ◌ *adj* مخفی *n* 1 ماموریت خطرناک 2 سرباز جانفشان

perdurability /pəˌdjʊərəˈbɪləti/ *noun*
جێگیری، تەکاننەخواردوویی، هەمیشەییتی، نەمری، هەرماوی، تیانەچوویی، هەتاهەتاییبوون ◌ ماندگاری، پایداری

perdurable /pəˈdjʊərəb(ə)l/ *adjective*
جێگیر، تەکاننەخواردوو، هەمیشەیی، نەمر، هەرماو، تیانەچوو، هەتاهەتایی ◌ ماندگار، پایدار

perdurably /pəˈdjʊərəb(ə)li/ *adverb*
بە شێوەیێکی هەمیشەیی، نەمرانە ◌ به طور ماندگار

père /peː/ *noun*
دوای پاشناو یان ناوی خێزانی بۆ جیاکردنەوەی ناوی باوک لە ناوی کوڕەکەی (فەڕەنسی و بە واتای باوک) ◌ پر

Père David's deer *noun*
جۆرێ گاکێوی هاوینان سوور و زستانان بۆری توخ و شاخدرێژ، ئێستا تەنیا بە گیراوی دەبینرێ [*Elaphurus davidianus*] ◌ نوعی گوزن

peregrination /ˌperəgrɪˈneɪʃn/ *noun*
1 سەفەر، گەڕان، هاتوچۆ، گەشت، هەڵوەدایی، دەربەدەری، ڕێبواری 2 سەفەری دوورودرێژ ◌ 1 سفر، آوارگی 2 مسافرت طولانی

peregrine /ˈperɪgrɪn/ *noun, adjective*
n باز، سێکوڕ، زۆرتر لەسەر کێوان و هەڵەمووتی کەناران زاوزێ دەکەن [*Falco peregrinus*] *adj* بێگانە، بیانی ◌ *n* باز، قوش *adj* بیگانه

peregrine falcon = peregrine

peregrinomany *noun*
شێتی گەڕان یان سەفەر ◌ جنون سفر

peremptorily /pəˈremptrəli/ *adverb*
بە زۆرەملێی، دەستووردەرانە، لە ڕووی زۆری(یەوە) ◌ با تحکم

peremptoriness /pə'rɛm(p)t(ə)rinəs, US 'pɛrım-/ *noun*
بڕینەوە، یەکلایی کردنەوە، بێ ئەملاوئەولایی، بێ چەندوچوونی، کۆتایی پێ هێنان، بڕیاری یەکجاری دان ۞ قاطعیت، واجب‌الاجرا بودن

peremptory /pə'rɛm(p)t(ə)ri, US 'pɛrım-/ *adjective*
1 بڕا، بەزاکوون، یەکلایی کەرەوە، بڕینەرەوە، کۆتایی پێهێن، بێ پەرچدانەوە، یەکلایی کراوە، بەدرۆ ناخرێتەوە، بێ ئەملاوئەولا(یی)، بێ چەندوچوون، دەبێ جێبەجێ کرێ 2 دەستووردەرانە، زۆردارانە 3 زۆردار ۞ 1 نهایی، قطعی، غیرقابل تکذیب 2 آمرانه 3 مستبد

peremptory writ *noun*
(ماف) نامەی ئامادەبوون یا کردنەسەر (بۆ لە دادگا بوون) ۞ حکم احضار

perennial /pə'reniəl/ *adjective, noun*
1 *adj* دوورودرێژ، درێژماوە، درێژدەم، بەردەوام، نەمر، هەمیشەیی: *the perennial problem of water shortage* ◊ *Colonialism in different forms is a perennial theme of history* 2 *that perennial favourite, hamburgers* (گیا یان ڕووەک) زۆرساڵە، چەندساڵە، چەن‌ساڵە، زۆرماوە، زۆرژی، بەرگەگر (بڕوانە *annual*، *biennial*) *n* ڕووەکی زۆرساڵە یان چەن(د)ساڵە، ڕووەکی زۆرماوە، گیای زۆرژی یان بەرگەگر ۞ 1 *adj* طولانی، دائمی 2 (گیاه) چندساله *n* گیاه چندساله

perennially /-niəli/ *adverb*
هەمیشە، یەکبینە، لەسەریەک: *a perennially popular subject* ۞ همواره

perestroika /ˌperı'strɔıkə/ *noun*
(لە یەکێتی سۆڤیەتی جاران، ئابووری و ڕامیاری) پێریسترۆیکا، دامەزراندنەوە، بنیات‌نانەوە، پێکهێنانەوە (لە هەشتاکانی سەدەی بیستەمدا لە لایەن میخائیل گۆرباچۆف Mikhail Gorbachev) ۞ پروسترویکا

perfect[1] /'pɜ:fıkt, US 'pɜ:rf-/ *adjective*
1 تەواو، ڕەبەق، کامڵ، نازگار، پێکهاتوو، پێرفێکت، ئایدیاڵ، زۆر باش، یەکجار خۆش، ڕەها، بێ گەرد، بێ خەوش، ساغ، بێ عەیب، ورد، دروست: *a perfect diamond* ◊ *flawless a perfect* ◊ *in perfect condition* ◊ *copy/fit/match a perfect example of the painter's early style* ◊ *The weather was perfect* ◊ *It was a perfect day for a picnic* 2 گەییو، پێگەیشتوو، تەواوهەراش، کامڵ 3 (ڕووەک‌ناسی، گوڵ) خاوەنی هەردوو نێرک و نێرەک (*n* perfectness: تەواوی، بێ عەیبی، بێ گەردی) ۞ 1 کامل، محض، تمام، بی‌عیب، ایده‌آل، دقیق 2 رسیده 3 پرفکت

perfect[2] /'pɜ:fıkt, US 'pɜ:rf-/ *noun*
(ڕێزمان) تەواو، ڕەبەق ۞ کامل

perfect flower *noun*
گوڵی تەواو (کە نێرکە و نێرەکی هەبێ) ۞ گل کامل

perfect insect *noun*, also imago
مێرووی تەواو یان هەراش یان کامڵ ۞ شکل قطعی، حشرەی کامل

perfect stage *noun*
(زیندەناسی) قۆناخی تەواو: قۆناخێ لە سووری ژیانی کارگ کە تێکەڵبوونی ڕەگەزی و بەرهەم‌هێنانی ئەو توو و سپۆرەکان دەگرێتەوە کە پێوەندی‌یان بەو تێکەڵبوونەوە هەیە ۞ مرحلەی کامل

perfectibility /ˌpe:fıktə'bılətı, US ˌpe:rf-/ *noun*
تەواوی، پێگەیشتوویی، لەچاک‌بوون‌هاتوویی ۞ کمال‌پذیری

perfectible /'pe:fıktəbl, US 'pe:rf-/ *adjective*
تەواو، پێگەیشتوو، لەچاک‌بوون‌هاتوو ۞ کمال‌پذیر

perfection /pə'fekʃn, US pər'f-/ *noun*
1 تەواوی، تەواوکردن، پێگەیشتن، ڕەبەقی، پێگەیاندن: *physical perfection* 2 بێ خەوشی، بێ گەردی، بێ عەیبی 3 ئەوپەڕ، ڕادەی تەواو 4 کەس یان شتێکی تەواو ۞ 1 کمال، تکمیل 2 بی‌نقصی 3 منتها 4 شخص یا چیز کامل

perfectionism /pə'fekʃənızəm, US pər'f-/ *noun*
1 تەواو(ی)گەری، تەواو(ی)باوەڕی: *Her perfectionism is evident at work and at home* 2 عەمەلی‌بوون ۞ 1 کمال‌گرایی 2 وسواس

perfectionist /pə'fekʃənıst, US pər'f-/ *noun, adjective*
n تەواوگەر، تەواوباوەڕ *adj* 1 تەواوباوەڕییانە 2 عەمەلی، وەسواسی ۞ *n* کمال‌گرا *adj* 1 کمال‌گرایانە 2 وسواسی

perfectionistic /pəˌfekʃə'nıstık, US pərˌf-/ *adjective*
تەواوگەریانە، تەواوباوەڕییانە ۞ کمال‌گرایانە

perfectly /'pɜ:fıktli, US 'pɜ:rf-/ *adverb*
بە تەواوەتی، بە تەواوی، زۆر، یەکجار: *He stood perfectly still until the danger had passed* ◊ *'Do you understand?' 'perfectly.'* ۞ کاملاً، خیلی

perfecto *noun, pl.* perfectos
جۆرێ سیگاری بەلگ، لە نێوەڕاستا ئەستوور و لە هەردوو سەرەوە باریک دەبێتەوە ۞ پرفکتو

perfect participle = the past participle

perfect pitch *noun*
گوێی موسیقایی، ناسینەوەی موسیقایی ۞ گوش

موسیقی

perfervid /pəˈfɜːvɪd/ *adjective*
زۆر بەپەرۆش، کڵپەکردوو، یەکجار بەتین ◌ بسیار پرحرارت

perfidious /pəˈfɪdiəs, US pərˈf-/ *adjective*
1 ناپاک، خەیانەتکار، نهێنبڕ، پەیمانشکێن، بێقەول، 2 خاینانە، ناپاکانە treacherous
perfidiously /pəˈfɪdiəsnli, US pərˈf-/) adv
perfidiousness /pəˈfɪdiəsnəs, US (pərˈf-/ n ◌ 1 خائن 2 خائنانە

perfidy /ˈpɜːfədi, US ˈpɜːrf-/ *noun, pl.* perfidies
خەیانەت، ناپاکی، پەیمانشکێنی، بێقەولی، treachery ◌ خیانت

perfoliate /pəˈfəʊliət/ *adjective*
(رووەکناسی) سەربەو گەڵایەی کە چێوک یان لاسکەکەی وادیارە بە نێویا تێپەڕیوە؛ (رووەکێ) خاوەنی گەڵایێکی وا: *a perfoliate leaf of a honeysuckle* ◌ پرفولیات

perforate /ˈpɜːfərɪt/ *adjective*, also perforated
کوناوی، دابێژداوێژ، کوناش، کونکون، کونتێکەوتوو، کونکراو ◌ سوراخدار، سوراخشده

perforation /ˌpɜːfəˈreɪʃn, US ˌpɜːrf-/ *noun*
1 کونتێکەوتوویی، کونکراوی، کون 2 کونتێکردن، کونکردن، سمین، سنتن، دابێژاندن ◌ 1 سوراخشدگی، سوراخ 2 عمل سوراخکردن

perforative /ˈpɜːfərətɪv/ *adjective*
کونکەر، کونتێکەر، کونەک ◌ سوراخکننده

perforator *noun*
کونکەر، کونتێکەر، کونەک ◌ سوراخکننده

perforce /pəˈfɔːs/ *adverb*
(فەرمی) بە ناچار، بە زۆری، بە زەبر، زۆرەملێ، necessarily ◌ بالاجبار

perforin /ˈpɜːfərɪn/ *noun*
(زیندەکیمیا) پێرفۆرین: پرۆتێینێ کە لە لایەن killer cell خانە فەوتێنەرەکانی دەزگای پاراستن ئازاد دەبێ ◌ پرفورین

performance /pəˈfɔːməns, US pərˈfɔːrm-/ *noun*
1 پێرفۆرمانس، بەڕێوەبردن، ئیجرا، نو(و)اندن 2 بەڕێوەبردن، جێبەجێکردن، ڕاپەڕاندن، کردن، گێڕان، ئەنجامدان، کردن، نواندن، گێڕان، بەجێهێنان: *The performance starts at seven* ◊ *an evening performance* 3 جوولانەوە، کار، کردار، کردە، کردەوە 4 سەرکەوتن، کاری بەرز 5 ڕەفتار یان هەڵسوکەوتی گەوجانە 6 گووتێکردن، تێڕیان، ئابڕووچوون، ڕووڕەشی 7 گێرەوکێشە، جەنجاڵی، گێچەڵ، بگرەوبەردە 8 (زمانەوانی) کردار (لە بەرامبەر توانست competence دا) ◌ 1 اجرا 2 عمل انجام دادن، ایفا 3 عمل کرد، عمل 4 موفقیت، عمل برجسته 5 رفتار احمقانه 6 افتضاح 7 الم‌شنگه 8 (زبان‌شناسی) کنش

performance analysis *noun*
شیکردنەوەی کرداری، کردارشیکاری ◌ تحلیل کنش

performance art *noun*
هونەری پێرفۆرمانس ◌ هنر اجرایی

performance artist *noun*
هونەرمەندی پێرفۆرمانس ◌ هنرمند اجرایی

performance error *noun*
هەڵەی کرداری ◌ خطای کنشی

performance grammar *noun*
ڕێزمانی کرداری ◌ دستورزبان کنشی

performative *adjective, noun*
(زمانەوانی) *adj* کرداری (وەک 'I promise' "بەڵێنی دەدەم") *n* کار، ڕستە یان وتەی کرداری ◌ *adj* کنشی *n* فعل، جمله یا گفتەی کنشی

performative utterance *noun*
وتەی کرداری ◌ گفتەی کنشی

performative verb *noun*
کاری کرداری ◌ فعل کنشی

performer /pəˈfɔːmə(r), US pərˈfɔːrm-/ *noun*
1 پێرفۆرمێر، بەڕێوەبەر، جێبەجێکەر، ڕاپەڕێنەر، ڕۆڵگێڕ 2 موسیقاژەن، سازژەن، ژەنیار ◌ 1 اجراکننده، بازیگر 2 نوازنده

performing *adjective*
ڕۆڵگێڕ، دەورگێڕ ◌ بازیگر

performing arts *noun, pl.*
هونەرەکانی نواندن یان پیشاندان (وەکوو موسیقا، دراما، سەما و هتد) ◌ هنرهای نمایشی

perfume /ˈpɜːfjuːm, US pərˈfjuːm/ *noun*
گوڵاو، عەتر، بۆنی خۆش، بەرامە: *a bottle of expensive perfume* ◌ عطر، بوی خوش

perfumed *adjective*
گوڵاوی، عەتراوی، بۆنخۆشکراو، بەبەرامە ◌ معطر، عطرزده

perfumed cherry *noun*
(رووەکناسی) دارمێلەو، مەڵهەم، دارمەڵهەم ◌ محلب

perfumer *noun*
گوڵاوساز، گوڵاوفرۆش، عەترفرۆش ◌ عطرساز، عطرفروش

perfumery /pəˈfjuːməri, US pərˈf-/ *noun, pl.* perfumeries
گوڵاوسازی، دروستکردنی گوڵاو یان عەتر، (دووکانی) گوڵاوفرۆشی ◌ عطرسازی، عطرفروشی

perfunctorily /-trəli/ *adverb*
سەرسەرەکی(یانە)، فشە، نابەدڵانە، فۆرمالیتە، لە

رووی روالـەتەوە، بۆ پاراستنی دابودەستوور، دابودەستوورانە: *The guard glanced perfunctorily at her pass and let her through* ۞ فورمالیتە

perfunctoriness /pəˈfʌŋktərinəs, US pərˈf-/ *noun*
سەرسەرەکیبوون، نابەدلی، فۆرمالیتەبوون، لە رووی روالـەتەوە بوون، روالـەتیبوون، لەسەرخۆکردنەوە، لەسەرخۆلابردن ۞ فرمالیتە بودن

perfunctory /pəˈfʌŋktəri, US pərˈf-/ *adjective*
1 روالـەتی، دابودەستووری، نابەدلی، سەرسەری، سەرسەرەکی، فشە، رۆتینی، میکانیکی، mechanical: *a perfunctory smile* 2 نادەربەست، بێدەربەست، بێخەیال ۞ 1 فورمالیە، ظاهری، مکانیکی 2 بی‌اعتنا

perfusion /pəˈfu:ʒn/ *noun*
1 پرژاندن، پیاکردن 2 تێکردن ۞ 1 عمل پاشیدن 2 تزریق

pergamencous *adjective*
پێستی ۞ پوستی

pergola /ˈpɜ:gələ, US ˈpɜ:rg-/ *noun*
کەپر، لۆپک، داربەست، داربەند ۞ آلاچیق

perhaps /pəˈhæps, præps, US pərˈh-/ *adverb*
1 رەنگە، بەلـکو، بەلـکم، بەلـکە، بەشکو، بەشکم، لەوەدەچێ، بینا، لەوانەیە، وێدەچێ، دەشێ، پێدەچێ: *Perhaps he's forgotten* 2 (لە) دەوروبەری، نزیکەی ۞ 1 ممکن است، شاید 2 در حدود

per head *adverb*
سەرانە، هەر کەس، هەر یەک، کەسی، سەری ۞ هر نفر

peri /ˈpɪəri/ *noun, pl.* peris
پەری (لە میتۆلۆژی ئێرانیدا) ۞ پری

peri- *prefix*
پێشگر: دەوروبەر، دەوروپشت، نزیک، دەورە، دەور، بە دەور: *periscope*، *perihelion* (بنەرەت: لە *peri* یۆنانییەوە) ۞ پیشوند: اطراف، نزدیک، محیط

perianth /ˈpɛrɪanθ/ *noun*
(رووەکناسی) بەشی دەرەوەی گوڵ، پۆرگ و تۆپی گوڵ دادەگرێ، دەورەگوڵ، بەرگەگوڵ، گوڵپۆش ۞ پوشش گل

periapt /ˈperɪapt/ *noun*
(کۆن) پەردە، تەلەسم، نووشتە، دیوبەند ۞ حجاب، طلسم، تعویذ

pericardiac *adjective*
سەربە پەردەی دڵ، دڵپەردەیی ۞ وابستە بە پریکاردیاک

pericardial = pericardiac

pericarditis /ˌperəkɑ:ˈdaɪtɪs/ *noun*
ئاوسانی پەردەی دڵ ۞ التهاب پریکاریوم

pericardium /ˌperɪˈkɑ:dɪəm/ *noun, pl.* pericardia /-dɪə/
پەردەی دڵ، دڵپەردە ۞ پریکاریوم

pericarp /ˌperəkɑ:p/ *noun*
(رووەکناسی) بەرگ، توێکڵ، کەلوو، دەورەبەر ۞ غلاف

perichondral *adjective*
سەربە پەردەی کرۆژە، دەورەکرۆژەیی، پەردەکرۆژەیی، پەردە کرکراگەیی ۞ وابستە بە ضریع غضروف

perichondrium /ˌpɛrɪˈkɒndrɪəm/ *noun*
پەردەی کرۆژە، بەرگی کرکراگەپۆش، دەورەکرۆژە، پەردەکرۆژە، پەردە کرکراگە ۞ ضریع غضروف، غشای غضروف

periclase /ˈpɛrɪkleɪz, US -s/ *noun*
کانێکی بێرەنگ، لە ئۆکسایدی مەنیزیۆم پێکهاتووە، زۆرتر لە بەردی مەڕمەڕ marble و بەردەقـڵدا limestone هەیە ۞ پری‌کلیز

pericope /pəˈrɪkəpi/ *noun*
کورتەی دەقێ، برگە یان پارچەی هەڵبژاردە، ب.ت. لە کتێبی پیرۆز ۞ خلاصەی متنی، قطعەی منتخب

pericranium /ˌperəˈkreɪnɪəm/ *noun, pl.* pericrania
(توێکاری) بەرگی کەڕاکە، بەشی دەرەوەی کاسەسەر، پەردەی کاسەسەر، دەورەکەڕاکە، کەڕاکەپۆش ۞ پوشش جمجمه

pericycle *noun*
(رووەکناسی) توێژاڵێکی شانەی رووەک نێوان endodermis و phloem، توێژێکی ناسکی خانەکانی parenchymatous یان sclerenchymatous کە دەوری stele لە زۆربەی رووەکە ئاوخۆرەییەکانی داوە ۞ پری‌سایکل

pericyclic *adjective*
سەربە پێری‌سایکل ۞ وابستە بە پری‌سایکل

periderm /ˈperɪdɜ:m/ *noun*
پێستی دەرەوە، توێخ، توێکڵ، دەورەپێست ۞ پوست بیرونی

peridermal *adjective*
سەربە پێستی دەرەوە، توێخی، توێکڵی، توێخڵی، دەورەپێست ۞ وابستە بە پوست بیرونی

peridium /pɪˈrɪdɪəm/ *noun, pl.* peridia /-dɪə/
(رووەکناسی) هەمانژە، هەمانچە، کیفۆچکە، توێخی دەرەوەی sporangiumی یان لاشەی بەرهێنەری کەڕوویێ ۞ پریدوم

perigee /ˈperɪdʒi:/ *noun*
(ئەستێرەوانی) نزیکگە، نزیکان، نزیگە (زەوی؛

(بەرامبەر بە apogee، perigean *adj*) ۞ حضیض

perigynous /pəˈrɪdʒɪnəs/ *adjective*
(ڕووەکناسی، گیا یان گوڵی) دەورەنێرکە (نە لە خوارێ و نە لە سەرێ، بڕوانە epigynous و hypogynous) ۞ پریجینوس

perigyny *noun*
دەورەنێرکەیی ۞ پریجینی

periheliar *adjective*
سەربە نزیکگە یان نزیکان، نزیکگەیی ۞ وابستە بە حضیض خورشیدی

perihelion /ˌperɪˈhiːlɪən/ *noun, pl.* perihelia /-lɪə/
(ئەستێرەوانی) نزیککگە، نزیکگە (سەبارەت بە خۆر، وەک هەسارە، دژی aphelion) ۞ حضیض

perikaryal *adjective*
سەربە تەنی خانەیی یان دەورەناوک ۞ وابستە بە جسم سلولی

perikaryon pl. perikarya = cell body

peril /ˈperəl/ *noun*
1 مەترسی، ترس: *The country's economy is now in grave peril* 2 (زۆرتر لە کۆدا) شت یان بارودۆخێکی پڕمەترسی ۞ 1 خطر، سیج 2 (بیشتر در حالت جمع) چیز یا موقعیت خطرناک

perilous /ˈperələs/ *adjective*
پڕمەترسی، مەترسیدار، ترسناک، بەترس، پڕترس، قەباحەت، hazardous: *a perilous journey* (-rilousness *n*) ۞ خطرناک، سیجناک

perilously /ˈperələsli/ *adverb*
بە شێوەیەکی پڕمەترسی، مەترسیدارانە: *Supplies are -ilously low* ۞ بە طور خطرناک

perilune /ˈperɪluːn/ *noun*
نزیکەمانگ، شوێنێ بۆ کەشتی ئاسمانی لەسەر سوورگەی مانگ، نزیکترین جێگایە لە مانگەوە (بەرامبەری apolune) ۞ پریلون

perilymph *noun*
دەورەلەشاو، لەشاو یان لیمفی دەوروبەری ۞ لنف پیرامونی، پریلیمف

perilymphatic *adjective*
دەورەلەشاوی، سەربە یان پێوەندی بە لەشاو یان لیمفی دەوروبەرییەوە هەیە ۞ وابستە بە لنف پیرامونی، وابستە بە پریلیمف

perimeter /pəˈrɪmɪtə(r)/ *noun*
1 دەوروبەر، دۆرمادۆر، دەوروپشت، چێوە، چەمەرە، کەمە، دەورانەدەور: *a perimeter fence/track/wall* ◊ *Guards patrol the perimeter of the estate* ◊ *the perimeter of the airport* 2 (ئەندازە) کەمەرە، چێوە، درێژایی ئەم کەمەرە یان چێوەیە: *Find the area and perimeter of the following shapes* 3 ئامێری پێوانی مەودا و مەیدانی بینایی یان دیدی مرۆڤ ۞ 1 محیط، اطراف 2 محیط، پیرامون 3 پریمتر

perimetric *adjective*, also perimetrical
چێوەیی، کەمەیی ۞ محیطی

perimetry *noun*
پێوان یان ئەندازەگرتنی مەودای بینایی ۞ سنجش میدان دید

perimysial *adjective*
دەورەماسوولکەیی ۞ وابستە بە پریمیسیوم

perimysium /ˌperɪˈmɪsɪəm/ *noun*
دەورەماسوولکە ۞ پریمیسیوم

perinatal *adjective*
(پزشکی) سەربە سەروبەندی پێش و پاش زایین (یان بوون) ۞ وابستە بە پریمیسیوم

perinatologist *noun*
پێریناتۆلۆژیست ۞ پریناتولوژیست

perinatology *noun*
پێریناتۆلۆژی: لقێ لە پزشکی لەمەڕ چاودێری و ئاگاداری سەروبەندی پێش و پاش زایین ۞ پریناتولوژی

perineal *adjective*
ناوگەڵی، سەربە ناوگەڵ ۞ وابستە بە عجان

perineum /ˌperɪˈniːəm/ *noun, pl.* perinea
ناوگەڵ ۞ عجان

perineurial *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە perineurium ـەوە هەیە ۞ وابستە بە پرینیوریوم

perineurium /ˌperɪˈnjʊərɪəm/ *noun*
دەورەدەمار، بەرگی بەستەرەشانە کە دەورێ چەپکێ لە ریشاڵە دەمارییەکانی نێو دەمارێکی داوە، دەورەماسوولکەژێ، دەورەماسوولکەبەند ۞ پرینیوریوم

period /ˈpɪəriəd, US ˈpɪr-/ *noun, adjective*
1 *n* ڕۆژگار، دەورە، دەور، قۆناخ، پێواژۆک، ماوە، سەردەم، چەرخ، گەڕ، چاخ: *The project will run for a six-month trial period* 2 (زەویناسی) سەردەم (دوای ear و پێش epoch): *the Jurassic period* 3 زەنگ، ماوەی وانە لە خوێندنگا: *'What do you have next period?' 'Kurdish.'* 4 بەش، کەرت، پشک 5 بێنوێژی، حەیز: *period pains* ◊ *monthly periods* 6 (نیشانەدانان) خاڵ، پنت (.) 7 (ئەستێرەوانی) سوور، گەڕ، خول 8 هەر ئەوە! تەواو! ئیدی بەس! بەس! 9 (بێباو) = goal، purpose *adj* مێژوویی، دێرین، لەمێژینە. کۆن ۞ *n* 1 دورە، مدت، عهد، عصر 2 (زمین‌شناسی) دورە 3 زنگ، ساعت درس 4 قسمت 5 قاعدگی 6 نقطه 7 (اخترشناسی) دور، گردش 8 همین! *adj* تاریخی

periodic /ˌpɪəriˈɒdɪk, US ˌpɪriˈɑːdɪk/ *adjective*
1 سووری، خولی، cyclic، نۆرەنۆرە، ناوبەناوی، جارجار (بە شێوەیەکی ڕێکوپێک)، لە مەودا

زەمـانی‌ێکـی ڕێـک‌وپێـک ڕوودەدا، لـە مـاوە (زەمـانی‌ێکـی) دیـاری‌کـراودا (ڕوودەدا)، 2 intermittent نۆبـەیی، نـۆرەیـی، یەک‌بەدوای‌یەک، پشت‌سەریەک 3 (فیزیک) لە مەودا زەمانی‌ێکی بەرامبەر ڕوودەدا 4 سەربە یان پێوەندی هەیە یان دەربڕاوە بە periodic sentence ـەکان 5 (ئەستێرەوانی) سووڕی، خولی ۞ 1 ادواری 2 متناوب 3 و 4 پیریودیک 5 (اخترشناسی) دورەای

periodate /pə'rʌɪədeɪt/ *noun*

خوێ یان ئێستێری ترشەڵۆکی پێرایۆدیک یان پێریۆدیک ۞ پریودات

periodic acid /ˌpɜːrʌɪ'ɒdɪk/ *noun*

(کیمیا) ترشەڵۆکی پێرایۆدیک یان پێریۆدیک: زنجیرەیێ لە ترشەڵۆکەکان کە تایبەتمەندی‌یێکی بەهێزی ئۆکساندنیان هەیە، لە I_2O_7 بەرهەم هاتوون بە خستنەسەری addition گەردەکانی molecules ئاو، وەک HIO_4 یان H_5IO_6 ۞ اسید پریودیک

periodical[1] /-kl/ = periodic

periodical[2] /ˌpɪəri'ɒdɪkl, US ˌpɪri'ɑːd-/ *noun*

کۆڤاری تکنیکی یان زانستی، مانگ‌نامە، وەرزنامە ۞ فصل‌نامە

periodically /-kli/ *adverb*

بە شێوەیەکی ڕێک‌وپێک، لەسەریەک، بە نۆبە، بە نۆرە، ناوەناوە، تاوناتاو، گاگایی، جاروبار: ◊ *Mailing lists are updated periodically Periodically, we meet to discuss any problems* ۞ مرتباً، گاه‌گاهی

periodicity /ˌpɪərɪə'dɪsɪti/ *noun*

خولێتی، سووڕێتی، خولی‌بوون، سووڕی‌بوون ۞ حالت دوری، دورگی

periodic law *noun*

قانوونێکی کیمیا، کاتێ توخمەکان بەپێی ڕیزی ژمارەی گەردیلەیی‌یان atomic number ڕێک دەخرێن، گۆڕانێکی بەنۆرەی پێکهاتەی گەردیلەیی و زۆربەی تایبەتمەندی‌یەکانیان دەخرێتەڕوو؛ هەرکات توخمەکان بەپێی زۆربوونی ژمارەی گەردیلەیی ڕێک خرێن، تایبەتمەندی کیمیایی و فیزیکی‌یان بە نۆرە دووبارە دەبێتەوە ۞ قانون تناوبی

periodic sentence *noun*

ڕستەیێ کە واتاکەی دەرناکەوێ تا کۆتایی‌یەکەی نەیەت (وەک لە "yesterday while I was walking down the street, I saw him"، بڕوانە loose sentence) ۞ جملەی تناوبی

periodic table *noun*

(کیمیا) خشتەی نۆرەیی یا یەک‌بەدوای‌یەک یا خولی (ڕێکخستنی توخمە کیمیایی‌یەکان بەپێی ژمارەی گەردیلەیی‌یان) ۞ جدول تناوبی

periodization *noun*

قۆناخاندن، سەردەماندن: دابەش‌کردنی بابەتێ بۆ سەردەمە مێژوویی‌یەکان بە مەبەستی شی‌کردنەوە و لێکۆڵینەوە یان خوێندنەوە ۞ پریودیزاسیون

periodontal /ˌperiə'dɒntl, US -'dɑːn-/ *adjective*

1 پووکی، دەورددانی، سەربە یان پێوەندی بە دەورددان periodontium یان پەردەی دەورددانی‌یەوە هەیە 2 سەربە periodontics ۞ 1 لثوی، پیرادندانی، وابستە بە پیرادندان یا غشای پیرادندانی 2 وابستە بە پریودونتیکس

periodontal membrane *noun,* also periodontal ligament

پەردەی پووکی یان دەورددانی: تویێکی بەستەرەشانەی connective-tissue ڕیشاڵاوی کولاژینی collagenous، نێوان ساروجەی ددانەکان و بۆشیلەکان alveolus ۞ غشای پیرادندانی

periodontics /ˌperɪədɒn'tʌɪtɪs/ *noun, pl.,* also periodontia

لقێ لە ددان‌سازی لەبارەی پووک و شانەکانی دەوروبەری ددانەوە (دەکۆڵێتەوە، periodontic *adj*؛ periodontist *n*) ۞ پریودونتیک

periodontitis /ˌperɪədɒn'tʌɪtɪs/ *noun*

(پزشکی) پێریۆدۆنیتیس: هەڵاوسانی شانەی دەوروبەری ددانەکان؛ سووربوونەوەبوونی پێکهاتە ڕاگرەکانی ددان و ب.ت. پەردەی دەورددانی ۞ پریودونتیتیس

periodontium *noun. pl.* periodontia

دەورددان (= ئەو شانانەی کە ددان دەگرنەوە) ۞ پریودونتیوم

periodontology /ˌperɪədɒn'tɒlədʒi/ = periodontics

period piece *noun*

مرۆی بەساڵاچوو، شتی کۆن ۞ آدم یا چیز قدیمی

period pain *noun*

ژان یا ژان‌وژۆی بێ‌نوێژی، ژان و برکی (کەوتنە) حەیز ۞ درد قاعدگی

perionychium *noun. pl.* perionychia

دەور(ە)نینۆک: شانەی دەوردەری ڕەگ یان ڕیشە و تەنیشتەکانی نینۆخی دەست و نینۆکی پا ۞ پیراناخن

periosteal /ˌperɪ'ɒstiːl/ *adjective*

سەربە بەرگی ئێسک، سەربە پەردەی ئێسک، دەورەئێسکی، سەربە ئێسک‌پۆش ۞ وابستە بە پوشش استخوان

periosteum /ˌperɪ'ɒstɪəm/ *noun, pl.* periostea /-tɪə/

(توێکاری) بەرگی ئێسک، پەردەی ئێسک، دەورەئێسک، ئێسک‌پۆش ۞ پوشش استخوان

periostitis /ˌperɪɒ'staɪtɪs/ *noun*

ئاوسانی بەرگی ئێسک، ئاوسانی پەردەی ئێسک، ئاوسانی ئێسکپۆش ۞ آماس پوشش استخوان

peripatetic /ˌperipəˈtetɪk/ *adjective, noun*
adj 1 گەڕۆک، جوولۆک، ڕێڕەو، هاتوچۆکەر، گەڕیدە: *a peripatetic music teacher* 2 (ئامـاژە بـە Aristotelian = (Peripatetic هاتوچۆی ئەرەستوو لە کاتی وانەوتنەوەدا) *n* (Peripatetic) 1 فیلسوفی ئەرەستوویی 2 (بە شۆخی) مرۆی گەڕیدە، itinerant ،pedestrian (peripateticism *n*) ۞ *adj* جنبـا، سـیار *n* 1 فیلسوف مشائی 2 آدم سیار

peripatetically /ˌperipəˈtetɪkli/ *adverb*
گەڕۆکانە، هاتوچۆکەرانە ۞ به طور سیار

peripeteia /ˌpɛrɪpɪˈtʌɪə, US -ˈtiːə/ *noun*
گۆڕانی کـ(و)ـتوپڕ یان ناکاو ۞ تغییر ناگهانی

peripheral /pəˈrɪfərəl/ *adjective, noun*
adj 1 پەراوێزی، لێواری، کەناری: *matters of peripheral concern* 2 دەرەوەیی، نانێوەندی، لە نێوەنـدەووری 3 لاوەکـی، لابـەلایی، لاپالـی، لاتەنیشتی، ناگرنگ: *a peripheral device* 4 (توێکـاری) نزیـک بـە ڕووی سـەرەوەی لـەش، سەرەکی، ڕووەکـی *n* 1 (کـامپیوتێر) دەزگـا یـان کەرەسەی لاوەکی یان لاتەنیشتی: *monitors, printers and other peripherals* 2 (peripherals) (کـامپیوتێر) کـەلوپـەلی لاوەکی یان لاتەنیشتی، لاکەلوپەل ۞ *adj* 1 حاشیەای 2 برونی 3 جنبی 4 نزدیک به سطح برونی بدن، سطحی *n* 1 وسیلەی جنبی 2 (در جمع) تجهیزات جنبی

peripherally /pəˈrɪfərəli/ *adverb*
بە شێوەیەکی پەراوێزی، پەراوێزیانە ۞ بە طور حاشیەای

peripheral nervous system *noun*
دەزگای دەماری دەوروبەری، کۆئەندامی دەماری پەراوێزی: بەشێ لە دەزگای دەماری کە لە دەرەوەی مێشک و بڕبڕەمۆخ یان درکەمۆخ هەڵکەوتووە spinal cord ۞ دستگاه عصبی پیرامونی

periphery /pəˈrɪfəri/ *noun, pl.* peripheries
1 پەراوێز، لێوار، کەنار 2 دەوروبەر، دەوروپشت، دەورانـدەور 3 ڕووی دەرەوە، سـنووری دەرەوە (بنـەڕەت: بـە ڕێگـای لاتـین لـە *periphereia* یۆنانییەوە "circumference") ۞ 1 حاشیە 2 اطراف، پیرامون 3 سطح خارجی

periphrasis /pəˈrɪfrəsɪs/ *noun, pl.* periphrases /-siːz/
1 درێژدادڕی 2 فۆرمی ناگەردانی ۞ 1 اطناب 2 صورت غیرصرفی

periphrastic /ˌperɪˈfræstɪk/ *adjective*
1 سـەربە درێـژدادڕی، دادڕییانـە، درێژدادڕی(تیاکراو)، زۆرلەسەروتراو 2 (ڕێزمان) ناگەردانی (وەکوو: *did go* لەبری *went*) ۞ 1 وابستە بە اطناب، دارای اطناب 2 غیرصرفی

periphrastically /ˌperɪˈfræstɪkli/ *adverb*
بە درێژدادڕی(یەوە) ۞ با اطناب

periphyton /pəˈrɪfɪtɒn/ *noun*
(ژینگەناسی) دەورەگیا (وەک هێندێ algae - (iphytic *adj* ۞ پریفیتون

periplasm *noun*
پێریپلازم، دەورەپلازما: ناوچەیێ لە بەکتریا یان باکتریۆمی گرامی نەرێنی نێوان پەردەی پلازمایی و پەردەیێکی دەرەکی دەوروبەری کە ب.ت. هەوێنـەکـان enzyme و توێژێکی ناسکی لە peptidoglycan تیایە ۞ پریپلاسم

periplasmic *adjective*
پێریپلازمی، سەربە پێریپلازم ۞ وابستە بە پریپلاسم

periplast *noun*
پلاستی دەوروبەری، دەورەپلاست، پێریپلاست، plasma membrane؛ هـەروەهـا تـوێژێکـی proteinaceous بـن‌خانـەیـی پـرۆتێن‌دار subcellular لـەژێـر پـەردەی پلازمـاییـیـەوە ب.ت. euglena ی ۞ پریپلاست

peripteral /pəˈrɪpt(ə)r(ə)l/ *adjective*
1 دەورسـتوونی، دەورەکۆڵـەکە 2 پەرسـتگەی دەورستوونی (یۆنانی کۆن) ۞ پریپترال

perique /pɛˈriːk/ *noun*
پێریک: جۆرێ تـوتنی ڕەشـی تونـدی لویزیانا Louisiana ۞ پریک

perisarc *noun*
دەورەگۆشت، پێریسارک: بەرگی شاخی یان کیتینی دەرەوەی پارێزەری بەشە نەرمەکانی hydrozoan ـەکان ۞ پریسارک

perisarcal *adjective*
دەورەگۆشـتی، سـەربـە یـان پێـوەنـدی بـە پێریسارکەوە هەیە ۞ وابستە بە پریسارک

periscope /ˈperɪskəʊp, US -skoʊp/ *noun*
ئاسۆبین، پریسکۆپ ۞ پیرانما، پریسکوپ

periscopic *adjective*
ئاسـۆبینی، سـەربە ئاسـۆبین یـان پریـسکۆپ ۞ وابستە بە پریسکوپ

perishable /ˈperɪʃəbl/ *adjective, noun*
adj لەفەوتان‌هاتوو، خراپ‌بوو، دەڕزێ، خراپ دەبـێ، تیائـەچێ، تیـاچوو، لـەنێوچوو: *such perishable products as fruit, vegetables, butter, and eggs* ◊ *perishable goods/foods* *n* (perishables /ˈperɪʃəblz/) کـەلوپـەل یـان خواردەمەنی لەفەوتان‌هـاتوو یـان خراپ‌بوو ۞ *adj* فاسدشدنی، هلاک‌شدنی *n* (در جمع) کالاها یا مواد غذایی فاسدشدنی

perishably /ˈperɪʃəbli/ *adverb*
لەفەوتان‌هاتووانە، بە شێوەیەکی لەنێوچوو ۞ بە طور هلاک‌شدنی

perished /ˈperɪʃt/ *adjective*

فەوتاو، لەپێ‌کەوتوو، تیاچوو، لەنێوچوو، رزیو، خراپبوو، سارد: *We were perished* ◇ هلاک، فاسدشده، سرد

perisher /ˈperɪʃə(r)/ *noun*
(لە بریتانیا و نافەرمی) منالی ناجن، ئاتەش‌پارە، شەیتان، منالی هەوهەوێن‌نەرەوە، دنیاهەڵگر ◇ آتش‌پاره

perishing /ˈperɪʃɪŋ/ *adjective, adverb*
adj 1 زۆر سارد، بەستوو، سەهۆڵبەندان 2 گووتێ‌بوو، بەزیادنەبوو، خوداگرتوو *adv* یەکجار ◇ *adj* 1 سرد 2 نعلتی *adv* فوق‌العاده، خیلی

perishingly /ˈperɪʃɪŋli/ *adverb*
یەکجار، زۆر، گەلێک ◇ خیلی، فوق‌العاده

perisperm *noun*
(رووەک‌ناسی) دەورەتوو، دەورەسپۆر، دەورەدان ◇ پریسپرم

perispheric *adjective*, also perispherical
گۆئاسا، خڕ، گروڤەر ◇ کروی

perissodactyl *noun, adjective*
(گیانەوەری) پەنجەناتەخت، تاک‌سم، یەک‌سم ◇ پریسوداکیل

Perissodactyla /ˌpərɪsə(ʊ)ˈdaktɪlə/ *noun, pl.*
یەک‌سمان، تاک‌سمان، پەنجەناتەختەکان (ئەسپ، tapir و rhinoceros؛ بڕوانە Artiodactyla؛ بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە یۆنانی *perissos* "uneven" + *daktulos* "toe + finger") ◇ پریسوداکیلا

perissodactylous *adjective*
پەنجەناتەخت، تاک‌سم، یەک‌سم ◇ پریسوداکیلوس

peristalsis /ˌperɪˈstælsɪs/ *noun, pl.* peristalses
کرمەجوولە، کرم‌ڕەوی، جوولانی خواروخێچی یان قەفی یان ئاڵقەیی، بزاوتی تەکان‌تەکان ◇ جنش دودی

peristaltic /ˌperɪˈstɔːltɪk/ *adjective*
کرمەجوولەیی، کرم‌ئاسا، تەکان‌تەکان، ئاڵقەیی، سەربە کرم‌ڕەوی یان جوولانی کرمی (peristaltically *adv*) ◇ وابسته به جنش دودی

peristomal *adjective*, also peristomatic
(گیانەوەرناسی و رووەک‌ناسی) دەوردەمی، دەوردەمکی ◇ پریسوم

peristome /ˈperɪstəʊm/ *noun*
(گیانەوەرناسی و رووەک‌ناسی) دەوردەمی، دەوردەمکی ◇ پریسوم

peristyle /ˈperɪstaɪl/ *noun*
هەیوانی کۆڵەکەبەند، دەورکۆڵەکە، دەورستوون، هەیوانی ستوونبەند، کۆڵەکەبەند یان ستوونبەندی خڕ، بازنەی ستوونی یان کۆڵەکەبەند ◇ پریستایل، محوطه‌ی دور ستونی

perithecium *noun, pl.* perithecia
دەورپۆش: ئەندامی میوەهێنەری کارگ یان کەڕووە ascomycetous ـە کان، ئەندامێکی میوەگری بۆشی خڕ، لوولەکی یان کەمۆڵئاسا لە کارگ یان کەڕووە تووڕەکەکارگەکان کە کۆمەڵە ascus یکی تیایە و زۆرتر بەهۆی کونی کۆتاییەوە (بۆ دەرەوە) دەکرێتەوە (و ascosporeـەکان لەوێوە ئازاد دەبن؛ perithecial *adj*: سەربە دەورپۆش) ◇ پریتیوم

peritoneal cavity *noun*
بۆشایی کراس‌بەز یا پەردەزگ ◇ حفره‌ی صفاق

peritoneum /ˌperɪtəˈniəm/ *noun,* peritoneums or peritonea /-ˈniːə/
کراس‌بەز، پەردەی زگ، چەرمەچەقاڵتە (peritoneal *adj*) ◇ صفاق

peritonitic *adjective*, also peritonital
سەربە ئاوسانی چەرمەچەقاڵتە یان کراس‌بەز ◇ وابسته به التهاب صفاق

peritonitis /ˌperɪtəˈnaɪtɪs/ *noun*
ئاوسانی چەرمەچەقاڵتە یان کراس‌بەز ◇ التهاب صفاق

peritrichous *adjective*
1 (لەبارەی بەکتریاکانەوە) خاوەنی بڵاوبوونەوەیێکی یەک‌دەستی شێلاقەکان flagella لەزۆور رووی لەش یان تەنێکەوە 2 (لە هێندێ گیانەوەرە تاک‌خانەیی‌یەکاندا) خاوەنی کۆمەڵە مژۆڵ یان برژانگێ کە لوول‌پێچانە بە دەور دەمدا رێکخراون ◇ پریتریکوس

periwig /ˈperɪwɪg/ *noun*
زرپرچ، مووچاخ ◇ کلاه‌گیس

periwigged *adjective*
بە زرپرچ، مووچاخ‌لەسەرکردوو ◇ با کلاه‌گیس

periwinkle[1] /ˈperiwɪŋkl/ *noun*
مێراقەمار؟ [تۆخمەکانی *Vinca* و *Catharanthus*] ◇ بروانش

periwinkle[2] /ˈperiwɪŋkl/ = winkle

perjured *adjective*
1 بە درۆ سوێندخواردوو 2 درۆ ◇ 1 سوگند دروغ یادکرده 2 کاذب

perjurer /ˈpɜːdʒərə(r), US ˈpɜːrdʒ-/ *noun*
1 (ماف) بە درۆ سوێندخۆر 2 شایەدی درۆ(زن)، ستووف‌دەری درۆزن ◇ 1 سوگند دروغ یادکننده 2 شاهد دروغ‌گو

perjurious /-ˈdʒʊərɪəs/ *adjective*
درۆ: *perjurious testimony* (perjuriously *adv*) ◇ دروغ

perjury /ˈpɜːdʒəri, US ˈpɜːrdʒ-/ *noun, pl.* perjuries
1 پەیمان‌شکێنی، بێ‌بەڵێنی، پەیمان‌سستی 2 شایەتی(دان) بەدرۆ، سوێندخواردنی بەدرۆ ◇ 1 نقض عهد 2 شهادت دروغ

perk /'pɜ:k/ *adjective*
بەکەیف، شاد، خۆشحاڵ، چالاک، بەدەماخ، بەنەشە، بەگوڕ، رووردار ◇ سرزندە، پرانرژی، گستاخ، گستاخانە

perkily /'pɜ:kɪli, US 'pɜ:rkɪli/ *adverb*
رووردارانە، بێشەرمانە، دەلوقەلانە ◇ گستاخانە، وقیحانە

perkiness /'pɜ:kinəs, US 'pɜ:rkinəs/ *noun*
رووداری، رووهەڵماڵراوی، دەلوقەلی، بێشەرموشکۆیی ◇ گستاخی

perks *noun, pl.*
کارانە، سالانە، لاموچە، خراوەسەر، قازانجی لابالی ◇ مزایای جنبی

perky /'pɜ:ki, US 'pɜ:rki/ *adjective* (perkier, perkiest)
بەکەیف، شاد، خۆشحاڵ، چالاک، هەڵسوور، بەدەماخ، کەیفساز، بەنەشە، بەگوڕ، رووردار، دەلوقەل، رووردارانە: *She hasn't been her usual perky self lately* ◇ سرزندە، پرانرژی، گستاخ، گستاخانە

perlé /pə:'leɪ/ *noun*
جۆرێ مەی نیوەشیرینی بڕێگازداری ئەفریکای باشووری ◇ پرلی

perlite /'pɜ:lʌɪt/ *noun*
بەردی مرواری (لە فەرەنسی، لە *perle* ـەوە "pearl") ◇ سنگ مروارید

perlitic *adjective*
سەربە یا پێوەندی بە بەردی مروارییەوە هەیە ◇ وابستە بە سنگ مروارید

perlocution /,pɜ:lə'kju:ʃn/ *noun*
(زمانەوانی و فەلسەفە) ژووردەربڕین ◇ فرابیان

perlocutionary /,pɜ:lə'kju:ʃənəri/ *adjective*
سەربە ژووردەربڕین، ژووردەربڕانە، سەربە ژووردەربڕین (لە utterance یێکدا، بڕوانە illocutionary و locutionary) ◇ فرابیانی

perlocutionary act *noun*
کردەوەی ژووردەربڕین یا ژووردەربڕانە ◇ عمل فرابیانی، نتیجەی عمل سخن

perm[1] /pɜ:m, US pɜ:rm/ *noun*
(هەروەها permanent wave) پێرم، فری ماوەزۆر ◇ فر دائم

perm[2] /pɜ:m, US pɜ:rm/ *nounj*
(نافەرمی، بریتانیا، گرێو) جێگۆڕکێ یان گۆڕینی ریزی تیپەکان یان پێشبڕکێکان (کورتەی permutation) ◇ پرم

permafrost /'pɜ:məfrɒst, US 'pɜ:rməfrɔ:st/ *noun*
(زەویناسی) سەهۆڵبەندانی یەکجاری، بەستەڵەکی هەمیشەیی (لە permanent + frost) ◇ یخبندان دائمی

permalloy /'pɜ:məlɔɪ/ *noun*
دارشتەی alloy ئاسن و نیکل، چون بە ئاسانی مەگناتیزە دەبێ (لە کەلوپەلی ئێلیکتریکیدا) ◇ پرمالوی

permanence /'pɜ:mənəns, US 'pɜ:rm-/ *noun*
مانەوە، هەمیشەیی، بەردەوامی، درێژخایەنی، سەقامگیری، جێگیری، durability ◇ ثبات، تداوم

permanency /-nənsi/ *noun, pl.* permanencies
1 مانەوە، هەمیشەیی‌بوون، یەکجاری‌بوون، بەردەوامی، هەتاسەری، درێژخایەنی، سەقامگیری، جێگیری 2 permanence شت یان ب.ت. کاری هەمیشەیی ◇ 1 ثبات، تداوم 2 چیز یا کار دائم

permanent[1] /'pɜ:mənənt, US 'pɜ:rm-/ *adjective*
هەمیشەیی، یەکجارەکی، هەرگاڤی، هەتاسەر، تاسەر، یەکجاری، ماو، نەگۆڕ، جێگیر، سەقامگیر، *permanent ◊ a -ent job* :stable *staff* (permanentness *n*) ◇ دائم، ثابت

permanent[2] /'pɜ:mənənt, US 'pɜ:rm-/ *noun*
پێرم، فری ماوەزۆر، لوول و فڕدانی قژ بۆ ماوەی چەند مانگێ ◇ فر دائم

permanently /'pɜ:mənəntli, US 'pɜ:rm-/ *adverb*
بۆ هەمیشە، هەتاسەر، تاسەر، بۆ یەکجاری، (بە) یەکجاری، یەکجارەکی: *She had decided to settle -rmanently in France* ◇ بە طور دائم

permanent teeth *nounm pl.*
ددانە هەمیشەیی‌یەکان. ددانی هەمیشەیی ◇ دندان‌های دائمی

permanent tissue *noun*
شانەی هەمیشەیی یا بەردەوام، شانەی نادابەشانی رووەک (شانەی رووەکێ کە هەڵدانی تەواو کردووە و زۆرتر ناتوانی چالاکی meristematic جێبەجێ بکا (یان بنوێنێ) ◇ بافت دائمی

permanent wave *noun*
(جۆرێ داهێنانی قژ) لوول(کردن)ی درێژماوە، فری ماوەزۆر ◇ فر دائم

permanent way *noun*
(بریتانیا) هێڵی ئاسن، رێگای ئاسن ◇ خط آهن

permanganate /pə'maŋgənət, US -eɪt/ *noun*
(کیمیا) 1 خوێیێ کە ئانیۆنی MnO_4^- تیایە، ب.ت. 2 potassium permanganate ئانیۆنی MnO_4^- پێرمەنگەنات ◇ پرمنگنات

permeability /,pɜ:miə'bɪləti, US ,pɜ:rm-/ *noun*
لەدزەهاتوویی، پیاتێپەڕیوی، تێوەچوویی،

پیاهێـڵەڕۆیی، لێچوویی، لەپێناوڕۆیشتن‌هـاتوویی، دەڵێنراوی، لەدادان‌هاتوویی ◇ نفوذپذیری، تراوایی

permeable /ˈpɜːmiəbl, US ˈpɜːrm-/ *adjective*
لەدزەهاتوو، دزەتێ‌کراو، پیاتێپەڕیو، تێوەچوو، دەڵێنراو، پیاهێڵەڕۆ، لێچوو، لەپیاڕۆیشتن‌هاتوو، لەدادان‌هاتوو، دەڵێنەر، دادەر: *permeable gas-permeable contact lens* ◊ *rocks* (بەرامبەرەکەی **impermeable**) ◇ نفوذپذیر، تراوا

permeance *noun*
دزە، چوونەنێو، پیاچوون، تێچوون، بڕین ◇ نفوذ، رخنه

permeation /ˌpɜːmiˈeɪʃn, US ˌpɜːrm-/ *noun*
1 دزە(تێ)کردن، لێچوون، تێچوون، پیاچوون، پیاتێپەڕین، پیاڕۆیشتن، لێقەدان، دزە، چوونەنێو، بڕین، سمین 2 دادان، دەڵاندن 3 پەلهاویشتن، تەشەنە، بڵاوبوونەوە، تەنینەوە، گرتنەوە، داگرتن ◇ 1 نفوذ، نشر 2 تراوایی 3 رواج، گسترش، سرایت

permeative *adjective*
لێوەچوو، بڕا، تیژ، دزەتێکەر، لێچوو، پیاتێپەڕیو ◇ نشت‌کننده، نافذ

permed *adjective*
فرکراو، لوول‌کراو ◇ فرزده

per mensem *noun*
(لاتینی) هەر مانگ، لە هەر مانگ، لە مانگ(دا) ◇ هر ماه

permethrin /pəˈmiːθrɪn/ *noun*
جۆرێ مێرووکوژی دەسکرد لە $C_{21}H_{20}Cl_2O_3$ جـۆرێ pyrethroid، تـەنیا بـۆ مێـرووە نەخۆش‌راگوێزەکان بەکاردێتێ ◇ پرمترین

Permian /ˈpɜːmiən/ *adjective*
(زەویناسی) پێرمیەن، پێرمیایی: سەربە دوایین سەردەمی سەردەمانی Palaeozoic (نێوان سەردەمەکانی Carboniferous و Triassic، دەوروبەری 290 تا 245 میلیۆن ساڵ لەوەپێش)، کاتێ خشۆکەکان پەرەیان سەند و زۆربەی گیانەوەرە ئاوییەکان قڕیان تێکەوت (لە *Perm* ەوە، ناوی هەرێمێکی رووس) ◇ پرمین

per mille /pəː ˈmɪleɪ, ˈmɪli/ *adverb*, also per mil /mɪl/
لە هەزار، لە هەر هەزار ◇ در هزار، در هر هزار

permissibility /pəˌmɪsəˈbɪləti, US pərˌm-/ *noun*
ڕەوایی، ڕەوابوون، ڕێگەدراوی، ڕێدراوی ◇ مجاز بودن

permissible /pəˈmɪsəbl, US pərˈm-/ *adjective*
ڕەوا، ڕێگەدراو، ڕێدار، دەستووردراو، دەستوورلەسەر، مشە: *It is not permissible for employers to discriminate on grounds of age* ◇ مجاز

permissibly /pəˈmɪsəbli, US pərˈm-/ *adverb*
ڕێدراوانە، بە شێوەیەکی ڕێگەدراو ◇ بە طور مجاز

permission /pəˈmɪʃn, US pərˈm-/ *noun*
هێشتن، ڕێگەدان، ڕێدان، ڕێ‌پێدان، دەستووردان، هێڵان ◇ اجازه

permissive /pəˈmɪsɪv, US pərˈm-/ *adjective*
1 ئاسانگر، شلگر، ڕێدەر، یەکجار ئازاد، سەرپشک‌کەر، توندنەگر، بەدەمەوەدەر، بێ‌سەرەوبەرە 2 ئاسانگرانە، ڕێدەرانە، شلگرانە: *permissive attitudes* ◇ 1 سهل‌انگار، مخیرکننده 2 سهل‌انگارانه

permissively /pəˈmɪsɪvli, US pərˈm-/ *adverb*
ئاسانگرانە، شلگرانە، ڕێدەرانە ◇ سهل‌انگارانه

permissiveness /pəˈmɪsɪvnəs, US pərˈm-/ *noun*
ئاسانگری، شلگرتن، ڕێدان، بێ‌سەرەوبەرەیی، ئازادی لە ڕادەبەدەر ◇ سهل‌انگاری

permissive society *noun*
کۆمەڵگای بێ‌سەرەوبەرە ◇ جامعه‌ی بی‌بندوبار

permit[1] /ˈpɜːmɪt, US ˈpɜːrmɪt/ *noun*
دەستوورنامە، ڕێدان، نامەی ڕێدان، ڕێدان‌نامە، بەرات، دەستوور، ودم: *a residence/parking, a fishing permit* ◊ *etc. -mit* ◇ پروانه، اجازه

permit[2] /ˈpɜːmɪt, US ˈpɜːrmɪt/ *noun*
کۆترچە: جۆرێ ماسی لە تیرەی jack، کۆترێلە [*Trachinotus falcatus*] (بنەڕەت: گۆڕاوی *palometa* سپانیایی "little dove") ◇ پرمیت

permitted *adjective*
ڕێدراو، دەستوورلەسەر ◇ مجاز

permittivity /ˌpɜːmɪˈtɪvəti/ *noun*
(فیزیک) توانایی ماک یان مەتریاڵێ بۆ هەڵگرتنەوەی وزەی ئێلیکتریکی لە بوار یان مەیدانی ئێلیکتریکیدا ◇ پرمیتیویتی

permutation /ˌpɜːmjuˈteɪʃn, US ˌpɜːrm-/ *noun*
1 گۆڕانی بنەڕەتی 2 (جێ) گۆڕین، جێ‌گۆڕکێ 3 هەڵگێڕانەوە: وەکوو هەڵگێڕانەوەی x و y و z دەبێتە xyz، xzy، yxz، yzx، zxy و zyx ◇ 1 تغییر بنیادین 2 تبدیل 3 قلب

pernambuco *noun*
پێرنامبوکۆ: دارێکی سەختی سوورباوی درەختێکی برێزیلی (*Caesalpinia echinata*)، وەک سەرچاوەی ڕەنگی سوور بەکاردێتێ (لە ناوی هەرێمی برێزیلی *Pernambuco*) ◇ پرنامبوکو

pernicious /pəˈnɪʃəs, US pərˈn-/ *adjective*

1 زیانـاوی، بـەزیان، موزیـر، خـراپ، تێکـدەر، ویرانکەر، پیس، بەوەی، *a* :ruinous ،deadly (نەخۆشـــی) کوشـــندە، 2 *pernicious lie* پرمەترسی، مەترسیدار، کەسکوون ۞ 1 مـضر، مخرب، شریر 2 وخیم، خطرناک

pernicious anaemia *noun*
کەمخوێنی پرمەترسی یان مەترسیدار (لەبەر کەمی یان نەبوونی ڤیتامین B_{12}) ۞ کـمخـونی وخیم

perniciously /pəˈnɪʃəsli, US pərˈn-/ *adverb*
بە شێوەیەکی زیاناوی ۞ به طور مضر

perniciousness /pəˈnɪʃəsnəs, US pərˈn-/ *noun*
زیاناویبوون، پرمەترسیبوون، پیسی ۞ مـضر بودن، وخیم بودن

pernickety /pəˈnɪkəti, US pərˈn-/ *adjective*, also persnickety
(نافەرمی) عەمەلی، بەقێزوبێز، بەئیراد ۞ وسواسی

pernoctation *noun*
1 تێپەڕاندنی شەو، شەوبەسەربردن، شەوبەندبوون، شـــەومانەوە (لـــە جێگایــێ) 2 شــەونخوونی، شەوگری ۞ 1 شبگذرانی 2 شبزندەداری

Pernod /ˈpɜːnəʊ/ *noun*
جۆری aperitif بە تامی ڕەزیانەوە ۞ پرنود

peroneal /ˌpɛrəˈniːəl/ *adjective*
(توێکاری) سـەربە ئێـسکی تەلـەزمە، هەلکەوتوو لە بەشی دەرەوەی بەلەکی پێ ۞ وابسـتە بـە نازکنی، واقع در قسمت بیرونی ساق پا

Peronist /ˈpɛrənɪst/ *adjective, noun*
adj پێرۆنیســت: ســەربە چـالاکی و ریفۆرمــە کۆمەڵییەکانی سیاسـەتوانی ئارژانتینی Juan Domingo Péron (1895–1974) *n* لایەنگری پێرۆن ۞ پرونیـست

peroral *adjective*
دەمی، لە ڕێگای دەمەوە (perorally *adv*) ۞ دهانی

peroration /ˌperəˈreɪʃn/ *noun*
1 کورتەی وتە، کورتەی وتاردان یان قسەکردن، بەشی کۆتایی وتاردان. ئەنجامگیری 2 (خـوازە) وتـــاردان یـــان قـــسەکردنی دوورودرێــــژ، فلتەفرمایشت ۞ 1 بخش پایـانی سـخنرانی 2 (مجازی) موعظه

perovskite /pəˈrɒfskʌɪt/ *noun*
کـانێکی ڕەش، زەرد یـا قـاوەیی کـە ڕێژەیێکـی زۆری titanateی کالیسۆمی تیایە (بنەڕەت: لە ناوی کانیناسی ڕووسی *Perovsky* .L. A + - ite[1]) ۞ پروفسکیت

peroxidase /pəˈrɒksɪdeɪz/ *noun*
(زینـدەکیمیا) پێرۆکـسایدێز، پێرۆکـسایداز: هەوێنەیێ کە تاوی ئۆکساندنی سابتـرەیتێکی substrate تایبـەتی بـەهـۆی پێرۆکـسایدی هایدرۆژێنـەوە دەدا، هـەوێنـەیـێ کـە تـاوی ئۆکساندنی ماکـە جۆراوجـۆرەکـانی بـەهـۆی پێرۆکسایدەکانەوە دەدا ۞ پراکسیداز، پراکسیدیز

peroxide /pəˈrɒksaɪd, US -ˈruːk-/ *noun*
(کیمیـا) پێرۆکـسـاید، پیرۆکـسـاید، پێرۆکـسـید: هەوێنەیێ کە تاوی ئۆکساندنی کۆمەڵێ ماک یـان ئاوێتـە دەدا بـەهـۆی (شـیبوونـەوە یـان لێـــکهـــەڵـــوەشـــانی decomposition) پێرۆکـسایدەکانەوە ۞ پراکسید

peroxided *adjective*
(قژ) بێڕەنگکراو ۞ دکلره

perpend /ˈpɜːpend/ *noun*
مالات، شـفتە (نێوان دوو خـشت رادەخـری) ۞ ملاط

perpendicular /ˌpɜːpənˈdɪkjələ(r), US ˌpɜːrp-/ *adjective, noun*
1 *adj* راسـت، ڕەپ، راوێـستاو، بـە پلـەی 90، وێستاو، قنج، قیت، ستوونی، ئەستوونی، تانی 2 (هەڵدێر، ڕەوەز و هتد) بە لێژیکی زۆر توندەوە، زۆرلێــژ، یــەکجار تــەلان 3 (Perpendicular) شـاغوڵی (ئاماژە بە دواترین قۆناخی کلێـسەی گوتیکی ئینگلتەرە) *n* 1 هێڵی ستوونی 2 دۆخـی ستوونی، ئەستوونیبوون، ستوونێتی، دۆخـی راست 3 شاغوڵ، ڕیسمانکار ۞ *adj* 1 عمـود، عمودی، قائم 2 دارای شیب تند 3 قـائم *n* 1 خـط عمود 2 حالت عمودی 3 شاقول

perpendicularly /ˌpɜːpənˈdɪkjələli, US ˌpɜːrp-/ *adverb*
بـە شـێوەیەکی سـتوونی، راسـتە و راسـت، ستوونیانە ۞ عموداً

perpendicularity *noun*
دۆخـی سـتوونی، ئەسـتوونیبـوون، سـتوونێتی، دۆخی راست، قنجبوون ۞ حالت عمودی

perpetration /ˌpɜːpəˈtreɪʃn, US ˌpɜːrp-/ *noun*
(تاوانـێ) کـردن، ئـەنجامدان، تـووشبـوون، خراپکاری، تاوانکاری ۞ ارتکاب

perpetrator /ˈpɜːpətreɪtə(r), US ˈpɜːrp-/ *noun*
گونـاهکـار، خـەتابار، تـاوانکـار، خـراپکـار، تووشهاتوو ۞ مرتکب، مقصر

perpetual /pəˈpetʃuəl, US pərˈp-/ *adjective*
1 هەمیـشەیی، تاهـەتایی، تاسـەر، بـەردەوام، هـەرماو 2 بێپـسانەوە، لەسـەریەک، بێوچـان، یەکبینە، یەککرێز، continuous: *the perpetual noise of traffic* 3 (ڕووەکێ) گوڵ دەردەکا یان بەر دەدا بە درێژایی وەرزێ ۞ 1 ابـدی 2 مـدام، پیوسته 3 پرپچوال

perpetual calendar *noun*

ڕۆژمێری هەمیشەیی ◌ تقویم دائمی
perpetually /-tʃuəli/ *adverb*
بە شێوەیەکی هەمیشەیی یان بەردەوام ◌ بە طور ابدی یا دائم
perpetual motion *noun*
(فیزیک) جوولان یان جوولەی هەمیشەیی ◌ حرکت دائم
perpetual spinach = spinach beet
perpetuation /pə,petʃu'eɪʃn, US pər,p-/ *noun*
1 هەمیشاندن، دۆماندن، نەمراندن، (بۆ هەمیشە)هێشتنەوە، تاسەرهێشتنەوە، هەمیشەیی کردن، هەتاهەتایی کردن 2 هەمیشەییتی، هەرمان، لە کوێربوونەوە سڕینەوە ◌ 1 ابدی‌سازی 2 ابدیت
perpetuity /,pɜ:pə'tju:əti, US ,pɜ:rpə'tu:-/ *noun, pl.* perpetuities
هەمیشەیی، هەرمان، تاسەریتی، بەردەوامیتی، درێژەییتی، یەکبینەیی، بێ‌کۆتاییتی ◌ ابدیت، تداوم، استمرار
perpetuum mobile /pə:,petjʊəm 'məʊbɪleɪ, 'məʊbɪli/ = perpetual motion
perplexed /pə'plekst, US pər'p-/ *adjective*
1 سەرسووڕماو، تاساو، سەرسام، سەرلێشێواو، گێژ و وێژ 2 ئاڵۆز، سەخت: *a -ed expression* ◌ 1 مبهوت، متعجب، هاج و واج 2 غامض
perplexedly /pə'plekstɪdli, US pər'pleksɪdli/ *adverb*
بە سەرسووڕمانەوە، بە شێوەیەکی تاساو، ئاڵۆزانە، لێ‌تێنەگەیشتووانە ◌ به طور متعجب، به طور بغرنج
perplexing /pə'pleksɪŋ, US pər'pleksɪŋ/ *adjective*
1 سەیر، سەرسووڕهێنەر، سەرلێشێوێن 2 سەخت، ئاڵۆز، لێ‌تێنەگەیشتوو: *a perplexing problem* ◌ 1 تعجب‌آور 2 بغرنج
perplexingly /pə'pleksɪŋli, US pər'pleksɪŋli/ *adverb*
بە شێوەیەکی سەیر، سەیر، سووڕسووڕهێنەرانە، بە سەختی ◌ به طور بغرنج یا تعجب‌آور
perplexity /pə'pleksəti, US pər'p-/ *noun, pl.* perplexities
1 سەرسووڕمان، سەرلێشێوان، تاسان، واق‌وڕمان، سەرسامی، شلەژان: *Most of them just stared at her in -ity* 2 سەختی، ئاڵۆزی، لێ‌تێنەگەیشتوویی، گرانی، ئاستەنگ، کێشە، گیروگرفت، گرفت 3 شتی سەخت و ئاڵۆز ◌ 1 حیرت، تعجب 2 بغرنج، مشکل 3 چیز بغرنج
per pro /pɜ: 'prəʊ/ *adverb*
(لاتینی، مۆر) لە لایەن، ژ ئالیێ، کورتەی per procurationem ◌ از جانب، از طرف، از سوی
perquisites *noun*
کارانە، سالانە، خراوەسەر، لاموچە ◌ مزایا
perquisition /pɜ:kwɪ'zɪʃn, US 'pɜ:rk-/ *noun*
کەل‌وکون‌کردن، تەواو گەڕان ◌ جست‌جوی کامل
perron /'perən/ *noun*
(ئارکیتێکچێر) پلیکانی دەرەوە یان پێش‌ماڵ ◌ پلکان بیرونی
perry /'peri/ *noun, pl.* perries
پێری (خواردنەوەیەکی ئەلکۆلی کە لە هەرمێ دەگیرێ) ◌ پری
pers *abbreviation* 1 person 2 personal
per se /,pɜ: 'seɪ, US ,pɜ:r/ *adverb*
خۆی لە خۆیدا، بە خۆی، بە تەنیایی، intrinsically ◌ فی نفسه
persecution /,pɜ:sɪ'kju:ʃn, US ,pɜ:rs-/ *noun*
1 ئازار(دان)، تەنگ‌پێ‌هەڵچنین، هەڵپیچان، ناڕەحەت‌کردن، شکاندنەوە، زۆربۆهێنان، دیق‌پێ‌کردن، دەردپێدان، عەزیەت‌کردن، هەراسان‌کردن 2 ئەشکەنجە، دیق، جەزرەبە، ڕەنج، مەینەتی، سەختی، دەرد، ئێش، قوڕبەسەری ◌ 1 اذیت 2 زجر، جفا، مشقت
persecution complex *noun*
گرێ(ک)ی پێرسێکیوشن (نەخۆشییەکی دەروونی کە لەودا ئەو کەسە پێی‌وایە هەموو کەسێ دەیەوێ تەنگی پێ‌هەڵچنێ) ◌ عقدەی پرسکیوشن
persecutor /'pɜ:sɪkju:tə(r), US 'pɜ:rs-/ *noun*
ئازاردەر، هەراسان‌کەر، ناڕەحەت‌کەر، عەزیەت‌کەر، تەنگ‌پێ‌هەڵچن، زۆربۆهێنەر، زۆردار ◌ اذیت‌کننده، به‌ستوه‌آورنده
Persephone (Latin, from Greek *Persephonē*) = Proserpina
perseverance /,pɜ:sɪ'vɪərəns, US ,pɜ:rsə'vɪr-/ *noun*
خۆڕاگری، بەربەرەکانی، کۆڵنەدان، ڕاوێستان، سووربوون، درێژەپێدان، نەکشانەوە، وازنەهێنان، نەسڵەمینەوە، دەس‌لێ‌هەڵنەگرتن، لەسەرڕۆیشتن، شێلگیری ◌ استقامت، پایداری
perseverant /,pɜ:sɪ'vɪərənt, US ,pɜ:rsə'vɪr-/ *adjective*
خۆڕاگر، بەربەرەکانی‌کەر، کۆڵنەدەر، سوور، شێلگیر، شڵەوەنەبوو، دەس‌لێ‌هەڵنەگر، درێژەپێدەر، نەکشاوە، دانەهاتوو ◌ بااستقامت، دارای عزم راسخ
preserving /,pɜ:sɪ'vɪərɪŋ, US ,pɜ:rsə'vɪrɪŋ/ *adjective*
خۆڕاگر، بەربەرەکانی‌کەر، کۆڵنەدەر،

شـلەوەنەبوو، دەس(لـێ)هەڵـنەگر، دریژەپێـدەر، نەکشاوە، دانەهاتوو، سـوور، بێ‌وچـانهەوڵـدەر، شێلگیر، شێلگیرانە ۞ بااستقامت، مصر، مصرانه

perservingly /ˌpɜːsɪˈvɪərɪŋli, US ˌpɜːrsəˈvɪrɪŋli/ *adverb*

سوور، شێلگیرانە ۞ مصرانه

Perseid *noun*, Latin *Perseus*

پۆلە نێزەکێ کە ساڵانە دەوروبەری 11 ئۆگۆست دەردەکەون ۞ پرسید

Persephone *noun*, Latin, from Greek *Persephonē*

پێرسیفۆن: کچی زیۆس و Demeter، لە لایەن پلۆتۆ Pluto وە هەڵگیرا تا بە هەردووکیان بەسەر underworld دا دەسەڵات بگێرن ۞ پرسفون

Perseus /ˈpɜːsɪəs/ *noun*, Latin, from Greek

1 کوڕی زیوس Zeus و دانا Danaë و کوژەری میدۆسا Medusa 2 (ئەستێرەوانی) پێرسیۆس، کـەللەبـەدەس: بـاکووری‌تـرین کۆنـەسـتێرە constellation نێـوان Taurus و Cassiopeia ۞ برساوش

Persian /pɜːʃn, -ʒn, US ˈpɜːrʒn/ *adjective, noun*

adj ئێرانی، سەربە ئێران *n* 1 زمانی فارسی، خەڵکی ئێران، ئێرانی 2 پشیلەی ئێرانی ۞ *adj* ایرانی *n* 1 زبان فارسی، ایرانی 2 گربەی ایرانی

Persian carpet *noun*, also Persian rug

فەرشی ئێرانی، مافووری ئێرانی ۞ قالی ایرانی

Persian cat *noun*

پشیلەی ئێرانی ۞ گربەی ایرانی

Persian lamb *noun*

ئەستراخان ۞ پشم قرەگل

persiflage /ˈpɜːsɪflɑːʒ, US ˈpɜːrs-/ *noun*

گاڵتە، شـۆخی، جەفـەنگ، حەنـەک، گـەپ ۞ مزاح

persimmon /pəˈsɪmən, US pərˈs-/ *noun*

1 خورمـالـو 2 داری خورمـالـو [*Diospyros virginiana* (ئەمریکا) و *D. kaki* (ژاپۆن)] ۞ 1 خرمالو 2 درخت خرمالو

persistence /pəˈsɪstəns, US pərˈs-/ *noun*, also persistency

1 پێ‌داگیری، پێ‌داگرتن، سووربوون، شێلگیری، هەوڵـی بێ‌وچـان، پێچەقاندن، لەسەرڕۆیشتن، بەرقاکـەوتن 2 خـۆڕاگری، بەربـەرەکانی، کۆڵنەدان، ڕاویستان، درێژەپێدان، وازنەهێنان، بەدەوامبوون، نەکشانەوە، دەس‌لێ‌هەڵنەگرتن ۞ 1 پافشاری، اصرار 2 پایداری، استقامت، استمرار

persistent /pəˈsɪstənt, US pərˈs-/ *adjective*

1 پێ‌داگر، پێ‌داگر، سوور، شێلگیر، کەللەڕەق، لەسەرڕۆیشتوو، بەرقاکـەوتوو، شـێلگیرانە 2 خـۆڕاگر، بەربـەرەکانی‌کـەر، کـۆڵنـەدەر، شـلەوەنەبوو، دەس‌لـێ‌هەڵـنەگر، وازنەهێنـەر، درێژەپێـدەر، دانـەهاتوو، بـێ‌وچـانهەوڵـدەر، بێ‌وچـان، بـێ‌پـسانەوە، بێ‌لێبوونەوە، هەمیشە، چەندبارەوەبوو، لەسەریەک، یەکبینە، پەیتاپەیتا، یەکریز، بە بەردەوامی، درێژخایەن، دووردرێژ 3 (ڕووەک‌ناسـی و گیانـەوەرناسی، بـەشـێ لـە گیانەوەر یان ڕووەکێ، وەک شاخ، گەڵا و هتد) خۆ(ڕا)گر، زوونەکەوتوو ۞ 1 مصر، مصرانه 2 بااستقامت، مستمر، مکرر، طولانی 3 دیرپای

persistent offender *noun*

تاوانکاری سوور (لەسەر کردنەوەی شتێ) ۞ مجرم مصر

persistently /pəˈsɪstəntli, US pərˈs-/ *adverb*

هەمیشـە، پەیتاپـەیتا، سـەرومڕ، لەسـەریەک، بێ‌وچان، سوور، شێلگیرانە: *persistently high interest rates* ۞ همواره، مصرانه

persnickety /pəˈsnɪkəti, US pərˈs-/ = pernickety

person /ˈpɜːsn, US ˈpɜːrsn/ *noun*, *pl.* people or persons (chiefly in official and formal contexts)

1 کەس، زات، یەکێ، کابرا، بنیادەم، پیاو، زەلام، مرۆ، نەفەر، مرۆڤ 2 لەش، لاشە، جەستە، هەیکەل، قیافە، سەروسەکوت، سەروگوێلاک، تـەرح 3 (ڕێزمـان) کـەس 4 خـود، خـۆ 5 (گیانەوەرناسی) تاک، تاق، یەکە (بنەڕەت: لە لاتین *persone* فـەرەنـسی کـۆن، لـە *persona* "دەمامک یان ڕووبەندی ئاکتێر، کەسایەتی یان کارەکتەر لە شانۆدا، پاشان مرۆڤ") ۞ 1 آدم، نفر، انسان 2 جسم، ریخت، سر و وضع 3 (دستور زبان) شخص 4 خود 5 تک

persona /pəˈsəʊnə, US pərˈsoʊnə/ *noun*, personas or personae /-niː/

1 (دەروونناسـی) دەمامـک(ی کەسێتی، پروانە anima) 2 کەسایەتی (بنەڕەت: لە لاتینەوە بە واتای "دەمامک، mask، کەسایەتی") ۞ 1 نقاب 2 چهره

personable /ˈpɜːsənəbl, US ˈpɜːrs-/ *adjective*

سـەرنجڕاکـێش، جـوانچـاک، دڵـڕفێن، بەردڵکەوتوو، قیافەجوان، جوان، attractive ۞ جذاب، خوش‌قیافه

personableness /ˈpɜːsənəblnəs, US ˈpɜːrs-/ *noun*

سـەرنجڕاکێـشی، جـوانچـاکی، دڵـڕفێنی، بـەردڵکـەوتوویی، قیافـەجوانی، جـوانی ۞ جذابیت، خوش‌قیافگی

personably /ˈpɜːsənəbli, US ˈpɜːrs-/ *adverb*

جوانچاکانە، جوان ۞ به طور جذاب

personage /ˈpɜːsənɪdʒ, US ˈpɜːrs-/ *noun*
1 کەسێتی، کەسایەتی 2 کەسایەتی بەرز، زات: 3 مرۆ، کەس، بنیادەم *a royal personage* ◊
1 شخصیت 2 شخصیت برجسته 3 شخص

persona grata /pəˌsəʊnə ˈɡrɑːtə, pɜː-/ *noun, pl.* personae gratae /-niː, -tiː/
کەس یان مۆرەی پەسندکراو (نوێنەریکی سیاسی یان دیپلۆماتی) ◊ شخص مورد قبول یا عنصر مطلوب

personal /ˈpɜːsənl, US ˈpɜːrs-/ *adjective*
1 کەسی، تاکی، تاکەکەسی، خۆیی، هی خۆ (نە هی دەستە یان گرووپ)، individual ،private:
2 *personal effects/belongings/possessions* تایبەتی 3 جەستەیی، لەشی 4 رەخنەگر، عەیبدۆزەرەوە، بەئیراد 5 (ریزمان) کەسی ◊
1 شخصی 2 خصوصی 3 جسمانی 4 عیبجو 5 (دستورزبان) شخصی

personal ad *noun*
ئاگاداری خۆیی (رۆژنامە یان گۆڤار، بۆ ویستنی دۆست یان یار) ◊ آگهی شخصی

personal allowance *noun*
تێچوون یان خەرج(وبار)ی خۆیی ◊ هزینەی شخصی

personal assistant *noun*
یاردەدەری خۆیی یان کەسی (پێرسۆنال) ◊ دستیار شخصی

personal column *noun*
ستوونی تایبەتی (لە بریتانیا، رۆژنامە) ◊ ستون خصوصی

personal computer *noun*
کامپیوتێری کەسی یا خۆیی ◊ کامپیوتر شخصی

personal effects *noun, pl.*
بارگەوبنە، کەلوپەلی (هی) خۆ ◊ وسایل شخصی

personal estate = personal property

personal identification number = PIN

personalism *noun*
1 تایبەتمەندی کەسی، خۆییتی، خودیتی، سابجێکتیڤیتی 2 لایەنگری لە ریبەریکی سیاسی تایبەت ◊ 1 خصوصیات فردی، ذهنیت 2 پرسونالیسم

personalist *noun*
لایەنگری ریبەریکی سیاسی تایبەت ◊ پرسونالیست

personality /ˌpɜːsəˈnæləti, US ˌpɜːrs-/ *noun, pl.* personalities
1 کەسێتی، کەسایەتی 2 زات، کەسایەتی بەرز 3 کەس 4 (personalities) عەیبلێدۆزینەوە، رەخنەلێگرتن، ئیرادگرتن، خراپەوتن، زەمکردن: 1 ◊ *angrily resorted to personalities*
شخصیت 2 شخصیت برجسته 3 شخص 4 (در جمع) انتقادجویی، خردەگیری

personality cult *noun*
کەسێتیپەرستی، قارەمانپەرستی، قارەمانپەروەری (ب.ت. ریبەریکی رامیاری) ◊ کیش شخصیت

personality disorder *noun*
تێکچوون یان شێوانی کەسایەتی ◊ اختلال شخصیت

personalization *noun*
خۆییکردن، کەساندن، بە ناوی کەسێکەوە تایبەتیکردن، کردنە(هی)خۆ ◊ شخصیسازی

personalized *adjective*
1 نێو یان نێونیشانی کەسێکی پێوەیە، تایبەتی، کەسیکراو، کەسێنراو 2 کەسی، خۆیی ◊ 1 خصوصی، شخصیشدە 2 شخصی

personally /ˈpɜːsənəli, US ˈpɜːrs-/ *adverb*
خود، بە خۆ، من خۆم، خودی خۆم، بە خوم، بە شێوەیەکی تایبەتی: *Personally, I prefer the second option* ◊ *All letters will be answered personally* ◊ شخصاً، من شخصاً، به طور خصوصی

personal pronoun *noun*
(ریزمان) جێناوی کەسی، راناوی کەسی ◊ ضمیر شخصی

personal property *noun*
دارایی کەسی یا راگوێزراو، بردەمەنی، مال و دارایی خۆیی ◊ اموال منقول

personal space *noun*
جێگا یان شوێنی (هی) خۆ (یان کەسی) ◊ فضای شخصی

personal stereo = walkman

personal trainer *noun*
راهێنەری خۆیی یان پێرسۆنال ◊ مربی شخصی

personal touch *noun*
داهێنانی کەسی ◊ ابتکار شخصی

personalty = personal property

persona non grata /pɜːˌsəʊnə nɒn ˈɡrɑːtə, nəʊn, US pɜːrˌsoʊnə nɑːn, noʊn/ *noun*
(لاتینی، رامیاری) مۆرەی پەسندنەکراو یان بەکارنەهاتوو، مۆرەی بێکارە (ب.ت. لە ولاتێکی بێگانە) ◊ عنصر نامطلوب

personation /ˌpɜːsənˈeɪʃn/ *noun*
گێران یان نواندنی رۆلی کەسێ ◊ ایفای نقش

personification /pəˌsɒnɪfɪˈkeɪʃn, US pərˌsɑːn-/ *noun*
1 نموونە، نوێنەر 2 تایبەتمەندی مرۆڤپێدان، مرۆڤاندن، بە مرۆڤدانان، کەسایەتیپێدان ◊ 1 مظهر 2 تشخیص

personnel /ˌpɜːsəˈnel, US ˌpɜːrs-/ *noun, pl.*

1 کارکـــەران، دەســـتەودایرە، دامـــەزراوان، فەرمانبـــەران، کارگێـــڕان، کارمەنـــدان: *sales/technical/medical/security/military, etc.* 2 بەڕێوەبـەری کارکـەران یـان دامەزراوان: *the -nnel department/manager* *-rsonnel*
◌ 1 کارمندان، خدمه 2 ادارەی کارگزینی

personnel carrier *noun*
سەربازهەڵگر ◌ نفربر

personnel department *noun*
بەڕێوەبەری کارکەران یان دامەزراوان ◌ ادارەی کارگزینی

personnel manager *noun*
بەڕێوەبـــەری فەرمانگـــەی کارکـــەران یـــان دامەزراوان، سەرۆکی بەڕێوەبەرایەتی کارکەران یان دامەزراوان ◌ رئیس کارگزینی

personnel officer = personnel manager

person-to-person *adjective*
1 ڕووبـــەڕوو، بـــەرەوڕوو 2 (نەخۆشـــی) کەس‌بۆکەس، کەس‌بەکەس، لەم کەسەوە بۆ ئەو کەس، تایبەتی ◌ 1 مقابل 2 شخص‌به‌شخص

person-to-person call *noun*
قـــسەکردنی تەلـــەفونی کـــەس‌بۆکەســـێ (بـــە ئامادەبوونی ئۆپێراتۆرەکە) ◌ مکالمـەی تلفنـی شخص به شخص

perspective /pə'spektɪv, US pər's-/ *noun, adjective*
1 *n* پێرسپێکتیف: *The artist plays with perspective to confuse the eye* 2 پێوەندی 3 (خوازە) وێنە، دید، ڕوانگە، بۆچوون: *a global perspective* 4 لایەن، ئالی، ڕەهەند: *Try to see the issue from a different perspective* 5 پێـشچاو، دیمـەن *adj* پێرسـپێکتیف ◌ 1 *n* دورنمایی 2 ارتباط 3 تصویر، نظر 4 جنبه، بعد 5 منظر، چشم‌انداز *adj* بعدنما

Perspex /'pɜːspeks, US 'pɜːrs-/ *noun, also* perspex
پێرسپێکس، شووشەی پلاستیکی ◌ پرسپکس

perspicacious /,pɜːspɪ'keɪʃəs, US ,pɜːrs-/ *adjective*
زیـــرەک، تیـــژبین، وردبـــین، وریـــا، تیـــژ، زووتێگەیـشتوو، زرینـگ، بـەهۆش، زیـرەکانـە، وردبینانە: *He was perspicacious enough to realize that things were soon going to change* ◊ *a perspicacious remark* ◌ باذکاوت، بافراست، ژرف‌نگر؛ داهیانه

perspicaciously /,pɜːspɪ'keɪʃəsli, US ,pɜːrs-/ *adverb*
زیرەکانە، بە زیرەکی ◌ با ذکاوت

perspicacity /,pɜːspɪ'kæsəti, US ,pɜːrs-/ *noun*
زیرەکـــی، ژیـــری، وریـــایی، وردبـــینی، زووتێگەیشتوویی، زرینگی، پڕهۆشی ◌ ذکاوت، فراست، کیاست

perspicuity *noun, also* perspicuousness
ڕوونی، ئاشـکرایی، ڕۆشـنی، زوڵاڵـی، ڕەوانی، ئاسانی ◌ وضوح، سلاست

perspicuous /pə'spɪkjʊəs/ *adjective*
ڕوون، ئاشکرا، ڕۆشن، زوڵاڵ، ڕەوان، ئاسـان ◌ واضح، سلیس

perspicuously /pə'spɪkjʊəsli/ *adverb*
بە ڕوونی، بـە شـێوەیەکی ڕەوان، بـە ڕەوانی ◌ به طور واضح یا سلیس

perspiration /,pɜːspə'reɪʃn, US ,pɜːrs-/ *noun*
ئـارەق‌کـردن(ەوە)، ئـارەق‌ڕشـتن، ئـارەق‌دەردان، ئارەق ◌ تعرق، عرق

perspiratory /pə'spaɪrətɔːri/ *adjective*
ســەربە ئارەق، ئارەقی، ئارەق دەردەدا یان تاودەدا ◌ وابسته به عرق

perspiring *adjective*
بـە ئـارەق‌دەردانـەوە، بـە ئـارەق ڕشـتنەوە ◌ عرق‌ریزان

persuadable /pə'sweɪdəbl/ *adjective*
لـەرازی‌بـوون‌هـاتوو، لـەقایل‌هـاتوو، شـیاوی ڕازی‌کردن ◌ قابل اقناع

persuaded *adjective*
ڕازی(بـوو)، قایـل، هاتووسـەرڕێ، ڕێ‌داگرتـوو، سـاز(بوو)، نەرم‌بوو، شل‌بوو ◌ متقاعد، قانع

persuasion /pə'sweɪʒn, US pər's-/ *noun*
1 هانـدان، هەڵـفریواندن، لاس‌دان، ڕازی‌کـردن، قایل‌کردن، پێ‌سەلماندن، تێرکردن، هێنانەسەرڕێ، نەرم‌کردن، ڕێ‌پێ‌هێنـان 2 باوەڕ، ڕێباز (ب.ت. دینی یان سیاسی) 3 دەستە، داروودەستە، کۆمـەڵ، تیرە ◌ 1 ترغیـب، قـانع‌سـازی، متقاعدسـازی 2 عقیده، مرام 3 گروه، جماعت

persuasive /pə'sweɪsɪv, US pər's-/ *adjective*
ڕازی‌کەر، قایل‌کەر، پێ‌سەلمێنەر، سەرڕێ‌هێنەر، بـڕا، بـەتوانا بـۆ ڕازی‌کـردن: *the -rsuasive power of advertising* ◌ مقنع، متقاعدکننده

persuasively /pə'sweɪsɪvli, US pər's-/ *adverb*
ڕازی‌کەرانە، قایل‌کەرانە ◌ به طور متقاعدکننده

persuasiveness /pə'sweɪsɪvnəs, US pər's-/ *noun*
توانایی قایـل‌کـردن یـان هێنانەسـەرڕێ، بـڕایی، قایل‌کەریتی، پێ‌سەلمێنەری ◌ قدرت اقناع

pert /pɜːt, US pɜːrt/ *adjective*
1 بێ‌شەرم(وشـکۆ)، بێ‌حـەیا، ڕوودار، دەم‌درێژ، ڕووهەڵماڵراو 2 بێ‌شـەرمانە 3 سـەرنج‌ڕاکێش ◌ 1 بی‌حیا، وقیح 2 وقیحانه 3 جذاب

pertaining *adjective*

سـەربە، پێوەنـدی هەیـە بـە (یـان لەگـەڵ)، پێوەندیدار بە، بەندە بە ◇ وابسته به، متعلق به

pertinacious /ˌpɜːtɪˈneɪʃəs, US ˌpɜːrtnˈeɪ-/ *adjective*
(فەرمی) 1 سوور، پێداگر، بەبڕیار، پێچەقێن، شێلگیر، گوڕووگرتوو، لاسار، لا، کەللەڕەق، 2 شێلگیرانە، پێداگرانە persistent ,stubborn ◇ 1 مصمم، پافشار، لجوج 2 مصممانه

pertinaciously /ˌpɜːtɪˈneɪʃəsli, US ˌpɜːrtnˈeɪ-/ *adverb*
لاسارانە، کەللەڕەقانە، شێلگیرانە، پێداگرانە ◇ لجوجانه، مصرانه

pertinaciousness /ˌpɜːtɪˈneɪʃəsnəs, US ˌpɜːrtnˈeɪ-/ *noun*
لاساری، کەللەڕەقی، سەرچڵی، خۆسەری، پێداگری، پێداگیری، سووربوون، سەرەخەری ◇ لجاجت، پافشاری

pertinacity /ˌpɜːtɪˈnæsəti, US ˌpɜːrtnˈæ-/ *noun*
سووربوون، شێلگیری، بەبڕیاری، لەسەرڕۆیشتن، پێداگرتن، پێداگری، پێداگیری، ویست، گوڕووبەستن، پێچەقاندن، لاساری، لایی، کەللەڕەقی ◇ اصرار، پافشاری، لجاجت

pertinence /ˈpɜːtɪnəns, US ˈpɜːrtnəns/ *noun*, also pertinency
پێوەندی، تێکەڵی، پێوەبەندی، بەستراوی، دەخل ◇ ارتباط

pertinent /ˈpɜːtɪnənt, US ˈpɜːrtnənt/ *adjective*
1 پێوەندیدار، پێوەبەند، بەند، بەستراو، پێوەست، گرێدراو، سەربە: relevant a -nt question/fact ◊ She had asked some -t questions 2 گونجاو، لەبار، بەجێ، شیاو، بەجێوڕێ ◇ 1 مربوط 2 مناسب، بەموقع

pertinently /ˈpɜːtɪnəntli, US ˈpɜːrtnəntli/ *adverb*
(بە شێوەیەکی) پێوەندیدار، بە شێوەیەکی بەستراو، گونجاو، لەبار، بەجێ: *The report examines the causes of rising unemployment, and, more -nently, offers some solutions* ◇ (به طور) مربوط، مناسب

pertly /pɜːtli, US pɜːrtli/ *adverb*
ڕوودارانە، بێشەرمانە، بێئابڕووانە ◇ وقیحانه

pertness /pɜːtnəs, US pɜːrtnəs/ *noun*
بێ حەیایی، بێشەرمی، ڕووداری، بێئابڕوویی ◇ وقاحت، گستاخی

perturbable /pəˈtɜːbəbl/ *adjective*
لەشڵەژانهاتوو، دەشڵەژێنرێ ◇ قابل اضطراب

perturbate /pəˈtɜːbəɪt/ *adjective*
نارەحەت، شێواو، پەشێو، ئاڵۆزاو، نیگەران، تێکچوو ◇ آشفته، مشوش

perturbation /ˌpɜːtəˈbeɪʃn, US ˌpɜːrtərˈb-/ *noun*
شڵەژان، تێکچوون، شێوان، نیگەرانی، دڵەڕاوکێ، پەریشانی، نارەحەتی، ئاژاوە، پشێوی، شێواوی، ئاڵۆزایی ◇ اضطراب، پریشانی، اغتشاش

perturbative /ˌpɜːtəˈbeɪtɪv/ *adjective*
شێوێنەر، شڵەژێنەر، ئاژاوەنەرەوە ◇ اغتشاش‌گر

perturbed /-ˈtɜːbd, US -ˈtɜːrbd/ *adjective*
نارەحەت، شڵەژاو، شێواو، پەشێو، ئاڵۆزاو، نیگەران، تێکچوو: *a perturbed young man* ◇ مضطرب، مشوش، آشفته

perturbing *adjective*
شڵەژێنەر، نیگەرانکەر، نارەحەتکەر ◇ مضطرب‌کننده

pertussis /pəˈtʌsɪs/ = whooping cough

peruke /pəˈruːk/ *noun*
زڕبرچ، مووچاخ، کڵاوقژ ◇ کلاه‌گیس

perusal /pəˈruːzl/ *noun*
وردخوێندنەوە، دەورکردنەوە، پیاهاتنەوە، چاوپیاگێڕانەوە: *The agreement was signed after careful -al* 2 سەرسەرەکی خوێندنەوە، بەسەرداچوونەوە، پیاچوونەوە، چاولێکردنەوە ◇ مطالعەی دقیق، مرور

Peruvian /pəˈruːvɪən/ *adjective, noun*
adj پێرۆڤیەن، پێرۆیی، پیرۆیی، سەربە پێرۆ *n* خەڵکی پێرۆ، پێرۆیی ◇ *adj* پرویی *n* اهل پرو

perv /pɜːv, US pɜːrv/ *noun*, also perve
1 هەرزە، لاواو لەباری سێکسەوە 2 (ئەوسترالیا) ڕوانینی بەئاڵۆشانە ◇ 1 منحرف جنسی 2 نگاه شهوانی

pervasion /pəˈveɪʒn, US pərˈv-/ *noun*
1 گرتنەوە، بڵاوبوونەوە، تەنینەوە، داگرتن، تەشەنەکردن، دزەکردن، پەڵهاویشتن 2 پاراوکردن، تێراندن، تێرکردن، پڕاندن ◇ 1 سرایت، انتشار 2 اشباع

pervasive /pəˈveɪsɪv, US pərˈv-/ *adjective*
گشتگیر، داگرتوو، بڵاوەبوو، پرش‌وبڵاو، تەشەنەکردوو، دزەکردوو، گشت‌تەنیو، زاڵ، سوار، باو، بەبرەو، بەرمێن: *a pervasive smell* ◊ *a pervasive odor of damp* ◇ فراگیر، متشرشده، نفوذکننده، غالب، رایج

pervasively /pəˈveɪsɪvli, US pərˈv-/ *adverb*
بڵاوەبووانە، بە شێوەیەکی تەشەنەکردوو، داگرتووانە ◇ به طور منتشرشده یا فراگیر

pervasiveness /pəˈveɪsɪvnəs, US pərˈv-/ *noun*
بڵاوبوونەوە، تەشەنەکردن، گرتنەوە، داگرتن، تەنینەوە ◇ انتشار

perverse /pəˈvɜːs, US pərˈvɜːrs/ *adjective*
1 لادراو، لەڕێدەرچوو، خرپایی،

ڕێهەڵ(ـە)کردوو 2 سوور لەسەر خراپە، لاسار، سەربزێو، کەللەڕەق، ناحاڵی، پڵووچ 3 بە ئانقەست 4 خراپ، بەدکار 5 هەرزە 6 گەوج 7 نادروست، نازێرانە 8 هەڵە، نائاسایی، ناسروشتی ۞ 1 منحرف 2 لجوج 3 عمدی 4 شریر 5 فاسد 6 احمق 7 نامعقول 8 اشتباه، نابهنجار

perversely /pəˈvɜːsli, US pərˈvɜːrsli/ *adverb*
لاسارانە، سەربزێوانە، کەللەڕەقانە: *He couldn't bear to be near her, yet, perversely, he still found himself looking out for her* ۞ به طور لجوج

perverseness /pəˈvɜːsnəs, US pərˈvɜːrsnəs/ *noun*
1 لادان، لەڕێدەرچوون، ڕێهەڵ(ـە)کردن، خریاییبوون 2 سووربوون لەسەر لاساری، سەربزێوی، کەللەڕەقی، ناحاڵیتی، سەرەخەری 3 خراپی، پیسی ۞ 1 انحراف 2 لجاجت 3 شرارت

perversion /pəˈvɜːʃn, US pərˈvɜːrʒn/ *noun*
1 لادان، خریاییبوون، لەڕێدەرچوون، ڕێهەڵکردن، بەهەڵەدابردن، گومڕایی، هەڵگەڕانەوە، بادانەوە: *sadomasochistic perversions* 2 لادانی سێکسی، بێسەرووبەرەیی 3 دەسکاری، شێواندن، چەواشەکردن، خراپلێکدانەوە، شتی دەسکاریکراو یان چەواشەکراو 4 ناسروشتی، نائاساییتی ۞ 1 انحراف، ارتداد 2 انحراف جنسی 3 تحریف، تعبیر غلط 4 صورت تحریفشده 5 نابهنجاری

perversive /pəˈvɜːsɪv/ *adjective*
ڕێپێهەڵکەر، لەڕێدەرکەر، بەهەڵەدابەر، گومڕاکەر، پێلادەر ۞ منحرفکننده

perversity /pəˈvɜːsəti/ *noun, pl.* perversities
1 لادان، خریاییبوون، لەڕێدەرچوون، ڕێهەڵ(ە)کردن، بەهەڵەدابردن، گومڕایی 2 نائاساییتی، پڵووچی، خۆسەری، لاساری، سەرچڵی، کەللەڕەقی 3 خراپی، هەرزەیی ۞ 1 انحراف 2 نابهنجاری 3 لجاجت، فساد

pervert /ˈpɜːvɜːt, US ˈpɜːrvɜːrt/ *noun*
لاداو، گومڕا، خریایی، هەرزە، بەهەڵەداچوو، ڕێهەڵەکردوو، دەربێ بەسەرشاندادراو، ئاولەئاوەڕۆدەرکردوو (ب.ت. سێکس): *a sexual pervert* :deviant ۞ منحرف

perverted /pəˈvɜːtɪd, US pərˈvɜːr-/ *adjective*
1 لاداو، لەڕێدەرچوو، گومڕا، بەهەڵەدابراو، سەرلێشێوێنراو، ڕێهەڵەکردوو، خریایی 2 دەسکاریکراو، چەواشەکراو، شێوێنراو 3 هەڵە، نادروست، نازێرانە، ناپەسند، نائاسایی، هەرزانە (pervertedly *adv*) ۞ 1 منحرف 2 تحریفشده 3 اشتباه، نامعقول، نابهنجار

pervious /ˈpɜːvɪəs/ = permeable (*pervious soil*)

perviousness /ˈpɜːvɪəsnəs/ *noun*
تێوەچوویی، دزەتێکردوویی، لەتێوچوویی، ڕێدەری، کونبوون، پارۆیشتوویی، پیاتێپەڕیوی ۞ نفوذپذیری، رخنهپذیری

Pesach /ˈpeɪsɑːx/ *noun*
(فێستیڤاڵی) جەژنە فتیرە، Passover (بنەڕەت: لە *Pesah* عیبری) ۞ عید فصح

peseta /pəˈseɪtə/ *noun*
1 یەکەی بنەڕەتی پارەی basic monetary unit سپانیا، بەرامبەر بە سەد centimo 2 (مێژوویی) کۆینێکی زیوین ۞ 1 پزتا 2 سکەای نقرەای

pesewa /pɛˈsiːwə/ *noun*
پێسیڤا: یەکەی پارەی گانا، بەرامبەر بە سەدیەکی cidi (بنەڕەت: "penny" Akan) ۞ پسوا

Peshmerga /pɛʃmærˈgæ/ *noun,* also Peshmerga or pesh merga
پێشمەرگە: سپا و هێزی نیشتمانی کوردستان، هێز و شەڕڤانی چەکداری کوردی ۞ پیشمرگه

peskiness /ˈpeskinəs/ *noun*
هەراسانکردن، زۆربۆهێنان، تەنگپێهەڵچنین، وەڕەسکەری ۞ مزاحمت

pesky /ˈpeski/ *adjective* (peskier, peskiest)
(ئافەرمی) هەراسانکەر، زۆربۆهێنەر، وەڕەسکەر، ملۆزم، annoying، troublesome، vexatious: *pesky insects* ◊ *pesky issues* ۞ مزاحم

peso /ˈpeɪsəʊ, US -soʊ/ *noun, pl.* pesos
پێزۆ (یەکەی بنەڕەتی پارەی چەندین وڵاتی ئەمریکای لاتین و فیلیپین، بەرامبەر بە سەد centavo لە یۆرۆگوای و سەد centesimo لە شوێنەکانی تر ۞ پزو

pessarry /ˈpesəri/ *noun, pl.* pessarries
1 شیافی نێو لەش، کومە (بنەڕەت: *pesos* یونانی "بەردی هێلکەئاسا") 2 دەزگایی دەخرێتە نێو شەرمەوە تا منداڵدان ڕاگرێ ۞ 1 شیاف 2 پساری

pessimism /ˈpesɪmɪzəm/ *noun*
ڕەشبینی، بەدبینی، بەرچاوتاریکی، خراپەبینی، باوەڕێ کە خراپە بەسەر چاکەدا زاڵ دەبێ (بنەڕەت: لە *pessimus* لاتین "worst") ۞ بدبینی

pessimist /ˈpesɪmɪst/ *noun, adjective*
مرۆی ڕەشبین یان بەرچاوتاریک ۞ آدم بدبین

pessimistic /ˌpesɪˈmɪstɪk/ *adjective*
ڕەشبینانە، ڕەشبین، بەدبین، خراپەبین ۞ بدبینانه، بدبین

pessimistically /-kli/ *adverb*
ڕەشبینانە، بە ڕەشبینی(یەوە) ۞ با بدبینی

pest /pest/ *noun*
1 ئازار، ترتره، پیکەبرێ، مێجل، کەلووخۆرە، شەوڕەو، کەلووسمە، ئافەت، هارپە، دەرد،

مافـەتا، بـەلا، درم، پـەتا، تـاعوون 2 (منـاڵ) ودودوە، ئاتەش‌پارە، تیر لە ئاسمان‌دەر، تاعوون، هەوهەوین‌نەرەوە، شەیتان، خراپ (بنەڕەت: لە *peste* فەرەنسی، لە *pestis* لاتین "plague") ◌ 1 آفت، طاعون 2 آتش‌پاره

pest control *noun*
قڕکردن یان تیابردنی ئافات، فەوتاندنی ئازار، فەوتاندن یان نەهێشتنی ترتره (یان ئافات) ◌ نابودسازی آفات

pester power *noun*
زۆربۆهێنان، هەراسان‌کردن، هەڵپیچان، هەراس پێ‌هەڵگرتن (منال بۆ دایک و باوکی، بۆ کڕینی شتێ) ◌ قدرت بەستوەآوری

pest-house /'pest haʊs/ *noun*
نەخۆش‌خانەی پەتا، پەتاخانە ◌ بیمارستان طاعونی‌ها

pesticidel *adjective*
1 ئازارکوژ، ئافەت‌کوژ، مێرووکوژ 2 سەربە ئافەت‌کوژی ◌ 1 آفت‌کش، حشره‌کش 2 وابسته به آفت‌کشی

pesticide /'pestɪsaɪd/ *noun*
ئازارکوژ، ترتره‌کوژ، ئافەت‌کوژ، دەرمانی نەهێشتنی ئافات و مێروو، مێرووکوژ: *crops sprayed with -sticide* ◌ آفت‌کش، حشره‌کش

pestiferous /pe'stɪfərəs/ *adjective*
1 پەتاهێنەر، درماوی، تاعوون‌هێنەر 2 (بە شۆخی) وەڕەزکەر، نارەحەت‌کەر ◌ 1 طاعون‌آور 2 ناراحت‌کننده

pestilence /'pestɪləns/ *noun*
(کۆن) پەتا، درم، ئاهۆ، تاعوون، پەژی، چاوەقولکە ◌ طاعون

pestilent /'pestɪlənt/ *adjective*
1 مەرگاوی، مەرگ‌بار، کوشندە، 2 deadly مەترسی‌دار، پڕمەترسی 3 نەخۆش‌خەر، *a -stilent disease* :contagious .infectious 4 ملۆزم، وەڕەزکەر 5 (کۆن) خراپە یان بەزیانە بۆ ئاکار (pestilently *adv*) ◌ 1 مرگ‌بار 2 خطرناک 3 بیماری‌زا 4 مزاحم 5 مضر برای اخلاق

pestilential /ˌpestɪ'lenʃl/ = pestilent

pestle /'pesl/ *noun*
1 دنک، دەسک، دەسکی هاون یا ئاونگ، جوون، دەسکاون، سەلایە 2 هەر ئامێرێکی میکانیکی بۆ هاڕین، کوتان و شتی وا ◌ 1 دستەی هاون 2 پتل

pesto /'pestəʊ, US 'pestoʊ/ *noun*
پێستۆ (= سۆسێکی ئیتالیایی کە لە گەڵای ڕیحانە، کاکڵەی کاژ، پەنیر و ڕۆن دروستدەبێ) ◌ پستو

PET *abbreviation* 1 /ˌpi: iː 'ti:/ polyethylene terephthalate 2 /pet/ positron emission tomography 3 /pet/ Preliminary English Test

1 تێرێفتالاتی پۆلی‌ئێتیلێن 2 (پزشکی) شێوەیێکی بەرهەم‌هێنانی وێنە لە مێشک یان ئەندامێکی نێوەوەی لەش: *a PET scan* 3 تاقی‌کاری ئینگلیسی سەرەتایی (لە زانکۆی کەمبریج، قسەکردن و نووسین بە ئنگلیسی بۆ بیانی‌یەکان لە ئاستی ناوەندی‌دا) ◌ 1 پی‌ای‌تی 2 و 3 پت

Pet. *abbreviation* Peter (in biblical references)

pet[1] /pet/ *noun*
1 گیانەوەری دەستەمۆ، جانەوەر یان گیان‌لەبەری ماڵەوە: *a pet dog/hamster, etc.* ◊ *a family/domestic pet* 2 (ناپەسندانە) سۆمای چاوان، بەردەوک، گلێنەی چاو، گوڵی سەرتۆپ، favourite، darling: *She's the teacher's pet* 3 کەسێکی لەبەردڵان و خۆشەویست، نازەنین 4 (لە بانگ‌کردنا، نافەرمی) خۆشەویستەکەم، ئازیزەکەم، گیانەکەم: *What's wrong, pet?* ◌ 1 جانور خانگی 2 عزیزدردانه، سوگلی، نورچشمی 3 آدم دوست‌داشتنی 4 (در خطاب) عزیزم، جیگر

pet[2] /pet/ *adjective*
1 دەستەمۆ، ماڵی، دەس‌پەروەردە، خانەکی 2 خۆشەویست، نازەنین، لەبەردڵ، ژیرکەڵە: *a pet name* = favorite: *his pet subject/theory/project, etc.* 3 ◌ 1 دست‌آموز 2 محبوب 3 مورد علاقه

pet[3] /pet/ *noun*
نارەحەتی، مۆنی، رووگرژی ◌ اوقات‌تلخی، بدخلقی

petal /'petl/ *noun*
پەڕە، بەڵگ، پەڕەگوڵ، گوڵپەڕ (petaline *adj*) ◌ گل‌برگ

petalism *noun*
(لە یۆنانی کۆن‌دا) دوورخستنەوە بە ماوەی پێنج ساڵ، ناوی کەسەکەشیان لەسەر گەڵایێکی زەیتوون دەنووسی ◌ پتالیسم

petalled *adjective*, also petald
(لە لکێدانا) ـپەڕەدار، ـبەپەڕە ◌ ـگلبرگی، دارای گل‌برگ

petal-like *adjective*
پەڕەئاسا، شێوەپەڕە ◌ گل‌برگ‌مانند

petaloid *adjective*
پەڕەئاسا، شێوەپەڕە، پەڕی؛ پێکهاتوو لە تۆخمە پەڕی‌یەکان ◌ گل‌برگ‌مانند

petalous *adjective*
پەڕەدار، پەڕەپەڕە ◌ دارای گل‌برگ

pétanque /pə'taŋk, French petɑ̃k/ *noun*
جۆرێ کایە بە شێوەی boule، پتر لە Provence دەکرێ ◌ پتانک

petard /pə'tɑːd, US pə'tɑːrd/ *noun*
(مێژوویی) مەنجەنیق، بۆمبی دیواررووخێن، بەردهاوێژ (چەک‌وچۆڵی شەڕ لە سەردەمانی

کۆن‌دا) ⬡ منجنیق

petasus /'petəsəs/ *noun*, also petasos, from Greek *petasos*

1 پیتاسۆس (کڵاوی کورت و لێوارپانی یۆنان و رۆمای کۆن) 2 (میسۆلۆژی یۆنانی) کڵاوی باڵداری خودا Hermes ⬡ پتاسوس

pet-cock *noun*

دەمەوانە، تۆپەوانە، شێرە (هەڵم یان هەوا) ⬡ شیر (بخار یا هوا)

petechia /pɪ'ti:kɪə/ *noun, pl.* petecchiae /-kɪi:/

(پزشکی) پیتیکیا، پێتیکیا: پنکەیێکی سوور یان ئەرخەوانی ورد، لە ئەنجامی خوێن‌بەربوون بۆ نێو پێست ⬡ پتکیا، پتچیا

petechial *adjective*

سەربە پێتیکیا ⬡ وابسته به پتکیا یا پتچیا

peter /'pi:tə(r)/ *noun*

1 (نافەرمی) کیر، چووک، سیرەت 2 زووری زیندان ⬡ 1 کیر 2 سلول

Peter /'pi:tə(r)/ *noun*, late Latin *Petrus*, from Greek *Petros*

1 پیترۆس، پیتێر: راوچی‌یێکی Galilee و یەکێ لە دوازدە حەواری 2 هەردوو ئامۆژگاری‌نامەکەی سەربە پەیمانی نوێ (لە لایەن کریستیەنەکانی سەرەتاوە نووسراوە) ⬡ پطرس

Peter Pan *noun*

پیتێر پان: ناوی کوڕە قارەمانی شانۆنامەی Peter Pan ی سێر James Barrie کە هیچ‌کات گەورەتر نابێ ⬡ پیتر پان

peterman *noun, pl.* petermen

(کۆن) گاسنووق‌بڕ، قاسەبڕ، قاسەشکێن ⬡ دزد گاوصندوق

petersham /'pi:təʃəm/ *noun*

باریکەیێکی میل‌میل یان ریزێ ⬡ نوار راه‌راه

Peter's pence *noun, pl.*

(مێژوویی) بەرات یان زەکاتی ساڵانەی پاپ ⬡ زکات سالانه‌ی پاپ

pethidine /'peθɪdi:n/ *noun*

ئاوێتەیێکی دەسکرد بۆ ژان‌بڕین، ب.ت. بۆ ژانی سەرکار ⬡ پتیدین

pétillant /'petɪjõ/ *djective*

(مەی) کەم‌گاز، کەم‌هەڵچوو، برێ‌هەڵچوو ⬡ پتیلانت

petiolar *adjective*

سەربە یان پێوەندی بە petiole ـەوە هەیە ⬡ وابسته petiole

petiolate /-lət/ *adjective*, also petiolated

خاوەنی لاسکی گەڵا، قنچک‌دار، چێوکەدار ⬡ دارای ساقه‌ی برگ

petiole /'petɪəʊl/ *noun*

1 (رووەک‌ناسی) لاسکەگەڵا، چێوکەگەڵا، گەلاسک، گەڵاچێوکە، قنچکەگەڵا، کلکەگەڵا، کنگەگەڵا (گەڵا بە قەدەوە دەبەستێتەوە) 2 (گیانەوەرناسی) پاچکە، پازە، چێوکە: لاسکەیێکی باریک لەنێوان دوو بێکهاتە structure، ب.ت. سک abdomen و گەرووی thorax مێژوویی (بنەڕەت: لە لاتینی *petiolus* ("stalk ,little foot" ⬡ 1 ساقه‌ی برگ 2 پتیول

petiolule *noun*

(رووەک‌ناسی) چێوکەگەڵاچە، لاسکەگەڵاژە، چێوکەگەڵای چکۆلە (petiolular *adj*) ⬡ دم‌برگ‌چه

petit /'peti/ *adjective*

(ماف، تاوانێ) ناگرنگ، هیچەکە، هیچ، چکۆلە ⬡ جزئی، کوچک

petit bourgeois /,peti 'bʊəʒwa:, US 'bʊrʒ-/ *noun*

وردەبورژوا ⬡ خرده بورژوا

petite /pə'ti:t/ *adjective*

وردیلانە، ورد، وردومرد، خلۆپە، خڕ، وردەڵە: *a petite blonde* ⬡ ریزه‌میزه

petite bourgeois = petit bourgeois

petit-four /,peti 'fɔ:(r)/ *noun, pl.* petits fours /'fɔ:z/

(فەرەنسی) پیتی‌فوور (= جۆرێ غوورابی یا کەیکی چایی و قاوە) ⬡ پتی‌فور

petitgrain /'petɪgreɪn/ *noun*

وردەدان، وردانە (جۆرێ عەترەڕۆن، لە چەند بەشێکی دار پرتەقاڵ و رووەک ترشەکانی تر دەگیرێ) ⬡ پتیت‌گرین

petition /pə'tɪʃn/ *noun*

1 داوا، داواکاری، پاڕانەوە، رووڵێنان، دەستەوداوێن‌بوون، داوێن‌گیری، لاڵانەوە 2 داخوازی 3 دادخوازی، نامە، تۆمار، سکاڵانامە 4 دوعا، نزا ⬡ 1 استدعا، التماس 2 درخواست 3 دادخواست، عریضه 4 دعا

Petition of Right *adjective*

(مێژوویی، بریتانیا) راگەیاندن‌نامەی پارلەمانتاری ماف و ئازادی‌یەکانی خەڵک، لە لایەن Chalesـ یەک لە 1628 مۆرکرا ⬡ پتیسیون آف رایت

petitionary /pə'tɪʃənerɪ/ *adjective*

پاڕانەوەیی ⬡ التماسی

petitioner /pə'tɪʃənə(r)/ *noun*

1 داواکار، خوازیار، داخواز 2 دادخواز، نیازکار، نیازمەند، تکاکار ⬡ 1 متقاضی 2 درخواست‌کننده

petit jury *noun*

دەستەی سوێندخۆرانی دوازدەکەسی ⬡ هیأت منصفه‌ی دوازده نفری

petit larceny *noun*

سیرمەدزی، خوێری‌یەدزی ⬡ دله‌دزدی

petit mal /,peti 'mæl/ *noun*

سووکەفێ، پەرکەمی سووک، سووکەپەرکەم

(بڕوانە grand mal) ۞ صرع مختصر
petit point /pɔɪnt, US pwã/ *noun*
تەقەڵی ورد یان چکۆلە ۞ کوک ریز
pet name *noun*
ناوی خۆشەویستی، نیوی خۆماڵی ۞ اسم خودمانی
petr(i,o)- /'petrəʊ, US 'petroʊ/ *prefix*
پێشگر: بەرد، کەڤر (بنەڕەت: لە *petros* و *petra* یۆنانی) ۞ پیشوند: سنگ
petrale sole *noun*, also petrale
جۆرێ flounder زۆرتر هی ئاوەکانی پاسیفیکی ئەمریکای باکووری کە سەرچاوەیێکی خۆراکی گرنگە [*Eopsetta jordani*] ۞ نوعی ماهی
Petrarch /pɪ'trɑːk(ə)n/ *noun*
ئاماژە بە سۆنێت یا غەزەلێکی هەشت سەروایی، هی هۆنەری ئیتالیایی فرانسێسکۆ پێترارک Francesco Petrarca (1304–74) ۞ پترارک
petrel /'petrəl/ *noun*
باڵندەی ڕەشەبا، باڵندەی باڵدرێژ [زۆر جۆرن، زۆربە لە خێزانی Procellariidae، خێزانەکانی تریش بریتین لە Hydrobatidae و Pelecanoididae] (بنەڕەت:) ۞ مرغ توفان
Petri dish /'petri, US 'piːtri/ *noun*, also Petri dish
جۆری کاسەی پەلی ڕوونی خڕی سەرتەخت، بۆ چاندنی وردەزیندەوەر یان مایکرۆئۆرگانیزمەکان بەکاردێتری (بنەڕەت: لە ناوی بەکتریاناسی ئەڵمانی Julius R. *Petri*) ۞ پتری دیش
petrifaction /ˌpetrɪ'fækʃn/ *noun*, also petrification
1 بەردبوون، بوونەبەرد، بەرداندن، کردنەبەرد 2 چەقبەستوویی، بەنگخواردوویی ۞ 1 سنگ‌شدگی، تبدیل به سنگ 2 تحجر
petrifactive *adjective*
بەردبوو، بووەبەرد، بەبەردبوو ۞ سنگ‌شده
petrified /'petrɪfaɪd/ *adjective*
1 تۆقیو، ترساو، زراوچوو، terrified: *I'm petrified of snakes* ◊ *a petrified expression* 2 بەبەردبوو، بووبەرد: *a petrified forest* ۞ 1 ترسیده 2 سنگ‌شده
Petrine /'piːtraɪn/ *adjective*
1 سەربە سەینت Peter 2 سەربە دەسەڵاتی پاپ (وەکوو جێگری سەینت پێتێر یان پێتێر) 3 سەربە پێتێری یەکەمی ڕووسیا ۞ پترین
petro- /'petrəʊ/ *prefix*
پێشگر: 1 تەختەبەرد، بەرد: *petrography*، *petrology* 2 (سەربە) پێترۆلیۆم: *petrodollar* (بنەڕەت: واتای یەکەم لە *petros* یۆنانی "بەرد rock"، *petra* "تەختەبەرد stone"، واتای دووهەم لە petroleum) ۞ پیشوند: 1 سنگ، وابستە بە سنگ یا سنگ‌ها 2 (وابستە بە) پترولیوم
petrochemical /ˌpetrəʊ'kemɪkl, US ˌpetroʊ-/ *adjective*
نەوتی-کیمیایی، پێترۆکیمیایی ۞ پتروشیمیایی
petrochemical industry *noun*
پیشەسازی پێترۆکیمیکاڵ ۞ صنعت پتروشیمی
petrochemicals *noun, pl.*
مەتریاڵی نەوتی-کیمیایی یان پێترۆشیمی، کەرەسەی نەوتی، نەوتەمەنی ۞ مواد پتروشیمی
petrochemistry *noun*
پێترۆشیمی، کیمیای نەوت ۞ پتروشیمی
petrodollar /'petrəʊdɒlə(r), US 'petroʊdɑːlər/ *noun*
دۆلاری نەوتی ۞ دلار نفتی
petrogenesis *noun*
پێکهاتنی بەرد و کەڤرەکان، بەردپێکهاتی ۞ سنگزایی
petroglyph /'petrə(ʊ)ɡlɪf/ *noun*
نەخشی سەربەرد، بەردەنەخشینە ۞ پتروگلیف
petrographer *noun*
پێترۆگرافیر ۞ پتروگرافر
petrographic *adjective*, also petrographical
سەربە پێترۆگرافی ۞ وابستە بە پتروگرافی
petrography /pe'trɒɡrəfi/ *noun*
پێترۆگرافی (= باسکردنی بەرد و کەڤر و پۆلاندنیان) ۞ پتروگرافی
petrol /'petrəl/ *noun*
بێنزین (= وەک سووتەمەنی بۆ ماشینەکان) ۞ بنزین
petrolatum /ˌpetrə'leɪtəm/ = petrolatum jelly
petrol bomb = Molotov Cocktail
petroleum /pə'trəʊliəm, US -'troʊ-/ *noun*
نەوت، نەوتی خاو، بەردەنەوت ۞ نفت
petroleum ether *noun*
جۆری شلەی (زوو)هەڵمیو، دڵۆپێنراو لە پێترۆلیۆم ۞ اتر پترولیوم
petroleum jelly *noun*
مەلهەم یان هەتوانی ڤازلین (ڤازلین) ۞ وازلین
petroleum productions *noun, pl.*
بەرهەمە نەوتییەکان ۞ فراوردەهای نفتی
petrologic /ˌpɒtrə'lɒdʒɪk/ *adjective*, also petrological
بەردناسییانە، سەربە بەردناسی، سەربە کەڤرناسی ۞ سنگ‌شناختی
petrologist *noun*
کەڤرناس، بەردناس ۞ سنگ‌شناس
petrology /pə'trɒlədʒi, US -'trɑːl-/ *noun*
کەڤرناسی، بەردناسی: زانستی کە دەربارەی بنەڕەت، پێکهاتە، مێژوو، بوون، پێکهاتنی کیمیایی

کوندا) ۞ منجنیق

petasus /'petəsəs/ *noun*, also petasos, from Greek *petasos*
1 پێتاسۆس (کڵاوی کورت و لیوارپانی یۆنان و ڕۆمای کۆن) 2 (میسۆلۆژی یۆنانی) کڵاوی باڵداری خودا Hermes ۞ پتاسوس

pet-cock *noun*
دەمەوانە، تۆپەوانە، شیرە (هەڵم یان هەوا) ۞ شیر (بخار یا هوا)

petechia /pɪ'ti:kɪə/ *noun*, *pl.* petechiae /-kii:/
(پزشکی) پیتیکیا، پێتیکیا: پنکەیێکی سوور یان ئەرخەوانی ورد، لە ئەنجامی خوێنبەربوون بۆ نێو پێست ۞ پتکیا، پتچیا

petechial *adjective*
سەربە پێتیکیا ۞ وابسته به پتکیا یا پتچیا

peter /'pi:tə(r)/ *noun*
1 (نافەرمی) کیر، چووک، سیرەت 2 زووری زیندان ۞ 1 کیر 2 سلول

Peter /'pi:tə(r)/ *noun*, late Latin *Petrus*, from Greek *Petros*
1 پێترۆس، پێتێر: راوچییێکی Galilee و یەکێ لە دوازدە حەواری 2 هەردوو ئامۆژگارینامەکەی سەربە پەیمانی نوێ (لە لایەن کریستیەنەکانی سەرەتاوە نووسراوە) ۞ پطرس

Peter Pan *noun*
پیتیر پان: ناوی کورە قارەمانی شانۆنامەی Peter Pan ی سێر James Barrie کە هیچکات گەورەتر نابێ ۞ پیتر پان

peterman *noun*, *pl.* petermen
(کۆن) گاسنووقبڕ، قاسەبڕ، قاسەشکێن ۞ دزد گاوصندوق

petersham /'pi:təʃəm/ *noun*
باریکەیێکی میلمیل یان ریزێ ۞ نوار راه‌راه

Peter's pence *noun*, *pl.*
(مێژوویی) بەرات یان زەکاتی ساڵانەی پاپ ۞ زکات سالانه‌ی پاپ

pethidine /'peθɪdi:n/ *noun*
ئاوێتەیێکی دەسکرد بۆ ژانبڕین، ب.ت. بۆ ژانی سەرکار ۞ پتیدین

pétillant /'petɪjɒ̃/ *djective*
(مەی) کەمگاز، کەمهەڵچوو، برێهەڵچوو ۞ پتیلانت

petiolar *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە petiole ـەوە هەیە ۞ وابسته petiole

petiolate /-lət/ *adjective*, also petiolated
خاوەنی لاسکی گەڵا، قنچکدار، چێوکەدار ۞ دارای ساقه‌ی برگ

petiole /'petɪəʊl/ *noun*
1 (رووەکناسی) لاسکەگەڵا، چێوکەگەڵا، گەلاسک، گەلاچێوکە، قنچکەگەلا، کلکەگەلا، کنگەگەلا (گەلا بە قەدەوە دەبەستێتەوە) 2 (گیانەوەرناسی) پاچکە، پازە، چێوکە: لاسکەیێکی باریک لەنێوان دوو پێکهاتە structure ب.ت. سک abdomen و گەرووی thorax مێژوویی (بنەرەت: لە لاتین petiolus ("stalk ,little foot") ۞ 1 ساقه‌ی برگ 2 پتیول

petiolule *noun*
(رووەکناسی) چێوکەگەلاچە، لاسکەگەلاژە، چێوکەگەلای چکۆلە (petiolular *adj*) ۞ دم‌برگچه

petit /'peti/ *adjective*
(ماف، تاوانێ) ناگرنگ، هیچەکە، هیچ، چکۆلە ۞ جزئی، کوچک

petit bourgeois /,peti 'bʊəʒwɑ:, US 'bʊrʒ-/ *noun*
وردەبورژوا ۞ خرده بورژوا

petite /pə'ti:t/ *adjective*
وردیلانە، ورد، وردومرد، خلۆپە، خڕ، وردەلە: *a petite blonde* ۞ ریزه‌میزه

petite bourgeois = petit bourgeois

petit-four /,peti 'fɔ:(r)/ *noun*, *pl.* petits fours /'fɔ:z/
(فەرەنسی) پیتیفور (= جۆرێ غورابی یا کەیکی چایی و قاوە) ۞ پتی‌فور

petitgrain /'petɪgreɪn/ *noun*
وردەدان، وردانە (جۆرێ عەترەرۆن، لە چەند بەشێکی دار پرتەقاڵ و رووەک ترشەکانی تر دەگیرێ) ۞ پتیت‌گرین

petition /pə'tɪʃn/ *noun*
1 داوا، داواکاری، پارانەوە، رووڵێنان، دەستەوداوێنبوون، داوێنگیری، لالانەوە 2 داخوازی 3 دادخوازی، نامە، تۆمار، سکالانامە 4 دۆعا، نزا ۞ 1 استدعا، التماس 2 درخواست 3 دادخواست، عریضه 4 دعا

Petition of Right *adjective*
(مێژوویی، بریتانیا) راگەیاندننامەی پارلەمانتاری ماف و ئازادییەکانی خەڵک، لە لایەن Chales ی یەک لە 1628 مۆرکرا ۞ پتیشن آف رایت

petitionary /pə'tɪʃənerɪ/ *adjective*
پارانەوەیی ۞ التماسی

petitioner /pə'tɪʃənə(r)/ *noun*
1 داواکار، خوازیار، داخواز 2 دادخواز، نیازکار، نیازمەند، تکاکار ۞ 1 متقاضی 2 درخواست‌کننده

petit jury *noun*
دەستەی سوێندخۆرانی دوازدەکەسی ۞ هیأت منصفه‌ی دوازده نفری

petit larceny *noun*
سیرمەدزی، خوێرییەدزی ۞ دله‌دزدی

petit mal /,peti 'mæl/ *noun*
سووکەفێ، پەرکەمی سووک، سووکەپەرکەم

(بڕوانە grand mal) ۞ صرع مختصر
petit point /pɔɪnt, US pwã/ *noun*
تەقەڵی ورد یان چکۆلە ۞ کوک ریز
pet name *noun*
ناوی خۆشەویستی، نێوی خۆماڵی ۞ اسم خودمانی
petr(i,o)- /ˈpetrəʊ, US ˈpetroʊ/ *prefix*
پێشگر: بەرد، کەڤر (بنەڕەت: لە *petros* و *petra* یۆنانی) ۞ پیشوند: سنگ
petrale sole *noun*, also petrale
جۆرێ flounder، زۆرتر هی ئاوەکانی پاسیفیکی ئەمریکای باکووری کە سەرچاوەیێکی خۆراکی گرنگە [*Eopsetta jordani*] ۞ نوعی ماهی
Petrarch /pɪˈtrɑːk(ə)n/ *noun*
ئاماژە بە سۆنێت یا غەزەلێکی هەشت سەروایی، هی هۆنەری ئیتالیایی فرانسێسکۆ پێتراڕک Francesco Petrarca (1304–74) ۞ پترارک
petrel /ˈpetrəl/ *noun*
باڵندەی ڕەشەبا، باڵندەی باڵدرێژ [زۆر جۆرن، زۆربە لە خێزانی Procellariidae، خێزانەکانی Hydrobatidae و Pelecanoididae تریش بریتین لە] (بنەڕەت:) ۞ مرغ توفان
Petri dish /ˈpɛtri, US ˈpiːtri/ *noun*, also Petri dish
جۆرێ کاسەی پەلی ڕوونی خڕی سەرتەخت، بۆ چاندنی وردەزیندەوەر یان مایکرۆئۆرگانیزمەکان بەکاردێت (بنەڕەت: لە ناوی بەکتریاناسی ئەڵمانی *Petri* .Julius R) ۞ پتری دیش
petrifaction /ˌpetrɪˈfækʃn/ *noun*, also petrification
1 بەردبوون، بوونەبەرد، بەردانـدن، کردنەبەرد 2 چەقبەستوویی، ڕەنگ‌خواردوویی ۞ 1 سنگ‌شدگی، تبدیل به سنگ 2 تحجر
petrifactive *adjective*
بەردبوو، بووەبەرد، بەبەردبوو ۞ سنگ‌شده
petrified /ˈpetrɪfaɪd/ *adjective*
1 تۆقیو، ترساو، زراوچوو، terrified: a *I'm petrified of* ◊ *petrified expression* 2 بەبەردبوو، بووبەرد: *a petrified snakes* ◊ *forest* ۞ 1 ترسیده 2 سنگ‌شده
Petrine /ˈpiːtrʌɪn/ *adjective*
1 سەربە سەینت Peter 2 سەربە دەسەڵاتی پاپ (وەکوو جێگری سەینت پێتەر یان پیتەر) 3 سەربە پێتەری یەکەمی ڕووسیا ۞ پترین
petro- /ˈpɛtrəʊ/ *prefix*
پێشگر: 1 تەختەبەرد، بەرد: *petrography*، *petrodollar* 2 (سەربە) پێترۆلیۆم: *petrology* (بنەڕەت: واتای یەکەم لە *petros* یۆنانی "بەرد stone"، *petra*، "تەختەبەرد rock"، واتای دووهەم لە petroleum) ۞ پیشوند: 1 سنگ، وابستە به سنگ یا سنگها 2 (وابستە به) پترولیوم
petrochemical /ˌpetrəʊˈkemɪkl, US ˌpetroʊ-/ *adjective*
نەوتی-کیمیایی، پێترۆکیمیایی ۞ پتروشیمیایی
petrochemical industry *noun*
پیشەسازی پێترۆکیمیکاڵ ۞ صنعت پتروشیمی
petrochemicals *noun, pl.*
مەتریاڵی نەوتی-کیمیایی یان پێترۆشیمی، کەرەسەی نەوتی، نەوتەمەنی ۞ مواد پتروشیمی
petrochemistry *noun*
پێترۆشیمی، کیمیای نەوت ۞ پتروشیمی
petrodollar /ˈpetrəʊdɒlə(r), US ˈpetroʊdɑːlər/ *noun*
دۆلاری نەوتی ۞ دلار نفتی
petrogenesis *noun*
پێکهاتنی بەرد و کەڤرەکان، بەردپێکهاتی ۞ سنگ‌زایی
petroglyph /ˈpetrə(ʊ)glɪf/ *noun*
نەخشی سەربەرد، بەردەنەخشینە ۞ پتروگلیف
petrographer *noun*
پێترۆگرافێر ۞ پتروگرافر
petrographic *adjective*, also petrographical
سەربە پێترۆگرافی ۞ وابستە به پتروگرافی
petrography /pɛˈtrɒgrəfi/ *noun*
پێترۆگرافی (= باس‌کردنی بەرد و کەڤر و پۆلاندنیان) ۞ پتروگرافی
petrol /ˈpetrəl/ *noun*
بێنزین (= وەک سووتەمەنی بۆ ماشینەکان) ۞ بنزین
petrolatum /ˌpetrəˈleɪtəm/ = petrolatum jelly
petrol bomb = Molotov Cocktail
petroleum /pəˈtrəʊliəm, US -ˈtroʊ-/ *noun*
نەوت، نەوتی خاو، بەردەنەوت ۞ نفت
petroleum ether *noun*
جۆرێ شلەی (زوو)هەڵمیو، دڵۆپێنراو لە پێترۆلیۆم ۞ اتر پترولیوم
petroleum jelly *noun*
مەلهەم یان هەتوانی ڤازلین (ڤازلین) ۞ وازلین
petroleum productions *noun, pl.*
بەرهەمە نەوتییەکان ۞ فراوردەهای نفتی
petrologic /ˌpətrəˈlɒdʒɪk/ *adjective*, also petrological
بەردناسییانە، سەربە بەردناسی، سەربە کەڤرناسی ۞ سنگ‌شناختی
petrologist *noun*
کەڤرناس، بەردناس ۞ سنگ‌شناس
petrology /pəˈtrɒlədʒi, US -ˈtrɑːl-/ *noun*
کەڤرناسی، بەردناسی: زانستی کە دەربارەی بنەڕەت، پێکهاتە، مێژوو، بوون، پێکهاتنی کیمیایی

و پۆلاندنی بەردەکان دەکۆڵێتەوە ○ سنگشناسی

petrol station *noun*
پۆمپی بێنزین ○ پمپ بنزین

petrol tank *noun*
تانک یان باکی بێنزین، بێنزیندان ○ باک بنزین

petrosal /pɪˈtrəʊs(ə)l/ *adjective*
1 (توێکاری) بەردین، بەردینەیی (سەربە بەشی سەختی ئێسکی لاجانگ کە دەوری گوێی نێوەوەی داوە) 2 رەق، سەخت، بەردین (بنەرەت: لە لاتین *petrosus* "بەردی، بەردین، تەختەبەردین" (لە *petra* "rocky ،stony" "(تەختەبەرد" + -al) ○ 1 پتروسال 2 سنگی

petrosal bone *noun*
(توێکاری) ئێسکی بەردین یان بەردینەیی ○ استخوان پتروسال

petrous = (Anatomy) another term for petrosal

pet shop *noun*
دووکانی فرۆشتنی گیانلەبەرانی ماڵی یان دەستەمۆ ○ فروشگاه حیوانات خانگی

petticoat /ˈpetɪkəʊt, US -koʊt/ *noun*
1 ژێرپۆش، ژێرکراس 2 (تافەرمی، سووکانە) ئافرەت، ژن، کچ (petticoated *adj*) ○ 1 زیرپوش 2 زن، دختر

pettifogger /ˈpetɪfɒɡə(r)/ *noun*
پارێزەری هیچوپووچ، کەچە پارێزەر ○ وکیل بی‌عرضه

pettifogging /ˈpetɪfɒɡɪŋ, US -fɑːɡ-, -fɔːɡ-/ *adjective*
عەمەلی، وەسواسی، بەئیراد، ناگرنگ، تایەخ، هیچەکە ○ وسواسی، چیز بی‌اهمیت

petting /ˈpetɪŋ/ *noun*
لاواندنەوە، خۆلێخستن، ماچکردن، دەسپیاهێنان، دەسلێخستن ○ نوازش، معاشقه

petting zoo *noun*
باخچەی ئاژەڵان کە منالان دەتوانن دەستیان لێدەن ○ پتینگ زو

pettish /ˈpetɪʃ/ *adjective*
1 بەبەهانە، بەگوڕوو، بەدخولک، بەدگوز، نەدوێن، خوێنکەکرە 2 زووتووڕە، سەرتوند، زوودڵئێشاو 3 بەپەلە، بەتالووکە، بێسەبر، ئارامڵێهەڵگیراو (pettishly *adv*: بەدگوزانە، بەدخولکانە؛ pettishness *n*: 1 بەدخولکی، بەدگوزی، رووساردی، مرۆمۆچی، نەدوێنی 2 زووتووڕەیی، سەرتوندی، بێسەبری) ○ 1 بدعنق 2 تندخو 3 عجول

petty /ˈpeti/ *adjective* (pettier, pettiest)
1 ناگرنگ، هیچەکە، تایەخ، هیچوپووچ، لەخۆرایی، بێهوودە، هیچ 2 چکۆلە، ورد، بچووک 3 بەرچاوتەنگ، بیرتەسک 4 بیرتەسکانە (pettily /ˈpetɪli/ *adv*: بیرتەسکانە، بەرچاوتەنگانە، ناگرنگانە، تایەخانە؛ pettiness /ˈpetinəs/ *n*: 1 ناگرنگی، هیچەکەیی، چکۆلەیی 2 بەرچاوتەنگی، بیرتەسکی) ○ 1 کم‌اهمیت، جزئی 2 کوچک، خرد 3 تنگ‌نظر 4 تنگ‌نظرانه

petty bourgeois = petit bourgeois

petty cash *noun*
پارەی سنووق (تایبەتی خەرجی چکۆلە) ○ تن‌خواه گردان

petty larceny *noun*
وردەدزی، خوێڕیەدزی، دەڵەدزی، سیرمەدزی ○ دله‌دزدی

petty officer *noun*
ئەفسەرێکی پایەنزم لە هێزی دەریایی‌دا، کەچەئەفسەر ○ درجه‌دار

petty treason = treason

petulance /ˈpetjʊləns, US ˈpetʃə-/ *noun*
1 بەهانەگرتن، گوڕووبەستن 2 بەدخولکی، بەدگوزی، رووساردی، زوودڵئێشان، زووڕەنجاوی، مرۆمۆچی، نەدوێنی، خوێنکەکرەیی، زووتووڕەیی، سەرتوندی، توندی ○ 1 بهانه‌گیری 2 بدعنقی، بدخلقی

petulant /ˈpetjʊlənt, US ˈpetʃə-/ *adjective*
1 بەبەهانە، بەئیراد، بەگوڕوو 2 بەدخولک، خولکتاڵ، رووسارد، بەدگوز، نەدوێن، خوێنکەکرە، زوودڵئێشاو، توند، زووتووڕە، سەرتوند: *Her tone of voice became abrupt* (petulantly /ˈpetjʊləntli, US ˈpetʃə-/ *adv* and *-ulant*: بەدخولکانە، رووساردانە) ○ 1 بهانه‌گیر 2 بدعنق، بدخلق

petunia /pəˈtjuːniə, US -ˈtuː-/ *noun*
گوڵە حەریر، پاتونیا، گوڵی شەیپووری، گوڵبۆری ○ [*Petunia × hybrida*] گل اطلسی

petuntse /peɪˈtʊntsə, US pɪˈtʌntsə/ *noun*
بەردێکی چینی باش بۆ دروس‌کردنی چینی‌واڵە، بەردەسپی ○ نوعی سنگ

pew /pjuː/ *noun*
1 (لە کلیسەدا) میز 2 (تافەرمی، بریتانیا) کورسی ○ 1 نیمکت 2 صندلی

pewee /ˈpiːwiː/ *noun*, also peewee
جۆرێ قولەچەقەی flaycatcher ی زۆرداری ئەمریکای باکووری [توخم *Contopus*: چەندین جۆرن] ○ پیوی

pewit = peewit

pewter /ˈpjuːtə(r)/ *noun*
1 پیوتێر، دارشتەی قالایی و مس 2 کەڵوپەلی ئەم دارشتە ○ پیوتر

peyote /peɪˈəʊti/ *noun*
1 پەیۆتی: جۆرێ کاکتوسی بێ‌دڕکی نەرم و چکۆلە، رەسەنی مەکسیک و باشووری ئەمریکا [*Lophophora williamsii*] 2 دەرمانی hallucinogenic ی ئەم رووەکە، مێسکالینی

تیایە ۞ پیوتی

pfennig /'(p)fɛnɪg/ *noun*
فینیگ (= یەکەیێکی پارەی ئەڵمانی بایی سەدیەکی مارکە) ۞ فنیگ

PG /ˌpiː 'dʒiː/ *abbreviation* parental guidance
پی جی، ڕێنوێنی باوانی (نیشانەی پۆلاندنی ئەو فیلمانەیە کە چاولێکردنیان بۆ منالان پێویستی بە ڕێنوێنی دایک و باوکیان هەیە) ۞ پی‌جی

PG-13 *noun*
پی‌جی13 (نیشانەی فیلمی نەگونجاو بۆ منالانی خوارتر لە 13 سالان) ۞ پی‌جی13

pH /ˌpiː 'eɪtʃ/ *noun*
(کیمیا) پی‌هاش، پی‌ئێیچ (پێوەری ئاستی ترشەڵۆکی یان ئەلکالی‌بوون لە مەتریال یان گیراوەیێ) ۞ پی‌هاش

Phaedra *noun*, Latin, from Greek *Phaidra*
فایدرا: کچی Minos و شوو دەکا بە Theseus و دەکەوێتە داوی ئەوینی زڕکوڕی Hippolytus ۞ فایدرا

phaeton /'feɪt(ə)n/ *noun*
1 فایتۆن (ئەڕابە یا کالیسکەیێکی چوارپێچکەی سووک) 2 ئەڕابەوان، کالیسکەچی، فایتونەوان (ب.ت. توندڕۆ بێ) ۞ 1 درشکە 2 درشکەچی

Phaëton /'feɪt(ə)n/ *noun*, Latin, from Greek *Phaethōn*
کوڕی خودای ڕۆژ Helios کە ئەڕابە خۆری‌یەکەی باوکی بە ئاسماندا لێ‌دەخوڕی و بەلام مەهاری لە دەس دەردەچێ و لە لایەن باوکی‌یەوە بە هەورەتریشقە لێدەدرێ (بنەڕەت: لە *Phaethōn* میتۆلۆژی یۆنانی) ۞ فایتون

-phage *suffix*
پاشگر: ـخۆر، ـلووش: *bacteriophage*، *microphage* ۞ پسوند: ـخوار

phage /feɪdʒ, US fɑːʒ/ = short for bacteriophage

phaged(a)ena /ˌfædʒə'diːnə/ *noun*
خۆرە، لاڕەشە ۞ آکلە، قانقاریا

-phagia = -phagy

phagocyte /'fægəsaɪt/ *noun*
(خانە) بیانی‌خۆر، بێگانەخۆر، بیانی‌گر، قەبگر، خانەی میکرۆب‌خۆر (phagocytic *adj*) ۞ فاگوسیت، بیگانەخوار

phagocytic index *noun*
ئیندیکسی بێگانەخۆری ۞ اندکس بیگانەخواری

phagocytosis /ˌfagə(ʊ)sʌɪ'təʊsɪs/ *noun*, *pl.* phagocytoses
(زیندەناسی) بیانی‌خۆری، بێگانەخۆری، بیانی‌گری (phagocytotic *adj*) ۞ بیگانەخواری

-phagous *suffix*
پاشگر: ـخۆر، ـلووش: *coprophagous* (بنەڕەت: لە *-phagus* لاتینەوە، ئەویش لە *phagos* یۆنانی‌یەوە، لە *phagein* "خواردن") ۞ پسوند: خوار

-phagy *suffix*
پاشگر: ـخۆری، ـلووشی: *anthropophagy* (بنەڕەت: لە *phagia*، ئەویش لە *phagein* یۆنانی‌یەوە "خواردن") ۞ پسوند: ـخواری

phalaenopis *noun*, *pl.* same or phalaenopes
هەریەک لە توخمی (*Phalaenopsis*) گیاسارمە زووڕڕووەکی‌یە epiphytic جوانەکانی باشووری ڕۆژهەلاتی ئاسیا و ئەوسترالیا، بە گەلای گۆشتن و گوڵی گەش و زل و پەڕەی پانەوە ۞ فالانوپیس

phalange(s) /'falan(d)ʒ/ *noun*
1 پل یان بەندەکانی(ی قامک)، مونکەکان 2 (Phalange) پارتی مارۆنیت Maronyte ی بالی ڕاستی لوبنان ۞ 1 بندهای انگشت 2 فالانج

phalangeal *adjective*
پلی، مونکی، سەربە پلی پەنجە، پێوەندی بە پلی ئەنگوستەوە هەیە ۞ وابستە بە بند انگشت

phalanger *noun*
پەردەجالجالووکەیی: جۆرێ marsupial ی لیمۆرئاسای دارژی tree-dwelling، ڕەسەنی ئەوسترالیا و نیوگینی New Guinea [*Phalanger* و توخمەکانی تر] (بنەڕەت: لە *phalangion* یۆنانی‌یەوە "spider's web") ۞ فالانجر

phalanstery *noun*, *pl.* phalansteries
پێوەندی هەرەوەزی کۆمەلایەتی ۞ روابط تعاونی اجتماعی

phalanx /'fælæŋks/ *noun*
1 دەستە، گروپ، کۆمەڵ 2 (لە یۆنانی کۆندا) دەستەیێ لە سپای پیادە (ی یۆنانی) و مەکیدۆنیایی چەندڕیزە، کە مەتالەکانیان لێک‌دەخشا و نیزە و ڕمی هەر ڕیزێ لە ڕیزی پێشەوە درێژتر بوو 3 دەستەیێ لە سەربازان یان ئەفسەرانی پۆلیس نزیک بەیەک 4 پل، مونک، بنگە، خرتکە، گە، بەند 5 (phalanges /fə'lan(d)ʒiːz/) ئێسکی قامک یان پەنجە (بنەڕەت: بە ڕێگای لاتینەوە لە یۆنانی‌یەوە) ۞ 1 گروە 2 و 3 فالانکس 4 بند انگشت 5 (در جمع) استخوان انگشت

phalarope /'faləræʊp/ *noun*
پێ‌مریشکەڕەشە: جۆرێ باڵندەی مەلەوان یان wading، دەنووک‌ڕاست و پێ پل‌پل [توخم *Phalaropus*: سێ جۆرن] ۞ فالاروپ

phallic /'fælɪk/ *adjective*
1 چووک‌ئاسا، کیرئاسا، کێرئاسا، کێری، چووکی، شێوەچووک 2 سەربە چووک، چووکی ۞ 1 ذکرمانند 2 وابستە بە قضیب

phallicism *noun*, also phallism
چووک‌پەرستی ۞ قضیب‌پرستی

phallocentric /ˌfalə(ʊ)'sɛntrɪk/ *adjective*
چـووک‌تـه‌وه‌ر، چـووک‌ناوه‌نـد، سـیره‌ت‌ناوه‌نـد (وه‌ک هێمـــای بـــالاده‌ســـتی پیاوانـــه؛ (phallocentricism *n* :phallocentricity *n* ◇ قضیب‌محور

phallodynia *noun*
ژانـــه‌کێـــر، کێرئێـــشه، چووکێـــشه، کێرێـــشه، ژانه‌چووک ◇ قضیب‌درد

phallus /'fæləs/ *noun, pl.* phalli /-lʌɪ, -liː/ or phalluses
1 چـووک، سـیره‌ت، کێـر 2 شـێوه یـان هێمـای چـــووک (لـــه هێنـــدێ دیـــن‌دا، وه‌کـــوو هێـــزی به‌رهـه‌م‌هێنـه‌ری سروشـت؛ بنـه‌ڕه‌ت: بـه ڕێگـای late Latin ـه‌وه، له *phallos* یۆنانی‌یه‌وه) ◇ 1 قضیب 2 شکل یا نماد قضیب

Phanariot /fə'narɪət/ *noun*
کاربه‌ده‌ســـتی یۆنـــانی لـــه کۆنـــستانتینۆپل Constantinople له‌ژێر (ده‌سـه‌لاتی) ئیمپراتۆری عوسـمانی‌دا Ottoman Empire ◇ فاناریوت

phanerogam /'fan(ə)rə(ʊ)gam/ = spermatophyte

Phanerozoic /ˌfan(ə)rə(ʊ)'zəʊɪk/ *adjective, noun*
(زه‌وی‌ناســـی) دیارژیـــانی، پـــه‌یـــداژیانی، فانێرۆزۆئیک: سه‌ربه‌و سه‌روبه‌نده‌ی که سه‌رجه‌م سـه‌رده‌می Cambrian ده‌وروبـه‌ری 570 میلیـۆن ســـال لـــه‌وه‌پێش داده‌گـــرێ (پالـــیۆزۆئیک Palaeozoic، مێـــــــــزۆزۆئیک Mesozoic و سـێنۆزۆئیک Cenozoic؛ بنه‌ڕه‌ت: له یۆنانی‌یه‌وه: *phaneros* "دیـار، پـه‌یـدا، visible ,evident" + *zōion* "ئاژه‌ل" + ic-) ◇ فانروزوئیک

phantasm /'fæntæzəm/ *noun*
خـه‌یال، خـۆف، پـێ‌وابـوون، تارمـایی، سـه‌هۆیر، خێو، تاپۆ، جنۆکه، رۆح ◇ وهم، شبح، جن

phantasmagoria /ˌfæntæzmə'gɒrɪə, US -'gɔːr-/ *noun*
دیمه‌نی خه‌یاله‌کان، دیمه‌نی خـه‌یال و ئه‌ندیـشه، وێنـه‌ی تێکـه‌ڵوپێکـه‌ڵ یـان شـێواو ◇ صـحنه‌ی پندارها، تصویر آشفته

phantasmagoric /-'gɒrɪk, US -'gɔːr-, -'gɑːr-/ *adjective*, also phantasmagorical /-'gɒrɪkl, US -'gɔːr-, -'gɑːr-/
سه‌ربه دیمه‌نی خه‌یالـه‌کان ◇ وابـسته به صحنه‌ی پندارها

phantasmal /'fæn'tæzməl/ *adjective*, also phantasmic /'fæn'tæzəmɪk/
ئه‌ندیـــشه‌یی، خه‌یالـــی، پێوابـــوویی، وه‌همـــی، illusion ◇ توهمی

phantast = fantast

phantasy /'fæntəsɪ/ *noun*, also fantasy, *pl.* phantasies
1 خـه‌یال‌کردنـه‌وه، خـۆف‌کـردن، پـێ‌وابـوون، وازانین، خه‌ون 2 (موسیقا) فانتزی ◇ 1 تخیـل، پندار 2 (موسیقی) فانتزی

phantom /'fæntəm/ *noun, adjective*
n رۆح، تارمـــایی، ســـه‌هۆیر، تـــاپۆ، جنۆکـــه، پێ‌وابوون، روالـه‌تی فریـوده‌ر، خـه‌یال، وازانـین: ◊ *the phantom of his dead father Phantoms and chimeras inhabited her brain* *adj* 1 خه‌یالی، ئه‌ندیشه‌یی، پێ‌وابوویی 2 سـه‌یر، نهـێنی 3 فریـوده‌ر، هه‌ڵـفریوێنه‌ر 4 درۆ، ناڕاسته‌قینه ◇ *n* رۆح، شبح، پنـدار، وهـم *adj* 1 توهمی 2 مرموز 3 فریبنده 4 کاذب

phantom pregnancy *noun*
شـــــه‌یتان‌ئـــــاو(و)ســـــی، به‌درۆســـــکپڕی، ئاووسه‌درۆزنه‌یی، ئـاووسدرۆزنه‌ییع زگپڕی بـه درۆ ◇ بارداری کاذب

pharaoh /'feərəʊ, US 'ferəʊ/ *noun*
1 ده‌سه‌لات‌دار له میـسری کۆن‌دا 2 (Pharaoh) فیرعه‌ون، فرعه‌ون (بنه‌ڕه‌ت: له *Pharaō* یۆنانی، ئـه‌ویش لـه *par'ōh* عیـبری، ئـه‌ویش لـه *pr-'o* میـسری بـه واتـای "گـه‌وره‌مال") ◇ 1 حـاکم در مصر باستان 2 فرعون

pharaoh ant *noun*
مێروولـــه‌ی فیرعـــه‌ونی [*Monomorium pharaonis*] ◇ مورچه‌ی فرعونی

pharaonic /ˌfɛːreɪ'ɒnɪk/ *adjective*
فیرعه‌ونی، سه‌ربه فرعه‌ون ◇ وابسته به فرعون

pharisaic /ˌfarɪ'seɪɪk/ *adjective*, also pharisaical
بـــه‌رمال‌به‌شـــان، ریـــایی‌بـــاز، خۆبه‌ڕاســـت‌زان، دووڕوو، به‌روالـه‌ت‌لـه‌خوداترس، خۆپـێ‌ڕاسـت (pharisaicalness *n* :pharisaically *adv*) ◇ زهدفروش

Pharisee /'færɪsiː/ *noun*
1 فه‌ریـــسی (= ئه‌نـــدامی ده‌ســـته‌یه‌کی ئـــایینی جووله‌که لـه سـه‌رده‌می کریـــست‌دا) 2 که‌سێکی بـــه‌رمال‌بـــه‌کۆل، مـــرۆی وشـــکه‌باوه‌ڕ، مـــرۆی ریـایی‌باز یـان دووڕوو، مـرۆی خۆبه‌ڕاسـت‌زان (خۆپێ‌ڕاسـت؛ بنه‌ڕه‌ت: له *Pharisaios* یۆنـانی، لـه *prīšayyā* ئـارامی "کـه‌سـانێکی جیـا") ◇ 1 فریـــی 2 آدم زهدفروش، خشکه‌مقدس

PharmD *abbreviation* doctor of pharmacy

pharmaceutical /ˌfɑːmə'suːtɪkl, -'sjuː-, US ˌfɑːrmə'suː-/ *adjective, noun*, also pharmaceutic
adj 1 ســـه‌ربه ده‌رمـــان‌گرتنـــه‌وه 2 ده‌رمـــانی *n* ده‌رمـان، ده‌وا و ده‌رمـان ◇ *adj* 1 وابـــسته بـــه داروسازی 2 دارویی *n* دارو

pharmaceutical products *noun, pl.*
به‌رهه‌مه ده‌رمانی‌یه‌کان ◇ فراورده‌های دارویی

pharmaceutics *noun, pl.*

دەرمــانگرتنــەوە، دەرمــانســازی، دەواســازی، دروستکردنی (دەوا و)دەرمان ۞ داروسازی

pharmacist /ˈfɑːməsɪst, US ˈfɑːrm-/ *noun*
1 دەرمــانگــرەوە، دەرمــانســاز، دەواســاز 2 دەرمــانفــرۆش، خــاوەنی دەرمــانخانــە ۞ 1 داروساز 2 داروفروش

pharmaco- /ˈfɑːməkəʊ/ *prefix*
پێشگر: دەرمــان (بنــەڕەت: لــە *pharmakon* یۆنانییەوە) ۞ پیشوند: دارو

pharmacodynamics *noun, pl.*
لقێکــی دەرمــانناســی لەمــەڕ کــار و کــردەوەی دەرمانەکان (pharmacodynamic *adj*: سەربە پارماکۆدینامیک) ۞ فارماکودینامیک

pharmacokinetics *noun, pl.*
جووڵەناســی دەرمــانی، دەرمــانجووڵەناســی (جووڵانــەوەی دەرمانــەکان لــەنێو لــەشدا؛ pharmacokinetic *adj* ۞ فارماکوکینتیک

pharmacology /ˌfɑːməˈkɒlədʒi, US ˌfɑːrməˈkɑːl-/ *noun*
دەرمانناسی، دەرمانەوانی (pharmacological /ˌfɑːməkəˈlɒdʒɪkl, US ˌfɑːrməkəˈlɑːdʒ-/ *adj*: سەربە دەرمانناسی؛ pharmacologist (/ˌfɑːməˈkɒlədʒɪst, US ˌfɑːrməˈkɑːl-/ *n* ۞ داروشناسی

pharmacopoeia /ˌfɑːməkəˈpiːə, US ˌfɑːrmə-/ *noun*
دەرماننامە (بۆ وڵاتێ) ۞ کتاب راهنمای دارویی کشور

pharmacy /ˈfɑːməsi, US ˈfɑːrm-/ *noun, pl.* pharmacies
1 دەرمانگرتنەوە، دەرمانسازی 2 دەرمانخانە ۞ 1 داروسازی 2 داروخانه

pharos /ˈfɛːrɒs/ *noun*
(کۆن) منارە، کەلووی رووناک ۞ فانوس دریایی

pharyng(o)- *prefix*
پێشگر: گەروو، بین، قورگ: *pharyngotomy* (بنەڕەت: لە *pharynx*, *pharyng-* لاتینەوە) ۞ پیشوند: حلق، گلو

pharyngeal /fəˈrɪndʒiəl, US ˌfærɪnˈdʒiəl/ *adjective, noun*
1 *adj* گــەرووی، قــورگی، ســەربە قــورگ یــا گــەروو 2 (دەنــگناســی) گــەرووی، قــورگی *n* (هــەروەها pharyngeal consonant) دەنگی گەرووی، نەبزوێنی گەرووی ۞ *adj* حلقی *n* هم‌خوان حلقی

pharyngitis /ˌfærɪnˈdʒaɪtɪs/ *noun*
گەرووئێشە، هــەوکردنی گــەروو، گەرووســوێ، ئاوسانی گەروو، گەرووهاتن ۞ التهاب حلق یا گلو

pharyngoscope /fæˈrɪŋgəskəʊp/ *noun*
گەرووبین، قورگبین ۞ فارینگوسکوپ

pharyngotomy /ˌfærɪŋˈgɒtəmi/ *noun, pl.* pharyngotomies
گەرووبــڕی، قــورگبــڕی، بــڕینی گــەروو ۞ فارینگوتومی، برش گلو

pharynx /ˈfærɪŋks/ *noun, pl.* pharynges /-ˈrɪn(d)ʒiːz/
(توێکاری و گیانەوەرناسی) گەروو، قورگ ۞ حلق، گلو

phase /feɪz/ *noun*
1 (تکنیکی) فاز، دۆخ 2 قۆناغ، خان، پێواژۆک، سەردەم: *the early* ◊ *the design phase* 3 لایەن، ئالی، بیچم، شێوە، رووی دەرەوە، دیاریدە، رووکار: *phases of her career* 4 دۆخ، بار 5 (گیانەوەرناسی) *of the moon* جــۆری وەرزی یــا بۆمــاوەیی گــۆڕانی رەنگــی گیانەوەری 6 (کیمیا) شێوە یان بیچمێکی جیاواز یان چۆنیەکی مادەیێ کە بەهۆی رووەکەیەوە لە بیچمەکانی تر جیا بۆتەوە (بنەڕەت: لە *phase* فــەرەنــسی، لــەســەر بنچینــەی *phases* یۆنــانی "appearance") ۞ 1 فاز 2 مرحله، منزل، دوره 3 وجه، مظهر، شکل 4 حالت 5 و 6 فاز

phased *adjective*
قۆناغ بە قۆناغ، خان بە خان، قۆناغی ۞ مرحله‌ای

phase-out *noun*
بەکارنــەهێنانی کــەمکەمــە، راوێــستانی بەرەبــەرە، وردەوردەلابردن: *Subsidies to farmers will be –ed-out by next year* ۞ ایست تدریجی

phases *noun*
(مانگ) روو، فەیسیز (بەپێی بڕی رۆشناییەکەی illumination) ۞ اهلّه

phasic /ˈfeɪzɪk/ *adjective*
1 روویی، سەربە فەیسیز 2 شێوەیی ۞ 1 وابسته به اهلّه 2 وابسته به شکل

phasmid *noun*
پاگۆچــانی، پاچیلکــەیی: مێروویێکــی دەســتەی (*Phasmatodea syn. Phasmida*) لاقیــان بارێــک و درێــژە و لــەشــیان بــێبــاڵ و ســنوورچەیــیە walking stick ،twiglikc و leaf insect دەگرێتەوە ۞ فاسمید

PhD /ˌpiː eɪtʃ ˈdiː/ *abbreviation* Doctor of Philosophy
پلــە یــان بڕوانامــەی دوکتــۆرا (پێجگەلــە پزشکی) ۞ درجه‌ی دکتری

pheasant /ˈfeznt/ *noun*
(باڵندەناسی) چۆر، تەزروو، چۆڕبۆر، جوربوور، قــەرقاوڵ، تــەرەزوو [*Phasianus colchicus* و جۆرەکانی تر] (بنەڕەت: لە *fesan* فــەرەنــسی کۆن، بە ڕێگای لاتین لە *phasianos* یۆنانی (باڵندە) ی "*Phasis*' ناوی رووبارێکی کاوکاز "Caucasus) ۞ قرقاول

pheasantry *noun, pl.* pheasantries

شـوێنی ڕاگـرتن یـان بـەخێوکرانی چـۆر ۞ پرورشگاه قرقاول

pheasant's eye *noun*
چاوچۆرە، گوڵی نەورۆزان، گوڵەوەهارە، زخرک، ڕووەکێکی خێزانی buttercup، بە گوڵی ئاڵ و ناوەند ڕەش [*Adonis annua*] ۞ چشم‌خروس

Pheidippides *noun*, biographical name
فیدیپیـدیس، فیدیپیـدیس: ڕاکـەری ئـاتینی سەدەی پێنجەمی پێش زایین کە نێردرا بۆ داوای یارمەتی لە سپارتاوە بە دژی ئێرانییەکان بەرلە شـەڕی مـاراتۆن Marathon لـە 490 ی پـێش زایین ۞ فیدیپیدیس

phellem *noun*, also cork tissue
شانەی تەپەدۆری یان چێوپەمەیی، 2 cork ۞ بافت چوب‌پنبه‌ای

phelloderm *noun*
پێستی تەپەدۆری، چەرمی چێوپەمەیی: توێژێکی parenchyma، لە نێوەوە بە هۆی phellogen ـەوە بەرهەم دێنرێ ۞ پوست چوب‌پنبه‌ای

phellogen *noun*, also cork cambium
تەپەدۆرساز، چێوپەمەپێکهێن: دابەشانی لاوەکی secondary meristem کە لە ڕووەکە دارینە و هێندێ لە ڕووەکە گیاییەکان چێوپەمە پێکدێنێ یـان بـەرهـەم دێنـێ (phellogenetic or phellogenic *adj*) ۞ فلوژن

phelloid *adjective*
(phelloid tissue، شـانەی) چێوپـەمـەئاسـا ۞ (بافت) چوب‌پنبه‌مانند

pheno- *prefix* = variant spelling of pheno- shortened before a vowel: as in *phencyclidine*

phencyclidine /fɛnˈsʌɪklɪdiːn/ *noun*, also angel dust or PCP
فێنسـایکلیدین، فێنسـیکلیدین: ئاوێتـەیێکـی پێکهێنـراو یـان سـینتێتیک $C_{17}H_{25}N$ کـە وەک دەرمانی بێهۆشی بەیتەری veterinary و لە داو دەرمـانی hallucinogenic وەک angel dust بەکاردێنرێ (بنەڕەت: لە cyclo- + pheno- و کورتەی piperidine پێکهاتووە) ۞ فنسیکلیدین

pheno- (also phen- before a vowel)) *prefix*
پێشگر: 1 (کیمیا) لە benzene وەرگیراوە یان بـەرهـەم هـاتووە: *phenobarbitone* 2 فێنیلـی phenyl تیایە: *phenobarbital* 3 پیشاندەر یان پیـشان دەدا: *phenotype* ۞ پیشوند: فنو

phenobarbital /ˌfiːnə(ʊ)ˈbɑːbɪt(ə)l, US ˌfɛn-/ = phenobarbitone

phenobarbitone /ˌfiːnə(ʊ)ˈbɑːbɪtəʊn, US ˌfɛn-/ *noun*
(پزشکی) فێنۆباربیتۆن $C_{12}H_{12}N_2O_3$ (دەرمانی ئارام‌کردنەوەی دەزگای دەمـاری و خـەو دێنـێ) ۞ فنوباربیتون

phenocopy *noun*, *pl.* phenocopies
گـۆڕانی فێنۆتـایپی (ژینـدەوەری) کـە بـەهـۆی بـارودۆخی نائاسـایی ژینگـە یـان دەوروپـشتەوە بـەدی دێ و لـەودا بـە تـەواوی تایبـەتمـەندی ژینۆتایپی خۆی لە دەست دەدا ۞ فنوکپی

phenocryst /ˈfiːnə(ʊ)krɪst, US ˈfɛn-/ *noun*
(زەویناسی) جۆرێ کریستالی ڕوون یان گەورە لـە بـەردی porphyritic (phenocrystic *adj*: سەربە فێنۆکریست) ۞ فنوکریست

phenol /ˈfiːnɒl, US -nɑːl/ *noun*
1 فێنـۆل، ترشەلـۆکی کاربۆلیـک: مـاکێکی ژاراوی، کریـستالی و سـپی C_6H_5OH 2 هـەر ئاوێتەیێ لە کۆمەڵی hydroxyl ۞ فنل

phenolate = phenoxide

phenolic *adjective*
فێنۆلیک، سەربە فێنۆل، فێنۆلی ۞ فنلی

phenological *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە دیاردەناسییەوە هەیە ۞ وابسته به فنولوژی

phenology /fəˈnɒlədʒi, US -ˈnɑːl-/ *noun*
فێنۆلۆژی، دیاردەناسـی (= خوێندنەوەی دیاردە سروشـتی وەرزی و سـووڕییەکان، بە تایبـەتی لەبارەی پێوەندییان لەگەڵ ئاووهەوا و ڕووەک و ژیـانی گیانـەوەراندا؛ بنـەڕەت: لـە phenomenon + -logy) ۞ فنولوژی

phenolphthalein /ˌfiːnɒlˈ(f)θaliːn, -ˈ(f)θeɪl-/ *noun*
(کیمیا) فێنـۆلفتـالین، فێنۆلفتالین: ئاوێتـەیێکی کریستالی سپی یان زەردباو $C_{20}H_{14}O_4$، وەک ناسـەرەوە indicator ی ترشەلۆک‌ـتفت و لـە بـاری پزشـکییـەوە وەک دەرمـانی ڕەوانی laxative بەکاردێنرێ ۞ فنولفتالئین

phenol red *noun*
ئاوێتەیێکی کریستالی سوور $C_{19}H_{14}O_5S$، ب.ت. وەک ناسـەرەوە indicator ی ترشەلۆک‌ـتفت acid-base بەکاردێنرێ ۞ فنول رد

phenom /fə nɒm, fi nɒm US fə nɑ m, fi nɑ m/ *noun*
(نافەرمی، ئەمریکا کەس یان شتێ) زیرەک یان بەبەهرەی نائاسـایی، یـەکجار سـەرکەوتوو و گرنگ ۞ phenomenon آدم مستعد و غیرعادی

phenomena /-ɪnə/ = plural form of phenomenon

phenomenal /fəˈnɒmɪnl, US -ˈnɑːm-/ *adjective*
1 دیـاردەیی، دەرکەوتـەیی، سـەربە دیـاردە 2 گـەورە، دیـار، دەرکـەوتوو، بـەرچاو، هەسـت‌پـێ‌کـراو 3 ئاوارتـە، بەشـکۆ، بەسـام، شکۆمەند، نائاسایی، سەیر ۞ 1 وابسته به پدیده 2 عظیم، محسوس 3 خارق‌العاده، شگفت‌انگیز

phenomenalism *noun*
دیاردەگەری، دیاردەباوەڕی ۞ پدیدەگرایی

phenomenalist *noun, adjective*
n دیاردەگەر، دیاردەباوەڕ *adj* دیاردەباوەڕانە، سەربە دیاردەگەری یان دیاردەباوەڕی (phenomenalistic *adj*) ۞ *n* پدیدەگرا *adj* پدیدەگرایانە

phenomenality *noun*
دیاردێتی، دیاردایەتی، دەرکەوتێتی ۞ پدیدگی

phenomenal language *noun*
زمانی دیاردەیی ۞ زبان پدیداری

phenomenally /fəˈnɒmɪnəli, US -ˈnɑːm-/ *adverb*
بە شێوەیەکی نائاسایی یان سەیر، بە شێوەیەکی بەرچاو، یەکجار، گەلێ: *phenomenally bad weather* ۞ بە طور شگفت‌انگیز یا چشم‌گیر

phenomenological /fɪˌnɒmɪnəˈlɒdʒɪkl, US -ˌnɑːmənəˈlɑːdʒ-/ *adjective*
1 دیاردەناسییانە، سەربە دیاردەناسی: *a phenomenological approach to language* ◊ *a phenomenological approach to the 'definition of 'reality* 2 = phenomenal (phenomenologically *adv*) ۞ پدیدەشناختی

phenomenology /fɪˌnɒmɪˈnɒlədʒi, US -ˌnɑːməˈnɑːl-/ *noun*
دیاردەناسی: 1 لق یان بزووتنەوەیێکی فەلسەفی کە لەمەڕ خۆئاگایی، بیر و هزر و ئەزموون دەکۆڵێتەوە 2 پۆلاندنی نیشانەناسییانە typological classification چین یان پۆلە دیاردەیی: *the phenomenology of religion* شیکردنەوەیێ کە لەبەر ڕۆشنایی لێکۆڵینەوەی دیاردەناسییانە phenomenological investigation دێتەبەرهەم (phenomenologist *n*: دیاردەناس) ۞ پدیدەشناسی

phenomenology of mind *noun*
دیاردەناسی مایند یان هۆش، دیاردەناسی زەین ۞ پدیدەشناسی ذهن

phenomenon /fəˈnɒmɪnən, US fəˈnɑːm-/ *noun, pl.* phenomena
1 دیاردە، دەرکەوتە: *cultural/natural/social phenomena* ◊ *Globalization is a phenomenon of the 21st century* 2 (شت، مرۆ، ڕووداو و هتد) سەیر، جێی سەرنج، نائاسایی، ناوازە ۞ 1 پدیدە 2 آدم یا چیز خارق‌العاده

phenomenon of recovery *noun*
دیاردەی دەس‌خستنەوە ۞ پدیدەی بازیافت

phenothiazine /ˌfiːnəʊˈθʌɪəziːn, ˌfɛnəʊ-/ *noun*
(کیمیا) 1 فینۆتیازین، فینۆتایێزین: ئاوێتەیێکی کریستاڵی زەردی سەوزباو $C_{12}H_9NS$، وەک دەرمانی کرمکوژ و مێرووکوژ ب.ت. لە بواری veterinary بەکاردێترێ 2 یەکێ لە بەرهەمەکانی فینۆتیازین (وەک chlorpromazine) وەک tranquillizer ـەکان (ب.ت. بۆ چارەسەری schizophrenia) بەکاردێترێ ۞ فنوتیازین

phenotype /ˈfiːnə(ʊ)tʌɪp/ *noun*
(زیندەناسی) فینۆتایپ، شێوەی ڕواڵەتی، دیاردان؟ ۞ فنوتایپ

phenotypic *adjective,* also phenotypical
سەربە فینۆتایپ یان دیاردان (دیاردە + ئان) ۞ وابستە بە فنوتایپ

phenoxide *adjective*
فینۆکسایت، فینۆکسید: جۆرێ خوێی فینۆل، وەک فینۆلاتی سۆدیۆم C_6H_5ONa ۞ فنوکسید

phenyl /ˈfiːnʌɪl, US ˈfɛnɪl/ *noun*
(کیمیا، وەک ئاوەڵناو) فینیل، فینایل C_6H_5 ۞ فنیل

phenylalanine /ˌfiːnʌɪlˈaləniːn, ˌfɛnɪl-/ *noun*
(زیندەکیمیا) فینیلالانین: جۆرێ ترشەلۆکی ئەمینۆ، خواردەمەنی‌یێکی بنەڕەتی‌یە لە خۆراکی بڕبڕەداراندا، جۆرێ ترشەلۆکی ئەمینۆی بنەڕەتی $C_9H_{11}NO_2$، کە لە لەشێکی ئاسایی‌دا دەبێتە tyrosine ۞ فنیلالانین

phenylene *noun*
فینیلین: هەریەک لە سێ کۆمەڵی ئیزۆمێریکی دووهاوهێز کە خاوەنی شێوگ یان فۆرموولی C_6H_4 ۞ فنیلن

phenylephrine *noun*
فینیلێفرین: هاندەرێ بە شێوگی $C_{19}H_{13}NO_2$، وەک دەرمانی بەردانی لووت decongestant بەکاردێترێ ۞ فنیلفرین

phenylketonuria
/ˌfiːnʌɪlˌkiːtə(ʊ)ˈnjʊərɪə, ˌfɛnɪl-/ *noun*
(پزشکی) فینیلکیتۆنوریا: پەککەوتوویی‌یێکی بۆماوەیی بۆ میتابۆلیزاندنی phenylalanine کە دەتوانێ زیان بگەیێنێ بە مێشک یان دەمار (phenylketonuric *adj*: فینیلکیتۆنوریایی) ۞ فنیلکتونوریا

phenylpropanolamine *noun*
فینیلێفرین: هاندەرێ بە شێوگی $C_9H_{13}NO$، پێوەندی بە amphetamine و ephedrine ـەوە هەیە، وەک دەرمانی بەردانی لووت decongestant بەکاردێترێ ۞ فنیلفرین

phenylthiocarbamide *noun,* also phenylthiourea
فینیلتیۆکاربامید: ئاوێتەیێکی کریستاڵی $C_7H_8N_2S$، یەکجار تاڵە یان بێ‌تامە (کورتەکەی *PTC*) ۞ فنیلتیوکاربامید

phenytoin /fɛˈnɪtəʊɪn/ *noun,* also diphenylhydantoin

فینیتۆین: ئاوێتەیێکی پێکهێنراو یا سینتێتیک $C_{15}H_{12}N_2O_2$، وەک anticonvulsant بەکاردێتری (بنەڕەت: phenyl + hydantoin) ◌ فنیتوین چارەسەری فێ بەکاردێتری

pheresis (*pl.* chereses) – apheresis

pheromone /ˈferəməʊn, US -moʊn/ *noun*

فێرۆمۆن، فەریمۆن (= ماک یان مەتریالێکی کیمیایی کە لە لایەن مرۆڤ یان گیانەوەرانەوە دەردەدرێ بۆ راکێشانی رەگەزی بەرامبەر؛ pheromonal *adj*: سەربە یان پێوەندی بە فێرۆمۆنەوە هەیە، فەریمۆنی) ◌ فرمون

phew /fjuː/ *interjection*

ناخ! وەی! ئەهـ! ئەیهۆ! هەیهوو!: *Phew, it's hot in here!* ◌ وه! آخ!

phi /faɪ/ *noun*

فای (بیست و یەکەمین پیتی ئەلفوبێی یونانی، Φ, φ، لە بەرامبەر ph، و لە یونانی نوێدا وەکوو f) ◌ فای

phial /ˈfaɪəl/ *noun*

(دەرمان، گوڵاو و هتد) شووشە، بوتڵی چکۆلانە ◌ شیشه

phiale /ˈfaɪəl/ *noun*

1 پیالە 2 حەوزی تەوفن (لە ژوورگەی کلێسەدا) ◌ 1 پیاله 2 حوض تعمید

-phil *suffix*

پاشگر: خۆشەویست، دۆست، هۆگر، خواز؛ خاوەنی هۆگری کیمیایی سەبارەت بە ماکێ: *acidophil* ،*neutrophil* ،*Slavophile* (بڕوانە - *philc*) ◌ پسوند: علاقه‌مند به، دوست؛ دارای میل ترکیبی نسبت به ماده‌ای

phil(o)- *prefix*

پێشگر: خۆشەویست، دۆست، هۆگر، خواز (phil- کورتەی philo- یە) بەرلە بزوێن یان *h* دێ (وەک *philanthrope*) ◌ پیشوند: علاقه‌مند به

Philadelphia lawyer *noun*

پارێزەری زیرەک ◌ وکیل باذکاوت

philandering /fɪˈlændərɪŋ/ *noun*

زۆڵێتی، خانمبازی، بەدوای ژن کەوتوویی، philanderer /fɪˈlændərə(r)/ *n*: زۆڵ، خانمباز، ژنباز، بەدوای ژن کەوتوو) ◌ زنبارگی

philanthrope /ˈfɪlən͵θrəʊp/ = philanthropist

philanthropic /͵fɪlənˈθrɒpɪk, US -ˈθrɑːp-/ *adjective*, also philanthropical

1 مرۆڤدۆستانە، مرۆڤپەروەرانە، humanitarian: 2 *philanthropic work* چاکەکاری، خێرخوازی: *philanthropic organizations* (philanthropically /͵fɪlənˈθrɒpɪkli, US -ˈθrɑːp-/ *adv*: مرۆڤدۆستانە، بە شێوەیەکی مرۆڤپەروەرانە)

◌ 1 نوع‌دوستانه 2 خیریه

philanthropist /fɪˈlænθrəpɪst/ *noun*

1 مرۆڤ مرۆڤدۆست، خەڵکخۆشەویست 2 چاکەکار، خێرخواز، بەدەم خەڵکەوەبوو، بەهاناوەچوو ◌ 1 آدم نوع‌دوست 2 خیر

philanthropy /fɪˈlænθrəpi/ *noun*

1 مرۆڤدۆستی، بەدەم خەڵکەوەبوون، خەڵکخۆشەویستی، دەسگرتن: *Hospitals were built as a result of private philanthropy and government intervention* 2 کاری خێر، چاکەکاری، خێرخوازی ◌ 1 نوع‌دوستی 2 اقدام بشردوستانه

philatelist /fɪˈlætəlɪst/ *noun*

1 پوولکۆکەرەوە، کۆکەرەوەی پوول یان ستامپ 2 پوولناس، لێکۆڵەری پوول یان ستامپەکان ◌ 1 گردآورندهٔ تمبر 2 محقق تمبرها

philately /fɪˈlætəli/ *noun*

1 کۆکردنەوەی پوول، خڕکردنەوەی پوول یان ستامپ 2 پوولناسی، لێکۆڵینەوەی پوول و ستامپەکان (philatelic /͵fɪləˈtelɪk/ *adj*؛ philatelically /͵fɪləˈtelɪkli/ *adv*) ◌ 1 جمع‌آوری تمبر 2 تمبرشناسی

-phile *suffix*

پاشگر: -دۆست، خۆشەویست، حەز؛ خاوەنی هۆگری کیمیایی سەبارەت بە ماکێ: *acidophil* ،*bibliophile* (بنەڕەت: لە *philos* یونانی "loving") ◌ پسوند: -دوست؛ دارای میل ترکیبی نسبت به ماده‌ای

Philem. *abbreviation* Philemon (in biblical references)

Philemon *noun*, Greek *Philēmōn*

1 فیلیمۆن: دۆست و نۆدینی Paul ی حەواری 2 نامەیێکی نووسراو لە لایەن سەینت پۆلۆس بۆ دیانییێ کە لە ناوچەی Colossae دەژیا و کتێبێکە سەربە پەیمانی نوێ 3 فریژیاییێکی پیر و هەژار لە میتۆلۆژی یونانیدا کە لەگەڵ ژنەکەی Baucis میوانداریێکی گەرمی Zeus کە خۆی گۆڕیبوو، کرد و زیوسیش پەرستگەیێکی بەشکۆی پێبەخشین ◌ فیلمون

philharmonic /͵fɪlɑːˈmɒnɪk, US ͵fɪlərˈmɑːnɪk/ *adjective*

موسیقادۆست، موسیقاپەروەر ◌ فیلارمونیک

philhellene /ˈfɪlhe͵liːn, US fɪlˈheliːn/ *noun, adjective*

1 یونانیدۆست، مرۆڤی یونانیدۆست (کەسێ کە یونانییەکان یان شارستانیەتی یونانی خۆش‌دەوێ) 2 (کۆن) لایەنگری سەربەخۆیی یونان (philhellenic *adj*) ◌ 1 فیلهلن 2 طرفدار استقلال یونان

philhellenism *noun*

1 یونانیدۆستی 2 (کۆن) لایەنگریی لە

سەربەخۆیی یۆنان ۞ 1 فیلیهلنیسم 2 طرف‌داری از استقلال یونان

-philia *suffix*

پاشگر: نارەزوو یان مەیلی بەهێز: *paedophilia* (یان بەگوژم، بنەڕەت: لە *philia* یۆنانی "fondness")) ۞ پسوند: میل شدید

-philic *suffix*

پاشگر: خولیای، خوازیاری، مردووی، ـدۆست، ـخۆشەویست: *acidophilic* (بنەڕەت: لە *philia* یۆنانی) ۞ پسوند: متمایل به

philibeg /'fɪləbɛg/ = filibeg

Philippians *noun, pl.*

فیلیپیەنز: نامەیێکی ئامۆژگاری‌یانە نووسراو لە لایەن سەینت Paul بۆ کریستیەن یان دیانی‌یەکانی Philippi (شارێکی کۆن لە باکووری رۆژهەلاتی یۆنان) و کتێبێکە لە پەیمانی نوێ ۞ فیلیپیز

philippic /fɪ'lɪpɪk/ *noun*

وتار(دان)ی توند(انه)، وتار(دان) یان قسەکردنی بە سووکایەتی، وتاری سووکانە، tirade (بنەڕەت: بە رێگای لاتین لە *philippikos* یۆنانی، لە Demosthenes وتاریێژی بەناوبانگی ئاتێنی لەدژی فیلیپی دووهەم پادشای مەکدۆنیا و سیسێرۆ لەدژی Mark Antony) ۞ نطق توهین‌آمیز

Philippine /'fɪlɪpi:n/ *adjective*

فیلیپینی، سەربە فیلیپین، پێوەندی بە فیلیپینەوە هەیە ۞ فیلیپینی

Philippine mahogany *noun*

(درەختی) ماهوونی فیلیپینی [تۆخمەکانی *Shorea*، *Parashorea* و *Pentacme*]؛ دارەکەی ۞ نوعی درخت

Philistine /'fɪlɪstaɪn, US -sti:n/ *noun, adjective*

n 1 ئەندامی گەلێکی ناسامی ئاناتۆلیایی یان ئیژەیی Aegean کە لە (دەوروبەری) 1200 تا 604 پێش‌زایین دەستیان بەسەر باشووری رۆژاوای فەلەستین‌دا گرت 2 (philistine) مرۆی دژەهونەر، نارۆشنبیر، هونەرنەناس، لەهونەربەدوور *adj* 1 دژەهونەر، نارۆشنبیر، بێ‌کەمال، هونەرنەناس، مادی، لەهونەربەدوور؛ 2 هونەرنەناسانە، دژەهونەرانە، نارۆشنبیرانە 3 (زۆرتر Philistine) فەلەستینی (philistinism *n* /-tɪnɪzəm/: نارۆشنبیری، بێ‌کەمالی، دژەهونەری، هونەرنەناسی) ۞ *n* 1 فلسطینی 2 آدم بی‌فرهنگ، هنرستیز *adj* 1 بی‌فرهنگ، هنرستیز؛ هنرستیزانه 2 فلسطینی

Phillips *adjective*

ئاماژە بە جۆرێ جەڕ یا پێچێ screw کە درزێکی خاچی لەسەرە (بنەڕەت: لە ناوی ئەندازیاری ئەمریکایی Henry F. *Phillips*) ۞ فیلیپس

Phillips curve *noun*

(ئابووری) چەماوەی فیلیپس: پێوەندی پێچەوانەی (وادانراو) لە نێوان ئاستی بێکاری و رادەی هەلاوسان inflation (بنەڕەت: لە ناوی ئابووری‌زانی نیوزیلەندی Alban W. H. *Phillips*) ۞ منحنی فیلیپس

phillumenist /fɪ'lu:mənɪst/ *noun*

کۆکەرەوەی یافتەی label قوتوشەمچە (phillumeny *n*) ۞ فیلومنیست

Philly = US informal Philadelphia

-philo = -phil /'fɪləʊ, US 'fɪloʊ/

philobiblic *adjective*

کتێب‌دۆست، کتێب‌خۆشەویست ۞ کتاب‌دوست

Philoctetes *noun*, Greek *Philoktētēs*

فیلۆکتێتیز، فیلۆکتێتیس: تیرهاوێژێکی یۆنانی کە کەوانی هێرکۆل Hercules بۆ کوشتنی Paris لە ترۆی بەکاردێنێ ۞ فیلوکتس

philodendron /ˌfɪlə'dɛndrən/ *noun, pl.* -s or philodendra /-drə/

دارحەزە، داردۆستە؟: رووەکێکی هەلچووی ئەمریکای گەرمێنان، وەک گیای گوڵخانە یان ژوورەوە [تۆخم *Philodendron*] ۞ نوعی گیاه

philogynist /fɪ'lɒdʒɪnɪst/ *noun*

پیاوی ژن‌خۆشەویست یان ژن‌دۆست ۞ مرد زن‌دوست

philogyny /fɪ'lɑ:dʒənɪ/ *noun*

ژن‌خۆشەویستی، ژن‌دۆستی (philogynous *adj* /fɪ'lɑdʒənəs/: ژن‌خۆشەویست، ژن‌دۆست) ۞ زن‌دوستی

philological /ˌfɪlə'lɒdʒɪkl, US -'lɑ:dʒ-/ *adjective*

زمانەوانی‌یانە، سەربە philology (philologically *adv*) ۞ لغت‌شناختی

philologist /fɪ'lɒlədʒɪst, US -'lɑ:l-/ *noun*, also philologian

زمانەوان، زمان‌ناس، وشەناس، پسپۆڕ یان خوێندکاری فیلۆلۆژی ۞ لغت‌شناس

philology /fɪ'lɒlədʒi, US -'lɑ:l-/ *noun*

1 زمانەوانی، زمان‌ناسی، وشەناسی (لێکۆلینەوەی وشەکان و چۆنیەتی پەرەسەندنی مێژوویی وشەکان و زمانێکی تایبەتی) 2 زمانەوانی بەراوردکاری و مێژوویی ۞ 1 لغت‌شناسی 2 زبان‌شناسی تطبیقی و تاریخی

philomel /'fɪləmel/ *noun*. also nightingale

Philomela *noun*, Latin, from Greek *Philomēlē*

فیلۆمێلا: شازادەیێکی ئاتێنی کە لە لایەن هێوەرەکەیەوە Tereus دەس‌درێژی دەکرێتەسەر و زمانیشی دەبڕدرێ و فیلۆمێلا بە کوشتنی کوڕەکەی تۆلەی لێ‌دەکاتەوە و دەبێتە بولبول کاتێ لەو دوور دەکەوێتەوە (لە مێتۆلۆژی

یۆنانیدا) ⬡ فیلوملا

philopatric /ˌfɪlə(ʊ)'patrɪk/ *adjective*
(گیانەوەرناسی، گیانەوەر یان جۆری) بوو(م)دۆست (*n* philopatry: بوو(م)دۆستی) ⬡ فیلوپاتریک

philoprogenitive /ˌfɪlə(ʊ)prə(ʊ)'dʒɛnɪtɪv/ *adjective*
1 منداڵزۆر، پرفرزەند، خاوەنی منداڵی زۆر، پرمناڵ 2 فرزەنددۆست، مناڵخۆشەویست (philoprogenitiveness *n*) ⬡ 1 دارای فرزندان بسیار 2 فرزنددوست

philosopher /fə'lɒsəfə(r), US -'lɑːs-/ *noun*
فیلسووف، پیتۆڵ، فەیلەسوف، فەلسەفەزان: *the Greek -losopher Aristotle* ⬡ فیلسوف، حکیم

philosopher's stone *noun*, also philosophers' stone
کیمیا، گونە شەیتان ⬡ اکسیر

philosophal /ˌfɪlə'sɒfɪkl, US -'sɑːf-/ *adjective*, also philosophic /-'sɒfɪk, US -'sɑːfɪk/
1 فەلسەفی، بەپێی فەلسەفە 2 فەیلەسوفانە، فیلسوفانە (philosophically /-kli/ *adv*: لەباری فەلسەفی(یەوە)، فیلسوفانە) ⬡ 1 فلسفی 2 فیلسوفانە

philosophy /fə'lɒsəfi, US -'lɑːs-/ *noun, pl.* philosophies
1 فەلسەفە، پیتۆڵی؛ تیۆری، روانست، بیروباوەڕ، چەمک و باوەڕ و تێڕوانینی بنەڕەتی کۆمەڵ یان گرووپ، ریباز، شیکردنەوە یان شیکاری زانستی، کۆمەڵە تیۆرییەکی فیلسووفیکی تایبەت، تێڕوانینی فیلسوفانە 2 لەسەرەخۆیی، ئارامی، مەندی، ژیری، هێمنی، هێوری ⬡ 1 فلسفه، حکمت؛ نظریه، اعتقادات، فلسفه، مشرب، تحلیل علمی، مجموعه نظریەی فیلسوفی خاص. رویکرد فیلسوفانه 2 طمأنینه، شکیبایی

-philous *suffix*
پاشگر: سەوداسەر، خولیا: *hygrophilous* ⬡ پسوند: دوستدار، شیفته

philtre /'fɪltə(r)/ *noun*, US philter
فیلتیر، خۆشەویستاو، مەی یا بادەی خۆشەویستی (جۆری خواردنەوەی جادوویی کە دەتخاتە ناو دنیای خۆشەویستییەوە) ⬡ مهردارو، فیلتر

-phily- = -philia

phimosis /fʌɪ'məʊsɪs/ *noun*
تەنگبوونەوەی زگماکی کوونی foreskin (phimotic *adj*) ⬡ فیموسیس

phiz /fɪz/ *noun*, also phizog, fizzog /'fɪzɒg/
(نافەرمی، بریتانیا) دەموچاو، سەروسەکوت، روخسار ⬡ صورت

phleb(o)- *prefix or combining form*
پێشگر: رەگ، خوێنهێنین: *phlebotomy* *phlebitis* (بنەڕەت: لە -*phlebo*- *phleb*- یۆنانی، لە -*phleps* *phleb*، رەنگە پێوەندی بە *phlyzein* *phlyein* هەبێ بە واتای "هەڵچوون و رژان") ⬡ پیشوند: سیاەرگ

phlebitis /flə'baɪtɪs/ *noun*
هەوکردنی یان ئاوسانی خوێنهێنەر، ئاوسانی دیوارەکانی رەگی خوێن (phlebitic /flɪ'bɪtɪk/ *adj*: سەربە ئاوسانی خوێنهێنەر یان دیوارەکانی رەگ؛ لە یۆنانییەوە، لە *phleps* *phleb*- "vein") ⬡ التهاب ورید

phlebology *noun*, also venology
رەگناسی، خوێنهێنناسی: لقێکی پزشکی لەمەڕ vein؛ لێکۆڵینەوەی کارئەندامناسی، توێکاری و نەخۆشییەکانی خوێنهێنەکان (phlebologist *n*: رەگناس، خوێنهێنناس) ⬡ فلبولوژی

phlebotomy /flə'bɒtəmi, US -'bɑːt-/ *noun, pl.* phlebotomies
خوێنگرتن، رەگبڕی، خوێنبەردان (phlebotomist *n*: خوێنگر، رەگبڕ) ⬡ رگزنی. حجامت

Phlegethon *noun*, Latin, from Greek *Phlegethōn*
فلیگیتۆن: رووبارێکی لە ئاگر لە Hades ⬡ فلگتون

phlegm /flem/ *noun*
1 (سنگ) بەڵغەم، خڕین 2 سستی، ساردی 3 ئارامی، لەسەرەخۆیی، خۆڕاگری، هێمنی، شێنەیی بوون (phlegmy /'flɛmɪ/ *adj*: بەڵغەمی، بەڵغەماوی) ⬡ 1 خلط 2 بیحالی 3 آرامش

phlegmasia *noun*
ئاوسان، هەڵاوسان، هەوکردن، ماسین، ماس ⬡ التهاب، آماس

phlegmatic /fleg'mætɪk/ *adjective*, also phlegmatical
1 سارد(وسڕ)، سست 2 ئارام، هێدی، شێنەیی، لەسەرەخۆ، دانبەسەرخۆداگرتوو، خۆڕاگر (phlegmatically /-kli/ *adv*: لەسەرەخۆیانە، بە شێنەیی) ⬡ 1 بیحال 2 آرام، خونسرد

phloem /'fləʊem, US 'floʊ-/ *noun*
نیان، شانەی ریشاڵی، ریشاڵاوک، رەگاو، ئاوبەر، ئاوکێش (بروانە xylem؛ بنەڕەت: لە *phloos* یۆنانی "توێکڵ" + پاشگری -*ēma*) ⬡ آوند آبکش

phloem fibres *noun, pl.*
ریشەڵە نیانییەکان، ریشەڵە ئاوکێشەکان ⬡ الیاف آبکشی

phloem necrosis *noun*
شانەڕەشەی نیان یان شانەی ریشاڵی ⬡ بافت‌مردگی آوند آبکش

phloem ray *noun*
تیشکی ئاوخۆرەیی یان ڕەگەکانی شانەی ڕیشاڵی (پڕوانە xylem ray) ۞ فلوم رای

phlogistic /fləʊ'dʒɪstɪk/ *adjective*
1 سەربە مایەئاگر، مایەئاوری، سەربە بنچینەی ئاور 2 ئاوسانی، هەڵاوسانی، سەربە ئاوسان ۞ 1 وابسته به اصل آتش 2 آماسی

phlogiston /flə'dʒɪst(ə)n, US -'gɪst-/ *noun*
مایەئاگر، مایەئاور، بنچینەی ئاور ۞ فلوجیستون، اصل آتش

phlogosis /flə'dʒəʊsɪs/ *noun*
ئاوسان، هەڵاوسان ۞ آماس

phlox /flɒks, US flɑ:ks/ *noun*
(ڕووەکناسی) فلاکس، گیاگڕە (یونانی "گڕ "flame"، گیاقەیتانۆ، گوڵی گڕەڕەنگینە، فلۆکس (ئەمریکای باکووری [توخم *Phlox*]) ۞ فلوکس

phlyctena /flɪk'ti:nə/ *noun*
تۆقلە، بلۆق، پۆرگ ۞ تاول

-phobe *suffix*
پاشگر: لەــترس، ــترس، ــتۆقیو، ــفوب: *homophobe* (بنەڕەت: لە فەرەنسییەوە، بە ڕیگای *-phobus* لاتینەوە، لە *-phobos* یونانییەوە، لە *phobos* یونانییەوە) ۞ پسوند: ـ هراس

-phobia *suffix*
پاشگر: لەــترسی، ــترسی، ــتۆقیوی، ــفوبیا، ترسێکی یەکجار لە: *arachnophobia*، *acrophobia* ۞ پسوند: ـ هراسی

phobia /'fəʊbiə, US 'foʊ-/ *noun, pl.* phobias
1 ترسی نائاسایی، ترسی لەخۆوە، ترس، ترسی نەخۆشئاسا، تۆقان 2 بێزاری، خۆشنەویستن، قینلێبوون ۞ 1 هراس، ترس 2 تنفر

phobic /'fəʊbɪk, US 'foʊ-/ *adjective, noun*
تووشبوو بە ترسی (نەخۆشئاسا) یان لەخۆوە، لە (ئەنجام یان ئاکامی) ترس ۞ مبتلا به ترس

-phobic *suffix*
پاشگر: لەــترس، ــترس، ــتۆقیو، ــفوب: *photophobic* ۞ پسوند: ـ هراس

phoca = seal

phocine /'fəʊsʌɪn/ *adjective*
(گیانەوەرناسی) سەربە تیرەی بەرازی ئاوی یان seal، فۆساین (خێزانی Phoecidae؛ بنەڕەت: لە *Phocinae* لاتینی نوێ (ناوی ژێرخێزان)، لە *phōkē* یونانی "seal") ۞ وابسته به راستەی فوکها

phoebe /'fi:bi/ *noun, pl.* phoebes
1 جۆری قولەچەقەی زۆرداری tyrant flycatcher ئەمریکایی [توخم *Sayornis*: سێ جۆرن] 2 (Phoebe، ویژەیی) مانگ، هەیف ۞ 1 نوعی مگس‌گیر 2 ماه

Phoebe /'fi:bi/ = Artemis

Phoebus /'fi:bəs/ *noun,* Latin, from Greek *Phoibos*
1 Apollo 2 (phoebus ویژەیی) خۆر، ڕۆژ (Phoebean *adj*) ۞ خورشید

phoenician /fə'nɪʃ(ə)n, US -'ni:-/ *adjective, noun*
adj سەربە فینیکیا، خەڵکەکەی و زمانەکەی *n* 1 ئەندامی گەلی سامی کۆن دانیشتووی فینیکیا Phoenicia لە ڕۆژهەڵاتی مەدیتەرانە 2 زمانی سامی فینیکیایی ۞ فینیقیایی

phoenix /'fi:nɪks/ *noun*
1 قەقنەس، هوما، قەقنەز 2 کەس یان شتێکی بێهاوتا ۞ 1 ققنوس 2 آدم یا چیز بی‌مانند

phoenix-like *adjective*
هومائاسا، قەقنەزئاسا ۞ ققنوس‌وار

Pholidota /ˌfɒlɪ'dəʊtə/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) پوولەکەداران، تیرەیێکی چکۆلانە لە گوانداران کە pangolin دادەگرێ، پوولەکەرێزان (بنەڕەت: لە لاتینی نوێ، لە *pholidōtos* "scaly"، لە *pholid-*، *pholis* "پوولەکە") ۞ فولیدوتا

-phon(o)- /'fəʊnəʊ, US 'foʊnoʊ-/ *prefix*
پێشگر: دەنــگ: *phonograph*، *phonate* (بنەڕەت: لە *phōnē* یونانییەوە) ۞ پیشوند: آوا، صدا

phon /fɒn/ *noun*
یەکەی بەرزی (تێگەیشتراوی) دەنگ ۞ فُن

phonation /fə(ʊ)'neɪʃ(ə)n/ *noun*
هێنانەدەری دەنگەکانی ئاخاوتن ۞ آواپردازی

-phone *suffix*
پاشگر: 1 ئامــاژە بــە ئــامێرێ کــە دەنگــی بەکاردێنێ، بۆ ناوی ئەو ئامێرە موسیقاییانە یان ئەو دەزگایانەی کە دەنگ ڕادەگوێزن: *xylophone*، *radiophone*، *megaphone* 2 ئامــاژە بــە کــەسێ کــە زمــانێکی تایبــەتی بەکاردێنێ: *francophone* 3 دەنــگ: *homophone* (لە *phōnē* یونانییەوە) ۞ پسوند: 1 اشاره به ابزار یا وسیله‌ای که برای صدایی کاربرد دارد، اشاره به ساز موسیقی 2 اشاره به شخصی با زبان خاصی 3 آوا، صدا

phone[1] /fəʊn, US foʊn/ *noun*
1 تەلەفون: *I hadn't got my -ne with me* 2 ڕیسیڤەر، دەمی تەلەفون، دەسکی تەلەفون: *to put the -one down* ۞ 1 تلفن 2 گوشی تلفن

phone[2] /fəʊn, US foʊn/ *noun*
(دەنگناسی) دەنگ ۞ صدا، آوا

phone book = telephone directory

phone box *noun,* also phone booth
ژووروچکە یان کیوسکی تەلەفون، تەلەفونی

گشتی ◯ باجەی تلفن

phone call *noun*

تەلەفون (قسەکردن) ◯ تلفن

phonecard /ˈfəʊnkɑːd, US ˈfoʊnkɑːrd/ *noun*

کارتی تەلەفونی ◯ کارت تلفنی

phone-in *adjective*

تەلەفونی (= بەرنامەی رادیۆ و تەلەفزیۆن کە خەڵک دەتوانن بە تەلەفون بەشداری تیابکەن) ◯ تلفنی

phonematic unit *noun*

(زمانەوانی) یەکەی دەنگەیی یان فۆنیمیک ◯ واحد واجی

phoneme /ˈfəʊniːm, US ˈfoʊ-/ *noun*

(زمانەوانی) فۆنیم، دەنگە ◯ واج

phonemic /fəˈniːmɪk/ *adjective*, also phonematic

(زمانەوانی) فۆنیمیک، سەربە فۆنیم، دەنگەیی ◯ واجی

phonemically /fəˈniːmɪkli/ *adverb*

فۆنیمانە، لەباری فۆنیمەوە یان دەنگەییەوە ◯ از لحاظ واجی

phonemic change *noun*

گۆرانی دەنگەیی یان فۆنیمیک ◯ تغییر واجی

phonemic difference *noun*

جیاوازی دەنگەیی یا فۆنیمیک ◯ تفاوت واجی

phonemicization *noun*

برگاندن یان شیکردنەوەی دەنگەیی یان فۆنیمیک ◯ تقطیع واجی

phonemics *noun, pl.*

(زمانەوانی) فۆنیمناسی، فۆنیمەوانی، دەنگەناسی ◯ واج‌شناسی

phonemic stratum *noun*

چین یان تویژی دەنگەیی یان فۆنیمیک ◯ لایەی واجی

phonemic structure *noun*

پێکهاتەی دەنگەیی یا فۆنیمیک ◯ ساختار واجی

phonemic system *noun*

سیستمی دەنگەیی یان فۆنیمیک ◯ نظام واجی

phonemic theory *noun*

تیۆری دەنگەیی یان فۆنیمیک ◯ نظریەی واجی

phonemic word *noun*

وشەی دەنگەیی یان فۆنیمیک ◯ واژەی واجی

phone number = telephone number

phonesex *noun*

قسەکردنی تەلەفونی دەربارەی سێکس ◯ فون‌سکس

phone-tapping *noun*

گوێ‌هەڵخستنی تەلەفونی ◯ استراق سمع تلفنی

phonetic /fəˈnetɪk/ *adjective*

1 سەربە دەنگناسی، دەنگناسییانە: *the* 2 *International phonetic Alphabet* (سەربە شێوازی نووسینی دەنگەکانی ئاخافتن، بەکارهێنانی نیشانەیێ بۆ هەر دەنگێکی جیاواز یان یەکەی دەنگی ◯ 1 آواشناختی 2 آوانگار

phonetically /-kli/ *adverb*

لەباری دەنگناسییەوە ◯ از نظر آواشناختی

phonetician /ˌfəʊnəˈtɪʃn, ˌfɒn-, US ˌfoʊn-, ˌfɑːn-/ *noun*

دەنگناس، دەنگەوان ◯ آواشناس

phonetics /fəˈnetɪks/ *noun, pl.*

دەنگناسی، دەنگەوانی ◯ آواشناسی

phonetic symbols *noun, pl.*

هێما یان نیشانە دەنگییەکان (ب.ن. دەنگێ کە لە ئینگلیسیدا بە *sh* لە ئەڵمانیدا بە *sch* و لە فەرەنسیدا بە *ch* دەنووسرێ، بە نیشانەی [ʃ] یان [Š] پیشان دەدرێ. نموونەی ئینگلیسی *ship* /ʃɪp/ و فەرەنسی *Schiff* /ʃɪf/ ئەڵمانی *chic* /ʃik/) ◯ نمادهای آوایی

phoney /ˈfəʊni, US ˈfoʊni/ *adjective* (phonier, phoniest), *noun* (*pl.* phonies)

adj درۆ، درۆزنە، قەڵب، فشە، کەشک، ناراستەقینە، ساختە، فێلاوی، زۆڵ، خۆوانیشاندەر *n* 1 مرۆی فێلاوی یان ناراست 2 شتی قەڵب یان درۆ ◯ *adj* قلابی، جعلی. غیرحقیقی، حقەباز *n* 1 آدم حقەباز 2 چیز تقلبی

phonic /ˈfɒnɪk, US ˈfɑːnɪk/ *adjective*

دەنگی، سەربە دەنگ، دەنگ بەرهەم دێنێ یان دەردەکا، acoustic؛ سەربە دەنگەکانی ئاخافتن speech؛ سەربە phonics ◯ آوایی

phonically /ˈfɒnɪkli, US ˈfɑːnɪkli/ *adverb*

لەباری دەنگییەوە ◯ از لحاظ آوایی

phonics *noun, pl.*

شێوازی دەنگی ◯ روش آوایی

phonily /ˈfəʊnɪli, US ˈfoʊnɪli/ *adverb*

بە شێوەیەکی ساختە، ساختانە، درۆ ◯ بە طور جعلی

phoniness /ˈfəʊninəs, US ˈfoʊninəs/ *noun*

ساختەیی، قەڵبی، قەڵب‌بوون، درۆبوون، ناراستەقینەیی ◯ ساختگی، جعلی بودن

phono- /ˈfəʊnəʊ, US ˈfɒn-/ *prefix*

پێشگر: دەنگ (بنەرەت: لە *phōnē* یۆنانییەوە) ◯ پیشوند: صدا، آوا

phonocardiogram *noun*

تۆمارکردنی دەنگەکانی دڵ ◯ فونوکاردیوگرام

phonograph /ˈfəʊnəgrɑːf, US ˈfoʊnəgræf/ *noun*

قەوان، گرامافۆن، فۆنۆگراف ◯ گرامافون

phonographic *adjective* (phonographically *adv*)

قەوانی، گرامافۆنی ◯ گرامافونی

phonolite /'fəʊnəlʌɪt/ *nonu*
(زەویناسی) بەردەدەنگ(ینە): بەردیکی دەنکوردی گرکانی، لە فیلدسپاری ئالکالی و nepheline پێکهاتووە ۞ فونولیت

phonological /ˌfəʊnə'lɒdʒɪkl, ˌfɒn-, US ˌfoʊnə'lɑːdʒ-, ˌfɑːn-/ *adjective*
1 فۆنیمناسییانە، سەربە فونیمناسی، دەنگەناسی، 2 *phonological analysis* : سەربە فۆنیمەوانی: فۆنیمی، دەنگەیی ۞ 1 واجشناختی 2 واجی

phonologist /fə'nɒlədʒist, US fə'nɑːl-/ *noun*
فۆنیمناس، فۆنیمەوان، دەنگەناسی ۞ واجشناس

phonology /fə'nɒlədʒi, US -'nɑːl-/ *noun*
فۆنیمناسی، فۆنیمەوانی، دەنگەناسی، دەزگای دەنگی لە زمانێکی تایبەتیدا؛ دەنگەکانی ئاخافتنی زمانێکی تایبەتی ۞ واجشناسی؛ واجگان

phonometer *noun*
دەنگپێو ۞ آواسنج

phonon /'fəʊnɒn/ *noun*
(فیزیک) دەنگۆن، فۆنۆن: بڕی وزەی لەرینەوەیی: *vibrational energy* (بنەڕەت: لە *phōnē* یۆنانییەوە، لەسەر پێوانەی *photon*) ۞ فونون

phonotactic *adjective*
سەربە phonotactics ۞ وابستە بە واجآرایی

phonotactics /ˌfəʊnə(ʊ)'taktɪks/ *noun, pl.*
فۆنیمڕێکخەری، ڕێکخستنی فۆنیمەکان لە زمانێکدا ۞ واجآرایی

phonotypy /'fəʊnətaɪpɪ/ *noun*
فۆنۆتایپ، فۆنۆتیپ، چاپ بە پیتگەلێ کە هەریەکەی دەرخەری دەنگێکی دیاریکراون ۞ فونوتایپی

phony = phoney

phooney *adjective*
قسەی هیچەکە، فلتە، یاوە، هەلیتوپلیت، بێواتا ۞ چرند، یاوە

phorate *noun*
جۆری مێرووکوژی زۆر ژاراوی رەگی، $C_7H_{17}O_2PS_3$ ۞ فوریت

-phore *suffix*
پاشگر: هەڵگر: *semaphore* (بنەڕەت: لە - *phorus* لاتینەوە، ئەویش لە - *-phoros,* *phoron* یۆنانییەوە، لە *pherein* "هەڵگرتن") ۞ پسوند: بر(ندە)

phoresy /fə'riːsi, US 'fɒrəsi/ *noun*
(گیانەوەرناسی) هەڵگیراوی ۞ فوریسی

phoretic /fə'rɛtɪk/ *adjective*
سەربە هەڵگیراوی ۞ وابستە بە فوریسی

phormium /'fɔːmɪəm/ *noun*
flax-lily ی نیوزیلەندی، سەوەچە (لە *phormion* یۆنانی "سەوە یان سەوەتەی چکۆلە small basket (لە ریشاڵ بێ)") ۞ فورمیوم

phosgene /'fɒzdʒiːn, US 'fɑːz-/ *noun*
فاسژین، فاژین (جۆرێ گازی بێڕەنگی ژاراوی کە بۆ سازکردنی چەکوچۆڵی کیمیایی و هەروەها لە بواری پیشەسازیدا بەکاردێنرێ $[COCl_2]$) ۞ فسژن

phosphatase /'fɒsfəteɪz/ *noun*
(زیندەکیمیا) فۆسفاتیز، فۆسفاتاز (هەوێنەیێ کە شیکردنەوە بە ئاوی فۆسفاتە ئەندامییەکان دەباتەسەرەوە) ۞ فوسفاتیز، فوسفاتاز

phosphate /'fɒsfeɪt, US 'fɑːs-/ *noun*
فۆسفات، پەیێنکی کیمیایی فۆسفۆردار (کە ئانیۆنی $PO_4$3- یان کۆمەڵی $-OPO(OH)_2$ تیایە، لە *phosphore* "phosphorus") ۞ فوسفات

phosphate rock *noun*
(تەختە)بەردی فۆسفات(ی) ۞ سنگ فسفات

phosphatic *adjective*
فۆسفاتی، سەربە فۆسفات ۞ وابستە بە فسفات

phosphatidylethanolamine *noun*
کۆمەڵی phospholipid ـەکان ب.ت. کە لە پلازمای خوێن و ماکی سپی دەزگای دەماری ناوەندیدا هەیە ۞ فوسفاتیدیل تانولامین

phosphene /'fɒsfiːn/ *noun*
فۆسفین: ئاڵقە یان پنکەیێکی رووناکی کە لە کاتی گوشار یان قورسایی لەسەر گلێنەی چاو بەدەر دەکەوێ ۞ فسفن

phosphide /'fɒsfʌɪd/ *noun*
(کیمیا) فۆسفاید، فۆسفید: ئاوێتەیێکی دووانی فۆسفۆرۆس لەگەڵ توخم یان کۆمەڵێکی تر، ئاوێتەیێکی دووانی فۆسفۆرۆس کە چەند توخم یان کۆمەڵی electropositive ی هەیە ۞ فسفید

phosphine /'fɒsfiːn/ *noun*
(کیمیا) فاسفین، فۆسفین: ئاوێتەیێکی گازی فۆسفۆرۆس و هایدرۆژین $[PH_3]$، جۆرێ گازی گرگیشی ژاراوی بێڕەنگ، ب.ت. بۆ قانگدانی دەغڵی هەڵگیراو بەکاردێنرێ ۞ فسفین

phosphite *noun*
(کیمیا) خوێ یان ئێستێری phosphorous acid ۞ فسفیت

phosphocreatine *noun*, also creatine phosphate
ئاوێتەیێکی $C_4H_{10}N_3O_5P$ کریاتین و ترشەڵۆکی فۆسفۆریک کە ب.ت. لە ماسوولکەی بڕبڕەداراندا دۆزراوەتەوە (ئەو جێگای کە سەرچاوی وزە و مایەیە بۆ کرژبوونی ماسوولکە) ۞ فوسفوکریتین، فوسفوکراتین

phosphodiesterase *noun*
phosphatase ی (وەک لە ژاری ماردا) کە لەسەر diester ـەکان کار دەکا (وەک هێندێ nucleotide) بۆ هایدرۆلیزەکردنی تەنیا یەک لە دوو کۆمەڵی ئێستێری ۞ فوسفودیاستراز

phosphoenolpyrovic acid *noun*

فۆسفاتی $H_2C=C(OPO_3H_2)COOH$ جۆرێ ئینۆلی pyruvic acid کە لە میتابۆلیزمی کاربۆهایدرایتدا پێکدێ ⬡ اسید فوسفوانولپیرو‌ویک

phospholipase *noun*, also lethitinase
هەریەک لەو چەندین جۆرە هەویتانەی کە lecithin یان phosphatidylethanolamine ـەکان هایدرۆلیزە دەکەن ⬡ فوسفولیپاز

phospholipid /ˌfɒsfə(ʊ)ˈlɪpɪd/ *noun*
(زیندەکیمیا) لیپیدێ کە کۆمەڵی فۆسفات لەنێو گەردەکەیایەتی، کۆمەڵێکی ئاوێتە چەورەکان. لە ئێستێرە فۆسفۆریکەکان پێکهاتووە کە لە خانە زیندووەکاندا هەن ⬡ فسفولیپید

phosphonium *noun*
کاتیۆنی تاکهاوهێز PH_4^+، هاوشێوەی ئامۆنیۆم و لە فۆسفین بەرهەم هاتووە؛ بەرهەمێکی ئەندامی فۆسفۆنیۆم (وەک $(C_2H_5)_4P^+$) ⬡ فسفونیوم

phosphoprotein *noun*
فۆسفۆپرۆتئین: هەریەک لە چەند جۆری پرۆتئین (وەک casein) کە ترشەڵۆکی فۆسفۆریکی لێکدراوی تیایە، پرۆتئینێ وەک کەیسین یان ovalbumin، کە لەودا یەک یان چەند کۆمەڵی هایدرۆکسیلی serine، threonine و tyrosine هایدرۆکسیلە دەبن ⬡ فسفوپروتئین

phosphor /ˈfɒsfə/ *noun*, also phosphore
فۆسفۆر: 1 ماکیکی luminescent ماکیکی کاتێ تیشکی بدرێتێ رووناکی لێدەبێتەوە (وەک ئێلێکترۆنەکان) کە بۆ گڵۆپی fluorescent و cathode ray tube بەکاردێتری ⬡ فسفور 2 phosphorescent

phosphor bronze *noun*
جۆرێ مەفرەخی سەخت و قایم کە برێکی فۆسفۆر تیایە و ب.ت. بۆ بێرینگ یان یاتاقان bearing بەکاردێتری ⬡ برنز فسفور

phosphorescence /ˌfɒsfəˈresns, US ˌfɑːs-/ *noun*
درەوشانەوە، چریسنی، ترووسکەدانەوە، شەوقدانەوە، ورشانەوە ⬡ تابندگی

phosphorescent /ˌfɒsfəˈresnt, US ˌfɑːs-/ *adjective*
درەوشاوە، ترووسکەدار، ورشنە، شەوقدەرەوە ⬡ تابندە، تابان

phosphoric /fɒsˈfɒrɪk/ *adjective*
فۆسفۆری ⬡ فسفوری

phosphoric acid /fɒsˌfɒrɪk ˈæsɪd, US fɑːsˌfɔːrɪk, -ˌfɑːr-/ *noun*
ترشەڵۆکی فۆسفۆریک: هەریەک لە سێ ترشەڵۆکەکان، orthophosphoric acid $[H_3PO_4]$، metaphosphoric acid $[HPO_3]$ و pyrophosphoric acid $[H_4P_2O_7]$، لە $[P_2O_5]$ phosphorus pentoxide و بڕێ ئاو بەرهەم هاتوون، لە بواری پەیین(ک fertilizer) و بەرهەمهێنانی سابوون و خۆراکدا بەکاردێتری ⬡ اسید فسفوریک

phosphorism *noun*
ژاراویبوون بەهۆی فۆسفۆر poisoning ⬡ فسفوریسم

phosphorite /ˈfɒsfərʌɪt/ *noun*
جۆرێ بەردی نیشتوو، پڕ لە فۆسفاتی کالسیۆم ⬡ فسفوریت

phosphoritic *adjective*
سەربە فۆسفۆریت ⬡ وابستە بە فسفوریت

phosphorolysis *noun*
فۆسفۆرشیبوونەوە: شیبوونەوەی فۆسفۆر بۆ ترشەڵۆکی فۆسفۆریک وەک شیبوونەوەی ئاو hydrolysis ⬡ فسفورولیز

phosphorolytic *adjective*
سەربە فۆسفۆرۆلیز، فۆسفۆرشیبوونەوەیی ⬡ وابستە بە فسفورولیز

phosphorous = 1 phosphoric 2 phosphorescent

phosphorous acid *noun*
ترشەڵۆکی فۆسفۆرۆس: ترشەڵۆکیکی ئاوەتوواوی کریستاڵی بێڕەنگی فۆسفۆرۆس H_3PO_3، لەمەوە فۆسفیتەکان بەرهەم دێن ⬡ اسید فسفروس

phosphorus /ˈfɒsfərəs, US ˈfɑːs-/ *noun*
فۆسفۆر، فۆسفیرۆس (بە ز.گ. 15، ن. P) ⬡ فسفر

phosphorus pentoxide *noun*
گەردەیێکی کریستاڵی شێنمژ deliquescent ی سپی P_2O_5، بۆ ئامادەکردنی ترشەڵۆکە فۆسفۆرییەکان بەکاردێتری ⬡ پنتوکسید فسفر

phosphoryl *noun*
(زۆرتر) فۆسفۆریل: کۆمەڵێکی سێهاوهێزی PO ⬡ فسفریل

phosphorylase *noun*
هەوێنەیێ کە زۆر لە شانەی رووەکی و گیانەوەریدا هەیە (تاوی گۆڕینی گلیکۆژێن glycogen بۆ فۆسفاتی شەکر دەدا)، هەوێنەیێ کە تاوی phosphorolysis لەگەڵ پێکهاتنی organic phosphates فۆسفاتە ئەندامییەکان دەدا ⬡ فسفریل

phosphorylation *noun*
زیابوونی کۆمەڵی فۆسفات بۆ (سەر) ئاوێتەیێ ⬡ فسفریلی‌کردن

phossy jaw /ˈfɒsi/ *noun*
(مێژوویی، نافەرمی) لارەشەی شەویلکە (کورتەی phosphorus necrosis، ئاماژە بە لارەشەی شەویلکە دەکا) ⬡ فوسی جاو

phot /fəʊt/ *noun*

رۆشنە: یەکەی رۆشنایی بەرامبەر بە Lumenێ لە سانتیمیتری چوارگۆشەدا ◯ فوت

photic /ˈfəʊtɪk, US ˈfoʊ-/ *adjective*
سەربە رووناکی، رووناکییانە، رۆشناییانە، سەربە رووناکی یان ئەو رووناکی و رۆشناییە لە پێوەندی لەگەڵ ئۆرگانیزمەکاندا ◯ نوری

photics /ˈfəʊtɪks/ *noun, pl.*
رووناکیناسی، زانستی رووناکی ◯ علم نور

photo /ˈfəʊtəʊ, US ˈfoʊtoʊ/, *pl.* photo = photograph

photo- /ˈfəʊtəʊ, US ˈfoʊtoʊ/ *prefix*
پێشگر: 1 وێنە، سەربە وێنەگری: *photofit* 2 رووناکییانە ـ رۆشناییانە ـ رووناکی ـ رۆشنە ـ: *photochemical* (بنەڕەت: لە *phōs*, *phōt-* یۆنانییەوە "light") ◯ پیشوند: 1 عکس 2 نوری ـ نور ـ

photobiologic *adjective,* also photobiological
رۆشنەزیندەناسییانە، سەربە رۆشنەزیندەناسی ◯ وابستە بە فوتوبیولوژی

photobiologist *noun*
رۆشنەزیندەناس ◯ فوتوبیولوژیست

photobiology *noun*
رۆشنەزیندەناسی: لێکۆڵینەوەی کاریگەرییەکانی رۆشنایی یان رووناکی لەسەر زیندەوەرەکان ◯ فوتوبیولوژی

photo booth *noun*
ژوورۆچکەی وێنەگری (پارەیی) ◯ اتاقک فوتوگرافی

photocall /ˈfəʊtəʊkɔːl, US ˈfoʊtoʊ-/ *noun*
دانیشتن یان کۆبوونەوەی وێنە(لێ)هەڵگرتنەوە ◯ نشست عکس‌برداری

photocell /ˈfəʊtəʊsel, US ˈfoʊtoʊ-/ = photoelectric cell

photochemical *adjective*
سەربە فوتوکیمیا یان رۆشنەکیمیا، رۆشنەکیمیایی ◯ وابستە بە فتوشیمی

photochemistry *noun*
فوتوکیمیا، رۆشنەکیمیا، لقێ لە کیمیا کە باسی کاریگەرییە کیمیاییەکانی رووناکی یان رۆشنایی دەکا ◯ فتوشیمی

photochrome /ˈfəʊtəkrəʊm/ *noun*
وێنەی رەنگی ◯ عکس رنگی

photochromic *adjective*
فوتوکرۆمیک ◯ فوتوکرومیک

photochromism *noun*
فوتوکرۆمیزم ◯ فوتوکرومیسم

photocomposition *noun,* also filmsetting
فوتوکۆمپۆزیشن: شێوازێکی کۆمپۆزیشن کە لەودا تایپ بە شێوەی فوتوگرافیکی ڕێک دەخرێ، کۆمپۆزیشنی دەق یەکسەرە لەسەر فیلم یان کاغەزێکی هەستیار بە رووناکی بۆ لێ‌هەڵگرتنەوە ◯ فوتوکومپوزیسیون

photoconductive *adjective*
گەیێنەر رووناکی، رۆشنەگەیێن ◯ نوررسان

photoconductivity /ˌfəʊtə(ʊ)kɒndʌkˈtɪvɪti/ *noun*
گەیاندنی رووناکی، رۆشنەگەیێنی ◯ نوررسانی

photocopied *adjective*
فۆتۆکۆپی(کراو) ◯ فتوکپی

photocopier /ˈfəʊtəʊkɒpiə(r), US ˈfoʊtoʊkɑːp-/ *noun*
دەزگای فۆتۆکۆپی ◯ دستگاه فتوکپی

photocopy /ˈfəʊtəʊkɒpi, US ˈfoʊtoʊkɑːpi/ *noun, pl.* photocopies
لێ‌هەڵگیراوە، فۆتۆکۆپی، روونووس ◯ فتوکپی

photodegradable *adjective*
دەتوانێ لێک‌هەڵوەشێتەوە بە کاری رووناکی، ب.ت. تیشکی خۆر ◯ فوتودگرادیبل

photodrama *noun*
فیلمی سینەمایی ◯ فیلم سینمایی

photoduplicate = photocopy

photodynamic *adjective*
شوێنەوار یان کاریگەری رووناکی لەسەر بزووتنی رووەک ◯ فوتودینامیک

photoelectric /ˌfəʊtəʊɪˈlektrɪk, US ˌfoʊtoʊ-/ *adjective*
کارۆرووناکی، فۆتۆئێلێکتریک ◯ نوری-برقی (photoelectrically *adv*)

photoelectric cell *noun*
چاو(ە)ی کارۆرووناکی، چاو یا خانەی فۆتۆئێلێکتریک ◯ سلول فتوالکتریک

photoelectric effect *noun*
کاریگەری کارۆرووناکی یان فۆتۆئێلێکتریک (- emission بلاوبوونەوە یان دەرچوونی ئێلێکترۆنە ئازادەکان لە رووێکی کانزاوە surface کاتێ رووناکی یان رۆشناییێک لەی دەکەوێ) ◯ اثر نوری-برقی

photoelectron *noun*
فۆتۆئێلێکترۆن، ئێلێکترۆنی رووناکی ◯ فوتوالکترون

photoemission *noun*
دەرچوونی ئێلێکترۆنەکان لەسەر ئاستێ بەهۆی کاری رۆشنایی کە لەی‌دەکەوێ ◯ فوتوامیسیون

photo finish *noun*
(پێشبڕکێ، ب.ت. ئەسپ‌سواری) لە رووی وێنەوە دیاری‌کردن ◯ تعیین از روی عکس

Photo-Fit /ˈfəʊtəʊfɪt, US ˈfoʊtoʊfɪt/ *noun, adjective,* also photo-fit
n وێنەکێشانەوە *adj* وێنەی کێشراوە (بۆ پۆلیس) ◯ *n* چهره‌نگاری *adj* چهره‌نگاری‌شده

photog /fə'tɒg/ – photographer

photogenic /ˌfəʊtəʊ'dʒenɪk, US ˌfoʊtoʊ-/ *adjective*

1 خۆش‌وێنە، خۆش‌دیمەن، بۆ وێنەباش، جوان(هاتوو) 2 (زیندەناسی) رۆشنایی دەرخەر، رووناکی‌پێکهێن، رۆشنایی‌ساز، رووناکی‌دەر ۞ 1 خوش‌عکس 2 فوتوژنیک

photogram – (archaic) photograph

photogrammetric *adjective*

سەربە فۆتۆگرامێتری ۞ وابستە بە فوتوگرامتری

photogrammetrist *noun*

فۆتۆگرامێتریست ۞ وابستە بە فوتوگرامتریست

photogrammetry /ˌfəʊtə(ʊ)'gramɪtri/ *noun*

بەکارهێنانی وێنەگری لە بواری پێوان و نەخشەهەڵگرتنەوە بۆ دیاری‌کردنی پێوەرەکان ۞ فوتوگرامتری

photograph /'fəʊtəgrɑːf, US 'foʊtəgræf/ *noun*, also photogram

وێنە ۞ عکس

photographer /fə'tɒgrəfə(r), US fɔ'tɑːg-/ *noun*

وێنەگر، نیگارگر ۞ عکاس

photographic /ˌfəʊtə'græfɪk, US ˌfoʊ-/ *adjective*

1 سەربە وێنە 2 سەربە وێنەگری، وێنەگری‌یانە 3 وێنەیی 4 ورد، مووبەموو، پڕوردەکار، دوورودرێژ، تێروتەسەل، چڕوپڕ ۞ 1 وابستە بە عکس 2 وابستە بە عکاسی 3 تصویری 4 دقیق

photographically /-kli/ *adverb*

بە شێوەیەکی وێنەیی ۞ بە طور تصویری

photographic memory *noun*

یادەوەری وێنەیی، زۆر بە وردی وەبیرهێنەرەوە، مووبەموولەبەر ۞ حافظەی تصویری

photography /fə'tɒgrəfi, US fɔ'tɑːg-/ *noun*

1 وێنەگری 2 فیلم‌هەڵگری ۞ 1 عکاسی 2 فیلم‌برداری

photogravure /ˌfəʊtə(ʊ)gra'vjʊə/ *noun*

گراڤۆر یا هەڵکۆڵینی وێنە. وێنەیێ کە بەو شێوە بە دەس دێ ۞ فوتوگراور

photo journalism /ˌfəʊtəʊ'dʒɜːnəlɪzəm, US ˌfoʊtoʊ'dʒɜːrn-/ *noun*

رۆژنامەوانی بە وێنەوە ۞ فوتوژورنالیسم

photo journalist *noun*

رۆژنامەوان بە وێنەوە ۞ فوتوژورنالیست

photokinesis *noun*

بزاوت یان جوولەی رووناکی ۞ جنبش نوری

photokinetic *adjective*

سەربە بزاوت یان جوولەی رووناکی ۞ وابستە بە جنبش نوری

photolithography *noun*

لیتۆگرافی رووناکی ۞ لیتوگرافی نوری

photolysis /fɔ(ʊ)'tɒlɪsɪs/ *noun*

(کیمیا) رووناکی‌شیکاری ۞ فتولیز، نورکافتی

photolytic *adjective*

سەربە رووناکی‌شیکاری ۞ وابستە بە نورکافتی

photometer /fə(ʊ)'tɒmɪtə/ *noun*

رووناکی‌پێو ۞ نورسنج

photometric *adjective*, also photometrical

سەربە رووناکی‌پێوی ۞ وابستە بە نورسنجی

photometry /fɔʊ'tɑːmɪtri/ *noun*

رووناکی‌پێوی ۞ نورسنجی

photomicrograph = micrograph

photomontage /ˌfəʊtəʊmɒn'tɑːʒ/ *noun*

وێنەمۆنتاژ، مۆنتاژی وێنەکان ۞ مونتاژ عکس‌ها

photon /'fəʊtɒn, US 'foʊtɑːn/ *noun*

1 یەکەی تیژی رووناکی لەسەر تۆڕەی چاو retina بەرامبەر بەو بڕە رووناکی‌یەی کە لە(سەر) ئاستێکی خاوەن رۆشنایی یەک شەم لە میترێکی چوارگۆشەدا دەکەوێتەسەر میلی‌میترێکی چوارگۆشەی ناوچەی بیلبیلەیی pupillary 2 فۆتۆن، رووناکە، کوانتۆمی رووناکی (یەکەی وزە کە رووناکی هەڵدەگرێ و بارستایی‌یەکەی سیفرە)، کوانتۆمی تیشک‌دان(ەوە)ی ئێلیکترۆمەگناتیکی (photonics *pl. n*) ۞ فوتون

photonic *adjective*

فۆتۆنی، رووناکەیی، سەربە کوانتۆمی رووناکی ۞ فوتونی

photonegative *adjective*

(زیندەناسی، زیندەوەرێ) دادەشکێتەوە یان دەبزوێ بۆ لایێ کە رۆشنایی کەمتر بێ، رووناکی‌نەوێست ۞ فوتونگاتیو، نورگریز

photo-offset *noun*

چاپ ئۆفسێتی کە فیلمی وێنەگری بۆ چاپ بەکاردێنێ ۞ فوتوافست

photo opportunity = photocall

photoperiod *noun*

(گیانەوەرناسی و رووەک‌ناسی) ماوەرۆشنایی، رۆشنایی‌ماوە (ماوەیێ لە رۆژ کە زیندەوەر رووناکی وەردەگرێ) ۞ فوتوپریود

photoperiodic *adjective*

سەربە ماوەرۆشنایی ۞ فوتوپریودیک

photoperiodism *noun*

(گیانەوەرناسی و رووەک‌ناسی) ماوەرۆشنایێتی: کاردانەوەی زیندەوەرێ لەمەڕ گۆڕانە وەرزی‌یەکان بە درێژایی رۆژ ۞ فوتوپریودیسم

photophilic *adjective*

رووناکی‌دۆست، رووناکی‌خۆشەوێست، رووناکی‌پێ‌خۆش ۞ نوردوست

photophilous /fəʊ'tɑːfɪləs/ *adjective*

رووناکی‌دۆست، رووناکی‌خۆشەویست، رووناکی‌پێ‌خۆش ۞ نوردوست

photophobia /ˌfəʊtəˈfəʊbɪə/ *noun*

(دەروونناسی) لەرووناکی‌ترسی، هەستیاری یەکجار سەبارەت بە رۆشنایی ۞ نورهراسی

photophobic *adjective*

لەرووناکی‌ترس ۞ نورهراس

photophore /ˈfəʊtə(ʊ)fɔː/ *noun*

(گیانەوەرناسی) رۆشنایی‌پێکهێن، رووناکی‌ساز، رۆشنایی‌هەڵگر: ئەندامی رۆشنایی‌پێکهێن light-emitting organ (یان رووناکی‌سازی) لە هێندێ ماسی و گیانەوەری ترا ۞ فوتوفور

photophosphorylation *noun*

فۆتۆفۆسفۆریلاسیۆن: فۆسفۆریلاسیۆنێ کە رۆشنایی وەک سەرچاوەیێکی وزە بەکاردێنێ (وەک لە بەدرێژایی رۆشنەپێکهاتن‌دا)، پێکهاتنی ATP لە ADP و فوسفات کە لە رووەکێک‌دا هەیە ۞ فوتوفوسفوریلاسیون

photopia *noun*

بینایی یان دیتن لە رووناکی‌یێکی یەکجار، رۆشنایی‌بین ۞ فوتوپیا

photopic /fəʊˈtɒpɪk, fəʊˈtəʊpɪk/ *adjective*

(کارئەندامناسی) سەربە یان ئاماژە بە بینایی یان دیتن لە رووناکی‌یێکی یەکجار (زۆرتر بەرامبەری scotopic)، رۆشنایی‌بین ۞ فوتوپیک

photopigment *noun*

رۆشنەرەنگ، رۆشنەپیگمێنت ۞ فوتوپیگمنت

photoplay *noun*

1 شانۆی سینەمایی 2 فیلم 3 سیناریۆی فیلم، فیلمنامە ۞ 1 نمایش سینمایی 2 فیلم 3 فیلمنامه

photopolarimeter /ˌfəʊtəʊpəʊləˈrɪmɪtə/ *noun*

دەزگای بۆ وێنەگرتنی ئەستێرە، کاکێشان و هتد، و پێوانی جەمسەرگری رووناکی لەوانەوە ۞ فوتوپولاریمتر

photopolymer *noun*

رۆشنەفرەپار(ـە)ژە: جۆرێ پلاستیکی بە رۆشنایی هەستیار، ب.ت. بۆ بەرهەمهێنانی تەختە چاپی‌یەکان بەکاردێنرێ ۞ فوتوپولیمر

photopositive *noun*

(زیندەناسی، زیندەوەرێ) دادەشکێتەوە یان دەبزوێ بۆ لایێ کە رۆشنایی لێ‌بێ، رووناکی‌ویست ۞ فوتوپوزیتیو

photoprint *noun*

1 چاپی فۆتۆگرافیک 2 فۆتۆکۆپی ۞ فوتوپرینت

photoprinter *noun*

فۆتۆپرینتێر ۞ فوتوپرینت

photoproduct *noun*

بەرهەمی کاردانەوەیێکی رۆشنەکیمیا ۞ فوتوپروداکت

photoreaction *noun*

کاردانەوەی رۆشنەکیمیایی photochemical، کاردانەوەی رووناکی یان رۆشنایی ۞ فوتوراکسیون، واکنش نوری

photorealism *noun*, also photo-realism

شێوازێ لە هونەر و پەیکەرتاشی‌دا کە لەودا زۆر بە وردی باسی وردەکاری‌یەکان دەکرێ ۞ فوتورئالیسم

photorealist *noun, adjective*, also photo-realist

فۆتۆریالیست، فۆتۆریالیستی ۞ فوتورئالیست، فوتورئالیستی

photorealistic *adjective*, also photo-realistic

فۆتۆریالیستی، سەربە فۆتۆریالیزم ۞ فوتورئالیستی

photoreception *noun*

1 رۆشنایی‌گری 2 بینایی، بینین 3 سۆما، هەتەر، بری چاو، توانایی یان هێزی دیتن ۞ 1 فوتورسپسیون 2 بصر 3 قدرت دید

photoreceptor *noun*

رۆشنایی(وەر)گر: پێکهاتەیێ لە زیندەوەرێ کە سەبارەت بە رووناکی کاردانەوە نیشان دەدا ۞ فوتورسپتور

photosensitive /ˌfəʊtəʊˈsensətɪv, US ˌfoʊtoʊ-/ *adjective*

رۆشنە هەستیار، هەستیار لە بەرامبەر رووناکی‌دا، هەستیار بە رووناکی، بۆچاوناخۆش ۞ حساس نسبت به نور

photosensitive paper *noun*

کاغزی بۆچاوناخۆش یان هەستیار لە بەرامبەر رووناکی‌دا ۞ کاغذ حساس نسبت به نور

photosensitivity *noun*

رۆشنە هەستیاری، هەستیاریتی لە بەرامبەر رووناکی‌دا، هەستیاریتی بە رووناکی، بۆچاوناخۆشی ۞ حساسیت نسبت به نور

photosensitization *noun*

رۆشنە هەستیاراندن، هەستیارکردن سەبارەت بە رووناکی یان رۆشنایی، هەستیارکردن بە رووناکی ۞ حساس‌سازی نسبت به نور

photo session = photo-call

photosphere /ˈfəʊtəsfɪər/ *noun*

فۆتۆسفیەر، فۆتۆسفێر، رۆشنەگۆ، چینەرۆشنە ۞ رخشان‌کره

photospheric *adjective*

سەربە فۆتۆسفیەر، فۆتۆسفێری، رۆشنەگۆیی، سەربە رووناکەگۆ یان چینەرۆشنە ۞ وابسته به رخشان‌کره

Photostat /ˈfəʊtəstæt, US ˈfoʊ-/ *noun*, also photostat

1 فۆتۆکۆپی 2 دەزگای فۆتۆکۆپی ۞ 1 فتوکپی 2 دستگاه فتوکپی

photosynthesis /ˌfəʊtəʊˈsɪnθəsɪs, US

ˌfoutou-/ *noun*
رۆشـنەپێکهاتن، رۆشـنەپێکهات، فۆتۆسینتیـسیز، فۆتۆسینتێز ۞ نورساخت

photosynthetic *adjective*
سەربە رۆشـنەپێکهاتن یـان رۆشـنەپێکهات، رۆشنەپێکهاتی ۞ نورساختی

photosynthetically *adverb*
لەباری رۆشنەپێکهاتن یا رۆشنەپێکهاتی‌یەوە ۞ از لحاظ نورساختی

photosystem *noun*
رۆشنەرێکخستە، فۆتۆسیستم: هەریەک لە دوو ناوەندی کاردانەوەی رۆشنەکیمیایی photochemical reaction کە بە پلەی یەکەم لە رەنگە رۆشنەپێکهاتی‌یەکاندا پەیدابوون (یان photosynthetic pigment پێکهاتوون) و لە کلۆرۆپلاستەکاندا chloroplast هەن: a: یەکیان رۆشنایی یان رووناکی بە درێژایی شەپۆلی wavelength دەوروبەری 700 نانۆمیتر دەمژێ یان دەگرێ (هەروەها رۆشنەسیستمی یەکەمیشی photosystem 1 پێ‌دەڵێن) b: ئەویدی‌یان رۆشنایی بە درێژایی شەپۆلی دەوروبەری 680 نانۆمیتر دەگرێ یان دەمژێ (هەروەها رۆشنەسیستمی دووهەمیشی photosystem 2 پێ‌دەڵێن) ۞ فوتوسیستم

phototactic *adjective*
رۆشنەبزاوتی، رۆشنەجوولەیی ۞ نورجنبشی

phototaxis /ˌfəʊtəʊˈtæksɪs/ *noun, pl.* phototaxes
رۆشنەبزاوت، رۆشنەجوولە ۞ نورجنبش

phototherapic *adjective*
سەربە فۆتۆتراپی ۞ وابستە بە نوردرمانی

phototherapist *noun*
فۆتۆتراپیست، کەسێ کە بە رووناکی چارەسەر دەکا ۞ نوردرمانگر

phototherapy /fəʊtəˈθerəpi/ *noun*
بە رووناکی چارەسەرکردن، چارەسەرکردنی نەخۆشی بەهۆی ئانەبەر exposure رووناکی ۞ نوردرمانی

phototelegraphy *noun*
تێکنۆلۆژی سەرەتای راگوێستنی فەکسیمەیلەکان ۞ فوتوتلگرافی

phototroph /ˈfəʊtə(ʊ)trəʊf/ *noun*
(زیندەناسی) رۆشنەخۆراکی، زیندەوەرێ کە وزە لە تیشکی خۆر دەگرێ تا خۆراک سینتیـزە کا ۞ فوتوتروف

phototropic /-ˈtrɒpɪk, US -ˈtrɑːpɪk/ *adjective*
سەربە داشکانەوە بەرەو رووناکی، رووناکی‌داشکانەوەیی، رۆشنەداشکانەوەیی ۞ فوتوتروپیک

phototropism /ˌfəʊtəʊˈtrəʊpɪzəm, US ˌfoutouˈtrou-/ *noun*
داشکانەوە بەرەو رووناکی، رووناکی‌داشکانەوە، رۆشنەداشکانەوە ۞ فوتوتروپیسم

phototube *noun*
لوولەیێکی ئێلیکترۆنی کە کاتۆدێکی هەستیار بە رووناکی photosensitive هەیە و وەک photocell ێ بەکاردێ ۞ فوتوتیوب

phototypographic *adjective*
سەربە یا پێوەندی بە فۆتۆتایپۆگرافی‌یەوە هەیە ۞ وابستە بە فوتوتیپوگرافی

phototypography *noun*
1 چاپ بەهۆی رووناکی یان فۆتۆگرافی 2 = photocomposition ۞ فوتوتیپوگرافی

photovoltaic /ˌfəʊtəʊvɒlˈteɪɪk/ *adjective, noun*
سەربە یان پێوەندی هەیە بە ماک یان دەزگایێکەوە کە لەودا کارەبا یان ئێلیکتریسیتە لە ئەنجامی کەوتنەبەر رووناکی بەرهەم دێ، ئاماژە بە بەرهەم‌هێنانی تەزووی کارەبایی لە جەمسەری دوو ماک یان سابستەنس کە بەر رووناکی یان رۆشنایی کەوتوون ۞ وابستە بە فوتوولتائیک

photovoltaics *noun, pl.*
1 لقێکی تێکنۆلۆژی کە دەربارەی بەرهەم‌هێنانی تەزووی کارەبایی لە جەمسەری دوو ماک یان سابستەنس دەکۆڵێتەوە، بوارێکی تێکنۆلۆژی نیوەگەیێنەر semiconductor کە گۆڕینی راستەوخۆی تیشکدان(ـەوە)ی ئێکلیترۆمەگناتیکی دەگرێتەوە، وەک تیشکی خۆر بۆ کارەبا یان ئێلیکتریسیتە 2 ئەو دەزگایانەی کە جەمسەرێکی وایان هەیە، ئەو دەزگایانەی کە وا دارێژراون کە گۆڕینێکی وا بکەن ۞ فوتوولتائیک

phragmites /fragˈmʌɪtiːz/ *noun*
(رووەکناسی) جۆرێ قامیشی درێژ، قامیشی ئاسایی (*P. communis* یان *P. australis*) لەخۆدەگرێ [توخم *Phragmites*] ۞ فراگمیت

phragmoplast *noun*
دیوارپلاست، فراگمۆپلاست: پێکهاتەی سایتۆپلازمیک کە لە پشتێنەی تەشی spindle پاش ئەوەی کە کرۆمۆزۆمەکان بە درێژایی ئانافاز anaphase ی mitosis رووەک دابەش بوون پێکدێ و بەو شێوەیە دابەش‌بوونی خانەیی دەس پێدەکا ۞ فراگموپلاست

phragmosome *noun*
دیوارەتەن، فراگمۆزۆم ۞ فراگموزوم

phrasal *adjective*
دەستەوشەیی، لاڕستەیی ۞ عبارتی

phrasal verb *noun*
(رێزمان) کاری لێکدراو ۞ فعل مرکب

phrase /freɪz/ *noun*

1 (ڕێزمان) دەستەوشە (کە کاری تیانەبێ)، لاڕستە، دەستەوشە، دەستەواژە، فریز 2 زاراوە، بێژە، داڕشت 3 شێواز، شێوازی دەربڕین، ڕاوێژ 4 (موسیقا) کورتەبڕگەیێ کە بڕگەیەکی درێژتر پێکدێنێ، دەستەنۆت، بڕگە (بنەڕەت: بە ڕێگای late Latin لە *phrases* یۆنانییەوە، لە *phrazein* "ڕاگەیاندن، گوتن") ۞ 1 (دستور زبان) گروه، عبارت 2 اصطلاح 3 سبک 4 (موسیقی) جمله

phrasebook *noun*
زاراوەنامەی ڕۆژ (کتێبێ بۆ ئەو کەسانەی کە هاتوچۆی دەرەوە دەکەن) ۞ کتاب اصطلاحات روزمره

phraseogram *noun*, also phraseograph
دەستەوشەی هێمایی، بڕگەی ڕەمزی ۞ عبارت رمزی

phraseological *adjective*, also phraseologic
سەربە داڕشتنی دەستەوشە یا دەستەوشەدارێژی ۞ وابسته به عبارت‌پردازی

phraseologically *adverb*
لەباری دەستەوشەداڕشتنەوە ۞ از نظر عبارت‌پردازی

phraseologist *noun*
دەستەوشەدارێژ ۞ عبارت‌پرداز

phraseology /ˌfreɪzi'ɒlədʒi, US -'ɑ:lə-/ *noun, pl.* phraseologies
1 زاراوەمەنی 2 دەستەوشەداڕشتن، دەستەوشەدارێژی 3 شێوەی داڕشتن یان دەربڕین، شێواز ۞ 1 اصطلاحات 2 عبارت‌پردازی 3 سبک، نحوەی بیان

phrasing /'freɪzɪŋ/ *noun*
1 دەستەوشەداڕشتن، دەستەوشەدارێژی، ڕستەدانان: *The phrasing of the report is ambiguous* 2 شێوازی دەربڕین ۞ 1 عبارت‌پردازی 2 سبک بیان

phratry /'freɪtri/ *noun, pl.* phratries
1 هۆز، خێڵ 2 (مرۆڤناسی) لکەهۆز، لاهۆز، لاخێڵ، لقێ لە خێڵ، تیرە (بنەڕەت: لە *phratria* یۆنانی، لە *phratēr* "clansman") ۞ 1 قبیله 2 شاخه‌ای از قبیله

phreatic /frɪ'atɪk/ *adjective*
(زەویناسی) سەربە ئاوی ژێرعەرز لەو ناوچانەی کە لە خوارووی ئاستی تێراوی دان (بڕوانە vadose) ۞ وادوس

phren(o)- *prefix*
پێشگر: نێوپەنچک، پەردەی نێوپەنچک، ئەقڵ، ڕاسپۆن (بنەڕەت: لە *phren-*، *phrēn*، یۆنانییەوە "mind") ۞ پیشوند: دیافراگم، خرد

phrenetic = frenetic

-phrenia *suffix*
پاشگر: بارودۆخێکی تێکچوو یان شێواوی مێشکی یان هۆشی (مێنتاڵ): *schizophrenia*، *hebephrenia* (بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *phren-* یان یۆنانی *phrēn* "mind ،diaphragm") ۞ پسوند: اختلال مغزی یا ذهنی

phrenic /'frɛnɪk/ *adjective*
(توێکاری) پەردەیی ۞ حجابی

phrenological *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە کەڕاکەناسییەوە هەیە، کاپۆڵناسییانە ۞ جمجمه‌شناختی

phrenologically *adverb*
لەباری کەڕاکەناسی(یەوە) ۞ از لحاظ جمجمه‌شناختی

phrenologist /frə'nɒlədʒɪst, US -'nɑ:l-/ *noun*
کەڕاکەناس، کاپۆڵناس ۞ جمجمه‌شناس

phrenology /frə'nɒlədʒi, US -'nɑ:l-/ *noun*
(زۆرتر مێژوویی) کەڕاکەناسی، کاپۆڵناسی، سەرناسی، کەللەناسی (کە لە سەدەی 19دا باو بووە) ۞ جمجمه‌شناسی

Phrygian /'frɪdʒɪən/*noun, adjective*
1 *n* ڕەسەن یا دانیشتووی Phrigia، ناوچەیێکی کۆن لە ئاسیای بچووک 2 زمانی کۆنی خەڵکی فریژیا، بە گشتی وەک زمانێکی هێند و ئەورووپایی دەپۆلێنرێ *adj* سەربە فریژیا، خەڵکەکەی یان زمانەکەیان ۞ فریژی

Phrygian bonnet *noun*, also Phrygian cap
کڵاوی فریژیایی ۞ کلاه فریژی

phthalate *noun*
فتالات، تالات: خوێ یان ئێستێری ترشەڵۆکی فتالیک ۞ فتالات، تالات

phthalein *noun*
فتالین، تالین: ناسەرە زەردڕەنگەکانی گیراوەیێکی قلیایی، کۆمەڵە ناوتەیێکی پێکهاتوو لە لایەن phthalic anhydride و فێنۆلەکان، لەوانەوە هێندێ ڕەنگی گرنگ بەرهەم دێنرێن ۞ فتالین

phthalic *adjective*
تالیک، فتالیک: سەربە یان بەرهەمهاتوو یان وەرگیراو (یان دارێژراو) لە ترشەڵۆکی فتالیک ۞ فتالیک، تالیک

phthalic acid /'(f)θalɪk/ *noun*
(کیمیا) ترشەڵۆکی فتالیک یان تالیک: ترشەڵۆکێکی کریستاڵی $C_8H_6O_4$ کە لە بێنزینەوە بەرهەم هاتووە، بە دوو کۆمەڵی ترشەڵۆکی کاربۆکسیلیکەوە کە بە ئاڵقەی بێنزینەوە لکاوە ۞ اسید تالیک

phthalic anhydride *noun*
(کیمیا) ئانهایدرایدی فتالیک یان تالیک $C_8H_4O_3$، ب.ت. بۆ سازکردنی جەوکە ئەلکیدەکان بەکاردێنرێ ۞ آنهیدرید تالیک

phthalocyanine /ˌ(f)θaləʊ'sʌɪəni:n/ *noun*

(کیمیا) فتالۆسیانین: ڕەنگ یان پیگمێنتێکی شین یان سەوزی پۆلی porphyrin، ئاوێتەیێکی کریستالی سەوزی مەیلەو شینی گەش $C_{32}H_{18}N_8$، بۆ دروستکردنی enamel و جەوهەری چاپ بەکاردێتی ۞ تالوسیانین

phthiriasis *noun*
تێدانی (یان داوەشان بە) ئەسپێیکانی بەرگەدە crab lice ۞ فتیریاسیس

phthisic *adjective*, also phthisical
سیلاوی، دیقدار، تووشبوو بە دەردەباریکە، سیل گرتوو ۞ مسلول

phthisis /ˈ(f)θʌɪsɪs, US ˈtʌɪ-/ *noun*
سیل، دەردەباریکە، ئێشازراف، ئازارسی، دیق (هی سی) ۞ سل

phut /fʌt/ *noun*
(ب.ت. شتێکی ئێلیکتریکی یان میکانیکی) خراپبوون، پەککەوتوویی، لەکارکەوتوویی، لەکارکەوتن ۞ افتضاح

phwoah /ˈfwɔːə/ *interjection*, also phwoar
(ئافەرمی، بریتانیا) بۆ دەربڕینی ئارەزووی سێکسی ۞ فوور

phyco- *prefix*
پێشگر: قەوزە، گژوگیای دەریایی: *phycology* (بنەڕەت: لە *phukos* یونانییەوە "seaweed") ۞ پیشوند: جلبک

phycobiont *noun*
قەوزەژی: ئەندام یا بەشێکی قەوزەیی کرێزەبەردی lichen ۞ فیکوبیونت

phycocyanin *noun*
قەوزەشینە: ڕەنگێکی پرۆتێنی شینی نێو قەوزەکان کە لە ڕۆشنەپێکهاتن photosynthesis پشتیوانی دەکا ۞ فیکوسیانین

phycoerythrin *noun*
قەوزەسوورە: ڕەنگێکی پرۆتێنی سوور کە لە نێو قەوزە سوورەکاندا هەیە لە ڕۆشنەپێکهاتن پشتیوانی دەکا ۞ فیکواریترین

phycological *adjective*
سەربە قەوزەناسی ۞ جلبکشناختی

phycologist *noun*
قەوزەناس ۞ جلبکشناس

phycology /fʌɪˈkɒlədʒi/ *noun*
قەوزەناسی ۞ جلبکشناسی

phycomycete *noun*
کارگەقەوزە، کارگ یان کەڕووی قەوزەیی، کەڕووەقەوزە: کۆمەڵێکی بەربڵاوی کارگ یان کەڕووەکان، سەربە کارگ یان کەڕووە نزمەکان، ئێستا دەکرێن بە دوو ژێربەشی Zygomycota و Mastigomycotina ئەندامانی ئەم کۆمەڵە لەباری پێکهاتە و شێوەی زۆربوونەوە شێوەی قەوزە سەوزەکان دەدەن [پۆل Phycomycetes] ۞ فیکومایست

phycomycetous *adjective*
فایکۆماسیتۆس ۞ فیکومایستوس

phycophagous *adjective*
قەوزەخۆر ۞ جلبکخوار

phyl(o)- *prefix*
پێشگر: خێڵ، هۆز، گەل: *phylogeny* ۞ پیشوند: قبیله، عشیره، خلق

phyla /-lə/ = plural form of phylum

phylactery /fɪˈlakt(ə)ri/ *noun*, *pl.* phylacteries
1 هەمانەیێکی چەرمی چکۆلە هێندێ دەقی جوولەکەی پێستەنووسی تایە، پیاوانی جوو بۆ نوێژی بەیانی دەیانبەستە خۆیان 2 تەوێلبەن و بازووبەن 3 تەلەسم، نووشتە(بەند)، دیوبەند 4 پەردە ۞ 1 فیلاکتری 2 پیشانیبند و بازوبند 3 تعویذ، طلسم 4 حجاب

phyle /ˈfaɪli/ *noun*, *pl.* phyles
1 تیرە، تایەفە 2 گەورەترین ژێربەشی یان دابەشکردنی وردتری سیاسی political subdivision لە نێوان ئاتینییە کۆنەکاندا ۞ 1 طایفه 2 فایلی

phylesis *noun*
گۆڕان، باڵابوون، گەشەسەندن، پەرەسەندن ۞ تطور، تکامل

phyletic /fʌɪˈlɛtɪk/ *adjective*
1 هۆزی، خێڵەکی، سەربە خێڵ یا هۆز 2 (زیندەناسی) سەربە گەشەسەندنی جۆر یا کۆمەڵێکی تر (phyletically *adv*) ۞ 1 وابستە بە قبیلە 2 فیلتیک

phyletics = phylogenetic classification

phyll(o)- *prefix*
پێشگر: گەڵا: *phyllotaxis* (بنەڕەت: لە *phullon* یونانی "گەڵا") ۞ پیشوند: برگ

-phyll *suffix*
پاشگر: گەڵا: *sporophyll* (بنەڕەت: لە *phullon* یونانییەوە) ۞ پسوند: برگ

phylline *adjective*
شێوەگەڵا، گەڵائاسا، وەکوو گەڵا ۞ برگمانند

phyllite *noun*
بەردەگەڵا: جۆرێ بەردی تەڵەبەرداوی slaty ۞ فیلیت

phyllitic *adjective*
بەردەگەڵایی، سەربە یا پێوەندی بە گەڵابەردەوە هەیە ۞ وابستە بە فیلیت

phyllo = filo

phyllobios *noun*
گەڵاژییان، فیلۆبیۆس: ئەو گیانەوەر یان ڕووەکانە کە لەسەر یان نێو گەڵادا دەژین ۞ فیلوبیوس

phylloclade *noun*
لقوگەڵا، گەڵالقینە: لاسک (قەد) یان لقێکی پان

(وەک گرێی کاکتووسێ) کە وەک گەڵایێ کار دەکا ۞ فیلوکلاد

phylloid /fɪlɔɪd/ *adjective*
شێوەگەڵا، گەڵائاسا، وەکوو گەڵا، لەگەڵاچوو ۞ برگ‌مانند

phylo- = phyl-

phyllode /'fɪləʊd/ *noun*
(رووەک‌ناسی) گەڵاسا (بنەڕەت: لە *phullōdēs* یۆنانی "leaf-like") ۞ فیلوید

phyllodial *adjective*
(رووەک‌ناسی) گەڵاسایی ۞ وابستە بە فیلوید

phyllodium *pl.* -dia = phyllode

phyllome *noun*
چرۆ، بەشێ لە گەڵا کە لەباری فیلۆژێنیسەوە لە گەڵا پێکهاتووە، ئەندام یان بەشێکی گەڵا و شتەکانی تر ۞ جوانەی برگ، فیلوم

phyllomic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە فیلۆمەوە هەیە ۞ وابستە بە فیلوم

phyllophagous /fɪ'lɑ:fədʒes/ *adjective*
گەڵاخۆر ۞ برگ‌خور

phyllophorous *adjective*
گەڵادار، بەگەڵا، گەڵادەرکەر ۞ برگ‌آور

phyllopod *noun*
گیانەوەری گەڵاپێ یان پێ‌گەڵایی ۞ جانور برگ‌پای

Phyllopoda *noun, pl.*
گەڵاپێیان یان پێ‌گەڵایان ۞ برگ‌پایان

phyllopodous *adjective*
گەڵاپێ، پێ‌گەڵایی ۞ برگ‌پای

phylloquinone /ˌfɪlə(ʊ)'kwɪnəʊn/ *noun*
(زیندەکیمیا) ڤیتامین K_1، ئاوێتەیێ لە کەلەم cabbage، ئەسپەناخ spinach و گیاسەوزەکانی تری گەڵادار، و شتێکی بنەڕەتی‌یە بۆ مەیاندن یان بەستنی خوێن ۞ فیلوکوینون

phyllotactic *adjective*
سەربە phyllotaxis، گەڵاڕێکخستەیی ۞ وابستە بە آرایش برگی

phyllotaxis /ˌfɪlə(ʊ)'taksɪs/ *noun*, also phyllotaxy /-'taksi/ (pl. phyllotaxies), *pl.* phyllotaxes
(رووەک‌ناسی) ڕێکخران یان ڕێکخستەی گەڵایی (لەسەر قەد یان تەوەر)، گەڵاڕێکخستە ۞ آرایش برگی

-phyllous *suffix*
پاشگر: خاوەن گەڵا(ی)، ـگەڵا، ـگەڵایی ۞ پسوند: دارای برگ، برگە

phylloxera /ˌfɪlɒk'sɪərə, US fɪ'lɒksərə/ *noun, pl.* phylloxerae or phylloxeras
گەڵاوشکە، مێشوولەی مێو (بنەڕەت: لە یۆنانی‌یەوە phullon "گەڵا" + xēros "وشک")

۞ شتەی مو

phylogenesis /ˌfʌɪlə(ʊ)'dʒɛnɪsɪs/ *noun*
(زیندەناسی) ڕەوتی گەشەسەندن و جیاوازی جۆر یان کۆمەڵێ لە زیندەوەرەکان، ڕەگەزپەیدایی؟، تیرەپێکهاتی؟ ۞ فیلوجنیس

phylogenetic *adjective*
سەربە ڕەوتی گەشەسەندن و جیاوازی جۆر یان کۆمەڵێ لە زیندەوەرەکان، سەربە ڕەگەزپەیدایی ۞ وابستە بە فیلوجنیس

phylogenetic classification *noun*, also phyletics
پۆلێندنی زیندەوەرەکان لەسەر بنچینەی مێژوو و پێوەندی گەشەسێنەرانەی وادانراویان ۞ ردەبندی فیلوجنتیک

phylogeny /fʌɪ'lɒdʒ(ə)ni/ *noun*
1 لقێ لە زیندەناسی کە باسی phylogenesis دەکا (بەرامبەری ontogeny) 2 مێژوو یا ماوەی پەرەسەندنی شتێ (وەک وشە یا نەریتێ) 3 مێژووی گەشەسێنەرانەی جۆرێ زیندەوەر یان ئۆرگانیزم ۞ فیلوجنی

phylum /'faɪləm/ *noun, pl.* phyla /-lə/
1 (زیندەناسی یان گیانەوەرناسی) لق، لک، زنجیرە، هۆبە (لە پۆلاندنا، لەژوور class و لەژێر kingdom، بەرامبەری division لە ڕووەک‌ناسی‌دا) 2 (زمانەوانی) خێزان، ماڵبات (بنەڕەت: لە phulon یۆنانی "نژاد") ۞ 1 (زیست‌شناسی) شاخە 2 (زبان‌شناسی) خانوادە

phys. 1 physical 2 physician 3 physics 4 physiology

physalis /'fʌɪsəlɪs, 'fɪs-, fʌɪ'seɪlɪs/ *noun*
(رووەک‌ناسی) تیزانگە؟ (بنەڕەت: لە phusallis یۆنانی "تیزانگ" [توخم *Physalis*]) ۞ نوعی گیاه

physic(o)- *prefix*
پێشگر: سروشت، خۆڕسک، خۆڕسکی، سروشتی: *physiography* (بنەڕەت: لە *phusis* یۆنانی‌یەوە "nature") ۞ پیشوند: طبیعت، طبیعی

physic *noun*
(کۆن) دەرمان یان چارەسەری پزشکی ۞ دارو یا علاج پزشکی

physical /'fɪzɪkl/ *adjective, noun*
adj 1 مادی 2 فیزیکی، لەشی، جەستەیی، تەنی 3 (سەربە قانوونەکانی) سروشتی، خۆڕسکی 4 بابەتی، دیار، بەرچاو 5 سەربە فیزیک، فیزیایی 6 تونددوتیژ *n* چاولێکردنی جەستەیی، لێڕوانینی پزشکی، تێڕوانینی جەستەیی physical examination ۞ *adj* 1 مادی 2 جسمانی، بدنی 3 طبیعی 4 عینی 5 وابستە بە فیزیک 6 خشن *n* معاینەی پزشکی

physical anthropology *noun*
مرۆڤناسی سروشتی (زانستی گیانەوەرناسی،

گەشەسەندن و ژینگەناسی مرۆڤ) ۞ انسان‌شناسی طبیعی
physical causes *noun, pl.*
هۆکارە سروشتی‌یەکان ۞ علل طبیعی
physical changes *noun, pl.*
گۆڕانە فیزیکی‌یەکان ۞ تغییرات فیزیکی
physical chemistry *noun*
کیمیای فیزیکی ۞ شیمی فیزیکی
physical coercion *noun*
زۆرەملێی جەستەیی، زۆری لەشی یان تەنی ۞ اجبار جسمی
physical education *noun*
ڕاهێنانی لەشی یان تەنی، وەرزش، وەرزشی تەنی، سپۆرت ۞ تربیت بدنی، ورزش
physical energy *noun*
وزەی لەشی یان جەستەیی، هێز ۞ انرژی بدنی
physical essence *noun*
کرۆک یا گەوهەری جەستەیی یا لەشی ۞ جوهر جسمانی
physical examination *noun*
چاولێکردنی جەستەیی، لێڕوانینی پزشکی، تێڕوانینی جەستەیی ۞ معاینەی پزشکی
physical geography *noun*
جوگرافیای فیزیکی یان خۆرسکی، جوگرافیای سروشتی ۞ جغرافیای فیزیکی یا طبیعی
physicalism *noun*
فیزیک‌گەری، فیزیک‌خوازی ۞ فیزیک‌گرایی
physicalist *noun*
فیزیک‌گەر، فیزیک‌خواز ۞ فیزیک‌گرا
physicalistic *adjective*
فیزیک‌گەری‌یانە. سەربە فیزیک‌خوازی ۞ فیزیک‌گرایانە
physicality /ˌfɪzɪˈkæləti/ *noun*
1 جەستەیێتی، لەشێتی، مادی‌یەت، مادی‌بوون 2 تایبەتمەندی لەشی یان جەستەیی ۞ 1 جسمانیت، مادیت 2 ویژگی‌های جسمانی
physical jerks *noun, pl.*
خۆنەرم‌کردن، خۆگەرم‌کردن ۞ نرمش
physically /ˈfɪzɪkli/ *adverb*
بە جەستە، بە شێوەیەکی جەستەیی، بە شێوەیەکی سروشتی، سروشتی‌یانە، بابەتی‌یانە، بە شێوەیەکی بابەتی، لە ڕاستی‌دا ۞ جسماً، از لحاظ طبیعی، به طور عینی
physical medicine *noun*
پزشکێتی فیزیکی ۞ طب فیزیکی
physical sciences *noun, pl.*
زانستە سروشتی‌یەکان، زانستە فیزیکی‌یەکان ۞ علوم طبیعت
physical therapist = physiotherapist
physical therapy = physiotherapy
physical training = physical education

physic garden *noun*
باخ یان باخچەی پزشکی (بۆ چاندنی گیای دەرمانی) ۞ باغ طبی
physician /fɪˈzɪʃn/ *noun*
دوکتور، نۆژدار، پزشک، پزیشک، بزیشک، حەکیم ۞ پزشک، طبیب
physicist /ˈfɪzɪsɪst/ *noun*
فیزیک‌زان، فیزیازان ۞ فیزیک‌دان
physico- *prefix*
پێشگر: لەشی، جەستەیی، لەشی و...: *physico-* ۞ *mental* پیشوند: جسمی، جسمی و...
physics /ˈfɪzɪks/ *noun, pl.*
فیزیک، فیزیا ۞ فیزیک
physio- /ˈfɪziəʊ, US ˈfɪzioʊ/ = physio
physio /ˈfɪziəʊ, US ˈfɪzioʊ/ *noun, pl.* physios
(تافەرمی) فیزیۆتراپیست، فیزیۆتراپی ۞ فیزیو
physio-chemical *adjective*, also physiochemical
سەربە کیمیای فیزیکی، پێوەندی بە کیمیای فیزیکی‌یەوە هەیە ۞ وابستە بە شیمی فیزیکی
physiocracy *noun*
فیزیۆکراسی ۞ فیزیوکراسی
physiocrat *noun*
فیزیۆکرات (ئەندامی کۆمەڵی ئابووری‌زانانی فەرەنسی سەدەی 18) ۞ فیزیوکرات
physiognomic /fɪzɪɑːɡˈnɑːmɪk/ = physiognomical
physiognomical *adjective*, also physiognomic/fɪzɪɑːɡˈnɑːmɪk/
سەربە قیافەناسی، قیافەناسی‌یانە ۞ قیافەشناختی
physiognomically *adverb*
لەباری قیافەناسی(یەوە) ۞ از لحاظ قیافەشناختی
physiognomist *noun*
قیافەناس ۞ قیافەشناس
physiognomy /ˌfɪziˈɒnəmi, US -ˈɑːnə-/ *noun, pl.* physiognomies
1 قیافەناسی 2 قیافە، سەروسەکوت، ڕوخسار، چرووچاو، دیم 3 تایبەتمەندی خۆرسکی یا سروشتی (تاوچەیی) ۞ 1 قیافەشناسی 2 قیافە 3 فیسیوگنومی
physiographer *noun*
زانای جوگرافیای سروشتی ۞ فیزیوگرافر
physiographic *adjective*, also physiographical
سەربە جوگرافیای سروشتی ۞ وابستە بە فیزیوگرافی
physiography /ˌfɪziˈɑːɡrəfi/ *noun*
جوگرافیای سروشتی، باس‌کردنی سروشت و دەرکەوتە سروشتی‌یەکان ۞ فیزیوگرافی
physiological /ˌfɪziəˈlɒdʒɪkl, US -ˈlɑːdʒ-/

adjective, also -ysiologic
سەربە کارەندامناسی، کارەندامناسییانە ◌ وابسته به فیزیولوژی
physiologically /-ɪkli/ *adverb*
لەباری کارەندامناسی(یەوە) ◌ از لحاظ فیزیولوژیکی
physiologist /ˌfɪzi'ɒlədʒɪst, US -'ɑːlə-/ *noun*
کارەندامناس ◌ فیزیولوژیست
physiology /ˌfɪzi'ɒlədʒi, US -'ɑːlə-/ *noun*
کارەندامناسی، فرمانناسی ◌ فیزیولوژی
physiotherapist /ˌfɪziəʊ'θerəpɪst, US ˌfɪzioʊ-/ *noun*
فیزیۆتراپیست ◌ فیزیک‌درمان‌گر
physiotherapy /ˌfɪziəʊ'θerəpi, US ˌfɪzioʊ-/ *noun*, US physical therapy
فیزیۆتراپی ◌ فیزیک‌درمانی
physique /fɪ'ziːk/ *noun*
(لە فەرەنسەوە) قیافە، جەستە، لەش، بەدەن، بەژنوبالا، ئەندام، قەلافەت، هەیکەل: *He has the physique of a rugby player* ◌ هیکل، بدن
physostigmine /ˌfaɪsəʊ'stɪgmiːn/ *noun*
(کیمیا) ئاوێتەیی $C_{15}H_{21}N_3O_2$ کە بەشێکی پێکهێنەری چالاکی Calabar bean ـە و لە بواری پزشکیدا وەک دلۆپی چاو بەکاردێنری (بنەڕەت: لە *Physostigma* ناوی توخمی لاتینی نوێ + $-ine^4$) ◌ فیزواستیگمین
-phyte *suffix*
پاشگر: ناماژە بە رووەک یان زیندەوەرێکی گیاناسا: *epiphyte* (-phytic): ناوەلناو دروست دەکا؛ بنەڕەت: لە *phuton* یونانییەوە "گیایێ، رووەکێ a plant") ◌ پسوند: اشارەدار به گیاه یا ارگانیسم گیاوار
phyto- *prefix*
پێشگر: گیا، رووەک، سەربە یان پێوەندی بە گیاکان یان رووەکەکانەوە هەیە: *phytogeography* ◌ پیشوند: گیاه، وابسته به گیاهان
phytoalexin /ˌfaɪtəʊə'leksɪn/ *noun*
(رووەک‌ناسی) ماکێکی کیمیایی دژەمیکرۆبی کە لە لایەن شانە گیایی یان رووەکییەکانەوە بەرهەم دێ و لەگەل هۆکاری نەخۆش‌خەر pathogen بە شەڕ دێ (وەک fungus ی) ◌ فیتوآلکسین
phytobenthos *noun*
گیا و رووەکی بنژی، بنژییان ◌ فیتوبنتوس
phytobezoar *noun*
تۆپ، تۆپەگیا(یی) (جۆری نەخۆشی ئاژەل) ◌ توپی گیاهی
phytochemical *adjective*
گیاکیمیایی، سەربە کیمیای رووەک یان گیایی ◌ وابسته به شیمی گیاهی
phytochemically *adverb*
لەباری کیمیای رووەک یا گیایی(یەوە) ◌ از لحاظ شیمی گیاهی
phytochemist *noun*
گیاکیمیازان، کیمیازانی رووەک یان گیایی ◌ شیمی‌دان گیاهی
phytochemistry *noun*
گیاکیمیا، کیمیای رووەک یان گیایی ◌ شیمی گیاهی
phytochrome *noun*
(زیندەکیمیا) گیارەنگ: رەنگێکی شین-سەوز کە لە زۆر گیادا دۆزراوەتەوە و لەودا زۆر رەوتی گەشەسێنەرانە رێک دەخری ◌ فیتوکروم
phytocoenosis *noun*
کۆمەلە یان کۆمەلگای گیایی یان رووەکی ◌ جامعەی گیاهی
phytoesrogen *noun*
ئاوێتەیێکی کیمیایی (وەک genistein) کە بە شێوەیێکی سروشتی لە گیاکاندا هەیە و تایبەتمەندی estrogenic ی هەیە ◌ فیتواستروژن
phytoflagellate *noun*
گیاشیلاقەدار: زیندەوەرێکی تاک‌خانەیی کە زۆربەیان کلۆرۆفیلیان هەیە و دەچنە ریزی گیانەوەران و رووەکەکان ◌ فیتوفلاجلات
phytogenesis *noun*
پێکهاتن یان رسکانی رووەک، دروست‌بوونی (گژو)گیا ◌ گیاەزایی
phytogeny *noun*
پێکهاتن یان رسکانی رووەک، دروست‌بوونی (گژو)گیا ◌ گیاەزایی
phytogeographer *noun*
ژیۆجیۆگرافیر، ژیۆبۆتانیست ◌ فیتوژئوگرافر
phytogeographic *adjective*, also phytogeographical
سەربە ژیۆجیۆگرافی، سەربە ژیۆبۆتانی ◌ وابسته به فیتوژئوگرافی
phytogeographically *adverb*
لەباری ژیۆجیۆگرافییەوە ◌ از لحاظ فیتوژئوگرافی
phytogeography *noun*
لقێ لە رووەک‌ناسی کە باسی بلاوبوونەوەی جوگرافیایی گیا و رووەک دەکا، جوگرافیای رووەکی یان گیایی ◌ جغرافیای گیاهی
phytohormone = plant hormone
phytolith /'faɪtə(ʊ)lɪθ/ *noun*
1 (رووەک‌ناسی) گیابەرد: پارچۆلکەیێکی وردی کانی، لە نێوەوەی رووەکێ پێکهاتووە 2 (کۆن‌ناسی) گیابەرد: پارچۆلکەیێکی بووبەردی

یان فوسیلی بابەتێکی گیایی ۞ فیتولیت

phytologic, also phytological = botanical

phytology = botany

phyton *noun*

گیاک: چکۆلەترین بەشی قەد یان لاسک، ڕەگ یان گەڵا کە ئەگەر لێ کرێتەوە خۆی گیایێکی تازەی لێ شین دەبێتەوە ۞ فیتون

phytonic *adjective*

سەربە یان پێوەندی بە گیاکەوە هەیە ۞ وابستە بە فیتون

phytonadione = vitamin k1

phytophagous /fʌɪˈtɒfəgəs/ *adjective*

گیاخۆر، ڕووەکخۆر ۞ گیاەخوار

phytophathogen *noun*

زیندەوەری گیانەخۆشخەر یان ڕووەکنەخۆشخەر ۞ فیتوپاتوژن

phytophathogenic *adjective*

گیانەخۆشخەر، ڕووەکنەخۆشخەر ۞ فیتوپاتوژنیک

phytophathology = plant pathology

phytophagy *noun*

گیاخۆری، ڕووەکخۆری ۞ گیاەخواری

phytoplankton /ˈfʌɪtəʊˌplaŋktən/ *noun*

(زیندەناسی) گیاسەراوەکی: سەراوەکیی plankton کە گیاوگژی وردبینی یان میکرۆسکۆپی پێکدێنێ ۞ فیتوپلانکتون

phytoplanktonic *adjective*

سەربە یان پێوەندی بە گیاسەراوەکییەوە هەیە ۞ وابستە بە فیتوپلانکتون

phytoplasma *noun*, also mycoplasma-like organism

فیتوپلازما، گیاپلازما: هەموو ئەو کۆمەڵە بەکتریایانەی کە پێوەندییان بە mycoplasma کانەوە هەیە و گیا نەخۆش دەخەن ۞ فیتوپلاسما

phytosociological *adjective*

سەربە یان پێوەند بە گیاکۆمەڵناسی یان کۆمەڵناسی ڕووەکییەوە هەیە ۞ وابستە بە جامعەشناسی گیاهی

phytosociology *noun*

گیاکۆمەڵناسی، کۆمەڵناسی ڕووەکی: لقێ لە ژینگەناسی کە ب.ت. لەمەڕ پێکهاتە، گەشەسەندن و پێوەندی کۆمەڵە گیایی یان ڕووەکییەکان دەکۆڵێتەوە ۞ جامعەشناسی گیاهی

phytosterol *noun*

گیاستێرۆل: هەریەک لەو ستێرۆلانەی کە لە گیا دەگیرێن ۞ فیتواسترول

phytosuccivore *noun*

شیلەخۆر، شیلەمژ ۞ شیرەخوار

phytotoxic *adjective*

(ڕووەکناسی) گیازار، ژاراوییە بۆ ڕووەک ۞ فیتوتوکسیک

phytotoxicity *noun*

(ڕووەکناسی) گیازاری، ژاراویبوون بۆ ڕووەک ۞ فیتوتوکسیسیتی

phytotoxin *noun*

(ڕووەکناسی) ماک یان مەتریالێکی ژاراوی گیایی، دەرمان یان ژاری گیایی، ژاری ڕووەکی ۞ فیتوتوکسین

phytozoon *noun*

گیا(ئا)ژەڵ، گیانەوەری ڕووەکی یان گیایی (ئەو گیانەوەرانەی کە بە ڕواڵەت شێوەی گیا دەدەن، وەک دەستەیێ لە شیلانەکان) ۞ جانور گیاهی

pi[1] /paɪ/ *noun*

1 پی (= شازدەمین پیتی ئەلفوبێی یۆنانی، Π, π بەرامبەر بە p) 2 (ئەندازە) ژمارەی پی (= نزیک بە 3/14159 کە بە شێوەی π پیشان دەدرێ) ۞ پی، عدد پی

pi[2] /pʌɪ/ = pious

pia /ˈpʌɪə, US ˈpiːə/ *noun*, in full pia mater

تەنکەپەردە، پەردەتەنکە، پەردەنەرمە (هی مێشک و مۆخی بڕبڕە؛ بنەڕەت: وەرگیراوی عەرەبی) *al-'umm ar-rakīka* ۞ ام‌الرقیق، نرم‌شامه، ام‌الدماغ

pial *adjective*

تەنکەپەردەیی، سەربە پەردەتەنکە، سەربە پەردەنەرمە، پێوەندی بە pia matter ەوە هەیە ۞ وابستە به ام‌الرقیق، وابسته به نرم‌شامه

pi acceptor *noun*

پیگر، پیوەرگر ۞ پی‌پذیر

piacular /pʌɪˈakjʊlə/ *adjective*

(دەگمەن) تاوانبەرەوانە، گوناهدەرەوانە، کەفارەیی ۞ کفاره‌ای

piaffe /pɪˈaf/ *noun*, *also piaffer* /pɪˈafə/

نەرمەلۆقە، نەرمەقۆرتە ۞ یورتمەی آهسته

pia matter = pia

pianette /ˌpɪəˈnet/ *noun*

پیانۆی چکۆلەی گر ۞ پیانت

pianism /ˈpɪənɪz(ə)m/ *noun*

پیانۆلێدان بە شارەزایی یان هونەرمەندی ۞ پیانونوازی با مهارت

pianissimo /ˌpiəˈnɪsɪməʊ, US -moʊ/ *adverb, adjective*

(موسیقا) بە شێنەیی، ئارام، نەرم، (زۆر) هێدی ۞ ملایم، بسیار آهسته

pianist /ˈpɪənɪst/ *noun*

پیانۆژەن ۞ پیانونواز

piano[1] /piˈænəʊ, US -noʊ/ *noun, pl.* pianos

پیانۆ (بنەڕەت: لە ئیتالیاییەوە، کورتەی pianoforte) ۞ پیانو

piano[2] /ˈpjɑːnəʊ, US -noʊ/ *adverb, adjective*

(موسیقا) بە شێنەیی، ئارام، نەرم، (زۆر) هێدی

ملایم، بسیار آهسته ◌

piano accordion = accordion

pianoforte /pi,ænəʊ'fɔ:ti, US pi,ænoʊ'fɔ:r-/ *noun*

1 پیانۆ 2 = fortepiano (بنەرەت: لە *piano e forte* "نەرم و بەرز") ◌ پیانو

piano nobile /,pjɑ:nəʊ 'nəʊbɪleɪ/ *noun*

(ئیتالیایی، بیناسازی) نهۆمی سەرەکی (خانوویێکی گەورە، ب.ت. نهۆمی یەکەم)، نهۆمی گەوران ◌ اشکوب اصلی یا اول

piano organ *noun*

ئۆرگی پیانۆیی ◌ ارگ پیانویی

piassava /,pi:ə'sɑ:və/ *noun*

جۆرێ ریشالی قایم، لە لاسکی گەڵای هیندێ دارخورمای ئەفریکایی و ئەمریکای باشووری ◌ نوعی لیف

piastre /pɪ'astə/ *noun*, US piaster

قروش، قرۆش، یەکەی پارەی چەندین وڵاتی رۆژهەڵاتی نێوەراست، بەرامبەر بە سەدیەکی pound ◌ غروش، پیاستر

piazza /pi'ætsə, US pi'ɑ:zə/ *noun*

1 (ب.ت. لە ئیتالیا) بازار، گاسن، گۆرەپان، مەیدان 2 (کۆن، ئەمریکا) بەرهەیوان یان داڵانی ماڵێ ◌ 1 میدان، ساحه 2 ایوان خانه

pibroch /'pi:brɒk, -brɒx, US -brɑ:k, -brɑ:x/ *noun*

پیبراک (= پارچە موسیقایەکی سەربازی یان ماتەمین) ◌ پیبراک

pic /pɪk/ = picture

pica[1] /'paɪkə/ *noun*

1 پایکا (پیتی چکۆلانەی چاپی) 2 یەکەی ئەندازە یان درێژایی بەرامبەر بە 12 پۆینت (دەوروبەری 1/6 ئینچ یان 4.2 mm) ◌ پایکا

pica[2] /'paɪkə/ *noun*

(پزشکی) بێزوو، مەگیرانی (ب.ت. بە گڵ و خۆڵ بە درێژایی منالێتی یان زگپڕی وەک نیشانەیێکی نەخۆشی) ◌ ویار، پایکا

picador /'pɪkədɔ:/ *noun*

ئەسپ‌سوارێ کە بە پیاکردنی نێزە یان رم بە گای شەڕا (بۆ شەرەگا) ئامادەی دەکا ◌ پیکادور

picante /pɪ'kanteɪ/ *adjective*

تیژ، هەزوێلەزۆرتێ‌کراو، پڕهەزێلە ◌ تند

picaresque /,pɪkə'resk/ *adjective*

(شێوازێکی وێژەیی) پیکارێسک ◌ پیکارسک

picaroon /,pɪkə'ru:n/ *noun*

(کۆن) 1 بنیادەمی بێ‌ئابروو یان خوێڕی 2 چەتە یان دزی دەریایی، pirate ◌ 1 آدم رذل 2 دزد دریایی

picayune /,pɪkə'ju:n/ *adjective, noun*

adj بێ‌نرخ، هیچەکە، بێکارە، ئایەخ، ناگرنگ *n* 1 مرۆ یان شتی بێ‌نرخ 2 کوینێکی چکۆلەی کەم‌بایی ◌ *adj* جزئی، بی‌ارزش، بی‌اهمیت *n* 1 آدم یا چیز بی‌اهمیت 2 سکەی کوچک کم‌ارزش

picayunish *adjective*

هیچ، ئایەخ، هیچەکە، بەکارنەهاتوو، ناگرنگ ◌ جزئی، کوچک، پیش‌پاافتاده

piccalilli /,pɪkə'lɪli/ *noun, pl.* piccalillies or piccalillis

پیکالیلی (جۆرە ترشیاتێکی تیژە) ◌ پیکالیلی

piccaninny /'pɪkənɪni/ *noun* (*pl.* -caninnies), *adjective*, US pickaninny

n (سووکانە) منالی چکۆلەی رەش (کۆن) *adj* زۆر چکۆلە ◌ *n* بچەی سیاه کوچولو *adj* بسیار کوچک

piccolo /'pɪkələʊ, US -loʊ/ *noun, pl.* piccolos

(ئیتالیایی) پیکۆلۆ (ئامێرێکی فوویی‌یە کە لە فلووت دەچێ) ◌ پیکولو

piccy, *pl.* piccies= picture

pick[1] /pɪk/ *noun*

1 هەڵبژاردن، پەسندکردن 2 مافی هەڵبژاردن 3 هەڵبژاردە، دەستەبژێر، بژاردە، گوڵبژێر، سەرتۆپ ◌ 1 انتخاب، گزینش 2 حق گزینش 3 نخبه

pick[2] /pɪk/ *noun*

1 قولینگ، زەنگەن، زەنگن، پاچی دووسەر (پاچوولکە small pick) دەنووکە، 2 (موسیقا) پێزەن 3 داناژن، چیلکەی ددان، خەڵیلە 4 گوێ‌سر ◌ 1 کلنگ 2 (موسیقی) مضراب 3 خلال دندان 4 گوش‌پاکن

pick-a-back /pɪk ə bæk/ *adverb*

لەسەر شان یان پشت، قەڵاندۆش، سەرکۆڵ ◌ بر روی کتف یا پشت

pickaninny = US spelling of piccaninny

pickaxe /'pɪkæks/ *noun*, also pickax

قولینگ، قولنگ، پاچ، دوودەفوک، کۆلەک، پاچی دووسەر، سنکۆلک، زەنگن، قازمە، نالجاخ ◌ کلنگ

picked *adjective*

گوڵبژێر، سەرتۆپ، هەڵبژاردە، دەستەبژێر، بژاردە ◌ نخبه

pickelhaube /'pɪk(ə)l,(h)aʊbə/ *noun*

(مێژوویی) جۆرێ کڵاوشەری سەربازانی ئەڵمانی ◌ نوعی کلاه

picker /'pɪkə(r)/ *noun*

1 میوەچن، (لە لێکدانا) ـچن 2 چیلکەی ددان، داناژن 3 گوێ‌سر ◌ 1 میوەچین، ـچین 2 خلال دندان 3 گوش‌پاکن

pickerel /'pɪk(ə)r(ə)l/ *noun, pl.* same or pickerels

1 قازەماسی، جۆرێ ماسی pike ئەمریکای باکووری [تۆخم *Esox*: چەندین جۆرن] 2 بەچکە pike ◌ 1 اردک‌ماهی 2 بچەی اردک‌ماهی

picket /'pɪkɪt/ *noun*
1 چـاودێری مـانگرتن، پێـشەنگی مـانگرتن، کرێکـار یـان دەسـتەی کرێکـارانی مـانگر 2 (لەشـکری، بـۆ دژمـن) چـاودێر، زێرەڤـان، نێشکگر، کێشکگر، بنکەپارێز 3 (پەرژین و هتد) دار، دەستەک، داری نووکتیژ، سنگ ۞ 1 پیش‌قراول اعتصاب 2 دیدەور 3 تیر

picket fence *noun*
پەرژینی لە دار یان دەسـتەکی ۞ حصار تیری

picket-guard /'pɪkɪt gɑ:d/ *noun*
بنکەپارێز، چاودێر، دیدەوان ۞ دیدەور

picketing /'pɪkɪtɪŋ/ *noun*
مان‌پێ‌گرتن، هان‌دان بۆ مان‌گرتن، ناچارکردن بۆ مان‌گرتن، چالاکی مان‌گرتن (راوێستان لەبەر درگایێ و نەهێڵن کە کەس بچێتە ژوورەوە) ۞ مجبورسازی به اعتصاب

picket line /'pɪkɪt laɪn/ *noun*
1 ریز یا کۆمەڵی مان‌گرتووان 2 - tether ۞ 1 صف یا گروه اعتصابیون

picking /'pɪkɪŋ/ *adjective*
هەڵبژاردە، گوڵبژێر ۞ منتخب

pickings /'pɪkɪŋz/ *noun, pl.*
قـازانجی یـەکجار زۆر، خێـری لـە ئەندازبـەدەر: *There were only slim pickings to be made at the fair* ۞ سود کلان

pickle /'pɪkl/ *noun*
1 ترشـیات 2 خەیارشـۆر 3 سـرکە 4 گێچـەڵ، نەگبەتی، گرفتاری، تەنگ‌وچەڵەمە، پێوەبوون، چەرمەسەری 5 منالی ناجـن و شەیتان ۞ 1 ترشی 2 خیارشور 3 سـرکه 4 گرفتاری، ورطـه 5 بچەی تخس

pickled /'pɪkld/ *adjective*
1 ترشیات: *pickled cabbage/herring/onions* 2 سـوێر 3 مەسـت، کەلـەلا، کـەیل: *He was completely -ckled* ۞ 1 ترشی 2 شور 3 مست

picklock /'pɪklɒk/ *noun*
1 دز، چەتە، قفڵبڕ 2 شتی کردنەوەی قفل ۞ 1 دزد 2 اسباب قفل‌گشایی

pickman /'pɪkmən/ *noun, pl.* pickmen
قولینگ‌بەدەست، قولینگ‌کار ۞ کلنگ‌دار

pick-me-up *noun*
(نافـەرمی) خواردنـەوەی گـورج‌کـەرەوە یـان کـەیفسـازکەر، خواردنـەوەی گورپێـدەر ۞ مشروب فعال‌ساز

pickney /'pɪkni/ *noun*
(ئینگلیسی رەشەکان) منال ۞ بچه

pickpocket /'pɪkpɒkɪt, US -pɑ:kɪt/ *noun*
گیرفانبڕ، گیفان‌دز ۞ جیب‌بر

pickpocketing *noun*
گیرفانبڕی، گیفان‌دزی ۞ جیب‌بری

pickup /'pɪkʌp/ *noun*
1 (قـەوان، stylus رادەگـرێ) باسـک، قـۆڵ 2 (ماشێن) تاو، دەرپەڕین 3 کۆکردنەوە، خڕکردنەوە 4 پێشکەوتن، پەرەسەندن، پێشوەچوون (ب.ت. ئابووری) 5 بووژانەوە 6 زۆربوون 7 لۆرێچکە، پیکاپ ۞ 1 پیکـاپ 2 شـتاب 3 جمـع‌آوری 4 پیشرفت، ترقی 5 احیا 6 افزایش 7 وانت

pickup truck *noun*
لۆریچکە، ڤانێت ۞ وانت

picky /'pɪki/ *adjective* (pickier, pickiest)
(نافـەرمی) دێرپـەسـند، درەنـگ‌ڕازی(بـوو)، سەختگر، عەیبگر، درەنگ‌هەڵبژێر: *She's very picky about her clothes* ۞ مشکل‌پسند

picnic /'pɪknɪk/ *noun*
1 چوونـەدەرەوە، سـەیران، گـەڕان 2 نـان یـان خۆراکی دەرەوە، توێشوو ۞ 1 پیک‌نیک 2 غذای پیک‌نیک

picnicker /'pɪknɪkə(r)/ *noun*
سـەیران‌ڕەو، سـەیران‌کـەر، فێرەپیـک‌نیـک، دەرەوەچوو ۞ پیک‌نیک‌رو

pico- /'pi:kəʊ, 'pʌɪkəʊ/ *prefix*
پێشـگر: 1 ئامـاژە بـە فـاکتۆری 10^{-12} دەکـا: *picosecond* 2 یـەکجـار ورد، زۆر چکۆلـە: *picornavirus* (بنـەڕەت: لـە *pico* سـپانیایی "little bit ,peak ,beak") ۞ پیشوند: 1 پیکو 2 بسیار ریز، خیلی کوچک

picornavirus /pɪ'kɔ:nəˌvʌɪrəs/ *noun*
کۆمەڵێ لە ڤایرۆسە یەکجار وردەکانی RNA کە نـەخۆشـی دەم و پـێ دەگرێتـەوە (لـە -pico + virus + RNA پێکهاتووە) ۞ پیکورناویروس و ڤایرۆسـەکـانی rhinovirus ،enterovirus

picot /'pi:kəʊ/ *noun*
میل‌چنی، میل‌دووری، قولاپ‌چنی ۞ قلاب‌دوزی

picotee /ˌpɪkə'ti:/ *noun*
جۆرێ (گوڵە)مێخەک ۞ پیکوتی

picquet = picket2

picric acid /'pɪkrɪk/ *noun*
(کیمیـا) ترشەڵـۆکی پیکریـک یـان تاڵـکە $C_6H_3N_3O_7$: جۆرێ ترشەڵۆک یان ئاوێتەیێکی ئاوەتوواو، کریستاڵی و زەرد، زۆرتر لە بواری بەرهەم‌هێنانی تەقەمەنی‌دا بەکاردێنرێ ۞ اسید پیکریک

Pict *noun*
ئەنـدامی گـەلێکی کـۆن، دانیـشتووی بـاکووری سـکاتلەند، لە سـەردەمی رۆم‌دا ۞ پیکت

Pictish *adjective*
سەربە پیکت ۞ وابسته به پیکت

pictogram /'pɪktəgræm/ *noun*
هێڵکاری یا دیاگرامی وێنەیی ۞ نمودار تصویری

pictograph *noun*
هێڵ یان نیـشانە و هێمای وێنـەیی ۞ خط یا رمز تصویری

pictographic *adjective*
سەربە نووسینی وێنەیی ۞ وابسته به نگارش تصویری

pictography *noun*
نووسینی وێنەیی ۞ نگارش تصویری

pictorial /pɪk'tɔːriəl/ *adjective, noun*
adj وێنەدار، وێنەیی *n* ڕۆژنامە یان گۆڤاری وێنەیی (یان وێنەدار) ۞ *adj* مصور، تصویری *n* روزنامه یا مجله‌ی مصور

pictorially /-əli/ *adverb*
وێنەدارانە، بە شێوەیەکی وێنەدار یان وێنەیی ۞ به طور مصور

picture /'pɪktʃə(r)/ *noun*
1 وێنە، ئەکس، عەکس 2 تابلۆ، نیگار، دیمەن (یان شت یان مرۆڤێن)ی جوان 3 باس‌کردن، شی‌کردنەوە، باس‌کردن، لێکدانەوە 4 ڕەوش، کاودان، دەستوودار، باروودۆخ، دۆخ 5 فیلمی سینەمایی 6 نموونە 7 شێوە، هاوتا، وێنە ۞ 1 عکس، تصویر 2 تابلو، صحنه‌ی تماشایی 3 وصف، شرح 4 وضعیت 5 فیلم سینمایی 6 مظهر 7 شبیه

picture book /'pɪktʃə bʊk/ *noun*
کتێبی وێنەدار، کتێبی منالان ۞ کتاب مصور

picture card *noun*
(پەڕێن) وێنە، ڕوو، عەکس، ئەکس ۞ صورت

picture-frame /'pɪktʃə freɪm/ *noun*
چوارچێوەی وێنە، قاپی وێنە ۞ قاب عکس

picture-gallery /'pɪktʃə gæləri/ *noun*
پێشانگای (وێنە) کێشراوەکان، پێشەنگای وێنەکان ۞ نگارخانه

picture hat *noun*
کڵاوی ژنانەی لێوار پان (لە ئینگلتەرە و سەدەی 18) ۞ کلاه مصور

picture palace *noun*
(کۆن، بریتانیا) سینەما ۞ سینما

picture-perfect *adjective*
تەواو، یەکجار باش ۞ عالی

picture postcard *noun*
1 کارتی پۆستال 2 (وەکوو ئاوەڵناو) خۆش‌دیمەن، جوان: *a picture-postcard village* ۞ 1 کارت پستال 2 تماشایی

picture rail *noun*
سنگ یان داری پیاهەڵواسینی تابلۆ ۞ چوب آویز تابلو

pictures *noun*
سینەما ۞ سینما

picturesque /,pɪktʃə'resk/ *adjective*
1 جوان، خۆش‌دیمەن: *a picturesque cottage/village* 2 نائاسایی، سەیر، دانسقە 3 ڕوون، دیار، خویا، ڕۆشن ۞ 1 تماشایی، زیبا 2 نامتعارف 3 صریح

picturesquely /,pɪktʃə'reskli/ *adverb*
خۆش‌دیمەنانە، جوان ۞ به طور تماشایی

picturesqueness /,pɪktʃə'resknəs/ *noun*
1 جوانی، خۆش‌دیمەنی، ڕندی 2 سەیربوون، نائاسایی‌بوون ۞ 1 تماشایی بودن 2 نامتعارف بودن

picture theatre *noun*
(کۆن، زۆرتر لە ئەمریکا (ی باکووری) سینەما ۞ سینما

picture window *noun*
شووشەبەند، پەنجێرەی یەک‌چاوەشووشە، پەنجێرەی گەورە، پەنجێرەی دیمەن دیار ۞ پنجره‌ی بزرگ

picture writing /'pɪktʃə raɪtɪŋ/ = pictography

picul *noun*
پیکول (یەکەی کێشانی چینی) ۞ پیکول

piculet /'pɪkjʊlɪt/ *noun*
جۆرێ دارکونکەرەی woodpecker چکۆلەی کلک‌کورت [*Picumnus* (ئەمریکای ناوەندی یان باشووری) و توخمەکانی تر] ۞ نوعی دارکوب

piddle *noun*
1 میز، گمێز 2 میزکردن، میزاندن ۞ 1 شاش 2 عمل شاشیدن

piddling /'pɪdlɪŋ/ *adjective*
هیچەکە، هیچ، چکۆلە، ناگرنگ، نایەخ، بێهوودە، بێ‌واتا، بێ‌بایەخ: *I spent all day doing piddling little jobs* - ۞ جزئی، کوچک، کم‌اهمیت

piddock /'pɪdək/ *noun*
گیانەوەرێکی بێ‌بڕبڕەی mollusc دوولەپکەیی، کون لە نێو بەرد یان تاشتی ڕەقی تر دەکا [*Pholas* و توخمەکانی تر] ۞ پیدوک

pidgin /'pɪdʒɪn/ *noun*
1 پیجین، زمانی پیجین 2 (Pidgin) = Tok Pisin ۞ پی‌جین

pi-dig = pye-dog

pie[1] /paɪ/ *noun*
(چێشت‌لێنان) پای: *Help yourself to some more pie* ۞ پای

pie[2] /paɪ/ *noun*
پای: یەکەی پارەی جارانی نیمچەوشکاری هیندوستان، بەرامبەر بە دوازدەیەکی anna یێ (بنەڕەت: لە سانسکریت *pada*, *padī* "quarter") ۞ پای

piebald /'paɪbɔːld/ *adjective, noun*
adj (ئەسپ) بەڵەک، بازە، ڕەش‌وسپی، ڕەش‌باز *n* ئەسپی بەڵەک (بازە)، کلل ۞ *adj* ابلق *n* اسب سیاه و سفید

piece /piːs/ *noun*
1 تیکە، بر، پار، پارچە، کەل، کەر، قل، لەت، کوت، هەوا (دەزوو و...)، تیلماسک، کۆبلە، کەرت 2 کەس، پیاو، بنیادەم 3 (شەترەنج) داش،

دار، مۆرە 4 دانە، دەنک 5 (پارچە و هتد) تاقە، تـوپ 6 کـۆین 7 (نافـەرمی) چـەک، تفـەنگ 8 وتار، بابەت، مزار 9 (هونەر) کار، بەرهەم 10 نموونە، میناک 11 مەودا (کورت) 12 (نافەرمی) ژن ◇ 1 قطعه 2 نفر 3 (شطرنج) مهره 4 عدد، دانه 5 (پارچه) طاقه 6 سکه 7 تفنگ 8 مقاله 9 (هنر) اثر 10 نمونه 11 فاصله 12 (عامیانه) زن

piece de résistance /ˌpjɛs də reɪˈzɪstɒ̃s, French pjɛs də ʀezistɑ̃s/ *noun*
1 شـاکار، سـەرتۆپ 2 رەگـەز یـان تـوخمی سەرەکی، بەشی بنەڕەتی، بەشی هەرەگرنگ ◇ 1 شاهکار 2 عنصر اصلی، بخش بنیادین

piece goods *noun, pl.*
کوتاڵ، پارچە، قوماش (بۆ فرۆش و بە شێوەی ستاندارد چنراو) ◇ قماش

piecemeal /ˈpiːsmiːl/ *adverb, adjective*
کـەم‌کـەم، بەرەبـەرە، نەختەنەختـە، چکەچکـە، ناوەنـاوە، وردەوردە، پلەپلـە: *piecemeal changes* ◇ به تدریج، تدریجی

piece of eight *noun*
(مێژوویی) دۆلاری سپانیایی، بەرامبەر بە هەشت real ◇ دلار اسپانیایی

piece-work /ˈpiːswɜːk, US -wɜːrk/ *noun*
بڕکاری، قەباڵ، حەقدەس بەپێی کار ◇ کار به صورت مقاطعه

piece-worker *noun*
بڕکار، قەباڵ‌کار، کرێکاری قۆنتەراتی ◇ کـارگر کارمزد

pie chart *noun*
هێلکاری یان دیاگرامی خڕ (یان بازنەیی) ◇ نمودار دایره‌ای

pied /paɪd/ *adjective*
(باڵندە) رەش‌وسپی، خاڵ‌خاڵاوی، خاڵ‌خاڵ، بەڵەک، پاچە، بازە، بازو ◇ ابلق، خال‌مخالی

pied-a-terre /ˌpjeɪdɑːˈtɛː, French pjetatɛʀ/ *noun, pl.* pieds-à-terre pronunc. same
ماڵـی کـاتی، ماڵـی تـر، ماڵـی دووەم، ماڵـی جارناجار ◇ منزل موقت

piedmont /ˈpiːdmɒnt/ *noun*
داوێـن، قـەرتاڵ، قـەد، کونتـار، گـەوە، کـاس، وەرپـاڵ، بـەروار، بنـار، بـەرکاو، پـاڵداوێـن، پـادەشـت، پـێ‌دەشـت، پـاکێو (لـە *piemonte* ئیتالیایی) ◇ کوه‌پایه

Piedmontese *noun* (*pl.* same), *adjective*
n پیدمۆنتی، رەسەن یان دانیشتووی Piedmont، ناوچەیێ لە باکووری رۆژاوای ئیتالیا *adj* سەربە پیدمۆنت ◇ پیدمونتی

pied noir /pjeɪ ˈnwɑː, French pje nwaʀ/ *noun*, pieds noirs pronunc. same
کەسێکی بـە رەچەڵـەک ئـەورووپایی کـە لـە ئەلجەزیرە بە درێژایی دەسەڵاتی فەرەنسە دەژیا، ب.ت. کەسێ کـە گەڕابێتـەوە ئـەورووپا پـاش سەربەخۆیی ئەلجەزیرە ◇ پیوئی نوا

pie-eyed *adjective*
(نافەرمی) کەلەلا، مەست، کەیل ◇ مست، پاتیل

Piegan, *pl.* same or Piegans = Peigan

pier /pɪə(r), US pɪr/ *noun*
1 لەنگەرگا 2 کۆڵەکە یان ستوونی پرد، کلە، پاکل، کلی پرد 3 دیواری نێوان دوو درگا یان پەنجێرە، پایە 4 کۆڵەکە، ستوون، لەی، دینگە ◇ 1 اسکله 2 پایه‌پل 3 جرز 4 ستون

pierced *adjective*
کون‌کراو، کون‌کون، دابێژدابێژ ◇ سوراخ‌شده

piercing /ˈpɪəsɪŋ, US ˈpɪrsɪŋ/ *adjective*
1 (بـا، سـەرما و هتـد) تـەزدار، زۆر سـارد، سۆزاوی، ئێسک‌بڕ، گەزیو 2 (دەنـگ) زریکـە، جیکە، زیکە، قیژە، دەنگی ناخۆش 3 تیژ، بڕا ◇ 1 (باد) سوزدار 2 صدای گوش‌خراش 3 نافذ

piercingly /ˈpɪəsɪŋli, US ˈpɪrsɪŋli/ *adverb*
بە چاوی تیژەوە، بە زریکـە ◇ با نگاه نافذی، بـه طور گوش‌خراش

pier glass /ˈpɪə glɒːs/ *noun*
ئاوێنەی پایە (نێوان دوو پەنجێرە) ◇ آینه‌ی جرز

pierid /ˈpʌɪərɪd/ *noun*
(مێرووناسـی) جـۆرێ پەپوولـە لـە خێـزانی Pieridae ◇ نوعی پروانه

pieris /ˈpɪərɪs, US ˈpʌɪ-/ *noun*
جۆرێ دەوەنی هەمیشەسەوز [توخم *Pieris*] ◇ نوعی درخت‌چه

pierrot /ˈpɪərəʊ, ˈpjerəʊ, US ˈpɪəroʊ/ *noun*, also Pierrot, *fem.* pierette
(لە فەرەنسـەدا) گاڵتەچی، تەڵخەک، کوسـەبابی (جلی سپی لەبەر دەکا و سەروچاویشی سپی دەکا) ◇ دلقک

pier table *noun*
مێزی پایە (ب.ت. لەژێر ئاوێنەی پایە) ◇ میزجرز

Piespoeter /ˈpiːzˌpɔːtə/ *noun*
پیزپـۆرتێر: جـۆرێ مـەی Mosellەی سـپی، لـە Piesport ناوچەیێکی ئەڵمانیا دروست دەکرێ ◇ پیزپورتر

pietà /pjeɪˈtɑː/ *noun*
وێنە یان پەیکەری مریەمە کە سەری عیسای لەسەر کۆشە و یان لەسەر دەسیەتی (شینی بۆ دەکا) ◇ پیوئیتا

pietas /ˈpʌɪətɑːs, US piːˈeɪtɑːs/ *noun*
ئەرک‌ڕاپەڕێنی، قانوونزانی، رێز بۆ باوباپیر، وڵات یان دەزگایێ ◇ وظیفه‌شناسی، احترام برای نیا، کشور یا نهادی

pietism /ˈpʌɪətɪz(ə)m/ *noun*
1 پارێزگـاری، لەخواترسـی 2 (Pietism) بزووتنـەوەیێکی سـەدەی 17 بـۆ ژیاندنـەوەی

پارێزگـــاری لـــە کلێـــسەی Lutheran دا ۞ 1 پارسایی، تقوا 2 پیتیسم

pietist /'pʌɪətɪst/ *noun, adjective*
پارێزگار، لەخواترس، وشکەسۆفی (دووڕوو) ۞ پارسا، متقی

pietistic *adjective,* also pietistical
پارێزگـــــار، لـــــەخواترس، وشکەســـــۆفی (pietistically *adv*) ۞ پارسامنش

pietra dura /ˌpjɛtra 'du:rə/ *noun*
موزایـیک‌کاری وێنـەیی بـەردی نیمچەبـەنرخ (لە ئیتالیایی (کۆ *pietre dure*)، واتا: بەردی سەخت یان ڕەق) ۞ معرق فلورانسی

piety /'paɪəti/ *noun, pl.* pieties
پارێزگاری، لەخواترسی، بەدینی، devoutness ۞ تقوا، پارسایی

piezo- *prefix*
پێشگر: گوشار، پاڵەپەستۆ، پەستان، :pressure *piezometer* (بنەڕەت: لە *piezein* یونانی‌یەوە) ۞ پیشوند: فشار

piezo /pʌɪ'i:zəʊ, US 'pi:zəʊ/ = piezo-electric

piezo-electric *adjective,* also piezo-electric
پیزۆئێلیکتریکی (piezo-electrically *adv*) ۞ پیزوالکتریکی

piezo-electricity *noun,* also piezo-electricity
پیزۆئێلیکتریسیتی ۞ پیزوالکتریسیته

piezometer /ˌpʌɪɪ'zɒmɪtə/ *noun*
گوشارپێو، پەستانپێو ۞ فشارسنج

piezometric *adjective,* also piezometrical
سەربە گوشارپێوی یان پەستانپێوی ۞ وابسته به فشارسنجی

piezometry *noun*
گوشارپێوی، پەستانپێوی ۞ فشارسنجی

piffle /'pɪfl/ *noun*
(نافەرمی) قۆڕیات، هەڵیت‌وپڵیت، ترەهات، قسەی هیچەکە، قسەی بێ‌تام، nonsense، rubbish: *That's absolute piffle!* ۞ چرت و پرت

piffling /'pɪflɪŋ/ *adjective*
(نافەرمی) هیچەکە، نایەخ، بێ‌واتا، هیچ، بێ‌واتا، بێ‌نرخ، بێ‌بایەخ، قۆڕ، ناگرنگ: *piffling amounts* ۞ جزئی، بی‌معنا، ناچیز، بی‌ارزش

pig /pɪg/ *noun*
1 بەراز، وراز، گاکول، خووگ، واش [*Sus domesticus*] 2 بەچکە بەراز، کودەڵە، چوغەبازەڵە، بزەڵە (ساوا)، شیکە (یان پارکۆڵە: دووساڵان)، باقوڕە، پەڵخ 3 گۆشتی بەراز 4 بنیادەمی هیچ‌وپووچ و خوێڕی 5 (نافەرمی، سووکانە، ئەفسەری) پۆلیس، پاسەبان 6 کاری سەخت، کاری گران، کاری پیس (و گڵاو) 7 (کانزاناسی) ئاسنی خاو 8 (کانزاناسی) ئاسنی تازەداڕێژراو ۞ 1 خوک 2 بچەی خوک 3 گوشت خوک 4 آدم کثیف 5 پلیس 6 کار سخت 7 (فلزشناسی) چدن خام 8 شوشه

pigboat =submarine (slang)

pigeon[1] /'pɪdʒɪn/ *noun*
1 کۆتر، کەڤۆک [خێزان Columbidae: زۆر جۆرن] 2 گۆشتی کۆتر 3 کەسێکی ساویلکە یان سادە 4 بەرپرسایەتی 5 ئەرک، کار، پەیور 5 - clay pigeon ۞ 1 کبوتر 2 گوشت کبوتر 3 آدم سادەلوح 4 مسؤلیت 5 وظیفه

pigeon[2] = pidgin

pigeon-breast /'pɪdʒɪn brest/ *noun*
سنگ‌دەرپەڕیوی، سنگی کۆتری ۞ سینەی کفتری

pigeon-chested *adjective,* also pigeon-breasted/'pɪdʒɪn brestɪd/
سنگ‌دەرپەڕیو، سنگ‌کۆتری ۞ سینەکفتری

pigeon-hearted /'pɪdʒɪn hɑ:tɪd/ *adjective*
ترسەنۆک، حیز ۞ بزدل

pigeonhole /'pɪdʒɪnhəʊl, US -hoʊl/ *noun*
1 کۆترخان 2 کون، جێگا، خانە، چاوە، قەفەسە 3 (خوازە) دەستە، چین، پۆل، دەست ۞ 1 لانەی کبوتر 2 سوراخ، خانه 3 (مجازی) گروه، طبقه، رده

pigeon-house /'pɪdʒɪn haʊs/ *noun*
کۆترخان، هێلانەکۆتر ۞ لانەی کبوتر

pigeon pea *noun*
1 دانێکی پۆلکەئاسای سووری توندی گەرمێنان 2 ڕووەکێکی دارین کە ئەو دانە دەگری، پۆلکەکۆترانە [*Cajanus cajan*] ۞ پیجین پی

pigeonry *noun, pl.* pigeonries
کۆترخان، هێلانەکۆتر ۞ لانەی کبوتر

pigeon-toed *adjective*
پەنجەهەڵگەڕاوە، پەنجەبۆنێو ۞ پنجەبرگشته

piggery /'pɪgəri/ *noun, pl.* piggeries
1 بەرازداری، بەرازڕاگری، بەراز بەخێوکردن، تێولەی بەراز، بەرازخان، سەرگێڕی بەراز 2 هەڵس‌وکەوت یان ڕەفتاری بێزاوی swinish behaviour ۞ 1 خوک‌داری، خوک‌دانی 2 رفتار نفرت‌انگیز

piggish /'pɪgɪʃ/ *adjective*
1 بەرازئاسا، بەرازی، بەرازڕەفتار، وەکوو بەراز: *a piggish snort* 2 پیس، ناپاک، ناخاوێن، گڵاو 3 چڵێس، نەوسن، چاوچنۆک، زگەڕۆ ۞ 1 خوک‌مانند 2 کثیف 3 حریص

piggishly /'pɪgɪʃli/ *adverb*
بەرازئاسایانە، بەرازانە، بەرازڕەفتارانە ۞ خوک‌صفتانه

piggishness /'pɪgɪʃnəs/ *noun*
1 بەرازئاسایی، بەرازی، بەرازڕەفتاری 2 پیسی، ناپاکی، ناخاوێنی، گڵاوی 3 چڵێسی، نەوسنی، چاوچنۆکی، زگەڕۆیی ۞ 1 خوک‌ماندی 2

کاڵەت 3 حریص بودن

piggy /'pɪgi/ *noun* (*pl.* piggies), *adjective*
1 کودەلە، باقوڕە، بێولە، بێچووە بەراز، پەلخ، بەچکە بەراز، توتکە بەراز 2 بەرازئاسا، بەرازی، بەرازڕەفتار، وەکوو بەراز 3 پیس، ناپاک، ناخاوێن، گلاو 4 چلێس، نەوسن، چاوچنۆک، زگەڕۆ ۞ 1 بچه خوک 2 خوک‌مانند، خوک‌منش 3 کثیف 4 حریص

piggyback /'pɪgibæk/ – pick-a-back

piggybank *noun*
داخلە (ب.ت. بە شێوەی بەراز) ۞ قلک

pigheaded /ˌpɪg 'hedɪd/ *adjective*
کەللەڕەق، کەللەشەق، لاسار، سەرەڕۆ، سەرخەر، سەهەند، قەنەبیس: *Why are you being so pig-headed about this?* ۞ یک‌دنده، لجوج

pigheadedly /ˌpɪg 'hedɪdli/ *adverb*
کەللەڕەقانە، لاسارانە، سەرەڕۆیانە ۞ لجوجانه

pigheadedness /ˌpɪg 'hedɪdnəs/ *noun*
کەللەڕەقی، کەللەشەقی، لاساری، سەرەڕۆیی، سەرخەری، قەنەبیسی ۞ لجاجت، یک‌دندگی

pig-ignorant *adjective*
(نافەرمی) یەکجار کەر ۞ بسیار احمق

pig iron /'pɪg aɪən/ *noun*
(کانزاناسی) چەودەنی خاو، حەوجۆش، ئاسنی خاو، ئاسنی کوورەی دارشتن (ئەو دەمەی لە کوورە دەردێنرێ، لە شێوەی قالبی درێژکۆلە oblong block، پوختە دەکرێ بۆ بەرهەمهێنانی پۆلا، ئاسنی نادارشتە یان گونجاو wrought iron و دارشتە ingot) ۞ چدن خام، آهن توده

Pig Latin *noun*
جۆرێ زمان (ی نەهێنی) کە ب.ت. لە لایەن منالانەوە بەکاردێنرێ و لە ئینگلیسی ئاسایی دارێژراوە (لەودا یەکەمین نەبزوێن consonant یان دەستە نەبزوێنی هەر وشەیێ بۆ کۆتایی وشەکە رادەگوێزرێ و پیتێکی (یان بڕگەیێکی) بزوێن یان دەنگداری دەخرێتەسەر، وەک ipskay the ointjay بۆ skip the joint) ۞ پیگ لاتین

piglet /'pɪglət/ *noun*
بێچووە بەراز، کودەلە، کۆدە، لۆلک، پەلخ، باقوڕە، پارکۆلە (دووساڵان)، چۆغەبازەلە، بەچکە بەراز، توتکە بەراز، تولە بەراز ۞ بچه خوک

pigment /'pɪgmənt/ *noun*
1 رەنگ، بۆیە، ماک یا مادەی رەنگی، مل، رەنگی سروشتی یا خۆرسکی 2 ماکی رەنگی لە گیانەوەران و گیا و رووەکدا، ب.ت. لە خانە یان شانەکاندا (بنەرەت: لە *pigmentum* لاتین، لە *pingere* "رەنگ‌کردن") ۞ 1 رنگمایه، رنگ، رنگدانه 2 مادەی رنگی جانوران و گیاهان

pigmental /pɪgməntl/ *adjective*, also pigmentary
رەنگی، رەنگاوی، رەنگدار، ملی، سەربە مل ۞ رنگی، وابسته به رنگدانه

pigmentation /ˌpɪgmen'teɪʃn/ *noun*
(پێست، گەڵا، موو و هتد) رەنگ، پیگمێنتاسیۆن، کۆبوونەوەی ماکی رەنگیێکی زۆر لە شانەکاندا ۞ رنگ، رنگیزەدارشدن

pigmented /pɪg'mentɪd/ *adjective*
بە رەنگی سروشتی یان خۆرسکی(یەوە) ۞ دارای رنگ طبیعی

pigmy = pygmy

pignut = earthnut

pigpen /'pɪgpen/ – pigsty

pigskin /'pɪgskɪn/ *noun*
1 کەوڵی بەراز، چەرم یان پێستەی بەراز 2 (نافەرمی، ئەمریکا) تۆپێن، فوتبۆڵ ۞ 1 چرم خوک 2 (عامیانه) فوتبال

pig-sticker /'pɪgstɪkə(r)/ *noun*
راوچیی یەکانە، یەکانەکوژ، یەکانەگر ۞ پیگ‌استیکر

pig-sticking *noun*
راوەیەکانە (بەرازی نێر)، ب.ت. بەسەر ئەسپەوە ۞ پیگ‌استیکینگ

pigsty /'pɪgstaɪ/ *noun, pl.* pigsties
1 تێولەی بەراز، بەرازخان، لانەبەراز، سەرگێری بەراز، جێ‌بەراز 2 (خوازە) تێولە ۞ 1 خوک‌دانی 2 (مجازی) آشغال‌دونی

pigswill /'pɪgswɪl/ – swill

pigtail /'pɪgteɪl/ *noun*
1 پەلکە، گولانگ، هوونەک 2 تووتنی پێچ‌هەڵدراو (وەک گوریس) 3 کلکی بەراز ۞ 1 گیس بافته 2 و 3 پیگتایل

pigweed /'pɪgwi:d/ *noun*
(رووەک‌ناسی) سەوڵ، وەک گیای تفاق وایە [*Amaranthus retroflexus* و جۆرەکانی تر] ۞ تاج خروس، زلف عروسان

pika /'pʌɪkə, US 'pi:kə/ *noun*
جۆرێ گواندار، سەربە کەروێشک، زۆرتر لە چیاکان یان دەشتەکان دەبینرێ [توخم *Ochotona*: زۆر جۆرن] ۞ پیکا

pike[1] /paɪk/ *noun, pl.* same
1 نێزەماسی، شەویلکەتیژە، پایک [*Esox lucius* و جۆرە پێوەندیدارەکان] 2 بۆ ناوی ئەو ماسی‌یە هاوشێوانە بەکاردێنرێ کە راوین، ب.ن. garpike ۞ اردک‌ماهی

pike[2] /paɪk/ = turnpike

pike[3] /paɪk/ *noun*
1 (مێژوویی) نێزە، رم (دەسکدار) 2 قولینگی دووسەر، پاچی دووسەر (پاچ و یەوفەک یەکدەمن یا یەکسەرن) ۞ 1 نیزه 2 کلنگ دوسر

piked *adjective*
نووک‌تیژ، نووک‌دار ۞ نوک‌تیز

pikelet *noun*
جۆرێ crumpet ی ناسک ۞ نوعی کرامپت

pikeman /'paɪkmən/ *noun, pl.* pikemen
(سەرباز) نیزەدار، نێزەهەڵگر، رمبەدەست،
رمهەڵگر ۞ نیزەدار

pikeperch *noun, pl.* same
جۆرێ zander یان ماسییێکی پێوەندی‌دار،
چەندین جوری ماسی شێوە pike، ب.ت.
walleye [توخم *Stizostedion*] ۞ نوعی ماهی

piker *noun*
1 (نافەرمی، ئەوستراليا) قوماربازی گرێوچکۆلە
2 مرۆی گوونەکەر یان پیسکە ۞ 1 پیکر 2 آدم
خسیس

pikestaff /'paɪkstɑ:f, US -stæf/ *noun*
دەسکی نێزە یان رم، دەسکەرم، داری نێزە ۞
دستەی نیزە

pil(i,o)- *prefix*
پێشگر: موو، تیسک، تووک، قژ، کولک ۞
پیشوند: مو، کرک

pilaf = pilaff

pilaff /'pi:læf, US pɪ'lɑ:f/ *noun*, also pulao
پلاو ۞ پلو

pilaster /pɪ'læstə(r)/ *noun*
ستوونی جوانی (چوارباڵوو بێ)، کۆڵەکەی
نێودیوار ۞ ستون‌نما

pilastered *adjective*
خاوەنی ستوون یان کۆڵەکەی جوانی، خاوەن
کۆڵەکەی نێودیوار ۞ دارای ستون‌نما

Pilates /pɪ'lɑ:ti:z/ *noun*
شێوازێکی مەشق و راهێنان بە دەزگای تایبەتی
۞ پیلاتس

pilau /'pi:laʊ/ = pilaf

pilchard /'pɪltʃəd, US -tʃərd/ *noun*
پیل‌چارد، جۆرێ ماسی خۆراکی چکۆلە لە
تیرەی herring [*Sardina pilchardus*
(ئەورووپا) و جۆرەکانی تر] ۞ ماهی ساردین

pile[1] /paɪl/ *noun*
1 دەستە، بەستەک، چینە، کەڵەک، کۆ، کۆما،
بارخانە، کۆگا، لۆدە، بۆر (لۆدە کا) 2
دەستەخانوو، کۆمەڵەدەزگا 3 (لە رێورەسمی
سووتاندنی تەرمدا) کۆمادار، کۆمائێزنگ 4
بڕێکی زۆر، کۆڵ(ێ)، کۆما، کۆگا، بارخانە: *the
growing pile of work* 5 کۆماپارە، لۆدەپوول،
دەریایێ پارە 6 باتری، قەوە، هێزە 7 رياكتۆری
ناوکی ۞ 1 دستە، تودە 2 مجتمع 3 تل هیزم 4
مقدار زیاد 5 پول کلان 6 باتری 7 راکتور اتمی

pile[2] /paɪl/ *noun, adjective*
n 1 کولکە، موو، خاو، بەن، تووک، پرز، پرزە 2
پارچەی کولکن *adj* کولکاوی، پرزاوی، پڕزاوی
۞ *n* 1 کرک 2 پارچەی دارای کرک *adj* کرک‌دار

pile[3] /paɪl/ *noun*
پاڵپشت، کۆڵەکە، شاستوون، بنک، کاریتە،
دیرەک، پایە، کلە، پاکڵ (پرد) ۞ پایە

pilea /'pʌɪlɪə/ *noun*
تەپلە؟: گیایێ لە تیرەی nettle [توخم *Pilea*]
(بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *pileus* لاتین " felt
cap") ۞ نوعی گیاه

pileate /'pʌɪli:ɪt/ *adjective*
پۆپن، پۆپنە، کڵاوەدار ۞ کاکل‌دار

pileated woodpecker /'pʌɪlɪeɪtɪd/ *noun*
دارکونکەرەی پۆپنە [*Dryocopus pileatus*]
۞ نوعی دارکوب

pile-driver /'paɪldraɪvə(r)/ *noun*
دەزگای کۆڵەکەچەقین یان ستوون‌داکوت،
ستوون‌داکوتە، دیرەک‌داکوتە ۞ ماشین تیرکوب

pile-driving *noun*
کۆڵەکەچەقینی، ستوون‌داکوتی،
کۆڵەکەداکوتاندن ۞ تیرکوبی

pileous /'paɪlɪəs/ = pilose

piles[1] /paɪlz/ *noun, pl.*
کۆڵێ، کۆمایێ، کوگایێ، مۆڵ، بڕێکی زۆر،
خەرواری: *a pile of books/clothes/bricks* ◊
piles of dirty washing ۞ یک خروار

piles[2] /paɪlz/ *noun, pl.*
مایەسیری، باسوورە، بێوەسیری ۞ بواسیر

pileum /'paɪlɪəm/ *noun, pl.* pilea
1 کڵاوێکی لمەدی بێ‌شەپکەی یۆنان و رۆمی کۆن
2 (گیانەوەرناسی) پۆپە، تاج 3 (رووەک‌ناسی)
چەتر، کڵاوە ۞ 1 پیلوم 2 کاکل 3 چتر

pile-up *noun*
1 لێکدانی زنجیرەیی (چەن ماشێن پێکەوە)،
لێکدانی چەند ماشێن پێکەوە 2 کەڵەکەبوونی
شتێکی تایبەتی ۞ 1 تصادف ماشین‌ها با هم 2
تراکم چیزی خاص

pileus /'pʌɪlɪəs/ *noun, pl.* pilei /-lɪʌɪ/
(رووەک‌ناسی) چەتر، کڵاوە (ی قارچک یان
toadstool) ۞ چتر

pilewort /'pʌɪlwɜ:t/ *noun*
(رووەک‌ناسی) مامیران، lesser celandine ۞
مامیران

pilferage /'pɪlfərɪdʒ/ *noun*
دزی چکۆلە، خوێڕی‌یەدزی، گەندەدزی، دزی
۞ دلەدزدی، دزدی

pilferer /'pɪlfərə(r)/ *noun*
خوێڕی‌یەدز، گەندەدز، لادز، حیزەدز، سیرمەدز
۞ دلەدزد

pilfering *noun*
دزی چکۆلە، خوێڕی‌یەدزی، لادزی، هەڵگرتن،
دزی، شەورفێنی ۞ دلەدزدی، دزدی

pilgrim /'pɪlgrɪm/ *noun*

زیارەتکەر، زیارەتوان، زیارەتکار ۞ زائر

pilgrimage /ˈpɪlgrɪmɪdʒ/ *noun*
زیارەت، دیدەنی، سەردان، سەفەر، دیدار ۞ زیارت، سفر، بازدید

Pilgrim Fathers = Pilgrims

Pilgrims *noun, pl.*
قەشە زیارەتوانەکان (یەکەمین دەستەی کۆچەرانی ئینگلیسی لە نیوئینگلەندا) ۞ زائران

piliferous /paɪˈlɪfərəs/ *adjective*
کولکن، تووکن، تیسکن، قژن، موودار ۞ کرکدار، دارای مو

piliform /ˈfɪləfɔːm/ *adjective*
مووئاسا، موویی، تووکئاسا، وەکوو کولک، کولکی ۞ مومانند

Pilipino /ˌpɪlɪˈpiːnəʊ/ = Filipino

pill /pɪl/ *noun*
1 حەب، حوب 2 حەبی بەرگیری 3 (نافەرمی) تۆپ، گۆ 4 (نافەرمی) کەسێکی عاجزکەر ۞ 1 قرص 2 قرص ضد بارداری 3 (عامیانە) توپ 4 (عامیانە) آدم کسل‌کنندە

pillage /ˈpɪlɪdʒ/ *noun*
تالان، تالانوبڕۆ، چەپاو، ڕاوڕووت: *They brought back horrific accounts of murder and pillage* ۞ غارت، چپاول

pillager /ˈpɪlɪdʒə(r), US ˈpɪlɪdʒər/ *noun*
تالانگەر، تالانچی، چەپاوکار، ڕاوڕووتچی ۞ غارتگر

pillar /ˈpɪlə(r)/ *noun*
1 ستوون، کۆڵەکە، ئەستووندەک، هووسی، چەلاک، دینگە، پایە، بوان، دیرەک، میل 2 کۆڵەکە یان ستوونی یادەوەری 3 (خوازە) تەوەر، هیم، بناخە، بنکەهەبنچینە 4 پشتیوان، باڵپشت ۞ 1 ستون، عمود 2 ستون یادبود 3 (مجازی) رکن 4 حامی

pillar box /ˈpɪlə bɒks/ *noun*
(لە بریتانیا) سنووقی پۆست ۞ صندوق پست

pillar-box red *noun, adjective*
ڕەنگی سووری کاڵ، سووری کاڵ ۞ رنگ سرخ روشن، سرخ روشن

pillared /ˈpɪləd, US -ərd/ *adjective*
کۆڵەکەدار، ستووندار، ستوونڕێز، کۆڵەکەڕێز ۞ ستون‌دار

pillbox /ˈpɪlbɒks, US -bɑːks/ *noun*
1 قوتووی حەب، حوبدان، جێی حەب، شووشەحەب 2 سەنگەر، پەنا یان پەرێزی بێتۆنی، بنکە یان سەنگەری تۆپ و شەستیر 3 کڵاوی خڕی چکۆلانە ۞ 1 جعبەی قرص 2 سنگر بتونی 3 کلاه کوچک گرد

pillion /ˈpɪliən/ *noun*
(مۆتۆرسیکلێت) تەرک، پاشتەرک ۞ ترک

pilliwinks /ˈpɪlɪwɪŋks/ *noun, pl.*
(مێژوویی) چێوجەلە ۞ اشکلک

pillock /ˈpɪlək/ *noun*
بنیادەمی کەر و گەوج ۞ آدم احمق

pillory /ˈpɪləri/ *noun, pl.* pillories
1 چەلەمە، کەلەوە (← شتێکی کە زوو بۆ سزادان و ئەشکەنجەدانی تاوانباران (لە بەرچاو خەڵک) بەکاریان دێنا و پێکهاتبوو لە چوارچێوە یان تەختەیێکی دارین کە چەند کونی تیابوو تا سەر و دەستەکانی بەستێتەوە) 2 هۆی نێوزڕاندنی کەسێ (لە بەرچاو خەڵک) ۞ 1 قاپوق 2 وسیلەی تمسخر در معرض عام

pillow /ˈpɪləʊ, US -loʊ/ *noun*
باڵنج، باڵین، بالیفک، باڵشت، سەرین، ژێرسەر، سەرینگە ۞ بالش، کوسن

pillow book *noun*
(لە ویژەی کلاسیکی ژاپۆنیدا) جۆرێ ڕۆژنامەی تایبەتی ۞ پیلوبوک

pillowcase /ˈpɪləʊkeɪs, US -loʊ-/ *noun*, also pillowslip
بەرگەباڵنج، سەرینپۆش، ڕووسەرین، بەرگەسەرین ۞ روبالشی

pillow-fight *noun*
شەڕەباڵنج (منالان دەیکەن) ۞ پیلوفایت

pillow talk *noun*
قسەی (تایبەتی) سەرجێ ۞ حرفهای رختخواب

pillwort /ˈpɪlwɜːt/ *noun*
(ڕووەکناسی) جۆرێ سەرەخس fern گیاناسای خشاو یان هەڵچوو [*Pilularia globulifera*] ۞ نوعی سرخس

pilocarpine /ˌpʌɪlə(ʊ)ˈkɑːpiːn/ *noun*
(کیمیا) جۆرێ ئالکالوێدی زووهەلمیو $C_{11}H_{16}N_2O_2$ لە گەڵای jaborandi دەگیرێ، ب.ت. بۆ چارەسەری glaucoma ۞ پیلوکارپین

piloerection *noun*
مووڕاستبوونەوە، مووبزبوونەوە، مووقرژبوونەوە ۞ راست شدن مو

pilonidal *adjective*
مووولان(ـە): سەربە کیسە یان توورەکەیێکی مووداری پێست (بنەڕەت: لە لاتین *pilus* "موو" + *nidus* "لانە، هێلانە") ۞ پیلونیدال

pilose /ˈpʌɪləʊz/ *adjective*, also pilous
کولکن، مووواوی، تووکن، تیسکن (بنەڕەت: لە لاتین *pilosus*، لە *pilus* "موو" ـەوە "hair") ۞ پشمالو

pilosity /pʌɪˈlɑːsətɪ/ *noun*
کولکنی، مووواویبوون، تووکنی، تیسکنی ۞ پشمالویی

pilot /ˈpaɪlət/ *noun, adjective*
1 *n* فڕۆکەوان: *an airline ◊ a fighter pilot* 2 *pilot* ڕێپیشاندەر، چاوساغ 3 ڕێپیشاندەری کەشتی، کەشتیبەر 4 (گاز و هتد) سۆڵە، گڕە،

گرۆچکە، گڕ، پیلۆت *adj* 1 فڕۆکەوانی، سەربە فڕۆکەوان 2 ڕێپیشاندەر 3 تاقیکردنەوەیی، سەرەتایی ◌ *n* 1 خلبان 2 راهنما 3 راهنمای کشتی 4 شمعک *adj* 1 خلبانی 2 راهنما 3 آزمایشی

pilotage /ˈpaɪlətɪdʒ/ *noun*

1 فڕۆکەوانی 2 کەشتیبەری، ڕێپیشاندانی کەشتی، ڕێبەرایەتی کەشتی ◌ 1 خلبانی 2 راهنمایی کشتی

pilot ballon *noun*

بالۆنی هەواناسی، شاتۆپی کەشناسی ◌ بالون اکتشافی

pilot bird *noun*

(بالندەناسی) بالندەفڕۆکەوانە: جۆرێ بالندەی عەرزی دەنگخۆشی قاوەیی ئەوسترالیایی [*Pycnoptilus floccosus*] ◌ نوعی پرنده

pilot-boat *noun*

فڕۆکەوانبەر، گەمی ڕاگوێستن یان بردنی فڕۆکەوان بۆ سەر کەشتی لە دەریادا ◌ پیلوتبوت

pilot burner = pilot light

pilot cloth *noun*

جۆرێ کوتالی لەخوری ئەستووری شین ◌ نوعی پارچە

pilotfish *nonn, pl.* same or pilotfishes

جۆرێ ماسی کە زۆرتر لەگەڵ ماسی گەورەتر لە نزیکەوە دەڕوا [*Naucrates ductor*] ◌ نوعی ماهی

pilot house = wheelhouse

pilot jacket = pea jacket

pilotless *adjective*

(فڕۆکە) بێفڕوکەوان ◌ بدون خلبان

pilot light *noun*

1 (گاز و هتد) سۆڵە، گڕۆچکە، گڕە، گڕ 2 جۆرێ چرای ڕێتوێن یان چرای کۆنترۆڵ و چاودێری ئێلیکتریکی ◌ 1 شمعک 2 نوعی چراغ راهنما یا چراغ کنترل برقی

pilot officer *noun*

ئەفسەرێ لە هێزی ئاسمانی پاتشایی، خوارتر لە پلەی flying officer ◌ ستوان دوم هوایی

pilot whale *noun*

پیلۆتوال (= جۆرێ ئەهەنگی چکۆلەی سەرچوارگۆشەی ددانڕەش [تۆخم *Globicephala*: دوو جۆرن]) ◌ وال پیلوت

pilous /ˈpʌɪləs/ = pilose

Pils /pɪlz, US -s/ = Pilsner

Pilsner /ˈpɪlznə, US ˈpɪls-/ *noun*, also Pilsener

جۆرێ ئاوجۆی lager، بە تامی توندی hop ـەوە، لە بنەڕەتا لە Pilsen (Plzen)ی کۆماری چێک ◌ پیلزن

pilular /pɪljʊlə(r)/ *adjective*

1 حەبی، حوبی، سەربە حوب 2 حوبئاسا، حەبی، حوبانە، شێوەحەب، لەحەبچوو ◌ 1 وابستە بە قرص 2 قرصمانند

pilule /pɪlju:l/ *noun*

حەبۆچکە، حوبچە، حەبچە، حوبۆکە ◌ قرصک

PIM /ˌpi: aɪ ˈem, pɪm/ *noun, abbreviation* personal information manager

بەڕێوەبەری زانیاری (تاکە)کەسی ◌ مدیر اطلاعات شخصی، پیایام

Pima /ˈpi:mə/ *noun, pl.* same or Pimas

1 ئەندامی گەلێکی سوورپێستی ئاریزۆنا و باکووری مێکسیکۆ 2 زمانی Uto-Aztecanی ئەو گەلە و Papago ◌ پیما

pimento /pɪˈmentəʊ, US -toʊ/ *noun, pl.* pimentos

بیبارەی سوورەی شیرین ◌ فلفل قرمز شیرین

pi-meson = pion

pimiento /ˌpɪmɪˈɛntəʊ, US pɪmˈjɛn-/ *noun, pl.* pimientos

جۆرێ بیبارەسوورەی شیرین ◌ نوعی فلفل شیرین سرخ

pimp /pɪmp/ *noun*

1 سەرگر، گەواد، تەرەس، دەویست، دویست، دەیوس 2 (نافەرمی، ئەوسترالیا) سیخوڕ ◌ 1 جاکش 2 جاسوس

pimpernel /ˈpɪmpənel, US -pərnel/ *noun*

(ڕووەکناسی) گوڵەجام؟، دزشان؟، دووشان؟ [*Anagallis arvensis* (هی ئاڵ scarlet) و جۆرەکانی تر] ◌ آناغالیس

pimping *adjective*

1 (کۆن) ناگرنگ، هیچەکە، چکۆلە 2 دەردەدار، جیقن ◌ 1 بیاهمیت 2 علیل

pimple /ˈpɪmpl/ *noun*

(پێست) زیپکە، پیزۆکە، نیرکە، سنگک، زیتکە، ئازەبە (لاوی)، بزرک، جوانەژۆ، papule، ب.ت. pustule: *a -le on her chin* ◌ جوش، کورک

pimpled /ˈpɪmpld/ *adjective*

زیپکاوی، پڕزیپکە، پیزۆکاوی، زیپکەزیپکە ◌ جوشزده

pimply /ˈpɪmpli/ *adjective*

زیپکاوی، پڕزیپکە، پیزۆکاوی، زیتکاوی، زیپکەزیپکە ◌ جوشزده

pimpmobile /ˈpɪmpməbi:l/ *noun*

(نافەرمی، ولاتە یەکگرتووەکان) جۆرێ ماشێنی پڕزریقەوبریقە ◌ نوعی ماشین تجملی

pin /pɪn/ *noun*

1 دەرزی 2 دەرزی سەرخڕ، دەرزیکاغز 3 سنگ، بەڕوولە، بزمار 4 دەرزی سەرسنگ 5 (هەنارۆک یان نارنجۆک) دەرزی یان زامن 6 (نافەرمی، pins) هەردوولاق، لنگ، قاچەکان 7 (لە ئامێردا) جەڕی میزان 8 دەسکی درگا 9

میله، میلەی دارین (وەکوو هی بۆلینگ)، گیرە، دەرزیقژ، گیرەی سەر 10 میل یان دەرزی سەعات، سنگی سەعات 11 تەوەر (یێکی چکۆلە کە شتێ بە دەوریدا دەسووڕێتەوە) ◌ 1 سنجاق 2 سوزن تە گرد 3 میخ 4 سنجاق سینە 5 (نارنجک) ضامن 6 (عامیانە) پاها 7 گوشی 8 دستگیرەی در 9 میلە، گیرە 10 میخ ساعت 11 محور

PIN /pɪn/ *abbreviation* personal identification number
(کامپیوتێر) ژمارەی ناسینەوەی خۆیی یان کەسی (ژمارەیێکی نەهێنی وەک هی بانک بۆ وەرگرتنەوەی پارە) ◌ شمارەی شناسایی شخصی

pinaceous /paɪˈneɪʃəs/ *adjective*
کاجی، کاژی ◌ کاجی

pinacolada /ˌpiːnə kəˈlɑːdə/ *noun*, also pina colada
پیناکۆلادا (خواردنەوەیێ کە لە ئاوی کۆکۆنات، ئاوی ئاناناس و رام rum دروست دەبێ؛ بنەڕەت: لە *piña colada* سپانیایی) ◌ پیناکولادا

pinafore /ˈpɪnəfɔː(r)/ *noun*
بەرەلبینە، بەرکۆشە، بەروانکە، بەرینکە، بەرانپێچ ◌ پیش‌بند

pinafore dress *noun*
کراسی سەرشانی یان بەرەلبینەیی ◌ سارافون

pinaster /paɪˈnæstə(r)/ *noun*
کاژی وشکانی یان دەشتی ◌ کاج بری

pinball /ˈpɪnbɔːl/ *noun*
(جۆری یاری) پینبۆل، پینبال ◌ پین‌بال

pinball machine *noun*
دەزگای پینبۆل ◌ ماشین پین‌بال

pince-nez /ˌpæ̃s ˈneɪ/ *noun*
(لە فەرەنسەوە) چاویلکەی بێ‌دەسک، چاویلکە یان عەینەکی سەرلووت ◌ عینک رودماغی

pincer /ˈpɪnsə(r)/ *noun*
1 (قرژاڵ و هتد) چنگاڵ، چنگ، قولاپ، چنگە: *Crabs normally catch food with their* (pincers /ˈpɪnsəz/) 2 *pincers* گاز، *a pair of* : بزمارکێش، کەربەتین، ماشەرز: ◌ *pincers* 1 چنگک 2 (در جمع) گازانبر

pincer movement *noun*
هێرشی دوولایی یان لە دوو قۆڵەوە (لە کاتێکدا) ◌ حملەی گازانبری

pincette /pɪnˈset, US pæ̃ˈset/ = tweezers

pinch /pɪntʃ/ *noun*
1 نەقوڕچک، قوڕنجک، کوڕنگان، کونجڕک 2 گازوگیر، تەنگانە، سەختی، تەنگەتاوی، تەنگی، سەنگی، باز، زۆر، گوشار، گورز 3 بڕێ، کەمێ، نەختێ ◌ 1 نیشگون 2 مشقت، تنگی، فشار، ضربە 3 یک ذرە

pinchbeck /pɪntʃbek/ *noun, adjective*
n دارشتەی مس و چینکۆ، شێوەی زێڕ دەدا *adj* فریودەر، رواڵەتی، قەڵب، رواڵەت‌جوان (لە راستیدا بێ‌نرخ) ◌ *n* پینچ‌بک *adj* ظاهرفریب، ساختگی

pinched /pɪntʃt/ *adjective*
1 بزرکاو، رەنگ‌زەرد، پووکاو، کز، تێکچوو، پێچوو، زەردهەڵگەڕاو: *His features were* 2 *greyish and -d* تووش‌بوو، دوچار(بوو)، لەگیردا، گیرکردوو، تەنگەتاو، لەگازوگیردا، پێوەبوو، گیرکەوتوو، تێوەگلاو، تێوەئاڵاو 3 دەستەنگ، لە تەنگانەدا ◌ 1 تکیدە 2 گرفتار 3 در مضیقەی مالی

pinchers, *pl.* = pincers

pinching *adjective*
تەنگەتاوی، زۆرهێنەر، پێویست ◌ مبرم

pinchpenny *noun, pl.* pinchpennies
مرۆی بەرچاوتەنگ یان سەقیل ◌ آدم خسیس

pincushion /ˈpɪnkʊʃn/ *noun*
دەرزیدان، جێ‌دەرزی، دۆشەکەڵەی دەرزی، دەرزی‌گیر ◌ جاسوزنی

Pindaric /pɪnˈdærɪk/ *adjective*
سەربە Pinder، هۆنەری بەناوبانگی یونان ◌ پینداری

pine /paɪn/ *noun, adjective*
1 *n* (هەروەها pine tree) کاج، کاژ، درەختی کاج، چام [توخم *Pinus* زۆر جۆرن]: بۆ ناوی دارە سنەوبەرییەکان یان خێزانەکانی تر بەکاردێتی، ب.ن. Chile pine 2 داری کاج *adj* کاجی، کاژی، لە کاج (دروس‌کراو) ◌ 1 *n* درخت کاج 2 چوب کاج *adj* از چوب کاج

pineal /paɪˈniːəl/ *adjective*
1 سنەوبەری، کاژی، لە بەری‌کاژچوو، شێوەی میوە یان بەری کاج دەدا 2 سەربە یان پێوەندی بە کاژەرژێنەوە هەیە، کاژەرژێنی: *a -eal* ◌ *the -eal hormone melatonin* ◊ *tumor* 1 صنوبری 2 وابستە بە غدەی صنوبری

pineal apparatus *noun*
دەزگا کاژی (یا سنەوبەری) ◌ دستگاه صنوبری

pinealectomy *noun*
بڕینی نەشتەرگەرییانە یان دەرکێشانی رژێنەی کاژی ◌ پانیالکتومی

pineal eye *noun*, also third eye
(گیانەوەرناسی، لە هێندێ خشۆک (وەک مارمێلکەکان) و بڕبڕەدارانی نزمدا (هی بووبەردی) چاوی کاژی یان سێهەم: پێکهاتەیێکی چاوئاسای ژوور سەر، لە دەزگای کاژییەوە پەردی سەندووە ◌ چشم صنوبری

pineal gland /ˈpɪnɪəl, US ˈpʌɪ-/ *noun*, also pineal body or epiphysis
رژێنەی کاژی یان سنەوبەری، کاژەرژێن ◌ غدەی صنوبری

pineapple /ˈpaɪnæpl/ *noun*

1 کـازەسـێو، ئانانـاس 2 داری کـازەسـێو، داری ئاناناس [*Ananas comosus*] ۞ 1 آنانـاس 2 درخت آناناس

pineapple guava = feijoa

pineapple sage *noun*

جۆری گوڵەمریەمەی salvia مـەکـسیکی، بۆنی وەک کازەسێو وایە [*Salvia elegans syn. S. rutilans*] ۞ نوعی گیاه

pineapple weed *noun*

mayweedی بـۆنئانانـاسـی [*Matricaria matricarioides*] ۞ نوعی گیاه

pine buaty *noun*

پـەپوولـەیێکی شـەوگـەڕی قـاوەیـی [*Panolis flammea*] ۞ نوعی پروانه

pinecone /'paɪnkəʊn/ *noun*

بەری کاژ، میوەی کاژ یا کاج، دەق ۞ میوەی کاج

pinedrops *noun, pl.* same

1 ڕووەکێکی مشـەخـۆری باریـک و بێگـەڵای ئەمریکای باکووری، لەژێر دارە کاژەکاندا شین دەبێ [*Pterospora andromedea*] - 2 beechdrops ۞ پایندراپس

pine famile *noun*

خێزانی کـاژ یـان کـاج، کـاژییـان: ڕووەکێکی خێـــزانی Pineaceae، زۆرتـــر ئـــەو دارە هـەمیشـەسـەوزە گـەڵادەرزییانـە، سـنەوبـەر، hemlock، larch و کـاژ و spruce ـە کـان (ئەوزەکان) دەگرێتەوە ۞ خانودەی کاج

pineland *noun*

(زۆرتـر pinelands) ناوچـە یـان شـوێنێ کـە زۆرتر بـە کاژسـتان یـان جـەنگـەڵی داری کـاژ داپۆشراوە ۞ پاینلند

pine marten *noun*

سمـۆرەی کـاژی (= جـۆرێ شـیردەر یـان گـوانداری شـێوە waesel دارنـشـینی تـووک قـاوەیـی تـۆخ، لـە ئـەورووپادا دەژی [*Martes martes*]) ۞ سمور کاجی

pinene /'pʌɪniːn/ *noun*

(کیمیا) کاژین، پاینین: جۆرێ terpeneی شـلی گرکێـشـی تێـو turpentine، ڕۆنی juniper و ئاوگـە سروشتـییـەکـان، دوو هایـدرۆکاربۆنی تێـرپێنی دووئاڵـقەیـی ئـاوەکـی ئیزۆمێریـک $C_{10}H_{16}$، زۆرتـر بـۆ بـەرهـەمهێنـانی کـافوور بەکاردێنرێ ۞ پینین

pine-needle /'pain niːdl/ *noun*

گەڵاکاژی، گەڵای کـاژی، گـەڵادەرزی ۞ بـرگ سوزنی

pinenut *noun,* (BrE also pine kernel)

دەنکی خۆراکی هێندێ داری کاژ ۞ پین‌نات

pine-resin /'pain rezɪn/ *noun,* also pine-rosin /'pain rɒzɪn/

جەوکی کاژ ۞ راتیانج

pinery *noun, pl.* pineries

1 دارسـتانی کـازەسـێو یـان داری ئانانـاس 2 کاژستان، کاجستان، دارستانی کـاژ ۞ 1 جنگل درختان آناناس 2 جنگل کاج

pinesap *noun*

هەریەک لە ڕووەکە مشەخۆر و گەندژییەکانی saprophytic تـوخمی Monotropa، خێـزانی wintergreen ۞ پایـنساپ

pine siskin *noun*

سـەیرەی کـاژی: جـۆرێ سـەیرەی چکۆلـەی ئـەمریکـای بـاکووری، هـێی دارسـتانەکـانی coniferous، باڵ و کلکی خاڵ و پنکەی زەردی لەسەرە [*Carduelis pinus*] ۞ نوعی سهره

pine snake *noun*

ماری کـاژی: هـەریەک لـە چـەندین ژێرجـوری subspecieی گامـــــارەکـــــان bullsnake ی ڕۆژهـەڵات و باشـووری ڕۆژهـەڵاتی ئـەمریکـا، زۆرتر لە دارستانەکانی کاژدا دەژین [*Pituophis melanoleucus*] ۞ نوعی مار

pine tar *noun*

قیری کاژ یان کاج: لە بواری سـابوون، ڕەنـگ و بـۆ دەرمـانکـردنی نـەخۆشـییـەکـانی پێـست بەکاردێنرێ ۞ قیر کاج

pinetum /pʌɪ'niːtəm/ *noun, pl.* pineta /-tə/

کاژسـتان، کاجسـتان، دارستانی کـاژ، باخێ بـۆ توێژینەوەی زانستی دارەکانی کاج (بنەڕەت: لە لاتین، لە *pinus* "کاژ") ۞ جنگل کاج

pine tree *noun*

داری کاژ، درەختی کاج، داری قـاج ۞ درخـت کاج

pine warbler *noun*

مەلی دەنگخۆشی کاژستانەکانی ڕۆژهەڵاتی ئە مریکـا [*Dendroica pinus*] ۞ نـوعی مـرغ آوازخوان

pinewood /'paɪnwʊd/ *noun*

دارستانی کاژ، کاژستان، بێشەڵان یان دارەڵانی کاژ، داری کاژ ۞ جنگل کاج، چوب کاج

pinfeather /'paɪn feðə(r)/ *noun,* also pin feather

(باڵندەناسـی) پـەڕی تـازە (دەرکـردوو یـان پەرەنەسەندوو) ۞ پر تازه

pin-fire /'pain faɪə(r)/ *adjective*

دەرزیئاسا، سـووژنی ۞ سوزنی

pinfold /'pɪnfəʊld/ *noun*

(مێژوویی) پەچـە یا جێگـای ئاژەڵـە تـەرە یـان ئاوەکییەکان ۞ پینفولد

ping /pɪŋ/ *noun*

(دەنگ) ویزە، زینگە، گیز، گیزە ۞ جیرینگ

pinger *noun*

زینگەون، گیزەن ۞ جیرینگ‌کننده

ping-pong /pɪŋ pɒŋ/ *noun*

تێنیسی سەر میز، پینگ‌پۆنگ ◯ پینگ‌پونگ
pinguid /ˈpɪŋgwɪd/ *adjective*
(فەرمی) چەور، بەزاوی، شێوەی بەز یان چەوری دەدا ◯ چرب
pinguidity *noun*
چەوریتی، بەزاوی‌بوون ◯ حالت چرب
pinhead /ˈpɪnhed/ *noun*
1 نووکەدەرزی، سەرەدەرزی، سەر یان بنی دەرزی سەرخڕ 2 (نافەرمی) مرۆی کەر، گەوج ◯ 1 تە سوزن تەگرد 2 (عامیانە) آدم احمق
pinheaded *adjective*
گەمژە، حەپە، گەوج ◯ ابلە، احمق
pinheadedness *noun*
گەمژەیی، حەپەیی، حەپۆلی، گەوجی ◯ بلاهت، حماقت
pinhole /ˈpɪnhəʊl, US -hoʊl/ *noun*
کونۆچکە، کونی چکۆلانە ◯ سوراخ کوچک
pinhole camera *noun*
دووربینی کون‌چکۆلە (هاوێنەی نییە) ◯ دوربین سوراخ کوچک
pinion[1] /ˈpɪnjən/ *noun*
1 باڵ، پەڕ 2 (باڵندە) سەرەباڵ، نووکەباڵ، نووکی باڵ ◯ 1 پر 2 نوک بال
pinion[2] /ˈpɪnjən/ *noun*
چەرخەدەندە یان ددانەپەیچکی چکۆلەتر (لە گەورەتر گیر دەبێ)، ددانەپەیچکی باڵی ◯ چرخ‌دندەی جناحی
pink[1] /pɪŋk/ *noun*
1 ڕەنگی پەمەیی یان چێرەیی، ڕەنگی سووری ئاماڵ زەرد یا پیوازی 2 گوڵە مێخەکە [توخم *Dianthus*] ◯ 1 رنگ صورتی 2 گل میخک
pink[2] /pɪŋk/ *adjective, noun*
1 *adj* (ڕەنگ) پەمەیی، پیوازی، چێرەیی، گوڵی، سووری مەیلەو زەرد 2 (سیاسی، سووکانە) چەپگر، چەپی، دەستی چەپی، left-wing 1 *n* لووتکە، ترۆپک 2 (نافەرمی، سووکانە) کەسێکی چەپی 3 ڕاوچی ڕێوی 4 باشترین بارودۆخ یان نموونە ◯ 1 *adj* صورتی 2 چپی 1 *n* اوج 2 آدم چپی 3 صیاد روباه 4 بهترین وضعیت یا نمونه
pink[3] /pɪŋk/ *noun*
1 (مێژوویی) جۆرێ کەشتی چکۆلەی بادەوەداری پاشەڵ‌باریک 2 جۆرێ ماسی چکۆلانە ◯ 1 پینک 2 نوعی ماهی
pink bollworm *noun*
کرمەلۆکەی پەمەیی: جۆرێ پەپوولەی شەوگەڕی چکۆلەی قاوەیی تاریک، کرمۆکە پەمەیی‌باوەکانی کون دەکەنە نێو گوڵەکانی قۆزاخەی پەموو و مێملێکی سەختن بۆ زۆربەی ناوچە پەمەلانەکان [*Pectinophora gossypiella*] ◯ پینک بولورم
pink elephants *noun, pl.*
فیلە پەمەییەکان، ئەو هەلوەسانەی hallucination کە ب.ت. لە ئەنجامی زۆر خواردنەوە یان زۆر بەکارهێنانی بەنگ و شتی وا پەیدا دەبن: *began to see pink elephants* ◯ پینک الفانتس
pink-eye *noun*
چاوئێشە ◯ ورم ملتحمه
pink gin *noun*
جینی پەمەیی (= جۆرێ خواردنەوەی ئەلکولی) ◯ جین صورتی
pinkie *noun*, also little finger
(نافەرمی، لە سکاتلەند) قامکەتووتە، قامکەتیتە ◯ انگشت کوچک
pinking scissors = pinking shears
pinking shears *noun*
مقەستی هەرەیی یان مشاری، تورتوی ددانە(ددانە)یی ◯ قیچی ارەای
pinkish /ˈpɪŋkɪʃ/ *adjective*
کەمێ پەمەیی، مەیلەو پەمەیی، تا ڕادەیێ سووری کاڵ ◯ نسبتاً صورتی
pinko /ˈpɪŋkəʊ, US -koʊ/ *noun, pl.* pinkos or pinkoes
(سیاسەت، سووکانە) چەپگر، چەپی، کۆمۆنیست ◯ چپی
pink salmon *noun*
سەلموون یان ماسی‌یەئازاد(ە)ی پەمەیی: جۆرێکی پنکەپنکەی وردی پاسیفیکی، ڕەسەنی ئۆقیانووسی گەورەی باکووری و ڕووبارە نزیکەکانی (ئەوێنە) [*Oncorhynchus gorbuscha*] ◯ نوعی ماهی آزاد
pinky /ˈpɪŋki/ = pinkie
pin money *noun*
1 کەم‌هەڵگر، کەم‌خەرج 2 کۆمەک‌خەرج، کەمەپارەی دەسگر: *She earns a little pin money doing ironing for other people* 3 بڕێکی کەمی پارە: *worked for ~oney* ◯ 1 کم‌هزینه 2 کمک‌خرج 3 پین مانی
pinna /ˈpɪnə/ *noun, pl.* pinnae /-niː/
1 (توێکاری و گیانەوەرناسی) ئەرمەگوێ، چیچک(ە) 2 (ڕووەک‌ناسی) گەڵای سەرەتایی پەڕی یان پەڕئاسا، پەڕە 3 باڵ، پەڕ، پەڕە (بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *penna* "پەڕ، باڵ، fin, wing, feather") ◯ 1 لالەی گوش 2 برگ‌اولیەی پرمانند 3 پره 4 پر، بال
pinnace /ˈpɪnɪs/ *noun*
(مێژوویی) بەلەم یان گەمی کەشتی، پینیس ◯ قایق کشتی
pinnacle /ˈpɪnəkl/ *noun*
1 سەرەمنارەی جوانی، نووچکەی خانوو(بەرە) 2 (چیا) نووچکە، تەوق، نووک، سەری کێو 3 ترۆپک، لووتکە، ئەوپەڕ (لە late *pinnaculum*

◇ ("point ،wing" *pinna* چکـۆلێنراوی Latin
1 برجک 2 (کوه) قله 3 اوج

pinnae = plural form of pinna

pinnate /'pɪneɪt/ *adjective,* also pinnated /'pɪneɪtɪd/
(گیانەوەرناسی و رووەکناسی) پەڕئاسا، پەڕی، شێوەپەڕ: پێکهاتوو لە لاسک و دوو ریز گەڵا لە هەر دوو لاوە (بنەڕەت: لە *pinnatus* لاتین "پەڕدار feathered"، لە *pinna* ،*penna* (بڕوانە pinna) ◇ پرمانند، پینیت

pinni- /'pɪni/ *prefix*
پێشگر: باڵ، پەڕ، پەڕە، سەربە یان پێوەندی بە باڵ یان پەڕەوە هەیە: *pinniped* (بنەڕەت: لە *pinna, penna* لاتینەوە) ◇ پیشوند: بال، پر

pinniped /'pɪnɪpɛd/ *noun*
(گیانەوەرناسی) پێ‌باڵ، پێ‌پەڕە (گواندارانی گۆشتخۆری ناوی دەستەیی (Pinnipedia) کە بەرازی دەریایی seal، شێری دەریایی sea lion و فیلی دەریایی walrus پێکدێنن) ◇ پینپد

pinnular /'pɪnjələ(r)/ *adjective*
1 گەڵازەیی، سەربە گەڵازەی دووەم 2 باڵچەیی، پەڕەژەیی، باڵژەیی، پەڕەچەیی، باڵۆچکەیی ◇ 1 وابسته به برگچه 2 وابسته به بالچه

pinnule /'pɪnju:l/ *noun*
1 (رووەکناسی) گەڵازە، گەڵاچکە، دابەش‌بوونی دووەمی گەڵای پەڕئاسا، گەڵازەی دووەم 2 (گیانەوەرناسی) باڵچە، پەڕەژە، باڵژە، پەڕەچە، باڵۆچکە (بنەڕەت: لە *pinnula* لاتین "باڵی چکۆلە"، چکۆلێنراوی *pinna*) ◇ 1 برگچه 2 بالچه

Pin number = PIN

pinny /'pɪni/, *pl.* pinnies = pinafore

pinochle /'pi:nɒk(ə)l/ *noun*
جۆرێ کایەی پەڕی 48 پەڕی ئەمریکای باکووری ◇ پینوکل

pinole /pi:'nəʊleɪ, US -li/ *noun*
(ئەمریکا) ئاردێ کە لە ئاردی گەنمەشامی وشک دەکرێ ◇ پینول

piñon /pɪ'njɒn, US 'pɪnjəʊn/ *noun* , also pinyon
جۆرێ دار کاژی چکۆلە، بەرەکەی دەخورێ، ڕەسەنی مێکسیکۆ و باشووری ڕۆژاوای ئەمریکا [*Pinus cemebroides*] ◇ پینیون

Pinot /'pi:nəʊ/ *noun*
کاژە، کاژەلە (چکۆلێنراوی pin "کاژ"): یەکێ لە چەند جۆری ترێی مەی، ب.ت. Pinot Noir (ڕەش) یان Pinot Blanc (سپی) ◇ پینوت

pinotage /'pɪnə(ʊ)tɑ:ʒ/ *noun*
جۆرێ ترێ‌سوورەی مەی ئەفریکای باشووری ◇ پینوتاژ

pinpoint /'pɪnpɔɪnt/ *noun, adjective*
n سەری دەرزی، نووکی دەرزی؛ شتێکی ناگرنگ *adj* بڕێکی کەم، ورد، دروست: *The pilots bombed strategic targets with pinpoint accuracy* ◇ *n* سر سنجاق یا سوزن؛ چیز بی‌اهمیت *adj* مقدار اندک، دقیق

pinprick /'pɪnprɪk/ *noun*
1 زووشان، جێی دەرزی، کونۆچکە، کونەدەرزی 2 کێشە، مەسەلە، گێچەڵ، تەڵەزگە، چەرمەسەری، دەرد، گێروکێشە، مەینەتی، دەردیسەری، ئازار ◇ 1 جای سوزن 2 گرفتاری، مساله، اذیت

pins and needles *noun, pl.*
تەزین، مێروولەکردن: *to have -eedles* ◇ حالت سوزن سورن شدن

pinspot *noun*
شەوقاوێژی تیژی چکۆلە ◇ نورافکن قوی کوچک

pinstripe /'pɪnstraɪp/ *noun,* also pinstriped
(پارچە) ڕیڕێ، خەت‌خەت، میل‌میل ◇ راه‌راه

pint /paɪnt/ *noun*
1 پێوەرێکە نزیک بە 0/568 لیتر لە بریتانیا و 0/473 لیتر لە ئەمریکا یان هەشتیەکی گالۆنێ 2 (نافەرمی، بریتانیا) پاینتێ ئاوجۆ یا شیر ◇ پاینت

pinta *noun*
1 جۆرێ پەتا، زۆرتر لە ئەمریکای ناوەندی و باشووری کە بە هۆی Treponema carateum تووش دەبێ و پنکە و خاڵی چەندرەنگ لەسەر پێست دەردەکەوێ 2 (Pinta) یەکێ لە سێ کەشتی ژێرفەرمانی Columbus بە درێژایی سەفەرەکەی بۆ ئەمریکا لە 1492 دا ◇ پینتا

pin-table = pinball machine

pintado /pɪn'tɑ:dəʊ/ *noun*
(باڵندەناسی) جۆرێ باڵندە، مەلی شاخدار ◇ مرغ فرعون

pintail /pɪnteɪl/ *noun. pl.* pintail or pintails
(باڵندەناسی) مراوی کلکدرێژ (و تیژ، هی نیوەگۆی باکووری northern hemisphere و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] *Anas acuta*] ◇ اردک دم‌دراز

pintle /'pɪnt(ə)l/ *noun*
1 میل، میلە، گرێزەنە، سنگ، تەوەر 2 بزماری چکۆلە (بنەڕەت: لە *pintel* ئینگلیسی کۆنەوە "penis") ◇ 1 میل، محور 2 میخ کوچک

pinto /'pɪntəʊ, US -toʊ/ *adjective, noun* (*pl.* pintos or pintoes)
adj بەڵەک، بازە، ڕەش‌وسپی، خاڵ‌خاڵاوی، *n* mottled ،pied ئەسپی بازە یان بەڵەک (بنەڕەت: سپانیایی بە واتای "mottled") ◇ *adj* ابلق *n* اسب ابلق

pinto bean *noun*
پاقلەی چیتی یا پینتۆ، لووبیاچیتی ◇ لوبیاچیتی

Pintsch gas *noun*

گـازی نـەوت پێکهـاتوو لـە هایـدرۆکاربۆن و هایدرۆژێن، بابەتی ڕوشنایی چرا، لۆکۆمۆتیف و چرای دەریایی ۞ نوعی گاز

pint-sized *adjective,* also pint-size
وردەلە، چکۆلانە، بیچکۆلانە ۞ بسیار کوچک

pin-up *noun*
(کەسێکی بەنێوبانگ) پوستێر، وێنە ۞ پوستر

pinweel /ˈpɪnwiːl/ = Catherine wheel

pinworm /ˈpɪnwɜːm/ *noun*
کرمی ورد، کرمۆکە [خێزان Oxyuridae] ۞ کرمک

Pinyin /pɪnˈjɪn/ *noun*
شێوەی ستانداردی سپێلینگی ڕۆمی کراو، بۆ پیت‌نووسی transliteration چینی ۞ پینیان

pinyon = piñon

piolet /pjəʊˈleɪ/ *noun*
(شاخەوانی) قولێنگ یان زەنگەنی سەهۆڵ ۞ کلنگ یخ

pion /ˈpʌɪɒn/ *noun*
(فیزیک) پایئان، پیۆن (هەریەک لە سێ میزۆنی هەرەسووک کە خاوەنی بارگەی ئێلێکتریکی ئەرێنی، نەرێنی و یان ناکارایە) ۞ پیون

pionic *adjective*
سەربە پایئان، پیۆنی، پێوەندی بە پیۆنەوە هەیە ۞ وابسته به پیون

pioneer /ˌpaɪəˈnɪə(r), US -ˈnɪr/ *noun*
1 پێشەنگ، پێشڕەو، دەس‌پێشخەر، سەرکێش، ڕێچەشکێن 2 دۆزەرەوە 3 سەربازی ئەندازیار، ئەندامی یەکەی سەربازانی ئەندازیار 4 تازە، نەو، داهێنەرانە ۞ 1 پیشاهنگ 2 کاشف 3 جمعی یکان مهندسی 4 ابتکاری

pioneering /ˌpaɪəˈnɪərɪŋ, US -ˈnɪr-/ *adjective*
1 پێشەنگ، پێشڕەو، دەس‌پێشخەر، سەرکێش 2 داهێنەرانە ۞ 1 پیشتاز 2 ابتکاری

piosity *noun*
بەرماڵڕاخەری، خۆبەڕاستزانی، بەرماڵبەشانی، وشکەسۆفیتی ۞ زهدفروشی، جانمازآب‌کشی

pious /ˈpaɪəs/ *adjective*
1 بەدین، دیندار، پارێزگار، بەئیمان، پیاوچاک، لەخواترس 2 وشکەسۆفی، بەرماڵڕاخەر، بەرماڵبەشان، دووڕوو، ڕیاییباز، خۆدەرخەر 3 ڕیاییبازانە، خۆدەرخەرانە 4 (هیوا و هتد) نەکرد، لەکردن‌نەهاتوو، ناکرێ، نابێ، ڕێی تێناچی 5 خاو، پڕوپووچ (بنەڕەت: لە لاتین *pius* "dutiful"، pious + -ous) ۞ 1 متقی، مؤمن 2 زهدفروش، متظاهر 3 متظاهرانه 4 محال 5 واهی

piously /ˈpaɪəsli/ *adverb*
پارێزگارانە، لەخواترسانە، لە ڕووی باوەڕ یان ئیمانەوە ۞ متقیانه

piousness /ˈpaɪəsnəs/ *noun*
لەخواترسی، پیاوچاکی، بەئیمانی، بەدینی، دینداری، پارێزگاری ۞ پارسایی، تقوا، پرهیزگاری

pip[1] /pɪp/ *noun*
(میوە) دەنک، ناوک، چنچک، چنجک (pipless *adj*؛ بنەڕەت: کورتەی pippin) ۞ دانه، هسته

pip[2] /pɪp/ *noun*
بیب، جیکە، زیرە، زیقە، بیپ، زیکە، زرە ۞ بیب، بوق

pip[3] /pɪp/ *noun*
1 (پەڕین و هتد) خاڵ 2 (سەربازی، نافەرمی) ئەستێرە(ی سەرشان) ۞ 1 خال 2 (نظامی و عامیانه) ستاره

pip[4] /pɪp/ *noun*
جۆرێ نەخۆشی پەلەوەر: دەبێتە هۆی کێمیکی ئەستوور لە گەروویان و توێ یان بارێکی scale سپی لەسەر زمانیان پێکدێ ۞ پیپ

pipage /ˈpaɪpɪdʒ/ *noun,* also pipeage
1 لوولەکان، بۆرییەکان، کەلوپەلی پێویست بۆ لوولەکێشی 2 ڕاگوێستن بە لوولە 3 لوولانە، کرێ ڕاگوێستنی لوولە ۞ 1 لوله‌ها 2 و 3 پیپاژ

pipal /ˈpiːp(ə)l/ *noun,* also peepul or bo tree
دارهەنجیری هیندی، پیپڵ، پیپاڵ ۞ درخت انجیر هندی

pipe /paɪp/ *noun*
1 لوولە، بۆری 2 (موسیقا) لوولک، بلوول 3 (کەشتی) فیقە، فیتوو، دەنگی فیقە 4 سەبیلە، مۆننە، (قانگە: سەبیلەی کلک‌درێژ) 5 ئاوەڕۆ 6 (باڵندە) خوێندن 7 کۆس، بۆشکە، بەرمیل 8 قاڵۆر، لاسکی نێوبۆشی گیا 9 (pipes) مەشکە(نایە)، هەمبانە bagpipes ۞ 1 لوله 2 نی‌لبک 3 (کشتی) سوت 4 پیپ، چپق 5 مجرا 6 آواز 7 بشکه 8 ساقەی توخالی گیاه 9 (در جمع) نی‌انبان

pipeclay /ˈpaɪpkleɪ/ *noun*
گڵەسپی، قوڕ یان گڵی سەبیلە(دروستکردن) ۞ پیپ‌کلای

pipe-cleaner *noun*
سەبیلەسڕ(ە)، تێلی سەبیلەسڕین، تێلی سەبیلە ۞ سیم پیپ‌پاک‌کن

pipe cutter *noun*
لوولەبڕ، بۆریبڕ ۞ لوله‌قطع‌کن

piped music *noun*
(فرۆشگا، هوتێل، خواردنگا و هتد) موسیقای نەرم یان هێدی ۞ موسیقی ملایم

pipe-dream *noun*
ئاواتی پڕوپووچ، خەون‌وخەیاڵ، خەیاڵپڵاو، هیوای نەکرد، خەیاڵی خاو ۞ امید واهی

pipefish *noun, pl.* same or pipefishes
ماسی‌یەلوولە، لوولەماسی، بە لمۆزی لوولەیی درێژەوە [*Syngnathus* و توخمەکانی تر، گەلێ جۆرن] ۞ نوعی ماهی

pipe fitter *noun*

لووله‌کێش، بۆری‌کێش، لووله‌ساز ◇ لوله‌کش یا تعمیرکار لوله

pipe fitting *noun*
لووله‌کێشی، بۆری‌کێشی، لووله‌سازی، بۆری‌سازی، وه‌ستایه‌تی لووله ◇ لوله‌کشی یا تعمیر لوله

pipeful *noun, pl.* pipefuls
سه‌بیله‌یێ، پڕ سه‌بیله‌یێ ◇ اندازه‌ی یک پیپ

pipeline /ˈpaɪplaɪn/ *noun*
1 هێڵی بۆری یا لووله 2 (خوازه) ره‌هه‌ندی زانیاری، کاناڵی زانیاری ◇ 1 خط لوله 2 (مجازی) کانال اطلاعاتی

pipelining /ˈpaɪplaɪn/ *noun*
1 راکێشان یان گه‌یاندنی هێڵی بۆری یا لووله 2 راگوێستن به هێڵی لووله‌دا ◇ 1 هدایت خط لوله 2 انتقال توسط خط لوله

pipe organ = organ

piper /ˈpaɪpə(r)/ *noun*
زوڕناژه‌ن، بلوێرژه‌ن، نه‌یژه‌ن ◇ نی‌لبک‌نواز، نی‌انبان‌نواز

piperazine /pɪˈpɛrəziːn, US paɪ-/ *noun, also* piperazidine
(کیمیا) پیپێرازین: تفتیکی heterocyclic کریستاڵی $C_4H_{10}N_2$، ب.ت. وه‌ک anthelmintic و مێرووکوژ به‌کاردێتری ◇ پیپرازین

piperidine /pɪˈpɛrɪdiːn, US paɪ-/ *noun*
(کیمیا) پیپێریدین: جۆرێ شله‌ی بێ‌ره‌نگ و ئاوه‌تووڵاوی $C_5H_{11}N$، زۆرتر وه‌ک توێنه‌رێ solvent به‌کاردێتری ◇ پیپریدین

piperine *noun*
(کیمیا) پیپێرین: جۆرێ ئالکالۆیدی کریستاڵی سپی $C_{17}H_{19}NO_3$، له بیبار گیراوه و وه‌ک مێرووکوژێ insecticide به‌کاردێتری ◇ پیپرین

piperonal *noun*
(کیمیا) پیپێرۆناڵ: aldehyde کریستاڵی سپی $C_8H_6O_3$، بۆنی heliotrope هه‌یه و له گوڵاوسازیدا به‌کاردێتری ◇ پیپرونال

piperonyl butoxide *noun*
پیپێرۆنیل بیوتۆکساید: مێرووکوژێ $C_{19}H_{30}O_5$ ◇ پیپرونیل بیوتوکسید

pipe snake *noun*
ماری لووله‌یی ◇ مار لوله‌ای

pipe stem *noun, also* pipestem
داری سه‌بیله، باسقه‌نده ◇ چوب پیپ

pipestone *noun*
گله‌سه‌بیله ◇ پایپ‌استون

pipette /pɪˈpet, US paɪˈp-/ *noun*
(کیمیا و توێژینگه) بۆریچکه، لوولۆچکه، لووله‌ژه ◇ پیپت

pipework /ˈpaɪpwɜːk, US -wɜːrk/ *noun*
(خانووبه‌ره) لووکێشی، بۆری‌کێشی، تۆڕی لووله‌کێشی ◇ لوله‌کشی

piping /ˈpaɪpɪŋ/ *noun, adjective*
n 1 لووله‌کێشی، بۆری‌کێشی 2 تۆڕی بۆری یان لووله‌کێشی 3 لووله، بۆری 4 زێوار، باریکه، به‌راوێز 5 ده‌نگی زوڕنا 6 رازاندنه‌وه‌ی که‌یک ◇ *n* 1 لوله کشی 2 شبکه‌ی لوله‌کشی 3 لوله 4 نوار، یراق 5 صدای نی‌انبان 6 تزیین کیک *adj* (ده‌نگ) زیکه، زریکه، زیقه، زیره، تیژ ◇ *adj* (صدا) زیر

piping hot *adjective*
یه‌کجار گه‌رم، کوڵاتوو ◇ بسیار گرم، داغ

pipistrelle /ˌpɪpɪˈstrɛl, US ˈpɪp-/ *noun*
جۆرێ شه‌مشه‌مه‌کوێره‌ی مێرووخۆر، شه‌مشه‌مه‌ی ئێواران [*Pipistrellus pipistrellus* (ئوراسیا) و جۆره پێوه‌ندیداره‌کان] ◇ نوعی خفاش

pipit /ˈpɪpɪt/ *noun*
(گیانه‌وه‌رناسی) باریکه، پیپیت [*Anthus pratensis* (هی مێرگ‌(ه‌لان) و جۆره‌کانی تر] ◇ پیپیت

pipkin /ˈpɪpkɪn/ *noun*
ده‌فری گلێنه (دیزه، مه‌نجه‌ڵۆکه و...) ◇ ظروف سفالی

pippin /ˈpɪpɪn/ *noun*
1 سێو، سێف 2 (نافه‌رمی) مرۆ یان شتێکی هه‌ره‌چاک ◇ 1 سیب 2 (عامیانه) آدم یا چیز بسیار خوب

pipsqueak /ˈpɪpskwiːk/ *noun*
(نافه‌رمی) جووجه‌ڵه، ناگرنگ، هیچه‌که ◇ جوجه، بی‌اهمیت، کوچک

pipy /ˈpaɪpɪ/ *adjective*
لووله‌ئاسا، لووله‌یی، بۆری‌ئاسا، شێوه‌لووله، قیژه‌ون، جیکن، زیڕن، زیکن ◇ لوله‌مانند، جیغو

piquancy /ˈpiːkənsi/ *noun*
1 (تام و چێژ) تیژی: *The tart flavour of the cranberries adds piquancy* 2 خۆش‌بوون، تین‌وگوڕ ◇ 1 تندی 2 خوشایندی

piquant /ˈpiːkənt/ *adjective*
1 تیژ: *chicken served with a piquant wild mushroom sauce* 2 خۆش، ورووژێنه‌ر، سه‌رنج‌راکێش (piquantness *n*) ◇ 1 تند 2 خوشایند، مهیج، جالب

piquantly /ˈpiːkəntli/ *adverb*
به شێوه‌یه‌کی خۆش یان ورووژێنه‌ر، هه‌ژێنه‌رانه ◇ به طور مهیج

pique[1] /piːk/ *noun*
1 دڵ‌ئێشان، دڵمه‌ندی، ره‌نجان، ناره‌حه‌ت‌بوون، زویری، زیزبوون 2 تووڕه‌یی، قه‌ڵسی ◇ 1 دلخوری، آزردگی 2 خشم

pique[2] /piːk/ *noun*
پیک (= جۆرێ په‌ڕین) ◇ پیک

piqué /ˈpiːkeɪ/ *noun*
جۆرێ کوتاڵی رێ‌ڕێ یان میل‌میلی به‌رجه‌سته

(بنەڕەت: لە فەرەنسییەوە) ۞ پیکی
piqued *adjective*
دڵئێشاو، دڵمەند، ڕەنجاو، زیز، زویر، نارەحەت ۞ دلخور، آزرده
piquet[1] /pɪˈkɛt/ *noun*
جۆرێ کایە بە پەڕ ۞ پیکت
piquet[2] /pɪˈkɛt/ = picket
piracy /ˈpaɪrəsi/ *noun, pl.* piracies
1 دزی(کـــردن) دەریـــایی، دەریـــاگری 2 بڵاوکردنەوە و لێهەڵگرتنەوەی ناقانوونی یان بە دزی 3 چەتەیی، دزی، جەردەیی ۞ 1 دزدی دریایی 2 تکثیر و انتشار غیرقانونی 3 سرقت
piranha /pɪˈrɑːnə/ *noun*
پیرانیا، ماسییەدڕە، ماسییەددانە (جۆرێ ماسی دڕی ئـەمریکای باشـووری [*Serrosalmus* و توخمەکانی تر، چەندین جۆرن]؛ بنەڕەت: بە ڕێگای پۆرتوگالییەوە بە *pirá* تـوپی Tupi "ماسی" + *sainha* "ددان") ۞ پیرانیا
pirate /ˈpaɪrət/ *noun, adjective*
n 1 جەردە، دزی دەریایی، دەریاگر 2 (جاران) کەشتی جەردە یان دەریاگرەکان 3 بڵاوکەرەوە یان لێهەڵگرەوەی ناقانوونی یا بەدزییەوە 4 ڕادیۆ یان تەلەفزیۆنی ناقانوونی، ڕادیۆی نهێنی *adj* ناقانوونی، قاچاخی، دەستووڕپێنەدراو، ڕێگەنەدراو ۞ *n* 1 دزد دریایی 2 کشتی دزدان دریایی 3 رادیو یا تلویزیون غیرقانونی، رادیوی مخفی *adj* غیرمجاز
pirated *adjective*
(کتێب و هتد) ناقانوونی، قاچاخی، دەستووڕپێنەدراو، قەدەخە، ڕێگەنەدراو ۞ غیرمجاز
pirate radio *noun*
(وێستگە) ڕادیۆی نهێنی، بڵاوکردنەوەی بەرنامەی ڕادیۆیی ناقانوونی یان ڕێگەنەدراو (ب.ت. لە کەشتییەوە) ۞ پخش رادیویی غیرمجاز
piratical /ˌpaɪˈrætɪkl/ *adjective,* also piratic
جەردانە، وەکوو جەردە یان دەریاگرەکان، بە شێوەی جەردەی دەریایی (piratically *adv*) ۞ مانند دزدان دریایی
piriform = pyriform
piripiri[1] /ˈpɪrɪˌpɪri/ *noun, pl.* piripiris
(مائۆری) جۆرێ گیای نیوزیلەندی لە تیرەی rose [توخم *Acaena*: چەندین جۆرن] ۞ نوعی گیاه
piripiri[2] /ˈpɪrɪˌpɪri/ *noun*
جۆرێ سۆسی تیژی بیبارەسوورە ۞ نوعی سس
pirogue /pɪˈrəʊg/ *noun*
جـۆرێ canoe باریک و درێژی کۆتەرەیی، ب.ت. ئەمریکا ناوەندی و کارییبەن (یان کارائیبی) ۞ پیروگ
piroplasm *noun,* also piroplasms, *pl.* piroplasms or piroplasmata = babesia
piroshki /pɪˈrɒʃki/ *noun,* also pirozhki /-ʒki/
پیراشکی، پیرۆشکی (جۆرێ شیرینی هەویری خۆشی ڕووسی، پڕگۆشت و سەوزە دەکرێ) ۞ پیروشکی، پیراشکی
pirouette /ˌpɪruˈet/ *noun*
(لە سەمای باڵێدا)سووڕان لەسەر نووکی پێ، لەسەر نووکی پێسووڕانەوە ۞ چرخش روی نوک پا
piscary /ˈpɪskəri/ *noun, pl.* piscaries
مـاف یـا دەسـتوور ڕاوەماسـی لـە ئاوەکـانی کەسێکی تردا ۞ پیکاری
piscatology /ˌpɪskəˈtɑːlədʒɪ/ *noun*
هونەری ڕاوەماسی ۞ فن صید ماهی
pisacatory /ˈpɪskətəri/ *adjective,* also pisacatorial /ˌpɪskəˈtɔːriəl/
1 سەربە ڕاوەماسی 2 سەربە یان پێوەندی بە ڕاوچیماسی یان ماسیگرانەوە هەیە ۞ 1 وابسته به صید ماهی 2 وابسته به ماهیگیر
Piscean /ˈpʌɪsɪən/ *adjective*
(ئەستێرەوانی) سەربە نەهەنگ ۞ وابسته به حوت
Pisces /ˈpaɪsiːz/ *noun*
(ئەستێرەوانی) نەهەنگ (دوازدەیەمین کەلووی زۆدیاک) ۞ حوت
piscicultural *adjective*
سەربە ماسیڕاگری، سەربە ماسیداری ۞ وابسته به پرورش ماهی
pisciculture /ˈpɪsɪˌkʌltʃə/ *noun*
ماسیڕاگری، ڕاگرتن یان بەخێوکردنی ماسی، ماسیداری، پەروەردەی ماسی ۞ پرورش ماهی
pisciculturist *noun*
ماسیڕاگر، ماسیدار ۞ ماهیپرور
piscina /pɪˈsiːnə, US pɪˈsʌɪnə/ *noun, pl.* piscinas or piscinae /-niː/
1 بەرداوی پیرۆز، تەشتەبەردی نزیک بە میحراب (بۆ دەرکردنی ئاوی ڕێوڕەسمی Mass) 2 (لە بیناسازی ڕۆمی کۆندا) حەوز یان ئەستێری خۆشتن 3 حەوزی ماسی ۞ 1 و 2 پیسینا 2 حوض ماهیدار
piscine /ˈpɪsʌɪn/ *adjective*
ماسیئاسا، شێوەماسی ۞ ماهیمانند
piscivorous /pɪˈsɪv(ə)rəs/ *adjective*
ماسیخۆر ۞ ماهیخوار
piscivore *noun*
گیانەوەری ماسیخۆر ۞ جانور ماهیخوار
pisco /ˈpɪskəʊ/ *noun*
جۆرێ براندی سپی، لە پێرو لە ترێی ماسکات دەگیرێ ۞ پیسکو

pisé *noun*
1 مـوور، دیـواری لـەقوڕ، مـوورە (pisé wall
دیواری مووره) 2 قوڕی خۆش‌کراو ◯ 1 چینه
2 گل ورزیده

pish /pʃ or pɪʃ/ *interjection*
ئەهـ تف ◯ اه

pisiform /ˈpʌɪsɪfɔːm, US ˈpɪzɪ-/ *adjective, noun*
(توێکاری، ئێسـک) نوکی، نوک‌ئاسا، لە ئەندازە و
شێوەدا شێوەی نوک دەدا (بنەڕەت: لە *pisiformis*
لاتینی نوێ "pea-shaped") ◯ نخودی‌شکل

pisiform bone *noun*
(توێکاری) ئێسـکی نوکی یا نوک‌ئاسا (مەچەک)
◯ استخوان نخودی‌شکل

pismire /ˈpɪsmʌɪə/ *noun*
(کۆن) مێروولە ◯ مورچه

piss /pɪs/ *noun*
1 مێـز، گمێـز 2 مێزکـردن ◯ 1 شـاش 2 عمـل
شاشیدن

pissabed *noun*
گیامێزەکەرە؟ ◯ علف شاش خر

pissant /ˈpɪsant/ *noun, adjective*
n شـت یـان کەسـێکی زۆر هـیچ‌وپـووچ *adj*
بێ‌نرخ، هـیچ، خوێڕی ◯ *n* چیـز یـا آدم بـسیار
بی‌اهمیت *adj* بی‌ارزش، رذل

piss artist *noun*
1 بادەنۆش، مەی‌خۆرەوە، ئارەق‌خۆر 2 مرۆی
تڕەبۆزە، بێ‌خێرە ◯ 1 بادەگسار 2 آدم بی‌عرضه

pissed /pɪst/ *adjective*
1 مەسـت، کەلـەلا، سـەرخۆش، ئەلکۆلـی 2
ناڕەحەت: *I'm pissed off with the way*
they've treated me ◯ 1 پاتیل، الکلی 2 متأثر

pissoir /piːˈswɑː, US ˈpɪswɑː, French piswaʀ/ *noun*
دەس‌بەئاوی گشتی ◯ توالت عمومی

piss-up *noun*
(بریتانیا، تابو) ئارەق‌خۆری، زۆرخواردنەوە ◯
مصرف زیاد مشروب

pissy *adjective*
1 مێزی 2 خوێڕی، بێ‌نرخ، هیچ، سووک ◯ 1
شاشی 2 وضیع، پست

pistachio /pɪˈstæʃɪəʊ, -ˈstɑːʃɪəʊ, US -ʃɪoʊ/ *noun, pl.* pistachios
پسته، داری پسـته، داروەن کرمـانی [*Pistacia*
vera] (بنەڕەت: لە *pistakion* یۆنـانی، ئەویش
لە ئێرانی‌یەوە) ◯ پسته، درخت پسته

piste /piːst/ *noun*
پیـسـت، مـەیـدان، خلیـسـکە (بنـەڕەت: لـە
فەرەنـسی‌یەوە "racetrack") ◯ پیـست

pisteur /piːˈstɜː/ *noun*
بەفرڕاخەر (لە خلیسکەدا) ◯ پیـستور

pistil /ˈpɪstɪl/ *noun*
(ڕووەک‌ناسی) نێرک، کورۆک، کوتک، مێتک،
مێ‌ئەندامی گوڵ (بنەڕەت: لە *pistile* فەرەنـسی
یان *pistillum* لاتین "pestle") ◯ مادگی

pistillate /ˈpɪstɪlət/ *adjective*
نێـرک‌دار، کوتـک‌دار، مێتـک‌دار، مێتکـاوی،
کوتکاوی ◯ دارای مادگی

pistol /ˈpɪstl/ *noun*
دەمانچە، شەشتیر، چەکی بەرپشتێنە ◯ هفت‌تیر

pistole /pɪˈstəʊl/ *noun*
کۆینـە زێـڕەکانی ئـەورووپا یـا سـکاتلەندی
سەدەکانی 17 و 18 ◯ پیستول

pistoleer /ˌpɪstəˈlɪə/ *noun*
(کۆن) دەمانچەبەکەمەر، سـەربازی دەمانچـەدار
◯ سرباز مسلح به هفت‌تیر

piston /ˈpɪstən/ *noun*
پەستێن، پەستێنە، پیـستۆن ◯ پیـستون

piston-engined *adjective*
بـە مۆتـۆری پیـسـتۆنی‌یـەوە، بـە بزوێنـەی
پەستێنی‌یەوە ◯ دارای موتور پیستونی

piston ring *noun*
ئاڵقە یان کەوەی پەستێنە، بازنەی پەستێن، بازنە
یان رینگی پیـستۆن ◯ رینگ پیـستون

piston rod *noun*
دەسکی پەستێنە، میلی پەستێن، دەسکی پیـستۆن
◯ دستەی پیـستون

pistoue /ˈpiːstuː/ *noun*
هەوێرێ کە لە ڕێحانە، سیر و پەنیر ساز دەکرێ و
لە چێشتی Provençalدا بەکاردێترێ ◯ پیـستو

pit[1] /pɪt/ *noun*
1 چـاڵ، قوڵـکە، قووڵـک، کـاس، کـون، هوڵـۆڵ،
ڕۆچوو، بۆشـایی، ڕەهـۆڵ 2 داو، تەپکـە، تەڵـە 3
مەترسی نهێنی یان نادیار 4 کانە خەڵووز، کانی
خەڵووز coal-mine 5 جێ هاوڵە، خوریلکە 6
(وێژەیـی) دۆزە، جەهـەنەم، دۆزەخ 7 جێگـای
سازبەند یان ئۆرکێسـتر orchestra pit 8 (تیاتر)
کورسـی‌یـەکانی دواوە یـان پـشتەوە 9 جـێ،
جێ‌خەو، تـەختی خـەو 10 بن‌هـەنگڵ، بن‌پێـل،
بـن‌بـاخڵ، کلێـنـە 11 (pits) پیـتس (جێگـای
تـێ‌کـردنی سـووتەمەنی و چـاک‌کردنـەوەی
ماشێنەکانی پێشبرکێ) ◯ 1 گودال، حفره 2 تله
3 خطر پنهانی 4 معدن زغال‌سنگ 5 جای آبله 6
دوزخ 7 جایگـاه ارکـستر 8 صـندلی‌هـای عقـب 9
تخت‌خواب 10 زیربغل 11 (در جمع) پیتـس

pit[2] /pɪt/ *noun*
(میوە) دەنک، نێوک، ناوک، چنجک ◯ هسته

pita /ˈpiːtə, US ˈpɪtə/ = pita bread

pita bread *noun*
نانی دوولۆ، نانە هوڵۆڵ، نانەبۆشە ◯ نان پیتا

pitahaya /ˌpɪtəˈhʌɪə/ *noun*
1 جۆرێ saguaro یان کاکتوسێکی درێژی دی

میکسیکۆ و باشووری ڕۆژاوای ئەمریکا 2 بەری خۆراکی کاکتووسێکی وا ۞ پیتاهایا

pit-a-pat /ˌpɪtəˈpæt/ *adverb, noun,* also pitapat

(دەنگ) تەپەتەپ، زرمەزرم ۞ تپ‌تپ

pit bull = pit bull terrier

pit bull terrier *noun*

سەگێکی دڕی چکۆلانە و قولەقەوی ۞ پیت‌بول

pitch[1] /pɪtʃ/ *noun*

1 (دەنگ) بەرزی و نزمی، بەرزبوونەوە، دانگ، چین، چۆنیەتی دەنگی لە موسیقادا، ڕادەی دەنگی 2 پلە، ئاست، ڕادە، ڕێژە، توندی، تیژی، ڕادە یان ڕێژەی توندی 3 تەلان، لێژ، لێژایی، سەرەوخواری، تەلان، سەرەولێژی، لاری، خواری 4 لێژی سەربان 5 (کەشتی و فڕۆکە) تەکان، لەنگەرە، چوونەسەر و خوارەوە، خوار و ژوورکردن، جوولانی بەرەو سەریّ و خواریّ 6 مەودا 7 (خوازە) ترۆپک، نووچکە، لووتکە، پۆپە، ئەوپەڕ 8 خستن، تووددان، حەوادان، هاویشتن، هەڵدان 9 دەم‌وزمانی فرۆشتن، بانگەشەی فرۆشتن 10 (شاخەوانی) بەشێ لە پیاهەڵگەڕانەکە ۞ 1 زیر و بمی، ارتفاع، دانگ 2 درجە، میزان، شدت، حد، شیب، میزان شدت 3 سرازیری 4 شیب بام 5 (کشتی و هواپیما) تکان 6 فاصلە 7 (مجازی) اوج 8 پرتاب 9 تبلیغ فروش 10 پیچ

pitch[2] /pɪtʃ/ *noun*

قیر، قیل، زفت ۞ قیر

pitch-and-put *noun*

جۆریّ کایەی گۆلف (لە گۆڕەپانی چکۆلەدا) ۞ نوعی بازی گلف

pitch-and-toss /pɪtʃ ən ˈtɒs/ *noun*

جۆریّ کایە ۞ نوعی بازی

pitch-black *adjective*

قیرناسا، وەکوو قیل، شەوەزەنگ، تاریکی‌تاریک، ڕەشی‌ڕەش، تاریکەسەلات، تەواوتاریک، تاریکستان ۞ ظلمانی

pitch blackness *noun*

شەوەزەنگی، تاریکی تەواو، تاریکەسەلاتی، تاریکستانی ۞ ظلمات

pitch-dark /pɪtʃˈdɑːk/ = pitch-black

pitch darkness = pitch blackness

pitchblende /ˈpɪtʃblɛnd/ *noun*

جۆریّ uraniniteی کانی mineral بە ڕەنگی ڕەش یان قاوەیی، ڕادیۆمی تیایە ۞ پیچ‌بلند

pitched /pɪtʃt/ *adjective*

(سەربان) لێژ، تەلان، خوار، ناتەخت، نارێک، sloping ۞ شیب‌دار

pitched battle *noun*

1 ململانێ، شەڕەقە، مشت‌ومڕ، تێک‌هەڵچوون، پێک‌هەڵپڕژان، تێک‌سرەواندن: *The demonstration escalated into a pitched battle with the police* 2 شەڕی سەخت، پێکادان، تێک‌هەڵچوونی سەخت ۞ 1 نزاع، مشاجره 2 نبرد شدید

pitched roof *noun*

بان یان سەربانی دوولێژ (یان دوولای توند) ۞ بام دو شیب

pitcher[1] /ˈpɪtʃə(r)/ *noun*

1 گۆزە، گۆزەلە، تۆنگە، جەڕە، پارچ: *a pitcher of water* 2 ئافتاوە، مەسینە، گوسک، بتو، لوولینە 3 هاوێژەر، تووڕهەڵدەر، گۆهاوێژ (pitcherful *n, pl.* pitcherfuls: پارچێ، گۆزەلەیێ) ۞ 1 کوزە، پارچ 2 آفتابە 3 پرتاب‌کنندە

pitcher[2] /ˈpɪtʃə(r)/ *noun*

بەردی بەردڕێژ ۞ سنگ سنگ‌فرش

pitcher plant *noun*

گیاگۆزەلە [زۆر جۆرن، زۆربەیان لە خێزانەکانی Sarraceniaceae (جیهانی نوێ) و Nepenthaceae (جیهانی کۆن)] ۞ نوعی گیاه

pitchfork /ˈpɪtʃfɔːk, US -fɔːrk/ *noun*

شەنە، دوولک ۞ چنگال

pitchiness *noun*

قیری، قیرئاسایی، شێوەقیری ۞ قیرگونی

pitchman /ˈpɪtʃmən/ *noun, pl.* pitchmen /-mɛn/

(نافەرمی، ئەمریکا) دێوەرە، دەسگێڕ ۞ دورەگرد

pitch-pine /ˈpɪtʃ paɪn/ *noun*

(داری) کاژی قیری، قیرەکاژ (ئەمریکای باکووری) ۞ کاج قیری

pitch pipe *noun*

(موسیقا) جۆریّ فلوتی چکۆلە یان تایبەت بۆ میزان‌کردنی ئامێر یان دەنگەکان ۞ پیچ پایپ

pitch stone *noun*

(زەوی‌ناسی) جۆریّ بەردی شووشەیی تەڵخ ۞ پیچ استون

pitchy *adjective* (pitchier, pitchiest)

1 قیری، قیرئاسا 2 تاریک، ڕەش، قیرئاسا ۞ 1 قیرگونی 2 تاریک

piteous /ˈpɪtiəs/ *adjective*

جێی‌بەزەیی، گوناح، جەرگبڕ، دڵتەزێن، ناڕەحەت‌کەر: *a -eous cry/sight* ۞ ترحم‌انگیز

piteously /ˈpɪtiəsli/ *adverb*

بە شێوەیەکی جێی‌بەزەیی، جەرگبڕانە ۞ بە طور ترحم‌انگیز

piteousness /ˈpɪtiəsnəs/ *noun*

جێی‌بەزەیی‌بوون، جەرگبڕی، خەماوی‌بوون، دڵتەزێنی، جێی‌خەم‌بوون، ناڕەحەت‌کەری ۞ ترحم‌انگیزی

pitfall /ˈpɪtfɔːl/ *noun*

1 داو، تەڵە، تەپکە، بەرەڕەت، قوولکەی سەرگیراو (بۆ گرتنی پیاو و گیانەوەران) 2 کێشە، ئاستەنگ، گرفت، گریّ، قۆرت، مەترسی

(چاوەڕوان‌نەکراو) ◌ 1 دام، تله 2 مشکل، خطر

pith /pɪθ/ *noun*

1 (گیا) پەمە یان هەوری لاسک، نێرتک، نێرک، نێو، پووکە؟، بەشی هەورناسای نێو لاسک یان لق 2 کورتە، پوختە، کرۆک، گەوهەر، کاکڵ، بەشی گرنگ یان بنەڕەتی، سروشتی راستەقینە 3 بنچینە، بناخە، هیم 4 (کۆن) مۆخی بڕبڕە 5 (کۆن) هێز، شیان، ستین، گوڕ، تین، گرنگی ◌ 1 مغز ساقه 2 چکیده، لب، زبده 3 اساس 4 مغز ستون فقرات 5 قوت، نیرو، اهمیت

pit-head /ˈpɪthed/ *noun*

دەوروبەری کانی خەڵووز، کانوبەرە، دەوروپشتی کانە خەڵووز ◌ محوطەی معدن

pithily /-ɪli/ *adverb*

بە کورتی، پوختانە، بە شێوەیێکی پوخت: *pithily expressed* ◌ به طور موجز

pithiness /ˈpɪθinəs/ *noun*

کورتی، پوختی، پرواتایی، پڕنێوەرۆکی ◌ ایجاز

pithless /ˈpɪθinəs/ *noun*

بێ‌نێرتک، بێ‌نێرک ◌ بدون مغز

pithos /ˈpɪθɒs/ *noun, pl.* pithoi /-θɔɪ/

کووپە، لێنک (گلێنەی خواردەمەنی تیاهەڵگرتن) ◌ پیتوس

pithy /ˈpɪθi/ *adjective* (pitchier, pitchiest)

1 مۆخ‌دار، نێرتک‌دار 2 کورت، پوخت، پرواتا، پڕ، پڕنێوەرۆک: *a pithy observation* ◌ 1 دارای مغز 2 موجز

pitiable /ˈpɪtiəbl/ *adjective*

1 جێی‌بەزەیی، گوناح، بەسزمان، جەرگبڕ، دڵتەزێن، جێی‌خەم، نارەحەت‌کەر 2 لێ‌قەوماو، هەناسەسارد، قوڕبەسەر 3 لێ‌قەوماوانە، هەناسەساردانە ◌ 1 رقت‌انگیز، ترحم‌انگیز 2 مفلوک 3 از روی استیصال

pitiably /-əbli/ *adverb*

گوناحانە، بە شێوەیەکی جێی‌بەزەیی، جەرگبڕانە، لێ‌قەوماوانە ◌ به طور رقت‌انگیز

pitiful /ˈpɪtɪfl/ *adjective*

1 جێی‌بەزەیی، گوناح، بەسزمان، جەرگبڕ، دڵتەزێن، جێی‌خەم، نارەحەت‌کەر 2 لێ‌قەوماو، هەناسەسارد، قوڕبەسەر 3 لێ‌قەوماوانە، هەناسەساردانە ◌ 1 رقت‌انگیز، ترحم‌انگیز 2 مفلوک 3 از روی استیصال

pitifully /-fəli/ *adverb*

گوناحانە، بە شێوەیەکی جێی‌بەزەیی، لە رووی دڵسۆزی‌یەوە، لە رووی بەزەیی‌یەوە، جەرگبڕانە، لێ‌قەوماوانە ◌ به طور رقت‌انگیز

pitiless /ˈpɪtɪləs/ *adjective*

1 بێ‌بەزەیی، بێ‌ڕەحم، دڵڕەق، زۆردار، زاڵم، خونکار، خوێنڕێز: cruel ،harsh ،*a pitiless killer/tyrant* 2 بێ‌بەزەیی‌یانە، بێ‌ڕەحمانە 3 توند، سەخت، بێ‌ئامان ◌ 1 سفاک، بی‌رحم، ظالم 2 بی‌رحمانه 3 شدید

pitilessly /ˈpɪtɪləsli/ *adverb*

بێ‌بەزەیی‌یانە، بێ‌ڕەحمانە، بە شێوەیەکی سەخت، بە توندی، بێ‌ئامان ◌ بی‌رحمانە، بە طور شدید

pitilessness /ˈpɪtɪləsnəs/ *noun*

1 بێ‌بەزەییتی، بێ‌ڕەحمی، دڵڕەقی 2 سەختی، توندی، بێ‌ئامانی ◌ 1 سفاکی، بی‌رحمی 2 شدت

pitman /ˈpɪtmən/ *noun, pl.* pitmen

1 کرێکاری کانەخەڵووز 2 میلی بەستەر (لە دەزگاکاندا) ◌ 1 کارگر معدن زغال سنگ 2 پیتمن

piton /ˈpiːtɒn, US -tɑːn/ *noun*

سنگ یا بزماری (ئاڵقەدار) شاخەوانی ◌ پیتون

Pitot tube *noun*, also pitot or pitot tube

لوولە یان بۆری پیتۆ ◌ لوله‌ی پیتو

pitpan /ˈpɪtpæn/ *noun*

پیتپەن (جۆرێ قوفەی درێژ و نێوپان) ◌ پیتپن

pit pony *noun*

(بریتانیا و جاران) ئەسپی خەڵووزکێش، خەڵووزگی(ن، ـر) ◌ پیت پونی

pit-prop *noun*

دەستەکی کان، دیرەکی کان، کۆڵەکەی کان، ئەستووندەکی کانگا (بۆ راگرتنی تاقی کانگا) ◌ شمع معدن

pitsaw /ˈpɪtsɔː/ *noun*, also pit saw

گردەبڕ، شەقەمشار، خیزار، هەڕەی دووکەسە ◌ ارەی دو نفره

pit stop *noun*

1 (پێشبڕکێی ماشێن‌لێخوڕین) راوێستان بۆ تێ‌کردنی سووتەمەنی و هتد 2 (ئاخەرمی) راوێستانی نێو رێ ◌ توقف کوتاه

pitta[1] = pita

pitta[2] /ˈpɪtə/ *noun*

(باڵندەناسی) جۆرێ باڵندەی thrushئاسای چکۆلەی زەوی(عەرز)نشین [توخم *Pitta*: زۆر جۆرن] ◌ پیتا

pitta bread = pita bread

pittance /ˈpɪtns/ *noun*

1 کرێ یان حەق‌دەسی کەم یان بەش‌نەکردوو، نانەزگی، نەمرەونەژی 2 برێکی کەم ◌ 1 حقوق یا دستمزد ناچیز 2 مقدار اندک

pitted /ˈpɪtɪd/ *adjective*

1 بێ‌نێوک، بێ‌دەنک، بێ‌چنجک 2 چاڵ‌وچۆڵ، قوڵکەقوڵکە، پڕقوڵکە، قوڵکاوی ◌ 1 بدون هسته 2 پر از چاله

pitter-patter /ˈpɪtə pætə(r)/ = pit-a-pat

pittosporum /pɪˈtɒsp(ə)rəm/ *noun*

جۆرێ دەوەنی هەمیشەسەوز، رەسەنی ئەوستڕالیا، زۆرتر بە گوڵی بۆن‌خۆشەوە [توخم *Pittosporum*] ◌ نوعی درختچه

pituitary /pɪˈtjuːɪtəri, US -ˈtuːəteri/ =

pituitary gland
pituitary gland *noun*, also pituitary body
ژێرمێشکەرژێن ۞ غده‌ی هیپوفیز
pit viper *noun*
چاڵەبەرگیر، ئەفعی یان بەرگیری چاڵ(دار) [گەلێ توخم و جۆرن، مارە زەنگوڵەدارەکان دەگرێتەوە] rattlesnake ۞ افعی چال‌دار
pity /ˈpɪti/ *noun, pl.* pities
1 بەزەیی، دڵسۆزی، رەحم، داخ، پەژارە، کۆفان، خەم، خەفەت 2 مایەی خەمباری یا نارەحەتی، جێی داخ ۞ 1 ترحم، رقت، اسف 2 جای تأسف
pitying /ˈpɪtiɪŋ/ *adjective*
گوناح، جێی بەزەیی، مایەی داخ و نارەحەتی، جێی پەژارە ۞ ترحم‌آمیز
pityingly /ˈpɪtiɪŋli/ *adverb*
بە شێوەیەکی جێی بەزەیی یان جێی داخ، بە دڵسۆزییەوە، گوناح(انە) ۞ به طور ترحم‌آمیز
pityriasis /ˌpɪtɪˈrʌɪəsɪs/ *noun*
(پزشکی) کرێژە، کرێژەی پێستی (جۆری نەخۆشی پێست) ۞ سبوسه
pityriasis capitis *noun*
کرێژی سەر ۞ شوره‌ی سر
pivot /ˈpɪvət/ *noun, adjective*
n 1 میل، باژنە، تەوەر، چەق، راگیرگە، شیک، ریسمە، سیک، دەرچک، گرێژەنە، جێگا یان خالی راگیری 2 (خوازە) تەوەری سەرەکی، (شت یان مرۆڤ) هەرەگرنگ، خالی ناوەندی: *West Africa was the pivot of the cocoa trade* 3 سووڕان، وەرچەرخان، وەرسووڕان، زڤرین، خولانەوە *adj* - pivotal (pivotability *n* ،pivotable *adj* ۞ 1 محور، آسه، نقطه‌ی اتکا 2 (مجازی) نقطه‌ی مرکزی 3 چرخش
pivotal /ˈpɪvətl/ *adjective*
1 تەوەری، میلی، باژنەیی، گرێژەنەیی، ریسمەیی، شیکی 2 بنچینەیی، سەرەکی، بنگەهی، ناوەندی، بنەرەتی، یەکجار گرنگ، هەموو پێوەبەند، critical: *a pivotal role in Accountancy, law ◊ European affairs and economics are pivotal to a successful career in any financial services area* (pivotally /ˈpɪvətli/ *adv* ۞ 1 محوری 2 اساسی، بنیادی
pivotal decision *noun*
بڕیاری ناوەندی یان بنچینەیی، بڕیاری بنەرەتی ۞ تصمیم بنیادی
pix *noun*
(نافەرمی) وێنە ۞ (عامیانه) تصویر، عکس
pixel /ˈpɪksl/ *noun*
(ئێلێکترۆنیک) پیکسل، پیکسێل (کورتەی picture element ۞ پیکسل
pixie /ˈpɪksi/ *noun*, also pixy, *pl.* pixies
جنۆکە، پەری (لە داستان و حیکاتی منالاندا) ۞ جن، پری
pixie hat *noun*
پیکسی‌هەت (جۆرێ کلاو لە خوری و گولێنگی هەیە) ۞ پیکسی‌هات
pixieish *adjective*
جنۆکەئاسا، پەریئاسا ۞ جن‌مانند، پری‌مانند
pixilated *adjective*, also pixillated
حەپە، گەمژەل، گێل، گەوج ۞ کودن، احمق
pixilation *noun*, also pixillation
حەپەیی، گەمژەلی، گێلی، گەوجی ۞ کودنی، حماقت
pizza /ˈpiːtsə/ *noun*
(ئیتالیایی) پیتزا ۞ پیتزا
pizzazz /pɪˈzæz/ *noun*, also pizazz, pzazz
تین، جۆش وخرۆش، کوڵ وتین، گوڕ، بەکەیفی، گورو تین، گەرمی، vitality: *We need someone with youth, glamour and pizzazz* ۞ شور، حرارت
pizzeria /ˌpiːtsəˈriːə/ *noun*
پیتزافرۆشی ۞ پیتزافروشی
pizzicato /ˌpɪtsɪˈkɑːtəʊ, US -toʊ/ *adverb, adjective, noun*
(موسیقا) *adv* بە پەنجە، بە قامک، پیتزیکاتۆ *n* 1 (لە کۆدا: /-ti/ pizzicatos or pizzicati) ئەو شێوازی لێدانە 2 نۆت یان برگەیێ کە بەو شێوەیە لێدەدرێ ۞ پیتزیکاتو
pizzle *noun*
1 (کۆن) کیری گیانەوەر، ب.ت. جوانەگا، کیرەوڵ؟، کیرکەلە؟ 2 شێلاقێ کە لە کیری جوانەگا دروست دەکرێ ۞ 1 کیر جانور 2 پیزل
pj's *abbreviation* pyjamas, also PJ's
pk *abbreviation* park
pkg *abbreviation* package
pkt *abbreviation* packet
pl *abbreviation* plural
Pl *abbreviation* place
placability /plakəˈbɪlətɪ/ *noun*, also placableness
لێبوردەیی، نەرمی، لێخۆشبوویی، دڵگەورەیی ۞ باگذشت بودن
placable /ˈplakəb(ə)l/ *adjective*
لێبوردە، نەرم، لێخۆشبوو، دڵگەورە، tolerant، tractable ۞ باگذشت
placably /ˈplakəb(ə)li/ *adverb*
لێبوردانە ۞ به طور باگذشت
placard /ˈplækɑːd, US -kɑːrd/ *noun*
پلاکارد، دروشمەنووسراو، دروشمە، یافتە: *They were carrying -acards and banners demanding that he resign* ۞ پلاکارد
placater *noun*

خەمڕەوێن، دڵدەرەوە، هێورکەرەوە، دامرکێنەر، ناوبژی، ناوجی کەر، ناوگژی کەر، ئاشتکەرەوە ۞ تسلی بخش، میانجی

placating *adjective*

خەمڕەوێن، دڵدەرەوە، هێورکەرەوە، دامرکێنەر ۞ تسلی بخش

placation *noun*

دڵدانەوە، هێورکردنەوە، دڵنەوایی، دامرکاندن، ئارامکردنەوە، هێنانەوەسەرخۆ ۞ دلجویی، تسکین

placatory /plə'keɪtəri, US 'pleɪkətɔ:ri/ *adjective*

(فەرمی) خەمڕەوێن، دڵدەرەوە، هێورکەرەوە، دامرکێنەر، ئارامکەرەوە: *a placatory remark/smile/gesture* ۞ تسلی بخش

place /pleɪs/ *noun*

1 جێ، جێگا، حاند، شوێن، لۆر، ئاست، حەن، حاست، وار، دەر 2 پلە، پلەوپایە، پێگە، شان 3 ماڵ، یانە، خانوو 4 ئاقار، ناوچە، دەڤەر 5 شار، بازێڕ، شارەدێ 6 گوند 7 کار، پیشە 8 ئەرک، پەیور 9 دەرفەتی گونجاو، هەلی باش 10 قۆناخ 11 بلیت 12 مەیدان، گۆڕەپان 13 (کتێب و...) بەش، پاژ، پشک 14 (بریتانیا، وەرزش) هەریەک لە سێ پلە یان شوێنی یەک، دوو و سێی پێشبڕکێ ۞ 1 جا، مکان 2 مقام 3 خانه 4 منطقه 5 شهر، شهرک 6 دهکده 7 شغل 8 وظیفه 9 فرصت مناسب 10 مرحله 11 بلیت 12 میدان 13 قسمت 14 یکی از سه مقام

Place /pleɪs/ *noun*

(لە نێونیشاندا) گۆڕەپان، مەیدان یا کورتە شەقامێ ۞ میدان، خیابان کوتاه

placebo /plə'si:bəʊ, US -boʊ/ *noun, pl.* placebos

نیمچەدەرمان، دەرمانی دڵخۆشکەرە یان نەخۆشڕێخەر ۞ دارونما

placebo effect *noun*

کاریگەری نیمچەدەرمان یان دەرمانی دڵخۆشکەرە، شوێنەواری دەرمانی نەخۆشڕێخەر ۞ تأثیر دارونما

place card *noun*

کارتی دانیشتن (نێوی کابرای پێوەیە و لەسەر مێز دادەنرێ و دەتوانێ دانیشێ) ۞ کارت پلایس

placed /pleɪst/ *adjective*, be placed

(پێشبڕکێی ئەسپسواری) لە نێوان براوەکاندا، لە جێگای یەکەم تا سێیەمدا بوون ۞ در میان برندگان

place-kick *noun*

(لە راگبی یان تۆپێنی ئەمریکاییدا) لێدانی ئەنگاوتوو ۞ ضربه به توپ کاشته

placeman /'pleɪsmən/ *noun, pl.* placemen

(لە بریتانیا) کاربەدەست یا فەرمانبەری دەوڵەتی ۞ مأمور یا کارمند دولتی

place-mat *noun*

ژێردەوری ۞ زیربشقابی

placement /'pleɪsmənt/ *noun*

1 کاردیتنەوە، کاردۆزینەوە 2 پەیداکردنی شوێنی گیرسانەوە و کارێکی گونجاو 3 دیاریکردنی جێوڕێ 4 دەستەکردن، پۆلاندن ۞ 1 کاریابی 2 مکان‌یابی 3 تعیین جا 4 طبقه‌بندی

placement office *noun*

(لە زانکۆکانی ئەمریکادا) نووسینگە یان بەڕێوەبەری کاردۆزینەوە ۞ دفتر کاریابی

place name *noun*

ناوی جێگا یا شوێن، نێوی جوگرافیایی ۞ نام مکان

placenta /plə'sentə/ *noun, pl.* placentae /-ti:/ or placentas

1 زامال، ئاوەڵمناڵ، پەردەی مناڵ، پزدان، یاوەرە، ئاواڵ، ویلاش، هەماز، هەڤالۆک 2 (رووەکناسی، لە گوڵدا) بەشێ لە دیوارەی هێلکەدان کە هێلکۆکەکانی پێوەنووساوە ۞ 1 جفت 2 پلاستا

placental /plə'sentl/ *adjective, noun*

adj 1 پزدانی، زامالی، سەربە پەردەی مناڵ یا ئاوەڵمناڵ، هەمازی 2 سەربە گوانداران زامالدار *n* گوانداری زامالدار ۞ *adj* 1 وابسته به جفت 2 وابسته به پستانداران دارای جفت *n* پستاندار دارای جفت

placentation /ˌplæs(ə)n'teɪʃ(ə)n/ *noun*

(توێکاری، گیانەوەرناسی و رووەکناسی) پێکهاتنی پەردەی مناڵ یان ئاوەڵمناڵ یان زامال یان پزدان ۞ تکون جفت

placer[1] *noun*

نیشتووی کانی، نیشتووی کاندار یان کانتیابوو یان کاناوی، نیشتووێ کە کانی تیایە ۞ رسوب دارای معدن

placer[2] *noun*

(نافەرمی، بریتانیا) فرۆشیاری شت ومەکی دزێتی ۞ فروشندەی اموال مسروقه

placer mining *noun*

نیشتەشۆری کانی (کانتیابوو، بۆ دەرهێنانی کانە بەنرخەکانی تر) ۞ پلاسر مینینگ

place setting *noun*

(مێزی نانخواردن) دەست، سێرڤیس ۞ سرویس

placet /'pleɪsɛt/ *noun*

(بریتانیا) دەنگی ئەرێ لە کلێسە یان ئەنجومەنی زانکۆیێ (واتاکەی: پێمخۆشە. رازیم، قایلم) ۞ رأی موافق

placid /'plæsɪd/ *adjective*

لەسەرەخۆ، مەند، ئارام، هێمن، هێدی، بە لەسەرەخۆیی، ئارامانە: *a placid disposition* ۞ خونسرد، متین، خونسردانه

placidity /plə'sɪdəti/ *noun*, also placidness

لەسەرەخۆیی، تاقەت، مەندی، ئارامی، هێمنی، هێدیبوون ۞ ملایمت، حوصله، خونسردی

placidly /'plæsɪdli/ *adverb*
مەندانە، بە شێوەیێکی ئارام، بە لەسەرەخۆیی: *The* ◊ *'Of course,' said Helen placidly* بە ◌ *river sparkled placidly in the sun* طور متین، با خونسردی

placing /'pleɪsɪŋ/ *noun*
جێ، جێگا، جاند، شوێن، حەن، حاست، وار، دەر، رەوش، بارودۆخ، هەڵومەرج: *a top-ten placing* ◌ مکان، جا، موقعیت

placket /'plækɪt/ *noun*
1 گیرفان، تلیش یان جێگای زنجیر 2 (کۆن) = woman ;petticoat ◌ جیب، چاک زیپ

placoderm /'plakə(ʊ)dəːm/ *noun*
ماسییێکی بووبەردی سەردەمی Devonoian ◌ ماهی فوسیلی

placoid /'plakɔɪd/ *adjective*
(گیانەوەرناسی، لەبارەی پوولەکەی ماسییەوە) پوولەکەیان، وەک لە هی shark و ray یەکاندا (پروانە ctenoid و ganoid) ◌ پلاکوید

plage /plɛɪdʒ/ *noun*
(ئەستێرەوانی) کەنارە: ناوچەیێکی رووونی ئاتاسایی سەر خۆر (بنەرەت: فەرەنسی "کەنار، ئاستی رووناک"، لە *piaggia* ئیتالیایی "کەنار"، لە late Latin *plagia* لە *plagios* یۆنانی "خوار oblique") ◌ پلیج

plagiarism /'pleɪdʒərɪzəm/ *noun*
بەرهەمدزی، دزی بەرهەم، وتە و نووسراوەی کەسانی تر و بێنێوهێنانیان و خستنەبەرخۆی): *a* ◊ *There were accusations of plagiarism* ◌ *text full of plagiarisms* سرقت ادبی

plagiarist /'pleɪdʒərɪst/ *noun*
بەرهەمدز ◌ سارق ادبی

plagiarizer *noun*
بەرهەمدز ◌ سارق ادبی

plagiary *noun, pl.* plagiaries
بەرهەمدزی ◌ سرقت ادبی

plagio- /'pleɪdʒɪəʊ, US 'plagɪəʊ/ *prefix*
پێشگر: لار، خوار، ناراست: *plagioclase* (بنەرەت: لە *plagios* یۆنانی "slanting"، ئەویش لە *plagos* "side") ◌ پیشوند: کج

plagioclase /'pleɪdʒɪə(ʊ)kleɪz, 'plagɪəʊ-/ *noun*, also -oclase feldspar
قەڵەشخوار(ە): جۆری فێلدسپار کە لە ئالومینۆسیلیکاتەکانی سۆدیۆم و یان کالسیۆم پێکهاتووە، زۆرتر لە کەڤرە گڕکانییەکاندا هەیە (بنەرەت: لە plagio- + *klasis* یۆنانییەوە "cleavage") ◌ پلاجیوکلیز

plague /pleɪg/ *noun*
1 وەبا، پەتا، تاعوون، بامرێ، بارەشە، تاهۆ، درم، رەشەرشانەوە، ئێشارەش، نەخۆشی پەتا یان گشلاتەنیو 2 ئازار، ترترە، ئافەت، مێمل، بەلا 3 بەلا، نەگبەتی، کارەسات، تەڵەزگە 4 مڵۆزم، هەراسانکەر، زۆربۆهێنەر ◌ 1 طاعون، همەگیر 2 آفت 3 مصیبت 4 مزاحم

plague-ridden *adjective,* also plague-stricken
تووشی پەتابوو، دوچاری وەبا یان درم، پەتاگرتوو، پەتاگیر، وەباگیر ◌ طاعونزدە

plaguesome /'pleɪgsəm/ *adjective*
کوشندە، قڕکەر، تیابەر، پڕبەلا ◌ مهلک، پرمصیبت

plaguey /'pleɪgɪ/ *adjective,* also plaguy
مڵۆزم، هەراسانکەر، سەرەخەر، زۆربۆهێنەر، تاعوونئاسا ◌ مزاحم

plaice /pleɪs/ *noun, pl.* same
(جۆرێ) ماسییەپانکە، جۆرێ ماسی کارتووخک یان سفرەماسی [*Pleuronectes platessa* (ئەورووپا) و *Hippoglossoides platessoides* (ئەمریکا)] (بنەرەت: لە *platus* یۆنانی "پان broad") ◌ نوعی سفرەماهی

plaid /plæd/ *noun, adjective*
n 1 پارچەی خانەخانە 2 (چیانشینانی سکاتلەند) چەپەربەن، شاڵگەردن *adj* خانەخانە ◌ *n* 1 پارچەی پیچازی 2 شال *adj* پیچازی

plaided *adjective*
خانەخانە ◌ پیچازی

plain /pleɪn/ *adjective* (plainer, plainest), *adverb, noun*
adj 1 سادە، ساکار: *a plain* ◊ *plain food* 2 ساویلکە، بێفروفێل، *but elegant dress* فەقیر 3 ئاسان، سانا، روون، ئاشکرا، دیار، رۆشن، رۆهن، خویا، لەبەرچاو، لەروو، بێپەردە، قسەلەروو 4 ناحەز، ناشیرین، کرێت 5 ئاسایی، نافەرمی، عەدەتی، سادە 6 (کاغەز) سادە، بێهێل، سپی 7 تەواو، رەبەق، پەتی 8 (ژن یان کچ) ناحەز، لەسەر دڵ نانیشێ *adv* بە روونی، بە ئاسانی، بە ساکاری، بە ئاشکرایی، بێپەردە، بە تەواوەتی: *n plain stupid/wrong* 1 دەشت، ئاقار، کرک، ئاران، کاکیبەکاکی، نەوڕ، نەورایی، لێلات: *2 the flat coastal plain of Thassos* (چنین) تەقەڵی بنەوە، تەقەڵی سادە ◌ *adj* 1 سادە 2 بیتزویر 3 سهل، آسان، واضح، مبرهن، صریح 4 زشت 5 معمولی 6 (کاغذ) بیخط 7 مطلق، کامل 8 زشت *adv* بە طور واضح، بە سادگی، بە صراحت، کاملاً *n* 1 جلگە 2 دانەی زیر

plainchant /'pleɪntʃɑːnt, US -tʃænt/ = plainsong

plain chocolate *noun*
چاکلێتی سادە، نوقڵی سادە ◌ شکلات سادە

plain clothes *noun, pl.*
(پۆلیس) جلی خۆی، بەرگی ئاسایی یان خۆیی، نایونیفۆرم: *officers in plain clothes* ◌ لباس معمولی یا شخصی

plainclotheman *noun*
ئەفسەری پۆلیس بە جلی خۆی یان بەرگی ئاسایی یان خۆیی، ئەفسەری پۆلیس بە نایۆنیفۆرم ◌ افسر پلیس با لباس معمولی یا شخصی

plain-clothes *adjective*
بە بەرگی خۆیەوە ◌ با لباس شخصی

plain dealing *noun*
راستی، سەرراستی، بێفروفێڵی، دروستی، ئاشکرایی، لەڕوویی ◌ صداقت، صراحت

plain flour *noun*
ئارد، ئاردی سادە (بێشلکێنە) ◌ آرد سادە

plain-hearted /'pleɪn hɑ:tɪd/ *adjective*
سادە، ساویلکە، بێگەرد، دڵساف ◌ سادەدل

plainly /'pleɪnli/ *adverb*
بە روونی، بە ئاشکرایی، بە راشکاوی، بە ئاسانی، بە سانایی: *The sea was -nly visible in the distance* ◌ بە طور واضح، بە سادگی

plainman /'pleɪnzmən/ *noun*, also plainmen
دەشتنشین، دەشتەکی ◌ پلاینمن

plainness /'pleɪnnəs/ *noun*
1 ئاسانی، سانایی، ساکاری 2 روونی، بێپەردەیی، ئاشکرایی، لەڕوویی ◌ 1 سادگی 2 وضوح، صراحت

plain sailing *noun*
کاری ئاسان، کاری بێگیرەوکێشە، کاری ناسەخت ◌ کار بی‌دردسر

plain service *noun*
ڕێوڕەسمی کلێسە بەبێ موسیقا، ئاهەنگی سادە ◌ مراسم سادە

Plains Indian *noun*
سووریێستانی دەشتنشین (یان دەشتەکی): ئەندامی هەریەک لە گەلانی سووریێست کە جاران دانیشتووی دەشتە گەورەکان بوون (ناوچەیێکی دەشتایی بەربلاوی رۆژهەلاتی چیاکانی Rocky و ئەمریکای باکووری) ◌ سرخپوست‌های جلگەنشین

plainsman /'pleɪnsmən/ *noun, pl.* plainsmen
دەشتنشین، دەشتەکی ◌ جلگەنشین

plainsong /'pleɪnsɒŋ, US -sɔ:ŋ/ *noun*
گۆرانی بەکۆری کلێسەیی، موسیقای بەکۆری کلێسە (لە سەدەکانی نێوەڕاستدا، لە کلێسەکانی ئەنگلیکان و کاسۆلیکی رۆمیدا) ◌ موسیقی گروهی کلیسا

plain speaking /'pleɪns sp:kɪŋ/ *noun*
لەڕوودانەماوی، بێپەردەقسەکردن، قسەلەڕوویی ◌ رک‌گویی

plain-spoken /ˌpleɪns 'spəʊkə(n)/ *adjective*
بێپەردە، ڕێکوڕاست، ڕەپوڕاست، بێلەڕوودامان، لەڕوو ◌ صریح، رک

plaint /pleɪnt/ *noun*
1 شکات، سکالا، گازندە، داواکاری، گلەیی، دادخوازی، ئاهـ و نالە، شیوەن و رۆرۆ 2 تاوانبارکردن، گوناهبارکردن، گومانلێکردن ◌ 1 شکایت، دادخواست، آه و ناله 2 اتهام

plaintful = mournful

plaintiff /'plɛɪntɪf/ *noun*
(ماف) داواکار، دادخواز، شکاتلێکەر، داواچی ◌ خواهان، مدعی

plaintive /'pleɪntɪv/ *adjective*
1 خەماوی، مایەی خەم و پەژارە، جێی داخ، بەسۆز 2 دڵتەنگ، مات، خەمڵەدڵ، خەمبار، لێوبەبار، نارەحەت ◌ 1 حزن‌انگیز 2 محزون

plaintively /'pleɪntɪvli/ *adverb*
بە شێوەیەکی خەماوی، بە دڵتەنگی(یەوە)، بە نارەحەتییەوە: *'What about me?' she asked plaintively* ◌ بە طور حزن‌انگیز، با حزن و اندوه

plaintiveness /'pleɪntɪvnəs/ *noun*
مایەی خەم و پەژارە بوون، بەسۆزی، خەماویبوون، جێیداخ بوون ◌ حزن‌انگیزی

plait /plæt/ *noun*
1 پەلکە، قژی گیراوە، هوونەک، گولانگ، هۆنە، کەزی، پرچی هۆنراوە، لیسپ: *She wore her hair in plaits* 2 چین، قەد (بنەڕەت: لەسەر بنچینەی plicare لاتینی بە واتای "قەدکردن، چیندان") ◌ 1 طره، گیس بافته 2 تا

plan(o)- *prefix*
پێشگر: تەخت، ڕێک، رووتەخت، گەڕۆک (بنەڕەت: لە planus لاتینییەوە "flat") ◌ پیشوند: سطح، سیارە

plan /plæn/ *noun*
1 نەخشە، پلان، بەرنامە، داڕێژە: *There's been a change of plan* ◊ *We can't change our plans now* 2 *a plan of the museum* 3 (خوازە) کار، ڕێ، ڕێگا، ڕێوشوێن، شێوە 3 مەبەست، ئامانج 4 خەیاڵ، نیاز ◌ 1 نقشە، طرح 2 (مجازی) کار، روش 3 هدف 4 عزم

planar /'pleɪnə(r)/ *adjective*
ڕووتەختی، سەربە ڕووتەخت (planarity *n*) ◌ مسطحی

planarian /plə'nɛ:rɪən/ *noun*
(گیانەوەرناسی) یەکی ئاوی flatworm [دەستە Tricladida] ◌ پلاناریَن

planation *noun*
تەختبوونی زەوی لەبەر داخوران، دەشتان ◌ پلاناسیون

planch /plæntʃ/ *noun*
دەرخۆنە، تەبەقەگلێنە، تەختەگلێنە (بۆ ڕاگرتنی شتێ کە لەسەر ئاوری دادەنێن) ◌ پلانچ

planchet /'plan(t)ʃɪt/ *noun*

تەختەکانزا یان تەبەقەکانزای تەخت، تایبەتی لێدانی کوین ◯ پلانچت
planchette /plɑːnˈʃɛt/ *noun*
تەختەی چکۆلە ◯ تختەی کوچک
plane[1] /pleɪn/ *noun, adjective*
n 1 (ئەندازە) رووتەخت 2 ئاستی ریک یان تەخت، تەختایی، راستایی 3 ئاست، رادە، پلە *adj* (ئەندازە) تەخت، ریک، میزان، ئاست، راست، تەراز ◯ *n* 1 (هندسه) صفحه 2 سطح مستوی 3 سطح، حد *adj* (هندسه) مسطح، مستوی، هموار
plane[2] /pleɪn/ *noun*
فرۆکە، بالافر (کورتەی aeroplane) ◯ هواپیما
plane[3] /pleɪn/ *noun*
(دارتاشی) رەندە، کوشتەرە، فۆغان (رەندەی گەورە) ◯ رنده
plane[4] /pleɪn/ *noun*, also plane tree
چنار، داری چنار، هۆلیر، جەوهەر، شەلی، شۆخ [توخم *Platanus*] ◯ درخت چنار
plane angle *noun*
گۆشەی رووتەخت یا راست ◯ زاویەی مستوی
plane geometry *noun*
ئەندازەی رووتەخت ◯ هندسەی مسطح
planeload /ˈpleɪnləud, US -loud/ *noun*
بار یا سوارەکانی فرۆکە، فرۆکەسوارەکان ◯ محموله یا مسافران هواپیما
plane of reflection *noun*
رووتەختی دانەوە ◯ صفحەی بازتابش
plane of symmetry *noun*
رووتەختی هاوتایی ◯ صفحەی تقارن
planer /ˈpleɪnə(r)/ *noun*
پلانێر ◯ پلانر
planet /ˈplænɪt/ *noun*
1 هەرسارە، ئەستێرەی گەڕۆک 2 (the planet) زەوی ◯ 1 سیاره 2 زمین
plane-table /ˈpleɪn teɪbl/ *noun*
میزی ئەندازیاری، میزی تەخت، میزی پێوانی ئەندازیاری ◯ میز مهندسی
planetarium /ˌplænɪˈteəriəm, US -ˈter-/ *noun, pl.* planetariums or planetaria /-rɪə/
ئاسمانبین ◯ افلاک‌نما
planetary /ˈplænətri, US -teri/ *adjective*
1 هەسارەیی، هەسارەئاسا 2 دنیایی، خاکی، جیهانی، گیتی‌یانە، زەمینی 3 سەرلێشێواو، وێڵ، دەربەدەر ◯ 1 سیارەای 2 دنیوی 3 سرگردان
planetary movements *noun, pl.*
جووڵە یان بزاوتە هەسارەیی‌یەکان، جووڵانە هەسارەیی‌یەکان ◯ جنبش‌های سیارەای
planetary system = sular system
planetary winds *noun, pl.*
با هەسارەیی‌یەکان ◯ بادهای سیارەای
planetisimal /ˌplanɪˈtɛsɪm(ə)l/ *noun,* *adjective*
(ئەستێرەوانی) *n* وردەهەسارە *adj* سەربە وردەهەسارە، وردەهەسارەیی ◯ *n* سیارەی کوچک *adj* وابسته به سیارەی کوچک
plane tree *noun*
داری چنار، جەوهەر، شەلی ◯ درخت چنار
planetoid /ˈplanətɔɪd/ *adjective,* also planetoidal or asteroid
نیمچەهەسارە، شێوەهەسارە، وردەهەسارە ◯ شبه‌سیاره
planetology *noun*
هەسارەناسی ◯ سیارەشناسی
planet-stricken *adjective,* also planet-struck
تۆقیو، ترس‌لێ‌نیشتوو ◯ وحشت‌زده
plangency /ˈplændʒənsɪ/ *noun*
1 لەرینەوە 2 زرینگانەوە، دەنگدانەوە ◯ 1 طنین 2 ارتعاش
plangent /ˈplændʒənt/ *adjective*
1 (دەنگ، وێژەیی) زرینگەدار، گرمە 2 (دەنگ) کز، داماو، خەماوی، دڵتەنگ، مات ◯ 1 (صدا) پرطنین 2 (صدا) محزون
plangently /ˈplændʒəntli/ *adverb*
بە شێوەیەکی زرینگەدار ◯ به طور پرطنین
plani- *prefix*
پێشگر: تەخت، تەراز، ریک، ئاست ◯ پیشوند: مسطح، مستوی
planigale /ˈplanɪgeɪl, US ˌplanɪˈgeɪli/ *noun*
یەکی وردی گۆشتخۆری marsupial مشکئاسای mouse-like carnivorous کلکدرێژ، رەسەنی ئەوستراڵیا و نیوگینی [توخم *Planigale*: چەندین جۆرن] ◯ پلانیگال
planimeter /pləˈnɪmɪtə/ *noun*
رووتەختپێو، ئاستپێو ◯ سطح‌سنج، پلانیمتر
planimetric *adjective*
سەربە رووتەختپێو یان ئاستپێو ◯ وابسته به سطح‌سنجی یا پلانیمتری
planimetry /pləˈnɪmɪtɪ/ *noun*
رووتەختپێوی، ئاستپێوی ◯ سطح‌سنجی، پلانیمتری
planisphere /ˈplanɪsfɪə/ *noun*
نەخشەی (روو)تەختی جیهان ◯ جهان‌نمای مسطح
planispheric /-ˈsfɛrɪk/ *adjective*
سەربە نەخشەی (روو)تەختی جیهان ◯ وابسته به جهان‌نمای مسطح
plank /plæŋk/ *noun*
1 تەختە، دەپە، دەستەکی چوارپاڵوو، تەختەدار 2 (سیاسەت) بنەرەت، تەوەر، بنچینە، بنەما ◯ 1 الوار 2 (سیاست) اساس، محور، اصل
planking /ˈplæŋkɪŋ/ *noun*

1 تەختەمەنی، تەختەکان 2 تەختەبەندی، تەختەپۆش کردن ⬡ 1 الوارها 2 تخته‌پوشی

plankton /ˈplæŋktən/ *noun*
پلانکتۆن، سەراوەکی، سەرئاوەکی ⬡ دروازی

planktonic *adjective*
پلانکتۆنی، سەربە سەراوەکی ⬡ وابسته به دروازی

planless *adjective*
بێمەبەست، بێنەخشە، بێئامانج ⬡ بدون هدف

planned *adjective*
پلان(بۆ)دانراو، پلاناوی، نەخشەکێشراو، بەرنامەڕێژکراو، داڕێژراو ⬡ طراحی‌شده

planned economy *noun*, also command economy
ئابووری پلانڕێژکراو (یان ڕێبەریکراو) ⬡ اقتصاد دولتی

planned obsolescence *noun*
کۆنیتی پلانڕێژکراو ⬡ کهنگی طراحی‌شده

planner /ˈplænə(r)/ *noun*
1 نەخشەکێش، نەخشەداڕێژ، پلانداڕێژ، پلاندانەر 2 ئەندازیاری داڕشتنی شار یان شارسازی، شارداڕێژ ⬡ 1 طراح 2 مهندس شهرسازی

planning /ˈplænɪŋ/ *noun*
1 نەخشەکێشی، نەخشەداڕێژی، پلانداڕێژی، پلاندانەری 2 شارداڕێژی، ئەندازیاریتی داڕشتنی شار یان شارسازی، شارسازی ⬡ 1 طراحی 2 شهرسازی

planning permission *noun*
(بریتانیا) دەستوورنامەی ماڵدروستکردن، دەستوورنامەی خانووبەرە(سازی) یان قوڕەکاری ⬡ جواز ساختمان‌سازی

plano- /ˈpleɪnəʊ/ = plan-

plano-concave /ˌpleɪnəʊkɑːnˈkeɪv/ *adjective*
تەختوقوڕ، یەکسەر تەخت و یەکسەر قوقز ⬡ پلانوکونکاو

plano-convex /ˌpleɪnəʊkɑːŋˈveks/ *adjective*
یەکلاتەخت و یەکلا رووچاڵ، یەکسەر تەخت و یەکسەر (روو)چاڵ ⬡ پلانوکونکس

planography *noun*
پلانۆگرافی ⬡ چاپ هم‌سطح

plant /plɑːnt, US plænt/ *noun, adjective*
n 1 گیا، گژوگیا، ڕووەک 2 دەزگامەنی، دەزگاکان، دەزگا، ئامێر، ئامراز، کەرەسە 3 کارگە، سازگە، کارخانە 4 سیخوڕ، تێلچی، هەواڵپێدەر، هەواڵچی 5 (نافەرمی) تەشقەلە، دەبە، گەڕ(تێهاڵاندن) *adj* ڕووەکی، گیایی ⬡ *n* 1 گیاه، نبات 2 ماشین‌آلات، ماشین 3 کارخانه 4 جاسوس 5 (عامیانه) پاپوش *adj* گیاهی

plantable *adjective*
شیاوی چاندن یان ناشتن، چاندنی، لەناشتنهاتوو، لەچاندنهاتوو ⬡ قابل غرس

Plantae *noun*
kingdom پۆلی کە هەموو گیا و ڕووەک دەگرێتەوە ⬡ پلانتا

Plantagent /planˈtadʒɪnt/ *noun*
پلانتاژینیت: ئەندامی زنجیرەپاتشایی ئینگلتەرە کە لە 1154 تا 1485 دەسەلاتیان بەدەستەوە گرت ⬡ پلانتاجنت

plantain[1] /ˈplæntɪn, US -teɪn/ *noun*
گەلاڕکێشە، تۆخمسپی، بارهەنگ، نیسپەرزە [تۆخم *Plantago*: زۆر جۆرن] ⬡ بارهنگ

plantain[2] /ˈplæntɪn, US -teɪn/ *noun*
1 جۆرێ مۆزی پڕنشاستە و کەمشەکر 2 گیای ئەم مۆزە [*Musa × paradisiaca*] ⬡ پلانتین

plantain lily = hosta

plantar /ˈplæntə(r)/ *adjective*
لەواسەیی، سەربە تەختی پێ، سەربە بنی پێ، نێوپێیی، سەربە ناوپێ ⬡ وابسته به کف پا

plantation /plɑːnˈteɪʃn, US plæn-/ *noun*
1 کێڵگە 2 داروەلان، دارستان 3 (مێژوویی) - colony ⬡ 1 کشتزار 2 درختزار

planted *adjective*
نێژراو، چێندراو، کردراو، چەقێنراو، دەسنیا ⬡ کاشته، مغروس

planter /ˈplɑːntə(r), US ˈplæn-/ *noun*
1 (لە لێکدانا) -چێن، -نێژ، -چەقێن 2 دەزگای تۆوچێن، تووچێن 3 گوڵدان، ئینجانە 4 جووتیار، وەرزێر، کشتکار، جووتبەندە 5 کێڵگەوان: *a tea planter* ⬡ 1 -کار 2 ماشین بذرپاش 3 گلدان 4 کشاورز 5 صاحب کشتزار

plantership *noun*
کشتوکاڵ، کشتکاری ⬡ کشاورزی

planter's punch *noun*
کوکتایلێ (rum، شەکر، لیمۆ یان ئاوی قسلی تیایە) ⬡ نوعی کوکتایل

plant hormone *noun*, also phytohormone
هۆرمۆنی گیایی یان ڕووەکی: مادە یان ماکێکی ئەندامی کە لە ئەندازەیێکی کەمدا ڕەوت و پرۆسەی کارئەندامناسی ڕووەکێ ڕێک دەخا ⬡ هورمون گیاهی

plantigrade /ˈplantɪgreɪd/ *adjective*
(گیانەوەری) لەواسەڕەو، لەواسەڕۆ (-ڕۆ، وەک مرۆڤ و ورچ، لەگەڵ digitigrade بەراورد کرێ؛ بنەڕەت: لە فەرەنسە، لە *plantigradus* لاتینی نوێ، لە *planta* لاتین "sole" + - gradus "-walking") ⬡ (جانور) کف‌رو

planting /ˈplɑːntɪŋ, US ˈplæn-/ *noun*
چاندن، ناشتن، چەقاندن ⬡ کشت

plant kingdom *noun*
⬡ vegetable kingdom = 2 plantae = 1 پلانت کینگدوم

plantlet *noun*
گیایێکی چکۆلە، گیاچکە ۞ گیاه کوچک
plantlike *adjective*
گیائاسا، رووەک‌ئاسا، گیایی، رووەکی، شێوەگیا ۞ گیاه‌مانند
plant-louse /'plænt laʊs/ *noun*, also plant louse
مێشوولە (مێملی رووەک و گیایە) ۞ شته
plantocracy /plɑːn'tɒkrəsi/ *noun*, *pl.* plantocracies
وەرزێرسالاری، جووتیارمیری، پلانتۆکراسی، کۆمەڵێ لە جووتیار و وەرزێران وەک چینی بالادەست، ب.ت. لە دوورگەکانی هێندی رۆژاوا ۞ پلانتوکراسی
plant pathology *noun*, also called phytopathology
نەخۆشی‌ناسی گیا یان رووەک، گیانەخۆش‌ناسی ۞ آسیب‌شناسی گیاهی
plant pot *noun*
گوڵدان، ئینجانە، ئەنجانە ۞ گلدان
plantsman *noun*, *pl.* plantsmen
شارەزای رووەکی باخچەیی یان باخەوانی ۞ پلانتسمن
planula /'planjʊlə/ *noun*, *pl.* planulae /-liː/
(گیانەوەرناسی) تەختان، کرمۆکەی شیلان، کرمۆکەیێکی coelenterate کە بە شێوەی ئازاد مەلە دەکا و لە کۆمەڵکەیێکی سەختی مژۆڵدار پێکهاتووە، کرمۆکە یان لارڤای مەلەئازادکەری cnidarian (لە planus ی لاتینی "تەخت، رێک plane ،flat": planular *adj*) ۞ پلانولا
plaque[1] /plæk, US plɑːk/ *noun*
پلاک، نیشان، تەختە، تەتەڵە ۞ پلاک، صفحه
plaque[2] /plæk, US plɑːk/ *noun*
بەڵغ ۞ جرم دندان
plash /plæʃ/ *noun*
1 دەنگی شپلەشپلپ 2 گۆلکاو، پۆنگاو، قوولکاو، گۆلاو 3 بارانی بەخوڕەم، لێزمە ۞ 1 صدای چلپ چلوپ 2 آبگیر 3 باران سنگین
plashy *adjective*
وەک گۆلکاو، قوولکاوئاسا، گۆلاوئاسا، شێوەگۆلکاو ۞ آبگیرمانند
plasm(o)- *prefix*
پێشگر: پلاسما، خوێناو، پلازما، پلەزما: (بنەڕەت: فەرەنسە، plasmodium ،plasmolysis) لە plasma لاتینی نوێ) ۞ پیشوند: پلاسما
plasm /'plæzəm/ = plasma
plasma /'plæzmə/ *noun*
1 بەشی شلەی بێڕەنگی خوێن، لیمف و شیر، خوێناو، خوێناوگ، پلازما، پلاسما 2 (هەروەها plasm /'plaz(ə)m/) سایتۆپلازم یان پرۆتۆپلازم 3 (فیزیک) پلازما (گاز یان ئایۆنە گەرم یان ئەرێنی‌یەکان و ئێلیکترۆنە ئازادەکان کە کەمێ یان هیچ بارگەیێکیان نییە) ۞ پلاسما
plasma cell *noun*, also plasmacyte
خانەی پلاسمایی یان پلازمایی: خانەیێکی ئەنتی‌بادی‌ـ دەردەر antibody-secreting، لە خانەی Bشێوەکان بەرهەم هاتوون کە ڕۆڵێکی گرنگ لە antibody-mediated immunity دەگێڕن ۞ سلول پلاسمایی
plasmagel *noun*
سایتۆپلازمی ولولەیی، ب.ت. هی ناوچەی پتـــــــەوی دەرەوەی pseudopodium؛ سایتۆپلازمێکی تایبەتدراو و شێوەولولەی خانە زیندووەکان (وەک ئامیب) کە بە یارمەتی pseudopod گەندەپاکان دەڕۆن؛ توێی ولولەیی دەرەوەی سایتۆپلازم ۞ سیتوپلاسم ژلاتینی
plasmagene *noun*
ژینی سایتۆپلازمی، چکۆلەترین یەکەی بۆماوەیی دەرەکرۆمۆزۆمی؛ شتە زۆر وردەکانی نێو سایتۆپلازم ۞ ژن سیتوپلاسمی
plasmagenic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە ژینی سایتۆپلازمی‌یەوە هەیە ۞ وابسته به ژن سیتوپلاسمی
plasmalemma *pl.* plasmalemmas = cell membrane
plasma membrane *noun*
پەردەی پلاسمایی یا پلازمایی ۞ غشاء پلاسمایی
plasmapheresis /ˌplazmə'ferɪsɪs, -fə'riːsɪs/ *noun*
(پزشکی) شێوەیێکی لابردنی پلازمای خوێن لە لەش ۞ پلاسمافرسیس
plasma screen *noun*
پەردەی پلاسمایی، پەردەپلاسمایی، شاشەی پلازمایی ۞ سکرین پلاسمایی
plasmasol *noun*
سۆلی پلازمایی، سایتۆپلازمی لە شێوەی سۆل ب.ت. لە خانەیێکی ئامیبی amoeboid یان گەندەپایی pseudopodium ۞ پلاسمازول
plasmasphere *noun*
پلازماسفێر، چینەپلازما: ناوچەیێکی پلازمای سارد کە دەوری زەوی داوە، فراوانی‌یەکەی دەگاتە 13,000–40,000 کیلۆمیتر (–8000 25,000 مایل) بۆ نێو بۆشایی ۞ پلاسماسفر
plasmatic *adjective*
سەربە پلاسما، پلازمایی، پلاسمایی، خوێناوگی ۞ وابسته به پلاسما
plasm torch *noun*
چرا یان چراجاخی لکێنگەری پلازما (بۆ کارپێکردن بە تێمپراچێر و گەرمای یەکجار زۆر) ۞ مشعل جوشکاری پلاسما
plasmic *adjective*
سەربە پلاسما، پلازمایی، پلاسمایی، خوێناوگی

۞ وابسته به پلاسما

plasmid /'plazmıd/ *noun*
(زیندەناسی) پلازمید: بازنە یان ئاڵقەیێکی دەرەرەنگتەنی extrachromosomal دی‌ئێن‌ئەی DNA، پێکهاتە یان یەکەیێکی بۆماوەیی نێو خانەیێ کە سەربەخۆیانە یان ئازادانە لە کۆرۆمۆزۆمەکان هەڵدەگیرێتەوە، ب.ت. ریشاڵیکی بازنەیی چکۆلەی دی‌ئێن‌ئەی نێو بەکتریایێ یان protozoanی ۞ پلاسمید

plasmin /'plazmın/ *noun*, also fibrinolysin
(زیندەکیمیا) پلازمین: هەوێنەیێکی نێو خوێن کە پەنگینەکانی خوێن بەهۆی تێکشکاندنی فیبرین fibrin شی دەکاتەوە، هەوێنەیێکی proteolytic کە ریشاڵێنی پەنگینەکانی خوێن شی دەکاتەوە ۞ پلاسمین

plasminogen /plaz'mınədʒ(ə)n/ *noun*
(زیندەکیمیا) پلازمینۆژێن، پلازمینۆساز، پلازمینۆپێکهێن ۞ پلاسمینوژن

plasmo- = plasm-

plasmodesma *noun*, also plasmodesm, *pl.* plasmodesmata plasmodesms
تاڵ یان دەزووی سایتۆپلازمی: ئەو تاڵ یان دەزووە یەکجار وردانەی سایتۆپلازم کە بەنێو (کونی) دیوارەکانی خانەی رووەکدا تێدەپەرێ و خانە لێکنزیکەکان پێک دەبەستێتەوە ۞ پلاسمودسما

plasmodium /plaz'məʊdıəm/ *noun*, *pl.* plasmodia /-dıə/
1 مشەخۆری خوێنی ئەو نەخۆشانەی تازە تووشی مالاریا بوون، هەر protozoanێ کە دەبێتە هۆی نەخۆشی مالاریا لە مرۆڤدا [توخم *Plasmodium*] 2 (زیندەناسی) تۆپەڵە یان کۆمەڵکەیێکی فرەناوکەی جووڵۆکی motile سایتۆپلازم، لە ئەنجامی یەکگرتنی خانە ئامیبی تاکناوکی‌یەکان دەکەوێتەوە؛ هەروەها: زیندەوەرێ وەک slime mould کە لە پێکهاتەیێکی وا پێکهاتووە (plasmodial *adj*) ۞ پلاسمودیوم

plasmolysis /plaz'mɒlısıs/ *noun*
(رووەکناسی) چوونەیەک یان کرژهەڵاتنی پرۆتۆپلاستەکانی خانەی رووەکێ، وەک ئەنجامی لەدەس‌دانی ئاو، جیابوونەوەی پرۆتۆپلازم لە دیوارەی خانەیێ، کاتێ ئاو بەهۆی exosmosis نامێنێ ۞ پلازمولیز

plasmolytic *adjective*
سەربە پلازمۆلیسیس ۞ وابسته به پلازمولیز

-plast *suffix*
پاشگر: خانە، ماک یان مادەی زیندوو، ئەندامژە، دەنکۆڵە یان پارچۆلکەیێکی ریکخراو: protoplast ،chromoplast (لە -plaste فەرەنسی "شتێکی پێکهاتوو، دارشتە"، لە -plastos یۆنانی، لە Late Latin *plastus* لە *plastos* "پێکهاتوو، دارێژراو، پێکهاتە"، لە *plassein*ـەوە) ۞ پسوند: سلول، یاخته

plasteel /'plasti:l/ *noun*
(لە چیرۆکی زانستی‌دا) مەتریاڵێکی ناکانزایی ژووردەنگ (تێکەڵی plastic و steel) ۞ پلاستیل

plaster /'plɑ:stə(r), US 'plæs-/ *noun*
1 (قورەکاری و شکستەبەندی) گەچ، بۆرەک، سواخە، ئاویە (ب.ت. هی گڵ و قوڕ)، تەڕاو، ریـن، (دۆخاو liquid plaster)، (قسڵ و خۆڵەمێش = ساروج) 2 چەسپی برین، مووچرک، پلاستێر، ئاماوزێ ۞ 1 گچ، اندود 2 چسب زخم، مشمای طبی

plasterboard /'plɑ:stəbɔ:d, US 'plæstərbɔ:rd/ *noun*
(قورەکاری) تەختەگەچی، تەختەی گەچی ۞ تخته‌گچی

plaster cast *noun*
قالبی گەچی ۞ قالب گچی

plastered /'plɑ:stəd, US 'plæstərd/ *adjective*
1 سواخدراو، ماڵنجکراو، پیاساوراو 2 کەلەلا، کەیل، مەستی مەست، drunk، intoxicated ۞ 1 مالیده 2 پاتیل

plasterer /'plɑ:stərə(r), US 'plæs-/ *noun*
گەچکار، سواخدەر، سواخکار، ماڵنجکار ۞ گچ‌کار، اندودگر

plastering *noun*
گەچکاری، سواخ(دان)، ماڵنج(کاری) ساروج(کاری) ۞ گچ‌کاری

plaster of Paris /ˌplɑ:stər əv 'pærıs, US ˌplæs-/ *noun*
گەچ (پاریسی) ۞ گچ

plasterwork /'plɑ:stəwɜ:k, US 'plæstərwɜ:rk/ *noun*
گەچبڕی ۞ گچ‌بری

plastic /'plæstık/ *adjective*, *noun*
1 *adj* پلاستیک، پلاستیکی، لە پلاستیک، دارشتی، لە پلاستیک سازکراو: *a plastic bag/cup/toy* 2 (هونەر) شێوەکاری 3 بە شێوەی جیاجیادەرهاتوو، هەویری، نەرمیک، نەرم، لەدارشتن‌هاتوو، دەق‌هەڵگر، زووگۆڕاو، شێوەهەڵگر، کارلێکراو، pliable: *Clay is a plastic substance* ◊ *plastic animals* 4 دەسکرد، ساختە، ناسروشتی، درۆ: *TV game show hosts with their banal remarks and plastic smiles* 5 = sculptural 6 = formative ،creative: *plastic forces in nature* n پلاستیک، کارتی باوەڕی یان کرێدیت (plastically *adv*): بنەڕەت: لە *plastique* فەرەنسی یان *plasticus* لاتین، لە

plastikos یونانی، لە plassein "دارشتن، لە قالب دان، "to mould") ۞ 1 adj پلاستیک، پلاستیکی 2 (هنر) تجسمی 3 شکل‌پذیر 4 مصنوعی n پلاستیک، کارت اعتباری

plastic arts *noun, pl.*
هونەرە شێوەکاری‌یەکان ۞ هنرهای تجسمی

plastic bomb *noun*
بۆمبی پلاستیکی، بۆمبی نەرمیک ۞ بمب پلاستیکی

plastic bullet *noun*
گوللە یان بەرکی پلاستیکی، گوللەی نەرمیک ۞ گلولەی پلاستیکی

plastic explosive *noun*
تەقەمەنی نەرمیک یان پلاستیکی ۞ مادەی منفجرەی پلاستیکی

plasticine /ˈplæstəsiːn/ *noun,* also Plasticine
هەویری کایە ۞ خمیر بازی

plasticity /plæˈstɪsəti/ *noun*
نەرمی، هەویریتی، لەدارشتن‌هاتوویی، دەق‌هەڵگری، دەق‌گرتوویی، شێوەهەڵگری، بە شێوەی جیاجیادەرهاتوو، کارلێ‌کراوی ۞ شکل‌پذیری

plasticizer *noun*
ماکێ (ب.ت. توێنەر) تێکەڵی جەوکی دەسکرد دەکرێ تا نەرمێتی شتەکان زیاد و قرچی‌یان کەم کاتەوە ۞ پلاستیزر

plasticky *adjective*
1 پلاستیک‌ئاسا، پلاستیکی 2 دەسکرد و خراپ یان بازاڕی ۞ 1 پلاستیک‌مانند 2 مصنوعی و غیرمرغوب

plastic money *noun*
کارتی باوەڕی یا کریدیت، پارەی پلاستیکی ۞ کارت اعتباری

plastics *noun, pl.*
زانستی سازاندن یان دروست‌کردنی پلاستیک، پلاستیک‌دروست‌کردن، پلاستیک‌سازی ۞ پلاستیک‌سازی

plastic surgeon *noun*
برینکار یا نەشتەرگەری پلاستیک یا چاک‌کردنەوەیی ۞ جراح پلاستیک

plastic surgery *noun*
برینکاریی پلاستیک، نەشتەرگەریی پلاستیک یان چاک‌کردنەوەیی ۞ جراحی پلاستیک

plastic wrap = cling film

plastid /ˈplastɪd/ *noun*
دارشتە: دەستەیێ لەو ئەندامچانەی organelle نێو سایتۆپلازمی خانەکانی رووەک و هێندێ لە protist ـەکان کە رەنگ، خۆراک، ribosome و DNA ی prokaryotic تیایە (بنەڕەت: لە ئەڵمانی‌یەوە، لەسەر بنچینەی plastos یونانی "shaped") ۞ پلاستید

plastidial *adjective*
سەربە دارشتە یان پلاستید، دارشتەیی، پێوەندی بە دارشتەوە هەیە ۞ وابستە بە پلاستید

plastique /plaˈstiːk/ *noun*
تەقەمەنی نەرمیک یان پلاستیکی ۞ مادەی منفجرەی پلاستیکی

plastral *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە plastron ـەوە هەیە ۞ وابستە بە plastron

plastron /ˈplastrən/ *noun*
1 زرێی (سەر)سنگ 2 بەرۆکەی پیاوانە 3 بەرۆکەی ژنانە (باو لە دوایی‌یەکانی سەدەی 19دا) 4 (گیانەوەرناسی) بەشی بنەوەی قاپیلکی کیسەڵ ۞ 1 زرە سینە 2 و 3 و 4 پلاسترون

-plasty *suffix*
پاشگر: دروس‌بوون، پێکهاتن (بەشێ ب.ت. لەش: rhinoplasty، بنەڕەت: بەپێی plastos یۆنانی "پێکهاتوو، دارێژراو") ۞ پسوند: تشکیل

plat[1] /ˈplæt/ *noun*
1 خاک، پارچە، پەلە، کووز، گاوخان، باوەر، تیکەزەوی، پەڵەزەوی 2 نەخشە، پلان ۞ 1 قطعە، تکە زمین 2 نقشە

plat[2] /ˈplæt/ *noun*
پەلکە، گولانگ، هوونەک ۞ گیس بافتە

platan /ˈplætn/ *noun,* also plane tree
داری چنار، سپیدار ۞ درخت چنار

platanaceous *adjective*
چناری ۞ چناری

plat du jour /ˌpla d(j)uː ˈʒʊə, French pla dy ʒuʀ/ *noun, pl.* plats du jour pronunc. same
پلا دو ژۆر، نانی رۆژ، خۆراکی رۆژ ۞ غذای روز

plate /pleɪt/ *noun*
1 دەوری، پێش‌خۆری، تەپسی 2 دەستی قاپ‌وکەوچکی لە زێڕ یان زیو، هێربار یان قاپ‌وقاچاغی لە زێڕ یان زیو 3 دەفر یان کانزای رووکێش‌کراو (یان داپۆشراو، بە زێڕ یان زیو)، دەفر یان کانزای زێڕکفت یان زیوکفت 4 (لە کلێسەدا) کاسە یان قاپی کۆکردنەوەی یارمەتی 5 (زەوی‌ناسی) تەختە، تەبەقە، تەڵش، تات، پەڕە 6 (ماشێن) پلاک 7 (وێنەگری) شووشەی هەستیار (لەبەر رووناکی) 8 (ددان‌سازی) پلاک 9 (کتێب و هتد) وێنە 10 (پێشبڕکێی ئەسپ‌سواری) کاس، جام (زێڕ یان زیو) 11 کاریتە، نیرگە 12 (زیندەناسی) قاپێکی پەلی شووشەیی بۆ چاندنی بەکتریا و... 13 (گیانەوەرناسی و رووەک‌ناسی) پێکهاتەیێکی ئەندامی تەخت یان تەنک 14 نالی سووکی غارەئەسپ ۞ 1 بشقاب 2 ظروف طلا یا نقره 3 ظرف یا فلز آب‌دادە 4 پلایت 5 (زمین‌شناسی)

صفحه، ورقه 6 (وسایل نقلیه) پلاک 7 (عکاسی) شیشه 8 (دندان سازی) پلاک 9 (کتاب) تصویر 10 (مسابقەی اسب‌سواری) جام 11 تیر حمال 12 و 13 پلیت 14 نعل سبک (مسابقەی اسب)

plateau /'plætəʊ, US plæ'toʊ/ *noun, pl.* plateaux /-təʊz/ or plateaus
1 بان، بانوو، دەشتی بەرز 2 (ئابووری) باری جێگیر، دۆخی چەسپیو یان جێگیر، بارودۆخی نەگۆڕ یان سەقامگیر، هەلومەرج یان ڕەوشی سەقامگرتوو: *Inflation has reached a -eau* (بنەڕەت: لە *platel* فەڕەنسی، چکۆلینراوی *plat* ("level") ◌ 1 فلات 2 وضع ثابت

plated *adjective*
(بە زێڕ یان زیو) داپۆشراو، ڕووپۆشکراو، ڕووکەشکراو، ئاودراو، زێڕکفت، زیوکفت ◌ آب‌داده

plateful /'pleɪtfʊl/ *noun, pl.* platefuls
دەورییەک، پڕ دەورییەک، پێشخۆرییەک ◌ بە اندازەی یک بشقاب

plate glass *noun*
شووشە، جام (دەرگا، ئاوێنە، پەنجەرە و هتد) ◌ شیشە

platelayer /'pleɪtleɪə(r)/ *noun*
(ڕێی ئاسن) میکانیکی ڕەیل، ڕەیلەوان، ڕەیل‌ساز، ڕەیل‌گەر، وەستای ڕەیل ◌ مکانیک ریل

platelet /'pleɪtlət/ *noun*
(خوێن) پلەیلیت، پلاکێت، خانەی پەنگینەر ◌ پلاکت

platelike *adjective*
دەوریئاسا، شێوەتەپسی، شێوەدەوری، دەورییانە ◌ بشقاب‌مانند

platen /'plat(ə)n/ *noun*
لوولەک (لە دەزگای نووسیندا) ◌ استوانە

plate-rack /'pleɪt ræk/ *noun*
جێقاپ، ئاوچۆڕکە ◌ آب‌چکان

plateresque /ˌplatə'rɛsk/ *adjective*
(ب.ت. بیناسازی سپانیا) پلاتریسک، زیوینگەرانە ◌ پلاترسک

plateresque architecture *noun*
ئارکیتێکچێری زیوینگەرانە یان پلاتریسک ◌ معماری پلاترسک

plate tectonics *noun, pl.*
زەویپێکهاتی تەختەیی، جوولانی تەختەکانی زەوی ◌ تکتونیک صفحه‌ای

platform /'plætfɔːm, US -fɔːrm/ *noun*
1 پلاتفۆرم، سەکۆ، کۆستە، تریبوون، دوانگە، شانۆ، (ڕێی ئاسن) سەکۆی وێستگە، بەرزەکی دابەزین: *What ◊ an oil/gas platform The train ◊ platform does it go from?* 2 *drew into the platform* (پاس) پلیکان 3 بنچینە سەرەکییەکان و ئامانجەکانی پارتییەکی ڕامیاری، بەرنامەی حیزبی، ڕێبازی حیزبی: *They are campaigning on an anti-immigration platform* 4 (platforms) کەوشی بە بنی ئەستوور و دارین ب.ت. لە ناوچەی پاژنە و نووکەوە 5 (کامپیوتێر) پلاتفۆرم: *a ◊ an IBM platform multimedia platform* ◌ 1 سکو، تریبون، صحنه 2 (اتوبوس) پله 3 خط‌مشی حزبی 4 (در جمع) کفش لژدار 5 پلاتفورم

platform shoes = platforms

plating /'pleɪtɪŋ/ *noun*
(کانزا) ڕووپۆشین، داپۆشین، ڕووکەشاندن، کفتاندن، ڕووکێش، ڕووپۆش، لەعاب ◌ (فلز) آب‌کاری، لعاب

platiniferous /plætɪ'nɪfərəs/ *adjective*
پلاتین‌دار، خاوەنی زێڕی سپی ◌ دارای پلاتین

platinization *noun*
ڕووپۆشین یان ڕووکێشاندن بە پلاتین، پلاتیناندن ◌ آبدهی با پلاتین

platinocyanide *noun*
جۆرێ خوێی کامپلیکسی fluorescent کە بەهۆی یەکگرتنی ئاوێتەیێکی پلاتینۆم و سیانید لەگەڵ سیانیدێکی تر پێکهاتووە ◌ پلاتینوسیانید

platinoid /'plætɪnɔɪd/ *adjective*
نیمچەپلاتین، شێوەپلاتین، لەپلاتین‌چوو، پلاتینی ◌ شبه‌پلاتین

platinous /'plætənəs/ *adjective*
پلاتینی ◌ پلاتینی

platinum /'plætɪnəm/ *noun*
پلاتین، پلاتینیۆم، زێڕی سپی (بە ژ.گ. 78، ن. Pt) ◌ پلاتین

platinum black *noun*
گەردەی پلاتینیۆم، وەکوو هاندەر (یان تاودەر) catalyst و مژۆکی absorbent گازەکان بەکاردێنرێ ◌ پلاتین بلک

platinum blonde *noun, adjective*
n ژنی قژزیوی *adj* قژزیوی ◌ *n* زن مونقره‌ای *adj* مونقره‌ای

platinum metals *noun, pl.*
کانزاکانی پلاتینیۆم: platinum، palladium، ruthenium، osmium، rhodium و iridium ◌ فلزات پلاتین

platitude /'plætɪtjuːd, US -tuːd/ *noun*
قسەی چەندبارەوەبوو، بنێشتەخۆشکە، بێتام، دروشم، قسەی کلیشەیی ◌ حرف کلیشه‌ای

platitudinarian *noun*
کلیشەیی‌بێژ، کەسێ کە قسەی کلیشەیی دەکا ◌ پلاتیتودیناریَن

platitudinous /ˌplætɪ'tjuːdɪnəs, US -'tuːdənəs/ *adjective,* also -dinal
کلیشەیی، بێتامی، پڕوپووچ، بنێشتەخۆشکە،

چەنـــدبارەوەبوو، ســـــوواو، زۆروتـــــراوە: *shallow feelings* ◊ *platitudinous remarks* and *platitudinous remarks*
platitudinously /ˌplætɪˈtjuːdɪnəsli, US -ˈtuːdənəsli/ *adv* ۞ تکراری

Platonic /pleɪˈtɒnɪk/ *adjective*
1 ئەفلاتوونی، پلاتۆنیک 2 (خۆشەویستی) پاک، راستەقینە (سێکشوال نەبێ): *Their relationship is strictly Platonic* ۞ 1 افلاطونی 2 حقیقی

Platonic idea *noun*
نموونە یا ئایدیای ئەفلاتوونی ۞ مثال افلاطونی

Platonic idealism *noun*
ئایدیالیزمی ئەفلاتوونی یان پلاتۆنی ۞ انگارگرایی افلاطونی

Platonism /ˈpleɪtənɪzəm/ *noun*
ئەفلاتوونگەری، پلاتۆنباوەری، ئەفلاتوونباوەری (Platonist /ˈpleɪtənɪst/ *n*, Platonistic *adj* ،*adj*) ۞ افلاطونگرایی

platoon /pləˈtuːn/ *noun*
(سەربازی) پەل (platooning *n*) ۞ دستە

Plattdeutsch /ˈplatdɔɪtʃ/ *noun, adjective* = Low German

platteland /ˈplatəland/ *noun, adjective*
(ئەفریکای باشووری) *n* ناوچەی دوور(ەدەس)ەکانی ولات *adj* لادێیی، دەشتەکی ۞ *n* مناطق دوردست کشور *adj* روستایی

plattelander *noun*
دانیشتووی ناوچە دوور(ەدەس)ەکانی ولات ۞ ساکن مناطق دوردست کشور

platten = platen

platter /ˈplætə(r)/ *noun*
1 گەورەدەوری، تەبەق، تەبەک، تاوەپەلە 2 (ئافەرمی) گرامافۆن ریکۆرد ۞ 1 دیس 2 گرامافون ریکورد

platy- *prefix*
پێشگر: پان، بەرین؛ تەخت، ریک: *platypus* (بنەرەت: لە *platus* یۆنانییەوە "flat ،broad") ۞ پیشوند: پهن؛ مسطح

platyhelminth /ˌplatɪˈhɛlmɪnθ/ *noun*
پانەکرم ۞ پهنکرم

Platyhelminthes /ˌplatɪhɛlˈmɪnθiːz/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) پانەکرمان، کرمەپانەکان، کرمەپانان (بنەرەت: لە -platy لاتینەوە "پان" + *helminth* یۆنانییەوە "کرم") ۞ پهنکرمان

platypus /ˈplætɪpəs/ *noun*, also duck-billed platypus, *pl.* platypuses
پێتەختە، تەختەپا، پلاتیپوس: گیانەوەریکی گوانداری چکۆلانەی کولکنی ئەوسترالیا [*Ornithorhynchus anatinus*] ۞ پلاتیپوس

platyrrhine /ˈplatɪrʌɪn/ *adjective, noun*
(گیانەوەرناسی) لووتپانە، پانەلووت، پلاتیراین (وەکوو مەیموونەکانی دنیای نوێ، marmiset و tamarin، بروانە catarrhine) ۞ پلاتیرینی

platysma /pləˈtɪzmə/ *noun*, platysmas or platysmata /-mətə/
(توێکاری) پانکەلە (ریشالەکانی ماسوولکە؛ بنەرەت: لاتینی نوێ، لە *platusma* یۆنانی "شتێکی پان، plate") ۞ پلاتیسما

plaudits /ˈplɔːdɪts/ *noun, pl.*
1 پەسندکردن 2 پیاهەلدان، (دەنگی) چەپلەلێدان، تاریفدان، پەسنکردن ۞ 1 تصویب 2 تحسین

plausibility /ˌplɔːzəˈbɪləti/ *noun*, also plausibleness
1 پەسندکراوی، لەپەسندهاتوویی، جێیپەسندبوون، قایلکەریتی، رێتێچوویی 2 باوەرپێکراوی، دروستی 3 هەلفریوێنەری، خۆشرواڵەتی، زمانلووسی ۞ 1 پذیرفتگی 2 اعتبار 3 ظاهرفریبی

plausible /ˈplɔːzəbl/ *adjective*
1 جێیپەسند، پەسنکراو، قایلکەر، ماقوول، ژیرانە، رێتێچوو، جێیباوەر 2 (درۆزن و هتد) لەخشتەبەر، زمانلووس، خۆشرواڵەت، قولۆرباز، لەبارزان ۞ 1 موجه، پذیرفتنی 2 ظاهرفریب

plausibly /-əbli/ *adverb*
بە شێوەیەکی ژیرانە، قایلکەرانە: *He argued very plausibly that the claims were true* ۞ به طور پذیرفتنی

plausive *adjective*
چەپلەلێدەر، پیاهەلدەر ۞ کفزن، تحسینکننده

play /pleɪ/ *noun*
1 یاری، کایە، گەمە 2 کایەکردن، یاریکردن 3 شێواز یان شێوەی یاری(کردن) 4 سەرقالی، سەرگەرمی، رابواردن 5 رەفتار، جوولانەوە، هەلسوکەوت 6 شانۆ، شانۆنامە 7 شۆخی، جەفەنگ، حەنەک 8 کار، کردەوە، کریار 9 کاریگەری، باندۆر 10 بواری یا مەیدانی چالاکی 11 چالاکی 12 کارلێکردن، کارلێک 13 جێگای جوولانەوە، جێی ئازاد یان هەلسووران 14 جێی کایە، مەیدان (کایە) 15 (یاری) نۆرە 16 قومار، گریوکردن 17 خۆنواندن، خۆوانیشاندان، خۆوادەرخستن ۞ 1 بازی 2 عمل انجام بازی 3 روش بازی 4 تفریح 5 رفتار 6 نمایش، نمایشنامه 7 مزاح 8 عمل 9 اثر 10 میدان فعالیت 11 فعالیت 12 تعامل 13 جای حرکت 14 میدان 15 (بازی) نوبت 16 شرطبندی 17 تظاهر

playa /ˈplʌɪə/ *noun*
کەنار، رۆخ ۞ ساحل

playable /ˈpleɪəbl/ *adjective*
1 (یاریگا) باش بۆ یاری، گونجاو، بەکارهاتوو 2

(پارچە موسیقا یان کایەی کامپیوتێری) ئاسان، سادە ۞ 1 (زمین) قابل بازی، مناسب 2 سادە

play-acting *noun*
خۆنواندن، خۆوانیشاندان، خۆوادەرخستن ۞ تظاهر

play-actor *noun*
دەورگێر، رۆڵگێر ۞ بازیگر

playback /'pleɪbæk/ *noun*
1 خستنەوەسەر، لێدانەوە 2 دووپاربوونەوەی دیمەن، خستنەوەسەری دیمەن، گەڕاندنەوەی دیمەن ۞ 1 بازنواخت 2 تکرار صحنە

play behaviour *noun*
هەڵسوکەوت یان رەفتاری کایە، هەڵسوکەوتی یاری ۞ رفتار بازی

playbill /'pleɪbɪl/ *noun*
1 پوستێر، ئاگاداری شانۆدان 2 بەرنامە و پرۆگرامی شانۆ ۞ 1 پوستر 2 برنامەی تئاتر

playboy /'pleɪbɔɪ/ *noun*
(ب.ت. لاو و دەوڵەمەند) رابوێر، رادەر، خۆشگوزەران، خانمباز، زۆڵ ۞ عیاش

play-by-play *noun*
1 راپۆرتی زیندوو یان راستەوخۆ 2 راپۆرتی ساتبەسات ۞ 1 گزارش مستقیم 2 گزارش مفصل

play date *noun*
(منالان) ڕێکەوتی یاری، دانانی رۆژی کایە یان یاری ۞ تاریخ بازی

Play-Doh = play dough

play dough *noun*
هەویری کایە (رەنگاورەنگ) ۞ خمیر بازی

played-out *adjective*
1 هیلاک، شەکەت، ماندوو، لەپێکەوتوو 2 کۆن، کۆنە، لەباوکەوتوو 3 کاریگەرینەماو، ناکاریگەر، بێبرەو ۞ 1 خستە 2 منسوخ 3 غیرمؤثر

player /'pleɪə(r)/ *noun*
1 یاریزان، کایەباز، یاریچی، یاریزان 2 هونەرپیشە، نوێنیار، ئەکتەر 3 موسیقاژەن، سازژەن، ژەنیار 4 زەفت، پلەیێر 5 پیاوی زۆڵ و ژنڕاکێش ۞ 1 بازیکن 2 بازیگر 3 نوازندە 4 ضبط صوت 5 پلایر

player-manager *noun*
یاریزان-بەڕێوەبەر ۞ بازیکن-مدیر

playfellow = playmate

playful /'pleɪfl/ *adjective*
1 قۆشمە، شلوق، هاروهاج، کایەپێخۆش: *a playful puppy* 2 بەکەیف، بەدەماخ، خۆشحاڵ، خۆش، لەگوڕ، سەرخۆش 3 لە رووی شۆخییەوە، نە بەراست ۞ 1 بازیگوش 2 مسرور، بشاش 3 از روی مزاح، به قصد شوخی

playfully /-fəli/ *adverb*
لە رووی شۆخییەوە، بە شۆخی ۞ از روی مزاح یا شوخی

playfulness /'pleɪflnəs/ *noun*
1 قۆشمەیی، شلوقی، رمبازین، هاروهاجی، کایەپێخۆشی 2 بەکەیفی، بەدەماخی، خۆشحاڵی، خۆشی، کەیفسازی، لەگوڕی، سەرخۆشی ۞ 1 بازیگوشی 2 بشاشی

playgoer /'pleɪgəʊə(r), US -goʊər/ *noun*
شانۆرەو، بۆشانۆچوو، شانۆباز، فێرەتیاتر، تیاتررەو ۞ اهل تئاتر

playground /'pleɪgraʊnd/ *noun*
1 جێکایە، هەوشەنگ، یاریگا 2 (خوازە) جێی رابواردن، جێی سەرقاڵی، شوێنی سەرگەرمی ۞ 1 زمین بازی 2 (مجازی) تفریحگاە

playgroup /'pleɪgru:p/ *noun*
باخچەی منالان، باخچەی ساوایان، منالستان ۞ مهد کودک

playhouse /'pleɪhaʊs/ *noun*
1 تیاتر، شانۆگا 2 (خانووبەرە) جێکایەی منالان، داربەند یان دارەڕای کایە منالان (هەڵیشدەگیرێ) ۞ 1 تماشاخانە 2 پلیهاوس

playing /'pleɪɪŋ/ *noun*
(موسیقا) لێدان، ژەندن ۞ نواختن

playing-card *noun*
پەڕی کایە یان یاری، پەرک ۞ ورق بازی

playing-field *noun*
یاریگە، جێیاری، جێکایە ۞ زمین بازی

playland = playground

playlet /'pleɪlət/ *noun*
1 شانۆی کورت، کورتەشانۆ 2 شانۆنامەی کورت، کورتەشانۆنامە ۞ 1 نمایش کوتاە 2 نمایشنامەی کوتاە

playlist *noun*
لیستەی گۆرانی و موسیقاکان ۞ فهرست آوازها و موسیقیها

playmate /'pleɪmeɪt/ *noun*
هەواڵ یان رفیقی منالی، هاویاری ۞ همبازی

play-off *noun*
(ئەگەر بەرامبەر بوون) پێشبڕکێکردنەوە، پێشبڕکێی دووبارە، پێشبڕکێی سەرلەنوێ، پێشبڕکێی بۆ بردنەوە، دواپێشبڕکێ: *They lost to Chicago in the -y-offs* ۞ مسابقەی مجدد

play on words *noun*
کایەکردن بە وشە ۞ بازی با کلمات

playpen /'pleɪpen/ *noun*
داربەند یان دارەڕای کایە منالان (هەڵیش دەگیرێ) ۞ پلیپن

playroom /'pleɪru:m, US -rʊm/ *noun*
دیو یان ژووری کایەی منال ۞ اتاق بازی بچه

playschool /'pleɪsku:l/ = playground

plaything /'pleɪθɪŋ/ *noun*

1 شت(وەک)ی کایە، لەیستۆک 2 (خوازە) کایە یان شتی بەردەست ۞ 1 اسباب بازی 2 (مجازی) بازیچه

playtime /ˈpleɪtaɪm/ *noun*
وەختی کایە، زەنگی رابواردن یا کایە، زەنگی حەسانەوە ۞ زنگ تفریح

playwright /ˈpleɪraɪt/ *noun*
شانۆنامەنووس ۞ نمایش‌نامه‌نویس

plaza /ˈplɑːzə, US ˈplæzə/ *noun*
1 (ب.ت. شارەکانی سپانیا) بازار، گۆرەپان، مەیدان، گاسن 2 (ب.ت. لە ئەمریکا) ناوەندی کرین، بازاری کرین ۞ 1 میدان 2 مرکز خرید

PLC /ˌpiː el ˈsiː/ *abbreviation* Public Limited Company

plea /pliː/ *noun*
1 داخوازی، داوا، داواکاری 2 پەلپ، بیانوو 3 (ماف) بەرگری‌نامە 4 سکالا، نامەی خۆبەراندنەوە، نامەی لەسەرخۆکردنەوە، وەلامی تاوانبارکراو لەسەر تاوان بۆ دادگەر ۞ 1 درخواست 2 عذر، دستاویز 3 مدافعه 4 شکایت

plea bargaining *noun*
ریککەوتنی بەر لە دادگایی (دان‌پیانانی تاوانبار بە گوناهێکی سووک‌تر بە هیوای لەسەر لاچوونی تاوانێکی قورس‌تر) ۞ پلی بارگینینگ

pleached *adjective*
لێک‌ئالاو، تێک‌چرژاو، تێک‌گیراو، لێک‌ئالۆسکاو، (لق‌وپۆ)بەیەکاداو ۞ درهم‌تنیده

pleadable /ˈpliːdəbl/ *adjective*
لەبەرگری‌هاتوو، شیاوی لەسەرخۆکردنەوە ۞ قابل دفاع

pleader *noun*
1 داوین‌گیر، داوین‌گر، دەستەوداوین 2 داواکار، دادخواز، دادبەر ۞ 1 التماس‌کننده 2 درخواست‌کننده، دادخواه

pleading /ˈpliːdɪŋ/ *adjective, noun*
adj بە پارانەوە، بە تکاوە *n* 1 پارانەوە، تکا، تکاکاری، لەسەرخۆکردنەوە 2 بەرگری، بەلگەهێنانەوە 3 (pleadings) (ماف) داواکاری‌یەکانی دوو لایەن لە دادگا ۞ *adj* ملتمسانه *n* 1 التماس، خواهش، شفاعت 2 دفاع 3 (در جمع) اظهارات مدعی و خوانده

pleadingly /ˈpliːdɪŋli/ *adverb*
بە پارانەوە، داوین‌گیرانە ۞ ملتمسانه

pleasance /ˈplezns/ *noun*
1 جێگایێکی بردراو یا بەشێ لە باخچە، ب.ت. ئەوەی کە نووسابێ بە ماڵێکی گەورەوە 2 خۆشی، وەشی، خوەشی، دلگیری، پەسند(کراو)ی ۞ 1 پلیانس 2 خوشایندی، مطبوع‌بودن

pleasant /ˈpleznt/ *adjective* (pleasanter, pleasantest)
1 خۆش، وەش، خوەش، دلگیر، پەسند(کراو)، دلخۆشکەر، خۆشحالکەر: *a pleasant climate/evening/place* ◊ *What a pleasant surprise!* 2 رووخۆش، دلنەرم، بەرەوشت، دلسۆزانە، دۆستانە: *a pleasant young man* ۞ 1 خوشایند، مطبوع 2 خوش‌مشرب، دوستانه

pleasantly /ˈplezntli/ *adverb*
رووخۆشانە، خۆش، بە شێوەیێکی خۆش ۞ خوش‌مشربانه، به طور خوشایند

pleasantness /ˈplezntnəs/ *noun*
1 خۆشی، دلگیری، پەسندکراوی: *She remembered the -santness of the evening* 2 رووخۆشی ۞ 1 مطبوعیت 2 خوش‌مشربی

pleasantry /ˈplezntri/ *noun, pl.* pleasantries
1 شۆخی، جەفەنگ، حەنەک 2 شۆخی‌بازی، قسەخۆشی 3 گالتە، گەپ ۞ 1 مزاح 2 بذله‌گویی 3 لطیفه

please /pliːz/ *interjection*
تکایە! کەرەم‌کە! لێتم‌دەوێ! تو خودا! بە خێری خۆتان! ۞ لطفاً

pleased /pliːzd/ *adjective*
خۆشحال، شاد، بەکەیف، دلپێخۆش، پێخۆش‌بوو، رازی، قایل، رەزامەند: *The boss should be -eased with you* ۞ خرسند، راضی

pleasing /ˈpliːzɪŋ/ *adjective*
خۆش، دلپێخۆش، جوان، بلاوێن، وەش، دلگیر، قایل‌کەر: *the sun's pleasing warmth* ◊ *a pleasing design*
pleasingly /ˈpliːzɪŋli/ *adv*: خۆش، بە شێوەیەکی خۆش: *She had a pleasingly direct manner* ۞ خوشایند، مطبوع، رضایت

pleasurability /ˌpleʒərəˈbɪləti/ *noun,* also pleasurableness
خۆشی، خۆش‌بوون، خۆشحالکەری، دلخۆشکەری، بەردلکەوتوویی ۞ لذت‌بخشی

pleasurable /ˈpleʒərəbl/ *adjective*
خۆش، شادی‌هێنەر، خۆشحالکەر، دلخۆشکەر، بەردلکەوتوو، gratifying ,pleasant: *a pleasurable experience* ۞ لذت‌بخش

pleasurably /ˈpleʒərəbli/ *adverb*
بە خۆشی(یەوە): *He sipped his coffee pleasurably* ۞ با لذت

pleasure /ˈpleʒə(r)/ *noun*
1 خۆشی، وەشی، لەززەت، کەیف، شادی، خۆشحالی، دلشادی، دلخۆشی، بەکەیفی، کەیفسازی 2 رابواردن، خۆش‌گوزەرانی 3 مەیل، ئارەزوو، نگە، ویست 4 دلخۆشی، مایەی دلخۆشی، دلخۆشکەر ۞ 1 لذت، مسرت 2 تفریح، رامش 3 میل 4 عیاشی، دلخوشی

pleasure boat *noun,* also pleasure-craft
گەمی یان لۆتکەی رابواردن، بەلەمی خۆشی ۞

قایل تفریحی

pleasure-ground *noun*

شوێن یا جێی ڕابواردن، ڕابواردنگە ۞ جای تفریح

pleasure-seeker *noun*

مرۆی ڕابوێر یا خۆش‌گوزەران ۞ آدم خوش‌گذران

pleasure-seeking *adjective*

ڕابوێر یان خۆش‌گوزەران ۞ خوش‌گذران

pleat /pli:t/ *noun*

(بەرگدروویی) دەق، شۆ، قەد، چین (هەمیشەیی) ۞ پیلی، تا

pleated /'pli:tɪd/ *adjective*

(بەرگدروویی) دەق‌دار، دەق‌گرتوو، چین‌دار، چین‌دراو، قەدقەد: *a -ated skirt* ۞ دارای پیلی

pleather *noun*

پلیسێر (مەتریاڵێکی چەرمی و بۆ دروستکردنی جل بەکاردێ) ۞ پلتر

pleb /pleb/ = plebeian

plebe /pli:b/ *noun*

خوێندکاری ساڵی یەکەمی کۆلێژ یان زانکۆی ئەفسەری یان ئاکادیمیای هێزی دەریایی ۞ پلب

plebeian /plə'bi:ən/ *noun, adjective*

n 1 (ڕۆمای کۆن) ئەندامی چینی خەڵکی ڕەمەکی یان ئاسایی 2 بنیادەمی ئاسایی، مرۆی ڕەمەکی یان ڕەشۆکی 3 (plebeians) خەڵکی ڕەمەکی یان ئاسایی، خەڵکی ڕەشەوڕووتە *adj* ڕەمەکی، سەربە چینی خوارەوەی کۆمەڵگا (لە ڕۆمی کۆن)، بێ‌ڕەوشت، ڕەشۆکی، بازاڕی، پایەنزم، نزم ۞ *n* 1 عضو طبقەی عوام 2 آدم عامی 3 (در جمع) عوام *adj* عامیانە، دون‌پایە

plebiscitary /-'bɪsɪt(ə)ri/ *adjective*

سەربە دەنگدانی گشتی یان ڕاپرسی ۞ وابستە بە همەپرسی

plebiscite /'plebɪsɪt, US -saɪt/ *noun*

1 دەنگدانی گشتی 2 (لە ڕۆمی کۆن) قانوونی دەرکراو لە لایەن ئەنجومەنی plebeians ەوە ۞ 1 همەپرسی 2 پلبیستاری

plebs /plebz/ *noun, pl.*

(نافەرمی) خەڵکی ڕەمەکی یان ئاسایی، خەڵکی ڕەشەوڕووتە ۞ عوام

Plecoptera *noun, pl.*

هۆنراوەباڵان، تەونباڵان ۞ پلکوپترا

plecopteran *noun, adjective*

n هۆنراوەباڵ، تەونباڵ stonefly *adj* سەربە یان پێوەندی بە هۆنراوەباڵانەوە هەیە (بنەڕەت: لە Plecoptera لاتینی نوێ، لە plekein یۆنانییەوە "هۆنینەوە to braid" + *pteron* "باڵ") ۞ پلکوپتران

plectrum /'plektrəm/ *noun, pl.* plectrums or plectra /-trə/

دەنووکە، پێژەن، ژەنەک (بنەڕەت: بە ڕێگای لاتین، لە *plēktron* یۆنانییەوە، لە *plēssein* "پیاکێشان، لێدان to strike") ۞ مضراب

pled /pled/ = past and past participle of plead

pledge /pledʒ/ *noun*

1 گرێو، بارمتە 2 خۆبەستەیی، دەربەستایەتی، دەربەست‌بوون، پەیمان‌دان، پەیگرتن 3 بەڵێنی، پەیمان، بەڵێنی پیاوانە، سۆز، گفت 4 (کۆن) خواردنەوە بە سلامەتی کەسێ 5 نیشانە (بۆ برادەری و هتد) 6 پێشەکی ۞ 1 وثیقە، رهن 2 قول شرف، التزام، تعهد 3 عهد 4 پلج 5 نشانە 6 بیعانە

pledgee /'pledʒi:/ *noun*

بارمتەگر، گرێوگر، گرێوبەر ۞ مرتهن

pledger *noun*

گرێودانەر، بارمتەدانەر ۞ راهن

pledget /'pledʒɪt/ *noun*

پەڕۆی سەر برین، کەتانی برین ۞ پلاجت

-plegia /pli:dʒə/ *suffix*

پاشگر: شەپلە، شەلەل، فەلەج (بنەڕەت: لە *plēgē* یۆنانییەوە "blow, stroke"، ئەویش لە *plēssein* "لێکەوتن، لێدان") ۞ پسوند: فلج

Pleiades /plɪ:əd:z, US -laɪə-/ *noun, pl.*

(ئەستێرەوانی) پێروو، پێڤر، کۆ، پەروین، کووە؛ حەوت کچی ئەتلەس Atlas و پلێیۆنی Pléioné (1 مایا Maia 2 ئێلێکتری Électre 3 تایژێت Taygéte 4 ئاستێرۆپی Astéropé 5 مێرۆپی Mérope 6 ئالسیۆنی Alcyoné 7 سێلائینۆ Célaeno)، بوونە کۆمەڵە ئەستێرەیێ لە میتۆلۆژی یۆنانیدا؛ هێشووە ئەستێرەیێکی دیار لە کانستێلاسیۆنی Taurus کە شەش ئەستێرە بە شێوەی ئەسکوێ‌یێکی زۆر چکۆلە تیایە ۞ ثریا، پروین

plein-air /plɛn 'ɛ:, French plɛn ɛʀ/ *adjective*

لە هەوای ئازادا، لە کەشێکی ئازادا ۞ در فضای باز

Pleistocene /'plʌɪstəsi:n/ *adjective, noun*

1 (زەوی‌ناسی) نۆترینە، نوێ‌ترینە، پلایستێسین، پلایستوسێن (= ئاماژە بە یەکەمین سەردەمی کواتێرنێری (نێوان قۆناخەکانی پلیۆسێن Pliocene و هۆلۆسێن Holocene یان پێنجەمین سەردەم لە سەردەمانی ژیانی نوێ و یان یەکەمین خول لە سەردەمی چوارەمی زەوی‌ناسی کە 1.64 میلیۆن تا 10,000 ساڵ لەوەپێشی خایاندووە و لەگەڵ دروست‌بوونی مرۆڤ یەک دەگرێتەوە) 2 (the Pleistocene) سەردەمی نۆترینە یان پلایستوسێن ۞ 1 پلیئستوسن 2 (the Pleistocene) دورەی پلیئستوسن

plenarily *adverb*

بە تەواوی ۞ تماماً

plenary /ˈpliːnəri/ *adjective, noun* (*pl.* plenaries)
1 *adj* (کۆبوونەوە و هتد) گشتی، هەموان(ی)، گەلەمپەری: *The new committee holds its* *a* ◊ *first plenary session this week* 2 *plenary session* (دەسەلات، هێز و هتد) رەبەق، تەواو، رەها، ئازگار، دیاری‌نەکراو، بێ‌سنوور، بێ‌: unqualified ،absolute: *The Council has* ◊ *plenary power* *plenary powers to administer the agreement* n کۆبوونەوەی گشتی ۞ *adj* 1 عمومی 2 تام، مطلق n همایش عمومی

plenary indulgence *noun*
لێخۆشبوونی بە تەواوەتی یا رەبەق ۞ غفران کامل

plenipotent *adjective*
تەواودەسەلات، دەسەلاتبەدەست، بڕیاربەدەست ۞ تام‌الاختیار

plenipotentiary /ˌplenɪpəˈtenʃəri, US -ʃieri/ *noun*, (*pl.* plenipotentiaries), *adjective*
n نوێنەر یان بالیوزی دەسەلاتبەدەست، نوێنەری بڕیاربەدەست *adj* تەواودەسەلات، دەسەلاتبەدەس، بڕیاربەدەست، خاوەن دەسەلاتی رەبەق، تەواوبڕیاربەدەست ۞ *n* نمایندەی تام‌الاختیار *adj* تام‌الاختیار

plentitude /ˈplenɪtjuːd, US -tuːd/ *noun*
1 تەواوی، رەبەقی 2 زۆری، پڕی، فرەیی، زەبەنی، زەبەندەیی، abundance: *a -tude of* ◊ *wealth and food* ۞ 1 کمال 2 وفور، فراوانی

plentitudinous *adjective*
تەواو، رەبەق، زۆر، فرە، زەبەن، زەبەندە ۞ تمام، وافر، فراوان

plenteous /ˈplentiəs/ *adjective*
زەبەند، زۆر، فرە، پڕبەر، پڕبەرەکەت، بەخێر ۞ فراوان، وافر، پرثمر

plenteously /ˈplentiəsli/ *adverb*
زەبەندانە، زۆر، گەلێ، فرە، بە زۆری ۞ بە وفور

plentiful /ˈplentɪfl/ *adjective*
زۆر، فرە، پڕ، زەبەند، زەبەندە، مشە، سەرڕێژ، گەلێک: *a plentiful* ◊ *a plentiful land* ◊ *supply of food* ۞ فراوان، وافر، متعدد

plentifully /-fəli/ *adverb*
زۆر، گەلێک، فرە: *Evidence is plentifully* ◊ *available* ۞ بە وفور

plentifulness /ˈplentɪflnəs/ *noun*
زۆری، پڕی، زەبەندەیی، فرەیی ۞ وفور، بسیاری

plentitude = plenitude

plenty /ˈplenti/ *noun, pronoun, adjective, adverb*
n زۆری، فرەیی، پڕی، زەبەنی، زەبەندی *pron* بڕێکی زۆر، ژمارەیەکی زۆر، تەواو، (بڕی) بەش‌کردوو *adj* زۆر، گەلێ، فرە *adv* یەکجار، زیاتر لە پێویست، زیادی ۞ *n* وفور *pron* مقدار زیاد یا کافی *adj* فراوان *adv* خیلی

plenum /ˈpliːnəm/ *noun*
1 کۆمجڤین، دانیشتنی گشتی، کۆبوونەوەیێ کە هەموو ئەندامان لەوێ بن 2 (فیزیک) شوێنی پڕ لە ماتێر یان ماک، شوێنی گیراو بەهۆی ماکەوە ۞ 1 پلنوم، مجمع عمومی 2 فضای پر از مادە

pleo- *prefix*
پێشگر: زۆرتر، پتر: (لە ئاسایی *pleomorphism*) یان ژمارەی چاوەڕوان‌کراو، بنەڕەت: لە *pleōn* یۆنانییەوە) ۞ پیشوند: بیش‌تر

pleochroic /ˌpliːə(ʊ)ˈkrəʊɪk/ *adjective*
(کریستالۆگرافی) چەندرەنگە، پلیۆکرۆئیک: تایبەتمەندی کریستالێ کە چەندین رەنگ دەنوێنێ ۞ پلیوکروئیک

pleochroism *noun*
چەندرەنگەیی ۞ پلیوکروئیسم

pleomorphic *adjective*
فرەشێوە، فرەبیچم ۞ چندشکلی

pleomorphism /ˌpliːə(ʊ)ˈmɔːfɪz(ə)m/ *noun*
فرەشێوەیی، فرەبیچمی (بەکتریا یا شتێکی سروشتی تر) ۞ چندشکلی(بودن)

pleonasm /ˈpliːənæzəm/ *noun*
درێژدادڕی، پلیۆناز(یزم)، redundancy ۞ حشو

pleonastic /ˌpliːəˈnæstɪk/ *adjective*
درێژدادڕییانە (pleonastically *adv*) ۞ وابستە بە حشو

pleophagous *adjective*
فرەگیانەوەرخۆر، چەندجۆرخۆر ۞ پلیوفاگوس

pleopod *noun*, also swimmeret
پەلەمەلە، پای مەلە، مەلەپا، پێمەلە: پەلی (ژێرزگی crustacean ی (بۆ مەلەپێ‌کردن و هەلگرتنی هێلکەکانیان) ۞ پلیوپود

plerocercoid *noun*
پڕکلکە: کرمۆکەی درێژ و رەقی هێندێ لە tapeworm ـەکان کە زۆرتر لە نێو ماسوولکەی muscles ماسییەکان دایە ۞ پلروسرکوئید

pleroma /pləˈrəʊmə/ *noun*
(لە Gnosticism دا) جیهانی مانایی spiritual universe وەکوو شوێنی خودا و هێزە خواییەکان ۞ پلیوروما

pleromatic *adjective*
سەربە pleroma ۞ وابستە بە pleoroma

plesiosaur /ˈpliːsɪəsɔː, US ˈpliːz-/ *noun*
نزیکە(مار)مێلکە، پلیسیۆسۆر (خشۆکێکی بووبەردی زلەی دەریایی سەردەمی Mesozoic، دەستە یان ژێردەستەی Plesiosauria؛ بنەڕەت: لە *plēsios* یۆنانییەوە "نزیک" + *sauros* "مارمێلکە") ۞ نوعی دایناسور

plessor /ˈplesə/ = plexor

plethora /ˈpleθərə/ *noun*
1 زۆری، فرەیی، زۆری، زەبەندەیی، زۆربوون، پڕی، abundance ،profusion 2 زیادی، لە رادەبەدەر، لەئەندازبەدەر، زێدە، لە پێویستبەدەر 3 ئەوپەڕگری 4 (پزشکی) پڕشلەیی، خوێنتێزاوی، پڕخوێنی (لە جێگایێ) ۞ 1 کثرت، فراوانی 2 فزونی 3 افراط 4 ازدیاد خون

plethoric /ˈpleθ(ə)rɪk, US plɪˈθɒrɪk/ *adjective*
1 فرە، زۆر، زەبەندە، پڕ، زەعف 2 پڕخوێن، خوێنتێزاو(ی) ۞ 1 فزون، کثیر، فراوان 2 پرخون

plethysmograph /plɪˈθɪzməgrɑːf/ *noun*
ئامێری پێوانی گۆڕانی قەوارەی بەشێ لە لەش، لە ئەنجامی گۆڕانەکانی پەستانی خوێنەوە ۞ پلتیموگراف

plethysmographic *adjective*
سەربە یا پێوەندی بە پلیتیزمۆگرافیکەوە هەیە ۞ وابستە بە پلتیموگراف

plethysmography *noun*
پلیتیزمۆگرافیکی ۞ پلتیموگرافی

pleura[1] /ˈplʊərə, US ˈplʊrə/ *noun, pl.* pleurae /-riː/
1 پەردەی سی، سیپەیپەردە، پەردەسی 2 (گیانەوەرناسی) دواترین بەشی لەشی گیانەوەر یان پێکهاتەیێ ۞ 1 غشاء ریە 2 پلیورا

pleura[2] = plural form of pleuron

pleural /ˈplʊərəl, US ˈplʊrəl/ *adjective*
سەربە پەردەی سی ۞ وابستە بە غشاء ریە

pleurisy /ˈplʊərəsi, US ˈplʊr-/ *noun*
(پزشکی) سەتلّ وجەم، برک، سینەپالّوو، ئاوسانی پەردەسی ۞ ذات‌الجنب

pleuritic /plʊˈrɪtɪk/ *adjective*
سەربە سەتلّوجەم، برکی، سینەپالّوویی ۞ وابستە بە ذات‌الجنب

pleuro- *prefix*
پێشگر: پەردەی سی، پەردەسی: *pleuropneumonia* ۞ پیشوند: غشاء ریە

pleurodynia /ˌplʊrəˈdaɪnɪə/ *noun*
ئێشی کەلەکە و سنگ ۞ درد پهلو و سینە

pleuron /ˈplʊərɒn/ *noun, pl.* pleura /-rə/
(گیانەوەرناسی) تەنیشتە، لالەشە: دیوارەی (لا)تەنیشتی هەر بەش یان کەرتێکی لەشی arthropod ی (بنەڕەت: لە یۆنانییەوە "لایێکی لەش") ۞ پلوزون

pleuropneumonia *noun*
نەخۆشی پزوو و سینەپالّوو ۞ پلیونمونیا

pleuropneumonia-like organism = mycoplasma

pleuston *noun*
سەرئاوسواران، سەرناوسوارە: شێوەحەسیری سەرئاوکەوتەی گژوگیا، قەوزە و زیندەوەر و ئۆرگانیزمی تر کە نزیک بە رووی ئاوی گۆماو، رووبار و یان (کۆمەلّکە) ئاوی شیرین سواراوە ۞ پلیوستون

pleustonic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە پلیۆستۆنەوە pleuston هەیە ۞ وابستە بە پلیوستون

plew /pluː/ *noun*
(مێژوویی) پێستە یان کەولی سەگاو beaver ۞ پوست بیدَستر

-plex *suffix*
پاشگر: 1 ژمارەیێ بە توانێکی دیارەوە: *googolplex* 2 (خانووبەرە) خاوەنی کۆمەلّە بەشێ یان یەکەیێ (دەستە) unit: *multiplex* ۞ پسوند: 1 عددی با توان مشخص 2 دارای تعدادی بخش یا واحد *fourplex*

plexal *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە plexus ەوە هەیە ۞ وابستە بە plexus

plexiform /pleksəfɔːm/ *adjective*
1 تۆڕناسا، شێوەتۆڕ، تۆڕی 2 ئالّۆز، پێچەلاوپێچ ۞ 1 شبکەوار 2 بغرنج

Plexiglas /ˈpleksiglɑːs, US -glæs/ *noun*, also plexiglas
(دروشمی بازرگانی) شووشەی پلاستیکی ۞ شیشەی پلاستیکی

plexor /ˈpleksə/ *noun*, also plessor
چەکوشی لێدان (سەرەکەی جیرە، بۆ تاقیکردنەوەی پزشکی) ۞ چکش دق

plexus /ˈpleksəs/ *noun, pl.* same or plexuses, also plessor
1 (توێکاری) تۆڕ (دەمار و رەگەکانی لەش) 2 تۆڕی پێچەلاوپێچ network ،intricate شتومەکی تێکئالاو، پێکهاتەی ئالّۆز یان پێچەلاوپێچ (خوازە) رەوش یان باروودۆخی ئالّۆز، هەلّومەرجی شێرزە ۞ 1 شبکە 2 شبکەی پیچیدە، ساختار پیچیدە، (مجازی) وضع بغرنج

pliability /ˌplaɪəˈbɪlətɪ/ *noun*
1 نەرمی، چەمیوی، نووشتاوی، داهاتوویی، لەچەمانهاتوویی 2 سازان، گونجاوی، راهاتوویی، لواوی 3 کارلێکراوی، زووڕامبوویی، زووڕازیبوویی ۞ 1 انعطاف‌پذیری 2 سازگاری 3 تأثیرپذیری

pliable /ˈplaɪəbl/ *adjective*
1 نەرم، چەمیو، چەماو، نووشتاو، داهاتوو، لەچەمانهاتوو 2 سازاو، گونجاو، راهاتوو، لواو 3 کارلێکراو، زووڕامبوو، زووڕازیبوو ۞ 1 انعطاف‌پذیر 2 سازگار 3 تأثیرپذیر

pliancy /ˈplaɪənsi/ *noun*, also pliantness
نەرمی، چەمیوی، نووشتاوی، داهاتوویی، لەچەمانهاتوویی ۞ انعطاف‌پذیری، خم‌پذیری

pliant /'plaɪənt/ *adjective*, also pliable
1 نەرم، چەمیو، نووشتاو، داهاتوو، لەچەمانهاتوو 2 کارلێکراو، زوورِام، زوورِازیبوو، سازاو، گونجاو، ملکەچ (pliantly *adv*: بە شێوەیێکی نەرم، چەماوانە؛ pliantness *n*) ◌ 1 انعطافپذیر، خمپذیر 2 تأثیرپذیر، سازشپذیر

plica /'plɪkə, US 'plʌɪkə/ *noun*, *pl*. plicae /-kiː/ or plicas
(توێکاری و رووەکناسی) قەدکراوی، نووشتاوی، لاسەرلایی، لۆچ تێکەوتن، بەشێکی نووشتاو (بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە لاتینی سەدەکانی نێوەڕاست، لە *plicare* "قەدکردن، دانووشاندن "to fold") ◌ تاخوردگی

plicate /'plʌɪkət, US 'plʌɪkeɪt/ *adjective*, also plicated /plɪ'keɪtɪd/
قەدکراو، لاسەرلا، لۆلۆ، لۆچ، نووشتاو: *a plicate leaf* ◌ تاخورده

placation /plʌɪ'keɪʃn/ *noun*
قەد، چین، لۆچی، چرچی، قەدکراوی، نووشتاوی، لاسەرلایی، لۆلۆبوون، لۆچ تێکەوتن (placatory *adj*؛ placative *adj*) ◌ چین، تاخوردگی

plicature /'plɪkətʃə(r)/ *noun*
قەدکراوی، نووشتاوی، لۆلۆیی، لۆچێتی، لۆچبوون ◌ تاخوردگی

pliers /'plaɪəz, US -ərz/ *noun, pl.*
مقاش، ئامووردەس: *a pair of -ers* ◌ انبردست

plight /plaɪt/ *noun*
بار، دۆخ، رەوش ب.ت. گیرەوکێشە، چەرمەسەری، بەلا، دەرد، گێچەڵ، رۆژەڕەشی، بەدبەختی، کلۆلی، تەنگوچەڵەمە، گازوگیر، تەڵەزگە (بنەڕەت: لە *plit* فەرەنسی ئانگلۆ-نۆرمان "fold") ◌ وضع، مخمصه، بلیه

Plimsoll /'plɪmsəl/ *noun*, also plimsoll and plimsole
کەوشی وەرزشی یان کەتانی ◌ کفش ورزشی

Plimsoll line *noun*, also Plimsoll or Plimsoll mark
هێڵی (رێگەدراوی) بارلێنان ◌ خط بارگیری

plinth /plɪnθ/ *noun*
1 (بیناسازی) بنەکۆڵەکە، بنەستوون، بەردەکۆڵەکە، بنکۆڵ، بارخانوو، بنک، بنکی ستوون یان کۆڵەکە 2 بنکی پەیکەر (بنەڕەت: لە لاتین *plinthus*، لە یۆنانی *plinthos* "کاشی، خشت") ◌ 1 پاسنگ 2 پایەی مجسمه

Pliocene /'plʌɪə(ʊ)siːn/ *adjective, noun*
adj (زەویناسی) نۆترە، نوێترە، پلایۆسین سەربە دوایین قۆناخی سەردەمی Teritiary (نێوان قۆناخەکانی Miocene و Pleistocene، دەورووبەری 5.2 تا 1.64 میلیۆن ساڵ لەوەپێش) کاتێ یەکەمین hominid ـەکان دەرکەوتن *n* سەردەمی نۆترە (بنەڕەت: لە *pleiōn* یۆنانییەوە "more" + *kainos* "new") ◌ پلیوسن

pliosaur /'plʌɪəsɔː/ *noun*
(مار)مێلکەترە: جۆرێ plesiosaur ی ملکورت، سەرزل و شەویلکەی ددانداری گەورەوە (بنەڕەت: لە *Pliosaurus* (ناوی تۆخم) لاتینی نوێ، بنەڕەت: لە *pleiōn* یۆنانی "more" + *sauros* "lizard" (لەبەر لێکچوونی زیاتری بە مارمێلک تا ichthyosaur) ◌ نوعی دایناسور

plissé /'pliːseɪ/ *noun*
(پارچە) چین، دەق ◌ تا، چین

plod /plɒd, US plɑːd/ *noun*
1 گەلاوگەڵ رۆیشتن، بەخلەخل رۆیشتن، لەتردان 2 (هەروەها Plod، PC نافەرمی، بریتانیا) ئەفەری پۆلیس ◌ 1 پلود 2 (عامیانه) افسر پلیس

plodder /'plɒdə(r), US 'plɑːd-/ *noun*
گەلاوگەڵ رۆیشتوو، کەسێکی سووکڕێشتوو، لەتردەر ◌ پلادیر

plodding /'plɒdɪŋ, US 'plɑːd-/ *adjective*
وەڕەسکەر، جاڕسکەر، عاجزکەر، سەخت، ماندووکەر، شەکەتکەر ◌ کسل کننده، خسته کننده

ploddingly /'plɒdɪŋli, US 'plɑːd-/ *adverb*
بە شێوەیێکی وەڕەسکەر، شەکەتکەرانە، بە سەختی ◌ به طور خسته کننده

plongeur /plõ'zəː/ *noun*
قاپشۆر (لە خواردنگە یان میوانخانەدا) ◌ ظرفشور

plonk[1] /plɒŋk, US plɑːŋk, plɔːŋk/ *noun*
(نافەرمی و لە بریتانیا) مەی خراپ یا هەرزان، گەندەمەی: *a bottle of the local plonk* ◌ شراب ارزان

plonk[2] /plɒŋk, US plɑːŋk, plɔːŋk/ *noun*
(دەنگ) تەپە، شلپە، زرمە، گرمە، تلپە: *She sat down with a plonk* ◌ صدای شترق

plonker *noun*
1 (نافەرمی) کەسێکی گەوج یان لێنەهاتوو 2 (زمانی رەمەکی) کیر، سیرەت ◌ 1 آدم احمق یا نالایق 2 کیر

plook /pluːk/ *noun*, also pluke
1 (سکاتلەندی) خاڵ، لکە، پنکە 2 زیپکە، پیزۆکە ◌ 1 خال 2 جوش

plop /plɒp, US plɑːp/ *noun, adverb*
(دەنگ) شلپە، تلپە، پلتە، بە شلپەوە، بە تلپەوە ◌ (صدا) تالاپ

plosion /'pləʊʒ(ə)n/ *noun*
(دەنگناسی) تەقینەوە ◌ انفجار

plosive /'pləʊsɪv, US 'ploʊ-/ *noun, adjective*
n (دەنگناسی) نەبزوێنی تەقینەوەیی یان بەربووانە؟ *adj* تەقینەوەیی، (ب.ت. /p/ و /t/ لە stop) ◌ *n* صامت انسدادی *adj* انسدادی، بندشی

plot[1] /plɒt, US plɑ:t/ *noun*
1 پیلان (ڕەنگە پاش‌ڕۆنانی *complot* بێ بە واتای "پرۆژەی نەهێنی") 2 داڕشتن، داڕێژە (زنجیرەیێ لەو ڕووداوانەی کە چیرۆکی نۆڤێلێ، شانۆنامە، فیلم و هتد دادەڕێژن) 3 (زۆرتر لە ئەمریکا) هێلکاری، دیاگرام، نەخشە 4 = ground plan (plotless *adj*؛ plotlessness *n*) ۞ 1 توطئه 2 طرح 3 نمودار، نقشه

plot[2] /plɒt, US plɑ:t/ *noun*
پەلە، پارچە زەوییێ، خاک، تیکە، کووز، گاوخان، باوەر، دووکان (بۆ مەبەستێکی تایبەتی): *a vegetable plot* ۞ قطعه زمین

plotter /'plɒtə(r), US 'plɑ:tər/ *noun*
1 پیلان‌گێڕ 2 نەخشەکێش ۞ 1 توطئه‌گر 2 رسام

plough /plaʊ/ *noun*, US plow
1 ئاموور، نیرونامووور، هێشەنیلە، هێش، هێشە، نیروئێرەقە، گاسن (زنەکێش: گاسنێ کە زۆر بچەقێ)، گاواسن، کۆتان، هەلا، کێش، خێش، هیریە، پارچ، هالەت، هەوجاڕ (وشە یا بەشەکانی نیرونامور بریتین لە: دەند (یا دەندە یا دیمەک یا میزۆ)، لەقال، گاسن، پاشبارە (plough-handle)، باسکێش (باسکەوجار یا مزان(ـە) یان ئێرەقە)، دارهەلا، دارهویە، دارهو، داربەرگ، تیردار، هێش، سەرمژانە ((سەرە)گاینجە)، رک (ئەستوورایی نێوان دەندە و باسکێش)، مال (نێوان دەندە و ئامور)، کولەماڵە، دوولایی، نیر (yoke)، نێونیرە (= ناونیرە)، ملەنیر، وێژان، وێژانبەر، وێژە، خەنیکە (یان قایشی نیر)، ناوەبەرە، کەلەوە (= کەلەم یان سەنجۆل)، بەرکۆلە، بەن‌کەلەوە (= سامیتیل)، وژنە (= یوژنە یان یۆژە)، بەڕوولە (= بەلووچە)، شیلەپە (= شیرەپە)، شمشێرە، موورروولە)، خەلەکە (= بازنەیێکی دارینە)، بەرازە 2 کێلگە، زەوی داچێنراو یان کێڵراو، arable 3 کێلان، داچەندن، کردن، جووت، جفت، گایار، شێو، کاش 4 (the Plough) (ئەستێرەوانی) ورچی گەورە، حەوتەوانە، گەورە ورچ ۞ 1 خیش، گاوآهن 2 زمین شخم‌زده 3 شخم 4 (the Plough) دب اکبر

ploughed *adjective*
کێلراو، چێنراو، داچێنراو، تووپێوەکراو، شێوکراو، شێوبڕاو ۞ شخم‌زده

plougher = ploughman

plough-boy /'plaʊ bɔɪ/ *noun*
1 بەرگا 2 کوڕەلادێیی ۞ 1 پلوبوی 2 جونک روستایی

plough-handle *noun*, also plough-staff
پاشبارە، دەستەمستە، دەستەندو، دەستەدو، دەسەکەوشە، مشتیلە، دووڤک، سێپ ۞ پلوهندل

ploughland /'plaʊlænd/ *noun*
زەوی داچێنراو یان تووپێوەکراو، زەوی کێلراو، زەوی شێوبڕاو، کێلگە ۞ زمین شخم‌زده

ploughman /'plaʊmən/ *noun*, *pl.* ploughmen
جووت‌کار، جووت‌یار، جووت‌بەندە، داچێنەر، کێلەر، کێڵ‌یار، شێوبڕ ۞ شخم‌زن

ploughman's lunch *noun*
(لە بریتانیا) بابۆلەی نان، پەنیر و ترشیات ۞ نوعی ساندویچ

ploughshare /'plaʊʃeə(r), US -ʃer/ *noun*
تیغەی گاسن، گاسن، سەرگاسن ۞ تیغەی خیش

plough-staff *noun*
1 = plough-handle 2 مەساسە، مساسک، لاپێتە ۞ پلواستاف

plover /'plʌvə(r)/ *noun*
بارانە (باڵندەی زەلکاو، نزیکی دەریا دەژی [خێزان Charadriidae: زۆر جۆرن]، لەسەر بنچینەی *pluvia* لاتین "باران") ۞ مرغ باران

plow = US spelling of plough

ploy /plɔɪ/ *noun*
بیانوو، پەلپ، قەلسە، بەهانە، فێڵ، تەلەکە، فێڵ‌وفەرەج، مانۆڤر: *a clever marketing ploy* ۞ دستاویز، حقه، حیله

PLS *abbreviation* please
تکایە (لە ئیمەیل یان پەیام دەقی) ۞ لطفاً

pluck /plʌk/ *noun*
1 نەبەزی، ئازایەتی، نەترسی، وێران، بەدڵ‌وجەرگی 2 دەنووکە، پێژەن 3 کێشان، ڕاکێشان، ڕاکێش‌کردن 4 تەکان، پاڵ 5 (چێشت) دڵ، جەرگ و سی (plucker *n*؛ بنەڕەت: ploccian، pluccian ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ 1 شهامت، شجاعت 2 مضراب 3 کشش 4 تکان 5 دل و جگر

plucky /'plʌki/ *adjective* (pluckier, pluckiest)
نەبەز، نەترس، ئازا، بەدڵ‌وجەرگ، بوێر، brave، spirited (pluckily /'plʌkɪli/ *adv*؛ pluckiness /'plʌkinəs/ *n*: نەبەزی، ئازایەتی، نەترسی، وێران، دڵ، جەرگ) ۞ شجیع، باشهامت

plug /plʌg/ *noun*
1 سەر، درگا، دەرکەپۆش، سەرەگونجە، پشک، پژک، سەرقاپ، تۆپەوانە، دەمەوانە 2 (کارەبا) پلاگ 3 (نافەرمی) پریز (ی کارەبا) 4 (ماشێن) مۆم، شەم 5 ئاگاداری، بانگەشە 6 (نافەرمی، ئەمریکا) ئەسپی پیر، کەلاکەئەسپ ۞ 1 درپوش، توپی 2 (برق) دوشاخه 3 (عامیانه) پریز 4 (اتومبیل) شمع 5 تبلیغ 6 (عامیانه) اسب پیر

plug and play *noun*
پلاگ ئەند پلای (توانایی کامپیوتێریّ و پارچەیەکی تازە هەرکە دابەسترا، پێکەوە بکەونەکار) ۞ پلاگ اند پلای

plugged *adjective*
گیراو، کپ‌بوو، داخراو، گرتی ۞ مسدود، گرفته

plughole /ˈplʌghəʊl, US -hoʊl/ *noun*
کونەئاوەڕۆ، گونجە، دەمی بۆری یان لوولەی ئاوەڕۆ ◌ دهانەی فاضلاب

plug-ugly *noun* (*pl.* plug-uglies), *adjective*
(ئافەرمی) *n* کەسێکی خوێڕی و ناپیاو (یان نامەرد)، تاوانکار *adj* (مرۆ) یەکجار ناحەز ◌ *n* آدم خشن و نامرد *adj* خیلی زشت

pluke = plook

plum /plʌm/ *noun, adjective*
n 1 هەڵووژە، هەڵووچە 2 داری هەڵووژە [*Prunus domestica* و جۆرە پێوەندیدارەکان] 2 ڕەنگی ئەرخەوانی تیر، ڕەنگی سووری مەیلەو شین *adj* باش، چاک، ساز: *She's landed a plum job at the BBC* ◌ *n* 1 آلوچە 2 درخت آلوچە 2 رنگ ارغوانی تاریک *adj* خوب

plumage /ˈpluːmɪdʒ/ *noun*
پوورت، باڵ و پەڕ، پەڕ و باڵ، پەڕوپۆ، ڕیشە: *to be in summer/winter plumage* ◌ پر و بال

plumate /pluːmeɪt/ *adjective*
پەڕئاسا، لەپەڕچوو، شێوەپەڕ، خاوەن پەڕوباڵ ◌ پرمانند، دارای پر و بال

plumb /plʌm/ *noun, adjective, adverb*
n 1 شاغوڵ 2 دەزگا یان ئامرازی قووڵاییپێوی *adj* (دیوار و هتد) ڕاست، ڕێک *adv* بە تەواوەتی، دروست، بە دروستی، بەوردی: *He's He was standing plimb in the middle of the road* ◊ *plumb crazy* (بنەڕەت: بە ڕێگای فەرەنسی کۆن، لە *plumbum* لاتین "سورب یان قورقوشم") ◌ *n* 1 گلولەی شاغول 2 آلت ژرفاپیمایی *adj* عمودی، صاف *adv* دقیقاً، کاملاً

plumbaginous /plʌmˈbædʒɪnəs/ *adjective*
1 خاوەن قورقوشمی ڕەش 2 ڕەش، گرافیتی ◌ 1 دارای سرب سیاه 2 سیاه

plumbago /plʌmˈbeɪgəʊ/ *noun, pl.* plumbagos
1 = graphite 2 جۆرێ دەوەنی هەمیشەسەوزی هەڵچوو بە گوڵی بۆر یان شینەوە [توخم *Plumbago*] ◌ 1 گرافیت 2 نوعی درختچە

plumb bob *noun*
شاغوڵ ◌ گلولەی شاقول

plumbeous /ˈplʌmbɪəs/ *adjective*
(زۆرتر لە باڵندەناسیدا) قورقوشمی، سوربی ◌ سربی

plumber /ˈplʌmə(r)/ *noun*
لوولەکێش، بۆریکێش ◌ لولەکش

plumbery /ˈplʌmərɪ/ *noun, pl.* plumberies
لوولەکێشی، بۆریکێشی، تۆڕی لوولەکێشی ◌ لولەکشی، شبکەی لولەکشی

plumbic /ˈplʌmbɪk/ *adjective*
1 قورقوشمی، سوربی، سورب‌دار، قورقوشم‌دار، 2 (پزشکی) بەهۆی بوونی قورقوشم یان سوربەوەیە ◌ 1 دارای سرب 2 پلامبیک

plumbiferous /pləmˈbɪfərəs/ *adjective*
خاوەن قورقوشم یان سورب، قورقوشم‌دار ◌ دارای سرب

plumbing /ˈplʌmɪŋ/ *noun*
لوولەکێشی، بۆریکێشی، تۆڕی لوولەکێشی ◌ لولەکشی، شبکەی لولەکشی

plumbism /ˈplʌmbɪz(ə)m/ *noun*
ژاراویبوون لە ئەنجامی (مژینی) قورقوشمەوە ◌ مسمومیت ناشی از سرب

plumbless /ˈplʌmlɪs/ *adjective*
(ویژەیی) قووڵ، بێبن ◌ ژرف

plumbness *noun*
ڕێکی، ڕاستی، ڕاست‌بوون ◌ عمود بودن

plum-line /ˈplʌm laɪn/ *noun*
شاغوڵ، دەزووی کار، ڕێسمانکار، هێڵی ئەستوونی ◌ شاغول، خط عمودی

plum-rule *noun*
ڕێسمانکار یان شاغوڵی هەڵواسراو بە تەختەوە ◌ ریسمانکار یا شاقول آویختە بە تختە

plum-cake /ˌplʌml ˈkeɪk/ *noun*
کەیکی مێوژ یا کشمیش تێکراو ◌ کیک کشمش‌دار

plume /pluːm/ *noun*
1 شاپەڕ، پەڕی گەورە، پەڕی جوانی 2 پەڕی کڵاو یا تاس‌کڵاو، کڵاوپەڕ 3 (دووکەڵ، ئاو، magma و هتد) باقە، ستوون، کۆڵەکە (plumery *n* ;plumeless *adj*) ◌ 1 پر بزرگ 2 جقە 3 (دود و غیرە) ستون

plumed /pluːmd/ *adjective*
پەڕدار، پەڕاوی، پەڕەڕێز، پەڕبەسەر، ڕازاوە یان جوانکراو بە پەڕ: *a plumed helmet* ◌ دارای پر، با پر تزیین‌شدە

plume-like /ˈpluːm laɪk/ *adjective*
پەڕئاسا، شێوەپەڕ، پەڕی، لەپەڕچوو ◌ پرمانند

plumelet /ˈpluːmlɪt/ *noun*
پەڕۆچکە، پەڕچە، پەڕی چکۆلانە ◌ پر کوچک

plume moth *noun*
پەپوولە(شەوگەڕە)ی پەڕاوی، لاق‌درێژ و باریک و چکۆلە و باڵ‌باریک [خێزان Pterophoridae] ◌ نوعی پروانە

plummet /ˈplʌmɪt/ *noun*
1 شاغوڵ، ڕێسمانکار، دەزووی کار 2 (خوازە) بار، قورسایی، ئەرک، تاقی‌کردنەوە، ئازمایشت 3 دابەزین، هاتنەخوارەوە، داکەوتن ◌ 1 شاقول، ریسمانکار 2 فشار، بار، آزمایش 3 سقوط

plummy /ˈplʌmi/ *adjective* (plummier, plummiest)
1 باش، خۆش، بەدڵی‌خۆ، خوازراو، ویستراو 2 (دەنگ) دەسکرد، ساختە 3 (ڕەنگ) ئەرخەوانی تیر، ڕەنگی سووری مەیلەو شین 4 تامی هەڵووژەوە ◌ 1 مطلوب 2 (صدا) تصنعی 3

ارغوانی تاریک 4 با طعم آلوچه
plummy accent *noun*
زاراوەی یان شێوەزاری دەسکرد، شێوەزاری ساختە ◌ لهجەی تصنعی
plummy voice *noun*
دەنگی دەسکرد یان ساختە ◌ صدای تصنعی
plumose /pluːˈməʊs, ˈpluːməʊs, -z/ *adjective*
(زۆرتر لە زیندە(وەر)ناسی‌دا) پەراوی، پەردار: *plumose setae* ◌ پردار
plump[1] /plʌmp/ *adjective* (plumper, plumpest)
خڕیلانە، خڕنە، خەپەتۆلە، شاول، قەڵەو، گۆشتن، وەکوو دەسکەدنگ: *a short, plump woman* ◊ *a -ump face* ◌ تپل، چاق، گوشتالو
plump[2] /plʌmp/ *noun, adverb*
(نافەرمی) *n* دەنگی تلپە، شپلە، زرمە *adv* بە تلپەوە، بە شلپەوە ◌ *n* صدای تالاپ *adv* تالاپی
plumpness /plʌmpnəs/ *noun*
خڕیلانەیی، خڕینی، خڕۆڵەیی، خرتکی، قەڵەوی، گۆشتنی، دەسکەدنگی ◌ تپلی، چاقی
plump pudding = Christmas pudding
plumpy /ˈplʌmpɪ/ *adjective*
خڕیلانە، خڕنە، خەپەتۆلە، قەڵەو، گۆشتن ◌ گوشتالو، فربه
plum tomato *noun*
باینجانی هەڵووژەیی (بۆ نێو چێشت) ◌ پلام توماتو
plumule /ˈpluːmjuːl/ *noun*
1 (باڵندەناسی) پەری ورد، وردەپەڕ، پەڕی بنەوە 2 (رووەکناسی) یەکەمین چەکەرە، چەقەری سەرەتایی ◌ 1 پر ریز 2 جوانەی اولیه
plumy /ˈpluːmɪ/ *adjective* (plumier, plumiest)
پەڕئاسا، شێوەپەڕ، وەک پەڕ ◌ پرمانند
plunder /ˈplʌndə(r)/ *noun*
1 تالان، چەپاو، راوڕووت 2 دەسکەوت، تالانی، دزیتی، ماڵی دزراو ◌ 1 غارت 2 غنائم، اموال مسروقه
plunderable /ˈplʌndərəbl/ *adjective*
شیاوی تالان(کردن)، شایانی راوڕووت(کردن) ◌ قابل غارت
plunderage /ˈplʌndərɪdʒ/ *noun*
1 تالان، چەپاو، راوڕووت 2 تالانی، دزیتی، ماڵی دزراو ◌ 1 غارت 2 اموال مسروقه
plunderer /ˈplʌndərə(r)/ *noun*
تالانکەر، تالانچی، راوڕووتکەر، چەپاوکار ◌ یغماگر، غارتگر
plunderous *adjective*
تالانکەر، تالانچی، راوڕووتکەر، چەپاوکار ◌ غارتگر

plunge /plʌndʒ/ *noun*
1 بازدان، پەڕین، باز، هەڵبەزودابەز 2 خۆهەڵداشتن، خۆتێهاویشتن، خۆتێخستن، خۆلوول‌کردن، خۆقوم‌کردن 3 نقوم‌بوون 4 (نرخ و هتد) دابەزین، هاتنەخوارێ، داشکان، کەم‌بوونەوە، داکەوتن ◌ 1 پرش، جهش 2 شیرجه 3 غوطه 4 سقوط
plunge pool *noun*
1 چالاو یان گۆلکاوی قوول (لە ئەنجامی ئاوڕژەوە) 2 تەستێرۆکەی حەسانەوە (پاش سۆنا) ◌ 1 گودال عمیق 2 پلانج پول
plunger /ˈplʌndʒə(r)/ *noun*
1 پەستێنە، پەستێنەر، پێستۆن 2 لوولەبەردەر، بۆریبەردەر، پۆمپ (بەردان) ◌ 1 پیستون 2 لوله‌بازکن
plunging neckline *noun*
یەخەباز، بەرۆک‌کراوە، یەخەحەوت (ژنانە) ◌ یقەی باز
plunk /plʌŋk/ = plonk
pluperfect /ˌpluːˈpɜːfɪkt, US -ˈpɜːrf-/ = past perfect
plural /ˈplʊərəl, US ˈplʊrəl/ *noun, adjective*
n (ڕێزمان) وشە یان فۆرمی کۆ یان گەل، پرهێزمار *adj* 1 (ڕێزمان) کۆ، کۆیی 2 چەندینە، فرە، زیاتر لە یەک(دانە) ◌ *n* صورت جمع *adj* 1 جمع 2 جمعی، متکثر
pluralism /ˈplʊərəlɪzəm, US ˈplʊr-/ *noun*
1 فرەباوەڕی، پلورالیزم، فرەلایەنی، فرەگەری 2 فرەیی، زۆری، چەندینەیی 3 چەندکاری، زۆری ئەرک و کار (لە یەک‌کاتدا، بەڕێوەبەری یان کلێسە) ◌ 1 کثرت‌گرایی 2 تکثر 3 تعدد مقام
pluralist /ˈplʊərəlɪst, US ˈplʊr-/ *noun, adjective*
n فرەباوەڕ، پلورالیست *adj* فرەگەرییانە ◌ *n* کثرت‌گرا *adj* کثرت‌گرایانه
pluralistic /ˌplʊərəˈlɪstɪk, US ˌplʊr-/ *adjective*
1 فرەباوەڕییانە، فرەگەرییانە 2 فرەباوەڕ، پلورالیست 3 چەندینە، فرە، زۆرینە، زۆر ◌ 1 کثرت‌گرایانه 2 کثرت‌گرا 3 متکثر
pluralist society *noun*
کۆمەڵ یان کۆمەڵگای فرەلایەنی ◌ جامعەی پلورالیستی
plurality /plʊəˈrælətɪ, US plʊˈr-/ *noun*, *pl.* pluralities
1 (ڕێزمان) کۆییبوون، کۆییتی 2 زۆری، ژمارەیەکی زۆر، فرەلایەنی، چەندینەیی، زۆرینەیی، فرەیی 3 (سیاسەت) زۆرینەی ڕێژەیی، زۆرینەیی کەمتر لە 50% 4 زۆری کار و ئەرک ◌ 1 (دستور زبان) حالت جمع 2 تعدد،

تکثر 3 اکثریت نسبی 4 تعدد مقام

pluralization /ˌplʊərəlaɪˈzeɪʃn, US ˌplʊrələˈzeɪʃn/ *noun*

کردنەکۆ، کۆیاندن ۞ عمل جمع بستن

pluri- *prefix*

پێشگر: زۆر، چەندین: *pluripotent* (بنەڕەت: *plures* لە لاتینەوە، ئەویش لە *plus, plur-* "چەندین") ۞ پیشوند: متعدد

plurinucleate *adjective*

فرەناوکە، فرەنیوکە، فرەناوکی ۞ چندهستەای

pluripartial *adjective*

فرەبەشی، چەندبەشە، فرەبەشە، فرەکەرتی، فرەپارچەیی ۞ چندبخشی

pluripotency *noun*

فرەتوانی ۞ پلوریپوتنسی

pluripotent /ˌplʊəriˈpəʊt(ə)nt/ *adjective*

(لەمەڕ خانەیێکی بنەڕەتی یان پێنەگەیشتوو) فرەتوان: چەندین جۆری خانەی جیاوازی لێ‌دەکەوێتەوە: *pluripotent stem cells* ۞ پلوریپوتنت

pluriserial *adjective*

فرەریزە، چەندزنجیرە ۞ چندردیفە

plus /plʌs/ *adjective, noun, preposition*

adj 1 پتر لە، زیاتر لە، زۆرتر لە 2 (تێمپراچێر و هتد) سەرووی سیفر، ئەرێنی): *The temperature is -s four degrees* *n* 1 نیشانەی کۆکردنەوە یان خستنەسەر(یەک +) 2 (نافەرمی) قازانج، خاڵێکی باش، باشی 3 چۆنیەتی ئەرێنی یان پۆزیتیف *prep* 1 لەگەڵ، هەروەها، ـ(ی)ش، سەرەڕای، لەگەڵ ئەوەش‌دا، بێجگەلە، وە ۞ *adj* 1 بیش از 2 بالای صفر *n* 1 علامت جمع 2 مزیت 3 کیفیت مثبت *prep* بە علاوەی، همچنین، و

plus-fours /ˌplʌs fɔːz/ *noun, pl.*

شەڵواری گۆلف: *a pair of plus fours* ۞ شلوار گلف

plush /plʌʃ/ *adjective, noun*

adj 1 شیک، جوان، باش، بەشکۆ، خاوێن، ئاسوودە و ڕاحەت، ڕێکوپێک، دەوڵەمەندانە، گرانبایی 2 (پارچە) مەخموور *n* پارچە یان کوتاڵی لە مەخموور ۞ *adj* 1 شیک، مجلل 2 (پارچە) مخملی *n* پارچەی مخملی

plushy *adjective* (plushier, plushiest)

شیک، جوان، باش، بەشکۆ، خاوێن، ئاسوودە و ڕاحەت، دەوڵەمەندانە ۞ مجلل، شیک

plus point *noun*

قازانج، خاڵێکی باش، باشی ۞ مزیت، امتیاز

plus sign *noun*

نیشانەی کۆ(کردنەوە) یان خستنەسەر(یەک +) ۞ علامت جمع

plus-size *adjective*

گەورە، گەورەبەر، گەورەتر لە ئەندازە ۞ بزرگ، بزرگتر

plus tows *noun, pl.*

جۆری کورت‌تری plus-fours ۞ پلاس تۆس

Pluto /ˈpluːtəʊ, US -toʊ/ *noun*, Latin *Pluton-, Pluto*, from Greek *Ploutōn*

1 پلووتو، پلۆتۆ، پلۆتۆن (یەکێ لەو شتە خڕانەی بۆشایی space کە بە ئەندازەی هەسارەیێ گەورە نییە و بە دەور خۆردا دەخولێتەوە. لە ئۆگۆستی 2006 یەکێتی ئەستێرەوانی نێونەتەوەیی the International Astronomical Union ڕایگەیاند کە پلۆتۆ دەبێ وەک هەسارەیێکی گڕگن dwarf planet دابنرێ چونکو هەم چکۆلەتر و هەم خاوەنی تایبەتمەندی جیاوازە سەبارەت بە هەسارەکانی دیکە لە کۆمەڵەی خۆری‌دا. لە 2008 هەروەها ڕایگەیاند کە هەسارە گڕگنەکان کە لە چاو Neptune دوورترن دەتوانرێ هەروەها بە pliotoids ناودێر بکرێن. جاران بە نۆیەمین و دوورترین هەسارە لە خۆرەوە دادەنرا) 2 پلۆتۆ (خودای دۆزەخ لە میتۆلۆژی یۆنانی‌دا، بڕوانە Dis) ۞ 1 پلوتون 2 پلوتو

plutocracy /pluːˈtɒkrəsi, US -ˈtɑːk-/ *noun, pl.* plutocracies

1 حکومەتی دەوڵەمەندان 2 چینی دەوڵەمەندان یان سامان‌داران ۞ 1 حکومت توانگران 2 طبقەی توانگران

plutocrat /ˈpluːtəkræt/ *noun*

مرۆی دەوڵەمەند یان پارەدار ۞ آدم توانگر

plutocratic /ˌpluːtəˈkrætɪk/ *adjective*

سەربە حکومەتی دەوڵەمەندان ۞ وابستە بە حکومت توانگران

plutoid /ˈpluːtɔɪd/ *noun*

پلۆتۆید: هەر هەسارەگڕگنەیێ dwarf planet کە لەچاو هەسارەی نیپتۆن Neptune لە خۆر دوورترە ۞ پلوتوید

plutolatry *noun*

سامان‌پەرستی ۞ ثروت‌پرستی

plutology *noun*

سامان‌ناسی ۞ ثروت‌شناسی

Plutonian /pluːˈtəʊnɪən/ *adjective*

1 سەربە پلۆتۆ (لە میتۆلۆژی یۆنانی‌دا) 2 سەربە هەسارە گڕگنەی پلۆتۆ (بڕوانە Pluto) ۞ وابستە بە پلوتو

Plutonic /pluːˈtɑːnɪk/ *adjective*

1 سەربە پلۆتۆ (میتۆلۆژی یۆنانی) 2 (plutonic) سەربە ئەو بەردە گڕکانییەی بنەوەی ناستی زەوی (لە plutonism *n* زەوی‌ناسی‌دا) ۞ 1 وابستە بە پلوتو 2 پلوتونیک

plutonium /pluːˈtəʊniəm, US -ˈtoʊ-/ *noun*

(کیمیا) پلۆتۆنیۆم (بە ژ.گ. 94، ن. Pu) ۞ پلوتونیوم

pluvial /'plu:viəl/ *adjective, noun*
adj 1 بارانی، پێوەندی بە بارانەوە هەیە، پڕباران 3 (زەوی‌ناسی) لەبەر کاری باران پێکهاتووە *n* 1 (زەوی‌ناسی) قۆناخی پڕباران 2 جۆرێ عەبای درێژی قەشەکانی زوو (بنەڕەت: لە *pluvialis* لاتین، لە *pluvial* ـەوە "باران") ◌ *adj* 1 بارانی 2 پلوویال *n* 1 دورەی پرباران 2 نوعی ردا

pluviometer /plu:vi'ɑ:mɪtə(r)/ *noun*
بارانپێو ◌ بارانسنج

pluviometric *adjective*
سەربە بارانپێوی ◌ وابستە بە بارانسنجی

pluviometry /plu:vi'ɑ:metrɪ/ *noun*
بارانپێوی ◌ بارانسنجی

pluviosity *noun*
پڕبارانی ◌ پرباران‌ی

pluvious /plu:vɪəʊs/ *adjective*, also pluviose
بارانی ◌ بارانی

ply /plaɪ/ *noun, pl.* plies
(لە لێکدانا) ـلۆ، ـلۆنە، ـقەد، ـتوێ: *four-ply* ◌ لا

Plymouth Brethren *noun, pl.*
کۆمەڵەیێکی دینی تونڕەوی کالڤینیستی، لە پلیمۆتی Devon دەوروبەری 1830پێکهات، سروت و دابودەستوور و بیروباوەڕێکی فەرمی‌یان نییە، و کتێبی پیرۆزیان تەنیا وەک ڕێنوێنی لاوایە ◌ پلیموت بریترن

plywood /'plaɪwʊd/ *noun*
تەختەی حەولۆ، تەختەی چەندلۆ(نە) یان چەندتوێ ◌ تختەی سەلایی

p.m. *abbreviation* Latin post meridiem, also pm
دوانیوەڕۆ، پاش‌نیوەڕۆ، نیوەڕۆ ◌ بعد از ظهر

P.M. /ˌpi: 'em/ = p.m.

PM /ˌpi: 'em/ *abbreviation* 1 Prime Minister 2 post-mortem 3 Provost Marshal
(لە بریتانیا) سەرۆکوەزیر(ان)، سەرۆوەزیر، سەرشالیار ◌ نخست‌وزیر

PMS /ˌpi: em 'es:/ *abbreviation* premenstrual syndrome/tension
کرژی کۆنیشانەی پێش بێ‌نوێژی ◌ تنش نشانگان پیش از قاعدگی

PMT /ˌpi: em 'ti:/ *abbreviation* premenstrual tension
کرژی پێش بێ‌نوێژی ◌ تنش پیش از قاعدگی

-pnea -or –pnoea *suffix*
پاشگر: هەناسە، بین، هەناسەدان: *hyperpnea* *apnoea* (بنەڕەت: لە لاتینی نوێ‌وە، لە *–pnoia* یۆنانی، لە *pnoia*، لە *pnien* "هەناسەدان to breathe") ◌ پسوند: نفس، تنفس

pneum(o)- *prefix*
پێشگر: سی: *pneumogastric* (بنەڕەت: لە *pneumōn* یۆنانی‌یەوە "سی")، با، هەوا، هەناسەدان، پێنۆمۆنی: *pneumothorax* (بنەڕەت: لە *pneuma* یۆنانی‌یەوە "هەوا، با") ◌ پیشوند: ریە، هوا، تنفس، ذات‌الریە

pneumat- *prefix*
پێشگر: 1 با، هەوا، گاز: *pneumatolytic* 2 هەناسەدان: *pneumatophore* ◌ پیشوند 1 هوا، گاز 2 تنفس

pneumatic /njuː'mætɪk, US nu:-/ *adjective*
بایی، هەوایی، پڕلەبا، لەژێر پەستان یان گوشاری بادا، بەباکارکردوو: ◊ *a pneumatic tyre* *pneumatic tools* ◌ بادی، هوایی

pneumatically /njuː'mætɪkli, US nu:-/ *adverb*
لەباری بایی یان هەوایی(یەوە) ◌ از نظر بادی یا هوایی

pneumaticity *noun*
بایێتی، تایبەتمەندی بایی یان هەوایی ◌ خاصیت بادی یا هوایی

pneumatics /njuː'mætɪks/ *noun, pl.*
باناسی، هەواناسی، زانستی تایبەتمەندی میکانیکی هەوا یان با ◌ علم خصایص مکانیکی هوا

pneumatique /ˌnjuːmə'tiːk, French pnmatik/ *noun, pl.* same or pneumatiques
1 (لە پاریس) شێوەیێکی ڕاگوێستنی نامە و... بە لوولەکاندا بە پەستانی هەوا 2 نامە یان پەیامێ بە شێوەیە ◌ نیوماتیک

pneumatocyst *noun*
کیسەهەوا، تووروەکەهەوا، کیسەمەلە (ی ماسی‌یەکان) ◌ کیسەی هوا

pneumatocele *noun*
بای گون، گونەبا، بای باتوو ◌ باد بیضە

pneumatological *adjective*
سەربە نیوماتۆلۆژی ◌ وابستە بە نیوماتولوژی

pneumatology /ˌnjuːmæ'tɑːlədʒɪ/ *noun*
لقێ لە دین‌ناسی کریستانیەت کە لەبارەی گیانی پیرۆز و چەمکە مانایی‌یەکانی تر دەکۆڵێتەوە ◌ نیوماتولوژی

pneumatolysis *noun*
کاریگەری هەڵمی گەرم و شلەمەنی و پەستانی پێکهاتنی بەردە کانی‌یەکان، هەڵکەوتوو لەپاڵ بەردە گڕکانی‌یەکاندا ◌ نیوماتولیز

pneumatolytic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە pneumatolysis ـەوە هەیە ◌ نیوماتولیتیک

pneumatophore /'njuːmətəfɔː/ *noun*
1 (گیانەوەرناسی) هەواهەڵگر، تووروەکە یا کیسەی هەوای siphonophore ێ 2 (ڕووەکناسی، لە مانگرۆڤەکاندا) هەواهەڵگر، ڕیشەی هەناسە.

هەناسەڕەگ، ڕەگی هەناسەدان: ڕەگی تایبەتمەند یان تایبەتدراو بۆ ئاڵوگۆڕی گازەکان (لە زەلکاو و زەوییە تەڕەزنەکاندا دەڕوێ و وەک ئەندامێکی هەناسەدان وایە) ۞ نیوماتوفور

pneumatophorous *adjective*
خاوەنی هەواهەڵگر، هەواهەڵگردار ۞ نیوماتوفوروس

pneumectomy (*pl.* pneumectomies) = pneumonectomy

pneumobacillus *noun, pl.* pneumobacilli
Klebsiella) ێ enterobacterium (pneumoniae) کە دەبێتە هۆی نەخۆشی سینەپاڵوو و دەزگای میز ۞ نیوموباسیلوس

pneumococcal *adjective*
سەربە بەکتریای پزوو ۞ وابستە بە باکتری ذات‌الریه

pneumococcus /ˌnjuːmə(ʊ)ˈkɒkəs/ *noun, pl.* pneumococci /-ˈkɒk(s)ʌɪ, US -ˈkɒk(s)iː/
بەکتریای پزوو ۞ باکتری ذات‌الریه

pneumoconiosis /ˌnjuːmə(ʊ)kəʊnɪˈəʊsɪs/ *noun*
نەخۆشی سییەکان، بە هۆی هەڵمژینی تۆزەوە تووش دەبێ و نیشانەکانی سووربوونەوە، کۆخە و fibrosis ن ۞ نیومومونیوسیس

pneumocystis pneumonia *noun,* also pneumocystis carinii pneumonia, *abbreviation* PCP
جۆرێ دەگمەنی نەخۆشی سینەپاڵوو کە بەهۆی Pneumocystis) ـەکانەوەیە protozoan (carinii)، وەک نەخۆشییەکی دەرفەتخوازە لە کەسانێ کە ئایدزیان هەیە opportunistic یان دەزگای بەرگری لەشیان پەکی کەوتووە ۞ نیوموسیستیس نیومونیا

pneumogastric *adjective*
سەربە گەدە (مێعدە) و سی، سیوگەدەیی ۞ وابستە به معده و شش

pneumograph *noun*
هەناسەپێو، هەناسەنووس: دەزگایێ بۆ تۆمارکردنی جووڵان و بزاوتی هەناسەی سنگ ۞ دم‌نگار

pneumographic *adjective*
سەربە هەناسەپێو یان هەناسەنووس ۞ وابسته به دم‌نگار

pneumohemorrhage *noun*
خوێنبەربوونی سی ۞ خون‌روش در ریه

pneumonectomy /ˌnjuːmə(ʊ)ˈnɛktəmi/ *noun, pl.* pneumonectomies, also pneumectomy
سیبڕی، سیهەڵکێشان، سیدەرکێشی، پنیۆمۆنێکتۆمی، نیۆمۆنێکتۆمی ۞ ریه‌برداری

pneumonia /njuːˈməʊniə, US nuːˈmoʊ-/ *noun*
سییەسوێ، پزوو، سینەپاڵوو، ئینفلامەیشنی سییەکان، هەوکردنی سی، نیۆمۆنیا، پنۆمۆنی ۞ ذات‌الریه، سینه‌پهلو

pneumonic *adjective*
1 سەربە سییەکان، pulmonary 2 سەربە سییەسوێ، پزوویی، سینەپاڵوویی ۞ 1 وابسته به ریه‌ها 2 وابسته به ذات‌الریه

pneumonitis /ˌnjuːmə(ʊ)ˈnʌɪtɪs/ *noun*
ئاوسانی دیوارەکانی alveoli لە سییەکاندا، زۆرتر لەبەر ڤایرۆس ۞ نیومونیتیس

pneumostome *noun*
کونەهەناسە، کونی هەناسە، کونەسی ۞ سوراخ تنفسی

pneumothorax /ˌnjuːməʊˈθɔræks/ *noun*
بوونی گاز و هەوا لە بۆشایی نێوان سییەکان و دیوارەی سنگدا ۞ وجود گاز و هوا در ریه و سینه

PO /ˌpiː ˈəʊ, ˈoʊ/ *abbreviation* 1 Post office 2 postal order

poaceous /pəʊˈeɪʃəs/ *adjective*
گیایی ۞ علفی

poacher /ˈpəʊtʃə(r), US ˈpoʊtʃ-/ *noun*
1 ڕاوچی ڕێپێنەدراو یان ناقانوونی، دزەڕاوچی 2 قاپی تیاکولاندنی هێلکە بێ توێکڵەکەی ۞ 1 شکارچی غیرقانونی 2 پوچر

POB *abbreviation* post office box

poblano /pɒˈblɑːnəʊ/ *noun, pl.* poblanos
(سپانیایی) جۆرێ بیبار ۞ پوبلانو

PO Box *abbreviation* post office box

pochard /ˈpəʊtʃəd, US ˈpɒ-/ *noun, pl.* same or pochards
مراوییەکی مەلەوان، نێرەکەی سەری قاوەیی مەیلەو سوورە [*Aythya ferina* و جۆرەکانی تر] ۞ نوعی مرغابی

pock /pɑk/ *noun*
1 خرۆکە، ئاولە، هاولە، خورێلکە 2 جێی خورێلکە ۞ 1 آبله 2 جای آبله

pocked /pɒkt, US pɑːkt/ *adjective*
1 خورێلکاوی، ئاولاوی، کونکون 2 پڕچاڵوچۆڵ، کونکون، پڕکەندولەند، نارێک، قوڵکەقوڵکە، ناتەخت، ناڕاست ۞ 1 آبله‌رو 2 ناهموار، سوراخ‌دار

pocket /ˈpɒkɪt, US ˈpɑːk-/ *noun, adjective*
n 1 گیرفان، گیفان، کورک، بەرک 2 تواناییماڵی 3 پارە، داهات 4 ناوە، ناوچە، دەڤەر 5 گروپ، دەستە 6 چاڵ، قوڵکە 7 چاڵی هەوایی 8 (مێزی بیلیارد) کونی توورەکەدار *adj* 1 گیرفانی، چکۆلە ۞ *n* 1 جیب 2 وسع 3 پول 4 منطقه، ناحیه 5 گروه 6 گودال 7 چاه هوایی 8 (بلیارد) لوز *adj* جیبی

pocket battleship /ˈpɒkɪt bætlʃɪp/ *noun*

کەشتی شەڕکەری چکۆلانە ◌ ناو کوچک

pocketbook /ˈpɒkɪtbʊk, US ˈpɑːk-/ *noun*
1 (بریتانیا) تێبینینامە، دەفتەری تێبینی 2 (ئەمریکا) کیف، جانتا، کیسک، کیسە، جزدان، جانتای پارە (ژنان)، جانتای گیرفان ◌ 1 دفتر یادداشت 2 کیف، کیف بغلی

pocket calculator *noun*
دەزگای لێکدانەوە یان ژماردن (گیرفانی)، ژمێر(ە)کی گیرفانی ◌ ماشین‌حساب

pocket change *noun*
بڕێکی کەمی پارە، وردەپوولی نێو گیرفان، وردەپارەی خەرجی ◌ مقدار اندک پول، پول خرد توجیبی

pocketful /ˈpɒkɪtfʊl, US ˈpɑːk-/ *noun*
گیرفانێ، پڕ گیفانێ، مشتێ، لاویچێ ◌ بە اندازەی یک جیب

pocket handkerchief *noun*
دەسرە، پەڕۆ ◌ دستمال

pocketknife /ˈpɒkɪtnaɪf, US ˈpɑːk-/ *noun*
چەقۆی گیرفانی ◌ چاقوی جیبی

pocket money *noun*
پارە یان پوولی گیرفانی، گیفانپوولی، خەرجی ◌ پول توجیبی

pocket-sized *adjective*, also pocket-size
چکۆلە، گیرفانی (ئەوەی کە بە ئاسانی لە گیرفانا هەڵبگیری) ◌ کوچک

pocket watch *noun*
سەعاتی گیرفانی ◌ ساعت جیبی

pock-mark /ˈpɒkmɑːk, US ˈpɑːkmɑːrk/ *noun*
جێخوریلکە، جێهاولە ◌ جای آبله

pock-marked *adjective*
1 ئاولاوی، خوریلکاوی، هاولاوی، کونکون 2 چاڵوچۆلاوی، گرنج‌گرنج، پڕچاڵوچۆڵ، کونکون، پرکەندولەند، قولکەقولکە، چاڵچاڵ، ناڕێک، ناتەخت، ناراست ◌ 1 آبلەرو 2 ناهموار

poco /ˈpəʊkəʊ/ *adverb*
(ئیتالیایی، موسیقا) کەم ◌ پوکو

poco a poco *adverb*
(ئیتالیایی، موسیقا) کەم‌کەم، وردەوردە، بەرەبەرە ◌ بە تدریج

Pocomania /ˌpəʊkə(ʊ)ˈmeɪnɪə/ *noun*
دینێکی خۆماڵی ژاپۆنی یان جامائیکایی ◌ پوکومانیا

pod[1] /pɒd, US pɑːd/ *noun*
1 (نۆک و هتد) کەلوو، کەلی، بەرگ، قاپیلک، قوزاخە، توودان 2 تۆری ڕاوەمارماسی (نافەرمی و بێباو) in pod: دووگیان، سکپڕ ◌ 1 غلاف، نیام، پیله 2 پاد

pod[2] *noun*
پۆل، ڕەوە، دەستە (ب.ت. نەهەنگ) ◌ دسته

-pod *suffix*
پاشگر: پێ، شێوەپێ، پێ‌ئاسا: *pleopod* (بنەڕەت: لە *pod-* ،*pous* یۆنانییەوە) ◌ پسوند: پا، شبیه به پا

podagra /pəˈdægrə, US ˈpɒdəgrə/ *noun*
باداری پێ ◌ نقرس پا

podagral /pəˈdægrəl/ *adjective*
سەربە باداری پێ ◌ نقرسی

podagric /pəˈdægrɪk/ *adjective*
تووش‌بوو بە باداری پێ، پێبادار ◌ نقرسی

podagrous /pədægrəs/ *adjective*
سەربە باداری پێ ◌ نقرسی

podalgia /pəʊˈdældʒə/ *noun*
پێ‌ئێشە، ژانەپێ ◌ پادرد

podded *adjective*
کەلوودار، بەکەلوو، خاوەن کەلوو یا بەرگ ◌ دارای غلاف یا نیام

podex *noun, pl.* podices
(گیانەوەرناسی) پاشەڵ، کلکە ◌ کفل

podge *noun*
1 (نافەرمی، بریتانیا) مرۆی خریلانە، خرپنە، خروخۆل، خرتک 2 قەڵەوی، گۆشتی زیادی ◌ 1 آدم خپل 2 چاقی

podginess /ˈpɒdʒinəs, US ˈpɑːdʒinəs/ *noun*
خرپنی، خروخۆلی، قەڵەوی، گۆشتنی ◌ خپلی، چاقالویی

podgy /ˈpɒdʒi, US ˈpɑːdʒi/ *adjective* (podgier, podgiest)
(نافەرمی) خریلانە، خرپنە، خروخۆل، قەڵەو، پانکە(لە)، گۆشتن، خرتولە، خرتک: *podgy arms* ◌ خپل، چاقالو

podiatrist /pəˈdaɪətrɪst/ = chiropodist

podiatry /pəˈdaɪətri/ = chiropody

podium /ˈpəʊdiəm, US ˈpoʊ-/ *noun, pl.* podiums or podia /-dɪə/
1 (ئەمریکا (ی باکووری)) سەکۆ، شانۆ، هەرزاڵە، دوانگە، تریبوون، 2 lectern (گیانەوەرناسی) پێ، پا، لاق 3 دیوارێکی کورت کە بە دەور ئامفی‌تیاترا سازیان دەکرد، rostrum (بنەڕەت: بە ڕێگای لاتین لە *podion* یۆنانی، چکۆلێنراوی *pod-* ،*pous* "پا") ◌ 1 سکو، تریبون 2 پا 3 پودیوم

podocyst *noun*
پاکیسە، پاتوورەکە، پێ‌توورەکە، پێ‌کیسە، کیسەپا: بۆشاییێکی پێی هێندێ لە لەشنەرمان ◌ پودوکیست، پاکیسه

podzol /ˈpɒdzɒl/ *noun*, also podsol /-sɒl/
(گڵناسی) گڵەبۆرە: جۆرێ گڵی بێپیتی ترشەڵۆکی، چینێکی بنڕووی بۆری هەیە، زۆرتر تایبەتە بە دارستانی سنەوبەری ◌ پودزول

podzolic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بەو جۆرە گڵەوە هەیە ۞ وابستە بە پودزول

podzolization *noun*
پێکهاتنی گڵەبۆرە ۞ پودزولیزاسیون

poem /'pəʊɪm, US 'poʊəm/ *noun*
هەڵبەست، هۆنە، هۆزان، شێعر (بنەڕەت: لە *poiein* یۆنانی "سازاندن، ئافراندن") ۞ شعر

poesy /'pəʊɪzi, US -si/ *noun*
1 (کۆن) هەڵبەستوانی، هۆنەری، شاعیری 2 هۆنە، هۆنراوە، هەڵبەست ۞ 1 شاعری 2 شعر

poet /'pəʊɪt, US 'poʊət/ *noun*
هەڵبەستوان، هۆنەر، هۆزانڤان، هەڵبەستیار، شاعیر ۞ سراینده، شاعر

poetaster /ˌpəʊɪ'tæstə/ *noun*
گەندەهۆنەر، کەچەهۆنەر، نیمچەهۆنەر، کەچەهەڵبەستوان، سەگەشاعیر ۞ شاعرک

poetess /ˌpəʊɪ'tes, US ˌpoʊə'tes/ *noun*
هەڵبەستوان، هۆنەر، هۆزانڤان، هەڵبەستیار، شاعیر (ژن) ۞ شاعره

poetic /pəʊ'etɪk, US poʊ-/ *adjective*, also poetical/-ɪkl/
1 هۆنەرانە، هەڵبەستوانانە 2 هۆنراوە 3 هۆنراوەیی، سەربە هەڵبەست، شێعری، هۆنەیی ۞ 1 شاعرانه 2 منظوم 3 وابسته به شعر

poetically /-kli/ *adverb*
هونەرانە، هەڵبەستوانانە، بە شێوەی شاعیرانە ۞ شاعرانه

poetic justice *noun*
1 سزا 2 دادگەریتی خەیاڵی یان ئەندێشەیی (سەرکەوتنی چاکەکان و تێشکانی خراپەکان) 3 حەق ۞ 1 جزا 2 عدالت خیالی 3 حق

poetic licence *noun*
پێداویستی هەڵبەستی، ئازادی هەڵبەستی یان شێعری، دەسەڵاتی شێعری ۞ اختیارات شاعری

poetics /pəʊ'etɪks, US poʊ-/ *noun, pl.*
هونەری هەڵبەست(وانی) یان شێعر ۞ فن شعر

Poet Laureate *noun, pl.* Poets Laureate
(لە بریتانیا) سەرهۆنەر، شاهۆنەر، هەڵبەستوان یان شاعیری بارەگای پاتشایی ۞ ملک‌الشعرا

poetomachia *noun*
شەڕەهۆنە، شەڕەشێعر، شەڕەهەڵبەست، دەمەتەقێی هۆنەران ۞ مشاعره

poetry /'pəʊətri, US 'poʊ-/ *noun*
1 هەڵبەست، هۆنە، هۆنراوە، شێعر، هۆزان، هۆنینەوە 2 کوڵوکۆ و هەستی شاعیرانە ۞ 1 شعر، نظم 2 احساس شاعرانه

po-faced /'pəʊ feɪst, US 'poʊ/ *adjective*
(نافەرمی) رووتاڵ، رووگرژ، نەدوێن، مرومۆچ ۞ بدعنق

pogo stick /'pəʊgəʊ stɪk, US 'poʊgoʊ/ *noun*, also pogo
(جۆری شتی کایە) هەڵبەزە ۞ جستونک

pogrom /'pɒgrəm, US 'poʊg-/ *noun*
(رووسی) کۆمەڵکوژی، رەگەزکوژی، جووقڕان (رێکخراو، ب.ت. لەبەر هۆی دینی یان نژادی و ب.ت. جوولەکەکان لە رووسیە یان رۆژهەلاتی ئەورووپا) ۞ قوم‌کشی

pogromist *noun*
بەرێوەبەر یان بەشدار لە کۆمەڵکوژیدا، کۆمەڵکوژ ۞ پوگرومیست

poi /pɔɪ/ *noun*
جۆری چێشتی هاوایی، لە رەگی تڕشاوی taro ۞ پوی

-poiesis *suffix, pl.* poieses
پاشگر: پێکهاتن، چێبوون، دروستبوون: *haematopoiesis* (بنەڕەت: لە لاتینی نوێوە، لە *poiēsis* یۆنانییەوە "creation") ۞ پسوند: تکون

-poietic *suffix*
پاشگر: پێکهێنەر، بەرهەمهێنەر: *haematopoietic* ۞ پسوند: مکون، مولد

poignancy /'pɔɪnjənsi/ *noun*
1 تیژی، تاڵی، توندی 2 خەم، خەفەت، پەژارە، کۆڤان، کەسەر، داخ، دڵتەنگی، نارەحەتی ۞ 1 تیزی 2 اندوه، حزن

poignant /'pɔɪnjənt/ *adjective*
1 خەماوی، نارەحەتکەر، دڵگیر، دڵتەنگ، جێیداخ 2 توند، قووڵ، تاڵ، سەخت، رەق، جەرگبڕ، تیژ ۞ 1 غم‌انگیز 2 شدید، نیشدار، تیز

poignantly /-jəntli/ *adverb*
نارەحەتکەرانە، دڵگیرانە، بە توندی، توند، بە سەختی ۞ به طور غم‌انگیز، به شدت

poikilo- *prefix*
پێشگر: جۆراوجۆر، جیاجیا، جیاواز، جۆربەجۆر، گۆڕاو، بگۆڕ، لەگۆڕانهاتوو: *poikilotherm* (بنەڕەت: لە *poikilos* یۆنانییەوە) ۞ پیشوند: 1 گوناگون 2 متغیر

poikilotherm /'pɔɪkɪlə(ʊ)ˌθɜːm/ *noun*
گیانەوەری خوێنسارد (وەک بۆق، زۆرتر لە بەرامبەر homeotherm دا) ۞ جانور متغیرالحراره یا خونسرد

poikilothermal *adjective*, also poikilothermic
گەرمیگۆڕ ۞ متغیرالحراره

poikilothermism *noun*
خوێنساردی گیانەوەر ۞ خونسردی جانور

poilu /pwʌ'luː, French pwaly/ *noun*
(کۆن) سەربازی فەرەنسی (ب.ت. سەربازی هێلی پێشەوەی شەڕی جیهانی یەکەم، فەرەنسی "تووکن، ئازا") ۞ سرباز فرانسوی

poinciana /ˌpɔɪnsɪ'ɑːnə/ *noun*
(لاتینی، رووەکناسی) پۆینسینا [تۆخمەکانی

ـاران (جـــــــــــ *Delonix* و *Caesalpinia* (*Poinciana*)| (بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە ناوی M. de *Poinci* ستانوانی بەشێکی دوورگەکانی هیندی ڕۆژاوای فەرەنسی) ۞ پورین‌سینا

poinsettia /ˌpɔɪnˈsetiə/ *noun*
(لاتینی، ڕووەکناسی) پۆین‌سێتیا، دەوەنێکی چکۆلە بە گوڵی زەردی وردەوە] *Euphorbia pulcherrima* *(formerly Poinsettia)*] (بنەڕەت: لە ناوی دیپلۆمات و ڕووەکناسی ئەمریکایی Joel R. *Poinsett*) ۞ بنت قنسول

point /pɔɪnt/ *noun*
1 نووک، نهێک، وچک، تیژە، سەر، لووتکە، سەرە 2 خاڵ، پن، پنت 3 خاڵی سەرەکی یان بنگەهی 4 کاریگەری، باندۆر 5 قان، خاڵ 6 شوێن، جێ، وار، حاست 7 تاو، سات، کات 8 تایبەتمەندی، خەسڵەت، ڕەوشت 9 مەبەست، ئامانج 10 نیاز، خەیاڵ 11 قۆناخ، گەڕ 12 ڕادە، پلە 13 یەکە، یەکینە 14 کاکڵی بابەت، کرۆکی مەزار یان بابەت 15 (لادوز) لا، ئالی 16 مشتومڕی کاریگەر 17 (کارەبا) پریز 18 یەکەی کێشان (2 mg) بۆ ئەلماس 19 لقەشاخ، بەچکەشاخ، چڵەشاخ (ئاسک) 20 پێنووسی نووکتیژ 21 بزواندن، پۆینت (لە زمانە سامییەکان) 22 (چاپ) پۆینت 23 (points) (ڕێی ئاسن، دەرزی) دوورپانە 24 (لە باڵیدا) نووکی پەنجەی پێ ۞ 1 نوک، رأس 2 نقطه 3 نقطه‌ی اساسی 4 تأثیر 5 امتیاز 6 مکان 7 لحظه 8 ویژگی، خاصیت 9 هدف 10 قصد 11 مرحله 12 درجه 13 واحد 14 اصل موضوع 15 (قطب‌نما) جهت 16 بحث مؤثر 17 (برق) پیریز 18 واحد وزن (2 mg) 19 بچه‌شاخ 20 قلم نوک‌تیز 21 اعراب 22 پوینت 23 (در جمع) دوراهی 24 پوینتس

point-blank /ˌpɔɪnt ˈblæŋk/ *adjective, adverb*
1 (تیرخستن) لە نزیکەوە، لە مەودایەکی نزیکەوە 2 بێ پەردە، ڕێکوڕاست، بێ‌لەڕوودامان، بە پانەوە ۞ 1 از نزدیک 2 صریح

point count *noun*
شێوەیێکی لێکدانەوە یان بژاردنی خاڵەکانی پەرەکانی دەستی یاریزانی بریج bridge ۞ پوینت کونت

point d'appui /ˌpwã daˈpwiː, French pwɛ̃ dapɥi/ *noun, pl.* points d'appui
خاڵی ڕاگیربوون، خاڵی لەنگەری یان لەنگەرگرتن، ڕاگیرگە، لەنگەرگە ۞ نقطه‌ی اتکا

point-duty /ˈpɔɪnt djuːtɪ/ *noun*
چاودێری چوارڕێ(یانە): *to be on point duty* ۞ کنترل ترافیک

pointe /pwɛ̃t/ *noun*
1 (Ballet) نووکی پەنجە(ی پێ) 2 (هەروەها pointe work) سەما بە نووکی پەنجە ۞ پوینتی

pointed /ˈpɔɪntɪd/ *adjective*
1 نووکتیژ، قووچ، سەرتیژ، نووکدار، تیژ: *the pointed arches used in medieval buildings* ◊ *pointed teeth* 2 ڕێکوڕاست، ڕوون، ئاشکرا، دیار 3 ڕووی قسەی لە یەکێ‌بوو، بە مەعنی، بەمەبەست، بە تویکڵ، بە تەشەر(ەوە)، پلاردار، تاڵ ۞ 1 نوک‌تیز 2 صریح، واضح، بارز 3 نیش‌دار

pointedly /ˈpɔɪntɪdli/ *adverb*
بە مەعنی(یەوە)، بە تویکڵەوە، بە تەشەرەوە: *When he sees me, he pointedly ignores me* ۞ با منظور

pointedness *noun*
نووکتیژی، سەرتیژی، تیژی ۞ نوک‌تیزی

pointer /ˈpɔɪntə(r)/ *noun*
1 میل، تیژە، دەرزی 2 شاهینی تەرازوو، دارتەرازوو 3 (نەخشە، تەختەڕەشە و هتد) داری ڕاداشتن یا ئاماژە، ڕاستەی درێژ 4 پیشاندەر، ئاماژەپێکەر 5 ڕێنوێنی، ڕێ‌پیشاندان 6 (کامپیوتەر) پیشاندەر 7 تانجی، تاژی 8 بەندکێش ۞ 1 عقربه 2 شاهین ترازو 3 چوب اشاره 4 اشاره‌کننده 5 راهنمایی 6 (کامپیوتر) نشانگر 7 سگ شکار 8 بندکش

pointillism /ˈpɔɪntɪlɪzəm, US ˈpwænt-/ *noun*
خاڵگەری (= شێوازێکی ڕەنگکردنە کە لە دواییەکانی سەدەی 19دا لە فەرەنسە پەرەی سەندووە و خاڵی زۆر ورد بەکاردێنێ) ۞ پوئن‌تیلیسم

pointillist /-lɪst/ *noun, adjective*
n خاڵگەر *adj* خاڵگەرییانە، پوانتیلیست، پوئێن‌تیلیستی، پوانتیلیستی ۞ *n* پوئن‌تیلیست *adj* پوئن‌تیلیستی

pointillistic *adjective*
خاڵگەرییانە، پوانتیلیستی ۞ پوئن‌تیلیستی

pointing /ˈpɔɪntɪŋ/ *noun*
1 بەندکێشی: *Check the pointing is in good condition* 2 خاڵدانان ۞ 1 بندکشی 2 نقطه‌گذاری

pointless /ˈpɔɪntləs/ *adjective*
1 بێهوودە، بێ‌سوود، هیچ، ئایەخ، بەکارنەهاتوو، بێ‌قازانج، بێ‌ئەنجام 2 بێ‌مەبەست، بێ‌ئامانج، بێ‌واتا، بێ‌مانا: *a pointless remark* 3 بێ‌نووک، کوڵ، بێ‌سەر 4 بێ‌خاڵ ۞ 1 بی‌فایده 2 بی‌هدف 3 بدون نوک 4 بدون نقطه

pointlessly /ˈpɔɪntləsli/ *adverb*
لەخۆوە، بێ هیچ شتێ: *He argued -sly with his parents* ۞ بی‌جهت

pointlessness /ˈpɔɪntləsnəs/ *noun*
بێ‌واتایی، بێهوودەیی، بێ‌مەبەستی، هیچی، هیچ‌وپووچی، لەخۆوەیی: *the pointlessness of war* ۞ بی‌معنایی، بی‌هدفی، بی‌جهتی

pointman /'pɔɪnmən/ *noun, pl.* pointmen
1 سەربازی پێشەنگ 2 (زۆرتر لە ئەمریکا (ی باکووری) پێشەنگ، رچەشکێن ✿ 1 سرباز پیش‌قراول 2 پیشاهنگ

point of departure *noun*
خاڵی سەرەتا یا دەسپێک(ردن) ✿ نقطەی عزیمت

point of honour *noun*
پرسی ئابروو ✿ قضیەی شرف

point of inflection *noun*
خاڵی چەمانەوە ✿ نقطەی خمش

point of order *noun, pl.* points of order
دەستووری ریکخستن (کۆبوونەوەیێکی فەرمی) ✿ اخطار نظام‌نامەای

point of reference *noun, pl.* points of reference
لێک‌گەیشتن، لایەنی هاوبەش، خاڵی لێکچوون ✿ وجە مشترک

point of view *noun, pl.* points of view
روانگە، دید، بۆچوون، بیروڕا، را، دیتن، تێرین ✿ دیدگاه، نظر، نقطەنظر

pointsman /'pɔɪntsmən/ *noun, pl.* pointsmen
(رێی ئاسن) ئامازەوان ✿ سوزن‌بان

point source *noun*
(فیزیک) سەرچاوەیێکی تیشک‌دان(ـەوە، وەک رووناکی یان دەنگ) کە وەک خاڵێ چڕ دەبێتەوە (یان وەک خاڵێ دادەنرێ) کە وا دەردەکەوێ هیچ کشانێکی شوێنی spatial extension نەبێ ✿ پوینت سورس

point spread *noun*
(فیزیک و کارئەندامناسی) بلاوبوونەوەی وزە spread of energy لە سەرچاوەی خاڵەوە ✿ point source پوینت اسپرید

point system *noun*
دەزگا یان سیستمی خاڵ‌بەندی یان خاڵ‌دانان، سیستمێکی لێکدانەوە لە رووی خاڵەکان یان پلە و نمرەی شتێکەوە ✿ سیستم نقطەگذاری

point-to-point *noun, pl.* point-to-points
(لە بریتانیا، ئەسپ‌سواری) پێشبڕکێی مەیدان‌ئازاد (point-to-pointing *n* ؛point-to-pointer *n*) ✿ مسابقەی مسیرآزاد

pointy /'pɔɪnti/ *adjective* (pointier, pointiest)
(ئافەرمی) نووک‌دار، نووک‌تیژ، سەرتیژ: *pointy ears* ✿ نوک‌تیز

pointy-head = intellectual

pointy-headed *adjective*
(ئافەرمی و سووکانە) سەرتیژ، بلیمەت، زیرەک ✿ باهوش

poise[1] /pɔɪz/ *noun*
1 مەندی، قورسی 2 (لەش) رێ و رەوت، راوێستانی بێ‌تەکان، هاوسەنگی، لەنگەرە، هاوکێشی ✿ 1 وقار 2 (بدن) حالت، موازنە

poise[2] /pɔɪz/ *noun*
(فیزیک) یەکەی لینجی داینەمیک (کورتەکەی P؛ بنەرەت: لە ناوی فیزیک‌زانی فەرەنسی Jean L. M. *Poiseuille* (1799–1869) ✿ پویز

poised /pɔɪzd/ *adjective*
1 مەند، قورس 2 سەقام‌گرتوو، راوێستاو، داکوتراو ✿ 1 موقر 2 ایستادە

poisha /'pɔɪʃə/ *noun, pl.* same
پۆیشا: یەکەی پارەی بەنگلادیش، بەرامبەر بە سەدیەکی taka ✿ پویشا

poison /'pɔɪzn/ *noun, adjective*
n 1 دەرمان، ژار، ژەهر، سەم، تاڵاو: *Some mushrooms contain a deadly poison.* ◊ *to hunt with poison arrows* 2 جێشتی ژاری مار، ژەهرەمار، جێشتی یەکجار ناخۆش 3 (ئافەرمی) ئارەق، ناوی تاڵ، خواردنەوە 4 بیرۆکە یان هەستی زیانـاوی، بیرۆکەی زیان‌بار: *the poison of racial hatred* 5 مایەی خراپی *adj* 1 ژارین، ژاراوی، ژەهرین، دەرماناوی 2 (کیمیا) ماکێ کە چالاکی هاندەرێ کەم دەکاتەوە ✿ *n* 1 سم، شرنگ 2 غذای بسیار نامطبوع 3 (عامیانە) مشروب 4 ایدە یا احساس زیان‌بار 5 مایەی فساد *adj* 1 سمی، زهرین 2 پویزن

poison bean *noun*
لوبیاگولانە، پاقلەمارانە، پاقلەژاراوی: جۆرێ بنجی لوبیا یان پاقلە کە تایبەتی ناوچەکانی باشووری ئەمریکایە و دەنک و دانەکانی ژاراوی‌یە [*Daubentonia drummondii*] ✿ نوعی لوبیا

poison dart frog *noun,* also poison arrow frog
بۆقە تیرژاراوی: هەریەک لە بۆقە رەنگینە چکۆلەکانی گەرمێنانی ئەمریکای باشووری و ناوەندی کە مادە یان ماکێکی ژاراوی دەردەدا کە لە لایەن خەڵکانی رەسەنی ئەوێنەوە بۆ ژاراوی‌کردنی سەری تیر بەکاردێترێ [خێزان Dendrobatidae] ✿ نوعی قورباغە

poison dogwood = poison sumac

poisoned *adjective*
1 ژاراوی، دەرماناوی، ژارتێ‌کراو، ژەهراوی، ژەهرین، ژاری تیایە، دەرمان‌تێ‌کراو 2 پیس، تێوەدراو 3 چڵک‌کردوو، ئاوچڕکردوو ✿ 1 سمی، زهرآگین 2 آلودە 3 عفونی‌شدە

poisoner /'pɔɪzənə(r)/ *noun*
(مرۆڤ) ژارپێدەر، دەرمانپێدەر، دەرمان‌دەرخواردەدەر، دەرمان‌تێکەر، بەژارکوژ، بەدەرمان‌کوژ ✿ مسموم‌کنندە

poison gas *noun*
گازی ژاراوی یان دەرمان‌تێکراو، گازی خنکێنەر ✿ گاز سمی

poison helmock *noun*
زرگێزنوکـــەمـــاران، زرگێزنوکـــەگولانـــە، زرگێزنوکـــەگـــەورە: گیـــایێکی ژاراوی زلـــەی دووســـالانەی ئوراســـیایی لـــە خێـــزانی گێـــزەر carrot، بە گولی سپی چکۆلەوە [Conium maculatum] ◌ شوکران (کبیر)

poisoning /ˈpɔɪzənɪŋ/ *noun*
ژاراویبوون، دەرمانگرتوویی ◌ مسمومیت

poison ivy *noun*
1 گیاژار، لاولاوەمارانـە، لاولاوەگولانـە، لـە خێزانی cashew کـە گیایێکی ئاساییيە لـە رۆژهەلات و ناوەندی ولاتە یەکگرتووەکانی ئـەمریکـا، بـە گـەلایـی ternate و گولی سەوزباوەوە [Rhus radicans]؛ چەندین جۆری رووەک کـە پێـوەنـدییێکـی نزیکـی بـە لاولاوەمارانەوە هەیە 2 زیپکەیێ کە بەهۆی لاولاوەمارانەوە تووش دەبێ (بە دەسلێدانی) 3 = poison oak ◌ 1 پیچک سمی 2 بثورت جلدی ناشی از پیچک سمی

poison oak *noun*
1 بـەرووەمارانـە، بـەرووەژاراوی: دەوەنێکـی ئەمریکای باکووری سەربە لاولاوەمارانە و هەر ئـەو تایبـەتمـەندییانـەی هـەیـە [Rhus toxicodendron] 2 = poison ivy ◌ نوعی درختچه

poisonous /ˈpɔɪzənəs/ *adjective*
1 ژاراوی، ژارین، venomous: *poisonous* 2 *poisonous snakes ◊ chemicals/plants* (خوازە) ژاراوی، زەهراوی، زیانـاوی، خـراپ، مایەی ئازاوە و خرابە، destructive، harmful 3 (مرۆڤ) مەترسیدار، دەمبەهاوار، باوەرپێنەکراو، لێڕانەبینراو ◌ 1 سمی 2 (مجازی) زهرآلود، مایەی فساد 3 (آدم) خطرناک

poisonously /ˈpɔɪzənəsli/ *adverb*
ژاراوییانە، بە شێوەیەکی ژاراوی ◌ بە طور زهرآگین

poisonousness /ˈpɔɪzənəsnəs/ *noun*
ژاراویبوون، ژاراویتی ◌ زهرآگینی، سمیت

poison-pen letter *noun*
نامەگولانـــە، نامەمارانـــە، نامـــەی دوژمنایەتیلێهەستاو، نامەی ژاراوی، نامەی خراپەلێهەستاو (زۆرتر بێمۆر)، نامەی سووکانە ◌ نامەی زهرآگین، نامەی توهین‌آمیز

poison sumac *noun*, also poison dogwood
سماقـەمارانـە، توتمـەژاراوی: دارۆچکـە یـان دەوەنێکـی زەلکـاوانی خێـزانی cashew، رووەکێکی ئاسـایی رۆژهـەلاتی ولاتـە یەکگرتووەکانی ئەمریکایە، بە گەلای pinnate و هێشووەگولی سەوزی کال، کاتێ دەستی لێکەوێ رەنگە ببێتە هۆی پێستئاوسانی ئالێرژیک dermatitis [*Toxicodendron vernix syn. Rhus vernix*] ◌ نوعی درختچه

poisonwood *noun*
دارەمارانـە، دارەگولانـە، دارەژاراوی: دارێ لـە خێزانی cashew، رەسەنی فلۆریدا و دوورگەکانی هێندی رۆژاوا the West Indies بـە گـەلای ناوێتـەوە و گولـی هێشـوویی paniculate سـەوزبـاو و میـوە و بـەری نـارنجی‌ـزەرد [*Metopium toxiferum*] ◌ نوعی درخت

poitrel /ˈpɔɪtrəl/ *noun*, also poitrail
بەرە یان بەرسینگەی ئەسپ ◌ سینەبند اسب

poke[1] /pəʊk, US poʊk/ *noun*
1 مستەکۆلە، مشتەکولە، سیخورمە، تێژەنین، تێکوتان، تێوەژاندن، پال، تەکان 2 (poke bonnet) جۆرێ کلاوی لێوارداری ژنانەی باوی سەرەتاکانی سەدەی 19 ◌ 1 سیخونک، هل 2 پوک

poke[2] /pəʊk, US poʊk/ *noun*
1 (لە سکاتلەند) کیف یان توورەکەی چکۆلە 2 (نافەرمی، ئەمریکا) جانتا، چزدان، کیف ◌ 1 کیف یا کیسەی کوچک 2 کیف پول

poker[1] /ˈpəʊkə(r), US ˈpoʊ-/ *noun*
شیش، م(ە)قاش، کۆلەوەژ، پۆلووگر، سکلکێش، گوس، ماشە، بست، کەرەخنە (میلێکی کانزایی بە دەسکێکەوە بۆ شێواندنی ئاگر) ◌ انبر

poker[2] /ˈpəʊkə(r), US ˈpoʊ-/ *noun*
پۆکێر (جۆرێ کایە بە پەر) ◌ پوکر

poker face *noun*
(نافـەرمی) روخسـاری بـێنیـشان، قیافـەی هیچدەرنەبڕ یان وشک ◌ چهرەی عاری از بیان

poker-faced *adjective*
وشک، هیچدەرنەخەر، دەرنەبڕ، وشک، بێنیشان، ناپیشاندەر ◌ خشک، عاری از بیان

pokerwork *noun*, British term for pyrography
(هونـەری) سـەقاشکـاری، مقـاشگـەری، شیشکاری ◌ پوکرورک

pokeweed *noun*
جۆرێ گیای ئەمریکای باکووری لاسکسوور و بەر ئەخەوانی [*Phytolacca americana*] ◌ نوعی گیاه

pokey *noun*
(نافەرمی، ئەمریکا) کون، زیندان ◌ هلفدونی

pokie *pl.* pokies = fruit machine

pokiness /ˈpəʊkinəs, US ˈpoʊkinəs/ *noun*
(دیـو و هتـد) چکۆلـەیی، تـەنگی، تەسـکی، بەرتەنگی ◌ کوچکی، تنگی

poky /ˈpəʊki, US ˈpoʊki/ *adjective* (pokier, pokiest)
1 خەفـە، تـەنگ، تـەنگوتاریـک، چکۆلـە، کنگـەجن، دلـگیر، خەفـە، وەکـوو زینـدان 2 (نافەرمی، ب.ت. ماشێنی) هێزی تاودانی زۆرە

⬡ (pokily /'pəukıli, US 'poukıli/ *adv*)
1 خفه، کوچک، مثل زندان 2 پوکی

pol = informal a politician

Polack /'pəulæk, US 'poo-/ *noun*, also Polak
پـولاک، پۆڵەنـدی، لەهێـستانی (جنێوێکـە بـۆ کەسێکی پۆڵەندی) ⬡ پولاک

polacre *noun*
جۆرێ کەشتی کارداری بە سێدارالاوە ⬡ پولاکر

polar /'pəulə(r), US 'poo-/ *adjective*
1 جەمـــسەری، قـــوبی 2 ســـەربە جەمـــسەری باکووری یان باشووری، سەربە جەمسەران 3 ســـەربە جەمـــسەری مەگناتیـــسی 4 (خـــوازە) دژبەیەک، پێکدژ، پێکناکۆک، تەواوئاوەژوو، یەکسەرپێچەوانە، ئاسمان و ڕێسمان، دژی یەک ⬡ 1 قطبی 2 وابسته به قطب شمال یا جنوب 3 وابسته به قطب مغناطیسی 4 متضاد، متناقض

polar angle *noun*
گۆشەی جەمسەری ⬡ زاویەی قطبی

polar axis *noun*
تەوەری جەمسەری ⬡ محور قطبی

polar bear *noun*
ورچەسپی، ورچی جەمسەر(ی، هی ناوچە بەستەڵەکەکان ⬡ ([*Thalarctos maritimus*] خرس قطبی

polar bond *noun*
بەندی جەمسەری ⬡ پیوند قطبی

polar circles *noun, pl.*
خولگـە یـان سـوورگە جەمـسەرییەکان ⬡ مدارات قطبی

polar climate *noun*
ئاو و هەوای جەمسەری ⬡ اقلیم قطبی

polar distance *noun*
مەودای جەمسەری ⬡ فاصلەی قطبی

polar front *noun*
بەرەی جەمسەری ⬡ جبهەی قطبی

polarimeter /,pəulə'rımıtə/ *noun*
جەمسەرگرییێو ⬡ قطبش‌سنج

polarimetric *adjective*
سەربە جەمسەرگرییێو ⬡ وابسته به قطبش‌سنج

polarimetry *noun*
جەمسەرگرییێوی ⬡ قطبش‌سنجی

Polaris *noun*, also north star
ئەستێرەی جەمسەری، لە گەلەستێرەی Ursa Minorدا (بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *polaris* لاتین "polar") ⬡ جَدی

polariscope /pə'lærıskəup/ *noun*
جەمـسەربین، پـۆلاریسکاپ (هـەروەها polarimeter) ⬡ قطبش‌نما

polariscopic *adjective*
سەربە جەمسەربین، پۆلاریسکاپی ⬡ وابسته به قطبش‌نما

polarity /pə'lærəti/ *noun, pl.* polarities
1 جەمسەریتی 2 دووجەمسەریتی، هـەبوونی بارگەی ئێلیکتریکی نەرێنی و ئەرێنی: *the polarity of a magnet* 3 ڕوانگە، بۆچوون، نێرین، هەڵوێست 4 جیاوازی، دژایەتی، جودایی، ناکۆکی، دووبەرەکایەتی، یەکترنەگرتنەوە، ئاسمان و ڕێسمانبوون، پێکدژی: *the growing polarity between the left and right wings of the party* ⬡ 1 قطبیت 2 ذوقطبین بودن 3 دیدگاه، موضع 4 اختلاف، تضاد

polarization /,pəulərai'zeiʃn, US ,poulərə'z-/ *noun*
1 (فیزیک) جەمسەرگری، جەمسەرین، جەمسەراندن 2 جیاوازی، دژایەتی، جودایی، ناکۆکی، دووبەرەکایەتی، یەکترنەگرتنەوە، دژبەیەکی ⬡ 1 قطبش 2 تضاد، اختلاف

polarized *adjective*
(فیزیک) جەمسەرگرتوو، جەمسەریتراو، جەمسەریکراو ⬡ قطبیده

polarizer *noun*
جەمسەرێنەر، جەمسەرگر ⬡ قطبنده

polar light *noun*
ڕۆشنایی جەمسەری، ڕووناکی یان شەوقی جەمسەری ⬡ فروزەی قطبی

polar molecule *noun*
(کیمیا) گەردی جەمسەری ⬡ مولکول قطبی

polarographic *adjective*
سەربە جەمسەرۆگرافی، پۆلارۆگرافیک ⬡ وابسته به پولاروگرافی

polarography /,pəulə'rɒgrəfi/ *noun*
جەمسەرۆگرافی، پۆلارۆگرافی ⬡ پولاروگرافی

Polaroid /'pəulərɔıd, US 'poo-/ *noun*
1 پۆلارۆید 2 (Polaroids) چاویلکەی بەرخۆر، چاویلکەی پۆلارۆید ⬡ 1 پولاروید 2 (در جمع) عینک پولاروید

Polaroid camera *noun*
کامێرای پۆلارۆید ⬡ دوربین پولاروید

polar opposite *noun*
جەمسەری دژ ⬡ قطب مخالف

polar region *noun*
ناوچەی جەمسەری ⬡ ناحیەی قطبی

polar winds *noun, pl.*
با جەمسەرییەکان ⬡ بادهای قطبی

polar zone *noun*
ناوچە یان هەرێمی جەمسەری ⬡ منطقەی قطبی

polder /'pəuldə/ *noun*
زەوی (نزم) بڕدراو بە بەربەند لە دەریا یان ڕووبارەوە (ب.ت. لە هولەند) ⬡ پولدر

pole[1] /pəul, US poul/ *noun*
جەمسەر، قوب (بنەڕەت: ئینگلیسی نێوەڕاست:

له *polus* لاتین، له *polos* یۆنانی‌یه‌وه "ته‌وه‌ر، ئاسمان pivot، axis، sky") ◇ قطب

pole[2] /pəʊl, US poʊl/ *noun*

1 کۆڵه‌که، دیره‌ک، ئه‌ستووندەک، کۆتره، دینگه، چه‌لاک، قیسپ، ستوون، ده‌سته‌ک، دار، میل، شمشیره، میله، تێلا، کوته‌ک، لیس، دارده‌س، سالیس 2 (سکی) ده‌سک، دار 3 یه‌که‌ی درێژایی به‌رامبه‌ر به 5 یارد و نیو یان 5,03 میتر 4 دارێکی که‌م‌ته‌مه‌ن به قه‌دێکی باریک و درێژ و بێ‌لق‌وپۆ 5 دارالا ◇ 1 تیر، دسته، میله 2 (اسکی) باتون 3 و 4 پول 5 دکل

Pole /pəʊl, US poʊl/ *noun*

پۆڵه‌ندی، خه‌ڵکی پۆڵه‌ند ◇ اهل لهستان

poleaxe /'pəʊlæks, US 'poʊl-/ *noun*, US poleax

1 ته‌ورزین، ته‌وری شه‌ڕ، ته‌وری ده‌سک‌درێژ 2 ته‌وری قه‌ساب (پشته‌که‌ی چه‌کوشی‌یه، بۆ کوشتنی وڵاخ) ◇ 1 تبرزین 2 تبر قصاب

poleaxed *adjective*

1 تاساو، سه‌رسام، په‌شۆکاو، گێژ، کاس و وڕ، سه‌رسوورماو 2 یه‌ک‌ته‌خته‌که‌وتوو، خۆبێ‌ڕانه‌گیراو 3 مه‌ستی مه‌ست، که‌له‌لا ◇ 1 مبهوت، حیرت‌زده 2 نقش زمین‌شده 3 پاتیل

polecat /pəʊlkæt/ *noun*

1 بۆگه‌نکه، فۆس؟ (راسووری ئه‌ورووپایی بۆگه‌ن [*Mustela putorius*] و جۆره پێوه‌ندی‌داره‌کان]) 2 پشیله‌ی جه‌مه‌ری یان باکووری ◇ 1 نوعی راسو 2 گربه‌ی قطبی

pole-jumping /'pəʊldʒʌmpɪŋ/ *noun*

داربازه، باز به داره‌وه، باز یان په‌ڕین به میله‌وه ◇ پرش با تیر

polemic /pə'lemɪk/ *noun, adjective*

n مشت‌ومڕ، مشه‌رعێن، شه‌ڕه‌قسه، قڕه، دمه‌دمه، شه‌ڕوکێشه، دمه‌ته‌قێ؛ مشت‌ومڕی نووسراوه‌یی یان به نووسراوه *adj* مشت‌ومڕی، شه‌ڕه‌قسه‌یی (بنه‌ڕه‌ت: به ڕێگای لاتینی سه‌ده‌کانی نێوه‌ڕاست له *polemikos* یۆنانی "شه‌ڕ") ◇ *n* جدل، مجادله؛ مشاجره‌ی قلمی *adj* جدلی

polemical /pə'lemɪkl/ *adjective*

1 مشت‌ومڕی، مشت‌ومڕی‌یانه، شه‌ڕه‌قسه‌یی، کێشه‌له‌سه‌ر، مشت‌ومڕله‌سه‌ر، 2 controversial - disputatious ◇ جدلی، بحث‌انگیز

polemically /pə'lemɪkli/ *adverb*

کێشه‌له‌سه‌رانه، به شێوه‌یه‌کی کێشه‌له‌سه‌ر ◇ به طور بحث‌انگیز

polemicist /pə'lemɪsɪst/ *noun*

مشت‌ومڕباز، ئه‌هلی مشت‌ومڕ، مشت‌ومڕکه‌ر، فێره‌مشت‌ومڕ ◇ اهل مجادله

polemics *noun, pl.*

1 مشت‌ومڕ، شه‌ڕه‌قسه، ده‌مه‌ته‌قێ 2 هونه‌ری مشت‌ومڕ یان ده‌مه‌ته‌قێ، شاره‌زایی له مشت‌ومڕ یان ده‌مه‌ته‌قێ‌دا ◇ 1 مجادله، جدل 2 فن مجادله، مهارت در مجادله

polemology *noun*

شه‌ڕناسی، جه‌نگ‌ناسی ◇ ستیزه‌شناسی

polenta /pə'lɛntə/ *noun*

1 ئاردی گه‌نمه‌شامی، له ئاشپه‌زی ئیتالیایی‌دا به‌کاردێت 2 هه‌ویری ئه‌و ئارده ◇ پولنتا

pole position *noun*

(ده‌س‌پێ‌کردنی پێشبڕکێی ماشێن‌سواری) جێگای پێشه‌وه، شوێنی سه‌ره‌تا یان ده‌سپێک ◇ جایگاه نخست

pole star /'pəʊl stɑ:(r)/ *noun*

1 ئه‌ستێره جه‌مه‌ری، (polestar) 2 North Star ڕێنوێن؛ ناوه‌ندی راکێشان ◇ 1 ستاره‌ی قطبی، جُدَی 2 (polestar) راهنما؛ مرکز جاذبه

pole-vault *noun*, also pole-vaulting

په‌ڕین یان بازدان به ڕمه‌وه، ڕمباز، ڕمپه‌ڕی ◇ پرش با نیزه

pole-vaulter *noun*

به ڕمه‌وه بازده‌ر، به ڕمه‌وه په‌ڕ، ڕمبازی، ڕمپه‌ڕ ◇ پرش‌کننده‌ی با نیزه

police /pə'li:s/ *noun*

پۆلیس، کاربه‌ده‌ستانی پۆلیس، پیاوانی (ده‌زگای) پۆلیس: *The profession is policed by its own regulatory body* ◇ پلیس، افراد پلیس

police action *noun*

کرداری پۆلیس (بۆ پاراستنی ئاسایشت) ◇ عملیات پلیس

police commissioner = commissioner

police constable *noun, abbreviation* PC, also constable

پۆلیس (پایه‌نزم): *Police Constable Jordan* ◇ پاسبان

police department *noun*

به‌ڕێوه‌به‌ری پۆلیس، کارگێڕی یان ڕێکخراوه‌ی پۆلیسی گه‌ڕه‌کێ له شار ◇ اداره‌ی پلیس

police dog *noun*

سه‌گی پۆلیس ◇ سگ پلیس

police force *noun*

هێزی پۆلیس، پۆلیس ◇ نیروی پلیس

policeman /pə'li:smən/ *noun, pl.* policemen

پۆلیس، کاربه‌ده‌ستی پۆلیس ◇ پلیس

police officer *noun*

پۆلیس، کاربه‌ده‌تی پۆلیس، فه‌رمانبه‌ری پۆلیس، ئه‌فسه‌ری پۆلیس ◇ پلیس، مأمور پلیس، افسر پلیس

police state *noun*

حکومه‌تی پۆلیسی (ب.ت. حکومه‌تێکی تۆتالیتاریه‌ن) ◇ حکومت پلیسی

police station *noun*, also station house

وێستگه‌ی پۆلیس، نووسینگه‌ی هێزی پۆلیسی

خۆجێیی ⟐ کلانتری

policewoman /pəˈliːswʊmən/ *noun, pl.* policewomen
پۆلیسی ژن، ژنە ئەندامی هێزی پۆلیس ⟐ پلیس زن

policier /ˌpɒlɪˈsjeɪ, French pɔlisje/ *noun*
فیلم یان رۆمانی پۆلیسی ⟐ فیلم یا رمان پلیسی

policing /pəˈliːsɪŋ/ *noun*
پاراستن کاری پۆلیسی، چاودێری یە پۆلیسی یەکان، چاودێری پۆلیسی: *community policing* ⟐ انتظامات پلیسی

policy[1] /ˈpɒləsi, US ˈpɑːl-/ *noun, pl.* policies
1 رامیاری، سیاسەت 2 بەرژەوەندی، مشوور، کارزانی (بنەڕەت: بە ڕێگای لاتین لە *politeia* یۆنانی "citizenship") ⟐ 1 سیاست 2 مصلحت

policy[2] /ˈpɒləsi, US ˈpɑːl-/ *noun, pl.* policies
بیمەنامە: *Check the terms of the policy before you sign* ⟐ بیمەنامە

policyholder /ˈpɒləsihəʊldə(r), US ˈpɑːləsihoʊl-/ *noun*
بیمەکراو، هەڵگری بیمەنامە ⟐ بیمەگزار

policy-maker *noun*
سیاسەتوان، رامیاریدارێژ، سیاسەتدارێژ، سیاسەتدانەر ⟐ سیاستگذار

policy-making *noun*
دارشتنی رامیاری یان سیاسەت، رامیاریدارێژی، سیاسەتدارێژی، سیاسەتدانان ⟐ سیاستگذاری

polio /ˈpəʊliəʊ, US ˈpoʊlioʊ/ = poliomyelitis

poliomyelitic *adjective*
1 سەربە شەپلەی منالان 2 تووشبوو بە شەپلەی منالان ⟐ 1 وابسته به فلج اطفال 2 دچار فلج اطفال

poliomyelitis /ˌpəʊliəʊmʌɪəˈlʌɪtɪs, US ˌpɒliəʊ-/ *noun*, infantile paralysis
شەپلەی منالان، شەلەلی زارۆکان، بۆرەمۆخ (بنەڕەت: لە لاتینی نوێ. لە یۆنانی یەوە *polios* "بۆر" + *muelos* "مۆخ" "marrow") ⟐ فلج اطفال

poliovirus *noun*
(پزشکی) کۆمەڵێکی enterovirus ـەکان، ئەو ڤایرۆسانە دەگرێتەوە کە دەبنەهۆی شەپلەی منالان poliomyelitis ⟐ پولیوویروس

polis[1] /ˈpɒlɪs/ *noun, pl.* poleis
دەوڵەتشار لە یۆنانی کۆندا ⟐ دولتشهر در یونان باستان

polis[2] /ˈpəʊlɪs, US ˈpɒlɪs/ = Scottish and Irish form of police

-polis *suffix*
پاشگر: شار، بازێر: *megalopolis* ⟐ پسوند: شهر، مدینه

Polish /ˈpəʊlɪʃ/ *adjective, noun*
adj پۆلەندی، سەربە یان پێوەندی بە پۆلەندەوە هەیە *n* زمانی پولەندی، پۆلەندی، لەهێستانی ⟐ *adj* لهستانی *n* زبان لهستانی

polish /ˈpɒlɪʃ, US ˈpɑːl-/ *noun*
1 واکس، بۆیاخ 2 مشتومال، پەرداخ 3 بریسکە، بریقە، ورشە 4 ناسکی ⟐ 1 واکس 2 صیقل 3 برق، جلا 4 ظرافت

polished /ˈpɒlɪʃt, US ˈpɑːl-/ *adjective*
1 مشتومالدراو، پەرداخ(کراو)، پەرکاڵ 2 بریقەدار، بریسکەدار، درەوشاوە، لووس، ورشن 3 ناسک 4 بەرەوشت 5 بەرەوشتانە 6 جوان، مەند، بێگەرد، تەواو، بەرز، بێعەیب و نیراد ⟐ 1 صیقلخورده 2 صاف، براق 3 ظریف 4 مؤدب 5 مؤدبانه 6 بینقص، عالی

polished rice *noun*
برنجی سپی(کراو) ⟐ برنج سفید

polisher /ˈpɒlɪʃə(r), US ˈpɑːl-/ *noun*
دەزگای لووساندن، دەزگای پەرداخ، پەرداخەک ⟐ ماشین صیقل

Politburo /ˈpɒlɪtbjʊərəʊ, US ˈpɑːlɪtbjʊroʊ/ *noun*, also politburo
نووسینگەی رامیاری، مەکتەبی سیاسی، لێژنەی بڕیاردان لە وڵاتانی کۆمۆنیستی (ب.ت. سۆڤیەتی جاران؛ بنەڕەت: لە رووسی، لە *politbyuro* ـەوە *polit(icheskoe) byuro* "بیرۆی رامیاری") ⟐ دفتر سیاسی

polite /pəˈlaɪt/ *adjective* (politer, politest)
1 بەرەوشت، بەتۆرە، بەئەدەب، بەرەوشتانە، رەوشتبەرزانە، رەوشتبەرز 2 رۆشنبیر، لە چینی سەرەوەی کۆمەڵگا، رووناکبیر، refined ،cultured ⟐ 1 *polite society* مؤدب، مؤدبانه 2 فرهیخته

politely /pəˈlaɪtli/ *adverb*
بەرەوشتانە، لە رووی رەوشت یان ئەدەبەوە: *The receptionist smiled politely* ⟐ مؤدبانه

politeness /pəˈlaɪtnəs/ *noun*
رەوشت، بەرەوشتی، تۆرە، ئەدەب ⟐ نزاکت، ادب

politesse /ˌpɒlɪˈtes, US ˌpɑːl-/ = politeness

politic /ˈpɒlətɪk, US ˈpɑːl-/ *adjective*
1 بەجێ، بەڕێوجێ، شیاو، هەڵسەنگێنراو، لێکەوەدراو، گونجاو، لەبار، ژیرانە، بە قازانجی، بە باشزانین، پێویستی، بەمشوور، زیرەک، ژیر، wise ،prudent ،sagacious: *It seemed politic to say nothing* ⟐ political – 2 بەموقع، مناسب، مصلحت، معقول، مدبر

political /pəˈlɪtɪkl/ *adjective*
1 سیاسی، رامیاری، رامیاری یانە: -al *a monarch without political power* ◊ *prisoners* 2 چالاک یان هۆگر لە بواری سیاسی دا، سیاسەتباز: *She became very political at*

university ۞ 1 سیاسی 2 اهل سیاست

political asylum *noun*
پەنابەرێتی سیاسی یا رامیاری ۞ پناهندگی سیاسی

political correctness *noun*
بەرژەوەندی‌خوازی رامیاری یان سیاسی، باش‌بیرکردنەوەی سیاسی یان رامیاری: *For reasons of political correctness we have been asked to withdraw our advertisement from the national press* ۞ مصلحت‌اندیشی سیاسی

political economist *noun*
پسپۆڕ لە ئابووری رامیاری یان سیاسی، ئابووری‌زانی رامیاری ۞ متخصص در اقتصاد سیاسی

political economy *noun*
ئابووری رامیاری یان سیاسی ۞ اقتصاد سیاسی

political geography *noun*
جوگرافیای رامیاری یا سیاسی ۞ جغرافیای سیاسی

politically /pə'lɪtɪkli/ *adverb*
لەباری رامیاری‌یەوە، لە بواری سیاسی‌یەوە: *It makes sense politically as well as economically* ◊ *politically motivated crimes* ◊ *a politically sensitive issue* ۞ از نظر سیاسی

politically correct *adjective, abbreviation* PC
بەرژەوەندی‌خوازانە، سیاسەتی رۆژ لەبەرچاوگر، سیاسەت‌وانانە ۞ مصلحت‌اندیشانه

politically incorrect *adjective*
نابەرژەوەندی‌خوازانە، ناسیاسەت‌وانانە ۞ غیرمصلحت‌اندیشانه

political machine *noun*
دەزگای رامیاری یان سیاسی ۞ دستگاه سیاسی

political prisoner *noun*
زیندانی یان گیراوی سیاسی، بەندی رامیاری ۞ زندانی سیاسی

political science *noun*, also politics
زانستی رامیاری، رامیاری‌ناسی، زانستی سیاسی ۞ علم سیاست

political scientist *noun*
شارەزای رامیاری، پسپۆری زانستە رامیاری یان سیاسی‌یەکان، رامیاری‌ناس، سیاسەت‌ناس ۞ کارشناس سیاسی

politician /ˌpɒlə'tɪʃn, US ˌpɑ:l-/ *noun*
سیاسەت‌وان، رامیار، پیاوی رامیاری ۞ سیاستمدار

politicization /pəˌlɪtɪsaɪ'zeɪʃn/ *noun*
رامیاراندن، بەسیاسی‌کردن، کردنەرامیاری، بەسیاسی‌بوویی: *the politicization of education* ۞ عمل سیاسی‌کردن، سیاسی‌شدگی

politicized *adjective*
لەگەڵ سیاسەت تێکەڵبوو، رامیاری‌کراو، بەسیاسی‌بوو ۞ سیاسی‌شده

politick = archaic form of politic

politicking /'pɒlətɪkɪŋ, US 'pɑ:l-/ *noun*
چالاکی رامیاری یان سیاسی (ب.ت. بۆ بردنەوەی دەنگەکان و پشتیوانی لە گروپێکی رامیاری) ۞ فعالیت سیاسی

politico /pə'lɪtɪkəʊ, US -koʊ/ *noun, pl.* politicos
(نافەرمی، سووکانە) سیاسەت‌وان، رامیار، پیاوی رامیاری ۞ (عامیانه) سیاستمدار

politico- *prefix*
پێشگر: لەباری رامیاری‌یەوە، لە بواری سیاسی‌یەوە: *politico-ethical* رامیاری و...، *politico-economic* سیاسی و...: (بنەڕەت: لە *politicos* یۆنانی‌یەوە "political ،civic") ۞ پیشوند: از لحاظ سیاسی، سیاسی و...

politics /'pɒlətɪks, US 'pɑ:l-/ *noun, pl.*
1 کاروباری رامیاری یان سیاسی 2 رامیاری، سیاسەت 3 باوەڕ یان روانگەی رامیاری 4 زانستی رامیاری، رامیاری‌ناسی، زانستی سیاسی 5 رقەبەرایەتی، هێزبڕکێ (نێوان پارتی‌یە رامیاری‌یەکان) 6 مانۆڤری هێز یان دەسەلات (لە نێوەوەی رێکخراوە یان پارتییێ) ۞ 1 امور سیاسی 2 سیاست 3 عقیده یا دیدگاه سیاسی 4 علم سیاست 5 رقابت 6 مانور قدرت

polity /'pɒləti, US 'pɑ:l-/ *noun, pl.* polities
1 حکومەت 2 شێوە یان پرۆسێسی حکومەت 3 یەکەی رامیاری یان سیاسی 4 کۆمەڵگا وەکوو حکومەتێکی رێکخراو 5 کۆمەڵگایێکی رێکخراو 6 دەوڵەت وەک یەکێتی‌یێکی سیاسی ۞ 1 حکومت 2 شکل یا جریان حکومت 3 واحد سیاسی 4 اجتماع به مثابه‌ی حکومتی سازمان‌مند 5 پولیتی 6 دولت به مثابه‌ی واحدی سیاسی

polka /'pɒlkə, US 'poʊlkə/ *noun*
پالکا، پۆلکا (جۆرێ هەڵپەڕکێ یا سەمای کرژی بە ڕەچەڵەک ئەورووپای رۆژهەڵاتی)، پارچە موسیقای ئەو هەڵپەڕکێ‌یە ۞ پولکا

polka dot *noun*
(پارچە)نەخشی خاڵ‌خاڵ یان پنکەپنکە ۞ طرح خال‌خالی

polka-dotted *adjective*
خاڵ‌خاڵ، پنکەپنکە ۞ خال‌خالی

poll /pəʊl, US poʊl/ *noun*
1 دەنگ‌دان، بەشداری لە هەڵبژاردنا 2 ژماردنی دەنگەکان 3 ژمارەی دەنگەکان 4 هەڵبژاردن(ەکان) 5 راپرسی، هەڵسەنگاندنی بیروڕای گشتی 6 شوێنی وەرگرتنی دەنگ، شوێنی دەنگ‌دان (لە هەڵبژاردنێکا) 7 سەر، کەللە، سەلک 8 ئاژەڵی کوڵ یان بێ‌شاخ، ب.ت. کە لە رەگەزی ولاخی کوڵ بێ ۞ 1 رأی دادن 2 شمارش آرا 3 تعداد آرا 4 انتخابات 5

نظرسنجی 6 محل اخذ رأی 7 سر 8 جانور بی‌شاخ

pollack /'pɒlək/ *noun*, also pollock
جـۆری مـاسـی خـۆراکی لـە تـیرەی cod، شەویلکەی خوارووی دەرپەڕیوە [*Pollachius* *pollachius*] ◌ نوعی ماهی

pollan /'pɒlən/ *noun*
جـۆری cisco ی بـاکووران، هـی گۆمـاوەکـانی ئیرلەند ◌ نوعی ماهی

pollard /'pɒləd, -lɑ:d, US 'pɑ:lərd/ *noun*
1 داری هەڵپاچراو، هـەڵپەرتاو، لق‌وپۆکراو 2 گیانەوەری کوڵ یان بێشاخ (لە دەسـی داوە) ◌ 1 درخت هرس‌شده 2 جانور بی‌شاخ

pollarded *adjective*
هەڵپاچراو، هەڵپەرتاو، لق‌وپۆکراو ◌ هرس‌شده

pollen /'pɒlən, US 'pɑ:lən/ *noun*
(ڕووەکـناسی) هەڵاڵە، گەرک (بنەڕەت: لاتین "گەردەی ورد") ◌ گرده

pollen basket *noun*
(مێروونـاسی) سەوە(تە)هەڵاڵە: جێگایێ لە لاقی دواوەی جـۆرێ هـەنگ، بۆ هـەڵگرتنی هـەڵاڵە بەکاردێتری ◌ پولن باسکت

pollen count *noun*
ڕێـژەی هەڵاڵـەی گژوگیـا لـە حـەوادا (یـان لـە کەش‌دا)، ڕادەی هەڵاڵەی گژوگیای نێو هـەوا ◌ میزان گرده‌ی گیاهی در هوا

pollener *noun*
دەنگ‌دەر ◌ رأی‌دهنده

pollen tube *noun*
(ڕووەکـناسی) لوولەی هەڵاڵە ◌ پولن تیوب

pollex /'pɒleks/ *noun*, *pl.* pollices /-lisi:z/
1 (تویکـاری و گیانەوەرناسـی، لاتـین) کەڵەموست، قامکەکەڵە 2 یەکەی پێوان بەرامبەر بە ئینچێ (بنەڕەت: لاتین "thumb") ◌ 1 شست 2 واحد اندازه‌گیری

pollical *adjective*
کەڵەموستی، قامکەکەڵـەیی، سـەربە قامکەکەڵـە ◌ وابسته به شست

pollie = polly

pollination /ˌpɒlə'neɪʃn, US ˌpɑ:l-/ *noun*
هەڵاڵەدانان، چاککردن یان پێتاندن بـە هەڵاڵـە ◌ گرده‌افشانی

pollinator *noun*
هەڵاڵەدانەر ◌ گرده‌افشان

polliniferous *adjective*
هەڵاڵەدانەر، هەڵاڵەهەڵگر ◌ گرده‌افشان

polling /'pəʊlɪŋ, US 'poʊ-/ *noun*
دەنگ‌دان، بەشداری لە هەڵبژاردنا، ڕاپرسـی ◌ رأی دادن، نظرسنجی

polling-booth *noun*
ژوورۆچکـەی دەنـگ‌دان (لـە نێـو مەڵـبەندی دەنگ‌دان‌دا) ◌ باجه‌ی اخذ رأی

polling-day *noun*, also polling day
ڕۆژی دەنگ‌دان، ڕۆژی هەڵبژاردن: *a week before polling day* ◌ روز رأی‌گیری

polling-station *noun*
مەڵـبەندی دەنـگ‌دان، شـوێنی دەنـگ‌دان ◌ حوزه‌ی رأی‌گیری

pollinium /pə'lɪnɪəm/ *noun*, *pl.* pollinia /pə'lɪnɪə/
(ڕووەکـناسـی) تۆپەڵەهەڵاڵـە، تۆپەڵکەهەڵاڵـە، کۆمەڵەهەڵاڵـە (بنـەڕەت: لـە لاتینی نـوێ، لـە لاتـین "هـەڵاڵـە") *pollin- pollen* ◌ تـوده‌ی گرده‌ی گل

polliwog *noun*, also pollywog
سـەرمێکوتە، کەچکەقوڵـە، مێکوتەسـەرە، دەمکەمچـە، کەشتێلەسەرە، tadpole ◌ نـوزاد قورباغه

pollock = saithe, pollack

polls = poll

pollster /'pəʊlstə(r), US 'poʊl-/ *noun*
ڕاپـرس، هەڵـسەنگێنەری بـیرورای گـشتی: *Pollsters predicted a victory for the government* ◌ نظرسنج

poll tax /'pəʊl tæks/ *noun*
بـاجی (وێنـاکی) سـەرانە، گـەزیـت (زوو) ◌ مالیات سرانه

pollutant /pə'lu:tənt/ *noun*
مەتریاڵی تێوەدەر یان پیـسکەر یـان گەندێنـەر، ماکی تێوەدەر یـان گەندسـاز (ب.ت. دووکەڵـی ئێگزۆزی ماشین) ◌ ماده‌ی آلوده‌کننده

polluted *adjective*
پیس‌کراو، پیس، تێوەدراو، گەنداوی ◌ آلوده

polluter /pə'lu:tə(r)/ *noun*
پیـسکەر، گەن(د)ساز، پیسێنە، تێوەدەر، گەندێنەر ◌ آلاینده، آلوده‌کننده

pollution /pə'lu:ʃn/ *noun*
1 پیـساندن، پیس‌کردن، تێوەدان 2 مەتریاڵ یان کەرەسەی تێوەدەر 3 پیسی، ناپاکی 4 تاوان ◌ 1 آلودگی 2 ماده‌ی آلوده‌کننده 3 کثافت 4 جنایت

Pollux /'pɑ:ləks/ *noun*, Latin, modification of Greek *Polydeukēs*
1 (میـتۆلۆژی یۆنانی) برای دووانەی Castor 2 ئەسـتێرەی دووەمـی جووتەوانـە Gemini ◌ پولوکس

polly *noun*, *pl.* pollies, also pollie
(نافەرمی، ئەوستڕالیا) سیاسەت‌وان ◌ سیاست‌مدار

pollyanna /ˌpɒli'ænə, US 'pɑ:l-/ *noun*, also Pollyanna, *pl.* pollyanna
کـەسـێکی یەکجارگەشـبین (بنـەڕەت: لـە نـاوی Pollyanna ژنـەقـارەمـانی گـەشـبینی ڕۆمـانی Eleanor H. Porter (1868-1920) نووسەری ئەمریکایی (1913)) ◌ آدم بـیش از حـد

خوش‌بین

pollyannaish *adjective*
یەکجارگەشبین ◌ بیش از حد خوش‌بین

pollyannaism *noun*, also Pollyannaism
یەکجارگەشبینی ◌ بیش از حد خوش‌بینی

pollywog = polliwog

polo /'pəʊləʊ, US 'poʊloʊ/ *noun*
1 کاسو، کاشو، هۆلان 2 water polo (بنەڕەت: لە Blati بە واتای "تۆپ") ◌ چوگان

polo coat *noun*
پاڵتو یان باڵتەی خوری وشتر یان بەرگن ◌ پالتو پشم شتر

polonaise /ˌpɒlə'neɪz, US ˌpɑːl-/ *noun*
1 پاڵی‌نێز، پۆلۆنایز (= جۆری سەما یا هەڵپەڕکێی خاوی بە ڕەچەڵەک پۆلەند)؛ پارچە موسیقایێ بۆ ئەو هەڵپەڕکێیە 2 جۆرێ کراسی درێژی ژنان کە لەسەر داوێنێکی تر لەبەر دەکرا ◌ پولونز

polo neck *noun, adjective*
n کراسی یەخەدرێژ *adj* یەخەدرێژ ◌ *n* پلیور یقه‌اسکی *adj* یقه‌اسکی

polo-necked *adjective*
یەخەدرێژ ◌ یقه‌اسکی

Polonia *noun*
پۆلۆنیا: گەلێ لە ڕەگەزی پۆلەندی، لە دەرەوەی پۆلەند دەژین ◌ پولونیا

polonium /pə'ləʊniəm, US -'loʊ-/ *noun*
(کیمیا) پۆلۆنیۆم (بە ژ.گ. 84، ن. Po. لە لاتینی نوێوە؛ بنەڕەت: لە *Polonia* لاتینی سەدەکانی نێوەڕاستەوە "پۆلەند"، وڵاتی ڕەسەنی ماری کوری Marie Curie) ◌ پولنیم

Polonius *noun*
پۆلۆنیوس: باوکی Ophelia و Laertes لە هەملێتی شەکسپیەردا *Shakespeare's Hamlet* ◌ پولونیوس

poltergeist /'pəʊltəgaɪst, 'pɒl-, US 'poʊltərg-/ *noun*
1 (ئەڵمانی) گیان یان ڕۆحی ملۆزم 2 گیان، ڕۆح، تارمایی (کە دەنگی بەرز دەردێنێ و شت دەخا) ◌ 1 روح مزاحم 2 روح، شبح

poltroon /pɒl'truːn, US pɑːl't-/ *adjective*
(کۆن) ترسەنۆک، بێ‌جەرگ، بێ‌غیرەت ◌ ترسو، بزدل

poltroonery /pɒl'truːn, US pɑːl't-/ *noun*
ترسەنۆکی، بێ‌جەرگی، بێ‌غیرەتی، cowardice ◌ ترسویی، بزدلی

poltroonish *adjective*
ترسەنۆک، بێ‌جەرگ، بێ‌غیرەت ◌ ترسو، بزدل

poly- /'pɒli, US 'pɑːli/ *prefix*
پێشگر: 1 فرە، زۆر، پڕ، چەندینە، گەلە، چەند: *polychrome*، *polygamy* 2 (کیمیا) خاوەنی چەندین گەدیلە یان کۆمەڵی جۆرێکی تایبەتی گەردی (ب.ت. فرەپارزە یان پۆلیمێری): *polycarbonate* (بنەڕەت: لە *polus* "much"، *polloi* "many" یۆنانییەوە) ◌ پیشوند: 1 چند، متعدد 2 پلی

poly /'pɒli, US 'pɑːli/, *pl.* polys = (informal) 1 Brit. polytechnic 2 polyester 3 polythene

polyacrylamide *noun*
پۆلی‌ئیمایدی ترشەڵۆکی ئەکریلیک ◌ پلی‌اکریلامید

polyacrylonitrile *noun*
پۆلی‌ئاکریلۆنیترایل، پۆلی‌ئاکریلۆنیتریل: پۆلی‌ئاکریلۆنیتریل، فرەپارزەی acrylonitrile کە زۆرتر وەک ڕیشاڵ بەکاردێنرێ ◌ پلی‌آکریلونیتریل

polyadenylic acid *noun*, also poly A
ترشەڵۆکی پۆلی‌ئادێنیلیک: RNA یان کەرتێکی RNA کە لە زنجیرەیێکی polynucleotide ساز بووە و (بە تەواوەتی) لە بەرماوەکانی adenylic acid پێکهاتووە ◌ اسید پلی‌آدنیلیک

polyadic /ˌpɒli'ædɪk/ *adjective*
زۆربەش، فرەبەش ◌ چندبخشی

polyalcohol *noun*
فرەئەلکۆل: ئەلکۆلێ (وەک diol) کە زیاتر لە یەک کۆمەڵی hydroxyl ی تیایە ◌ پلی‌الکل

polyamide /ˌpɒli'eɪmʌɪd, US -'æm-/ *noun*
فرەئامایدی، فرەئامید، پۆلی‌ئیماید، فرەپارزەیێ کە لەودا یەکە تاک‌پارزەکان بەهۆی کۆمەڵی ئامید CONH- پێکەوە دەبەسترێنەوە ◌ پلی‌آمید

polyandric *adjective*, also polyandrous
سەربە فرەمێردی یان چەندمێردی، فرەمێردە، سەربە زۆرمێردی یان زۆرشوویی ◌ وابستە بە چندشوهری، چندشوهره

polyandrous /ˌpɒli'ændrəs, US ˌpɑːl-/ *adjective*
1 فرەمێردە، چەندمێردە 2 سەربە فرەمێردی یان فرەشوویی 3 (ڕووەکناسی) فرەپۆزرگ، پۆزرگاوی ◌ 1 چندشوهره 2 وابستە بە چندشوهری 3 (گیاەشناسی) پرپرچم

polyandry /ˌpɒli'ændri, US ˌpɑːl-/ *noun*
فرەمێردی، زۆرشوویی، فرەشوویی، چەندمێردی (بڕوانە polygyny، بنەڕەت: لە -poly + *anēr*، -*andr* "نێر" "male") ◌ چندشوهری

polyantha *noun*
هەریەک لە گوڵەباخە متوربەکان کە چەندین هێشووەگوڵی وردیان هەیە ◌ نوعی گل

polyanthus /ˌpɒli'ænθəs, US ˌpɑːl-/ *noun*, *pl.* same
(ڕووەکناسی) هەمیشەبەهاری چەندگوڵ، متوربەکراوی primulas و wild primrose

[*Primula × polyantha*] ۞ پامچال چندرنگ

polyatomic *adjective*
فرەگەردیلەیی، فرەئەتۆمی، پێکهاتوو لە چەندین ئەتۆم ۞ چنداتمی

polyatomic molecule *noun*
گەردی فرەگەردیلەیی، مۆلۆکولی فرەئەتۆمی ۞ مولکول چنداتمی

polybasic *adjective*
(کیمیا) فرەتفتی، فرەبازی ۞ چندبازی

polybasite *noun*
جۆرێ کانیی رەش‌باو، شێوەی بەردی ئاسن دەدا و لە زیو، گوگرد و ئانتیمۆن و کەمێ مس و زەرنیخ پێکهاتووە Ag_9SbS_6 ۞ پلی‌بازیت

polybutadiene *noun*
جیریکی دەسکرد، ب.ت. لە بواری بەرهەم‌هێنانی تایە (تگەر) بەکاردێترێ ۞ پلی‌بوتادین

polycarbonate *noun*
فرەکاربۆنات، پۆلی‌کاربۆنات: جەوکێکی دەسکردە کە لەودا یەکەکانی فرەپارژە دەبەسرێتەوە بە کۆمەڵی کاربۆنات ۞ پلی‌کربنات

polycarpellary *adjective*
فرەنێرکی، (میوەیێ) پێکهاتوو لە دوو یان چەند هێلکەدان ovary (ی پێکەوە نووساو) ۞ پلی‌کارپلاری، چندبرچەای

polycarpic *adjective*, also polycarpous
1 چەندبەر: زۆرجار میوە یان بەر دەگرێ (ئەو رووەکانەی کە لە ماوەیێکی دیاریکراودا بۆ چەند جار گوڵ و میوە بەرهەم دێنن) 2 فرەنێرک: خاوەنی دوو یان چەندین نێرکی carpel دیار ۞ پلی‌کارپیک

polycarpy *noun*
1 چەندبەری 2 فرەنێرکی ۞ پلی‌کارپی

polycentric *adjective*
فرەناوەند(ی)، خاوەنی زیاتر لە یەک ناوەند (وەک پەرەسەندن یان مەهار و کۆنترۆڵ)؛ خاوەنی چەندین ناو(ەند)پارژە centromere <polycentric chromosomes< ۞ چندمرکز

polycentrism *noun*
فرەناوەندگەری: 1 لایەنگری لە چەندین ناوەندی سەربەخۆی ڕێبەرایەتی، هێز یان ئایدیۆلۆژی لەنێو تاکە دەزگایێکی سیاسی، ب.ت. کۆمۆنیزم 2 بوونی ژمارەیێ بزووتنەوەی نەتەوەیی (یان نیشتمانی) کۆمۆنیستی خۆبەڕێوەبەر ۞ چندمرکزگرایی

polycentrist *noun, adjective*
n فرەناوەندگەر *adj* فرەناوەندگەر(ی‌یـ)انە ۞ چندمرکزگرا(یانە)

Polychaeta /ˌpɒlɪˈkiːtə/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) پڕموودرێژان، پڕمووزبران، فرەیالان: دەستەیێ لە کرمە ئاڵقەیی‌یەکان کە bristle worm ـەکان دەگرێتەوە (بنەڕەت: لە یۆنانی‌یەوە: *polu* "فرە، زۆر"، *khaitē* "یال" (mane ۞ پلیکیتا

polychaete *noun, adjective*
n (کرمی) فرەیال(ـە) *adj* (هەروەها polychaetous) سەربە یان پێوەندی فرەیالانەوە هەیە ۞ پلیکیت

polychotomous *adjective*
فرەبەشە، فرەکەرت، چەندبەش، چەندپەل، فرەلق، فرەپەل ۞ چندبخشی

polychotomy *noun, pl.* polychotomies
فرەبەشی، فرەکەرتی، چەندبەشی، چەندپەلی، دابەش‌بوون بەسەر چەندین بەش، لق یان پۆل (بڕوانە dichotomy) ۞ چندبخشی (بودن)

polychromatic *adjective*, also polychromic
فرەڕەنگ، ڕەنگاوڕەنگ، ڕەنگین ۞ چندرنگ

polychromatism *noun*
فرەڕەنگی، ڕەنگاوڕەنگی، ڕەنگینی ۞ چندرنگی

polychromatophilia *noun*
(لەژێر وردبیندا) فرەڕەنگ‌خواز، فرەڕەنگ‌دۆست ۞ چندرنگ‌پذیر

polychrome /ˈpɒlikrəʊm/ *adjective, noun*
adj فرەڕەنگ، ڕەنگ‌کراو، کێشراو، نەخشێنراو یا ڕازاو بە چەندین ڕەنگ *n* بەرهەمی هونەری فرەڕەنگ ۞ *adj* چندرنگ *n* اثر هنری چندرنگ

polychromy *noun*
فرەڕەنگی، ڕەنگاوڕەنگی، ڕەنگینی ۞ چندرنگی

polyclinic /ˈpɒliklɪnɪk, US ˈpɑːl-/ *noun*
نەخۆش‌خانەی گشتی، پۆلی‌کلینیک (ناوەندێکی پزشکی کە بەشێ لە نەخۆش‌خانە نییە، جێگایێ کە هەم پزشکانی گشتی و هەم پسپۆران کاری تیادەکەن) ۞ پلی‌کلینیک

polyclonal /ˌpɒlɪˈkləʊn(ə)l/ *adjective*
(پزشکی و زیندەناسی) فرەکلۆنی، لە چەندین کلۆنی پێکهاتووە یان دابەش بووە، سەربەو خانە یان بەرهەمە خانەیی‌یەکان کە لە چەندین هێڵی کلۆنەکان دارێژراون ۞ پلی‌کلونی

polycondensation *noun*
جۆرێ خەستاندن کە دەبێتەهۆی پێکهاتنی ئاوێتەیێ بە کێشی گەردی molecular weight زیاتر ۞ پلی‌کوندنساتیون

polyconic projection *noun*
نەخشەی فرەقووچە(کی) یان پۆلی‌کۆنیک ۞ پروجکشن پلی‌کونیک

polycotylledon *noun*
گیای فرەپەلی، ڕووەکی چەندپەلی یان فرەپەلی ۞ گیاه چندلپەای

polycotylledonous *adjective*
فرەپەلی، چەندپەلی ۞ چندلپەای

polycrystalline *adjective*
فرەکریستالی، فرەبلوورین ۞ پلی‌کریستالین

polyculture *noun*
فرەوەرزی، چەندوەرزی، فرەچێنی، فرەکێڵی، فرەکێڵە، چەندکێڵە ✡ چندکشتی

polycyclic /ˌpɒlɪˈsʌɪklɪk, US -ˈsɪk-/ *adjective*
(کیمیا) فرەئاڵقەیی، فرەبازنەیی، فرەسووڕی، خاوەنی چەندین ئاڵقە یان بازنەی گەردیلەکان لە گەردیکدا، سەربە ئاوێتەیێکی ئەندامی کە چەندین ئاڵقە یان بازنەی گەردیلەیی تیایە ✡ چندحلقوی

polycystic *adjective*
(پزشکی) فرەکیستی ✡ پلی‌کیستی

polycystic ovary syndrome *noun*, also polycystic ovarian syndrome
(پزشکی) کۆنیشانەی هێلکەدانی فرەکیستی: جۆرێ نەخۆشی کە hirsutism، amenorrhea، obesity، infertility و گەورەبوونەوەی هێلکەدان لە نیشانەکانیەتی ✡ نوعی بیماری

polycythaemia /ˌpɒlɪsʌɪˈθiːmɪə/ *noun*, US polycythemia
(پزشکی) دۆخێ کە لەودا خڕۆکە سوورەکانی خوێن بە شێوەیێکی نائاسایی زیاد دەکەن، پۆلی‌سایتیمیا، پۆلی‌سیتیمیا ✡ پلی‌سیتمی

polydactyl /ˌpɒlɪˈdaktɪl/ *adjective, noun*, also polydactylous
adj فرەپەنجە، هەزارپەنجە، فرەقامک، چەندقامکە *n* گیانەوەرێکی فرەپەنجە یان چەند قامکە ✡ پلی‌داکتایل، چندانگشتی

polydactyly *noun*
فرەپەنجەیی، هەزارپەنجەیی، فرەقامکی، چەندقامکەیی ✡ پلی‌داکتایلی

polydipsia /ˌpɒlɪˈdɪpsɪə/ *noun*
تینوێتی یەکجار و نائاسایی، یەکجارتینوێتی، لاپ‌تینوێتی (بنەڕەت: لە *poludipsios* یۆنانی "very thirsty") ✡ عطش یا تشنگی بیش از اندازە و غیرعادی

polydipsic *adjective*
تووشی تینوێتی یەکجار و نائاسایی هاتوو، یەکجارتینوو ✡ دچار عطش یا تشنگی بیش از اندازە و غیرعادی

polyelectrolyte /ˌpɒlɪɪˈlɛktrəlʌɪt/ *noun*
(کیمیا) پۆلی‌ئێلیکترۆلایت، پۆلی‌ئێلیکترۆلیت، ماکێ بە کێشی گەردی بالا یان سەرەوە(وەک پرۆتئین) کە ئێلیکترۆلیتیکە ✡ پلی‌اکترولیت

polyembryonic *adjective*
فرەئاوەڵمەیی، فرەکۆرپەلەیی ✡ وابستە بە چندجنینی

polyembryony /ˌpɒlɪˈɛmbrɪəni/ *noun*
(زیندەناسی) فرەئاوەڵمە، فرەئاولەمە، فرەکۆرپەلە ✡ چندجنینی

polyene *noun*
ئاوێتەیێکی ئەندامی کە پەیوەست یان بەندی دووانەی تیایە ✡ پلی‌ان

polyenic *adjective*
سەربە یا پێوەندی بە پۆلی‌ئینەوە هەیە ✡ پلی‌انیک

polyester /ˌpɒliˈestə(r), US ˌpɑːli-, ˈpɑːliestər/ *noun*
(کیمیا) فرەئێستێر، فرەئەستێر، فرەئێستێر، فرەئەستەر، پۆلی‌ئێستێر ✡ پلیستر

polyestrous *adjective*
کەڵەسوویی، فرەبەکەڵی، فرەبەفالی، فرەجووت‌گیری، زیاتر لە جارێ لە ماوەی ساڵێدا بەکەڵ یان بەفال دەبێ ✡ پلیستروس

polyethylene /ˌpɒliˈeθəliːn, US ˌpɑːl-/ = polythene

polyethylene glycol *noun, abbreviation* PEG
گلیکۆلی پۆلی‌ئێتیلین: زنجیرەیێ لە فرەبارزەکان $H(OCH_2CH_2)nOH$ polymer زۆرتر بۆ lubricant ەکان و لە بواری پزشکی بایۆتێکنۆلۆژی‌دا بەکاردێنرێ ✡ گلیکول پلی‌اتیلین

polyethylene terephthalate *noun*
تێریفتالاتی پۆلی‌ئێتیلین: جۆرێ جەوکی دەسکرد یان سینتێتیک کە لە ethylene glycol و terephthalic acid دروست دەبێ و بۆ سازکردنی ریشاڵی پۆلی‌ئێستێر بەکاردێنرێ ✡ ترفتالات پلی‌اتیلین

polyethylene tube *noun*
بۆری یان لوولەی فرەئێتیلین ✡ لولەی پلی‌اتیلین

polyfactorial *adjective*
فرەهۆکاری ✡ چندعاملی

polygala, *pl.* polygalas = milkwort

polygamist /pəˈlɪgəmɪst/ *noun*
پیاوی فرەژنە، پیاوی چەن‌ژنە ✡ مرد چندزنە

polygamous /pəˈlɪgəməs/ *adjective*
1 فرەژنە، چەن‌ژنە 2 سەربە فرەژنی ✡ 1 چندزنە 2 وابستە بە چندزنی

polygamy /pəˈlɪgəmi/ *noun*
فرەهاوسەری، فرەمێردی، فرەژنی ✡ چندهمسری

polygene *noun*
فرەژینی، پۆلی‌ژینی، فرەنژادە(یی)، ژین یان نژادەی چەندینە ✡ پلی‌ژنی، چندژنی

polygenesis /ˌpɒlɪˈdʒɛnɪsɪs/ *noun*, also polygeny /pəˈlɪdʒ(ə)ni/
فرەپێکهاتی، فرەپەیدایی، فرەبنەچەیی، فرەرەچەڵەکی، فرەسەرچاوەیی، سەرهەڵدان لە ژمارەیێ سەرچاوە یا شوێنی سەربەخۆوە ✡ پلی‌جنیس

polygenetic *adjective*
فرەپێکهات؟، سەربە فرەپەیدایی؟، فرەسەرچاوە ✡ پلی‌جنتیک

polygenic /ˌpɒlɪˈdʒɛnɪk/ *adjective*
(بۆماوەناسی) فرەژین، پێوەندی هەیە یا لە لایەن کۆمەڵێ نژادە یا ژێتەوە دیاری دەکرێ کە پێکەوە گۆڕانێکی بەرچاو پێکدێنن ◌ چندژن، پلیژنیک

polyglot /ˈpɒlɪglɒt, US ˈpɑːliglɑːt/ *adjective, noun*
adj فرەزمانە، چەندزمانە، دەتوانێ بە چەندین زمان قسە بکا یان بنووسێ multilingual، لە چەندین زمان پێکهاتووە، نووسراوە یان چەند زمانێ لەخۆ دەگرێ؛ (کتێبێ) خاوەنی دەقێ کە بۆ سەر چەندین زمان وەرگێردراوەتەوە *n* مرۆی چەنزمانە، کەسێکی فرەزمانە ◌ *adj* چندزبانە، پلیگلوت *n* آدم چندزبانە

polyglotism *noun*, also polyglotitism
فرەزمانی، چەندزمانی ◌ چندزبانی

polygon /ˈpɒlɪgən, US ˈpɑːligɑːn/ *noun*
(ئەندازە) فرەلایی، فرەباڵوو، چەندلایی، فرەگۆشە ◌ چندضلعی

polygonal /pəˈlɪgənl/ *adjective*
فرەلایی، فرەباڵوو(یی)، چەندلایی، فرەگۆشە(یی) ◌ چندضلعی

polygonally /pəˈlɪgənli/ *adverb*
فرەلاییانە، فرەگۆشە(یی)یانە ◌ بە طور چندضلعی

polygon of forces *noun, pl.*
(فیزیک) فرەلایی یان فرەباڵوویی هێزەکان ◌ چندضلعی نیروها

polygonum /pəˈlɪg(ə)nəm/ *noun*, also knotweed
(رووەکناسی) فرە(ئە)ژنۆ؟ [تۆوخم (بنەڕەت: لە یۆنانییەوە *polu-* [*Polygonum* ◌ ("joint ,knee" *gonu* + "many" نوعی گل

polygraph /ˈpɒlɪgræf, US ˈpɑːli-, BrE also -grɑːf/ *noun*
1 دەزگایێ بۆ تۆمارکردنی کۆمەڵە گۆڕانێکی کارئەندامناسی کەسێ، وەک پرتە و ڕێژەی لێدان و هەناسە 2 تاقیکاری یان تاقیکاری یان ئازمایشتێ کە lie detector بەکاردێنێ بۆ دیاریکردنی ڕاستی و دروستی شتێ 3 = lie detector ◌ پلیگراف

polygraphic *adjective*
سەربە پۆلیگراف ◌ وابستە بە پلیگراف

polygynous /pəˈlɪdʒɪnəs/ *adjective*
چەندژنە، فرەژنە ◌ چندزنە

polygyny /pəˈlɪdʒɪni/ *noun*
فرەژنی، چەندژنی، پۆلیگامی کە لەودا پیاوێ زیاتر لە ژنێکی هەیە (بڕوانە polyandry، بنەڕەت: لە یۆنانی "ژن" *gunē* + poly-) ◌ چندزنی

polyhedral /pɒliˈhiːdrəl/ *adjective*, also polyhedric
فرەڕوویی ◌ چندوجهی

polyhedron /ˌpɒliˈhiːdrən, -ˈhed-, US ˌpɑːli-/ *noun, pl.* polyhedra /-drə/ or polyhedrons
(ئەندازە) فرەڕوویی ◌ چندوجهی

polyhedrosis *noun, pl.* polyhedroses
(پزشکی) ئەو نەخۆشییانەی کە لە ئەنجامی کرمۆکەی مێروویێکی تایبەتەوە یان crustacean ـە دووپاکانەوە تووش دەبن و دەبنە هۆی دارزان یان تیاچوونی شانەکان و کۆبوونەوەی دەنکۆڵە granule ـە ڤایرۆسدارەکانی شلەی بەرماوە ◌ پلیهدروسیس

polyhistor or polyhistorian /ˌpɒlɪˈhɪstə/ = polymath

polyhydric *adjective*
(کیمیا) فرەهایدریک، فرەهیدریک، پۆلیهایدریک ◌ پلیهیدریک

polyhydroxy *adjective*
(کیمیا) دوو یان چەند کۆمەڵی هایدرۆکسیلی تیایە ◌ پلیهیدروکسی

Polyhymnia *noun*, Latin, from Greek *Polyymnia*
Muse ی سەما (یان هەڵپەڕکێ) و موسیقای پیرۆز (لە میتۆلۆژی یۆناندا) ◌ پلیهیمنیا

polyimide *noun*
پۆلیئیمید: هەموو دەستە فرەپارژە یان پۆلیمێرەکان لەگەڵ کۆمەڵێکی ئیمیدۆ imido، لە بەرامبەر تێمپراچێر، لە کارچوون (یان خورانەوە)، تیشک و زۆر ماک و مەتریاڵی کیمیاییدا خۆڕادەگرێ ◌ پلیایمید

polyisoprene *noun*
فرەپارژەی ئیزۆپرین، بە شێوەی سروشتی لە جیر و gutta-percha دا هەیە و هەروەها بە شێوەی دەسکرد بەرهەم دێنرێ ◌ پلیایزوپرن

polyisotopic *adjective*
خاوەنی چەندین ئیزۆتۆپ، فرەئیزۆتۆپ ◌ پلیایزوتوپیک

polykaric *adjective*, also multinucleate
فرەناوکی، چەندناوکی، پڕناوک ◌ چندهستەای

polykaryocyte *noun*
خانەی فرەناوکی یان چەندناوکی، خانەی پڕناوک ◌ سلول چندهستەای

polylysine *noun*
پرۆتینێ کە زنجیرەی پۆلیپێپتایدەکەی بە تەواوەتی لە بەرماوە یان پاشەرۆکی لیسین پێکهاتووە ◌ پلیلیسین

polymath /ˈpɒlimæθ, US ˈpɑːl-/ *noun*
مرۆی هەمەکارە یان فرەزان، فرەبابەتزان، هەزارپیشە، سەرلەهەمووشتێدەرکردوو ◌ آدم جامعالاطراف

polymathic *adjective*
هەمەکارە، فرەزان، فرەبابەتزان،

سـەرەندەری هەمووشتی‌کردوو، هەزارپیشە ۞ جامع‌الاطراف، بحرالعلوم

polymathy /pəˈlɪməθi/ *noun*

هەمـــــــەکارەیی، فـــــــرەزانی، سەرەندەری هەمووشتی‌کردوویی، فرەبابەت‌زانی، هەزارپیشەیی ۞ جامع‌الاطرافی، بحرالعلومی

polymer /ˈpɒlɪmə(r), US ˈpɑːl-/ *noun*

فرەپـار(ژە)، فرەبـەش، فـرەپـار، فـرەپـاریژە، فرەپارچە، فرەپاژ، پۆلیمێر، فرەمێر ۞ بسپار

polymerase /ˈpɒlɪməreɪz, pəˈlɪməreɪz/ *noun*

(زیندەکیمیا) هەوێنەیێ کە دەبێتە هۆی پێکهاتنی فـرەپـارژەیێکـی تایـبـەتی، ب.ت. DNA یـان RNA، هەوێنەیێ کە لە پێکهاتنی دیئێن‌ئەی و ئارئێن‌ئەی وەک تاودەرێ کار دەکا ۞ پلیمراز

polymerase chain reaction *noun, abbreviation* PCR

کاردانەوەی زنجیرەیی پۆلیمێراز ۞ واکـنش زنجیره‌ای پلیمراز

polymer chemistry *noun*

کیمیـای فرەپـاریژە یـان پـۆلیمێر، کیمیـای فرەپارژە ۞ شیمی بسپار

polymeric /ˌpɒlɪˈmerɪk/ *adjective*

فرەپارچـەیی، فرەپـاری، فرەبەشـی، فرەپـاژی، فرەپارژەیی ۞ بسپاری

polymerization / ˌpɒlɪməraɪˈzeɪʃn, US ˌpɑːli-/ *noun*

پۆلیمێراندن، پەلمەراندن، پەلمەرێن، فرەپارژاندن، فرەبەشـاندن، فـرەپاریژانـدن، فرەپاژانـدن، فرەپارچەکردن، فرەپاژاندن ۞ بسپارسازی

polymerous / pəˈlɪm(ə)rəs/ *adjective*

فرەبەش، چەندبەشە، زۆربەش، خـاوەنی چـەندین بەش یان پارچە ۞ دارای چندین جزء

polymorph *noun*

1 فرەشـێوە، فـرەبیچم 2 (کارئـەنـدامناسـی) خڕۆکـەسـپی 1 ۞ polymorphonuclear چندریخت 2 پولی‌مورف

polymorphic /-fɪk/ *adjective*, also polymorphous /ˌpɒliˈmɔːfəs, US ˌpɑːliˈmɔːrfəs/

فرەشێوە، فرەبیچم ۞ چندریخت

polymorphism *noun*

فرەشێوەیی، فرەبیچمی ۞ چندریختی

polymorphpnuclear
/ˌpɒlɪˌmɔːfə(ʊ)ˈnjuːklɪə/ *adjective*

(خڕۆکەیێکی سپی leucocyte) خـاوەنی ناوکێ بە چەند پل و سایتۆپلازمەوە کە دەنکۆلـەکـانی granule تیایە ۞ پلی‌مورفونیکولیر

polymyositis /ˌpɒlɪmʌɪə(ʊ)ˈsʌɪtɪs/ *noun*

داگیرسـان یان ئاوسـانی چـەندین ماسـولکە لە کاتێکا ۞ پلی‌میوسیتیس

polymyxin *noun*

چـەنـدین ئـانتی‌بیـوتیکی ژاراوی کـە لـە جـۆرێ بـەکتریـای خـاکی (*Bacillus polymyxa*) دەگـیرێ و لـەسـەر بـەکتریـا gram-negative ـەکان کاریگەری هەیە ۞ پلی‌میکسین

Polynesian /ˌpɒlɪˈniːzɪən/ *adjective, noun*

adj پۆلینیزیـایی، سـەربە یـان پێـوەنـدی بـە پۆلی‌نیزیـاوە هـەیـە *n* 1 پۆلینیزیایی، خەڵکی پۆلینیزیا 2 کۆمەڵە زمانێکی ئەوسترۆنیزیایی کە لە پۆلی‌نیزیا قسەی پێ‌دەکرێ کە مائۆری Maori، هـاوایی‌یـایی Hawaiian و سـامۆایی Samoan دەگرێتەوە ۞ *adj* پلی‌نزیایی *n* 1 و 2 پلی‌نزی

polyneuritis *noun*

neuritis ی چـەنـدین دەمـاری لاوەکی لە یـەک کات‌دا ۞ پولی‌نیوریت

Polynices *noun*, Latin, from Greek *Polyneikēs*

پۆلینیـسـێس: منـاڵـی ئۆدیـپـوس Oedipus و ژۆکاستا Jocasta کە لە شـەڕی دژی Eteocles ی برای و Creonی خاڵی بۆ گرتنی شاری تێب یان تێبێس Thebes کوژرا ۞ پولینیس

polynomial /ˌpɒlɪˈnəʊmɪəl/ *noun, adjective*

n (زیندەناسی) ناوی لاتینی زیاتر لە دوو بەش یـان دوو کـەرت، چـەندکـەرتی، فـرەبـەشـی، چەندبەشی *adj* پێکهاتوو لە چەند بەش یان کەرت، چەندبەشە، فرەکەرتە ۞ پولینومیال

polynuclear = polycyclic

polynucleotide *noun*

(زینـدەکیمیـا) زنجـیـرەی فـرەپـارژەیـی نیوکلیۆتیدەکان ۞ پولینوکلیوتاید

polynya /pə(ʊ)ˈlɪnjə/ *noun*, also polynia or polynyas

ناوچەی ئاوی ئازاد کە بە سەهۆڵ دەوردرابێ (بنەڕەت: لە رووسی‌یەوە، لە بنکی *pole* بە واتای "مەیدان و گۆڕەپان، زەمین field") ۞ پولینیا

polyolefin *noun*

فـرەپـارژەی alkene (وەک polyethylene) ۞ پلی‌الفین

polyomavirus *noun*, also polyoma

خێزانی Polyomaviridae لە ڤایرۆسـە DNA جـووت‌ڕیـشاڵەکـان (یـان دووتـاڵ) -double stranded کە لوو یان تۆمۆر لە هێندێ شیردەردا پێکدێنێ ۞ پلی‌اوماویروس

polyonymous *adjective*

فرەناوە، چەندناوە، چەن‌نێوە ۞ دارای چند نام

polyonymy *noun*

فرەناوی، چەندناوی، چەندنێوی (بۆ شـتێـک) ۞ پلی‌اُنیمی

polyp /ˈpɒlɪp, US ˈpɑːlɪp/ *noun*

پۆلیپ، پرپێ، زۆرپا، پرپا: 1 (پزشـکی) لووێکی

چکۆلەی پایەدار، زۆرتر بێمەترسی، لە پەردەی لینجی یا کیمیەوە دەرپەڕیوە، لوویێکی دەرپەڕیوی پەردەی کیمی mucous membrane 2 (گیانەوەرناسی) coelenterate ی (وەک شیلانێ coral) کە زۆرتر لەشێکی لوولەکی بۆشیان هەیە، دەمیان لە سەرترین بەشەوەیە و ئالقەیێ لە tentacle ـەکان دەوریان داوە (بنەڕەت: لە *polypous* یۆنانی، لە *-poly* + *pous* "پێ یان پا") ۞ پۆلیپ

polypary /ˈpɒlɪp(ə)ri/ *noun, pl.* polyparies
(گیانەوەرناسی) لاسکی ئاسایی یان راگری ئیسکبەندی کۆلۆنی پۆلیپەکان (وەک شیلان یان مەرجانەکان)، پێکهاتەیێکی پشتیوانی ئاسایی کۆلۆنی پڕپا یان پۆلیپەکان ۞ پلیپاری

polyped *adjective*
چەندپایە، پڕپایە، فرەپایە، زۆرپایە، چەندپاچکە، شتێکی کە چەندین پایە و پاچکەی هەبێ ۞ پلیپد، چندپایە

polypeptide *noun*
(زیندەکیمیا) پۆلیپێپتاید، پۆلیپێپتید: زنجیرەیێکی گەردی ترشەلۆکە ئەمینۆکان amino acids ۞ پلیپپتید

polypeptidic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە پۆلیپێپتیدەکانەوە هەیە ۞ وابستە بە پلیپپتید

polypetalous *adjective*
خاوەنی کۆمەڵێ پەڕەی جیا، پەڕەجیا، جیاپەڕە ۞ جداگلبرگ

polypetaly *noun*
بوونی کۆمەڵێ پەڕەی جیا، پەڕەجیایی، جیاپەڕەیی ۞ جداگلبرگی

polyphagia /ˌpɒlɪˈfeɪdʒə/ *noun*
1 (گیانەوەرناسی) هەمەجۆرخۆری، چەندخۆری 2 زۆرخۆری، فرەخۆری، ئارەزوو یان ئیشتیای زۆر ۞ 1 پلیفاگیا 2 پرخوری

polyphagous /pəˈlɪfəgəs/ *adjective*
(گیانەوەرناسی) هەمەجۆرخۆر، چەندخۆر ۞ پلیفاگوس

polyphase *adjective*
فرەدۆخ، چەندفاز، فرەفاز: سەربە خولگەیێکی ئێلیکتریکی کە تەوژمێکی ئۆرەکی هەڵدەگرێ و دوو یان چەندین فازی هەیە ۞ پلیفاز

Polyphemus *noun*, Latin, from Greek *Polyphēmos*
دێوی یەکچاو Cyclops (لە لایەن ئۆدیسەوە Odysseus کوێر کرا تا لە ئەشکەوتەکە هەڵێ، لە میسۆلۆژی یۆنانیدا) ۞ پلیفموس

Polyphemus *noun*
جۆرێ پەپوولەی (شەوگەڕی) زلەی قاوەیی زەردباوی ئەمریکایی، لەسەر هەر باڵی پشتەوەی چاوەپەڵەیێکی eyespot دەرپەڕیوی هەیە [*Antheraea polyphemus*] ۞ پلیفموس موت

polyphenol *noun*
پۆلیفێنۆل، فرەفێنۆل: فێنۆلێکی polyhydroxy ۞ پلیفنول

polyphenolic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە فرەفێنۆلەوە هەیە ۞ وابستە بە پلیفنول

polyphone /ˈpɒlɪfəʊn/ *noun*
پۆلیفۆن، پیتی فرەدەنگ (وەکوو a لە ئینگلیسیدا) ۞ پلیفون

polyphonic /ˌpɒlɪˈfɒnɪk, US ˌpɑːliˈfɑːnɪk/ *adjective*, also polyphonous
فرەدەنگ، خاوەنی زۆر دەنگ، زۆردەنگ (polyphonically *adv*) ۞ چندآوا

polyphony /pəˈlɪfəni/ *noun*
فرەدەنگی ۞ چندآوایی

polyphyletic /ˌpɒlɪfʌɪˈlɛtɪk/ *adjective*
(زیندەناسی) لە زۆر رەگەزی جیا، فرەنژاد، پڕڕەچەڵەک، فرەڕەچەڵەک، چەندڕەگەزە، فرەڕەگەز (-hyletically *adv*) ۞ مختلف‌الاجداد، پرتباری

polyphyletism *noun*
فرەنژادی، پڕڕەچەڵەکی، فرەڕەچەڵەکی، چەندڕەگەزی، فرەڕەگەزی ۞ پرتباری

polyphyllous *adjective*
پڕگەڵا، گەڵازۆر ۞ پربرگ

polypi = plural form of polypus

polypide *noun*
یەکێ لە ئەندامانی گیانەوەرناسای کۆلۆنیی bryozoan ی، بەشی پێشەوەی zooid لەشی یەکێ تاک لە کلۆنی قەوزەئاژەڵەکاندا ۞ پلیپید

polyploid /ˈpɒlɪplɔɪd/ *adjective, noun*
(بۆماوەناسی) *adj* پۆلیپلۆید، پۆلیپلۆئید: سەربە ئەو خانە یان ناوکانەی کە زیاتر لە دوو کۆمەڵەی جوونیەکی کرۆمۆزۆمەکانی تیایە *n* زیندەوەر یان خانەیێکی پۆلیپلۆید ۞ پلیپلوئید

polyploidy /ˈpɒlɪplɔɪdi/ *noun*
پۆلیپلۆیدی، پۆلیپلۆئیدی ۞ پلیپلوئیدی

polypnea *noun*
هەناسەبڕکێ، زووزوو هەناسەدان ۞ پلیپنی، تنفس سریع

polypod *adjective*
(گیانەوەرناسی) فرەپێ، چەن(ـد)پا ۞ پلیپود

polypody /ˈpɒlɪpəʊdi/ *noun, pl.* polypodies
(رووەکناسی) هەزارپێ(ک)، بەڵەکەرگ؟: جۆرێ fern (لەسەر دار، دیوار و بەرد شین دەبێ [*Polypodium vulgare*] و جۆرە پێوەندیدارەکان]) ۞ نوعی سرخس

polypody family *noun*
تیرە یان خێزانی هەزارپێ(ک): خێزانی

polypody maidenhair [Polypodiaceae] و فیـرنی staghorn دەگرێتـەوە ۞ خـانوادەی پلیپُدی
polyposis /ˌpɒlɪˈpəʊsɪs/ *noun*
بـوونی چەنـدین پـۆلیپی نێـوەوەیی internal ،polyp ب.ت. لە colon دا ۞ پلیپوسیس
polypropylene /ˌpɒliˈprəʊpəliːn, US ˌpɑːliˈproʊ-/ *noun*
پۆلیپرۆپیلین، فرەپرۆپیلین ۞ پلیپروپیلین
polyprotic *adjective*
فرەپرۆتۆنی ۞ چندپروتونی
polyprotic acid *noun*
ترشەڵۆکی فرەپرۆتۆنی ۞ اسید چندپروتونی
polyptych /ˈpɒlɪptɪk/ *noun*
وێنەکێشی فرەتەختـە یـان چەندتەختـە یـان چەنقەدە ۞ پلیپتیک
polypus /ˈpɒlɪpəs/ *noun, pl.* polypi /-pʌɪ/ = polyp
polyrhythm *noun*
فـرەریتم، چەندریتمـە، پـۆلیریـتم (هاوکـات پێکەوە) ۞ پلیریتم
polyrhythmic *adjective*
فرەریتمی، چەندریتمی ۞ پلیریتم
polyribosomal *adjective*
سەربە فرەریبۆزۆم یان پۆلیریبۆزۆم ۞ وابسته به پلیریبوزوم
polyribosome *noun,* also polysome
فـرەریبـۆزۆم، پـۆلیریبـۆزۆم: هێـشوویێکی ریبۆزۆمەکان کە بەهۆی گەردیکی مێـسێنجێری RNA پێکەوە بەسـتراونەتەوە و شوێنی پێکهاتنی پرۆتێین بنیات دەنێ ۞ پلیریبوزوم
polysaccharide *noun,* also polysaccharose
فرەساکارید، فرەشەکرە ۞ پلیساکارید، چندقندی
polysemic *adjective*
سەربە فرەواتایی، سەربە زۆرواتایی ۞ وابسته به بسیارمعنایی
polysemous /ˌpɒliˈsiːməs, US ˌpɑːl-/ *adjective*
فرەواتا، زۆرواتا ۞ بسیارمعنی
polysemy /pəˈlɪsɪmi/ *noun*
فرەواتـایی، زۆرواتـایی، چەنـدواتایی ۞ بسیارمعنایی
polysepalous *adjective*
جیاقاپووچکە، قەپووچکەجیا، خاوەنی کۆمەڵێ sepal ی جیا ۞ جداکاسبرگ
polysome = polyribosome
polysorbate *noun*
هـەریـەک لـە emulsifier ـەکـان کـە بـۆ ئامـادەکـردنی هێنـدێ دەرمـان یـان خـۆراک بەکاردێرین ۞ پلیسوربات
polystichous *adjective*
(پێکهـاتوو یـان) ڕیکخـراو لـە چـەنـدین ڕیـزدا، فرەریز(ە)، چەندریز(ە)، فرەزنجیرە ۞ چندردیفی
polystyle *noun*
فرەسـتوونی، فرەکۆڵـەکەیی، چەندسـتوونی ۞ چندستونی
polystyrene /ˌpɒliˈstaɪriːn, US ˌpɑːl-/ *noun*
1 پۆلیستیرین، پلاستیک، جۆرێ جەوکی دەسکرد کە فـرەپـارژەی styrene ـە 2 پـۆلیسـتیرینی، پلاستیکی ۞ 1 پلیاستیرن 2 پلیاستیرنی
polysulphide *noun,* US polysulfide
(کیمیا) فرەگوگرد، فرەسولفاید، پۆلیسولفاید ۞ پلیسولفید
polysyllabic /ˌpɒlisɪˈlæbɪk, US ˌpɑːl-/ *adjective*
فرەبڕگەیی، فرەکەرتەیی ۞ چندهجایی
polysyllable /ˈpɒlisɪləbl, US ˈpɑːl-/ *noun*
وشـەی فرەبڕگـەیی، وشـەی فرەکەرتـەیی ۞ واژەی چندهجایی
polysynaptic *adjective*
پۆلیسیناپتیک: دوو یا چەند سیناپس لە دەزگای دەماری ناوەندی دەگرێتەوە ۞ پلیسیناپتیک
polysyndeton *noun*
فرەبەستی: چەندبارەبوونەوەی پیتی پێوەندی conjunction (وەک we have ships and men and money and stores "ئێمە خاوەنی کەشتی و پیاو و پارە و پاشەمەندەیـن" کە لێرەدا پیتی پێوەندی "و" چەند جار دووبارە بۆتەوە و پێویستیش نیـە) ۞ پلیسیندتون
polysynthetic *adjective*
تایبەتمەندی ئەو زمانانەیە کە ئەو وشە درێژانە بـەکـاردێنن کـە ژمـارەیێکـی زۆری بگـر یـان affix تیایـە کـە پێـوەنـدییـە بـەنـدەکانیـان ڕسـتەسـازی و واتاکـان دەردەبڕن، وەک زۆر لە زمانـە سووریێـستەکـان (یـان هێنـدییـە ئـەمریکـاییـەکـان، بڕوانـە 3 analytic و synthetic 3) ۞ پلیسینتیک، چندترکیبی
polytechnic /ˌpɒliˈteknɪk, US ˌpɑːl-/ *noun, adjective*
فرەتێکنیـک، فرەتکنیـک، پـۆلیتێکنیـک، فرەتەکنیک ۞ پلیتکنیک
polytene /ˈpɒlɪtiːn/ *adjective*
پرباریکە، فرەباریکە: سەربە یا ئاماژە دەکا بەو کرۆموزۆمـە زەبـەلاحانـەی کـە لـە زۆر کـۆیی هاوتـەریـبی مـاک یـان مـەتریالـی ژێنێتیکـی پێکهاتووە (بنەڕەت: لە -poly + *tainia* یۆنانی "باریکە، بەنۆکە، بەست band") ۞ پولیتن
polytene chromosome *noun*
ڕەنگێنـەن یـان کرۆمـۆزۆمی پرباریکـە یـان پڕبەست ۞ کروموزوم پولیتن
polyteny *noun*

پرباریکەیی، فرەباریکەیی، پربەستی ۞ پولیتنی

polytetrafluoroethylene /ˌpɒlɪˌtɛtrəˌflʊərəʊˈɛθɪliːn, -ˌflɔː-/ *noun*
پۆلیتێترافلوروئێتیلین: جۆرێ جەوکی دەسکرد کە بۆ دروستکردنی seal ـەکان و بێرینگ (یاتاقان) ـەکان و بۆ رووکێشاندن یان داپۆشینی کەلوپەلی ئاشپەزی نەچەسپ بەکاردێتری ۞ پولیترافلوروانیلین

polytheism /ˈpɒliθiːɪzəm, US ˈpɑːl-/ *noun*
فرەخودابـــــاوەری، فرەخودایەرســـــتی، خودایـــــانپەرســـــتی، فرەخوداگـــــەری، چەندخوداباوەری ۞ چندخداگرایی

polytheist /ˈpɒlɪθiːɪst, US ˈpɑːl-/ *noun*
فرەخودابـاوەر، فرەخودایەرسـت، فرەخوداگـەر، چەندخوداباوەر ۞ چندخداگرا، مشرک

polytheistic /ˌpɒliθiˈɪstɪk, US ˌpɑːl-/ *adjective*
فرەخودابـاوەرییانـە، ســەربە polytheism ۞ وابسته به چندخداگرایی

polythene /ˈpɒlɪθiːn, US ˈpɑːl-/ *noun*
1 پلاســـتیک 2 پلاســـتیکی (بنـەرەت: کورتـەی polyethylene) ۞ 1 پلاستیک 2 پلاستیکی

polytocous *adjective*. also polycarpic
پرتوو، پرتۆم، پرمیوە، پربەر ۞ پرتخم، پرمیوه

polytonal *adjective*
سـەربە polytonality ۞ وابسته به polytonality

polytonality *noun*
پۆلیتۆنالیتی: بەکارهێنانی هاوکاتی دوو یان چەند کلیل لە compositionی موسیقاییدا ۞ پلی‌تونالیتی

polytrophic *adjective*
فرەجۆرخۆر، چەندجۆرخۆر، جۆراوجۆرخۆر، (هەنگ) لە شیلەی چەندین گوڵ بۆ دروست کردنی هەنگوین دەخوا؛ (پزشکی) کاریگەرە لەسەر شانە جۆراوجۆرەکان ۞ چندگونەخوار، پلی‌تروفیک

polytunnel *noun*
فـــــرەرەهـــــەنـــــدە: چوارچێـــــوەیەکـــــی (بە)پۆلیئێتیلین(دا)پۆش(راو)ی درێژ کە لە ژێریدا گیا و رووەک لە دەرەوە شین دەبن ۞ پلی‌تونل

polytypic *adjective*. also polytypical
فرەنموونە، فرەجۆرە: خاوەنی یان زۆرجۆر و نموونە و ژێربەش subdivision دەگرێتەوە ۞ پلی‌تایپیک، چندگونه‌ای

polyunsaturated /ˌpɒliʌnˌsætʃəreɪtɪd ˈfæt, US ˌpɑːl-/ *adjective*
(زۆر ســەوزە و هێنــدێ چــەوری گیانــەوەر) تێرنەبوو، نەپاراو ۞ اشباع‌نشده

polyurethane /ˌpɒliˈjʊərəθeɪn, US ˌpɑːliˈjʊr-/ *noun*
پۆلییۆرێتین (جۆرێ کەرەسە یان مەتریالی پلاستیک) ۞ پلی‌اورتان

polyuria /ˌpɒlɪˈjʊərɪə/ *noun*
فرەمیزی، دەڵـەمیزی (polyuric *adj*) ۞ ادرار زیاد

polyvalence /ˌpɒliˈveɪləns, US ˌpɑːl-/ *noun*
(کیمیا) فرەهاوهێزی ۞ چندظرفیتی بودن، حالت چندظرفیتی

polyvalent /ˌpɒliˈveɪlənt, US ˌpɑːl-/ *adjective*
1 (کیمیـــا) فرەهـــاوهێز(ە)، دوو یـــان زیـــاتر 2 چەندین ئانتیبادی تیایە و هەریەک دەتوانێ لەگەڵ ئانتیژێنێکی تایبەت کاردانەوەی بێ 3 خاوەنی چەندین ئەرک و کارکرد و شێوە یان لایەنی جیـاواز ۞ 1 (شـیمی) چنـدظرفیتی 2 پلی‌والنت 3 دارای کارکرد، فورم یا جنبه‌های متعدد

polyvinyl /ˌpɒlɪˈvʌɪn(ə)l/ *adjective*
(کیمیا) فرەڤاینیل، فرەڤینیل: سەربە یان ئاماژە بە ئەو جەوکە دەسکردانە synthetic resins کە فـرەپـارژەکـانی ئاوێتـەکـانی ڤـینیلن vinyl: ۞ پلی‌وینیل *polyvinyl chloride*

polyvinyl chloride *noun*
کلۆرایـدی فرەڤـاینیل، کلۆرایـدی فرەڤـینیل ۞ کلورید پلی‌وینیل

pom /pɒm, US pɑːm/ = pommy

pomace /ˈpʌmɪs/ *noun*
تلپەی سێو و... (ب.ت. لە سازکردنی cider) ۞ مغز سیب

pomade /pəˈmeɪd, US -ˈmɑːd/ *noun*
(هەتوان یان مەرهەمی گوڵاوی) پۆماد، رۆنی سەر یان قژ ۞ پماد

pomander /pəˈmændə(r), US ˈpoʊmændər/ *noun*
قوتوی گوڵ، قوتوی بۆنخۆش، سێو(و)عەمبەر ۞ قوطی معطر

pomarine skua /ˈpɒmərʌɪn/ *noun*. also pomarine jaeger
سەرلووتە (بنەرەت: لە یونانی *pōma* "cover, "lid" + *rhis*, *rhin-* "nose"): جۆرێ سکوویای گەورەی رەگەزێکی باکووراتی [*Stercorarius pomarinus*] ۞ نوعی اسکوا

pomatum /pə(ʊ)ˈmeɪtəm/ = old-fashioned term for pomade

pome /pəʊm/ *noun*
1 (رووەکناسی) میوەی سێوی 2 تۆپەڵە، گۆ، تۆپ (ب.ت. لە ئاسن) ۞ 1 میوه‌ی سیبی 2 کره

pomegranate /ˈpɒmɪɡrænɪt, US ˈpɑːm-/ *noun*
هەنار، داری هەنار [*Punica granatum*] ۞ انار، درخت انار

pomelo /'pɒmələʊ, US 'pʌm-/ *noun*, also pumello, *pl.* pomelos
1 گەورەترین میوەی تیرەی ترشەمەنی، لە تام‌دا شـیوەی grapefrit دەدا 2 داری ئـەو میوەیـە [*Citrus maxima*] ۞ 1 بتاوی 2 درخت بتاوی

Pomeranian *noun*
جۆرێ سەگی تووک‌درێژی چکۆلانە، بە لمۆزی تیژە و گـوێی قوتـەوە (لـە *Pomerania* ـەوە، ناوچەیێکی ناوەندی ئەورووپا) ۞ پومرانین

pomfret /'pɒmfrɪt/ *noun*
ماسی‌یەکی دەریایی خۆراکی [*Brama brama* و جۆرەکانی تر، خێزان Bramidae] ۞ پومفریت

pomfret cake /'pɒmfrɪt, US 'pʌm-/ = Ponterfract cake

pomiculture /'pəʊmɪˌkʌltʃə/ *noun*
میوەکاری، میوەکردن ۞ میوەکاری

pommiferous /pəʊ'mɪfərəs/ *adjective*
خاوەن بەر یان میوەی سێوی یان سێوئاسا ۞ دارای میوەهای سیبی

pommel /'pɒml, US 'pɑːml/ *noun*
1 پێشکۆ، بەرکۆ، قەلپووز 2 (دەسکی شمشێر و خەنجێر، خرایی یان بنی) مشتە، قولفە، قوبە ۞ 1 قاچ زین 2 قبە

pommel horse *noun*
(ژیمناستیک) ئەسپەبازە، کەرک (ی قولفەدار) ۞ خرک حلقە

pommie = pommy

pommy /'pɒmi, US 'pɑːmi/ *noun*, also Pommy, *pl.* pommics
(لە ئینگلیسی ئەوسترالیا و نیوزیلەند، سووکانە) مرۆ یان بنیادەمی ئینگلیسی، کەسێکی ئینگلیسی ۞ آدم انگلیسی

po-mo = postmodern

pomological *adjective*
ـەربە زانستی میوەچێنی ۞ وابستە بـە علـم میوەکاری

pomologist *noun*
پسپۆڕی میوەچێنی ۞ متخصص در میوەکار

pomology /pə(ʊ)'mɒlədʒi/ *noun*
زانستی میوەچێنی یا میوەکردن ۞ علم میوەکاری

Pomona *noun*
پۆمۆنـا (= خـواژنی دارە بـەردارەکان، لـە میـولۆژی رۆمی‌دا) ۞ پومونا

pomp /pɒmp, US pɑːmp/ *noun*
1 جـەژن، ڕێ‌وڕەسـم 2 شـکۆ، فـەڕ، دەبدەبـە، ژازوفەڕ، کەبکەبە، کەشخە، داب‌وناب، داب‌وناز، splendour ۞ 1 مراسم 2 جلال، زرق و برق

pompadour /'pɒmpədʊə/ *noun*
1 جـۆرێ شـێوازی قژی ژنـان 2 (لـە ئـەمریکا) جۆرێ شێوازی قژی پیاوان ۞ پومپادور

pompano /'pɒmpənəʊ/ *noun*, *pl.* pompanos
1 جۆرێ butterfish خۆراکی کەناری ڕۆژاوای ئەمریکای باکووری [*Peprillus simillimus*] 2 - وشەیێکی تر بۆ jack 13 ۞ نوعی ماهی

pompier ladder *noun*
نەردیوان یان پەیژەی ئاگرکوژانەوە ۞ نردبان آتش‌نشانی

pompom /'pɒmpɒm, US 'pɑːmpɑːm/ *noun*, also pompon
گولینگ، گووفک، گێز، مەنگولە ۞ منگولە

pom-pom /'pɒm pɒm, US 'pɑːm pɑːm/ *noun*
(بریتانیـا) جـۆرێ شەسـتیری خۆکـاری سەروبەندی شەڕی جیهانی دووەم، زۆرتر لەسەر کەشتی دادەبەسترا و بەدژی فڕۆکە بەکاردەهێنرا (بنەڕەت: وشەکە بەپێی لاسایی دەنگی تەقەکەی داڕێژراوە) ۞ نوعی مسلسل

pomposity /pɒm'pɒsəti, US pɑːm'pɑːs-/ *noun*
1 شـکۆ، دەبدەبـە، کەشـخە، ژازوفـەڕ 2 فیـز، لـووت‌بەرزی، لاف‌لێدان، خۆهەلکێشان، پۆز، کەش‌وفش، خۆبەزل‌زانی، قسەزلی ۞ 1 جلـوە، دبدبە 2 تکبر، فخرفروشی، افادە

pompous /'pɒmpəs, US 'pɑːm-/ *adjective*
1 فیـزن، بـەپۆز، لـووت‌بـەرز، بەهـەوا، خۆپی‌زل، بـەدەمار، تـڕزل، بەتـڕوتۆپ، خۆپـی‌زل، خۆهەلکێش، فیزنانـە، بەپۆزانـە، لـووت‌بەرزانـە، 2 *a pompous official* :pretentious (قسەکردن) قسەزل، قسەقەلەمی، گران 3 مەزن، بەشـکۆ، بـەداب‌ونـاب، بەدەبدەبـە ۞ 1 متکبـر، متفرعن، متکبرانە 2 پرطمطراق 3 شکوەمند

pompously /'pɒmpəsli, US 'pɑːm-/ *adverb*
لەخۆبایی‌یانە، بە پۆزەوە، بە دەمارەوە ۞ متکبرانە

pompousness /'pɒmpəsnəs, US 'pɑːm-/ *noun*
فیز، لووت‌بەرزی، لاف‌لێدان، خۆهەلکێشان، پۆز، خۆبەزل‌زانی، قسەزلی ۞ تکبر، تفرعن، فخرفروشی

ponce /pɒns, US pɑːns/ *noun*
1 گەواد، سـەرگر، جاکەش، ژن‌حیز 2 لووسـکە ۞ 1 جاکش 2 بچەکونی

ponceau /pɒn'səʊ/ *noun*
(لە فەڕەنسـەوە) ڕەنگی گولەخاشخاشە ۞ رنـگ سرخ آتشی

poncho /'pɒntʃəʊ, US 'pɑːntʃoʊ/ *noun*, *pl.* ponchos
پانچۆ (= لە ئەمریکای باشووری لەبەر دەکرێ، بنەڕەت: لە Araucanian) ۞ پانچو

poncing *noun*
گەووادی، سەرگری ۞ جاکشی

pond /pɒnd, US pɑːnd/ *noun*

1 ئەستێر، گۆلاو، گۆل، گۆم، ئاوگیر، گۆماو، حەوز، چاڵاو 2 (the pond، بە شۆخی) ئۆقیانووسی ئاتلانتیک ◌ 1 استخر، برکە 2 اقیانوس آتلانتیک

ponderability /ˌpɒndərəˈbɪləti/ *noun*
لەکێشانهاتوویی، لەپێوانهاتوویی ◌ قابلیت وزن یا قیاس

ponderable /ˈpɒndərəbl/ *adjective*
لەکێشانهاتوو، لەپێوانهاتوو، دەکێشرێ، شیاوی کێشان یان پێوان، appreciable ◌ قابل وزن یا قیاس

ponderation *noun*
پێوان، ئەندازەگرتن، ئەندازەگیری ◌ قیاس

ponderosa /ˌpɒndəˈrəʊzə, US -sə/ *noun*, also ponderosa pine
کالەکازە: جۆرێ کاژی باریک و درێژی ئەمریکای باکووری، لەبەر دارەکەی دەچەقێنرێ [*Pinus ponderosa*] ◌ پوندروسا

ponderosity /ˌpɒndrˈɒsɪti/ *noun*
قورسی، گرانی، سەنگینی ◌ سنگینی

ponderous /ˈpɒndərəs, US ˈpɑːn-/ *adjective*
1 قورس، گران، زلە، بارناخۆش، نالەبار، پووتەقور، 2 laboured وەڕەسکەر، جارسکەر، ناخۆش، وشک، خاو، بەزەحمەت، دژوار، تەپلۆس، تەپ، خرس، سەخت، داوەشاو، ◌ 1 سنگین 2 کسل کننده، کند

ponderously /ˈpɒndərəsli, US ˈpɑːn-/ *adverb*
تەپلۆسانە، بە خاوی، بە نق‌وهۆر، بە زەحمەت، بە تەپی ◌ بە کندی

ponderousness /ˈpɒndərəsnəs, US ˈpɑːn-/ *noun*
قورسی، زلەیی، گرانی، خاوی، خرسی، تەپلۆسی، بەزەحمەتی، دژواری ◌ سنگینی، کندی

pond-life /ˈpɒnd laɪf/ *noun*
گۆلکاوزی (= گیانەوەرانی بێبڕبڕەی ناو گۆلکاوان) ◌ برکەزی

pond skater *noun*
گۆلکاوبازە؟: جۆرێ bugی هەڵسوور [*Gerris lacustris*] (ئەورووپا) و زۆر جۆری تر] ◌ پوند اسکاتر

pondweed /ˈpɒndwiːd, US ˈpɑːnd-/ *noun*
(جۆرێ) قەوزە، گیاگۆلکاو [زۆر جۆرن، ب.ت. لە توخمی *Potamogeton*] ◌ نوعی جلبک

pone /pəʊn/ *noun*, also corn pone
نان یان کولێرەی گەنمەشامی کە سوورپێستان دەیکەن ◌ پون

pong /pɒŋ, US pɑːŋ/ *noun*
(بریتانیا و نافەرمی) بۆنی ناخۆش، بۆگەن، بۆسار، لووتاوێژ ◌ بوی بد، تعفن

ponga /ˈpʌŋə/ *noun*, also punga
جۆرێ fernی داری، لە دارستانەکانی سەرتاسەری نیوزیلەند دەبینرێ [*Cyathea dealbata*] ◌ پونگا

pongal /ˈpɒŋg(ə)l/ *noun*
1 جەژنی سەری سالی Tamil، کە لەودا برنج لێدەنرێ 2 جۆرێ چێشتی برنجی باشووری هیندوستان ◌ پونگال

pongee /pʌnˈdʒiː, US pɒn-/ *noun*
جۆرێ کوتالی نەرمی سپییەوەنەکراوی چینی ◌ پونگی

pongid /ˈpɒn(d)ʒɪd/ *noun*
(گیانەوەرناسی) تیرەیێکی سەرەتایی (Pongidae) کە مەیموونە apeە گەورەکان دادەگرێ ◌ پونگید

pongo *noun, pl* pongos
(زمانی رەمەکی، بریتانیا) سەرباز، ب.ت. لە لایەن ئەندامی هێزی دەریایی پاتشایی یان RAFەوە دەوترێ ◌ پونگو

pongy *adjective*
بۆگەن، بۆگەند، بۆسار، بۆناخۆش ◌ متعفن، بوگندو

poniard /ˈpɒnjəd/ *noun*
(مێژوویی) خەنجێری باریک و چکۆلە (بنەڕەت: لە poignard فەرەنسی، لەسەر بنچینەی pugnus لاتین "مشت fist") ◌ دشنەی باریک و کوچک

pons /pɒnz/ *noun, pl.* pontes /ˈpɒntiːz/
(توێکاری) پرد(ە): بەشێ لە پایەمێشک brainstem کە medulla oblongata و thalamus پێک دەبەستێتەوە (بنەڕەت: لە لاتینەوە "bridge") ◌ پل

pont /pɒnt/ *noun*
(ئەفریکای باشووری) پۆنت: جۆرێ کەلەکی بنتەختی تەنافی یان گوریسی (لەسەر گوریس کار دەکا) ◌ پونت

Ponterfact cake /ˈpɒntɪfrakt/ *noun*
جۆرێ شیرینی خڕ و پانی liquorice (بنەڕەت: لە ناوی *Pontefract* (زووتر *Pomfret*)، شارێک لە یۆرکشایر Yorkshire، ئەو شیرینییانە یەکەمجار لەوێ ساز کرا) ◌ نوعی شیرینی

pontes = plural form of pons

Pontic /ˈpɒntɪk/ *adjective*
سەربە دەریای رەش ◌ وابستە بە دریای سیاه

pontifex /ˈpɒntɪfɛks/ *noun, pl.* pontifices /-ˈtɪfɪsiːz/
1 (لە رۆمی کۆندا) ئەندامی ئەنجومەن یان کۆلێژی سەرەکی قەشەکان 2 پێشەوا ◌ 1 عضو شورا یا دانشکدەی کشیش‌ها، طلبە 2 امام

Pontifex Maximus /ˈmaksɪməs/ *noun*
1 (لە رۆمی کۆندا) سەرۆکی ئەنجومەن یان کۆلێژی سەرەکی قەشەکان 2 (لە کڵێسەی

کاتولیکی رۆمدا) سەرناوی پاپ ۞ 1 رئیس شورا یا دانشکدەی کشیش‌ها 2 لقب پاپ

pontiff /'pɒntɪf, US 'pɑ:n-/ *noun*, also sovereign or supreme pontiff
پاپ؛ pontifex ۞ پاپ

pontifical /pɒn'tɪfɪkl, US pɑ:n-/ *adjective, noun*
adj 1 پاپی، سەربە پاپ، لە لایەن پاپەوە 2 پاپئاسایانە، خۆبەراستزانانە، پێغەمبەرئاسا(یانە)، باوەڕگرژانە *n* 1 (لە کلێسەی کاتولیکی رۆمدا) سرووتنامە rite یان کتێبی داب‌ودەستووری کلێسەی رۆژاوایی 2 (pontificals) جل‌وبەرگ و نیشانە و دروشمی گەورەقەشە، کاردینال و... ۞ *adj* 1 پاپی 2 اسقف‌منشانە *n* پونتی‌فیکال

pontifical Mass *noun*
ڕێ‌ورەسمی شێوی خواوەندی (لە لایەن کاردینال یان گەورەقەشە) ۞ مراسم عشاء ربانی

pontificate /pɒn'tɪfɪkət, US pɑ:n-/ *noun*, also Pantificate
1 پۆست یان پلەوپایەی پاپی، پۆزەیشنی پاپی 2 سەردەمی پاپی ۞ 1 مقام پاپی 2 دورەی پاپی

pontifices = plural form of pontifex

pontil /'pɒntɪl/ *noun*
(لە شووشەسازیدا) میلی ئاسنی بۆ گرتن یان شێوەپێدانی شووشەی نەرم ۞ پونتیل

pontine /'pɒntʌɪn/ *adjective*
(توێکاری) سەربە pons ۞ وابستە بە pons

pontonier /,pɒntə'nɪ(r)/ *noun*
بەرپرسی گەمی‌یەپردە یان تەختەپرد ۞ متصدی پل موقت

pontoon[1] /pɒn'tu:n, US pɑ:n-/ *noun*, also US blackjack
(یەڕین) بیست و یەک ۞ بیست و یک

pontoon[2] /pɒn'tu:n, US pɑ:n-/ *noun*
پردی سەرکەوتە یان سەرئاوی (کاتی) لە گەمی، گەمی‌یەپردە، پردەگەمی، تەختەپرد ۞ پل موقت

pontoon bridge *noun*
پردی سەرکەوتەی بەلەمی یان لە گەمی، پردی سواراوی بەلەمی، گەمی‌یەپردە، پردەگەمی، تەختەپرد ۞ پل موقت

pony /'pəʊni, US 'poʊni/ *noun, pl.* ponies
1 ئەسپی کورتەبالا یا چکۆلانە، ئەسپۆکە، ئەسپچە 2 (ponies، نافەرمی، ئەمریکا) پێشبڕکێی ئەسپ، غارەئەسپ 3 (نافەرمی) گلاسی چکۆلەی لیکۆر ۞ 1 اسب کوتوله 2 (در جمع) مسابقەی اسب‌سواری 3 پونی

ponytail /'pəʊniteɪl, US 'poʊ-/ *noun*
قژ یان پرچی کلکە ئەسپی، قژی پشت‌بەست ۞ موی دم اسبی

pony-trekker *noun*
پۆنی‌سوار، ئەسپۆکەسوار ۞ پونی‌سوار

pony-trekking *noun*
پۆنی‌سواری، ئەسپۆکەسواری ۞ پونی‌سواری

poo /pu:/ *noun*, also faeces
(بە زمانی منالان) عەعە، پیسایی: *I dog poo* ۞ *want to do a -o!* پو

pooch /pu:tʃ/ *noun*
(نافەرمی) سەگ، گەماڵ ۞ (عامیانە) سگ

pood /pu:d/ *noun*
پود (یەکەی کێشانی رووسی نزیک بە 36 پەوند) ۞ پود

poodle /'pu:dl/ *noun*
1 پوودڵ (جۆرێ سەگ) 2 (بریتانیا) کەسێکی کاسەلێس یان زمانلووس ۞ 1 پودل 2 آدم پست یا چاپلوس

poof[1] /pʊf/ *noun*
1 کوونی، گاندەر، حیز، بدەر، قووندەر، قوونەڵە (جنێوێ بۆ هۆمۆسێکشواڵێ) 2 پیاوی ژنانیلە، ئاریلە، دەڵەچە ۞ 1 کونی 2 پوف

poof[2] /pʊf/ *interjection*, also pouf
ئا! ئێ! ناا نە بابا! ۞ !! ای وای!

poofter /'pʊftə(r)/ = poof *noun*

pooh /pu:/ *interjection, noun*, also poo
(نافەرمی) *interj* ئەهـ! ئەح! پف! *n* 1 گوو، پیسایی 2 ریان، خاڵی‌کردن، گووکردن ۞ *interj* اه! پف! *n* 1 مدفوع 2 تخلیه

pooja = puja

pooka /'pu:kə/ *noun*
(لە میسۆلۆژی ئیرلەندیدا) دێو، خێو ۞ غول

pool[1] /pu:l/ *noun*
ئەستێر، ئەستێلک، ئەستێرکە، ئەستێرک، گۆل، گۆلاو، گۆم، ئاڤزێڵ، گۆماو، مەنداو، حەوز، هۆز، برک ۞ استخر، برکه، حوض

pool[2] /pu:l/ *noun, adjective*
n 1 (قومار) پارەی سەرمیز، داو، پوولی دانراو 2 یەکێتی 3 دەستە، گرووپ 4 پارە یان شتی هاوبەش 5 باشکەوتی هاوبەش، سندووقی هاوبەش 6 (pools) (تۆپێن) گرێوکردن، مەرجبەستن *adj* هاوبەش ۞ *n* 1 پول وسط 2 اتحادیه 3 گروه 4 پول یا چیز مشترک 5 صندوق مشترک 6 (در جمع) شرطبندی *adj* مشترک

pool[3] /pu:l/ *noun*
بیلیارد (ئەمریکایی) ۞ بیلیارد

poolroom *noun*
دووکانی گرێوکردن یان مەرجبەستن ۞ مغازەی شرطبندی

poolside /'pu:lsaɪd/ *noun*
دەوروبەری ئەستێر، تەنیشت ئەستێر، پاڵ ئەستێر ۞ کنار استخر

pool table *noun*
مێزی بیلیارد (ئەمریکایی) ۞ میز بیلیارد

poon *noun*
(نافەرمی، ئەوسترالیا) کەسێکی سادە و گەوج
۞ آدم سادە و احمق

poon = short for poontang

poontang /ˈpuːntaŋ/ *noun*
1 (ڕەمەکی) کاری سێکسی 2 ژن یان ژنانی بەپێی ڕادەی ڕاکێشانی سێکسی‌یان ۞ 1 فعالیت جنسی 2 پونتاچ

poop[1] /puːp/ *noun*
1 پشتەوەی کەشتی، کلکی کەشتی، دواوەی کەشتی 2 سەرپشتی کەشتی ۞ 1 پاشنەی کشتی 2 عرشەی کشتی

poop[2] = poo

poop[3] *noun*
(نافەرمی، ئەمریکا) تازەترین زانیاری ۞ جدیدترین اطلاعات

poop[4] *noun*
(نافەرمی، ئەمریکا) مرۆی گەوج ۞ آدم احمق

poop deck *noun*
سەرپشتی کەشتی، تەختی بەرزی پشتەوەی کەشتی (لە سەرووی پشتی ئاسایی‌یەوە)، بەرزترین و لە پاشەوەترین پشتی کەشتی ۞ عرشەی پاشنە

pooped /puːpt/ *adjective*, also pooped out
شەکەت، ماندوو، لەپێ‌کەوتوو، شەل‌وکوت(بوو) ۞ خستە

poop sheet *noun*
(نافەرمی) زانیاری یان دەستووری کاری فەرمی (و نووسراو) ۞ اطلاعات یا دستورالعمل رسمی

poor /pɔː(r), US pʊə(r)/ *adjective* (poorer, poorest), *noun*
adj 1 دەستەنگ، بێ‌پارە، هیچ‌شک‌نەبردوو، فەقیر، هەژار، ڕەجاڵ، دژگوون: *We aim to help the poorest families* 2 ڕۆژەڕەش، بێچارە، قوڕبەسەر، کلۆڵ، بەدبەخت 3 بەسزمان، بەستەزمان، گوناح، جێی‌بەزەیی: *It's hungry—the poor little thing* 4 کەم، هیچ، بەش‌نەکردوو 5 خراپ، ئایەخ، بەکارنەهاتوو، کوێت، نەباش: *the party's poor performance in the election* 6 کز، سست، لاواز 7 بێ‌برشت، بێ‌بەرهەم، بێ‌پیت *n* خەڵکی هەژار و دەستەنگ، هەژاران، (خەڵکی) ڕەش‌وڕووت: *They provided food and shelter for the poor* ۞ *adj* 1 تهی‌دست، فقیر 2 بدبخت 3 رقت‌انگیز 4 ناچیز 5 نامرغوب 6 لاغر 7 بی‌حاصل *n* فقرا

poor-box /pɔː bɒks/ *noun*
سنووقی خێر و خێرات ۞ صندوق صدقات

poor farm *noun*
مووچەی فەقیر و هەژار، کێڵگەی هەژار ۞ مزرعەی فقرا

poorhouse /ˈpɔːhaʊs, ˈpʊə-, US ˈpʊr-, ˈpɔːr-/ *noun*, also workhou-
هەژارخانە، سواڵکەرخانە ۞ نوان‌خانە

Poor Law *noun*
(جاران) قانوون یان یاسای فریاکەوتنی هەژاران ۞ قانون امداد فقرا

poorly /ˈpɔːli, ˈpʊəli, US ˈpʊrli, ˈpɔːrli/ *adverb, adjective*
adv خراپ، بە شێوەیەکی خراپ، بەش‌نەکردوو، کەم، هیچ: *The job is* ◊ *poorly designed* *The movie is* ◊ *relatively poorly paid* *adj* (نافەرمی) نەخۆش، ناساخ، ناساز: *poorly acted* *According to a hospital spokesman, his condition is said to be poorly, but stable* ◊ *She felt poorly* ۞ *adv* به طور بد، کم *adj* مریض

poorly off *adjective*
لە تەنگانەدا، لە دەستەنگی‌دا، لە هەژاری‌دا ۞ در مضیقه، در فقر

poor man's orchid = schizanthus

poor man's weather glass *noun*
دووشان؟: جۆری pimpernel ی ئاڵ ۞ آناغالیس

poorness /ˈpɔːnəs, ˈpʊənəs, US ˈpɔːrnəs, ˈpʊrnəs/ *noun*
1 هەژاری، نەداری، دەستەنگی، بێ‌ئەنوایی، ڕەجاڵی 2 بێچارەیی، کلۆلی، ڕۆژەڕەشی 3 بەش‌نەکردوویی، کەمی 4 خراپی، بەکارنەهاتوویی ۞ 1 فقر، بدبختی 2 ناکافی بودن 3 نامرغوبی

poor-rate /ˈpɔː reɪt/ *noun*
زەکات، هەژارانە ۞ زکات

poor relation *noun*
پێوەندی نیوەچڵ یان کەم ۞ ارتباط ناکافی

poor relief *noun*
(مێژوویی) یارمەتی هەژاران (لە لایەن دەوڵەت یا سنووقی کۆمەڵەی خۆجێیی‌یەوە) ۞ اعانەی فقرا

poor-spirited /ˌpɔː ˈspɪrɪtɪd/ *adjective*
ترسەنۆک، حیز، نەوێر، دیل، جووەتسنە، بێ‌غیرەت ۞ جبون، ترسو

poort /ˈpʊət/ *noun*
(ئەفریکای باشووری) دەربەندی باریکی چیا ۞ معبر باریک کوه

poor white *noun*
سپی‌پێستی هەژار و بێچارە، سپی‌پێستی لێ‌قەوماو (لە باشووری وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا(دا) ۞ سفیدپوست بی‌چیز و بدبخت

poorwill *noun*
جۆری nightjar ی چکۆلە، زۆرتر لە ناوەند و ڕۆژاوای ئەمریکای باکووری [*Phalaenoptilus nuttallii* و جۆرەکانی تر] ۞ نوعی پرنده

pop[1] /pɒp, US pɑːp/ *noun, adjective*
n مووسیقای پاپ *adj* سەربە مووسیقای پاپ،

پێوەندی بە موسیقای پاپەوە هەیە ◇ *n* موسیقی پاپ *adj* وابسته به موسیقی پاپ

pop² /pɒp, US pɑ:p/ *noun*
(دەنگ) تەپە، پەمپ ◇ بامب

pop³ /pɒp, US pɑ:p/ *noun*
خواردنەوەی هەڵچوو یان گازدار (بێ‌ئەلکول) ◇ نوشابەی گازدار

pop⁴ /pɒp, US pɑ:p/ *noun*
باوە، بابە، باوکە ◇ بابا

pop. = population

popadom (also popadum) = poppadom

pop art *noun*
هونەری پاپ: شێوازێکی هونەری شەستەکان، لەسەر بنچینەی فەرهەنگی باوی نوێ و دەزگاکانی ڕاگەیاندنی گشتی ◇ هنر پاپ

pop artist *noun*
هونەرمەندی پاپ ◇ هنرمند پاپ

popcorn /'pɒpkɔ:n, US 'pɑ:pkɔ:rn/ *noun*
بڕیشکە، سەرداری، دامشتە، هی Indian corn [*Zea mays praecox*] ◇ ذرت بوداده، چس‌فیل

pope¹ /pəʊp, US poʊp/ *noun*
1 پاپ 2 سەرۆکی کلێسەی Coptic 3 = ruffe (بنەڕەت: لە late Latin *papa* لە *papas* یۆنانی "bishop، patriarch"، گۆڕاوی *pappas* یۆنانی "باوک") ◇ 1 پاپ 2 رئیس کلیسای قبطی 3 = ruffe

pope² /pəʊp, US poʊp/ *noun*
قەشەی گەورەکی کلێسەی ئۆرتۆدۆکس لە ڕووسیا و بالکان ◇ پاپ

popery /'pəʊpəri, US 'poʊ-/ *noun*
1 کاسۆلیک‌باوەڕی پاپی، پاپ‌بازی، خوداپەرستی بە شێوەی پاپ 2 پاپ‌بازاڕی، پاپ‌بازی، دام‌ودەزگای پاپی (جنێوێکە بۆ دینی کاسۆلیکی ڕۆمی) ◇ 1 کاتولیک‌گرایی رومی 2 سیستم پاپی

pope's nose = parson's nose

pop-eyed *adjective*
تاساو، سەرسووڕماو، واق‌وڕماو، عەبەسراو، دەم‌داچەقاندوو، چاوتێبڕیو، چاوبزەوەکردوو، چاوزەقەوەکردوو ◇ مبهوت، با چشم‌های زل‌زده

pop festival *noun*
فێستیڤاڵی موسیقای پاپ ◇ جشنوارەی موسیقی پاپ

pop group *noun*
تیپی پاپ، گرووپی پاپ ◇ گروه پاپ

popgun /'pɒpgʌn, US 'pɑ:p-/ *noun*
1 تفەنگی تۆپەوانەیی، تفەنگی منالان 2 تفەنگی کۆن و هیچ و چکۆلە ◇ پاپ‌گان

pophole *noun*
کونی پەرژین (گیانەوەران ئەتوانن پیابڕۆن) ◇ سوراخ پرچین

popinjay /'pɒpɪndʒeɪ/ *noun*
1 خۆهەڵکێش، هاڕەوگیفەکەر، فشەباز، لاف‌باز، فشەچی 2 (کۆن) تووتی ◇ 1 لاف‌زن 2 طوطی

popish /'pəʊpɪʃ, US 'poʊ-/ *adjective*
(جنێویکە) کاسۆلیکی، پاپ‌ئاسا، سەربە کاتۆلیک‌باوەڕی پاپی، سەربە دام‌ودەزگا یان سیستمی پاپی ◇ پاپ‌وار

poplar /'pɒplə(r), US 'pɑ:p-/ *noun*
1 شاتان، سپیدار، سپی‌چنار، هەڤران، (ئە)سپیندار [توخم *Populus*: زۆر جۆرن] 2 داری ئەو دارە ◇ 1 درخت تبریزی 2 چوب درخت سپیدار

poplin /'pɒplɪn, US 'pɑ:p-/ *noun*
پاپلین، پۆپلین (جۆرێ پارچە) ◇ پوپلین

popliteal /pɒ'plɪtɪəl, US ˌpɒplɪ'ti:əl/ *adjective*, also poplitael
سەربە بۆشایی یان چاڵی پشت‌ئەژنۆ ◇ وابسته به حفرەی پس‌زانو

popliteus *noun*
بۆشایی یان چاڵی پشت‌ئەژنۆ، چاڵی پش‌چۆک ◇ حفرەی پس‌زانو

pop music *noun*
موسیقای پاپ ◇ موسیقی پاپ

popover /'pɒpəʊvə(r), US 'pɑ:poʊvər/ *noun*
جۆرێ کەیک ◇ نوعی کیک

poppa /'pɒpə, US 'pɑ:pə/ *noun*
(لە بانگ‌کردنا) باوکە، باوە، بابە ◇ بابا

poppadum *noun*, also poppadom /'pɒpədəm, US 'pɑ:p-/
پاپێدیم، پۆپادام (= جۆرێ نانی خڕ و ناسکی هیندی) ◇ پاپادام

popper /'pɒpə(r), US 'pɑ:p-/ = press stud

poppet /'pɒpɪt, US 'pɑ:p-/ *noun*
1 (لەبارەی منالانەوە) شیرین، خنجیلانە، خۆشەویست، جوان، ژیکەڵە، لەبەردڵان، نازەنین 2 پایە، گیرە 3 (لە کانگادا، poppet-head =) تەناف و خلۆکە ◇ 1 محبوب، نازنین 2 پایە 3 طناب و قرقره

poppied /'pɒpɪd/ *adjective*
خاوەن گیامەنگ یا خەشخاش ◇ دارای خشخاش

popple /'pɒpl/ *noun*
قوڵت، بلق (ئاوی کوڵاو) ◇ قل‌قل

poppy¹ /'pɒpi, US 'pɑ:pi/ *noun*
(ڕووەک‌ناسی) کۆکەنار، چارەچەقیلە، چارانچەقیلە، گوڵتریاک، گیامەنگ، خەشخاش، خاشخاشە [*Papaver rhoeas* (corn poppy) و جۆرەکانی تر] ◇ خشخاش

poppy² /'pɒpi, US 'pɑ:pi/ *noun*
سووری کاڵ یان ڕۆشن ◇ رنگ قرمز روشن

poppycock /'pɒpikɒk, US 'pɑ:pikɑ:k/ *noun*
قسەی مفت، قۆڕیات، تڕەهات، حەلەق‌ومەلەق،

قسەی هیچەکە، nonsense ✿ چرند، شر و ور

Poppy Day *noun*, also Remembrance Sunday
ڕۆژی یادکردنەوەی شەهیدانی شەڕی یەکەم و دووەمی جیهانی ✿ پاپی دی

poppy-head /ˈpɒpɪ hed/ *noun*
گیابەنگ، گیامەنگ، خاشخاشک، خەشخاش، کۆکەنار ✿ خشخاش

poppyseed *noun*
تۆو یان دانی کەوکنار ✿ تخم خشخاش

popquiz *noun*
تاقیکاری کتوپڕ (بۆ ئەوەی کە بزانرێ شاگردەکان خوێندوویانە یا نە) ✿ امتحان ناگهانی

Popsicle /ˈpɒpsɪkl, US ˈpɑːp-/ *noun*
دۆلدرمەی بەستوو، ئەلاسکا ✿ آلاسکا

popster *noun*
(نافەرمی) موزیسیەنی پاپ ✿ نوازندەی پاپ

popsy *noun*, also popsie, *pl.* popsies
ژنی سەرنجڕاکێش، لەبار ✿ لوند

pop-top = ring pull

populace /ˈpɒpjələs, US ˈpɑːp-/ *noun*
جەماوەر، خەڵکی ئاسایی، خەڵکی ڕەمەکی ✿ تودەی مردم

popular /ˈpɒpjələ(r), US ˈpɑːp-/ *adjective*
1 خۆشەویست، بەردڵ، لەبەردڵان، جێکەوتوو، گەلی، سەربە خەڵک، خەڵکی، پەسندکراو، گەلێری، پەسندکراوی خەڵک، خەڵکپەسند، گشتی، بەبرەو، باو، گەلەمپەری، ناسراو 2 (نرخ) هەرزان، باش: *sold at popular prices* 3 سەربە خەڵکی ئاسایی یان ڕەمەکی، جەماوەر ✿ 1 محبوب، مردم‌پسند، مورد نظر، همگانی، مشهور، مردمی 2 مناسب 3 وابسته به مردم عادی

popular front *noun*
بەرەی گەل یان جەماوەر ✿ جبهەی خلق

popularity /ˌpɒpjuˈlærəti, US ˌpɑːp-/ *noun*
خۆشەویستی، بەئابڕوویی، گەلێتی، گەلیبوون، پەسندکراوی گشت: *the increasing -ularity of cycling* ✿ محبوبیت، وجهه، مردمی بودن

popularization /ˌpɒpjələraɪˈzeɪʃn, US ˌpɑːpjələrəˈz-/ *noun*
1 گەلیکردن، گەلاندن، بلاوکردنەوە، کردنەباو، برەوپێدان 2 دانەناسین، ناساندن 3 سادەکردنەوە، ئاسانکردنەوە، گشتتێگەیاندن، دەربڕین بە زمانێکی سادە، گشتیکردن، گشتاندن ✿ 1 مردمی‌سازی، اشاعه، ترویج 2 معرفی 3 همه‌فهم کردن، تعمیم

popularly /ˈpɒpjələli, US ˈpɑːpjələrli/ *adverb*
بە گشتی، زۆرتر، زۆربەی، commonly: *a popularly held belief* ✿ معمولاً، عموماً

populated /ˈpɒpjuleɪtɪd/ *adjective*
ئاوا، ئاوەدان، تیادانیشتوو، لێدانیشتوو ✿ مسکونی

population /ˌpɒpjuˈleɪʃn, US ˌpɑːp-/ *noun*
حەشیمەت، دانیشتووان، خەڵک، گەل، کۆمەڵ، دەستە، ژمارە: *The entire population of the town was at the meeting* ◊ *the adult/working/rural, etc. population of the country* ◊ *countries with ageing -ations* ✿ جمعیت، گروه، مردم، تعداد

population centre *noun*
ناوەندی حەشیمەت یا پڕدانیشتوو ✿ مرکز جمعیت

population density *noun*
چڕی دانیشتووان یا حەشیمەت ✿ تراکم جمعیت

population explosion *noun*
تەقینەوەی حەشیمەت یان دانیشتووان، زۆربوونی کتوپڕی خەڵک ✿ انفجار جمعیت

populism /ˈpɒpjəlɪzəm, US ˈpɑːp-/ *noun*
(سیاسەت) گەلخوازی، گەلباوەڕی، پاپیولیزم، پۆپۆلیزم، پۆپۆلیسم ✿ تودەگرایی

populist /ˈpɒpjəlɪst, US ˈpɑːp-/ *noun, adjective*
1 *n* گەلخواز، گەلباوەڕ: *a party of populists* 2 *adj* (زۆرتر Populist) ئەندامی پارتی یان حیزبێکی ڕامیاری ولاتە یەکگرتووەکان دامەزراو لە 1891 کە بە پلەی یەکەم لایەنگری لە بەرژەوەندی و سوودی دێنشینان و لیدانی ئازادی کۆینی زیو و چاودێری و کۆنترۆڵی باوانەکان monopolies لە لایەن حکومەتەوە گەلباوەڕ(ی یە)انە *adj* گەلخوازییانە: *a populist leader* ✿ 1 *n* تودەگرا 2 پاپیولیست *adj* تودەگرایانە

populous /ˈpɒpjələs, US ˈpɑːp-/ *adjective*
پڕدانیشتوو، پڕحەشیمەت، زۆرلێدانیشتوو، ئاوەدان ✿ پرجمعیت

populousness /ˈpɒpjələsnəs, US ˈpɑːp-/ *noun*
پڕدانیشتوویی، پڕحەشیمەتی، ئاوەدانی ✿ پرجمعیت بودن

pop-up *adjective*
1 (کتێب و هتد) خاوەنی وێنەی بەرجەستە 2 (toasterی ئێلیکتریکی) خۆکار، ئۆتۆماتیک ✿ 1 حاوی تصاویر برجسته 2 خودکار

porbeagle /ˈpɔːbiːg(ə)l/ *noun*
جۆرێ sharkی بەکاری گەورە، زۆرتر لە دەریا ئازادەکانی ئەتلانتیکی باکووری و مەدیتەرانە(دا) دەبینرێ *[Lamna nasus]* ✿ نوعی کوسه

porcelain /ˈpɔːsəlɪn, US ˈpɔːrs-/ *noun*
چینی، شتومەکی لە چینی، چینیمەنی،

فەرفوور ۞ چینی، چینیآلات
porcelain clay = kaolin
porcellaneous /pɔ:'sɛlənəs/ *adjective*, also porcelaneous
چینیئاسا، وەک چینی، شێوەچینی ۞ چینیمانند
porcellanic *adjective*
چینیئاسا، شێوەچینی، لەچینیچوو ۞ چینیمانند
porch /pɔ:tʃ, US pɔ:rtʃ/ *noun*
دالان، هەیوان، دارەپێچان، سەرسەرا ۞ هشتی
porcine /'pɔ:saɪn, US 'pɔ:rs-/ *adjective*
بەرازی، بەرازئاسا، بەرازانە، شێوەبەراز، piggish ۞ خوکمانند
porcini /pɔ:'tʃi:ni/ = ceps
porcupine /'pɔ:kjupaɪn, US 'pɔ:rk-/ *noun*
سووچڕ، سووچەڕ، ژیشک، گیشک، ژژو، سیخوڕ، سیخچوولە، ژووژووی بەرەزی [خێزانەکانی Hystricidae (جیهانی کۆن) و Erethizontidae (جیهانی نوێ)] (بنەڕەت: لە لاتینەوە: porcus "بەراز" + spina "دڕوو") ۞ تشی، خارپشت، جوجەتیغی
porcupine fish *noun*
ماسییەژیشکە [*Diodon hystrix* و جۆرەکانی تر] ۞ نوعی ماهی
pore /pɔ:(r)/ *noun*
(پێست یان گەڵا) کون، دەروو، کونیلە (بنەڕەت: لە فەرەنسی کۆن، بە ڕێگای لاتین لە *poros* یۆنانی "pore ،passage") ۞ سوراخ، مسام
pored *adjective*
کونیلەدار، بەکون، کوندار، کونکون ۞ منفذدار
porgy /'pɔ:gi/ *noun, pl.* porgies
bream ی دەریایی، زۆرتر لە ئاوە کەنارییەکانی ئاتلانتیکی ئەمریکای باکووری دەبینرێ [*Calamus* و تۆخمەکانی تر، زۆر جۆرن] ۞ پورگی
Porifera /pə'rɪf(ə)rə/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) ئیسفەنجییەکان، ئیسفەنجیان: لقێکی بێبڕبڕە ئاوییەکان کە sponge ـەکان دەگرێتەوە ۞ اسفنجیان
poriferan *adjective, noun*
(گیانەوەری) ئیسفەنجی ۞ (جانور) اسفنجی
poriferous = pored
pork /pɔ:k, US pɔ:rk/ *noun*
1 گۆشتی بەراز 2 pork-barel ۞ گوشت خوک
pork-barrel *noun*
خەڵاتی رامیاری (پارەیەکی حکومەتە کە بە مەبەستی بردنەوەی دەنگەکان بۆ چەندین پرۆژەی خۆجێیی خەرج دەکرێ) ۞ خاصەخرجی
porker /'pɔ:kə(r), US 'pɔ:rk-/ *noun*
1 بەرازی راگرتە، بەرازی دابەستە 2 (نافەرمی، سووکانە) کەسێکی قەڵەو ۞ 1 خوک پرواری 2 (عامیانە) آدم چاق

porket /'pɔ:kɪt/ *noun*
بەچکەبەرازی دابەستە، پەڵخی دابەستە ۞ بچەخوک پرواری
porkling *noun*
پەڵخ، بەچکەبەراز، کودەڵە، تووتکە بەراز ۞ بچەخوک
pork pie *noun*
پای بەراز ۞ پیراشکی خوک
pork-pie lat *noun*
جۆرێ کڵاوی تەخت(ی لێواردار) ۞ نوعی کلاه
porky[1] /'pɔ:ki, US 'pɔ:rki/ *adjective* (porkier, porkiest)
بەرازئاسا، بەرازی، قەڵەو ۞ خوکمانند، چاق
porky[2] = porcupine
porn(o) /'pɔ:nəʊ, US 'pɔ:rnoʊ/ = 1 pornography 2 pornographic
pornographer /pɔ:'nɒgrəfə(r), US pɔ:r'nɑ:g-/ *noun*
پۆرنۆگرافێر، هەرزەنووس، هەرزەفرۆش ۞ هرزەنگار، هرزەفروش
pornographic /ˌpɔ:nə'græfɪk, US ˌpɔ:rn-/ *adjective*
هەرزە، عەیب، شپرزە، سێکسی: *pornographic movies/magazines* ۞ مبتذل
pornographically /ˌpɔ:nə'græfɪkli, US ˌpɔ:rn-/ *adverb*
هەرزانە، بە شێوەیەکی هەرزە یان عەیب ۞ بە طور مبتذل
pornography /pɔ:'nɒgrəfi, US pɔ:r'nɑ:g-/ *noun*
هەرزەنووسی، نووسراوەی هەرزە، کتێب، کۆڤار و هتد کە شتی هەرزەی تیایە: *child pornography* ◊ *the distribution of pornography* ◊ *measures to tighten the laws on -raphy* ۞ هرزەنگاری، پورنوگرافی
porosity /pɔ:'rɒsəti, US -'rɑ:s-/ *noun*
کونکونی، کونیلەداری، پڕکونی، تێوەچوویی، داداوی، پیارۆیشتوویی، پیاتێپەڕیوی، دەڵاندوویی (بە هێواشی) ۞ تخلخل، روزنداری، نفوذپذیری
porous /'pɔ:rəs/ *adjective*
1 کونکون، کونیلەدار، هەوری، تێوەچوو، داداو، پیارۆیشتوو، پیاتێپەڕیو، دزەی تێ دەکرێ: *porous material/rocks/surfaces* ◊ *He added sand to the soil to make it more porous* ◊ 2 ئاوخۆری تیایە، ئاوخورەدار: *hardwood is porous* ◊ *national boundaries* (بنەڕەت: لە *poreux* فەرەنسی کۆن، لەسەر بنچینەی *porus* لاتین "pore") ۞ 1 متخلخل، روزندار، نفوذپذیر 2 حاوی آوند
porousness /'pɔ:rəsnəs/ *noun*
کونکونی، کونیلەداری، پڕکونی ۞ تخلخل

porphyria /pɔːˈfɪriə/ *noun*
(پزشکی) کیشەیێکی (زۆرتر) بۆماوەیی دەگمەنی میتابۆلیزمی هێمۆگلۆبین کە دەبێتە هۆی تێکچوونی هۆشی، هەستیارییێکی یەکجار سەبارەت بە رووناکی، دەردانی رەنگی رەش لە میزدا ۞ پورفیریا

porphyrin /ˈpɔːfɪrɪn/ *noun*
(زیندەکیمیا) ئەرخەوانین، پرۆفیرین: پیگمینت یان رەنگی (ب.ت. haem یان chlorophyll) کە گەردەکانی ئالقەیێکی تەختی چوارکۆمەڵی بازنەجیاوازی پێکبەستراوی تیایە (بنەرەت: لە *porphura* یۆنانییەوە "purple" + -in[1]) ۞ پورفیلین

porphyritic /ˌpɔːfɪˈrɪtɪk/ *adjective*
(زەویناسی) سەربە پۆرفیری یان ئەرخەوانە، ئەرخەوانەیی، پێوەندی بە ئەرخەوانەوە هەیە ۞ وابسته به سنگ سماق

porphyropsin *noun*
رەنگی pigment ئەرخەوانی تۆڕەی ماسی یانی ئاوی شیرین کە شێوەی rhodopsin دەدا ۞ پورفیروپسین

porphyry /ˈpɔːfɪri/ *noun, pl.* porphyries
پورفیری، ئەرخەوانە (بنەرەت: ئینگلیسی نێوەڕاست، بە ڕێگای لاتینی سەدەکانی نێوەڕاستەوە، لە *porphuritēs* یۆنانی، لە *porphura* "ئەرخەوانی "purple) ۞ سنگ سماق

porpoise /ˈpɔːpəs, US ˈpɔːrpəs/ *noun*
(گیانەوەرناسی) بەرازماسی [*Phocoena phocoena* (هی بەندەر) و جۆرەکانی تر، خێزان Phocoenidae] ۞ فوسن

porrect /pəˈrekt/ *adjective*
بانەوەبوو، ڕاخراو، پەرەسەندوو: *porrect antennae* ۞ گسترده، بسط یافته

porridge /ˈpɒrɪdʒ, US ˈpɔːr-, ˈpɑːr-/ *noun*
1 کەشکەک، دانوولە، هەریسە 2 (نافەرمی، لە بریتانیا) ماوەی زیندانی یان گیران ۞ 1 حلیم 2 (عامیانه) مدت زندان

porringer /ˈpɒrɪn(d)ʒə/ *noun*
(مێژوویی) کاسە یان بایەی چێشتخۆری، قاپ، کاسە (بۆ تیاخواردنی منالان) ۞ پورینگر، کاسه

porrigo *noun*
کەچەڵی ۞ سبوسک، سعفه

port[1] /pɔːt, US pɔːrt/ *noun*
1 بەندەر، لەنگەرگا، کەشتیگە 2 سنوور، سەرحەد، تخوب 3 (کامپیوتێر) پۆرت (وەکوو هی بەستنەوەی چاپگەر بە کامپیوتێرەوە) ۞ 1 بندر، لنگرگاه 2 مرز 3 پورت

port[2] /pɔːt, US pɔːrt/ *noun*
(کەشتی یان فڕۆکە) لای چەپ ۞ سمت چپ

port[3] /pɔːt, US pɔːrt/ *noun*
1 کون (لە لایێکی کەشتی بۆ سواربوون و بارکردن) 2 = porthole 3 دەرچە، دەروو 4 کونی بەدەنە یان لاشەی فڕۆکە یان دیوار یان زرێپۆشێ بۆ تەقەلێوەکردن 5 (لە سکاتلەند) دەروازە، درگا ۞ 1 و 2 پورت 3 دریچه، مخرج 4 پورت 5 دروازه

port[4] /pɔːt, US pɔːrt/ *noun*, also port wine
پۆرت (جۆرێ مەی شیرین و توندی ولاتی پۆرتوگال) ۞ پورت

port[5] /pɔːt, US pɔːrt/ *noun*
ڕەوش، هەڵومەرج، هەڵوێست ۞ وضع

port[6] /pɔːt, US pɔːrt/ *noun*
(نافەرمی، ئەوسترالیا) جانتا، جامەدانە، چەمەدان، کیف (هی ڕێبواری) ۞ چمدان

portability /ˌpɔːtəˈbɪləti, US ˌpɔːrt-/ *noun*
هەڵگیراوی، لەهەڵگرتنهاتوویی، دەسەوارەیی، ئاسانجوولاوی، بارخۆشی، لەگوێزانەوەهاتوویی، سووکی ۞ قابلیت حمل و نقل

portable /ˈpɔːtəbl, US ˈpɔːrt-/ *adjective, noun*
adj هەڵگیراو، لەهەڵگرتنهاتوو، هەڵگرتەنی، دەسەوارە، ئاسانجوولاو، بارخۆش، ڕاگوێزراو، لەگوێزانەوەهاتوو، سووک، دەستی *n* دەزگای هەڵگیراو یان دەستی ۞ *adj* قابل حمل و نقل *n* دستگاه قابل حمل

portage /ˈpɔːtɪdʒ, US ˈpɔːrt-/ *noun*
1 کرێی هەڵگرتن یا بردن، بارانە 2 هەڵگرتن، بردن، ڕاگوێستن، گوێزانەوە (ب.ت. نێوان دوو ڕووبار) ۞ 1 کرایەی حمل و نقل 2 حمل و نقل

Portakabin /ˈpɔːtəkæbɪn, US ˈpɔːrt-/ *noun*
(بریتانیا، دروشمی بازرگانی) خانووبەرەی چکۆلەی بە ماشێن هەڵگیراو، دیوی هەڵگیراو ۞ پورتاکابین

portal[1] /ˈpɔːtl, US ˈpɔːrtl/ *noun*
1 دالان یان گوزەری گەورە و جوان، ژوورگە یان دالانی جوانی، دەروازە 2 (کامپیوتێر) سایتێکی ئینتێرنێتی کە دیرێکتۆری لینکەکانی سایتەکانی تر دابین دەکا ۞ 1 ورودی بزرگ و مجلل، دروازه 2 پورتال

portal[2] /ˈpɔːtl, US ˈpɔːrtl/ *noun*
(توێکاری) سەربە خوێنبەری جگەری ۞ وابسته به باب‌الکبد

portal frame *noun*
چوارچێوەی دەروازە یان درگا ۞ قاب دروازه

portal vein *noun*, also hepatic portal vein
(توێکاری) خوێنبەری جگەری ۞ سیاهرگ باب‌الکبد

portamento /ˌpɔːtəˈmentəʊ/ *noun, pl.* portamentos or portamenti /-ti/
(موسیقا) گوێزانەوەی کەمکەمە لە گۆرانییێ بۆ

یـەکێکی تـر (بنـەڕەت: ئیتالیـایی بـە واتـای "هەڵگرتن") ۞ پورتامێتو

Porta Potti *noun*
دەسـبەئاوی (پلاسـتیکی) هەڵـگیراو، کاسـەی دەستی ۞ پورتا پوتی

Porta-Potty = Porta Potti

portative = portable

portative organ *noun*
(مێژوویی) ئۆرگی دەستی یان هەڵگیراو ۞ ارگ دستی

portcullis /pɔːtˈkʌlɪs, US pɔːrt-/ *noun*
دەروازەی بەردانەوە، دەرگای ئاسنی لەسەرەوە دادراو ۞ در آهنی فرودی

Porte /pɔːt/ *noun*, also the Sublime, Ottoman Porte
دەروازەی بەرز (یان ئافیسی ناوەندی حکومەتی عوسمـانی، بنـەڕەت: لـە *la Sublime Porte* فەرەنسـییەوە) ۞ باب عالی

porte-cochère /ˌpɔːt kɒˈʃɛː/ *noun*
دەرگای عەرەبانەڕەو، دەروازەی کالیـسکەڕەو ۞ درگاه کالـسکەرو

porte-monnaie *noun*
جانتـا(ی پـارە)، کیفـی پـووڵ (بنـەڕەت: لـە فەرەنسـییەوە) ۞ کیف پول

portent /ˈpɔːtent, US ˈpɔːrt-/ *noun*
1 بۆ قڕانـدن، نیشـانە، بەرژەنگ، نیشانەی بەڵا و نەهاتی، نوخشـانەی خراپ، لەدڵچەقین، نیشانەی ئاگادارکردنـــەوە، هۆشـــیارکردنەوە، هەواڵـــی ناخۆش، نەگبەتی، نەهاتی، ودم، فەر (خـراپ) 2 (کـۆن) مـرۆ یـان شـتی سـەیر (بنـەڕەت: لـە *portentum* لاتین "token ،omen") ۞ 1 فـال بد، علامت، اخطار، خبـر نـاگوار، شـگون 2 آدم یـا چیز شگفت‌انگیز

portentous /pɔːˈtentəs, US pɔːrˈt-/ *adjective*
1 ئاگادارکـــەرەوە 2 بـــێودم، بەدفـــەڕ، ناوچـاوانڕەش، نگریـس، بەدشـوم، سـەرەخۆرە، جـووتقۆشـە 3 سـەیر، شتێکی سـەیر 4 گرنـگ، بەرشت، یەکلایی‌کەرەوە: *a -ous remark* 5 بـە پـــۆزەوە، بەدەمارانـــە، لـــەخۆبایی‌یانـــە ۞ 1 اخطاردهنـده 2 بدشـگون، منحـوس 3 عجیـب 4 خطیر 5 متکبرانه

portentously /pɔːˈtentəsli, US pɔːrˈt-/ *adverb*
بێودمانە، سـەرەخۆرانە، بەدفەڕانە، بـە پـۆزەوە، بەدەمارانـە، لـەخۆبایی‌یانـە: *She frowned portentously to add weight to her suggestion* ۞ به طور بدشگون، متکبرانه

portentousness /pɔːˈtentəsnəs, US pɔːrˈt-/ *noun*
نگریـسی، بـێودمـی، بەدفـەڕی، ناوچاوڕەشـی، سەیربوون ۞ منحوس بودن، عجیب بودن

porter[1] /ˈpɔːtə(r), US ˈpɔːrt-/ *noun*
1 کۆڵـکێش، حـەماڵ، بارەبـەر 2 (hospital porter) بارەبـەر یـان کۆڵکێشی نـەخۆشخانە، نەخۆش‌هەڵگر 3 (ئەمریکا) بەرپرسی عەرەبانـە یان واگۆنی خـەو 4 جـۆرێ ئاوجۆی تاڵ ۞ 1 حمال، باربر 2 باربر بیمارستان 3 مأمور واگن خوب 4 نوعی آب‌جو

porter[2] /ˈpɔːtə(r), US ˈpɔːrt-/ *noun*
درگاوان، دالاندار ۞ دربان

porterage /ˈpɔːtərɪdʒ/ *noun*
کۆڵکێشی، بارەبەری، کۆڵکێشـانە، کۆڵانە، حـەق یان کرێی کۆڵکێشی ۞ باربری، اجرت حمالی

porterhouse *noun*, *pl.* porterhouses
1 شـوێنی فرۆشـتـی ئـاوجۆ و لیکـۆر و... 2 (هـەروەها porterhouse steak) لەتـە گۆشتی هـــەرەباشـــی ولاخ، پارچەگۆشـــتی شـــایانە، ستێکێکی ئەستوور کە لە ئەستوورایی ئاخری sirloin دەبڕدرێ ۞ پورترهاوس

porer's lodge *noun*
دیوی دالاندار، دالاندارخانە ۞ اتاق سرایدار

portfire /ˈpɔːtfaɪə(r)/ *noun*
بەردەچەخماخ ۞ آتش‌زنه

portfolio /pɔːtˈfəʊliəʊ, US pɔːrtˈfoʊlioʊ/ *noun*, *pl.* portfolios
1 جانتـا، پـۆرتفۆلیـۆ 2 شـالیاری، شـالیارگە، وەزارەت 3 پۆسـتی شـالیاری یـان وەزارەت 4 سەرجەم بەش و سێاکی کەسێ یان ڕێکخراوەیێ 5 فایلی هونەری، کۆمەڵی کار (وێنە، کێشراوە و هتـد؛ بنـەڕەت: لـە *portafogli* ئیتالیـایی، لـە *portare* "هـەڵـگرتن" + *foglio* "گـەڵا") ۞ 1 پورتفولیو 2 وزارت 3 پوست وزارت 4 مجموعەی سهام فردی یا سازمانی 5 مجموعەی آثار

porthole /ˈpɔːthəʊl, US ˈpɔːrthoʊl/ *noun*
1 (کەشـتی یـان فڕۆکـە) پـەنجەرە، دەربیچـە، دەلاقـە 2 (مێژوویـی) کـونی لێوەتەقانـدنی cannon ۞ 1 پنجره 2 مزغل

portico /ˈpɔːtɪkəʊ, US ˈpɔːrtɪkoʊ/ *noun*, *pl.* porticoes or porticos
هەیوانی کۆڵەکەدار یا کولەکەبەند، سەردەرانەی سـتوونبەنـد (بنـەڕەت: لـە ئیتالیـاییـەوە، لـە *porticus* لاتین "porch") ۞ رواق

portiere /ˌpɔːtɪˈɛː/ *noun*
پەردەی پێشەوەی درگا، پەردە ۞ پـردەی جلـو در، پرده

portion /ˈpɔːʃn, US ˈpɔːrʃn/ *noun*
1 بەش، پشک، پارچە، پار، تیکە، کوت، بەهر، بەهرە، لەت، بارە، کەرت، بەشـەماڵ، مـیرات: *a substantial/significant portion of the population* ◊ *The central portion of the bridge collapsed* 2 (خـۆراک) بەشـە خـۆراک،

3 *a generous portion of meat* : پۆرس، بەش، ناوچە، دەڤەر 4 (کۆن) چارەنووس، بەخت، خوانووس، قسمەت 5 باوانی، جیازی ◌ 1 قسمت، بخش، حصه، سهم 2 (غذا) پرس 3 منطقه 4 سرنوشت، تقدیر 5 جهیزیه

portionless *adjective*
بێبەش، بێیار ◌ بی‌سهم

Portland cement *noun*
چیمەنتۆ، سمیت، سیمان ◌ سیمان

Portland stone *noun*
بەردی پۆرتلەند (لە دوورگەی پۆرتلەند لە Dorset) ◌ سنگ پرتلند

portliness /ˈpɔːtlinəs, US ˈpɔːrt-/ *noun*
قەڵەوی، تێکسمڕاوی، زلەیی، قیافەداری، کەڵەگەتی، بەقەڵافەتی، بەهەیکەلی، دووبادی، بەخۆوەیی ◌ چاقی، تنومندی

portly /ˈpɔːtli, US ˈpɔːrt-/ *adjective* (portlier, portliest)
قەڵەو، تێکسمڕاو، زلە، قیافەدار، بەقەڵافەت، هەیکەلی، بەشانوباهۆ، بەخۆوە، دووباد، کەڵەگەت ◌ تنومند، چاق

portmanteau /pɔːtˈmæntəʊ, US pɔːrtˈmæntoʊ/ *noun, adjective, pl.* portmanteaus or portmanteaux /-əʊz/
n جانتا، چەمەدان، جامەدانە، جلدان، باول، باوڵی *adj* تێکەڵ، تێکەڵاو، چەندشێوە، جۆراوجۆر ◌ *n* چمدان *adj* چندگونه

portmanteau word *noun*
تێکەڵوشە (وەکوو رۆڤار لە رۆژنامە و کۆڤار، smog لە smoke و fog یان motel لە motor و hotel پێکهاتووە) ◌ واژه‌ی دورگه

port of call *noun*
1 (کەشتی) لەنگەرگای وێستان، راوێستانگە، راگیرگە، شوێنی راگرتن 2 (خوازە، نافەرمی) مەکۆ، جێگای راوێستان، شوێنی وێستان (ب.ت. بە درێژایی سەفەر) ◌ 1 توقف‌گاه 2 (مجازی و عامیانه) پاتوق

port of entry *noun*
بەندەر یا سنووری هاتنەژوورەوە یا هاتنەنێو، هاتنگە ◌ بندر یا مرز ورودی

portolan /ˈpɔːtəlan/ *noun*, also portolano /ˌpɔːtəˈlɑːnəʊ/, *pl.* portolans or portolanos
(مێژوویی) بەندەرگانامە ◌ پورتولان

portrait /ˈpɔːtreɪt, -trət, US ˈpɔːrtrət/ *noun*
1 وێنە یان کێشراوە (ب.ت. هی دەموچاو)ی رەنگکراو، پۆرترە 2 باسکردن، لەسەردوان، لێدوان ◌ 1 چهره 2 توصیف، شرح

portraitist /ˈpɔːtreɪtɪst, -trət-, US ˈpɔːrtrət-/ *noun*, also portrait painter
وێنەڵێهەڵگر، وێنەکێش، پۆرتریتیست، پۆرترەکێش ◌ چهره‌پرداز

portraiture /ˈpɔːtrətʃə(r), US ˈpɔːrt-/ *noun*
وێنەڵێهەڵگرتنەوە، وێنەکێشی، پۆرتریچێر، پۆرترەکێشی ◌ چهره‌پردازی

portrayal /pɔːˈtreɪəl, US pɔːrˈt-/ *noun*
1 باسکردن، لێدوان 2 گێرانی رۆڵ، رۆڵگێری 3 پیشاندان، نواندن ◌ 1 توصیف 2 ایفای نقش 3 بازنمود، نمایش

portress *noun, fem.* porter
کۆڵکێش، کۆڵبەر، بارەبەر (ژن) ◌ حمال، باربر (زن)

Port Salut /ˌpɔː saˈluː/ *noun*
جۆرێ پەنیری نەرم و پەمەیی (لە ناوی *Port du Salut*، دەیری ترایپیستەکان لە فەرەنسە، لەوێ یەکەمجار بەرهەم هات) ◌ نوعی پنیر

Portuguese /ˌpɔːtʃuˈgiːz, US ˌpɔːrt-/ *adjective, noun, pl.* same
adj پۆرتوگالی، سەربە پۆرتوگال *n* خەڵکی پۆرتوگال، پۆرتوگالی، زمانی پۆرتوگالی ◌ *adj* پرتغالی *n* اهل پرتغال، زبان پرتغالی

Portuguese man-of-war *noun*
بووکی دەریایی زۆر گەورەی ژاراوی، بووکەدەڵەمەی ژاراوی [*Physalia physalis*] ◌ عروس دریایی بزرگ و سمی

portulaca *noun*
پەلپینییەکان: کۆمەڵە گیا یان رووەکێکی ناودار، زۆرتر هی گەرمێنان، خێزانی purslane [تۆخم Portulaca]؛ ب.ت. رووەکێ کە بەربڵاوانە لە ئەمریکای باشووری دەکرێ، بە گوڵی رەنگاورەنگ و گەڵای چکۆلەی قووچکەیی conical [*P. grandiflora*] ◌ خرفه، نوعی گیاه

port wine stain *noun*
خاڵی زگماکی سوور، ب.ت. لە دەموچاو ◌ خال مادرزاد قرمز

pos. *abbreviation* positive

posada /pəˈsɑːdə/ *noun*
(لە وڵاتانی سپانیاییزمان) هوتێل، میوانخانە ◌ هتل، مهمانسرا

pose /pəʊz, US poʊz/ *noun*
1 وێستان، ژێست، راوێستان، حاڵەت، قیافە، هەڵوێستان 2 خۆنواندن، واخۆنیشاندان، واخۆدەرخستن ◌ 1 ژست، حالت 2 وانمود

Poseidon *noun*, Latin, from Greek *Poseidōn*
پۆسیدۆن، پۆسایدۆن: خوای یونانی دەریا (بڕوانە Neptune) ◌ پوسایدون

poser[1] /ˈpəʊzə(r), US ˈpoʊ-/ *noun*
واخۆنیشاندەر، خۆنوێنەر، فریودەر، بەپۆز ◌ متظاهر

poser[2] /ˈpəʊzə(r), US ˈpoʊ-/ *noun*

مەتەڵ، پرس یا کێشەیەکی دژوار و سەخت ۞ معما، سؤال یا مشكلی پیچیده

poseur /pəʊˈzɜː(r), US poʊ-/ *noun, fem.* poseuse
واخۆنیشاندەر، واخۆدەرخەر، فریودەر، زۆڵ ۞ متظاهر، وانمودگر

posey (also posy) = pretintious

posh /pɒʃ, US pɑːʃ/ *adjective* (posher, poshest)
شیک، دەوڵەمەندانە، جوان، خۆش، شۆخ، رازاوە، سەربە چینی سەرەوە: *a posh* ◊ *a posh hotel* ◊ *accent/voice* ۞ شیک، وابسته به طبقه‌ی بالا

posit /ˈpɒzɪt/ *noun*
وادانان، پێوابوون (بنەڕەت: لە لاتین *ponere ,posit-* "شوێن یا جێگا") ۞ فرض

position /pəˈzɪʃn/ *noun*
1 جێ، جێگا، شوێن، وار: *These plants will grow well in a sheltered position* 2 هەڵوێست، گرتنی هەڵوێست، هەڵوێستگری: *to declare/reconsider/shift/change your position* 3 رەوش، بار، دۆخ، هەلومەرج، باروودۆخ، کاودان، دەستوودار، چۆنێتی، چلۆنایەتی: *to be in a position of power/strength/authority* 4 پۆست، پلەوپایە، پێگە، جێگا 5 کار، پیشە 6 ئەرک، فرمان، پەیور 7 روانگە، دید، بۆچوون، دیتن، نێرین، بابەت، مژار، باس 8 تیۆری، بیردۆز 9 ڕێکخستن ۞ 1 جایگاه، محل 2 موضع، موضع‌گیری 3 وضع، چگونگی 4 مقام 5 شغل 6 وظیفه 7 نقطه‌نظر، دیدگاه، موضوع 8 نظریه 9 تنظیم

positional /pəˈzɪʃənəl/ *adjective*
1 شوێنی، جێگەیی، واری: *positional astronomy* 2 کاری، پیشەیی: *positional warfare* 3 پۆستی، پلەوپایەیی 4 سەربە ڕێکخستنی دەستەیی یا تیمی، سەربە لەجێ(ی خۆی)دانان (positionally *adv*) ۞ 1 موضعی، مکانی 2 شغلی 3 مقامی 4 وابسته به آرایش تیمی

positional notation *noun*
دەزگای ژمارەنووسی شوێنی ۞ دستگاه رقم‌نویسی مکانی

positioner *noun*
دەزگای جوولاندن بۆ بارێکی تایبەتی، بارڕێکخەر ۞ پوزیشنر

positive /ˈpɒzətɪv, US ˈpɑːz-/ *adjective, noun*
adj 1 ئەرێنی، پۆزیتیڤ 2 یەکلایی‌کەرەوە، کۆتایی‌پێهێن، بڕا 3 دیاریکراو، مسۆگەر، سەلمێنراو، دیار، روون، لەبەرچاو، ئاشکرا، لەڕوو 4 جێی باوەڕ، لێ‌ڕاپێنراو، گومان‌هەڵنەگر، جێی متمانە 5 دروستکەر، باش، یارمەتی‌دەر، بەقازانج، بەسوود، بەکارهاتوو 6 کردارەکی، کردەنی، بەکردەوە 7 دانراو، فەرمی 8 (ڕێزمان) ئاسایی، سادە 9 (ئافەرمی) تەواو، رەبەق، بێ‌ئەملاوئەولا، سەرجەم *n* 1 (ڕێزمان) ئاوەڵناوی ئاسایی یان سادە 2 (بیرکاری) چەندێتی یان بڕی ئەرێنی یان پۆزیتیڤ 3 تایبەتمەندی ئەرێنی ۞ *adj* 1 مثبت، ایجابی 2 قطعی، قاطع 3 معین، واضح، مسلم 4 مطمئن 5 سازنده 6 عملی 7 قراردادی 8 (دستور زبان) مطلق 9 (عامیانه) مطلق، محض *n* 1 صفت مطلق 2 مقدار یا کمیت مثبت 3 خصوصیت مثبت

positive discrimination *noun,* also affirmative action
جیاوازی‌دانانی ئەرێنی (لالێدانەوە لەو کەمینانەی کەوا پێش‌تر چەوسێنرابوونەوە) ۞ تبعیض مثبت

positive geotropism *noun*
(رووەکناسی) داشکانەوەی ڕەگەکان بۆ رووان بەرەو خواری ۞ ژئوتروپیسم پوزیتیو

positively /ˈpɒzətɪvli, US ˈpɑːz-/ *adverb*
1 بە توندی، بە سەختی، تەواو، بە تەواوەتی: *Some diets may be -tively dangerous* 2 بە شێوەیەکی بڕا، یەکلایی‌کەرەوانە، بێ‌ئەملاوئەولا، conclusively: *Her attacker has now been positively identified by police* 3 بێ‌شک، بێ‌گومان، بە دڵنیاییەوە ۞ 1 به شدت، کاملاً 2 قاطعانه، با قاطعیت 3 بی‌تردید، مطمئناً

positive necessity *noun*
پێویستی ئەرێنی ۞ ضرورت ایجابی

positiveness /ˈpɒzətɪvnəs, US ˈpɑːz-/ *noun*
1 مسۆگەریتی، گومان‌لێنەکراوی، یەکلایی‌کراوەیی، بێ‌ئەملاوئەولایی، دڵنیایی 2 ئەرێنی‌بوون، ئەرێنێتی ۞ 1 مسلمیت، اطمینان 2 مثبت بودن

positive pole *noun*
1 (باتری) جەمسەری ئەرێنی، زوورک(ە) 2 (لادۆز) جەمسەری ئەرێنی ۞ 1 آنود 2 قطب مثبت

positive sign = plus sign

positive vetting *noun*
(لە بریتانیا) لێکۆڵینەوەی تەواو یان هەمەلایەنە ۞ بررسی همه‌جانبه

positivism /ˈpɒzətɪvɪzəm, US ˈpɑːz-/ *noun*
1 پۆزیتیڤیزم، سەلماندن‌باوەری، سەلماندن‌گەری: دەزگایێکی فەلسەفی یان تیۆرییێ کە تیۆلۆژی theology و میتافیزیک شێوەگەلێکی ناتەواوی زووتری ئاگایی و مەعریفەن و زانستی ئەرێنی و پۆزیتیڤ لەسەر بنچینەی دیاردە سروشتییەکان natural phenomena رودەری و تایبەتمەندی و پێوەندییەکانی بە ڕێگای زانستە تاقی‌گەرییەکانەوە empirical sciences دەسەلمێنرێ یان پشتڕاست دەکرێتەوە (ب.ت.

له لایەن فیلسوفی فەڕەنسی ئەگوست کۆنت Auguste Comte (1798-1857)، یان بە زمانێکی سادەتر جۆرێ فەلسەفە لەسەر بنچینەی ئەو راستی و فاکتانە کە دەتوانی بە شێوەی زانستی بسەلمێنرێ (لەچاو نایدیاکان) 2 دڵنیایی، بێ گومانی، یەکلایێتی ◇ 1 اثبات گرایی، فلسفەی تحققی، مذهب تحصلی 2 یقین، قطع

positivist /ˈpɒzətɪvɪst, US ˈpɑːz-/ *noun, adjective*
1 پۆزیتیڤیست، سەلماندنباوەڕ، سەلماندنگەر 2 پۆزیتیڤیستی، سەلماندنباوەڕانە، سەلماندنگەرییانە: *a positivist approach* ◇ 1 اثبات گرایی 2 اثبات گرایانە، پوزیتیویستی

positivistic *adjective*
پۆزیتیڤیستی، سەربە positivism (**positivistically** *adv*) ◇ اثبات گرایانە

positron /ˈpɒzɪtrɒn, US ˈpɑːzɪtrɑːn/ *noun*
(فیزیک) ئێلیکترۆنی ئەرێنی، پۆزیترۆن، پارچۆلکەیێکی ژێرگەردیلەیی یان ژێرئەتۆمی subatomic بە هەمان بارستایی ئێلیکترۆن ◇ پوزیترون

posological *adjective*
سەربە چەندەناسی ◇ وابستە بە پوسولوژی

posology /pəˈsɒlədʒi/ *noun*
چەندەناسی: بەشێ لە پزشکی لەبارەی dosage (بنەڕەت: لە *posologie* فەڕەنسی، لە *posos* یونانی "چەند" + *-logia* (بڕوانە -logy) ◇ پوسولوژی

poss.[1] /pɒs, US pɑːs/ *abbreviation* possible

poss.[2] *abbreviation* possessive (grammar)

posse /ˈpɒsi, US ˈpɑːsi/ *noun*
1 دارودەستە، دەسوپێوەند، تیپەن، دەستە 2 (هەروەها posse comitatus /ˌkɒmɪˈteɪtəs/، لە ئەمریکا) دەستەی (یاریدەدەری) شێریف (بۆ پەیداکردنی تاوانکاران و جێگیرکردنی ئاسایش) 3 هێز (بنەڕەت: لە *posse* لاتین "(بە) توانا بوون") ◇ 1 گروه، باند 2 یاران کلانتر 3 قدرت

possessed /pəˈzest/ *adjective*
1 شێت، دیوانە، شەیتانلەکلیشەچوو، جنۆکەدەسلێوەشاندوو 2 خاوەنی، دارای، هەیەتی ◇ 1 دیوانە 2 دارای

possession /pəˈzeʃn/ *noun*
1 خاوەنێتی، خاوەنایەتی، خاوەنداری، خاوەندارێتی، بوون، هەبوون 2 لەدەسگرتن، گرتن، چنگبەسەرداگرتن، دەسبەسەراگرتن، کۆنترۆڵکردن، داگیرکردن، لێسەندن، زەوتکردن 3 کۆلۆنی، ولاتی داگیرکراو، مەڵبەند یان ولاتی ژێردەسەلاتی ولاتێکی تر 4 (possessions) دارایی، سامان، ماڵ، دەوڵەت، دارونەدار، هەیەونییە، بوون ونەبوون، خایەومایە 5 ولات یان مەڵبەندە داگیرکراوەکان، کۆلۆنییەکان ◇ 1 مالکیت 2 تصاحب، تسخیر 3 مستعمره 4 (در جمع) ثروت، دارایی 5 مستعمرات

possessive /pəˈzesɪv/ *adjective*
1 پاوانخواز، دەسبەسەراگر، قۆرخکار 2 پاوانخوازانە، دەسبەسەراگرانە 3 بەغیل، بەئیرەیی، چاوپێهەڵنەهاتوو 4 (ڕێزمان) خاوەنێتی، هی خاوەنێتی، خاوەندار(یەت)ی، هەیی، هی هەبوون ◇ 1 انحصارگر 2 انحصارگرانە 3 حسود 4 (دستور زبان) ملکی

possessive adjective *noun*
(ڕێزمان) ئاوەڵناوی خاوەنێتی، ئاوەڵناوی خاوەنداری یان هەیی ◇ صفت ملکی

possessive case *noun*
(ڕێزمان) دۆخی خاوەنێتی، دۆخی خاوەنداری یان هەیی ◇ حالت ملکی

possessively /pəˈzesɪvli/ *adverb*
پاوانخوازانە، دەسبەسەراگرانە، بە شێوەیێکی پاوانخوازانە: *'That's mine!' she said possessively* ◇ بە طور انحصارگر، انحصارگرانە

possessiveness /pəˈzesɪvnəs/ *noun*
هەست(پێکردن)ی خاوەندارێتی، هەست بە خاوەنێتی ◇ احساس مالکیت

possessive pronoun *noun*
جێناو یا راناوی خاوەنداری، جێناوی هەیی یان خاوەندارێتی، بۆ نموونە *mine* ◇ ضمیر مالکیت

possessor /pəˈzesə(r)/ *noun*
خاوەن، هەبوو، خاوەندار، خێو، خودان، (لەگەڵ *of* وەکوو -وەر، -مەند) ◇ مالک، دارندە

possessorship *noun*
خاوەنێتی، خاوەنداری، هەبوون ◇ تملک

possessory /pəˈzesəri/ *adjective*
داگیرکراو، بەخاوەنبوو، خاوەن ◇ تصرفی، متملک

posset /ˈpɒsɪt, US ˈpɑːs-/ *noun*
پاسیت، پۆسێت (جۆرێ خواردنەوە) ◇ پوست

possibility /ˌpɒsəˈbɪləti, US ˌpɑːs-/ *noun, pl.* possibilities
1 لەکردنهاتوویی، دەرفەت، کراوی، بوونی، لەوەچوویی، لەتوانینهاتوویی، شیاوبوون، شیان، ڕێتێچوون، شیمانە، ڕەنگەییبوون، لەوانەیێتی، ئەگەریبوون 2 ڕووداو (لەوە دەچێ رووبدا)، پێشهات ◇ 1 امکان، احتمال 2 اتفاق

possible /ˈpɒsəbl, US ˈpɑːs-/ *adjective*
1 لەکردنهاتوو، کراو، دەکرێ، بکرد، کردەنی، بوونی، لەوەچوو، لەتوانینهاتوو، شیاو، ڕێتێچوو، ڕەنگەیی، لەوانەیی، ئەگەردار، لەوانەیە، لەوە دەچێ، ڕێی تێدەچێ، پێدەچێ، مومکین، ڕەنگە: *It is possible to get there by bus* 2 ژیرانە، ئاقڵانە، باش، گونجاو، پەسند: *There are several -ssible explanations* ◇ 1 ممکن، شدنی، محتمل، میسر، مقدور 2 معقول

possibly /ˈpɒsəbli, US ˈpɑːs-/ *adverb*
لەوانەیە، لەوە دەچێ، ڕێی تێدەچێ، پێدەچێ،

رەنگە، دەشێ، وێدەچێ: *It was possibly their worst performance ever* ۞ شاید، احتمالاً

possum /'pɒsəm, US 'pɑːsəm/ *noun*
1 جۆرێ توورەکەدار یان کیسەداری دارنشینی ئەوسترالیایی، زۆرتر بە کلکی رووتی بگیرەوە [زۆر جۆرن، ب.ت. لە خێزانی Petauridae] 2 (نافەرمی، لە ئەمریکا) = opossum (بنەڕەت: کورتەی opossum) ۞ نوعی کیسەدار

post[1] /pəʊst, US poʊst/ *noun*
1 کۆڵەکە، ستوون، چەڵەک، دینگە، ئەستووندەک، سنگ، تەژە، دیرەک 2 (پێشبڕکێ ب.ت. ئەسپسواری و راکردن) شوێنی دەسپێک(ردن) و کۆتایی، شوێنی سەرەتا و بنەتا ۞ 1 تیر 2 محل شروع یا پایان

post[2] /pəʊst, US poʊst/ *noun*
1 پۆست، کار، پلەوپایە، پایە، جێگا 2 شوێنی نۆبەداری یان ئاگالێبوون، پۆست، بنکە، مەکۆ، سەربازگە 3 ناوەند ۞ 1 سمت، مقام 2 محل نگهبانی، قرارگاه 3 مرکز

post[3] /pəʊst, US poʊst/ *noun*
1 پۆست 2 سنووقی پۆست 3 سیستمی پۆستی 4 نووسینگەی پۆستی، پۆستخانە 5 نامە و بار و بوخچەی پۆستی ۞ 1 پست 2 صندوق پست 3 نظام پستی 4 دفتر پستی 5 نامەها و بستەهای پستی

post- /pəʊst, US poʊst/ *prefix*
پێشگر: پاش، دواوە، پشتەوە، پشت: *postlude* (بنەڕەت: لە لاتینەوە *post* "behind ،after") ۞ پیشوند: پس، پسا، پشت

postage /'pəʊstɪdʒ, US 'poʊ-/ *noun*
پۆستانە، خەرج و تێچوونی ناردان، تێچوون و مەزاخی پۆست: *How much was the postage on that letter?* ۞ هزینەی پست

postage stamp *noun*
پوولی پۆست، پوول ۞ تمبر پست

postal /'pəʊstl, US 'poʊstl/ *adjective*
پۆستی، بە ڕێگای پۆست کراوە: *a postal vote* (postally *adv*) ۞ پستی

postal card = US term for postcard

postal code = postcode

postal order *noun*
نامەی ناردنی پۆستی، حەوالەی پۆستی ۞ حوالەی پستی

post-and-beam *adjective*
خاوەن ستوون (و) دەستەک (لە قورەکاریدا) ۞ دارای ستون و دیرک

postaxial *adjective*
پشتەوەری، پشتتەوەری ۞ پوستاکسیال

postbag /'pəʊstbæg, US 'poʊst-/ *noun*
1 جانتای نامەبەر، کیفی نامەبەر یان پۆستچی 2 نامە گەیشتوو یان وەرگیراوەکان ۞ 1 کیف پستچی 2 نامەهای دریافتی

pos-bellum /'bɛləm/ *noun*
پاششەڕ، پاشجەنگ، دوایشەڕ (رووداو، ب.ت. شەڕی نێوخۆیی ئەمریکا؛ بنەڕەت: لە *post* "پاش" + *bellum* "شەڕ") ۞ پس از جنگ

post-boy /'pəʊs bɔɪ/ = postilion

post-boy /'pəʊs bɔɪ/ *noun*
پۆستبەر، پۆستەچی، نامەبەر، چەپەر ۞ پستچی

postbox /'pəʊstbɒks, US 'poʊstbɑːks/ *noun*
سنووقی پۆست ۞ صندوق پست

postcard /'pəʊstkɑːd, US 'poʊstkɑːrd/ *noun*
کارتی پۆستال ۞ کارت پستال

postcardinal *adjective*
هەڵکەوتوو لە پشتەوەی دڵ، پشتدڵی ۞ پوست کاردینال

postcave *noun*
vena cava ژێرین یان بنەوە (بڕبڕەدارانی بالاتر لە ماسی) ۞ پوستکاو

post-chaise /(t)ʃeɪz/ *noun*
(مێژوویی) کالیسکەی چەپەر (ئەسپکێش بۆ راگوێستنی رێبواران یان نامە و...) ۞ پوستچیز

postclassical *adjective*
پۆست کلاسیکال (سەربە سەردەمی دوای پاش کلاسیکال، لە بواری هونەر، وێژە literature و شارستانیەت civilization) ۞ پست کلاسیکال

postcode /'pəʊstkəʊd, US 'poʊstkoʊd/ *noun*
کۆدی پۆستی ۞ کد پستی

postcoded *adjective*
خاوەنی کۆدی پۆستی ۞ دارای کد پستی

post-coital *noun*
پاشنزیکی، دوای هاوجێیی (رووداو یان کراو) ۞ پس از آمیزش جنسی

postconsonantal *adjective*
پاشنەبزوین، هەر دوای نەبزوێنەکان یان پیتە بێدەنگەکان ۞ پوستکونسونانتال، بلافاصله پس از حرف بی‌صدا

postdated cheque *noun*
چەکێ بە ڕێکەوتی دواتر، چەکی ماوەدار، چەکی درەنگتر دراو ۞ چک مدت‌دار

postdoctoral /ˌpəʊst'dɒktərəl, US ˌpoʊst'dɑːk-/ *adjective*
پاشدوکتورایی ۞ پوستدوکتورال

poster /'pəʊstə(r), US 'poʊ-/ *noun*
1 پوستێر، ئاگاداری (ئاگادارینامەی نراو بە شوێنێکی گشتییەوە) 2 (ئەسپی) چەپەر 3 ئاگاداریپێوەچەسپێن، ئاگاداریلکێن، ئاگاداریچی ۞ 1 پوستر 2 اسب چاپار 3 آگهی‌چسبان

poster colour = poster paint

poste restane /ˌpəʊst ˈrestɑːnt, US ˌpoʊst reˈst-/ *noun*, also neral delivery
1 پۆستی ریستانت، نووسینگەی مانەوەی نامەکان 2 بە ڕێگای پۆستی ریستانتەوە ۞ 1 پست رستانت 2 از طریق پست رستانت

posterior /pɒˈstɪəriə(r), US pɑːˈstɪr-/ *adjective, noun*
adj پاشەوە، پشتەوە، پاشین، دوایی، دواتر، (بە شۆخی) *n* (anterior دژی) subsequent پاشەڵ، کنگ، کەفەڵ (posteriorly *adv*: لە پشتەوە، لە دواوە) ۞ *adj* پسین، عقبی، بعدی، خلفی *n* کفل، کمبر

posterior cruciate ligament *noun*, *abbreviation* PCL
بەندی خاچی پشتەوە یان پاشین، پی‌سی‌ئێل ۞ پی‌سی‌ال

posterity /pɒˈsterəti, US pɑːˈs-/ *noun*
پاشینیان، بەرە و نەوەی دوارۆژ ۞ اعقاب، نسل‌های آینده

postern /ˈpɒst(ə)n, US ˈpəʊst-/ *noun, adjective*
n 1 درگای پشتەوە، درگای تایبەتی 2 دەروو، دەرەتان، دەرباز، ڕێگای ژێرعەرز، ڕێگای دەرچوون *adj* دواوە، پشتەوە ۞ *n* 1 در عقب 2 راه فرار *adj* عقبی

poster paint *noun*
ڕەنگی پۆستێر ۞ رنگ پوستر

post exchange *noun*
(لە بنکە سەربازییەکاندا) فرۆشگە، دووکان ۞ فروشگاه

post-exilic /ˈpəʊst ɪgˈzɪlɪk/ *adjective*, also post-exilian
سەربە سەردەمی دوای دیلیتی لە بابلدا (نێوان کۆتایی exile لە بابل لە 538 پێش‌زایین تا 1 پاش‌زایین) ۞ وابسته به دوره‌ی بعد از اسارت در بابل

post-feminism *noun*
پاش‌ژن‌باوەری، پۆست‌فێمینیزم ۞ پسافمینیسم

post-feminist *adjective, noun*
adj سەربە پاش‌ژن‌باوەری *n* لایەنگری بیرو بۆچوونی پاش‌ژن‌باوەری ۞ *adj* وابسته به پسافمینیسم *n* طرفدار پسافمینیسم

post-free /ˌpəʊst ˈfriː/ *adverb, adjective*
1 پێشەکی‌دراو، لەوەپێش‌دراو، خەرج‌وباری پۆستی بەرکەوتوو، خەرجی بەرێ‌کردن دراو 2 بێ‌خەرج(وباری) پۆست، بە خۆڕایی ۞ 1 از پیش پرداخت‌شده 2 بدون هزینه‌ی پست

postganglionic *adjective*
پاش‌لوویی، هەڵکەوتوو لە پشتەوەی لووی دەماری، پاش‌لووی دەماری ۞ واقع در عقب غدد عصبی

postglacial /ˈpəʊstˈgleɪʃl/ *adjective*
پاش‌سەهۆڵبەندان، پاش‌بەستەڵەک، دوای سەردەمی سەهۆڵبەندان (دەوروبەری 10000 ساڵ لەوە پێش) ۞ پس از عصر یخبندان

postgraduate /ˌpəʊstˈgrædʒuət, US ˌpoʊst-/ *adjective, noun*
adj پاش‌بەکالۆر، دوای لیسانس *n* خوێندکاری خوێندنی دوای بەکالۆر ۞ *adj* بعد از لیسانس *n* دانشجوی دوره‌های بعد از لیسانس

posthaste /ˌpəʊstˈheɪst/ *adverb*
بە هەشتاو، بە پرتاو، بە پەلە، بە هەڵەداوان، بە تاڵووکە ۞ شتابان

post hoc /ˈhɒk/ *adjective, adverb*
(لاتین) دوای ئەمە، پاش ئەمە، دوای ڕووداوەکە، ۞ پس از این

post horse *noun*
ئەسپی نامەبەری یان چەپەری، ئەسپی چەپەر ۞ اسب چاپاری

posthumous /ˈpɒstjʊməs, US ˈpɑːstʃəməs/ *adjective*
دوای مەرگ، پاش مردن، دوای مردن، پاشمەرگە، لە دوای مردنی نووسەر بڵاوەبوو، بڵاوەبوو پاش مەرگی نووسەر ۞ پس از مرگ، پس از فوت پدر متولد شده، بعد از فوت نویسنده منتشر شده

posthumously /ˈpɒstjʊməsli, US ˈpɑːstʃəməsli/ *adverb*
دوای مردن، پاش مردن ۞ پس از مرگ

postiche /pəʊsˈtiːʃ/ *adjective, noun*
adj دەسکرد، درۆزنە، زیادی *n* 1 شتی زیادی 2 کلاوپرچ، کلاوقژ ۞ *adj* مصنوعی، اضافی *n* 1 چیز اضافی 2 کلاه‌گیس

postie /ˈpəʊsti, US ˈpoʊ-/ – postman or postwoman

postil /ˈpɒstɪl/ *noun*
(کۆن) لێکدانەوە، شیکردنەوە، ب.ت. کتێبی پیرۆز ۞ تفسیر

postilion /ˈpɒstɪl/ *noun*, also postilion or post-boy
1 پێشەنگ، پێش‌دار، جڵەودار، پێش‌ڕەو 2 کالیسکەچی، کالیسکەناژۆ (ئەوەی کە سواری ئەسپی کالیسکە بووە)، کەسێ کە سواری ئەسپی چەپی کالیسکە بووە ۞ 1 جلودار 2 پوستیلیون

post-impressionism *noun*
پاش‌بۆچوونگەری، پۆست‌ئیمپرێسیۆنیزم ۞ پسادریافت‌گرایی

post-impressionist *noun, adjective*
n پاش‌بۆچوونگەر *adj* سەربە پاش‌بۆچوونگەری، پاش‌بۆچوونگەرییانە ۞ *n* پسادریافت‌گرا *adj* پسادریافت‌گرایانە

post-impressionistic *adjective*
سەربە پاش‌بۆچوونگەری،

پاش‌بۆچوون‌گەری‌یانە ◊ پسادریافت‌گرایانە
postindustrial *adjective,* also post-industrial
پاش‌پیشەسازی (شوێن یان کۆمەڵ، چیتر پێبەندی پیشەسازی قورس نییە) ◊ پساصنعتی
postindustrialism *noun,* also post-industrialism
پاش‌پیشەسازی‌گەری ◊ پساصنعت‌گرایی
posting /ˈpəʊstɪŋ, US ˈpoʊ-/ *noun*
1 راسپاردەیی، فەرمانبەری، دەستووربەری 2 کار، پۆست، پلەوپایە ◊ 1 مأموریت 2 پست، مقام
postlude *noun*
afterword = وشەی پاشین، پاشەوشە، پاشەکی ◊ آفترورد
postman /ˈpəʊstmən, US ˈpoʊst-/ *noun, pl.* postmen
نامەبەر، چەپەر، تەتەر ◊ پستچی
postmark /ˈpəʊstmɑːk, US ˈpoʊstmɑːrk/ *noun*
مۆری پۆست، نیشانەی پۆست، شەقلی یان مۆرکی پۆست ◊ مهر پست
postmarked *adjective*
مۆری پۆست پێوەبوو، بە مۆری پۆستەوە، نیشانەی پۆست‌پێوەنراو، نیشانەی پۆست‌پێوەبوو، شەقلی یان مۆرکی پۆست‌پێوەبوو ◊ دارای مهر پست
postmaster /ˈpəʊstmɑːstə(r), US ˈpoʊstmæstər/ *noun*
بەڕێوەبەری پۆستخانە، پۆستخانەگێڕ ◊ رئیس پستخانە
Postmaster General *noun*
بەڕێوەبەری گشتی پۆست ◊ رئیس کل پست کشور
post meridiem *noun*
پاش‌نیوەڕۆ، دوانیوەڕۆ، نیوەڕو ◊ بعد از ظهر
postmillennialism *noun*
ڕێبازی هاتنەوەی مەسیح دوای هەزار ساڵ ◊ پوست‌میلینیالیسم
postmillennialist *noun*
باوەڕمەند بە هاتنەوەی مەسیح دوای هەزار ساڵ ◊ پوست‌میلینیالیست
postmistress /ˈpəʊstmɪstrəs, US ˈpoʊst-/ *noun*
ژنەبەڕێوەبەر یان بەڕێوەبەری ژنی پۆستخانە ◊ رئیسەی پستخانە
postmodernism /ˌpəʊstˈmɒdənɪzəm, US ˌpoʊstˈmɑːdərn-/ *noun*
پاش‌مودێرنیزم، پۆست‌مودێرنیزم، پاش‌نوێگەری (postmodern /ˌpəʊstˈmɒdn, US ˌpoʊstˈmɑːdərn/ *adj*: پۆست‌مودێرن، پاش‌مودێرن؛ postmodernist *n, adj*؛ postmodernity *n*) ◊ پسامدرنیزم
post-mortem /ˌpəʊst ˈmɔːtəm, US ˌpoʊst ˈmɔːrtəm/ *noun, adjective,* also autopsy
تێڕوانینی (post-mortem examination) 1 *n* لەش دوای مردن، یەک‌کالاکردنەوەی لەش 2 تاوتوێ‌کردن، شی‌کردنەوە، پیاچوونەوە یان لێکدانەوەی پاش ڕوودان (ڕووداوێ) *adj* دوای مردن، پاش مەرگ (ڕوودەدا) ◊ 1 *n* کالبدگشایی 2 تجزیه و تحلیل *adj* پس از مرگ
postnasal *adjective*
پشت‌لووتی، ڕووداو لە دوای لووتەوە ◊ پس از بینی
postnasal drip *noun*
هاتنی کێم لە بەشی پشتەوەی بۆشایی لووت ◊ پوست ناسال دریپ
postnatal /ˌpəʊst ˈneɪtl, US ˌpoʊst/ *adjective*
پاش‌منداڵبوون، دوای لێبوونەوە، پاش(لەدایک)بوون ◊ پس‌زایشی، پس از زایمان، پس از تولد
post-nuptial /ˌpəʊst ˈnʌpʃl/ *adjective*
1 سەربە دوای زەماوەند یان ژن‌ومێردایەتی 2 (گیانەوەرناسی) پاش‌جووت‌بوون، پاش‌جووت‌گیری mating سەربە یان دوای قۆناخی جووت‌بوون ڕوودەدا ◊ 1 وابسته به پس از عروسی 2 بعد از جفت‌گیری
post obit /ˌpəʊstˈ əʊbɪt/ *adjective, noun*
1 (کۆن) پاش مەرگ، دوای مردن، جێبەجێ دەکرێ دوای مردن، دوای مردن دەدرێتەوە ◊ پس از مرگ، قابل اجرا بعد از مرگ، قابل پرداخت پس از مرگ
post office /ˈpəʊst ɒfɪs/ *noun*
پۆستخانە ◊ پستخانە
the Post Office /ˈpəʊst ɒfɪs/ *noun*
بەڕێوەبەری گشتی پۆست ◊ ادارەی کل پست
post office box *noun,* also PO box
سنووقی پۆستی ◊ صندوق پستی
post op = post operative
post operative *adjective*
(پزشکی) پاش‌برین‌کاری، پاش‌نەشتەرگەری، دوای نەشتەرگەری ◊ پس از عمل
post-paid *adverb, adjective*
دراو (ی خەرج) لە لایەن پۆستەوە، پێشەکی‌دراو، لە لایەن پۆستەوەدراو، بەخۆڕایی‌نێردراو، بەلاش‌بەڕێ‌کراو، خۆڕایی: *a post-paid envelope* ◊ از پیش‌پرداخت‌شده
post-partum /ˌpəʊst ˈpɑːtəm, US ˌpoʊst ˈpɑːrtəm/ *noun*
پاش‌منداڵبوون، دوای لێبوونەوە، پاش‌بوون: *postpartum* ◊ *post-partum mothers depression* ◊ پس از زایمان
postponable *adjective*

لەدواخستن‌هاتوو، شیاوی دواخستن یان پاش‌خستن ۞ قابل تعویق

postponement *noun*
پاش‌خستن، دواخستن، دوورخستنەوە، خستنەدواوە، بەدرەنگی‌خستن، بەدرەنگ کەوتن ۞ تعویق، تأخیر

postposition /ˌpəʊstpəˈzɪʃn, US ˌpoʊst-/ *noun*
(ڕێزمان) دواخستن، خستنەدواوە (وشەیێ لە ئاخرەوە)، وشەی دواخراو یان دواخستە، وەک - *ward* لە *homeward* دا ۞ پوست‌پوزیسیون

postpositional *adjective*
سەربە دواخستن (*postpositionally adv*) ۞ وابستە بە پوست‌پوزیسیون

postpositive *adjective, noun*
adj (وشەی) دواخراو، (بەیفی) پاش‌خراو، پاش‌خستە (دانراو لە دوای وشەیەکی‌تر یان لە ئاخرەوە) *n* وشەی پاش‌خستە (postpositively *adv*) ۞ *adj* پوست‌پوسیتیو *n* واژەی پوست‌پوسیتیو

postprandial /ˌpəʊstˈprændiəl, US ˌpoʊst-/ *adjective*
1 دوای نان، پاش خواردنی چێشت یان نان، دوای خۆراک 2 (پزشکی) دوای شێو (ڕووددا، (*postprandially adv*) ۞ 1 بعد از غذا 2 پس از شام

post road *noun*
ڕێگای پۆستی، پۆستەڕێ، چەپەرەڕێ ۞ جادەی پستی

postscript /ˈpəʊstskrɪpt, US ˈpoʊst-/ *noun*
1 پاش‌نووس(راوە، دوای مۆر و ئیمزا)، پاشەنووس، ژێر(ەوە)نووس، کورتەکەی PS یە 2 زانیاری تازە، خاڵی نوێ، فاکت یان ڕاستی‌یەکی تازە ۞ 1 پس‌نوشت 2 نکتەی تازە

postsecondary *adjective*
پاش‌ئامادەیی (سەربە ئەو خوێندنگا یان خوێندنەی کە تۆ دوای ئەوە خوێندنگای ئامادەیی تەواو دەکەی) ۞ پوست‌اسکونداری

post-structuralism *noun*
پاش‌پێکهاتەگەری ۞ پساساخت‌گرایی، پساساختارگرایی

post-structuralist *noun, adjective*
n پاش‌پێکهاتەگەر *adj* پاش‌پێکهاتەگەری‌یانە ۞ *n* پساساخت‌گرا، پساساختارگرا *adj* پساساخت‌گرایانە، پساساختارگرایانە

post-traumatic stress disorder *noun*
پۆست‌ترۆماتیک ستریس دیس‌ئۆردێر (= جۆرێ نەخۆشی دەروونی کە دەتوانێ پاش ئەزموونێکی زۆر خراپ وەکوو کەوتنەخوارەوەی فڕۆکە پەرە بستێنێ) ۞ پوست تروماتیک استرس دیس‌اوردر

postulant /ˈpɒstjʊl(ə)nt/ *noun*
پاڵێوراو، داخواز، خوازیار، داواکار (ب.ت. بۆ چوونەنێو دەیرەوە و خۆ ئامادەکردنی بۆ جێبەجێ‌کردنی دەستووری دینی) ۞ متقاضی، داوطلب

postulate /ˈpɒstjʊlət, US ˈpɑːstʃəl-/ *noun*
1 وادانان، گریمانە، بنەما، بنەڕەت، بنچینە 2 مەرجی پێویست ۞ 1 فرض، اصل 2 شرط ضروری یا لازم

postulation /pɒstʃəleɪʃn/ *noun*
1 داخوازی، داواکاری، ویستن 2 وادانان، گریمانە، وازانین ۞ 1 درخواست 2 فرض

postulator *noun*
1 وادانەر 2 داخواز، داواکار، داخوازی‌کار ۞ 1 فرض‌گیرندە 2 داخواست‌کنندە

postural /ˈpɒstʃərəl, US ˈpɑːs-/ *adjective*
سەربە ڕەوش یان بارودۆخ، دۆخی، کاودانی ۞ وابستە بە وضع

posture /ˈpɒstʃə(r), US ˈpɑːs-/ *noun*
1 باری لەش، جۆری دانیشتن یان هەستان، هەڵوێستان، باری هەستان و دانیشتن، قیافە: *a* ◊ *upright/sitting/supine postures* 2 ڕەوش، بارودۆخ، کاودان، هەڵومەرج، دۆخ، بار 3 بۆچوون، نێرین، دیتن، دید، تێڕوانین، ڕوانگە، هەڵوێست *comfortable/relaxed -re* ۞ 1 حالت بدن، ژست 2 وضع 3 نظر، موضع

posturing /ˈpɒstʃərɪŋ, US ˈpɑːs-/ *noun*
قیافە، هەڵوێست، باری لەش، جۆری هەستان و دانیشتن ۞ ژست

post-war *noun*
پاش‌شەڕ، دوای شەڕ (ب.ت. دوای شەڕی جیهانی دووەم) ۞ پس از جنگ

postwoman /ˈpəʊstwʊmən, US ˈpoʊst-/ *noun, pl.* postwomen
نامەبەر، چەپەر، پۆستەچی، تەتەر ۞ پستچی

posy[1] /ˈpəʊzi, US ˈpoʊzi/ *noun, pl.* posies
چەپکەگوڵ، دەسکەگوڵ ۞ دستەگول

posy[2] = posey

pot[1] /pɒt, US pɑːt/ *noun*
1 قابلەمە، دیگ، مەنجەڵۆکە، دیزە 2 ئەنجانە، گوڵدان 3 قاپ، بایە، دەبە، دەفر، کاسە، جام 4 گۆزەڵە، کاسەی منداڵ 5 (نافەرمی) دەسبەئاو، دەستاو، ئاودەس‌خانە 6 (قومار) پارەی بردنەوە و دۆڕاندن، داو، پارەی سەرمێز 7 (نافەرمی) لۆدە پووڵێ، پارەیەکی یەکجار زۆر 8 ئالانی، پارەی کۆوەکراو، پارەی هاوبەش 9 زگ‌زل، کەرەمەشکە، زگ‌مەشکە 10 (نافەرمی) لوولەک یان سیلەندری بزوێنە یان مۆتۆڕ ۞ 1 قابلمە 2 گلدان 3 ظرف 4 لگن بچە 5 (عامیانە) توالت 6 پول وسط 7 پول کلان 8 پول جمع‌آوری‌شدە 9 شکم‌گندە 10 سیلندر موتور

pot[2] /pɒt, US pɑːt/ *noun*
(نافەرمی) مەریوانە، cannabis ◇ (عامیانە) ماری‌جوانا

pot[3] = potentiometer

potability /ˌpəʊtəˈbɪləti, US ˈpoʊ-/ *noun*
لەخواردنەوەهاتوویی، سازی ◇ قابلیت شرب

potable /ˈpəʊtəbl, US ˈpoʊ-/ *adjective*
شیاوی خواردنەوە، لەخواردنەوەهاتوو، ساز، دەخورێتەوە ◇ قابل شرب

potage /pɒˈtɑːʒ/ *noun*
شۆرباو یان سوپی خەست ◇ سوپ غلیظ

potager /ˈpɒtədʒə/ *noun*
چێشتخانە، کلەر، ناومال، ئاشپەزخانە ◇ آشپزخانه

potamic /pəʊˈtæmɪk/ *adjective*
سەربە رووبار، رووباری، چۆمی ◇ رودخانه‌ای

potamology /ˌpɒtəˈmɒlədʒi/ *noun*
رووبارناسی، چۆمناسی ◇ رودخانه‌شناسی

potash /ˈpɒtæʃ, US ˈpɑːt-/ *noun*
(کیمیا) پاتاش، پۆتاس، قەلیە 1 کاربۆناتی پۆتاسیۆم ب.ت. لە خولەمێشی دار 2 پۆتاسیۆم یان ناوێتەیێکی پۆتاسیۆم ب.ت. لە بواری پیشەسازی و کشتوکاڵدا بەکاردێنرێ ◇ پتاس

potassic *adjective*
سەبە پۆتاسیۆم، پۆتاسیۆمی ◇ پتاسیمی

potassium /pəˈtæsiəm/ *noun*
(کیمیا) پۆتاسیۆم، پوتاسیۆم (بە ژ.گ. 19، ن. K؛ بنەڕەت: لە potash + -ium) ◇ پتاسیم

potassium-argon *adjective*
(کیمیا) سەربە یان پێوەندی بە potassium-argon dating ـەوە هەیە ◇ پتاسیم آرگون

potassium-argon dating *noun*
(کیمیا) تەمەندۆزی یان تەمەنپێوی پۆتاسیۆم‌ـئارگۆن: شێوازێکی دیاری‌کردن یان بەراوردکردنی تەمەنی کانی و (تەختە)بەردەکان لەسەر بنچینەی پێوانی رێژەی لێک‌هەڵوەشانی تیشک‌دەری radioactive decay پۆتاسیۆم بە ئارگۆن ◇ عمرسنجی پتاسیم آرگون

potassium bromide *noun*
(کیمیا) برۆمیدی پۆتاسیۆم KBr ◇ برومید پتاسیم

potassium carbonate *noun*
(کیمیا) کاربۆناتی پۆتاسیۆم K_2CO_3 ◇ کربنات پتاسیم

potassium chlorate *noun*
(کیمیا) کلۆراتی پۆتاسیۆم $KClO_3$ ◇ کلورات پتاسیم

potassium chloride *noun*
(کیمیا) کلۆریدی پۆتاسیۆم KCl ◇ کلورید پتاسیم

potassium cyanide *noun*
(کیمیا) سیانیدی پۆتاسیۆم KCN ◇ سیانید پتاسیم

potassium dichromate *noun*
(کیمیا) دیکرۆماتی پۆتاسیۆم $K_2Cr_2O_7$ ◇ دیکرومات پتاسیم

potassium hydroxide *noun*
(کیمیا) هایدرۆکسایدی پۆتاسیۆم KOH ◇ هیدروکسید پتاسیم

potassium nitrate *noun*
(کیمیا) نایترەیت یان نیتراتی پۆتاسیۆم KNO_3 ◇ نیترات پتاسیم

potassium permanganate *noun*
(کیمیا) پێرمەنگەناتی پۆتاسیۆم: جۆرێ خوێی ئەرخەوانی تاریک $KMnO_4$، وەک ئۆکسێنەر یان خاوێن‌کەرەوە disinfectant بەکاردێنرێ ◇ پرمنگنات پتاسیم

potassium sorbate *noun*
(کیمیا) سۆرباتی پۆتاسیۆم $C_6H_7KO_2$ ی ترشەڵۆکی سۆربیک sorbic acid، وەک ماکێکی پارێزەری خۆراک food preservative بەکاردێنرێ ◇ سوربات پتاسیم

potassium sulphate *noun*
(کیمیا) سۆلفاتی پۆتاسیۆم: ناوێتەیێکی کریستاڵی سپی K_2SO_4، ب.ت. وەک پەیین(ـک) fertilizer بەکاردێنرێ ◇ سولفات پتاسیم

potation /pə(ʊ)ˈteɪʃ(ə)n/ *noun*
1 ئارق‌خواردنەوە، مەی‌خۆری، بادەخۆری 2 بادە، مەی، خواردنەوە، هەڵقوڕاندن (ب.ت. ئەلکوڵی) ◇ 1 مشروب‌خوری 2 باده، شرب

potato /pəˈteɪtəʊ, US -toʊ/ *noun, pl.* potatoes
1 پەتاتە، رتاخ، سێوک، پاکەپاکە، یەڕەماسی، سێفەزەمینی 2 برکەی پەتاتە [*Solanum tuberosum*] (بنەڕە ت: (لە تەرکەنە ئاماژە بە sweet potato)، لە *patata* سپانیایی، گۆڕاوی *batata* تاینۆ Taino "پەتاتە یان سێوکی شیرین "sweet potato") ◇ 1 سیب‌زمینی 2 بوتەی سیب‌زمینی

potato beetle *noun*
ترتەرەی گەڵای پەتاتە؟، گەڵاخۆرەی پەتاتە، colorado potato beetle ◇ سوسک سیب‌زمینی

potato chip or potato crisp = crisp

potato peeler *noun*
یەڕەماسی‌پاککەر، چەقۆی پەتاتە ◇ پوتاتو پیلر

potato vine *noun*
جۆرێ گیای هەڵچووی نیمچەهەمیشەسەوز، رەسەنی ئەمریکای باشووری و ناوەندی [*Solanum jasminoides*] ◇ نوعی گیاه

pot-au-feu /ˌpɒtəʊˈfɜː/ *noun*
جۆرێ شۆرباو یان سوپی گۆشت و سەوزەی فەرەنسی، لە مەنجەڵێکدا لێدەنرێ ◇ نوعی غذا

Potawatomi /ˌpɒtəˈwɒtəmi/ *noun, pl.* same or Potawatomis
1 ئەندامی گەلێکی سوورپێستی دانیشتووی

ناوچەی گۆماوە گەورەکان، زۆرتر لە میشیگان و ویسکۆنسین Michigan 2 Wisconsin زمانی Algonquianی ئەو گەلە ◌ پوتاواتومی

pot-bellied /ˌpɒt ˈbelɪd/ *adjective*
زگ‌زل، کەرەمەشکە، زگ‌مەشکە، ورگن ◌ شکم‌گنده

pot-belly /ˈpɒt belɪ/ *noun*
مرۆی زگ‌زل، بنیادەمی زگ‌مەشکە ◌ آدم شکم‌گنده

pot-boiler /ˈpɒtbɔɪlə(r), US ˈpɑːt-/ *noun*
(تاپەسند) کاری بازاڕی، کاری تەنیا لەبەر پارە ◌ اثری که تنها کسب پول مدنظر بوده

pot-bound *adjective*
(گوڵ یان گیا) شین‌بوو لە گوڵدانێکا کە بۆی چکۆلەیە، تەواوی گوڵدان داگرتوو، گوڵدان بۆ چکۆلە، گوڵدان پڕکردوو یان تەنیو ◌ ریشه‌دوانیده به تمامی اندازه‌ی گلدان

pot cheese *noun*
(ئەمریکا) جۆرێ پەنیری زبر ◌ پوت چیز

poteen /pəˈtiːn, US pəˈtʃiːn/ *noun*, also **potheen**
(ئیرلەندی) پوتین (ویسکی‌یێ کە لە ستێلی ناقانوونی یان قاچاخ دروست دەبێ، لە ئیرلەندی واتای دیزەڵۆکەی هەیە) ◌ پوتین

potency /ˈpəʊtnsi, US ˈpoʊ-/ *noun*, also **potence**
1 هێز، برشت، کێش، شیان، زۆر، قەوە، زەبر، ستێن، قەوەت 2 دەسەڵات، دەس‌ڕۆیشتوویی 3 توانایی، تاووکێش، توانست، پێ‌کران 4 کاریگەری، باندۆر، شوێن‌دانان 5 (پیاو) پیاوەتی، بەکاری، توانایی سێکسی، کەمەرتوندی؟ ◌ 1 قدرت، نیرو 2 سلطه، نفوذ 3 امکان، استعداد 4 تأثیر 5 (مرد) قدرت یا توان جنسی

potent /ˈpəʊtnt, US ˈpoʊ-/ *adjective*
1 بەهێز، توانا، بەتوانا، توانادار، بەکێش، بەبرشت، بەزەبر، بەقەوەت، پرشیان، بەستێن 2 بەدەسەڵات، دەس‌ڕۆیشتوو، دەس‌دار 3 کاریگەر، کارا، بەباندۆر، شوێن‌دانەر، کارلێ‌کەر: *a potent argument* 4 (بەڵگەهێنانەوە) قایل‌کەر، پێ‌سەلمێنەر، باوەڕپێکەر، بڕا، پتەو، تۆکمە، سەرڕێ‌هێنەر 5 (پیاو) بەکار، زەنەک، پەرەک، خاوەنی هێز یان توانایی سێکسی، بەگان، کەمەرتوند؟ ◌ 1 قوی، قدرت‌مند، پرنیرو 2 مقتدر، متنفذ 3 مؤثر، تأثیرگذار 4 قانع‌کننده 5 (مرد) دارای قدرت یا توان جنسی

potentate /ˈpəʊtnteɪt, US ˈpoʊ-/ *noun*
دەسەڵاتداری رەبەق، پاتشای ئۆتۆکراتیک ◌ حاکم مطلق

potential /pəˈtenʃl/ *adjective, noun*
1 *adj* توانادار، بەتوانا، توانا، توان‌مەند، بەتوانست، پۆتێنشل، ڕێ‌تێچوو، لەوەچوو، بۆی هەیە، دەشێ: *a potential source of conflict* ◊ *the potential benefits of European integration* ◊ *a potential prime minister* 2 پەرەمەند، پەرەسەندوو 3 نادیار، مات، شاراوە، نەناسراو 4 (کارەبا) ئەرکی *n* 1 لەوەچوویی، ڕێ‌تێچوویی، لەوانەیی، لەدەس‌هاتوو، ئەگەر، شیان، بۆهەبوون، شیمانە، توانایی، توانست، بەتوانایی، توان‌مەندی، تواناداری: *the potential for change* ◊ *The European marketplace offers excellent potential for increasing sales* 2 (ڕێزمان) دەمکات یان دارشتنی ڕەنگەیی (یان لەوەچوویی) 3 (کارەبا) ئەرک ◌ 1 *adj* بالقوه، ممکن 2 توسعه‌یافته 3 نهفته 4 پتانسیل *n* 1 امکان، احتمال، استعداد 2 (دستور زبان) وجه التزامی 3 (برق) پوتانسیل

potential difference *noun*
جیاوازی ئەرکی (کارەبایی) یان پۆتانسیەل ◌ اختلاف پتانسیل

potential energy *noun*
وزەی شاراوە یان پۆتانسیەل (بڕوانە kinetic energy) ◌ انرژی پتانسیل

potentiality /pəˌtenʃiˈæləti/ *noun, pl.* potentialities
هێز، برشت، شیان، قەوە، زەبر، ستێن، قەوەت، توانایی، توانست، پێ‌کران، لەوەچوون، ڕێ‌تێچوون، شیان، شیمانە، ئەگەر، لەدەس‌هاتوویی، لەوانەیی، ویچوون، پێچوون: *We often underestimate our potentialities* ◌ نیرو، قوه، استعداد، امکان، احتمال

potentially /-ʃəli/ *adverb*
بە شێوەی کە بتوانێ پەرە بسێنێ، دەتوانێ، لەوانەیە، بۆی هەیە روو بدات: *a potentially dangerous situation* ◌ بالقوه

potentiation *noun*
بەهێزاندن، بەهێزکردن، بەقەوەت‌کردن ◌ نیرومندسازی

potentilla /ˌpəʊt(ə)nˈtɪlə/ *noun*
گیایێ لە تیرەی cinquefoil [تووخم *Potentilla*: زۆر جۆرن] (بەرەت: لە "*potent*" ی لاتینی "بەقەوەتی، پەرەیی"، "*illa*" پاشگری چکۆلاندن) ◌ نوعی گیاه

potentiometer /pəˌtenʃiˈɒmɪtə(r), US -ˈɑːm-/ *noun*
(کیمیا) ئەرک‌پێو، ئامێرێ بۆ پێوانی هێزی electromotive ◌ پتانسیل‌سنج

potentiometric *adjective*
سەربە ئەرک‌پێوی ◌ وابسته به پتانسیل‌سنجی

potentiometry *noun*
ئەرک‌پێوی ◌ پتانسیل‌سنجی

potently /ˈpəʊtntli, US ˈpoʊ-/ *adverb*
کاریگەرانە، بە شێوەیەکی کاریگەر ◌ به طور

مؤثر

potful *noun, pl.* potfuls
1 قابلەمەیێ، دیزەیێ، پڕ دیزە یان قابلەمەیێ 2 بڕێکی زۆر: *makes a -ul of money* — John Corry ◌ 1 به اندازه‌ی قابلمه‌ای 2 مقدار بسیار

pothecary = apothecary

potheen /pɒ'tʃiːn/ = poteen

pother /'pɒðə(r)/ *noun*
شێواوی، ئالۆزایی، ئاژاوە، ژاوەژاو، هەراوهوریا، بگرەوبەردە، گورەوبرە (بنەڕەت: نادیارە) ◌ آشفتگی، غوغا، هیاهو

pot herb /'pɒt hɜːb/ *noun*
گیاوگژی نێو چێشت، سەوزی چێشت ◌ گیاه ادویه‌ای

pothole /'pɒthəʊl, US 'pɑːthoʊl/ *noun*
1 (زەویناسی) قوولکاو، قوولکەباران، چالاو، چاڵ(بە باران)، قوولکە 2 (ڕێگا) چاڵیوچۆلی، قولکە، چاڵ 3 دیگچاڵ، چاڵەدیگ، گۆم: جۆرێ ئەشکەوتی ژێرزەوی سروشتی قوول، بەهۆی خورانەوە ئاو پێکهاتووە؛ دیگچاڵ: چاڵ یان کونێکی خڕی قوول، هی بنکی ڕووبار، بەردەکان بەهۆی گێژاوەوە خوراندوویانەتەوە و پێکهاتووە 4 (لە ئەمریکای باکووری) گۆم: دەریاچە یان گۆمێ کە بەهۆی کون یان چاڵێکی سروشتییەوە پێکهاتووە و ئاوی تیا خڕ بۆتەوە 5 نەهامەتی یان کێشەیێکی چکۆلە: *hit a pothole in her comeback attempt* 6 کونێ کە قوڕی گۆزەگەری لێ هەڵدەگیرێتەوە (potholed *adj*) ◌ 1 چالاب 2 (جاده) چاله 3، 4، 5 و 6 پوت‌هول

potholer *noun*
ئەشکەوتەوان ◌ غارنورد

potholing /'pɒthəʊlɪŋ, US 'pɑːthoʊlɪŋ/ *noun*, also caving
ئەشکەوتەوانی ◌ غارنوردی

pothook /'pɒthʊk/ *noun*
قولاپی مەنجەڵ ◌ قلاب دیگ

pothouse /'pɒthaʊs/ *noun*
مەیخانە، ئاوجۆفرۆشی، بیرەفرۆشی ◌ میخانه

pothunter /'pɒthʌntə(r)/ *noun*
ڕاوچی (لەبەر گۆشتەکەی نەک بۆ خۆشی) ◌ شکارچی دله

potiche *noun*
گوڵدانی ملباریک ◌ گلدان گردن‌باریک

potlatch *noun*
(لە نێو گەلانی سوورپێستدا) جەژنێ کە لەودا هەمووماڵ و دارایی توور هەڵدەدرێ و تیادەبرێ، تا دەوڵەمەندی یەکێ پیشان بدا و برەو و بایەخی بباتەسەرەوە ◌ پوتلاچ

potion /'pəʊʃn, US 'poʊʃn/ *noun*
1 دەرمانـاو، ژاراو، دەرمانێ بە هێزی جادوویییەوە: *a magic/love potion* 2 قوم (ب.ت. لە دەرمان یا ژار) ◌ 1 معجون 2 جرعه

pot liquor *noun*
(زۆرتر لە (وڵاتە یەکگرتووەکانی) ئەمریکا) ئەو ئاوەی پاش لێنانی شتێ لە دیزە یان دیگا دەمێنێتەوە ◌ پوت لیکور

potluck *noun*
بەرکوڵ، خۆراکی سووک ◌ غذای مختصر

potoo /pə'tuː/ *noun*
جۆرێ باڵندەی شەوگەڕی مێرووخۆر nocturnal، insectivorous، شێوەی nightjar یکێ زلە دەدا، لە گەرمێنانی ئەمریکا دەبینرێ [*Nyctibius griseus* و جۆرە پێوەندیدارەکان] ◌ نوعی پرنده

potoroo /ˌpɒtə'ruː/ *noun*
جۆرێ rat-kangaroo ی شەوگەڕی چکۆلە، پەلەکانی دواوەی درێژن، ڕەسەنی وشکانی سەرەکی ئەوسترالیا و تاسمانیا [تۆخم *Potorous*: سێ جۆرن] ◌ نوعی جانور

pot plant *noun*
گیای یان ڕووەکی گوڵدانی ◌ گیاه گلدانی

potpourri /ˌpəʊpʊ'riː, US ˌpoʊ/ *noun, pl.* potpourris
1 گوڵەوشکە، گیاوشکە (بۆ بۆن خۆشکردن) 2 تێکەڵە، چێشتی مجێور ◌ 1 قدح گل 2 آمیزه

pot roast *noun*
گۆشتی مێروولەکوڵ (گۆشتی (مانگا) لە هەوڵەوە سووری دەکەنەوە و دوای لەسەر سووکە ئاورێ دایدەنێن تا جوان بکوڵێ) ◌ گوشت آرام‌پخت

potsherd /'pɒtʃɜːd/ *noun*
سوالەت، سوالک، کاشوول ◌ سفال

pot-shot *noun*
1 گوللەی وێڵەکی(خستن)، گوللەخستنی بێئامانج یان دووبەختەکی، گوللەخستنی خۆشانسی یان خۆوبەختی، تیرخستنی بگرە و نەیگرە یان لەخۆوە 2 (خوازە) تیر بە تاریکییەوەنان، حەولی بێنەخشە و بێمشوورانە ◌ 1 شلیک الله‌بختکی 2 (مجازی) کوشش بی‌تدبیر

pot still *noun*
دەزگای دڵۆپاندنی ویسکی ◌ پوت استیل

pottage /'pɒtɪdʒ/ *noun*
(زوو) شۆرباو، سوپ، srew ◌ شوربا

potted /'pɒtɪd, US 'pɑːt-/ *adjective*
1 گوڵدانی، لە گوڵداندا، لەنێو گوڵداندا شینبوو: *potted plants* 2 (خۆراک) لەقوتوکراو 3 (کتێب و هتد) کورتەوەکراو، کورتە، پوختە: *a potted history of England* ◌ 1 گلدانی 2 (غذا) کنسروشده 3 مختصر

potter /'pɒtə(r), US 'pɑːt-/ *noun*
هەورگەر، گۆزەگەر، گۆسکەر، گۆزەساز، سووفاڵگەر، جەڕەساز ◌ سفالگر

potter's clay *noun*
گڵی گۆزە و دیزە یان گۆزەگەری یان

هەوڕگەری ◌ خاک کوزەگری

potter's field *noun*

(مێژوویی) شوێنی ناشتنی خەڵکی هەژار و نەناس (بنەڕەت: ئاماژەی کتێبی پیرۆز بە Matt. 27:7.) ◌ پوترز فیلد

potter's lathe = potter's wheel

potter's wheel *noun*

پێچکە یا چەرخی گۆزەگەری ◌ چرخ کوزەگری

pottery /'pɒtəri, US 'pɑ:t-/ *noun, pl.* potteries

1 گۆزەگەری، هەوڕگەری، سووفاڵگەری: *Roman pottery* 2 هێربار یان قاپوقاچاخی لە قوڕ، هەوڕ، گڵێنە: *a jug made of blue-glazed pottery* ◊ *a pottery casserole dish* 3 شوێنی گۆزەگەری، گۆزەگەرخانە، کارگای گۆزەگەری، ◌ 1 سفالگری، کوزەگری 2 ظروف سفالی 3 کارگاه سفالگری

potting compost *noun*

گڵی گوڵدان، خۆڵ و خاکی گوڵدان ◌ خاک گلدان

potting plant = pot plant

potting shed *noun*

عەماری گوڵدان، عەماری باخ، شەتڵگە ◌ انبار گلدان

pottle /'pɒtl/ *noun*

1 پێوانەیێکی زووە بۆ شلەمەنی بەرامبەر بە نیو گالۆن 2 دەفر یان جێگای ئەو ئەندازەیە 3 سەوەتەی چکۆلە 4 (خوازە) ئارەق، خواردنەوە ◌ 1 و 2 پوتل 3 سبد کوچک 4 مشروب

potto /'pɒtəʊ/ *noun*, also potto gibbon, *pl.* pottos

پۆتۆ: جۆرێ primateی خاوی شەوگەڕی چکۆلەی کلککول، هی سەوزایی چڕی دارستانە گەرمێنەکانی ئەفریکا [*Perodicticus potto*] ◌ پوتو

potty[1] /'pɒti, US 'pɑ:ti/ *adjective* (pottier, pottiest)

1 شێت 2 گەوجانە، کەرانە 3 شێتوشەیدا، سووتاو، سەوداسەر، کوشتەومردە 4 هیچەکە، ناگرنگ، ئایەخ، بەکارنەهاتوو، چکۆلانە ◌ 1 دیوانە 2 احمقانە 3 واله و شیدا 4 بی‌اهمیت، جزئی

potty[2] /'pɒti, US 'pɑ:ti/ *noun, pl.* potties

گۆزەلە، کاسەی مناڵ ◌ لگن بچه

potty-trained *adjective*

(منال) بۆ سەر دەستاوچوو، خۆڕاداشتوو ◌ قادر به استفاده از توالت

potty-training *noun*

فێرکردن (بۆ چوونە دەستاو) فێری خۆڕاداشتن‌کردن، فێرە ڕاداشتن کردن ◌ آموزش استفاده از توالت

pouch /paʊtʃ/ *noun*

1 توورەکە، هەمانە، کیسە، جزدان، کیف، ئاورنگ، جانتا 2 (ژێر چاو) ماسین، باکردن 3 توورەکە یان کیسەی گیانەوەران 4 توورەکەی (کە دادەخرێ) پۆستە ◌ 1 کیسە، کیف 2 پف 3 کیسەی جانوران 4 کیسەی پستی

pouched *adjective*

توورەکەدار، کیسەدار، توورەکەئاسا ◌ کیسەدار

pouchong /pu:'(t)ʃɒŋ/ *noun*

جۆرێ چایی چینی ◌ نوعی چایی چینی

pouchy *adjective* (pouchier, pouchiest)

توورەکەدار، توورەکەئاسا، کیسەدار، کیسەئاسا: *pouchy insomniac eyes* — Graham Greene ◌ کیسەدار

poudrette /pu:'dret/ *noun*

پەیین(ـک)ی پیسایی و خەڵووز ◌ پودرت

pouf[1] = pouffe

pouf[2] /pu:f/ *noun*

1 بەشی هەڵماو 2 شێوازی قژی هەڵماو ◌ 1 قسمت پف‌کرده 2 پوف

pouffe /pu:f/ *noun*, also pouf

1 سەرینی نەرمی ئەستوور، باڵنج یان دۆشەکی نەرم و ئەستوور 2 کوونی، حیز، قووندەر، بدەر، قوونەڵە، گاندەر ◌ 1 پوف 2 کونی

poui /'pu:i/ *noun, pl.* same or pouis

جۆرێ داری کاریبیەن (یان کاریبیایی) و گەرمێنانی ئەمریکا، گوڵەکانی کەرەنائاسان و دارەکەی بەنرخە [توخم *Tabebuia*] ◌ پوئی

poulard /pu:'ɑ:d/ *noun*, also poularde

جووجەڵەی مریشکی دابەستە ◌ جوجەی مرغ پرواری

poult[1] /pəʊlt/ *noun*

جووجەڵەی مریشک و... ◌ جوجەی مرغ و...

poult[2] /pu:lt, US pɒlt/ *noun, also poult-de-soie* /ˌpu:də'swɑ:/

جۆرێ هەوریشم یان تافتەی میل‌میل (پارچەی کراسە) ◌ پولت

poulterer /'pəʊltərə(r), US 'poʊl-/ *noun*

(لە بریتانیا) مریشک‌فرۆش (چ مریشک، کەڵەشێر، بۆقلە و هتد) ◌ فروشندەی طیور، مرغ‌فروش

poultice /'pəʊltɪs, US 'poʊ-/ *noun*

نیوەنمەک، نوێنمەک، لەپە ◌ ضماد

poultry /'pəʊltri, US 'poʊ-/ *noun*

1 پەلەوەر یا باڵندەی ماڵی، مریشک و کەڵەشێر 2 گۆشتی مریشک ◌ 1 طیور 2 گوشت مرغ

pounce[1] /paʊns/ *noun*

1 چنگ، پەنجە، چڕنووک، لاپۆشک 2 هێرش، پەلامار، هورووژم 3 پڕپیاکردن، قۆستنەوە، لە حەواگرتنەوە ◌ 1 چنگال 2 حمله 3 پونس

pounce[2] /paʊns/ *noun*

1 گەردەی وێنەکێشی (بۆ بڵاونەبوونەوەی جەوهەر لەسەر کاغز) 2 خاکە، گەردە یان

هـاراوەی خەڵـووز (بـۆ گوێـستنەوەی وێنـەی بۆسـەر ئاستی بنەوە) ۞ 1 گـردەی نقاشـی 2 خاکەی زغال

pouncet-box /ˈpaʊnsɪt/ *noun*
(کۆن) گەردەدانی بۆنخۆش، عەتردان، گوڵاودان ۞ قوطی عطرپاش

pound[1] /paʊnd/ *noun*
1 پەونـد (یەکـەی بنـەڕەتی پـارەی بریتانیـا و هێندێ وڵاتی‌تر، بەرامبەر بە 100 پێنس)، پەوند (یەکـەی کێـشان یـان سـەنگێکە بەرامبـەر بـە 0.4536 کیلۆگـرەم) 2 یەکـەی بنـەڕەتی پـارەی هێندێ وڵاتی رۆژهەڵاتی نێوەڕاست، بەرامبەر بە سەد piaster 3 یەکەی بنەڕەتی پارەی Cyprus، بەرامبەر بە سەد cent 4 یەکەی پارەی سوودان، بەرامبەر بە دەیەکی dinar ۞ پوند

pound[2] /paʊnd/ *noun*
1 کۆلانە یان جێگای گیانەوەرە گومبووەکان (تا خاوەنەکـەی پەیـدا دەبـێ) 2 شـوێنی ڕاگـرتنی ماشێنە گیراوەکان لە لایەن پۆلیسەوە) 3 (کۆن) تەڵە، داو، زیندان ۞ 1 و 2 پوند 2 دام، زندان

poundage /ˈpaʊndɪdʒ/ *noun*
1 بڕ، سـەنگ، کێش (بـە پێی پەونـد) 2 کارانە، کارمز، کۆمیسیۆن، دەڵالانە ۞ 1 مبلغ، وزن (بـر طبق پوند) 2 کارمزد

poundal /ˈpaʊnd(ə)l/ *adjective*
(فیزیک) یەکەیێکی هێز ۞ پوندال

pounded *adjective*
وردکراو، کوتراو، هاڕاو ۞ کوبیده

-pounder *noun*
1 (هاون) دەسک، دنک، کوتک 2 (لە لێکدانا) ـپۆندی ۞ 1 دسته 2 ـپوندی

pounding /ˈpaʊndɪŋ/ *noun*
1 زیانی قورس یان سەخت 2 پیاکێشان، دەنگی پیاکێـشان، زرمـە، گرمـە 3 تێـشکانی سـەخت و قورس، پیس‌تێشکان ۞ 1 آسیب جدی 2 کوبش، صدای کوبش 3 شکست سخت

pound sign *noun*
نیـشانەی پەونـد £ و هـەمش # ب.ت. لەسـەر تەلەفون ۞ نماد پوند و هاش

pound sterling *noun*
پەوند ستێرلینگ (یەکـەی سـتانداردی پارە لـە بریتانیا کـە بەسـەر 100 پێنس‌دا دابەش‌دەکرێ) ۞ استرلینگ پوندی

pourboire /pʊəˈbwɑː/ *noun*
دەس‌خۆشانە، دەسمەڕێژانە، شاگردانە ۞ انعام

pouring *adjective*
(بـاران) قـورس، تونـد، لـەنگێزە، گـوزەی سەربەرەوخوار، لێزمەباران ۞ سیل‌آسا

pourparler /ˌpɔːpɑːˈleɪ/ *noun*
دانوستان، گفت‌وگۆ (ی بەرایی preliminary دانوستان)، وت‌وویژ، هەڤ‌پەیڤین ۞ مذاکره

pour point *noun*
(کیمیا) خاڵی (تێ)ڕژان یان تێکردن ۞ نقطەی ریزش

pousade /pəʊˈsɑːdə/ *noun*
هوتێل یان میوانخانە لە پۆرتوگال ۞ پوساد

poussette /puːˈset/ *noun*
شایی، هەڵپەڕکێ (وەکوو هی کوردان) ۞ پوست

poussin /ˈpuːsã/ *noun*
بارۆکە، فرووج ۞ پوسا

pout[1] /paʊt/ *noun*
1 رووگرژی، مرومۆچی، لچ‌پێکادان 2 لچ‌شۆڕی، لچ‌ئەستووری، لچ‌کەری ۞ 1 عبوسی 2 لب‌کلفتی

pout[2] /paʊt/ *noun*
1 جۆرێ ماسی ئاسایی ئەورووپایی، لە تیرەی eelpout – (لە ئەمریکای باکووری‌دا) 2 cod یان bullhead ۞ 1 نوعی ماهی 2 = eelpout

pouter *noun*
1 رووگرژ، مرومۆچ، مۆن، ناوچاوان‌تێکناو 2 کۆتری چەترهەڵدەر ۞ 1 عبوس، اخمو 2 کبوتر چتری

pouting *adjective*
(لێو) خونچە، خڕ، هەڵقورتاندن ۞ غنچە

poutingly *adverb*
رووگرژانە، مرومۆچانە ۞ به طور عبوس

POV *abbreviation* point of view

poverty /ˈpɒvəti, US ˈpɑːvərti/ *noun*
1 هەژاری، نەداری، لە دەستانەبوون، کەساسی، دەستەنگی، بەلەنگازی، بێ‌ئەنوایی، دژگوونی: *2 conditions of abject/extreme poverty* نەبوونی، نەبوون 3 کەمی، کێماسی، کەم‌بوون، دەگمەنی 4 خراپی، باش‌نەبوون، بەکارنەهاتوویی: *There is a poverty of colour in her work* 5 کزی، لاوازی ۞ 1 فقر، عسرت 2 عدم 3 نارسایی، کمبود 4 نامرغوبی 5 لاغری

poverty line *noun*, also poverty level
ئاست هەژاری، هێڵی هەژاری یان نەبوونی: *A third of the population is living at or below the poverty line* ۞ خط فقر

poverty-stricken /ˈpɒvəti strɪkn/ *adjective*
هـەژار، یـەکجار بـێ‌پـارە، هەژارکـەوتوو، هیچ‌شک‌نەبردوو، فەقیرکەوتوو: *-erty-stricken families/countries* ۞ نقیر، دچار فقر و فاقه

poverty trap *noun*
داو یان تەڵەی هەژاری ۞ دام فقر

POW /ˌpiː əʊ ˈdʌbljuː/ *abbreviation*
prisoner of war
گیراوی شەڕ، دیلی شەڕ ۞ اسیر جنگی

pow /paʊ/ *interjection*
(دەنگ) پەمپ، زرمە، گرمە ۞ بامب

powder /ˈpaʊdə(r)/ *noun*

1 گەردە، تۆز، خاکە، پۆدرە، ساوراوە، ئارد، هاڕاوە: *The mustard is sold in powder form* 2 باڕووت، دەرمان، شۆرە 3 دەرمانێ لەو شێوەیە 4 ئاردەلووکە (بەفری وشک؛ بنەڕەت: لە *poudre* فەرەنسی کۆن، لە *pulvis ,pulver-* لاتین "تۆز dust") ۞ 1 پودر 2 باروت 3 داروی پودرمانند 4 پودر

powder blue /ˌpaʊdə ˈbluː/ *noun*
ڕەنگی شینی کاڵ یا کەمڕەنگ ۞ رنگ آبی روشن

powder-box /ˈpaʊdə bɒks/ *noun*
جێباڕووت، باڕووتدان ۞ دبەی باروت

powdered /ˈpaʊdəd, US -dərd/ *adjective*
هاڕاو، بەگەردەکراو، ساوراو، گەردەپیاکراو، گەردەڕێژ، گەردەلێدراو، گەردەیی ۞ پودرشدە، پودرزدە

powdered egg *noun*
هاڕاوەی هێلکە ۞ پودر تخم مرغ

powdered mild *noun*
شیری گەردە، شیری وشک ۞ شیر خشک

powdered mild – icing sugar

powder-flask /ˈpaʊdə flɑːsk/ *noun*
1 خەریتە، بۆندزە 2 جێباڕووت، باڕووتدان ۞ 1 پودرفلاسک 2 دبەی باروت

powder-horn /ˈpaʊdə hɔːn/ *noun*
جێباڕووت، باڕووتدان ۞ دبەی باروت

powder keg *noun*
1 بەرمیلی دەرمان یان باڕووت، کۆسەباڕووت، عەماری دەرمان 2 (خوازە) ڕەوش یان بارودۆخی پڕمەترسی و شیاوی تەقینەوە، بارودۆخێ کە لەوەدچێ هەر دەمێ توندوتیژی لێبکەوێتەوە، ڕەوشی و بارودۆخێ مەترسیدار ۞ 1 بشکەی باروت 2 وضع قابل انفجار یا خطرناک، وضعیت خطرناک

powder magazine *noun*
عەماری دەرمان یا باڕووت، باڕووتخانە، دەرمانخانە ۞ مخزن باروت

powder metallurgy *noun*
کانزاناسی گەردەیی یا پودری ۞ فلزشناسی پودری

powder-mill /ˈpaʊdə mɪl/ *noun*
کارگە یان کارخانەی باڕووتسازی ۞ کارخانەی باروتسازی

powder monkey *noun*
1 (مێژوویی) کوڕێکی دامەزراو لەسەر کەشتی شەڕکەری بادەوەدار بۆ بردنی باڕووت بۆ تۆپەکان 2 (ئەمریکا) کەسێ کە لەگەڵ تەقەمەنی کاردەکا، تەقەمەنیباز، باڕووتباز ۞ پودرمانکی

powder-post beetle *noun*
جۆرێ قالۆنچەی قاوەیی چکۆلە کە پرگەکانی لە دار ڕەهۆڵە دەکەن [خێزان Lyctidae] ۞ نوعی سوسک

powder puff /ˈpaʊdə pʌf/ *noun*
گەردەپ(ڕ)ژێن، هەوری گەردە یان پودر ۞ پودرزن

powder room *noun*
دەسبەئاوی ژنان ۞ توالت زنانه

powdery /ˈpaʊdəri/ *adjective*
1 گەردەئاسا، هەڵپرووا، ئاردەبێز، گەردەپیاکراو، گەردەلێدراو، گەردەپۆشکراو، خوڵاوی، تۆزاوی 2 هەڵپرواو، ناسک، توێتوێ، تورت ۞ 1 پودرمانند، پودرزده، گردآلود 2 ترد

power /ˈpaʊə(r)/ *noun, adjective*
n 1 هێز، بڕشت، توانایی، ستێن، شیان، وزە، قەوە، زەبر، تەوشک، تین، ئاوزان، تاو(وتوان)، زۆر، یارا، پەک، گورد، خووز، پڕزوو 2 هێز یان توانایی ڕاگیرکردن 3 دەسەڵات، هێز، ڕایە 4 چوارچێوە یان پانتایی دەسەڵات 5 بەسەرداشکانەوە، لەسەرتربوون، سەرتری 6 کاریگەری، باندۆر، دەسڕۆیشتوویی، دەسداری 7 وزە 8 کارەبا، برق، ئێلیکتریسیتە 9 (هاوێنە و هتد) گەورەکردنەوە، زلکردنەوە 10 (بیرکاری) جا، توان، توانک، ژمارۆکە 11 (نافەرمی) بڕێکی زۆر 12 (powers) هێزەکان، هێز 13 پانتایی یان چوارچێوەی دەسەڵات *adj* کارەبایی، برقی، کارکردوو بە وزەی ئێلیکتریکی یان میکانیکی ۞ *n* 1 قدرت، نیرو 2 قدرت مهار 3 اختیار، سلطه، اقتدار 4 حدود اختیارات 5 تفوق 6 تأثیر، نفوذ 7 انرژی 8 برق 9 بزرگنمایی 10 (ریاضیات) توان 11 مقدار بسیار 12 قوا 13 حدود اختیارات *adj* برقی

power-assisted steering = power steering

power base *noun*
بنکەی هێز یان دەسەڵات ۞ پایگاه قدرت

powerboat /ˈpaʊəbəʊt, US ˈpaʊərboʊt/ *noun*
گەمی مۆتۆڕی بەهێز ۞ قایق موتوری قوی

power broker *noun*
کەسێکی دەسڕۆیشتوو، بەدەسەڵات، هێزبەدەست، دەسدار ۞ آدم ذینفوذ

power-broking *noun*
دەسڕۆیشتوویی، بەدەسەڵاتی، هێزبەدەستی، دەسداری ۞ ذینفوذ بودن

power cut *noun*
ڕۆیشتنی ئێلیکتریسیتە، هەڵبڕانی کارەبا، دابڕانی برق ۞ قطع برق

power dive *noun*
خۆلوورکردنەوەی فڕۆکە ۞ شیرجەی هواپیما

power dressing *noun*
بەرگی دەسەڵات (ب.ت. لەسەر کار) ۞ پوشش قدرت

power drill *noun*
سمۆ، مەتە، دریل ۞ مته

power failure *noun*
ڕۆیشتنی ئێلیکتریسیتە، هەڵبڕانی کارەبا، دابڕانی

برق ۞ قطع برق

powerful /ˈpaʊəfl, US ˈpaʊərfl/ *adjective*
1 بەهێز، بەشیان، زۆربە، زوربە، زۆرمەند، خورت، کەڵ، زۆردار، بەستین، بەخووز، پەکمەن، توانا، بەتوانا، بەبڕشت، بەزەبر، بەکێش، بەتین، بەقەوەت 2 بەدەسەلات، پڕکۆنترۆڵ، هێزبەدەست 3 کاریگەر، بەباندۆر، کارتێکەر 4 دەسدار، دەسڕۆیشتوو 5 گرنگ، پێشەم، گەورە 6 (بەڵگەهێنانەوە و هتد) تۆکمە، پتەو، بڕا، قایلکەر، ڕێهێنەر 7 (بۆن) توند، ناخۆش ۞ 1 پرقدرت، نیرومند 2 مقتدر 3 مؤثر 4 متنفذ 5 مهم، بزرگ 6 قانع‌کننده 7 (بو) زننده

powerfully /-fəli/ *adverb*
بەهێزانە، بە دەسەلاتەوە، زۆرمەندانە، لە رووی دەسەلاتەوە، بە توندی: *a powerfully emotive song* ۞ قوی، با اقتدار، به شدت

powerfulness /ˈpaʊəflnəs, US ˈpaʊərflnəs/ *noun*
1 بەهێزی، زۆربەیی، بەقەوەتی، بەتینی، بەبڕشتی، بەزەبری 2 بەدەسەلاتی، کاریگەری ۞ 1 قدرت‌مندی، نیرومندی 2 مؤثر بودن

power game *noun*
شەڕی دەسەلات، هێز(ە)بڕکێ، بەربەرەکانی هێز و دەسەلات ۞ بازی یا جنگ قدرت

powerhouse /ˈpaʊəhaʊs, US ˈpaʊərh-/ *noun*
1 ویسگەی پێکهێنانی هێزی کارەبایی 2 سەرچاوە، بنەما 3 ڕێکخراوە یان کۆمەڵی بەهێز 4 مرۆی یەکجار بەهێز و پڕوزە، یەکجار بەکار ۞ نیروگاه 2 منبع 3 گروه یا سازمان قدرت‌مند 4 آدم پرقدرت

powerless /ˈpaʊələs, US ˈpaʊərləs/ *adjective*
بێهێز، سست، لاواز، بێبڕست، بێپەڕوباڵ، بێدەسەلات، بەیدەس، دەسەوسان، بێدەس، هیچلەدەسنەهاتوو، دەسنەڕۆیشتوو، بێکارە، نەتوانی، پێنەکراو: ◊ *powerless minorities* ◊ *The Embassy seemed powerless to intervene* ۞ ضعیف، ناتوان، بی‌نفوذ

powerlessly /ˈpaʊələsli, US ˈpaʊərləsli/ *adverb*
بە شێوەیێکی دەسەوسان، لاوازانە ۞ به طور ناتوان

powerlessness /ˈpaʊələsnəs, US ˈpaʊərləsnəs/ *noun*
بێهێزی، سستی، لاوازی، بێبڕستی، بێشیانی، بێدەسەلاتی، بەیدەسی، دەسەوسانی، هیچلەدەسنەهاتوویی، بێکاری، نەتوانین، پێنەکراوی: ◊ *a feeling of powerlessness* ◊ *a sense of powerlessness* ۞ ضعف، ناتوانی

power line *noun*
وایەری هەڵگری ئێلیکتریسیتە، هێڵی گوێزانەوەی کارەبا: *overhead power lines* ۞ خط انتقال نیرو

power of attorney *noun*
بریکاری، وەکیلایەتی، نامەی بریکاری ۞ وکالت و وکالت‌نامه

power of choice *noun*
هێزی یا دەسەلاتی هەڵبژاردن ۞ قوەی انتخاب

power of discrimination *noun*
هێز یان توانایی جیاکردنەوە ۞ قوەی تمیز

power pack *noun*
ترانسفۆرماتۆری بۆ گۆڕینی تەزووی گۆڕاو ۞ پوورپک

power plant *noun*, also power station
ویسگەی هێزی ئێلیکتریکی ۞ نیروگاه

power play *noun*
1 شەڕی دەسەلات، هێز(ە)بڕکێ، بەربەرەکانی هێز و دەسەلات: *political power play* 2 هێرشێکی چڕەوەبوو لە فوتبۆڵدا 3 ڕەوشێکە لە هاکی سەرسەهۆڵ (لەودا ژمارەی یاریزانەکانی تیمێ (بە شێوەی کاتی) لە دەستە و تیپەکەی تر زیاترە (ڕەنگە تیپە کەمترە تووشی سزا و پنالتیێ هاتبێتن) ۞ 1 بازی قدرت 2 و 3 پوور پلی

power outage = power cut

power point *noun*
پریز (ئێلیکتریسیتە) ۞ پیریز

power politics *noun*
رامیاری زۆرەملی یان لەسەر بنچینەی هێز ۞ سیاست زور

power-sharing *noun*
بەشداریبوون لە دەسەلاتدا، دابەشکردنی دەسەلات ۞ تقسیم قدرت

power station *noun*
ویسگەی بەرهەمهێنانی هێزی ئێلیکتریکی ۞ نیروگاه

power steering *noun*, also power-assisted steering
سیستمی هایدرولیکی، ئاسانبەڕێدابردن ۞ سیستم هیدرولیکی

power tool *noun*
ئامێر یا دەزگای ئێلیکتریکی، ئامرازی برقی یان کارەبایی ۞ ابزار برقی

power worker *noun*
کرێکاری ویسگەی بەرهەمهێنانی هێزی ئێلیکتریکی ۞ کارگر نیروگاه

Powhatan /ˈpaʊətan/ *noun, pl.* Powhatans
1 ئەندامی گەلێکی سوورپێستی ڕۆژهەلاتی ڤیرجینیا 2 زمانی تیاچووی Algonquianی ئەو گەلە ۞ پوهاتان

powpow /ˈpaʊwaʊ/ *noun*
(نافەرمی) کۆبوونەوە، کۆمجڤین، جڤین، جەژن، ڕێوڕەسم، میتینگ، ئەنجومەن (= ئاهەنگ یان

فیستڤالێکە کە سوورپێستەکان (ئەمریکییە ڕەسەنەکانی باکوور) بە بۆنەی سەرکەوتن (لە ڕاو و هتد) یان چابوونەوە لە نەخۆشی لەگەڵ هەرا و قریوەیەکی زۆر دەیگێرن)؛ قەشە یان شەمەن shaman (جادووگەری خێڵ، لە نێوان سوورپێستەکانی ئەمریکای باکووری) ⬡ اجتماع، گردهمایی، جشن، جلسه، شورا

pox /pɒks, US pɑːks/ *noun*
1 جۆرێ نەخۆشی ڤایرۆسی virus disease (وەک chicken pox و smallpox) کە بە pustule و eruption دیاری دەکرێ؛ (کۆن) smallpox، 2 (بەیتەری) نەخۆشی باسوورە syphilis، (هی مەڕ) 3 مێملێکی پەتاتە کە erysipelas دەداتە ڕیشە و زیپکەی ڕەگ و ڕیشە (تویکلەکەی دادەماڵێ) 4 = curse، plague: *a* ◊ *A pox on you and your bright ideas! pox on him* ⬡ پوکس

poxvirus *noun, pl.* poxviruses
هەر کۆمەڵەیێکی گەورەی ڤایرۆسەکانی DNA کە دەبنەهۆی smallpox یان نەخۆشی هاوشێوەی تر[خێزان Poxviridae] ⬡ پوکس‌ویروس

poxy *adjective* (poxier, poxiest)
خراپ، ئایەخ، بازاڕی، گەنوگووزاڵ، گەند، بێ‌نرخ ⬡ اشغال، نامرغوب

pozzolana /ˌpɒtsəˈlɑːnə/ *noun*
جۆرێ خۆڵەمێشی گڕکانی بۆ نێو شفتە یان چیمەنتۆ، بۆ ژێر ئاو بەکاردێترێ (بنەڕەت: لە ئیتالیایی، لە *pozz(u)olana* "(earth) of *Pozzuoli*"، شارێکی نزیک بە ناپێلز یان ناپۆلی) ⬡ پوزولانا

pp *abbreviation* 1 per pro 2 (also p.p.) pages 3 pianissimo

PPE *abbreviation* philosophy politics and economics
(ب.ت. لە زانکۆی ئاکسفۆرد) فەلسەفەی ڕامیاریناسی و ئابووری‌ناسی، فەلسەفەی زانستی سیاسەت و (زانستی) ئابووری ⬡ فلسفەی علم سیاست و علم اقتصاد

ppp *abbreviation* public-private partnership
هاوبەشێتی (کەرتی) گشتی و تایبەتی ⬡ مشارکت (بخش) عمومی و خصوصی

pps /ˌpiː piː ˈes/ *abbreviation* Parliamentary Privates Secretary
(بریتانیا) سکرتێری تایبەتی پارلیمانتاری ⬡ منشی ویژەی پارلمانی

Pr symb. the chemical element praseodymium

pr *abbreviation* 1 pair 2 price
1 جووت 2 بایی، نرخ، بوها، قیمەت ⬡ 1 جفت 2 قیمت

PR /ˌpiː ˈɑː(r)/ *abbreviation* 1 public relation 2 proportional representation
1 پێوەندی‌یەکانی گشتی، پێوەندی‌یە گشتی‌یەکان 2 هەڵبژاردنە ڕێژەیی‌یەکان، هەڵبژاردنی ڕێژەیی ⬡ 1 روابط عمومی 2 انتخابات نسبی

praam /prɑːm/ *noun*
1 جۆرێ بەلەمی بن‌تەختی بارهەڵگر یان تۆپ‌دار 2 جۆرێ گەمی سەولی سکاندیناڤی ⬡ پرام

practicability /ˌpræktɪkəˈbɪləti/ *noun*
لەکردنهاتوویی، بکردی، کراوی، لەجێبەجێبوونهاتوویی، کردەوەیی‌بوون، جێبەجێ‌کراوی ⬡ عملی بودن، امکان

practicable /ˈpræktɪkəbl/ *adjective*
1 کردارەکی، کرداری، لەکردنهاتوو، بکرد، کراو، کردەنی، لەجێبەجێبوونهاتوو، کردەوەیی، کردنی، جێبەجێ‌کراو، بەکارهاتوو 2 (ڕێگا و هتد) خۆش، شیاوی پیاڕۆیشتن، کراوە، شیاوی پیاتێپەڕین 3 گونجاو، باش ⬡ 1 عملی، ممکن 2 قابل عبور 3 مناسب

practicably /-əbli/ *adverb*
دەکرێ، بە شێوەیەکی کردارەکی، لەکردنهاتووانە ⬡ به طور عملی

practical[1] /ˈpræktɪkl/ *adjective*
1 کردارەکی، کردەیی، کردەنی، کردەوەیی، پراکتیکال: ◊ *practical advice/help/support* 2 بەکارهاتوو، بەقازانج، *practical problems* بەسوود، بەکەڵک، گونجاو، باش، بابەتی، لەبار 3 بەکار، بەکردەوە 4 ڕیالیستیک، ڕاستی‌بین 5 ژیرانە، ئاقڵانە، ڕاستەقینە، ڤیرچوال ⬡ 1 عملی 2 قابل استفاده، مناسب 3 اهل عمل 4 واقع‌بین 5 معقول، واقعی

practical[2] /ˈpræktɪkl/ *noun*
(نافەرمی) وانەی بە کردەوە، تاقیکاری کردارەکی یان بەکردەوە: *The second part of the exam is a three-hour practical* ⬡ درس عملی

practical art *noun*
هونەری کرداری یان بەکردەوە (یان دەستی) ⬡ هنر عملی

practicality /ˌpræktɪˈkæləti/ *noun, pl.* practicalities
1 کردارەکێتی، کرداریتی، کردەنێتی، لەکردنهاتوویی، بکردی، لەجێبەجێبوونهاتوویی، کردەوەیێتی، جێبەجێ‌کراوی، feasibility: *Victorian engineers combined practicality with beauty* 2 ڕاستێتی، ڕاستەقینەیی‌بوون، ڕاستی 3 (practicalities) ڕاستی‌یەکان، فاکتەکان، کاروباری لەکردنهاتوو (لە چاو ئایدیاکان) ⬡ 1 عملی بودن، امکان 2 واقعیت 3 (در جمع) واقعیات

practical joke *noun*

1 شۆخی دەستی، دەس‌بازی 2 تیتاڵ‌بازی، تیز، گاڵتەجاڕی، شۆخی‌بازاڕی ۞ 1 شوخی عملی 2 مسخرگی

practical joker *noun*
شۆخی‌باز (بە دەس‌بازی) ۞ شوخی عملی‌کننده

practically /'præktıkli/ *adverb*
بە کردەوە، لە ڕاستی‌دا ۞ عملاً، در حقیقت

practical nurse *noun*
یاریدەدەری نەخۆشیار، نەخۆشەوانی ڕاهاتوو (بەڵام خوارتر لە registered nurse) ۞ پرستار آروینی یا تجربی

practice /'præktıs/ *noun, adjective*
n 1 کار، کردەوە، کریار، کردار، کردە 2 مەشق، (ڕاهێنان)، ماوەی مەشق‌کردن 3 دووبارەبوونەوە 4 خوو، داهاتن یان خووگرتن بە شتێ، پیشە، عادەت 5 نەریت 6 شێوە، ڕێباز، ڕێگا، ڕەوت، ڕێ‌وشوێن، بار، شێوەی کردن، شێواز 7 ئەزموون 8 کار یان پیشەی دوکتوری، شوێنی چاولێ‌کردنی نەخۆشەکان 9 کار یان پیشەی پارێزەری، شوێنی کاری پارێزەری 10 هات‌وچۆکەران، هاتووان (چ دوکتور یان پارێزەر) 11 پیشە، کار *adj* مەشقی ۞ *n* 1 عمل، کنش 2 تمرین، مدت انجام تمرین 3 تکرار 4 عادت 5 رسم 6 روال، روش 7 تجربه 8 حرفەی طبابت، مطب 9 حرفەی وکالت، دفتر وکالت 10 مراجعین 11 حرفه *adj* تمرینی

practice = practise

practician = practitioner

practicum /'praktıkəm/ *noun, pl.* practicums
(لە ئەمریکا) بەشی کرداری یان کردەنی، بەشی کردەوەیی یا بەکردەوە (خوێندن) ۞ بخش عملی

practised /'præktıst/ *adjective*
1 شارەزا، کۆنەکار، لێزان، خاراو، بەئەزموون، کارئاشنا، لەکاردەرهاتوو، لەکڵ‌دەرهاتوو 2 پیشەیی ۞ 1 ماهر، ورزیده 2 حرفه‌ای

practising /'præktısıŋ/ *adjective*
1 دەس‌بەکار، خەریک‌کار، لەسەرکار 2 شوێن‌کەوتە، مرید، دواکەوتە (نەریتێکی دینی) ۞ 1 شاغل 2 پیرو

practitioner /præk'tıʃənə(r)/ *noun*
1 دوکتور، نۆژدار، پزشک، حەکیم 2 پارێزەر، وەکیل، بەرەڤانکار (دەس‌بەکار بێ) 3 شارەزا، مامۆستا، پسپۆر، وەستا ۞ 1 طبیب، پزشک 2 وکیل 3 متخصص

praenomen /pri:'nəumen/ *noun*
سەرنێو، ناوی سەرەتا، ناوی دەسپێک یان یەکەم ۞ نام نخست

praepostor /prı'pɒstə/ *noun,* also prepostor
(لە هێندێ خوێندنگای گشتی‌دا، بریتانیا) پۆلەوان، چاودێر، گەورەی پۆل (بنەڕەت: لە *praepositor*، گۆڕاوی *praepositus* لاتین "chief ,head") ۞ مبصر

praesidium = presidium

praetor /'pri:tə, US -tɔ:/ *noun,* US pretor
هەریەک لەو دوو دادگەری ئاسایشی ڕۆمی کۆن خوارتر لە کۆنسوڵ، دادگەر، دادوەر، دادیار، دادپرس (لای ڕۆمی‌یەکان) ۞ پریتور، قاضی

praetorial *adjective*
سەربەو سەربازەی کە لە گاردی ئیمپراتۆری ڕۆم دایە؛ سەربە یان پێوەندی بە praetorـەوە هەیە ۞ وابسته به پریتورین

Praetorial Guard *noun*
(لە ڕۆمی کۆن) گاردی ئیمپراتۆری ڕۆم ۞ گارد پریتورین

praetorian /'pri:tɔ:rıən/ *noun*
سەرباز لە گاردی ئیمپراتۆری ڕۆم‌دا ۞ پریتورین

praetorianism *noun*
پریتۆریەنیزم، دیکتاتۆری میلیتاری یان سەربازی ۞ پریتوریَنیسم

pragmatic /præg'mætık/ *adjective*
1 کردارەکی، کردەوەیی، بەکردەوە، پراگماتیک 2 کردەوەباوەڕی‌یانە، کردەوەگەری‌یانە 3 بەرژەوەندخوازانە، بەرژەوەندباوەڕانە 4 ڕاستی‌بینانە، ریالیستی، واقیع‌بینانە: *a pragmatic approach to management problems* 5 خۆتێ‌هەڵقوتێن 6 (زمانەوانی) سەربە زانستی بەکارهێنان یان پراگماتیک ۞ 1 عملی 2 عمل‌گرایانه 3 مصلحت‌اندیشانه 4 واقع‌بینانه 5 فضول 6 وابسته به کاربردشناسی

pragmatically /-kli/ *adverb*
بە کردەوە، لەباری کرداری‌یەوە ۞ عملاً

pragmatics /præg'mætıks/ *noun, pl.*
(زمانەوانی) زانستی بەکارهێنان، پراگماتیک: 1 لقێکی نیشانەناسی کە دەربارەی پێوەندی نێوان نیشانەکان یان بێژە و زاراوەی زمانی و بەکارهێنەرانی دەکا 2 لقێ لە زمان‌ناسی کە لەمەڕ پێوەندی ڕستەکان بەو دەوروبەری کە تێیدا ڕوودەدەن، دەکۆڵێتەوە ۞ کاربردشناسی

pragmatic sanction *noun*
(کۆن) دەستووری شایی یان ئیمپراتۆری کە هێز و دەسەڵاتی قانوونی لە پشتە (لە *pragmatica sanction* لاتین) ۞ پراگماتیک سنکشن

pragmatism /'prægmətızəm/ *noun*
1 کردەوەگەری، کردەوەباوەڕی 2 بەرژەوەندخوازی، بەرژەوەندباوەڕی 3 ڕاستی‌بینی، ڕاستی‌خوازی ۞ 1 عمل‌گرایی 2 مصلحت‌گرایی 3 واقع‌بینی

pragmatist /'prægmətıst/ *noun*
1 کردەوەگەر، کردەوەباوەڕ، پراگماتیست 2 ڕاستی‌بین، ڕاستی‌خواز ۞ 1 عمل‌گرا 2 واقع‌بین

pragmatistic *adjective*
کردەوەگەرییانە، کردەوەباوەڕییانە ۞ عمل‌گرایانه

prahu /ˈprɑːuː/ = proa

prairie /ˈpreəri, US ˈpreri/ *noun*
1 (ناوچە) شیناوەرد، سەوزەلانی، شینایی، سەوزایی، مێرگ، چیمەن، چیمەنزار 2 دەشت (سەرسەوز)، کرک، ئاران (ب.ت. لە ئەمریکای باکووری) ۞ 1 مرغزار 2 هامون

prairie chicken *noun*, also prairie hen
مریشکی دەشتانی، جۆرێ کورکورەی دەشتەکانی ئەمریکای باکووری [توخم *Tympanuchus*: دوو جۆرن] ۞ مرغ مرغزار

prairie dog *noun*
جۆرێ سمۆرەی کۆمەڵژی دەشتەکانی ئەمریکای باکووری، سمۆرەی مێرگەلان [توخم *Cynomys*: چەندین جۆرن] ۞ نوعی سنجاب

prairie oyster *noun*
1 جۆرێ خواردنەوە (لە هێلکەی کاڵ و بەهارات ساز دەبێ) 2 (prairie oysters، ئەمریکا) جۆرێ چێشت لە گونەوێلەی گوێرەکە ساز دەبێ ۞ پریری اویستر

prairie schooner *noun*
جۆرێ عەرەبانە کە لە سەدەی 19 لە لایەن کۆچەرانی سەرەتای ئەمریکاوە لە پەڕینەوەی دەشتەکانا بەکاردێنرا ۞ پریری اسکونر

praise /preɪz/ *noun*
(خودا) پەرستن، پەسن‌دان، ستایشت، پیاهەڵوتن، پیاهەڵدان، تاریف‌دان، commendation، worship ۞ ستایش، تحسین

praiseworthily /ˈpreɪzwɜːðili, US -wɜːrðɪli/ *adverb*
لەپەسن‌هاتووانە، لەپەرستن‌هاتووانە ۞ بە طور ستودنی

praiseworthiness /ˈpreɪzwɜːðinəs, US -wɜːrðinəs/ *noun*
پەسن‌دان، پیاهەڵوتن، پیاهەڵدان، تاریف‌دان ۞ تحسین، ستودگی

praiseworthy /ˈpreɪzwɜːði, US -wɜːrði/ *adjective*
گەورە، لەپەسن‌هاتوویی، لەپەرستن‌هاتوویی، شیاوی پیاهەڵدان یان پەسن‌دان، laudable: *a praiseworthy effort* ۞ ستودنی، قابل تحسین

Prakrit /ˈprɑːkrɪt/ *noun*
هەریەک لە زاراوە کۆن و یان هی سەدەکانی نیوەڕاستی باکوور و ناوەندی هێند (بنەڕەت: لە *prākṛta* سانسکریتەوە) ۞ پراکریت

praline /ˈprɑːliːn/ *noun*
جۆرێ شیرینی لە کولاندنی کاکلە لە شەکردا ساز دەبێ ۞ پرالین

pram[1] /præm/ *noun*
کالیسکەی منال، عەرەبانەی منال، منالهەڵگر(ە) ۞ کالسکەی بچه

pram[2] /prɑːm, US pram/ *noun*
جۆرێ بەلەمی بن‌تەخت ۞ پرام

prana /ˈprɑːnə/ *noun*
(هیندوئیزم) هەناسە، وەک پێنج هێزی ژیان‌پێ‌بەند (بنەڕەت: لە سانسکریتەوە) ۞ پرانا

pranayama /ˌprɑːnʌˈjɑːməː/ *noun*
(لە یوگادا) هەناسەبەند(ان)، هەناسەڕاگیری (بنەڕەت: سانسکریت) ۞ پرانایاما

prance /prɑːns, US præns/ *noun*
1 هەڵبەزودابەز، باز، پەڕین، هەڵخستنەوە و داخستنەوە 2 جووتە، لووشکە، لووشک، زیچ، زیتک ۞ 1 ورجەورجە، پرش 2 جفتک

prancer *noun*
هەڵبەزودابەزکەر، بازدەر، هەڵخەرەوە ۞ پرش‌کننده

prandial /ˈprandɪəl/ *noun*
بەدرێژایی یان سەربە چێشت، خۆراکی ۞ طی یا وابسته به غذا

prang /præŋ/ *noun*
زیان، زەرەر (ماشینی پێکاکەوتوو) ۞ خسارت

prank /præŋk/ *noun*
شۆخی، جەفەنگ، گاڵتە، تیتاڵبازی، گاڵتەجاڕی، شۆخی‌بازاڕی: *a prankish child* ۞ مزاح، مسخرگی

prankful *adjective*
شۆخی‌یانە، لە رووی شۆخی‌یەوە، شۆخی‌باز ۞ شوخی‌آمیز، شوخ

prankish /ˈpræŋkɪʃ/ *adjective*
شۆخی‌باز، جەفەنگ‌باز ۞ شوخی

prankishness /ˈpræŋkɪʃnəs/ *noun*
شۆخی‌بازی، جەفەنگ‌بازی ۞ شوخ‌طبعی

prankster /ˈpræŋkstə(r)/ *noun*
گاڵتەچی، لۆدە، تەڵخەک، شۆخی‌باز، تیزباز، سۆحبەتچی، تیتاڵباز، گاڵتەجاڕ ۞ مسخره‌باز

prase /preɪz/ *noun*
جۆرێ کوارتزی سەوزباوی روون ۞ پریز

praseodymium /ˌpreɪziəʊˈdɪmiəm/ *noun*
(کیمیا) پرازیۆدیمیۆم (بە ژ.گ. 59، ن. Pr؛ بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *Praseodym* یۆنانی "کوڕادە-سەوز (لەبەر خوێ سەوزەکانی)"، + *Didym* ئەڵمانی "didymium") ۞ پرازئودیمیم

prat /præt/ *noun*
1 مرۆی گەوج و لەوج، گوێلک، کەر، بارگین 2 کنگ، سمت، قوون، پاشەڵ ۞ 1 آدم احمق، گوساله 2 کفل

prater *noun*
1 زۆربلە، چەقەسرۆ، چەنەدرێژ 2 چرین، سرتن ۞ 1 وراج 2 پچ‌پچ‌کن

pratfall *noun*

(نافەرمی) بەربوونەوە یان کەوتن لەسەر کنگ ◇ افتادن روی کفل

pratie /'preɪti/ *noun*
(لە ئیرلەند) پەرەماسی، پەتاتە ◇ سیب‌زمینی

pratincole /'prætɪŋkəʊl/ *noun*
مێرگ‌نشینە: جۆرێ باڵندەی مێرووخۆری باڵدرێژە [*Glareola pratincola* (ئەفریکایی و مەدیتەرانەیی) و جۆرەکانی تر] (بنەرەت: لە *pratum* لاتین "meadow" + *incola* "inhabitant") ◇ پراتینکول

pratique /'prætiːk/ *noun*
(مێژوویی) دەستووری کە دراوە بە کەشتییێ تا لە بەندەرێکا سەودا بکا ◇ پراتیک

prattle /'prætl/ *noun*
1 زۆربلەیی، چەقەسرویی، چەنەدرێژی، فلتەفلت 2 (منالان) گرگال ◇ 1 وراجی 2 غان و غون

prattler /'prætl/ *noun*
زۆربلە، چەقەسرۆ، چەنەدرێژ ◇ وراج

prau = proa

prawn /prɔːn/ *noun*
شامەیگو، روبیان (ب.ت. زل [*Leander* و تۆخمەکانی تر]) ◇ شاه‌میگو

prawn cocktail *noun*
کۆکتێلی مەیگو ◇ کوکتل میگو

praxis /'præksɪs/ *noun, pl.* praxises or praxes
1 نەریت، رێورەسم، دەستوور، رێوشوێن، کەڤنەشوپ 2 خوو، پیشە 3 (رێزمان) نموونەکانی مەشق(دان) ◇ 1 رسم، عرف، عادت 2 (دستور زبان) امثلەی تمرینی

prayer /preə(r), US prer/ *noun*
1 دوعا، نزا، نوێژ 2 پارانەوە، خواپەرستی 3 داوا(کردن)، داخوازی، لێویستن، کڕووزانەوە، داوێن‌گیری، تکا، نیاز، داوا، ئارەزوو، هیوا، ویست 4 (prayers) (کۆبوونەوەیەکی نافەرمی بە مەبەستی) دوعا، نزا، پارانەوە، خواپەرستی ◇ 1 دعا، نماز 2 نیایش 3 درخواست، لابە، خواهش، حاجت 4 (در جمع) دعا، نیایش

prayer-book *noun*
نزانامە، دوعانامە، کتێبی دوعا یا نوێژ، نوێژنامە ◇ کتاب دعا یا نماز

prayerful *adjective*
لەخواترس، پارێزگار، زۆربەنوێژ، دەس‌بەدوعا ◇ متقی

prayerfully *adverb*
لەخواترسانە، پارێزگارانە ◇ متقی‌وار

prayerless *adjective*
نوێژنەکەر، نوێژنەخوێن، سەربە بەرماڵی خودا دانەناو ◇ نمازنخوان

prayer mat *noun*, also rug
بەرماڵ، دوگرد ◇ سجادە

prayer meeting *noun*
(ب.ت. لە کلیسە پرۆتێستانتییەکان) دوعا و نزای بەکۆمەڵ ◇ دعای جمعی، اجتماع بر سر دعا

prayer plant *noun*
گیانوێژە؟ (= گیایێکی برێزیلی بە شەوا راست دەبێتەوە و بە رۆژا دادەتەپێ [*Maranta leuconeura*]) ◇ نوعی گیاه

prayer rug = prayer mat

prayer shawl = tallith

praying mantis *noun*, also mantis
تاجیلۆکە، بالوک، بالبالۆکە، حوشترخوا، هەسپێنەیی ◇ آخوندک

pre- /priː/ *prefix*
پێشگر: بەرلە، پێش لەوەی، پێشەکی، پێش‌تر، پێش، سەرەتایی، بەرایی: *pre-adolescent* (بنەرەت: لە *prae-* لاتینەوە) ◇ پیشوند: قبل از، جلو، مقدماتی

preacher /'priːtʃə(r)/ *noun*
ئامۆژگار، شیرەتقان، راگەیەنەر (دینی) ◇ موعظه‌گر، مبلغ

preachership *noun*
کاری ئامۆژگاری، ئامۆژگاریەتی، شیرەتقانی ◇ موعظه‌گری، واعظی

preaching *noun*
ئامۆژگاری، نەسیحەت، شیرەتقانی، پەند و شیرەت ◇ وعظ

preachment *noun*
ئامۆژگاری وەڕەس‌کەر ◇ موعظه‌ی ملالت‌آور

preachy /'priːtʃi/ *adjective* (preachier, preachiest)
(نافەرمی) ئەهلی ئامۆژگاری، فێرەئامۆژگاری، سەر لە ئامۆژگاری‌خوراو ◇ اهل موعظه

pre-adamite /priː'ædəmaɪt/ *noun*
مرۆڤی بەرلە ئادەم ◇ انسان پیش از آدم

preadolescence *noun*
بەرلە تازەلاوی، پێش‌هەرزەکاری، پێش‌نوجوانی ◇ قبل از نوجوانی

preadolescenct *adjective*
سەربە بەرلە تازەلاوی، پێش‌هەرزەکاریانە، سەربە پێش‌نوجوانی ◇ وابسته به قبل از نوجوانی

preamble /pri'æmbl, US 'priːæmbl/ *noun*
1 پێش‌وتار 2 پێشەکی ◇ 1 پیش‌گفتار 2 مقدمه

preamp = preamplifier

preamplifier *noun*
دەزگایێکی ئێلیکترۆنیک کە دەنگ دەدا بە سیگناڵ و پەیامە زۆر لاوازەکان و دەیان گوێزێتەوە بۆ ئامپلیفایەری سەرەکی ◇ پری‌امپلیفایر

prearranged /ˌpriːə'reɪndʒd/ *adjective*
لەوەپێش‌رێکخراو، پێشەکی‌رێکخراو، لەوەپێش بەرنامەبۆدانراو، پێشەکی پلان‌رێژکراو ◇ از پیش

ترتیب دادەشدە

prearrangement *noun*
پێشەکی ڕێکخستن، پێشەکی پلانبۆدانان، لەوەپێش پلانڕێژکردن، زووتربەرنامەبۆدارشتن ۞ ترتیب از قبل

preatomic *adjective*
پێش‌گەردیلەیی، پری‌ئەتۆمیک (سەربە سەردەمی پێش بۆمبی گەردیلەیی) ۞ پری‌اتومیک

pre-audience /priː ˈɔːdiəns/ *noun*
مافی زووتر قسەکردن یان بەرگری‌کردن ۞ حق زودتر سخن گفتن یا دفاع کردن

preaxial *adjective*
(پزشکی) هەڵکەوتوو لە پێش تەوەری لەش‌دا، پێش‌تەوەری ۞ واقع در جلو محور بدن

prebend *noun*
1 قەشە 2 مووچە یان بەراتی قەشە، قەشانە 3 قەشەی مووچەخۆر یان بەرات‌گر ۞ 1 کشیش 2 حقوق کشیش 3 کشیش حقوق‌بگیر

prebendary /ˈprɛb(ə)nd(ə)ri/ *noun, pl.* prebendaries
قەشەی مووچەخۆر یان بەرات‌گر ۞ کشیش حقوق‌بگیر

prebiotic *adjective*
پێش‌ژیانی (لە پێش ژیانا ڕوویداوە یان بووە) ۞ پری‌بیوتیک

Preboreal /priːˈbɔːrɪəl/ *adjective*
(زەوی‌ناسی) سەربە یەکەمین قۆناغی ئاووهەوایی سەردەمی postglacial لە باکووری ئەورووپا (دەوروبەری 10,000 تا 9,000 ساڵ لەوەپێش) ۞ پری‌بیوریال

Precambrian /priːˈkambrɪən/ *adjective*
پری‌کامبریەن (= بەشێ لە سەردەمانی زەوی‌ناسی کە بەرلە سەردەمی ژیانی کۆن دەسی‌پێ‌کردووە و دەوروبەری 570 ملیۆن ساڵ لەوەپێش دوایی پێ‌هاتووە. بەرد و کەڤری ئەو سەردەمە نزیک بە پێنج‌یەکی توێکڵی زەوی‌یان پێکهێناوە و چونکو سەرچاوەیەکی پری زێری تیایە، لەباری ئابوورییەوە بایەخ و گرنگی‌یەکی زۆری هەیە) ۞ پری‌کامبرین

precancerous /ˌpriːˈkænsərəs/ *adjective*
پێش‌شێرپەنجەیی، ئامادەی تووش‌بوون بە شێرپەنجە: *a precancerous lesion* ۞ آمادەی مبتلا به سرطان

precarious /prɪˈkeəriəs, US -ˈker-/ *adjective*
ناجێگیر، لەق، لەرزۆک، قرچۆک، ناسلامەت، بێ‌بنچینە، شلەژاو، دووبەختەکی، شانسی، جێی شک، گومان‌لێ‌کراو، نادڵنیا، قرچۆک، ڕووخەک، چەندڕوژە، پرمەترسی، مەترسی‌دار: *precarious generalizations* ۞ نابرجا، متزلزل، بی‌ثبات، خطرناک

precariously /prɪˈkeəriəsli, US -ˈker-/ *adverb*
بە شێوەیەکی پرمەترسی، مەترسی‌دارانە ۞ به طور خطرناک

precariousness /prɪˈkeəriəsnəs, US -ˈker-/ *noun*
ناجێگیری، لەقی،لەرزۆکی، قرچۆک، ڕووخەک، چەندڕوژە، ناسلامەتی، بێ‌بنچینەیی، دووبەختەکی‌بوون، شانسی‌بوون، نادڵنیایی، پرمەترسی‌بوون ۞ بی‌ثباتی، تزلزل، خطرناکی

precast /ˌpriːˈkɑːst, US -ˈkæst/ *adjective*
(چیمەنتۆ، گەچ و هتد) لەوەپێش‌گیراو، خۆش‌کراو، ئامادەی لەکارکردن ۞ پیش ریخته

precatory /ˈprekətɔːri/ *adjective*
تکاکاری‌یانە، تکاکارانە، داوێن‌گیری‌یانە، داواکاری‌یانە، پاڕانەوەیی ۞ تمنایی، درخواستی

precaution /prɪˈkɔːʃn/ *noun*
1 قایم‌کاری، پێش‌بینی، مەترسی‌دوورخستنەوە، تۆکمەکاری: *warned of the need for precaution* 2 کار یان کردەوەی ئاگاداری‌یانە 3 (precautions، نافەرمی) پێشگیری، بەرگیری، دژەسکپری ۞ 1 احتیاط 2 اقدام احتیاطی 3 (در جمع) جلوگیری

precautionary /prɪˈkɔːʃənəri, US -neri/ *adjective*, also precautional
ئاگاداری‌یانە، وشیارانە، پێشگیری‌یانە ۞ احتیاطی

precautious /prɪˈkɔːʃəs/ *adjective*
هۆشیار، ئاگادار، پارێزکار، بەپارێز، وریا، قایم‌کار، پتەوکار ۞ محتاط

precative *adjective*
تکاکاری‌یانە، داوێن‌گیری‌یانە، داواکاری‌یانە، پاڕانەوەیی ۞ تمنایی، درخواستی

precedence /ˈpresɪdəns/ *noun*, also precedency
1 لەپێش‌بوون، لەپێش‌تربوون، پێشوەیی‌بوون، لە سەرەتاوەبوون 2 مافی لەپێشەوەبوون ۞ 1 اولویت، تقدم 2 حق تقدم

precedent /ˈpresɪdənt/ *noun, adjective*
n 1 پێشینە، ڕابووری، نموونە 2 نەریت، ڕێ‌ورەسم، ڕێ‌وشوێن، کەڤنەشوێ 3 (ماف) ڕەوت (پرۆسە) یان پێشینەی دادگەری یان دادگایی *adj* خاوەن‌پێشینە، بەرابووری، نموونەدار، پێشینەدار، لەوەپێش‌کراو ۞ *n* 1 سابقه 2 سنت، رسم 3 رویه یا سابقەی قضایی *adj* سابقەدار

preceding /prɪˈsiːdɪŋ/ *adjective*
پێشوو، پێشین، لەوەپێش، پێشەکی، پێش‌تر، ڕابردوو، بووری ۞ قبلی، گذشته

precentor /prɪˈsentə/ *noun, fem.* precentress
(لە کڵێسە) ڕێبەر، سەردەستە، سەرتیپ ۞ رهبر، پری‌ستور

precentorship *noun*

ڕێبەری، سەردەستەیی، سەرتیپی ۞ رهبری
precept /ˈpriːsept/ *noun*
1 فەرمان، دەستوور 2 بنەما، ڕێسا، بنەڕەت 3 ئامۆژگاری، شیرەت ۞ 1 حکم 2 اصل 3 موعظه
preceptive *adjective*
فێرکردنلەخۆگرتوو، فێرمەندانە، فێرکارییانە، ۞ didactic تعلیمی
preceptor /prɪˈseptə/ *noun*
مامۆستا، وانەبێژ، فێرمەند، بەڕێوەبەری خوێندنگا ۞ مدرس، معلم، مدیر مدرسه
preceptorial /ˌpriːsepˈtɔːrɪəl/ *adjective*
مامۆستایی، سەربە مامۆستا ۞ وابسته به معلم
preceptorship *noun*
مامۆستایی، وانەبێژی، فێرمەندی ۞ مدرسی، معلمی
preceptress *noun*
مامۆستای ژن ۞ معلمه
precession /prɪˈsəʃn/ *noun*
1 (ئەستێرەوانی، هەروەها precession of the equinoxes) پێشکەوتنە ڕۆژگەڕانەوەیییەکان، زووتــر خۆرگەڕانــەوەییــەکان 2 (فیزیــک) جــووڵان یــان خولانــەوەی ســووکی تــەوەری تەنێکی خولاوە یان سووڕاوە spinning body بە دەور تەوەرێکی axis تردا 3 لەپێشەوەبوون، لەپێش تربوون، پێشوەیی بوون، لە سەرەتاوەبوون، پێشکەوتن، لەپێش بوون ۞ 1 تقدیم اعتدالین 2 پریسیون 3 تقدم، سبقت
precessional *adjective*
(ئەســـتێرەوانی) ســـەربە پێـــشکەوتنە ڕۆژگەڕانـــەوەیییـــەکان، ســـەربە زووتـــر خۆرگەڕانەوەیییەکان ۞ وابسته به تقدیم اعتدالین
precinct /ˈpriːsɪŋkt/ *noun*
1 شـوێنێکی دیـوارکراو یـان دیـاریکـراو، دیواربەنـدان 2 گـەڕەک، تـاخ، ناوچـە، دەڤـەر، مەڵبەند 3 مەڵبەندی هەڵبژاردن 4 سنوور، ڕادە، تخوب 5 (precincts) شوێنێکی دیوارکراو یان دیـاریکـراو، دیواربەنـد(ان)، قــن، پـشتێنە 6 دەورمادەوڕ، دەوروبەر، دەوروپشت ۞ 1 محوطه 2 منطقه، قلمرو 3 حوزەی انتخابات 4 مرز، حد 5 (در جمع) محوطه 6 حوالی
preciosity /ˌpreʃiˈɒsɪti, ˌpresi-, US -ˈɑːs-/ *noun, pl.* preciosities
دەســـکردی، ســـاختەیی، دژواری، فـــەرمی، تەقوڕەقی، گرانی، دابوناب ۞ تکلف، آب و تاب
precious /ˈpreʃəs/ *adjective, noun*
1 *adj* گرانبایی، گران، بەنرخ، بەبایەخ، پربایە، بەپوێتــە، بــەهادار 2 خۆنوێنەرانــە، ســاختە، دەسکرد، نائاسایی، فەرمی 3 خۆشەویست، ئازیز 4 یــەکجار، زۆر *n* 1 (لــە بانــگکردنــا) خۆشەویـــستەکەم، باوانەکـــەم، ئازیزەکـــەم 3 یەکجار، زۆر، گەلێ ۞ 1 *adj* قیمتی، ذیقیمت، باارزش 2 پرتکلف 3 عزیز، گرامی 4 فوق‌العاده *n* 1 عزیزم 2 خیلی
preciously /ˈpreʃəsli/ *adverb*
گرانبایییانە، بە شێوەیەکی بەنرخ ۞ به طور قیمتی
precious metals *noun, pl.*
کانزا بەنرخەکان، کانزا گرانبایییەکان ۞ فلزات قیمتی
preciousness /ˈpreʃəsnəs/ *noun*
بـەنرخی، بەبایـەخی، بـەهاداری، گرانبـاییبـوون، فەرمیبوون، نائاسـاییتی ۞ ارزشمنـدی، قیمتـی بودن، تصنعی
precious stones *noun, pl.* also precious gems
بەردە بەنرخەکان ۞ سنگ‌های قیمتی
precipice /ˈpresəpɪs/ *noun*
هەڵــدێرگە، هەڵــدێر، هەڵــدێرکە، هەڵــەمووت، نشووف، هەزار بە هەزار، هەڵەت ۞ پرتگاه
precipitable /prɪˈsɪpɪtəbl/ *adjective*
لەنیشتنهاتوو ۞ قابل رسوب
precipitance /prɪˈsɪpɪtəns/ *noun,* also precipitancy /prɪˈsɪpɪtənsɪ/
پەشـۆکاوی، سـەرلێشێواوی، بەپەلەکـەوتوویی، وەخۆکەوتوویی، تاودراوی، پەلە(قاژە)، تاو، پرتاو ۞ دستپاچگی، عجله
precipitant /prɪˈsɪpɪtənt/ *adjective*
1 بـە پەلـە، تـاودراو، بەلەسـە، پەشـۆکاو، بـە هەڵـەداوان، بـە هەشـتاو، تەنگـەتاو 2 (کیمیـا) مایــەی نیــشتن، نیــشتێنەر ۞ 1 شــتابزده 2 پرسیپیتانت
precipitate /prɪˈsɪpɪtət/ *noun, adjective*
1 *n* (کیمیا، /prɪˈsɪpɪtət, -teɪt/) نیشتن 2 بارین، بارشت 1 *adj* (/prɪˈsɪpɪtət/) بە پەلە، تاودراو، بەلەســە، پەشــۆکاو، بــە هەڵــەداوان، بــە پەلەقاژەکەوتوو، بـە هەشـتاو، تەنگـەتاو: *the precipitate resignation of the director* 2 کتوپڕ، لەناکاو، بێ‌هەوال، چاوەڕواننەکراو ۞ 1 *n* رسوب 2 بارندگی 1 *adj* عجولانه، دستپاچه، عجول 2 ناگهانی
precipitately /prɪˈsɪpɪtətli/ *adverb*
بـە پەلـە، بـە پرتاو، بـە هەڵـەداوان، بـە هەشـتاو، تاودراو: *to act -y* ۞ با عجله
precipitateness /prɪˈsɪpɪtətnəs/ *noun*
تـاودراوی، بـە پەلەکـەوتوویی، وەخۆکـەوتوویی ۞ شتابزدگی
precipitation /prɪˌsɪpɪˈteɪʃn/ *noun*
1 پەلـە، لـەز، دەسـتوبـرد، پـرتاو، خێرایـی، تـاودراوی، پەشـۆکاوی، hastiness 2 (کیمیـا) نیشتن: *calcium phosphate precipitation* 3 بـارین، بارشت 4 بارسـتایی بـارین یـان بارشت، بـڕی بـارین: *an increase in annual precipitation* ۞ 1 عجله 2 (شیمی) تـەنشـت 3 بارندگی 4 مقدار بارندگی

precipitator *noun*
پەلەکەر، پەلەخەرە، تاودەرە ۞ شتاب‌کننده

precipitin /prɪˈsɪpɪtɪn/ *noun*
(زیندە(وەر)کیمیا) تەنی بەرهەڵستکاری نیشتوو
۞ جسم مقاوم تەنشین‌شونده

precipitous /prɪˈsɪpɪtəs/ *adjective*
1 بەرز، بڵیند، گڤاندە، تەلان، هەڵدێر، لاپێ،
2 *precipitous cliffs* : تونڵ، سەرەوخوار، زۆرلێژ
کتوپڕ، لەناکاو، بە پەلە، بە پرتاو، دەستوبرد،
a - :hasty بە لەز، بە هەڵەداوان، تاودراو،
a precipitous ◊ *ipitous decline in exports*
action ۞ 1 مرتفع، شیب‌دار 2 عجولانه

precipitously /prɪˈsɪpɪtəsli/ *adverb*
1 هەڵدێرانە، بە شێوەیەکی تەلان، بە شێوەیێکی
مەترسی‌دار، بە لێژ(ایی)یێکی زۆرەوە 2 بە پەلە:
1 ۞ *We don't want to act precipitously*
به طور شیب‌دار، با شیب زیاد 2 با عجله

precipitousness /prɪˈsɪpɪtəsnəs/ *noun*
بەرزی، بەرزایی، تەلانی، زۆرلێژی، تونڵی،
لاپێ‌بوون، سەرەوخواری، هەڵدێری ۞ ارتفاع،
دارای شیب تند بودن

précis /ˈpreɪsiː, US preɪˈsiː/ *noun, pl.* same /-siːz/
کورتە، پوختە (بنەڕەت: لە *précis* فەرەنسی بە
واتای "precise") ۞ خلاصه

precise /prɪˈsaɪs/ *adjective*
1 ورد(بین)، بەسەرنجانە، دروست، ڕاست، هەر،
سەرنج‌پێدراو، ڕۆشن، دیار، بێ‌پەردە، ناتەماوی،
ڕوون، لەڕوو، لەبەرچاو، ئاشکرا، مووبەموو،
precise ◊ *precise details/instructions* : تەواو
Can you give a more ◊ *measurements*
عەمەلی، 2 *precise definition of the word?*
a skilled and precise worker :meticulous
۞ 1 دقیق، صریح، کامل 2 وسواسی

precisely /prɪˈsaɪsli/ *adverb*
دروست، بە وردی، بە سەرنجەوە، (لەوەڵامدا)
The meeting : دروستە، وایە، بەڵێ، هەر وایە
'It's not ◊ *starts at 2 o'clock precisely*
دقیقاً ۞ *that easy, is it?' 'No, precisely.'*
با دقت، (در جواب) دقیقاً

preciseness /prɪˈsaɪsnəs/ *noun*
وردی، دروستی، ڕاستی ۞ دقت

precisian /prɪˈsɪʒn/ *noun*
(زۆرتر کۆن) پریسیژن، دین‌گرژ (یەکجار پێبەند
بە بنەما و نەریتەکان) ۞ پری‌سیژن

precisianism *noun*
پریسیژنیزم، دین‌گرژی ۞ پری‌سیژنیسم

precisianist *noun*
دین‌گرژ ۞ پری‌سیژنیست

precision /prɪˈsɪʒn/ *noun, adjective*
done with mathematical : n وردی، دروستی
He chose his words with - ◊ *precision*
دقیق *adj* دقت *n* ۞ ورد، دروست *adj* *ecision*

precision instrument *noun*
ئامێر یان دەزگای ورد (بۆ کار یان پێوانێکی
یەکجار ورد داڕێژراوە) ۞ ابزار دقیق

precision tools *noun, pl.*
ئامێر یان دەزگا وردەکان ۞ ابزارهای دقیق

preclinical *adjective*
پێش‌سەرجێیی (= تایبەتە بە ماوە و سەروبەندی
پێش دەرکەوتنی کۆنیشانەی سەرجێ) ۞ قبل از
بالینی

preclusion /prɪˈkluːʒn/ *noun*
نەهێشتن، لابردن، بەرگرتن، ڕێ‌لێ‌گرتن،
بەربەستن، بەرگیری، پێش‌گرتن، دوورخستنەوە،
تەکاندنەوە، تەگەرەتێ‌خستن ۞ جلوگیری، منع

preclusive /prɪˈkluːsɪv/ *adjective*
بەربەست، تەگەرە، لەمپەر، ڕێگر، نەهێڵ،
بەرسینگ ۞ مانع

precocial /prɪˈkəʊʃ(ə)l/ *adjective*
(گیانەوەرناسی، هەرکە بێ یان سەربجووقێنێ)
دەتوانێ خۆی بەخێوکا، خۆژی (بڕوانە
:altricial بنەڕەت: کۆی *praecox* "زووتر
mature before its (لە کاتی خۆی) پێگەیشتوو
time + -ial) ۞ پریکوسیال

precocious /prɪˈkəʊʃəs, US -ˈkoʊ-/ *adjective*
زووترپێ‌گەیشتوو، زووتر لە وەختی خۆی،
زووتر لە ئاسایی (پەرەسەندوو)، زووهەڵداو یان
گەشەکردوو، لە هاوتەمەنی خۆی پێش‌تر، بەرلە
وەختی سروشتی، پێش‌وەخت، نائاسایی، ناوارتە
۞ پیش‌رس، پیش از موعد طبیعی، استثنایی

precociously /prɪˈkəʊʃəsli, US -ˈkoʊ-/ *adverb*
زوو(تر)پێگەیشتووانە، زووتر لە وەختی خۆی،
a precociously : بێ‌وەخت، پێش‌وەختانە
talented child ۞ به طور پیش‌رس

precociousness /prɪˈkəʊʃəsnəs, US -ˈkoʊ-/ *noun*
زووترپێ‌گەیشتوویی، زووتر لە وەختی
خۆی‌بوون، زووتر لە ئاسایی (پەرەسەندن)،
زووهەڵداویی یان گەشەکردوویی، پێش‌وەختی
۞ پیش‌رس بودن، رشد پیش از موعد طبیعی

precocity /prɪˈkɒsəti, US -ˈkɑː-/ *noun*
1 زووترپێ‌گەیشتوویی، زووتر لە وەختی
خۆی‌بوون، زووتر لە ئاسایی (پەرەسەندن)،
2 زووهەڵداویی یا گەشەکردوویی، پێش‌وەختی
زیرەکی، بەهۆشی، زوو(تر)تێگەیشتوویی،
وریایی ۞ 1 پیش‌رس بودن 2 ذکاوت

precognition /ˌpriːkɒɡˈnɪʃn, US -kɑːɡ-/ *noun*
(دەروونناسی) پێش(تر)ئاگاداربوون، پێش‌بینی،

پێش(تر)زانی، غەیبزانی، لەدڵچەقین، داهاتووزانی، داهاتووبینی ◇ علم غیب

precoital *adjective*

بەرلەنزیکی، پێشهاوجێی (رووداو) ◇ قبل از آمیزش جنسی

pre-Columbian *adjective*

پری‌کۆلۆمبیەن: سەربە مێژوو و فەرهەنگە ئەمریکایی‌یەکان بەرلە گەیشتنی Christopher Columbus لە 1492دا ◇ پری‌کولومبین

pre-Columbian art *noun*

هونەری رەسەنی ئەمریکای باکووری (لە 2000 ساڵ پێش زاینەوە تا 1492) ◇ هنر پری‌کولومبین

preconceived /ˌpriːkən'siːvd/ *adjective*

پێشتروادانراو، زووتروازانراو، پێشەکی‌پێوابوو ◇ پیش‌پنداشته

preconception /ˌpriːkən'sepʃn/ *noun*

1 پێشترودادانان، پێشتروازانین، پێشەکی‌پێوابوون، دەمارگرژی 2 لاگری، لایەنگری، لاگرتن، لاگیری (لەسەر بنچینەی ئەزموون یان زانیاری بنچینەنەنراو) ◇ 1 پیش‌پندار، پیش‌پنداشت 2 سوگیری

precondition /ˌpriːkən'dɪʃn/ *noun*

مەرج، مەرجی پێویست، مەرجی پێشەکی یان پێشوو، پێشمەرج، prerequisite ◇ شرط، شرط لازم

preconscious *adjective, noun*

adj پێش خۆئاگایی یا هۆشیاری *n* ئەو بەشە لە مایند (preconsciousness *n*) ◇ *adj* قبل از خودآگاهی *n* قسمت خودآگاهی ذهن

preconcerted *adjective*

پێشترڕێککەوتوو، زووترپێکهاتوو ◇ از قبل توافق‌کرده

precooked /ˌpriː'kʊkt/ *adjective*

(چێشت) پێشترلێنراو، ئامادە، زووترسازکراو ◇ پیش‌پخته

precordial *adjective*

سەربە precordium ◇ وابسته به پریکوردیوم

precordium /priː'kɔːdɪəm/ *noun*

(توێکاری) ناوچەی گەروو دەسبەجێ لە پێش یان ژوورەوەی دڵ ◇ پریکوردیوم

precursor /priː'kɜːsə(r), US -'kɜːrs-/ *noun*, also precursive

1 پێشەکی، سەرەتا، دەسپێک، بەراهی 2 شێوەی سەرەتایی، شێوەی کۆن 3 ڕێگاخۆشکەر، بوارڕەخسێن، زەمینەڕەخسێن، پێشەنگ، پێشڕەو، پێشڕەو ◇ 1 مقدمە، طلیعە، پیشگام 2 صورت ابتدایی 3 زمینه‌ساز

precursory *adjective*

1 سەرەتایی 2 (پێش تر) ئاگادارکەرەوە، پێش‌تر پێ‌ڕاگەیێنەر، زووترپێ‌وتوو ◇ 1 مقدماتی 2 از پیش خبردهنده

predacious /prɪ'deɪʃəs/ *adjective*, also predaceous

راوی، شکاری، نێچیرگر، راوچی، نێچیرخۆر، لە گۆشتی راو دەخوا، predatory ◇ شکاری

predaciousness /prɪ'deɪʃəsnəs/ *noun*

راو، نێچیرگری، راوکەری، نێچیرخۆری ◇ شکار، صیادی

predacity /prɪ'dæsətɪ/ *noun*

راو، نێچیرگری ◇ شکار

predation /prɪ'deɪʃn/ *noun*

1 (گیانەوەرناسی) راو، نێچیرگری 2 چەپاو، راوڕووت، کالات، تالان، پوور، predation ◇ 1 شکار 2 تاراج، غارت

predator /'predətə(r)/ *noun*

1 گیانەوەری راوکەر یان راوچی، جانەوەری راوی، دڕندە: *Some animals have no natural -ors* ◊ *the relationship between predator and prey* 2 (نافەرمی) مرۆی چەوسێنەر، دەسدرێژکەر: *to protect domestic industry from foreign -s* ◇ 1 حیوان شکارگر 2 استثمارگر

predatory /'predətri, US -tɔːri/ *adjective*, also predaceous or predacious /prɪ'deɪʃəs/ or predatorial

1 (گیانەوەر) راوکەر، راوی، نێچیرگر، نێچیرقان، نێچیرخۆر، راوچی 2 سەربە راوکەری 3 دز، چەتە، جەردە، راوڕووتکەر، تالانچی 4 دەس‌درێژکەر، دەس‌درێژکەرانە ◇ 1 شکارگر 2 وابسته به شکارگری 3 غارتگر 4 متجاوز، متجاوزانه

predecease /ˌpriːdɪ'siːs/ *noun*

(فەرمی) مردن بەرلە کەسێکی تر، پێشمەرگ‌بوون، زووترمردن ◇ مردن قبل از دیگری

predecessor /'priːdɪsesə(r), US 'predəs-/ *noun*

1 کاربەدەستی پێشوو 2 نموونە یان شێوەی پێشوو، پێشین، پێشوو، پێش‌تر 3 (predecessors) پێشینیان، باووباپیران ◇ 1 متصدی قبلی 2 صورت قبلی 3 (در جمع) اسلاف

predella /prɪ'delə/ *noun*

1 سەکۆ یان هەرزاڵەی خوارمێحراب 2 رەفحەی دەرپەڕیوی ژوور مێحراب 3 پەیکەر یان وێنەی ژوور رەفحە ◇ پردلا

predestinarian /prɪˌdestɪ'neːrɪən/ *adjective, noun*

چارەنووس‌باوەڕ، جەبرباوەڕ ◇ تقدیرگرا

predestinarianism *noun*

چارەنووس‌باوەڕی، باوەڕ بە قەزا و قەدەر ◇ تقدیرگرایی

predestinate /ˌprɪː'destɪneɪt/ *adjective*

خودانووسیو، لەوەپێش‌دیاری‌کراو، چارەلێدراو، چارەنووس‌لێدراو، ناوچاوان‌واهێناو ◇ مقدر

predestinated /ˌpriːˈdestɪnd/ *adjective*
خودانووسیو، لەوەپێش دیاری کراو، چارەنووس لێدراو، ناوچاوان‌واهێناو: *It seems she was predestined to be famous* ◊ مقدر

predestination /ˌpriːdestɪˈneɪʃn/ *noun*
جەبر، چارەنووس‌باوەڕی، چارەنووس، ناوچاوان، خودانووس، قەزا و قەدەر ◊ جبر، تقدیر

predeterminate /ˌpriːdɪˈtɜˈmənɪt/ *adjective*
خودانووسیو، لەوەپێش‌نووسراو، لەوەپێش دیاری کراو، چارەنووس لێدراو، ناوچاوان‌واهێناو، پێشەکی بڕیاردراو ◊ مقدر

predetermination /ˌpriːdɪtɜːmɪˈneɪʃn/ *noun*
لەوەپێش‌دیاری‌کردن، چارەنووس، خودانووس، قەزا و قەدەر ◊ تعین قبلی، تقدیر

predetermined *adjective*
خودانووسین، لەوەپێش‌نووسراو، لەوەپێش دیاری کراو، چارەنووس لێدراو، ناوچاوان‌واهێناو، پێشەکی بڕیاردراو: *An alarm sounds when the temperature reaches a -redetermined level* ◊ مقدر، از پیش تعیین‌شده

predeterminer /ˌpriːdɪˈtɜːmɪnə(r), US -ˈtɜːrm-/ *noun*
(ڕێزمان) وشەی پێش‌نێو، پێش‌دیتێرمینێر ◊ وابسته به نخستین

predial /ˈpriːdɪəl/ *adjective, noun*
adj 1 سەربە زەوی‌وزار، زەوی‌وزاری، زەمینی، زەوی‌یانە 2 کێلگەیی، کشت‌وکالی 3 لادێیی، جووت‌بەندەیی *n* کۆیلەی کێلگەیی یان کشت‌وکالی ◊ *adj* 1 ارضی 2 زارعتی 3 روستایی *n* بردەی زراعتی

predicability /ˌpredɪkəˈbɪlətɪ/ *noun*
لەدانەپاڵ‌هاتوویی ◊ قابلیت اسناد

predicable /ˈpredɪkəb(ə)l/ *adjective, noun*
adj (ڕێزمان) لەدانەپاڵ‌هاتوو، دەدرێتە پاڵی *n* پاڵدراو، نیهاد، پریدیکەیبل ◊ *adj* قابل اسناد *n* مسند، گزارە، محمول

predicament /prɪˈdɪkəmənt/ *noun*
1 گێچەڵ، گیروگرفت، تەنگژە، بارودۆخی ناخۆش یان دژوار، چەرمەسەری، تەنگ‌وچەڵەمە 2 دەستە، بابەت، پۆل ◊ 1 مخمصە، وضعیت نامطلوب 2 مقولە

predicate /ˈpredɪkət/ *noun, adjective*
n 1 (ڕێزمان) پاڵدراو، گوزارە، ڕاگەیاندە؟، پریدیکێت: بەشێ لە ڕستە یان لاڕستەیێ کە شتێکی دەربارەی کاراوە subject دەردەبڕێ (یان دەگێڕێتەوە) کە زۆرتر کاری verb تیایە (یان بەبێ بەرکار object، تەواوکەر complement یان واتاگۆڕی ئاوەڵکاری adverbial modifier وەک *John went home*) 2 (لۆژیک) پریدیکێت *adj* دراوەپاڵ، نیهادی: *predicate adjective*، *predicate noun* (لە لاتین *praedicatum* "شتێکی ڕاگەیێنراو") ◊ *n* 1 گزارە، خبر 2 محمول *adj* گزارەای

predication /ˌpredɪˈkeɪʃn/ *noun*
1 (ڕێزمان) دانەپاڵ، ڕاگەیاندەگەری؟، خستنەپاڵ 2 (لۆژیک) پریدیکەیشن ◊ 1 (دستور زبان) اسناد، گزارەپردازی 2 (منطق) حمل

predicative /prɪˈdɪkətɪv, US ˈpredɪkeɪtɪv/ *adjective*
(ڕێزمان) پاڵدراو، پاڵخراو، نیهادی، گوزارەیی (وەک *old* لە *the dog is old* نە *the old dog*؛ بڕوانە attributive) ◊ گزارەای، خبری، اسنادی

predicative adjective *noun*
(ڕێزمان) ئاوەڵناوی نیهادی یان پاڵدراو، ئاوەڵناوی ناڕاستەوخۆ یان گوزارەیی ◊ صفت گزارەای یا مسندی

predicatively /prɪˈdɪkətɪvli, US ˈpredɪkeɪtɪvli/ *adverb*
پاڵدراوانە، بە شێوەیەکی پاڵخراو یان نیهادی، گوزارەیی‌یانە ◊ بە طور اسنادی

predicatory /ˈprɪdɪkətɔːrɪ/ *adjective*
ئامۆژگاری‌یانە، سەربە یان پێوەندی بە preaching ـەوە هەیە ◊ وعظی

predictability /prɪˌdɪktəˈbɪləti/ *noun*
لەپێش‌بینی‌هاتوویی، پێش‌بینی‌کراویی، لەپێش‌زانی‌هاتوویی، لەوەپێش‌زانراوی، پێش‌بینی دەکرێ ◊ قابلیت پیش‌بینی

predictable /prɪˈdɪktəbl/ *adjective*
1 لەپێش‌بینی‌هاتوو، پێش‌بینی کراو، لەپێش‌زانی‌هاتوو، لەوەپێش‌زانراو 2 کلیشەیی، هەرئەوەیی ◊ 1 قابل پیش‌بینی 2 قالبی

predictable behaviour *noun*
هەڵس‌وکەوت یان ڕەفتاری لەوەپێش‌زانراو یان لەپێش‌بینی‌هاتوو ◊ رفتار قابل پیش‌بینی

predictably /-əbli/ *adverb*
لەپێش‌بینی‌هاتووانە، لەپێش‌زانی‌هاتووانە، وەکوو چاوەڕوان دەکرا: *Prices were predictably high* ◊ بە طور قابل پیش‌بینی

predictable results *noun, pl.*
ئەنجامە لەوەپێش‌زانراو یا پێش‌بینی‌کراوەکان ◊ نتایج قابل پیش‌بینی

prediction /prɪˈdɪkʃn/ *noun*
پێش‌بینی، کاشکی، پێش‌زانی، پێش‌گۆیی، لەوەپێش‌زانی، غەیب‌زانی: *Skilled readers make use of context and prediction* ◊ *The results of the experiment confirmed our -edictions* ◊ پیش‌بینی، غیب‌گویی

predictive /prɪˈdɪktɪv/ *adjective*
پێش‌زانی‌یانە، پێش‌بینی‌یانە، سەربە پێش‌زانی، سەربە پێش‌گۆیی، پێش‌گۆیانە: *the predictive*

⬡ (predictively *adv*) *power of science* غیب‌گویانە، وابستە بە غیب‌گویی

predictor /prɪˈdɪktə(r)/ *noun*
پێش‌بین، پێش‌زان، پێش‌گو ⬡ غیب‌گو

predigested /ˌpriːdaɪˈdʒestɪd/ *adjective*
(خۆراک) سووک، زووهەرس، زووحەل، ئاسان‌هەرس، زووهەڵتاواو ⬡ زودهضم

predigestion *noun*
سووکی، زووهەرسی، ئاسان‌هەرسی، زووحەلی، زووهەڵتاواوی ⬡ زودهضمی

predikant /ˌprɛdɪˈkant, US ˌprɪədə-/ *noun*, also predicant
(ئەفریکای باشووری) وەزیری کلێسەی ریفۆرمیدی هولەندی the Dutch Reformed Church ⬡ پریدیکانت

predilection /ˌpriːdɪˈlekʃn, US ˌpredlˈek-/ *noun*
مەیل، حەز، ئارەزوو، ئیشتیا، تاسە، تامەزرۆیی، سەوداسەری: *an artist with a predilection for bright colours* ⬡ تمایل، اشتیاق، شیفتگی

predisposed *adjective*
پێخۆش‌بوو، بەتاسە، هۆگر، تامەزرۆ، بەئیشتیا، ئامادە، پێکەوتوو ⬡ علاقەمند، مستعد

predisposition /ˌpriːdɪspəˈzɪʃn/ *noun*
داشکانەوە، مەیل، حەز، ئارەزوو، ئیشتیا، تاسە، هۆگری، تامەزرۆیی، ئامادەیی، پێکەوتوویی ⬡ گرایش، علاقە، استعداد

prednisolone /prɛdˈnɪsələʊn/ *noun*
(پزشکی) پریدنیسلۆن: ستیرۆیدێکی پێکهێنراو یان سینتێتیک کە شێوەی پریدنیسۆن دەدا، glucocorticoid ی $C_{21}H_{28}O_5$، ب.ت. وەک دەرمانێکی دژەئاوسان بەکاردێت ⬡ پردنیسولون

prednisone /ˈprɛdnɪzəʊn/ *noun*
(پزشکی) پریدنیسۆن: دەرمانێکی پێکهێنراو کە شێوەی کۆرتیزۆن cortisone دەدا، گلوکۆکۆرتیکۆیدی $C_{21}H_{26}O_5$، بە شێوە حەب هەیە و زۆرتر بۆ تیمارکردنی پێنەکەوتەیی allergy و نەخۆشییەکانی خۆبارێز auto-immune و هێندێ شێرپەنجە بەکاردێت ⬡ پردنیسون

predominance /prɪˈdɒmɪnəns, US -ˈdɑːm-/ *noun*
1 زۆری، فرەیی، زۆرتری، پتری 2 بەسەرداشکانەوە، زاڵی، سواری، باڵادەستی، سەردەستی، سەرکەوتوویی، دەس‌ڕۆیشتوویی، بەهێزتری، دەسەڵات 3 سەرتری، لەسەرتربوون، بەرزیتی، بەرجەستەیی ⬡ 1 کثرت 2 تفوق، چیرگی، سلطە 3 برجستگی

predominant /prɪˈdɒmɪnənt, US -ˈdɑːm-/ *adjective*, also -ominate
1 بەرز(ترین)، دیار(ترین)، بەرچاو، زاڵ، سوار، سەرکەوتوو، باوسەندوو، بەسەرداشکاو، سەردەست، باڵادەست، سەرتر، دەس‌ڕۆیشتوو(ترین)، بەدەسەڵات(ترین)، بەهێز(ترین) 2 زۆرتر، پتر، فرەتر، زیاتر 3 گرنگ، پێشەم، سەرەکی، بنچینەیی، بنگەهی، بنەڕەتی ⬡ 1 برجستە، مسلط، غالب، مقتدر 2 بیش‌تر 3 مهم، عمدە، بنیادی

predominantly /prɪˈdɒmɪnəntli, US -ˈdɑːm-/ *adverb*
زالانە، سەردەستانە، زۆرتر، پتر، زۆربە: *She works in a predominantly male environment* ⬡ بە طور مسلط، عموماً

predynastic /ˌpriːdɪˈnastɪk, US -daɪ-/ *adjective*
پێش‌بەرەیی: سەربە قۆناخی بەرلە بەرە ئاسراوەکان، ب.ت. لە میسری کۆندا پێش 3000 ساڵ پێش‌زایین ⬡ پری‌دیناستیک

pre-eclampsia *noun*
پێش کرژبوونی زگپڕی ⬡ قبل از تشنج آبستنی

pre-eclamptic *adjective*
سەربە پێش کرژبوونی زگپڕی ⬡ وابستە بە قبل از تشنج آبستنی

pre-embryo *noun*
ماوەی پێش‌ئاوڵمەیی، قۆناخی بەرلەکۆرپەلەیی ⬡ مدت قبل از جنینی

pre-embryonic *adjective*
پێش‌ئاوڵمەیی، بەرلەکۆرپەلەیی ⬡ قبل از جنینی

preemie /ˈpriːmi/ = premature baby

pre-eminence /ˌpriː ˈemɪnəns/ *noun*, also pre-eminency
بەسەرداشکانەوە، زاڵی، باڵادەستی، باوسەندن، لەسەرەوەبوون، سەردەستی، سەرکەوتوویی، بەهێزتری، دەس‌ڕۆیشتوویی، بەدەسەڵات(تر)ی، سەرتری، لەسەرتربوون، بەرگشتی، بەرزیتی، بەرجەستەیی: *to achieve pre-eminence in public life* ⬡ تفوق، برتری، چیرگی، سلطە

pre-eminent /ˌpriː ˈemɪnənt/ *adjective*
بەرز، دیار، سەرتوپ، بەرگشت، باش(تر)، گرنگ(تر)، لەسەرتر، لەبان‌تر، هەڤیاز، سەرکەوتووتر، گەورەتر، باوسەندووتر: *a pre-eminent example of the artist's work* ⬡ برجستە، سرآمد، ممتاز، عالی

pre-eminently *adverb*
زۆرتر، پتر، زۆربە ⬡ عموماً

pre-emption /priˈempʃn/ *noun*
1 مافی لەپێشەوەبوونی کڕین، مافی پێش‌کڕین، مافی پێشکەوتن 2 دەس‌پێشخەری لە کڕیندا 3 نەهێشتن، بەرگرتن، ڕێگرتن، بەرگیری ⬡ 1 حق شفعە 2 پیش‌دستی در خرید 3 ممانعت

pre-emptive /priˈemptɪv/ *adjective*
1 ڕێ(لێ)گرانە، پێش‌گیرانە، نەهێشتوانە: *a pre-emptive attack/strike on the military*

base 2 سەربە مافی لەپێشەوەبوونی کڕین یان پێش‌کڕین 3 دەس‌پێشخەرانە ◌ 1 بازدارنده 2 وابسته به حق شفعه 3 پیش‌دستانه

pre-emptive right *noun*
مافی لەپێشەوەبوونی کڕین، مافی پێش‌کڕین، مافی پێشکەوتن ◌ حق شفعه

pre-emptor /ˌpriː ˈemptə(r)/ *noun*
دەس‌پێشخەر بۆ کڕین، لەپێشەوەکڕ، دەس‌بەسەراگر لە پێش خەڵکەوە ◌ شافع

pre-engaged /ˌpriː ɪnˈgeɪdʒd/ *adjective*
پێشەکی بەڵێنی‌داو ◌ دارای تعهد قبلی

pre-engagement *noun*
پێشەکی بەڵێنی‌دان، بەڵێنی‌دانی لەوەپێش ◌ تعهد قبلی

preen gland *noun*
لوو یا رژێنەی بن‌کلکی یا بن‌کلک، لە بن کلکی باڵندە ◌ غدەی دم‌کفلی

pre-exillic *adjective*, also pre-exillian
(مێژووی جوولەکە) سەربە سەردەمی بەرلە دیلێتی لە بابلدا ◌ وابسته به قبل از اسارت یهود در بابل

pre-existence /ˌpriː ɪgˈzɪstəns/ *noun*, also preexistence
بێ‌سەرەتایی، بوونی پێشین یان پێش‌تر، پێش‌بوون، لەوەپێش‌بوون (ب.ت. ئەو دەمەی کە گیان زووتر بچێتە نێو لەشەوە)، پێش‌تربوون ◌ ازلیت، وجود پیشین، تقدم وجود

pre-existent /ˌpriː ɪgˈzɪstənt/ *adjective*, also preexistent
بێ‌سەرەتا، پێش‌بوو، لەوەپێش‌بوو، پێشەکی‌بوو؛ پێش‌تربوو ◌ ازلی

pref. = preface

prefab /ˈpriːfæb/ *noun*
ماڵی پێشکرد، خانووی لەوەپێش‌دروس‌کراو ◌ خانەی پیش‌ساخته

prefabricated /ˌpriːˈfæbrɪkeɪtɪd/ *adjective*
(ب.ت. خانووبەرە) پێش‌ساختە، پێشکرد، لەوەپێش‌دروس‌کراو: *-abricated houses were quickly put up after the war* ◌ پیش‌ساخته

prefabrication /ˌpriːfæbrɪˈkeɪʃn/ *noun*
پێشکردی، پێش‌سازی، لەوەپێش‌دروست‌کردن، زووترسازکردن: *-ation was the solution for widespread overcrowding* ◌ از قبل‌سازی

preface /ˈprefəs/ *noun*
1 (کتێب و هتد) پێشەکی، پێش‌گوتن، سەرەتا، پێش‌وتار، پێشینە 2 (وتاردان) پێشەکی، پێش‌وتار، سەرەتا، بەرایی، دەسپێک 3 = approach، preliminary ◌ 1 پیش‌گفتار 2 (سخن‌رانی) مقدمه

prefatory /ˈprefətri, US -tɔːri/ *adjective*, also prefatorial
سەرەتایی، بەرایی، دەسپێکی ◌ مقدماتی

prefect /ˈpriːfekt/ *noun*
1 (پۆل) پۆلەوان، چاودێر، گەورەی پۆل 2 (ب.ت. لە فەرەنسە و ژاپۆن) سەرۆک 3 سەرۆکی پۆلیسی فەرەنسی 4 سەرکردە، فەرماندەر یان کاربەدەستی بەرزی لە دنیای رۆمی کۆندا ◌ 1 مبصر 2 رئیس 3 رئیس پلیس فرانسه 4 فرمانده، مأمور بلندپایه

prefectoral /ˌprɪːˈfectʃərəl/ *adjective*, also prefectorial /ˌprɪːˈfecˈtɔːrɪəl/
بەڕێوەبەرێتی ◌ پرفکتورال، اداری

prefectural *adjective*
بەڕێوەبەری، کارگێڕی، سەربە پایە یان سەردەمی سەرکردایەتی ◌ اداره، وابسته به مقام یا دورەی ریاست

prefecture /ˈpriːfektʃə(r)/ *noun*
بەڕێوەبەری، کارگێڕی ◌ اداره

preferability /ˌprefrəˈbɪlətɪ/ *noun*
لەسەرتربوون، پەسندبوون، چاک‌تربوون، باش‌تربوون، بەسەرداشکانەوە ◌ ارجحیت

preferable /ˈprefrəbl/ *adjective*
لەسەرتر، پەسندتر، چاک‌تر، باش‌تر، بەسەرداشکاوە ◌ ارجح، بهتر

preferably /ˈprefrəblɪ/ *adverb*
وام پێ باش‌ترە کە، باش‌ترە کە، لەسەرترانە: *We're looking for a new house, preferably one near the school* ◌ ترجیحاً

preference /ˈprefrəns/ *noun*
1 بەباش‌ترزانین، پەسندکردن، بەچاک‌تردانان، سەرتری، لەسەرتربوون، بەسەرداشکانەوە، لەپێشەوەبوون، لەپێش‌تربوون، لەپێش‌تری 2 مافی لەپێش‌بوون 3 جیاوازی‌دانان، فەرق‌دانان 4 مەیل، پێخۆش‌بوون، ئێشتیا ◌ 1 ترجیح، رجحان، اولویت 2 حق تقدم 3 تبعیض 4 میل

preference shares *noun, pl.* , also preference stocks (US preferred shares or stocks)
پشک یان بەشە لەپێش‌ترەکان، پشک یان بەشە باش(تر)ەکان، پشک یان ستاکە لەسەرترەکان ◌ سهام مقدم یا ممتاز

preferent /ˈprefrənt/ *adjective*
لەپێش‌تر، پێش‌تر، لەسەرتر ◌ مقدم

preferential /ˌprefəˈrenʃl/ *adjective*
1 چاک‌تر، باش‌تر، لەپێش‌تر، تایبەتی، بەلاداشکانەوەیی: *a preferential primary* 2 جیاوازی‌دانەرانە، سەربە جیاوازی‌دانان ◌ 1 ترجیحی 2 تبعیضی

preferentially /-ʃəli/ *adverb*
بە شێوەیەکی باش‌تر یان لەپێش‌تر، جیاوازی‌دانەرانە ◌ به طور ترجیحی یا تبعیضی

preferment /prɪˈfɜːmənt, US ˈfɜːrm-/ *noun*
(فەرمی) 1 بردنەسەرەوە، پێش‌خستن،

2 promotion بەرزترکردنـەوە، سەرخـستن، مـافی لەپێشـەوەبوون، مـافی لـە سـەرەتاوەبوون، مافی لەپێش‌تربوون ۞ 1 ترفیع 2 حق اولویت

preferred *adjective*
لەپێش‌تر، چاک‌تر، باش‌تر، پەسند ۞ مرجح، مقدم

preferred stocks = US term preference shares

prefiguration /ˌpriːˈfɪɡəreɪʃn/ *noun*
1 (لەوە)پێش‌نواندن 2 لەوەپێش هێنانەبەرچاو، لەوەپێش‌وازانین، لەوەپێش‌وادانان ۞ 1 نمـایش قبلی 2 تصور قبلی

prefigurement = prefiguration

prefix /ˈpriːfɪks/ *noun*, also prefixion /priːˈfɪkʃn/
1 پێشگر، پێشبەند 2 سەرناو (*Dr, Mrs* و هتد)
۞ 1 پیشوند 2 عنوان

prefixion /priːˈfɪkʃn/ *noun*, also prefixture
پـێش‌خـستن، خـستنەپێش، لەپێـشـەوەدانان، دەسپێک(ردن) ۞ جلواندازی، شروع

preformation /ˌpriːfɔːˈmeɪʃn/ *noun*
پێکهـاتنی لـەوەپێش، پـێش‌ترپێکهـاتن، پێش‌پێکهاتی ۞ تکون قبلی

pregenital *adjective*
(گیانەوەرناسـی) هەڵـکەوتوو لـە پێـشـەوەی ناوچەی زاوزێ ۞ واقع در جلو ناحیەی تناسلی

preggers = pregnant

preglacial /priːˈɡleɪʃl/ *adjective*
سـەربە سـەردەمی پـێش سـەهۆڵبەنـدان، پێش‌بەستەڵەکی ۞ وابسته به عصر قبل از یخبندان

pregnability /ˌpreɡnəˈbɪləti/ *noun*
لەگرتن‌هاتوویی، ناتۆکمەیی، زووگیراوی، سستی ۞ تسخیرپذیری

pregnable /ˈpreɡnəbl/ *adjective*
لەگرتن‌هاتوو، ناتۆکمە، ناقایم، زووگیراو، سست ۞ تسخیرپذیر

pregnancy /ˈpreɡnənsi/ *noun*, *pl.* pregnancies
سـکپڕی، زگپـڕی، نیوەشـەی، دووگیـانی، پ(ڕ)تـشتی، ئاوسـی، ئـاوس‌بـوون: ۞ *unplanned/unwanted pregnancies* حاملگی، بارداری

pregnancy test *noun*
تاقی‌کردنەوەی سکپڕی ۞ تست بارداری

pregnant /ˈpreɡnənt/ *adjective*
1 سکپڕ، زگپڕ، دووگیان، پ(ڕ)تشت، بتشت، ئاوس 2 پڕ، سەرڕێژ، لێوڕێژ، دارماڵ 3 واتادار، بەمەعنی، پڕواتا، شاراوە، بەدیارنەخستوو: *a pregnant pause* ۞ 1 آبستن، باردار 2 سرشار، مملو 3 پرمعنی

pregnantly /ˈpreɡnəntli/ *adverb*
سکپڕانە ۞ به طور باردار

preheated *adjective*
گەرم‌بوو، کوڵاو، بەکوڵ‌هاتوو ۞ داغ‌شده

prehensility /prɪːheˈnsɪləti/ *noun*
لێ‌گیرکەری، بگری، گیرکەری، گیرنی، توانایی گرتن یان لێ‌گیرکردن، بگیری، گرۆکی ۞ قوەی قبض

prehensile /prɪˈhensaɪl, US -sl/ *adjective*, also prehensive
لێ‌گیرکەر، شت‌گر، گیرکەر، بگر، بگیر، گیرن، گرۆک ۞ دارای قوەی قبض

prehension /ˈpriːhenʃn/ *noun*
1 (گیانەوەرناسـی و کارنەنـدامناسـی) گـرتن، وەرگـرتن 2 تێگەیـشتن، پـێ‌زانـین، پـێ‌بـردن، 3 comprehension قەبزی، گیری، سک‌گیری ۞ 1 اخذ 2 فهم، ادراک 3 قبض

prehistorian /ˌpriːhɪˈstɔːrɪən/ *adjective*
پێش‌مێژوونووس، مێژوونووسی پێش‌مێژوو ۞ تاریخ‌نگار ماقبل تاریخ

prehistoric /ˌpriːhɪˈstɒrɪk, US -ˈstɔːr-, -ˈstɑːr-/ *adjective*
1 پێش‌مێژوو(یی)، پێش‌دیرۆکی 2 یەکجار کۆن، هی سەردەمی دەقیانووس ۞ 1 ماقبل تـاریخی 2 بسیار قدیمی

prehistory /ˌpriːˈhɪstri/ *noun*
1 سـەردەمی بەرلـە مێـژوو، لێکۆڵـینەوەی سەردەمی پێش‌مێژوو یان بەرلە مێژوو 2 قۆناخە سەرەتاکان (ی پەرەسـەندنی شتێ) ۞ 1 دورەی پیش از تاریخ، مطالعـەی دورەی پـیش از تـاریخ 2 مراحل نخستین

pre-human *adjective, noun*
adj پێش(دەرکـەوتن یـان پەیدابوونی)مرۆڤ *n* شێوەی سەرەتایی جۆری مرۆڤ ۞ *adj* قبـل از انسان *n* صورت ابتدایی نوع انسان

pre-ignition *noun*
پێش‌سووتان ۞ پیش‌احتراق

pre-industrial *adjective*
پێش‌پیشەسازی ۞ پیشاصنعتی

prejudgement *noun*
زووبـڕیاردان، زوودادوەریکـردن، زوودادگەری‌کردن ۞ پیش‌داوری

prejudice /ˈpredʒudɪs/ *noun*
1 زووبـڕیاردان، زوودادوەریکـردن، زوودادگـەری‌کـردن 2 دەمـارگرژی 3 جیاوازی‌دانان، فـەرق و جـودایی تێ‌خـستن 4 غەرەز، بوغز، بۆچوونی خراپ 5 لایەنگری، ئالیگری، لاگری 6 زیان، زەرەر، زەربە، گورز ۞ 1 پیش‌داوری 2 تعصب 3 تبعیض 4 غـرض 5 جانب‌داری 6 لطمه

prejudiced /ˈpredʒədɪst/ *adjective*
دەمارگرژ، لاگرانە، کینەگیرانە، کینەگیر، لاگر، رق‌لێ‌سو(و)او، بوغزاوی ۞ متعصب، مغرضـانه،

مغرض، سوگیر

prejudicial /ˌpredʒuˈdɪʃl/ *adjective*
زیانـاوی، پـرزەرەر، زەربەوەشێن، گوززلێدەر، خراپ ◌ مضر، زیانبخش

prejudicially /ˌpredʒuˈdɪʃli/ *adverb*
بــە شــێوەیەکی زیانــاوی، زەربەوەشــێنانە، پرزەرەرانە ◌ مضرانە

prelacy /ˈpreləsi/, *pl.* prelacies = prelature

prelapsarian /ˌpriːlapˈsɛːrɪən/ *adjective*
1 بەرلە داکەوتنی مرۆڤ 2 بێ‌گوناهـ ◌ 1 قبل از هبوط انسان 2 معصوم

prelate /ˈprelət/ *noun*
(کۆن و فەرمی) گەورەقەشە، سەرقەشە، ئۆسقوف، قەشەیێکی پایەبەرز (prelatic /prɪˈlatɪk/ *adj*؛ prelatic /prɪˈlatɪk(ə)l/ *adj*) ◌ اسقف

prelatism *noun*
گەورەقەشـەیی، سەرقەشـەیی، لایـەنگری لـە سەرقەشەکان ◌ اسقفی، جانب‌داری از اسقف‌ها

prelature /ˈprelətʃə(r)/ *noun*
1 حکومــەتی پیــاوانی ئــاینی، دەســەلاتی سەرقەشــە یــان گەورەقەشــە 2 پلەوپایــەی سەرقەشەکان، سەردەمی سەرقەشەیێتی 3 گەل یان کۆمەڵی سەرقەشەکان ◌ 1 قدرت اسقف 2 مقام اسقفی، دورەی اسقفی 3 گروه اسقفان

prelection /preˈlekʃn/ *noun*
وتاردان، قسەکردن، قسەگەری ◌ سخنرانی

prelector *noun*
وتاردەر، قسەگەر ◌ سخنران

prelibation /ˌpriːlaɪˈbeɪʃn/ = foretaste

prelim /ˈpriːlɪm, US prɪˈlɪm/ *noun*
1 تـاقیکـاری سـەرەتایی 2 خـول یـان گـەڕی سـەرەتایی 3 (prelims) لاپـەڕە سـەرەتاکان، لاپەڕەکانی پێش دەق ◌ 1 امتحان مقدماتی 2 دور مقدماتی 3 (در جمع) صفحات نخست

preliminarily /prɪˌlɪmɪˈnərɪli, US -ˈnerɪli/ *adverb*
لە سەرەتادا، بە شێوەیەکی سەرەتایی ◌ مقدماً، به طور مقدماتی

preliminary /prɪˈlɪmɪnəri, US -neri/ *adjective, noun, pl.* -eliminaries
adj سەرەتایی، بەری، بەرایی: *preliminary pilot* ◊ *preliminary results* ◊ *studies*
n studies preliminary to a full-scale study
1 کـردەوە یـان کـاری سـەرەتایی، (پێشبڕکێ) خولی سەرەتایی، گەڕ یان پێشبڕکێی سەرەتایی، سووری بەرایی (بۆ لابردنی تیم یان یاریزانە لاوازەکـان) 2 (preliminaries) سـەرەتاکان، نوخشـە، کـردەوە سـەرەتاییـەکان، پێشبڕکێ سـەرەتاییـەکان ◌ *adj* مقـدماتی *n* 1 اقـدام مقـدماتی، دور مقـدماتی، دورەی مقـدماتی 2 (در جمع) مقدمات، اقدامات یا مسابقات مقدماتی

prelinguistic *adjective*
پێش‌زمانی ◌ پیش‌زبانی

preliterate *adjective*
(کۆمەڵـگا یــان چانــدی culture) پێش‌خوێندەواری ◌ پری‌لیترایت

pre-loved = second-hand

prelude /ˈpreljuːd/ *noun*
1 دەسپێک، پێشینە، سەرەتا 2 پێشەکی (پارچە موسیقایەکی کورت لە هەمان جۆر) ◌ 1 مقدمە 2 پیش‌درآمد

preludial /preˈluːdɪəl/ *adjective*
سەرەتایی، بەرایی ◌ مقدماتی

prelusion /prɪluːʒən/ *noun*
دەسـپێک، پێشـینە، سـەرەتا، پێشـەکی، prelude، introduction ◌ مقدمه، درآمد

prelusive /prɪˈluːsɪv/ *adjective*, also prelusory
سـەرەتایی، بـەراهی، introductory (prelusively *adv*) ◌ مقدماتی

premarital /ˌpriːˈmærɪtl/ *adjective*
پێش‌ژن‌ومێردایەتی ◌ قبل از زناشویی

premature /ˈpremətʃə(r), US ˌpriːməˈtʃʊr, -ˈtʊr/ *adjective*
1 پێش‌وەخت، ناوەخت، بێ‌وەخت، پێش وەختی خۆی، زووگەیشتوو، پێنەگەیو، کاڵ، زووبوو، زوولەدایک‌بوو، نەبەکام، نەوەکام، خۆنەگرتوو: 3 بە پەلە، خێرا، دەستوبرد *premature babies* ◌ 1 زودرس، نابهنگام 2 عجولانه

prematurely /ˈpremətʃəli, US ˌpriːməˈtʃʊrli, -ˈtʊrli/ *adverb*
پێش لە وەختی خۆی، پێش‌وەخت، پێنەگەیوانە ◌ به طور زودرس

prematurity /ˌpriːməˈtjʊrɪtɪ/ *noun*, also prematureness
پێش‌وەختی، ناوەختی، بێ‌وەختی، پێش وەختی خۆی‌بوون، زووگەیشتوویی، پێنەگەیویی، کاڵی، زووبوویی، زوولـەدایک‌بـوویی ◌ زودرسـی، نابهنگامی

premaxilla *noun, pl.* premaxillae
(توێکـاری) پـێش‌شـەویلکەی سـەروو یـان ژووروو: هەردوو ئێسکی شەویلکەی سەرووی بڕبڕەداران کە لە پێشەوە و نێوان ئێسکەکانی شـەویلکە maxillary bones هـەڵکەوتـووە (premaxillary *adj*: هەڵکەوتوو لە پێشەوەی شەویلکە، پێش‌شەویلکەیی) ◌ پیش‌آروارەی بالا

premedical *adjective*
پێش‌پزشکی ◌ پری‌مدیکال

premeditated /ˌpriːˈmedɪteɪtɪd/ *adjective*
1 بە مەبەست، بە ئانقەست، دانستە، لە رووی ئاگـاداریـیـەوە 2 لـەوەپێش‌ئامـادەکراو، پێشەکی‌پلان‌رێژکراو، بەرنامە(بۆ)داڕێژراو ◌ 1

عمدی 2 قبلاً تدارک دیده‌شده

premeditated attack *noun*
هێرشی بەمەبەست یا بەئانقەست ۞ حملەی عمدی

premeditated murder *noun*
کوشتنی بەمەبەست یان لە رووی ئاگاداری‌یەوە ۞ قتل عمدی

premeditation /ˌpriːˌmedɪˈteɪʃn/ *noun*
1 تێرامانی پێش‌تر، زووتربیر(لێ)کردنەوە، پێشەکی‌بڕیاردان، بڕیاردانی پێشوو یان پێش‌وەخت 2 لە رووی ئاگاداری‌یەوە، لە رووی مەبەستەوە، بە ئانقەست، نیاز ۞ 1 تفکر قبلی، تصمیم نابهنگام 2 عمد، قصد

premenopausal /priːˌmenəˈpɔːz(ə)l/ *adjective*
پێش(لە)ژگ‌چوونەوەیی ۞ پیش از یائسگی

premenstrual /ˌpriːˈmenstruəl/ *adjective*
پێش‌بێ‌نوێژی، بەرلە بێ‌نوێژی ۞ پیش از قاعدگی

premenstrual syndrome = premenstrual tension

premenstrual tension *noun*
گرژی یان گرژبوونی پێش‌بێ‌نوێژی ۞ تنش پیش از قاعدگی

premier[1] /ˈpremiə(r), US prɪˈmɪr, -ˈmjɪr/ *adjective*
1 بنەرەتی، بنچینەیی، بناخەیی، بنگەهی، سەرەکی، گرنگ‌ترین، گەورەترین، مەزن‌ترین 2 یەکەمین، سەرەتاترین؛ یەکەمین لە کات‌دا، earliest ۞ 1 اصلی، عمده، مهم‌ترین 2 نخستین

premier[2] /ˈpremiə(r), US prɪˈmɪr, -ˈmjɪr/ *noun*
سەرۆک‌وەزیر، سەرەوەزیر، سەرشالیار، سەرۆک‌شالیار ۞ نخست‌وزیر

premier cru /ˌpremɪə ˈkruː, French pʀəmje kʀy/ *noun, pl.* premiers crus pronunc. same
(زۆرتر لە فەرەنسە) مەیێ کە پلەیێ خوارتر لە grand cru بێ (بڕوانە grand cru) ۞ نوعی شراب

première /ˈpremieə(r), US prɪˈmɪr, -ˈmjɪr/ *noun*
(فیلم، شانۆ و هتد) پیشان‌دانی شەوی یەکەم، نواندنی سەرەتا یان یەکەم ۞ نمایش شب اول

premiership /ˈpremiəʃɪp, US prɪˈmɪrʃɪp, -ˈmjɪr-/ *noun*
1 کار یان پلەوپایەی سەرۆک‌وەزیری 2 سەردەم یان سەروبەندی سەرۆک‌وەزیری ۞ 1 مقام نخست‌وزیری 2 دورەی نخست‌وزیری

premillenarian *noun*
پێش‌هەزارەیی‌باوەڕ ۞ پری‌میلینارین

premillennial *adjective*
پێش‌هەزارەیی (سەربە سەردەمی پێش هەزارەی بەختەوەری) ۞ پری‌میلنیال

premillennialism *noun*
پێش‌هەزارەباوەری ۞ پری‌میلنیالیسم

premise /ˈpremɪs/ *noun*
1 (لۆژیک) پێشەکی 2 وادانان، گریمانە ۞ 1 (منطق) مقدمە 2 فرض، فرضیە

premises /ˈpremɪsɪz/ *noun, pl.*
1 خانووبەرە، خانە (و زەوی‌وزار و خانووەکانی دەوروبەری‌یەوە) 2 (ماف) پێشەکی قەبالە (ملک) ۞ 1 ساختمان و اراضی تابعە 2 (حقوق) مقدمەی سند ملکی

premiss = premise

premium /ˈpriːmiəm/ *noun, adjective, pl.* premiums
n حەقی بیمە، زێدەبایی، بەهای زیادی، خەلات، سەرمووچە، نرخ، بایی، بوها، بەها، گرنگی، گرنگایەتی *adj* زیادی، گران‌تر، زۆرتر، سەرتر ۞ *n* حق بیمە، مبلغ اضافی، جایزە، مزایا، ارزش، اهمیت *adj* اضافی، بیش‌تر

Premium Bonds *noun, pl.* also Premium Saving Bond
بۆندەکانی بە خەلاتەوە ۞ اوراق قرضە

premix *noun*
مەتریالی پێشەکی تێکەڵ‌کراو یان تێکەوەدراو ۞ پریمیکس

premodifier *noun*
(رێزمان) پێش‌ناوەڵناو ۞ پیش‌صفت

premolar /priːˈməʊlə(r)/ *noun, adjective,* also premolar tooth
ددانی پێشەخرێ، ددانی پێشەهارەر، پێشەهارەر ۞ دندان آسیای کوچک

premonition /ˌpriːməˈnɪʃn, US ˌprem-/ *noun*
1 پێشەکی ئاگادارکردنەوە 2 دڵ‌لێدان، لەدڵ‌چەقین، دڵەتەپە، دەلیل‌لەدڵ‌دان، دڵەکوتە ۞ 1 اخطار قبلی 2 دلشورە

premonitor *noun*
پێشەکی‌ئاگادارکەرەوە ۞ از قبل اخطارکنندە

premonitory /prɪˈmɒnɪtəri, US -ˈmɑːnɪtɔːri/ *adjective*
1 پێشەکی‌ئاگادارکەرەوە 2 نگریس، بێ‌ودم، بێ‌فەر، سەرەخۆرە، بێ‌رەش ۞ 1 اخطاردهندە 2 شوم، بدیمن

premonitory signs *noun, pl.*
نیشانە (پێشەکی)ئاگادارکەرەوەکان ۞ نشانەهای اخطاردهندە

Premonstratensian /ˌpriːmɒnstrəˈtensɪən/ *noun, adjective*
n رەبەن یان ژنەرەبەنێ سەربە تیرەیێ کە لە Prémontréی فەرەنسە لە 1120دا دامەزرا *adj* سەربەو تیرەیە ۞ پرمونستراتنسێن

premune *noun*

پێش‌بەرگری، زووتر یا پێش‌تر پاراستن ◇ پرمیون

premunition *noun*
بەرگری لەوەپێش، پاراستنکاری لەوەپێش یان زووتر ◇ ایمنی قبلی

prename *noun*
نێوی هەوەڵ یا یەکەم، سەرەتانێو ◇ نام نخست

prenatal /ˌpriːˈneɪtl/ *adjective*
پێش‌منداڵ‌بوون، پاش‌لێ‌بوونەوە، پێش‌بوون، پاش(لەدایک)بوون ◇ قبل از زایمان، پیش از تولد

prenomen = praenomen

prenominal *adjective*
(ڕێزمان) پێش‌ناوی ◇ پیش‌اسمی

prenotion /priːˈnəʊʃən/ *noun*
پێشەکی ئاگادارکردنەوە، دڵ‌لێدان، دڵەتەپە، لەدڵ‌چەقین، دەلیل‌لەدڵ‌دان، دڵەکوتە ◇ دلشوره

prentice = apprentice

prenup = prenuptial agreement

prenupital *adjective*
پێش‌ژن‌ومێردایەتی یان زەماوەند، بەرلە زەماوەند ◇ قبل از زناشویی یا عروسی

prenuptial agreement *noun*
ڕێککەوتنی پێش‌ژن‌ومێردایەتی یان زەماوەند ◇ موافقت قبل از زناشویی یا عروسی

preoccupancy *noun*
سەرقاڵی، خەریکی، سەرگەرمی، پژگاڵ ◇ اشتغال

preoccupation /priˌɒkjuˈpeɪʃn, US -ˌɑːk-/ *noun*
1 پێشەکی داگیرکردن، دەس‌پێشخەری لە گرتن‌دا 2 کەلکەڵە، سەرگەرمی، سەرقاڵی، خولیا، مێشک‌خەریک‌بوون، خافڵان، نیگەرانی، گیروگرفت، مەینەتی، دڵەڕاوکێ، بیروخەیاڵ 3 سەرنج‌پێدان، هۆش‌پێدان، لێ‌وردبوونەوە 4 گێژی، وڕی، کاسی، سەرنج‌لانەبوویی، فەرامۆشکاری 5 سەوداسەری، دڵ‌پێوەبوون، دڵ‌لەلابوون ◇ 1 اشغال قبلی 2 اشتغال ذهنی، مشغله‌ی ذهنی 3 توجه 4 حواس‌پرتی 5 شیفتگی

preoccupied /priˈɒkjupaɪd, US -ˈɑːk-/ *adjective*
1 پڕکار، پڕکەلکەڵە، سەرقاڵ، خەلەفاو، لەزک، چووەنێو بیرەوە، سەرگەرم، دەس‌نەپەرژاو، نیگەران 2 وڕ، گێژ، کاس، سەرنج‌لانەبوو، هۆش‌لانەبوو 3 پێش‌تر داگیرکراو، لەوەپێش گیراو، پێشەکی گیراو ◇ 1 مشغول، گرفتار 2 حواس‌پرت 3 از پیش اشغال‌شده

preocular *adjective*
لە پێش چاوەوە ◇ در جلو چشم

pre-op = short for preoperative

preoperative *adjective*
پێش‌برینکاری، پێش‌نەشتەرگەری ◇ قبل از عمل جراحی

preordained /ˌpriːɔːˈdeɪnd, US -ɔːrˈd-/ *adjective*
خودانووسیو، چارەنووس(وا)لێ‌دراو، بڕیارلەسەردراو، زووتردیاری‌کراو ◇ مقدر

preordainment *noun*, also preordaination
خودانووس، چارەنووس، قەزا و قەدەر ◇ تقدیر

pre-owned *adjective*
دەستی دوو، پێش‌تر هی یەکێکی‌تر بوو، ◇ used ،secondhand دست دوم

prep[1] /prep/ *noun*
مەشقی شەو ◇ تکلیف شب

prep[2] /prep/ *noun*
(لە ئەمریکا) خوێندکاری خوێندگای ئامادەیی ◇ دبیرستانی

prep[3] = preposition

pre-packed *adjective*, also pre-packaged
پێچراوە، لەقوتوکراو، بەستەکراو ◇ بسته‌بندی‌شده

prepaid[1] /ˌpriːˈpeɪd/ *adjective*
1 (پوول) پێشەکی‌دراو، پێش‌تردراو، لەوەپێش‌دراو، دراو 2 (بەرگەنامە) پوول‌پێوەنراو یان پوول‌پێوەبوو ◇ 1 پرداخت‌شده از قبل 2 (پاکت) تمبردار

prepaid[2] = past and past participle of prepay

preparation /ˌprepəˈreɪʃn/ *noun*
1 ئامادەیی، ئامادەکاری، گەڵاڵەکاری، بەرهەڤ‌کاری، ئامادەکردن، سازکردن، تەیارکردن، خۆش(ە)کردن، ڕەوان‌کردن (وانە) 2 بەرهەم 3 دەرمان 4 مەشقی شەو، مەشق 5 (preparations) ئامادەکاری ◇ 1 تدارک، آمادگی، مهیاسازی، تهیه 2 فرآورده 3 دارو 4 تکلیف شب 5 (درجمع) تدارکات

preparative /preˈpærətɪv/ *adjective, noun*
adj ئامادەکاری(یانە)، گەڵاڵەکاری(یانە)، *n* ئامادەکاری، ئامادەکردن، ◇ preparatory *n* preparation *adj* مقدماتی *n* تهیه

preparator *noun*
ئامادەکار، گەڵاڵەکار ◇ تهیه‌کننده

preparatorily /preˈpærətrɪli/ *adverb*
ئامادەکاری، لە پێشەوە ◇ به طور مقدماتی

preparatory /prɪˈpærətri, US -tɔːri/ *adjective*
ئامادەکاری، گەڵاڵەکاری، ئامادەکار، ئامادێنەر، سازکەر، بە مەبەستی ئامادەکاری، ◇ introductory مقدماتی، تدارکاتی

preparatory school *noun*
1 (لە بریتانیا) خوێندنگای تایبەتی (8 تا 13 ساڵان) 2 (لە ئەمریکا) خوێندنگای ئامادەیی یان پێش‌زانکۆیی، خوێندنگای پێش‌کۆلێژی ◇ مدرسه‌ی خصوصی

preparatory to *adverb*
پێش، بەرلە، لە پێش‌دا، لەپێش ◇ قبل از

prepared /prɪˈpeəd, US -ˈperd/ *adjective*
ئامادە، تەیار، ساز، زووترئامادەکراو،

پێش ترگەلالەکراو، پێشەکی سازکراو، ئامەزرۆ، هۆگر، حەزلێ کردوو، خوازیار، پێخۆش(بوو) ۞ حاضر، از پیش تهیه‌شده، راغب

preparedness /prɪˈpeərɪdnəs, US -ˈperd-/ *noun*

ئامادەیی، تەیاری، سازی، بەرهەڤی (ب.ت. بۆ شەڕ) ۞ آمادگی، فراهمی

prepayment /ˌpriːˈpeɪmənt/ *noun*

پێش تر دان، زووتر پێدان، پێشەکی(پێ)دان، لەوەپێش پێدان ۞ پیش‌پرداخت

prepense /prɪˈpens/ *adjective*

بە ئەنقەست، بەمەبەست، دانستە، لەڕووی ئاگاداری‌یەوە، premeditated ۞ عمدی

prepensely /prɪˈpensli/ *adverb*

بە ئەنقەست، لەڕووی زانینەوە، لەڕووی ئاگاداری‌یەوە ۞ عمداً

preponderance /prɪˈpɒndərəns, US -ˈpɑːn-/ *noun*, also -nderancy

1 زۆربە، زۆرینە، پەرانی، فرەیی، زۆری، زەبەندی: *There is still a preponderance of male managers in the profession* 2 بەسەرداشکانەوە، زاڵی، سەردەستی، باڵادەستی، سەرکەوتوویی، لەسەرەوەبوون، باوسەندن ۞ 1 اکثریت، کثرت 2 تفوق، غلبه، سلطه

preponderant /prɪˈpɒndərənt, US -ˈpɑːn-/ *adjective*

1 زاڵ، باڵادەست، سەردەست، بەسەرداشکاوە، سەرتر، لەسەرتر، باوسەندوو، لەسەرەوەبوو، سەرکەوتوو، لەپێش‌تر، گرنگ‌ترین 2 زۆرینەبەدەست، زۆرترین، زۆرتر، پتر ۞ 1 چیره، برتر، غالب، مقدم، مهم‌تر 2 دارای اکثریت، افزون(تر)

preponderantly /prɪˈpɒndərəntli, US -ˈpɑːn-/ *adverb*

زۆرتر، پتر، زۆربە ۞ غالباً

preposition /ˌprepəˈzɪʃn/ *noun*

(ڕێزمان) پیتی پێوەندی، پیتی پێش(دا)نراو، وشەپێوەندی، وردەوشە (لە *praepositio(n-)* لاتین، لە *praeponere* (کار)، لە *prae* "پێش" + *ponere* "دانان") ۞ حرف اضافه، حرف جر

prepositional /ˌprepəˈzɪʃənl/ *adjective*

سەربە یان پیتی پێوەندی تیایە ۞ وابسته به یا حاوی حرف اضافه

prepositional object *noun*

(ڕێزمان) بەرکاری ناراستەوخۆ، بەکاری تیان ۞ مفعول باواسطه

prepositional phrase *noun*

1 (ڕێزمان) دەستەوشەی پیتی پێوەندی 2 فریزی ئاوەڵکاری ۞ 1 گروه قیدی 2 عبارت قیدی

prepositive /priːˈpɒzɪtɪv/ *adjective*

(ڕێزمان) پێشکەوتە، بابەتی پێش ئەوی‌تر، لەپێش‌تر ۞ مقدم

prepossessed *adjective*

سەوداسەر، دڵبەستە، دڵبراو، سەرنج‌ڕاکێشراو، شێت ۞ شیفته، مجذوب

prepossessing /ˌpriːpəˈzesɪŋ/ *adjective*

سەرنج‌ڕاکێش، دڵڕفێن، دڵبەر، حەزاوی، جوان، شیرین، خۆش، شێتکەر ۞ جذاب، گیرا

prepossession /ˌpriːpəˈzeʃn/ *noun*

1 دەمارگرژی، لاگری، prejudice 2 کەڵکەڵە، سەرگەرمی، سەرقاڵی، خولیا، مێشک‌خەریک‌بوون، نیگەرانی، دڵەڕاوکێ، بیروخەیاڵ، predilection ،preoccupation ۞ 1 تعصب 2 اشتغال خاطر

preposterous /prɪˈpɒstərəs, US -ˈpɑːs-/ *adjective*

(فەرمی) ناژیرانە، فڵتە، گەوجانە، بێجێ، کەرانە، نەفامانە، کەروگایانە، پێکەنینی، outrageous: *These claims are absolutely preposterous!* ۞ نامعقول، مضحک

preposterously /prɪˈpɒstərəsli, US -ˈpɑːs-/ *adverb*

ناژیرانە، بە شێوەیەکی گەوجانە یان کەرانە، گەوجانە: *a posterously expensive bottle of wine* ۞ به طور نامعقول

preposterousness /prɪˈpɒstərəsnəs, US -ˈpɑːs-/ *noun*

ناژیرانەبوون، کەرێتی، گەوجێتی، نەفامی ۞ نامعقولی، حماقت

prepostor = praepostor

prepotence /priːˈpəʊtəns/ *noun*, also prepotency

دەسڕۆیشتوویی، دەسەڵاتی تەواو، سەردەستی، باڵادەستی، باوسەندن، سەرکەوتن، زاڵی، بەسەرداشکانەوە ۞ سیطره، غلبه

prepotent /priːˈpəʊtənt/ *adjective*

(زۆر) دەس‌ڕۆیشتوو، دەسەڵات‌داری تەواو، سەردەست، باڵادەست، باوسەندوو، سەرکەوتوو، زاڵ، سوار ۞ مسیطر، غالب

preppy *noun* (*pl.* preppies), *adjective* (preppier, preppiest), also preppie

n شاگردی خوێندنگای ئامادەیی پڕخەرج، منالی دەوڵەمەن یان پۆشتە *adj* پۆشتە، شیک، ڕێک‌وپێک، جوان (بۆ جل‌وبەرگ و...) ۞ پرپی

preprandial *adjective*

(کراوە یان خوراوە) پێش فراوین یان نەهار، گونجاو یان بابەتی پێش نەهار: *a preprandial drink* ۞ قبل از نهار، مناسب قبل از نهار

pre-print *noun*

پێش‌چاپ (بەرلە چاپی تەواو بەشێکی لێ چاپ بووە) ۞ پیش‌چاپ

preprocessor *noun*

پێش‌لێکدەرەوە ۞ پیش‌پردازش‌گر

pre-production *noun*
پێش‌بەرهەم‌هێنان ۞ قبل از تولید

prep school = preparatory school

prepubertal *adjective*, also prepuberal
سەربە prepuberty، سەربە پێش‌باڵقی ۞ وابسته به زمان قبل از بلوغ

prepuberty *noun*
سەردەمی بەرلە خوناسین، پێش‌خوناسین، پێش‌باڵق‌بوون ۞ زمان قبل از بلوغ

prepubescent *adjective*
بەرلە خوناسین، پێش‌خوناسین، پێش‌باڵق‌بوون ۞ قبل از بلوغ

prepuce /'pri:pju:s/ *noun*
1 = وشەیێکی تکنیکی‌یە بۆ foreskin 2 چین و لۆی پێستی دەوری مێتکە ۞ 1 غُلفه، قُلفه 2 پرپیوس

preputial /pri:'pju:ʃəl/ *adjective*
سەربە فوزرسکین یان پێستی خەتەنەکراو ۞ وابسته به غُلفه

Pre-Raphaelite /,pri: 'ræfəlaɪt/ *noun, adjective*
n ئەندامی دەستەی هونەرمەندان و وێنەکێشانی بریتانیایی لە دوایی‌یەکانی سەدەی 19یەم‌دا *adj* پێش‌رافائیلی ۞ پری رافائلی

Pre-Raphaelitism *noun*
پێش‌رافائیل‌گەری ۞ پری رافائلیسم

prerecorded *adjective*
(موسیقا، کاسێت و هتد) (پێش‌تر) تۆمارکراو ۞ ضبط‌شده

preregistration /,pri:redʒɪ'streɪʃn/ *noun*
زووترنێونووسی، پێش‌ترناونووسی ۞ ثبت‌نام قبلی

prerequisite /,pri:'rekwəzɪt/ *adjective, noun*
adj پێویست، پێدڤی، گەرەکی، دەبێ، دەبێ ببێ: *-requisite knowledge n* مەرجی پێویست یان پێشوو، مەرجی بنەڕەتی، پێش‌مەرج، پێویستی ۞ *adj* لازم، ضروری *n* شرط قبلی، لازمه

prerogative /prɪ'rɒgətɪv, US -'rɑ:g-/ *noun, adjective*
n 1 پریڤیلیج، ئیمتیاز، تایبەت‌ماف: *In many countries education is still the prerogative of the rich* 2 سەرپشکە 3 ماف 4 مافی دەس‌بەسەراگرتن یان پاوان‌خوازی، مافی یاسایی یان قانوونی *adj* خاوەن مافی تایبەتی ۞ *n* 1 امتیاز 2 اختیار 3 حق 4 حق انحصاری *adj* دارای حق ویژه

Pres *abbreviation* president

presage /'presɪdʒ/ *noun*
1 لەدڵ‌چەقین، نیشانەی نگریسی یان بێ‌ودمی، دەلیل لە دڵدان، بۆقراندن 2 ودم (ب.ت. بۆ ڕووداوی ناخۆش) ۞ 1 فال بد 2 شگون

presager *noun*
پێش‌بین، پێش‌بێژ، ۞ خبرآورنده

presby(o)- *prefix*
پێشگر: پیری ۞ پیشوند: کهولت، پیری

presbyopia /,prezbi'əʊpiə, US -'oʊ-/ *noun*
دووربینی، هەتەر، چاوتیژی (لە ئەنجامی لەدەس‌دانی جێری هاوێنەی چاو؛ بنەڕەت: لە یونانی "old man" *presbus* + *ōp-*, *ōps* ("eye") ۞ دوربینی

presbyopic /prezbik'ɑ:pɪk/ *adjective*
دووربین، بەهەتەر، چاوتیژ ۞ دوربین

presbyter /'prezbɪtə/ *noun*
1 قەشە، ڕیش‌سپی، پیر، کەشیش 2 (لە کلیسەی episcopalدا) قەشەی خوارتر لە سەرقەشە 3 ئەندامی گەورە (لە کلیسەی Presbyterian) ۞ 1 کشیش، شیخ 2 پرسبیتر

presbyterate /,prez'bitərɪt/ *noun*
1 دەستەی قەشە یان پیرانی کلیسە 2 ئەرک و پۆستی قەشەیێتی ۞ 1 گروه کشیشان یا شیوخ کلیسا 2 منصب کشیشی

presbyterial /,prezbə'tɪnəl/ *adjective*
سەربە قەشەکانی کلیسەی پرێزبیتێری ۞ پریسبیتریال

Presbyterian /,prezbɪ'tɪəriən, US -'tɪr-/ *noun, adjective*
n 1 ئەندامی کلیسەی پرێزبیتێری 2 لایەنگری سیستمی پرێزبیتێری *adj* سەربە کلیسەی پرێزبیتێری: *a Presbyterian minister* ۞ *n* 1 عضو کلیسای پریسبیتری 2 طرفدار نظام پریسبیتری *adj* وابسته به کلیسای پریسبیتری

Presbyterianism /,prezbɪ'tɪəriənɪzəm, US -'tɪr-/ *noun*
بیر و باوەڕی قەشەکانی کلیسەی پرێزبیتێری، سیستمی بەڕێوەبردنی کلیسەی پرێزبیتێری ۞ پریسبیترینیسم

presbytery /'prezbɪtri, US -teri/ *noun, pl.* presbyteries
1 دادگای خۆجێی ئەنجومەنی کلیسەی پرێزبیتێری یان ناوچەی بەڕێوەبراو لە لایەن ئەو کلیسەوە 2 ماڵی قەشەی کاسۆلیکی ڕۆمی 3 سەنکچواری (بەشی ڕۆژهەڵاتی کلیسە لە پشتەوەی ئەو شوێنەی کە کۆڕ choir لێی دادەنیشن) 4 کۆمەڵی قەشەکانی پرێزبیتێری ۞ 1 پریسبیتری 2 خانەی کشیش کاتولیک 3 سنکچواری 4 گروه کشیشان پریسبیتری

preschool /'pri:sku:l/ *adjective, noun*
adj پێش‌خوێندنگایی *n* باخچەی منالان (بۆ منالانی تەمەن 2 تا 5 سالان) ۞ *adj* پیش‌دبستانی *n* کودکستان

pre-school *adjective*

منالی، مندالی، زارۆکی، سەربە سەروبەندی منالی ۞ وابسته به کودک

pre-schooler *noun*

منال، مندال، زارۆک ۞ کودک

prescience /ˈpresiəns/ *noun*

پێش‌زانی، داهاتووبینی ۞ غیب‌گویی

prescient /ˈpresiənt/ *adjective*

(فەرمی) پێش‌زان، داهاتووبین، غەیب‌زان: *prescient warnings* ۞ غیب‌گو

presciently /ˈpresiəntli/ *adverb*

پێش‌زانانە، داهاتووبینانە ۞ غیب‌گویانه

prescribed *adjective*

1 دیاری‌کراو، بڕیارلەسەردراو 2 (دەوا و دەرمان) نووسراو ۞ 1 معین، تعیین‌شده 2 تجویزشده

prescript /ˈpr:skrɪpt/ *noun*

دەستوور، فەرمان، بڕیار، زاکوون، قانوون، یاسا، ڕیسا، بنەما، بنچینە ۞ حکم، قاعده، اصل

prescription /prɪˈskrɪpʃn/ *noun*

1 دەستوور، فەرمان 2 (پزشکی) ڕاچیتە، دەرمان‌نامە، نوسخە: *Antibiotics are only available on prescription* 3 دەرمان 4 دەستووردان، نووسین 5 ڕاسپاردە، ڕێنوێنی 6 (ماف) چوون، سووتان یان لە دەس‌چوونی مافی لەبەر کۆن‌بوون یان زۆرلێ‌تێپەڕبوون ۞ 1 حکم 2 نسخه 3 دارو 4 تجویز 5 توصیه 6 (حقوقی) احراز حق در اثر مرور زمان

prescription charge *noun*

(لە بریتانیا و ڕاچیتە) حەقی پریسکرپیشن ۞ حق فرانشیز

prescriptive /prɪˈskrɪptɪv/ *adjective*

1 دەستووردەرانە، دەستووری، دژی :descriptive *a prescriptive grammar of English* 2 (ماف) لە ئەنجامی ماوەیەکی زۆر لێ ڕۆیشتن ۞ 1 تجویزی 2 ناشی از مرور زمان

prescriptively /prɪˈskrɪptɪvli/ *adverb*

بە شێوەیەکی دەستووردەرانە ۞ به طور تجویزی

prescriptive right *noun*

مافی لە ئەنجامی ماوەیەکی زۆر لێ ڕۆیشتن، مافی خاوەنداری لەبەر لێ‌تێپەڕبوونی ماوەیەکی زۆر ۞ حق ناشی از مرور زمان

preseason *adjective, noun*

adj پێش‌وەرز، بەرلە دەس‌پێکردنی وەرزێ بۆ وەرزشێکی تایبەتی *n* ماوە یان سەروبەندی پێش‌وەرز ۞ *adj* پری‌سیزن

pre-selection *noun*

پێش‌هەڵبژاردن، هەڵبژاردنی پێشەکی ۞ انتخاب قبلی

pre-selector *noun*

پێش‌هەڵبژێر ۞ پری‌سلکتور

presence /ˈprezns/ *noun*

1 بوون، لێرەبوون، دیمانە، ئامادەبوون، لەئارادابوون، ئارایی، هەبوون، ئاست، پێشگا، بەردەم: *Her presence during the crisis had a calming effect* 2 بوونەوەر (خودایی) 3 تارمایی، تاپۆ 4 کەسێتی: *a man of great presence* 5 (میلیتاری) هێز، هێزەکان (ژمارەیێ لە ب.ت. سەرباز و پۆلیسەکان لە شوێنێ بە مەبەستێکی تایبەتی): *a military presence* (ئیدیۆمەکان: *in the presence of sb; in sb's presence*: لە بەردەم، پێشە، حاند یان ئاست کەسێک‌دا) ۞ 1 حضور، وجود 2 موجود (الهی) 3 شبح 4 شخصیت 5 نیرو، (نظامی) نیروها

presence chamber *noun*

ژووری دیمانە یان چاوپێکەوتن ۞ اتاق حضور

presence of mind *noun*

هۆش‌لابوون، زیرەکی، لەسەرهۆش‌بوون، هۆش‌لەسەرجێ‌بوون، بوونی هۆش ۞ حضورذهن

present[1] /ˈpreznt/ *adjective*

1 ئامادە، لێرەبوو، حازر، بە دیارەوە 2 بوونەوەر 3 ئێستا، هەنووکە، ئێستێ، کاتی ئێستا، لە سەرێنی‌دا، زیندوو: *in the present situation* ۞ 1 حاضر 2 موجود 3 کنونی، فعلی، زنده

present[2] /ˈpreznt/ *noun*

1 (ڕێزمان) سەردەمی ئێستا، سەردەمی ڕانەبردوو، کاتی ئێستا، دەمی نووکە 2 بارودۆخی ئێستا، هەل‌ومەرجی هەنوکە، ڕەوشی ئێستا ۞ 1 زمان حال 2 وضع موجود

present[3] /ˈpreznt/ *noun*

1 دیاری، پێشکەشی، بەخشیش، سەوقاتی 2 پرسانە (ب.ت. نان بۆ مالی لێ‌مردوو) ۞ 1 کادو، هدیه 2 پرسنت

presentability /prɪˌzentəˈblətɪ/ *noun*

لەپێشکەشی‌هاتوویی ۞ تقدیم‌پذیری

presentable /prɪˈzentəbl/ *adjective*

لەپێشکەشی‌هاتوو، شیاوی پێشکەش‌کردن، گونجاو، شۆخ، شۆخ‌وشەنگ، باش، پەسند، جوان، ڕووبازاڕی، خۆش، ڕێک‌وپێک، acceptable ۞ تقدیم‌پذیر، مناسب، شیک، تماشایی

presentably /prɪˈzentəbli/ *adverb*

باش، بە شێوەیەکی گونجاو ۞ به طور مناسب

present arms *noun, pl.*

(سەربازی) تفەنگ‌لەپێش ۞ پیش‌فنگ

presentation /ˌpreznˈteɪʃn, US ˌpri:zen-/ *noun, adjective*

n 1 پێدان، پێشکەش‌کردن، دیاری، خەڵات، پێشکەشی 2 خستنەڕوو، ڕانان، پیشان‌دان، نواندن 3 شێوەی خستنەڕوو 4 ناساندن، پێ‌ناساندن 5 پێرفۆرمانس، شانۆ 6 (ئاوەڵمە) باری جێ‌گرتنی ئاوەڵمە لەنێو منالدانی دایکی‌دا، پێش بوونی، دەرکەوت(ن)، باری ئاوەڵمە *adj* پێشکەش‌کراو ۞ *n* 1 اعطا، اهدا، هدیه 2 عرضه، ارائه، نمایش 3 نحوەی ارائه 4

معرفی 5 اجرا، نمایش 6 پرزنتاسیون *adj* اهدایی

presentational /ˌprezn'teɪʃənl, US ˌpriːzen-/ *adjective*

سەربە شێوەی خستنەڕوو ◌ وابستە بە نحوەی ارائە

presentation copy *noun*

کتێبی پێشکەشی یان دیاری (لە لایەن نووسەر یان بڵاوکەرەوە) ◌ نسخەی اهدایی

Presentation of Christ = Candlemas

presentative /pre'zntetɪv/ *adjective*

شیاوی پێشکەش(کردن)؛ راستەوخۆ تێدەگەیشترێ ◌ قابل تقدیم؛ قابل درک مستقیم

present continuous tense *noun*, also presenter progressive tense

(ڕێزمان) سەردەمی ئێستای بەردەوام، کاتی ڕانەبردووی بەردەوام ◌ زمان حال استمراری

present-day *adjective*

ئێستا، هەنووکەیی، هەنووکە، ئەمڕۆیی، تازە، نوێ، ئەمڕۆکانە: *present-day fashions* ◊ *present-day America* ◌ فعلی، جدید

presentee *noun*

کەسێکی پێناسێنراو، پێسپێردراو (پۆستی، ب.ت. کلینە) ◌ شخص معرفی‌شده

presenter /prɪ'zentə(r)/ *noun*

(رادیۆ و تەلەفزیۆن) پێشکەشکار، پێشکەشکەر، بەڕێوەبەر ◌ مجری

presentiment /prɪ'zentɪmənt/ *noun*

1 پێشەکی ئاگادارکردنەوە 2 دڵلێدان، لەدڵ‌چەقین، دڵەکوتە، دەلیل‌لەدڵ‌دان، خورپە ◌ 1 اخطار قبلی 2 دلشوره

presentism *noun*

لێکدانەوەی ڕووداوەکانی ڕابردوو بەپێی نرخ و چەمکی نوێ ◌ پرستیسم

presentist *adjective*

پریسێنتیست ◌ پرستیست

presently /'prezntli/ *adverb*

جارێ، ئێستا، جارێکانی، بەزوویی، دەسبەجێ، لەڕێوە، :shortly *The crime is presently being investigated by the police* ◊ *She'll be here presently* ◌ فعلاً، فوری

presentment /prɪ'zentm(ə)nt/ *noun*

(ماف و زۆرتر مێژوویی) نواندن، پیشاندان، خستنەڕوو، ڕانان ◌ نمایش، ارائە

present participle *noun*

1 (ڕێزمان) ناوی کارا، ناوەڵناوی کارایی *the sleeping child* 2 دەمکاتی ئاوەڵناوی ئێستا *she is sleeping* ◌ 1 اسم فاعل، صفت فاعلی 2 وجه وصفی حال

present perfect tense *noun*

سەردەمی ڕانەبردووی تەواو، کاتی ئێستای تەواو ◌ زمان حال کامل، ماضی نقلی

present tense *noun*, also present simple tense

(ڕێزمان) سەردەمی ئێستا، دەمی نووکە، کاتی ئێستا ◌ زمان حال

preservable /pre'zɜːvebl/ *adjective*

شیاوی پاراستن ◌ قابل محافظت

preservation /ˌprezə'veɪʃn, US -zər'v-/ *noun*

پاراستن، ئاگالێبوون، پارێزگاریکردن، هەڵگرتن، ئاگاداریکردن، ڕاگرتن، پێچاران: *a -ervation group/society* ◌ حفاظت، نگهداری

preservationist /ˌprezə'veɪʃənɪst, US -zər'v-/ *noun*

پارێزەری شوێنەواری مێژوویی ◌ پرسیرواسیونیست

preservation order *noun*

(لە بریتانیا) دەستووری پاراستن ◌ امر حفاظت

preservative /prɪ'zɜːvətɪv, US -'zɜːrv-/ *noun, adjective*

n (خواردەمەنی، دار و هتد) ڕاگرە، پارێزە، ماکی ڕاگیرکردن، مەتریاڵی ڕاگرتن یان پاراستن (لە خراپبوون) *adj* پارێزەر، ڕاگر: *the preservative effects of freezing* ◌ *n* مادەی نگهدارندە *adj* حفظ‌کنندە

preserve /prɪ'zɜːv, US -'zɜːrv/ *noun*

1 (ڕاو و هتد) ناوچەی پارێزراو 2 مرەبا، لاچەز، ڕەچەڵ 3 میوەی ڕاگیراو 4 قۆرخ، پاوان 5 چالاکییەک کە تەنیا بۆ کەسێ یان گرووپێ ڕێگە دراوە، پاوانە: *Football is no longer the preserve of men* 6 (preserves) چاویلکەی بەرخۆر ◌ 1 منطقەی حفاظت‌شدە 2 مربا 3 میوەی نگهداری‌شدە 4 قرق 5 پرسرو 6 (در جمع) عینک دودی

preserved *adjective*

1 پارێزراو، ڕاگیراو، ئاگاداریکراو 2 بەرباس، لەیادماو، لەبیرداماو 3 (ڕاوگە) قۆرخ، پاوان، بەربەند، قەدەغە ◌ 1 حفظ‌شدە 2 مطرح 3 قدغن

preserved meat *noun*

قاورمە، گۆشتی هەڵگیراو ◌ قرمە

preserver /prɪ'zɜːvə(r), US -'zɜːrv-/ *noun*

پارێزەر، ئاگاداریکەر، ڕاگر ◌ حافظ

pre-set *adjective*

(کاتژمێر و هتد) میزانکراو، کۆککراو، ڕێک(کراو) ◌ تنظیم‌شدە

pre-shrunk *adjective*

(پارچە) پێش‌ترشۆردراو ◌ قبلاً شستە‌شدە

presidency /'prezɪdənsi/ *noun, pl.* presidencies

1 سەرۆککۆماری، سەرکۆماری 2 پۆستی سەرۆککۆماری 3 سەردەمی سەرۆککۆماری 4 سەرۆکایەتی، سەرپەرشتی، پۆستی سەرۆکایەتی: *the current holder of the EU*

presidency 5 ســـەردەم یـــان ســـەروبەندی سەرۆکایەتی، زەمانی سەرۆکایەتی ۞ 1 ریاست جمهور 2 مقام ریاست جمهوری 3 دورەی ریاست جمهوری 4 ریاست، مقام ریاست 5 دورەی ریاست

president /ˈprezɪdənt/ *adjective*
1 سەرۆک‌کۆمار، سەرۆک، سەرۆکی گشتی 2 (کلێسەی کریستانیەت) بەڕێوەبەر لە Eucharist ۞ 1 رئیس‌جمهور، رئیس، رئیس کل 2 پرزیدنت

president-elect *noun*
سەرۆک‌کۆماری هەڵبژێردراو ۞ رئیس جمهور منتخب

presidential /ˌprezɪˈdenʃl/ *adjective*
سەربە سەرۆک‌کۆماری ۞ وابسته به ریاست جمهوری

presidentess *noun, fem.* president
سەرۆک‌کۆمار (ژن) ۞ رئیس جمهور

President's Day *noun*
ڕۆژی سەرۆک‌کۆماری (سێیەمی مانگی فێبریوەری، ڕۆژی لە دایک‌بوونی جۆرج واشینگتۆن) ۞ روز رئیس جمهوری

presidentship *noun*
سەرۆک‌کۆماری ۞ ریاست جمهوری

presidial /prɪˈsɪdɪəl/ *adjective,* also presidiary /prɪˈsɪdɪərɪ/
1 سەربە سەرۆک‌کۆماری 2 سەربە پارێزەر، پارێزەری ۞ 1 وابسته به ریاست جمهوری 2 وابسته به محافظ

presidium /prɪˈsɪdiəm/ *noun,* also praesidium
(ب.ت. لە وڵاتانی کۆمۆنیستی) لیژنەی جێبەجێ‌کردنی هەمیشەیی، لیژنەی سەرۆکایەتی ۞ هیأت رئیسه

Presocratic /ˌpriːsəˈkratɪk/ *adjective*
پێش‌سوکراتی، سەربە سەردەمی بەرلە سوکرات ۞ پیشاسقراطی

press[1] /pres/ *noun*
1 داگرتن، گوشین، گوشار، سەنگی، گڤاشتن، پاڵەپەستۆ، پەستان 2 مەنگەنە، جەندەرە، جەر و مەنگەنە، ئەشکەلە 3 ڕۆژنامەوانان، ڕۆژنامەنووسان، پەیامنێران، هەواڵنێران 4 ڕۆژنامە 5 کۆڤار 6 چاپەمەنی 7 چاپ 8 دەزگای چاپ 9 دەزگای بڵاوکردنەوە، بڵاوکەرەوە، وەشانخانە، چاپخانە 10 (دەزگا) داگرتن، پالیەکنان، پریس 11 ئوتو، دەزگای دەقی جل‌وبەرگ 12 دۆلاب، کومێد 13 ئاپۆرە، شلوقی، چڕەبەندان، قەرەباڵغی، جەنجاڵی 14 کاردانەوە یان ڕەنگدانەوەی دەزگاکانی ڕاگەیاندنی گشتی 15 (خوازە) تاو، پەلە 16 تەنگانە، دەس‌تەنگی، گوشار 17 دەزگای گرتنی ئاوی ۞ 1 فشار 2 منگنه 3 روزنامەنگاران، خبرنگاران 4 روزنامه 5 مجله 6 مطبوعات 7 چاپ 8 ماشین چاپ 9 مؤسسەی انتشاراتی 10 پرس 11 اتو 12 گنجه 13 ازدحام 14 بازتاب رسانه‌های جمعی 15 (مجازی) شتاب 16 مضیقه، فشار 17 پرس

press[2] *noun*
(مێژوویی) ڕەش‌بگیر، ب.ت. بۆ هێزی دەریایی ۞ سربازگیری اجباری

press agency *noun*
1 پەیامنێری، هەواڵنێری 2 دامەزراوە یان دەزگای بانگەشە (ڕاگەیاندن) ۞ 1 خبرگزاری 2 مؤسسەی تبلیغاتی

press agent *noun*
بریکاری بانگەشە ۞ متصدی تبلیغات

Press Association *noun*
پەیامنێری یان هەواڵنێری بریتانیا ۞ خبرگزاری بریتانیا

press baron *noun*
کەڵی چاپەمەنی ۞ غول مطبوعات

pressboard *noun*
مێز یان تەختەی ئوتو ۞ میز اطو

press-box *noun*
(وەرزشگا) جێگای ڕۆژنامەوانان، شوێنی پەیامنێران ۞ جایگاه خبرنگاران

press conference *noun*
کۆبوونەوە، کۆنگرە یان کۆنفرانسی ڕۆژنامەوانی، چاوپێکەوتنی ڕۆژنامەوانی، کۆبوونەوە یا کۆنفرانسی چاپەمەنی ۞ مصاحبەی مطبوعاتی

press corps *noun, pl.*
دەستەی پەیامنێران ۞ هیأت خبرنگاران

press cutting *noun,* also press clipping
بڕشتی ڕۆژنامەکان ۞ بریدەی جراید

pressed /prest/ *adjective*
لە تەنگانەدا، لە(ژێر) گوشاردا، زۆربۆهاتوو، تەنگ‌پێ‌هەڵچنراو: *I'm really pressed for cash at the moment* ۞ در مضیقه

press gallery *noun*
(ب.ت. دادگا یان پەرلەمان) جێگای پەیامنێران یان ڕۆژنامەوانان ۞ جایگاه خبرنگاران یا روزنامەنگاران

pressgang *noun*
(جاران) دەستەی سەربازگرتن (لە ئەرتەش یان هێزی دەریایی‌دا) ۞ گروه سربازگیری

pressie = prezzle

pressing /ˈpresɪŋ/ *adjective, noun*
adj 1 پێویست، گرنگ، دەم‌ودەست، تەنگەتاوی، تەنگاڤی، گرنگ، لەزوبەز، لەزگین، کت‌وپڕ: *a pressing issue* ◊ *There is a pressing need for more specialist nurses* 2 سوور، شێلگیر *n* 1 پریسینگ، سەفحەی قەوان 2 گوشین‌کاری، شتی گوشراو ۞ *adj* 1 ضروری، مبرم، مهم 2 مصر *n* 1 صفحەی گرامافون 2 پرس‌کاری، قطعەی پرس‌شده

pressingly /ˈpresɪŋli/ *adverb*
پێویستانه، تەنگەتاوی‌یانه، بە شێوەیێکی پێویست ۞ به طور ضرروی یا مبرم

pressman /ˈpresmæn/ *noun, pl.* pressmen
1 (لە بریتانیا) رۆژنامەوان، ژۆرنالیست، پەیامنێر، هەواڵنێر 2 (لە ئەمریکا) کارپێکەر بە دەزگای چاپ، دەزگاچی، ماشێن‌چی ۞ 1 خبرنگار، روزنامەنگار 2 متصدی ماشین چاپ

press office *noun*
نووسینگەی چاپەمەنی، بەڕێوەبەری چاپەمەنی ۞ دفتر مطبوعاتی

press officer *noun*
1 دەمڕاستی چاپەمەنی، وتەبێژی چاپەمەنی 2 چاودێر بەسەر نووسینگە یان بەڕێوەبەری چاپەمەنی ۞ 1 سخن‌گوی مطبوعاتی 2 ناظر بر دفتر مطبوعاتی

press photographer *noun*
وێنەگری رۆژنامەوان، پەیامنێری وێنەگر ۞ عکاس روزنامەنگار

press release *noun*
ئاگاداری‌نامەی فەرمی، بڵاونامەی فەرمی (یان رۆژنامەوانی) ۞ اطلاعیەی رسمی

press-stud *noun*
دوکمەی داگرتن یان گوشاری، قرتێنکە، قرتە ۞ دکمەی فشاری

press-up *noun*
شنا (لەسەر عەرز) ۞ شنا

pressure /ˈpreʃə(r)/ *noun*
1 گوشار، تاو، گوشین، گڤاش، گڤاشتن، سەنگی، پەستان، (پاڵە)پەستۆ، چەوس، قورسایی، گرانی، زۆر، تەوژم، زەحمەت، بار، ئەرک: *The barriers gave way under the pressure of people ◊ air/water pressure ◊ the crowd* 2 *who work well under pressure* بارودۆخی هەوای کەشی زەوی 3 (تایەی ماشێن) با ۞ 1 فشار، زحمت، سنگینی 2 فشار جوی 3 باد

pressure cooker *noun*
دیگ ۞ زودپز

pressure gauge *noun*
گوشارپێو، پەستان‌پێو ۞ فشارسنج

pressure group *noun*
دەستەی گوشار یان سەنگی، دەستەی گڤاشتن ۞ گروه فشار

pressure hull *noun*
لاشە یان پەیکەرەی نێوەوەی ژێردەریایی ۞ پرسور هول

pressure lamp *noun*
چراتۆر، چرای ناسووسی ۞ چراغ تلمبەای

pressure point *noun*
(پزشکی) خاڵی پەستان یا گوشار ۞ نقطەی فشار

pressure suit *noun*
بەرگ یان جلی پاستان (لە بەرامبەر پەستان یان گوشاری کەمی هەوا دەتپارێزێ) ۞ لباس فشار

pressurization /ˌpreʃəraɪˈzeɪʃn, US -rəˈz-/ *noun*
1 هەڵپێچان، تەنگ‌پێ‌هەڵچنین، ناچارکردن، هەراسان‌کردن، زۆربۆهێنان، تەنگەتاوکردن، گوشارخستنەسەر، زۆربەسەندن 2 گونجاندنی گوشار یان پەستان ۞ 1 مجبورسازی، فشارآوری 2 تنظیم فشار

pressurized *adjective*
هەڵپێچراو، تەنگ‌پێ‌هەڵچنراو، زۆربۆهێنراو، ناچارکراو، گوشارلەسەر، پەستان‌لەسەر ۞ تحت فشار

pressurized-water reactor *noun*
ریاکتۆری پەستان‌لەسەر (یان لەژێر پەستان یان گوشاردا) ۞ رآکتور تحت فشار

presswork *noun*
1 کاری چاپ یان چاپەمەنی، پریس‌کاری 2 لە قاڵب‌دانی کانزا بەهۆی پەستاندنەوە ۞ 1 کار مطبوعاتی، پرس‌کاری 2 پرس‌ورک

prestation *noun*
کارکردن یان خزمەت لەباتی باج ۞ بنیچەبندی

presternum *noun*
بەشی پێشەوەی ئێسکەکۆلەی شیردەران یان گوان‌داران، پێش‌ئێسکەکۆلە ۞ قسمت جلو قفەی سینەی پستان‌داران

prestidigitation /ˌprestɪˌdɪdʒɪˈteɪʃ(ə)n/ *noun*
چاوبەستی، تەڕدەستی ۞ تردستی

prestidigitator *noun*
چاوبەست، تەڕدەست ۞ تردست

prestige /preˈstiːʒ/ *noun*
ئابڕوو، ئابوور، باوەڕی، بایەخ، برەو، پرەستیژ، کاریگەری، ناوبانگ، رێز، حورمەت، وەج، دەس‌ڕۆیشتوویی، بەدەسەڵاتی، دەس‌داری (بنەڕەت: لە فەڕەنسی "glamour ،illusion") ۞ حیثیت، اعتبار، وجهە، احترام، نفوذ

prestigious /preˈstɪdʒəs/ *adjective*
بەئابڕوو، بەوەج، بەڕێز، بایەخ‌مەند، بەبایەخ، بەبرەو، باوەڕپێ‌کراو، بەنێوبانگ، ناودار، نێوباش، سەربەدەرەوە ۞ محترم، معتبر، شهیر

prestissimo /preˈstɪsɪməʊ/ *adverb, adjective*
(لە ئیتالیایی‌یەوە، موسیقا) (بە)گورجی، (بە)خێرایی، خێرا، توند، پارچە موسیقایێ بەو جۆرە ۞ پرستیسیمو

presto /ˈprestəʊ, US ˈprestoʊ/ *noun (pl.* prestos), *adjective, adverb*
(موسیقا) (بە) گورجی، (بە) خێرایی، خێرا، توند، پارچە موسیقایێ بەو جۆرە ۞ پرستو

pre-stressed *adjective*

(کۆنکریت، پێش‌تر) شیشبەندکراو ۞ پیش‌فرده

presumable /prɪ'zju:məbl, US -'zu:-/ *adjective*
ڕێ‌تێچوو، لەوەچوو، ئەگەردار، شیاو، لەوانەیە ۞ محتمل، احتمالی

presumably /prɪ'zju:məbli, US -'zu:-/ *adverb*
ڕێ‌تێچووانە، لەوەچووانە، لەوانەیە، ڕێی تێدەچێ، پێدەچێ، بۆی هەیە وابێ، ڕەنگە، لەوەدەچێ، وادیارە: *Presumably this is where the accident happened* ۞ احتمالاً

presuming *adjective*
ڕوودار، ڕووهەڵماڵراو، بێ‌شەرم، بێ‌حەیا، قەرەچی ۞ گستاخ، پررو

presumingly *adverb*
ڕووردارانە، بێ‌شەرمانە، ڕووهەڵماڵراوانە ۞ گستاخانە

presumption /prɪ'zʌmpʃn/ *noun*
1 وادانان، وازانین، پێ‌وابوون 2 ڕێ‌تێچوون، لەوەچوون، گومان (بەهێز) مەزندە 3 ڕووداری، ڕووهەڵماڵراوی، بێ‌شەرمی، بێ‌حەیایی ۞ 1 فرض 2 احتمال، حدس 3 گستاخی

presumptive /prɪ'zʌmptɪv/ *adjective*
1 لەوەچوو، ڕێ‌تێچوو، ئەگەردار، شیاو، لەوانەیە 2 وادانراو، پێ‌وابوو، وازانراو (لەسەر بنچینەی بۆچوونی زیرانە) ۞ 1 محتمل، احتمالی 2 فرضی

presumptively /prɪ'zʌmptɪvli/ *adverb*
لەوانەیە، ڕێی تێدەچێ، پێدەچێ، ڕەنگە، لەوەدەچێ، وادیارە ۞ احتمالاً

presumptuous /prɪ'zʌmptʃuəs/ *adjective*
ڕوودار، ڕووهەڵماڵراو، گوستاخ، بێ‌شەرم، بێ‌عار، بێ‌شەرمانە، ڕوودارانە، لەخۆبایی، خۆگر، لەخۆدەرچوو، بەدرۆ: *Would it be presumptuous of me to ask to borrow your car?* ۞ گستاخ، گستاخانە، مغرور، متظاهرانە

presumptuously /prɪ'zʌmptʃuəsli/ *adverb*
بێ‌شەرمانە، ڕوودارانە، بە درۆ ۞ وقیحانە، متظاهرانە

presumptuousness /prɪ'zʌmptʃuəsnəs/ *noun*
1 ڕووداری، ڕووهەڵماڵراوی، گوستاخی، بێ‌شەرمی، بێ‌عاری 2 لەخۆبایی‌بوون، خۆگری، لەخۆدەرچوویی، لەخۆبایێتی 3 درۆ، واخۆنیشاندان، واخۆدەرخستن ۞ 1 گستاخی، وقاحت 2 غرور 3 تظاهر

presupposition /ˌpri:sʌpə'zɪʃn/ *noun*
(لەوەپێش)وادانان، وابۆچوون، (پێش‌تر) پێ‌وابوون، وازانین، پێشەکی‌وادانان، پێش‌گریمانە، پێش‌وادانان، بنچینەی بەڵگەهێنانەوە: *theories based on -position and coincidence* ۞ فرض، پیش‌انگاشت

pre-tax *adjective*
بەرلە داشکاندن یان کەم‌کردنەوەی باج ۞ پیش از کسر مالیات

preteen *noun*
منالی 11 تا 12 سالان ۞ پرتین

pretence /prɪ'tens/ *noun*, US pretense
1 خۆ(وا)نیشاندان، خۆنواندن، واخۆدەرخستن، فشە، درۆ 2 بەهانە، بیانوو، پەلپ، داواکاری، وابێژی، هارەوگیفە، فڕوفیشاڵ، لاف، خۆهەڵکێشان ۞ 1 تظاهر، وانمود 2 عذر، ادعا

pretend /prɪ'tend/ *adjective*
خەیاڵی، پڕوپووچ، ناڕاستەقینە، درۆ و دەلەسە ۞ خیالی

pretended *adjective*
درۆ، ساختە ۞ متظاهرانە، کاذب

pretender /prɪ'tendə(r)/ *noun*
داواکار، وابێژ، وابیشاندەر، خۆوادەرخەر، خۆنوێنەر، درۆکردوو، واخۆنواندوو: *the pretender to the French throne* ۞ مدعی

pretense *noun* US spelling of pretence

pretension /prɪ'tenʃn/ *noun*
1 داواکاری، هارەوگیفە، فڕوفیشاڵ، خۆهەڵکێشان، لافوگاف، لافاندن 2 خۆ(وا)نیشاندان، لاف، خۆنواندن، خۆدەرخستن، فشە، درۆ 3 *He spoke without pretension*: هەڵس‌وکەوت یان ڕەفتاری خۆپیشاندەرانە (بەدرۆ) 4 (شێواز، زمان و هتد) گران، نائاسایی، تەق‌وڕەق، فەرمی 5 فیزنی، لەخۆبایی‌بوون، خۆگری، لەخۆدەرچوویی 6 بەهانە، پەلپ، بیانوو 7 (pretensions) داواکاری، هارەوگیفە، فڕوفیشاڵ، لاف، خۆهەڵکێشان 8 خۆ(وا)نیشاندان، خۆنواندن، خۆدەرخستن، فشە، درۆ 9 هەڵس‌وکەوت یان ڕەفتاری خۆپیشاندەرانە (بەدرۆ) ۞ 1 ادعا 2 تظاهر 3 رفتار متظاهرانە 4 تکلف 5 غرور 6 عذر 7 (در جمع) ادعا 8 تظاهر 9 رفتار متظاهرانە

pretentious /prɪ'tenʃəs/ *adjective*
1 بەئیدعا، پڕداوا، بەهارەوگیفە، فڕوفیشاڵاوی، خۆهەڵکێش، بەلاف 2 خۆپیشاندەر، خۆدەرخەر، خۆنوێن 3 خۆدەرخەرانە، خۆپیشاندەرانە (بەدرۆ)، خۆنیشاندەرانە 4 (زمان، کتێب و هتد) گران، نائاسایی، تەق‌وڕەق، پڕلاف ۞ 1 پرمدعا 2 خودنما 3 متظاهرانە 4 مغلق

pretentiously /prɪ'tenʃəsli/ *adverb*
خۆدەرخەرانە، خۆپیشاندەرانە (بەدرۆ)، خۆنیشاندەرانە، خۆهەڵکێشانە، لافێنەرانە ۞ متظاهرانە، بە طور پرمدعی

pretentiousness /prɪ'tenʃəsnəs/ *noun*
1 خۆ(وا)نیشاندان، خۆنواندن، خۆدەرخستن، فشە، درۆ، هاشە، داواکاری، هارەوگیفە، پۆز،

فروفیـــشال، لاف، خۆهەڵکێــشان، ئیـــدعا 2 نائاسـایتی، گـرانی، تـەقورەقـی ◊ 1 تظـاهر، خودنمایی، ادعا 2 تکلف

preter- /'pri:tə/ *prefix*
پێشگر: زیـاتر، پتـر، زۆرتـر، رابـردوو، ئەوپـەڕ، بـەدەر: *preternatural* (بنـەڕەت: لـە *praeter* لاتینـەوە "beyond ,past") ◊ پیشوند: بیش‌تـر، گذشته، فراسوی

preterite /'pretərət/ *noun, adjective* US also prererit
(ڕێزمـان) *n* رابـردووی پێکهـاتوو، سـەردەمی رابردوو (کار) *adj* سـەربە سەردەمی رابردوو ◊ *n* گذشته، ماضی *adj* وابسته به زمان گذشته

preterite tense *noun*
(ڕێزمان) سـەردەمی رابردوو، کاتی رابردوو ◊ زمان گذشته

preterition /ˌpri:tə'rɪʃ(ə)n/ *noun*
1 لابردن، ناونەهێنان، سرینەوە 2 گوێ‌پێ‌نەدان، کەمتەرخەمی، بێ‌دەربەستی، پشت‌گوێ‌خستن، بەهێندنەگرتن ◊ 1 حذف 2 فروگذاری

preterm *adjective, adverb*
(پزشکی، رووی‌داوە یان بووە) پاش زگپڕی ◊ پس از بارداری

preterminal *adjective*
پێش‌مردن، بەرلە مردن، پێش‌مەرگ ◊ قبل از مرگ

pretermission /ˌpri:tə'mɪʃ(ə)n/ *noun*
1 لابردن، ناونەهێنان، سرینەوە 2 گوێ‌پێ‌نەدان، کەمتەرخەمی، بێ‌دەربەستی، پشت‌گوێ‌خستن، بەهێندنـەگرتن 3 وەلانـان، وازلـێ‌هێنـان ◊ 1 حذف 2 فروگذاری 3 ترک

preternatural /ˌpri:tə'nætʃrəl, US -tər'n-/ *adjective*, also praetem-
نائاسـایی، extraordinary، ناسروشـتی، سـەیر، ناوارتە، ریزپەڕ، سەرووسروشتی، ژوورسروشت: *preternatural speed* ◊ *preternatural phenomena*) preternaturally /ˌpri:tə'nætʃrəli, US -tər'n-/ *adv*: نائاسـایی‌یانـە؛ preternaturalism *n*) ◊ خارق‌العاده، غیرعادی، فوق طبیعی

preternaturalness /ˌpri:tə'nætʃrəlnəs, US -tər'n-/ *noun*
نائاسـایتی، ناسروشـتی‌بـوون، سـەیربوون ◊ غیرعادی بودن، فوق طبیعی بودن

pretext /'pri:tekst/ *noun*
بیـانوو، پاسـاو، پەلـپ، بیانـک، هـۆ، بۆنـە، بەهانـە، گورووە، دەسـاوێز ◊ عذر، بهانه

pretreatment *noun*
پێشەکی‌چارەسـەرکردن، پێش‌چارەسـەری ◊ معالجه‌ی قبلی

prettification *noun*
جوان‌کردنی روالەت، رازاندنەوە ◊ زیبانمایی

pretty /'prɪti/ *adjective* (prettier, prettiest), *adverb*
1 *adj* جوان، رند، شیرین، نەشمیلە، نەخشین، چەلەنگ، کەیل، کەیلان، رووبازاری، خوشیک، شۆخ، خۆش، باش، چاک، قەنج: *It's pretty hard to explain* 2 *adv* زۆر، کـەلێ تـا ئەندازەیێ، تا رادەیێ (prettily /'prɪtɪli/ *adv*: جـوان، بـە شـێوەیەکی چەلـەنگ؛ prettiness /'prɪtinəs/ *n*: جـوانی، رنـدی، چەلـەنگی، کـەیلی، شـۆخی؛ prettyish *adj*: کـەمێ جـوان، جوانکیلە) ◊ 1 *adj* قشنگ، خوب، ملیح 2 *adv* بسیار نسبتاً

pretty boy *noun*
(نافەرمی، زۆرتر سووکانە) تەرپۆشـانە، (پیـاوی) ژنالیلە، خلەکچانی، ناریلە ◊ زیگـولـوار، (مـرد) زنانه

pretty penny *noun*
پارەیەکی زۆر، لۆدە پارەیێ ◊ پول هنگفت

pretty-pretty *adjective*
بەئالا و والا، یەکجار جوان ◊ بسیار قشنگ

pretzel /'pretsl/ *noun*
(زۆرتر لە ئەمریکا) غورابی سوێر (بنەڕەت: لە *Pretzel* ئەلمانی‌یەوە) ◊ بیسکویت شور

prevailing /prɪ'veɪlɪŋ/ *adjective*
1 بەبـرەو، بـاو، زاڵ، سـوار، پەسـند(کـراو)، بەسـەرداشـکاو، سـەرکەوتوو، داب، بـرەودار، سـەرتر، باوسـەندوو 2 گـشتی، بلاوەبـوو، تەشەنەکردوو ◊ 1 غالب، رایج، متداول 2 عمومی

prevailing wind *noun*
(کەش‌ناسی) بای زۆرهاتوو یا زاڵ ◊ باد غالب

prevalence /'prevələns/ *noun*, also prevalency
بلاوەبـوویی، باوسـەندوویی، تەشـەنەکردوویی، داگرتوویی، داکەوتن، بەبرەوی، گشتی‌بوون، زاڵی، سواری، دەس‌رۆیـشتوویی، بەسەرداشـکاندوەیی ◊ عمومیت، شیوع، رواج، نفوذ

prevalent /'prevələnt/ *adjective*
1 بـەبرەو، بـاو، زاڵ، سـوار، بەسەرداشـکاو، پەسـند(کـراو)، سـەرکەوتوو، داب، پانـەوەبوو، بـرەودار، باوسـەندوو 2 (نەخۆشـی) بلاوەبـوو، تەشـەنەکردوو، داگرتـوو، داکـەوتوو 3 (کـۆن) powerful ,predominant ◊ 1 رایج، متداول 2 (بیماری) شایع

prevarication /prɪˌværɪ'keɪʃn/ *noun*
قسەپێچ‌دان، زمـان‌بـازی، تەفرەرۆیـشتن، لادان، قسەجوونەوە، لێل‌بێژی، بەپێچ‌وپەنا قسەکردن، تـاین‌وتـۆیین، راسـتی‌شـاردنەوە، بـەیت‌وبالۆرە (prevaricator *n*: زمـان‌بـاز، قـسەپێچدەر، بـەپێچ‌وپـەنا، تـەفرەرەو، درۆزن) ◊ لفـاظی، دروغ گویی

prevenient /prɪˈviːnɪənt/ *adjective*
پێشوو، جاران، رابردوو، پێش‌تر، پێشین ۞ سابق

preventable /prɪˈventəbl/ *adjective*, also preventible
لەپێشگیری‌هاتوو، شیاوی رێ(لێ)گرتن، شایانی نەهێشتن، بەری دەگیرێ (preventability *n*) ۞ قابل جلوگیری

preventative /prɪˈventətɪv/ = preventive

preventer *noun*
1 کۆسپ، لەمپەر، گیرەوە، رێگر، رێ(لێ)گر، پێشگر، جلەوگیرە 2 (دەریاوانی، تەناف یان زنجیر) پشت‌بەست، پشتبەند (تا پێشی boom لە بەملاوبەولاکەوتنا بگرێ) ۞ 1 مانع، بازدارندە، جلوگیری‌کنندە 2 پرونتر

prevention /prɪˈvenʃn/ *noun*
پێشگیری، بەرگیری، جلەوگیری، رێ(لێ)گرتن، نەهێشتن، کۆسپ، لەمپەر ۞ جلوگیری، منع، مانع

preventive /prɪˈventɪv/ *noun, adjective*
adj بە مەبەستی پێشگیری، پێشگیرانە، نەهێشتن‌کارییانە، بەرگیرانە، رێگرانە، ئاگادارییانە، پێشگیرییانە: *preventive medicine* *n* دەرمانی پێشگیری یان بەرگیری ۞ *adj* جلوگیرانە *n* داروی جلوگیری

preventive detention *noun*
گل‌دانەوەی پێشگیرانە یا بەرگیرانە، دەس‌بەسەری نەهێشتن‌کارییانە ۞ توقیف احتیاطی

preventive medicine *noun*
پزشکی بەرگیرییانە یان پێشگیرییانە ۞ پزشکی پیش‌گیری

preverbal /ˌpriːˈvɜːbl, US -ˈvɜːrbl/ *adjective*
1 پێش‌زمان‌پاککردنەوە، پێش‌زمانی، پێش‌قسەفێربوون، پێش‌قسەکردن: *a preverbal child* 2 (رێزمان) پێش‌کار، پێش‌فرمان (رووددا) ۞ 1 پیش‌کلامی 2 پروربال

preverbal stages *noun, pl.*
قۆناخە پێش‌زمانییەکان ۞ مراحل پیش‌کلامی

preview /ˈpriːvjuː/ *noun*
1 (فیلم، شانۆ و هتد) پێشەکی‌نواندن، پێشەکی‌پیشاندان، کورتەنیشاندان 2 کورتەراپۆر، پێش‌راپۆرت (پێش پیشاندانی فیلم، شانۆ و هتد بۆ گشت) ۞ 1 نمایش قبلی 2 پیش‌گزارش

previous /ˈpriːvɪəs/ *adjective*
1 پێش، لەوەپێش، بەرلە، پێشەکی، پێشوو، بەرین، پێش‌تر، پێشین، بەری، prior: *No previous experience is necessary for this job* ◊ *We had met on two previous occasions* 2 (نافەرمی) بە پەلە، بە پڕتاو (previous to: بەرلە، پێش، پێش لە: *Previous to this, she'd always been well*) ۞ 1 قبلی، قبل، سابق 2 (عامیانه) عجول

previously /ˈpriːvɪəsli/ *adverb*
پێش‌تر، لەوەپێش، پێش، جاران، جاری جاران، پێشەکی: *The book contains a number of photographs not previously published* ◊ *I had visited them three days previously* ۞ قبلاً، قبل، سابقاً

previousness /ˈpriːvɪəsnəs/ *noun*
خێرایی، تاودراوی، تونـدی، بەخۆکەوتوویی، بەپەلەکەوتوویی، تاوەبڕکێ ۞ سرعت، شتاب‌زدگی

previous question *noun*
گەڕانەوە بۆ بنەڕەت ۞ عودت به اصل

prevision /ˌpriːˈvɪʒn/ *noun*
پێش‌زانی، ئاگاداری پێشوو، پێش‌بینی، پێش‌گۆیی، پێش‌ئاگایی، پێشەکی‌زانین، foresight، prescience، forecast، prognostication (provisional /priːˈvɪʒənl/ *adj*: پێش‌زانی‌یانە، پێش‌بینی‌یانە، پێش‌گۆیی‌یانە) ۞ علم غیب، پیش‌نگری، پیش‌گویی

prevocalic /ˌpriːvəˈkælɪk/ *adjective*
(دەنگ‌ناسی) پێش‌بزوێن، پێش پیتەبزوێن، بەرلە پیتی بزوێن (prevocalically *adv*) ۞ قبل از حرف مصوت

pre-war *adjective*
پێش‌شەڕ، بەرلە شەڕ (ب.ت. شەڕی دوووەمی جیهانی): *pre-war Britain* ◊ *the pre-war years* ۞ پیش از جنگ

pre-wash *noun*
پێش‌شۆر، شتنی سەرەتایی، ب.ت. بە دەزگایێکی خۆکار ۞ شست‌شوی مقدماتی

prexy *noun*, also prex, *pl.* prexies
سەرۆک، ب.ت. هی کۆلێژ یا کۆمەڵەیێ ۞ رئیس

prey /preɪ/ *noun*
1 نێچیر، نەچیر، چەشتە، راو، شکار: *The lion will often stalk its prey for hours* 2 (خوازە) قوربانی، فیدا، دەستەچیلە، قۆچی قوربانی، نێچیر، نەچیر، دیل، یەخسیر: *Elderly people are easy prey for dishonest salesmen* 3 دەسکەوت، تالانی ۞ 1 طعمه، شکار، صید 2 (مجازی) قربانی، دست‌خوش 3 غنیمت

prial /ˈpraɪəl/ *noun*
(لە پەڕیندا) سێ‌پەڕی یەک‌دەست ۞ پریال

Priam *noun*, Latin Priamus, from Greek *Priamos*
پریام، پریامۆس: باوکی Hector، Paris و Cassandra و پادشای ترۆی بە درێژایی شەڕی ترۆجاندا Trojan ۞ پریام

priapic /ˌpraɪˈæpɪk, US -ˈeɪp-/ *adjective*
1 = phallic 2 (چووک) هەمیشەڕەپ، هەمیشەهەستاو ۞ پریاپیک

priapism /ˈpraɪəpɪzəm/ *noun*

هەمیشەڕەپی، هەمیشەهەستاوی، دایمەقیتی ۞
پریاپیسم

Priapus *noun*, Latin, from Greek *Priapos*
پریاپوس (= خودای توانایی سێکسی و زاوزێ
لای پیاوان، لە میسۆلۆژی یۆنانی و ڕۆمی‌دا) ۞
پریاپوس

price /praɪs/ *noun*
1 نرخ، بایی، قیمەت، بەها، بوها:
rising prices ◊ house/retail/oil/share prices
◊ falling prices 2 (کۆن) نرخ، بایەخ، بەها،
worth ،value 3 (خوازە) پاداشت، خەلات.
an outlaw with a price on his :تاوان، چاکە
head ۞ 1 قیمت 2 ارزش 3 (مجازی) عوض، تاوان

price control *noun*
کۆنترۆلی نرخ و بایی، چەسپاندنی نرخ، مەهاری
نرخ ۞ مهار قیمت‌ها

priced *adjective*
گرانبایی، بەنرخ، بەبایەخ، پڕبایەخ، بەهادار ۞
پرقیمت، باارزش

price-fixing *noun*
1 فروفێل یان سازوباز لە دانانی نرخ‌دا (لە نێوان
بەرهەم‌هێنەران و فرۆشیاران‌دا) 2 کۆنترۆلی نرخ
و بایی، چەسپاندنی نرخ ۞ 1 تبانی در
قیمت‌گذاری 2 تثبیت قیمت‌ها

price index = retail price index

priceless /'praɪsləs/ *adjective*
1 بەنرخ، بەبایەخ، گرانبایی، لەقیمەت‌نەهاتوو: *a*
priceless ◊ priceless collection of antiques
information 2 (نافەرمی) پێکەنینی: *You*
should have seen his face—it was
priceless! (pricelessly /'praɪsləsli/ *adv*؛
pricelessness /'praɪsləsnəs/ *n*) ۞ 1
ذی‌قیمت، باارزش 2 خنده‌دار

price-list /'praɪs lɪst/ *noun*
لیستەی نرخەکان ۞ فهرست قیمت‌ها

price tag *noun*
1 یافتەی بایی، بەرچەسپی نرخ و بایی 2 نرخ،
بوها، بایی 3 تێچوون، خەرج: *There is a £2*
million price tag on the team's star player
۞ 1 برچسب قیمت 2 قیمت 3 هزینه

price war *noun*
شەڕەنرخ، شەڕی نرخەکان یان نرخ‌وبایی ۞
جنگ قیمت‌ها

pricey /'praɪsi/ *adjective* (pricier, priciest),
also pricy
گران، گرانبایی، زۆر(بایی)، expensive ۞
پرقیمت، گران

priciest *noun*, also pricier
نرخ‌پرس ۞ قیمت‌کننده

prick /prɪk/ *noun*
1 کون‌کردن، سمین، بڕین 2 کون 3 ئێش، ژان،
ئازار، ژانی دەرزی، جێ‌دەرزی 4 دڕوو، دڕک،
چقل، تیکان 5 (نافەرمی یان ڕەمەکی) کیر، کێر،
چووک، سیرەت 6 کەسێکی گەوج و کەر، گوو،
هیچ‌وپووچ 7 نەقیزە، مەساسە ۞ 1 عمل سوراخ
کردن 2 سوراخ 3 درد، جای سوزن 4 خار 5
(عامیانه) ذکر، کیر 6 آدم احمق، کثافت 7 سیخونک

pricking *noun*
ئێش، ئازار، ژان ۞ درد

pricker *noun*
1 کون‌تێکەر، کونەک، کون‌کەر 2 = thorn،
prickle؛ briar ۞ سوراخ‌کن

pricket *noun*
1 ئاسکێکی نێری دووساڵانی شاخ‌ڕاست،
(هێشتا لقی لێ‌نەبۆتەوە) 2 (مێژوویی) لقی
مۆمدان ۞ 1 گوزن دوساله 2 شاخه‌ی شمعدان

prickle /'prɪkl/ *noun*
1 دڕوو، دڕک، چقل، تیکان: *a cactus*
covered in prickles 2 ژان، ئێش، ئێشان،
ژان‌کردن 3 هەست بە ژان‌کردن، کزانەوە،
سووتانەوە 4 خوران، خارشت ۞ 1 خار 2 درد
3 احساس درد 4 خارش

prickly /'prɪkli/ *adjective* (pricklier,
prickliest)
1 دڕواوی، دڕکدار، دڕک‌وداڵاوی، چقڵاوی،
پڕتیکان 2 (پارچە) زبر، بەخوروو‌هێنەر 3
زووتووڕە، بەدخولک، جینگزی، فیشەکی
(prickliness *n*: 1 دڕواوی‌بوون، چقڵاوی‌بوون
2 بەدخولکی، ڕووتاڵی، جینگزیتی) ۞ 1
خاردار 2 (پارچه) زبر 3 بدعنق، زودخشم

prickly ash *noun*
بناوچە دڕواوی یان دڕکاوی: جۆرێ دەوەن یان
دارۆچکەی دڕواوی بۆن‌خۆشی ئەمریکای
باکووری بە گوڵی زەردباو، لە خێزانی rue
[Zanthoxylum americanum] ۞ نوعی
درختچه

prickly heat *noun*
سووتانەوە و ماسینی ڕژێنە یان لووی ئارەق ۞
عرق‌سوز

prickly pear *noun*
1 (ڕووەک‌ناسی) زمانەخەسوو، هەرمێ‌دڕکینە،
هەرمێ‌دڕواوی *[Opuntia ficus-indica]* و
جۆرە پێوەندی‌دارەکان] 2 بەری خۆراکی سوور
یان پرتەقاڵی ئەو ڕووەکە ۞ زبان مادر شوهر

prickly thrift *noun*
(ڕووەک‌ناسی) سەرپنج؟ ۞ کلاه میرحسن

pricy = pricey

pride /praɪd/ *noun*
1 لەخۆدەرچوویی، لووت‌بەرزی، قونەت،
خۆدەماندن، بادی‌هەوایی، بەهەوایی، خۆبەزلزانی،
لەخۆبایی‌بوون، واداری 2 شانازی، سەربەرزی،
پێوەنازین، شانازی‌پێوەکردن، شایی‌پێ‌بوون 3

ڕیزلەخۆنان، ڕێزبۆخۆدانان 4 مایەی پێوەنازین، مایەی شانازی یان سەربەرزی 5 ڕەوە یان مێگەلی شێر(ان) 6 (گوڵی) سەرتۆپ، سەرگوڵ، سەرتڵ ✿ 1 غرور، تکبر 2 افتخار 3 عزت نفس 4 مایەی افتخار 5 گلەی شیر 6 گل سرسبد

prideful /ˈpraɪdfəl/ *adjective*
1 لەخۆدەرچوو، لووتبەرز، بادیهەوا، بەهەوا، خۆبەزلزان، لەخۆبایی، بەدەمار، خۆدەمانەدوو، وادار؛ exultant، haughty، disdainful 2 پێوەنازیو، شانازیپێوەکەر elated (pridefully *adv*: لەخۆدەرچووانە، لووتبەرزانە، بەدەمارانە؛ pridefullness *n*) ✿ 1 مغرور 2 مفتخر

pride of place *noun*
گرنگترین پلەوپایە، جێگای بەرز، جێی سەرتر، جێگای تایبەتی، بەرزترین یان یەکەمین جێگا یان پایە ✿ مهمترین مقام

prie-dieu /priːˈdjɜː/ *noun, pl.* prie-dieux pronunc. same
مێزێکی باریک بۆ نوێژ، مێزی نوێژ ✿ میز عبادت

priest /priːst/ *noun*
1 قەشە، کەشیش، کەشە، پیاوی دینی یان ئایینی 2 (لە ئیسلامدا) مەلا 3 مێگوتەی کوشتنی ماسی گیراو (priesthood /ˈpriːsthʊd/ *n*: 1 کار یان پۆستی قەشەیی 2 قەشەکان، سەرجەم قەشەکان (ی کلیسە یان وڵاتێکی تایبەتی)؛ priestlike /ˈpriːstlaɪk/ *adj*: قەشەئاسا، قەشانە، کەشانە؛ priestiness *n*: قەشەیی، کەشەیی، کەشیشی؛ priestly /ˈpriːstli/ *adj*: قەشەیی، قەشەئاسا، کەشەئاسا، سەربە قەشەکان، سەربە قەشە) ✿ 1 کشیش، روحانی 2 آخوند 3 پریست

priestcraft /ˈpriːstkrɑːft/ *noun*
(سووکانە) زانست و کاری پیاوێکی ئایینی یان دینی، ئایینبازاڕی، قەشەبازاڕی، مەلابازاڕی، دینبازی ✿ پریستکرافت

priestess *noun*
(لە هێندێ دیندا) ژنی ئایینی یان دینی، قەشەی ژن ✿ کشیش زن

priest-in-charge *noun, pl.* priests-in-charge
قەشەی بەرپرس (بە شێوەی فەرمی دانەنراوە) ✿ کشیش مسؤل

priest's hole *noun*
(مێژوویی) حەشارگەی قەشە (هی کاتۆلیکی ڕۆم، لەبەر ئازار و ئەشکەنجەی دینی religious persecution) ✿ مخفیگاه کشیش

prig /prɪg/ *noun*
(ناپەسندانە) وشکەسۆفی، بەرماڵڕاخەر، بەرماڵبەشان، خۆبەڕاستزان، وشکەباوەڕ ✿ آدم زاهدمآب

priggery /prigəri/ *noun*
وشکەسۆفیتی، بەرماڵڕاخەری، بەرماڵبەشانی، خۆبەڕاستزانی، وشکەباوەڕی ✿ زاهدمآبی

priggish /ˈprigiʃ/ *adjective*
1 وشکەسۆفی، بەرماڵڕاخەر، بەرماڵبەشان 2 وشکەباوەڕانە، وشکەسۆفییانە، بەرماڵڕاخەرانە ✿ 1 زاهدمآب 2 زاهدمآبانە

priggishly /ˈprigiʃli/ *adverb*
وشکەباوەڕانە، وشکەسۆفییانە، بەرماڵڕاخەرانە ✿ زاهدمآبانە

priggishness /ˈprigiʃnəs/ *noun*
وشکەسۆفیتی، بەرماڵڕاخەری، بەرماڵبەشانی، خۆبەڕاستزانی، وشکەباوەڕی، تەسکبینی ✿ زاهدمآبی، جانمازآبکشی

prill *noun*
1 حەبی لوولەکی 2 بەردی مسی کە بڕێکی زۆری ماک و مەتریالی کانزایی تیایە (prilled *adj*) ✿ پریل

prim /prɪm/ *adjective* (primmer, primmest)
1 مەند، خۆگر، قورس، فەرمی، وشک، پێبەندی ڕەفتاری فەرمی 2 قورس، تەقوڕەق، ڕێکوپێک، جوان (primness *n*) ✿ 1 رسمی 2 آراستە

prima /priːmə/ *adjective*
(لاتینی) سەرەکی، یەکەم ✿ عمده

prima ballerina /ˌpriːmə ˌbæləˈriːnə/ *noun*
سەرچۆپیکێشی باڵێ، ژنەسەماکاری باڵێ، ئەستێرەی باڵێ (بنەڕەت: لە ئیتالیاییەوە) ✿ رقاصەی اول

primacy /ˈpraɪməsi/ *noun*
1 لەپێشبوون، لەپێشەوەبوون، لەپێشتربوون، پێشوەییبوون، لە سەرەتاوەبوون، باوسەندن، لەسەرەوەبوون، سەرکەوتوویی، سەردەستی، سەرتری، بەسەرداشکانەوە، گرنگایەتی 2 ئەرک یان پۆستی سەرقەشەیی ✿ 1 اولویت، تقدم، برتری، اهمیت 2 مقام سراسقفی

prima donna /ˌpriːmə ˈdɒnə, US ˈdɑːnə/ *noun*
1 ژنە گۆرانیبێژی سەرەکی ئۆپێرا، سەردەستەی ژنە گۆرانیبێژەکان، ئەستێرە ئۆپێرا 2 مرۆی سەرتوند، فیشەکی، زووتووڕە، جێنگڕی ✿ 1 خوانندەی زن اصلی اپرا 2 آدم جوشی

primaeval = primeval

prima facie /ˌpraɪmə ˈfeɪʃi/ *adjective, adverb*
(لاتینی) *adj* بە ڕواڵەت سەلمێنراو، بە ڕواڵەت پەسندکراو، دادگاپەسند، وادیارە دەرکەوتبێ، بەڵگەی بە ڕواڵەت قایلکەر *adv* وا دیارە، لە یەکەم قۆناخدا یان دیتنا یان بینینا ✿ *adj* بە ظاهر محقق *adv* در ظاهر امر

primage /ˈpraɪmɪdʒ/ *noun*
زیدەکری، سەرکری، کرێی زیادی ✿ کرایەی اضافی

primal /ˈpraɪml/ *adjective*
یەکەمین، سەرەتاترین، دەسپێک، هەوەڵین، بەراهی، بنەرەتی، بنچینەیی، بنگەهی، بناخەیی، هەرەگرنگ، پێشەم، primitive ،original ⟡ (primally /ˈpraɪmli/ adv) primary
نخستین، اولی، اصلی، مهم

primal being *noun*
بوونی یەکەم یان سەرەتایی ⟡ وجود نخستین

primal cause *noun*
هۆی سەرەتایی ⟡ علت اولی

primal father *noun*
یەکەم باوک، باوکی سەرەتا ⟡ پدر نخستین

primal light *noun*
رووناکی سەرەتایی، شەوق یان رۆشنایی یەکەم ⟡ نور اولی

primal man *noun*
مرۆڤی سەرەتایی یان دەسپێک ⟡ انسان نخستین

primal unity *noun*
یەکێتی سەرەتایی یان دەسپێک ⟡ وحدت اولی

primal will *noun*
ویستی سەرەتا یان دەسپێک ⟡ مشیت اولی

primarily /praɪˈmerəli, US ˈpraɪmərəli/ *adverb*
زۆرتر، پتر، زیاتر، پێش هەموو شتێ، بە پلەی یەکەم، لە سەرەتادا، لە بنەڕەتدا: *a course designed primarily for specialists* ◊ *The problem is not primarily a financial one* ⟡ عمدتاً، بیشتر، اساساً، مقدمتاً

primary /ˈpraɪməri, US -meri/ *adjective, noun* (*pl.* primaries)
1 *adj* یەکەمین، سەرەتاترین، بەرایی، دەسپێک، هەرەزوو، هەوەڵین، بەراهی: *primary causes* ◊ *The disease is still in its primary stage* 2 بنەڕەتی، بنچینەیی، بنگەهی، بناخەیی، هەرەگرنگ، پێشەم، گرنگترین: *Good health care is of primary importance* 3 سەربە سەردەم یان قۆناخی سەرەتایی 4 سەربە خوێندنی سەرەتایی: *primary teachers* 5 (زەویناسی، Primary) وشەیێکی تر بۆ Palaeozoic 1 *n* هەڵبژاردنی سەرەتایی (لە ئەمریکا، کە لەودا دەنگدەران پارتی پاڵێوراو بۆ هەڵبژاردن دیاری دەکەن): *the presidential primary* ◊ *the Illinois primaries* 2 (ئەستێرەوانی) تەنێ کە لەسەر خولگەی تەنێکی تر دەسووڕێتەوە (بنەڕەت: لە لاتین، *primaries* لە *primus* "یەکەمین") ⟡ 1 *adj* نخستین، اولیه 2 عمده، بنیادی، مهمترین 3 وابسته به دورەی ابتدایی 4 وابسته به آموزش ابتدایی *n* 1 انتخابات مقدماتی 2 پریماری

primary accent = primary stress

primary atypical pneumonia *noun*
سینەپاڵووی ڤایرۆسی (وەک Q fever و psittacosis) کە ب.ت. بەهۆی ڤایرۆسەکان، mycoplasma کان، rickettsia کان و Chlamydia کانەوە تووش دەبێ ⟡ ذات‌الریه‌ی ویروسی

primary cell *noun*
باتری سەرەتایی (وزەی کیمیایی بۆ وزەی ئێلیکتریکی (بەهۆی کاردانەوە کیمیاییە نەگۆڕەکان) دەگۆڕێ) ⟡ پریماری سل

primary coil *noun*
ڕەنگە بنەڕەتی یا سەرەتاییەکان (سوور، زەرد و شین) ⟡ رنگ‌های اصلی

primary colours *noun, pl.*
ڕەنگە بنەڕەتی یا سەرەتاییەکان (سوور، زەرد و شین) ⟡ رنگ‌های اصلی

primary education *noun*
خوێندنی سەرەتایی ⟡ آموزش ابتدایی

primary election *noun*
هەڵبژاردنی سەرەتایی (لە ئەمریکا، کە لەودا دەنگدەران پارتی پاڵێوراو بۆ هەڵبژاردن دیاری دەکەن) ⟡ انتخابات مقدماتی

primary element *noun*
تۆخم یان ڕەگەزی سەرەتایی، تۆخمی دەسپێک ⟡ عنصر ابتدایی

primary feather *noun*
پەڕی سەرەتایی یان سەرەکی ⟡ پر اصلی

primary group *noun*
(کۆمەڵناسی) کۆمەڵ یان گرووپی سەرەتایی ⟡ گروه اولیه

primary health care *noun*, also primary care
چارەسەری یان چارەسەرکردنی سەرەتایی ⟡ معالجه‌ی اولیه

primary hydrogen *noun*
هایدرۆژینی سەرەتایی یان جۆری یەکەم ⟡ هیدروژن نوع اول

primary industry *noun*
پیشەسازی سەرەتایی (کشتوکاڵ، دارستانەوانی یان ڕاوەماسی، بۆ گیرخستنی ماک و پێداویستییە سروشتییەکان) ⟡ صنعت اولیه

primary meristem *noun*
دابەشانی سەرەتایی (وەک procambium، لە دابەشانی بۆپەیی apical meristem دەبێتەوە) ⟡ مریستم اولیه

primary quality *noun*
چۆنێتی سەرەتایی یان دەسپێک ⟡ کیفیت اولی

primary planets *noun, pl.*
هەسارە سەرەتاییەکان ⟡ سیارات اولیه

primary road *noun*
ڕێگای سەرەکی ⟡ راه اصلی

primary root *noun*

رەگ یان ریشەی سەرەتایی (لە radicle لێ‌دەبێتەوە) ✿ ریشەی اولیە

primary school *noun*
خوێندنگای سەرەتایی (لە ئینگلتەرە و ویلز، لە 5 تا 11 سالان) ✿ دبستان

primary sex characteristics *noun, pl.*
تایبەتمەندی رەگەزی سەرەتایی، تایبەتمەندی‌یە رەگەزی‌یە سەرەتایی‌یەکان ✿ خصیصەهای جنسی اولیە

primary standard *noun*
پێوانە یان ستانداردی سەرەتایی یان دەسپێک ✿ استانداردهای اولیە

primary stress *noun*
(دەنگ ناسی) زەبری بنچینەیی یا بنەڕەتی، هێزی یەکەمین ✿ تکیەی اصلی

primary syphilis *noun*
ئاگرە یا فەرەنگی سەرەتایی (یەکەم قۆناخی ئاگرە) ✿ سیفلیس اولیە

primary teeth *noun, pl.*
ددانە شیری یان سەرەتایی یان هەوەڵهاتووەکان ✿ دندانهای شیری

primary tenses *noun, pl.*
سەردەمە سەرەکی‌یەکان، کاتە بنچینەیی‌یەکان (ئێستا، رابردوو و داهاتوو) ✿ زمانهای اصلی

primary wall *noun*
دیوار یان دیوارەی سەرەتایی (هی خانەی رووەکی) ✿ جدارەی اولیە

primate[1] /ˈpraɪmeɪt/ *noun*
1 سەرەتاک: ئەندامی گرووپێ لە گیانەوەرانی دەستەی (Primates) کە lemurs, bushbabies, tarsiers, marmosets, monkeys, apes و مرۆڤ دادەگرێ 2 (primates) سەرەتاکی‌یەکان، پرایمێتیس، پریمیتیس (بنەڕەت: لە *primat-* ،*primas* لاتین، بڕوانە primate[2]) ✿ 1 نخستی 2 (در جمع) نخستیان

primate[2] /ˈpraɪmət, US -meɪt/ *noun*, also archbishop
1 سەرئۆسقوف، گەورەئۆسقوف 2 (کۆن) رێبەر، سەرۆک، پێشەوا، کەسی یەکەم (primatial /-ˈmeɪʃ(ə)l/ *adj*؛ بنەڕەت: ئینگلیسی کۆن: لە *primat* فەرەنسی کۆن، لە *primat-* ،*primas* لاتین "لە پلەی یەکەمدا"، لە *primus* "یەکەمین first") ✿ 1 اسقف اعظم 2 رهبر

Primate of All England *noun*
سەرناوی گەورەئۆسقوفی Canterbury ✿ لقب اسقف اعظم Canterbury

Primate of England *noun*
سەرناوی گەورەئۆسقوفی York ✿ لقب اسقف اعظم York

primatical *adjective*
سەرەتاکی‌یەکان، سەربە سەرەتاکەکان ✿ وابستە به نخستیان

primatology *noun*
سەرەتاکناسی، پریماتۆلۆژی (primatological *adj*: سەربە سەرەتاکناسی، سەرەتاکناسی‌یانە؛ primatologist *n*: سەرەتاکناس، پریماتۆلۆژیست) ✿ نخستی‌شناسی

primavera /ˌpriːməˈveərə/ *noun*
بەهارانە: جۆرێ داری رەنگ‌ڕۆشنی سەختی درەختێکی ئەمریکای ناوەندی [*Cybistax donnellsmithii*] ✿ پریماورا

prime /praɪm/ *adjective, noun*
adj 1 سەرەکی، بنچینەیی، بنەڕەتی، بنگەهی، هەرەگرنگ، گرنگ‌ترین 2 باش‌ترین، هەرەباش، چاکی چاک، بەرز، دەرکەوتوو 3 (بیرکاری)، تەنیا بەسەر خۆی و یەکا دابەش دەبێ) 2، 3، 5، 7، 11 و... *n* 1 بەهاری ژیان، سەروبەندی تین‌وگوڕ و گەشە و نەشە، سەردەمی لاوی یان جەحێڵی 2 هەڕەت، جەنگە، تاف 3 سەردەمی هەڵدان یان گەشەکردن 4 باش‌ترین بەش 5 پێگەیشتوویی، تەواوی 6 (بیرکاری) ژمارەی یەکەم، پرایم، پریم (′) 7 سەرەتا، دەسپێک 8 هەڵبژاردە، سەرتۆپ 9 (چاپ) نیشانەی (′) ✿ *adj* 1 عمدە، بنیادی، مهم‌ترین 2 عالی، بارز 3 پریم *n* 1 بهار زندگی 2 عنفوان 3 دوران شکوفایی 4 بهترین قسمت 5 کمال 6 (ریاضیات) عدد اول، پریم 7 آغاز 8 نخبە 9 (چاپ) علامت (′)

prime cost *noun*
نرخی تەواوبوو، نرخ یان تێچوونی بنەڕەتی، خەرجی سەرەتا یان هەوەڵ ✿ قیمت تمام‌شده

prime meridian *noun*
نیو(ە)ڕۆژی سەرەتا، مێریدیەنی گرینیچ یان سیفر ✿ نصف‌النهار گرینویچ

prime minister *noun*
سەرۆک‌وەزیر، سەرووەزیر، سەرۆک‌شالیار، سەرشالیار ✿ نخست وزیر

prime mover *noun*
1 هێز یان گوڕی بنچینەیی 2 (خوازە) پاڵنەری سەرەکی یان بنەڕەتی ✿ 1 نیروی اصلی 2 (مجازی) محرک اصلی

prime number *noun*
ژمارەی یەکەم ✿ عدد اول

prime of life *noun*
تاوی لاوێتی، بەهاری تەمەن، جەنگەی جوانی یان جەحێڵی ✿ عنفوان جوانی

primer[1] /ˈpraɪmə(r)/ *noun*
1 پێش‌ڕەنگ، سواخەرەنگ، بەرەرەنگ 2 (چەک‌وچۆڵ) تەقێنە، پلێتە، خەرج ✿ 1 آستر 2 چاشنی

primer[2] /ˈpraɪmə(r)/ *noun*
کتێبی سەرەتایی، سەرەتانامە، کتێبی وانەیی سەرەتایی ✿ کتاب ابتدایی

prime rate *noun*
سوودی هەرەکەم، کەم‌ترین سوود یان بەهرە ◌ بهرەی حداقل

prime time *noun*
(رادیو و تەلەفزیۆن) کاتی زۆرترین بینەر یان بیسەر ◌ ساعات پربیننده یا پرشنونده

primeval /praɪˈmiːvl/ *adjective*, also primaeval
1 کۆن، سەربە پێش‌مێژوو، سەربە زووترین قۆناخی مێژووی جیهان یان زەوی، سەربە رۆژگارانی کۆن 2 سەرەتایی، بەرایی، دەسپێک، یەکەمین، هەوەڵین 3 خۆماکی، خوودایی، ئینستینکتیڤ، لەسەر بنچینەی ئینستینکت، زاتی ◌ 1 قدیمی، وابسته به ماقبل تاریخی 2 اولیه، آغازین 3 فطری، غریزی

primeval rocks *noun, pl.*
بەردە سەرەتایی‌یەکان ◌ سنگ‌های آغازین

primigenial *adjective*
سەرەتایی، بەرایی، یەکەم(پەیدابوو) ◌ ابتدایی

primigravida /ˌpriːmɪˈgravɪdə, US ˌprʌɪm-/ *noun, pl.* primigravidae /-diː/
(پزشکی) نۆزگ (ژنێ بۆ یەکەم‌جار زگی پڕبووبێ) ◌ پریمیگراویدا

priming /ˈpraɪmɪŋ/ *noun*
تەقێنە، پلیتە، خەرج ◌ چاشنی

primipara /prʌɪˈmɪp(ə)rə/ *noun, pl.* primiparae /-riː/
ژنی تازەزێ، نۆزا (ژنێ بۆ یەکەم‌جار بێ کە منالی دەبێ) ◌ زن نخست‌زا

primiparous /praɪˈmɪpərəs/ *adjective*
تازەزێ، نۆرا، تازەزا ◌ نخست‌زا

primitive /ˈprɪmətɪv/ *adjective, noun*
1 *adj* سەرەتایی، بەرایی، یەکەمین، دەسپێک: *primitive beliefs* ◊ *primitive tribes* 2 کۆن، لەمێژینە، دێرین، قەدیمی، کەڤن 3 سادە، ناڵاڵۆز، ناپێچەڵاوپێچ: *The methods of communication used during the war were -imitive by today's standards* 4 (زیندەناسی) پەرەنەسەندوو، سەرەتایی 5 (جووڵانەوە یان هەست) وارسکی *n* 1 کەسێکی سەربە کۆمەڵگایێکی سەرەتایی 2 وێنەکێش یان پەیکەرتاشی پێش بزووتنەوەی بووژانەوەی ئەورووپا (یان رێنیسانس) 3 وشە، دەستەوشە و... کە لەمانەوە وشەی کە داڕێژراو، سەرەتایی (*adv* /ˈprɪmətɪvli/ :primitively بە شێوەیێکی سەرەتایی، سەرەتایانە؛ *n* /ˈprɪmətɪvnəs/ :primitiveness سەرەتاییتی، سەرەتایی‌بوون، بەرایی‌بوون) ◌ *adj* 1 ابتدایی، آغازین، بدوی 2 قدیمی 3 ساده 4 (زیست‌شناسی) ابتدایی 5 غریزی *n* 1 آدم متعلق به جامعەی ابتدایی 2 پریمیتیو 3 ابتدایی

primitive art *noun*
هونەری سەرەتایی ◌ هنر بدوی

primitive behaviour *noun*
هەڵس‌وکەوت یان رەفتاری سەرەتایی ◌ رفتار ابتدایی

primitive culture *noun*
چاند یان فەرهەنگی سەرەتایی ◌ فرهنگ بدوی

primitive customs *noun, pl.*
داب‌ونەریتی سەرەتایی، نەریتە سەرتایی یا کۆنەکان ◌ رسوم یا سنن بدوی

primitive man *noun*
مرۆڤی سەرەتایی ◌ انسان بدوی

primitive society *noun*
کۆمەڵ یا کۆمەڵگای سەرەتایی ◌ جامعەی ابتدایی

primitive symbol *noun*
هێما یان نیشانەی سەرەتایی ◌ نماد ابتدایی

primitive tribes *noun, pl.*
خێڵە سەرەتایی‌یەکان، هۆزە سەرەتایی‌یەکان ◌ قبایل بدوی

primitive weapons *noun, pl.*
چەک‌وچۆڵی سەرەتایی (وەک تیر، کەوان، رم و هتد) ◌ سلاح ابتدایی

primitivism /ˈprɪmɪtɪvɪzəm/ *noun*
1 سەرەتاگەری، سەرەتاباوەری 2 شێوازی هونەری خەڵکە سەرەتاکان یان هونەرمەندە سەرەتاکان ◌ primitive artist پریمیتیویسم

primitivist /ˈprɪmɪtɪvɪst/ *noun, adjective*
n سەرەتاگەر، سەرەتاباوەر *adj* سەرەتاگەرانە، سەرەتاباوەڕی‌یانە (*adj* :primitivistic سەربە سەرەتاگەری) ◌ *n*, *adj* پریمیتیویست(ی)

primly *adverb*
وشک، بە شێوەیێکی فەرمی، بە وشکی ◌ خشک

primo /ˈpriːməʊ/ *noun* (*pl.* primos), *adverb*
n بەشی سەرەکی یان سەرووی duct ی *adv* لە سەرەتادا، لە پلەی یەکەمدا، بە پلەی یەکەم (ئیتالیایی "یەکەمین") ◌ *n* پریمو *adv* اولاً

primodiality *noun*
1 سەرەتاییتی 2 بنچینەیی‌بوون، بنەرەتی‌بوون، سەرەکی‌بوون، بنەڕەتیتی ◌ 1 بدویت 2 اصلی بودن

primogenitors /ˌpraɪmə(ʊ)ˈdʒɛnɪtəz/ *noun, pl.*
پێشینیان، باو و باپیران، باب‌وکال ◌ اجداد، اسلاف

primogeniture /ˌpraɪməʊˈdʒenɪtʃə(r), US -moʊ-/ *noun*
مافی نۆبەرەیی (کوڕ) یان کوڕەگەورەیی، مافی نخری‌بوون (سیستمێ کە لەودا میرات و بەشەماڵ بە کوڕەگەورە دەبڕێ؛ primogenital *adj* ،primogenitary *adj*) ◌ حق نخست‌زادگی یا پسر ارشد

primordial /praɪˈmɔːdiəl, US -ˈmɔːrdiəl/

adjective
1 سەرەتایی، بەرایی، دەسپێک، یەکەمین، هەوەڵین، کۆنترین، زووترین، پێشبوو، هەربوو، بنەرەتی، بنچینەیی، بنگەهی، بناخەیی، 2 primary ،fundamental خۆماکی، خودایی، ئینستینکتیف، لەسەر بنچینەی ئینستینکت، زاتی: primordially) *primordial impulses* بە :/praɪ'mɔːdiəli, US -'mɔːrdiəli/ *adv* شێوەیێکی سەرەتایی) ◌ 1 آغازین، نخستین، ازلی، اساسی 2 غریزی
the primordial *noun*
پریمۆردیاڵ (= تێکەڵەیێ لە گاز و شتەکانی‌تر کە خەڵک پێیان وایە کە پێش دەس‌پێ‌کردنی ژیان لەسەر عەرز بووە) ◌ پریموردیال
primordial concept *noun*
چەمکی سەرەتایی یا دەسپێک، یەکەمین چەمک ◌ مفهوم نخستین
primordialism *noun*
پریمۆردیاڵیزم ◌ پریموردیالیسم
primordiality *noun*
1 سەرەتاییتی 2 بنچینەیی‌بوون، بنەرەتی‌بوون، سەرەکی‌بوون، بنەرەتیتی ◌ 1 بدویت 2 اصلی بودن
primordiality soup *noun*
سوپی سەرەتایی یا بنەرەتی: تێکەڵەیێکی گەردە ئەندامی‌یەکان لە تیۆری گەشەسەندندا کە پێی وایە ژیان لەسەر زەوی پێکهاتووە ◌ سوپ بنیادین
primordium /prʌɪ'mɔːdɪəm/ *noun, pl.* primordial /-dɪə/
(زیندەناسی) دەسپێکە، سەرەتاک، پریمۆردیۆم، پرایمۆردیۆم (ئەندام، پێکهاتە یا شانەیێ لە سەرەتاترین قۆناخی پەرەسەندنی‌دا) ◌ پریموردیم
primrose /'prɪmrəʊz, US -roʊz/ *noun*
1 (رووەکناسی) گوڵئەرخەوان، (گوڵی) هەمیشەبەهار، هاڵەکۆکەباخی؟ | *Primula* [*vulgaris* 2 (رەنگ) زەردی کاڵ، زەردی کەم‌رەنگ ◌ 1 گل پامچال، پامچال 2 زرد روشن
primrose path *noun*
رابواردن ◌ عیاشی
primrose yellow *noun*
رەنگی زەردی کاڵ یان زەردی کەم‌رەنگ ◌ رنگ زرد روشن
primula /'prɪmjələ/ *noun*
(جۆرێ) گوڵی هەمیشەبەهار [توخم *Primula*] ◌ گل پامچال
primum mobile /ˌprʌɪməm 'məʊbɪleɪ, US ˌpriːməm 'moʊbɪli/ *noun*
(ئەستێرەوانی، مێژوویی) 2 prime mover = 1 بۆشایی دەرەوەی گەردوونی Ptolemaic ◌ پریموم موبایل
Primus /'praɪməs/ *noun*
(دروشمی بازرگانی، چرا) پەرەمێز، چراجاخ، پرایمێس ◌ پریموس
primus /'prʌɪməs/ *noun*
گەورەقەشەی هەڵبژاردەی کلێسەی Episcopalی سکاتلەند (بنەرەت: لە لاتینەوە بە واتای یەکەم firset) ◌ پریموس
primus inter pares /ˌpriːməs ɪntə 'pɑːriːz, US ˌprʌɪməs/ *noun*
(لاتینی) یەکەم یان پێشکەوتە لە ناو هاوشانان‌دا، یەکە، ئەندامی گەورەتری کۆمەڵ یان گرووپێ ◌ اول یا مقدم در میان هم‌گنان
Primus stove = Primus
prin 1 principal 2 principle
prince /prɪns/ *noun*
1 شازادە، شاکوڕ، میر، کوڕەمیر، میرزا، ئەمیر، بەگزادە 2 (خوازە) سەردەستە، سەرتۆپ، گەورە ◌ 1 شاهزاده، امیر 2 (مجازی) سردم‌دار
Prince Charming *noun*
میری میران، پیاوی سەرنج‌ڕاکێش، میری خەونەکان، شازادەی دڵڕفێن ◌ امیر رؤیاها
Prince Consort *noun*
هاوسەری شاژن، مێردی شاژن ◌ همسر ملکه
princedom /'prɪnsdəm/ *noun*
1 میرنشین، ناوچەی ژێردەسەڵاتی میر یان شازادە 2 شازادەیی، شازادایەتی، میرایەتی، میریتی 3 پلەوپلە یان پۆستی شازادەیی ◌ 1 امیرنشین 2 شاهزادگی 3 مقام شاهزادگی
princekin /'prɪnskɪn/ *noun*, also princelet /'prɪnslɪt/ or princeling/'prɪnslɪŋ/
شازادەی چکۆلە، میری چکۆلانە، میری کەم‌دەسەڵات ◌ شاهزاده‌ی کوچک
princeliness /'prɪnslinəs/ *noun*
1 بەشکۆیی، شایانەبوون، پڕشکۆیی، luxury 2 میری، میرایەتی، میریەتی magnificence ◌ 1 تجمل، شکوه 2 امیری
princely /'prɪnsli/ *adjective*
1 بەشکۆ، شایانە، پڕشکۆ، میرانە، گرانبایی 2 نۆدە (زۆرتر بە شۆخی) 3 سەربە شازادە یان شازادەکان، سەربە میر و میرەکان 4 میرنشین ◌ 1 مجلل، ملوکانه 2 کلان 3 وابسته به شاهزاده یا شاهزادگان 4 امیرنشین
Prince of Darkness *noun*
شەیتان، میری تاریکی ◌ ابلیس
Prince of Peace *noun*
میر یا شازادەی ئاشتی، سەرناوی عیسای مەسیح ◌ شاهزاده‌ی صلح
Prince of Wales *noun*
(لە بریتانیا) میری وێلز، وەلی‌عەهد (بە یەکەم کوڕی شا یان شاژن دەوترێ کە دوای مردنی ئەوان دەبێتە شا) ◌ ولیعهد
prince royal *noun*, or princess royal

کوڕەگەورە یان کچەگەورەی پادشای ئینگلتەرە ✿ پرینس رویال

prince's feather *noun*
پەرەمیر؟: گیایێکی بالابەرزی ئەمریکای باشووری، بە گوڵی سووری وردەوە [*Amaranthus hypochondriacus*] ✿ نوعی گیاه

princeship *noun*
شازادەیی، میرایەتی ✿ شاهزادگی

princess /ˌprɪnˈses, US ˈprɪnses/ *noun*
1 شاکچ، شادوت، شازادەخاتوون، کچەمیر، دوتمیر 2 میرەژن، شاژن، میرژن ✿ 1 شاهدخت 2 زوجەی شاهزادە

Princess of Royal *noun*
وەلیعەهد، وەلیعاد (ژن) ✿ ولیعهد (زن)

principal /ˈprɪnsəpl/ *adjective, noun*
adj سەرەکی، بنەرەتی، بنچینەیی، بناخەیی، بنگەهی، گرنگ، پێشەم *n* 1 سەرۆک 2 بەڕێوەبەر 3 بەڕێوەبەری خوێندنگا 4 بەرپرسی کۆلێژ یان زانکۆ 5 دەسمایە، مایە، سەرمایە، بنەسەرمایە، بڕی سەرمایە (بێ سوودەکەی) 6 بەرپرسی راستەوخۆ بۆ تاوانێ، تاوانکاری بەرپرس یان ئەسڵی یان سەرەکی (لەچاو کەسێ کە هاودەستی کردووە) 7 ئەکتەر یان هونەرپیشەی سەرەکی 8 دەستەکی سەرەکی کە کاریتە راگیر یان مەهار دەکا ✿ *adj* عمدە، اصلی، مهم *n* 1 رئیس 2 مدیر 3 مدیر مدرسە 4 مسؤل دانشکدە یا دانشگاه 5 اصل سرمایە، مبلغ سرمایە 6 مجرم اصلی 7 بازیگر اصلی 8 خرپای شیروانی

principal boy *noun*
کورە رۆڵگێری سەرەکی لە پانتۆمایمدا ✿ بازیگر اصلی پسر در لال‌بازی

principal clause = main clause

principal girl *noun*
کچە رۆڵگێری سەرەکی لە پانتۆمایمدا ✿ بازیگر اصلی دختر در لال‌بازی

principality /ˌprɪnsɪˈpæləti/ *noun, pl.* principalities
میرنشین، میرگەهـ ✿ امیرنشین

principally /ˈprɪnsəpli/ *adverb*
زۆرتر، پتر، زیاتر، بە پلەی یەکەم، chiefly: *The book is aimed principally at beginners* ✿ عمدتاً

principal parts *noun, pl.*
(ڕێزمان) بەشە سەرەکییەکان، ریزە سەرەکییەکان (وەکوو drink, drank, drunk) ✿ بخش‌های اصلی

principalship /ˈprɪnsəplʃɪp/ *noun*
1 بەڕێوەبەرایەتی 2 سەرۆکایەتی ✿ 1 مدیریت 2 ریاست

principium *noun, pl.* principia
1 (لاتینی) بنەما، بنچینە، بنەڕەت، ماک، ئەسڵ، بنەمای سەرەکی 2 (principia) بنەماکان، سەرەتاکان، بنچینەکان (بنەڕەت: لە لاتینەوە بە واتای "basis, beginning") ✿ 1 مبدأ، اصل 2 (در جمع) مبادی

principle /ˈprɪnsəpl/ *noun*
1 بنچینە، بنەڕەت، بنەما، ئەسڵ 2 بنەمای ئاکاری، ئاکار، ڕێوشوێن (ئاکاری)، ڕێوشوێنی جوولانەوە یان رەفتار، باوەڕ و بنەمای رەفتاری 3 ژێدەر، سەرچاوە، مایە، ماک، چاوگەکانی 4 تیۆریم یان بنەمای زانستی گشتی یان قانوونی سروشتی 5 (کیمیا) بەشی بنەڕەتی 6 (principles) بنەماکان، سەرەتاکان، بنچینەکان 7 بنەماکانی ئاکار، ڕێگاوشوێنی جوولانەوە و رەفتار ✿ 1 اصل 2 اصل اخلاقی، مرام اخلاقی 3 منشأ، سرچشمە 4 پرینسیب 5 جزء اصلی 6 (در جمع) مبانی، اصول 7 اصول اخلاقی

principled /ˈprɪnsəpld/ *adjective*
بەپێی ئاکار، پێبەند بە بنەماکانی ئاکار، پێبەند بە ئاکار: *high-principled* ✿ اخلاقی، مقید ضوابط اخلاقی

principles and parameters theory *noun*
تیۆری بنەماکان و ژووریێوەکان (یان پارامیترەکان): تیۆری ڕێزمانی جیهانی، لە لایەن نوام چامسکی‌یەوە لە سەرەتای هەشتاکان پەرەی پێدرا ✿ نظریەی اصول و پارامترها

print /prɪnt/ *noun, adjective*
n 1 چاپ 2 پیتە چاپییەکان 3 چاپەمەنی 4 چاپگەری، پیشەسازی چاپ 5 وێنەی چاپکراو 6 وێنە 7 شوێن، شەقڵ، جێ، نیشانە، مۆرک، شۆپ، شوێن‌پێ، جێ‌پەنجە، جێ‌پێ 8 (پارچە) چیت *adj* چیتی، لە چیت :printable /ˈprɪntəbl/ *adj* :printability *n*) لەچاپهاتوو، چاپکراو، شیاوی چاپ، چاپەنی) ✿ *n* 1 چاپ، طبع 2 حروف چاپی 3 مواد چاپی 4 صنعت چاپ 5 تصویر چاپی 6 عکس 7 اثر، رد، اثر انگشت، جای پا 8 (پارچە) چیت *adj* از چیت

print dress *noun*
کراسی چیت ✿ لباس چیت

printed *adjective*
چاپی، چاپکراو ✿ مطبوع، چاپ‌شدە

printed circuit *noun*
(کارەبا) خولگەی چاپکراو ✿ مدار چاپی

printed matter *noun,* also printed papers
بابەتە چاپکراوەکان، چاپەمەنی ✿ مطالب مطبوع

printer /ˈprɪntə(r)/ *noun*
1 (کامپیوتێر) چاپگەر، دەزگای چاپ 2 کرێکاری چاپخانە 3 خاوەنی چاپخانە ✿ 1 چاپ‌گر 2 کارگر چاپخانە 3 صاحب چاپخانە

printer's devil *noun*

(مێژوویی) شاگردی چاپخانە ۞ شاگرد چاپخانە
printer's mark *noun*
لۆگۆ یان نیشانەی بلاوکەرەوە ۞ علامت ناشر
printery *noun, pl.* printeries
چاپخانە، وەشانخانە ۞ مطبعە، چاپخانە
printing /'prɪntɪŋ/ *noun, adjective*
n چاپ، تیراژ، ئەژمار *adj* چاپی، چاپکراو ۞ *n* چاپ، تیراژ *adj* چاپی
printing-ink *noun*
جەوهەری چاپ ۞ مرکب چاپ
printing office *noun,* also print house
چاپخانە، وشانخانە، دەزگای بلاوکردنەوە ۞ مطبعە، مؤسسەی انتشاراتی
printing plate *noun,* also printing surface
(چاپ) زینک ۞ زینک
printing-press *noun,* also printing-machine
دەزگای چاپ ۞ ماشین چاپ
printing works *noun, pl.*
چاپخانە، وەشانخانە ۞ مطبعە
printless *adjective*
بێ‌مۆرک، بێ‌نیشانە ۞ بی‌اثر
printmaker /'prɪntmeɪkə(r)/ *noun*
(کەس) چاپگەر ۞ پرینت‌میکر
printmaking /'prɪntmeɪkɪŋ/ *noun*
(کەس) چاپگەری ۞ پرینت‌میکینگ
printout /'prɪntaʊt/ *noun*
پەڕی چاپکراو ۞ ورقەی چاپی
print run *noun*
تیراژ، ئەژمار، ژمارەمەنی ۞ شمارگان، تیراژ
printworks /'prɪntwɜ:ks/ *noun*
کارگە یان کارخانەی چاپی کوتاڵ و پارچە ۞ پرینت‌ورک
prion[1] /'pri:ɒn, US -ɑ:n/ *noun*
پریۆن (= پارچەیێکی زۆر چکۆلانەی پرۆتئین کە پێدەچێ ببێتە هۆی کۆمەڵێ نەخۆشی مێشکی وەکوو BSE) ۞ پریون
prion[2] /'prʌɪən/ *noun*
مشارە (ئاماژە بە دەنووکی)، دەنووکهەرە، هی دەریاکانی باشووری [توخم :*Pachyptila* شەش جۆرن] ۞ نوعی پرندە
prior[1] /'praɪə(r)/ *adjective*
پێشوو، پێشین، لەوەپێش، پێش‌تر، لەوەپێش‌تر، لە پێش‌تر، گرنگ‌تر، *by prior* :previous (priorly *adv*) *agreement* ۞ قبلی، مقدم
prior[2] /'praɪə(r)/ *noun, fem.* prioress
پیری دەیر، گەورەی دەیر، سەرۆکی دەیر یان رەبەنگە ۞ مرشد دیر، رئیس دیر
priorate /'praɪərɪt/ *noun*
سەرۆکایەتی دەیر ۞ ریاست دیر
prioress *noun*
پیری دەیر، گەورەی دەیر، دەیرگێر، سەرۆکی دەیر (ژن) ۞ رئیسەی دیر
priori = a priori
prioritization /praɪˌɒrətaɪ'zeɪʃn, US -ˌɔ:rətə'z-, -ˌɑ:rə-/ *noun*
لەپێش(ەوە)دانان، پێش‌خستن، لە گرنگ‌ترینەوەدانان، لەپێش‌تردانان ۞ قراردهی در اولویت
priority /praɪ'ɒrəti, US -'ɔ:r-, -'ɑ:r-/ *noun, pl.* priorities
1 مافی لەپێشەوەبوون 2 لەپێش‌تربوون، لەپێشەوەبوون، لە سەرەتاوەبوون، پێشەکێتی، پێشوویەتی، پێش‌ترایەتی، یەکەمینی، لەسەرتربوون، سەرتری، بەسەرداشکانەوە، باوسەندوویی: *a high/low priority* 3 پرسی گرنگ، شتی تەنگەتاوی 4 تەنگەتاوی، تەنگاڤی، پێویست ۞ 1 حق تقدم 2 تقدم، اولویت، برتری 3 امر فوری 4 ضروری، اضطراری
priorship *noun*
سەرۆکایەتی دەیر ۞ ریاست صومعە
prior to *adverb*
بەر لە، پێش لە، پێش: *during the week prior to the meeting* ۞ قبل از
priory /'praɪəri/ *noun, pl.* priories
دەیر (چکۆلەتر و کەم‌گرنگ‌تر لە prior abbey یان prioress بەڕێوەی دەبەن) ۞ دیر
prism /'prɪzəm/ *noun*
پوازک، ئاوێزە، سێپاڵە ۞ منشور
prismatic /prɪz'mætɪk/ *adjective*
1 پوازکی، سێپاڵەیی، پوازک‌ئاسا، سێپاڵەئاسا، لەئاوێزەچوو 2 روون، رەنگاورەنگ، بریسکەدار، درەوشاوە، بریقەدار، رووناک، ورشن، brilliant: *prismatic lyrics* ۞ 1 منشوری، منشوری‌سان 2 شفاف، درخشان
prismatically /prɪz'mætɪk(ə)li/ *adverb*
بە شێوەیەکی سێپاڵەیی یان پوازکی، پوازکانە ۞ بە طور منشوری
prismatic compass *noun*
لادوزی ئاوێزەیی، کۆمپاسی پوازکی یان ئاوێزەیی ۞ قطب‌نمای منشوری
prismoid /'prɪzmɔɪd/ *adjective*
پوازکی، سێپاڵەیی، پوازک‌ئاسا، سێپاڵەئاسا، ئاوێزەیی ۞ منشورسان
prison /'prɪzn/ *noun*
زیندان، بەندیخانە، گرتووخانە، گرتیگەهـ: *to be released from prison* ۞ زندان
prison camp *noun*
کەمپی گیراوانی شەر یان زیندانیان (و هەروەها گیراوانی رامیاری) ۞ اردوگاه زندانیان
prisoner /'prɪznə(r)/ *noun*
1 زیندانی، گیراو، لەبەندکراو، بەندی، حەبسی، مابوس، گرتی 2 دیل، یەخسیر، دیلی شەر،

He was taken prisoner by گیراوی شەڕ: 3 بارمتە *rebel soldiers* ◌ 1 زندانی، حبسی 2 اسیر، اسیر جنگی 3 گروگان

prisoner of conscience *noun*
گیراوی رامیاری یان ئاینی، بەندی یان زیندانی سیاسی یان دینی ◌ زندانی سیاسی یا مذهبی

prisoner of state *noun*, also state prisoner
گیراو یان زیندانی رامیاری، بەندی سیاسی ◌ زندانی سیاسی

prisoner of war *noun*
دیلی شەڕ، گیراوی شەڕ، یەخسیری شەڕ ◌ اسیر جنگی

prisoner's base *noun*, also prisoner's bars
جۆرێ کایەی خۆشاروکێنە (نێوان دوو دەستە و هەریەکەی شاری خۆشیان هەیە) ◌ نوعی گرگم بە هوا

prison fever *noun*
رەشەگرانەتێ ◌ تیفوس

prison visitor *noun*
(لە بریتانیا) زیندانڕدیر، سەردانکەری زیندان (بۆ یارمەتیدانیان) ◌ بازدیدکنندەی زندان

prissily /'prɪsɪli/ *adverb*
وشکانە، بە ئەداوە، زووهەڵبەزیوانە ◌ بە طور ببس

prissiness /'prɪsinəs/ *noun*
وشکی، بەئەدایی، زووهەڵبەزیوی ◌ ببسی

prissy /'prɪsi/ *adjective* (prissier, prissiest)
وشک، بەئەدا، زووهەڵبەزیو، درەنگڕازی(بوو)، بەقیزوبیز، بەلووتوپووت، بەترووتوپ، بەنازونووز، بەبەهانە، بەنیراد: *She was a prissy little girl* ◌ ببس

pristine /'prɪsti:n/ *adjective*
1 ساغ، بێعەیب، بێخەوش، وەک خۆی ماو، خراپنەبوو، دەسلێنەدراو، جوان، خاوێن، تازە، نوێ 2 سەرەتایی، دەسپێک، کۆن، جاران، زوو، پێشوو ◌ 1 سالم، بیعیب، بیغل‌وغش، بکر، تمیز 2 ابتدایی، قدیمی

prithee /'prɪði:/ *interjection*
تکایە (لە بنەڕەتا I pray thee بووە) ◌ لطفاً

privacy /'prɪvəsi, US 'praɪv-/ *noun*
1 تەنیایی، گۆشەگیری، خەڵوەت، دوورەپەرێزی، لاتەریکی، ئارامی، ئاسوودەیی، سەروەت: 2 *I value my privacy* نهێنیتی، شاراوەیی، لەبەرچاونەبوویی، نادیاری، نهێنیبوون، بەدیارەوەنەبوون 3 ژیانی تایبەتی، بابەتی خۆماڵیانە یان نهێنی، کەس حەقیبەسەرەوەنەبوو ◌ 1 خلوت، تنهایی، آرامش 2 اختفا 3 امور شخصی، مطلب محرمانە

privatdozent *noun*, also privatdocent
مامۆستای تایبەتی، مامۆستای زانکۆ لە وڵاتانی ئەڵمانیزمان کە لە لایەن خوێندکارەکانیەوە حەقی دەدرێتێ (بنەڕەت: لە *Privatdozent* ئەڵمانی، لە *privat* "تایبەتی" + *Dozent* "مامۆستا") ◌ پریواتدوزنت

private /'praɪvət/ *adjective, noun*
1 *adj* خۆیی، کەسی، تایبەتی، نەمازە(یی) 2 نهێنی، نەتەنی، نابێ ئاشکرا بکرێ، نافەرمی: *her* -vate *thoughts and feelings* 3 ئازاد، بێپلەوپایە یان پۆستی فەرمی، کاری نادەوڵەتی 4 دەروونی 5 دوورەپەرێز، لاتەریک، هەڵنەکردوو، نەکولاو (لەگەڵ کەس)، گۆشەگیر، تەنیا، ئارام، بێملۆزم، ئاسوودە، شاراوە، نادیار، لەبەرچاونەبوو *n* 1 سەرباز (ئاسایی) 2 نافەرمی، کورتەی private parts (privates) ◌ *adj* 1 شخصی، خصوصی 2 محرمانە، غیررسمی 3 آزاد 4 باطنی 5 منزوی، تنها *n* سرباز

private company *noun*, also private limited company
کۆمپانیای تایبەتی ◌ شرکت سهامی خاص

private detective *noun*, private investigator
سیخوری تایبەتی ◌ کارآگاه خصوصی

private enterprise *noun*
1 ئابووری ئازاد 2 کەرتی تایبەتی 3 کۆمپانی تایبەتی، دامەزراوەی تایبەتی ◌ اقتصاد آزاد 2 بخش خصوصی 3 مؤسسەی خصوصی

privateer /,praɪvə'tɪə(r), US -'tɪr/ *noun*
1 پریڤاتیر، کەشتی چەتەگەری (جۆرێ کەشتی کە جاران بۆ مەبەستی تالان و هەڵکوتانەسەر کەشتییەکانیتر بەکاردەهێنرا) 2 (هەروەها privareersman) فەرماندەر یان ئەندامی کارکەری کەشتی چەتەگەری 3 لایەنگری private enterprise ◌ پرواتیر

private eye = informal a private detective

private first class *noun*
پلەیێ لە ئەرتەشی ئەمریکا، سەرتر لە private و خوارتر لە corporal ◌ یکی از درجات ارتش امریکا

private income *noun*
داهاتی تایبەتی ◌ درآمد خصوصی

private law *noun*
زاکوونی تایبەتی، قانوون یان یاسای تایبەتی ◌ قانون خصوصی

privately /'praɪvətli/ *adverb*
بە شێوەیەکی تایبەتی، تایبەتییانە، بە شێوەیەکی نهێنی: *Their children were educated privately* ◌ بە طور خصوصی، بە طور محرمانە

private means *noun, pl.*
سامان یان دارایی تایبەتی (لەچاو دامەزرانەوە) ◌ ثروت خصوصی

private medicine *noun*
نۆژداری یان پزشکێتی تایبەتی، پزشکی تایبەتی ◌ پزشکی خصوصی

private member *noun*
(لە بریتانیا) ئەندامی (ئاسایی) ئەنجومەنی گشتی یان ژێرین، ئەندامی پەرلەمان (کە وەزیر نییە) ۞ عضو عادی مجلس عوام

private member's bill *noun*
بەرنووسی ئەندامی ئەنجومەنی گشتی ۞ لایحەی عضو عادی مجلس عوام

private ownership *noun*
خاوەندارێتی تایبەتی ۞ مالکیت خصوصی

private parts *noun, pl.*
بانەگا، ئەندامە زاوزێیی‌یەکان، گەڵوگون، گەڵوکنگ، گەڵوقوز، ئەندامانی رەگەزی یان زاوزێ ۞ اندام‌های تناسلی

private patient *noun*
نەخۆشی تایبەتی (کە چارەسەر دەکرێ لە لایەن دوکتورێکەوە کە سەربە NHS نییە) ۞ بیمار خصوصی

private practice *noun*
کاری تایبەتی، کاری ئازاد ۞ کار خصوصی

private property *noun*
دارایی تایبەتی یان تاکەکەسی ۞ اموال شخصی

private school *noun*
خوێندنگای تایبەتی ۞ مدرسەی خصوصی

private secretary *noun*
میرزا یان سکرتێری تایبەتی ۞ منشی خصوصی

private sector *noun*
(ئابووری) کەرتی تایبەتی، بەشی تایبەتی ۞ بخش خصوصی

private soldier *noun*
سەرباز (ئاسایی) ۞ سرباز

private treaty *noun*
سەودای تایبەتی، سەودای شتومەک بە رازی‌بوونی کڕیار و فرۆشیار ۞ معاملەی خصوصی

private view *noun,* also private viewing
سەردانی تایبەتی ۞ بازدید خصوصی

privation /praɪˈveɪʃn/ *noun*
1 بێ‌بەشی، بێ‌بەری‌بوون، بێ‌شتی، هیچ‌شک‌نەبردوویی، نەبوون 2 بێ‌وازی، بێ‌گوزەرانی، هەژاری، دەستەنگی، دەسکورتی، نەداری 3 سەختی، رۆژەڕەشی، کولۆلی، مەینەتی ۞ 1 محرومیت، عدم 2 فقر 3 مشقت

privative /ˈprɪvətɪv/ *adjective, noun*
adj بێ‌بەش‌کەر، بێ‌بەشێنەر: *non- is a -ative* *n prefix* پاشگر و پێشگری بێ‌بەش‌کردن ۞ *adj* سلب‌کنندە *n* پسوند و پیشوند سلب

privatization /ˌpraɪvətaɪˈzeɪʃn, US -təˈz-/ *noun*
تایبەتی‌کردن، تایبەتاندن، نادەولەتی‌کردن، راگوێستن بۆ کەرتی تایبەتی، ناحکومی‌کردن ۞ خصوصی‌سازی

privatized *adjective*
تایبەتی‌کراو، تایبەتێنراو، راگوێزراو بۆ کەرتی تایبەتی ۞ خصوصی‌شدە

privet /ˈprɪvɪt/ *noun*
(رووەک) دەوەنی پەرژینە، دەوەنەپەرژینە، چالووک؟ [*Ligustrum ovalifolium* و جۆرەکانی تر] ۞ مندارچە

privilege /ˈprɪvəlɪdʒ/ *noun*
1 پریڤیلیج، مافی تایبەتی، تایبەت‌ماف، ئیمتیاز، prerogative 2 باشی، چاکی 3 ماف 4 مافی تایبەتی، مافی پاوان‌خوازانە 5 جیاوازی‌دانان، پریڤیلیج یان تایبەت‌مافی چینایەتی 6 بەختەوەری، بەختیاری، خواپێداوی 7 شانازی 8 بەخشراوی، جەبە، پارێزراوی ۞ 1 امتیاز 2 مزیت 3 حق 4 حق ویژه 5 تبعیض 6 سعادت 7 افتخار 8 معافیت، مصونیت

privileged /ˈprɪvəlɪdʒd/ *adjective, noun*
adj 1 لەپێش‌تر، دیار، بەرز، خاوەنی تایبەت‌ماف 2 ئاوارتە، بەخشراو، جەبەکراو، پارێزراو 3 دەولەمەند، ساماندار 4 بەختەوەر، بەختیار، خوداپێداو 5 نهێنی، نەتەنی (لەباری قانوونی‌یەوە) *n* (the privileged) دەولەمەندان ۞ *adj* 1 ممتاز، دارای حق ویژه 2 معاف، مصون 3 ثروتمند 4 سعادتمند 5 محرمانە *n* ثروتمندان

privily /ˈprɪvɪli/ *adverb*
بە شێوەیەکی نهێنی، نهێنی‌یانە ۞ بە طور سری

privity /ˈprɪvɪti/ *noun, pl.* privities
1 ئاگاداری هاوبەش، پێکەوە ئاگاداربوون (لە نهێنی یان پلانێ) 2 شتی نهێنی، بابەتی تایبەتی 3 پێوەندی قانوونی ۞ 1 آگاهی مشترک 2 امر خصوصی یا سری 3 رابطەی حقوقی

privy /ˈprɪvi/ *adjective, noun* (*pl.* privies)
adj 1 ئاگادار، بەخەبەر، هایدار، بەئاگا 2 (کۆن) تایبەتی، نهێنی، ناگشتی، نەتەنی *n* 1 ئاودەس، دەس‌بەئاو، دەستاو، ئاڤرێژ 2 (ماف) هاوبەش، بەشدار، شەریک ۞ *adj* 1 مطلع 2 خصوصی، سری *n* 1 توالت 2 شریک

Privy Council *noun*
ئەنجومەن یان دەستەی راوێژکارانی شا یان شاژن ۞ شورای خبرگان، گروه مشاورین سلطنتی

Privy Councillor *noun*
راوێژکاری شا یان شاژن ۞ مشاور سلطنتی

Privy Counsellor = Privy Councillor

privy purse *noun*
(لە بریتانیا) مووچەی شا یان شاژن ۞ حقوق شاه یا ملکه

privy seal *noun*
مۆری پاتشایی ۞ مهر پادشاه

prix fixe /priː ˈfiːks, French pʀi fiks/ *adjective*
(خۆراک) شایانە، حیسابی (بنەڕەت: بە واتای "نرخی چەسپیو fixed price") ۞ مفصل

prize[1] /praɪz/ *noun*
I won £500 in -ize :1 دەس‌خۆشانە، خەلات
money 2 ئامانج، مەبەست ۞ 1 جایزە 2 هدف

prize[2] /praɪz/ *adjective*
1 یەکجار چاک، زۆر باش، باش، چاک، گرنگ:
a prize student 2 خەلات‌بەرەوە 3 تەواو، بە
تەواوەتی ۞ 1 ممتاز، مرغوب، مهم 2 برندەی
جایزە 3 تمام‌عیار

prize[3] /praɪz/ *noun*
1 تالانی یان دەسکەوتی دەریایی، کەشتی
دوژمن کە بەدرێژایی شەڕ دەگیری 2
دەسکەوت، خوداگەیاندوو 3 راو، چەشتە، تامک
4 دەس‌بەسەراگرتن، زەوت‌کردن، گرتن،
داگیرکردن ۞ 1 غنیمت دریایی، کشتی غنیمتی 2
غنیمت 3 طعمه، شکار 4 تصرف

prized /praɪzd/ *adjective*
I :بەبایەخ، بەنرخ، بەهادار، خۆشەویست، گرنگ
lost some of my most prized possessions
in the fire ۞ ارزش‌مند، مهم

prize court *noun*
دادگای (دابەش‌کردنی) دەسکەوت ۞ دادگاه
توزیع غنایم

prize day *noun*
رۆژی خەلات ۞ روز جایزە

prizefight /ˈpraɪzfaɪt/ *noun*, also prize-fight
پێشبڕکێی شەڕەمشتی پیشەیی ۞ مسابقەی
مشت‌زنی حرفه‌ای

prize-fighter /ˈpraɪzfaɪtɪŋ/ *noun*, also prize-fighter
بۆکسێری پیشەیی ۞ مشت‌زن حرفه‌ای

prize-giving *noun*
ئاهەنگی پێدان یان بەخشینی خەلاتەکان ۞
مراسم اعطای جوایز

prizeman /ˈpraɪzmən/ *noun*, *pl.* prizemen
خەلات‌بەرەوە، خەلات‌هەلگر ۞ برندەی جایزە

prize-money /ˈpraɪz mʌni/ *noun*
پارەی دەسکەوت (لەو رێگاوە بەدەس هاتبێ)
۞ پول غنیمت

prize ring *noun*
رینگی پێشبڕکێی شەڕەمشت ۞ رینگ مسابقەی
مشت‌زنی

prizewinner /ˈpraɪzwɪnə(r)/ *noun*
خەلات‌بەرەوە، خەلات‌هەلگر ۞ برندەی جایزە

prizewinning *noun*
خەلات‌بردنەوە، خەلات‌بەرەوەیی ۞ برندگی
جایزە

pro /prəʊ, US proʊ/ *noun* (*pl.* pros), *adjective*
n 1 یاریزانی پیشەیی 2 وەرزش‌کاری پیشەیی
3 جندە، لەش‌فرۆش، قەحبە *adj* پیشەیی (لە
وەرزش‌دا)، *a pro wrestler* :professional ◊
pro football، لایەنگر، ئالیگر، پشتیوان، دەستە،
پشتگیر ۞ *n* 1 بازی‌کن حرفه‌ای 2 ورزش‌کار
حرفه‌ای 3 جندە *adj* حرفه‌ای، طرفدار، حامی

PRO *abbreviation* public relations officer

pro-[1] /prəʊ, US proʊ/ *prefix*
پێشگر: پێش، بەر، پێشوو، لەوەپێش، لەپێش،
پێش‌تر، پێشین، لایەنگر، دەستە، پشتیوان،
بەجێی، لەبریتی، لە جیاتی: *pro-* ،*propel*
choice، *proconsul* (بنەڕەت: لە *pro* لاتینەوە)
۞ پیشوند: پیش، جلو، قبلی، هوادار، به نیابت

pro-[2] /prəʊ, US proʊ/ *prefix*
پێشگر: پێش، بەر، پێشوو، لەوەپێش، لەپێش،
پێش‌تر، پێشین: *proactive* (بنەڕەت: لە *pro*
یۆنانی‌یەوە) ۞ پیشوند: پیش، جلو، قبلی

proa /ˈprəʊə/ *noun*, also prahu, prau
جۆرێ گەمی بادەوەداری مالیزیایی یا ئیندۆنیزیایی
(بنەڕەت: لە *perahu* مالیزیایی) ۞ پرو

proactive /ˌprəʊˈæktɪv, US ˌproʊ-/ *adjective*
a -ive :1 چالاک 2 چالاکی‌یانە، پێش‌گیری‌یانە
approach (proactively /ˌprəʊˈæktɪvli, US
adv /-ˌproʊ) ۞ 1 فعال 2 کنش‌گرانە

proactivity *noun*
چالاکی، پێش‌گیری، بەرگیری (مەهار یان
کۆنترۆلی بارودۆخێ لەچاو بەرپەرچ‌دانەوەی)
۞ فعالیت، کنش‌گری

pro-am *adjective*, *noun*
(پێشبڕکێ) ئاماتۆری‌ـپیشەیی (ب.ت. گۆلف):
a pro-am golf tournament ۞
آماتوری‌ـحرفه‌ای

prob = problem

probabilism *noun*
شیمانەگەری، شیمانەباوەڕی ۞ احتمال‌گرایی

probabilist *noun*
شیمانەگەر، شیمانەباوەڕ ۞ احتمال‌گرا

probabilistic /ˌprɒbəbɪˈlɪstɪk, US ˌprɑːb-/ *adjective*
پرۆبابیلیستیک ۞ پروبابیلیستیک

probability /ˌprɒbəˈbɪləti, US ˌprɑːb-/ *noun*, *pl.* probabilities
1 ئەگەر، شیمانە، شیان، رێ‌تێچوون، لەوەچوون 2
(probabilities) ئەگەر، شیمانە، شیان، لەوەچوون،
رێ‌تێچوون ۞ 1 احتمال 2 (در جمع) احتمال

probable /ˈprɒbəbl, US ˈprɑːb-/ *adjective*, *noun*
adj ئەگەردار، شیمانەدار، شیاو، رێ‌تێچوو،
وێچوو، لەوانەیی، لەوەچوو: *a probable*
hypothesis ◊ *probable events* *n* براوە یان
بالێواری رێ‌تێچوو ۞ *adj* احتمالی، محتمل *n*
برندە یا کاندیدای احتمالی

probable cause *noun*
(ماف) هۆ یان بەڵگەی ژیرانە، هۆی شیاو ۞ علت معقول

probably /'prɒbəbli, US 'prɑ:b-/ *adverb*
لەوەدەچێ، ڕێ تێچووانە، وێدەچێ، لەوانەیە، ڕێی تێدەچێ، ڕەنگە ۞ احتمالاً

probang /'prəʊbaŋ/ *noun*
(پزشکی) گەرووسڕ، میلەی سڕینی قوڕگ (سەرەکەی هەوری پێوەیە) ۞ پروبانگ

probate /'prəʊbeɪt, US 'proʊ-/ *noun*
1 سەلماندنی دروستبوونی وەسیەتنامە، سەلماندنی ڕاستی ڕاسپاردەنامە، پشتڕاستکردنەوەی ڕاستبوونی وەسیەتنامە 2 کۆپی یان ڕونووسی پەسندکراو یان سەلمێنراوی ڕاسپاردەنامە ۞ 1 اثبات صحت وصیتنامە 2 رونوشت تصدیقشدەی وصیتنامە

probate court *noun*
دادگای سەلماندن یان پشتڕاستکردنەوەی دروستی ڕاسپاردەنامەکان ۞ دادگاه اثبات صحت وصیت نامەها

probation /prə'beɪʃn, US proʊ-/ *noun*
1 تاقیکردنەوە، جەڕەباندن 2 ماوە یان قۆناخی تاقیکردنەوە، ماوەی فێربوونی کاری: *a period of probation* 3 ئازادی یان بەربوونی بەمەرج، وەستاندن یان هەڵپەساردنی سزا، سزای ڕاگیراو: *The prisoner was put on probation* ۞ 1 امتحان 2 دورەی آزمایش 3 آزادی مشروط، مجازات تعلیقی

probational /prə'beɪʃnl, US proʊ-/ *adjective*
تاقیکردنەوەیی (*probationally adv*) ۞ امتحانی، آزمایشی

probationary /prə'beɪʃnri, US proʊ'beɪʃəneri/ *adjective*
تاقیکردنەوەیی: *young -bationary teachers* ◊ *a -obationary period* ۞ امتحانی، آزمایشی

probationary period *noun*
ماوە یان قۆناخی تاقیکردنەوە ۞ دورەی آزمایش

probationer /prə'beɪʃnə(r), US proʊ-/ *noun*
1 مامۆستا یا نەخۆشیاری تازەکار، نەخۆشیاری تازەڕاهاتوو 2 تاوانکارێ کە ئەو ماوەیە (ئازادی یا بەربوونی بەمەرج) تێدەپەڕێنێ ۞ پروپاسیونر

probationer officer *noun*
فەرمانبەر یان کاربەدەستی چاودێر (کاربەدەستێ کە چاودێری جووڵانەوەی تاوانکارێ بەمەرجی بەربوو دەکا) ۞ مأمور ناظر

probative /'prəʊbətɪv/ *adjective*
1 تاقیکردنەوەیی، *exploratory* 2 سەربە سەلماندن، سەلمێنەر، *substantiating* ۞ 1 امتحانی 2 وابستە بە اثبات، ثابتکنندە

probatory /'prəʊbətɔ:ri/ *adjective*
تاقیکردنەوەیی، لەسەر بنچینەی تاقیکردنەوە یا جەڕەباندن ۞ آزمایشی

probe /prəʊb, US proʊb/ *noun*
1 تاقیکردنەوە یان لێکۆڵینەوەی ورد، چوونە نێو بنجوبناوانی شتێکەوە، تاوتوێ(کردن)، لێکۆڵینەوە، کنەکردن، پەیجۆری 2 تێڕوانین، لێنۆڕین 3 (پزشکی) میل، میلە، شیش 4 (هەروەها space probe) کەشتی ئاسمانی لێکۆڵینەوەیی یان توێژینەوەیی (یان زانیاریتێرەوە، بێسوار و فڕۆکەوان) ۞ 1 آزمایش یا تحقیق دقیق، کاوش 2 معاینە 3 (پزشکی) سوند 4 فضاپیمای پژوهشی

probing /'prəʊbɪŋ, US 'proʊ-/ *noun, adjective*
n لێکۆڵینەوە، گەڕان، پەیجۆری، پاسادان، بەدواداگەڕان *adj* 1 بە مەبەستی لێپرسینەوە، لێکۆڵەرانە 2 بە مەبەستی دۆزینەوە، دۆزینەوەیی ۞ *n* تحقیق *adj* 1 بازجویانە 2 بە منظور اکتشاف

probingly /'prəʊbɪŋli, US 'proʊ-/ *adverb*
بە مەبەستی لێپرسینەوە ۞ بازجویانە

probity /'prəʊbəti, US 'proʊ-/ *noun*
ڕاستی، دروستی، دەسپاکی، بێپێچوپەنایی، پاکی، داوێنپاکی، *uprightness*: *financial probity* (بنەڕەت: لە *probitas* لاتین، لە *probus* "باش") ۞ صداقت، امانت

problem /'prɒbləm, US 'prɑ:b-/ *noun*
1 پرس، دۆز، پرسگرێک، کێشە، ئاستەنگ، گێرەوکێشە، چەرمەسەری، سەرێشە، تەنگوچەڵەمە، گۆنگەڵ، گێچەڵ: *big problems* ◊ *serious problems* ◊ *major problems* ◊ *health/family, etc. problems* ◊ *financial/practical/technical problems* 2 (فیزیک و بیرکاری) پرس: *the problem of drug abuse* ۞ 1 مسألە، پرسمان، معضل، گرفتاری 2 مسألە

problematic /ˌprɒblə'mætɪk, US ˌprɑ:b-/ *adjective, noun*, also problematical /-ɪkl/
adj 1 سەخت، ئاسێ، دژوار، چەتوون، گران، ئاڵۆز 2 کێشەلەسەر، مشتومڕلەسەر، کێشەنەرەوە 3 جێیشک، گوماناوی 4 ڕوونەوەنەبوو، گومانلەسەر، نادیار، نامەعلووم، ناڕوون، ناڕۆشن، پێشبینینەکراو: *their future remains problematic* *n* پرس یان شتێکی کێشەلەسەر ۞ *adj* 1 پیچیدە 2 متنازعفیە، مشکلآفرین 3 مشکوک 4 نامعین *n* مسألەی متنازعفیە

problematically /ˌprɒblə'mætɪkli, US ˌprɑ:b-/ *adverb*
بە شێوەیەکی نادیار یا جێیگومان، بە شێوەیەکی گوماناوی ۞ بە طور نامعین یا مشکوک

problem child *noun*
منالی سەربەکێشە یان سەربە گونگەڵ، منالی خراپ، گێرەوکێشەسازکەر ۞ کودک مسألەساز

problem novel *noun*
رۆمانێ کە لەسەر کێشەی ئاکاری و کۆمەلایەتی نووسراوە، رۆمانی رەخنەیی-کۆمەلایەتی ۞ رمان انتقادی-اجتماعی

problem play *noun*
شانۆیێ کە باسی کێشەی ئاکاری و کۆمەلایەتی دەکا، شانۆی رەخنەیی-کۆمەلایەتی ۞ نمایش انتقادی-اجتماعی

problem of evil *noun*
پرسی خراپە ۞ مسألەی شر

problem page *noun*
(کۆڤار) لاپەرەی گێرەوکێشە ۞ صفحەی گرفتاری

problem-solving *noun*
ریگا دۆزینەوە، چارەسەرکردنی گێرە و کێشە، کێشە رەواندنەوە، کێشە، کێشەرەوێنی: *to develop problem-solving skills and strategies* ۞ مشکل گشایی

pro bono publico /prəʊ ˌbɒnəʊ ˈpʊblɪkəʊ, US ˌbəʊnəʊ ˈpʌblɪkəʊ/ *adjective, adv*
(لاتین) بۆ بەرژەوەندی گشتی public، بۆ قازانجی گەلایێ ۞ جهت مصلحت عامه

Proboscidea *noun, pl.*
لمۆزداران ۞ خرطومداران

proboscidean /ˌprɒbəˈsɪdiən/ *adjective*, also proboscidian
لمۆزدار (فیل و هاوتیرە قرتێکەوتووەکانی دەگرێتەوە) ۞ خرطومدار

proboscis /prəˈbɒsɪs, US -ˈbɑːs-, US also -ˈbɑːskɪs/ *noun, adjective, pl.* probosces /-siːz/, proboscides /-sɪdiːz/, or proboscises
1 لمۆزی فیل، لمۆز 2 (مێرووەکان) ئەندامی مژین، مژۆکە، قۆرتم، لمۆزە 3 (بە شۆخی) شالووت ۞ 1 خرطوم فیل، پوزە 2 اندام مکشی 3 بینی بزرگ

proboscis monkey *noun*
مەیموونی لمۆزدار یان لمۆزنە، مەیموونی لووتشۆرە (رەسەنی دارستانەکانی Borneo ([*Nasalis larvatus*] ۞ نوعی میمون

procaine /ˈprəʊkeɪn, US ˈproʊ-/ *noun*
(کیمیا) پرۆکاین، پرۆکائین $C_{13}H_{20}N_2O_2$، ئاوێتەیێکی پێکهێنراو synthetic compound کە وەک دەرمانی سڕی شوێنی local anaesthetic بەکاردێنرێ ۞ پروکائین

procambium *noun*
پێشئاڵوگۆرە، پرۆکامبیۆم: بەشێ لە مێریستێمی سەرەتایی رووەکێ کە ئاڵوگۆرە cambium و شانە ئاوخۆرەیییە vascular سەرەتاکان پێکدێنێ ۞ پروکامبیوم

procaryote = prokaryote

procedural /prəˈsiːdʒərəl/ *adjective*
1 سەربە پرۆتۆکۆل 2 سەربە ریبازی یان شێوەی جوولانەوە، ریبازی (procedurally *adv*) ۞ 1 وابستە بە آیین‌نامە 2 وابستە بە طرز عمل

procedure /prəˈsiːdʒə(r)/ *noun*
1 پرۆتۆکۆل، دابودەستوونامە 2 ریکرد، ریباز، شێوەی کردن یان راپەراندن یان جێبەجێکردن، رەوەند، شێوە، شێواز، شێوەی دەستێدان، کردەوە، کردە، کار: *maintenance procedures* ◊ *disciplinary/safety procedures* ◊ *emergency procedures* 3 دابودەستوور 4 برینکاری یان چارەسەری پزشکی 5 (کامپیوتێر) = subroutine ۞ 1 آیین‌نامە 2 طرز عمل، روال، طرز اقدام 3 تشریفات 4 عمل یا معالجەی پزشکی

proceeding /prəˈsiːdɪŋ/ *noun*
1 کردەوە، کار، کردە، دەستێدان 2 رووداو یان زنجیرەی کردەوەکان 3 پێشوەچوون 4 (proceedings) دادخوازی، داوا، داواکاری (دادگەری(یانە) 5 کۆنووس، کورتەی دانوستان، کورتەنامەی فەرمی کۆبوونەوە یان لێژنەیێ، جفینامە، نامەی کۆبوونەوە، کۆرنامە، راپۆر یان تۆمارەی (بلاوەبوو) دانوستانی، کۆبوونەوەیێ، کۆنفرانس و هتد 6 راپۆر(ت) 7 رووداوەکان، قەومینەکان، بوویەرەکان، کار و کردەوە ۞ 1 اقدام، عمل 2 حادثە یا سلسلەای از اعمال 3 پیشرفت 4 (در جمع) دعوای حقوقی 5 صورت جلسە 6 گزارش 7 اتفاقات، حوادث، اقدامات

proceeds /ˈprəʊsiːdz, US ˈproʊ-/ *noun, pl.*
داهات، سوود، قازانج، دەسکەوت، خێر: *The proceeds of the concert will go to charity* ۞ عایدات، درآمد

process /ˈprəʊses, US ˈprɑːses, ˈproʊ-/ *noun*
1 رەوت، پێشاژۆ، پرۆسێس، رەورەوە، رەوەند، پرۆسە 2 کار، کردەوە، کردە، کردار، قۆناخ، شێوە، ریگا، شێواز 3 (کات) تێپەربوون، رۆیشتن، بەسەرچوون 4 رووداو، پێشهات، قەومین 5 گۆران، گۆهارتن 6 (زیندەناسی) دەرپەریوی، پۆقیوی، هەلقولتاوی، زەقایی، چوکلە، قیتایی، زیادە، زیادەگۆشت (سروشتی و لە زیندەوەرێکدا organism) 7 رەوتی کاری دادگا، رەوتی دادگایی، دادخوازی، داواکاری 8 نامەی بانگکردن ۞ 1 فرایند، جریان 2 امر، عمل، مرحلە، روش 3 مرور 4 حادثە 5 تغییر 6 (زیستشناسی) برآمدگی 7 جریان دعوا، دعوا، مراحل دادرسی 8 احضاریە

processed *adjective*

(خواردەمەنی و هتد) هاتووەبار، رەعەمەڵهێنراو ۞ عمل‌آوردەشدە

processing /'prəusesɪŋ, US prɒ-/ *noun*
لێکدانەوە، پرۆسێسینگ ۞ پردازش

procession /prə'seʃn/ *noun*
1 کاروان، ریز، زنجیرە 2 دەستە، خەڵک، جەماعەت 3 دەستەڕەوی، رۆیشتنی پێکەوە، رێبران، رێپێوان، مەش، رێفەچوون، رۆیشتن 4 پێشکەوتن، پێشوەچوون، رێورەسم، ئاهەنگ، سووران 5 (دین‌ناسی) دەرکەوتنی گیان یان رۆحی پیرۆز ۞ 1 صف 2 جمعیت 3 حرکت دستەجمعی، راەپیمایی 4 تقدم 5 مراسم 6 تجلی روح مقدس

processional /prə'seʃənl/ *adjective, noun,* also processionary
1 *adj* رێپێوی‌یانە، سەربە رێبران یا رێپێوان 2 بەدەستە، دەستەدەستە، بەکۆمەڵ، پێکەوە: 3 *processional songs* سرودی پێکەوە یان بەکۆمەڵ، سرودی بەدەستە *n* کتێبی سرود، سرودنامە ۞ 1 *adj* وابستە بە راەپیمایی 2 دستەجمعی 3 سرود جمعی *n* کتاب سرود

processor /'prəusesə(r), US 'prɑ:-, 'proʊ-/ *noun*
لێکدەرەوە، لێکدەرە، پرۆسێسور ۞ پردازش‌گر

process server = bailiff

procès-verbal /ˌprɒseɪvə:'bɑ:l/ *noun, pl.* procès-verbaux /-'bəʊ/
راپۆرتی نووسراوی proceedings ۞ صورت مجلس

pro-choice *noun*
پێش‌هەڵبژاردن، هەڵبژاردنی لەوەپێش، پێشەکی هەڵبژاردن: *a pro-choice stand on abortion* ◊ *pro-choice activists* ۞ انتخاب از قبل

pro-choicer *noun*
پێش‌هەڵبژێر، پێشەکی هەڵبژێر ۞ انتخاب‌کنندە از قبل

prochromosome *noun*
پێش‌ڕەنگ‌تەن، پێش‌کرۆمۆزۆم ۞ پروکروموزوم

proclamation /ˌprɒklə'meɪʃn, US ˌprɑ:k-/ *noun*
1 راگەیاندن، هاوارکردن، ئاشکراکردن، جاڕدان، بڵاوکردنەوە، دانەزانین، بانگ‌ڕاهێشتن، جاڕڕاهێشتن، وتن، جاڕ 2 ئاگاداری، جاڕنامە، راگەیاندن‌نامە، بڵاونامە، داخویانی ۞ 1 اعلان، اعلام، انتشار 2 اعلامیە

proclamatory *adjective*
راگەیێنەرانە ۞ اعلام‌آمیز

proclitic /ˌprəʊ'klɪtɪk, US ˌproʊ-/ *noun, adjective*
(زمانەوانی) *n* 1 پرۆکلیتیک، پێش‌وشەبەند (وشەیێ کە یەکجار سووک گۆ دەکرێ، و بەشێ لە وشەی دواتر پێکدێنێ 2 وەکوو: *at* لە *at home* یان *'d* لە *'d'you* (*adj* سەربە وشەیێکی وا (بڕوانە enclitic) ۞ پروکلیتیک

proclitically /ˌprəʊ'klɪtɪkli, US ˌproʊ-/ *adverb*
لەباری پرۆکلیتیکەوە ۞ از لحاظ پروکلیتیک

proclivity /prə'klɪvəti/ *noun, pl.* -oclivities
داشکانەوە، مەیل، ئارەزوو، لاربوونەوە، ئیشتیا، حەز، ویست، دڵ (ب.ت. خراپ): *his sexual/criminal proclivities* ۞ میل، گرایش

Procne *noun*, Latin, from Greek *Proknē*
پرۆکنی: ژنی تیریوس Tereus، دەبێتە پەرەسێلکە swallow کاتێ لە لای ئەو دوور دەکەوێتەوە ۞ پروکنی

proconsul /prəʊ'kɒns(ə)l/ *noun*
1 ستانوان یان پرۆکۆنسول، جێگری کۆنسول (بەشێ یان هەرێمێکی ئیمپراتۆری رۆمی کۆنی بەڕێوە دەبرد) 2 ستانوانی کۆلۆنی‌یێکی نوێ ۞ پروکنسول

proconsular /prəʊ'kɒnslə(r)/ *adjective*
سەربە پرۆکۆنسول، پرۆکۆنسولی ۞ وابستە بە پروکنسول

proconsulate /prəʊ'kɒnsəlɪt/ *noun*
1 ئەرک یان پۆستی پرۆکۆنسولی یان ستان‌وانی 2 سەردەمی پرۆکۆنسولی ۞ 1 مقام پروکنسولی 2 دورەی پروکنسولی

proconsulship *noun*
پرۆکۆنسولیتی، پرۆکۆنسولی ۞ پروکونسولی

procrastination /prəʊˌkræstɪ'neɪʃn, US proʊ-/ *noun*
1 پشت‌گوێ‌خستن، گوێ‌پێنەدان، بەکنگاخستن، بەهیچەگرتن، ئەمڕۆ و بەیانی پێ‌کردن، بە دەستەوەنەدان، دەساودەس‌پێ‌کردن، عەلاف‌کردن، دەس‌خەڕۆیی 2 (کار) دواخستن، پاش‌خستن ۞ 1 تعلل 2 معوق‌سازی

procrastinative /prəʊ'kræstɪneɪtɪv, US proʊ-/ *adjective*
پشت‌گوێ‌خەر، دەساودەس‌پێکەر، (کار) دواخەر، ئەمڕو و بەیانی‌پێکەر، بە درەنگ‌خستوو، تەفرەدەر ۞ دفع‌الوقت‌کنندە

procrastinator *noun*
پشت‌گوێ‌خەر، دەساودەس‌پێکەر، (کار) دواخەر، ئەمڕو و بەیانی‌پێکەر ۞ دفع‌الوقت‌کنندە

procreant *adjective*
بەبەرهەم، بەبڕشت، بەپیت، زاوزێیی ۞ بارور، تناسلی

procreation /ˌprəʊkri'eɪʃn, US ˌproʊ-/ *noun*
زاوزێ، زایین، ترەکین، بوون، وەچەخستنەوە، بەرەخستنەوە ۞ تولید مثل، زاد و ولد

procreative /'prəʊkrieɪtɪv, US ˌproʊ-/

adjective
بەبەرهەم، بەبڕشت، بەپیت، زاوزێیی ۞ بارور، تناسلی
procreator *noun*
زاوزێکەر، وەچەخەرەوە، بەبەرهەم ۞ زاد و ولدکننده
Procrustean /prə(ʊ)'krʌstɪən/ *adjective,* also procrustean
بەزۆرپێکەر، داسەپێنەر ۞ تحمیل‌کننده
procrustean bed *noun*
نەخشەیێ بۆ داسەپاندنی بیر و باوەڕێ بە زۆر ۞ پروکروستین بد
Procrustes *noun,* Latin, from Greek *Prokroustēs*
پروکروستێز، پروکروستێس: کوڕێکی بەدکاری Poseidon لە میتۆلۆژی یۆنانیدا، ڕێبواران ناچار دەکا بچنە سەر جێگاکەی، ئەگەر کورت بوایەن دەیکێشان و ئەگەریش زیاد بوایەن لاقیانی دەپەڕاند ۞ پروکروستس
procrypsis *noun*
خۆشاردنەوە ۞ استتار
procryptic *adjective*
خۆشاردنەوەیی: خۆشاردنەوەی گیانەوەرێ لە ڕاوچییەکەی، ئەو ڕەنگ یا نەخشە(ونیگار)ی هەیە کە لەبەرچاوی دوژمن دەیپارێزێ (ب.ت. لە مێرووەکاندا)، ڕەنگی گیانەوەرێ کە چون وەکوو سروشت دەچێ دەبێتە هۆی شاردنەوەیی و لەبەر چاو گومی دەکا ۞ استتاری
procryptically *adverb*
بەشێوەیێکی خۆشاردنەوەیی ۞ به طور استتاری
proct(o)- *prefix*
پێشگر: ڕێکەڕیخۆڵە، ڕیخۆڵەڕاستە rectum، کۆم anus: لە proctoscope (بنەڕەت: لە prōktos یۆنانییەوە "anus، کۆم") ۞ پیشوند: رودەی مستقیم
proctitis /prɒk'tʌɪtɪs/ *noun*
هەوکردن یان ئاوسانی ڕیخۆڵەڕاستە یان کۆم ۞ التهاب رکتوم
proctodaeum *noun, pl.* proctodaca or proctodaeums
کۆمڕێ، کۆمڕیخۆڵە، بەشی پێشەوەی ڕیخۆڵەڕاستە: بەتی ectodermal پاشەوەی ئاولەمە ۞ پروکتودیوم
proctological *adjective,* also proctologic
سەربە پزشکی کۆم، سەربە کۆمناسی ۞ وابسته به پروکتولوژی
proctologist *noun*
پزشک لەبواری کۆمدا، کۆمناس ۞ پروکتولوژیست
proctology /prɒk'tɒlədʒi/ *noun*
پزشکیی کۆم، کۆمناسی، ڕیخۆڵەڕاستەناسی ۞ پروکتولوژی
proctor /'prɒktə(r), US 'prɑ:k-/ *noun*
1 (لە زانکۆ یان تاقیکاری) چاودێر، ئاگادێر 2 (لە کلێسەی ئینگلتەرەدا) نوێنەری هەڵبژاردەی کاروباری کلێسە (هی York یان Canterbury) 3 پارێزەری قانوونی ۞ 1 مراقب 2 وکیل امور کلیسایی 3 وکیل قانونی
proctorial *adjective*
سەربە proctor ۞ وابسته به proctor
proctorship *noun*
چاودێری، زێرەڤانی ۞ نظارت
proctoscope /'prɒktəskəʊp/ *noun*
کۆمبین، کۆمدۆز ۞ پروتوسکوپ
proctoscopy *noun*
کۆمبینی، کۆمدۆزی ۞ پروتوسکوپی
procumbent /prə(ʊ)'kʌmb(ə)nt/ *adjective,* also procurance /prə'kjərəsɪ
1 دەمەوڕوو، بەسەر ڕووداخەوتوو، بەسەر ڕوودارِاکشاو 2 (ڕووەکناسی) ڕاکشاو، کشاو، خەوێنراو ۞ 1 دمر 2 خوابیده
procurable *noun*
لەدەسخستنهاتوو، شیاوی بەدەسهێنان، بەدەسدێ، دەسدەکەوێ، لەبەردەست، دەسکەوتوو ۞ قابل حصول
procuracy /prə'kjʊərəsi/ *noun, pl.* procuracies
بریکاری، وەکیلایەتی، نوێنەرایەتی، پلەوپایەی procurator ۞ وکالت، مقام procurator
procuration /ˌprɑ:kjərəʃn/ *noun*
1 بریکاری، نوێنەرایەتی، وەکیلایەتی 2 پێسپاردن 3 تەگبیر 4 بەدەسهێنان، دەسخستن 5 گەوادی، دەڵاڵی ۞ 1 وکالت 2 تفویض 3 تدبیر 4 حصول 5 جاکشی
procurator[1] /'prɒkjʊreɪtə(r)/ *noun*
1 بریکار، نوێنەر (ب.ت. لە یەکێتی سۆڤیەتی جاران، کلێسەی کاسۆلیکی ڕۆمانی و ئیمپراتۆری ڕۆمای کۆندا) 2 (لە ڕۆمی کۆندا) کاربەدەستی گەنجینە ۞ 1 وکیل، مباشر 2 مأمور خزانه
procurator[2] = procurator fiscal
procurator fiscal /ˌprɒkjʊreɪtə 'fɪskl, US ˌprɑ:kjəreɪtər/ *noun*
(لە سکاتلەند) دادپرس ۞ دادستان
procuratorial *adjective*
سەربە procurator ۞ وابسته به procurator
procuratorship *noun*
بریکاری، نوێنەرایەتی ۞ وکالت
procuratory *noun*
بریکاری، نوێنەرایەتی ۞ وکالت
procurement /prə'kjʊəmənt, US -'kjʊrm-/ *noun*
1 ئامادەکاری، ئامادەکردن، سازکردن،

گەلالەکاری: *arms procurement* 2 گەوادی، دەلالی، سەرگری، ئابڕووفرۆشی 3 دەس‌خستن، بەدەس‌هێنان، بەگیرخستن ◌ 1 تدارک، تهیه، فراهم‌سازی 2 جاکشی 3 حصول

procurer *noun*

1 گەو(و)اد، سەرگر، ئابڕووفرۆش، قورمساخ، ژن‌فرۆش 2 ئامادەکار، گەلالەکار ◌ 1 جاکش 2 تهیه‌کننده

procuress *noun*

دەلال، (گەواد، ژن) ◌ جاکش

Procyon /'prəʊsiːɑːn/ *noun*

(ئەستێرەوانی) پرۆسایۆن، بەرک، پرۆسیۆن، ئەستێرەیێکی magnitude ی یەکەم لە کۆئەستێرەی Canis Minor ◌ شعرای شامی، غمیصا

Prod /'prɒd/ *noun*, also Proddie, Proddy

(ب.ت. لە ئیرلەند، سووکانە) پرۆتیستانت ◌ پروتستان

prod /prɒd, US prɑːd/ *noun*

1 نەقیزە، زیخت، مەساسە، لابیتە، گالۆک، گارام، گاران، شەبیک 2 تێ‌کوتان، تێوەژاندن، هاندان، تێن‌دان، جوولاندن: *She gave him a sharp prod with her umbrella* 3 بەگوێ‌دادان، ئاگادارکردنەوە، وەبیرهێنانەوە 4 هاندەر، پالنەر، بزوێنەر ◌ 1 سیخونک 2 تحریک 3 گوشزد 4 انگیزه

prodder *noun*

هاندەر، پالنەر، تێوەژێن، جوولێنەر، تێندەر ◌ محرک، انگیزه

prodding /'prɒdɪŋ, US 'prɑːd-/ *noun*

1 تێ‌کوتان، تێوەژاندن، هاندان، تێن‌دان، گالەدان، جوولاندن 2 بەگوێ‌دادان، ئاگادارکردنەوە، وەبیرهێنانەوە، خستنەوەبیر ◌ 1 سیخونک، ترغیب 2 گوشزد

prodigal /'prɒdɪgl, US 'prɑːd-/ *adjective, noun*

adj 1 دەس‌بلاو، دەس‌شاش، عەبلەخەرج، بالانی 2 دەس‌بلاوانە: *a prodigal feast* 3 بەدەس‌ودڵ *n* مرۆی دەس‌بلاو، بنیادەمی بالانی یان رابویر ◌ *adj* 1 مسرف 2 اسراف‌آمیز 3 سخاوت‌مند *n* آدم ولخرج

prodigality /,prɒdɪ'gæləti, US ,prɑːd-/ *noun*

1 دەس‌بلاوی، دەس‌شاشی، دەس‌قلبی، تەخشان‌وپەخشان، عەبلەخەرجی، بالانی‌کردن 2 بەدەس‌ودڵی، بەخشندەیی، نان‌بدەیی، بەدەهەندەیی، دەس‌کراوەیی ◌ 1 ولخرجی، اسراف 2 سخاوت‌مندی

prodigally /'prɒdɪg(ə)li, US 'prɑːd-/ *adverb*

دەس‌بلاوانە، عەبلەخەرجی ◌ با اسراف

prodigious /prə'dɪdʒəs/ *adjective*

1 سەیر، مەزن، نائاسایی، ئاوارتە 2 گەورە، زەبەلاح، بەرچاو، جێی‌سەرنج 3 (پارە) یەکجار(زۆر)، لۆدە، کۆما 4 سەرسووڕهێنەر، سەیر ◌ 1 عجیب، سترگ، استثنایی 2 عظیم 3 هنگفت 4 شگفت‌انگیز

prodigiously /prə'dɪdʒəsli/ *adverb*

سەیرانە، سەرسووڕهێنەرانە، (بە شێوەیەکی) سەیر ◌ به طور شگفت‌انگیز

prodigy /'prɒdədʒi, US 'prɑːd-/ *noun, pl.* prodigies

1 هەلکەوتە، بلیمەت: *a child/an infant prodigy* 2 منالی هەلکەوتە 3 شتی سەیر 4 دیاردەی سەیر یان نائاسایی، کاری نائاسایی یان سەیر 5 نموونە(ی دیار یان بەرچاو) 6 (prodigies) سەیروسەمەرە، شتە سەیرەکان ◌ 1 نابغه 2 کودک نابغه 3 اعجوبه 4 پدیده‌ی عجیب 5 مظهر 6 (در جمع) عجایب، شگفتی‌ها

prodromal /'prəʊdrəʊml, US 'prɒdrəʊml/ *adjective*, also prodromic /prə(ʊ)'drɒmɪk/

سەرەتایی، precursory، سەربە کۆنیشانەی سەرەتایی نەخۆشی‌یێ ◌ مقدماتی، وابسته به نشانگان اولیه‌ی بیماری

prodrome /'prəʊdrəʊm, US 'prɒdrəʊm/ *noun, pl.* prodromate

پرۆدرۆم، پێشەکۆنیشانە، نیشانەی سەرەتایی، کۆنیشانەی سەرەتا (ی نەخۆشی) ◌ پرودروم، نشانگان مقدماتی

pro-drop language = pro-drop parameter

pro-drop parameter *noun*, also null subject parameter

ژوورپێوی بریناو(دا)خەر یان بریناو(دەر)هاوێژ، ژوورپێوی کارا(دا)خەر یان کارا(دەر)هاوێژ، ژووریێو یان پارامیتری کاراپووچ: (لە ڕێزمانی جیهانی‌دا universal grammar) ژووریێو یان پارامیترێ کە ئەوە دیاری دەکا کە داخۆ دەکرێ کارا subject لە رستە ئاگاداری‌یەکاندا declarative دەربخرێ یا لابردرێ. ژووریێوەکان لە زمانە جۆراوجۆرەکان‌دا لە چوارچێوەگەلێکی پێناسەکراودا دەگۆڕدرێن. زمانانی وەک ئیتالیایی، کوردی و عەرەبی دەتوانن رستەی (ئاگاداری) بێ‌کارایان subject-less هەبێ، ب.ن. ئیتالیایی بەرامبەری *parla* 'he/she speakes/talks'ـە، ئەو زمانانە دەکاتە زمانی کارادەرخەر یان بریناوداخەر. بەلام زمانانێکی وەک ئینگلیسی، فەرەنسی و ئەلمانی زۆرتر لە رستەدا کارا لە رستە داناخەن یان دەرناهاوێژن و بەو زمانانەش دەلێن زمانانی کارادانەخەر یان کاراناداەرهاوێژ (یان کارادەرنەهاوێژ) non-pro-drop languages، ب.ن: ◌ پارامتر حذف نهاد

یا فاعل، پارامتر ضمیرانداز

	Subject	Verb	
Kurdish	*(aw)*	*dadwe*	pro-drop
Italian	*(lui)*	*parla*	pro-drop
Arabic	*(huwa)*	*yatakulamu*	pro-drop
English	*he*	*speakes*	non-pro-drop
French	*il*	*parle*	non-pro-drop
German	*er*	*spricher*	non-pro-drop

prodrug *noun*
ئاویتەیێکی لەباری زیندەناسی‌یەوە ناچالاک کە ئەتوانێ لە لەشا مێتالۆلیزە کرێ تا دەرمانی بەرهەم بێنێ ۞ پرودراگ

produce /'prɒdju:s, US 'prɑ:du:s, 'proʊ-/ *noun*
1 بەرهەم، بەروبوو، دەراورد: *farm produce* 2 ئەنجام، ئاکام ۞ 1 فرآورده 2 نتیجه yield

producer /prə'dju:sə(r), US -'du:-/ *noun*
1 بەرهەمهێنەر: *Kurdistan is a major oil producer* 2 (فیلم، شانۆ و هتد) ئامادەکار، بەرهەڤکار، بەرهەمهێنەر: *Hollywood screenwriters, actors and producers* ۞ 1 تولیدکننده 2 (فیلم و...) تهیه‌کننده

producer gas *noun*
گازێکی سووتەمەنی، یەکۆکسایدی یان مۆنۆکسیدی کاربۆن، هایدرۆژین و نایترۆژینی تیایە ۞ نوعی گاز سوخت

producible /'prə'dju:səbl/ *adjective*
شیاوی بەرهەمهێنان، لەبەرهەمهاتوو، لە بەرهەم دێ ۞ قابل تولید

product /'prɒdʌkt, US 'prɑ:d-/ *noun*
1 بەرهەم، بەروبوو، بەرە، دەراورد، دەرکرد 2 بەرهەمهێنان 3 شت، کالا، مال، کەلوپەل، شمەک 4 بەرهەم، ئەنجام، ئاکام 5 (بیرکاری) بەرهەم یان ئەنجامی لێکدان 6 (کیمیا) ئاویتەیەکی کیمیایی نوێی کە بە هۆی کاردانەوەی کیمیایی دێتەبەرهەم ۞ 1 فرآورده 2 تولید 3 کالا، جنس 4 نتیجه 5 (ریاضی) حاصل ضرب 6 (شیمی) پروداکت

production /prə'dʌkʃn/ *noun, adjective*
n 1 بەرهەمهێنان، لێدان، دروستکردن، رەعەمەلهێنان 2 (فیلم و...) ئامادەکاری، ئامادەکردن، بەرهەمهێنان 3 فیلم، بەرنامە، شانۆ 4 کار، بەرهەم 5 خستنەروو، پیشاندان، نواندن، رانان 6 بر یان چەندێتی بەرهەمهاتوو *adj* بەرهەمهێنراو، بەرهەمهێنەرانە ۞ *n* 1 تولید، فرآوری 2 (فیلم و...) تهیه 3 فیلم، نمایش 4 اثر 5 ارائه 6 کمیت تولیدشده *adj* تولیدی

production biology *noun*
زیندە(وەر)ناسی بەرهەمهێنان ۞ زیست‌شناسی تولید

production line *noun*, also assembly line
هێڵی بەرهەمهێنان: *Education is not a production line* ۞ خط تولید

production control *noun*
مەهار یان دەس‌بەسەراگرتنی بەرهەمهێنان، کۆنترۆلی بەرهەمهێنان ۞ مهار تولید

production number *noun*
ژمارەی بەرهەمهێنان ۞ عدد تولید

productive /prə'dʌktɪv/ *adjective*
1 سەربە بەرهەمهێنان، بەرهەمهێنەرانە 2 بەرهەمهێنەر، بارهێنەر 3 بەبرشت، بەپیت، بەخێروبێر، زەنوێر، بەبەرهەم، بەئەنجام، کاریگەر، کارا، بەخێر، بەسوود، بەکارهاتوو، بەبرەو، بەقازانج: *highly productive farming* 4 (نووسەر و هتد) بەکار، پرکار، پربەرهەم، چالاک 5 دروستکەر، داهێنەر 6 هۆکار، مایە، بووەهۆ: *a productive meeting* ◊ *land* ۞ 1 تولیدی 2 تولیدکننده 3 بارور، مفید 4 فعال 5 خلاق 6 باعث

productively /prə'dʌktɪvli/ *adverb*
بەکارهاتووانە، بە شێوەیەکی بەکارهاتوو یان باش‌تر، بەسوودانە ۞ به طور مفید

productiveness /prə'dʌktɪvnəs/ *noun*
بەبرشتی، بەبەرهەمی، بەپیتی، بەکارهاتوویی، بەخێری، بەسوودی ۞ باروری، مفیدی

productivity /ˌprɒdʌk'tɪvəti, US ˌprɑ:d-, ˌproʊd-/ *noun*
1 بەبرشتی، بەبەرهەمی، برەو، بەخێروبێری، بەپیتی 2 توانایی بەرهەمهێنان 3 برشت، کاریگەری، بەکارهاتوویی، بەسوودی، بەئەنجامی، ئەنجامدەرەوەیی ۞ 1 باروری 2 قدرت فرآوری 3 بهره‌وری، ثمربخشی

productivity agreement *noun*
رێککەوتنی برشتی یان ئەنجامدەرەوەیی (زۆربوونی کرێ و مز بەپێی زۆربوونی بەرهەمهێنان) ۞ توافق بهره‌وری

proem /'prəʊɪm/ *noun*
1 پێشەکی، prelude 2 preface ۞ مقدمه

proemial /-'i:mɪəl/ *adjective*
پێشەکی‌یانە، سەربە پێشەکی ۞ مقدمه‌ای

proenzyme = zymogen

prooestrus *noun*, also proestrus
پێش(بە)فالی، پێش(بە)کەلی: قۆناغی لە سووڕی فالی کە لەودا هۆرمۆنی هاندەری فۆلیکۆل بەرەبەرە زۆر بووە و هۆرمۆنی ئیسترادیۆل oestradiol بۆ سووڕی فالی باش‌تر ئامادە دەبێ ۞ پرواوستروس

prof /prɒf, US prɑ:f/ *abbreviation* professor

Prof *abbreviation* Professor
(وەک سەرنێوێ) مامۆستا، پرۆفیسۆر ۞ پروفسور

profamily *noun*, also pro-family
لایەنگری قانوونەکانی دژی لەباربردن

abortion، antiabortion؛ هـان‌دەری پێکهاتـە و بەها نەریتی‌یەکانی خێزان ◌ پروفامیلی

profanation /prɒfəˈnfiʃən/ *noun*
بـێ‌ڕێـزی، سـووکایەتی، بـێ‌حورمـەتی، defilement ،desecration ◌ بی‌حرمتی

profanatory *adjective*
سووکایەتی‌یانە. سووکی‌پێکەرانە ◌ توهین‌آمیز

profane /prəˈfeɪn/ *adjective*
1 کفراوی، دینـدزی، بێ‌ڕێزی‌کردن بـە خـودا و شـتە پیرۆزەکـان 2 دنیـایی، نـادینی، نائـایینی، ناپیرۆز: *songs of sacred and profane love* 3 ناحەز، ناشیرین، دزێو، کرێت، پیس، هـەرزە ◌ 1 کفرآمیز 2 غیرمذهبی 3 قبیح

profane history *noun*
مێژووی نادینی یان دنیایی ◌ تاریخ دنیوی

profane language *noun*
زمانی هەرزانە، زمانشڕی ◌ زبان اهانت‌آمیز

profanely /prəˈfeɪnli/ *adverb*
بە شێوەیەکی ناحەز، پیسانە، هەرزانە ◌ قبیحانه

profaneness /prəˈfeɪnnəs/ *noun*
1 بـێ‌ڕێـزی، بـێ‌حورمـەتی، سـووکایەتی 2 ناحـەزی، پیسـی، ناشـیرینی، کـرێتی ◌ 1 بی‌حرمتی، اهانت 2 زشتی

profaner *noun*
کفربێـژ، کـافر، دینـدز، بـێ‌ڕێزیکـەر بـە شـتە پیرۆزەکان ◌ کفرگو

profanity /prəˈfænəti, US proʊˈf-/ *noun, pl.* profanities
1 کفـر، دینـدزی، بـێ‌ڕێـزی (بـە خـودا و شـتە پیرۆزەکان): *He uttered a stream of -nities* 2 سووکایەتی، سووکی‌پێ‌کردن 3 قسەی پیس، جنێو، سخێف ◌ 1 کفر 2 توهین 3 حرف زشت

professed /prəˈfest/ *adjective*
1 پێ‌لێنـاو، دان‌پیانـەر، درکانـدوو: *a professed Christian/anarchist* 2 دەرخراو، ئاشـکراکراو 3 سـوێندخواردوو، سـوێندخوارده 4 ڕواڵـەتی، داواکـراو، درۆ 5 جـدی، سەوداسـەر، شـێلگیر، تونـد، گـرژ 6 (کـۆن) = professional 1 ◌ 1 معترف 2 اظهارشده 3 سـوگندخورده 4 ظـاهری 5 دوآتشه

professedly /prəˈfestli/ *adverb*
درکاندووانـە، دان‌پیانەرانـە، بـە پانـەوە، بـە ئاشکرایی ◌ معترفانه، صراحتاً

profession /prəˈfeʃn/ *noun*
1 کـار، پیشـە: *the medical/legal/teaching, etc. profession* 2 دەربـڕین، دەرخسـتن، ئاشکراکردن 3 پێ‌لێنان، دەنگ‌کردن، دان‌پیانان، درکانـدن، چوونـەژێر 4 ڕاگەیانـدن، وتـن 5 وابێـژی، واوتـن 6 نـەزر، بەڵـێنی، پـەیمان 7 ئەندامانی پیشەیی، دەستەی پیشەیی ◌ 1 حرفه، شغل 2 ابراز 3 اذعان، اعتـراف 4 اعـلام 5 ادعـا 6 نذر، تعهد 7 اعضای یک حرفه

professional /prəˈfeʃənl/ *adjective, noun*
1 *adj* پیشـەیی: *-ssional qualifications/skills* 2 پـسپۆرانە، شـارەزایانە، لێهاتووانـە، لێهـاتوو، لەکاردەرهاتوو، خاراو، بەئەزموون 3 هەمیشـەیی 4 (هەڵە یان خـەتا) بەمەبەست، بەئانقەسـت 1 *n* مرۆی پیشـەیی، پیشـەکار، پیشـەمەند 2 پـسپۆر، شارەزا 3 یاریزانی پیشـەیی 4 ئەکتـەری پیشـەیی ◌ 1 *adj* حرفـه‌ای 2 متخصـصانه، کـارآزموده 3 دائمی 4 عمـدی *n* 1 آدم حرفه‌ای 2 متخـصص 3 بازی‌کن حرفه‌ای 4 بازیگر حرفه‌ای

professional foul *noun*
(تۆپێن) هەڵەی بەئەنقەست یان بەمەبەست ◌ خطای عمد

professionalism /prəˈfeʃənəlɪzəm/ *noun*
1 لێهاتوویی یا لێوەشاوەیی پیشـەیی 2 پـسپۆڕی، لێهاتوویی 3 بەکارهێنانی یاریزانانی پیشەیی لە وەرزشدا ◌ 1 مهـارت حرفـه‌ای 2 تخـصص 3 بکارگیری بازی‌کنان حرفه‌ای در زمینه‌ی ورزش

professionalization /prəˌfeʃənəlaɪˈzeɪʃn/ *noun*
زۆرکردنی چالاکی پیشەیی ◌ پروفسیونالیزاسیون

professionally /prəˈfeʃənəli/ *adverb*
بە شێوەیەکی پیشەیی ◌ به طور حرفه‌ای

professor /prəˈfesə(r)/ *noun*
1 مامۆسـتا، پـرۆف(یـ)سـۆر، مامۆستای زانکـۆ، خـاوەنی کورسـی زانکـۆیی 2 (وەکـوو سـەرناو) مامۆستا ◌ 1 استاد (دانشگاه) 2 استاد

professorate /prəˈfesərɪt/ *noun*
مامۆستایی، مامۆستایەتی ◌ استادی

professorial /ˌprɒfəˈsɔːriəl, US ˌprɑːf-/ *adjective*
مامۆسـتایی، مامۆستایەتی، سـەربە مامۆسـتایەتی زانکـــۆ، مامۆستائاســـا، شێوەپرۆفـــسۆر، پرۆفـسۆرئاسا: *His tone was almost professorial* ◊ *professorial duties* ◌ استادی، وابسته به استادی دانشگاهی، پروفسورمآب

professorial duties *noun, pl.*
ئەرکـە مامۆسـتایی‌یـەکان، ئـەرک و کـاری مامۆستایەتی ◌ وظایف استادی

professorially /ˌprɒfəˈsɔːriəli, US ˌprɑːf-/ *adverb*
مامۆستایانە ◌ استادانه

professorial post *noun*
پلەوپایەی مامۆستایی، پۆستی مامۆسـتایەتی ◌ مقام استادی

professoriate /ˌprəʊfəˈsəʊriːt/ *noun*, also professoriat
1 مامۆسـتایی، مامۆستایەتی، مامۆسـتایێتی 2 دەستەی مامۆستایان ◌ 1 استادی 2 گروه استادان

professorship /prəˈfesəʃɪp, US -sərʃ-/

noun
1 پلەوپایەی مامۆستایی، پۆستی مامۆستایەتی 2 کورسی مامۆستایی ◇ 1 مقام استادی 2 کرسی استادی
proffer /'prɒfə(r), US 'prɑ:f-/ *noun*
1 (وتەیی) پێشنیاز، پێشنیار 2 خستنەبەرچاو، پیشاندان، رانان، خستنەبەردەم، پێشکەش(کردن) ◇ 1 پیشنهاد 2 عرضە، تقدیم
proffered *adjective*
1 پێشنیازکراو، پێشنیارکراو 2 خوڵککراو ◇ 1 پیشنهادی 2 تعارف‌شده
proficiency /prə'fɪʃnsɪ/ *noun*
1 شارەزایی، لێهاتوویی، لێزانی، سەرەندەرکردوویی، سەردەرچوویی 2 ئەزموون، خاراوی، لەکاردەرهاتوویی، کارزانی ◇ 1 مهارت، تبحر 2 تجربە
proficient /prə'fɪʃnt/ *adjective*
شارەزا، لێهاتوو، لێزان، سەردەرچوو، سەرەندەرکردوو، بەئەزموون، خاراو، لەکاردەرهاتوو، کارزان ◇ ماهر، باتجربە، متبحر
proficiently /prə'fɪʃntli/ *adverb*
شارەزایانە، لێهاتووانە، سەردەرچووانە ◇ ماهرانە
profile /'prəʊfaɪl, US 'proʊ-/ *noun*
1 لاجانگ، لاپرگە، وێنەی لاجانگ 2 برگەی ئەستوونی یان تانی 3 وێنەی لە لاوە، وێنەی لاشان 4 کورتەباس، کورتە ژیاننامە 5 رووکاری لە لاوە، رووی لاشان، لاکار، لاڕوو ◇ 1 نیم‌رخ 2 برش عمودی 3 تصویر نیم‌رخ 4 شرح حال 5 نما
profit /'prɒfɪt, US 'prɑ:fɪt/ *noun*
بەرژەوەندی، سوود، بڕەو، بەهرە، کەڵک، مەفا، هوو، دەسکەوت، خێر، قازانج: *a rise/an increase/a drop/a fall in profits* ◇ فایدە، منفعت، سود
profitability /ˌprɒfɪtə'bɪləti, US ˌprɑ:f-/ *noun*
بەخێریتی، بەسوودی، بەقازانجی، بەداهاتی، خێردەرەوەیی، بەبڕەوی: *to increase profitability* ◇ سودآوری
profitable /'prɒfɪtəbl, US 'prɑ:f-/ *adjective*
1 بەخێر، بەسوود، بەقازانج، بەبەهرە، بەخێرویێر، بەداهات، خێردەرەوە، بەبڕەو: *a highly profitable business* ◊ *a profitable investment* 2 = rewarding: *a profitable experience* ◇ سودآور
profitably /-əbli/ *adverb*
بەخێرانە، بە شێوەیەکی بەسوود یان بەقازانج، خێردەرەوانە، بەبڕەوانە: *He spent the weekend profitably* ◇ بە طور سودآور
profit and loss account *noun*
(سەر) حیسابی قازانج و زیان، لێکدانەوە یان سەرحیسابی خێر و زەرەر ◇ حساب سود و زیان
profiteer /ˌprɒfɪ'tɪə(r)/ *noun*
گرانفرۆش، گرانجان، چەوسێنەر، قازانج‌پەرست (ب.ت. وەختی شەڕ و قاتی) ◇ سوءاستفادەچی
profiteering /ˌprɒfɪ'tɪərɪŋ, US ˌprɑ:fə'tɪr-/ *noun*
گرانفرۆشی، قازانج‌پەرستی، چەوساندنەوە، خوێنمژی ◇ سودجویی
profiterole /prə'fɪtərəʊl, US -roʊl/ *noun*
جۆری کەیک، نانی (هوڵوڵ) توێشکەیی یان لەسەرتوێ ◇ پروفیترول
profitless /'prɒfɪtləs, US 'prɑ:f-/ *adjective*
بێسوود، بێهوودە، لەخۆرایی، بێخێر، بەکارنەهاتوو، بێکارە ◇ بی‌فایدە
profitlessly /'prɒfɪtləsli, US 'prɑ:f-/ *adverb*
بێهوودانە، لە خۆرایی، بەکارنەهاتووانە ◇ بە طور بی‌فایدە
profit-making *noun, adjective*
n بەقازانجی، بەخێرویێری، بەداهاتی، خێردەرەوەیی، بەسوودی *adj* بەقازانج، بەخێرویێر، بەداهات، بەخێر، خێردەرەوە، بەبڕەو، بەسوود ◇ *n* سودآوری *adj* سودآور
profit margin *noun*
قازانج، خێر، مەفا: *to increase/reduce the profit margin* ◇ سود
profit-sharing *noun*
دابەشکردنی خێر یان قازانج، دابەشکردنی خێر لە نێوان کارکەراندا: *a profit-sharing scheme* ◇ تقسیم سود
profit-taking *noun*
(ستاک یا بەشەکان) فرۆشتنی بەقازانج یا خێردەرەوە ◇ فروش سودآور
profligacy /'prɒflɪgəsi, US 'prɑ:f-/ *noun*
دەسبڵاوی، دەسبڵاوبوون، تەخشان و پەخشان، باڵانی، دەسبەردانەوە، عەبلەخەرجی ◇ اسراف، ریخت‌وپاش
profligate /'prɒflɪgət, US 'prɑ:f-/ *adjective, noun*
1 *adj* دەسبڵاوی، بەتەخشان و پەخشان، عەبلەخەرج 2 دەسبڵاوانە: *profligate spending* 3 ناشیرین، بێئابروو، بێحەیا، پیس، هەرزە *n* کەسێکی دەسبڵاو ◇ 1 *adj* مسرف، ولخرج 2 اسراف‌آمیز 3 وقیح، فاسد *n* آدم ولخرج
profluent /'prɒfluənt/ *adjective*
ڕەوان، ڕژیو، تێڕژاو (بەزۆری copiously یا smoothly) ئارام ◇ جاری
pro forma[1] /ˌprəʊ 'fɔ:mə, US ˌproʊ 'fɔ:rmə/ *noun, adjective*

پرۆفۆرما، پێش‌فاکتۆر، فاکتۆری سەرەتا، لیستی کاتی: *I enclose a pro forma for you to complete, sign and return* ۞ پروفورما، پیش‌فاکتور

pro forma² /ˌprəʊ ˈfɔːmə, US ˌproʊ ˈfɔːrmə/ *adverb, adjective*

لە باری رواڵەتەوە، لەبەر رواڵەت یان شێوەی شتەکە، بە لەبەرچاوگرتنی رواڵەتی شتەکە، سەرەتایی ۞ برای حفظ ظاهر، مقدماتی

pro forma invoice = pro forma

profound /prəˈfaʊnd/ *adjective, noun*

adj 1 (کۆن) قووڵ، کویر، بێ‌بن، شینەوەکردوو 2 قورس، گران، توند، بەرشت، توندوتیژ 3 بنەڕەتی، بنچینەیی 4 پڕنێوەڕۆک، پڕزانیاری 5 ئاڵۆز، پێویست بە قووڵبوونەوە، تێگەیشتن‌سەخت، گران، رەق‌وتەق 6 تەواو، رەبەق: *profound deafness* *n* 1 گێژاو، تەمباڤ 2 شتێکی قووڵ یان پڕنێوەڕۆک ۞ *adj* 1 ژرف 2 شدید، سنگین 3 بنیادی 4 پرمحتوا 5 بغرنج 6 کامل *n* 1 گرداب 2 چیز پرمحتوا

profoundly /prəˈfaʊndli/ *adverb*

بە توندی، یەکجار، لە قووڵاییی، تەواو: *profoundly deaf* ۞ شدیداً، عمیقاً

profoundness /prəˈfaʊndnəs/ *noun*

1 قووڵی، بێ‌بنی 2 قورسی، گرانی، توندی، توندوتیژی ۞ 1 عمق 2 سنگینی، شدت

profoundity /prəˈfʌndəti/ *noun, pl.* profoundities

1 قووڵی، بێ‌بنی 2 وتەی زانایانە یان حەکیمانە، قسەی تێگەیشتووانە، بیر و هزری قووڵ ۞ 1 گودی، عمق 2 سخن یا اندیشەی حکیمانە

profuse /prəˈfjuːs/ *adjective*

1 زۆر، گەلێ، فرە، زەبەن، یەکجار 2 دەس‌بڵاو، عەبلەخەرج 3 لە رادەبەدەر، بێ‌ئەندازە، زیادی 4 (کۆن، کەسێ) عەبلەخەرج، دەس‌بڵاو ۞ 1 بسیار، وافر 2 مسرف 3 مفرط 4 ولخرج

profusely /prəˈfjuːsli/ *adverb*

یەکجارە، بێ‌ئەندازە، لە رادەبەدەر، دەس‌بڵاوانە ۞ بسیار، مسرفانە

profuseness /prəˈfjuːsnəs/ *noun*

1 زۆری، زەبەنی، یەکجاری، فرەیی 2 زێدەڕەوی، تەخشان‌وپەخشان ۞ 1 بسیاری، فراوانی 2 افراط

profusion /prəˈfjuːʒn/ *noun*

زۆری، فرەیی، زەبەنی ۞ فراوانی، کثرت

prog *noun, adjective*

n (نافەرمی) بەرنامەی رادیۆ یان تەلەفزیۆن *adj* (لەباری موسیقای راکەوە) پێشکەوتوو ۞ پروگ

progenitive /prəʊˈdʒenətɪv/ *adjective*

زایا، زەووک، خاوەنی هێزی بەرهەم‌هێنەر ۞ دارای قدرت تولید

progenitor /prəʊˈdʒenɪtə(r), US proʊ-/ *noun*

1 باپیر، باب‌وکاڵ، پێشی، forefather 2 داهێنەر، پێشەنگ، پێشڕەو، سەرچاوە، precursor، originator ۞ 1 جد، نیا 2 مبتکر، پیشتاز

progenitorial *adjective*

سەربە progenitor ۞ وابستە بە progenitor

progenitress *noun, fem.* progenitor

نەنک، داپیر ۞ جدە

progeniture /prə(ʊ)ˈdʒɛnɪtʃə/ *noun*

بەرە، نفش، وەچە، منداڵ، فرزەند، زادە ۞ نسل، سلالە، فرزند، ذریە

progeny /ˈprɒdʒəni, US ˈprɑːdʒ-/ *noun, pl.* progenies

1 نەوە، بەرە، رەگەز، پاشینیان، منداڵ و فرزەند 2 (گیانەوەر و رووەک) بەرە، پراجینی، پرۆژینی ۞ 1 اعقاب 2 پروژنی

progestational *adjective*

سەربە پێش‌سکپڕی (سەربە ئاڵوگۆڕی هۆرمۆنی و لەشی ژن پێش دووگیانی): *progestational hormones* ۞ وابستە بە قبل از بارداری

progesterone /prəˈdʒestərəʊn, US -roʊn/ *noun*

پرۆژیسترۆن (= جۆرێ هۆرمۆنی رەگەزی ژنانەی سترۆئید $C_{21}H_{30}O_2$ کە لە لایەن corpus luteum ـەوە دەردەدرێ کە تاوی منداڵدان دەدا تا ئامادەکاری بکا بۆ سکپڕی؛ جۆرێ سترۆئیدی دەسکرد یان پێکهێنراو کە شێوەی پرۆژیسترۆن دەدا (لە کار و کرداردا) ۞ پروژسترون

progestin /prə(ʊ)ˈdʒɛstɪn/ = progestogen

progestogen /prə(ʊ)ˈdʒɛstədʒ(ə)n/ *noun*

(زیندەکیمیا) پرۆژیستۆژین: جۆرێ هۆرمۆنی steroid کە سکپڕی رادەگرێ و بەرلە هێلکۆکەدانان دەگرێ ۞ پروژستوژن

progestogenic *adjective*

پرۆژیستۆژینیک ۞ پروژستوژنیک

proglottid /prəʊˈglɒtɪd/ *noun*

(گیانەوەرناسی) هەر کەرت یان بەشێکی tapeworm کە لەخۆیدا تەواوە بۆ زاوزێ، (سەر)زمانە (بنەڕەت: لەسەر بنچینەی *glōssa*, *glōtta* یۆنانی "tongue" (لەبەر شێوەکەی) ۞ پروگلوتید

prognathism *noun,* also prognathy

شەویلکەدرێژی ۞ پیش‌آمدگی آرواره

prognathous /prɒgˈneɪθəs, US ˈprɒgnəθəs/ *adjective,* also prognathic /prɒgˈnaθɪk/

شەویلکەدرێژ ۞ دارای پیش‌آمدگی آرواره

prognosis /prɒgˈnəʊsɪs, US prɑːgˈnoʊ-/ *noun, pl.* prognoses /-siːz/

1 پێش‌زانی، پێش‌بینی، داهاتووبینی،

پێش‌ئاگاداری، پێش‌ئاگایی 2 پێش‌بینی ماوەی نەخۆشی 3 داهاتوو ◌ 1 تقدمه‌المعرفه 2 (پزشکی) پیش‌آگهی 3 آینده

prognostic /prɒg'nɒstɪk/ *noun, adjective*

1 پێش‌بینی، پێش‌زانی، پێش‌گۆیی، داهاتووبینی (لە رووی نیشانەوە)، prognostication، 2 prophecy هەواڵ، نیشانە 3 ئاگادارکەرەوە، وریاکەرەوە، هۆشیارکەرەوە ◌ 1 پیشگویی 2 خبر 3 نذیر

prognostication /prɒg,nɒstɪ'keɪʃn, US prɑ:g,nɑ:s-/ *noun*

1 پێش‌بینی، پێش‌زانی، پێش‌گۆیی، داهاتووبینی (لە رووی نیشانەوە)، forecast 2 هەواڵ، نیشانە ◌ 1 پیش‌گویی 2 خبر، علامت

prognosticative *adjective*, also -osticatory

نیشانەی پێش‌بینی یان پێش‌زانی تیایە ◌ پروگنوستیکاتیو

prognosticator *noun*

پێش‌بین، پێش‌زان، پێش‌گۆ، داهاتووبین ◌ پیش‌گویی‌کننده

prograde /'prəʊgreɪd/ *adjective*

1 (ئەستێرەوانی) راستەوخۆ، راستەوراست (لە رۆژاواوە بۆ رۆژهەڵات) 2 (زەویناسی، metamorphism) لە ئەنجامی زۆربوونی تیمپراچێر یان پەستان و گوشاردا (pro + retrograde) ◌ پروگرید

program /'prəʊgræm, US 'proʊ-/ *noun*

1 (کامپیوتێر) بەرنامە: *Load the program into the computer* 2 (لە ئەمریکا) :programme *an intense training program* ◌ برنامه

program director *noun*

بەڕێوەبەری بەرنامەکان، بەرنامەگێڕ ◌ مدیر برنامه‌ها

programmable /'prəʊgræməbl, prəʊ'græm-, US 'proʊ-, proʊ'g-/ *adjective*

شیاوی بەرنامەنووسی، لەبەرنامەهاتوو ◌ قابل برنامه‌نویسی

programmatic /,prəʊgrə'mætɪk, US ,proʊ-/ *adjective*

1 بەرنامەدار، خاوەن‌بەرنامە، بەربەرنامە، بەرنامەمەند: *programmatic reforms* = 2 سەربە program music (programmatically *adv*) ◌ دارای برنامه

programme /'prəʊgræm, US 'proʊ-/ *noun*, US program

1 بەرنامە، پلان، نەخشە، شێوە و بەرنامەی جێبەجێ‌کردن یان کردنی کار: *to launch a research programme ◊ a programme of economic reform ◊ a news programme ◊ a* :line-up = 2 *a theatre programme ◊ a week-long programme of lectures* برنامه، طرح، شیوه‌ی انجام کار

programmed *adjective*

بەرنامەدار، خاوەن‌بەرنامە، بەربەرنامە، بەرنامەمەند ◌ دارای برنامه

programmed learning *noun*, also programmed instruction

فێربوونی بەرنامەیی ◌ یادگیری برنامه‌ای

programmer /'prəʊgræmə(r), US 'proʊ-/ *noun*

1 بەرنامەنووس، بەرنامەوان 2 پرۆگرامێر، بەرنامەکار: *a television programmer* ◌ 1 برنامه‌نویس 2 پروگرامر

programming /'prəʊgræmɪŋ, US 'proʊ-/ *noun*

بەرنامەنووسی، بەرنامەسازی، بەرنامەوانی: *a high-level programming language ◊ politically balanced programming* ◌ برنامه‌نویسی، برنامه‌سازی

programming language *noun*

زمانی بەرنامەنووسی ◌ زبان برنامه‌نویسی

program(me) music *noun*

موسیقای وێنەیی ◌ موسیقی تصویری

progress /'prəʊgres, US 'prɑ:g-, -grəs/ *noun*

1 پێش‌کەوتن، پێش‌کەوت، پێشڤەچوون، پێش‌داچوون، چوونەپێش: *to make progress ◊ slow/steady/rapid/good progress ◊ economic/scientific/technical progress* 2 چاکبوونەوە، باش‌بوون 3 رەوت، رەورەوە، رەوەند، رێگا، شێوە 4 سووڕان، جووڵان، گەڕان، رۆیشتن 5 پێش‌ڕەوی، بەرەو پێشەوەچوون 6 (کۆن) سەردان یان سەفەری دەسەڵاتدار و هتد (بنەڕەت: لە *progressus* لاتین "پێش‌کەوتن، چوونەپێش"، لە *progredi* لە *pro-* "بەرەو پێش" + *gradi* "ڕێگاڕۆیشتن") ◌ 1 پیشرفت 2 ارتقاء، بهبود 3 روند، جریان 4 سیر، گردش، حرکت 5 حرکت به سوی جلو 6 پروگرس

progression /prə'greʃn/ *noun*

1 پێشکەوتن، پێشوەچوون، چوونەپێشەوە 2 چوونەسەرەوە 3 دوابەدوای‌یەک‌هاتن، زنجیرە (بۆ لە رووداو و بوویەرەکان)، پەیتایی، پەستایی 4 بەرزبوونەوە، جارلەجارچوونەسەرترەوە ◌ 1 پیشرفت 2 صعود 3 توالی 4 تصاعد

progressional /prə'greʃnəl/ *adjective*

بەرزبوونەوەیی، بەرزەوەبوو، بەرەوژوور، جارلەجارسەرترچوو، تەساعودی ◌ تصاعدی

progressionism *noun*

پێشکەوتن‌خوازی، پێشکەوتن‌باوەڕی، پێشکەوت‌خوازی ◌ ترقی‌طلبی

progressionist *noun*
n 1 پێشکەوتن‌خواز، پێشکەوتن‌باوەڕ 2 (زیندەناسی) لایەنگری تیۆری گەشەسەندنی بەرەبەرەیی *adj* (زیندەناسی) سەربە یان پێوەندی بە progressionist 2 ـەوە هەیە ۞ *n* 1 ترقی‌طلب 2 طرفدار نظریه‌ی تکامل تدریجی *adj* وابسته به progressionist 2

progressive /prə'gresɪv/ *adjective, noun*
adj 1 لە پێشکەوتن‌دا، روو لە پێشکەوتن، بەرەو پێشکەوتن، پێشکەوتوو، پێشکەوتن‌خواز، پێشڤەروو 2 روولەپەرە، روولەزۆری 3 هەنگاوبەهەنگاو، بەرەبەرە، وردەوردە، ناوەناوە، پلەپلە 4 (نەخۆشی) خراپ‌تربوو، روولەخراپی 5 (بیرکاری) بەرزبونەوەیی، بەرزەوەبوو، پرۆگریسیف 6 (ڕێزمان) بەردەوام(ی) *n* کەسێکی پێشکەوتن‌خواز ۞ *adj* 1 در حال ترقی، مترقی 2 فزاینده 3 تدریجی 4 (بیماری) وخیم‌ترشونده 5 تصاعدی 6 استمراری *n* آدم مترقی

progressively /prə'gresɪvli/ *adverb*
هەنگاوبەهەنگاو، بەرەبەرە، وردەوردە، لە بەرەوە، ناوەناوە، پلەپلە، کەم‌کەمە: *The pain got progressively worse* ۞ به تدریج

progressiveness /prə'gresɪvnəs/ *noun*
1 پێشکەوتن، پێشوەچوون 2 پێشکەوتن‌خوازی 3 بەرەبەرەیی‌بوون ۞ 1 پیشرفت 2 ترقی‌خواهی 3 تدریجی بودن

progressive tax *noun*
باجی بەرزەوەبوو ۞ مالیات تصاعدی

progressive taxation *noun*
باج(دانان)ی بەرزەوەبوو یان پرۆگریسیف ۞ مالیات(گذاری) تصاعدی

progressive tense *noun*
(ڕێزمان) کاتی بەردەوام(ی)، سەردەمی بەردەوامی ۞ زمان استمراری

progressivism *noun*
پێشکەوتن‌خوازی، پێشکەوتن‌باوەڕی ۞ ترقی‌خواهی

progress report *noun*
راپۆرتی پێشەوەچوونی کار یا چوونەپێشەوەی کار ۞ گزارش پیشرفت کار

proguanil /prəʊ'gwɑ:nɪl/ *noun*
(پزشکی) ئاوێتەیێکی تاڵی دەسکرد یا پێکهێنراو، بۆ بەرگیری و چارەسەری مالاریا (بنەڕەت: لە *pro(pyl) + bi)guan(ide* + -il) ۞ پروگوانیل

pro hac vice /ˌprəʊ hɑ:k 'vʌɪsi/ *adverb*
(لاتین) تەنیا بەم بۆنەوە ۞ فقط بدین مناسبت

prohibition /ˌprəʊɪ'bɪʃn, US ˌproʊə'b-/ *noun*
1 نەهێشتن، قەدەغە(کردن)، یاساغ‌کردن، بەربەستن، ڕێ(لێ)گرتن، پێشگیری، بەرگیری، بەربەندیتی 2 بەربەند(کردن) 3 قانوون یان یاسای نەهێشتن، دەستووری بەربەندکردن یان قەدەغە 4 (Prohibition) سەروبەندی بەربەندیتی، سەردەمی نەهێشتن (سالانی 1920ـ1933 کە دروستکردن و فرۆشتنی خواردنەوەی ئەلکۆلی بەپێی قانوونی ئەمریکا بەربەند کرا، *adj* (prohibitionary ۞ 1 منع، بازداری، ممنوعیت 2 تحریم 3 قانون منع 4 (Prohibition) دوره‌ی ممنوعیت

prohibitionism *noun*
بەربەندگەری، بەربەندخوازی (لایەنگری لە بەربەندکردنی خواردنەوەی ئەلکۆلی) ۞ پروهیبیونیسم

prohibitionist /ˌprəʊɪ'bɪʃənɪst, US ˌproʊə'b-/ *noun*
بەربەندخواز، بەربەندگەر ۞ پروهیبیونیست

prohibitive /prə'hɪbətɪv/ *adjective*
1 ڕێگر، بەربەند، بەربەست، کۆسپ، تەگەرە: *prohibitive legislation* - 2 (نرخ و بایی) یەکجار گران، لەکڕین‌نەهاتوو، پشت‌شکێن: *prohibitive costs* ◊ *a prohibitive tax on imported cars* ۞ 1 بازدارنده، مانع 2 (قیمت) سرسام‌آور

prohibitively /prə'hɪbətɪvli/ *adverb*
لەکڕین‌نەهاتووانە، بە توندی، پشت‌شکێنانە: *Car insurance can be prohibitively expensive for young drivers* ۞ به طور سرسام‌آور

prohibitive price *noun*
نرخی پشت‌شکێن یان لەکڕین‌نەهاتوو، یەکجارگران ۞ قیمت سرسام‌آور

prohibitive tax *noun*
باجی پشت‌شکێن یان یەکجار زۆر ۞ مالیات سرسام‌آور

prohibitory /'prəhɪbɪtəri, US prəʊ'hɪbətɔ:ri/ *adjective*
ڕێگر، بەربەند، بەربەست، نەهێڵ، کۆسپ، تەگەرە ۞ منع‌کننده، بازدارنده

project /'prɒdʒekt, US 'prɑ:dʒ-/ *noun*
1 پرۆژە، پێش‌کار، پلان، بەرنامە: *a research project* ◊ *a building project* ◊ *to set up a project to computerize the library system* ◊ *The party attempted to assemble its aims into a focussed political project* 2 (خوێندنگا، کۆلێژ و هتد) لێکۆڵینەوە: *a history project* ◊ *The final term will be devoted to project work* 3 = housing-estate ۞ 1 طرح 2 تحقیق

projected *adjective*
1 پلان(بۆ)دانراو، بەرنامەڕێژکراو، پێش‌بینی‌کراو، پلان‌ڕێژکراو 2 هەڵسەنگێنراو، لێکەوەدراو ۞ 1 طرح‌ریزی‌شده 2 برآوردشده

projectile /prə'dʒektaɪl, US -tl/ *noun, adjective*

n 1 پلار، هاوێژە، مووشەک 2 شتی هاوێشتەنی
adj گوللە، تیر، پێشوەچوو، هاوێژراو، فڕێدراو،
تووڕهەڵدراو: *a projectile force* ◊ *projectile*
motion ۞ *n* 1 پرتابـــە، موشـــک 2 جـــسم
پرت‌کردنی *adj* گلولە، پرتاب‌شوندە

projection /prɔ'dʒekʃn/ *noun*
1 هەڵسەنگاندن، نرخاندن، قەبلاندن، لێکدانەوە
2 پێـــشەوەهاتن، گـــووپ‌داوی، دەرپۆقیـــوی،
دەرپەڕیوی، نوهوم، قیتایی، چوکلە، قیتکە،
قوتکە، زەقایی، شتێکی دەرپەڕیو 3 خـستن،
ئاڤێتن، هاوێشتن، هەڵدان، فڕێدان، حەوادان 4
(دەروونناســـی) پرۆجێکـــشن، راپـــاڵدان،
دەرهاوێژی (راگوێستنی ناخودئاگای ئارەزوو و
هەست و سۆزی خۆت بۆ کەسێکی تر؛ بیر و
هەستی ناخۆشی خۆ خستنەپاڵ خەڵکان) 5
پیشاندان، نواندن 6 وێنە، نەخشە ۞ 1 برآورد 2
پیش‌آمدگی 3 عمل پرت کردن، پرتاب 4
(روان‌شناسی) فرافکنی 5 نمایش 6 تصویر، نقشه

projectionist /prɔ'dʒekʃənɪst/ *noun*
فیلم‌پیشاندەر (بە پرۆژێکتۆر) ۞ آپارات‌چی

projection room *noun*
ژووری فیلم پیشاندان، ژوور یان دیوی ئاپارات
۞ اتاق آپارات

projective /prə'dʒektɪve/ *adjective*
1 دەرپەڕیو، دەرپۆقیو، قوتەوەبوو، قوتایی،
زەقایی، قوتکە، چوکلە 2 دارێژراو، پلان‌ڕێژکراو
(projectively *adv*) ۞ 1 برآمدە 2 طرح‌شدە

projector /prə'dʒektə(r)/ *noun*
1 پیشاندەر، تیشکاوێژ، ئاپارات 2 پرۆژەدارێژ،
پلان‌ڕێژ ۞ 1 پروژکتور، آپارات 2 طرح‌ریز

projet *noun, pl.* projets
1 پرۆژە، گەلالە، پێشکار، پلان؛ پلانی
پێشنیارکراو 2 پەیمان‌نامە 3 رەش‌نووس ۞ 1
طرح؛ طرح پیشنهادی 2 معاهدە 3 پاک‌نویس

prokaryote /prəʊ'kariəʊt, US -ɒt/ *noun,* also procaryote
(زیندەناسی) پێش‌ناوکە(یی): زیندەوەرێکی
تاک‌خانەیی، هەریەک لەو گیانەوەرانەی کە
خانەکانیان ناوکی nucleus پەردەداریان نییە (و
وەک شایەتی kingdom (Prokaryotae syn.
Monera) دەپۆلێنرێن بۆ دوو دومەین
(بەکتریاکان Bacteria و کۆنەبەکتریاکان
Archaea) و DNA کەی بە شێوەی تاڵێکی
رووتە کە یەکسەر سایتۆپلازم دەوری داوە
(وەک بەکتریا و قەوزە شین-سەوزەکان) یان
ماک و مەتریاڵی بۆماوەیی‌یەکەی بە شێوەی
تاڵێکی پەیوەست یان بەردەوامە کە ئاڵقەگەل
یان قەفگەل پێکدێنێ، بڕوانە eukaryote) ۞
نوعی موجود تک‌سلولی، پروکاریوت

prokaryotic *adjective*
سەربە prokaryote ۞ وابستە بە prokaryote

prolactin /prəʊ'laktɪn/ *noun,* also luteotropin
(زیندەناسی) پرۆلاکتین (= هۆرمۆنێکە لە پلی
پێشەوەی مێشکەڕژێن، دەرهاوێشتنی شیر لە
گوانداراندا ڕێک‌دەخا) ۞ پرولاکتین

prolamine *noun,* also prolamin
پرۆلامین (هەریەک لە چەندین جۆری پرۆتینی
سادە (وەک zein) کە لە دەنکی گیادا هەن و لە
ئەلکۆلدا دەتوێنەوە) ۞ پرولامین

prolan *noun*
پرۆلان (هۆرمۆنێکی رەگەزی) ۞ پرولان

prolapse /'prəʊlæps, US 'proʊ-/ *noun*
(پزشکی، ئەندامی ب.ت. ڕیخۆلە یان منداڵدان)
داکەوتوویی، داخزاوی، قوتەوەبوویی، خزیوی،
زەقەوەبوویی، شۆڕەوەبوویی (چ بۆ پێش یان
خوارەوە) ۞ پایین‌افتادگی

prolapsed *adjective*
(پزشکی، ئەندامی ب.ت. ڕیخۆلە یان منداڵدان)
داکەوتوو، داخزاو، قوتەوەبوو، خزیو، زەقەوەبوو،
شۆڕەوەبوو ۞ پایین‌افتادە

prolapsus /'prəʊlæpsəs/ *noun,* technical term for prolapse
(لاتین) داکەوتوویی، داخزاوی، قوتەوەبوویی،
خزیوی، زەقەوەبوویی ۞ پایین‌افتادگی

prolate /'prɔʊleɪt/ *adjective*
کێشراو، درێژ(ەوەبوو: *a prolate spheroid*؛
(prolately *adv*) ۞ منبسط

prole /prəʊl, US proʊl/ *noun, adjective*
(نافەرمی و سووکانە) *n* کرێکار، پرۆلتێر،
proletarian *adj* کرێکاری، پرۆلتێری ۞ *n*
کارگر *adj* کارگری

prolegomenary *adjective*
سەرەتایی ۞ مقدماتی

prolegomenon /ˌprəʊlɪ'gɒmɪnən/ *noun, pl.* prolegomena
(یۆنانی، کتێب) پێشینە، پێشەکی، سەرەتا،
دەسپێک، پێش‌وتە، لێکدانەوەی سەرەتایی یان
بەرایی (prolegomenous *adj*؛ بنەڕەت: لە
یۆنانی‌یەوە، *pro* "پێش" + *legein* "وتە") ۞
مقدمە، شرح مقدماتی

prolepsis /prəʊ'lɛpsɪs, US -'liːpsɪs/ *noun, pl.* prolepses /-siːz/
1 پێشکەوتن، کەوتنەپێش 2 خستنەپێش،
پێش‌خستن 3 (وێژەیی) = anticipation ۞ 1
سبقت 2 جلواندازی

proleptic /prəʊl'eptɪk/ *adjective*
پێشکەوتە، پێشکەوتوو (proleptically *adv*)
۞ مقدم

proletarian /ˌprəʊlə'teəriən, US ˌproʊlə'ter-/ *adjective, noun*
adj کرێکاری، کارکەری، رەنجبەری،

پرۆلیتاریـایی *n* کرێکـار، کارکـەر، ڕەنجبـەر، ئەندامی چینی کرێکار ◌ *adj* کارگری *n* کارگر

proletarianism *noun*

پرۆلیتاریـانیزم (هـەڵوەـەرجی رامیـاری چـینی کرێکار) ◌ پرولتاریانیسم

proletarian science *noun*

زانـستی کرێکـاری یـان پرۆلیتاریـایی ◌ علـم پرولتاریایی

proletariat /ˌprəʊlə'teəriət, US ˌproʊlə'ter-/ *noun*

چـینی کرێکـار، کرێکـاران، چـینی ڕەنجبـەر، پرۆلیتاریـا، کارکـەران: *the industrial proletariat* ◌ طبقەی کارگر

pro-life *adjective*

دژی لەباربردن ◌ مخالف سقط جنین

pro-life activist *noun*

چالاک(وان)ی دژی لەباربردن ◌ فعـال مخـالف سقط جنین

pro-lifer *noun*

دژی لەباربردن ◌ مخالف سقط جنین

proliferating *adjective*

ڕوولەزۆری، ڕوولەپەرە، ڕوولەزیادی ◌ فزاینده

proliferation /prəˌlɪfə'reɪʃn/ *noun*

1 (خێـرا وکـتوپـڕ) زۆربـوون، زیـادبوون، زیـادکردن، پەرەسـەندن، تەشـەنە(کـردن)، گەشەسـەندن، هەڵدان، زۆری، فرەیی، زەبەنی 2 زۆرخـستنەوە، زاوزێ 3 (زیندەناسی) زۆربوونی خانەیی ◌ 1 ازدیـاد، افـزایش، کثـرت 2 توالـد 3 تکثیر یاختەای

proliferous /prəʊ'lɪfərəs/ *adjective*

1 ڕوولـەزۆری، ڕوولەپـەرە، ڕوولـەزیادی 2 خونچەدەرکەر، گوڵدەرکەر، گەڵادەرکەر ◌ 1 فزاینده 2 غنچه یا برگ‌دهنده

prolific /prə'lɪfɪk/ *adjective*

1 (نووسەر، هونەرمەند و هتد) پڕکار، پڕنووس، بـەکار، پڕئاسـەوار، پڕبەرهـەم: *a prolific composer* 2 پڕزاوزێ، پڕزێ، بەزاوزێ، بەبەر، زۆربـەرگر، شـفتەزێ، پـڕزا، زەو(ۆ)ک، زافـۆک، زایی، زۆرخەرەوە 3 بەبەرهـەم، بەپیت، بەبرشـت 4 زۆر، فرە، زەبەن ◌ 1 فعال، دارای آثار بـسیار 2 پرفرزند 3 بارور 4 فراوان

prolificacy *noun*, also prolificity or prolificness

1 بەبەری، زۆربەرگری، بەبەرهـەمی، بەبرشـتی 2 زۆرخـستنەوە، زەوکـی، زەفـۆکی، پـڕزایی، شفتەزیی ◌ 1 پرباری، باروری 2 پرفرزندی

prolifically /prə'lɪfɪk(ə)li/ *adverb*

بەبرشتانە، بەبەرهەمانە، یـەکجار، زۆر، گـەلێ ◌ به طور بارور، بـسیار

proligerous *adjective*

بەبەرهەم، بەبرشت، بەپیت، زۆربڕ ◌ بارور

proline /'prəʊliːn/ *noun*

(زیندەکیمیا) ترشەڵۆکی ئـەمینۆ $C_5H_9NO_2$ کـە پێکهێنــەری زۆرینــەی پرۆتینەکانــە، ب.ت. ◌ collagen پرولین

prolix /'prəʊlɪks, US 'proʊ-/ *adjective*

1 درێژدادڕانە 2 زۆربڵە، چەنەدرێژ، بەقسە ◌ 1 مطول 2 پرچانه

prolixity /prəʊ'lɪksəti, US proʊ-/ *noun*

1 درێژدادری 2 هەڵـەوەری، چەنـەدرێژی ◌ 1 اطناب 2 پرچانگی

prolixly /'prəʊlɪksli, US 'proʊ-/ *adverb*

درێژدادڕانە ◌ با اطناب

prolocutor /'prəʊləˌkjuːtə, 'prɒl-, prə(ʊ)'lɒkjʊtə/ *noun*

1 دەمڕاسـت، وتـەبێژ، قـسەکەر، پـەیڤـدار 2 سەرۆکی کۆبوونەوە، سـەرکۆڕ، chairman ◌ 1 سخن‌گو 2 رئیـس گردهمایی

Prolog /'prəʊlɒg/ *noun*

(کامپیوتێر) زمانی پرۆلۆگ، پرۆلاگ ◌ پرولوگ

prologue /'prəʊlɒg, US 'proʊlɔːg, -lɑːg/ *noun*, US prolog

1 سەرهۆنە، سەرهەڵبەست 2 پێشەکی، سـەرەتا، پێشینە، دەسـپێک، بـەرایی: *the Prologue to Chaucer's 'Canterbury Tales'* ◌ 1 مطلع 2 مقدمه، سرآغاز

prolongation /ˌprəʊlɒŋ'geɪʃn, US ˌproʊlɔːŋ-, -lɑːŋ-/ *noun*

درێژکردنـەوە، درێژەپێـدان، کـشاندن، دوماندن، تـازەکردەوە، خـستنەدواتر: *the artificial prolongation of human life* - ◌ تطویل، تمدید

prolonged /prə'lɒŋd, US -'lɔːŋd, -'lɑːŋd/ *adjective*

درێژ، دوور و درێژ، درێژکێش: *a prolonged illness* ◌ طولانی

prolongedly *adverb*

درێژانـە، بـە شـێوەیێکی دوور و درێـژ، دوور و درێژانە ◌ به طور طولانی

prolonger *noun*

درێژەدەر، درێژەپێدەر، کشێنەر ◌ طولانی‌کننـده، امتداددهنده

prolusion /prə'l(j)uːʒ(ə)n/ *noun*

1 وتاری سەرەتایی 2 تاقی‌کردنەوە یا ئەزموونی سـەرەتایی، preliminary trial ◌ 1 مقالـەی مقدماتی 2 آزمایش مقدماتی

prolusory /prə'l(j)uːsəri/ *adjective*

1 سەرەتایی، ئامادەیی 2 تاقی‌کردنەوەیی ◌ 1 مقدماتی 2 آزمایشی

prom /prɒm, US prɑːm/ *noun*

(لـە ئـەمریکا) هەڵـپەرکێ و سـەما(ی خوێنـدنگا یان کۆلێژ ب.ت. لە کۆتایی سـاڵی خوێنـدندا)، (لە بریتانیا) کۆنسێرتی بەپێوە یـان ڕاوێستاو، (لە

بریتانیا) سەیرانگای کەنار یان دەمناو ◇ پروم

promenade /ˌprɒməˈnɑːd, US ˌprɑːməˈneɪd/ *noun*
1 گەڕان، پیاسە، سەیران، (شوێنی گشتی بۆ گەڕان) سەیرانگای دەمچۆم یان کەنار 2 (لە ئەمریکا) سەما و هەڵپەرکێی فەرمی ◇ 1 تفرج، گردش‌گاه ساحلی 2 (امریکا) رقص رسمی

promenade concert *noun*
کۆنسێرتی بەپێوە یا راوێستاو ◇ کنسرت ایستاده

promenade deck *noun*
(کەشتی سوارهەڵگر) سەرپشتی کەشتی بۆ گەڕان یان سەیران، (سەر)پشتی سەرەوە ◇ عرشەی نزهت یا گردش

promenader *noun*
1 پیاسەکەر، پیاسەچی 2 مرۆی راوێستاو یان بەپێوە (لە کۆنسێرتێ) ◇ 1 گردش‌کننده 2 شخص ایستاده

Promethean /prəˈmiːθiən/ *adjective*
داهێنەر، دروس‌کەر، شارەزا ◇ مبتکر، پرومتین

Prometheus *noun*, Latin, from Greek *Promētheus*
تایتانێ Titan لە میتۆلۆژی یۆنانیدا کە ئاوری لە ئۆلیمپوس Olympus دزی و دایە بەرەی مرۆڤ و نافەرمانی defiance زیوسی کرد، زیوس‌یش لە تۆڵەدا پرۆمێتیۆسی بەستەوە بە تەختەبەردێکەوە و داڵێ جەرگی دەبچڕی تا هێرکوڵ Hercules رزگاری کرد ◇ پرومتوس

promethium /prəˈmiːθiəm/ *noun*
(کیمیا) پرۆمیسیۆم (بە ز.گ. 61، ن. Pm؛ بنەرەت: لە ناوی *Prometheus*) ◇ پرومیم

prominence /ˈprɒmɪnəns, US ˈprɑːm-/ *noun*, also prominency
1 دەرپەڕیوی، دەرپۆقیوی، ورگ‌داوی، زگ‌داوی، پێش‌هاتوویی، گری (ددان)، زەقی، قوتی، زۆپی، گتایی 2 شتی دەرپەڕیو، چوکڵە، قوتکە، قوتایی 3 ناسراوی، نابەدەرەوەیی، بەنێوبانگی، گرنگایەتی، پێشەم‌بوون، بەهێندگرتن 4 (ئەستێرەوانی) زمانە خۆرییەکان، کۆمەڵکە گازێکی هەورئاسا کە لەژوور کرۆمۆسفۆری خۆرەوە بەرز دەبنەوە ◇ 1 برجستگی، برآمدگی 2 چیز برآمده 3 شهرت، اهمیت 4 پرومیننس

prominent /ˈprɒmɪnənt, US ˈprɑːm-/ *adjective*
1 دەرپەڕیو، دەرپۆقیو، ورگ‌داو، قۆقز، زگ‌داو (دەبە: دیواری زگ‌داو)، پێش‌هاتوو، گر (ددان)، زەق، قوت، زۆپ، گت 2 ناسراو، نابەدەرەوە، بەنێوبانگ، بەناوبە 3 دیار، بەرز، بڵیند، زەق، ئاشکرا 4 گرنگ، پێشەم 5 لەبەرچاو، بەبەرچاوەوە 6 (هەروەها prominent moth) جۆرێ پەپوولە(ی شەوگەڕ) [خێزان Notodontidae: زۆر جۆرن] ◇ 1 برآمده 2 برجسته، مشهور 3 معلوم، شاخص 4 مهم 5 در معرض دید 6 نوعی پروانه

prominenti /ˌprɒmɪˈnɛnti/ *noun. pl.*
خەڵکانی ناسراو، کەسانی ناوبەدەرەوە ◇ افراد معروف

prominently /ˈprɒmɪnəntli, US ˈprɑːm-/ *adverb*
دەرپەڕیوانە، بە شێوەیەکی دیار یا زەق ◇ بە طور برآمده، به طور معلوم

promiscuity /ˌprɒmɪsˈkjuːəti, US ˌprɑːməs-/ *noun*. also promiscuousness
1 (لەباری سێکسییەوە) بێ‌سەرەوبەرەیی، بێ‌ئابڕوویی، بێ‌ناموسی، داوێن‌پیسی 2 شپرزەیی، شێواوی، تێکەوڵێکەیی، هەرەمەیی، ناڕێک‌وپێکی، ئاڵۆزایی ◇ 1 بی‌عفتی، بی‌بندوباری 2 آشفتگی

promiscuous /prəˈmɪskjuəs/ *adjective*
1 (لەباری سێکسییەوە) بێ‌سەرەوبەرە، بێ‌ئابڕوو، ئاوەکی، بێ‌ناموس، بۆژۆ، داوێن‌پیس 2 شپرزە، شێواو، ئاڵۆز، هەرەمە، تێکەوڵێکە، ناڕێک‌وپێک 3 بە رێکەوت، بەراگوزەری، شانسی (promiscuously /prəˈmɪskjuəsli/ *adv*: بە شێوەیەکی شێواو یان ئاڵۆز، ئاڵۆزانە؛ -scuousness /prəˈmɪskjuəsnəs/ *n*) ◇ 1 بی‌بندوبار 2 آشفته 3 اتفاقی

promise /ˈprɒmɪs, US ˈprɑːm-/ *noun*
1 بەڵێنی، سۆز، گفت، وتە، پەیمان، واد، بەڵێنی‌دان، پەیمان‌بەستن 2 هیوا، هومێد 3 مایەی هومێدەواری یان هیواداری 4 مزگێنی، مژدە ◇ 1 قول، عهد، تعهد 2 امید 3 دلیل امیدواری 4 نوید

Promised Land *noun*
1 (کتێبی پیرۆز) وڵاتی بەڵێنی‌دراو (وڵاتی کەنعان Canaan کە بەڵێنی درا بە ئیبراهیم و پاشینیانی (Gen. 12:7) 2 (خوازە promised land) بەهەشتی بەڵێنی‌دراو ◇ 1 سرزمین موعود 2 بهشت موعود

promisee /ˌprɒmɪˈsiː/ *noun*
بەڵێن‌پێدراو، بەڵێن‌وەرگرتوو ◇ متعهدله

promising /ˈprɒmɪsɪŋ, US ˈprɑːm-/ *adjective*
هیواپێدەر، دڵخۆش‌کەر، هومێدەوارکەر، جێی یان مایەی هیوا(داری)، جێی دڵخۆشی، دڵ‌گەرم‌کەر، پاشەڕۆژباش، داهاتووبەخێر، جێی هیوا: *The research produced -ng results* ◇ امیدبخش، دارای آینده‌ای روشن

promisingly /ˈprɒmɪsɪŋli, US ˈprɑːm-/ *adverb*
وردەپێدەرانە، هیواپێدەرانە ◇ به طور امیدبخش

promisor *noun*
بەڵێنی‌دەر، بەڵێن‌دەر، پەیمان‌دەر، خۆبەستە ◇ متعهد

promissory /'prɒmɪsəri/ *adjective*
پەیماندەرانە، بەڵێنی دەرانە، بەڵێنی لەخۆگرتوو ۞ تعهدی، متضمن وعده

promissory note /'prɒmɪsəri nəʊt, US 'prɑːm-, noʊt/ *noun*
سفتە ۞ سفته

prommer = promenader

promo /'prəʊməʊ, US 'proʊmoʊ/ *noun, adjective, pl.* promos
n (تەلەفزیۆن و نافەرمی) راگەیاندن، بانگەشە، ئاگاداری بانگەشە، چالاکی راگەیاندن یان بانگەشە *adj* راگەیێنەرانە، بانگەشەیی: *a promo video* ۞ *n* تبلیغ *adj* تبلیغاتی

promontory /'prɒməntri, US 'prɑːməntɔːri/ *noun, pl.* promontories
1 (جوگرافیا) سەر، سەرەزەوی، لوتکەی بەرز، شوێنێکی بەرز لە زەوی یان تەختەبەردێ کە چووەتە نێو ئاو یان گۆماوێکەوە 2 (توێکاری) دەرپەڕیوی، قوتایی، دەرپۆقیوی (لەسەر ئەندام یان پێکهاتەیێکی تری لەشی) 3 هەڵدێر، هەڵەت ۞ 1 سنگ پوز 2 برآمدگی 3 پرتگاه

promoter /prə'məʊtə(r), US -'moʊ-/ *noun*
1 (پێشبڕکێ) رێکخەر، سازدەر، لەدارخەر 2 دامەزرێنەر، بنیاتنەر، بناخەدانەر 3 پشتیوان، لایەنگر، پێشوەبەر، هاندەر ۞ 1 برگزارکننده 2 مؤسس 3 حامی، هوادار، مشوق

promotion /prə'məʊʃn, US -'moʊʃn/ *noun*
1 بردنەسەرەوە، هەڵکشاندن، بەرزکردنەوە، بڵندکردنەوە، پێشوەخستن، پێشخستن، برەوپێدان، بردنەپێشەوە، بڵاوکردنەوە، هاندان، تاودان، تێندان، پشتیوانی، داکۆکی، preferment 2 دامەزراندن، بنیاتنان 3 بانگەشە، راگەیاندن، ئاگاداری یان چالاکی بانگەشە ۞ 1 ترفیع، ترویج، تشویق، حمایت 2 تأسیس 3 تبلیغ

promotional /prə'məʊʃənl, US -'moʊ-/ *adjective*
راگەیێنەرانە، بانگەشەگەرانە ۞ تبلیغی، تبلیغاتی

promotive /prə'məʊtɪv/ *adjective*
بەرزکەرەوە، سەرەوەبەر، هەڵکشێنەر: *measures promotive of good health* ۞ (promotiveness /prə'məʊtɪvli/ *n*) ترفیع‌دهنده

prompt[1] /prɒmpt, US prɑːmpt/ *adjective, adverb*
adj خێرا، کتوپڕ، دەستوبرد، دەمودەست، لەڕێوە، دەسبەجێ، بە پەلە *adv* (بریتانیا) دروست، دروست لە کاتژمێر یان سەعاتی، exactly ۞ *adj* فوری *adv* دقیقاً، دقیقاً در ساعت

prompt[2] /prɒmpt, US prɑːmpt/ *noun, pl.* prompts
1 (شانۆ) پێوێژی، پێوتن، وەبیرخستنەوە، پێوێژ، وەبیرخەرەوە 2 مۆڵەت، دەرفەت، بەڵێنی، وادە ۞ 1 متن‌رسانی، متن‌رسان 2 مهلت، وعده

prompt-book /prɒmpt bʊk/ *noun*
کتێبی پێوێژی ۞ کتاب متن‌رسان

prompt-box /prɒmpt bɒks/ *noun*
جێگای پێوێژ یا وەبیرخەرەوە ۞ جایگاه متن‌رسان

prompter /'prɒmptə(r), US 'prɑːm-/ *noun*
(شانۆ) پێوێژ، وەبیرخەرەوە (بە درێژایی پێرفۆرمانس یا واندنی شانۆ(نامەیێ) ۞ متن‌رسان

prompting /'prɒmptɪŋ, US 'prɑːm-/ *noun*
پێداگرتن، پێچەقاندن، پێداگیری، لەسەرڕۆیشتن، (لەسەر)سووربوون: *He wrote the letter without further prompting* ۞ الحاح، پافشاری

promptitude /'prɒmptɪtjuːd US tuːd/ *noun*
1 خێرایی، تاودراوی، کتوپڕی، دەستوبردی، دەمودەستی، توندی، دەسبەجێیی 2 چابکی، توندوتۆڵی، گورج‌وگۆڵی، فرزی، ئامادەیی، promptness ۞ 1 سرعت، فوریت 2 چابکی

promptly /'prɒmptli, US 'prɑːm-/ *adverb*
1 خێرا، کوتوپڕ، بە توندی، توند، دەستوبرد، دەمودەست، لەڕێوە، دەسبەجێ، بە پەلە 2 دروست، دروست لە کاتژمێر یان سەعاتی: *They arrived promptly at two o'clock* ۞ 1 فوراً 2 دقیقاً

promptness /prɒmptnəs, US prɑːmptnəs/ *noun*
1 خێرایی، تاودراوی، کتوپڕی، دەستوبردی، دەمودەستی، توندی، دەسبەجێیی 2 چابکی، توندوتۆڵی، گورج‌وگۆڵی، فرزی، ئامادەیی ۞ 1 سرعت، فوریت 2 چابکی

prompt note *noun*
نامە یان تێبینی بیرخستنەوەی قەرزار ۞ پرومپت نوت

prompt side *noun*
لای سەرشانۆ کە پێوێژەکان دادەنیشن ۞ کنار متن‌رسانان

promulgation /ˌprɒml'geɪʃn, US ˌprɑːm-/ *noun*
راگەیاندن، دانەزانین، تەناندنەوە، بەلاڤکردن، برەوپێدان، پەرەپێدان، بڵاوکردنەوە (بە شێوەیێکی فەرمی یان قانوونی) ۞ اعلام، اشاعه، انتشار

promulgator *noun*
بڵاوکەرەوە، راگەیێنەر، راگەیەنەر ۞ انتشاردهنده، اعلام‌کننده

pron *abbreviation* pronoun

pronaos /prəʊ'neɪɒs/ *noun, pl.* pronaoi /-'neɪɔɪ/
پێشخانی پەرسگە، پێش‌پەرسگە ◇ پیش‌مقصورە

pronation /prəʊ'neɪʃn/ *noun*
(بە)دەمەوڕووخستن ◇ کب

pronator *noun*
(توێکاری) پرۆناتۆر، ماسوولکەی بەدەمەوڕووخەر ◇ عضلەی مکبە

prone /prəʊn, US proʊn/ *adjective*
1 دەمەوڕوو، بەڕووکەوتوو، لەپەوڕووکەوتوو، رووله عەرز 2 خوازیار، داشکاو، پێخۆش(بوو)، بەمەیل، لارەوەبوو 3 ئامادە 4 سەرەوخوار، لێژ ◇ 1 دمر 2 متمایل 3 مستعد 4 سرازیر

proneness /'prəʊnnəs, US 'proʊn-/ *noun*
1 داشکانەوە، لارەوەبوون، مەیل، ویست 2 ئامادەیی، پێخۆش‌بوون، پێخۆشی، بەتوانایی بۆ کردنی شتێ ب.ت. خراپ 3 دەمەوڕووکەوتن ◇ 1 تمایل 2 استعداد 3 دمر بودن

prong /prɒŋ, US prɔːŋ, prɑːŋ/ *noun*
1 (چنگاڵ) چڵ، پەل، لق، لک 2 (خوازە) لا، رێڕەو ◇ 1 شاخە 2 جهت

-pronged *suffix*
پاشگر: ـلقە، ـلق ◇ پسوند: ـشاخەای

pronghorn *noun,* also pronghorn antelope
(گیانەوەرناسی) گوانداریکی ئەمریکای باکووری تێک‌سمراوی لاق‌درێژی باریکی شاخ‌ڕەش، شێوەی گاکێوی دەدا [*Antilocapra americana*] ◇ نوعی گوزن

pronominal /prəʊ'nɒmɪnl, US proʊ'nɑːm-/ *adjective*
(رێزمان) جێناوی، راناوی، بریناوی، سەربە بریناو ◇ وابستە بە ضمیر

pronominally /prəʊ'nɒmɪnli, US proʊ'nɑːm-/ *adverb*
بریناوانە، جێناوانە، بە شێوەی جێناوی ◇ بە صورت ضمیر

pronoun /'prəʊnaʊn, US 'proʊ-/ *noun*
(رێزمان) جێناو، راناو، بریناو، بۆناو (بنەڕەت: لە *pronomen* لاتینەوە، لە *pro* "بری، لە بری، بۆ" + *nomen* "ناو") ◇ ضمیر

pronounceable /prə'naʊnsəbl/ *adjective*
شیاوی گۆکردن، لەگۆهاتوو، لەوتن‌هاتوو، گۆ دەکرێ، دەوترێ، دەبێژرێ، بێژ دەکرێ، لەگۆمان‌هاتوو ◇ قابل تلفظ

pronounced /prə'naʊnst/ *adjective*
1 دیار، زەق، بەرچاو، خویا، روون، ئاشکرا: *He walked with a pronounced limp* 2 بڕا، یەکلایی‌کەرەوە ◇ 1 مشخص، معلوم، آشکار 2 قاطع

pronouncedly /prə'naʊnstli/ *adverb*
بە شێوەیەکی دیار، لێبڕاوانە، بە شێوەیەکی یەکلایی‌کەرەوە ◇ بە طور مشخص یا قاطع

pronouncement /prə'naʊnsmənt/ *noun*
1 راگەیاندن، دانەزانین، وتن، وتە، لێدوان (فەرمی) 2 راگەیاندن‌نامە، بلاونامە، داخویانی، بەیان‌نامە ◇ 1 اعلام، اعلان، اظهار 2 اعلامیە

pronouncing *adjective*
گۆدار، لەگەڵ گۆکردن، فۆڕمی وتراوەکەشی تیایە ◇ تلفظی

pronto /'prɒntəʊ, US 'prɑːntoʊ/ *adverb*
دەسبەجێ، خێرا، کوت‌وپڕ، لەڕێوە، کوت‌ومت، گورج، بە گورجی، وەکوو تیر: *I expect to see you back here, pronto!* ◇ فوراً

pronunciamento /prəˌnʌnsiə'mentəʊ/ *noun, pl.* pronunciamentos
(ب.ت. لە ولاتانی سپانیایی‌زمان) مانیفێستۆ یان راگەیاندن‌نامەی سیاسی ◇ بیانەی سیاسی

pronunciation /prəˌnʌnsi'eɪʃn/ *noun*
1 بێژان، گۆکردن، بەزمان‌داهێنان، وتن، گۆمان: *a guide to English pronunciation* 2 شێوە یان رێگای وتن، راوێژ ◇ 1 تلفظ 2 طریق تلفظ

pronunciational *adjective*
سەربە بێژان، وتن یان گۆکردن، سەربە گۆمان ◇ وابستە بە تلفظ

proof[1] /pruːf/ *noun, adjective*
n 1 بەڵگە، نیشانە، بەرژەنگ: *positive proof* ◊ 2 سەلماندن، ساخ‌کردنەوە، پشت‌ڕاست‌بوونەوە 3 بەڵگە، پڕنۆ: *conclusive proof* 4 (خواردنەوەی ئەلکۆلی) رێژەی خەستی یان گرتن، رێژە یان رادەی پەتی‌بوون 5 تاقی‌کردنەوە، جەڕەباندن 6 نموونەی چاپ‌کراو، تاقی‌کردنەوەی (لێ)هەڵگیراوە یان کۆپی شتێکی چاپ‌کراو 7 نموونەی وێنە، تاقی‌کردنەوەی (لێ)هەڵگیراوەی وێنە *adj* 1 پارێزراو، پارێزەر، پارێزە، بەرگەگر، سەخت، خۆڕاگر، ـگیرەوە: *rainproof/windproof clothing* 2 خۆگر، بەرهەڵستی‌کەر 3 (خواردنەوە)قورس، زووگرتوو، بەگیر، خەست، توند 4 کون‌نەبوو، نابڕدرێ، نەبڕدراو ◇ *n* 1 دلیل، مدرک، سند 2 اثبات 3 برهان 4 (مسکرات) درجەی خلوص 5 آزمایش 6 نمونەی چاپی 7 نمونەی عکس *adj* 1 محفوظ، حافظ 2 مقاوم 3 (مسکرات) گیرا 4 سوراخ‌نشدنی

-proof[2] *suffix*
پاشگر: (یا لە لێکدانیش‌دا) دژی ◇ پسوند: ضد

proofread /'pruːfriːd/ = past and past participle of proofread

proofreader /'pruːfriːdə(r)/ *noun*
هەڵەگر، هەڵەچن، هەڵەبڕ، راست‌کەرەوە، نموونەخوێن ◇ نمونەخوان

proof of the existence of God *noun*
سەلماندنی بوونی خودا ◇ اثبات وجود خدا

proof sheet *noun*

(چـاپ) نموونـەی چـاپی یـان هەڵـەگری ۞ نمونەی چاپی یا غلط‌گیری

proof spirit *noun*

پـروف سـپیریت (خواردنـەوەیێ کـە سـەدی بەنجای ئەلکۆلی تیابی، لە ئەمریکا 50% و لە کەنەدا و بریتانیا 57/1%) ۞ پروف اسپیریت

prop[1] /prɒp, US prɑ:p/ *noun*

1 دەسـتەک، سـتوون، کۆڵـەکە، پایە، ئەسـتوون، پاڵـەوانە، فیـل‌پایـە، لەنگـەرە، راگـر 2 پـشتیوان، پاڵپـشت، پـشت، دلـسۆز، یاریـدەدەر، کۆمـەک، داژدار، گۆچانی پیری ۞ 1 شمع، پایە 2 حـامی، تکیه‌گاه، یاور، کمک

prop[2] /prɒp, US prɑ:p/ *noun*

کەلوپەلی شانۆ، فیلم و... ۞ اثاثیەی صحنه

prop[3] = propeller

prop. = proposition, proprietor

propadeutic[1] /ˌprəʊpɪˈdju:tɪk/ *adjective*, also propadeutical

سەرەتایی، بەرایی، لێکۆڵینەوەی سەرەتایی ۞ مقدماتی، پژوهش مقدماتی

propadeutic[2] /ˌprəʊpɪˈdju:tɪk/ *noun*

1 وانەی سـەرەتایی یا بەرایی، خوێندنی سـەرەتایی 2 (propadeutics) زانـسـتە سـەرەتایی‌یـەکان، سـەرەتاکان ۞ 1 درس مقـدماتی، تحـصیلات مقدماتی 2 (در جمع) علوم مقدماتی، مقدمات

propagable /ˈprɒpədʒəbl/ *adjective*

شـیاوی بانگەشـە، لەبانگەشـەهاتوو، شـیاوی پڕۆپاگەندە، پەرەی پێدەدرێ، بلاو دەکرێتەوە ۞ قابل تبلیغات، قابل ترویج

propaganda /ˌprɒpəˈgændə, US ˌprɑ:pə-/ *noun, adjective*

n 1 بانگەشە، پڕۆپاگەندە، پڕۆپاگاندا 2 دروشمی پـڕوپووچ، شـاتوشـووت، چـاووراو 3 (Propaganda) لێژنـەی راگەیێنـەران یـان دین‌راگەیێنەکان (کاردینالەکانی کلێسەی رۆمی) *adj* بانگەشەیی ۞ *n* 1 تبلیغات 2 شعار توخالی 3 (بە P) انجمن مروجین *adj* تبلیغاتی

propagandism *noun*

بانگەشەگەری، بانگەشەوانی ۞ پروپاگاندیسم

propagandist /ˌprɒpəˈgændɪst, US ˌprɑ:pə-/ *noun*

بانگەشەوان، جاردەر ۞ تبلیغاتچی

propagandistic /ˌprɒpəgænˈdɪstɪk, US ˌprɑ:pə-/ *adjective*

بانگەشەیی، جاردەرانە ۞ تبلیغاتی

propagation /ˌprɒpəˈgeɪʃn, US ˌprɑ:p-/ *noun*

1 زیـادکردن، زۆربـوون 2 پەرەسـەندن، پـەل‌هاویـشتن، کێـشمان، کـشان 3 سـکوزا، زاوزێ، زایـین، وەچەخـستنەوە 4 راگەیانـدن، بانگەشە 5 برەوپێدان، بلاوکردنەوە، چوواندن 6 بلاوبوونەوە، تەنینەوە، تەشەنە(کردن)، راگوێستن، گوێزانەوە ۞ 1 تکثیر 2 توسعه، افزایش، اتساع 3 تولید مثل 4 تبلیغ 5 ترویج 6 انتشار، انتقال

propagative /ˈprɒpəgeɪtɪv/ *adjective*

1 بلاوکەرەوە 2 پەرەپێدەر ۞ 1 انتشاردهنده 2 ترویج‌کننده

propagator /ˈprɒpəgeɪtə(r), US ˈprɑ:p-/ *noun*

1 بلاوکـەرەوە 2 پەرەپێـدەر، برەوپێـدەر 3 چەکەرەخانـە، ریـشەخانە، گـوڵخانـە ۞ 1 انتشاردهنده 2 مروج 3 خزانه

propagule /ˈprɒpəgju:l/ *noun*

(رووەکناسـی) وەچ، خەلـف، چـووز(ـەلـە؛ بنەڕەت: لە لاتین propagulum "وەچی چکۆلە"، چکـۆلێنراوی propago "runner ,shoot") ۞ پروپاگول

propane /ˈprəʊpeɪn, US ˈproʊ-/ *noun*

(کیمیـا، گـاز) پرۆپـان: جـۆرێ گـازی هایـدرۆکاربۆنی گـرکێش C_3H_8، لـە زنجیـرەی alkane، لە گازی سروشتی‌دا دەس دەکەوێ و وەک سـووتەمـەنی و پێکهێنـانی شـتومـەکی کیمیایی بەکاردێترێ ۞ پروپان

propanoic acid /ˌprəʊpəˈnəʊɪk/ = propionic acid

propanol /ˈprəʊpənɒl/ *noun*

(کیمیا) پرۆپانۆل، ئەلکۆلی توێتـەر، propyl alcohol ۞ پروپانول

pro patria *adverb*

(لاتینی) لە رێی یا رێگای نیشتماندا ۞ در راه میهن

propellant /prəˈpelənt/ *adjective, noun*, also propellent

adj پێشبەر، پـێش‌ئـاژۆ، پێـشاژۆ، پاڵـنەر، لێخـورک، رانـەر، رادەر *n* هۆکـاری رادەر یـان پاڵـنەر یـان رانـەر، هۆکاری پێش‌ئاژۆ، رادەرە (ب.ت. تەقەمـەنی بـۆ هاویـشتنی گوللـە یـان راکێت) ۞ *adj* پیش‌ران *n* عامل پیش‌ران

propeller /prəˈpelə(r)/ *noun*, also propellor

(کەشتی یان فڕۆکە) پەروانە ۞ (کشتی) پروانه، (هواپیما) ملخ

propeller turbine = turbo-prop

propelling pencil *noun*

پێنووسی سووڕاو یا سووڕخواردوو ۞ مداد پیچی

propene /ˈprəʊpi:n/ = propylene

propensity /prəˈpensəti/ *noun, pl.* propensities

داشکانەوە، لاربوونەوە، ئارەزوو، مەیل، حەز، ئیشتیا، ویست، دڵ، inclination یان tendency ۞ گرایش، تمایل، رغبت

proper /ˈprɒpə(r), US ˈprɑ:p-/ *adjective, adverb, noun*

adj 1 بـاش، گونجـاو، لـەبار، لـواو، شـیاو،

بەکارهاتوو، لێوەشاو، ڕاست، دروست، ماقووڵ، زێرانە، جێی‌ڕێز: *she's never had a proper job* 2 ڕاستەقینە 3 تەواو، بە تەواوەتی 4 خۆی، خودی 5 (ڕێزمان) تایبەت *adv* 1 بە دروستی، بە ڕاستی 2 بە تەواوەتی *n* بەشێ لە ڕێوڕەسمی کلیسە کە لەگەڵ وەرز و جەژندا دەگۆڕێ ۞ *adj* 1 مناسب، شایسته، صحیح، معقول 2 واقعی 3 کامل، به تمام معنی 4 خود 5 (دستور زبان) خاص، علم *adv* 1 به طور صحیح 2 کاملاً *n* پروپر

proper adjective *noun*
(ڕێزمان) ئاوەڵناوی تایبەت ۞ صفت خاص

proper fraction *noun*
(بیرکاری) کەرتی ڕەسەن یا ڕاستەقینە (وەک ¼ یان ½) ۞ کسر واقعی

properly /ˈprɒpəli, US ˈprɑːpərli/ *adverb*
بە تەواوتی، بە تەواوی، بە شێوەیەکی گونجاو یان شیاو، دروست، correctly؛ suitably، respectably ۞ کاملاً، به نحو شایسته، دقیقاً

proper noun *noun*, also proper name
(ڕێزمان) ناو یان ناوی تایبەت، و بە پیتی گەورە دەنووسرێ (Tom، White house)؛ بڕوانە abstract noun، common noun) ۞ اسم خاص

propertied /ˈprɒpətid, US ˈprɑːpərtid/ *adjective*
خاوەن‌زەوی، ملک‌دار ۞ مالک

property /ˈprɒpəti, US ˈprɑːpərti/ *noun*, *pl.* properties
1 دارایی، ماڵ، سامان، ئەنوا، ماڵ‌وملک، ملک، زەوی‌وزار، زەوی و خانووبەرە: *property prices* 2 خاوەنایەتی، خاوەنداری 3 تایبەتمەندی، ڕەوشت: *a plant with medicinal properties* 4 کەلوپەلی سەرشانۆ ۞ 1 دارایی، مال، ملک 2 مالکیت 3 خاصیت 4 وسایل صحنه

property man /ˈprɒpəti mən/ *noun*
بەرپرسی کەلوپەلی سەرشانۆ ۞ مسؤل وسایل صحنه

property mistress *noun*
بەرپرسی کەلوپەلی سەرشانۆ (ژن) ۞ مسؤل وسایل صحنه (زن)

prophage *noun*
(زیندەناسی) پێش‌بەکتریاخۆر، پرۆفاژ: دۆخێ کە لەودا بەکتریاخۆر لە نێو خانەکانی بەکتریادا هەڵدەگیرێ. DNA ناچالاکی باکتریۆفاژ کە دوای تێوەدانی بەکتریا لەگەڵ DNA خانەی هاوخوان host بۆ بەرەکانی دواتر ڕادەگوێزرێن ۞ پروفاژ

prophase *noun*
(زیندەناسی) پرۆفاز، پێش‌فاز، پێش‌ڕوو: یەکەمین قۆناخی دابەش‌بوونی خانەیی، پێش metaphase ۞ پروفاز

prophecy /ˈprɒfəsi, US ˈprɑːf-/ *noun*, *pl.* prophecies
1 پێش‌زانی، داهاتووبینی، پێش‌بینی، پێش‌گۆیی 2 وەحی، وتەی کە لە داهاتووت ئاگادار دەکاتەوە 3 پێغەمبەرایەتی، پێغەمبەری ۞ 1 پیش‌گویی 2 وحی 3 رسالت، نبوت

prophesier *noun*
پێشزان، داهاتووبین، پێشبین، پێش‌گۆ ۞ پیش‌گو

prophet /ˈprɒfɪt, US ˈprɑːf-/ *noun*
1 پێغەمبەر، پێخەمبەر 2 پێش‌زان، داهاتووبین، پێش‌گۆ، پێش‌بین 3 ڕاگەیەنەر 4 (the Prophet) پێغەمبەری ئیسلام، محەممەد 5 (لە نێوان Mormon ـەکاندا) Joseph Smith یان یەکێ لە جێگرەکانی 6 (لە کریستانیەتدا) کۆمەڵە نووسراوەی پێغەمبەرانەی پەیمانی نوێ 7 (لە نێو جوولەکاندا) یەکێ لە سێ دابەش‌بوونە قانوونی یان شەرعییەکانی Hebrew Bible 8 (the Prophets) کتێبی پێغەمبەرانی پەیمانی کۆن 9 پێغەمبەرانی ئیسرائیلی (ئەوانەی کە وا لە بەشی یەکەمی کتێبی پیرۆز نێویان هاتووە) ۞ 1 پیامبر، نبی 2 پیش‌گو 3 مبلغ 4 (the Prophet) پیامبر اسلام 5 ژوزف اسمیت یا یکی از جانشینانش 6 مکتوبات نبوی عهد عتیق 7 پروفیت 8 (در جمع) اسفار انبیا بنی‌اسرائیل 9 انبیا بنی‌اسرائیل

prophetess /ˈprɒfɪtes, ˌprɒfɪˈtes, US ˈprɑːfɪtes/ *noun*
ژنەپێغەمبەر، پێغەمبەری ژن ۞ نبیه

prophethood /ˈprɒfɪthʊd/ *noun*
پێغەمبەری، پێغەمبەرایەتی ۞ نبوت

prophetic /prəˈfetɪk/ *adjective*, also prophetical
1 پێش‌زانییانە، پێش‌زانانە، داهاتووبینانە، پێش‌گۆیانە، پێش‌بینییانە، predictive 2 سەربە پێغەمبەر یان پێغەمبەران ۞ 1 پیش‌گویانه 2 نبوی

prophetically /prəˈfetɪkli/ *adverb*
لە ڕووی پێش‌زانی(یەوە)، داهاتووبینانە، پێش‌گۆیانە ۞ پیش‌گویانه

prophetship *noun*
پێغەمبەرایەتی، پێغەمبەری ۞ رسالت، نبوت

prophylactic /ˌprɒfɪˈlæktɪk, US ˌprɑːf-/ *adjective*, *noun*
adj پێشگیر، پێشگر، بەرگر، بەرگیر، ڕێ(لێ)گر، نەهێڵ: *prophylactic treatment* *n* 1 دەرمانی بەرگیر یان پێشگر 2 کەرەسە یان ئامرازی پێشگیری یان بەرگیری 3 کردەوەی پێشگیرانە، کاری بەرگیرانە یان پێشگرانە 4 (لە ئەمریکا) کاندۆم، جیر ۞ *adj* پیش‌گیر *n* 1 داروی پیش‌گیر 2 وسیله‌ی پیش‌گیری 3 اقدام پیش‌گیرانه 4 کاندوم

prophylaxis /ˌprɒfɪˈlæksɪs, US ˌprɑːf-/ *noun*
(نەخۆشی) بەرگیری، پێش‌پارێزی، پێشگرتن، بەرگرتن، نەهێشتن، پێشگیری (بنەڕەت: لە لاتینی نوێوە، لە pro-[2] + *phulaxis* یۆنانییەوە

"کاری پاراستن، پاراستن") ۞ پیش‌گیری
propinquity /prəˈpɪŋkwəti/ *noun*
1 نزیکی، نزیکایه‌تی، دیواربه‌دیواری، دراوسێیی 2 (ج شوین یان ج کات)، خزمایه‌تی، kinship، proximity ۞ 1 قرابت، مجاورت 2 خویشاوندی
propionate /ˈprəʊpɪəneɪt/ *noun*
پرۆپیۆنات، پرۆپیۆنه‌یت: خوێ یا ئیستێری ترشه‌لۆکی پرۆپیۆنیک propionic acid ۞ پروپیونات
propionic acid /ˌprəʊpɪˈɒnɪk/ *noun*
(کیمیا) ترشه‌لۆکی پرۆپیۆنیک $C_3H_6O_2$، جۆری ترشه‌لۆکی ئه‌ندامی ئاوه‌کی تیژ ۞ اسید پروپیونیک
propitiable *adjective*
شیاوی دلدانه‌وه یان دلنه‌وایی، شیاوی قایل‌کردن ۞ قابل دلجویی
propitiation /prəˌpɪʃiˈeɪʃn/ *noun*
1 ئاشت‌کردنه‌وه، رق‌نیشاندنه‌وه، ژێرکردنه‌وه، دلدانه‌وه، دلنه‌وایی، به‌ده‌وراهاتن، رازی‌کردن، قایل‌کردن، دلنه‌رم‌کردن 2 تاوان‌پۆشی، که‌فاره، گوناه‌پۆشی ۞ 1 استمالت، دلجویی 2 کفاره
propitiator *noun*
ئاشت‌که‌ره‌وه، دلده‌ره‌وه ۞ پروپیتیاتور
propitiatory /prəˈpɪʃiətri, US -tɔːri/ *adjective*
له رووی ئاشت‌کردنه‌وه، له رووی دلدانه‌وه(وه) یان دلنه‌وایی‌یه‌وه ۞ دلجویانه
propitious /prəˈpɪʃəs/ *adjective*
1 باش، پێویست، گونجاو، شیاو، له‌بار، چاک، خۆش: *propitious sign* 2 به‌ده‌هنده، لێبورده (propitiously /prəˈpɪʃəsli/ *adv*: گونجاوانه، به شێوه‌یه‌کی باش یان له‌بار) ۞ 1 مساعد، مناسب، خوب 2 بخشنده
propitiousness /prəˈpɪʃəsnəs/ *noun*
باشی، گونجاوی، له‌باری ۞ مناسب بودن
prop-jet = turbo-prop
proplastid *noun*
پێش‌دارشته: ته‌نێکی cytoplasmic ورد، له‌وه‌وه دارشته‌یی plastid پێکدێ ۞ پروپلاستید
propolis /ˈprɒp(ə)lɪs/ *noun*
مێو یا چه‌سپی هه‌نگی، جه‌وکی هه‌نگ، چه‌سپی مێش‌هه‌نگوین: ماکێکی جه‌وکی resinous قاوه‌یی‌باو که هه‌نگ له خونچه‌ی داره‌کان ده‌یمژێ و بۆ پرکردنه‌وه و راگرتنی که‌نوو به‌کاری دێنێ ۞ چسب زنبوری
proponent /prəˈpəʊnənt, US -ˈpoʊ-/ *noun*
لایه‌نگر، لایه‌نگیر، ئالیگر، پشتیوان، پالپشت، داژدار ۞ طرفدار، حامی
proportion /prəˈpɔːʃn, US -ˈpɔːrʃn/ *noun*
1 رێژه 2 هاورێژه‌یی، هاورێکی، یه‌ک‌گرتنه‌وه، گونجان 3 به‌ش، پشک، پار، پاژ، ئه‌ندازه، بڕ، راده 4 (proportions) ره‌هه‌نده‌کان، ئه‌ندازه‌کان 5 پێوه‌ر، پێودانگ، هاورێژه‌یی (proportionless *adj*: ناهاورێژه) ۞ 1 نسبت 2 تناسب 3 قسمت، بخش، اندازه 4 (در جمع) ابعاد 5 مقیاس، تناسب
proportionable /prəˈpɔːʃənəbl/ *adjective*
هاورێژه، گونجاو، یه‌ک‌گرەوه، رێژه‌یی (proportionably /prəˈpɔːʃənəbli/ *adv*: به شێوه‌یه‌کی هاورێژه، گونجاوانه) ۞ متناسب
proportional /prəˈpɔːʃənl, US -ˈpɔːrʃ-/ *adjective*
هاورێژه، گونجاو، یه‌ک‌گرەوه، رێژه‌یی: *Salary is proportional to years of experience* (proportionally /prəˈpɔːʃənli, US -ˈpɔːrʃ-/ *adv*: به شێوه‌یه‌کی هاورێژه، یه‌ک‌گرەوانه: *Families with children spend proportionally less per person than families without children*) ۞ متناسب، نسبی
proportionality /prəˌpɔːʃəˈnæləti, US -pɔːrʃ-/ *noun*
هاورێژه‌یی، گونجان، یه‌ک‌گرتنه‌وه ۞ تناسب
proportional parts *noun, pl.*
به‌شه هاورێژه‌کان ۞ اجزای متناسب
proportional representation *noun*
هه‌لبژاردنی رێژه‌یی ۞ انتخابات نسبی
proportionate /prəˈpɔːʃənət, US -ˈpɔːrʃ-/ *adjective*, also proportional
هاورێژه، گونجاو، یه‌ک‌گرەوه: *Increasing costs resulted in proportionate increases in prices* (proportionately /prəˈpɔːʃənətli, US -ˈpɔːrʃ-/ *adv*; proportionateness /prəˈpɔːʃənətnəs, US -ˈpɔːrʃ-/ *n*: هاورێژه‌یی، گونجان، یه‌ک‌گرتنه‌وه) ۞ متناسب
proportioned /prəˈpɔːʃənd, US -ˈpɔːrʃ-/ *adjective*
هاورێژه، گونجاو، یه‌ک‌گرەوه ۞ متناسب
proportionment *noun*
1 هاورێژاندن، هاورێژه‌کردن 2 هاورێژه‌یی ۞ 1 متناسب‌سازی 2 تناسب
proposal /prəˈpəʊzl, US -ˈpoʊzl/ *adjective*
1 دارێژه، پلان، پێشنیار، پێشنیاز، به‌رنامه، نه‌خشه، offer، suggestion: *to submit/accept/reject a proposal* 2 خوازبێنی، خوازگاری، پێشنیار یان پێشنیاز بۆ شووکردن یا ژن‌هێنان، پێشنیاری زه‌ماوه‌ند ۞ 1 پیشنهاد، طرح 2 پیشنهاد ازدواج
proposal of marriage *noun*
خوازبێنی، پێشنیار یان پێشنیاز بۆ شووکردن یان ژن‌هێنان، پێشنیاری زه‌ماوه‌ند ۞ پیشنهاد ازدواج
proposed *adjective*
پلان‌رێژکراو، به‌رنامه(بۆ)دانراو، پلانه‌مه‌ند،

ڕێکخراو ۞ طرح‌ریزی‌شده

proposer /prə'pəʊzə(r), US -'pouz-/ *noun*

1 پێشنیازکەر، پێشنیارکار 2 (پێ)ناسێنەر ۞ 1 پیشنهاددهنده 2 معرفی‌کننده

proposition /ˌprɒpə'zɪʃn, US ˌprɑːp-/ *noun*

1 دۆز، بابەت، کێشە، مژار، پرس، ویستە، مەسەلە، پرسگرێک، پێشنیاز، بیرورا، بۆچوون 2 بڕیار 3 کار، کردە، کردەوە 4 (نافەرمی) پێشنیازی سەرجێیی‌کردن یان لەگەڵ‌خەوتن 5 (لۆژیک و هتد) پرۆپۆزیشن، دۆز ۞ 1 قضیه، موضوع، طرح، نظر 2 حکم 3 امر 4 پیشنهاد هم‌خوابگی 5 (منطق و...) گزاره

propounder *noun*

پێشنیازکار، پێشنیارکەر، پێش‌دانەر، داهێنەر، ئاراهێنەر، بەگۆڕی‌هێنەر، باسکەر، دایرکەر ۞ مطرح‌کننده

propraetor *noun*, also propretor

کۆنسولی ستان‌وانی هەرێمێکی ڕۆمی کۆن ۞ پروپراتور

propranolol /prəʊ'pranəlɒl/ *noun*

جۆری $C_{16}H_{21}NO_2$ beta blocker، زۆرتر بۆ چارەسەری ناڕێکی لێدانی دڵ و angina pectoris بەکاردێتی ۞ پروپرانولول

proprietary /prə'praɪətri, US -teri/ *adjective*

1 تایبەتی، تەرخان‌کراو، قۆرخ 2 سەربە خاوەنداری 3 خاوەندارانە ۞ 1 خصوصی 2 وابسته به مالکیت 3 مالکانه

proprietor /prə'praɪətə(r)/ *noun*

خاوەن، خودان، ساحەب، خاوەندار (ب.ت. دامەزراوەی کار، هوتێل و داهێنان) ۞ مالک، صاحب

proprietorial /prəˌpraɪə'tɔːriəl/ *adjective*

1 خاوەندارانە 2 سەربە خاوەندار ۞ 1 مالکانه 2 وابسته به مالک

proprietorially /prəˌpraɪə'tɔːriəli/ *adverb*

خاوەندارانە ۞ مالکانه

proprietorial right *noun*

مافی خاوەندارێتی یا خاوەنداری ۞ حق مالکیت

proprietorship /prə'praɪətəʃɪp, US -tərʃ-/ *noun*

خاوەنداری، خاوەندارێتی ۞ مالکیت

proprietress /prə'praɪətres/ *noun*

خاوەن، خاوەندار، ساحەب، خودان ۞ مالک، صاحب (زن)

propriety /prə'praɪəti/ *noun*, *pl.* proprieties

1 ڕێوشوێنی پەسندکراوی هەڵسوکەوتی نێو کۆمەڵگا، ڕەوشت(دروستی) 2 دروستی، ڕاستی، دروست‌بوون 3 لێوەشاوەیی، لێهاتوویی 4 گونجاوی، باشی، شیاوبوون 5 (proprieties) ڕێوشوێنی دروست جوولانەوە یان ڕەفتار، ڕەوشت، ئاکار ۞ 1 ادب 2 صحت 3 شایستگی 4 مناسبت 5 (در جمع) ضوابط صحیح رفتار، ادب

proprioceptive /ˌprəʊprɪə(ʊ)'septɪv/ *noun*

(کارئەندامناسی) خۆوەرگر: *proprioceptive feedback sensation* ;*proprioceptive* (proprioception: خۆوەرگری، وەرگرتنی هاندەرەکان کە لە نێو زیندەوەرێکدا بەرهەم دێ: (proprioceptively *adv* ۞ خوددریابنده

proprioceptor *noun*

خۆوەرگر، خۆوەرگیر، وەرگری هەستی نێوەوە یان نێوەکی: وەرگرێکی هەستی (وەک spindle ماسوولکە) کە بەهۆی هاندەرە stimuli خۆوەرگرەکانەوە proprioceptive بزوێنراوە ۞ گیرنده‌ی حسی

props *noun, pl.*

(نافەرمی) کەل‌وپەلی (سەر)شانۆ ۞ (عامیانه) وسایل صحنه

proptosis /prɒp'təʊsɪs/ *noun*

زەقی، دەرپەڕیوی، دەرپۆقیوی، داکەوتوویی، خزین ۞ بیرون‌افتادگی، پایین‌افتادگی

propulsion /prə'pʌlʃn/ *noun*

1 ڕادان، پاڵنان، لێخوڕین، ڕانشت، پێش‌ئاژۆتن، پێشوەبردن، پێشبەری، پێش‌ئاژۆیی، پێشاژۆیی 2 هێزی ڕادان یان پاڵنان، هێزی پێشاژۆیی: *wind/steam/jet propulsion* ۞ 1 رانش 2 نیروی رانشی

propulsive /prə'pʌlsɪv/ *adjective*, also propulsory

ڕادەر، ڕانەر، پێش‌ئاژۆ، پێشاژۆ، ڕادەرانە، پاڵنەرانە، پێشبەر(انە)، پێشوەبەر ۞ رانشی

propulsive forces *noun, pl.*

هێزە ڕادەر یان پاڵنەرەکان، هێزە پێشبەرەکان، هێزە پێش‌ئاژۆکان ۞ قوای رانشی

propulsive gases *noun, pl.*

گازە ڕادەر یان پاڵنەرەکان، گازە پێشبەرەکان یان ڕانەرەکان ۞ گازهای رانشی

propulsive power *noun*

هێزی ڕادەر یا پاڵنەر یا پێشاژۆ، هێزی پێشبەری یان پێشوەبەر، هێزی ڕانەر ۞ قدرت رانشی

propyl /'prəʊpʌɪl, US -pɪl/ *noun*

(کیمیا) پرۆپیل ۞ پروپیل

propyla = plural form of propylon

propylaeum /ˌprɒpɪ'liːəm/ *noun, pl.* propylaea /-'liːə/

1 دالان، دەروازە یان ژوورگەی پەرستگە 2 (بە the Propylaeum) دەروازەی ئاکرۆپۆلیس لە ئاتین ۞ پروپیلوم

propylene /ˈprəʊpɪliːn/ *noun*
(گاز) پرۆپیلین، پرۆپیلێن ۞ پروپیلن

propylic *adjective*
(کیمیا) پرۆپیلی ۞ پروپیلی

propylon /ˈprɒpɪlɒn/ *noun, pl.* propylons or propyla /-lə/= propylaeum

pro rata /ˌprəʊ ˈrɑːtə, US ˌprəʊ/ *adjective, adverb*
adj (لاتینی) هاوڕێژە، گونجاو، یەکگرەوە *adv* هاوڕێژانە، گونجاوانە: *Prices will increase pro rata* ۞ *adj* متناسب *adv* بە تناسب

proration *noun*
بەش‌کردن بە ئەندازە یا بە ڕێژە ۞ تقسیم بە نسبت

prorogation /prərəˈgeɪʃ(ə)n/ *noun*
(پارلەمان) وچان، داخستنی کاتی، دواخستن، پاش‌خستن، خستنەدواوە ۞ تعطیل موقت، تعویق

prosaic /prəˈzeɪɪk/ *adjective*
1 ماندووکەر، ناخۆش، وەڕەسکەر، ناخۆش، جاڕزکەر، ئایەخ، هیچ(ەکە)، ئاسایی: *a prosaic style* 2 بەخشانی (*adv* /-kli/ prosaically: بە شێوەیەکی ئاسایی؛ *n* prosaicness) ۞ 1 کسل‌کننده، معمولی 2 نثری

prosaism /ˈprəʊzeɪɪzəm/ *noun*
پەخشان‌نووسی ۞ نثرنویسی

prosaist /ˈprəʊzeɪɪst/ *noun*
1 پەخشان‌نووس 2 کەسێکی عاجزکەر ۞ 1 نثرنویس 2 آدم معمولی

prosateur *noun*
پەخشان‌نووس ۞ نثرنویس

pros and cons *noun, pl.*
لایەنە باش و خراپەکان، سەنگ‌وسووک، خاڵە بەهێز و لاوازەکان ۞ نقاط قوت و ضعف

proscenium /prəˈsiːniəm/ *noun, pl.* prosceniums or proscenia /-nɪə/
1 بەشی پێشەوەی پەردە، پێشگە، پێش‌شانۆ 2 ستەیج یان سەکۆی شانۆگەری زوو ۞ 1 پیش‌صحنه 2 پروسنیوم

proscription /prəˈskrɪpʃn, US prəʊˈs-/ *noun*
1 بەربەندی، گیرانەوە، بەربەندکردن، ڕاگرتن، نەهێشتن، قەدەغەکردن 2 دوورخستنەوە 3 مەحکوومییەت 4 (مێژوویی) بێ‌بەشێتی، بێ‌بەریتی ۞ 1 ممنوعیت، منع، قدغن‌سازی 2 تبعید 3 محکومیت 4 محرومیت

proscriptive /prəʊˈskrɪptɪv/ *adjective*
بەربەندکەر، قەدەغەکەر ۞ قدغن‌کننده

prose /prəʊz, US prəʊz/ *noun*
1 پەخشان: *the author's clear elegant prose* 2 (= *style of writing*) وتە یان قسەیەکی وشک 3 (وەکوو ئاوەڵناو) بە پەخشان ۞ 1 نثر 2 سخن عاری از لطافت 3 منثور

prosector /prə(ʊ)ˈsɛktə/ *noun*
(زۆرتر ئەمریکا) یەکالاکەرەوەی لەش یان لاشەی مردوو (بۆ تاقی‌کردنەوە و پیشاندانی توێکاری‌یانە) ۞ پروسکتور

prosecuting attorney *noun*
(لە ئەمریکا) دادپرس، دۆزگەر ۞ دادستان

prosecuting lawyer *noun*
پارێزەری دادبەر یان سکاڵاکەر ۞ وکیل شاکی

prosecution /ˌprɒsɪˈkjuːʃn, US ˌprɑːs-/ *noun*
1 بەدواداچوون، ڕاوەدوونان، بەدواکەوتن، ڕاونان، لەشوێن‌کەوتن، شوێن‌گرتن، دانەپەی 2 شکات، سکاڵا، گازندە 3 پارێزەر یان دەستەی پارێزەرانی دادبەر 4 درێژەدان، (لەسەر)سووربوون، لەسەرڕۆیشتن، بەردەوام‌کردن 5 جێبەجێ‌کردن، کردن، ڕاپەڕاندن، ئەنجامدان ۞ 1 تعقیب 2 شکایت 3 وکیل یا وکلای شاکی 4 تداوم 5 اجرا

prosecutor /ˈprɒsɪkjuːtə(r), US ˈprɑːs-/ *noun*
1 بەداواچوو، ڕاونەر 2 پارێزەری گشتی 3 = prosecuting attorney ۞ 1 تعقیب‌کننده 2 دادیار

proselyte /ˈprɒsɪlaɪt/ *noun*
نۆدین، نوێ‌باوەڕ، نوێ‌ئایین ۞ نوکیش

proselytism /-lɪtɪz(ə)m/ *noun*
نۆدینی، نوێ‌ئایینی، نوێ‌باوەڕی ۞ نوکیشی

proselytizer *noun*
(دین یا سیاسەت) ڕاگەیەنەر، پەرەپێدەر ۞ مبلغ

proselytizing *noun*
ڕاگەیاندن، پەرەپێدان ۞ تبلیغ

proser *noun*
پەخشان‌نووس ۞ نثرنویس

proseman /prəʊzmən/ *noun*
پەخشان‌نووس ۞ نثرنویس

prosencephalic *adjective*
(توێکاری) پێشەمێشکی، سەربە بەشی پێشەوەی مێشک، پێش‌مێشکی ۞ وابسته به بخش جلوی مخ

prosencphalon /ˌprɒsɛnˈsɛfəlɒn, US -ˈkɛf-/ = forebrain

prosenchyma /prɒˈsɛŋkɪmə/ *noun, pl.* prosenchymas
شانەیێکی ڕووەکی کە لە کۆمەڵە خانەیێکی درێژ و باریک بە بنێکی تیژەوە پێکهاتووە و زۆرتر لە شانەی ئاوخۆرەیی‌دا هەیە ۞ پروسنشیم

prosenchymaous *adjective*
پرۆسێنشیمی ۞ پروسنشیمی

prosimian /prəʊˈsɪmɪən/ *noun*
(زیندەناسی) پێش‌مەیموونی: سەرەتاکیکی primate ژێردەستەی (Prosimii) کە lemur ـەکان، loris ـەکان، bushbaby ـەکان و tarsier ـەکان دەگرێتەوە (بنەڕەت: لە -pro-[2] +

پروسیمین ⬡ (simian

Proserpina *noun*, also Proserpine, Latin
پرۆسێرپینا، پرۆسێرپین، پێرسێفۆن: کچی زیۆس Zeus و دیمیتەر Demeter، ژنی Hades (لە میتۆلۆژی یۆنانیدا) ⬡ پروسرپینا

prose works *noun, pl.*
بەرهەمە پەخشانییەکان، ئاسەواری بە پەخشاننووسراو ⬡ آثار منثور

prosily /'prəʊzɪli/ *adverb*
وەڕەسکەرانە، بە شێوەیەکی ناخۆش یا جاڕسکەر ⬡ بە طور کسل کنندە

prosiliency *noun*
دیاری، زەقی، دەرکەوتوویی، بەدیارەوەبوویی، قیتی ⬡ برجستگی

prosilient *adjective*
دیار، زەق، دەرکەوتوو، بەدیارەوەبوو، بەدەرەوە، قیت، دەرپەڕیو، هەڵقوڵتاو ⬡ برجستە

prosiness /'prəʊzinəs/ *noun*
ماندووکەری، وەڕەسکەری، ناخۆشی ⬡ کسل‌کنندگی

prosimian /prəʊ'sɪmiən/ *noun*
پێشمەیموونی، نیمچەمەیموونەکان: primate ی لادەستە (Prosimii) کە lemur، loris، bushbaby و tarsier دادەگرێ ⬡ پروسیمین

prosit /'prəʊzɪt/ *interjection*, also prost
(ئەڵمانی و لە لاتینەوە) بە خۆشی (بەرلە خواردنەوە) ⬡ بە سلامتی

prosobranch /'prɒsəbraŋk/ *noun*
پێشیشیپەڕە(یی)، پرۆسۆبرانک ⬡ پروسوبرانک

Prosobranchia /ˌprɒsə(ʊ)'braŋkɪə/ *noun, pl.*
(زیندەناسی) پێششیپەڕەییەکان: ژێرپۆلێکی لەشنەرمان کە limpet ەکان، abalone ەکان و زۆر شەیتانۆکە دەگرێتەوە (بنەڕەت: لە لاتینی نوێوە، لە یۆنانی *prosō* "forwards" + *brankhia* "gills") ⬡ پروسوبرانکیا

proslavery /prəʊ'sleɪvəri/ *noun*
لایەنگری لە کۆیلەداری، لایەنگریتی کۆیلەداری ⬡ پروسلاوری

prosodemic /ˌprɒsə'demɪk/ *noun*
نەخۆشییێ کە کەسێ لە کەسێکیتر دەیگرێتەوە ⬡ پروسدمیک

prosodic /prəʊ'sɒdɪk, US prə'sɑːdɪk/ *adjective*, also prosodiacal or prosodial or prosodical
عەرووزی، ڕیهۆنەیی، سەربە prosody (prosodiacally *adv*) ⬡ عروضی

prosodist *noun*
زانای عەرووز، ڕیهۆنەزان ⬡ عروضی

prosody /'prɒsədi, US 'prɑːs-/ *noun, pl.* prosodies
1 عەرووز، ڕیهۆنە، زانستی هەڵبەستدانان 2 (زمانەوانی) پراسۆدی ⬡ 1 عروض 2 پروسودی

prosoma (*pl.* prosomas or prosomata) = cephalothorax

prosomal *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە cephalothorax ـەوە هەیە ⬡ وابستە بە cephalothorax

prosopopoeia /ˌprɒsəpə'piːə/ *noun, pl.* prosopopoeias
1 (مەجاز) هێنانەئارای کەسێکی مردوو یان نادیار 2 هێنانەبەرچاو، وێناکردن ⬡ 1 پروسوپوپیا 2 تجسم

prospect /'prɒspekt, US 'prɑːs-/ *noun*
1 دیمەن، پێشچاو، بەرچاو 2 ئەگەر، شیان، ڕێتێچوون، لەوەچوون، وێچوون، پێچوون 3 هیوا، هومێد، جێی هیوا 4 چاوەڕوانی 5 بۆچوون، پێ‌وابوون، هێنانەپێش‌چاو 6 پاڵێوراو، بەرەندام 7 کڕیار یان مشتەری ڕێتێچوو 8 نەیار یان براوەی ڕێتێچوو 9 شوێنێ کە لەوەدەچێ کانێکی لێ بەرهەم بێ، (نموونەی) کانی جێی هیوا 10 (prospects) داهاتوو، پاشەڕۆژ، دوارۆژ 11 چاوەڕوانی، تەماوەری 12 ئەگەر، شیان، ڕێتێچوون، لەوەچوون، وێچوون، پێچوون ⬡ 1 چشم‌انداز 2 احتمال 3 امید 4 انتظار 5 تصور 6 کاندیدا 7 مشتری احتمالی 8 برندەی احتمالی 9 پروسپکت 10 (در جمع) آیندە 11 انتظار 12 احتمال

prospective /prə'spektɪv/ *adjective*
1 ئەگەردار، شیاو، ڕێتێچوو، لەوەچوو، لەوانەیە 2 داهاتوو، پاشەڕۆژ، داهاتوویی، لەمەوبەدوایی، ڕووەوداهاتوو، ڕوولە داهاتوو، بەزوویی‌هاتوو 3 چاوەڕوان 4 هاکا، نزیک 5 پۆتانسیەل ⬡ 1 محتمل، احتمالی 2 آیندە، عطف بە آیندە 3 منتظر 4 قریب‌الوقوع 5 بالقوە

prospectively /prə'spektɪvli/ *adverb*
ڕێتێچووانە، لەوانەیە، ڕەنگە، ڕێی تێدەچێ، پێدەچێ، لەوەدەچێ ⬡ بە طور احتمالی

prospectiveness /prə'spektɪvnəs/ *noun*
1 هیواداری، هومێدەواری، جێی هومێدبوون 2 هاکایی ⬡ 1 امیدواری 2 قریب‌الوقوع کردن

prospector /prə'spektə(r), US 'prɑːspektər/ *noun*
کاندۆز، کانگەڕ ⬡ جویندەی طلا

prospectus /prə'spektəs/ *noun, pl.* prospectuses
بڵاونامەی سەرەتایی، ئاگاداری(نامە) ⬡ بروشور

prosperity /prɒ'sperəti, US prɑː's-/ *noun*
گەشەسەندن، باوسەندن، پێشکەوتن، دەوڵەمەندبوون، سەرکەوتن، خۆشی، گەشەکردن، ئاوەدانی، دەوڵەمەندی، لەخۆشیدابوون، بەروبووم، تێروتەسەلی، ئاسوودەیی، بەرە، بەرەکەت، فەڕوبیت، بەختەوەری، بڕەوسەندن

۞ رونق، رفاه، خوش‌بختی

prosperous /ˈprɒspərəs, US ˈprɑːs-/ *adjective*
سەرکەوتوو، پێشکەوتوو، دەوڵەمەند، جێگرتوو، بەختەوەر، بەخۆداهاتوو، باوەشەندوو، گەشەسەندوو، گەشەکردوو، ئاوەدان، پڕگەشە، برەوسەندوو، خۆش‌گوزەران، تێروتەسەل، ئاسوودە، خۆش، لەخۆشیدا، بەبەرەکەت، بەپیت، بەفەرویپیت، بەرخوردار، خێرانداری، بەبەروبووم، auspicious، favourable، flourishing ۞ موفق، مرفه، پررونق

prosperously /ˈprɒspərəsli, US ˈprɑːs-/ *adverb*
گەشەسەندووانە، برەوسەندووانە، سەرکەوتووانە، تێروتەسەلانە، بە شێوەیەکی ئاوەدان، دەوڵەمەندانە ۞ به طور پررونق

prostacyclin /ˌprɒstəˈsaɪklɪn/ *noun*
(زیندەکیمیا) پرۆستاسایکلین، پرۆستاسیکلین: ئاوێتەیەکی پرۆستاگلاندینی دیوار(ە)ی خوێن‌بەرەکان، وەک anticoagulant و vasodilator کار دەکا، پرۆستاگلاندینی $C_{20}H_{32}O_5$ کە بە تایبەتی رێ لە پێکهاتنی مەیین یان پەنگینی clot خوێن دەگرێ ۞ پروستاسیکلین

prostaglandin /ˌprɒstəˈglandɪn/ *noun*
(زیندەکیمیا) پرۆستاگلاندین: کۆمەڵێ لە ئاوێتەکان بە کۆمەڵە کاریگەرییەکی هۆرمۆن‌ئاسای جۆراوجۆرەوە، جێی سەرنجە بۆ ئاودانی گرژبوون و چوونەیەکی منداڵدان (و مەهاری داگیرسان یان ئاوسان inflammation و تیمپراچێری لەش و زۆر کاری کارئەندام‌ناسی physiological تر؛ بنەڕەت: لە prostate + (-in[1] + gland[1] ۞ پروستاگلاندین

prostas *noun*
(لە بیناسازی یۆنانی‌دا) دیوی کەوشکەن ۞ اتاق کفش‌کن

prostate /ˈprɒsteɪt, US ˈprɑːs-/ *adjective, noun,* also prostate gland
adj سەربە یان پێوەندی بە رژێنەی پرۆستات یان پێش‌وێست(ـاو)ـەوە هەیە *n* رژێنەی پرۆستات یان پێش‌وێستە یان پێش‌وێست(ـاو، بەشێکی پتەوی ماسوولکاوی دەوروبەری ملی میزەڵدان یان بنکی میزەڕۆ کە شلەیێ دەردەدا کە پێکهێنەری تۆماوە، بە رێگای فەرەنسی‌یەوە، لە prostate لاتینی نوێ‌وە، لە *prostatēs* یۆنانی‌یەوە "کەسێ کە لە پێشەوە وێستاوە") ۞ *adj* وابسته به غده‌ی پروستات *n* غده‌ی پروستات

prostatectomy *noun, pl.* prostatectomies
پرۆستات‌بڕی، پێش‌وێست(ـاو)بڕی، پرۆستات‌دەرکێشی، هەڵکێشان یان دەرکێشانی پرۆستات ۞ پروستات‌برداری

prostate gland = prostate

prostate-specific antigen *noun, abbreviation* PSA
پرۆتێئازێ protease کە بەهۆی خانە epithelial ـەکانی رژێنەی پێش‌وێستە یان پرۆستاتەوە دەردەدرێ و بۆ دەس‌نیشان‌کردنی شێرپەنجەی پرۆستات prostate cancer بەکاردێترێ ۞ نوعی آنتی‌ژن

prostatic *adjective*
سەربە رژێنەی پرۆستات یا پێش‌وێست(ـاو) ۞ وابسته به غده‌ی پروستات

prostatism *noun*
کۆنیشانەی کێشە و نارەحەتی‌یەکانی پرۆستات، لە ئەنجامی گەورەبوونەوەی رژێنەکە بەرلە میزکردن دەگرێ، نەخۆشی پرۆستات یان پێش‌وێستە، لە ئەنجامی گیرانی ملی میزەڵدان bladder neck کە لەودا رژێنەکە gland گەورە دەبێتەوە ۞ پروستاتیسم

prostatitis *noun*
داگیرسان یان ئاوسانی رژێنەی پێش‌وێستە ۞ التهاب پروستات

prosthesis /prɒsˈθiːsɪs, US prɑːs-/ *noun, pl.* prostheses /-siːz/
1 بڕی‌ئەندام، ئەندامی ناخۆیی یان دەسکرد 2 خستنەسەری پیت یان برگەیێ لە سەرەتای وشەیێ، وەک وشەی سپانیایی *escuela* کە لە *scola*ی لاتینی داڕێژراوە، سەرەتادانان (بنەڕەت: لە *prosthesis* یۆنانی‌یەوە، لە *prostithenai* "خستنەسەر") ۞ 1 عضو مصنوعی 2 پروتیسیس

prosthetic /prɒsˈθetɪk, US prɑːs-/ *adjective*
1 (ئەندام) دەسکرد، ناخۆیی 2 سەربە خستنەسەر یان سەرەتادانان، سەرەتادانەرانە 3 سەربە کۆمەڵێکی ناپرۆتێینی nonprotein کە لەگەڵ پرۆتێینێکی (prosthetically *adv*) ۞ 1 مصنوعی 2 و 3 پروستیتیک

prosthetic group *noun*
(زیندەکیمیا) کۆمەڵی پرۆستێتیک: کۆمەڵێکی ناپرۆتێینی کە بەشێ لە پرۆتێین پێکدێنێ یان لەگەڵ ئەودا لێکدراوە ۞ گروه پروستیتیک

prosthetics /prɒsˈθetɪks, US prɑːs-/ *noun, pl.*
1 بڕی‌ئەندام‌دانان، دانانی ئەندامی دەسکرد یان ناخۆیی 2 لقێ لە نەشتەرگەری کە دەربارەی دروست‌کردن و چەسپاندنی ئەندامێکی دەسکرد دەکۆڵێتەوە ۞ 1 گذاشتن عضو مصنوعی 2 پروتیک، پروتینیکس

prostitute /ˈprɒstɪtjuːt, US ˈprɑːstətuːt/ *noun*
قەحبە، لەش‌فرۆش، خراپە، خۆفرۆش، سۆزانی، جندە ۞ روسپی، فاحشه

prostitution /ˌprɒstɪˈtjuːʃn, US

,prɑ:stə'tu:ʃn/ *noun*
1 قەحبەیی، قەحبەگەری، خۆفرۆشی، حیزی، لەش‌فرۆشی: *Many women were forced into prostitution* 2 خەسارکردن، زایەکردن، بەفیڕۆدان، بەهەدەردان 3 بێ‌سەرەوبەرەیی، شپرزەیی، فەساد، خراپەکاری ۞ 1 فاحشگی 2 تضییع 3 ابتذال

prostrate /'prɒstreɪt, US 'prɑ:s-/ *adjective*
1 دەمەوڕوو، لەسەرزگ، لەپەوڕوو، ڕوولەعەرز 2 لەپێ‌کەوتوو، لەپەل‌وپۆکەوتوو، تێکچوو، پێچوو، کنگەوتلورکەوتوو، بێ‌دەسەلات، هیچ‌لەدەس‌نەهاتوو، بارچەوت، بار(لێ)کەوتوو، دەسەوسان، بێکارە، داماو، لاواز، کز، سەرکز، سست 3 تێشکاو، بەزیو، لەخۆل‌وەردراو، لەعەرزگەوزاو 4 ملکەچ، سەرشۆڕ 5 (ڕووەک‌ناسی) تەرزفڕێدەر ۞ 1 دمر 2 فرسودە، ضعیف، ناتوان 3 مغلوب 4 خاضع 5 پروستریت

prostomial *adjective*
سەربە پێش‌دەم، پێش‌دەمی ۞ وابستە بە پروستومیوم

prostomium *noun, pl.* prostomia
پێش‌دەم: بەشێ لە سەری کرمێکی ئالقەیی annelid (وەک earthworm ی) کە لە پێشەوەی دەمی‌یەوە هەلکەوتووە ۞ پروستومیوم

prostrated *adjective*
1 لەپێ‌کەوتوو، لەپەل‌وپۆکەوتوو، پەک‌کەوتوو، تێکچوو، پێچوو، کنگەوتلور(کەوتوو)، بێ‌دەسەلات، هیچ‌لەدەس‌نەهاتوو، بەکارنەهاتوو، بێکارە، سست 2 نەخۆش ۞ 1 ازپاافتادە، ناتوان 2 بیمار

prostrating *adjective*
لاوازکەر، لەپەل‌وپۆخەر، لەبن‌هێنەر، پێچوێنەر ۞ فرساینده

prostration /prɒ'streɪʃn, US prɑ:'s-/ *noun*
1 ملکەچی، مل‌بۆدانەواندن، سەرشۆڕی، مل‌شۆڕی، سەربەردانەوە، گوێڕایەلی 2 خۆبەدەستەوەدان، ملنان، سەربەعەرزدانان، دەمەوڕووکەوتن، لەپەوڕووکەوتن، سوژدە 3 لەپێ‌کەوتوویی، پەک‌کەوتوویی، سستی، داماوی، زۆرپێچوون، لاوازی یان کزی لە ڕادەبەدەر، ماندوویی، شەکەتی، ڕەتان 4 تێشکان، بەزین ۞ 1 اطاعت، خضوع 2 تسلیم، سجده 3 ازپاافتادگی، ضعف مفرط. خستگی 4 شکست

prostyle /'prəʊstʌɪl/ *noun*
هەیوان یان دالانی پەرستگەی یۆنانی بە چوار کۆلەکەوە (بنەڕەت: لە یۆنانی‌یەوە: *pro* "پێش، بەر" + *stulos* "کۆلەکە") ۞ پروستایل

prosy /'prəʊzi/ *adjective* (prosier, prosiest)
1 درێژدادرانە، ماندووکەر، عاجزکەر، وەڕەس‌کەر، commonplace 2 بەخشان‌ئاسا ۞ 1 مطول 2 نثرمانند

Prot *abbreviation* Protestant

prot(o)- before a vowel *prefix*
پێشگر: سەرەتا، بنەڕەتی، سەرەکی، بنچینەیی، سەرەتایی، بەرایی: *prototype* (بنەڕەت: لە *prōtos* یۆنانی "یەکەمین") ۞ پیشوند: آغاز، اصلی، بدوی

protactinium /,prəʊtæk'tɪniəm, US ,proʊ-/ *noun*
پرۆتاکتینیۆم (توخمێکی کانزایی تیشک‌دەری درەوشاوە، بە ژ.گ. 91، ن. Pa) ۞ پروتاکتینیم

protagon *noun*
پرۆتاگۆن: تەنێکی فۆسفۆری کە بەشێ سەرەکی یا پێکهێنەری سپێنی مێشک پێکدێنێ ۞ پروتاگون

protagonist /prə'tægənɪst/ *noun*
1 کەسایەتی سەرەکی، قارەمان(ی چیرۆک، دراما و هتد)، ئەکتەرەی سەرەکی 2 پێشەنگ، پێشڕەو، ڕێبەر 3 پارێزەر، ڕاگەێنەر، ڕاگەیەنەر، پشتیوان 4 نەیار، هەڤرک، ڕکەبەر ۞ 1 شخصیت اصلی 2 پیش‌کسوت 3 مدافع 4 حریف

protamine *noun*
یەکێ لە پرۆتئینە قلیایی‌یەکان کە لەگەل ترشەلۆکی نیوکلێئیک تێکەل دەبێ و کرۆماتین پێکدێنێ ۞ پروتامین

protandrous /prəʊ'tandrəs/ *adjective*
(گیانەوەرناسی و ڕووەک‌ناسی، سەربە گول یان گیانەوەرێکی نێرەمووک) سەرەتانێرەک، پێش‌نێرەک: خاوەنی ئەندامی زاوزێی نێرینە کە بەرلە مێینە پێگەیشتووە (دژی protogynous) ۞ پروتاندروس

protandry *noun*
پرۆتاندری، سەرەتانێرەکی، پێش‌نێرەکی ۞ پروتاندری

protanopia /,prəʊtə'nəʊpiə/ *noun*
جۆرێ ڕەنگ‌کوێری، لە ئەنجامی ناهەستیاری بە ڕووناکی یا شەوقی سوور (بڕوانە deuteranopia، tritanopia) ۞ پروتانوپیا

protasis /'prɒtəsɪs/ *noun, pl.* protases /-si:z/
(ڕێزمان) 1 کاری مەرجی (بڕوانە apodosis) 2 یەکەمین بەشی درامای کۆن کە لەودا کەسایەتی‌یەکان دەناسێنران ۞ 1 فعل شرط 2 پروتاسیس

protatic *adjective*
سەربە کاری مەرجی ۞ وابستە بە فعل شرطی

prote(o)- /'prəʊtəʊ, US 'proʊtoʊ/ *prefix*
پێشگر: پرۆتئین، پرۆتیین، پرۆتین ۞ پیشوند: پروتئین

protea /'prəʊtɪə/ *noun*
دەوەنێکی هەمیشەسەوزی زۆربە لە ئەفریکای

باشــووری، بــه ســەرەگوڵــی قووچکەئاســای گەورەوە [توخم *Protea*: زۆر جۆرن] ◌ پروتیا

protea family *noun*

خێــزانی پرۆتیــا: ڕووەکێکــی خێــزانی Proteaceae، ئــەو دار و دەوەن و ڕووەکانــە دەگرێتــەوە کــە بــەرەکــەیان شــێوەی ئــاوک یــان کەڵوو و کەپــوول دەدا. macadamia ،banksia و silk oak دەگرێتەوە ◌ خانوادەی پروتیا

protean /'prəʊtiən, prəʊ'ti:ən, US 'proʊ-, proʊ't-/ *adjective*

وازیوازی، ڕاڕا، تاوتــاو، حولحــولی، گــۆڕاو، نــاجێگیر، لــەق، ناســەقامگــیر، بگــۆڕ، زووگــۆڕ (بنەڕەت: لە *Proteus* خودای پچوکی دەریا (کە دەیتــوانی هــەر دەمــێ بیهــەوێ خــۆی بگــۆڕێ، میتۆلۆژی یۆنانی) ◌ دمدمی، متلون

protease /'prəʊtieɪz/ *noun*, also proteinase

(زینــدەکیمیا) پرۆتیز، پرۆتیئاز: هەوێنــە یــان ئانزیمــێ کــە پــرۆتێین و پێپتایــدەکان تێــک دەشکێنێ ◌ پروتیز

protease inhibitor *noun*

پرۆتیئازبەند، بەربەست یان بەربەندی پرۆتیز: مــاک یــان مــادەیێ کە ڕێ لە کــاری هــەوێنــەی پرۆتیئاز دەگرێ ◌ اینهیبیتور پروتیز

protectant *noun*

مەتریالی پارێزەر، ب.ت. بەدژی نەخۆشی یان تێشکدانەوەی زووربنەوش ◌ مادەی محافظ

protected building *noun*

خــانوو یــان بینــای مێژوویــی پــارێزراو (یــان تۆمارکراو) ◌ بنای تاریخی حفاظت‌شده

protection /prə'tekʃn/ *noun*

1 پاراستن، ئاگالێبوون، ئاگادێری، نیگادێری، ڕاگرتن، ئاگاداریکردن 2 پارێزە، شتی پاراستن، کەرەســەی پاراســتن 3 پــەنا 4 دابــین(کــردن)، جێبــەجێکــردن 5 پاراســتن 6 پــشتگیری، پشتیوانی، داکۆکی، پشتەڤانی 7 خــاوە، بــاجی سمــێڵ، پــوول و پــارەی زۆرەکــی: *to pay protection money* ◌ 1 حفاظــت، نگهــداری 2 وسیلەی محافظــت 3 پنــاه 4 تــأمین 5 مــصونیت 6 حمایت 7 باج سبیل

protectionism /prə'tekʃənɪzəm/ *noun*

پــشتگیریخــوازی، پــشتیوانیخــوازی (لــە بەرووبووی نێوەوەی وڵاتەوە) ◌ حمایت‌گرایی

protectionist /prə'tekʃənɪst/ *noun. adjective*

n پــشتگیریخــواز، پــشتیوانیخــواز *adj* پشتگیریخوازانە: *protectionist policies* ◌ *n* حمایت‌گرا *adj* حمایت‌گرایانه

protection racket *noun*

خاوە، باجی سمێڵ ◌ باج سبیل

protective /prə'tektɪv/ *adjective. noun*

adj ئاگاداریکەرانە، ڕاگر، ڕاگرانە، پارێزەرانە، پارێزەر، پشتگیرییانە *n* 1 (لەئەمریکا) کاندۆم، جیر 2 شتی پــارێزەر، پــارێزە ◌ *adj* حفــاظی، حمایتی، ایمنی، حمایتی *n* 1 کاندوم 2 چیز محافظ

protective custody *noun*

ڕاگــرتنی زینــدانی بــۆ پاراســتنی (گیــانی)، گلدانەوەی گیراو بە مەبەستی ئاگالێبوونی ◌ پروتکتیو کاستودی

protectively /prə'tektɪvli/ *adverb*

پارێزەرانە، بە مەبەستی پاراستن، بۆ ئاگالێبوون: *She clutched her bag protectively* ◌ بــە طور محافظ، به منظور حفاظت

protectiveness /prə'tektɪvnəs/ *noun*

پاراســتن، ئاگالــێبــوون، ئاگــادێری، ڕاگــرتن، ئاگاداریکردن ◌ محافظت

protector /prə'tektə(r)/ *noun*

1 پارێزەر، پارێزە، ڕاگر، ئاگاداریکەر، نیگاوان 2 پــــشتیوان، لایــــەنگر 3 سەرپەرســــت 4 جێگر regent 5 (هــەروەها Lord Protector) ســەرناوی Protector of the Commonwealth و کورەکەی Richard وەک Oliver Cromwell سەرۆکی حکومەتی ئینگلتەرە لە 9-1653 ◌ 1 محافظ 2 حامی 3 قیم 4 نایب‌السلطنه 5 پروتکتور

protectorate /prə'tektərət/ *noun*

1 وڵاتی پشتگیریکراو، وڵاتی پشتیوانیکراو 2 (مێژوویــــی، Protectorate) پلەوپایــــە یــــان ســــەردەمی بەڕێوەبەرایــــەتی Protector ◌ 1 کشور تحت‌الحمایه 2 پروتکتوریت

protectorship *noun*

1 پاراستن، ئاگالێبوون، ئاگادێری، ئاگاداریکردن 2 داکۆکی، پشتیوانی ◌ 1 حفاظت 2 حمایت

protectory /prə'tektəri/ *noun. pl.* protectories

پەناگــە، جــێپــەنا، پــەنا (جێگــای حەواندنــەوە و ڕاگــرتنی ئــاوارە و منــاڵانی بێسەرپەرشــت) ◌ پروتکتوری

protégé /'protəʒeɪ, US 'proʊt-/ *noun* (*fem.* protégée)

1 دەسنیــژ، ژێرســایە، دەسنیــشان، کەســێ پشتیوانیلێکراو 2 پشتیوانیکراو، پشتگیریکراو (بنەڕەت: لە فەرەنسییەوە) ◌ 1 دست‌پرورده 2 مورد حمایت

proteid /'prəʊti:d/ *noun*

(زیندەکیمیا) پروتید، پرۆتێید، پرۆتێید ◌ پروتئید

proteide = proteid

protein /'prəʊti:n, US 'proʊ-/ *noun*

پرۆتێین، پرۆتین (بنەڕەت: لە *prōteios* یۆنانی "primary") ◌ پروتئین

proteinaceous *adjective*

خــاوەنی پــرۆتێین، پــرۆتێیندار، پرۆتێینــاوی ◌ دارای پروتئین

proteinase = protease

protein coat = capsid[2]

protein kinase *noun*

کینازی پرۆتئین: دەستەیێ لە هەوێنەکان کە تاوی ڕاگوێستنی کۆمەڵێکی فۆسفات لە ATP ـەوە بۆ یەک یان چەند ترشەڵۆکی ئەمینۆ لە لازنجیرەیێکی پرۆتئین دەدا ۞ کیناز پروتئین، پروتئین کیناز

protein kinase C *noun*

کینازی پرۆتئینێ سی ۞ کیناز پروتئین سی

proteinuria /ˌprəʊtiːˈnjʊəriə/ *noun*

(پزشکی) بوونی بڕێکی نائاسایی abnormal quantity پرۆتئین لە میزدا، ڕەنگە نیشانەی باش‌کارنەکردنی گورچیلە بێ ۞ پروتئینوریا

pro tem /ˌprəʊ ˈtem, US ˌproʊ/ *adverb. abbreviation* Latin pro tempore

جاری، جاریکانی، کاتی‌یانە: *A new manager will be appointed pro tem* ◊ *A pro tem committee was formed from existing members* (کورتەی pro tempore /prəʊ ˈtempəri/ لاتینە) ۞ موقتاً

proteoglycan /ˌprəʊtiəʊˈglʌɪkan/ *noun*

دەستەیێ لە glycoprotein ـەکان کە کێشی گەردی‌یان لە سەری‌یە (یان بالایە)، ب.ت. لە connective tissue دایە ۞ پروتئوگلیکان

proteolysis /ˌprəʊtiˈɒlɪsɪs/ *noun*

شی‌بوونەوەی پرۆتێینی، پرۆتین‌شی‌بوونەوە، پرۆتیۆلیز، پرۆتیۆلیسیس ۞ پروتئولیز

proteolytic *adjective*

سەربە پرۆتیۆلیسیس، پرۆتین‌شی‌بوونەوەیی ۞ وابستە بە پروتئولیز

proteomic *adjective*

سەربە یان پێوەندی بە پرۆتیۆمیکسەوە هەیە ۞ وابستە بە پروتیومیک

proteomics *noun, pl.*

لقێ لە زیندەناسی گەردی کە دەربارەی جووڵانەوە و کارلێکی interaction پرۆتێنەکانی نێو خانە دەکۆڵێتەوە ۞ پروتیومیک، تجزیەی پروتئین‌ها

proteose *noun*

پرۆتێنۆز، پرۆتیۆز: تێکڕای بەرهەمەکانی پرۆتئین کە لە ئاودا دەتوێنەوە و بەهۆی هایدرۆلیزی بەشێکی پرۆتئینەکان پێکدێن ۞ پروتئوز

proterandrous *adjective*

(ڕووەک‌ناسی) سەرەتانێرەک، پێش‌نێرەک: دۆخێ کە لەودا ئەندامانی نێری گوڵ زووتر لە ئەندامانی مێ هەڵدەدەن ۞ پروتراندروس

proteranthous *adjective*

(ڕووەک‌ناسی) سەرەتاگوڵ، پێش‌گوڵ: خاوەنی ئەو گوڵانەیە کە بەرلە دەرکردنی گەڵا دەردەکەوێ ۞ پروترانتوس

proteranthy *noun*

سەرەتاگوڵی، پێش‌گوڵی: دەرکردنی گوڵ بەرلە گەڵا ۞ پروترانتی

proterogynous *adjective*

(ڕووەک‌ناسی) سەرەتانێرەک، پێش‌نێرک ۞ پروتروژینوس

Proterozoic /ˌprəʊt(ə)rəˈzəʊɪk/ *adjective*

(زەوی‌ناسی) پرۆتێرۆزۆئیک، زووژیانی (پێوەندی هەیە یان ئامازە بە بەشی دواتری سەردەمانی پری‌کامبریەن Precambrian (نێوان کۆسەردەمانی ئارکائیەن Archaean aeon و سەردەمی کامبریەن، Cambrian period، دەوروبەری 2500 تا 570 میلیۆن ساڵ لەوە پێش) دەکا و شێوە و فۆرمە سەرەتاکانی ژیان لەو دەمەدا گووراون)؛ بنەڕەت: لە یونانی‌یەوە: *proteros* (زوو، جاران، پێشوو)، و *zēō* و *zōos* (ژیان) ۞ پروتروزوئیک

Proterozoic Era /ˌprəʊt(ə)rəˈzəʊɪk ˈɪərə/ *noun*

(زەوی‌ناسی) سەردەمانی پرۆتێرۆزۆئیک یان زووژیانی ۞ دوران پروتروزوئیک

protest /ˈprəʊtest, US ˈproʊ-/ *noun*

1 نارەزایی‌دەربڕین، لاری‌لێ‌هەبوون، ناپەسندکردن، پێخۆش‌نەبوون 2 شکات، سکاڵا، گازندە 3 دژایەتی، بەرهەڵستی 4 خۆپیشاندان ۞ 1 اعتراض 2 شکایت 3 مخالفت 4 تظاهرات

Protestant /ˈprɒtɪstənt, US ˈprɑːt-/ *noun, adjective*

n پرۆتێستانت *adj* سەربە کلێسەکانی پرۆتێستانت ۞ *n* پروتستان *adj* وابستە بە کلیساهای پروتستان

protestant /ˈprɒtɪstənt, US sˈprɑːt-/ *adjective*

نارەزایی‌دەربڕ، بەرهەڵستکار، دژ، دژبەر ۞ معترض، مخالف

Protestant ethic *noun,* also Protestant work ethic

ئاکاری پرۆتێستانت ۞ اخلاق پروتستان

Protestantism /ˈprɒtɪstəntɪzəm, US ˈprɑːt-/ *noun*

ئایینزای پرۆتێستانت، پرۆتێستانتەکان ۞ مذهب پروتستان، پروتستان‌ها

protestation /ˌprɒtəˈsteɪʃn, US ˌprɑːt-/ *noun*

1 لێدوان، ڕاگەیاندن (فەرمی)، نارەزایی‌دەربڕین، لاری‌لێ‌هەبوون، ناپەسندکردن، شەرمەزارکردن، پێخۆش‌نەبوون 2 دژایەتی، بەرهەڵستی ۞ 1 اظهار، اعتراض 2 مخالفت

protester /prəˈtestə(r)/ *noun,* also protestor

نارەزایی‌دەربڕ، ناپەسندکەر، بەرهەڵستکار، دژ، دژبەر ۞ معترض، مخالف

protestingly *adverb*

له رووی نارەزایی‌یەوە ◇ از روی اعتراض
protest march *noun*
خۆپیشاندان، ڕێپێوانی ناپەسندکردن ◇ تظاهرات
Proteus /ˈprəʊtɪəs/ *noun*, Latin, from Greek *Prōteus*
پرۆتیۆس: خودای دەریا لە میتۆلۆژی یۆنانی‌دا کە دەیتوانی زۆر شێوە بگۆڕێ یان بە زۆر شێوە و بیچم دەربێ ◇ پروتیوس
proteus /ˈprəʊtɪəs/ *noun*
1 پرۆتیۆس: بەکتریایێ کە لەنێو ریخۆڵەی ئاژەل و نێو گڵ‌دا دۆزراوەتەوە [توخم *Proteus*] 2 وشەیێکی تر بۆ olm ◇ پروتیوس
prothalamion *noun*
گۆرانی شایی، سترانی زەماوەند ◇ ترانەی عروسی
prothalamium /ˌprəʊθəˈleɪmɪəm/ *noun*, *pl.* prothalamia /-mɪə/
گۆرانی شایی، سترانی زەماوەند (بنەڕەت: لە *Prothalamion* ەوە: سەرناوی هەڵبەستی Spemcer) ◇ ترانەی عروسی
prothallial *adjective*
سەربە پرۆتالۆس، پێش‌چووزەیی؟ ◇ وابستە بە پروتالوس
prothallus /prəʊˈθæləs/ *noun*, *pl.* prothalli /-lʌɪ, -liː/
(ڕووەکناسی) gametophyte ی فێرنەکان و گیا و ڕووەکی لەو تیرەیە، پێش‌چووزە؟ (بنەڕەت: لە *thallos* یۆنانی "green + pro-²" shoot") ◇ پروتالوس
prothesis /ˈprɒθɪsɪs/ *noun*, *pl.* protheses /-siːz/ = prosthesis2
prothetic = prosthetic2
prothonotary /ˌprəʊθəˈnəʊt(ə)ri, US prəˈθɒnə-/ = protonotary
prothoracic *adjective*
پێشەسنگی، پێش‌سنگی، سەربە prothorax ◇ وابستە بە پروتوراکس
prothorax *noun*
پێشەسنگ، پێش‌سنگ، کەرتی پێشەوەی سنگی مێروویێ ◇ پروتوراکس
prothorax gland *noun*
(زیندەناسی) لووی پێشەسنگ، ڕژێنەی پێش‌سنگ ◇ غدەی پروتوراکس
prothrombin /prəʊˈθrɒmbɪn/ *noun*
(زیندەکیمیا) پێش‌ترۆمبین: پرۆتێینی نێو پلازمای خوێن کە دەگۆڕدرێ بۆ ترۆمبینی چالاک بەدرێژایی coagulation ◇ پروترومبین
protist /ˈprəʊtɪst/ *noun*
هەرەیەکەمە، پرۆتیست، تاک‌خانەی سەرەتایی ◇ آغازی، پروتیست
Protista /prəʊˈtɪstə/ *noun*, *pl.*
(زیندەناسی) هەرەیەکەمەکان، هەرەسەرەتاکان: دابەشاندنی بەربلاوی زیندەوەرە تاک‌خانەیی‌یەکان، وەکوو protozoa، کەڕوو و قەوزەی ساکار یان سادە (بنەڕەت: لە لاتینی نوێ‌وە، لە *prōtista* یۆنانی‌یەوە، کۆی وشەی بێ‌لایەنی *prōtistos* "هەرەیەکەم very first") ◇ پروتیستا
protistan *adjective*, *noun*
(زیندەوەری) هەرەیەکەمە، پرۆتیستان ◇ پروتیستان
protium /ˈprəʊtɪəm/ *noun*
(کیمیا) یەکەمە، پرۆتیۆم: ئیزۆتۆپی جێگیر و ئاسایی هایدرۆژێن، جیا لە deuterium و tritium ◇ پروتیوم
proto- = (usually prot- before a vowel)
protoactinium = protactinium
protoceratops /ˌprəʊtə(ʊ)ˈsɛrətɒps/ *noun*
پێش‌رووشاخ؟: جۆرێ دایناسۆری چکۆلەی جوارپێی دوایی‌یەکانی سەردەمی Cretaceous [توخم *Protoceratops*] ◇ پروتوسراتوپس
Proto-Algonquian *noun*
پێش-ئالگۆنکویایی: ئەو زمانە نەسەلمێنراوە کە زمانانی ئالگۆنکویایی Algonquian لێی کەوتۆتەوە (یان وەک سەرەچەلەکی زمانانی ئالگۆنکویایی دەزانرێ) ◇ پروتو-آلگونکویایی
protocol /ˈprəʊtəkɒl, US ˈproʊtəkɔːl, -kɑːl/ *noun*
1 داب‌ودەستوور: *the protocol of diplomatic visits* 2 (تکنیکی) پرۆتۆکۆل، ڕێکەوتن‌نامە: *It is set out ◊ the first Geneva Protocol in a legally binding -col which forms part of the treaty* 3 بەرنامە یان پلانی بۆ جێبەجێ‌کردنی تاقی‌کردنەوەیەکی زانستی یا چارەسەرییەکی پزشکی ◇ 1 تشریفات، پروتکل 2 یادداشت تفاهم 3 پروتکل
protoderm *noun*
پرۆتۆدێرم، مێریستێمی meritesm سەرەتایی دەرەوەی ڕووەکێ یا بەشێکی ڕووەکێ ◇ پروتودرم
protogenetic *adjective*, also protogenic
سەربە سەرەتاپێکهاتن ◇ پروتوژنتیک
protogistoric *adjective*, also protogistorical
سەربە پرۆتۆهیستۆری ◇ وابستە بە پروتوهیستوری
protogistory *noun*, *pl.* protogistories
قۆناخێ لە چاند و فەرهەنگ‌دا کە دەسبەجێ بەرلە مێژووە تۆمارکراوەکەی دەس‌پێدەکا ◇ پروتوهیستوری
protogynous /prəʊˈtɒdʒɪnəs/ *adjective*
(گیانەوەرناسی و ڕووەکناسی، سەربە گوڵ یان گیانەوەرێکی نێرەمووک) خاوەنی ئەندامی زاوزێی مێینە کە بەرلە نێرینە پێگەیشتووە (دژی protandrous) ◇ پروتوژێنوس، پروتوجینوس

protogyny *noun*
پرۆتۆژینی ◇ پروتوژینن، پروتوجینی

protohuman *adjective, noun*
adj سەربە مرۆڤی سەرەتایی، سەرەتامرۆڤی *n* گیانەوەرێکی سەرەتامرۆڤی ◇ *n* وابستە بە انسان نخستین *adj* حیوان پروتوهیومن

protohistory *noun*
پێش‌مێژوویی (= لێکۆڵینەوە لەسەر مرۆڤی بەرلە مێژوو) ◇ پیش‌تاریخی

Proto-Indo-European *noun*
زمانی هیند و ئەورووپایی سەرەتا ◇ زبان هند و اروپایی اولیه

proto-language *noun*
زمانی سەرەتا ◇ زبان اولیه

protolithic *adjective*
سەربە سەردەمی پێش‌بەردین ◇ وابسته به دوران ماقبل عصر سنگی

protomartyr *noun*
سەرشەهید، سەرەتاشەهید، شەهیدی یەکەم، ب.ت. شەهیدی یەکەمی کریستانیەت St Stephen ◇ شهید نخست

protomorph *noun*
بیچم یا شێوەی سەرەتایی ◇ شکل یا ریخت اولیه

proton /'prəʊtɒn, US 'proʊtɑːn/ *noun*
پرۆتۆن (بە بار(گە)ی ئێلیکتریکی ئەرێنی‌یەوە، هی هەموو نێوکەکانی گەردیلەیێ و بە بارستایی 1.673×10^{-27} کیلۆگرەم) ◇ پروتون

proton synchrotron *noun*
دەزگای تاودان یان هاندانی پرۆتۆن بەهۆی شەپۆلە رادیۆیی‌یەکان ◇ پروتون سینکروترون

protonema *noun, pl.* protonemata
سەرەتادەزوو، سەردەزووە، پێش‌دەزوو(ە): پێکهاتەیێکی دەزوویین کە بەهۆی چەکەرەکردن یان رسکانی germination سپۆرەکان لە moss ـەکان و هێندێ لە liverwort ـەکان بەرهەم هاتووە؛ یەکەمین بەشی گامێتۆفیت gametophyteی قەوزە کە زۆرتر ریشاڵی یان دەزوویینە (protonemal ؛protonematal *adj*) ◇ پیش‌راکه (*adj*)

protonic *adjective*
سەربە پرۆتۆن، پرۆتۆنی ◇ وابسته به پروتون

protonlysis *noun*
پرۆتۆن‌شیکاری ◇ پروتون‌کافت

protonlytic *adjective*
سەربە پرۆتۆن‌شیکاری، پرۆتۆن‌شیکاری‌یانە ◇ پروتون‌کافتی

protonotary /ˌprəʊtə'nəʊt(ə)ri, US prə'tɒnət(ə)ri/ *noun*, also prothonotary
(زۆرتر مێژوویی) سەرتۆمارەوانی chief clerk هێندێ دادگا، ب.ت. دادگای بیزانتین Byzantine ◇ پروتونوتاری

protonotary Apostolic *noun*, also Protonotary Apostolical
ئەندامی کۆلێژی کاتۆلیکی رۆمی ئۆسقوفەکان کە رێکخراوەی سەینتەکان بەرێوە دەبەن؛ قەشەیێکی کۆلێژی سەرەکی curiaی پاپی ◇ پروتونوتاری

protopathic /ˌprəʊtə(ʊ)'paθɪk/ *adjective*
سەربە یەکەمین قۆناخ لە هەستی بەرکەوت (ـن) کە دەتوانێ بە ژان، گەرما و سەرما بزانێ؛ سەربەو نورۆنانەی کە تەنیا شوێنە گشتی‌یەکانی ژان، گەرما و یان سەرما هەست پێ‌دەکا (protopathy *n*) ◇ پروتوپاتیک

protophloem *noun*
سەرەتانیان، سەر(ەتا)ریشالاوک، سەرنیان، پێش‌ئاوکێش: یەکەمین نیان کە لە procambium پەرە دەسێنێ و لە خانە دیوارناسک thin-walled و باریکەکان پێکهاتووە ◇ پروتوپلاسم

protoplanet *noun*
سەر(ەتا)هەسارە، پێش‌هەسارە: کۆمەڵکە گازێکی گێژخۆری وادانراو یان گریمانەکی hypothetical لەنێو هەورێکی زەبەلاح لە گاز و تۆز کە بە دەور خۆردا دەسوورێتەوە و باوەڕ وایە کە هەسارەکان لەوە پێکهاتبێتن (protoplanetary *adj*) ◇ پروتوپلانت

protoplanetary nebula *noun*
تەمانی سەر(ەتا)هەسارە، تەمی پێش‌هەسارە ◇ سحابی پروتوپلانت

protoplasm /'prəʊtəplæzəm, US 'proʊ-/ *noun*
(زیندەناسی) 1 پرۆتۆپلاسم: ماک یا مەتریالێکی بێ‌رەنگ کە بەشی زیندووی خانەیێ پێکدێنێ و سایتۆپلازم، ناوک و ئەندامچەکانی تر دەگرێتەوە 2 (جاران) = cytoplasm ◇ پروتوپلاسم

protoplasmic *adjective*
سەربە پرۆتۆپلاسم ◇ وابسته به پروتوپلاسم

protoplast /'prəʊtəplæst/ *noun*
1 (زۆرتر رووەکناسی) پرۆتۆپلاست 2 = prototype ◇ پروتوپلاست

protoporphyrin *noun*
پرۆتۆپۆرفیرین: جۆرێ ترشەڵۆکی پۆرفیرینی ئەرخەوانی $C_{34}H_{34}N_4O_4$، لە hemin و haem بە لابردنی ئاسن بە دەست دێ ◇ پروتوپورفیرین

protostar *noun*
سەرەتائەستێرە، سەرئەستێرە، پێش‌ئەستێرە: هەورێ لە گاز و تۆز کە باوەڕ وایە ئەستێرە لەمەوە پەرەی ستاندبێ ◇ پروتواستار

protostele *noun*
سەرەتالوولەک، سەرلوولەک، پێش‌لوولەک: لوولەکی ئاوخۆرەی رەق یان سەختی زۆربەی رەگ و ریشەی رووەک، خاوەنی ناوکێکی ناوەندی ئاوخۆرەی دارینە xylem کە بە شانەی ریشالی یان نیان phloem دەوری دراوە

پروتوپاستیل ۞ (protostelic *adj*)
protostome /'prəʊtə(ʊ)stəʊm/ *noun*
(گیانەوەرناسی) سەرەتادەم ۞ پروتوستوم
Prototheria /ˌprəʊtə(ʊ)'θɪərɪə/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسـی) دەسـتەیێ لـە گـوانداران کـە
monotreme و هـاوتیرە قرتێکـەوتووەکانی
دەگرێتەوە، سەرەتالاورەکان (بنەڕەت: یۆنانی:
"سـەرەتا" + *thēr* "لاور، گیانـەوەری *proto-*
کێوی") ۞ پروتوتریا
prototherian *noun, adjective*
پرۆتۆتیریـەن، (گیانـەوەری) سـەرەتالاور ۞
پروتوترین
prototrophic *adjective*
سەرەتاخۆر، یەکەمخۆر، سەرخۆر، پێشخۆر:
خاوەنی هێز و توانایی خۆراکی لە سەرچاوەگەلی
نائەندامی؛ دەتوانێ خۆراک یان ماکی خۆراکی
لە مادەی نائەندامییەوە پێکبێنێ یان سێنتێسێز
بکا : *prototrophic bacteria* (prototroph *n*؛
پروتوتروفیک ۞ (prototrophy *n*
prototypal *adjective,* also prototypic
سـەرنموونەیی، سـەربە نموونـەی سـەرەتا ۞
وابستە بە الگوی نخستین
prototype /'prəʊtətaɪp, US 'proʊ-/ *noun*
1 نموونـەی سـەرەتا، نموونـەی یەکـەم،
سەرنموونە، مودێل، نموونەی سەرەکی 2 مودێل
۞ 1 الگوی نخستین، نمونەی اصلی 2 مدل
prototypical /ˌprəʊtə'tɪpɪkl, US ˌproʊ-/
adjective
سـەرنموونەیی، سـەربە نموونـەی سـەرەتا ۞
وابستە بە الگوی نخستین
protoxylem *noun*
پێشئاوخۆرەی دارین، سەر(ەتا)ئاوخۆرەی
دارین: بەشی ئاوخۆرەی هەرەسەرەتایی رووەکێ
کـە یـەکـەمجـار پـەرە دەسـتێنێ و لـە خانـە
دیـوار(ە)تـەنـک thin-walled و باریکـەکـان
پێکهاتووە ۞ پروتوزیلم
Protozoa /ˌprəʊtə'zəʊə/ *noun, pl*
گیانـەوەرانی یـەکخانـەیی، تـاکخانـەییکـان،
سـەرەتاژیاوان، سەرەتاژەڵـەکان ۞ جـانوران
تکیاختەای
protozoal *adjective*
سـەربە یـەکخانـەیی یـان تـاکخانـەییـەکـان،
سەربە سەرەتاژیاو یان سـەرەتاژەڵان ۞ وابسـتە
بە جانوران تکیاختەای
protozoan /ˌprəʊtə'zəʊən, US
ˌproʊtə'zoʊən/ *adjective, noun*
یـەکخانـەیی، تـاکخانـەیی، سـەرەتاژی(ـاو)،
سەرەتاژەڵ ۞ تکیاختەای
protozologist *noun*
سـەرەتاژیناس، سـەرەتاژیاوناس ۞ عـالم
جانداران تکیاختەای
protozology *noun*
سـەرەتاژیناسـی، سەرەتاژیاوناسـی، زانسـتی
گیانەوەرانی تاکخانەیی، لقێ لە گیانەوەرناسی
کە لەمەڕ سەرەتاژەڵان دەکۆڵێتەوە ۞ علم
جانداران تکیاختەای
protozoon /ˌprəʊtə'zəʊən *noun,* also
protozoan
گیانەوەری تاکخانەیی، سەرەتاژی، سەرەتاژیاو
۞ جاندار تکیاختەای
protracted /prə'træktɪd, US proʊ't-
adjective
درێـــژ، :prolonged *protracted*
delays/disputes/negotiations ۞ طولانی
protractile /prə'traktʌɪl, US -tɪl/
adjective
شیاوی درێژکردنەوە، لەدرێژهاتوو، درێژدەبێتەوە
۞ قابل امتداد
protraction /prə'trækʃn/ *noun*
درێژکردنەوە، درێژەپێدان، کشاندن، کێشان ۞
تطویل
protractor /prə'træktə(r), US proʊ't-/
noun
1 گۆشەپێو 2 (توێکاری) ماسوولکەی کێشەر،
کشێنەر یان درێژکەرە (بەشێ لە لەش، بڕوانە
(retractor ۞ 1 نقالە 2 عضلەی ممدده
protrudent /prəʊ'tru:dənt/ *adjective*
دەرپـەڕیو، (دەر)پۆقیـو، قـۆقز، زەقـەوەبوو،
قوتـەوەبوو، هەڵقوڵـاو، ورگداو، پێشـەوەهاتوو
۞ برآمدە، ورقلمبیدە
protruding /prəʊ'tru:sl/ *adjective*
دەرپـەڕیو، دەرپۆقیـو، پۆقیـو، هەڵـپۆقیو، زەق،
زەقەوەبوو، قوت، قوتەوەبوو، قۆقز، هەڵقوڵـاو،
ورگداو ۞ برآمدە، ورقلمبیدە
protrusible = protrusile
protrusile /prə'tru:sl/ *adjective*
شـیاوی دەرپـەڕین، لـەپۆقینهـاتوو،
لەدەرپەڕینهاتوو، دەردەپەڕێ، قوت دەبێتەوە
۞ قابل برآمدگی
protrusion /prə'tru:ʒn, US proʊ't-/ *noun*
دەرپەڕیوی، دەرپۆقیوی، پۆقیوی، زەق، قوتی،
هەڵـتۆقیوی، هەڵقوڵـاوی، ورگداوی ۞
برآمدگی، برآمدگی
protrusive /prə'tru:sɪv/ *adjective*
دەرپـەڕیو، دەرپۆقیـو، پۆقیـو، زەقـەوەبوو،
قوتـەوەبوو، هەڵـتۆقیو، هەڵقوڵـاو، ورگداو،
،obtrusive ،protuberant ،prominent
a coarse -trusive ◊ *a -usive jaw* :pushing
manner ۞ برآمدە، بیرونزدە، ورقلمبیدە
protuberance /prə'tju:bərəns, US
proʊ'tu:-/ *noun*
1 هەڵماسیوی، مـاس، هەسـتان، پـەنـەمـان،

ماسیوی، باکردوویی 2 دەرپەڕیوی، ورگ‌داوی، پێشەوەهاتوویی، هەڵتۆقیوی، دەرپۆقیوی، پۆقیوی، زەق، قوتی، هەڵقوڵتاوی ۞ 1 ورم 2 برآمدگی، برجستگی

protuberant /prəˈtjuːbərənt, US proʊˈtuː-/ *adjective*
1 هەڵماسیو، ماسیو، باکردوو، پەنەمیو، هەستاو 2 دەرپەڕیو، ورگ‌داو، هەڵتۆقیو، پێشەوەهاتوو، دەرپۆقیو، پۆقیو، زەقەوەبوو، قوتەوەبوو، هەڵقوڵتاو: *protuberant eyes* ۞ 1 متورم 2 برآمده، برجسته

proud /praʊd/ *adjective* (prouder, proudest)
1 سەربەرز، سەربڵند، ڕێزلەخۆنەر، گەورە، ڕۆحزل 2 بەدەمار، فیزن، لەخۆبایی، بایی، لووت‌بەرز، بەپۆز، فیزنانە، بەدەمارانە 3 بەشکۆ، مەزن 4 جێی‌شانازی، مایەی سەربەرزی، مایە یان جێی‌پێوەنازین ۞ 1 سرافراز، بلندنظر 2 مغرور، متکبرانە 3 پرشکوه 4 پرافتخار

proudly /ˈpraʊdli/ *adverb*
1 بە شانازی(یەوە)، بە سەربەرزی(یەوە): *She proudly displayed her prize* 2 لووت‌بەرزانە، بەدەمارانە ۞ 1 با افتخار 2 مغرورانە

proudness /praʊdnəs/ *noun*
سەربەرزی، سەربڵیندی ۞ سرافرازی

Prov *abbreviation* Province

provability /ˌpruːvəˈbɪləti/ *noun*
لەسەلماندن‌هاتوویی ۞ قابلیت اثبات

provable /ˈpruːvəbl/ *adjective*
شیاوی سەلماندن، لەسەلماندن‌هاتوو، دەسەلمێنرێ، verifiable: *It must be scientifically provable* ۞ (provably *adv*) قابل اثبات

proven[1] /ˈpruːvn/ = past and past participle of prove

proven[2] /ˈpruːvn, ˈprəʊvn, US ˈproʊ-/ *adjective*
تاقی‌کراو، سەلمێنراو، ڕاستی‌پیشان‌دراو، ساغەوەبوو، پشت‌ڕاست‌کراو، یەکلایی‌یەوەبوو، مسۆگەر ۞ تجربه‌شده، اثبات‌شده، محقق، مسلم

provenance /ˈprɒvənəns, US ˈprɑːv-/ *noun*
(تکنیکی) بنەما، ژێدەر، ماک، سەرچاوە، بناوان، origin، چاڤکانی: *All the furniture is of English provenance* ۞ اصل، منشأ، سرچشمە

Provencal /ˌprɒvɒnˈsɑːl, -vɒ̃-, US ˌproʊvɑːn-, ˌprɑːvən-/ *adjective, noun*
adj پروڤێنسالی، پروڤانسی *n* زمانی پروڤێنسالی، Occitan، زاراوەی ئۆکیتانی پروڤێنس Provence ۞ *adj* پرووِنسال، پروانسی *n* پرووِنسالی

provender /ˈprɒvɪndə(r)/ *noun*
1 تفاق، ئالیک، کاوجۆ 2 (نافەرمی و بۆ گاڵتە) تفاق ۞ 1 علیق 2 آذوقە

provenience /prəˈviːnɪəns/ = provenance

prover *noun*
سەلمێنەر، پشت‌ڕاست‌کەرەوە ۞ ثابت‌کنندە

proverb /ˈprɒvɜːb, US ˈprɑːvɜːrb/ *noun*
پەند، پەندی پێشینیان یا بەرینان، قسەی نەستەق ۞ زبان‌زد، ضرب‌المثل

proverbial /prəˈvɜːbiəl, US -ˈvɜːrb-/ *adjective*
سەربە پەند، بۆ نموونەهێنراو، ناسراو، بوونەپەن(د): *He drinks like the -al fish* ◊ *Their hospitality is proverbial* ۞ وابستە به ضرب‌المثل، مشهور

proverbially /-biəli/ *adverb*
ناسراو: *Reporters are proverbially heavy drinkers* ۞ معروف

Proverbs *noun*
پروڤێربز: سەرجەم ئەو ئامۆژگاری و وتە ئاکاری‌یانەی کە کتێبی شەرعی جوولەکە و Scriptureی کریستانیەت پێکدێنێ ۞ پرووربس

provided /prəˈvaɪdɪd/ *conjunction*, also provided that
بە مەرجێ، ئەگەر ۞ مشروط بر اینکه

providence /ˈprɒvɪdəns, US ˈprɑːv-/ *noun*
1 ویستی خودا: *to trust in divine -ovidence* 2 بەمشووری، دوورئەندێشی، داهاتووبینی، دووربینی 3 (Providence) کردگار ۞ 1 مشیت الهی 2 مآل‌اندیشی 3 (با P) پروردگار

provident /ˈprɒvɪdənt, US ˈprɑːv-/ *adjective*
بەمشوور، دوورئەندێش، دوورنواڕی، داهاتووبین، دووربین ۞ مآل‌اندیش

providential /ˌprɒvɪˈdenʃl, US ˌprɑːv-/ *adjective*
1 بەجێ، بەڕێ‌وجێ 2 خودایی، سەربە ویستی خودا، خوداویستە: *a providential escape* ۞ 1 به موقع 2 وابستە به مشیت الهی

providentially /-ʃəli/ *adverb*
خوداوڕاویستان، ویستی خودا بوو کە، بە خۆشی‌یەوە ۞ به مشیت الهی

providently /ˈprɒvɪdəntli, US ˈprɑːv-/ *adverb*
بەمشوورانە، دوورئەندێشانە، دووربینانە ۞ مآل‌اندیشانە

Provident Society = Friendly Society

provider /prəˈvaɪdə(r)/ *noun*
دابینکەر، بەخێوکەر، باڵ‌بەسەرداگرتوو، باڵکێش ۞ تأمین‌کنندە، نان‌آور

providing /prə'vaɪdɪŋ/ = provided

province /'prɒvɪns, US 'prɑːv-/ *noun*
1 ستان، ئەیالەت، هەرێم 2 پاتایی، مەڵبەند، ناقار، بواری کار 3 (the Privince، بریتانیا) ئیرلەندی باکووری 4 (مێژووی رۆم) ناوچەی ژێردەسەڵاتی رۆم لە دەرەوەی ئیتالیادا 5 (provinces) دوور لە پێتەخت، شارەکان، دوور لە نێوەند ۞ 1 استان، ایالت 2 قلمرو 3 (the Privince) ایرلند شمالی 4 پرووینس 5 (در جمع) خارج از مرکز

provincial /prə'vɪnʃl/ *adjective, noun*
adj 1 ستانی، هەرێمی، دوور لە پێتەخت: *provincial assemblies/elections* 2 دێهاتی، لادێیی، بیرتەسک، کۆنەپەرست، بیرکورت، ساویلکە، ساویلکانە، سادە *n* 1 دانیشتوو ستان یان هەرێمێکی ولات یان ئیمپراتۆریی 2 شارستانی، کۆنەشارستانی، شاری، دانیشتووی ناوچەکانی دەرەوەی پێتەخت ۞ *adj* 1 استانی، ایالتی، خارج از مرکز 2 روستاوار، کوتەبین، سادەلوحانە، سادە *n* 1 اهل استان یا ایالت کشور یا امپراتوری 2 اهل شهرستان

provincialism /prə'vɪnʃlɪzəm/ *noun*, also provinciality
1 بیرتەسکی، لادێییگەری، دێهاتیئاسایی، دێهاتیگەری 2 ناوچەگەری، دەمارگرژیِ ناوچەیی ۞ 1 کوتەنظری، دهاتیواری 2 تعصب محلی

provincialist /prə'vɪnʃlɪst/ *noun*
دانیشتووی لادێ یان شار، لادێیی، شارستانی، شاری، شارنشین ۞ ساکن روستا یا شهرستان

provincially /-ʃəli/ *adverb*
بیرتەسکانە، لادێییئاسا، دێهاتییانە ۞ کوتەنظرانە، دهاتیوار

proving ground *noun*
شوێنی تاقیکردنەوە، تاقیگە ۞ محل آزمایش، آزمایشگاه

provision /prə'vɪʒn/ *noun, adjective*
n 1 دابینکردن، دابینکاری، ئامادەکردن، ئامادەکاری، بەرهەڤکاری، تەیارکردن، سازکردن: *The government is responsible for the provision of health care* ◊ *The provision of specialist teachers is being increased* 2 بەش، پشک 3 مەرجدانان 4 (رێکەوتننامە، بەڵگە یا قانوونی) بەند، مادە، مەرج: *Under the provisions of the lease, the tenant is responsible for repairs* 5 پێشبینی (پێویست)، داهاتووبینی، کاری پێویست، دابینکردنی داهاتوو، بەمشووری، دووربینی 6 خواردەمەنی، خۆراک 7 (مێژوویی، کڵێسەی کریستیانیەت) دانان ئەسەر پۆستێکی کڵێسەیی (خاوەنداهات) 8 (provisions) خواردەمەنی، خۆراک، ئازووخە: *We have enough provisions to last us two weeks* *adj* سەربە خواردەمەنی ۞ *n* 1 تهیە، تدارک، فراهمسازی، تأمین 2 سهمیە 3 تصریح 4 قید، شرط 5 پیشبینی، اقدامات لازم 6 خواروبار 7 انتصاب به مقام کلیسایی 8 (در جمع) مواد غذایی *adj* وابسته به مواد غذایی

provisional /prə'vɪʒənl/ *adjective, noun*
adj 1 کاتی، بەرووەخت، جارێ بۆ ئێستا، رێکخراو بەلام هێشتا دیارینەکراو: *provisional arrangements* :temporary *The booking is only provisional* 2 (Provisional) *n* سەربە باڵە نافەرمییەکانی IRA و Sinn Fein ئەندامی باڵە نافەرمییەکانی IRA و Sinn Fein ۞ *adj* 1 موقتی 2 پرووویسیونال

provisional government *noun*
حکومەتی کاتی ۞ حکومت موقتی

provisionality *noun*
لایەنی کاتی، کاتیبوون، جارێ بۆ ئێستا بوون ۞ موقتی بودن

provisional licence *noun*
دەستوورنامەی کاتی ۞ مجوز موقت

provisionally /-nəli/ *adverb*
کاتییانە، جارێ، تا ماوەیێ، بە شێوەیەکی کاتی یان کاتەکی: *The meeting has been provisionally arranged for Friday* ۞ موقتا، تا مدتیَ

provisionary /prə'vɪʒəneri/ *adjective*
کاتی، جارێ بۆ ئێستا، provisional ۞ موقتی

provisionment *noun*
ئامادەکردنی خواردەمەنی، دابینکردنی خۆراک ۞ تدارک مواد غذایی

proviso /prə'vaɪzəʊ, US -zoʊ/ *noun, pl.* provisos
مەرج، بەند، برگە ۞ شرط، قید

provisor *noun*
(لە کڵێسەی کاتۆلیکی رۆمدا) جێگر یان نوێنەری گەورەقەشە یان سەرۆکگەورەقەشە ۞ جانشین یا نمایندەی اسقف یا اسقف اعظم

provisory /prə'vaɪzəri/ *adjective*
مەرجدار، بەمەرج، کاتەکی، جارێ بۆ ئێستا، بەرووەخت ۞ مشروط، موقت

provitamin *noun*
(زیندەکیمیا) پێشڤیتامین، ماکێ کە لەنێو ئۆرگانیزمێ دەبێتە ڤیتامین ۞ پروویتامین

Provo /'prəʊvəʊ/ *noun, pl.* Provos
(نافەرمی) ئەندامی باڵە نافەرمییەکانی IRA و Sinn Fein ۞ پروو

provocation /ˌprɒvə'keɪʃn, US ˌprɑːv-/ *noun*
1 هاندان، رقهەستاندن، شەڕنانەوە، وروژاندن، دنەدان، فیتدان، تێندان، داگیرساندن 2 کاری

هاندەرانە یان وورووژێنەرانە، مایەی وورووژان یان ڕقهەستان ۞ 1 تحریک، انگیزش 2 عمل تحریک‌آمیز

provocative /prəˈvɒkətɪv, US -ˈvɑːkə-/ *adjective*
1 جووڵێنەر، ڕقهەستێن، وورووژێنەر، هاندەر، دنەدەر، تێندەر : *a provocative question* ◊ *a provocative remark* 2 (لەباری سێکسەوە) بزوێنەر، ئیشتیابزوێن، سێکسی ۞ 1 تحریک‌آمیز، محرک 2 شهوت‌انگیز

provocatively /prəˈvɒkətɪvli, US -ˈvɑːkə-/ *adverb*
بزوێنەرانە، بە شێوەیەکی بزوێنەر ۞ بە طور شهوت‌انگیز

provoker *noun*
وورووژێنەر، هاندەر، بزوێنەر ۞ انگیزندە

provoking *adjective*
نارەحەت‌کەر، ڕقهەستێن، ڕەنجێنەر، زیزکەر، مایەی دڵئێشان ۞ آزارندە

provokingly *adverb*
نارەحەت‌کەرانە، ڕقهەستێنانە، زیزکەرانە ۞ بە طور آزارندە

provolone /ˌprɒvəˈləʊneɪ, US -ˈləʊni/ *noun*
جۆرێ پەنیری نەرمی شیری گامێش یان مانگا ۞ پروولون

provost /ˈprɒvəst, US ˈprəʊvəʊst/ *noun*
1 (لە زانکۆکانی بریتانیا) سەرۆک، بەڕێوەبەر 2 (لە سکاتلەند) سەرۆکی ئەنجومەنی شار، سەرۆکی شارەوانی 3 قەشەی پرۆتێستانتی کڵێسەی سەرەکی شار یان گەرەکێ 4 (مێژوویی) سەرۆکی کۆمەڵەیێکی دینی 5 (مێژوویی) سەردادگەری ئاسایشی شارێکی ئەوروپایی 6 کورتەی provost marshal ۞ 1 رئیس 2 رئیس شورای شهر 3 و 4 و 5 پرووست

provost court *noun*
دادگای سەربازی سەرەتایی ۞ دادگاه نظامی ابتدایی

provost guard *noun*
کۆمەڵێ سەربازانی پۆلیسی میلیتاری لەژێر فەرمانی provost marhsalدا ۞ گارد پرووست

provost marshal *noun*
سەرۆکی پۆلیسی میلیتاری لە کەمپ ۞ رئیس پلیس نظامی در اردوگاه

prow /praʊ/ *noun*
لووتکەی کەشتی یان گەمی، لووتی کەشتی یان بەلەم، لمۆزی کەشتی، سەری کەشتی یان لۆتکە، پێشەوە یان سنگی کەشتی یان گەمی ۞ دماغەی کشتی یا قایق

prowess /ˈpraʊəs/ *noun*
1 شارەزایی، لێزانی، توانایی، لێوەشاوەیی، لێهاتوویی 2 ئازایەتی، دلێری، قارەمانێتی، ڕەشیدی، نەترسی ۞ 1 مهارت، قابلیت 2 رشادت، دلاوری

prowl /praʊl/ *noun*
1 تووتە، سووسە، فزەفز، ملومۆ، ماتە : *There was a fox on the prowl near the chickens* 2 گەڕان، چەرخە : *an intruder on the prowl* ۞ 1 پرول 2 جستجو، گشت

prowl car *noun*
ماشێنی چەرخە یان پاترۆلی پۆلیس ۞ اتومبیل گشت پلیس

prowler /ˈpraʊlə(r)/ *noun*
بەرەڵا، گەڕاڵ، بەدواداگەڕ، چەرخەچی ۞ ولگرد، گشت‌زننده

prox. = proximo

proximal /ˈprɑːksəml/ *adjective*
(زۆرتر توێکاری) نزیک بە ناوەند یان سەرەتا. دژی distal (proximally *adv*) ۞ نزدیک بە مرکز یا مبدأ

proximal convoluted tubule *noun*, also proximal tubule
بەشی پێچاوپێچی یەکەی گورچیلەیی بڕبڕەداران vertebrate nephron کە کەوتۆتە نێوان Bowman's capsule کەپسوولی بۆومەن و loop of Henle چەڵەمەی هێنلی .ب.ت. کارەکەی (هەڵ)مژینەوەی شەکر، سۆدیۆم و ئایۆنەکانی کلۆرایدە ۞ نزدیک به مرکز یا مبدأ

proximate /ˈprɒksɪmət, US ˈprɑːk-/ *adjective*
نزیک‌ترین، نزیک، هاکا، ڕاستەوخۆ، imminent نزدیک‌ترین، (proximateness *n*) ۞ نزدیک‌ترین، قریب‌الوقوع، مستقیم

proximately /ˈprɒksɪmətli, US ˈprɑːk-/ *adverb*
ڕاستەوخۆیانە، بە شێوەیەکی ڕاستەوخۆ ۞ بە طور مستقیم

proximity /prɒkˈsɪməti, US prɑːk-/ *noun*
نزیکی، نزیکایەتی، نزیکە، کن، لەپاڵدابوون، بەتەنیشت یەکەوەبوون، closeness ۞ نزدیکی، مجاورت

proximo /ˈprɒksɪməʊ/ *adjective, adverb*
(لە لاتینەوە) مانگی دوایی، مانگی دواتر، مانگی تر، مانگی داهاتوو (بنەڕەت: لە *proximo mense* لاتین "لە مانگی دواتردا") ۞ ماه آتیه یا بعد

proxy /ˈprɒksi, US ˈprɑːksi/ *noun* (*pl.* proxies), *adjective*
n بریکاری، نوێنەرایەتی، نامەی بریکاری، بریننامە، بریکار، نوێنەر، procurator *adj* بە بریکاری، بە وەکیلایەتی، بە ڕێگای بریکارەوە جێبەجێ بوو ۞ *n* وکالت، وکالت‌نامە، وکیل *adj* با وکالت

proxy marriage *noun*

زەماوەندی بە بریکاری یان بە وەکیلایەتی ۞ ازدواج وکالتی

proxyship *noun*

بریکاری، نوێنەرایەتی ۞ وکالت

Prozac /'prəʊzæk, US 'proʊ-/

پرۆزاک (= دروشمی بازرگانی بۆ دەرمانی fluoxetine) ۞ پروزاک

prude /pru:d/ *noun*

1 وشکەسۆفی، بەرماڵبەشان 2 ژنی بێئابڕوو و تەورخراپ، ژنی بێناموس، ئابڕووفرۆش ۞ 1 خشکەمقدس 2 زن بی‌عفت

prudence /'pru:dns/ *noun*

1 دووربینی، داهاتووبینی، بەمشووری، دوورئەندێشی، دووربڕوانی، دوورنواڕی، ئەنجامبینی 2 قایمکاری، ئاگاداری، هۆشیاری، لێکدانەوە 3 دەس‌پێوەگرتن ۞ 1 آیندەنگری 2 احتیاط 3 صرفه‌جویی

prudent /'pru:dnt/ *adjective*

1 دووربین، داهاتووبین، بەمشوور، دوورئەندێش، بەئەقڵ، ئەنجامبین، دووربڕوان: *a prudent businessman* 2 قایمکار، وریا، ئاگادار، هۆشیار، لێکدراوە 3 دەس‌پێوەگر 4 ژیرانە، ئاقڵانە: *prudent advice* ۞ 1 آیندەنگر 2 محتاط 3 صرفه‌جو 4 معقول

prudential /pru:'enʃl/ *adjective*

قایمکارییانە، هۆشیارانە، بەپارێزانە، بەمشوورانە، بە وریایی‌یەوە ۞ احتیاطی

prudently /'pru:dntli/ *adverb*

قایمکارانە، هۆشیارانە، لە رووی پارێزەوە، بە وریایی یا لە رووی ئاگاداری(یەوە) ۞ محتاطانه

prudery /'pru:dəri/ *noun*, also prudishness

1 بەرماڵڕاخەری، بەرماڵبەشانی، وشکەسۆفیتی، وشکەباوەڕی 2 وتە یا کردەوەی وشکەباوەڕانە ۞ 1 خشکەمقدسی 2 حرف یا عمل خشکەمقدسانه

prudish /'pru:dɪʃ/ *adjective*

1 بەرماڵڕاخەر، بەرماڵبەشان، وشکەسۆفی 2 وشکەباوەڕانە، وشکەسۆفییانە 3 بێئابڕوو، ناموس‌فرۆش، تەورخراپ، بێناموس (prudish /'pru:dɪʃnəs/ *n*) ۞ 1 خشکەمقدس 2 زاهدمآبانه 3 بی‌عفت

prudishly /'pru:dɪʃli/ *adverb*

وشکەسۆفییانە، بەرماڵڕاخەرانە ۞ زاهدمآبانه، به طور خشکەمقدس

pruinose /'pru:ɪnəʊs, US -z/ *adjective*

(رووەکناسی) داپۆشراو بە دەنکۆلەی گەردەیی ۞ پروایـنوس

prune[1] /pru:n/ *noun*

1 کوخ، قوخ، هەڵووژە: *stewed prunes* 2 (ئافەرمی) کەسێکی مڕومۆچ (بنەڕەت: لە فەرەنسی کۆن، بە رێگای لاتین لە

prou(m)non یۆنانی‌یەوە "plum") ۞ 1 آلوخشک 2 آدم بدعنق

prune[2] /pru:n/ *noun*

هەڵپاچین، لقوپۆکردن، سەروگوێکردن ۞ هرس، شاخەزنی

prunella /prʊ'nɛlə/ *noun*, also prunelle

1 جۆرێ پارچەی قایمی پەشمی، بۆ کەوا یان عەبای پارێزەران و بەشی سەرەوەی کەوشی ژنان بەکاردێترا 2 (پزشکی) گەرووئێشە 3 جۆرێ گیا لە تیرەی mint ۞ 1 پرونلا 2 گلودرد 3 نوعی گیاه

pruner *noun*

هەڵپاچەر، لقوپۆبڕ ۞ هرس‌کننده

pruners *noun*

مقەستی هەڵپاچین ۞ قیچی هرس

pruniferous *adjective*

هەڵووژەیی، کوخی ۞ آلویی

pruning /pru:ning/ *noun*

1 هەڵپاچین، بڕین، هەڵپەرداوتن، هەڵپەرتاوتن، داپەڕژنین، داپاچین: *All roses require annual pruning* 2 کەمبوونەوە، لێکردنەوە (شتە ناپێوست و زیادی‌یەکان) ۞ 1 هرس 2 کاهش

pruning-hook *noun*

داسی هەڵپاچین، تەورداس، تەوراس ۞ داسغاله

pruning-knife *noun*

چەقۆی هەڵپاچین ۞ چاقوی هرس

pruning-shears *noun, pl.*

دووکێردە یا مقەستی باخەوانی ۞ قیچی باغبانی

prunus /'pru:nəs/ *noun*

دارهەڵووژەیی ([تۆخم *Prunus*] بادەم، هەڵووژە، کوخ، قەیسی و...، لە لاتینەوە "plum tree") ۞ پرونوس

prurience /'prʊəriəns, US 'prʊr-/ *noun*

بەئالوشی، حەشەرێتی، کەڵەسوویی، هەرزەیی، پرزە ۞ شهوت‌پرستی

prurient /'prʊəriənt, US 'prʊr-/ *adjective*

بەئالوش، حەشەری، خوونک، کەڵەسوو، حیز، هەرزە، ئاودار، سوورەوەبوو، زەنەک، کرمێ، گرگرتوو: *a prurient interest in the details of a rape case* ۞ شهوت‌پرست، شهوانی

pruriently /'prʊəriəntli, US 'prʊr-/ *adverb*

بەئالوشانە، حەشەری‌یانە، حیزانە، هەرزانە ۞ بە طور شهوانی

pruriginous /prʊə'rɪdʒɪnəs/ *adjective*

خارشت‌دار، کرمێ ۞ خارش‌دار

prurigo /prʊə'rʌɪgəʊ/ *noun*

خوران، خارشت، کۆمخوران ۞ خارش

pruritic /prʊ'rɪtɪk/ *adjective*

خارشت‌دار، کۆمخوراو ۞ دارای خارش

pruritus /prʊ'raɪtəs/ *noun*

(پزشکی) خورانی لە ڕادەبەدەر، تاڵووش، خۆروو، زۆرخۆران ◊ حکه

Prussian /ˈprʌʃn/ *adjective, noun*
adj سەربە پرۆسیا، پرۆسیایی *n* خەڵکی پرۆسیا، پرۆسیایی ◊ *adj* پروسی *n* اهل پروس

Prussian blue /ˌprʌʃn ˈbluː/ *noun*
شینی توند، شینی پڕڕەنگ، شینی تاریک ◊ آبی پروسی

prussic acid /ˈprʌsɪk ˈæsɪd/ *noun*
ترشەڵۆکی پرۆسیک، وشەیێکی کۆنە بۆ hydrocyanic acid (prussiate *n*) ◊ اسید پروسیک

pryer *noun*
خۆتێهەڵقوتێن، بەپرسیار ◊ فضول

prying *noun*
خۆتێهەڵقوتێنی، بەپرسیاری ◊ فضولی

pryingly *adverb*
خۆتێهەڵقوتێنانە ◊ فضولانه

prytaneum /ˌprɪtəˈniːəm/ *noun, pl.* prytanea
1 (لە یۆنانی کۆندا) میوانخانەی نوێنەر و... 2 (لە ڕۆمی کۆندا) میوانخانەی دەوڵەتی ◊ پریتانیوم

prytany /ˈprɪtəni/ *noun, pl.* prytanies
1 (لە یۆنانی کۆندا) هەریەک لە دە کەرتی ئەنجومەنی ئاتێنی پێنسەدکەسە 2 قۆناخێکی پێنج حەوتوویی کە هەر کەرتێ بەنۆرە سەرکردایەتی دەکا (بنەڕەت: لە *prutaneia* یۆنانی، لە *prutanis* "میر، حاکم") ◊ پریتانی

PS /ˌpiː ˈes/ *abbreviation* 1 postscript 2 private secretary

Ps. (*pl.* Pss) *abbreviation* Psalm or Psalms

psalm /sɑːm/ *noun*
1 (ئایینی) سرود، مەزموور (ب.ت. لە کتێبی پیرۆزدا) 2 (the Psalms or the Book of Psalms) زەبوور، مەزامیری پێغەمبەر داود (بنەڕەت: لە *psalmos* یۆنانی "گۆرانیی بۆ مۆسیقای چەنگ") ◊ 1 سرود 2 (در جمع) زبور

psalmbook = Psalter

psalmist /ˈsɑːmɪst/ *noun*
(ئایینی) سرودنووس، مەزموورنووس، سروودانەر، نووسەر یان دانەر سرودەکان ◊ سرودسرا

psalmodic *adjective*
(ئایینی) سەربە سرودنووسی یا مەزموورنووس ◊ وابسته به سرودسرایی

psalmodist *noun*
(ئایینی) سرودنووس، زەبوورنووس، مەزموورنووس ◊ سرودسرا

psalmody /ˈsɑːmədi, US ˈsælm-/ *noun, pl.* psalmodies
سرودبێژی، سرودخوێندنەوە (بنەڕەت: بە ڕێگای late Latin لە *psalmōidia* یۆنانی "گۆرانیوتن بۆ چەنگی") ◊ سرودخوانی

psalter /ˈsɔːltə(r), US ˈsɒl-/ *noun*
1 کتێبی سرودە ئایینییەکان 2 (the Psalter) زەبوور ◊ 1 کتاب سرودهای مذهبی 2 (the Psalter) زبور

psalterium /sɔːlˈtɪəriəm, US sɒl-/ = omasum

psaltery /ˈsɔːlt(ə)ri, US ˈsɒl-/ *noun, pl.* psalteries, also psaltry
ساڵتیری، سۆلتێری (ئامێرێکی مۆسیقایی کۆنە کە شێوەی قانوون dulcimer دەدا) ◊ پسالتری

psephological *adjective*
هەڵبژاردنناسییانە، سەربە یان پێوەندی بە هەڵبژاردنناسییەوە هەیە ◊ انتخابات‌شناختی

psephology /siˈfɒlədʒi, US -ˈfɑːl-/ *noun*
هەڵبژاردنناسی (ب.ت. لە ڕێگای ڕاپرسییەوە، (psephologist /siˈfɒlədʒɪst, US -ˈfɑːl-/ *n*) ◊ انتخابات‌شناسی

pseud /suːd, US sjuːd/ *noun, adjective*
1 (نافەرمی) واخۆپیشاندەر 2 نیمچەڕۆشنبیر، خۆبەڕۆشنبیر، کەچەرووناکبیر، نیمچەڕۆشنبیرانە ◊ 1 متظاهر 2 روشن‌فکرمآب، روشن‌فکرمآبانه

pseudo /ˈsuːdəʊ, ˈsjuː-, US ˈsuːdoʊ/ *adjective, noun*
adj درۆ، ساختە، نارەسەن، ناڕاست، زڕ، دەسکرد، sham, spurious *n* مرۆی ناڕاست ◊ *adj* کاذب، مصنوعی *n* آدم متظاهر

pseudo(o)- /ˈsuːdəʊ, ˈsjuː-, US ˈsuːdoʊ/ (also pseud- before a vowel) *prefix*
پێشگر: نیمچە ـ، شێوە ـ، زڕ ـ، پیارە، درۆ، گەندە ـ، کەچە ـ: pseudo-, pseudonym (بنەڕەت: لە *pseudēs* "false" و *pseudos* "flasehood" یۆنانی) ◊ پیشوند: ـنما، ـ شبه

pseudocarp = false fruit

pseudoclassic *adjective*
نیمچەکلاسیک ◊ شبه‌کلاسیک

pseudocyesis /ˌsjuːdəʊsaɪˈiːsɪs/ = phantom pregnancy

pseudomorph /ˈsjuːdə(ʊ)mɔːf/ *noun*
شێوەدرۆزنە، بیچمەدرۆزنە، زڕکەشێوە ◊ سیدیومورف

pseudomorphic *adjective,* also pseudomorphous
شێوەدرۆزنەیی، سەربە بیچمەدرۆزنە ◊ سیدیومورفیک

pseudonym /ˈsuːdənɪm, US, BrE also ˈsjuː-/ *noun*

نازناو، خوازەنێو، ناوی خوازراو، زڕەناو ◇ نام مستعار، تخلص

pseudonymous /su:'dɒnɪməs, sju:-, su:'dɑ:n-/ *adjective*

بە نازنێوی، هەڵگری نازناوی ◇ دارای نام مستعار

pseudonymously /su:'dɒnɪməsli, sju:-, su:'dɑ:n-/ *adverb*

بە نازنێوی ◇ با نام مستعار

pseudopod /'sju:də(ʊ)pɒd/ *noun*, also pseudopod

(زیندەناسی) گەندەپێ، کەچەپێ، پێ‌درۆزنە، زڕکەپێ ◇ پای کاذب

pseudopodium /ˌsju:də(ʊ)'pəʊdɪəm/ *pl.* pseudopodia /-dɪə/ = pseudopod

pseudopregnancy *noun*

شەیتان‌ئاوسی، بەدرۆسکپڕی، ئاووسەدرۆزنەیی، ئاووس‌درۆزنەیی، زگپڕی بە درۆ (pseudopregnant *adj*) ◇ بارداری کاذب

pseudo-prophet /'sju:dəʊ 'prɒfɪt/ *noun*

پێغەمبەری درۆ، بەدرۆ پێغەمبەر، پێغەمبەرەدرزۆنە ◇ پیغمبر کاذب

pseudo-salt *noun*

شێوەخوێ، نمیچەخوێ، خوێ‌درۆزنە ◇ شبەنمک

pseudoscience *noun*

نیمچەزانست، زڕکەزانست، سەرجەم ئەو باوەڕ و تیۆری و کردارانەی کە بەهەڵە وەک زانست دادەنرێن ◇ شبەعلم

pseudoscientific *adjective*

نیمچەزانستی، زڕکەزانستی ◇ شبەعلمی

pseudoscientist *noun*

نیمچەزانستەوان، زڕکەزانیار ◇ شبەدانشمند

pseudoscorpion = false scorpion

pseudotuberculosis *noun*

نیمچەدەردەباریکە، سلەدرۆزنە، شێوەسیل، بە هۆی بەکتریای *Yersinia pseudotuberculosis* تووش دەبێ ◇ شبەسل

pshaw /pʃɔ:, US ʃɔ:/ *interjection*

(بە شۆخی) ئەهـ ئاخ، ئۆف ◇ آه

PSHE /ˌpi: es eɪtʃ'i:/ *noun, abbreviation* personal, social and health education

پی‌ئێس‌ئێچ‌ئی: بابەتێکی خوێندنگاکانی بریتانیا لەمەڕ پەرەسەندنی کۆمەڵایەتی و سۆزەکی و دەربارەی پرسەکانی تەندروستی، سێکس و دراگزەوە (و پێوەندی‌یان بە خەڵکانی ترەوە) دەدوێ ◇ اپی‌اس‌اچ‌ای

psi /psaɪ, US saɪ/ *noun*

سای، پسای (= بیست و یەکەمین پیتی ئەلفوبێی یۆنانی ψ ,Ψ، بەرامبەر بە 'ps'، بنەڕەت: لە یۆنانی‌یەوە) ◇ سای

psionic /sʌɪ'ɒnɪk/ *adjective*

ئامازە بە بەکارهێنانی (کرداری) هێزە دەروونی یان دیاردە psychic power زوورسروشتی‌یەکان paranormal phenomena ◇ پسیونیک

psilocybin /ˌsʌɪlə(ʊ)'sʌɪbɪn/ *noun*

ئالکالوید $C_{12}H_{17}N_2O_4P$، indole یا ئاوێتە یێکی hallucinogenic ی پۆلی لە کارگی *Psilocybe mexicana or P. cubensis syn.* [*Stropharia cubensis*] بە دەست دێ (بنەڕەت: واتای خۆی: سەرڕووت) ◇ سیلوسیبین

psittaceous *adjective*

سەربە تیرەی تووتی، تووتی‌ئاسا ◇ وابستە بە خانوادەی طوطی

psittacine /'sɪtəkʌɪn, US -sʌɪn/ *adjective, noun*

adj تووتی‌ئاسا، سەربە باڵندەکانی تیرەی تووتی *n* باڵندەی تووتی‌ئاسا ◇ *adj* طوطی‌وار *n* پرندەی طوطی‌وار

psittacosis /ˌsɪtə'kəʊsɪs, US -'koʊ-/ *noun*, also ornithosis or parrot fever

دەردەتووتی، سیتاکۆسیس، بە هۆی بەکترێکەوە [*Chlamydia psittaci*] (بنەڕەت: لە *psittacus* لاتین "تووتی" + -osis) ◇ بیماری طوطی

psittacotic *adjective*

سەربە دەردەتووتی یان سیتاکۆسیس ◇ وابستە بە بیماری طوطی

psoas /'səʊas/ *noun*

(توێکاری) ماسوولکەی پشتێنە یان کەمەر ◇ عضلەی قطن، ماهیچەی کمر

psoas magnus *noun*

ماسوولکەی گەورەی پشتێنە یان کەمەر ◇ ماهیچەی بزرگ کمر

psoas parvus *noun*

ماسوولکەی چکۆلەی پشتێنە یان کەمەر ◇ ماهیچەی کوچک کمر

psocid *noun*

خۆرە یان مۆریانەی کتێب، mouthpart سادەیان هەیە [دەستە *Psocoptera syn. Corrodentia*) ◇ موریانەی کتاب

psoralen /'sɔ:rəlɛn/ *noun*

(کیمیا) ئالۆشێن، هەریەک لە کۆمەڵە ئاوێتە بازنەیی یان ئالقەیی‌یانە $C_{11}H_6O_3$ کە لە هێندێ گیادا هەیە، بۆ چارەسەری psoriasis و ناڕەحەتی پێستی‌تر بەکاردێنرێ ◇ پسورالن

psoriasis /sə'raɪəsɪs/ *noun*

سەدەف، دەردەسەدەف، سۆرایسیس (بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *psōriasis* یۆنانی، لە *psōrian* "خوران، خارشت‌هەبوون") ◇ داءالصدف

psoriatic /ˌsɔ:rɪ'atɪk/ *adjective*

سەدەفی، سەربە سۆرایسیس، تووش‌بوو بە دەردەسەدەف ◇ وابستە بە داءالصدف، دچار

داءالصدف

psst /pst/ *interjection*
گوێ! (دەنگێ بۆ وتنی شتێ کە کەسانی تر لێی ئاگادار نەبن) ۞ هی!

PST /ˌpi: es ˈti:/ *abbreviation* Pacific Standard Time

psych *abbreviation* psychology

psych *abbreviation* 1 psychiatrist, psychologist 2 psychiatry, psychology

psyche /ˈsaɪki/ *noun*
مایند، هۆش، دەروون، سروشت، زات، گیان، رۆح (پەنەرە ت: لە *psukhē* یۆنانیی‌یەوە: هەناسە، ژیان، گیان یان رۆح) ۞ طبیعت، ذات، روان

psyched /saɪkt/ *adjective*
وورووژاو، هەژیو ۞ هیجان‌زده

psychedelia /ˌsaɪkəˈdi:liə/ *noun*
سایکۆدیلیا (موسیقا، هونەر، داب و هتد کە لە ئەنجامی دەرمانی سایکۆدیلکەوە دەکەوێتەوە) ۞ پسیکدلیا

psychedelic /ˌsaɪkəˈdelɪk/ *adjective, noun*
1 *adj* (دەرمان) خۆفاوی، خەوهێنەر، خەیالاوی، خەیالبزوێن، هەلوەسەبزوێن: 2 *psychedelic color schemes* (رەنگ، دەنگ، جل‌وبەرگ و هتد) ئالاووالا، ئالایی، زەق، سەیر *n* دەرمانی خۆفاوی ۞ 1 *adj* توهم‌زا 2 اجق و وجق *n* داروی توهم‌زا

psychedelically /ˌsaɪkəˈdelɪk(ə)li/ *adverb*
خۆفاوی‌یانە، بە شێوەیەکی خۆفاوی، (بە شێوەیەکی) هەلوەسەبزوێنانە ۞ به طور توهم‌زا

psychedelic music *noun*
موسیقای سەیر ۞ موزیک عجیب

psychiatric /ˌsaɪkiˈætrɪk/ *adjective*
دەروونی، سەربە پزشکی دەروونی: *a psychiatric* ◊ *psychiatric disorders hospital/nurse* ۞ روانی، وابسته به روان‌پزشکی

psychiatrist /saɪˈkaɪətrɪst/ *noun*
پزشکی دەروونی ۞ روان‌پزشک

psychiatry /saɪˈkaɪətri/ *noun*
پزشکیتی دەروونی، پزشکیی دەروونی ۞ روان‌پزشکی

psychic[1] /ˈsaɪkɪk/ *adjective, noun,* also psychical /ˈsaɪkɪkl/
1 *adj* دەروونی 2 رۆحی، گیانی 3 لە دەرەوەی قانوون و یاسای سروشت و فیزیکالەوە 4 غەیبزان 5 سەربە رووداوە ناسروشتی یان نائاسایی‌یەکان *n* 1 (هەم بە تاک و هەم بە کۆ psychics) لێکۆلینەوەی دیاردە سەرسروشتی‌یەکان 2 غەیبزان، کەسێ پێی وایە دەتوانێ پێوەندی بە هێزی سوپەرناتوراڵەوە بگرێ ۞ 1 *adj* روانی 2 روحی 3 فوق‌طبیعی 4 پسیکیک 5 وابسته به وقایع غیرطبیعی *n* 1 بررسی پدیده‌های فوق‌طبیعی 2 واسطه

psychically /-kli/ *adverb*
لەباری دەروونی(یەوە) ۞ از لحاظ روانی

psycho /ˈsaɪkəʊ, US -koʊ/ *noun, pl.* psychos
دەس‌وەشێن ۞ جانی روانی

psycho- /ˈsaɪkəʊ, US -koʊ/ *prefix*
پێشگر: دەروون: *psychometrics*، *psychodynamic* (پەنەرەت: لە *psukhē* یۆنانی‌یەوە: هەناسە، گیان یان رۆح، مایند، هۆش) ۞ پیشوند: روان-

psychoactive /ˌsaɪkəʊˈæktɪv, US -koʊ-/ *adjective*
(تکنیکی) سایکۆئەکتیف ۞ روان‌گردان

psychoactive drug *noun*
دەرمانی سایکۆئەکتیف (کار دەکاتەسەر بیر و هۆش و هەلس‌وکەوت) ۞ داروی روان‌گردان

psychoanalysis /ˌsaɪkəʊəˈnæləsɪs, US -koʊə-/ *noun*
دەروونشیکاری ۞ روان‌کاوی

psychoanalyst /ˌsaɪkəʊˈænəlɪst, US -koʊ-/ *noun*
دەروونشیکار ۞ روان‌کاو

psychoanalytic /ˌsaɪkəʊˌænəˈlɪtɪk, US -koʊ-/ *adjective,* also psychoanalytical
دەروونشیکاری‌یانە، سەربە دەروونشیکاری ۞ وابسته به روان‌کاوی

psychoanalytically /-ɪkli/ *adverb*
دەروونشیکارانە، لەباری دەروونشیکاری‌یەوە ۞ از نظر روان‌کاوی

psychobiologic *adjective,* also psychobiological
سەربە psychobiology ۞ وابسته به سایکوبیولوژی

psychobiologist *noun*
دەروونزیندەناس، زیندەناس لەبواری دەروونی‌دا، سایکۆبایۆلۆژیست ۞ سایکوبیولوژیست

psychobiology *noun*
دەروونزیندەناسی، زیندەناسی دەروونی ۞ سایکوبیولوژی

psychodrama *noun*
شانۆنامە، فیلم یان رۆمانێ کە لەودا توخمە دەروونناسی‌یەکانی مایەی دارشتنی ئەمانەن ۞ سایکودراما

psychodynamic *adjective*
(سەربە) سایکۆداینەمیک، سایکۆدینامیک ۞ سایکودینامیک (psychodynamically *adv*)

psychodynamics *noun, pl.*
سایکۆداینەمیک، سایکۆداینەمیکس، سایکۆدینامیکس ۞ پویایی‌شناسی روانی

psychodynamism *noun*
سایکۆداینەمیزم، سایکۆدینامیزم ۞ سایکودینامیسم

psychogenesis /ˌsʌɪkə(ʊ)ˈdʒɛnɪsɪs/ *noun*
پەیدابوون یان پێکهاتنی هێز یان تایبەتمەندی دەروونی (psychogenetic *adj*) ۞ پیدایش یا ایجاد نیرو یا ویژگی روانی

psychogenic /ˌsʌɪkə(ʊ)ˈdʒɛnɪk/ *adjective*
هۆی دەروونی هەیە، دەگەڕێتەوە بۆ هۆکاری دەروونناسی‌یانە ۞ دارای علت روانی

psychognosis *noun,* also psychognosy
دەروونتوێژی ۞ مطالعەی ژرف روانی

psychokinesis /ˌsaɪkəʊkɪˈniːsɪs, -kaɪˈn-, US -koʊ-/ *noun*
جوولانی شتەکان بەهۆی هێزی دەروونی‌یەوە، سایکۆکاینیسیس (psychokinetic *adj*، psychokinetically *adv*) ۞ جنبش فراروانی

psycholinguist *noun*
دەروونناس لەبواری زماندا ۞ روانشناس زبان

psycholinguistic /ˌsaɪkəʊlɪŋˈgwɪstɪk, US -koʊ-/ *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە دەروونناسی زمانەوە هەیە ۞ وابستە بە روانشناسی زبان

psycholinguistics /ˌsaɪkəʊlɪŋˈgwɪstɪks, US -koʊ-/ *noun, pl.*
دەروونناسی زمان، زمانەوانی دەروونی (لێکۆلینەوەی چۆنیەتی کارکردن و بەرهەمهاتنی زمان لە لایەن مایندەوە) ۞ روانشناسی زبان

psychological /ˌsaɪkəˈlɒdʒɪkl, US -ˈlɑːdʒ-/ *adjective*
دەروونناسی‌یانە، سەربە دەروونناسی، دەروونی: *Abuse can lead to both psychological and emotional problems* ◊ *the psychological development* ◊ *research of children* ۞ روانشناختی، روانی

psychological analysis *noun*
شیکردنەوەی دەروونناسی‌یانە، دەروونناسی‌شیکاری ۞ تحلیل روانشناختی

psychologically /-kli/ *adverb*
لەباری دەروونی‌یەوە: *psychologically harmful* ۞ از نظر روانی

psychological moment *noun*
هەل، کات یان وەختی باش، دەرفەت، هەلی لەبار و گونجاو، وەختی بەجێ: *The trick is in finding the (right) psychological moment to ask him for more money* ۞ لحظەی مناسب

psychological warfare *noun*
شەڕی دەروونی یان ورەبەزێنی ۞ جنگ روانی

psychologist /saɪˈkɒlədʒɪst, US -ˈkɑːl-/ *noun*
دەروونناس ۞ روانشناس

psychology /saɪˈkɒlədʒi, US -ˈkɑːl-/ *noun*
دەروونناسی ۞ روانشناسی، معرفت‌النفس

psychology of religion *noun*
دەروونناسی دین یان ئایین ۞ روانشناسی دین

psychometric /ˌsaɪkəˈmetrɪk/ *adjective*
دەروونپێوی‌یانە، سەربە یان پێوەندی بە دەروونپێوی‌یەوە هەیە ۞ وابستە بە روانسنجی

psychometrics *noun, pl.*
دەروونپێوی ۞ روانسنجی

psychometric tests *noun, pl.*
تاقی کردنەوە دەروونپێوی‌یەکان ۞ تست‌های روانسنجی

psychometrist *noun*
دەروونپێو ۞ روانسنج

psychometry /saɪˈkɒmɪtri/ *noun*
دەروونپێوی ۞ روانسنجی

psychoneurosis *noun,* also neurosis
دەروونپەشێوی، دەروونشێواوی ۞ روانرنجوری

psychoneurotic *adjective*
دەروونپەشێو، دەروونشێواو ۞ روانرنجور

psychopath /ˈsaɪkəpæθ/ *noun*
دەس‌وەشێن، دەروون‌نەخۆش، شێت ۞ جانی روانی

psychopathic /ˌsaɪkəˈpæθɪk/ *adjective*
دەروون‌نەخۆش، دەروون‌نەخۆشانە: *a psychopathic disorder/killer* (psychopathically *adv*) ۞ روانبیمار، روانبیمارانە

psychopathological *adjective*
سەربە دەروون‌نەخۆشی‌ناسی ۞ وابستە بە سایکوپاتولوژی

psychopathologist *noun*
زانای دەروون‌نەخۆشی، دەروون‌نەخۆشی‌ناس ۞ سایکوپاتولوژیست

psychopathology /ˌsaɪkəʊpəˈθɒlədʒi, US -koʊpəˈθɑːl-/ *noun*
دەروون‌نەخۆشی‌ناسی ۞ سایکوپاتولوژی

psychopathy /sʌɪˈkɒpəθi/ *noun*
نەخۆشی یان تێکچوونی دەروونی ۞ بیماری یا اختلال روانی

psychopharmacologic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە psychopharmacology وە هەیە ۞ وابستە بە سایکوفارماکولوژی

psychopharmacologist *noun*
دەرمانناس لە بواری دەروونی‌دا، دەروون‌دەرمانەوان ۞ سایکوفارماکولوژیست

psychopharmacology *noun*
دەرمانناسی دەروونی، دەروون‌دەرمانەوانی ۞ سایکوفارماکولوژی

psychophysical *adjective*
سەربە سایکۆفیزیک ۞ وابستە بە سایکوفیزیک

psychophysics *noun, pl.*
سایکۆفیزیک (لقێ له دەروون‌ناسی که لەبارەی پێوەندی نێوان پالنەری لەشی یان فیزیکی و دیاردەی زەینی دەکۆڵێتەوە) ⬡ سایکوفیزیک

psychophysiological *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە psychophysiology ـەوە هەیە ⬡ وابسته به سایکوفیزیولوژی

psychophysiologist *noun*
کارئەندامناس لەبواری دەروونی‌دا، دەروون‌کارئەندام‌ناس ⬡ سایکوفیزیولوژیست

psychophysiology *noun*
کارئەندام‌ناسی دەروونی، دەروون‌کارەندام‌ناسی ⬡ سایکوفیزیولوژی

psychopomp /'sʌɪkə(ʊ)pɒmp/ *noun*, also psychopompos
1 (له میسۆلۆژی یۆنانی‌دا) ڕێنوێنی گیان یان رۆح بۆ شوێنی مردووان (یان دۆزەخ) 2 ڕێنوێنی مانایی گیان و رۆحی کەسێکی زیندوو ⬡ سایکوپومپ

psychosexual *adjective*
سەربە لایەنە دەروون‌ناسی‌یەکانی پالنەری سێکسی ⬡ سایکوسکشوال

psychosis /saɪ'kəʊsɪs, US -'koʊ-/ *noun, pl.* psychoses /-si:z/
کەسێتی‌شێواوی، دەروون‌تێکچوویی، سایکۆسیس، پسیکۆز ⬡ روان‌پریشی

psychosomatic /ˌsaɪkəʊsə'mætɪk, US -koʊ-/ *adjective*
سەربە پێوەندی نێوان دەروون و جەستە، دەروون‌جەستەیی ⬡ روان‌تنی

psychosomatically /ˌsaɪkəʊsə'mætɪk()li, US -koʊ-/ *adverb*
سەربە دەروون‌جەستەیی ⬡ از نظر روان‌تنی

psychosurgerical *adjective*
سەربە دەروون‌نەشتەرگەری یا سایکۆسێرجێری، پێوەندی بە دەروون‌نەشتەرگەری‌یەوە هەیە ⬡ سایکوسورجری

psychosurgery *noun*
دەروون‌نەشتەرگەری، نەشتەرگەری مێشک، وەک leucotomy، بۆ چارەسەری تێک‌چوونی دەروونی بەکاردێری ⬡ سایکوسورجری

psychotherapist /ˌsaɪkəʊ'θerəpɪst, US -koʊ-/ *noun*
دەروون‌چارەسەرکەر ⬡ روان‌درمان‌گر

psychotherapy /ˌsaɪkəʊ'θerəpi, US -koʊ-/ *noun*, also -therapeutics
درەوون‌چارەسەرکردن (بە شێوازە دەروون‌ناسی‌یەکانەوە) ⬡ روان‌درمانی

psychotic /saɪ'kɒtɪk, US -'kɑ:t-/ *noun, adjective*
n نەخۆشی کەسێتی‌شێواو *adj* دەروون‌تێکچوو: *a -hotic* ◊ *a psychotic disorder/illness patient* ⬡ *n* بیمار روان‌پریش *adj* روان‌پریش

psychotropic /ˌsaɪkə(ʊ)'trəʊpɪk, US ˌsaɪkə(ʊ)'trɒpɪk/ *adjective, noun*
(دەرمان) سایکۆتراپیک، کاردەکاتە سەر باری دەروونی کەسێ: *-otropic medication/drugs* ⬡ *adj* روان‌گردان *n* داروی روان‌گردان

psychro- *prefix*
پێشگر: شێ، سەرما، ساردی: *psychrometer* (بنەڕەت: لە *psychros* یونانی‌یەوە "cold") ⬡ پیشوند: رطوبت، سرما

psychrobiotic *adjective*
سەرمازی: تایبەتمەندی ئەو گیانەوەرانەی کە لە ژینگە ساردەکان‌دا دەژین ⬡ پسیکروبیوتیک

psychrometer /sʌɪ'krɒmɪtə/ *noun*
شێ‌پێو، سەرماپێو ⬡ رطوبت‌سنج

psychrometry *noun*
شێ‌پێوی، سەرماپێوی (psychrometric *adj*) ⬡ رطوبت‌سنجی

psychrophilic *adjective*
سەرماخواز، سەرمادۆست، سەرماحەز ⬡ سرمادوست

psychrophyte *noun*
سەرماگیا، سەرماڕووەک: ئەو گیا و ڕووەکانەی کە لە تێمپراچێری کەم‌دا دەژین ⬡ سرمازیست

psychrosphere *noun*
سەرماچینە، چینەساردینە، سەرماگۆ: بەشێ لە دەریا خوارتر لە قوولایی 100 تا 150 میتر و خاوەنی ئاوی سارد بە ڕێژەی 1/5 تا 3 سانتی‌گراد ⬡ سرماکره

psyllid /'sɪlɪd/ *noun*
مێشوولەی هەڵبەزۆکی گیایی یان ڕووەکی، کێچی گیایی (مێرووی وردی لە خێزانی Psyllidae) ⬡ شپشەی جهندەی گیاهی

psyllium /'sɪlɪəm/ *noun*
جۆرێ گەلارکێشەی لاسک‌گەڵا (لە یۆنانی‌دا بە واتای "کێچ"ە، چونکو دانەکانی شێوەی کێچ دەدا [*Plantago psafra*]) ⬡ نوعی بارهنگ

psywar = psychological warfare

pt *abbreviation* 1 part 2 point 3 port 4 pint
1 بەش، پشک، پار 2 خاڵ، قان، پۆینت 3 بەندەر (هەروەها .Pt، پ.ت. لەسەر نەخشە) ⬡ 1 قسمت 2 امتیاز 3 بندر

Pt. symb. the chemical element platinum

PT /ˌpi: 'ti:/ *abbreviation* physical training

PTA /ˌpi: ti: 'eɪ/ *abbreviation* parent-teacher association

ptarmigan /'tɑ:mɪg(ə)n/ *noun*
کورکورەی چیاکانی باکووری و جەمسەری باکووری، باڵوپەڕی لە زستان‌دا سپی‌یە [*Lagopus mutus*] ⬡ (نوعی) باقرقره

PT boat *noun*
گەمی یان بەلەمی پی‌تی ۞ قایق اژدرافکن
Pte *abbreviation* private (in the army)
pteranodon /tɛˈranədɒn/ *noun*
جۆرێ pterosaurی بێ‌کلکی زلەی سەردەمی کریتاسە Cretaceous، باڵایی باڵی دەوروبەری 25 یا یان 7.7 میتر (بنەڕەت: لە *pteron* یونانی "باڵ" + *an-* "بێ" + *odont-* ,*odous* "ددان") ۞ نوعی دایناسور
pterid(o) *prefix*
پێشگر: سەرەخس، سەرخەس، فیترن: *pteridology* (بنەڕەت: لە *pterid-* ,*pteris* یونانی "سەرەخس"، پێوەندی بە pteron ی یونانی‌یەوە هەیە بە واتای "باڵ، پەڕ، wing، feather") ۞ پیشوند: سرخس
pteridilogical *adjective*
سەربە pteridilogy ۞ وابسته به سرخس‌شناسی
pteridilogist *noun*
نێرووک‌ناس، سەرەخس‌ناس ۞ سرخس‌شناس
pteridilogy /ˌtɛrɪˈdɒlədʒi/ *noun*
نێرووک‌ناسی؟، سەرەخس‌ناسی، سەرخەس‌ناسی ۞ سرخس‌شناسی
Pteridophyta /ˌtɛrɪdə(ʊ)ˈfʌɪtə/ *noun, pl.*
(رووەک‌ناسی) گیافیترنەکان، دابەشاندنێکی رووەکە بێ‌گوڵەکان کە fern، horsetail و clubmoss دادەگرێ (بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *pterid-* ,*pteris* یونانی "فیترن، سەرەخس" + *photon* "رووەک") ۞ تریدوفاتیا
pteridophyte /ˈtɛrɪdə(ʊ)fʌɪt/ *noun*
گیانێرووک؟، رووەکی نێرووکی؟، گیای سەرخەسی ۞ تریدوفایت
pteridosperm /ˈtɛrɪdəʊspəːm/ *noun*
سەرەخسی داندار: گیاینکی بووبەردی یان فوسیلی مابەینی سەرەخس و گیادان‌گرەکان، لە سەردەمی Triassic تیاچووە ۞ تریدوسپرم
ptero- /ˈtɛrəʊ/ *prefix*
پێشگر: باڵ، پەڵ، پەڕ: *pterosaur* (بنەڕەت: لە *pteron* یونانی‌یەوە: "باڵ wing، پەڕ feather") ۞ پیشوند: بال، پر
pterodactyl /ˌtɛrəˈdæktɪl/ *noun*
(پ)تێرۆداکتیل، پەنجەباڵ (= جۆرێ باڵندەی خشۆکی دوایی‌یەکانی سەردەمی ژوراسیک کە بە میلیۆنان ساڵ لەوەپێش ژیاوە) ۞ پتروداکتیل
pteropod /ˈtɛrəpɒd/ *noun*
پەپوولەی دەریایی، بێ‌باڵە، بێ‌پەرە، پاپەرە ۞ پترو داکتیل
pterosaur /ˈtɛrəsɔː/ *noun*
مارمێلکەباڵە؟: خشۆکێکی فڕیوی بووبەردی خوێن‌گەرمی قۆناخەکانی ژووراسیک و کریتاسە (بنەڕەت: لە *Pterosauria* لاتینی نوێ، لە *pteron* یونانی "باڵ" + *sauros* "مارمێلک") ۞ پتروسور
-pterous *suffix*
پاشگر: باڵدار، باڵەوەر، پەلەوەر: *dipterous* ۞ پسوند: دارای بال
pteroylglutamic acid = folic acid
pterygium /təˈrɪdʒɪəm/ *noun, pl.* pterygia or pterygiums
باڵێژە، باڵچە: تۆپەڵکەیێکی گۆشتی و سێ‌گۆشەی ناتاسایی triangular abnormal یێک‌بەندی conjunctiva ئەستووربوو کە لە زوور بەشێکی شاخینە cornea هەڵدەدا (زۆرتر لە لای نێوەوەی گۆی چاو eyeball) و دەبێتە هۆی تێک‌چوونی بینایی (*pterygial adj*) ۞ پترجیوم
pterygoid /ˈtɛrɪɡɔɪd/ *adjective, noun*
adj باڵی، ساباڵ، باڵ‌ئاسا *n* بەشێکی باڵی یان باڵ‌ئاسا (وەک ئێسک، ماسوولکە یان دەکاری) ۞ *adj* بال‌مانند *n* قسمت بال‌مانند
pterygoid bone /ˈtɛrɪɡɔɪd/ *noun*
ئێسکی باڵی یان باڵ‌ئاسا ۞ استخوان بال‌مانند
pterygoid process /ˈtɛrɪɡɔɪd/ *noun*
(توێکاری) چوکلەی ئێسکی باڵی یان باڵ‌ئاسا: چوکلەیێ هەردوو لای sphenoid bone لە مرۆڤ و شیردەرەکانی ترا ۞ استخوان بال‌مانند
Pterygota /ˈtɛrɪɡəʊtə/ *noun, pl.*
باڵداران، پەلەوەران، باڵەوەران (= زۆرینەی جۆرەکانی ئێستای مێروو دادەگرێ) ۞ بال‌داران
pterygote /ˈtɛrɪɡəʊt/ *noun*
مێرووی باڵدار یان پەلەوەر ۞ حشرەی بال‌دار
pteryla *noun, pl.* pterylae
پەڕەلان، شوێنی شین‌بوون پەڕ لەسەر پێستی باڵندە ۞ محل رویش پر
ptg = printing
PTFE = *abbreviation* polytetrafluoroethylene
PTH = *abbreviation* parathyroid hodrmone
ptisan /ˈtɪzən/ *noun*
1 ئاوی جۆ، جۆئاوک 2 دەرمانی کوڵێنراو ۞ 1 ماشعیر 2 دوای جوشانده
PTO /ˌpiː tiː ˈəʊ, ˈoʊ/ *abbreviation* please turn over
تکایە هەڵیدەوە، ئەو دیو چاولێکە ۞ لطفاً ورق بزنید
Ptolemaic /ˌtɒləˈmeɪɪk/ *adjective*
1 سەربە ئەستێرەوانی یونانی Ptolemy سەدەی دووەم 2 سەربە Ptolemies، دەسەڵات‌داری میسر (یان یونانی‌میسری) 30-304 پێش‌زایین ۞ 1 وابسته به بطلمیوس 2 وابسته به پتولمیس، حاکم مصر
Ptolemaic astronomy *noun*
ئەستێرەوانی تایبەیک یان بێتلمیوسی ۞ اخترشناسی بطلمیوسی

Ptolemaic system /ˌtɒləˈmeɪɪk sɪstəm, US ˌtɑːlə-/ *noun*, also Ptolemaic theory
(ئەستێرەوانی، مێژوویی) سیستمی تالیمەیک یان بەتلمیوسی یان بەتلمیۆسی، کۆمەڵەی تالیمەیک ⟡ هیأت بطلمیوسی

ptomaine /ˈtəʊmeɪn/ *noun*, also ptomain
تومەین، تۆمین، پتۆماین (مەتریاڵێ کە لە بەکتریای خۆراکی گەنیو و خراپبوو دروست دەبێ) ⟡ پتومان

ptosis /ˈtəʊsɪs/ *noun*
تۆسیس، پێلوودابچران، پێلووداکەوتن ⟡ پتوسیس

ptotic /ˈtəʊtɪk/ *adjective*
سەربە تۆسیس ptosis ⟡ وابسته به پتوسیس

ptyalin /ˈtʌɪəlɪn/ *noun*
(زیندەکیمیا) لیکین، تایلین: جۆرێ ئەمیلاز لە لیکی مرۆڤ و هێندێ گیانەوەر دۆزراوەتەوە، نشاستە دەگۆڕێ بۆ شەکر ⟡ تایلین، تیالین

ptyalism /ˈtʌɪəlɪzəm/ *noun*
لیکنی، شیلاوگەبەستنی لیک ⟡ سیلان بزاق

Pu. symb. the chemical element plutonium

pub[1] *abbreviation* publication(s), published, publisher

pub[2] /pʌb/ *noun*
1 مەیخانە، مەیفرۆشی 2 (لە ئەوسترالیا) هوتێل ⟡ 1 بار 2 هتل

pub crawl *noun*
(نافەرمی) مەیخانەگەڕی، ئەم مەیخانە و ئەو مەیخانە کردن، مەیخانەچوویی، فیرەمەیخانەیی، مەیخانەبازی ⟡ بارگردی

pube /pjuːb/ *noun*
مووی بەر، تووکەبەر ⟡ موی زهار

pubertal *adjective*
سەربە خۆناسین یان باڵقبوون ⟡ بلوغی

puberty /ˈpjuːbəti, US -bərti/ *noun*
خۆناسین، پێگەیشتوویی، باڵقبوون ⟡ بلوغ

pubes /ˈpjuːbiːz/ *noun, pl.* same
1 بەرگەدە، بانەگا، تووکەبەر، مووچک، ڕیو، ریف، زارە، وەرتاگە، کەڵەمر 2 کۆی pubis 3 (نافەرمی) کۆی pube ⟡ زهار، موی زهار

pubescence /pjuːˈbesns/ *noun*
1 خۆناسین، پێگەیشتوویی، باڵقبوون 2 (گیانەوەرناسی و رووەکناسی) گەندەموو، وردەموو، نەرمەموو، کوڵکە ⟡ 1 بلوغ 2 کرک

pubescent /pjuːˈbesnt/ *adjective*
(فەرمی) 1 خۆناسیو، باڵق، پێگەیشتوو، کامڵ 2 داپۆشراو بە گەندەموو یان کوڵکە ⟡ 1 بالغ 2 پوشیده از کرک

pubic /ˈpjuːbɪk/ *adjective*
بانەگایی، بەرگەدەیی، سەربە بەرگەدە ⟡ وابسته به زهار، شرمگاهی

pubis /ˈpjuːbɪs/ *noun, pl.* pubes /-biːz/
ئێسکی بانەگا ⟡ استخوان عانه یا شرمگاه

public /ˈpʌblɪk/ *adjective, noun*
1 *adj* گشتی، ناتایبەتی، سەرتاسەری، تێکرایی، هەموانی، هەمەکی، گەلەمپەری: *The campaign is designed to increase public awareness of the issues* ◊ *a public library* 2 حکومی، نیشتمانی، گەلی: *public money/ public spending* ◊ *funding/expenditure* 3 ئاشکرا، بەرچاو، دیار: *Details of the government report have not yet been made public* 1 *n* خەڵک، جەماوەر، خەڵکی ئاسایی یان ڕەمەکی 2 لەبەرچاو خەڵک 3 لایەنگران، ئالیگران ⟡ 1 *adj* عام، همگانی 2 دولتی، ملی 3 علنی 1 *n* عامەی مردم 2 ملأ عام 3 طرفداران

public access *noun*
دەستوور یان مافی چوونەژوورەوەی خەڵک یان گشتی ⟡ اجازەی دخول همگانی

public-address system *noun*
(لە شوێنە گشتییەکان) دەنگ بەرزکەرە، بڵیندگۆ ⟡ بلندگو

public affairs *noun, pl.*
لایەنە یان پرسە گشتییەکان ⟡ مسائل عمومی

publican /ˈpʌblɪkən/ *noun*
1 خاوەنمەیخانە، مەیخانەدار، مەیخانەگێر 2 (ئەوسترالیا) خاوەنهوتێل، خاوەنی میوانخانە 3 (لە ڕۆمی کۆندا) باجگر ⟡ 1 صاحب بار 2 هتلدار 3 مأمور وصول مالیات

publication /ˌpʌblɪˈkeɪʃn/ *noun*
1 بڵاوکردنەوە، چاپاندن، لەچاپدان، وەشان: *the publication date* 2 کۆڤار، بڵاونامە، کتێب، بەرهەم، ئاسەوار 3 راگەیاندن ⟡ 1 انتشار 2 نشریه 3 کتاب، اثر 4 اعلام

public bar *noun*
مەیخانە، مەیفرۆشی ⟡ بار

public buildings *noun, pl.*
شوێنە گشتییەکان، خانووبەرە گشتییەکان ⟡ اماکن عمومی، ساختمان‌های عمومی

public company *noun*, also public corporation
کۆمپانیای گشتی ⟡ شرکت سهامی عام

public convenience *noun*
مستەڕا یان دەسبەئاوی گشتی ⟡ توالت عمومی

public defender *noun*
پارێزەری گشتی ⟡ مدافع عمومی

public domain *noun*
دەسی هەموو پێڕاگەیشتوو، نانهێنی، لەبەردەس هەموو کەسێ ⟡ در دسترس همگانی

public enemy *noun*
دوژمنی گشتی یان گەل ⟡ دشمن همگانی

public enterprise *noun*

خاوەنداریتی گشتی یا حکومی ◌ مالکیت دولتی

public holiday *noun*
پشووی گشتی، پێندانی گشتی ◌ تعطیل عمومی

public house *noun*, also pub
مەیخانە، مەیفرۆشی، hostelry inn ◌ بار، میکدە

public housing *noun*
خانوو(بەرە) و دەستەخانووی حکومی بۆ خەلکی هەژار ◌ ساختمان یا آپارتمان دولتی

publicist /'pʌblɪsɪst/ *noun*
1 بانگەشەوان، راگەیێنەر، بریکار یان نوێنەری بانگەشە و راگەیاندن 2 رۆژنامەوان (ب.ت. سیاسی) 3 نووسەر یان کەسێکی شارەزا لە قانوونی نێونەتەوەییدا ◌ 1 مبلغ 2 روزنامەنگار 3 نویسندە یا کارشناس قانون بین‌المللی

publicity /pʌb'lɪsəti/ *noun, adjective*
n 1 ناسراوی، نێوبەدەرەوەیی، بانگەشە، هەراوهوریا، جەنجالی، دەنگەدەنگ 2 بلاوکردنەوە 3 گشتی‌بوون، گشتیتی *adj* بانگەشەیی ◌ *n* 1 معروفیت، تبلیغات، هیاهو 2 انتشار 3 عمومیت *adj* تبلیغاتی

publicity agent *noun*
بانگەشەوان، بانگەشەچی ◌ تبلیغاتچی

public law *noun*
مافی گشتی یان مافە گشتی‌یەکان، قانوونی پێوەندی‌یەکانی نێوان تاک و دەولەت یا حکومەت ◌ حقوق عمومی، قانون روابط میان فرد و دولت

public limited company = public company

publicly /-kli/ *adverb*
بە ئاشکرایی، بە راشکاوی، بە پانەوە، لەبەرچاو خەلک، بە شێوەیێکی گشتی: *a publicly owned company* ◊ *He later publicly apologized for his comments* ◊ *This information is not publicly available* ◌ علناً، در ملأ عام، به طور عمومی

public nuisance *noun*
1 (ماف) کێشەنانەوە، دەردیسەری (گشتی) 2 مایەی دەردەسەری 3 (نافەرمی) کەس یا کۆمەلێکی مەترسی‌دار ◌ 1 مزاحمت عمومی 2 اسباب مزاحمت 3 شخص یا گروه خطرناک

public opinion *noun*
بیرورای گشتی، بۆچوونی گشتی ◌ افکار عمومی

public opinion poll *noun*
راپرسی گشتی، هەلسەنگاندنی بیرورای گشتی ◌ سنجش افکار عمومی

public ownership *noun*
خاوەنداریتی گشتی یان حکومی، خاوەنداریی دەولەتی، خاوەنایەتی گشتی یان حکومی ◌ مالکیت عمومی یا دولتی

public property *noun*
بابەت یان باسی گشتی، بابەتی ئاشکرا، زەوی یان خانووی حکومی ◌ موضوع علنی، زمین یا ساختمان دولتی

public prosecutor *noun*, also district attorney
داواکاری گشتی، دادپرس، سەردادپرس، سەردۆزگەر ◌ دادستان

Public Record office *noun*
(لە بریتانیا) ناوەندی بالگەنامەی گشتی ◌ دفتر اسناد ملی

public relations *noun, pl.*
1 پێوەندی‌یە گشتی‌یەکان، پێوەندی‌یەکانی گشتی 2 بایەخ یان ئابرووی گشتی ◌ 1 روابط عمومی 2 وجهەی عمومی

public relations officer *noun*
فەرمانبەر یا بەرێوەبەری پێوەندی‌یە گشتی‌یەکان ◌ مأمور روابط عمومی

public sale *noun*
هەراج، فرۆشی گشتی ◌ مزایدە

public school *noun*
1 (لە بریتانیا ب.ت. ئینگلتەرە) خوێندنگای تایبەتی 2 (لە ئەمریکا، سکاتلەند، ئەوسترالیا و ولاتانی تر) خوێندنگای حکومی (خۆجێیی، خۆرایی) ◌ 1 مدرسەی خصوصی 2 مدرسەی دولتی

public sector *noun*
کەرتی حکومەتی، کەرت یا بەشی گشتی ◌ بخش دولتی، بخش عمومی

public servant *noun*
راژەوان یان کارکەری حکومەت، فەرمانبەری حکومی: *a long and outstanding career as a public servant* ◌ خدمتکار یا کارمند دولتی

public service *noun*
1 راژە یان راژەوانی گشتی، خزمەتگوزاری گشتی: *to improve public services in the area* ◊ *a -blic service broadcast* 2 شتێ کە بۆ یارمەتی خەلک دەکرێ نەک بۆ قازانج و داهات: *to perform a public service* ◊ *The magazine is provided as a -lic service* 3 حکومەت یا دیپارتمانەکانی حکومەت: *to work in public service* ◊ *public service workers* ◌ 1 خدمت عمومی، خدمات عمومی 2 و 3 پابلیک سرویس

public speaking *noun*
1 وتاردان، قسەکردن 2 هونەری وتاردان ◌ 1 سخنرانی 2 فن سخنرانی

public spirit *noun*
خێرخوازی، ورەی خێرخوازی، چاکەکاری، بەدەم‌خەلکەوەبوون، بەهاناوەچوون، خزمەتگوزاری ◌ خیرخواهی

public-spirited /ˌpʌblɪk 'spɪrɪtɪd/

adjective
خێرخـــواز، چاکـــەکار، بـــەدەمخەڵـــکەوەبوو، خزمـــەتگـــوزار (*n*) :public-spiritedness خێرخوازی، چاکەکاری، بەدەمخەڵکەوەبوون، بەهاناوەچوون) ◇ خیرخواه

public-spiritedly *adverb*
خێرخوازانە، چاکەکارانە، خزمەتگوزارانە ◇ خیرخواهانە

public television *noun*
تەلەفزیۆنی گشتی ◇ تلویزیون عمومی

public transport *noun*, US public transportation
ماشینە گشتییەکان، کەرەسەی راگواستنی گشتی، راگویستنی گشتی: - *Most of us use public port to get to work* ◇ وسایل نقلیەی عمومی

public utility *noun*
دەزگـا یـان دامـەزراوە بـۆ بەرژەوەنـدی گـشتی، ڕێکخـراوەی راژەوانی گـشتی ◇ مؤســـسەی عام‌المنفعه

public works *noun, pl.*
کارەکـانی گـشتی، کـارە گـشتییـەکان، کـاری دروسـتکردن بـۆ بەرژەوەنـدی گـشتی (وەکـوو نەخۆشخانـە، ڕێگاوبـان، خوێنـدنگا و هتـد) ◇ کارهای عام‌المنفعه

publishable /ˈpʌblɪʃəbl/ *adjective*
شیاوی بڵاوکردنەوە، لەچاپ هاتوو، چاپ دەکرێ، بڵاودەبێتەوە ◇ قابل نشر

publisher /ˈpʌblɪʃə(r)/ *noun*, also publishers
بڵاوکەرەوە، چاپکار، لەچاپدەر، وەشانکار، دەزگای بڵاوکردنەوە: *Several publishers are competing in the same market* ناشر

publishing /ˈpʌblɪʃɪŋ/ *noun, adjective*
n 1 دەزگـای بڵاوکردنـەوە، بڵاوکـەرەوە: *a* 2 *publishing house* (= company) کار یـان پیـشەی بڵاوکردنـەوە یـان لـەچاپدان *adj* بڵاوکردنەوەیی ◇ *n* 1 انتشارات 2 حرفـەی نـشر *adj* انتشاراتی

publishing house *noun*
دەزگـای بڵاوکردنـەوە، وەشـانخانـە، دەزگـای وەشان ◇ مؤسسەی انتشاراتی

puccoon /pʌˈkuːn/ *noun*
ڕووەکێکـی گـوڵـسپی یـا زەردی ئـەمریکای باکووری، ڕەنگی لێدەگیرێ [چەندین جۆرن، زۆرتر لە توخمی *Lithospermum*] ◇ پوکون

puce /pjuːs/ *noun, adjective*
n ڕەنگی بڵاڵـووکی، بنەوشـی تامـاڵ قـاوەیی، سووری توخ *adj* (سەروچاو) شینەوەبوو، ڕەش ◇ *n* رنگ آلبالویی *adj* کبود

puck[1] /pʌk/ *noun*
جنۆکە، ڕۆحی خراپ ◇ روح شریر

puck[2] /pʌk/ *noun*
(هاکی سەرسەهۆڵ) گۆ، تۆپ ◇ گوی

pucker /ˈpʌkə(r)/ *noun*
(جلوبەرگ) چین، گنج، چرچ، لۆچ ◇ چروک، چین

puckered *adjective*
1 (لێو) هەڵقورتاندوو، گـرژ 2 (جـلوبـەرگ) چرچاوی، گنج، لۆچ، چرچ ◇ 1 (لب) جمع‌شدە 2 (لباس) دارای کیس

puckery *adjective*
چرچ، لۆچ، چرچکەوتوو، گنجاوی، کۆوەبوو ◇ چین‌خوردە

puckish /ˈpʌkɪʃ/ *adjective*
شـەیتانانـە، ناجـسنانە، شـەیتان، ناجـسن، ودودە، نـارەسـەن، هەوهـەوینـەرەوە، ئاسمـانداگـر، هاروهـاج، whimsical ,impish: *a puckish* ◇ *a puckish sense of humour* ◊ *smile* شیطنت‌آمیز، تخس

puckishly /ˈpʌkɪʃli/ *adverb*
شەیتانانە، ناجسنانە ◇ شیطنت‌آمیز

puckishness /ˈpʌkɪʃnəs/ *noun*
شەیتانی، ناجسنی، هاروهاجی ◇ تخسی

pud /pʊd/ = short for pudding

pudding /ˈpʊdɪŋ/ *noun*
1 پودینـگ، دیـسێر 2 ڕیخۆڵـەی قیمـەتێکراو 3 (نافەرمی) مرۆی گەوج ◇ 1 پودینـگ 2 رودەی قیمەدار 3 (عامیانە) آدم احمق

pudding basin *noun*
کاسەی پودینگ ◇ ظرف پودینگ

pudding face *noun*
(نافەرمی) مرۆی سـەروچاوپان، قەپەگۆڵ ◇ آدم صورت‌پهن

pudding-faced *adjective*
(نافەرمی) سـەروچاوپان (قەڵەو و پان)، قەپەگۆڵ ◇ صورت‌پهن

pudding head /ˈpʊdɪŋ hed/ *noun*
مرۆی گەوج، کەرەپیاو، تەپلۆس، بێکارە، خوێڕی، گێرەنەکەر، تەوزەل ◇ آدم احمق، تنەلش

puddingstone *noun*, also pudding stone
جۆری بـەردەجـۆش conglomerate ◇ نـوعی جوش‌سنگ

puddle /ˈpʌdl/ *noun*
1 چـلپاو، چـالاو، لـێلاو، قوڵـکاو، گۆلکـاو، گـەرەک، لـیچ، گـۆلاو (ب.ت. باران لەسـەر ڕێگا) 2 قوڕی گـیراو 3 (خوازە) شـتی هەرەمە ◇ 1 چالاب 2 پودل 3 چیز درهم‌وبرهم

pudency /ˈpjuːdənsɪ/ *noun*
شـەرم، حەیا، ئابڕوو، ڕوو ◇ حیا

pudendal /pjuːˈdendl/ *adjective*
سەربە شەرم، شەرمی، خەمشەیی ◇ وابستە بە فرج

pudendum /pjʊˈdendəm*n*, *pl.* pudenda /-

dǝ/
1 دەزگای ژنوپیاو 2 شەرم، گیان یان شەرمی ژن، قوز، خەمشە (زۆرتر شێوەی کۆیەکەی بەکاردێتری، vulve = pudendum mulicebre (pudendum virile = penis 3 ◌ 1 آلت تناسلی مرد و زن 2 فرْج

pudginess /ˈpʌdʒinǝs/ *noun*
خرپنەیی، خروخۆلی، تۆپنەیی، خرپلانەیی ◌ خپل بودن

pudgy /ˈpʌdʒi/ *adjective* (pudgier, pudgiest)
(نافەرمی) خرپنە، خروخۆل، تۆپنە، خرپلانە، گۆشتن، chubby ◌ خپل

pueblo /ˈpweblǝʊ, US -bloʊ/ *noun, pl.* pueblos
1 دێ، گوند، شار (لە سپانیا، ئەمریکای لاتین و رۆژاوای باشووری ئەمریکا، ب.ت. شوێنی گیرسانەوەی سووریپستەکان) 2 (Pueblo, *pl.* same or Pueblos) ئەندامی هەریەک لە چەندین گەلی سووریپستی ئەمریکا، کە هوییەکان دادەگرێ ◌ 1 دهکده 2 پوبیلو

puerile /ˈpjʊǝraɪl, US ˈpjʊrǝl/ *adjective*
منالانە، گەوجانە، کەرانە ◌ بچگانه، احمقانه

puerility /pjʊǝˈrɪlɪti/ *noun, pl.* puerilities
منالانەیی، منال ناسایی، کاری منالانە، کەرێتی، گەوجی ◌ بچگی، حماقت

puerilism *noun*
هەڵسوکەوتی منالانە، رەفتاری مندالانە ◌ رفتار بچگانه

puerperal *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە منالبوونەوە هەیە ◌ وابسته به زایمان

puerperal fever *noun*, also childbed fever or puerperal sepsis
ئال، تای منالبوون، زەیستانەتا، تای زەیستان ◌ تب نفاسی

puerperium /ˌpju:ǝˈpɛrɪǝm, US ˌpju:ǝˈpi:rɪǝm/ *noun*
بار و دۆخی ژن دوای منالبوون، سەروبەند یان سەردەمی زەیستانی ◌ حالت زن بعد از زایمان، پیورپریوم

Puerto Rican /ˌpwɛ:tǝʊ ˈri:kǝn/ *noun, adjective*
n دانیشتووی رەسەنی پۆئێرتۆ ریکۆ *adj* سەربە پوئێرتۆ ریکۆ ◌ *n* اهل پوئرتریکو *adj* وابسته به پوئرتریکو

puff /pʌf/ *noun*
1 مژ، قوم 2 فوو 3 (نافەرمی) بین، بیهن، هەناسە 4 ماسین، ماس، پەنەمیان، باکردن، ئەستووربوون 5 (بریتانیا) بانگەشە، بانگەواز 6 (ئەمریکا) لیفەی پەڕ 7 چەپکە یان تۆپەڵەقژی لوول(کراو) 8 بەش یان جێگای هەڵماساوی جلی ژنان 9 باقە دووکەڵ یان هەڵم، چرەچەمانی دووکەڵ یان هەڵم 10 پیفۆک ◌ 1 پک 2 فوت 3 (عامیانه) فوت، نفس 4 انتفاخ 5 تبلیغات 6 لحاف پر 7 و 8 و 9 پوف 10 پفک

puff-adder *noun*, also puff adder
1 ماری خۆماساندوو یان خۆماسێن (مارێکی گەورە و ژاراوی ئەفریکایی کە دەتوانێ بەشی سەرەوەی لەشی هەڵماسێنێ [*Bitis arietans*]) 2 = hognose back [لە ئەمریکای باکووری] ◌ مار دمنده

puffa jacket *noun*
(بریتانیا) جۆرێ چاکەتی هەڵماساوی ئەستوور ◌ نوعی ژاکت

puffball /ˈpʌfbɔ:l/ *noun*
پافبۆل (جۆرێ قارچکی خۆراکی، کاتێ پچرا هەورێ لە تۆو یا سپۆرەکان ئازاد دەبێ [*Lycoperdon* و تۆخمەکانی تر]) ◌ پوفبال

puffed /pʌft/ *adjective*
ماسیو، باکردوو، پەنەمیاو، بەهەناسەبڕکێکەوتوو، بە خنەخن ◌ ورم‌کرده، نفس‌نفس‌کنان

puffed out = puffed

puffed sleeve *noun*, also puff sleeve
(سەر)قۆلی هەڵماساو یا باکردوو ◌ آستین پفی

puffed up *adjective*
1 بادیهەوا، لەخۆرازی، بەخۆنازیو 2 ماسیو، باکردوو، پەنەمیاو ◌ 1 از خودراضی 2 ورم‌کرده

puffer /ˈpʌfǝ(r)/ = inhaler

pufferfish *noun, pl.* same or pufferfishes
ماسی(یە)هەڵمسیو، جۆرێ ماسی تێکسمراو، کاتێ بکەوێتە مەترسییەوە خۆی هەڵدەماسێنێ [*Tetraodon cutcutia* و جۆرەکانی تر، خێزان Tetraodontidae] ◌ ماهی دمنده

puffery /ˈpʌfǝri/ *noun*
پەسنی پێوەنراو، زۆرپیاهەڵوتراو ◌ مدح غلوشده

puffin /ˈpʌfɪn/ *noun*
پافین (جۆرێ باڵندەی ئاوی سەرزل و دەنووکسێگۆشەی زلی باکووری [*Fratercula arctica* و جۆرەکانی تر]) ◌ ماکارو

puffily /ˈpʌfili/ *adverb*
هەڵماسیوانە ◌ به طور پف‌کرده

puffiness /ˈpʌfinǝs/ *noun*
هەڵماسیوی، ماسیوی، فووتێکراوی ◌ پف‌کردگی

puff pastry *noun*
شیرینی هەڵماسیو یان باکردوو ◌ شرینی پفکی

puffy /ˈpʌfi/ *adjective* (puffier, puffiest)
ماسیو، هەڵماسیو، هەڵماساو، باکردوو، فوودراو، فووتێکراو، باتێکراو ◌ پف‌کرده

pug[1] /pʌg/ *noun*
1 پاگ (سەگێ بە لووتی پانەوە، لە بولداگ دەچێ) 2 جۆرێ پەپوولەی (شەوگەڕ) باریکی

چکۆلـه، بـه باڵـی ڕاخـراوەوە پـشوو دەدا [*Eupithecia* و تۆخمەکانی تر] 3 ڕێوی ◌ 1 پاگ 2 نوعی شب‌پره 3 روباه

pug² /pʌg/ *noun*
قوڕی گیراوە، قوڕی شێلراو، قوڕی خۆش‌کراو ◌ گل رس و شن

pug³ /pʌg/ *noun*
جێ‌پێی گیانەوەر، شەقڵی پای ئاژەڵ ◌ جای پای حیوان

pug⁴ /pʌg/ *noun*
(نافەرمی) بۆکسێر، مشت‌باز ◌ (عامیانه) مشت‌زن

pug-dog = pug

puggaree /'pʌg(ə)ri:/ *noun*, also pagri
مێزەر یان پێچی هیندی ◌ عمامەی هندی

pugilism /-lɪzəm/ *noun*
شەڕەمشت، مشت‌بازی ◌ مشت‌زنی

pugilist /'pju:dʒɪlɪst/ *noun*
(بە شۆخی، بێ‌باو) بۆکسۆر، مشت‌باز (پیشەیی) ◌ مشت‌زن

pugilistic /ˌpju:dʒɪ'lɪstɪk/ *adjective*
سەربە شەڕەمشت، مشت‌بازی‌یانە ◌ وابسته به مشت‌زنی

pugnacious /pʌg'neɪʃəs/ *adjective*
شەڕانی، شەڕەنگێز، جینگزی، دڕ، جینگن، شەڕەنگێزانە، هەڵشاخاوانە، truculent، bellicose ◌ ستیزەجو، پرخاش‌گرانه

pugnaciously /pʌg'neɪʃəsli/ *adverb*
هەڵشاخاوانە، شەڕەنگێزانە، دڕانە ◌ پرخاش‌گرانه

pugnacity /pʌg'næsəti/ *noun*, also pugnaciousness
شەڕەنگێزی، شەڕوشۆڕی، جینگزی‌بوون، دڕی، جینگنی، هەڵشاخاوی ◌ ستیزەجویی، پرخاش‌گری

pug nose /pʌg bəʊz/ *noun*
لووتی پان، لووتی دافسیاو ◌ دماغ پهن

pug-nosed *adjective*
لووت‌پان، لووت‌دافسیاو ◌ دماغ پهن

puisne /'pju:ni/ *noun, adjective*
n دادگەر یان دادوەری پایەنزم 1 *adj* پایەنزم 2 دواتر، دوایی، خوارتر ◌ *n* دادرس جزء 1 *adj* جزء 2 بعدی، مادون

puissance /'pwi:sɒs, US -sɑ:s/ *noun*
1 تاقی‌کردنەوەی ئەسپ بۆ پەڕین بەسەر کۆسپە بەرزەکاندا 2 هێز، دەسەڵات، بەتوانایی، دەس‌ڕۆیشتوویی ◌ 1 پویسانس 2 قدرت، اقتدار

puissant /'pwi:sɒt, US -sɑ:t/ *adjective*
(کۆن، وێژەیی) بەهێز، بەدەسەڵات، بەتوانا، توانا، دەس‌ڕۆیشتوو، خاوەنی puissance، powerful ◌ قدرت‌مند، بااقتدار

puissantly *adverb*
دەسەڵات‌دارانە، بەهێزانە، بە دەسەڵاتەوە ◌ مقتدرانه

puja /'pu:dʒɑ:/ *noun*, also pooja
پەرستن (بنەڕەت: لە سانسکریتەوە *pūjā* "پەرستن") ◌ پرستش

pujari /pʊ'dʒɑ:ri/ *noun*
ئایینەوانی هیندوو (بنەڕەت: لە سانسکریتەوە *pūjā*) ◌ کاهن هندو

puke /pju:k/ *noun*
(نافەرمی) ڕشانەوە، هێنانەوە ◌ استفراغ

pukey *adjective*
(نافەرمی) ناحەز، ناسەرنج‌ڕاکێش، ناخۆش ◌ غیرجذاب، ناخوشایند

pukka /'pʌkə/ *adjective*, also pukha /'pʌkə/
(نافەرمی) ڕاستەقینە، ڕاست، هەرەباش، شایانە، چاک، زۆرباش ◌ اصیل، حقیقی، ممتاز

puky = pukey

puku /'pu:ku:/ *noun, pl.* pukus
جۆرێ ئاسکی باشووری ئەفریکای شاخ‌کورت و ئەستوور و کەوڵ زەردی زێڕینی زبر [*Kobus vardonii*] ◌ پوکو

pul /pu:l/ *noun, pl.* puls or puli
یەکەی پارەی ئەفغانستان، بەرامبەر بە سەدیەکی afghani یێ ◌ پول

pula /'pʊlə/ *noun, pl.* same
یەکەی بنەڕەتی پارەی بۆتسوانا، بەرامبەر بە سەد thebe ◌ پولا

pulao /pə'laʊ/ = pilaf

pulchritude /'pʌlkrɪtju:d, US -tu:d/ *noun*
جوانی، ڕندی (بنەڕەت: لاتین: *pulcher*, *pulchr-* "جوان") ◌ جمال، زیبایی

pulchritudinous *adjective*
جوان، ڕند، جوان‌چاک ◌ جمیل، زیبا

puli /'pu:li/ *noun, pl.* pulik /'pu:lɪk/
سەگی لای مەڕی ڕەش، بۆر یان سپی، تووکی درێژ ◌ پولی

Pulizer Prize *noun*
خەڵاتی پولیتزر (بۆ دەسکەوتی ڕۆژنامەوانی، وێژە و موسیقا، لە ناوی Joseph *Pulitzer* ڕۆژنامەوانی ئەمریکایی بە ڕەچەڵەک هەنگاری) ◌ جایزەی پولیتزر

pull /pʊl/ *noun*
1 کێشان، بەدوای‌خۆداهێنان: *I gave the door a sharp pull and it opened* 2 زۆر، ستین، هێزی قۆڵ و بازوو، قەوەت، هێز، شیان 3 ڕاکێشان، سەرنج‌ڕاکێشی، دڵرفێنی، هێزی ڕاکێشان(ب.ت. لەباری سێکسی‌یەوە): *The magnetic pull of the city was hard to resist* 4 دەسەڵات، دەس‌ڕۆیشتوویی، کاریگەری 5 مژ، قوم، قولپ 6 حەوڵ، هەوڵ، کاری سەخت و ئاستەم 7 (چاپ) نموونەی دەستی یا چاپ‌کراو 8 (لە لێکدانا) دەسک 9 ئێش

پێگەیشتن یا زەربەدیتنی ماسوولکە ۞ 1 عمل کشیدن 2 زور، قدرت جسمانی 3 کشش، جذبه 4 نفوذ 5 پک 6 تقلا 7 نمونەی چاپی 8 (در ترکیب) دسته 9 آسیب‌دیدگی ماهیچه

pullback /ˈpʊlbæk/ *noun*
1 (سپا) پاشەکشێ 2 کەم‌بوونەوە، دابەزین، هاتەخوارەوە ۞ 1 عقب‌نشینی 2 کاهش

pull date = sell-by-date

pulled *adjective*
کێش‌کراو، کێشراو، راکێش‌کراو ۞ کشیده‌شده

puller *noun*
1 کێش‌کەر، کێشەر، راکێشەر، دەزگای راکێشان 2 ئەسپی سرک یان سەرکێش ۞ 1 کشنده 2 اسب سرکش

pullet /ˈpʊlɪt/ *noun*
بارۆکە، فرووج، جووچک ۞ مرغ جوان

pulley /ˈpʊli/ *noun, pl.* pulleys
خلۆکە، مەکەرە، خرخرە، گرگرە، ئارماز، جەنجەر، قرقرە، خولخولە، خولخولۆکە، گەرگەرە: *a system of ropes and pulleys* (بنەرەت: رەنگە چکۆلینراوی *polos* یونانی تیوەراست بێ "تەوەرە" "axis ،pivot") ۞ قرقره

pull-in *noun*
(لە بریتانیا و نافەرمی) چایخانەی نێورێ، قاوخانە نێورێ ۞ قهوه‌خانه‌ی میان راه

pulling power *noun,* also drawing power
هێزی راکێشان، توانایی راکێشانی سەرنجی خەڵک ۞ قدرت کشش

Pullman /ˈpʊlmən/ *noun, pl.* Pullmans, also Pullman car
1 پولمەن (جۆری شەمەندەفەری بارهەڵگری یەکجار ئاسوودە) 2 (Pullman case) جۆری چەمەدان ۞ 1 پولمن 2 نوعی چمدان

pull-on *adjective*
(جل‌وبەرگ) بێ‌دوگمە ۞ بدون دکمه

pull-out *noun*
1 پاشکۆ، سەرخستە: *an eight-page pull-out* 2 *a pull-out guide ◊ on health* 2 دەرکردن، نانەدەرەوە ۞ 1 ضمیمه 2 اخراج

pullover /ˈpʊləʊvə(r), US -oʊ-/ *noun*
پۆلاڤر، پۆلۆڤێر، پۆلیڤێر (کراسی لە خوری) ۞ پولیور

pull-tab = ring pull

pullulation *noun*
چەقەرەکردن، گوڵکردن، خونچەدەرکردن، پشکوتن ۞ جوانه‌زنی

pull-up /ˈpʊl ʌp/ *noun*
1 (وەرزش) لەش‌هەڵکێشان 2 جێی راگرتن، شوێنی راگرتن (لە نێو رێ) ۞ 1 بارفیکس 2 پارکینگ

pulmonaria /ˌpʌlməˈnɛːrə/ *noun*
(رووەکناسی) رووەکێ تیرەیێ کە lungwort لەخۆدەگری [تۆخم *Pulmonaria*] ۞ نوعی گیاه

pulmonary /ˈpʌlmənəri, US -neri/ *adjective*
سەربە سی، پێوەندی بە سییەکانەوە هەیە: *pulmonary disease* (بنەرەت: لە *pulmonarius* لاتین، لە *pulmo* ،*pulmon-* "سی lung") ۞ ریوی، ششی

pulmonary artery *noun*
خوێنبەری سی، سییەخوێنبەر ۞ سرخرگ ششی

pulmonary vein *noun*
خوێن‌هێنەری سی، سییەخوێنهێن ۞ سیاهرگ ششی

Pulmonata /ˌpʌlməˈneɪtə/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) سی‌داران، سی‌وەران: کۆمەڵێکی لەش‌نەرمان mollusc کە شەیتانۆکەکانی سەرعەرز و slug ـەکان و زۆر لە شەیتانۆکەکانی snail ئاوە شیرینەکان دەگرێتەوە (بنەرەت: لاتینی نوێ، لە *pulmo* ،*pulmon-* لاتین "سی lung") ۞ شش‌داران

pulmonate /ˈpʌlmənert/ *adjective, noun*
1 *adj* خاوەنی سی یان ئەندامگەلێکی شێوە سی 2 سی‌دار، سی‌وەر: سەربە ژێرپۆلی subclass گیانەوەرێکی سکپای سی‌وەر *n* (Pulmonata) ۞ 1 *adj* دارای شش 2 شش‌دار *n* شکم‌پای شش‌دار

pulmonic /pʌlˈmɒnɪk/ *adjective,* also pulmonary
سەربە سی ۞ ششی

pulmotor /ˈpʊlməʊtə(r)/ *noun*
دەزگای هەناسەدان(ی دەستکرد)، دەزگای ئۆکسیژین ۞ دستگاه اکسیژن

pulp /pʌlp/ *noun*
1 (میوە) تلبە، تلتە، لیتە، گۆشت: *Cook the fruit gently until it forms a pulp* 2 (کاغەز) هەویر، تلبە، فلیقاوە، نەرمە 3 پوارتک، کرۆک، نێوی لاسک 4 کرۆکی ددان 5 (فیلم، کتێب، کۆڤار و هتد) قۆڕ، قۆریات، پیس (بابەتی هیچەکە و سێکسی تێیە) 6 (کانکاری) کانی خاوی هاراو تێکەڵکراو لەگەڵ ئاو ۞ 1 (میوه) گوشت 2 (کاغذ) خمیر 3 مغز 4 مغز دندان 5 نشریات مبتذل 6 پولپ

pulpiness *noun*
هەویری‌بوون، هەویریتی، نەرمی، فلیقاوەیی ۞ حالت خمیری

pulpit /ˈpʊlpɪt/ *noun*
1 (کلیسە) دوانگە، هەرزاڵە 2 پیاوانی دینی یان ئایینی، ئایینکاران 3 ئامۆژگاران ۞ 1 منبر 2 روحانیون 3 وعاظ

pulpiteer /ˌpʊlpɪˈtiː(r)/ *noun*
ئامۆژگار ۞ واعظ

pulpwood *noun*

هەویری داری تایبەتی کاغەزسازی (وەک هی aspen، hemlock، pine و spruce) ◌ پالپ‌ورد

pulpy *adjective* (pulpier, pulpiest), also pulpous/ˈpʌlpəs/

1 هەویری، نەرم، هەویرئاسا، فلیقاوەئاسا: *Cook the fruit slowly until soft and pulpy* 2 (کتێب، کۆفار و هتد) شپرزە، قوڕ، پیس ◌ 1 خمیری 2 مبتذل

pulque /ˈpʊlkeɪ, US ˈpʊlki/ *noun*

جۆرێ ئارەقی مەکسیکی، لە ترشاندنی شیلەی گیایی لە maguey دا دروست دەکرێ ◌ پولکی

pulsant *adjective*

لێدەر، ترپن، ترپەکەر، پرتەکەر، پرتن ◌ زندە، تپندە

pulsar /ˈpʌlsɑ:(r)/ *noun*

(ئەستێرەوانی) پالسار، پرتەئەستێرە: تەنێکی ئاسمانی کە پرتەی خێرا و ڕێکوپێکی شەپۆلە تیشکی یان رادیۆیی‌یەکان دەردەدا ◌ تپاختر

pulsatile /ˈpʌlsətʌɪl/ *adjective*

شیاوی لێدان، لەلێدانهاتوو، لێدەنی، شیاوی پیاکێشان ◌ زدنی

pulsatile instruments *noun, pl.*

ئامێرە پیاکێشانی‌یەکان ◌ سازهای ضربی

pulsatilla /ˌpʌlsəˈtɪlə/ *noun*

باکوتە؟: ڕووەکی تیرەیی کە گوڵی pasque لەخۆدەگرێ [توخم *Pulsatilla*] ◌ پولساتیلا

pulsating *adjective*

لێدەر، ترپن، ترپەکەر، پرتن، جمۆک ◌ تپندە

pulsation /pʌlˈseɪʃn/ *noun*

1 لێدان، پرتە 2 لەرینەوە، لەرە، جمان ◌ 1 تپش، ضربان 2 ارتعاش

pulsatory *adjective*

لێدەر، ترپن، ترپەکەر ◌ زندە، تپندە

pulse[1] /pʌls/ *noun*

1 پرتە، لێدان: *an ◊ a strong/weak pulse* 2 (موسیقا) *abnormally high pulse rate* ترپە، ڕیتم: *the throbbing -lse of the drums* 3 جوولە، جمۆجۆڵ، جم، جمان، تەکان، تەکە، ڕاژان، لەرە، شەکانەوە 4 زۆربوونی خێرا و کورتوبڕی شتێ (وەک زۆربوونی ئۆرگانیزمێ): 5 *sound pulses ◊ pulse waves* ناوەندی چالاکی‌یێ لە ناوچە یا بواریکا ◌ 1 نبض، تپش، ضربان 2 ضرب‌آهنگ 3 حرکت، اهتزاز 4 و 5 پولس

pulse[2] /pʌls/ *noun*

1 دانەوێڵە، وشکەدان، ئەو دانە خۆراکی‌یانەی گیا دانەوێڵەیی‌یەکان، وەک نیسک، نۆک، باقلە و...: 2 *Pulses are a good source of protein* گیا یان ڕووەکی ◌ (گیاهان) حبوبات

pulse-jet engine *noun*

بزوێنەی جێتی ترپن: بزوێنە یان مۆتۆرێکی جێت کە سووتانەکەی (گازی گەرم) تاوتاوە intermittently ◌ موتور جت ضربانی

pulse rate *noun*

ڕادەی (لێدان) پرتە ◌ آهنگ ضربان نبض

polsimeter /pʌlˈsɪmɪtə(r)/ *noun*

پرتەپێو، لێدانپێو ◌ نبض‌سنج

pulsion = propulsion

polsometer /pʌlˈsɑ:mɪtə(r)/ *noun*

پرتەپێو، لێدانپێو ◌ نبض‌سنج

pulverable /ˈpʌlvərəbl/ *adjective*, also pulverizable

شیاوی هاڕین، لەساوینەوەهاتوو، لەهاڕینهاتوو، ورد دەکرێ، دەهاڕێ، دەساورێ ◌ قابل سایدن

pulverization /pʌlvəraɪˈzeɪʃn/ *noun*

هاڕین، ساوینەوە، وردکردن، هەڵتەکاندن، کردنەتۆز، تۆزاندن، هەڵپڕواندن، کردنەخۆڵ، تێکهاڕین ◌ خردسازی، گردسازی

pulverized *adjective*

هاڕاو، گەردە، وردوخاش(کراو)، هەڵپڕواو، تێکهاڕاو، بووەخۆڵ ◌ خردشده

pulverizer *noun*

هاڕەر، هاڕەک، ساوێر، هاڕێنەر، هەڵپڕوێنەر ◌ خردساز، آسیاب

pulverulent /pjlˈvcrjjljnt/ *adjective*

1 تۆزاوی، تۆزی پێوەیە، لە تۆز یان گەردەی ورد پێکهاتووە، داپۆشراو بە تۆز یان powder گەردە 2 ئاسانهەڵپڕواو، بە ئاسانی هەڵەپروێ یان دەپروێ، زووهەڵپڕواو، دەپرووێنرێ، زووهاڕ، زووپڕواو (n pulverulence؛ بنەڕەت: لە *pulverulentus* لاتین، لە *pulvis*، *pulver-* "تۆز") ◌ 1 غبارآلود، گردی 2 از هم‌پاشنده، سهل التفتت

pulvillus *noun, pl.* pulvilli

سەرینەلە، سەرینچە: پێکهاتەیێکی سەرینئاسای نەرم soft padlike structure کە لە بنکی هەردوو چنگی پای هێندێ مێروو هەڵکەوتووە (لاتین، چکۆلێنراوی pulvinus) ◌ پولویلوس

pulvinate *adjective*, also pulvinated

1 سەرینی، سەرینئاسا، باڵنجئاسا، پشتیئاسا، شێوەپشتی 2 خاوەنی سەرینە pulvinus، سەرینەی هەیە ◌ 1 بالشتک‌مانند 2 داری پولوینوس

pulvinately *adverb*

سەرینی‌یانە، بە شێوەیێکی سەرینئاسا یا باڵنجئاسا، پشتیئاسایانە، شێوەپشتی‌یانە ◌ بە طور بالشتک‌مانند

pulvinus *noun, pl.* pulvini

سەرینە: ماسێ لە بنکی petiole یان petiolule، شوێنی یەکگرتن لەگەڵ لاسک stem (بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە لاتینەوە "cushion") ◌ پولوینوس

puma /ˈpju:mə, US ˈpu:mə/ *noun*

(گیانەوەرناسی) شێری کێوی، لە کەنەداوە تا

[*Felis concolor*] دەبینرێ Patagonia پاتاگۆنیا (لە Quechua وەرگیراوە) ۞ پوما

pumice /ˈpʌmɪs/ *noun*, also pumice-stone /ˈpʌmɪs stəʊn/
بەردەپێ، سووکەبەرد (شووشەیێکی گڕکانی پڕ لە کون و بۆشایی و سەنگی زۆر سووکە و بە شێوەی گەردە یان پودر بۆ ساف و لووس‌کردن و پەرداخ‌کردن بەکاردێنرێ) ۞ سنگ پا

pumiceous /pjuːˈmɪʃəs/ *adjective*
بەردەپایی، کون‌کون ۞ سنگ پایی

pumicite *noun*
بەردەپا، بەردەپێ، تۆز و خۆڵی گڕکانی ۞ سنگ پا، غبار برکانی

pummelling *noun*
1 بەمشت‌لێدان، بەمشت‌داگرتن، دانەبەرمشت، مشت‌کاری 2 (خوازە) تێشکان، بەزین، شکان ۞ 1 مشت‌کوبی 2 (مجازی) شکست

pummelo = pomelo

pump[1] /pʌmp/ *noun*
1 پۆمپ، پەمپ، ناسووس، ترومپا، ترومپالێدان 2 (کار یان پرۆسەی) ترومپاکاری، پۆمپاندن، پەمپاندن 3 سەرچاوەیێکی وزە (وەک رووناکی) بۆ پۆمپاندنی گەردیلە atom و گەردەکان molecule 4 میکانیزمێکی بایۆلۆژیکی یان زیندەوەری کە گەردیلەکان، ئایۆنەکان و یان گەردەکان بە نێو پەردەی خانەدا رادەگوێزرێن 5 heart - ۞ 1 تلمبە، تلمبەزنی 2، 3 و 4 پمپ

pump[2] /pʌmp/ *noun*
1 - plimsoll 2 پێڵاو یان کەوشی سووکی هەڵپەڕکێ ۞ پاپ

pumper *noun*, also pumpman /ˈpʌmpmən/, *pl.* pumpmen
ترومپالێدەر، ترومپاچی، ناسووس‌لێدەر ۞ تلمبەزن

pumpernickel /ˈpʌmpənɪkl, US -pərn-/ *noun*
(ئەڵمانی) رەشەنان، نانی رەش، نانی چەودەر ۞ نان چاودار

pumping *noun*
ترومپالێدان، ناسووس‌لێدان ۞ تلمبەزنی

pumpkin /ˈpʌmpkɪn/ *noun*
1 کوولەکە، کوولەکەئاوی 2 برکە یان رووەکی کوولەکە(ئاوی) [*Cucurbita pepo*] و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] ۞ 1 کدو حلوایی، کدو تنبل 2 گیاه کدو حلوایی

pumpkinseed /ˈpʌmpkɪn/ *noun*, *pl.* pumpkinseeds
جۆرێ ماسی ئاوی شیرین (زۆرتر هی ناو ماسی‌دان)، رەسەنی ئەمریکای باکووری [*Lepomis gibbosus*] ۞ نوعی ماهی

pump-primer *noun*
تێ‌کەر یا تێ‌ڕژێنەری پارە ۞ تزریق‌کنندەی مالی

pump-priming *noun*
(ئابووری) تێ‌کردن یان تێ‌ڕژاندنی پارە (پرۆسەی حەوڵدان بۆ پەرەپێدان و یارمەتی‌دانی کارداری، پیشەسازی ولاتێ بە پێدان و تێ‌کردنی پارە) ۞ تزریق مالی

pumps *noun*
1 کەوشی کەتانی 2 کەوشی خۆش‌لەپێ یان راحەت ۞ 1 کفش تنیس 2 کفش راحتی

pun /pʌn/ *noun*
وشەبازی، رەگەزدۆزی، کایەکردن بە وشە ۞ ایهام، جناس

puna /ˈpuːnə/ *noun*
1 یان pleateau ی بەرزی بێ‌داری ناوچەکانی ئاندی پێرۆ 2 وشەیێکی تر بۆ altitude sickness ۞ پونا

punch[1] /pʌntʃ/ *noun*
1 مشت، مست، لێدان بە مشت: *a punch in the face* 2 کاریگەری، کارتێ‌کردن، باندۆر ۞ 1 مشت 2 تأثیر

punch[2] /pʌntʃ/ *noun*
مەنگەنە، کون‌کەرە: *a hole punch* ۞ منگنە

punch[3] /pʌntʃ/ *noun*
پانچ (خواردنەوەیێ کە لە ئاوی میوە، شەکر، ئاوی گەرم یان سارد و ب.ت. برێ ئەلکۆل دروست دەبێ) ۞ پانچ

punch[4] /pʌntʃ/ *noun*
(هەروەها Suffolk punch) جۆرێ بارگینی لاق‌کورت ۞ پانچ

Punch and Judy show *noun*
شانۆی پانچ و جودی (ب.ت. لە بریتانیا) ۞ نمایش پانچ و جودی

punchbag /ˈpʌntʃbæg/ *noun*, punching bag
توورەکەی شەڕەمشت ۞ کیسەی بوکس

punchball /ˈpʌntʃbɔːl/ *noun*, punching ball
گۆی چەرمی، تۆپەچەرمینە (قورس بۆ بۆکسێرەکان) ۞ گلابی بوکس

punchbowl /ˈpʌntʃbəʊl, US -boʊl/ *noun*
پیاڵەی پانچ، پانچ‌خۆری ۞ قدح پانچ

punchcard /ˈpʌntʃkɑːd, US -kɑːrd/ = punched card

punch-drunk *adjective*
گێژ، کاس، وڕ، بەرچاوتاریک‌بوو (لەبەر لێکەوتنی مشت) ۞ گیج

punched card *noun*, also punchcard
کارتی پانچ یان کون‌کراو (زانیاری تیاتۆمارکراو) ۞ کارت پانچ

puncheon /ˈpʌn(t)ʃ(ə)n/ *noun*
1 کۆڵەکە، دەستەک، ئەستوون 2 کوویەمەی (72 تا 120 گالۆن دەگرێ) 3 (مێژوویی) کۆسی گەورە، بەرمیل یان بۆشکەی گەورە ۞ 1 شمع

2 پانچیون 3 بشکەی بزرگ

puncher *noun*
1 مەنگەنە 2 مشتلێدەر، مشتباز ◊ 1 منگنه 2 مشت‌زن

Punchinello /ˌpʌn(t)ʃɪˈneləʊ/ *noun*, also punchinello, *pl.* Punchinellos
(کۆن) کەسێکی خڕیلانە و شۆخ(ی‌باز) ◊ آدم خپل و شوخ

punchline /ˈpʌntʃlaɪn/ *noun*
بەشی هەرەخۆشی شۆخی یان گاڵتەیێ، خۆشایی ◊ شاه‌بیت

punch-up *noun*
(نافەرمی) شەڕەشەق، کوتەککاری، لێکدان، شەڕوشۆڕ ◊ بزن‌بزن

punchy /ˈpʌntʃi/ *adjective* (punchier, punchiest)
1 بەهێز، بەپێز، بەقەوەت، توکمە، پتەو، پڕکاریگەر، :spirited ,forceful *-nchy video* *a bright, -chy style of writing* ◊ *graphics*
2 وڕ، کاس، گێژ ◊ 1 قوی، پرتأثیر 2 کلافه

puncta = plural form of punctum

punctate /ˈpʌŋ(k)teɪt/ *adjective*, also punctuated
خاڵخاڵ، خاڵاوی، خاڵڕێز، پەڵاوی، خاڵدار ◊ دارای نقطه

punctation /pʌŋkˈteɪʃn/ *noun*
خاڵ، پنت ◊ نقطه

punctilio /pʌŋ(k)ˈtɪlɪəʊ/ *noun*, *pl.* punctilios
1 ڕەوشت، ڕێوشوێن، قانوونزانی 2 وردی، وردەوەبوون، سەرنجپێدان ◊ 1 ادب، نزاکت 2 دقت

punctilious /pʌŋkˈtɪlɪəs/ *adjective*
1 ورد، وردەوەبوو، سەرنجپێدەر 2 ئاگادار، بەڕەوشت، قانوونزان: *a punctilious host* ◊ 1 دقیق 2 بانزاکت

punctiliously /pʌŋkˈtɪlɪəsli/ *adverb*
بەڕەوشتانە، بە وردی، ورد، سەرنجپێدەرانە: ◊ *She observed the rules punctiliously* مؤدبانه، به طور دقیق

punctiliousness /pʌŋkˈtɪlɪəsnəs/ *noun*
وردی، وردبوونەوە، سەرنجپێدان ◊ دقت

punctual /ˈpʌŋktʃʊəl/ *adjective*
1 بەڵێنڕاست، قانوونزان، سەری وەخت، بە وەختی خۆی، :prompt *She has been reliable and punctual* 2 (ڕێژمان) خاڵی ◊ 1 وقت‌شناس، به موقع 2 نقطه‌ای

punctuality /ˌpʌŋktʃʊˈæləti/ *noun*
بەڵێنڕاستی، قانوونزانی: *He insists on regular attendance and -ity* ◊ وقت‌شناسی

punctually /ˈpʌŋktʃʊəli/ *adverb*
سەری وەخت، بە وەختی خۆی، درووست: *They always pay punctually* ◊ به موقع

punctuated equilibrium *noun*
(زیندەناسی) هاوسەنگی خاڵی، هاوسەنگی ناوبەناو یان پچڕپچڕ ◊ تعادل منقطع یا مقطعی

punctuation /ˌpʌŋktʃuˈeɪʃn/ *noun*
1 خاڵدانان، دانانی خاڵ، خاڵبەندی 2 جەختکردن، لەسەرسووربوون، پەسندکردن، دووبارەکردنەوە ◊ 1 نقطه‌گذاری 2 تأکید

punctuational *adjective*
سەربە خاڵدانان، سەربە یان پێوەندی بە خاڵبەندییەوە هەیە ◊ وابسته به نقطه‌گذاری

punctuation marks *noun, pl.*
نیشانەکانی خاڵدانان ◊ نشانه‌های سجاوندی

punctuative /ˈpʌŋktʃueɪtɪv/ *adjective*
سەربە خاڵدانان یان خاڵبەندی، خاڵدانەرانە ◊ وابسته به نقطه‌گذاری

punctuator *noun*
خاڵدانەر، خاڵبەند ◊ نقطه‌گذار

punctulate /ˈpʌŋktʃʊleɪt/ *adjective*
خاڵخاڵ ◊ نقطه‌نقطه

punctum /ˈpʌŋ(k)təm/ *noun*, *pl.* puncta /-tə/
خاڵ (بنەڕەت: لە لاتینەوە بە واتای "خاڵێ a point") ◊ نقطه

puncture /ˈpʌŋktʃə(r)/ *noun*
کون، پەنچەری، پانکچێری ◊ سوراخ، پنچری

punctured *adjective*
1 کونبوو، پەنچەر(بوو) 2 دڵمردوو، دڵسارد، مات، دڵتەنگ، نارەحەت ◊ 1 پنچر(شده) 2 مأیوس، غم‌زده

pundit /ˈpʌndɪt/ *noun*
1 زانای هیندی 2 پسپۆڕ، شارەزا، ڕاهاتوو، زانا 3 ڕاوێژکار، پرسوڕا پێکراو 4 شیکەرەوە (بنەڕەت: لە سانسکریتەوە *pandita* "learned") ◊ 1 هندی دانشمند 2 متخصص، کارشناس 3 مشاور 4 مفسر

punditry *noun*
پسپۆڕی، شارەزایی، ڕاهاتوویی، زانایی ◊ تخصص، کارشناسی

punga /ˈpʌŋə/ = ponga

pungency /-nsi/ *noun*
1 (تام، بۆن و هتد) تیژی، توندی 2 تاڵی، ناخۆشی، ڕەقی، توندی 3 ڕەخنە ◊ 1 تندی 2 گزندگی 3 انتقاد

pungent /ˈpʌndʒənt/ *adjective*
1 تیژ، توند: *the pungent smell of burning* 2 تاڵ، ناخۆش، ڕەق، توند، ڕەخنەگرانە: *pungent leaves* ◊ *rubber* ◊ *pungent language* 3 نووکتیژ، سەرتیژ: *pungent criticism* ◊ *pungent leaves* ◊ 1 تند 2 گزنده 3 نوک‌تیز

pungently /ˈpʌndʒəntli/ *adverb*

1 بــه بــۆنى تونــده‌وه: *the pungently* 2 *aromatic scent of cloves* به شێوه‌یه‌کى تاڵ یان ره‌خنه‌گرانه ◌ 1 با بوى تند 2 به طور گزنده

Punic /ˈpjuːnɪk/ *adjective, noun*
adj 1- Carthaginian، ســه‌ربــه کارتــاژ یــان کارتاژىیه‌کان 2 - *n* faithless, treacherous زمانى کارتاژى کۆن، پێوه‌ندى به Phoenician ه‌وه هه‌یه (یان زاراوه‌ى فینیکى کارتاژى کۆن) ◌ پونیک

punishability /ˌpʌnɪʃəˈbɪləti/ *noun*
سزاهه‌ڵگرى، له‌سزاهاتوویى، سزالەسەرى ◌ مجازات‌پذیرى

punishable /ˈpʌnɪʃəbl/ *adjective*
سزاهه‌ڵگر، له‌سزاهاتوو، بۆ سزا(دان) ده‌بێ، سزالەسەر ◌ مجازات‌پذیر

punishable offence *noun*
تاوانکارى سزاهه‌ڵگر یان سزالەسەر ◌ مجرم مجازات‌پذیر

punishing[1] /ˈpʌnɪʃɪŋ/ *adjective*
سه‌خت، ئاسته‌م، دژوار، قورس، چه‌توون، گران: *The President has a punishing schedule for the next six months* ◌ توان‌فرسا

punishing[2] /ˈpʌnɪʃɪŋ/ *noun*
(ناقه‌رمى) گورز، زیان، خه‌سار، زه‌ربه، به‌لا، زه‌ره‌ر، زیان‌پێگه‌یشتن، شرووری ◌ آسیب، صدمه، لطمه

punishingly /ˈpʌnɪʃɪŋli/ *adverb*
به شێوه‌یه‌کى ئاسته‌م یا سه‌خت، دژوارانه، به گرانى ◌ به طور توان‌فرسا

punishment /ˈpʌnɪʃmənt/ *noun*, also punition
1 لێدان، کوته‌ککارى، ته‌مێ(کردن)، ته‌زاندن، بیراز(کردن)، تاشاندن 2 جزیا، سزا، جه‌زا، تووله، بیرازه: *The punishment should fit the crime* ◊ *to inflict/impose/mete out punishment* 3 زه‌بروزه‌نگ، تونــدوتیژى 4 گورز، خه‌سار، زیان، زه‌ره‌ر، زه‌ربه، زیان‌دیتن، شرووری: *The carpet by the door takes the most punishment* ◌ 1 تنبیه 2 مجازات، کیفر 3 خشونت 4 آسیب، خسارت

punitive /ˈpjuːnətɪv/ *adjective*
1 بــه مه‌به‌ســتى ته‌مێ(کردن)، ته‌مێیانه، ته‌زێنه‌رانه، سزاده‌رانه، سزایى، بیرازى: *severe punitive measures* 2 (باج و هتد) قورس، پشت‌شکێن، یه‌کجار زۆر: *punitive taxes* ◌ 1 تنبیهى، کیفرى 3 سنگین (punitiveness *n*)

punitive action *noun*
کارى ته‌مێیانه، کرده‌وه‌ى سزاده‌رانه ◌ اقدام تنبیهى

punitively /ˈpjuːnətɪvli/ *adverb*
ته‌مێیانه، به شێوه‌یه‌کى سزاده‌رانه، وه‌ک سزادان ◌ به طور تنبیهى، به عنوان تنبیه

punitive taxation *noun*
باج(دانانى) سزاده‌رانه یان بیرازى ◌ مالیات‌بندى تنبیهى

Punjabi /pʊnˈdʒɑːbi/ *adjective, noun*, also Panjabi, *pl.* Punjabis
adj ســه‌ربه یــان پێــوه‌نــدى بــه په‌نجابــه‌وه هه‌یه، په‌نجابى، ســه‌ربه زمــانى په‌نجاب یــان گه‌له‌که‌ى *n* 1 خه‌ڵــکى پــه‌نجاب 2 زمــانى په‌نجابى ◌ *adj* پنجابى وابسته به مردم پنجاب یا زبان پنجابى *n* 1 اهل پنجاب 2 زبان پنجابى

punji stick /ˈpʌndʒi/ *noun*
(ب.ت. له باشوورى رۆژهه‌لاتى ئاسیا) له‌وان یان خه‌یزه‌رانى تیژکراو ب.ت. ســه‌ره‌که‌ى ژاراوى کرابێ، له کونێکدا داپۆشراوه و هه‌ڵچه‌قێنراوه (به مه‌به‌ستى به‌رگرى) ◌ پونجى استیک

punk /pʌŋk/ *noun, adjective*
n 1 پانــک، موســیقاى پانــک، پانــک‌رانــک 2 بنیــاده‌مى ئــالۆزى، بــه‌ره‌لا 3 دارى رزیــو یــان پوارتــک (ب.ت. کــه وه‌کــوو پوشــووى ئــاگر به‌کاربێنرێ *adj* پانکى، هیچ‌وپووچ، ئایه‌خ، شتى بێ‌نرخ، هیچه‌که، پرووپووچ ◌ *n* 1 پانک، موسیقى پانکى 2 آدم بى‌سروپا 3 چوب پوسیده *adj* آشغال

punk rock *noun*
موسیقاى پانک ◌ پانک‌رانک

punkah /ˈpʌŋkə, US -kɑː/ *noun*
(له هیند) باوه‌شێنى پارچه‌یى بن‌مێچ یان مێچى ◌ بادبزن پارچه‌اى سقفى

punnet /ˈpʌnɪt/ *noun*
قرتاله، سه‌به‌ته‌(ى چکۆله)، توولێنه، سه‌وه‌ته، زه‌مبیل ◌ سبد

punster /ˈpʌnstə(r)/ *noun*
ره‌گــه‌زدۆز، شــاره‌زا لــه کایــه‌(کــردن) یــان گه‌مه(کردن)به وشه ◌ پانستر

punt[1] /pʌnt/ *noun*
قوفه، به‌له‌م (- جۆرێ به‌له‌مى پان و shallow درێژ و بن‌ته‌خت؛ بنه‌ره‌ت: ئینگلیسى کۆن، له لاتین، ئامــاژه بــه ponto یه‌کى ferry boat بن‌ته‌خت) ◌ کَرَجى

punt[2] /pʌnt/ *noun*
1 قومار، کارى دووبه‌خته‌کى 2 مه‌رج، گریو ◌ 1 قمار 2 شرط‌بندى

punt[3] /pʊnt/ *noun*
پونت: یه‌که‌ى بنه‌ره‌تى پاره‌ى کۆمارى ئیرله‌ند، به‌رامبه‌ر به سه‌د pence (بنه‌ره‌ت: ئیرله‌ندى به واتاى "pound")◌ پونت

punter /ˈpʌntə(r)/ *noun*
1 قومارباز 2 کــڕیار، مــشته‌رى 3 قوماربــازى (پیــشه‌یى) لــه گرێــوکردن له‌ســه‌ر ئــه‌نجامى پێشبرکێى ئه‌سپ‌سوارى، قوماربــازى پیــشه‌یى ئه‌سپ‌سوارى ◌ 1 قمارباز 2 مــشترى 3 قمارباز

شرط‌بند در مسابقه‌ی اسب‌دوانی

punty /'pʌnti/, *pl.* punties= pontil

puny /'pju:ni/ *adjective* (punier, puniest)

گوله، نابووته، گرگن، گزگل، فیرنه، چکۆلانه، لاواز، کزەلۆک، سیخن، لرخن، بێ‌گیان، هیچەکه، ئایەخ، ناگرنگ (punily *adv*؛ puniness *n*) ◌ قلی، ضعیف، جزئی، کم‌اهمیت

pup /pʌp/ *noun*

کۆک، کرته، توتکەسەگ، تولە، تووتک، تولە، بێچوو، بەچکە (هی گورگ، بەرازی ئاوی، جرج یان گوانداری دی) ◌ تولەسگ، تولە

pupa /'pju:pə/ *noun, pl.* pupae /-pi:/

کرمۆکه، کرمینه، پرگ، وردەمێروو (هی ناو قوزاخه chrysalis، نێوان larva و imago؛ بنەڕەت: لە *pupa* لاتین "کچ، بووکەڵە") ◌ شفیره

pupal /'pju:pl/ *adjective*

کرمۆکەیی، کرمینەیی، پرگی، وردەمێرووی ◌ شفیره‌ای

puparium *noun, pl.* puparia

کرمۆکەدان، ، پرگدان، پرگدین (وەک dipteran fly ی) ◌ جعبه‌ی شفیره

pupation *noun*

پێکهاتنی کرمۆکه، دروستبوونی وردەمێروو، بوونە کرمۆکه، کرمۆکان، قۆناخی گۆڕان لە کرمۆکەییەوە بۆ مێرووێکی تەواو ◌ ایجاد شفیره

pupiform *adjective*

کرمۆکەئاسا، کرمۆکەیی، پرگی ◌ شفیره‌مانند

pupil[1] /'pju:pl/ *noun*

1 شاگرد، خوێندکار، قوتابی، دەرس‌خوێن 2 (بریتانیا) پارێزەری راهاتوو (بنەڕەت: لە *pupille* فەرەنسی کۆن، لە *pupillus* (چکۆلینراوی *pupus* "کوڕ") و *pupilla* لاتین، چکۆلینراوی *pupa* "کچ") ◌ 1 دانش‌آموز، شاگرد 2 پیوپیل

pupil[2] /'pju:pl/ *noun*

بیلبیله، ڕەشێنکه، گلێنه، بیبک (بنەڕەت: لە *pupille* فەرەنسی کۆن یان *pupilla* لاتین، چکۆلینراوی *pupa* "بووکەڵە"، لەبەر ئەو وێنە وردانەی کە دەکەوێتە سەر چاوی کەسێکی تر) ◌ مردمک چشم

pupillage /'pju:pɪlɪdʒ/ *adjective*

سەروبەندی یان سەردەمی شاگردی یان قوتابێتی ◌ دوره‌ی دانش‌آموزی

pupillary /'pju:pələrɪ/ *adjective*

بیلبیلەیی، سەربە ڕەشێنکه یان گلێنه ◌ وابسته به مردمک

pupi load *noun*

ژمارەی شاگردانی پۆلێ ◌ تعداد شاگردان یک کلاس

pupilship *noun*

خوێندکاری، قوتابێتی، شاگردی ◌ محصلی، شاگردی

pupiparous /pju:'pɪp(ə)rəs/ *adjective*

(مێروناسی، هێندێ مێش ب.ت. tsetse کان) کرمۆکەهێنەر، کرمۆکەی دێنێ هەرکە بوو بتوانێ بچێتە قۆناخی کرمۆکەییەوە ◌ شفیره‌آور

puppet /'pʌpɪt/ *noun, adjective*

n بیجیجەخانم، بووکەسەماکەرە، پاپێت، بووکەڵەی بزواو یان جوولاو، بووکەڵە *adj* دەس‌نێژ، دەس‌نیا، بووکەڵە، کایەی دەست، بوونەکایه ◌ *n* عروسک خیمه‌شب‌بازی *adj* دست‌نشانده، بازیچه

puppeteer /,pʌpɪ'tɪə(r), US -'tɪr/ *noun*

بیجیجەخانم‌گێر، بووکڵەگێر، بووکڵەجوولێن ◌ عروسک‌گردان

puppet-play /'pʌpɪt pleɪ/ *noun,* also puppet-show /'pʌpɪt ʃəʊ/

شانۆی بووکەڵە یان پاپێت، شانۆی بیجیجەخانم ◌ نمایش عروسکی

puppetry /'pʌpɪtri/ *noun*

بیجیجەخانم‌گێر، بووکڵەگێر، بووکڵەجوولێنی ◌ عروسک‌گردانی

puppet-show = puppet-play

puppy /'pʌpi/ *noun, pl.* puppies

1 توتکەسەگ، تووتەڵە، کۆک، کوچک، کرت، کرته، تولەسەگ، تووتک (کەم‌تر لە ساڵێ) 2 مرۆی گەوج و لەخۆبایی (puppyish *adj*؛ puppylike *adj*) ◌ 1 تولەسگ 2 آدم احمق یا مغرور

puppydom *noun,* also puppyhood

1 کەرێتی، گەوجێتی 2 لەخۆباییبوون، فیزنی، بادیهەوایی ◌ 1 حماقت 2 غرور

puppy fat *noun*

قەڵەوی منالی ◌ چاقی بچگی

puppy love = calf love

pup tent *noun*

چادری دووکەسە یان چکۆلانه ◌ چادر دونفره

Purana /pʊ'rɑ:nə/ *noun*

پورانا: چیرۆکی ئەفسانەیی هێندی (لە *purāna* سانسکریتی بە واتای کۆن، ئەفسانە) ◌ پورانا

Puranic *adjective*

پورانیک، سەربە پورانە ◌ وابسته به پورانا

Purbeck marble /'pɜ:bek/ *noun,* also Purbeck stone

جۆرێ بەردەقسلی سەختی پوربێک لە Dorset ◌ نوعی سنگ

purblind /'pɜ:blʌɪnd/ *adjective*

1 (چاو) کەم‌بینا، نیوەکوێر، کەم‌سۆما، زلکوێر، چاوکز، چاولێل 2 حەبە، گێل، دەبەنگ، گێژوویژ ◌ 1 (چشم) کم‌سو 2 کودن

purblindness /'pɜ:,blʌɪn(d)nəs/ *noun*

1 (چاو) کەم‌بینایی، نیوەکوێری، کەم‌سۆمایی،

زلکوێری، چاوکزی، چاولێلی 2 حەپەیی، گێلی، دەبەنگی، گێژوویژی ◌ 1 کم‌سویی 2 کودنی

purchasable /'pɜːtʃəsəbl/ *adjective*
فرۆتـەنی، لـەفرۆش‌هـاتوو، شـیاوی فرۆشـتن، فرۆشی ◌ فروختنی

purchase /'pɜːtʃəs, US 'pɜːrtʃəs/ *noun*
1 کڕین، سەندن: *Keep your receipt as proof of purchase* 2 شتی کڕیاری، شتی کڕاو یان کڕدراو: *major purchases, such as a new car* 3 جـێ‌پـێ، جـێ‌چنـگ، چنـگ‌گیرگـە، جێ‌دەس، گرتنگە 4 سوود و کەڵکی میکانیکی، بەهـرەی میکانیکی 5 (کـۆن) داهـاتی سـاڵانەی زەوی ◌ 1 خرید 2 چیز خریده‌شده 3 تکیه‌گاه 4 سود مکانیکی 5 درآمد سالیانه‌ی زمین

purchase price *noun*
بایی، نرخ، قیمەت، بوها ◌ قیمت

purchaser /'pɜːtʃəsə(r), US 'pɜːrtʃ-/ *noun*
کڕیار، سەنیار ◌ خریدار

purchase tax *noun*
باجی کڕین، کڕینانە ◌ مالیات خرید

purchasing /'pɜːtʃəsɪŋ, US 'pɜːrtʃ-/ *noun*
کڕین، سـەندن: *the company's purchasing manager* ◌ خرید

purchasing power *noun*
توانایی کڕین ◌ قدرت خرید

purdah /'pɜːdə, US 'pɜːrdə/ *noun*
1 (نـەریتی لـە هێندێ کۆمەڵگەی مـوسوڵمان و هینـدیدا) چارشـێو و پەچـە، خۆداپۆشـین، خۆداپێچـان، شـاردنەوە، دوور ڕاگـرتنی ژن لـە دەرەوە 2 پـــەردە 3 (خـــوازە) لاتـــەریکی، گۆشـــەگیری (بنـــەڕەت: لـــە *parda* "veil, curtain" ەوە وەرگیراوە) ◌ 1 پوردا 2 پرده 3 (مجازی) انزوا

pure /pjʊə(r), US pjʊr/ *adjective* (purer, purest)
1 پەتی، ڕەسـەن: *Classical dance in its purest form requires symmetry and balance* 2 ناتێکەڵ، پەتی، وێژە، قاڵ، وشک، وشـکە، پوخـت، ڕووت، خـالیس، بێ‌خـەوش، بێ‌گەرد، خـاوێن، پاکژ: *These shirts are 100% pure cotton* ◊ *pure gold* ◊ *a bottle of pure water* 3 پاک، بەناموس، داوێن‌پاک 4 سـاز، خـاوێن، پـاقژ 5 تـەواو، ڕەبـەق، *pure folly* :unmitigated 6 (دەنـگ یـان ڕەنگ) زوڵاڵ، ڕەسەن، خاوێن، جوان: *beaches of pure white sand* ◊ *a pure voice* 7 (تیـۆری، زانسـت، هونـەر، لێکۆڵـینەوە و هتـد) نـاکرداری، بـیردۆزی، ڕووت، ئابسـتراکت، تیۆریـک: theoretical ,abstract *pure mathematics* ◊ *pure research* ◌ 1 سره 2 خالص، مجرد، منزه 3 عفیف 4 سالم 5 محض 6 (صدا یا رنگ) صاف 7 نظری، محض

pure art *noun*
هونەری ڕەسەن ◌ هنر خالص

pureblooded *adjective*, also pureblood
(مرۆڤ) ڕەسەن، لە ڕەگەزێکی ڕەسەن، لە نژادێکی پاک، پاک‌نژاد، خوێن‌پاک ◌ دارای نژاد خالص

pure-bred *adjective*
(گیانـەوەر) ڕەسـەن، جـسن، لـە ڕەگـەزێ یـان نژادێکی ڕەسـەن، ڕەگەزباش ◌ دارای نژاد خالص

pure category *noun*
بابەتی پەتی یان ڕەسەن ◌ مقوله‌ی ناب

pure chemistry *noun*
کیمیای پەتی ◌ شیمی محض

pure concept *noun*
چەمکی پەتی یان ڕەسەن ◌ مفهوم ناب

purée /'pjʊəreɪ, US pjʊ'reɪ/ *noun*
پیورە، پوورە ◌ پوره

puréed *adjective*
پیورە، پوورە، پاڵاوتە ◌ پوره(شده)

pure ethics *noun, pl.*
ئاکاری ڕەسەن یان پەتی ◌ اخلاق ناب

pure evil *noun*
خراپەی تەواو ◌ شر محض

pure experience *noun*
تاقی‌کردنەوەی پەتی یا ڕەسەن ◌ آزمایش ناب

pure form *noun*
شـێوە یـان فۆرمی پـەتی، شـێوەی ڕەسـەن ◌ صورت ناب

pure good *noun*
باشی تەواو، چاکی تەواو ◌ خیر محض

pure intellect *noun*
ئەقڵی ڕەسەن یان پەتی ◌ عقل ناب

pure logic *noun*
لۆژیکی پەتی یان ڕەسەن ◌ منطق ناب

purely /'pjʊəli, US 'pjʊrli/ *adverb*
بە تەواوی، تەواو، بە تەواوەتی ◌ کاملاً

pure mathematics, *pl.* = mathematics

pureness = purity

pure philosophy *noun*
فەلسەفەی پەتی یان ڕەسەن ◌ فلسفه‌ی محض

pure science *noun*
زانستی ڕەسەن یان پەتی ◌ علم محض

pure sound *noun*
دەنگی ڕەسەن، دەنگی زوڵاڵ، دەنگی خاوێن ◌ صدای صاف

pure thinking *noun*
بیرکردنەوەی پەتی، هزرکردنەوەی ڕەسەن ◌ تفکر ناب

pure thought *noun*
بیرکردنەوەی پەتی، هزرکردنەوەی ڕەسەن، بیری ڕەسەن ◌ تفکر ناب

purfle /'pə:f(ə)l/ *noun*
1 رازاندنەوەی پەراوێز، ب.ت. ڤیولین 2 (کۆن) پەراوێزی جوانکراوی جل، بەرگی پەراوێزبەن ○ 1 آرایش حاشیە 2 لباس حاشیەدوزی‌شدە

purgation /'pɜ:geɪʃn, US 'pɜ:rg-/ *noun*
1 خاوێنکردنەوە، گوناهشۆری، پاککردنەوە، سڕینەوە 2 (سیاسەت) پالاوتن، پاکتاو، لابردن، لەبێژنگدان، خاوێنکردنەوە 3 ڕەوانکردن ○ 1 تطهیر 2 (سیاست) تصفیە 3 تنقیە

purgative /'pɜ:gətɪv, US 'pɜ:rg-/ *adjective, noun*
adj خاوێنکەرەوە، پاککەرەوە *n* دەرمانی ڕەوانی ○ *adj* پاک‌کنندە *n* ملین، مسهل

purgatorial /pɜ:gə'tɔ:rɪəl/ *adjective*
بەرزەخی، کەفارەیی ○ برزخی

purgatory /'pɜ:gətri, US 'pɜ:rgətɔ:ri/ *noun, pl.* purgatories
1 (لە باوەڕی کاسۆلیکی ڕۆمانی‌دا) بەرزەخ، گوناهشۆرگە 2 (خوازە) جەهەنم، دۆزە، جێگای ناخۆش ○ 1 برزخ 2 (مجازی) جهنم

purge /pɜ:dʒ, US pɜ:rdʒ/ *noun*
پالاوتن، پاکتاو، لابردن، لەبێژنگدان، خاوێنکردنەوە ○ تصفیە

purger *noun*
دەرمانی ڕەوانی ○ مسهل

purification /ˌpjʊərɪfɪ'keɪʃn, US ˌpjʊr-/ *noun*
1 (سیاسەت) پالاوتن، پاکتاو، لابردن، لەبێژنگدان، خاوێنکردنەوە، پاراستن 2 پاککردنەوە، شتن، لێ‌لابردن، پاکژکردن، سڕینەوە، خاوێنکردنەوە ○ 1 تصفیە 2 تطهیر

purificative /'pjʊərɪfɪkeɪtɪv/ *adjective*
پاککردنەوەیی، خاوێنکردنەوەیی ○ تطهیری

purificator *noun*
1 پەڕۆ، دەسرە (پەڕۆیێ کە قەشە لە ڕێوڕەسمی شێوی خواوەندی‌دا بۆ خاوێنکردنەوەی دەست و کاسە و پیالەکان بەکاری دێنێ) 2 خاوێنکەرەوە، پاکژکەرەوە، پا(ک)کەرەوە ○ 1 پوریفیکاتور 2 تطهیرکنندە

purificatory /pjʊə'rɪfɪkətɔ:ri/ *adjective*
پاککردنەوەیی، خاوێنکردنەوەیی ○ تطهیری

purified *adjective*
پالێوراو، خاوێنکراو، پاکژکراو، (لێ)لابراو ○ تصفیەشدە

purified water *noun*
ئاوی پالێوراو یان پاکژکراو، ئاوی خاوێنکراو ○ آب تصفیەشدە

purifier /'pjʊərɪfaɪə(r), US 'pjʊr-/ *noun*
دەزگای پالاوتن یان خاوێنکردنەوە ○ تصفیەگر

Purim /'pʊərɪm, pʊ'ri:m, US 'pʊr-/ *noun*
پوریم (= یەکێ لە جەژنەکانی جوولەکە لە بەهاردا (لە چاردەی ئاداردا Adar) دەگیرێ و بە یادی تێشکانەکەی پیلانی Haman لە کتێبی ئێستێر Esterدا تۆمارکراوە) ○ پوریم

purine /'pjʊəri:n/ *noun*
(کیمیا) پیورین: 1 جۆرێ ئاوێتەی دووئالقەیی بلووری بێ‌ڕەنگ کە تایبەتمەندی تفتی هەیە، بازێکی پیورین $C_5H_4N_4$ کە پێکهێنەری ئاوێتەکانی کۆمەڵی ترشەڵۆکی یوریکە 2 (هەروەها purine base) بەرهەمێکی پیورین، ب.ت. ئادینین adenine و گوانین guanine، کە پێکهێنەرێکی DNA یان RNA یە ○ پیورین

purism /'pjʊərɪzəm, US 'pjʊr-/ *noun*
بنچینەگەری، بنچینەباوەڕی، خۆماڵی‌باوەڕی، ڕەسەنباوەڕی، پەتی‌گەری، پیوریزم (ب.ت. زمان، هونەر، موسیقا، وەرزش و هتد) ○ ناب‌گرایی، تصفیەگرایی، سرەگرایی (زبان)

purist /'pjʊərɪst, US 'pjʊr-/ *noun*
بنچینەباوەڕ، ڕەسەنباوەڕ، پەتی‌گەر (ب.ت. زمان و هونەر) ○ ناب‌گرا، تصفیەگرا، سرەگرا

puristic *adjective*
بنچینەگەری‌یانە، سەربە بنچینەباوەڕی، سەربە خۆماڵی‌باوەڕی، ڕەسەنباوەڕی‌یانە سەربە پەتی‌گەری، پیوریستی ○ وابستە بە ناب‌گرایی

puritan /'pjʊərɪtən, US 'pjʊr-/ *noun, adjective*
n 1 باوەڕگرژ، ئاکارگرژ، توند، دینسڕ 2 (Puritan) باوەڕگرژ، پیوریتەن (ئەندامی کۆمەڵەی ئایینی پرۆتێستانت لە سەدەکانی 16 و 17دا کە دەیانویست دین ئاسانتر بکەنەوە) 3 (Puritans) پیوریتەنەکان، باوەڕگرژەکان *adj* 1 باوەڕگرژانە، توندانە، 2 puritanical (Puritan) سەربە باوەڕگرژان یان پیوریتانیزمەوە ○ *n* 1 خشکەمقدس 2 (با P) پیوریتن 3 (در جمع) پیوریتن‌ها *adj* 1 خشکەمقدسانە 2 (با P) وابستە بە پیوریتن‌ها

puritanical /ˌpjʊərɪ'tænɪkl, US ˌpjʊr-/ *adjective*
باوەڕگرژ، ئاکارگرژ، توند، باوەڕگرژانە، بە باوەڕگرژی‌یەوە ○ خشکەمقدس، خشکەمقدسانە

puritanically /ˌpjʊərɪ'tænɪk(ə)li, US ˌpjʊr-/ *adverb*
باوەڕگرژانە ○ خشکەمقدسانە

puritanism /'pjʊərɪtənɪzəm, US 'pjʊr-/ *noun*
باوەڕگرژی، باوەڕتوندی، ئاکارتوندی، ئاکارگرژی ○ خشکەمقدسی

Puritanism /'pjʊərɪtənɪzəm, US 'pjʊr-/ *noun*
پیوریتەنیزم، دینسڕی، ئایینگرژی، باوەڕگرژی، بیروباوەڕی پیوریتەنەکان ○ پیورتنیسم

purity /'pjʊərəti, US 'pjʊr-/ *noun*
1 پـەتی‌بـوون، پـەتیتی، ناتێکەڵـی، ڕەسـەنێتی، خاڵیـی، بێ‌خەوشـی، بێ‌گـەردی، خـاوێنی، یەک‌دەستی، پاکژی: *The -rity of the water is tested regularly* 2 پـاکی، بەناموسـی، داوێن‌پاکی 3 سازی، خـاوێنی، تەمیزی، پاقژی، سلامەتی، تەواوی 4 (دەنگ یان ڕەنگ) زولاڵی، ڕەسـەنی، خـاوێنی، جـوانی 5 یـەک‌پارچـەیی، یەک‌دەست‌بوون، یەک‌دەستی ۞ 1 خلـوص، تمیزی 2 عفت 3 (صدا یا رنگ) صافی 4 یک‌دستی

Purkinje cell /pəː'kɪndʒi/ *noun*
(توێکـاری) خانـەی پـورکینژ یـان پـورکینژ: خانەیێکی دەماری یان نۆرۆنێکی گەورە و لق‌لق کـە لـە توێکـڵی مێشـکۆڵەدا cerebellum دۆزراوەتەوە (بنەڕەت: لە ناوی کارئەندام‌ناسی بوهیمیایی *Purkinje* Jan E. (1787-1869)
۞ سلول پورکنژ

Purkinje fibre /pəː'kɪndʒi/ *noun*
(توێکاری) ڕیشاڵی پورکینژ: تۆڕێکی ڕیشاڵە ماسوولکەیی‌یەکانی (کە کاری بەڕێوەبردنی هاندەرەکان دەکەن) نێو دیوارەکانی سکۆڵەکانی دڵ ventricles ۞ لیف پورکنژ

purl[1] /pɜːl, US pɜːrl/ *noun*
1 (شتی چنین) تەقەڵی زلە یان بەرجەستە 2 زنجیرە یان پەراوێزی لە زیو یان زێڕ، سـورمە، سـورمەڕێژ (زیوچن، ب.ت. هی عەبا) 3 پەراوێز، شیرازە ۞ 1 دانەی رو 2 یراق نقره یا زر 3 حاشیه

purl[2] /pɜːl, US pɜːrl/ *noun*
دەنگی خوڕەخوڕ، لرفە، خوڕە ۞ صدای شرشر

purler *noun*
(نافەرمی) کەوتن بەسەر یان کەللەوە ۞ افتـادن با سر

purlieu /'pɜːljuːz, US 'pɜːrluːz/ *adjective*, *pl.* purlicus or purlieux
1 (purlicus or purlicux) دەوروبـەر، دەوروپشـت، دۆرمادۆر، دەور و کـەنار 2 (مێژووی ئینگلتەرە) زەوی‌یێ کە سەردەمێ هی دارستان بـووە و ئێـستاش هـەر دەکەوێتەبـەر قـانوونی دارسـتان ۞ 1 حوالی، حول‌وحوش 2 پورلیوز

purlin /'pəːlɪn/ *noun*
کاریتە، نیرگە ۞ پورلین، کش

purloiner *noun*
دز، چەتە، دەس‌پیس ۞ دزد

purple /'pɜːpl, US 'pɜːrpl/ *noun, adjective*
1 *n* 1 ڕەنگـی ئەرخـەوانی، ڕەنگـی زرشـکی 2 بەرگی ئەرخەوانی یان شایانە، عەبای بنـەوش یا ئەرخەوانی (هی کاردینالـەکان) *adj* 1 زرشکی، ئەرخەوانی، سـوور و شین تێکلاو 2 (دەم‌وچاو) سوورهەڵگەڕاو 3 (شێواز) سـەخت، تـەق‌وڕەق، گـران، بەشکۆ ۞ *n* 1 رنـگ ارغـوانی 2 جامـەی ارغوانی، عبای ارغوانی *adj* 1 ارغـوانی 2 (چهـره) سرخ 3 (سبک) متکلف، فاخر

purple emperor *noun*
ئیمپراتـۆری ئـەرخـەوانی: جـۆرێ پـەپوولـەی گـەورەی دارسـتان کـە باڵـی ڕەشـی مـەیلـەو ئەرخەوانی پڕتالاووالا iridescent ی هـەیە، بە خاڵ سپی‌یەوە [*Apatura iris*] ۞ نوعی پروانه

Purple Heart *noun*
1 دڵی ئەرخەوانی (نیشـان یان میداڵـی شـانازی کـە دەدرێ بـە ئەنـدامی هێـزە چەکـدارەکانی ئەمریکا کە لە شەڕدا برینداز بوون) 2 (Purple heart) حەبی ئەرخەوانی (حـەبێکی سڕکەر کە ئامفیتـامینی تیایـە) 3 دارێکـی سـەختی قـاوەیی ئەرخەوانی‌باوی دارستانە بارانی‌یەکانی ئەمریکا ۞ 1 قلـب ارغـوانی 2 (Purple heart) قـرص ارغوانی 3 نوعی چوب

purple lythrum *noun*, also purple loosestrife
(ڕووەک‌ناسی) خەرینگ، خەرپۆنە، خـەرپوونـە، زرەپنـگ، خـەرپۆنـگ، خـەرپنـە [*Lythrum salicaria*] ۞ خون‌فام

purple passage *noun*
(وێـژە) بڕگـەی بەشـکۆ (بـە هـەموو شـێواز و هونەرە وێژەیی‌یەکانەوە ڕازاوەتەوە) ۞ قطعـەی متکلف یا فاخر

purple patch *noun*
1 قۆناخی سەرکەوتن 2 = purple passage ۞ مرحلەی موفقیت

purple prose *noun*
(وێژە) پەخشانی بەشکۆ ۞ نثر متکلف یا فاخر

purple willow *noun*, also rose willow or purple osier willow
سوورەبی، وێڕۆڵەسوورە [*Salix elbursensis*]
۞ بید سرخ

purplish /'pɜːpəlɪʃ, US 'pɜːrp-/ *adjective*
مەیلەو ئەرخەوانی، سـوور ۞ نسبتاً ارغوانی

purport /'pɜːpɔːt, US 'pɜːrpɔːrt/ *noun*
1 مەبەسـت، مـەنزوور، ئامـانج، نیـاز 2 کـرۆک، کاکـڵی قـسە، پوختـەی وتـە یـا قـسە 3 واتـا، نێوەرۆک، ناوەرۆک، نێواخن ۞ 1 مقصود 2 لب، خلاصەی کلام 3 مفاد

purported /pə'pɔːtɪd, US pər'pɔːrt-/ *adjective*
1 درۆکـراو، فڕوفیـشاڵ‌کـراو، وادەرکـەوتوو، هاشـەکراو، وادەرخـراو، واخۆپیـشان‌داو، واخۆنوانـدوو، درۆ 2 (وا)وتـراو، واباس‌کـراو، واگێڕدراو: *the scene of the purported crime*
۞ 1 ادعاشده، وانمودشده 2 گفته‌شده

purportedly /pə'pɔːtɪdli, US pər'pɔːrt-/ *adverb*
وادیارە، بە ڕواڵەت، وادەوترێ، واباس دەکرێ: *a letter purportedly written by Mozart*

۞ ظاهراً

purpose /'pɜ:pəs, US 'pɜ:rpəs/ *noun*
1 مەبەست، نیاز، ئامانج، ئارمانج 2 نیوەرۆک، ناومایە 3 ویست، بڕیار، توانایی بڕیاردان، شێلگیری 4 ئەنجام، ئاکام، پێئاژۆ ۞ 1 مقصود، هدف 2 مفاد 3 اراده 4 نتیجه

purpose-built *adjective*
داڕێژراو یان پلانڕێژکراو (یان دروستکراو) بۆ مەبەستێکی تایبەتی، تایبەتکرد ۞ طراحی‌شده برای منظور خاصی

purposeful /'pɜ:pəsfl, US 'pɜ:rp-/ *adjective*
1 بەبڕیار، لێبڕاو، بڕا، شێلگیر، سوور، بەبڕیارانە، شێلگیرانە، ڕشت، بەڕشت: *was soft-spoken but -poseful* 2 واتادار، مانادار، بەمەبەست، ئامانجدار، ئەنجامدار، بەئامانج، intentional، meaningful: *purposeful activities* ◊ *She looked purposeful* ◊ *purposeful ambiguity* ◊ *purposeful and determined* ۞ 1 قاطع، مصمم، قاطعانه 2 غایت‌مند، هدف‌مند

purposefully /-fəli/ *adverb*
بەبڕیارانە، شێلگیرانە ۞ قاطعانه

purposefulness /'pɜ:pəsflnəs, US 'pɜ:rp-/ *noun*
بەئامانجی، مەبەستداری ۞ هدف‌مندی، باعزم بودن

purposeless /'pɜ:pəsləs, US 'pɜ:rp-/ *adjective*
بێمەبەست، بێئامانج، بێواتا، بێهوودە، بێکەڵک، لەخۆوە، aimless، meaningless (purposelessness *n*) ۞ بی‌هدف، بی‌فایده، بی‌جهت

purposelessly /'pɜ:pəsləsnəs, US 'pɜ:rp-/ *adverb*
لە خۆوە، لە هیچ و خۆڕایی ۞ بی جهت

purposely /'pɜ:pəsli, US 'pɜ:rp-/ *adverb*
بە ئانقەست، لە ڕووی مەبەستەوە، دانستە، لە ڕووی زانینەوە، deliberately، on purpose: *He sat down, purposely avoiding her gaze* ۞ عمداً

purposive /'pɜ:pəsɪv, US 'pɜ:rp-/ *adjective*
1 واتادار، بەمەبەست، ئامانجدار، بەئامانج 2 بەسوود، بەکارهاتوو، بەکەڵک 3 بەبڕیار، لێبڕاو، بڕا، شێلگیر، سوور، بەڕشت ۞ 1 هدف مند 2 مفید 3 مصمم

purposive activity *noun*
چالاکی بەمەبەستانە ۞ فعالیت غایت‌مند

purpura /'pɜ:pjʊrə/ *noun*
لکەی ئەرخەوانی سەر پێست، بەهۆی خوێنبەربوونی تێوەکی ڕەگەوردەکانی خوێنەوە، ئەرخەوانکە ۞ حصبەی عام

purpuric /-'pjʊərɪk/ *adjective*
ئەرخەوانکەیی ۞ وابستە بە حصبەی عام

purpurin /'pɜ:pjʊrɪn/ *noun*
(کیمیا) پورپورین، ئەرخەوانین: ڕەنگێکی سوور کە لە madder دەرهێنراوە، هەروەها بەهۆی ئۆکساندنی alizarin پێکدێ ۞ پورپورین

purr /pɜ:(r)/ *noun*
1 (پشیلە) دەنگی مرخە یان پرخە 2 (ماشێن) دەنگی هاژە، ویزە، فرکە، هاژەهاژ ۞ 1 صدای خرخر 2 صدای ویزویز

purse /pɜ:s, US pɜ:rs/ *noun*
1 جانتا، کیفی پارە، کیسەی پارە، کیسک، جزدان، جانتای ژنان، ساکی ژنان 2 بڕ(ەپارە)، پارە، پوول، ئەو بڕەی پارەی بەردەست 3 خەڵاتی پارەیی، خەڵاتەپارە (ب.ت. بۆ بۆکسێر یان شوفێری ماشێنی پێشبڕکێ؛ بنەڕەت: گۆڕاوی late Latin *bursa*، لە یونانی *bursa* "کەوڵ، چەرم، hide، leather") ۞ 1 کیف پول، کیف دستی 2 مبلغ، پول 3 جایزەی نقدی

purseful *noun, pl.* pursefuls
کیفێ، ساکێ، کیسەیێ، جانتایێ ۞ یک کیف، یک کیسه

purse-net /pɜ:s net/ *noun*
تۆڕی جانتایی یان کیفی (بۆ ڕاوەماسی) ۞ تور کیسه‌ای

purser /'pɜ:sə(r), US 'pɜ:rs-/ *noun*
(لە کەشتیدا) بەرپرسی کاروباری ماڵی و ئاسوودەیی ۞ پورسر

purse-seine /seɪn/ *noun*
تۆڕی جانتایی یان کیفی (بۆ ڕاوەماسی) ۞ تور کیسه‌ای

purse-seiner /seɪn/ *noun*
ڕاوچی بە تۆڕی جانتایی یان کیفی ۞ ماهی‌گیر با تور کیسه‌ای

purse strings *noun, pl.*
1 خەرجوبار 2 شێوەی خەرجکردن، شێوەی کۆنترۆڵی خەرجکردن، کۆنترۆڵی خەرجوبار ۞ 1 هزینه‌ها 2 نحوەی کنترل هزینه کردن

purslane /'pɜ:slən/ *noun*
بەڵپینە، بەڵبین، پرپرە، پێقلانچکە، پارپار [*Atriplex portulacoides* (هی ئاوی یان دەریایی) و جۆرەکانی تر] ۞ پورسلان، خرفه

pursuance /pə'sju:əns, US pər'su:-/ *noun*, in the pursuance of
لە کاتی کردنی، لە وەختی کردنی: *They may need to borrow money in pursuance of their legal action* ۞ در حین انجام

pursuant to /pə'sju:ənt, US pər'su:-/ *adjective, adverb*
1 بەپێی، لەگوێرەی، ل دووڤ، ل گۆرا،

2 لە دوای، بە دوای، دوابەدوای according to ۞ 1 طبق 2 پس از

pursuable /pə'sju:əbl/ *adjective*
شیاوی بەدواداچوون یا بەشوێن کەوتوو، شیاوی بەوداداگەڕان، لەڕاونانهاتوو ۞ قابل تعقیب

pursuer /pə'sju:ə(r), US pər'su:-/ *noun*
بەدواداچوو، بەشوێن کەوتوو، بەوداداگەڕ، ڕاونەر ۞ تعقیب‌کننده

pursuit /pə'sju:t, US pər'su:t/ *noun*
1 بەدواداچوون، بەدواکەوتن، دووکەوتن، بەرەوداونان، بەشوێن کەوتن، بەدواداگەڕان، ڕاوەدوونان، ڕاونان، شوێن هەڵگرتن، دانەبەی 2 کار، ئیش، پیشە 3 چالاکی ۞ 1 تعقیب، ردگیری 2 حرفه 3 فعالیت

pursuit plane *noun*
فڕۆکەی بەدواکەوتن، فڕۆکەی ڕاونان یا کەوتنەسەر ۞ هواپیمای تعقیب

pursuivant /'pə:sɪv(ə)nt/ *noun*
1 کاربەدەستی پێ ڕاگەیاندن، ڕاسپاردە 2 مرید، دواکەوتوو، شوێنکەوتوو، پەیڕەو، دواڕەو ۞ 1 مأمور ابلاغ 2 مرید، پیرو

pursy /'pɜ:sɪ/ *adjective* (pursier, pursiest)
1 لۆچ(اوی)، گنج، چرچاوی، کۆوەبوو 2 قەڵەو، گۆشتن 3 هەناسەسوار، هەناسەتەنگ، پشووسوار ۞ 1 چروکیده 2 فربه 3 تنگ‌نفس

purtenance *noun*
نێوسک، ناوزگ، پزۆر، هەناو ۞ احشا

purulence /'pjʊərələns, US 'pjʊr-/ *noun*
چلک کردن، کێم کردن، هەوکردن، زووخ کردن ۞ چرک‌کردگی

purulent /'pjʊərələnt, US 'pjʊr-/ *adjective*
کێمدار، کێماوی، چلک کردوو، زووخ کردوو، هەوکردوو ۞ چرکی

purveyance /pə'veɪəns, US pər'veɪ/ *noun*
دابین کردن، جێبەجێ کردن، ئامادەکاری، سورسات، خواردەمەنی پێگەیاندن، ئازوقەپێدان، لەبەردەستادانان ۞ تأمین، سیورسات، عرضه

purveyor /pə'veɪə(r), US pər'v-/ *noun*
1 دابین کەر، دابین کار، خواردەمەنی‌پێگەیێنەر: *Brown and Son, purveyors of fine wines* 2 = caterer ،victualler ۞ تأمین‌کننده

purview /'pɜ:vju:, US 'pɜ:rv-/ *noun*
1 پانتایی، بوار، ئاقار، مەڵبەند، ڕاختە، گۆڕایی 2 گۆڕەپان 3 بەرینایی 4 چاوبڕ، بەردید، ماوەی بڕکردنی چاو، مەودای بینایی ۞ 1 حوزە، گسترە 2 میدان 3 وسعت 4 چشم‌رس

pus /pʌs/ *noun*
(برین و هتد) چلک، زووخاو، زووخ، کێم، ئاشو، هەوا، نێم، هەو، زنچک، زلزلە، گفرت، شۆ (لە لاتینەوە) ۞ چرک

push /pʊʃ/ *noun*
1 پال، گوژم، تەوژم، لێنەوین، هێز، ڕادان، دەڵەک، نوسک، تەک، فەزوقان، گوشار 2 حەول، تێکۆشان، بزاف، تەقەلا 3 (میلیتاری) هێرش، پەلامار، شالاو 4 دەس تێدان 5 گوشار خستنەسەر، سەنگی دانان، سەنگی خستنەسەر (بۆ پێش‌خستنی کەسێ) 6 تەنگانە، گوشار، تەنگژە، قەیران ۞ 1 هل، فشار 2 تلاش 3 یورش 4 مبادرت 5 اعمال نفوذ 6 مضیقه، بحران

pushbike /'pʊʃbaɪk/ *noun*
(نافەرمی، بریتانیا) چەرخ، دووچەرخە ۞ دوچرخه

push-button /'pʊʃbʌtn/ *adjective*
دوگمەیی: *a push-button phone* ۞ شستی

pushcart /'pʊʃkɑ:t/ *noun*
دەستەبەر، ئەرابەی دەستی ۞ چرخ دستی

pushchair /'pʊʃtʃeə(r), US -tʃer/ *noun*
کالیسکەی منال، کالیسکەی پێچکەدار یان چەرخ‌دار ۞ کالسکەی بچه

pushed /pʊʃt/ *adjective*
تەنگەتاو، لە تەنگانەدا، لەژێر گوشاردا، تەنگ‌پێ‌هەڵچنراو، گوشارلەسەر: *to be pushed for money/time* ۞ در مضیقه

pusher /'pʊʃə(r)/ *noun*
1 پاڵ‌پێوەنەر، تەکان‌لێدەر، پاڵنەر 2 (نافەرمی) بەنگ‌فرۆش: *drug pushers* 3 بنیادەمی سوور لەسەر شتێ، مرۆی لاسار و گوێ‌نەدەر ۞ 1 هل‌دهنده 2 فروشندەی مواد مخدر 3 آدم سمج

pushful *adjective*
خۆهەڵکێشی لووت‌بەرز ۞ خودستای مغرور

pushiness /'pʊʃinəs/ *noun*
سووربوون، لاساری، پێ‌چەقاندن، پێ‌داگرتن، بێ‌شەرمی، ڕووداری ۞ اصرار، وقاحت

pushing *adjective*
نەترس، چاوسوور، لاسار، سوور، ڕوودار ۞ جسور، سمج

pushover /'pʊʃəʊvə(r), US -oʊ-/ *noun*
1 کاری ئاسان، کاری وەکوو ئاوخواردنەوە: *The game will be a -ver* 2 سادە، زووباوەڕ، حەپۆل، گێژ، ساویلکە 3 زووخۆبەدەستەوەداو، مرۆی لاواز و دەسەوسان ۞ 1 کار بی‌دردسر 2 ساده‌لوح 3 زودتسلیم

pushpin /'pʊʃpɪn/ *noun*
دەرزی کێشانەوەی سەرخڕ ۞ پوشپین

push-pull *adjective*
(ئێلیکتریسیتە) پاڵنەر(ڕا)کێشەر، پاڵ‌کێشی، پاڵ(نان)ـکێشان ۞ فشاری-کششی

push-pull circuit *noun*
خولگە یان بازنەی پاڵ‌کێشی، خولگە یان بازنەی پاڵ(نان)ـکێشان ۞ مدار فشاری-کششی

Pushtu /'pʌʃtu:/ = Pashto

push-up = press-up

pushy /ˈpʊʃi/ *adjective* (pushier, pushiest)
سوور، لاسار، پێچەقێن، پێداگر، رووداو، بێشەرم ◇ مصر، سمج، پررو

pusillanimity /-ləˈnɪmɪti/ *noun*
ترسەنۆکی، حیزی، دڵتۆقیوی ◇ جبن، بزدلی

pusillanimous /ˌpjuːsɪˈlænɪməs/ *adjective*
ترسەنۆک، حیز، دیڵ، دڵتۆقیو ◇ بزدل، جبون

pusillanimously /ˌpjuːsɪˈlænɪməsli/ *adverb*
ترسەنۆکانە، دیلانە، حیزانە ◇ جبونانە

puss[1] /pʊs/ *noun*
1 پشی، کتک، پشیلە، (لە هەراڵیکردنا) پشیپشی، پسپس، (نافەرمی) 2 *Where are you, puss?*: کچی قۆشمە و بەناز، کچی بەناز و (بە)عیشوە ◇ 1 پیشی، پیشپیش 2 (عامیانە) دختر لوند

puss[1] /pʊs/ *noun*
(نافەرمی، لە ئەمریکا، ئیرلەند و سکاتلەند) دەموفلچ، دەمولەوس (لە *pus* ئیرلەندی "لێو، دەم") ◇ (عامیانە) پک و پوز

pussy /ˈpʊsi/ *noun, pl.* pussies, *adjective* (pussier, pussiest)
n 1 (نافەرمی) پشی، پشیلە (بە زمانی منالان) 2 (تابۆ و رەمەکی) گەڵوقوزی ژن؛ sexual intercourse *adj* پیس لە کێم و چڵک، زنجکاودار: *a pussy wound* ◇ *n* 1 پیشی 2 اعضا تناسلی زن، کس *adj* چرکدار، عفونتدار

pussycat /ˈpʊsikæt/ *noun*
پشی، پشیلە (بە زمانی منالان) ◇ پیشی

pussy willow *noun*
داری شابی، بی ئەمریکایی ◇ درخت بیدمشک

pustulant /ˈpʌstʃələnt/ *adjective*
کوانهێنەر، دمەڵهەڵێن، کوانساز ◇ کورکآور

pustular *adjective*
کوانی، دمەڵی، سەربە کوان یان دمەڵ ◇ کورکی

pustulate /ˈpʌstjʊlət/ *adjective*
کواناوی، دمەلاوی، کواندار ◇ دارای کورک

pustulation /pʌstʃəˈleɪʃn*n*
کواندەرکردن، دمەڵدەرکردن، هەڵتۆقان، هەڵزلەیان ◇ کورکزایی

pustule /ˈpʌstjuːl, US -tʃuːl/ *noun*
کوان، دمەڵ، زیپکە، ئاشین، کێمدان (بنەڕەت: لە *pustula* لاتین) ◇ کورک

pustulous /ˈpʌstʃələs/ *adjective*
کواندار، کواناوی، دمەلاوی ◇ کورکدار

put[1] /pʊt/ = past and past participle of put

put[2] /pʊt/ *noun*
1 دانان 2 خستن، هاویشتن، ئاڤێتن ◇ 1 عمل قرار دادن 2 پرتاب

putative /ˈpjuːtətɪv/ *adjective*
1 لای خەڵک پەسند، بەپێی نەریت 2 وادانراو، واباوە، لەسەرزمانان، نێوبانگدەرکردوو، وەکوو دەڵێن ◇ 1 عرفی 2 قلمدادشدە، مشهور

put-down *noun*
بەکەمدانان، سووککردن، ناونێتکە، قسەی سارد و سووک ◇ تحقیر

putlog /ˈpʌtlɒg/ *noun*, also putlock /-lɒk/
تەختە و دەپی سەر داربەست، تەختەدار ◇ تختە و تیر چوببست

put-off *noun*
بەهانە، پەڵپ، بیانوو ◇ بهانە، عذر

put-on *noun, adjective*
n فریودان، لەخشتەبردن، بەکەرزانین، شوخی، لەسەرکاردانان *adj* = assumed ,pretended ◇ گول زدن، سرکار گذاشتن

putonghua /puːˈtʊŋhwɑː/ *noun*
شێوەی ئاخافتنی ستانداردی نوێی چینی، لەسەر بنەمای زاراوەی Beijing ◇ پوتونگهوا

putrefaction /ˌpjuːtrɪˈfækʃn/ *noun*
بۆگەنبوون، خراپبوون، گەنین، رزین ◇ گندیدگی، فساد

putrefactive *adjective*
بۆگەنکەر، رزێنەر ◇ فاسدکنندە

putrefied *adjective*
بۆگەن، بۆگەنبوو، کرمۆڵ، کرمێ، خراپبوو، گەنیو، رزیو ◇ گندیدە، فاسد

putrescence /pjuːˈtrɛs(ə)ns/ *noun*
بۆگەنبوون، خراپبوون، گەنین، رزین ◇ تعفن، گندیدگی

putrescent /pjuːˈtrɛs(ə)nt/ *adjective*
1 لە رزیندا، رووڵە رزین، لە سەرەوبەندی گەنین یان رزیندا، رووڵە گەنین، رووڵە بۆگەن(بوون) 2 (خوازە) بۆگەن ◇ 1 در حال تعفن 2 (مجازی) نامطبوع

putrescible /ˈpjuːtrəsɪbl/ *adjective*
دەرزی، دەگەنی، لەرزینهاتوو، بۆگەن دەبێ ◇ فسادپذیر، گندیدنی

putrescine *noun*
مەتریاڵی ژاراوی نێو گۆشتی بۆگەنیو $C_4H_{12}N_2$ ◇ پوترسین

putrid /ˈpjuːtrɪd/ *adjective*
1 بۆگەن، بۆگەنبوو، کرمێ، خراپبوو، گەنیو، رزیو، 2 rotten (خوازە) بۆگەن، ناخۆش: *a putrid odor* ◊ *putrid pink colour* ◇ 1 گندیدە، فاسد 2 (مجازی) افتضاح

putridity /ˈpjuːtrɪdəti/ *noun*
بۆگەنبوون، خراپبوون، کرمۆڵی، کرمێبوون، کرمتێدان، گەنین، رزین ◇ گندیدگی، فساد

putridly /ˈpjuːtrɪdli/ *adverb*
بە شێوەیەکی گەنیو، بۆگەنانە ◇ بە طور گندیدە

putridness /ˈpjuːtrɪdnəs/ *noun*
بۆگەنبوون، کرمێبوون، کرمۆڵی، گەنین، رزین ◇ گندیدگی، فساد

putsch /pʊtʃ/ *noun*
1 هەوڵدان بۆ وەرگەڕانـدنی حکومـەت (لـە ناکاودا)، کودتای سەرنەگرتوو 2 وەرگـۆڕان یـان شۆڕشـی رامیـاری، وەرگـۆڕانی سیاسـی ◯ 1 تلاش برای سرنگونی حکومت 2 انقلاب سیاسی

putt /pʌt/ *noun*
لێدانی سووکی تۆپی گۆلف (بۆ نێو کونەکەی) ◯ پات

puttee /'pʌtɪ/ *noun*
پووزەوانـە، پـێ‌پـێچ (ب.ت. وەک بەشـێ لـە یونیفۆرمی سەربازی) ◯ مچ‌پیچ

putter /'pʌtə(r)/ *noun*
(لـە یـاری گۆلـفدا) پـاتێر، دارەپـات، جـۆرێ دارەگۆلف ◯ پاتر

putting green *noun*
مێرگ یا سەوزەڵانی گۆلف ◯ فضای سبز گلف

putting iron *noun*
دەسکەگۆلف، دارەگۆلف ◯ صولجان

putto /'pʊtəʊ/ *noun, pl.* putti /-ti/
فریشتەمناڵ، پیشـاندانی منالێکی رووت، ب.ت. cherub یان cupidێ لە هونەری رێنیسانسدا ◯ پوتو

putty /'pʌti/ *noun, pl.* putties
1 زامووسقە، بەتانە 2 گەردەیێکی مشتوماڵە کە زۆرتر لە ئۆکسایدی تەنەکە ساز دەکرێ و لە جواهێرگەرێدا بەکاردێترێ 3 ماکێنێکی تایبەت بۆ مشتومالی شووشە و مەرمەڕ 4 گڵەسوورەی بنکی رووباری کەشتیڕەو 5 چەندین جۆری مادە کە لە رواڵەت appearance، خۆڕاگری و بەکارهێناندا شێوەی بەتانە دەدەن 6 مرۆڤی سادە و زووباوەڕ، کایەی دەست، وەک مێو: *is putty in her hands* (puttylike ;puttyless *adj*) ◯ 1 بتونه 2، 3، 4 و 5 پوتی 6 آدم ساده

put-up job *noun*
پیلان، فێڵ، نەخشە، بەرنامە، پلانی نهێنی ◯ توطئه، حقه، طرح پنهانی

put-upon *adjective*
1 فێڵ‌لێ‌کراو: *his much put-upon wife* 2 زەرەرمەنـد، زەرەربـار، زەرەرکـردوو ◯ 1 گول‌داده‌شده 2 مغبون

put-you-up *noun*
(بریتانیا) سۆفا یان settee کە دەبێتە تەخت ◯ پوت‌یوآپ

putz /pʊts, US pʌts/ *noun*
1 مرۆی کەر و سووک 2 گەڵوگونی پیاو، گونەوێلە، کێر ◯ 1 آدم احمق و بی‌ارزش 2 کیر

puzzle /'pʌzl/ *noun*
1 مامک، مەسیلە، مەتەڵ، پەردەک، mystery: *The deeper meaning of the poem remains a puzzle* 2 کێشە، گرفت 3 (کایەی منالان) پـازڵ 4 گێـژی، سـەرلێشـێواوی، 5 perplexity، تاساوی، رێ‌بەکارخۆنەبردوویی، مرۆ یان شتی سەرلێشێوێنەر ◯ 1 معمـا 2 معضل 3 پازل 4 سردرگمی، حیرت 5 آدم یا چیز سردرگم‌کننده

puzzled /'pʌzld/ *adjective*
گێژ، سەرلێشێواو، رێ‌بەکارخۆنەبردوو، تاساو، پەشـۆکاو، سەرسـووڕماو: *Scientists are puzzled as to why the whale had swum to the shore* ◊ *He looked puzzled so I repeated the question* ◯ متحیر، متعجب

puzzlement /'pʌzlmənt/ *noun*
گێژی، سـەرلێشێواوی، رێ‌بەکارخۆنەبردوویی، تاسـاوی، سەرسـووڕماوی، سـەرسـامی ◯ سردرگمی، تحیر

puzzler /'pʌzlə(r)/ *noun*
مایەی سەرلێشێواوی، مایەی سەرسامی، گێژکەر، تاسێنەر، سەرلێشێوێنەر، سەرسووڕهێنەر ◯ اسباب سردرگمی، سردرگم‌کننده

puzzling /'pʌzlɪŋ/ *adjective*
مایەی سەرلێشێواوی یان سەرلێشێواون، مایەی سەرسامی، گێژکەر، تاسێنەر، سەرلێتێکدەر، سەرلێشێوێنەر، سەرسووڕهێنەر، سەیر، مایەی سەرسووڕمان ◯ سردرگم‌کننده، شگفت‌انگیز

puzzlingly /'pʌzlɪŋli/ *adverb*
سەرلێشێوێنەرانە ◯ به طور سردرگم‌کننده

PVC /ˌpiː viː 'siː/ *abbreviation* polyvinyl chloride
پی‌ڤی‌سی (جۆرێ پلاستیک) ◯ پی‌وی‌سی

Pvt *abbreviation* private (in the army)

pw *abbreviation* per week
حەوتەیی، لە حەوتوودا، هەر حەوتەی ◯ هفته‌ای

PW *abbreviation* policewoman

PX /ˌpiː 'eks/ *abbreviation* Post Exchange

py(o)- *prefix*
پێشگر: چڵک، زووخ، زووخاو، کێم، هەروەها: *pyaemia*، *pyorrhoea* (بنـەڕەت: لـە *puon* یۆنانی‌یەوە "pus") ◯ پیشوند: چرک، ریم

pya /'pjɑː/ *noun, pl.* pyas
یەکەی پارەی بێرمە (میانمار)، بەرامبەر بە سەدیەکی kyat ◯ پیا

pyaemia /paɪ'iːmɪə/ *noun*, US pyemia
خوێن‌کێماوی‌بوون، خوێنی کێماوی یان چڵککردوو، چڵککردنی خوێن ◯ چرکین‌شدگی خون

pyaemic *adjective*, US pyemic
سەربە خوێن‌کێماوی‌بوون، سەربە چڵک‌کردنی خوێن ◯ وابسته به چرکین‌شدگی خون

pycnidial *adjective*
چرەیی، سەربە یان پێوەندی بە پیکنیدیۆمەوە هەیە ◯ وابسته به پیکنیدیوم

pycnidium *noun, pl.* pycnidia

چرە: بەشێکی بەرهێنەری کۆمەڵەیی یان قووچ‌ئاسای هێندێ کارگ، خاوەنی تۆ و سپۆری نارەگەزی asexual یە ◇ پیکنیدیوم

pycnogonid = sea spider

pycnometer *noun*

چڕی‌پێو ◇ چگالی‌سنج

pye-dog /'pʌɪdɒg/ *noun*, also pi-dog

(لە ئاسیادا) جۆرێ mongrel بەرەڵای نیوەدڕ ◇ پای‌داگ

pyelitic *adjective*

سەربە یان پێوەندی بە pyelitis ـەوە هەیە ◇ وابستە بە پایلیتیس

pyelitis /,pʌɪə'lʌɪtɪs/ *noun*

هەوکردن یان ئاوسانی کاسەی گورچیلەیی، پایێلایتیس، پایێلیتیس ◇ پایلیتیس

pyel(o)- *prefix*

پێشگر: سێندە، دیزەڵە، دیزەڵ، کاسە: *pyelography* (بنەڕەت: لە *pyelos* یۆنانی‌یەوە "basin") ◇ پیشوند: لگن

pyelonephritic *adjective*

سەربە یا پێوەندی بە pyelonephritis ـەوە هەیە ◇ وابستە بە پایلونفریتیس

pyelonephritis *noun*

هەوکردن یان ئاوسانی گورچیلە و کاسەی گورچیلەیی ◇ پایلونفریتیس

pyemia = pyaemia

pygidial *adjective*

پاشەڵی، سەربە پاشەڵ ◇ وابستە بە پیجیدیوم

pygidium /pʌɪ'dʒɪdɪəm, US -'gɪdɪəm/ *noun*, *pl.* pygidia /-ɪə/

(گیانەوەرناسی) پاشەڵ (بنەڕەت: لە *pugē* یۆنانی "پاشەڵ rump") ◇ پیجیدیوم

Pygmalion *noun*, Latin, from Greek *Pygmaliōn*

پادشای Cyprus کە پەیکەرێکی مێینەی لە ماهی ivory داتاشی و ئافرۆدیت گیانی پێ‌بەخشی (لە میتۆلۆژی یۆنانی‌دا) ◇ پیگمالیون

pygmaean *adjective*, also pygmean

1 کورتەبالا، کورتەبنە، گرگن، گزگل، چکۆلانە 2 سەربە پیگمی‌یەکان ◇ 1 کوتولە 2 وابستە بە پیگمی‌ها

pygmy /'pɪgmi/ *noun* (*pl.* pygmies), *adjective*, also pigmy

n 1 کورتەبالا، کورتەبنە، گرگن، گزگل 2 کەس یان شتێکی چکۆلانە *adj* 1 کورتەبالا، بچووک، چکۆلانە 2 (Pygmy) ئەندامی رەگەزی کورتەبالایانی ئەفریکا و باشووری رۆژهەڵاتی ئاسیا ◇ *n* 1 کوتولە 2 آدم یا چیز کوچک *adj* 1 کوتاە 2 (Pygmy) پیگمی

pygmy chimpanzee = bonobo

pygmyish *adjective*

کورتەبالائاسا، گرگن‌ئاسا ◇ کوتولەمانند

pygmyism *noun*

کورتەبالایی، گرگنی، کورتەبنەیی، گزگلی ◇ کوتولگی

pyjamas /pə'dʒɑːməz, US -'dʒæm-/ *noun*, US pajamas

1 جلی خەو، خەوجامە، پیژامە 2 دەرپێ، پاجامە، ئاوەڵ‌کراس (بنەڕەت: لە ئێرانی‌یەوە، لە *pāy* "پا، پێ، لاق" + *jāma* "جامە، جل، بەرگ") ◇ 1 پیژامە 2 تنبان

pyknic /'pɪknɪk/ *adjective*, *noun*

(مرۆڤناسی) *adj* تێک‌سمراو و کورتەبالا *n* مرۆی تێک‌سمراو و کورتەبالا ◇ *adj* چاق و کوتاەقد *n* آدم چاق و کوتاەقد

pylon /'paɪlən, US -lɑːn/ *noun*

1 (ئێلیکتریسیتە) کۆڵەکە، کۆڵەکەبرق 2 کەلوو یان ستوونەی رێ‌نیشان‌دان (بۆ نیشتنەوەی فڕۆکە) 3 (لە بیناسازی میسری کۆن‌دا) دەروازە یان ریزەوی پەرستگەکانی میسری (ب.ت. فیرعەونەکان؛ بنەڕەت: لە *pulōn* یۆنانی، لە *pulē* وە "دەروازە gate") ◇ 1 1 دکل 2 برج 3 پیلون

pyloric /pʌɪ'lɔːrɪk/ *adjective*

درگاوانەیی، دەرکەوانەیی، سەربە پایلۆریس ◇ باب‌المعدی

pylorus /pʌɪ'lɔːrəs/ *noun*, *pl.* pylori /-rʌɪ/

(توێکاری) درگاوانە، دەرکەوانە، کونی لە گەدەوە بۆنێو دوازدەگری (بنەڕەت: لە *pulouros* یۆنانی‌یەوە "gatekeeper") ◇ باب‌المعدە

PYO *abbreviation* pick your own

(بۆ ئەو کەسانەی کە لە مووچە و مەزرا ڕێیان هەیە خۆیان میوە و سەوزە لێ‌کەنەوە) خۆت لێی‌کەوە ◇ پی‌وای‌او

pyoderma /,pʌɪə(ʊ)'dəːmə/ *noun*

چڵک‌کردنی پێست ◇ عفونت پوستی

pyogenesis *noun*

چڵک‌دەرکردن، چڵک‌پێکهاتن، زووخ‌هەڵێنان، کێم‌هەڵێنان ◇ چرک‌زایی

pyogenic /,pʌɪə(ʊ)'dʒɛnɪk/ *adjective*

چڵک‌دەرکەر، چڵک‌پێکهێن، چڵک‌ساز، چڵک‌پێکردوو، زووخ‌هەڵێنەر، کێم‌هەڵێنەر: *pyogenic meningitis* ◊ *pyogenic bacteria* ◇ چرک‌زا

pyometra *noun*

لیمان (= ئەو ماک و مەتریاڵەی کەوا زێ دەری‌دەدا) ◇ پیومترا

pyorrheal *adjective*

سەربە ئاوسانی پووک، کیسی ◇ وابستە بە پیورە

pyorrhoea /,paɪə'rɪə/ *noun*, US pyorrheas

(نەخۆشی) کیس، ئاوسانی پووک، هەوکردنی پووک، چڵک‌کردنی ددان، وشەیێکی تر بۆ periodontitis ◇ پیورە

pyr(o)- *prefix*
پێشگر: 1 ئاگر، ئاور، گەرمی، تین، گەرما: *pyromania*، *pyrometer* 2 تەنی، تا: 3 *pyrogenic* (کیمیا و کانیناسی): پێکهاتووە یان کاری تێکراو بەهۆی گەرمییەوە: *pyroxene* (لە *pur* یۆنانی "ئاگر") ◌ پیشوند: 1 آتش، حرارت، دما 2 تب 3 تشکیل‌شده یا تحت تأثیر در اثر حرارت

pyracantha /ˌpʌɪrəˈkanθə/ *noun*
درکەئاور؟، دەوەنێکی هەمیشەسەوزی درواوی گوڵسپی و بەر زەرد و سووری گەش [توخم *Pyracantha*] ◌ پراکانتا

pyralid *noun, adjective*
n هەریەک لە پەپوولە (شەوگەرە) باریکەکانی خێزانی Pyralidae باڵەکانی پێشەوە درێژ و سێگۆشەن *adj* سەربە یان پێوەندی بە خێزانی پیرالیداوە هەیە (بنەڕەت: لە pyrallis لاتین بە واتای مێروو یان مێشێ که لە نێو ئاوردا دەژی، لە یۆنانییەوە، لە pyr "ئاور") ◌ پیرالید

pyramid /ˈpɪrəmɪd/ *noun*
1 قووچکە، قووچەک، قووچک، پیرامید 2 کۆما، کۆگا، لوده، کەڵەکە 3 (تویکاری) پێکهاتەیێکی قووچکەئاسا یان شێوەپیرامید، ب.ت. لە مێشکدا 4 هەر شت یان ڕێکخستنێ کە شێوەی قووچکە یان پیرامید دەدا 5 ڕێکخستە یان پێکهاتەیێ کە شێوەی قووچکە دەدا، وەک لە شێوە و فۆرمی زنجیرەپلەییدا 6 hierarchical form جۆرێ یاری بیلیاردی ئینگلیسی کە بە پازده تۆپی سوور و دانەیێکی سپی دەکرێ 7 (تویکاری) پێکهاتەیێکی قووچکەئاسا، ب.ت. لە مێشکدا 8 the (Pyramids) سێ قووچکەی میسر (بنەڕەت: بە ڕێگای لاتین لە *puramis*، *puramid-* یۆنانییەوە) ◌ 1 هرم 2 تل 3 ساختار هرمی‌شکل، بە ویژه در مغز 4، 5 و 6 پیرامید 7 ساختار هرمی‌شکل 8 اهرام ثلاثەی مصر

pyramidal /ˈpɪrəmɪd(ə)l/ *adjective*, also pyramidic /-ˈmɪdɪk/ or pyramidical /-ˈmɪdɪkəl/
1 قووچکەیی، قووچکەئاسا، شێوەقووچک 2 (تویکاری و پزشکی) سەربە یان ئاماژە دەکا بە دەزگای نێرڤی جووڵێنەر motor nerves ی نێو پیرامیدی مۆخی درێژ(ەوەبوو) یان لاکێشەیی medulla oblongata (pyramidally *adv*) ◌ 1 هرمی، هرم‌مانند 2 هرمی

pyramidal cell *noun*
خانەی قووچکەیی، ژوورەی قووچکەئاسا یان شێوەقووچک، ژوورەی شێوەقووچەکی ◌ سلول یا یاختەی هرمی

pyramidically /-ˈmɪdɪkəli/ *adverb*
قووچکانە، بە شێوەیەکی قووچکەیی یان قووچکەئاسا ◌ به طور هرمی

pyramid number *noun*
ژمارەی قووچکەیی یان پیرامید ◌ عدد هرمی

pyramid scheme *noun*
پلان یان بەرنامەی قووچکەیی، بەرنامەی پیرامید ◌ طرح هرمی

pyramid selling *noun*
فرۆشتنی قووچکەیی یا پیرامید ◌ فروش هرمی

pyramoid *adjective*
قووچکەیی، قووچکەئاسا، شێوەقووچک، پیرامیدی ◌ هرمی، هرم‌مانند

pyrargyrite /pʌɪˈrɑːdʒɪrʌɪt/ *noun*, also ruby silver
کانێکی بۆری سووریاوی تاریک، سولفایدی زیو و ئەنتیمۆنی antimony تایە Ag_3SbS_3 ◌ پیرارجیریت

pyre /ˈpaɪə(r)/ *noun*
کۆمادار، کەڵەکەدار، کۆگائێزنگ، کۆمائێزنگ (ب.ت. بۆ سووتاندنی تەرمی مردوو یان وەک بەشێ لە ڕێوڕەسمی ناشتن) ◌ تل هیزم

pyrene /ˈpʌɪriːn/ *noun*
(کیمیا) ئاورین، ئاگرین، هایدرۆکاربۆنی ئارۆماتیکی aromatic بلووورین لە تاری خەڵووزدا coal tar هەیە ◌ پیرین

Pyrenean /ˌpɪrəˈniːən/ *adjective*
سەربە چیاکانی Pyrenees (یان بە فەرەنسی Pyrénées یان Pirineos سپانیایی: زنجیرەکێوی پیرنیە یان پیرنە (یان پیرنێ) بەدرێژایی سنووری فەرەنسە و سپانیا، بەرزترینی Pico de Aneto (11,165 پێ یان 3400 میترە) ◌ وابسته به کوه‌های پیرنه Pyrenees

pyrenoid *noun*
یەکێ لە تەنەکانی پرۆتئین لە هێندێ زینددەوەری نزمی جۆراوجۆر chloroplast (وەک لە هێندێ قەوزەدا) کە لە کاری نیشتن و پێکهێنانی نشاستە دایە deposition ◌ پیرنوید

pyrethrin /pʌɪˈriːθrɪn/ *noun*
(کیمیا) هەریەک لە ئاوێتە مێرووکوژەکان کە لە گیای pyrethrum دا هەن، هەریەک لە دوو ئێستێری شلی چەور $C_{21}H_{28}O_3$ و $C_{22}H_{28}O_5$ کە تایبەتمەندی مێرووکوژییان هەیە ◌ پیرترین

pyrethrum /pʌɪˈriːθrəm/ *noun, pl.* same or pyrethrums
1 عاقرقرحا، جۆرێ بەیبوونە، ڕووەکێکی بۆنخۆش لە تیرەی daisy [توخم *Tanacetum* (جاران *Pyrethrum*)] 2 جۆرێ مێرووکوژ لە گوڵی وشکەوەبووی ئەم گیایە دروست دەکرێ (بنەڕەت: لە لاتینەوە، ئەویش لە *purethron* یۆنانییەوە "feverfew") ◌ 1 عاقرقرحا 2 پیرتروم

pyretic /pʌɪˈrɛtɪk, US pɪ-/ *adjective*

1 تـایی، سـەربە تێ 2 تـای پێوەیـە، تـا دێنـێ، تاهێنەر ⬡ 1 تبی 2 تب‌آور

pyretes /paɪˈraɪtiːz, US pəˈr-/ *noun*
پایرایتیز، پیریت (جۆرێ بەردی کان) ⬡ پیریت

pyretology /ˌpɪrɪˈtɒlədʒɪ/ *noun*
تاناسی ⬡ تب‌شناسی

Pyrex /ˈpaɪreks/ *noun*
(دروشمـی بازرگـانی) پیرێکـس، شووشـەی گەرماخۆر ⬡ پیرکس

pyrexia /pʌɪˈrɛksɪə, US pɪ-/ *noun*
(پزشکی) تا، تێ، بەرزبوونەوەی نائاسایی گەرمی لەش، fever ⬡ تب

pyrexial *adjective*, also pyrexic
تایی، سەربە تێ یان تا، پێوەندی بە تاوە هەیە ⬡ وابستە بە تب

pyrheliometer *noun*
خۆرپێو، پێوەری تیشکدانەوەی وزەی خۆر ⬡ پیرهلیومتر

pyrheliometric *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە خۆرپێوەوە هەیە ⬡ وابستە بە پیرهلیومتر

pyric *adjective*
1 سەربە سووتان یان گڕگرتن 2 ئاوری ⬡ 1 وابستە بە سوختن 2 آتشی

pyridic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە پیریدینەوە هەیە ⬡ وابستە بە پیریدین

pyridine /ˈpɪrɪdiːn/ *noun*
(کیمیا) شلەیێکی heterocyclic ی بێ‌ڕەنگی هەڵمیوی بۆگەن C_5H_5N، لە تاری خەڵووزدا هەیە و وەکوو توێنەر بەکاریدێنن ⬡ پیریدین

pyridostigmine /ˌpɪrɪdə(ʊ)ˈstɪgmiːn/ *noun*, also pyridostigmine bromide
(پزشکی) جۆرێ دەرمانی پێکهێنراو یان سینتێتیک $C_9H_{13}BrN_2O_2$ کە پێوەندی بە neostigmine ـەوە هەیە، ب.ت. بۆ چارەسەری myasthenia gravis بەکاردێنن ⬡ پیریدوستیگمین

pyridoxal /ˌpɪrɪˈdɒksəl/ *noun*
(زیندەکیمیا) aldehyde یەکی کریستالی $C_8H_9NO_3$ سەربە کۆمەڵی ڤیتامین B_6 کە وەک phosphate ی هەیە و وەک coenzyme چالاکە، بەرهەمێکی ئۆکسینراوی پیرۆداکسین کە وەک دواهەوێنەیێ coenzyme لە هێندێ کاری مێتابۆلیکدا کاردەکا ⬡ پیریدوکسال

pyridoxine /ˌpɪrɪˈdɒksɪn, US -iːn/ *noun*, also pyridoxin
(زیندەکیمیا) ڤیتامین B_6، ئاوێتەیێ کە زۆرتر لە دەغڵ‌ودان، ڕۆنی جەرگ و ماستدا هەیە و لە مێتابۆلیزمی چەوریدا گرنگە ⬡ پیریدوکسین

pyriform /ˈpɪrɪfɔːm/ *adjective*, also piriform
(توێکاری و زیندەناسی) هەرمێ‌ئاسا، هەرمێیی، شێوەهەرمێ، وەک هەرمێ ⬡ گلابی‌مانند

pyrimidine /pɪˈrɪmɪdiːn/ *noun*
(کیمیا) 1 ئاوێتەیێکی جیانالقەی کریستالی بێ‌ڕەنگ $C_4H_4N_2$ 2 بەرهەمی پیریمیدین: ب.ت. تفتێن (وەک cytosine، thymine و uracil ی) کە پێکهێنەرێکی DNA و RNA یە ⬡ پیریمیدین

pyrites /pʌɪˈrʌɪtiːz/ *noun*, also iron pyrites
پایرایتیز، پیریتز، پایریتز: کانێکی زەردی بریقەدار، دیسولفایدی ئاسنی تیایە، بەردەئەستێ، بەردەچەخماخ (بڕوانە copper pyrites) ⬡ پیرتیز، سنگ آتش‌زنه

pyritic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە پایرایتیز یان پیریتز pyretes ـەوە هەیە ⬡ وابستە بە pyretes

pyro- = pyr-

pyrocatechol, also pyrocatechin = catechol 2

pyrochemical *adjective*
سەربە کیمیای گەرمی یان گەرمی‌کیمیایی، چالاکی کیمیایی لە گەرمایێکی زۆردا، سەربە گۆڕانی کیمیایی لە گەرما یان تێمپراچێری زۆر بالا یان سەرووەدا ⬡ پیروکمیکال

pyroclastic /ˌpʌɪrə(ʊ)ˈklastɪk/ *adjective*, *noun*
adj (زەوی‌ناسی) سەربە یان ئامازە دەکا بە خۆڵەمێش یان ئەو پارچە بەردانەی کە لە لایەن ئاگرپژێنەوە دەرهاویژراون و ب.ت. وەک لێشاوێکی وێرانکەر، چڕ و گەرم، پێکهاتوو بەهۆی چالاکی گڕکانی *n* (pyroclastics) ماک یان مەتریالی پایرۆکلەستیک ⬡ پیروکلاستیک

pyrocondensation *noun*
گەرمەچڕاندن، گەرمەخەستاندن، خەستکردنەوەی کیمیایی بەهۆی گەرمی‌یەوە ⬡ پیروکوندنساتیون

pyroconductivity *noun*
گەیێنەرێتی گەرمایی، گەرمی‌گەیێنی ⬡ رسانایی حرارتی

pyroelectric *adjective*
پایرۆئێلێکتریک، پیرۆئێلێکتریک ⬡ پیروالکتریک

pyroelectricity *noun*
پایرۆئێلێکتریسیتی، پیرۆئێلێکتریسیتی ⬡ پیروالکتریسیتی

pyrogallate *noun*
(کیمیا) خوێی ئەندامی پایرۆگالۆل ⬡ پیروگالات

pyrogallol /ˌpʌɪrə(ʊ)ˈgalɒl/ *noun*
(کیمیا) پایرۆگالۆل، پیرۆگالۆل: ئاوێتەیێکی ئەندامی، ژاراوی، فینۆلیک، کریستالی و سپی $C_6H_6O_3$، لە gallic acid و ئاو بە دەستدێنرێ، کە وەک دەرمانی شتنەوەی فیلم یان وێنە

بەکاردێنرێ ۞ پیروگالول

pyrogallic *adjective*
سەربە یان پێوەندی هەیە بە پایرۆگالۆلەوە ۞ وابسته به پیروگالول

pyrogallic acid = pyrogallol

pyrogen *noun*
ماک یا دەرمانی تاهێن (وەک bacterial toxin) ۞ ماده یا داروی تب‌آور

pyrogenic /paɪrə'dʒenɪk/ *adjective*
1 تاهێن، تێن دێنێ، تای پێوەیە 2 لە ئەنجامی سووتان یان گەرمییەوە (pyrogenicity *n*) ۞ 1 تب‌آور 2 ناشی از سوختن یا گرما

pyrogenesis *noun*
گەرمیپێکهێنی، گەرمیپێکهێنان، گەرمیسازی ۞ گرمازایی

pyrogenetic /ˌpaɪrə'dʒənəs/ *adjective*, also pyrogenous/ˌpaɪ'rɑːdʒənəs/
گەرمیپێکهێن، گەرمیساز ۞ گرمازا

pyrography /pʌɪ'rɒgrəfi/ *noun*
هونەر یان شێوەی نەخشاندنی دار و چەرم بە میلی سوورەوەبوو، میلکاری ۞ پیروگرافی

pyrolatry *noun*
ئاگرپەرستی، ئاورپەرستی ۞ آتش‌پرستی

pyroligneous *adjective*
بەدەستهاتوو بەهۆی دڵۆپاندنی دارەوە ۞ پیرولیگنس

pyroligneous acid *noun*
شلەیێکی زەردباو کە لە دارەوە دڵۆپێنراوە، لە acetic acid، acetone و methyl alcohol پێکهاتووە ۞ اسید پیرولیگنس

pyrola = wintergreen 1

pyrolusite *noun*
جۆرێ کانی نەرمی ڕەشی بۆرباو، لە manganese dioxide [MnO_2] پێکهاتووە کە کانی سەرەکی manganese ـە ۞ پیرولوسیت

pyrolysis /pʌɪ'rɒlɪsɪs/ *noun*
گەرمیشیکاری، شیبوونەوەی گەرمی، گۆڕانێکی کیمیایی chemical change کە لە ئەنجامی گەرماوە پێکدێ ۞ گرماکافت

pyrolytic /pʌɪ'rɒlɪsɪs/ *adjective*
سەربە گەرمیشیکاری، سەربە شیبوونەوەی گەرمی ۞ گرماکافتی

pyromancy /'paɪrəmænsi/ *noun*
ئاگرگرتنەوە، بەختگرتنەوە بە ئاور ۞ تفأل به وسیله‌ی آتش

pyromania /ˌpaɪrəʊ'meɪmiə, US ˌpaɪroʊ-/ *noun*
شێتی ئاگرتێبەردان، شێتی سووتاندن یان سووتمان ۞ جنون آتش‌افروزی

pyromaniac /ˌpaɪrəʊ'meɪniæk, US ˌpaɪroʊ-/ *noun*
نەخۆشی ئاگرتێبەردەر، نەخۆشی سووتێنەر ۞ بیمار آتش‌افروز

pyrometallurgical *adjective*
سەربە پایرۆمێتالۆرژی ۞ وابسته به پیرومتالورژی

pyrometallurgy *noun*
ڕێگا یان شێوەی پوختەکردنی کانەبەردەکان بە گەرما، کانزاناسی کیمیایی کە بەندە بە کاری گەرمکردن ۞ پیرومتالورژی

pyrometer /pʌɪ'rɒmɪtrɪ/ *noun*
گەرمیپێو، تینپێو ۞ تف‌سنج

pyrometric *adjective*
سەربە گەرمیپێوی، تینپێوییانە ۞ وابسته به تف‌سنجی

pyrometry /pʌɪ'rɒmɪtə/ *noun*
گەرمیپێوی، تینپێوی ۞ تف‌سنجی

pyromorphite *noun*
کانێ $Pb_5 (PO_4AsO_4)\ _3Cl$ کە لە بنەڕەتا لە کلۆراید و فۆسفاتی سورب یان قورقوشم پێکهاتووە ۞ پیرومورفیت

pyronine *noun*
ڕەنگی xanthine بۆ دۆزینەوەی بوونی RNA بەکاردێنرێ، هەریەک لە ڕەنگەکانی گزانتین xanthene dyes، زۆرتر وەک stain بیۆلۆژیکی بەکاردێنرێ ۞ پیرونین

pyrope /'pʌɪrəʊp/ *noun*
جۆرێ لەعلی سووری توند ۞ نوعی نارسنگ قرمز سیر

pyrophobia /paɪrəfəʊbɪə/ *noun*
(لە)ئاورترسی، ترسان لە ئاور ۞ آتش‌هراسی

pyrophoric /ˌpʌɪrə(ʊ)'fɒrɪk/ *adjective*, also pyrophorous
1 گڕگرتوو لەبەر هەوا، لەخۆوە داگیرساو یان گڕیاو، خۆبەخۆئاورگرتوو 2 پریشکەلێوەبوو (ب.ت. کاتێ بە شتێکدا وەک پۆڵا بهێندرێ) ۞ پیروفوریک

pyrophosphate *noun*
خوێ یان ئێستێری pyrophosphoric acid ۞ پیروفوسفات

pyrophosphoric acid /ˌpʌɪrə(ʊ)fɒs'fɒrɪk/ *noun*
(کیمیا) ترشەڵۆکی پایرۆفۆسفۆریک: ترشەڵۆکێکی کریستاڵی $H_4P_2O_7$ بەهۆی گەرماندن یا گەرمکردنی ترشەڵۆکی فۆسفۆریک بە دەست دێنرێ ۞ اسید پیروفوسفوریک

pyrophylite *noun*
کانێکی نەرمی زۆرتر سپی یان سەوزباو کە سیلیکاتێکی ئالۆمینیۆمی ئاودارە $Al_2Si_4O_{10}$ $(OH)_2$، شێوەی talc دەدا، زۆرتر لە بواری گلێنەمەنیدا بەکاردێنرێ ۞ پیروفیلیت

pyrosis /pʌɪ'rəʊsɪs/ = heartburn

pyrostat *noun*

گەرمی ڕێکخەر thermostat بۆ تێمپراچێری زۆر بالا ۞ پیرواستات

pyrosulphate *noun*

خوێی pyrosulfuric acid ۞ پیروسولفات

pyrosulphuric acid *noun*

شلەیێکی داخورێنەر corrosive، چەور و hygroscopic [H2S2O7]، بۆ سازکردنی ڕەنگ و تەقەمەنی بەکاردێتریێ ۞ اسید پیروسولفوریک

pyrotechnic /ˌpaɪrə(ʊ)ˈtɛknɪk/ *adjective,* also pyrotechnical

1 سەربە ئاوربازی، سەربە تۆقتۆقێن، سەربە pyrotechnics 2 (خوازە) وروژێنەر، بەشکۆ، بزوێنەر ۞ 1 وابستە بە آتش‌بازی 2 (مجازی) مهیج

pyrotechnics /ˌpaɪrəˈtɛknɪks/ *noun, pl.*

1 تۆقتۆقێن، تۆقتۆقەسازی، هونەری دروست کردنی تۆقتۆقە 2 (خوازە) هونەرمەندی، شانۆ، پیرفۆرمانسی بەشکۆ ۞ 1 آتش‌بازی، فن ساختن ترقە 2 نمایش، اجرای پرشکوە

pyrotechnist *noun*

وەستا یان شارەزای تۆقتۆقێن، تۆقتۆقەساز ۞ متخصص آتش‌بازی

pyrotechny /ˈpaɪrətɛknɪ/ = pyrotechnics

pyrotoxin = pyrogen

pyroxene /pʌɪˈrɒksiːn/ *noun*

پایراکسین، پیرۆکسین، ئاگرەبێگانە (چونکو وادادەنرا کە سەبارەت بە کەڤرە ئاگرینەکان بێگانە بێ) ۞ پیروکسن

pyroxenic *adjective*

سەربە پایراکسین یان پیرۆکسین، ئاگرەبێگانەیی ۞ وابستە بە پیروکسن

pyroxenite *noun*

پایرۆکسینیت، پیرۆکسینیت: کەڤر یان بەردێ لە بنەڕەتا یان بەشێکی زۆری لە ئاگرەبێگانە یان پایرۆکسین پێکهاتبێ ۞ پیروکسنیت

pyroxenitic *adjective*

سەربە یان پێوەندی بە پایرۆکسینیتەوە هەیە ۞ وابستە بە پیروکسنیت

pyroxylin *noun*

1 پایرۆکسیلین، پیرۆکسیلین: تێکەڵەیێکی گرکێشی نایترۆسیلۆلۆزەکان nitrocellulose کە ب.ت. لە بواری پلاستیک‌سازی و ڕووکێشی ئاوبەند (وەک lacquer ـەکان) بەکاردێتریێ، ئاوێتەیێکی nitrocellulose، بۆ بەرهەمهێنانی خوری یان پەشمی دەسکرد، چەرم، ئاماوزێ oilcloth بەکاردێتریێ 2 بەرهەمێکی پایرۆکسیلین ۞ پیروکسنیت

pyrotic *adjective, noun*

adj دەرمانی سووتێنەر *n* سووتێنەر ۞ *adj* داروی سوزاندە *n* سوزاندە

Pyrrha *noun,* Latin, from Greek

پیریا، پیرها: ژنی دیۆکالیۆن Deucalion ۞ پیراها

pyrrhic /ˈpɪrɪk/ *noun*

پیریک (= جۆرێ هەڵپەڕکێی میلیتاری یا شەڕی یۆنانی کۆن) ۞ پیریک

pyrrhic dance *noun*

سەما یان هەڵپەڕکێی پیریک ۞ رقص پیریک

Pyrrhic victory *noun*

سەرکەوتنی (یەکجار) گران، بردنەوەی خراپ‌تر لە تێشکان، بردنەوەی زۆر زیانلێ‌کەوتوو (یان زیانبار)، سەرکەوتن و بەزین وەکوو یەک (لە بنەڕەتا دەگەڕێتە بۆ Pyrrus پادشای Epirus کە ڕۆمی‌یەکانی لە سالی 279ی پێش زایین تێشکاند، بەلام زۆربەی پیاوان و سەربازانی لە دەس‌دا) ۞ پیروزی پیریک

Pyrrhonism /ˈpɪrənɪz(ə)m/ *noun*

گومانباوەڕی ڕەها (= ڕێبازی گومان لای فیلسووفی یۆنانی پیرۆ Pyrrho (دەوروبەری 365–270) ی پێش‌زایین) ۞ شک‌گرایی مطلق

Pyrrhonist /ˈpɪrənɪst/ *noun, adjective*

n پیرۆنیست *adj* پیرۆنیستی ۞ *n* شک‌گرای مطلق *adj* پیرونیستی

pyrrhotite *noun*

کانێکی مەگناتیکی برۆنزی‌ڕەنگ کە لە سولفایدی ئاسن (و زۆرتر نیکل) پێکهاتووە و بە شێوەی کریستال هەیە ۞ پیروتیت

pyrrhuloxia *noun, pl.* pyrrhuloxias

(باڵندەناسی) باڵندەیێکی دەنگ‌خۆشی باشووری ڕۆژاوای ئەمریکا و مەکسیکو، شێوەی سوورەسەیرە cardinal دەدا، سنگی سوور و پشتی بۆرە [*Cardinalis (Pyrrhuloxia) sinuatus*] ۞ پیرولوکسیا

pyrrole /ˈpɪrəʊl/ *noun*

(کیمیا) ڕۆنەسوورە، ڕۆن‌سوور: ئاوێتەیێکی شلی ژاراوی جیاناڵقە heterocyclic [C_4H_5N] کە پێکهێنەرێکی chlorophyll و hemin ـە و لە ڕۆنی ئێسک و قیری خەڵووزدا هەیە (بنەڕەت: لە purrhos یۆنانی "reddish" + oleum لاتین "oil") ۞ پیرول

pyrrolic *adjective*

سەربە ڕۆنەسوورە یان ڕۆن‌سوور، پێوەندی بە ڕۆنەسوورەوە هەیە ۞ وابستە بە پیرول

Pyrrophyta *noun, pl.*

ئاگرەگیاکان، قەوزەئاگرینەکان ۞ پیروفیتا

pyrrophyte *noun*

ئاگرەگیا، قەوزەئاگرینە، قەوزەی ئاگرین: هەریەک لە قەوزە جووت‌شێلاقە biflagellated تاک‌خانەکان [لق Pyrrophyta]، cryptomonad و dinoflagellate ـەکان پێکدێنێ ۞ پیروفیت

pyruvate *noun*

ئێستێر یان خوێی pyruvic acid ۞ پیرووات

pyruvic acid /pʌɪˈruːvɪk/ *noun*
(زیندەکیمیا) ترشەلۆکی پایرۆڤیک (پیرۆڤیک):
جۆری ترشەلۆکی ئەندامی زەردباو یان
ترشەلۆکێکی 3کاربۆنی $C_3H_4O_3$ کە ماکێکی
ناونجی گرنگە لە رەوت و پرۆسەی میتابۆلیزمدا
۞ اسید پیرویک

Pythagorean /pʌɪˌθagəˈriːən/ *adjective, noun*
adj سەربە بیرکار و فیلسووفی یۆنانی
Phtyagoras ی 580-500 پێش زایین) یان
فەلسەفەکەی *n* شاگردی فیاگۆراس ۞ *adj*
فیثاغورسی *n* پیرو فیثاغورس

Pythagoreanism *noun*
فیاگۆراسباوەڕی: تیۆری و ڕێبازەکانی
فیاگۆراس و دواکەوتەکانی کە پەرەیان بە
هێندێ بنەمای بنەڕەتی بیرکاری و ئەستێرەوانی
دا ۞ فیثاغورس‌گرایی

Pythiad *noun*
ماوەی چوارساڵەی نێوان جەژن و ڕێوڕەسمی
وەرزش و یارییەکانی پیتیەن Phytian games
لە یۆنانی کۆندا ۞ پیتیاد

Pythian[1] /ˈpɪθɪən/ *adjective*
1 سەربەو جەژن و ڕێڕەسمی وەرزش و
یارییانە کە هەر چوار ساڵ جارێ بەڕێوەدەچوو
2 سەربە Delphi لە یۆناندا، یان oracle
کۆنەکەی Apollo (بنەڕەت: لە *Puthō* ناوی
پێشووی دیلفی) ۞ پیتین

Pythian[2] /ˈpɪθɪən/ = knight of Phythias

Pythias *noun*, Greek
پیتیاس: دۆستی Damon کە لە لایەن Dionysus
ی Syracuse سزای مەرگی لەسەر درا ۞ پیتیاس

python /ˈpaɪθən, US -θɑːn/ *noun*
پایتۆن، پێچەمار، پیتۆن: مارێکی زلە و بێژار کە
لە نێچیر دەئاڵێ و جیقوفیقی دەردێنێ، وەک بوا
boa [*Python* (گەرمێنانی ئاسیا و ئەفریکا) و
توخمەکانی تر لە ئەوسترالیا: زۆر جۆرن]؛
بنەڕەت: لە ناوی مارەزلەکە کە بەدەستی ئاپۆلۆ
کوژرا ۞ اژدرمار

pythoness *noun*
(کۆن) ژنی غەیبزان ۞ زن غیب‌گو

pythonic[1] /paɪˈθɑːnɪk/ *adjective*, also pythonine
پایتۆنی، پیتۆن‌ئاسا ۞ اژدرماروار

pythonic[2] = prophetic; oracular

pythonine *adjective*
پێچەمارئاسا، پیتۆن‌ئاسا، شێوەپێچەمار ۞
اژدرمارمانند

pyuria /pʌɪˈjʊərɪə/ *noun*
میزی کێماوی یان چڵک‌کردوو، بوونی چڵک
یان کێم لە میزدا، ب.ت. لەبەر تووش‌بوون بە
بەکتریاوە، میزەچڵکی ۞ وجود عفونت در ادرار

pyx /pɪks/ *noun*, also pix
1 (لە شێوی خواوەندیدا) دەفری نان 2 (لە
ئینگلتەرە) سنووقێ لە شوێنی لێدانی سکەی
پاتشایی، کە نموونەی کۆینی زێڕ و زیو
هەڵدەگیرێن و ساڵانە تاقی‌دەکرێنەوە ۞ پیکس

pyxidium /pɪkˈsɪdɪəm/ *noun*, *pl.* pyxidia /-dɪə/
(ڕووەکناسی) سنووقژە، سنووقچە، سیپە،
سیپەڵە (بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *puxidion*
یۆنانی، چکۆلێنراوی *puxis* "box") ۞ مجری

pyxie *noun*
هەریەک لە دوو ڕووەکی هەمیشەسەوزی
دەوەنی و خشۆک creeping (*Pyxidanthera*
barbulata، لە خێزانی Diapensiaceae)، هی
ڕۆژهەلاتی ئەمریکای باکووری (کەنارەکانی
ئەتلانتیک)، گەڵێ خونچە و شکۆفەی
ئەستێرەئاسا و وردی هەیە و گوڵەکانی سپی و
پەمەیی و پێنج‌بەشەن pentamerous ۞ پیکسی

pyxis *noun*, *pl.* pyxides
مجری، سیپ، سنووق، قوتو ۞ جعبه

pzzazz = pizzazz

Q q

Q[1], **q** /kju:, *pl.* Qs, Q's, q's /kju:z/ *noun*
1 کی‌یو، کیو (= حەقدەیەمین پیتی ئەلفوبێی ئینگلیسی): *'Queen' begins with (a) Q/'Q'* 2 ئاماژە بە دەنگی دوای P لە دەستەیێ لە شتەکان، بابەتەکان و هتد 3 شتێک لە شێوەی پیتی Q ۞ 1 و 2 کیو 3 چیزی Q مانند

Q[2] *abbreviation question*
پرسیار، پرس ۞ سؤال

Qabalah = Kabbalah

Qatari /ka'tɑ:ri/ *noun, adjective*
n قەتەری، خەڵکی قەتەر، وڵاتێکی کەنداوی فارسی *adj* سەربە قەتەر ۞ *n* اهل قطر *adj* وابستە بە قطر

qawwali /kə'vɑ:li/ *noun*
شوازێکی موسیقای دینی مسوڵمانەکانی پاکستان ۞ قوالی

QB *abbreviation* Queen's Bench

QC *abbreviation* Queen's Counsel

Q-Celtic = Goidelic

QED /ˌkju: i: 'di:/ *abbreviation* quod erat demonstrandum
(لاتینی، بیرکاری) هەر ئەوە کە دەبوایە بسەلمێنرایە ۞ و هو المطلوب

qibla /'kɪblə/ *noun*, also kiblah
رووگە، قیبلە ۞ قبلە

Q fever *noun*
تای کیو: جۆرێ نەخۆشی سەخت و هەلامەت‌ئاسا، بەهۆی دەس‌کەوتن لە ڕەشەوڵاخ، مەڕ و بزنی تووش‌بوو بۆ مرۆڤ رادەگوێزرێ و لە rickettsia (*Coxiella burnetii*) تووش دەبێ (نیشانەکانی بریتین لە: تایێکی زۆر (یان تاوتوێ)، لەرزوتا، ژانی ماسوولکە، سەرئێشە و جاروبار pneumonia) ۞ تب کیو

qigong /tʃi:'gɒŋ/ *noun*
شیگۆنگ، چیگۆنگ: شێوەیێکی چینی راهێنانی لەشی و کۆنترۆڵی هەناسە، سەربە tai chi (بنەڕەت: لە چینی‌یەوە) ۞ شیگونگ

qintar /'kɪntɑ:/ *noun*, *pl.* same, qintars, or qindarka
یەکەی پارەی ئالبانیا، بەرامبەر بە سەدیەکی lek یێ (بنەڕەت: لە ئالبانیایی، لە *qindar* لە *qind* "سەد") ۞ کیتار

qoph *noun*, also koph
قاف، قۆف، کۆف: نوزدەیەمین پیتی ئاوبێی عیبری ("q") ۞ قاف

qr *abbreviation* quarter(s)

Q-ship *noun*
جۆرێ کەشتی بازرگانی زرێ‌پۆش، بۆ تێک‌شکاندنی ژێردەریایی‌یەکان بەکاردێنرا (بنەڕەت: لە شەڕی جیهانی یەکەمدا، لە *Q* وەک هێمایێکی نائاشکرای جورێ کەشتی + ship) ۞ کیوشیپ

qt *abbreviation* quart

q.t. *noun*, on the q.t.

qto *abbreviation* quarto

qty *abbreviation* quantity

qu *abbreviation* question

qua /kweɪ, US kwɑ:/ *preposition*
وەک، وەکوو، لەبەر، بە خاتری، خۆی لە خۆیدا، بە خۆی: *The soldier acted qua soldier, not as a human being* ۞ به عنوان، برای، فی‌نفسە

quack[1] /kwæk/ *noun*
(مراوی) قارەقار ۞ قات قات

quack[2] /kwæk/ *noun, adjective*
n 1 گەندەدوکتور، دوکتورەدرۆزنە، دوکتوری بەدرۆ یان فێڵەباز، کەچەدوکتور 2 (ناڤەرمی، بریتانیا) دوکتور *adj* 1 درۆ 2 فێڵەباز، فێلاوی ۞ *n* 1 پزشک قلابی 2 (عامیانە) دکتر *adj* 1 قلابی 2 حقەباز

quackery /'kwækəri/ *noun*
پزشکیتی بەدرۆ، دوکتوریتی بەدرۆ ۞ طبابت قلابی

quack grass = couch2

quackish *adjective*
فێلاوی، فێلەباز ۞ حقەباز

quack-quack *noun*
(بە زمانی منالان) مراوی، ملاوی ۞ اردک

quack salver *noun*
دوکتوری بەدرۆ، دوکتورەدرۆزنە، کەچەدوکتور ۞ پزشک قلابی

quad[1] /kwɒd, US kwɑ:d/ *noun*
1 حەوشەی چوارسوو، حەساری چوارگۆشە (ب.ت. لە کۆلێژی ئاکسفۆرد) 2 = quadruplet ۞ حیاط چهارگوش

quad[2] /kwɒd, US kwɑ:d/ = 1 quadruplet 2 quadraphony

quadr(I,u)- *prefix*
پێشگر: چوار، چوارجار: *quadriplegia* (بنەڕەت: لە *quattuor* لاتین "چوار") ۞ پیشوند: چهار، چهار بار

quadragenarain /ˌkwɒdrədʒɪ'ne:rıən/ *noun*
کەسێکی 40 تا 49 ساڵە ۞ آدم چهل ساله

Quadragesima /ˌkwɒdrə'dʒɛsımə/ *noun*
یەکەمین یەکشەممە لە چلەی ڕۆژوودا ۞ اولین یکشنبەی لنت

Quadragesimal *adjective*
چلڕۆژە، سەربە ماوەی چلڕۆژە ۞ چهل روزه

quadrangle /'kwɒdræŋgl, US 'kwɑ:d-/ *noun*
1 (ئەندازە) چوارلا(یی)، چواربالوو، چوارسووچ، چوارگۆشە، چوارخشتەکی 2 حەوشەی چوارسووچ، حەساری چوارگۆشە ۞ 1 چهارضلعی 2 حیاط چهارگوش

quadrangular /kwɒ'dræŋgjələ(r), US kwɑ:'d-/ *adjective*
چوارلا(یی)، چواربالوو، چوارسووچ، چوارگۆشە، چوارخشتەکی ۞ چهار ضلعی

quadrant /'kwɒdrənt, US 'kwɑ:d-/ *noun*
1 چارەکە بازنە، چواریەکی بازنە 2 (کۆن) گۆشەپێو ۞ 1 ربع دایره 2 زاویەسنج

quadraphonic /ˌkwɒdrə'fɒnık, US ˌkwɑ:drə'fɑ:n-/ *adjective*, also quadrophonic
چواربڵیندگۆیی، چواربانەدی، چواردەنگی ۞ چهارباندی

quadraphony /-'drɒf(ə)ni/ *noun*
(دەنگ) سیستمی بڵاوکردنەوەی چواربڵیندگۆیی یان چواردەنگی ۞ سیستم پخش چهار باندی

quadrat /'kwɒdrət/ *noun*
(چاپ) کوادرات ۞ کوادرات

quadrate /'kwɒdrət/ *noun, adjective*
n 1 (هەروەها quadrate bone) ئێسکی چوارگۆشە (لە کاسەسەری باڵندە و خشۆکەکاندا) 2 ماسوولکەی چوارگۆشە *adj* چوارسووچ، چوارگۆشە ۞ *n* 1 استخوان چارگوش 2 ماهیچەی چارگوش *adj* چهارگوش

quadratic /kwɒ'drætık, US kwɑ:'d-/ *adjective, noun*
adj سەربە پلەدوو *n* هاوکێشەی پلەدوو ۞ *adj* وابسته به درجه دوم *n* معادلەی درجه دوم

quadratic equation *noun*
(جەبر) هاوکێشەی پلەدوو ۞ معادلەی درجه دوم

quadratics *noun, pl.*
هاوکێشەکانی پلەدوو، هاوکێشە پلەدوویی‌یەکان ۞ معادلات درجه دوم

quadrature /'kwɒdrətʃə/ *noun*
چوارگۆشاندن، چوارسووچاندن، کردنە چوارلا ۞ تربیع

quadrennial /kwɒ'drɛnıəl/ *adjective*
چوارساڵە، چوارساڵخایاندوو ۞ چهارساله

quadrennium /kwɒ'drɛnıəm/ *noun, pl.* quadrennia /-nıə/ or quadrenniums
ماوە یان قۆناخی چوارساڵە، چوارساڵان ۞ دورەی چهارساله

quadri- = quadr- /'kwɒdrı-, US 'kwɑ:d-/

quadricentennial /kwɒdrıse'ntenıəl/ *adjective*
چوارسەدەمین ساڵ(وەگەڕ یان ساڵیاد) ۞ چهارصدمین سال

quadricepital *adjective*
سەربە ماسوولکەی چوارسەرە ۞ وابسته به عضلەی دارای چهارسر

quadriceps /'kwɒdrıseps, US 'kwɑ:d-/ *noun, pl.* same
(توێکاری) ماسوولکەی چوارسەرە یان چوارسەر ۞ عضلەی دارای چهارسر

quadricycle /'kwɒdrısaıkl/ *noun*
چوارپێچکە(یی)، چوارچەرخە ۞ چهارچرخه

quadrifid /'kwɒdrıfıd/ *adjective*
(ڕووەکناسی) چواربەشە، چوارپارچە، چواربەشی ۞ چهار جزئی

quadriga /kwɒ'raıgə/ *noun*
عەرابەیێ کە چوارئەسپ پێکەوە دەیکێشن

(چوارئەسپی) ۞ کوادریگا

quadrilateral /ˌkwɒdrɪˈlætərəl, US ˌkwɑːd-/ *adjective, noun*
n شێوەی چوارلا(یی) *adj* سەربە چوارلایی ۞ *n* شکل چهارضلعی *adj* وابسته به چهارضلعی

quadrilingual /ˌkwɒrɪˈlɪŋgwəl/ *adjective*
چوارزمانە ۞ چهارزبانه

quadriliteral *adjective*
چوارپیتە، چوارپیتی ۞ چهار حرفی

quadrille[1] /kwəˈdrɪl/ *noun*
1 کوادریل (جۆرێ هەڵپەڕکێ یان سەمای چوارکەسە (یان زیاتر) کە ب.ت. لە سەدەی نۆزدەیەمدا باو بوو) 2 پارچە موسیقایێ بۆ ئەو سەمایە ۞ کوادریل

quadrille[2] /kwəˈdrɪl/ *noun*
جۆرێ کایە بە پەڕ بۆ چوارکەس ۞ نوعی بازی

quadrille[3] /kwəˈdrɪl/ *noun*
کاغزی خانەخانە یان چوارگۆشە ۞ کاغذ شطرنجی

quadrillion /kwɒˈdrɪljən, uu kwɑːˈd-/ *noun*
کوادریلیۆن (لە بریتانیا و ئەڵمانیا ژمارەی 1 بە 24 سیفر لە پێشەوە و لە ئەمریکا و فەرەنسە ژمارەی 1 بە 15 سیفر لە پێشیەوە، یان 10^{15}) ۞ کوادریلیون

quadripartite /ˌkwɒdrɪˈpɑːtʌɪt/ *adjective*
چواربەشی، چواربەشە، چوارپارچەیی، چوارقۆڵی، چوارلایەنە ۞ چهاربخشی، چهارسویه، چهارجانبه

quadriplegia /ˌkwɒdrɪˈpliːdʒə, US ˌkwɑːd-/ *noun*
سەقەتبوونی هەر چوار پەل، چوار(پەل)لەسمی ۞ کوادری‌پلیجیا

quadriplegic /ˌkwɒdrɪˈpliːdʒɪk, US ˌkwɑːd-/ *noun*
کەسێ کە هەر چوار پەلی سەقەت بێ، چوارپەل‌لەسم، چوارلەسمە ۞ کوادری‌پلیجیک

quadrisyllabic /kwɒdrɪsɪˈlæbɪk/ *adjective*
چواربڕگەیی، چوارکەرتەیی ۞ چهارهجایی

quadrisyllable /ˈkwɒdrɪsɪləbl/ *noun*
وشەی چواربڕگەیی، پەیڤی چوارکەرتەیی ۞ واژەی چهارهجایی

quadrivalent /ˌkwɒdrɪˈveɪl(ə)nt/ = tetravalent

quadrivial *adjective*
سەربە quadrivium ۞ وابسته به علوم چهارگانه

quadrivium /kwɒˈdrɪvɪəm/ *noun*
زانستە چوارینەکانی سەدەکانی نێوەڕاست (ئەندازە، ئەستێرەوانی، موسیقا و ژمێرە(ناسی) ۞ علوم چهارگانه

quadroon /kwɒˈdruːn/ *noun*
دووڕەگە، چواریەکی خوێنی ڕەگەزی ڕەشی تیایە ۞ دورگه

quadrophonic = quadraphonic

quadrophony = quadraphony

quadrumane /ˈkwɒdrʊmeɪn/ *noun*
گیانەوەری چواردەس ۞ جانور چهاردست

quadrumanous /kwɒˈdruːmənəs, US ˌkwɒdrʊˈmɑːnəs/ *adjective*
چواردەس، چواردەست ۞ چهاردست

quadruped /ˈkwɒdrʊped, US ˈkwɑːd-/ *noun, adjective*
(گیانەوەری) چوارپێ، چوارپا ۞ (جانور) چهارپا

quadrupedal /-ˈpiːd(ə)l, US -ˈruːpɪd(ə)l/ *adjective*
چوارپێ، چوارپا ۞ چهارپا

quadruplane *noun*
فڕۆکەی چوارباڵە ۞ هواپیمای چهارباله

quadruple /ˈkwɒdrʊpl, US kwɑːˈdruːpl/ *adjective, noun*
adj چواربەشی، چواربەشە، چوارپارچەیی، چوارقۆڵی، چوارلایەنە، چوارئەوندە، چواربەرامبەر، چوارچەندان *n* شت، ژمارە یان بڕی چواربەرامبەر ۞ *adj* چهاربخشی، چهارسویه، چهارجانبه، چهار برابر *n* چیز، تعداد یا مقدار چهار برابر

quadruple alliance *noun*
یەکێتی چوارلایەنە، یەکگرتوویی چوارقۆڵی ۞ اتحاد چهارجانبه

quadruplet /ˈkwɒdrʊplət, kwɒˈdruːplət, US kwɑː-/ *noun*
یەکێ لە منالانی چوارە یان چوارەکە ۞ یکی از چهارقلویان

quadruplex /ˈkwɒdrʊpleks/ *adjective*
چوارئەوندە، چواربەرامبەر، چوارچەندان ۞ چهار برابر

quadruplicate /kwɒˈdruːplɪkət/ *adjective, noun*, in quadruplicate
adj 1 چوارئەوندە، چواربەرامبەر 2 لە چوار ڕوونووسدا *n* چوار ڕوونووس یان دانە ۞ *adj* 1 چهار برابر 2 در چهار نسخه *n* چهار نسخه

quadruplicity /ˌkwɒdrʊˈplɪsɪlɪtɪ/ *noun*
چواربەرامبەری، چوارئەوندەیی ۞ چهاربرابری

quaestor /ˈkwiːstə(r)/ *noun*
(لە ڕۆمی کۆندا) فەرمانبەری بەڕێوەبردنی بەشی مالی، گەنجینەوان (quaestorial *adj*) ۞ خزانه‌دار

quaestorsghip *noun*
گەنجینەوانی ۞ خزانه‌داری

quaffer *noun*
بادەخۆرەوە، مەیخۆرەوە ۞ باده‌گسار

quag /kwag, kwɒg/ *noun*
زەلکاو، زۆنگاو، زەل، زۆنگ، چامۆر، لیتاو ⬡ باتلاق

quagga /ˈkwæɡə/ *noun*
کواگا (جۆرێ ئەسپەکێوی زەردی مەیلەو قاوەیی ئەفریکای باشووری، ئێستا قڕی تێکەوتووە [*Equus quagga*]) ⬡ کواگا

quaggy /ˈkwæɡi/ *adjective*
زەلکاوی، زۆنگاوی، شل، نەرم ⬡ باتلاقی، نرم

quagmire /ˈkwæɡmaɪə(r), ˈkwɒɡ-/ *noun*
1 زۆنگاو، زەلکاو، چامۆر، لیتاو 2 (خوازە) زەلکاو، گیروگرفت، گێرەوکێشە ⬡ 1 باتلاق 2 (مجازی) باتلاق، گرفتاری

quahog /ˈkwɔːhɒɡ, ˈkwɑː-/ *noun*, also quahaug /-hɔːɡ/
جۆرێ سەدەفی خۆراکی خڕی زلەی کەناری ئەتلانتیکی ئەمریکای باکووری [*Venus mercenaria*] ⬡ نوعی صدف خوراکی

quaich /kweɪk, -x/ *noun*, also quaigh
(سکاتلەندی) جۆرێ پیالەی پەلی دووقولفی خواردنەوە ⬡ کویک

quail /kweɪl/ *noun*, *pl.* same or quails
(باڵندەناسی) کەرەواڵە، هەویردە، کەراک، سەمانەک، کۆلەفڕ [*Coturnix coturnix*] و جۆرەکانی تر] ⬡ بلدرچین

quaint /kweɪnt/ *adjective*
جوان، سەرنجڕاکێش، جێی سەرنج، سەیر، دانسقە، ناسایی، کۆن (و جوان) ⬡ جالب، شگفت، غیرعادی، قدیمی

quaintly /kweɪntli/ *adverb*
جوان، بە شێوەیەکی جوان یان سەرنجڕاکێش: *whitewashed houses quaintly set on hilly, winding streets* ⬡ به طور جالب

quaintness /kweɪntnəs/ *noun*
جوانی، سەرنجڕاکێشی، سەیربوون: *the cosy - ntness of village life* ⬡ جالب توجه، شگفتی

quake /kweɪk/ *noun*
1 لەرینەوە، لەرەلەر، هەژیان، لەرزە، لەرزان 2 (نافەرمی) بوومەلەرزە، عەردهەژیان ⬡ 1 لرزش 2 (عامیانه) زمین‌لرزه

Quaker /ˈkweɪkə(r)/ *noun*
کواکێر (ئەندامی کۆمەڵەی یاران the Society of the Friends، کۆمەڵێکی دینی کریستانیەت کە بێ هیچ دابودەستووری کۆ دەبنەوە و زۆر دژی توندوتیژی و شەڕن، لە 1650 لە لایەن George Fox ەوە دامەزرا) ⬡ کواکر

Quakerism *noun*
کواکێریزم ⬡ کواکریسم

Quaker meeting *noun*
کۆبوونەوەی یاران ⬡ گردهمایی دوستان

quale /ˈkweɪli/ *noun*, *pl.* qualia /ˈkweɪlɪə/
تایبەتمەندی ⬡ خاصیت

qualification /ˌkwɒlɪfɪˈkeɪʃn, US ˌkwɑːl-/ *noun*
1 گۆڕان، راستکردنەوە، راستەوپاستەکردن، گۆڕین، باسکردن 2 هەڵومەرج، چەندوچۆن، شەرتومەرج، مەرجەکان، مەرج، (هەڵ و)مەرجی پێویست 3 لێوەشاوەیی، لێهاتوویی، بەکارهاتوویی، راهاتوویی ⬡ 1 تغییر، اصلاح، تبدیل، توصیف 2 شرایط، شرط، شرایط لازم 3 قابلیت، شایستگی

qualified /ˈkwɒlɪfaɪd, US ˈkwɑːl-/ *adjective*
لێوەشاو، لێهاتوو، بەکارهاتوو، راهاتوو، ژیهاتی، مەرجدار، بەند، بەستراو، دیاریکراو، بەرتەسک ⬡ واجد شرایط، شایسته، مشروط، محدود

qualifier /ˈkwɒlɪfaɪə(r), US ˈkwɑːl-/ *noun*
1 لێوەشاو، لێهاتوو، بەکارهاتوو، راهاتوو، ژیهاتی 2 (پێشبڕکێ) هەڵبژێردراو بۆ خولی دواتر: *a World Cup qualifier* 3 (رێزمان) کوالیفایێر (ب.ت. ناوەڵناو یان ئاوەڵکار) ⬡ 1 واجد شرایط 2 انتخاب‌شده برای دور بعد 3 (دستور زبان) وابستەی وصفی

qualifying exam *noun*
تاقیکاری لێوەشاوەیی یان لێهاتوویی ⬡ امتحان صلاحیت

qualifying matches *noun, pl.*
پێشبڕکێ هەڵبژێرییەکان، پێشبڕکێکانی هەڵبژاردن ⬡ مسابقات انتخابی

qualitative /ˈkwɒlɪtətɪv, US ˈkwɑːləteɪt-/ *adjective*
چۆنی، چۆنیەتی‌یانە، سەربە چۆنیەتی، بەستراو بە چۆنیتییەوە: *qualitative analysis/research* ⬡ کیفی، کیفیتی

qualitative analysis *noun*
شیکردنەوەی چۆنیەتی‌یانە ⬡ تحلیل کیفی

qualitatively /ˈkwɒlɪtətɪvli, US ˈkwɑːləteɪt-/ *adverb*
لەباری چۆنیەتی‌یەوە: *qualitatively different* ⬡ از نظر کیفی

quality /ˈkwɒləti, US ˈkwɑːl-/ *noun* (*pl.* qualities), *adjective*
n 1 کوالیتە، کوالیتی، چۆنیەتی، چۆنیتی، چۆنایەتی، رادەی باشیتی، جۆر، رەنگ، ئاوا 2 تایبەتمەندی، رەوشت، سروشت 3 لێهاتوویی، لێوەشاوەیی *adj* (رۆژنامە و هتد) پڕبایەخ، پڕزانیاری، ئاگایی‌پێدەر ⬡ *n* 1 کیفیت، ویژگی، نوع 2 خاصیت 3 شایستگی *adj* وزین، آموزنده

quality control *noun*
کۆنترۆڵی چۆنیەتی، بەسەرڕاگەیشتنی چۆنیتی ⬡ کنترل کیفیت

quality controller *noun*

بەسەرڕاگەیشتوو یان کۆنترۆڵکەری چۆنیەتی ⬡ کنترل‌کنندەی کیفیت

quality newspaper *noun*
ڕۆژنامەی بەرزانیاری، ڕۆژنامەی پڕنیوەرۆک، ڕۆژنامەی ئاگایی‌پێدەر ⬡ روزنامەی آموزندە

quality of life *noun*
چۆنیەتی ژیان ⬡ کیفیت زندگی

quality time *noun*
کات یان تایمی چۆنیەتی ⬡ زمان کیفیت

qualm /kwa:m, US kwɔ:m/ *noun*
1 دوودڵی، دڕدۆنگی، گومان، شک‌بوون، دڵەدوایی، دڵەڕاوکێ، نیگەرانی 2 (کۆن) دڵ لە ژێلداهاتن، هێلنج‌دان، دڵ‌پێکاهاتن ⬡ 1 تردید، دلواپسی، دغدغەی خاطر 2 حالت تهوع

qualmish *adjective*
دوودڵ، لە شک‌وگوماندا، تووشی دوودڵی‌بوو، نیگەران ⬡ دچار تردید، نگران

quamash /kwə'mæʃ, 'kwɒmæʃ/ = camas

quandary /'kwɒndəri, US 'kwa:n-/ *noun, pl.* quandaries
سەرلێ‌شێواوی، سەرلێ‌تێکچوویی، تیاماوی، گێژی، بڕیارێ‌نەگیران، بڕیارێ‌نەدراوی، ساغ‌نەبوونەوە (لەسەر شتێ)، گێجەڵ، گیرەوکێشە ⬡ سردرگمی، بلاتکلیفی، حیرت، گرفتاری

quango /'kwæŋgəʊ, US -goʊ/ *noun, pl.* quangos
(بریتانیا، سووکانە) ڕێکخراوەی حکومیی سەربەخۆ (بەڵام بە پشتیوانی حکومەت) ⬡ سازمان دولتی غیروابستە

quanta /'kwɒntə, 'kwa:ntə/ = plural form of quantum

quantifiable *adjective*
لەچەندێتی‌هاتوو، لەپێوان‌هاتوو ⬡ کمیت‌پذیر، قابل قیاس

quantification /ˌkwɒntɪfɪ'keɪʃn, ˌkwa:n-/ *noun*
دیاری‌کردنی بڕ یان ئەندازە، پێوانی چەندی یا چەندێتی ⬡ تعیین مقدار

quantifier /'kwɒntɪfaɪə(r), US 'kwa:n-/ *noun*
(ڕێزمان) چەندێتی‌پیشاندەر، چەندێتی‌دەرخەر، چەندی‌پیشاندەر، چەن(ـد)دەرخەر ⬡ (دستور زبان) کمیت‌نما

quantitative /ˌkwɒntɪtətɪv, US -teɪt, ˌkwa:n-/ *adjective*
چەندێتی‌یانە، بەستراو بە چەندێتی، چەندی ⬡ کمی

quantitative analysis *noun*
(کیمیا) چەندی‌شیکاری، شی‌کردنەوەی چەندێتی ⬡ تحلیل کمی

quantitatively /ˌkwɒntɪtətɪvli, US -teɪt, ˌkwa:n-/ *adverb*
لەباری چەندێتی‌یەوە ⬡ از نظر کمی

quantitative methods *noun, pl.*
شێوازە چەندی‌یەکان، ڕێبازە چەندێتی‌یەکان ⬡ روش‌های کمی

quantitive = quantitative

quantity /'kwɒntəti, US 'kwa:n-/ *noun, pl.* quantities
چەندێتی، چەندبوون، ئەندازە، بڕ، بڕ یان ژمارەیەکی زۆر: *enormous/vast/huge -ties of food* ⬡ کمیت، مقدار، مقدار یا تعداد زیاد

quantity and quality *noun*
چەند و چۆن، چەندێتی و چۆنیەتی ⬡ کم و کیف

quantity surveyor *noun*
نرخێنەری بڕی شتێ، بڕلێکدەرەوە، هەڵسەنگێنەری بڕ و ئەندازەی شتێ، بڕنرخێن ⬡ تخمین‌گر مقادیر

quantization *noun*
(کیمیا) کوانتین، کوانتیزەیشن، چەندین ⬡ کوانتش

quantization rules *noun, pl.*
(کیمیا) ڕێساکانی کوانتین ⬡ قواعد کوانتش

quantized *adjective*
کوانتینراو، چەندێتراو ⬡ کوانتیده

quantum /'kwɒntəm, 'kwa:n-/ *noun, pl.* quanta /-tə/
1 (فیزیک) کوانتوم، چەندە (یەکەی وزە لە فیزیکی ناوکی‌دا) 2 بڕێکی کەم 3 بەش، پشک، پار ⬡ 1 کوانتوم 2 مقدار اندک 3 سهم، بخش

quantum biology *noun*
زیندەناسی کوانتۆمی: لقێ لە زیندەناسی کە لەمەڕ ڕەوت و پرۆسەی پێوەندی‌دار بە وزە لە بوونەوەراندا لە ڕوانگەی تیۆری کوانتۆمی‌یەوە دەکۆڵێتەوە ⬡ زیست‌شناسی کوانتومی

quantum chemistry *noun*
کیمیای کوانتۆمی ⬡ شیمی کوانتومی

quantum chromodynamics *noun, pl., abbreviation* QCD
(فیزیک) کرۆمۆدینامیکی کوانتۆمی: تیۆرییێکی کوانتۆمی لەبارەی کۆمەڵێ کارلێک‌کردنی interaction کوارک و gluon ـەکان کە لەودا ڕەنگی کوارکەکان هاوشێوەی بارگەی ئێلیکتریکی‌یە electric charge ⬡ کرومودینامیک کوانتومی

quantum electrodynamics *noun, pl., abbreviation* QED
تیۆرییێ کە لەمەڕ بوار یان گۆڕەبانی ئێلیکترۆمەگناتیکی و کار و کاردانەوەکانی لەگەڵ پارچۆلکە بارگاوی‌یەکان بە شێوەیێکی ئێلیکتریکی دەکۆڵێتەوە، تیۆری کوانتۆمی میکانیکی کە دەربارەی بوار یان گۆڕەبانی

ئێلیکترۆمەگناتیکی و کاردانەوەکانی لەگەڵ ئێلیکترۆن و پۆزیترۆنەکاندا دەکۆڵێتەوە ۞ الکترودینامیک کوانتومی

quantum evolution *noun*

گەشەسەندنی کوانتۆمی، گەشەسەندنی خێرا: گەشەسەندنی خێرا سەردەمێ روودەدا کە ئاڵوگۆڕی خێرا و کوتوپڕ لە ژینگەدا بقەومێ یان بوونەوەران بچنە ژینگەیێکی ترەوە کە لەگەڵ ژینگەی خۆیان جیاوازییێکی زۆر هەبێ، بەو پێیە بوونەوەران ناچارن بۆ مانەوەیان زۆر زوو خۆیان لەگەڵ بارودۆخی ژینگە بگونجێنن ۞ تکامل کوانتومی

quantum jump = quantum leap

quantum leap *noun*

پێشکەوتنی گەورە (یان بەربڵاو)، قەڵەمباز (ی گەورە)، پەرەسەندنی مەزن، هەر گۆڕان، پێشکەوتن یان زۆربوونێکی کوتوپڕ و گرنگ ۞ جهش بزرگ

quantum mechanics *noun, pl.*

میکانیکی کوانتۆم یان چەندە ۞ مکانیک کوانتوم

quantum number *noun*

(کیمیا) ژمارەی کوانتۆمی ۞ عدد کوانتومی

quantum state *noun*

(کیمیا) باری کوانتۆمی، دۆخی کوانتۆمی ۞ حالت کوانتومی

quantum sufficit, *abbreviation* q.s.

(لاتینی) بە ئەندازەی بەش‌کردوو، تەواو ۞ بە قدر کافی

quantum theory *noun*

(فیزیک) بیردۆز یان تیۆری کوانتۆمی ۞ نظریەی کوانتومی

quarantine /'kwɒrənti:n, US 'kwɔ:r-, 'kwɑ:r-/ *noun*

کەرەنتینە، قەرەنتینە (بنەڕەت: لە *quarantine* ئیتالیایی "چل‌ڕۆژان"، لە *quaranta* "چل") ۞ قرنطینه

quark[1] /kwɑ:k, US kwɑ:rk/ *noun*

(فیزیک) کوارک: بەشێکی یەکجار وردی ماک یان مەتریالێ (لە لایەن فیزیک‌زانی ئەمریکایی Murray Gell-Mann) ۞ کوارک

quark[2] /kwɑ:k, US kwɑ:rk/ *noun*

جۆرێ پەنیری لۆرکی کەم‌چەوری ۞ نوعی پنیر

quarrel[1] /'kwɒrəl, US 'kwɔ:r-, 'kwɑ:r-/ *noun*

1 شەڕوکێشە، دمەقڕە، گێچەڵ، حولەسێ، کێشمەکێش، شەڕ، مشتومڕ، کێشە، جوورە، قڕە 2 دڵ‌ئێشان، زیزبوون، گلەیی، گازندە، گلەیی‌وگناشت ۞ 1 دعوا، نزاع، اختلاف، کشمکش، مرافعه 2 دلخوری، شکایت

quarrel[2] /'kwɒrəl, US 'kwɔ:r-, 'kwɑ:r-/ *noun*

1 (مێژوویی) تیری سەرچوارسووچ یان چوارگۆشەیی 2 بورغی یان پێچی سەرپان ۞ 1 تیر سرچهارگوش 2 پیچ سرپهن

quarrelling *noun*

شەڕوکێشە، دمەقڕە، گێچەڵ، شەڕ، مشتومڕ، کێشە، جوورە، قڕە ۞ دعوا، نزاع، اختلاف

quarrelsome /'kwɒrəlsəm, US 'kwɔ:r-, 'kwɑ:r-/ *adjective*

سەربەگێچەڵ، شەڕفرۆش، کێشەخواز، دەم‌گەرم، شیرەتی، وەیخڕ، جینگزی، ئاگرپارە، وەکوو کەڵەشێری لاری، شەڕانی، شەڕاشو، سەرلەکێشەخوراو ۞ نزاع‌طلب، دعوایی

quarrelsomely /'kwɒrəlsəmli, US 'kwɔ:r-, 'kwɑ:r-/ *adverb*

سەربەگێچەڵانە، شەڕفرۆشانە ۞ به طور دعوایی

quarrelsomeness /'kwɒrəlsəmnəs, US 'kwɔ:r-, 'kwɑ:r-/ *noun*

سەربەگێچەڵی، شەڕفرۆشی، ناجسنی، شەڕانێتی، شەڕاشۆیی، بەدەفەڕی، شەڕەنگێزی، شەڕنانەوە، سەربەگۆبەندی، سەرلەشەڕخوراوی ۞ دعوایی بودن، ستیزه‌جویی

quarried *adjective*

کانەبەردتیابوو، خاوەن کانی بەرد ۞ دارای معدن سنگ

quarrier *noun*

بەردکەن، کرێکاری کانی بەرد ۞ سنگ‌کن

quarrion /'kwɒrɪən/, also quarrien = cockatiel

quarry[1] /'kwɒri, US 'kwɔ:ri, 'kwɑ:ri/ *noun, pl.* quarries

(چ گیانەوەر یان مرۆڤ) نێچیر، نەچیر، راو: *The photographers pursued their quarry through the streets* ۞ شکار

quarry[2] /'kwɒri, US 'kwɔ:ri, 'kwɑ:ri/ *noun, pl.* quarries

کانەبەرد، کانی بەرد ۞ معدن سنگ

quarry[3] /'kwɒri, US 'kwɔ:ri, 'kwɑ:ri/ *noun, pl.* quarries

1 چاوەشووشەی لەبزینەیی یا ئەڵماسی 2 (هەروەها quarry tile) کاشی تەرکی لۆعاب‌نەکراو ۞ 1 جام شیشەی لوزی 2 کاشی بدون لعاب کف

quarryman /'kwɒrimən/ *noun, pl.* quarrymen

بەردکەن، کرێکاری کانی بەرد ۞ سنگ‌کن

quart /kwɔ:t, US kwɔ:rt/ *noun*

1 کونارت، کوارت، کوۆرت (پێوانەیێ لە بریتانیا بەرامبەر بە 1/14 لیتر و لە ئەمریکا 0/95 لیتر) 2 چارەک، چواریەک، کەرت 3 جۆرێ کەشتی چکۆلەی چواردارالایی ۞ 1 کوارت 2 یک‌چهارم 3 کوارت

quartan /'kwɔ:t(ə)n/ *adjective*
(پزشکی) چوار رۆژ جاریّ (بنەڕەت: لە لاتین، لەسەر بنچینەی *(febris) quartana* لاتین "چوارەم fourth" *quartus*) ۞ هر چهار روز یکبار

quarter /'kwɔ:tə(r), US 'kwɔ:rt-/ *noun*
1 چارەک، چواریەک، کەرت، رب، نیملا 2 چارەکە سەعات، پازدە دەقە 3 (خوێندنگا یان زانکۆ) وەرزی ساڵ 4 وەرز، ماوەی سێمانگە 5 پاژ یان قیستی سێمانگە، پاژی وەرزی 6 (ئەمریکا و کەنەدا) کوینی بیست و پێنج سینتی، چارەکە دۆلار 7 چواریەک یان چارەکە سەنگی پەوندێ (بەرامبەر بە 4 ئەونس) 8 ناوچە، دەڤەر، گەڕەک، تاخ 9 لا، ئالی، ئاست 10 سەرچاوە، ژێدەر، چاڤکانی 11 چارەکی مانگ، حەوتوو، حەوڕوژان 12 ئەمان، بەخشین، لیّخۆش‌بوون، لیّبوردن، بەزەیی‌پیاهاتن (ب.ت. دوژمن) 13 دەستە، کۆمەڵ 14 (heraldry) چارەکە: هەریەک لە چوار یان چەندین بەشی تا ئەندازەیێ بەرامبەری قەڵغانێ؛ charge یکی چوارگۆشە کە تەوق یان سەرەوەی چارەکی چەپی field ی دادەپۆشێ 15 لا یان تەنیشتی سمی ئەسپ نێوان مووسم و پاژنە 16 ناوچەی پاژنەی stern لا یان تەنیشتی کەشتی 17 تەنیشت یان لای کەوش و چەکمە (لە پاژنەوە تا vamp) 18 (quarters) شوێن، جێگا، جیّوڕێ، شوێنی مانەوە (بۆ سەربازان) ۞ 1 ربع، یک‌چهارم 2 ربع ساعت 3 ربع یا ثلث سال 4 فصل 5 قسط سەماهە 6 سکەی بیست و پنج سنتی 7 ربع وزن پوند 8 منطقە، محلە 9 سو 10 منبع 11 ربع قمر 12 بخشش 13 جماعت 14، 15، 16 و 17 کوارتر 18 (در جمع) محل، اقامت‌گاه

quarteraege /'kwɔ:tənd3/ *noun*
پاژ یان باجی سێمانگە (یان وەرزی) ۞ قسط یا مالیات 3 ماهە

quarterback /'kwɔ:təbæk, US 'kwɔ:rtərbæk/ *noun*
(تۆپێنی ئەمریکایی) یاریزانی تیپ یا دەستەی هێرش ۞ بازی‌کن تیم حملە

quarter binding *noun*
جزوبەندی چارەک یان چواریەک (بنەکەی لە جۆرێ و ئەوی‌تری لە جۆرێ) ۞ کوارتر بیندینگ

quarter day *noun*
سەروەرز، سەری سێمانگە، یەکەمین رۆژی سێمانگە یان وەرز، (لە بریتانیا) رۆژی پێدانی پاژ(ەکان)، رۆژی پێدانی سەری سێمانگ (بۆ نموونە لە stock exchange دا) ۞ روز اول کوارتر، روز پرداخت‌های فصلی

quarterdeck /'kwɔ:tədek, US 'kwɔ:rtərdek/ *noun*
1 پشتەوەی کەشتی، پشتەوەی دیکی سەرەوە 2 ئەفسەرانی کەشتی یان هێزی دەریایی ۞ 1 قسمت مؤخرەی کشتی 2 افسران کشتی یا نیروی دریایی

quarterfinal *noun*
پێشبڕکێی چارەکی کۆتایی ۞ مسابقەی یک‌چهارم نهایی

Quarter Horse *noun*
جۆرێ ئەسپی چکۆلە کە دەتوانێ بۆ مەودایێکی کورت زۆر توند هەڵێ ۞ نوعی اسب

quarter-hour *noun*, also quarter of an hour
چارەک، ماوەی پازدە دەقە ۞ ربع ساعت

quartering *noun*
1 دابەش‌کردن بۆ چوار بەش، چارەکاندن، کەرتاندن 2 دابین‌کردنی جیّوڕێ، ب.ت. بۆ سەربازان ۞ 1 تربیع 2 کوارترینگ

quarter-light *noun*
(ماشێن) شووشەی با، پەنجێرەی با ۞ شیشەی بادگیر

quarterly /'kwɔ:təli, US 'kwɔ:rtərli/ *adjective, adverb, noun* (*pl.* quarterlies)
1 *adj* سێمانگە، چارەکەساڵ 2 (heraldry) دابەش‌کراو بۆ چواربەش، چارەکە *adv* هەر ساڵ چوار جار، هەر سێ مانگ جارێ *n* (کۆ quarterlies) وەرزنامە، کۆڤاری سێمانگە (ساڵی چوار جار دەردەچێ) ۞ 1 *adj* سەماهە 2 کوارترلی *adv* هر سە ماە یکبار *n* فصل‌نامە

quarterly meeting *noun*
کۆبوونەوەی وەرزی یان سێمانگە ۞ نشست سەماهە

quartermaster /'kwɔ:təmɑ:stə(r), US 'kwɔ:rtərmæs-/ *noun*
(ئەرتەش) ئەفسەری ریژیمێنتی بەرپرس بۆ دابین‌کردنی خۆراک، یونیفۆرم، جیّوشوێنی هێز (battalion) ۞ افسر سررشتەداری

Quartermaster General *noun*
سەرئەفسەری ریژیمێنتی بەرپرس بۆ دابین‌کردنی خۆراک، یونیفۆرم، جیّوشوێنی هێز (battalion) ۞ رئیس کل سررشتەداری

quartern /'kwɔ:t(ə)n/ *noun*
(کۆن، بریتانیا) چواریەکی pint ێ ۞ کوارترن

quarter-note /'kwɔ:tə nəʊt/ *noun*, also crotchet
نۆتەی تەواو ۞ نت سیاه

quarter sessions *noun, pl.*
(لە بریتانیا و جاران) دادگایێ کە بە دەسەڵاتێکی کەمەوە کە هەر سێ مانگ جارێ دەگیرا، دادگایی یا کۆبوونەوە سێمانگی‌یەکان ۞ جلسات فصلی

quarterstaff /'kwɔ:təstɑ:f/ *noun*
رمی دارین (زوو وەک چەکی شەڕ بەکاردێنرا) ۞ نیزەی چوبی

quartet /kwɔː'tet, US kwɔːr'tet/ *noun*, also quartette

1 چــواره، کوارتێــت (دەســتەی چوارکەســەی موسیقاژەن یا گۆرانیبێژان)، (پارچە موسیقایێ بۆ چوار ئامێر) 2 دەستەی چواردانەیی، دەستە یــان گرووپــی چوارکەســە ۞ 1 کوارتــــت 2 مجموعەی چهارتایی، گروه چهارنفری

quartile /'kwɔːtʌɪl/ *noun*

(ســەرژمێری) چارەکــە (لــە *quartus* لاتــین "fourth") ۞ کوارتایل

quarto /'kwɔːtəʊ, US 'kwɔːrtoʊ/ *noun*, *pl.* quartos

(کاغز) کوارتۆ، (کتێب) (ئەندازەکەی 10 ئینچ لە 8 ئینــچ یــان 254 لــە 203 میلــیمیتــر بــێ، کورتەکەی 4to) ۞ قطع رحلی، کتاب قطع رحلی

quartz /kwɔːts, US kwɔːrts/ *noun*

کوارتز، کوارتس، مەرمەڕ ۞ کوارتز، در کوهی

quartz clock *noun*, also quartz watch

کاتژمێر یان سەعاتی کوارتز ۞ ساعت کوارتز

quartz glass *noun*

شووشەی کوارتز ۞ شیشەی کوارتز

quartzite *noun*

(زەویناسی) جۆرێ بەردی ڕەق و دەنکەدەنکە، لە بنەڕەتا کوارتز لەو پێکدێ ۞ کوارتزیت

quartzitic *adjective*

سەربە quartzite ۞ وابستە بە کوارتزیت

quasar /'kweɪzɑː(r)/ *noun*

(ئەســتێرەوانی) کــوازار، ئەستێرەئاســا (کــە ســــەرچاوەی تیــــشکدانــــەوەی ئێلیکترۆمەگناتیکییەکی توندە) ۞ اخترنما

quasi- /'kweɪzaɪ, US -saɪ, 'kwɑːzi/ *prefix*

پێشگر: شێوەــ ـئاسا، لەــ ـچوو، نیوەــ لاــ نیمچەــ درۆزنــە، ســاــ ســووکەــ: -*quasi* *quasicrystalline scientific* (بنــەڕەت: لــە *quasi* لاتینــەوە "وا، وەک ئــەوە وایــە، دەڵــێی، نزیکی، نزیکەی") ۞ پیشوند: شبهــ ـنما، ـمانند، نیمەــ

quasi-governmental organization *noun*

ڕێکخــــراوەی لاحکــــومی، ڕێکخــــراوەی نیمچەحکومی یان سامێری ۞ سازمان نیمەدولتی

quasi-law *adjective*

شێوەزاکوون، نیمچەقانوون، شێوەیاسا، لازاکوون ۞ قانوننما

quasi-religious *adjective*

نیمچــەدینی، نیمچــەئایینی، دیــنئاســـایی ۞ نیمەمذهبی

quasi-scientific approach *noun*

تێڕوانینی نیمچەزانستی ۞ رویکرد شبەعلمی

quasi-scientific explanation *noun*

ڕوونکردنەوەی نیمچەزانستی ۞ توضیح شبەعلمی

quassia /'kwɒʃə, 'kwɒʃɪə, 'kwasɪə/ *noun*

دەوەن یان دارۆچکەیێکی ئەمریکای باشووری و جۆرەکانی تر [*Quassia amara*] ۞ کواسیا

quatercentenary /ˌkwætəsen'tiːnəri, US -tərsen'teneri/ *noun*, *pl.* quatercentenaries

چوارســـەدەمین ســاڵــوەگەڕ یــان ســاڵـــیاد ۞ چهارصدمین سالگرد

Quaternary /kwə'təːn(ə)ri/ *adjective*

1 (زەویناسی) چوارینە، کواتێرنێری (ئاماژە بە دوایین سەردەمانی ژیانی نوێ Cenozoic era کە بە دوای سەردەمی تێرشیاری Tertiary دا دێ (و قۆناخەکانی پلایستۆسین Pleistocene و هۆلۆسین Holocene دادەگرێ کە 1.64 ملیۆن ساڵ لەوە پێشی خایاندووە) quaternary) 2 چواردانەیی، چوارینە، چواربەشە، چواربەشی بنیایە 3 چوارەم، چوارمین (لەباری پلە، ڕیز و هتد) ۞ 1 کــواترنری 2 (بــا q) چهارتــایی، چهارجزئی 3 چهارم (از حیث رتبه و غیره)

quaternion /kwə'təːnɪən/ *noun*

1 بەرێ کە چوارجار قەد کرابێ 2 دەستەی چواردانــەیی، دەســتەیێکی چوارکەســە ۞ 1 کواترنیون 2 مجموعەی چهارتایی، گروه چهارنفری

quatorze /kə'tɔːz/ *noun*

چوارپەڕی جۆرێ کە لە 10 بۆ سەرێ دەبێتە 14 ۞ کواتورز

quatrain /'kwɒtreɪn, US 'kwɑːt-/ *noun*

چوارخشتەکی، چوارینە ۞ رباعی

quatre /'kɑːtə(r)/ *noun*

(فەرەنسی، لە یاریدا) چوار ۞ چهار

quatrefoil /'katrəfɔɪl/ *noun*

(نەخــشێکی جــوانی) گوڵــی چوارپــەڕ یــان چوارگەڵا ۞ گل چهارپر

quattrocento /ˌkwatrə(ʊ)'tʃɛntəʊ/ *noun*

ســەدەی پازدەیــەم وەک قۆنــاخێکی هونــەر و سازەوانی ئیتالیایی (بنەڕەت: لە *milquattrocento* '1400' ئیتالیایی) ۞ قرن پانزدهم

quattuordecillion *noun*

1 (ئینگلتــەرە) ژمــارەی یــەک بــە 84 سیفر و بە هێزەی دووەوە 2 (ئەمریکا) ژمارەی یەک بە 45 سیفر و بە هێزەی دووەوە ۞ کواتوردسیلیون

quaver /'kweɪvə(r)/ *noun*

(دەنگ یا نۆت) لەرینەوە، لەرە، شەکە ۞ لرزش

quavering *adjective*

لەرۆک، (زۆر)لەراوە ۞ لرزان

quavery /'kweɪvəri/ *adjective*

لەرۆک، (زۆر)لەراوە ۞ لرزان

quay /kiː/ *noun*

لەنگەرگا، جێی بارخستن و بارلێنانی کەشتی ۞ اسکله

quayage /'kiːɪdʒ/ *noun*

لەنگەر(گایـ)انە، پارەی بەکارهێنانی لەنگەرگا ۞ حقوق بندری

quayside /'ki:saɪd/ *noun*
دەوروپشتی لەنگەرگا ۞ محوطەی اسکلە
quean /kwi:n/ *noun*
1 (کۆن) قەحبە، ژنی حیز، لەشفرۆش 2 کچ یان ژنی بێشەرم، چوختی ۞ 1 روسپی 2 دختر یا زن گستاخ
queasily /'kwi:zɪli/ *adverb*
دڵپێکاهاتووانە ۞ با حالت تهوع
queasiness /'kwi:zinəs/ *noun*
دڵپێکاهاتن، دڵ لە زیلداهاتن، هێلنجدان ۞ حالت تهوع
queasy /'kwi:zi/ *adjective* (queasier, queasiest)
1 هێلنجپێدەر، رشێنەرەوە، دڵتێکهالێنەر، نارەحەت، دڵپێکاهاتوو 2 نارەحەتکەر ۞ 1 تهوعآور، دچار تهوع 2 آزارندە
Quebecker /kwɪ'bɛkə/ *noun,* aslo Quebecer
خەڵکی هەرێم یان شاری Quebecی کەنەدا ۞ کبکی
Quechua /'kɛtʃwə/ *noun,* also Quecha /'kɛtʃə/, Quichua/, *pl.* same or Quechuas
1 کێچوا، کویچوا، کوچوا: ئەندامی گەلێکی ئەمریکایی لە پێرۆ و ولاتانی دەوروبەر (وەک بۆلیڤیا، شیلی، کولۆمبیا، ئیکوادۆر و ئارژانتین) 2 زمان یان دەستەزمانی ئەو گەلە (بنەرەت: سپانیایی، لە کێچوایی ***ghechwa*** "دۆلی فێنک ("temperate valleys ۞ کچوا، کویچوا
Quechuan *adjective, noun*
کێچوایی، کویچوایی، کوچوایی ۞ کویچوایی
queen /kwi:n/ *noun*
1 شاژن، شابانوو، قەرالیچە 2 (شەترەنج) وەزیر 3 (پەرین) بانوو، شابانوو، بیبی 4 لووسکە، حیز (پیاوی هۆمۆسێکشواڵ) 5 (مێرووناسی) شاهەنگ، ماک، شامێرووله، شامۆرانە 6 گوڵی سەرتۆپ، گوڵ، زێر، مانگ (باشترین نموونەی شتێ) 7 یار، گراو ۞ 1 ملکە، شهبانو 2 (شطرنج) وزیر 3 بیبی 4 بچەی خوشگل 5 ملکەی زنبور، مورچە یا موریانە 6 گل سر سبد 7 معشوقە
Queen Anne *noun*
سەربە شێوازێکی بیناسازی و کەلوپەلی نێومال، تایبەتمەندی سەرەتاکانی سەدەی هەژدەیەمدا ۞ کوین آن
Queen Anne's lace = cow parsley
queen bee *noun*
1 (گیانەوەرناسی) شاهەنگ، سەرهەنگ 2 (تافەرمی) ژنێ کە دەسەلاتی هەبێ ۞ کوین بی
queen consort *noun*
شابانوو، شاژن، ژنەشا ۞ شهبانو
queendom /'kwi:ndəm/ *noun,* also queenhood/'kwi:nhʊd/
پۆست یان پلەوپایەی شاژن ۞ مقام ملکە
queen dowager *noun*
بێوەژنی شا ۞ بیوەی پادشاه
queenie *noun*
لووسکە، حیز ۞ بچەی خوشگل
queenlike /'kwi:nlaɪk/ *adjective*
شاژنانە، شاژنئاسا، شابانووانە ۞ ملکەوار
queenly /'kwi:nli/ *adjective* (queenlier, queenliest)
شاژنانە، شاژنئاسا، بەشکۆ، لە شانی شاژندا، گونجاو بۆ شاژن: ***She gave a queenly wave*** ۞ ملکەوار، در خور ملکە
queen mother *noun*
شاژنی دایک (بێوەژنی پێشوو و دایکی ئێستا) ۞ ملکەی مادر
Queen's Bench *noun*
(لە بریتانیا) دادگای بالا ۞ دیوان عالی
Queensberry Rules /'kwi:nzb(ə)ri/ *noun, pl.*
یاساوریسای ستانداردی شەرەمشت ۞ مقررات استاندارد مشتزنی
Queen's Counsel *noun*
(لە بریتانیا) پارێزەر، بەرەڤانکار ۞ وکیل مدافع
Queen's English *noun*
(لە بریتانیا) ئینگلیسی پێوانە یان ستاندارد ۞ انگلیسی معیار
Queen's evidence *noun,* turn Queen's evidence
لەخشتەبردنی هاودەستانی خۆ، راستیلێوتن لە هاوتاوانکاران ۞ شرکای جرم خود را لو دادن
Queen's haghway *noun*
تۆری رێگاوبانی گشتی ۞ شبکەی راههای عمومی
Queen's speech *noun*
(لە بریتانیا) وتاردانی شاژن لە رێورەسمی کردنەوەی پارلەماندا ۞ سخنرانی ملکە
queen-sized *adjective,* also queen-size
گەورەتر لە ئەندازەی ستاندارد و چکۆلەتر لە king-sized ۞ کوینسایز
queen wasp *noun*
(گیانەوەرناسی) شازەردەواڵە، شاهەنگزاڵە ۞ کوین واسپ
queer /kwɪə(r), US kwɪr/ *adjective* (queerer, queerest), *noun*
1 *adj* سەیر، نائاسایی، سەیروسەمەرە، ناعەدەتی، جێیشک، گومانلەسەر، گوماناوی، نهێنی، suspicious ,questionable 2 نەخۆش، ناساز 3 (سووکانە) هاورەگەزباز *n* پیاوی هاورەگەزباز یا هۆمۆسێکشواڵ ۞ 1 *adj* عجیب، مظنون، مشکوک، مرموز 2 بیمار 3 همجنسباز *n* مرد همجنسباز
queerly /'kwɪəli, US 'kwɪrli/ *adverb*

سەیر، بە شێوەیەکی سەیر: *He looked at me queerly* ◇ بە طور عجیب

queerness *noun*
سەیربوون، نائاسایی‌بوون، سەیروسەمەرەیی، جێی‌شک‌بوون، گومان‌لەسەری، گوماناوی‌بوون ◇ عجیب بودن، مشکوک بودن

quelea /ˈkwiːlɪə/ *noun*
جۆرێ باڵندەی جۆلای مەیلەو قاوەیی ئەفریکایی [تۆخم *Quelea*: سێ جۆرن] ◇ نوعی پرنده

quench /ˈkwentʃ/ *noun*
داکوژاندن، دامرکاندن، سەرکوت‌کردن، دامراندن، کوژاندنەوە ◇ فرونشانی، خاموش‌کردن

quenchable /ˈkwentʃəbl/ *adjective*
دادەکوژێ، سەرکوت دەکرێ، دادەمرکێ، شیاوی دامرکاندن، دەکوژێتەوە ◇ فرونشاندنی، خاموش‌کردنی

quencher *noun*
داکوژێنەر، دامرکێنەر، سەرکوت‌کەر، دامرێنەر، کوژێنەرەوە ◇ فرونشاننده، خاموش‌کننده

quenchless *adjective*
لەکوژاندنەوەنەهاتوو، نەکوژاوە، دانەمرکاو ◇ خاموش‌نشدنی

quenelle /kəˈnɛl/ *noun*
(فەرەنسی) وردەکفتە ◇ کوفتەی ریز

quercetin /ˈkwəːsɪtɪn/ *noun*
(کیمیا) کوێرسێتین: رەنگ یا پیگمێنتی کریستالی زەردی گیاکان $C_{15}H_{10}O_7$ (یان توێکلی بەڕوو و هتد، بۆ بەهێزکردنی دەزگای پاراستنی لەش یان کەم‌کردنەوەی کاردانەوە ئالێرژیکەکان) ◇ کورستین

quercitron *noun*
1 جۆرێ بەڕووی ئەمریکای باکووری [*Quercus velutina*]؛ توێکلی نێوەوەی رەنگێکی زەرد بەرهەم دێنێ 2 خودی توێکلەکەی 3 ئەو رەنگەی کە لەو توێکلە دەگیرێ (یان بە دەس دێنرێ) ◇ نوعی بلوط

quercine *adjective*
بەڕوویی، سەربە داربەڕوو ◇ بلوطی

querist /ˈkwɪərɪst/ *noun*
(کۆن) پرسیارکەر، پرسا ◇ پرسنده

quern /kwɜːn, US kwɜːrn/ *noun*
دەستاڕ، هارە، هارەگل، فەرەک، گڕک ◇ آسیاب، دستاس

querulous /ˈkwerələs, US -rjə-/ *adjective*
1 بەئیراد، عەیب‌گر، بەبەهانە، بەپەلپ، بەبیانوو، بەگلەیی، بەگلەیی‌وگناشت 2 (منداڵ) بەبیانوو، گرەزۆک، نووکن، پەلپن، پەلپ‌گرتوو ◇ 1 ایرادگیر، معترض 2 (بچه) نق‌نقو

querulously /ˈkwerələsli, US -rjə-/ *adverb*
بەئیرادانە، پەلپ‌گرتووانە، بە گلەیی و گناشتەوە، بە بڕوبیانووەوە ◇ بە طور ایرادگیر، معترضانە

querulousness /ˈkwerələsnəs, US -rjə-/ *noun*
بەئیرادی، عەیب‌گری، بەبەهانەیی، پەلپ‌گری ◇ ایرادگیری

query /ˈkwɪəri, US ˈkwɪri/ *noun, pl.* queries
1 پرسیار، پرس، پرس‌گرێک، لێکۆڵینەوە، ڤەکۆلین، inquiry ،question 2 شک، گومان، doubt 3 نیشانەی پرسیار (؟) ◇ 1 پرسش، سؤال، تحقیق 2 تردید 3 علامت سؤال

quest /kwest/ *noun*
لەدواگەڕان، بەدواداچوون، بەشوێن‌کەوتن، گەڕان، پەیجۆری، لێکۆڵینەوە، دۆزین، لێ‌پرسینەوە، پاسادان، پشکنین، کنە: *the quest for happiness/knowledge/truth* ◇ جستجو، پژوهش، بازجویی، کاوش

questing *adjective*
لەدواگەڕ، پشکێنەر، بەشوێن‌کەوتوو، بەدواداگەڕ ◇ جستجوگر

questingly *adverb*
لەدواگەڕانە، پشکێنەرانە، بەدواداگەڕانە ◇ جستجوگرانە

question /ˈkwestʃən/ *noun*
1 پرسیار، پرس، پرس‌گرێک، ویستە، کێشە، دۆز، باس، بابەت، مژار: *to ask/answer a question* 2 شک، گومان، دوودڵی، دڕدۆنگی، قوت‌بوونەوەی گومان ◇ 1 پرسش، مسأله، موضوع 2 تردید، شک

questionability /ˌkwestʃənəˈbɪlətɪ/ *noun*
گومان‌لەسەری، گومان‌باری، گومان‌داری، جێی‌گومان‌بوون، بەرگومانی، گومان‌لێ‌کراوی، پرسیارلەسەری، کێشەلەسەری، نائاشکرایی، ناڕوونی ◇ مشکوک بودن، سؤال‌انگیزی

questionable /ˈkwestʃənəbl/ *adjective*
گومان‌لەسەر، گومان‌بار، جێی‌گومان، بەرگومان، گومان‌لێ‌کراو، پرسیارلەسەر، کێشەلەسەر، نائاشکرا، ناڕوون ◇ مشکوک، سؤال‌انگیز

questionably /-əbli/ *adverb*
گومان‌لێ‌کراوانە، بە شێوەیەکی جێی‌گومان، گومان‌بارانە ◇ بە طور مشکوک

questionary, *pl.* questionaries = questionnaire

questioner /ˈkwestʃənə(r)/ *noun*
پرسیار(لێ)کەر، پرسیارگەر ◇ پرسش‌گر

questioning /ˈkwestʃənɪŋ/ *noun, adjective*
n لێ‌پرسینەوە *adj* پرسیارگەرانە، بەپرسانە، زانین‌خوازانە ◇ *n* بازجویی *adj* پرسش‌گرانە، جستجوگر

questioningly /ˈkwestʃənɪŋli/ *adverb*

زانین‌خوازانە، پرسیارگەرانە ◌ کنجکاوانە
question mark *noun*
نیشانەی پرسیار (؟) ◌ علامت سؤال
question-master *noun*
(لەسەر تەلەفزیۆن و رادیۆ) پرسیارگەر، پرسیارەوان، پرسیارلێکەر ◌ پرسش‌گر
questionnaire /ˌkwestʃə'neə(r), US -'ner/ *noun*
◌ *to complete a questionnaire* : پرسیارنامە پرسش‌نامە
question tag *noun*
(ڕێزمانی ئینگلیسی) پرسیاری چەسپاندنەوە، پرسیاری جەخت‌کردنەوە ◌ پرسش تأییدی
question time *noun*
(لە ئەنجومەنی ئاسایش‌دا) سەردەمی وەڵام‌دانەوەی وەزیران بە پرسیاری نوێنەران، سەردەمی پرسیارکردن ◌ زمان پرسش‌گری
quetzal /'kets(ə)l, 'kwet-/ *noun*
1 جۆرێ باڵندەی کلکدرێژی گەرمێنانی ئەمریکایی [*Pharomachrus mocinno* و جۆرەکانی تر] 2 یەکەی بنەڕەتی پارەی گوات(یـ)ماڵا، بەرامبەر بە سەد centavo ◌ کوتزال
queue /kju:/ *noun*
1 نۆبە، نۆرە، ریز، ریچکە، کاروان 2 پەلکە plait (کە لە پشتەوە دەبەسترا یان دەهۆنراوە) ◌ 1 صف، ردیف، قطار 2 کیو
queue-jumping *noun*
نۆبەبڕی، نۆرەبڕی ◌ توی صف زدن
questor = quaestor
quibble /'kwɪbl/ *noun*
1 (پرسیار) (لەژێر) دەرچوون، خۆلێ‌نەدان، تەفرە، زمان‌بازی 2 بڕوبیانوو، پەلپ‌وبیانوو 3 گلەیی، گناشت، ناڕەزایی، گازندە، سکاڵا، سووکەرەخنە 4 = pun ◌ 1 گریز، طفره 2 نوونوق 3 شکایت، اعتراض
Quichua /'kɪtʃwə/ = Quechua
quick /kwɪk/ *adjective* (quicker, quickest), *adverb*, *noun*
adj 1 خێرا، تووند، گورج، قۆچاخ، تیژ 2 دەسبەجێ، خێرا، لەڕێوە 3 گورج‌وگۆڵ، توندوتۆڵ، ئازا، چابک، لەش‌سووک، گورج، چالاک، فرز : *Try to be quick ! We're late* 4 زیرەک، وریا، مدریک، *already* زووتێگەیشتوو، زیت، قوت، تیژ : *a quick learner* 5 فیشەکی، زووتووڕە، سەرتوند، جینگزی 6 وەکوو تیر، بە پەلە، بە پڕتاو، زوو *n* 1 بن یان گۆشتی نینۆخ، گۆشتی ناسک 2 بەشی هەرەناسک یان ناوەندی شتێ یان کەسێ ◌ *adj* 1 سریع، تیز 2 فوری 3 چابک، فرز 4 تیزهوش، حساس 5 جوشی 2 مثل برق *n* 1

گوشت ناخن 2 حساس‌ترین قسمت چیز یا آدمی
quick-change *noun*
زووگۆڕان ◌ تغییر سریع
quickening *adjective, noun*
adj بەپەلە، تاودراو، بەپڕتاو، بەلەزوبەز، زوولەزوری، زوولەپەرە *n* پەرەسەندنی خێرا، زووهەڵدان، زووزۆربوون ◌ *adj* شتابان، افزاینده *n* رشد سریع
quick-eyed /'kwɪk aɪd/ *adjective*
چاوتیژ، بەهەتەر ◌ تیزبین
quick-fading /'kwɪk feɪdɪŋ/ *adjective*
تیژبەر، کورت‌ماوە، زووڕۆیشتوو ◌ زودگذر
quick-fire *adjective, noun*
adj لەسەریەک، بێ‌وچان، یەکبینە *n* تفەنگێ کە بتوانی لەسەریەک بتەقێتەوە، چەک یان تفەنگی ڕێژنە(هاوێژ) ◌ *adj* یکریز *n* کویک‌فایر
quick-fire gun = quick-fire *noun*
quick fix *noun*
ڕێگاچارەی بۆ ماوەیێ ◌ راه‌حل مقطعی
quickie /'kwɪki/ *noun, adjective*
n (نافەرمی) سووک و ئاسان، (بۆ شۆخی) بەسەرداپان *adj* بەپەلە، بەتاڵووکە، خێرا ◌ *n* مختصر، کویکی *adj* شتابان، سریع
quicklime /'kwɪklaɪm/ *noun*
قسڵی زیندوو یان ئاولێ‌نەکەوتوو، ئابک، تازە ◌ آهک زنده
quickly /'kwɪkli/ *adverb*
بە توندی، توند، زوو، خێرا، دەسبەجێ، لووت‌وبزووت، لەڕێوە، کت‌وپڕ، بۆ ماوەیەکی کەم ◌ به سرعت، فوراً، برای مدت کوتاهی
quick march *noun*
سانی توند (هەنگاوهەڵێنانەوە) ◌ قدم‌رو سریع
quickness /'kwɪknəs/ *noun*
خێرایی، زوویی، توندی، گورجی، دەسبەجێیی، کت‌ومت‌بوون، کوت‌وپڕیتی، ڕۆح‌سووکی، ئازایی، لەش‌سووکی، توندوتۆڵی، چالاکی، گورج‌وگۆڵی، فرزی، زیرەکی، زووتێگەیشتوویی، مدریکی، وریایی ◌ سرعت، فوریت، جلدی، چابکی، تیزهوشی
quicksand /'kwɪksænd/ *noun*
زەلکاوی خیزەڵانی، زەلی زیخەڵانی ◌ باتلاق شنی
quickset /'kwɪkset/ *noun*
خەڵف و شتی وا، ب.ت. گیوژ کە دەچەقێنرێ تا ببێتە پەرژین ◌ کویک‌ست
quicksilver /'kwɪksɪlvə(r)/ *noun*
جیوە ◌ سیماب : *his -cksilver temperament*
quickstep /'kwɪkstep/ *noun*
سێ‌جرتەکی، موسیقایێ بۆ ئەو هەڵپەرکێیە ◌ کوئیک‌استپ
quick-tempered /ˌkwɪk 'tempəd/

adjective
فیشەکی، زووتوورە، سەرتوند، تەنگ‌جیکەڵدان، جینگزی، زووهەڵبەزیو: *a quick-tempered woman* ◇ جوشی

quickthorn = hawthorn

quick time *noun*
سانێ کە لەودا 120 هەنگاو لە دەقەدا هەڵدێنرێتەوە ◇ کویک تایم

quick-witted /ˌkwɪkˈwɪtɪd/ *adjective*
ئاگرپارە، زیرەک، زووتێگەیشتوو، بیرتیژ، لەسەرهۆش، تیژ: *a quick-witted student/response* ◇ سریع، باهوش

quick-wittedness *noun*
زیرەکی، بیرتیژی، لەسەرهۆشی، تیژی ◇ فراست، باهوشی

quid[1] /kwɪd/ *noun*
(لە بریتانیا و نافەرمی) پۆندێ ◇ پوند

quid[2] /kwɪd/ *noun*
توتنی جاوین ◇ تنباکوی جویدنی

quiddity /ˈkwɪdɪti/ *noun, pl.* quiddities
سروشتی راستەقینەی شتێ، گەوهەر، کرۆک ◇ ماهیت، کنه

quidnunc /ˈkwɪdnʌŋk/ *noun*
(کۆن) مرۆی خۆتێهەڵقورتێن یان شەیتان ◇ آدم فضول

quid pro quo /ˌkwɪd prəʊ ˈkwəʊ, US proʊ ˈkwoʊ/ *noun, pl.* quid pro quos
لەجیاتی، لەباتی، لە بەرامبەر ◇ در عوض

quiescence /-sns/ *noun,* also quiescency
بێدەنگی، کپی، کڕی، ماتی، داماوی، ناچالاکی، ئارامی، هێمنی، ویستاوی: *the quiescence of trade union action during the 1930s* ◇ سکون، آرامی

quiescent /kwiˈesnt/ *adjective*
بێدەنگ، کپ، کڕ، مات، داماو، ئارام، هێمن، دامرکاو، ناچالاک، ویستاو: *quiescent gallstones* ◇ ساکت، آرام، خاموش

quiescently /kwiˈesntli/ *adverb*
بێدەنگانە، ماتانە ◇ به طور ساکت

quiet /ˈkwaɪət/ *adjective* (quieter, quietest), *noun*
adj 1 بێدەنگ، کپ، ئارام، هێدی، هێمن، شێنەیی، ئاسوودە، بێخەم، سەرسووک، نائیگەران، تەناهـ هێور، کڕ 2 (رەنگ) مات، نەزەق، زەق نییە، جوان، لە چاو نادا، نەرم، مەند 3 (بازاڕ) کەساس، سست، بێبازاڕی *n* ئارامی، بێخەمی، هێوری، هێمنی، لەسەرەخۆیی، ئاسوودەیی ◇ *adj* 1 ساکت، آرام 2 (رنگ) نازننده، ملایم 3 راکد *n* سکون، رفاه

quietism /ˈkwaɪətɪzəm/ *noun*
کوایئیتیزم (لە لایەن قەشەی سپانیاییەوە Miguel de Molinos 1640-97) دامەزراوە، وەک شێوەیێکی سۆفیگەرێتی دینی)، چارەنووس‌باوەڕی، دەرویشی، لاتەریکی، تەرکەدنیایی ◇ کویتیسم، تقدیرباوری

quietist /-ɪst/ *noun, adjective*
n چارەنووس‌باوەڕ، دەرویش، سۆفیلکە، لاتەریک، تەرکەدنیا *adj* چارەنووس‌باوەڕانە ◇ *n* تقدیرگرا *adj* تقدیرگرایانه، کویتیستی

quietistic *adjective*
چارەنووس‌باوەڕانە ◇ تقدیرگرایانه، کویتیستی

quietly ˈkwaɪətli/ *adverb*
بێدەنگ، بێخشپە، ئەسپایی، بە نەرمی، بە ئارامی، بە سادەیی، بێداب‌ودەستوور: *to speak/move quietly* ◇ ساکت، با ملایمت، به سادگی

quietness /ˈkwaɪətnəs/ *noun*
بێدەنگی، کپی، کڕی، ماتی، ئارامی، هێوری، هێمنی، نەرمی، مەندی، هێواشی ◇ سکوت، آرامش، ملایمت، آهستگی

quietude /ˈkwaɪətjuːd, US -tuːd/ *noun*
ئارامی، هێوری، هێمنی، لەسەرەخۆیی، ئارامگرتن: *a moment of quietude* ◇ آرامش

quietus /kwaɪˈiːtəs/ *noun, pl.* quietuses
1 رزگاربوون، رزگاری، حەسانەوە، ئاسوودەیی، مردن، ئارامگرتنی هەمیشەیی، بێدەنگی، کڕی، ناچالاکی، دامرکاوی، نەجوولی، ویستاوی، سڕەوتوویی، تەکان‌نەخواردوویی 2 شتێکی ئارامکەرەوە ◇ 1 رهایی، آرامش ابدی، سکون، عدم فعالیت 2 چیز آرام‌بخش

quiff /kwɪf/ *noun*
(زۆرتر بریتانیا) فۆکلە، گودلە ◇ کویف

quill /kwɪl/ *noun*
1 پەڕ، باڵ، شاباڵ، شاپەڕ، میل، لاسک یان تیرەگەی پەڕ 2 قالور، لاسکی نێوچۆڵ یان نێوبەتاڵ 3 قەڵەم یا پێنووسی (لە) پەڕ، پەڕخامە، ئالا یان پێنووسی پەڕی 4 (ژیشک و هتد) درووو، درک، چقل ◇ 1 پر، شاه‌پر، ساقەی پر 2 ساقەی توخالی 3 قلم پر 4 (جوجه‌تیغی و...) تیغ

quill-driver /ˈkwɪl draɪvə(r)/ *noun*
نووسەر، ڤیسکار ◇ کاتب

quill-feather /ˈkwɪl feðə(r)/ *noun*
شاپەڕ ◇ شاه‌پر

quilling *noun*
1 پارچەی چین‌دراو 2 چین، قەد، دەق ◇ 1 کویلینگ 2 چین، تا

quilt /kwɪlt/ *noun*
لێفە، نخاف، لێف، لحێفک، شەوپۆش (لە *cuilte* فەرەنسی کۆن، لە *culcita* لاتین "mattress، cushion") ◇ لحاف

quilted /ˈkwɪltɪd/ *adjective*
1 پینەدروویی، لێفەیی، دووبەر، جووت‌بەر: *a*

لباده (quilted overcoat) 2 *quilted jacket* ۞ 1 پینەدوزی 2 کویلتید اورکت
quilting /ˈkwɪltɪŋ/ *noun*
1 لیفەدرووی، لیفەدووری 2 بەر یان پارچە و کوتاڵی لیفە ۞ 1 لحاف‌دوزی 2 کویلتینگ
quilt-maker *noun*
لیفەدروو، لیفەدوور ۞ لحاف‌دوز
quim /kwɪm/ *noun*
(تابۆ) گەڵوقوز، گەڵوشەرمی ژن ۞ اندام‌های تناسلی زن
quin /kwɪn/ = quintuplet
quinacrine /ˈkwɪnəkriːn, -krɪn/ *adjective*
(پزشکی) کویناکرین: ئاوێتەیێکی دەسکرد، وەک دەرمانی کرم‌کوژ و دژەمالاریا بەکاردێتێ، ئاڵکالۆیدێ $C_{23}H_{30}ClN_3O$ کە بۆ چارەسەری مالاریا بەکاردێتێ ۞ کویناکرین
quinary /ˈkwʌɪnəri/ *adjective*
پێنجینە، پێنجە، پێنج‌دانەیی ۞ پنج‌گانه
quince /kwɪns/ *noun*
1 بەهی، کوخ، پوک، حەیوە 2 داری بەهی، داری کوخ، 2 [*Cydonia oblonga*] japonica وشەیێکی تر بۆ (Japanese quince) ۞ 1 به 2 درخت به
quince-seed *noun*
دەنکی بەهی، بەهیانە ۞ بەدانه
quincentenary /ˌkwɪnsenˈtiːnəri, US -senˈteneri/ *noun, pl.* -naries
پێنسەدەمین ساڵوەگەڕ یان ساڵیاد ۞ پانصدمین سالگرد
quincuncial /kwɪnˈkʌnʃəl/ *adjective*
ڕێکوپێک بە شێوەی cuincunx ۞ کوینکونشل (quincuncially *adv*)
quincunx /ˈkwɪnkʌŋks/ *noun, pl.* quincunxes
1 ڕێکخران یان ڕێکخستنی پێنج شت کە چواریان لە گۆشەکان و پێنجەمیان لە نێوەڕاستدا بێ (وەک بەری خشتی کایە) 2 (ئەستێرەناسی) لایەنی 150 پلەیی، بەرامبەر بە پێنج نیشانەی زۆدیاکی 3 ڕێکخرانی پێنجینەی بەڕ یان گەڵای گوڵ، بە شێوەیێ کە یەکیان لە نێوەڕاست و چواریان لە گۆشەدا بێ ۞ کوینکونکس
quindecagon /kwɪnˈdekəgɑːn/ *noun*
(ئەندازە) پازدەلا، پازدەخشتەکی، پازدەپاڵوو ۞ پانزده‌پهلو
quindecillion *noun*
(ئینگلتەرە) ژمارەی یەک بە 90 سیفرەوە و بە هێزەی 2، (ئەمریکا) ژمارەی یەک بە 48 سیفرەوە بە هێزەی *adj* ۞ کوین‌دسیلیون
quinella *noun,* also quinniela, *pl.* quinellas or quinnielas
جۆری گرێو ب.ت. لەسەر پێش‌بڕکێی ئەسپ کە دەبێ گرێوبازەکە شوێنی یەکەم و دووهەم هەڵبژێرێ ۞ کوینلا
quinidine *noun*
ئاڵکالۆیێدێکی کریستاڵی و بێ‌ڕەنگ stereoisomeric کە $C_{20}H_{24}N_2O_2$ ـە، لە توێکڵی cinchona دەگیرێ و لە بواری دەرمانی مالاریا malaria و ناڕێکی لێدانی دڵ arrhythmia بەکاردێتێ ۞ کوینیدین
quinine /kwɪˈniːn, US ˈkwɪniːn, ˈkwaɪnaɪn/ *noun*
1 گەنەگەنە، کوینین (دارێکی ئەمریکای باشوور، جاران بۆ چارەسەرکردنی مالاریا بەکاریان دێنا 2 کوینین: خوێی ئەم ($C_{20}H_{24}N_2O_2$ ئاڵکالۆیێدە، ب.ت. sulphate ـەکان ۞ 1 گنه‌گنه 2 کوینین
quinine flower *noun,* also blush-wort or centaurium
(ڕووەک‌ناسی) کانیژە، گاڵەبەنگ ۞ قنطوریون
quinine water = tonic water
quinoa /ˈkiːnəʊə, kwɪˈnəʊə/ *noun, pl.* quinoas
1 جۆرێ goosefoot ی چیاکانی ئاند، لەبەر دانەی خۆراکی نشاستەیی دەکرێ 2 دەنکی ئەو گیایە [*Chenopodium quinoa*] (بنەڕەت: لە Quechua *kinoa* ،*kinua* یێیەوە) ۞ 1 نوعی گیاه 2 دانه‌ی این گیاه
quinoidal = quinonoid
quinol *noun*
(کیمیا) کوینۆل ۞ کینول
quinoline /ˈkwɪnəliːn/ *noun*
(کیمیا) کوینۆلین: جۆرێ تفتی نایترۆژین‌داری nitrogenous base شلی بێ‌ڕەنگ C_9H_7N، بۆنێکی ناخۆشی هەیە لە coal tar دا هەیە (یان بەهۆی دڵۆپاندنی قەترانەوە دەگیرێ)، وەک توێنەر solvent و دەخەر reagent بۆ سازکردنی ڕەنگەکان بەکاردێتێ ۞ کینولین
quinone /ˈkwɪnəʊn, kwɪˈnəʊn/ *noun*
(کیمیا) کوینۆن: benzoquinone یان یەکێ لە بەرهەمەکانی، ئاوێتەیێکی ئاڵقەیی زەردی کریستاڵی بە شێوگی $C_6H_4O_2$ ۞ کینون
quinonimine *noun*
کینۆنیمین: ئاوێتەیێکی کریستاڵی C_6H_5NO، سەرچاوەی ڕەنگە indophenol ـەکان، لە کوینۆن quinine بەرهەم دێتێ ۞ کینونیمین
quinonoid *adjective*
کوینۆن‌ئاسا، شێوەکوینۆن، سەربە کوینۆن، کوینۆنی ۞ کینونوئید
quinqu(e)- *prefix*
پێشگر: پێنج، پێنجە، پێنجینە *quinquevalent* (بنەڕەت: لە *quinque* لاتینەوە "پێنج") ۞ پیشوند: پنج، پنج‌گانه

quinquagenarian /ˌkwɪŋkwədʒɪˈnɛːrɪən/ *noun*
کەسێکی 50 تا 59 ساڵە، مرۆی پەنجاساڵە ۞ آدم پنجاه‌ساله

quinquagenary /kwɪŋˈkwɑːdʒənerɪ/ *noun*
1 کەسێکی 50 تا 59 ساڵە، مرۆی پەنجاساڵە 2 پەنجایەمین ڕێوڕەسمی ساڵانە ۞ 1 آدم پنجاه‌ساله 2 پنجاهمین جشن سالانه

Quinquagesima /ˌkwɪŋkwəˈdʒɛsɪmə/ *noun*
یەکشەممەی بەرلە چلە (50 ڕۆژ پێش جەژنە فتیرە Easter) ۞ یکشنبه‌ی قبل از لنت

quinquangular *adjective*
پێنج‌لا(یی)، پێنج‌گۆشە(یی) ۞ پنج‌ضلعی

quinquelateral *adjective*
پێنج‌پاڵوو، پێنج‌خشتەکی، پێنج‌لا ۞ پنج‌پهلو

quinquennial /kwɪŋˈkwɛnɪəl/ *adjective*
پێنج‌ساڵە (quinquennially /kwɪŋˈkwɛnɪəli/ *adv*) ۞ پنج‌ساله

quinquennium /kwɪŋˈkwɛnɪəm/ *noun, pl.* quinquennia /-nɪə/ or quinquenniums
ماوە یان قۆناخی پێنج‌ساڵە، پێنج‌ساڵان ۞ دوره‌ی پنج‌ساله

quinquefoliate *adjective*
1 پێنج‌گەڵاچکەیی، خاوەنی پێنج گەڵای چکۆلە 2 (هەروەها quinquefoil) پێنج‌بەر، پێنج‌گەڵا ۞ 1 دارای پنج برگچه‌ای 2 پنج‌پر

quinquepartite /ˌkwɪŋkəˈpɑːtaɪt/ *adjective*
پێنج‌بەشە، پێنجینە، پێنجە ۞ پنج‌جزئی

quinquereme /ˈkwɪŋkwɪˌriːm/ *noun*
پێنج‌سەوڵە، پێنج‌ڕیزسەوڵە:: جۆرێ galley یۆنان و ڕۆمی کۆن بە 5 ڕیز سەوڵلێدەرەوە (بنەڕەت: لە *quinqueremis* لاتینەوە، لە *quinque* "پێنج" + *remus* "سەوڵ") ۞ کوینکویریم

quinquevalent /ˌkwɪnkwɪˈveɪl(ə)nt/ = pentavalent (-DERIVATIVES quinquevalence or quinquevalency)

quinsied *adjective*
گەرووهاتوو، ئاڵووکەوتوو ۞ مبتلا بە ورم عفونی لوزه

quinsy /ˈkwɪnzi/ *noun*
گەرووهاتن، ئاڵووکەوتن و چڵککردنی ۞ ورم عفونی لوزه

quint /kɪnt, kwɪnt/ *noun*
1 (لە پەرین) پێنج‌بەر لە خاڵی 2 باجی پێنج یەک 3 بەڵەم یان گەمی پێنج بادەوەیی 4 (ئەمریکا) quintuplet = ۞ کوینت

quinta /ˈkwɪntə, ˈkɪnta/ *noun*
(لە سپانیا، پۆرتوگال و ئەمریکای لاتین) گەورەماڵی لادێ، کۆشکوبەرە ۞ کویتا

quintain /ˈkwɪntɪn/ *noun*
1 (مێژوویی) نیشانە، کێلک، ئامانج 2 سیرە یا نیشانەگرتن بەرەو ئامانج ۞ 1 آماج، نشانه 2 نشانه‌روی به طرف هدف

quintal /ˈkwɪnt(ə)l/ *noun*
1 = hundredweight 2 سەنگێ بەرامبەر بە 100 کیلۆ (بنەڕەت: بە ڕێگای فەرەنسی لە med. Latin *quintale* لە *kintār* عەرەبییەوە، لەسەر بنچینەی *centenarius* لاتین "سەدیکی تیایە") ۞ کویتال

quinte /kãt/ *noun*
1 پێنجەم، پێنجەمین 2 پێنجەمین بار یان دۆخ لە هەشت بار یان دۆخی بەرگری شمشێرەوانی ۞ 1 پنجمین 2 کات

quintessence /kwɪnˈtɛsns/ *noun*
(لە فەلسەفەی کۆن (یان کەونار) و سەدەکانی نێوەڕاستدا medieval): پێنجەمین کرۆک یان گەوهەر (یان توخم)، ئیتێر یان ئیسیر ether، کە وادەدەنرا جگە لە ئاو، هەوا، ئاگر و خاک ماک و مادەی پێکهێنەری تەنە ئاسمانییەکان heavenly bodies بێ (لای کیمیاگەران ئەلکول بەرزترین توخم یا کرۆک بووە)؛ کاکڵ، کرۆک، جەوهەر، گەوهەر، بەشی بنەڕەتی، بنەبەش، نموونە، نموونەی تەواو، سەرنموونە: *the quintessence of calm* (بنەڕەت: بە ڕێگای فەرەنسییەوە لە med. Latin *quinta essentia* "پێنجەمین گەوهەر") ۞ کوینتسنس؛ لب، هسته‌ی اصلی، مظهر، الگو

quintessential /ˌkwɪntɪˈsenʃl/ *adjective*
نموونە: *He was the quintessential tough guy* ۞ نمونه

quintessentially /-ʃəli/ *adverb*
لە بنەڕەتا: *a sense of humour that is -ssentially British* ۞ در اصل

quintet /kwɪnˈtet/ *noun*
پێنجە، کوینتێت (دەستەی پێنج‌کەسەی موسیقاژەن یان گۆرانیبێژان)، (پارچە موسیقایێ بۆ پێنج ئامێر)، دەستە یان گرووپی پێنج‌کەسە، دەستەی پێنج‌دانەیی ۞ کوئینتت

quintile /ˈkwɪntɪl, -ʌɪl/ *noun*
(ئەستێرەناسی) لایەنی 72 پلەیی (بنەڕەت: لە *quintiles* لاتین، لە *quintus* "fifth") ۞ کوینتیل

quintillion /kwɪnˈtɪljən/ *noun*
کوینتیلیۆن (لە ئەمریکا و فەرەنسە، ژمارەی 1 و 18 سیفر لە پێشیەوە و لە وڵاتانی بریتانیا و ئەڵمانیا 1 و 30 سیفر لە پێشییەوە، یان 10^{18}؛ quintillionth *n, adj*) ۞ کوینتیلیون

quintuple /ˈkwɪntjʊpl, US kwɪnˈtjuːpl, -ˈtuːpl/ *adjective, noun*
adj پێنج ئەوندە، پێنج بەرامبەر، پێنج چەندانە *n*

شت، ژمارەی یان بری پێنج بەرامبەر ۞ *adj* پنج برابر *n* چیز، تعداد یا مقدار پنج برابر

quintuplet /ˈkwɪntʊplət, US kwɪnˈtju:plət, -ˈtʌpl-/ *noun*, (also BrE informal quin) (also NAmE informal quint)
1 یەکێ لە پێنج جمکەکان 2 دەستە یان کۆمەڵە شتێکی پێنج جۆر 3 (quintuplets) پێنج منداڵ یان بەرەکە کە بە زگێ بوون 4 دەستە یان کۆمەڵێکی پێنج نۆتە ۞ 1 یکی از پنج‌قلوها 2، 3 و 4 کوینتوپلت

quintuplex = fivefold, quintuple

quintuplicate /ˌkwɪnˈtju:plɪkət/ *adjective, noun*
adj لە پێنج کۆپی یان روونووسەوە *n* پێنج دانە یان روونووس ۞ *adj* در پنج نسخه *n* پنج نسخه

quip /kwɪp/ *noun*
تەوس، توانج، تانە، تەشەر، پلار، گاڵتە، قسەی قۆڕ، شۆخی، گەپ، قسەی سەیر ۞ طعنه، لطیفه، بذله، سخن عجیب

quipu /ˈki:pu:, ˈkwɪ-/ *noun*, *pl.* quipus
گرێ (بۆ تۆمارکردنی زانیاری و رووداوی مێژوویی لە نێو Inca کاندا، لە *khipu* بە واتای "گرێ") Quechua ۞ کویپو

quire /ˈkwaɪə(r)/ *noun*
1 چوارپەڕی کاغز یا پێستە کە قەدکراوە و بووەتە هەشت دانە 2 گورزە، چەپک، بەستە (25 دانەیی و جاران 24 دانە بوو) ۞ 1 کویر 2 بسته

Quirinus *noun*, Latin
کویرینوس: خودای شەڕی رۆمییەکان ۞ کویرینوس

quirk[1] /kw3:k, US kw3:rk/ *noun*
1 خوو یان عادەتی سەیر، تایبەتمەندی سەیر، خووخدەی تایبەتی، تایبەتمەندی تاکەکەسی، رووداوی سەیر، قەومان، دیاردەی نائاسایی، *a quirk of fate* :idiosyncrasy 2 پێچ، سووڕ و بادان 3 (بیناسازی) کووز یان کەلێنی نێوان نەخش و گەچبڕی ۞ 1 خصلت عجیب، اتفاق شگفت، پدیدەی غیرعادی 2 پیچ 3 شیار عمیق میان ابزار یا کچ‌بری

quirk[2] /kw3:k, US kw3:rk/ *noun*, by a quirk of fate
خوداوڕاستان، ئەز قەزا، بەپێی رێکەوت: *By a strange quirk of fate they had booked into the same hotel* ۞ برحسب اتفاق

quirkiness *noun*
سەیربوون، نائاسایێتی ۞ عجیب بودن

quirky *adjective* (quirkier, quirkiest)
سەیر، سەیروسەمەرە، عاجباتی، نائاسایی، ئاوارتە: *a quirky sense of humour* ۞ غیرعادی، شگفت، عجیب

quirt /kwɜ:t/ *noun*
شیلاقی دەسک کورت ۞ تازیانەی دستەکوتاه

quisling /ˈkwɪzlɪŋ/ *noun*
خۆفرۆش، چڵکاوخۆر، ناپاک، نیشتمانفرۆش، جاش (quislingism *n*؛ بنەڕەت: شەڕی جیهانی دووهەم، لە ناوی ماژۆر Vidkun *Quisling* (1887-1945)، سیاسەتوانێکی نۆروێژی کە هاوکاری نازییەکانی دەکرد) ۞ وطن‌فروش

quit[1] /kwɪt/ *adjective*
ئازاد، بەڕەڵا، رزگار، قورتال، ئاسوودە، بێ‌خەیاڵ ۞ رها، فارغ

quit[2] /kwɪt/ past and past participle of quit

quitch = couch2

quitclaim /ˈkwɪtkleɪm/ *noun*
(مێژوویی، ماف) واز(لێ)هێنان، دەس(لێ)هەڵگرتن، لەبەردەرچوون، کاربێنەبوون، لێ‌گەڕان ۞ چشم‌پوشی

quitclaim deed *noun*
قەباڵەی واز(لێ)هێنان یا لەبەردەرچوون ۞ سند واگذاری

quite /kwaɪt/ *adverb*
تەواو، سامەڵ، یەکجار، بە تەواوی، سەداسەد، بە تەواوەتی، absolutely ،completely، *This is quite a* ◊ *I quite agree* :entirely *quite delicious* ◊ *different problem* *quite empty* ◊ *quite amazing* ◊ */perfect* لە راستیدا، تا رادەیێ، تا ئەندازەیێ: *He plays* ◊ *quite big/good/cold/warm/* ◊ *quite well* ۞ *quite interesting* کاملاً، به کلی، واقعاً، تا حدی

quits /kwɪts/ *adjective*
بەقەدیەک، بەرامبەر، سەربەسەر، بێ‌حیساب ۞ مساوی، بی‌حساب

quittance /ˈkwɪtns/ *noun*
پێ‌بەخشینی قەرز، دەرچوون لەبەر قەرز یان بەڵێنی، داوانەکردنی ماف و حەق، گەردن‌ئازاد کردن، کویتانس، بەڵگە یان قەباڵەی دەرچوون لەبەر ... ۞ برائت ذمه، سند برائت ذمه

quitter /ˈkwɪtə(r)/ *noun*
مرۆی زوولەبەردەرچوو، مرۆی کنگی‌کارنەبوو، مرۆی لەبەرکاردەرچوو، مرۆی درێژەنەدەر یان بەدوادانەچوو ۞ آدم شانه‌خالی‌کن

quittor *noun*, also quitter
شوقاقی لاقی ئەسپ، ماسینی چڵک‌کردوو یان هەوکردووی purulent یا. ب. ت. هی ئەسپ و کەر ۞ شقاق پای اسب

quiver[1] /ˈkwɪvə(r)/ *noun*
تیردان، جێ‌تیر، تیرکێش ۞ ترکش

quiver[2] /ˈkwɪvə(r)/ *noun*
لەرینەوە، لەرە، لەرەلەر، شەکانەوە، تەکە، تەکان، جمان، جموجۆڵ ۞ لرزش، ارتعاش، جنبش

qui vive /ˌki: ˈvi:v/ *noun*, on the qui vive

گوێ‌قوڵاخ، وریا، ئاگادار، قوت، هۆشیار، لەسەرهۆش، زیرەک: *He's always on the -i* ⟡ مترصد، *vive for a business opportunity* مراقب

quixotic /kwɪk'sɒtɪk, US -'sɑːtɪk/ *adjective*

1 خەیاڵپەرست، خەیاڵاوی، خەیاڵی، ناکرداری، نەکردەنی، ناکردەنی، جێبەجێ‌نەکراو، نەکرد، 2 - visionary ،impractical ،unpredictable ،capricious (بنەڕەت: لە ناوی "قارەمانی سێرڤانتس "Don *Quixote* ("Cervantes ⟡ خیالباف، رؤیایی، غیرعملی

quixotically /kwɪk'sɒtɪk(ə)li, US -'sɑːtɪk(ə)li/ *adverb*

خەیاڵی‌یانە، نەکردانە ⟡ به طور رؤیایی

quixotism /'kwɪksətɪz(ə)m/ *noun*, also quixotry /'kwɪksətri/

خەیاڵپەرستی ⟡ خیالبافی

quiz[1] /kwɪz/ *noun, pl.* quizzes

(پێشبڕکێی و ب.ت. لە تەلەفزیۆن یان ڕادیۆدا) تیمچەتاقیکاری، کورتەتاقیکاری، پێشبڕکێ (زانیاری گشتی): *a general knowledge quiz* ◊ *The quiz will be a team event* ◊ *The organized by the local school magazine publishes a quiz once a month* ◊ *a television quiz show* ⟡ آزمون مختصر، مسابقه (اطلاعات عمومی)

quiz[2] /kwɪz/ *noun, pl.* quizzes

1 شۆخی‌پێکەر، گاڵتەپێکەر 2 کەسێکی شێت یان سەیر 3 = hoax ⟡ 1 مسخره‌کننده 2 آدم دیوانه یا عجیب

quizmaster /'kwɪzmɑːstə(r), -mæs-/ – question-master

quizzical /'kwɪzɪkl/ *adjective*

پێکەنیناوی، پێکەنینی، سەیر، گاڵتەجار، ناباوەڕانە، جێی‌پرسیار: *a quizzical old man* ◊ *a quizzical remark* ◊ *raised a quizzical eyebrow* ⟡ مضحک، عجیب، سؤال‌انگیز، پرسش‌آمیز

quizzicality *noun*

سەیربوون، سەیروسەمەرەبوون ⟡ عجیب بودن، غرابت

quizzically /-kli/ *adverb*

بە شێوەیەکی سەیر: *She looked at him quizzically* ⟡ به طور عجیب

quiz show *noun*, also quiz program

بەرنامەیێکی ڕادیۆیی یان تەلەفزیۆنی کە لەودا بەشداریکەران زۆرتر بە مەبەستی بردنەوەی خەڵات بە ڕێگای پرسیارکردن پێشبڕکێ دەدەن ⟡ کویز شو

quoad /kwɑːd/ *preposition*

(لاتینی) لەبارەی، لەمەڕ، لەبابەت ⟡ در خصوص، درباره‌ی

quod /kwɒd/ *noun*

(لە بریتانیا) کون، زیندان، بەندیخانە ⟡ هلفدونی

quod erat demonstrandum /kwɒd ˌerat dɛmən'strandʊm/

(لاتینی، بیرکاری) هەر ئەوە کە دەبوایە بسەلمێنرایە، کە دەبوایە بسەلمێنرایە (لاتین بە واتای "which was to be demonstrated") ⟡ و هو المطلوب

quodlibet /'kwɒdlɪbɛt/ *noun*

(کۆن) بابەت، مژار (بۆ کارکردن لە بواری فەلسەفە یان یەزدانناسی): quodlibetic or quodlibetarian /- ;quodlibetical *adj* /bɪ'tɛːrɪən/ *n* ⟡ موضوع

quoin /kɔɪn, kwɔɪn/ *noun*

1 گۆشەی دەرەوە، سووچی دەرەوە، بەرد یان خشتی گۆشە (یان سەرسووچ) 2 پواز (بۆ تلارنەبوونەوەی کۆس یان بۆشکە) 3 (چاپ) پوازە، هۆرە (بۆ ڕاگرتنی پیتە چاپی‌یەکان لە جێی خۆیاندا؛ quoining *n* ⟡ 1 زاویه‌ی خارجی، سنگ یا آجر نبش 2 گوه 3 کووین

quoit /kɔɪt, US kwɔɪt/ *noun*

1 ئاڵقە 2 (quoits، کایە) سنگ و ئاڵقێن، یاری ئاڵقە و سنگ 3 dolmen ⟡ 1 حلقه 2 (در جمع) بازی میخ و خلقه

quokka /'kwɒkə/ *noun*

جۆرێ wallaby چکۆلەی کلکورت، ڕەسەنی ڕۆژاوای ئەوسترالیا [*Setonix brachyurus*] (بنەڕەت: لە Nyungar *kwaka* وەرگیراوە) ⟡ کواکا

quoll /kwɒl/ *noun*

کلک‌کولکنە، جۆرێ marsupial ی پشیلەناسای گۆشتخۆر، ڕەسەنی ئەوسترالیا و نیوگینی [توخم *Dasyurus*: چەندین جۆرن] ⟡ کوال

quondam /'kwɒndəm, -dam/ *adjective*

پێشوو، بەری، جاران، پێشین، لەوەپێش، *his quondam partner* :one-time ،former ⟡ سابق، قبلی

Quonset hut /'kwɒnset hʌt, US 'kwɑːn-/ *noun*, also Quonset

(دروشمی بازرگانی، لە ئەمریکای باکووری) کۆختەی ئاسنی یان دروسکراو لە ئاسن (بنەڕەت: شەڕی جیهانی دووهەم: لە ناوی *Quonset* Point، ڕۆد ئایلەند، جێگایێ کە جاری یەکەم ئەم کۆختانەی لێ ساز دەکرا) ⟡ کلبه‌ی ساخته‌شده با آهن

Quorn /kwɔːn, US kwɔːrn/ *noun*

(دروشمی بازرگانی) کوۆرن (مەتریالێ کە لە جۆرێ قارچک دەگیرێ و لەجیاتی گۆشت بەکاردێنرێ) ⟡ کۆرن

quorum /'kwɔ:rəm/ *noun, pl.* quorums
راده یان ئەندازەی پێویست، کەم‌ترین ژمارەی خەڵک کە دەبێ (بۆ کۆبوونەوە یان لێژنەیێ) ئامادە بن، کەم‌ترین ژمارە یان ئەندامی پێویست: *If a quorum is not present, the meeting must be adjourned* ◌ حد نصاب

quot. = quotation

quota /'kwəʊtə, US 'kwoʊtə/ *noun*
بەش، پشک، پار، بەرکەوت ◌ سهمیه، بنیچه

quotability /ˌkwəʊtə'bɪləti, US ˌkwoʊ-/ *noun*
لەوتن‌هاتوویی، لەگێرانەوەهاتوویی، لەباس‌هاتوویی ◌ قابلیت ذکر

quotable /'kwəʊtəbl, US 'kwoʊ-/ *adjective*
شیاوی وتن یان باس‌کردن، لەوتن‌هاتوو، لەگێرانەوەهاتوو (quotably /'kwəʊtəbli, US 'kwoʊ-/ *adv*) ◌ نقل‌کردنی

quotation /kwəʊ'teɪʃn, US kwoʊ-/ *noun*
1 گێرانەوە، (لێ)وەرگرتن، هێنانەوە، باس‌کردن: *The book began with a quotation from Goethe* ◊ 2 *a dictionary of quotations* هەڵسەنگاندن، نرخاندن: *You need to get a written quotation before they start work* 3 قسەی گێردراوە یان (لێوە)هێنراو 4 مەزنەنە، نرخ: *the latest quotations from the Stock Exchange* ◌ 1 نقل قول، ذکر، اقتباس 2 تخمین 3 سخن نقل‌شده 4 مظنه

quotation mark *noun*
نیشانەی گێرانەوە یان (لێ)وەرگرتن («....») یان ("....") ◌ گیومه

quote /kwəʊt, kwoʊt/ *adverb*
1 دەسپێکی لێ‌گێرانەوە، سەرەتای (لێ)وەرگرتن 2 – quotation ◌ آغاز نقل قول

quotes = quotation mark

quotha *interjection*
(کۆن) بە راستە، یانی ئاوا، حەتمەن (لە رووی لاقرتێ و تەوس یان سەرسوورمانەوە دەوترێ) ◌ آغاز نقل قول

quotidian /kwɒ'tɪdiən, kwəʊ't-, US kwoʊ-/ *adjective, noun*
adj 1 رۆژانە، هەر رۆژە، ئاسایی، daily، everyday، ordinary: ◊ *a quotidian report* 2 *their quotidian existence* (پزشکی) ئامازە بە جۆرێکی مەترسی‌دار یان سەرەتانی مالاریا *n* 1 شتێ کە هەر رۆژ روودەدا 2 تا یان لەرزوتای ague ◌ *adj* 1 روزانه، روزمره، 2 کووتیدین *n* 1 چیزی که به طور روزمره اتفاق می‌افتد 2 تب یومیه

quotient /'kwəʊʃnt, US 'kwoʊ-/ *noun*
1 (بیرکاری) ئەنجامی دابەش‌کردن، کۆلکە، بەرکەوت 2 ئاست، ئەندازە، رادە، رێژە ◌ 1 خارج قسمت 2 میزان، مقدار

quo warranto *noun*
بەڵگەنامەی بەکارهێنانی تایبەت‌ماف (ئیمتیاز) یان ماف و یان ئازادییێکی تایبەتی؛ کردەوەیێکی قانوونی دەس‌پێ‌کراو بەهۆی quo warranto وە ◌ کوو وارانتو

Qur'an *noun*, also Koran or Quran
قورئان ◌ قرآن

Qur'anic *adjective*
قورئانی، سەربە قورئان ◌ قرآنی

qursh /kʊəʃ/ *noun, pl.* same
یەکەی پارەی عەرەبستان، بەرامبەر بە دوازدەیەکی ریاڵ (بنەرەت: لە *kirsh* عەرەبی، لە *grossus* سلاقی) ◌ قروش

q.v. /ˌkju: 'vi:/ *abbreviation* quod vide, also qv, *pl.* qq.v.
بڕوانە، بگەڕێوە بۆ ◌ نک

qwerty /'kwɜ:ti, 'kwɜ:rti/ *adjective*, also QWERTY
(ب.ت. لەسەر کەیبۆردی کامپیوتێر) کوێرتی ◌ کورتی

Qy. or **qy.** = query

R r

R[1], **r** /ɑ:(r)/, *pl.* Rs, R's, r's /ɑ:z/ *noun*

1 ئـار، ئـار (= هەژدەیـەمین پـیتی ئـەلفوبێی ئینگلیـسی) 2 ئامـاژە بـە دەنگـی دوای Q لـە دەستەیێ لە شتەکان، بابەتەکان و هتد 3 شتێک لە شێوەی پیتی R ۞ آر

R[2] *abbreviation* 1 river, also R (especially on maps) 2 Regina or Rex (Queen; King) 3 Royal; Republican (in politics in the US) 4 roentgen 5 Symb. electrical resistance 6 (®) registered as a trademark

r *abbreviation* 1 right 2 recto 3 (law) rule 4 (symb.) radius

Ra symb. the chemical element. radium

RA *abbreviation* 1 Royal Academy 2 Royal Academician 3 Royal Artillery

1 (بریتانیـا) ئاکـادیمی پاتـشایی 2 ئەنـدامی ئاکادیمی پاتشایی 3 تۆپخانەی پاتشایی ۞ 1 آکـادمی سـلطنتی 2 عـضو آکـادمی سـلطنتی 3 توپخانەی سلطنتی

Ra *noun*, also Re

خودای خۆری Heliopolis (شارێکی وێرانەی کـۆنی بـاکووری میـسر، لـە سـێسووچکە یـان دێلتای نیلدا) میسرییەکان (بە شێوەی پیاوێکی کەللەباز hawk-headed، بەیەکەێکی خۆری و uraeus بەسەرەوەیە) ۞ را

RAAF *abbreviation* Royal Australian Air Force

هێزی ئاسمـانی پاتـشایی ئەوستـرالیا ۞ نیـروی هوایی سلطنتی استرالیا

rabbet /'rabɪt/ *noun*

قولـفوبەنـد، نێرومـێ، چـاڵ و زمانـە، قولـف و زمانە ۞ رابت

rabbi /'ræbaɪ/ *noun, pl.* rabbis

1 مـالووم، خوێنـدکار یـان مامۆسـتای جـوو، ب.ت. قـانوون 2 ڕێبـەری دینیـی جوولەکـە (بنەڕەت: بە ڕێگای لاتینی کلێسە و یۆنانی لە *rabbī* عیبرییەوە "سەروەرم"، لە *rab* "سەروەر") ۞ 1 خاخام، ربی 2 رهبر مذهبی یهودی

rabbin /ræbɪn/ *noun*

مالوومەکان، زانایان یان مامۆستایانی جوولەکە ۞ خاخامها

the rabbinate /'rabɪnət/ *noun*

مالوومـەکان، دەستە یـان کۆمەڵـی مالوومـەکان، گـەلی مـالووم(ـەکـ)ان: *the Orthodox rabbinate*؛ پایـە و پۆسـتی مالوومـەکـان ۞ خاخامها، گروه خاخامها؛ مقام خاخامها

rabbinical /rə'bɪnɪkl/ *adjective*, also rabbinic/rə'bɪnɪk/

مالوومی، سەربە نووسراوە یا ئامۆژگارییەکانی مالوومـەکان (rabbinically /rə'bɪnɪkli/ *adv*) ۞ خاخامی

rabbinism *noun*

رابینیزم (rabbinist *n*) ۞ رابینیـسم

rabbit /'ræbɪt/ *noun, pl.* rabbits

1 کەرۆشـک، کەروێـشک، هـەروێ، قولەشـین [*Oryctolagus cuniculus* و جۆرەکـانی تـر] 2 کەوڵ یان چەرمی کەروێشک، پێستی قولەشینە 3 گۆشتی کەروێشک 4 (لە بریتانیا و نافەرمی) یاریزانی لاوازی یاری یان تیپێ ب.ت. تێنیس 5 (نافـەرمی، بریتانیـا) دوان، قـسـە(کـردن)، دەمەتـەقێ، دەمەتەقـە (rabity *adj*) ۞ 1 خرگوش 2 پوشت خرگوش 3 گوشت خرگوش 4

بازیکن ضعیف 5 (عامیانه) صحبت
rabbit fever = tularaemia
rabbitfish *noun, pl.* same or rabbitfishs
کەروێشکەماسی، ماسییەکەروێشکە، شێوەی ددان و شەویلکەکانی [*Chimaera monstrosa*] (ئەتلانتیک)، *Siganus oramin* (هیند و پاسیفیک) و جۆرەکانی تر] ◌ نوعی ماهی
rabbit-hutch *noun*
قەفەسەی لە دار بۆ کەروێشکەکان ◌ قفسەی خرگوش‌ها
rabbit punch *noun*
پشمل، پشتەمل (توند و خێرا) ◌ ضربەی سریع به پشت گردن
rabbitry /'ræbɪtrɪ/ *noun, pl.* rabbitries
کولانە یان بوودڕ یان کونی کەروێشک ◌ لانەی خرگوش
rabbit warren *noun*
1 کولانە یان بوودڕ یا کونی کەروێشک 2 (خوازە) هەزار بە هەزار، کوناوکون، شلوق: *The council offices were a real rabbit warren* ◌ 1 لانەی خرگوش 2 هزارتو
rabble[1] /'ræb/l *noun*
1 شلوقایی، جەنجالی، تێڕژاوی، ئاپۆرە، چڕەبەندان 2 (the rabble) خەڵکی ئاسایی، خەڵکی ڕەمەکی، قەلەوقوتە، خوارترین چینی کۆمەڵ ◌ 1 ازدحام 2 (the rabble) مردم عوام
rabble[2] /'ræb/l *noun*
میلی تێکوەردانی ئاسنی قاڵ، میلی سەرلار ◌ رابل
rabblement *noun*
شلوقایی، جەنجالی، تێڕژاوی، ئاپۆرە، چڕەبەندان، شێواوی، بەشێوی، rabble، disturbance ◌ ازدحام، آشفتگی
rabble-rouser *noun*
خەڵکهاندەر، خەڵکفریودەر، جەماوەرهاندەر، demagogue (ب.ت. بۆ مەبەستی سیاسی؛ rabble-rousing *adj, n*) ◌ تودەبرانگیز، عوام‌فریب
Rabelaisian /ˌrabə'leɪzɪən/ *noun, adjectiv*
n پیاهەڵدەری ساتیریستی فەرەنسی François Rabelais (1494–1553) *adj* سەربە رابێلە یان رابلە و کارەکانی ◌ رابله‌ای
rabic *adjective*
سەربە هاری ◌ وابسته به هاری
Rabi *noun,* Arabic *rabī'*
ڕەبیع: هەریەک لە دوو مانگی ساڵی ئیسلامی (بنەڕەت: لە *rabī'* عەرەبییەوە) ◌ ربیع
Rabi-al-Awwal *noun*
ڕەبیعی یەکەم: سێیەمین مانگی ساڵی ئیسلامی ◌ ربیع‌الاول
Rabi-al-Thani *noun*
ڕەبیعی دووهەم: چوارەمین مانگی ساڵی ئیسلامی ◌ ربیع‌الثانی
rabid /'ræbɪd, US 'reɪb-/ *adjective*
1 هار 2 سەربە هاری 3 دەمارگرژ، تونرەو، توند، سەرسەخت، ڕقئەستوور، دابیننەکراو: *rabid editorials*، *a rabid supporter* 4 شێت (*rabidly adv*: *rabidness n* بنەڕەت: شێتانە؛ لە *rabidus* لاتین، لە *rabere* "شێت و هارانە قسەکردن "to rave") ◌ 1 هار 2 وابسته به هاری 3 متعصب 4 دیوانه
rabidity /rə'bɪdɪtɪ/ *noun,* also rabidness
1 هاری 2 دەمارگرژی، تونرەوی، توندی، سەرسەختی، ڕقئەستووری ◌ 1 هاری 2 تعصب، افراط
rabies /'reɪbi:z/ *noun*
(نەخۆشی) هاری (بنەڕەت: لە لاتینەوە، لە *rabere* "rave") ◌ هاری
RAC /ɑ:r eɪ 'si:/ *abbreviation* Royal Automobile Club
(لە بریتانیا) ئارئەیسی (یانە یان ڕێکخراوەی یارمەتیدانی خاوەنماشێن یان شۆفێرەکانی) ◌ آرای‌سی
raccoon /rə'ku:n, US ræ-/ *noun,* also racoon
1 راکوون: شیردەرێکی گۆشتخۆری چکۆلانەی ئەمریکای باکووری، کلکی ئاڵقەئاڵقەیە [تۆخم *Procyon*: دوو جۆرن] 2 کەوڵ یان پێستەی ڕاکوون (لە *raugroughcun*، *arocoun* ئالگۆنکوایی Algonquian ڤیرجینیا) ◌ 1 راکون 2 پوست راکون
raccoon dog *noun.* also tanuki
canidیکی هەمەخۆرە omnivorous چکۆلەی ڕۆژهەڵاتی ئاسیا، بە تووکی درێژ و ڕووی پنۆکاوی [*Nyctereutes procyonoides*] ◌ تانوکی
race[1] /reɪs/ *noun*
1 پێشبڕکێ، پێشبەزێن، کێبڕکێ، بەزێن، ململانێ، بەریکانێ 2 ڕقەبەرایەتی، بەربەرەکانێ، پێشبڕکایەتی، هەڤرکێ 3 پەلە، تاو 4 خوڕاو، تافاو، تەوژمی ئاو، ئاوی خوڕ 5 جۆگە، ئاوەڕۆ 6 (کۆن) ڕێڕەو (خۆر یان مانگ لە ئاسماندا) 7 (races) پێشبڕکێکانی ئەسپسواری یا غارەئەسپ ◌ 1 مسابقه 2 رقابت 3 عجله 4 جریان تند آب 5 جوی 6 مسیر 7 (در جمع) مسابقات اسب‌دوانی
race[2] /reɪs/ *noun, adjective*
n 1 ڕەگەز، نژاد، ڕەچەڵەک، بنەچەک، لانەما 2 جۆر، چەشن، ڕەنگ 3 خەڵک، جەماوەر، گەل 4 بەرە، وەچە، نفش 5 (زیندەناسی) بنجۆر، ژێرجۆر، لاجۆر، چەشنی خوارتر، بەشەجۆر *adj* ڕەگەزی، نژادی ◌ *n* 1 نژاد، تبار 2 نوع 3 مردم 4 نسل 5 زیرگونه *adj* نژادی
race[3] /reɪs/ *noun*

ریشە یان ڕەگی زەنجەفیل ◌ ریشەی زنجبیل
race car = racing car
racecard /ˈreɪskɑːd, US -kɑːrd/ *noun*
بەرنامەی پێشبڕکێکانی ئەسپسواری ◌ برنامەی مسابقات اسبدوانی
racecourse /ˈreɪskɔːs, US -kɔːrs/ *noun*
مەیدان یا گۆڕەپانی پێشبڕکێی ئەسپ ◌ پیست اسبدوانی
racegoer /ˈreɪsgəʊə(r), US -goʊ-/ *noun*
بەشدار یان بەشداریکەر لە پێشبڕکێی ئەسپسواریدا ◌ شرکتکندە در مسابقات اسبسواری
racehorse /ˈreɪshɔːs, US -hɔːrs/ *noun*
ئەسپی پێشبڕکێ، ئەسپی تیژڕەو، ئەسپی غار یان گریو ◌ اسب مسابقە
racemate /ˈrasɪmeɪt/ *noun*
(کیمیا) ئاوێتە یا تێکەڵەی racemic ◌ راسیمیت
raceme /ˈrasiːm, US rəˈsiːm/ *noun*
گوڵە، هێشوو، ڕێکخستەی بۆڵی یا هێشوویی (بڕوانە cyme، بنەڕەت: لە racemus لاتین "بۆل یان هێشووە ترێ") ◌ خوشە
race meeting /ˈrasɪ miːtɪŋ/ *noun*
(بریتانیا) پێشبڕکێکانی ئەسپسواری، پێشبڕکێی غارەئەسپ، غارەبڕکێ ◌ مسابقات اسبدوانی
racemic /rəˈsiːmɪk, US rəˈsɛmɪk/ *adjective*
(کیمیا) راسیمیک: سەربە ئاوێتە یان تێکەڵەیێ کە لە ڕێژەیێکی بەرامبەری شێوە dextrorotatory و levorotatory ـەکانی هەمان ئاوێتە پێکهاتووە و لەباری ڕووناکییەوە چالاک نییە ◌ راسیمیک
racemic acid *noun*
ترشەڵۆکی راسیمیک (= مۆدیفیکاسیۆنێکی ترشەڵۆکی تارتاریک، جاروبار لە ئاوگی ترێ دەدۆزرێتەوە) ◌ اسید راسیمیک
racemization *noun*
راسمیزاسیۆن ◌ راسیمیک شدن
racemose /ˈrasɪməʊs, US -z/ *adjective*
(ڕووەکناسی و توێکاری) هێشوویی، بۆڵی، هێشووئاسا، بە شێوەی هێشوو (بنەڕەت: لە racemosus لاتین، لە racemus، بڕوانە raceme) ◌ خوشەای
racemose gland *noun*
ڕژێنەی هێشوویی ◌ غدەی خوشەای
racer /ˈreɪsə(r)/ *noun*
1 پێشبڕکێوان، پێشبڕکێچی بەشداریکەر لە پێشبڕکێی ماشێنلێخوڕیندا 2 ماشێن، مۆتۆڕ، ئەسپ، چەرخ یان بەلەمی پێشبڕکێ ◌ 1 شرکتکندە در مسابقە 2 اتومبیل، موتور، اسب، دوچرخە یا قایق مسابقە
race relations *noun, pl.*
پێوەندییە ڕەگەزی یان نژادییەکان ◌ روابط نژادی
racetrack /ˈreɪstræk/ *noun*
گۆڕەپانی پێشبڕکێ، مەیدان یا گۆڕەپانی پێشبڕکێی ئەسپ ◌ پیست مسابقە، پیست اسبسواری
raceway /ˈreɪsweɪ/ *noun*
1 مەیدان یا گۆڕەپانی پێشبڕکێ، پێشبڕکێگە 2 گۆڕەپانی پێشبڕکێی ئەسپ 3 جۆگەی ئاو 4 لوولەی پاکردنی سیم و وایەری ئێلیکتریکی ◌ 1 زمین مسابقە 2 پیست مسابقە، پیست اسبسواری 3 جوی آب 4 ریسوای
Rachel /ˈreɪtʃəl/ *noun*
راحیل: ژنی Jacob و دایکی Joseph و Benjamin ◌ راحیل
rachis /ˈreɪkɪs/ *noun*, rachides /-kɪdiːz/
1 (ڕووەکناسی) لاسک، ساقەت 2 (باڵندەناسی) تیرەگەی پەڕ، لاسکی پەڕ، میلە یان شەفتی پەڕ 3 (توێکاری) تیرەگە یان مۆغەرەی پشت، مۆرەکانی پشت ◌ 1 ساقە 2 میلەی پر 3 تیرەی پشت
rachitic /rəˈkɪtɪk/ *adjective*, also rickety
شلک، تووشبوو بە ئێسکەنەرمە (منداڵان)، راکیتیک ◌ راشیتیسمی
rachitis /rəˈkaɪtəs/ *noun*
ئێسکەنەرمە، شلکی، راشیتیزم، ریکایتیس ◌ راشیتیسم
racial /ˈreɪʃl/ *adjective*
1 ڕەگەزی، نژادی 2 سەربە پێوەندی یا جیاوازی نێوان ڕەگەزەکان (racially /-ʃəli/ *adv*: لەباری ڕەگەزییەوە، لەباری نژادییەوە) ◌ 1 نژادی 2 وابستە بە ارتباط یا تمایز میان نژادها
racial discrimination *noun*
جیاوازیدانانی ڕەگەزی یا نژادی ◌ تبعیض نژادی
racialism /ˈreɪʃəlɪzəm/ = racism
racialist /ˈreɪʃəlɪst/ = racist
racing /ˈreɪsɪŋ/ *noun, adjective*
n پێشبڕکێ، پێشبەزین، بەزین، کێبڕکێ، بەریکانی، پێشبڕکێی ئەسپسواری *adj* سەربە پێشبڕکێ یان کێبڕکێ، پێوەندی بە پێشبڕکێوە هەیە ◌ *n* مسابقە، مسابقەی اسبدوانی *adj* وابستە بە مسابقە
racing car *noun*
ماشێنی پێشبڕکێ ◌ اتومبیل مسابقە
racing driver *noun*
شۆفێری ماشێنی پێشبڕکێ ◌ رانندەی اتومبیل مسابقە
racism /ˈreɪsɪzəm/ *noun*
ڕەگەزپەرستی، دەمارگرژی ڕەگەزی یان نژادی، نژادپەرستی، جیاوازیدانانی ڕەگەزی ◌ نژادپرستی، تبعیض نژادی
racist /ˈreɪsɪst/ *noun, adjective*

n رەگەزپەرست، دەمارگرژ لەبواری رەگەز یان نژادا، نژادپەرست *adj* سەربە جیاوازیدانانی رەگەزی ◌ *n* نژادپرست *adj* نژادپرستانه، وابسته به تبعیض نژادی

rack[1] /ræk/ *noun*

1 رەفحە، رەف، تەخشک 2 (لە لێکدانا) جێ ـ: *a* ***vegetable/wine/plate/toast rack*** 3 ئاخوڕ (لە دار یان کانزا) 4 باگردین یان پێچکەی ئەشکەنجە (کە هەر چوارپەلی مرۆڤ دەکێشیتەوە)، چوارمێخە 5 جێی کڵاو، کڵاوهەڵواسە 6 کاولی، وێرانی، خاپووری 7 سەرجەم شاخی گاکێوی 8 میلی دانەدار، شانە ◌ 1 تاقچه 2 (در ترکیب) جا ـ 3 آخور 4 غلتک شکنجه 5 جاکلاهی 6 ویرانی 7 مجموعەی شاخهای گوزن 8 میلەی دندانەدار

rack[2] /ræk/ *noun*

نەرمەوڕێغە، رەوتی ئەسپ لە نێوان trot و canter ◌ راک

rack[3] = wrack

racket[1] /'rækɪt/ *noun*, also racquet

1 (یاری) راکێت، دەسکی تێنیس 2 snowshoe شێوە راکێت ◌ راکت

racket[2] /'rækɪt/ *noun*

1 دەنگوهەرا، شلوقی، قیژەوهەرا، زەنازەنا، جەنجاڵی 2 رێ‌پێگرتن، باجلێسەندن، بە زۆر پارە لێ‌سەندن 3 فێڵ، دەغەڵ، تەڵەکە 4 کار، پیشە ◌ 1 هیاهو، سر و صدا 2 اخاذی 3 حیله 4 شغل

racketeer /ˌrækə'tɪə(r), US -'tɪr/ *noun*

باجسێن، رێ‌پێگر ◌ اخاذ

racketeering /ˌrækə'tɪŋ, US -'tɪr-/ *noun, adjective*

1 باجسێنی، رێ‌پێگری، بە هەڕەشە پارە لێوەرگرتن 2 باجسێن، رێ‌پێگر ◌ 1 اخاذی 2 اخاذ، باجبگیر

racket-press *noun*

قالب یان پرێسی راکێت ◌ پرس راکت

rackets /'rækɪts/ *noun, pl.*, also racquets

راکێتس (= جۆرێ یاری کە بە دوو یان چوارکەس دەکرێ) ◌ راکتس

rackety /'rækɪtɪ/ *adjective*

بەدەنگوهەرا، پربگرەوبەردە، شلوق، جەنجاڵ، چرەبەندان ◌ پرهیاهو

racking *adjective*

سەخت، توند ◌ قوی

rack railway *nonu*

رێی ئاسنی دانەڕێز (بۆ لێژایی) ◌ ریلوای راک

raclette /ra'klɛt/ *noun*

پەنیر و پەتاتە (= جۆرێ چێشتی سویسی) ◌ نوعی غذای سوئیسی

raconteur /ˌrækɒn'tɜ:(r), US -kɑ:n-/ *noun, fem.* -euse /ˌrakɒn'tə:z/

1 چیرۆکبێژ، حیکایەتخوان، گێڕەوە، چیرۆکگێڕەوە 2 دەمڕاوێژخۆش ◌ 1 راوی، قصه‌گو 2 ماهر در قصه‌گویی

racoon = raccoon

racquet = racket1

racquetball /'rækɪtbɔ:l/ *noun*

(لە ئەمریکا) راکێتبۆل (لە هەندبۆل دەچێ) ◌ راکت‌بال

racy /'reɪsɪ/ *adjective* (racier, raciest)

1 (تام و چێژ) تیژ، توند 2 بەتین، بەسۆز، بەپەرۆش، وورووژێنەر 3 پیس، شپرزە بێ‌ئابروو، سێکسی، عەیب 4 (دەزگا یان گیانەوەری) گونجاو بۆ پێشبڕکێ **racily** *adv*: 1 تیژانە، بە شێوەیێکی تیژ 2 بە شێوەیێکی بەتین، بەپەرۆشانە؛ **raciness** *n*: 1 (تام) تیژی، توندی 2 بەتینبوون، بەپەرۆشی، بەسۆزبوون ◌ 1 تند 2 پرشور، مهیج 3 مبتذل 4 مناسب برای مسابقه

rad[1] /ræd/ *adjective*

(نافەرمی) وورووژێنەر، سەرنجڕاکێش، خۆش، یەکجار باش ◌ مهیج، جذاب، عالی

rad[2] /ræd/ *nounm*, acronym from *radiation absorbed dose*

(فیزیک) راد (= یەکەی پێوانی رادە یان رێژەی راکێشانی تیشکدانەوە) ◌ راد

rad[3] = 1 radian 2 radius 3 radix

R & D *abbreviation* research and development

توێژینەوە و پەرەسەندن ◌ پژوهش و توسعه

RADA *abbreviation* Royal Academy of Dramatic Art

(لە بریتانیا) ئاکادیمیای پاشایی هونەرە دراماتیکیەکان، رادا ◌ رادا

radar /'reɪdɑ:(r)/ *noun, abbreviation* radio detecting and ranging

رادار: *a* ◊ *They located the ship by radar* ***radar screen*** ◌ رادار

radar gun *noun*

راداری خێرایی ماشین (بە دەستی پۆلیسی هاتوچۆدا بۆ لێکدانەوەی خێرایی ماشینەکان) ◌ رادار گان

radarman *noun, pl.* radarmen

رادار(ە)وان، رادارگێڕ ◌ رادارمن

radarscope *noun*

پەردە یان شاشەی رادار ◌ صفحەی رادار

radar trap = speed trap

raddle = reddle

raddled /'rædld/ *adjective*

1 ماندوو، هیلاک، شەکەت، broken-down. 2 worn نیشانەکراو یان رەنگکراو بە گلەسوورە ◌ 1 خسته، فرسوده 2 ردلد

radial /'reɪdiəl/ *adjective, noun*

adj 1 سەربە تیشک، تیشکی، تیشکئاسا، پرشنگی 2 سەربە باسکی سەروو، باسکەسەروویی، قۆلی 3 لیوەبوو، تەوەری *n* (هەروەها radial-ply tire ،radial tyre و radial tire) پێچکە یان تایەی رادیال ◌ *adj* 1 وابستە بە شعاع یا پرتو، شعاع‌مانند، پرتوی 2 وابستە بە زند زبرین 3 منشعب، محوری *n* لاستیک رادیال

radial acceleration *noun*
تاوی تیشکی، تیشکەتاو ◌ شتاب شعاعی

radial artery *noun*
خوێنبەری باسکی سەروو یان قۆل ◌ سرخرگ زند اعلی

radially /ˈreɪdiəli/ *adverb*
وەک تیشک، بە شێوەی تیشک، تیشکانە ◌ مانند شعاع، بە صورت پرتوری

radial velocity *noun*
خێرایی تیشکی ◌ سرعت شعاعی

radian /ˈreɪdiən/ *noun*
(میکانیک) رادیەن، رادیان: گۆشەی نیوەتیرە، لاتیرەگۆشە ◌ رادیان

radiance /ˈreɪdiəns/ *noun*, also radiancy
1 تیشکدانەوە، پرشنگ(دانەوە)، بریسکە 2 شادی، خۆشحاڵی، دڵشادی ◌ 1 تابندگی، تشعشع 2 بشاشیت

radiant /ˈreɪdiənt/ *adjective, noun*
adj 1 پرشنگدار، بریسکەدار، شەوقدەرەوە، تیشکدار، تیشکدەر، ورشن، تیشکن 2 شاد، خۆشحاڵ، بەکەیف: *a radiant smile* 3 (فیزیک) تیشکدانەوەیی 4 لقلیوەبوو *n* 1 سەرچاوەی رووناکی، زێدەری رۆشنایی 2 (ئەستێرەناسی) تیشکۆی تیرک meteor ◌ *adv*) radiantly /ˈreɪdiəntli/: 1 پرشنگدارانە، بە شێوەیەکی بریسکەدار 2 شادانە، بە خۆشحاڵییەوە: *He smiled radiantly*) ◌ *adj* 1 تابان 2 بشاش 3 (فیزیک) تابشی 4 منشعب‌شوندە *n* 1 مصدر نور 2 کانون شهاب

radiant energy *noun*
وزەی تیشکدانەوەیی ◌ انرژی تابشی

radiant flux *noun*
(کیمیا) گوڕبوونی بریسکەدار ◌ شارە تابان

radiate = radial

radiation /ˌreɪdiˈeɪʃn/ *noun*
1 (فیزیک) تیشکدان، تیشکخستن، تیشکدانەوە، پرشنگدانەوە: *electromagnetic radiation ◊ radiation from power lines ◊ ultraviolet radiation* 2 وزەی تیشکدانەوەیی (بە شێوەی گەرما یا رووناکی) 3 تیشک، پرشنگ: *high levels/doses of radiation that damage cells ◊ the link between exposure to radiation and childhood cancer* ◌ *radiations emitted by radium* 1 (فیزیک) تابش 2 انرژی تابشی 3 اشعە، پرتو

radiational *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە radiation ـەوە هەیە، وابستە بە radiation ◌

radiation sickness *noun*
نەخۆشی تیشک (ب.ت. مەترباڵە تیشکدەرەوەکان یا تیشکی X) ◌ بیماری اشعە

radiation therapy also radiation treatment = radiotherapy

radiative /ˈreɪdiətɪv/ *adjective*
تیشکدەرەوە، شەوقدەرەوە، پرشنگدەرەوە ◌ متشعشع

radiator /ˈreɪdieɪtə(r)/ *noun*
(ماشین یان ژوورەوەی ماڵ) فێنککەرەوە، گەرمیدەرەوە، رادیاتۆر: *a central heating system with a -or in each room* ◌ رادیاتور

radical /ˈrædɪkl/ *adjective, noun*
adj 1 رەگی، ریشەیی، رەگوریشەیی، بناخەیی، بنەڕەتی، بنچینەیی، بنکەهی، تەواو، گشتلایەنە، هەمەلایەنە 2 تونرەو، ئەوپەڕگر، پەرگیر، رادیکاڵ 3 (مێژوویی، بریتانیا) سەربە بەشی تونرەوی پارتی لیبراڵ لە سەدەی 19 دا 4 (رووەکناسی) رەگی، ریشەیی *n* 1 کەسێکی تونرەو، پەرگیر، لایەنگری ریفۆرمی رامیاری و کۆمەڵایەتی تەواو 2 (بیرکاری) رەگ، بنج، نیشانەی رادیکاڵ، رادیکاڵ (√) 3 (کیمیا) بنەڕەت ◌ *adj* 1 ریشەای، اساسی، شالودی، بنیادی، تمام عیار 2 افراطی 3 رادیکال 4 ریشەای *n* 1 آدم افراطی، رادیکال 2 (ریاضیات) ریشە، علامت رادیکال 3 (شیمی) بنیان

radicalism /ˈrædɪkəlɪzəm/ *noun*
تونرەوی، تونددرەوی، توندرۆیی، پەرگیری، بنچینەباوەری، بنچینەگەری، رادیکالیزم ◌ افراطگرایی، بنیادگرایی

radicalized *adjective*
تونرەو(کراو) ◌ افراطی

radically /-kli/ *adverb*
لە بنەڕەتا، لە تەرکەنە(دا) ◌ اساساً، اصولاً

radical quantity *noun*
(بیرکاری) چەندێتی رەگی یان ریشەیی ◌ کمیت جذری

radical sign *noun*
نیشانەی رەگ یان بنج (√) ◌ علامت جذر

radicchio /raˈdiːkiəʊ/ *noun, pl.* radicchios
(ئیتالیایی) جۆری chicory گەڵا سووری تۆخ ◌ رادیکیو

radices /ˈradɪsiːz, US ˈreɪdɪsiːz/ = plural form of radix

radicle /ˈradɪk(ə)l/ *noun*
1 (رووەکناسی) رەگۆکە، رەگچە، رەگۆچکە، لارەگ، ریشۆچکە، وردەرەگ 2 (توێکاری)

لاقی دەمار یان خوێن (بنەڕەت: لە *radicula* لاتین، چکۆلێتراوی *radix*، *radic-* ("root") ⬡ 1 ریشەچە 2 رادیکل

radicular /ra'dɪkjələ(r)/ *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە radicle ـەوە هەیە ⬡ وابستە بە radicle

radii /'reɪdiaɪ/ = plural form of radius

radio /'reɪdiəʊ, US -oʊ/ *noun, adjective, pl.* radios
n 1 رادیۆ، رادوێ 2 بڵاوکردنەوەی رادیۆیی 3 بێ تەل، وایەرلێس، بێ سیم 4 (ب.ت. لەسەر کەشتی یان فڕۆکە) دەزگای وەرگرتن یان ناردنی پەیامەکان 5 وێستگە یان کانالی بڵاوکردنەوە *adj* رادیۆیی (کورتەی radiotelephone) ⬡ *n* 1 رادیو 2 پخش رادیویی 3 بی‌سیم 4 مخابره با بی‌سیم 5 ایستگاه یا کانال پخش *adj* رادیویی

radio- /'reɪdiəʊ, US -oʊ/ *prefix*
پێشگر: 1 رادیۆ، رادیۆیی: *radiotelegraphy* 2 تیشکی، تیشکدانەوەیی، تیشکدانەوە: *radioactive*، *radiopaque* 3 ــــــــــــ سەربە رادیۆئەکتیف یان تیشکدەرەوە، رادیۆئەکتیف: *radioelement* 4 هاوتا تیشکدەرەکان radioactive isotopes ب.ت. دەسکردانە بەرهەم هاتی: *radiocarbon* 5 رادیۆم، تیشکەکانی ئێکس: *radiotherapy* 6 ئێسکی باسکەسەروو، قوڵ radius bone: *radio-ulna* ⬡ پیشوند: 1 رادیو، رادیویی 2 پرتوی، تشعشعی 3 وابسته به رادیواکتیو 4 رادیو 5 رادیوم، پرتوهای ایکس 6 استخوان زند زبرین

radioactive /ˌreɪdiəʊ'æktɪv, US -oʊ'æk-/ *adjective*
تیشکدەر(ە)، تیشکدەرەوە، رادیۆئەکتیف (radioactively *adv*) ⬡ پرتوزا، رادیواکتیو

radioactive dating = radiometric dating

radioactive decay *noun*
لێک هەڵوەشانی تیشکدەرەوە یان رادیۆئەکتیف ⬡ تلاشی پرتوزا

radioactive series *noun*
(فیزیک) زنجیرەی تیشکدەرەوە ⬡ زنجیرەی پرتوزا

radioactive waste *noun*
پاشەڕۆی تیشکدەرە (لە شوێنی کاری ریاکتۆری ناوکی‌دا) ⬡ فضولات پرتوزا

radioactivity /ˌreɪdiəʊæk'tɪvəti, US -oʊæk-/ *noun*
رادیۆئەکتیڤیتی، رادیۆئەکتیڤیتە، تیشکدەریتی، تیشکدەرەوەییتی: *the study of radioactivity* ⬡ رادیواکتیویتی، رادیواکتیویته

radio astronomy *noun*
ئەستێرەوانی رادیۆیی، تیشکە ئەستێرەوانی (لقی لە ئەستێرەوانی کە شەپۆلە رادیۆییەکان لە بۆشاییەوە وەردەگرێ و شییان دەکاتەوە) ⬡ اخترشناسی رادیویی

radio beacon *noun*
وێستگەی ناردنی رادیۆیی خاوەن کۆمەڵە نیشانە یان ئاماژەیێکی رادیۆیی تایبەتی بۆ بەکارهێنان (وەک لە باندی نیشتنەوە) و دیاریکردنی هەڵمەرج (فڕۆکە و کەشتییەکان) ⬡ اخترشناسی رادیویی

radiobiological *adjective*
سەربە تیشکەزیندەناسی ⬡ وابسته به رادیوبیولوژی

radiobiologically *adverb*
لەبارەی تیشکەزیندەناسی(یەوە) ⬡ از لحاظ رادیوبیولوژی

radiobiologist *noun*
تیشکەزیندەناس، رادیۆبیۆلۆژیست ⬡ رادیوبیولوژیست

radiobiology *noun*
تیشکەزیندەناسی، تیشکەزیندەناسیی، رادیۆبیۆلۆژی ⬡ رادیوبیولوژی

radiobroadcast *noun*
بڵاوکردنەوە بەهۆی رادیۆ ⬡ پخش به وسیله‌ی رادیو

radio cab *noun*
تاکسی تەلەفونی ⬡ تاکسی تلفنی

radio car *noun*
ماشێنی بێ تەلدار یا رادیۆیی، ماشێنی بە وایەرلێسەوە ⬡ اتومبیل بی‌سیمی

radiocarbon /ˌreɪdiəʊ'kɑːbən, US -oʊ'kɑːrb-/ *noun, also* carbon 14
(کیمیا) 1 کاربۆنی تیشکدەر(ەوە) یان رادیۆئەکتیف، ب.ت. کاربۆنی 14، ئیزۆتۆپێکی تیشکدەرەوەی کاربۆن بە ژمارەی بارستایی 14 و نیوەتەمەنی دەوروبەری 5730 ساڵ، زۆرتر بۆ تەمەن‌پێوی ماکە ئەندامییەکان organic materials بەکاردێنرێ 2 هەر ئیزۆتۆپێکی تیشکدەرەوەی کاربۆن ⬡ کربن پرتوزا

radiocarbon dating *noun*
تەمەن‌پێوی یا رێکەوتدانانی کاربۆنی (شێوازێکی زانستی دیاریکردنی تەمەنی شتە کۆنەکان لە رووی پێوانی بڕی کاربۆنی تیشکدەرەوە لەوان‌دا)

radiochemical /ˌreɪdiəʊ'kemɪkl, US -oʊ'k-/ *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە radiochemistry ـەوە هەیە ⬡ وابسته به رادیوکیمیستری

radiochemist *noun*
زانای radiochemistry ⬡ رادیوکیمیستریست

radiochemistry /ˌreɪdiəʊ'kemɪstri, US -oʊ'k-/ *noun*
لقێ لە کیمیا لەبارەی مەتریاڵە تیشکدەرەوەکان ⬡ رادیوکیمیستری

radio compass *noun*
لادۆزی بێتەلدار یان رادیۆیی ۞ قطب‌نمای بی‌سیمی
radio-controlled *adjective*
بە کۆنترۆڵی رادیۆیی‌یەوە ۞ با کنترل رادیویی
radioelement *noun*
توخمی تیشکدەر یان رادیۆئەکتیف ۞ عنصر پرتوزا
radio-frequency *noun*
لەرە یان فریکوێنسی رادیۆیی ۞ بسامد رادیویی
radio galaxy *noun*
کاکێشانی رادیۆیی: کاکێشانێ کە سەرچاوەیێکی بەهێزی شەپۆلە رادیۆیی‌یەکانە ۞ رادیو گالاکسی
radiogenic /ˌreɪdɪə(ʊ)ˈdʒenɪk, US -ˈdʒiːn-/ *adjective*
1 پێکهاتوو یان بەرهەمهاتوو بە رادیۆئەکتیڤیتی: 2 *radiogenic tumors* ◊ *radiogenic isotopes* گونجاو بۆ بلاوکردنەوە بە رێگای رادیۆوە ۞ رادیوژنیک
radiogram *noun*
1 رادیۆگرام، برووسکەی رادیۆیی (برووسکەی نێردراو بەهۆی رادیۆوە)، دەزگایێ کە لە رادیۆ و گرامافۆن پێکهاتبێ) 2 – radiograph ۞ رادیوگرام
radiograph /ˈreɪdiɒɡrɑːf/ *noun*
وێنە (بە تیشک ب.ت. تیشکی X) ۞ عکس
radiographer /ˌreɪdiˈɒɡrəfə(r), US -ˈɑːɡ-/ *noun*
وێنەهەڵگر، شارەزا یان پسپۆڕی وێنەهەڵگری بە تیشک، تیشکەوێنەگر (بە دەزگای تیشکی X) ۞ متخصص پرتونگاری
radiographic *adjective*
سەربە تیشکەوێنەگری یا وێنەهەڵگری بە تیشک ۞ وابسته به پرتونگاری
radiography /ˌreɪdiˈɒɡrəfi, US -ˈɑːɡ-/ *noun*
وێنەهەڵگری بە تیشک، تیشکەوێنەگری ۞ پرتونگاری
radioimmunological *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە radioimmunology ەوە هەیە ۞ وابسته به رادیوایمونولوژی
radioimmunologist *noun*
زانا یان زانستیاری radioimmunology ۞ رادیوایمونولوژیست
radioimmunology *noun*
بەکارهێنانی شێوە یان تەکنیکە رادیۆلۆژیکی‌یەکان لە بواری پاراستن‌ناسی‌دا ۞ رادیوایمونولوژی
radioimmunoassayable *adjective*
لە تیشکەپاراستن‌پێوی‌هاتوو، پاراستن‌پێوی تیشکی دەکرێ ۞ قابل ایمن‌سنجی پرتوری
radioimmunoassay *noun*
تیشکەپاراستن‌پێوی، پاراستن‌پێوی تیشکی: پاراستن‌پێوی ماکێ کە لەباری تیشکدەرەیی‌یەوە نیشانە کراوە ۞ ایمن‌سنجی پرتوری
radioiodine *noun*
هەریەک لە نۆ ئیزۆتۆپی ئایۆدین یان یۆد ب.ت. یۆدی 131 و یۆدی 125 کە وەک شوێن‌دۆزی رادیۆئەکتیف لە توێژینەوە و چارەسەری و دەس‌نیشان‌کردنی کلینیکی‌دا بەکاردێن ۞ رادیوایودین
radioisotope /ˌreɪdiəʊˈaɪsətəʊp, US ˌreɪdioʊˈaɪsətoʊp/ *noun*
(کیمیا) هاوتای تیشکدەر یان رادیۆئەکتیف، تیشکەهاوجێ، ئیزۆتۆپیکی تیشکدەر یان رادیۆئەکتیف ۞ ایزوتوپ پرتوزا
radioisotopic *adjective*
سەربە radioisotope ۞ وابسته به ایزوتوپ پرتوزا
radiolaria /ˌreɪdɪə(ʊ)ˈlɛːrɪə/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) تیشکۆڵەیی‌یەکان، تیشکی‌یەکان [زۆر جۆر و لە لکی Actinopoda] (بنەڕەت: چکۆلینراوی *radius* ی لاتین "ray") ۞ رادیولاریا
radiolarian *noun, adjective*
(گیانەوەری) تیشکۆڵەیی، تیشکی ۞ رادیولارین
radiolocation *noun*
شێوەی دیاری‌کردنی هەڵومەرج یان بار و خێرایی شتێ بەهۆی رادار؛ دۆزینەوەی شتێ بە یارمەتی رادار ۞ رادیولوکاسیون
radiological *adjective*
1 تیشک‌ناسی‌یانە، سەربە تیشک‌ناسی 2 ماکە تیشکدەرەکان دەگرێتەوە ۞ 1 پرتوشناختی 2 شامل مواد رادیواکتیو یا پرتوزا
radiologically *adverb*
لەباری تیشک‌ناسی(یەوە) ۞ از لحاظ پرتوشناختی
radiologist /ˌreɪdiˈɒlədʒɪst, US -ˈɑːlə-/ *noun*
تیشک‌ناس ۞ پرتوشناس
radiology /ˌreɪdiˈɒlədʒi, US -ˈɑːlə-/ *noun*
تیشک‌ناسی ۞ پرتوشناسی
radiolucence *noun*, also radiolucency
تیشک‌تێوەچوویی، تیشک‌تێپەڕیوی ۞ رادیولوسنسی
radiolucent *adjective*
تیشک‌تێوەچوو، تیشک‌تێپەڕیو، (بە کەمی یان بە گشتی) تیشکی تێکی پیا تێدەپەڕێ: *radiolucent tissues* ۞ رادیولوسنت
radiolysis *noun*
تیشک‌شیکاری، شی‌کردنەوەی تیشکی، رادیۆلیز ۞ پرتوکافت، رادیولیز
radiolytic *adjective*
سەربە تیشک‌شیکاری یان شی‌کردنەوەی تیشکی

۞ وابسته به پرتوکافت

radioman *noun, pl.* radiomen
دەزگەوان یان کارپێکەری رادیۆ، رادیۆوان ۞ تکنیسین یا اپراتور رادیو

radiometer /ˌreɪdɪˈɒmɪtə/ *noun*
تیشکپێو ۞ پرتوسنج

radiometric /ˌreɪdiəʊˈmetrɪk, US -dioʊ-/ *adjective*
سەربە پێوانی تیشکدەرەوەیتی یان رادیۆئەکتیڤیتی، سەربە تیشکپێوی، تیشکپێوییانە (radiometrically (/ˌreɪdiəʊˈmetrɪkli, US -dioʊ-/ *adv* ۞ رادیومتریک، وابسته به پرتوسنجی

radiometric dating *noun*
تەمەنپێوی تیشکپێوی(یانە): شێوەیێکی دیاریکردنی تەمەنی ماک و شتەکانی سەرعەرز کە بنەرەتێکی ئەندامییان هەیە و لەسەر بنچینەی لێکهەڵوەشانی تیشکدەرەوەیە، وەک تەمەنپێوی بە کاربۆنی 14 یان تەمەنپێوی پۆتاسیۆم‌ـئارگۆن potassium-argon dating ۞ عمرسنجی پرتوسنجی، عمرسنجی پرتوسنجشی

radiometry *noun*
تیشکپێوی ۞ پرتوسنجی، پرتوسنجشی

radionics /ˌreɪdɪˈɒnɪks/ = electronics

radionuclide *noun*
نیوکلایدی تیشکدە(وە) یان رادیۆئەکتیڤ ۞ رادیونوکلید

radiopacity *noun*
تیشکبەندی ۞ پرتونارسانی

radiopaque /ˌreɪdɪəʊˈpeɪk/ *adjective,* also radio-opaque
تیشکبەند ۞ پرتونارسان

radiopacity *noun*
تیشکبەندی ۞ پرتونارسانی

radiopharmaceutical *noun, adjective*
n دەرمانێکی تیشکدەر یان رادیۆئەکتیڤ کە بۆ دەسنیشانکردن یان چارەسەری بەکاردێتێ *adj* سەربە دەوا و دەرمانی رادیۆئەکتیڤ ۞ رادیوفارماسیوتیکال

radiophone *noun*
تەلەفونی بێسیم یان بێتەل، تەلەفونی رادیۆیی ۞ تلفن بی‌سیم

radiophonic *adjective*
سەربە یان ئاماژە بەو دەنگەی کە بە شێوەی ئێلیکترۆنی بەرهەم هاتووە ۞ رادیوفونی

radiophoto *noun*
وێنەیێ کە بەهۆی رادیۆوە نێردراوە، وێنەی رادیۆیی ۞ تصویر رادیویی

radiophotograph *noun*
وێنەیێ کە بەهۆی رادیۆوە نێردراوە، وێنەی رادیۆیی ۞ تصویر رادیویی

radioprotection *noun*
تیشکپارێزی ۞ رادیوپروتکسیون

radioprotective *adjective*
تیشکپارێز، دژی کاریگەرییە زیانبارەکانی تیشکدانەوە دەتپارێزێ: *radioprotective* ***drugs*** ۞ رادیوپروتکتیو

radio range *noun*
داموەدەزگای رادیۆیی بۆ رێگادۆزینەوەی فڕۆکەکان navigation ۞ رادیو رینج

radioscope *noun*
تیشکدۆز، تیشکبین ۞ رادیوسکوپ

radioscopic *adjective*
سەربە تیشکدۆزی، سەربە تیشکبینی ۞ وابسته به رادیوسکوپی

radioscopy /ˌreɪdɪˈɑːskəpi/ *noun*
(فیزیک) تیشکدۆزی، تیشکبینی، رادیۆسکۆپی ۞ رادیوسکوپی

radiosensitive *adjective*
تیشکهەستیار، (هێندێ لە شانە یان زیندەوەرەکان) هەستیار سەبارەت بە کاریگەرییەکانی وزەی تیشکدانەوەیی radiant energy، وەک تیشکی ئێکس ۞ رادیوسنسیتیو

radiosensitivity *noun*
تیشکهەستیاری ۞ رادیوسنسیتیویتی

radiosonde *noun*
دەزگایێ لە ژوور باڵۆن (ی بێسوار unmanned) بۆ ناردنی زانیاری یان بارودۆخی کەشناسی بەهۆی رادیۆوە ۞ رادیوسوند

radio source *noun*
سەرچاوەی تیشکی: شت یان دیاردەیێکی گەردوونی وەک کاکێشان، پرتەئەستێرە pulsar، ئەستێرەئاسا quasar یان پاشماوەکانی supernova ێ کە شەپۆلە رادیۆییەکان لە خۆی دەرەدا ۞ رادیو سورس

radio spectrum *noun*
شەبەنگی تیشکی ۞ طیف پرتوی

radio-telephone *noun*
تەلەفونی وایەرلێس یان بێتەل، تەلەفونی رادیۆیی ۞ تلفن بی‌سیم

radio telescope *noun*
(ئەستێرەوانی) دووربینی تیشکی یان رادیۆیی ۞ تلسکوپ رادیویی

radiotherapeutic *adjective*
سەربە بەتیشک چارەسەرکردن ۞ وابسته به پرتودرمانگری

radiotherapist *noun*
بەتیشکچارەسەرکەر، رادیۆتراپیست ۞ پرتودرمانگر

radiotherapy /ˌreɪdiəʊˈθerəpi, US -oʊˈθe-/ *noun*
بەتیشک چارەسەرکردن ۞ پرتودرمانگری

radio transmitter *noun*
تیشکنێر، تیشکهەنێر ⬡ فرستندەی رادیویی

radio-ulna *noun*
تاکەئێسکێکە لە باڵ یان پەلی پێشەوەی وشکاوەکیی amphibian (وەک بۆق) ⬡ رادیواولنا

radio wave *noun*
شەپۆلی رادیۆیی: شەپۆلێکی کارۆتیسی یان ئێلیکترۆمەگناتیک کە خاوەنی درێژیی شەپۆل wavelength لە نێوان 1 میلیمیتر و 30,000 میترە یان بە لەرە و فریکوێنسی نێوان 10 کیلۆهێرتز و 300,000 مێگاهێرتز ⬡ موج رادیویی

radish /'rædɪʃ/ *noun*
(رووەکناسی) 1 توور، تفر، سەلکەتوور 2 بنج یان رووەکی توور [*Raphanus sativus*] ⬡ 1 تربچە 2 گیاە تربچە

radium /'reɪdiəm/ *noun*
(کیمیا) رادیۆم (بە ژ.گ. 88، ن. Ra) ⬡ رادیم

radium emanation = radon

radius /'reɪdiəs/ *noun, pl.* radii /-dɪʌɪ/ or radiuses
1 نیوەتیری بازنە، لاتیر 2 هێڵی نیوەتیرەیی 3 (توێکاری و گیانەوەرناسی) باسکەسەروو، باسکی سەروو، قوڵ 4 (مێروناسی) رەگی سەرەکی باڵی باڵندەیێ 5 مەودایێکی دیاریکراو لە هەر لایێکەوە: *They deliver to within a 5-mile radius of the store* (بنەڕەت: لاتین "ray ،spoke ،staff") ⬡ 1 شعاع دایرە 2 خط شعاعی 3 زند زبرین 4 رادیوس

radius vector *noun, pl.* radii vectores or radius vectors
(بیرکاری) هەڵگرەی نیوتیری یان نیوەتیرەیی ⬡ بردار شعاعی

radix /'radɪks, US 'reɪ-/ *noun, pl.* radices /-dɪsi:z/
1 (بیرکاری) بنەڕەت، بنەما، بنچینە 2 سەرچاوە، ژێدەر، چاڤکانی، ماک، بناوان 3 ریشە، رەگ، رەهـ (بنەڕەت: لاتین "رەگ") ⬡ 1 رادون 2 منشأ، منبع 3 ریشە

radome /'reɪdəʊm/ *noun*
گومەزەی رادار (تێکەڵەی dome + radar) ⬡ رادوم

radon /'reɪdɒn, US -dɑ:n/ *noun*
(گاز) رادۆن (بە ژ.گ. 86، ن. Rn) ⬡ رادون

radula /'radjʊlə/ *noun, pl.* radulae /-li:/ or radulas
(لە لەشنەرمیدا) رنەک، کرەک (بنەڕەت: لە لاتینی نوێوە بە واتای "scraper"، لە *radere* "کراندن to scrape") ⬡ رادیولا

radular *adjective*
رنەکی، کرەکی، سەربە رنەک، پێوەندی بە رنەکەوە هەیە ⬡ رادیولار

radwaste *noun*
پاشەڕۆی تیشکدەرەوە یان رادیۆئەکتیف ⬡ فضولات رادیواکتیو

RAF /ˌɑ:r eɪ 'ef, ræf/ *abbreviation* Royal Air Force
(لە بریتانیا) هێزی ئاسمانی پاتشایی ⬡ نیروی هوایی سلطنتی

raffia /'ræfiə/ *noun*
1 جۆرێ دارخورمای گەرمێنانی ئەفریکا و ماداگاسکار (گەڵاکانی زۆر درێژن [*Raphia*]) 2 ریشاڵی (گەڵای) دارەخورما (بۆ دروسکردنی کڵاو، سەوەتە، ژێرەخەرە و هتد) [*ruffia*] ⬡ 1 رافیا 2 لیف نخل

raffish /'ræfɪʃ/ *adjective*
هەرزە، چاوحیز، جلف، بلح، بێئابڕوو، سووک، ناجۆر: *He had a cosmopolitan, slightly raffish air* ⬡ جاهلمنش، جلف، جاهلمنشانە

raffishly /'ræfɪʃli/ *adverb*
جلفانە، هەرزانە، بێئابڕووانە ⬡ با جلفی

raffishness /'ræfɪʃnəs/ *noun*
هەرزەیی، جلفی، بێئابڕوویی، سووکی، ناجۆری ⬡ جاهلمنشی، جلفی

raffle[1] /'ræfl/ *noun*
بەختتاقیکردنەوە، هایبەخت، لاتێری، نێوکێشی، تیروپشک، پشکهەڵخستن ⬡ قرعەکشی

raffle[2] /'ræfl/ *noun*
زبل، زبڵوزاڵ، خشتوخاڵ، پاشەڕۆ ⬡ آشغال، فضولات

rafflesia /rə'fli:ʒɪə, US -'zɪə/ *noun*
جۆرێ گیای مشەخۆری ئیندۆنیزیایی و مالیزیایی، بە گوڵی زۆر زلەی تاقتاقەوە کە بۆنی کەلاک دەکا [توخم *Rafflesia*] ⬡ نوعی گیاە

raft[1] /rɑ:ft, US ræft/ *noun*
1 کەلەک (جۆرێ بەلەمی سادە) 2 کۆمەڵە کۆتەرەدار یان سەهۆڵی سەرئاو 3 جۆرێ بەلەمی بایی چکۆلە 4 بنچینەی کۆنکرێتی شیشبەندی خانوویێ ⬡ 1 کَلَک 2 و 3 رافت

raft[2] /rɑ:ft, US ræft/ *noun*
پێخوێن، دەلیایێ، برێکی زۆر، کۆگایێ ⬡ مقدار زیاد، یە عالمە

rafter[1] /'rɑ:ftə(r), US 'ræf-/ *noun*
دەستەک، ئالوودار، راژە ⬡ تیر سقف

rafter[2] /'rɑ:ftə(r), US 'ræf-/ *noun*
1 کەلەکساز 2 کەلەکەوان ⬡ 1 کلکساز 2 کلکران

raftered *adjective*
دارەڕاکراو، دەستەکلەسەردانراو، دەستەکبەند، دەستەکڕاخراو، دەستەکڕێز، راژەدار ⬡ دارای تیر سقف

rafting /'rɑ:ftɪŋ, US 'ræft-/ *noun*

کەلەکسواری، کەلەکئاژۆیی، کەلەکەوانی (ب.ت. وەکوو وەرزشێ) ❁ کلکرانی

raftsman *noun, pl.* raftsmen
کەلەکەوان ❁ کلکران

raft spider *noun*
جالجالووکە کەلەکە، جۆرێکی زلەی ئاوی [*Dolomedes* توخم] ❁ نوی عنکبوت

rag[1] /ræg/ *noun*
1 پەڕۆ، کۆنە، سیپاڵ، واڵا، شڕە، پەڕۆکۆن: *Use a piece of old rag* 2 (بە سووکایەتی) ڕۆژنامە، کۆڤار، بڵاونامە: *the local rag* 3 (rags) شڕە، جلی شڕە، شڕەوشاتاڵ، شڕەپەتوڕ، جلی پڕنۆڵ، سیپاڵەکۆن ❁ 1 کهنه 2 (با زبان تحقیر) روزنامه، نشریه 3 (در جمع) لباس پاره و پوره

rag[2] /ræg/ *noun*
شۆخی، گاڵتە، حەنەک، جەفەنگ ❁ مزاح، شوخی

rag[3] /ræg/ *noun*
1 تەلاشەبەردی زبری سەربان داپۆشین 2 (بریتانیا، هەروەها ragstone) ڕیزەلۆک ❁ راگ

rag[4] /rɑːg/ = raga

raga /ˈrɑːgə/ *noun*
ڕاگا (= جۆرێ موسیقای خۆماڵی کۆنی هیندی؛ بنەڕەت: لە سانسکریت، بە واتای "ڕەنگ، هەوا یان بەندی موسیقایی") ❁ راگا

ragamuffin /ˈrægəmʌfɪn/ *noun,* also raggamuffin
1 بەچکەسواڵکەر، منداڵی شڕەپۆش، کۆنەپۆش، کۆنەلەبەر 2 = ragga ❁ بچەگدا

rag-and-bone man /ˌræg ən ˈbəʊm mən/ *noun, pl.* -men
شڕەکڕ یان کۆنەکڕی دیوەرە ❁ سمسار دورەگرد

ragbag /ˈrægbæg/ *noun*
1 کیسەی بەرماوەی چێشت 2 (خوازە) چێشتی مجێور، تێکەڵوپێکەڵ، کۆمەڵەیێکی هەمەڕەنگ: *a -ag of ideas* ❁ 1 راگبگ 2 (مجازی) معجون

rag doll *noun*
بووکەپەڕۆ(پینە) ❁ عروسک پارچەای

rage /reɪdʒ/ *noun*
1 تووڕەیی، نارەحەتی، بەردبەباکردن، قەڵسی، غەیدین: *His face was dark with rage* 2 شێتی، دەلوویی 3 هەڵبەزینەوە، جۆش، خرۆش، هەڵچوون، داگیرسان، جۆشوخرۆش، تاوسەندوویی، کڵپە 4 میوانی بەزماوی ❁ 1 خشم 2 جنون 3 طغیان 4 مهمانی پرسروصدا

ragga /ˈrægə/ *noun*
ڕەگا (= جۆرێ موسیقای پاپ) ❁ رگا

raggamuffin = ragamuffin

ragged /ˈrægɪd/ *adjective,* also raggedy
1 فەتار، سیپاڵ، دڕاو، شڕە، شڕوور، کۆنە، فەتارفەتار، شندرووندر، شڕوپەتوڵ 2 شڕەپۆش، ڕووتە، ڕووتەڵە، قووتەڵە، ڕووتەڵ، کۆنەلەبەر 3 دانەدانە، گرنجگرنج، داپڕداپڕ، نارێک، بڕگەبڕگە، کونجیکونجی، گرنیگرنی، زبر، نەلووس، ناتەخت، نارێک 4 ناتەواو 5 گڕ، بۆڕ ❁ 1 پارەپورە 2 ژندەپوش 3 ناهموار، نامنظم 4 ناقص 5 کلفت

raggedly /ˈrægɪdli/ *adverb*
نارێکانە، بە شێوەیەکی نارێک ❁ به طور نامنظم

raggedness /ˈrægɪdnəs/ *noun*
1 فەتارفەتاربوون، سیپاڵی، دڕاوی، شڕەبوون، شڕووری، کۆنەیی، ڕووتەڵی، شڕەپۆشی، شڕوپەتوڵی، کۆنەلەبەری 2 دانەدانەیی، داپڕداپڕی، بڕگەبڕگەیی، گرنجگرنجی، گرنیگرنیبوون، زبری، نارێکی ❁ 1 پارەوپورگی، ژندەپوشی 2 ناهمواری

ragged robin *noun*
بێکەوک: جۆرێ campion ی گوڵپەمەیی [*Lychnis flos-cuculi*] ❁ نوعی گیاه

ragged school *noun*
خوێندنگای خۆڕایی، شڕەخوێندنگا ❁ مدرسەی مجانی

raggle-taggle *adjective*
(شڕو)شێواو، شپرزە، تێکەولێکە، ناتەرز، نارێکوپێک، شلوق، تێکەڵوپێکەڵ ❁ شلخته، نامرتب، آشفته

raggy (raggier, raggiest) = ragged

raging /ˈreɪdʒɪŋ/ *adjective*
1 توند، سەخت، بەرنەگیراو، زۆر، بەقەوەت، بێئەمان، بەژان 2 *a raging fire* :violent بەئێش، بەسوێ 3 (دەریا، ئاو و هتد) شەپۆلاوی، خرۆشاو ❁ 1 شدید 2 دردناک 3 متلاطم

raglan /ˈræglən/ *adjective, noun*
ڕەگلین، قۆلی ڕەگلین ❁ رگلان، آستین رگلان

ragman, *pl.* ragmen = rag-and-bone man

ragout /ræˈguː, US ˈræguː/ *noun*
ڕاگۆ (= جۆرێ چێشت کە لە تاسکەباب دەچێ) ❁ راگو

rag paper *noun*
کاغزی کەتانی ❁ کاغذ کتانی

ragpicker /ˈrægpɪkə(r)/ *noun*
(مێژوویی) شڕەفرۆش، کۆنەکۆکەرەوە، سیپاڵفرۆش ❁ کهنەفروش

ragstone = rag3 (sense 2)

ragtag /ˈrægtæg/ *adjective*
نارێک، پەنجل، شڕوشپرزە، شێواو، شپرزە، تێکەولێکە، بێسەروبەرە: *a ragtag band of rebels* ❁ نامنظم، بەهم‌ریختە

ragtag and bobtail *noun*
خەڵکی ئاسایی، جەماوەر، خەڵکی ڕەمەکی، ڕەشەوڕووتە، قەلەوقوتە، گەدەوگودە، لاتولووت، بەڕەلاوهەڕەلا ❁ مردم عوام

ragtime /ˈrægtaɪm/ *noun*

رەگتایم (= جۆرێ موسیقای جاز و هەڵپەڕکێ، سەرەتای سەدەی 20، ب.ت. بە پیانۆ لێدەدرا) ⟡ رگتایم

ragtop *noun*
(نافەرمی) ماشینی میچ‌نووشتاو ⟡ راگ‌تاپ

the rag trade *noun*
(نافەرمی) دروست‌کردن و فرۆشتنی جل‌وبەرگ (ب.ت. هی ژنان) ⟡ تولیدی و فروش لباس

ragweed /ˈrægwi:d/ *noun*
(رووەکناسی) راگوید (لە خێزانی daisy و دەبێتە هۆی پووشەتا hay fever لە هێندێ کەس‌دا [*Ambrosia artemisia*]) ⟡ راگوید

rag week *noun*
(لە بریتانیا) حەوتووی چاکەکاری ⟡ هفته‌ی احسان

ragwheel /ˈrægwi:l/ *noun*
موورچە، پێچکەی ددانەدار ⟡ چرخ دنده

ragworm *noun*
جۆرێ کرمی راوی، وەکو چەشکەی ماسی‌گران [*Nereis diversicolor*] و جۆرەکانی تر، خێزانی [Nereidae] ⟡ راگ‌ورم

ragwort /ˈrægwɜ:t, US -wɜ:rt/ *noun*
(رووەکناسی) گیایێ گوڵ‌زەرد لە تیرەی daisy [*Senecio jacobaea*] و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] ⟡ راگ‌ورت

rai /rʌɪ/ *noun*
شێوازێ موسیقای تێکهەڵکێشی توخمە خۆماڵی‌یەکانی عەرەبی و ئەلجەزیرەیی و راکی رۆژاوایی ⟡ رای

raid /reɪd/ *noun*
1 هێرش، شالاو، پەلامار، هێرشی ناکاو 2 چەپاو، راوڕووت، دزی: *an armed bank raid* ⟡ 1 یورش، حمله‌ی ناگهانی 2 سرقت

raider /ˈreɪdə(r)/ *noun*
1 هێرش‌بەر، پەلامارەدەر، شالاوبەر، هێرش‌کەر 2 (لەشکری) کۆماندۆ، سەربازی تایبەتی، سەربازی راهاتوو 3 راوڕووت‌کەر، دز، چەتە 4 کەشتی پەلامار(دەر) ⟡ 1 حمله‌کننده 2 تکاور 3 سارق 4 رایدر

raiding party *noun*
دەستەی هێرش، گرووپی پەلاماردان ⟡ گروه حمله

rail[1] /reɪl/ *noun*
1 رەیل، رێی ئاسن، ئاسنڕێ، رێگای ئاسن، شەمەندەفەر، کاروانە 2 نەردە، ساج، میل یان توولی کانزا 3 لێواری تەختەباگەر یان تەختەشەبۆل 4 کەللە (پارچەی ئاسۆیی چوارچێوەی درگا و پەنجێرە) ⟡ 1 ریل، راه‌آهن، قطار 2 نرده 3 ریل 4 پاسار

rail[2] /reɪl/ *noun*
شێلاقە [*Rallus* و توخمەکانی تر، خێزان [Rallidae] ⟡ آب‌چلیک

railcard /ˈreɪlka:d, US -ka:rd/ *noun*
کارتی (سەفەر بە) شەمەندەفەر (نرخی کەم‌تر) ⟡ کارت قطار

railer *noun*
تانەلێدەر، تەشەرخەر، توانج‌لێدەر ⟡ طعنه‌زننده

railhead /ˈreɪlhed/ *noun*
1 کۆتایی هێلی ئاسن، بن یان سەری هێل، شوێنێ لە رێی ئاسن کە رێگاکان لەوێوە لێ‌دەبنەوە یان دەس پێ‌دەکەن 2 دوورترین شوێن یان دوایین ناوچەی رەیل‌دانان یان رەیل‌کێشی ⟡ 1 پایان خط آهن 2 ریلهد

railing /ˈreɪlɪŋ/ *noun*
1 (زۆرتر railings) نەردە، مەترسی 2 سکالا، گازندە، شکات ⟡ 1 نرده 2 شکایت

raillery /ˈreɪləri/ *noun, pl.* railleries
شۆخی، گاڵتە، جەفەنگ، حەنەک، تیز، banter ⟡ مزاح، استهزا

railman, *pl.* railmen = railwayman

railroad /ˈreɪlrəʊd, US -roʊd/ = railway

railroad crossing = level crossing

railroader /ˈreɪlrəʊdə(r), US -roʊd-/ = railwayman

railroad tunnel *noun*
رەهەندێ رێی ئاسن، تونێلی رێگای ئاسن ⟡ تونل راه‌آهن

railway /ˈreɪlweɪ/ *noun*, also railroad
رێی ئاسن، هێلی ئاسن، ئاسنەڕێ، تۆڕی رێ یان رێگای ئاسن ⟡ راه‌آهن، خط آهن، شبکه‌ی راه‌آهن

railway carriage *noun*
واگۆنی رێی ئاسن ⟡ واگن راه‌آهن

railway engine *noun*
لۆکۆمۆتیف ⟡ لوکوموتیو

railway engineer *noun*
ئەندازیاری رێی ئاسن ⟡ مهندس راه‌آهن

railway line *noun*
هێلی ئاسن ⟡ خط آهن

railwayman /ˈreɪlweɪmən/ *noun, pl.* railwaymen
کرێکاری (کۆمپانیای) رێی ئاسن ⟡ کارگر راه‌آهن

railway station *noun*
وێستگەی رێی ئاسن ⟡ ایستگاه راه‌آهن

railway track *noun*
هێلی ئاسن، هێلی رێی ئاسن ⟡ خط آهن

raiment /ˈreɪmənt/ *noun*
(کۆن و وێژەیی) جل‌وبەرگ، شمەک، کنج، جل (بنەڕەت: کورت‌کردنەوەی *arrayment* بێ‌باو "dress, outfit") ⟡ جامه، لباس

rain /reɪn/ *noun*
1 باران، واران، بۆش، بارین، بارشت، وارشت، بارژن، رێژەی بارین 2 (خوازە) رەهێڵە، رێژنە، لێزمە، رفت 3 (rains) وەرزی باران، پەلەباران، وەرزەباران، کەژی باران، سەرپەل(ە)، بارانان

(ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ 1 باران، بارش 2 (مجازی) رگبار 3 (در جمع) فصل باران

rainbird *noun*
باڵندەبارانە؟ (دەوترێ نیشانەی بارینی بارانە) ۞ راین‌برد

rainbow /ˈreɪnbəʊ, US -boʊ/ *noun*
کۆلکەزێرینە، پەلکەزێرینە، کەلەستون، هۆرەوری، کەسکوسۆر، ئەستوونەزێرینە ۞ رنگین‌کمان

rainbow coalition *noun*
هاوبەندی کۆلکەزێرینەیی (یەکگرتنی سیاسی کۆمەڵ و گروپە جیاوازەکان) ۞ ائتلاف رنگین‌کمانی

rainbow runner *noun*
راکەرە کۆلکەزێرینە، ماسی‌یەرەنگینە، لە خێزانی jack هی دەریا گەرمەکانی جیهان [*Elagatis bipinnulata*] ۞ نوعی ماهی

rainbow trout *noun*
کەشینەی کۆلکەزێرینە، کەشینەرەنگینە، جۆرێکی زلە، رەسەنی رۆژاوای ئەمریکای باکووری [*Onchorhynchus mykiss*] ۞ قزل‌آلای رنگین‌کمان

rain check *noun*, take a rain check
1 بلیت یان تیکێتی دواتریش بەکارهاتوو، تیکێتی بارانی 2 با بمێنێتەوە بۆ وەختێکی‌تر، ئێستا نە (بۆ دواتر)، خستنە وەختێکی‌تر ۞ 1 بلیط بارانی 2 موکول به وقت دیگر

rain cloud *noun*
هەوری بارانی یان باراناوی، هەوری بارانڕێژ ۞ ابر بارانی

raincoat /ˈreɪnkəʊt, US -koʊt/ *noun*
بارانی، باراندانەدەر ۞ بارانی

raindrop /ˈreɪndrɒp, US -drɑːp/ *noun*
دڵۆپی باران، تنۆکی باران، تیف ۞ قطره‌ی باران

rainfall /ˈreɪnfɔːl/ *noun*
1 بارین، باران، بارزن، بارشت، وارشت 2 بارستایی بارشت ۞ 1 بارندگی 2 حجم بارندگی

rainfly *noun, pl.* rainflies
مێشەبارانە، مێروولە یا مۆرانەی باڵدار، پاش باران دەبینرێ ۞ راین‌فلای

rainforest /ˈreɪnfɒrɪst, US -fɔːr-, -fɑːr-/ *noun*
دارستانی بارانی ۞ جنگل استوایی

rain glass = barometer

rain gauge /ˈreɪn ɡeɪdʒ/ *noun*
بارانپێو ۞ باران‌سنج

rainless *adjective*
بێباران، بێبارشت، لێنەباریو، وشک ۞ بدون بارندگی

rainmaking *noun*
(باران)باراندن، دروستکردنی باران، بارانسازی ۞ استمطار

rainout /ˈreɪnaʊt/ *noun*
هەڵوەشاندنەوە یان پەکخستن لەبەر باران ۞ راین‌اوت

rain-pool *noun*
باراناو ۞ راین‌پول

rainproof /ˈreɪnpruːf/ *adjective*
باراندانەدەر، ئاودانەدەر، بارانگێڕەوە، بارانی ۞ ضد باران

rainspout *noun*
پلووسک ۞ ناودان

rainstorm /ˈreɪnstɔːm, US -stɔːrm/ *noun*
رەهێڵە، لێزمە، رێژنە، شەستەباران، شەستەرەهێڵە، گوژمی باران، بارانی گوژمەسەربەرەوخوار، تاوەباران، تافی، خوڕزم ۞ رگبار

rain tree *noun*
دارەباران: دارێکی زلەی گەرمێنانی ئەمریکا، تەلاش شوێن‌شوێن، زۆر وەک داری سەرشەقام دەچەقێنرێ [*Albizia saman*] ۞ راین‌تری

rainwash *noun*
بارانشۆر(کردن)، بارانشۆرکراو ۞ راین‌واش

rainwater /ˈreɪnwɔːtə(r), US -ˈwɑːtər/ *noun*
ئاوی باران، باراناو، واراناو: *a barrel for collecting rainwater* ۞ آب باران

rainwear /ˈreɪnweə(r), US -wer/ *noun*
جلی بارانی، بەرگی باران ۞ لباس بارانی

rainworm *noun*
کرمەبارانە: 1 جۆرێ کرم کە زۆرتر دوای باران دەردەکەوێ یان دیتەدەرێ 2 جۆرێ کرمی نیماتۆدی گلەژی کە مشەخۆری grasshopper ەکانە [*Mermis nigrescens*] ۞ نوعی کرم

rainy /ˈreɪni/ *adjective* (rainier, rainiest)
باراناوی، بارانی، پڕباران: *rainy weather* (raininess *n*) ۞ بارانی

rainy day *noun*
1 رۆژی بارانی 2 (خوازە) رۆژی تەنگانە، رۆژی مەبادا: *saving for a rainy day* (rainy-day *adj*) ۞ 1 روز بارانی 2 (مجازی) روز مبادا

raise /reɪz/ = rise

raised /reɪzd/ *adjective*
1 بەرز، بەرجەستە، زەق(دەبوو)، بەرزەوەبوو، هەستاو، قوتەوەبوو 2 هەڵاتوو (بە هەویرترش هەتا baking soda یان baking powder) ۞ 1 برآمده 2 ورآمده

raisin /ˈreɪzn/ *noun*
مێوژ، کشمیش (raisiny *adj*) بنەڕەت: لە لاتین *racemes* "بۆلەترێ" ۞ کشمش

raising /ˈreɪzɪŋ/ *noun*
بەرزکردنەوە، هەستاندن، بلیندکردن، هەڵێنان ۞ عمل بالابردن

raison d'être /ˌreɪzɒ̃ ˈdetrə, French ʀɛzɔ̃

dɛtʀ/ *noun*
هۆکاری بوون، هۆی مانەوە، پاساودانی بوون: *Work seems to be her sole raison d'être* ("reason for being" :بنەڕەت: لە فەرەنسییەوە) ۞ علت وجودی، توجیه وجود، علت بقاء

the Raj /rɑːdʒ, US rɑːʒ/ *noun*
سەردەمی دەسەڵاتداری بریتانیا لە هیند (بەرلە 1947) ۞ دوران حکومت بریتانیا در هند

Rajab *noun*
ڕەجەب: حەوتەمین مانگی ساڵی ئیسلامی (بنب عەرەبی) ۞ رجب

rajah *noun*, also raja/ˈrɑːdʒə/
راجا (سەرناوێ بۆ دەسەڵاتدار یان شای هیندوستان) ۞ راجه

raja yoga *noun*
شایوگا، جۆرێ یوگا بۆ مەهار یان دەسبەسەراگرتن بەسەر هۆش و هەستونەست ۞ راجا یوگا

Rajput /ˈrɑːdʒpʊt/ *noun*
ئەندامی چینی لەشکری یان میلیتاری هیندو، پێیان وایە لە بەرەی Kshatriya بن (بنەڕەت: لە سانسکریتی بە واتای "کوڕەشا") ۞ راجپوت

rake¹ /reɪk/ *noun*
درمغ، (مەیدانکێش)، خاکڕن، شانە، چەوکێش، شەپنە ۞ شنکش

rake² /reɪk/ *noun*
زوڵ، داوێنپیس، شەلوارپیس ۞ فاسق

rake³ /reɪk/ *noun*
1 لێژ، تەلان، خوار، سەرەوخواری 2 لاربوونەوە، خواربوونەوە، بەلاداکەوتن 3 لێژایی تەرکی شانۆ یان هۆل (تیاتر و سینەما) ۞ 1 شیب 2 کجشدگی 3 شیب کف سالن

rake⁴ /reɪk/ *noun*
ژمارەی ئەو عەرەبانە و واگۆنانەی کە پێکەوە جووتن ۞ ریک

raked /reɪkt/ *adjective*
(تکنیکی) لێژ، خێس، سەرەوخوار، لار، خوار، لاپێ: *raked seating* ۞ دارای شیب، کج

rake-off *noun*
(نافەرمی) بەش، قازانج، خێر، ڕیزە (بە ڕێگایەکی نادروستەوە): *She got a 5% rake-off from the deal* ۞ سهم، سود، پورسانت

raki /rəˈkiː, US ˈrɑki/ *noun*
جۆرێ خواردنەوەی ئەلکولی توند، لە ڕۆژهەلاتی نێوەڕاست و ڕۆژهەلاتی ئەورووپا ساز دەکرێ ۞ راکی

rakish /ˈreɪkɪʃ/ *adjective*
1 جوان، شیک(وپیک) 2 لار، خوار 3 داوێنتەڕ، داوێنپیس، زوڵ، پیس، جلف، هەرزە، بلح 4 ناپێبەند بە ڕێوشوێن و نەریتی کۆمەلگا ۞ 1 شیک 2 کج 3 فاسد، جلف 4 غیر مقید به عرف یا سنت اجتماعی

rakishly /ˈreɪkɪʃli/ *adverb*
جلفانە، ئەتکانە، هەرزانە، زوڵانە: *He smiled rakishly* ۞ به طور جلف

rakishness /ˈreɪkɪʃnəs/ *noun*
1 جلفی، بلحی، ئەتکی، هەرزەیی 2 لاری، خواری ۞ 1 جلفی 2 کجی

raku /ˈrɑːkuː/ *noun*
جۆرێ گلێنەی لۆعابی ژاپۆنی، بۆ tea ceremony ۞ راکو

rale /rɑːl/ *noun*, usu. rales
(پزشکی) سیخەسیخی سنگ ۞ خسخس سینه

rall. = rallentando

rallentando /ˌrælənˈtændəʊ, US -doʊ/ *adjective, adverb, noun*
(موسیقا) بەرەبەرە بەرەو خاوبوونەوە ۞ رالنتاندو

rally /ˈræli/ *noun*, *pl.* rallies
1 کۆبوونەوە، کۆمبین، جڤین 2 خۆپیشاندان، ڕێپێوان 3 چا(ک)بوونەوە، سارێژبوونەوە، هێزگرتنەوە، خووزتێهاتنەوە، بەهێزبوونەوە، خۆگرتنەوە 4 پێشبڕکێی ماشین، ڕالی (لە تێنیسدا) 5 بەرزبوونەوە (هەستان)ی نرخ دوای کەوتنی ۞ 1 اجتماع 2 تظاهرات 3 بهبود، تجدید قوا 4 رالی 5 افزایش قیمت‌ها بعد از کاهش آن

rallying *noun*
وەرزشی لێخوڕینی ماشینەکانی ڕالی ۞ رالینگ

rallying cry *noun*
دروشمی یەکێتی یان یەکگرتوویی، war cry ۞ شعار وحدت

rallying point *noun*
1 هێمای یەکێتی 2 شوێنی کۆبوونەوە ۞ 1 نماد وحدت 2 محل تجمع

ram /ræm/ *noun*
1 (ئەستێرەوانی) کەلووی بەرخ، بەران، بەختە، تگل 2 ڕام، کەشتی شەڕکەری شاخدار، شاخی کەشتی شەڕکەر 3 دەزگای ئاوهەلێنان 4 قەلاڕووخێن، کەللەبەران (battering ram) 5 ترومپا، دەزگای ئاوهەلکێشان 6 (تکنیکی) چەکوش (دەستەک داکوتاندن) ۞ 1 برج حَمَل، قوچ 2 رام 3 دژکوب 4 تلمبه 5 کوبه

RAM /ræm/ *abbreviation* 1 Random-Access Memory 2 Royal Academy of Music
1 (کامپیوتر) ڕەم (یادگە یان مێموری بە دەسپێراگەیشتنی هەڕەمەکی(یەوە، یان ڕاستەوخۆ) 2 (لە بریتانیا) ئاکادیمیای پاتشایی (بۆ) موسیقا ۞ 1 رم 2 آکادمی سلطنتی موسیقی

Rama *noun*, Sanskrit *Rāma*
راما، ڕامە (گۆی سانسکریتەکەی) ۞ راما

ramada *noun*
ڕامادا، کەپرە: پەناێکی مێچدار بەلام لاکانی ئازاد بێ ۞ رامادا

Ramadan /'ræmədæn, US ˌræmə'dæn/ *noun*, also -madhan /-zan/
ڕەمەزان: نۆیەمین مانگی ساڵی ئیسلامی ۞ رمضان

Ramapithecus /ˌrɑːmə'pɪθɪkəs/ *noun*
بووبەردی مەیموونی شێوەمرۆڤ، لە نیشتووەکانی سەردەمی Miocene لە باشووری ڕۆژاوای ئاسیا و ڕۆژهەڵاتی ئەفریکا دۆزراوەتەوە (بنەڕەت: لە ناوی خودای هیندی *Rama* + یۆنانی *pithēkos* "مەیموون") ۞ راماپیتکوس

ramble /'ræmbl/ *noun*
گەڕان، پیادەڕوی، گەردش، سووڕانەوە، پیاسە، ڕاوێچکە، قەدەملێدان، ڕێگاڕەوی: *to go for a ramble in the country* ۞ گردش، نزهت

rambler /'ræmblə(r)/ *noun*
1 پیادەڕەو، ڕێگاڕەو، پیاسەچی، پیاسەکەر، قەدەملێدەر 2 ڕووەکی پیاهەڵچوو یان پیاهەڵگەڕاو ۞ 1 گردش‌کننده 2 گیاه رونده

rambling /'ræmblɪŋ/ *adjective, noun*
1 *adj* (نووسراوە، وتار و هتد) بێ‌سەروبەر، پێوەندی پێکەوەنەبوو، شێرزە 2 (خانووبەرە، شەقام و هتد) کوناوکون، هەزار بە هەزار، شلوق، پێچەڵاوپێچ 3 (ڕووەک) پیاهەڵچوو، پیاهەڵگەڕاو، پیاسەرکەوتوو *n* 1 گەڕان، سووڕانەوە، ڕاوێچکە، ڕێگاڕەوی، پیاسە 2 (ramblings) هەڵیت‌وپلیت، حەلەق‌ومەلەق، هیچەکەوپووچەکە، هاتەران‌وپاتەران، تڕەهات ۞ *adj* 1 بی‌ربط 2 تو در تو، پیچ در پیچ 3 (گیاه) رونده *n* 1 پیاده‌روی، گردش 2 (در جمع) مزخرفات

Rambo /'ræmbəʊ/ *noun*
1 ڕامبۆ (پیاوی بەهێز و توندوتیژ، لە ناوی قارەمانی ڕۆمانی یەکەمین خوێن *First Blood* (1982) دەیڤید مۆرێل David Morrell، بەشی دوو (1985) و بەشی سێیەکەی (1988، کە لەواندا Sylvester Stallone سیلڤێستێر ستالۆنە ڕۆڵی گێڕاوە) ۞ رامبو

rambunctious /ræm'bʌŋkʃəs/ = rumbustious

rambutan /ram'b(j)uːt(ə)n/ *noun*
1 جۆرێ میوەی سووری ئەندازەخورمای داری مالیزیایی ئەو میوەیە 2 ئەو دار یان درەختە [*Nephelium lappaceum*] ۞ رامبوتان

ramekin /'ræməkɪn/ *noun*, also ramequin
قاپی یەک‌کەسە، کاسەی یەک‌کەسە ۞ رامکین

ramen /'rɑːmɛn/ *noun, pl.*
(لە ئاشپەزی ڕۆژهەڵات‌دا) هەریشتەی زووساز ۞ رامن

ramie /'rami/ *noun*
1 ڕیشاڵی گیایی (بۆ بەرهەمهێنانی کوتاڵ و پارچە بەکاردێنرێ) 2 گیایێ لە تیرەی nettle کە ئەو ڕیشاڵە دەگرێ، ڕەسەنی گەرمێنانی ئاسیا [*Boehmeria nivea*] ۞ 1 الیاف گیاهی 2 رامی

ramification /ˌræmɪfɪ'keɪʃn/ *noun*
1 لێ‌بوونەوە، لق‌لێ‌بوونەوە، لق، لک 2 ئاکام، ئەنجام، پێناژۆ ۞ 1 انشعاب، شعبه، شاخه 2 پیامد

ramiform *adjective*
پڕلق، لق‌لێ‌وەبوو، لقاوی، لق‌لق، لق‌ئاسا، لکی ۞ متشعب، شاخه‌وار

ramin /ra'miːn/ *noun*
سەختەدارێکی دارستانە زەلکاوەکانی مالیزیا، دارێکی سووکی پەمەیی هەیە [*Gonystylus bancanus*] ۞ رامین

ramjet *noun*
جۆرێ بزوێنە یان مۆتۆری جێت ۞ رام‌جت

rammy *noun, pl.* rammies
(سکاتلەند) شەڕوکێشە، دمەقڕە، گێچەڵ، کێشمەکێش، شەڕ، مشت‌ومڕ، کێشە، جووڕە، قڕە ۞ دعوا، نزاع، اختلاف، کشمکش

ramose /'rəɪməʊs/ *adjective*, also ramous
پڕلق، لق‌لێ‌وەبوو، لقاوی، پەل‌پەل، پەل‌هاویشتوو: *a ramose sponge* ۞ متفرع

ramp /ræmp/ *noun*, also slip road
1 لێژی پێک‌بەست، سەرەولێژی پێک‌بەستنەوە، لێژەڕێ، سەرەولێژی 2 (فڕۆکە) پلیکانی پیاسەرکەوتن یان پێچکەدار، پلیکانی گەڕۆک، نەردیوانی پیاسەرکەوتن 3 جێگای ڕاگرتنی فڕۆکە 4 لاپاڵ، تەلان 5 پێچ 6 پێچی پلیکان، سەرپلیکان ۞ 1 شیب‌راهه 2 پلکان متحرک 3 جای پارک هواپیما 4 سرازیری 5 پیچ 6 پاگرد

rampage /'ræmpeɪdʒ/ *noun*, go on the ramp
هۆڤی‌گەری، دڕندەیی، توندوتیژی، دڕندایەتی ۞ وحشی‌گری، خشونت

rampageous /ræm'peɪdʒəs/ *adjective*
سەربزێو، دڕ، دزندە، هۆڤ ۞ متمرد، وحشی

rampancy /'ræmpənsɪ/ *noun*
1 تەنینەوە، بڵاوبوونەوە، داگرتن 2 هەڵچوون، (جۆش و)خرۆش، خرۆشان ۞ 1 شیوع 2 طغیان

rampant /'ræmpənt/ *adjective*
1 (نەخۆشی، تاوان و هتد) بڵاوەبوو، دەس‌بەسەردانەگیراو، داگرتوو، تەنیو، تەشەنەکردوو 2 (گیاوگژ) پڕ، بەیەکاداو، چڕ، زووزووهەڵداو 3 (گیانەوەر) لەسەر دووپێ، لە پەلاماردان‌دا، لەبۆهاتن‌دا، لە خۆتێ‌هەڵکردن‌دا، لە تێ‌ڕۆهاتن‌دا ۞ 1 شایع 2 پرپشت 3 در حال حمله

rampantly /'ræmpəntli/ *adverb*
بە شێوەیەکی بڵاوەبوو، داگرتووانە، تەشەنەکردووانە ۞ به طور شایع

rampart /'ræmpɑːt, US -pɑːrt/ *noun*
1 شوورە، شوور، باروو، دیوارەخۆڵ 2 (خوازە) بەرگری، پاراستن، شتی بەرگری یان پاراستن،

پاریزه ۞ 1 بارو 2 (مجازی) دفاع، حفاظت، حفاظ

rampion /ˈræmpɪən/ *noun*
(رووه‌کناسی) جۆرێ bellfower ی گوڵشین [*Campanula rapunculus* (مەدیتەرانەیی) و تۆخمی *Phyteuma*] ۞ رامپیون

ram-rider *noun*, also ram-rid
رام‌رایدێر، رەم‌ریدێر ۞ رام‌رایدر

ram-riding *noun*
رام‌رادینگ (تاوانی لێخوڕینی ماشێنی بەنێو شووشەبەندی دووکانێ بە مەبەستی دزینی شتەکانی) ۞ رام‌رادینگ

ramrod /ˈræmrɒd, US -rɑːd/ *noun*
(تفەنگ) شیش، سمە، میل ۞ سنبه

ramshackle /ˈræmʃækl/ *adjective*
1 لەق، لەرزۆک، ناسەقامگیر، رووخەک، ناپایەدار، ناجێگیر 2 رووخەک، رووڵەتەپین، کۆنە، شڕ، چەپەرەشر، داشقەشکاو، رزیو ۞ 1 متزلزل 2 زهواردررفته، قراضه

ramshorn snail /ˈramzhɔːn/ *noun*
جۆرێ snail ی لەیەکەتەختی پێچ‌پێچۆکەیی [خێزان Planorbidae: زۆر جۆرن] ۞ رام‌شورن اسنایل

ramsons /ˈrams(ə)nz/ *noun, pl.*
جۆرێ گیای دارستانی گەلاپانی ورشن، بە سەرەگوڵی سپی‌یەوە، سیرەکێویلە [*Allium ursinum*] ۞ رامسونز

ramus /ˈreɪməs/ *noun, pl.* rami /ˈreɪmʌɪ, ˈreɪmiː/
1 (تویکاری و گیانەوەرناسی) لک 2 (باڵندەناسی) نووکی پەڕ (بنەڕەت: لە لاتینەوە بە واتای "لک branch") ۞ راموس

ran /ræn/ = past of run

RAN *abbreviation* Royal Australian Navy

ranch /rɑːntʃ, US ræntʃ/ *noun*, also rancho
1 (ب.ت. لە ئەمریکا و کەنەدا) مووچە و مەزرای (بەخێوکردن یان) راگرتنی ئاژەڵ 2 (لە لێکدانا) ـراگری، ـراگرتن، ـداری، ـبەخێوکردن 3 (ئەمریکا، هەروەها ranch house) ماڵ یان خانووی یەک‌نهۆم ۞ 1 مزرعەی دام‌داری 2 ـداری 3 خانەی یک‌طبقه

rancher /ˈrɑːntʃə(r), US ˈræntʃər/ *noun*, also ranchero (*pl.* rancheros)
ئاژەڵدار، ئاژەڵبەخێوکەر، پاتاڵدار، پاتاڵراگر، (لە لێکدانا) ـراگر، ـدار، ـبەخێوکەر ۞ دام‌دار، ـدار

ranch house = ranch3

ranching /ˈrɑːntʃɪŋ, ˈræntʃɪŋ/ *noun*
ئاژەڵداری، پاتاڵداری، راگرتنی ئاژەڵ، (لە لێکدانا) ـراگری، ـداری، ـراگرتن، ـبەخێوکردن ۞ دام‌داری، ـداری

ranchman, *pl.* ranchmen = rancher

rancid /ˈrænsɪd/ *adjective*
بۆیا، بۆنگرتوو، گەنیو، بۆگەن‌بوو، ترشاو، خراپ‌بوو، (بۆن) ناخۆش، بۆگەن: *rancid butter* ۞ فاسدشده، (بو) نامطبوع

rancidity /rænˈsɪdəti/ *noun*
بۆیایی، بۆنگرتوویی، گەنیوی، ترشاوی، بۆگەن‌بوویی، خراپ‌بوویی ۞ فاسدشدگی

rancorous /ˈræŋkərəs/ *adjective*
کیناوی، رقاوی، قینلەزگ، بوغزاوی، کینەلەزگ، کیناوی‌یانە: *a rancorous legal battle* ۞ کینه‌توز، کینه‌توزانه

rancorously /ˈræŋkərəsli/ *adverb*
کینەلەزگانە، کیناوی‌یانە ۞ کینه‌توزانه

rancorousness /ˈræŋkərəsnəs/ *noun*
کیناوی‌بوون، رقاوی‌بوون، قینەبەری، قینلەزگی، کینەلەزگی ۞ کینه‌توزی

rancour /ˈræŋkə(r)/ *noun*, US rancor
bitterness کینە، بوغز، قین، قینەبەری، دوژمنی، ۞ کینه

rand[1] /rænd, in South Africa, commonly rɑːnt/ *noun*
1 راند: یەکەی بنەڕەتی پارەی ئەفریکای باشووری، بەرامبەر بە سەد 2 cent سنوور، تخوب 3 پەراوێز، کەنار، لێوار ۞ 1 راند 2 مرز 3 حاشیه، لبه

rand[2] /rænd/ *noun*
باریکە یان تیزماڵکە چەرمی پشتەوەی کەش یان پۆتین ۞ راند

R & B /ˌɑːr ən ˈbiː/ *abbreviation* Rhythm and Blues
ریتم ئەند بلوز ۞ آربی

R and D /ˌɑːr ən ˈdiː/ *abbreviation* research and development
توێژینەوە و پەرەسەندن ۞ تحقیق و توسعه

randily /ˈrændɪli/ *adverb*
بە شێوەیەکی حەشەری، حەشەری‌یانە، سوورەوەکردووانە، کلپەکردووانە ۞ بەطور حشری

randiness /ˈrændinəs/ *noun*
حەشەری‌بوون، حەشەریتی، سوورەوەکردن، گڕگرتن ۞ حشری بودن

random /ˈrændəm/ *adjective*
هەرەمەکی، رەمەکی، گوترەیی، بێ‌پلان، بێ‌نەخشە، بێ‌مەبەست، بێ‌رێکخستن، هەڵکەوتی، بێ‌بەرنامە، بەختەکی، شپرزە، نارێک(وێک): *the random killing of innocent people* ۞ تصادفی

random access *noun*
(کامپیوتێر) دەس‌پێراگەیشتنی راستەوخۆ یان هەرەمەکی، پێ‌گەیشتنی هەرەمەکی ۞ دستیابی تصادفی

random access memory = RAM

random distribution *noun*

بڵاوکردنەوەی هەڕەمەکی یان ڕەمەکی ۞ توزیع تصادفی یا اتفاقی

random fusion *noun*

یەکگرتنی هەڕەمەکی یان ڕەمەکی ۞ امتزاج تصادفی

randomization *noun*, also randomisation

هەڕەمەکاندن، هەڕەمەکی کردن، ڕەمەکی‌کردن ۞ تصادفی کردن

randomizer *noun*

هەڕەمەکێنەر، هەڕەمەکی‌کەر، ڕەمەکی‌کەر ۞ تصادفی‌کننده

randomly /'rændəmli/ *adverb*

هەڕەمەکی‌یانە، بە (شێوەیەکی) هەڕەمەکی، بە گۆترەیی، بە شێوەیەکی نارێک ۞ بە طور تصادفی، به طور نامنظم

randy /'rændi/ *adjective* (randier, randiest)

1 حەشەری، سووروەوەکردوو، کڵپەکردوو، گڕگرتوو: 2 *to feel/get randy* (کەسێ) تووند، توندوتیژ، دڕ ۞ 1 حشری 2 خشن

ranee /'rɑːniː/ *noun*, also rani

ڕانی (شا یان شاژنی هیندوویی، بێوەژن یان ژنی ڕاجا) ۞ رانی

rang /ræŋ/ = past of ring

rangatira /ˌraŋgə'tɪərə/ *noun*

سەرۆک یان بەگزادەی مائۆری ۞ رئیس یا نجیب‌زاده‌ی مائوری

range /reɪndʒ/ *noun*

1 زنجیرە، ڕیزە، بەندەڵەبەند، لێزگە 2 ڕیز 3 پۆل، دەستە 4 گۆڕەپانی تیرخستن، مەیدانی تیر، تیراوێژ، گۆڕەپانی مەشق، تیربڕ، ماوەبڕ، تفەنگاوێژ 5 دەنگەوار، بڕی دەنگ، مەودای دەنگ 6 مەڵبەند، مەیدان، گۆڕەپان، پانتایی، ڕاخستە، ماوە، ئارا، بوار 7 دەس‌پێ‌ڕاگەیشتن 8 جێ‌ڕاو، ڕاوگە 9 جێ‌لەوەڕ، لەوەڕگە 10 (چێشت‌لێنان) گاز 11 هەڵسووکەوت، سەروخوار (نرخ)، ڕیزەی گۆڕان 12 (ڕووەک یان گیانەوەری) ژینگە، جێگای حەوانەوە 13 مەودای نێوان کامێرا و بەرویتە ۞ 1 رشته، سلسله 2 صف 3 طبقه 4 میدان تیر، تیررس 5 صدارس 6 دامنه، حوزه، میدان، گستره 7 دسترسی 8 شکارگاه 9 چراگاه 10 اجاق 11 کاهش و افزایش قیمت 12 زیستگاه 13 رینج

rangefinder /'reɪndʒfaɪndə(r)/ *noun*

(دووربینی وێنەگری، چەک و هتد) مەوداپێو، دووری‌پێو، مەودادۆز ۞ مسافت‌یاب

ranger /'reɪndʒə(r)/ *noun*

1 (لە ئەمریکا) کۆماندۆ، سەربازی ڕاهاتوو 2 (لەئەمریکا) پۆلیسی سوارە 3 (لە بریتانیا) گارد یان نۆبەداری دارستان (یان پارک) 4 (Ranger) (لە بریتانیا) کچی پێشەنگ ۞ 1 تکاور 2 پلیس سواره 3 نگهبان جنگل 4 (با R) دختر پیشاهنگ

range of mountain *noun*

زنجیرەچیا، لێزگەکێو، ڕیزەشاخ ۞ رشته‌کوه

rangy /'reɪndʒi/ *adjective* (rangier, rangiest)

(قیافە) درێژ و باریک، بەلەباریکە، تیشکەڵە ۞ دراز و باریک

rani /'rɑːniː, US rɑː'niː/, *pl.* ranis = ranee

ranitidine /ra'nɪtɪdiːn, US -'nʌɪt-/ *noun*

(پزشکی، دەرمان) ڕانیتیدین $C_{13}H_{22}N_4O_3S$، هاوتایبەتمەندی ئانتی‌هیستامین ۞ رانیتیدین

rank[1] /ræŋk/ *noun*

1 ڕیز، هێڵ، قەتار، کاروان 2 چین، توێژ، پۆل 3 پلەوپایە، مەقام، ئاست، پایە، پلە، شان، پۆست، پێگە: 4 *officers of junior/senior rank* (ranks) سەربازان (بەدەر لە ئەفسەران): *He* 5 *served in the ranks for most of the war* خەڵکی ئاسایی 7 - taxi rank ۞ 1 ردیف 2 طبقه 3 مقام، شأن، منزلت 4 (در جمع) سربازان 5 مردم عادی

rank[2] /ræŋk/ *adjective*

1 (بۆن، چێژ و هتد) ناخۆش، بۆگەن 2 تەواو، ڕەبەق، بێ‌ئەملاوئەولا: *an example of rank* 3 *stupidity* (ڕووەک) پڕ، چڕ، بەپیت، بەیەکاداو 4 زەق، ئاشکرا، دیار ۞ 1 نامطبوع 2 مطلق، محض 3 (گیاه) انبوه 4 فاحش

rank and file *noun, adjective*

n (ڕێکخراوە، پارتی و هتد) ئەندامانی ئاسایی، ئەندامانی سادە، ئەندامە سادەکان 2 سەربازانی ئاسایی، سەربازە سادەکان 3 جەماوەر، خەڵکی ئاسایی *adj* ئاسایی، سادە ۞ *n* اعضای عادی 2 سربازان عادی 3 مردم عادی *adj* عادی، ساده

ranker *noun*

1 سەربازی سادە یان ئاسایی 2 کەس یان گیانەوەر لە چین و پلەیێکی تایبەتی‌دا (زۆرتر لە لێکدانا) ۞ 1 سرباز عادی 2 رانکر

ranking /'ræŋkɪŋ/ *noun, adjective*

n پلەوپایە، پۆست، ئاست، پێگە، پایە، شوێن، جێگا، پایەبەرز *adj* خاوەنی پایەیەکی تایبەتی (وەکوو ئەفسەرانی پایەبەرز) ۞ *n* مقام، مرتبه، مکان، عالی‌رتبه *adj* دارای رتبه‌ی خاص

ranking officer *noun*

ئەفسەری پایەبەرز ۞ افسر ارشد

rankly /ræŋkli/ *adverb*

بە شێوەیێکی بۆگەن، بۆگەنانە ۞ به طور زننده

rankness /ræŋknəs/ *noun*

بۆگەنی، ناخۆشی، تیژی ۞ زنندگی

rank outsider *noun*

(پێشبڕکێ، ڕقەبەرایەتی و هتد) نەیاری بەختکوێر ۞ رقیب بدون بخت پیروزی

ransacker /'rænsækə(r)/ *noun*
1 پشکێنەر، وردەوەبوو، وردگەڕ 2 تالانچی، رووتکەرەوە، راوڕووتکەر ۞ 1 جستجوگر 2 غارتگر

ransom /'rænsəm/ *noun*
1 باج، سەربایی: *a ransom demand/note* 2 (گیراو یا بارمتە) بەردان، رزگارکردن، ئازادکردن، کڕینەوە ۞ 1 فدیە 2 آزادسازی، خرید

rant /'rænt/ *noun*
زمانبازی، قسەی هەڵیتوپلیت کردن (rant and rave: هەرا و هوریا نانەوە، گوڕە و هەرا سازکردن، قرمەقرم کردن، دەنگەدەنگنانەوە) ۞ لفاظی، یاوەسرایی

ranter /'ræntə(r)/ *noun*
خۆهەڵکێش، هاڕەوگیفن، تاریفخۆدەر، پیاهەڵکاڵاو، هەڵشاخاو ۞ رجزخوان، پرخاشکنندە

ranting /'ræntɪŋ/ *noun*
خۆهەڵکێشان، پیاهەڵکاڵان، هەڵشاخان، شیڕاندن، نەڕاندن (rantingly /'ræntɪŋli/ *adv*) ۞ رجزخوانی، پرخاش

rantipole *adjective*
هەرزە، بێئابڕوو ۞ هرزە

ranunculaceous /rə,nʌŋkjʊ'leɪʃəs/ *adjective*
(رووەکناسی) تیرەگوڵەمێلاقەیی، رەبەنۆکی ۞ آلالەای

ranunculus /rə'nʌŋkjʊləs/ *noun*, ranunculuses or ranunculi /-lʌɪ, -liː/
رووەکێکی تیرەیی کە buttercup و water crowfoot پێقالاوی ئاوی دەگرێتەوە [توخم Ranunculus: زۆر جۆرن] ۞ نوعی گیاه

rap /ræp/ *noun*
1 (دەنگی) تەقە، لێدان، پیاکێشان (سووک) 2 سەرکۆنە، بەسەرداهاتن، پیاهەڵکاڵان 3 (خوازە) بە ئەندازەی سەرە دەرزییێ 4 (نافەرمی، ئەمریکا) لێدان یان دوانی بەربوورە ۞ 1 تق، ضربە 2 ملامت 3 (مجازی) یک ذرە 4 (عامیانە) بحث یا صحبت فی‌البداهە

rapacious /rə'peɪʃəs/ *adjective*
1 بەرچاوتەنگ، بەتەماح، بەخیل، چڵێس، ravenous 2 تالانکەر، راوڕووتکەر 3 بەرچاوتەنگانە، چڵێسانە، بەخیلانە ۞ 1 حریص 2 یغماگر 3 حریصانە

rapaciously /rə'peɪʃəsli/ *adverb*
بەرچاوتەنگانە، چڵێسانە، بەخیلانە ۞ حریصانە

rapacity /rə'pæsəti/ *noun*
1 بەرچاوتەنگی، بەتەماحی، بەخیلی، چڵێسی، رژدی: *the rapacity of landowners seeking greater profit* 2 راوڕووت، کالەت، پۆر، چەپاو، تالان ۞ 1 حرص، آزمندی 2 غارت

rape[1] /reɪp/ *noun*
1 دەسدرێژی بە زۆر، زینای بە زۆر، پەلامار 2 (خوازە) وێرانی، کاولی، خاپووری ۞ 1 تجاوز بە عنف، زنای بە عنف 2 (مجازی) نابودی

rape[2] /reɪp/ *noun*
شەلەمی رۆنی، کەلەمەڕۆنە، قناولێ؟ [*Brassica napus*] ۞ شلغم روغنی

rape[3] /reɪp/ *noun*, often rapes
تڵتە یان لیتەی ترێ ۞ تفالەی انگور

rapeseed *noun*
توو یان دانی شەلەمی رۆنی، بۆ رۆن بەکاردێنرێ ۞ تخم شلغم روغنی

rapeseed oil *noun*, also rape oil
رۆنی توو یان دانی شەلەمی رۆنی ۞ روغن تخم شلغم روغنی

Raphael *noun*, Late Latin, from Greek *Rhaphaēl*, from Hebrew *Rŏphā'ēl*
رافائێل: ناوی یەکێ لە چوار فریشتەی گەورە ۞ رافائل

raphe /'reɪfi/ *noun*, *pl.* raphae /'reɪfiː/
(توێکاری و زیندەناسی) درزە (هی ئەندام یان شانەیێ)، درزەی ئاوەڵمە یان ئاولەمە (بنەڕەت: لە لاتینی نوێ، لە *rhaphē* یۆنانی "درز seam") ۞ رافی

raphide /'reɪfʌɪd/ *noun*
(رووەکناسی) دەرزیک: کریستالی دەرزیئاسا ئۆکسالاتی کالسیۆم، کە بە شێوەی هێشوو یان دەستە لە نێو شانەکانی هێندێ لە گیاکاندا هەیە (بنەڕەت: لە -*rhaphis*, *rhaphid* یۆنانییەوە "دەرزی") ۞ رافیدی، سوزنە

rapid /'ræpɪd/ *adjective, noun*
adj 1 خێرا، توند، گورج، گورجوگۆڵ، توندوتۆڵ، مەزبووت، هەڵسوور، چالاک، فرز: *rapid change/expansion/growth* 2 (ماشێن) تونرەو 3 زۆرلێژ، تەلان، لێژتوند 4 (چۆم) توندایی، خوڕایی، تافاو، تەوژمایی *n* (rapids /'ræpɪdz/) خوڕاو، خوڕ، خوڕێن، تافاو، تەوژماو، تونداو، لێژاو، قەڵبەزە ۞ *adj* 1 سریع، فرز 2 رپید 3 دارای شیب تند 4 رپید *n* (در جمع) تندآب

rapid-fire *adjective*
1 (چەک) لەسەریەکتەقاو، یەکسەرتەقاو 2 لە پەستا، پەیتاپەیتا، یەکسەرە، لەسەریەک، بێپسانەوە ۞ 1 رپیدفایر 2 بدون انقطاع، یکریز

rapidity /rə'pɪdəti/ *noun*, also rapidiness
خێرایی، توندی، گورجی: *the rapidity of economic growth* ۞ سرعت

rapidly /'ræpɪdli/ *adverb*
بە توندی، خێرا، توند، بە گورجی، گورج: *a rapidly growing economy* ۞ بە سرعت

rapid transit *noun*, also rapid transit system

سیستمی زووراگویستن (لەنێو شار و بەهۆی شەمەندەفەر) ۞ سیستم حمل و نقل سریع
rapier /ˈreɪpɪə(r)/ *noun*
شمشێر (درێژ و ناسک و دوودم) ۞ شمشیر
rapine /ˈrapʌɪn, US -pɪn/ *noun*
1 (وێژەیی) راورووت، چەپاو، کالەت، تالان، 2 داگیرکردن، زەوتکردن plunder ،pillage گرتن بە زۆر ۞ 1 غارت 2 غصب
rapist /ˈreɪpɪst/ *noun*
دەسدرێژکەر بە زۆر، پەلامارەدەر، دەسدرێژکەری سێکسی، نامووسبەر، زیناکاری بە زۆر ۞ متجاوز بە عنف، زانی بە عنف
rapparee /ˌrapəˈriː/ *noun*
(کۆن) ریگر یان سەربازی بەکرێگیراوی ئیرلەندی ۞ راپاری
rappee /raˈpiː/ *noun*
بڕنووتی درشت (لە گەلای تووتنی رەش) ۞ انفیەی درشت
rappel /raˈpɛl/ *noun*
هاتنەخوارە بە تەنافدا (لە هەڵدێرەوە) ۞ راپل
rappen /ˈrap(ə)n/ *noun, pl.* same
یەکەی پارەی ناوچەی ئەڵمانیزمانەکانی سویس و لیکتینشتاین Liechtenstein، بەرامبەر بە سەدیەکی فرانکی سویس ۞ راپن
rapper /ˈræpə(r)/ *noun*
درگاژەنە، چەکوشی درگا، درگاکوت، گوهارۆک ۞ کوبە
rapport /ræˈpɔː(r)/ *noun*
پێوەندی نزیک، (باش)لێکگەیشتن، ئارا، پێوەندی دۆستانە ۞ حسن تفاهم
rapporteur /ˌræpɔːˈtɜː(r), US -pɔːrˈt-/ *noun*
(فەرەنسی) لێکۆڵەر (لەسەر کێشەیێ) ۞ راپورتیر
rapprochement /ræˈprɒʃmɒ̃, ræˈprəʊʃmɒ̃, US ˌræproʊʃˈmɑːn, -prɑːʃ-/ *noun*
(فەرەنسی) دۆستایەتی سەرلەنوێ، ئاشتبوونەوە، ئاشتی، لێکنزیککەوتنەوە، تەبایی ۞ آشتی
rapscallion /rapˈskalɪən/ *noun*
(کۆن یان بەشۆخی) کەسێکی بێشەرەف یان سووکوچرووک، چەپەڵ ۞ آدم رذل
rap sheet *noun*
تاوانامە (= لیستەی راگیراو لە لایەن پۆلیسەوە لەمەڕ چالاکی تاوانکارییەکانی کەسێ) ۞ راپ شیت
rapt /ˈræpt/ *adjective*
1 نوقم، راکێشراو، ئاگالەهیچ شتێنەبوو، لە مالیبیردا، بیربردووەوە، دڵبراو، دڵڕفاو، شێتوشەیدا، سەوداسەر، *a rapt* :engrossed *audience* 2 (بێدەنگی) تەواو، کڕومات (raptness /ˈræptnəs/ ،raptly /ˈræptli/ *adv*، *n*) ۞ 1 مجذوب، مفتون 2 (سکوت) مطلق، محض
raptor *noun*
مەلی راوی یان راوکەر ۞ مرغ شکاری
raptorial /ræpˈtɔːrɪəl/ *adjective, noun*
(زۆرتر گیانەوەرناسی) *adj* راوکەر، راوی، *n* مەلی راوکەر یان راوی predatory (raptorially *adv*) ۞ *adj* شکاری *n* مرغ شکاری
rapture /ˈræptʃə(r)/ *noun*
خۆشی، سەرخۆشی، شادی، شاگەشکەیی، سەرمەستی، لەخۆبوونەوە، حاڵ، جەزم: *Never before had she known such rapture* ۞ شعف، وجد
rapturous /ˈræptʃərəs/ *adjective*
1 شاگەشکە، سەرخۆش، سەرمەست، لەخۆوەبوو، لەگوڕ، بەجۆش، بەخرۆش، بەتین، بەهەست، بەسۆز، گەرم(وگوڕ): *rapturous applause* 2 سەرخۆشکەر (rapturousness *n*) ۞ 1 بە وجدآمدە، پرشور 2 وجدانگیز
rapturously /ˈræptʃərəsli/ *adverb*
گەرموگوڕانە، بە شێوەیەکی بەتین، پڕهەستانە ۞ بە طور پرشور
rara avis /ˌrɛːrə ˈeɪvɪs, US ˌrɑːrə ˈavɪs/ *noun, pl.* -ae aves /-riː, -viːz/
(لاتینی) شتی دەگمەن یان ناوازە، شتی دانسقە، شتی کەمدەسکەوتوو، مرۆی هەڵکەوتوو ۞ چیز نادر، آدم استثنایی
rare[1] /rɛə(r), US rɛr/ *adjective* (rarer, rarest)
1 دەگمەن، کەمپەیدا، کەمدەسکەوتوو، ناوازە، دانسقە، بێهاوتا، بەرز: *a player of rare skill* 2 (گاز ب.ت. کەش) تەنک، نەچڕ 2 (گۆشت) نیوەکوڵ (rareness *n*) ۞ 1 نادر، کمیاب، عالی 2 رقیق 3 (گوشت) نیمپز
rare[2] /rɛə(r), US rɛr/ *adjective*
(گۆشت) نیوەکوڵ ۞ (گوشت) نیمپز
rare bird = rara avis
rarebit /ˈrɛəbɪt, US ˈrɛrbɪt/ = Welsh rarebit
rare earths *noun, pl.*
(کیمیا) گڵ یان خۆڵە دەگمەنەکان، خۆڵوخاکی ناوازە یان دانسقە ۞ خاکهای کمیاب
rare elements *noun, pl.*
(کیمیا) توخمە دەگمەنەکان ۞ عناصر کمیاب
rarefaction /ˌrɛːrɪˈfakʃ(ə)n/ *noun*
تەنکی، کەمخەستتری، کەمچڕی، (تراوی؛ rarefactional *adj*: سەربە تەنکی، تەنکییانە؛) ۞ رقیقشدگی
rarefactive /ˌrɛːrɪˈfaktɪv/ *adjective*
تەنککەرەوە، تەنکێنەر ۞ رقیقساز
rarefied /ˈrɛərɪfaɪd, US ˈrɛrəf-/ *adjective*
1 (گازەکان) تەنک، ناسک، کەمخەستتر لە

ئەندازەی ئاسایی 2 (خوازە) تایبەتی، داخراو، دیاریکراو، بەرتەنگ ۞ 1 رقیق 2 (مجازی) خاص، محدود

rare gas *noun*, also noble gas
گازی دەگمەن یان ناوازە ۞ گاز نادر

rarely /'reəli, US 'rerli/ *adverb*
بە دەگمەن، چۆنها، جارجار: *a rarely-performed play* ۞ به ندرت

raring /'reərɪŋ, US 'rer-/ *adjective*
بەپەرۆش، ئارامڵیهەڵگیراو، ژانکردوو، بێئۆقرە: *ready and ◊ she was raring to go* ۞ *raring to go* مشتاق، بی‌تاب

rarity /'reərəti, US 'rer-/ *noun, pl.* rarities
1 دەگمەنی، کەمدەسکەوتوویی، ناوازەیی، دانسقەیی 2 شتی دەگمەن: *His collection of plants contains many rarities* ۞ 1 ندرت 2 چیز نادر

rascal /'rɑːskl, US 'ræskl/ *noun*
کەسێکی بێئابروو، پیاوی هیچوپووچ، مرۆی چەپەڵ، خوێڕیەپیاو، منالی ناجسن و شەیتان (rascality /rɑː'skæləti/ *n*: بێئابروویی، هیچوپووچی، خوێڕیەتی، چەپەڵی، سووکی، چروکی؛ rascally /'rɑːskli, US 'ræskli/ *adj*: شەیتان، ناجسن، نالەبار، هاروهاج) ۞ آدم رذل، پست، بچەی تخس

rash[1] /ræʃ/ *noun*
1 زیپکە، لیرگ، لیر: *I woke up covered in a rash* 2 (خوازە) لافاو، سێلاو، شەپۆل، رەهێڵە، ریژنە ۞ 1 جوش، کهیر، بثورات جلدی 2 سیل

rash[2] /ræʃ/ *adjective*
تاودراو، سەرچڵ، هەڵەشە، سەربەردایی، بەپەلەکەوتوو، بەپەلە، بەبرتاو، تاودراوانە (rashly /'ræʃli/ *adv*: سەرچڵانە، هەڵەشانە، بەبرتاو، تاودراوانە، بە پەلە؛ rashness /-nəs/ *n*: تاودراوی، بەپەلەکەوتوویی، بەخۆکەوتوویی، جرپنی، سەرچڵی، هەڵەشەیی، تونددی، سەرەڕۆیی، سەربەردایی، کەمتەرخەمی، گوێپێنەدان؛ ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ عجول، خودسر، عجولانه

rasher /'ræʃə(r)/ *noun*
توێ یان لەتێکی ناسکی گۆشتی پشتی بەراز (bacon) ۞ برش

ras malai /'rʌs mʌ,lʌɪ/ *noun*
جۆرێ چێشتی شیرینی هیندی ۞ راس مالای

rasp /rɑːsp, US ræsp/ *noun*
1 برەبەندی دار، چێوساو، رنەک، کارتێخی دار، دارساو(ین)، دارسوو 2 کرەکر، کیرە، خرەخر (raspy *adj*) ۞ 1 سوهان چوب 2 صدای گوش‌خراش

raspatory /'rɑ *noun, pl.* raspatories
ئێسکساو، ئێسکسوو، کارتێخ یان برەبەندی دار ۞ سوهان جراحی

raspber *noun*
برەبەندکێش، کارتێخکێش، چێوساوکێش ۞ سوهان‌زن

raspberry /'rɑːzbəri, US 'ræzberi/ *noun, pl.* raspberries
1 بەری توودرک 2 توورک، دری، توودرک، توتترک، تووتەرک، شێمی، تووەسوورە [*Rubus idaeus*] 3 شیر، زرت، جرت: *to blow a raspberry at somebody* ۞ 1 میوەی تمشک 2 تمشک 3 شیشکی

rasping *adjective*
(دەنگ) کرەکر، کیرە (raspingly *adv*) ۞ خشن

rass /rɑːs/ *noun*
(رەمەکی) 1 کنگ، سمت، قوون 2 مرۆی هیچ، کەسێکی بێنرخ یان هیچوپووچ ۞ 1 ماتحت، کون 2 آدم پست

Rasta /'rastə/ = Rastafarian

Rastafarian /,ræstə'feəriən, US -'fer-/ *noun, adjective*
n راستافاری (کەسێ کە باوەڕی بە دینێ هەیە لە جامائیکا کە هایل سێلاسی Haile Sellasie (ئیمپراتۆری پێشووی ئەتیۆپی) وەکوو ریبەریان وایە و پێیان وایە رۆژێ رەشەکان دەگەڕێنەوە بۆ ئەفریکا) *adj* سەربە راستافاریی‌یەکان (بنەڕەت: لە *Ras Tafari* ناوێ کە Haile Selassie پێی دەناسرا (30 -1916) + an-) ۞ *n* راستافاری *adj* وابسته به راستافاری‌ها

Rastafarianism *noun*
راستافاریانیزم ۞ راستافاریانیسم

Rastaman /'rastəman/ *noun, pl.* Rastamen
(نافەرمی) پیاوی راستافاری ۞ راستامن

rat /ræt/ *noun*
1 مشک، جرج [*Rattus norvegicus*] (هی قاوەیی)، *R. rattus* (هی رەش یان کەشتی) و زۆر جۆری تر]: *rat poison* 2 ترسەنۆک، حیز 3 خایین، ناپاک، سیخوڕ 4 دۆست یان رفیقی نیوەڕێ (ratlike *adj*) ۞ 1 موش 2 بزدل 3 خائن، جاسوس 4 رفیق نیمەراه

rata – pro rata

rata /'rɑːtə/ *noun*
(رووەکناسی، بنەڕەت: لە مائۆرییەوە) درەختێکی زیلەی نیوزیلەندی، دارەکەی سەختە و جۆرە [*Metrosideros robusta* پێوەندیدارەکان] ۞ راتا

ratable /'reɪtəbl/ *adjective*, also rateable
شیاوی هەڵسەنگاندن، هەڵدەسەنگێنرێ (ratably *adv*) ۞ تخمین‌پذیر

ratafia /,ratə'fɪə/ *noun*
1 لیکۆرێ کە ناوکەی بادەم و هی تری تێکەڵ دەکەن 2 جۆرێ تۆشە بە تامی بادەمەوە،

کلوچەی ناوکەیی ۞ راتافیا

ratamacue /ˈratəməˌkjuː/ *noun*

(موسیقا) راتاماکیو ۞ راتاماکیو

rataplan /ˌratəˈplan/ *noun*

دەنگی تەپڵ، دیندەلەدیندەلە، دمبلیدمباو ۞ صدای ضرب یا طبل

rat-arsed *adjective*

(لە بریتانیا) مەستی مەست، کەیل، کەلەلا ۞ پاتیل

rat-a-tat = rat-tat

ratatouille /ˌratəˈtuːi, US -ˈtwiː/ *noun*

جۆرێ چێشتی بە سەوزی جۆراوجۆر (بنەڕەت: لە فەڕەنسی‌یەوە) ۞ نوعی غذا

ratbag /ˈrætbæg/ *noun*

(ب.ت. لە ئەوسترالیا و نیوزیلەند، ڕەمەکی) کەسێکی هیچ‌وپووچ، بنیادەمی گوو یان چەپەڵ ۞ آدم کثیف

ratchet /ˈrætʃɪt/ *noun*

1 بەرەزمانەی جفجفە، گیرە 2 پێچکەی قوفڵی یان زمانەدار، پێچکەی زامن‌دار، ڕەوڕەوەی ددانەدار، جفجفە ۞ 1 ضامن چرخ‌دنده 2 چرخ ضامن‌دار

ratchet wheel *noun*

1 پێچکە یان چەرخی ددانەدار، چەرخی ددانەڕیز، ڕەوڕەوەی ددانەدار 2 پێچکە یان چەرخی زمانەدار یان زامن‌دار ۞ 1 چرخ‌دنده 2 چرخ ضامن‌دار

rate /reɪt/ *noun*

1 نرخ، بایەخ، بایی، بەها، حەق‌دەس، مز: *a low/high hourly rate of pay* 2 ڕێژە، لەچەند، ئەندازە، ئاست، ڕادە: *the annual crime/divorce rate* 3 گورجی، خێرایی، توندی 4 باج، پیتاک 5 (rates) باج، پیتاک (زەوی‌وزار یان خانووبەرە بۆ دەسەڵاتی خۆجێیی) ۞ 1 ارزش، قیمت، دست‌مزد 2 درصد، میزان، نسبت 3 سرعت 4 مالیات 5 (در جمع) مالیات، عوارض شهرداری

rateable = ratable

rate constant *noun*

جێگیری خێرایی ۞ ثابت سرعت

rate determining step *noun*

قۆناخی دیاری‌کەری خێرایی ۞ مرحلەی تعیین‌کنندەی سرعت

rate equation *noun*

هاوکێشەی خێرایی ۞ معادلەی سرعت

ratel /ˈreɪt(ə)l, US ˈrɑː-/ *noun*

جۆرێ گوان‌داری چاڵەکەئاسای پشت بۆر و ژێرزگ ڕەش، ڕەسەنی ئەفریکا و ئاسیا [*Mellivora capensis*] ۞ راتل

rate of decrease *noun*

خێرایی کەم‌بوونەوە ۞ سرعت کاهش

rate of development *noun*

خێرایی پەرەسەندن یان هەڵدان یان گەشەونەشە ۞ سرعت رشد و نمو

rate of dissolution *noun*

خێرایی لێک‌هەڵوەشان یان لێک‌بوونەوە ۞ سرعت انحلال

rate of exchange = exchange rate

rate of increase *noun*

خێرایی زۆربوون، ئاست یان ڕێژەی هەڵدان ۞ سرعت افزایش

rate of mortality *noun*

ڕێژەی مردن، ڕادەی مەرگ یان میرایی ۞ میزان میرایی

rate of reaction *noun*

خێرایی کاردانەوە یان پەرچەکردار ۞ سرعت واکنش

ratepayer *noun*

(بریتانیا) باج‌دەر، پیتاک‌دەر ۞ مالیات‌پرداز

rathe /reɪð/ *adjective*

1 (کۆن) خێرا، کت‌وپڕ، دەست‌وبرد 2 پێش‌وەخت ۞ 1 فوری 2 زودرس

rather /ˈrɑːðə(r), US ˈræðər/ *adverb, conjunction, interjection*

adv, conj تا ئەندازەیێ، تا ڕادەیێ، کەم تا زۆر، زۆرتر، پتر، زیاتر، بەڵکوو، لە ڕاستی‌دا، بەچاک‌ترزانین، بەباش‌ترزانین، بە پێچەوانەی: *The instructions were rather complicated* *interj* هەڵبەت ۞ *adv, conj* نسبتاً، بیش‌تر، بلکه، واقعاً، ترجیح، برعکس *interj* البته

rather than *preposition, conjunction*

لە جیاتی ئەوەی‌کە، لەجیاتی، لەباتی، هەتا، تا ئەوەی‌کە: *I think I'll have a cold drink ratherr than coffee* ۞ بە جای این‌کە، در عوض، تا این‌که

rathskeller /ˈrɑːtsˌkɛlə/ *noun*

(لە ئەمریکا) بیرەخانە یان خواردنگەی ژێرخانی ۞ راتسکلر

raticide *noun*

مشک‌کوژ، مەرگەمشک، دەرمانی مشک‌کوژ ۞ موش‌کش

ratification /ˌrætɪfɪˈkeɪʃn/ *noun*

مۆرکردن، پەسندکردن، سەلماندن، بایەخ‌پێدان، باوەڕی‌پێدان، پەژراندن (*ratifiable adj*؛ *ratifier n*) ۞ تصویب، تأیید

rating /ˈreɪtɪŋ/ *noun*

1 نرخ، بایەخ، بەها 2 هەڵسەنگاندن، قەبلاندن 3 ئاست، ڕادە، ڕێژە، ئەندازە، پلەوپایە 4 جێگا، ستاتۆس، پێگە، پایە 5 دەستە، بابەت، پۆل 6 پۆلاندن، دەستەکردن 7 (هێزی دەریایی) دەریاوانی پایەنزم 8 بڕی ئەو باج و پیتاکەی دەدرێ بە دەسەڵاتی خۆجێیی، ڕادە یان ڕێژەی

باج 9 سەرکۆنە، بەسەرداهاتن 10 (ratings) سەرجەم بینەران و گوێگران (بەرنامە، تەلەفزیۆن و هتد) ۞ 1 ارزش 2 ارزیابی 3 میزان 4 مقام، درجە 5 طبقە 6 طبقەبندی 7 مەناوی 8 نرخ عوارض شهرداری، میزان مالیات 9 سرزنش 10 (در جمع) مجموعەی شنوندگان یا بینندگان

ratio /ˈreɪʃiəʊ, US -oʊ/ *noun, pl.* ratios
ڕێژە، ئەنجامی دابەشکردن، بەرکەوت ۞ نسبت، خارج قسمت

ratiocination /ˌrætiˌɒsɪˈneɪʃn, US ˌreɪʃioʊ-/ *noun*
(فەرمی) پرۆسەی بەڵگەهێنانەوەی ڕێکخراو و لۆژیکی، بەڵگەهێنانەوەی لۆژیکی، reasoning (ratiocinator *n*: بەڵگەهێنەرەوە) ۞ استدلال (منطقی)

ratiocinative /ræʃɪˈəʊsəneɪtɪv/ *adjective*
بەڵگەهێنانەوەیی ۞ استدلالی

ration /ˈræʃn/ *noun*
1 بەش، پشک، جیرە، بەشە 2 (rations) (هێزە چەکدارەکان) جیرە یان بەشی خۆراکی، خۆراک، خواردەمەنی (بنەڕەت: لە *ratio(n-)* لاتین "ratio ,reckoning") ۞ 1 سهمیە، جیرە 2 (در جمع) جیرەی غذایی، آذوقە

rational /ˈræʃnəl/ *adjective*
1 ئەقڵانی، عەقڵانی، ژیردیرییانە، لۆژیکی، ئاقڵانە، حیسابی، دروست، ژیرانە 2 ژیر، بەناوەز، ئاقڵ 3 (بیرکاری، ژمارە) ڕاسیۆناڵ، دەرخەر؟، دەربڕ (rationally /ˈræʃnəli/ *adv*: ژیرانە، ئاقڵانە، بە شێوەیەکی عەقڵانی) ۞ 1 عقلانی، منطقی، مستدل، معقول 2 خردمند 3 گویا

rationale /ˌræʃəˈnɑːl, US -ˈnæl/ *noun*
هۆی لۆژیکی، بنچینەی لۆژیکی (شتێ) ۞ دلیل منطقی

rationalism /ˈræʃnəlɪzəm/ *noun*
ڕاسیۆنالیزم، عەقڵباوەڕی ۞ خردگرایی

rationalist /ˈræʃnəlɪst/ *noun, adjective*
n ڕاسیۆنالیست، عەقڵباوەڕ *adj* ڕاسیۆنالیستی، عەقڵباوەڕییانە ۞ *n* خردگرا؛ *adj* خردگرایانە

rationalistic /ˌræʃnəlɪstɪk/ *adjective*
ڕاسیۆنالیستی، عەقڵباوەڕییانە، سەربە عەقڵباوەڕان (rationalistically /ˌræʃnəlɪstɪkli/ *adv*) ۞ خردگرایانە، وابستە بە خردگرایان

rationality /ˌræʃəˈnæləti/ *noun*
لۆژیکیتی، ژیرانەبوون، لۆژیکیبوون، عەقڵانیەت، لایەنی ئەقڵانی یان عەقڵانی ۞ معقولیت، عقلانیت، جنبەی عقلانی

rationalization /ˌræʃnəlaɪˈzeɪʃn, US -ləˈz-/ *noun*
1 پاساودان، هۆهێنانەوە، بیانوودۆزینەوە، ژیرانە نواندن 2 (کۆمپانی یان پیشەسازی) هاوسەنگاندن (rationalized *adj*: ژیرانە، لۆژیکییانە، عەقڵانی، ئاقڵانە؛ rationalizer *n*) ۞ 1 دلیل‌تراشی 2 بهینەسازی

rational principle *noun*
بنچینە یان پرینسیپی عەقڵانی، بنەمای ئەقڵانی ۞ اصل خرد

rational religion *noun*
دینی عەقڵانی ۞ دین تعقلی

rational science *noun*
زانستی عەقڵانی یان ڕاسیۆناڵ ۞ دانش خردی

rationing /ˈræʃənɪŋ/ *noun*
بەشبەشکردن، بەشبەندی، جیرەبەندی، بەشاندن ۞ جیرەبندی

ratite /ˈratʌɪt/ *adjective, noun*
(باڵندەناسی) *adj* نەفڕ، سنگپان (تیرەگەی keel بەرسنگیان نییە و ناتوانن بفڕن، وەک ostrich، emu و هتد، بڕوانە carinate) *n* باڵندەی سنگپان یا نەفڕ (بنەڕەت: لە ratis لاتین "raft" + -ite[1]) ۞ *adj* سینەپهن *n* پرندەی سینەپهن

rat-kangaroo *noun*
جۆری marsupialی جرجئاسای rat-like ئەوسترالیایی، جرجەکانگۆرو [خێزان Potoroidae: چەندین جۆرن] ۞ رات‌کانگورو

ratlines /ˈratlɪnz/ *noun, pl.*, also ratlin
(کەشتی) نەردیوانی تەنافی یان گوریسی، پەیژەی گوریسی، پلیکانی تەنافی یان کەندری ۞ نردبان طنابی

ratoon /rəˈtuːn/ *noun*
چەکەرە، چووز (ب.ت. قامیشی شەکر؛ بنەڕەت: لە *retoño* سپانیایی "چووزەیێ") ۞ جوانە

rat poison *noun*
مەرگەمشک، دەرمانی مشک، مشککوژ ۞ مرگ موش

rate race *noun*
(نافەرمی) پێشبڕکێی مشکان، پێشبڕکێی بەرزەفڕی، پێشبڕکێی لەحەولی خۆدابوون ۞ مسابقەی موشان

rats /ræts/ *interjection*
ئاخ! ئەهـ! (بۆ دەربڕینی تووڕەیی و نارەحەتییەکی کەم) ۞ آخ!

ratsbane /ˈrætsbeɪn/ *noun*
مەرگەمشک، مەرگەمووش، دەرمانی مشک، مشککوژ ۞ مرگ موش

rat snake *noun*, also chicken snake
(مار)مشکەخۆرە [*Elaphe obsolete* (ئەمریکای باکووری)، *Ptyas mucosus* (ئاسیا)، و جۆرەکانی تر] ۞ نوعی مار

rat-tail /ˈræt teɪl/ *noun*
1 (هەروەها rat's tail) کلکمشکی، هەر شتێکی بێموو و باریک 2 (ئەسپ) کلکی بێتووک یان ڕووت(ەڵ) 3 (بەیتەری یان

ڤێتێرنیری) کلکەمشکە: زیادەگۆشتێ لە pastern
تا نێوەڕاستی لوولاکی پای ئەسپ 4 -
5 rabbitfish 6 - grenadier ۞ 1 دم بی‌مو
2، 3 و 4 رات‌تایل

rat-tail cactus *noun*
(رووەکناسی) کاکتووسی کلکمشکی، کاکتوسی ئەمریکایی، بە گوڵی گەشی crimson [*Aporocactus flagelliformis*] ۞ نوعی کاکتوس

rattan /ræ'tæn/ *noun*
1 گیایێکی هەڵچووی ئاسیای باشووری رۆژهەلات [ب.ت. توخمەکانی *Calamus* و *Daemonorops*] 2 بەشێکی ئەو رووەکە، زۆرتر بۆ سازاندنی کەلوپەلی نێومال، wickerwork و گۆچان بەکاردێتری) ۞ راتان

rat-tat *noun*, also rat-tat-tat
دەنگی تەق‌وکوت، دەنگی تەقەتەق ۞ صدای تق‌تق

ratted *adjective*
(نافەرمی، بریتانیا) مەستی مەست، کەلەلا ۞ پاتیل

ratten *noun*
(کۆن) کوتاڵ یان پارچەیێکی زبری لە خوری ۞ راتن

ratter *noun*
(پشیلە یان سەگ) مشک‌خنکێن، مشک‌گر ۞ موش‌گیر

rattish *adjective*
مشکی، مشک‌ئاسا، مشکانە ۞ موش‌مانند

rattle /'rætl/ *noun*
1 دەنگی خرەخر، شەقەشەق، شەق‌وهۆر، شەق‌وکوت، تەق‌وکوت 2 شلوقی، هەلا، هەراوهوریا 3 (مار) زەنگوڵە، زەنگی شاخی، زەنگ، پووڵەکەشاخی 4 شەق‌شەقە (هی منال، (rattly /'rætli/ *adj* ۞ 1 صدای تلق و تولوق 2 غوغا 3 زنگوله 4 راتل، جغجغه

rattler /'rætlə(r)/ = rattlesnake

rattlebrain *noun*
مرۆی گەوج(و لەوج) ۞ آدم احمق

rattlebrained /'rætlbriınd/ *adjective*
گەوج‌ولەوج، سەرچل، هەڵەشە ۞ احمق، سبک‌سر

rattleheaded /'rætlhedıd/ *adjective*
گەوج‌ولەوج، سەرچل، هەڵەشە ۞ احمق، سبک‌سر

rattle-pated /'rætlpeıtıd/ *adjective*
گەوج‌ولەوج، سەرچل، هەڵەشە ۞ احمق، سبک‌سر

rattler *noun*
1 شەق‌شەقە، خڕخڕە 2 سەرتۆپ، سەرگوڵ، سەرتل ۞ 1 راتلر 2 سرگل

rattlesnake /'rætlsneık/ *noun*
ماری زەنگی یا زەنگوڵەدار، ئالقە شاخی‌یەکانی بۆ ترساندنە [توخمەکانی *Crotalus* و *Sistrurus*: چەندین جۆرن] ۞ مار زنگی

rattlesnake plantain *noun*, also goodyeria
(رووەکناسی) گەلاڕکێشەی ماری زەنگی، بە گەلای جۆراوجۆر و گوڵی وردەوە [توخم *Goodyera*] ۞ سفید برفی، گودیریا

rattlesnake root *noun*
ریشە یان رەگی ماری زەنگی: چەندین جۆرن کە بۆ دەرمانی مارگەستن بەکاردێتری 1 گیاناوێتەیی composite [توخم *Prenanthes* ب.ت. *altissima* 2 = [*P.* seneca snakeroot ۞ پولی گالا

rattlesnake weed *noun*
گیاواشە hawkweed [*Hieracium venosum*] ۞ زاغک

rattletrap /'rætltræp/ *noun*
(نافەرمی) داشقەشکاو، چەپەرەشڕ، کەلاکەماشێن، شڕەماشێن ۞ ابوطیارە

rattling /'rætlıŋ/ *adjective*
1 یەکجار، گەلێ 2 یەکجار باش، :splendid *This book is a -ng good read* 3 چابک، چوست، چالاک، گورج‌وگۆل، :brisk ،lively *moved at a rattling pace*) rattlingly (/'rætlıŋli/ *adv* ۞ 1 بسیار 2 عالی 3 چابک

rat trap /'ræt træp/ *noun*
1 تەڵەمشک، تەڵەی مشک 2 گێچەڵ، تەنگ‌وچەڵەمە، گێرەوکێشە، گونگەڵ ۞ 1 تلەموش 2 مخمصە

ratty /'ræti/ *adjective* (rattier, rattiest)
1 رووتاڵ، رووگرژ، بەدخولک، مڕومۆچ، شڕ، پڕوپەتۆر، فەتار، دڕاو 2 پڕ لە مشک، پڕمشک، مشک‌تێداو، مشک‌ئاسا، مشکی، وەکوو مشک (rattily /'rætili/ *adv*؛ rattiness /'rætinəs/ *n*: بەدخولکی، رووگرژی، مڕومۆچی، رووتاڵی) ۞ 1 بدعنق، پارەپورە 2 پر از موش، مثل موش

raucity /'rɔ:sıtı/ *noun*
(دەنگ) ناخۆشی، گڕی، نووساوی، قەبەیی ۞ ناهنجاری

raucous /'rɔ:kəs/ *adjective*
(دەنگ) ناخۆش، گڕ، نووساو، قەبە: ‎-ous ◊ *a group of raucous young men* ◊ *voices They grew more and more raucous as the evening went on* (بنەڕەت: لە لاتین *raucus* "hoarse" + -ous) ۞ (صدا) ناهنجار

raucously /'rɔ:kəsli/ *adverb*
بە شێوەیەکی گڕ یان نووساو ۞ بە طور ناهنجار

raucousness /'rɔ:kəsnəs/ *noun*
ناخۆشی، گڕی، نووساوی، قەبەیی ۞ ناهنجاری

raunchily /'rɔ:ntʃıli/ *adverb*
حەشەری‌یانە، بەئالۆشانە ۞ بە طور شهوانی

raunchiness /'rɔ:ntʃinəs/ *noun*
1 حەشەریتی، بەئالۆش‌بوون 2 بزوێنەری، ئیشتیابزوێنی ۞ 1 شهوانی بودن 2 شهوت‌انگیزی

raunchy /'rɔːntʃi/ *adjective* (raunchier, raunchiest)
a raunchy :dirty ،slovenly ،1 پیس، چەپەڵ
raunchy :هەروەها بۆگەن؛ *panhandler*
2 حەشەری، پیس، شپرزە، سێکسی، *sneakers*
بێ‌ئابڕووانە، بێ‌شەرم(انە)، سووره‌وه‌بوو،
کڵپەکردوو، گڕگرتوو، بەئالۆش، بزوێنەر،
a raunchy :smutty ،obscene ،شەهوانی
magazine ۞ 1 کثیف؛ بدبو 2 شهوی، مبتذل،
وقیح، شهوت‌انگیز

rauwolfia *noun*
pantropic 1 دار یان دەوەنێکی پانتڕۆپیک
(*Rauvolfia syn. Rauwolfia* تووخمی) لە
خێزانی dogbane کە کۆمەڵێ ئالکالۆئیدی
پزشکی بەرهەم دێنێ (وەک reserpine) 2 رەگ
یان ریشەی وشکەوەبوو یان ناوگی ریشەی
رووڵفیا (ب.ت. *Rauvolfia serpentine* هی
ئاسیا)، زۆرتر بۆ چارەسەری پەستان (یان
پالەپەستۆی) خوێنی بالا hypertension
بەکاردێتێ (بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە ناوی
رووەکناسی ئەڵمانی *Rauwolf* Leonhard،
مەرگ 1596) ۞ رووڵفیا

ravage /'rævɪdʒ/ *noun*
1 ویرانی، کاولی، خاپووری، هیچ‌نەهێشتن،
تێک‌وپێک‌دران، هەڵتەکان؛ زیان و زەرەر لە
ئەنجامی ویرانکاری یان ویرانی: *the ravages*
of war (ravages) 2 شوێنەوارەکانی ویرانی،
کاریگەری ویرانکەرانە ۞ 1 نابودی، انهدام،
تخریب، خسارت حاصله از ویرانی 2 (در جمع)
اثرات تخریبی

ravager *noun*
ویرانکەر، کاولکەر، خاپوورگەر، هەڵتەکێنەر،
ویرانگەر ۞ نابودگر

rave[1] /reɪv/ *adjective, noun*
adj 1 وڕینە، قسەی هەڵیت‌وپڵیت 2 پیاهەڵدان،
تاریف‌دان، ستایشت، پەسن‌کردن *n* پەسن‌دەرانە
۞ *adj* 1 هذیان 2 تحسین *n* تحسین‌آمیز

rave[2] – rave review

rave[3] /reɪv/ *noun*, also raves
تەختە یان قیسپی تەنیشت عەڕەبانە، بۆ زۆرتر
گرتن ۞ ریو

ravel /'rævl/ *noun*
1 تێک‌ئالاوی، ئالۆسکاوی، گرێ‌تێکەوتوویی 2
گرێ، پێچ، گیر 3 بەنی تاڵکێش یان شی‌یەوەبوو
۞ 1 گوریدگی 2 گیر 3 نخ ریش‌ریش‌شده

ravelling /'rævlɪŋ/ *noun*
(پارچە) تاڵ، ریشاڵ، ریشوو ۞ رشته

ravelled *adjective*
تاڵکێش(بوو)، ریشاڵ‌ریشاڵ، تاڵ‌تاڵ،
شی‌یەوەبوو ۞ وارفته

ravelment *noun*
1 ئالۆسکاوی، گرێ‌تێکەوتوویی، تێک‌ئالاوی 2
سەرلێ‌شێواوی، پەشۆکان، شڵەژان، شێواوی ۞
1 گوریدگی 2 سراسیمگی، آشفتگی

raven /reɪvn/ *noun, adjective*
n قەلەڕەشە، قالاو، قەلاسیلکە، قەلەگورگە
adj [*Corvus corax* و جۆرە پێوەندی‌دارەکان]
(قژ) رەش، وەکوو پەڕی قالاو، قەترانی رەش،
وەکوو قیر: *raven-haired* ۞ *n* کلاغ سیاه *adj*
پر کلاغی

ravening /'rævənɪŋ/ *adjective*
1 برسی 2 دڕ، یانی‌گر، پەلاماردەر، بۆهاتوو،
پڕمەترسی 3 چڵێس، زگەڕۆ، voracious،
rapacious ۞ 1 گرسنه 2 سبع، خطرناک 3 حریص

ravenous /'rævənəs/ *adjective*
1 برسی 2 چڵێس، زگەڕۆ، چڵێسانە 3 بەپەرۆش،
بەتاسە، تینوو، تامەزرۆ: *a ravenous appetite*
(*adv* /'rævənəsnli/ ravenously: چڵێسانە،
زگەڕۆیانە؛ *n* /'rævənəsnəs/ ravenousness:
1 چڵێسی 2 برسێتی (زۆر)، قڕهاتن) ۞ 1
گرسنه 2 حریص، حریصانه 3 مشتاق

raver /'reɪvə(r)/ *noun*
مرۆی بەڕەڵا، قوڵتەشە: *She sounds like a*
right little -er ۞ آدم لوطی

rave review *noun*
(لە ئەمریکا، رۆژنامە یا کۆڤار) بەتام‌وچێژ،
خۆش ۞ پر آب و تاب

rave-up *noun*
میوانی شلوق یان چڕەوگوڕاوی، بەزم‌وڕەزم ۞
پارتی داغ

ravin *noun*
1 (کۆن) نێچیر، نەچیر، راو 2 دزی، راوڕووت،
تالان، چەپاو ۞ 1 فریسه، صید، شکار 2 دزدی،
چپاول

ravine /rə'viːn/ *noun*
دڕکەند، کەند، کەندال، دەربەند، ئاودڕ، گەلی،
بوهل (تەنگ و لە نێوان دوو کێودا؛ ravined
adj) ۞ فرکند

raving /'reɪvɪŋ/ *adjective, adverb, noun*
adj 1 شێت 2 تەواو، بێ‌ئەملاوئەولا *adv* شێتی
شێت، تەواوشێت *n* (ravings /'reɪvɪŋz/)
هاتەران‌وپاتەران، هەڵیت‌وپڵیت، حەلەق‌ومەلەق
۞ *adj* 1 دیوانه 2 کامل. محض *adv* کاملاً دیوانه
n (در جمع) چرندیات، مزخرفات

raving lunatic *noun*
شێتی تەواو (یا رووت)، شێتی شێت، شەڵ‌وشێت،
شێتی ئاونەپالاوتوو ۞ دیوانەی محض

raving mad *noun*, also raving bonkers
شێتی شێت، تەواوشێت، شەڵ‌وشێت ۞ کاملاً
دیوانه

ravioli /ˌrævi'əʊli, US -'oʊli/ *noun, pl.*
رافی‌یۆلی (جۆری چێشتی ئیتالیایی‌یە، لە

ئیتالیاییەوە) ○ راویولی

ravished *adjective*

دڵرفێنراو، دڵبراو، دڵلێسەنراو، سەوداسەر ○ مسحور، شیفته

ravisher *noun*

تالانگەر، تالانچی، چەپاوگەر، راوڕووتکەر ○ چپاولگر

ravishing /ˈrævɪʃɪŋ/ *adjective*

جوان، رند، چەلەنگ، دڵرفێن، دڵبەر، سەرنجڕاکێش (ravishingly /ˈrævɪʃɪŋli/ *adv*: سەرنجڕاکێشانە، جوان، یەکجار) ○ قشنگ، جذاب، دلربا

ravishment /ˈrævɪʃmənt/ *noun*

1 دەس‌درێژی بە زۆر، زینای بە زۆر، ناموس بردن، پەلامار 2 تالان، کالەت، چەپاو، راوڕووت ○ 1 تجاوز به عنف 2 غارت، چپاول

raw /rɔː/ *adjective, noun*

1 *adj* خاو، کاڵ، خام، نەبرژاو، پوختەنەکراو، رەعەمەڵنەهاتوو 2 نەکوڵیو، لێنەنراو، سازنەکراو 3 تازەکار، بێئەزموون، خاو، نەخاراو، رانەهاتوو 4 خۆش‌نەکراو، ئاقار، خاو 5 (پێست) داماڵکاو، ناسک 6 (هەوا) سارد، شێدار و فێنک، خاو، تەڕ و فێنک 7 دانەدووراو، دانەگیراو، شیرازەنەکراو، تاڵ، ریشاڵ 8 (زانیاری و...) لێکەوەنەدراو، خاو 9 (کۆمەڵ) سەرەتایی 10 بێپەردە، ڕێک و ڕاست، بێشەرم 11 (برین) چاکەوەنەبوو، تازە، گۆشتەزوونەهێناو *n* داماڵکایی، برین، جێگای داماڵکاو، زام، ساڕێژنەکراو (rawish /ˈrɔːɪʃ/ *adj*: کەمێ خاو، تا ئەندازەیێ خاو، خاویلکە؛ rawly /rɔːli/ *adv*; rawness *n*: خاوی، کەم‌ئەزموونی، رانەهاتوویی، تازەکاری، نەخاراوی؛ بنەڕەت: *hrēaw* ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ○ 1 *adj* خام 2 نپخته 3 بی‌تجربه 4 دباغی‌نشده 5 (پوست) رفته 6 سرد، مرطوب و خنک 7 ندوخته، ریش 8 پردازش‌نشده 9 بدوی 10 رک و پوست‌کنده، وقیح 11 (زخم) باز *n* زخم

raw-boned /ˌrɔː ˈbaʊnd/ *adjective*

رەقەڵ، چەقەڵ، هەر ئێسک(وپرووسک) ○ استخوانی

rawhide /ˈrɔːhaɪd/ *noun*

1 پێستی خۆش‌نەکراو، ئاقار، کەوڵ، پێستی خاو 2 شێلاقی پێستی، تەنافی پێستی ○ 1 پوست دباغی‌نشده 2 تازیانەی پوستی، طناب پوستی

Rawlplug /ˈrɔːlplʌg/ *noun*

(بریتانیا، دروشمی بازرگانی، هەروەها wall plug) روڵپلاگ (بنەڕەت: لە ناوی Rawlings ئەندازیاری کە ئەمەی داهێنا + plug) ○ رول‌پلاگ

raw material *noun*

کەرەسە یا ماک یا مادەی خاو، مەتریاڵی خاو، خاوەمەنی ○ مادەی خام

raw silk *noun*

گەردە، ئاوریشمی خاو، هەوریشمی خاو ○ ابریشم خام

ray[1] /reɪ/ *noun*

1 تیشک، پرشنگ، گزنگ، سیتاو، تیرۆژ، تیریژ، لێزگ 2 بریکێ کەم، توزێ particle، glimmer، trace: 3 *a ray of hope* (ماتماتیک) تیشکە: هەریەک لەو کۆمەڵە هێڵە راستانەی کە بە نێو خاڵێکدا تێدەپەڕن 4 (رووەکناسی) قامکە، ray flower؛ یەکێ لە لقەکانی umbel، medullary ray؛ 5 vascular ray (گیانەوەرناسی) پەڕە، قامکە، هەریەک لەو راگیرکەرە ئێسکی باریک و درێژانەی باڵی زۆربەی bony fishe ـەکان 6 (گیانەوەرناسی) پەل یا قۆڵەکانی ئەستێرەماسی یا ئەستێرەی دەریایی starfish = 7 radiance (بنەڕەت: لە *rai* فەرەنسی کۆن، لەسەر بنەمای *radius* لاتین "ray، spoke") ○ 1 پرتو، اشعه 2 مقدار کم 3، 4، 5، 6 و 7 رای

ray[2] /reɪ/ *noun*, also re

(نۆت، لە sol-fa تۆنیکدا) رێ (= دەرخەری یەکەم برگەی *resonare*) ○ ر

ray[3] /reɪ/ *noun*

قەڵغانەماسی، جۆرێ ماسی کرۆزەیی cartilaginous کلک باریک و درێژ [دەستە Batiformes: زۆر جۆرن] (لە *raia* لاتین) ○ نوعی ماهی

Ray-Bans *noun, pl.*

(دروشمی بازرگانی) رەی‌بەن، رێ‌بێنس: جۆرێ عەینەکی بەرخۆری ئەمریکایی، بە شووشەی رەشەوە بۆ پاراستنی چاو لە تیشکی خۆر، ئەمە لە بنەڕەتا بۆ فڕۆکەوانانی هێزی ئاسمانی ئەمریکا پەرەی پێدرا ○ ری‌بن

Rayleigh scattering *noun*

(فیزیک) بلاوبوونەوەی رووناکی بەهۆی گەردەکان یان پارچۆلکە وردترەکانی تر، بێ ئەوەی wavelength بگۆڕدرێ (لە ناوی John W. فیزیکزانی بریتانیایی سەدەی نۆزدە (S. *Rayleigh* ○ ریلی اسکاترینگ

ray flower *noun*, also ray floret

گوڵی تیشکی: گوڵچەکانی پەراوێزی رووەکی composite ○ گل شعاعی

ray gun *noun*

(چیرۆکی زانستی) تفەنگ یان چەکی تیشکی ○ تفنگ اشعه‌ای

rayless *adjective*

بێ‌تیشک، بێ‌سیتاو، بێ‌پرشنگ، تاریک (raylessness *n*) ○ بی‌پرتو

rayless goldenrod *noun*

(رووەکناسی) میلزەردەی بێ‌تیشک؟، گیایەکی composite ی دەوەنی، دەبێتە هۆی لەرز و

مووچرکـــــه لـــــه مـــــالات‌دا tremble
Haplopappus heterophyllus syn.]
⬡ نوعی گیاه [*Isocoma wrightii*

Raynaud's disease /ˈreɪnəʊ/ *noun*, also Raynaud's syndrome
نەخۆشی رەینۆ: کێشەیێکی vascular کە لە نیشانەکانی سپی‌هەڵگەران و تەزینی قامک و پەنجەکانە، ئەویش زۆرتر بەهۆی کەوتنەبەر سەرمایە (بنەڕەت: لە ناوی فیزیکزانی فەرەنسی (Maurice *Raynaud* ⬡ بیماری رینو

rayon /ˈreɪɒn, US -ɑːn/ *noun*
ئاوریشمی دەسکرد، ریۆن ⬡ ابریشم مصنوعی

razor /ˈreɪzə(r)/ *noun*
تیخ، تیغ، گوێزان، مووس ⬡ تیغ

razorback *noun*
1 بەرازەکوورە (بەرازی نیوەکێوی باشووری ئەمریکا) 2 زنجیرە گرد یان تەپێکی تیژ و باریک (razor-back(ed) *adj*) ⬡ رازوربک

razorbill *noun*, also razor-billed auk
دەنووک‌تیخە: ئۆکێکی رەش‌وسپی، لە دەریای ئەتلانتیکی باکووری و دەریای باڵتیک دەبینرێ [*Alca torda*] ⬡ نوعی پرنده

razor-blade *noun*
تیخ، گوێزان، مووس، گووزان ⬡ تیغ

razor calm = razor shell (North Anerican)

razor-edge *noun*
1 دەمی تیژ، لێواری تیژ 2 رەوشی مەترسی‌دار، بارودۆخی سەخت و دژوار، هەڵومەرجی دژوار 3 هێڵی جیاکەرەوە، سنووری یەکلایی‌کەرەوە ⬡ 1 لبه‌ی تیز 2 وضعیت خطرناک یا بحرانی 3 مرز قاطع

razor's-edge = razor-edge
هێـــڵی جیاکـــەرەوە، هـــێڵ یـــا ســـنووری یەکلایی‌کەرەوە ⬡ مرز قاطع

razorfish *nonu, pl.* same or razorfishes
1 تیغەماســـی [خێـــزانی Centriscidae: زۆر جـــۆرن] 2 جـــۆرێ wrasse رەنگـــاورەنگی رۆژاوای ئەتلانتیک [تۆخم *Hemipteronotus*] 3 = razor shell ⬡ 1 نوعی ماهی 2 رازورفیش

razor-sharp *adjective*
1 تیژ، زیرەک، زووتێگەیشتوو 2 تاڵ، تیژ، توند ⬡ 1 تیز، باهوش 2 گزنده

razor shell *noun*
جۆرێ mollusc ی دوولەپکەیی رەهۆڵیندەر کە لەپکەیێکی راست و درێژی هەیە [خێزانی Solenidae] ⬡ نوعی نرم‌تن

razor-thin *noun*
بە ژمارەیەکی زۆر کەمی دەنگەکان بردووەوە، بە ژمارەیەکی زۆر کەمی دەنگەکان بردوویەتەوە ⬡ برنده‌شده توسط آراء بسیار کم

razor wire *noun*
وایەر یان سیمی تیغی (وەکوو بەربەستێکی بەرگری) ⬡ سیم تیغی

razz /ræz/ *noun*
1 رەخنەی توند، گاڵتە 2 جرت، شیر ⬡ 1 انتقاد شدید، تمسخر 2 شیشکی

razzle /ˈræzl/ *noun*, go on the razzle
لاتی‌گەری، بەرەڵایی ⬡ لوطی‌گری

razzmatazz /ˌræzməˈtæz/ *noun*, also razzamatazz or razzle-dazzle
جەنجاڵی، گونگەڵ، هەراوهوریا، بەزم(ورەزم)، زریقەوبریقـە، ورووژان، هـەژان، خرۆشـان ⬡ الم‌شنگه، زرق و برق، هیجان

Rb symb. the chemical element rubidium

RB *abbreviation* rhythm and blues
ئـاربی (= شـێوازێکی موسـیقای گـەلی کـە تێکەڵەی بلوز و جازە) ⬡ آربی

RC *abbreviation* 1 Roman Catholic 2 Red Cross

RCM *abbreviation* Royal College of Music
(لـە بریتانیـا) کـۆلێژی پاتـشایی موسـیقا ⬡ دانشکده‌ی سلطنتی موسیقی

Rd. *abbreviation* road
(تێونیشان) شەقام ⬡ خیابان

-rd *suffix*
پاشگر: نیشانەی ژمارەی پلەیی 3 ⬡ پسوند: علامت عدد ترتیبی 3

RD *abbreviation* rural delivery, also R.D.

RDA *abbreviation* recommended daily allowance
ئاردی‌ئەی، ئاردی‌ئێی (دەستووری رۆژانەی راسپێردراو، بڕی ئەو دەرمانەی کەوا دەبێ لە رۆژدا بخورێ) ⬡ آردی‌ای

re[1] /riː/ *preposition*
(نامەکان) لەبارەی، دەربارەی، لەمەڕ، بۆ، گەڕانەوە بۆ ⬡ عطف به

re[2] *noun*
(نۆت) رێ ⬡ ر

're = are

re- /riː/ *prefix*
پێشگر: 1 دیسان، ـەوە، سەرلەنوێ، هەمیسان، دووبارە، پێشوو: retell ،reactivate: گەڕانەوە بۆ دۆخی پێشوو: restore 2 (هەروەها -red) بەرامبەر بە، لە هەردوو لاوە، دوولایەنە، دووقۆڵی: resemble؛ لە دەستەی رکەبەر یان بەرهەڵستکاردا، لە ئۆپۆزیسیۆندا: repel 3 پاش، دوای، لە پشتەوە، پشتەوە، لە دواوە: relic، recall (بنەڕەت: لە -re ،red- لاتین " دیسان، سەرلەنوێ، دووبارە، دواوە، پشتەوە ") ⬡ پیشوند: 1 باز، مجدداً، دوباره 2 متقابلاً، دوجانبه؛ در جناح مخالف 3 پس از، عقب، به عقب

Re symb. the chemical element rhenium

RE *abbreviation* religious education, also

R.E.
پەروەردەی دینی ۞ تعلیمات دینی

reabsorption *noun*
مژینەوە، داچەکاندنەوە ۞ بازجذب

reach /rɪ:tʃ/ *noun*
1 دەس پێ ڕاگەیشتن، دەس پێ گەیشتن، بەدەس گەیشتن، بەردەس کەوتوویی، ڕاگەیشتن، گەیشتن 2 توانایی، لەدەس هاتوویی 3 تێگەیشتن 4 پانتایی، گۆڕەپان، بەرینایی 5 بڕ 6 تێکۆشان بۆ گەیشتن (بە شتێ) ۞ 1 دسترسی 2 استطاعت 3 فهم 4 میدان، گستره 5 رسایی 6 کوشش

reachable /'rɪ:tʃəbl/ *adjective*
شیاوی دەس پێ ڕاگەیشتن، لەپێ گەیشتن هاتوو ۞ قابل دسترسی

reach-me-downs = hand-me-downs

reactance /rɪ'æktəns/ *noun*
(فیزیک) ریئەکتانس، کارپێ دەرەوەیی ۞ واکنش دهندگی

reactant /rɪ'æktənt/ *noun*
(کیمیا) ریئەکتانت، کارپێ دەرەوە ۞ واکنش دهنده

reaction /rɪ'ækʃn/ *noun*
1 کاردانەوە، پەرچەکردار، (دژکردەوە)، کارلێک 2 کاریگەری، کارلێ کردن، باندۆر، کاردانەوە، ڕەنگ دانەوە، ئەنجام 3 کۆنەپرستی، پاشبڕۆیی 4 گەڕانەوە ۞ 1 واکنش، عکس العمل 2 اثر 3 ارتجاع 4 بازگشت

reactionary /rɪ'ækʃənri/ *noun* (*pl.* reactionaries), *adjective*
n کۆنەپەرست، پاشبڕۆ، دژەگۆڕان *adj* کۆنەپەرستانە، پاشبڕۆیانە ۞ *n* مرتجع *adj* ارتجاعی

reaction formation *noun*
پێکهاتنی کاردانەوە ۞ تشکیل واکنش

reactionist *noun*
کۆنەپەرست، پاشبڕۆ، دژەگۆڕان ۞ مرتجع

reaction progress *noun*
پێشکەوتنی کاردانەوە، پێشوەچوونی پەرچەکردار ۞ پیشرفت واکنش

reaction rate constant *noun*
جێگیری خێرایی کاردانەوە ۞ ثابت سرعت واکنش

reaction time *noun*
کاتی کاردانەوە، تایم یان زەمانی پەرچەکردار ۞ زمان واکنش

reactivation *noun*
چالاک کردنەوە، چالاکاندنەوە، گورج کردنەوە ۞ بازفعال سازی

reactive /ri'æktɪv/ *adjective*
1 (کیمیا) کارلێ کردوو 2 پەرچەکردارییانە، کاردانەوەی دەبێ، کاردەرەوە، کاردانەوەیی 3 کۆنەپەرست 4 سەربە reactance ۞ 1 واکنش پذیر 2 واکنشی 3 مرتجع 4 وابسته به reactance

reactive behaviour *noun*
هەڵسوکەوتی کاردانەوەیی، ڕەفتاری کاردانەوەیی ۞ رفتار واکنشی

reactive depression *noun*
دڵتەنگی کاردانەوەیی ۞ افسردگی واکنشی

reactive inhibition *noun*
نەهێشتنی کاردانەوەیی، پێشگیری کاردانەوەیی ۞ منع واکنشی

reactivity /ˌrɪ:æk'tɪvɪti/ *noun*
کارلێ کردوویی، کاردەرەوەیی ۞ واکنش پذیری

reactor /rɪ'æktə(r)/ *noun*
1 ریاکتۆر، ریئاکتۆر، ژووری کاردانەوە 2 (پزشکی) کاردەوەرە ۞ 1 واکنش گاه 2 واکنش گر

read[1] /ri:d/ *noun*
1 خوێندنەوە 2 ماوەی خوێندنەوە ۞ 1 مطالعه 2 مدت مطالعه

read[2] /red/ = past and past participle of read

readability /ˌrɪ:də'bɪləti/ *noun*, also readableness
خوانایی، وانایی، خوێنراوی، خۆش خوێنراوەیی، لە خوێندن(ەوە)هاتوویی ۞ خوانایی

readable /'ri:dəbl/ *adjective*
خوانا، وانا، خوێنراو، خۆش خوێنراوە، لە خوێندن(ەوە)هاتوو، دیار، جوان، legible: *The lettering on the front of the building is no longer readable* ◊ *a highly readable account of life in prison* (readably /'ri:dəbli/ *adv*) ۞ خوانا، خواندنی

readaptation *noun*
(خۆ)گونجاندنەوە، سازاندنەوە، ڕێکخستنەوە (readaptated *adj*) ۞ انطباق مجدد

reader /'ri:də(r)/ *noun*
1 خوێنەر: *an avid reader of science fiction* ◊ *a fast/slow reader* 2 هەڵەگر، ڕاستکەرەوە 3 (لە بریتانیا Reader) دواماموستا، دواپرۆفسۆر، ئاوەڵ پرۆفیسۆر 4 کتێبی خوێندنەوە 5 (کامپیوتێر، دەزگای) خوێنەر، خوان 6 (لە کلێسە) وتاردەر 7 (وەشان خانە) ڕاوێژکاری چاپ ۞ 1 خواننده 2 مصحح 3 دانشیار 4 کتاب قرائت 5 ریدر 6 سخنران 7 مشاور چاپ

readership /'ri:dəʃɪp, US -dərʃ-/ *noun*
1 کۆمەڵی خوێنەران، خوێنەران 2 (لە بریتانیا Readership) دواماموستایی، دواپرۆفسۆری ۞ 1 خوانندگان 2 دانشیاری

readies = ready money

readily /'redɪli/ *adverb*
لەڕێوە، دەسبەجێ، کوت ومت، بێ ڕاوێستان، زوو، خێرا، بە ئاسانی: *Most people readily accept the need for laws* ۞ بلافاصله، فوراً، به سادگی

readiness /'redinəs/ *noun*
1 ئامادەبوون، ئامادەیی، تەیاری، سازی 2 مەیل، ویست، ئیشتیا، ئارەزوو 3 ئاسانی، ساکاری، سانایی 4 خێرایی، زوویی، دەسبەجێیی ◇ 1 آمادگی 2 تمایل 3 سهولت 4 فوریت، سرعت

reading /'ri:dɪŋ/ *noun*
1 خوێندنەوە 2 لێکدانەوە، شیکردنەوە، والاکردنەوە، بۆچوون 3 خوێندەمەنی، خواندەمەنی، کتێب و ئەو بابەتانەی کە بۆ خوێندنەوە دەبن 4 ژمارەی پیشان‌دراو یان تۆمارکراو لەسەر دەزگا یان ئامێری پێوان 5 هەڵەگری، نموونەخوێندنەوە، نموونەخوانی، چاککردن 6 (پەرلەمان) راوێژ، پرس‌ورا 7 (کتێبی پیرۆز) خوێندنەوە ◇ 1 قرائت، خوانش 2 تعبیر، تفسیر 3 مواد خواندنی 4 ریدینگ 5 نمونەخوانی 6 شور 7 قرائت

reading age *noun*
تەمەنی خوێندنەوە ◇ سن خواندن

reading-desk *noun*
مێزی خوێندنەوە ◇ میز مطالعه

reading-glasses *noun*
چاویلکەی خوێندنەوە ◇ عینک مطالعه

reading-lamp *noun*, also reading-light
چرای (لەبەر) خوێندنەوە ◇ چراغ مطالعه

reading room *noun*
دیو یان ژووری خوێندنەوە ◇ اتاق مطالعه

readjustment *noun*
1 سازان، گونجان، راهاتن، داهاتن، خۆگونجاندن، گۆڕان، گۆڕین 2 میزان‌کردنەوە، دەس‌کاری ◇ 1 سازگاری، تغییر 2 تنظیم مجدد

readmission /ˌri:əd'mɪʃn/ *noun*
1 وەرگرتنەوە، دووبارەچوونەوە، رێ‌پێدانەوە 2 خەواندنەوە ◇ 1 عضویت مجدد 2 بستری شدن مجدد

readmittance = readmission

read-only *adjective*
(کامپیوتێر) تەنیاخوێندنەوەیی، هەرخوێندنەوەیی ◇ فقطخواندنی

read-only memory = ROM

read-out *noun*
(کامپیوتێر) خوێندنەوە ◇ بازخوانی

ready /'redi/ *adjective* (readier, readiest), *noun* (*pl*. readies)
adj 1 ئامادە، ساز، فەراهەم، حازر، تەیار، خۆشە 2 پێخۆش‌بوو، خوازیار، تامەزرۆ، بەپەرۆش 3 خێرا، زوو، دەس‌بەجێ، لەڕێوە، کت‌ومت، گورج، زوو 4 نەغد *n* پارەی نەغد یان بەردەست ◇ *adj* 1 حاضر، آماده، مهیّا 2 مایل 3 فوری، بی‌درنگ 4 نقد *n* پول نقد

ready-made *adjective, noun*
adj 1 ئامادە، ساز، دووراو 2 ئاسایی 3 گونجاو، لەبار، تەواو، باش، ئایدیال، ئیدەئال *n* شتێکی ئامادە یان ساز ◇ *adj* 1 حاضر، دوخته 2 معمولی 3 ایدەآل *n* چیز حاضر

ready meal *noun*
خۆراکی ئامادە ◇ غذای آماده

ready money *noun*, also ready cash
پارەی نەغد ◇ پول نقد

ready reckoner *noun*
(دەزگایەکی بازرگانی) لێکدانەوە ئامادەکان ◇ محاسبات آماده

ready-to-wear *adjective*
(جل‌وبەرگ) دووراو، ئامادە، ساز ◇ دوخته

reaffirmation /ˌri:ˌæfə'meɪʃn, US -fər'm-/ *noun*
1 چەندبارەکردنەوە، پەسندکردنەوە، سەلماندنەوە، مۆرکردنەوە 2 راگەیاندنەوە ◇ 1 تأکید مجدد، تأیید مجدد 2 اعلام مجدد

reafforestation /ˌri:əˌfɒrɪ'steɪʃn, US -ˌfɔ:r-, -ˌfɑ:r-/ = reforestation

reagent /ri'eɪdʒənt/ *noun*
(کیمیا) ناسەرەوە، دۆزە، دەرخەر ◇ شناساگر

real[1] /'rɪ:əl, US rɪəl/ *adjective, noun, adverb*
adj 1 راستەقینە، ناخەیالی، راست، رەسەن، خۆرسک، سروشتی، نادەسکرد، خۆکرد، ئەسڵ، درۆ نیە، نەقەڵب 2 گرنگ، جێی ترس، رشت (*a real danger*) 3 مردەماڵ، رانەگوێزراو، لەسەرجێ *n* شتی راست یان راستەقینە، راستی *adv* زۆر، گەلێ ◇ *adj* 1 واقعی، حقیقی، طبیعی، اصل 2 جدی، مهم 3 غیرمنقول *n* واقع *adv* خیلی

real[2] /reɪ'ɑ:l/ *noun*, *pl*. reals or reales
1 یەکەی بنەڕەتی پارەی برێزیل تا 1994، بەرامبەر بە سەد centavo 2 کۆینی پێشوو و یەکەی پارەی چەندین وڵاتی سپانیایی‌زمان ◇ ریئال

real[3] /reɪ'ɑ:l/ *noun*, *pl*. reals or reis
1 یەکەی پارەی پێشوو و کۆینی پۆرتوگال (بنەڕەت: لە regalis لاتین) ◇ ریئال

real ale *noun*
بیرەی خۆماڵی یا ئەسڵ (کە لە کارخانەدا بەرهەم نەهاتبێ) ◇ ایل واقعی

real estate *noun*
1 دارایی رانەگوێزراو، مردەماڵ، ملک‌وماڵ 2 سەودا و مامەڵەی ملک‌وماڵ ◇ 1 دارایی غیرمنقول 2 معاملات املاک

real estate agent = estate agent

realgar /rɪ'algə/ *noun*
مەرگەمشک یان زەرنیخی سوور، کانێکی نەرمی سوورباو، لە سولفایدی ئارسنیک پێکهاتووە و جاران بۆ رەنگ و تۆق‌تۆقێن بەکاردێنرا (بنەڕەت: لە *rahj al-ghār* عەرەبی، بە واتای

"خۆڵ و تۆزی ئەشکەوت") ◌ زرنیخ سرخ

realignment *noun*

1 ڕیکخستنەوە، گۆڕاندنەوە، داڕشتنەوە، گونجاندنەوە 2 دەستەبەندی سەرلەنوێ، یەکێتی سەرلەنوێ 3 ڕیکخستن، میزان(کردن) ◌ 1 تجدید سازمان، تغییر مجدد 2 گروەبندی مجدداتحاد مجدد 3 تنظیم

realisable = realizable

realisation = realization

realism /ˈriːəlɪzəm, US ˈrɪəl-/ *noun*

ڕیالیزم، ڕاستیبینی، واقعبینی، ڕاستیگەری، ڕاستیباوەری ◌ رئالیسم، واقعگرایی، واقعبینی

realist /ˈriːəlɪst, US ˈrɪə-/ *noun*

ڕیالیست، ڕاستیبین، ڕاستیگەر، ڕاستیباوەر، واقعبین ◌ رئالیست، واقعگرا، واقعبین

realistic /ˌriːəˈlɪstɪk, US ˌrɪə-/ *adjective*

1 سەربە ڕیالیزم، ڕیالیستی، ڕاستیبین، ڕاستیگەر، ڕاستیبینانە، واقعبینانە 2 (نرخ، کرێ و هتد) ژیرانە، باش، گونجاو (**realistically** /ˌriːəˈlɪstɪkli, US ˌrɪə-/ *adv*: بە شێوەیەکی ڕاستیبینانە) ◌ 1 وابستە بە رئالیسم، واقعنگر، واقعبینانە 2 معقول

reality /rɪˈæləti/ *noun, pl.* realities

1 ڕاستەقینەیی، واقعیەت، ڕاستی، حەق، دروستی، شتێ کە لە دەرەوە بێ، ڕاستبوون 2 شتی ڕاستەقینە 3 بوون ◌ 1 واقعیت، حقیقت، صحت 2 چیز واقعی 3 هستی

reality culture *noun*

چاند یا کولتووری ڕاستەقینە ◌ فرهنگ واقعیت

reality principle *noun*

بنچینەی ڕاستەقینە ◌ اصل واقعیت

realizability /ˌriːəlaɪzəˈbɪləti, US ˌrɪə-/ *noun*

بەدیهاتوویی، دەسپێڕاگەیشتوویی، بەردەسکەوتوویی، لەجێبەجێهاتوویی ◌ تحققپذیری، قابلیت حصول

realizable /ˈriːəlaɪzəbl, US ˈrɪə-/ *adjective*

1 بەدیهاتوو، دەسپێڕاگەیشتوو، بەردەسکەوتوو، لەجێبەجێهاتوو 2 (دارایی) بووە پارە، نەغدەوەبوو، دەبێ بە پارە یان پوول، وردەوەبوو ◌ 1 تحققپذیر، قابل حصول 2 نقدشدنی

realization /ˌriːəlaɪˈzeɪʃn, ˌrɪəl-, US ˌriːələˈz-/ *noun*

1 بەدیهاتن، جێبەجێبوون، بەڕاست(ی)وەرگەڕان 2 تێگەیشتن، پێزانین 3 نەغدکردنەوە، وردکردنەوە، فرۆشتن، کردنە پارە 4 دەسپێڕاگەیشتن ◌ 1 تحقق 2 درک 3 نقد کردن 4 حصول

real-life *adjective*

ڕاستەقینە، سەربە ژیانی ڕاستەقینە ◌ واقعی، وابستە بە زندگی واقعی

reallocation /ˌriːˌæləˈkeɪʃn/ *noun*

1 دابەشکردنەوە، بەشکردنەوە، دابەشاندنەوە 2 تایبەتیدان، تەرخانکردن، تەرخان دان ◌ 1 توزیع مجدد 2 اختصاص

really /ˈriːəli, US ˈrɪəli/ *adverb*

1 لە ڕاستیدا، بەڕاستی: *Tell me what really happened* 2 یەکجار، توند، بە توندی، تەواو، بە تەواوەتی ◌ 1 حقیقتاً، واقعاً 2 خیلی، بە شدت، کاملاً

realm /relm/ *noun*

1 پانتایی، مەڵبەند، بوار، ئاقار، ڕاختە: *within the realm of possibility* 2 وڵات 3 پاتشایی ◌ 1 قلمرو، گسترە، حوزە 2 کشور 3 سلطنت

real number *noun*

ژمارەی ڕاستەقینە ◌ عدد صحیح یا حقیقی

realpolitik /reɪˈɑːlpɒlɪtiːk, US -pɑːl-/ *noun*

(ئەڵمانی) ڕاستیگەری ڕامیاری، ڕیالیزمی سیاسی، سیاسەت یان ڕامیاری لەسەر بنەمای بارودۆخی واقعی تا بنەمای ئاکاری و ئایدیۆلۆژیک ◌ رئالیسم سیاسی

real property = real estate

real tennis *noun*

تێنیس یان تەنیسی ڕاستەقینە ◌ تنیس واقعی

real time *noun,* in real time

1 کاتی ڕاستەقینە 2 دەسبەجێ، کورتماوە، کەمخایەن، کتومت، لەڕێوە ◌ 1 زمان واقعی 2 کوتاەمدت، بلافاصلە

real-time *adjective*

(کامپیوتێر) دەسبەجێ، کتومت، لەڕێوە (بەو خێراییەی کە وەریدەگرێ): *real-time missile guidance systems* ◌ بلافاصلە

Realtor /ˈriːəltə(r)/ = real estate agent, also realtor

realty /ˈriːəlti/ = real estate

real value *noun*

نرخی ڕاستەقینە ◌ ارزش واقعی

real world *noun*

دنیای دەرەوە یا ڕاستییەکان، دنیا یا جیهانی ڕاستەقینە ◌ جهان خارج

ream /riːm/ *noun*

1 بەستە، بەند (یەکەی ستانداردی کڕین و فرۆشتنی کاغز، لە ئەمریکا 500 و لە بریتانیا 480 و جاروبارێش 516 دانە) 2 کۆماکاغز، کۆگاکاغەز، کۆماقاقز 3 (reams) (ئاوەرمی) کۆگا، کۆما، لۆدە، دەڵیایی، کۆڵێ ◌ 1 بند 2 تودەی کاغذ 3 (در جمع) یک عالمە

reamer *noun*

ریمێر، قالاوێژ ◌ برقو

reanimation *noun*

ژیاندنـــەوە، بووژاندنـــەوە، زیندووکردنـــەوە، گیان‌پێدانەوە ۞ احیا

reaper /ˈriːpə(r)/ *noun*
1 دروێنـەوان، گـوخل 2 دەزگـای دروونـەوە، (دروێنە، درەو reaping) ۞ 1 دروگر 2ماشین درو

reaping-hook /ˈriːpɪŋ hʊk/ *noun*
داس ۞ داس

reaping machine /ˈriːpɪŋ məʃiːn/ *noun*
دەزگای دروونەوە، دروێنەک، درەوکە ۞ ماشین درو

reapparition *noun*
سەرهەڵـدانەوە، دەرکەوتنـەوە، پەیدابوونـەوە، هاتنەوە، گەڕانەوە ۞ ظهور مجدد، برگشت

reappearance /ˌriːəˈpɪərəns/ *noun*
سەرهەڵـدانەوە، دەرکەوتنـەوە، پەیدابوونـەوە، هاتنـەوە، گەڕانـەوە، واکفـت ۞ ظهـور مجـدد، برگشت، عود

reapplying *noun*
1 (مەرهەم) پیاساوینەوە، هەڵـساوینەوە، لێدانەوە، بەکارهێنانەوە 2 داواکردنەوە، داخـوازیکردنـەوە ۞ 1 مالش مجدد 2 تقاضای مجدد

reappointment *noun*
دانانەوە، کارپێدانەوە، دامەزراندنەوە ۞ انتـصاب مجدد

reappraisal /ˌriːəˈpreɪzl/ *noun*
نرخاندنەوە، هەڵسەنگاندنەوە، چاوپیاخشاندنەوە، تـێ‌ڕوانینـەوە، لێکۆڵـینەوە، تـاقی‌کردنـەوە ۞ ارزیابی مجدد، بررسی مجدد

rear /rɪə(r), US rɪr/ *noun, adjective*
n 1 پـشتەوە، دواوە، پاشـەوە 2 پـشتەوەی سـپا، پاشـەنگ 3 کنـگ، قـوون، کەفـەڵ، پاشـەڵ *adj* دواوە، پشتەوە، لە پشتەوە یان دواوە، پاش، پشت ۞ *n* 1 عقب، عقبی 2 آخر سپاه 3 کفل *adj* عقبی

rear admiral *noun*
ئەفـسەرێکی پایەبـەرز لـە هێـزی دەریـایی‌دا ۞ دریادار

rearguard /ˈrɪəɡɑːd, US ˈrɪrɡɑːrd/ *noun*
1 دواپارێز، پاش‌دار، پاشـکۆی سـپا، پاش‌پارێز، پاشڕەو 2 باڵـی کۆنەپەرسـت یـا کۆنەپارێز ۞ 1 عقب‌دار 2 جناح ارتجاعی یا محافظه‌کار

rearguard action *noun*, fight a rearguard action
ئەوپەڕی حەوڵی خۆدان، دوایین حەوڵی خۆدان، کرداری بەرگری‌یانە کە سـپای پاشەکـشێ‌کردوو دەیکا ۞ تلاش مذبوحانه

rear light (rear lamp) = tail light

rearmament /riˈɑːməmənt, US -ˈɑːrm-/ *noun*
چەکدارکردنـــەوە، زۆرکـــردنی توانــــایی چـەک‌وچـۆڵ، کەڵـەکەکردنەوەی چـەک‌وچـۆڵ، نوێ‌کردنەوەی چەک‌وچۆڵ ۞ تجدید تسلیحات

rearmost /ˈrɪəməʊst, US ˈrɪrmoʊst/ *adjective*
دواتـرین، پـاش‌تـرین، دوورتـرین، هەرەپـشتەوە، دوایین، هەرەدواوە، last ۞ عقب‌ترین، آخرین

rearrangement /ˌriːəˈreɪndʒmənt/ *noun*
گۆڕان، ڕێکخـستنەوە، گۆڕینی ڕێکـەوتی بەرنامـە (وەختـی کۆبوونـەوەیێ) ۞ تغییر، ترتیـب مجـدد، تغییر برنامه

rearrest *noun*
گرتنەوە، دەس‌بەسەرکردنەوە ۞ بازداشت مجدد

rear-view mirror *noun*
ئاوێنـەی پێـشەوە (کـە دواوەی لێ‌وەدەبینێ) ۞ آینەی جلو

rearward /ˈrɪəwəd, US ˈrɪrwərd/ *noun, adjective*
n دواوە، پـشتەوە، پاشـەوە *adj* هەڵـکەوتوو لـە دواوە یان پشتەوە ۞ *n* عقب *adj* واقع در عقب

rearwards /ˈrɪəwədz, US ˈrɪrwərdz/ *adverb*
بۆ پشتەوە، بۆ دواوە، بەرەو پشـتەوە، backward: *looking rearward* ۞ به طرف عقب

reason /ˈriːzn/ *noun*
1 هـۆ، ئەگـەر، بۆنـە، سـەدەم، سـۆنگە 2 ئـەقڵ، ئاوەز، لۆژیـک: *the conflict between faith and reason* ۞ 1 دلیل، علت 2 خرد، منطق

reasonability /ˌriːznəˈbɪləti/ *noun*, also reasonableness
بـەرێ‌وجـێ‌بـوون، ژیرانـەبوون، ئاقڵانـەبوون ۞ معقولیت

reasonable /ˈriːznəbl/ *adjective*
1 ژیرانـە، ئاقڵانـە، بـەجێ، مـاقوول، بـەرێ‌وجـێ، پەسـندکراو، ئەقڵانی، هێزی بیرکردنەوە، لۆژیکی: *a reasonable theory* 2 گونجاو، دادپەروەرانە، نەگران، ئەندازە، مام‌ناوەندی ۞ 1 معقول، موجـه، منطقی، خردمندانه 2 عادلانه

reasonableness /ˈriːznəb(ə)lnəs/ *noun*
ئاقڵانەبوون، ژیرانەبوون ۞ معقول بودن

reasonably /ˈriːznəbli/ *adverb*
1 (بـە شـێوەیەکی) ژیرانـە، ئاقڵانـە 2 خـودایی، خوداوەکیلی: *She seems reasonably happy in her new job* ۞ 1 به طور معقول 2 انصافاً

reasoned /ˈriːzənd/ *adjective*
ژیرانــە، ئاقڵانـــە، لـــۆژیکی، بـــەجێ، ڕێـــدار، بەرێ‌وجێ، بەڵگەمەند: *She argued her point in a reasoned and intelligent manner* ۞ معقول، مستدل

reasoning /ˈriːzənɪŋ/ *noun*
بەڵـگەهێنانەوە، بەڵـگە، بـرنۆ: *This line of reasoning is faulty* ۞ استدلال، برهان

reassembly *noun*
1 ســـوارکردنەوە، (دووبـــارە) بەســـتنەوە،

ســەریەکخســتنەوە 2 دووبارەکۆکردنــەوە 3 سازدانەوەی دانیشتن یان کۆبوونەوە ⟡ 1 مونتاژ مجدد 2 جمع‌آوری مجدد 3 تشکیل مجدد اجلاس

reassertion *noun*

چەندبارەکردنەوە، جەختکردنەوە ⟡ تکرار مجدد، تأکید مجدد

reassessment *noun*

نرخاندنەوە، هەڵسەنگاندنەوە، بەسەرداچوونەوە، چاوپیاخشاندنەوە، تێڕوانینەوە، لێکۆڵینەوە، تاقیکردنەوە ⟡ ارزیابی مجدد، بررسی مجدد

reassignment *noun*

بەنێوکردنــەوە، راگوێستنەوە، راگوێزانــەوە ⟡ واگذاری مجدد

reassurance /ˌriːəˈʃʊərəns, -ˈʃɔːr-, US -ˈʃʊr-/ *noun*

دڵنیایی، خاترجەمی، یەکلاییکردنەوە، یەکسەرەکردنەوە، دڵنیاکردن ⟡ اطمینان، اطمینان‌بخشی

reassuring /ˌriːəˈʃʊərɪŋ, -ˈʃɔːr-, US -ˈʃʊr-/ *adjective*

دڵنیاکەر(ەوە)، دڵگەرمکەر، ورەپێدەر: *a reassuring smile* ⟡ اطمینان‌بخش

reassuringly /ˌriːəˈʃʊərɪŋli, -ˈʃɔːr-, US -ˈʃʊr-/ *adverb*

بە دڵنیاییەوە: *She smiled reassuringly* ⟡ با اطمینان

reaver *noun*

رفێنەر، راپسکێنەر، راورووتکەر، تالانچی ⟡ رباینده، غارتکننده

Reb[1] /rɛb/ *noun*

سەرناوێکی نەریتی جوولەکە بۆ پیاوێ کە مالووم نییە (بنەڕەت: لە یەدییەوە) ⟡ رب

Reb[2] /rɛb/ *noun*

سەربازی کۆنفیدرەیت لە شەڕی نێوخۆیی ئەمریکادا ⟡ رب

rebate /ˈriːbeɪt/ *noun*

پۆڵای بەهێزکراو، ب.ت. وەکوو میل بۆ نێو کۆنکریت ⟡ ربات

rebarbative /rɪˈbɑːbətɪv, US -ˈbɑːrb-/ *adjective*

⟡ objectionable قێزەون، بێزاوی، ناخۆش، ⟡ نفرت‌انگیز

rebatable *adjective*

1 لەپێدانــــەوەهاتوو، لەگێرانــــەوەهاتوو، دەگێردرێتەوە 2 کەم دەبێتەوە، دادەشکێ ⟡ 1 قابل استرداد 2 کاهش‌پذیر

rebate /ˈriːbeɪt/ *noun*

1 (باج، کرێ و هتد) پێدانەوە، گێرانەوە: *a tax rebate* 2 کەمبوونەوە، داشکاندن ⟡ 1 استرداد 2 کاهش

rebbe /ˈrɛbə/ *noun*

مالووم، ب.ت. ریبەری دینی Hasidic ⟡ ربی

rebbetzin /ˈrɛbɪtsɪn/ *noun*, also rebbitzin

1 ژنی rebbe 2 مامۆستای دینی (ژن) ⟡ 1 همسر ربی 2 معلمەی مذهبی

rebec /ˈriːbɛk/ *noun*, also rebeck

ئامێری سێژێی سەدەکانی نێوەڕاست، بە bow دەژەنرێ ⟡ رُباب

Rebekah *noun*, Hebrew *Ribhqāh*

ریبێکا: ژنی ئیسحاق Isaac ⟡ ربکا

rebel /ˈrɛbl/ *noun, adjective*

یاخی، سەرهەڵداو؛ سەربە سەرهەڵداوان: *rebel forces* ⟡ شورشی

rebellion /rɪˈbeljən/ *noun*

یاخیگەری، سەرهەڵدان ⟡ شورش

rebellious /rɪˈbeljəs/ *adjective*

1 یاخی، سەرهەڵداو، سەرپێچ، نافەرمان 2 کۆنترۆڵنەکراو، دەس‌بەسەرەدانەگیراو، نەحەواوە، نامەهار، لەکۆنترۆڵبەدەر، خراپ، بەرێوەنەبراو ⟡ 1 شورشی، متمرد، سرکش 2 مهارنشدنی، ادارەنشدنی

rebelliously /rɪˈbeljəsli/ *adverb*

سەرهەڵداوانە، سەرپێچیانە: *'I don't care!' she said -usly* ⟡ متمردانه

rebelliousness /rɪˈbeljəsnəs/ *noun*

یاخیگەری، سەرهەڵدان، سەربەرزکردنەوە، سەرپێچی، نافەرمانی ⟡ سرکشی، تمرد، عصیان

rebirth /ˌriːˈbɜːθ, US -ˈbɜːrθ/ *noun*

ژیاندنەوە، بووژانەوە، بوونەوە، لەدایکبوونەوە، زیندووکردنەوە: *the seasonal cycle of death and rebirth* ⟡ تجدید حیات، نوزایی

reboot /ˌriːˈbuːt/ *noun*

(کامپیوتێر) خستنەوەکار، ریبووت ⟡ راه‌اندازی مجدد

reborn /ˌriːˈbɔːn, US -ˈbɔːrn/ *adjective*

1 دووبارەبوو، لەدایکبووەوە، دیسانزادە، بووەوە 2 دووبارەژیاو، زیندووبووەوە، دووبارەبووژاو، دووبارەرەگداکوتاو، سەرلەنوێ‌سەرهەڵداو ⟡ 1 دوباره زاده‌شده 2 احیاشده

rebound[1] /ˈriːbaʊnd/ *noun*

1 زۆربوون 2 چابوونەوە 3 گەڕانەوە، چوونەوە سەر جێی هەوەڵ ⟡ 1 افزایش 2 بهبود 3 برگشت

rebound[2] = past and past participle of rebind

rebounder *noun*

جۆرێ trampolineی خڕ بۆ مەشق و راهێنان ⟡ ریبوندر

rebozo /rɪˈbəʊzəʊ/ *noun, pl.* rebozos

جۆرێ لەچکەی نەریتی ژنانی سپانیایی ئەمریکایی کە سەر و شان و مل دادەپۆشێ (لە سپانیاییەوە) ⟡ نوعی روسری

rebroadcast[1] *noun*

بەرنامەی دووبارە ۞ برنامەی تکراری

rebroadcast[2] = past and past participle of rebroadcast

rebroadcasting *noun*
(بەرنامـــەی رادیـــۆ و تەلـــەفزیۆن، دووبـــارە) بڵاوکردنەوە ۞ پخش مجدد

rebuff /rɪˈbʌf/ *noun*
نەویـــستن، نـــەلێ‌کـــردن، دەس‌بـــەڕووەوەنان، وەرنـــەگرتن، بەرپـــەرچ‌دانـــەوە، رەت‌کردنـــەوە، کاردانـــەوەی نـــەرێنی یـــان بـــە بـــاری خراپـــە، پشت‌گوێ‌خستن: *Her offer of help was met with a sharp rebuff* ۞ عدم پذیرش، رد

rebuilder *noun*
دروســت‌کــەرەوە، ســازەرەوە، چــاک‌کــەرەوە، دووبارەساز ۞ بازساز

rebuilding *noun*
1 دروست‌کردنەوە، سازاندنەوە، چاک‌کردنەوە، دووبارەســازکردن 2 شـــتی ســازەوەکراو یـــان چاکەوەکراو ۞ 1 ساخت مجدد 2 چیز بازساخت

rebuilt[1] /ˌriːˈbɪlt/ *adjective*
پێویـست بە دەس‌پیاهێنانەوە ۞ محتاج مرمت

rebuilt[2] /ˌriːˈbɪlt/ = past and past participle of rebuilt

rebuke /riːˈbjuːk/ *noun*
سـەرکۆنە، پیاهەڵـشاخان، واریـان، بـەگژداهاتن، بەسـەردانەڕاندن، تێخـوڕین، بەسـەرداگوڕاندن، (rebuker *n*) reprimand ۞ توبیخ، سرزنش

rebus /ˈriːbəs/ *noun, pl.* rebuses
مەتەڵی شێوەیی یان وێنەیی یان پیتی ۞ معمای تصویری

rebuttal /rɪˈbʌtl/ *noun*, also rebutment
بەدرۆخستنەوە، پووچ‌کردنەوە، نکۆڵی‌لێ‌کردن، بەرپـەرچ‌دانـەوە، رەت‌کردنـەوە، گێڕانـەوە ۞ تکذیب، ابطال، انکار، رد، دفع

rebutter *noun*
نکۆڵـی‌لێ‌کـەر، بەدرۆخـەرەوە، بەرپـەرچ‌دەرەوە ۞ انکارکنندە، تکذیب‌کنندە

rec = recreation

recalcitrance /rɪˈkælsɪtrəns/ *noun*
سـەرێزێوی، یاخیگـەری، مل‌نـەدان، کەللـەڕەقی، نافەرمانی، ناگوێ‌ڕایەڵی ۞ سرکشی، تمرد

recalcitrant /rɪˈkælsɪtrənt/ *adjective, noun*
adj ســەرێزێو، یاخیگــەر، یــاخی، نافــەرمان، کەللــەڕەق، نــاگوێ‌ڕایــەڵ، ســەرێزێوانە: *a recalcitrant child* *n* مــرۆی ســـەرێزێو ۞ *adj* سـرکش، متمـرد، متمردانه (recalcitrantly *adv*) *n* آدم سرکش

recalcitration /rɪˌkælsɪˈtreʃn/ *noun*
سەرێزێوی، یاخیگەری، مل‌نەدان، نافەرمانی ۞ تمرد

recalculation *noun*
دووبارەلێکدانەوە، دیـسان‌لێکدانەوە ۞ محاسبەی مجدد

recalescence /ˌriːkəˈlɛs(ə)ns/ *noun*
(کانزاناسـی) گـەرمانـدن: هـەسـتانی کـاتی temporary rise تێمپراچێــر بــە درێژایــی ساردانی کانزایی، بەهۆی گۆڕان لە پێکهاتەی کریــــستاڵدا crystal structure روودەدا (recalescent *adj*) ۞ ریکالسنس

recall /rɪˈkɔːl, US ˈriːkɔːl/ *noun*
1 بانــگ‌کــردن 2 دەســتووری گەڕانــەوە 3 وەبیرهێنانەوە، هێنانەوەیاد، بیرخستنەوە: *She has amazing powers of recall* 4 پووچ‌کردنەوە، هەڵوەشاندن ۞ 1 احضار، دستور بازگشت 2 یادآوری 3 الغا

recantation /ˌriːkænˈteɪʃn/ *noun*
1 نکۆڵـی‌لێ‌کردن، بەپەرچ‌دانەوە، بادانەوە لە بیروبــاوەڕی پێـشوو 2 دەس‌کێـشانەوە، دەس‌هەڵگرتن، وازهێنان، لێ‌بوونەوە ۞ 1 انکار، روی‌گردانی از اعتقادات قبلی 2 ترک

recap /ˈriːkæp/ *noun*
کورتە، پوختە، recapitulation ۞ خلاصه

recapitalization *noun*, also recap
سەرمایە دیاری‌کردن، دیاری‌کردنی سەرمایە ۞ تعیین سرمایه

recapitulation /ˌriːkəpɪtʃuˈleɪʃn/ *noun*
1 کورتــە، پوختــە، دووبارەکردنــەوەی خاڵــە ســـەرەکییـــەکانی بابـــەتێ 2 (زیندەناســـی) دووبارەبوونەوە(ی گەشەسێنەرانە) ۞ 1 خلاصه 2 تکرار

recapitulative /ˌriːkəˈpɪtʃuleɪtɪv/ *adjective*, also recapitulatory
دووبارەوەبوو ۞ تکراری

recapture /ˌriːˈkæptʃə(r)/ *noun*
گرتنەوە، سەندنەوە، داگیرکردنەوە، وەرگرتنەوە، دەس‌خستنەوە: *the recapture of towns occupied by the rebels* ۞ تصرف مجدد

recast[1] /ˌreˈkɑːst/ = past and past participle of recast

recast[2] /ˌreˈkɑːst/ *noun*
دارشــتنەوە، لــە قاڵــب‌نانــەوە، قاڵــباندنەوە ۞ قالب‌گیری مجدد

recasting *noun*
دارشتنەوە، لە قاڵب‌نانەوە ۞ قالب‌گیری مجدد

recce /ˈreki/ = reconnaissance

recd = received
وەرگیرا ۞ دریافت شد

receding hairline *noun*
قژی بەرەو رووتانەوە، پرچی روو لە دواوەچوون ۞ خط موی پس‌رونده

receipt /rɪˈsiːt/ *noun*
1 وەرگــرتن 2 فــیش، وەرگرنامــە، پوســلە،

ریسیت، ریسیت (receipts) 3 پارەی وەرگیراو: *net/gross receipts* 4 (بێ‌باو) = receptacle ⟡ 1 دریافت، پذیرش 2 رسید، قبض 3 (در جمع) مبلغ دریافتی

receivable /rɪˈsiːvəbl/ *adjective, noun*
1 *adj* شیاوی وەرگرتن، لەوەرگرتن‌هاتوو 2 *n* (فاکتۆر و هتد) وەرنەگیراو receivables /rɪˈsiːvəblz/ پارەی قەرز (بە کۆمپانی یا دامەزراوەیێ) ⟡ 1 *adj* دریافت‌کردنی، قابل وصول 2 وصول‌نشده *n* (در جمع) مطالبات

received /rɪˈsiːvd/ *adjective*
1 پەسەندکراو، وەرگیراو، دروست، راست، ستاندارد، پێوانە، پێودانگ 2 ئاسایی، گشتی، باو، بەبڕەو ⟡ 1 پذیرفته، استاندارد 2 معمول

Received Pronunciation *noun*, also received pronunciation or received standard
گۆکردنی پێودانگ یان پەسەندکراو ⟡ تلفظ معیار

received wisdom *noun*
بۆچوونی گشتی، بیروڕای گشتی، رای گشتی، بیروبۆچوونی باو، رای خەڵک ⟡ نظر همگانی

receiver /rɪˈsiːvə(r)/ *noun*
1 وەرگر، (تەلەفزیۆن و رادیۆ) وەرگر(ە)، دەزگای وەرگر، ریسیڤێر، (تەلەفون) دەسک، ریسیڤێر 2 ماڵکڕ (کەلوپەلی دزیتی) 3 ئەفسەری ریسیڤێر، چاودێری دارایی 4 دەفر، قاپ ⟡ 1 دریافت‌کننده، گیرنده 2 مال‌خر 3 مدیر تصفیه 4 ظرف

receivership /rɪˈsiːvəʃɪp, US -vərʃ-/ *noun*
(کۆمپانیا و هتد) چاودێریتی دارایی ⟡ تصفیه

receiving *noun*
ماڵکڕی، کڕینی ماڵی دزراو یا دزیتی ⟡ مال‌خری

recency /ˈriːsnsɪ/ *noun*, also recentness
تازەیی، تازەبوون ⟡ جدید بودن

recension /rɪˈsənʃn/ *noun*
چاپی تازە، چاپکردنەوە، لە چاپدانەوە، بەرهەمی بژارکراو، بەرهەمی شەنوکەوکراو ⟡ تجدید چاپ، اثر تنقیح‌شده

recent /ˈriːsnt/ *adjective*
1 بەم دواییانە، ئەم دواییانە، تازە، نوێ، نەو، نووێ 2 (زەویناسی، Recent) وشەیێکی تر بۆ Holocene (recentness *n*) ⟡ اخیر، جدید

recently /ˈriːsntlɪ/ *adverb*
بە تازەیی، بەم دواییانە، لەم ئاخر و ئۆخرەدا، ئەم دواییانە، لەم نزیکانەدا: *We received a letter from him recently* ⟡ اخیراً، به تازگی

recently-
(لە لێکدانا) تازە- ⟡ (در ترکیب) تازە-

receptacle /rɪˈseptəkl/ *noun*
1 دەفر، قاپ، جێگا، تیاگرە، جێ، کانتینر: *In the backyard there was a large receptacle for catching rainwater* 2 (رووەکناسی) چنجک، تەختی گوڵ، کاسەی گوڵ، بنی گوڵ، کورسی گوڵ، بن یان بنکی گوڵ، سەرگوڵ و ئەندامێکی رەگەزی تر؛ پێکهاتە یان شانەیێ (وەک هی فۆنگۆس یان فێرنێ) کە سپۆرەکان یان sporangium هەڵدەگرێ ⟡ 1 ظرف، کانتینر 2 نَهَنج، طبق

reception /rɪˈsepʃn/ *noun*
1 وەرگرتن، پەسەندکردن، قەبووڵ(کردن) 2 پێشوازی، پێشرگینی، بەپیرەوەچوون، بەخێرهاتن‌کردن 3 میوانی 4 پۆلی یەکەم لە خوێندنگای منداڵاندا ⟡ 1 پذیرش، دریافت 2 استقبال 3 مهمانی 4 رسپشن

reception centre *noun*
(لە بریتانیا) ناوەندی وەرگرتن یا نیشتەجێ‌کردنی کاتی ⟡ مرکز پذیرش

reception class *noun*
پۆلی ئامادەیی (خوێندنگای سەرەتایی) ⟡ کلاس آمادگی

reception desk *noun*
(هوتێل، ئافیس و هتد) مێزی وەرگرتن یان پرسگە ⟡ میز پذیرش

receptionist /rɪˈsepʃənɪst/ *noun*
پێشوازیگەر، بەپیرەوەچوو، بەرپرسی پێشوازی یان بەخێرهاتن‌کردنی تازەهاتووان ⟡ متصدی پذیرش

reception order *noun*
دەستووری گلدانەوە (نەخۆش لە نەخۆشخانەدا) ⟡ رسپشن اردر

reception room *noun*
ژووری میوانی، دیوی میوانی، کەلەگی، کەللەیی ⟡ اتاق پذیرایی

receptive /rɪˈseptɪv/ *adjective*
1 ئامادە، گوێڕایەڵ، حاڵی، گوێڕادێر، زووەوەرگر، پەسندکەر: *She was always receptive to new ideas* 2 وەرگر ⟡ 1 پذیرا 2 دریافت‌کننده

receptively /rɪˈseptɪvlɪ/ *adverb*
بە شێوەیەکی ئامادە، گوێڕایەڵانە، زووەوەرگرانە ⟡ به طور پذیرا

receptiveness /rɪˈseptɪvnəs/ *noun*, also receptivity/ˌriːsepˈtɪvəti/
ئامادەیی، زووەوەرگری، گوێڕایەڵی، گوێڕادێری، توانایی تێگەیشتن یان وەرگرتن: *receptivity to change* ⟡ پذیرایی، قوەی درک

receptor /rɪˈseptə(r)/ *noun*
(زیندەناسی) وەرگر، وەرگیر ⟡ گیرنده

recess /rɪˈses, US ˈriːses/ *noun*
1 پشوو، وچان، پێندان (ب.ت. لە پەرلەمان یان دادگاکاندا) 2 (خوێندنگا) زەنگی حەسانەوە 3 گۆشە 4 تاق، تاقە، دۆڵابی، گەنجینە، کومێندیواری، چاڵی نوقڵ، نوقڵدان، قووڵایی

دیوار، شانشین 5 کەلێن، بۆشایی، چۆلایی 6 حەشارگە، پەناوپەسیو، مالیتە، پەناگە، پەنا 7 قوولایی، بن‌وناخ ۞ 1 تنفس، تعطیل 2 زنگ تفریح 3 کنار 4 تورفتگی، شاه‌نشین 5 فرورفتگی 6 مخفی‌گاه 7 اعماق

recessed *adjective*
نوقل، چال، رۆچوو، بەچالداچوو، دۆلایی، بەنێوداچوو ۞ تورفته

recession /rɪˈseʃn/ *noun*
1 چوونەدواوە، پاشەکشێ، گەڕانەوە، کشانەوە، پاشەچوون: *the gradual recession of the floodwater* 2 بازارخەوتوویی، بێ‌بازاری، بێ‌بەرەوی یان کەساسی ئابووری، بازارکزی، خەوتوویی ئابووری: *the impact of the current recession on manufacturing* ◊ *The economy is in deep recession* ۞ 1 عقب‌نشینی 2 رکود یا کسادی اقتصادی

recessional /rɪˈseʃənl/ *adjective, noun*
adj = *n* recession (لە کلێسە، هەروەها recessional hymn) سروودی کۆتایی ڕێوڕەسم یا دەس‌کێشانەوەی کاری کلێسە ۞ سرود پایان مراسم

recessionary /rɪˈseʃnri, US -neri/ *adjective*
سەربە بازارخەوتوویی، سەربە کەساسی ئابووری، بازارخەوێن، کەساسی‌هێنەر، کەساس‌خەر: *recessionary conditions* ۞ وابستە بە رکود اقتصادی، رکودآور

recessionary pressure *noun*
گوشاری کەساسی‌هێنەر یان کەساس‌خەر، سەنگی بێ‌برەوکەر ۞ فشار رکودآور

recessive /rɪˈsesɪv/ *adjective, noun*
adj 1 (ژین یان تایبەتمەندی‌یەکی زیندەناسی‌یانە) دەرنەکەوتوو، بەزیو، بنکەوتوو 2 روولەکشانەوە، پاشەکشێ‌پێخۆش‌بوو، پاشداچووانە *n* ژینی دەرنەکەوتوو ۞ *adj* 1 نهفته 2 متمایل به پس‌رفت *n* ژن نهفته

recessive gene *noun*
ژین یان بوهێلی بەزیو، ژینی دەرنەکەوتوو ۞ ژن نهفته یا مغلوب

recessive motion *noun*
جوولەی کشانەوەیی یان پاشەچووانە ۞ حرکت پس‌گردی

rechargeable /rɪːˈtʃɑːdʒəbl/ *adjective*
(باتری) پڕەوەبوو، دووبارەشارژەوەبوو ۞ قابل شارژ مجدد

rechargeable battery *noun*
باتری پڕەوەبوو یا تەڕ ۞ باتری قابل شارژ مجدد

recharger *noun*
شارژێنەرەوە، دووبارەشارژکەرەوە ۞ شارژر مجدد

recheck *noun*
بەسەرداچوونەوە، چاوپیاخشاندنەوە، چاولێ‌کردنەوە، پیاهاتنەوە، چاوپیاگێڕانەوە، پشکنینەوە ۞ وارسی مجدد

recherché /rəˈʃeəʃeɪ, US ˌrəʃerˈʃeɪ/ *adjective*
1 رۆشنبیرانە 2 هەڵبژاردە، دەستەبژێر 3 ناناسایی 4 دەگمەن، دەس‌نەکەوتوو ۞ 1 روشن‌فکرانه 2 گزیده 3 غیرعادی 4 کمیاب

recidivism /-ɪzəm/ *noun*
گەڕانەوە، تاوان‌کردنەوە، گەڕانەوەسەر (تاوان)، درێژە بە تاوانکاری‌دان ۞ برگشت، عود، ادامه به جرم

recidivist /rɪˈsɪdɪvɪst/ *noun*
تاوانکاری پیشەیی، تاوانکەرەوە، کۆنەتاوانکار، درێژە بە تاواندەر، تاوانکاری لەسەرسوور ۞ تکرارکنندەی جرم

recipe /ˈresəpi/ *noun*
1 شێوەی کردن یا جێبەجێ‌کردن، رێگای کردن، رێ‌وشوێن، دەستوری کار، شێوەی ئامادەکردن 2 رەچەتە ۞ 1 نحوه یا طریقەی اجرا 2 نسخه

recipiency /rɪˈsɪpiənsi/ *noun*
وەرگریتی، وەرگرتن ۞ دریافت‌کنندگی

recipient /rɪˈsɪpiənt/ *noun*
وەرگر ۞ دریافت‌کننده

reciprocal /rɪˈsɪprəkl/ *adjective, noun*
adj دوولایەنە، دووقۆلی، دووسەرە، ئاڵوگۆڕکراو، دوونالی، بەرامبەری یەک، پێچەوانەی یەک: *reciprocal trade agreements* *n* (رێزمان) کار یان جێناوی دوولایەنە، فرمان یان بریناوی دوولایەنە ۞ *adj* دوجانبه، متقابل *n* فعل یا ضمیر دوسویه

reciprocal action *noun*
کردەوەی دوولایەنە ۞ عمل متقابل

reciprocal help *noun*
دەستەوام، یارمەتی دوولایەنە، هاوکاری ۞ کمک دوجانبه

reciprocally /-kli/ *adverb*
بە شێوەیەکی دوولایەنە، دووقۆلی‌یانە ۞ به طور دوجانبه

reciprocal pronoun *noun*
(رێزمان) بریناو یان جێناوی دوولایەنە (وەکوو یەکتر یان each other و one another) ۞ ضمیر دوسویه

reciprocal trade *noun*
کارداری دوولایەنە، بازرگانی دووقۆلی ۞ تجارت دوجانبه

reciprocated *adjective*
دوولایەنە، دووقۆلی، دووسەرە، ئاڵوگۆڕکراو ۞ متقابل، دوجانبه

reciprocating *adjective*
(دەزگاکان) هاتوچۆیی، پەستێنەیی،

پاش‌وپێش‌چوو(یی) ۞ رفت و برگشتی
reciprocating engine *noun*
بزوێنەی پەستێنەیی، جوولێنەی هاتوچۆیی ۞ موتور رفت و برگشتی
reciprocating motion *noun*
جوولان یان جوولەی هاتوچۆیی، بزاوتی هاتوچۆیی یان پاش‌وپێش‌چوویی ۞ حرکت رفت و برگشتی
reciprocation /rɪˌsɪprəˈkeɪʃn/ *noun*
1 ئاڵوگۆڕ، گۆڕینەوە، ئاڵشت، ئاڵوویر 2 (تکنیکی) هاتن و چوون، پاش‌وپێش‌چوون ۞ 1 مبادله، معاوضه 2 رفت و برگشت
reciprocative /rɪˈsɪprəkeɪtɪv/ *adjective*
گۆڕینەوەیی، ئاڵوگۆڕی ۞ مبادله‌ای
reciprocity /ˌresɪˈprɒsəti, US -ˈprɑːs-/ *noun, pl.* reciprocities
1 پێوەندی دوولایەنە، پێک‌گۆڕینەوە، ئاڵوگۆڕ، گۆڕینەوە، بەرامبەربوون 2 سەودای دوولایەنە یان لە بەرامبەر شتێ ۞ 1 رابطه‌ی متقابل، تقابل 2 معامله‌ی متقابل
recirculation *noun*
گەڕان یان سووڕانی دووبارە، سووڕانەوە ۞ گردش یا جریان مجدد
recision /rɪˈsɪʒən/ *noun*
هەڵوەشاندنەوە، پووچ‌کردنەوە، لەبایەخ‌خستن ۞ فسخ، الغا
recital /rɪˈsaɪtl/ *noun*
1 باس‌کردن (بە دووروودرێژی)، لێدوان، گێڕانەوە، 2 enumeration تاک‌ژەنی، لێدان بە ئامێرێ 3 (ماف) بەشێکی بەڵگە(نامە)یێکی قانوونی کە زانیاریێکی راست دەخاتەروو ۞ 1 گزارش، روایت 2 تک‌نوازی 3 رسیتال
recitalist *noun*
تاک‌ژەن، تەنیاژەن، بە تاکە ئامێرێ لێدەر (پێ‌نوت) ۞ تک‌نواز
recitation /ˌresɪˈteɪʃn/ *noun*
1 خوێندنەوە، لەبەرخوێندنەوە، لەبەر وتنەوە 2 باس‌کردن، لەسەر دوان، گلی‌کردن، گێڕانەوە 3 وەڵام‌دانەوە بە پرسیارەکانی وانەیێ لەسەر پۆل ۞ 1 بازخوانی، تلاوت، قرائت، ازبرخوانی 2 شرح، ذکر 3 پس دادن درس
recitative /ˌresɪtəˈtiːv/ *noun, adjective,* also recitativo
(موسیقا) ریسیتاتیف ۞ رسیتاتیف
reckless /ˈrekləs/ *adjective*
سەرچڵ، هەڵەشە، بێ‌گوێ، سەرەڕۆ، ناهۆشیار، ناپارێز، سەرێپوەنەر، کەمتەرخەم، لامسەرلا ۞ بی‌احتیاط، بی‌دقت
recklessly /ˈrekləsli/ *adverb*
ناهۆشیارانە، سەرچڵانە، ناپارێزانە، بە هەڵەشەیی ۞ با بی‌احتیاطی
recklessness /ˈrekləsnəs/ *noun*
سەرچڵی، هەڵەشەیی، بێ‌گوێیی، سەرەڕۆیی، ناهۆشیاری، ناپارێزی، سەرێپوەنان، کەمتەخەمی، گوێ‌پێنەدان ۞ بی‌احتیاطی، بی‌دقتی
reckoning /ˈrekənɪŋ/ *noun*
1 هەڵسەنگاندن، نرخاندن، قەبلاندن، لێکدانەوە، مەزندەکردن 2 سزا، جەزا 3 پاکتاوی حیساب 4 لیستی حیساب ۞ 1 محاسبه، تخمین 2 مکافات 3 تسویه حساب 4 صورت حساب
reclaim /reˈkleɪm/ *noun*
1 ئاوەدان‌کردنەوە 2 پێدانەوە، سەندنەوە، گێڕانەوە 3 چاک‌بوون 4 شوێنی وەرگرتنی بار ۞ 1 احیا 2 استرداد 3 اصلاح 4 محل دریافت بار
reclaimed *adjective*
(زەوی‌وزار) ئاوەدان‌کراو ۞ احیاشده
reclamation /ˌrekləˈmeɪʃn/ *noun*
1 (زەوی‌وزار) ئاوەدان‌کردنەوە، چوونەوەسەر، پێ‌چارانەوە 2 (زبڵ‌وزاڵ) دەس‌خستنەوە، (لێ)پەیداکردنەوە ۞ 1 احیا 2 بازیافت
reclassification *noun*
پۆلاندنەوە، دەستەکردنەوە، پۆل‌پۆل‌کردنەوە ۞ طبقه‌بندی مجدد
reclinate /ˈreklənɪt/ *adjective*
(رووەک‌ناسی) داچەماو، دانوشتاو، دووقەد ۞ خمیده
recliner *noun*
کەسێ کە داچەماوەتەوە یان دووقەد بووە ۞ ریکلینر
reclining *adjective*
(کورسی یان سەندەڵی) خەوتوو، راکشاو، خەواو ۞ با پشتی متحرک
reclining seat *noun,* also reclining chair
کورسی خەواو، سەندەڵی خەوتوو (پشتەکەی دەخەوێ) ۞ صندلی با پشتی متحرک
recluse /rɪˈkluːs, US ˈrekluːs/ *adjective, noun*
(مرۆڤ) گۆشەگیر، دوورەپەرێز، لاتەریک، کەنارنشین، گۆشەنشین، ژیانی تەنیایی پێ‌خۆشە ۞ (آدم) عزلت‌نشین
reclusion /rɪˈkluːʒn/ *noun*
1 گۆشەگیری، دوورەپەرێزی، کەنارنشینی، لاتەریکی 2 گرتووخانە، زیندان ۞ 1 انزوا، عزلت‌نشینی 2 زندان
reclusive /rɪˈkluːsɪv/ *adjective*
گۆشەگیر، لاتەریک، دوورەپەرێز، کەنارنشین، (لە خەڵک) تەکیو: *a reclusive millionaire* :reclusively /rɪˈkluːsɪvli/ *adv*) (reclusiveness /rɪˈkluːsɪvnəs/ *n* ۞ عزلت‌نشین، مردم‌گریز
recognition /ˌrekəɡˈnɪʃn/ *noun*
1 ناسینەوە، ناسین، بیرهاتنەوە، لێک‌کردنەوە 2

پێ‌پێبردن، پێ‌زانین، تێگەیشتن، فێم‌کردن 3 نێوبانگ، نێوودەنگ 4 پێ‌زانین، ڕێزلێنان، قەدرگرتن، سپاس(لێ‌کردن) 5 بە فەرمی ناسین، بە فەرمی دانان ◇ 1 بازشناسایی 2 تشخیص، درک 3 شهرت 4 قدردانی 5 عمل بە رسمیت شناختن

recognizable /ˈrekəgnaɪzəbl, US ˌrekəgˈnaɪzəbl/ *adjective*, also recognisable

لەناسینەوەهاتوو، شیاوی لێک‌کردنەوە، دیار، هاوار دەکا ◇ قابل شناسایی یا تشخیص، مشخص

recognizably /-əbli/ *adverb*

بە ئاشکرایی، بە شێوەیەکی دیار یان بەرچاو ◇ بە طور مشخص

recognizance /rɪˈkɒgnɪzəns, US -ˈkɑːg-/ *noun*, also recognisance

1 دەستەبەری 2 خۆبەستەیی، بەڵێنی، دەربەندیتی، نامەی بەڵێنی یان خۆبەستەیی ◇ 1 ضمانت 2 تعهد، تعهدنامه

recognizant /rɪˈkɒgnɪz(ə)nt/ *adjective*, also recognisant

سەلمێنەر، پەسندکەر ◇ تصدیق‌کننده

recognized *adjective*

ناسراو، دیار، ناودار، نێوبەدەرەوە، بەنێوبانگ ◇ شناخته، مشهور، معروف

recoil /ˈriːkɔɪl/ *noun*

1 کشانەوە، پاشەکشێ، گەڕانەوە 2 (تفەنگ) کشانەوە، تەکان (بنەڕەت: لە *reculer* فەرەنسی کۆن "کشانەوە، جوولان بۆ دواوە"، لەسەر بنچینەی لاتین *culus* "buttocks") ◇ 1 عقب‌نشینی 2 (تفنگ) لگد

recollected *adjective*

لەسەرەخۆ، ئارام، هێدی ◇ خون‌سرد

recollection /ˌrekəˈlekʃn/ *noun*

1 وەبیرخستنەوە، وەبیرهێنانەوە، بیرکەوتنەوە، یادکەوتنەوە 2 بیرەوەری، یادەوەری، بیر، یاد ◇ 1 به یادآوری 2 حافظه

recollective /ˌrekəˈlektɪv/ *adjective*

بیرخەرەوە، وەبیرهێن ◇ یادآورنده

recollective faculty *noun*

توانستی بیرخەرەوە ◇ قوەی یادآورنده

recombinant /rɪˈkɒmbɪnənt/ *adjective*, *noun*

adj دیسان‌پێکهات، نوێپێکهات: سەربە یان ئاماژە دەکا بە ماک، خانەی (و هتد.) بۆماوەیی کە بەهۆی recombination پێکهاتوون، سەربە یان لە ئەنجامی کۆمبیناسیۆنە نوێیەکانی ماک یان خانەیێکی ریکامبینانت n 1 ژین، خانە و هتد. recombinant، ماکی بۆماوەیی کاتێ بەرهەم دێ کە کەرت یان بڕگەکانی دیئێن‌ئەی لە چەندین سەرچاوەی جیاوازەوە پێک دەبەسرێتەوە تا DNA ریکامبینانت بەرهەم بێنن 2 خانە یا زیندەوەرێ کە ماکی بۆماوەیی‌یەکەی لە ریکامبیناسیۆنەوە کەوتۆتەوە ◇ بازترکیب

recombinant DNA *noun*

دی‌ئێن‌ئەی نوێپێکهات یان ریکامبینانت: گەردیکی دی‌ئێن‌ئەی کە دەسکردانە دروست کراوە و بە درێژایی ئەو ژینێ یان بەشێ لە ژینێکی گیانەوەر یان زیندەوەرێ خراوەتە نێو (insert) ژینۆمی گیانەوەر یان زیندەوەرێ تر ◇ دی‌ان‌ای بازترکیب

recombinant RNA *noun*

گەردیکی RNA molecule یە کە لە هەلومەرجی توێژینگەیی‌دا بە ئارئێن‌ئەی یێکی تر دەبەستریتەوە ◇ آر‌ان‌ای بازترکیب

recombination *noun*

1 لێکدانەوە، لێکدانی سەرلەنوێ، پێکەوەبەستنەوە، تێکەڵ‌کردنەوە، یەک‌گرتنەوە، پێکهێنانەوە 2 (بۆماوەناسی) نوێپێکهاتی، دیسان‌پێکهاتی: پێکهاتنی تایبەتمەندی بۆماوەیی نوێ، پێکهاتنی تایبەتمەندی بۆماوەیی نوێ بەهۆی زاوزێی لەگەڵ توخمە ناجۆنیەکەکان، ڕێکخستنی ماکی بۆماوەیی، ب.ت. بەهۆی کراسینگ‌ئاڤێری crossing over کرۆمۆزۆمەکان یان بەهۆی بەستنەوەی دەسکردی کەرت یان بڕگەکانی DNA، پێکهاتنی کۆمەڵە لێکدانێکی نوێی ژینەکان (بە شێوەی سروشتی یان توێژینگەیی laboratory) ◇ 1 ترکیب مجدد 2 بازترکیبی

recommencement *noun*

دەس‌پێکردنەوە، کردنەوە، تێهەڵچوونەوە ◇ ازسرگیری

recommendable *adjective*

لەراسپێری‌هاتوو، لەراسپاردن‌هاتوو، شیاوی راسپاردن ◇ قابل توصیه، قابل سفارش

recommendation /ˌrekəmenˈdeɪʃn/ *noun*

1 راسپاردن، راسپێری، سپارشت، راسپاردە، پێشنیاز، پێشنیار 2 پێشنیارنامە، راسپاردەنامە 3 چاکی، باشی، قازانج ◇ 1 توصیه، سفارش 2 سفارش‌نامه 3 حسن

recommendatory /ˌrekəˈmendətɔːri/ *adjective*

راسپاردەیی‌یانە، راسپێری‌یانە ◇ توصیه‌آمیز

recommitment *noun*, also recommittal /rɪːkəˈmɪtl/

گەڕاندنەوە بۆ زیندان، لە زیندان خستنەوە، گرتنەوە ◇ ارجاع به زندان

recompense /ˈrekəmpens/ *noun*

1 پاداش(ت)، خەڵات 2 (پێ)بژاردن، زیانە 3 قەرەبووکردنەوە، تۆڵەکردنەوە، پڕکردنەوە: *offered in recompense for injuries* 4 سزا، سەزا، جەزا ◇ 1 پاداش 2 خسارت، غرامت 3 جبران 4 مکافات

recomposition *noun*

پێکهێنانــــەوە، دانانـــەوە، پێکەوەنانـــەوە، دروس‌کردنەوە، هەڵبەستنەوە ◯ ترکیب مجدد، بازساخت

reconc = reconnaissance

reconcilability /ˌrekənˌsaɪləˈbɪləti/ *noun*
لە(خۆ)گونجاندن‌هاتوویی، لەیەک‌خستن‌هاتوویی ◯ تطبیق‌پذیری

reconcilable /ˌrekənˈsaɪləbl/ *adjective*
◯ لەگونجاندن‌هاتوو، لەیەک‌خستن‌هاتوو تطبیق‌پذیر

reconciled *adjective*
داهاتوو بە، راهاتوو بە، خووگرتوو بە ◯ عادت کردە بە

reconciliation /ˌrekənsɪliˈeɪʃn/ *noun*, also reconcilement
سازان، گونجان، ئاشتی، ئاشت‌بوونەوە، لێک‌بووردن، یەک‌خستنەوە، ئاشت‌کردنەوە، کێشەنەهێشتن، رێک‌کەوتن، یەک‌کەوتن، گونجاندن، لواندن، سازاندن: *the reconciliation between environment and development* ◯ سازش، توافق، تلفیق

recondite /ˈrekəndaɪt/ *adjective*
ئاڵۆز، تەماوی، تەژمە، سەخت، نەزانراو، شاراوە، داپۆشراو، لێ‌تێنەگەیشتوو، لێڵ، نادیار، قووڵ ◯ مشکل، بغرنج، مبهم، ژرف، نامفهوم

reconditely /ˈrekəndaɪtli/ *adverb*
بە شێوەیەکی تەماوی، ئاڵۆزانە ◯ بە طور مبهم

reconditioned *adjective*
چاکەوەکراو، دەس‌پیاگێردراو، سازەوەکراو، دەس‌پیاهێنراو ◯ تعمیرشدە

reconnaissance /rɪˈkɒnɪsns, US -ˈkɑːn-/ *noun, adjective*
1 *n* پشکنین، سووسە، سۆسە، دۆزینەوە، دیدەوانی، بەدەس‌خستنی زانیاری (لەباری هێزەکانی دوژمنەوە) 2 چەرخەچی پشکنین *adj* پشکێنەرانە ◯ 1 *n* شناسایی، اکتشاف 2 گشت شناسایی *adj* اکتشافی

reconnaissance plane *noun*
فڕۆکەی پشکنین یا سووسە ◯ هواپیمای اکتشافی

reconnection *noun*
بەسترانەوە، پێک‌بەستنەوە ◯ اتصال مجدد

reconsecration *noun*
◯ تەرخان‌کردنەوە یا دانەوە، تایبەتی‌دانەوە وقف مجدد، تخصیص مجدد

reconsideration /ˌriːkənˌsɪdəˈreɪʃn/ *noun*
پیاچوونەوە، چاوپیاگێڕانەوە، چاوپیاخشاندنەوە، پیاهاتنەوە ◯ تجدید نظر

reconstituted *adjective*
◯ دووبارەرێکخراو، بە رێکخستنێکی تازەوە تجدید سازمان‌شدە

reconstitution /ˌriːˌkɒnstɪˈtjuːʃn, US -ˌkɑːnstəˈtuːʃn/ *noun*
دارشتنەوە، رێکخستنەوە، پێکهێنانەوە ◯ تجدید ساختار

reconstructed *adjective*
1 دەس‌پیاهێنراو، چاک‌کراو، دووبارەسازکراو، دووبارەدروس‌کراو 2 سەرلەنوێ رێکخراو ◯ 1 بازسازی‌شدە، ترمیم‌شدە 2 تجدید سازمان‌شدە

reconstruction /ˌriːkənˈstrʌkʃn/ *noun*
1 دروس‌کردنەوە، سازکردنەوە، ئاوەدان‌کردنەوە، بنیات‌نانەوە، چاک‌کردنەوە، دەس‌پیاهێنانەوە، دەس‌پیاگێڕانەوە 2 رێکخستنەوە، گۆڕان 3 (Reconstruction) بنیات‌نانەوە (قۆناخی رێکخستنەوە یان بنیات‌نانەوەی ویلایەتەکانی باشووری دوای شەڕی نێوخۆیی ئەمریکا) ◯ 1 بازسازی، ترمیم 2 سازمان‌دهی مجدد 3 (با R) ریکانستراکسیون

reconstructive /ˌriːkənˈstrʌktɪv/ *adjective*
(پزشکی) چاکردنەوەی بەشێکی لەش دادەگرێ ◯ ریکانستراکتیو

reconversion *noun*
گێرانەوە، گەڕاندنەوە (بۆ رەوشی جاران) ◯ بازگردانی

record /ˈrekɔːd, US ˈrekərd/ *noun, adjective*
1 *n* تۆمار(کردن)، بەند، نووسین، پێشینە 2 رابووری، رابووردە، پێشینەی تاوانکاری 3 بەڵگە(نامە)ی نووسراو، قەباڵە 4 (قەوان) سێلک 5 (وەرزش) ریکۆرد، پێشینە، رابوردە 6 ریکۆرد *adj* بێ‌پێشینە، باش‌ترین، چاک‌ترین، هەرەباش (لە نێوان شتە تۆمارکراوەکان‌دا) ◯ 1 *n* ثبت، ضبط 2 سابقە 3 مدرک کتبی 4 (گرامافون) صفحە 5 رکورد 6 (کامپیوتر) رکورد *adj* بی‌سابقە، بهترین

recordation *noun*
نووسین، تۆمارکردن، نووسینەوە ◯ تدوین، ضبط کردن

record-breaker *noun*
رابوردەشکێن، تۆمارشکێن، ریکۆردشکێن، بێ‌پێشینە ◯ رکوردشکن

record-breaking *adjective*
◯ رابوردەشکێن، ریکۆردشکێن، بێ‌پێشینە رکوردشکن

recorded delivery *noun*
پۆستی راسپاردەیی ◯ پست سفارشی

recorder /rɪˈkɔːdə(r), US -ˈkɔːrd-/ *noun*
1 دەزگای تۆمارکردن، تۆمارە 2 (هێندێ دادگای بریتانیا) دادگەر، دادوەر، دادپرس 3 شمشاڵ، بلوێر ◯ 1 دستگاه ضبط یا ثبت 2 قاضی 3 نی‌لبک

record-holder *noun*
(وەرزش) خاوەن‌ریکۆرد ◯ رکورددار

recording /rɪˈkɔːdɪŋ, US -ˈkɔːrd-/ *noun*
تۆمارکردن، بەرنامەی تۆمارکراو ◯ ضبط،

برنامەی ضبطشده

recording angle *noun*
فریشتەی تۆمار یان نووسینی کاری چاک و خراپ، فریشتەی سەرشان ۞ رکوردینگ انجل

recordist *noun*
تۆمارگەر، تۆمارچی، تۆمارکار ۞ ضبطکننده

record library *noun*
نەوارخانە، تۆمارەخانە ۞ نوارخانه

record player *noun*
قەوان، گرام، گرامافۆن ۞ گرامافون

re-count /ˈriːkaʊnt/ *noun*
ژماردنەوە، بژاردنەوە، حیسابکردنەوە: *The defeated candidate demanded a recount* ۞ بازشماری

recoupment *noun*
1 کەمبوونەوە، داشکان 2 بویژاردن، بژاردن، زیاندانەوە ۞ 1 کاهش 2 غرامت، خسارت

recourse /rɪˈkɔːs, US ˈriːkɔːrs/ *noun*
1 پارمەتی، داوین (گرتن)، پەنابردنەبەر، دەستەوداوین، پەنابۆهێنان، هانابردنەبەر، پشتیوانی 2 مەکۆ 3 مافی قانوونی بۆ داواکردنەوەی زیان یان وەرگرتنەوەی پارە ۞ 1 کمک، توسل، حمایت 2 پاتوق 3 ریکورس

recoverability /rɪˌkʌvərəˈbɪlətɪ/ *noun*
لەدەسخستنەوەهاتوویی، لەگێرانەوەهاتوویی ۞ قابلیت یافت، قابلیت بازپس‌گیری

recoverable /rɪˈkʌvərəbl/ *adjective*
لەدەسخستنەوەهاتوو، لەگێرانەوەهاتوو، شیاوی بەدەسهێنانەوە، دەگیردرێتەوە، دەسدەخرێتەوە، بەدەسدێتەوە، وەردەگیرێتەوە: *recoverable oil reserves* ۞ بازیافتنی، قابل بازپس‌گیری

recovered *adjective*
چاکەوەبوو، خۆشەوەبوو، ساڕێژەوەبوو ۞ بهبودیافته

recovery /rɪˈkʌvərɪ/ *noun, pl.* recoveries
1 چا(ک)بوونەوە، ساڕێژبوونەوە، خۆشبوونەوە 2 دەستخستنەوە، گێرانەوە، وەرگرتنەوە، بەدەستهێنانەوە، دۆزینەوە، دیتنەوە، پەیداکردن 3 (نەخۆشخانە) ژووری هەستانەوە (دوای نەشتەرگەری): *Your mother is now in recovery* ۞ 1 بهبودی، شفا 2 بازیافت، کشف 3 اتاق ریکاوری

recovery program *noun*
بەرنامەی چا(ک)بوونەوە ۞ برنامەی بهبود

recovery room *noun*
(نەخۆشخانە) ژووری هەستانەوە (دوای نەشتەرگەری) ۞ اتاق ریکاوری

recreancy /ˈrɛkrɪənsɪ/ *noun*
1 ترسەنۆکی، حیزی، خوێڕییەتی، ناپاوی 2 هەڵگەڕانەوە، دینەدری ۞ 1 ترسویی، جبن، نامردی 2 ارتداد

recreant /ˈrɛkrɪənt/ *adjective, noun*
adj 1 ترسەنۆک، حیز، خوێڕی، ناپیاو، ناپاک، خاین 2 هەڵگەڕاو، دینەدر *n* کەسێکی وا ۞ *adj* 1 ترسو، جبون، نامرد، خائن 2 مرتد *n* آدم بزدل

recreantly /ˈrɛkrɪəntlɪ/ *adverb*
ترسەنۆکانە، خوێڕییانە، ناپیاوانە ۞ بزدلانه، با نامردی

recreation[1] /ˌriːkrɪˈeɪʃn/ *noun*
دروستکردنەوە، خوڵقاندنەوە، ئافراندنەوە، ژیاندنەوە، بووژاندنەوە: *the increasing use of land for recreation* ۞ بازآفرینی، احیا

recreation[2] /ˌrekrɪˈeɪʃn/ *noun*
رابواردن، سەرقاڵی، سەرگەرمی، حەزکاری، هۆ یا مایەی رابواردن: *His recreaions include golf, football and shooting* ۞ تفریح، وسیلەی سرگرمی

recreational /ˌrekrɪˈeɪʃənl/ *adjective*
1 رابوێرانە، سەربە رابواردن 2 سەربەو دەرمانانەی کە جاروبار بۆ خۆشی دەخورێن ۞ 1 تفریحی 2 ریکریشنال

recreation ground *noun*
شوێنی کایە یان یاری، جێیکایە (شوێنێکی گشتییە) ۞ زمین بازی

recreation room *noun*
دیوی کایە، ژووری حەسانەوە، دیوی رابواردن ۞ اتاق بازی یا استراحت

recreation vehicle = RV

recreative /ˌrekrɪˈeɪtɪv/ *adjective*
1 بووژێنەرەوە، زیندووکەرەوە 2 = recreational ۞ احیاکننده

recrimination /rɪˌkrɪmɪˈneɪʃn/ *noun*
یەکتر تاوانبارکردن، یەکترگومانبارکردن، گوناهبارکردنی یەکتر: *We spent the rest of the evening in mutual recrimination* ۞ اتهام متقابل

recriminatory /rɪˈkrɪmɪnətrɪ, US -tɔːrɪ/ *adjective*, also recriminative
تاوانبارکەرانە، گومانلێکراوانە، تاوانبارکارییانە ۞ تهمت‌آمیز

rec room *noun*
دیوی کایە، ژووری یاری (لەماڵیدا) ۞ اتاق بازی

recrudescence /ˌriːkruːˈdesns/ *noun*
1 (دووبارە) گەڕانەوە، تەنینەوە، داگرتنەوە، تەشەنەکردنەوە 2 دەرکەوتنەوە، سەرهەڵدانەوە، 3 (نەخۆشی) هەڵەسوون(هێنانەوە)، سەرهەڵدانەوە: *a renewal a -escence of the symptoms* ۞ 1 شیوع مجدد 2 ظهور مجدد 3 عود

recrudescent /ˌriːkruːˈdesnt/ *adjective*
سەرهەڵدەرەوە، هەڵەسوونهێنەرەوە ۞ راجعه

recruit /rɪˈkruːt/ *noun*

1 تازەئەندام، ئەندامی تازە یان نوێ 2 سەربازی تازە، تازەسەرباز: *the training of new recruits* ۞ 1 عضو جدید 2 سرباز جدید

recruiting *adjective*

سەربە ئەندام‌وەرگرتن، سەربە خستنەکار یان دامەزراندن، سەربە سەربازگرتن ۞ وابستە بە جذب نیرو، وابستە بە استخدام

recruitment /rɪ'kru:tmənt/ *noun*

راکێشان (کەسانی تازە)، وەرگرتن، ئەندام‌وەرگرتن، خستنەکار، دامەزراندن، سەربازگرتن ۞ جذب نیرو، استخدام

recruiter *noun*

ئەندامی نوێ وەرگر، دامەزرێنەر ۞ استخدام‌کنندە

recrystalization *noun*

بلووراندنەوە، کریستالاندنەوە، چلووراندنەوە ۞ تبلور مجدد

rect(o)- *prefix*

پێشگر: راستەوخو، راست، ڕێک، ڕەپ (بنەڕەت: لە *rectus* لاتینەوە) ۞ پیشوند: مستقیم، راست

recta = plural form of rectum

rectal /'rektəl/ *adjective*

کۆمی، سەربە کۆم، ڕیخۆڵەڕاستەیی ۞ وابستە بە مقعد، رکتال

rectangle /'rektæŋgl/ *noun*

لاکێشە، گۆشەڕاست، گۆشەڕێک ۞ مستطیل

rectangular /rek'tæŋgjələ(r)/ *adjective*

لاکێشە، گۆشەڕاست، گۆشەڕێک، لاکێشەیی، گۆشەڕێکی، لاکێشەئاسا: *a rectangular area* ۞ مستطیل، مستطیلی

rectangular prism *noun*

پوازک یان ئاوێزەی لاکێشەیی ۞ منشور مستطیل‌القاعدە

rectangularity /rek,tæŋgjə'lærətɪ/ *noun*

لاکێشەیی‌بوون، گۆشەڕاستێتی ۞ حالت مستطیلی

rectangularly /rek'tæŋgjələ(r)li/ *adverb*

لاکێشەیی‌یانە، بە شێوەیێکی لاکێشەئاسا ۞ بە طور مستطیلی

recti = plural form of rectus

rectifiable /,rektɪ'faɪəbl/ *adjective*

چاک دەبێ، شیاوی چاک‌کردن یان راست‌کردنەوە ۞ اصلاح‌پذیر

rectification /,rektɪfɪ'keɪʃn/ *noun*

1 چاک‌کردن، راست‌کردنەوە، پوختەکردن، ڕێک‌کردن 2 (کارەبا) گۆڕینی (تەزووی گۆڕاو) بۆ تەزووی راستەوخۆ، تەزووگۆڕی، ڕاستەزووگۆڕی 3 (کیمیا) دڵۆپاندنەوە ۞ 1 اصلاح، تصحیح 2 یکسوسازی 3 (شیمی) تقطیر مجدد

rectifier *noun*

(تەزووی کارەبا) تەزووگۆڕ، ڕاستەزووگۆڕ ۞ یکسوکنندە

rectifying *adjective*

راست‌کەرەوە ۞ مصحح

rectilinear /,rektɪ'lɪnɪə(r)/ *adjective*, also rectilineal/-nɪəl/

راست، راستەوخۆ، سەرراست، هێڵ‌ڕاست، ڕێکەهێڵ، راستەهێڵ، پێکهاتوو لە هێڵە راستەکان، راست‌ڕەو: ◊ *rectilinear motion* *the rectilinear skyline of a modern city* (rectilinearity *n*) ۞ مستقیم، دارای خط راست

rectilinearly /,rektɪ'lɪnɪəli/ *adverb*

بە شێوەیێکی راست، راستەوخۆیانە ۞ بە طور مستقیم

rectitude /'rektɪtju:d, US -tu:d/ *noun*

سەرراستی، دەسپاکی، راستی، دروستی، uprightness ,righteousness: *She is a model of rectitude* ۞ صداقت، پاک‌نهادی

recto /'rektəʊ, US -toʊ/ *noun, pl.* rectos

1 لاپەڕەی تاک، لاپەڕەی لای راست، لاپەڕەی جووت (ئەو کتێبانەی کە لە لای راستەوە ژمارەیان بۆ دادەنرێ) 2 ڕوو ۞ 1 صفحەی طرف فرد 2 روی صفحە

rector /'rektə(r)/ *noun*

1 (لە هێندێ زانکۆ، کۆلێژ، خوێندنگا، دامەزراوەی دینی و هتد) سەرۆک 2 (لە کلێسەی ئینگلتەرە) قەشە (ی گەڕەک) 3 (لە سکاتلەند) خوێندکارێکی هەڵبژاردەی نوێنەری دەستەی بەڕێوەبەری زانکۆ 4 ڕێبەر، پێشەوا ۞ 1 رئیس 2 کشیش 3 رکتور 4 رهبر

rectorate /'rektərɪt/ *noun*

1 پلەوپایەی قەشەیی، سەرۆکایەتی قەشەیی 2 سەرۆکایەتی کۆلێژ یان زانکۆ ۞ 1 مقام کشیشی، ریاست کشیشی 2 ریاست دانشگاه یا دانشکده

rectorial /'rektɔ:rɪəl/ *adjective*

قەشەیی، سەرۆکی، سەربە قەشە یا سەرۆک ۞ وابستە بە کشیش یا رئیس

rectory /'rektəri/ *noun, pl.* rectories

1 مالی قەشە (ی گەڕەک) 2 داهاتی کلێسەیی قەشە(ی گەڕەک) ۞ 1 بیت کشیش منطقە 2 درآمد کلیسایی کشیش بخش

rectrix /'rɛktrɪx/ *noun, pl.* rectrices /'rɛktrɪsi:z/

1 (باڵندەناسی) شاپەڕی کلکی باڵندە 2 ژنی قەشەی گەڕەک، قەشەژن (هی گەڕەک) ۞ 1 شاەپر دم پرندە 2 بانوی کشیش محل

rectum /'rektəm/ *noun, pl.* rectums or recta /-tə/

ڕیخۆڵەڕاستە، راستە، کۆم ۞ رکتوم، مقعد

rectus /'rektəs/ *noun,* recti /-tʌɪ/

(توێکاری) راستەماسوولکە ۞ عضلەی مستقیم

recumbency /rɪ'kʌmbənsɪ/ *noun, pl.*

recumbencies
راکشاوی، پاڵکەوتوویی، پاڵدانەوە، خەوتوویی، لارویالی، تخیل، دانووشتاوی، چەمانەوە ◌ لمیدگی، تکیەدادگی، خمیدگی

recumbent /rɪ'kʌmbənt/ *adjective, noun*
adj راکشاو، خەویتراو، خەوتوو، لەسەرتەنیشتخەوتوو، لارویال، تخیلکەوتوو، چەماو، دانووشتاو، پالدەرەوە *n* سواربوونی چەرخ بە دانووشتاوییەوە ◌ *adj* خوابیدە، خمیدە، تکیەدهندە *n* ریکومبنت

recumbently /rɪ'kʌmbəntli/ *adverb*
راکشاوانە، خەوتووانە، چەماوانە، دانووشتاوانە ◌ بە طور خوابیدە یا خمیدە

recuperation /rɪˌkuːpə'reɪʃn/ *noun*
1 چاکبوونەوە، سارێژبوونەوە 2 (خەرج و هتد) گێرانەوە، وەرگرتنەوە، پێبژاردنەوە، لێسەندنەوە، قەرەبووکردنەوە ◌ 1 بهبود 2 جبران

recuperative /rɪ'kuːpərətɪv/ *adjective*
چاککەرەوە، سارێژکەرەوە، سارێژکردنەوەیی، چاککردنەوەیی: *the recuperative powers of a good night's sleep* ◌ بهبودبخش، شفایابی

recurrence /rɪ'kʌrəns, US -'kɜːr-/ *noun*
دووبارەبوونەوە، چەندپاتەبوونەوە، رووداناوەوە، فەزقرین، دەورلێدانەوە، گەڕانەوە، سەرهەڵدانەوە، هەڵەسوونهێنانەوە ◌ تکرار، عود، برگشت

recurrent /rɪ'kʌrənt, US -'kɜːr-/ *adjective, noun*
adj دووبارەوەبوو، چەندپاتەوەبوو، هەمیشەیی، سەرهەڵدەرەوە، هەڵەسوونهێنەرەوە، دیسانگەڕاوە: ◊ *recurrent infections* ◊ *recurrent costs* *Poverty is a recurrent theme in her novels* *n* دەمار یا رەگی دیسانگەڕاوە ◌ *adj* تکراری، عودکنندە، بازگشتی *n* عصب یا رگ راجعه

recurring /rɪ'kʌrɪŋ/ *adjective*
1 دووبارەوەبوو، هەڵەسوونهێنەرەوە، سەرهەڵدەرەوە 2 سووڕاو، دووبارەوەبوو ◌ 1 تکراری، عودکنندە 2 متناوب

recurring decimal *noun*, also repeating decimal
کەرتی دەیی سووڕاو، ب.ن. ...3.999: *The recurring decimal 3.999... is also described as 3.9 recurring* ◌ کسر اعشاری متناوب

recursion /rɪ'kɜːʃn, US -'kɜːrʃn/ *noun, adjective*
n گەڕانەوە، فەزقرین *adj* گەڕانەوەیی ◌ *n* بازگشت *adj* بازگشتی

recursive /rɪ'kɜːsɪv, US -'kɜːrs-/ *adjective*
1 گەڕانەوەیی: *a recursive function in a computer program* 2 دووبارەوەبوو، گەڕاوە: *The (وەک) a recursive rule in a grammar man saw the dog which bit the girl who was stroking the cat which had caught the mouse which eaten the cheese*

recursively /rɪ'kɜːsɪvli, US -*which*...
recursivenes /rɪ'kɜːsɪvnəs, US -'kɜːrs-/ *adv* (US -'kɜːrs-/ *n* 1 بازگشتی 2 تکرارشونده، برگشتپذیر

recurvate /rɪ'kɜːvɪt/ *adjective*
هەڵگەڕاو، بە پشتەوەچەماو، پشتەوەشکێن، بۆ پشتەوە وەرگەڕاو، بۆ پشتەوە داهاتوو ◌ خمیدە بە سوی پشت

recusance /'rekjuzəns, US rə'kjuːzəns/ *noun*, also -cy/'rekjuzənsi/
1 سەرەربزێوی، سەرهەڵدان، یاخیگەری، سەرکێشی 2 (کلیسە) دژایەتی، بەرهەڵستی ◌ 1 تمرد، عصیان 2 مخالفت

recusant /'rekjuzənt, US rə'kjuːzənt/ *adjective, noun*
adj سەربزێو، سەرهەڵداو، یاخی، سەرکێش 1 *n* کەسێکی دژ بە کلیسەی فەرمی ئینگلتەرە، کاتولیک دژبەر 2 کەسێکی سەربزێو ◌ *adj* متمرد، عصیانگر *n* 1 کاتولیک مخالف 2 آدم متمرد

recyclability /ˌriːsaɪklə'bɪləti/ *noun*
لەدەسخستەوەهاتوویی، لەگێرانەوەهاتوویی ◌ قابلیت بازیابی

recyclable /ˌriː'saɪkləbl/ *adjective, noun*
(مەتریالی بەکارهێنراو) لەدەسخستەوەهاتوو، لەگێرانەوەهاتوو، دەسدەخرێتەوە، دەگێردرێتەوە ◌ قابل بازیابی

recycle /ˌriː'saɪkl/ *noun*
دەسخستنەوە، گێرانەوە، بەدەسهێنانەوە، دروستکردنەوە (*n* recycling: *the recycling of glass* ◊ *a -cling plant*) ◌ بازیافت، بازیابی

recycled *adjective*
دەسخراوە، بەدەسهێنراوە، (دووبارە)گێردراوە ◌ بازیافته

recycling ratio *noun*
ڕێژەی گەڕاندنەوە ◌ نسبت بازگردانی

-red *suffix*
پاشگر: بار، دۆخ ◌ پسوند: حالت

red /red/ *noun, adjective*
1 (ڕەنگ) سوور، ئاڵ، قرمز، خاز 2 مەی سوور، بادەی سوور 3 جلی سوور، بەرگی سوور 4 زەرەرکردوو، زیانکار، زەرەرمەن(د)، زیانبار، زەرەربار، زیانلێکەوتوو 5 قەرزدار ◌ 1 (رنگ) سرخ، قرمز 2 شراب قرمز 3 لباس قرمز 4 متضرر 5 بدهکار

Red /red/ *adjective, noun*
adj 1 کۆمۆنیست، چەپی، چەپگر، شۆڕشگێر، تونڕەو 2 رووسی، رووس 3 سەربە رووسیە *n*

کۆمۆنیست، چەپی، چەپگر، شۆڕشگێڕ ⬡ *adj*
1 کمونیست، چپی 2 روس 3 وابستە بە رووسیە *n*
کمونیست، چپی

redaction /rɪˈdækʃn/ *noun*
1 ئامادەکردن بۆ چاپ 2 چاپی نوێ یان تازە
⬡ 1 آمادەسازی برای چاپ 2 چاپ جدید

redactional *adjective*
سەربە redaction ⬡ وابستە بە redaction

redactor *noun*
کەسێ کە شتەکان بۆ چاپ ئامادە دەکا ⬡
رداکتور

red admiral *noun*
جۆرێ پەپوولەی کوچەری باڵڕەش، بە باریکەی سوور و خاڵی سپییەوە [*Vanessa atalanta*] ⬡ نوعی پروانە

red alert *noun*
باری ئامادەیی، ئاگادارکردنەوەی مەترسی، بار یان دۆخی ئامادەباش ⬡ حالت آمادەباش

red algae *noun, pl.*
تیرەی قەوزەی سوور [بەش یا دیڤیژن Rhodophyta] ⬡ جلبکهای قرمز

redan /rɪˈdan/ *noun*
شوورەی پلیکانی یان ددانەڕیز ⬡ ریدان

redback *noun*
پشت(ت)سوور (جۆرێ جاڵجاڵۆکەی پەکجاڕزاراوی [*Latrodectus mactans hasseltii*]) ⬡ ردبک

red beet *noun*
(ڕووەکناسی) چۆنەر، چۆندەر، چەوەندەر ⬡
چغندر

red blood cell *noun*, also erythrocyte
خڕۆکەی سوور، خانەی سووری خوێن ⬡
گلبول قرمز

red-blooded *adjective*
بەجەرگ، نەترس، چاوسوور، پڕوزە، بەکار، بەگوڕ، زەنەک، پەرۆک، پڕهێز (ب.ت. لەباری سێکسییەوە) ⬡ غیرتمند، پرنیرو

red-bloodedness *noun*
بەجەرگی، نەترسی، چاوسووری، پڕوزەیی، بەکاری، بەگوڕی، زەنەکی، پەرۆکی ⬡
غیرتمندی، پرنیرویی

redbreast /ˈredbrest/ *noun*
1 (باڵندەناسی) بووکەسوورە (وەک robin) 2 (هەروەها red-breasted bream) جۆرێ sunfish ی زگ‌سووری باوی ڕۆژهەلاتی ئەمریکا [*Lepomis auritus*] ⬡ 1 سینەسرخ 2 نوعی ماهی

redbrick *noun, adjective*
n خشتی سوور *adj* (دروستکراو بە) خشتی سوور، خشتکرد ⬡ *n* آجر قرمز *adj* ساختەشدە با آجر قرمز

redbrick universities *noun, pl.*
زانکۆ خشت‌سوورەکان (= لە بریتانیا، ئەو زانکۆیانەی کە لە سەدەی 19 یان سەرەتای سەدەی 20دا لەچاو زانکۆ کۆنەکان دروستکراون) ⬡ دانشگاههای آجر قرمز

redbud *noun*
دارێکی ئەمریکای باکووری، لە خێزانی pea، بە گوڵی پەمەیی کە لە قەد، لق‌وپۆ و چڵەکانی شین دەبێ [تۆخم *Cercis*] ⬡ نوعی درخت

red cabbage *noun*
کەلەمەسوورە ⬡ کلم قرمز

redcap /ˈredkæp/ *noun*
1 کۆلکێش (لە وێستگەی ڕێی ئاسندا) 2 (ئافەرمی، بریتانیا) ئەندامی پۆلیسی لەشکری یان میلیتاری، کڵاوسوور ⬡ 1 حمال 2 ردکاپ

red card *noun*
(توپێن و هتد) کارتی سوور ⬡ کارت قرمز

red carpet *noun*
ڕایەخی پێشوازی، ڕایەخەسوورە، فەرشی سوور
⬡ فرش استقبال

red cedar *noun*
سوورەسێدر، جۆرێ سێدری ئەمریکای باکووری، تویکڵ قاوەیی سوورباو [*Thuja plicata* (ڕۆژاوایی) و *Juniperus virginiana* (ڕۆژهەلاتی)] ⬡ نوعی سدر

red cell = red blood cell

red cent *noun*
1 (لە ئەمریکا) سێنتی سوور، کۆینی تاق‌سێنتی، جاران لە مس دروس دەکرا 2 شایی، پەناباتێ
⬡ 1 رد سنت 2 یک پشیز

redcoat /ˈredkəʊt, US -koʊt/ *noun*
(جاران) سەربازی بریتانیایی ⬡ سرباز بریتانیایی

red coral *noun*
شیلان یان مەرجانی سوور [تۆخم *Corallium*]
⬡ مرجان قرمز

red corpuscle *noun*
خڕۆکەسوور، خڕۆکەی سوور ⬡ گلبول قرمز

Red Crescent *noun*
(ڕێکخراوەی) مانگی سوور ⬡ هلال احمر

Red Cross *noun*
(ڕێکخراوەی) خاچی سوور ⬡ صلیب سرخ

redcurrant /ˌredˈkʌrənt, ˈredkʌrənt, US ˌredˈkɜːrənt, ˈredkɜːrənt/ *noun*
1 تریێ‌سوورە، تریی فەرەنگی 2 بڕکەی تریێ‌سوورە، بنج یان بنی تریێ‌سوورە [*Ribes rubrum*] ⬡ 1 انگور قرمز 2 بوتەی انگور قرمز

redd *noun*
خڕگە، چاڵ یان کون لە تەرکی چۆم، بۆ گەراخستن (کەشینە trout و سالمون یان ئازاد salmon) ⬡ رد

red deer *noun*

سوورئاسک، سووره‌گاکێوی، نێره‌که‌ی شاخی درێژی هه‌یه [*Cervus elaphus*] ◌ گوزن سرخ

reddish /ˈredɪʃ/ *adjective*

سوورکه‌ڵه، که‌مێ سوور، سوورکار، ره‌وسه، سووورباو، ئاماڵ سوور (**reddishness** /ˈredɪʃnəs/ *n*) ◌ نسبتاً قرمز

reddle *noun*

گڵه‌سووره، ب.ت. بۆ نیشانه‌کردنی مه‌ر، گله‌ئه‌رمه‌نی ◌ گل اخرا

red duster *noun*

(ئافه‌رمی، بریتانیا، که‌شتی) ئاڵای سوور ◌ پرچم قرمز

red dwarf *noun*

(ئه‌ستێره‌وانی) گرگنه‌ی سوور، سووره‌گرگن (ئه‌ستێره‌ی پیر، چکۆله و تا ئه‌ندازه‌یێ سارد) ◌ کوتوله‌ی قرمز

rede /riːd/ *noun*

(کۆن) ئامۆژگاری، پرس‌ورا، راوێژ، ته‌گبیر ◌ اندرز، مشورت

redecoration /ˌriːˌdekəˈreɪʃn/ *noun*

رازاندنه‌وه، ره‌نگ‌کردنه‌وه ◌ نقاشی مجدد

rededication *noun*

پێشکه‌ش‌کردنه‌وه ◌ اهدا مجدد

redeemable /rɪˈdiːməbl/ *adjective*

له‌گۆڕینه‌وه‌هاتوو، شیاوی ئاڵوگۆڕ، ده‌کڕدرێته‌وه، نه‌غده‌وه‌بوو، ورده‌وه‌کراو، ورد ده‌بێته‌وه، بووه‌پاره ◌ قابل مبادله، نقدکردنی

redeemer *noun*

1 رزگارکه‌ر 2 (the Redeemer) پێغه‌مبه‌ر مه‌سیح (ئاوێکه بۆ پێغه‌مبه‌ر عیسا) ◌ 1 منجی 2 (با the R) مسیح

redeeming *adjective*

جێی‌سه‌رنج، باش ◌ قابل التفات

redefinition /ˌriːdefɪˈnɪʃn/ *noun*

گۆڕان، تێکچوون ◌ تغییر

redemption /rɪˈdempʃn/ *noun*

1 (کریستیانیه‌ت) رزگاری، ئازادی، قورتاڵ‌کردن، ئازادکردن، رزگارکردن، کڕینه‌وه، سه‌رانه 2 (قه‌رز) پێدانه‌وه، گێڕانه‌وه 3 له بارمته‌ده‌رهێنان 4 چاک‌کردن، تازه‌کردنه‌وه، نوێ‌کردنه‌وه ◌ 1 نجات، رهایی، آزادسازی، فدیه 2 بازپرداخت، استرداد 3 فک رهن 4 اصلاح، تجدید

redemption date *noun*

(قه‌رز و هتد) واده‌ی دانه‌وه، وه‌ختی پێدانه‌وه ◌ سررسید

redemptive /rɪˈdemptɪv/ *adjective*, also redemptory

رزگارکه‌ر، ئازادگه‌ر ◌ رهایی‌بخش

red ensign *noun*

ئاڵای که‌شتی‌گه‌لی کارداری بریتانیا ◌ رد اینساین

redeployment *noun*

1 (میلیتاری) رێکخستنه‌وه 2 جێ‌گۆڕینه‌وه، راگوێستنه‌وه، سه‌رله‌نوێ گوێزانه‌وه 3 دابه‌شاندنه‌وه، دووباره بلاوکردنه‌وه، دابه‌ش‌کردنه‌وه ◌ 1 آرایش جدید 2 نقل و انتقال مجدد 3 توزیع مجدد

redesign *noun*

دارشتنه‌وه، دیزاین‌کردنه‌وه، نه‌خشه‌کێشانه‌وه ◌ طراحی مجدد

redetermination *noun*

دیاری‌کردنه‌وه ◌ تعیین مجدد

redeveloper *noun*

نوێ‌که‌ره‌وه، دروست‌که‌ره‌وه، بنیات‌نه‌ره‌وه، په‌ره‌پێده‌ره‌وه ◌ بازساز

redevelopment *noun*

نوێ‌کردنه‌وه، تازه‌کردنه‌وه، دروست‌کردنه‌وه، بنیات‌نانه‌وه، په‌ره‌پێدانه‌وه ◌ بازسازی

red eye *noun*

1 چاوی سوور (له وێنه‌گری‌دا) 2 (ئافه‌رمی، ئه‌مریکا) ویسکی هه‌رزان 3 چاوسووره، جۆرێ ماسی 4 (که‌نه‌دا) ئاره‌قی ئاوی باینجان و ئاووجۆ ◌ 1 چشم سرخ 2 ویسکی ارزان 3 نوعی ماهی 4 نوعی مشروب

red-faced *adjective*

1 سوور، سوورکار، سه‌روچاوسوور 2 تریقه‌وه‌بوو، سووره‌وه‌بوو، خه‌جاڵه‌ته‌وه‌بوو، خه‌جاڵه‌ت‌بار، به‌خۆداشکاو، سوورهه‌ڵگه‌راو ◌ 1 سرخ‌چهره 2 خجالت‌زده

red fescue *noun*

(رووه‌کناسی) جۆرێ فێسکیوی چه‌ندساڵه‌ی ئوراسیا و ئه‌مریکای باکووری [*Festuca rubra*] ◌ علف بره‌ی قرمز

redfish *noun, pl.* same or redfishes

1 ماسی‌یه‌سووره، سووره‌ماسی [*Sebastes marinus* (ئه‌تلانتیکی باکووری) *Sciaenops ocellatus* (ئه‌تلانتیکی رۆژاوا)، و جۆره‌کانی تر] 2 سه‌لمۆنی نێر له وه‌رزی گه‌راخستن‌دا ◌ 1 نوعی ماهی 2 ردفیش

red flag *noun*

1 ئاڵای سوور (هێمای شۆڕش یان کۆمۆنیزم) 2 نیشانه‌ی مه‌ترسی ◌ 1 پرچم سرخ 2علامت خطر

red giant *noun*

(ئه‌ستێره‌وانی) که‌له‌سوور، سووره‌ئه‌ستێره ◌ غول سرخ

red gold *noun*

زێڕی سوور (دارشته‌ی زێڕ و مس) ◌ طلای سرخ

red grouse *noun*

کورکوره‌ی سوور، که‌تی سوور، به په‌روباڵی قاوه‌یی مه‌یله‌وسوور [*Lagopus lagopus scoticus*] ◌ باقرقره‌ی سرخ

red gum *noun*
داریکی جیوەی ئەوستراڵیایی، جیوەسوورە [*Eucalyptus camaldulensis* و جۆرەکانی تر] ○ نوعی درخت

red-handed *adjective, adverb,* catch someone red-handed
adj دەس‌بەخوێن‌سوور، دەس‌بەخوێن‌شەلاڵ *adv* مەچەک‌گرتن، لە کاتی کردنی تاواندا، گرتن لە وەختی کردنی تاواندا، بەگیرهێنان ○ *adj* دست به خون آلوده *adv* سر بزنگاه گیر انداختن

red hat *noun*
کڵاوی کاردیناڵ (نیشانەی دەسەڵاتی کاردیناڵ) ○ کلاه کاردینال

redhead /ˈredhed/ *noun*
1 مرۆی مووسوور یا قژسوور 2 سەرسوورە (جۆرێ مراوی ئەمریکای باکووری [*Aythya americana*]) ○ 1 آدم موقرمز 2 نوعی مرغابی

redheaded *adjective*
قژسوور، پرچ‌سوور، مووسوور ○ موقرمز

red heat *noun*
سووربوونەوە، سوورهەڵگەڕان ○ برافروختگی

red herring *noun*
شتێ بۆ پەڕاندنی هۆش یان سەرنج، سەرشێوێنکە، شتێ بۆ سەرلێ‌شێواندن ○ وسیله‌ای برای سردرگم کردن

red-hot /ˌred ˈhɒt/ *adjective*
1 (کانزا، بەرد و هتد) سوورەوەبوو، تواوە: 2 *Red-hot coals glowed in the fire* گەرم، داگیرساو، سوورەوەبوو: 3 *red-hot news* تونرەو، ئەوپەڕگر، لایەنگری دەمارگرژ یان توند ○ 1 تفته 2 داغ 3 افراطی

red-hot poker *noun*
جۆرێ گیای ئەفریکای باشووری [*Kniphofia uvaria*] ○ نوعی گیاه

redia *noun, pl.* rediae or redias
کرمۆکەیێکی لوولەکی cylindrical کە لەنێو sporocyst ی زۆر لە کرمە trematode ـەکان بەرهەم هاتووە و بەرەیێکی تری ریدیاکان بەرهەم دێنێ و لەنێو cercaria پەرە دەسێنێ، کرمۆکەیێ کە لەنێو گەرادانی هێندێ تریماتۆد زاوزێ دەکا (بنەڕەت: لە ناوی *Francesco Redi* (1626?–98)، زیندەناس یان بایۆلۆژیستی ئیتالیایی) ○ ریدیا

redial *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە ریدیاوە هەیە ○ وابسته به ریدیا

redial /ˈriːdaɪəl/ *noun,* also redial botton
(تەلەفون) گرتنەوە، دوگمەی گرتنەوە (ئەو ژمارەی کە دواجار تەلەفونی کردووە یان گیراوە) ○ ریدیال

redid /ˌriːˈdɪd/ = past of redo

rediffusion *noun*
دووبارە بڵاوکردنەوە، پەخشی دووبارە (رادیۆ و تەلەفزیۆن) ○ بازپخش

Red Indian *noun,* also American Indian or red skin
سووررێست، هێندی سوور (قسەیەکی سووکە بۆ سووررێستێ) ○ سرخ‌پوست

redingote /ˈrɛdɪŋgəʊt/ *noun*
کۆتێکی درێژی ژنانە (بنەڕەت: لە *riding coat* ئینگلیسی) ○ ردینگوت

redintegration *noun*
1 سەقامگیری، نوێ‌کردنەوە، تازەکردنەوە 2 یەک‌خستنەوە، یەکاندنەوە ○ 1 برقراری، تجدید 2 بازیکی‌سازی

redirection *noun*
1 وەرسووڕان، بادانەوە، لادان، لاگۆڕین، وەرچەرخان، لادان 2 ناردن بە ناونیشانێکی تازە ○ 1 تغییر جهت یا مسیر 2 ارسال به آدرس جدید

rediscovery /ˌriːdɪˈskʌvəri/ *noun*
سەرلەنوێ دۆزینەوە، دووبارەدیتنەوە، پەیداکردنەوە ○ کشف مجدد

redissolution *noun*
1 دیسان‌توانەوە، شلەوەبوونەوە 2 دیسان‌لێک‌بوونەوە، لێک‌ترازانەوە، داڕزانەوە، داوەشانەوە، هەڵوەشانەوە ○ 1 حل مجدد، گداختگی مجدد 2 تجزیه‌ی مجدد، فروپاشی مجدد

redistribution /ˌriːdɪstrɪˈbjuːʃn/ *noun*
دابەش‌کردن، بەشاندنەوە، بەشینەوە، بڵاوکردنەوە ○ تقسیم، توزیع

redistributive *adjective*
بەشاندنەوەیی، بەشینەوەیی، بڵاوکردنەوەیی ○ توزیعی

redivision *noun*
دابەش‌کردنەوە، بەشاندنەوە ○ تقسیم مجدد

redivivus /ˌrɛdɪˈviːvəs/ *adjective*
(وێژەیی) لەدایک‌بووەوە، بووەوە ○ باززاده

red lead *noun*
قورقوشمی سوور (ئۆکسایدی قورقوشمی سوور، وەک رەنگ بەکاردێنرێ) ○ سرب سرخ

Red Leicester = Leicester1

red-letter day *noun*
رۆژی لەبیرەوەنەچوو، رۆژی لەبیرمێنەرەوە ○ روز فراموش‌نشدنی

red light *noun*
1 چرای سوور 2 چرای مەترسی ○ 1 چراغ قرمز 2 چراغ خطر

red-light district *noun*
گەڕەکی خراپ‌کاران، گەڕەکی بەدناوان، حیزاوا ○ محله‌ی بدنام

red man *noun*
(سووکانە) سووررێست، هێندی‌یێکی ئەمریکایی

⬡ سرخ‌پوست

red meat *noun*
گۆشتی سوور ⬡ گوشت قرمز

red mullet *noun*
ماسی‌یەجوولەکانەی سوور: خۆراکی و سمێلی درێژی لەسەر چەنەی هەیە [*Muletus* و *surmuletus* و جۆرەکانی تر] ⬡ شاه‌ماهی قرمز

redneck /'rednek/ *noun*
(مرۆی) لادێیی کۆنەپارێز ⬡ دهاتی محافظه‌کار

rednecked *adjective*
کۆنەپارێز ⬡ محافظه‌کار

redness /rednəs/ *noun*
سووری، سۆربوون، سووریتی، سۆریاتی ⬡ سرخی، قرمزی

red ochre *noun*
گڵەسوورە، گڵەئەرمەنی ⬡ گل سرخ

redolence /'redələns/ *noun*
بۆنی خۆش، بەرامە، بۆنی خۆش، بۆخۆشی: *the redolence of herbs and spices* ⬡ رایحه

redolent /'redələnt/ *adjective*
بۆخۆش، بەبەرامە، بەبۆن و بەرام، پڕ لە بۆنی، بە بۆنی (redolently /'redələntli/ *adv*) ⬡ معطر، آکنده از بوی

redone /ˌriː'dʌn/ = past participle of redo

redoubled *adjective*
زۆربوو، پەرەسەندوو، دووئەوندەکراو، دووچەندانەکراو، بەهێزکراو ⬡ افزایش‌یافته، شدت‌یافته

redoubt /rɪ'daʊt/ *noun*
پەنا، پەناگە، جێ‌پەنا، دالدە، پەسیو، پەناوپەسیو، مەتەریز، سەنگەر، شوورە و دیواری کاتی (سەربازی، ب.ت. چەندپالوو یان چوارگۆشە)، stronghold ⬡ مأمن، ملجأ، سنگر، جان‌پناه

redoubtable /rɪ'daʊtəbl/ *adjective*
(بە شۆخی) بەسام، سامدار، بەهەیبەت، بەشەوکەت، بەئەندێش، سەخت، ترسناک، illustrious ,formidable ⬡ باابهت، مهیب

redox /'riːdɒks, 'rɛdɒks/ *noun*
(کیمیا) ئۆکسانلێ‌کردنەوە، ئۆکسان و لێ‌کردنەوە پێکەوە، لێ‌کردنەوە لە ئەنجامی ئۆکسانەوە ⬡ ریداکس

red panda = panda 2

red pepper *noun*
1 بیبارەسوورە، هیچهار، هچهار، ئاڵەتەسوورە 2 هاڕاوەی بیبارەسوورە، گەردەی هیچهار ⬡ 1 فلفل قرمز 2 پودر فلفل قرمز

red pine *noun*, also Norway pine
1 کاژەسوورە، هی باکووری ڕۆژهەڵاتی ئەمریکای باکووری [*Pinus resinosa*] 2 داری ئەو درەختە، وەک تەختە بەکاردێتێ و بەنرخە ⬡ 1 نوعی کاج 2 چوب این درخت

redpoll /'rɛdpəʊl/ *noun*
سەیرەی سەرسوورە [*Acanthis flammea*] ⬡ نوعی پرنده

Red Queen hypothesis *noun*
(زیندەناسی) گریمانە یان وادانانێ کە پێی وایە زیندەوەرەکان هەمیشە لە ململانێی مانەوەدان لە پێشبڕکێی گەشەسەندنی نێوان ڕاوکەر و نێچیردا ⬡ نوعی فرضیه

red rattle *noun*
شەقشەقەسوورە: جۆرێ lousewort ی گوڵ‌پەمەیی شوێنە زەلکاوەکان، دانەکانی لەنێو کەلووەکانیدا شەقەشەق دەکەن [*Pedicularis palustris*] ⬡ نوعی گیاه

redrawing *noun*
(سنوور و هتد) گۆڕان، پیاچوونەوە ⬡ تغییر

redress /rɪ'dres, US 'riːdres/ *noun*
1 (بۆ)بژاردن، زیان‌دانەوە: *to seek legal -dress* 2 ڕاستکردنەوە، *for unfair dismissal* چاککردن ⬡ 1 خسارت 2 اصلاح، تصحیح

redresser *noun*
چارەکەر، چارەساز، کارساز ⬡ رفع‌کننده

red ribbon *noun*
بەنۆکەی سوور (بۆ کەسی دووەم لە پێشبڕکێدا) ⬡ نوار قرمز

red roan *adjective, noun*
adj (پێستی گیانەوەری، ڕەنگ) خورمایی لەگەڵ سپی یان بۆر *n* گیانەوەری ئەو ڕەنگە ⬡ رد روان

red rose *noun*
1 نیشانەی Lancashire یان لانکشایری‌یان 2 نیشانەی پارتی کاری بریتانیا ⬡ رز سرخ

red salmon *noun*
سەلمونی سوور، sockeye salmon ⬡ ماهی آزاد قرمز

red sandalwood *noun*
هەریەک لە دوو درەختی باشووری ڕۆژهەڵاتی ئاسیا، لە تیرەی pea، دارەکەیان سوورە [*Adenanthera pavonina* و *Pterocarpus santalinus*] ⬡ رد صندلوود

red setter *noun*, also Irish setter
تاژی یان تانجی ئیرلەندی ⬡ ردستر

redshank *noun*
شێلاقەلاقسوورە، زلە و بە لاقی سووری درێژەوە [*T. erythropus* و *Tringa totanus*] ⬡ نوعی آب‌چلیک

red shift *noun*, also redshift
(ئەستێرەوانی) ڕاگوێستن یان گواستنەوە بۆ سوور، گوێستنەوە بۆ سوور (بڕوانە blue shift) ⬡ رد شیفت، انتقال به سرخ

redskin /'redskɪn/ = Red Indian

red snapper *noun*

Sebastes ruberrimus] جۆرێ ماسی خۆراکی (پاسیفیکی باکووری) و تـوخمی *Lutjanus* (گەرمێنان)] ⟐ نوعی ماهی

red squirrel *noun*
سووره‌سمۆره، سمۆره‌سووره [*Sciurus vulgaris* (ئوراسیا) و *Tamiasciurus hudsonicus* (ئەمریکای باکووری)] ⟐ نوعی سنجاب

redstart *noun*
1 کلکەسووره، لە تیره‌ی thrush و جۆره‌کانی تر] *Phoenicurus phoenicurus*] 2 جۆرێ warbler ی ئەمریکایی پنکەسوور و پرته‌قالی [*Setophaga ruticilla* و جۆره‌کانی تر] ⟐ نوعی پرنده

red tape *noun*
دابودەستووری بەرێوەبەری، بیرۆکراسی لەرادەبەدەر (ب.ت. لە دامەزراوە گشتی‌یەکاندا) ⟐ تشریفات اداری

red-top *noun*
سەردێرسوور، سەرسوور (لە بریتانیا، ئەو رۆژنامانەی کە سەردێرەکەیان بە سوور دەنووسرێ و خوێنەریان زۆره، بەلام زۆر بەهێند ناگیرێن) ⟐ ردتاپ

red tulip *noun*
(رووەکناسی) هەلالەسوورکە ⟐ لاله‌ی سرخ

reduced *adjective*
کەمەوەبوو، کەمکراو، داشکاو، دابەزیو ⟐ کاهش‌یافته، تقلیل‌یافته

reduced circumstances *noun*. be living in reduced circumstances
هەژاری، دەستەنگی، لە هەلومەرجێکی نەوندە باش‌دا (بریتی لەو ژیانی هەژاری دوای سەردەمی دەولەمەندی) ⟐ فقر، نداری

reduced mass *noun*
(کیمیا) بارستەی لێکراوە ⟐ جرم کاهیده

reduced variable *noun*
(کیمیا) بگۆری لێکراوە ⟐ متغیر کاسته

reduced viscosity *noun*
(کیمیا) لینجی یان لینجیتی لێکراوە ⟐ گرانروی کاهیده

reducer *noun*
کەمکەرەوە ⟐ کاهنده

reducibility /rɪˌdjuːsəˈbɪlətɪ, US -ˌduːs-/ *noun*
لەکەمکردنەوەهاتوویی ⟐ تقلیل‌پذیری

reducible /rɪˈdjuːsəbl, US -ˈduːs-/ *adjective*
لەکەمکردنەوەهاتوو، کەمەوەبوو، شیاوی کەمکردنەوە (reducibly /rɪˈdjuːsəbli, US -ˈduːs-/ *adv* ⟐ کاهش‌یافتنی، تقلیل‌پذیر

reducing agent *noun*
(کیمیا) کارای لێکەرەوە ⟐ عامل کاهنده

reductant *noun, adjective*
(هۆکار یان کارای) لێکەرەوە ⟐ (عامل) کاهنده

reductase /rɪˈdʌkteɪz/ *noun*
(زینده کیمیا) هەوێنەیێ کە لێکردنەوەی کیمیایی chemical reduction دەباتەسەرەوە یا تاو دەدا، هەوێنەیێ کە وەک هۆکار یا کارای لێکەرەوە کار دەکا ⟐ ردوکتاز

reductio ad absurdum /rɪˌdʌktiəʊ æd æbˈsɜːdəm, US -tioʊ/ *noun*
(لاتین) ریداکتیو ئەد ئەبسێردیم (سەلماندنی ناراستەوخۆ) ⟐ برهان خلف

reduction /rɪˈdʌkʃn/ *noun*
1 کەمبوونەوە، کەمکردنەوە، داشکاندن، هاتنەخوارەوە، نزمکردنەوە، دابەزین، نزمکردنەوە 2 (کیمیا) لێکردنەوە، خستنەسەری یەک یان دوو ئێلیکترۆن بە کەرەسە یان مەتریالێ و لابردنی ئۆکسیژێن لەو کەرەسەیە 3 خستنەوەجێ، جێخستنەوە 4 گۆڕین 5 وێنەی چکۆلەوەکراو 6 نەخشەی چکۆلەوەکراو ⟐ 1 کاهش، تقلیل 2 (شیمی) احیا 3 جاندازی 4 تبدیل 5 عکس کوچک‌شده 6 نقشه‌ی کوچک‌شده

reductionism /rɪˈdʌkʃənɪzəm/ *noun*
(فەرمی، زۆرتر سووکانە) داشکانباوەری، داشکانگەری ⟐ تقلیل‌گرایی

reductionist /-ɪst/ *noun, adjective*
ریداکشنیست، داشکانباوەر، داشکانگەر؛ ریداکشنیستی، داشکانباوەرانە: *He was a reductionist who believed that everything could be explained in materialistic terms* ⟐ تقلیل‌گرا؛ تقلیل‌گرایانه

reductionistic *adjective*
ریداکشنیستی، داشکانباوەر(ی)انە، داشکانگەرانە ⟐ تقلیل‌گرایانه

reductive /rɪˈdʌktɪv/ *adjective*
1 کەمکەرەوە، دابەزێنەر 2 لێکردنەوەیی (reductively /rɪˈdʌktɪvli/ *adv*: کەمکەرەوانە، دابەزێنەرانە؛ reductiveness /rɪˈdʌktɪvnəs/ *n*: کەمکەرەوەیی، دابەزێنەریی) ⟐ 1 کاهش‌دهنده 2 وابسته به احیا

reductivism = 1 minimalism 2 reductionalism

redundancy /rɪˈdʌndənsi/ *noun*, also redundance
1 زیادبوون، لەپێویست‌بەدەری، زیاترلەپێویستی، زیدەیی 2 بێکاری، کرێکار یان فەرمانبەری زیادی 3 درێژدادری، زیدەوشە ⟐ 1 افزونگی، مازاد بودن بر احتیاج 2 بیکاری، کارگر یا کارمند مازاد 3 حشو

redundancy payment *noun*
حەقی دەرکردن، حەقی بێکاری ⟐ حق سنوات

خدمت

redundant /rɪ'dʌndənt/ *adjective*
1 زیـــاتربوون، زیــــادی، ناپێویـــــست، لەپێویـــستبـەدەر، زیاترلەپێویـــست، بێهـــوودە 2 درێژدادڕ(ی)یانە ○ 1 مـازاد بـر احتیـاج، زایـد، بی‌ثمر 2 حشوآمیز

redundantly /rɪ'dʌndəntli/ *adverb*
لەپێویستبەدەرانە، بە شێوەیەکی زیادی ○ بـە طور مازاد بر احتیاج

reduplicate /ri,dju:plə'keɪt/ *adjective*
چەندبارەوەبوو ○ تکراری

reduplication /ri,dju:plɪ'keɪʃn/ *noun*
دووبارەکردنـــــەوە، چەندبارەکردنـــــەوە، دووبارەبوونەوە ○ تکرار

reduplicative /ri'dju:plɪkeɪtɪv/ *adjective*
چەنـــــدبارەوەبوو، دووبـــــارەوەبوو (**reduplicatively** *adv*) ○ تکراری

reduviid = assassin bug

redux /'ri:dʌks/ *adjective*
بەکەیف، خۆشحاڵ، سەرخۆش ○ بانشاط

redwater, also redwater fever = babesiosis

red wine *noun*
مەی سوور، سوورەمەی، بادەی سوور ○ شراب قرمز

redwing *noun*
1 بـاڵســوورە، ســوورەباڵ (جـۆرێ thrushی چکۆلەی کۆچەری باکووری ئەورووپا [*Turdus iliacus*]) 2 هەریەک لە چەندین جۆرێ باڵندە باڵسوورەکان ○ ردوینگ

redwood /'redwʊd/ *noun*
1 ســوورەدار، درەختی ســوورەدار [*Sequoia sempervirens* (هی کالیفۆرنیا یان کەناری) و *Sequoiadendron giganteum* (هی زەبەلاح)] 2 بۆ نـاوی ئـەو درەختانـەی تر بـەکاردێترێ کـە دارەکـەیان سوورە، ب.ن. **dawn redwood** ○ سرخ‌چوب، درخت سرخ‌چوب

redworm *noun*
کرمەســوورە: 1 [*Lumbricus rubellus*] 2 جـۆرێ کرمـی نێمـاتۆدی مـشەخـۆر [تـوخم *Strongylus*] ○ کرم سرخ‌رنگ

red zone *noun*
ناوچەی سوور یان بەربەندکراو یان قەدەخەکراو ○ منطقەی ممنوعە

reebok = rhebok

reecho *noun*
دەنگ‌دانەوە، پێژن، زایەڵە ○ بازپژواک

reed /ri:d/ *noun*
1 a: (ڕووەک) لەوەن، قامیش، چیت، زەل، نـەی [توخمـــەکـــانی *Phragmites* و *Arundo*: چـەنـدین جـۆرن] 1 b: بۆ ناونانی ئـەو ڕووەکـە هاوشێوانە بەکاردێترێ کـە لە بوو یان زێنگـەی تـەڕدا شـین دەبن، ب.ن. وەک **bur-reed** 2 (لە ئـامێری موسـیقادا) زمانـە، (سـەرە)پیـک، دەمنـە، ســەرەنایە 3 شمـــشاڵی شـــوان 4 (هـــەروەها **broken reed**) مرۆی بێدەســەڵات یان بەیدەس 5 (وێژەیــی) تـــیر، تـــەخش، دۆخ 6 نەخـــشی نیمچەلوولـەکی یـان میلەمیلـە 7 (**reeds**) ئـامێرە بـایی یـان نـەیی‌یـەکان (بنـەڕەت: لـە *hrēod* ئینگلیـسی کـۆن، ئـەڵمانی‌بنـەڕەت) ○ 1 نـی 2 قمیش 3 نی چوپانی 4 آدم ضعیف 5 تیر 6 گچ‌بری کوژ 7 (در جمع) سازهای نی

reed bed *noun*
قامیـــشەلان، نـەی‌جـاڕ، لـەوەن‌جـاڕ، چیتـەلان، لەوەنـستان ○ نیزار، نیـستان

reedbuck *noun*
بزنـەکێوی ئـەفریکایی [تـوخم *Redunca*: سـێ جۆرن] ○ نوعی آهو

reed bunting *noun*
بانتینگـەســوورە، نێــرەکـەی ســەری ڕەشــە [*Emberiza schoeniclus*] ○ نوعی پرندە

reediness /'ri:dinəs/ *noun*
پـڕ لـە قـامیش‌بـوون، پڕلـەوەنی، پڕنـەی‌بـوون، قامیشەلانی ○ پر از نی بودن

reeding *noun*
نەخشی نیمچەلوولەکی یان میلەمیلـە ○ گچ‌بـری کوژ

re-edition *noun*
پیاچوونەوەی دووبارە ○ ویراستاری مجدد

reedling (bearded reedling) = bearded tit

reed mace *noun*
(ڕووەکناسی) کەڕەپوو؟، گیامەتڕەق؟: جـۆرێ گیـای درێژی لـەوەن‌ئاسـای نێـو ئـاو [*Typha latifolia* و جۆرەکانی تر] ○ لویی

reed organ *noun*
(موســیقا) ئـامێرێکی کـەبـیـۆردی کـە شـێوەی هارمۆنیۆم دەدا ○ رید ارگان

reed-pipe *noun*, also reed pipe
(موسیقا) نەی ○ نی

re-education *noun*
فێرکردنەوە، فێربوونەوە ○ بازآموزی

reed warbler *noun*
warblerی نێو قامیشەلان، بە پەڕوباڵـی سـادەوە [*Acrocephalus scirpaceus* و جۆرەکانی تر] ○ نوعی پرندە

reedy /'ri:di/ *adjective* (reedier, reediest)
1 لەوەناوی، پڕقامیش، پڕلەچیت، چیتن: *reedy river banks* 2 (دەنگ) زیکـە، جیکـە، زیقـە 3 (مرۆ) لەق‌لۆقی، درێژ و باریک ○ 1 پر از نـی 2 جیغ‌جیغی 3 دراز و باریک

reef[1] /ri:f/ *noun*
1 شۆستە، تەپ یان گـردی دەریایی 2 (کانگـای زێـر یـان هـی تـر) ڕەگـە، چینـە، دەمـار ○ 1

آب‌سنگ 2 (معدن) رگه

reef² /riːf/ *noun*

بەشێ لە بادەوە کە هەڵیدەکەن (یانی لوولی دەکەن) یان هەڵیدەدەنەوە (تا بەر با بگرێتەوە) ۞ ریف

reefer¹ /ˈriːfə(r)/ *noun*

1 جگەرەی مەریوانە 2 جۆرێ چاکەت یان کەوا (بە دوو ریز دوگمەوە) ۞ 1 سیگار ماری‌جوآنا 2 نوعی کت

reefer² /ˈriːfə(r)/ *noun*

1 بادەوەهەڵکەر، بادەوەپێچ 2 (کۆن) = midshipman ۞ بادبان‌جمع‌کن

reefer jacket *noun*

جۆرێ کەوای چواردوگمەی تەنگی ئەستوور ۞ نوعی کت

reef knot /ˈriːf nɒt/ *noun*

گرێی دووقوڵفە یان دووئاڵقە ۞ گره راست

reefpoint *noun*

تەنافی rope کورتی بادەوە (تا بە هەڵکراوی بیپارێزێ) ۞ ریف‌پوینت

reek /riːk/ *noun*

1 بۆگەن، بۆنی ناخۆش، بۆنی توند یا تیژ 2 جرەدووکەڵ، چەقەدووکەڵ، جرەچەمان (ب.ت. لە قوڵەوە بێتە دەرەوە) ۞ 1 بوی بد 2 دود غلیظ

reeky /riːkɪ/ *adjective*

بۆگەن، بۆن‌ناخۆش، بۆتیژ، بۆتوند، بۆگەناوی ۞ دارای بوی بد

reel /riːl/ *noun*

1 قرقرە، کاژ، گاج، بەکرە، تەشیلە، خلۆکە، غەرغەرە، مەکەرە، ئارماز، ماسوولە 2 (فیلم) ریل، تۆپ، ئاڵقە 3 ریل (جۆرێ سەما یان هەڵپەرکێی کرژی سکاتلەندی یان ئیرلەندی)، پارچە موسیقایێ بۆ ئەو هەڵپەرکێیە ۞ 1 قرقره، ماسوره 2 (فیلم) حلقه 3 ریل

re-election *noun*

هەڵبژاردنەوە ۞ انتخاب مجدد

re-eligible *adjective*

لێوەشاو بۆ هەڵبژاردنەوە ۞ واجد شرایط برای انتخاب مجدد

reel-to-reel *adjective*

ریل‌بەریل، تۆپ‌بەتۆپ ۞ حلقه به حلقه

re-emergence *noun*

پەیدابوونەوە، دەرکەوتنەوە، سەرهەڵدانەوە، هاتنەدەرەوە، ئاشکرابوونەوە، وەدیارکەوتنەوە ۞ پیدایش مجدد، ظهور مجدد

re-emphasis *noun*

جەخت‌کردنەوە، دووبارەکردنەوە ۞ تأکید مجدد

re-enactment *noun*

1 نواندنەوە، بەرێوەبردنەوە، پێرفۆرماندنەوە، پێرفۆرمانس‌کردنەوە 2 قانوون‌دانانەوە، یاسادەرکردنەوە، زاکوون‌دانانەوە ۞ 1 اجرای مجدد 2 قانون‌گذاری مجدد

reengagement *noun*

خستنەوەکار، دامەزراندنەوە، دانانەوە لەسەر کار ۞ استخدام مجدد

reengineering *noun*

رێکخستنەوە، دارشتنەوە ۞ سازماندهی مجدد

re-entrance *noun*

(دیسان)چوونەژوورەوە، ژوورەوەچوونەوە، (دووبارە)چوونەنێوەوە، خۆپیاکردنەوە ۞ دخول مجدد، ورود مجدد

reentrant *adjective, noun*, also reentering

adj چاڵ، قوپیو، بەنێوداچوو *n* 1 گۆشەی چاڵ یان قوپیو 2 چوونەنێو، بەنێوداچوویی، قوپایی ۞ *adj* مقعر *n* 1 زاویەی مقعر 2 فرورفتگی

re-entry *noun, pl.* re-entries

1 هاتنەوە، چوونەژوورەوە، (دیسان) گەرانەوە 2 (کەشتی ئاسمانی) گەرانەوە بۆ کەشی زەوی 3 (ماف) گرتنەوە، گرتن، داگیرکردن، زەوت‌کردن، لێ‌سەندنەوە، وەرگرتنەوە ۞ تصرف، ضبط ۞ 1 ورود مجدد 2 بازگشت به جو 3 (حقوق) تصرف، ضبط

re-establishment *noun*

سەقام‌گیرکردنەوە، دامەزراندنەوە، جێگیرکردنەوە، چەسپاندنەوە ۞ برقراری مجدد، تأسیس مجدد

reeve¹ /riːv/ *noun*

1 (کەنەدا) سەرۆکی ئەنجومەنی شار یان شارەدێ یان لادێ 2 (مێژوویی، ئینگلتەرە) حاکم، دەسەڵات‌دار، کاربەدەستی خۆجێیی، شارەوان 3 کەیخودا 4 تەناف، گوریس 5 هۆڵی مەر 6 کولانەمریشک، قن ۞ 1 رئیس شورای شهر یا روستا 2 حاکم، والی، مأمور محلی، شهردار 3 کدخدا 4 طناب 5 آغل گوسفند 6 مرغدانی

reeve² /riːv/ *noun*

مێی ruff (باڵندە) ۞ مادەی پلوەی طوق‌دار

re-examination *noun*

1 دووبارە تاقی‌کردنەوە 2 تێ‌روانینەوە، پیاچوونەوە، تێبینینەوە، چاولێ‌کردنەوە، چاوپیاگێرانەوە 3 دووبارلێ‌پرسینەوە، پرسیارلێ‌کردنەوە ۞ 1 امتحان مجدد 2 رسیدگی مجدد، بررسی 3 بازپرسی

re-export /riːˈɛkspɔːt/ *noun*

1 دەرنێری دووبارە، دەرناردنەوە 2 شتێ کە دووبارە نێردرابێتەوە ۞ 1 صادرات مجدد 2 چیز مجدداً صادرشده

re-exportation *noun*

دەرنێری دووبارە، دەرناردنەوە ۞ صادرات یا صدور مجدد

re-exporter *noun*

دەرنێرەوە ۞صادرات‌کنندەی مجدد

ref¹ /ref/ = referee

ref² /ref/ *abbreviation* reference

refection /rɪ'fekʃn/ *noun*
بەرکول، سووکەژەم ⬡ غذای مختصری

refectory /rɪ'fektri/ *noun, pl.* refectories
(کۆلێژ، دەیر، خوێندنگا و...) دیو یا هۆڵی نانخواردن ⬡ سالن غذاخوری

refectory table *noun*
میزی درێژ و باریک ⬡ میز دراز و باریک

referable /rɪ'fɜːrəbl, US 'refrəbl/ *adjective*
1 لەگەڕاندنەوەهاتوو، دەچێتەوە سەری 2 لەدانەپاڵهاتوو، شیاوی دانەپاڵ ⬡ 1 قابل ارجاع 2 قابل اسناد

referee /ˌrefə'riː/ *noun*
دادوەر، نێوگژیوان، ناوبژیکەر، ناڤبەر، سەرپشک ⬡ داور، حَکَم

reference /'refrəns/ *noun*
1 سەرچاوە، ژێدەر، چاوگ، چاڤکانی، گەڕانەوەگا 2 گەڕانەوە، چوونەوە، پیاچوونەوە 3 راسپێر، ناسێنەر، راسپاردننامە، راسپێرینامە 4 پێوەندی، دەخل 5 ئاماژە، مێزە، باسکردن، ژمارەی گەڕانەوە ⬡ 1 مرجع، منبع 2 مراجعە، بازگشت 3 معرف، معرفی‌نامە 4 ربط 5 اشارە، شمارەی عطف

reference book *noun*
کتێبی سەرچاوە یا پیاچوونەوە (ئینسایکلۆپیدیا، فەرهەنگ و هتد) ⬡ کتاب مرجع

reference group *noun*
کۆمەڵی سەرچاوە یا پیاچوونەوە ⬡ گروه مرجع

reference library *noun*
کتێبخانەی سەرچاوە یان ژێدەر ⬡ کتابخانەی مرجع

reference mark *noun*
نیشانەی پیاچوونەوە، سەرچاوە یان گەڕاندنەوە ⬡ علامت ارجاع

reference point *noun*
خاڵی سەرچاوە یان ژێدەر ⬡ نقطەی مرجع

referendum /ˌrefə'rendəm/ *noun, pl.* referendums or referenda /-də/
دەنگدانی گشتی، راوەرگرتن، ریفراندۆم: *The changes were approved by referendum* ⬡ همەپرسی

referent /'refərənt/ *adjective, noun*
1 سەرچاوە، ژێدەر 2 ئاماژەپێکراو، پیاچوونەوەبەسەرداکراو ⬡ 1 مرجع 2 مدلول، مورد مراجعە، مصداق

referential /ˌrefə'renʃl/ *adjective*
ئاماژەپێکەر، ئاماژەیی: *referential meaning* ⬡ اشارەکنندە

referentially /ˌrefə'renʃli/ *adverb*
ئاماژەپێکەرانە، بە شێوەیێکی ئاماژەیی ⬡ بە طور اشارەکنندە

referral /rɪ'fɜːrəl/ *noun*
1 ناردن، بەرێکردن 2 پیاچوونەوە ⬡ 1 ارجاع 2 رجوع

refill /'riːfɪl/ *noun*
یەدەک، شتی زیادی ⬡ یدکی

refillable /ˌriː'fɪləbl/ *adjective*
لەپڕکردنەوەهاتوو، پڕدەکرێتەوە ⬡ ریفیلابل

refinancing *noun*
قەرزکردنەوە (بە قەرزکردنەوە، قەرز دانەوە) ⬡ وامگیری مجدد

refined /rɪ'faɪnd/ *adjective*
1 پاڵێوراو، پالاوتە، پوختە، قاڵ 2 ڕۆشنبیر، بەڕەوشت، ڕەوشتبەرز، تێگەیشتوو ⬡ 1 تصفیەشدە 2 فرهیختە، مؤدب

refinement /rɪ'faɪnmənt/ *noun*
1 پالاوتن، پاڕزنین، خاوێنکردنەوە، پوختەکردن، پاککردنەوە، قاڵکردن، پاڵێوراوی، پوختی: *the refinement of industrial techniques* ◊ *the refinement of uranium* 2 چاککردن، باشکردن: *all the refinements of modern technology* 3 ڕۆشنبیری، ڕەوشتبەرزی، cultivation ⬡ 1 پالایش، پالودگی 2 اصلاح 3 فرهیختگی

refiner /rɪ'faɪnə(r)/ *noun*
پاڵێوەر، پاڵێوک، دەزگای پالاوتن ⬡ تصفیەکنندە، پالایشگر

refinery /rɪ'faɪnəri/ *noun, pl.* refineries
پالاوتنگا، پاڵێوگە، پاڕزنینگەهـ ⬡ پالایشگاه

refining *noun*
پالاوتن، پوختکردن، پاڕزنین ⬡ تصفیە

refit /'riːfɪt/ *noun*
دەسپیاگێڕان، سازکردنەوە، دەسپیاهێنان، پیاچوونەوە ⬡ تعمیر

reflagged *adjective*
(کەشتی) پشتیوانیلێکراو ⬡ تحت حمایت

reflation /ˌriː'fleɪʃn/ *noun*
(ئابووری) گێڕانەوەی باوەڕی پارە (پرۆسەی زۆرکردنی بڕی پارەی وڵاتی بە مەبەستی زیادکردنی بازرگانی یان داخوازی بۆ کەلوپەل) ⬡ افزایش حجم نقدینگی تا سطح مطلوب

reflationary /ˌriː'fleɪʃnri, US -neri/ *adjective*
(ئابووری) دژەبێبازاڕی، دژەبێبرەوی، بێبازاڕیڕەوین، بێبرەویڕەوین، کەساسیڕەوین ⬡ کسادیزدا

reflectance *noun*
دانەوە، گەڕانەوە، پەرچانەوە، پەرچدانەوە ⬡ انعکاس

reflected ray *noun*
تیشکی دراوە یان وەرگەڕاندوو ⬡ اشعەی منعکس‌شدە

reflecting prism *noun*
پوازکی دانەوە(یی)، ئاوێزەی گەڕانەوەیی ⬡ منشور بازتابی

reflecting telescope *noun*
دووربینی دانەوەیی یان گەڕانەوەیی، تێلیسکۆپی ئاوێنەیی ⬡ تلسکوپ بازتابی

reflection /rɪˈflekʃn/ *noun*
1 دانەوە، پەرچانەوە، پەرچدانەوە، کاردانەوە، دەنگدانەوە، گەڕاندنەوە، گێڕانەوە 2 وێنە، وێنەی گەڕاوە یان گێڕدراوە 3 بیر، هزر، بیرکردنەوە، تێڕامان، رامان، تێبینین، هەڵسەنگاندن، تێفکرین 4 سووکایەتی، پێ‌ڕیزی(پێ‌کردن)، رووڕەشاندن، بەگژداهاتن، واریان، دارزاندن، سەرکۆنە، بەسەرداهاتن 5 بۆچوون، بیروکە، دەربڕینی راو بۆچوون ⬡ 1 انعکاس، بازتاب، بازتابش، بازگردانی 2 تصویر، تصویر منعکس‌شده 3 اندیشه، تأمل 4 توهین، سرزنش 5 ایده، اظهار عقیده

reflectional /rɪˈflekʃnl/ *adjective*
دانەوەیی، پەرچدانەوەیی، گەڕاندنەوەیی ⬡ انعکاسی

reflection angle *noun*
گۆشەی دانەوە یا پەرچانەوە ⬡ زاویەی بازتابش

reflection law *noun*
قانوونی دانەوە، زاکوونی گێڕانەوە، یاسای گەڕاندنەوە ⬡ قانون بازتابش

reflection of light *noun*
دانەوەی رووناکی یان رۆشنایی، شەوقدانەوە ⬡ بازتابش نور

reflection plane *noun*
رووتەختی دانەوە یان گەڕاندنەوە ⬡ صفحەی بازتابش

reflective /rɪˈflektɪv/ *adjective*
1 بیریار، هزرڤان، بەبیر، بیرکەرەوە، تێڕاماو، تێبین، تێفکریو، بیریارانە، thoughtful، deliberative 2 (رووناکی) رووناکی‌دەرەوە، شەوق‌دەرەوە، دانەوەیی، پەرچ‌دەرەوە، گەڕێنەرەوە، ـ دەرەوە: reflective glare ⬡ 1 متفکر، فکور، متفکرانه 2 (نور) منعکس‌کننده، انعکاسی

reflectively /rɪˈflektɪvli/ *adverb*
تێڕاماوانە، بیریارانە، بیرمەندانە ⬡ متفکرانه

reflectiveness /rɪˈflektɪvnəs/ *noun*
بیرکردنەوە، تێڕامان، رامان، تێبینین، تێفکرین ⬡ تفکر، تأمل

reflectometer *noun*
دانەوەپێو ⬡ بازتاب‌سنج

reflector /rɪˈflektə(r)/ *noun*
1 رووناکی‌دەرەوە، شەوق‌دەرەوە، گەڕێنەرەوە، پەرچ‌دەرەوە 2 شەوقنەی چەرخ (کە لەسەر پێچکەی چەرخ دادەبەسرێ تا بە شەوا ببینرێ) 3 = reflecting telescope ⬡ 1 بازتابنده 2 رفلکتور، شب‌نما

reflet /rəˈfleɪ/ *noun*
درەوشانەوە، بریقانەوە، شەوق‌دانەوە، ورشانەوە، بریسکانەوە، ب.ت. لەسەر ceramic ⬡ درخشندگی، برق

reflex /ˈriːfleks/ *noun, adjective*
n 1 دانەوە، پەرچدانەوە، پەرچانەوە، رەنگدانەوە، کاردانەوە 2 پەرچەکردار، کردەوەی خۆنەویستە، کاردانەوەی خۆنەویستە، کاردانەوەی سروشتی، پەرچەکرداری سروشتی یا خۆڕسکی 3 (کۆن) سەرچاوە یان رووناکی بەرپەرچدراوە 4 (reflexes) زووجوولانەوە، زووکاردانەوە 5 وشەیێ کە لە قۆناخێکی سەرەتاتری زماندا پێکهاتووە *adj* 1 خۆنەویستە، لەخۆوە 2 دانەوەیی، پەرچدانەوەیی، دەگەڕێتەوە، رووناکی‌دەرەوە 3 (کۆن) چەماوەتەوە یا گەڕاوەتەوە بۆ لای پشتەوە ⬡ *n* 1 بازتاب، انعکاس 2 عمل غیرارادی، واکنش غیرارادی 3 منبع یا نور منعکس‌شده، رفلکس 4 (در جمع) سرعت عمل 5 رفلکس *adj* 1 غیرارادی 2 انعکاسی 3 رفلکس

reflex action *noun*
کردەوەی خۆنەویستە، کاردانەوەی خۆنەویستە، کاردانەوەی سروشتی ⬡ عمل غیرارادی

reflex angle *noun*
گۆشەی دانەوە، پەرچەگۆشە (گۆشەی زیاتر لە 180 پلە) ⬡ زاویەی مقعر

reflex behaviour *noun*
هەڵس‌وکەوتی دانەوەیی، رەفتاری پەرچدانەوەیی، پەرچەهەڵس‌وکەوت ⬡ رفتار انعکاسی

reflex camera *noun*
کامێرای دانەوەیی یان ئاوێنەیی ⬡ دوربین انعکاسی

reflexed *adjective*
پەرچدراوە، دراوە، گەڕاوە ⬡ منعکس‌شده

reflexibility *noun*
لەدانەوەهاتوویی، لەپەرچانەوەهاتوویی ⬡ انعکاس‌پذیری

reflexible *adjective*
لەدانەوەهاتوو، لەپەرچانەوەهاتوو، پەرچ‌دەدرێتەوە، دەدرێتەوە، دەگەڕێتەوە ⬡ انعکاس‌پذیر

reflexion = reflection

reflexive /rɪˈfleksɪv/ *adjective, noun*
adj 1 گەڕانەوەیی، دانەوەیی، دەگەڕێتەوە (سەرخۆ)، پەرچ‌دەرەوە، گەڕێنەرەوە، پەرچانەوەیی، پەرچدانەوەیی 2 خۆنەویستە *n* 1 کاری گەڕانەوەیی یان خۆیی 2 = reflexive pronoun ⬡ *adj* 1 انعکاسی، بازتابی 2 غیرارادی *n* فعل انعکاسی

reflexively /rɪ'fleksɪvli/ *adverb*
خۆنەویستانە، لەخۆوە ⬡ بە طور غیرارادی

reflexive pronoun *noun*
(ڕێزمان) جێناوی گەڕانەوەیی یان خۆیی ⬡ ضمیر انعکاسی

reflexive verb *noun*
(ڕێزمان) کاری خۆیی یان گەڕانەوەیی ⬡ فعل انعکاسی

reflexologist *noun*
کاردانەوەناس ⬡ بازتاب‌شناس

reflexology *noun*
کاردانەوەناسی ⬡ بازتاب‌شناسی

reflorescence *noun*
گوڵ‌کردنەوە، پشکوتنەوە، گوڵ‌دەرکردنەوە ⬡ شکوفایی مجدد

reflow *noun*
1 ڕۆیینەوە 2 نیشتنەوە، کشاو، نیشتاو ⬡ 1 جریان مجدد 2 فروکشی، جزر

refluence /'rɛflʊəns/ *noun*, also reflux /'riːflʌks/
کشانەوە، گەڕانەوە، پاش‌داچوونەوە ⬡ برگشت، پس‌روی

refluent /'rɛflʊənt/ *adjective*
کشاوە، گەڕاوە، پاش‌داچوو ⬡ پس‌روی‌کردە

reforestation /ˌriːfɒrɪ'steɪʃn, US -fɔːr-, -fɑːr-/ *noun*
دارستان‌چەقاندنەوە، چەقاندنەوەی دار، ژیاندنەوەی دارستان (پێوانە deforestation) ⬡ احیای جنگل‌ها

reform /rɪ'fɔːm, US rɪ'fɔːrm/ *noun*
1 چاکسازی، چاک‌کردن، ریفۆرم 2 (reforms) چاکسازی‌کان، گۆڕانەکان ⬡ 1 اصلاح 2 (در جمع) اصلاحات

reformable /rɪ'fɔːməbl/ *adjective*
شیاوی چاکسازی یا چاک‌کردن ⬡ قابل اصلاح

reformation /ˌrefə'meɪʃn, US -fər'm-/ *noun*
1 چاکسازی، گۆڕانکاری 2 (the Reformation) بزووتنەوەی چاکسازی دین، بزووتنەوەی گۆڕان‌خوازی (بزووتنەوەی ئەورووپایی سەدەی شازدەیەم بۆ چاکسازی کلیسەی کاتۆلیکی ڕۆمانی) ⬡ 1 اصلاح 2 (با the R) جنبش دین‌پیرایی

re-formation *noun*
پێکهێنانەوە، گووڕانەوە، دروس‌بوونەوە، ڕسکانەوە، دامەزرانەوە، دامەزراندنەوە، پێکهاتنەوە، بنیاتنانەوە، دروست‌کردنەوە، پێکەوەنانەوە، ڕۆنانەوە، داڕشتنەوە، سازدانەوە ⬡ شکل‌گیری مجدد، تکوین مجدد، تشکل مجدد، تأسیس مجدد

reformational *adjective*
سەربە reformation ⬡ وابستە بە reformation

reformative /rɪ'fɔːmətɪv/ *adjective*
چاکسازی‌یانە، سەربە چاکسازی ⬡ اصلاحی

reformatory /rɪ'fɔːmətri, US rɪ'fɔːrmətɔːri/ *adjective, noun, pl.* reformatories, also reform school
adj سەربە چاکسازی *n* شوێنی چاک‌کردن، پەروەردەخانە، چاکخانە (ب.ت. لاوە تاوان‌کارەکان) ⬡ *adj* اصلاحی *n* دارالتأدیب

reformed *adjective*
چاک‌کراو ⬡ اصلاح‌شده

Reformed Church *noun*
کلیسەی چاک‌کراو (ب.ت. کالڤینیستی) ⬡ کلیسای اصلاح‌شده

reformer /rɪ'fɔːmə(r), US -'fɔːrm-/ *noun*
گۆڕان‌خواز، چاکساز(ی‌گەر) ⬡ اصلاح‌گر

reformism /rɪ'fɔːmɪzəm, US -'fɔːrm-/ *noun*
گۆڕان‌خوازی، چاکسازی، چاکسازی‌خوازی ⬡ اصلاح‌طلبی

reformist /rɪ'fɔːmɪst, US -'fɔːrm-/ *noun, adjective*
n گۆڕان‌خواز، چاکساز، چاکسازی‌خواز *adj* لایەنگری گۆڕانی بەرەبەرە تا هەڵتەکاندن و وەرگۆڕان ⬡ *n* اصلاح‌طلب *adj* رفورمیست

reform movement *noun*
بزووتنەوەی چاکسازی‌خوازانە، جووڵانەوەی گۆڕان‌خواز(ی)یانە ⬡ جنبش اصلاح‌طلبانە

reform school = reformatory

reformulation *noun*
فۆرمولەکردنەوە، فۆرمولاندنەوە، شێوگاندنەوە، دانانەوە، گەلاڵەکردنەوە، ڕێکخستنەوە، داڕشتنەوە ⬡ فرمولەکردن مجدد، تدوین مجدد، تنظیم مجدد

refracted ray *noun*
تیشکی شکاوە ⬡ اشعەی شکستە

refracting telescope *noun*
دووربینی شکانەوەیی ⬡ تلسکوپ انکساری

refraction /rɪ'frækʃn/ *noun*
1 (ڕووناکی) شکانەوە 2 (ئەستێرەوانی) لادان ⬡ 1 شکست 2 (اخترشناسی) انحراف

refractional /rɪ'frækʃnl/ *adjective*
سەربە شکانەوە، شکانەوەیی ⬡ وابستە بە شکست

refraction of light *noun*
شکانەوەی ڕووناکی ⬡ شکست نور

refractive /rɪ'fræktɪv/ *adjective*
شکانەوەیی، شکێنەرەوە، خاوەنی هێزی شکانەوە؛ لە ئەنجامی شکانەوە، سەربە شکانەوە ⬡ (refractiveness *n* ؛ refractively *adv*) وابستە بە انکسار

refractive index *noun*, also index of refraction

هاوکۆلکەی شکانەوە، ئیندیکسی شکانەوە ◌ ضریب شکست

refractively /rɪˈfræktɪvli/ *adverb*

بە شێوەیێکی شکانەوەیی، شکێنەرەوانە ◌ بە طور انکساری

refractometer /ˌrɪˌfrækˈtɒmɪtə(r), US -ˈtɑːm-/ *noun*

شکانەوەپێو، شکانپێو ◌ شکست‌سنج

refractometric *adjective*

سەربە شکانپێوی، شکانەوەپێوی‌یانە ◌ وابسته به شکست‌سنجی

refractometry *noun*

شکانپێوی، شکانەوەپێوی ◌ شکست‌سنجی

refractor *noun*

1 هاوێنە یان لێنزی شکانەوە 2 = refracting telescope ◌ لنز انکسار

refractorily /rɪˈfræktərɪli/ *adverb*

کەللەڕەقانە ◌ به طور خودرأی

refractoriness /rɪˈfræktərinəs/ *noun*

کەللەڕەقی، سەرپێچی، لاساری ◌ سرکشی، یکدندگی، لجاجت

refractory /rɪˈfræktəri/ *adjective, noun* (*pl.* refractories)

1 *adj* کەللەڕەق، سەرپێچ، لاسار، سەرسەخت، ناجسن، سەرەڕۆ، بێ‌گوێ، سەربزێو، قسەنەبیس 2 (ئەسپ) سرک، سڵ(کەر)، بەیدەس، قوشقی، ڕەفۆک، سڵەمێن 3 (نەخۆشی) چارەسەرنەکراو، سەخت، بێ‌دەرمان، دەرماننەکراو، کەسکوون، تیمارنەکراو 4 (مەتریاڵ، کانزا و هتد) نەسووت(او)، نەتواو، ئاگرخۆر، خۆگرتوو لە بەرامبەر گەرمادا، گەرماخۆر، چیر، درەنگ‌تواو *n* کەرەسە یان مەتریالی گەرماخۆر یان درەنگ‌تواو یان شلەوەنەبوو ◌ 1 *adj* یکدنده، سرکش 2 (اسب) چموش 3 (بیماری) صعب‌العلاج 4 دیرگداز *n* مادەی دیرگداز

refractory brick *noun*

خشتی نەسووتاو، ئاجور یان خشتی ئاگرخۆر ◌ آجر نسوز

refractory cement *noun*

چیمەنتۆ یان سمێتی نەسووتاو ◌ سیمان نسوز

refractory clay *noun*

گڵی نەسووتاو ◌ خاک نسوز

refractory coating *noun*

ڕووکەش(کردن)ی نەسووتاو ◌ پوشش نسوز

refractory enamel *noun*

مینای نەسووتاو ◌ لعاب نسوز

refractory material *noun*

مەتریالی نەسووتاو یا ئاگرخۆر ◌ مادەی نسوز

refractory metal *noun*

کانزای نەسووتاو ◌ فلز نسوز

refrain /rɪˈfreɪn/ *noun*

(هەڵبەست یان گۆرانی) سەربەند ◌ بند ترجیع

refrangibility /rɪˌfrændʒəˈbɪləti/ *noun*

لەشکانهاتوویی، لەشکانەوەهاتوویی ◌ شکست‌پذیری

refrangible /rɪˈfrændʒəbl/ *adjective*

لەشکانهاتوو، لەشکانەوەهاتوو، دەشکێ(تەوە) ◌ شکست‌پذیر

refreshed *adjective*

خۆگەرمکردووەوە، دووبارە بە گوڕهاتوو، دووبارە بەهێزکراو، شاد، بەدەماخ، بەکەیف، خۆشحاڵ، بەگوڕ، دڵشاد، دڵخۆش ◌ تجدید قوا شده، بانشاط، شنگول

refresher /rɪˈfreʃə(r)/ *noun*

1 هێزپێدەر، تازەکەرەوە، بووژێنەرەوە، بەگوڕخەرەوە 2 بیرخەرەوە ◌ 1 نیروبخش، طراوت‌بخش 2 یادآوری‌کننده

refresher course *noun*

پۆلی فێرکردنەوە، قۆناخ یان خولی فێرکردنەوە (ب.ت. بۆ مامۆستایان تا لەگەڵ تکنیک و شێوازی نوێ فێرکاری رابێن) ◌ دورەی بازآموزی

refreshing /rɪˈfreʃɪŋ/ *adjective*

گوڕپێدەر، گیانپێدەر، وەگەشەخەر، تازەکەرەوە، شادی‌هێنەر، بووژێنەر، حەسێنەر، گەشێنەر، ماندوویی‌دەرکەر، تینپێدەر، نوێکەرەوە، تازەکەرەوە، خۆش ◌ نیروبخش، تجدیدکننده، خوشایند

refreshingly /rɪˈfreʃɪŋli/ *adverb*

خۆش، بە شێوەیەکی خۆش ◌ به طور خوشایند

refreshment /rɪˈfreʃmənt/ *noun*

1 خۆشی، گیانگرتنەوە، گیان تێ‌هاتنەوە، گوڕتێ‌هاتنەوە، تازەکردنەوە، بووژانەوە، خووزتێ‌گەڕانەوە، ژیانەوە، حەسانەوە، ماندوویی دەرچوون: *a place to rest and find -t for mind and body* 2 نان و ئاو، بەرکوڵ 3 (refreshments) نان و ئاو، بەرکوڵ ◌ 1 طراوت، طراوت‌بخشی، رفع خستگی 2 خوردنی و آشامیدنی 3 (در جمع) خوردنی و آشامیدنی

Refreshment Sunday *noun*

چوارەمین یەکشەممەی Lent ◌ چهارمین یکشنبەی Lent

refrigerant /rɪˈfrɪdʒərənt/ *noun, adjective*

n مەتریال یان مادەی ساردکەرەوە، ساردێنە (ب.ت. دوانۆکسایدی کاربۆنی شلە) *adj* تا(دا)شکێن، تامرکێن، تابەر، تاپەڕێن ◌ *n* سرماساز *adj* تب‌نشان

refrigeration /rɪˌfrɪdʒəˈreɪʃn/ *noun*

ساردکردنەوە، سارداندن، لە ساردی‌ڕاگرتن، لەبەرسەرماداراگرتن: *Keep all meat products under -eration* ◌ تبرید، سردسازی

refrigerative *adjective*

ساردکەرەوە، فێنک‌کەرەوە ◌ خنک‌کننده

refrigerator /rɪ'frɪdʒəreɪtə(r)/ *noun*
بەفرخەرە، ساردێنە، ساردکەرە ◌ یخچال

refrigerator car *noun*
واگۆنی ساردخانەدار ◌ واگن دارای سردخانە

refrigerator-freezer *noun*
بەفرخەرەی بەستێنەر، بەستێنەری بەفرخەرە ◌ یخچال فریزر

refrigerator ship *noun*
کەشتی ساردخانەدار ◌ کشتی دارای سردخانە

refrigeratory *adjective*
ساردکەرەوە، فێنککەرەوە ◌ خنک‌کنندە

refringent /rɪ'frɪn(d)ʒ(ə)nt/ = refeactive

reft = past and past participle of reave

refuelling *noun*
تێ‌کردنەوەی سووتەمەنی، سووتەمەنی‌لێدان(ەوە) ◌ سوخت‌گیری (مجدد)

refuge /'refju:dʒ/ *noun*, also traffic island
1 پەنا، جێ‌پەنا، دالدە، ستار، پەرێز، پەناگە، حەشارگە، ئەنوا، پەناوپەسیو 2 (بریتانیا) = traffic island ◌ پناهگاه، ملجأ

refugee /ˌrefju'dʒi:/ *noun*
پەنابەر، پەناهێن، پەناخواز ◌ پناهندە

refugium /rɪ'fju:dʒɪəm/ *noun, pl.* refugia /-dʒɪə/
(زیندەناسی) پەناگە، پەنا، جێ‌پەنا، پەرێز، حەشارگە ◌ پناه‌گاه

refulgence /rɪ'fʌldʒəns/ *noun*
درەوشانەوە، ورشانەوە، بریسکانەوە، بریقەدانەوە، چرسانەوە، brilliance ◌ درخشش، تابندگی

refulgent /rɪ'fʌldʒənt/ *adjective*
درەوشاوە، ورشن، بریسکەدار، بریقەدار ◌ تابناک، درخشندە

refulgently /rɪ'fʌldʒəntli/ *adverb*
درەوشاوانە، بە ورشنی، بریسکەدارانە، بریقەدارانە ◌ بە طور تابناک

refund /'ri:fʌnd/ *noun*
پێدانەوە، دانەوە، ڕەت‌کردنەوە، گێڕانەوە ◌ بازپرداخت

refundable *adjective*
لەگێڕانەوەهاتوو، شیاوی پێدانەوە، لەپێدانەوەهاتوو، پێی‌دەدرێتەوە ◌ قابل استرداد

refurbished *adjective*
چاکەوکراو، دەسکاری‌کراو، دەس‌پیاهێنراو، تازەکراو ◌ مرمت‌شدە، تجدیدشدە

refurbishment *noun*
چاک‌کردنەوە، دەسکاری‌کردن، سازکردنەوە، دەس‌پیاگێڕان، دەس‌پیاهێنان، تازەکردنەوە، نوێ‌کردنەوە، رازاندنەوە، خاوێن‌کردنەوە ◌ مرمت، تجدید، بازآرایی

refusal /rɪ'fju:zl/ *noun*
1 نەلێ‌کردن، بەرپەرچ‌دانەوە، بەقسەنەکردن، دەس‌بە ڕووەوەنان، لە ڕوودا وەرگەڕانەوە، جواب‌نەدانەوە، پەرچ‌دانەوە، پەسندنەکردن، وەرنەگرتن، ڕەددانەوە، ڕەت‌کردنەوە، نەویستن 2 وەڵامی نا، وەڵامی ڕەد 3 مافی لەپێشەوەبوونی کڕین یان پێش‌کڕی، سەرپشک‌بوون ◌ 1 امتناع، خودداری، عدم پذیرش، استنکاف، رد 2 پاسخ رد 3 حق شفعه

refuse /'refju:s/ *noun*
زبڵوزاڵ، گەن‌وگووژاڵ، پاشەڕۆ، پاشەڕۆک، پاشماوە، پیسایی، پیسی، تڵتە، لیتە: *refuse* ◊ *domestic/household refuse collection/disposal* ◌ فضولات، تفالە

refuse-collector *noun*
سپوور، کۆکەرەوەی زبڵوزاڵ، پیسی‌ڕێژ، پاشەڕۆخڕکەرەوە ◌ رفتگر

refusenik /rɪ'fju:znɪk/ *noun*
(لە سۆڤیەتی جاران) هاوولاتی دەرەوەنەچوو یا دەرڤەنەچوو، جوولەکەی دەەروەنەچوو یان دەرەوەقاچاخ یان دەرەوەقەدەخە (مافی بۆ دەرەوەچوونی نییە) ◌ شهروند ممنوع‌الخروج

refutable /rɪ'fju:təbl/ *adjective*
شیاوی پووچ‌کردنەوە، لەپووچ‌کردنەوەهاتوو، بەتاڵ دەکرێتەوە، بەدرۆخراو، بە درۆ دەخرێتەوە ◌ ابطال‌پذیر

refutation /ˌrefju'teɪʃn/ *noun*, also refutal /rɪ'fju:tl/
1 پووچ‌کردنەوە، پووچەڵ‌کردنەوە، بەتاڵ‌کردنەوە، پووکاندنەوە 2 ڕەت‌دانەوە، بەرپەرچ(دانەوە)، ڕەت‌کردنەوە، نەلێ‌کردن، نەویستن، بەدرۆخستنەوە، نکۆڵی(لێ‌کردن) ماندەل(کردن) ◌ 1 ابطال، باطل‌سازی 2 وازنش، تکذیب، انکار

refutative /ˌrefju'tətɪv/ *adjective*, also refutatory
بەدرۆخەرەوە، پووچ(ەڵ)کەرەوە ◌ تکذیب‌کنندە

regal /'ri:gl/ *adjective*
شایانە، پاتشایانە، پرشکۆ، بەشکۆ، splendid (بنەڕەت: لە فەرەنسی کۆن یان لە *regalis* لاتین، لە *rex*، *reg-* "پاتشا") ◌ سلطنتی، مجلل

regalement *noun*
سوور، میوان، بەزم‌ورەزم، کەیف‌ونەهەنگ، ڕابواردن، خۆش‌گوزەرانی ◌ سور، خوش‌گذرانی، عیاشی

regalia /rɪ'geɪliə/ *noun, pl.*
1 بەرگی تایبەت 2 نیشانە و دروشم و خشڵ و زەمبەری پاتشایی (یان بۆ داب‌ودەستوور) ◌ 1 لباس ویژە 2 نشان‌ها و پیرایەهای سلطنتی

regality /ri:'gælətɪ/ *noun, pl.* regalities
1 پاتشایی، شایەتی 2 (کۆن) ماف یان تایبەت‌مافی شایانە (یان شاهانە): royal privilege ◌ 1 سلطنت 2 حق یا امتیاز سلطنتی

regally /-gəli/ *adverb*
شایانە، بە شێوەیەکی شایانە یان بەشکۆ ۞ بە طور مجلل

regard /rɪ'ga:d, US rɪ'ga:rd/ *noun*
1 ڕێز، حورمەت، قەدر، گوێپێدان، لەبەرچاوگرتن، سەرنجپێدان، بەهێند گرتن، بەتەنگەوەبوون، لالێدانەوە: *I had great regard for his abilities* 2 (regards) سڵاو، چاک وخۆشی ۞ 1 احترام، توجە 2 (جمع) درود، سلام

regardant /rɪ'ga:dnt/ *adjective*
بەتەنگەوەبوو، گوێپێدەر، دەربەست، سەرنجپێدەر ۞ توجەکنندە

regardful /rɪ'ga:dfl/ *adjective*
1 جێی حورمەت، بەڕێز، جێی ڕێز، 2 respectful = heedful، observant) regardfully /rɪ'ga:dfli/ *adv* ؛ -lness /rɪ'ga:dflnəs/ *n* (۞ محترم

regarding /rɪ'ga:dɪŋ, US -'ga:rd-/ *preposition*
دەربارەی، لەبارەی، لەمەڕ، لەبابەتی، لە باوەت، بە سەرنجدان بە، لە پێوەندی لەگەڵ، سەبارەت بە، concerning: *She has said nothing regarding your request* ◊ *Call me if you have any problems regarding your work* ۞ در خصوص، در ارتباط با

regardless /rɪ'ga:dləs, US -'ga:rd-/ *adverb*
1 بێ گوێدان (بە)، بێ ئەوەی گوێ بداتە، بێسەرنجدان بە: *went ahead with their plans regardless* 2 کەمتەرخەم، نادەربەست، careless، heedless (regardlessly /rɪ'ga:dləsli, US -'ga:rd-/ *adj* ؛ regardlessness /rɪ'ga:dləsnəs, US -'ga:rd-/ *n*) ۞ 1 بدون توجە 2 بی‌توجە

regardless of *preposition*
بێ گوێدان (بە)، سەرەڕای، لەگەڵ ئەوەش، سەرباری: *accepts all regardless of age* ◊ *regardless of our mistakes* ◊ *He went ahead and did it, regardless of the consequences* ۞ بدون توجە، بە رغم

regatta /rɪ'gætə/ *noun*
پێشبڕکێی بەلەمسواری یان بەلەمەوانی، زنجیرە پێشبڕکێی بەلەمەوانی ۞ مسابقەی قایقرانی، رگاتا

regd *abbreviation* registered

regelation /ˌri:dʒɪ'leɪʃ(ə)n/ *noun*
(تکنیکی) بەستنەوە، جەڕدرانەوە ۞ بازافسرد

regency /'ri:dʒənsi/ *noun* (*pl.* regencies), *adjective*
1 *n* جێگرێتی پاتشایی، حکومەت یان سەردەمی جێگرێتی پاتشایی 2 (the Regency) (لە بریتانیا) قۆناخی 1810-1820(11) کاتێ جۆرج یان ژۆرژ، میری ویلز بووە جێگر (regent)، لە جیاتی باوکی دەسەڵاتی دەکرد *adj* (Regency) سەربە شێوازی بەربڵاوی نیوکلاسیکی ئارکیتێکچێر، جلوبەرگ یان کەلوپەلی ناوماڵی ئینگلیسی دوایی سەدەی 18 و سەرەتاکانی سەدەی 19 ۞ *n* 1 نیابت سلطنت، حکومت یا دورەی حکومت نیابت سلطنت 2 the R) ریجنسی *adj* رجنسی

regenerate /rɪ'dʒenərət/ *adjective*
تازەکراو، بووژاوە، گیانگرتوو، خووزتیگەڕاو، گوڕتیهاتوو، گەشاوە ۞ مجدد، احیاشده

regeneration /rɪˌdʒenə'reɪʃn/ *noun*
1 ژیاندنەوە، بووژانەوە، گەشاندنەوە، هێزپێدانەوە، زیندووکردنەوە، گوڕتیهێنانەوە، خووزتیگەڕاندنەوە، پەرەپێدانەوە، گەشەپێدانەوە، گیانپێدانەوە، دروستکردنەوە، بنیاتنانەوە، نوێکردنەوە، تازەکردنەوە: *economic regeneration* 2 (زیندەناسی) شینکردنەوە، ڕواندنەوە، دەرهاتنەوە، چەکەرەکردنەوە ۞ 1 احیا، بازآفرینی، تجدید 2 باززایی

regenerative /rɪ'dʒenərətɪv/ *adjective*
1 بووژێنەر، ژێنەرەوە، گیانتیاهێنەرەوە، هێزنەک، گەشێنەر، بەگوڕخەر، بەکەیفکەر، گەشەپێدەر، گوڕتیهێنەر، داهێنەر، دروسکەر: 2 *the regenerative powers of nature* شینکەرەوە، شینبوونەوەیی، چەکەرەکردنەوەیی، سەوزبوونەوەیی ۞ 1 نشاط‌آور، خلاق 2 باززا، بازرویشی

regent /'ri:dʒənt/ *noun, adjective*
1 جێگر (چ شا چ شاژن، لەبەر پیری، نەخۆشی، منالی، سەفەر و هتد): *to act as regent* 2 ئەندامی دەستەی بەڕێوەبەری زانکۆ یان دەزگایێکی ئاکادیمیکی تر ۞ 1 نایب‌السلطنە 2 رجنت

regent bowerbird *noun*
جۆرێ bowerbirdی ئوسترالیایی، نێرەکەی بە پەروباڵی زەرد و ڕەشی ڕۆشنەوە | *Sericulus chrysocephalus*] ۞ نوعی پرندە

regentship *noun*
جێگرێتی پاتشایەتی ۞ نیابت سلطنت

reggae /'regeɪ/ *noun*
ڕیگا (جۆرێ موسیقای گەلی هیندی ڕۆژاوایی بە ڕیتمێکی توندەوە، لە بنەڕەتا هی جامائیکا؛ بنەڕەت: ڕەنگە پێوەندی بە rege-rege ئینگلیسی جامائیکاییەوە هەبێ بە واتای "quarrel, row") ۞ رگا

regicidal /ˌredʒɪ'saɪdl/ *adjective*
شاکوژییانە، سەربە شاکوژی، شاکوژ ۞ وابستە بە شاەکش، شاەکش

regicide /'redʒɪsaɪd/ *noun*

شاكوژ، شاكوژی ۞ شاه‌كش، شاه‌كشی

regime /reɪˈʒiːm/ *noun*
1 ڕێژیم، ڕەژیم 2 پارێز ۞ 1 رژیم 2 رژیم غذایی

regimen /ˈredʒɪmən/ *noun*
1 پارێز 2 (كۆن) سیستمی حكومەت یان دەسەڵاتداری ۞ 1 رژیم غذایی 2 نظام یا طرز حكومت

regiment /ˈredʒɪmənt/ *noun*
1 ڕێژیمێنت، تیپ، تابوور (دابەش دەكرێ بەسەر دوو یان چەند هێزدا) 2 (خوازە) ژمارەیەكی زۆر، خێڵێ، لەشكرێ، دنیایێ 3 (كۆن) حكومەت، دەسەڵاتداری، میری ۞ 1 هنگ 2 (مجازی) تعداد بسیار 3 حكومت

regimental /ˌredʒɪˈmentl/ *adjective*
سەربە ڕێژیمێنت، ڕەژیمێنتی ۞ وابسته به هنگ

regimentals *noun, pl.*
یونیفۆرم یان هاوبەرگی تابوور، هاوبەرگی ڕەژیمێنت ۞ اونیفورم هنگ

regimentation /ˌredʒɪmenˈteɪʃn/ *noun*
توندگیری، سەختگیری، بەندوبەست، توندگرتن، سەختگرتن، بەرتەنگی ۞ انضباط خشک

regimented /ˈredʒɪmentɪd/ *adjective*
1 خاوەن دیسیپلینی توند، بەبەندوبەست 2 بەستراو، بەرتەنگ، سنووردار 3 ڕێكوپێك ۞ 1 دارای انضباط خشک 2 محدود 3 منظم

Regina /rɪˈdʒaɪnə/ *noun*
(لە بریتانیا) شاژنی ئێستا یان هەنووكە ۞ ملكه‌ی فعلی

region /ˈriːdʒən/ *noun*
1 ناوچە، نێوچە، دەڤەر، دەروبەر، زێدوبووم، وڵگە، ناوان، مەڵبەند، هەرێم، كاڤار 2 (خوازە) مەڵبەند، ئاڤار، دەڤەر 3 بەشێ لە لەش، ناوچە 4 (the regions) شارەكان (بێجگەلە پێتەخت) ۞ 1 منطقه، ناحیه 2 (مجازی) حوزه 3 ناحیه 4 (the regions) شهرستان‌ها

regional /ˈriːdʒənl/ *adjective*
ناوچەیی، دەڤەری، ناوانی، مەڵبەندی، هەرێمی، كاڤاری، خۆجێیی: *regional variations in pronunciation* ۞ منطقه، ناحیه‌ای، محلی

regional dialect *noun*
زاراوەی ناوچەیی یا خۆجێیی ۞ گویش منطقه‌ای

regional dialectology *noun*
زاراوەناسی ناوچەیی یان خۆجێیی ۞ گویش‌شناسی منطقه‌ای

regionalism /ˈriːdʒənəlɪzəm/ *noun*
1 سیاسەتی ناناوەندگیری، ناوچەگەری 2 تایبەتمەندی ناوچەیی(خۆجێیی) 3 تایبەتمەندی زمانەوانی ناوچەیێكی دیاریكراو یان تایبەتی ۞ 1 منطقه‌گرایی 2 ویژگی‌های محلی 3 رجیونالیسم

regionalist /ˈriːdʒənəlɪst/ *noun, adjective*
n سیاسەتوانی ناناوەندگیری، ناوچەگەر *adj* ناوچەگەرییانە (regionalistic *adj*) ۞ *n* منطقه‌گرایی *adj* منطقه‌گرایانه

regionally /-nəli/ *adverb*
بە شێوەیەكی ناوچەیی، ناوچەییانە، لە ناوچەدا، لەباری ناوچەییەوە: *regionally based television companies* ۞ به طور منطقه‌ای

regisseur /ˌreʒɪˈsɜː/ *noun*
كەسێ كە كار یان بەرهەمێكی شانۆگەری پێشكەش دەكا، ب.ت. بالەیێ (لە فەرەنسییەوە *régisseur*) ۞ رژیسور

register /ˈredʒɪstə(r)/ *noun*
1 تۆمار(كردن)، لیستەی ناوەكان: *a civil service register* 2 دەفتەری تۆمار(كردن)، تۆمارنامە 3 دەزگای تۆمار(كردن) 4 (دەنگ) دەنگەوار، بەرزی و نزمی، دانگ، چین: *in the upper/middle/lower register* 5 (زمانەوانی) شێوەزمان 6 هەواگۆڕ، هەواكێش ۞ 1 ثبت، صورت اسامی 2 دفتر ثبت 3 وسیله‌ی ثبت 4 دانگ 5 (زبان‌شناسی) گونه‌ی كاربردی 6 هواكش

registered *adjective*
ناونووسكراو، ناونووسراو، تۆماركراو، تۆماركردە: *registered security* ۞ ثبت‌نام‌شده، ثبت‌شده

registered nurse *noun*
نەخۆشیاری ڕاهاتوو یان پیشەیی ۞ پرستار آموزش‌دیده

registered mail *noun*, also registered post
پۆستی ڕاسپاردەیی ۞ پست سفارشی

registered trade mark *noun*
دروشمی بازرگانی تۆماركراو، نیشانە یان ناوی كارداری تۆماركراو، دروشمی كارداری تۆماركراو ۞ علامت تجارتی ثبت‌شده

register office = registry office

registrant *noun*
تۆمارگەر، نیشانەنووس (ب.ت. دروشمی بازرگانی) ۞ ثبت‌كننده

registrar /ˌredʒɪˈstrɑː(r), US ˈredʒɪstrɑː(r)/ *noun*
1 كاربەدەستی ئامار، كاربەدەستی بەرپرس بۆ تۆمار(كردن)ی لەدایكبوان، مردووان یان ژنومێردكردووان 2 (زانكۆ) سەرۆك یان بەڕێوەبەری كاروباری خوێندن 3 (لە بریتانیا) دواپزشك یان دوكتوری پسپۆر 4 (لە بریتانیا) ئەفسەری دادگەری یان بەڕێوەرایەتی دادگای باڵا ۞ 1 مأمور ثبت احوال 2 مدیر امور آموزشی 3 پزشك متخصص 4 رجیسترار

registrary /ˈredʒɪˌstr(ə)ri/ *noun, pl.* registraries
گەورەئەفسەری بەڕێوەبەرایەتی زانكۆی كەمبریج ۞ رجیستراری

registration /ˌredʒɪˈstreɪʃn/ *noun*
1 تۆمار، نووسین، تۆمارکردن 2 ناونووسی 3 = registration number ۞ 1 ثبت 2 ثبت‌نام

registration document *noun*, also vehicle registration document
قەباڵە یان کارتی خاوەندارێتی ماشێن ۞ سند یا کارت مالکیت اتومبیل

registration number *noun*
(ماشێن) ژمارە، پلاک ۞ شمارە، پلاک

registration plate = number-plate

registry /ˈredʒɪstri/ *noun, pl.* registries
1 تۆمارەخانە، بەڵگەخانە 2 = registration ۞ بایگانی

registry office *noun*, also register office
1 بەڕێوەبەری تۆمار(کردنی لەدایکبووان، مردووان و ژنومێردکردووان)، ئامار 2 نووسینگەی هاوسەرگیری ۞ 1 ادارەی ثبت احوال 2 محضر

Regius professor /ˈriːdʒɪəs/ *noun*
مامۆستا یان پرۆفسۆری شایانە (کە لە لایەن شاوە هەڵبژێردرابێ، ب.ت. ئاکسفۆرد یان کەمبریج) ۞ پروفسور رجیوس

reglet /ˈreglɪt/ *noun*
1 (فەرەنسی، چاپ) تیلماسکەدار، باریکە دار یان تیلماسکەکانزا بۆ جیاکردنەوەی پیتە چاپییەکان 2 (بیناسازی) تەختەی باریک و تەخت ۞ 1 اشپون چوبی 2 ابزار چهارگوش

regnal /ˈregn(ə)l/ *adjective*
پاتشایی، پادشایی (ب.ت. ئاکسفۆرد و کەمبریج) ۞ سلطنتی

regnal year *noun*
ساڵی پاتشایی یان پادشایی ۞ سال سلطنتی

regnant /ˈregnənt/ *adjective*
1 دەسەڵاتدار، فەرمانبەدەست، زاڵ، سەردەست، باڵادەست، باوەندوو، بەبڕەو، برەوسەندوو، باو 2 تەختنشین، پاتشایەتیبەدەست ۞ 1 حاکم، چیره، رایج، متداول 2 سلطنت‌کننده

regnum *noun*
1 مەڵبەندی پاتشایی 2 بڕیاری بەدەسەڵاتانە یان دەسەڵاتدارانە ۞ 1 قلمرو سلطنتی 2 تصمیم مقتدرانه

regress /rɪˈgres/ *noun*
گەڕانەوە بۆ دواوە، نشوستی، پاشداچوونەوە، دانەدواوە، پاشوەچوونەوە ۞ سیر قهقرایی

regression /rɪˈgreʃn/ *noun*
1 گەڕانەوە بۆ دواوە، نشوستی، بەرەو دواوە کشانەوە، پاشداچوونەوە، پاشوەچوونەوە: *He began to show signs of regression to his childhood* 2 (بیرکاری) گەڕانەوە، پاشەچوون ۞ 1 سیر قهقرایی 2 (ریاضیات) برگشت

regressive /rɪˈgresɪv/ *adjective*
پاشوەچووانە، بەرەو دوا کشانەوەیی، گەڕانەوەیی ۞ قهقرایی

regressively /rɪˈgresɪvli/ *adverb*
پاشوەچووانە، بە شێوەیێکی گەڕانەوەیی ۞ بە طور قهقرایی

regressive tax *noun*
(تکنیکی) باجی نزمەوەبوو (کاریگەرییەکی وای لەسەر دەوڵەمەند نییە): *A regressive tax structure is one in which the average tax rate falls as income level rises* ۞ مالیات نزولی

regressive taxation *noun*
باج(دانان)ی نزمەوەبوو ۞ مالیات(بندی) نزولی

regret /rɪˈgret/ *noun*
1 ئاخهەڵکێشان، نارەحەتی، پەژارە، داخ، پەشیمانی، پاشگەزبوونەوە 2 (regrets) لێبووردنخوازی، داوای لێبووردن کردن ۞ 1 تأسف، ندامت 2 (در جمع) پوزش‌طلبی

regretful /rɪˈgretfl/ *adjective*
نارەحەت، بەداخ، بەپەژارە، پەشیمان، کز، پاشگەزەوەبوو، خەمبار، خەمگین، دڵتەنگ (regretfulness *n*) ۞ متأسف، غمگین

regretfully /rɪˈgretfəli/ *adverb*
بە داخەوە، بە نارەحەتییەوە، مخابن ۞ با تأسف، متأسفانه

regrettable /rɪˈgretəbl/ *adjective*
جێی داخ، ناخۆش، حەیف، ناپەسەند، پەژارەهەڵگر، مایەی داخ و پەژارە، جەرگبڕ: *The loss of jobs is highly regrettable* ۞ رقت‌انگیز، تأسف‌آور

regrettably /-əbli/ *adverb*
بە داخەوە، زۆرزۆر بەداخەوە، جەرگبڕانە، بە شێوەیەکی ناخۆش: *Regrettably, crime has been increasing in this area* ۞ متأسفانه، بە طور رقت‌بار

regrouping *noun*
ڕێکخستنەوە، دەستەکردنەوە، گروپاندنەوە ۞ سازماندهی مجدد

regroupment *noun*
گروپاندنەوە، یەکخستنەوە، ڕێکخستنەوە، دەستەکردنەوە ۞ گروه‌بندی مجدد، سازماندهی مجدد

regt *abbreviation* regiment

regular /ˈregjələ(r)/ *adjective, noun*
1 *adj* ڕێک، بەڕێوجێ، ڕێکوپێک، خشت، بەنیزام، بەتەکووز، هەمیشەیی، بەردەوام، سەقامگیر، یەکبینەیی، جێگیر، بێپسانەوە 2 دیار، دیاریکراو 3 ئاسایی، عەدەتی 4 تەواو، ئەندازە 5 تەواو، ڕەبەق 6 (ڕێزمان) ئاسایی *n* 1 مشتەری، کڕیار 2 ئەندامی سپای جێگیر،

ئەندامی هەمیشەیی ئەرتەش ◇ adj 1 مرتب،
منظم، دائمی 2 معین، مقرر 3 عادی، متعارف 4
متوسط 5 کامل 6 (دستور زبان) باقاعده n 1
مشتری 2 عضو کادر

regular army *noun*
سپای هەمیشەیی یان سەقامگیر ◇ ارتش ثابت

regular canon = canon regular

regularity /ˌregju'lærəti/ *noun, pl.* regularities
ڕێکی، ڕێک‌وپێکی، شیرازە، خشتی، تەکووز،
بەنیزامی، نیزام ◇ نظم، انتظام

regularization /ˌreqjulərai'zeiʃn/ *noun*
1 قانوونی‌کردن، یاسایی‌کردن، فەرمی‌کردن 2
ڕێکخستن، ڕێکاندن، خشتاندن ◇ 1 قانونی
کردن 2 تنظیم

regularly /'reqjələli, US -lərli/ *adverb*
بە شێوەیەکی ڕێک(وپێک)، ڕێک‌وپێکانە،
زۆرجار، زۆربە: *I go there quite regularly*
◇ به طور منظم، اغلب

regulated *adjective*
1 ڕێکخراو، ڕێک‌کراو، ڕێکێنراو 2
کۆنترۆڵ‌کراو، دەس‌بەسەرداگیراو، مەهارکراو،
بەڕێوەبراو ◇ 1 منظم‌شده 2 مهارشده

regulation /ˌreqju'leiʃn/ *noun*
1 ڕێکخستن، ڕێکاندن، میزان‌کردن، خشتاندن،
ڕێکی، ڕێک‌وپێکی، خشتی 2 کۆنترۆڵ، مەهار،
دەس‌بەسەراگرتن، مەهاراندن، چاودێری 3 ڕێسا،
قانوون، زاکوون، دەستوور: *too many rules
and regulations* 4 ڕەوا، دەستووری،
ڕێگەدراو، دیاری‌کراو، ئاسایی ◇ 1 تنظیم،
انتظام 2 کنترل، مهارسازی 3 قاعده، قانون 4 مجاز،
متعارف

regulative /'reqjuleitiv/ *adjective*
ڕێکخەر، میزان‌کەر ◇ تنظیم‌کننده

regulator /'reqjuleitə(r)/ *noun*
1 ڕێکخەرە، ڕێکخەر، میزانە(ک) 2 سەعاتی
دیواری کە سەعاتەکانی تر لە ڕووی ئەوەوە
میزان دەکەن، سەعاتی میزان ◇ رگلاتور

regulatory /'reqjələtəri, US -tɔ:ri/ *adjective*
کۆنترۆڵ‌گەر، چاودێر، چاودێری‌یانە، سەربە
کۆنترۆڵ یان چاودێری: *regulatory
bodies/authorities/agencies* ◇ ناظر، وابسته
به نظارت

regulus /'rɛgjʊləs/ *noun*, reguluses or reguli /-lai, -li:/
1 (کۆن، کیمیا) کەرەسەیێکی کانزایی کە بەهۆی
تواندنەوە یان لێ‌کردنەوە reduction بە دەست
دێ، کانزای ناپوخت 2 (Regulus،
ئەستێرەوانی) دڵی شێر 3 شای چکۆلە، شاچە
◇ 1 فلز ناخالص 2 قلب الاسد 3 شاه کوچک

regurgitation /rɪˌgɜ:dʒɪ'teɪʃn, US -ˌgɜ:rdʒ-/ *noun*
1 ڕشانەوە، هێنانەوە 2 چەندبارەکردنەوە، وتنەوە
(بێ‌بیرلێ‌کردنەوە) ◇ 1 قی 2 تکرار

rehab /'ri:hab/ = rehabilitation

rehabilitation /ˌri:əˌbɪlɪ'teɪʃn/ *noun*
1 چاک‌کردنەوە، دەس‌پاگیران، نۆژەن‌کردنەوە،
تازەکردنەوە، کەلتە(کردن)، دروست‌کردنەوە،
نوێ‌کردنەوە، سازکردنەوە 2 گەڕاندنەوەی
ئابڕوو، کڕینەوە، باوەڕی‌پێدانەوە 3 گوڕ و
تین‌پێدانەوە، بووژاندنەوە، ژیاندنەوە ◇ 1 ترمیم،
تعمیر، نوسازی 2 اعادەی حیثیت 3 توان‌بخشی

rehash /'ri:hæʃ/ *noun*
دووبارەکردنەوە (بیروبۆچوون، مەتریاڵ و هتد)
لە فۆرمێکی نوێ‌دا، بە شێوەیێکی نوێ
ڕێکخستنەوە، داڕشتنەوە (شتی هیچەکە) ◇
تکرار، ریهاش

reheard /ˌri:'hɜ:d, US -'hɜ:rd/ = past and past participle of rehear

rehearing /ˌri:'hɪərɪŋ, US -'hɪr-/ *noun*
1 پیاچوونەوە، چاوپیاخشاندنەوە 2 بیستنەوە،
ژنەفتنەوە، گوێ‌لێ‌ڕاگرتنەوە، ڕاداشتنەوە ◇ 1
تجدید نظر 2 استماع مجدد

rehearsal /rɪ'hɜ:sl, US rɪ'hɜ:rsl/ *noun*
(مۆسیقا، شانۆ و هتد) مەشق، پیاچوونەوە: *to
have a rehearsal* ◇ تمرین

rehoboam *noun*
شووشەمەی نزیک بە شەش ئەوندەی ئەندازەی
شووشەی ستاندارد (بنەڕەت: لە ناوی
Rehoboam، پادشای کۆنی ئیسرائیل) ◇
ریهوبوام

Reich /rʌɪk, -x, German raɪç/ *noun*
ڕایک، ڕایش (حکومەتی پێشووی ئەڵمانیا،
زۆرتر بۆ ئاماژە بە ڕایشی سێهەم دەوتری،
ڕەژیمی نازی 45–1933؛ بنەڕەت: ئەڵمانی
"empire") ◇ رایش

Reichstag /'rʌɪxsˌtɑ:g, US 'rʌɪks-/ *noun*
ئەنجومەنی قانوونی ئەڵمانیا (لە ڕایکی دووەم و
سێیەم‌دا) ◇ رایش‌ستاگ

reification *noun*
کردنەمادە، ماکاندن، کردنەشت، کردنەکۆنکرێت
◇ تبدیل به ماده، ریفیکاسیون

reign /rein/ *noun*
1 پاتشایی، پادشایی، شایەتی، دەسەڵات‌داری،
حکومەت 2 سەردەم، سەروبەند، قۆناخ ◇ 1
سلطنت، حکومت 2 عهد

reigning *adjective*
ئێستا، هەنووکە ◇ فعلی

reign of terror *noun, pl.* reigns of terror
1 حکومەتی توندوتیژی یا زەبروزەنگ، قۆناخی
سەرکوت‌گەری 2 (Reign of Terror) قۆناخی

ترۆر بە درێژای شۆڕش یا وەرگۆڕانی فەرەنسە ۞ 1 حکومت رعب و وحشت 2 راین اف ترور

reiki /ˈreɪki/ *noun*
شێوەیێکی چارەسەری ژاپۆنی بە دەس‌پیاهێنان و وزەگیری ۞ ریکی

reimbursable *adjective*
(بۆ)بژاردن دەبێ، دەبژێردرێ ۞ جبران‌پذیر

reimbursement *noun*
1 (بۆ)بژاردن 2 پێدانەوە، دانەوە ۞ 1 جبران 2 بازپرداخت

reimport *noun*
1 دووبارەهێنانەژوورەوە، دووبارەهێنانەنێوەوە 2 شتی دووبارەهێنراو، دیسان‌هاوردە ۞ 1 وارد کردن مجدد 2 چیز مجدداً واردشده

reimportation *noun*
دووبارەهێنانەژوورەوە، دووبارەهێنانەنێوەوە ۞ وارد کردن مجدد

reimpression *noun*
چاپی نوێ، چاپی تازە ۞ چاپ مجدد

rein /reɪn/ *noun*
1 لەغاو، هەوسار، دەسکەرێشمە، جڵەو، دەسەجڵەو 2 (reins) کۆنترۆڵ، دەسەلات، ڕێبەری، مایەی کۆنترۆڵ، مەهار(ە): *a new chairperson will soon take over the reins* ۞ 1 عنان 2 (در جمع) زمام، وسیلەی مهار

reincarnate /ˌriːɪnˈkɑːnət/ *adjective*
گیان‌ڕۆییو (بۆ گیانێکی تر)، تێچوو، لە گیانێکی تر زاوەتەوە ۞ تناسخ‌یافتە، حلول‌کردە، زادە شدە از تن دیگری

reincarnated *adjective*
گیان‌ڕۆییو (بۆ گیانێکی تر)، تێچوو ۞ تناسخ‌یافتە، حلول‌کردە

reincarnation /ˌriːɪnkɑːˈneɪʃn, US -kɑːrˈn-/ *noun*
گیان‌ڕۆیی، گیان‌گۆڕکێ، تێچوون ۞ تناسخ، حلول

reindeer /ˈreɪndɪə(r), US -dɪr/ *noun, pl.* same or reindeers
(گا)ئاسکی باکووری، گاکێوی باکووری (لە ناوچە باکوورییەکان‌دا دەژێ [*Rangifer tarandus*]) ۞ گوزن شمالی

reindeer moss *noun*
کرێژەبەردی lichen بۆری شین‌باوی arctic، لە زستانا گاکێوی باکووری دەیخوا ۞ نوعی گل‌سنگ

reinfection *noun*
تووش‌بوونەوە، گرتنەوە، دووبارەتەنینەوە، دووبارەگواستنەوە، دوچاربوونەوە ۞ ابتلا مجدد، سرایت مجدد

reinforced *adjective*
1 بەهێزکراو، بەپێزکراو 2 (پلاستیک و هتد) شیش‌بەند، میل‌بەند ۞ 1 تقویت‌شدە 2 مسلح

reinforced concrete *noun*
کۆنکرێتی شیش‌بەند یان میل‌بەند ۞ بتون آرمە

reinforcement /ˌriːɪnˈfɔːsmənt, US -ˈfɔːrs-/ *noun*
1 بەهێزکردن، بەپێزکردن، پتەوکردن، تۆکمەکردن، توندکردنەوە: *the reinforcement of existing prejudices by the media* 2 (reinforcements) (سەرباز، کەشتی، تانک و هتد) هێزی پشتیوان یان یاریدەدەر: *to send in reinforcements* ۞ 1 تقویت 2 (در جمع) نیروی کمکی

reinstatement *noun*
1 دانانەوە، دامەزراندنەوە 2 گەڕانەوە (بۆ پۆستی جاران) 3 سەقامگیرکردنەوە، جێگیرکردنەوە ۞ 1 انتصاب مجدد 2 بازگشت 3 برقراری مجدد

reinsurance /ˌriːɪnˈʃʊərəns, -ˈʃɔːr-, US -ˈʃʊr-/ *noun*
بیمەکردنەوە (دابەش‌کردنی بیمەی شتێ لەنێوان دوو یا چەند کۆمپانیایێ بە شێوەیێ کە مەترسی زەرەر کەم‌تر بێتەوە) ۞ بیمەی اتکایی

reinsurer *noun*
بیمەکەرەوە ۞ بیمەگر اتکایی

reintegration *noun*
دامەزراندنەوە، سەقامگیرکردنەوە، جێگیرکردنەوە، یەک‌خستنەوە ۞ استقرار مجدد، متحدسازی مجدد

reinterpretation /ˌriːɪnˌtɜːprɪˈteɪʃn, US -ˌtɜːrp-/ *noun*
دووبارەشیکردنەوە، سەرلەنوێ‌لێکدانەوە، راڤەکردنەوە، بۆچوونی تازە ۞ تفسیر مجدد، تعبیر نو

reintroduction *noun*
1 بەکارهێنانەوە، سەقامگیرکردنەوە، جێگیرکردنەوە 2 گەڕاندنەوە بۆ ژینگەی خۆی یان پێشین ۞ 1 اعمال مجدد، برقراری مجدد 2 بازگردانی به زیستگاه اولیه

reinvestment *noun*
سەرمایەنانەوەی سەرلەنوێ، وەبەرهێنانەوە(ی سەرلەنوێ) ۞ سرمایەگذاری مجدد

reinvigoration *noun*
پێزداری سەرلەنوێ، گوڕپێدانەوە، بەهێزکردنەوە، دووبارەبووژاندنەوە، گوڕجاندنەوە ۞ تقویت مجدد، بازنیروبخشی

reis *noun, pl., sing.* real
پارەی پێشووی پۆرتوگال و برێزیل ۞ رئیس

reissue /ˌriːˈɪʃuː/ *noun*
دووبارە بڵاوکردنەوە، وەشانی دووبارە، دەرکردنەوە، دەرچواندنەوە، چاپ‌کردنەوە ۞ انتشار مجدد

reiteration /riˌɪtəˈreɪʃn/ *noun*
دووبارەکردنەوە، دووبارەبوونەوە، چەندبارەکردنەوە: *a reiteration of her previous statement* ۞ تکرار

reiterative *adjective*
دووبارەوەبوو، چەندبارەوەبوو تكراری

reject /'ri:dʒekt/ *noun, adjective*
n 1 دەرنەچوو، رەتەوەکراو، وەرنەگیراو، نەویستراو 2 کەلوپەلی وەرگەڕێنراو *adj* وەرگەڕاندوو، نێردراوە، (وەر)گەڕاندە، نێردە، گەڕێنراوە *n* 1 مردودی 2 کالای مرجوعی *adj* مرجوعی

rejectamenta *noun, pl.*
پاشەڕۆ، پیسی فضولات

rejection /rɪ'dʒekʃn/ *noun*
بەرپەرچدانەوە، پەرچدانەوە، نەلێ کردن، رەتکردنەوە، نەویستن: *Her proposal met with unanimous -ion* عدم پذیرش، وازنش

rejectionist *noun*
بەرپەرچدەرەوە (عەرەبێ کە نایەوێ لەگەڵ ئیسرائیل ئاشتی بکا) رجکسیونیست

rejector *noun*
وەرنەگر، پەسندنەکەر، بەرپەرچدەرەوە ردکننده

rejoicing /rɪ'dʒɔɪsɪŋ/ *noun*
(هەروەها rejoicings) سووران، جەژن، بەزمورەزم، شادی، خۆشحاڵی، خۆشی، سەرخۆشی، سەرمەستی، بەکەیفی مراسم، شعف، وجد

rejoicingly /rɪ'dʒɔɪsɪŋli/ *adverb*
بە شادی(یەوە)، بە خۆشحاڵی(یەوە)، بە خۆشییەوە با شعف

rejoinder /rɪ'dʒɔɪndə(r)/ *noun*
1 وەلامی توند، وەلامی توندوتیژانە، بەرسڤی توند و زیرەکانە، بەرپەرچدانەوە 2 وەلام، بەرسڤ 1 جواب دندان‌شکن 2 پاسخ

rejuvenating *adjective*
بەکەیفکەرەوە، گوڕوتینپێدەر، بووژێنەرەوە، زیندووکەرەوە، ڤەژینک، گەشێنەر، گوڕپێدەر، جەحێڵکەرەوە، جەوانکەرەوە، گیانپێدەر طراوت‌بخش، جوان‌ساز، احیاکننده

rejuvenation /rɪˌdʒu:və'neɪʃn/ *noun*
ژیاندنەوە، بووژاندنەوە، زیندووکردنەوە، خووزتی گەڕاندنەوە، گەشاندنەوە، حەجێڵکردنەوە، لاواندنەوە، خورتکردنەوە، تینوگوڕپێدان احیا، جوان‌سازی

rejuvenator *noun*
ژینەرەوە، بووژێنەرەوە، زیندووکەرەوە، گەشێنەرەوە احیاکننده

rejuvenescence /rɪˌdʒu:və'nesəns/ *noun*
1 جوانکردنەوە، جەوانکردنەوە، لاواندنەوە، ژیاندنەوەی جەحێڵی، 2 rejuvenation (زیندەناسی) چالاکبوونەوەی خانە هەڵدەر vegetative cell ەکان، لە ئەنجامی شینبوونەوە لە بەشە پیر یان بڕینداره‌کان) 1 تجدید جوانی 2 رجوونانسنس

rejuvenescent /rɪˌdʒu:və'nesənt/ *adjective*
جەوانەوەبوو رجوونانسنت

re-laid, also relaid = past and past participle of re-lay

relapse /rɪ'læps, US 'ri:læps/ *noun*
گەڕانەوە بۆ دۆخی سەرەتا، گەڕانەوە، ڤەزڤرین، سەرهەڵدانەوە، هەڵەسوونهێنانەوە: *to have/suffer a relapse* برگشت، عود، نکس

relapsing fever *noun*
تایێ کە دەگەڕێتەوە یان سەرهەڵدەداتەوە تب راجعه

related /rɪ'leɪtɪd/ *adjective*
1 خزموکەس، قەوم و خێش، کەس‌وکار، خلامی 2 بەستراو، پێوەبەند، پێوەند، پێوەندیدار، پێکەوەبەستراو: *a related issue/question* 3 سەربەیەک، لە دەستەیێ، لە خێزانێ: *The llama is -ed to the camel* ◊ *related languages* 1 خویشاوند 2 مربوط 3 از یک گروه یا خانواده

relatedness /rɪ'leɪtɪdnəs/ *noun*
1 خزمایەتی، خۆیایەتی، کەس‌وکاریتی 2 (پێکەوە)بەستراوی، پێوەندیداری، پێوەستی 1 خویشاوندی 2 وابستگی

relating *preposition*, relating to
لەبارەی، دەربارەی، لەبابەتی، لەمەڕ، سەربە، پێوەندی هەیە بە، بەستراو بە، پێوەندیدار بە، پێوەست بە در باب، راجع به، وابسته به

relation /rɪ'leɪʃn/ *noun*
1 باسکردن، گێڕانەوە، لەسەردوان، لێدوان، گلیکردن، کاتکردن 2 پێوەندی، پەیوەندی، پەیوەستی، تێکەلی، بەستراوی، پێکەوەبەستراوی: *diplomatic/international/foreign relations* 3 خزمایەتی، کەسایەتی، نزیکایەتی، خزموکەس، کەس‌وکار، خزم 4 (relations) پێوەندییەکان 5 نزیکی، نیان، تێکەلی رەگەزی یان سێکسی 1 نقل، روایت 2 ارتباط 3 نسبت، خویشاوند 4 (در جمع) روابط 5 مقاربت، آمیزش جنسی

relational /rɪ'leɪʃənl/ *adjective*
(فەرمی یان تکنیکی) پێوەندییانە، رێژەیی، سەربە relation (relationally /rɪ'leɪʃənli/ *adv*) ارتباطی، نسبی

relational database *noun*
بنکەی داتای پێوەندایەتی، بنکەی دراوە یان زانیارییە پێوەندییەکان پایگاه داده‌های رابطه‌ای

relationship /rɪ'leɪʃnʃɪp/ *noun*
1 پێوەندی، پەیوەندی، پێوەستی، پەیوەستی، تێکەلی، پێکەوەبەستراوی: *studied the relationship between the variables* 2 خزمایەتی، خوێنایەتی، خوێنی، نزیکی، کەسایەتی 1 ارتباط، ربط 2 نسبت

relative /'relətɪv/ *adjective, noun*
adj 1 ڕێژەیــــی، نارەهـــا، 2 comparative
بەســتراو، پێکەوەبەسـتراو، گرێـدایی، گرێـدراو،
پێوەندیـدار، بەنـد، بەسـتە 3 (ڕێزمـان) بەسـتراو،
پێوەندی، پێوەندیدار *n* خزم، کەس‌وکـار ◇ *adj*
1 نسبی 2 مربوط، مشروط، موکول 3 (دستور زبان)
موصولی *n* خویشاوند

relative clause *noun*
(ڕێزمـان) برگـە یـان دەستەوشـەی بەسـتراو یـان
پێوەندیدار ◇ بند موصولی

relative conjunction *noun*
(ڕێزمان) پیتی پێوەندی بەستراو ◇ ادات موصولی

relative density *noun*
چڕی ڕێژەیی ◇ چگالی نسبی

relative humidity *noun*
شێ(دار)ی ڕێژەیی ◇ رطوبت نسبی

relatively /'relətɪvli/ *adverb*
تـا ڕادەیـێ، کـەمێ، کـەم‌تاکورتـێ، لـەچاو،
:somewhat *I found the test relatively*
easy ◊ *We had relatively few*
applications for the job ◇ نسبتاً، بالنسبه

relative pronoun *noun*
(ڕێزمان) ڕیناو یان جێناوی بەسـتراو ◇ ضـمیر
موصولی

relativism /'relətɪvɪzəm/ *noun*
1 ڕێژەگـەری، ڕێژەبـاوەڕی 2 = relativity ◇
نسبیت‌گرایی

relativist /'relətɪvɪst/ *noun, adjective*
n ڕێژەگـەر، ڕێژەبـاوەڕ *adj* ڕێژەبـاوەڕی‌یانـە،
ڕێژەگەری‌یانە ◇ *n* نسبیت‌گرا *adj* نسبیت‌گرایانە

relativity /ˌrelə'tɪvəti/ *noun*
1 ڕێژەییتی 2 بیردۆز یان تیۆری ڕێژەییتی ◇ 1
نسبیت 2 نظریەی نسبیت

relator /re'leɪtə(r)/ *noun*
چـیرۆک‌بێـژ، گێـڕەوە، حیکایـەت‌گێـڕەوە ◇
قصەگو، راوی

relativozation *noun*
ڕێژەیـی‌کـردن، بـە شـێوەی ڕێژەیـی دەرهێنـان،
جوولانـەوە بـەپێی بنـەما ڕێژەیـی‌یـەکان ◇
نسبی‌سازی، رلاتیویزاسیون

relaunch /'ri:lɔ:ntʃ/ *noun*
شێوەی نوێ ◇ شکل جدید

relaxant /rɪ'læksənt/ *adjective, noun*
(دەرمـــان) ئـــارام‌کـــەرەوە، خاوکـــەرەوە،
هێدی‌کەرەوە، هێورکەرەوە، هێمن‌کەرەوە: *an*
anesthetic and relaxant agent ◇ (دارو)
آرام‌بخش

relaxation /ˌri:læk'seɪʃn/ *noun*
1 حەسانەوە، پشوودان، پاڵ(لێ)دانەوە، سرەوت،
وچـــان(دان)، ئـــارام‌بوونـــەوە، داســـەکان،
هێـدی‌بوونـەوە، هێوربوونـەوە، نـەرم‌بوونـەوە،
سـست‌بوونـەوە، شـل‌بوونـەوە، خاوبوونـەوە 2
سـووک‌کـردن، خاوکردنـەوە، سـست‌کـردن،
داشکاندن، کەم‌کردنەوە 3 شلی، نەرمی، سستی،
ئاسان‌گیری، ئاسان‌گرتن، شل‌گیری، شل‌گرتن 4
ڕابواردن ◇ 1 آرامش، استراحت 2 تخفیف 3
نرمی، تسامح 4 تفریح

relaxed /rɪ'lækst/ *adjective*
ئارام، هێدی، هێمن، نانیگەران، هێور، ئاسوودە،
ڕاحەت: *relaxed jeans* (**relaxedly** /rɪ'læksɪdli/
adv؛ **relaxedness** *n*) ◇ آرام، راحت

relaxer *noun*
ئـارام‌کـەرەوە، خاوکـەرەوە، هێـدی‌کـەرەوە،
هێورکەرەوە، هێمن‌کەرەوە ◇ آرام‌بخش

relaxing /rɪ'læksɪŋ/ *adjective*
1 ئـارام‌کـەرەوە، هێـدی‌کـەرەوە، حەسـێنەر،
هێورکەرەوە، (هەوا) خۆش، نارەحەتی‌ڕەوێن،
نارەحەتی‌لابەر: *a relaxing evening with*
friends 2 سـســت‌کــەر، داهێزرێنـــەر ◇ 1
آرام‌بخش 2 رخوت‌آور

relay /'ri:leɪ/ *noun*
1 ڕیلای، هێزی تازە، ئەو ئەسپانەی کە ماندوو
بوون و ئەسپانی تر لەجێی ئەوان بەکاردێنرێن،
ئەسپی یەدەکی یان نۆرە 2 پێشبڕکێی ڕاکردن
یان مەلەی بەنۆرە یان یاریدەیی یان یەدەکی: *a*
relay team 3 دەزگای بەهێزکردن، وێـستگەی
بـــەهێزکردن یـــان پێـــزداری، ڕیلـــە 4
دووبارەبڵاوکردنەوە ◇ 1 رلە 2 مسابقەی دوی
امدادی 3 دستگاه تقویت‌کننده 4 پخش مجدد

relay race *noun*
پێشبڕکێی ڕاکردنی بەنۆرە یان یاریدەیی یان
یەدەکی، پێشبڕکێی ڕاکردنی یەک‌لەدوای‌یەک
◇ مسابقەی دو امدادی

release /rɪ'li:s/ *noun*
1 بـەربوون، بـەر، ئـازادی، خـەلاس(بـوون)،
بـــەڕەڵابوون، قورتـــاڵ‌بـــوون، ڕزگـــاری 2
بڵاوبوونـەوە، وەشـان 3 لێبـووردن، بەخشـین،
لێخۆش‌بوون 4 دەزگا یان دوگمەی بەردان یان
ئازادکردن، دەسک یان گیرەی بەردان (بەشێ لە
میکانیزمێ) 5 چاوپۆشی، وازلێ‌هێنان، لێ‌گەڕان،
دەس(لـێ)هەڵـگرتن 6 (مـاف، بەڵـگە)
دەس‌هەڵگرتن یان وازهێنان لە دارایی، پارە یان
مافێ ◇ 1 رهایی 2 انتشار 3 بخشودگی 4 رلیس
5 واگذاری 6 (سند) ترک دعوی

relegation /ˌrelɪ'geɪʃn/ *noun*
1 هاتنەخوارەوە، نزم‌بوونەوە، داشکان، دابەزین،
ڕاگوێستن بۆ جێگای خراپ‌تر، هەڵداشتن 2
پێ‌سپاردن 3 دوورخستنەوە، شاربەدەرکردن،
تاراندن ◇ 1 تنزل 2 محول‌سازی 3 تبعید

relentless /rɪ'lentləs/ *adjective*
1 بێ‌ڕەحم، بێ‌بەزەیی، سەخت، بێ‌ئەمان، دڵڕەق
2 بـێ‌وچـان، لەسـەریەک، یەکبینـە، بـێ‌بڕانـەوە،

بێ‌پسانەوە ◇ 1 بی‌رحم 2 مداوم

relentlessly /rɪˈlentləsli/ *adverb*

1 بێ‌بەزەییانە، دڵڕەقانە 2 لەسەریەک، بێ‌وچان ◇ 1 بی‌رحمانە 2 مدام

relentlessness /rɪˈlentləsnəs/ *noun*

بێ‌ڕوحمی، بێ‌بەزەییتی، بێ‌ئەمانی ◇ بی‌رحمی

relevance /-əns/ *noun*, also relevancy

پێوەندی، بەر بە شتێکەوە بوون، پێوەبەستراوی، بەستراوی، تێکەڵی، pertinence: *giving relevance to college courses* ◇ ربط، ارتباط

relevant /ˈreləvənt/ *adjective*

پێوەندیدار، بەستراو، پێوەبەستراو، گرێدراو، پێوەندی بە باسەکەوە هەیە، گونجاو، شیاو: *relevant testimony* ◇ مربوط، ذی‌ربط، مناسب

relevantly /ˈreləvəntli/ *adverb*

گونجاوانە، بە شێوەیێکی گونجاو، شیاوانە ◇ بە طور مناسب

reliability /rɪˌlaɪəˈbɪləti/ *noun*, also reliableness

لێ‌ڕاپینراوی، باوەڕپێ‌کراوی، پشت‌پێ‌بەستراوی، جێی باوەڕ بوون ◇ قابل اطمینان بودن، قابلیت اعتماد

reliable /rɪˈlaɪəbl/ *adjective, noun*

لێ‌ڕاپینراو، باوەڕپێ‌کراو، ئەمین، پشت‌پێ‌بەستراو، جێی‌باوەڕ، جێی‌بەقا، جێی‌متمانە، dependable (reliableness *n*) ◇ معتبر، موثق، قابل اعتماد

reliably /-əbli/ *adverb*

باوەڕپێ‌کراوانە، بە شێوەیەکی باوەڕپێ‌کراو ◇ بە طور موثق

reliance /rɪˈlaɪəns/ *noun*

1 باوەڕی، باوەڕپێ‌کردن، راپەڕموون، لێ‌ڕاپینین، متمانە، پاڵدانەوە، پشت‌پێ‌بەستن، پێوەبەندی، پێوەبەستراوی، پشت‌بەستوویی: *an increasing reliance on overseas aid* 2 دڵ‌گەرمی، پشت‌گەرمی، مایەی پشت‌ئەستووری یا هیواداری ◇ 1 اعتماد، اطمینان، وابستگی 2 پشت‌گرمی

reliant /rɪˈlaɪənt/ *adjective*

پشت‌پێوەبەستوو، ناسەربەخۆ، پێوەبەستراو، بەند، پێوەبەند، چاولەدەس، dependent (reliantly /rɪˈlaɪəntli/ *adv*) ◇ وابستە، متکی

relic /ˈrelɪk/ *noun*

1 شوێنەوار، پاشماوە، ئاسەوار، جێماوە، ماوە، یادگار، کۆنەوار، memento، souvenir 2 (relics) شوێنەوار(ەکان)، ئاسەوار، پاشماوەکان، remains، corpse 3 پاشماوەی تەرم (یان جل‌وبەرگ، وەک شتێکی پیرۆز دەپارێزرێ) ◇ 1 اثر، باقی‌مانده 2 (در جمع) آثار، بقایا 3 بقایای جسد

relict /ˈrelɪkt/ *noun*

1 جێماوە، پاشەڕۆک، پاشماوە، ماوە، ئۆرگانیزم یان شتێ تر کە هێشتا ماوەتەوە 2 (ژینگەناسی) پاشماوە: جۆر، کۆمەڵ یان حەشیمەتێ کە جاران زۆر بڵاو بووەوە و ئێستا تەنیا لە چەند جێگا یان شوێنێکی دابڕاو دەژی 3 شتێ کە بە نەگۆڕاوی ماوەتەوە 4 (کۆن) بێوە (بنەڕەت: واتای 4 لە *relicte* فەرەنسی کۆن (ژنێ) کە بە جێماوە، لە Latin *relicta*، latc لە *relinquere* لاتین، واتای 1 لە *relictus*، *relinquere* لاتین "بەجێمان") ◇ 1 بازماندە 2 رلیکت 3 چیز بازماندەی بدون تغییر 4 بیوە

reliction *noun*

کشانەوەی ئاو، ئاوکشانەوە ◇ پس‌روی آب

relief[1] /rɪˈliːf/ *noun, adjective*

n 1 دامرکاندن، هێورکردنەوە، ئارامکردنەوە، داشکاندن، ژێرکردنەوە، داکاساندن، کەم‌کردنەوە، نیشاندنەوە، سووک‌کردن، نەهێشتن یان ڕەواندن (ناڕەحەتی، پەژارە و هتد) 2 مایەی دامرکاندن یان ئارامکردنەوە 3 بەربوون، ئازادی، ڕزگاربوون 4 ئاسوودەیی، ڕاحەتی، ئارامبوونەوە، سووک‌بوون، ئارام‌گرتن 5 دەروو 6 دەس‌گرتن، فریاکەوتن، بەهاناوەهاتن 7 یارمەتی، کۆمەک، پیتاک 8 جێگر 9 (باج) تەرخان، بەخشراوی، بەخشران 10 چاڵی‌وچۆڵی، بەرزی‌ونزمی، بەرجەستەیی، هەڵکۆڵراوی، گتایی، بەرزی 11 هێڵی هەڵکۆڵراو یان بەرجەستە 12 شکاندنی گەمارۆ *adj* یارمەتی‌دەرانە ◇ *n* 1 تسکین، فرونشانی 2 موجب فرونشانی 3 رهایی 4 راحتی 5 گشایش 6 امداد 7 کمک، اعانە 8 عوض 9 (مالیات) معافیت 10 پستی و بلندی، برجستگی 11 خط برجستە 12 شکستن محاصرە *adj* کمکی

relief[2] /rɪˈliːf/ *noun*

1 نەخشی هەڵکۆڵراو یان بەرجەستە (یان چاڵ‌وچۆڵدار)، نەخشی زۆپ 2 ڕیلیف، ڕیلیف‌کاری، چاڵی‌وچۆڵی 3 چاپی ڕیلیف یان زۆپ ◇ 1 نقش برجستە 2 برجستەکاری، برجستگی 3 چاپ برجستە

relief map *noun*

نەخشەی ڕیلیف یان چاڵی‌وچۆڵدار، نەخشەی زۆپ، نەخشەی پڕچاڵ‌وچۆڵ، نەخشەیێ کە گرد و شیو و دۆڵەکان بە سێبەر و... پیشان دەدا ◇ نقشەی برجستە

relief printing *noun*

چاپی هەڵکۆڵراو یان پڕچاڵ‌وچۆڵ (یان بەرجەستە)، چاپی ڕیلیف ◇ چاپ برجستە

relief road *noun*

(هات‌وچۆ) لاڕێ، ڕێگای یاریدەدەر، ڕێگای بەفریاکەوتوو، پاڵەڕێ، کەنارەڕێ، کەنارەڕەو ◇ کنارگذر

relieved /rɪˈliːvd/ *adjective*

ئاسوودە، بێ‌خەم، ڕاحەت، حەساوە، تەناهە: *They exchanged relieved glances* (relievedly /rɪˈliːvdli/ *adv*) ◇ راحت

relievo /rɪ'li:vəʊ/ *noun*, also relievo, *pl.* relievos
هەلکۆلین، کاری هەلکۆلین، هەلکۆلراوی ◊ برجستەکاری، برجستە

relig. = religion

religio- /rɪ'lɪdʒɪəʊ/ *prefix*
پێشگر: دینی و...، ئاینی و...، ئۆلی و...، دین و...: *religio-political* ◊ پیشوند: مذهبی و...، دین و...

religio loci *noun*
(لاتین) پیرۆزیتی دینی شوێنێ ◊ قداست مذهبی مکانی

religion /rɪ'lɪdʒən/ *noun*
1 دین، ئایین، ئۆل: *the Jewish religion* 2 رەبەنێتی، رەبەنایەتی (بنەڕەت: لە *religio(n-)* "reverence, obligation") ◊ 1 دین، مذهب 2 رهبانیت

religionism /rɪ'lɪgənɪzəm/ *noun*
دەمارگرژی دینی، دینگرژی، ئاینگرژی ◊ تعصب دینی

religionist /rɪ'lɪgənɪst/ *noun*
دینگرژ، ئاینگرژ ◊ متعصب در دین

religionless *adjective*
بێدین، بێئایین، لادین، کافر ◊ لامذهب

religiose /rɪ'lɪdʒɪəʊs/ *adjective*
باوەڕگرژ، بەرماڵڕاخەر، وشکەسۆفی، دینگرژ، بەدینی توندڕەو، دەمارگرژ لە بواری دیندا ◊ خشکەمقدس

religiosity /rɪˌlɪdʒɪ'ɒsəti, US -'ɑ:səti/ *noun*
باوەڕگرژی، بەرماڵڕاخەری، وشکەسۆفیتی، دینگرژی، دینداری توندڕەوانە، توندڕەوی دیندارانە، ئاینگرژی، دەمارگرژی یان دەمارگرژیتی دینی ◊ خشکەمقدسی، تعصب دینی

religious /rɪ'lɪdʒəs/ *adjective*
1 سەربە دین یا ئاین، دینی، ئایینی: *religious attitudes* 2 وورد، بەویژدان، بەشەرەف، پێبەند، دەربەست 3 بەبڕوا، بەئیمان، بەدین، دیندار، پارێزگار 4 رەبەن 5 ژنەرەبەن، رەبەنی ژن: *a -ious person* ◊ 1 وابستە بە مذهب، مذهبی 2 دقیق، باوجدان، متعهد 3 مؤمن 4 راهب 5 راهبه

religious education *noun*
(لە بریتانیا) پەروەردەی دینی یان ئاینی، فێرکردنی ئاینی یان دینی ◊ تعلیمات دینی

religious house *noun*
رەبەنگە، دەیر ◊ صومعه

religiously /rɪ'lɪdʒəsli/ *adverb*
1 بە شێوەیێکی دینی یا ئاینی 2 مووبەموو، بە وردی، رێکوپێکانە: *She followed the instructions religiously* ◊ 1 به طور مذهبی 2 با دقت تمام، مرتب

religiousness /rɪ'lɪdʒəsnəs/ *noun*
دینداری، بە تەنگ دینەوە بوون ◊ مذهبی بودن

relinquishment *noun*
بەجێهێشتن، دەسلێکێشانەوە، نیوەچڵهێشتنەوە، وازلێهێنان، تەکینەوە، دەسلێهەلگرتن، چاوپۆشی ◊ ترک، صرف نظر

reliquary /'relɪkwəri, US -kweri/ *noun*, *pl.* reliquaries
سنووقی شتە پیرۆزەکان (وەکوو تەرم یان شتومەکی کەسێکی پیرۆز) ◊ رلیکواری

reliquiae /rɪ'lɪkwɪi:/ *noun*, *pl.*
1 = remains 2 (زەویناسی) پاشماوەی بووبەردی یان فوسیلی گیانەوەر و رووەک ◊ باقیماندەی فسیلی جانوران و گیاهان

relish /'relɪʃ/ *noun*
1 خۆشی، چێژ، لەزەت، تام، مەزە 2 ئیشتیا، تاسە، تامەزرۆیی، بەپەرۆشی، ئارەزوو، مەراق 3 راکێشان، سەرنجڕاکێشی 4 دەرمانک، بەهارات 5 نیشانە، شوێنەوار 6 مرخ، سەلیقە ◊ 1 لذت، طعم 2 رغبت، اشتیاق 3 جذبه 4 چاشنی 5 اثر 6 ذائقه

relocation /ˌri:ləʊ'keɪʃn, US ˌri:loʊ-/ *noun*
گۆڕینی جێگا، جێگۆڕکێ، گوێستنەوە، کۆچوبار، ماڵوکۆچ کردن (*relocatable adj*) ◊ تغییر مکان، نقل مکان

reluctance /-əns/ *noun*
1 بێناخۆشبوون، وەڕەزبوون، دڵتێنەچوون، بێزاری، مەیللێنەبوون، ئیشتیالێنەبوون، دەستێنەچوون، ناقایلی 2 (فیزیک) بەرهەڵستی یان بەرگری مەنگاتیسی ◊ 1 بیمیلی، اکراه 2 رلوکتانس

reluctant /rɪ'lʌktənt/ *adjective*, also reluctancy
بێناخۆشبوو، وەڕەز، نابەدڵ، دڵتێنەچوو، بێزار، مەیللێنەبوو، ناقایل، نارازی: *reluctant to get involved* ◊ بیمیل، ناراضی

reluctantly /rɪ'lʌktəntli/ *adverb*
ناقایلانە، بە بێناخۆشبوونەوە، بە نابەدڵی، بەزۆری ◊ با اکراه

reluctivity *noun*
بەرهەڵستیتی یان بەرگریتی مەگناتیسی ◊ مقاومت مغناطیسی

rem *noun*, *pl.* same, acronym from roentgen equivalent man
رێم: یەکەیێکی پێوانە بۆ نیشاندانی چالاکی رادیۆنوکلۆئیدێ و رێژەی تیشکدانەوەی بە تیشکی ئایۆنیزەر ◊ رم

remade /ˌri:'meɪd/ = past and past participle of remake

remainder /rɪ'meɪndə(r)/ *noun*

1 ئەوانی‌دی، ئەوانی‌تر 2 (بیرکاری) پاشماوە، جیماوە، ماوە، پاشەرۆک، بەرماوە 3 کتێبی عەماری، کتێبە نەفرۆشراوەکان ◇ 1 بقیە 2 (ریاضیات) باقی‌ماندە 3 کتاب‌های تەانباری

remaining /rɪˈmeɪnɪŋ/ *adjective*
ئەوانی‌دی، ئەوانی‌تر، پاشماوە، جیماوە، بەرماوە، ماوەرۆک: *Any -ing tickets for the concert will be sold on the door* ◇ باقی‌ماندە، بقیە

remains /rɪˈmeɪnz/ *noun, pl.*
1 ئەوانی‌دی، ئەوانی‌تر، پاشماوە، پاشەرۆک، ماوە، جیماوە، بەرماوە، ماوەرۆک، باقی، ئێسک‌وپرووسک، شوێنەوار(ەکان)، ئاسەوار(ەکان)، کۆنەوار(ەکان): *prehistoric remains* ◇ *the remains of a Roman fort* 2 تەرم، جەستەی مردوو، لاشە ◇ 1 باقی‌ماندە، بقیە، بقایا 2 جسد

remake /ˈriːmeɪk/ *noun*
1 شتی تازەدروس‌کراو، نۆژەن، نو(ێ)کرد 2 فیلمی تازە 3 گۆرانی تازە ◇ 1 چیز نوساختە 2 فیلم جدید 3 آواز جدید

remand /rɪˈmɑːnd, US -ˈmænd/ *noun, adjective*
n دەس‌بەسەرکردنەوە، دووبارە‌گلدانەوە، ناردنەوە (لە دادگاوە) بۆ زیندان، خستەوە زیندان یان گرتووخانە *adj* (گیراو یان زیندانی) چاوەڕوانی دادگایی ◇ *n* بازداشت دوبارە *adj* منتظر محاکمە

remand centre *noun*, also remand home
دەس‌بەسەرخانەی لاوانی تاوانکار، شوێنی گلدانەوەی کاتی لاوانی تاوانکار، دەس‌بەسەرخانەی لاوان (تا دەمی دادگایی‌یان) ◇ توقیف‌گاە جوانان مجرم

remand prisoner *noun*
گیراو یان زیندانی چاوەڕێی دادگایی ◇ زندانی منتظر محاکمە

remanence /ˈrɛmənəns/ *noun*
مانەوە، تیانەچوون، نەفەوتان، پاشماوە، پاشەرۆک، ماوە، باقی، جیماوە، بەرماوە، ماوەرۆک ◇ ماندن، ماندە، تتمە، باقی‌ماندە

remanent /ˈrɛmənənt/ *adjective*
پاشماوە، پاشەرۆک، ماوە، باقی، جیماوە، بەرماوە، ماوەرۆک، residual (بنەڕەت: لە -*remanent*، *remanere* لاتین "remain") ◇ باقی‌ماندە

remark /rɪˈmɑːk, US -ˈmɑːrk/ *noun*
1 نوقلانە، وتە، لێدوان، دەربڕین، بەیف 2 لێکدانەوە، شی‌کردنەوە 3 سەرنج، تێبینی ◇ 1 حرف، اظهار نظر 2 تفسیر 3 توجە

remarkable /rɪˈmɑːkəbl, US -ˈmɑːrk-/ *adjective*
بەرچاو، جێی سەرنج، دیار، دەرکەوتوو، تێبینی‌لەسەر، ناوازە، ناتاسایی، سەیر، ڕیزبەر، astonishing, noticeable: *a remarkable achievement/career/talent* ◇ قابل ملاحظە، فوق‌العادە، جالب توجە

remarkableness *noun*
جێی‌سەرنج‌بوون، بەرچاوبوون ◇ قابل ملاحظە بودن

remarkably /-əbli/ *adverb*
بە شێوەیەکی بەرچاو یان جێی‌سەرنج: *The two reports are -ly similar* ◇ *Remarkably, nobody was killed* ◇ بە طور چشم‌گیر

remarriage /riːˈmærɪdʒ/ *noun*
هاوسەرگرتنەوە، زەماوەندکردنەوە، ژن‌ومێردکردنەوە ◇ ازدواج مجدد

rematch /ˈriːmætʃ/ *noun*
پێشبڕکێ یان یاری سەرلەنوێ، یاری‌کردنەوە، پێشبڕکێ‌کردنەوە، پێشبڕکێ‌دانەوە ◇ مسابقە یا بازی مجدد

remediable /rɪˈmiːdiəbl/ *adjective*
دەرمان‌کراو، دەرمان‌هەڵگر، چارەسەر دەکرێ، دەرمان دەکرێ، لەتیمارهاتوو، چارەسەرکراو، لەچارەسەرهاتوو ◇ علاج‌پذیر

remedial /rɪˈmiːdiəl/ *adjective*
1 چارەسەری‌یانە، تیمارکەرانە، چاک‌کردنەوەیی، ڕاست‌کردنەوەیی 2 (وانە، پۆل، خوێندکاری درەنگ‌فێربوو) قەرەبوویی، پڕکردنەوەیی (remedially /rɪˈmiːdiəli/ *adv*) ◇ 1 علاجی، درمانی، اصلاحی 2 جبرانی

remediation /rɪˌmiːdiˈeɪʃ(ə)n/ *noun*
چارەسەر(کردن)ی شتێ، ب.ت. کێشەی ژینگە ◇ رمیدیاسیون

remediless *adjective*
بێ‌دەرمان، دەرمان‌نەکراو، چارەسەرنەکراو، تیمارنەکراو ◇ علاج‌ناپذیر، غیرقابل درمان

remedy /ˈremədi/ *noun, pl.* remedies
1 دەرمان، چار، چارە، چارەسەری، تیمار: *a herbal remedy* 2 دەرمان، دەوا 3 قەرەبووکردنەوە، پڕکردنەوە 4 چارەسەری، ڕێگاچارە، solution ◇ 1 درمان، علاج 2 دوا 3 جبران 4 راە حل

remembrance /rɪˈmembrəns/ *noun*
1 (وە)بیرهێنانەوە، هێنانەوەیاد، وەبیرخستنەوە، بەیادهێنانەوە، بیرئانین 2 بیرەوەری، یادەوەری، یاد، بیر، فکر، یادگاری 3 یادکردنەوە، بیرئانین ◇ 1 (بە)یادآوری 2 خاطرە، یادگاری 3 یادبود

Remembrance Day *noun*
ڕۆژی یادکردنەوە (لە بریتانیا، (نزیکترین یەکشەممە بۆ) 11 نۆڤامبر، ڕۆژی یادکردنەوەی کوژراوانی شەڕی یەکەم و دووەمی جیهانی) ◇ روز یادبود

remembrancer = chronicler

Remembrance Sunday = Poppy Day

remex /'ri:mɛks/ *noun, pl.*, sing. remiges /'rɛmɪdʒi:z/
(باڵندەناسی) شاپەڕ، شاباڵ، پەڕ (بنەڕەت: لە لاتین "rowers") ◇ شاەپر، پر

reminder /rɪ'maɪndə(r)/ *noun*
1 بیرهێنەرەوە، (وە)بیرخەرەوە، بیروەخەر، یادخەرەوە، بیرخستنەوە، یادکردنەوە، وەبیرهێنانەوە 2 یادنامە ◇ 1 یادآور، یادآوری 2 یادداشت

remindful *adjective*
1 بیرخەرەوە، evocative، suggestive 2 = mindful ◇ یادآور

reminiscence /ˌrɛmɪ'nɪsns/ *noun*
1 بیرەوەری، یادەوەری 2 یادکردنەوەی بیرەوەری رابردوو، چوونەوە بە بیرەوەرییە کۆنەکان 3 (reminiscences) بیرەوەری، بیرەوەری نووسراو، بیرەوەرینامە ◇ 1 خاطره 2 تجدید خاطرات گذشته 3 (در جمع) خاطرات، کتاب خاطرات

reminiscent /ˌrɛmɪ'nɪsnt/ *adjective*
وەبیرهێنەرەوە، بیرخەرەوە، بەبیرداهێنەر، (لە شێوەی، suggestive (*adv* reminiscently: وەبیرهێنەرەوانە) ◇ یادآور، بە خاطرەآور، شبیه

remiss /rɪ'mɪs/ *adjective*
1 لەبیربەرەوە، فەرامۆشکار 2 پشتگوێخەر، گوێپێنەدەر، بێخەیال، کەمتەرخەم، بەفشەگر، ئالۆری ◇ 1 فراموشکار 2 بی‌مبالات

remissible /rɪ'mɪsəbl/ *adjective*
شیاوی لێخۆشبوون، شیاوی لێبووردن: remissible sins ◇ قابل بخشش

remissly /rɪ'mɪsəbli/ *adverb*
کەمتەرخەمانە، نادرەبەستانە، بە فشە ◇ با بی‌مبالاتی

remissness *noun*
1 فەرامۆشکاری، لەبیربەرەوەیی 2 بێخەیالی، گوێپێنەدان، کەمتەرخەمی، بەفشەگرتن، ئالۆزیتی ◇ 1 فراموشکاری 2 بی‌مبالاتی

remission /rɪ'mɪʃn/ *noun*
1 بەخشین، لێخۆشبوون، لێبووردن 2 (باج و هتد) تەرخان، بەخشراوی 3 کەمبوونەوە، داشکان، هاتنەخوار 4 سووکبوون یان داشکانی کاتی (نەخۆشی) ◇ 1 بخشش 2 (مالیات) معافیت 3 کاهش 4 تسکین موقتی

remit /'ri:mɪt, US rɪ'mɪt/ *noun*
رووبەر یان پانتایی دەسەڵات ◇ حوزەی قدرت یا اختیار

remittance /rɪ'mɪtns/ *noun*, also remittal /rɪ'mɪtl/
1 پارە، پووڵ، پارەی نێردراو 2 پێدان 3 ناردن، بەڕێکردن ◇ 1 پول، وجه ارسالی 2 پرداخت 3 ارسال

remittee /rɪ'mɪti:/ *noun*
وەرگر (پارەی نێردراو) ◇ گیرندە

remittent /rɪ'mɪtənt/ *adjective*
(تا یا نەخۆشی) زۆر و کەمبوو، خوارووسەرکردوو، تاوتاو، جارجار، ناوەناوە (کۆنیشانەکەی زۆر و کەم دەبێ) ◇ نوسانی، راجعه

remittent fever *noun*
تای زۆر و کەمبوو ◇ تب نوسانی

remittor *noun*, also remitter
حەوالەنێر، پارەنێر ◇ فرستندەی حواله

remix *noun*
ئاوازی تێکەڵ(او) ◇ آهنگ مخلوط

remnant /'rɛmnənt/ *noun, adjective*
n 1 پاشماوە، بەرماوە، پاشەڕۆک، باقی، جێماوە 2 سەرەمقەست، بنەتۆپ، تیکە 3 (یەزدانناسی کریستانیەت) کەمینەیێکی باوەڕمەند بەخودا 4 (remnants) شوێنەوارەکان، ئاسەوارەکان، کۆنەوارەکان، پاشماوەکان، عەمارەپۆ *adj* – remaining ◇ *n* 1 باقی‌مانده، بقیه 2 تەتاقه 3 رمانت 4 (در جمع) بقایا

remonetization *noun*
برەوپێدانەوە، چواندنەوە، چوواندنەوە ◇ ترویج مجدد

remonstrance /rɪ'mɒnstrəns, US -'mɑ:n-/ *noun*
ناڕەزایی‌دەربڕین، لاریهەبوون، سکالاکردن، دەنگهەڵبڕین، دژایەتی، ناپەسندکردن ◇ اعتراض

remonstrant /rɪ'mɒnstrənt, US -'mɑ:n-/ *adjective*
ناڕەزایی‌دەربڕ، دەنگهەڵبڕ، ناپەسندکەر ◇ معترض

remonstration /ˌrɪmɒn'streɪʃn/ *noun*
ناڕەزایی‌دەربڕین، لاریهەبوون، سکالاکردن، دەنگهەڵبڕین، دژایەتی، ناپەسندکردن ◇ اعتراض

remonstrative /rɪ'mɒn'streɪtɪv/ *adjective*
ناڕەزایی‌دەربڕانە، دەنگهەڵبڕانە (remonstratively *adv*) ◇ اعتراضی

remonstrator *noun*
ناڕەزایی‌دەربڕ، دەنگهەڵبڕ ◇ اعتراض‌کننده

remontant /rɪ'mɒnt(ə)nt/ *adjective, noun*
adj گوڵ دەکا یان بەر دێنێ زیاتر لە جارێ لە وەرزێکا *n* رووەکی بەو جۆرە ◇ رمونتانت

remora /'rɛmərə/ *noun*
1 ماسییەهەڵمژە، (ماسییە)کۆسپە | *Remora remora* و جۆرەکانی تر، خێزان Echeneidae] 2 کۆسپ، تەگەرە ◇ 1 نوعی ماهی 2 حاجز

remorse /rɪ'mɔ:s, US rɪ'mɔ:rs/ *noun*
پەشیمانی، پاشگەزبوونەوە، خەم، پەژارە ◇ ندامت، پشیمانی، غم

remorseful /-fl/ *adjective*
پەشیمان، پاشگەز (remorsefulness *n*) ۞ پشیمان، نادم

remorsefully /-fəli/ *adverb*
پەشیمانانە، پاشگەزانە، بە پەشیمانییەوە، بەداخەوە ۞ بە طور پشیمانی

remorseless /rɪˈmɔːsləs, US -ˈmɔːrs-/ *adjective*
1 بێبەزەیی، بێڕەحم، دڵڕەق، زۆردار، زاڵم، بێبەزەییانە، بێڕەحمانە، merciless :a *remorseless killer* 2 بێپسانەوە، بێوچان، یەکبینە، لەسەریەک ۞ 1 بی‌رحم، ظالم، بی‌رحمانه 2 بدون وقفه

remorselessly /rɪˈmɔːsləsli, US -ˈmɔːrs-/ *adverb*
1 بێبەزەییانە، بێڕەحمانە 2 بێپسانەوە، بێوچان، یەکبینە، لەسەریەک: *The sun beat down remorselessly* ۞ 1 بی‌رحمانه 2 بی‌وقفه

remorselessness /rɪˈmɔːsləsnəs, US -ˈmɔːrs-/ *noun*
بێبەزەییتی، دڵڕەقی، بێڕەحمی، زۆرداری ۞ بی‌رحمی، سنگدلی

remortgage /ˌriːˈmɔːgɪdʒ, US -ˈmɔːrg-/ *noun*
بارمتەدانانەوە ۞ رهن‌گذاری مجدد

remote /rɪˈməʊt, US rɪˈmoʊt/ *adjective*
1 دوور، دوورەدەس، چەپەک، لاپەڕ، لاکەوتە، مەودایەکی زۆر، پەرت 2 کەم، بڕێکی کەم، برێ، چکۆلە 3 گۆشەگیر، لاتەریک، دوورەپەرێز، کەنارنشین ۞ 1 دور، دورافتاده 2 مقدار اندک، مختصر، کوچک 3 منزوی

remote access *noun*
دەسپێڕاگەیشتن لە ڕێگای دوورەوە، کارپێکردن لە دوورەوە، دەسپێڕاگەیشتنی دوور ۞ اکسس ریموت

remote control *noun*
مەهار یان کۆنترۆڵ لە ڕێگای دوورەوە، دوورەمەهاری، لە دوورەوە کارپێکردن ۞ کنترل از راه دور

remote-controlled *adjective*
دوورەمەهار، لە دوورەوە دەسبەسەراگیراو، لە دوورەوە کارپێکراو، مەهارکراو یان کۆنترۆڵکراو لەدوورەوە ۞ مهارشده از راه دور

remote-controller *noun*
دوورەمەهارکار، لە دوورەوە دەسبەسەراگر، لە دوورەوە کارپێکەر، کۆنترۆڵکەر لە دوورەوە ۞ مهارکننده از راه دور

remotely /rɪˈməʊtli, US -ˈmoʊt-/ *adverb*
1 کەمترین، چکۆلەترین 2 دوور، دوورەدەس، لاپەڕ ۞ 1 کم‌ترین 2 دور

remoteness /rɪˈməʊtnəs, US rɪˈmoʊtnəs/ *noun*
1 دووری، دوورەدەسبوون، لاپەڕبوون، لاکەوتەیی، چەپەکی 2 لاتەریکی، گۆشەگیری ۞ 1 دوری، دورافتادگی 2 انزوا

remote sending *noun*
ناردن لە ڕێگای دوورەوە، دوورەنێری ۞ ریموت سندینگ

remould /ˈriːməʊld/ *noun*
تایەی رووکێشکراو، تایەی بەسەرداکێشراو ۞ لاستیک روکش‌شده

remount *noun*
ئەسپی تازە یان بەکەیف، ئەسپی جێگرەوە ۞ اسب قبراق

removability /rɪˌmuːvəˈbɪləti/ *noun*
1 گەڕۆکی، جێگۆڕی 2 جیاوەبوویی، لێوەبوویی، لەراگوێستنهاتوویی، لەلابردنهاتوویی ۞ 1 انتقال‌پذیری 2 قابلیت عزل

removable /rɪˈmuːvəbl/ *adjective*, also removeable
1 گەڕۆک، جێگۆڕ 2 جیاوەبوو، لێکجیا، لێیدەبێتەوە، لێوەبوو، لەراگوێستنهاتوو، دەگوێزرێتەوە، شیاوی لابردن، لەلابردنهاتوو، لادەبرێ: *The dryer has a removable filter* (removableness /rɪˈmuːvəblnəs/ *n*, removably /rɪˈmuːvəbli/ *adv*) ۞ 1 متحرک 2 قابل عزل

removal /rɪˈmuːvl/ *noun*, also remotion
1 راگوێستن، هەڵگرتن، جێگۆڕین، بردن؛ لابردن، دەرهێنان: *the stain removal* ◊ *the removal of a tumour* 2 جیابوونەوە، لابردن، لەسەرکار لابردن، دەرکردن، لەسەرکارلادان: *events leading to the removal of the president from office* 3 ماڵوکۆچ(کردن)، بارکردن، ماڵگوێزانەوە: *a removal company/firm* ◊ *removal of trade barriers* ۞ 1 انتقال، حمل؛ برداشتن، درآوردن 2 جداشدگی، عزل 3 نقل مکان

removal van *noun*
ماشێن یا ڤانێتی ماڵوکۆچ یا ماڵگوێزانەوە ۞ کامیون اسباب‌کشی

remove /rɪˈmuːv/ *noun*
1 قۆناغ، گەڕ، پلە، پێوازۆک 2 مەودا، ماوە 3 بەرزبوونەوە 4 پۆل، بەش، کەرت 5 گوێزانەوە ۞ 1 مرحله 2 فاصله 3 ترفیع 4 کلاس، بخش 5 انتقال

removed *adjective*, be far removed from
دوور، جیاوازی زۆر، بوونی جیاوازییەکی زۆر لەگەڵ ۞ بعید، تفاوت بسیار

remover /rɪˈmuːvə(r)/ *noun*
1 خاوێنکەرەوە، پاککەرەوە، سڕ، لابەر 2 (removers) (کۆمپانیا یا کەسێ) ماڵوکۆچ یا

مـال‌گویزانـه‌وه 1 پـاک‌کننـده 2 (در جمـع) اثاثیه‌کشی

remuneration /rɪˌmjuːnəˈreɪʃn/ *noun*
1 ده‌س‌خۆشـانه، خـه‌لات، پاداشـت، کـری، مز، حه‌ق 2 (بۆ)بژاردن، تۆله(کردنه‌وه) 1 اجرت، مزد 2 جبران

remunerative /rɪˈmjuːnərətɪv/ *adjective*
بـه‌قازانج، بـه‌خێر، چـاک، به‌سـوود، بـه‌بـه‌هـره، پرداهات: *remunerative work* سودمند

remuneratively /rɪˈmjuːnərətɪvli/ *adverb*
به‌قازانجانه، به‌سوودانه، له رووی خێره‌وه به طور سودمند

Remus *noun*, Latin
ریمۆس، ریموس، ریمۆس: کوری مارس Mars کـه بـه ده‌سـتی بـرا دووانـه‌کـه‌ی رۆمۆلـۆس Romulus ده‌کوژری رموس

renaissance /rɪˈneɪsns, US ˈrenəsɑːns/ *noun*
1 بووژانـــه‌وه، ژیانـــه‌وه، زیندووبوونـــه‌وه 2 (Renaissance) رینیـانس، بووژانه‌وه، ژیانه‌وه 1 نوزایی، تجدید حیات 2 (با R) رُنسانس

Renaissance man *noun*
پیـاوی رینیسانسـی (بـه گـه‌لـی بـه‌هـره و شاره‌زایی‌یه‌وه) مرد رُنسانسی

Renaissance woman *noun*
ژنی رینیسانسی زن رُنسانسی

renal /ˈriːnl/ *adjective*
گورچیله‌یی، ولـکی، سـه‌ربه گورچیلـه(کـان): *renal disease* کلیوی

renal calculus = kidney stone

renal pelvis = pelvis 2

renascence /rɪˈnæsns, US -ˈneɪ-/ = renaissance

renascent /rɪˈnæsnt, US -ˈneɪ-/ *adjective*
ژیاوه، بووژاوه، دووباره‌ژیاو، سه‌رله‌نوێ‌بووژاو، زینده‌وه‌بوو احیاشده

rencontre /rɛnˈkɒntə/ = archaic variant spelling of rencounter

rencounter /rɛnˈkaʊntə/ *noun*
1 (کۆن) تـووش‌بـوون یـان چاوپێکـه‌وتـی خۆوشانسـی 2 شـه‌ر، به‌ره‌نگاربوونـه‌وه 1 ملاقات اتفاقی 2 مصاف

render /ˈrendə(r)/ *noun*
یه‌که‌مین سواخ (رووی خشت یان به‌ردکاری‌یی) اولین اندود

rendering /ˈrendərɪŋ/ *noun*
1 (موسیقا، شانۆ و هتد) پێرفۆرمانس، به‌ڕێوه‌بردن 2 وه‌رگێران 3 سواخ(دان) 1 اجرا 2 ترجمه 3 اندود

render-set *noun*
سواخی دووه‌م جار بار دوم اندود

rendezvous /ˈrɒndɪvuː, -deɪ-, US ˈrɑːn-/ *noun, pl.* same /-vuːz/
1 (فه‌ڕه‌نسی) راندیڤوو، بڕیار، ژوان، ژووان 2 میره، جێ‌ژوان، ژیڤان، ژوانگه، مه‌کۆ 1 قرار 2 محل ملاقات، میعادگاه، پاتوق

rendition /renˈdɪʃn/ *noun*
1 وه‌رگێران، translation 2 (موسیقا، شانۆ و هتد) پێرفۆرمانس، به‌ڕێوه‌بردن، ن(سو)واندن، *The band gave a live performance rendition of their latest single*: 1 ترجمه، برگردان 2 اجرا

rendzina /rɛn(d)ˈziːnə/ *noun*
خاک و گڵێکی ره‌نگ تاریکی گه‌چ‌داری خاکه نێوناوچه‌یی‌یه‌کان intrazonal soils که له ده‌ڤه‌ره پڕگیا و شیناورده‌کانی شێ‌زۆر یان شێ(مام)ناوه‌ند په‌ردی سه‌ندووه رندزینا

renegade /ˈrenɪɡeɪd/ *noun, adjective*
1 (که‌سێکی) هه‌ڵگه‌راوه، خایین، خه‌یانه‌تکار، ناپاک، خۆفرۆش 2 یاخی، سه‌رپێچ 1 (آدم) مرتد، خائن 2 یاغی

renegado /ˌrenɪˈɡeɪdəʊ/ = archaic term for renegade

renger *noun*
بێ‌به‌ڵێن، په‌یمان‌شکێن، به‌ڵێن‌در، بێ‌وه‌فا بدقول

renegotiation *noun*
دان‌وستانی سه‌رله‌نوێ، وت‌وویژ یا گفت‌وگۆی دووباره مذاکره‌ی مجدد

renewability /rɪˌnjuːəˈbɪlətɪ, US -ˌnuː/ *noun*
له‌نوێ‌کردنه‌وه‌هاتوویی، تازه‌وه‌بوویی تجدیدپذیری

renewable /rɪˈnjuːəbl, US -ˈnuː/ *adjective*
شیاوی نوێ‌کردنه‌وه، شایانی تازه‌کردنه‌وه، تازه‌وه‌بوو تجدیدپذیر

renewal /rɪˈnjuːəl, US -ˈnuːəl/ *adjective*
1 نوێ‌کردنه‌وه، ده‌س‌پیاهێنانه‌وه، تازه‌کردنه‌وه، که‌ڵـه، نۆژه‌ن‌کردنه‌وه 2 ده‌س‌پێ‌کردنه‌وه، تێ‌هه‌ڵچوونه‌وه، ده‌س‌به‌کاربوونه‌وه 3 درێژکردنه‌وه، تازه‌کردنه‌وه 1 تجدید، نوسازی 2 شروع مجدد 3 تمدید

renewed /rɪˈnjuːd, US rɪˈnuːd/ *adjective*
دووباره، دیسان، تازه، نوێ: *with renewed enthusiasm* مجدد، تازه

reni *prefix*, also reno-
پێشگر: گورچیله، ولک: *reniform* (بنه‌ره‌ت: له لاتین *renes*) پیشوند: کلیه

reniform /ˈriːnɪfɔːm/ *adjective*
(زۆرتر کانی‌ناسی و رووه‌ک‌ناسی) گورچیله‌ناسا، گورچیله‌یی، شێوه‌ولک، ولکی کلیه‌مانند

renin /ˈriːnɪn/ *noun*

(زینده‌کیمیا) ولکین، رینین: هه‌ویته‌یه‌کی proteolytic ی گورچیله که رولیکی گرنگ له ئازادکردنی ئانژیوتینزین angiotensin ده‌گیری (بنه‌رەت: له *ren* لاتینه‌وه "kidney") ◌ رنین

renitency /rɪˈnaɪtənsɪ/ *noun*

خوراگری، به‌ربه‌ره‌کانی، به‌رخوودان، resistance، opposition ◌ مقاومت

renitent /rɪˈnaɪtənt/ *adjective*

خوراگر، کۆلنه‌ده‌ر، به‌رخودانقان، به‌ربه‌ره‌کانی‌که‌ر ◌ مقاوم

renminbi /ˈrenmɪnbi/ *noun, pl.* same

رێنمین‌بی (سیستەم و یەکخستەی پارەی چینی؛ بنەرەت: لە *rénminbi* چینی‌یەوە، لە *rénmín* ("people" + *bì* "currency") ◌ رنمین‌بی

rennet /ˈrenɪt/ *noun*

هه‌وین، ئامیان، ئامێزه(ن)، شیلاوک، فریشک، شیلاقک؛ هەر بەرهەمێ هه‌وین یان ئامیانی تیابی ◌ مایه پنیر: هر فراورده‌ای دارای مایه پنیر

renormalization *noun*

(دووباره)ئاسایی‌کردنەوە، (دووباره)هه‌موارکردنه‌وه ◌ بهنجارسازی مجدد

renouncement *noun*

1 چاوپۆشی، وازلێهێنان، دەس‌لێهەڵگرتن، وەلانان، لێ‌گوزەران، لێ‌گەڕان، دەس‌لێ‌کشانەوە 2 خۆکێشانەوە 3 رادان، دەرکردن، تەکاندنەوە ◌ 1 صرف نظر، ترک 2 کناره‌گیری 3 طرد

renovation /ˌrenəˈveɪʃn/ *noun*

نوێ‌کردنەوە، تازەکردنەوە، (چاک) چاک‌کردنەوە ◌ نوسازی

renovator *noun*

نۆژەن‌کەرەوە، نۆژەن‌ساز، تازەکەر، چاک‌کەرەوە ◌ تعمیرکننده

renown /rɪˈnaʊn/ *noun*

1 نێوبانگ، ناسراوی، نێوبەدەرەوەیی 2 = rumour ،report ◌ شهرت

renowned /rɪˈnaʊnd/ *adjective*

بەنێوبانگ، ناسراو، نێوبەدەرەوە، ناودار ◌ مشهور، معروف

rent¹ /rent/ *noun*

کری، ئیجارە، کرێیایی، ئیجارەبایی: *a month's rent in advance* ◌ اجاره، اجاره‌بها

rent² /rent/ *noun*

1 دڕان، دڕاوی، دڕ، دادڕاوی 2 دابەش‌بوون، کەرت‌بوون، دووبەرەکی ◌ 1 پارگی 2 انشعاب، انشقاق

rent³ /rent/ = past and past participle of rend

rentable *adjective*

بۆ کری، بەکری، بە ئیجارە دەدرێ (rentability *n*) ◌ اجاره‌ای، قابل اجاره

rental /ˈrentl/ *noun, adjective*

n 1 کری، پارەی کری یان ئیجارە، ئیجارە، کرێیایی، بەکرێدان 2 ماڵ یان ماشێنی بەکرێ *adj* سەربە بەکرێدان یان ئیجارە، بۆ کری هەیە ◌ *n* 1 اجاره‌بها، عمل اجاره دادن 2 خانه یا اتومبیل کرایه‌ای *adj* رنتال

rent boy *noun*

(له بریتانیا، نافەرمی) قوندەر، کوونی، کوونەلە، قوونەلە، کنگدەر، هەتیوەلووسکە، هەتیوەکوونی ◌ بچه‌کونی

rent control *noun*

دەس‌بەسەر کرێدا گرتن، کۆنترۆڵی کری یان ئیجارە، مەهاری کری، چاودێری کرێ ◌ مهار اجاره

rented /ˈrentɪd/ *adjective*

کرێدراو، ئیجارەدراو ◌ اجاره پرداخت‌شده

renter /ˈrentə(r)/ *noun*

1 (بە)کرێدەر، ئیجارەدەر 2 (ئەمریکا) ماشێن یان کاسێتی ڤیدیۆی بەکرێ 3 (نافەرمی، بریتانیا) کوونی، قووندەر ◌ 1 اجاره‌پرداز 2 رنتر

rent-free /ˌrent ˈfriː/ *adjective, adverb*

بێ‌کری، خۆرایی، بێ‌ئیجارە ◌ بدون اجاره

rentier /ˈrɒntieɪ, French ʀɑ̃tje/ *noun*

خاوەن‌داهات، بەکرێ‌بەرێچوو، کرێژی ◌ صاحب درآمد

rent roll /ˈrent rəʊl/ *noun*

1 لیستی کرێنشینان 2 داهاتی کرێ ◌ 1 صورت مستأجرین 2 رنت رول

rent strike *noun*

مانگرتن بۆ کرێ ◌ اعتصاب اجاره

renunciant *adjective, noun*

نکۆڵی‌کەر، بەربەرچ‌دەرەوە ◌ انکارکننده

renunciation /rɪˌnʌnsiˈeɪʃn/ *noun*

1 نکۆڵی(لێ‌کردن)، رەت‌کردنەوە، رەت‌دانەوە، بەربەرچ‌دانەوە 2 چاوپۆشی، وازلێهێنان، دەس‌لێهەڵگرتن، لێبووران، لێ‌گوزەران، لێ‌گەڕان، دەس‌لێ‌کشانەوە 3 بەڵگە یان قەباڵەی وازلێهێنان 4 خۆلەکارکێشانەوە، پەشیمان‌بوونەوە 5 نکۆڵی لە خۆ ◌ 1 انکار، رد 2 صرف نظر 3 سند ترک دعوی 4 انصراف، کناره‌گیری 5 انکار نفس

reoccupation *noun*

نیشتەجێ‌بوونەوە، دووبارەگیرسانەوە، دووبارەمانەوە، دانیشتنەوە، داگیرکردنەوە، گرتنەوە ◌ سکونت مجدد، اشغال مجدد

reoccurrence *noun*

روودانەوە، ریکەوتنەوە، پێشهاتنەوە، قەومانەوە، دەرکەوتنەوە، پەیدابوونەوە ◌ اتفاق مجدد، بازرخداد، وقوع مجدد

reopening /ˌriːˈəʊpənɪŋ, US -ˈoʊ-/ *noun*

1 دووبارەکردنەوە 2 دەس پێکردنەوە، پیاچوونەوە ◌ 1 بازگشایی 2 استیناف

reorder *noun*
راسپاردنەوە، داواکردنەوە، ویستنەوە ◌ سفارش مجدد

reorganization /riˌɔːɡənaɪˈzeɪʃn, US -ˌɔːrɡənəˈz-/ *noun*, also reorganisation
ڕێکخستنەوە: *the reorgazation of the school system* ◌ سازماندهی مجدد

reorganizer *noun*
ڕێکخەرەوە ◌ سازماندهندەی مجدد

reorientation *noun*
ڕێڕەوگۆڕینەوە، لاگرتنەوە، لادۆزینەوە ◌ جهت‌یافتگی

Rep *abbreviation* 1 Republican 2 Republuc

rep[1] /rep/ *abbreviation* 1 representative 2 repertory
نوێنەر ◌ نماینده

rep[2] *noun*, also repp
جۆری کوتاڵی ڕیزی، بۆ پەردە و بەرگ‌تێگرتن ◌ نوعی پارچه

rep[3] – reputation

rep[4] *noun*, also repp
(لە bodybuilding دا) کردنەوەی کۆمەڵە مەشقێ ◌ رپ

repagination *noun*
ژمارەدانەوە ◌ شماره‌گذاری مجدد

repaid /rɪˈpeɪd/ = past and past participle of repay

repaint *noun*
ڕەنگ‌کردنەوە ◌ نقاشی مجدد

repair[1] /rɪˈpeə(r), US -ˈper/ *noun*, also repairment
وەستاکاری، چاک‌کردن(ەوە)، سازکردنەوە ◌ تعمیر

repair[2] /rɪˈpeə(r), US -ˈper/ *noun*
(کۆن) ماڵ، خانوو، جێگا، جێ، شوێن، جێ‌وڕێ، مەکۆ، لانە ◌ اقامت‌گاه، پاتوق

repairable /rɪˈpeərəbl, US -ˈper-/ *adjective*, also reparable
شیاوی چاک‌کردن یان سازکردنەوە، ساز دەکرێتەوە ◌ تعمیرپذیر

repairer *noun*
وەستاکار، وەستا، چاک‌کەرەوە، سازگەر، چاکەر ◌ تعمیرکار

reparation /ˌrepəˈreɪʃn/ *noun*
1 قەرەبووکردنەوە، پڕکردنەوە، تێ‌هەڵێنانەوە، (بۆ)بژاردن، تۆڵەکردنەوە، زیاندانەوە، تاواندانەوە، تاوان، زیان 2 چاک‌کردن، دەس‌پیاگێڕان 3 (reoarations) (بۆ)بژاردن، زیانبایی، زیاندانەوە، تاواندانەوە (شەڕ)، پارەی بۆبژاردن ◌ 1 جبران، خسارت 2 اصلاح، تعمیر 3 (در جمع) غرامت

reparative /ˈrep(ə)rətɪv, US rɪˈparətɪv/ *adjective*
بۆبژێر، زیاندەرەوە، دەس‌پیاهێنانەوەیی، چاک‌کردنەوەیی ◌ جبران‌کننده، ترمیمی

repartee /ˌrepɑːˈtiː/ *noun*
1 وەڵام‌قوتی، زووەوڵامی، زیرەک، وەڵام‌گورجی 2 وەڵامی توند، وەڵامی شارەزایانە ◌ 1 حاضرجوابی 2 جواب دندان‌شکن

repast /rɪˈpɑːst, US -ˈpæst/ *noun*
چێشت، نان، خۆراک، نان و ئاو، ژەمەن، ژەم ◌ غذا، طعام، وعده

repatriate /riːˈpatrieɪt, US -ˈpeɪ-/ *noun*
کەسی گێردراوە ◌ شخص بازگردانده

repatriation /ˌriːˌpætriˈeɪʃn, US -ˌpeɪt-/ *noun*
گێڕانەوە (بۆ وڵات یان نیشتمان) ◌ بازگردانی

repayable /rɪˈpeɪəbl/ *adjective*
شیاوی پێدانەوە، لە(پێ)دانەوەهاتوو، دەدرێتەوە ◌ قابل بازپرداخت

repayment /rɪˈpeɪmənt/ *noun*
1 پێدانەوە، دانەوە 2 پاژ، شتێ کە دەدرێتەوە ◌ 1 بازپرداخت 2 قسط

repayment mortgage *noun*
بارمتەی پاژی یان بەپاژ ◌ رهن قسطی

repeal /rɪˈpiːl/ *noun*
هەڵوەشاندنەوە، بەتاڵ‌کردنەوە، پووچ(ەڵ)کردنەوە ◌ الغا، ابطال

repealable *adjective*
لەهەڵوەشاندنەوەهاتوو، شیاوی بەتاڵ‌کردنەوە ◌ قابل الغا یا ابطال

repeat /rɪˈpiːt/ *noun*
1 دووبارەبوونەوە، کردنەوە، دەورکردنەوە، چەندجارەکردنەوە، دووپاتبوونەوە، شتی دووبارەوەبوو، بنێشتەخۆشکە 2 (رادیۆ، تەلەفزیۆن و هتد) بەرنامەی دووبارە 3 (موسیقا) نیشانەی دووبارەبوونەوە ◌ 1 تکرار، بازانجام، چیز تکراری 2 برنامەی تکراری 3 (موسیقی) علامت تکراری

repeated /rɪˈpiːtɪd/ *adjective*
بەیتابەیتا، لەپەستان، لەسەریەک، دووبارەوەبوو ◌ مکرر

repeatedly /rɪˈpiːtɪdli/ *adverb*
بەیتابەیتا، لەپەستان، لەپەستا، لەسەریەک، دووبارەوەبوو، لەپشت‌سەریەک: *The victim had been stabbed repeatedly in the chest* ◌ به کرات

repeater /rɪˈpiːtə(r)/ *noun*
1 چەکی زۆرهاوێژ، چەکی چەندگوللە، چەکی خۆکار 2 دووبارەکەرەوە ◌ 1 اسلحەی چندتیر 2 تکرارکننده

repeating decimal *noun*, also circulating

decimal
کەرتی دەیی چەندبارەوەبوو ۞ کسر اعشاری متکرر یا تکراری

repeating firearm *noun*
چەکی زۆرهاویژ، چەکی چەندگوللە یان چەن(د)تیر، چەکی خۆکار ۞ اسلحەی چندتیر

repellence /rɪˈpeləns/ *noun*, also repellency
1 وەرنەگرتن، دەرکردن، گێرانەوە، دوورخستنەوە، رادان، نەویستن، رێنەدان، بەرپەرچدانەوە، دانەوە، بە دواوە گێرانەوە یان کشاندنەوە 2 بێزاری، بێزراوی، بێزلێکردنەوە ۞ 1 دفع، عدم قبول 2 تنفر، اشمئزاز

repellent /rɪˈpelənt/ *noun, adjective*, also repellant
n 1 بێزراوی، ناخۆش، قێزەون، جێی بێز، رشێنەرەوە، دڵپێکاهێنەر 2 دوورراگر، گێرەوە، رادەر، کشێنەرەوە، دوورخەرەوە *adj* ماک یان مەتریالی دژەمێروو یان دوورراگرتنی مێرووەکان، ماکی مێرووەوێن ۞ *n* 1 نفرت‌انگیز، مهوع 2 دافع *adj* مادەی ضد حشرات

repellently /rɪˈpeləntli/ *adverb*
بێزراوی‌یانە، بە شێوەیێکی ناخۆش، قێزەونانە ۞ بە طور نفرت‌انگیز

repent *noun*
خشۆک، خزۆک ۞ خزندە

repentance /rɪˈpentəns/ *noun*
پەشیمانی، پەژیوانی، گەڕانەوە، پاشگەزبوونەوە، تۆبە ۞ ندامت، توبە

repentant /rɪˈpentənt/ *adjective*
پەشیمان، پاشگەز، تۆبەکار، تۆبەکردوو ۞ پشیمان، نادم، تائب

repercussions /ˌriːpəˈkʌʃn, US -pərˈk-/ *noun, pl.*
1 ئەنجامەکان، پێئازۆکان، ئاکامەکان 2 (repercussion) گەڕانەوە، بەرپەرچدانەوە، پەرچانەوە، دانەوە، زایەڵە، لەرینەوە، دەنگدانەوە ۞ 1 عواقب 2 (در صورت مفرد) انعکاس، پژواک

repercussive *adjective*
گەڕێنەرەوە، پەرچدەرەوە ۞ منعکس‌کنندە

repertoire /ˈrepətwɑː(r), US -pərt- *noun*
1 کۆمەڵ یان لیستەی شانۆ ئامادەکراوەکان بۆ پیشاندان، کۆمەڵە، کۆگا، گەنجینە، خەزێنە، سەرچاوە، زێدەر 2 (موسیقا، شانۆ، گۆرانی و هتد) ریپێرتوار ۞ 1 مجموعە، منبع 2 رپرتوار

repertory /ˈrepətri, US ˈrepərtɔːri/ *noun, pl.* repertories
1 کۆمەڵە، کۆگا، گەنجینە، خەزێنە، سەرچاوە، زێدەر 2 (موسیقا، شانۆ، گۆرانی و هتد) ریپێرتوار ۞ 1 مجموعە، منبع، ذخیرە 2 رپرتوار

repertory company *noun*
کۆمپانیای ریپێرتوار ۞ شرکت رپرتواری

repertory theatre *noun*
تیاتری ریپێرتوار ۞ تئاتر رپرتواری

repetend /ˈrepɪtend, US ˌrepɪˈtend/ *noun*
1 (لە کەرتی دەیی‌دا) ژمارەی وەگەڕ یان دووبارەوەبوو 2 وشە یا دەستەوشەی دووبارەوەبوو یان سووڕاو ۞ 1 رقم بازگردندە 2 رپیتند

repetition /ˌrepəˈtɪʃn/ *noun*
1 دووبارە، دووبارەبوونەوە، دووپاتەکردنەوە، وتنەوە، ریسانەوە 2 لەبەروتنەوە 3 کۆپی ۞ 1 تکرار، بازگویی 2 (repetitional *adj*) حفظی 3 المثنی

repetitious /ˌrepəˈtɪʃəs/ *adjective*
دووبارەوەبوو، چەندبارەوەبوو، هەر ئەوە، دیسانە ۞ تکراری

repetitiously /ˌrepəˈtɪʃəsli/ *adverb*
پەیتاپەیتا، لەپەستا، بە هەزاران جار ۞ مکرراً، بە کرات

repetitiousness /ˌrepəˈtɪʃəsnəs/ *noun*
دووبارەکردنەوە، چەندبارەبوونەوە ۞ تکرار

repetitive /rɪˈpetətɪv/ *adjective*
1 دووبارەوەبوو، چەندبارەوەبوو، هەر ئەوە، 2 *a repetitive task* :repetitious دووبارەکەرەوە ۞ 1 تکراری 2 تکرارکنندە

repetitively /rɪˈpetətɪvli/ *adverb*
پەیتاپەیتا، لەپەستا، بە هەزاران جار، لەسەریەک ۞ مکرر، بە کرات

repetitiveness /rɪˈpetətɪvnəs/ *noun*
دووبارەوەبوونەوە، چەندبارەوەبوونەوە: *The repetitiveness of the work really got me down after a while* ۞ تکرار

replaceable /rɪˈpleɪsəbl/ *adjective*
شیاوی (جێ)گۆڕین، لەگۆڕین‌هاتوو ۞ قابل تعویض

replacement /rɪˈpleɪsmənt/ *noun*
1 گۆڕین 2 جێگری، لەبری‌دانان، لەجیاتی‌دانان، جێ‌گۆڕکێ، جێ‌گرتنەوە، گۆڕین، جێ‌گۆڕین: 3 *the replacement of worn car parts* لەبری، جێگر، جێگرەوە ۞ 1 تبدیل 2 جانشینی، تعویض 3 عوض

replay /ˈriːpleɪ/ *noun*
1 دووبارەکردنەوەی یاری یان پێشبڕکێ، پێشبڕکێ‌کردنەوە 2 (راپۆرتی تەلەفزیۆنی پێشبڕکێ) دووبارەکردنەوەی دیمەن ۞ 1 تکرار بازی یا مسابقە 2 تکرار صحنە

repleader *noun*
بەرگری‌کردنەوە ۞ دفاع مجدد

replenisher *noun*
پڕکەرەوە ۞ بازپرساز

replenishment /rɪˈplenɪʃmənt/ *noun*
1 پڕکردنەوە، پڕاندنەوە 2 ئامادەکاری ۞ 1

بازپرسازی 2 تهیه

replete /rɪˈpliːt/ *adjective*
We all felt pleasantly :1 تێر، تێری تێر
replete 2 پڕ، دارماڵ، پاراو، سەرڕێژ، تژی، پڕ لە، تێروپڕ، تێروتەسەل ◌ 1 سیر 2 آکنده، مملو از

repletion /rɪˈpliːʃn/ *noun*
زۆرخۆری، خەمەرە، پڕی، پاراوی، پڕکردن ◌ پرخوری، آکندگی، عمل پر کردن

replevin /rɪˈplɛvɪn/ *noun*
گێڕانەوەی شتومەکی داگیرکراو بۆ خاوەنەکەی ◌ ریپلوین

replica /ˈrɛplɪkə/ *noun*
مودێل، نموونە، وێنە، میناک، کۆپی، وێنەی دەقاودەق: ◊ *a replica of the Eiffel Tower*
DNA makes a replica of ◊ *replica guns*
itself ◌ مدل، کپی

replicase /ˈrɛplɪkeɪz/ = RNA synthetase

replicate /ˈrɛplɪkət/ *noun, adjective*
n 1 = replica 2 تاقیکردنەوەی دووبارەوەبوو
adj سەربە تاقیکردنەوەی دووبارەوەبوو ◌ *n* آزمایش تکراری *adj* وابسته به آزمایش تکراری

replication /ˌrɛplɪˈkeɪʃn/ *noun*
1 وەڵام 2 لەبەرگرتنەوە، لێ‌هەڵگرتنەوە، ڕوونووس‌هەڵگرتنەوە 3 (ڤایرۆس، میکرۆب و هتد) (لە)خۆهەڵگرتنەوە، زاوزێ(کردن) 4 قەد، لۆ، قەدکراوی 5 دەنگدانەوە، گەڕانەوە، پەرچانەوە ◌ 1 پاسخ 2 تکثیر 3 همانندسازی 4 تاشدگی 5 انعکاس

replier *noun*
وەڵامدەر(ەوە) ◌ پاسخ‌دهنده

reply /rɪˈplaɪ/ *noun, pl.* replies
وەڵام، بەرسڤ، جواو ◌ پاسخ، جواب

reply-paid *adjective*
(پۆست و ...) خەرجی وەڵام(دانەوە) دراوە ◌ هزینه‌ی جواب پرداخت‌شده

report /rɪˈpɔːt, US rɪˈpɔːrt/ *noun*
1 ڕاپۆر(ت)، گرێبەند 2 دەنگۆ، قەلۆک، گوت‌گوتک، واتەوات 3 تەقە، دەنگی تێرخستن یان تەقینەوە 4 نێوبانگ 5 کارنامە، ڕاپۆری خوێندن، خوێندن‌نامە ◌ 1 گزارش 2 شایعه 3 صدای شلیک یا انفجار 4 شهرت 5 گزارش تحصیلی

reportage /rɪˈpɔːtɪdʒ, ˌrɛpɔːˈtɑːʒ, US rɪˈpɔːrt-, ˌrɛpɔːrˈt-/ *noun*
(ڕۆژنامەوانی) ڕیپۆرتاژ ◌ گزارش

report card *noun*
خوێندن‌نامە، کارنامە ◌ گزارش تحصیلی

reportedly /rɪˈpɔːtɪdli, US -ˈpɔːrt-/ *adverb*
The :وەکوو دەڵێن، وادیارە، بە گوێرەی بیستراو
band have reportedly decided to split up ◌ ظاهراً

reported question = indirect question

reported speech *noun*
وەرگرتن یان گێڕانەوەی ناڕاستەوخۆ یان تیان ◌ نقل قول غیرمستقیم

reporter /rɪˈpɔːtə(r), US -ˈpɔːrt-/ *noun*
پەیامنێر، هەواڵنێر ◌ گزارشگر

reporting /rɪˈpɔːtɪŋ, US -ˈpɔːrt-/ *noun*
accurate/balanced/objective :ڕاپۆر، ڕاپۆرت
reporting ◌ گزارش

reportorial /ˌrɛpɔːˈtɔːrɪəl/ *adjective*
ڕاپۆری، ڕاپۆرتی (reportorially /ˌrɛpɔːˈtɔːrɪəli/ *adv*) ◌ گزارشی

repose /rɪˈpəʊz, US rɪˈpoʊz/ *noun*
1 حەسانەوە، پشوودان، پاڵدانەوە، سرەوت، ئاسوودەیی، ئارامی 2 خەو، نوستن 3 بێدەنگی، کپی ◌ 1 استراحت، آرامش 2 خواب 3 سکوت

reposeful *adjective*
ئاسوودە، ڕاحەت، حەساوە، سرەوتوو، بێدەنگ ◌ راحت، ساکت

reposition *noun*
1 گەڕاندنەوە، گێڕانەوە، ناردنەوە 2 پێ‌سپاردن ◌ 1 ارجاع، بازگردانی 2 ایداع

repository /rɪˈpɒzətri, US rɪˈpɑːzətɔːri/ *noun, pl.* repositories
1 سەرچاوە، ژێدەر، خەزێنە، گەنجینە، کۆگا، عەمار، جێگا، دەفر، سندووق (دارەمەیت) 2 گۆڕ ◌ 1 منبع، مخزن، ظرف، صندوق 2 گور

repossession /ˌriːpəˈzeʃn/ *noun*
گرتنەوە، گرتن، داگیرکردن، زەوتکردن، گێڕانەوە، لێ‌سەندنەوە، وەرگرتنەوە ◌ تصرف، ضبط

repossession order *noun*
دەستووری چۆڵکردن ◌ حکم تخلیه

repoussé /rəˈpuːseɪ/ *adjective, noun*
adj بەرجەستە *n* هەڵکۆڵینی بەرجەستە ◌ *adj* برجسته، گوژکاری‌شده *n* گوژکاری

repr. *abbreviation* reprint or reprinted

reprehensible /ˌrɛprɪˈhensəbl/ *adjective*
ناحەز، جێی‌سەرکۆنە، ناشیرین، خراپ، ناپەسند، جێی‌شەرم، عەیب: *His conduct was thoroughly reprehensible* ◌ شنیع، قابل سرزنش

reprehensibly /ˌrɛprɪˈhensəbli/ *adverb*
ناحەزانە، بە شێوەیەکی ناشیرین ◌ به طور شنیع

reprehension /ˌrɛprɪˈhenʃn/ *noun*
سەرکۆنە، بەسەرداهاتن، پیاهەڵکاڵان ◌ سرزنش

representation /ˌrɛprɪzenˈteɪʃn/ *noun*
1 پیشاندانەوە، ن(ـو)واندنەوە، خستنەوەڕوو، دەرخستنەوە، خستنەڕوو، ڕانان، بەرچاونان 2 نارەزایی‌دەربڕین، ناپەسندکردن، سکاڵا، گازندە 3 نوێنەرایەتی، دەمڕاستی، وەکیلایەتی، بریکاری

4 وێنـە، نادگـار، پەیکـەر، کۆتـەڵ 5 پیـشاندان، نواندن، رانان 6 روون‌کردنەوە، رۆشن‌کردنەوە، لێکدانەوە 7 (representations) گازندە، سکالا، شکات ◌ 1 بازنمایی، عرضـه، ارائـه 2 اعتـراض، عرض‌حال 3 نمایندگی، وکالت 4 تصویر، شمایل 5 نمایش 6 توضیح 7 (در جمع) شکایت

representational /ˌreprɪzenˈteɪʃnl/ *adjective*

1 (هونـەر) دەرخـستنەوەیی، پیـشاندەرانە 2 وێنـەیی 3 سـەربە نوێنەرایـەتی، نوێنەرایـەتی‌یانـە ◌ 1 بازنمودی 2 تصویری 3 وابسته به نمایندگی

representative /ˌreprɪˈzentətɪv/ *adjective, noun*

adj 1 پیـشاندەر، دەرخـەر، دەربـڕ، نموونـە 2 هەڵبـژێردراو، هەڵبژاردە 3 پێکهاتوو لە نوێنـەران *n* 1 نوێنەر، دەمڕاست 2 نموونەی دەستـەی یان چینێ 3 (Representative) (ئەمریکا) ئەندامی کـۆنگرێس 4 (بریتانیـا) ئەنـدامی ئەنجومـەنی نوێنەران ◌ *adj* بیان‌گر 2 انتخابی 3 متشکل از نمایندگان *n* 1 نماینده 2 نمونەی گروه یا طبقەای 3 (با R) عضو کنگره 4 عضو مجلس نمایندگان

representative government *noun*

حکومـەتی هەڵـبژێردراو یـان هەڵـبژاردە ◌ حکومت انتخابی

repressed /rɪˈprest/ *adjective*

سەرکوت‌کراو، داپڵۆسێنراو، کپێنراو، خەفەکراو ◌ سرکوب‌شده

repression /rɪˈpreʃn/ *noun*

1 سـەرکوت(کـردن)، سـەرکوتاندن، کپانـدن، کپ‌کردن، داپڵۆسـاندن، دامرکانـدن، خەفەکردن، تەپەسەرکردن 2 پێشگیری، بەرگرتن، جلەوگیری، نەهێشتن ◌ 1 سرکوب، واپس‌زنی 2 منع

repressive /rɪˈpresɪv/ *adjective*

1 سـەرکوتکەر، داپـڵۆسێنەر، سـەرکوتکەرانە، دامرکێنەرانـە، *tyrannical, dictatorial*: *a repressive regime/measure/law* 2 پێشگیر، بەرگیری‌کەر ◌ 1 سرکوب‌گر، سرکوب‌گرانه 2 منع‌کننده

repressively /rɪˈpresɪvli/ *adverb*

داپڵۆسێنەرانە، سەرکوتکەرانە ◌ سرکوب‌گرانه

repressiveness /rɪˈpresɪvnəs/ *noun*

1 سـەرکوت‌کـردن، داپـڵۆسـاندن، دامرکانـدن 2 پێشگیری، بەرگرتن، نەهێشتن، جلەوگیری ◌ 1 سرکوب‌گری 2 منع

reprieval *noun*

راگرتنی سزا ◌ تعلیق مجازات

reprieve /rɪˈpriːv/ *noun*

1 هەڵوەشاندنەوە یان دواخستنی (بڕیاری) سزا (ب.ت. لـە سـێدارەدان)، پـاش‌خـستنی جێبەجێ‌بوونی سزا 2 (خوازە) فەرعانە، دەروو، مۆڵـەت ◌ 1 لغو یا تعویق مجازات 2 (مجازی) گشایش، مهلت

reprimand /ˈreprɪmɑːnd, US -mænd/ *noun*

پیاهەڵـشاخان، پیاهەڵـکالان، بـەگژداچوون، دەربڕینی فەرمی نارەزایەتی، سەرکۆنە(کردن)ی فەرمی ◌ توبیخ، سرزنش رسمی

reprint /ˈriːprɪnt/ *noun*

چاپی دووبارە، چاپ‌کردنەوە، لەچاپ‌دانەوە، بەرهەمی لەچاپ‌دراوە ◌ چاپ مجدد، اثر تجدید چاپ‌شده

reprisal /rɪˈpraɪzl/ *noun, adjective*

n 1 تۆڵـە، تـۆڵ‌هەڵـدان 2 (مێژوویـی) گـرتنی بیانی‌یەکان یا دارایی‌یان وەکوو تۆڵە(کردنەوە) 3 سـزادانی دیـل و گـیراوانی شـەڕ وەکـوو تۆڵەکردنەوەیی *adj* تۆڵەسێنەرانە ◌ *n* 1 انتقام 2 و 3 رپریـسال *adj* تلافی‌جویانه

reprise /rɪˈpriːz/ *noun*

برگە یان پارچەیێکی دووبارەوەبووی موسیقایی ◌ قطعەی تکراری

reproach /rɪˈprəʊtʃ, US -ˈproʊtʃ/ *noun*

1 رەخنە، عەیب(لێ)دۆزینەوە، لۆمە، سەرکۆنە، بەسـەرداهاتن، بـەگژداهاتن، واریـان، تێخـوڕین، قـەچفیان، کـاڕان 2 رووڕەشـی، بـێ‌نابـروویی، سـووکی، مایەی ئابڕووچوون، نەنگ ◌ 1 انتقاد، سرزنش 2 رسوایی، ننگ

reproachful /rɪˈprəʊtʃfl, US -ˈproʊtʃ-/ *adjective*

جێـی سـەرکۆنە یـان رەخنـە، رەخنەگەرانـە، سـووک، جێگـا یـان مایـەی شـەرم: *a reproachful look* ◌ ملالت‌بار، خفت‌آور

reproachfully /-fəli/ *adverb*

بە شێوەیەکی جێی‌سەرکۆنە ◌ به طور ملالت‌بار

reproachless *adjective*

بـێ‌گوناهـ بـێ‌سـووچ، پـاک، سـەرکۆنەنەکراو، لۆمەهەڵنەگر ◌ بی‌گناه

reprobate /ˈreprəbeɪt/ *noun, adjective*

n مـرۆی داوێـن‌پـیس، مـرۆی زۆڵ، بنیـادەمی هـەرزە یان سـووک *adj* 1 هـەرزە، پیـس، زۆڵ، بێ‌نامووس، داوێن‌تەڕ 2 ناحەز، ناشـرین، دزێو، ناپەسـند ◌ *n* آدم فاسـد، آدم هـرزه *adj* 1 رذل، عیاش، فاسد 2 زشت

reprobation /ˌreprəˈbeɪʃn/ *noun*

رەت‌کردنـەوە، بەپـەرچ‌دانـەوە، پەسـندنەکردن، وەرنەگرتن ◌ عدم پذیرش

producer *noun*

بەرهەم‌هێنەر ◌ تولیدکننده

reproducibility /riːprəˌdjuːsəˈbɪləti/ *noun*

لەزاوزێ‌هـاتوویی، لەزگ‌وزاهـاتوویی، بەزەوی ◌ قابلیت تولید مثل

reproducible /ˌriːprəˈdjuːsəbl/ *adjective*

لەزاوزێ‌هاتوو، لەزگ‌وزاهاتوو، بەزەو ◌ قابل

reproduction /ˌri:prəˈdʌkʃn/ *noun*

1 زاوزێ، سکوزا، زگوزا، زەو، زۆربوون، وەچەخستنەوە 2 لەبەرهەڵگرتنەوە، چاپکردنەوە، لێ‌هەڵگرتنەوە، لەبەرنووسینەوە، روونووس‌هەڵگرتنەوە 3 کۆپی 4 (دەزگا دەنگی‌یەکان) بلاوکردنەوە، پەخش 5 (وەکوو ناوەڵناو) لە رووەوە هەڵگیراو، قەلب، لاسایی‌کراو ◌ 1 تولید مثل 2 تکثیر، تجدید چاپ 3 کپی 4 پخش 5 تقلیدی

reproductive /ˌri:prəˈdʌktɪv/ *adjective*

1 زاوزێیی 2 (دەزگا دەنگی‌یەکان) بلاوکردنەوە 3 (کتێب، وێنە، موسیقا و هتد) لێ‌هەڵگرتنەوەیی، چاپکردنەوەیی، سەربە کۆپی‌کردن، لەبەرهەڵگرتنەوەیی ◌ 1 تناسلی، تولیدمثلی 2 پخش 3 وابسته به تکثیر

reproductive aperture *noun*

کونی زاوزێیی ◌ سوراخ تناسلی

reproductive barrier *noun*

بەربەست یان کۆسپی زاوزێیی ◌ مانع تولیدمثلی

reproductive biology *noun*

زیندەناسی زاوزێیی ◌ زیست‌شناسی تولیدمثلی

reproductive cell *noun*

خانەی زاوزێیی ◌ سلول تولیدمثلی

reproductive cycle *noun*

سووری زاوزێیی ◌ چرخەی تولیدمثلی

reproductive distribution *noun*

دابەشاندن یان دابەش‌کردنی زاوزێیی ◌ توزیع تولیدمثلی

reproductive gland *noun*

رژێنە یان لووی زاوزێیی ◌ غدەی تولیدمثلی

reproductive isolation *noun*

جیاکردنەوە یان دابڕینی زاوزێیی ◌ جداسازی تولیدمثلی

reproductive maturity *noun*

پێگەیشتوویی زاوزێیی (یان ڕەگەزی) ◌ بلوغ تولیدمثلی

reproductive method *noun*

شێوەی زاوزێیی (یان زاوزێ) ◌ روش تولیدمثل

reproductiveness /ˌri:prəˈdʌktɪvnəs/ *noun*

زاوزێ، وەچەخستنەوە ◌ تولید مثل

reproductive organs *noun. pl.*

ئەندامە زاوزێیی‌یەکان، ئەندامانی زاوزێ ◌ اندام‌های تناسلی

reproductive season *noun*

وەرزی زاوزێ ◌ فصل تولیدمثل

reproductive stage *noun*

قۆناخی زاوزێیی ◌ مرحلەی تولیدمثلی

reproductivity *noun*

توانایی زاوزێ یان وەچەخستنەوە ◌ قدرت تولید مثل

reproof /rɪˈpru:f/ *noun*, also reproval

1 سەرکۆنە، سەرزەنشت، بەسەرداهاتن، بەگژاچوون، پیاهەڵکالان، پیاهەڵشاخان، قەچفیان: *His words were a mixture of pity and reproof* 2 پەسندنەکردن، دژایەتی ◌ 1 ملامت، نکوهش 2 عدم تأیید

reprovable *adjective*

جێی سەرکۆنە ◌ شایستەی نکوهش

reproving /rɪˈpru:nɪŋ/ *adjective*

جێی سەرکۆنە یان ڕەخنە، سووک، عەیب، مایەی شەرم، شەرماوی، جێی شەرم: *His tone was mildly reproving* ◌ ملالت‌بار

reprovingly /rɪˈpru:nɪŋli/ *adverb*

بە شێوەیێ کە جێی سەرکۆنە یا ڕەخنە بێ، سووکانە ◌ به طور ملالت‌بار

reptile /ˈreptaɪl, US -tl/ *noun*

1 (گیانەوەرناسی) خشۆک، خزۆک، خشکە، خزنە، خزن، شەمار، خشک، لە پۆلی (Reptilia) 2 (خوازە) مرۆی باوەڕپێ‌نەکراو ◌ 1 خزنده 2 (مجازی) آدم غیرقابل اعتماد

Reptilia *noun. pl.*

خشۆکەکان، تیرەی خشۆک، خشۆکان ◌ خزندگان

reptilian /repˈtɪliən/ *adjective, noun*

adj 1 خشۆک، خزن، خزۆک، شەمار، سەربە خشۆکەکان 2 بێزاوی، جێی‌بێز، قێزەون *n* گیانەوەری خشۆک ◌ *adj* 1 خزنده، وابسته به خزندگان 2 مشمئزکننده *n* جانور خزنده

republic /rɪˈpʌblɪk/ *noun*

کۆماری، حکومەتی کۆماری ◌ جمهوری، حکومت جمهوری

republican /rɪˈpʌblɪkən/ *adjective, noun*

adj 1 کۆماری، سەربە حکومەتی کۆماری 2 کۆماری‌خواز، کۆماری‌خوازانە *n* 1 کۆماری‌خواز 2 (Republican، لە ئەمریکا) ئەندامی پارتی کۆماری‌خواز 3 (لە ئیرلەندی باکووری) کۆماری‌خواز ◌ *adj* 1 جمهوری، وابسته به حکومت جمهوری 2 جمهوری‌خواه، جمهوری‌خواهانه *n* 1 جمهوری‌خواه 2 (با R) (امریکا) عضو حزب جمهوری‌خواه 3 (در ایرلند شمالی) جمهوری‌خواه

republican government *noun*

حکومەتی کۆماری ◌ حکومت جمهوری

republicanism /rɪˈpʌblɪkənɪzəm/ *noun*, also Republicanism

کۆماری‌خوازی، (لە ئەمریکا) ئەندامێتی لە پارتی کۆماری‌خواز: *a strong commitment to Republicanism* ◌ جمهوری‌گرایی

republican movement *noun*

بزووتنەوەی کۆماری‌خوازی ◌ جنبش

جمهوری‌خواهی

Republican Party *noun*

(لە ئەمریکا) پارتی کۆماری‌خواز ۞ حزب جمهوری‌خواه

republication /ˌriːpʌblɪˈkeɪʃn/ *noun*

دووبارە بلاوکردنەوە، وەشاندنەوە، لەچاپ‌دانەوە، چاپ‌کردنەوە ۞ انتشار مجدد

repudiation /rɪˌpjuːdiˈeɪʃn/ *noun*

1 بەدرۆخستنەوە، ئاشکراکردن، نکۆڵی(لێ‌کردن)، نەچوونەژێر، بەژێرپیادان، حاشا(لێ‌کردن)، دان‌پیانەنان، لەژێردەرچوون، ماندەل، رەت‌کردنەوە، نەویستن، وەرنەگرتن، پەسندنەکردن، نەلێ‌کردن: *the repudiation of a claim* 2 دەس‌لێ‌بەردان، بەرەڵاکردن، دەس‌لێ‌هەڵگرتن، بەردان، تەڵاق ۞ 1 تکذیب، انکار، عدم پذیرش 2 رهاسازی، طلاق

repudiator *noun*

رەت‌کەرەوە، نکۆڵی‌لێ‌کەر، لەژێردەرچوو ۞ ردکننده، انکارکننده

repugnance /rɪˈpʌgnəns/ *noun*, also repugnancy

1 بێزاری، رق‌لێ‌بوون، نەڤیان، قین‌لێ‌بوون، ناخۆش‌ویستن، بێزلێ‌هاتنەوە، قێزەونی 2 جیاوازی، دژایەتی، ناکۆکی، یەک‌نەگرتنەوە (بنەرەت: لە *repugnance* فەڕەنسی کۆن یان لە *repugnantia* لاتین، لە *repugnare* بەوە "دژایەتی کردن") ۞ 1 تنفر، انزجار 2 مغایرت، تناقض

repugnant /rɪˈpʌgnənt/ *adjective*

1 جێی‌بێز، بێزاوی، پیس، قێزەون، رشێنەرەوە، هێڵنج‌پێدەر 2 دژ، ناکۆک، یەک‌نەگرەوە ۞ 1 نفرت‌انگیز، مهوع 2 مخالف، مغایر، متناقض

repugnantly /rɪˈpʌgnəntli/ *adverb*

بێزاوی‌یانە، بێزەونانە ۞ به طور نفرت‌انگیز

repulse /rɪˈpʌls/ *noun*

پاشەکشێ‌پێ‌کردن، گێڕانەوە، بەپەرچ‌دانەوە، دانەوە، وەرنەگرتن، نەویستن، رەت‌کردنەوە ۞ دفع، رد

repulsion /rɪˈpʌlʃn/ *noun*

1 بێزاری، رق‌لێ‌بوون، نەڤیان، قین‌لێ‌بوون، ناخۆش‌ویستن، بێزلێ‌هاتنەوە، قێزەونی 2 (فیزیک) رادان، دوورخستنەوە، گێڕانەوە، کشاندنەوە، پەرچ‌دانەوە ۞ 1 تنفر، انزجار 2 (فیزیک) رانش، دفع

repulsion force *noun*

هێزی رادان یان گێڕانەوە، هێزی گێڕەوە ۞ نیروی دافعه

repulsive /rɪˈpʌlsɪv/ *adjective*

1 جێی‌بێز، بێزاوی، قێزەون، رشێنەرەوە، هێڵنج‌پێدەر 2 (فیزیک) رادەر، گێڕەوە، گێڕانەوەیی، دوورخستنەوەیی، دوورخەرە، پەرچ‌دەرەوە ۞ 1 نفرت‌انگیز، مهوع 2 (فیزیک) رانشی

repulsively /rɪˈpʌlsɪvli/ *adverb*

بێزاوی‌یانە، قێزەونانە: *repulsively ugly* ۞ بە طور نفرت‌انگیز

repulsiveness /rɪˈpʌlsɪvlinəs/ *noun*

1 بێزەونی، جێی‌بێزبوون، قێزەونی، پیسی 2 گێڕانەوە، پەرچ‌دەرەوەیتی ۞ 1 نفرت‌انگیز بودن 2 دافعیت

reputable /ˈrepjətəbl/ *adjective*

1 جێی‌باوەڕ، جێی‌متمانە، نێودەرکردوو، لێ‌ڕاپێنراو، باوەڕپێ‌کراو، جێی‌ڕێز، بەڕێز، بەناوبانگ 2 بەناوبرووانە، بەڕێزانە 3 بەنێوبانگ، نێوبەدەرەوە ۞ 1 معتبر، محترم 2 آبرومندانە 3 مشهور

reputably /ˈrepjətəbli/ *adverb*

بە شێوەیەکی جێی‌باوەڕ، لێ‌ڕاپێنراوانە، نێودەرکردووانە ۞ به طور مشهور یا معتبر

reputation /ˌrepjuˈteɪʃn/ *noun*

ناوبەدەرەوەیی، نێودەرکردوویی، ئاوازە، ناوئاوازە، ناوبانگ، ناودەنگ، نێوی باش، ڕێز، باوەڕ، بایەخ، بڕەو، ئابڕوو: *has the reputation of being clever* (reputational *adj*) ۞ شهرت، اعتبار، وجهه، حیثیت

repute /rɪˈpjuːt/ *noun*

1 ناوبەدەرەوەیی، ناودەرکردوویی، ناوبانگ، ناودەنگ، ناوی باش، باوەڕ، بایەخ، بڕەو، ئابڕوو: *She is a writer of international repute* 2 باشی، چاکی ۞ 1 شهرت، حسن شهرت، اعتبار 2 مرغوبیت

reputed /rɪˈpjuːtɪd/ *adjective*

ناسراو بە، ناودەرکردوو بە، باوەڕپێ‌کراو، جێی‌متمانە، reputable: *He is reputed to be the best heart surgeon in the country* ۞ معروف به، معتبر

reputedly /rɪˈpjuːtɪdli/ *adverb*

وادیارە، وەکوو دەوترێ، لە گوێرەی قسە، گوایە: *He was reputedly a millionaire* ۞ ظاهراً

request /rɪˈkwest/ *noun*

داخوازی، داواکاری، داوا، گەرەک، ویست، خوستەک، نیاز، تکا: *They made a request for further aid* ۞ تقاضا، خواهش

request stop *noun*

(بریتانیا) وێستگەی پاس(ەکان) ۞ ایستگاه اتوبوس

requiem /ˈrekwiəm, US -iem/ *noun*

1 کۆڕ یان پرسەی لێخۆش‌بوون‌خوازی، کۆڕی یادکردنەوە، سەرەخۆشی 2 پارچە موسیقایێ بۆ ئەو کۆڕە ۞ رکوئیم

requiem mass *noun*

کۆڕ یان پرسەی لێخۆش‌بوون‌خوازی، سەرەخۆشی ۞ رکوئیم

requiem shark *noun*

چەندین جۆری شارکی زۆرتر هی گەرمینان، لە خێـــزانی Carcharhinidae، tiger shark دەگرێتەوە نوعی کوسە

requiescat /ˌrɛkwɪˈɛskat/ *noun*
نوێژی مردوو نماز میت

required *adjective*
پێویست، پێدڤی لازم

requirement /rɪˈkwaɪəmənt, US -ˈkwaɪərm-/ *noun*
1 پێویستی، پێداویستی، ویستەمەنی، حەوەجێ، داخـــوازی، داوا(کـــردن) 2 (requirements) هـەڵومـەرج، پێداویـستی، شـەرتومـەرج 1 نیاز، حاجت، درخواست، طلب 2 (در جمع) شرایط

requisite /ˈrekwɪzɪt/ *adjective, noun*
adj پێویست، پێدڤی، necessary *n* 1 مـەرجی پێویـــست، شـــتی پێویـــست 2 (requisites) کـەڵوپـەل، شـتومـەک، شتەکان، پێداویـستی، ویـستەمەنی *adj* لازم *n* 1 شرط لازم، چیز لازم 2 (در جمع) لوازم، ملزومات

requisiteness *noun*
پێداویـستی، پێویـستی ضرورت

requisition /ˌrekwɪˈzɪʃn/ *noun*
1 داخـوازی، داوا، داخـوازینامـە 2 داخـوازی گێرانەوەی تاوانکار (لە وڵاتێکی تردا) 3 مەرجی بنەرەتی یا سەرەکی 4 زەوتکردن، داگیرکردن 1 درخواست، تقاضانامه 2 درخواست استرداد مجرم 3 شرط اساسی 4 مصادره

requital /rɪˈkwaɪtl/ *noun*
1 تۆڵـە، تۆڵەسـەندنەوە، سزا، قەرەبووکردنـەوە، پڕکردنەوە، جاکەدانەوە 2 خەڵات، پاداشت 1 انتقام، جبران 2 پاداش

requited *adjective*
1 قەرەبووکراو 2 پێگەیشتوو 1 جبران‌شده 2 وصال‌یافته

reradiation *noun*
دووبارەتیشکدان(ەوە)، تیشکدانەوە بازتابش

reran /ˌriːˈræn/ = past of rerun

reread *noun*
دووبارەخوێندنەوە، خوێندنەوەی سەرلەنوێ بازخوانی

reredos /ˈrɪədɒs/ *noun, pl.* same
(کلێسە) پاشەبەربەست، دیواری جوانی میحراب دیوار تزئینی محراب

rerun[1] /ˈriːrʌn/ *noun*
1 دووبارەبوونـــــەوە 2 هەڵـــــبژاردنەوە، هەڵبژاردنەوەی سەرلەنوێ 3 پێشبڕکێکردنەوە 4 (فیلم، بەرنامە و هتد) پیشاندانەوە، نواندنەوە 1 تکرار 2 انتخابات مجدد 3 مسابقەی مجدد 4 نمایش مجدد

rerun[2] /ˌriːˈrʌn/ = past participle of rerun

res = resolution

resale /ˈriːseɪl, US ˌriːˈseɪl/ *noun*
فرۆشتنەوە فروش مجدد

resat = past and past participle of resit

rescheduling *noun*
(قەرز) خستنەوە وەختێکی تر، درەنگتردانەوە استمهال

resciscinder *noun*
هەڵوەشێنەر، پووچ(ەڵ)کەرەوە، بەتاڵکەرەوە لغوکننده، فسخ‌کننده

rescission /rɪˈsɪʒn/ *noun*
هەڵوەشانەوە، پووچ(ەڵ)کردنەوە، بەتاڵکردنەوە لغو، ابطال

rescissory *adjective*
هەڵوەشـــێنەرانە، بـــەتاڵکردنـــەوەیی، پووچکردنەوەیی فسخی

rescript /ˈriːskrɪpt/ *noun*
1 بڕیار، فەرمان، دەستوور 2 دووبارە نووسین، نووسینەوە 3 شتی دووبارە نووسراو 4 بڕیار یان دەستوور و فەرمانی پاپ 1 حکم 2 نگارش مجدد 3 چیز مجدداً نوشته‌شده 4 حکم یا فتوای پاپ

rescue /ˈreskjuː/ *noun*
رزگـاری، نـەجات، رزگـاربوون، پاراسـتن لـە مەترسی، دابینکردن، دەربازبوون، رزگـارکردن، دەربازکردن نجات، رهایی، تخلیص

rescuer *noun*
رزگارگەر، رزگارکەر امدادگر

rescue vessel *noun*
کەشتی رزگارکردن کشتی نجات

research /rɪˈsɜːtʃ, ˈriːsɜːtʃ, US -sɜːrtʃ/ *noun, adjective*
n 1 لێکۆڵینەوە، توێژینەوە، تۆژینەوە، فەکۆلین، کەنـە، بەدواداگـەڕان: ◊ *medical research* پشکنین 2 *historical/scientific, etc. research* *adj* توێژینەوەیی، لێکۆڵینەوەیی *n* 1 تحقیق، پژوهش، تتبع، کاوش 2 تفتیش *adj* تحقیقاتی

researchable *adjective*
لەلێکۆڵینەوەهاتوو، لەتوێژینەوەهاتوو قابل تحقیق، قابل پژوهش

research and development *noun*
(پیشەسازی و هتد) توێژینەوە و پەرەسەندن پژوهش و توسعه

researcher *noun,* also researchist
لێکۆڵەر، توێژەر، تۆژەر، فەکۆلینەر محقق، پژوهشگر

research work *noun*
توێژینەوە، تۆژینەوە پژوهش

reseau *noun, pl.* reseaux
(فەرەنسی) 1 تۆڕ 2 پەردەی تایبەتی وێنەگری رەنگی 1 شبکه 2 پرده‌ی مخصوص عکس‌برداری رنگی

reseaux = plural form of reseau

resectability *noun*

لەبرین‌هاتوویی برش‌پذیری

resectable *adjective*

لەبرین‌هاتوو، بۆ برین دەبێ، دەبردرێ، برشت هەڵدەگرێ، لەبرشت‌هاتوو برش‌پذیر

resection /rɪˈsekʃn/ *noun*

(نەشتەرگەری) برین، برشت (شانە یان بەشێکی ئەندامێ) برش

resectional *adjective*

سەربە برین، برشتی برشی

reseda /rɪˈsidə/ *noun*

1 کونجی دیمی؟، کونجی‌یەکێوی؟، خاکشیرەدیمی؟ 2 سەوزی بۆرباو 1 اسپرک 2 سبز مایل به خاکستری

reselection *noun*

هەڵبژاردنەوە انتخاب مجدد

reseller *noun*

فرۆشەرەوە فروشندەی مجدد

resemblance /rɪˈzembləns/ *noun*

1 لێکچوویی، لەیەکچوویی، هاوچەشنی، هاوشێوەیی، وەکهەڤی 2 = representation، image شباهت، همانندی

resemblant /rɪˈzemblənt/ *adjective*

لێکچوو، هاوچەشن، وەکیەک، هاوشێوە، وەکهەڤ مشابه، همانند

resentful /rɪˈzentfl/ *adjective*

1 زیز، نارەحەت، زویر، دڵشکاو، رەنجاو، دڵئێشاو 2 تووڕە، رقهەستاو: *a resentful look* (*n*) resentfulness: 1 زیزی، نارەحەتی، زویری، دڵشکاوی، رەنجاوی، دڵئێشاوی 2 تووڕەیی، رقهەستاوی) 1 رنجیده، دلخور 2 غضب‌آلود

resentfully /-fəli/ *adverb*

بە تووڕەییەوە به طور خشمگین

resentment /rɪˈzentmənt/ *noun*

1 زیزی، نارەحەتی، زویری، مان، دڵشکاوی، رەنجاوی، دڵئێشاوی 2 رق، قین، تووڕەیی، رقهەستاوی 3 ناخۆشویستن، رقلێبوون، قینلێبوون، بێزلێکردنەوە 1 دلخوری 2 غضب، عصبانیت 3 تنفر

reservation /ˌrezəˈveɪʃn, US -zərˈv-/ *noun*

1 پاراستن، ئاگالێبوون، ئاگاداری، راگرتن، ئاگاداری کردن 2 جێ گرتنەوە، قۆرخ کردن، جێ‌راگرتن 3 خودداری (لە وتن)، دەرنەبرین، تەقیە، شاردنەوە، خۆبواردن، نەگێرانەوە 4 مەرج، شەرت، بەند 5 (لە ئەمریکا) شوێنی نیشتەجێ‌کردنی هۆزە و خێڵە سووربێستەکان یان دانیشتووانی رەسەنی ئەوسترالیایی 6 ناوچە یان شوێنی قۆرخ‌کراو (بۆ راو) 1 حفظ، نگهداری 2 نگهداری جا 3 خودداری 4 قید، شرط 5 رزرواسیون 6 منطقەی حفاظت‌شده

reserve /rɪˈzɜːv, US rɪˈzɜːrv/ *noun*

1 پاشکەوت، تۆتە، دەژ، پەدەکی، هەڵگرتن، لاخستن، پاشکەوت‌کردن 2 خۆراگرتن، نەدانەدەرەوە، خۆگرتن، خودداری، شاردنەوە، خۆبواردن، خۆدوورگرتن 3 یاریزانی پاڵپشت 4 کەم‌ترین نرخ، بنەنرخ، نرخی دیاری‌کراو 5 بەند، مەرج 6 ناوچە یان شوێنی قۆرخ‌کراو (بۆ ژیانی سروشتی گیانەوەران) 7 (reserves) هێزە پاڵپشتەکان، هێزە تەنگەتاوی‌یەکان، هێزە پشتیوانەکان، هێزی پشتیوان، پشتمێر 1 ذخیره، ذخیره‌سازی 2 خویشتن‌داری، عدم بروز 3 بازیکن ذخیره 4 حداقل قیمت 5 قید 6 منطقەی حفاظت‌شده 7 (در جمع) قوای ذخیره

reserve bank *noun*

(ئەوسترالیا و نیوزیلەند) بانکی ناوەندی بانک مرکزی

reserved /rɪˈzɜːvd, US rɪˈzɜːrvd/ *adjective*

1 خوددار، کەمقسە، مات، کەم‌دوو، بێ‌دەنگ، بێ‌مەیل 2 قۆرخ، راگیراو 1 تودار 2 رزروشده

reservedly /rɪˈzɜːvdli, US rɪˈzɜːrvdli/ *adverb*

خوددارانە، بە شێوەیەکی کەمقسە به طور تودار

reservedness /rɪˈzɜːvdnəs, US rɪˈzɜːrvdnəs/ *noun*

شاردنەوە، خودداری، نەوتن، دەرنەبرین، نەدانەدەرەوە، دەرنەخستن کتمان، عدم بروز

reserved word *noun*

(کامپیوتێر) وشەی پارێزراو یان نەگۆڕاو رسروت ورد

reserve price *noun*

کەم‌ترین نرخ، بنەنرخ، نرخی دیاری‌کراو قیمت پایه

reservist /rɪˈzɜːvɪst, US -ˈzɜːrv-/ *noun*

(میلیتاری) ئەندامی هێزی پشتیوان یا تەنگەتاوی، ئەندامی پشتمێر عضو نیروی ذخیره

reservoir /ˈrezəvwɑː(r), US ˈrezərv-/ *noun*

1 سەرچاوە، ژێدەر، گەنجینە، خەزێنە، پاشکەوت، عەمار، کۆگا 2 بناوان، ئاوی پشت بەربەند، عەماراو، ئەستێرک 3 شوێنێ کە ئاو و شلەمەنی تیا کۆدەبێتەوە، ب.ت. لە جێنی بەردەکان یان لەشدا 1 مخزن، منبع، ذخیره 2 دریاچەی پشت سد 3 رزروبر

reset /ˌriːˈset/ = past and past participle of reset

resettlement *noun*

نیشتەجێ(کردنەوە)، داگیرساندنەوە اسکان (مجدد)

resh *noun*

ڕێش: بیستەمین پیتی ئاوێبی عیبری ("r") ◇ رش

reshuffle /'ri:ʃʌfl/ *noun*
(ب.ت. تیمێکی سیاسی) ڕێکخستنەوە، ئاڵوگۆڕکردن، ڕاستکردنەوە: *a Cabinet reshuffle* ◇ ترمیم

residence /'rezɪdəns/ *noun*
1 نیشتەجێبوون، گیرسانەوە، مانەوە، دانیشتن، جێگیربوون، شوێنی نیشتەجێبوون، جێگای گیرسانەوە، شوێنی مانەوە، بنکە، جێوڕێ 2 (لە ئاگاداری‌یەکانا) ماڵ، خانوو ◇ 1 اقامت، محل سکونت، مقر 2 مسکن، خانه

residence hall *noun*
(خوێندکاران) خەوتنگە، جێ‌خەو، شوێنی مانەوە ◇ خوابگاه

residency /'rezɪdənsi/ *noun, pl.* residencies
1 مانەوە، نیشتەجێبوون، گیرسانەوە 2 ماوەی مانەوە 3 ماف یان دەستووری مانەوە 4 شوێنی مانەوەی ڕاسپاردە یان نوێنەری حکومەتی پشتیوانی‌لێ‌کراو، ماوەی پسپۆڕیتی دوکتوریّ لە بەشێکی تایبەتی‌دا (ب.ت. لە نەخۆش‌خانە) 5 (خوێندکاران) شوێنی مانەوە، جێ‌خەو، خەوتنگا ◇ 1 اقامت 2 مدت اقامت 3 اجازەی اقامت 4 رسیدنسی 5 خوابگاه

resident /'rezɪdənt/ *adjective, noun*
adj دانیشتوو، نیشتەجێ، گیرساوە، ناکۆچەر *n* 1 کەسێکی نیشتەجێ 2 پزشکی پسپۆڕ (کە خەریکە لە نەخۆش‌خانە ڕادێ) 3 نوێنەر یان ڕاسپاردەی (ڕامیاری) لە وڵاتی پشتیوانی‌لێ‌کراو، نوێنەری دانیشتوو ◇ *adj* مقیم، ساکن، غیرمهاجر *n* 1 آدم مقیم 2 پزشک متخصص 3 رسیدنت

residential /,rezɪ'denʃl/ *adjective*
1 جێگای نیشتەجێبوون (بەشێ لە شار کە کارگە یان کارگێڕی و نووسینگەی لێ نییە): *a quiet residential area* 2 دانیشتوو، نیشتەجێ 3 نێوخۆیی 4 مانەوەیی، گیرسانەوەیی، سەربە شوێنی مانەوە ◇ 1 مسکونی 2 مقیم 3 شبانەروزی 4 وابسته به اقامت، وابسته به مکان اقامت

residentiary /,rezɪ'denʃieri/ *noun* (*pl.* residentiaries), *adjective*
n قەشەی نیشتەجێ (لە گەڕەکدا) *adj* نیشتەجێ، دانیشتوو ◇ *n* کشیش مقیم *adj* مقیم

resident physician *noun*
پزشکی پسپۆڕ (کە خەریکە لە نەخۆش‌خانە ڕادێ) ◇ پزشک متخصص

residents' association *noun*
کۆمەڵە یان ئەنجومەنی گەڕەک ◇ انجمن محل

residua = plural form of residuum

residual /rɪ'zɪdjuəl, US -dʒu-/ *noun, adjective*
1 پاشماوە، جێماوە، ماوە، بەرماوە، بڕی بەرماوە، باقی، پاشەڕۆک، زیادی، تلتە، خلتە 2 نیشتوو (residually /rɪ'zɪdjuəli, US -dʒu-/ *adv*) ◇ 1 باقی‌مانده، مقدار باقی‌مانده، پس‌مانده، تفاله 2 رسوبی

residual product = by product

residuals *noun*
کارانە، حەق (ئەو پارەی کە دەدرێ بە نووسەر یان ئەکتەرێ دوای ئەوەی کە کارەکەیان بڵاو بووەوە) ◇ رسیدوالس

residuary /rɪ'zɪdjuəri, US -dʒueri/ = residual

residue /'rezɪdju:, US -du:/ *noun*
1 پاشماوە، جێماوە، ماوە، بەرماوە، پاشەڕۆک 2 (ماف) پاشماوەی میرات یان بەشەماڵ (دوای قەرز، خەرج‌وبار و هتد) 3 (کیمیا) بەرماوە، پاشەڕۆک، خلتە، بەرماوەی دڵۆپاندن ◇ 1 باقی‌مانده، پس‌مانده، تفاله 2 (حقوق) باقی‌ماندەی میراث 3 (شیمی) پس‌مانده

residuum /rɪ'zɪdjuəm/ *noun, pl.* residua /-djʊə/
1 (کیمیا) بەرماوە، پاشەڕۆک، خلتە، بەرماوەی دڵۆپاندن 2 (کۆمەڵناسی) چینی هەرەنزمی کۆمەڵگا (بێکار، بێ‌ئیمتیاز و...) ◇ 1 (شیمی) پس‌مانده 2 رزیدوم

resignation /,rezɪg'neɪʃn/ *noun*
1 دەس‌لەکارکێشانەوە، وازلێ‌هێنان، نامەی دەس‌لەکارکێشانەوە، نامەی خۆکێشانەوە 2 ڕازی‌بوون، قایل‌بوون، خۆبەدەستەوەدان، پێ‌سپاردن ◇ 1 استعفا، استعفانامه 2 تسلیم، تفویض

resigned /rɪ'zaɪnd/ *adjective*
بەسەبر، سنگ‌فراوان، پشوودرێژ، ڕازی، قایل ◇ شکیبا، تسلیم

resignedly /-nɪdli/ *adverb*
بەسەبرانە، سنگ‌فراوانانە ◇ با شکیبایی

resilience /rɪ'zɪliəns/ *noun*, also resiliency /-nsi/
1 جیری، جیرناسایی، کەژئاسایی، زەمبەلەک‌ئاسایی، گەڕانەوە (سەر جێی خۆی): *the natural beauty and resilience of wool* 2 نەرمی، نەرم‌ونیانی ◇ 1 خاصیت ارتجاعی، برگشت 2 انعطاف‌پذیری

resilient /rɪ'zɪliənt/ *adjective*
1 جیرئاسا، کەژئاسا، زەمبەلەکی، کەژی، کێشی، زەمبەلەک‌ئاسا، گەڕاوە 2 چاکەوەبوو، نەرم، نەرم‌ونیان 3 (لەش) چاک دەبێتەوە ◇ 1 مرتجع، کش‌سان 2 بهبودپذیر، انعطاف‌پذیر 3 بهبودپذیر

resiliently /rɪ'zɪliəntli/ *adverb*
نەرمانە، بە شێوەیەکی نەرم‌ونیان، بە شێوەیەکی جیرئاسا ◇ به طور انعطاف‌پذیر، به طور کش‌سان

resin /'rezɪn, US 'rezn/ *noun*
جەوی، جەوک، ڕیزین، مەستەکی، بنێشتەتاڵە

(بنەڕەت: لە *resina* لاتین، پێوەندی بە *rhētinē* یۆنانی‌یەوە هەیە "جەوی کاژ") ۞ رزین، راتیانە

resinate /ˈrezɪnət/ *noun*
(کیمیا) خوێی ترشەڵۆکی کە لە جەوی دەگیری ۞ رزینت

resinated *adjective*
جەوی‌دار، بەجەوک، ڕیژین‌دار ۞ رزین‌دار

resin canal *noun*, also resin duct
کاناڵ یان جۆگەی جەوک، جۆگەی جەوی، جەوکەڕێ: بۆشایی‌یێکی نێو(ان)خانەیی intercellular لوولەیی لە gymnosperm و هێندی angiosperm کە جەوک دەردەدا ۞ مجرای ضمغ یا رزین

resinoid /ˈrezənɔːɪd/ *noun* = gum resin

resinous /ˈrezɪnəs, US ˈrezənəs/ *adjective*
جەوی‌ئاسا، لەجەوی‌چوو، جەوک‌ئاسا، ڕیژینی، ڕیژین‌داسا، جەوکی، شێوەجەوی: *the resinous scent of pine trees* ۞ رزین‌مانند، رزینی

resipiscence *noun*
دان بە گوناهـدا نان، درکاندنی سووچ یان گوناح ۞ اعتراف به گناه

resipiscent *adjective*
دان بە گوناهـدا نەر، درکێنەری سووچ یان گوناح، دان‌پیانەر بە گوناهدا ۞ معترف به گناه

resistance /rɪˈzɪstəns/ *noun*
1 بەربەرەکانی، بەرگری، دەس‌کردنەوە، دەستەوەکەری، بەگژداچوونەوە، کۆڵنەدان، مل‌نەدان، ناگوێ‌ڕایەڵی، بەرگەگری، بەرگە، بەرەنگاری، نەچوونەژێربار، ملکەچ‌نەبوون، بەرخۆدان، خۆڕاگری، ڕاوێستان، بەرهەڵستی، دژایەتی 2 (the Resistance) ڕێکخراوەی بەربەرەکانی، ڕێکخراوی نهێنی، بەرخۆدانی نەهێنی ۞ 1 مقاومت، ایستادگی، تاب، مخالفت 2 (با the R) سازمان مقاومت

resistance fighter *noun*
شەڕڤانی ڕێکخراوەی بەربەرەکانی، شەڕکەری ڕێکخراوی نهێنی ۞ رزمندەی سازمان مقاومت

resistant /rɪˈzɪstənt/ *adjective*, also resistent
بەربەرەکانی‌کەر، بەرگەگر، خۆڕاگر، بەرخۆدەر، بەرهەڵست‌کار، دژ ۞ مقاوم، مخالف

resister /rɪˈzɪstə(r)/ *noun*
(لە سەربازی) یاغی، خۆبەدەستەوەنەداو، سەرپیانەکردوو ۞ متمرد

resistibility /rɪˌzɪstəˈbɪlətɪ/ *noun*
لەبەرهەڵستی‌هاتوویی، لەبەرگری‌هاتوویی، لەبەرەنگاری‌هاتوویی، توانایی لەبەرەنگاربوونەوە ۞ مقاومت‌پذیری

resistible /rɪˈzɪstəbl/ *adjective*
لەبەرهەڵستی‌هاتوو، لەخۆڕاگری‌هاتوویی، لەبەرگری‌هاتوو، لەبەرەنگاری‌هاتوو (دژی irresistible) ۞ مقاومت‌پذیر

resistive /rɪˈzɪstɪv/ *adjective*
1 بەرگر، خۆڕاگر، بەرگەگر، بەرهەڵست، بەرگەگرتوو 2 (فیزیک) سەربە خۆڕاگری و ڕیزیستانسی کارەبایی ۞ 1 مقاوم 2 رسیستیو

resistivity /ˌrɪzɪˈstɪvɪtɪ/ *noun*, *pl.* resistivities
بەرگری، بەرگریتی، خۆڕاگری، بەرهەڵستی، بەرگەگری، توانایی بەرگەگرتن، resistance ۞ مقاومت

resistless *adjective*
بەهێز، لەبەرهەڵستی‌نەهاتوو، خۆپێ‌ڕانەگیراو، بەرگەنەگرتوو، لەبەرەنگاری‌نەهاتوو ۞ مقاومت‌ناپذیر

resistor *noun*
(فیزیک) بەرگەگری، بەرگەگرتن، بەرگری، بەرگرە ۞ مقاومت، مقاوم

resit *noun*
تاقیکاری دووبارە، تاقیکاری‌دانەوە، تاقیکاری کەوتوویی ۞ امتحان مجدد

resold /ˌriːˈsəʊld, US -ˈsoʊld/ = past and past participle of resell

resoluble /rɪˈzɒljʊb(ə)l/ *adjective*
دووبارە یان دیسان لەتوانەوەهاتوو ۞ قابل انحلال مجدد

resolute /ˈrezəluːt/ *adjective*
بەبڕیار، شێلگیر، بەرشت، چاوتوند، بڕا، سوور، ورەبەرز، پتەو، لێبڕاوانە: *a resolute character* ۞ مصمم، ثابت‌قدم، راسخ، قاطعانە

resolutely /ˈrezəluːtlɪ/ *adverb*
لێبڕاوانە، شێلگیرانە، چاوتوندانە، پتەوانە، بە شێوەیەکی تۆکمە: *She resolutely refuses to talk about it* ۞ قاطعانە، به طور راسخ

resoluteness /ˈrezəluːtnəs/ *noun*
بەبڕیاری، شێلگیری، چاوتوندی، بەرشتی، بڕایی، سووربوون، ورەبەرزی، پتەوی، تۆکمەیی، لێبڕاوی ۞ ثبات قدم، استواری، راسخیت

resolution /ˌrezəˈluːʃn/ *noun*
1 بەبڕیاری، شێلگیری، چاوتوندی، بەرشتی، بڕایی، سووربوون، بڕیار، ویست، پێوەبوون، خەیاڵ، نیاز 2 بڕیارنامە، بڕیار 3 چارەسەری، چارەسەر(کردن)، جێبەجێ‌کردن، ڕێگاچارە، ڕێ‌چارە، چارە 4 پارچەپارچەبوون، جیابوونەوە، لێک‌بوونەوە، هەڵوەشان 5 شی‌کردنەوە 6 لابردن، سڕینەوە، ڕەواندن ۞ 1 ثبات قدم، عزم، نیت، تصمیم 2 قطعنامە 3 حل، راه‌حل 4 تجزیه 5 تفکیک 6 رفع

resolutive /ˈrezəluːtɪv/ *adjective*
(کۆن) شی‌کەرەوە ۞ تحلیل‌برندە

resolvable *adjective*
1 لەچارەسەر(ی)هاتوو، چارەسەرکراو، جێبەجێ دەبێ 2 لەهەڵوەشان‌هاتوو، هەڵوەشێ،

لێکدەبینەوە، پارچەپارچەدەبێ، شیدەبێتەوە ـ
1 قابل حل 2 تجزیەشدنی

resolve /rɪ'zɒlv, US rɪ'zɑ:lv/ *noun*
بڕیار، resolution: *It was a test of his stamina and resolve* ـ تصمیم

resolved /rɪ'zɒlvd, US rɪ'zɑ:lvd/ *adjective*
بەبڕیار، شێلگیر، بەڕشت، چاوتوند، بڕا، سوور: *I was resolved not to see him* ـ مصمم

resolving agent *noun*
(کیمیا) کارای هەلوەشێنەر یان شیکەرەوە ـ عامل تفکیک‌کندە

resolving power *noun*
(کیمیا) هێزی هەلوەشاندنەوە یان شیکردنەوە ـ قدرت تفکیک

resonance /'rezənəns/ *noun*
1 زرزرنگانەوە، گرمە، لەرینەوە، لەرەلەر، دەنگدانەوە، پەرچەدەنگ 2 (کیمیا) ریزۆنانس ـ 1 طنین، بازاوایی 2 رزونانس

resonant /'rezənənt/ *adjective*
1 (دەنگ) زرینگاوە، زولاڵ، بەگرمە، بەرز: *a resonant* 2 دەنگدەرەوە: *deep -nant voice frequencies* ـ طنین‌دار، رسا 2 پژواک‌دار

resonantly /'rezənəntli/ *adverb*
بە شێوەیەکی زرینگاوە، بە شێوەیەکی زولاڵ ـ بە طور طنین‌دار

resonator /'rezəneɪtə(r)/ *noun*
زرینگێنەر، دەزگای دەنگدانەوە یا زریگاندنەوە، گرمێنەر ـ تشدیدکر

resorbent /rɪ'sɔ:bənt/ *noun*
مژەرەوە، دووبارەمژ، مژەری سەرلەنوێ ـ جاذب مجدد

resorcin *noun*
ریزۆرسین (= مەتریالێکی کریستالییە کە لە پزشکیدا بۆ نەهێشتنی چلک و کێم بەکاردێری) ـ رزورسین

resorcinol /rɪ'zɔ:sɪnɒl/ *noun*
ریزۆرسینۆل (ناوێتەیەکی ئەندامی کریستالی $C_6H_6O_2$، بۆ بەرهەمهێنانی رەنگ، جەوی و کەرەسەی ئارایشت بەکاردێری) ـ رزورسینول

resorption /rɪ'zɔ:pʃ(ə)n, US -'sɔ:p-/ *noun*
مژینەوە، هەڵمژینەوە، مژینی سەرلەنوێ ـ جذب مجدد

resort /rɪ'zɔ:t, US rɪ'zɔ:rt/ *noun*
1 پەنابۆبردن، هانابردنەبەر، دەستەوداوێن 2 ریگا، فێڵ، چارە 3 هاتوچۆ 4 سەیرانگە، جێی سانەوە، شوێنی رابواردن 5 مەکۆ، دالدە، پەنا ـ 1 توسل، تسبب 2 تدبیر 3 آمد و شد 4 استراحتگاه 5 پاتوق، ملجا

resounding /rɪ'zaʊndɪŋ/ *adjective*
1 زرینگەدار، بەرز، بلند، دەنگدەرەوە: resonant, resonating: *The boulder hit the ground with a resounding thud* 2 بەرچاو، دیار، جێی سەرنج، نێوبەدەرەوە، emphatic: *a resounding victory/win/defeat* ـ 1 پرطنین، بلند، پرآوازە 2 چشم‌گیر

resoundingly /rɪ'zaʊndɪŋli/ *adverb*
1 بە دەنگێکی بەرز، بە دەنگ و هەراوە 2 زرینگەدارانە، بە شێوەیەکی زرینگەدار ـ 1 با صدای بلند 2 بە طور پرطنین

resource /rɪ'sɔ:s, -'zɔ:s, US 'ri:sɔ:rs, rɪ'sɔ:rs/ *noun*
1 سامان، سەرچاوە، چاڤکانی 2 شوێن، جێگا، پەنا، جێپەنا، پەناگە، دالدە، سەرپەنا 3 ریگا، چارە، تەگبیر، چارەدۆزی، زیرەکی، مایە، کارزانی، ریزانی 4 (resources) سەرچاوەکان، سامان، دارایی، سەرچاوە مالییەکان ـ 1 منبع 2 محل، ملجا 3 وسیلە، تدبیر 4 (در جمع) ذخایر، منابع، ثروت

resourceful /rɪ'sɔ:sfl, -'zɔ:s-, US -'sɔ:rs-/ *adjective*
بەتەگبیر، زیرەک، ریزان، چارەدۆز، کارزان، لێزان ـ مدبر

resourcefully /-fəli/ *adverb*
زیرەکانە، لێزانانە، چارەدۆزانە ـ مدبرانە

resourcefulness *noun*
تەگبیر، زیرەکی، ریزانی، چارەدۆزی، کارزانی، لێزانی ـ تدبیر

resourceless *adjective*
بێریگاچارە، بێچارە ـ بدون وسیلە

respect /rɪ'spekt/ *noun*
1 ریز، حورمەت، موورک‌ومایە، لەبەرچاوگرتن، سەرنج‌پێدان 2 لایەن، روو، لا، تالی، بارە، بابەت، باوەت 3 پێوەندی، تێکەلی 4 (respects) سلاو، درود، چاک‌وخۆشی ـ 1 احترام، توجە 2 لحاظ، حیث، خصوص 3 ارتباط 4 (در جمع) سلام

respectability /rɪˌspektə'bɪləti/ *noun*, also respectableness
جێی‌ریزبوون، بەریزی، ئابروو، باوەر، بایەخ، باوەرپێکراوی، نێودەرکردوویی ـ محترم بودن، حیثیت، عنبار

respectable /rɪ'spektəbl/ *adjective, noun*
adj 1 بەریز، ریزدار، لێپیش، هێژا، جێی‌ریز، بەئابروو، ئابروودار، رووسوور، جێی‌حورمەت، بەرەوشت 2 بەریزانە، جوان، ماقوول، بەئابرووانە 3 جێی‌باوەر، متمانەپێکراو 4 گونجاو، لێوەشاو، شیاو *n* کەسێکی بەریز ـ *adj* 1 محترم، مؤدب 2 محترمانە 3 معتبر 4 شایستە *n* آدم محترم

respectably /rɪ'spektəbli/ *adverb*
1 بەریزانە، ریزدارانە، جوان، بەئابرووانە 2 شیاوانە، بە شێوەیەکی گونجاو ـ 1 محترمانە 2 بە طور شایستە

respected *adjective*
جێی‌باوەڕ، باوەڕپێ‌کراو، بەئابڕوو، ئابڕوودار، بەقەدر، پەسند، بەناوبانگ، ناوبەدەرەوە، (پایە)بەرز ◇ معتبر، مشهور، نامی

respecter /rɪ'spektə(r)/ *noun*
1 لایەنگر، دەستە، داژدار 2 بەئەمەک، پێزان، پێبەند، بەوەفا، دڵسوز 3 ڕێزلێنەر، ڕێزگر ◇ 1 طرفدار 2 هوادار، باوفا 3 احترام‌گذار

respectful /rɪ'spektfl/ *adjective*
بەڕەوشت، بەئەدەب، بەڕێزانە، لە رووی ڕێزەوە، بە نیشانەی ڕێز: *The onlookers stood at a respectful distance* ◇ مؤدب، محترمانه

respectfully /-fəli/ *adverb*
بەڕەوشتانە: *He listened -pectfully* ◇ مؤدبانه

respectfulness /rɪ'spektflnəs/ *noun*
ڕەوشت، ڕێز، حورمەت ◇ ادب، احترام

respecting /rɪ'spektɪŋ/ *preposition*
لەبارەی، دەربارەی، لە بابەت، لە باوەت، لەمەڕ: *information respecting the child's whereabouts* ◇ راجع به، در خصوص

respective /rɪ'spektɪv/ *adjective*
تایبەتی، سەربە، خۆ، تایبەت بە خۆ، هەریەک هی خۆی، خۆی، particular: *their respective homes* ◇ خاص، مربوط به خود

respectively /rɪ'spektɪvli/ *adverb*
بە ڕیز، یەک‌لەدوای‌یەک، یەکیان... و ئەوی‌تریان، ئەویان... ئەمیان: *Julie and Mark, aged 17 and 19 respectively* ◇ به ترتیب

respirable /'respərəbl/ *adjective*
شیاوی هەناسەدان یا هەناسەهەڵکێشان ◇ قابل تنفس یا دم‌زنی

respiration /ˌrespə'reɪʃn/ *noun*
1 هەناسەدان، هەناسەهەڵکێشان، میلەما 2 ڕەوت یان پرۆسەیێکی نێوخانەیی کە بەهۆی ئەوەوە خواردەمەنی یان مادەی خۆراکی دەئۆکسێنرێ و وزە ئازاد دەبێ ◇ 1 تنفس، دم‌زنی 2 رسپیراسیون

respirational /ˌrespə'reɪʃnl/ *adjective*
سەربە هەناسەدان، میلەمایی ◇ وابسته به تنفس

respirator /'respəreɪtə(r)/ *noun*
1 دەزگای هەناسەدان(ی دەسکرد) 2 دەمامکی ئۆکسیژین ◇ 1 دستگاه تنفس مصنوعی 2 رسپیراتور

respiratory /rə'spɪrətri, 'respərətri, US 'respərətɔːri/ *adjective*
سەربە هەناسەدان، هەناسەدەرانە: *respiratory diseases* ◇ وابسته به تنفس، تنفسی

respiratory distress syndrome *noun*
جۆری ناسازی یان نەخۆشی (ئاستەمی سی‌یەکان) هەناسەدان، زۆرتر لە ساوایانی نەوەکامدا premature ◇ نوعی اختلال تنفسی

respiratory pigment *noun*
پیگمێنتی هەناسەدان ◇ رنگیزەی تنفسی

respiratory quotient *noun*
رادە یان بەرکەوتی هەناسەدان: ڕێژەی نێوان بارستایی یان قەبارەی کاربۆنی دوائۆکسایدی دەرهاتوو یان بڵاوەبوو و ئۆکسیژینی هەڵمژراو لە هەناسەدان‌دا ◇ برخه یا خارج قسمت تنفسی

respiratory syncytial virus *noun*
پارامیسکۆفایرۆسێ paramyxovirus (جۆر لە *Human respiratory syncytial virus* توخمی *Pneumovirus*) کە بەرپرسە یان هۆیە بۆ چەندین نەخۆشی هەناسەدانی ئاستەم (وەک bronchopneumonia و bronchiolitis) لە منداڵان‌دا و ب.ت. لە ساوایان و شیرەخۆرەکان‌دا ◇ نوعی ویروس

respiratory system *noun*
کۆئەندامی هەناسەدان، سیستمی هەناسەدان ◇ سازگان یا دستگاه تنفسی

respiratory tract *noun*
دەزگای هەناسەدان ◇ دستگاه تنفسی

respirometer *noun*
1 (زیندەناسی) هەناسەپێو 2 (پزشکی) دەزگای پێوانی فراوانی هەوای سی‌یەکان ◇ 1 تنفس‌سنج 2 رسپیرومتر

respite /'respaɪt, US 'respɪt/ *noun*
1 (بە)دواخستن، پاش‌خستن (ب.ت. بەدواخستنی جێبەجێ‌کردنی بڕیاری لە سێدارەدان) 2 وچان، پشوو، حەسانەوە، دەرفەت، هەل، مۆڵەت (بنەڕەت: لە فەڕەنسی کۆن، لە لاتین *respectus* "consideration ,refuge") ◇ 1 تعویق 2 استراحت، وقفه، مهلت

resplendence /rɪ'splendəns/ *noun,* also resplendency
1 درەوشانەوە، ورشانەوە، بریسکانەوە 2 جوانی، شکۆ، بێ‌هاوتایی ◇ 1 درخشندگی 2 شکوه

resplendent /rɪ'splendənt/ *adjective*
1 درەوشاوە، بریسکەدار، (چاو)بەشەوارەخستوو، بریقەدار، ورشن 2 بەشکۆ، بێ‌هاوتا، جوان، بەسام ◇ 1 درخشان 2 باشکوه

resplendently /rɪ'splendəntli/ *adverb*
بە شێوەیەکی درەوشاوە، بە شێوەیەکی بریقەدار ◇ به طور درخشان

respond /rɪ'spɒnd/ *noun*
لاکۆڵەکە، نیوەکۆڵەکە، نیوەستوون، لاستوون ◇ نصف ستون

respondence /rɪ'spɒndəns, US -'spɑːnd-/ *noun,* also respondency
1 وەڵام، بەرسڤ 2 کاردانەوە، پەرچەکردار ◇ 1 پاسخ، جواب 2 واکنش

respondent /rɪ'spɒndənt, US -'spɑːnd-/ *noun, adjective*
n 1 (ماف) دیفێندانت، شکات‌لێ‌کراو،

ـــــــکالالەدەس کـــــراو 2 وەلامدەر(ەوە) *adj*
کـــارتێکراو، کـــارلێکراو، هەســـتیار ۞ *n* 1
مدعی‌علیه 2 پاسخ‌دهنده *adj* متأثرشونده

response /rɪ'spɒns, US rɪ'spɑ:ns/ *noun*
1 وەلام، بەرســف 2 کاردانەوە، پەرچەکردار ۞
1 پاسخ، جواب 2 واکنش

responsibility /rɪˌspɒnsə'bɪləti, US -ˌspɑ:n-/ *noun, pl.* responsibilities
1 بەرپرســایەتی، لــێپرســراوێتی، گرتنــەمل، لەملخۆگرتوویی، لە ئەستۆگرتن، خستنە ئەستۆی خۆ 2 ئەرک، پەیوور ۞ 1 مسـؤلیت 2 وظیفه

responsible /rɪ'spɒnsəbl, US -'spɑ:n-/ *adjective*
1 بـــەرپرس، لــێپرســـراوێتی، وەلامدەرەوە، لەملگرتوو، لە ئەستۆگرتوو، پڕئەرک، پڕپەیوور، سەخت 2 مایە، هۆ 3 باوەڕپێکراو، جێیمتمانە ۞ 1 مسؤل، پرمسؤلیت 2 باعث 3 معتبر

responsibly /rɪ'spɒnsəbli, US -'spɑ:n-/ *adverb*
بەرپرسانە ۞ مسؤلانه

responsions /rɪ'spɒnʃəz, US -'spɑ:n-/ *noun, pl.*
یەکــەمین تاقیکــاری زانکــۆی ئاکســفۆرد بــۆ وەرگرتنی بڕوانامەی بەکالیۆر ۞ رسپانسیونس

responsive /rɪ'spɒnsɪv, US -'spɑ:n-/ *adjective*
1 هەســتیار، زووهەلــبەزیو، زووبەدەنگ‌هاتوو، زووکاردانــەوە (بــە شــێوەیەکی بــاش)، ناســک، زووەوەلامدەرەوە 2 کارلێکراو، کارتێکراو ۞ 1 حساس، پاسخ‌دهنده 2 تأثیرپذیر

responsively /rɪ'spɒnsɪvli, US -'spɑ:n-/ *adverb*
هەستیارانە، زووهەلــبەزیوانە، کارلێکراوانــە ۞ بە طور حســاس یا تأثیرپذیر

responsiveness /rɪ'spɒnsɪvnəs, US -'spɑ:n-/ *noun*
1 کارلێــکران، کارتێــکران، زووکاردانــەوە 2 لێک‌حالی‌بوون، لێک‌گەیشتن ۞ 1 تأثر 2 تفاهم

responsorial /ˌrɪspɒn'sɔ:rɪəl/ *adjective*
وەلامدەر(ەوە) ۞ پاسخ‌دهنده

responsory /rɪ'spɒns(ə)ri/ *noun, pl.* responsories
(لــە کلێســەی کریســتیەن‌دا) وەلامدانــەوە، بــۆ سەندنەوە، سرودێ کە کەسێ دەیلێ و خەلکەکەش بە دوای ئەودا دەیلێنەوە ۞ برگردان، تهلیل

res publica /reɪz 'pʊblɪkə, US 'pʌblɪkə/ *noun*
(لاتــینی) کۆمــار، دەولــەت، ولاتی کۆمــاری، حکومـــەت؛ ئاســـایش(تـــــ)ی گـــشتی، (بنەڕەت: لە لاتینەوە بە واتای commonweal "public matter") ۞ جمهـــوری، کـــشور، جمهوری، حکومت؛ رفاه عمومی

rest[1] /rest/ *noun*
1 حەســانەوە، خــەوتن، پــالدانــەوە، پــالکــەوتن، ئاســـوودەیی، ســـرەوت، مانـــدوویی‌دەرکـــردن، سووک‌بوون، وچان، پشوو(دان)، ئاسوودەیی، راحەتی، حەساوەیی، ئارامگرتن: *I had a good night's rest* 2 راوێـــــتاوی، بـــێ‌جوولـــەیی، تــەکانــنەخواردوویی 3 پــشتیوان، پالپــشت، راگیرگە، دەسـک، راگر، راگیرە، پایە، بنـک 4 (موسیقا) نیشانەی بێ‌دەنگی 5 (لە هەلبەستدا) هەلوەستە 6 سێ‌پایە، سێ‌پاچکە، دووفلیقانە (بۆ هەلپەساردنی تفەنگ) ۞ 1 استراحت، آرامش، رفع خستگی 2 سکون 3 تکیه‌گاه، پایه 4 (موسیقا) علامت سکوت 5 وقفه 6 سه‌پایه

rest[2] /rest/ *noun*
1 ئەوانی‌تر، ئەوانی‌دی، خەلکانی‌تر: *Take what you want and throw the rest away* ◊ *Don't blame Alex. He's human, like the -t of us* 2 پاشەکەوت، شتی هەلگیراو ۞ 1 باقی، دیگران، سایرین 2 ذخیره

rest area = rest stop

restatement *noun*
وتنــەوە، دووبارەکردنــەوە، بـــاس‌کردنــەوە، راگەیاندنەوە ۞ تکرار، ذکر مجدد

restaurant /'restrɒnt, US -trɑ:nt, -tərɑ:nt/ *noun*
(فەرەنسی) خواردنگە، ریستوران، ریستورانت: *a restaurant owner* ۞ رستوران

restaurant car *noun*
(شەمەندەفەر) واگۆنی خواردنگە، واگۆنی جێی خواردن ۞ واگن رستوران

restaurateur /ˌrestərə'tɜ:(r)/ *noun, also* restauranteur
(فەرەنسی) بەڕێوەبەر یان خاوەن‌خواردنگە، ریستوران‌دار، خواردنگەگێڕ ۞ مدیر یا صاحب رستوران

rest cure *noun*
چارەسەرکردن(ی) بە حەسانەوە، چارەسەری بە پشوو ۞ استراحت‌درمانی

rest-day *noun*
رۆژی حەسانەوە یان پشوو (ب.ت. بەدرێژایی پێشبڕکێی نێونەتەوەیی کریکێت) ۞ روز استراحت

rested /'restɪd/ *adjective*
بەکەیف، خۆشحال، بەنەشە، گەش، حەساوە، ماندوویی‌دەرچوو ۞ بانشاط، استراحت‌کرده

restful /'restfl/ *adjective*
خـــۆش، هـــێمن کـــەرەوە، هێورکـــەرەوە، ماندوویی‌رەوێن، ئارامکەرەوە، حەسێنەرەوە: *a hotel with a -stful atmosphere* ۞ آرام‌بخش

restfully /'restfli/ *adverb*
ئارامکەرەوانە، بە شێوەیەکی حەسێنەرەوە ۞ بە

طور آرام‌بخش

restfulness /ˈrestflnəs/ *noun*
خۆشی، ئارام‌کردنەوە، هێورکردنەوە، حەسانەوە، ماندوویی‌ڕەوینی، حەسینەری ◌ آرام‌بخشی

restharrow *noun*
گیایێکی دانەویلەیی لینجی گوڵ‌پەمەیی [تۆخم *Ononis*] ◌ نوعی گیاه

rest home *noun*
خانەی پیران، خێرات‌خانە، پشووخانە، حەسانگە ◌ آسایشگاه سالمندان

restiform /ˈrestɪfɔ:m/ *adjective*
(توێکاری) تەنافی، لوول، باهەڵدراو ◌ طنابی

resting place *noun*
1 شوێنی حەسانەوە، سانگە، جێی سانەوە، پشووگە 2 گۆڕ، قەبر، ئارامگا ◌ 1 محل استراحت 2 آرامگاه

restitution /ˌrestɪˈtju:ʃn, US -ˈtu:-/ *noun*
1 گێڕانەوە، گەڕاندنەوە، (پێ‌ی)دانەوە 2 زیاندانەوە، بژێراردن، تاوان 3 گەڕانەوە، ڕاست‌بوونەوە ◌ 1 استرداد، اعادە، بازگردانی 2 جبران 3 برگشت

restive /ˈrestɪv/ *adjective*
1 نائارام، بێ‌ئۆقرە، بێ‌حەجمان، نارەحەت، بێ‌ئارام، بێ‌قەراری، ئارام‌لێ‌هەڵگیراو، (ب.ت. ئەسپ) مان‌کردوو، سەرکێش، سەرسەخت، بێ‌چەقاندوو 2 ناقایل ◌ 1 بی‌قرار، ناآرام 2 ناراضی

restively /ˈrestɪvli/ *adverb*
نائارامانە، ئارام‌لێ‌هەڵگیراوانە ◌ به طور ناآرام

restiveness /ˈrestɪvnəs/ *noun*
نائارامی، بێ‌ئۆقرەیی، نارەحەتی، هەدانەداوی، بێ‌ئارامی، ئارام‌لێ‌هەڵگیراوی ◌ بی‌قراری، ناآرامی

restless /ˈrestləs/ *adjective*
بێ‌ئارام، نائارام، ئارام‌نەگر، سەربەدەرەوە، بێ‌سەبر، بزێو، بێ‌تاقەت، دەس‌بزێو، بێ‌ئۆقرە، ئۆقرەلێ‌هەڵگیراو، نارەحەت، خراپ، بێ‌خەو، بێ‌پشوو، بێ‌حەسانەوە، هەدانەداو، پرجم‌وجۆڵ، ڕانەویستاو، دانەکەوتوو، نەسرەوتوو ◌ بی‌قرار، بدون استراحت، پرتحرک

restlessly /ˈrestləsli/ *adverb*
بێ‌ئارامانە، بێ‌سەبرانە، ئارام‌لێ‌هەڵگیراوانە ◌ با بی‌قراری

restlessness /ˈrestləsnəs/ *noun*
بێ‌ئارامی، نائارامی، بێ‌سەبری، نەسرەوتوویی، ژان‌کردوویی، بێ‌تاقەتی، بێ‌ئۆقرەیی، ئۆقرەلێ‌هەڵگیراوی، حەجمین‌لێ‌هەڵگیراوی، نارەحەتی ◌ بی‌قراری، ناآرامی، بی‌تابی

restorable /reˈstɔ:rəbl/ *adjective*
شیاوی گێڕانەوە یان گەڕاندنەوە، لەگێڕانەوەهاتوو، دەگەڕێنرێتەوە ◌ قابل بازگشت یا استرداد

restoration /ˌrestəˈreɪʃn/ *noun*
1 گێڕانەوە، گەڕاندنەوە، بەربەرچ‌دانەوە، گەڕانەوە، پێدانەوە 2 ژیاندنەوە، بووژاندنەوە، زیندووکردنەوە، نوێ‌کردنەوە، تازەکردنەوە، دامەزراندنەوە، جێگیرکردنەوە، چەسپاندنەوە، سەقام‌گیرکردنەوە، گێڕانەوە 3 چاک‌بوونەوە، سارێژبوونەوە، چاک‌کردن، دەس‌پیاهێنان، دەس‌پیاگێڕان 4 دروس‌کراوە، سازەوەکراو 5 شتی وەرگەڕاندوو 6 (the Restoration) گەڕانەوە (گەڕانەوە یان دامەزراندنەوەی سیستمی پاتشایەتی لە بریتانیا لە ساڵی 1660دا، کاتێ چارلزی دووەم بووە شا) 7 سەردەمی گەڕانەوە ◌ 1 استرداد، بازگشت، احیا 2 تجدید، برقرارسازی مجدد، اعادە 3 بهبود، ترمیم، اصلاح 4 بازساخته 5 چیز برگشته 6 (با R) بازگشت 7 دوران بازگشت

restorationism /ˌrestəˈreɪʃənɪzəm/ *noun*
گەڕانەوەگەری، بزووتنەوەی ژیاندنەوە (بزووتنەوەیێ بۆ ژیاندنەوەی باوەڕ و کردەوەکانی سەرەتای مەسیحی) ◌ رستوراسیونیسم

restorationist /ˌrestəˈreɪʃənɪst/ *noun, adjective*
n گەڕانەوەگەر، گەڕانەوەخواز *adj* گەڕانەوەگەرییانە، گەڕانەوەخوازانە ◌ *n* رستوراسیونیست *adj* رستوراسیونیستی

restorative /rɪˈstɔ:rətɪv/ *adjective, noun*
adj سلامەتی‌هێنەر، قەزێنک، سەرخۆش‌کەر، کەیف‌سازکەر، گیان‌تێ‌هێنەرەوە، گوڕپێدەر، گەشەپێدەر، هێزپێدەر، بووژێنەرەوە *n* خواردنەوە، دەرمانی بووژێنەرەوە ◌ *adj* سلامتی‌آور، مقوی *n* مشروب، داروی مقوی

restored *adjective*
بەکەیف، خۆشحاڵ، سەرخۆش ◌ بانشاط

restorer /rɪˈstɔ:rə(r)/ *noun*
1 چاک‌کەرەوە، چارەساز، دەس‌پیاهێنەر، دەس‌پیاگێڕ 2 (قژ) بەهێزکەر، قژپارێز 3 گەڕێنەر(ەوە)، هێنەرەوە ◌ 1 تعمیرکار، مرمت‌کنندە 2 (مو) تقویت‌کنندە 3 بازگردان

restrainable /rɪˈstreɪnəbl/ *adjective*
لەپێشگیری‌هاتوو، بەرگیراو، دادەمرکێنرێ، پێشی دەگیرێ، دەنیشێنرێتەوە ◌ قابل جلوگیری، فرونشاندنی

restrained /rɪˈstreɪnd/ *adjective*
خوددار، لەسەرەخۆ، خۆڕاگر، ئارام، هێمن، کۆنترۆڵ‌کراو ◌ خویشتن‌دار، مهارشدە، خونسرد

restrainer *noun*
بەرتەسک‌کەرەوە، ڕێگر، پێشگر ◌ محدودکنندە، جلوگیری‌کنندە

restraining order *noun*
دەستووری نەهێشتن (بۆ نەهێشتنی کارێ، کاتێ) ◌ امر منع

restraint /rɪ'streɪnt/ *noun*
1 پێشگیری، بەرگیری، بەرگرتن، ڕێنەدان، نەهێشتن، ڕێلێگرتن، پێشگرتن، ڕاگرتن، گلدانەوە، گرتن، دەسبەسەرکردن 2 بەرتەسکی، بەرتەنگی، بەرتەسککردنەوە، تەنگکردنەوە، هەڵپێچان، ناچارکردن، تەنگەتاوکردن، زۆربۆهێنان 3 کۆتوبەند، کۆتوزنجیر، بەند، کۆسپ، ڕێگر، لەمپەر، جڵەوگیرە، بەربەست 4 خودداری، خۆلێنەدان، خۆڕاگرتن، خۆبواردن 5 ناوەندگیری، ناتونڕەوی، ناپەڕگیری، نەرمڕەوی، نەرمڕۆیی، مەیانەڕەوی 6 (نرخ، کرێ و هتد) چەسپاندن ۞ 1 منع، ممانعت، جلوگیری، توقیف 2 محدودیت، تضییق 3 قید و بند، مانع 4 خویشتنداری 5 میانەروی 6 تثبیت

restricted /rɪ'strɪktɪd/ *adjective*
1 دیاریکراو، بەرتەسک، چوارچێوەبەند 2 کۆنترۆڵکراو، دەسبەسەرداگیراو 3 کەم، هیچ، کەموسکە 4 لە تەنگانەدا، لە گوشاردا 5 نهێنی 6 (ناوچە) بەربەند(کراو) (لە بریتانیا بۆ خەڵک و لە ئەمریکا بۆ کارکەرانی میلیتاری)، بەربەندستان ۞ 1 محدود 2 مهارشده 3 ناچیز 4 در مضیقە 5 سری 6 (منطقە) ممنوعە

restricted /rɪ'strɪktɪd/ *adjective*
دیاریکراوانە، بە شێوەیێکی دیاریکراو، بەرتەسکانە ۞ بە طور محدود

restriction /rɪ'strɪkʃn/ *noun*
1 بەرتەسکی، بەرتەنگی، سنووورداری، تەسککردنەوە، بەرتەسکاندن، بەستنەوە، دیاریکردن، سنووردانان، چاودێری، کۆنترۆڵ 2 کۆتوبەند، بەند، بەربەست، کۆسپ، لەمپەر، تەگەرە 3 بەند، مەرج، ڕادە 4 نەهێشتن، پێشگرتن، پێشگیری، بەرگیری ۞ 1 محدودیت، تحدید، نظارت 2 مانع 3 قید 4 منع، جلوگیری

restrictive /rɪ'strɪktɪv/ *adjective*
1 بەرتەسککەرەوە، سنووردارکەر، بەرتەنگکەرەوە، کۆسپ، لەمپەر، ڕێگر، بەربەست، دەسوێنگر، بەربەندکەر 2 (ڕێزمان) دیاریکەر، بەرتەسککەرەوە ۞ 1 محدودکنندە، مانع، بازدارندە 2 تحدیدی

restrictively /rɪ'strɪktɪvli/ *adverb*
بە شێوەیەکی بەرتەسککەرەوە ۞ بە طور محدودکنندە

restrictiveness /rɪ'strɪktɪvnəs/ *noun*
بەرتەسککەرەوەیی ۞ محدودکنندگی

restrictive clause *noun*, also restrictive relative clause
(ڕێزمان) بڕگەی دیاریکەر، کلۆزی بەرتەسککەرەوە ۞ بند تحدیدی

restrictive practices *noun, pl.*
شێوە بەرتەسککەرەوەکان ۞ اعمال تضییقی

restroom /'restru:m, US -rʊm/ *noun*
دەسبەئاو، دەستاوخانە، ئاقرێژ ۞ توالت

restructuring *noun*
ڕێکخستنەوە، دارشتنەوە، پێکهێناوە ۞ سازماندهی مجدد

rest stop *noun*
1 (لە پاڵ ڕێگادا) جێی ڕاگرتن، شوێنی ڕاگرتن 2 ڕاوێستانی نێوڕێ ۞ 1 پارکینگ 2 توقف بین راه

result /rɪ'zʌlt/ *noun*
1 ئەنجام، ئاکام، پێئاژۆ، بەر، بەرهەم: *She died as a result of her injuries* ◊ *This book is the result of 25 years of research* 2 مایە، هۆ 3 (لە بریتانیا، ب.ت. تۆپێن و نافەرمی) بردنەوە، سەرکەوتن 4 (results) ئەنجامە باشەکان، ئەنجام و ئاکامی: *election results* ◊ *The project is beginning to show results* ۞ 1 نتیجە، برآیند، حاصل 2 سبب 3 (فوتبال، عامیانە) برد 4 (در جمع) نتایج مثبت

resultant /rɪ'zʌltənt/ *adjective, noun*
adj لێوەکەوتوو، لەبەر، لێوەبوو، بەرەنجام *n* ئاکام، ئەنجام، پێئاژۆ، (outcome) resultantly /rɪ'zʌltəntli/ *adv*) ۞ *adj* ناشی‌شدە *n* نتیجە

résumé /'rezjumeɪ, US 'rezəmeɪ/ *noun*, also curriculum vitae
1 کورتە، پوختە، بەرکوڵ، summary: *a brief résumé of events so far* 2 (لە ئەمریکا) = curriculum vitae ۞ خلاصە، چکیدە

resumption /rɪ'zʌmpʃn/ *noun*
تێهەڵچوونەوە، دەسپێکردنەوە، درێژەدانەوە، بەردەوامکردنەوە، دەستێدانەوە، تێچوونەوە، تێوەچوونەوە ۞ ازسرگیری، استیناف

resumptive /rɪ'zʌmptɪv/ *adjective*
تێوەهەڵچوو، درێژەدەر، دەسپێکەرەوە ۞ ازسرگیرندە

resupinate /rɪ'su:pɪneɪt, US -'sju:-/ *adjective*
(ڕووەکناسی، گەڵا و گوڵ) ئاوەژوو، پێچەوانە، پشتەوەچەمێن ۞ وارونە

resupinattion *noun*
ئاوەژوویی، پێچەوانەبوون، چەمانەوە، بەپشتاکەوتن ۞ وارونگی، خمیدگی

resurgence /rɪ'sɜ:dʒəns, US -'sɜ:rdʒ-/ *noun*
ژیانەوە، بووژانەوە، زیندووبوونەوە، دەرکەوتنەوە، هەستانەوە، سەرهەڵدانەوە، ڕاپەڕینەوە، چالاکبوونەوە، پەرەسەندنەوە، گەشەسەندنەوە، برەوسەندنەوە ۞ احیا، بازخیزی، فعالیت مجدد

resurgent /rɪ'sɜ:dʒənt, US -'sɜ:rdʒ-/ *adjective*
ژیاوە، بووژاوە، زیندەوەبوو، ڕاپەڕیو، سەرهەڵدەروە، پەرەسەندووەوە: *resurgent*

○ *a resurgent economy ◊ nationalism* احیاشده، بازخیز

resurrection /ˌrezəˈrekʃn/ *noun*
1 ژیانەوە، بووژانەوە، زیندووبوونەوە، دەرکەوتنەوە، هەستانەوە، سەرهەڵدانەوە 2 تێهەڵچوونەوە، دەس پێ کردنەوە، درێژەدانەوە، بەردەوامکردنەوە، دەس تێدانەوە 3 (the Resurrection) زیندووبوونەوە، پەسڵان، راستبوونەوە (قیامەت) 4 هەستانەوە، زیندووبوونەوەی پێغەمبەر عیسا ○ 1 احیا 2 ازسرگیری 3 (با the R) قیامت، رستاخیز 4 بازخیزی عیسی

resurrectional /ˌrezəˈrekʃnl/ *adjective*
زیندووبوونەوەیی، سەربە پەسڵان، هەستانەوەیی ○ رستاخیزی

Resurrection Day *noun*
رۆژی پاشین یان هەستانەوە، رۆژی قارسی، رۆژی زیندووبوونەوە یان راستبوونەوە ○ روز رستاخیز

resuscitation /rɪˌsʌsɪˈteɪʃn/ *noun*
1 بەهۆشهێنانەوە، هێنانەوەهۆش: *frantic attempts at resuscitation* 2 ژیانەوە، بووژانەوە، خستنەوەگوڕ، زیندووبوونەوە ○ 1 بەهوش‌آوری 2 احیا

resuscitative /rɪˈsʌsɪteɪtɪv/ *adjective*
بەهۆشهێنەر(ەوە) ○ بەهوش‌آور

resuscitator *noun*
1 بەهۆشهێن(ەرەوە) 2 ژینەرەوە، بووژێنەرەوە، زیندووکەرەوە ○ 1 بەهوش‌آور 2 احیاگر

retable /rɪˈteɪb(ə)l/ *noun*, also retablo /rɪˈtɑːbləʊ/, *pl.* -les or retablos
ڕەفحەی ژوور و پشتەوەی مێحراب ○ ریتابل

retail /ˈriːteɪl/ *noun, adjective, adverb*
n وردەفرۆشی، دەنکفرۆشی، تاکفرۆشی: *department stores and other retail outlets* *adj* تاکفرۆش، دەنکفرۆش، وردەفرۆش: *the retail trade ◊* *adv* بە دەنک، بە تاک، بەشێوەی وردەفرۆشی: *to buy/sell retail* ○ *n* خردەفروشی *adj* خردەفروش *adv* خردە

retailer /ˈriːteɪlə(r)/ *noun*
وردەفرۆش، دەنکفرۆش، تاکفرۆش، دووکاندار ○ خردەفروش

retailing /ˈriːteɪlɪŋ/ *noun*
وردەفرۆشی، دەنکفرۆشی، تاکفرۆشی، دووکانداری، فرۆشتن: *career opportunities in retailing* ○ خردەفروشی، فروش

retail price *noun*
نرخی دەنکفرۆشی، نرخی وردەفرۆشی ○ قیمت خردەفروشی

retail price index *noun*, also price index, *abbreviation* RPI
ئیندێکسی نرخی دەنکفرۆشی ○ شاخص قیمت خردەفروشی

retainer /rɪˈteɪnə(r)/ *noun*
1 (ژوور، دەستەخانووبەکری) خەرج و تێچوونی راگرتن 2 نۆکەر، کارەکەر، بەردەست، کۆنەنۆکەر، نۆکەری دڵسۆز، کەمەربەست، نۆکەری خانەزاد، دەرماڵە 3 مووچەیێ یان حەقێ دەدرێ بە پارێزەر (یان پزشک) تا لە تەنگەتاویدا بەهاناوە بێن ○ 1 هزینەی رزرو 2 مستخدم، خدمتکار، نوکرخانەزاد (قدیمی) 3 ریتاینر

retaining /rɪˈteɪnɪŋ/ *adjective*
پشتیوان، راگر، بەرەلایخ، پشتبەست ○ نگهدار

retaining wall *noun*
دیواری پشتیوان یان بەرەلایخی، فیلپایە ○ دیوار نگهدار

retake /ˈriːteɪk/ *noun*
1 گرتنەوە 2 تاقیکاری دووبارە یان کەوتوویی 3 شاگردی کەوتوو، خوێندکاری کەوتوو 4 وێنەی دووبارە ○ 1 پس‌گیری 2 امتحان مجدد 3 محصل تجدیدی 4 عکس مجدد

retaken /ˌriːˈteɪkən/ = past participle of retake

retaliation /rɪtælɪˈeɪʃn/ *noun*
تۆڵەکردنەوە، تۆڵەسەندنەوە، حەقکردنەوە، تۆڵە ○ تلافی، انتقام

retaliative = retaliatory

retaliatory /rɪˈtæliətri, US -tɔːri/ *adjective*, also retaliative
تۆڵەسێنەرانە، تۆڵەسەندنەوەیی، تۆڵەکردنەوەیی: *-taliatory action* ○ انتقام‌جویانە، تلافی‌جویانه

retard /ˈriːtɑːd, US ˈriːtɑːrd/ *adjective*
دواخستن، پاشخستن، کۆسپخستنەسەرڕێ، تەگەرەتێخستن ○ تعویق

retardancy *noun*
خاوکردنەوە، دواخەری، دواخستن، کۆسپدانەری، پاشخەری، چەتتێخەری ○ کندسازی، رتاردانسی

retardant *adjective, noun*
خاوکەرە، دواخەر، کۆسپدانەر، پاشخەر، چەتتێخەر: *a growth-retardant* ○ *fire-retardant material ◊ substance* کندساز، رتاردانت

retardate /rɪˈtɑːdeɪt/ *noun*
(ئەمریکا، سووکانە) کەسێکی دواکەوتوو ○ فرد عقب‌افتاده

retardation /ˌriːtɑːˈdeɪʃn, US ˌriːtɑːrˈd-/ *noun*
1 دواخستن، پاشخستن، کۆسپ خستنەسەر ڕێ، چەتتێخستن، بەدرەنگترخستن، پاشکەوتن، دواکەوتن، بەجێمان، مانەوە: *Many factors can lead to growth -tion in*

2 خاوکردنەوە، شل‌کردنەوە، *unborn babies* سووک‌کردنەوە ✧ 1 تعویق، تأخیر، عقب افتادن 2 کندسازی

retardative /ˌriːˈtɑː deɪtɪv/ *adjective*, also retardatory
پاشخەرانە، دواخەرانە ✧ تعویقی

retarded /rɪˈtɑːdɪd, US -ˈtɑːrd-/ *adjective*
(بە)دواکەوتوو، پاش‌کەوتوو، بە درەنگ‌کەوتوو ✧ عقب‌افتاده

retch /retʃ/ *noun*
هێلنج(دان)، دڵ‌لەژێرلاهاتن، دڵ‌پێکاهاتن، حاڵەتی رشانەوە ✧ تهوع

retd *abbreviation* retired

rete *noun, pl.* retia /-tɪə, US -ʃɪə/
تۆڕی خانە دەماری‌یەکان یا رەگ و بۆری خوێن (بنەڕەت: لە *rete* لاتینەوە "تۆڕ net") ✧ رته

retention /rɪˈtenʃn/ *noun*
1 راگرتن، راگیران، مانەوە، پاراستن، ئاگالێ‌بوون، هێشتنەوە، هەڵگرتن 2 توانایی بیرهێنانەوە، وەبیرهێنانەوە، تیژی، بەیادهێنانەوە 3 (پزشکی) گیران، بەندان، پەنگ‌خواردنەوە ✧ 1 نگهداری، حفظ 2 یادسپاری 3 (پزشکی) احتباس

retention index *noun*
(کیمیا) ئیندێکسی راگرتن ✧ شاخص بازداری

retention time *noun*
(کیمیا) کاتی راگرتن ✧ زمان بازداری

retention volume *noun*
(کیمیا) قەوارەی راگرتن، بارستەی راگرتن ✧ حجم بازداری

retentive /rɪˈtentɪv/ *adjective*
1 (یادەوەری) توانا، بەتوانا، تیژ، بەبیر 2 راگر، (درەنگ) کزرەوەنەبوو، زووشکەوەنەبوو، لەخۆداراگرانە، هەڵگر: *soils retentive of moisture* ✧ 1 (حافظه) قوی 2 نگهدار

retentive soil *noun*
گڵی درەنگ‌کزرەوەبوو، گڵی درەنگ‌وشکەوەبوو، گڵەتەڕە، گڵی زووشکەوەنەبوو ✧ خاک نگهدار

retentively /rɪˈtentɪvli/ *adverb*
راگرانە، لەخۆداراگرانە ✧ به طور نگهدار

retentiveness /rɪˈtentɪvnəs/ *noun*
راگرتن، لەخۆداراگرتن، هێزی راگرتن ✧ نگهداری، قوەی نگهداری

retentivity *noun, pl.* retentivities
(فیزیک) توانایی مەتریالێ (یان ماک و مادەیێ) بۆ راگرتن یا بەرهەڵستی مەگناتیزم ✧ رتنتیویتی

rethink /ˈriːθɪŋk/ *noun*
1 پیاچوونەوە، چاوپیاخشاندنەوە: *a radical rethink of company policy* 2 بیرکردنەوە، هزرکردنەوە 3 دووبارە لێکۆڵینەوە ✧ 1 تجدید نظر 2 تفکر مجدد 3 بررسی مجدد

rethinking *noun*
دووبارە بیرکردنەوە، تێبینینەوە، تێڕامانەوە ✧ بازاندیشی

rethought /ˌriːˈθɔːt/ = past and past participle of rethink

retest *noun*
دووبارەتاقی‌کردنەوە، تاقی‌کردنەوەی سەرلەنوێ ✧ آزمایش مجدد

retia = plural form of rete

retiarius /ˌretɪˈɑːrɪəs, -ˈɛːrɪəs/ *noun, pl.* retiarii /-rɪʌɪ, -rɪiː/
گلادیاتۆری رۆمی کۆن کە بە تۆڕ نەیارەکەی دەخستەگیرەوە، شەڕگەری بەتۆڕ یان تۆڕەوان (بنەڕەت: لاتین، لە *rete* "تۆڕ") ✧ ریتیاریوس

retiary /ˈriːʃɪeri/ *adjective, pl.* retiaries
1 سەربە تۆڕ، تۆڕی 2 تەونەرەوە، داونەرەوە ✧ 1 شبکه‌ای 2 تارباف

reticence /-sns/ *noun*
کەم‌قسەیی، زمان‌پارێزی، بێ‌دەنگی ✧ توداری، خودداری، سکوت

reticent /ˈretɪsnt/ *adjective*
کەم‌قسە، کەم‌دوو، زمان‌پارێز، بێ‌دەنگ، خوددار ✧ تودار، ساکت

reticently /ˈretɪsntli/ *adverb*
بە شێوەیەکی کەم‌قسە، زمان‌پارێزانە ✧ به طور تودار

reticle /ˈretɪk(ə)l/ *noun*, also reticule graticule
تۆڕۆچکە، تۆڕێژە، تۆڕۆکە، هەروەها graticule ✧ رتیکل

reticula = plural form of reticulum

reticular /rɪˈtɪkjələ(r)/ *adjective*
1 تۆڕی، تۆڕئاسا 2 سەربە reticulum ✧ 1 شبکه‌ای 2 وابسته به نگاری

reticulated /rɪˈtɪkjuleɪtɪd/ *adjective*, also reticulate/rɪˈtɪkjʊlət/
1 تۆراوی، تۆڕدار، تۆڕی 2 (بیناسازی) تۆڕانە، تۆڕئاسا، تۆڕی ✧ 1 مشبک 2 (معماری) شبکه‌نما

reticulated giraffe *noun*
وشترپڵینگ یان زەرافەی تۆڕی: وشترپڵینگێکی ژێرجۆری (*Giraffa camelopardalis reticulata*)، هی باکووری رۆژهەڵاتی ئەفریکا، سۆمالیا و باکووری کینیا ✧ زرافه‌ی مشبک

reticulated python *noun*
پایتۆنی تۆڕی: مارێکی یەکجار زلەی ئاسیایی [*Python reticulatus*] ✧ پیتون مشبک

reticulation /rɪtɪkjʊˈleɪʃn/ *noun*
تۆڕ، تۆڕبەندی ✧ شبکه، شبکه‌بندی

reticule /ˈretɪkjuːl/ *noun*
1 (زۆرتر مێژوویی) جانتای بەرباخەڵ یان ساکی دەستی ژنان 2 = reticle ✧ کیف دستی زنانه

reticulum /rɪˈtɪkjʊləm/ *noun, pl.* reticula

/-lə/

1 (گیانه‌وه‌رناسی) کلاوپیریزن، کلاوقازی، تۆرچه (دووه‌مین گه‌ده‌ی گیانه‌وه‌رانی کاوێژکه‌ر؛ بنه‌ڕه‌ت: له لاتینه‌وه، چکۆلینراوی *rete* "تۆڕ") 2 تۆڕ، پێکهاته‌ی تۆڕی ۞ 1 نگاری 2 شبکه، ساختار شبکه‌ای

retiform /ˈriːtɪfɔːm, US ˈretɪ-/ *adjective*

تۆڕی، تۆڕدار ۞ مشبک

retin(o)- *prefix*

پێشگر: 1 تۆڕه: *retinitis*, *retinoscopy* 2 ڕتینۆل: *retinoid* ۞ پیشوند: 1 شبکیه 2 رتینول

retina /ˈretɪnə, US ˈretənə/ *noun, pl.* retinas or retinae /-niː/

(چاو) تۆڕه (بنه‌ڕه‌ت: له لاتینه‌وه *rete* "تۆڕ، "net) ۞ شبکیه

retinal /ˈretɪnl, US ˈretənl/ *adjective*

تۆڕه‌یی، پێوه‌ندی به تۆڕه‌وه هه‌یه، سه‌ربه تۆڕه ۞ وابسته به شبکیه

retinitis *noun*

هه‌وکردنی تۆڕه، تۆڕه‌سوێ، ئاوسانی تۆڕه ۞ التهاب شبکیه

retinitis pigmentosa /ˌpɪgmenˈtəʊsə/ *noun*

جۆرێ نه‌خۆشی بۆماوه‌یی hereditary چاو، پیگمێنتاسیۆنی ره‌ش و چکۆله‌بوونه‌وه‌ی تۆڕه‌ی پێوه‌یه (بنه‌ڕه‌ت: *pigmentosa* مێی *pigmentosus* لاتین، له *pigmentum* ("pigment" ۞ التهاب رنگ‌دانه‌ای شبکیه

retinoblastoma *noun, pl.* retinoblastomas or retinoblastomata

لوو یان تومۆری چاو که به شێوه‌ی بۆمایی ماوه‌ته‌وه و له سه‌روبه‌ندی منالی‌دا په‌ره ده‌سێنێ ۞ رتینوبلاستوما

retinoic acid *noun*

(زینده‌کیمیا) هه‌ریه‌ک له دوو ئیزۆمێری ترشه‌لۆکێ $C_{20}H_{28}O_2$ که له ڤیتامین A به‌رهه‌م دێنرێن و بۆ چاره‌سه‌ری acne به‌کاردێنرێ؛ = tretinoin ۞ اسید رتینویک

retinoid /ˈretɪnɔɪd/ *noun*

(زینده‌کیمیا) کۆمه‌ڵێ له‌و ماک و ئاوێتانه که پێوه‌ندی‌یان هه‌یه به یان وه‌ک ڤیتامین A له له‌ش‌دا کارده‌که‌ن ۞ رتینوید

retinol *noun*, also vitamin A

(زینده‌ناسی) ڤیتامین A [$C_{20}H_{29}OH$]، ئاوێته‌یێکی زه‌رد که بۆ گه‌شه و هه‌ڵدانی بینایی له تاریکی‌دا زۆر بنه‌ڕه‌تی‌یه و له سه‌وزی، زه‌ردێنه‌ی هێلکه و ڕۆنی جه‌رگی ماسی‌دا دۆزراوه‌ته‌وه ۞ رتینول، ویتامین A

retinopathy /ˌretɪˈnɒpəθi/ *noun, pl.* retinopathies

(پزشکی) نه‌خۆشی تۆڕه‌ی چاو که ده‌بێته هۆی تێکچوون یان له ده‌س‌دانی بینایی ۞ رتینوپاتی

retinoscope *noun*

تۆڕه‌بین ۞ شبکیه‌نما

retinoscopy *noun*

تۆڕه‌بینی، تۆڕه‌دۆزی ۞ شبکیه‌نمایی

retinotectal *noun*

سه‌ربه ئه‌و ریشاڵه ده‌ماری‌یانه که تۆڕه و tectum ی مێشکی نێوه‌ڕاست mibbrain پێک ده‌به‌ستێته‌وه: *retinotectal pathways* ۞ رتینوتکتال

retinue /ˈretɪnjuː, US ˈretənuː/ *noun*

1 له‌گه‌ڵبووان، ده‌س‌وپێوه‌ند، ده‌ستوپێوه‌ند، داروده‌سته: *a retinue of advisers and bodyguards* 2 ڕاگرتن ۞ 1 ملتزمین 2 نگهداری

retinula *noun, pl.* retinulae or retinulas

ورده‌تۆڕه، تۆڕه‌ڵه، تۆڕه‌ژه: کۆمه‌ڵێکی خانه وه‌رگره ده‌ماری‌یه‌کان که به‌شێکی چاوی لێکدراوی compound eye جومگه‌پایان پێکدێنن (لاتینی نوێ، چکۆلینراوی *retina* (Medieval Latin ۞ رتینولا

retinular *adjective*

ورده‌تۆڕه‌یی، تۆڕه‌ڵه‌یی، تۆڕه‌ژه‌یی، سه‌ربه ورده‌تۆڕه ۞ وابسته به رتینولا

retiral /rɪˈtaɪr(ə)l/ *noun*

(سکاتله‌ند) که‌سێکی خانه‌نشین، کارنشین ۞ شخص بازنشسته

retired /rɪˈtaɪəd, US rɪˈtaɪərd/ *adjective*

1 خانه‌نشین، کارنشین 2 گۆشه‌گیر ۞ 1 بازنشسته 2 منزوی

retiree /rɪˌtaɪəˈriː/ *noun*

مرۆی خانه‌نشین، که‌سێکی کارنشین ۞ آدم بازنشسته

retirement /rɪˈtaɪəmənt, US -ˈtaɪərm-/ *noun*

1 خانه‌نشینی، کارنشینی: *At 60, he was now approaching* 2 گۆشه‌گیری. *-ment* لاته‌ریکی، دووره‌په‌رێزی 3 ده‌س(لێ)کێشانه‌وه، پاشه‌کشێ، ئاش‌به‌تاڵ، دانه‌دواوه ۞ 1 بازنشستگی 2 انزوا 3 کناره‌گیری، عقب‌نشینی

retirement age *noun*

ته‌مه‌نی خانه‌نشینی ۞ سن بازنشستگی

retirement home = old people's home

retirement pension *noun*

مووچه یان حه‌قی خانه‌نشینی (له لایه‌ن حکومه‌ته‌وه بۆ که‌سانی له سه‌رووی ته‌مه‌نێکی دیاری‌کراوه‌وه) ۞ حقوق بازنشستگی

retirement plan *noun*

پلانی خانه‌نشینی ۞ طرح بازنشستگی

retiring /rɪˈtaɪərɪŋ/ *adjective*

1 شه‌رمن، شه‌رمێون، که‌م‌ڕوو: *a quiet,*

2 گۆشەگیر، تەریک، لاتەریک، *retiring man* دوورەپەرێز 3 لە سەروبەندی خانەنشینیدا، نزیک بە خانەنشینی ⬡ 1 خجول 2 منزوی 3 در شرف بازنشستگی

retold /ˌriːˈtəʊld, US -ˈtoʊld/ = past and past participle of retell

retook /ˌriːˈtʊk/ = past of retake

retort[1] /rɪˈtɔːt, US rɪˈtɔːrt/ *noun*
وەلامی توند، لێگەڕانەوە، پیاهەڵشاخان، بەگژداهاتن، پیاهەڵکالان، نەڕاندن (بەسەردا)، riposte ،rejoinder ⬡ جواب دندان‌شکن، پرخاش

retort[2] /rɪˈtɔːt, US rɪˈtɔːrt/ *noun, adjective*
n چەوتەک، فیکەنە، دەزگای دڵۆپاندن (بۆ دڵۆپاندنی شلەمەنی یان کرداری تری کیمیایی (وەک گەرماندن) *adj* چەوتەکی ⬡ *n* قرع *adj* قرعی

retorted *adjective*
چەماو، چەمیو، هەڵگەڕاو ⬡ خمیده

retortion /rɪˈtɔːʃən/ *noun*
1 چەماندنەوە، هەڵگەڕاندنەوە، شکاندنەوە یان چەماندنەوە بۆ پشتەوە، داهێنان 2 تۆڵەسەندنەوە، تۆڵەکردنەوە ⬡ 1 خم‌سازی 2 تلافی

retouch /ˌriːˈtʌtʃ/ *noun*
دەس‌کاری، ریتوش ⬡ رتوش

retractable /rɪˈtræktəbl/ *adjective*
کۆوەبوو، دەچێتە نێویەک، کۆدەکرێتەوە، کۆدەبێتەوە ⬡ جمع‌شدنی

retractile /rɪˈtræktaɪl/ *adjective*
کۆوەبوو، دەچێتە نێویەک، کۆدەکرێتەوە، کۆدەبێتەوە ⬡ جمع‌شدنی

retractility /rɪˈtræktɪlɪtɪ/ *noun*
توانایی چوونەیەک ⬡ قوەی ترکشی

retractation /rɪˈtrækʃn/ *noun*
1 بەدرۆخستنەوە، نکۆڵی (لێ‌کردن)، ماندەل، ڕەت‌کردنەوە 2 دەس‌کێشانەوە، بەجێ‌هێشتن، وازلێ‌هێنان 3 پەشیمان‌بوونەوە، بادانەوە، وەرگرتنەوە 4 چوونەیەک، کۆبوونەوە، کشان بۆ نێوەوە یان دواوە: *the -ction of a cat's claws* ⬡ 1 تکذیب، انکار 2 ترک 3 انصراف 4 انقباض

retractative /rɪˈtræktɪv/ *adjective*
کۆوەبوو، چووەیەک، کرژەوەبوو ⬡ منقبض‌شونده

retractor *noun*
1 (هەروەها retractor muscle) ماسوولکەی کێشەرەوە (یان پاش(ەوە)کێش، بڕوانە protractor) 2 (کەس یان شتێ) کێشەرەوە 3 (نەشتەرگەری) ئامێرێ بۆ دوورخستنەوە یان کێشانە دواوەی لێوارەکانی برشتێ ⬡ 1 عضلەی منقبضه 2 منقبض‌کننده 3 رتراکتور

retraining *adjective*
فێرکردنەوە، هین‌کردنەوە، هین‌کرنەڤە ⬡ آموزش مجدد

retral /ˈriːtrəl/ *adjective*
پشتەوە، پاشین، پاشەوە ⬡ عقبی

retread /ˈriːtred/ *noun*
تایەی رووکێش‌کراو یا رووبەسەرداکێشراو ⬡ لاستیک روکش‌شده

retreat /rɪˈtriːt/ *noun*
1 پاشەکشێ، کشانەوە، خۆکێشانەوە، بەزین، گەڕانەوە 2 شەیپووری پاشەکشێ، تەپڵی شێوان یان پاشەکشێ 3 (مجازی) دەرباز‌بوون، دەرچوون، هەڵاتن 4 پەنا، جێ‌پەنا، ستار، چۆڵگە، شوێنی چۆڵ، جێگای گۆشەگیری، خەڵوەت‌خانە 5 شێت‌خانە 6 سەردەم یان سەروبەندی گۆشەگیری (بۆ نوێژ و...) 7 جێگای ڕاگرتنی کەسانی مەست ⬡ 1 عقب‌نشینی، عدول 2 شیپور شامگاه 3 (مجازی) گریز 4 خلوت‌گاه 5 تیمارستان 6 دورەی عزلت 7 جای نگهداری افراد مست

retrenchment *noun*
1 (ئابووری و خەرج و تێچوونەکان) کەم‌بوونەوە، دابەزین، هاتنەخوارێ، داشکان 2 لێ‌دەرکردن، کەم‌کردنەوە ⬡ 1 کاهش 2 تخفیف

retrial /ˌriːˈtraɪəl/ *noun*
دادگایی‌کردنەوە ⬡ محاکمەی مجدد

retribution /ˌretrɪˈbjuːʃn/ *noun*
سزا، تۆڵە، تولە، جەزا، تۆڵەسەندنەوە، تۆڵەکردنەوە، (بۆ)بژاردن، زیان‌دانەوە، قەرەبووکردنەوە، تێ‌هەڵێنانەوە، پڕکردنەوە ⬡ کیفر، عقوبت، تلافی، جبران

retributive /rɪˈtrɪbjətɪv/ *adjective*, also retributory /rɪˈtrɪbjʊt(ə)ri/
تۆڵەسێنەرانە، تۆڵەسەندنەوەیی، سزایی، جەزایی، تۆڵەیی: *retributive justice* (retributively /rɪˈtrɪbjətɪvli/ *adv*) ⬡ تلافی‌جویانە، کیفری

retrievability /rɪˌtriːvəˈbɪlətɪ/ *noun*
لەدەس‌خستنەوەهاتوویی، لەگێڕانەوەهاتوویی ⬡ قابلیت بازیافت

retrievable /rɪˈtriːvəbl/ *adjective*
لەدەس‌خستنەوەهاتوو، گێڕدراوە، لەگێڕانەوەهاتوو، دەس‌دەخرێتەوە، دەس‌دەکەوێتەوە، دەگێڕدرێتەوە ⬡ بازیافتنی

retrieval /rɪˈtriːvl/ *noun*
1 گەڕاندنەوە، گێڕانەوە 2 (کامپیوتێر) دەس‌خستنەوە، گێڕانەوە: *methods of information retrieval* 3 قەرەبووکردنەوە، پڕکردنەوە، چاک‌کردن، تێ‌هەڵێنانەوە ⬡ 1 اعادە 2 (کامپیوتر) بازیابی 3 جبران

retrieve /rɪˈtriːv/ *noun*
دەس‌خستنەوە، گێڕانەوە، بەدەس‌هێنانەوە ⬡ بازیافت، حصول مجدد

retriever /rɪˈtriːvə(r)/ *noun*
1 هێنەرەوە، گەڕێنەرەوە، هاوەڕۆ 2 تاجی

نێچیرهێنەوە، نەچیرگێرەوە، تاژی نەچیرهاوەرژ (چەشت(ە)): تاجی فێرەڕاو) ⟨⟩ 1 مستردادرنده 2 ریتریور

retro- /'retrəʊ, US -troʊ/ *prefix*

پێشگر: 1 گەڕانەوە، بادانەوە، دواوە، پشتەوە، پاشەوە، بۆ دواوە، بۆ پشتەوە، بەرەو دواوە، رووڵە رابردوو: *retro-rocket ,retroject* 2 هەڵکەوتوو لە پشتەوە: *retroperitoneal* (بنەڕەت: لە *retro* لاتینەوە "بۆ دواوە") ⟨⟩ پیوند: 1 بازگشت، پس، به سوی عقب، به سوی گذشته 2 واقع در پشت

retroaction /retrəʊ'ækʃn, US -troʊ-/ *noun*

1 رابردووگیری، رووڵە رابردووبوون، رابردوو کارلێکردوویی، رابردووداگرتن، بەرچەرەوی، سەربە رابردووبوون 2 کاردانەوە، بەرچەکردار، کاری پێچەوانە ⟨⟩ 1 عطف به ماسبق 2 عمل معکوس، ارتکاس

retroactive /retrəʊ'æktɪv, US -troʊ-/ *adjective*

رابردووداگرتوو، لە ئەنجامی رابردوو، بەرچەرەو، رووڵە رابردوو، رابردووگیر، رابردوو کارلێکردوو ⟨⟩ عطف به ماسبق کننده

retroactively /retrəʊ'æktɪvli, US -troʊ-/ *adverb*

رابردووداگرتووانە، لە ئەنجامی کارلێکردنی رابردووەوە: *The ruling should be applied retroactively* ⟨⟩ به طور عطف به ماسبق کننده

retrocedence /,retrə'si:dəns/ *noun*

گەڕانەوە، کشانەوە، پاشەکشێ ⟨⟩ برگشت، عقب‌نشینی

retrocedent /,retrə'si:dənt/ *adjective*

گەڕێتەرەوە، بەرەو دواوەکشاو ⟨⟩ برگشت‌کننده

retrocession /,retrə'seʃen/ *noun*

گەڕانەوە، کشانەوە، پاشەکشێ ⟨⟩ برگشت، عقب‌نشینی

retrocessive /,retrə'sesɪv/ *adjective*

گەڕێنەرەوە، بگەڕێوە، پاشەکشێکردوو ⟨⟩ برگشت‌کننده

retroflected *adjective*

گەڕاوە، بگەڕێوە، هەڵگەڕاوە ⟨⟩ برگشته

retroflection *noun*

گەڕانەوە، هەڵگەڕانەوەیی ⟨⟩ برگشتگی

retroflex /'retrəfleks/ *adjective*, retroflexed

1 (دەنگناسی) هەڵگەڕاوە، بگەڕێوە، گەڕاوە (نووکی زمان هەڵدەگەڕێتەوە بۆ سەرێ واتا بەرەو مەلاشوو) 2 هەڵگەڕاو، پشتەوەچەماو ⟨⟩ 1 برگشته 2 خمیده به عقب

retroflexion /,retrə'flekʃn/ *noun*

گەڕانەوە، هەڵگەڕانەوەیی، چەمانەوە بۆ پشتەوە، پاشهاتنەوە ⟨⟩ برگشتگی

retrogradation *noun*

کشانەوە، پاشوەچوون، پاشڕەوی، دانەدواوە، بەرەو خراپیچوون، لێژبوونەوە، داچوون، بۆ دواوەچوونەوە، پاشبڕۆیی، نزمبوونەوە، داکەوتن، داخزان، گەڕانەوە ⟨⟩ حرکت قهقرایی، برگشت، انحطاط

retrograde /'retrəgreɪd/ *adjective*

1 پاشوەچوو، بۆدواوەچوو، پاشڕەو، نزمەوەبوو، بەرەوخراپیچوو، داچوو، داشکاو، رووڵەخراپی، پاشەکشێکردوو 2 روو لە دواوە، بەرەو پشتەوە، بۆ پشتەوە، بۆ دواوە، روو لە پشتەوە 3 پێچەوانە، ئاوەژوو، بەرقازی 4 (زەویناسی، metamorphism) لە ئەنجامی داشکانی تیمپراچێر یان پەستان و گوشاردا ⟨⟩ 1 قهقرایی، نزولی 2 رو به عقب 3 وارونه 4 رتروگرید

retrogression /,retrə'greʃn/ *noun*

دانەدواوە، پاشقەچوون، پاشڕەوی، بۆ پاشەوەچوون، قنانەوە، بەرەو خراپیچوون، لێژبوونەوە، نشوستیهێنان، پێشکەوتنی پێچەوانە، داچوون، بۆ دواوەچوونەوە، پاشبڕۆیی، نزمبوونەوە، داخزان، داکەوتن، گەڕانەوە ⟨⟩ سیر قهقرایی، تنزل، انحطاط

retrogressive /,retrə'gresɪv/ *adjective*

بەرەو دواوەچوو، بۆپشتەوەگەڕاو، رووڵە دواوە، رووڵەپشتەوە، نزمەوەبوو، گەڕانەوەیی، بۆدواوەچوو، لێژەوەبوو، بەرەوخراپیچوو: *a retrogressive evolution* ◊ *retrogressive change* ⟨⟩ قهقرایی، تنزل‌کننده

retrogressively /,retrə'gresɪvli/ *adverb*

بەرەو دواوەچووانە، بۆپشتەوەگەڕاوانە، رووڵە پشتەوە، نزمەوەبووانە ⟨⟩ به طور قهقرایی

retrolental *adjective*

پاشهاوێنەیی، هەڵکەوتوو لە پشتەوەی هاوێنەی چاو ⟨⟩ رترولنتال

retrolingual *adjective*

پاشزمانی، هەڵکەوتوو لە پشتەوەی زمان ⟨⟩ رترولینگوال

retroperitoneal *adjective*

پاشکراسبەزی، هەڵکەوتوو لە پشتەوەی peritoneum ⟨⟩ رتروپریتونیال

retroperitoneally *adverb*

بە شێوەی کە لە پشتەوەی پەردەی زگ هەڵکەوتبێ ⟨⟩ به طور رتروپریتونیال

retro-rocket *noun*, also retrorocket

مووشەکی خاوکەرەوە ⟨⟩ موشک کندکننده

retrorse /rɪ'trɔ:s/ *adjective*

(زیندەناسی) ئاوەژوو، پێچەوانە، هەڵگەڕاو، پشتەوەچەمێن ⟨⟩ وارونه، برگشته

retrospect /'retrəspekt/ *noun*

رابردووبینی، پشتەوەڕوانی، بیرکردنەوە لە رابردوو، روانینەوە ⟨⟩ پس‌نگری

retrospection /ˌretrəˈspekʃn/ *noun*
رابـردووبینی، پـشتەوەڕوانی، بیرکردنـەوە لـە رابردوو، ڕوانینەوە ۞ پس‌نگری

retrospective /ˌretrəˈspektɪv/ *adjective, noun*
1 *adj* سەربە رابردوو، لە رابردوودا، لە ئەنجامی رابـردووەوە 2 رابردوواگرتـوو، لـە ئـەنجامی رابردوو، پەرچەڕەو، رووله رابردوو، رابردووگیر، رابـردوو کارلـێ‌کـردوو، رابـردوو دادەگـرێ: *retrospective* ◊ *retrospective legislation* retrospective هـەروەهـا) *n pay awards* (exhibition پیشانگای لە رابردوودا پیشان‌دراو، پیشانگای پـاوەچوو ۞ 1 *adj* ناشی از گذشته 2 عطف به ماسبق کننده *n* نمایشگاه مروری

retrospectively /ˌretrəˈspektɪvli/ *adverb*
لەوەپێش، بەپێی رابردوو، بەپێی کارتێ‌کردنی رابردوو، بە شێوەیێ کـە رابردوو دابگرێ ۞ از قبل، ناشی از گذشته

retroussé /rəˈtruːseɪ/ *adjective*
(لووت) قیت، هەلگەڕاو ۞ سربالا

retroversion /ˌretrəˈvɜːʒən/ *noun*
هەلگەڕانەوە (منالدان) ۞ برگشت، برگشتگی

retroverted /ˈretrəvɜːt/ *adjective*
(تویکاری، منالدان) هەلگەڕاوە ۞ برگشته

retroviral *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە retrovirus ـەوە هـەیە ۞ وابسته به رتروویروس

retrovirologist *noun*
ریترۆڤـایرۆس‌نـاس، ریترۆڤـیرۆس‌نـاس ۞ رتروویرولوژیست

retrovirology *noun*
ریترۆڤـایرۆس‌ناسـی، ریترۆڤـیرۆس‌ناسـی ۞ رتروویرولوژی

retrovirus /ˈretrəʊˌvaɪrəs/ *noun*
کۆمـەڵـێ لـە ڤایرۆسـەکـانی RNA (خێـزان Retroviridae شـێرپەنجـە بـە گیانـەوەران هەلدێنێ؛ بنەڕەت: لە + reverse transcriptase virus پێکهـاتووە، سـەروشـەی *reverse* (virus + *transcriptase* ۞ رتروویروس

retsina /retˈsiːnə/ *noun*
ریتـسینا (- مـەی یۆنـانی بـە تـامی جەوکـەوە resin) ۞ رتسینا

return /rɪˈtɜːn, US rɪˈtɜːrn/ *noun*
1 گەرانـەوە، زڤـرین، بادانـەوە، گێرانـەوە، گەڕاندنـەوە، پێدانـەوە 2 ئـەنجام‌دانـەوە، سـوود، بەهرە، خێر، قازانج 3 تیکێت یان بلیتی هـاتن و چوون، بلیتی دووسەرە 4 هەلبژاردن 5 راپۆری ئەنجامی هەلبژاردنەکان 6 راپۆر یان لێدوانی فەرمی 7 (تیاتر) تیکێت یان بلیتی گەڕاوە یان هـاتووەوە (بلیتـێ کـە کـردراوە و پاشـان فرۆشـراوەتەوە بـە تیکێت‌فرۆشی‌یەکـە) 8 پێچ، چـەم 9 (returns) ئەنجامـەکان، ئاکامـەکان، پێشاژۆکان، خێر، قازانج، سـوود، بـەهرە، داهـات، دەرامـەت ۞ 1 برگشت، بازگشت، استرداد، اعـاده 2 بهره، سود 3 بلیت رفت و برگشت 4 انتخـاب 5 گزارش نتایج انتخابات 6 گزارش یا اظهار رسمی 7 (تئاتر) بلیط برگـشتی 8 پـیچ 9 (در جمـع) نتـایج، سود، بهره، درامد

returnable /rɪˈtɜːnəbl, US -tɜːrn-/ *adjective*
لەگێرانـــــەوەهاتوو، لەگەڕاندنـــــەوەهاتوو، دەگەڕێنرێتـەوە، دەگێردرێتـەوە، دەدرێتـەوە ۞ قابل استرداد، بازگرداندنی

returnee /rɪˌtɜːˈniː, US rɪˌtɜːrˈniː/ *noun*
مرۆی بۆ نیشتمان‌هـاتووەوە یـا بـۆ ولات‌گـەڕاوە ۞ شخص به وطن برگشته

return fare *noun*
کرێی هاتن و چوون، کرێی دووسەرە ۞ کرایەی رفت و برگشت

returning officer *noun*
(لـە بریتانیـا) بەسەرداراگەیشتوو یـان بەرپرسـی مەلبەندی هەلبژاردن ۞ مسـؤل حوزەی انتخابی

return match *noun*, also return game
(وەرزش) یـاری دووەم یـان دووبـارە، یـاری گەڕانەوە ۞ مسابقەی برگشت

return ticket *noun*
تیکێتی هـاتن و چـوون یـان سـەروتا، بلـیتی هات‌وچۆ، بلیت یان تیکێتی دووسـەرە ۞ بلـیط رفت و برگشت

return visit *noun*
سـەردانەوە، سەردان‌کردنـەوە ۞ بازدیـد برگـشتی یا مجدد

reunified *adjective*
یەک‌گرتوو، هەڤ‌گرتی ۞ متحد

reunification /ˌriːjuːnɪfɪˈkeɪʃn/ *noun*
یەک‌گرتنەوە، یەک‌کەوتنەوە، یەکیتی دووبـارە یـا سەرلەنوێ ۞ اتحاد مجدد

reunion /riːˈjuːniən/ *noun*
1 یەک‌گرتنەوە، یەک‌کەوتنەوە، یەکیتی دووبـارە یان سـەرلەنوێ، تێکەلبوونـەوە 2 کۆمەلـە، کۆڕ ۞ 1 اتحاد مجدد 2 انجمن

reunionist *noun*
یەکخەرەوە ۞ مجدداً متحدکننده

reusable /ˌriːˈjuːzəbl/ *adjective*
شـیاوی بەکارهێنانـەوە، لەبـەکارهێناوەهاتوو ۞ قابل مصرف مجدد

reuse /ˌriːˈjuːs/ *noun*
لەکارکردنـەوە، بەکارهێنانـەوە، خـستنەوەکار ۞ مصرف مجدد

rev /rev/ *noun*
(مۆتۆر) خول، سـووڕ (لە دەقەدا) ۞ دور

Rev *abbreviation* 1 Reverend 2 Revelation

(in biblical references)

revaluation /ˌri:vælju'eɪʃn/ *noun*
1 هەڵسەنگاندنەوە، نرخاندنەوە، دووبارە لێکدانەوە 2 زۆرکردنی نرخ و بەهای پارەی وڵاتی ◌ 1 ارزیابی مجدد 2 تقویت ارزش پول کشوری

revamp /'ri:væmp/ *noun*
شێوەی تازە (بە مەبەستی چاک‌کردنی شێوازی دەرەوە) ◌ صورت تازە

revamped *adjective*
چاک‌کراو، چاکەوەکراو، دەس‌پیاگێڕ(در)او، دەس‌پیاهێنراو، تازەکراو، نۆژەن‌کراو ◌ ترمیم‌شدە

revamping *adjective*
چاک‌کردن، دەس‌پیاگێڕان، دەس‌پیاهێنان، تازەکردنەوە، کەڵتە(کردن)، نۆژەن‌کردن، راستەوپاستەکردن، راست‌کردنەوە، دەسکاری‌کردن (ب.ت. لە رووەوە) ◌ اصلاح، ترمیم

revanchism /rɪ'væntʃɪzəm, US -'vænʃ-/ *noun*
فراوان‌خوازی، سیاسەت یا رامیاری وەرگرتنەوەی ناوچە لەدەس‌چووەکان ◌ توسعەطلبی

revanchist /rɪ'væntʃɪst, US -'vænʃ-/ *adjective, noun*
فراوان‌خواز ◌ توسعەطلب

rev counter *noun*
سوورژمێر، خولژمێر، خولبژێر ◌ دورشمار

Revd *abbreviation* Reverend

reveal *noun*
شان، لاشان، لای درگا و پەنجێرە ◌ بغلەی در و پنجرە

revealable /rɪ'vi:ləbl/ *adjective*
ئاشکرا دەکرێ ◌ آشکارشدنی

revealed religion *noun*
دینی ئاشکرا(کراو)، دین یان ئایینی دەرخراو ◌ دین وحی

revealing /rɪ'vi:lɪŋ/ *adjective*
1 ئاشکراکەر، پڕ(لە)زانیاری(گرنگ)، دەرخەر: *a -vealing confession* 2 (جلی ژنانە) ناسک، تەنک، لەش‌دیار ◌ 1 فاش‌کنندە 2 بدن‌نما

revealingly /rɪ'vi:lɪŋli/ *adverb*
1 ئاشکراکەرانە، دەرخەرانە 2 تەنکانە، بە شێوەیەکی ناسک یان تەنک ◌ 1 بە طور فاش‌کنندە 2 بە طور بدن‌نما

reveille /rɪ'væli, US 'revəli/ *noun*
(شەیپوور، تەپڵ و هتد) لەخەوهەستان: *Reveille sounded at first light* ◌ بیدارباش

revel /'revl/ *noun*
خۆش‌گوزەرانی، رابواردن، بەزم‌ورەزم، کەیف‌ونەهەنگ، خۆشی، شادی: *Bright lights illuminated the revels and feasting* ◌ عیاشی، خوشی

revelation /ˌrevə'leɪʃn/ *noun*
1 ئاشکراکردن، دەرخستن، پەردەلێ‌لادان، پەردەلێ‌هەڵماڵین، راستی‌لێ‌وتن، لەقاودان، گێڕانەوە، لێ‌ئاگادارکردن، دانەناسین، درکاندن، لەدڵنانی خودایی، وەحی، سەرۆ، دیناو 2 (Revelation or informal Revelations) (in full the Revelation of St John the Divine) دوایین کتێبی پەیمانی نوێ ◌ 1 هویداسازی، افشاگری، وحی. الهام، مکاشفە 2 (با R) واپسین کتاب عهد جدید

revelational *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە revelationـەوە هەیە ◌ وابستە بە revelation

revelator *noun*
ئاشکراکەر، دەرخەر، لێ‌ئاگادارکەر ◌ هویداساز

revelatory /ˌrevə'leɪtəri, US 'revələtɔ:ri/ *adjective*
سروشی، وەحیانی، سەرۆیی، ئیلهامی: *a -ry insight* ◌ وحیانی، الهامی

revelatory power *noun*
هێزی سروشی یان وەحیانی ◌ قدرت وحیانی

reveller /'revələ(r)/ *noun*, also reveler
رابوێر، خۆش‌گوزەران، رادەر، هەراوهوریانەرەوە، شادی و خۆشی‌کەر ◌ عیاش، شادی‌کنندە

revelrous *adjective*
رابوێر، خۆش‌گوزەران ◌ عیاش

revelry /'revlri/ *noun, pl.* revelries
رابواردن، خۆش‌گوزەرانی، بەزم‌ورەزم، رادان، لە قریوەدان، هەراوهوریا نانەوە، شادی و خۆشی‌کردن، نەڕاندن، گوڕاندن ◌ عیاشی، شادی‌کنندگی

revenant /'rev(ə)nənt/ *adjective, noun*
(کەسێکی) گەڕاوە، هاتووەوە، وەهاتوو ◌ برگشتە

revendication *noun*
(داخوازی) گێڕانەوە یان گەڕاندنەوەی زەوی‌وزاری لە دەس‌چوو ◌ روندیکاسیون

revenge /rɪ'vendʒ/ *noun*
تۆڵە، حەق، تۆڵەسەندنەوە، تۆڵەکردنەوە، دڵڕەشی، رق، کینە، قین، بوغز (revenger *n* (poetic/literary)) ◌ انتقام، تلافی، کینە

revengeful /rɪ'vendʒfl/ *adjective*
تۆڵەسێن، تۆڵەسێنەرەوە، حەقەوەسێن، تۆڵەسێنەرانە، تۆڵاوی، رقاوی، کیناوی، کینەکێش، بوغزلەزگ، رقن، بوغزاوی (revengefully /rɪ'vendʒfli/ *adv*: تۆڵەسێنەرانە، رقلەزگانە، بوغزاوییانە؛ revengefulness *n*: تۆڵە، حەق، تۆڵەسەندنەوە، تۆڵەکردنەوە، رق، کینە، بوغز، قین، دڵڕەشی) ◌ انتقام‌جو، انتقام‌جویانە، کینەجو

revenue /ˈrevənju:, US -nu:/ *noun*
1 داهات، سەرچاوەی داهات، داهاتی حکومی (لە باج)، داهات یان دەرامەتی دەوڵەت 2 باج 3 (revenues) داهاتەکان، دەرامەتەکان 1 درآمد، منبع درآمد، درآمد دولت 2 مالیات 3 (در جمع) درآمدها

revenue stamp *noun*
پوولی باج یان داهات تمبر مالیاتی

reverberant /rɪˈvɜ:bərənt/ *adjective*, also resonant
زرینگەدار، زرنگاوە، بەگرمە (reverberantly *adv*) پرطنین

reverberation /rɪˌvɜ:bəˈreɪʃn, US -ˌvɜ:rb-/ *noun*
1 گەڕانەوە، پەرچدانەوە، پەرچانەوە، دانەوە، زایەڵە، لەرینەوە، دەنگدانەوە، زرینگانەوە، گرماندن، گرمە(هاتن): *The reverberations of the drum were still vibrating in the air* 2 ئەنجام، پێشازۆ، ئاکام، ئەنجامەکان: *the political reverberations of the scandal* :repercussion 1 انعکاس، پژواک، طنین 2 پیامد، نتایج

reverberative /rɪˈvɜ:bəreɪtɪv, US -ˈvɜ:rb-/ *adjective*
1 گەڕێنەرەوە، پەرچدەرەوە، بدەرەوە، بگەڕێوە، 2 = reverberant ریڤێربێرەیڤ منعکس‌کننده، منعکس‌شونده

reverberator *noun*
گەڕێنەرەوە، پەرچدەرەوە، بدەرەوە منعکس‌کننده

reverberatory /rɪˈvɜ:bəˈrətɔ:rɪ, US -vɜ:rb-/ *adjective*
1 گەڕانەوەیی، پەرچدانەوەیی، گەڕێنەرەوە، بدەرەوە، بگەڕێوە 2 (هەروەها reverberatory furnace، کوورە) پەرچدەرەوە یان گەڕێنەرەوە یان گەرمی‌دەرەوە (لە میچ یان دیوارەکانی) 1 انعکاسی، منعکس‌کننده 2 کورەی منعکس‌کننده

revered *adjective*
بەڕێز، بەوەج، جێی‌حورمەت محترم

reverence /ˈrevərəns/ *noun*
ڕێزلێنان، ڕێزگرتن، ڕێزدانان، قەدر، ڕێز، وەج، حورمەت، پیاهەڵدان، پەسندان، بەپیرۆزدانان احترام‌گذاری، احترام، تکریم، تمجید

reverend /ˈrevərənd/ *adjective, noun*
adj جێی‌ڕێز، جێی‌حورمەت، ماقووڵ، بەڕێز *n* 1 (نافەرمی) قەشە (کلیسەی کریستانیەت) 2 (Reverend) (وەکوو سەرنێوی بۆ قەشەی کلیسەی کریستانیەت) مامۆستا، جەنابی، قەشە یان کەشیش، باوکی ئایینی، باوکەقەشە، قەشە *adj* قابل احترام *n* 1 (عامیانه) کشیش 2 (با R) پدر روحانی، کشیش

Reverend Mother *noun*
دایکی ئایینی، دایکەقەشە مادر روحانی

reverent /ˈrevərənt/ *adjective*
بەڕێز، جێی‌حورمەت، بەسام، جێی‌ڕێز، بەڕێزانە، بە ڕێزەوە، لەگەڵ ڕێز، پیاهەڵدەرانە، پەسن‌دەرانە، respectful محترم، احترام‌امیز، تحسین‌امیز

reverential /ˌrevəˈrenʃl/ *adjective*
بەڕێز، جێی‌حورمەت، ڕێزلێنەر، ڕێزدانەر، بەسام، جێی‌ڕێز، بەڕێزانە، بە ڕێزەوە، لەگەڵ ڕێز، پیاهەڵدەرانە، پەسن‌دەرانە: *reverential awe* محترم، احترام‌گذار، احترام‌آمیز، تحسین‌آمیز

reverentially /-ʃəli/ *adverb*
بەڕێزانە، لە ڕووی یان بە نیشانەی ڕێز(ەوە) محترمانه، از روی احترام

reverently /ˈrevərəntli/ *adverb*
بەڕێزانە، لە ڕووی ڕێزەوە، بە نیشانەی ڕێز(ەوە)، بەڕەوشانە محترمانه، مؤدبانه

reverie /ˈrevəri/ *noun*
1 دنیای خەون و خەیالات 2 خەون و خەیال، خەیاڵپلاو، خەیاڵی پڕوپووچ، فاکوفیک، خەیاڵکردنەوە، بیرۆکەی پڕوپووچ 1 عالم رؤیا 2 خیال واهی، خیال‌بافی، ایده‌ی واهی

revers /rɪˈvɪə(r), US rɪˈvɪr/ *noun, pl.* same /-ˈvɪəz/
لێوارهەڵگەڕاو لب‌برگشته

reversal /rɪˈvɜ:sl, US rɪˈvɜ:rsl/ *adjective*
1 پێچەوانە، بەرفاژی، ئاوەژوو 2 شکاندن، پووچ‌کردنەوە، بەزاندن 3 هەڵگێڕانەوە، هەڵگەڕاندنەوە، ئاوەژووکردنەوە، سەروبن‌کردن 4 بێ‌بەختی، ڕۆژەڕەشی، نەهاتی 1 عکس، معکوس 2 نقض 3 وارگون‌سازی 4 بداقبالی

reverse /rɪˈvɜ:s, US rɪˈvɜ:rs/ *adjective, noun*
adj پێچەوانە، ئاوەژوو، پشتوڕوو، سەرەونخوون، بەرفاژی *n* 1 پێچەوانە(بوون)، دژ، (کۆین، میدال، پارچە و هتد) پشت، پشتەوە، ئەو دیو، ئەو بەر، دیوی پێچەوانە، بەری تر، دیوی پشتەوە 2 (ماشێن) گێڕی دواوە 3 تێشکان، نەهاتی، نشوستی، نەهامەتی، مەینەتی، سەرنەکەوتن، کلۆڵی، ڕۆژەڕەشی 4 جل‌وبەرگی دووبەر *adj* معکوس، وارونه *n* 1 عکس، خلاف، پشت 2 دنده‌ی عقب 3 بدبیاری، بدبختی 4 رورس

reverse discrimination = positive discrimination

reverse gear *noun*
(ماشێن) گێڕی دواوە دنده‌ی عقب

reversely /rɪˈvɜ:sli, US rɪˈvɜ:rsli/ *adverb*
بە شێوەیەکی پێچەوانە، ئاوەژووانە، بە شێوەیێکی ئاوەژوو به طور معکوس

reverse turn *noun*
بادانەوە یان پێچدانەوە بە گێڕی دواوە دور

زدن با دنده‌ی عقب

reversibility /rɪˌvɜːsəˈbɪləti, US -ˌvɜːrs-/ *noun*

1 لەشکاندنهاتوویی 2 لەگۆڕانهاتوویی، لەهەڵگەڕانەوەهاتوویی، لەگەڕانەوەهاتوویی (بۆ سەر جێی خۆی) ◌ 1 قابلیت نقض 2 قابلیت تغییر

reversible /rɪˈvɜːsəbl, US -ˈvɜːrs-/ *adjective*

1 لەشکاندنهاتوو 2 لەگۆڕانهاتوو، لەهەڵگەڕانەوەهاتوو، لەگەڕانەوەهاتوو، دەگەڕێتەوە، هەڵدەگەڕێتەوە (بۆ سەر جێی خۆی): *Is the trend towards privatization reversible?* ◊ *3 reversible kidney failure* (جل‌وبەرگ) دووبەر، پشتەوروو، پشت‌وروو (بە هەر دوو لا یان بەر لەبەر دەکرێ: *a reversible jacket* ◌ 1 قابل نقض 2 قابل تغییر، قابل برگشت 3 (لباس) دو رو

reversibly /rɪˈvɜːsəbli, US -ˈvɜːrs-/ *adverb*

لەشکان(دن)هاتووانە، بە شێوەیەکی لەشکانهاتووانە ◌ به طور قابل نقض

reversing light *noun*, also backup light

چرای گێری دواوە ◌ چراغ دنده‌ی عقب

reversion /rɪˈvɜːʃn, US rɪˈvɜːrʒn/ *noun*

1 گەڕانەوە، فەگەڕیان، ئابالبوون، فەزڤرین 2 (زیندەناسی) گەڕانەوە یان چوونەوەسەر تایبەتمەندی پێشینیان 3 (ماف) گەڕانەوەی دارایی (property) بۆ خاوەنی پێشوو یا بەخشەرەکەی، بەدەس‌گەیشتنەوە، پێ‌گەیشتنەوە 4 هەڵگێڕانەوە، بەراوەژووکردن ◌ 1 برگشت، رجعت 2 رورسیون 3 (حقوق) رجوع از هبه 4 وارونه‌سازی

reversional /rɪˈvɜːʃnəl, US rɪˈvɜːrʒn-/ *adjective*, also reversionary

گەڕانەوەیی، پێ‌گەیشتنەوەیی (ملک‌ومال) ◌ برگشتی، رجعی

reversioner *noun*

(ماف) خاوەنی مافی پێ‌گەیشتنەوە ◌ دارای حق رجوع

reverter *noun*

(ماف) دەستووری گەڕانەوە یان بەدەس‌گەیشتنەوە ◌ حکم برگشت

revertible /rɪˈvɜːtəbl/ *adjective*

شیاوی گەڕاندنەوە یا گێڕانەوە، دەگەڕێنرێتەوە ◌ قابل استرداد، برگشتنی

revetment /rɪˈvetmənt/ *noun*

دیوارەکەنار، دیواری پاڵپشت، بەردچن، دیواری پشبەست، دیواری بەرەیلاخ، فێلپایە ◌ دیواره‌ی حاجز، دیوار نگهدار

review /rɪˈvjuː/ *noun*

1 پیاچوونەوە، پیاهاتنەوە، چاوپیاخشاندنەوە، وەرددانەوە، بازدی، چاوپیاگێڕانەوە، دەورکردنەوە، بەسەرداچوونەوە، پشکنین، (تێ)ڕوانینەوە، بژارە(کردن)، شەن‌وکەوکردن، لێکۆڵینەوە 2 راپۆر(ت) 3 سەرلێدان، دیدەنی، سەرکێشی، سەردان 4 رەخنە 5 کۆڤاری رەخنەیی، رەخنەنامە 6 (میلیتاری) سان ◌ 1 مرور، تجدید نظر، بازنگری، بررسی 2 گزارش 3 بازدید 4 انتقاد 5 مجله‌ی انتقادی 6 (نظامی) سان

reviewer /rɪˈvjuːə(r)/ *noun*

رەخنەگر، رەخنەوان ◌ منتقد

revilement *noun*

جنێودان، قسەی ساردوسووک‌کردن، دەم‌شڕی، زمان‌پیسی، جنێوفرۆشی ◌ فحاشی، ناسزاگویی

reviler *noun*

جنێودەر، جنێوفرۆش، دەم‌شڕ ◌ ناسزاگو

revisable /rɪˈvaɪzəbl/ *adjective*

شیاوی بژارکردن یان پیاچوونەوە، لەپیاچوونەوەهاتوو، راست دەکرێتەوە، شیاوی راستکردنەوە، چاک‌دەکرێ ◌ قابل اصلاح یا تجدید نظر

revisal /rɪˈvaɪzl/ *noun*

چاککردن، بژارکاری، راستکردنەوە، شەن‌وکەوکردن، پیاچوونەوە، revision ◌ اصلاح، تجدید نظر

revised *adjective*

چاککراو، پیاچوونەوەبەسەرداکراو، چاوپیاخشێنراو ◌ تجدید نظرشده

the Revised Standard Version *noun, abbreviation* theRSV

ڤێرژن یان نوسخەی پیاچوونەوەبەسەرداکراو (بەپێی Authorized Version لە پیاچوونەوەی کتێبی پیرۆز 57_1946) ◌ نسخه‌ی استاندارد

the Revised Version *noun, abbreviation* theRV

وەرگێڕاوی پیاچوونەوەی کتێبی پیرۆز لە 84_1870 (لەسەر بنچینەی Authorized Version) ◌ ترجمه‌ی اصلاح‌شده‌ی کتاب مقدس

revision /rɪˈvɪʒn/ *noun*

1 پیاچوونەوە، چاوپیاگێڕانەوە، چاوپیاخشاندنەوە، بازدی، شەن‌وکەوکردن، چاککردن، راستکردنەوە، بژارکردن، راستەوپاستەکردن، بەسەرداچوونەوە، دەورکردنەوە: *a system in need of revision* ◊ *Their educational policies are due for revision* ◊ *a revision of trading standards* 2 رونووس یان ڤێرژنی شەن‌وکەوکراو یان پیاچوونەوەبەسەرداکراو، چاپی راستەوەکراو یان پیاچوونەوەبەسەرداکراو، چاپی نوێ (revisional /rɪˈvɪʒənl/ *adj*, or revisionary) ◌ 1 تجدید نظر، مرور 2 نسخه‌ی تجدید نظرشده

revisionism /rɪˈvɪʒənɪzəm/ *noun*

1 پیاچوونەوەخوازی، پیاچوونەوەگەری:

بزووتنەوەیێکی پیاچوونەوەیی ب.ت. لە مارکسیزمدا بەسەر سۆشیالیستی شۆڕشگێڕانە revolutionary یان بنەما و پرەنسیپە فرەباوەڕی یان پلۆرالیستییەکان 2 تیۆری یان پرەکتیسی پیاچوونەوەی تێروانینی کەسێ بۆ شتێ؛ لایەنگری لە پیاچوونەوە (وەک لە ڕێبازی doctrine یان سیاسەتێ یان لە شیکردنەوەیێکی مێژوویی‌دا historical analysis) ◌ تجدیدنظرطلبی

revisionist /-ʒənɪst/ *noun, adjective*
n پیاچوونەوەخواز: *bourgeois revisionists* *adj* پیاچوونەوەخوازی‌یانە، پیاچوونەوەخوازانە، سەربە پیاچوونەوەگەری، پیاچوونەوەگەرانە: *revisionist historians* ◌ *n* تجدیدنظرطلب *adj* تجدیدنظرطلبانە

revisory /rɪ'vaɪzəri/ *adjective*
ڕاستکردنەوەیی، پیاچوونەوەیی، سەربە بژارکردن، سەربە شەنوکەو: *a revisory function* ◊ *committee* *a -isory* ◌ اصلاحی

revitalization /ˌriːˌvaɪtəlaɪ'zeɪʃn, US -lə'z-/ *noun*, also revitalisation
بووژاندنەوە، ژیاندنەوە، زیندووکردنەوە، گیانبەبەرداکردنەوە، گەشاندنەوە، هێزپێدانەوە، بەهێزکردنەوە، گوڕتێهێنانەوە، پەرەپێدانەوە، گەشەپێدانەوە، گیانپێدانەوە، بنیاتنانەوە، چالاککردنەوە: *the -italization of the steel industry* ◌ احیا، تجدید حیات، رونق‌بخشی

revival /rɪ'vaɪvl/ *adjective*
1 بووژاندنەوە، ژیاندنەوە، زیندووکردنەوە، گەشاندنەوە، هەستاندنەوە، هێزپێدانەوە، بەهێزکردنەوە، گوڕتێهێنانەوە، نوێکردنەوە، تازەکردنەوە، پەرەپێدانەوە، گەشەپێدانەوە: *an economic revival* ◊ *the -val of trade* 2 جێگیرکردنەوە، سەقامگیرکردنەوە 3 ژیاندنەوەی دینی، بووژاندنەوەی ئایینی ◌ 1 احیا، تجدید، رواج مجدد 2 برقراری مجدد 3 احیای مذهبی

revivalism /rɪ'vaɪvəlɪzəm/ *noun*
(دین و هتد) ژیانەوەگەری، بووژانەوەخوازی، بزووتنەوەی ژیاندنەوە: *Christian revivalism* ◊ *revivalism in architecture* ◌ احیاگرایی

revivalist /rɪ'vaɪvəlɪst/ *noun, adjective*
n ژیانەوەگەر، بووژانەوەخواز، لایەنگری بووژاندنەوە *adj* ژیانەوەگەری‌یانە، سەربە revivalism: *a revivalist preacher* ◊ *revivalist movements* ◌ *n* احیاگر *adj* احیاگرانە

revivalistic *adjective*
ژیانەوەگەری‌یانە، سەربە بووژانەوەخوازی ◌ احیاگرانە

reviviscent /ˌrevə'vɪsənt/ *adj*
ژیێنەرەوە، بووژێنەرەوە، زیندەوەبوو (reviviscence /ˌrevə'vɪsəns/ *n*: ژیاندنەوە، بووژاندنەوە، زیندووکردنەوە) ◌ احیاشونده، احیاکننده

revocable /'revəkəbl/ *adjective*
لەهەڵوەشانهاتوو، شیاوی پووچکردنەوە (revocability /'revəkəbɪləti/ *n*: لەهەڵوەشانهاتوویی، لەپووچکردنەوەهاتوویی) ◌ قابل الغا

revocation /ˌrevə'keɪʃn/ *noun*
پووچکردنەوە، هەڵوەشاندنەوە، بەتاڵاندن، بەتاڵکردنەوە، پووکاندنەوە، پووچەڵکردنەوە (revocatory /'revəkətɔːri/ *adj*: هەڵوەشێنەر، پووچکەرەوە، بەتاڵێنەر، پووچەڵکەرەوە) ◌ الغا، ابطال، فسخ

revolt /rɪ'vəʊlt, US -'voʊlt/ *noun*
سەرهەڵدان، ڕاپەڕین، تەقگەڕ ◌ شورش، طغیان

revolted *adjective*
سەرهەڵداو، یاخی، ڕاپەڕیو ◌ شورشی، متمرد

revolter *noun*
سەرهەڵداو، یاخی، ڕاپەڕیو، سەربزێو ◌ متمرد، شوریده

revolting /rɪ'vəʊltɪŋ, US -'voʊlt-/ *adjective*
قێزەون، بێزاوی، بۆگەن، پیس، ناخۆش، ڕشێنەرەوە: *a revolting smell* ◊ disgusting (revoltingly *adv*: بێزاوی‌یانە، (بە شێوەیەکی) قێزەونانە، بێزەونانە) *a revolting little man* ◌ نفرت‌آور، مهوع

revolute /'revəl(j)uːt/ *adjective*
(ڕووەکناسی، لێواری گەڵا) هەڵگەڕاو، پشتەوەچەماو ◌ برگشته

revolution /ˌrevə'luːʃn/ *noun*
1 سووڕان، گەڕان، وەرچەرخان، خولانەوە، سووڕ، خول، گەڕ 2 گۆڕان، گۆڕانکاری 3 وەرگۆڕان، گۆڕانە، شۆڕش 4 گۆڕانی بنەڕەتی، وەرچەرخان، گۆڕانی بنچینەیی 5 (لە مارکسیزمدا) ململانێی چینایەتی کە چاوەڕوان دەکرێ ببێتە هۆی گۆڕانی سیاسی و سەرکەوتنی کۆمۆنیزم ◌ 1 گردش 2 تحول 3 انقلاب 4 تغییر بنیادین 5 رولسیون

revolutionary /ˌrevə'luːʃənəri, US -neri/ *adjective, noun* (*pl.* revolutionaries)
1 *adj* وەرگۆڕانی، سەربە شۆڕش (سیاسی و کۆمەڵایەتی)، شۆڕشگێڕانە: *a revolutionary leader* ◊ *revolutionary uprisings* 2 بنەڕەتی، بنچینەیی، بنگەهی: *a revolutionary idea* ◊ *revolutionary advances in medicine* *n* کەسێکی شۆڕشگێڕ، لایەنگری وەرگۆڕان: *socialist revolutionaries* (revolutionaries) شۆڕشگێڕان ◌ 1 *adj* انقلابی 2 بنیادی، اساسی *n* آدم انقلابی، (در جمع) انقلابیون

revolutionary activities *noun, pl.*
چالاکی‌یە شۆڕشگێڕی‌یەکان ۞ فعالیت‌های انقلابی
revolutionary leaders *noun, pl.*
ڕێبەرانی شۆڕشگێڕ ۞ رهبران انقلابی
revolutionary movement *noun*
بزووتنەوەی شۆڕشگێڕانە ۞ جنبش انقلابی
revolutionary situation *noun*
بارودۆخی وەرگۆڕانی یان شۆڕشگێڕی ۞ وضعیت انقلابی
Revolutionary War *noun*
شەڕی سەربەخۆیی ئەمریکا ۞ جنگ استقلال امریکا
revolutionist *noun, adjective*
شۆڕش‌گێڕ، revolutionary ۞ انقلابی
revolutionizing *adjective*
گۆڕانکار، گۆڕێنەر، وەرگۆڕ، بنچینەگۆڕ ۞ متحول‌سازنده
revolver /rɪ'vɒlvə(r), US -'vɑ:l-/ *noun*
شەشتیر، دەمانچە، وەروەر، حەوتیر ۞ هفت‌تیر
revolving /rɪ'vɒlvɪŋ, US -'vɑ:l-/ *adjective*
چەرخی، گەڕۆک، سووڕۆک، بسووڕ، خۆگەڕ، بە خۆی دەخولێتەوە، خولۆک: *a revolving platform* ۞ گردان، متحرک
revolving credit *noun*
(ئابووری) باوەڕی لە گەڕ، باوەڕی لە سووڕدا یان سووڕخواردوو (یان دەساودەس‌کردوو) ۞ اعتبار در گردش
revolving door *noun*
1 درگای سووڕاو، دەرکەسووڕکە 2 (خوازە) گۆڕانکاری خێرا (ی کارکەران) ۞ 1 در گردان 2 (مجازی) تغییرات سریع
revue /rɪ'vju:/ *noun*
شانۆی تێکلاو، تێکەڵەشانۆ (گۆرانی، سەما، و هتد) ۞ نمایش مختلط
revulsion /rɪ'vʌlʃn/ *noun*
1 گۆڕانی کوتوپڕ، وەرگەڕان، کاردانەوەی ناکاو 2 بێزلێ‌کردنەوە، بێزلێ‌هاتنەوە، قینلێبوون، بێزاری، ڕق، قین، قین‌لێ‌بوون، ڕق‌وقین 3 گەڕان یان جێ‌گۆڕکێی ژان و ئێش ۞ 1 دگرگونی ناگهانی، انعکاسی ناگهانی، واکنش ناگهانی 2 نفرت، انزجار 3 جابجا شدن درد
revulsive /rɪ'vʌlsɪv/ *adjective*
بلاوێنکەر ۞ مصرّف
reward /rɪ'wɔ:d, US rɪ'wɔ:rd/ *noun*
پاداشت، سزا، سەزا، دەس‌خۆشانە، زەحمەتانە، دەس‌مز، کرێ، مز، حەق، حەق‌دەس، خەلات، مزگێنی ۞ پاداش، اجر، مزد، انعام، اجرت، جایزه
rewarding /rɪ'wɔ:dɪŋ, US -'wɔ:rd-/ *adjective*
بەنرخ، بەبایەخ، پڕبایەخ، بەهادار، بەکارهاتوو، خۆش، باش، قایل‌کەر: *a rewarding experience/job*
rewardingly /rɪ'wɔ:dɪŋli, US -'wɔ:rd-/ *adv* بە خۆشی، قایل‌کەرانە) ۞ ارزنده، رضایت‌بخش
rewardless *adjective*
بێ‌کرێ، بێ‌حەق، بێ‌مز ۞ بی‌مزد
rewarewa /'reɪwə,reɪwə/ *noun*
(مائۆری) درەختێکی درێژی گوڵ‌سووری نیوزیلەندی، دارێکی هەیە کە بۆ مەبەستی دیکۆراتیف بەکاردێتری [*Knightia excelsa*] ۞ نوعی درخت
rewording *noun*
گۆڕانی وشە، وشەگۆڕی، وشەگۆڕکێ، دەس‌کاری‌کردن، داڕشتنەوە ۞ تغییر واژه، ریوردینگ
reworking *noun*
بژارکردن، شەن‌وکەوکردن، پاچوونەوە، بەسەرداهاتنەوە، چاوپیاخشاندنەوە، ڕاست‌کردنەوە، چاک‌کردن، ڕاستەوپاستەکردن ۞ اصلاح، تجدیدنظر، تصحیح، تنقیح
rewound /,ri:'waʊnd/ – past and past participle of rewind
rewritable /,ri:'raɪtəbl/ *adjective*
چەندجارە (بۆ نموونە a rewritable CD سی‌دی‌یەکی کە بۆ چەندین جار بتوانی بەکاری بێنیتەوە) ۞ ری‌رایتبل
rewrite /'ri:raɪt/ *noun*
نووسینەوە، ڤەنووسین، دووبارنووسین، شتی دووبارە نووسراو، ڤێرژنی دووبارە نووسراو ۞ نگارش مجدد، نسخه‌ی مجدداً نگاشته‌شده
Rex[1] /reks/ *noun*
(لە بریتانیا) شای ئێستا، پادشای هەنووکە ۞ پادشاه فعلی
Rex[2] /reks/ *noun*
جۆرێ ڕەگەزی پشیلەی تووکڤر ۞ نوعی گربه
Rexine /'rɛksi:n/ *noun*
چەرمێکی دەسکرد، بۆ بەرگ‌تێگرتن (کتێب و...) ۞ رکسین
Reye's syndrome /'reɪz, US 'rʌɪz/ *noun*, also Reye syndrome
کۆنیشانەی ریز یان رایز: تێک‌چوونێکی میتابۆلیکی ناستەم و سەختی مێرمنداڵان، تا، ڕشانەوە، ماسینی گورچیلە و مێشک نیشانەکانیەتی، هۆیەکەشی ڕوون نەبۆتەوە (لە ئەوسترالیایی paediatrician یان pathologist (Ralph D. K. *Reye* ۞ نشانگان ریز
Reynard /'rɛnɑ:d, US 'reɪ-/ *noun*
(وێژەیی) مام ڕێوی (ناوی تایبەتی ڕێوی) ۞ آقا روباه
Reynolds number *noun*
(فیزیک) ژمارەی ڕەینۆلدز (بنەڕەت: لە ناوی فیزیکزانی ئینگلیسی *Osborne Reynolds*)

⬡ شمارەی رینۆلدز

Rf symb. the chemical element rutherfordium

r.f. *abbreviation* radio frequency

RFC *abbreviation* Rugby Football Club

(لە بریتانیا) یانەی تۆپێن یان فوتبالی راگبی ⬡ باشگاه فوتبال راگبی

Rh 1 symb. the chemical element rhodium 2 rhesus (factor)

r.h. *abbreviation* right hand

rhabdocoele *noun*

میلبۆش، میلەبۆش: کرمێکی turbellarian، بە ریخۆڵەی ناپەلپەلەوە unbranched [دەستە *Rhabdocoela*] ⬡ رابدوکوئل

rhabdom /ˈrabdəʊm/ *noun*

(گیانەوەرناسی) میلک، میلە (لە چاوی جومگەدارەکاندا، بنەڕەت: لە *rhabdōma* و *rhabdos* یۆنانی ("rod" late ⬡ رابدوم

rhabdomancy /ˈrabdəˌmansi/ *noun*

گومانە بە میل یا دار (*n* rhabdomancer) ⬡ تفأل به وسیلەی چوب یا عصا

rhabdomyoma *noun, pl.* rhabdomyomas or rhabdomyomata

جۆرێ لووی بێمەترسی، لە شانەی ماسوولکەیی هێلاوی پێکهاتووە nonstriated (leiomyoma بڕوانە leiomyomatous *adj*) ⬡ رابدومیوما

rhabdomere *noun*

میلپار، میلەپارژە، دابەشکردنێکی rhabdom ی ⬡ رابدومر

rhabdomyolysis /ˌrabdə(ʊ)mʌɪˈɒlɪsɪs/ *noun*

دارزانی خانەکانی ماسوولکەی هێلاوی ⬡ رابدومیولیز

rhabdomyosarcoma *noun*

میلماسوولکەسارکۆما، رابدۆمایۆسارکۆما: تومۆر یان لووێکی پڕمەترسی کە لە ریشالی ماسوولکە هێلاوییەکان پێکهاتووە ⬡ رابدومایوسارکوما

rhabdovirus *noun*

میلڤایرۆس، میلەڤایرۆس، میلڤیرۆس، خێزانی (*Rhabdoviridae*)، لە نێو رووەک و گیانەوەراندا دۆزراوەتەوە، RNA تیایە ⬡ رابدوویروس

Rhadamanthine /ˌradəˈmanθʌɪn/ *adjective*

سەربە دادگەری ورد و سەخت (لە *Rhadamanthus* دادگەر و دەسەڵاتداری جیهانی ژێرینی میتۆلۆژی یۆنانی) ⬡ رادامانتین

Rhaeto-Romance /ˌriːtə(ʊ)rəʊˈmans/ *adjective, noun,* also Rhaeto-Romanic /-ˈmanɪk/

adj سەربە زاراوە رۆمی یان رۆمیاییەکانی چەندین بەشی باشووری رۆژهەڵاتی سویس Switzerland، باکووری رۆژهەڵاتی ئیتالیا و Tyrol *n* هەریەک لەو زاراوانە ⬡ ریتورومانس

rhamnose *noun*

(کیمیا) رامنۆز: شەکرێکی کریستالی $C_6H_{12}O_5$ کە بە شێوەی glycoside لە زۆر رووەکدا هەیە ⬡ رامنوز

rhapontic *noun*

(رووەکناسی) شابانەسەر، شابانەسەرە ⬡ خوشنما

rhapsode /ˈrapsəʊd/ *adjective,* also rhapsodist

بێژەر یان هونەری هۆنراوەی پاڵەوانی epic، ب.ت. لە یۆنانی کۆن و هەڵبەستەکانی هۆمێری دەخوێندەوە ⬡ راپسود

rhapsodic /ræpˈsɒdɪk, US -ˈsɑːdɪk/ *adjective,* also rhapsodical

1 (موسیقا) راپسۆدیک 2 بەسۆز، سۆزاوی، هەستبزوێن، rapturous (-/ rhapsodically /ˈsɒdɪkli, US -kli/ *adv*) ⬡ 1 راپسودیک 2 شورانگیز

rhapsody /ˈræpsədi/ *noun, pl.* rhapsodies

1 (موسیقا) راپسۆدی 2 (rhapsodies) تین، گوڕ، بەپەرۆشی، سۆز، ورووژان، تینوگوڕ، هەراوهوریا 3 (لە یۆنانی کۆندا) بەشێ لە هۆنراوەی پاڵەوانی کە لە جارێکا دەخوێنرایەوە ⬡ 1 راپسودی 2 شور، هیجان 3 راپسودی

rhatany /ˈratəni/ *noun*

دەوەنێکی ئەمریکای باشووری کە لە رەگەکەیدا ئاوگی astringent ی تیایە و لە بواری پزشکیدا بەکاردێتی [تۆخم *Krameria*] ⬡ راتانی

RHD *abbreviation* right-hand drive

rhea /ˈriːə/ *noun,* from Greek

جۆرێ (وشترمر) باڵندەی نەفڕی زلەی بزوێنەکانی ئەمریکای باشووری [*Rhea americana* و *Pterocnemia pennata*]، (بنەڕەت: لە ناوی *Rhea* ی Titan لە میتۆلۆژی یۆنانیدا، دایکی زیۆس) ⬡ ریا

rhebok /ˈriːbɒk/ *noun,* also reebok or rhebuck

ئاسکێکی چکۆلەی ئەفریکای باشووری، بە کەولی تووکن و ملێکی باریک و درێژ و شاخی راست و کورت [*Pelea capreolus*] ⬡ ریبوک

rheme /riːm/ *noun*

(زمانەوانی) ریم، گوتە (= بەشێ لە کلۆزێ کە زانیاری لەبارەی theme ەوە دەدا، بنەڕەت: لە *rhēma* یۆنانییەوە) ⬡ خبر

Rhenish /ˈrɛnɪʃ/ *adjective*

سەربە Rhine و ناوچەکانی دەوروبەری، راینی ◌ راینی

rhenium /ˈriːniəm/ *noun*
(کیمیا) رینیوم (بە ژ.گ. 75، ن. Re) ◌ رنیم

rheo- *prefix*
پێشگر: تەزوو، لێشاو، تەوژم، رەوین: *rheostat* (بنەرەت: لە *rheos* یۆنانیەوە "stream") ◌ پیشوند: جریان

rheology /rɪˈɒlədʒi/ *noun*
(کیمیا) تەزووناسی، تەوژمناسی (rheological *adj*: سەربە تەزووناسی، سەربە تەوژمناسی؛ rheologist *n*: تەزووناس، تەوژمناس) ◌ رئولوژی

rheometer *noun*
تەزووپێو، تەوژمپێو، لێشاوپێو ◌ ریومتر

rheoscope *noun*
تەوژمبین، تەزووبین، لێشاودۆز ◌ رئوسکوپ

rheostat /ˈriːəstat/ *noun*
(ئێلێکتریسیتە) بەرگرەگۆڕاو، تەزووبەند، تەزووبەست (rheostatic *adj*: سەربە یان پێوەندی بە rheostatـەوە هەیە) ◌ رئوستات

rhesus /ˈriːsəs/ *noun*, also rhesus macaque or rhesus monkey
(مەیموون) ریزۆس، رەسەنی باشووری ئاسیا [*Macaca mulatta*] (بنەرەت: لە *Rhēsos* یۆنانی "پاتشای ئەفسانەیی Thrace") ◌ رزوس، نوعی میمون

rhesus baby *noun*
منالی تووشبوو بە haemolytic disease of the newborn ◌ رزوس بیبی

Rhesus factor /ˈriːsəs fæktə(r)/ *noun*
هۆکاری ئێرهاش یان ریزیس، فاکتێری ریزۆس ◌ عامل ارهاش

rhesus monkey /ˈriːsəs mʌŋki/ = rhesus

rhesus negative *adjective*
بێ rhesus facror ◌ فاقد rhesus facror

rhesus positive *adjective*
خاوەنی rhesus facror ◌ دارای rhesus facror

rhetor /ˈriːtə/ *noun*
1 (لە یۆنان و رۆمی کۆندا) مامۆستای رەوانبێژی 2 = orator (بنەرەت: بە ریگای لاتین لە *rhētōr* یۆنانی) ◌ معلم بلاغت

rhetoric /ˈretərɪk/ *noun*
زانست یان هونەری رەوانبێژی، رەوانبێژی، زمانبازی ◌ علم معانی و بیان، بلاغت، لفاظی

rhetorical /rɪˈtɒrɪkl, US -ˈtɔːr-, -ˈtɑːr-/ *adjective*
رەوانبێژیانە، سەربە رەوانبێژی، پڕ لە زمانبازی (rhetorically /-kli/ *adv*: رەوانبێژانە، بە شێوەیکی رەوانبێژی) ◌ بدیعی، بلاغی، پر از لفاظی

rhetorical question *noun*
پرسیاری بێوەڵام یان بێچاوەڕوانی وەڵامدانەوە ◌ تجاهل عارف

rhetorician /ˌretəˈrɪʃn/ *noun*
1 رەوانبێژ، دەمپاراو، بەزمان، وتاربێژ، بەدەموودوو، زانای رەوانبێژی 2 مرۆی زمانباز ◌ 1 خطیب، بدیع‌شناس 2 آدم لفاظ

rhetorics *noun, pl.*
هونەری رەوانبێژی، زانستی رەوانبێژی ◌ فن بلاغت

rheum /ruːm/ *noun*
1 فرمێسک، لیک، ئاوی لووت 2 (rheums) ئێشی باداری ◌ 1 اشک، آب دهان، آب بینی 2 (در جمع) درد روماتیسم

rheumatic /ruˈmætɪk/ *adjective, noun*
adj سەربە باداری *n* نەخۆشە بە بادار(ی)، باداریگرتوو، باوی ◌ *adj* وابسته به روماتیسم *n* مبتلا به روماتیسم

rheumatic fever *noun*
تا و نۆبەتی باداری، تای رۆماتیزم ◌ تب روماتیسمی

rheumaticky *adjective*
(نافەرمی) سەربە باداری ◌ (عامیانە) رماتیسمی

rheumatics *noun, pl.*
(نافەرمی) باداری ◌ (عامیانە) روماتیسم

rheumatism /ˈruːmətɪzəm/ *noun*
باداری، رۆماتیزم، هەلاوسان و ژان لە جومگەکان، ماسولکەکان یان شانە ریشاڵییەکان، ب.ت. rheumatoid arthritis ◌ روماتیسم

rheumatoid /ˈruːmətɔɪd/ *adjective*
باداریانە، سەربە باداری ◌ رماتیسمی

rheumatoid arthritis /ˌruːmətɔɪd ɑːˈθraɪtɪs, US ɑːrˈθ-/ *noun*
جومگەئاوسانی باداری(یانە) ◌ آرتریت روماتوئید

rheumatology /ˌruːməˈtɒlədʒi/ *noun*
لێکۆڵینەوەی باداری، ئاوسانی جومگە و ئاسازییەکانی تری جومگە، ماسوولکە و جومگەبەندەکان (rheumatological *adj*: سەربە رۆماتۆلۆژی؛ rheumatologist *n*: رۆماتۆلۆژیست) ◌ روماتولوژی

rheumy /ˈruːmi/ *adjective*
1 تەڕ، شێدار، خاو، تەڕەشۆ 2 هەلامەتی، پەژیکی ◌ 1 مرطوب 2 زکامی

Rh factor = Rhesus factor

rhin(o)- *prefix*
پێشگر: لووت، بیقل، کەپۆ: *rhinoplasty* (بنەرەت: لە *rhis*, *rhin-* یۆنانییەوە "nose") ◌ پیشوند: بینی

rhinal /ˈraɪn(ə)l/ *adjective*
(توێکاری) لووتی، سەربە (کون) لووت، کەپۆیی

۞ وابسته به بینی

rhinestone /'raɪnstəʊn, US -stoʊn/ *noun*
بەردی راین، ڕۆژە یا ئەڵماسی قەڵب، نقیمی ڕۆژەی قەڵب (بنەڕەت: وەرگیردراوی *caillou du Rhin* فەڕەنسی) ۞ الماس بدلی، نگین الماس بدلی

rhinitis /rʌɪ'nʌɪtɪs, US rɪ-/ *noun*
ئاوسانی پەردە کیمی یا لینجەکانی mucous membrane لووت ۞ رینیتیس

Rhine wine *noun*
مەی یان بادەی راین ۞ شراب راین

rhino /'raɪnəʊ, US -noʊ/ = rhinoceros

rhino- *prefix*
پێشگر: لووت: *rhinoplasty* ۞ پیشوند: بینی

rhinoceros /raɪ'nɒsərəs, US -'nɑːs-/ *noun, pl.* same or rhinoceroses
(گیانەوەرناسی) کەرگەدەن، کەرکەدەن، لووتشاخ [خێزان Rhinocerotidae: پێنج جۆرن] ۞ کرگدن

rhinoceros beetle *noun*
قالۆنچە کەرگەدەنی یان کەردگەدەنە، نێرەکەی بە شاخی چەماوەوە لەسەر سەری و زۆربەش بە دەنکێکی تر لەسەر سنگی [*Oryctes rhinoceros* و جۆرەکانی تر] (rhinocerotic *adj* /rʌɪˌnɒsə'rɒtɪk/: کەرگەدەنی، کەرکەدەنی) ۞ نوعی سوسک

rhinoceros bird = oxpecker

rhinology *noun*
لووتناسی، پزشکیتی لووت، پزشکی لووت: لقێ لە پزشکی کە لە لووت و نەخۆشییەکانی دەکۆڵێتەوە (rhinologic or rhinological *adj*: سەربە لووتناسی یان پزشکی لووت؛ rhinologist *n*) ۞ رینولوژی

rhinoplasty /'rʌɪnə(ʊ)ˌplasti/ *noun, pl.* rhinoplasties
نەشتەرگەری پلاستیکی لووت (rhinoplastic *adj*: سەربە یان پێوەندی بە rhinoplasty ـەوە هەیە) ۞ جراحی پلاستیک بینی

rhinoscopy *noun*
لووتبینی، تاقیکردنەوەی کون و ڕێڕەوی لووت (rhinoscopic *adj*: سەربە یان پێوەندی بە لووتبینییەوە هەیە) ۞ رینوسکوپی

rhinovirus /'rʌɪnəʊˌvʌɪrəs/ *noun, pl.* rhinoviruses
دەستەیێ لە ڤایرۆسەکانی picornavirus کە بەرپرسن بۆ زۆر نەخۆشی هەناسە کە هەڵامەت دەگرێتەوە [تۆخم Rhinovirus] ۞ رینوویروس

rhiz(o)- *prefix*
پێشگر: ڕەگ، بنج، ریشە: *rhizomorph*، *rhizoplane* (بنەڕەت: لە *rhiza* یۆنانییەوە) ۞ پیشوند: ریشه

-rhiza *suffix, or* –rrhiza, *pl.* -zae or -zas
پاشگر: ڕەگ، بنج، ریشە، بەشێ کە شێوەی ریشە دەدا یان پێوەندی پێوەوە هەیە: *coleorhiza*، *mycorrhiza* ۞ پسوند: ریشه

rhizobium /rʌɪ'zəʊbɪəm/ *noun*
ریشەژی، ڕەگەژی، جۆرێ بەکتریا [تۆخم Rhizobium] ۞ ریزوبیوم

rhizoctonia *noun, pl.* rhizoctonias
ڕەگکوژە، ریشەکوژە: چەند جۆرێکی کارگی خاکی زۆرتر لە تۆخمی Rhizoctonia، هێندێ لەوان بۆ ڕووەک و گیای بەروبوو و ڕەگ و ریشەی هەڵگیراو زۆر بەزیانە ۞ ریزوکتونیا

rhizogenic *adjective,* also rhizogenetic or rhizogenous
ڕەگپێکهێن، ریشەساز، ریشەهێنەر، وەک هێندێ خانە ۞ ریشەزا

rhizoid /'rʌɪzɔɪd/ *adjective, noun*
adj ریشاژۆئاسا، شێوەڕەگ، ڕەگئاسا، سارێشە، ریشەئاسا، شێوەڕیشە *n* پێکهاتەیێکی ڕەگاژۆئاسا یان شێوەڕەگ: یەکێ لە دەزوو یان تاڵە سارێشەکان کە ڕووەک بە هۆی ئەوەوە دەنووسێ بە بنەڕەتەوە (لە قەوزە، سەرەخس و هتد) ۞ *adj* ریشەمانند *n* ساختار ریشەمانند

rhizoidal /'rʌɪzɔɪdl/ *adjective*
ڕەگاژۆئاسا، ریشاژۆئاسا، ریشەیی، ڕەگی، شێوەڕەگ، ڕەگئاسا، سارەگ، سارێشە، شێوەڕیشە ۞ ریشەمانند

rhizomatous /rʌɪ'zɒmətəs/ *adjective*
ڕەگاژۆدار، ڕەگاژۆکردوو، رایزۆمدار، خاوەنی ریزۆم یان رایزۆم ۞ دارای ریزوم

rhizome /'raɪzəʊm, US -zoʊm/ *noun*
ریزۆم، رایزۆم، لاسکی ژێرعەرز، ریشە، وردەڕەگ (rhizomic *adj*: سەربە یان پێوەندی بە ریزۆم یان رایزۆمەوە هەیە، سەربە لاسکی ژێرعەرز، پێوەندی بە ریشە یان وردەڕەگەوە هەیە) ۞ ریزوم

rhizomorph /'rʌɪzə(ʊ)mɔːf/ *noun*
(زیندەناسی) سارەگ، سارێشە، شێوەڕیشە، ریشەئاسا، ڕەگشێوە: کۆمەڵکەیێکی ریشەئاسای root-like aggregation دەزوولەکان hyphae لە هێندێ کەڕوو یا کارگدا (rhizomorphous *adj*: ڕەگاژۆئاسا، ریشاژۆئاسا، شێوەڕەگ، ڕەگی، ریشەیی، ڕەگئاسا، شێوەڕیشە، لەڕەگچوو) ۞ ریشەریخت

rhizophagous /raɪ'zɒfəgəs/ *adjective*
ڕەگخۆر، ریشەخۆر، ملە ۞ ریشەخوار

rhizophyllous *adjective*
ریشەگەڵا، ریشەگەڵایی، گەڵاڕیشە ۞ ریشەبرگ

rhizoplane *noun*
ریشەئاست، ڕەگاست، ئاستی ڕەگ یان ریشە: ڕووی دەرەوەی ڕەگ و ریشە کە تێکەڵی گڵ و

شتی وا بوون ◌ سطح ریشه

rhizopod *noun*

گیانەوەری پێڕەگ یان ریشەپێ ◌ ریزوپود

Rhizopoda /ˌrʌɪzəˈpəʊdə, US rʌɪˈzɒpədə/ *noun, pl.*

پێڕەگان، ریشەپێیان، ریشەپایان (وەکوو amoeba) ◌ ریزوپودا

rhizopodous *adjective*

پێڕەگ، پارەگ، ریشەپێ یان ریشەپا ◌ ریزوپودوس

rhizosphere /ˈrʌɪzə(ʊ)ˌsfiːə/ *noun*

(ژینگەناسی) ناوچەی گلی دەوروپشتی رەگ و ریشەی رووەک، چینەرەگینە ◌ ریشەسپهر، ریزوسفر

rhizotomy *noun, pl.* rhizotomies

ریشەبری، رەگبری، برینی رەگی دەماری برپرەیی ◌ ریزوتومی

Rh-negative *noun*

ئێرهاشی نەیینی، نەیینی یان نێگەتیڤی ریسی ◌ ارهاش منفی

rho /rəʊ, US roʊ/ *noun, pl.* rhos

رۆ: حەڤدەیەمین پیتی ئەلفوبێی یۆنانی ρ ,P، بەرامبەر بە r یان rh ◌ رو

rhodamine /ˈrəʊdəmiːn/ *noun*

(کیمیا) رۆدامین: هەریەک لە رەنگە سوورە دەسکردەکان، هەریەک لە کۆمەڵی رەنگە fluorescent ـەکانی زەردی ئاماڵ سوور ◌ رودامین

Rhode Islander /rəʊd/ *noun*

رۆدئایلەندی، رۆدئایلاندێر، رۆدئیسلەندی، رەسەن یان دانیشتووی هەرێمی ئەمریکایی رۆد ئیسلەند ◌ رود ایسلندی

Rhode Island Red *noun*

مریشکی سووری رۆدئایلەندی ◌ رد رود ایسلند

Rhode Island White *noun*

مریشکی سپی رۆدئایلەندی ◌ رد رود ایسلند

Rhodesian /rəʊˈdiːʃ(ə)n, -ˈdiːʒ(ə)n/ *noun, adjective*

n رەسەن یان دانیشتووی رودزیا Rhodesia (ئێستا زیمبابوێ) *adj* سەربە یان پێوەندی بە رودزیاوە هەیە، رودزیایی ◌ رودزیایی

Rhodesian man *noun*

مرۆڤی رۆدزیا: hominid تیاچووی ئەفریکایی [*Homo sapiens rhodesiensis*] سەردەمی Pleistocene، کە پاشماوەی کەڕاکەسەریان لە رۆدزیای باکووریدا دۆزراوەتەوە و (کاسەسەری) شێوەی مرۆڤی ئێستاش دەدا (بە ناوچاوانێکی زۆرتر دەرپەڕیو و مەلاشوو و دەموچاوێکی گەورەوە) ◌ انسان رودزیا

Rhodesian ridgeback *noun*

جۆرێ سەگی زلەی درێژی راوی تووککورتی ئەفریکایی ◌ نوعی سگ

Rhodes Scholar *noun*

کەسێ کە لە بورس یان یارمەتی خوێندنی رۆدیز کە تایبەت بە خوێندکارانی ئینگلیسی ئاکسفۆردە، بەهرە وەردەگرێ (لە ناوی سیاسەتوانی ئەفریکای باشووری Cecil Rhodes، کە ئەم بورسەی لە 1902 دا دامەزراند) ◌ رودز سکولار

Rhodes Scholarship *noun*

چەند بورسێکی زانکۆی ئاکسفۆرد، بۆ خوێندکارە هەڵبژاردەکانی هێندێ لە ولاتانی هاوبەرژەوەندی، ئەمریکا و ئەڵمان ◌ رودز سکولارشیپ

rhodium /ˈrəʊdiəm, US ˈroʊ-/ *noun*

(کیمیا) رۆدیۆم (بە ژ.گ. 45، ن. Rh) ◌ رودیوم

rhodo- *prefix*

پێشگر: (زۆرتر کانیناسی و کیمیا) سوور: (بنەڕەت: لە *rhodochrosite* ،*rhodolite* یۆنانی "rose") ◌ پیشوند: سرخ *rhodon*

rhodochrosite /ˌrəʊdə(ʊ)ˈkrəʊsʌɪt/ *noun*

سوورکانی، رۆدۆکرۆسایت: کانێ کە لە کاربۆناتی مەنگەنیز $MnCO_3$ پێکهاتووە، زۆرتر پیوازی، قاوەیی و بۆرەکەی ◌ رودوکروسیت

rhododendron /ˌrəʊdəˈdendrən, US ˌroʊ-/ *noun*

پەنجەگیا، تاقەگوڵ [تۆخم *Rhododendron*] ◌ گل صدتومانی

rhodolite *noun*

سوورەبەرد، لەعلی ئەرخەوانی: جۆرێ لەعلی وەنەوشی سوورباو، وەک جەواهێر یان گەوهەر بەکاردێنرێ ◌ رودولیت

rhodonite *noun*

جۆرێ کان، لە سیلیکاتی مەنگەنیز $MnSiO_3$ پێکهاتووە، جاروبار وەک بەرد بۆ جوانی بەکاردێنرێ ◌ رودونیت

Rhodophyta /ˌrəʊdə(ʊ)ˈfʌɪtə/ *noun, pl.*

(رووەکناسی) سوورەگیاکان، گیاسوورەکان، وەکوو قەوزە سوورەکان (لە لاتینی نوێ، لە -rhodo + *phuta* یۆنانی "گیاکان") ◌ رودوفیتا

rhodophyte *noun*

سوورەگیا، گیاسوور، قەوزەی سوور ◌ جلبک قرمز، رودوفیت

rhodoplast *noun*

رۆدۆپلاست، سوورۆپلاست: رەنگهەڵگری chromatophore سوورڕەنگ کە لە قەوزە سوورەکاندا دەبینرێ ◌ رودوپلاست

rhodopsin /rə(ʊ)ˈdɒpsɪn/ = another term for visual purple

rhodora /rə(ʊ)ˈdɔːrə/ *noun, pl.* rhodoras

سوورکە؟: جۆرێ دەوەنی گوڵپەمەیی

ئـەمریکای بـاکووری، لـە تـیرەی heather [*Rhododendron canadense*] ۞ رودورا

rhomb /rɒm(b)/ *noun*

1 کریستالی شەش ئاست لەبزینەیی 2 لەبزینە، rhombus ۞ لوزی، رومب

rhombencephalon /ˌrɒmbɛnˈsɛf(ə)lɒn, US -ˈkɛf-/ = hindbrain

rhombi = plural form of rhombus

rhombic /ˈrɒmbɪk/ *adjective*, also rhombical /ˈrɒmbɪkl/

1 لەبزینـەیی، شـێوەلەبزینە، لەبزینەئاسـا 2 orthorhombic ۞ لوزی‌شکل

rhombohedral *adjective*

سەربە یا پێوەندی بە rhombohedronـەوە هەیە ۞ وابستە بە رومبوهدرال

rhombohedron *noun, pl.* rhombohedrons or rhombohedra

تـەنێکـی شـەش ئاسـت لـەبزینـەیی؛ پـوازەی رووتـەریـبی parallelepiped کـە ئاسـت یـان رووەکانی لەبزینەیی بن ۞ رومبوهدرال

rhomboid /ˈrɒmbɔɪd, US ˈrɑːm-/ *adjective, noun*

rhomboidal) لەبزینەیی، لاتەریب، شێوەلەبزینە /ˈrɒmbɔɪdl, US ˈrɑːm-/ *adj*: لەبزینـەیی، شـێوەلەبزینە، لەبزینەئاسـا) ۞ لـوزی‌شـکل، متوازی‌الاضلاع

rhomboideus /rɒmˈbɔɪdɪəs/ *noun*, rhomboidei /-dɪʌɪ/

(توێکاری) سالەبزینە: ماسوولکەی بەستنەوەی تیغەی شـان بـە بڕبـڕەوە vertebra (لـە بنـەوەی ماسـوولکەی trapezius، لـە لاتـینی نـوێ، لـە (*rhomboideus* (*musculus*) (بڕوانـــە (rhomboid ۞ رومبویدیوس

rhombus /ˈrɒmbəs, US ˈrɑːm-/ *noun, pl.* rhombuses or rhombi /-bʌɪ/

(ئەندازە) لەبزینە (بە ڕێگـای لاتـین لـە *rhombos* یۆنانی‌یەوە) ۞ لوزی

rhonchus *noun, pl.* rhonchi

دەنگی لرخە یا سـخەسیخی سنگ (کاتێ هەناسە هەلدەکێشرێ، بەهۆی گـیرانی کاناڵەکانی هـەوا (rhonchial or rhonchal *adj*) ۞ رونکوس

rhotacism *noun*

گـۆڕانی دەنگێکی ئاخـافتن، ب.ت. (s) بـۆ (r)، وەک گۆڕانی lases لاتینی کۆن بۆ lares لاتـین ۞ روتاسیـسم

rhotacization *noun*

ڕێ‌یاندن، ڕێ‌ڕەنگی: گـۆڕینی دەنگێ بـۆ (r) ۞ روتاسیزاسیـون

rhotic /ˈrəʊtɪk/ *adjective*

(دەنـگناسـی) سـەربە شـێوەیەکی ئینگلیـزی (ب.ت. لــە ئــەمریکا و باشـــووری ڕۆژاوای ئینگلتەرە) کە لـەودا "r" بەرلە نەبزوێن و (وەک *hard*) و لـە کۆتـایی‌یـەکانی وشـەدا (وەک *far*) گۆدەکرێ ۞ روتیک

Rh-positive *noun*

ئێرهاشی ئەرێنی، ئەرێنی یام پۆزیتیڤی ڕیـسیـس ۞ ارهاش مثبت

rhubarb /ˈruːbɑːb, US -bɑːrb/ *noun*

1 ڕێـواس، ڕێـواو [*Rheum rhaponticum*] و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] 2 هەرا، هەنگامە، هەلا، دەنگەدەنگ، قالمەقالم 3 قـسەی هەلێت‌وپلێت 4 مشت‌ومڕ ۞ 1 ریواس 2 همهمە 3 چرت و پرت 4 مشاجرە

rhumb /rʌm/ *noun*

1 (هـەروەها rhumb line) بازنـەیی پـۆیی، هێلێکی خەیالی کە تێکرای meridianـەکان لە گۆشەیێکەوە دەبڕێ 2 هەریەک لە 32 خالی سەر لادۆز ۞ 1 رومب 2 هر یک از 32 نقطەی قطب‌نما

rhumba = rumba

rhyme /raɪm/ *noun*

1 سەروا، پاشـل 2 هەلبەست، هۆزان، هۆنراوە، شـێعر، هۆنـە 3 ئاهـەنگ، ئـاواز، ریم، رایم ۞ 1 قافیە، پـاوند 2 شعر 3 سجع

rhymed *adjective*

1 سـەروادار، بەسـەروا، سـەروامەند، پاشـل‌دار 2 ئاهەنگین، ئاوازین ۞ 1 قافیەدار، مقفی 2 مسجع

rhyme royal *noun*

هۆنراوەی حـەوت‌دێری pentameter ئایامبیک iambic بە شێوەی *ababbcc* کە چاسێر هێنایە نێو هەلـبەستی ئینگلیـزی‌یەوە ۞ رایم رویال

rhyme scheme *noun*

ڕێکخستنی سـەرواکـان لـە کۆپلـە stanza یـان هۆنراوەیێ، سـەروابەنـدی ۞ ترتیب وقـوع قـوافی در قطعە یا شعری

rhymester *noun*

سەگەشـاعیر، کەچەهۆنـەر، مۆنـەر، مـاعیر ۞ شاعرک، شاعر بند تنبانی

rhyming *adjective*

سـەروادار، پاشـل‌دار، سـەروامەند، بەسـەروا ۞ مقفی، قافیەدار

rhyming slang *noun*

زمانی ڕەمەکی سەروادار ۞ نوعی زبان عامیانە

rhynchocephalian *adjective, noun*

adj لمۆزسەر، سەرلمۆز: سەربە یان پێوەندی بە لمۆزسـەرانـەوە Rhynchocephalia هـەیـە *n* خـشۆکێکی لمۆزسـەری (شـێوەی مارمیلکـەکـان دەدەن، tuatara ـەکـان وەک تـەنیـا ئـەندامی زیندوو دەگرێتەوە؛ بنەڕەت: لە *rhynchos* یۆنانی "لمۆز" + *kephalē* "سەر") ۞ (خزندەی) پوزەسر

rhyolite /ˈrʌɪəlʌɪt/ *noun*

(زەوی‌ناسـی) لێـشاوەبـەرد: بـەردێکی گـڕکانی پەمەیی گرانیتی (بنەڕەت: لە *Rhyolit* ئەلمانی،

لە *rhuax* یۆنانی "لیشاوی هەویرە یان تواوکە lava stream" + *lithos* "بەرد") ◌ ریولیت

rhyolitic *adjective*

لیشاوەبەردی، سەربە رایۆلایت ◌ وابستە بە ریولیت

rhythm /'rɪðəm/ *noun*

1 ریتم، ترپە، رەزم، لێدان 2 کێش، هەقدەن، رەوت 3 ڕێککەوتن، پێکەوەگونجان ◌ 1 ریتم، ضرب‌آهنگ، ضربان 2 وزن 3 توافق

rhythm and blues *noun*

ریتم ئەند بلوز ◌ ریتم اند بلوز

rhythmic /'rɪðmɪk/ *adjective*, also rhythmical /'rɪðmɪkl/

کێش‌دار، کێش‌مەند، بەڕەوت: *music with a fast, -ic beat* ◌ موزون

rhythmicality *noun*

کێش‌داریتی، کێش‌مەندیتی ◌ موزونیت

rhythmically /-kli/ *adverb*

کێش‌دارانە، بە شێوەیەکی کێش‌دار ◌ بە طور موزون

rhythm method *noun*

شێوەی نزیکی ریتمی (شێوەیێ کە لەوەناچێ ژن سکپڕ بێ) ◌ روش امیزش دورەای

rhythm section *noun*

(سازبەند) بەشی ئامێرە پیاکێشانی‌یەکان ◌ بخش سازهای ضربی

rhytidome *noun*

تەلاش، توێ‌تەلاش، توتەلاش، توێکڵی دار ◌ پوست درخت

rhyton /'rʌɪtɒn, 'rɪtɒn/ *noun, pl.* rhytons or rhyta /'rʌɪtə, 'rɪtə/

(لە یۆنانی کۆندا) دەفر یان جێی خواردنەوە بە شێوەی سەری گیانەوەر یان شاخێ کە کونێکی (بۆ خواردنەوە) لە خوارەوە بوو ◌ رایتون

RI *abbreviation* Latin Regina et Imperatrix; Rex et Imperator

(لەسەر کۆین) شاژن یان ئیمپراتۆری ژن، شا و ئیمپراتۆر ◌ ملکە و امپراتور زن، شاه و امپراتور

ria /'ri:ə/ *noun*

(زەویناسی) ڕێژگە (بنەڕەت: لە *ria* سپانیایی‌یەوە) ◌ مصب

rial /'ri:ɑ:l/ *noun*, also riyal

1 یەکەی بنەڕەتی پارەی ئێران و عومان، بەرامبەر بە سەد دینار لە ئێران و سەد baiza لە عومان 2 (زۆرتر riyal) یەکەی بنەڕەتی پارەی عەرەبستان، قەتەر و یەمەن، بەرامبەر بە سەد halala لە عەرەبستان، سەد دەرهەم لە قەتەر و سەد فلس لە یەمەن (لە *riyāl* عەرەبی، ئەویش لە *real* سپانیایی بە واتای "royal") ◌ ریال

rialto *noun, pl.* rialtos

بازاڕ، نێوەندی بازرگانی، هەروەها -market place ◌ بازار

riant /'raɪənt/ *adjective*

بەکەیف، شاد، دڵخۆش، سەرخۆش، دەم‌بەپێکەنین ◌ بشاش، خندان

riantly /'raɪəntli/ *adverb*

خۆشحالانە، دەم‌بەپێکەنینانە ◌ بە طور خندان

riata = lariat

rib /rɪb/ *noun*

1 پەراسوو، سیسی، پەرەکە، دەندەڵ، دەنک، پارخان 2 گۆشتی پەراسوو، خاسە 3 (ڕووەک) رەگی گەڵا یان باڵی مێروو 4 (بیناسازی) پەراسووە، رەگەی کەوانەیی یان تاقی، چێنی تاقی، تاق یان دەستەکی راگرتنی گومەز 5 (پارچەی چنراو) رەگەی چنراو، ڕێ یان میلی بەدەرەوە 6 (بەلەکە و هتد) پەرە 7 (چەتر) میل، تێل، سیم 8 پەراسووی عوود یان ڤیۆلین (ئەلمانی بنەڕەت) ◌ 1 دنده 2 گوشت دنده 3 رگبرگ یا بال حشره 4 (معماری) تویزه 5 (بافتنی) کشباف 6 پره 7 سیم 8 ریب

ribald /'rɪbld, US 'raɪbɔ:ld/ *adjective*

هەرزە، جلف، بلح، بێ‌شەرم، بێ‌ئابروو، چەقاوەسوو، ترۆ، دەمشر، عەیب، پیس، شپرزە: *ribald language* ◌ مستهجن، دهن‌دریده، هرزه، مبتذل

ribaldry /'rɪbldri, US 'raɪb-/ *noun, pl.* ribaldries

هەرزەیی، جلفی، بەرەڵایی، بێ‌شەرمی، بێ‌ئابڕوویی، پیسی، شپرزەیی ◌ هرزگی، ابتذال

riband /'rɪb(ə)nd/ = ribbon

ribbed /rɪbd/ *adjective*

ڕێڕێ، میل‌میل، خەت‌خەت، پەراسوویی ◌ خط‌خط، دنده‌دار

ribbing /'rɪbɪŋ/ *noun*

1 رەگەی چنین، ڕێ، میل 2 سەرخستنەسەر، شۆخی(لەگەڵ کردن) گاڵتە ◌ 1 کشباف 2 شوخی

ribbon /'rɪbən/ *noun*

1 بەنۆکە، باریکە، زیوار، شریت 2 شڕۆڵ، شڕە، فەتار، دافەتراو، کۆنە 3 نیشانی شانازی 4 (ribbons) هەوسار، دەستەجڵەو، رەشمە، لەغاو ◌ 1 نوار، روبان 2 ژنده 3 مدال افتخار 4 (در جمع) عنان، افسار

ribbon development *noun*

پەرەسەندنی باریکەیی یا بەنۆکەیی، پەرەسەندن لەپاڵ ڕێگای شارەوە ◌ توسعەی نواری

ribbonfish *noun, pl.* same or ribbonfishes

باریکەماسی، ماسی‌یەبەنۆکە، خێزان (Trachipteridae) ◌ نوعی ماهی

ribbon snake *noun*

مارەبەنۆکەیی: هەریەک لە دوو ماری کەڵزی گورەوی‌ئاسای کلک‌درێژ، هی ڕۆژهەڵات و ناوەندی ئەمریکا (باکووری) | *Thamnophis* [*T. sauritus* یان *proximus* ◌ مار نواری

ribbon worm *noun*, also nemertean
کرمـــی بەنۆکـــەیی (زۆرتـــر ئـــاوی [ألـــق Nemertea]) ◇ کرم نواری

ribby *adjective*
ڕیڕی، میل‌میل ◇ راه‌راه

rib-cage /ˈrɪbkeɪdʒ/ *noun*, also ribcage
دەفـەی سـنگ، قەفەسـەی سـنگ، قەفـەزە، پەراسووبەند ◇ قفسه‌ی سینه

riboflavin /ˌraɪbəˈfleɪvɪn/ *noun*, also vitamin B2
رایبۆفلاڤین، ریبۆفلاڤین $C_{17}H_{20}N_4O_6$ (ڤیتامین B_2 گۆشـت، ماسـی، شـیر، سـەوزە و هتـد) ◇ ریبوفلاوین

ribgrass = ribwort

rib-knit *adjective*, *noun*
adj (کراس یا کوتاڵیکی چنراو) نەخـش‌ڕیڕی، نەخش‌میل‌میل، نەخش‌پەراسـوویی *n* (هـەروەها ribbed-knit) کراسـێ بـە نـەخـشێکی واوە ◇ (پیراهن یا پارچه) با طرح راه‌راه

riblet *noun*
کۆتایی پەراسووی مەڕ ◇ ریبلت

ribonuclease *noun*, also RNase or RNAase
ریبۆنیوکلیۆتاز: هەوێنەیێ کە تـاوی هایـدرۆلیزی RNA دەدا ◇ ریبونیوکلئاز

ribonucleic acid /ˌrʌɪbə(ʊ)njuːˈkleɪk, US -ˈkliːɪk/ = RNA

ribonucleoprotein *noun*, *abbreviation* RNP
ریبۆنیوکلیـۆپرۆتین: ماکـێ کـە لـە RNA و پـرۆتین پێکهـاتووە، ریبۆنیوکلیۆپرۆتینـێ ئارنێن‌نەی تیایە ◇ ریبونیوکلئوپروتئین

ribonucleoside *noun*
ریبۆنیوکلیۆسـید، ریبۆنیوکلیۆزیـد: nucleoside ێ کە ریبۆزی تیایە ◇ ریبونیوکلئوسید

ribonucleotide *noun*
ریبۆنیوکلیۆتایـد: nucleotide ێ کـە ریـبۆزی تیایـە و وەک پێکهێنـەرێکـی RNA وایـە ◇ ریبونیوکلئوتید

ribose /ˈrʌɪbəʊz, -s/ *noun*
(کیمیـا) ریبـۆز: شـەکـرێ کـە پێکهێنـەری nucleoside ـەکـان (وەک adenosine و guanosine، ب.ت. لـە RNA دا) و چـەنـدین هەوێنە و ڤیتامینە $[C_5H_{10}O_5]$ ◇ ریبوس

ribosomal *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە رایبۆسـۆمەوە هەیـە ◇ وابسته به ریبوزوم یا ریبوسوم

ribosomal DNA *noun*, also rDNA
ژێنـە خاوکـەرەکـانی RNA ریبـۆزۆمێکن کـە زۆرتر لە زیندەوەرە باڵاکان‌دا بە شێوەی خێزانی فرەژێنی دەدۆزرێنەوە ◇ آرانای ریبوزومی

ribosomal RNA *noun*, also rRNA
RNA یێ کـە تـوخمێکی پێکهاتـەیی بنـەڕەتی ریبۆزۆمەکانە، جـۆرێ RNA کە بە درێژایی و زەبەندی‌یەکەی دیاری دەکرێ و لە پێکهێنانی پرۆتێن‌دا وەک پێکهێنەرێکی ریبۆزۆمەکان کار دەکا ◇ آرانای ریبوزومی

ribosome /ˈrʌɪbə(ʊ)səʊm/ *noun*
(زینـدەکیمیـا) پارچۆلکـەی وردی RNA و پـرۆتێن کـە لـە نێـو خانـەکـان‌دا دۆزراوەتـەوە، بـەشـداری پێکهێنـانی پـرۆتێن و polypeptide ـەکـان دەکـا (لـە ribonucleic acid + -some2 پێکهاتووە) ◇ ریبوزوم، ریبوسوم

ribozymal *adjective*
سـەربە یان پێوەندی بە ریبۆزایمەوە هەیە ◇ وابسته به ریبوزیم

ribozyme /ˈrʌɪbə(ʊ)zʌɪm/ *noun*
(زیندەکیمیا) گەردیکی RNA کە دەتوانێ وەک هەوێنەیێ کار بکا (تێکەڵەی ribonucleic acid + enzyme) ◇ ریبوزیم

rib-tickler *noun*
گاڵتە، شۆخی ◇ مطایبه

rib-tickling *adjective*
گاڵتەجاڕ، پێکەنیناوی، پێکەنینی ◇ مضحک

ribwort /ˈrɪbwɜːt/ *noun*, also ribgrass
(ڕووەکناسـی) کیلانـەگیـا؟، گەڵارکێـشەی سـەرنێزەیی: جـۆرێ گەڵارکێشە گەڵارەگاوی (یان گەڵارەگـەرەگ) قیت و گوڵخڕ [*Plantago lanceolata*] ◇ بارهنگ سرنیزه‌ای

Ricardian /rɪˈkɑːdiən/ *adjective*, *noun*
adj سـەربە سـەردەمی هەریـەک لـە پادشـاکانی ئینگلتـەرە، ریچـاردی یـەک، دوو و سـێ *n* هاوچەرخ یـان لایـەنگری ریچـاردی سـێیەم ◇ ریکاردی

rice /raɪs/ *noun*
1 (ڕووەک) برنج، پشکێک، چەڵتووک، مەرەزە [*Oryza sativa* و جۆرەکانی تر] 2 دانی ئەو ڕووەکە ◇ 1 گیاه برنج 2 دانه‌ی برنج

rice-field /raɪs fiːld/ *noun*
مەرەزە، چەڵتووک‌جاڕ، جاڕەبرنج، برنج(ە)جاڕ، برنجان ◇ شالی‌زار

rice-milk /raɪs mɪlk/ *noun*
شیر و برنج ◇ شیر و برنج

rice pudding *noun*
پودینگی برنج ◇ پودینگ برنج

rice-straw *noun*
بەڵم، چەڵتووک، کابرنج ◇ رایس استرو

rich /rɪtʃ/ *adjective*
1 دەوڵەمەند، سامان‌دار، زەنگین، دارا 2 جوان، گرانبایی، گران، دەوڵەمەندانە 3 (چێشت) قەڵەو، چـەور 4 بـەپیت، بەمایـە، مایـەدار، پرمایـە، دەوڵەمەند، بەبەرهەم، بەبرشت، زۆربڕ، زەنوێر، مایەدار، پڕ لە، دارماڵ لە 5 دەوڵـەمەند، بـەربڵاو،

بەرین (وەک زمان) ۞ 1 ثروتمند 2 لوکس، اشرافی 3 (غذا) مقوی، مغذی 4 پربار، غنی، لبریز از 5 وسیع

riches /ˈrɪtʃɪz/ *noun, pl.*
سامان، دارایی، ماڵ، دەوڵەمەندی، سەرچاوەکان، پرمایەیی، مایەداری، بەبرشتی ۞ ثروت، منابع، دارایی، غنا

richly /ˈrɪtʃli/ *adverb*
بە تەواوەتی، بە لێشاو، بە لۆدە ۞ کاملاً، بە وفور

richness /ˈrɪtʃnəs/ *noun*
مایەداری، پرمایەیی، بەبرشتی، زۆربری، بەپیتی، دەوڵەمەندی ۞ غنا، باروری، پرباری، ثروتمندی

Richter scale /ˈrɪktə skeɪl, US ˈrɪktər/ *noun*
(زەویناسی) پێوەری ریکتێر یان ریختێر (لە ناوی زەویناسی ئەمریکایی Charles F. Richter) ۞ مقیاس ریشتر

ricin /ˈraɪsɪn/ *noun*
رایسین، ریسین: مەتریاڵێکی زۆر ژاراوی کە لە دەنکی گیای رۆنەگەرچەک دەگیرێ، پرۆتینێکی ژاراوی نێو castor bean ۞ ریسین

rick[1] /rɪk/ *noun*
گزرە، تایە، گیشە، گرشە ۞ تودەی علوفەی خشک

rick[2] /rɪk/ *noun*
(سووکە) وەرگەڕاوی، ئێشپێگەیشتن، رەگبەرەگبوون، ب.ت. پشت یان مل ۞ رگبەرگشدگی

rickets /ˈrɪkɪts/ *noun*
(وەک تاک یان کۆ) شلکی، ئێسکەنەرمە، راشی‌تیزم، ئێسکنەرمی (منداڵان، لە ئەنجامی کەمی ڤیتامین دییەوە، ب.ت. دەبێتە هۆی چەوێلی پا) ۞ راشی‌تیسم

rickettsia /rɪˈketsɪə/ *noun, rickettsiae* /-iiː/ or rickettsias
هەریەک لەو کۆمەڵە بەکتریا یەکجار وردانەی کە دەبنە هۆی رەشەگرانەتا typhus و لەرزوتا [توخم Rickettsia] (بنەڕەت: لە ناوی پاتۆلۆژیستی ئەمریکایی Howard Taylor Ricketts) ۞ ریکتسیا

rickettsial *adjective*
سەربە rickettsia، پێوەندی بە ریکێتساوە هەیە ۞ وابستە بە rickettsia

rickety /ˈrɪkəti/ *adjective*
1 تووشبوو بە نەخۆشی ئێسکنەرمی، شلک 2 لاواز، کز، بێگیان، بێهێز، سست، رووخەک، قرچۆک، فشەڵۆک، لەرزۆک، لەق، رزیو، دافەتاو، داقەتاو، پوواو ۞ 1 مبتلا بە راشی‌تیسم 2 ضعیف، فکسنی

rickey *noun, pl.* rickeys
خواردنەوەیێ کە ئارەق، ب.ت. جین، لەگەڵ ئاوی لیمۆ یا لیمۆترش و سەهۆڵی تیایە ۞ ریکی

rickshaw /ˈrɪkʃɔː/ *noun*
ریکشۆ، ریکشا (جۆرێ کالیسکە لە هیندوستان یان رۆژهەڵاتی دوور بەکاردێت و کەسێ یان زیاتر رایدەکێشێ) ۞ ریکشا

ricochet /ˈrɪkəʃeɪ, US -ʃet/ *noun*
بازرە، کەوانە، هەڵبەزینەوە، بازرەقە ۞ کمانە

ricotta /rɪˈkɒtə/ *noun*
جۆرێ پەنیری سپی نەرمی بێخوێی ئیتالیایی ۞ ریکوتا

rictal *adjective*
سەربە rictus، پێوەندی بە ریکتێسەوە هەیە ۞ وابستە بە rictus

rictus /ˈrɪktəs/ *noun*
کونی دەم، قەڵەشتی دەم ۞ گشادی دهان

rid /rɪd/ = past and past participle of rid

ridable /ˈraɪdəbl/ *adjective*
بۆ سواربوون دەبێ، شیاوی سواربوون، سواری ۞ قابل سواری

riddance /ˈrɪdns/ *noun*, good riddance
رزگاری، ئازادی، دەربازبوون، قورتالی، رزگارکردن، لەکۆڵکردنەوە، ئازادکردن، رەهاکردن ۞ رهایی، رهاسازی

ridden /ˈrɪdn/ = past participle of ride

riddle[1] /ˈrɪdl/ *noun*
1 مەتەڵ، مەسیلە، پەردەک، مامک، ئاپک، mystery، conundrum، enigma 2 راز، نهێنی ۞ 1 معما 2 راز

riddle[2] /ˈrɪdl/ *noun*
بێژنگ، سەرەن، قەلبیر، کاکێز، ویچن، ویچنە ۞ سرند، غربال

riddled *adjective*
پر لە، دارماڵ لە، سەرریژ لە، پر، تژی، دارماڵ، لێوەدراو بە، تێوەدراو بە ۞ مملو از، پر، آلودە بە

riddling *adjective*
پرنهێنی، رازمەند، رەمزاوی، لەتێگەیشتن‌نەهاتوو، مەتەڵاوی، تەماوی، لێڵ، تەژمە، ئاڵۆز، سەخت ۞ مرموز، پیچیدە، مبهم

riddlingly *adverb*
پرنهێنی‌یانە، رازمەندانە، بە شێوەیێکی رەمزاوی ۞ بە طور مرموز

ride /raɪd/ *noun*
1 سواری، گەڕان بە سواری 2 ئەسپەرێ، رێگای ئەسپ یان چارەوێ 3 ماشێن ۞ 1 سواری، گردش سوارە 2 راه اسب‌رو 3 وسیلەی نقلیە

rider /ˈraɪdə(r)/ *noun*
1 سوار، سواربوو، ئەسپسوار: a motorcycle 2 پاشکۆ، سەرخستە، برگەی dispatch rider سەرخستە 3 روونکردنەوە، تێشکخستنەسەر، لێکدانەوە ۞ 1 راکب، سوار، اسب‌سوار 2 الحاقیە 3 توضیح

riderless *adjective*

بێ‌سوار ۞ بدون سوار

ridership *noun*
سوارەکان، دەستەی سواران، ڕێبوارەکان ۞ مسافران

ridge /rɪdʒ/ *noun*
1 تەپ، تەپۆلکە، پشتە، گورگەپشت، بەند، زورگ، تیغەشان، بەندەلەبەند، چاڵی‌وچۆلی، بەرزی‌ونزمی 2 (خانوو) خەرپشت، خەرپشتە، کووڕایی، تیژایی، سەرپشت، تیغە، تیغەشان، یاڵ، نووک، نووچکە، پۆپە، لوتکە، لێوار 3 زنجیرە، ڕیزە، لێزگە (کێو) 4 (مووچە یان مەزرا) کەوشەن، بەستە، بەستێن، باوەڕ، سەرحەد ۞ 1 پشته، برجستگی 2 (شیروانی) خرپشته، تیزه، نوک، لبه 3 رشته (کوه) 4 (مزرعه) مرز

ridgeback = short for Rhodesian ridgeback

ridged /rɪdʒd/ *adjective*
1 بەچاڵ‌وچۆل، گورگەپشت 2 کەوشەن‌دار، بەستەدار 3 چاڵ‌چاڵ، شوێن‌شوێن، کووزکووز، دێراودێراو ۞ 1 برجسته 2 مرزدار 3 دارای شیار

ridge piece *noun*, also ridge tree
کاریتە، نیرگە (کە دەستەکی بەسەردا رایەڵ دەکرێ) ۞ شاه‌تیر

ridge pole *noun*
1 کاریتە، نیرگە 2 دەستەکی ئاسۆیی کاوڵی درێژ ۞ 1 شاه‌تیر 2 ریدج‌پول

ridge tent *noun*
چادری گورگەپشت، کاوڵەی خەرپشتی ۞ ریدج تنت

ridge tile *noun*
کاشی‌یەکوورە (بۆ دروست‌کردنی کووڕەبان) ۞ ریدج تایل

ridge way *noun*, also ridgeway
ڕێگای بەدرێژایی زنجیرەچیا ۞ ریدج وِی

ridgy /'rɪdʒɪ/ *adjective* (ridgier, ridgiest)
1 کووزکووز 2 دەرپەڕیو، گورگەپشتە، کووڕ ۞ 1 مرزدار 2 برآمده

ridicule /'rɪdɪkju:l/ *noun*
گاڵتە، تیز، تیتاڵی، شۆخی(پێ‌کردن)، mockery: *She is an object of ridicule in the tabloid newspapers* ۞ تمسخر، ریشخند

ridiculous /rɪ'dɪkjələs/ *adjective*
گاڵتەجاڕ، پێکەنیناوی، پەند، گەوجانە، کەرانە، هیچەکە، absurd، preposterous، laughable ۞ مضحک، مسخره، احمقانه، مهمل

ridiculously /rɪ'dɪkjələslɪ/ *adverb*
گاڵتەجارانە، بە شێوەیەکی پێکەنیناوی ۞ بە طور مضحک

ridiculousness /rɪ'dɪkjələsnəs/ *noun*
گاڵتەجاری، پێکەنیناوی‌بوون ۞ مضحک بودن، مسخرگی

riding[1] /'raɪdɪŋ/ *noun*
1 ئەسپ‌سواری، سوارکاری: *I'm taking riding lessons* 2 ڕێگای ئەسپ‌سواری ◊ *riding boots* ۞ 1 سوارکاری 2 راه اسب‌سواری

riding[2] /'raɪdɪŋ/ *noun*
1 (ئینگلتەرە) یەکێ لە سێ کەرتی بەڕێوەبەرایەتی Yorkshire 2 (لە کەنەدا) مەڵبەندی هەڵبژاردن ۞ 1 ریدینگ 2 (در کانادا) حوزه‌ی انتخابی

riding breeches *noun, pl.*
شەڵواری ئەسپ‌سواری، دەمەرقوپان ۞ شلوار سوارکاری

riding crop = crop

riding habit *noun*
بەرگ یان جلی ئەسپ‌سواری ژنانە ۞ جامه‌ی سوارکاری زنانه

riding light *noun*
چرای کەشتی لە لەنگەر ۞ چراغ احتیاط

riding school *noun*
فێرگەی ئەسپ‌سواری ۞ مدرسه‌ی سوارکاری

ridley *noun, pl.* ridleys
جۆرێ ڕەقە یان کیسەڵی ئاوی چکۆلانەی دەریا گەرمەکان [*Lepidochelys kempi* و *L. olivacea*] ۞ نوعی لاک‌پشت آبی

riel /'ri:əl/ *noun*
یەکەی بنەڕەتی پارەی Cambodia، بەرامبەر بە سەد sen ۞ ریل

Riemannian geometry *noun*
ئەندازەی نائۆقلیدۆسی non-Euclidean geometry (بنەڕەت: لە ناوی ڕیازی‌زانی ئەڵمانی Georg Friedrich Bernhard *Riemann* (1826-1866) ۞ هندسه‌ی غیراقلیدوسی

Riesling /'ri:zlɪŋ, US 'ri:s-/ *adjective*
1 جۆرێ ترێ مەی، ب.ت. لە ئەڵمانیا و ئەوستریا 2 جۆرێ مەی تاڵی سپی لەو ترێیە ۞ ریزلینگ

rifampicin /rɪ'fampɪsɪn/ *noun*, also rifampin
ریفامپیسین (ئەنتی‌بیوتیکی بەکتریایی بۆ چارەسەری گوڵی leprosy و دەردەباریکە tuberculosis) ۞ ریفامپین

rife /raɪf/ *adjective*
1 باو، باوەسەندوو، بەرمێن، بەبرەو، بڵاوەبوو، ئاسایی، widespread 2 پڕ، تژی، زۆر، گەلێ (rifely *adv*) ۞ 1 شایع، معمول 2 مملو، وافر

rifeness *noun*
باوبوون، باوەسەندوویی، بەبرەوی، پڕی، زۆری ۞ شیوع، وفور

riff /rɪf/ *noun*
ڕیف (ـ لە موسیقای گەلی‌دا، زنجیرەنۆتی دووبارەوەبوو) ۞ ریف

riffle /'rɪfl/ *noun*
تەنکایی، تەسکایی (هی ڕووباری) ۞ جای کم

عمق رودخانه

riff-raff /ˈrɪf ræf/ *noun*
لاتولووت، قەلەوقوتە، گەدەوگودە، بەرەڵاوهەرەڵا: *We don't want to let all the riff-raff in* ⟡ اراذل و اوباش

rifle /ˈraɪfl/ *noun*
1 تفەنگ 2 (rifles) یەکینە یان دەستەی تفەنگبەدەس، دەستەی تفەنگدار (ئەڵمانی بنەڕەت) ⟡ 1 تفنگ 2 (در جمع) یکان تفنگ‌دار

rifleman /ˈraɪflmən/ *noun, pl.* riflemen
تفەنگبەدەس، تفەنگچی، تفەنگدار ⟡ تفنگ‌دار

rifle-pit /ˈraɪfl pɪt/ *noun*
مەتەریز، خەڵ، سەنگەر، چەپەر ⟡ سنگر

rifle-range /ˈraɪfl reɪndʒ/ *noun*
1 مەیدانی تیرخستن، شوێنی تیرخستن، تیرگە: *The army used the land as a training area and rifle range* 2 تیراوێژ، تیربڕ، هەتەر، بڕ، ماوەبڕ: *They advanced to within rifle range* ⟡ 1 میدان تیر 2 تیررس

rifle-shot /ˈraɪfl ʃɒt/ *noun*
تیراوێژ، تیربڕ، هەتەر، بڕ، ماوەبڕ ⟡ تیررس

rifling *noun*
(لوولەی تفەنگ)خان، شوێن، کەنەک، پێچ ⟡ خان

rift /rɪft/ *noun*
1 درز، قەڵەش، قلیش، جۆم، کەلێن، کەندەلان، کەنەلان، کەلەبەر، fissure، crevasse، cleft، 2 fault ناکۆکی، (نێوان)ناخۆشی، دووبەرەکایەتی، کێشە، شەڕ، جوڕڕە، division، breach، estrangement: *The rift within the party deepened* 3 مایەی کێشە یان دووبەرەکایەتی: *Economic rivalry was a rift between the two nations* ⟡ 1 شکاف 2 اختلاف 3 موجب اختلاف

rifted *adjective*
درزاوی، قلیشاوی، قەڵەشقەڵەش، کەلێناوی، قەڵەشاوی ⟡ شکاف‌دار

rift valley *noun*
(زەویناسی) دۆڵ یان شیوی نشستە، نشستەدەرە، نشستاڵ، graben (= دەرە یان دۆڵێکی درێژ (و بنتەخت و لا هاوتەریب parallel orientation) کە بەهۆی نشستی subsidence بەشێکی توێکڵی زەوی لە نێوان دوو قلیشت یان کۆمەڵە قەڵەشتی پێکهاتووە) ⟡ درەی شکافی، کافت‌درە

Rift Valley fever *noun*
تای نشستەدەرە: جۆرێ نەخۆشی پەتای epizootic توندی ئاژەڵ و پاتاڵی ماڵی domestic animals (بە ڕێگای مێشوولەوە)، زۆرتر هی ڕۆژهەڵات و باشووری ئەفریکا و بەهۆی ڤایرۆسێکی ئارنێنەی RNA تاکتاڵی یان تاکریشاڵی single-stranded (جۆر *Rift valley fever virus* لە توخمی *Phlebovirus* خێزانی *Bunyaviridae*) تووش دەبێ و نیشانەکانی بریتین لە: تا، لەبارچوون، مەرگی ساوایان، جاروبار بۆ مرۆڤ ڕادەگوێزرێ و تایێکی سووکتری وای لەو شێوەیە ⟡ تب درەی شکافی یا کافت‌درە

rig[1] /rɪg/ *noun*
1 (شێوەی دانانی (دابەستن) بادەوە و دارالاکانی کەشتی، تەنافبەندان 2 (هەڵکەندن) دەکەل، سەکۆی هەڵکەندن، کەلووی نەوت، ڕیگ 3 (شێوازی) جلوبەرگ 4 کەلوپەل، شتومەک ⟡ 1 بادبان‌ها و دکل‌های کشتی 2 دکل 3 (سبک) لباس 4 اسباب، تجهیزات

rig[2] /rɪg/ *noun*
فێڵ، تەڵەکە، دەسبڕی، گوێبڕی ⟡ حقه، شیادی

rigadoon /ˌrɪgəˈduːn/ *noun*
ریگادوون (= جۆرێ هەڵپەڕکێ کرژی دووکەسە، هی ناوچەی پروڤێنسایی Provençal) ⟡ ریگادون

rigatoni /ˌrɪgəˈtəʊni/ *noun, pl.*
(ئیتالیایی) هەریشتەی لوولی کورت ⟡ ریگاتونی

rigescent *adjective*
ڕەقەوەبوو، سەختەوەبوو، تونددەوەبوو ⟡ سفت‌شونده

rigged *adjective*
1 دەسکاریکراو، فرتوفێڵتیاکراو، گزەتیاکراو 2 (کەشتی) ساز، تەیار، ئامادە ⟡ 1 تقلبی 2 مجهز

rigger *noun*
1 بادەوەدابەست 2 کەسێ کە لەسەر دەکەل کار دەکا، وەستای سەکۆی هەڵکەندن، وەستای داربەست، گرانکێش و... ⟡ 1 ریجر 2 متصدی دکل، چوب‌بست، جراثقیل و...

rigging /ˈrɪgɪŋ/ *noun*
1 کەلوپەل، شتومەک 2 تەناف یان گوریسی بادەوە و دارالای کەشتی ⟡ 1 لوازم، تجهیزات 2 طناب‌های بادبان و دکل

right /raɪt/ *adjective, adverb, noun*
1 *adj* ڕاست، دروست 2 ڕاست (لە بەرامبەر چەپدا) 3 گونجاو، شیاو، ورد، دروست 4 ڕاست، وەستاو، نەوەد پلە 5 (پارچە) بەر، ڕوو 6 تەواو، سەرپاک، ڕەبەق 7 حەقبەدەس، بەرحەق *adv* 1 بۆ ڕاست، بۆ لای ڕاست، دروست، بە وردی 2 بە تەواوەتی 3 دەسبەجێ، لەڕێوە، کوتومت *n* 1 لای ڕاست، ڕاست 2 ماف، حەق، ڕاستێتی، ڕاستبوون، ڕەوایێتی 3 باڵی ڕاست، باسک یان قۆڵی ڕاست 4 کاری دروست 5 لێدان بە دەستی ڕاست، مشتی ڕاست 6 (زۆرتر the Right) کۆمەڵ یان پارتییێکی ڕامیاری لایەنگری بیروبۆچوونی کۆنەپارێزانە 7 (rights) مافەکان ⟡ 1 *adj* درست، صحیح 2

راست 3 مناسب، دقیق 4 قائمه 5 (پارچه) رو 6 کامل 7 ذیحق *adv* 1 به طرف یا سمت راست، دقیقاً 2 کاملاً 3 فوری *n* 1 طرف راست 2 حق، حقانیت 3 جناح راست 4 عمل صحیح 5 ضربەی راست 6 رایت، جناح راست 7 (در جمع) حقوق

right-about turn *noun*
وەرسووڕان، وەرچەرخان، وەرگەڕان ◇ عقب‌گرد

right angle *noun*
گۆشەی راست، گۆشەی پڕ ◇ زاویەی قائمه

right-angled /ˈraɪt aŋgld/ *adjective*
1 گۆشەراست، گۆشەپڕ 2 پێچی تەواوچەماو یان تەواوشکاو ◇ 1 قائم‌الزاویه 2 پیچ 90 درجه

right bank *noun*
کەنار یان گوێئاوی لای راستی رووبار ◇ ساحل سمت راست

right brain *noun*
مێشکی (لای) راست ◇ مغز (طرف) راست

righteous /ˈraɪtʃəs/ *adjective*
1 دروست، راست، دروستکار، چاکەکار، پارێزگار، حەقانی، لەخوداترس، بەحەق، دادپەروەرانە، بەئابڕووانە، ژیرانە، ماقوولانە 2 ماقوول، بەجێ، بەڕێ‌وجێ: *a -teous decision* ◇ 1 درست، صالح، متقی، منصفانه 2 موجه

righteously /ˈraɪtʃəsli/ *adverb*
به شێوەیەکی دادپەروەرانە ◇ به طور عادلانه

righteousness /ˈraɪtʃəsnəs/ *noun*
1 راستی، دروستی 2 داد، دادپەروەری 3 پارێزگاری، لەخواترسی ◇ 1 راستی 2 عدالت 3 تقوا

rightful /ˈraɪtfl/ *adjective*
بەرحەق، حەقپێبوو، حەقدار، حەقی پێیە، حەقبەدەس، قانوونی، بەجێ، بەڕێ‌وجێ، گونجاو، دادپەروەرانە، راست، دروست: *The stolen car was returned to its -ful owner* ◇ ذیحق، محق، صحیح، قانونی، منصفانه

rightfully /-fəli/ *adverb*
بە شێوەیەکی قانوونی، بە شێوەیەکی دادپەروەرانە ◇ به طور قانونی

rightfulness *noun*
بەرحەقبوون، حەقبەدەستی، حەقداری ◇ ذیحق بودن

right-hand /ˈraɪt hænd/ *adjective, noun*
adj 1 راست، دروست 2 سەربە دەستی راست، بۆ لای راست *n* 1 دەستی راست 2 لای راست 3 راستسوور، بۆ لای راستەوە توند دەبێ ◇ *adj* 1 راست 2 وابسته به دست راست، به سمت راست 3 راست‌گرد *n* 1 دست راست 2 طرف راست

right-hand drive *adjective*
(ماشێن) راستفەرمان، فەرمانڕاست ◇ راست‌فرمان

right-handed /ˌraɪt ˈhændɪd/ *adjective*
1 راستدەست، راستە: *a right-handed batter* 2 (جەر یان پێچ) بۆ لای راست وەرسووڕاو، بۆ لای راست بادراو یان توندبوو، راستەسوور، راستگەرد: *a right-handed screw* 3 (لێدان) راست، دەسەڕاستە، بە دەستی راست، راستە 4 (زیندەناسی) هەڵکەوتوو لە لای راست، راستە ◇ 1 راست‌دست 2 (پیچ) راست‌گرد 3 (ضربه) راست 4 واقع در طرف راست

right-hander /ˌraɪt ˈhændə(r)/ *noun*
1 راستدەس، راسدەس 2 لێدانی بە دەستی راست ◇ 1 شخص دست‌راست 2 ضربەی دست راستی

right-hand man *noun*
(خوازە) دەستی راست، کۆڵەکەی ماڵ، پشتیوانی قورس و قایم ◇ دست راست

right-handedness *noun*
راستدەستبوون، راستەبوون ◇ راست‌دست بودن

right-ho = righto

Right Honourable *adjective*
جەنابی بەڕێز ◇ عالی‌جناب

rightism /ˈraɪtɪzəm/ *noun*
راستگەری، راسگیری، راستڕەوی، راستڕۆیی، راستباوەڕی، راستخوازی، کۆنەپارێزی، بیروبۆچوونی رامیاری یان رامیاری و سیاسەتەکانی راستڕۆکان، لایەنگری لە ڕیبازی راستڕەوەکان ◇ راست‌گرایی

rightist /ˈraɪtɪst/ *noun, adjective*
n راستگەر، راسگیر، راستگیر، راستباوەڕ، راستڕەو، راستڕۆ، کۆنەپارێز، راستخواز *adj* راستیگەرییانە، سەربە راستیگەری، سەربە باڵی راست ◇ *n* راست‌گرا *adj* راست‌گرایانه

rightly /ˈraɪtli/ *adverb*
بە دروستی، بە راستی، بەجێ، بەرحەق ◇ به درستی، بحق

right-minded /ˌraɪt ˈmaɪndɪd/ *adjective*
بەجێ، ژیرانە، راستبیرکەرەوە، بۆچوونڕاست، ژیر، تێگەیشتوو: *a right-minded citizen* ◇ معقول، فهیم

right-mindedness *noun*
بەجێبوون، ژیرانەبوون، تێگەیشتوویی ◇ معقولی، فهیم بودن

rightness /ˈraɪtnəs/ *noun*
راستی، دروستی، رەواییتی، راستبوون، حەق، بەرحەقی، بەرحەق بوون، دروستبوون: *the rightness of his decision* ◇ صحت، حقانیت

righto /ˈraɪtəʊ, US -oʊ/ *interjection*, also righty-ho
(نافەرمی) باشە! بەچاوان! ئەرێ! بەڵێ! ئم! ◇ آره! باشه!

right of abode *noun*
مافی مانەوە یان نیشتەجێبوون ◇ حق اقامت

right of asylum *noun*

مافی پەنابەریتی ۞ حق پناهندگی

right of appeal *noun*

مافی پیاچوونەوە ۞ حق استیناف

right-of-centre *adjective*

(سیاسی) بۆ لای راستەوەچوو، بۆ لای راستەوەداشکاو ۞ دارای گرایش به راست

right of publication *noun*

مافی بلاوکردنەوە، مافی وەشان ۞ حق انتشار

right of search *noun*

مافی گەران یان پشکنین ۞ حق تفتیش

right of translation *noun*

مافی وەرگێران ۞ حق ترجمه

right of way *noun*

1 مافی پێشکەوتن 2 رێگای پەرینەوە 3 مافی تێپەرین یان پیاروێشتن (بە زەوی‌وزاری کەسێکی‌تردا) ۞ 1 حق تقدم 2 راه عبور 3 حق عبور

right-oh = righto

right-on *adjective*

ئاگادار، بەخەبەر، خەبەردار ۞ در جریان

Right Reverend *adjective*

جەنابی بەرێز ۞ عالی‌جناب

rights issue *noun*

مافی لەپێشبوون یان پێشنیاز(کردن)ی کرینی بەشە تازەکانی کۆمپانیایێ ۞ حق پیشنهاد خرید سهام شرکت

right-thinking *adjective*

تێگەیشتوو، راستبیرکەرەوە، ژیر ۞ فهیم، درست‌اندیش

right to life = pro-life

right triangle *noun*

سێ‌گۆشەی گۆشەراست ۞ مثلث قائم‌الزاویه

right whale *noun*

جۆرێ نەهەنگی baleen ی سەرزل، هی باکووران [*Balaena glacialis*] و جۆرەکانی تر] ۞ نوعی وال

rightward /'raɪtwəd, US -wərd/ *adjective, adverb*

بۆ راست، بۆ لای راست ۞ به سمت راست

rightwards /'raɪtwədz, US -wərdz/ = rightward

right wing *noun*

باڵ یا قۆڵی راست، باسکی راست ۞ جناح راست

right-wing *adjective*

راستگەرییانە، راسگیری، راستباوەرییانە، راسترەو، راستخواز: *right-wing policies* ۞ راست‌گرایانه، راست‌گرا

right-winger *noun*

راستباوەر، راسگیر، راستگەر، راسترەو، راستخواز، ئەندامی باڵی راست: *She is a prominent Tory right-winger* ۞ راست‌گرا

righty *noun, pl.* righties

1 مرۆی دەس‌راست، راستە 2 کەسێکی راسترەو یا راستخواز ۞ 1 آدم راست دست 2 آدم راست‌گرا

righty-ho = righto

rigid /'rɪdʒɪd/ *adjective, noun*

1 *adj* سەخت، رەق، رەختە، مەرت، دانەهاتوو، نەچەمیو، سرک: *a rigid support for the tent* 2 (میکانیک) سەخت، رەق 3 پتەو، تۆکمە، جێگیر، بەرشت، توند، توندگر، سەختگر، سەختگیر، پێبەندی داب‌ودەستوور، وشک، سەخت: *The curriculum was too narrow and too rigid* ◊ *rigid attitudes* n ماشێنی باری نامەنجەڵی یان ناجومگەدار ۞ 1 *adj* سفت، محکم 2 (مکانیک) صلب 3 استوار، جدی، مقرراتی، انعطاف‌ناپذیر n ریجید

rigidity /rɪ'dʒɪdəti/ *noun,* also rigidness

1 سەختی، رەقی، رەختەیی، دانەهاتوویی، نەچەمیوی، سرکی: *the rigidity of the metal* 2 *bar* (میکانیک) رەقی، سەختی 3 سەختگری، توندگری، توندی، پێبەندبوون بە داب‌ودەستوور، وشکی، سەختی ۞ 1 سفتی 2 (مکانیک) صلابت 3 مقرراتی بودن، انعطاف‌ناپذیری

rigidly /'rɪdʒɪdli/ *adverb*

بە سەختی، پتەوانە، رەختانە، بە شێوەیەکی جێگیر، جێگیرانە: *The speed limit must be rigidly enforced* ۞ به سختی، به طور ثابت

rigmarole /'rɪgmərəʊl, US -roʊl/ *noun,* also rigamarole

1 دیدی‌وبۆدی، داب‌ودەستوور، تروتەویل، ژاژوفەر 2 هیچ، ترەهات، قۆریات، هەلیت‌وپلیت، هاتەران‌وپاتەران ۞ 1 تشریفات 2 لاطائلات

rigor[1] = rigour

rigor[2] /'rɪgɔː, 'raɪgɔː, -gə/ *noun*

1 لەرز (بەرلە تا) 2 - rigor mortis ۞ لرز

rigorism /'rɪgərɪzəm/ *noun*

بەندوبەست یا سەخت و توندی لە دیندا، دین‌گرژی ۞ ریگوریسم

rigorist /'rɪgərɪst/ *noun, adjective*

n بەبەندوبەست یا سەخت و توند لە دیندا، دین‌گرژ *adj* دین‌گرژییانە، دین‌گرژانە ۞ *n* ریگوریست *adj* ریگوریستی

rigor morits /ˌrɪgə 'mɔːtɪs, US ˌrɪgər 'mɔːrtɪs/ *noun*

لەش رەق‌بوون (پاش مردن) ۞ جمود موت یا نعشی

rigorous /'rɪgərəs/ *adjective*

1 بە وردی، پەروەردەکاری، وردانە، دووروودرێژ، چروپر، تێروتەسەل، ورد، پوخت، بەسەرنج، گشت‌لایەنە، هەمەلایەنە، بەرشت، توند، وشک، رەق‌وتەق، سەخت، توندگر، سەختگر 2 (هەوا) سەخت، ناخۆش، چەتوون، ئاسێ ۞ 1

موشکافانه، جدی، دقیق، همه‌جانبه، شدید 2 طاقت‌فرسا

rigorous analysis *noun*
شی‌کردنەوەی ورد یان پرووردەکاری، شیکاری چڕوپڕ (یان بەسەرنجەوە) ◇ تحلیل دقیق یا موشکافانه

rigorous examination *noun*
تاقی‌کردنەوەی ورد یان دوورودرێژانە ◇ امتحان دقیق

rigorously /ˈrɪgərəsli/ *adverb*
بە وردی، بەڕشتانە، بە شێوەیێکی توند ◇ بە دقت، بە طور جدی

rigorousness /ˈrɪgərəsnəs/ *noun*
1 وردی، وردبوون، بەسەرنجی، پرووردەکاریبوون، دوورودرێژبوون، چڕوپڕی 2 بەڕشتی، سەختبوون ◇ 1 موشکافی 2 جدی بودن

rigorous search *noun*
گەڕانی چڕوپڕ یان بەوردی ◇ جست‌جوی دقیق

rigour /ˈrɪgə(r)/ *noun*, US rigor
1 بەڕشتی، سەختی، توندی، توندوتیژی، وردی، پرووردەکاریبوون، بەسەرنجی، دوورودرێژبوون، چڕوپڕی، تێروتەسەلی: ◊ *scientific rigour* 2 *academic -gour* (rigours) تەنگوچەڵەمە، قوڕبەسەری، مەینەتی، دەرد و مەینەتی، ڕەنج و سەختی، بەڵا و نەگبەتی ◇ 1 جدیت، شدت، خشونت، موشکافی 2 (در جمع) مصائب، سختی‌ها

rig-out *noun*
(لە بریتانیا و نافەرمی) جلوبەرگی سەیر ◇ لباس عجیب و غریب

the **Rig Veda** /ˌrɪg ˈveɪdə, US ˈviːdə/ *noun*
(سانسکریتی) ریگ‌ڤیدا (کۆنترین و گرنگترین بەشی ڤیدا (دەقە پیرۆزەکانی هیندوو؛ بنەڕەت: لە *rgveda* سانسکریت، لە *rc* "کۆپلەی (پیرۆز)" + Veda) ◇ ریگ ودا

rijsttafel /ˈrʌɪstˌtɑːf(ə)l/ *noun*
برنج‌میز: جۆرێ چێشتی باشووری ڕۆژهەڵاتی ئاسیا ◇ رایستافل

Riksmål /ˈriːksmɔːl/ = Bokmål

Riley *noun*, life of Riley
ژیانی ئاسوودە، ژیانی بێ‌خەم، ژیانێکی خۆش ◇ زندگی راحت

rill /rɪl/ *noun*
1 جۆگە، جۆگەلە 2 ئاوکەندیکی پەل 3 = rille ◇ 1 جویبار 2 ریل

rille /rɪl/ *noun*, also rill
(ئەستێرەوانی) قەڵەش و کەلێنی سەر مانگ، چەند شیو و دەرەیێکی باری و درێژی سەر مانگ ◇ ریل

rillet /ˈrɪlɪt/ *noun*
جۆگەلە، میزاو ◇ جویبار کوچک

rim /rɪm/ *noun*
1 قەراخ، لێوار، کەنار، دەور، کەمە، کەوە، گەو، پەراوێز، زێوار 2 (پێچکە) دەور، کەمە ◇ 1 حاشیه، لبه 2 (چرخ) طوقه

rime /raɪm/ *noun*
1 (وێژەیی) = hoarfrost 2 پێست، توێخ، توێژال، crust، incrustation: *a rime of snow* ◇ 1 = hoarfrost 2 پوست

rime = rhyme

rimeless /ˈrɪmləs/ *adjective*
بێ‌سەروا، بێ‌پاشەڵ ◇ بدون قافیه

rimester /ˈraɪmstə(r)/ = rhymester

rimless *adjective*
(چاویلکە) بێ‌چوارچێوە، بێ‌کەمە، بێ‌دەور ◇ بدون قاب

rimmed *adjective*
1 لێواردار، پەراوێزدار، کەمەدار، زێواردار 2 (لە لێکدانا) دەوری ◇ 1 دارای حاشیه 2 اطراف

rimose /ˈraɪməʊs/ *adjective*, also rimous /ˈraɪməs/
درزاوی، قەڵەشاوی، قلیشبردوو ◇ شکاف‌دار

rimu /ˈriːmuː/ *noun*
(مائۆری) جۆرێ سنەوبەری نەرمەداری درێژی نیوزیلەندی [*Dacrydium cupressinum*] ◇ ریمو

rimy /ˈrʌɪmi/ (rimier, rimiest) = frosty

rind /raɪnd/ *noun*
1 توێخ، توێکل، توێخل، پێستە، تەلاش، ئالۆشە: *grated lemon rind* 2 = crust، peel (rinded *adj*) ◇ پوسته

rindless *adjective*
بێ‌توێخ، بێ‌توێکل، بێ‌توێخل، بێ‌پێستە، بێ‌تەلاش ◇ بدون پوسته

rinderpest /ˈrɪndəpɛst/ *noun*
ئازاری مالات یا پاتال (= جۆرێ ئازاری بگرەوە یان پەتای کاوێژکەران، بەهۆی morbillivirus (جۆر *Rinderpest virus*؛ بنەڕەت: لە ئەڵمانییەوە، لە *Rinder* "پاتال cattle" + *Pest* "ئازار plague") ◇ طاعون گاوی

ring[1] /rɪŋ/ *noun*
1 ئالقە، خەلەک، خەپکە، گەرزک، پەپکە، گەو (باوئیرک: والقەی ئاسنی یان مسین)، کەمە، چەمەرە، بازنە، جەغز 2 ئەنگوستیلە، کلکەوانە، ئالقە 3 دەستە، تیپ، کۆر، کۆمەڵ، تاقم، گروپ (ب.ت. لە بنەوە) 4 گۆرەپان، پانتایی 5 (شەڕەمشت) رینگ 6 (ماشێن) دەورە، رینگ 7 (کیمیا) ئالقە، بازنە 8 (دار) ئالقە، بازنە، قەف 9 (کۆنەوارناسی) کۆماخۆلێکی پێش‌مێژووی بازنەئاسا یان خڕ (ئەڵمانی بنەڕەت) ◇ 1 حلقه، دایره 2 انگشتر، حلقه 3 گروه، باند 4 عرصه، میدان 5 (مشت زنی) رینگ 6 (اتومبیل) رینگ 7 (شیمی) حلقه 8 (درخت) دایره 9 رینگ

ring² /rɪŋ/ *noun*
1 زەنگ، زرە، دەنگی زەنگ یان زرە 2 زرەی تەلەفون، تەلەفون، قسەکردن بە تەلەفون 3 دەنگی بەرز و زولال، زرینگانەوە ۞ 1 زنگ، صدای زنگ 2 تماس تلفنی 3 طنین، صدای بلند و رسا

ring binder *noun*
کلاسۆر، کاغزدان، کاغەزدان ۞ کلاسور

ringbolt /ˈrɪŋbəʊlt/ *noun*
بزماری پێچی ئالقەدار یان ئالقەبەسەر، کونی ئالقەداری جەڕ ۞ سوراخ حلقەدار مهره

ringbone *noun*
ئاوسانی ئێسکی جومگەی مووچە pastern ی ئەسپ ۞ رینگبُن

ringdove /ˈrɪŋ dʌv/ = wood pigeon

ringed *adjective*
1 ئالقەدار، خاوەن ئالقە، ئالقەئالقە : *a -d plover* 2 ئالقەئاسا، بازنەیی ۞ 1 دارای حلقە 2 حلقەمانند

ringent /ˈrɪndʒənt/ *adjective*
دەمداچەقاندوو، دەمکراوە، لێوهەڵگەڕاوە ۞ دهن‌باز، لب‌برگشته

ringer /ˈrɪŋə(r)/ *noun*
1 (کلێسە) زەنگ‌ژەن، گەڕنال‌لێدەر، زەنگ‌ژەنە 2 بەشدار یان پێشبڕکێ‌دەری بەفێڵانە، پێشبڕکێ‌دەری گزەون (خۆی وا پیشان داوە کە هیچ شارەزاییەکی نییە) 3 ئەسپ یان ئەسپ‌سواری ڕێگەنەدراو (گۆڕاون) 4 (لە کایەی سنگ و ئالقەدا) ئالقە ۞ 1 ناقوس‌زن 2 شرکت‌کنندەی تقلبی 3 اسب یا سوارکار غیرمجاز 4 حلقە

Ringer's solution *noun*
(زیندەوەرناسی) گیراوەی رینگێر: گیراوەیێکی سوێر کارئەندام‌ناسیی کە کلۆرایدی سۆدیۆم و خوێیەکانی پۆتاسیۆم و کالسیۆمی تیایە؛ بنەڕەت: لە ناوی پزشکی ئینگلیسی Sydney *Ringer* مەرگ 1910 ۞ محلول رینگر

ring fence *noun*
1 پەرژینی بازنەیی یا ئالقەیی 2 کۆسپی ئاستەم، تەگەرەی سەخت ۞ 1 رینگ فنس 2 مانع جدی

ring finger *noun*
براتووتە، مامەلینچک، قامکی ئەنگوستیلە یان ئالقە، کلکی قامکەوانە ۞ انگشت حلقە

ringgit /ˈrɪŋgɪt/ *noun, pl.* same or ringgits
یەکەی بنەڕەتی پارەی مالیزیا، بەرامبەر بە سەد sen ۞ رینگیت

ringing /ˈrɪŋɪŋ/ *noun, adjective*
n دەنگی زەنگ، زەنگ، زرە *adj* بەرز و زولال، زرینگەدار، بەگرمە ۞ *n* صدای زنگ، زنگ *adj* بلند و رسا، پرطنین

ringleader /ˈrɪŋliːdə(r)/ *noun*
سەردەستە، ڕێبەر، گەورە، ڕاپەڕین‌گێڕ، ئاژاوەنەر(ەوە) ۞ سردم‌دار، سردسته

ringlet /ˈrɪŋlət/ *noun*
1 ئالقەی پرچ، ئەگریجە (ب.ت. درێژ) 2 خەپکۆکە، ئالقۆچکە، ئالقەلە، خەپکەلە، کەمە یان ئالقەی چکۆلانە، بازنەی چکۆلانە 3 خەپکەلە: جۆرێ پەپوولەی باڵ چاوخاڵی [*Aphantopus hyperantus* و جۆرەکانی تر] 4 (ringlets) زلفی لوول، ئالقەی قژی شۆڕەوەبوو (ringletted (also ringleted) *adj*؛ ringlety *adj*) ۞ 1 حلقەی زلف 2 حلقەی کوچک 3 نوعی پروانە 4 (در جمع) حلقەی موی آویزان

ringmaster /ˈrɪŋmɑːstə(r), US -mæs-/ *noun*
سیرک‌گێڕ، بەڕێوەبەری سیرک ۞ مدیر یا رهبر سیرک

ringneck *noun*
باڵندەی تەوقن یان تەوقی یان ئالقەمل ۞ مرغ طوق‌دار

ringnecked /ˈrɪŋ nekt/ *adjective*
تەوقن، تەوقی، تۆقی، خاوەن ئالقەمل ۞ طوق‌دار

ring ouzel *noun*
ڕەشێشەی تەوقن [*Turdus torquatus*] ۞ توکای طوقی

ring-pull *noun, adjective*
n (قوتو و هتد) سەر یان درگای ئالقەیی *adj* بە سەر یان دەرگای ئالقەیی‌یەوە ۞ *n* در حلقەای *adj* با در حلقەای

ring road *noun*
ڕێگای پشتێنەی شار، ڕێگای کەمەربەندی ۞ جادەی کمربندی

ringside /ˈrɪŋsaɪd/ *noun*
1 (شەڕەمشت، سیرک و هتد) پاڵ رینگ، قەراخ رینگ 2 کورسی ڕیزی پێشەوە ۞ 1 کنار رینگ 2 صندلی ردیف اول

ringside seat *noun*
کورسی ڕیزی پێشەوە ۞ صندلی ردیف اول

ringtail /ˈrɪŋ teɪl/ *noun*
1 (گوان‌دار یا باڵندە، ب.ت. پشیلە یان lemur ی کلکئالقەیی) کلکئالقە 2 کلکقەفقەف (جۆرێ possum ئەوسترالیایی [*Pseudocheirus peregrinus* و جۆرەکانی تر]) ۞ رینگ‌تایل

ring-tailed cat *noun*
پشیلەی کلکئالقەیی، لە ئەمریکای باکووری دەبینرێ [*Bassariscus astutus*] ۞ نوعی گربه

ring-tailed lemur *noun*
جۆرێ لیمۆر بە چەندین ئالقە لە دەوری چاوی، لیمۆری کلکئالقەیی [*Lemur catta*] ۞ نوعی لمور

ringtone /ˈrɪŋtəʊn, US -toʊn/ *noun*
دەنگی زەنگ، زرە (تەلەفون، موبایل و هتد) ۞ صدای زنگ

ringside view *noun*

تەواو لێوەدیار ۞ دید کامل

ring spanner *noun*
هاچەری رینگی ۞ آچار رینگی

ringtoss /ˈrɪŋtɒs, US -tɔːs/ = hoop-la

ringway = ring road

ringworm /ˈrɪŋwɜːm, US -wɜːrm/ *noun*
کەچەڵی، برینەزەردە: چەند نەخۆشییەکی contagious fungal کارگی یان کەڕوویی گیرۆی پێست، موو و نینۆخ و سم و چرنووکی گیانەوەرانی ماڵی کە لەوێدا تەوقن و پنکەی خڕی ورد دەردەکەوێ ۞ کچلی

rink /rɪŋk/ *noun*
(هەروەها ice link) پیست، مەیدانەسەهۆل، پارچە سەهۆڵێ بۆ خلیسکێن، هاکی و بەردەخزێ ۞ پیست

rinkhals /ˈrɪŋkhals/ *noun*
ئالەمل: جۆرێ کوبرای باشووری ئەفریکا، کوبراتەوقنە [*Hemachatus haemachatus*] ۞ نوعی کبرا

Rinpoche /ˈrɪnpɒtʃeɪ/ *noun*
مامۆستای دینی زۆر بەرێز، لە نێو بودائیتە تەبەتییەکاندا (بنەڕەت: لە تەبەتی بە واتای "گەوهەری بەنرخ") ۞ رینپوچی

rinse /rɪns/ *noun*
1 ئاوکێشان، تێهەڵکێشان، تێوەردان 2 دەمشۆرە، ئاوی دەمشۆردنەوە 3 نەرمکەرەوەی قژ ۞ 1 آبکشی 2 دهانشوی 3 نرمکنندەی مو

Rioja /rɪˈɒhə, US rɪˈɒkə/ *noun*
ریوجا: مەیێ کە لە La Rioja ی سپانیا ساز دەکرێ ۞ ریوجا

riot /ˈraɪət/ *noun*
1 ئاژاوە، نائارامی، پشێوی، شێواوی، ئاڵۆزی، هەڵا، جەنجاڵی، هەراوهوریا، چڕەوگوڕە، بەزموهەرا 2 (کۆن) هەڵسوکەوتی شەڕفرۆشانە ۞ 1 آشوب، شورش، بلوا، طغیان، غوغا 2 رفتار آشوب‌انگیز

riot act *noun*, read the riot act
جووڵانەوەی توندوتیژانە ۞ رفتار خشونت‌آمیز

rioter *noun*
ئاژاوەگێڕ، پشێوینەرەوە، سەربەگۆنگەڵ، کێشەسازکەر ۞ آشوبگر

riot gear *noun*
(پۆلیس) کەلوپەل یان شتومەکی دژی ئاژاوە ۞ تجهیزات ضد شورش

rioting *noun*
ئاژاوە، نائارامی، پشێوی، شێواوی، ئاڵۆزی ۞ آشوب، شورش، اغتشاش

riotous /ˈraɪətəs/ *adjective*
1 شلوق، جەنجاڵی، پڕهەراوهوریا، پڕهەڵا، بەچڕەوگوڕە، ئاژاوەگێڕ، پشێوینەرەوە، خۆمەشوێنکە 2 بێسەروبەرە، هەرزە، شێرزە ۞ 1 پرهیاهو، فتنه‌جو، آشوبگر 2 بی‌بندوبار

riotously /ˈraɪətəsli/ *adverb*
riotously funny : یەکجار، بێداد، لە رادەبەدەر ۞ فوق‌العاده

riotousness /ˈraɪətəsnəs/ *noun*
ئاژاوەگێڕی، هەڵاتانەوە، پشێوینانەوە، ئاڵۆزی هەڵگیرساندن ۞ آشوبگری

riot police *noun*
پۆلیسی دژی ئاژاوە یا ئاڵۆزی، پۆلیسی ئاژاوەڕەوێن ۞ پلیس ضد شورش

riot shield *noun*
قەڵغان یا مەتاڵی دژی ئاژاوە ۞ سپر ضدشورش

rip[1] /rɪp/ *noun*
1 دڕاوی، داتلیشاوی، هەڵقلیشاوی 2 دەسبڕی، گوێبڕی، قۆڵبڕی ۞ 1 پارگی 2 شیادی

rip[2] /rɪp/ *noun*
1 تەوژمی ئاو، خوڕاو، تافاو، تونداو 2 = rip current ۞ جریان تند آب

rip[3] /rɪp/ *noun*
1 مرۆی هەرزە یان بێڕەوشت 2 ماڵی ناچن یان بەدرەسەن 3 ئەسپی لەکارکەوتوو، کەلاکەئەسپ ۞ 1 آدم فاسد 2 بچەی تخس 3 اسب مردنی

RIP /ˌɑːr aɪ ˈpiː/ *abbreviation* requiescant/ requiescat in pace, also R.I.P
(لەسەر کێل و هتد) خوالێخۆشبوو ۞ روانشاد

riparian /raɪˈpeəriən, US -ˈper-/ *adjective*
1 (گۆماو، رووبار و هتد) کەناری، گوێشاوی، سەربە رۆخ 2 کەنارنشین، رۆخنشین ۞ 1 ساحلی 2 ساحل‌نشین

ripcord /ˈrɪpkɔːd, US -kɔːrd/ *noun*
پەتی کردنەوەی چەتر ۞ ریپکورد

rip current *noun*
شەپۆلی بەهێزی جاروباری بەرەو کەنار ۞ ریپ کیورنت

ripe /raɪp/ *adjective* (riper, ripest)
1 گەیشتوو، پێگەیشتوو، گەییو، هەراش، 2 ئامادە، *ripe fruit* ◊ *ripe wheat* :mature ئامادەی بەکارهێنان، پوختە، پێگەیشتوو: *This land is ripe for development* *The conditions were ripe for social change* 3 جێکەوتوو، گەڕاوە، تەمەنلێڕۆیشتوو، پوختە 4 (بۆن) توند و ناخۆش 5 (ماسی مێ یان مێروویێ) ئامادەی گەرادانان 6 = indecent: *ripe language* ۞ 1 رسیده 2 مستعد 3 بالغ 4 نامطلوب 5 رایپ

ripely /raɪpli/ *adverb*
گەییوانە ۞ به طور رسیده

ripeness /raɪpnəs/ *noun*
1 گەییوی، گەیشتوویی، هەراشی 2 ئامادەیی، پوختەیی، گەڕاوەیی، پێگەیشتوویی ۞ 1 رسیده

بودن 2 استعداد، بلوغ

rip-off *noun*

دەسبڕی، گرانفرۆشی، گوێبڕی، ڕاوڕووت، دزی ئاشکرا ◇ گرانفروشی، غارت

riposte /rɪˈpɒst, US rɪˈpoʊst/ *noun*

1 وەڵامی توند، وەڵامی خێرا و زیرەکانە (ب.ت. بۆ ڕەخنە) 2 زووکاردانەوە، کاردانەوەی توند ◇ 1 جواب سریع 2 عکس‌العمل شدید

ripper /ˈrɪpə(r)/ *noun*

درندە، ونجڕونجڕکەر، قەڵت‌قەڵت‌کەر، قەڵخێنەر، قەڵتێنەر، لەت‌وپەت‌کەر، هەڵدڕ (کەسێ کە کوژراوی بەردەستی لەت‌وپەت دەکا) ◇ مثله‌کننده

ripping /ˈrɪpɪŋ/ *adjective*

(ئافەرمی) عال، یەکجار باش ◇ عالی

ripple /ˈrɪpl/ *noun*

1 شەپۆل (چکۆلە)، برینجە، قەڵبەزە، دەنگی شەپۆل، دەنگی بەرز و نزمەوەبوو 2 (جۆگە) خورەخور 3 بەستەنی چەندرەنگ یا رەنگاورەنگ ◇ 1 موج (کوچک)، صدای موج، ریپل 2 غلغل 3 بستنی چندرنگ

ripple effect *noun*

کاریگەری زۆر یان فرەلایەنە، ئەنجامی زۆرلێکەوتوو ◇ اثر یا نتیجەی متعدد

ripple-seed *noun*

(رووەکناسی) گەلاڕکێشە، ئیسپەرزە، توخم‌سپی ◇ بارهنگ

riprap /ˈrɪpræp/ *noun*

1 هاژە 2 کەڵەکەبەرد، بەردچنی هەڕەمەکی ◇ 1 ریپ‌راپ 2 سنگ‌ریزە، سنگ‌چینی بی‌ترتیب

rip-roaring *adjective*

1 شلوق، پڕجەنجاڵی، پڕهەراوهوریا، بەچڕەوگوڕە، بەبەزموهەرا 2 سەرکەوتنی گەورە ◇ 1 پرهیاهو 2 موفقیت چشم‌گیر

rip-saw *noun*, also ripsaw

مشاری ددانەزل، هەرەی دان‌درشت ◇ ارەی راسته‌بر

ripsnorter *noun*

شتێکی نائاسایی ◇ چیز فوق‌العاده

ripsnorting *adjective*

(ئافەرمی) نائاسایی ◇ فوق‌العاده

rip-tide *noun*, also rip tide

هەستان و کشانی شەپۆلاوی یان توند ◇ جزر و مد شدید

rise /raɪz/ *noun*

1 بەرزی، بەرزایی، بڵندایی، گڤاندە، تەپ، سەرەوخواری، هەوراز، تەلان، لێژ، تەپ 2 هەستان، ڕاپەڕین، ڕابوون 3 بەرزبوونەوە، هەستان، هەڵکشان، چوونەسەرەوە، زۆربوون، پەرەسەندن، گەشەسەندن 4 پێشوەچوون، پێشکەوتن 5 هەڵاتن، دەرکەوتن، هاتنەدەر، پەیدابوون، سەرهەڵدان 6 سەرچاوە، زێدەر، چاوگ، کانی 7 (ماسی) هاتنەسەرێ 8 زۆربوونی مووچە یان حەق ◇ 1 بلندی، ارتفاع، سربالایی، تپه 2 قیام، خیزش 3 صعود، افزایش 4 ترقی، پیشرفت 5 طلوع، پیدایش 6 منشأ 7 (ماهی) بالاآمدن 8 افزایش حقوق

risen /ˈrɪzn/ = past participle of rise

riser /ˈraɪzə(r)/ *noun*

1 ڕاپەڕیو، ڕابوو، هەستاو، بڵیندەوەبوو 2 پێشەپلە، پێشی پلە، بەرەپلە، پێش‌پلە، بەرزایی پلە، ژێرپلە ◇ 1 خیزندە 2 پیشانی پله

rishi /ˈrɪʃi/ *noun*, *pl.* rishis

سەینت یان زیری هیندی (بنەڕەت: لە ṛṣi سانسکریتەوە) ◇ ریشی

risibility /ˈrɪzəˈbɪlətɪ/ *noun*

گاڵتەجاڕێتی، گاڵتەجاڕبوون، پێکەنینی‌بوون ◇ مضحک بودن

risible /ˈrɪzəbl/ *adjective*

risibly /ˈrɪzəbli/ (*adv*

گاڵتەجاڕ، پێکەنینی، قۆڕ ◇ مضحک

rising /ˈraɪzɪŋ/ *adjective, noun*

adj 1 بەرز، بڵیند 2 دەرپەڕیو، دەرپۆقیو 3 پەرەسەندوو، گەشەسەندوو، ڕوولەپەرە، ڕوولەزۆری 4 هەڵاتوو، هاتووەدەر، دەرکەوتوو *n* 1 ڕاپەڕین، هەستان، ڕابوون (چەکدارانە)، uprising ,insurrection 2 زیپکە، کوان، دمەڵ ◇ *adj* 1 برجسته 2 برآمده 3 در حال رشد، فزاینده 4 طالع *n* 1 شورش 2 جوش، دمل

rising damp *noun*

(خانوو) شێی ڕوولەزۆری یان ڕوولەپەرە، تەڕایی یان شێی ڕوولەسەرێ ◇ رطوبت افزاینده

rising fives *noun, pl.*

منداڵانی نزیک بە پێنج ساڵ، زەردوسوور ◇ بچه‌های دوروبر پنج سال

rising generation *noun*

بەرەی داهاتوو یا ڕوولەهەڵدان، وەچەی گەنج یا جەحێل ◇ نسل بالنده

rising star *noun*

کەسێکی بەداهاتوو یان سەرکەوتوو، مرۆی باشەڕۆژباش ◇ آدم موفق

risk /rɪsk/ *noun*

1 مەترسی، ملّ‌لەچەقۆسوون، مەترسی‌کاری، ئەگەری مەترسی یان زەرەر، ڕێ‌تێچوونی مەترسی 2 پارەی بیمە، بیمانە ◇ 1 خطر، احتمال خطر 2 مبلغ بیمه

risk capital = venture capital

riskful *adjective*

مەترسی‌دار، پڕمەترسی، ترس‌لەسەر ◇ مخاطره‌آمیز

riskfully *adverb*

مەترسی‌دارانە، بە شێوەیەکی پڕمەترسی ◇ به طور مخاطره‌آمیز

riskfullness *noun*

مەترسی‌داری، پڕمەترسی‌بوون، ترس‌لەسەربوون ۞ مخاطره‌آمیزی

riskily /ˈrɪskɪli/ *adverb*
پڕمەترسی‌یانە، مەترسی‌دارانە ۞ بەطور پرمخاطره

riskiness /ˈrɪskɪnəs/ *noun*
پڕمەترسی‌یتی، پڕخەتەربوون، مەترسی‌داری، بەترسی، جێی‌ترس بوون ۞ پرمخاطره بودن

risk-taker *noun*
مەترسی‌کار، خەتەرکار ۞ ریسک‌کننده

risk-taking *noun*
مەترسی‌کاری، مل‌لەچەقۆسوون ۞ ریسک کردن

risky /ˈrɪski/ *adjective* (riskier, riskiest)
پڕمەترسی، پڕخەتەر، مەترسی‌دار، پڕترس، بەترس، جێی‌ترس، hazardous ،dangerous: *It's far too risky to generalize from one set of results ◊ a risky investment* (تێبینی: هەروەها دەتوانرێ بوترێ "more risky" و "most risky") ۞ پرمخاطره

risotto /rɪˈzɒtəʊ, US rɪˈsɔːtoʊ, -ˈzɔː-/ *noun, pl.* risottos
ریزۆتۆ (جۆرێ چێشتی ئیتالیایی) ۞ ریزوتو

risqué /ˈrɪskeɪ, US rɪˈskeɪ/ *adjective*
(چیرۆک، قسە و هتد) پیس، عەیب، هەرزە، ناپەسند، بێ‌ئابڕوو، سێکسی، off-colour: *a risqué joke* ۞ مستهجن

rissole /ˈrɪsəʊl, US -soʊl/ *noun*
کفتە (rissoles، چێشتی کفتە؛ شفتە: کفتەی گۆشتی مەڕ) ۞ ریسول

ritardando /ˌrɪtɑːˈdændəʊ/ = rallentando

rites *noun, pl.*
1 نەریتی دینی، سرووت 2 ئاهەنگ، ڕێوڕەسم، نەریت، داب‌ودەستوور، ئایین (بنەڕەت: لە لاتینی ritus "(religious) usage") ۞ 1 مناسک 2 تشریفات، آیین

rites of passage *noun*
نەریت یان سروتەکانی تێپەڕین ۞ مناسک گذر

ritual /ˈrɪtʃuəl/ *noun, adjective*
1 *n* نەریت، سرووت، ئاهەنگ، ڕێوڕەسم، داب‌ودەستوور، ئایین، ceremonial: *religious rituals ◊ a ritual dance* 2 داب‌ودەستووری دینی یان ئایینی، نەریتی دینی *adj* ئایینی، داب‌ودەستووری، نەریتی، داب‌ودەستوور(ی)یانە: *ritual handshakes* ۞ 1 *n* مناسک، تشریفات 2 تشریفات مذهبی *adj* عبادی، تشریفاتی

ritualism /ˈrɪtʃuəlɪzəm/ *noun*
نەریت‌گەریی دینی، سرووت‌باوەڕی، پێبەندبوون بە سروتە ئایینی‌یەکان، لەبەرچاوگرتنی سرووت یا نەریتە دینی‌یەکان ۞ شعائرگرایی، آداب‌پرستی

ritualist /ˈrɪtʃuəlɪst/ *noun*
نەریت‌گەری دینی، سرووت‌گەر، سرووت‌باوەڕ، لایەنگری لەبەرچاوگرتنی سرووت یان نەریتە دینی‌یەکان ۞ شعائرگرا

ritualistic /ˌrɪtʃuəˈlɪstɪk/ *adjective*
کلیشەیی، نەگۆڕ، چەسپیو، جێگیر: *a ritualistic act of worship ◊ Objects connected with the saint have assumed an almost ritualistic significance* ۞ کلیشه‌ای، لایتغیر

ritualistically /ˌrɪtʃuəˈlɪstɪkli/ *adverb*
بە شێوەیەکی کلیشەیی، کلیشەیی‌یانە ۞ بە طور کلیشه‌ای

ritualization *noun*
بەڕێوەبردن یان جێبەجێ‌کردنی داب‌ودەستوور، لەبەرچاوگرتنی داب و دەستوور، کلیشەیی‌کردن، نەگۆڕاندن ۞ اجرای تشریفات، کلیشه‌ای‌سازی

ritualized *adjective*
بەپێی داب‌ودەستوور، داب‌ودەستووری‌یانە ۞ مطابق تشریفات

ritually /ˈrɪtʃuəli/ *adverb*
بەپێی نەریتی دینی، بەگوێرەی سرووتە ئایینی‌یەکان، نەریتانە: *The goat was ritually slaughtered* ۞ مطابق مناسک، به طور سنتی

ritual murder *noun*
قوربانی کردنی مرۆڤ لە ڕێگای خودایاندا ۞ قربانی کردن انسان در راه خدایان

ritzily /ˈrɪtsɪli/ *adverb*
جوان، بە شێوەیێکی شیک یان بەشکۆ ۞ بە طور مجلل یا لوکس

ritziness /ˈrɪtsinəs/ *noun*
جوانبوون، شیکی، شیک‌وپیکی، بەشکۆیی ۞ مجلل یا لوکس بودن

ritzy /ˈrɪtsi/ *adjective* (ritzier, ritziest)
جوان، شیک، شیک‌وپیک، گرانبایی، بەشکۆ ۞ مجلل، لوکس

rivage /ˈrɪvɪdʒ/ *noun*
کەنار، گوێئاو، دەمئاو، ڕۆخ ۞ کرانه، ساحل

rival /ˈraɪvl/ *noun, adjective*
1 *n* نەیار، هەڤڕک، بەرچەپ، هاوچاو، ڕکەبەر، ڕقەبەر: *The Japanese are our biggest rivals* 2 وێنە، (هاو)تا *adj* بەربەرەکانی‌کەر: *economic rivals ◊ a rival bid/claim/offer ◊ fighting between rival groups* ۞ 1 *n* رقیب، حریف 2 مانند *adj* رقیب

rivalry /ˈraɪvlri/ *noun, pl.* rivalries, also rivalship
نەیاری، هەڤڕکی، بەرچەپی، ڕکەبەری، ڕقەبەرایەتی، بەربەرەکانی: *political rivalries* ۞ رقابت

riven /ˈrɪvn/ *adjective*
داقلیشاو، داتلیشاو، لێکەوەبوو، لێک‌بلاوەبوو، پرش‌وبلاوەبوو ۞ ازهم‌دریده

river /ˈrɪvə(r)/ *noun*
1 ڕووبار، ڕۆ، چۆم، چەم 2 (خوازە) لافاو،

riverless ؛rivered adj) لێشاو، بڕێکی زۆر
(adj ○ 1 رود، رودخانه، شط 2 (مجازی) سیل

riverbank /ˈrɪvəbæŋk, US ˈrɪvər-/ *noun*
کەناری رووبار یا چۆم، دەم یا گوێی چۆم، لێوار رووبار ○ کرانەی رودخانه

river basin *noun*
گۆلاوی رووبار، گۆماوی چۆم، چۆماو ○ آبگیر رودخانه

river bed /ˈrɪvə bed/ *noun*
تەرکی رووبار، تەختی چۆم ○ بستر رودخانه

river blindness *noun*
کوێری رووبار یان چۆم، نەخۆشی کرمی رووبار: جۆرێ نەخۆشی پێستی گەرمێنان، جاروبار کوێری لێدەکەوێتەوە، بەهۆی کرمێکی دەزوولەیی مشەخۆرەوە تووش دەبێ و لە لایەن مێشوولە رەشەکانەوە کە لە رووبارەکاندا زاوزێ دەکەن رادەگوێزرێ ○ کوری رودخانه

river boat *noun*
بەلەم یان گەمی چۆم، لۆتکەی رووبار ○ قایق رودخانەرو

river capture *noun*
(زەویناسی) لادانی سروشتی بناوانی چۆم بۆ لایێکی تر، بەهۆی داخورانەوە ○ ریور کاپچر

river-horse /ˈrɪvə hɔːs/ = hippopotamus

riverine /ˈrɪvərʌɪn/ *adjective*
(تکنیکی، وێژەیی) سەربە یان هەڵکەوتوو لە رووبار یان کەنار چۆمێ ○ وابسته به یا واقع در روخانه یا کرانەی رودخانه

river load *noun*
چۆمبار، باری رووبار، رۆبار ○ رودبار

riverside /ˈrɪvəsaɪd, US -vərs-/ *noun, adjective*
n کەنار رووبار یان چۆم *adj* نزیکی رووبار یان چۆم ○ *n* کرانەی رودخانه *adj* مجاور رودخانه

river steamer *noun*
کەشتی چۆمگەڕ، کەشتی رووبارڕەو، کەشتی رووباری یان چۆمی ○ کشتی رودخانەرو

riverward *adjective, adverb,* also riverwards
بەرەو رووبار، رووڵە چۆم، بەرەو چۆم ○ بە سوی رودخانه

rivet /ˈrɪvɪt/ *noun*
گاو، بزماری پەرچ، پەرچ، میخی پەرچ، میخپەرچ ○ میخ پرچ

riveted *adjective*
1 سەوداسەر، شێتوشەیدا، دڵلێسەنراو 2 پەرچکراو، پەرچێنراو ○ 1 شیفته 2 پرچ‌شده

riveter *noun*
پەرچێنە، دەزگای پەرچ، پەرچەک ○ ماشین پرچ

riveting /ˈrɪvɪtɪŋ/ *adjective*
سەرنجڕاکێش، دڵبەر، سەوداسەرکەر، دڵڕفێن، تەلەسماوی، سیحراوی، engrossing: *a -eting story* (rivetingly *adv*) ○ مسحورکننده

Riviera /ˌrɪviˈeərə, US -ˈerə/ *noun*
1 (riviera) ناوچەیێکی کەناری بە گژوگیا و ئاوهەوای نیمچەگەرمێنانەوە 2 ریڤییێرا، ریڤیێرا (کەناری ئاووهەواخۆش و رابواردن) ○ ریویرا

rivière /ˌrɪvɪˈɛː/ *noun*
ملوانکەی لە گەوهەر یان ئەڵماس ○ گردنبند الماس یا جواهر

rivulet /ˈrɪvjələt/ *noun*
چۆمەڵ، زێ، لارووبار، لاچۆم، شەتاو (فەرەنسی) ○ رودچه، نهر

rivulose *adjective*
پێچاوپێچ، پێچپێچۆکەیی ○ مارپیچی

riyal *noun,* also rial
ریال، قران (= یەکەی پارەی دوبەی، قەتەر، سعودیا، ئێران و یەمەن؛ بنەرەت: بە رێگای فارسی لە *riyāl* عەرەبی، لە *real* سپانیایی "royal") ○ ریال

rm *abbreviation* room
(لە هوتێلدا) ژوور، دیو، هۆدە، وەتاغ ○ اتاق

Rn symb. the chemical element radon

RN *abbreviation* 1 Royal Navy 2 registered nurse
1 (لە بریتانیا) هێزی دەریایی پاتشایی 2 نەخۆشیاری راهاتوو، نەخۆشیاری پیشەیی ○ 1 نیروی دریایی سلطنتی 2 پرستار آموزش‌دیده

RNA /ˌɑːr en ˈeɪ/ *abbreviation* ribonucleic acid
ئارئێن‌ئەی، ئارئێن‌ئێی: ترشەلۆکی ریبونوکلوئیک، بڕوانە ribosomal RNA ،messenger RNA و (transfer RNA ○ آر.ان.ای

RNA polymerase *noun*
(زیندەکیمیا) پۆلی‌میرازی ئارئێن‌ئەی: هەریەک لە هەوێنەکان کە تاوی پێکهاتنی RNA دەدەن و RNA و DNA وەک نموونە یان تیمپلەیتێ بەکاردێنێ ○ پولیمراز آرانای

RNase *noun,* also ribonuclease
(زیندەکیمیا) هەوێنەی ئارئێن‌ئەی: هەوێنەیێ enzyme کە RNA تێک دەشکێنێ و دەیکاتە گەردی وردتر (لە -ase + RNA) ○ نوعی آنزیم

RNA synthetase *noun,* also replicase
(زیندەکیمیا) سین‌تێتازی ئارئێن‌ئەی: هەوێنەیێ کە تاوی پێکهاتنی ئارئێن‌ئەی ئەو خانانە دەدا کە تووشی ڤایرۆسەکانی ئارئێن‌ئەی بوون، هەوێنەیێ کە هانی پێکهێنانی گەردێکی RNA تەواوکەر دەدەن کە نموونەیێکی template ئارئێن‌ئەی بەکاردێنێ ○ سینتاز آرانای

RNA virus *noun*
(زیندەکیمیا) ڤایرۆسی ئارئێن‌ئەی: هەر ڤایرۆسێ

کـه RNA تیایـه، ڤایرۆسـی (وەک paramyxovirus یا retrovirus) کە ژینۆمەکانی لە RNA پێکهاتوون ۞ ویروس آرانای

roach[1] /rəʊtʃ, US roʊtʃ/ *noun*
1 قالۆنچـە، قرقـانج، بەرسـوورکە، سیـسرک 2 (cockroach) کنگەجگـەرە (هـی جگـەرەی مەریوانە) ۞ 1 سوسک 2 تەسیگار

roach[2] /rəʊtʃ, US roʊtʃ/ *noun, pl.* same
ڕوچ: جۆرێ ماسی، لە خێزانی carp [*Rutilus rutilus*] ۞ روچ

road /rəʊd, US roʊd/ *noun*
1 ڕێگا، ڕێ، جادە، کاروانەڕێ، ڕێک 2 شەقام 3 لەنگەرگا 4 ڕێڕەو یان گوزەر و ڕێگای بن عەرز یان گالێری لە کانگادا 5 (ئەمریکا) railroad ۞ 1 جاده 2 خیابان 3 لنگرگاه 4 و 5 رود

road agent *noun*
چەتە، ڕێگر، گۆران ۞ راهزن

road atlas *noun*
نەخشەی ڕێگاوبان ۞ اطلس راه

roadbed /ˈrəʊdbed/ *noun*
1 (ڕێگای ئاسن) تەرک، تەخت 2 (ڕێگاوبان) دارشتنی تەرک 3 سوارەڕێ، سوارەڕەو ۞ 1 (راه آهن) بستر 2 زیرسازی 3 سواره‌رو

roadblock /ˈrəʊdblɒk, US ˈroʊdblɑːk/ *noun*
1 بەربەست یان کۆسپی پشکنین، شوێنی پشکنین، پشکنینگە 2 ڕێبەست، ڕێگر ۞ 1 ایست بازرسی 2 سد راه

roadbook /ˈrəʊd bʊk/ *noun*
ڕێنامە، کتێبی ڕێگاوبان ۞ راهنامه

road fund licence – road tax disc

road hog *noun*
(نافەرمی) کەرەشۆفێر، بەرازی ڕێ ۞ راننده‌ی احمق

roadhouse /ˈrəʊdhaʊs, US ˈroʊd-/ *noun*
خواردنگە یان مەیخانەی نێوڕێ ۞ رستوران یا بار بین راه

road hump = speed hump

road kill *noun*, also roadkill
1 کوشتنی گیانەوەری لەسەر ڕێگا بە ماشێن 2 گیانەوەرێکی کوژراوی وا ۞ رود کیل

roadmaking /ˈrəʊd meɪkɪŋ/ *noun*
ڕێسازی، ڕێدروستکردن، سازکردنی ڕێگاوبان ۞ راه‌سازی

roadman /ˈrəʊdmən/ *noun, pl.* roadmen
کرێکاری ڕێگاوبان ۞ کارگر راه‌سازی

road-map *noun*, also road map
نەخشەی ڕێگاوبان، نەخشەڕێگا ۞ نقشه‌ی راه‌ها

road-metal /ˈrəʊd metl/ *noun*
بەردی شکاو، بەردی بەردڕێژ، زیخوبەردی تەرکی ڕێ ۞ سنگ شکسته

road movie *noun*
فیلمی ڕێگا (کەسایەتییە گرنگەکانی زۆربەی وەختیان لەنێو ڕێدا بەسەر دەبەن) ۞ رود موی

road racing *noun*
پێشبڕکێی ماشێنلێخوڕین (زۆرتر لە ڕێگاوبانی گشتی) ۞ مسابقه‌ی اتومبیل‌رانی

road-rage *noun*
تووڕەیی ڕێگا، ڕق و قینی ڕێگا، دڕی ڕێگا ۞ خشم جاده

road roller *noun*
ڕێکوت، ڕێگردێن ۞ غلتک راه‌سازی

roadrunner *noun*
جۆرێ باڵندەی گورجی کلکدرێژ، لە تیرەی cukoo [تـوخم *Geococcyx*: دوو جـۆرن] ۞ نوعی پرنده

road safety *noun*
ئاسایشتی ڕێگاوبان، باری پاراستنی ڕێوبان ۞ امنیت جاده‌ها

road sense *noun*
ئەقڵی ڕێگا ۞ شعور جاده

road show /ˈrəʊdʃəʊ, US ˈroʊdʃoʊ/ *noun*
1 (موسیقا، شانۆ و هتد) دەستەی گەڕۆک 2 (ڕادیۆ، تەلەفزیۆن و هتد) بلاوکردنەوەی لە دەرەوەی ستۆدیۆ ۞ 1 نمایش سیار 2 رودشو

roadside /ˈrəʊdsaɪd, US ˈroʊd-/ *noun*
باڵ ڕێگا، قەراخ ڕێ، کەناری ڕێگا ۞ حاشیه‌ی جاده

road sign *noun*
نیشانەی (باڵ) ڕێ ۞ علامت جاده

roadstead /ˈrəʊdstəd/ *noun*
لەنگەرگا (ی سروشتی)، کەشتیگا ۞ لنگرگاه

roadster /ˈrəʊdstə(r), US ˈroʊd-/ *noun*
1 سواری 2 ئەسپی ڕێگا 3 (دوو)چەرخی ڕێگا ۞ 1 مرکب 2 اسب جاده 3 دوچرخه‌ی جاده

road tax *noun*
(لە بریتانیا) ڕێیانە، باجی ماشێن ۞ مالیات اتومبیل

road tax disc *noun*
بڕوانامەیێ کە نیشان دەدا باجی ماشێنەکە دراوە، یافتەی باجی ماشێن ۞ برچسب مالیات اتومبیل

road test *noun*
تاقیکردنەوەی ڕێ (ب.ت. مۆدێلی تازە بە بەکارهێنانی لەسەر ڕێگا) ۞ آزمایش جاده

road train *noun*
ماشێنی باری یان ترێلیکێشی چەند واگۆنی ۞ رود ترین

road tunnel *noun*
تونێل یان ڕەهەندی ماشێنڕەو ۞ تونل ماشین‌رو

roadway /ˈrəʊdweɪ, US ˈroʊd-/ *noun*
سوارەڕێ، سوارەڕەو (لە بەرامبەر پیادەڕەودا) ۞ سواره‌رو

roadworks /ˈrəʊdwɜːks, US ˈroʊdwɜːrks/ *noun, pl.*
کــاری دروســـت کـــردن و چــاک کردنـــەوەی ڕێگاوبــان، ڕێ کــاری، ڕێ ســازی ۞ عملیــات ساخت یا تعمیر جاده

roadworthy /ˈrəʊdwɜːði, US ˈroʊdwɜːrði/ *adjective*
(ماشـــێن) گونجــاو بــۆ لێخــوڕین، لــەوەناچێ پـــەکی کـــەوێ، لـــە بـــارێکی بـــاش دا (*n* roadworthiliness: گونجـــاوبوون بـــۆ لێخوڕین) ۞ مناسب برای رانندگی

roam /rəʊm, US roʊm/ *noun*
گەڕان، پیاسە، پیادەڕۆیی، پیادەڕۆیین ۞ گشت

roamer *noun*
گــەڕاڵ، گەڕیــدە، پیاســەکەر، پیاســەچــی ۞ گشت کننده

roan[1] /rəʊn, US roʊn/ *noun, adjective*
n (گیانــەوەران ب.ت. ئەســپ و مانگــا) ئەسپی بازە یا بەڵەک، سوورکەوە *adj* سـووری مەیلەو قاوەیی، سـووری تۆخ: *a roan horse* ◊ *a* *roan calf* ۞ *n* اسب ابلق *adj* قرمز تیره

roan[2] /rəʊn, US roʊn/ *noun*
جـۆرێ چـەرمی نـەرم، لـە کەوڵـی مـەڕ یـا بـزن دروســـت دەبێ، بـۆ تێگـرتنی بـەرگی کتێب، لـە جیاتی morocco ۞ روان

roar /rɔː(r)/ *noun*
نەعرەتــە، نــەڕڕە، گــوڕە، قــۆڕە، گرمــە، هــاڕە، خرۆش، شریخە، هاوار، هەرا، هــەڵا، زەنا، ژاوە، بۆڵژن، قاقا، تریقە، شریخە، قریشکە (*n* roarer: نەعرەتــەکێش، نەڕێنــەر، گوڕێنــەر، شــریخێنەر؛ بنەڕەتێکی ئەڵمانیای ڕۆژاوای هەیـە) ۞ غـرش، نعره، فریاد، هیاهو، قهقهه

roaring /ˈrɔːrɪŋ/ *adjective*
1 پـڕدەنگ وهـەرا، بەشـریخە، بەگرمـە، پڕدەنگ، خرۆشێنەر 2 پڕجم وجۆڵ، بەکەیف، بـەتین وگوڕ، بەتین، بەگوڕ ۞ 1 پرهیاهو، پرصدا 2 سرزنده

roaring success *noun*
سـەرکەوتنی گەورە یا بەرچاو ۞ موفقیت بزرگ

roast /rəʊst, US roʊst/ *adjective, noun*
adj بریــان، بــرژاو، براشــتی، بووەکــەباب *n* 1 گۆشتی برژاو یان بریان 2 ڕەخنەی توند یـا تـاڵ (*adj* roasted: برژاو، بریان، براشتی؛ roaster *n*: 1 کـــووڕەی وشـــک کردنـــەوەی کـــانزا 2 فـڕووجی برژانـدن یـان بریـانی) ۞ *adj* بریــان، برشته *n* 1 گوشت بریان 2 انتقاد گزنده

roasting /ˈrəʊstɪŋ, US ˈroʊ-/ *noun, adjective*
n 1 تانەوتەشەر، تانەوتوانج، ناونیتکە 2 ڕەخنەی توند *adj* یەکجار گەرم یان وشک ۞ *n* 1 دعـوا 2 انتقاد گزنده *adj* خیلی داغ یا خشک

robber /ˈrɒbə(r), US ˈrɑːb-/ *noun*
دز، چەتە، جەردە ۞ سارق، دزد

robber fly *noun*
مێشـەچەتە؟ [خێزان Asilidae] ۞ نوعی مگس

robbery /ˈrɒbəri, US ˈrɑːb-/ *noun, pl.* robberies
دزی، چەتەگەری، (لێ)هەڵگرتن، دەس‌پیـــی ۞ سرقت، دزدی

robe /rəʊb, US roʊb/ *noun*
جلی درێژ و هـەراو، عـەبا، جـل‌وبـەرگی فـەرمی یان ڕێ‌وڕەسـمی (نیشانەیێ بۆ پۆست و پلەوپایە لە ئاهەنگی‌دا) ۞ ردا

robe de chambre *noun*
(فەڕەنــسی) روب‌دوشــامبر، خاولـەی بـەری ۞ روب دوشامبر

robin /ˈrɒbɪn, US ˈrɑːb-/ *noun*
1 (گیانەوەرناسـی) بووکەســوورە [*Erithacus rubecula*] 2 (هــەروەها American robin) بووکەســـــوورەی ئـــەمریکایی [*Turdus migratorius*] 3 بۆ ناونانی گەلێ باڵندەی وا کە پێوەندی‌یان پێکـەوە هـەیـە، ب.ن. Pekin robin ۞ 1 سینەسرخ 2 نوعی سینەسرخ

Robin Goodfellow *noun*
(لە کەلەپووری ئینگلیسی‌دا) جنۆکـە، ڕۆح یـان گیانی خراپ ۞ روح خبیث

robinia /rəˈbɪnɪə/ *noun*
دار یـا دەوەنێکـی ئـەمریکای بـاکووری [تـوخم *Robinia*] (بنـــەڕەت: لـــە نـــاوی Jean و *Robin* Vespasien، باخـەوانـانی فـەڕەنـسی سـەدەی 17) ۞ نوعی درخت

robin's-egg blue *noun*
(ئەمریکا) ڕەنگی شینی سەوزباو ۞ رنـگ آبـی متمایل به سبز

robin's pincushion = bedeguer

robot /ˈrəʊbɒt, US ˈroʊbɑːt/ *noun*
روبــات، بێگــارە (بنـەڕەت: لـە *robota* چێکـی "forced labour") ۞ آدم‌وارە

robot bomb *noun*
بۆمبی خۆکار یان ئۆتۆماتیکی ۞ بمب خودکار

robotic /rəʊˈbɒtɪk, US roʊˈbɑːtɪk/ *adjective*
میکـانیکی، دەزگـایی، روبـاتی، روبـات‌ئاسـا ۞ مکانیکی، روبات‌مانند

robotics /rəʊˈbɒtɪks, US roʊˈbɑːt-/ *noun, pl.*
روبات‌ناسی ۞ روبات‌شناسی

robotization *noun*
ڕۆباتیزەیشن، خۆکارکردن، ئۆتۆماتیکی‌کردن ۞ روباتیزاسیون

robust /rəʊˈbʌst, US roʊ-/ *adjective* (robuster, robustest)
1 لەش‌ساخ، بەقەوەت، ســلامەت، نێر، گوستاخ،

بەهێز، دووباد، هەیکەلی، بەقەلافەت، بەزەبر، لەسەریەک، پتەو، تۆکمە، بەرگەگر، بەبڕیار، شێلگیر، سوور، بڕا، بەگون، بەزاکون، بڕایانە، شێلگیرانە 2 (وەرزش) قورس 3 (مەی یان چێشت) پەتی، خەست (**robustly** /rəʊ'bʌstli, US rəʊ-/ *adv*: شێلگیرانە، بڕایانە، لێبڕاوانە؛ **robustness** *n*: پتەوی، تۆکمەیی، لەسەریەکی، بەزەبری، بەقەوەتی، بەهێزی، گوستاخی) ۞ 1 تندرست، قوی، هیکل‌دار، محکم، مصمم، قاطعانە 2 (ورزش) نیروبر 3 (شراب) ناب

robusta *noun*

دانی قاوەی چەندین جۆرێ گیای [*Coffea canephora*، جاران *robusta*] قاوەی ئەفریکای رۆژاوا ۞ روبوستا

roc /rɒk/ *noun*

روخ، راک (باڵندەیەکی ئەفسانەیی گەورە؛ بنەڕەت: لە *ruk*ی فارسی و لە شەوانی عەرەبی‌دا باس کراوە) ۞ رخ

rocaille /rə(ʊ)'kʌɪ/ *noun*

بەردینە: جۆرێ شێوازی بیناسازی یان هونەری سەدەی هەژدە (رازاندنەوە بە زیخ و لەپکە و سەدەف) ۞ روکاییل

rocambole /'rɒk(ə)mbəʊl/ *noun*

سیرەکێویلە [*Allium scorodoprasum*] ۞ سیرکوهی

roche noutonnée /ˌrɒʃ muː'tɒneɪ/ *noun*, *pl.* roches moutonnées pronunc. same

(زەویناسی) بەردەخورینە: دەرکەوتەی چکۆلەی رووتەنی بەردێ بە هۆی داخورانی سەهۆڵبەندانی‌یەوە وای لێهاتووە، لایێکی رێک و لووس و کەم‌لێژ و لاکەی تری ناڕێک و زۆرلێژ (لە فەرەنسی‌یەوە "بەردەخورینە fleecy rock") ۞ سنگ گردەگوسفندی

Rochelle salt *noun*

خوێی رۆشێلت: خوێی بلوورین $KNaC_4H_4O_6 \cdot 4H_2O$ کە وەک دەرمانێکی رەوانی نەرم وایە ۞ نمک روشلت

rochet /'rɒtʃɪt/ *noun*

(کلێسەی کریستیەن) بەرگێ لە شێوەی surplice، زۆرتر گەورەقەشە bishop و سەرۆکی دەیرەکان abbot دەیپۆشن ۞ راچیت

rock[1] /rɒk, US rɑːk/ *noun*

1 بەرد، کەڤر، تەختەبەرد، یاس، زنار، رەوەز، هێرک، کەمەر، گاشەبەرد، تەقتەق، تەقتەقان، تیشەبەرد، تاشەبەرد، زاخۆر، تیشەشاخ، ماەوزەرد، ماهوزەرد 2 رووژە (ئەڵماس) یان بەردێکی بەنرخی دی 3 لەتکەی کۆکائینی کراکی 4 (rocks، زمانی بازاڕی) جووتەگونی پیاو، گونەویلە 5 the Rock = Gibraltar 6 (زەویناسی) هەر کەرەسە یان ماکێکی خۆڕسکی بە پێکهاتەی کانی جیاوازەوە 7 = boulder (**rock-like** /'rɒklaɪk/ *adj*: بەردئاسا، سەخت، رەق، بەردین، ریشەداکوتاو، دانەهاتوو، بنج‌داکوتاو) ۞ 1 سنگ، صخرە 2 و 3 و 4 راک 5 جبل‌الطارق 6 راک

rock[2] /rɒk, US rɑːk/ *noun*

1 لەرینەوە، لەرە، جمان، راژان، تەکە، تەکان، جوولە (بۆ ئەملاو ئەولا) 2 = rock music ۞ لرزش، جنبش

rockabilly /'rɒkəbɪli, US 'rɑːk-/ *noun*

راکابیلی (جۆرێ موسیقای ئەفریکی کە لە راک و رول پێکهاتووە، تێکەڵەی rock and roll + hillbilly) ۞ راکابیلی

rock and roll *noun*, also rock 'n' roll

راک ئەند رول (جۆرێ موسیقای گەلی لە پەنجاکان‌دا، بە ترپە یان ریتمی توند و کرژەوە) ۞ راک اند رول

rock bass *noun*

جۆرێ sunfishی چاوسووری ئەمریکای باکووری [*Ambloplites rupestris*] ۞ نوعی ماهی

rock-bottom /ˌrɒk 'bɒtəm/ *noun*, *adjective*

n خوارترین ئاست یان خاڵ، نزم‌ترین ئاست *adj* (نرخ) هەرزان، هەرهیچ، مفت، خۆڕایی ۞ *n* پایین‌ترین نقطە یا سطح *adj* ارزان

rockbound /'rɒk baʊnd/ *adjective*

(کەنار) بەردی، پڕبەرد، بەرداوی ۞ سنگی

rockburst *noun*

هەرەسی بەرد (ی کانگا)، دارووخانی بەتەوژمی بەرد ۞ راکبرست

rock cake *noun*

کەیکی لە مێوژ یان کشمیشی ۞ کیک کشمشی

rock candy /'rɒk 'kændɪ/ *noun*

(جۆرێ شیرینی رەق لە وێنەی) نەبات ۞ نبات

rock climb = rock climbing

rock climber *noun*

بەردەوان، تاشەوان (**rock climbing** *n*: بەردەوانی) ۞ صخرەنورد

rock-cork /'rɒk kɔːk/ *noun*

لۆکەکێوی، پەمووەکێوی ۞ پنبە کوهی

Rock Cornish hen *noun*, also Rock Cornish, Rock Cornish game hen

مریشکی خۆماڵی تێکەڵەی نژادی کۆرنیایی و مریشکی سپی پلیموتی راک Plymouth Rock، ب.ت. بۆ فڕووجی بریانی ۞ نوعی مرغ

rock cress = arabis

rock-crystal /'rɒk krɪstl/ *noun*

کوارتزی بێ‌ڕەنگ یان بلوورین، کریستالی بەردی ۞ در کوهی

rock dash *noun*

مالاتی (لە) زیخ ۞ ملاط ریگ‌دار

rock dove *noun*, also rock pigeon
[*Columba livia*] کوترەبەردینە، کوترەکیوی
۞ نوعی کبوتر

rock drill /'rɒk drɪl/ *noun*
سمۆی کێوبڕ یان بەردبڕ ۞ مته‌ی سنگ‌بری

rocker /'rɒkə(r), US 'rɑːk-/ *noun*
1 کورسی یان ئەسکەملی خۆڕاژێنە یان لانکەیی 2 کەسێ کە موسیقای راک بەڕێوەدەبا، پێخۆشە یان سەمای بۆ دەکا 3 داری ژێرەوەی لانکە، داری کەوانەیی، ڕەوڕەوە، گیاخۆرە؟ 4 تەشتی خۆڵەشۆرکردن 5 کلیلی کارەبا 6 (rockers) راکێرەکان (تیپێ لە لاوانی بریتانیایی لە شەستەکاندا کە باڵتەیەکی چەرمی‌یان لەبەر دەکرد و سواری مۆتۆڕ دەبوون و گوێیان دەدایە موسیقای راک ئەند ڕوڵ) ۞ 1 صندلی راکی 2 راکر 3 رورروه 4 لاوک خاک‌شویی 5 کلید برق 6 (در جمع) راکرز

rocker switch *noun*
کلیلی کارەبا یان ئێلیکتریسیتی (ناسایی) ۞
کلید برق

rockery /'rɒkəri, US 'rɑːk-/, *pl.* rockeries
= rock garden

rocket[1] /'rɒkɪt, US 'rɑːkɪt/ *noun*
1 مووشەک، راکێت، دووخە، حەواویلکە 2 وژەک، فیشەکەشێتە، فیشەکەحەوایی 3 پیاهەڵکاڵان، بەگژداهاتن (بنەڕەت: لە *roquette* فەڕەنسی، لە *rocchetto* ئیتالیایی، چکۆلێنراوی *rocca* "distaff (بۆ خولانەوەکەی)"، لەگەڵ ئاماژە بە شێوەی لوولەکی‌یەکەی) ۞ 1 موشک 2 فشفشه 3 توبیخ

rocket[2] /'rɒkɪt, US 'rɑːkɪt/ *noun*, also roquette
1 (رووەک‌ناسی) بنەوشیلە (garden rocket) 2 بۆ ناوی [*Eruca vesicaria subsp. sativa*] ئەو گیا و رووەکە زووهەڵدەرانەی ئەو خێزانە بەکاردێنرێ، ب.ن. sweet rocket 3 (London rocket-seeds شیوەران، خاکشیر) ۞ راکت

rocketeer *noun*
مووشەکەوان، راکێتەوان، کەسێ کە کار بە راکێتە بۆشایی‌یەکان دەکا یان دایان دەڕێژێ ۞ راکیتیر

rocket launche *noun*
بازوکا، مووشەک‌هاوێژ، مووشەک‌خەر، راکێتاوێژ ۞ موشک‌انداز

rocketry *noun*
راکێت‌ناسی، مووشەک‌ناسی (لقێ لە زانست یان تێکنۆلۆژی لەبارەی مووشەک یان راکێتەوە) ۞ علم موشک

rocket science *noun*
راکێت‌ناسی، مووشەک‌ناسی، زانستی مووشەک ۞ علم موشک

rocket scientist *noun*
1 راکێت‌ناس، مووشەک‌ناس، زانای مووشەک 2 مرۆی زۆر زیرەک ۞ 1 عالم موشک 2 آدم زبل

rocket ship *noun*
کەشتی مووشەک‌دار یان مووشەک‌لەسەر ۞ کشتی موشکی

rockfall /'rɒkfɔːl, US 'rɑːk-/ *noun*
1 (زەوی‌ناسی) بەردڕووخان، هەرەسەبەرد 2 کەڵەکەبەرد یان هەرەسەی بەرد ۞ 1 سنگ‌شار 2 توده‌ی سنگ ریخته‌شده

rockfish *noun, pl.* same or rockfishes
بەردەماسی: جۆرێ ماسی ئاوی لە خێزانی scorpionfhish [توخم *Sebastes*: گەلێ جۆرن] ۞ نوعی ماهی

rock flour *noun*
ئاردەبەرد، خاکەبەرد، گەردەبەرد (بە هۆی glacial یان داخورانەوە) ۞ آرد سنگ

rock garden *noun*
باخچە یان باخی لە بەرد ۞ باغ تزئینی سنگی

rock-hard *adjective*
1 سەخت، ڕەق، پتەو، قایم، وەکوو بەرد 2 سڵ‌نەکردوو، بێ‌باک، کۆڵنەکردوو، نەترس، شێرکرۆژ ۞ 1 سفت، محکم 2 نترس

rockhopper *noun*
پێنگوئەنێکی پۆپە زەردباو [*Eudyptes chrysocome*] ۞ نوعی پنگوئن

rockhound *noun*
(نافەرمی) ئاماتۆر یا زەوی‌ناسێ کە نموونەکانی کانی‌یێ کۆ دەکاتەوە، کانەچن ۞ راک‌هوند

rocking *noun, adjective*
n 1 بەرد، بەردی ورد 2 جووڵە، ڕاژان، تەکان، جمان *adj* جووڵۆک، جمۆک ۞ *n* 1 سنگ، سنگ ریز 2 جنبش *adj* جنبنده

rocking chair *noun*
ئەسکەمل یا کورسی لانکەیی، سەندەڵی خۆڕاژەنە ۞ صندلی گهواره‌ای

rocking horse *noun*
ئەسپی خۆڕاژەنە، ئەسپەلانکە ۞ اسب جنبان

rock-limber *noun*
بەردەوان، ڕەوەزەوان (rock-limbing *n*) ۞ سنگ‌نورد

rockling *noun*
جۆرێ ماسی‌یەباریکە، لە تیرەی cod [توخمەکانی *Ciliata* و *Rhinomenus*: چەندین جۆرن] ۞ نوعی ماهی

rock music *noun*
موسیقای راک ۞ موسیقی راک

rock 'n ' roll = rock and roll

rock oil /'rɒk ɔɪl/ *noun*
نەوت، petroleum ۞ نفت

rock pigeon = rock dove

rock pipit *noun*
باریکەبەردینە (هی کەنارە بەردینەکانی rocky shores باکووری ڕۆژاوای ئەورووپا [*Anthus petrosus*]) ۞ نوعی پیپیت

rock plant *noun*
گیای بەردی یان لەسەربەردشینبوو، ڕووەکی بەردەژی ۞ گیاه سنگزی

rock pool *noun*
ئەستێر یان گۆلی لەبەرد، ئەستێری بەردین ۞ استخر سنگی

rock rabbit = pika

rock-ribbed *adjective*
1 (لە ئەمریکای باکووری) uncompromising، ب.ت. دەربارەی لایەنگیری یان ڕێبازێکی سیاسی 2 rocky ۞ سازش‌ناپذیر

rock rose *noun*
دانمەلوچینک، گوڵەباخەبەردینە، هی ناوچە مامناوەند و گەرمەکان [توخمەکانی *Cistus* و *Helianthemum*] ۞ گل آفتابی

rock salmon *noun*
1 جۆری snapper ی گەرمێنان، لە دەریا و ڕووباردا دەس دەکەوێ، بۆ خۆراک و سپۆرت بەنرخە [*Lutjanus argentimaculatus*] 2 (بریتانیا) dogfish یان wolf fish وەک خۆراک ۞ نوعی ماهی

rock salt /'rɒk sɔ:lt/ *noun*
بەردەخوێ: خوێی ئاسایی کە لە سروشتدا وەک کان هەیە ۞ سنگ نمک

rockslide = rockfall

rock-solid *adjective*, also rock-steady
1 نەگۆڕ، باوەڕپێکراو، پشت‌پێ‌بەستراو، جێی‌متمانە، لێ‌ڕاپینراو: *The support for the party was rock-solid* 2 پتەو، خۆڕاگر، توکمە، ڕەق، سەخت، نەشکێن: *The ice on the river was rock-lid* ۞ 1 محکم، معتمد 2 سفت، استوار

rocksteady *nonu*
جۆرێکی سەرەتای موسیقای reggae، لە بنەڕەتا لە شەستەکانی سەدەی بیستەم لە جامائیکا سەری هەلدا، بە tempo یێکی ئارامەوە ۞ راکاستادی

rockumentary *nonu*
(ئافەرمی) فیلمێکی بەڵگە(نامە)یی دەربارەی موسیقا و موزیسیەنەکانی ڕاک (لە rock[2] + documentary) ۞ راکیومنتاری

rocky tripe *nonu*
کەرێژەبەردیکی foliose [وەک توخمی *Umbilicaria*] ۞ نوعی گل‌سنگ

rocky wood *nonu*
جۆرێ ماک یان مەتریالی ئائەندامی، ب.ت. بۆ insulation یان soundproofing بەکاردێتری ۞ راک وود

rocky /'rɒki, US 'rɑ:ki/ *adjective* (rockier, rockiest)
1 بەردی، بەردناسا، کەڤری، تەقتەقان، بەرداوی، بەردەڵان: *2 a rocky coastline ◊ rocky soil* سست، لەرزۆک، لەق، بەرگەنەگرتوو، قرچۆک، ڕووخەک، ناجێگیر: *a -y marriage* (rockily، rockiness /'rɒkıli, US 'rɑ:kıli/ *adv* :/'rɒkinəs, US 'rɑ:kinəs/ *n* 1 بەردەڵانی، ئاڕێکی، بەرداویبوون 2 سستی، لەقی، ناجێگیری) ۞ 1 سنگی، صخره‌ای 2 متزلزل

Rocky Mountain goat fever – Mountain goat 1

Rocky Mountain spotted fever = spotted fever

rocky shore *noun*
کەناری بەرداوی، گوێشاوی بەرداوی ۞ ساحل سنگی

rococo /rə'kəʊkəʊ, US rə'koʊkoʊ/ *noun, adjective*
n ڕۆکۆکۆ (شێوازێکی وێژەیی، هونەری، موسیقایی، بیناسازی و هتد لە ئەورووپای سەدەی هەژدەیەم) *adj* 1 سەربە ڕاکۆکۆ 2 سەیروسەمەرە ۞ *n* روکوکو *adj* 1 وابسته به روکوکو 2 عجیب و غریب

rod /rɒd, US rɑ:d/ *noun*
1 میل، میلە 2 دار، شوول، توول، شیف 3 گۆچان، داردەس 4 ڕاد (یەکەی پێوانی درێژایی بەرامبەر 5 میتر) 5 داری ڕاوەماسی 6 (ئافەرمی، ئەمریکا) دەمانچە، چەکی سووک، حەوتیر (بنەڕەت: ئینگلیسی کۆن، ڕەنگە پێوەندی بە *rudda* نۆروێژی کۆنەوە هەبێ "club") ۞ 1 میل، میله 2 چوب 3 عصا 4 راد 5 چوب ماهی‌گیری 6 (عامیانه) هفت تیر

rode[1] /rəʊd, US roʊd/ = past of ride

rode[2] /rəʊd, US roʊd/ *noun*
تەنافی بەستەوەی لەنگەر یان لاگیرە ۞ رود

rodent /'rəʊdnt, US 'roʊ-/ *noun*
(گیانەوەری) کرتێنەر، خورۆک ۞ جونده

Rodentia *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) کرتێنەران، خورۆکان: rat، mice، beaver، squirrel و porcupine ەکان دەگرێتەوە ۞ جوندگان

rodenticide /rə'dentısaıd/ *noun*
کرتێنەرکوژ، خورۆ(ک)کوژ ۞ جونده‌کش

rodent ulcer = basal cell carcinoma

rodeo /'rəʊdiəʊ, rəʊ'deıəʊ, US 'roʊdioʊ, roʊ'deıoʊ/ *noun, pl.* rodeos
ڕۆدیۆ (شانۆیێ کە لەودا گاسوارەکان شارەزایی خۆیان وەکوو کەمەندهاوێژی، ئەسپسواری و هتد پیشان دەدەن) ۞ رودیو

rodlike /'rɒdlaık/ *adjective*

دارئاسا، میلەئاسا، میلەیی ۞ چوب‌مانند، میله‌مانند

rodomontade /ˌrɒdə(ʊ)mɒnˈteɪd/ *noun*

خۆهەڵکێشان، گەزاف یا لافلێدان، لافوگەزاف ۞ رجزخوانی، لاف‌زنی

roe[1] /rəʊ, US roʊ/ *noun*

1 (هەروەها hard roe) گەرا، خرز، ولتە 2 (soft roe) باتووی گەیبوی ماسی نێر، ب.ت کاتێ وەک خۆراک وایە ۞ 1 اشبل، تخم ماهی 2 رو

roe[2] /rəʊ, US roʊ/ *pl.* same or roes = roe-deer

roebuck /ˈrəʊ bʌk/ *noun*

(گیانەوەرناسی) نێرەی فیلەگێژە ۞ مادەی رودیر

roe-deer /ˈrəʊ dɪə(r)/ *noun, pl.* same or roes

(گیانەوەرناسی) فیلەگێژە [*Capreolus capreolus*] ۞ رودیر

roentgen /ˈrɜːntjən, ˈrɒnt-, -gən, US ˈrentjən, ˈrənt-, -dʒən/ *noun, adjective*

n رانتگێن (= یەکەی پێوان و ئەندازەگرتنی تیشکی ئیکس) *adj* 1 سەربە تیشکی ئیکس 2 سەربە رانتگێن (کورتەکەی R؛ بنەڕەت: لە ناوی دۆزەری تیشکی ئیکس و پزشکی ئەڵمانی Wilhelm Conrad *Röntgen*) ۞ *n* رونتگن *adj* 1 وابسته به اشعه‌ی ایکس 2 وابسته به رونتگن

roentgenogram /ˈrʌntjənə(ʊ)gram, ˈrəːnt-, ˈrɒnt-, -gənəʊ, -ʒənəʊ/ *noun*, also roentgenograph

وێنە بە تیشکی ئیکس ۞ عکس با اشعه‌ی ایکس

roentgenography /ˌrʌntjəˈnɒgrəfi, ˌrəːnt-, ˌrɒnt-/ *noun*

وێنەگرتن بە تیشکی ئیکس ۞ عکس‌برداری با اشعه‌ی ایکس

roentgenology[1] /ˌrʌntjəˈnɒlədʒi, ˌrəːnt-, ˌrɒnt-/ *noun*

رانتگێنۆلۆژی (= لقێکە لە تیشکناسی کە لەبارەی تیشکی ئیکسەوە بۆ دەس‌نیشان‌کردنی نەخۆشی‌یەکان و چارەسەرکردنیان دەتوێژێتەوە) ۞ رونتگنولوژی

roentgenology[2] /ˌrʌntjəˈnɒlədʒi, ˌrəːnt-, ˌrɒnt-/ *noun*

چارەسەرکردن یان تیمار بە تیشکی ئیکس ۞ رونتگن‌درمانی

roentgen rays *noun, pl*

تیشکی ئیکس ۞ اشعه‌ی ایکس

rogan josh /ˌrəʊg(ə)n ˈdʒəʊʃ/ *noun*

جۆرێ چێشتی هیندی ۞ نوعی غذای هندی

rogation /rə(ʊ)ˈgeɪʃ(ə)n/ *noun*

(لە کلێسەی کریستانیەتدا) پاڕانەوە، تکاکاری (بنەڕەت: لە *rogatio(n-)* لاتین، لە *rogare* "پاڕانەوە، داواکردن") ۞ نیایش

Rogation Days *noun, pl.*

ڕۆژانی پاڕانەوە، سێ‌ڕۆژانەی پاڕانەوە ۞ روزهای نیایش

Rogation Sunday *noun*

سێ‌شەممەی پاڕانەوە، پێش ڕۆژی هەڵکشانی مەسیح Ascension ۞ سه‌شنبه‌ی نیایش

roger[1] /ˈrɒdʒə(r), US ˈrɑːdʒ-/ *noun*

راجێر (لە پێوەندی‌کردنی رادیۆیی، بە واتای تێگەیشتم، بیستم) ۞ راجر

roger[2] /ˈrɒdʒə(r), US ˈrɑːdʒ-/ *interjection*

باشە! چاکە! خاس! ئهم! ۞ خب!

rogue[1] /rəʊg, US roʊg/ *noun*

1 بنیادەمی بێ‌ئابڕوو، خوێڕی‌یەپیاو، چرووک، موقورباز، بێ‌شەرەف 2 (زۆرتر بە شۆخی) تۆخمی سەگ، جسنی سەگ، زۆڵە، زۆڵی سەگ ۞ 1 آدم رذل، وضیع 2 تخم‌جن

rogue[2] /rəʊg, US roʊg/ *adjective*

1 (گیانەوەری کێوی، ب.ت. فیل) تەنیا، تەنیازی، لە مێگەڵ جیاوەبوو، پەڕیوە، تەرە 2 ناکاو، نائاسایی، چاوەڕواننەکراو 3 ڕووەکێ کە لە قاریتەی ستانداری خۆی لای داوە ۞ 1 تک‌زی 2 ناگهانی 3 روگ

roguery /ˈrəʊgəri/ *noun*, also roguishness

بێ‌ئابڕوویی، خوێڕیەتی، سووکی، دەغەڵی، پەستی، ناپاکی، بێ‌شەرەفی، چرووکی ۞ رذالت، فرومایگی، بی‌شرفی

rogues' gallery *noun*

(نافەرمی، پۆلیس) ئارشیف یان کۆمەڵەی وێنەی تاوانکاران ۞ مجموعه‌ی عکس‌های مجرمان

roguish /ˈrəʊgɪʃ, US ˈroʊ-/ *adjective*

1 سووک، چرووک، خوێڕی، پەست، scoundrel 2 شەیتانانە، زۆڵانە، قۆشمەگەرانە: *a roguish smile* (roguishly /ˈrəʊgɪʃli, US ˈroʊ-/ *adv*: 1 شەیتانانە 2 لە ڕووی پەستی‌یەوە، سووکانە؛ roguishness /ˈrəʊgɪʃnəs, US ˈroʊ-/ *n*) ۞ 1 لئیم، فرومایه 2 شیطنت‌آمیز

Rohypnol /rəʊˈhɪpnɒl/ *noun*

(دروشمی بازرگانی) ڕۆهیپنۆل، جۆرێ دەرمانی بەهێزی هێورکردنەوە، لە دەستەی benzodiazepine ۞ روهیپنول

roisterer *noun*

نەعرەتەکێش، نەڕێنەر، گوڕێنەر، شریخێنەر، نەڕەنەڕەوە ۞ عربده‌کش

roistering /ˈrɔɪstərɪŋ/ *noun, adjective*

1 نەعرەتەکێشی، نەڕاندن، گوڕاندن، شریخاندن 2 نەعرەتەکێش، نەڕێنەر، گوڕێنەر، شریخێنەر، نەڕەنەڕەوە ۞ 1 عربده‌کشی 2 عربده‌کش

Roland /ˈrəʊlənd/ *noun*, a Roland for an Oliver

کاردانەوەی کاریگەر ۞ عکس‌العمل تأثیرگذار

role /rəʊl/ *noun*

1 تۆمار، گۆڕۆز 2 ڕۆڵ، دەور، نەخش، ئەرک،

played a major role in the :کار، پەیور
negotiations ◯ 1 طومار 2 نقش، رل، وظیفە

role model *noun*
نموونە، میناک، سەرمەشق ◯ الگو، سرمشق

role-play *noun*, also role playing
ڕۆڵگێڕی (**role-player** *n*) ◯ نقش‌گزاری

roll /rəʊl, US roʊl/ *noun*
1 ئالقە، ڕۆڵ، لوول، لوولە 2 تۆمار، گۆرۆز 3 تۆپ، گرمۆلکە، هەلپێچە، گلۆلە، تاقە، پێچ، پێچە، گروڤەر 4 (نانی) بابۆلە(یی)، نانی ساندویچی یان هەمبێرگەری 5 لیستە، لیستەی ناوەکان، ناونامە 6 تل، گلار، تلار، خل، گل، خلۆر، تلاوتل، بەملاوبەولاداکەوتن، تەکەتەک، لانکەکردن، گەلاوگەل، وەرسووڕان، خولانەوە، پێچخواردن 7 گرمە، شریخە 8 دەستە، تاقم 9 ڕەوانی 10 شەپۆل لێدان 11 (بیناسازی) تۆماری، تۆمارە، لوولی 12 چەپکە یان بەستە ئەسکەناس ◯ 1 حلقە، لولە 2 طومار 3 طاقە 4 نان ساندویچی 5 فهرست، صورت اسامی 6 غلت، تلوتلو، گردش 7 غرش 8 گروه 9 سلاست 10 تموج 11 پیچک 12 بستەی اسکناس

rollback /'rəʊlbæk, US 'roʊl-/ *noun*
کەمبوونەوەی نرخ، نرخدابەزین، هاتنەخوارەوەی نرخ و بایی: *a government-ordered rollback of gasoline prices* ◯ کاهش قیمت

roll bar *noun*
لوولەی پاراستن یان پارێزەر ◯ لولەی محافظ

roll-call /'rəʊl kɔːl/ *noun*
خوێندنەوەی لیستەی ناوەکان (لێرەبوو و لێرەنەبوو) ◯ حضور و غیاب

rolled *adjective*
لوولکراو ◯ لولەشدە

rolled gold *noun*
ڕووکێش یان ڕووکەشی زێڕ ◯ روکش طلا

rolled oats *noun, pl.*
پەرشەی هاڕاو یا ساوراو ◯ جو دوسر خردشدە

rolled-up *adjective*
1 لوولکراو، هەلپێچراو 2 (قۆل و هتد) هەلکراو، لوولکراو، دراوەسەری ◯ 1 لولەشدە 2 (آستین و...) بالازدە

roller /'rəʊlə(r), US 'roʊ-/ *noun*
1 تلارەوەبوو، خلارەوەبوو، تلخواردوو، گلێرەوەبوو، خلۆرە 2 باگردین، هاتۆر، قەیک، بانگێڕ، بانگوش، عەرزکوت، لوولەک، گلێرە 3 شەپۆلی درێژ، شەپۆلی گەورە 4 تیرۆک، کرتناک، وەردێنە، وابەر 5 (باڵندەناسی) سەیرەی سەوز، سەوزەکۆ، سەقاقووش، کاسەلکەشینکە، کەسەلەشینکە، وەوەخوەرە؟، ئەسپەشینە [*Coracias garrulous* و جۆرەکانی تر] 6 ڕەگەزێکی کۆتری تەقلەباز ◯ 1 غلتندە 2 غلتک، اسطوانە، نورد 3 موج بزرگ 4 وردنە 5 سبز قبا 6 نوعی نژاد کبوتر معلق‌زن

Rollerblade /'rəʊləbleɪd, US 'roʊlərb-/ *noun*, (US Roller Blade), also in-line skate, trademark
کەوشی سکی کە ڕیزێ چەرخ لە ژێریەتی (**rollerblader** *n*) ◯ رولربلید

roller-coaster *noun*
(شاری کایە یان یاری) ڕولێر کۆستێر، شەمەندەفەر یان قەتاری سەروو خوارچوو ◯ ترن هوایی

roller-skate *noun*
کەوش یان پێلاوی سکەیت (بە جووتێ پێچکەوە) ◯ کفش اسکیت

roller-skating *noun*
یاری سکەیت، سکەیتێن ◯ اسکیت‌بازی

roller towel *noun*
خاولەی کاغزی ◯ حولەی کاغذی

rollicking[1] /'rɒlɪkɪŋ, US 'rɑːl-/ *adjective*
شلوق، بەکەیف، بەگوڕ، سەرخۆش، شاد: *a rollicking adventure film* ◯ شنگول، سرزندە

rollicking[2] /'rɒlɪkɪŋ, US 'rɑːl-/ *noun*, also rollocking
(نافەرمی) بەگژداچوون، پیاهەلکالان ◯ توبیخ

rolling /'rəʊlɪŋ, US 'roʊ-/ *adjective, noun*
adj 1 خلۆر، تلەوەبوو، تاوێرە، سووڕخواردوو، پێچخواردوو، لوولەوەبوو، وەرسووڕاو 2 شریخێنەر، گرمێنەر، گوڕێنەر، بەخرۆش *n* سووڕان، تلدان، تلخواردن، گلوتل، با، خولان، لوولبوون، دەورخواردن، چەرخان ◯ *adj* 1 غلتان، پیچان 2 غران *n* غلت، چرخش

rolling drunk *adjective*
مەستی مەست، کەلەلا، تلاوتلکردوو، بەملاوبەولاداکەوتوو ◯ پاتیل

rolling mill *noun*
1 دەزگای لوولاندن یان لووککردن، لوولەک 2 کارگەی لوولاندن یان لوولکردن ◯ 1 ماشین نورد 2 کارخانەی نورد

rolling pin *noun*
تیرۆک، وەردێنە، وابەر، کرتناک، شەوبەک، نابینک ◯ وردنە

rolling stock *noun*
(ڕێی ئاسن، مۆتۆر، عەرەبانە و هتد) کەلوپەلی سووڕاو یان جوولۆک، کەلوپەلی پێچکەدار یا ڕەیلی، کەلوپەلی گەڕۆک ◯ تجهیزات متحرک

rolling stone *noun*
مرۆی بێماڵوحاڵ، بنیادەمی دەربەدەر و سەرلێشێواو ◯ آدم آوارە

rollocking = rollicking2

roll of honour = honour roll

roll-on *noun*
1 تۆپی، گۆیی (بۆنبەر) 2 کۆرسێتێکی سووک

⬡ 1 رولان 2 نوعی کرست

roll-on roll-off *adjective*

ماشێن‌هەڵگر (ئاماژە بە کەشتییێ کە سەرەڕای سووارەکان، ماشێنەکانیشیان هەڵدەگرێ) ⬡ ماشین‌بر، حامل اتومبیل

roll-up *noun*

1 جگەرەی دەس‌پێچ 2 (ئەوستراليا) - assembly ⬡ سیگار پیچ

roly-poly /ˌrəʊli ˈpəʊli, US ˌroʊli ˈpoʊli/ *adjective, noun* (*pl.* roly-polies)

adj (کەسێک) خڕین، خڕیلانە، خڕوخۆڵ *n* 1 جۆرێ نانی مرەبایی 2 جۆری tumbleweedی بێشەلان [*Salsola kali* و جۆرەکانی تر] ⬡ *adj* تپل *n* 1 و 2 رولی‌پولی

ROM /rɒm, US rɑːm/ *abbreviation* read-only memory

Rom *noun, pl.* Roma /ˈrɒmə/

1 کاولی، دۆم، ب.ت. پیاو 2 گەلی دۆمان بە گشتی ⬡ رُم

Romaic /rə(ʊ)ˈmeɪɪk/ *noun, adjective*

n زمانی خۆجێیی یان خۆماڵی یۆنانی ئێستا *adj* سەربە ئەم زمانە (بنەڕەت: لە *romaiikos* یۆنانی نوێ "Roman"، ب.ت. بۆ ئیمپراتۆری ڕۆمی ڕۆژهەلات eastern Roman Empire بەکاردێنرێ) ⬡ رومائیک

romaine /rəʊˈmeɪn, US roʊ-/ *noun*

(ڕووەکناسی) کاهوو، cos lettuce ⬡ کاهو

roman /ˈrəʊmən, US ˈroʊ-/ *noun*

(چاپ) پیتە ئاسایی‌یەکانی لاتینی ⬡ حروف لاتینی عادی

Roman /ˈrəʊmən, US ˈroʊ-/ *adjective, noun*

adj 1 سەربە ڕۆما یان ڕۆم، ڕۆمان، ڕۆمی، ڕۆمایی، سەربە شاری ڕۆم یان ڕۆما: *Roman fortitude* 2 سەربە ڕۆمی سەدەکانی نێوەڕاست و ئێستا 3 سەربە ئەلفوبێی لاتینی (بۆ نووسینی لاتین، ئینگلیسی و زۆربەی زمانە ئەوروپایی‌یەکان، لە ڕۆمی کۆنەوە پەرەی سەندووە) 4 سەربە کلێسەی کاتۆلیکی ڕۆم 5 خاوەنی intrados نیمچەبازنەیی یا نیوەبازنەیی ڕۆمی: 6 *Roman arch* :semicircular *a Roman nose* *n* 1 خەڵکی ڕۆم، ڕۆمی، خەڵکی شاری ڕۆما 2 کاسۆلیک، کاتۆلیک 3 ئەندامی کۆماری یان ئیمپراتۆری ڕۆمای کۆن ⬡ *adj* 1 وابسته به روم، وابسته به شهر روم 2 وابسته به روم قرون وسطی یا اکنون 3، 4، 5 و 6 رومان، رومی *n* 1 اهل روم، اهل شهر روم 2 کاتولیک 3 عضو جمهوری یا امپراتور روم باستان

roman-à-clef /ˌrəʊmɒːˈkleɪ, French ʀɔmɑ̃akle/ *noun*

چیرۆکێکی ڕاستەقینە کە لەودا کەسایەتی و ڕووداوەکان بە ناوی ترەوە دەناسرێن ⬡ روماکل

Roman alphabet *noun*

ئەلفوبێی لاتینی ⬡ الفبای لاتینی

Roman candle *noun*

تۆقتۆقە ⬡ فشفشە

Roman Catholic *noun, adjective*

n ئەندامی کلێسەی کاتۆلیکی ڕۆم *adj* سەربە کلێسەی کاتۆلیکی ڕۆم ⬡ کاتولیک

Roman Catholic Church *noun*

کلێسەی کاتۆلیک(ی ڕۆم) ⬡ کلیسای کاتولیک روم

Roman Catholicism *noun*

ئایینزای کاسۆلیک(ی ڕۆما) ⬡ مذهب کاتولیک

romance /rəʊˈmæns, ˈrəʊmæns, US ˈroʊ-/ *noun*

1 تێکەڵی یان پێوەندی دڵدارانە، سەربردەی دڵدارانە، دڵداری، ئەوینداری 2 هەستی دڵدارانە یان ڕۆمانتیک 3 وروژان، جۆش‌وخرۆش، سۆز، کوڵ‌وکۆ، تین‌وگوڕ 4 چیرۆکی قارەمانێتی 5 چیرۆک یان حیکایەتی دڵدارانە یان خەیاڵاوی، فیلمی دڵدارانە یان دلداری 6 وێژەی دلدارانە 7 پێوەنان، زیدەڕۆیی، خەیاڵکردنەوە 8 (موسیقا) پارچەیێکی فەرمی کورت ⬡ 1 رابطەی عاشقانە، ماجرای عاشقانە، عشق‌بازی 2 احساس رومانتیک 3 هیجان، شور 4 داستان حماسی 5 داستان عاشقانە یا خیال‌پردازانە. فیلم عاشقانە 6 ادبیات عاشقانە 7 اغراق 8 (موسیقی) قطعەی کوتاه رسمی

Romance /rəʊˈmæns, ˈrəʊmæns, US ˈroʊ-/ *noun, adjective*

n زمانە ڕۆمی یان ڕۆمیایی‌یەکان (وەکوو فەرەنسی، سپانیایی، ئیتالیایی، پۆرتوگالی، کاتالۆنیایی، ئۆکسیتان و ڕۆمانی) *adj* سەربەو کۆمەڵە زمانی‌یە ⬡ *n* زبانهای رومیایی *adj* وابسته به زبانهای رومیایی

Romance languages *noun, pl.*

زمانە ڕۆمیایی‌یەکان ⬡ زبانهای رومیایی

romancer *noun*

نووسەر یان ڕۆمان‌نووسی سەدەکانی نێوەڕاست medieval ⬡ نویسندە یا رمان‌نویس قرون میانە

Roman Empire *noun*

ئیمپراتۆری ڕۆم (لە 27 بەرلە زایین دامەزرا و لە 395 دابەش کرا بۆ ئیمپراتۆری ڕۆژاوا یا لاتین و ئیمپراتۆری ڕۆژهەلات یا یۆنانی) ⬡ امپراتور رومی

Romanesque /ˌrəʊməˈnesk, US ˌroʊ-/ *adjective, noun*

adj ڕۆمانانە، بەپێی شێوازی بیناسازی ڕۆمیایی (دەوروبەری سالانی 1050_1200) *n* شێوازی بیناسازی ڕۆمیایی، ڕۆمانێسک ⬡ رومانسک

Romanian *adjective, noun*, also Rumanian

adj سەربە ڕۆمانی، ڕۆمانیایی *n* 1 زمانی

رۆمانیایی، رۆمانیایی 2 خەڵکی رۆمانی ◇ *adj*
رومانیایی *n* 1 زبان رومانیایی 2 اهل رومانی

Romanic /rə(ʊ)'manɪk/ = Romance

Romanism /'rəʊmənɪzəm/ *noun*
باوەڕ یان ئایینزای کاسۆلیک (کاتۆلیک) ◇
مذهب کاتولیک

Romanist /'rəʊmənɪst/ *noun*
1 شارەزا یان خوێندکاری کۆنینە یان قانوون،
یان زمانە رۆمیاییەکان 2 لایەنگری ئایینزای
کاتۆلیک ◇ 1 رومانیست 2 پیرو مذهب کاتولیک

Romanistic *adjective*
سەربە ئایینزای کاسۆلیک یان کاتۆلیک ◇
وابسته به مذهب کاتولیک

romanization *noun*
1 هێنانەژێر دەسەڵاتی رۆمەوە 2 کاتۆلیکاندن،
کردنەکاتۆلیک 3 گۆڕین بۆ ئەلفوبێی لاتینی
یان رۆمی ◇ رومانیزاسیون

Roman law *noun*
کۆمەڵە قانوونی رۆمی، مافەکانی رۆمی ◇
حقوق رومی

Roman nose *noun*
لووتی رۆمی (باریک و کەمێ بەرز) ◇ بینی
عقابی

Roman numerals *noun, pl.*
ژمارە یان رەنووسە رۆمییەکان (I = 1, V = 5,
X = 10, L = 50, C = 100, D = 500, M =
1,000) ◇ ارقام رومی

Romano /rə(ʊ)'mɑːnəʊ/ *noun*
جۆرێ پەنیری رەق، لە بنەڕەتدا هی ئیتالیا ◇
رومانو

Romano- /rə'mɑːnəʊ, US -noʊ, roʊ'm-/ *prefix*
پێشگر: رۆمی، رۆمیایی، رۆمایی، سەربە رۆم:
Romano-British ◇ پیشوند: رومیایی، رومی،
وابسته به روم

Romansh /rə(ʊ)'manʃ, -'mɑːnʃ/ *noun*, also Rumansh
زمانی Rhacto-Romance هەرێمی Grisons
ی سویس، و زمانی فەرمی سویسرا ◇ رومانش

romantic /rəʊ'mæntɪk, US roʊ-/ *adjective, noun*
adj 1 دڵدارانە، ئەویندارانە، پێوەند سێکسی 2
هەستبزوێن، بەسۆز، جوان، خەیاڵاوی،
رۆمانتیک، خەیاڵی، خەیاڵکردنەوەیی 3
(Romantic) سەربە ڕێبازی رۆمانتیزم یان
رۆمانتیزم، رۆمانتیک *n* 1 کەسێکی خەیاڵاتی
2 (Romantic) هونەرمەندی یان نووسەری
رۆمانتیست ◇ *adj* 1 عاشقانه، رابطه‌ی جنسی 2
احساس‌برانگیز، تخیلی 3 (با R) وابسته به مکتب
رومانتیسم *n* 1 آدم رومانتیک 2 (با R) هنرمند یا
نویسنده‌ی رمانتیست

romantically /-kli/ *adverb*
(بە شێوەیەکی) دڵدارانە ◇ به طور عاشقانه

romanticism /rəʊ'mæntɪsɪzəm, US roʊ-/ *noun*
رۆمانتیسیزم: بزووتنەوەیێکی هونەری، ویژەیی و
فەلسەفی کە لە دوایییەکانی سەدەی هەژدەدا
سەری هەڵدا ◇ احساسات‌گرایی

Romanticism /rəʊ'mæntɪsɪzəm, US roʊ-/ *noun*
رۆمانتیسیزم ◇ رومانتیسیزم

Romanticist /rəʊ'mæntɪsɪst, US roʊ-/ *noun*
رۆمانتیسیست ◇ رومانتیسیست

roman type = roman

Romany /'rɒməni, 'rəʊm-, US 'rɑːm-, 'roʊm-/ *noun* (*pl.* Romanies), *adjective*
n 1 دۆمی، رۆمەنی (زمانی هیندو و ئەورووپایی
زۆربەی دۆمەکان کە بەپێی شوێنی گیرسانەوەیان
بە چەندین زاراوەی جۆربەجۆری لێکەوتۆتەوە)
2 دۆم، کاولی، قەرەج *adj* 1 دۆمانە، دۆمئاسا،
سەربە دۆمەکان، رۆمەنی 2 سەربە زمانی
رۆمەنی ◇ *n* 1 کولی، رمنی 2 کولی *adj* 1
وابسته به کولی‌ها 2 وابسته به زبان رمنی

Romeo /'rəʊmiəʊ, US 'roʊmioʊ/ *noun, pl.* Romeos
1 رۆمیۆ: قارەمانی رۆمیۆ و ژولیەتی شەکسپیەر
2 *Romeo and Juliet* وشەیێ وەک کۆدی
پێوەندییە رادیۆییەکان بۆ پیتی R 3 پیاوی
ژنباز، دۆنژوان، پیاوی دڵتەڕ ◇ 1 و 2 رومیو 3
مرد زنباره

Romish /'rəʊmɪʃ/ = Roman Catholic (derogatory)

romp /rɒmp, US rɑːmp/ *noun*
1 قۆشمەیی، شلوقی، شەیتانی، هاروهاجی،
پێکاهەڵپڕزان، هەڵبەزودابەز 2 پرهەراوهوریا،
بەدەنگەدەنگ 3 (نافەرمی) سەرکەوتنی ئاسان
◇ 1 بازی‌گوشی، جست و خیز 2 پرهیاهو 3
پیروزی ساده

rompers /'rɒmpəz, US 'rɑːmpərz, 'rɔːm-/ *noun, pl.*, also romper-suit
1 (بەرۆ و پاڵی منال) شۆرتی یەکپارچە یان
یەکسەرە (منال دادپۆشی) 2 شتێکی وا بۆ
گەورەکان کە وەک جلی کار overalls یان
وەرزشی sportswear لەبەر دەکرێ ◇ شورت
سرهمی

Romulus *noun*, Latin
رۆمیولێس، رۆمیولۆس: کوڕی مارس Mars
(برای ریمۆس Remus)، دامەزرێنەری
ئەفسانەیی رۆم Rome ◇ رومولوس

rondavel /rɒn'dɑːv(ə)l/ *noun*
(ئەفریکای باشووری) جۆرێ خانووی نەریتی

خری ئەفریکایی بانقووچکەیی یان بانقووچی هەلاش‌بەسەر ۞ روندااول

rond de jambe /ˌrɒ̃ də ˈʒɒmb/ *noun, pl.* ronds de jambes or ronds de jambe

(لە سەمای بالێ‌دا) ناوی جوولەیێ (بنەڕەت: لە فەڕەنسی‌یەوە) ۞ را د جامب

ronde /rɒnd/ *noun*

گەڕەشایی، سەمای گەڕی ۞ روند

rondeau /ˈrɒndəʊ/ *noun, pl.* rondeaux pronunc. same or /-əʊz/

هۆنراوەی دە یان سێزدە دێڕی دوو سەروایی ۞ روندیو

rondel /ˈrɒnd(ə)l/ *noun*, also rondelle

بازنە، جەغز، شتی خڕ ۞ دایره، چیز گرد

rondo /ˈrɒndəʊ, US ˈrɑːndoʊ/ *noun, pl.* rondos

رۆندۆ: پارچە موسیقایێ کە تێمە سەرەکی‌یەکەی دووبارە دەبێتەوە (بنەڕەت: ئیتالیایی، لە *rondeau* فەڕەنسی (بڕوانە rondeau) ۞ روندو

rone /rəʊn/ *noun*

(سکاتلەند) پلووسک، پلوور، سوولاف، پلورە، لووساوک ۞ ناودان

rongo-rongo /ˌrɒŋgəʊˈrɒŋgəʊ/ *noun*

(شوێنەوارناسی) نووسراوەیێکی کۆن بە کۆمەڵە نیشانەیێکی هیرۆگلیفی، لەسەر تەتەڵەی دارین لە دوورگەی Easter دۆزراوەتەوە ۞ رونگورونگو

ronin /ˈrəʊnɪn/ *noun, pl.* same or ronins

(لە ژاپۆنی دەربەگایەتی‌دا) سامۆرایی هەڵوەدا (لە ژاپۆنی‌یەوە) ۞ رونین

röntgen etc. = roentgen etc.

roo = kangaroo (Australian)

rood /ruːd/ *noun*

1 خاچ 2 (زۆرتر بریتانیا) پێوەرێکی زووی زەوی بەرامبەر بە چواریەکی acre، نزیک بە 0.1012 هێکتار ۞ 1 چلیپا 2 رود

rood screen /ˈruːd skriːn/ *noun*

رود سکرین: پەردەیێ لە دار یان بەرد کە nave لە chancel ی کلیسەیێ جیا دەکاتەوە (یان دادەبڕی) ۞ رود اسکرین، جدار شمایل

roof /ruːf/ *noun, pl.* roofs

1 میچ، بنمیچ، ساپیتە، ئاسمانە، سقیک، کاشخانک، تاق 2 سەربان، بان، کەلک، بان 3 خانوو، ماڵ 4 (خوازە) دوایین ئاست، دوارادە، ئەوپەڕ (roofed *adj*: بە سەربانی، سەربانی... دار، بە میچی؛ roofless *adj*: بێمیچ، بێساپیتە، سەرچۆڵ، میچ‌نەگیراو، سەرنەگیراو) ۞ 1 سقف 2 بام 3 خانه 4 (مجازی) سقف

roofer /ˈruːfə(r)/ *noun*

وەستای میچ، میچ‌ساز، میچ‌دروسکەر ۞ سقف‌ساز

roof-garden *noun*

باخچەی (سەر) سەربان ۞ باغچەی روی بام

roofing /ˈruːfɪŋ/ *noun*

پەردوو، پووش‌وپەلاش، چرپی، هەلاش، خێزەرە، زەڵوتوول، مرداق، سولە، گەلازەڵ، کاشک، کژۆک، کەواشە، گەواشە، کوچاک، قوڕ یان گڵەبان، ئاخەبان، ڕیژاخ، دارەڕا، دروست‌کردن یان چاک‌کردنەوەی سەربان ۞ مواد یا مصالح سقف‌سازی

roof light *noun*

1 پەنجێرەی سەربان 2 دەریچە یان کونی بنمیچی ماشێن ۞ 1 نورگیر پشت بام 2 دریچەی بالای ماشین

roof of the mouth = palate

roof-rack *noun*

(ماشێن) بارێن، باربەند، بانەبار، جێبار ۞ باربند

rooftop /ˈruːftɒp, US -tɑːp/ *noun*

سەربان، بان ۞ بام، پشت بام

roof-tree *noun*

کاریتە، نیرگە، بەرازە، دیرەگ ۞ بالار، روف‌تری

rooibos /ˈrɔɪbɒs/ *noun*

1 بنجەسوورە، دەوەنەسوورە، دەوەنێکی هەمیشەسەوزە، گەڵاکانی بۆ چایی بەکاردێنرێ [توخم *Aspalathus*] 2 دەوەن یان دارێکی چکۆلە، دڕوو گوڵزەردی بۆنخۆش [توخم *Combretum*] ۞ رویبوس

rooinek /ˈrɔɪnɛk/ *noun*

(نافەرمی، لە ئەفریکای باشووری، سووکانە) کەسێکی ئینگلیسی یان ئەفریکایی ئینگلیسی‌زمان (هی باشووری) ۞ روینک

rook[1] /rʊk/ *noun*

جۆرێ قەلەڕەشە یان قالاو، چیق [*Corvus frugilegus*] ۞ کلاغ نوک‌گر

rook[2] /rʊk/ *noun*

(شەترەنج) قەلا ۞ (شطرنج) رخ

rookery /ˈrʊkəri/ *noun, pl.* rookeries

1 کونەقالاو 2 جێگای زاوزێی هێندی باڵندە (ب.ت. پێنگوئەنەکان)، بەرازی دەریایی یان رەقە و کیسەڵەکان 3 دەستەخانوویێکی چڕی خراپ یان کەلاوەیی 4 (لە ئەمریکا) = heronry ۞ 1 کلاغزار 2 روکری

rookie /ˈrʊki/ *noun*

کەسێکی تازەکار، خاو، کەم‌ئەزموون، نەخاراو ۞ آدم بی‌تجربه

rooklet /ˈrʊklɪt/ *noun*

بێچووەقالاو، بەچکەچیق ۞ بچەی کلاغ

room /ruːm, US rʊm/ *noun*

1 دیو، ژوور، هۆدە، حوجرە، وەتاخ، دیوی خەو 2 جێگا، جێ، شوێن، وار 3 (rooms) ماڵی یا دەستەدیوی بەکرێ 4 دەرفەت، هەل، بوار، دەسپەرژ ۞ 1 اتاق، اتاق خواب 2 جا، فضا 3 خانه یا اتاق‌های اجاره‌ای 4 مجال

-roomed *adjective*
(لە لێکدانا) ـ دیوە، ـ ژوورە ◯ ـ اتاقە
roomer /'ru:mə(r), US 'rʊm-/ *noun*
(لە ئەمریکا) کرێنشین ◯ مستأجر
roomette *noun*
(لە ئەمریکا) دیوی خەوی بەکرێ (چکۆلە) ◯ اتاق خواب اجارەای
roomful /'ru:mfʊl, US 'rʊm-/ *noun*
پڕ دیوێ، پڕ ژووری، دیوێ ◯ بە اندازەی یک اتاق
roomie = rommate
roominess /'ru:minəs, US 'rʊminəs/ *noun*
جێداری، بەرینایی، فراوانی، گەورەیی ◯ وسعت
rooming house *noun*
ماڵ بە دەستەدیویکی بەکرێ، ماڵی بە کرێ (بە کەلوپەل و دیوەکانی‌یەوە) ◯ خانە با اتاق‌های اجارەای
roommate /'ru:mmeɪt/ *noun*
هاودیو، هاوژوور، ناوەڵدیو، هاوماڵ ◯ هم‌اتاقی
room service *noun*
(لە هوتێل‌دا) سێرڤیسی میوانی لە ژووردا ◯ سرویس پذیرایی در اتاق
roomy /'ru:mi, US 'rʊmi/ *adjective* (roomier, roomiest)
1 گەورە، جێ‌زۆر، ئاوەدان، هەراو، زەبەند، فەریح، فراوان، وەراق، جێدار 2 (جل‌وبەرگ) فش، دەلب، دەلپ، هەراو، گوشاد ◯ 1 فراخ، جادار 2 (لباس) گشاد
roost /ru:st/ *noun*
هێلانە، هێلین، لانە، جێگای شەو بەسەربردن ◯ آشیانە، لانە
rooster /'ru:stə(r)/ *noun*
1 کەڵەشێر، کەڵەباب 2 مرۆی شەڕانی ◯ 1 خروس 2 آدم دعوایی
rooster tail *noun*
(ئەمریکای باکووری و نافەرمی) پرژانی ئاو لە دواوەی بەلەم یان گەمی توندڕەو یان surfboard ◯ روستر تایل
root /ru:t/ *noun, adjective*
n 1 ڕەگ، بنج، بنچک، پنج، ڕیشە، بێخ، بن، هیم، کۆک، سەرچاوە، چاقکانی، ئەسڵ، بنک، زێدەر، بنەڕەت، بنەما 2 (ئەوسترالیا، ئیرلەند و نیوزیلەند) نزیکی، گایین 3 (زمانەوانی و بیرکاری) ڕەگ، ڕیشە 4 (roots) پێوەندی، تێکەڵی، دڵپێوەبوون، هۆگری *adj* ڕەگداکوتاو، ڕیشەیی، بنجبەست، بنەڕەتی، بنچینەیی، بنگەهی، قووڵ (root-like *adj*) ◯ *n* 1 ریشە، بیخ، بن، اصل، منشأ 2 مقاربت، جماع 3 (زبان‌شناسی و ریاضی) ریشە 4 (در جمع) ارتباط، علاقە، دلبستگی *adj* ریشەای، بنیادین

rootage *noun*
1 ڕەگداکوتان، جێگیربوون، داکوتران 2 سەرجەم ڕەگ و ڕیشە ◯ 1 تأصل 2 مجموع ریشەها
root and branch *adverb, adjective*
adv بە تەواوەتی، لە بێخەوە، بە ڕەگەوە، لە بناخەوە، لە تەرکەوە *adj* بنەڕەتی، بنچینەیی، سەرەکی، بنگەهی ◯ *adv* کاملاً، از پایە *adj* اساسی، بنیادی
root beer *noun*
خواردنەوەی گیایی (لە ڕەگ و ڕیشەی گیاکان دەگیرێ) ◯ روت بیر
root crops *noun, pl.*, also root vegetable
ڕووەک یان گژوگیای ڕەگداکوتاو، بەرهەمی ڕەگوڕیشە، گژوگیای ڕەگی یان ڕیشەیی (ئەو ڕووەک و گیایانەی کە ڕگەکەیان دەخورێ) ◯ گیاهان ریشەای
rooted /'ru:tɪd/ *adjective*
ڕەگاژۆکردوو، ڕەگداکوتاو، ریشەیی، بنجبەست، بنەڕەتی، بنچینەیی، بنگەهی، قووڵ (rootedness *n*) ◯ ریشەدار، بنیادین
rootless /'ru:tləs/ *adjective*
1 بێ‌ڕەگ، بێ‌ڕیشە، بێ‌بێخ، بێ‌بنج 2 سەرلێشێواو، بێ‌ماڵوحاڵ، وێڵ، ئاوارە، دەربەدەر (rootlessness *n*) ◯ 1 بی‌ریشە 2 سرگردان
root sign = radical sign
rootstalk also rootstock = rhizome
rooty /'ru:tɪ/ *adjective*
ڕەگاوی، بنجدار، بنج‌ئاسا، ڕەگاژۆ(کردوو)، ڕەگ‌ئاسا، ڕەگ‌ڕەگ، ڕەگڕەگاوی، پڕڕەگ ◯ دارای ریشە، ریشەای، پرریشە
rope /rəʊp, US roʊp/ *noun*
1 تەناف، گوریس، دوژ، گشتەک، کەندر، وەریس، نەیستین، پەت 2 تەناف یان کەندری دەوری رینگی زۆرانبازی یان بۆکس 3 ئازادی جووڵانەوە 4 (the rope) لە سێدارەدان ◯ 1 طناب، رشتە 2 طناب رینگ 3 آزادی عمل 4 اعدام
ropeable /'rəʊpəb(ə)l/ *adjective*, also ropable
ڕقهەستاو، زۆرتووڕە، سوورەوەبوو ◯ عصبانی، برافروختە
ropedancer /'rəʊp dɑ:nsə(r)/ *noun*, also ropewalker
تانەوان، تەنافباز ◯ بندباز
ropedancing /'rəʊp dɑ:nsɪŋ/ *noun*, also ropewalking
تانەوانی، تەنافبازی ◯ بندبازی
rope ladder /ˌrəʊp 'lædə(r)/ *noun*
نەردیوانی تەنافی (یا لە گوریس) ◯ نردبان طنابی
ropemaker /'rəʊp meɪkə(r)/ *noun*
تەنافگرەوە، گوریسگرەوە، تەنافساز، گوریسهۆن، گوریسچن، کەندرگرەوە ◯

طناب‌ساز

ropewalk /'rəʊpwɔ:k/ *noun*, also ropery /'rəʊpəri/

(مێژوویی) کارگەی تەناف‌گرتنەوە یان گوریس‌گرتنەوە، کارخانەی تەناف‌سازی ۞ کارخانەی طناب‌سازی

rope-walker = ropedancr

ropeway *noun*

تەنافەڕێ، گوریسەڕێ، کەندرەڕێ ۞ راه طنابی

ropey = ropy

ropy /'rəʊpi, US 'roʊpi/ *adjective* (ropier, ropiest), also ropcy

1 تەنافئاسا، گوریس‌ئاسا 2 لینج، لیچق 3 خراپ، دافەتراو، شڕووڕ، لێکزەبەردراو، لەبەریەک‌دەرچوو، شڕ 4 نەخۆش، دەردەدار، ناساز (ropiness *n* ؛ropily *adv*: 1 شپرزەیی، شڕی، دافەتراوی، دەردەداری، نەخۆشی 2 لینجی) ۞ 1 طناب‌مانند 2 لزج 3 درب و داغون 4 مریض

Roquefort /'rɒkfɔ: , US 'roʊkfərt/ *noun*

راکفور(ت) (جۆرێ پەنیری شینی فەڕەنسی، لە شیری مەڕ دەگیرێ، لە ناوی دێیێ لە باشووری فەڕەنسە) ۞ راکفور(ت)

roquette /rɒ'kɛt/ = rocket2

ro-ro /'rəʊ rəʊ, US 'roʊ roʊ/ = roll-on roll-of

rorqual /'rɔ:kw(ə)l/ *noun*

جۆرێ نەهەنگی baleen [خێزان Balaenopteridae] ۞ رورکوال

Rorschach test /'rɔ:ʃɑ:k test, US 'rɔ:rʃɑ:k/ *noun*

(دەروونناسی) تاقی‌کردنەوەی روورشاک یا روورشاخ [لە ناوی پزشکی دەروونی سویسی Hermann *Rorschach*] ۞ آزمون رورشاخ

rort /rɔ:t/ *noun*

1 میوانی شلوق یان بەزماوی یان پڕبەزم‌ورەزم 2 کردەوەی نادروست ۞ 1 پارتی بزن و بکوب 2 عمل دغل‌کارانە

rorty *adjective* (rortier, rortiest)

(بریتانیا و نافەرمی) boisterous ،high-spirited ۞ رورتی

rosace = rose window

rosacea /rəʊ'zeɪʃɪə/ *noun*, also acne rosacca

(پزشکی) سووورباوە: دۆخێ کە لەودا هێندێ رەگی خوێنی لەڕوو گەورە دەبنەوە (بنەڕەت: لە لاتینەوە، مێی rosaceus "سووورباو") ۞ رزیشیا

rosacean *adjective*

سەربە تیرەی گولەباخ ۞ وابستە بە خانوادەی گل‌سرخ

rosaceous /rəʊ'zeɪʃəs/ *adjective*

سەربە تیرەی گولەباخ، گولەباخیان ۞ وابستە بە خانوادەی گل‌سرخ

rosaniline /rə(ʊ)'zanɪli:n, -lɪn, -lʌɪn/ *noun*

1 رەنگێکی سوور $C_{20}H_{20}N_3C_l$، لە ئانیلین و ئیزومێرە ئۆرتۆکانی toluidine دەگیرێ، پێکهێنەرێکی fuchsin ـە 2 جۆرێ باز base $C_{20}H_{21}N_3O$، لەگەل hydrochloric acid ئەم رەنگە پێکدێنێ ۞ روزآنیلین

rosarian /rəʊ'zɛ:rɪən/ *noun*

گولەوان، پەروەردەکەری گولەباخ ۞ پرورش‌دهندەی گل سرخ

rosarium /rəʊ'zɛ:rɪəm/ *noun*, *pl.* rosariums or rosaria

باغی گول (گولەباخ)، گولستان ۞ باغ گل

rosary /'rəʊzəri, US 'roʊ-/ *noun*, *pl.* rosaries

1 تەزبێح 2 باغی گول، گولستان، باخچەی گول 3 (لە کلێسەی کاتۆلیک‌دا) زیکر، تەزبێحە ۞ 1 تسبیح 2 باغ گل 3 ذکر

ro,sary pea = Indian licorice

roscoe /'rɒskəʊ/ *noun*

(نافەرمی، ئەمریکا) حەوتیر، پیستۆل (لە پاشناوی *Roscoe* وە) ۞ هفت‌تیر

rose[1] /rəʊz, US roʊz/ *noun*, *adjective*

n 1 گولەباخ، نەسرین؟، سوورەگول، سۆرگول، ماوەرد، دەوەنی گولەباخ [توخم *Rosa*: زۆر جۆرن]؛ بۆ ناونانی ئەو ڕووەکانەی تر بەکاردێنرێ کە گولی هاوشێوەیان هەیە، ب.ت. 2 Christmass rose 3 سەری ناوپرژێن 3 نەخشی گولەباخی *adj* (رەنگ) سوور، گولی ۞ *n* 1 گل سرخ، بوتەی گل سرخ 2 سر آب‌پاش 3 آذین گل‌سرخی *adj* قرمز

rose[2] /rəʊz, US roʊz/ = past of rise

rosé /'rəʊzeɪ, US roʊ'zeɪ/ *noun*

رۆزە (مەی پەمەیی) ۞ رزە

roseapple *noun*

کۆخی مالابار: دارێکی هەمیشەسەوزی گەرمێنان [*Syzygium jambos* (باشووری رۆژهەلاتی ئاسیا) و جۆرە پێوەندیدارەکان] ۞ نوعی درخت

roseate /'rəʊziət, US 'roʊ-/ *adjective*, also roseal

1 پەمەیی، سوور، گولی 2 گەشبین ۞ 1 گلگون 2 خوش‌بین

rosebay /'rəʊzbeɪ/ *noun*

1 (هەروەها rosebay willowherb) جۆرێ willowherb بە گولی پەمەیی‌یەوە، رەسەنی ناوچە مامناوەندەکانی باکووری [*Epilobium angustifolium*] 2 (ئەمریکای باکووری) azalea یی [*Rhododendron lapponicum* (هی Lapland) و جۆرەکانی تر] ۞ گل صدتومانی

rosebud /'rəʊzbʌd, US 'roʊz-/ *noun*,

adjective
n 1 رۆزباد، گوڵخونچە، خونچەی سوورەگوڵ 2 ژنی لاوی جوان *adj* بە شێوەی خونچە ◌ *n* 1 غنچەی گل سرخ 2 زن جوان زیبا *adj* غنچەای
rose-coloured /'rəʊz kʌləd/ *adjective*
1 گوڵی، بە رەنگی سوورەگوڵ 2 گەشبین، گەشبینانە ◌ 1 گلی 2 خوش‌بین، خوش‌بینانە
rose-cut /'rəʊz kʌt/ *adjective*
(گەوهەر) بە برشت یان برگەی سێگۆشەی وردەوە ◌ رزکات
rosefish *noun, pl.* same or rosefishes
(ئەمریکای باکووری) ماسیی‌یەسوورەی ئەتلانتیکی باکووری [*Sebastes marinus*] ◌ نوعی ماهی
rose hip = hip2
rose-leaf /'rəʊz li:f/ *noun*
گەڵای گوڵەباخ یا گوڵەسوورە ◌ برگ گل سرخ
rosella /rə(ʊ)'zɛlə/ *noun*
جۆرێ parakeetی ئەوسترالیایی، بە پەروباڵی شین، زەرد، سوور و سەوزی زەق [توخم *Platycercus*: چەندین جۆرن] ◌ روزلا
rosemaling /'rəʊsə,mɑ:lɪŋ, -,mɔ:lɪŋ, -zə-/ *noun*
هونەری رەنگ‌کردنی کەلوپەل و شتومەکی نێومالی لە دار، بە موتیفی گوڵەوە ◌ رزمالینگ
rose-mallow /'rəʊz mæləʊ/ *noun*
(رووەک‌ناسی) هەرمەلە، توڵەکە، هێرۆ [توخم *Hibiscus* بە تایبەتی *H. rosa-sinensis*] ◌ گل خطمی
rosemary /'rəʊzməri, US 'roʊzmeri/ *noun, pl.* rosemaries
(رووەک‌ناسی) گوڵبەندی شاخی، تاونگی دەریا(یی)، گیواوەنانەشان، کلایەژم، رۆزمێری [*Rosmarinus officinalis*] (بنەرەت: *rosmarine* ئینگلیسیی نێوەڕاست، لەسەر بنچینەی *ros marinus* لاتین، لە *ros* "تاونگ" + *marinus* "سەربە دەریا") ◌ رزماری، اکلیل کوهی
rose of Jericho *noun*
بەنجوڵەژەن، جۆرێ رووەکی دەشتی، رەسەنی ئەفریکای باکووری و رۆژهەڵاتی نێوەڕاست [*Anastatica hierochuntica*] (بنەرەت: لە ناوی جێریکۆ‌وە یان بە عەرەبی Ariha: شارێکی کۆنی فەلەستین، لە باکووری رۆژاوای دەریای مردوو) ◌ کف مریم
rose of Sharon *noun*
جۆرێ دەوەنی کورتەبالای پەڵوپۆ چڕ، رەسەنی باشووری رۆژهەڵاتی ئەوروپا و ئاسیای بچووک [*Hypericum calycinum*] ◌ بامیەی شامی
roseola /rə(ʊ)'zi:ələ/ *noun*
(پزشکی) گەرمەژنە، سووریژەی ئەڵمانی (*adj* roseolar؛ بنەرەت: لە *roseus* لاتین "سووورباو") ◌ سرخچەی کاذب، بدل سرخک
roseola infantum *noun*
گەرمەژنەی منال، سووریژەی ئەڵمانی منداڵ: نەخۆشییەکی سووکی منالان، بە هۆی یەکەوە تووش دەبێ herpesvirus [توخم *Roseolovirus*] ◌ سرخچەی کاذب کودک، بدل سرخک کودک
rose quartz *noun*
جۆرێ کوارتزی پەمەیی روون ◌ نوعی کوارتز
rose-tinted = rose-coloured
Rosetta stone *noun*
تەختەبەردێ کە لە 1799 نزیک بە رۆزێتا Rosetta (شارێ لە باکووری میسر، لە زارکی نیل دایە) دۆزرایەوە و لەسەری بە هێل یان خەتی یۆنانی و هیرۆگلیف هەڵکەنراوە و رێی تێدەچێ کە سەرەتاێکی هیرۆگلیفی میسری بێ ◌ روزتا استون
rosette /rəʊ'zet, US roʊ-/ *noun*
1 گوڵنیشان، نیشانە یان نەخشی سوورەگوڵ (لەسەر بەنۆکە یا هەوریشم) 2 گوڵی جل یان پێلاو 3 (بیناسازی) نەخشی گوڵی یان گوڵەباخی 4 (رووەک‌ناسی) کۆبەرە (rosetted *adj*) ◌ 1 آرم گل‌سرخی 2 گل لباس یا کفش 3 آذین گل‌سرخی 4 طوقە
rose water /'rəʊz wɔ:tə(r)/ *noun*
گوڵاو ◌ گلاب
rose-window *noun*
پەنجێری گوڵی (خرە و ب.ت. لە کلیسە) ◌ پنجرەی چرخی
rosewood /'rəʊzwʊd, US 'roʊz-/ *noun*
1 رۆزوود، سوورەدار (سەخت و بۆ دروس‌کردنی کەلوپەل (ب.ت. نێومال) گرانبایی بەکاری‌دێنن) 2 درەختی ئەو دارە [توخم *Dalbergia* چەندین جۆرن، بە تایبەت *D. nigra* لە برێزیل] ◌ 1 چوب صندل سرخ 2 درخت چوب صندل سرخ
Rosh Hashana /,rɒʃ hə'ʃɑ:nə, ,rɑ:ʃ/ *noun,* also Rosh Hashanah
راش‌هاشانا، سەری ساڵ، نەوساڵ (= جەژنی سەری ساڵی جوولەکەکان لە یەکەم یان دووەم رۆژی مانگی سێپتامبردا؛ بنەرەت: بە واتای سەرساڵ) ◌ راش هاشانا
Roshi /'rəʊʃi/ *noun, pl.* Roshis
(ژاپۆنی) رێبەری دینی کۆمەڵگای رەبەنەکانی بودائیستی Zen ◌ روشی
Rosicrusian /,rəʊzɪ'kru:ʃ(ə)n/ *noun, adjective*
n ئەندامی تیرەیێ لە کریستیەنەکانی سەدەی 17 و سەرەتاکانی سەدەی 18، باوەڕمەند بە میتافیزیک، سۆفی‌گەری و زانستی کیمیاگەری *adj* سەربەو تیرەیە (Rosicrucianism *n*) ◌

روزیکروسین

rosin /ˈrɒzɪn, US ˈrɑːzn/ *noun*

رۆزیـن، رازیـن (= رۆنـی کـه لـه ئـامێره موسیقاییـیەکانی دەدەن تا باشتر و نەرمتر ژێیـەکانی بجووڵێتەوە یـان بلەرێتەوە) ۞ روزین، راتیانه

rosinous *adjective*

رازیندار، رازیناوی ۞ روزین‌دار

ross /rɔːs/ *noun*

توێکڵی دار، توتەلاش ۞ پوست درخت

rostellate *adjective*

دەنووکچەدار، خاوەن دەنووکی مژین ۞ دارای منقار مکنده

rostellum *noun, pl.* rostella

1 دەنـووکچـه، دەنـووکی مـژینی ئەسپێ 2 پـووش‌بەقوونەی دەنووکچکۆلە (rostellar *adj*) ۞ 1 منقار مکندەی شپش 2 سنجاقک منقار کوچک

roster /ˈrɒstə(r), US ˈrɑːs-/ *noun*

1 ناونامـه، لیـستەی نێوەکـان 2 لیـستەی دیاریکردنی کاری هەر کەسێ ۞ 1 صـورت اسامی 2 فهرست شرح وظایف

rōsti /ˈrəːsti/ *noun*

جۆرێ چێشتی سویسی ۞ نوعی غذا

rostral /ˈrɒstr(ə)l/ *adjective*

1 نووکی، دەنووکی 2 نووکدار ۞ 1 منقاری 2 نوک‌دار

rostrate /ˈrɒstreɪt/ *adjective,* also rostrate

دەنووکدار، خاوەنی rostrum ۞ دارای منقار

rostriform *adjective*

دەنووکئاسا، دەنووکی ۞ منقارمانند

rostrum /ˈrɒstrəm, US ˈrɑːs-/ *noun, pl.* rostra /-trə/ or rostrums

1 دوانگه، هەرزاڵە، تریبۆن، پلاتفۆرم، سەکۆ 2 (گیانەوەرناسی) دەربـەرێوی دەنـووکئاسا، دەنووکە، چوکڵە، نووک، لمۆز 3 نووک یان لووتکـەی کەشتی (بنـەڕەت: لـه لاتینـەوە "دەنووک"، لە بنەڕەتا ئاماژە بە سەکۆی وتاربێژ orator's platform لە گۆڕەپانی گشتی Forum ڕۆم کە بە نووکی گالییە گیراوەکانی captured galleys دەڕازێنراوه) ۞ 1 منبر، سکو 2 نوک، منقار 3 دماغەی کشتی

rosy /ˈrəʊzi, US ˈroʊzi/ *adjective* (rosier, rosiest)

1 پەمەیی، گوڵی، چێرەیی، سوور 2 گەشبین، جێـی هیـوا، جێـی هومێـد، رووناک (-ily :-iness *n* /ˈrəʊzinəs, US ˈroʊzinəs/ *adv*

پەمەیێتی، چێرەیێتی، سووری، چێرەیی بوون) ۞ 1 گلگون 2 خوش‌بین، امیدبخش

rot /rɒt, US rɑːt/ *noun*

1 رزیـن، پـوان، دافـەتران، داقـەنان، گـەنین، پواربـوون، لێـکهەڵوەشـان، لێـکبوونـەوە، پارچەپارچـەبوون 2 قـسەی هیچەکـە، هەڵیت‌وپلیت 3 بۆنەهاتن، نەهاتی، بێشانسی، بێبەختی 4 گەنین یان دافەترانی جەرگی مەڕ 5 نەخۆشی بەکتریایی یان کەڕوویی، ب.ت. هی ڕووەک ۞ 1 فساد، پوسیدگی، تجزیه، فروپاشی 2 یاوه 3 بدبیاری 4 و 5 رات

rota /ˈrəʊtə, US ˈroʊtə/ *noun*

1 ناونامـه، لیـستەی ناوەکـان 2 لیـستەی دیاریکردنی کاری هەر کەسێ 3 (the Rota) دادگـای (بـاڵای) پیاچوونـەوەی کاسـۆلیکی (بنـەڕەت: لـه لاتینـەوه "پێچکـه") ۞ 1 صـورت اسامی 2 فهرست شرح وظایف 3 (با R) روتا

Rotarian *noun, adjective*

n ئەنـدامی یانـەی Rotary (کۆمەڵـەیێکی خێرخوازی) *adj* سەربە رۆتاری ۞ روتاری

rotary /ˈrəʊtəri, US ˈroʊ-/ *adjective, noun* (*pl.* rotaries)

adj سـووڕاو، سـووڕی، وەرسـووڕاو، سووڕێنەرانە، دەورلێدەر، چەرخی، سـووڕۆک، خـولی، خولـۆک، خـولاو، خـولاوە: *rotary motion n* (ئەمریکا) چوارڕێ، مەیدان، فەلەکە ۞ *adj* چرخشی، دوار *n* میدان، فلکه

rotary axis *noun*

تـەوەری سـووڕاو یـان خـولاوە، خولەتـەوەر، تەوەرەسوورە ۞ محور دوار

rotary converter *noun*

خولەگۆڕەر، گۆڕێنەری سووڕاو یان خـولاوە ۞ مبدل دوار

rotary cultivator = rotavator

rotary evaporator *noun*

هەڵـمێنەری سـووڕاو، خولەهەڵـمێنەر ۞ تبخیرکنندەی دوار

rotary engine *noun*

بزوێنە یان مۆتۆری سووڕاو(ە) یا خـولاوە (وەک توربین) ۞ موتور دوار

rotary motion *noun*

جووڵەی وەرسووڕانە یا سووڕاوە، خولەجووڵـە، جووڵانەوەی سووڕاو ۞ حرکت چرخشی

rotary press *noun*

دەزگـای چـاپی وەرسـووڕاو یـان رۆتیـری ۞ ماشین چاپ روتاری

rotary pump *noun*

پۆمپی وەرسووڕاو ۞ تلمبەی چرخشی

rotary tiller *noun*

تیلێری چەرخی یان وەرسووڕاو ۞ تیلر دوار

rotary-wing aircraft *noun*

فڕۆکـەی بـاڵخـولاوە، rotorcraft، ب.ت. هێلیکۆپتێر ۞ نوعی هواپیما

rotating *adjective*

وەرسووڕاو، خولاوە، سوور دەخوا، سووڕاوە،

چـەرخی، سـووڕۆک، خولـۆک، دەورلێـدەر ◯ دوار، چرخشی

rotation /rəʊˈteɪʃn, US ˈroʊ/ *noun*
1 سـووڕان، خولانـەوە، خـولان، سـووڕان، وەرسـووڕان، گردوخـول، چـەرخخـواردن، دەورلێدان، گەڕان (بە دەوری شتێکدا) 2 سوور، خول، خل، چەرخ 3 نۆرە (**rotational** /-ʃənl/ **rotationally** /-ʃənli/ :rotation سەربە : *adj* (*adv* ◯ 1 چرخش، دوران 2 دور 3 نوبت

rotative /ˈrəʊteɪtɪv/ *adjective*
1 وەرسووڕاو، خولاوە، چەرخی، سوورخواردوو، سووڕۆک، خولۆک، دەورلێـدەر 2 سـووڕێنەر، خولێنەر، هەڵسـووڕێنەر ◯ 1 دوار 2 گرداننده

rotator *noun*
1 سـووڕێنەر، خولێنـەر، هەڵسـووڕێنەر، مایـەی سـووڕانەوە 2 ماسـوولکەی خولێنـەرەوە یـان سووڕێنەرەوە ◯ 1 گرداننده 2 ماهیچەی گردنده

rotatory /ˈrəʊtətəri/ *adjective*
سـووڕاو، سـووڕی، وەرسـووڕاو، سـووڕێنەرانە، دەورلێدەر، چەرخی، سـووڕۆک، خولی، خولۆک، خولاو ◯ چرخشی، دوار، دورانی

rotavator /ˈrəʊtəveɪtə/ *noun*, also rotovator
دەزگای پەرە یان تیغەسووڕاو (بۆ تێکشـکاندنی گڵ) ◯ روتاواتور

rote[1] /rəʊt, US roʊt/ *adjective*
ئاسایی، دووبارە(وەبوو)، بێبیرلێکردنەوە، ڕوت: *a poem learnt by rote* ◯ عـادی، تکـراری، بدون تفکر، طوطی‌وار

rote[2] /rəʊt, US roʊt/ *noun*
روت (ئامێرێکی موسیقایی کۆنە، شێوەی قیسارە دەدا) ◯ روت

rote learning *noun*
فێربـوونی بـێبیرلـێکردنـەوە یـا بـە ڕێگـای لەبەرکردن ◯ یادگیری طوطی‌وار

rotenone /ˈrəʊtənəʊn/ *noun*
(کیمیـا) مەتریالێـکی بلـووری ژاراوی $C_{23}H_{22}O_6$، لە ڕەگی derris دەگیرێ، زۆرتر وەکوو مێرووکوژ بەکاردێنرێ ◯ روتنون

rotgut *noun*
(ئافەرمی) گەندەئارەق، ئارەق(ە)سەگی ◯ عرق سگی

roti /ˈrəʊti/ *noun, pl.* rotis
(هیندی) نانی سەرسێل یان سێلی، نانساجی (بنەڕەت: لە *roṭī* هیندی) ◯ روتی

rotifer /ˈrəʊtɪfə/ *noun*
گیانـەوەری چـەرخـەوەر یـان چـەرخدار یـان ڕەوڕەوەدار ◯ روتیفر

Rotifera /rəʊˈtɪf(ə)rə/ *noun, pl.*
(گیانـەوەرناسـی) چـەرخـەوەران، چـەرخداران، ڕەوڕەوەداران: لقێکی چکۆلەی گیانـەوەرە وردە ئاوی فرەخانەیی‌یەکان کە ئەندامێکی مژۆڵداری چەرخئاسایان هەیە و بۆ خواردن یان مەلە بەکاری دێنن، گیانەوەرانی مایکرۆسکۆپی، هی ئاوە سوێر و شیرینەکان، یەک یان چەند ئالقەیێکی مژۆلیان هەیە کە لە کاتی ڕۆیشتندا وەک چەرخ دەخولێنەوە و لە وردەزیندەوەرەکان micro-organism دەخۆن ◯ روتیفرا

rotiferal *adjective*
سەربە گیانەوەرانی چەرخەوەر یان چەرخدار ◯ وابسته به روتیفر

rotiform *adjective*
چەرخئاسا، شێوەپێچکە، چەرخی، شێوەچەرخ، ڕەوڕەوەیی ◯ چرخ‌مانند

rotisserie /rəʊˈtɪsəri, US roʊ-/ *noun*
کەبابی برژێنی سووڕاو یا ورەسووڕانە، برژێنەی چەرخی ◯ کباب‌پز گردان

rotor /ˈrəʊtə(r), US ˈroʊ-/ *noun*
1 خولەکە، بەشی سووڕاوە یان خولۆکی توربین، مۆتۆری ئێلیکتریکی یان دەزگایێکی تر 2 (ب.ت. هێلیکوپتێر) پەرە، باڵەخول، پەروانە ◯ 1 قسمت گردنده‌ی ماشین 2 پروانە، پرە

rotorcraft *noun, pl.* same
باڵ یا پەرە یان پەروانەی خولاوە (هێلیکوپتێر یان autogiro) ◯ پروانه‌ی گردان

rototiller /ˈrəʊtə(ʊ),tɪlə/ = rotavator (North American)

rotovator = rotavator

rotten /ˈrɒtn, US ˈrɑːtn/ *adjective* (rottener, rottenest)
1 ڕزیو، گنخاو، پوواو، پووار، دافەتراو، گەندەڵ، گەنـەڵ، کرمـێ، کرمـۆڵ، کرمـەڕێژ، کـرمتێـداو، خراپ(بوو)، شەلق، بۆنگرتوو، بۆگەن، گەنیو، پیس(بوو) 2 بێنرخ، هیچ، سووک، ناپاک، نادروست، هیچوپووچ، پیس، خراپ، گەنوگوو 3 دەردەدار، نـەخۆش 4 ناحـەز، ناپەسـند، ناشیرین، دزێو، ناخۆش، ڕەش، خراپ، گەن ◯ 1 پوسیده، گندیده، فاسد 2 بی‌کفایت، بی‌ارزش، کثیف 3 مریض 4 ناخوشایند، نامطلوب

rottenstone /ˈrɒtnstəʊn/ *noun*
جـۆرێ بـەرد (وەک گـەردە یـا هـەوێـر بـۆ ورشاندنەوە) ◯ نوعی سنگ

rottenly /ˈrɒtnli, US ˈrɑːtnli/ *adverb*
بە شێوەیەکی گەنیو، بۆگەناوی، بە شێوەیەکی ناحەز ◯ به طور گندیده، به طور زشت

rottenness /ˈrɒtnnəs, US ˈrɑːtnnəs/ *noun*
ڕزیوی، گەندەڵی، گەنەڵی، گنخاوی، شەلقین، پـواوی، پواربوون، دافـەتراوی، کرمێبوون، کرمۆڵی، خراپبوویی، بۆنگرتوویی، بۆگەنبوون، گەنیوی، پیسی ◯ پوسیدگی، گندیدگی، فساد

rotter /ˈrɒtə(r), US ˈrɑːt-/ *noun*
خوێڕی‌یە پیاو، مرۆی هیچوپووچ یان سووک

ⵔ آدم فرومایه

Rottweiler /ˈrɒtwaɪlə(r), -vaɪ-, ˈrɑːtwaɪ-/ *noun*
راتوەیلێر (= جـۆرە سـەگێکی زل و دڕ؛ بنەڕەت: ئەڵمانی. لە *Rottweil* ناوی شارێکی باشووری ڕۆژئاوای ئەڵمانیا) ⵔ راتویلر

rotund /rəʊˈtʌnd, US roʊ-/ *adjective*
خڕوپڕ، قەڵەو، خڕین، خڕومڕ، خڕوخـەپان، خـڕوخۆڵ، خڕیلانـە، گۆشـتن: *the rotund* ⵔ *figure of Mr Stevens* فربه، خپل

rotunda /rəʊˈtʌndə, US roʊ-/ *noun*
(ئیتالیایی) خانووی خڕ (بە بانی گومـەزی‌یـەوە) ⵔ روتاندا

rotundity /rəʊˈtʌndəti/ *noun*, also rotundiness
خڕوپڕی، قەڵەوی، خڕینی، گردی، خڕوخۆڵی، گۆشتنی ⵔ فربهی، خپلی

rotundly /rəʊˈtʌndli, US roʊ-/ *adverb*
خڕوخۆڵانە، خڕینانە ⵔ به طور خپل

rouble /ˈruːbl/ *noun*, also ruble
یەکەی بنەڕەتی پارەی رووسیە، بەرامبەر بە سەد kopek ⵔ روبل

roué /ˈruːeɪ, US ruːˈeɪ/ *noun*
(فەرەنسی) داوێن‌پیس، شەڵـواریـس، زۆڵ (ب.ت. پیاوێکی گەڕاوە) ⵔ فاسق

rouge /ruːʒ/ *noun*
سووراو، رۆژ ⵔ روژگونه

rouged *adjective*
سووراوکردوو ⵔ روژگونه‌زده

rough /rʌf/ *adjective* (rougher, roughest), *noun*, *adverb*
adj 1 نارێـک، نـاقوڵا، ناتـەخت، ناهـەمـوار، نەلووس، نەپووس، پڕچاڵی‌وچۆڵی، گرنج‌گرنج، گڕ، گرێی‌گرێی، بڕگەبڕگە، نەتاشراو، زبر، زوفت، زوور، گرس، گەرووز، ئاژین، درشت، ئاژ، زرک 2 سەخت، دژوار، چەتوون، گران 3 تووڕە، دڕ، توندوتیژ، نائارام، بێڕەوشت، بێ‌ئەدەب 4 تیژ، توند، نـاخۆش 5 سـەرەتایی 6 نـە زۆر تـەواو، مەزنـدەیی 7 (مـەی) تـاڵ، نەگـەیو 8 (مۆتـۆر) نامیزان 9 (دەنگ) گڕ، بۆڕ، نووساو *n* 1 نارێکی، ناتـەختی، پڕچالـیوچۆڵـیتی، زبـری، زرکـی، نەتاشراوی، گرنج‌گرنجی، بڕگەبڕگەیی 2 زەوی نارێـک 3 سـەختی، مەینـەتی، قوربەسـەری 4 نیوەچڵی 5 رەشنووس، بەرنووس *adv* نارێکانە، بـە شـێوەیەکی ناتـەخت یـان نارێـک ⵔ *adj* 1 ناهموار، زبر 2 شاق 3 خشن، بی‌ادب 4 زننده 5 اولیه 6 تقریبی 7 تلخ 8 تنظیم‌نشده 9 ناهنجار، خشن *n* 1 ناهمواری، ناصافی 2 زمین ناهموار 3 سختی 4 ناتمامی 5 پیش‌نویس *adv* به طور ناصاف

roughage /ˈrʌfɪdʒ/ *noun*
زبرە (بۆ کردنەبەر یا تفاقی ماڵات، وەک زبرەی خۆراک) ⵔ رافیج

rough and ready *adjective*
1 سەرسەرەکی (بەڵام باش) 2 نە زۆر بەڕەوشت یان بەئەدەب ⵔ 1 سرهم‌بندی 2 نه زیاد مؤدب

rough and tumble *noun*
1 شـەڕ و کێـشە، پێکاهەڵـپرژان، کنگەشـەڕ، زرمەزلێ، زرمەزلیتانێ، زرمەزلێتە، شلۆق‌بازاڕی (نە زۆر بەڕاستی) 2 هەورازونشێو، کەندولەند، کەندوکۆسپ، چاڵی‌وچۆڵی، بەرزی‌ونزمی ⵔ 1 جنگ و دعوا 2 فراز و نشیب

rough bluegrass *noun*
چیمەنەزبرە؟: گیایێ بۆ تفاق، هـی ئۆراسیا و باکووری ئەفریکا، بردراوە بۆ ئەمریکاش [*Poa trivialis*] ⵔ نوعی گیاه

roughcast /ˈrʌfkɑːst, US -kæst/ *noun*, *adjective*
n 1 نموونەی سەرەتا 2 (رووکاری خانووبەرە) زبـرە، سـواخی زبـرە، زبرەسـواخ (بـە قـسڵ (ئاهەک)، چیمەنتۆ و زیخ) *adj* سـواخدراو بـە زبرە ⵔ *n* 1 نمونه‌ی اولیه 2 پوشش تگرگی *adj* اندود شده با پوشش تگرگی

rough cut *noun*
یەکەمین دانەی فیلم دوای مۆنتاژی سـەرەتایی ⵔ راف کات

rough diamond *noun*
1 رووژە یان ئەڵماسی (دا)نەتاشراو 2 (ئافەرمی) مرۆی دڵـسۆز و تووڕەدیار ⵔ 1 الماس نتراشیده 2 آدم خوش‌قلب با ظاهری خشن

rough edges *noun, pl.*
کەم‌وکوڕی(یەکان)، عەیبەکان، ناتەواوی‌یەکان، کەم‌وکورتی ⵔ کمبودها، نواقص

rough-hewn /ˈrʌf ˈhjuːn/ *adjective*
(دار، بەرد و هتد) لووس‌نەکراو، دڵودڵۆ، پڕدڵۆ، نەتاشـراو، رێـکنـەکراو، پـەرداخنـەکراو، سـافنـەکراو، لـووس‌وپـووس‌نـەکراو، زبـر، گرنج‌گرنج، بزڕبزڕ، گرێی‌گرێی ⵔ صیقل‌نخورده

roughhouse *noun*
شەڕ و کێشە، پێکاهەڵپرژان، کنگەشەڕ، گونگەڵ، چرەوگوڕە، شلۆق‌بازاڕی، جەنجاڵی (کایە کە لە شەڕ دەچێ) ⵔ جنگ و دعوا

rough justice *noun*
سزای نادادگەرانە یان نادادپەروەرانە، سزای توند ⵔ مجازات غیرمنصفانه

roughi = 1 hooligan 2 roughy

roughish *adjective*
کەمێ زبر، زبریلە، دەسێ زبری هەیە ⵔ نسبتاً زبر

roughly /ˈrʌfli/ *adverb*
1 توندوتیژانـە 2 نزیـک بـە، نزیکـە، approximately ⵔ 1 با خشونت 2 تقریباً

roughneck /ˈrʌfnek/ *noun*
1 کرێکاری چاڵ(ـاو)ی نـەوت، بیرکەن یـان

کریکاری هەڵکەندنی بیری نەوت 2 کەڵەگا، مرۆی ملهوڕ، لات ۞ 1 کارگر چاه نفت 2 آدم قلدر

roughness /ˈrʌfnəs/ *noun*

1 توندوتیژی، توندی 2 زبری، زرکی، زووری، نارێکی، ناتەختی ۞ 1 خشونت 2 ناصافی، زبری

rough-rider /ˈrʌf raɪdə(r)/ *noun*

کەسێ کە سواری ئەسپی سرک دەبێ تا دەستەمۆی کا ۞ راف‌ریدر

roughshod /ˈrʌfʃɒd, US -ʃɑːd/ *adjective*

1 (ئەسپ) بە نالی زبر یان جیری‌یەوە بۆ نەخزین ride roughshod over 2 جووڵانەوەی توندوتیژانە، هەڵس‌وکەوتی توند 3 گوێ‌پێ‌نەدان، گوێ‌لێ‌نەخواندن، پشت‌گوێ‌خستن، بەهێندنەگرتن، سەرنج‌پێ‌نەدان ۞ 1 راف‌شود 2 (در اصطلاح) رفتار خشونت‌آمیز 3 بی‌اعتنایی

rough stuff *noun*

شەڕ و کێشە، پێکاهەڵپڕژان، کنگەشەڕ، گۆنگەڵ، چرەوگورە، شلوق‌بازاڕی، کەربازاڕی، جەنجاڵی (کایە کە لە شەڕ دەچێ) ۞ المشنگە، جنگ و دعوا

roughy /ˈrʌfi/ *noun,* also roughie, *pl.* roughies

1 جۆرێ ماسی دەریایی [چەندین توخم و جۆر، *Trachichthys australis* دەگرێتەوە] 2 = ruff

2 (واتای دووەکەی) ۞ نوعی ماهی

rouille /ˈruːi/ *noun*

جۆرێ سۆسی Provençal ۞ نوعی سس

roulade /ruːˈlɑːd/ *noun*

(فەرەنسی) تل، خلۆر ۞ غلت

rouleau /ˈruːləʊ, US ruːˈləʊ/ *noun, pl.* rouleaux or rouleaus /-əʊz/

پاکەتی لوولەکی کۆین و سکە، لوولەی پارەی وردە ۞ پاکت استوانەای سکەها

roulement /ˈruːlmɒ̃/ *noun*

(میلیتاری) جووڵاندنی هێز و دەزگاکان ۞ رولمنت

roulette /ruːˈlet/ *noun*

1 رولێت (جۆرێ قومار) 2 دەزگای ددانەداری سووڕاوەی کونکەر، چەرخ ۞ 1 رولت 2 چرخ منگنەبُر

Roumanian /ruːˈmeɪnɪən/ = Romanian

round[1] /raʊnd/ *adjective, noun*

adj 1 خڕ، گروڤەر، گلۆلەئاسا، خرت، گۆیی، تۆپی، تۆپ‌ئاسا 2 کەوانەیی، داهاتوو، چەمیو، خوار 3 گۆشتن 4 دووسەرە، هاتن و چوون، ئەمسەر و ئەوسەر، دووسەرە 5 تەواو، پڕ، بێ‌کەم و زیاد، رەبەق 6 (قسە)لەڕوو، بێ‌پەردە *n* 1 گەڕ، خول، سووڕ، دەور، رەوند، قۆناخ 2 ئالقە، کەمە، خڕایی، پەپکە، خەپکە، خەلەک، بازنە 3 گەڕان، چەرخە، دەورلێدان 4 دەستە، کۆمەڵ، گروپ 5 شتی خڕ 6 بڕگەی خڕ، قاش یان لەتی خڕ 7 پانتایی، مەڵبەند، بوار، مەیدان، گۆڕەپان 8 (تەردیوان) پلە 9 گومەز 10 تیر، بەرک، گوللەخستن 11 سەردان، سەرکێشی (هەموو رۆژێ) 12 (موسیقا) گۆرانی بەنۆرە، گەڕەگۆرانی ۞ *adj* 1 مدور، گرد، کروی 2 خمیده 3 گوشتالو 4 رفت و برگشت 5 تمام، کامل 6 رک *n* 1 دور، وهله 2 حلقه 3 گشت 4 گروه 5 چیز گرد 6 برش گرد 7 حوزه، میدان 8 (نردبان) پله 9 گنبد 10 تیر، شلیک 11 عیادت 12 آواز دوری

round[2] /raʊnd/ *adverb, preposition*

دەورانەدەور، سەرتاسەر، سەرانسەر، بە دەوری(دا)، دۆرمادۆر، دەوروبەری، دەوروپشتی، بە چوار دەوری‌دا، بە هەموو لایێ‌دا، بە هەموو، بە تێکرای: *The earth moves round the sun* ۞ دورتادور، گرد، سرتاسر، به همه، اطراف

round´angle *noun*

گۆشەتەواو (بە 360 پلەوە) ۞ زاویەی تامە

roundabout /ˈraʊndəbaʊt/ *adjective, noun*

adj ناڕاستەوخۆ *n* 1 چوارڕێی خڕ، مەیدان، مەیان 2 مایین‌چەقەڵ، سارسارۆک، چەرخ‌وفەلەک، خولخولە ۞ *adj* غیرمستقیم *n* 1 میدان 2 چرخ و فلک

roundball = basketball

round bracket *noun*

کەوانە ۞ پرانتز

round dance *noun*

گەڕەشایی، هەڵپەڕکێ ۞ نوعی رقص گرد

rounded /ˈraʊndɪd/ *adjective*

1 خڕ، گروڤەر، گرد، گلۆلەیی، تۆپی، گۆیی، کەوانەیی، چەماو، تاق‌ئاسا، داهاتوو: *a surface with rounded edges* 2 (قیافە) رێک‌وپێک، جوان‌چاک، (جوان)هەڵکەوتوو 3 (چێژ) خۆش، بەتام 4 گشت‌لایەنە، هەمەلایەنە 5 هاوسەنگ، هاوکێش، لەنگەر 6 تەواو، پێگەیشتوو 7 (دەنگ‌ناسی) خڕ (roundedness *n*) ۞ 1 گرد، مدور، خمیده 2 خوش‌ترکیب 3 مطبوع 4 همەجانبە 5 متعادل 6 کامل 7 (آواشناسی) گرد

roundel /raʊndl/ *noun*

1 (شتی) خڕ، گرد، rondel 2 (لەسەر فڕۆکەی سەربازی) نیشانە یا دروشم، نیشانە یا دروشمی خڕ 3 پەنجێرەی خڕ 4 مەتاڵ یان قەڵغانی خڕ (هی سەدەی چاردەهەم) 5 گۆرانی rondeau پێکهاتوو لە سێ کۆپلە stanza ۞ 1 مدور 2 آرم 3 پنجرەی گرد، شمسه 4 سپر گرد 5 راندل

roundelay /ˈraʊndəleɪ/ *noun*

1 گەڕەشایی، هەڵپەڕکێ (بازنەیی یان ئالقەیی) 2 پارچە گۆرانی‌یێکی کورت و سەربەنددار ۞ 1 رقص گرد 2 روندلی

round-eyed *adjective*

چاودەرپەڕیو، چاوزەق، چاودەرپۆقیو ۞ با

چشمانی بیرون‌آمده

Roundhead /'raʊndhed/ *noun*

(مێژوویی) ڕەوندهێد (لایەنگری پارلەمان لە شەڕی نێوخۆیی ئینگلتەرەدا) ◇ روندهد

round-headed *adjective*

سەرخڕ ◇ دارای سر گرد

roundheel *noun*

ژنی هەرزە یان بێناموس ◇ زن بی‌عفت

roundheeled *adjective*

هەرزە، بێناموس ◇ بی‌عفت

round-house /'raʊndhaʊs/ *noun*

(کەشتی) دیوی پشتەوە، ژووری دواوە ◇ اتاق عقبی

roundish *adjective*

کەمێ خڕ، تا ئەندازەیێ خڕ، خڕیلە ◇ نسبتاً گرد

roundlet *noun*

بازنۆکە، جەغزۆکە، بازنەی چکۆلانە ◇ دایرەی کوچک

roundly /'raʊndli/ *adverb*

بە تەواوەتی، تەواو، بە توندی، توند، بە سەختی: *The report has been roundly criticized* ◇ کاملاً، به شدت

roundness /raʊndnəs/ *noun*

1 خڕبوون، خڕێتی، گردبوون، گلۆلەیی‌بوون، تۆپئاسایی، گۆێتی، چەماوی، خواری، تاقئاسایی، کەوانەیی 2 جوانچاکی، ڕێکوپێکی، (جوان)هەڵکەوتوویی 3 تەواوی، پێگەیشتوویی 4 قسەلەڕوویی ◇ 1 گردی، کرویت، خمیدگی، قوس 2 خوش‌ترکیبی 3 کمال 4 رک‌گویی

round robin *noun*

1 تۆمار (= بە مۆر و ئیمزای بازنەیی بۆ ڕێز (لێنان) لە پاش و پێشی مۆر و واژۆکان (یان نەزانرێ کە کێ لە پێشدا مۆری کردووە)؛ وتەیێ کە لە لایەن چەندین کەسەوە مۆر کراوە؛ شتی (وەک نامە) کە بە نۆرە بۆ ئەندامانی کۆمەڵ یان گرویێ دەنێردرێ و هەریەکە دوای مۆر کردن بۆچوونی خۆیان لەسەر دەنووسن (یان تێبینی‌یێکی دەخەنەسەر 2 (پێشبڕکێ) خول، سووڕ 3 = round series ◇ 1 طومار 2 دور

round-robin *adjective*

(پێشبڕکێ) خولی، گەڕی ◇ دوره‌ای

round-shouldered *adjective*

کووڕ، شانداکەوتوو، شان بۆ پێشەوەهاتوو، شانخڕ ◇ قوزدار

roundsman /'raʊndzmən/ *noun, pl.* roundsmen

1 چەرخەچی، پشکێنەر، گەڕێنەر، چاودێر، چاوبەسەرەوەبوو 2 (بریتانیا) بڵاوکەرەوە ◇ 1 گشتی، مفتش، بازرس 2 توزیع‌کننده

round table *noun, adjective*

n 1 میزگـــــرد: round-table talks 2 بەشداریکەرانی میزگرد 3 (Round Table) خڕەمێز، مێزەخڕ، مێزخڕ: مێزێکی خڕی گەورەی پادشا ئارتور Arthur و سوارچاکەکانی 4 ناوی ڕێکخراوەیێ بۆ هاوکاری بازرگانان (ی لاو) یان پیشەگەران لەگەڵ یانەکانیان لە بریتانیا، ئەمریکا و چەندین وڵاتی تر، لە 1927 دەستی پێکرد adj سەربە میزگـــــرد ◇ n 1 میزگـــــرد 2 شرکت‌کنندگان در میزگرد 3 و 4 روند تیبل adj وابسته به میزگرد

round-the-clock *adjective*

شەووڕۆژی، بیستوچوارسەعاتە، لەسەریەک، یەکبینە، یەکسەرە: *round-the-clock nursing care* ◇ شبانه‌روزی

round-trip *noun, adjective*

n سەفەر یا گەشتی دووسەرە، سەفەری هاتن و چوون adj سەربە هاتن و چوون، دووسەرەیی ◇ n سفر دوسره adj وابسته به رفت و برگشت

round-trip ticket *noun*

بلیتی هاتن و چوون، تیکێتی دووسەرە ◇ بلیط رفت و برگشت

round turn *noun*

دەورێکی تەواوی تەنافێ بە دەور تەنافێکی تر ◇ راند ترن

round-up *noun*

1 خڕکردنەوە، تێکەڵکردنەوە، کۆکردنەوە: *the round-up of sheep for shearing* 2 کورتەی هەواڵەکان یان پەیامەکان: *a news round-up* 3 کورتە ◇ 1 گردآوری 2 خلاصه‌ی اخبار 3 خلاصه

roundworm /'raʊndwɜːm/ *noun*

کرمی خڕ، کرمی ڕیخۆڵە (ی گیانەوەران و مرۆڤ [زۆر جۆرن، *Ascaris lumbricoides*ی گەورە لە مرۆڤدا دەگیرێتەوە]) ◇ کرم گرد

round window *noun*

پەنجێرەی خڕ، پەنجێرەخڕە: کونێکی خڕ نێوان گوێی نێوەڕاست و پێچ‌پێچۆکەی گوێ cochlea ◇ دریچه‌ی گرد

roup[1] /raʊp/ = auction (Scottish)

roup[2] /ruːp/ *noun*

(جۆرێ) پۆپەڕەشە، جۆرێ ئازار یان پەتای infectious disease پەلەوەر poultry، قرخەیان دەرنایە (roupy *adj*) ◇ نوعی مرض طیور

roustabout /'raʊstəbaʊt/ *noun*

(ئەوستڕالیا و نیوزیلەند) فەعلا، کرێکار (کێڵگە) ◇ عمله

roused *adjective*

تووڕە، ڕقهەستاو ◇ خشن، غضبناک

rouser *noun*

درۆی زلە، شەقەدرۆ ◇ دروغ شاخ‌دار

rousing /'raʊzɪŋ/ *adjective*

1 ڕاپەڕێنەر، هەستێنەر 2 هاندەر، وروژێنەر،

بزوێنەر، بەکارخەر، بەتین، بەگوڕ، گوڕپێدەر، ورەپێدەر، تینءدەر، پڕوزە، بەکار، پڕکار، چالاک 3 زل (درۆ) ۞ 1 بیدارکننده 2 محرک، مهیج، پرشور، فعال 3 شاخدار

rousingly /ˈraʊzɪŋli/ *adverb*
هاندەرانە، وروووژێنەرانە، بزوێنەرانە ۞ بە طور محرک یا مهیج

Rous sarcoma /raʊs/ *noun*
جۆری لوو یان تۆمۆر بە هۆی ڤایرۆسێکی RNA ـەوە، تووشی باڵندەکان، ب.ت. پەلەوەری ماڵی دەبێ ۞ روس سارکوما

roustabout /ˈraʊstəbaʊt/ *noun*
کەچەکرێکار، فەعلا (بەندەر، چالاوی نەوت و هتد) ۞ عمله

rouster = roustabout

rout /raʊt/ *noun*
1 تێشکان، بەزین، تێشکانی سەخت، بەزینی یەکجارەکی (هەڵبژاردن، پێشبڕکێ یان شەڕێ)، debacle، هەڵاتن، بڵاوەدان 2 شێواوی، ئاژاوە، ئاڵۆزایی، disturbance ۞ 1 شکست جانانە، هزیمت 2 آشوب

route /ruːt, US raʊt/ *noun*
ڕێگا، ڕێ، هێڵی پیاڕۆیشتن، هێڵ، ڕێڕەو: *the -e to* ◊ *an escape -ute* ◊ *coastal route a* ◊ *a cycle -e* ◊ *success* ۞ راه، طریق، خط، مسیر

route man = roundsman

route march *noun*
(میلیتاری) ڕۆیشتن، مەش، ڕێڕەوی ۞ راهپیمایی

router [1]/ˈraʊtə/ *noun*
(دارتاشی) ڕەندە، ڕەنە ۞ رنده

router [2]/ˈruːtə/ *noun*
(کامپیوتێر) ڕووتێر، ڕێ(ـگە)دۆز؟ (= دەزگایێ کە زانیاری بۆ بەشە شیاو و گونجاوەکانی تۆڕێکی کامپیوتێری دەنێرێ) ۞ روتر

router [3]/ˈraʊtə/ *noun*
ئەسپی تایبەتی یان ڕاهێنراوی پێشبڕکێی (مەودا) دوور (ودرێژ) ۞ روتر

routine /ruːˈtiːn/ *noun, adjective*
n کاروباری ڕۆژانە، کاری دووپاتە، کاری دووبارەوەبوو: *Make exercise a part of your daily -utine* ◊ *adj* ئاسایی، ڕۆژانە، هەمیشەیی، هەرڕۆژە، دووبارەوەبوو، دووبارە، دووپاتە، چەندپاتە: *This type of routine* ◊ *enquiries/questions/tests work rapidly becomes routine* ۞ *n* جریان عادی، کار یکنواخت *adj* عادی، روزمره

routinely /ruːˈtiːnli/ *adverb*
زۆرتر، وەکوو هەمیشە، لەسەریەک، یەکسەرە، یەکبینە: *Visitors are routinely checked as they enter the building* ۞ معمولاً، مرتباً

roux /ruː/ *noun, pl.* same
تێکەڵەیێ لە ئارد، کەرە و شیر، کە سۆسی پێدەگرنەوە ۞ روکس

rove [1] /rəʊv, US roʊv/ *noun*
گەڕان، ڕێچوون، سووڕانەوە، خولانەوە ۞ گشت، ولگردی

rove [2] = past of reeve

rove [3] /rəʊv, US roʊv/ *noun*
هەودایێکی کورتی لە خوری یان ڕیسی بادراو ۞ رور

rove [4] /rəʊv, US roʊv/ *noun*
تەبەق یان ئاڵقەیێکی کانزایی ۞ ورق یا حلقەی فلزی

rove beetle *noun,* also staphylinid
قالۆنچەگەن(دە)خۆرە، خێزان (Staphylinidae) ۞ نوعی سوسک

rover [1] /ˈrəʊvə(r), US ˈroʊ-/ *noun*
1 گەڕال، گەڕیدە، ئاوارە، سەرلێشێواو، دەربەدەر 2 نیشانەیێ بۆ تیرخستن لە مەودای دوورەوە 3 نیشانەی هەڕەمەکی 4 دەزگایێ بۆ لێخوڕین بەسەر زەوی ناڕێکدا ۞ 1 سیار، اواره 2 و 3 روور

rover [2] /ˈrəʊvə(r), US ˈroʊ-/ = piráte

roving /ˈrəʊvɪŋ, US ˈroʊ-/ *adjective*
1 ئاوارە، سەرلێشێواو، دەربەدەر، تەرە، هەڵوەدا 2 پیاسەچی، پیاسەوان 3 گەڕیدە، گەڕۆک ۞ 1 آوارە، سرگردان 2 پرسەزن 3 سیار

roving eye *noun*
چاوی حیز، نیگای زۆڵانە ۞ چشمان هیز

row [1] /rəʊ, US roʊ/ *noun*
سەوڵلێدان، چەپەگێری (ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ پاروزنی

row [2] /rəʊ, US roʊ/ *noun*
ڕیز، چووز، ڕزگ، ڕاف، ڕزار (ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ ردیف

row [3] /rəʊ, US roʊ/ *noun*
دەنگوهەرا، هەراوهوریا، هەراهەرا، بگرەوبەردە، جەنجالی، چڕەوگوڕە، شەڕوکێشە، مشتومڕ، قڕە، جوڕڕە، دمەقڕە، مشەرعێن: *She left him after a blazing row family* ◊ *rows* ۞ هیاهو، دعوا، مرافعه

rowan /ˈrəʊən, ˈraʊən, US ˈroʊən, ˈraʊən/ *noun,* also rowan tree
(ڕووەکناسی، دار) ڕۆئێن، سوورەچێو، ڕۆوان [*Sorbus aucuparia* و جورە پێوەندیدارەکان] ۞ درخت تیس

rowboat /ˈrəʊbəʊt, US ˈroʊboʊt/ *noun*
بەلەمی سەوڵی، گەمی کلکەیی، لۆتکەی چەپەیی ۞ قایق پارویی

rowdily /ˈraʊdɪli/ *adverb*
توندوتیژانە، بە شێوەیێکی توندوتیژ(انە) ۞ بە طور خشونتآمیز

rowdiness /ˈraʊdinəs/ *noun*
شەڕوکێشە، ئاژاوە، بگرەوبەردە، چڕەوگوڕە، جەنجاڵی، قڕە، توندوتیژی ۞ دعوا، آشوب، خشونت

rowdy /ˈraʊdi/ *adjective* (rowdier, rowdiest), *noun* (*pl.* rowdies)
adj سەربەگژنگەڵ، شەڕفرۆش، جینگزی، ئاژاوەگێڕی، ئاژاوەنەرەوە، جەنجاڵینەرەوە *n* مرۆی سەربەکێشە: *-ies and troublemakers* ۞ *adj* دعوایی، آشوب‌انگیز *n* آدم جنجال‌بپاکن

rowdyism /ˈraʊdiɪzəm/ *noun*
ئاژاوەنانەوە، شەڕفرۆشی، گژنگەڵنانەوە، شەڕنانەوە، جەنجاڵی‌نانەوە ۞ جنجال‌بپاکنی

rowel /ˈraʊ(ə)l/ *noun*
1 چەرخیلە، پێچکە یا چەرخی مامزە (لە ئاخرەکەی، بنەڕەت: چکۆلێنراوی *rota* لاتین "چەرخ **wheel**") 2 ئالقەی دانەی ئەسپ ۞ 1 چرخ مهمیز 2 روول

rowen /ˈraʊən/ *noun*
بەر یان چینی دووەم، هەروەها **aftermath** ۞ چین دوم

rower /ˈrəʊə(r), US ˈroʊ-/ *noun*
سەوڵلێدەر، چەپەگێر ۞ پاروزن

row house /ˈrəʊ haʊs, US ˈroʊ/ = terraced house

rowing /ˈrəʊɪŋ, US ˈroʊɪŋ/ *noun*
بەلەمەوانی، گەمی‌لێخوڕین، لۆتکەوانی: *to go rowing* ۞ قایق‌رانی

rowing boat = row boat

rowing machine *noun*
دەزگای گەمی‌یەوانی یان سەوڵلێدان ۞ ماشین قایق‌رانی

rowlock /ˈrɒlək, ˈrəʊlɒk, US ˈrɑːl-, ˈroʊlɑːk/ *noun*
(گەمی) جێی‌سەوڵ، جێی‌کلکە، کلکەگیر، سەوڵگیر ۞ جاپارویی

royal /ˈrɔɪəl/ *adjective, noun*
adj پاتشایی، شایی، شایانە، شاهانە، بەشکۆ: *n the royal family* 1 (زۆرتر بە کۆ) ئەندامی بنەماڵە یان خێزانی پاتشایی 2 تۆپی هاوەنی چکۆلە 3 بادەوەبێ (چکۆلە) لەسەر بادەوەی گەورە 4 جۆرێ گاکێوی هەشت‌شاڵە یان زۆرتر کە شاخەکانی زیاتر لە دوازدە پەلی هاویشتووە 5 (بە تەواوەتی **metric royal**) کاغزی ئەندازە **636 × 480 mm**؛ (بە تەواوەتی **royal octavo**) کتێبی ئەندازە **234 × 156 mm**؛ (بە تەواوەتی **royal quarto**) کتێبی ئەندازە **312 × 237 mm** ۞ *adj* سلطنتی، باشکوه *n* 1 (بیش‌تر در جمع) عضو خانوادەی سلطنتی 2، 3، 4 و 5 رویال

Royal Automatic Club = RAC

royal antelope *noun*
جۆرێ ئاسکی پشت‌کووری ئەفریکای رۆژاوا [*Neotragus pygmaeus* خێزان Bovidae] ۞ نوعی آهو

royal blue *noun, adjective*
(رەنگی) شینی تۆخ، شینی تێر یان تۆخ ۞ (رنگ) آبی سیر، آبی سیر

Royal Commission *noun*
لێژنەی لێکۆڵینەوەی پاتشایی ۞ کمیسیون تحقیق سلطنتی

Royal Family *noun*
خێزان یا بنەماڵەی پاتشایی ۞ خانوادەی سلطنتی

royal flush *noun*
(پوکێر) رویاڵ فلاش ۞ رویال فلاش

Royal Highness *noun*
خاوەن‌شکۆ ۞ والاحضرت

royalist /ˈrɔɪəlɪst/ *noun, adjective*
1 پاتشایی‌خواز، شاخواز، لایەنگری بنەما و سیستمی پاتشایەتی 2 لایەنگری پاتشا لە بەرامبەر پارلەماندا، لە شەڕی نێوخۆیی ئینگلتەرەدا 3 لایەنگر یان پشتیوانی بریتانیا بەدرێژایی شەڕی سەربەخۆیی ئەمریکا، Troy ۞ 1 سلطنت‌طلب 2 و 3 رویالیست

royality *noun*
1 پلەوپایەی پاتشایەتی، پۆستی پاتشایەتی 2 شکۆ، گەورەیی، مەزنی ۞ 1 مقام سلطنت 2 جلال

royal jelly *noun*
خۆراک یان هەنگوینی شاهەنگ ۞ غذای ملکه

royally /ˈrɔɪəli/ *adverb*
بە شێوەیەکی شایانە یان بەشکۆ، شایانە، شاهانە، پاتشایانە: *We feasted royally on salmon and champagne* ۞ به طور باشکوه

royal palm *noun*
دارخومای شایانە [توخم *Roystonea*: چەندین جۆرن، بە تایبەتی *R. regia*] ۞ نوعی درخت خرما

royal prerogative *noun*
دەسەلاتی شایانە یان شاهانە ۞ اختیار ملوکانه

royal purple *noun*
رەنگی ئەرخەوانی مەیلەو سووری تۆخ ۞ رنگ ارغوانی مایل به قرمز سیر

royal stag *noun*
(بریتانیا) گاکێوی (نێراسک) پاتشایی یان شایانە ۞ گوزن نر رویال

royal standard *noun*
ئاڵای پاتشایی یان شایانە ۞ پرچم سلطنتی

royal tennis = real tennis

royalty /ˈrɔɪəlti/ *noun, pl.* royalties
1 پاتشایی، پادشایی 2 بنەماڵەی پاتشایی، ئەندامی بنەماڵە یان بەرەی پاتشایەتی، خێزانی پاتشایەتی 3 مەڵبەندی پاتشایەتی 4 شکۆ، گەورەیی، مەزنی: *Hollywood royalty* 5

مـافی ئیمتیاز، تایبـه‌تمـاف 6 به‌رهه‌مانه، مـافی نووسه‌رانه: *a royalty payment* ۞ 1 سـلطنت 2 خانـدان سـلطنتی 3 قلمـرو سـلطنتی 4 جـلال، صلابت 5 حق امتیاز 6 حق تالیف

rozzer *noun*
(نافه‌رمی، بریتانیا) ئه‌فسه‌ری پۆلیس ۞ پلیس

RP *abbreviation* received pronunciation

RPG *abbreviation* 1 report program generator 2 rocket-propelled grenade
1 ئاری‌پی‌جی: جۆرێ زمانی به‌رنامه‌نووسی ئاسته‌به‌رزی بازرگانی یان بازرگانی ئاسته‌به‌رز 2 ئاری‌پی‌جی (جۆرێ چه‌ک) ۞ آرپی‌جی

RPI *abbreviation* retail price index
ئاری‌پی‌ئای، ئیندیکسی نرخی ورده‌فرۆشی یان ده‌نک‌فرۆشی ۞ آرپی‌آی، شاخص قیمت خرده‌فروشی

rpm *abbreviation* revolutions per minute
(خێرایی) خول له‌ ده‌قه‌دا، سوور له‌ خوله‌کدا ۞ دور در دقیقه

RR *abbreviation* railroad
ڕێگای ئاسن ۞ راه آهن

-rrhoea *suffix*
پاشگر: لێ‌ڕژان، ڕژان، لێ‌هاتن: *diarrhoea* (بنه‌ڕه‌ت: له‌ *rhoia* یونانی‌یه‌وه "flow, flux") ۞ پسوند: جریان، ریزش

RRP *abbreviation* recommended retail prince
نرخ بۆ به‌کارهێنه‌ر ۞ قیمت برای مصرف‌کننده

RSA *abbreviation* 1 Republic of South Africa 2 Royal Society of Arts
1 کۆماری ئه‌فریکای باشووری 2 (له‌ بریتانیا) کۆمه‌ڵه‌ی پاتشایی هونه‌ره‌کان ۞ 1 جمهوری آفریقای جنوبی 2 انجمن سلطنتی هنرها

RSC *abbreviation* Royal Shakespeare Company
(بریتانیا) کۆمپانیای پاتشایی شه‌کسپیه‌ر ۞ شرکت سلطنتی شکسپیر

RSM *abbreviation* Royal School of Music
(بریتانیا) خوێندنگای پاتشایی موسیقا ۞ مدرسه‌ی سلطنتی موسیقی

RSPB *abbreviation* Royal Society for the Protection Birds
(بریتانیا) کۆمه‌ڵه‌ی پاتشایی بۆ پاراستنی باڵنده‌کان ۞ جمعیت سلطنتی جهت حفاظت پرندگان

RSPCA *abbreviation* Royal Society for the Prevention of cruelty to Animals
(بریتانیا) کۆمه‌ڵه‌ی پاتشایی بۆ نه‌هێشتنی دڕندایه‌تی له‌ ئاست گیانه‌وه‌راندا، کۆمه‌ڵه‌ی پاتشایی پشتگیری له‌ گیانه‌وه‌ران ۞ جمعیت سلطنتی جهت منع سبعیت در مقابل جانوران

RSV *abbreviation* Revised Standard Version

RSVP *abbreviation* répondez s'il vous plaît
(له‌ وه‌ڵامی بانگێشت‌نامه‌دا) تکایه‌ وه‌ڵام بده‌وه‌ ۞ لطفاً پاسخ دهید

Rt. Hon *abbreviation* Right Honourable
جه‌نابی به‌ڕێز ۞ عالی‌جناب

Rt. Rev. *abbreviation* Right Reverend
جه‌نابی به‌ڕێز ۞ عالی‌جناب

Rt. Revd. = Rt. Rev.

Ru symb. the chemical element ruthenium

rub /rʌb/ *noun*
1 هه‌ڵسوون، شێلان، ماڵشت، ده‌س‌پیاهێنان، داماڵین، ساوین، سوونه‌وه، مشت‌وماڵ، سڕینه‌وه، پاکه‌وه‌کردن، سڕین: *She gave her knee a quick rub* 2 کۆسپ، له‌مپه‌ر، ئاسته‌نگ، کێشه‌، گرفت 3 زه‌وی ناڕێک ۞ 1 مالش، سایش، صیقل، زدایش 2 مانع، مشکل 3 زمین ناهموار

rubber /'rʌbə(r)/ *noun, adjective*
n 1 جیر، کائۆچۆ، لاستیک: *a ball made of rubber* 2 پێنووس‌سڕ، سڕه‌، ته‌خته‌سڕ، جه‌وهه‌رسڕ 3 ساوه‌ر، مشت‌وماڵده‌ر، داماڵه‌ر، ده‌س‌پیاهێن، ماڵشت‌ده‌ر، ده‌لاک، کیسه‌کێش، ناتر 4 لێخه‌ر 5 (نافه‌رمی و له‌ ئه‌مریکا) کاندۆم، جیر 6 (کایه‌ی) سێ‌ده‌ستێن 7 (rubbers) که‌وشی جیر *adj* جیری، لاستیکی ۞ *n* 1 کائوچو، لاستیک 2 مدادپاک‌کن، تخته‌پاک‌کن 3 مالنده، دلاک 4 ساینده 5 کاندوم 6 سه‌دست‌پیشبر 7 (در جمع) گالش *adj* لاستیکی

rubber band *noun*
که‌ز، جیر، که‌ش، کێش ۞ کش

rubber boot = welington

rubber bullet *noun*
گولله‌ی جیری یا پلاستیکی ۞ گلوله‌ی لاستیکی

rubber dinghy *noun*
به‌له‌م یان گه‌می جیری، گه‌می بایی، به‌له‌می بایی ۞ قایق پلاستیکی

rubberized /'rʌbəraɪzd/ *adjective*
جیرپۆش، لاستیک‌پۆش ۞ لاستیک‌اندود

rubber-like /'rʌbəlaɪk/ *adjective*
جیرئاسا، له‌جیرچوو، لاستیکی، جیری، شێوه‌جیر ۞ لاستیک‌مانند

rubberneck /'rʌbənek, US -bərn-/ *noun*
(نافه‌رمی) به‌پرسیار، خۆتێهه‌ڵقوتێن ۞ کنجکاو، فضول

rubber plant *noun*
داره‌جیر، گیاجیر، ڕابێر پلانت، دارێکی هه‌میشه‌سه‌وزی خێزانی هه‌نجیر [*Ficus elastica*] ۞ درخت کائوچو، گیاه کائوچو

rubber stamp *noun*
1 مۆر (له‌ جیر یان لاستیک) 2 ده‌زگای مۆر یان ئیمزا (ده‌زگایێ به‌ ده‌سکێکه‌وه بۆ چاپکردنی ڕێکه‌وت و نێو له‌سه‌ر کاغز به‌کاردێتێ) ۞ 1

مهر (لاستیکی) 2 ماشین امضا

rubber-stamp *adjective*
فۆرماڵیته، دابودهستووری‌یانه ◇ فرمالیته

rubber tree *noun*
دارەجیر، داری کائوچۆ [*Hevea brasiliensis*]
◇ درخت کائوچو

rubbery /'rʌbəri/ *adjective*
کەزی، جیری، جیرئاسا، نەرم، کێش‌هاتوو، وەکوو جیر، لاستیک‌ئاسا: ◊ *rubbery legs* ◇ کش‌سان، لاستیک‌مانند *rubbery cheese*

rubbing /'rʌbɪŋ/ *noun*
1 پیاهێنانەوە، هەڵگرتنەوە بە لێخستن یان پیاخشاندن (نەخشێ کە پیاخشاندنی پێنووس لەسەر کاغز بەسەر شتێکی بەرجەستەدا بەدەس‌دێ): *She took a rubbing of the plaque* 2 لێخستن، لێخشاندن، لێسووواندن، پیاخشاندن ◇ 1 رابینگ 2 عمل سایش

rubbing spirit = surgical spirit

rubbish /'rʌbɪʃ/ *noun, adjective*
n 1 زبڵ، زبڵوزاڵ، خشت‌وخاڵ، گەن‌وگوو(زاڵ)، خۆڵ‌وخاک 2 قسەی هیچەکە، قۆڕیات، قسەی مفت 3 قسە یان بیرۆکەی بێ‌نرخ *adj* یەکجار خراپ ◇ *n* 1 آشغال 2 چرند 3 حرف یا ایدەی بی‌ارزش *adj* خیلی بد

rubbishy /'rʌbɪʃi/ *adjective*
فلتە، قسەی هیچەکە، بێ‌نرخ، بێ‌بایەخ، هیچەکە، *trashy*: *rubbishy old films* ◇ چرند، ناچیز، بی‌ارزش

rubble /'rʌbl/ *noun*
ورکەبەرد، خرکەبەرد، لەت‌وکوت، ورکەوپرکە، ورکەخشت، کەلوو، ورکەئاجور، تێزە، لەتەسیمان ◇ خردەسنگ، پارەآجر

rubble wall *noun*
دیواری هەرەمەچن ◇ دیوار لاشەسنگی

rubblework /'rʌbl/ *noun*
هەرەمەچنی (ئەندازەی بەردەکانی یەک نین)
◇ لاشەچینی

rubdown *noun*
هەنوون، شێلان، ماڵشت، دەس‌پیاهێنان، داماڵین، ساوین، سوونەوە، کەفماڵ، مشت‌وماڵ ◇ مالش، سایش، مشت و مال

rube /ru:b/ *noun*
(نافەرمی، ئەمریکا) لادێیی گەوج، دێهاتی نەفام
◇ دهاتی احمق

Rube Goldberg /ˌru:b 'gəʊldbɜ:g, US 'goʊldbɜ:rg/ = Heath Robinson

rubefacient /ˌru:bə'feɪʃnt/ *adjective, noun*
(ماک و مادەیێ) سوورکەرەوە ◇ محمر

rubefaction /ˌru:bə'fækʃn/ *noun*
سووری پێست، سووربوونەوە، سوورهەڵگەڕان
◇ احمرار

rubella /ru:'belə/ *noun*
سووریژە، سوورێک، هەروەها German measles ◇ سرخجه

rubellite /'ru:bəlʌɪt/ *noun*
جۆرێکی سووری tourmaline، وەک گەوهەر بەکاردێترێ ◇ گونەی سرخ تورمالین

rubeola /rʊ'bi:ələ/ = rubellad

rubescent /rʊ'bɛs(ə)nt/ *adjective*
1 شەرمێون، کەم‌ڕوو، blushing 2 سوورەوەبوو (rubescence *n*) ◇ 1 خجول 2 قرمزشونده

Rubicon /'ru:bɪkən, US -kɑ:n/ *noun*
رادە، سنوور، تخوب، سەرحەد (بنەڕەت: لە ناوی رووبارێ لە رۆژهەڵاتی باکووری ئیتالیا، نیشانەیێ لە نێوان ئیتالیا و سیسالپاین گۆل Cisalpine Gaul، کە ژۆلیۆس سیزار Julius Caesar لە ساڵی 49 پێش‌زایین پەڕییەوە و قانوونی شکاند و بەو شێوەیە تووشی شەڕ هات)
◇ حد، مرز

rubicund /'ru:bɪkənd/ *adjective*
سوور، سوورکار، سوورباو، ئاماڵ‌سوور، پەمەیی، گوڵی، ruddy ◇ سرخ‌چهره، گلگون

rubicundity /-'kʌndɪti/ *noun*
سووری، سوورکاری، سووربوون ◇ سرخی

rubidium /rʊ'bɪdiəm/ *noun*
(کیمیا) رۆبیدیۆم (بە ژ.گ. 37، ن. Rb، کێشی گەردیلەیی 85.47؛ *rubidic adj*) ◇ ربیدیم

rubiginous /rʊ'bɪdʒɪnəs/ *adjective*
(تکنیکی و ویژەیی) بە رەنگی سوورەوە، ژەنگاوی ◇ دارای رنگ سرخ، زنگاری

rubious *adjective*
سوور (تۆخ) ◇ سرخ

ruble = rouble

rubric /'ru:brɪk/ *noun*
1 سەردێڕ، سەرپەڕ 2 روون‌کردنەوە، دەستوور، دەستووری کار، شێوەی کار(پێ‌کردن) 3 رێنما، رێنوێنی 4 رێسا، دەستوور 5 هێڵی سوور 6 دەستووری نوێژ (کە لە کتێبەکانی نوێژدا بە هێڵی سوور دەنووسرا؛ بنەڕەت: *rubrish* ئینگلیسی نێوەڕاست (لە بنەڕەتا ئاماژە بەو دەق و نووسراوانە کە بە هێڵی سوور بۆ گرنگایەتی و سووربوونی بەکاردێترا)، لە *rubriche* فەرەنسی کۆن، لە *rubrica (terra)* لاتین "سوور (خاک یان ئۆخرا ochre وەک کەرەسە یان مەتریاڵی نووسین)") ◇ 1 عنوان 2 توضیح 3 رهنمود 4 قاعده، روال 5 خط قرمز 6 دستور نماز

rubrical /'ru:brɪkl/ *adjective*
نووسراو یان چاپ‌کراو بە پیتی تایبەتی (*rubrically* /'ru:brɪkli/ *adv*) ◇ نوشته یا چاپ‌شده به حروف خاص

rubrication *noun*
نیشانەدانان بە رەنگی سوور، نیشانەی سوور،

هێڵی سوور، چاپی سوور ۞ روبریکاسیون، نشانەی قرمز، خط قرمز، چاپ قرمز

rubricator *noun*

نیشانەدانەر بە ڕەنگی سوور ۞ روبریکاتور

ruby /ˈruːbi/ *noun* (*pl.* rubies), *adjective*

n یاقووت، لاڵ: *adj* 1 سووری تۆخ، سووری تیژ، سووری مەیلەو ڕەش: *a ruby ring* 2 (چاپ) پیتە چاپییەکانی ئەندازە 5¹/2 پۆینتی: *ruby lips* ۞ *n* یاقوت *adj* 1 قرمز سیر 2 رابی

ruby-red *adjective*

سووری یاقووتی، سووری مەیلەو ڕەش ۞ قرمز یاقوتی

ruby-tail *noun*

کلکسوورە (جۆرێ هەنگەژاڵە، گەراکانی لە هێلانەی هەنگەکانا دادەنێ [*Chrysis ignita* و جۆرەکانی تر]) ۞ نوعی زنبور

rubythroat *noun*

ڕەشێشەیێکی چکۆلە، نێرەکەی ملی سوورە و سەری ڕێری، لە سیبریاوە تا چین دەبینرێ [توخم *Erithacus*: سێ جۆرن] ۞ نوعی پرنده

ruby wedding *noun*, also ruby anniversary

چلەمین ساڵوەگەڕی ژنومێردایەتی ۞ چهلمین سالگرد ازدواج

ruche /ruːʃ/ *noun*

چین، قەد، قۆرت، لۆچ، چرچ (*n* ruching) بنەڕەت: لە فەڕەنسییەوە، لە *rusca* .med Latin "تویکلی دار"، بنەڕەت سێلتی) ۞ چین

ruched /ruːʃt/ *adjective*

چیندار، قەدقەد، چینچین، لۆچاوی: *ruched curtains* ۞ دارای چین

ruck[1] /rʌk/ *noun*

1 خەڵکی ئاسایی، جەماوەر، ڕەشەوڕووتە، گەدەوگودە، خەڵکی کۆڵان و بازاڕ 2 کۆگا، کەڵەکە، کۆما، لودە، کۆمەڵکە 3 خۆیان، پەڕەناو، کلۆش و سروتی خەرمان 4 تاگزرە، (تایە)لۆزین، تایە، تاپەلاش، کۆماهەلیز 5 عەماری دانەویلە 6 بەجێماوان (لە ڕاکردن) (the ruck) 7 کۆبوونەوەی ئەکتەران ۞ 1 مردم عادی 2 تودە 3 تودەی خرمن 4 تودەی علف خشک 5 انبار حبوبات 6 عقب‌ماندگان (از دو) 7 تجمع بازیگران

ruck[2] /rʌk/ *noun*

چین، قۆرت، لۆچ، چرچ ۞ چین، چروک

ruck[3] /rʌk/ *noun*

شەڕوشۆڕ، شەڕەشەق، زرموکوت، لێکدان، هەراوهوریا، قاڵەمەقاڵ، چرەوگورە، هەرا ۞ زدوخورد، قیل و قال، دعوا و مرافعه

ruckle = ruck 2

rucksack /ˈrʌksæk/ *noun*

کۆڵ، تێلەکە، پشتی ۞ کولەپشتی

ruckus /ˈrʌkəs/ *noun*

مشتومڕ، شەڕەقسە، دەمەقرە، قڕە، جوڕڕە، هەرا، بگرەوبەردە، چرەوگورە، شەڕوکێشە، جەنجاڵی ۞ جر و بحث، بلوا، الم‌شنگه

rucola /ˈruːkələ/ = arugula

ructions /ˈrʌkʃnz/ *noun, pl.*

(نافەرمی) جووڕڕە، هەرا، بگرەوبەردە، چرەوگورە، شەڕوکێشە، هەلا، جەنجاڵی، quarrel ،disturbance ۞ بلوا، الم‌شنگه

rudaceous /ruˈdeɪʃəs/ *adjective*

(زەویناسی، تەختەبەردەکان) ورکەبەردینە: پێکهاتوو لە تیکە و کوتی کەمێ گەورەتر لە چەو و زیخ (بنەڕەت: لە لاتینی *rudus* "ورکەبەرد rubble" + -aceous) ۞ رودیشس

rudbeckia /rʊdˈbɛkɪə, US rʌd-/ *noun*

گیایێکی ئەمریکای باکووری لە تیرەی daisy [توخم *Rudbeckia* (بنەڕەت: لە ناوی ڕووەکناسی سویدی ئولاف ڕودبێک Olaf *Rudbeck* (1660–1740)] ۞ رودبکی

rudd *noun, pl.* same

سوورە: جۆرێ ماسی ئەوروپایی، لە تیرەی carp [*Rutilus erythrophthalmus*] ۞ نوعی ماهی

rudder /ˈrʌdə(r)/ *noun*

1 (کەشتی و فڕۆکە) سوکان، فەرمان 2 سوکانەوانی، سوکانداری، سوکانگێری (لە گەمی یان فڕۆکەدا) 3 (خواز) چاوساغ، ڕێنوێن ۞ 1 سکان 2 سکانداری 3 (مجازی) راهنما

rudderless /ˈrʌdələs, US -dərl-/ *adjective*

1 بێسوکان، بێفەرمان، بێسوکاندار، بێسوکانەوان 2 شێواو، ئاڵۆزاو ۞ 1 بدون سکان، بدون سکاندار 2 آشفته

ruddiness /ˈrʌdinəs/ *noun*

سووری ۞ سرخی

ruddle = reddle

ruddy /ˈrʌdi/ *adjective* (ruddier, ruddiest)

سوور، سوورکار، سوور و گەش، سووریاو، ئاماڵسوور ۞ متمایل به سرخ

ruddy duck *noun*

مراوییەسوورە، سوورەمراوی [*Oxyura jamaicensis*] ۞ نوعی مرغابی

rude /ruːd/ *adjective* (ruder, rudest)

1 بێڕەوشت، بێتەربیەت، بێئەدەب، خراپ، گوستاخ، ڕوودار، بێشەرم، ڕووهەڵماڵراو، بێحەیا، دڕ، لەڕووهەڵگەڕاو، ڕووشە، ڕووشکێن، بێئابڕوو، بێئابڕووانە، بێشەرمانە، بێڕەوشتانە، هەرزانە: *a rude comment* ◊ *She was very rude about my driving* ◊ *There's no need to be rude!* 2 پیس، ناشیرین، دزێو: *Someone made a rude noise* 3 (ویژەیی) سەرەتایی، خاو، سروشتی، سادە، primitive: *rude shacks* 4 کوتوپڕ، لەناکاو، چاوەڕواننەکراو 5 ناخۆش، گڕ، ناموزیکاڵ 6 بەهێز، بەشیان، بەزەبر، بەگوڕ، گوستاخ،

بەقەوەت ◯ 1 بی‌تربیت، گستاخ، بی‌ادبانه 2 زننده 3 ابتدایی، طبیعی، خام 4 ناگهانی 5 خشن 6 نیرومند

rudely /'ru:dli/ *adverb*
1 بێ‌ڕەوشتانە، بێ‌ئەدەبانە، ڕووداڕانە، بێ‌شەرمانە: *They brushed -ely past us* ◊ 2 لە ناکاو، کتوپڕانە: *He waved her -y away* *I was -y awakened by the phone ringing* ◯ 1 بی‌ادبانه 2 به طور ناگهانی

rudeness /ru:dnəs/ *noun*
بێ‌ڕەوشتی، بێ‌ئەدەبی، ڕووداری، بێ‌شەرمی، ڕووهەڵماڵراوی، دڕی، ڕووشکێنی، بێ‌حەیایی، لەڕووهەڵگەڕاوی، بێ‌ئابڕوویی، بێ‌ڕێزی، بێ‌حورمەتی: *I want to apologize for my rudeness the other day* ◯ گستاخی، بی‌ادبی، وقاحت، بی‌احترامی

ruderal /'ru:d(ə)r(ə)l/ *adjective, noun*
adj (ڕووەکناسی) گەنکەڕوواو، لە نێو عەرزی پیس و زبڵ و زاڵدا شین دەبێ: *ruderal weeds* *n of old fields and roadsides* ڕووەکی گەنکەڕوواو ◯ رودرال

rudiment /'ru:dɪm(ə)nt/ *noun*
1 بنەڕەت، بنچینە، ماک، بنەما، ئەسڵ 2 (زیندەناسی) بەش یا ئەندامێکی هەڵنەداو یان پەرەنەسەندوو 3 (rudiments) سەرەتاکان، بنەماکان، بنچینەکان 4 ئەندامی هەڵنەداو ◯ 1 اصل، مبدأ 2 (زیست‌شناسی) قسمت یا عضو رشدنکرده 3 (در جمع) مبادی، مقدمات 4 عضو رشدنکرده

rudimentarily *adverb*
1 بە شێوەیێکی سەرەتایی 2 بە شێوەیێکی بنچینەیی یا سەرەکی، بنەڕەتییانە ◯ 1 به طور ابتدایی 2 به طور اساسی

rudimentary /ˌru:dɪ'mentri/ *adjective*, also rudimental /ˌru:də'ment/
1 سەرەتایی، دەسپێک، بەرایی، بنچینەیی، سەرەکی، بنەڕەتی، بنەمایی، بنگەهی: *They were given only rudimentary training in the job* ◊ *His understanding of the language is very rudimentary* 2 کورتە 3 هەڵنەداو، پەرەنەسەندوو، گەشەنەکردوو، گەورەنەبوو، کوێرەوەبوو: *Some dinosaurs had only rudimentary teeth* ◊ *the most rudimentary forms of life* ◊ *the -mentary tail of a hyrax* ◯ 1 ابتدایی، آغازین، بدوی، مقدماتی، بنیادی، اساسی 2 مختصر 3 رشدنکرده

rue[1] /ru:/ *noun*
پەشیمانی، پاشگەزبوونەوە، داخ، خەم ◯ پشیمانی، افسوس، غم

rue[2] /ru:/ *noun*
1 سوداب، سپەند، ئەسپەند، پێچە، پێنجن، نەرمیلی [*Ruta graveolens*]، (هەرمەل، ئەسپەندەر، قانگ wild rue) 2 بۆ ناونانی ئەو ڕووەکانە بەکاردێتن کە شێوەی ئەسپەند دەدەن، ب.ت. meadow rue ◯ سُداب

rufescent /ru:'fesənt/ *adjective*, also rufous
مەیلەو سوور، سووریاو ◯ مایل به قرمز

rueful /'ru:fl/ *adjective*
1 خەمبار، نارەحەت، مات، دڵتەنگ، ماتەمبار، mournful، regretful: *a rueful smile* 2 جێی خەم یان داخ، خەفەتاوی، جێی پەژارە، خەماوی ◯ 1 اندوهگین، افسرده 2 غم‌انگیز

ruefully /'ru:fəli/ *adverb*
خەمبارانە، بە کزییەوە، بە نارەحەتییەوە، بە خەوە، بە پەژارەوە، بە داخەوە: *He laughed ruefully* ◯ به طور اندوهگین، با تأسف

ruefulness *noun*
1 خەمباری، نارەحەتی، ماتی، دڵتەنگی 2 خەفەتاوی‌بوون، جێی خەم و پەژارەبوون، خەماوی‌بوون ◯ 1 اندوهگینی، افسردگی 2 غم‌انگیزی

ruff[1] /rʌf/ *noun*
1 ملیوان یان یەخەی تەوقی 2 جۆرێ ملیوانی دەق‌دراوی پڕچینی خڕی سەدەکانی 16 و 17دا 3 تەوق (بەر یان تووک و موو، بە دەوری ملی باڵندە یان گیانەوەرێ) 4 (*pl.* same or ruffs) جۆرێ wading bird ی یوراسیای باکووری [*Philomachus pugnax*، مێیەکەی reeve] 5 کۆتریکی خۆماڵی تەوقن ◯ 1 یقه‌ی طوقی 2 نوعی یقه 3 طوق 4 پلوه‌ی طوق‌دار 5 نوعی کبوتر

ruff[2] /rʌf/ *noun*
1 (هەروەها tommy ruff) جۆرێ ماسی خۆراکی دەریایی ئاوە کەناری‌یەکانی ئەوسترالیا [*Arripis georgianus*] 2 = ruffe ◯ 1 نوعی ماهی 2 = ruffe

ruffe /rʌf/ *noun*, also ruff
جۆرێ ماسی ئاوی شیرینی ئەورووپایی، لا و ژێرزگ زەرد [*Gymnocephalus cernua*] ◯ نوعی ماهی

ruffed grouse *noun*
کەتێ یان کوڕکوڕەی تەوقن [*Bonasa umbellus*] ◯ باقرقره‌ی طوقی

ruffian /'rʌfiən/ *noun*
مرۆی بێ‌شەرەف، بنیادەمی خراپ و گوناهکار، سێ‌بەندی، لۆتی، خراپکار ◯ آدم خشن و مخصوصاً مجرم

ruffianism *noun*
توندوتیژی، شەڕوتووشی، خراپکاری ◯ خشونت، شرارت

ruffle /'rʌfl/ *noun*
1 دەنگی نەرم (و بەردەوام)ی تەپڵ 2 چینچینی، چین‌داری 3 (ruffles) چین، لۆچ ◯ 1 و 2 رافل 3 (در جمع) والان

ruffled /'rʌfld/ *adjective*
1 نارەحەت، توورە، رقھەستاو، تێکچوو، شێواو،
ئالۆزاو، ئالۆسکاو، پەرێشان 2 نائارام،
شەپۆلاوی، ئالۆز 3 (جلوبەرگ) چیندار ۞ 1
عصبی، آشفته 2 متلاطم 3 (لباس) دارای والان
rufiyaa /'ru:fi:jɑ:/ *noun, pl.* same
یەکەی بنەڕەتی پارەی Maldives بەرامبەر بە
سەد lari ۞ روفیا
rufous /'ru:fəs/ = rufescent
rug /rʌg/ *noun*
1 ڕایەخ، فەرش، مافوور، قالیچە، بەڕە، بارک،
مەرش، زیلۆ 2 (نافەرمی، ئەمریکا) مووچاخ،
کلاوپرچ، کلاوقژ ۞ 1 فرش، قالیچە، زیلو 2
(عامیانه) کلاەگیس
ruga /'ru:gə/ *noun, pl.* rugae
چین، قەد، لۆچ، گنج، چرچولۆچ (وەک پەردەی
کیمی مێعدە) ۞ چین، چین و چروک
rugate *adjective*
چیندار، چینچین، قەدقەد، لۆچاوی،
چرچولۆچاوی ۞ چیندار
rugby /'rʌgbi/ *noun,* also rugby footbal
ڕاگبی (جۆرێ یاری تۆپێن) ۞ راگبی
Rugby League *noun*
لیگی ڕاگبی، ڕاگبی پیشەیی (بە 13 یاریزان لە
هەر تیپێ) ۞ لیگ راگبی
Rugby Union *noun,* also rugby union
ڕاگبی ئاماتۆر (بە 15 یاریزانەوە لە هەر تیپێ)
۞ راگبی آماتور
rugge = rugby
rugged /'rʌgɪd/ *adjective*
1 نارێک، ناتەخت، ددانەددانە، برگەبرگە،
گرنجگرنج، گورگەپشت، پڕکێووتەپ،
بەرزونەوی، چاڵیوچۆڵ، تەپودۆڵ،
بەندەڵەبەند: *The countryside around here*
is very rugged. 2 بەرداوی، تەقتەقان، زبران 3
چینچین، چیندار، شوێنشوێن، چرچاوی،
لۆچاوی 4 سەخت، توند، سەختگر، بێڕەوشت،
بێتۆرە، توندوتیژ: *a rugged individualist* 5
ئالۆز 6 ڕێکوپێک، هەیکەلی، قەلافەتدار ۞
1 ناهموار، دندانەدندانە 2 صخرەای 3 چروکیدە 4
شدید، سختگیر، بی‌نزاکت 5 توفانی 6 تنومند
ruggedization *noun*
ڕەختەسازکردن، قایمسازکردن،
بەرگەگرسازکردن، توندوتۆڵ دروستکردن ۞
بادوام‌سازی
ruggedized *adjective*
ڕەختەسازکراو، قایمسازکراو، بەرگەگرتوو،
توندوتۆڵ دروستکراو ۞ بادوام ساختەشدە
ruggedly /'rʌgɪdli/ *adverb*
1 نارێکانە، بە شێوەیەکی نارێک: *ruggedly*
handsome 2 بێڕەوشتانە ۞ 1 بە طور ناهموار
2 بە طور بی‌نزاکت
ruggedness /'rʌgɪdnəs/ *noun*
1 نارێکی، ناتەختی، بەرزی و نزمێتی،
گورگەپشتی، بەندەڵەبەندی، تەپودۆڵی 2
بێڕەوشتی ۞ 1 ناهمواری 2 بی‌نزاکتی
rugger = (Brit. informal) rugby
rugula /'ru:gələ/ = arugula
rugosa /ru:'gəʊzə/ *noun*
گوڵەباخی گەڵاچرچن، هی باشووری
ڕۆژهەلاتی ئاسیا [*Rosa rugosa*] ۞ روگوسا
rugose /'ru:gəʊs, US rʊ'gəʊs/ *adjective*
چرچ، چرچاوی، لۆچ، لۆچاوی، چاڵوچۆلاوی،
چیندار: *rugose cheeks* ◊ *rugose leaves of*
the sage ۞ چروکیدە، دارای چین
rugosity /'ru:gɒsɪti/ *noun*
چرچاویبوون، لۆچاویبوون، چرچتێکەوتوویی
۞ چروکیدگی
rug rat *noun*
(نافەرمی، ئەمریکا) منالی چکۆلانە، تلف، تفل،
بەچکە ۞ طفل
ruin /'ru:ɪn/ *noun*
1 وێرانی، کاولی، کامباخی، دارماوی،
ڕووخاوی، خاپووری، وێرانە، کاولە، کەلاوە،
تێکوپێکدراو، تیاچوویی، بەربادبوون،
هەلتەکاوی، تیاچوون، فەوتان، لەنێوچوون: *The*
terrorist attack had left the city in a state
of ruin ◊ *The house had been left to go to*
ruin 2 مایەی تیاچوون یان فەوتان:
Gambling was his ruin 3 (ruins) کەلاوە و
دارووخاوەکان، کاولە و وێرانە، شوێنەوارە
دارماوەکان، دارودیوار، وێرانستان، کەلاوە و
وێرانە: *We visited the ruins of a Norman*
castle ◊ *The old mill is now little more*
than a ruin ۞ 1 ویرانی، تباهی. مخروبە 2
باعث تباهی 3 (در جمع) مخروبەها، بقایا
ruination /ˌru:ɪ'neɪʃn/ *noun*
1 تیاچوون، لەنێوچوون، خاپووری، وێرانی،
کاولی، ڕمان، ڕووخان، دارمان، تێکتەپین،
ڕووخاندن، تێکدان، وێرانکردن، هەلتەکاندن،
بەربادکردن، کاولکردن: *Alcohol will be the*
ruination of him ◊ *Urban development*
has led to the ruination of vast areas of
countryside 2 مایەی تیاچوون، هۆی
لەنێوچوون ۞ 1 تباهی، خرابی، نابودی،
ویران‌سازی، تخریب 2 باعث نابودی
ruined /'ru:ɪnd/ *adjective*
1 کاولە، کەلاوە، تێکچوو، وێرانە، ئالۆختە،
موشەخت، وێرانکراو، تێکڕماو، کاولکراو،
ڕووخاو، تێکتەپیو، کامباخ، هەلتەکاو، لەنێوچوو،
تیاچوو، بەرباد(بوو) 2 بەرشکست(بوو)،
لاتکەوتوو، سۆختبوو، مایەپووچ، داتەکاو ۞

1 مخروبه، ویرانشده، تباه‌شده 2 ورشکسته

ruinous /ˈruːɪnəs/ *adjective*

1 داڕووخێنـەر، هەڵـتەکێنەر، وێـران‌کـەر، کاول‌کەر، تێکدەر 2 کاولە، کەلاوە، ویرانە 3 کاول‌کراو، ویران‌کراو، تێک‌ڕماو، ڕووخـاو، تێک‌تـەپیو، هەڵتەکاو، لەنێوچوو، فەوتێنراو، تیاچوو 4 (خەرج‌وبار) بەربادبەر، بەرشکست‌کەر، پشت‌شکێن، ڕیشەدەرهێن ۞ 1 مخرب، تباه‌کننده 2 مخروبه، خرابه 3 ویران‌شده 4 (هزینه) کمرشکن

ruinously /ˈruːɪnəsli/ *adverb*

(خـەرج‌وبـار) بـە شـێوەیەکی پـشت‌شـکێن، بەرشکست‌کەرانە، ڕیشەدەرهێن(ـەر)انـە): *ruinously expensive* ۞ به طور کمرشکن

rukh /ruːk/ = roc

rule /ruːl/ *noun*

1 دەستوور، ڕێسا، ڕوول، قانوون، زاکوون: *It's* ◊ *follow/obey/observe the rules* to 2 *against all rules and regulations* نەریت، ڕێ‌وشوێن، کەفنەشوپ، ڕەسم، خوو، ڕاهاتن، داهاتن: 3 *I go to bed early as a rule* 4 بڕیار (the rule) شتی ئاسایی، دۆخ یان باری ئاسایی، کـردە یـان کـردەوەی ئاسـایی 5 دەسـەلات، فـەرمان‌گێری، فـەرمـان‌ڕانی، فـەرمـان‌ڕەوایـی، سەردەستی، بالادەستی، حکومەت، کۆنترۆڵ 6 ڕاستە، ئەندازە، میتر (شمشە: ڕاستەی بەنا یان قوڕەکار builder's rule) 7 هێڵ یان تیرکی ناسکی چاپ‌کراو (ruleless *adj*؛ بنـەڕەت: ئینگلیسی کۆن، لە reule (ناو)، reuler (کار) فـەڕەنسی کۆن، لە late Latin *regulare*، لە *regula* لاتین "داری ڕاست") ۞ 1 قاعده، قانون 2 عرف، رسم، عادت 3 حکم 4 امر عادی 5 سلطه، حکومت، کنترل 6 خط‌کش، متر 7 (چاپ) خط برنج

rule book *noun*, usually the rule book

(نافەرمی) دەستوورنامە: کۆمەڵە دەستووری کە دەبێ لە ڕێکخراوە، کارێکی تایبەتی یان یاریی‌ێ ڕەچاو بکرێ ۞ آیین‌نامه

ruled /ruːld/ *adjective*

(کاغز) خەتاوی، خەت‌دار، هێلاوی، هێڵدار ۞ خط‌دار

ruled surface *noun*

ئاست یـا ڕووێکـی پێکهـاتوو بـەهۆی هێـڵی ڕاستە(وخۆ)وە ۞ رولد سورفس

rule of the road *noun*

دەستووری ڕێگاوبان: قانوونی بۆ ڕێک‌خستنی لایێ کە دوو ماشێن، کەشتی و هتد لە لەپاڵ یەکدا تێپەڕن و لێک نەکەون ۞ رول اف د رود

rule of law *noun*

حکومەتی قانوون یان یاسا ۞ حکومت قانون

rule of thumb *noun*

هەڵسەنگاندنی گشتی، ڕێسای گشتی (= لەسەر بنچینـەی تـاقی‌کردنـەوەی کردارەکـی یـان پراکتیکی) ۞ برآورد کلی

ruler /ˈruːlə(r)/ *noun*

1 دەسـەلات‌دار، دەسـەلات‌بەدەسـت، حـاکم، دەسەلات‌گێر، حوکم‌ڕان، فەرمان‌ڕەوا، حوکم‌دار، فەرمان‌ڕان، فەرمان‌دار، فەرمان‌گێڕ، sovereign 2 ڕاستە، ئەندازە ۞ 1 حاکم، فرمان‌روا 2 خط‌کش

rulership *noun*

دەسـەلات‌داری، دەسـەلات‌گێـڕی، حـوکم‌ڕانی، حوکم‌داری، مەزناتی، فەرمان‌گێڕی، فەرمان‌ڕانی، سەرکردایەتی ۞ فرمانروایی، ریاست

ruling /ˈruːlɪŋ/ *adjective, noun*

1 *adj* دەسـەلات‌دار، دەسـەلات‌گێڕ، حـوکم‌ڕان، حوکم‌دار، فەرمان‌دار، فەرمان‌گێڕ: *the ruling party* 2 زاڵ، سـوار، سەردەسـت، بالادەسـت، باوسـەندوو، بەبـڕەو، بـڕەودار، بەسەرداشـکاو، ئاسایی، باو *n* 1 حکومەت 2 بڕیار ۞ *adj* 1 حاکم 2 مسلط، رایج، معمول *n* 1 حکومت 2 حکم

rum[1] /rʌm/ *noun*

1 ڕام (= جۆرێ خواردنەوەی توند کە لە ئاوی قامیشی شەکر دەگیرێ) 2 هـەر لیکـۆرێکی مەست‌کەر ۞ رام

rum[2] /rʌm/ *adjective* (rummer, rummest)

سـەیر، نائاسـایی، peculiar، odd (rumly *adv*؛ rumness *n*) ۞ عجیب

Rumanian /ruːˈmeɪnɪən/ = Romanian

Rumansh /rʊˈmanʃ, US -ˈmɑːnʃ/ = Romansh

rumba /ˈrʌmbə/ *noun*, also rhumba

1 ڕامبـا (جـۆرێ هەڵـپەڕکێی بـە ڕەچەڵـەک کوبایی) 2 پارچە موسیقایێ بۆ ئەو هەڵپەڕکێ و سەمایە (لە سپانیایی ئەمریکای لاتین) ۞ رومبا

rumble /ˈrʌmbl/ *noun*

1 گرمـە، شـریخە، زرمـە، گـوڕە، نـەڕە، قـوڕە، زرم‌وکوت: 2 *the rumble of thunder* دەنگی تەقـە، بگرەوبـەردە، چـڕوکوڕە 3 (نافـەرمی، ئـەمریکا) شـەڕی سـەر شـەقام (خراپکـار و گانگستێرەکان) ۞ 1 غرش، تلق و تولوق، زوزه 2 صدای شلیک، همهمه 3 دعوای خیابانی

rumble seat *noun*

(ئەمریکـا) سـەندەلی یان کورسی قەدکراوی (دانەپۆشراوی) پشتەوەی ماشێن ۞ رامبل ست

rumble strip *noun*

کۆسپی خاوکردنەوە، ناوچـەیێ بزمـارڕێژ یـان سنگ‌ڕێـز، کـەرتی سـووک‌کردنەوە، خاوکـەرە، خێرایی‌گر ۞ سرعت‌گیر

rumbling /ˈrʌmblɪŋ/ *noun*

1 دەنگی گرمە، شریخە، زرمە 2 (rumblings) دەنگـۆ، هـات‌وهـاوار، واتـەوات، قـسەلۆک، چاووڕاو ۞ 1 صدای غرش 2 (در جمع) شایعه

rumbustious /rʌmˈbʌstʃəs/ *adjective*

1 شلوق، بزۆز، هاروهاج، دانەکەوتوو، لەجۆش،

سەری‌حاڵ، بەگوڕ، بەکەیف، جۆش‌سەندوو، لەشەوق، rambunctious، boisterous: *a crowd of rumbustious football fans* 2 شەڕانی، جینگزی، سەربەگۆنگەڵ (rumbustiously /rʌmˈbʌstʃəsli/ *adv*) ◌ (rumbustiousness /rʌmˈbʌstʃəsnəs/ *n* 1 شلوغ 2 دعوایی

rum butter *noun*

جۆرێ سۆسی شیرینی کەرە و شەکر بە تامی رامەوە ◌ رام باتر

rumen /ˈruːmen/ *noun, pl.* rumens or rumina /-mɪnə/

(گیانەوەرناسی) ورگ، کرش، هێلگ، گەدە (یەکەمین گەدەی کاوێژکەران؛ بنەڕەت: لە لاتینەوە بە واتای "throat") ◌ شکمبە، سیرابی

ruminant /ˈruːmɪnənt/ *noun, adjective*

n 1 گیانەوەری کاوێژکەر 2 مرۆی تێڕاماو یا بیرکەرەوە *adj* کاوێژکەر، قەکایی ◌ *n* 1 حیوان نشخوارکننده 2 آدم فکور *adj* نشخوارکننده

rumination /ˌruːmɪˈneɪʃn/ *noun*

1 کاوێژ، قەکایین 2 تێڕامان، تێبینین، تێفکرین، بیرکردنەوە، قووڵبوونەوە (ruminator *n*) ◌ 1 نشخوار 2 تأمل، تفکر

ruminative /ˈruːmɪnətɪv, US -neɪtɪv/ *adjective*, also ruminator

بیرکەرەوە، بیرا، بیریار، بیرمەند، بیرمەندانە، بیریارانە، بیرکەرەوانە، pensive، thoughtful: *in a -e mood* (ruminatively /ˈruːmɪnətɪvli, US -neɪtɪvli/ *adv*: بیرمەندانە، بیریارانە) ◌ فکور، اندیشەکننده

rummage /ˈrʌmɪdʒ/ *noun*

1 گەڕان، پشکنین، مڵ‌ومۆ، لەشوێن‌گەڕان، ئەم‌بارونەوبارکردن، کنە، بەداواگەڕان، لێ‌گەڕان: *Have a -mage around in the drawer and see if you can find a pen* 2 (لە ئەمریکا) ورکەوپرکە، شڕەوشاتاڵ، کۆما شتێکی جوراوجۆر ◌ 1 جست‌وجو، تفتیش 2 خرت و پرت

rummage sale = jumble sale

rummy[1] /ˈrʌmi/ *noun*

جۆرێ قومار یان کایەی بە پەڕ ◌ رامی

rummy[2] /ˈrʌmi/ (rummier, rummiest) = rum 2

rumour /ˈruːmə(r)/ *noun*, US rumor

دەنگو، دەنگ، واتەوات، ئاوازە، قسەلۆک، چاووڕاو، هات‌وهاوار، گوت‌گوتکا: *to start/spread a rumour* (بنەڕەت: ئینگلیسی نێوەڕاست: لە rumur فەڕەنسی کۆن، لە rumor لاتین "noise") ◌ شایعە

rumoured *adjective*

بڵاوەبوو، قاوداکەوتوو، قاو بڵاوە کە... ◌ شایع

rumourmonger /ˈruːmə mʌŋgə(r), US ˈruːmər/ *noun*, US rumormonger

قاوداخەر، چاووڕاوگەر، ئاوازەداخەر، دەم‌بەهاوار، قسەلۆک‌هەڵبەست ◌ شایعەپرداز

rump /rʌmp/ *noun*

1 (گیانەوەر) کەفەڵ، تەڕماڵ، کاماخ، پاشەڵ، هێت، کلۆت: *He slapped the horse on the rump* 2 (باڵندە) پاشەڵ، بەرکلک، کنگەجوولە، سمتەجوولە 3 (بە شۆخی) کنگ، قون، هێت، روونەک، سمت 4 گۆشتی ران 5 دووگی مەڕ، دووف 6 ژمارەیەکی کەم، دەستەیەکی کەم، بن، پاشماوەی کەم (rumpless *adj*) ◌ 1 کفل 2 دمگاه 3 سُرین، ماتحت 4 گوشت ران 5 دنبەی گوسفند 6 تعداد کم، ته و تو

rumpled *adjective*

1 شێواو، تێکەولێکە، ئاڵۆز، ئاڵۆسکاو، شپرزە، پەرێشان، دانەهاتوو 2 چرچاوی، لۆچاوی، قەدقەد، چین‌چین، چرچ‌تێکەوتوو، لۆچ ◌ 1 نامرتب، ژولیده 2 چروکیده

rumpsprung *adjective*

(نافەرمی، کەل‌وپەلی نێوماڵ) شڕ، کۆنە ◌ کهنه

rump steak *noun*

گۆشتی سێبەندە یان سەرپاشوو ◌ رامپ استیک

rumpus /ˈrʌmpəs/ *noun, pl.* rumpuses

جوڕڕە، هەرا، هەراوهوریا، شلوقی، بگرەوبەردە، ژاوە، قڕە، چڕەوگوڕە، شەڕوکێشە، هەلا، جەنجاڵی: *to cause a -mpus* ◌ بلوا، الم‌شنگە

rumpus room *noun*, recreation room

دیوی کایە، ژووری یاری، دیوی سەرقاڵی ◌ اتاق بازی

rumpy pumpy /ˌrʌmpi ˈpʌmpi/ *noun*

(بە شۆخی) خلی‌بلی، چالاکی سێکسی ◌ فعالیت جنسی

run[1] /rʌn/ *noun*

1 هەڵاتن، راکردن، دەو، بدەو، رەڤیان: *a five-mile run* 2 گەشت، گەڕان، سەفەر، سەردان، رێبواری: *They took the car out for a run* 3 مەودا، رێڕەو، رێگا 4 رەوت، پڕۆسە 5 بەردەوامی، درێژەدان، بەردەوام‌بوون، لەسەررۆیشتن 6 رەوش، بار، دۆخ 7 داشکان، هاتنەخوارێ 8 ئالی، لایەن، سووڕ، خول، ماوە، ئاوا، چەشن، رەنگ، جۆر 9 یەک‌لەدوای‌یەک‌بوون، دوابەدوای‌یەک‌هاتن، لەپەستایی 10 زنجیرە، لیزگە 11 هێرش، پەلامار، هورووژم، تێڕژان، گوڕبوون 12 دەستووری بەکارهێنان، مافی لەکارکردن 13 تاڵکێش، شێ‌بوونەوە 14 ماوەی شانۆ یان بەڕێوەبردن (پێرفۆرمانس) 15 تیراژ 16 (پێشبڕکێ) خاڵ، پۆینت: *Our team won by four runs* 17 (هەڵبەست) کێش، رەوت، لەنگەر، هەڤدەن 18 جێ‌لەوەڕ، لەوەڕگا 19 بزاوت، جوولە 20 جۆگە 21 حەوشە، سەرگیر:

a chicken run 22 دەرکەوتن یان
پێشوەچوونی نەخۆشی 23 (نافەرمی، the runs)
زگچوون، زگەشۆرە 24 (ماسی، کۆچی
سالانەیان بە سەروو یان خواری) رەوە، مێگەل،
پۆل ○ 1 دو، فرار، گریز 2 سفر، گردش، سواری
3 مسافت، مسیر 4 جریان 5 تداوم 6 وضع 7 تنزل
8 جهت، دوره، مدت، نوع 9 توالی 10 سلسله 11
هجوم، ازدحام 12 اجازەی بهرەبرداری 13
دررفتگی 14 مدت نمایش یا اجرا 15 تیراژ 16
امتیاز 17 وزن 18 چراگاه 19 حرکت 20 نهر 21
حصار 22 ران 23 اسهال، شکمروش 24 گله

run^2 = past participle of run

runabout /'rʌnəbaʊt/ *noun*
1 ماشێنی چکۆلە یا فڕۆکەی سووک (ب.ت. بۆ
گەڕان و سەفەری کورت) 2 سەرلێشێواو ○ 1
اتومبیل کوچک یا هواپیمای سبک 2 سرگردان

runaround /'rʌnəraʊnd/ *noun*, give someone the runaround
1 خۆدزینەوە، لەسەرخۆلابردن،
لەژێر(کار)دەرچوون: *tired of getting the runaround* 2 = runabout1 ○ تملص

runaway /'rʌnəweɪ/ *noun, adjective*
n هەلاتوو، راکردوو، کەسێکی هەلاتوو:
teenage runaways living on the streets
adj 1 ئاساندەسکەوتوو، ئاسان، سانا، ناکاو،
کۆنترۆلنەکراو، دەسبەسەردانەگیراو،
لەمەهاربەدەر، هەوسارپساندوو، پەتپساندوو: *a runaway winner/victory* ◊ *runaway inflation* ◊ *the runaway success of her first play*
(ئەسپ) سوارهەلگرتوو، بەلەسە،
سەرهەلگرتوو، هەوسارپساندوو،
لەکۆنترۆلدەرچوو، بێمەهار، مەهارنەکراو: *a runaway horse/car* 2 راکردوو ○ *n* فراری،
گریزان، آدم فراری *adj* 1 سهل‌الوصول، ناگهانی،
مهارنشدنی 2 فراری

runcinate *adjective*
(رووەکناسی) ددانەددانە، ددانەڕێز، بڕگەبڕگە
○ مضرس

rundle /'rʌndl/ *noun*
1 ناو(ە)بەرە، پلەی پەیژە یان نەردیوان 2
لوولەکی سووڕاوە یان خولاوە، لووکەی
وەرسووڕ ○ 1 پلەی نردبان 2 استوانەی گردنده

rundlet *noun*, also runlet
1 بەرمیل یان کۆسی چکۆلە 2 پێوەرێکی کۆنە
بۆ شلەمەنی ○ 1 بشکەی کوچک 2 واحدی برای
مایعات

rundown /'rʌndaʊn/ *noun*
1 راپۆر یان روونکردنەوەی بەکورتی، کورتە
راپۆر یا لێکدانەوە 2 کەمکردنەوە 3 خڕکردنەوە،
کۆکردنەوە (وردەوردە) ○ 1 گزارش یا توضیح
مختصر 2 کاهش 3 تعطیل تدریجی

run-down *adjective*
1 ماندوو، شەکەت، دەردەدار، نەخۆش، ناساخ،
ناساز 2 (خانووبەرە) رووخاو، چۆل، کاول،
وێرانە، کەلاوە، نیوەکاول، داتەپیو: *run-down inner-city areas* 3 لەکارکەوتوو، پەککەوتوو،
لەبەریەکدەرچوو، لێکترازاو، شڕ، کۆنە ○ 1
خسته، مریض 2 مخروبه 3 زهوار دررفته

runes *noun, pl.*
1 ئەلفوبێی روونز (هەریەک لەو پیتانەی
ئەلفوبێی ئەلمانی کۆن کە لە لایەن گەلانی
سکاندیناڤی و ئەنگلۆساکسۆنەوە بەکاردێنرا و
لەسەر دار و بەرد هەلدەکەنرا) 2 هۆنراوەی
سکاندیناڤیای کۆن 3 هێمای نهێنی و نادیار 4
واتای جادوویی ○ 1 رونز 2 شعر اسکاتلند
باستانی 3 نماد مرموز 4 معنی جادویی

rung^1 /rʌŋ/ *noun*
1 پلە، پۆست، ئاست، پلەوپایە، قۆناخ 2 پلەی
نەردیوان، ئەستنگ، ناو(ە)بەرە، ناوبەنجە،
ناودەلە، نێودلە، پلیکان 3 میلی پشتی کورسی
○ 1 مقام، درجه، مرحله 2 پلەی نردبان 3 میل
پشت صندلی

rung^2 /rʌŋ/ = past participle of ring

runic /ru:nɪk/ *adjective*
روونی، سەربە ئەلفوبێی روون: *runic inscriptions* ○ رونی

run-in *noun*
1 مشتومڕ، دمەقڕە، جوڕڕە، شەڕەقسە 2
شەڕی بەچەک، شەڕی چەکدارانە 3
شەڕوکێشە، ناکۆکی، کێشە 4 ماوە یان وەختی
پێش روودان، کاتی بەرلە دەسپێکردنی کاری،
سەردەرانە ○ 1 جر و بحث 2 برخورد مسلحانه
3 دعوا، اختلاف 4 زمان قبل از وقوع

runlet /'rʌnlɪt/ = runnel

runnel /'rʌnl/ *noun*
1 پلووسک، ئاوەڕۆ، پلوور، سوول، سوولاف،
پلوورە، لووساوک 2 جۆگەلە، جۆگە، جۆواو،
رفکە، دەراو، باریکاو، میزاو ○ 1 ناودان 2 ریزآبه

runner /'rʌnə(r)/ *noun*
1 راکەر، بدەو(وان)، هەلاتوو 2 ئەسپی راکەر،
ئەسپی پێشبڕکێ 3 راسپاردە، چەپەر، نامەبەر،
نێردراو 4 مشتەریکێش، کڕیارڕاکێش 5
قاچاخچی 6 هەلسووڕێنەر، جوولێنەر،
سووڕێنەر، گەڕێنەر (دەزگا) 7 (بەڕە) کەنارە،
لاکێش، سەرەناز 8 کووز، هێل، خەت، شوێن 9
تەنافی ئالقەدار کە لەنێو خلۆکەدا کار دەکا 10
(بەردە) دار، میلە 11 قەد یان لاسکی
رەگئاژۆکردوو، لاسکی خشۆک 12
(گیانەوەرناسی) شێلاقە، شەلاقە 13 (پێلاوی
باتیناژ، خێشک و هتد) تیغە ○ 1 دونده 2 اسب
مسابقه 3 قاصد 4 مشتری جلب‌کن 5 قاچاقچی 6
گرداننده 7 (قالی) کناره 8 خیاره، خط 9 رانر 10

(پرده) چوب 11 ساقه‌ی رونده 12 آبچلیک 13 تیغه

runner bean *noun*

(زۆرتر له بریتانیا) پاقله‌ی سه‌وز، لوبیای سه‌وز، رووه‌کێکی هه‌ڵچووی ئه‌مریکای ناوه‌ندی [*Phaseolus coccineus*] ◇ لوبیای پیچ

runner-up *noun, pl.* runners-up

(پێشبرکێ) که‌س یان تیمی دووه‌م(هێناو) ◇ نایب قهرمان

running /ˈrʌnɪŋ/ *noun, adjective*

n 1 راکردن، هه‌ڵاتن، ده‌و، راکه‌ری، بده‌و، هه‌لینگ، غاردان: *running shoes* ◊ - *to go* 2 به‌ڕێوه‌بردن، هه‌ڵسووراندن، گێڕان، کارپێکردن، راگرتن، ئاگالێبوون، پاراستن، چاوبه‌سه‌ره‌وه‌بوون: *the day-to-day running of a business* 3 چلک، هه‌وده‌ردان، ده‌ردان، کێم، زووخ *adj* 1 له (حاڵی) هه‌ڵاتن‌دا، له راکردن‌دا 2 بێ‌پسانه‌وه، یه‌کسه‌ره، یه‌کبینه، له‌پشت‌سه‌ریه‌ک، له‌سه‌ریه‌ک، له‌یه‌ستا، په‌ستاپه‌ستا، په‌یتاپه‌یتا، به‌رده‌وام، دوابه‌دوای‌یه‌ک: *She's won the championship three years running* ◊ *No party has won an election four times running* ◊ *a running argument* 3 رۆیو، ره‌ونده، به‌ڕێوه، ره‌وان: *a remote cottage without electricity or running water* 4 (مۆتۆر) هه‌ڵکراو، ئاماده‌ی کار 5 کورت، سه‌رپێیی 6 (له لێکدانا - *a fast-running river* :(tunning ◇ *n* 1 دو 2 اداره، نگهداری 3 چرک، ترشح *adj* 1 دوان 2 بی‌وقفه، متوالی، پیاپی 3 جاری 4 (موتور) روشن 5 اجمالی 6 (در ترکیب)

running battle *noun*

شه‌ڕ و هه‌ڵاتن یان ده‌رچوون ◇ جنگ و گریز

running-board *noun*

(له‌ژێر درگای ماشین‌دا) جێ‌پێ، جێ‌پا ◇ رکاب

running commentary *noun*

(رادیۆ و ته‌له‌فزیۆن) بلاوکردنه‌وه (راپۆرت)ی راسته‌وخۆ، راپۆری زیندوو: *to give a -nning commentary on the game* ◇ گزارش مستقیم

running costs *noun, pl.*

خه‌رجوباری به‌ڕێوه، خه‌رجوباری ره‌ونده، خه‌رج یان تێچوونه به‌ڕێوه‌کان یا ره‌ونده‌کان ◇ هزینه‌های جاری

running fight *noun*

شه‌ڕ و هه‌ڵاتن یان ده‌رچوون ◇ جنگ و گریز

running head *noun*, also running title

سه‌رپه‌ڕ یا سه‌ردێری سه‌ره‌وه‌ی هه‌ر په‌ڕه یان به‌شێ ◇ رانینگ هد

running knot *noun*

گرێ قوڵفه ◇ گره خفت

running mate *noun*

پاڵێوراوی یاریده‌ده‌ر یان پشتیوان، به‌شداری هه‌ڵبژاردن، پاڵێوراو بۆ جێگری سه‌رۆکایه‌تی (ب.ت. هه‌ڵبژاردنی جێگری سه‌رۆکایه‌تی) ◇ کاندیدای معاونت

running order *noun*

ده‌ستوور یان فه‌رمانی به‌ڕێوه ◇ دستور جاری

running repairs *noun, pl.*

چاکردنه‌وه به‌ڕێوه‌کان، سازکردنه‌وه یان چاک‌کردنه‌وه‌ی شته چکۆله‌کان ◇ تعمیرات جاری

running stitch *noun*

(دروومان) ته‌قه‌ڵ، تیک، باخیه، ریزه‌ته‌قه‌ڵی ورد ◇ کوک، کوک ریز

running time *noun*

کاتی بردن، وه‌ختی خایاندن (فیلم، سه‌فه‌ر و هتد) ◇ رانینگ تایم

runny /ˈrʌni/ *adjective* (runnier, runniest)

1 شل، شلپیتاو، ئاوه‌کی، تراو 2 (چاو و لووت) ئاولێ‌هاتوو، ئاو ده‌کا، ئاوی لێدێ، ئاوڕێژ، ئاوکردوو ◇ 1 رقیق 2 آبریز

run-off *noun*

1 (هه‌ڵبژاردنه‌کان) خولی دووه‌م، خولی دیاریکه‌ر، هه‌ڵبژاردنی دوایی 2 پێشبرکێی دووه‌م یان دوایی، پێشبرکێی دیاریکه‌ر 3 ئاوی باران یان بافری تواوه که به‌سه‌ر عه‌رزدا ده‌ڕوا 4 ئاوده‌رکردن، ئاوه‌چۆڕکردن 5 (نیوزیله‌ند) ناوچه یان زه‌وی ئاولێ‌ده‌رکراو یان ئاوه‌چۆڕکراو ◇ 1 (انتخابات) دور دوم 2 مسابقه‌ی دوم 3 رانآف 4 زهکشی 5 زمین زهکشی‌شده

run-off-the mill *adjective*

ئاسایی، نه ئه‌وه‌نده باش، بازاری، ره‌مه‌کی، ساده، شتێکی وا نییه، ده‌سته، ئه‌ندازه، ناتایبه‌تی، *a run-off-the mill job* :commonplace ،ordinary ◇ معمولی، پیش‌پاافتاده، متوسط

run-on *adjective, noun*

adj به‌رده‌وام به‌بێ راوه‌ستانێکی ره‌وانبێژانه rhetorical pause له دێره هه‌ڵبه‌ستێکه‌وه بۆ یه‌کێکی تر *n* 1 شتێ که به‌رده‌وامی یا درێژه‌ی پێ‌ده‌دری (وه‌ک سه‌روشه‌یێکی فه‌رهه‌نگی) 2 = run-on sentence ◇ رانآن

run-on sentence *noun*

رسته‌یێ که چه‌ندین لارسته‌ی (سه‌ره‌کی) تیایه که به هه‌ڵه‌ی رێزمانی یان خاڵبه‌ندی‌یه‌وه پێک به‌ستراونه‌ته‌وه ◇ رانآن سنتنس

runt /rʌnt/ *noun*

1 مرۆی بێ‌نرخ و هیچ 2 گیانه‌وه‌ری هه‌ڵنه‌داو یان شیرمرده، ریوه‌ڵه، گرگن، کورته‌بنه، به‌رازی شیرمرده 3 جۆری کۆتری زله 4 جۆری مانگای چکۆله 5 قه‌د یان لاسکی رووه‌کێ (runtish ،runty *adj* ،runtishly *adv* ،runtishness *n* (*adj* (runtier, runtiest) ◇ 1 آدم بی‌ارزش 2 جانور رشدنکرده 3 نوعی کبوتر درشت 4 نوعی گاو

کوچک 5 ساقەی گیاه

runt-through *noun*
1 مەشــق، کارلەســەرکردن 2 پاچوونــەوە، چاوپیاگێرانەوە، کۆبەندی، کورتە، rchearsal ۞ 1 تمرین 2 بازنگری، جمع‌بندی، خلاصه

run-up *noun*
1 مـاوەی بەرلـە روودان یـان دەس‌پـێ‌کـردن، سـەردەرانە، کـاتی بـەرلـە شتێ، قۆناخی بـەرلـە دەس‌پێ‌کردن 2 زۆربوونی کوت‌وپڕ و نائاسایی لە بارستایی (یان قەبارە volume) یان نرخ و بایی شتێ ۞ 1 زمـان قبـل از وقـوع یـا شـروع، آستانه، مرحله‌ی قبل از شروع 2 ران‌آپ

runway /ˈrʌnweɪ/ *noun*, also catwalk
1 (فڕۆکەخانە) باند، کـەرتی نیشـتـەوەی فڕۆکـە: 2 *The plane taxied along the runway* کۆلکە دارەکان 3 خزینە یان سـەرەوخواری بۆ تلاندنەوە ۞ 1 باند 2 کندەهای چوب 3 سرسره یا سرازیری برای غلتاندن

rupee /ruːˈpiː/ *noun*
روپیە (یەکەی پارەی هێند، پاکـستان، سریلانکا، نێپال، موریس و سـشێل، بەرامـبەر بە 100 پایـسا paisa لە هێند، پاکستان و نێپال؛ و 100 سـێنت لە سـریلانکـا، موریـس و سیشێل؛ بنـەڕەت: بە رێگـای هێنـدی لـە *rūpya* سانـسکریت "زیـوی کوتراو "wrought silver) ۞ روپیە

rupiah /ruːˈpiːə/ *noun*
روپیـا (یەکـەی سـتانداردی پـارە لـە ئیندۆنزیا بەرامبـــەر بـــە 100 ســـێن sen؛ بنـــەڕەت: ئینـدۆنیزیایی، بنـەڕەت: لـە *rūpyah* هێنـدی (بڕوانە rupce) ۞ روپیا

rupture /ˈrʌptʃə(r)/ *noun*
1 پـسان، پچـڕان، شـەق‌بـردن، دابـڕان، قـەتیان، شکان، کەلێن‌تێ‌کەوتن، جیابوونەوە، لێک‌دابڕان 2 تەقین، پەقین 3 دابڕانی پێوەندی، نێوان‌شێوان، تێک‌چوونی پێوەندی 4 (پزشکی) پسان، قۆڕی، گەدەوڵ، گون‌شۆڕی ۞ 1 گسیختگی، قطع، نقض 2 انفجار، ترکیدگی 3 قطع رابطه 4 فتق

ruptured *adjective*
1 تەقیو 2 پساو، قۆڕ، گەدەولی، گون‌شۆڕ ۞ 1 ترکیده 2 دچار فتق

rupturewort *noun*
جۆرێ رووەکی چکۆلانە دنیای کۆن، لە تیرەی pink، جاران باوەڕ وابوو کە قۆڕی تیمار دەکا [*Herniaria glabra*] ۞ نوعی گیاه

rural /ˈrʊərəl, US ˈrʊrəl/ *adjective*
1 لادێیی، دێیی، دەشتەکی، دیهاتی، سادە: *a* -*ral areas* ◊ *rural economy* 2 کشت‌وکاڵی، جووتبەندەیی ۞ 1 روستایی، دهاتی 2 زراعتی

rural delivery (also rural free delivery) = R.D.

rurally /ˈrʊərəli, US ˈrʊrəli/ *adverb*
دیهاتی‌ئاسا، لادێی‌یانە، دەشتەکی‌ئاسا، دیهاتی‌یانە ۞ دهاتی‌وار

rural sociology *noun*
کۆمەڵناسی لادێیی ۞ جامعه‌شناسی روستایی

Rurik /ˈrʊərɪk/ *noun*, also Ryurik
ئەندامی بـەرەی دەسـەڵات‌دار بەسـەر مۆسـکۆ و زۆربـەی رووسـیادا لـە سـەدەی 9وە تـا 16 ۞ روریک

Ruritanian /ˌrʊərɪˈteɪniən, US ˌrʊrəˈt-/ *adjective*
هەســـتبـــزوێن، رۆمانتیـــک، خـــەیاڵاوی (مەڵبـەندیکی خەیاڵـی لە باشووری رۆژهـەڵاتی ئەورووپا، لە رۆمانی *Prisoner of Zenda* (1984 لە لایـەن رۆمان‌نووسـی ئینگلیـسی Anthony Hope)) ۞ خیال‌انگیز، رؤیایی

rusa /ˈruːsə/ *noun*
ئاسکێکی ئیندۆنیزیایی پێست قاوەیی [*Cervus timorensis*] ۞ روسا

ruse /ruːz/ *noun*
فـێڵ، دهـۆ، تەڵـەکە، فـێڵ‌وفـەرەج، stratagem، trick ۞ حقه، نیرنگ

rush[1] /rʌʃ/ *noun, adjective*
n 1 پەلـە، لـەز، تـاو، هـەڵات‌هـەڵات، راکـەڕاک، فڕک‌وهۆڕ، فڕکەفڕک، جـرپ‌وهۆڕ، پڕتاو: *I can't stop—I'm in a rush* 2 هـورووژم، دەرپەڕین، گوڕبوون، تـەوژم، هێـرش، شلوقایی، چڕەبەندان، تێ‌ڕژان، تێ‌مورووکان، لێ‌خڕبوونەوە، ئاپۆرە، چڕەبەندان، قەرەباڵغی، رژانەبەسـەردا 3 (مـاوەی) چـالاکی گـەورە یـان بـەرچاو 4 (بـە تـەوژم) لـێ‌ڕژان یـان هاتـەدەرێ، دەرپـەڕین 5 (rushcs) راش (یەکـەمین چاپـەکانی فیلمێ کە هێشتا مۆنتاژ یان ئامادە نەکرابێ) *adj* بە پڕتاو، بە پەلـە، شانەچرکێ، تێ‌ڕژاو، قەرەباڵـغ، شـلوق ۞ *n* 1 عجله، شتاب 2 هجـوم، حملـه، ازدحـام 3 (مدت) فعالیت چـشم‌گیـر 4 ریـزش 5 (در جمـع) راش *adj* شتاب‌زده، پرازدحام

rush[2] /rʌʃ/ *noun, adjective*
n 1 (گیـــا) قـــامیش، لـــەوەن، زەل، چیـــت [توخمـــەکـــانی *Juncus* و *Luzula*، خێـــزانی Juncaceae] 2 بۆ نـاوی رووەکە هاوشێوەکـان بـەکـاردێنرێ، ب.ن. flowering rush *adj* حەسیری ۞ *n* نی *adj* حصیری

rushed /rʌʃt/ *adjective*
بەپەلـــە، بەپـــڕتاو، بەهەشـــتاو، بەپەلەپـــڕوزکێ، تەنگەتاو ۞ شتاب‌زده

rush-hour *noun*
وەختـی شلوقی یـان پـڕهات‌وچۆ، سـەروبەندی هەڵات‌هەڵات، کات‌وسـاتی تێ‌ڕژانی خەڵک ۞ ساعات ازدحام یا پرترافیک

rushing *adjective*
(رۆیشتنی ئاو) بەلرفە، بەتافە، بەتافەتاف، خوڕاو،

تافاو، خروشاو، لرفن (rushingly *adv*) ◇
خروشان

rushlight /ˈrʌʃlaɪt/ *noun*
(مێژوویی) چرای کز ◇ چراغ کم‌نور

rushy /ˈrʌʃɪ/ *adjective*
1 زەلاوی، قەمیشەلانی، زەل‌داگرتوو، داپۆشراو
بە زەل یان قامیش 2 زەل‌ئاسا، قامیشی، زەلی،
چیت‌ئاسا ◇ 1 پوشیده از نی 2 نی‌مانند

rusk /rʌsk/ *noun*
1 غوڕابی منال، توشەی منال zwieback 2
جۆرێ نانەڕەقە کە لە بنەڕەتا لە عەماری
کەشتی‌دا هەڵدەگیرا ◇ 1 بیسکویت بچه 2 راسک

Russel's viper *noun*
جۆرێ ماری یەکجار ژاراوای ئاسیایی
[*Daboia russelli*] (بنەڕەت: لە ناوی پزشک و
سروشت‌باوەڕی سکاتلەندی *Russell* Patrick)
◇ نوعی مار

russet /ˈrʌsɪt/ *adjective, noun*
adj 1 قاوەیی ئامال زەرد، خەنەیی 2 سادە،
بێ‌غەل‌وغەش، ساکار 3 لادێیی، دێهاتی *n* 1
ڕەنگی قاوەیی مەیلەو زەرد یان زەردباو 2
(جۆرێ) سێوەسوورە 3 (مێژوویی) جۆرێ
کوتاڵی خۆماڵی زبری خەنەیی (زۆرتر خەڵکی
لادێ لەبەری دەکەن؛ (russety *adj*) ◇ *adj* 1
فندقی 2 ساده، بدون پیرایه 3 روستایی *n* 1 رنگ
فندقی 2 و 3 راست

Russia leather *noun*
چەرمی ڕووسی (بۆ تێگرتنی بەرگی کتێب) ◇
چرم روسی

Russian /ˈrʌʃn/ *adjective, noun*
adj سەربە ڕووسیە، ڕووسی *n* 1 خەڵکی
ڕووسیە 2 زمانی (سلاڤیکی رۆژهەلاتی) ڕووسی
(Russianization (also Russianisation) *n*)
◇ *adj* روسی *n* 1 اهل روسیه 2 زبان روسی

Russian boot *noun*
چەکمەی ڕووسی ◇ چکمه‌ی روسی

Russian olive = oleaster

Russian Orthodox Church *noun*
کلێسەی نەتەوەیی یان نیشتمانی ڕووسیە ◇
کلیسای ملی رووسیه

Russian roulette *noun*
رولێتی ڕووسی (= جۆرێ کایەی مەترسی‌دار
کە بە چەک دەکرێ) ◇ رولت روسی

Russian salad *noun*
(بریتانیا) سالاد یان سالاتی ڕووسی (سەوزی
وردکراوی لەگەل مایۆنیز تێکەل دەکرێ) ◇
سالاد روسی

Russian tea *noun*
چایی ڕووسی ◇ چای روسی

Russian thistle *noun*
کەرتەشی ڕووسی [*Salsola pestifera*] ◇
شکاعی روسی

Russian vine *noun*
ڕەز یان تریی [*Fallopia baldschuanica*] ◇
تاک روسی

Russification *noun*
ڕووساندن، ڕووسی‌کردن، کردنەڕووسی، هەروەها
Russianization ◇ روسی کردن، روسی‌سازی

Russki /ˈrʌski/ *noun*, also Russky, *pl.* Russkis or Russkies
ڕووسی هیچ‌وپووچ یان گلاو، ڕووسی چەپەل
◇ روسی کثیف

Russo- /ˈrʌsəʊ, US ˈrʌsoʊ/ *prefix*
پێشگر: 1 ڕووسی، سەربە ڕووسیە و: *Russo-*
Japanese (بە پرکێشی‌یەوە، یەکێتی سۆڤیەت)
2 ڕووسی و... ◇ پیشوند: 1 روسی، وابسته به
روسیه (یا اتحاد جماهیر شوروی) 2 رووسی و...

Russophile /ˈrʌsə(ʊ)fʌɪl/ *noun*
ڕووس‌دۆست، ڕووس‌خۆشەویست، لایەنگری
ڕووسیە، ڕووسی‌دۆست ◇ دوست‌دار روسیه

Russophobe /ˈrʌsə(ʊ)fəʊb/ *noun*
ڕووس‌بێزار، ڕووسی‌بێزار ◇ منزجر از روس‌ها یا
چیزهای روسی

Russophobia *noun*
ڕووس‌بێزاری، ڕووسی‌بێزاری ◇ انزجار از
روس‌ها یا چیزهای روسی

russula /ˈrʌsələ/ *noun*
جۆرێ قارچکەگولانە، کارگی کلاوسوورە
[توخم *Russula*: گەلێ جۆرن] (بنەڕەت: لە
لاتینی نوێ، لە *russus* لاتین "سوور" (چونکو
زۆریان کلاوێکی سووریان هەیە) ◇ نوعی قارچ

rust /rʌst/ *noun*
1 ژەنگ، ژەنگار، ژەنگ‌وزار، سایە 2 (ڕووەک)
گیاژەنگ، ژەنگ: چەند نەخۆشی‌یێکی سەختی
ڕووەک کە لەودا پەڵە و پنکەی سوورباو و
قاوەیی‌باو لەسەر گەلا، قەد و... دەردەکەون،
بەهۆی دەستە کەڕووێکەوە (دەستە
Uredinales) تووش دەبێ؛ (هەروەها rust
fungus) کەڕووەژەنگ، کارگەژەنگ: ئەو
کەڕووەی دەبێتە هۆی ئەم نەخۆشی‌یە؛ چەندین
نەخۆشی تری هۆنەزانراو کە لەودا پنکەی قاوەیی
سوورباو و ڕەنگ‌گۆڕان discoloration لە بەشە
تووش‌بووەکان‌دا دەبینرێ 3 قاوەیی ئامال سوور
(rusted *adj*: ژەنگاوی، ژەنگ‌هەڵێناو،
ژەنگ‌گرتوو؛ rustless *adj*؛ بنەڕەت: *rūst*
ئینگلیسی کۆن، بنەڕەتێکی ئەڵمانی هەیە،
پێوەندی بە سوور redـەوە هەیە) ◇ 1 زنگ 2
(گیاه) زنگ؛ راست 3 قهوه‌ای مایل به قرمز

rust bucket *noun*
(نافەرمی، بە شۆخی) سەتلە ڕزیو، کەشتی یان
ماشینی ژەنگ‌هەڵێناو ◇ کشتی یا ماشین زنگ‌زده

rustic /ˈrʌstɪk/ *adjective, noun*

adj 1 لادێیی، دەشتەکی، دیکانی، دێهاتی: an old cottage full of rustic charm 2 سادە، ساکار: a rustic fence ◊ a -tic garden seat 3 ناخۆش، نالەبار، تووند، بێ‌ڕەوشت 4 (قوڕەکاری) لادێیی‌یانە، ناحەز، ناڕێک n 1 (سووکانە) کەسێکی لادێیی گێژ و بێ‌ئەزموون 2 لادێیی، گوندنشین، جووتبەندە، وەرزێر: a simple rustic in a Shakespearean comedy 3 جۆری پەپوولە (شەوگەڕ)ی وردی قاوەیی‌یاوی ئەورووپایی [حەوت تۆخم و جۆرەکانی لە خێزانی Noctuidae] (rustically adv: دێهاتی‌یانە، دەشتەکی‌یانە) ◯ adj 1 روستایی 2 بی‌پیرایه 3 ناهنجار، خشن 4 ناهنجار n 1 آدم روستایی هالو 2 روستایی 3 نوعی پروانه

rustication *noun*

1 (لە بریتانیا، خوێندکار) دەرکردنی کاتی (بۆ سزادانی) 2 گوندنشینی، گیرسانەوە لە دێ، جێگیربوون لە لادێ، نیشتەجێبوون لە گوند ◯ 1 اخراج موقت 2 اقامت در روستا

rusticity /rʌˈstɪsəti/ *noun*

سادەیی، دێهاتی‌ئاسایی، لادێیی‌ئاسایی ◯ بی‌پیرایگی، دهاتی‌واری

rustle /ˈrʌsl/ *noun*

دەنگی خشەخش، دەنگی گفە، گفەگف، هاژەهاژ، لرفەلرف (با)، وشە، وشەوش: *I heard a faint rustle in the bushes* ◯ صدای خش‌خش

rustler /ˈrʌslə(r)/ *noun*

ئاژەڵدز، چەتەی ماڵات ◯ دام‌دزد

rustling /ˈrʌslɪŋ/ *adjective, noun*

adj خشەخش *n* 1 دەنگی خشەخش، گفەگف: *the soft rustling of leaves* 2 ماڵاتدزی، چەتەی ئاژەڵکردن: *cattle rustling* ◯ *adj* خش‌خش *n* 1 صدای خش‌خش 2 دام‌دزدی

rust mite *noun*

وردەکردم یان مێشوولەی ژەنگ، چەندین جۆرن و دەبنە هۆی قاوەیی‌بوون یان سووورباوبوونی گەڵا و بەر و میوە ◯ زنگ‌زده

rustproof /ˈrʌstpruːf/ *adjective*

ژەنگ‌نەهێن، دژەژەنگ ◯ ضدزنگ

rusty /ˈrʌsti/ *adjective* (rustier, rustiest)

1 ژەنگاوی، ژەنگ‌گرتوو، ژەنگارلێ‌نیشتوو، هەنگ‌هەڵێناو (وەکوو زانیاری و...): *rusty metal* ◊ *a rusty old car* 2 کۆن، شڕ، رزیو، خراپ، لەتامدەرچوو، بەکارنەهاتوو، کاڵەوەبوو، رەنگ‌ڕوێشتوو: *rusty old boots* (rustily /ˈrʌstɪli/ *adv*: ژەنگاوی‌یانە، ژەنگ‌گرتووانە؛ rustiness /ˈrʌstinəs/ *n*) ◯ 1 زنگ‌زده 2 قدیمی، رنگ‌برگشته

rusty dusty *noun*

سمت، پاشڵ، کنگ، کەفەڵ، ڕوونەک، گۆلمە، گووپ(ی سمت)، هیفەڵ، پاشوو، پاشوڵ ◯ کفل، کپل، باسن، کون

rut[1] /rʌt/ *noun*

1 شەقڵی پێچکە، شوێنی چەرخ یان تایە، جێی پێچکە 2 شێوەی ژیانی یەکڕەوتە، ژیانی یەکشێوە ◯ 1 رد چرخ 2 طرز زندگی یکنواخت

rut[2] /rʌt/ *noun*

وەرزی جووتبوون، جووتبەندان، جووتگیران، سەروبەندی بەفالبوون، سەروبەندی جووتگرتن ◯ فصل جفت‌گیری

rutabaga /ˌruːtəˈbeɪgə/ *noun*, swede

1 شەلەمە زەردە، شەلەمی زەرد [*Brassica napus napobrassica*] 2 ڕەگە و ریشەکەی ◯ 1 شلغم زرد 2 ریشه‌ی شلغم زرد

ruth /ruθ/ *noun*

1 بەزەیی، ڕەحم، دڵ، بەزەیی‌پیاهاتن 2 داخ، پەشیمانی، نارەحەتی، remorse ◯ 1 رحم، شفقت 2 افسوس، پشیمانی

Ruth /ruθ/ *noun*, Hebrew *Rūth*

رووت: ژنێکی مواب(ی)یتی Moabite کە لەگەڵ Noami چوو بۆ بەیتلەحم Bethlehem و بووە سەرەچەڵەکی David ◯ روت

Ruthenian /ruːˈθiːnɪən/ *adjective, noun*

adj سەربە رووتێنیا، رووتێنیایی، رووتینیایی *n* دانیشتووی ڕەسەنی رووتێنیا، ناوچەیێ لە ناوەندی ئەورووپا ◯ روتنیایی

ruthenium /ruːˈθiːniəm/ *noun*

(کیمیا) ڕۆتونیۆم (بە ژ.گ. 44، ن. Ru، لاتینی نوێ، لە *Ruthenia* (بڕوانە Ruthenian)، لەبەر ئەوە کە لە بەردە کانە خاوەکانی ئورال دۆزرایەوە) ◯ روتنیم

rutherfordium /ruːˈθiːniəm/ *noun*

(کیمیا) ڕۆتێرفۆردیۆم (بە ژ.گ. 104، ن. Rf، بنەڕەت: لە ناوی فیزیکزانی نیوزیلەندی Ernest *Rutherford*) ◯ روترفوردیم

ruthful *adjective*

بەبەزەیی، دڵنەرم، دڵۆڤان ◯ رحیم

ruthless /ˈruːθləs/ *adjective*

1 بێ‌بەزەیی، دڵڕەق، بێ‌ڕەحم، ڕەش‌کوژ، دڵبەرد، زاڵم 2 زاڵمانە، بێ‌بەزەیی‌یانە (ruthlessly /ˈruːθləsli/ *adv*: زاڵمانە، بێ‌بەزەیی‌یانە، ڕەش‌کوژانە؛ ruthlessness *n*: بێ‌بەزەییتی، ڕەش‌کوژی، بێ‌ڕەحمی، دڵڕەقی، دڵبەردی، زاڵمی) ◯ 1 بی‌رحم، سنگدل 2 بی‌رحمانه

rutilant /ˈruːtɪl(ə)nt/ *adjective*

(وتەیی) درەوشاوە، بریسکەدار، بریقەدار، بە ڕەنگی سووری ورشن یا درەوشاوە ◯ درخشان

rutile /ˈruːtɪl, US ˈruːtaɪl/ *noun*

سوورباوە: کانێکی قاوەیی سوورباو یان ڕەش لە

دوانۆکسایدی تیتانیۆم پێکهاتووە (بنەڕەت: لە *Rutil* ئەڵمانی، لە *rutilus* لاتین "reddish") ◌ روتیل

rutin /ˈruːtɪn/ *noun*
(کیمیا) سپەندین، ئەسپەندین، روتین: ئاویتەیێکی پۆلی فلاڤۆنۆید کە لە ئەسپەندی ئاسایی، گەنمەڕەشە buckwheat، caper، تووتن و گیا و رووەکی تر دا دۆزراوەتەوە و چاروبار وەک dietary supplement دەخوری، گلیکۆزایدی فلاڤۆنۆیدی کریستالی زەرد $C_{27}H_{30}O_{16}$ (بنەڕەت: لە *ruta* لاتین "rue" + -in[1]) ◌ روتین

rutted /ˈrʌtɪd/ *adjective*
1 (ڕێگا) پڕچاڵوچۆڵ، دادرادر، کەندکەند، کەندڕکەندر، قوڵکەقوڵکە، چاڵوچۆڵاوی، ناڕێک 2 شەقڵدادڕیو، شەقڵاوی، شەقڵشەقڵ ◌ 1 پردستانداز 2 پر از رد چرخ

rutting /ˈrʌtɪŋ/ *adjective*
1 بەفاڵ، بەتەگە، بەتەڵەب، بەبا، بەنەورۆ: *rutting deer* 2 سەربە جووتبوون ◌ 1 فحل 2 وابسته به جفت‌گیری

rutting season *noun*
جووتبەندان، سەروبەندی لێهاتن، گوەنێر (هی گیانەوەر کێوی‌یەکان)، جووت‌گیران ◌ موسم جفت‌گیری

ruttish *adjective*
1 بەئاڵۆش، کرمێ 2 بەفاڵ، بەتەگە، بەتەڵەب، بەبا، بەنەورۆ 3 رزیو، دافەتراو ◌ 1 شهوانی 2 به فال آمده 3 پوسیده

rutty /ˈrʌtɪ/ *adjective* (ruttier, ruttiest)
(ڕێگا) پڕچاڵوچۆڵ، دادرادر، پڕکەند، کەندکەند، کەندڕکەندر، قوڵکەقوڵکە، چاڵوچۆڵاوی، ناڕێک ◌ پردستانداز

RV /ˌɑː ˈviː, ˌɑːr/ *abbreviation* recreational vehicle

Rwandan /ruːˈandən/ *adjective, noun,* also Rwandese /ruːˈandiːz/
adj سەربە رواندا یان روانداییی‌یەکان *n* رواندایی دانیشتووی رەسەنی رواندا، ولاتێ لە ناوەندی ئەفریکا ◌ رواندایی

Rx /ˌɑːr ˈeks/ *abbreviation* prescript

-ry = -ery

rye /raɪ/ *noun*
1 چەودان، چاودان، چێودان، چاودار، دەنکە، زیفان، جۆفەرەنگی، قومام، چەودەر [*Secale cereale*] 2 ویسکی چێودان یان چاودار، ویسکی چەودەر 3 = rye bread ◌ 1 چاودار 2 ویسکی چاودار

rye bread *noun*
نانی چەودان یا چێودان، نانەچاودار ◌ نان چاودار

ryegrass /ˈraɪɡrɑːs, US -ɡræs/ *noun*
(رووەک) گەنمڕەنگ [توخم *Lolium*: چەندین جۆرن، بە تایبەت *L. perenne*] ◌ چچم

rye whisky *noun*
ویسکی چەودان یان چێودان یان چاودار ◌ ویسکی چاودار

ryokan /rɪˈəʊkan/ *noun*
ریۆکان (= میوانخانەی خۆماڵی ژاپۆنی) ◌ ریوکان

ryot /ˈrʌɪət/ *noun*
رەعیەت، مسکین (بنەڕەت: لە *raʻā* ی عەرەبی‌یەوە) ◌ رعیت

ryu /rɪˈuː/ *noun, pl.* same or ryus
ریو (= خوێندنگا یان شێوازێ لە هونەرە ژاپۆنی‌یەکاندا ب.ت. لە هونەرە شەڕی‌یەکاندا) ◌ ریو

S s

S[1], **s** /es, *pl.* Ss, S's, s's /'esɪz/ ***noun***
1 ئیس (= نۆزدەیەمین پیتی ئەلفوبێی ئینگلیسی)
2 ئامـاژە بـە دەنگـێ دوای R لـە دەستەیـێ لـە
شتەکان، بابەتەکان و هتد 3 شتێک لە شێوەی
پیتی S ۞ 1 و 2 اس 3 چیز S مانند
S[2] *abbreviation* 1 south, southern (= *S Yorkshire*) 2 Saint (chiefly in Catholic use) 3 small 4 siemens 5 symb. the chemical element sulphur
s *abbreviation* single 2 (Grammar) singular 3 (Chemistry) solid 4 succeeded 5 shilling(s) 6 sabbath 7 schilling 8 scruple 9 second, secondary 10 section 11 senate 12 series 13 shilling 14 signor 15 sine 16 singular 17 smooth 18 snow 19 society 20 son 21 sou 22 subject 23 symmetrical
1 سەڵت، بێ هاوسەر، زگورت (ب.ت. پرسیارنامە
و...) ۞ 1 مجرد
-S[1] /s, z/ *suffix*
پاشگر: نیشانەی کۆ (بۆ زۆربەی ناوەکان، وەک
ـ (ە) کان، گەل، ـێل): *wagons, beliefs, books,*
heads ۞ پسوند: علامت جمع
-S[2] *suffix*
نیشانەی سێیەم کەسی تاک لە سەردەم یان کاتی
ئێستادا ۞ علامت سوم شخص مفرد در زمان حال
-S[3] *suffix*
پاشگر: 1 ئاوەڵکار ساز دەکا: *besides* 2 راناوە
خاوەنداری‌یەکان ساز دەکا: *hers* ۞ 1 قیدساز 2
ضمایر ملکی‌ساز
-S[4] /s, z after a vowel sound or voiced consonant/ *suffix*
پاشگر: سەرناو یان ناوی خۆماڵی دروست دەکا:
ducks ۞ پسوند: لقب یا اسم خودمانی را می‌سازد
's /s, z after a vowel sound or voiced consonant/
(informal) 1 is 2 has 3 us 4 does
-'S[1] /s, z after a vowel sound or voiced consonant, ɪz after a sibilant/ *suffix*
پاشگر: ئاماژە بە یان نیشانەی خاوەنداری لە
ناوە تاکەکاندا و هەروەها لەو ناوە کۆیانە کە
بێ کۆتایین
-'S[2] /s, z after a vowel sound or voiced consonant, ɪz after a sibilant/ *suffix*
پاشگر: ئاماژە بە یان نیشانەی کۆی پیت یان
نیشانە و هێمایێ: 9's
SA *abbreviation* 1 South Africa 2 Salvation Army 3 South America 4 South Australia 5 sex appeal
saag /sɑːg/ *noun*, also sag, Indian term for spinach
ئەسپەناخ (بنەڕەت: لە *sāg* هیندی‌یەوە) ۞ اسفناج
Saanen /'sɑːnən/ *noun*
بزنێکـی شـیری سـپی کـۆل hornless و
تیسک‌کورت، سەرەتا لە ناوچەی Saanenی
سویس پەرەی سەندووە ۞ سانن
sabadilla /ˌsabə'dɪlə/ *noun*
جۆیلکە: جۆرێ گیای مەکسیکی لە تیرەی
lily، کـە تووەکـەی veratrine ی تیایـە
[*Schoenocaulon officinale*] (بنەڕەت: لە
cebadilla سپانیایی، چکۆلێنراوی *cebada* "جۆ
barley") ۞ نوعی گیاه
Sabaean /sa'biːən/ *noun, adjective*

n ئەندامی گەلێکی کۆنی سامی Semitic کە دەسەلاتیان بەسەر سەبا Saba (یان یەمەنی زوو)دا لە باشووری رۆژاوای (کۆدورگەی Peninsula عەرەبستان)دا دەکرد *adj* سەربەو گەلە ۞ صبایی

sabayon /'sabʌɪjɒ̃/ = French term for zabagline

Sabaism *noun*
ئەستێرەپەرستی ۞ ستارەپرستی

Sabbatarian /ˌsabəˈtɛːrɪən/ *adjective, noun*
1 شەممەڕاگر، شەممەبەند 2 (لای کریستانیەت) یەکشەممەڕاگر، یەکشەممەبەند 3 لایەنگری Sabbatarianism ۞ سبتارین

Sabbatarianism *noun*
شەممەڕاگری، شەممەبەندان ۞ سبتاریانیسم

sabbath /ˈsæbəθ/ *noun*
1 (the Sabbath) سەبات، رۆژی شەممە، یەکشەممە، سەبت (شەممە لای جوولەکە و یەکشەممە لای دیانییەکان) 2 (witch's sabbath) کۆبوونەوەیێکی سالانەی خەیاڵی جادووگەرەکان لەگەڵ شەیتان لە نیوە شەودا (بنەڕەت: لە *sabbatum* لاتین، بە ڕێگای لاتین لە *šabāṯ* عیبری، لە *šabbāṯ* "ماندوویێتی دەرچوون، حەسانەوە، راکشان") ۞ سَبْت

sabbatical /səˈbætɪkl/ *noun, adjective*, also sabbatic
n 1 سالی سەبتی 2 (زانکۆ) دەرفەتی خوێندنەوە (یان لێکۆڵینەوە) یان سەفەر: *He's on sabbatical* *adj* 1 سەربە دەرفەتی خوێندنەوە (یان لێکۆڵینەوە) یان سەفەر 2 (لە دین‌دا) شەممەیی، یەکشەممەیی 3 سەربە سالی سەبتی ۞ sabbatical year *n* 1 سال سَبتی 2 فرصت مطالعاتی یا سفر *adj* 1 وابسته به فرصت مطالعاتی یا سفر 2 شنبه‌ای، یکشنبه‌ای 3 وابسته به سال سبتی

sabbatical year *noun*, also sabbatical level
1 سالی سەبتی یان سەباتی (ماوەبێدانی شەش مانگ یان یەک سال (هەر 7 سال جارێ بە مامۆستایانی زانکۆ) 2 (لە سەردەمانی کتێبی پیرۆزدا) بەپێی قانوون یان نەریتی مووسا هەر حەوت سال یەک سال زەویزار رادەگیرا تا بحەسێتەوە یان وەرز بدرێتەوە ۞ سال سَبتی

Sabean *noun, adjective*
n خەڵکی سەبای Saba کۆن *adj* سەربە سەبای کۆن، سەبایی، پێوەندی بە سەبای کۆنەوە هەیە ۞ صبایی

Sabellian *noun, adjective*
n 1 ئەندامی کۆمەڵێ لە گەلانی سەرەتای ئیتالیا کە Sabine و Samnite ـەکان دەگرێتەوە 2 یەک یا گشت ئەو زاراوە یا زمانە چکۆلە ناسراوانەی ئیتالیای کۆن کە لەوە دەچێ پێوەندییێکی نزیکیان بە Oscan و Umbrain ـەوە هەبێ *adj* سەربە ئەو گەلانە یان زمانەکانیان ۞ سابلین

saber = US spelling of sabre

Sabian /ˈseɪbɪən/ *noun, adjective*
n ئەندامی تیرەیێکی ناموسڵمان non-Muslim sect کە لە قورئان‌دا لە ریزی جوو، مەسیحی و زەردەشتییەکان‌دا Zoroastrians دادەنرێن *adj* سەربەو تیرەیە ۞ صابی

sabicu /ˌsabɪˈkuː/ *noun*
سابیکو: درەختێکی دانەوێڵەیی کارائیب، دارەکەی شێوەی mahogany دەدا و زۆرتر بۆ گەمیسازی بەکاردێنرێ [*Lysiloma sabicu*] ۞ سابیکو

sabin *noun*
سابین: یەکەی مژین یان روومژی دەنگ بەرامبەر بە یەک پێ یان فووتی چوارگۆشە (929 سانتیمیتری چوارگۆشە؛ بنەڕەت: لە ناوی فیزیکزانی ئەمریکایی Wallace C. W. *Sabine*، مەرگ 1919) ۞ سابین

Sabine /ˈsabʌɪn/ *noun, adjective*
1 ئەندامی گەلێکی کۆنی ئۆسکانیزمانی Oscan ناوەندی Apenninesی ئیتالیا 2 زمانی ئیتالیایی ئەو گەلە (لە *Sabinus* لاتین) ۞ سابین

sable[1] /ˈseɪbl/ *noun*
(گیانەوەرناسی) 1 سموورە، سەموورە، شیردەرێکی گۆشتخۆر لە خێزانی weasel، زۆرتر لە باکووری ئاسیا دەبینرێ [*Martes zibellina*] 2 کەوڵ یان پێستی سموورە ۞ 1 سمور 2 پوست سمور

sable[2] /ˈseɪbl/ *adjective, noun*
adj تاریک، زەنگ، تنۆک، رەش، سیا *n* (کۆن، sables) جلی رەش، بەرگی ماتەمین یان رەش ۞ *adj* تاریک، سیاه *n* (در صورت جمع) لباس عزا

sable antelope *noun*
(گیانەوەرناسی) جۆرێ ئاسکەکێوی زلەی ئەفریکایی شاخ‌چەماو یا ئالقەئالقە [*Egoceros niger*] ۞ نوعی آهو

sabled *adjective*
رەش‌پۆش، سیاپۆش ۞ سیاەپوش

sablefish *noun, pl.* same or sablefishes
جۆرێ ماسی گەورە، لە سەرتاسەری پاسیفیکی باکووری دەس دەکەوێ [*Anoplopoma fimbria*] ۞ نوعی ماهی

sabot /ˈsabəʊ/ *noun*
تەق‌تەقیلە، پێلاوی دارین یا لەدار ۞ کفش چوبی

sabotage /ˈsæbətɑːʒ/ *noun*
تێکدان، خراپ‌کردن، دەسکاریکردن، ویرانکاری، لێکزەبەردان، شێواندن (ب.ت. دەزگاکانی دوژمن و بە نهێنی، بنەڕەت: لە فەرەنسی، لە *saboteur* "تێهەڵدان بە تەق‌تەقیلە،

ئاگادارانه تێکدان") ۞ خراب‌کاری

saboteur /ˌsæbəˈtɜː(r)/ *noun*

تێکدەر، شێوێنەر، وێران‌کەر (لە فەڕەنسی‌یەوە) ۞ خراب‌کار

sabra /ˈsabrə/ *noun*

جوویێ کە لە ئیسرائیل لەدایک بووە (بەرلە 1948 لە فەلەستین) ۞ سبرا

sabre /ˈseɪbə(r)/ *noun*, US saber

1 شمشێر، شیر، قلێنج (کەمێ چەماو و درێژ و یەک‌دەم) 2 (کۆن) سەرباز و ئەسپی سوارە 3 شمشێرێکی سووکی شمشێربازی (زۆرتر دەمەکەی چەمابێتەوە) ۞ 1 شمشیر 2 و 3 سابر

sabre-cut /ˈseɪbə kʌt/ *noun*

برینی شیر، برینی شمشێر، زامی شمشێر، شیرزام ۞ زخم شمشیر

sabre-rattling *noun*, US saber-rattling

هەڕەشە(لێ)کردن (بە هێرش یان سزادان)، ترساندن، تۆقاندن، هەڕەشەوگوڕەشە، کەلەوەکێشی، هەڕەشەی هێزی سەربازی، خۆبەهێزپیشاندان: *There has been renewed sabre-rattling between the two countries* ۞ تهدید، ارعاب

sabre saw *noun*

jigsawی دەستی یان هەلگیراوی کارەبایی ۞ نوعی اره

sabretache /ˈsabətaʃ/ *noun*

(مێژوویی) هەمانەیێ کە لای چەپی پشتێنەی سەربازی سوارە هەلدەواسرا ۞ سابوتاش

sabre-tooth /ˈseɪbətuːθ, US -bərt-/ *noun*

پلێنگی ددان‌شمشێری، بەوری ددان‌شفرەیی [Smilodon (Pleistocene) و توخمەکانی تر] ۞ ببر دندان‌خنجری

sabre-toothed *adjective*

ددان‌شمشێری، ددان‌شفرەیی، ددان‌خەنجێری، دان‌خەنجەری، ددان‌شیری ۞ دندان‌خنجری

sabre-toothed tiger *noun*, also saber-toothed cat

پلێنگی ددان‌شمشێری، بەوری ددان‌شفرەیی ۞ ببر دندان‌خنجری

sabreur /saˈbrəː/ *noun*

سەیبرباز، سایبرەوان، سەربازی سوارە یان شمشێربازێ کە شیری saber بەکاردێنێ ۞ سابریور

sabrewing *noun*

باڵ‌شمشێری، باڵ‌شمشێرە: جۆری hummingbirdی زلەی گەرمێنانی ئەمریکا [توخم *Campylopterus*: چەندین جۆر] ۞ نوعی پرنده

sabulous = sandy

SAC *abbreviation* Strategic Air Command

(لە ئەمریکا) ئێس‌ئەی سی: فەرماندارێ هێزی ئاسمانی ستراتژیک، یەکەی ستراتژیکی ئاسمانی یان هەوایی ۞ اس‌ای‌سی

sac[1] /sæk/ *noun*

(توێکاری، رووەک و گیانەوەران) توورەکە، کیسە: پێکهاتەیێکی نەرم و هولۆڵ کە شێوەی توورەکە یان کیسە دەدا؛ بۆشاییێ کە بە پەردەیێ دەور دراوە (لەنێو ئۆرگانیزمێکی زیندوودا)؛ کیسە یان توورەکەیێکی گیانەوەر یان رووەک کە پتر شلە یان ئاوێکی تیایە: *a synovial sac* (saclike *adj*؛ بنەڕەت: لە *sac* فەڕەنسی یان *saccus* لاتین "bag ,sack") ۞ کیسه، محفظه

sac[2] *abbreviation* sacrifice

sacahuiste *noun*, also sacahuista

گیاورچەی باشووری رۆژاوای ئەمریکا و مەکسیکۆ کە رەنگە بۆ هێندێ ئاژەڵ ژاراوی بێ یان بیانگرێ [*Nolina texana*] ۞ نوعی گیاه

sacaton *noun*

جۆرێ گیای چەندساڵە، هی باشووری رۆژاوای ئەمریکا، وەک تفاق بەکاردێترێ [*Sporobolus wrightii*] ۞ نوعی گیاه

saccade /saˈkɑːd/ *noun*

(زۆرتر saccades) چاوەفڕکێ؟: جوولانی خێرا و ناڕێکی چاو (ب.ت. کاتێ کە تیشکۆی چاو لە خاڵ و شوێنێکەوە بۆ یەکێکی تر دەگۆڕدرێ، وەک لە کاتی خوێندنەوەدا. لە فەڕەنسەوە بەواتای فڕین) ۞ ساکاد

saccadic /saˈkadɪk/ *adjective*

سەربە ساکاد (یان چاوەفڕکێ)، ساکادی، پێوەندی بە ساکادەوە هەیە ۞ وابسته به ساکاد، ساکادی

saccate /ˈsakeɪt/ *adjective*, also saclike

(رووەک‌ناسی) توورەکەئاسا، شێوەتوورەکە، کیسەیی، کیسەئاسا: *saccate pollen grains* ۞ کیسه‌مانند

sacchar(i, o)- *prefix*

پێشگر: شەکر، شەکرە، قەند: *saccharometer* (بنەڕەت: بە رێگای لاتینەوە لە *sakkharon* یۆنانی‌یەوە "sugar") ۞ پیشوند: قند، شکر

saccharase = invertase

saccharic acid *noun*

ترشەلۆکی شەکری یا ساکارین ۞ اسید ساکاریک

saccharide /ˈsakərʌɪd/ *noun*

(زیندەکیمیا) ساکاراید، ساکارید ۞ ساکارید

saccharification *noun*

شەکراندن، گۆڕین بۆ شەکر ۞ تبدیل به قند

saccharimeter *noun*, also saccharometer /ˌsakəˈrɒmɪtə/

شەکرپێو، ساکاری‌پێو ۞ ساکاری‌متر

saccharin /ˈsækərɪn/ *noun*

ساکارین، شەکرین، شەکرینە، ساخارین $C_7H_5NO_3S$ ۞ ساکارین، ساخارین

saccharine /'sækəri:n, US -rın/ *adjective, noun*
1 *adj* (خوازە) بەسۆز، هەستبزوێن، سۆزاوی، 2 *a saccharine love story* :mawkish *saccharine* : یەکجار شیرین، بێداد شیرین 3 *flavor* سەربە یان شێوەی شەکر دەدا، شەکری تیایە یان دەیگری: ◊ *saccharine taste* *n* وشەیێکی تر بۆ *saccharine vegetables* 1 *adj* ◌ saccharin احساساتی 2 بسیار شیرین 3 وابستە بە شکر، دارای شکر

saccharinity *noun*
شیرینێتی، شیرینی ◌ حالت قندی، شیرینی

saccharoidal *adjective*
شەکری: *saccharoidal marble* ◌ قندی

saccharomyces *noun*
کارگ یان تەم (یان کەڕوو)ی هەوێن (ی ئاوجۆ): توخمی (Saccharomyces) لە خێزانی Saccharomycetaceae، زۆرتر تاکخانەیی، زۆر و زەبەندن، لەباری ئابووری‌یەوە گرنگایەتی‌یێکی زۆریان هەیە ◌ قارچ مخمر

saccharose /'sakərəuz, US -s/ *noun*
شەکری چۆنەر یان چەوەندەر، ساکارۆز، وشەیێکی دی بۆ sucrose ◌ قند نیشکر

sacciform *adjective*
توورەکەئاسا، توورەکەیی، کیسەیی ◌ کیسەمانند

saccular /'sakjələ(r)/ *adjective*
توورەکەئاسا، توورەکەیی، شێوەتوورەکە ◌ کیسەمانند

sacculate *adjective*, also sacculated
توورەکەدار، کیسەدار ◌ دارای کیسە

saccule /'sakju:l/ *noun*, also sacculus /'sakjʊləs/
(زیندەناسی و توێکاری) 1 توورەکۆچکە، چیکلدانە، توورەکەی بچووک، کیسەی چکۆلانە، وردەکیسە 2 دوو کیسەی چکۆلە(تر)ی پڕشلە کە بەشی پێچەلانەی labyrinth ی گوێی نێوەوە پێکدێنێ (بڕوانە utricle، بنەڕەت: لە لاتینەوە، چکۆلێتراوی *saccus* "sack") ◌ 1 کیسەی کوچک 2 ساکیول

sacerdocy *noun*
پۆست یان پلەوپایەی قەشەیی ◌ مقام کشیشی

sacerdotal /ˌsæsə'dəutl, US -sər'dootl/ *adjective*
1 قەشەیی: *saceradotal* ◊ *saceradotal robes* 2 سەربە قەشەکان 3 سەربە یان پێوەندی بە قەشەباوەڕی sacerdotalism یەوە هەیە (sacerdotally *adv*، بنەڕەت: لە فەرەنسی کۆنەوە، لە *sacerdotalis* لاتین، لە *sacerdos* - *sacerdot*ـەوە "قەشە") ◌ 1 کشیشی 2 وابستە بە کشیشان 3 وابستە بە کشیش‌گرایی

sacerdotalism *noun*, also sacerdotage
قەشەباوەڕی (باوەڕ بە دەسەلاتی قەشەکان وەکوو ناوەندیکی بنچینەیی لە نێوان خودا و مرۆڤدا) ◌ کشیش‌گرایی

sacerdotalist *noun*
قەشەباوەڕ ◌ کشیش‌گرا

sac fungus = ascomycete

sachem /'seıtʃəm, US 'satʃəm/ *noun*
1 ساچێم (ڕیبەر یان پێشەوای سووورپێستەکان) 2 (نافەرمی و ئەمریکا) سەرۆک، ڕیبەر، پێشەوا ◌ 1 ساچم 2 رئیس

Sachertorte /'zaxəˌtɔ:tə, German 'zaxɐˌtɔrtə/ *noun, pl.* Sachertorten /-ˌtɔ:t(ə)n, German -ˌtɔrtn/
جۆری کەیکی چاکلێتی کە پڕ لە مرەبای قەیسی‌یە و بە ڕەنگ و لیاو glaze ی چاکلێت داپۆشراوە، تۆرتێکی پڕچاکلێتی (لە ناوی هوتێلی Sacher لە ڤیەنای نوتریش یان ئەوستریا) ◌ ساکر تورت

sachet /'sæʃeı, US sæ'ʃeı/ *noun*
1 (گەردە یان شتی ئاوەکی تیایە) توورەکۆچکە یان بەستەی یەکجارە (یەکجار بەکاردێتری): *a sachet of sauce/sugar/shampoo* 2 (یەغدان یان دۆلابی جل) توورەکەی بۆنخۆش ◌ 1 ساچت 2 کیسەی معطر

sack[1] /sæk/ *noun*
1 توورەکە، کیسە، تەلیس، تەلیسەبەن، هۆر، گالە، خێس، فەردە، گۆنیە، گوێتی، هەگبە، هەمانە، هەمبانە، بنۆلە (چکۆلە)، جەوال 2 بەستە، دەلق، پاکەت 3 کراسێکی قولەی هەراو (بۆ ژنان و منالان) ◌ 1 کیسە، گونی 2 پاکت 3 پیراهن کوتاه و گشاد

sack[2] /sæk/ *noun*
تالان، ڕاوڕووت، چەپاو، یۆر ◌ غارت، تاراج

sack[3] /sæk/ *noun*
جۆرێ مەی سپی (جاران لە سپانیا و دوورگەکانی کەناری‌یەوە دەچوو بۆ بریتانیا) ◌ ساک

sackbut /'sækbʌt/ *noun*
سەکبوت: جۆرێ ئامێری موسیقایی کۆنە لە شەیپوور دەچێ ◌ ساکبت

sackcloth /'sækklɒθ, US -klɔ:θ/ *noun*
کوتال یان پارچەی تەلیس، پارچەی خێش، گوش، کوتالی گۆنیە ◌ پارچەی گونی

sack coat /'sæk kəut/ *noun*
چاکەت یان کەوایێ بە یەک یان دوو ڕیز دوگمەوە ◌ کت ساکی

sack dress *noun*
کراسێکی فش و کورتی ژنان، باوی پەنجاکان ◌ پیراهن ساکی

sackful /'sækful/ *noun, pl.* sackfuls, also sackload

پڕ تەلیسی، گونیەیی، تاپی، توورەکەیی ◊ بە اندازەی یک گونی

sacking /'sækɪŋ/ *noun*

1 کوتاڵ یان پارچەی تەلیس، پارچەی خێش، کوتاڵی گونیە 2 چەپاو، تالان 3 دەرکردن، وەدەرنان ◊ 1 پارچەی گونی 2 غارت 3 اخراج

sack race *noun*

توورەکێن، پێشبڕکێی (هەڵاتن بە) توورەکە(وە)، توورەکەبڕکێ، کیسەبڕکێ ◊ مسابقه با کیسه

sacque /'sæk/ *noun*

کراسێکی قوڵەی هەراو (بۆ ژنان و منالان) ◊ پیراهن کوتاه و گشاد

sacr(o)- *prefix*

پێشگر: 1 پیرۆز، پاک، پاکژ: *sacral* 2 سەربە یان پێوەندی بە سێبەندە یان ئێسکەپیرۆزەوە (os) sacrum هەیە: *sacroiliac* (بنەڕەت: لە "sacrum" لاتینەوە) ◊ پیشوند: 1 *sacrum* مقدس، اشو 2 وابسته به استخوان خاجی

sacra = plural form of sacrum

sacral /'seɪkr(ə)l, US 'sak-/ *adjective*

1 سێبەندەیی، سەربە سێبەندە یان دەکەوێتە نزیک سێبەندە: *the sacral region of the spinal cord* 2 (دین یان مرۆڤناسی) سەربە نەریت یان هێما پیرۆزەکان: *sacral authority* ◊ 1 وابسته به استخوان خاجی 2 ساکرال

sacralization *noun*

پیرۆزاندن، کردنەپیرۆز، وەک شتێکی پیرۆز لەگەڵ جووڵانەوە ◊ مقدس‌سازی، ساکرالیزاسیون

sacrament /'sækrəmənt/ *noun*

1 (کلیسەی کاسۆلیکی ڕۆمانی و ئەنگلیکان و کلیسەکانی تر) نەریتی دینی، سرووتی دینی یان ئایینی 2 نهێنی یان رازی پیرۆز 3 ڕێوڕەسم یان ئاهەنگی پیرۆز 4 نان و مەی شێوی خواوەندی یان پیرۆز: *to receive the sacrament* 5 سوێند 6 نیشانە، بەرزەنگ ◊ 1 شعیرەی دینی 2 سر مقدس 3 مراسم مقدس 4 نان و شراب عشاء ربانی 5 سوگند 6 علامت

sacramental /ˌsækrə'mentl/ *adjective, noun*

adj 1 پیرۆز، دینی، ئایینی، پاک: *-ntal wine* 2 سەربە نەریت یان سرووتی دینی یان ئایینی 3 سەربە نهێنی یان رازی پیرۆز *n* کار یان ڕێوڕەسمێ کە لە نەریتی دینی یان ئایینی بچێ ◊ *adj* 1 مقدس 2 وابسته به شعیرەی دینی 3 وابسته به سر مقدس *n* ساکرامنتال

sacramentally /ˌsækrə'mentli/ *adverb*

پیرۆزانە، بە شێوەیێکی پیرۆز ◊ به طور مقدس

sacramentalism *noun*

(کلیسە) نهێنیباوەڕی (باوەڕ بە نهێنییە پیرۆز یان پێویستەکان بۆ ڕزگاربوون) ◊ ساکرامنتالیسم

sacramentalist *noun*

نهێنیباوەڕ ◊ ساکرامنتالیست

sacramental wine *noun*

بادەی پیرۆز، مەی پیرۆز ◊ شراب مقدس

sacrarium /sə'krɛːrɪəm/ *noun, pl.* sacraria /-rɪə/

1 پەرستگە، پەرستگە، نزرگە، شوێنی پیرۆز 2 پێشنوێژگە، میحراب 3 (لە کلیسەی کاتۆلیکی ڕۆم) = piscine 4 جێگای شتومەکی پیرۆز 5 (لە (دنیای) ڕۆمی کۆندا) شەباک یا شوێنێکی پیرۆز لە پەرستگە یان لە ماڵ کە شتە پیرۆزەکانیان تیا هەڵدەگرت ◊ 1 معبد، مکان مقدس 2 محراب 3 و 4 و 5 ساکراریوم

sacred /'seɪkrɪd/ *adjective*

1 پیرۆز، پاک، خودایی: *a sacred image/shrine/temple* ◊ *Cows are -d to Hindus* 2 دینی، ئۆلی، ئایینی 3 بەڕێز، گرنگ، جێیڕێز: *Human life must always be -d* 4 پارێزراو 5 تایبەتی، تایبەت بە، تەرخانکراو بۆ، تەرخانی ◊ 1 مقدس 2 مذهبی 3 محترم 4 مصون 5 خاص، نثار

sacred baboon = hamadryas baboon

sacred cow *noun*

بنەمای پیرۆز، بت، بنەمای ڕەخنەلێنەگیراو (لە جێی ڕێزبوونی گا لای هیندوسەکان): *the sacred cow of free market economics* ◊ اصل مقدس

Sacred College *noun*

کۆلێژی پیرۆز ◊ دانشکدەی مقدس

sacred ibis *noun*

لەکلەکە گەرمێنەی پیرۆز (لای میسرییانی کۆن پیرۆز بوو [*Threskiornis aethiopicus*]) ◊ نوعی پرنده

sacredly /'seɪkrɪdli/ *adverb*

پیرۆزانە، بە شێوەیەکی پیرۆز ◊ به طور مقدس

sacred mushroom = magic mushroom

sacredness /'seɪkrɪdnəs/ *noun*

پیرۆزی، پیرۆزبوون، پاکی، پاکژی ◊ قداست، تقدس

sacred places *noun, pl.*

شوێنە پیرۆزەکان ◊ اماکن مقدسه

sacred tree *noun*

داری پیرۆز ◊ درخت مقدس

sacrifice /'sækrɪfaɪs/ *noun*

1 گەردانی، سەرگەرد، قوربانی، گاوگەردوون، گۆری، پێناو، فیدا: *They offered sacrifices to the gods* 2 گیانبازی، خۆبەختکردن، لەخۆبوردوویی، لەدەورگێڕان 3 زیان، زەرەر، خەسار: *goods sold at a sacrifice* 4 loss = sacrifice fly ◊ 1 قربانی، ذبح 2 فداکاری، ایثار 3 ضرر، خسارت

sacrifice fly *noun*

(لە بەیسبۆڵدا) تۆپی هەوایی کە لە دەرەوەی

یاریگـا یـان گـۆڕەپـان لـە لایـەن یاریزانـی دەگیرێتەوە ◌ ساکریفایس فلای

sacrificial /ˌsækrɪˈfɪʃl/ *adjective*
سـەربە سـەرگەرد، گـەردانی، گاوگـەردوونی، سـەربە قوربـانی، سـەرگەردانە 1 2 گیانبازانـە 3 (خوازە) هەرزان، خۆڕایی، مفت ◌ 1 وابسته بـه قربانی 2 ایثارگرانه 3 ارزان

sacrificial ceremony *noun*
ڕێوڕەسمـی گـەردانی یـان گاوگـەردوون، ئاهەنگی گۆری یان قوربانی ◌ مراسم قربانی

sacrificially /ˌsækrɪˈfɪʃlɪ/ *adverb*
لە ڕووی گەردانی یان قوربانی‌یەوە ◌ از روی قربانی

sacrilege /ˈsækrəlɪdʒ/ *noun*
سـووکایەتی، بێ‌ڕێزی، بێ‌حورمـەتی (بـە شـتە پـیرۆزەکـان)، دزیـنی شـتومـەکـی پـیرۆز ◌ بی‌حرمتی، هتک حرمت، سرقت اشیاء مقدسه

sacrilegious /ˌsækrəˈlɪdʒəs/ *adjective*
بـێ‌ڕێزی‌پێکـەر، سـووکی‌پێکـەر، بـە نیـشانەی بـــێ‌ڕێـــزی (sacrilegiousness /ˌsækrəˈlɪdʒəsnəs/ *n*) ◌ بـی‌حرمتـی‌کننـده، حاکی از بی‌احترامی

sacrilegiously /ˌsækrəˈlɪdʒəslɪ/ *adverb*
سووکی‌پێکەرانە، (بە شێوەیەکی) سووکایەتی‌یانە یان سووکانە ◌ به طور توهین‌امیز

sacrist /ˈsakrɪst, US ˈseɪ-/ = sacristan

sacristan /ˈsækrɪstən/ *noun*
1 (کـون، کلیـسە) مجیـور، مجێـوری parish 2 بەرپرسـی پیرۆزخانـە یـا گەنجینـەی church کلیسە ◌ متولی

sacristy /ˈsækrɪsti/ *noun, pl.* sacristies
گەنجینـەی کلیـسە، سـنووقخانـە، پیرۆزخانـە (دیوی هەڵگرتنی شـتومـەک یان جلوبـەرگی قەشەکان)، vestry ◌ صندوق‌خانه

sacro- /ˈseɪkrəʊ, US ˈsakrəʊ-/ = sacr-

sacroiliac /ˌseɪkrəʊˈɪlɪak, US ˌsak-/ *adjective, noun*
adj تایبەتە بە شوێنی پێکگەیشتنی سینەبندە و خاڵیگە *n* شـوێنی پێـکگەیـشتنی سـینەبندە و ئێسکی کەڵەکە ilium ◌ ساکروایلیاک

sacrosanct /ˈsækrəʊsæŋkt, US -kroʊ-/ *adjective*
بێ‌ئەملاوئەولا، بێ‌قسەلەسەر، حورمەت‌پێویـست، نـەگۆڕ، یـەکجار پـیرۆز، لـە ڕادەبـەدەر پـیرۆز، inviolable ◌ تغییرناپذیر، بیش از حد مقدس

sacrosanctity *noun*
نـەگۆڕی، پـیرۆزی، حورمـەت‌پێویـستی ◌ تغییرناپذیری، تقدس

sacrum /ˈseɪkrəm, US ˈsæk-/ *noun, pl.* sacra /-krə/ or sacrums
(توێکاری) سـینەبندە، ئێـسکەپیرۆزە: بەشێ لە تیرەگەی پشت، لە پێنج بڕبڕەی پێکەوەنووساو پێکهـاتووە (بنـەڕەت: لـە *os sacrum* لاتـین، وەرگیـراوی *hieron osteon* یۆنـانی "ئێـسکی پـیرۆز" (چونکو باوەڕ وابوو کە ڕۆح لەوێدا دەمێنێتەوە) ◌ استخوان خاجی، عظم عجز

SACW *abbreviation* Senior Aircraftwoman

SAD *abbreviation* seasonal affective disorder

sad /sæd/ *adjective* (sadder, saddest)
1 دڵـتەنگ، نارەحـەت، مـات، جـەرگاوس، خـەمبار، بەپـەژارە، لێوبـەبار 2 خـەماوی، دڵـتەنگ‌کـەر، خەفـەتاوی، جێـی‌خـەم 3 جێـی‌ڕەخنـە، خـراپ 4 (ڕەنـگ) تاریـک ◌ 1 افسرده، غمگین 2 غم‌انگیز 3 بد 4 (رنگ) تیره

sad-coloured /sæd kʌləd/ *adjective*
ڕەش، تاریک، سیا ◌ سیاه

saddened *adjective*
خـەمبار، لێوبـەبار، دڵـتەنگ، دڵـپڕ، دەس‌بەئـەژنۆ ◌ اندوهگین

saddening *adjective*
دڵـتەنگ(کـەر)، نارەحـەت‌کـەر، خەفـەتاوی، خەماوی، مایەی نارەحەتی ◌ حزن‌انگیز

saddle /ˈsædl/ *noun*
1 زیـن، (خـوان: جـێ‌کنـگ) 2 کورتـان جـل، کوپان، پـالان 3 ملـە، بـستو، زینـو، کـەل، یـال، دیرەک 4 گۆشتی پشت یان پشتەمازە (بەشێ لە مۆغەرە و پەراسووەکانی) 5 (ماتماتیـک) زینـە: ناوچـەیێکی نـزم یـان نـەوی چـەماوەیێ curve نێوان دوو خاڵی بەرز ◌ 1 زین 2 پالان 3 گردنه 4 گوشت گرده 5 سادل

saddleback *noun*
1 (بیناسـازی) پـشتەزینی، بـانی دوولێـژە یـان دووشیروانی 2 بەرازی پشتەزینە یان پشتەزینی: جۆرێ بەرازی ڕەش، بە میلی سپی لەسەر پشتی 3 پـشتەزینـە: wattlebird ی نیوزیلەنـد [*Creadion carunculatus*] ◌ سادلبک

saddlebacked *adjective*
زین‌ئاسا، وەکوو زین، زینی، پش(ت)چاڵ ◌ زین‌مانند

saddle-bag /ˈsædlbæg/ *noun*, also saddlebag
(ئەسپ، دووچەرخە و هتد) تیر، خورج، تیوەرە، شەڵتە، هەگبە، گالە، باردان، بارەڵێن ◌ خورجین

saddle-blanket /ˈsædl blænkɪt/ *noun*
لمەدی زین، نمەدزین، وەرزین، بن‌زین ◌ نمد زین

saddle-bow /ˈsædl bəʊ/ *noun*
زینکۆ، پێشکۆ، بەرکۆ، کۆ، قەڵپوز، سەمەرە ◌ کوهەی زین

saddle-cloth /ˈsædl klɒθ/ *noun*
ژێرزین، تەکەڵتوو، بن‌زین، تـەرلک، گردەڵە،

ئارەقگیر، لمەدی زین، وەرزین ◯ نمد زین
saddle-cover /'sædl kʌvə(r)/ *noun*
زینپۆش، بەرگی زین، بەرگەزین، زینپێچ ◯ زین‌پوش
saddle-girth *noun*
قەپاسە (چنراو) ◯ سادل گیرت
saddle horse *noun*
ئەسپی سواری، بەرزین ◯ اسب سواری
saddle leather *noun*
چەرمی زین، چەرمەزین ◯ چرم زین‌سازی
saddle-nose /'sædl nəʊz/ *noun*
لووتی چاڵداکەوتوو یان قوپاو ◯ بینی فرورفته
saddler /'sædlə(r)/ *noun*
زیندروو ◯ سراج
saddlery /'sædləri/ *noun, pl.* saddleries
1 زیندروویی، زینفرۆشی 2 رەختی ئەسپ، زین و رەخت، زین و بەرگ ◯ 1 سراجی 2 یراق
saddle soap *noun*
سابوونی زین ◯ صابون زین
saddle-sore *noun*
برین، کنگەرێژە ◯ زخم
saddle-stitch *noun*
تەقەڵی زلە یا درشت، تەقەڵتروزی، گاو یا تەقەڵی زینی ◯ کوک درشت
saddle-strap /'sædl stræp/ *noun*
بەنسامۆتە، سامۆرتە، ئاڵقەوبەند ◯ فتراک
saddle-tree /'sædl tri:/ *noun,* also saddletree
چوارچێوەی دارینی زین ◯ بدنەی چوبی زین
Sadducean /-'si:ən/ *adjective*
زەندیقی ◯ صدوقی
Sadducee /'sadjusi:/ *noun*
زەندیقی، زەندیق: ئەندامی تیرەیێکی کۆنی جوولەکە کە نکۆڵییان لە رۆژی زیندووبوونەوە، بوونی گیان و فریشتەکان و پێبەندی بە نەریتی زارەکی دەکرد و تەنیا قانوونی نووسراویان لا پەسند بوو (بنەڕەت: ئینگلیسی کۆن *sadducēas* (کۆ)، بە رێگای late Latin لە *Saddoukaios* یۆنانی، لە *ṣĕḏōqī* عیبری بە واتای "تۆرەمە (یان لایەنگری) زادۆک "Zadok (2 Sam. 8:17) ◯ صدوقی
Sadduceeism *noun*
زەندیقیباوەری، زەندیقباوەری ◯ صدوقی‌گرایی
sadhe *noun,* also tsadhe, Hebrew *ṣādhē*
سادهی، تسادهی، (تـ)سادهی: هەژدەیەمین پیتی ئاوێتی عیبری ("צ") ◯ سادهه
sadhu /'sɑ:du:/ *noun,* also saddhu
(هیندی) سادهو، سادوو (پیاوی پیرۆزی هیندی کە زۆر بە سادەیی دەژی، لە سانسکریتییەوە) ◯ سادهو، سادو
sadiron /'sædaɪərn/ *noun*
(مێژوویی) ئوتو (خەڵووزی، لە sad، واتای بێباوی "weighty") ◯ اتو
sadism /'seɪdɪzəm/ *noun*
ئازارگەری، ئازارگەریتی سێکسی یان رەگەزی، سادگەری (بنەڕەت: لە *sadisme* فەرەنسییەوە، لە ناوی نووسەری فەرەنسی سەدەی هەژدەهەم مارکی دۆساد *Sade* de Marquis) ◯ آزارگری، آزارگری جنسی
sadist /'seɪdɪst/ *noun*
سادگەر، ئازارگەر، ئازارگەری سێکسی ◯ آزارگر جنسی
sadistic /sə'dɪstɪk/ *adjective*
1 ئازارگەرییانە، سادیستی، سادگەرییانە: *He took sadistic pleasure in taunting the boy* 2 سادگەر، ئازارگەر، سادیست (**sadistically** /sə'dɪstɪkli/ *adv*: ئازارگەرانە، بە شێوەیەکی سادگەری یان سادیستی، سادیستانە) ◯ 1 آزارگرانه 2 آزارگر
sadly /'sædli/ *adverb*
بە نارەحەتییەوە، یەکجار خراپ، بە داخەوە: *She shook her head sadly* ◊ *Sadly, after eight years of marriage they had grown apart* ◯ با اندوه، بدجوری، متأسفانه
sadness /'sædnəs/ *noun*
خەم، خەفەت، پەژارە، کۆقان، دەرد، مخابن، خەمباری، دڵپڕی: *memories tinged with sadness* ◯ اندوه، غم، غمگینی
sadomasochism /ˌseɪdəʊ'mæsəkɪzəm, US -doʊ-/ *noun*
سادۆمازۆخیزم (← تێکەڵەی سادیزم و مازۆخیزم) ◯ سادومازوخیسم
sadomasochist /ˌseɪdəʊ'mæsəkɪst, US -doʊ-/ *noun*
سادۆمازۆخیست ◯ سادومازوخیست
sadomasochistic /ˌseɪdəʊˌmæsə'kɪstɪk, US -doʊ-/ *adjective*
سادۆمازۆخیستی ◯ سادومازوخیستی
sad sack *noun*
کەسێکی بێکارە یا بێخێرە، پیاوی دەستەوسان ◯ ادم بیکاره
sae /ˌes eɪ 'i:/ *abbreviation* 1 stamped addressed envelope 2 self-addressed envelope
1 بەرگەنامەی پوول و نیشاندار 2 بەرگەنامەی نیونیشانپێوەبوو، بەرگەنامەی نیونیشاندار ◯ اس‌ای‌ای
Safar *noun,* Arabic *ṣafar*
سەفەر: مانگی دووهەمی ساڵی ئیسلامی ◯ سفر
safari /sə'fɑ:ri/ *noun*
(ب.ت. لە ئەفریکا) سەفاری، راوەگەشت، راو و گەران ◯ سفاری
safari jacket *noun*

چاکەتی راوەگەشت یان راووگەشت ۞ ژاکت سفاری

safari park *noun*

پارکی گیانەوەرە کێوی‌یەکان ۞ پارک وحش

safari suit *noun*

دەستەجلی راو(وگەشت) ۞ لباس شکار

Safavid /ˈsafəvɪd/ *noun*

سەفەوی (= ئەندامی بەرە یان زنجیرەی سەفەوی‌یەکان 1502-1736) ۞ صفوی

safe[1] /seɪf/ *adjective* (safer, safest)

1 پارێزراو، ئاگاداری‌کراو، لە ئەماندا، لە ئاسایش(ت)دا، دابین، بێ‌مەترسی، بێ‌ترس، بێ‌بیم، تانەهە ساخ، خۆش، سلامەت، ساخلەم، دڵنیا، جێی‌متمانە، لێ‌راپێنراو، جێی‌باوەڕ، باش، بێ‌مەترسی: *The children are quite safe* ◊ *The street is not safe for children to play in here* 2 هۆشیار، ئاگادار، وریا، قوت، زیرەک ۞ 1 ایمن، محفوظ، بی‌خطر، مطمئن، معتمد 2 محتاط

safe[2] /seɪf/ *noun*

گاسنووق، سنووقی ئاسن ۞ گاوصندوق

safe bet *noun*

کاری جێی‌متمانە، شتی بێ‌مەترسی، کاری بێ‌مەترسی، شتی مسۆگەر ۞ شرط مسلم

safebreaker *noun*, also safeblower, safecracker

دزی گاسنووق یان سنووقی ئاسن، گاسنووق‌بڕ، قاسەبڕ ۞ دزد گاوصندوق

safe conduct *noun*

دەستوورنامەی پیارۆیشتن، تێپەڕنامە ۞ پروانەی عبور

safe deposit *noun*, also safety deposit

(بانک) بەشی ئەمانەت پێ‌سپاردن ۞ قسمت امانت‌سپاری

safe deposit box *noun*

(بانک) سنووقی ئەمانەتەکان یا شتە بەنرخەکان، سنووقی بێ‌سپێردراوەکان ۞ صندوق امانات

safeguard /ˈseɪfɡɑːd, US -ɡɑːrd/ *noun*

پەنا، پاڵپشت، پشتیوان، پاراستن، ئاگالێ‌بوون، ئاگاداری، فەرسهاندن، safe escort ،convoy conduct ۞ حفاظ، پاس‌داشت، حفاظت

safe haven *noun*

پەنای ئەمن یان جێی‌متمانە ۞ پناەگاه امن

safe house *noun*

(تاوانکاران) ماڵ یان خانووی بێ‌مەترسی، ماڵی ئەمن یان لە ئەماندا ۞ خانەی امن

safekeeping /ˌseɪfˈkiːpɪŋ/ *noun*

پاراستن، ئاگالێ‌بوون، ئاگاداری، ئەمانەتی ۞ حفاظت، نگهداری

safely /ˈseɪfli/ *adverb*

هۆشیارانە، بە پارێزەوە، بە وریایی(یەوە)، بە دوور لەمەترسی، لە ئاسایشدا، لە ئەماندا، بە دڵنیایی‌یەوە: *The plane landed safely* ◊ *The money is safely locked in a drawer* ۞ با احتیاط، در امان، با اطمینان

safeness /seɪfnəs/ *noun*

پارێزراوی، ئاسایش، ئاسایشت، تەناهی، بێ‌مەترسیتی ۞ امنیت

safe passage = safe conduct

the safe period *noun*

قۆناخی دڵنیایی، ماوەی رێ‌تێنەچوونی سکپڕی (ماوەی لە سەروبەندی بێ‌نوێژی کە لەوەناچێ ژنان سکپڕ بن) ۞ دورەی عدم احتمال آبستنی

safe seat *noun*

کورسی جێی‌متمانە یان دڵنیایی، ئەسکەمل یان کورسی بێ‌مەترسی یا پارێزراو ۞ کرسی مطمئن

safe sex *noun*

نزیکی بێ‌مەترسی (بەکارهێنانی کاندۆم بە دژی نەخۆشی‌یەکان) ۞ آمیزش مطمئن

safety /ˈseɪfti/ *noun, pl.* safeties

1 سلامەتی، ساخلەمی، تەناهی، ساخ‌بوون، بێ‌مەترسیتی، پاراستن، دابینی، ئاسایش(ت)، هێمنایەتی، ئەمان، ئاسوودەیی 2 (چەک) زمانە یان بەلەزمانەی بێ‌مەترسیتی یان پاراستن 3 (ئەمریکا، نافەرمی) کاندۆم، جیر ۞ 1 ایمنی، امنیت، بی‌خطری 2 (اسلحه) ضامن 3 کاندوم

safety-belt = seat belt

safety catch *noun*

(چەک‌وچۆڵ) زمانە یان بەلەزمانەی بێ‌مەترسیتی (یان پاراستن)، قوفڵی پاراستن، تەقین‌ڕاگر ۞ ضامن

safety curtain *noun*

پەردەی پاراستن ۞ پردەی ایمنی

safety deposit = safe deposit

safety deposit box = safe deposit box

safety factor *noun*

رادەی پاراستن، رێژەی بێ‌مەترسیتی یان دابینی ۞ ضریب امنیت

safety fuse /ˈseɪfti fjuːz/ *noun*

1 کلیلی پاراستن 2 پلیتەی بێ‌مەترسی ۞ 1 فیوز ایمنی 2 فتیلەی بی‌خطر

safety glass *noun*

شووشەی بێ‌مەترسی یا پاراستن ۞ شیشەی ایمنی

safety island = traffic island

safety lamp /ˈseɪfti læmp/ *noun*

(لە کاندا) چرای پاراستن یان بێ‌مەترسی، گڵۆپی بێ‌مەترسی یان بێ‌خەتەر ۞ چراغ ایمنی

safety match /ˈseɪfti mætʃ/ *noun*

شەمچەی بێ‌مەترسی، شەمچەی زووهەڵنەبوو ۞ کبریت بی‌خطر

safety net *noun*

1 تۆڕی پاراستن 2 (خوازە) پشتیوان، پاڵپشت:

a financial safety net ۞ 1 تور ایمنی 2 (مجازی) تکیه‌گاه

safety pin /ˈseɪfti pɪn/ *noun*
دەرزی سنجاخ، لاک، دەرزی داخستن، دەرزیلە ۞ سنجاق قفلی

safety razor /ˈseɪfti reɪzə(r)/ *noun*
تیغ یان گوێزانی بێمەترسی ۞ تیغ خودتراش

safety-valve /ˈseɪfti vælv/ *noun*
1 دەمەوانەی دڵنیایی یان پاراستن، دەمەوانەی بەردەر (ئەگەر زۆری بۆ بێ) 2 (خوازە) جێی دەربازبوون، دەروو، دەرەتان: *Exercise is a good safety valve for the tension that builds up at work* ۞ 1 دریچەی اطمینان 2 (مجازی) مفر

safety zone = traffic island

safflower /ˈsæflaʊə(r)/ *noun*
(ڕووەکناسی) کاخلی، قاقلی، جۆری گیای کەرتەشی ئاسای گوڵنارنجی [*Carthamus tinctorius*] ۞ گل‌رنگ، کافشه

saffron /ˈsæfrən/ *noun, adjective*
n زافەران [*Crocus sativus*] *adj* زافەرانی، زەعفەرانی، (ڕەنگ) زەردی پرتەقاڵی، پرتەقاڵی ڕۆشن ۞ *n* زعفران *adj* زعفرانی، زرد پرتقالی

saffrony *adjective*
زەرد، زافەرانی ۞ زرد

safranine /ˈsafrəniːn/ *noun,* also safranin /-nɪn/
(کیمیا) سەفرانین، ڕەنگی ئەندامی سوور ۞ سفرانین

safrole *noun*
سەفرۆل (= شلەیەکی بێڕەنگە، بۆ دروستکردنی گوڵاو) ۞ سفرول

sag[1] /sæg/ *noun*
1 داکەوتوویی، زگداوی، داتەپیوی، دانەویوی، داچوویی، شۆڕەوەبوویی، قووڵداکەوتوویی، قوپاوی، داهاتوویی، چەماوی، دانووشتاوی 2 دابەزین، کەمبوونەوە، هاتنەخوارێ، داکەوتن، نزمبوونەوە 3 سستی، داچۆڕاوی، داکەوتوویی، شۆڕی، شلی، خاوبوونەوە ۞ 1 فروافتادگی، خمیدگی 2 تنزل 3 سستی

sag[2] = saag

saga /ˈsɑːgə/ *noun*
1 ساگا (= سەربردەی دوورودرێژی قارەمانانە، ب.ت. قارەمانان و پاڵەوانی فایکینگەکانی ئایسلەند و نۆرویج) 2 چیرۆک یان سەربردەی دوور و درێژ: *a family saga* 3 سیریاڵ یان زنجیرەی تەلەفزیۆنی ۞ 1 ساگا 2 داستان طولانی 3 سریال تلویزیونی

saga boy *noun*
ڕابوێر، خۆشگوزەران، خانمباز، زوڵ ۞ عیاش

sagacious /səˈgeɪʃəs/ *adjective*
1 ژیر، ئاقڵ، ئەقڵمەند، پێتۆڵ، تێگەیشتوو، زیرەک، زانا، بەئاوەز، wise، discerning: *sagacious judge of character* 2 ژیرانە ۞ 1 خردمند، فراست‌مند 2 خردمندانه

sagacious decision *noun*
بڕیاری تێگەیشتووانە یان ژیرانە، بڕیاری ئاقڵانە ۞ رای خردمندانه

sagacity /səˈgæsəti/ *noun*
ژیری، ئاقڵی، ئەقڵمەندی، تێگەیشتوویی، زیرەکی، زانایی، بەئاوەزی ۞ فراست، خردمندی

sagamore /ˈsagəmɔː/ *noun*
ساگامۆر (سەرکردە یان پێشەوا (لای سوورپێستەکان) ۞ ساگامور

sage[1] /seɪdʒ/ *noun, adjective*
n بنیادەمی ژیر یان تێگەیشتوو، مرۆی زیرەک و بەئاوەز *adj* ژیرانە، زیرەکانە: *sage remarks* ۞ *n* آدم بافراست *adj* معقول، داهیانه

sage[2] /seɪdʒ/ *noun*
(ڕووەکناسی) گوڵە مریەمە، سێفەڵووکە؟، مریەمی، دامەگ، پووردای [*Salvia officinalis*] ۞ مریم‌گلی

sagebrush /ˈseɪdʒbrʌʃ/ *noun*
(ڕووەکناسی) پێزانە، بۆزانە [*Artemisia tridentate*] و جۆرە پێوەندیدارەکان ۞ برنجاسپ

sage Derby *noun*
جۆرێ پەنیری ڕەق ۞ نوعی پنیر

sage green *noun*
ڕەنگی سەوزی بۆرباو ۞ رنگ سبز مایل به خاکستری

sage grouse *noun*
کورکوڕەی (زلەی ڕۆژاوای) ئەمریکایی (باکووری، بە کلکی پەڕداری درێژ و تیژەوە) [*Centrocercus urophasianus*] ۞ نوعی پرنده

sagely /ˈsægɪli/ *adverb*
پێتۆڵانە، ژیرانە، ئەقڵمەندانە، ئاقڵانە: *She nodded sagely* ۞ خردمندانه

saggy /ˈsægi/ *adjective* (saggier, saggiest)
داکەوتوو، شل، داچۆڕاو، شۆڕ(ەوەبوو)، بەچاڵداکەوتوو، بەقووڵداکەوتوو، زگداو، قوپیو، قوپاو، داهاتوو، داچوو، ڕۆچوو، چەماو: *a saggy mattress* ۞ آویزان، فروهشته

Sagitta /səˈdʒɪtə/ *noun, pl.* Sagittae
(ئەستێرەوانی) تیر(ە) ۞ سهم

sagittal /ˈsadʒɪt(ə)l, US səˈdʒɪ-/ *adjective*
1 تیری، تیرئاسا، شێوەی تیر یان تیرکەوان دەدا 2 سەربە درز یان قەڵەشی تیری (کاسەی سەر؛ بنەڕەت: لە *sagittalis* لاتینی سەدەکانی نێوەڕاست، لە *sagitta* لاتین "تیر" ("arrow") ۞ 1 سهمی 2 وابسته به درز سهمی

sagittal suture *noun*

(تویکاری) درز یا قەلەشی تیری ⬡ درز سهمی

Sagittarian *noun*, also Sagittarius

ساگیتاریەن (کەسێ کە لە نێوان 23ی نۆڤامبر و 21 دیسامبردا لە دایک بووە) ⬡ ساگیتارین

Sagittarius /ˌsædʒɪˈteəriəs, US -ˈter-/ *noun*

(ئەستێرەوانی) کەوان، کەوانە (نۆیەمین کەلوو لە زۆدیاک) ⬡ قوس

Sagittary[1] /ˈsædʒɪtəri/ *noun*, *pl.* Sagittaries

کەلووی کەوان یان کەوانە، برجی کەوانە ⬡ برج قوس

Sagittary[2] /ˈsædʒɪtəri/, *pl.* Sagittaries = centaur

sagittate /ˈsadʒɪteɪt/ *adjective*

تیرئاسا، تیری، لەتیرچوو، شێوەتیر: *a sagittate leaf* ⬡ سهمی‌شکل

sago /ˈseɪɡəʊ, US -ɡoʊ/ *noun*, *pl.* sagos

1 ساگۆ، ئاردی ناوکەخورما (= نشاستەی خۆراکی کە لە جۆرێ دارخورما دەگیرێ) 2 دارخورمای ساگۆیی: هەی زەلکاوەکانی باشووری رۆژهەلاتی ئاسیا (sago palm) ([*Metroxylon sagu*] ⬡ ساگو

saguaro /səˈɡwɑːrəʊ, US -ˈwɑː-/ *noun*, also saguaro cactus, *pl.* saguaro

کاکتوسی شەمدانی، رەسەنی باشووری رۆژاوای ئەمریکا و مەکسیک، هەروەها giant cactus [*Carnegiea gigantea*] ⬡ نوعی کاکتوس

Sahaptin *noun*

1 زمانێ بە چەندین زاراوەوە کە گەلانی رەسەنی ئەمریکایی (وەک Yakama کان) لە نێوەوەی هەرێمەکانی باکووری ئۆریگۆن Oregon و باشووری واشینگتۆن Washigton قسەی پێدەکەن 2 ئەندامی گەلێکی ساهاپتین‌زمان ⬡ ساهاپتین

Saharan /səˈhɑːrən/ *adjective*

سەربە بیابان یان دەشتی سەحارا یان سەحرا ⬡ وابسته به بیابان صحرا

Sahelian /səˈhiːliən/ *adjective*

سەربە Sahel، ناوچەیێکی نیمچەوشکی باکووری ئەفریکا ⬡ ساحلی

sahib /sɑːb, US ˈsɑːɪb/ *noun*

(ب.ت. جاران و لە هیندوستاندا، بۆ هەرالیکردن یان ئاماژەکردن بە پیاوێکی ئەورووپایی ب.ت. سەروبەندی دەسەلاتداریتی بریتانیا) گەورە، سەیدا، هێژا، بەرێز ⬡ صاحب‌زاده

Sahiwal /ˈsɑːhɪvɑːl, US -wɑːl/ *noun*

گیانەوەرێ لە رەگەزی ولاخ، شاخ‌چکۆلە و کۆپارەدار ⬡ ساهیوال

said[1] /sed/ *adjective*

باس‌کراو، نێودێرکراو، وتراو، نێوبراو: *the said company* ⬡ مذکور، نام‌برده

said[2] /sed/ = past and past participle of say

saiga /ˈseɪɡə, US ˈsʌɪɡə/ *noun*

(رووسی) جۆرێ ئاسکی ئاسیایی، بە لمۆزی قیتی جیاوازەوە، لە دەشتە ساردەکانا دەژی [*Saiga tartarica*] ⬡ سایگا

sail /seɪl/ *noun*

1 بادەوە، چارۆکە، بایەوان، هێلەکان، پەرکەن، باگەر 2 (ئاشی بایی) پەرە 3 کەشتی، گەمی 4 سەفەری دەریایی، گەشت و گەرانی دەریایی ⬡ 1 بادبان، شراع 2 پره 3 کشتی 4 سفر دریایی

sailable /seɪləbl/ = navigable

sail-arm *noun*

پەرەی ئاشی بایی ⬡ پرەی آسیاب بادی

sailboard /ˈseɪlbɔːd, US -bɔːrd/ *noun*

(شەپۆل‌سواری) تەختەباگەر، تەختەی بادەوەدار ⬡ سیل‌بورد

sailboarder *noun*

تەختەباگەرەوان، شەپۆل‌سواری تەختەی بادەوەدار ⬡ سیل‌بوردر

sailboarding *noun*

تەختەباگەرەوانی، شەپۆل‌سواری بە تەختەی بادەوەدار ⬡ سیل‌بوردینگ

sailboat /ˈseɪlbəʊt, US -boʊt/ = sailing boat

sailcloth /ˈseɪlklɒθ, US -klɔːθ/ *noun*

1 پارچە یان کوتالی بادەوە، پارچەی چارۆکەیی 2 جاو، داوەرێس ⬡ 1 پارچەی بادبان 2 کرباس

sailer *noun*

کەشتی بادەوەیی یان چارۆکەدار، گەمی باگەر، بازۆ ⬡ کشتی بادبانی

sailfin molly *noun*

جۆرێ ماسی چکۆلە، رەسەنی ئەمریکای باکووری و ناوەندی [*Poecilia latipinna* و *Poecilia velifera*] ⬡ نوعی ماهی

sailfish *noun*, *pl.* same or sailfishes

بادەوەماسی: جۆرێ ماسی خۆراکی کوچەر، لمۆزی شیرئاسایە [*Istiophorus platypterus* و جۆرە پێوەندیدارەکان] ⬡ نوعی ماهی

sail-fluke = megrim[1]

sailing /ˈseɪlɪŋ/ *noun*, *adjective*

n 1 بەلەمەوانی، گەمی‌یەوانی 2 وەرزشی بەلەمەوانی (چارۆکەدار): *a sailing club* 3 کەشتی‌گیری، کەشتی لێخورین، کەشتی‌ئاژۆیی، دەریاوانی، navigation 4 سەفەر یان گەشتی دەریایی *adj* بادەوەیی، چارۆکەیی، باگەری، بایەوانی ⬡ *n* 1 قایق‌رانی 2 ورزش قایق‌رانی 3 کشتی‌رانی 4 سفر دریایی *adj* بادبانی

sailing boat *noun*

بەلەمی باگەردار، گەمی بادەوەیی یان بایەوان، گەمی بازۆ، بازۆگەمی ⬡ قایق بادبانی

sailing ship *noun*, also sailing vessel
بازۆ، کەشتی بادەوەیی یان چارۆکەدار، گەمی باگەڕ ۞ کشتی بادبانی

sailor /'seɪlə(r)/ *noun*
مەلەوان، زریوان، دەریاوان (ب.ت. لە خوار نەفسەرەوە) ۞ ملاح، ملوان

sailor hat *noun*
کلاوی مەلەوانی ۞ کلاه ملوانی

sailor suit *noun*
جل‌وبەرگی مەلەوانی، بەرگی مەلەوانی (یان دەریاوانی)، جلی مەلەوانی ۞ لباس ملوانی

sailory *noun*
مەلەوانی، زریوانی، دەریاوانی ۞ ملاحی، ملوانی

sailplane *noun*
فڕۆکەی باگەڕ یان بازۆ، فڕۆکەی بادەوەیی یان چارۆکەدار، سووکەگلایدێر، سووکەخزۆکە، فڕۆکەی بێ‌مۆتۆر ۞ سیل‌پلان

sainfoin /'seɪnfɔɪn, US 'san-/ *noun*
پووشەخاسە: جۆرێ گیای دانەویلەیی گوڵ‌پەمەیی، زۆرتر وەک گیای تفاق وایە، ڕەسەنی ئاسیا [*Onobrychis viciifolia*] (بنەڕەت: لە *sanum foenum* لاتینی نوێ "wholesome hay"، ئاماژە بە لایەن یان تایبەتمەندی پزشکی‌یەکەی) ۞ اسپرس

saint /seɪnt, US s(ə)nt/ *noun*
1 سەینت 2 پیرۆز 3 ئەولیا، پاک، پیاوچاک، وەلی 4 سەرناوی سەینت، سەن ۞ 1 قدیس 2 مقدس 3 ولی 4 لقب سنت، سَن

Saint Agnes's Eve *noun*, also St Agnes's Eve
شەوی پیرۆزی ئەگنیس ۞ شب مقدس اگنس

Saint Andrew's cross *noun*, also St Andrew's cross
چەپ‌وڕاستەی پیرۆزی ئاندریو (هێمای X، وەکوو نیشانەی نەتەوەیی سکاتلەند) ۞ صلیب مقدس اندرو

Saint Anthony's cross *noun*, also St Anthony's cross
خاچی پیرۆزی ئانتۆنی ۞ صلیب مقدس آنتونی

Saint Anthony's fire *noun*, also St Anthony's fire
1 ئاگری پیرۆزی ئانتۆنی 2 (پزشکی) بای ماشەرە، سوورەبا، ergotism = 3 erysipelas ۞ 1 آتش مقدس آنتونی 2 باد سرخ

Saint Bernard *noun*, also St Bernard
قەپەگۆل، سەگی زل، سەینت بێرنارد ۞ سنت برنارد

sainted /'seɪntɪd/ *adjective*
(بە شۆخی یا گاڵتە) پیرۆز، وەلی، پاک، saintly، pious ۞ مقدس

saintdom *noun*
پیرۆزیتی، پیرۆزبوون، پاکیتی، پاک‌بوون ۞ تقدس

Saint Elmoe's fire /'ɛlməʊz/ *noun*, also Saint Elmo's light, also St Elmoe's fire, also St Elmo's light
ڕۆشنایی یان ڕووناکی سەینت ئێلموز: ڕۆشنایی‌یێ کە لەسەر کەشتی و فڕۆکە (لە کەش و هەوایێکی ئاڵۆز stormy دا) دەبینرێ (corposant /'kɔ:pəzant/ یشی پێ دەڵێن) ۞ سنت الموز فایر

Saint George's fire *noun*, also St George's fire
خاچی پیرۆزی جۆرج (هێمای +، وەکوو نیشانەی نەتەوەیی ئینگلتەرە) ۞ صلیب مقدس جورج

Saint Helenian /hɛ'li:nɪən/ *noun*, *adjective*, also St Helenian
n خەڵکی دوورگەی ئاتلانتیکی باشووری سەینت هێلینیا *adj* Saint Helenia سەربە سەینت هێلینیا، سەینت هێلینیایی ۞ سیت لوسیایی

sainthood /'seɪnthʊd/ *noun*
پیرۆزیتی، پیرۆزبوون، پاک‌بوون ۞ قداست

Saint Jone's wort *noun*, also St Jone's wort
سوورناتک: گیا یان دەوەنێکی پڕگەڵای پێنج‌پەڕی گەڵاجووتی هێلکەیی [تۆخم *Hypericum*: زۆر جۆرن] ۞ نوعی گل

Saint Louis encephalitis *noun*, also St Louis encephalitis
جۆرێ مێشک‌ئاوسانی ڤایرۆسی کە دەتوانێ کوشندە بێ و بەهۆی mosquito ـەوە ڕادەگوێزرێ [جۆر *Saint Louis encephalitis* virus لە تۆخمی *Flavivirus*] (بنەڕەت: لە ناوی *St Louis* لە میسۆری Missouri ئەمریکا) ۞ ورم ویروسی مغز

saintliness /'seɪntlinəs/ *noun*
پیرۆزیتی، پیرۆزبوون، پاک‌بوون ۞ قداست

Saint Lucian /'lu:ʃ(ə)n/ *noun*, *adjective*, also St Lucian
n خەڵکی دوورگەی کارائیبی سەینت لوسیا *adj* سەربە سەینت لوسیایی، Saint Lucia، سەینت لوسیایی ۞ سیت لوسیایی

saintly /'seɪntli/ *adjective* (saintlier, saintliest)
1 لەخواترس، نوورانی، بەدین، پیاوچاک، وەلی، پارێزگار 2 پارێزگارانە، پیاوچاکانە 3 ئاسمانی، خودایی ۞ 1 متقی، پارسا 2 پارسایانە 3 ملکوتی

Saint Mark's fly *noun*, also St Mark's fly
جۆرێ مێش، لە سەرەتا دەوروبەری ڕۆژی سەینت مارک دەردەکەوێ (25 ئاپریل) [*Bibio marci*] ۞ نوعی مگس

Saint Patrick's cabbage *noun*, also St Patrick's cabbage
(رووەکناسی) بەردەشکێنەی saxifrage گوڵسپی، بە هێشووە گوڵی سپی وردەوە [*Saxifraga spathularis*] ۞ نوعی سفرس

Saint Patrick's Day *noun*, also St Patrick's Day
ڕۆژی سەینت پاتریک ۞ روز سنت پاتریک

saintpaulia /s(ə)nt'pɔ:lɪə/ *noun*
وەنەوشەی ئەفریکایی [تۆخم *Saintpaulia*] (بنەڕەت: لە ناوی دۆزەری ئەڵمانی Baron W. von *Saint Paul* (1860–1910) ۞ بنفشەی آفریقایی

Saint's Peter's fish *noun*, also St's Peter's fish
جۆرێ tilapia، ڕەسەنی باکووری ئەفریکا و ڕۆژهەڵاتی نێوەڕاست [*Sarotherodon galileus*] (بنەڕەت: ئاماژە بە Matt. 17:27) ۞ نوعی ماهی

saint's day *noun*
(کلیسەی کریستانیەت) ڕۆژی سەینت ۞ روز قدیس

saintship /'seɪntʃɪp/ *noun*
پیرۆزیتی، پیرۆزبوون، پاکیتی، پاکبوون ۞ قداست

Saint Valentine's Day *noun*, also St Valentine's Day
ڕۆژی سەینت ڤالێنتاین ۞ روز سنت والنتاین

Saint Vitus's dance *noun*, also St Vitus's dance
کۆریا، کوریا ۞ داءالرقص

saithe /seɪθ/ *noun*, also coalfish
خەڵووزماسی: جۆرێ ماسی خۆراکی ئەتلانتیکی باکووری، لە تیرەی cod [*Pollachius virens*] ۞ سیت

sake[1] /seɪk/ *noun*
خاتر، لەبەر، بۆ، نیاز، بەرژەوەندی: *Oh, for heaven's sake!* ۞ خاطر، قصد، مصلحت

sake[2] /'sɑ:ki/ *noun*
ساکی (خواردنەوەیێکی ژاپۆنی کە لە برنج دروست دەکرێ) ۞ ساکی

saker /'seɪkə/ *noun*
1 (باڵندەناسی) بازی ئەورووپایی، سەقر [*Falco cherrug*] 2 جۆرێکی سەرەتای cannon (بنەڕەت: لە عەرەبییەوە *ṣakr* "falcon") ۞ ساکر

saki /'sɑ:ki/ *noun*
مەیموونێکی گەرمێنانی ئەمریکا بە فەروەی زبر و کلکی کوڵکنەوە [توخمەکانی *Pithecia* و *Chiropotes*: چەندین جۆرن] ۞ ساکی

Sakti = Shakti

S & L *abbreviation* saving and loan association

sal /sɑ:l/ *noun*
1 (کیمیا) خوێ 2 جۆرێ درەختی هیندی باکووری، بە داری ساج‌ئاسا و جەوی dammar ـەوە [*Shorea robusta*] ۞ 1 نمک 2 نوعی درخت

salaam /sə'lɑ:m/ *interjection*
سڵاو! چۆنی! (بنەڕەت: لە *(al-)salām (ʻalaikum)* عەرەبییەوە) ۞ سلام!

salability /ˌseɪlə'bɪlətɪ/ *noun*
لەفرۆشتن‌هاتوویی، فرۆشراوی ۞ قابلیت فروش

salable /'seɪləbl/ *adjective*
لەفرۆشتن‌هاتوو، لەفرۆش‌هاتوو، فرۆشەنی، فرۆشی، فرۆتەنی، دەفرۆشرێ، فرۆشراو، پرفرۆش، پڕکڕیار، باش، چاک، زۆرلێ‌فرۆشراو ۞ قابل فروش، فروختنی، پرفروش

salacious /sə'leɪʃəs/ *adjective*
1 پیس، هەرزە، بێ‌ئابڕوو، بەئالۆش، عەیب، بێ‌شەرمانە، نگریسانە 2 سێکسی، بزوێنەر ۞ 1 کثیف، سکسی، وقیحانه 2 شهوت‌انگیز

salaciously /sə'leɪʃəsli/ *adverb*
بزوێنەرانە، بێ‌شەرمانە، بێ‌ئابڕووانە ۞ بە طور شهوت‌انگیز، وقیحانه

salaciousness /sə'leɪʃəsnəs/ *noun*, also salacity
1 پیسی، هەرزەیی، بێ‌ئابڕوویی، بێ‌شەرمی 2 بزوێنەربوون، ئالۆش‌هێنەری ۞ 1 کثیف بودن، وقاحت 2 شهوت‌انگیزی

salad /'sæləd/ *noun*
1 سالات، زەڵاتە، سالاد 2 سەوزی سالات ۞ 1 سالاد 2 سبزیجات سالادی

salad bowl *noun*
سالات‌خۆری، جێی سالاد ۞ ظرف سالاد

salad-burnet /'sæləd bɜ:nɪt/ *noun*
(رووەکناسی) جۆرێ گیا [*Sanguisorba minor*] ۞ مشکک

salad cream *noun*
جۆرێ سالات، شێوەی مایونیز دەدا ۞ نوعی سس

salad days /'sæləd deɪz/ *noun, pl.*
1 ڕۆژگاری ناپوختەیی یان کاڵوکرچی، سەروبەندی بێ‌ئەزموونی 2 هەرەت یا لووتکەی شتێ ۞ 1 روزگار بی‌تجربگی 2 اوج چیزی

salad dressing *noun*
سۆسی سالات ۞ سس سالاد

salade /sə'lɑ:d/ = sallet

salal /sə'lal/ *noun*
گیایێکی ئەمریکای باکووری لە تیرەی heather، بە هێشووە گوڵی سپی و پەمەییەوە و بەرەکەی دەخورێ [*Gaultheria shallon*] ۞ سلال

salamander /'sæləmændə(r)/ *noun*

1 (گیانەوەرناسی، جۆریَ) زەردەقۆرە، بووکی کانیاو؟: گیانەوەریکی وشکاوەکی کلکدریژ لە قورناویلکە newt دەچیَ [دەستە Urodela: زۆر جۆرن] 2 جۆریَ مارمیلکە (ئەفسانەیی کە دەتوانیَ لەنیو ئاگردا بژی) 3 (کۆن) ئاسن یا مەقاشی سوورەوەبوو 4 دەوریَیکی گەرم لەسەر چیشتی دادەنیَن تا سووری کاتەوە 5 کەسیَ کە بەرگەی گەرمایێکی زۆر بگریَ، گەرماخۆر ◌ 1 سمندر 2 نوعی مارمولک 3 و 4 سالاماندر

salamandrine /-'mandrın/ *adjective*, also salamandrian
وەکوو بووکی کانیاو، مارمیلکەئاسا ◌ سمندروار، مارمولکوار

salami /sə'lɑ:mi/ *noun, pl.* salamis
سالامی (جۆریَ سۆسیس، لە بنەڕەتا لە ئیتالیاوە) ◌ سالامی

sal ammoniac /ˌsal ə'məʊnıak/ *noun*
نەوشادر، کلۆرایدی ئامۆنیۆم ammonium chloride ◌ نشادر

salariat /sə'lɛ:rıət/ *noun*
فەرمانبەری دیوانی مووچەخۆر ◌ سالاریَت

salaried /'sælərid/ *adjective*
مووچەخۆر، مووچەگر، مووچەبگیر ◌ حقوقبگیر

salary /'sæləri/ *noun, pl.* salaries
مووچە، مانگانە (بنەڕەت: لە *salarie* فەرەنسەی ئانگلۆنۆرمان، لە *salarium* لاتین، لە بنەڕەتا ئاماژە بە مووچە یان مانگانەی سەربازانی رۆمی بۆ کرینی خویَ، لە *sal* ەوە "خویَ salt") ◌ حقوق، شهریه

salaryman, *pl.* salarymen= white-collar worker

salat /sa'lɑ:t/ *noun*
نویژ، نفیژ (بنەڕەت: کۆی *salāh*ی عەرەبی "prayer, worship") ◌ نماز

salbutamul /sal'bju:təmɒl/ *noun*
(پزشکی) ئاویتەیێکی پیکهینراو یان سینتیتیک کە پیوەندی بە aspirin ەوە هەیە، ب.ت. وەک bronchodilator یَ بۆ چارەسەری بەرهەنگ و کیشەکانی تر بەکاردیتریَ ◌ سالبوتامول

sale /seıl/ *noun*
1 فرۆشتن، فرۆش، دان، پیدان، مەزات، هەراج، داوا، داخوازی 2 (sales) بڕی فرۆشراو، رادە یان ریژەی فرۆش، فرۆشە 3 = sales department ◌ 1 فروش، حراج، تقاضا 2 (در جمع) مقدار فروختەشدە

saleratus /ˌsalə'reıtəs/ *noun*
دوانۆکاربۆناتی سۆدیۆم، جۆشی شیرین (نانەوایی) ◌ جوش شیرین

saleroom /'seılru:m, US -rʊm/ *noun*
زووری هەراج ◌ اتاق حراج

salesclerk *noun*, also shop assistant
(دووکان) فرۆشیار، فرۆشەر ◌ فروشندە

sales department *noun*
بەشی فرۆشتن، نووسینگە، دیپارتمینت یا کەرتی فرۆش ◌ بخش فروش

salesgirl /'seılzgɜ:l, US -gɜ:rl/ *noun*
(دووکان) کچی فرۆشیار، کچەفرۆشەر ◌ دختر فروشندە

Salesian /sə'li:zıən, -ʒ(ə)n/ *adjective, noun*
adj سالی *n* ئەندامی کۆمەڵەی سەینت فرانسیس دو سال St. Francis de Sales کە لە لایەن سەینت جان بۆسکۆ St. John Bosco وە لە تورین Turinی ئیتالیا لە سەدەی نۆزدە دامەزرا ◌ سالسین

saleslady *noun*
ژنە فرۆشیار ◌ زن فروشندە

salesman /'seılzmən/ *noun, pl.* salesmen
فرۆشیار، فرۆشەر، نوینەری فرۆش، بریفرۆش ◌ فروشندە، نمایندەی فروش

salesmanship /'seılzmənʃıp/ *noun*
هونەری فرۆشتن، شارەزایی یان لیزانی فرۆشتن ◌ (مهارت) فروشندگی

salesperson /'seılzpɜ:sn, US -pɜ:rsn/ *noun, pl.* -ns or salespeople
فرۆشیار، فرۆشەر ◌ فروشندە

sales pitch *noun*
لیزانی فرۆشتن، بازارگەرمی، هونەری فرۆشتن ◌ تبلیغ فروش

sales representative *noun*, also informal sales rep
نوینەری فرۆش، چەرچی، بریکاری فرۆش، بریفرۆش ◌ نمایندەی فروش

salesroom /'seılzru:m, US -rʊm/ = saleroom

sales slip *noun*
قەبز، فیش یان قەبزی فرۆشتن، وەرگرنامە، پسوولە ◌ قبض، رسید

sales talk *noun*
قسەی کڕیار یان مشتەری نەرمکەر ◌ حرف مشتری قانعکن

sales tax *noun*
باجی کرین، کرینانە ◌ مالیات خرید

saleswoman /'seılzwʊmən/ *noun, pl.* saleswomen
ژنی فرۆشیار، ژنەفرۆشەر ◌ زن فروشندە

sali- *prefix*
پیشگر: خویَ (لە لاتینەوە) ◌ پیشوند: نمک

Salian /'seılıən/ *adjective, noun*
adj سالیایی، سەربە Salii، گەلیکی فرانکی سەدەی چوارەم، سالیایی *n* ئەندامی ئەو گەلە،

سالیایی ۞ سالیایی
Salic /ˈseɪlɪən/ = Salian
salicin /ˈsalɪsɪn/ *noun*
(کیمیا) سالیسین: گلوکۆزایدی کریستالّی سپی تال $C_{13}H_{18}O_7$، لە توێخڵی (دار و گەڵای هێندێ) بی willow دا هەیە، لە پزشکیدا وەک salicylic acid بەکاردێتن ۞ سالیسین
Salic law *noun*
(مێژوویی) بێبەریکردنی ماڵی مێینە لە جێگرتی پاتشایی (بەپێی قانوونی بنەڕەتی پاتشایەتی فەرەنسی) ۞ قانون سالیک
salicylate *noun*
خوێ یان ئێستێری ترشەڵۆکی سالیسیلیک ۞ سالیسیلات
salicylic acid /ˌsalɪˈsɪlɪk/ *noun*
(کیمیا) ترشەڵۆکی سالیسیلیک: ئاویتەیێکی تال $C_7H_6O_3$، لە نێو هێندێ ڕووەکدا هەیە، وەک کەرووکوژ بەکاردێتن و بۆ بەرهەمهێنانی ئاسپیرین و dyestuff ەکان بەکاردێتن ۞ اسید سالیسیلیک
salience /ˈseɪlɪəns/ *noun*, also saliency
1 دەرپەڕیوی، دەرکەوتوویی، هەڵتۆقیوی، بەدەرەوەیی، پێشهاتوویی، قوتبوونەوە، زەقبوونەوە، دەرپۆقیوی 2 شتی دەرپەڕیو، شتی هەڵتۆقیو، قوتکە ۞ 1 برجستگی، پیش‌آمدگی، تحدب 2 چیز برآمده
salient /ˈseɪlɪənt/ *adjective, noun*
adj بەرز، دیار، دەرکەوتوو، بەرچاو، گرنگ، هەڵتۆقیو، دەرپەڕیو، پێشەوەهاتوو، قوتەوەبوو، دەرپۆقیو، هەڵقوڵتاو، تیژ، بەدەرەوە، ڕوولە دەرەوە *n* 1 گۆشەی ڕوو لە دەرەوە یان دەرپەڕیو، گۆشەی دەرپۆقیو یان بەدەرەوە 2 (سەربازی) دەرپەڕیوی یان بەشێکی دەرپەڕیو لە هێڵی بەرگری، دەرپەڕیوی هێڵی هێرش یان بەرگری ۞ *adj* برجستە، برآمدە، تیز *n* 1 زاویەی محدب 2 برجستگی خط نفوذی یا دفاعی
Salientia /ˌseɪlɪˈɛnʃɪə, US -ˈɛnt-/ = Anura
salient pole *noun*
جەمسەری دەرپەڕیو ۞ قطب برجستە
saliferous /seˈlɪfərəs/ *adjective*
خوێدار، خوێتیابوو، بەخوێ ۞ نمک‌دار
saliferous strata *noun, pl.*
چینە خوێدار یان خوێتیابووەکان ۞ لایەهای نمک‌دار
salification *noun*
خوێیاندن، کردنەخوێ ۞ سالیفیکاسیون
salimeter = salinometer
salina /səˈlʌɪnə/ *noun*
(زۆرتر لە کاریبیەن (یان کارائیب) و ئەمریکای باشووری) گۆماو، زۆنگاو یان چاڵ و قوڵکەی خوێدار ۞ دریاچە، باتلاق یا حفرەی نمکی
saline /ˈseɪlaɪn, US -liːn/ *adjective, noun*
adj خوێدار، بەخوێ، سوێر، پڕخوێ، خوێی تیایە: *a saline solution* *n* گیراوەی خوێ، خوێاوک، خێواو ۞ *adj* نمکی، شور *n* محلول نمک
salinity /səˈlɪnəti/ *noun*
1 سوێری، بەخوێیی 2 ڕادەی سوێری، ڕێژەی سوێری، پلەی سوێری ۞ 1 شوری 2 میزان شوری
salinometer /ˌsalɪˈnɒmɪtə/ *noun*
سوێریپێو، خوێپێو ۞ شوری‌سنج
Salish /ˈseɪlɪʃ/ *noun, pl.* same
1 ئەندامی کۆمەڵێ لە گەلانی سووورپێست، دانیشتووی ناوچەکانی باکووری ڕۆژاوای ئەمریکا و کەناری ڕۆژاوای کەنەدا 2 کۆمەڵێ لە زمانە پێوەندیدارەکانی ئەو گەلانە (Salishan *adj*) ۞ سالیش
saliva /səˈlaɪvə/ *noun*
لیک، لیکاو، دەماو، ئاوی دەم ۞ بزاق، خیو
salivary /səˈlaɪvəri, US ˈsælɪvəri/ *adjective*
لیکی، لیکاوی ۞ بزاقی
salivary gland *noun*
ڕژێنەی لیک، لیکەڕژێن ۞ غدەی بزاقی
salivation /ˌsælɪˈveɪʃn/ *noun*
دەردانی لیک، دەم ئاوکردن، لیکنی ۞ ترشح بزاق
Salk vaccine *noun*
ڤاکسینی شەپلەی منداڵان poliomyelitis (ڤاکسینێ کە لە ڤایرۆسی شەپلەی منداڵان پێکهاتووە و بە formaldehyde لە کارخراوە؛ بنەڕەت: لە ناوی پزشکی ئەمریکایی Jonas Edward *Salk* (1914-1995)) ۞ واکسن سالک
sallee = sally
sallet /ˈsalɪt/ *noun*
جۆرێ خوودی سووکی سەدەی 15 بەبێ زرێی ڕوو ۞ سالت
sallow[1] /ˈsæləʊ, US -loʊ/ *adjective* (sallower, sallowest)
ڕەنگپەڕیو، زەرد، ڕەنگبزرکاو (sallowish *adj*) ۞ رنگ‌پریده
sallow[2] /ˈsæləʊ, US -loʊ/ *noun*
1 جۆرێ داری کورتی دەوەنئاسا [*Salix cinerea* و جۆرە پێوەندیدارەکان] 2 مۆریانەی بی [*Xanthia icteritia* و جۆرە پێوەندیدارەکان] (sallowy *adj*) ۞ سالو
sally[1] /ˈsæli/ *noun, pl.* sallies
1 هێرشی ناکاو، تەپ، پەلاماری کتوپڕ 2 گاڵتە، شۆخی، جەفەنگ، نوکتە ۞ 1 هجوم ناگهانی 2 لطیفه، شوخی
sally[2] /ˈsæli/ *noun,* also sallee, *pl.* sallies or sallees
(ئەوستراڵیا)1 جۆرێ داردەرزی acacia یان

کافوور eucalyptus کە شێوەی پێ دەدەن 2 شووڵ یان توولی بێ ✡ 1 سالی 2 ترکەی بید

Sally Lunn *noun*
جۆرێ کەیکی بەیانی سووک و شیرین (بنەڕەت: لە ناوی ژنێ کە ئەو کەیکانەی لە دەورووبەری سالانی 1800 لە Bath (لە ئینگلتەرە) دەفرۆشت) ✡ سالی لون

sally port *noun*
1 دەرچە، دەروو 2 گەورەدەروازەی قەلا ✡ 1 دریچە 2 سالی پورت

salmagundi /ˌsalməˈgʌndi/ *noun, pl.* salmagundis
1 جۆرێ چێشت بە قیمە، ماسی ئانچۆقی، هێلکە، پیواز و بەهاراتەوە 2 تێکەڵە، تێکەڵوپێکەڵ، هەڕەمە ✡ 1 سالماگوندی 2 مختلط، درهم‌وبرهم

salmanazar /ˌsalməˈneɪzə/ *noun*
شووشەمەیێ نزیک بە 12 بەرامبەری شووشەی ئاسایی (لە ناوی پاتشای کۆنی ئاشووری (*Shalmaneser* ✡ سالمانازار

salmon /ˈsæmən/ *noun, pl.* same or (especially of types) salmons
1 ماسی کەلوک، ماسی ئازاد، سەلمون، سەمێن [*Salmo salar* (ئەتلانتیک) و توخمی *Oncorhynchus* (پاسیفیک)] 2 ماسی‌یەخاتوونە، کەشینە، هەریەک لەو چەند جۆری ماسی ناوی ناپێوەندی‌دار کە شێوی کەلوک دەدا [*Arripis trutta* (ئەوسترالاسیا) و جۆرەکانی تر] 3 گۆشتی کەلوک (وەک خۆراک) 4 ڕەنگی سووری کاڵ، ڕەنگی پەمەیی پرتەقاڵی (salmony *adj*) ✡ 1 ماهی آزاد 2 قزل‌آلا 3 گوشت ماهی آزاد 4 رنگ عنابی روشن

salmonberry *noun, pl.* salmonberries
توودڕکەسوورە: دڕکەدەوەنێکی ئەمریکای باکووری کە بەرێکی خۆراکی تووتڕک‌ئاسای پەمەیی دێنێ [توخم *Rubus*: چەندین جۆرن، بە تایبەت *R. spectabilis*] ✡ سالمونبری

salmonella /ˌsælməˈnɛlə/ *noun, pl.* salmonellae /-liː/
سالمۆنێلا: جۆرێ بەکتریا کە دەبێتە هۆی ژاراوی‌بوونی چێشت [توخم *Salmonella*] (salmonellosis /-ˈləʊsɪs/ *n*؛ بنەڕەت: لە ناوی نەشتەرگەری بەیتەر Daniel E. (*Salmon* ✡ سالمونلا

salmonella poisoning *noun*
ژاراوی‌بوونی سالمۆنێلا ✡ مسمومیت سالمونلا

salmonid /ˈsalmənɪd, US salˈmɒnɪd/ *noun*
کەلوکی، تیرەکەلوک، ئازادماسی [خێزانی Salmonidae] ✡ آزادماهی

salmonidae *noun, pl.*
کەلوکیان، ماسی‌یانی کەلوکی، ئازادماسی‌یان ✡ آزادماهیان

salmon ladder *noun,* also salmon leap
نەردیوان یان پەیژەی سەلمون یان سەمێن (زنجیرە پلەیێکی سروشتی لە ڕێژاودا بۆ سەرکەوتنی ماسی‌یەکان) ✡ سالمون لادر

salmon-pink *noun, adjective*
ڕەنگی سووری کاڵ، پەمەیی پرتەقاڵی، گوڵبەهی ✡ رنگ عنابی روشن، عنابی روشن

salmon-trout *noun,* also salmon trout
ماسی‌یەخاتوونەزەردە، کەشینەزەردە ✡ قزل‌آلای طلایی

Salome *noun,* late Latin, from Greek *Salōmē*
سالومێ: برازای هێرۆد Herod، لە لایەن هێرودەوە سەری یەحیای باپتیست Baptistی خەلات درایە لەبەر سەماکەی ✡ سالومه

salon /ˈsælɒn, US səˈlɑːn/ *noun*
1 جوانکارە، شوێنی ڕازاندنەوە یان جوان‌کردن، سالۆنی ئارایشت 2 هۆڵ، سالۆن 3 پیشانگا، هۆڵ یان سالۆنی پیشان‌دان یان نمایشت 4 کۆڕ، کۆبوونەوە (ڕێک‌وپێک) ✡ 1 سالن آرایش 2 سالن 3 نمایش‌گاه 4 محفل، اجتماع

saloon /səˈluːn/ *noun*
1 (کەشتی و هتد) سالۆن یان ژووری گشتی 2 سالۆن، هۆڵ 3 مەیخانە، مەی‌فرۆشی، بادەفرۆشی 4 ماشێنی چواردرگا ✡ 1 سالن عمومی 2 سالن 3 میکده، بار 4 اتومبیل چهاردر

saloon bar *noun*
مەیخانە، مەی‌فرۆشی، بادەفرۆشی ✡ بار

saloon car *noun*
1 ماشێنی چواردرگا 2 (شەمەندەفەر) عەرەبانە یان واگۆنی سالۆن‌دار ✡ 1 اتومبیل چهار در 2 واگن سالن‌دار

saloon keeper *noun*
بەڕێوەبەری مەیخانە، مەیخانەچی، مەیگێڕ ✡ مدیر بار، ساقی

saloon postol *noun,* also saloon rifle
شەشتیری سالۆنی ✡ هفت‌تیر سالونی

saloop *noun,* also salop
(ڕووەک‌ناسی) گیاسارمە ✡ ثعلب

salopettes /ˌsaləˈpɛts/ *noun*
شەلواری سەرشان‌بەستی تایبەتی سکی‌سواری ✡ سالوپتس

salp /salp/ *noun*
ماسی‌یە؟ [زۆر جۆرن و لە پۆلی Thaliacea] (بنەڕەت: بەپێی *salpē* یۆنانی بە واتای "ماسی") ✡ سالپ

salpiglossis /ˌsalpɪˈglɒsɪs/ *noun*
زمانەکەڕەنا (یۆنانی: *salpinx* "کەڕەنا" + *glōssa* "زمان"): جۆرێ گیای ئەمریکای باشووری، لە تیرەی nightshade، گوڵەکانی

ڕەحەتی‌ئاسان [توخم *Salpiglossis*] ۞ نوعی گیاه

salpingectomy /ˌsalpɪŋˈdʒɛktəmi/ *noun, pl.* salpingectomies
لابردنی لوولەی منداڵدان، تۆوەڕێبڕی ۞ سالپینگکتومی

salpingitis /ˌsalpɪŋˈdʒʌɪtɪs/ *noun*
هەوکردنی لوولەی منداڵدان یان تۆوەڕێ ۞ التهاب لوله‌ی رحم

salpingo- /ˈsalpɪŋgəʊ/, also salping- before a vowel *prefix*
پێشگر: لووله یان بۆری منداڵدان، تۆوەڕێ (لە *salpinx, salping* یۆنانی‌یەوە "trumpet") ۞ پیشوند: لوله‌ی رحم

salpingostomy /ˌsalpɪŋˈgɒstɒmi/ *noun*
بەستن یان کردنەوەی لوولەی منداڵدان ۞ سالپینگستومی

salsa /ˈsælsə, US ˈsɑːlsə/ *noun*
1 سەلسا، سالسا (جۆرێ موسیقای هەڵپەڕکێی ئەمریکای لاتین) 2 جۆرێ سۆس (لە پیواز، باینجان و بیبارەسوورە کە بەسەر چێشتی سپانیایی و مەکسیکی‌یەوە دەکرێ) ۞ سالسا

salsa verde /ˌsalsə ˈvɜːdeɪ, US ˈvɜːdi/ *noun*
1 سۆسەسەوزە، سۆسەشینە: جۆرێ سۆسی ئیتالیایی 2 جۆرێ سۆسی مەکسیکی ۞ سالسا وردی

salsify /ˈsælsəfi/ *noun*, also oyster plant or vegetable oyster
1 (ڕووەکناسی) شنگ، ئەسپینگ، گیایێکی دووساڵەی ناوێتەی composite biennial [*Tragopogon porrifolius*] 2 ڕەگ یان بنجی شنگ ۞ 1 شنگ 2 رگ شنگ

SALT /sɔːlt, US sɒlt/ *abbreviation*
Strategic Arms Limitation Talks, also Salt
سۆلت، سالت(دانوستان(ەکان)ی بەرتەسکاندنی چەکوچۆڵی ستراتژیک (نێوان ئەمریکا و یەکێتی سۆڤیەتی جاران) ۞ سالت

salt /sɔːlt, US sɒlt/ *noun, adjective*
n 1 خوێ، خێ 2 (زۆرتر old salt، نافەرمی) مەلەوانی بەئەزموون یان لێهاتوو 3 (کیمیا) خوێ *adj* سوێر، شۆر، سوێر، پڕخوێ، بەخوێ، خوێ‌پێوەکراو، بەخوێوەکراو (*adj* salted: سوێر، سوێر، بەخوێ، پڕخوێ، خوێ‌پێوەکراو؛ *adj* saltish: کەمێ سوێر، دەمێ سوێری هەیە؛ *adj* saltless، *adj* salt-like) ۞ *n* 1 نمک 2 ملاح باتجربه 3 (شیمی) نمک *adj* شور، نمک‌سود

salt-and-pepper *adjective*
(ڕەنگ)بۆر، ماش‌وبرنجی ۞ خاکستری، جوگندمی

saltant *adjective*
1 هەڵبەزودابەزکەر 2 سەماکار، سەماچی، ڕەخش‌کێش ۞ 1 جست و خیزکننده 1 رقاص

saltarello /ˌsaltəˈrɛləʊ/ *noun, pl.* saltarellos or saltarelli /-li/
1 سەما و هەڵپەڕکێی ئیتالیایی یان سپانیایی 2 موسیقای سالتاریلۆ (بنەڕەت: لە *salterello* ئیتالیایی، لە *saltarelo* سپانیایی، لەسەر بنچینەی *saltare* لاتین "ڕەخسین، سەماکردن to dance") ۞ سالتارلو

saltation /sælˈteɪʃn/ *noun*
1 سەما، ڕەخس، هەڵپەڕکێ 2 هەڵبەزکێ، هەڵبەزودابەز، هەڵپەڕودابەڕ، هەڵقونداقوون 3 گۆڕانی ناکاو، قەڵەمبازی گەورە و ناکاو ۞ 1 رقص 2 جست و خیز 3 تغییر ناگهانی

saltatorial /ˌsæltəˈtɔːrɪəl/ *adjective*, also saltatory
1 بازدەر، هەڵبەزودابەزانە، هەڵپەڕودابەڕانە، هەڵبەزودابەزکەر 2 سەمایی، هەڵپەڕکێیی ۞ 1 وابسته به جست و خیز 2 وابسته به رقص

salt bridge *noun*
(کیمیا) پردەخوێ ۞ پل نمک

saltbush *noun*
دەوەنەسوێرە، دەوەنەسۆڵە، لە تیرەی گیاکانی پێ‌قازە [*Atriplex vesicaria*] (ئەوسترالیا) و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] ۞ سالت‌بوش

salt cellar /ˈsɔːlt selə(r)/ *noun*
خوێدان ۞ نمک‌پاش

salt dome *noun*
(زەوی‌ناسی) گومەزی خوێ ۞ گنبد نمکی

salted water *noun*
خوێاو، خوێاوک، لمک ۞ آب‌نمک

salter *noun*
خوێ‌فرۆش، خوێ‌ساز، خوێ‌دروس‌کەر ۞ نمک‌فروش، نمک‌ساز

saltern /ˈsɔːltən, US ˈsɒ-/ *noun*
کارگەی خوێ‌دروس‌کردن، خوێ‌سازگە ۞ کارخانه‌ی نمک‌سازی

salt fish *noun*
ماسی (ب.ت. cod) خوێ‌دراو، لەخوێ‌هەڵگیراو ۞ ماهی نمک‌سود

saltigrade /ˈsæltəgreɪd/ *adjective*
بازدەر، قونەکەر، پەڕۆک، هەڵبەزودابەزکەر ۞ جست و خیزکننده

saltine /sɔːlˈtiːn, US sɒ-/ *noun*, also saltine cracker
غوورابی یان توشەی خوێاوی، توشەی خوێ‌بەسەر ۞ سالتین

saltire /ˈsaltʌɪə, ˈsɔː-/ *noun*, also saltire cross
1 خاچێ بە شێوەی X، ب.ت. لەسەر coat of arms یان ئاڵایێ 2 (the Saltire) ئاڵای سکاتلەند، خاچێکی سپی لەسەر تەخت یان

پاشخانێکی شین background (**saltirewise**
◌ ساڵتایر (*adv*

salt lake *noun*
گوماوی خوێ ◌ دریاچەی نمک

saltland *noun*
شۆرەکات، شۆراخ، سیلەک، بووشۆرە ◌ شوربوم

saltlick *noun*
(ئـاژەڵ و پاتـاڵ) بـەردەخوێ، خـوێ‌ڕێـز، خوێ‌ڕێژگە، خوێی لستنەوە ◌ نمـک لیسیدنی، لیس‌گاه نمک

salt marsh *noun*
زەلکاوی خوێ، زەلەخوێ، شۆرەلان ◌ باتلاق نمکی

salt-mine /'sɔ:lt main/ *noun*
کانەخوێ، خوێیەلان، خوێلان، شۆرەلان، شۆران ◌ معدن نمک

salt-pan *noun*
گۆلاوی خوێ، گۆلەخوێ ◌ حوض‌چەی نمک

saltpetre *noun*, also saltpeter
نایترایت یان نیراتی پۆتاسیۆم یان سۆدیۆم، ◌ شوره sodium nitrate ,potassium nitrate

saltshaker = salt cellar

saltus /'saltəs/ *noun*
1 جیابوونەوە، دابڕان، هەڵبڕان، پچڕان، پسان 2 تێپەڕین یان گوێزانەوەی کتوپڕ ◌ 1 فصل، گسیختگی 2 گذار یا انتقال ناگهانی

saltwater /'sɔ:lt wɔ:tə(r)/ *noun, adjective*
adj ئاوی سوێر، سوێراو، ئاوی دەریا، زەریاو *n* سەربە ئاوی دەریا ◌ *n* آب شور، آب دریـا *adj* وابسته به آب دریا

saltworks /'sɔ:ltwɜ:ks/ *noun, pl.*
کارگەی خوێ‌دروست‌کردن، خوێ‌سازی ◌ کارخانەی نمک‌سازی

saltwort /'sɔ:ltwɜ:t/ *noun*
گیاخوێ؟، زروێ، بەلۆچە: گیایی لە تیرەی goosefoot، ئـەلکالی زۆر تیایـە [تـوخم *Salsola*] ◌ علف‌شوره

salty /'sɔ:lti, US 'sɒlti/ *adjective* (saltier, saltiest)
1 سوێر، سوێل، شۆر، خوێدار، بەخوێ، پڕخوێ: earthy ;piquant ،2 قـوت، تیـژ ،*salty food* *She has a salty* ◊ *salty language* :crude *sense of humour*) saltily /'sɔ:ltɪli, US :'sɒltɪli/ *adv* saltiness /'sɔ:ltinəs, US :'sɒltinəs/ *n*: سوێری، پڕخوێ‌بوون، سوێلی، شۆری: *She could taste the saltiness of her tears*) ◌ 1 شور 2 بانمک، باحال

salubrious /sə'lu:briəs/ *adjective*
خاوێن، پاک، سلامەت، سازگار، ساز، خۆش: *salubrious habits*) salubriously /sə'lu:briəsli/ *adv*: خاوێنانـە، سـلامەتانە، سازگارانە؛ salubriousness /sə'lu:briəsnəs/ or salubrity *n*: خـاوێنی، پـاکی، سـلامەتی، سـازگاری، سازی، خۆشی) ◌ پاکیزه، بهداشتی

saluki /sə'lu:ki/ *noun, pl.* salukis
سەلوکی (جۆرێ ڕەگەزی تاجی یان سەگ) ◌ سلوکی

salutary /'sæljətri, US -teri/ *adjective*
بەقازانج، بەکارهاتوو، بەکەڵک‌هاتوو، بەسوود ◌ مفید، سودمند

salutation /ˌsælju'teɪʃn/ *noun*
سلاو (گەیاندن)، ڕێز، درود، حورمەت ◌ درود، سلام، احترام

salutational /sælju'teɪʃnəl/ *adjective*
سلاوی، سەربە سلاو ◌ وابسته به سلام

salutatorian /səˌlju:tə'tɔ:riən/ *noun*
خوێنـدکاری خوێنـەری وتـاری کردنـەوەی ڕێوڕەسمی دەرچوون ◌ سالوتاتورین

salutatory /sə'lju:tət(ə)ri/ *adjective, noun* (*pl.* salutatory)
adj سـلاویانە، لەگـەڵ سـلاو، پێشـوازی‌یانـە، پێشوازی‌کەرانە *n* وتاری بەخێرهاتن یا پێشوازی ◌ *adj* درودآمیز، استقبال‌آمیز *n* سخن‌رانی استقبالی

salute /sə'lu:t/ *noun*
1 چەست، تەمەنا، سلاوی سەربازی، ئەدا یان نیشانەی ڕێزلێنان 2 (تەقەی) تۆپی سلاو ◌ 1 سلام نظامی، ادای احترام 2 توپ سلام

salvable /'sælvəbl/ *adjective*
لەڕزگاری‌هاتوو، لەدەربازکردن‌هاتوو، ڕزگار دەکرێ ◌ قابل نجات

Salvadorian /ˌsalvə'dɔ:riən/ *noun, adjective*
n خەڵکی ئال سالڤادۆر، سالڤادۆری *adj* سەربە ئال سالڤادۆر ◌ *n* اهل سالوادور *adj* وابسته بـه آل سالوادور

salvage /'sælvɪdʒ/ *noun*
1 ڕزگاری، دەربازبوون، نەجات، خەلاسی 2 پاراستن، ئاگالێ‌بوون 3 (ئاورگرتن، سێلاو و هتد) کەلوپەلی لەدەس‌خستنەوەهاتوو، شتومەکی دەس‌خراو 4 کەلوپەلی دەربازکراو، دەربازە (salvager *n*: ڕزگاری‌دەر، ڕزگارکەر) ◌ 1 نجات 2 حفاظت 3 کالای بازیافتنی 4 کالای نجات‌یافته

salvation /sæl'veɪʃn/ *noun*
1 (دینی) ڕزگاری 2 دەربازبوون، خەلاسی، ئازادی 3 مایەی دەربازبوون ◌ 1 رستگاری 2 نجات 3 مایەی نجات

salvationist *noun, adjective*
n (Salvationist) ئەندامی سپای ڕزگاری، سپایی ڕزگاری *adj* 1 سەربە ڕزگاری 2 (Salvationist) سەربە سپای ڕزگاری *n*) salvationism: ڕزگاری‌باوەڕی) ◌

سالواسیونیست

Salvation Army *noun*
(کریستانیەت) سپای رزگاری، ئەرتەشی رزگاری ۞ سپاه رستگاری

salve /sælv, US also sæv/ *noun*
1 مەرهەم، هەتوان، مەلهەم 2 مایەی هێوربوونەوە یان دامرکان (ئەلمانی بنەڕەت) ۞ 1 مرهم 2 مایەی تسکین

salver /'sælvə(r)/ *noun*
کەشەف، مجوعمە، سینی ۞ سینی

salvia *noun*
گولەمریەمە، سێفەلووکە؟، گیاپیرێژنە [توخم *Salvia*] ۞ مریم‌گلی

salvo /'sælvəʊ, US -voʊ/ *noun, pl.* salvos or salvoes
1 گوللەباران، تیرەباران، ڕێژنە، ڕەهێڵە، خستن 2 هێرش، تێ‌ڕژان، گوڕبوون 3 تەقینەوەی کت‌وپڕ 4 ڕێگای دەرچوون، (ڕێی) دەرەتان ۞ 1 رگبار 2 هجوم 3 انفجار ناگهانی 4 راه گریز

sal volatile /ˌsæl və'lætəli/ *noun*
خوێی زووهەڵمیو یان هەڵموک، smelling salts ۞ نمک فرار

salvor /'salvə, US 'salvɔː/ *noun*
رزگارکەری کەشتی لە مەترسی ۞ سالور

salwar /sʌl'wɑː/ *noun*, also shalwar
شەلوار، شەرواڵ (بنەڕەت: لە *šalwār* وەرگیراوە) ۞ شالوار

Sam *abbreviation* Samuel (in biblical references)

SAM *abbreviation* surface-to-air missile
سام (= مووشەکی عەرز یان زەوی بۆ ئاسمان) ۞ سام

S & M *abbreviation* sadomasochism

samadhi /sʌ'mɑːdi/ *noun, pl.* samadhis
(هیندوییزم و بوداییزم) تێ‌ڕامان، قووڵبوونەوە، تەواوهۆش‌پێدان (لە *samādhi* سانسکریت "contemplation") ۞ تأمل

Samaritan /sə'mærɪtən/ *noun*
1 کەس یان مرۆی چاکەکار، بنیادەمی خێرخواز: Luke 10:30-37 2 ساماریایی، سامرەیی 3 زاراوەی ئارامی، جاران لە Samaria قسەی پێ‌دەکرا ۞ 1 آدم خیر 2 سامری 3 یکی از لهجه‌های آرامی

Samaritans *noun, pl.*
ڕێکخراوەی خێرخوازان، کۆمەڵەی چاکەکاران ۞ انجمن نیکوکاران

samarium /sə'meəriəm, US -'mer-/ *noun*
(کیمیا) ساماریۆم (بە ژ.گ. 62، ن. Sm؛ بنەڕەت: لە ناوی *Samarsky*، ڕایەدارێکی رووسی سەدەی نۆزدەهەم) ۞ ساماریم

Sama Veda /'sɑːmə/ *noun*
یەکێ لە چوار ڤیدا، کۆمەڵەی سرود و گۆرانی ئایینی (بنەڕەت: لە *sāmaveda* سانسکریت، لە *sāman* "chant") ۞ ساما ودا

samba /'sæmbə/ *noun*
سامبا: 1 جۆرێ سەما یان هەڵپەڕکێ کە لە برێزیلەوە سەرچاوەی گرتووە 2 پارچە موسیقایێ بۆ ئەو سەمایە ۞ سامبا

sambal /'sambal/ *noun*
(لە چێشت‌لێنانی ڕۆژهەڵاتی‌دا) جۆرێ بەهارات کە لە سەوزی، میوە و ئالەت‌وزەردەچێوە دروست دەبێ ۞ سامبال

sambar /'sambə/ *noun*, also sambur
جۆرێ گاکێوی بێشەلانی قاوەیی تۆخی باشووری ئاسیا بە شاخی لق‌لقەوە [*Cervus unicolor*] (لە *śambara* سانسکریتەوە) ۞ سامبار

Sambo *noun, pl.* Sambos or Samboes
1 قولەڕەشە (وەکوو جنێو بە خەڵکی ڕەش‌پێست) 2 (sambo، مێژوویی) کەسێکی دووڕەگە یان لە نژادێکی تێکەڵ ۞ زنگی

Sam Browne *noun*, also Sam Brawne belt
جۆری کەمەربەندی چەرمی سەرشان(ی ڕاست) کە لە لایەن هێزە چەکدارەکان یان پۆلیس لێدەدرێ (لە ناوی فەرماندەری میلیتاری بریتانی (Sir *Sam*uel J. *Brown(e)*) ۞ نوعی کمربند

sambuca /sam'bʊkə/ *noun*
جۆرێ لیکۆری ئیتالیایی بە تامی تۆوی ڕەزیانەوە ۞ سامبوکا

Samburu /sam'bʊruː/ *noun, pl.* same
1 سامبورو، ئەندامی گەلێکی زۆرتر لادێیی باکووری کینیا 2 زمانی Niloticی ئەو گەلە ۞ سامبورو

same /seɪm/ *adjective, pronoun, adverb*
هەرئەو، هەمان، چونیەک، عەینی یەک، وەکوویەک، وەکیەک، یەک شت، هەر ئەو شتە، هەر ئەو کارە، هەر ئەو کەسە، یەکجۆر، یەک‌شێوە، یەکسان، هەروەک، بە ڕادەیێ، بە ئەندازەیێ ۞ همان، همین، یکسان، همان چیز، همان شخص، همان کار، همان‌طور، به یک میزان

samekh *noun*, Hebrew *sāmekh*
سامێک: پازدەیەمین پیتی ئاوبێی عیبری ("s") ۞ سامک

sameness /'seɪmnəs/ *noun*
1 هەرئەوەیی، وەکیەکی، هەمانی، عەینی یەک‌بوون، شێوەی یەک‌دان، هاوشێوەیی، چونیەکی، وەکهەڤی، لێک‌چوویی، هاوجۆری 2 یەک‌جۆری، یەک‌شێوەیی، یەکسانی، ناجۆراوجۆری، ناجۆربەجۆری ۞ 1 تشابه، همانندی 2 یکنواختی

samey /'seɪmi/ *adjective* (samier, samiest)
(نافەرمی) ماندووکەر، هەرئەوەیی، وەڕەس‌کەر،

ناخۆش، یەکجۆر، نەگۆڕ، بێجیاوازی ۞ یکنواخت، کسل‌کننده

sameyness *noun*

ماندووکەری، وەڕەسکەری، ناخۆشی، یەکجۆری، نەگۆڕی، بێجیاوازیتی ۞ یکنواختی، کسل‌کنندگی

Samhain /saʊn, 'saʊɪn, 'sawɪn, Irish 'səʊnʲ/ *noun*

جەژنی سەری ساڵ (لە لایەن سێلتە کۆنەکانەوە، لە سەرەتای زستاندا و ساڵی تازەیان) ۞ ساوین

Sami /'sɑ:mi, US sɑ:m/ *noun*, also Saami, *pl.* same or Samis or Saamis

1 سامی: لاپ Lapp ـەکانی سکاندیناڤیای باکووری یان ئەندامی گەلێکی سکاندیناڤیای باکووری، فینلاند و کۆمەڵە دوڕگەی Kola لە رووسیای باکووری، کە بە شێوەیێکی نەریتی خەریکی راوەماسی، مێگەلەوانی رەوەندی و راوچی گواندارانی دەریایین caribou 2 سامی: هەریەک یان گشت ئەو زمانە لێکنزیک و پێوەندیدارەکانی Finno-Ugric ی ئەو گەلە ۞ سامی

Samian /'seɪmɪən/ *noun*, *adjective*

n سامۆسی، رەسەن یان دانیشتووی Samos، دوڕگەیێکی یۆنانی لە ئێژە (477 کیلۆمیتری چوارگۆشە) *adj* سەربە سامۆس ۞ ساموسی، سامین

samisen /'samɪsɛn/ *noun*, also shamisen

سێژێ (= ئامێرێکی موسیقایی ژاپۆنی بە3 ژێوە) ۞ سمیسن

samite /'samʌɪt, US 'seɪ-/ *noun*

شەش‌تاڵە، پارچەی زەڕی (هاوریشمی) ۞ پارچەی زری

Sammarinese *noun*, *pl.* Sammarinesi

رەسەن یان دانیشتووی San Marino، سان مارینۆیی ۞ سان‌مارینویی

Samnite /'samnʌɪt/ *noun*

ئەندامی گەلێکی کۆنی ئۆسکانی‌زمانی باشووری ئیتالیا ۞ سامنایت

Samoan *adjective*, *noun*

adj سەربە ساموا یان سامۆئا، خەڵکەکەی یان زمانەکەی *n* 1 خەڵکی ساموا 2 زمانی پۆلینیزیایی ساموایی ۞ ساموایی

samosa /sə'məʊsə, US -'moʊ-/ *noun*

سێموسا، ساموسا (جۆرێ چێشتی ئاسیای باشووری یان هیندوستان، پڕ هەزبێلە و تیژ؛ بنەڕەت: لە *sambūsa* فارسی‌یەوە) ۞ سموسا، سنبوسه

samovar /'sæməvɑ:(r)/ *noun*

(رووسی: خۆکوڵ = self-boiler) سەماوەر، سەمۆڤار ۞ سماور

Samoyed /'samәjɛd, US ˌsamɔɪjɛd/ *noun*, also Samoyede

1 سامۆییدی: ئەندامی کۆمەڵێ لە گەلانی زۆربەڕەوەندی باکووری سیبێریا 2 هەریەک لە چەند زمانی سامۆییدی ئەو گەلانە 3 سەگێکی سپی رەگەز ئارکتیک یا باکووران ۞ سامویدی

Samoyedic *noun*, *adjective*

سامۆییدی: *n* کۆمەڵێ لە زمانە ئۆراڵی‌یەکانی سیبێریای باکووری *adj* سەربە سامۆییدەکان یان زمانەکەیان ۞ سامویدی

sampan /'sæmpæn/ *noun*

سەمپەن، سامپان، سێ‌تەختە (= جۆرێ بەلەمی چکۆلەی چینی و ئاسیای باشووری، چینی؛ لە *san* "سێ" + *ban* "تەختە") ۞ سامپان

samphire /'samfʌɪə/ *noun*

جۆرێ گیای گەڵاگۆشتن، لە دەم دەریادا شین دەبێ، خێزانی carrot [*Crithmum maritimum* و جۆرەکانی تر] ۞ کاکله

sample /'sɑ:mpl, US 'sæmpl/ *noun*, *adjective*

نموونە، میناک، وێنە، specimen: *sample questions* ۞ نمونه، مسطوره

sampler /'sɑ:mplə(r), US 'sæm-/ *noun*

1 (کەلوپەل) نموونە، وێنە 2 دەزگای نموونەهەڵگرتنەوە، نموونەهەڵگر ۞ 1 (کالا) نمونه 2 نمونه‌بردار

samplery *noun*

نموونەهەڵگرتنەوە، نموونەهەڵگری ۞ نمونه‌برداری

sampling /'sɑ:mplɪŋ, US 'sæm-/ *noun*

نموونەهەڵگرتنەوە، نموونەهەڵگری: *statistical sampling* ۞ نمونه‌برداری

samskara /sʌm'skɑ:rə/ *noun*

(هیندوئیزم) ئامادەکاری، پێگەیاندن ۞ مهیاسازی، سامکارا

Samson *noun*, Late Latin, from Greek *Sampsōn*, from Hebrew *Shimshōn*

سامسۆن، سامپسۆن، شیمشۆن (عیبری): پاڵەوانێکی عیبری کە یەکجار بەهێز بووە (لە Judges دا) ۞ سامسون

Samsonian *adjective*

یەکجار بەهێز، بەقەوەت، سەربە هێزی پاڵەوانانە ۞ نیرومند، مقتدر

Samuel *noun*, late Latin, from Greek *Samouel*, from Hebrew *Shĕmū'ēl*

1 ساموئێل، شێموعێل، سەموئیل: دادگەر و پێغەمبەری عیبری 2 هەریەک لە دوو کتێبی سەموئیلی پێغەمبەر، سەربە پەیمانی کۆن ۞ 1 سامونل، سموئیل 2 کتاب سموئیل نبی

samurai /'sæmuraɪ/ *noun*, *pl.* same

(مێژوویی) سامۆرای، سامورایی (بنەڕەت: لە ژاپۆنی‌یەوە) ۞ سامورایی

San /sɑːn/ *noun, pl.* same
1 ئەندامی بووشمەنانی ئەفریکای باشووری 2 کۆمەڵێ لە زمانانی کۆیکۆی کە ئەو گەلانە قسەی پێدەکەن ۞ سان

san = informal a sanatirium

sanative /ˈsanətɪv/ *adjective*, also sanatory /ˈsanətəʊrɪ/
(کۆن) سارێژکەر، سارێژبەخش، چاک‌کەرەوە، healing ۞ شفابخش

sanatorium /ˌsænəˈtɔːriəm/ *noun, pl.* sanatoriums or sanatoria /-rɪə/
نەخۆشخانە، سارێژگە، سیلگرتووخانە، نەخۆشخانەی سیلگرتووان ۞ آسایشگاه، آسایشگاه مسلولین

Sancerre /sɒ̃ˈsɛː, French sɑ̃sɛʀ/ *noun*
جۆری مەی تاڵی سپی (دەوروبەری Sancerre ی فەرەنسە) ۞ سانسر

sanctification /ˌsæŋktɪfɪˈkeɪʃn/ *noun*
1 بەپیرۆزدانان، پیرۆزاندن، رەوایی‌پێدان، باوەڕپێدان، چەسپاندن، پەسندکردن، سەلماندن 2 خاوێن‌کردنەوە، پاک‌کردنەوە، سڕینەوە لە گوناهـ و تاوان ۞ 1 تقدیس، مقدس‌شماری، تصدیق 2 تطهیر

sanctified *adjective*
پیرۆز، پاک ۞ مقدس

sanctimonious /ˌsæŋktɪˈməʊniəs, US -ˈmoʊ-/ *adjective*
1 (سووکانە) بەرماڵ‌بەشان، وشکەسۆفی، دووڕوو، خۆپێ‌لەسەرتر، خۆپێ‌باش‌تر، خۆبەراست‌زان، خۆپێ‌پاک: *a sanctimonious voice* 2 دووڕووانە ۞ 1 زهدفروش، مقدس‌نما، جانمازآب‌کش 2 زهدفروشانه

sanctimoniously /ˌsæŋktɪˈməʊniəsli, US -ˈmoʊ-/ *adverb*
خۆپێ‌باش‌ترانە، بەرماڵ‌بەشانانە، دووڕووانە ۞ زهدفروشانه

sanctimoniousness /ˌsæŋktɪˈməʊniəsnəs, US -ˈmoʊ-/ *noun*
بەرماڵ‌بەشانی، دووڕوویی، خۆپێ‌لەسەرتربوون، خۆپێ‌باش‌تربوون، خۆبەراست‌زانی، خۆپێ‌پاکی ۞ زهدفروشی

sanctimony /ˈsaŋ(k)tɪməni/ *noun, pl.* sanctimonies
بەرماڵ‌بەشانی، دووڕوویی، خۆپێ‌لەسەرتربوون، خۆپێ‌باش‌تربوون، خۆبەراست‌زانی، خۆپێ‌پاکی ۞ زهدفروشی

sanction /ˈsæŋkʃn/ *noun*
1 رێگەدان، دەستوور 2 پەسندکردن، مۆرکردن 3 پشتیوانی(لێ‌کردن)، پشتگیری (لێ‌کردن)، داکۆکی 4 دەستووری جێبەجێ‌کردن 5 سزا، تۆڵە 6 (sanctions) (سیاسی) سزالەسەردانان، بەربەندی، سزاخستنەسەر، گەمارۆ، نابلۆقە (بنەڕەت: لە sancire لاتین، لە sanctio(n-) "پەسندکردن") ۞ 1 اجازه 2 تأیید 3 حمایت 4 ضمانت اجرایی 5 مجازات 6 (در جمع) تحریم

sanctioning *noun*
پەسندکردن، مۆرکردن، پەژراندن، بەڕاست‌دانان، پشت‌ڕاست‌کردنەوە ۞ تصویب، تأیید

sanctions-busting *noun*
گەمارۆشکێنی، گەمارۆبەزێنی، رەچاونەکردنی سزا ۞ عدم رعایت تحریم

sanctiude *noun*
پیرۆزێتی، پاکی، پیرۆزبوون ۞ قداست

sanctity /ˈsæŋktəti/ *noun, pl.* sanctities
1 پیرۆزێتی، پاکی، پیرۆزبوون، حورمەت، رێز: *the sanctity of marriage* 2 شتی پیرۆز ۞ 1 قداست، حرمت 2 شيء مقدس

sanctuary /ˈsæŋktʃuəri, US -ueri/ *noun, pl.* sanctuaries
1 شوێنی پیرۆز، چاک، (جێ)نزرگە، پیرۆزگا 2 شوێنی پەناهێنان، جێگای پەناخوازی: 3 (مافی خستنەڕووی) پەناخوازی، پەناهێنان: *to take sanctusry in a place* 4 دالدە، حەشارگە، پەنا، پەناگە، جێ‌پەنا 5 (گیانەوەران) ناوچەی پارێزراو (لە راو و هتد): *a bird/wildlife sanctuary* ۞ 1 مکان مقدس 2 محل تحصن 3 تحصن 4 پناهگاه 5 منطقه‌ی حفاظت‌شده

sanctum /ˈsæŋktəm/ *noun*
1 شوێنی پیرۆز، جێی پیرۆز 2 دیو یان نووسینگەی تایبەتی، شوێنی تایبەتی ۞ 1 مکان مقدس 2 اتاق یا دفتر مخصوص

sanctum sanctorum /saŋ(k)ˈtɔːrəm/ *noun, pl.* sancta sanctorum or sanctum sanctorums
پیرۆزی پیرۆزان، سەرپیرۆز (the holy of holies) ۞ قدس‌الاقداس

Sanctus /ˈsaŋ(k)təs/ *noun*
سروودێ بە سەرەتای *Sanctus* ،*sanctus* (پیرۆز) *sanctus* ۞ آغاز سرود

sand /sænd/ *noun*
1 لیم، لم، رەمل، ریک، سیلک، لمەلان، سیلاخ، جارەلم، لیمەلان 2 کەناری لمی 3 (sands) لمەلان، سیلاخ، جارەلم، کەفیشتن، تەپەلم (ئەلمانی بنەڕەت) ۞ 1 ماسه، شن، شن‌زار 2 ساحل شنی 3 (در جمع) شن‌زار، تپه‌ی شنی

sandal /ˈsændl/ *noun*
سەرپێی، سەرپایی، سەندەڵ ۞ صندل

sandalled /ˈsændld/ *adjective*, US sandaled
سەرپایی‌لەپێ(کردوو)، سەندەڵ‌لەپێ‌کردوو ۞ صندل‌پوش

sandalwood /ˈsændlwʊd/ *noun*
داری سەندەڵ، درەختی سەندەڵ ۞ چوب

صندل، درخت صندل

sandarac /'sandərak/ *noun*
جەوی روونی تالی [*Tetraclinis* alerce *articulata*] ✪ سندروس

sandbag /'sændbæg/ *noun*
توورەکەلم، تەلیسەلم، کیسەلم ✪ کیسەی شن

sandbank /'sændbæŋk/ *noun*
تەپەلم، کوگالم (لە دەریا، چۆم، و هتد) ✪ کرانماسە

sandbar /'sændbɑ:(r)/ *noun*
بەرزایی لم، دیواری لمی یان لمینی کەناری، لووتکەلم ✪ دماغەی شنی

sand bath *noun*
لمەگەرماو، گەرماوی بە لم، خۆلەلمگرتن ✪ حمام شن

sandblast /'sændblɑ:st, US -blæst/ *noun*
لمپرژین، لمپژین، دەزگای لمپاپرژاندن ✪ ماسەپاش، شنپاش

sandblasting *noun*
لمپرژینی، لمپژینی، لمڵێدان، سواخەلم، لمپاپرژاندن ✪ ماسەپاشی

sand bluestem *noun*
قەدشینەی لم: جۆرێ گیای رەگازۆکردووی rhizomatous بالابەرزی ئەمریکای باکووری، و بۆ تفاق و بۆ راگیرکردن و لێکگیرکردنی خاک بەکاردێتریێ [*Andropogon hallii syn. A. gerardii var. paucipilus*] ✪ نوعی گیاه

sandbox /'sændbɒks, US -bɑ:ks/ = sandpit

sandboy *noun*, (as) happy as a sabdboy
بێخەم، بێخەیاڵ، شاگەشکە، خۆشحاڵ ✪ بیخیال، مسرور

sandcastle /'sændkɑ:sl, US -kæsl/ *noun*
1 کۆشکی لمی (منالان لە کەناردا دروستی دەکەن) 2 شتی لەرزۆک و بێبنچینە، شتی رووخەک یان ریزەلۆک یان قرچۆک ✪ 1 کاخ ماسەای 2 چیز متزلزل و بیپایە

sand crack *noun*
قەڵەشی دیوارەی سمی ئەسپ ✪ سند کرک

sand dab *noun*
پانەماسی کەناراوی لمی [*Scophthalmus aquosus* (ئەتلانتیکی رۆژاوا) و جۆرەکانی تر] ✪ نوعی ماهی

sand dollar *noun*
ژیشکی دەریایی لمەلان یا لمی، لەسەر detritus دەخوا [دەستە :Clypeasteroida زۆر جۆرن] ✪ نوعی توتیاءالبحر

sand dune = dune

sand eel *noun*
مارماسی لمەلان یا لمی، لە تەنکاوەکاندا دەژی و زۆرتر لە لما رەهۆڵە لێدەدا [*Ammodytes tobianus* و جۆرەکانی تر] ✪ مارماهی ماسەای

sander /'sændə(r)/ *noun*, also sanding machine
لمپرژین، لمڵێدەر، دەزگای لووسکردن یان ساوین، لووسەک ✪ شنپاش، سنبادەزن

sanderling *noun*
جۆرێ شێلاقەی کۆچەی چکۆلە [*Calidris alba*] ✪ نوعی آبچلیک

sanders /'sɑ:ndəz, US 'san-/ *noun*, also sanderswood
تەختەی سووری داری سەندەل، رەنگی سوور لەو دەگیرێ ✪ سندرز

sandflea = 1 chigger 1 2 sandhopper

sandfly /'sændflaɪ/ *noun*, *pl.* sandflies
1 میشوولەخاکی، ئاخورک، خاکی [*Phlebotomus* و تۆخمەکانی تر] 2 = backfly 2 ✪ پشەخاکی

sand-glass /'sændglɑ:s/ *noun*
کاتژمێری لمی، لمەسەعات، سەعاتی لیمی یان لمی ✪ ساعت شنی

Sandgroper *noun*
ئەوسترالیایی نارەسەنی رۆژاوایی ✪ استرالیایی غیربومی غربی

sandgrouse /'sændgraʊs/ *noun*
(باڵندەناسی) کەتی، کورکورەی لمەلان [تۆخمەکانی *Syrrhaptes* و *Pterocles* و چەندین جۆرن] ✪ باقرقرەی شنزار

sandhi /'sʌndi/ *noun*
(ریزمان) رەوت یان پرۆسەیێ کە بەپێی ئەو وشە یان دەنگێکی مۆرفیم لە ئەنجامی هەڵومەرجییەوە لە ئاخافتندا دەگۆردرێ (وەک گۆرانی *a* بۆ *an* بەرلە بزوێنێ؛ بنەرەت: لە *saṃdhi* هێندییەوە "پێکەوەدانان") ✪ سندی

sand-hill /'sændhɪl/ *noun*
تەپەلم، گردەلم ✪ تپەی شنی

sand-hill crane *noun*
شینەقورینگی ئەمریکای باکووری [*Grus canadensis*] ✪ نوعی درنا

sandhog *noun*
کەس یان کرێکاری کە لە هەوای خەفە یا گنخاودا کار بکا (وەک لە caisson دا بۆ رەهەند یان تونێلی ژێرئاو یان ژێرعەرزدا) ✪ سندهوگ

sandhopper *noun*
لمفر، لیمەفرە [*Orchestia* و تۆخمەکانی تر] ✪ سندهوگ

Sandinista /,sandɪ'ni:stə/ *noun*
ئەندامی رێکخراوەی سیاسی باڵی چەپی نیکاراگوا لە 1970 تا 1990 (لە ناوی رێبەرەکەی Augusto César *Sandino*) ✪ سندینیستا

sandiver /'sandɪvə/ *noun*
کەفی سەر شووشەی تواوە ✪ خلط شیشە

sandlot /'sændlɒt, US -lɑ:t/ *noun*

یاریگەی لم، جێ‌کایەی لمەلانی ۞ زمین بازی شنی

sandman /'sændmən/ *noun*
پەری خەو، پیاوی لمین، پیاوەلمینە، لمەپیاو ۞ مردشنی

sand martin *noun*
تەیر یا پەرەسلێرکەی لمەلان یا لمی [*Riparia riparia* و جۆرەکانی تر] ۞ پرستوی شنی

sand myrtle *noun*
مۆردی لمەلان، خێزان heath] *Leiophyllum buxifolium*] ۞ سند مورد

sandpaper /'sændpeɪpə(r)/ *noun*
کاغزپەرداخ، کاغزی سماتە، کاغەزی سمارتە ۞ کاغذ سنباده

sandpiper /'sændpaɪpə(r)/ *noun*
(باڵندەناسی) شێلاقە [*Calidris*, *Tringa*، و توخمەکانی تر، خێزان Scolopacidae: گەلێ جۆرن] ۞ آبچلیک

sandpit /'sændpɪt/ *noun*
قوڵکەلم (منالان کایەی تیادەکەن) ۞ گودال شنی

sand shark *noun*
1 کوسە یان شارکی لمەلان (دڕ و هێی گەرمێتانی ئەتلانتیک [*Odontaspis taurus*]) 2 ray، digfish و شارکی چکۆلەی تەنکاوە کەناری‌یەکان ۞ 1 کوسەی شنی 2 سند شارک

sandshoe = plimsoll

sand shore *noun*
کەناری لمی، کەناری لیمی، ڕۆخی لیمی یان لمی، ڕۆخەلم ۞ ساحل شنی

sandstone /'sændstəʊn, US -stoʊn/ *noun*
بەردەلم (وەک سیلیکا و calcium carbonate) ۞ ماسەسنگ

sandstorm /'sændstɔːm, US -stɔːrm/ *noun*
ڕەشەبای لم، لمەبا، بالم، زریانەلم ۞ توفان شن

sand table *noun*
تەختەلم 1 بۆ کایەی منالان 2 بۆ ڕاهێنانی سەربازی ۞ سند تیبل

sand trap *noun*
چاڵێکی دەسکردی لمی لە گۆڕەپانی گۆڵفدا ۞ سند تراپ

sand verbena *noun*
(ڕووەکناسی) مینای لمەلان [توخم *Abronia*] ۞ نوعی گیاه

sandwich /'sænwɪtʃ, US -wɪdʒ/ *noun*
بابۆڵە، کادک، هوج (لە ناوی ئێرلی چوارەم *Sandwich*، پاشمیر nobleman ی ئینگلیسی، کە وتوویەتی نان ئاوا بخوری) ۞ ساندویچ

sandwich board *noun*
تەختەئاگاداری بابۆڵەیی ۞ ساندویچ‌بورد

sandwich course *noun*
ماوە یان قۆناخی ڕاهێنان(فێربوون) و کار، ماوەی خوێندن لەگەڵ کاردا ۞ دورەی آموزش همراه کار

sandwich man *noun*
ئاگاداری‌بەکۆڵ، هەڵگری تەختەئاگاداری بابۆڵەیی ۞ حامل ساندویچ‌بورد

sandwich tern *noun*
جۆری tern ی پۆپنەی ئەورووپا و ئەمریکا [*Thalassius sandvicensis*] (بنەڕەت: لە ناوی *Sandwich*، شاری لە Kent) ۞ نوعی پرستوی دریایی

sandworm *noun*
1 کرمی لمەلان یان لمەزی 2 = clamworm ۞ کرم شن‌زی

sandwort *noun*
گیالم(بانە)؟ [*Arenaria* و توخمەکانی تر] ۞ سندورت

sandy /'sændi/ *adjective* (sandier, sandiest)
1 لیمی، لمی، لمانی، ریکی، پرلم، پێکهاتوو لە لم: *a sandy beach* ◊ *sandy soil* 2 (ڕەنگ) خەنەیی، سووری مەیلەو زەرد (sandiness /'sændinəs/ *n*; sandish *adj*) ۞ 1 شنی، ماسەای 2 (رنگ)حنایی

sand yacht *noun*
بەلەمی لمی یان سەرلم ۞ قایق روی شن

sandy soil *noun*
خۆڵەلمە، خۆڵەمرە ۞ خاک شنی

sane /seɪn/ *adjective* (saner, sanest)
1 ژیر، ئاقل، بەئاوەز، ساغ 2 ژیرانە، ئەقڵانە: *the sane way to solve the problem* 3 مامناوەند، ناتوندڕەو ۞ 1 عاقل، سالم 2 معقول 3 متعادل

sanely /seɪnlɪ/ *adverb*
ژیرانە، ئەقڵانە ۞ معقول، عاقلانه

saneness /seɪnnəs/ *noun*
ساغی، ژیری، ئاقڵی ۞ عاقلی، سالم بودن

sang /sæŋ/ = past of sing

sangar /'saŋgə/ *noun*, also sanga
سەنگەر، مەتەریز ۞ سنگر

sangaree /ˌsaŋgə'riː/ *noun*
(سپانیایی) سەنگەری (جۆری مەی) ۞ سنگری

sang-froid /sɒŋ'frwɑː, US sɑːŋ-/ *noun*, also sangfroid
لەسەرەخۆیی، ئارامی، هێمنی، هێوری، تێک‌نەچوویی، مەندی (بنەڕەت: لە *sang-froid* فەرەنسی "cold blood") ۞ خونسردی، متانت

sangha /'sʌŋgə/ *noun*
سانگا، تیرەی ڕەبەنی monastic بودائیستی (بنەڕەت: لە *saṃgha* سانسکریتەوە Buddhist "community") ۞ سانگا

Sangiovese /ˌsandʒɪə(ʊ)'veɪzi/ *noun*
جۆری تریی‌ڕەشەی مەی، بۆ دروستکردنی Chianti و مەیە سوورەکانی تر بەکاردێتری

(بنەڕەت: لە ئیتالیایی‌یەوە) ۞ نوعی انگور
sangoma /saŋ'gɔːma/ *noun*
(باشووری ئەفریکا) پزشکی جادووگەر (بنەڕەت: لە *isangoma* زۆلۆیی‌یەوە) ۞ سانگوما
sangrail /saŋ'greɪl/, also sangreal = Grail
sangria /'sæŋgriə, US sæŋ'griːə/ *noun*, also sangra
(سپانیایی) سەنگریا، سانگریا (جۆری خواردنەوە کە لە مەی سوور، لیمۆناد و میوە دروست دەبێ) ۞ سانگریا
sanguification /ˌsæŋgwəfe'keɪʃn/ *noun*
خوێن‌دروس‌کردن، خوێن‌سازی ۞ خون‌سازی
sanguinary /'sæŋgwɪnəri, US -neri/ *adjective*
1 خوێناوی، خوێنی(ن)، bloodthirsty، 2 خوێن‌مژ، *sanguinary hatred* :murderous خوێن‌ڕێژ، خوێن‌خۆر، بەخوێن‌تینوو ۞ 1 خونین 2 خون‌ریز
sanguine /'sæŋgwɪn/ *adjective, noun*
1 *adj* گەشبین، بەتەما، optimistic 2 تەماوەر، بەهیوا، هیوادار، ئومێدەوار 3 گەشبینانە، جێی‌هیوا *n* ڕەنگی سووری خوێنی، پلەخوێنی؛ لە خوێن پێکهاتوو، خوێنی؛ sanguinary ،bloodthirsty ۞ *adj* 1 خوش‌بین 2 امیدوار 3 خوش‌بینانە *n* رنگ سرخ خونی؛ خونی، تشکیل‌شده از خون
sanguinely /'sæŋgwɪnli/ *adverb*
گەشبینانە، تەماوەرانە، بە گەشبینی‌یەوە ۞ خوش‌بینانە، با خوش‌بینی
sanguineness /'sæŋgwɪnnəs/ *noun*
1 گەشبینی 2 بەتەمابوون، تەماوەری، بەهیوابوون، دڵگەرمی، ئومێدەواری ۞ 1 خوش‌بینی 2 امیدواری
sanguinity *noun*
1 گەشبینی 2 بەتەمابوون، پشت‌گەرمی، تەماوەری، ئومێدەواری ۞ 1 خوش‌بینی 2امیدواری
sanguinolent *adjective*
خوێنی، خوێنین، خوێنی تیایە، خوێن‌دار ۞ دموی، محتوی خون
Sanhedrin /'sanɪdrɪn, san'hiːdrɪn, san'hɛdrɪn/ *noun*, also Sanhedrim /-rɪm/
سەنهیدرین (= ئەنجومەنی باڵای سەردەمانی پێشوو، لە ئورشەلیمی کۆندا) ۞ سنهیدرین
sanicle /'sanɪk(ə)l/ *noun*
گیایێ لە تیرەی parsley، بە میوەی پێکەوڵناساوە [*Sanicula europaea* و جۆرەکانی تر] ۞ نوعی گیاه
sanidine /'sanɪdiːn/ *noun*
کانێکی کۆمەڵی فیلدسپاری ئالکالی، تەختینە ۞ سانیدین
sanies /'sanɪiːz/ *noun*
خوێناو، چڵک و زووخاو و خوێن، زووخاو ۞ خونابە
sanious /'sanɪəs/ *adjective*
خوێناودار، زووخاودار، زووخ‌دار، زووخاوی ۞ دارای خونابە
sanitarian /ˌsænɪ'teəriən/ *noun*, also sanitarist
کەسێکی بەرپرسی سلامەتی گشتی یان لایەنگری (چاکسازی) سلامەتی گشتی: *milk sanitarian* ۞ متخصص علم بهداشت
sanitarily /'sænətrɪli, US -terɪli/ *adverb*
لەباری خاوێنی‌یەوە ۞ از نظر بهداشتی
sanitarium, *pl.* sanitariums or sanitaria /-rɪə/ = sanatorium
sanitary /'sænətri, US -teri/ *adjective*
خاوێن، پاک، پاکژ: *a sanitary sewer system* ۞ *sanitary measures* ◊ بهداشتی
sanitary towel *noun*, also sanitary napkin
دەسرەی خوێن‌مژ یا بێ‌نوێژی، پەڕۆی بێ‌نوێژی یان خاوێنی، دەسرەی خاوێنی ۞ نوار بهداشتی
sanitation /ˌsænɪ'teɪʃn/ *noun*
خاوێنی، پاکژی، پاکی، خاوێن‌گەری، دروستی، پاک‌پارێزی ۞ بهداشت
sanitization *adjective*
خاوێن‌کردنەوە، پاک‌کردنەوە، پاکژاندن ۞ بهداشتی‌سازی
sanitized *adjective*
1 خاوێن، پاک، پاکژ، دروست 2 (خوازە) لێ‌بەڕێتراو، سانسۆڕکراو ۞ 1 بهداشتی 2 (مجازی) سانسورشدە
sanity /'sænəti/ *noun*
ساغی، دەروون‌دروستی، ساغ‌بوون، ژیرانەبوون ۞ سلامت عقل، معقولیت
sank /sæŋk/ = past of sink
sannyasi /sən'jɑːsi/ *noun, pl.* same, also sanyasi, sannyasin
سواڵکەر یا دروزەکەری دینی هیندو ۞ سنیاسی
sans /sænz/ *preposition*
(وێژەیی یان بە شۆخی) بێ، without: *a bird sans feathers* ۞ بدون
sans-culotte /ˌsan(z)kjʊ'lɒt, French sɑ̃kylɔt/ *noun*
1 کۆماری‌خوازی پاریسی چینی کرێکار لە شۆڕشی فەرەنسەدا 2 شۆڕش‌گێڕ یان کۆماری‌خوازی توندڕەو ۞ 1 سانزکیولایت 2 انقلابی یا جمهوری‌خواه افراطی
sans-culottic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە سانزکیولاتەوە هەیە ۞ وابستە بە سانزکیولایت
sans-culottism *noun*
گرتنەبەری بنەماکانی وەرگێڕان یا شۆڕشی توندڕەوانە ۞ سانزکیولاتیسم

sansei /'sanseɪ/ *noun, pl.* same
کوڕ یان کچێ nisei کە لە ئەمریکا (ب.ت. ولاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا) لە دایک بووە و پەروەردە کراوە ◇ سانسی

sansevieria *noun, pl.* sansevierias, also snake plant
گیامارە: گیایێ لە خێزانی agave [تـوخم Sansevieria] ◇ نوعی گیاه

Sanskrit /'sænskrɪt/ *noun,* also Sanscrit, *abbreviation* Skt
(زمان) سانسکریت، سەنسکریت (بنەڕەت: لە سانسکریتی *saṃskṛta* "پێکهاتوو، دارێژراو، سازکراو، رازاو، نەخشێنراو" لە *saṃ* "پێکەوە" + *karoti* "(ئەو he) سازی دەکا، دروستی دەکا، پێکی دێنێ) ◇ سانسکریت

Sanskritic *adjective*
سەربە سانسکریت یان سەنسکریت، سانسکریتی ◇ وابسته به سانسکریت

sans serif /san 'sɛrɪf/ *noun, adjective,* also sanserif
n (لە چاپدا) جۆێ شێواز یان تایپی بێچوکلە یان بێسێریف (وەکوو H و H) *adj* بێچوکلە، بێسێریف ◇ سانزسریف

Santa Claus /'sæntə klɔːz/ *noun,* informal Santa
◇ Father Christmas بابانوئێل، سەنتاکلۆز، بابانوئل

santeria /ˌsantɛ'riːə/ *noun,* also Santeria
تیرەیێکی ئایینی گشتخوداباوەڕییانەی کوبایی‌ئەفریکایی (لە بیروباوەڕی گەلی Yoruba پەرەی سەندووە و هەمان توخمەکانی کاتولیزمی تیایە؛ بنەڕەت: سپانیایی "پیرۆزیتی") ◇ سانتریا

santim /'santiːm/ *noun*
یەکەی بنەڕەتی پارەی Latvia، بەرامبەر بە سەدیەکی lat ◇ سانتیم

santo /'santəʊ/ *noun, pl.* santos
(لە مەکسیک و ناوچە سپانیایی‌زمانەکانی باشووری رۆژاوای USدا) هێمایێکی دینی (ب.ت. وێنەی saint) ◇ سانتو

santon *noun*
دەروێشی مسولمان ◇ درویش مسلمان

santonica /san'tɒnɪkə/ *noun, pl.* santonicas
1 جۆرێ رووەک (لە *Santonica (herba)* لاتین (گیای Santoni) ئاماژە بە خێلی Aquitaineی فەرەنسی) 2 سەلک یان سەری گولی وشکەوەبووی wormwood، وەک دەرمانی کرمکوژ بەکاردێترا ◇ 1 درمنه (ترکی) 2 سانتونیکا

santonin /'santənɪn/ *noun*
(کیمیا) سەنتۆنین، سانتۆنین: ناوێتەیەکی ژاراوی کریستالی‌یە $C_{15}H_{18}O_3$، لە سانتۆنیکا و گیا پێوەندی‌دارەکاندا هەیە و وەک anthelmintic بەکار دێنرێ ◇ ستونین

santoor /sʌn'tʊə/ *noun*
سەنتوور (بنەڕەت: گۆڕاوی *psaltērion*ی یۆنانی) ◇ سنتور

sanyasi = sanyassi

saola /'ʃaʊlɑː/ *noun*
شاخ‌تەشی (گیانەوەرێکی دووشاخی چکۆلە، لە 1992 لە ڤیێتنام دۆزرایەوە) [*Pseudoryx nghetinhensis*] ◇ سائولا

sap[1] /sæp/ *noun*
رەهۆل، خەنەکی قوول و تەنگ، رەهەند، نەغم ◇ نقب

sap[2] /sæp/ *noun*
1 گیاشیر، ئاو، شیلەی گیایی، ئاووگ 2 هێز، وزە، گوڕ، شیان، توانست، بڕشت، vigour، energy ◇ 1 شیره‌ی گیاهی 2 نیرو، انرژی

sap[3] /sæp/ *noun*
گێل، گێژ، حۆل، دەبەنگ، حەپۆل، گەوج ◇ هالو، احمق

sap[4] /sæp/ *noun*
(نافەرمی) تێلا، داردەست، کوتەک، bludgeon، club ◇ چماق

sapele /sə'piːli/ *noun*
جۆرێ درەختی سەختەداری گەورەی گەرمێنانی ئەفریکایی، شێوەی mahogany دەدا [توخم *Entandrophragma*] ◇ ساپیلی

saphead /sæphed/ *noun*
بنیادەمی ساویلکە، سادە، گەوج، گێلۆکە ◇ آدم ساده‌لوح، احمق

sapheaded *adjective*
ساویلکە، سادە، گەوج، گێلۆکە، دەبەنگ ◇ ساده‌لوح، احمق

saphena /sə'fiːnə/ *noun*
سەفینا، رەفیسکە؟ (خوێن‌هێنی ئەستوور لە پووزدا) ◇ سفینا

saphenous /sə'fiːnəs/ *adjective*
سەفینایی، رەفیسکەیی؟: *saphenous nerve* ◇ سفینایی

sapid /'sapɪd/ *adjective*
1 بەتام، تام‌خۆش، بەچێژ، بۆن‌خۆش، بەلەزەت، بەبەرام، 2 flavoursome سەرنج‌ڕاکێش، خۆش ◇ 1 خوش‌طعم 2 جذاب

sapidity /sə'pɪdɪti/ *noun*
بەتامی، تام‌خۆشی، بەچێژی، بۆن‌خۆشی، بەبەرامی ◇ خوش‌طعمی

sapience /'seɪpiəns/ *noun,* also sapiency
ژیری، ئەقڵ‌مەندی، بەئاوەزی، زانایی ◇ خردمندی، دانش‌مندی

sapient /ˈseɪpiənt/ *adjective*
1 ژیر، ئەقڵمەند، پڕئەقڵ، بەئاوەز، زانا 2 سەربە جۆری مرۆڤ (*Homo sapiens*) ◌ 1 خردمند، دانشمند 2 وابسته به گونه‌ای از انسان

sapiential /seɪˈpɪənʃl/ *adjective*
سەربە ئەقڵ یان ئەقڵمەندی ◌ وابسته به خرد یا فرزانگی

sapiently /ˈseɪpiəntli/ *adverb*
ژیرانە، ئەقڵمەندانە ◌ خردمندانه

Sapir-Whorf hypothesis /səˌpɪə ˈwɔːf haɪpɒθəsɪs, US səˌpɪr ˈwɔːrf haɪpɑːθəsɪs/ *noun*
(زمانەوانی) وادانانی ساپیر-وۆرف، گریمانەی سپیر-وۆرف (= تیۆریێ کە ئەو زمانەی قسەی پێدەکەی، کاریگەرییەکی گرنگی هەیە لەسەر شێوەی بیرکردنەوەی تۆ؛ لە ناوی ئێدوارد ساپیر، زمانەوان و مرۆڤناسی ئەمریکایی (پۆلەندیتژاد) 1884-1939 و بنیامین لی وۆرف Benjamin Lee Whorf مرۆڤناسی ئەمریکایی، مەرگ 1941) ◌ فرضیه‌ی ساپیر-وورف

sapless *adjective*
1 بێشیلە، بێئاووگ، بێئاو، وشک 2 بێهێز، بێگیان (saplessness *n*) ◌ 1 بدون شیره 2 ضعیف

sapling /ˈsæplɪŋ/ *noun*
1 نەمام، شەقە، خەڵف، بن، قەڵەمە، مشتەلە، دەرخ، سیخک، ریشە 2 نەونەمام، تازەلاو 3 تاجی یەکساڵە ◌ 1 نهال 2 نوجوان 3 ساپلینگ

sapodilla /ˌsæpəˈdɪlə/ *noun*
1 گوێز یان گێوژی ئەمریکایی: درەختێکی زلەی هەمیشەسەوزی گەرمێنانی ئەمریکا کە داریکی قایم و Chicle دێنێ [*Manilkara zapota*] 2 بەری شیرینی ئەو دارە (sapodilla plum) ◌ ساپودیلا

saponaceous /ˌsæpəˈneɪʃəs/ *adjective*
سابوونی، سابووناوی (بنەڕەت: لە *saponaceus* لاتینی نوێ (بنەڕەت: لە *sapo* ،*sapon-* لاتین "سابوون" + ous-) ◌ صابونی

saponated *adjective*
چارەسەکراو بە سابوون ◌ درمان‌شده توسط صابون

saponifiable *adjective*
بە سابوونکراو، دەکرێ بە سابوون ◌ قابل تبدیل به صابون

saponification /səˌpɒnəfɪˈkeɪʃn/ *noun*
سابوونین، بوونەسابوون، سابووناندن، کردنەسابوون ◌ صابونی شدن، صابونی کردن

saponifier *noun*
دەزگای بە سابوونکردن یان سابووناندن، سابوونکەرە ◌ تبدیل‌کننده به صابون

saponin /ˈsæpənɪn/ *noun*
(کیمیا) ساپۆنین: لە soapwort و گیاکانی ترا هەیە ◌ ساپونین

sapor /ˈseɪpə(r)/ *noun*
چێژ، تام، مەزە ◌ مزه

sapper /ˈsæpə(r)/ *noun*
سەربازی ئەندازیار، ئەندازیاری سەربازی ◌ جمعی رسته‌ی مهندسی

sapphic /ˈsæfɪk/ *adjective, noun*
1 *adj* (Sapphic) سەربە هۆنەری یۆنانی Sapho، و هۆنراوەکانی 2 (بە فەرمی و شۆخی) سەربە (ژنی) پاپانۆکیباز یان پاپانۆکێ *n* هۆنراوەیێ لەسەر کێشی هەڵبەستی سافۆ ◌ سافیک

sapphire /ˈsæfaɪə(r)/ *noun*
1 یاقووتی شین 2 ڕەنگی شینی کاڵ یان ڕۆشن 3 شینکاڵە: جۆرێ hummingbird، پەرووباڵ بەنەوش یان شینی ورشن [*Hylocharis* و توخمەکانی تر] ◌ 1 یاقوت کبود 2 رنگ آبی روشن 3 نوعی پرنده

sapphirine /ˈsæfɪrʌɪn/ *adjective*
1 شینی کاڵ 2 دروستکراو لە یاقووتی شین ◌ sapphire صفیری

sapphism /ˈsæfɪzəm/ *noun*
پاپانۆکێ، قاش، قوزەتەقێنە، قوزەخشێنە ◌ سافیسم

sappiness /ˈsæpɪnəs/ *noun*
1 گەوجێتی، حەپۆلی 2 پڕئاووگبوون، پڕئاوی، پڕشیلەبوون، پڕشیلەیی ◌ 1 حماقت 2 پر از شیره‌ی گیاهی بودن

sappy /ˈsæpi/ *adjective* (sappier, sappiest)
1 پڕشیلە، پڕئاووگ، شیلەزۆر، پڕئاو 2 پڕوزە، بەکار، بەگوڕ، بەتین، پڕکار، هەڵسووڕ، گورجوگۆڵ، پرچموچۆڵ، گەوج، حەپە، دەبەنگ ◌ 1 دارای شیره‌ی گیاهی 2 پرانرژی، احمق

sapremia /səˈpriːmɪə/ *noun*
ساپریمیا: جۆرێ خوێن ژاراویبوون ◌ ساپریما

sapr(o)- *prefix*
پێشگر: 1 ماکێکی ئەندامی مردوو یان رزیو یان گەنیو: *saprophyte* 2 (سەربە) گەنین، بۆگەنبوون، رزین: *saprogenic* (بنەڕەت: لە *sapros* یۆنانییەوە "putrid") ◌ پیشوند: 1 ماده‌ی آلی یا ارگانیک فاسد 2 تعفن

saprogenic /ˌsæprə(ʊ)ˈdʒɛnɪk/ *adjective*
مایەی گەنین یان بۆگەنبوون ◌ مایه‌ی تعفن

saprophagous /sæˈprɒfəgəs/ *adjective*
گەنخۆر، گەندەخۆر ◌ ساپروفاگوس، پوده‌خوار

saprophage *noun*
گەنخۆری، گەندەخۆری ◌ ساپروفاگ، پوده‌خواری

saprophyte /ˈsæprə(ʊ)fʌɪt/ *noun*
(ڕووەکناسی) گەن(د)خۆر، گەن(د)ژی، گەندڕووەک، گەندگیا، لەسەر مەتریالی گەند شین دەبێ ◌ پوده‌رُست

saprophytic *adjective,* also saprozoic
سەربە گەن(ـد)خۆر، گەن(ـد)ژی‌یانە ◇ وابستە به پودەرست

sapsucker *noun*
شیلەمژە (جۆرێ دارکونکەرەی ئەمریکایی کە چەند ریز کون لە دار دەکا بۆ شیلە یا مێروو [*Sphyrapicus*: چوار جۆرن]) ◇ نوعی دارکوب

sapwood /'sæpwʊd/ *noun*
توێی ژێرتوێخل، زیندەدار، بەشی ژێر توێکڵی دار کە زیندووە، نێوان cambium و heartwood ◇ زندەچوب

saraband /'særəbænd/ *noun,* also sarabande
ساراباند، ساریاند (جۆرێ هەڵپەرکێی تونده سەدەکانی 17 و 18)، پارچە موسیقایێ بۆ ئەو سەما یان هەڵپەرکێیە ◇ ساراباند

Saracen /'særəs(ə)n/ *noun, adjective*
ساراسین (ناوێ کە ئەوروپایی‌یەکان لە شەڕەکانی سەدەی نێوەڕاستدا لەسەر عەرەب یان مسوڵمانانیان دانابوو)، بە گشتی عەرەب ◇ ساراسین

saracenic *adjective*
(بیناسازی) ئیسلامی، ئیسلامانە ◇ اسلامی

Sarah *noun,* Hebrew *Śārāh*
سارا: ژنی ئیبراهیم و دایکی ئیسحاق Isaac ◇ سارا

Saran /sə'ræn/ = cling-film

Saran Wrap /sə'ræn ræp/ = cling-film

sarangi /sə'raŋgi, US sɑː'rʌŋgi/ *noun, pl.* sarangis
سارانگی، سەرانگی: ئامێرێکی بەژێی ئیتالیایی، بە ژێژەنە لێدەدرێ ◇ سرانگی

sarape /sɛ'rɑːpeɪ/ = serape

sarc(o)- *prefix*
پێشگر: گۆشت: *sarcolemma* (بنەڕەت: لە *sarx, sark* یۆنانی) ◇ پیشوند: گوشت

sarcasm /'sɑːkæzəm, US 'sɑːrk-/ *noun*
تانە، توانج، تەوس، تناز، پلار، گاڵتە، تیز، ترۆ، تیتاڵ، بەکارهێنانی زمانی تانە و توانج ◇ طعنە، کنایە، ریشخند، بەکارگیری زبان طعنە

sarcastic /sɑː'kæstɪk, US sɑːr'k-/ *adjective*
بە تانەوە، پلاراوی، بە تەوسەوە، بە توانجەوە، تانەلێدەر، زمان‌تیژ، *sarcastic* :caustic *criticism* ◇ طعنەآمیز، کنایەدار، کنایەزن

sarcastically /-kli/ *adverb*
بە تانەوە، بە پلارەوە ◇ بە طعنە

sarcenet = sarsenet

sarcocele *noun*
شێرپەنجەی باتوو ◇ سرطان بیضە

sarcocolla *noun*
گوژە، ئەنزەرووت ◇ انزروت

sarcodina *noun*
سارکۆدینا، رەگ‌پێیان، پێ‌ڕەگان ◇ ریشەپایان

sarcoid /'sɑːkɔɪd/ *noun*
1 گۆشت‌ئاسا، گۆشتی، شێوەگۆشت 2 بالووکە یا زیپکەی گۆشتی ◇ 1 گوشت‌مانند 2 سارکوئید

sarcoidosis *noun, pl.* sarcoidoses
جۆرێ نەخۆشی دریژخایەنی هۆنەزانراو کە لەودا لوو یان گرێ nodule ب.ت. لە رژێنە لەشاوی‌یەکان lymph nodes سی‌یەکان، ئێسکەکان و پێست پێکدێ ◇ سارکوئیدوز، سارکوئیدوسیس

sarcolemma /'sɑːkəʊˌlɛmə/ *noun, pl.* sarcolemmas
(کارئەندامناسی) پەردەماسوولکە: پەردەی دەوری ریشاڵی ماسوولکەی هێڵ‌هێڵ striated muscle، بەرگی پەردەیی ریشاڵی ماسوولکە، جۆرێ بەرگی لوولەیی روونی ناسک کە دەوری ریشاڵەکانی ماسوولکەی هێڵ‌هێڵی لەشی داوە (بنەڕەت: لە یۆنانی‌یەوە *sark- sarx* "flesh" + "husk" *lemma*) ◇ سارکولما

sarcolemmal *adjective,* also sarcolemmic
پەردەماسوولکەیی، سەربە پەردەماسوولکە ◇ وابستە بە سارکولما

sarcology *noun*
تومۆرناسی، سارکۆلۆژی ◇ سارکولوژی، تومورشناسی

sarcoma /sɑː'kəʊmə/ *noun, pl.* sarcomas or sarcomata /-mətə/
(پزشکی) لوو یان تومۆری مەترسی‌داری شانەی پێکبەند connective، تومۆری شێرپەنجەیی ◇ سلعەی لحمی

sarcomatosis *noun*
تووش‌بوون بە لوو یان تومۆری مەترسی‌داری شانەی پێکبەند؛ نەخۆشی بوون و تەشەنەکردنی سارکۆما ◇ سارکوماتوسیس، سارکوماتوز

sarcomatous /sɑː'kəʊmətəs/ *adjective*
تووش‌بوو ◇ sarcomatosis مبتلا بە سارکوماتوسیس یا سارکوماتوز

sarcomere /'sɑːkə(ʊ)mɪə/ *noun*
(توێکاری) گۆشت‌پار(چە)، گۆش(ت)پارژە، سارکۆمێر: یەکەیێکی پێکهاتەیی تاڵەماسوولکەی myofibril ماسوولکەی هێڵاوی ◇ سارکومر

sarcophagic *adjective,* also sarcophagous or carnivorous
گۆشت‌خۆر ◇ گوشت‌خوار

sarcophagus /sɑː'kɒfəgəs, US sɑːr'kɑːf-/ *noun, pl.* sarcophagi /-gʌɪ, US -dʒʌɪ/
دارتەرمی یان تابووتی بەردین a stone coffin (و نەخشێنراو یان لەسەر هەڵکۆڵراو، لە میسر،

یونان و رۆمی کۆندا) ۞ تابوت سنگی
sarcophagy *noun*
گۆشتخۆری ۞ گوشتخواری
sarcoplasm /ˈsɑːkə(ʊ)plaz(ə)m/ *noun*
گۆشتۆپلازم، پلازمی ماسوولکەیی، سارکۆپلاسم (سایتۆپلازمی خانەکانی ماسوولکەی ریزێ) ۞ سارکوپلاسم
sarcoplasmic *adjective*
سەربە گۆشتۆپلازم ۞ وابستە بە سارکوپلاسم
sarcoplasm reticulum *noun*
تۆڕی پلازمی ماسوولکەیی یان گۆشتۆپلازم: تۆڕێکی بەردە لوولەییەکانی دەوری ریشاڵە ماسوولکەییەکان کە ئایۆنی کالسیۆم ئازاد دەکەن ۞ رتیکولوم سارکوپلاسم
sarcoptic mange *noun*
گەڕی یان گەڕۆڵی گۆشتی (پتر زگ و پاشوو، بەهۆی گەنەیەکەوە کە دەچێتە نێو پێستەوە ب.ت. لە سەر و دەمەوە [تۆخم *Sarcoptes*]؛ بنەڕەت: لە *sark- sarx* یونانییەوە "گۆشت flesh" + -ic) ۞ گری سارکوپتیک
sarcosomal *adjective*
تەنەگۆشتینەیی، سەربە گۆش(ـت)تەن ۞ وابستە بە سارکوسوم
sarcosome *noun*
تەنەگۆشتینە، گۆش(ـت)تەن: mitochondrion نێو ریشاڵی ماسوولکەیی، دەنکۆڵەدەزووی دیشاڵی ماسوولکەی هێڵهێڵ ۞ سارکوسوم
sarcous /ˈsɑːkəs/ *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە گۆشتەوە هەیە، پێکهاتووە یان پێوەندی هەیە بە گۆشت یان ماسوولکەی هێڵهێڵەوە ۞ وابستە بە گوشت
Sard /sɑːd/ = Sardinian
sard /sɑːd/ *noun*
ئاقیقی سووری (توند) ۞ عقیق قرمز (سیر)
Sardanapalian *adjective*
یەکجار(زۆر) خۆشگوزەران و ئالۆشاوی sensual (ئاماژە بە پادشای ئاشوور Sardanapalus) ۞ ساردانایالین
Sardanapalus *noun*, also Sardanapallus
پادشای ئاشوور، جاروبار لەگەڵ ئاشووربانیپاڵ Ashurbanipal (ماوەی دەسەڵات 668-627 پێش زایین) وەک یەک دادەنرێ (یونانی Sardanápal(l)os) ۞ ساردانایالوس
sardar /ˈsəːdɑː/ *noun*, also sirdar
1 سەردار، سالار 2 Sikh ی ۞ سردار
sardelle /sɑːˈdɛl/ *noun*
ساردێل، جۆرێ ماسی ۞ ساردل
sardine /ˌsɑːˈdiːn, US ˌsɑːrˈd-/ *noun, pl.* same or sardines
1 ساردین، وردەماسی: ماسییانی ورد و پنەگەیشتووی خێزانی herring، ب.ت. pilchard ی ئەورووپایی [*Sardina pilchardus*] 2 چەندین جۆری ماسی ورد (وەک anchovy) کە شێوەی ساردینی راستەقینە دەدەن 2 (sardines) جۆرێ کایەی منالان ۞ ساردین
sardine /ˈsɑːdʌɪn/ = sardius
Sardinian *adjective, noun*
adj سەربە Sardinia، گەلەکەی یان زمانەکەی
n 1 خەڵکی ساردینیا، ساردینیایی 2 زمانی رۆمیایی ساردینیا (هی ناوەند و باشووری ساردینیا)، کە چەندین زاراوەی جیای هەیە ۞ ساردینیایی
sardius /ˈsɑːdɪəs/ *noun*
ئاقیقی سوور، سوورەئاقیق (باسکراو لە Bible دا، ب.ن. Exod. 28:17، بنەڕەت: بە رێگای لاتین لە *sardios* یونانی) ۞ عقیق سرخ
sardonic /sɑːˈdɒnɪk, US sɑːrˈdɑːnɪk/ *adjective*
توانجاوی، تیزاوی، گاڵتەجارانە، تەوساوی، پێلاراوی: *his sardonic comment* ◊ *a sardonic smile* ◊ *sardonic expression* ۞ تمسخرآمیز
sardonically /-kli/ *adverb*
بە شێوەیەکی توانجاوی، بە گاڵتە، بە تیزەوە: *He looked down at her sardonically* ۞ بە طور تمسخرآمیز
sardonyx /ˈsɑːdənɪks/ *noun*
ئانیکسی ئاقیقی ۞ جزع عقیقی
saree = sari
sargassum /sɑːˈgasəm/ *noun*, also sargasso
گیاکەنداو؟، قەوزە یان گیایێکی دەریایی قاوەیی بە تۆقڵەی تووناساوە، زۆرتر بە کۆڕ دەکەونە سەرئاو [تۆخم *Sargassum*] ۞ نوعی گیاه
sarge /sɑːdʒ, US sɑːrdʒ/ = sergeant
sari /ˈsɑːri/ *noun*, also saree, *pl.* saris or sarees
ساری (جلی ژنانی هیندی) ۞ ساری
sarin /ˈsɑːrɪn/ *noun*
(لە ئەڵمانییەوە) گازێکی دەماری organophosphorus، بەدرێژایی شەڕی جیهانی بەرەی سەندووە، چەکێکی کیمیایی یەکجار ژاراوی $C_4H_{10}FO_2P$ کە وەک گازی دەماری کوشندە بەکاردێترێ ۞ سارین
sark *noun*
(سکاتلەند) کراس یان ژێرکراس ۞ پیراهن یا زیرپیراهن
sarkar /səːˈkɑː/ *noun*
سەرکار، کاربەدەست، ب.ت. خاوەنزەوی ۞ سرکار، زمین‌دار
sarky /ˈsɑːki, US ˈsɑːrki/ = sarcastic
sarmentose *adjective*

تەرزناسا، تەرزی (باریک، چەمیو و هەڵچوو، وەک لاولاوە) ⟡ سارمنتوس

sarnie /'sɑːni, US 'sɑːrni/ *noun*
(بریتانیا، نافەرمی) بابۆڵە ⟡ ساندویچ

sarod /sə'rəʊd/ *noun*, also sarode
جۆرێ عوود لە موسیقای کلاسیکی هیندی باکووریدا بەکاردێتری (بنەڕەت: لە "سرود"ەوە وەرگیراوە) ⟡ سارود

sarong /sə'rɒŋ, US -'rɔːŋ, -'rɑːŋ/ *noun*
سیرانگ، سارۆنگ: جۆرێ بەرگی پیاوانی ئیندونیزیا و مالزی ⟡ سارونگ

saros /'sɛːrɒs/ *noun*
(ئەستێرەوانی) قۆناغ یان ماوەی 18ساڵە، نێوان دووپاتەبوونەوەی گیرانی مانگ یان خۆر (لە یۆنانییەوە، لە بابلی *(šār(u)* Babylonian (3,600) ساڵ ⟡ ساروس

Sarpedon *noun*, Latin, from Greek *Sarpēdōn*
سارپێدۆن: کوڕی Zeus و Europa و پادشای Lycia و لە شەڕی ترۆجان Trojan دا کوژرا (لە میتۆلۆژی یۆنانیدا) ⟡ سارپدون

sarracenia *noun*
گیا مێرووخۆرە چەندساڵەکانی ڕۆژهەڵاتی ئەمریکای باکووری، لە خێزانی pitcher plant [تۆخم *Sarracenia* (بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە ناوی *Sarrazin* Michel ناتۆرالیست و پزشکی فەرەنسی، مەرگ 1734)] ⟡ ساراسنیا

sarrusophone /sə'rʌsəfəʊn/ *noun*
ئەندامی کۆمەڵە ئامێرێکی بایی هاوشێوەی ساکسۆفۆن، بەڵام بە دوو reed ەوە ⟡ ساروسوفون

sarsaparilla /ˌsɑːs(ə)pə'rɪlə/ *noun*
1 ئامادەکردنی وردەڕەگی وشکەوەبووی چەندین گیای جۆراوجۆر، ب.ت. smilax، بۆ تام و بۆنی خواردنەوە یا دەرمان و جاران وەک tonic بەکاردێترا 2 جۆرێ گیای هەڵچووی گەرمێنانی ئەمریکا کە ئەو ڕەگ و ڕیشانە دێتێ [*Smilax regelii* و جۆرەکانی تر] ⟡ 1 سارساپاریلا 2 غشبە

sarsen /'sɑːs(ə)n/ *noun*
سارسێن: جۆرێ تەختەبەردی (یان گاشەبەردی) بەردەڵمی sandstone سیلیکێنراو کە لە ستونهێنج Stonehenge و چەندین شوێنەواری تری پێشمێژوو لە باشووری ئینگلتەرە بەکاردێترا ⟡ سارسن

sarsenet /'sɑːsnɪt/ *noun*, also sarcenet
1 جۆرێ کوتاڵی هەوریشمی نەرم (و داکەوتوو) 2 کراسێکی ئەو کوتاڵ یان پارچەیە ⟡ تافتەشکن

sartorial /sɑː'tɔːriəl, US sɑːr't-/ *adjective*
1 سەربە جلوبەرگ (یان لەبەرکردن)، جلوبەرگی، بەرگی 2 سەربە بەرگدروویی، سەربە دروومان (ب.ت. هی پیاوان) 3 سەربە خەیاتە ⟡ 1 وابستە بە لباس 2 وابستە بە خیاطی 3 وابستە بە سارتوریوس

sartorially /-riəli/ *adverb*
لەباری جلوبەرگی(یەوە) ⟡ از لحاظ لباسی

sartorius /sɑː'tɔːriəs/ *noun, pl.* sartorii
(توێکاری، ماسوولکەی) بەرگدروو یان خەیاتە: ماسوولکەیێکی درێژ و باریک (بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *sartor* لاتین "tailor") ⟡ عضلەی خیاطە

SAS /ˌes eɪ 'es/ *abbreviation* Special Air Service
ئێس‌ئەی‌ئێس، ئێس‌ئێی‌ئێس (= یەکەی تایبەتی (هێزی) ئاسمانی بریتانیا) ⟡ اس‌ای‌اس

SASE *abbreviation* self-addressed stamped envelope
بەرگەنامەی پوول و نیونیشان‌دار (یان پوول و نیونیشان‌بەخۆوە) ⟡ پاکت‌نامە با تمبر و آدرس

sash /sæʃ/ *noun*
1 چوارچێوە 2 پشتێنە (بەشێ لە یونیفۆرم) 3 دەستار، پێچ، مێزەر ⟡ 1 قاب 2 حمایل 3 عمامە

sashay /sa'ʃeɪ/ *noun*
گەڕان، سەیر، گەشت، سەفەر ⟡ گردش، سفر

sash bar *noun*
ئالەت، باهووەتا (ئەوەی کە لاولاوەی پێوەبێ) ⟡ وادار

sash cord *noun*
پەتی لەنگەر یان پەنجێرە، کەژی پەنجێرە ⟡ طناب پنجرە

sashimi /'saʃɪmi/ *noun*
جۆرێ چێشتی ژاپۆنی ⟡ ساشیمی

sash window *noun*
ڕەوانی، پەنجێرەی عوورووسی یان (بۆ سەرەوە) هەڵدراوە ⟡ ارسی

sasine /'seɪsɪn/ *noun*
(مێژوویی) بەخشینی سامان و دارای دەرەبەگی ⟡ ساسین

sasquatch /'saskwatʃ, US -wɒtʃ/ = Bigfoot

sass /sæs/ *noun*
1 قسەی ناحەز، ناونیتکە، قسەی ساردوسووک: *Don't give me any of your sass!* 2 وەڵامی بێ‌شەرمانە ⟡ 1 حرف زشت 2 جواب وقیحانە

sassafras /'sasəfras/ *noun*
1 دارێکی گەڵاوەریوی ئەمریکای باکووری، بە گەڵا و تۆتەڵاشی بۆن‌خۆشەوە [*Sassafras albidum*] 2 ناوی گەڵا و تۆتەڵاشی ئەم دارە، لە بواری دەرمانی و گوڵاودا بەکاردێتری ⟡ ساسافراس

Sassanian /sa'seɪnɪən/ *adjective, noun*, also Sassanid *adj* ساسانی‌یەکان، ساسانیان (لە 226ەوە تا 2-651، سالی 11ای کۆچی) *n* ئەندامی بەرەی پاتشایی ساسانی‌یەکان ◯ ساسانیان

Sassenach /ˈsasənax, US -nak/ *noun, adjective*
(لە ئیرلەند و سکاتلەند، بەسووکی) *n* کەسێکی ئینگلیسی *adj* ئینگلیسی، ئینگلتەرەیی ◯ ساساناکس

sassy /ˈsæsi/ *adjective* (sassier, sassiest)
1 بێ‌شەرم، رووداری، رووشە، impudent 2 جوان، شۆخ: *a sassy black linen dress* ◊ *his sassy, streetwise daughter* ◯ 1 وقیح 2 شیک

sastrugi /saˈstruːgi/ *noun, pl.*
زنجیرە شەپۆلئاسایێکی هاوتەریبی سەر بەفری بەستوو یان رەقەوەبوو بەهۆی کاری باوە (لە *zastrugi* رووسی) ◯ ساستروگی

sat /sæt/ = past and past participle of sit

Sat *abbreviation* Saturday

Satan /ˈseɪtn/ *noun*
شەیتان (بنەرەت: لە *śāṭān* عیبری‌یەوە "دوژمن، نەیار adversary") ◯ شیطان

satang /ˈsataŋ/ *noun, pl.* same or satangs
یەکەی پارەی تایلەند، بەرامبەر بە سەدیەکی baht (بنەرەت: لە *sata* پالی "سەد") ◯ ساتانگ

satanic /səˈtænɪk, US seɪˈt-/ *adjective,* also satanical
1 شەیتانی، شەیتان‌ئاسا، شەیتان‌پەرستانە: *satanic rites* 2 سەربە شەیتان‌پەرستی یان شەیتان‌باوەری: *satanic pride* ◯ 1 شیطانی 2 وابستە بە شیطان‌پرستی

satanically /səˈtænɪkli/ *adverb*
شەیتانانە، شەیتان‌ئاسا ◯ شیطان‌وار

Satanism /ˈseɪtənɪzəm/ *noun*
شەیتان‌پەرستی، شەیتان‌باوەری، شەیتان‌خوویی، خووی شەیتانی، diabolism ◯ شیطان‌پرستی، خوی اهریمنی

Satanist /ˈseɪtənɪst/ *noun, adjective*
n شەیتان‌پەرست، شەیتان‌باوەر *adj* شەیتان‌پەرستانە ◯ *n* شیطان‌پرست *adj* شیطان‌پرستانە

satay /ˈsateɪ/ *noun,* also saté
جۆرێ چێشتی مالیزیایی و ئیندۆنیزیایی ◯ نوعی غذا

satchel /ˈsætʃəl/ *noun*
جانتای خوێندن، جانتا یا کیفی سەرشان، جانتای پەت‌پێوەبوو یان بەستی (بنەرەت: لە *saccellus* لاتین "کیفی چکۆلە") ◯ کیف رودوشی

satcom /ˈsætkɒm, US -kɑːm/ *noun,* (also SAT·COM)
پێوەندی‌یەکانی ساتەلایتی، پێوەندی(یە) ساتەلایتی(یەکان) ◯ ارتباطات ماهوارەای

sate = satay

sated /ˈseɪtɪd/ *adjective*
تێر، مر، (لێ)بێزراو، تێرکراو، پڕ، جێ‌نەبوو ◯ سیر، دلزدە، اشباع‌شدە

sateen /saˈtiːn/ *noun*
ساتین، ساتینی شووشەیی ◯ ساتین

satellite /ˈsætəlaɪt/ *noun, adjective*
n 1 هەسارەسوور، مانگە moon، تەنی سروشتی کە بە دەور تەنێکی گەورەتردا دەسووڕێتەوە 2 ساتەلایت 3 حکومەت یان وڵاتی پاشکۆ 4 (زیندەناسی) جۆرێ DNA کە پێوەندی‌یێکی لاوەکی بە ژینۆمی DNAـەوە هەیە *adj* 1 ساتەلایتی 2 پاشکۆ، پێوەبەند، پشت‌پێ‌بەستوو، پاشڕەو، بەدواکەوتوو، شوێن‌کەوتە 3 شارۆچکە 4 ◯ *n* 1 قمر 2 ماهوارە 3 کشور یا دولت وابستە 4 ساتلیت *adj* 1 ماهوارەای 2 وابستە، تابع 3 شهرک

satellite dish *noun*
سێڵ یان ساجی ساتەلایت ◯ آنتن ماهوارەای

satellite state *noun*
دەوڵەتی پاشکۆ یان شوێن‌کەوتە، حکومەتی بەند بە وڵاتێکی ترەوە ◯ دولت وابستە یا تابع

satellite station *noun*
وێستگەی ساتەلایتی ◯ ایستگاه ماهوارەای

satellite town *noun*
شارۆچکە، لاشار (لەپاڵ شارێکی گەورەدا) ◯ شهرک

satellite television *noun*
تەلەفزیۆنی سەتەلایتی ◯ تلویزیون ماهوارەای

satellitic /ˌsætəˈlɪtɪk/ *adjective,* also satellitory
سەربە مانگە، مانگەیی، سەربە هەسارەسوور ◯ وابستە بە قمر

satem *adjective*
ساتێم (= سەربە کۆمەڵی رۆژاوایی زمانە هیند و ئەورووپی‌یەکان کە لە سەردەمانی پێش‌مێژووودا گۆی palatal و aveolar یا بووە، بڕوانە centum، بنەرەت: لە *satəm* ئاڤێستایی "سەت یان سەد") ◯ ساتم

sati /ˈsʌtiː, US sʌˈtiː/, *pl.* satis = suttee

satiable /ˈseɪʃəbl/ *adjective*
لەپڕ(کردن)هاتوو، لەتێر(کردن)هاتوو، پاراو دەبێ، پڕ دەبێ، تێر دەبێ: *satiable curiosity* ◯ قابل اشباع

satiate /ˈseɪʃɪeɪt/ *adjective*
1 پڕ، تێر، پاراو، ناپێویست، سەرڕێژ 2 (کۆن) رازی، قایل (بنەرەت: لە *satis* لاتین "enough") ◯ 1 اشباع، سیر 2 راضی

satiation /ˌseɪʃiˈeɪʃn/ *noun*
1 پڕکردن، تێرکردن، پڕاندن 2 پاراوی، تێری، پڕی، سەرڕێژی، ناپێویستی ◯ 1 عمل اشباع

کردن 2 سیری

satiety /sə'taɪəti/ *noun*

(فەرمی و تکنیکی) تێری، پڕی، ناپێویستی، سەرڕێژی، (لێ)بێزراوی، دڵنەبردوویی ◌ سیری، اشباع، دلزدگی

satin /'sætɪn, US 'sætn/ *noun, adjective*

n ساتین، ساتێن، ئەتڵەس: *a white -tin ribbon adj* 1 ساتێنی 2 نەرم، خز، لووس، گیرنەبوو، بریقەدار ◌ *n* ساتن *adj* 1 ساتنی 2 لغزنده، براق

satinette /ˌsatɪ'net, US 'satnɪt/ *noun,* also satibet

(کوتاڵ یان کەتان یان ریشاڵی دەسکرد) ساتێنئاسا ◌ ساتن‌مانند

satin spar *noun*

جۆرێ گەچی ریشاڵاوی یان ریشاڵ‌ریشاڵ ◌ نوعی گچ رشته‌ای

satinwood *noun*

1 داری ساتین 2 درەختی ساتین، دارساتین [*Chloroxylon swietenia* (هیند و سریلانکا)، *Zanthoxylum flava* (ناوچەی کارائیب) و جۆرەکانی تر] ◌ 1 چوب اطلس 2 درخت اطلس

satiny /'sætɪni, US 'sætni/ *adjective*

نەرم، ناسک، ورشن، بریقەدار، بریقەهاتوو ◌ نرم، براق

satire /'sætaɪə(r)/ *noun*

1 تەنز، سەتایێر، ساتیر 2 بەرهەمی تەنزاوی (فیلم، نووسراوە، شانۆ و هتد) 3 فڕ 4 فڕنامە (*n* /'sætərɪst/ satirist: 1 تەنزنووس، ساتیرنووس، سەتیریست 2 فڕنووس) ◌ 1 طنز 2 اثر طنزآمیز 3 هجو 4 هجونامه

satiric /sə'tɪrɪk/ = satirical

satirical /sə'tɪrɪkl/ *adjective*

تەنزاوی، رەخنەگرانە، تەنزانە، رەخنەیی (*adv* /sə'tɪrɪkli/ satirically: تەنزاوی‌یانە، بە شێوەیەکی تەنزاوی یان رەخنەگرانە) ◌ طنزآمیز

satisfaction /ˌsætɪs'fækʃn/ *noun*

1 رازی‌کردن، قایل‌کردن، تێرکردن، هێنانەسەرڕێ 2 پێخۆش‌بوون، رەزامەندی، خۆشحاڵی 3 مایە خۆشحاڵی یا پێخۆش‌بوون 4 (پێ)بژاردن، بۆ بژاردن، زیان‌دانەوە 5 بەجێ‌هێنان، بەدی‌هێنان، جێبەجێ‌کردن ◌ 1 ارضا 2 خشنودی 3 موجب خشنودی 4 جبران 5 برآوردن

satisfactory /ˌsætɪs'fæktəri/ *adjective*

1 قایل‌کەر، رازی‌کەر، سەرڕێ‌هێنەر 2 تەواو، باش 3 گونجاو (*adv* /-tərəli/ satisfactorily: رازی‌کەرانە، قایل‌کەرانە؛ *n* satisfactoriness) ◌ 1 رضایت‌بخش 2 کافی 3 مناسب

satisfied /'sætɪsfaɪd/ *adjective*

رازی، قایل، پێخۆش‌بوو، خۆشحاڵ، رەزامەند: *a satisfied customer* ◌ خشنود، خرسند، قانع

satisfying /'sætɪsfaɪɪŋ/ *adjective*

1 قایل‌کەر، رازی‌کەر، سەرڕێ‌هێنەر: *I found a wood carving -isfying* 2 تەواو: 3 ژیرانە، ماقووڵ، ئاقڵانە *satisfying meal* (*adv* /'sætɪsfaɪɪŋli/ satisfyingly: قایل‌کەرانە) ◌ 1 ارضاکننده 2 کافی 3 معقول

satnav /'satnav/ *noun*

دەریاوانی بە یارمەتی زانیاری لە ساتەلایتەوە ◌ ساتناو

satori /sə'tɔːri/ *noun*

(بوودایزم) رۆشن‌گەری کت‌وپڕ، راچڵەکان ◌ ساتوری

satrap /'satrap/ *noun*

1 ساتراپ، فەرمانـدار، دەسەڵاتدار، حاکم، حوکمدار 2 دەسەڵاتداری خۆجێیی (-*kšathra pāvan* "وڵات‌پارێز" لە فارسی کۆنەوە Old Persian) ◌ 1 ساتراپ 2 حاکم محلی

satrapy /'satrəpi/ *noun, pl.* satrapies

ساترایی، خاک یان مەڵبەند و و دەسەڵاتی ساترایێ ◌ ساترایی

satsuma /sæt'suːmə/ *noun*

1 نارنگی، وشداکەنە (بە شۆخی، شێوەی نارنگی ماندارین دەدا) 2 - /also 'satsumə, sjʊ-/ (Satsuma or Satsuma ware) جۆرێ گلێنەی ژاپۆنی، وەستایانە رەنگ کراوە (بنەڕەت: لە *Satsuma*، ناوی هەرێمێکی پێشووی ژاپۆن) ◌ 1 نارنگی ژاپنی 2 ساتسوما

saturable /'sætʃərəbl/ *adjective*

پڕ دەبێ، تێر دەبێ ◌ قابل اشباع

saturant /'sætʃərənt/ *adjective*

تێرێنەر، پڕێنەر، تێرکەر، پڕکەر، پاراوکەر ◌ اشباع‌کننده

saturated /'sætʃəreɪtɪd/ *adjective*

1 خووساو، لەخووس‌نراو، soaked 2 تێر، پڕکراو، تێراو، پاراو، تێرکراو، تێربوو، پڕ، (کیمیا، گیراوەیی): زۆرترین بڕی شیاوی ماددە یان مەتریاڵی تواوەی solute تیایە؛ (لەمەڕ گەرد یان مۆلۆکولی) گەورەترین ژمارەی شیاوی گەردیلە یان ئەتۆمەکانی هایدرۆژێنی تیایە (بەبێ بەند یان پەیوەستی bond دووانی یان سیانی): *saturated fats* ◌ 1 خیس 2 اشباع‌شده

saturated compounds *noun, pl.*

(کیمیا) ئاوێتە تێرەکان یان پاراوەکان ◌ ترکیبات اشباع‌شده

saturated fat *noun*

چەوری تێر یا پاراو، چەوری پڕ یان تێر(بوو یان کراو) ◌ چربی اشباع‌شده

saturated solution *noun*

گیراوەی تێر یان پاراو ◌ محلول اشباع‌شده

saturation /ˌsætʃə'reɪʃn/ *noun, adjective* n 1 تێربوون، پاراوی، تێری، پڕی، سەرڕێژی (کیمیا: دۆخێ کە لەودا توێنەر چیتر ناتوانێ بڕێکی زۆرتر لە مادە یان مەتریاڵی تەواوە solute لە خوێدا بتوێنێتەوە) 2 خووساوی، تێراوی، لەخووسڕاوی، لەناو هەڵکێشراوی adj بەربلاو، گشتی، سەرتاسەر ◌ n 1 اشباع، سیری 2 خیس‌شدگی adj گسترده

saturation point *noun*
خاڵی تێربوون، ڕادەی پاراوی ◌ حد اشباع

Saturday /ˈsætədeɪ, -di, -tərd-/ *noun, adverb, Latin*
n شەممە adv شەممانە، هەر شەممە جارێ (بنەڕەت: لە ئینگلیسی *Sætern(es)dæg* کۆنەوە، وەرگیراوی لاتینی *Saturni dies* "ڕۆژی کەیوان یان سەتێرن "day of Saturn") ◌ n شنبه adv هر شنبه یکبار

Saturday night special *noun*
(نافەرمی، ب.ت. ئەمریکای باکووری) جۆرێ حەوتیری هەرزان ◌ نوعی هفت‌تیر

Saturn /ˈsætɜːn, -tən, US -tɜːrn/ *noun*
1 (ئەستێرەوانی) کەیوان، سەتێرن (= شەشەمین هەسارە بە ڕیز لە خۆرەوە، تیرەی پشتێنەیی 120.000 کیلۆمیتر (74,600 مایل)، مەودای لە خۆرەوە 1427 میلیۆن کیلۆمیتر (886.7 میلیۆن مایل)، ماوەی سووڕانەوەی 29.46 ساڵ، 23 مانگی نەزانراوی هەیە، زنجیرەیێ ئاڵقەی تەنک و پان دەوری داوە کە لە پارچۆلکەی وردی سەهۆڵی پێکهاتووە 2 ناوی خوای کشتوکاڵی ڕۆمی، هاوسەری Ops (بڕوانە Cronus) 3 کانزای سورب یان قورقوشم ◌ 1 کیوان، زحل 2 ساتورن 3 فلز سرب

saturnalia /ˌsætəˈneɪliə, US -tərˈn-/ *noun, pl.* saturnalias
1 (Saturnalia) جەژنێکی ڕۆمی کۆن بەبۆنەی Saturn ـەوە، لە دیسامبر دەگیرێ 2 ڕادان، ڕابواردن، هەوەسبەردانەوە، هەرزەیی (saturnalian *adj*) ◌ 1 ساتورنالیا 2 عیاشی، شهوت‌رانی

Saturnian /səˈtɜːnɪən/ *adjective*
1 کەیوانی، سەتێرنی، سەربە سەتێرن یان کەیوان 2 سەربە خودای ساتۆرن ◌ 1 وابسته به کیوان 2 وابسته به خدای ساتورن

saturniid /səˈtəːnɪɪd/ *noun, adjective*
(مێرووناسی) n پەپوولەیێکی شەوگەڕی خێزانی (Saturniidae) کە emperor moth ـەکان و silk moth هێندێیە زەبەلاحەکان دەگرێتەوە adj سەربە یان پێوەندی بە خێزانی ساتۆرنیدی‌یەوە هەیە ◌ ساتورنید

saturnine /ˈsætənaɪn, US -tərn-/ *adjective*
1 مڕومۆچ، ڕووتاڵ، نەدوێن، ڕووگرژ، مات، دڵتەنگ 2 لەدایکبوو لەژێر کاریگەری هەسارەی کەیوان 3 (کۆن) سەربە قورقوشم، پێوەندی بە سووربەوە هەیە (saturninely *adv*؛ saturnineness *n*؛ saturninity *n*) ◌ 1 عبوس، افسرده 2 زائیده‌شده تحت تأثیر سیارهٔ کیوان 3 وابسته به سرب

saturnism *noun*
(کۆن) ژاراوی‌بوون بە قورقوشم (saturnic *adj*) ◌ مسمومیت با سرب

satyagraha /sʌˈtjɑːgrəhɑː/ *noun*
بەرهەڵستی سیاسی لاشەڕانە (لە لایەن مەهاتما گاندی‌یەوە Mahatma Gandhi، سانسکریت، لە "persistence, obstinacy" *āgraha* + "truth" *satya*) ◌ مقاومت منفی

satyr /ˈsætə(r), US ˈseɪtər/ *noun*
1 (میتۆلۆژی یۆنانی و ڕۆمی) بزنمێر (بزن و مێر) 2 پیاوی زۆر بەئالۆش، زەنەک، کیرچلێس، گانۆک، پیاوی زۆر هەوەسباوی 3 جۆرێ پەپوولە، زۆرتر بە باڵی قاوەیی تاریکەوە [*Satyrus* و توخمەکانی تر] (satyrlike *adj*) ◌ 1 ساتیر 2 مرد شهوت‌ران 3 نوعی پروانه

satyriasis /ˌsatɪˈrʌɪəsɪs/ *noun*
زەنەکی، کیرچلێسی، بەئالۆشی، بەگانی، گانۆکی ◌ شهوت‌رانی

satyric *adjective*, also satyrical
سەربە بزنمێر، مێزنی ◌ وابسته به ساتیر

sauce /sɔːs/ *noun*
1 سۆس 2 ڕوو، ڕووداری، بێشەرمی، ڕووهەڵماڵراوی 3 (the sause) خواردنەوەی ئەلکۆلی، ئارەق ◌ 1 سس 2 وقاحت 3 مشروب

sauce boat /ˈsɔːs bəʊt/ *noun*
سۆس‌خۆری، دەفری سۆس ◌ ظرف سس

sauced *adjective*
(نافەرمی) مەست، کەیل، کەلەلا ◌ مست

saucepan /ˈsɔːspən, US -pæn/ *noun*
قابلەمە، مەنجەڵۆکە، دیزە (دیزۆڵکە، دیزەڵە small saucepan) ◌ قابلمه

saucepanful *noun, pl.* saucepanfuls
قابلەمەیێ، پڕ مەنجەڵۆکەیێ، دیزەیێ ◌ گنجایش یک قابلمه

saucer /ˈsɔːsə(r)/ *noun*
ناڵبەکی، ژێرپیاڵە، ژێرئیسکان، گاڵش ◌ نعلبکی

saucerful *noun, pl.* saucerfuls
پڕ ژێرپیاڵەیێ، ناڵبەکیێ، پڕ ژێرئیسکانێ ◌ بە اندازهٔ یک نعلبکی

saucerless *adjective*
بێ‌ژێرپیاڵە، بێ‌ناڵبەکی، بێ‌ژێرئیسکان ◌ بدون نعلبکی

saucier /ˈsəʊsɪeɪ/ *noun*
سۆس‌گرەوە، سۆ(س)ساز ◌ سوسر

saucily /-ɪli/ *adverb*
ڕوودارانە، بێ‌شەرمانە: *She winked saucily*

at him ⬡ به طور گستاخ
sauciness /'sɔːsɪnəs/ *noun*
ڕووداری، ڕووهەڵماڵراوی، بێشەرمی ⬡ گستاخی، پررویی
saucy /'sɔːsi/ *adjective* (saucier, sauciest)
1 ڕوودار، بێشەرم، دەرپێبەشان، ڕووهەڵماڵراو 2 (ب.ت. جل‌وبەرگ) جوان 3 سۆساوی ⬡ 1 گستاخ، وقیح 2 قشنگ 3 سوس‌اندود
Saudi /'saudi, US 'sɔːdi/ = Saudi Arabian
Saudi Arabian *adjective, noun*
adj سەعودیایی، سەربە سەعودیا *n* خەڵکی سەعودیا، سەعودیایی ⬡ *adj* سعودی *n* اهل عربستان سعودی
sauerkraut /'sauəkraut, US 'sauərk-/ *noun*
(ئەڵمانی) ترشیاتی کەلەم، کەلەم‌شۆر، سوێراتی کەلەم ⬡ ترشی کلم
sauger /'sɔːgə/ *noun*
جۆرێ باریکەماسی ئەمریکای باکووری ئێواران و شەوان چالاک [*Stizostedion canadense*] ⬡ سوگر
Sauk *noun*, also Sac, *pl.* Sauk or Sauks or Sac or Sacs
سۆک: ئەندامی گەلێکی سووریێست، جاران لە Wisconsin ی ئێستا دەژیان ⬡ سوک
Saul *noun*, late Latin *Saulus*, from Greek *Saulos*, from Hebrew *Shā'ūl*
1 شائوول: یەکەمین پادشای ئیسرائیل 2 حەواری Paul ⬡ شاؤل
sauna /'sɔːnə, US 'saunə/ *noun*
(بنەڕەت: لە فینلەندیەوە) سۆنا، گەرماوی هەڵم ⬡ سونا
saunter /'sɔːntə(r)/ *noun*
گەڕان، پیاسە، بە ژاژوفەرەوە ڕێگا ڕۆیشتن، لۆژەلۆژڕۆیشتن ⬡ گردش
saunterer *noun*
ڕێگارەو، قەدەم‌لێدەر، پیاسەکەر، پیاسەچی ⬡ گردش‌کننده
-saur *suffix*
پاشگر: مارمێلک، سۆر (ناوی خشۆکە قرتێکەوتووەکان پێکدێنێ: *ichthyosaur*: بنەڕەت: لە *sauros* یۆنانیەوە "lizard") ⬡ پسوند: مامولک، سور
saurian /'sɔːriən/ *adjective, noun*
adj 1 سۆریەن، ساوریەن (لە تیرەی زەردەقۆرە (زەردەقۆرە، کراکۆدیل و هێندی گیانەوەری دیکەی قرتێکەوتوو) 2 سەربە مارمێلکە، مارمێلکەیی، مارمێلکی *n* خشۆکێکی گەورە، ب.ت. دایناسۆر ⬡ *adj* 1 ساورین 2 مارمولک‌مانند *n* خزنده‌ای بزرگ، به ویژه دایناسوری
saurischian /sɔː'rɪskɪən, US -'rɪʃən/ *noun, adjective*
(مار)مێلکەدیزەڵ: جۆرێ دایناسۆر کە کلۆتەکەی pelvis لە هی مارمێلکە دەچێ، گیاخۆر herbivorous یان گۆشتخۆرن carnivorous [دەستە Saurischia] (بڕوانە ornithischian) ⬡ نوعی دایناسور
sauropod /'sɔːrəpɒd, US 'saur-/ *noun, adjective*
(گیانەوەرناسی) (مار)مێلکەپا، apatosaurus و brachiosaurus دایناسۆرێکی کە تەی گیاخۆری وا کە مل و کلکی درێژ و پەلی ئەستووریان هەیە، سۆرپۆد، ساورپۆد (بنەڕەت: لە *Sauropoda* (کۆ) لاتین، لە *sauros* یۆنانی "مارمێلک" + *pous, pod*- "پێ") ⬡ ساورپود
Sauropoda *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) مارمێلکەپایان، سۆرپۆدیان ⬡ ساورپودیان
-saurus *suffix*
پاشگر: ناوی تیرەیێ لە خشۆکە ب.ت. قرتێکەوتووەکان پێکدێنێ: *stegosaurus* ⬡ پسوند: سوروس
saury /'sɔːri/ *noun, pl.* sauries
جۆرێ ماسی خۆراکی دەریایی [*Scomberesox saurus* (ئاتلانتیک)، *Cololabis saira* (پاسیفیک)، و جۆرەکانی تر] ⬡ نوعی ماهی
sausage /'sɒsɪdʒ, US 'sɔːs-/ *noun*
باسترمە، زونگ، ساسیج، سۆسیس، کالباس ⬡ سوسیس، کالباس
sausage dog = dachshund
sausage meat *noun*
گۆشتی سۆسیس یان زونگ ⬡ گوشت سوسیس
sausage roll *noun*
بابۆڵە سۆسیس، بابۆڵەزونگ ⬡ دست‌پیچ سوسیس
sausage tree *noun*
دارسۆسیس، دارزونگ [*Kigelia pinnata*] ⬡ درخت سوسیس
sauté /'səuteɪ, US səu'teɪ/ *adjective, noun*
adj سوورەوەبوو، لە ڕۆندا سوورەوەکراو، هەڵکزاو، هەڵپرووزاو، (هەڵ)چزاو *n* 1 خۆراکی لە ڕۆندا سوورەوەکراو 2 (لە باڵێ‌دا) بازی زیادی هەر دوو پێ (لە فەرەنسەوە "بازداو") ⬡ *adj* تفت‌داده *n* سوتی
sautéed *adjective*
سوورەوەبوو، لە ڕۆندا سوورەوەکراو، هەڵکزاو، هەڵپرووزاو، (هەڵ)چزاو (لە نێو ڕۆنێکی کەم‌دا) ⬡ تفت‌داده
Sauternes /sə(u)'tɜːn, French sotɛʀn/ *noun*
1 جۆرێ مەی سپی شیرینی Sauternes ی ناوچەی Bordeaux ی فەرەنسی 2 (زۆرتر

(sauternes) جۆری مەی سپی ئەمریکایی نیوەشیرین یان نیوەتاڵ کە تێکەڵەی چەندین ترێیە ◯ سوترن

Sauvignon /'səuvɪnjɒ̃/ *noun*, also Sauvignon Blanc

1 جۆری ترێ‌ سپی مەی 2 مەی سپی ئەو ترێیە (فەرەنسی) ◯ ساووگنون

savable /'seɪvəbl/ *adjective*

شیاوی ڕزگاربوون، لە دەربازهاتوو ◯ قابل نجات

savage /'sævɪdʒ/ *adjective, noun*

adj 1 دڕندە، دڕ، کێوی، هەڵەپاس، بۆهاتوو، یانیگر، هۆڤ: *savage dogs* 2 سەرەتایی، بێ‌شارستانیەت، بێ‌ژیار، نارۆشنبیر، primitive: *a savage tribe* 3 دڕندانە، هەڵەپاسانە، هۆڤانە، دڕانە، بێ‌بەزەییانە 4 سەخت، توند، بێ‌ئەمان، توندوتیژ *n* کەسێکی دڕندە یا کێوی (بنەڕەت: لە *sauvage* فەرەنسی "کێوی"، لە *silvaticus* لاتینی، لە *silva* "دار(ێ)") ◯ *adj* 1 وحشی 2 بدوی، بی‌تمدن 3 وحشیانە 4 سخت *n* آدم وحشی

savagely /'sævɪdʒli/ *adverb*

هۆڤانە، دڕندانە، یانیگرانە، هۆڤانە، بە توندی، توندوتیژانە، بێ‌بەزەییانە: *savagely attacked ◊ criticized* ◯ وحشیانە، بە شدت، بی‌رحمانە

savageness /'sævɪdʒnəs/ *noun*

دڕندەگەری، دڕندایەتی، هۆڤیگەری، بێ‌بەزەییتی، بێ‌ڕەحمی ◯ وحشی‌گری، بی‌رحمی

savagery /'sævɪdʒri/ *noun, pl.* savageries

دڕندەگەری، دڕندایەتی، هۆڤیگەری، بێ‌بەزەییتی، بێ‌ڕەحمی، کردەوەی دڕندانە یان بێ‌بەزەییانە ◯ وحشی‌گری، بی‌رحمی، عمل وحشیانە

savagism *noun*

دڕندەگەری، دڕندایەتی، ڕەوشتدڕی، بەربەریەت ◯ سبعیت، توحش

savannah /sə'vænə/ *noun*, also savanna

1 ساڤانا، سەڤەنا (= دەشتی سەوزەڵانی و بێ‌داری ناوچە گەرمێنەکان) 2 دەشت (لە *sabana* سپانیایی، لە Taino *zavana*) ◯ 1 ساوانا 2 جلگە

savant /'sav(ə)nt, French savɑ̃/ *noun*, or -e /'sav(ə)nt, French savɑ̃t/

زانیار، زانا، کەسێکی لێزان ◯ دانشمند

savarin /'savərɪn/ *noun*

ساڤارین: جۆری کەیکی سووکی ئاڵقەئاسا (یان ئاڵقەئاڵقە؛ بنەڕەت: لە ناوی خۆراکناسی فەرەنسی (Anthelme Brillat-*Savarin* ◯ ساوارین

savate /sə'vɑ:t/ *noun*

ساڤات: شێوەی بۆکسی فەرەنسی لەگەڵ مشت و لەقە ◯ ساوات

save[1] /seɪv/ *preposition*

بێجگەلە، ژبلی، جگە except ◯ بجز، بە استثنای

save[2] /seɪv/ *noun*

(ب.ت. تۆپێن) گۆڵنەکران، گۆڵنەبوون ◯ نجات دروازە

save as you earn *noun*

(لە ئینگلتەرە) شێواز یان بەرنامەی دەس‌خستن و پاشەکەوت‌کردن ◯ روش یا برنامەی کسب و ذخیرە

saver /'seɪvə(r)/ *noun*

1 پاشەکەوت‌کەر، لاخەر، گڵ‌دەرەوە: *The increase in interest rates is good news for savers* 2 ڕزگارکەر، دەربازکەر 3 بلیت یان تیکێتی هەرزانبایی ◯ 1 پس‌اندازکنندە 2 نجات‌دهندە 3 بلیت تخفیفی

save for = save, *preposition*

savin /'savɪn/ *noun*

1 جۆری گیا 2 ناوی ئەو گیایە، جاران بۆ لەباربردن بەکاردێترا [*Juniperus sabina*] ◯ ابهل

saving[1] /'seɪvɪŋ/ *noun, adjective*

n 1 دەس‌پێوەگرتن، دەس‌گیرۆیی، پاشەکەوت‌کردن، گڵ‌دانەوە، لاخستن 2 ڕزگاری، دەربازی، ڕزگارکردن 3 (savings) پاشەکەوت، پاشەمەندە، پەزمەندە، پارەی خەوتوو یان نوستوو، پارەمۆڵ: *He put all his savings into buying a boat* *adj* 1 دەس‌گیرۆ، دەس‌پێوەگر 2 جگەدار، ئاوارتەدار 3 ڕزگارکەر، دەربازکەر ◯ *n* 1 صرفەجویی، پس‌اندازی 2 نجات 3 (در جمع) پس‌انداز *adj* 1 صرفەجو 2 استثنادار 3 نجات‌دهندە

saving[2] *preposition*

1 بێجگەلە، ژبلی، جگە، سەرەڕای، except، 2 دوور لە، دوولەڕووی، پەرژینێکی ئێوە save ◯ 1 بجز، بە استثنای 2 دور از

saving grace *noun*

(تەنیا) باشی، چاکی، لایەنی ئەرێنی ◯ حسن

savings account *noun*

هەژماری پاشەکەوت، حیسابی پاشەکەوت ◯ حساب پس‌انداز

savings and loan association = building society

savings bank *noun*

بانکی پاشەکەوت ◯ بانک پس‌انداز

saviour /'seɪvjə(r)/ *noun*, US savior

1 ڕزگارکەر، دەربازکەر، ئازادکەر، ڕزگارگەر 2 (Saviour) خودا یان عیسای مەسیح ◯ 1 ناجی، رهانندە 2 (با S) خدا یا عیسی مسیح

saviour faire /ˌsavwɑ: 'fɛ:, French savwaʀ fɛʀ/ *noun*

سەڤوار فێر، قانوونزانی، ئاگاداری ڕێ‌وشوێن

یـان دەسـتوور (نێـو کۆمـەڵگا)، ڕێوشـوێنزانی، دەستوورزانی ۞ آداب‌دانی

savor = US spelling of savour

savory[1] /ˈseɪvərɪ/ = savoury

savory[2] /ˈseɪvərɪ/ *noun*

(ڕووەک‌ناسـی) مـەزرە، هـەزوە، جـاترەکێویلکـە، جـاترە [*Satureja hortensis* (هـی هـاوینی) و *S. montana* (هی زستانی)] ۞ مرزه

savour /ˈseɪvə(r)/ *noun*, US savor

1 تـام، چێـژ، بـۆن، مـەزە، بەرامـە 2 ڕەنـگ‌وبـۆ، تایبەتمەندی (savourless *adj*: بێ‌تام، بێ‌چێژ، بێ‌مەزە) ۞ 1 طعم، نکهت 2 خصلت

savoury /ˈseɪvəri/ *adjective*

1 خـۆش، بـەتام، شـیرین، بـەچێژ، پـڕخوێ، تـام‌خـۆش، بـۆن‌خـۆش، تونـد، پەسـند(گـراو)، بەدڵەوەنووساو، بۆن‌خۆش 2 (savouries) نوقڵ و شـیرینی سـوێر، سـوێرکە (savourily *adv*؛ savouriness *n*: 1 بـەتامی، بـەچێژبوون 2 بۆن‌خۆشـی) ۞ 1 مطبوع، خوش‌طعم، دل‌چسب 2 (در جمع) تنقلات شور

savoy /səˈvɔɪ/ *noun*

(ڕووەک‌ناسـی) تۆپەکەلـەم، کەلـەم‌پێچ، کەلـەمی هەڵپێچراو ۞ کلم‌پیچ

Savoyard *noun*

خەڵکی ناوچـەی Savoy باشووری ڕۆژهـەڵاتی فەرەنسە ۞ اهل ساوی

savoy cabbage *noun*

(ڕووەک‌ناسـی) تۆپەکەلـەم، کەلـەم‌پێچ، کەلـەمی هەڵپێچراو ۞ کلم‌پیچ

savvy /ˈsævi/ *adjective* (savvier, savviest), *noun*

adj زیـرەک، تێگەیـشتوو، زرینـگ *n* مێـشک، مـرخ، تێگەیـشتوویی (لاسـایی *sabe usted* سپانیایی "تۆ دەزانی") ۞ *adj* باشعور *n* شم

saw[1] /sɔː/ *noun*

1 مـشار، هـەرە، ئـەرە، بـرە، بـرەک 2 (گیانـەوەرناسـی) هـەرە: ئـەندام یـان بـەشـێکی برگـەبرگـە serrated، ب.ن. وەک لمـۆزی sawfish ۞ 1 اره 2 سو

saw[2] /sɔː/ *noun*

پەنـد، فـەرموودە، وتـە، proverb، maxim ۞ ضرب‌المثل

saw[3] /sɔː/ = past of see

sawbill = merganser

sawbones /ˈsɔːbəʊnz, US -boʊnz/ *noun*, *pl.* same

(لە ئەمریکا و نافەرمی و بە شۆخی) دوکتور، برینکار، نەشتەرگەر، ئێسک‌بڕ ۞ دکتر

saw doctor *noun*

(کـەس یـان شـتێ) مـشارتیژکەر، هەرەتیژکـەر، هەرەتیژەک ۞ اره‌تیزکن

sawdust /ˈsɔːdʌst/ *noun*

خاکەمـشار، هـاڕەی مـشار، بـرە، ئاردەمـشار، خاکەهەرە ۞ خاک اره

sawed-off shotgun = sawn-off shotgun

sawed timber *noun*

تەختەی چوارپاڵوو ۞ الوار چهارتراش

sawfish /ˈsɔːfɪʃ/ *noun*, *pl.* same or sawfishes

هەرەماسی، مشارە، ماسی‌یەمشارە، جۆرێ ماسی زلەی سـەربە ray ـەکـان [خێزان Pristidae: چەندین جۆرن] ۞ اره‌ماهی

sawfly *noun*, *pl.* sawflies

هەرەمێش [ژێردەستە Symphyta: زۆر جۆرن] ۞ سوفلای

sawgrass /ˈsɔːgrɑːs/ *noun*

سێ‌سوو؟، جۆرێ جگەن [توخم *Cladium*] ۞ نوعی جگن

saw-horse /ˈsɔːhɔːs, US -hɔːrs/ *noun*, also sawbuck

شـەقە، چێوشـەق، ئەسپەدارین (مـشارکردن) ۞ خرک

sawmill /ˈsɔːmɪl/ *noun*

1 (کارگـەی) داربڕی 2 دەزگـای داربـڕ، دارهـاڕ ۞ 1 چوب‌بری 2 چوب‌بر

sawn /sɔːn/ = past participle of saw

sawn-off shotgun *noun*

تفـەنگی ڕاوی لوولـەکورت ۞ تفنـگ شـکاری لوله‌کوتاه

saw palmetto *noun*

جـۆرێ دارخورمـای باوەشـێنی، ڕەسـەنی باشووری ڕۆژهـەڵاتی US [*Serenoa repens* و جۆرەکانی تر] ۞ نوعی درخت خرما

saw-pit /ˈsɔːpɪt/ *noun*

جێگای بڕاوی مشار، چاڵایی هەرە یان مشار ۞ جای اره‌کشی

saw set *noun*

سێ‌سوو، بڕبەند ۞ ساوست

sawtimber *noun*

تەختەی هەرەکێشی یان گونجاو بۆ بەمشاربڕین ۞ الوار اره‌کشی

sawtooth *adjective*, also sawtoothed

ددانەددانە، بڕگەبڕگە، مشاری ۞ دندانه‌دندانه

saw-wort *noun*

گیاهەرە؟، هەرەگیا؟ (تیرە daisy [*Serratula tinctoria*]) ۞ نوعی گیاه

sawyer /ˈsɔːjə(r)/ *noun*

1 هـەرەکار، هـەرەکێش، مـشارکێش 2 داری لەڕەگـەوە هەڵکێـشراوی سـەرئاوکەوتوو 3 مێروویێکی زلە، قۆزاخەکەی ڕەهەندیکی لە دار پێکدێنێ و لێی دەخوا [توخم *Monochamus* (longhorn beetle) و جـۆرەکـانی تـر] ۞ 1 اره‌کش 2 و 3 ساویر

sax[1] /sæks/ = (informal) 1 saxophone 2 saxophone player (saxist n)

sax[2] /sæks/ *noun*, also zax
جۆری تەور بۆ برین و داتاشینی slateـەکانی سەربان، نووکێکیشی هەیە بۆ هەڵکەندنی کونی بزمار (ئەڵمانی بنەڕەت) ⬡ ساکس

saxatile /sæksətɪl/ *adjective*, also saxicolous
بەردەژی، لەسەر بەرد ئەژی یان شین دەبێ ⬡ سنگزی

saxaul *noun*
(دار) تاوک، تەعەو [*Haloxylon*] ⬡ (درخت) تاغ

saxe *noun*
رەنگی شینی گەش یان کاڵ ⬡ رنگ آبی روشن

saxhorn /sækshɔːn/ *noun*
ئامێرێکی موسیقای زەردی بایی، شەیپووری بۆڕ ⬡ ساکس‌هورن

saxifrage /'saksɪfreɪdʒ/ *noun*
(رووەکناسی) سەکسیفریج ، گیابەرد، بەردەشکێنە [*Saxifraga*] (بیبـ لە لاتینەوە: ⬡ ("break" *frangere* + "rock" *saxum* سفرس

Saxon /'sæksn/ *noun, adjective*
n ساکسۆن *adj* سەربە ساکسۆنەکان (ئەندامی گەلێ کە سەردەمێ لە باشووری رۆژاوای ئەڵمانیا دەژیان، برێ لەوان لە سەدەکانی 5 و 6دا بریتانیایان داگیریان کرد و تیاگیرسانەوە)، ساکسۆن، زمانی ساکسۆن، ساکسۆنی ⬡ *n* ساکسون *adj* وابسته به ساکسون‌ها، زبان ساکسون

saxony /'saks(ə)ni/ *noun*
1 جۆرێ خوری باش 2 کوتاڵێکی باشی خورییە ⬡ ساکسونی

saxophone /'sæksəfəʊn, US -foʊn/ *noun*
ساکسۆفۆن (ب.ت. بۆ جاز و موسیقای دانس) ⬡ ساکسوفون

saxophonic /-'fɒnɪk/ *adjective*
ساکسۆفۆنی، سەربە یان پێوەندی بە ساکسۆفۆنەوە هەیە ⬡ وابسته به ساکسوفون

saxophonist /sæk'sɒfənɪst, US 'sæksəfoʊnɪst/ *noun*
ساکسۆفۆن‌ژەن، ساکسۆفۆنیست ⬡ ساکسوفون‌نواز

saxtuba *noun*
ساکس‌توبا، سەکس‌هۆرنی گەورە ⬡ سکس‌توبا

say[1] /seɪ/ *noun*
1 وتە، قسە، گوتە، پەیف 2 دەرفەتی دەربرین یان هێنانەسەرزمان 3 دەسەڵات یان هێزی بڕیاردان، مافی بڕیاردان ⬡ 1 حرف 2 فرصت اظهار نظر 3 اختیار یا قدرت تصمیم‌گیری

say[2] /seɪ/ *adverb*
بۆ نموونە، بۆ وێنە ⬡ به عنوان مثال

say[3] /seɪ/ *interjection*
چاوا! تەح! تیاح! شا! ⬡ هی!

SAYE *abbreviation* save as you earn

saying /'seɪɪŋ/ *noun*
1 پەند، فەرموودە، 2 adage وتە، پەیف، قسە ⬡ 1 ضرب‌المثل، مثل مشهور 2 گفته

say-so *noun*
1 دەستوور 2 دەسەڵات، هێز (ی بڕیاردان)، سەرپشکی 3 وتە، پەیف، قسە ⬡ 1 اجازه 2 اختیار 3 گفته

Sb symb. the chemical element antimony (from Latin *stibium*)

S-bend *noun*
1 (ڕێگا) پێچی شێوەS 2 (بۆری یان لوولە) وشترگەروو، قۆرتم، گووزەڵە ⬡ 1 پیچ اس‌شکل 2 شترگلو

sc *abbreviation* scene
(شانۆ) دیمەن، سین ⬡ صحنه

s.c. *abbreviation* small capitals
پیتە چکۆلەکان ⬡ حروف کوچک

scab /skæb/ *noun*
1 قرتماغە، پەترۆ، پترۆک، قەتماغە، توێژاڵی سەربرین 2 کرێکاری مانبڕ، خاین، مانبڕ، مانشکێن، مانبەردەر 3 نەخۆشی گەڕوڵی، گەڕی ⬡ 1 پوست زخم 2 کارگر اعتصاب‌شکن 3 گری

scabbard /'skæbəd, US -bərd/ *noun*
(شمشێر) کالان، کیف، کێلان، بەرگەشیر، قلێف ⬡ نیام، غلاف

scabbardfish *noun, pl.* same or scabbardfishes
کالانەماسی [چەندین توخم و جۆر، سەبی زیوی *Lepidopus caudatus* خۆراکی‌یەکە دەگیرێتەوە] ⬡ نوعی ماهی

scabbily /'skæbɪli/ *adverb*
بە گەڕوڵی، بە گەڕی، گەڕانە ⬡ با جرب

scabbiness /'skæbinəs/ *noun*
گەڕی، گەڕوڵی ⬡ جَرَب

scabby /'skæbi/ *adjective* (scabbier, scabbiest)
1 قرتماغاوی، قرتماغەبەستوو، پترۆک‌گرتوو: *a* :contemptible ,mean = 2 *scabby skin* دلمەبستە ⬡ *scabby trick*

scabies /'skeɪbiːz/ *noun*
گەڕوڵی، گەڕی ⬡ گال، جَرَب

scabious /'skeɪbɪəs/ *noun, adjective*
n سکابیوس، گیاقرتماغە؟، گیابەترۆ، لە تیرەی تر، چەندین جۆرن (کە teasel *Knautia Scabiosa*] و توخمەکانی devil's bit scabious دەگرێتەوە)] *adj* قرتماغاوی، scabby ⬡ *n* ماميثا، توسک *adj* دلمەبستە

scabrous /'skeɪbrəs, US 'skæb-/ *adjective*
1 زبـر، نارێـک، زوور، گـرنی، گـروێ، گـرنج، دەسگر، زرک 2 ئاڵۆز، سەخت، لێ تێنەگەیشتوو 3 هەرزە، بێشەرم 4 بێشەرمانە ۞ 1 زمخـت 2 پیچیده، غامض 3 وقیح 4 وقیحانه

scads /skædz/ *noun, pl.*
1 دەڵیایێ، کۆگایێ، خەڵواری، کۆڵێ، لۆدەیێ 2 لەشکرێ، کەرەگەڵ، کۆمەڵێ ۞ 1 یک عالمە 2 یک فوج

scaffold /'skæfəʊld, US -foʊld/ *noun*
1 داربەسـت، داربـازە، داڵـوت 2 هەرزاڵـەی لەسێدارەدان، سەکۆی هەڵواسین (بنەڕەت: لە فەرەنسەی ئانگلۆنۆرمانەوە، لە *(e)schaffaut* فەرەنسی کۆن، لە catafalque) ۞ 1 چوب‌بست 2 سکوی اعدام

scaffolding /'skæfəldɪŋ/ *noun*
داربەسـت، داڵـوت، چێوبەسـت، داربەنـد، داربازە ۞ داربست، چوب‌بست

scag = skag

scagliola /skal'jəʊlə/ *noun*
بەردی مەرمەڕئاسا، مەرمەڕەدرۆزنە، پوولەکچە ۞ سنگ مرمرنما

scalability /ˌskeɪlə'bɪləti/ *noun*
لەپیاسەرکەوتن‌هاتوویی، لەپیاهەڵچوون‌هاتوویی ۞ قابلیت بالارفتن

scalable /'skeɪləbl/ *adjective*
1 شیاوی پیاسەرکەوتن، بۆ پیاهەڵچوون دەبێ، پیاهەڵـدەگەڕ درێ 2 دەگـۆڕدرێ، دەسـکاری دەکرێ: *a scalable computer network* ۞ 1 بالارفتنی 2 تغییرپذیر

scalage *noun*
رادە، ئەندازە، رێژە، پلە ۞ میزان، درجه

scalar /'skeɪlə(r)/ *adjective, noun*
(بیرکـاری و فیزیـک) *adj* سـکالێر، ژمـارەیی، پەیژەیی، نەردیوانی، ژمارەئاسا، ئاناراستە، پلەپلە *n* چەندێتی ژمارەیی یان ژمارەئاسا ۞ اسکالر

scalariform /skə'lærɪfɔːm/ *adjective*
(رووەکناسی) پەیژەیی، پلەپلە ۞ نردبانی

scalawag /'skæləwæg/ = scallywag

scald[1] /skɔːld/ *noun*
سووتان، داپلۆخان، هەڵقرچان، داتولان، تۆقلە، بلۆق ۞ سوختگی، تاول

scald[2] = skald

scald-head /skɔːld hed/ *noun*
کەچەڵی، سەرڕووتاوی، مووەرێژە ۞ کچلی

scald-headed *adjective*
کەچەڵ، سەرڕووتاو ۞ کچل

scalding /'skɔːldɪŋ/ *adjective, adverb*
adj 1 کوڵاتـوو، گـەرم، سـووتێنەر: *scalding water* 2 تاڵ، تونـد: *Scalding tears poured down her face* *adv* یەکجار: *scalding hot* ۞ *adj* 1 جوشان، سوزان 2 گزنده *adv* فوق‌العاده

scale[1] /skeɪl/ *noun*
1 پوولەک، پوولەکە، پوولەک، قەرتیش، قرش 2 تـوێ، توێـشک، توێـک، تـوێخ، تـۆخ، کـاژ، توێژاڵ، تـوێ یـان پـەڕە و تـەبەقێکی ناسـکی چکۆلـە کـە پوولـەکەی ماسـی بیر دەخاتـەوە: *the scales on a moth's wing*؛ بـەرگ یـان پۆشـەیێکی پوولـەکـاوی گیانەوەرێکی پوولەکەرێز *scales of mica* 3 scaled animal بەڵغ، سۆنە، بار (ددان، کتری و هتد) 4 گەڵای پوولەکەئاسا، پوولەک یان پوولەکەی سەر خونچەی گوڵ، گەڵا، پەڕ یان bract سەرەتایی 5 تێـدان؛ scale insect 6 scale armour – infestation یـان نـەخـۆش‌کەوتن بـە مێرووی پوولەکەرێز (scaleless *adj* ؛scaled *adj*) ۞ 1 فلس، پولک 2 پوسته 3 جرم 4، 5 و 6 اسکیل

scale[2] /skeɪl/ *noun*
1 پێوەر، پێودانگ، پێوانە، ئایەر، هەڵـەنگێنە، پێوانە یان پێوەری نەخشە: *the social scale* 2 پلـە، ئەنـدازە، رادە، رێـژە: *Here was corruption on a grand scale* ◊ *On a global scale, 77% of energy is created from fossil fuels* 3 *a scale of charges* ◊ پۆلانـدن 4 زنجیـرە، لیزگـە، رێـز 5 (موسیقا) پەیژە: *the scale of C major* ۞ 1 مقیاس، مقیاس نقشه 2 میزان، درجه 3 طبقه‌بندی 4 رشته، ردیف 5 (موسیقی) گام

scale[3] /skeɪl/ *noun*
تا، پەلە، (scales) تەرازوو ۞ کفه، (در جمع) ترازو

scale armour *noun*
(مێژوویی) زرێی پوولەکەرێز یا پوولەکاوی یا پوولەکەدار ۞ زره پولک‌دار

scale-board /skeɪl bɔːd/ *noun*
تەختەی ناسک، ناسکەتەختە ۞ تختەی نازک

scale down *noun*
داشـکاندن، چکۆلەکردنـەوە، هێنانـەخوارەوە، بچووک‌کردنەوە، نزم‌کردنەوە، کەم‌کردنەوە ۞ تقلیل

scaled-down *adjective*
داشکاو، چکۆلەوەبوو، نزمەوەبوو، کەمەوەبوو (بە رێژەیێکی دیاری‌کراو) ۞ تقلیل‌یافته

scale insect *noun*
مێرووی پوولەکەرێز [خێزان Coccidae: زۆر جۆرن] ۞ نوعی حشره

scale leaf *noun*
(رووەکناسی) گـەڵای پوولـەکەیی یـان پوولـەکەئاسـا یـان شـێوەپوولـەکە (لـەسـەر وردەڕەگ یان سەلکێ) ۞ برگ پولک‌مانند

scalene /'skeɪliːn/ *adjective, noun*
adj (ئەندازە) لاجیا، لاجیاواز، پالووجیاواز *n*

(تویکاری) وشەیێکی تر بۆ scalenus (بنەڕەت: لـــە یۆنـــانی *skalēnos* ("unequal" ◯ *adj* مختلف‌الاضلاع

scalenus /skəˈliːnəs/ *noun, pl.* scaleni /-naɪ/
سکالینۆس، هەریەک لەو چەند ماسوولکە کە لە ملەوە تا پەراسووی یەکەم و دووەم کێشراوە (بنەڕەت: لە late *scalenus (musculus)* Latin بڕوانە scalene) ◯ اسکالنوس

scaling /ˈskeɪlɪŋ/ *noun*
جـوان‌کـردن یـا ڕازاندنـەوە بـە پوولـەکە، پوولەکەڕێژی ◯ تزئین فلسی

scallion /ˈskæliən/ *noun*
1 پیوازەشینە، تەرەپیواز، تەرەپیاز، پیواز، پیواز یان پیازی ساوا 2 توور 3 موسلی، زیسک ◯ 1 پیازچە 2 ترەفرنگی 3 موسیر

scallop /ˈskɒləp, US ˈskæləp/ *noun*
1 سکالۆپ، گوێچکەماسی، لەیکە یان سەدەفی سـکالۆپ [*Pecten* ،*Chlamys* و توخمەکانی تر] 2 دالبر، برگەبرگە، کەوانەکەوانە، گرنج‌گرنج، مشارەبڕکردن، پەرەپەرەیی ◯ 1 اسـکالوپ، صدف اسکالوپ 2 دالبر

scalloped *adjective*
سکالۆپیت، دالبردالبر، مشارەبڕ، برگەبرگە(یی)، پەرەپەرە ◯ دالبری

scalloped capital *noun*
سەرکۆلی پەرەپەرە ◯ سرستون صدفی

scalloped edge *noun*
کەنار یان پەراوێزی پەرەپەرەیی ◯ لبەی دالبری

scally *noun, pl.* scallies
کەسێکی بێ‌ئابروو، پیاوی هیچ‌وپووچ یان چەپەڵ ◯ آدم رذل، پست

scallywag /ˈskæliwæg/ *noun*
1 (بە شوخی و لەگەڵ منال) لە شەیتانبوو، توخمی سەگ، لە شەیتان‌داکەوتوو، جنی سەگ، زۆڵی سەگ: *You little scallywag!* 2 (ئەمریکا) کۆماری‌خواز ◯ 1 تخم جن 2 جمهوری‌خواه

scaloppine *noun,* or scalloppini
تیکە یان برشتی ناسک لە گۆشتی سوورەوەبوو sautéed، ب.ت. هی گوێلک ◯ اسکالوپینی

scalp /skælp/ *noun*
1 پێستی سەر یان تەوقەسەر، توخماخ، پێستەسەر، چەرم یان کەوڵی سەر: *A dry scalp can lead to dandruff* چەرمەسەری گیانەوەری (وەک هی گورگ و ڕێوی) 2 (مێژوویی، لە نێو هێندێ لە گەلانی هێندی ڕەسەن) پێستی سەر بە مووەوە کە لە سەری دوژمن وەک نیشانە و یادگاری سەرکەوتن لێدەکرایەوە، توخماخ 3 یادگاری سەرکەوتن یان ڕابەڕاندنی accomplishment شتێ، نیشانەی سەرکەوتن 4 (نافەرمی) هێمای ئەو ڕاستی‌یە کە کەسێ بەزیوە یان سزا دراوە: *They have claimed some impressive scalps in their bid for the championship* 5 (زۆرتر سکاتلەندی، کۆمەڵکە) تەختەبەرد یان زەوی‌یێکی دەرپەڕیوی ڕووت 6 کەللەی نەهەنگ 7 هێلەک، بێژنگ 8 خێر و قازانجێکی کەمە کە سەوداگەرێ خێرا لە سەودایێ دەیکا ◯ 1 پوست سر، فرق سر 2 اسکالپ 3 یادگاری پیروزی یا انجام کاری 4، 5، 6، 7 و 8 اسکالپ

scalpel /ˈskælpəl/ *noun*
چەقۆی برینکاری یان نەشتەرگەری ◯ چاقوی جراحی

scalper /ˈskælpə(r)/ = tout

scalping-iron /ˈskælpɪŋ aɪən/ *noun*
ئێسک‌تاش ◯ استخوان‌تراش

scalpriform /ˈskælprəfɔːm/ *adjective*
ئەسکەنەیی، شێوەئەسکەنە، ئەسکەنەئاسا ◯ اسکنه‌ای

scaly /ˈskeɪli/ *adjective* (scalier, scaliest)
1 تـوێ‌تـوێ، تـوێژاڵ‌تـوێژاڵ 2 پوولـەکەدار، پوولەکەڕێژ 3 بەڵغ‌گرتوو، بەڵغاوی، سوناوی، بارلێ‌نیشتوو (scaliness *n*: 1 بەڵغ‌گرتوویی 2 توێ‌توێ‌بوون) ◯ 1 پوستەپوستە 2 فلس‌دار 3 جرم‌گرفته

scaly anteater = another term for pangolin

scam /skæm/ *noun*
(نافەرمی و بە مەبەستی خراپ) نەخشە، پلان، ڕێ، قـۆڵ، فـێڵ، تەڵـەکە، بەرنامـە، کەڵـەک (scammer *n*) ◯ طرح، نقشه، حقه

scammony /ˈskaməni/ *noun*
گیایـێ لـە تـیرەی لاولاوە(پـێچ)، ڕەگـی وشکەوەکراوی دەرمـانێکی ڕەوانی بەقووەتە [دوو جۆر: *Convolvulus scammonia* هی ئاسیا و *Ipomoea orizabensis* هی مەکسیک] ◯ محمودە

scamp /skæmp/ *noun*
(نافەرمی) لە شەیتانبوو، توخمی سەگ، زۆڵی سەگ ◯ تخم جن

scamper /skæmpə(r)/ *noun*
1 غارغارێن، هەڵاتن، بدەو، ڕاکردن، ڕەقیان 2 هەڵبەزودابەز، هەڵپەڕودابەز ◯ 1 دو، گریز 2 جست و خیز

scampi /ˈskæmpi/ *noun, pl.* same
(ئیتالیایی) 1 شامەیگو 2 چێشت یا خۆراکی شامەیگو ◯ 1 شاەمیگو 2 غذای شاەمیگو

scan /skæn/ *noun*
1 بڕگاندن، شی‌کردنەوە، بڕین 2 پێوان 3 ڕوانین، چاوپیاخشاندن، لێ‌وردبوونەوە، گەڕان، ورد پشکنین، ئەم‌بار و ئەوبارکردن، لێکدانەوە 4 سکەن، گەڕان، پشکنین، دۆزین، وێنەی

سکەن کراو (بە scanner) ۞ 1 تقطیع 2 پیمایش 3 نگاه 4 بررسی دقیق 5 اسکن، تصویر اسکنی

scandal /'skændl/ *noun*

1 ئابڕووچوون، حەیانەمان، ئابڕووتکان، ڕووڕەشی، ڕووسیایی، نێوزڕاوی، نێوشری 2 مایەی ئابڕووچوون، مایەی ڕووڕەشی، شووورەیی، نەنگ، مایەی سووکبوون 3 زەمکردن، پاشملە(قسەکردن)، خراپەوتن 4 قسە بۆ هەڵبەستن، تۆمەت 5 دەنگۆ، بەندوباو، لۆغەت، قاو، چەڵتە، قسەڵۆک ۞ 1 رسوایی 2 مایەی آبروریزی 3 بدگویی 4 تهمت 5 شایعه

scandalization *noun*

ئابڕووبردن، ڕووڕەش کردن، ڕووسیاکردن، بێزڕاندن، زڕاندن ۞ رسواسازی

scandalmonger /'skændlmʌŋgə(r)/ *noun*

دەمبەهاوار، قاوداخەر، ئابڕووبەرە، قسەڵۆک هەڵبەست ۞ شایعەپراکن

scandalmongering *noun*

دەمبەهاواری، قاوداخەری، قسەڵۆک هەڵبەستی ۞ شایعەپراکنی

scandalous /'skændələs/ *adjective*

1 جێی شەرم، مایەی سەرشۆڕی، ڕووڕەشێنەر، شەرماوی، نەنگ(اوی)، ئابڕووبەرە، شوورەیی، تەرۆ، نێوزڕێن 2 دەمبەهاوار، قاوداخەر 3 زەمکەر، خراپەبێژ، بەدگۆ ۞ 1 ننگ‌آور، رسواکننده 2 شایعه‌پرداز 3 بدگو

scandalously /'skændələsli/ *adverb*

بە شێوەیەکی شەرماوی، ڕووسیایارانە، ئابڕووبەرانە ۞ به طور ننگ‌آور

scandent /'skandənt/ *adjective*

(ڕووەک) پیاهەڵچوو، پیاهەڵگژاو، پیاهەڵگەڕاو، پیاسەرکەوتوو، پیاسەرچوو: ◊ *scandent stems* ۞ بالارو *scandent vines*

Scandian *adjective, noun*

adj سکاندیناڤیایی، scandinavian، سەربە زمانانی سکاندیناڤیایی *n* خەڵکی سکاندیناڤیا ۞ *adj* اسکاندیناویایی *n* اهل اسکاندیناوی

Scandinavian /,skændɪ'neɪviən/ *adjective, noun*

adj سکاندیناڤیایی، سەربە سکاندیناڤیا (دانمارک، نۆرویژ، سوید و ئایسلەند) *n* 1 خەڵکی سکاندیناڤیا، سکاندیناڤی 2 لقی باکووری زمانە ئەڵمانییەکان (دانمارکی، نۆرویژی، سویدی، ئایسلەندی و فارۆئیزی) ۞ *adj* اسکاندیناویایی *n* 1 اهل اسکاندیناوی 2 اسکاندیناوی

Scandinavian languages *noun, pl.*

زمانە سکاندیناڤییەکان ۞ زبان‌های اسکاندیناوی

scandium /'skændiəm/ *noun*

(کیمیا) سکاندیۆم (بە ز.گ. 21 ن. Sc؛ بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *Scandia* کورتەی *Scandinavia* (جێگایێ کە ئەو کانزایانەی لێ دەدۆزرایەوە کە ئەم توخمەی تیابوو) ۞ اسکاندیم

scanner /'skænə(r)/ *noun*

پشکێنە، دەزگای سکەن، سکەنێر: *a document scanner* ۞ پویش‌گر، اسکنر

scansion /'skænʃn/ *noun*

(هەڵبەست) بڕگاندن، شیکردنەوە، بڕگەبەندی ۞ تقطیع

scansorial /skæn'sɔːrɪəl/ *adjective*

پیاهەڵچوو، پیاهەڵگژاو، پیاسەرکەوتوو، پیاسەرچوو ۞ بالارونده

scant /skænt/ *adjective*

1 کەم، ناتەواو، نەختەڵان، بەشنەکردوو 2 کورت 3 چکۆلە (scantness *n* ؛scantly *adv*) ۞ 1 مختصر، ناقص 2 کوتاه 3 کوچک

scanty /'skænti/ *adjective* (scantier, scantiest)

1 ناتەواو، نیوەچڵ، بەشنەکردوو، کەم، نە ئەوندەش 2 چکۆلە، تەنگ 3 (جلوبەرگ) کورت، (نیوە)ڕووت: *a scanty bikini* (scantily *adv*: بڕێ، نەختێ، بە بڕێکی کەم، بە کەمی: *scantily dressed models*؛ scantiness *n*: ناتەواوی، کەمی، بەشنەکردوویی) ۞ 1 ناکافی 2 کوچک 3 (لباس) کوتاه

scantling *noun*

1 بڕێکی کەم، بەشێکی کەم 2 نموونە 3 میلەی پێوان یان ئەندازەگرتنی گەز 4 (هەروەها scantlings) کۆمەڵە ئەندازەیێکی ستاندارد یان پێوانەیی بۆ بەشەکانی پێکهاتە یان دەزگایێ، ب.ت. لە کەشتیسازیدا 5 پایە یان پاچکەی چوارچێوە 6 ئەندازە، ئەندازەی نموونە، ڕادە، پلە 7 چوارچێوەی ژێرکۆس یان بەرمیل ۞ 1 مقدار کم، جزء کوچک 2 مسطوره، نمونه 3، 4 و 5 اسکانتلینگ 6 ابعاد، درجه 7 چهارچوب زیر بشکه

scape *noun*

1 (مێرووناسی) بەشی بنەڕەتی شاخ، میل، لاسک، ساقەت 2 میل یان لاسکی پەڕ 3 هەڵاتن، دەربازبوون ۞ 1 ساقه، میل 2 ساقەی پر 3 فرار

-scape *suffix*

پاشگر: دیمەن، پێشچاو: *moonscape* ۞ پسوند: چشم‌انداز، منظره، صحنه

scapegoat /'skeɪpgəʊt, US -goʊt/ *noun*

1 (لە کتێبی پیرۆزدا) بزنێ کە بەرەڵای بیابان کرا پاش ئەوەی کە گەورەقەشەی جوو بە شێوەیێکی هێمایی لە ژوور سەریەوە گوناهانی خەڵکی لەسەر دانابوو (Lev. 16) 2 قۆچی قوربانی، پێناو، بەلاگێرەوە، سەرگەرد، قەزاوەگێر (scapegoatism *n*) ۞ 1 بز طلیقه 2 سپر بلا

scapegoating *noun*

خستنە ئەستۆی خەڵکەوە ۞ انداختن مسؤلیت بر گردن دیگران

scapegrace /'skeɪpgreɪs/ *noun*
لە شەیتان‌بوو، توخمی سەگ، زۆلی سەگ ۞ تخم جن

scaphoid /'skafɔɪd/ *adjective, noun,* also navicular
adj (تویکاری) بەلەمی، لۆتکەیی *n* ئێسکی بەلەمی (لە *skaphos*ی یۆنانی‌یەوە بە واتای بەلەم یان لۆتکە) ۞ *adj* زورقی *n* استخوان زورقی

scapolite *noun*
کۆمەڵێکی کانە چوارلاکان کە لە سیلیکاتەکانی ئالومینیۆم، کالسیۆم و سۆدیۆم لەگەڵ کلۆرین یان کاربۆنات پێکهاتوون ۞ اسکاپولیت

scapose *adjective*
لە شێوەی لاسکی بێ‌گەڵا، خاوەن یان پێکهاتوو لە scape ۞ اسکاپوس

scapula /'skæpjʊlə/ *noun, pl.* scapulae /-liː/ or scapulas
1 (تویکاری) ئێسکی شان، شەپکەشان، شەپکەی شان، باڵەکە (تکنیکی‌ترە لەبری dorsal 2 ئێسکی پشتی (shoulder-blade pectoral پشتێنەی شانی یان سەرشان bone لاتین *scapulae* تاکی ,late Latin لە ,girdle 2 اسکاپولا ۞ 1 استخوان کتف ("shoulder-blades"

scapular /'skæpjʊlə(r)/ *adjective, noun*
adj 1 سەربە 2 scapula (باڵندەناسی) سەربە پەڕی ناوشان یا سەرشان *n* 1 برین‌پێچی سەرشان 2 عەبا یا جبەی کورتی کڵاودار ۞ *adj* 1 وابستە بە استخوان کتفی 2 اسکاپولار *n* 1 پانسمان کتف 2 ردای کوتاه باشلق‌دار

scapulary *noun, pl.* scapularies
1 پەڕی ناوشان یان سەرشان 2 عەبا یان جبەی بێ‌قۆڵی کڵاودار ۞ 1 اسکاپیولار 2 ردای بی‌استین باشلق‌دار

scar /skɑː(r)/ *noun*
1 جێ‌برین، نیشانەی برین، گرێ، شوێنی برین یان زام، بزماتە 2 شوێنەواری خراپ، کاریگەری ناڵەبار، ئەزموونی ناخۆش 3 داغ 4 شوێنی خراپ‌بوو یان زیان‌پێ‌گەیشتوو 5 هەڵدێر، تەمباز، ڕەوەز ۞ 1 اثر زخم 2 اثر نامطلوب 3 داغ 4 محل آسیب‌دیده 5 پرتگاه

scarab /'skærəb/ *noun,* also scarab beetle
1 قالۆنچە، کێزک، گازۆلک [*Scarabaeus sacer*] 2 (لە میسری کۆندا) هەڵکەندنی شێوەی قالۆنچەیی، کرمێ وەکوو خشڵێ یان تەلەسمێ، وێنەی بەردینی قالۆنچە ۞ 1 جُعَل، سرگین‌غلتان 2 سکاراب

scarabaeid /ˌskarə'biːɪd/ *noun, adjective*
n تیرەی قالۆنچەیی‌یەکان، کێزکیان (Scarabaeidae) *adj* قالۆنچەیی، کێزکی ۞ *n* جعل‌سانان *adj* جعلی

Scarabaeidae *noun, pl.*
قالۆنچەیی‌یەکان، تیرە(ی)قالۆنچەیی(یەکان) ۞ جعلیان، جعل‌سانان

scaramouch /'skarəmaʊtʃ, US -muːtʃ/ *noun*
(کۆن) کەسێکی خۆهەڵکێشی ترسەنۆک ۞ آدم لاف‌زن بزدل

scarce /skeəs, US skers/ *adjective* (scarcer, scarcest), *adverb*
adj 1 دەگمەن، دەس‌نەکەوتوو، کەم، قات، دانسقە، ناوازە، ناپەیدا، کەم‌دەسکەوتوو، کەم‌پەیدا 2 کەم، ناتەواو، بەش‌نەکردوو، نیوەچڵ *adv* بە سەختی، بە زۆر، بە ئاستەم ۞ *adj* 1 کم‌یاب 2 ناکافی *adv* به زحمت

scarcely /'skeəsli, US 'skers-/ *adverb*
بە دەگمەن، زۆر کەم، بە سەختی، بە ئاستەمی، بە دژواری، تازە، هەرکە، زۆری نەمابوو کە، بڕێ لەوە پێش، تەنیا: *I can -arcely believe it* ◊ *We -rcely ever meet* ۞ بە ندرت، بە سختی، بە محض این‌کە، کمی قبل، فقط

scarceness *noun*
دەگمەنی، کەمی، کەم‌پەیدایی، دەس‌نەکەوتوویی، قاتی، دانسقەیی، کەم‌دەسکەوتوویی ۞ ندرت، کم‌یابی

scarcity /'skeəsəti, US 'skers-/ *noun, pl.* scarcities
1 دەگمەنی، دەس‌نەکەوتوویی، کەم‌پەیدایی، دانسقەیی، قاتی، ناپەیدایی 2 کەمی، ناتەواوی ۞ 1 کم‌یابی، ندرت 2 کم‌بود

scare /skeə(r), US sker/ *noun*
ترس، تۆقین ۞ هراس، واهمە، رعب

scarecrow /'skeəkrəʊ, US 'skerkroʊ/ *noun*
1 داوەڵ، چاتۆڵ، مەترسی، قەیلۆک، هەراسە، لۆپک، بووکەدارینە 2 شتێکی ترسناک بەڵام بێ‌وەی 3 کەسێکی شڕۆڵ یان ڕەقەڵ ۞ 1 مترسک، افچە 2 چیز ترسناک اما بی‌ضرر 3 آدم ژندەپوش یا استخوانی

scared /skeəd, US skerd/ *adjective*
تۆقیو، ترساو، زراوچوو، ترس‌لێ‌نیشتوو، نگەران، دڵ‌لەدوا: *The thieves got scared and ran away* ۞ وحشت زدە، ترسیدە، دلواپس

scaredy-cat *noun*
(نافەرمی) کەسێکی حیز یان شەرمێون ۞ آدم بزدل یا خجالتی

scare-head *noun*
ڕەشەسەردێڕ، سەردێڕی ترسناک (یان ڕەش) ۞ عنوان وحشتناک

scare-headline *noun*
ڕەشەسەردێڕ، سەردێڕی ترسناک ۞ عنوان

وحشتناک

scaremonger /ˈskeəmʌŋgə(r), US ˈskerm-/ *noun*
(مرۆی) ترس‌نەرەوە، تۆقێنەر، ترسێنەر، چۆکشکێن ◇ آدم هراس‌انگیز

scaremongering *noun*
ترس‌نانەوە، تۆقاندن، ترساندن، زراوبردن، ترس‌خستنەوە ◇ هراس‌انگیزی

scare story *noun*
راپۆر یان دەنگۆی ترس‌نەرەوە ◇ گزارش یا شایعەی هراس‌انگیز

scarf /skɑ:f, US skɑ:rf/ *noun*
1 لەچکە، سەرپۆش 2 شاڵگەردن، ملپێچ، شاڵ ◇ 1 روسری 2 شال گردن

scarf joint /skɑ:f dʒɔɪnt/ *noun*
جووت‌بوون یان جووت‌کردنی نیواونیو ◇ اتصال نیمانیم

scarfskin /skɑ:fskɪn/ *noun*
توێژ، توێخ، توێخ، رووپێست ◇ بشره

scarification /skɑ:rɪfɪˈkeɪʃn/ *noun*
نەشتەرکاری، نەشتەرلێدان، تیغ‌لێدان، برین ◇ نشترزنی

scarifier *noun*
نەشتەرکار، نەشتەرلێدەر، تیغ‌لێدەر ◇ نشترزن

scarlatina /ˌskɑ:ləˈti:nə/ *noun*, also scarlet fever or scarletina
(پزشکی) مێکوتە، میرکوت، مێکوتک ◇ مخملک (scarlatinal *adj*)

scarlet /ˈskɑ:lət, US ˈskɑ:rlət/ *noun, adjective*
1 ئاڵ، رەنگی سووری کاڵ(قرمز)، سووری رۆشن 2 پارچەی سووری کاڵ، جل‌وبەرگی سووری کاڵ 3 (گوناه و هتد) قورس، بێ‌شەرمانە ◇ 1 رنگ قرمز روشن 2 پارچە یا لباس قرمز روشن 3 سنگین

scarlet fever *noun*
(پزشکی) مێکوتە؟، سوورەتا، نیرگوتک (بەهۆی streptococcusـەکانی کۆمەڵ یان گرووپی A تووش دەبێ) ◇ مخملک

scarlet letter *noun*
پیتی سوور (پیتی A بە نیشانەی تاوانباری بە زینا) ◇ حرف سرخ

scarlet runner = runner bean

scarlet woman *noun*
قەحبە، حیز، گاندەر، کوونی، هەردەم بە دەس کەسێکەوە ◇ فاحشه

scarey = scary

scarp /skɑ:p, US skɑ:rp/ *noun*
1 تەلان، لێژی توند، توندایی، سەرەوخواری، سینەکێش، لاپێ 2 هەڵدێر 3 دیواری نێوەوەی خەندەک یان کەندەلان ◇ 1 شیب تند، سراشیبی 2 پرتگاه 3 اسکارپ

scarves /skɑ:vz, US skɑ:rvz/ = plural form of scarf

scary /ˈskeəri, US ˈskeri/ *adjective* (scarier, scariest)
1 ترسناک، ترسێنەر 2 ترسەنۆک، حیز ◇ 1 وحشتناک 2 بزدل

scat(o)- *prefix*
پێشگر: پیسی، پیسایی، گوو، گلاو (بنەرەت: لە یۆنانی‌یەوە skōr, skat "dung") ◇ پیشوند: مدفوع، نجس

scat *noun*
پشقەڵ، تەرس، تەرسەقول ◇ فضله

scathe /skeɪð/ *noun*
زەرەر، زیان، وەی، زەپ، خەسار، سەدەمە، بەلا ◇ گزند، آسیب

scathing /ˈskeɪðɪŋ/ *adjective*
1 زیاناوی، زیان‌پێگەیێن 2 ناخۆش، رەق، جەرگبڕ، توند، تاڵ، توندوتیژ، سەخت: *a scathing remark* ◊ *a scathing condemnation* 3 رەخنەگرانە، رەخناوی ◇ 1 آسیب‌رسان 2 گزنده، خشن 3 انتقادآمیز

scathingly /ˈskeɪðɪŋli/ *adverb*
1 ناخۆشانە، توندانە، توندوتیژانە 2 (بە شێوەیێکی) رەخنەگرانە ◇ 1 به طور گزنده یا خشن 2 به طور انتقادآمیز

scatology /skæˈtɒlədʒi/ *noun*
1 پیسایی‌ناسی (بۆ مەبەستەکانی پۆلاندن یان دیاری‌کردنی بەرنامە و رژیمی خۆراکی) 2 هەرزەبێژی (scatological or scatologic *adj*): 1 سەربە پیسایی‌ناسی 2 پڕ لە قسەی هەرزە) ◇ اسکاتولوژی

scatter /ˈskætə(r)/ *noun*
ژمارەیێ، بڕێ، هێندێ، تاک‌وتەروک، چەند دەنکێ ◇ تعدادی

scatterbrain /ˈskætəbreɪn/ *noun*
مرۆی بیربڵاو یان پەرێشان ◇ آدم حواس‌پرت

scatterbrained /ˈskætəbreɪnd/ *adjective*
بیربڵاو، بێ‌هۆش، کاس، پەرێشان، کەم‌هۆش ◇ حواس‌پرت

scattered /ˈskætəd, US -tərd/ *adjective*
پرژ، بڵاو، هەترە، پەرت، پەخش، پرش‌وبڵاو، پەرێشان، لێرەولەوێ، تاق‌ولۆق، تاک‌ولۆک، تووناتوون، تاک‌وتەرا(ڕ)ۆک، تاک‌وتەرا ◇ پراکنده

scattergun *noun*
تفەنگی راو ◇ تفنگ شکار

scatter pin *noun*
دەرزی بەرسنگ ◇ سنجاق سینه

scatter rug *noun*
بەرە یان قالیچەی چکۆلانە ◇ قالیچەی کوچک

scattering *noun*

1 ژمارەیـــی، بـــڕێ، هێنـــدێ، تـــاک‌وتـــەرا، تاک‌وتروک 2 پەرش‌بوونەوە، پرژبوون(ەوە)، بلاوبوونەوە، پرژان، بلاوەبوون ۞ 1 تعدادی 2 پراکندگی

scattily /'skætɪli/ *adjective*

گەوجانە، شێتانە، حۆلانە، حەپۆلانە ۞ احمقانـە، دیوانەوار، بە طور خل

scattiness /'skæɪməs/ *noun*

گەوجی، شێتی، حۆلی، حەپۆلی، حەپەیی ۞ حماقت، دیوانگی، خلی

scatty /'skæti/ *adjective* (scattier, scattiest)

گێژ، حەپە، حەپۆل، گەوج ۞ خل، احمق

scaup /skɔ:p/ *noun*

(باڵندەناسـی) لـوورەمراوی (نێرەکـەی سـەری ڕەشـــە [*Aythya marila*] و جـــۆرە پێوەندی‌دارەکان]) ۞ اسکوپ

scauper = scorp

scaur *noun*

هەڵدێر (ڕێنووسی کۆنی وشەی scar (واتای 5) ۞ پرتگاه

scavenger /'skævɪndʒə(r)/ *noun*

1 کەلاک‌خـۆر، لاشـەخۆر 2 زبڵ‌گـەڕ، زبڵ‌دۆز، سپور ۞ 1 مردارخوار 2 زباله‌گرد، سپور

ScD *abbreviation* Doctor of Science

SCE /ˌes si: 'i:/ *abbreviation* Scottish Certificate of Education

ئێس‌سی‌ئی: بڕوانامەی سـکاتلەندی بۆ پەروەردە یا خوێندن ۞ اس‌سی‌ای

scena /'ʃeɪnə/ *noun*

شـانۆ یـان سـێنی ئۆپێرا (ئیتالیـایی، لـە لاتینـەوە "scene") ۞ صحنه‌ی اپرا

scenario /sə'nɑ:riəʊ, US sə'næriou/ *noun, pl.* scenario

1 فیلم‌نامە، سیناریۆ 2 پلان، نەخشە، سیناریۆ: *a* ◊ *Let me suggest a possible scenario* *nightmare scenario* ۞ 1 فیلم‌نامه 2 طرح

scenarist /sɪ'nɑ:rɪst/ *noun*

فیلم‌نامەنووس، سیناریست ۞ فیلم‌نامه‌نویس

scend /sɛnd/ *noun*, also send

(کۆن) چوونەسـەرێ و خـوارێی کەشـتی لەبـەر شەپۆل ۞ سند

scene /si:n/ *noun*

1 پەردە، (سەر)شانۆ، سێن 2 جێ، شوێن، حەن، جێگـــا، وار: *the scene of the* 3 *accident/attack/crime* شـــوێنی ڕوودان، ڕوودانگــە 4 دیمــەن، پێـشچاو 5 جەنجاڵـی، بگرەوبەردە، گۆنگەڵ، کێـشە، هـەلا 6 ڕووداو، بەسـەرهات: *She witnessed some very* *distressing scenes* 7 بازار ۞ 1 صـحنه 2 جا، محل 3 محل وقوع 4 منظره 5 الم‌شنگه 6 واقعـه 7 بازار

scenery /'si:nəri/ *noun, pl.* sceneries

1 دیمـــەن، پێـــشچاو 2 دیمـــەن‌ڕێکخـــستن، دیمـەن‌ڕێـژی، دیمـەن‌ڕێکخـەری، شـانۆڕێژی، پەردەڕێژی ۞ 1 منظره 2 صحنه‌پردازی

scene-shifter *noun*

دیمــەن‌گــۆڕ، شــانۆگۆڕ، کرێکــاری دیکــۆڕ، پەردەگۆڕ ۞ سن‌شیفتر

scenic /'si:nɪk/ *adjective*

1 (سـەر)شـانۆیی، پـەردەیی، سـینیک، جـوان، دیمەنانە، دیمەنی 2 دەرخەر، پیشاندەر 3 سەربە دیمەن‌ڕێژی تیاتری

scenically /'si:nɪkli/ *adv*: بە شێوەیەکی شانۆیی یان پەردەیی) ۞ 1 نمایشی، وابسته به منظره، تماشایی 2 مجسم‌کننده 3 وابسته به صحنه‌پردازی نمایشی

scenographic *adjective*

سەربە دارشتن یان وێنەکێشی پەردەکانی شانۆ ۞ وابسته به سنوگرافی

scenography /si:'nɒgrəfi/ *noun*

دارشـتن یـان وێنەکێشی پـەردەکانی شـانۆ ۞ سنوگرافی

scent /sent/ *noun*

1 بـۆن، بۆ، بۆنی خـۆش، بێن، بەرام 2 هەسـتی بـۆن(کـردن، ب.ت. سـەگ) 3 گـولاو، عـەتر 4 شوێن، بۆن، ڕێچکە، سۆراخ، شـک، شـوێنەوار، ئاسەوار ۞ 1 بو، رایحه 2 حس بویایی 3 عطر 4 رد، اثر

scented /'sentɪd/ *adjective*

بۆن‌خۆش، بەبەرامە، بێن‌دار ۞ خوش‌بو

scented gland *noun*

بـۆرژێن، رژێنـە یـان لـووی بـۆن: ڕژێنـە یـان لووێکی گیانەوەری کە فێرۆمۆنی بۆن‌خۆش یان ماکێکی پارێزەرانە دەردەدا ۞ غده‌ی معطر

scent hound *noun*

تـــازی یـــان ســـەگـــی ڕاوی بـــۆنی (وەک bloodhound، لـەچـاو دیـتن، بڕوانـە sight hound) ۞ سنت هوند

scentless /'sentləs/ *adjective*

1 بێ‌بەرامە، بێ‌بۆن، بۆن‌پێ‌نەکراو 2 هەسـتی بۆن‌کـردن‌لەدەس‌داو ۞ 1 بـدون رایحـه 1 دارای عدم حس بویایی

scent mark *noun*

(هـەروەها scent marking) نیـشانەی بـۆن یـان بۆن‌خۆش، شوێن یان شوێنەواری بۆن: ماکێکی بۆن‌خۆش کە فێرۆمۆنی pheromone تیایە و لە لایەن گیانەوەرێکەوە لە لووی بۆن یان لە میز یان شیاکە و شتی واوە دادەنرێ ۞ علامت معطر

scent scale *noun*

پوولەکەی بۆنی ۞ فلس بویی

scent-spray *noun*

گولاوپژێن ۞ سنت‌اسپری

scent trial *noun*

شوێن یان شەقڵی بوون، شوێنەوار یان شوێنی بوون ⬡ اثر بو

scepter = sceptre

scepsis *noun*

گومان‌داری، بێباوەڕیتی، بێباوەڕیی فەلسەفی ⬡ شکاندیشی

sceptic /'skeptɪk/ *noun*, US skeptic

بێباوەڕ، بەگومان، گومانباوەڕ، گومانبیر، گومان‌دار، شک‌کردوو: *I am a born sceptic* ⬡ شکاک، شکاندیش

sceptical /'skeptɪkl/ *adjective*

بێباوەڕ، گومانبیر، بەگومان، بەشک: *a sceptical listener* ⬡ شکاک

sceptically /-kli/ *adverb*

بە گومانەوە، بە شکەوە، بێباوەڕانە، گومان‌دارانە ⬡ با تردید، شکاکانە

sceptical method *noun*

شێوازی بێباوەڕانە ⬡ روش شکاکانە

scepticism /'skeptɪsɪzəm/ *noun*

1 گومانباوەڕی، ڕێبازی شک، گومانبیری 2 شک، گومان، بێباوەڕی، دوودڵی ⬡ 1 شک‌گرایی 2 تردید

sceptre /'septə(r)/ *noun*, also scepter

1 گۆچانی پاتشایی (نیشانە و هێمای دەسەڵاتە) 2 دەسەڵات (شان یان شاژن)، sovereignty (sceptred *adj*) ⬡ 1 عصای سلطنتی 2 اقتدار

sch *abbreviation* school

schadenfreude /'ʃɑːdnfrɔɪdə/ *noun*

(لە ئەڵمانییەوە) خۆشی‌کردن بۆ کەسێ کە شتێکی خراپی لێ‌قەوماوە، خۆشی‌یەقەومانە، خۆشی‌یەگوڵانە ⬡ شادنفرود

schappe /ʃap, US 'ʃapə/ *noun*

دەزوو یان پارچەیێ لە هەوریشم یان خوری خراپ ⬡ شاپ

schedule /'ʃedjuːl, US 'skedʒuːl/ *noun*

1 خشتە، بەرنامە، بەرنامەی کار، خشتەی کاتی، بەرنامەی کاتی یان زەمانی: *a train schedule* 2 لیستە، ڕیزە 3 پاشکۆ 4 ڕیزە یان لیستەی فەرمی (ب.ت. نرخ و بایی) ⬡ 1 جدول زمانی 2 فهرست 3 ضمیمە 4 فهرست رسمی

scheduled *adjective*

بەرنامەداڕێژراو، پێشبینی‌کراو، لەبەرچاوگیراو ⬡ برنامەریزی‌شدە

schedule flight *noun*

فڕینی ئاسایی ⬡ پرواز عادی

scheelite /'ʃiːlʌɪt/ *noun*

(کانی‌ناسی) شیلایت Ca (WO_4MoO_4) (بنەڕەت: لە ناوی کیمیازانی سویدی سەدەی هەژدە Karl W. *Scheele* (مەرگ 1786) + -ite[1]) ⬡ شیلیت

schefflera /'ʃɛflərə/ *noun*

جۆرێ دەوەنی (تیمچە)گەرمێنانی هەمیشەسەوز، وەک ڕووەکی نێو گوڵدان، لەبەر پەڵوپۆی جوانی [توخم *Schefflera*] (بنەڕەت: لە ناوی ڕووەک‌ناسی ئەڵمانی سەدەی 18 J. C. *Scheffler*) ⬡ نوعی درختچە

schema /'skiːmə/ *noun*, *pl.* schemata /-mətə/ or schemas

1 سکیما، هێڵکاری، دیاگرام 2 باس‌کردنی بە گشتی یان بە کورتی، نەخشە یان پلانی سەرەتایی، نەخشەی گشتی، کورتەباس 3 شێوە (بنەڕەت: لە یونانی *skhēma* "شێوە") ⬡ 1 نمودار 2 طرح یا تصویر کلی 3 شکل

schematic /skiː'mætɪk/ *adjective, noun*

adj 1 گشتی، کورت، پوختە، بەکورتی 2 هێڵکاری‌یانە، دیاگرامی‌یانە: *a schematic diagram* *n* هێڵکاری گشتی یان نموونە ⬡ *adj* 1 کلی، اجمالی، مختصر 2 نموداری *n* نمودار مختصر

schematically /skiː'mætɪkli/ *adverb*

بە شێوەیەکی گشتی، بە کورتی ⬡ بە طور اجمالی

schematism *noun*

ڕێکخستن بەپێی نەخشە یان بەرنامەیێ ⬡ اسکیماتیزم

scheme /skiːm/ *noun*

1 ڕێکخستن 2 پلان، پرۆژە، بەرنامە، داڕێژە، پێشکار 3 هێڵکاری، دیاگرام 4 سیستەم، ڕێکخستە 5 نەخشە، پیلان (زیرەکانە)، سازوباز 6 فێڵ، تەڵەکە ⬡ 1 آرایش، ترتیب 2 طرح، پروژە 3 نمودار 4 سیستم 5 تبانی، توطئە 6 حقە

schemer /'skiːmə(r)/ *noun*

(کەسێک) پیلان‌گێڕ ⬡ توطئەگر

scheming /'skiːmɪŋ/ *adjective, noun*

adj پیلان‌گێڕ، پیلان‌نەرەوە *n* پیلان‌نانەوە، پیلان‌گێڕی، سازوباز ⬡ *adj* توطئەگر *n* توطئەگری، دسیسەچینی

schemozzle = shemozzle

scherzo /'skeətsəʊ, US 'skertsoʊ/ *noun*, *pl.* scherzos or scherzi /-tsi/

(موسیقا) سکێرتزۆ ⬡ اسکرتزو

Schiff base *noun*

ئاوێتەیێکی ئەندامی بە پێکهاتەی $R^1R^2C{=}NR^3$ ەوە ⬡ اسکیف بیس

schilling /'ʃɪlɪŋ/ *noun*

یەکەی بنەڕەتی پارەی نەمسا یان ئوتریش (Austria)، بەرامبەر بە سەد groschen ⬡ شیلینگ

schipperke /'skɪpəki, 'ʃɪp-, -kə/ *noun*

جۆرێ سەگی چکۆلەی قوڵی ڕەش ⬡ نوعی سگ

schism /'skɪzəm, US 'sɪzəm/ *noun*

دووبەرەکی، جیاوازی، جودایی، داقڵیشان، دووچەوەکی، کەرت‌بوون، جیابوونەوە ⬡ تفرقە،

شقاق، دودستگی

schismatic /skɪz'mætɪk, US sɪz'mætɪk/ *noun, adjective*
مـرۆی دووبـەرەکی‌نـەرەوە، جیابوونـەوەخواز، جودایی‌نەرەوە ◊ ادم تفرقه‌جو، جدیی‌طلب

schismatically /skɪz'mætɪkli, US sɪz'mætɪkli/ *adverb*
جیابوونەوەخوازانــە، جــودایی‌نەرەوانــە ◊ جدیی‌طلبانە

schist /ʃɪst/ *noun*
(زەوی‌ناسی) تلیشەبەرد، تەڵەزمە(بەرد)، دویل، تەلاشەبەرد، شیست، شز (لە *schiste* فەرەنسی کۆن، بـە ریگـای لاتـین لـە *skhistos* یۆنـانی "split"، لــە بنــک یـــا بنـــەڕەتی *skhizein* "داتلیشاندن، قلیشاندن cleave") ◊ اردوال

schistose /'ʃɪstəʊs/ *adjective*, also schistous
(زەوی‌ناســی) تـــوێ‌تـــوێ، تەلاشـــاوی، تەلاش‌تەلاش، تەڵەزماوی ◊ متورق

schistosity *noun*
توێ‌توێ‌بوون، تەلاشاوی‌بوون، تەڵەزماوی‌بوون ◊ تورق

Schistosoma *noun, pl.*
کرمەپانەکان، لەش‌کەرتەکان، لەش‌کـەرتینەکـان ◊ شیستوسوما

schistosome /'ʃɪstə(ʊ),səʊm/ *noun*
کرمەپانە، پانەکرم، لەش‌کەرت(ە)، لەش‌کەرتینە: جـۆری کرمـەپانـەی مشـەخـۆر کـە دەبێتـە هـۆی نـەخۆشــی بیلـهارزیا لــە مــرۆڤدا، کاتـێ پێنەگەیشتووە دەداتە شەیتانۆکەی ئاوی شیرین و کاتێ هەراشە بوو دەداتە ڕەگی خوێنی باڵندەکان و شیردەران [توخم *Schistosoma*] (بنەڕەت: لە *Schistosoma* لاتینی نوێ، لە *skhistos* یۆنـانی "کــەرتکــەرت divided" + *sōma* "لــەش body") ◊ شیستوسوما

schistosomiasis /,ʃɪstə(ʊ)sə'mʌɪəsɪs/ = bilharzia

schizandra /skɪt'sandrə/ *noun*
جۆرێ گیـای چینی [*Schisandra chinensis*] (بنەڕەت: لە لاتینی نوێ) ◊ نوعی گیاه

schizanthus /skɪt'sanθəs/ *noun*
قلیشـەگوڵ؟، تلیشـەگوڵ؟: گیاییکی ئـەمریکای باشـووری لــە تــیرەی nightshade [تــوخم *Schizanthus*] ◊ نوعی گیاه

schizo, *pl.* schizos = schizophrenia

schizo- *prefix*
پێشگر: 1 داقلیشاو، تلیشە، داتلیشاو، کەرت‌بوو: 2 *schizocarp* (ســـــەربە) شـــــیزوفێرنیا: *schizotype* (بنـەڕەت: لـە "*skhizein*" یۆنـانی "داقلیشان، داتلیشان") ◊ پیشوند: 1 شکافته 2 (وابسته به) شیزوفرنیا

schizocarp /'ʃʌɪzə(ʊ)kɑːp, 'skɪts-/ *noun*
(ڕووەک‌ناسـی) تلیشـەبـەر، بـەر یـان میـوەی داتلیشاو یان داقلیشاو: میوەیێکی وشک (و ئاوێتە compound) کە کاتێ دەگا دەبێتە چەند بەشێ کە هەریەکی دەنکێکی خۆیان دەبێ، میوەیێکی وشک و ئاوێتە کە کاتێ پێدەگا دەقلیشێتەوە بۆ چەندین نێرک carpel ی یەک‌دەنکی indehiscent ◊ شیزوکارپ

schizocarpous *adjective*
خـاوەنی میوەی داتلیشاو، تلیشەبەردار ◊ شیزوکارپوس

schizocarpic *adjective*
تلیشەبەری، سەربە یان پێوەندی بە تلیشەبەرەوە هەیە ◊ شیزوکارپیک

schizogenic *adjective*
سەربە زاوزێ بەهۆی داقلیشان یان داتلیشانەوە، تلیشەزاوزێیی ◊ وابسـتە بـە شیزوژنـسیس یـا شیزوژنیز

schizogenesis /ʃʌɪ'zɒdʒənəs, US skɪts-/ *noun*
(ڕووەک‌ناسـی) زاوزێ بـەهۆی داقلیشان یـان داتلیشانەوە، تلیشەزاوزێ، زاوزێ بـە دابـەش‌بـوونی خانـە یـان داتلیشـان ◊ شیزوژنسیس، شیزوژنیز

schizogenous /ʃʌɪ'zɒdʒənəs, skɪts-/ *adjective*
(ڕووەک‌ناسی، لەمەڕ بۆشایی‌یێکی نێوان‌خانەیی لـە ڕووەکێکـدا) بـەهـۆی داتلیشانی دیـواری هاوبەشی خانە لێک‌نزیک یان هاوتەنیشتەکان contiguous cells پێکهاتووە ◊ شیزوژنوس

schizogony /ʃʌɪ'zɒgəni, skɪts-/ *noun*
(ڕووەک‌ناسی) تلیشەزاوزێ، جـۆرێ زاوزێـی نـارەگـەزی لـە ئـەنجامی چـەندین داتلیشـانەوە fission کـــە لـــە هێنــدێ protozoan دا دوزراوەتـەوە، زاوزێ بـەهـۆی داتلیشان یـان دابەش‌بوونی خانەیی‌یەوە؛ (لە زاوزێی نارەگـەزی هێنـدێ sporozoan دا) داتلیشانی چـەندینـەی trophozoite یـان schizont ی بۆ merozoite ـەکان ◊ شیزوگونی

schizoid /'skɪtsɔɪd, 'skɪdz- / *adjective, noun*
adj سـکیتزۆید، تـووش‌بـوو بـە سـکیتزوفێرنیا *n* نەخۆشـی تـووش‌بـوو بـە سـکیتزۆید ◊ *adj* اسکیزوئید *n* بیمار اسکیزوئید

schizomycete *noun*
تلیشـەکارگ: وردەزیندەوەری بێ‌کلۆرۆفیل (ئەو وردەزینـــــدەوەرانـــــەی microorganism ی ژێرشـایەتی subkingdom (یـان لقی phylun) Schizophyta، شـایەتی Monera، بەکتریاکـان پێکدێنن) ◊ شیزومایست

schizomycetous *adjective*
خـــاوەنی وردەزینـــدەوەری بـــێ‌کلۆرۆفیـــل،

شیزۆمایستۆس، شێوەی سکیتزۆماسیت دەدا، تلیشەکارگی ◯ شیزومایستوس

schizont /ˈʃʌɪzɒnt, ˈskɪ-/ *noun*
(لە زاوزێی نارەگەزی هێندێ sporozoan دا) تلیشەخانە: خانەیێ کە لە trophozoite ـەوە پەرەی سەندووە و چەندین داتلیشانی بۆ پێکهێنانی merozoite ـەکان بەسەر هاتووە؛ خانەیێ کە بەهۆی schizogony یەوە بۆ پێکهێنانی خانە کچییەکان دابەش دەبێ؛ sporozoan یکی فرەناوکە multinucleate کە بەهۆی schizogony یەوە زاوزێ دەکا ◯ شیزونت

schizophrene *noun*
کەسێ کە تووشی شیزوفیرنیا بووە، تووشبوو بە سکیتزوفیرنیا یان شیزوفیرنیا، شیزوفیرنیاگرتوو، schizophrenic ◯ مبتلا به اسکیزوفرنی

schizophrenia /ˌskɪtsəˈfriːniə/ *noun*
(پزشکی) سکیتزوفیرنیا یان شیزوفیرنیا، شیزوفرنیا ◯ اسکیزوفرنیا

schizophrenic /ˌskɪtsəˈfrenɪk/ *noun, adjective*
n نەخۆشی تووشبوو بە سکیتزۆفیرنیا یان شیزوفیرنیا *adj* سکیتزوفیرنیایی ◯ *n* بیمار اسکیزوفرنیایی *adj* اسکیزوفرنیایی

schizophrenically /ˌskɪtsəˈfrenɪkli/ *adverb*
لەباری سکیتزوفیرنیایی(یەوە) ◯ از لحاظ اسکیزوفرنیایی

Schizophyta *noun, pl.*
تلیشەگیایان، تلیشەرووەکان: کۆمەڵێکی زیندەوەر یان ئۆرگانیزمە تاکخانەییەکان کە تلیشەکارگیان schizomycete و قەوزە شینسەوزەکان blue-green algae دەگرێتەوە، تایبەتمەندییان بوونی پێکهاتەیێکی سادە و زاوزێ بە ریگای داتلیشانی سادەوەیە ◯ اسکیزوفیتا

schizophyte *noun*
تلیشەگیا، تلیشەرووەک ◯ اسکیزوفیت

schizophytic *adjective*
سەربە تلیشەگیا، سەربە تلیشەرووەک، پێوەندی بە تلیشەرووەکەوە هەیە ◯ وابسته به اسکیزوفیت

schizostylis /ˌʃʌɪzə(ʊ)ˈstʌɪlɪs, US ˌskɪts-/ *noun, pl.* same
(رووەکناسی) تلیشەستوونژە (چونکو ستوونژەکانی style ئەو گیایە داتلیشاوە): گیایێ لە تیرەیێ کە Kaffir lily دەگرێتەوە [توخم *Schizostylis*] ◯ نوعی گیاه

schlemiel /ʃləˈmiːl/ *noun*
(نافەرمی و لە ئەمریکای باکووری) کەسێکی کەر و بەیدەست، chump ◯ آدم احمق و دستوپاچلفتی

schlep /ʃlɛp/ *noun*
(نافەرمی، ب.ت. لە ئەمریکای باکووری) سەفەر یان گەڕانی سەخت ◯ سفر دشوار

schlepper *noun*, also schlep
(نافەرمی) مرۆی کەر یان گەوج ◯ آدم احمق

schlieren /ˈʃlɪərən/ *noun, pl.*
1 (تکنیکی) ئەو توێ و توێژە دیارانەی مەتریالێکی روون کە لەباری چڕی یان پێکهاتنەوە لەگەڵ دەورووبەرەکەی جیاوازی هەیە 2 (زەویناسی) رەگ و هێڵی تاریکی بەردە گڕکانییەکان ◯ شلیرن

schlieric *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە schlieren ـەوە هەیە ◯ وابسته به شلیرن

schlock /ʃlɒk, US ʃlɑːk/ *noun*
شتی خرابە، ئایەخ، بنزیل، بازاڕی، خراپۆکە، گەنوگووزاڵ (schlocky *adj*) ◯ چیز نامرغوب، بنجل

schloss /ʃlɒs/ *noun*
(لە ئەڵمانیا، ئوتریش و ناوچەکانی پێشوویان) قەڵا (بنەڕەت: لە *Schloss* ئەڵمانی) ◯ دژ

schlub /ʃlʌb/ *noun*, also shlub
مرۆی کەر و حەپە ◯ آدم احمق و نفهم

schmaltz /ʃmɔːlts/ *noun*
(ب.ت. ویژە و موسیقا) سێنتیمێنتالیتەی لە رادەبەدەر، بەسۆزبوون ◯ احساساتیگری

schmaltzy *adjective*
بەسۆز، سێنتیمێنتال ◯ احساساتی

schmear /ʃmɪə/ *noun*, also schmeer, shmeer, shmear
(نافەرمی، ئەمریکا) 1 چەوری، گریس 2 بەرتیل ◯ 1 چربی 2 رشوه

schmo /ʃməʊ, US ʃmoʊ/ *noun*, also shmo, *pl.* shmoes or shmos
(نافەرمی و لە ئەمریکای باکووری) بنیادەمی کەر، گوێلک، پانیر ◯ (عامیانه) آدم احمق

schmuck /ʃmʌk/ = schmo

schnapps /ʃnæps/ *noun*
شنەپس (= جۆرێ خواردنەوەی بەهێزی ئەڵمانی، لە دانەوێلە دەگیرێ و شێوەی جین دەدا) ◯ اشنپس

schnauzer /ˈʃnaʊzə(r)/ *noun*
شناوزێر، لمۆزە (سەگێکی زلەی ئەڵمانی) ◯ شناوزر

schnitzel /ˈʃnɪtz(ə)l/ *noun*
(خۆراک) شنیتسێل ◯ شنیتسل

schnook /ʃnʊk/ *noun*
(نافەرمی) مرۆی کەر ◯ آدم احمق

schnorrer /ˈʃnɒrə, US ˈʃnɔːrə/ *noun*
(نافەرمی) سواڵکەر، درۆزەکەر (ب.ت. جوولەکەیی) ◯ گدا

schnozz /ʃnɒz/ *noun,* also schnozzle or schnozzola
(نافەرمی) لووت، کەپۆ ۞ بینی

scholar /ˈskɒlə(r), US ˈskɑːl-/ *noun*
1 لێکۆڵەر، زانیار، زانستکار، زانستوەر، زانستەوان، بەزانست، زانا: *a classical scholar* 2 بورسیە: *a Rhodes scholar* 3 (کۆن) خوێندکار، شاگرد، قوتابی ۞ 1 محقق، دانشمند، عالم 2 بورسیه 3 دانشجو، دانش‌آموز

scholarly /ˈskɒləli, US ˈskɑːlərli/ *adjective*
1 لێکۆڵەر، زانا، زانیار، رۆشنبیر 2 ئاکادیمیک، لێکۆڵەرانە، زانایانە، زانستوەرانە، لێکۆڵینەوەیی 3 زانستی 4 سەربە لێکۆڵینەوەی ئاکادیمیک ۞ 1 محقق، فرهیخته 2 دانشمندانه 3 علمی 4 وابسته به تحقیق آکادیمیک

scholarship /ˈskɒləʃɪp, US ˈskɑːlərʃɪp/ *noun*
1 زانیاری، زانایی، زانست، رۆشنبیری 2 دەسخستنی زانیاری 3 خوێندن 4 بورس، یارمەتی خوێندن 5 دەزگای دابینکردنی یارمەتی خوێندن ۞ 1 دانش، علم 2 کسب علم 3 تحصیل 4 بورس 5 مؤسسەی تأمین بورس

scholastic /skəˈlæstɪk/ *adjective, noun*
adj 1 پەروەردەیی، سەربە خوێندن، خوێندنگەیی، سەربە فێرکاری، فێرکاری‌یانە 2 تیۆریک 3 رواڵەتی 4 (فەلسەفە) سکالاستیک، سەربە سکالاستیسیزم *n* فیلسووفی سکالاستیک ۞ *adj* 1 تحصیلی 2 نظری 3 صوری 4 مدرسی، وابسته به اسکولاستیسم *n* فیلسوف مدرسی

scholastically /skəˈlæstɪkli/ *adverb*
لەباری خوێندنەوە ۞ از نظر تحصیلی

scholasticism /skəˈlæstɪsɪzəm/ *noun*
سکالاستیسیزم، فەلسەفەی سکالاستیک (= لەسەر بنچینەی نووسراوە و بنەما دینی‌یەکان لە زانکۆکانی سەدەکانی نێوەڕاستدا دەوتراوە) ۞ فلسفەی مدرسی

scholiast /ˈskəʊlɪæst/ *noun*
پەراوێزنووس، لێکدەرەوە، شیکەرەوە، پەراوێزدانەر، annotator ،commentator (scholiastic *adj*) ۞ حاشیه‌نویس

scholium /ˈskəʊlɪəm/ *noun, pl.* scholia /-lɪə/ or scholium
(مێژوویی) پەراوێز، تێبینی، شیکردنەوە، لێکدانەوە (بنەڕەت: لە لایەن scholiast ی، لاتینی نوێ، لە *skholion* یونانی‌یەوە، *skholē* ـە، "scholium ،comment"، "lecture") ۞ حاشیه، تفسیر

school[1] /skuːl/ *noun*
1 خوێندنگا، خوێندگا، ئامۆزگا، دەبستان، قوتابخانە 2 کۆلێژ 3 زانکۆ، زانستگا 4 ئامۆزگا، فێرگە 5 سکوڵ، ریباز، قوتابخانە، دەبستان 6 خوێندن 7 بواری خوێندن 8 وانە، دەرس (وەدەور) ۞ 1 مدرسه 2 دانشکده 3 دانشگاه 4 آموزشگاه 5 مکتب 6 تحصیل 7 رشته 8 درس

school[2] /skuːl/ *noun*
(ماسی، نەهەنگ و هتد) مێگەل، پۆل، دەستە، رەوە ۞ گله

school age *noun*
تەمەنی خوێندن، تەمەنی چوون بۆ خوێندن ۞ سن تحصیل

schoolbag *noun*
جانتای خوێندن، ساکی قوتابخانە، کیفی خوێندنگا ۞ کیف مدرسه‌ای

school board *noun*
ئەنجومەن یان دەستەی بەڕێوەبردنی خوێندنگا ۞ هیأت مدیرەی مدرسه

schoolboy /ˈskuːlbɔɪ/ *noun, adjective*
n 1 شاگرد، قوتابی 2 کوڕ یان منداڵی بەرخوێندن، منداڵی بۆ خوێندنگاچوو، منداڵی قوتابخانەیی یان مەدرەسەیی *adj* منداڵانە، وەکوو منداڵی خوێندنگا ۞ *n* 1 دانش‌آموز 2 پسر مدرسه‌ای *adj* بچگانه

schoolchild /ˈskuːltʃaɪld/ *noun, pl.* schoolchildren -tʃɪldrən/
منداڵی بەرخوێندن، منداڵی مەدرەسەیی یا دەبستانی ۞ بچه‌مدرسه‌ای

school-day *noun*
رۆژی خوێندن یان خوێندنگا ۞ روز مدرسه

school-days /ˈskuːldeɪz/ *noun, pl.*
رۆژانی خوێندن، ماوە یان سەردەمی خوێندن، سەروبەندی خوێندن ۞ ایام یا دوران تحصیل

schoolfellow /ˈskuːlfeləʊ, US -loʊ/ = school friend

school friend *noun,* also less frequent schoolmate /ˈskuːlmeɪt/
رفیقی خوێندن، دۆستی سەردەمی خوێندنگا، هەڤاڵی رۆژانی خوێندن، هاوخوێندنگەیی، هاوشاگردی ۞ دوست دوران مدرسه

schoolgirl /ˈskuːlgɜːl, US -gɜːrl/ *noun*
1 شاگرد، قوتابی 2 کچ یان منداڵی بەرخوێندن، منداڵی مەدرەسەیی، کچی یان منداڵی قوتابخانەیی ۞ 1 دانش‌آموز 2 دختر مدرسه‌ای

schoolhouse /ˈskuːlhaʊs/ *noun*
(خانووبەرەی) خوێندنگا، دەبستان، قوتابخانە ۞ مدرسه

schoolie /ˈskuːli/ *noun*
مامۆستا یان شاگردی خوێندنگا ۞ معلم یا دانش‌آموز مدرسه

schooling /ˈskuːlɪŋ/ *noun*
1 بۆ خوێندنگا چوون، خوێندن 2 حەقی خوێندن، فێرانە، مانگانە 3 فێربوون 4 فێرکردن

یـان راهێنـانی ئەسـپ بەسـەر پـەرژین یـان تەختاییدا ۞ 1 تحصیل 2 حق تحصیل 3 تعلیم 4 آموزش اسب

schoolkid /'sku:lkɪd/ = schoolchild

school-leaver *noun*
لـە خوێنـدن (کۆتـایی) تـەواوبوو، تـازە خوێندگاجێهێشتوو ۞ فارغ‌التحصیل دبیرستان

schoolman /'sku:lmən/ *noun, pl.* schoolmen
1 چاودێری خوێندنگا 2 مامۆستای زانکۆ یان زانستگا ۞ 1 ناظر مدرسه 2 استاد دانشگاه

schoolmarm /'sku:lma:m, US -ma:rm/ *noun*
1 مامۆستای ژن 2 ژنی رووتاڵ و سەختگر ۞ 1 معلمه 2 زن سخت‌گیر

schoolmaster /'sku:lma:stə(r), US -mæs-/ *noun*
مامۆسـتا (خوێنـدنگا، ب.ت. خوێنـدنگای تایبەتی) ۞ معلم

schoolmistress /'sku:lmɪstrəs/ *noun*
مامۆستای ژن (خوێندنگا، ب.ت. خوێندنگای تایبەتی) ۞ معلمه

school of thought *noun*
1 باوەر، بۆچوون، بیر 2 ریبیر، ریباز ۞ 1 رأی 2 مکتب

schoolroom /'sku:lru:m, US -rom/ *noun*
پۆل یان دیوی تیاخوێندن، پۆل ۞ کلاس درس

schoolteacher /'sku:lti:tʃə(r)/ *noun*
مامۆستای خوێندنگا یان قوتابخانە ۞ معلم مدرسه

schoolteaching *noun*
مامۆستایی، کاری مامۆستایی، پیشەی مامۆستایی ۞ معلمی

schoolwork /'sku:lwɜ:k, US -wɜ:rk/ *noun*
مەشق (خوێندنگا) ۞ تکلیف

schoolyard /'sku:lja:d, US -ja:rd/ *noun*
حەوشەی خوێندنگا ۞ حیاط مدرسه

school year *noun*
ساڵی خوێندن ۞ سال تحصیلی

schooner /'sku:nə(r)/ *noun*
1 جۆری کەشتی بادەوەدار (بە دوو یان چەند داراڵاوە) 2 (لە بریتانیا) لیوانی دریژ (بۆ شێری sherry)، (لە ئەمریکا) لیوانی دریژ بۆ بیرە یان شێری ۞ 1 نوعی قایق بادبانی 2 اسکونر

schorl /ʃɔ:l/ *noun*
کارەبا یان تورمالینی پرئاسنی رەش ۞ کهربای سیاه

schtoom = schtum

schottische /ʃɒ'ti:ʃ, US 'ʃɒtɪʃ/ *noun*
شـوتیش (- جـۆری هەڵـپەرکێ یـان موسیقای ئەڵمانی) ۞ شوتیش

schtuck = shtook

schtum /ʃtʊm/ *adjective*
ئارام، هێمن، بێدەنگ، کپ، مات ۞ آرام، بی‌صدا

schuss /ʃʊs/ *noun*
(سکی) راسـت هاتنەخوارەوە لە سەرەوخواریدا ۞ شوس

schwa /ʃwa:/ *noun*, also shwa
(ئەڵـمانی) شـوا، بزروکـە (- پیتێکی بزوێنـە و هێماکەی "ə"یە) ۞ شوا

sciagraphy *noun*
وێنـەی سـێبەرۆگرافی، وێنـەی بـە سـێبەر پیشاندراو ۞ عکس سایه‌نما

sciagraphy /sʌɪ'agrəfi/ *noun*, also skiagraphy
سێبەرۆگرافی، بە سێبەر پیشاندان ۞ سایه‌نمایی

sciatic /saɪ'ætɪk/ *adjective*
سەربە کەژۆک، کژۆکی، کەژۆکی ۞ وابسته بـه سیاتیک

sciatica /saɪ'ætɪkə/ *noun*
کـەژۆک، کژۆک، سـیاتیک (ب.ت. لە پشت و ران‌دا) ۞ سیاتیک

sciatic nerve *noun*
دەماری کەژۆک ۞ عصب سیاتیک

science /'saɪəns/ *noun*
1 زانست، زانیاری، زانایی 2 شارەزایی، لیزانی، لیهاتوویی، هونەر (لە لاتین *scientia*، لە *scire* "زانین") ۞ 1 علم، معرفت 2 مهارت، فن

science fiction *noun, adjective*
n چیرۆکە زانسـت(ـی‌یـ)ە خەیاڵی‌یەکان *adj* (چیرۆک، فیلم و هتد) زانسـتی خەیاڵـی ۞ *n* داستان‌های علمی تخیلی *adj* علمی تخیلی

science of society *noun*
زانسـتی کۆمـەڵ(گـا)، کۆمـەڵ(گـا)ناسـی ۞ علم جامعه

science park *noun*
پـارکی زانسـتی، دەزگـای لیکۆڵـینەوە زانستی‌یەکان ۞ پارک علمی

sciential /sʌɪ'ɛnʃ(ə)l/ *adjective*
1 (کۆن) سەربە نالیج، زانستی 2 - capable ۞ علمی

scientific /ˌsaɪən'tɪfɪk/ *adjective*
1 زانستی، سیستمیکاڵ، ریکوپیک، میتۆدیک 2 هونەری، شارەزایانە 3 شارەزا، لیهاتوو، لیزان ۞ 1 علمی، روش‌مند 2 ماهرانه 3 ماهر

scientifically /ˌsaɪən'tɪfɪkli/ *adverb*
لەباری زانسـتی‌یەوە، زانسـتانە ۞ از نظر علمی

scientific cause *noun*
هۆی زانستی ۞ علت علمی

scientific law *noun*
قانوون یا یاسای زانستی، زاکوونی زانسـتی ۞ قانون علمی

scientific method *noun*
ریبازی زانستی، شێوازی زانستی، ڕیچکەی زانستی ۞ روش علمی
scientific methodology *noun*
ڕیچکەناسی زانستی، ڕیبازناسی زانستی ۞ روش‌شناسی علمی
scientific objectivity *noun*
بابەتێنی زانستی ۞ عینیت علمی
scientific superstructure *noun*
سەرخان یا سەربنیاتی زانستی ۞ روبنای علمی
scientific symbolism *noun*
هێماگەری زانستی ۞ نمادگرایی علمی
scientific vocabulary *noun*
وشەمەنی زانستی ۞ واژگان علمی
scientism /'saɪəntɪzəm/ *noun*
زانستگەری، زانستخوازی، زانستباوەڕی ۞ علم‌گرایی
scientist /'saɪəntɪst/ *noun*
1 زانیار، زانا، زانستەوان، زانستکار، زانستگەر 2 christian scientist = (Scientist) ۞ دانش‌مند، عالم
Scientologist *noun*
ساینتۆلۆژیست، نالیچناس ۞ سایتولوژیست
Scientology /ˌsaɪən'tɒlədʒi, US -'tɑːl-/ *noun*
ساینتۆلۆژی، نالیچناسی ۞ سایتولوژی
sci-fi /'saɪ faɪ/ *abbreviation* scientific fiction
scilicet /'sʌɪlɪsɛt, US 'skiːlɪkɛt/ *adverb*
واتا، واتە، یانی، to wit ،namely ۞ یعنی
scilla /'sɪlə/ *noun*
پیوازی دەریایی، گیایێ لە تیرەی lily [توخم Scilla] ۞ پیاز عنصل
scimitar /'sɪmɪtə(r)/ *noun*
قەسەتورە، غەدارە، شیری چەمیو ۞ قداره، غداره
scintigram /'sɪntɪgram/ *noun*, also scintiscan
وێنەی تیوەوەی لەش، بە سینتیگرافی گیراوە ۞ سینتیگرام
scintigraphic *adjective*
سەربە سینتیگرافی ۞ وابسته به سینتیگرافی
scintigraphy /sɪn'tɪgrəfi/ *noun*
سینتیگرافی ۞ سینتیگرافی
scintilla /sɪn'tɪlə/ *noun*
1 بریکی یەکجار کەم، کەمووسکە، بە ئەندازەی سەرەدەرزیێ، جۆیێ 2 پریشکە، چەخماخە، بریقە ۞ 1 ذره 2 جرقه
scintillating /'sɪntɪleɪtɪŋ/ *adjective*
1 هەلکەوتوو، بەرز 2 درەوشاوە، دیار، زیرەک، زرینگ 3 ڕووخۆش، شۆخیباز 4 سەرنجڕاکێش ۞ 1 برجسته 2 درخشان، بااستعداد 3 خوش‌مشرب 4 جذاب
scintillatnt /'sɪntələnt/ *adjective*
1 درەوشاوە، ورشن 2 پریشکەلێوەبوو ۞ 1 درخشان 2 جرقه‌زن
scintillation /ˌsɪntə'leɪʃn/ *noun*
1 پریشکەلێبوونەوە 2 درەوشانەوە، بریقانەوە، بریسکانەوە، ورشانەوە ۞ 1 جرقه‌زنی 2 درخشندگی
scintillator *noun*
پریشکەلێوەبوو ۞ جرقه‌زن
sciolism /'sʌɪəlɪzəm/ *noun*
خۆبەزانازانی، خۆبێزانایی، زانستی سەرسەرەکی ۞ تعالم
sciolist /'sʌɪəlɪst/ *noun*
خۆبەزانازان، خۆبێزان، خۆبێزانا، خولازانا، زانای سەرسەرەکی ۞ متعالم
sciomancy *noun*
سیومانسی، پێشبینی(کردن) بە تارمایی، تارمایی‌بینی ۞ سیومانسی
scion /'saɪən/ *noun*
1 منال، ڕۆلە، تۆرەمە، بەرە، ڕەگەز، ترووتوخم، توخمات 2 (ڕووەک) نەمام، چووز، خەلف، قەلەمە ۞ 1 فرزند، تخم و ترکه 2 (گیاه) قلمه
sciophilous *adjective*
سێبەردۆست، سێبەرخەز: دەتوانن لە سێبەردا گەشە بکەن ۞ سایه‌دوست
sciophilous plant *noun*
گیای سێبەردۆست، ڕووەکی سێبەرخەز ۞ گیاه سایه‌دوست
sciophyll *noun*
سێبەرگەلا، نسێگەلا ۞ سایه‌برگ
sciophyte *noun*
سێبەرگیا، نسێگیا، سێبەرڕووەک: ئەو ڕووەکانەی کە لە بەرسێبەردا باشتر هەلدەدەن یان گەشە دەکەن ۞ سایه‌رُست
scire facias /ˌsʌɪriː 'feɪʃɪas/ *noun*
(ماف، لە ئەمریکا) دەستووریکی دادگەرییانە بە مەبەستی لێکۆلینەوە دەربارەی هۆی ڕانەپەڕان یا جێبەجێنەبوون یا هەلوەشانەوەی فەرمانی نێو فایلەکە (یان دۆسیەکە. لە لاتینەوە "بێلە با بزانێ") ۞ سایری فایشیاس
scirocco = sirocco
scirrhus /'sɪrəs, US 'skɪ-/ *noun, pl.* scirrhi /-rʌɪ/
لوو یان تۆمۆری شێرپەنجەیی ۞ ورم سرطانی
scirrhous *adjective*, also scirrhoid
(لە باسی تۆمۆر یا لوودا) ڕەق، سەخت ۞ سفت
scissel /'sɪs(ə)l/ *noun*
بەرمقەست، بەردووکێردە، برشتەی دەم مقەست ۞ سیسل
scissile /'sɪsʌɪl, US -sɪl/ *adjective*

لەبڕینهاتوو، لەداقلیشانهاتوو، دەبڕدرێ ◇ قابل قطع

scission /ˈsɪʃ(ə)n/ *noun*

1 قلیش، داتلیشان، داقلیشان، چرتان، دڕان، بڕین، بەشبەشبوون، دووبەرەکی، کەلێنتێکەوتن 2 دابەشبوون، کەرتبوون، بلاوبوونەوە ◇ 1 چاک، بریدگی، انشقاق 2 انقسام، پراکندگی

scissoring *noun*

بڕین ◇ قطع

scissor hold *noun*, also scissors hold

لنگەگیر، شێوەی گرتنێکە لە زۆرانبازیدا ◇ سگک

scissors /ˈsɪzəz, US ˈsɪzərz/ *noun, pl.*

مقەست، دووکێردە، دوێرد ◇ قیچی

scissors-and-paste *adjective*

(بابەت، کتێب و هتد) بوزوو و سریش، بوزووسریشی، سەرهەمبەندی، پینەوپەڕۆ، مقەست و چەسپ ◇ سرهمبندی

sciuroid *adjective*

سمۆرەئاسا، وەک کلکی سمۆرە ◇ سنجابمانند، مانند دم سنجاب

sclera(o)- *prefix*

پێشگر: سەختی، سەخت، رەق، رەقی: *sclerotherapy* (بنەڕەت: لە *sklēros* یۆنانییەوە "رەق، سەخت") ◇ پیشوند: صلابت، صلب، سخت

sclera /ˈsklɪərə/ *noun, pl.* scleras

(توێکاری) رەقینە یا سپێنەی رەقی چاو، رەقینەی چاو ◇ صلبیەی چشم

Scleractinia /ˌsklɛrakˈtɪnɪə/ *noun, pl.*

(گیانەوەرناسی) سەختەتیشکان، تیشکڕەقان: دەستەیێ لە coelenterate ـەکان کە شیلانە بەردینەکان stony corals دەگرێتەوە (بنەڕەت: لە لاتینی نوێ، لە *sklēros* یۆنانی "سەخت، رەق" + *aktis*، *aktin-* "تیشک") ◇ اسکلراکتینیا

scleractinian *noun, adjective*

(گیانەوەری) سەختەتیشک، تیشکڕەق، تیشکسەخت ◇ اسکلراکتینین

scleral *adjective*

سەربە رەقینە یان سپێنەی رەقی چاو ◇ وابستە بە صلبیەی چشم

sclerectomy *noun, pl.* sclerectomies

بڕین یان دەرکێشانی بەشێ لە رەقینەی چاو ◇ اسکلرکتومی

sclerenchyma /sklɪəˈrɛŋkɪmə, skləˈ/ *noun*

(رووەکناسی) شانەدارینە: شانەی رەقینە یا سەختینەی رووەک، لە کۆمەڵە خانەیێ کە دیوارەی ئەستووریان هەیە پێکهاتووە، شانەی رووەکی پارێزەر یان پشتیوان کە لە خانە رەقینە، وشک و ئەستوور پێکهاتووە ◇ اسکلرانشیما

sclerenchymatous *adjective*

شانەدارینەیی، سکلێرێنکیمی ◇ اسکلرانشیمی

scleriasis /sklɪˈraɪəsɪs/ *noun*

رەقبوونەوە، رەقداگەڕان، سەختبوون ◇ سفتشدگی

sclerite /ˈsklɪərʌɪt, ˈsklɛ-/ *noun*

(گیانەوەرناسی) ماکەسەختینە، ماکەڕەقینە، تەختەڕەقینە، کەرتەسەختینە، هەر ئەندامێکی رەق و سەخت، بەشێکی پێکهێنەری ئێسکبەندی دەرەوە exoskeleton، ب.ت. هەریەک لەو تەختانە plate کە ئێسکەپەیکەری جومگەپایێ arthropod پێکدێنێ ◇ اسکلریت

scleritic *adjective*

ماکەسەختینەیی، ماکەڕەقینەیی، کەرتەسەختینەیی، تەختەڕەقینەیی، سەربە یان پێوەندی بە ماکەڕەقینەوە هەیە ◇ وابستە بە اسکلریت

scleritis /sklɪəˈrʌɪtɪs, US sklə-/ *noun*

ئاوسانی رەقینە یان سپێنەی رەقی چاو ◇ آماس صلبیە

scleroderma /ˌsklɪərəˈdəːmə/ *noun*

رەقیتەدانی پێست، رەقبوونی پێست، پێستەڕەقینە ◇ سفتشدگی پوست

sclerodermatous *adjective*

تووشبوو بە رەقیتەدانی پێست، پێستەڕەقینەدار، پێستی رەقیتەی داوە، پێستڕەق ◇ دارای سفتشدگی پوست، سختپوست

scleroid /ˈsklɪrɔːd/ *adjective*

رەق(ەوەبوو)، سەخت ◇ سخت

scleroma *noun, pl.* scleroma or scleromata

رەقییەکی شێوەتۆمۆری شانەیێ ◇ اسکلروما

sclerometer *noun*

رەقیپێو، سەختیپێو، دەزگایێ بۆ دیاریکردن یان پێوانی رەقی رێژەیی ماک و مەتریالەکان ◇ تصلبسنج

sclerophyll /ˈsklɪərəfɪl, US ˈsklɛ-/ *noun*

(رووەکناسی) گیای گەڵاڕەق یان گەڵاسەخت، رووەکی گەڵاڕەق ◇ اسکلروفیل

sclerophyllous /-ˈrɒfɪləs/ *adjective*

گەڵاڕەق (بنەڕەت: *sklēros* یۆنانی "hard" + *phullon* "leaf") ◇ اسکلروفیلوس

sclerophyllous forest *noun*

دارستانی گەڵاڕەق ◇ جنگل اسکلروفیلوس

scleroprotein /ˌsklɪərə(ʊ)ˈprəʊtiːn, ˌsklɛ-/ *noun*

(زیندەکیمیا) سەختەپرۆتین، رەقەپرۆتین: پرۆتینە ریشاڵاوی جۆراوجۆرەکان ب.ت. هی شانە بەستەرەکان و ئێسکبەندەکان، جۆرێ پرۆتینی پێکهاتەیی لەتوانەوەنەهاتوو وەک کێراتین keratin، کۆلاژین collagen و

ئیلاستین elastin ⬡ اسکلروپروتین
sclerosal *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە ڕەقبوون (ی شانەکان) یان شانەڕەقیەوە هەیە ⬡ وابستە بە تصلب (بافتها)
sclerosed *adjective*
سەخت، ڕەق(ـەوەبوو)، وەک بەهۆی ڕەقبوونی شانەکانەوە ⬡ سخت
sclerosis /sklə'rəʊsɪs, US -'roʊ-/ *noun, pl.* scleroses
شانەڕەقی، ڕەقبوون (ی شانەکان)، ڕەقیتە(دان)، سەختبوون، ڕەقان، سکلێرۆسیس (بنەڕەت: بە ڕێگای لاتینی سەدەکانی نێوەڕاست لە *sklērōsis* یونانی "ڕەق کردن، سەخت کردن harden") ⬡ تصلب (بافتها)
sclerotherapy /ˌsklɪərə(ʊ)'θɛrəpi, ˌsklɛ-/ *noun*
چارەسەرکردنی varicose vein و haemorrhoids بە تێکردنی گیراوەیەکی ڕەقینەر (وەک saline) کە دەبێتە هۆی ئاوسان، مەیینی خوێن و تەنگبوونەوەی دیوارەی ڕەگەکانی خوێن ⬡ اسکلروتراپی
sclerotial *adjective*
ڕەقینەیی، تۆپەڵەڕەقینەیی، کۆمەڵکەسەختینەیی ⬡ وابستە بە اسکلروتیوم
sclerotic /sklə'rɒtɪk, US -'rɑːt-/ *adjective, noun*
1 *adj* سەربە ڕەقان یان ڕەقبوون، ڕەقانی 2 ڕەق، سەخت، rigid: *-erotic management* 3 سەربە ڕەقینەی چاو *n* وشەیێکی تر بۆ sclera ⬡ 1 *adj* وابستە بە تصلب 2 متصلب، سفت 3 وابستە بە صُلبیەی چشم
sclerotic coat = sclera
sclerotin *noun*
جۆرێ پرۆتینی لەتوانەوەنەهاتوو insoluble کە کیتینی توێژ cuticle ی جومگەپایان ڕەق دەکاتەوە ⬡ اسکلروتین
sclerotium /sklɪə'rəʊtɪəm, sklə-/ *noun, pl.* sclerotia /-tɪə/
(ڕووەکناسی) ڕەقینە، تۆپەڵەڕەقینە، کۆمەڵکەسەختینە: تەنێکی خۆراگری ڕەقی ڕەشی هێندێ لە کارگەکان، لە تۆپەڵە (یان کۆمەڵکە) داوی دەزوولەیی hyphal یێ پێکهاتووە ⬡ اسکلروتیوم
sclerotization *noun*
ڕەق(ـەوە)بوو، سەخت(ـەوە)بوون، دۆخی ڕەقەوەبوویی ⬡ سختشدگی
sclerotized *adjective*
ڕەق، سەخت، ڕەقەوەبوو ب.ت. بەهۆی sclerotin ⬡ سخت
sclerotomy *noun, pl.* sclerotomies
بڕینی نێو ڕەقینەی چاو، وەک دەرهێنانی شتێکی دەرەکی ⬡ اسکلروتومی
sclerous /'sklɪrəs/ *adjective*
سەخت، ڕەق، ئێسکئاسا، ئێسقانی ⬡ سخت
SCM *abbreviation* 1 State Certified Midwife
(لە بریتانیا) دەرچووی لقی مامانی یان سەرڕشتەداری ⬡ لیسانسیەی مامایی
Sc.M. *abbreviation* Master of Science (Latin Scientiae Magister)
scobs *noun*
1 تەڵەزمە، تەلاش، وردە 2 بڕشتە یا خاکە ئاسن ⬡ 1 تراشە 2 برادەی آهن
scoff[1] /skɒf, US skɔːf, skɑːf/ *noun*
گاڵتە، تیز، گەمە(پێ کردن)، شۆخی(پێ کردن) ⬡ ریشخند، تمسخر
scoff[2] /skɒf, US skɔːf, skɑːf/ *noun*
خۆراک، چێشت ⬡ غذا
scoffer *noun*
گاڵتەپێکەر، تیزپێکەر، گاڵتەچی ⬡ مسخرەکنندە
scofflow /'skɒflɔː, US 'skɔːf-, 'skɑːf-/ *noun*
قانوونشکێن، قانوونبەزێن ⬡ ناقض قانون
scold /skəʊld, US skoʊld/ *noun*
مرۆی دەمشڕ، دەمهەڕاش، دەمپیس، دەمدڕاو، بەیتەشە، شێرناڵێ ⬡ آدم بددهن
scolding *noun*
1 هەڵکالان، هەڵشاخان، بەگژداهاتن، بەگژداچوون، بەسەردانەڕاندن، بەسەرداگوڕاندن، تێخوڕین 2 چڤان، سەرکۆنە، پێکردن، بیراز 3 دارکاری، کوتەککاری ⬡ 1 پرخاش 2 سرزنش 3 چوبکاری
scold's bridle = branks
scolex /'skəʊlɛks/ *noun, pl.* scolices /-lɪsiːz/
دوایی پێشوو anterior ی کرمەباریکە، سەری کرمەباریکە (بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *skōlēx* یونانی "کرم") ⬡ اسکولکس
scoliosis /ˌskəʊli'əʊsɪs, ˌskɒl-, US ˌskoʊli'oʊsɪs/ *noun*
سکۆلیۆسیۆس، پشتکۆمی، پشتکووری: چەماوی نائاسایی تەنیشتی lateral بڕبڕەی پشت ⬡ اسکولیوز، اسکولیوسیس
scoliotic *adjective*
سەربە پشتکۆمی یا پشتکووری ⬡ وابستە بە اسکولیوز یا اسکولیوسیس
scollop = scallop
sconce[1] /skɒn, skəʊn, skɑːn, skoʊn/ *noun*
چرادانی دیواری، تاقی لە دار یان ئاسن ⬡ شمعدان دیواری

sconce[2] /skɒn, skəʊn, skɑ:n, skoʊn/ *noun*
(کۆن) 1 پەنا، کۆماخۆڵی چکۆلانە، سەنگەر، تەپەخۆڵ 2 قەڵای چکۆلە ◯ 1 خاکریز کوچک 2 دژ کوچک

scone /skɒn, US skəʊn/ *noun*
جۆری کەیک (کەمشیرین، لە ئارد، پیو و شیر) ◯ نوعی کیک

scoop /sku:p/ *noun*
1 کەوچک، ئەسکوێ، مەلاقە، چەمچە 2 (بەستەنی‌فرۆشی) کەوچک 3 هەواڵی تایبەتی، هەواڵی وروژێنەر، دوایین هەواڵ 4 پارەی چاک 5 پڕکەوچکێ 6 خاکەنازی (تیو)قوول ◯ 1 سرتاس 2 قاشق 3 خبر ویژه، خبر مهیج، آخرین خبر 4 اسکوپ 5 بە اندازەی یک قاشق 6 خاک‌انداز گود

scoopful *noun, pl.* scoopfuls
پڕکەوچکێ، کەوچکێ، کەچکێ ◯ بە اندازەی یک قاشق

scoop-net /'sku:p net/ *noun*
تۆڕ یان داوی دەسکدار ◯ تور دستەدار

scooter /'sku:tə(r)/ *noun*
سکوتێر، ڕەوڕەوە ◯ موتور وسپا، اسکوتر

scooterist *noun*
سکوتێرسوار، ڕەوڕەوەسوار ◯ موتورسوار وسپا، اسکوترسوار

scope[1] /skəʊp, US skoʊp/ *noun*
1 دەرفەت، هەل، دەس‌پەرژ 2 ماوە، رایە، بوار، ئارا، پانتایی، چوارچێوە، گۆرەپان، مەڵبەند 3 تێگەیشتن، فامست 4 مەبەست، ئامانج 5 دووربین، تێلیسکۆپ 6 مانیتۆری رادار 7 بڕ 8 چاوبڕ، هەتەر ◯ 1 فرصت 2 حوزه، گستره 3 فهم 4 هدف 5 تلسکوپ 6 مانیتور رادار 7 رسایی 8 چشم‌رس

scope[2] /skəʊp, US skoʊp/ *noun*
دووربین، وردبین، یان دەزگاێکی تر کە بە scope کۆتایی دێ ◯ تلسکوپ، میکروسکوپ و...

-scope *suffix*
پاشگر: ـ دۆز، ـ بین: *telescope* (بنەڕەت: لە - *scopium* لاتینی نوێ، لە *skopein* یۆنانی‌یەوە "لێوردبوونەوە look at") ◯ پسوند: ـ نما

-scopic *suffix*
پاشگر: سەربە ـ دۆزی، سەربە ـ بینی ◯ پسوند: وابستە بە ـ نمایی

scopolamine /skə(ʊ)'pɒləmi:n/ = hyoscine

scops owl /skɒps/ *noun*
(باڵندەناسی) جۆرێ کوندەبوو بە کاکۆڵی گوێ‌وە [*Otus scops* (ئوراسیا) و جۆرەکانی تر] ◯ نوعی جغد

scopula *noun*
(گیانەوەرناسی) کاکۆڵ، تۆپەڵەموو ◯ کلالەی مو

scopulate *adjective*
کاکۆڵئاسا، شێوەکاکۆڵ، وەک تۆپەڵەموو ◯ کلالەمانند

-scopy *suffix*
پاشگر: ـ دۆزی، ـ بینی، ڕوانین یان تاقی‌کردنەوە: *microscopy* (بنەڕەت: لە *skopia* یۆنانی‌یەوە "ڕوانین"، لە *skopein* "تاقی‌کردنەوە، لێوردبوونەوە look at, examine") ◯ پسوند: ـ نمایی

scorbutic /skɔ:'bju:tɪk/ *adjective*
1 تووش‌بوو بە نەخۆشی سکۆربوت 2 سەربە نەخۆشی سکۆربوت ◯ 1 مبتلا به اسکوربوت 2 وابسته به بیماری اسکوربوت

scorch /skɔ:tʃ/ *noun*
1 جێگای سووتان، شوێنی سووتان 2 هەڵکرووزان، هەڵکزاوی، سووتانی کەم، هاڵەروو 3 پەڵە یان لکەی سووتان ◯ 1 جای سوختگی 2 سوختگی سطحی 3 لک سوختگی

scorched-earth policy *noun*
رامیاری یان سیاسەتی سووتاندن و ویران‌کردنی ناوچەیێ (لەنێوبردنی ناوچەیێ بۆ ئەوەی کە دوژمن نەتوانی بەکاری بێنێ) ◯ سیاست تخریب کامل منطقه‌ای

scorcher /'skɔ:tʃə(r), US 'skɔ:rtʃ-/ *noun*
1 سووتێنەر، برووکێنەر، پیشێنەر، رۆژی (زۆر) گەرم، جەهەننم 2 یەکجار باش، عال، سەیر ◯ 1 سوزاننده، روز داغ 2 محشر، عالی

scorching /'skɔ:tʃɪŋ, US 'skɔ:rtʃ-/ *adjective*
1 سووتێنەر، برووکێنەر، بڕووزە، پیشێنەر، هەڵقرچێنەر، جەهەننم، یەکجار گەرم 2 توند، گڕژ، سەخت، توندوتیژ ◯ 1 سوزان 2 کوبنده

scorch mark *noun*
جێ یا شوێنی سووتان، سووتایی، هەڵکزاوە ◯ جای سوختگی

score /skɔ:(r)/ *noun*
1 خاڵ، قان 2 نمرە 3 دەستەی بیست‌دانەیی، بیستە، بڕ یان ژمارەیێکی زۆر: *he sent scores of letters to friends* 4 لەلە، کرت، گاز 5 هۆ، سۆنگە 6 بابەت، مزار، دۆز، بار، بارە، لایەن، ئالی 7 مۆسیقای فیلم، شانۆ و هتد 8 رووشان، کڕان، قەڵەش، خەت، شوێن، برینداری 9 ئەنجامی پێشبڕکێ 10 حیساب 11 قەرز ◯ 1 امتیاز 2 نمره 3 مجموعه‌ی بیست‌تایی 4 چوب‌خط 5 علت 6 موضوع، لحاظ، جنبه 7 موسیقی متن 8 خط، خراشیدگی 9 نتیجه‌ی مسابقه 10 حساب 11 وام

scoreboard /'skɔ:bɔ:d, US 'skɔ:rbɔ:rd/ *noun*
(پێشبڕکێ) تەختەی خاڵەکان، تابلۆی

راگه‌یاندنی ئه‌نجامه‌کان، خاڵ‌ته‌خت ◌ تابلوی امتیازها

scorecard /ˈskɔːkɑːd, US ˈskɔːrkɑːrd/ *noun*

(پێشبڕکێ) کارتی خاڵه‌کان، کارتی تیانووسینی خاڵه‌کان، خاڵ‌کارت ◌ کارت امتیازها

score draw *noun*

(تۆپێن) ئه‌نجامی به‌رامبه‌ر(بوون)، هاوخاڵ، ئه‌نجامی یه‌کسان ◌ نتیجه‌ی مساوی

scorekeeper *noun*

1 خاڵ‌به‌ده‌س‌هێنه‌ر، خاڵ‌ده‌سخه‌ر، خاڵ‌هێنه‌ر 2 (تۆپێن و هتد) گۆڵچی، گۆڵ‌لێده‌ر 3 خاڵ‌نووس، تۆمارکه‌ری خاڵه‌کان ◌ 1 کسب‌کننده‌ی امتیاز 2 گل‌زن 3 تثبیت‌کننده‌ی امتیازها

scoreless /ˈskɔːləs, US ˈskɔːrləs/ *adjective*

1 (وه‌رزش) بێ‌گۆڵ 2 هیچی هیچ، بێ‌خاڵ ◌ 1 بدون گل 2 بدون امتیاز

scoreline /ˈskɔːlaɪn, US ˈskɔːrl-/ *noun*

(پێشبڕکێ) ئه‌نجام (ی کۆتایی) ◌ نتیجه

score-sheet = scorecard

scoria /ˈskɔːrɪə/ *noun, pl.* scoriae /-rɪiː/

پاشه‌ڕۆ یان خڵته‌ی کانی یان کانزایی، که‌ف، (سه‌ر)کۆزه‌ر ◌ تفاله

scoriaceous /-ˈeɪʃəs/ *adjective*

پاشه‌ڕۆدار، خڵتاوی، که‌فاوی، کۆزه‌ردار ◌ تفاله‌دار

scorification /ˌskəʊrəfɪˈkeɪʃn/ *noun*

خڵته‌گیری، خڵته‌گری، پوخته‌کردن یان خڵته‌ی کانی یان کانزایی (لێی)لابردن ◌ اسکوریفیکاسیون

scorn /skɔːn, US skɔːrn/ *noun*

1 سووکایه‌تی، بێ‌ڕێزی، بێ‌حورمه‌تی، سووکی 2 مایه‌ی سووکایه‌تی یان داوزان ◌ 1 تحقیر، اهانت 2 مایه‌ی تحقیر

scornful /ˈskɔːnfl, US ˈskɔːrnfl/ *adjective*

سووکایه‌تی‌یانه، سووکانه، سووکایه‌تی‌پێ‌که‌ر ◌ اهانت‌آمیز، تحقیرکننده

scornfully /-fəli/ *adverb*

سووکانه، به شێوه‌یه‌کی سووکایه‌تی‌یانه، سووکی‌پێ‌که‌رانه: *She laughed scornfully* ◌ به طور اهانت‌آمیز

scornfulness *noun*

سووکایه‌تی، بێ‌ڕێزی، بێ‌حورمه‌تی، سووکی، مایه‌ی سووکایه‌تی یان داوزان ◌ تحقیر، اهانت، مایه‌ی تحقیر

scorp *noun*, also scorper, scauper

جۆرێ چه‌قۆ، ده‌سکێکی هه‌یه و ده‌مه‌که‌ی خڕه ◌ نوعی چاقو

scorpaenid *noun, adjective*

هه‌ریه‌ک له خێزانی ماسی‌یانی (Scorpaenidae) ئێسکداری ده‌ریایی (lionfish، scorpionfish و rockfish ـه‌کان ده‌گرێته‌وه) ◌ اسکورپانید

Scorpian *adjective*

سه‌ربه دووپشک، پێوه‌ندی به دووپشکه‌وه هه‌یه ◌ وابسته به عقرب

Scorpio /ˈskɔːpiəʊ, US ˈskɔːrpioʊ/ *noun*

دووپشک (هه‌شته‌مین که‌لوو له زۆدیاک) ◌ عقرب

scorpion /ˈskɔːpiən, US ˈskɔːrp-/ *noun*

1 دووپشک، زوشک، گادین، که‌شکه، ده‌ماره‌کوڵ، کوڵه‌نجی، کولاژدم [ده‌سته Scorpiones] 2 (scorpions، وێژه‌یی) جۆرێ شێلاق (سه‌رکانزا؛ بنه‌ڕه‌ت: ئاماژه به 1 Kings 12:11) ◌ 1 عقرب، کژدم 2 نوعی تازیانه

scorpionfish *noun, pl.* same or scorpionfishes

دووپشکه‌ماسی، ماسی‌یه‌دووپشکه، زۆرتر سوور [خێزانی Scorpaenidae: زۆر جۆری هه‌یه] ◌ نوعی ماهی

scorpion fly *noun*

مێشه‌دووپشکه [خێزانی Panorpidae] ◌ نوعی حشره

scorzonera /ˌskɔːzə(ʊ)ˈnɪərə/ *noun*

ڕه‌شه‌شنگ، شنگه‌ڕه‌شه (black salsify)، گیایێ له تیره‌ی daisy [*Scorzonera hispanica*] ◌ نوعی گیاه

Scot. abbreviation 1 Scotland 2 Scottish

Scot /skɒt, US skɑːt/ *noun*

1 خه‌ڵکی سکاتله‌ند، سکاتله‌ندی 2 ئه‌ندامی گه‌لی Gaelic که له ئیرله‌نده‌وه بۆ سکاتله‌ند له دوایی‌یه‌کانی سه‌ده‌ی پێنجه‌مدا کۆچیان کرد ◌ 1 اهل اسکاتلند 2 اسکات

scot /skɒt, US skɑːt/ *noun*

(کۆن) باج، باژ (بنه‌ڕه‌تی ئه‌ڵمانی هه‌یه) ◌ خراج

Scotch /skɒtʃ, US skɑːtʃ/ *adjective, noun*

adj سکاتله‌ندی، سه‌ربه خه‌ڵکی سکاتله‌ند *n* 1 ویسکی سکاتله‌ندی 2 شووشه‌ی ویسکی، ویسکی‌خۆری 3 قومێ ویسکی ◌ *adj* اسکاتلندی *n* 1 ویسکی اسکاتلندی 2 گلاس ویسکی 3 یک پیک ویسکی

scotch[1] *noun*

پواز، دار (بۆ ڕاگرتن) ◌ گوه

scotch[2] *noun*

ڕووشان، برین‌داری، خه‌ت، شوێن ◌ خراش، خط

Scotch bonnet *noun*

جۆرێ بیباری یه‌کجار تیژی سوورباوی ورد، ب.ت. هی کارائیب، کاتێ ده‌گا زۆرتر سوور یان زه‌رد داده‌گه‌ڕێ ◌ نوعی فلفل

Scotch broth *noun*

سوپ یان سوبی (خۆماڵی) سکاتله‌ندی ◌

سوپ اسکاتلندی
Scotch cap *noun*
کڵاوی سکاتلەندی ◯ کلاه اسکاتلندی
Scotch egg *noun*
هێلکەی سکاتلەندی (هێلکەی کوڵاو لەنێو گۆشتی سوسیسدا) ◯ تخم‌مرغ اسکاتلندی
Scotchland Yard /ˌskɒtlənd ˈjɑːd, US ˌskɑːtlənd ˈjɑːrd/ *noun*
سکاتلەندیارد (پۆلیسی تاوانکاری لەندەن) ◯ اسکاتلندیارد
Scotchman /ˈskɒtʃmən/ *noun, pl.* Scotchmen
پیاوی سکاتلەندی ◯ مرد اسکاتلندی
Scotch mist *noun*
تەم یان مژی سکاتلەندی (هی کوێستانەکانی) ◯ مه اسکاتلندی
Scotch pine *noun*
کاژ یان کاجی سکاتلەندی [*Pinus sylvestris*] ◯ نوعی کاج
Scotch tape = Sello tape
Scotch terrier *noun*
تێریەری سکاتلەندی (جۆرێ سەگی پێ‌کوڵ) ◯ تریری اسکاتلندی
Scotch verdict *noun*
(ماف) بڕیاری لێڵ یان یەکلایی‌نەکەرەوە ◯ حکم غیرقطعی
Scotch whisky *noun*
ویسکی سکاتلەندی ◯ ویسکی اسکاتلندی
Scotchwoman /ˈskɒtʃwʊmən/ *noun, pl.* Scotchwomen
ژنی سکاتلەندی ◯ زن اسکاتلندی
scoter /ˈskəʊtə/ *noun, pl.* same or scoters
جۆرێ لوورەمراوی باکووری، نێرەکەی پەڕوباڵی ڕەشە [تۆخم *Melanitta*: سێ جۆرن] ◯ اسکوتر
scot-free /ˌskɒt ˈfriː/ *adverb*
بێ‌سزا، تەرخان، بەخشراو لە (دانی) باج ◯ بدون مجازات، معاف از مالیات
scotia /ˈskəʊʃə/ *noun*
(بیناسازی) قاڵب یان نەخشێکی نیوچاڵ، زۆرتر لە بنکی کۆڵەکەدێ، تاریکە (بنەڕەت: لە *skotia* یۆنانی، لە *skotos* "تاریکی") ◯ اسکوتیا
Scoticism = Scotticism
scotoma /skɒˈtəʊmə, US skə(ʊ)-/ *noun, pl.* scotomas or scotomata /-mətə/
تانە، پەڵە یان خاڵێکی ڕەش لە چاو و ناوەندی بینیندا ◯ اسکوتیا
scotopia *noun*
بینایی یان دیتن لە تاریکی‌یێکی یەکجار، تاریک‌بینی ◯ اسکوتوپیا
scotopic /skə(ʊ)ˈtɒpɪk/ *adjective*
سەربە یان ئاماژە بە بینایی لە تاریکی‌یێکی یەکجار (زۆرتر بەرابەری photopic)، تاریک‌بین ◯ اسکوتوپیک
Scots /skɒts, US skɑːts/ *adjective, noun*
adj سکاتلەندی *n* زاراوەی سکاتلەندی ◯ *adj* اسکاتلندی *n* لهجه‌ی اسکاتلندی
Scotsman *noun, pl.* Scotsmen
پیاوی سکاتلەندی ◯ مرد اسکاتلندی
Scotswoman *noun, pl.* Scotswomen
ژنی سکاتلەندی ◯ زن اسکاتلندی
Scots pine *noun*
کاژی سکاتلەندی [*Pinus sylvestris*] ◯ کاج اسکاتلندی
Scotticism /ˈskɒtɪsɪz(ə)m/ *noun, also* Scoticism
دەستەوشە یان زاراوەی سکاتلەندی ◯ عبارت یا اصطلاح اسکاتلندی
Scottish /ˈskɒtɪʃ, US ˈskɑːtɪʃ/ *adjective, noun*
adj سکاتلەندی، سەربە سکاتلەند *n* (the Scottish، وەکوو کۆ) خەڵکی سکاتلەند، سکاتلەندی‌یەکان ◯ *adj* وابستە بە اسکاتلند *n* (the Scottish) مردم اسکاتلند
Scottish Blackface *noun*
جۆرێ مەڕی خووری‌ڕەش، زۆرتر لە بەرزایی‌یەکانی بریتانیای باکووری ◯ نوعی نژاد گوسفند
Scottish Nationalist *noun*
ئەندام یان لایەنگری نەتەوەگەری سکاتلەندی یان سەربە پارتی نیشتمانی یان نەتەوەیی سکاتلەند ◯ ملی‌گرای اسکاتلندی
Scottish rite *noun*
داب‌ونەریتی تایبەتی فراماسۆنەکانی سکاتلەند ◯ اسکاتیش رایت
Scottish terrier = Scotch terrier
scoundrel /ˈskaʊndrəl/ *adjective, noun*
adj سووک، هیچ‌وپووچ، چەپەڵ، بێ‌شەرەف *n* پیاوخراپ، بنیادەمی بێ‌ئابڕوو ◯ *adj* پست *n* آدم پست
scoundrelism *noun*
سووکی، پەستی، بێ‌شەرەفی، پیاوخراپی، سووکی، خوێڕیەتی، چەپەڵی ◯ رذالت، خفت
scoundrelly /ˈskaʊndrəlɪ/ *adjective*
سووک، پەست، چەپەڵ، بێ‌شەرەف، خوێڕی، بەدنیار ◯ رذل
scour /ˈskaʊə(r)/ *noun*
1 شتن، شتنەوە، شواردن، خاوێن‌کردنەوە، ساوین، بریقاندنەوە، پاک‌کردنەوە، مشت‌ومال‌دان 2 فێرکەی ولاخ، بەلەفێرە، زەحیر ◯ 1 شستشو 2 اسهال گاو
scourer /ˈskaʊərə(r)/ *noun*

1 سیمی قاپشتن، زبرەی ساوین، سیمی ساوین 2 خاوینکەرەوە، پاککەرەوە ◇ 1 سیم ظرفشویی 2 شوینده

scourge /skɜːdʒ, US skɜːrdʒ/ *noun*
1 شێلاق، جەڵدە 2 بەڵا، ئاسێو، غەزەبی خودا، کارەسات 3 سزا، جەزا، تەمێ ◇ 1 شلاق 2 مصیبت 3 مجازات

scouring powder *noun*
(دەسشۆری و هتد) گەردەی خاوینکردنەوە ◇ پودر تمیزکننده

scouring rush *noun*
(ڕووەکناسی) قەفقەفۆکەی ساوین horsetail [توخم *Equisetum* بەتایبەت *E. hyemale*] ◇ نوعی گیاه

Scouse /skaʊs/ *noun, adjective*
1 *n* زاراوە یان شێوەزاری خەڵکی Liverpool 2 (Scouser) خەڵکی لیڤرپوول *adj* سەربە یان پێوەندی بە لیڤرپوولەوە هەیە ◇ *n* 1 لهجەی لیورپولی 2 لیورپولی *adj* وابستە بە لیورپول

scout /skaʊt/ *noun*
1 چاودێر، پشکێنەر، سوسەدێر، شوێندۆز، هەواڵگر، زانیاریدەسخەر 2 چاودێری، زانیاریگری (لەبارەی دوژمنەوە)، هەواڵگری 3 بەردەستی کۆلێژی ئاکسفۆرد ◇ 1 دیدەور 2 دیدەوری 3 خدمتکار دانشکدەی آکسفورد

Scout /skaʊt/ *noun*
پێشەنگ، پێشرەو، ڕێبەر ◇ پیشاهنگ

Scout Association *noun*
ڕێکخراوەی پێشەنگایەتی یان ڕێبەری، ڕێکخراوەی پێشرەوایەتی ◇ سازمان پیشاهنگی

scout bee *noun*
هەنگی سووسەدێر یان دەگەڕێ بۆ جێی تازە ◇ زنبور دیدەور

Scouting /ˈskaʊtɪŋ/ *noun*
پێشەنگایەتی، پێشرەوایەتی، ڕێبەری ◇ پیشاهنگی

scouting /ˈskaʊtɪŋ/ *noun*
چاودێری، زانیاریگری، هەواڵگری، پشکێنەری ◇ دیدەوری

scoutmaster /ˈskaʊtmɑːstə(r), US -mæstər/ *noun*
سەرپێشەنگ، ڕێبەر یان پێشەنگی دەستەی پێشەنگان ◇ سرزسَد

scow /skaʊ/ *noun*
جۆرێ گەمی بنتەختی چوارگۆش بۆ گوێستنەوەی بار ◇ اسکو

scowl /skaʊl/ *noun*
مۆنی، مۆربوونەوە، ناوچاوان تێکنان، برۆتێکنان، (مرو)مۆچی ◇ اخم

Scrabble /ˈskræbl/ *noun*
سکرابل، پیتێن، پیتپیتێن (جۆرێ کایە بە پێکەوەنانی پیتەکان بۆ دروسکردنی وشە لەسەر تەختەیێ) ◇ اسکرابل

scrabble /ˈskræbl/ *noun*
چنگەکڕێ، پەلەپڕوزێ، پەلەقاژە، لاقەفرتە، پەلەفرتێ، حەول، تەقەلا، تێکۆشان ◇ دستوپازنی، تقلا

scrag /ˈskræg/ *noun*
1 (مەڕ) مل، گەردن، گۆشتی مل 2 بنیادەم یان گیانەوەری لەڕ، چەقەڵ، ڕەقەڵ، دالگۆشت، هەر ئێسکوپرووسک ◇ 1 (گوسفند) گردن، گوشت گوسفند 2 آدم یا حیوان استخوانی

scrag end *noun*
(مەڕ) مل، گەردن، گۆشتی مل ◇ (گوسفند) گردن، گوشت گوسفند

scragginess /ˈskrægɪnəs/ *noun*
چەقچەقەیی، باریکی، کزی، لەڕی، ڕەقەڵی ◇ استخوانی بودن

scraggly /ˈskrægli/ *adjective* (scragglier, scraggliest), also unkempt
1 شێواو، ناڕێک، ئاڵۆز، شپرزە، تێکەولێکە 2 تەنک، بڵاو: *scraggly hills* ◊ *a scraggly beard* ◇ 1 ژولیده، نامرتب 2 کمپشت

scraggy /ˈskrægi/ *adjective* (scraggier, scraggiest)
چەقچەقە(یی)، باریک، کز، چەقەڵ، ڕەقەڵ، دالگۆشت ◇ استخوانی

scramble /ˈskræmbl/ *noun*
1 حەول، تێکۆشان: *There was a mad scramble for the best seats* 2 سەرکەوتن، پیاهەڵچوون، دەسکوتان، (بە)چنگەکڕێ (پیاهەڵگژان)، پەلەکوتێ، بە هەزار زەحمەت سەرکەوتن 3 پێشبڕکێی مۆتۆرسواری لەسەر ڕێگە یان عەرزی ناڕێکدا ◇ 1 تقلا 2 عمل بالا رفتن 3 اسکرامبل

scrambled *adjective*
1 شێواو، ئاڵۆز، تێکچوو 2 (هێلکەو و ڕۆن) شێوێنراو، تێکەڵکراو، لێکدراو 3 (قسەکردنی تەلەفونی، کانال (تەلەفزیونی و هتد) ڕەمزپێدراو، دەسکاریکراو ◇ 1 مغشوش 2 (نیمرو) همزده 3 اسکرامبلد

scrambled egg *noun*
هێلکەو و ڕۆنی شێوێنراو، تێکەڵکراو یان لێکدراو ◇ نیمروی همزده

scrambler /ˈskræmblə(r)/ *noun*
دەزگای ڕەمزپێدەر (دەزگایێ کە پەیامە ڕادیۆیی و تەلەفونییەکان تێکەڵ دەکا بەشێوەیێ کە کەس نەتوانێ لێی تێبگا) ◇ اسکرامبلر

scran *noun*
چێشت، خۆراک ◇ غذا

scrannel *noun*
1 ڕەقەڵ، لەڕ، لاواز 2 کز ◇ 1 لاغر 2 ضعیف

scrap[1] /skræp/ *noun*

1 کوت، لەت، پارچە، کەرت، تەلەزمە، تەلاشە 2 بڕێ، نەختێ، بڕێکی زۆر کەم، تۆزقەلانێ 3 شڕەوشاتاڵ، شڕەوبڕە، کرتمرت 4 بڕشتی ڕۆژنامە، لەتوکوتی ڕۆژنامە، (scraps) بەرماوەی چێشت 5 ئاسنەواڵە ۞ 1 تکە، قطعە 2 خردە 3 خرت و پرت 4 بریدەی روزنامە، (در جمع) تەماندەی غذا 5 قراضە

scrap² /skræp/ *noun*

کێشە، شەڕ، قڕە، جوڕڕە، کنگەشەڕ ۞ دعوا

scrapbook /'skræpbʊk/ *noun*

1 کتێب یان ئالبومی وێنە و بڕشتی ڕۆژنامە 2 برشتەنامە ۞ آلبوم بریدەی جراید

scrape /skreɪp/ *noun*

1 تاشین، دادان، ڕنین، کڕاندن، کڕان، ڕووشان، ڕووشاوی 2 دەنگی کیرە، دەنگی کڕە، دەنگی جیرەجیر 3 گێچەڵ، کێشە، قڕە، گۆلەمەز، تەنگوچەلەمە ۞ 1 تراش، خراش 2 صدای جیرینگ جیرینگ 3 مخمصە

scraper /'skreɪpə(r)/ *noun*

کرەک، ڕنە، پێلاوسڕ، پێلاوکڕ، کارت، کارتەک ۞ کاردک

scrap heap /'skræp hi:p/ *noun*

1 کۆما ئاسنەواڵە 2 کۆگا گەنوگووزاڵ، کۆما شڕوشاتاڵ، هەلڕژاوەی شڕە ۞ 1 تودەی قراضە 2 تل اشغال

scrapie /'skreɪpi/ *noun*

سکرایی (نەخۆشییەکی سەختی مەڕە، لە دەزگای دەماری ناوەندی دەدا) ۞ اسکرایی

scraping /'skreɪpɪŋ/ *noun*

1 کڕاندن، تاشین، دادان، ڕووشاندن، چرنووکلێدان، ڕنین 2 دەنگی خرەخر، دەنگی کڕەکڕ، دەنگی خشەخش 3 (زۆرتر لە کۆدا) بنکڕ، بنتیان، ورکەوپرکە، تەلاشە، تویخ، تەلەزمە، هەلکڕاوە، کڕە، توخ، تویخ ۞ 1 عمل خراشیدن یا تراشیدن 2 صدای خشخش 3 (در جمع) ذرات

scrap-iron /'skræp aɪən/ *noun*

ئاسنەواڵە ۞ آهنپارە

scrap paper *noun*

کاغزی تێبینی یا ڕەشنووس، کاغزی لەسەرنووسین ۞ کاغذ یادداشت

scrappiness /'skræpinəs/ *noun*

شێواوی، ئالۆزی، ئالوسکاوی، ناڕێکی، ناڕێکوپێکی، شڕزەیی، تێکەوڵێکەیی، بەسەریەکداکەوتوویی ۞ آشفتگی، بینظمی

scrappy /'skræpi/ *adjective* (scrappier, scrappiest)

1 شێواو، ئالۆز، ئالوسکاو، ناڕێک، ناڕێکوپێک، شڕزە، تێکەوڵێکە، بەسەریەکداکەوتوو 2 شەڕانی، جینگن، شەڕانی، وەکوو کەلەشێری لاری، سەربەگونگەڵ، سەرلەشەڕخوراو ۞ 1 آشفتە، نامنظم 2 دعوایی

scrapyard *noun*

(بریتانیا) ئاسنەواڵەفرۆشی ۞ اوراقفروشی

scratch¹ /skrætʃ/ *noun*

1 ڕووشاندن، کڕاندن، مەرت، شوێن، ڕنین، چرنووکلێدان، برینداڕکردن: *a scratch on the paintwork* ◊ *Go on, have a good scratch!* 2 برین 3 خوران، خارشت 4 پارە، پووڵ ۞ 1 خراش 2 زخم 3 خارش 4 پول

scratch² /skrætʃ/ *adjective*

شێواو، شڕزە، شڕپێو، تێکەوڵێکە، فشە، ترەکەلەک ۞ سرهم بندیشدە

scratch pad = scrap paper

scratchily /'skrætʃɪli/ *adverb*

زبرانە، بە شێوەیەکی زبر ۞ بە طور زبر

scratchiness /'skrætʃinəs/ *noun*

زبری، زووری ۞ زبری

scratch paper = scrap paper

scratchy /'skrætʃi/ *adjective* (scratchier, scratchiest)

1 ڕووشاو، ڕێڕێ، ڕووشەڵ، ڕووشڕووش، شووڵشووڵ، جێ ڕنراوی خوران، شوغاڵهەستاو 2 (دەسنووس) شەقلیپەقلی، شەقلی بە تەقلی، شەڕەپشیلە 3 (جلوبەرگ) زبر، زوور، لەش دەخورێنی، خورێنە: *This sweater is too scratchy* ۞ 1 خطخطی 2 خط بد 3 (لباس) زبر

scrawl /skrɔ:l/ *noun*

نووسراوەی پیس و شەقلی بە تەقلی، نووسراوەی تێکەڵوپێکەڵ: *Her signature was an illegible scrawl* ۞ خرچنگ قورباغە

scrawniness /'skrɔ:ninəs/ *noun*

چەقەلی، ڕەقەلی، لەڕی، باریکی، کزی ۞ استخوانی بودن

scrawny /'skrɔ:ni/ *adjective* (scrawnier, scrawniest)

ڕەقەڵ، لەڕ، باریک، کز، تالەدەزوویی، چەقچەقە ۞ استخوانی

scream /skri:m/ *noun*

1 قیژە، هەرا، قریوە، زیکە، زریکە، جیکە، بانگ، هاوار، ناڵە، نەڕە، گوڕە، چەقەلوورە، دەنگی با، هاژە، وژە، قڕە 2 قروسکە، نووزە ۞ 1 جیغ، فریاد، صدای باد، غشغش 2 زوزە

screamer *noun*

1 قیژەون، زیکن، جیکن، بەهەرا، بەهاوار 2 سەردێڕێکی زۆر گەورە، ئاگاداری زلە و سەرنجڕاکێش 3 شتێ کە دەبێتە هۆی پێران و پێکەنینێکی زۆر 4 قیژەونە (جۆرێ باڵندەی قازئاسای ئەمریکای باشووری [خێزان Anhimidae: سێ جۆرن]) ۞ 1 دادزن 2 سرخط بزرگ و چشمگیر 3 و 4 اسکریمر

screaming *adjective*

1 قیژەون 2 سەرنجڕاکێش ۞ 1 دادزن 2 جالب

screamingly /ˈskriːmɪŋli/ *adverb*

بە توندی، بە سەختی، یەکجار، بێداد، لە ئەندازبەدەر ۞ به شدت، فوق‌العاده

scree /skriː/ *noun*

1 خرکەبەرد، ورکەبەرد، زغرک 2 داوێن یان بناری خرکەبەرداوی ۞ 1 سنگ‌ریزه 2 دامنەی سنگ‌ریز

screech /skriːtʃ/ *noun*

1 زیکە، قیژە، جیکە، دەنگی ناخۆش، زریکە 2 دەنگی جیرە، دەنگی کیرە، دەنگی کرەکر ۞ 1 جیغ، صدای نابهنجار 2 صدای غیش‌غیش

screech-owl *noun*

1 (بریتانیا) وشەیێکی تر بۆ barn owl 2 کونە، کونە، بووقیژنە، کونەقیژ(ەو)نە، کونەبوو، بوو (هی ئەمریکای باکووری کە زۆر دەقیژێنێ [*Otus asio*] و جۆرە پێوەندی‌دارەکان]) ۞ نوعی جغد

screed /skriːd/ *noun*

1 وتاری دوورودرێژ، قسەکردنی دوورودرێژ یان وەڕەس‌کەر 2 نووسراوەی دوورودرێژ (و وەڕەس‌کەر) 3 شمشە، داری ڕاستەی بەننایی ۞ 1 سخنرانی طویل 2 مطلب طولانی 3 شمشه

screen /skriːn/ *noun*

1 پەردە، بەربەست، دیوار، پەنا، پارێزە، پەرێز، داپۆشین، داپۆشە، چیغ 2 (reed screen) هێلەک، بێژنگ، ئێلەک، سەرێن، خاک‌بێژ، کارماخ، کەو 3 (تەلەفزیۆن، کامپیوتێر، ڕادار و هتد) شاشە، پەردە، سکرین، سەفحە 4 تۆری شووشەی پێشەوەی ماشێن 6 سینەما، فیلم 7 هۆڵ یا سالۆنی سینەما 8 تاقی‌کردنەوەی نەخۆشی 9 (کلێسە) دیواری جوانی 10 درگا یا پەنجەرەی تۆری 11 تەختەی ئاگاداری 12 تیغە، مانە، سپین، دیوار، تاوکێش (لە دار) ۞ 1 پرده، حایل، حفاظ، پوشش 2 الک، غربال 3 صفحه 4 توری 5 شیشەی جلو اتومبیل 6 سینما، فیلم 7 سالن سینما 8 تست بیماری 9 (کلیسا) دیوار تزئینی 10 در یا پنجرەی توری 11 اسکرین 12 تیغه

screenable *adjective*

لەسەر پەردە پیشان دەدرێ ۞ قابل نمایش

screen door *noun*

درگای پەردەیی، پەردەدرگا ۞ در پرده‌ای

screen dump *noun*

کۆپی یان هەلگیراوەی پەردەیی ۞ کپی پرده‌ای

screener *noun*

لەبێژەنگ‌دەر، سەرێن‌چی ۞ غربالچی

screening /ˈskriːnɪŋ/ *noun*

1 (فیلم یان بەرنامەی تەلەفزیۆنی) پیشان‌دان 2 تاقی‌کردنەوەی نەخۆشی: *breast cancer screening* ۞ 1 نمایش 2 تست بیماری

screenland *noun*

دنیا یان جیهانی سینەما ۞ عالم سینما

screenplay /ˈskriːnpleɪ/ *noun*

فیلمنامە ۞ فیلمنامه

screen saver *noun*

(کامپیوتێر) پەردەپارێز، سکرین سەیڤر ۞ اسکرین سِیور

screen test *noun*

تاقی‌کردنەوەی ئەکتەر یان پەردەیی ۞ آزمون بازیگری

screenwriter /ˈskriːnraɪtə(r)/ *noun*

فیلمنامەنووس ۞ فیلمنامەنویس

screenwriting *noun*

فیلمنامەنووسی ۞ فیلمنامەنویسی

screw /skruː/ *noun*

1 جەڕ، شروب، پێچ 2 پەروانە یان پەرەی فڕۆکە 3 پەروانەی کەشتی، پەرەی کەشتی 4 بادان، باهەڵدان، پێچ‌دان، جەڕدان، توندکردن، سووڕاندن 5 (نافەرمی) زیندانەوان، نۆبەداری زیندان 6 (نافەرمی) گان(کردن)، نیان، گایین، قوز 7 کەلاکەئەسپ 8 مووچە، حەقدەس 9 مرۆی خوێڕی ۞ 1 پیچ، شروب 2 ملخ هواپیما 3 پروانەی کشتی 4 پیچش 5 (عامیانه) نگهبان زندان 6 (عامیانه) جماع، کس 7 اسب مردنی 8 مواجب 9 آدم پست

screwball /ˈskruːbɔː/ *noun, adjective*

مرۆی شێت و سەیر، بنیادەمی نائاسایی، مرۆی سەیروسەمەرە ۞ آدم دیوانه یا غیرعادی

screw cap *noun*

سەری جەڕی یان پێچی ۞ درپوش پیچی

screw clamp *noun*

بەستی جەڕی یا جەڕدار یا پێچی ۞ گیرەی پیچی

screwdriver /ˈskruːdraɪvə(r)/ *noun*

جەڕبادەر، قەکۆک، پێنچەر ۞ پیچ‌گوشتی

screwed-up *adjective*

1 نارەحەت، شڵەژاو، نیگەران، دڵلەدوا 2 (سەروچاو) تێک‌ناو، گرژ، مرومۆچ ۞ 1 عصبی 2 (چهره) درهم‌کشیده

screw hook *noun*

قولابی جەڕی یان پێچی ۞ قلاب پیچی

screw jack *noun*

جەکی میکانیکی، جەکی جەڕی یان پێچی ۞ جک پیچی

screw pine = pandanus

screw-top *adjective, noun*

adj (قوتو و هتد) بە درگا یان سەری جەڕی(یەوە) *n* درگا یان سەری جەڕدار، سەری بەجەڕ یان پێچی ۞ *adj* با در پیچی *n* در پیچ‌دار

screw-topped *adjective*

بە درگا یان سەری جەڕی(یەوە)، بە درگای جەڕدار یان پێچی‌یەوە ۞ با در پیچی

screwy /ˈskruːi/ *adjective* (screwier, screwiest)

1 سـەیر، نائاسـایی، سەیروسـەمەرە 2 شـێتانە، گەوجانە ۞ 1 عجیب‌وغریب 2 احمقانە

scribble /'skrɪbl/ *noun*

نووسـراوەی پـیس و شـەقلی بـە تـەقلی، نووسراوەی تێکەڵ‌وپێکەڵ، دەس‌نووسی بە پەلە و شپرزەنووسـراو، شەڕەپشـیلە، دەس‌نووسـی نەخوێنراو ۞ خرچنگ قورباغە

scribbler /'skrɪblə(r)/ *noun*

شـڕەڕۆژنامەوان، ڕۆژنامـەچی، شڕەنووسـەر، سەگەنووسـەر، ڕۆژنامـەوان یـان نووسـەری بێ‌بەهرە ۞ روزنامەنگار، نویسندە (بی‌استعداد)

scribe /skraɪb/ *noun*

نووسـەر، (زۆرتـر بـۆ شـۆخی) ب.ت. ڕۆژنامەوانی، نقیسکار، دانەر ۞ نویسندە، بە ویژە روزنامەنگار، مؤلف

scriber *noun*

نووسەر، نقیسکار ۞ نویسندە

scrim *noun*

جـۆری پارچـەی زبـر و قـایم بـۆ بـەرگ یـان بەرگ‌تێگرتن ۞ اسکریم

scrimmage /'skrɪmɪdʒ/ *noun*

1 شەڕ، شەڕوکێشە، هەرا، هەڵا، لێک‌بەربوون، لێک‌سرەواندن 2 (تۆپێنی ئەمریکایی) سکێرمیج ۞ 1 درگیری، دعوا 2 (فوتبال امریکایی) اسکرمیج

scrimping *adjective*

هەژارانە، فەقیرانە، بە ناچاری ۞ فقیرانە

scrimshaw *noun*

نەخشـاندن (لەسـەر سـەدەف، شـفرە و هتـد) ۞ منبت‌کاری

scrinium /'skrɪnɪəm/ *noun, pl.* -nia

لوولە یان سنووقی تۆمار، تۆماردان، جێ‌تۆمار ۞ جاطوماری

scrip[1] /skrɪp/ *noun*

توورەکە، هەمانە، هەوانە، کەشکۆڵ، هەگبە ۞ توشەدان

scrip[2] /skrɪp/ *noun*

1 لیستە، ریزە 2 خشتە 3 پارچەیەکی کورت، کوتی چکۆلانە 4 چەک 5 قەباڵە، بەڵگە، سەنەد 6 (ئەمریکا) پارەی کاغزی کەمتر لە دۆلاری 7 (دارایی) بەشـە کـاتی‌یـەکان 8 بڕوانامـە یـان باوەڕنامەی کاتی 9 ڕەسیدی کاتی 10 نووسراوە (کورتەی *subscription receipt*) ۞ 1 فهرست 2 جدول 3 قطعەی کوچک یا کوتاه 4 چک 5 سند 6 اسکریپ 7 سهام موقت 8 گواهی‌نامەی موقت 9 رسید موقت 10 نوشتە

scrip[3] = script

script[1] /skrɪpt/ *noun*

1 دەس‌وخـەت، خـەت 2 دەسـنووس، دەق، نووسراوە 3 ڕێکخستە یان سیستمی نووسین 4 ئـەلفوبێ، ئاوبێ، سەرجەم پیتـەکانی زمانێ 5 پەڕی تاقی‌کاری 6 (بریتانیا) وەڵام (ی نووسراوەی

باڵیۆراوێ) ۞ 1 دست‌خط، خط 2 نسخە، متن 3 نظام نوشتاری 4 الفبا 5 ورقەی امتحانی 6 پاسخ

script[2] /skrɪpt/ *noun*

(نافەرمی) ڕاچێتە یان دەرمان‌نامەی دوکتور ۞ نسخەی دکتر

scripted /'skrɪptɪd/ *adjective*

(وتـار و هتـد) نووسـراوە، لـەوەپێش‌نووسـراو، پێشەکی‌نووسراو ۞ نوشتە

scriptorial *adjective*

(دەگمـەن) سـەربە نووسـراوە، نووسـراوەیی ۞ نوشتەای

scriptorium /skrɪp'tɔːrɪəm/ *noun, pl.* scriptoria /-rɪə/ or scriptoriums

نووسینگە، ژووری ڕوونووس(ەر)ان (لە دەیر و خانەقای سـەدەکانی نێوەڕاسـتدا) ۞ دفترخانە، اتاق کتابت، سکریپتوریوم

scriptural /'skrɪptʃərəl/ *adjective*

سەربە کتێبی پیرۆز، بەپێی (دەقی) کتێبی پیرۆز ۞ وابستە بە کتاب مقدس، برطبق کتاب مقدس

scripture /'skrɪptʃə(r)/ *noun*, also scriptures

1 نووسـراوە دینی یـان ئـاینیی‌یـەکان، نووسـراوە پیرۆزەکـان (پێچگەلـە کریسـتانیەت) 2 (Scripture(s)) کتێبی پیرۆز ۞ 1 نوشتـەهـای مذهبی 2 (با S) کتاب مقدس

scriptwriter /'skrɪptraɪtə(r)/ *noun*

(فیلم، بەرنامەی تەلەفزیۆنی یا ڕادیۆیی و هتـد) نووسەر ۞ نویسندە

scriptwriting *noun*

نووسەرایەتی، نووسەری ۞ نویسندگی

scrivener /'skrɪv(ə)nə/ *noun*

(مێژوویـی) 1 نووسـەر، نقیسـکار، نقیسـەڤان 2 سـوودخۆر، سـووخۆر، قـەرزدەر، وامدەر ۞ 1 نویسندە 2 رباخوار، وام‌دە

scrod /skrɒd/ *noun*

(ئەمریکا) بەچکەماسی cod، haddock و لەو شێوەیە ۞ اسکرود

scrofula /'skrɒfjʊlə, US 'skrɔːf-, 'skrɑːf-/ *noun*, also king's evil

زەریکـە، سـیلی ڕژێنـە لیمفـاوی‌یـەکانی مـل، خەنازیر ۞ خنازیر

scrofulous *adjective*

1 زەریکەیی، خەنازیری، تووش‌بوو بە زەریکە 2 پـیس، تێـوەدراو (لـەبـاری ئاکـاری‌یـەوە؛ *scrofulousness n* ؛*scrofulously adv*) ۞ 1 خنازیری، وابستە بە خنازیر 2 فاسد (از نظر اخلاقی)

scroll /skrəʊl, US skroʊl/ *noun, adjective*

n 1 تۆمار، گۆرۆز، لوولە، کتێبی کۆنی نووسـراو بە شێوازی تۆماری، (بیناسازی و هتد) تۆماری، پـێچ‌پێچۆکـە، نەخشـی تۆمـاری، قالـبی پـێچ‌پێچۆکـەیی *adj* تۆمـاری، پـێچ‌پێچۆکـەیی،

گوروزی ◊ n 1 طومار، اسکرول، (معماری) نقش طوماری 2 گچبری طوماری adj طوماری

scrollbar *noun*, also scroll bar
(کامپیوتیر) سکرولبار، سکرول‌بار ◊ اسکرول‌بار

scrolled *adjective*
(بیناسازی و هتد) تۆماری ◊ طوماری

scroll saw *noun*
هەرە یان مشاری تۆماری یان پێچپێچۆکەیی ◊ ارەی طوماری

scrollwork *noun*
گەچبری یا نەخشی پێچپێچۆکەیی، تۆمارکاری ◊ پیچک‌چنگ

Scrooge /skru:dʒ/ *noun*
پیسکە، رژد، بەرچاوتەنگ، لەچەر (لە ناوی Ebenezer *Scrooge* کەسێکی بەرچاوتەنگ لە رۆمانی Charles Dickens دا) ◊ لئیم

scrota /'skrəʊtə, US 'skroʊ-/ = plural form of scrotum

scrotal /'skrəʊtəl/ *adjective*
سەربە هێلکەدان یا گوندێن یا توورەکەی گون ◊ وابسته به بیضه‌دان

scrotitis *noun*
هەوکردنی گوندێن، ئاوسانی گوندێن ◊ التهاب کیسەی بیضه

scrotum /'skrəʊtəm, US 'skroʊ-/ *noun*, *pl.* scrota /-tə/ or scrotums
گوندێن، باتوودان، رتل، هەویج، کیسە یا توورەکەی گون ◊ کیسەی بیضه

scrounge /'skraʊndʒ/ *noun*
دزەدز، مووشە، بەدەس‌هێنانی شتێ بە فێڵ و سواڵ ◊ اسکرونج

scrounger *noun*
سەربار، مشەخۆر، مووشەخۆر ◊ انگل

scrub[1] /skrʌb/ *noun*
شتن، شوشتن، شواردن، ساوین، مشت‌ومال، داماڵین ◊ شستشو، مالش

scrub[2] /skrʌb/ *noun, adjective*
n 1 دەوەن، شەخەڵ 2 جارەدەوەن، دەوەنەلان، دەشتی چاڵووکاوی یان درکاوی، زەوییێ کە بە درک و داڵ داپۆشرابێ 3 داری هەڵنەداو یان ریوەڵە، داری گەورەنەبوو یان گرگنە *adj* هەڵنەداو، گەورەنەبوو، ریوەڵە، گرگن ◊ *n* 1 بوته 2 بوته‌زار 3 درخت رشدنکرده *adj* رشدنکرده

scrubber /'skrʌbə(r)/ *noun*
دەزگای شواردن، شۆرەک ◊ ماشین شوینده

scrubbiness /'skrʌbinəs/ *noun*
پیسکەیی، رژدی، لەچەری، بەرچاوتەنگی ◊ لئامت

scrubbing-brush *noun*, also scrub-brush
فلچەی عەرزشتنەوە، فلچە یان فرچەی زبر ◊ برس زمین‌شویی

scrubby /'skrʌbi/ *adjective* (scrubbier, scrubbiest)
1 چاڵووکاوی، درکاوی، دەوەناوی، داروەدەوەناوی، دەوەن‌پۆش، چقڵداتەنیو: *a scrubby hillside* 2 چکۆلە، ورد، هەڵنەداو، چکۆلانە، کورتەبالا، بالاکورت: *-y vegetation* ◊ 1 پوشیده از خار 2 کوچک، کوتاه

scrubland /'skrʌblənd/ *noun*
جارەدەوەن، دەوەنەلان، دەشتی چاڵووکاوی یان درکاوی، درکستان ◊ بوته‌زار

scrub oak *noun*
(لە ئەمریکای باکووری) بەڕووەگرگنە، داربەڕووی گرگنە، بیشە پێکدێنێ [*Quercus ilicifolia* و جۆرە پێوەندیدارەکان] ◊ نوعی بلوط

scrub-turkey = brush-turkey

scrub typhus *noun*, also tsutsugamushi disease
جۆرێ نەخۆشیی بەکتریایی لە bacterial ئەنجامی تا(وتوێ)ی febrile ئاستەم (*Orientia tsutsugamushi* syn. *Rickettsia tsutsugamushi*) شێوەی typhus دەدا، بەهۆی جۆرێ جانەوەری ورد بۆ مرۆڤ رادەگوێزرێ و لە چەند بەشێکی رۆژهەڵاتی ئاسیا دۆزراوەتەوە ◊ نوعی بیماری

scrubwoman = charwoman

scruff[1] /skrʌf/ *noun*, the scruff of the neck
پشمل، پشتەمل، بۆقەتە، ئەستوگوردە، پاتک، قەمتک ◊ پس گردن

scruff[2] /skrʌf/ *noun*
کەسێکی شێواو، شڕوشپرزە، نارێک‌وپێک ◊ آدم شلخته

scruffily /'skrʌfili/ *adverb*
شێواو، شڕوشپرزە، نارێک‌وپێک، شپرزە ◊ نامرتب، شلخته

scruffiness /'skrʌfinəs/ *noun*
پیسی، چەپەڵی، سووکی، چرووکی ◊ کثافت، پستی

scruffy /'skrʌfi/ *adjective* (scruffier, scruffiest)
1 شێواو، شڕوشپرزە، نارێک‌وپێک، شپرزە: *He looked a little scruffy* 2 پیس، چەپەڵ 3 سووک، نزم 4 پیسکە، رژد، بەرچاوتەنگ ◊ 1 شلخته 2 کثیف 3 پست 4 خسیس

scrum /skrʌm/ *noun*
1 لەشکر، خێڵ، لەشکر 2 جەماعەت، خەڵک، گەل 3 (هەروەها scrummage راگبی) هێرش؛ کۆبوونەوە، خڕبوونەوە، هەڵا 4 تێ‌ڕژاوی، قەرەباڵغی، جڕەبەندان، جەنجاڵی، شڵوقی، ئاپۆرە ◊ 1 فوج 2 جمعیت 3 (راگبی) هجوم؛ تجمع 4 ازدحام، غوغا

scrummage /'skrʌmidʒ/ = scrum

scrum half *noun*

(له راگبیدا) هافبەکی پشت هێڵی کۆبوونەوە یان خڕبوونەوە، یاریزانێ کە تۆپ دادەنێتە نێو scrum ◌ هافبک پشت خط تجمع

scrummy *adjective* (scrummier, scrummiest)
(نافەرمی) خۆش، بەتام، بەلەززەت، delicious: *a -y cake* ◌ خوشمزه

scrumptious /'skrʌmpʃəs/ *adjective*
خۆش، بەتام، بەلەززەت، delightful، excellent، ب.ت. delicious) scrumptiously /'skrʌmpʃəsli/ *adv*: خۆشانە، بەتامانە، بەلەززەت؛ scrumptiousness /'skrʌmpʃəsnəs/ *n*) ◌ خوشمزه

scrumpy /'skrʌmpi/ *noun*
سکرامپی (خواردنەوەیەکی قورسە لە سێو دەگیرێ) ◌ اسکرامپی

scrunch /skrʌntʃ/ *noun*
دەنگی خرمەخرم، دەنگی خرمە یان کرمە، دەنگی خشەخش: *the scrunch of tyres on the gravel* ◌ صدای خرچ و خرچ

scruple /'skru:pl/ *noun*
1 یەکەی پێوان بەرامبەر بە 20 گەنمە 2 (کۆن) بڕێکی زۆر کەم نەختێ، نیسکەلانێ 3 (scruples) ویژدان 4 نارەحەتی ویژدان(دەروون) 5 نیگەرانی، دوودڵی 6 نەهێشتن، ڕێلێگرتن ◌ 1 اسکروپل 2 مقدار بسیار کم 3 (در جمع) وجدان 4 دغدغەی خاطر 5 تردید 6 منع

scrupulosity *noun*
دوودڵی، نیگەرانی، دڵەڕاوکێ ◌ وسواس، تردید

scrupulous /'skru:pjələs/ *adjective*
1 سەرڕاست، دەروونپاک، ڕاست، پیاوچاک، دروست 2 سەرڕاستانە، بەئابڕووانە 3 ورد، وردەوەبوو، سەرنجپێدەر 4 هەستیار 5 سەختگر، عەمەلی ◌ 1 شریف، صادق 2 صادقانە 3 دقیق 4 حساس 5 وسواس

scrupulously /'skru:pjələsli/ *adverb*
سەرڕاستانە، دروستانە، بەئابڕووانە، بەوردی، وردبینانە، ئاگادارانە: *Her house is scrupulously clean* ◊ *to be scrupulously honest* ◌ صادقانە، موشکافانە

scrupulousness /'skru:pjələsnəs/ *noun*
1 سەرڕاستی، دەروونپاکی، ڕاستی، دروستی 2 وردبوونەوە، سەرنجپێدان ◌ 1 صداقت 2 دقت

scrutator /skru:'teɪtə/ *noun*
پشکنەر، وردەوەبوو، وردبین (بنەڕەت: لە لاتینی، لە *scrutari* "گەڕان، بە دواداگەڕان، تاقیکردنەوە، examine، search") ◌ موشکاف

scrutineer /ˌskru:tə'nɪə(r), US -'nɪr/ *noun*
(لە بریتانیا) پشکنەر یان چاودێری هەڵبژاردن ◌ بازرس انتخابات

scrutinization *noun*
پشکنین، وردبوونەوە، لێکۆڵینەوە ◌ بازرسی، بررسی، مداقه

scrutinizer *noun*
پشکێنەر، وردەوەبوو، وردبین ◌ موشکاف

scrutiny /'skru:təni/ *noun, pl.* scrutinies
پشکنین، (لێ)وردبوونەوە، قووڵبوونەوە، وردپشکنین، بەسەرکردنەوە، وردپیاچوونەوە، بەسەرکردنەوە، سەنگوسووکردن، وردتاقیکردنەوە، ڕاگەیشتنی بەوردی، لێکدانەوە، لێکۆڵینەوە، تێڕوانین، موو لە ماست دەرکێشان ◌ مداقه، بررسی، رسیدگی دقیق، مشاهده

scuba /'sku:bə, US 'skju:bə/ *noun*
(مەلەوانی) ماسکی ئۆکسیژن، دەمامکی مەلەوانی، دەزگای هەناسەدانی ژێرئاو (سەروشەی self-contained underwater breathing apparatus) ◌ ماسک اکسیژن

scuba diver *noun*
مەلەوان بە دەزگای هەناسەدانی ژێرئاوەوە ◌ غواص با ماسک اکسیژن

scuba diving /'sku:bə daɪvɪŋ/ *noun*
مەلەوانی بە دەزگای هەناسەدانی ژێرئاوەوە ◌ غواصی ماسک اکسیژن

Scud /skʌd/ *noun*
مووشەکی سکاد ◌ اسکاد

scud /skʌd/ *noun*
جووڵانەوەی توند و خێرا، ڕۆیشتنی بەتاوی هەور (بە ڕامالینی با) ◌ حرکت تند، حرکت سریع ابر

scudo /'sku:dəʊ/ *noun, pl.* scudi /-di/
(مێژوویی) کۆینی جارانی هەرێمە جیاجیاکانی ئیتالیا ◌ اسکودو

scuff /skʌf/ *noun*
سوانەوە، خورانەوە، ڕووشان، مەرت، خەت، شوێن (پێخشکێ)، خەتتێکەوتن ◌ رفتگی، خراش

scuffed *adjective*
ڕووشاو، ڕووشڕووش، خوراو، کۆن، سوواو ◌ خراشیده، سائیده‌شده

scuffle /'skʌfl/ *noun*
شەڕ، کێشە، بگرەوبەردە، تێکهەڵچوون، تێکسرەواندن، تێکبەربوون، کنگەشەڕ ◌ درگیری، زد و خورد

scuffle hoe *noun*
پاچەکۆلەی باخەوانی، پێمەڕەی باخەوانی ◌ کجبیل باغبانی

scuffling /'skʌflɪŋ/ *noun*
دەنگی پێخشاندن، پێخشکە ◌ صدای لخ‌لخ

scuffmark *noun*
ڕووشان، مەرت، شوێن، ڕووش، خەتتێکەوتن ◌ خراش

scull /skʌl/ *noun*

1 چەپە، کلکە، کاپۆل، سەوڵ، سەوڵی دواوە 2 (sculls) کۆمەڵـە پێـشبرکێی بەلەمـەوانی یـان گەمیلێخوڕی ◌ 1 پـارو، پـاروی عقبـی 2 (در جمع) مسابقات قایقرانی

sculler /'skʌlə(r)/ *noun*

1 بەلەمەوان، بەلەملێخوڕ، گەمیگێڕ، بەلەمگێڕ 2 سەوڵلێدەر، سەوڵچی، چەپەگێڕ ◌ 1 قـایقران 2 پاروزن

scullery /'skʌləri/ *noun, pl.* sculleries

قاپشۆرخانە، دوێر، دیوی شتنی قاپوکەوچک (لە پەنای چێشتخانەدا) ◌ اتاق شستشوی ظروف

sculling /'skʌlɪŋ/ *noun*

1 بەلەمـەوانی، بەلـەملێخـوڕی، بەلـەمگێـڕی 2 سـەوڵلێدەری، چەپەگێـڕی ◌ 1 قـایقرانـی 2 پاروزنی

scullion /'skʌlɪən/ *noun*

(کۆن) قاپشۆر، شاگردی ئاشپەز، دوائاشپەز ◌ کمک‌آشپز

sculpin /'skʌlpɪn/ *noun*

ماسـیبەسـەرپانە [چـەنـد جـۆرن و لـە خێـزانی Cottidae] ◌ نوعی ماهی

sculptor /'skʌlptə(r)/ *noun*

1 پەیکـەرتاش، پەیکەرسـاز 2 بـەردتاش ◌ 1 مجسمەساز 2 سنگ‌تراش

sculptress /'skʌlptrəs/ *noun*

پەیکەرتاش، پەیکەرساز (ژن) ◌ مجسمەساز (زن)

sculptural /'skʌlptʃərəl/ *adjective*

پەیکەری، پەیکەرئاسا ◌ مجسمەای، تندیس‌گون

sculpture /'skʌlptʃə(r)/ *noun*

1 پەیکەرتاشـی، پەیکەردروسـتکـردن، پەیکەرسـازی 2 بەردتاشـی 3 پەیکـەر، کۆتـەڵ (بنەڕەت: لە *sculptura* لاتین، لە *sculpere* ـەوە "داتاشـین، هـەڵکـەنـدن "carve") ◌ 1 مجسمەسازی 2 سنگ‌تراشی 3 تندیس، مجسمه

sculptured /'skʌlptʃəd, US -tʃərd/ *adjective*

بە شێوەی پەیکەر، پەیکەرئاسـا، جوان، دەرکەوتوو، بە دیارەوە ◌ بە صورت تندیس، شکیل

sculptured head *noun*

پەیکەری سەر، سەرپەیکەر ◌ سردیس

sculpture in the round *noun*

پەیکـەری سـەربەخۆ، پەیکـەری هەمەلایەنـە (بـە هـیچ جێگایێکـەوە نەنووسـاوە و لـە گـەمـوو لایێکەوە دیارە) ◌ مجسمەی مستقل

sculpturesque *adjective*

بـە شـێوەی پەیکـەر، پەیکەرئاسـا، پـەیکـەرانـە، جـوان، شـۆخ، دەرکـەوتوو، بـە دیـارەوە ◌ بـە صورت تندیس، شکیل

scum /skʌm/ *noun*

1 کـەف، کـەفاو، تـوێ، قرتماخـە، تـوێژاڵ، سـەرکۆزەر، سـەرکوڵ 2 (scums) قەلەوقوتـە، لاتولـووت، بەرەڵاوهـەرەڵا، گـەدەوگودە 3 (خوازە) پاشماوە، بەرماوە (ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ 1 کـف، لایـه 2 (در جمـع) اراذل و اوبـاش 3 (مجازی) پس‌مانده

scumbag *noun*

(نافەرمی) کەسێکی خوێڕی و هیچوپووچ ◌ آدم رذل

scumble /'skʌmb(ə)l/ *noun*

1 نەرمکردنەوەی ڕەنگ، پیاساوین بە ڕەنگی مات 2 نەرمی بەرچاوکەوتوو لە ئەنجامی ئەو شێوەیە ◌ اسکامبل

scummy /'skʌmi/ *adjective* (scummier, scummiest)

(شلەمەنی) کەفکردوو، کەفاوی: *scummy water* ◌ کف‌کرده، کف‌آلود

scuncheon /'skʌn(t)ʃ(ə)n/ *noun*

دیوی نێوەوەی لاشیپانەی درگا یان چوارچێوەی پەنجێرە ◌ اسکانشون

scunge *noun*

(نیوزیلەند و ئەوسترالیا) مرۆی مڕومۆچ، نەمرچ ◌ آدم بدعنق

scunner *noun*

1 قین و بێزاری زۆر 2 مایەی قین و ڕق ◌ 1 تنفر شدید 2 موجب تنفر شدید

scup *noun, pl.* same

جـۆری porgy ئاسـایی [*Stenotomus chrysops*] ◌ نوعی ماهی

scupper /'skʌpə(r)/ *noun*

1 کونی دیـواری کەشتی، کونی لێڕژانی ئـاو (ئاوی سەر پشتی کەشتی) 2 قاحبە، لەش‌فرۆش ◌ 1 روزنەی خروج آب 2 فاحشه

scurf /skɜːf/ *noun*

1 کەپـەک 2 کرێژ، نەمەس، کەلەی، کەفشک، تەفشک، کەپەک ◌ 1 پوسته 2 شورەی سر

scurfy *adjective*

کـرێژی، نەمەسـی، کـرێژداگرتوو، تەفـشکاوی، کرێژاوی ◌ شورەای

scurrility *noun, pl.* scurrilities

1 دەمشڕی، دەمچەفتی، دەمپیسی، زمانپیـسی، دەمبەجنێوی 2 ناحـەزی ◌ 1 فحاشی، بددهنی 2 زشتی

scurrilous /'skʌrələs, US 'skɜːr-/ *adjective*

1 دەمشـڕ، دەمپیـس، جنێـوفرۆش، پڕلـە قـسەی ساردوسـووک، پڕ لـە نێوونێتکـە، جنێوفرۆشـانە، سووکایەتی‌یانە، سووکانە، دەمشڕانە 2 ناحەز ◌ 1 فحاش، هتاکانه، فحاشانه 2 زشت

scurrilously /'skʌrələsli, US 'skɜːr-/ *adverb*

جنێوفرۆشـانە، سـووکایەتی‌یانـە، سـووکانە، پڕلـە نێوونێتکە ◌ هتاکانه

scurrilousness /'skʌrələsnəs, US 'skɜ:r-/ *noun*
دەمشڕی، دەمپیسی، زمانپیسی، سووکایەتی،
دەمبەجنێوی، ناحەزی ۞ هتاکی، فحاشی

scurry /'skʌri, US 'skɜ:ri/ *noun*
1 دەنگی زرموکوت (هەلاتن)، زرمە، زرمەزرم
2 ژاوە، هەراوهوریا، قاووقیژ 3 پەلەپچڕکێ،
جرپوهۆڕ، پەلەپڕووزە، پەلەپەل ۞ 1 صدای
دویدن 2 هیاهو 3 جنب و جوش

scurvily /'skɜ:vɪli, US 'skɜ:rvɪli/ *adverb*
نامەردانە، حیزانە، ناپیاوانە، بێشەرەفانە ۞ رذیلانە

scurviness /'skɜ:vinəs, US 'skɜ:rvinəs/ *noun*
سووکی، چروکی، نزمی، ناپیاوی، پەستی ۞
رذالت، فرومایگی

scurvy /'skɜ:vi, US 'skɜ:rvi/ *noun, adjective* (scurvier, scurviest)
n سکێرفی، سکوربوت (جۆرێ نەخۆشی کە لە
ئەنجامی کەمی ڤیتامین C دەکەوێتەوە) *adj* 1
سووک، چروک، نزم، چەپەل، بێشەرەف،
خوێڕی، ناپیاو، contemptible: *a scurvy*
trick 2 ناپیاوانە، نامەردانە، بێشەرەفانە ۞ *n*
اسکوربوت *adj* 1 رذل 2 رذیلانە

scurvy grass *noun*
جۆرێ گیای کووزەلەئاسای cress-like چکۆلە،
جاران دەخورا تا بەری نەخۆشی سکێرفی بگرێ
[توخم *Cochlearia*] ۞ اسکروی گراس

scut[1] *noun*
قولەکلک، کلککولی، کلکی کورت و رەپ
یان قوت ۞ اسکات

scut[2] *noun*
(ئیرلەند، نافەرمی)مرۆی کەر و هیچوپووچ ۞
آدم احمق و پست

scuta = plural form of scutum

scutage /'skju:tɪdʒ/ *noun*
(لە کۆمەلگای دەرەبەگایەتیدا) پارەیێ کە لە
لایەن رەعیەتێکەوە دەدرا بە ئاغاکەی لە بری
خزمەتی لەشکری، مەتالە، مەتالانە ۞ اسکوتاژ

scutcheon = escutcheon

scutate *adjective*
(گیانەوەرناسی) داپۆشراوە بە پوولەکەی زلە ۞
اسکوتیت

scutellar *adjective*
مەتالژەیی، مەتالچەیی، مەتالۆچکەیی،
پوولەکەیی، سەربە یان پێوەندی بە scutellum
ەوە هەیە ۞ وابستە بە سپرچە یا فلس

scutellate *adjective*
مەتالئاسا، قالغانئاسا، مەتالی، قەلغانی،
شێوەمەتال ۞ سپرمانند

scutellation *noun*
داپۆشران بە پوولەکە، پوولەکەپۆشی،
پوولەکەڕیزی ۞ پوشش فلسی

scutellum /skjʊ'tɛləm/ *noun, pl.* scutella /-lə/
(گیانەوەرناسی و رووەکناسی) مەتالژە،
مەتالچە، بەرگی مەتالی گیانەوەران، مەتالۆچکە،
پوولەکە (scutellar *adj*) ۞ سپرچە، فلس

scutiform *adjective*
قەلغانئاسا، مەتالی، شێوەمەتال، قەلغانی،
شێوەقەلغانی ۞ سپرمانند

scuttle[1] *noun*
1 هەلەداوان، پرتاو، پەلەپرووزێ، جرپوهۆڕ،
هەنگاوی توند و زووزوو 2 هەلاتن، راکردن 3
پاشەکشێ ۞ 1 گام تند 2 گریز 3 عقبنشینی

scuttle[2] /'skʌtl/ = coal scuttle

scuttle[3] *noun*
کونی سەردار لەسەر پشتی کەشتی یان
تەنیشتیدا ۞ اسکاتل

scuttlebutt *noun*
(نافەرمی) قسەلۆک، دەنگۆ، هاتوهاوار ۞ شایعە

scutum /'skju:təm/ *noun, pl.* scuta /-tə/
1 مەتالی لاکێشەیی یان درێژکۆلە (هی رۆمی
کۆن) 2 (توێکاری) کلاوە یان کاسەی ئەژنۆ 3
(گیانەوەرناسی) قاوخ، مەتال ۞ 1 سپر مستطیلی
2 کاسەی زانو 3 پوستەی استخوانی

scutwork *noun*
(نافەرمی) کاری ناخۆش یان شەکەتکەر ۞
کار کسلکنندە

Scyphozoa /ˌsʌɪfə'zəʊə, ˌskʌɪf-, ˌskɪf-/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) کاسازەلەکان: دەستەیێ لە
گیانەوەرانی coelenterate ناوی کە jellyfish
ەکان دەگرێتەوە (بنەڕەت: لە *skuphos* یۆنانی
"کاسە" + *zōion* یۆنانی "ئاژەل") ۞ سایفوزوا

scyphozoan *noun, adjective*
(گیانەوەری) کاسازەلە ۞ سایفوزوان

scyphus *noun, pl.* scyphi
کاسە، بایە، جام، پیالە (بە دوو قولفەوە) ۞
کاسە، قدح

scythe /saɪð/ *noun*
1 مەلەغان، کەرەنتوو، قرتم، ترپان، کەلەندەر،
کاسۆخ 2 تیغێکی داسئاسا کە لە لایێکی
ئەرابەیان دەبەست ۞ سایس

Scythian /'sɪðɪən/ *noun, adjective*
n 1 ئەندامی گەلێکی رەوەند، دانیشتوو یان
رەسەنی Scythia، ناوچەیێکی کۆن (سەکێستان
یان سیستانی ئێستا) 2 زمانی ئێرانی سەکاکان
adj سەربە سیسیا یان سیتیا ۞ سکایی

SDLP /ˌes di: el 'pi:/ *abbreviation* Social and Democratic Labour Party
(لە ئیرلەندی باکووریدا) پارتی کۆمەلایەتی و
دیموکراتی کار ۞ اس‌دی‌ال‌پی

SDP *abbreviation* Social Democratic Party
(سیاسەتی بریتانیا) پارتی سۆشیال دیموکرات
○ اس‌دی‌پی
SE *abbreviation* south east
باشووری رۆژهەلات یان رۆژهەلاتی ○ جنوب‌شرق
Se *symb.* the chemical element selenium
sea /si:/ *noun*
1 دەریا، زەریا، زرێ، ئۆقیانووس: *to travel by sea* ◊ *The waste was dumped in the sea* ◊ *The wreck is lying at the bottom of the sea* 2 ئاوی *the cold seas of the Arctic* ◊ دەریا 3 شەپۆلی دەریا یان زەریا، زرێپێل: *It was a calm sea* ◊ *The sea was very rough* 4 پانتایی، مەلبەند، گۆرەپان ○ 1 دریا، اقیانوس 2 آب دریا 3 موج دریا 4 گستره
sea air *noun*
هەوای دەریا، هەوای پاڵ زرێ ○ هوای دریا
sea anchor *noun*
لەنگەری کەشتی ○ لنگر کشتی
sea anemone *noun*
گوڵەنیسانی ئاوی یان زەریایی [دەستە Actiniaria] ○ شقایق دریایی
sea-animal *noun*
گیانەوەری ئاوی ○ جانور آبزی
seabag *noun*
توورەکە یا جانتای (جلی) مەلەوان ○ کیف ملوان
sea bass *noun*
جۆرێ ماسی، شێوەی perchی ئاوی شیرین دەدا [زۆر جۆرن، پتر لە خێزانی Serranidae] ○ نوعی ماهی
sea bathing *noun*
مەلە، خۆشتن (لە دەریا) ○ آبتنی
seabed /'si:bed/ *noun*
تەرکی دەریا، تەختی زەریا، بنکی زرێ ○ بستر دریا
sea bird /'si:bɜ:d, US -bɜ:rd/ *noun*
مراو، باڵندەی دەریایی، باڵندە یان پەلەوەری ئاوی (وەک gull یان albatross) ○ مرغ دریایی
seaboard /'si:bɔ:d, US -bɔ:rd/ *noun*
ناوچەی کەناری، کەنارستان، کەناری، قەراخ ئاو، گوێئاوان، دەمئاوان ○ ناحیەی ساحلی
seaborgium /si:'bɔ:gɪəm/ *noun*
(کیمیا) سیبۆرجیۆم (بە ز.گ. 106، ن. Sg؛ بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە ناوی کیمیازانی ناوکی ئەمریکایی Glenn *Seaborg*) ○ سیبورجیم
seaborne /'si:bɔ:n, US -bɔ:rn/ *noun*
دەریایی، لە ڕێگای دەریاوە ○ دریابرد
sea bream *noun*
بریمی دەریایی، لە شێوەی بریمی ئاوە شیرینەکان [چەندین جۆرن، زۆرتر لە خێزانی Sparidae] ○ نوعی ماهی
sea breeze *noun*
شنەی دەریا، سروەی زرێ، سریوەی زەریا ○ نسیم دریا
sea buckthorn *noun*
(رووەکناسی) جۆرێ دەوەن کە لە کەناری لمیدا شین دەبێ، بەریکی پرتەقاڵی دەگرێ [*Hippophae rhamnoides*] ○ نوعی درختچه
sea butterfly *noun*
(مێروناسی) پەپوولەی دەریایی: جۆرێ molluscی زگپێی چکۆلە [دەستەکانی Gymnosomata و Thecosomata] ○ نوعی پروانه
sea-calf /'si: kɑ:f/ *noun*
بەرازی دەریایی، گوێلک یان گوێرەکەی دەریایی ○ خوک دریایی
sea captain *noun*
کەشتییەوان ○ ناخدا
sea change *noun*
گۆڕانی بنەڕەتی، گۆڕانی بنچینەیی، گۆهارتنا بنگەهی (بنەڕەت: لە *Tempest* شەکسپیر .I. ii 403) ○ دگرگونی بنیادی
sea chest *noun*
سنووقچەی مەلەوان ○ صندوقچەی ملوان
sea coast *noun*
زرێبار، کەناری دەریا ○ ساحل دریا
sea cow *noun*
مانگای دەریایی، گاناوی ○ گاو دریایی
sea cucumber *noun*
خەیاری دەریایی: پێسدرکێ [پۆل Holothuroidea] ○ کوکومبر سی
Sea Dayak = Iban1
sea dog *noun*
1 مەلەوانی کۆنەکار یان لێهاتوو، مەلەوانی بەبین، کۆنەمەلەوان، ناقزەن 2 بەرازی گوێرەکەی دەریایی 3 heraldry گیانەوەرێکی ئەفسانەیی وەک سەگ کە باڵی هەیە، پای پەردەییە و کلکی پوولەکەریزە ○ 1 ملاح کارکشته 2 خوک دریایی 3 سی داگ
sea eagle *noun*
هەڵۆی دەریایی، هەڵۆی ماسیخۆرە [*Haliaeetus albicilla* و جۆرە پێوەندیدارەکان] ○ عقاب دریایی
sea elephant = elephant seal
sea fan *noun*
باوەشێنی دەریایی، جۆرێ گیانەوەری شێلانی یان مەرجانی شاخدار horny coral کە ئیسکبەندێکی شێوە باوەشێن یان داری هەیە [*Gorgonis* و توخمەکانی تر] ○ نوعی جانور مرجانی
seafarer /'si:feərə(r), US -fer-/ *noun*

مەلەوان، دەریاوان ◌ ملاح

seafaring /ˈsiːfeərɪŋ, US -fer-/ *noun*

1 سەربە دەریاوانی، دەریاگەڕ، دەریاوان 2 دەریاگەڕی، دەریاڕەوی، سەفەری دەریایی ◌ 1 وابستە بە دریانوردی، دریانورد 2 دریاروی

sea fight *noun*

شەڕی دەریایی ◌ جنگ دریایی

sea-fish *noun*

ماسی دەریا (لە بەرامبەر ماسی چۆمدا) ◌ ماهی دریا

sea fog *noun*

تەم یان مژی کەنار ◌ مه ساحل

seafolk *noun*

دەریاوانان، دەریاگەڕان، (گەلی) مەلەوانان ◌ دریانوردان

seafood /ˈsiːfuːd/ *noun*

خۆراکی دەریایی ◌ غذای دریایی

seafront /ˈsiːfrʌnt/ *noun, adjective*

ڕووڵەدەریا، ڕوو بە زەریا، قەراخی دەریا، کەناری دەریا، کەنار، ڕۆخ: *the grand houses along the seafront* ◌ سمت دریا، کنار ساحل

sea-girt /ˈsiː gɜːt/ *adjective*

دەوردراو بە دەریا، دەریاگیر ◌ محصور بە وسیلەی دریا

seagoing /ˈsiːgəʊɪŋ, US -goʊ-/ *adjective*

دەریاپێو، زەریاڕەو، دەریابڕ، زەریابڕ، زرێڕەو ◌ دریاپیما

sea-green /ˌsiː ˈgriːn/ *noun, adjective*

ڕەنگی سەوزی شین، کەسک یا سەوزی شین ◌ رنگ سبز آبی، سبز آبی

seagull /ˈsiːgʌl/ = gull

sea holly *noun*

(ڕووەکناسی) توسی: جۆرێ گیای گەلادڕکاوی لە تیرەی parsley [*Eryngium maritimum*] ◌ نوعی گیاه

seahorse *noun*

1 ئەسپەماسی (جۆرێ ماسی سەری لە ئەسپ دەچێ [توخم *Hippocampus*: زۆر جۆرن]) 2 بوونەوەرێکی ئەفسانەیی بە سەری ئەسپ و کلکی ماسییەوە ◌ 1 اسب‌ماهی 2 سیهورس

sea island cotton *noun*

لۆکەی کانیاو، لۆکەی باش یان گەرمێن ◌ پنبەی مرغوب

seakale *noun*

کەلەمی دەریایی. ڕووەکێکی دەریایی لە تیرەی کەلەم [*Crambe maritima*] ◌ کلم دریایی

seal[1] /siːl/ *noun*

سیل، بەرازی ئاوی [تیرەکانی Phocidae و Otariidae (eared seals): زۆر جۆرن] ◌ فک (بنەڕەت: لە *phōkē* یۆنانییەوە وەرگیراوە)

seal[2] /siːl/ *noun*

1 مۆر (مۆرهەڵکەن یان مۆرساز seal-engraver)، مۆرک، لۆک، لاکومۆر، پۆلۆمب 2 واشەر، کونگر، قەڵەشبڕێن، درزگر، قەڵەشگر، قەڵەشبەند، کونبێن، درزبەند 3 نیشانە، بەرژەنگ 4 پەیمان، دەربەستی 5 دەستەبەری، کەفالەت 6 پەسندکردن، مۆرکردن ◌ 1 مهر، پلمب 2 واشر، درزگیر 3 علامت 4 تعهد 5 تضمین 6 تأیید

sea lane *noun*

ڕێڕەوی دەریایی، ڕێگای دەریایی، ڕێڕەوی کەشتیگێری، کەشتییەڕێ ◌ خط دریایی

sealant /ˈsiːlənt/ *noun*

کەرەسە یا ماکی درزگر (درزبەند)، کونبەندە، کونگرە ◌ مادەی درزگیر

sea lavender *noun*

لاوانتەی دەریایی [توخم *Limonium*] ◌ اسطوخودوس دریایی

sea leg *noun*, get or find sea legs

بە دەریا داهاتن، ڕاهاتن یان خووگرتن بە ڕۆیشتنی کەشتی ◌ بە دریا عادت کردن

sealer[1] /ˈsiːlə(r)/ *noun*

واشەر، کونگر، کونبێن، درزبێن، درزگر، قەڵەشگر، قەڵەشبەند، کونبێن، درزبەند ◌ درزگیر

sealer[2] /ˈsiːlə(r)/ *noun*

(کەشتی یان کەسێ) ڕاوچی بەرازی ئاوی یان سیل ◌ سیلر

sea lettuce *noun*

کاهووی دەریایی [*Ulva lactuca*] ◌ کاهوی دریایی

sea level *noun*

ئاستی دەریا، ڕێکی زەریا ◌ سطح دریا

sea lily *noun*

زەمبەقی دەریایی [پۆل Crinoidea] ◌ سوسن دریایی

sealing[1] /ˈsiːlɪŋ/ *noun*

1 درزگرتن، کونگرتن، قەڵەشبەستن یان گرتن، ئاوبەستکردن 2 لاکومۆرکردن ◌ 1 آب‌بندی 2 پلمب کردن

sealing[2] /ˈsiːlɪŋ/ *noun*

ڕاوەسیل، ڕاوە بەرازیئاوی ◌ شکار فک

sealing-wax *noun*

لاک، لۆک، مۆم ◌ لاک

sea lion *noun*

شێری دەریایی، شێری ئاوی، شێری زەریایی (نزیک بە کەناری ئۆقیانووسی گەورە یان پەسیفیک [پێنج جۆر و توخم لە خێزانی Otariidae]) ◌ شیر دریایی

sea locust *noun*

کوولەی دەریایی ◌ ملخ دریایی

Sea Lord *noun*

هەریەک لە دوو گەورەئەفسەی هێزی دەریایی پاشایی (First Sea Lord, Second Sea

دریاسالار ◇ (Lord

seal-ring *noun*

ئەنگوستیلەی مۆری ◇ انگشتر خاتم

sealskin /'si:lskın/ *noun*

کەوڵی بەرازی ئاوی، پێستە یان چەرمی سیل ◇ پوست سیل

Sealyham /'si:lıəm/ *noun*

سیلیم (ڕەگەزێکی تاجی بێ‌کوڵی سەردرێژ؛ بنەڕەت: لە *Sealyham*، ناوی دێیەکی باشووری ڕۆژاوای وێلز، لەوێ پەرەی سەند) ◇ سیلیم

seam /si:m/ *noun*

1 درز، قەڵەش، شەبەق، قلیش: *Light was spilling in through the seams of the door* 2 کەڵوپەلی درزگیری یان درزگرتن 3 (کان) ڕەگە، باریکەی ڕەگی کان، توێ، چین، لوو (ناسک): *They struck a rich seam of iron ore* 4 هێڵی پێکەوەبەستران یان پێکەوەنووسان 5 چین، تیک، تەقەڵ، باخیە، لۆچی، چرچی؛ (لە نەشتەرگەری‌دا) تەقەڵ‌لێدان، دوورینەوە، باخیەلێدان 6 جێی برین، داخ، بزماتە 7 درزی نێوان تەختەکانی کەشتی؛ مەودای نێوان تەختەکانی کەشتی 8 قەڵەشتی سمی ئەسپ 9 هێڵ و رووشی سەر پۆلا کە بە خۆی نیشانەی عەیبی پۆڵایە (at the seams: بە تەواوەتی، completely، entirely: *falling apart at the seams*؛ seamlike *adj*: فریزەکان: bursting (or bulging) at the seams: (نافەرمی، ب.ت. لە خەڵک) هەر جمەهاتن، ئەوندە پڕە خەریکە دەتەقێتەوە ◊ come (or fall) apart at the seams: (نافەرمی، لە دۆخێکی زۆر شپرزەدا) لە دارمان‌دا، لە داروخانا؛ بنەڕەت: *sēam* ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ◇ 1 درز 2 لوازم درزگیری 3 رگە، لایە 4 خط اتصال 5 چین، بخیە؛ (در جراحی) بخیەزنی 6 جای زخم 7، 8 و 9 سیم

sea-maid *noun*, also sea-maid

1 خوابانوو goddess یان پەری nymph دەریاکان 2 = mermaid ◇ سی‌مایند

seaman /'si:mən/ *noun, pl.* seamen

مەلەوان، دەریاوان (لەسەر کەشتی یا لە هێزی دەریایی‌دا؛ seamanlike *adj*: مەلەوان‌ئاسا، وەکوو دەریاوان؛ seamanly /'si:mənli/ *adj*؛ seamanship /'si:mənʃıp/ *n*: مەلەوانی، دەریاوانی) ◇ ملوان

seaman recruit *noun*

سەربازی سادەی هێزی دەریایی ◇ سرباز سادەی نیروی دریایی

sea-mark /si: mɑ:k/ *noun*

نیشانەی دەریایی، بەرزەنگی زەریایی ◇ علامت دریایی

seamed /si:md/ *adjective*

1 درزدار، قلیش‌دار 2 (سەروچاو) چرچ، لۆچ، چرچ‌ولۆچ، گنجاوی، پرچین ◇ 1 درزدار 2 پرچین

sea mile *noun*

مایلی زەریایی یان دەریایی (1852 میتر) ◇ مایل دریایی

sea mist *noun*

تەمی دەریا، مژی زەریا(یی)، تەم‌ومژی دەریا ◇ مه دریایی

seam joint *noun*

درز یان قەڵەشی جووت‌بوون یان جووت‌کردن ◇ درز اتصال

seamless /'si:mləs/ *adjective*

1 بێ‌درز، بێ‌شەبەق، بێ‌قەڵەش، یەک‌تیکە 2 پێکەوەبەستراو، بێ‌ڕادە و سنووریکی دیار(ی‌کراو؛ seamlessly /'si:mləsli/ *adv*: بێ‌درز، بێ‌شەبەق، بێ‌قەڵەش) ◇ 1 بدون درز 2 بدون مرز مشخص

seamless floor *noun*

تەرکی بێ‌قەڵەش یان بێ‌درز ◇ کف بی‌درز

seamlike *adjective*

درزئاسا، قەڵەش‌ئاسا، شێوەقەڵەشت ◇ درزمانند

seamount *noun*

کێوی بن‌دەریایی، چیای ژێردەریا ◇ کوه زیر دریا

sea mouse *noun*

مشکی دەریایی [توخم *Aphrodite*] ◇ موش دریایی

seamstress /'si:mstrəs, US 'sem-/ *noun*

بەرگ‌درووی ژن، خەیاتی ژن ◇ خیاط زن

seamy /'si:mi/ *adjective* (seamier, seamiest)

ناحەز، ناشیرین، کرێت، دزێو، ناخۆش، ناپاکاری، sordid، disreputable، unpleasant: *the seamy side of urban life* (seaminess *n*) ◇ زشت، ناخوشایند، غیراخلاقی

séance /'seıɒ̃s, US 'seıɑ:ns/ *noun*

کۆبوونەوە یان کۆڕی بانگ‌کردنی ڕۆح ◇ جلسەی احضار روح

sea nettle = jellyfish

sea onion = squill 1

sea otter *noun*

سەگلاو یان دەڵەکی دەریایی، هی کەنارەکانی پاسیفیکی باکووری، کەوڵەکەی بەنرخە [*Enhydra lutris*] ◇ سمور آبی دریایی

sea pen *noun*

جۆری coelenterate ی دەریایی [دەستە Pennatulacea] ◇ پن سی

Sea Peoples *noun, pl.*

گەلانی دەریا: پەلاماردەرانی نەناسراو کە دەس‌درێژی‌یان کردە سەر میسر و ڕۆژهەڵاتی مەدیتەرانە لە عەرز و لە دەریاوە لە دوایی‌یەکانی سەدەی سێزدەی بەرلە زایین ◇ پیپلز سی

sea pink = thrift 3

seaplane /'si:pleɪn/ *noun*
فڕۆکەی ئاوی ۞ هواپیمای آب‌نشین

seaport /'si:pɔ:t, US -pɔ:rt/ *noun*
بەندەر، شاری بەندەری، زەریابەندەر ۞ بندر

sea power *noun*
هێز یان دەسەلاتی دەریایی ۞ قدرت دریایی

seaquake /si:kweɪk/ *noun*
زەریالەرە، دەریالەرزە، بوومەلەرزەی دەریایی ۞ زمین‌لرزەی دریایی

sear /sɪə(r), US sɪr/ *adjective*
(گیا یا رووەک) وشک، وشکھەلگەڕاو، ژاکاو، سیس، چرچ(هەلگەڕاو) ۞ خشکیده، پژمرده

search /sɜ:tʃ, US sɜ:rtʃ/ *noun*
1 گەڕان، لەدواگەڕان، سەنگ و سووژن‌کردن، کەلوکوون‌کردن، کنە، پشکنین، دۆزینەوە، لێکۆلینەوە: *a long search for the murder weapon* ◊ *The search for a cure goes on* 2 (کامپیوتێر) گەڕان، پشکنین: *a search and rescue team to do a search on the Internet* ۞ 1 جستجو، تجسس، بازرسی، پژوهش، تفتیش 2 جستجو

searchable /sɜ:tʃəbl, US sɜ:rtʃəble/ *adjective*
(تۆڕ یان بنکەی زانیاری کامپیوتێری) لەگەڕان‌هاتوو: *The CD contains 200 fully searchable film clips* ۞ قابل جستجو، سرچبل

search engine *noun*
(کامپیوتێر و لە ئینتێرنێت‌دا) مۆتۆڕ یان بزوێنەی گەڕان، بزوێنەی گەڕۆک ۞ موتور جستجو(گر)

searcher /'sɜ:tʃə(r), US 'sɜ:rtʃ-/ *noun*
1 لەدواگەڕ، گەڕەندە، پشکێنەر، بەدواداگەڕ 2 (کامپیوتێر) پشکێنەر، بەرنامەی گەڕان، search engine ۞ جوینده، جستجوگر

searching /'sɜ:tʃɪŋ, US 'sɜ:rtʃ-/ *adjective*
1 لەدواگەڕ، پشکێنەر، بەدواداگەڕ 2 ورد، تەواو، تیژ، بڕا: *a searching investigation/analysis/examination* ۞ 1 جستجوگر 2 دقیق، نافذ

searchingly /'sɜ:tʃɪŋli, US 'sɜ:rtʃ-/ *adverb*
بەدواداگەڕانە، بە وردی، ورد ۞ به طور جستجوگر، با دقت

searchlight /'sɜ:tʃlaɪt, US 'sɜ:rtʃ-/ *noun*
شەوقاوێژ، ڕووناکی‌دێر، ڕووناکی دۆزینەوە یان داشتن (دەسووڕێتەوە) ۞ نورافکن

search party *noun*
دەستەی لەدواگەڕان: *to send out a search party* ۞ گروه جستجو

search-warrant *noun*
دەستووری گەڕان، فەرمانی پشکنین (بۆ ماڵ و دارایی دزراو) ۞ حکم تفتیش

searing /'sɪərɪŋ, US 'sɪrɪŋ/ *adjective*
1 یەکجار گەرم، سووتێنەر، بڕووکێنەر: *the searing heat of a tropical summer* ◊ *searing pain* 2 ڕەخنەگرانە، توند، سەخت، توندوتیژ: *a searing attack on the government* ◊ *a searing review* ۞ (**searingly** /'sɪərɪŋli, US 'sɪrɪŋli/ *adv*) 1 سوزان 2 انتقادآمیز، شدید

sea rover *noun*
1 چەتەی دەریایی، دەریاگەڕەکان 2 کەشتی چەتەی دەریایی ۞ 1 دزدان دریایی 2 کشتی دزدان دریایی

sea salt *noun*
خوێی دەریایی (بەهۆی هەڵمینی ئاوی دەریا) ۞ نمک دریایی

sea scallop *noun*
سکالۆپی دەریایی: جۆرێ سکاپۆلی گەورەی قووڵایی‌یەکانی کەناری ئەتلانتیکی ئەمریکا (*Placopecten magellanicus*) ۞ اسکالوپ دریایی

seascape /'si:skeɪp/ *noun*
دیمەن یان پێشچاوی دەریایی، دیمەنی دەریا ۞ منظره‌ی دریایی

sea serpent *noun*
ماری ئەفسانەیی دەریایی ۞ مار افسانه‌ای دریایی

sea shanty = shanty

seashell /'si:ʃel/ *noun*
گوێچکەماسی، گوێ‌ماسی، سەدەف ۞ صدف

seashore /'si:ʃɔ:(r)/ *noun*
کەنار، زەریابار، گوێئاو، کەفێ، بەستێن، دەمناو (دەریا) ۞ ساحل

seasick /'si:sɪk/ *adjective*
دەریاگرتوو، دەریابردوو (*n* seasickness) ۞ دریاگرفته

seaside /'si:saɪd/ *noun, adjective*
n زرێبار، زەریابەر، کەناری دەریا، پاڵ دەریا *adj* لە کەناری دەریادا، کەناری ۞ *n* کنار دریا *adj* ساحلی

sea slug *noun*
جۆرێ لەشنەرمی بێ‌قاوخ [دەستە Nudibranchia] ۞ نوعی نرم‌تن

sea snail *noun*
1 شەیتانۆکەی دەریایی: لەشنەرمێکی دەریایی بە لەیکەی پێچ‌پێچەوە [ژێرپۆل Prosobranchia] 2 = snailfish ۞ نوعی حلزون

sea snake *noun*
ماری ئاوی، ماری (ژاراوی) دەریایی، هی ئاوە گەرمە کەناری‌یەکانی ئۆقیانووسی هێند و گەورە Pacific coastal [ژێرخێزان Hydrophiinae: چەندین جۆرن] ۞ مار دریایی

season /'si:zn/ *noun*
وەرز، کەژ، کز، هەفرونگ، کەشە، سێ‌مانگە،

هەنگاو، هەرەت، جەنگە، گۆنەڵ، تاف (بنەرەت: لە *seson* فەرەنسی کۆن، لە *satio(n-)* لاتین "چاندن، وەشاندن"، پاشتر کات یان سەروبەندی چاندن) ◌ فصل، موسم

seasonable /ˈsiːznəbl/ *adjective*

1 بەجێ، بەوەخت، پڕبەپێست 2 بابەت یان گونجاوی وەرز (seasonability /ˌsiːznəˈbɪləti/ or seasonableness *n*: 1 بەجێبوون، بەوەختبوون 2 گونجاوی؛ seasonably /ˈsiːznəbli/ *adv*: بەجێ، پڕبەپێست، بە وەختی خۆی) ◌ 1 بهنگام 2 مناسب فصل

seasonal /ˈsiːzənl/ *adjective*

وەرزی، کەژی، وەرزانە، کەژانە: *seasonal storms* (seasonality /ˌsiːzəˈnæləti/ *n*: وەرزیبوون، وەرزانەیی، وەرزیێتی، وەرزوەرزیبوون؛ seasonally /ˌsiːzəˈnəli/ *adv*: بە شێوەیێکی وەرزی، وەرزانە) ◌ فصلی

seasonal affective disorder *noun*

ئێس ئەی دی، ساد (جۆرێ نەخۆشی کە وا دەکا خەڵک لە زستاندا هەست بە ناڕەحەتی و ماندوویی بکەن، چونکو تیشکێکی وا لە خۆرەوە نایێ) ◌ اس‌ای‌دی (ساد)

seasoned /ˈsiːznd/ *adjective*

1 بەئەزموون، پوختە، لە کاردەرهاتوو، لەکاڵدەرهاتوو، کۆنەکار، خاراو: *a seasoned campaigner/performer/traveller, etc.* 2 چێشتی کە خوێ، بیبار و... پێوەکرابێ ◌ 1 مجرب 2 سیوند

seasoning /ˈsiːzənɪŋ/ *noun*

بەهارات، دەرمانک، ئەزبیە، هەزوێلە، تامخۆشکە ◌ ادویە

season lake *noun*

گۆماوی وەرزی، وەرزەگۆم، دەریاچەی وەرزی ◌ دریاچەی فصلی

season river *noun*

وەرزەچۆم، چۆمی وەرزی، ڕووباری وەرزی ◌ رودخانەی فصلی

season ticket *noun*

بلیتی درێژماوە، تیکێتی وەرزی، بلیت بۆ ماوەیەکی زۆر ◌ بلیت فصلی

sea spider *noun*

جاڵجاڵۆکەی ئاوی یان دەریایی (لەشباریک و کورت، چوار تا شەش جووت لاقی درێژی هەیە) [پۆل Pycnogonida] ◌ نوعی عنکبوت

sea squirt *noun*

(گیانەوەرناسی) فیشقنەی دەریایی [پۆل Ascidiacea] ◌ نوعی جانور

seat /siːt/ *noun*

1 کورسی، ئەسکەمل، سەندەڵی، چوارپاچکە، تەخت، چوارپایە، مێز 2 بنی کورسی یان سەندەڵی 3 جێگا، جێ، وار 4 دەسەڵات، کاربەدەستی 5 ئەندامێتی لە ئەنجومەنی قانووندانان یان لێژنەی دەوڵەت 6 سمت، کنگ، ڕوونەک، نشێنگە، جێگای دانیشتن 7 ناوەند، بارەگا، چەق، بنکە، مەڵبەند، شوێنی چالاکی 8 سەر کورسی یان ئەسکەمل، سەر سەندەڵی 9 (شەڵوار) نافەک، ناوگەڵ، تلینگ، هێفگە 10 شێوەی دانیشتن لەسەر ئەسپ 11 خانووی ئاغاواتی، کۆشک و بەرە، دەزگا ◌ 1 صندلی، نیمکت 2 تە صندلی 3 جا 4 مسند 5 عضویت در مجلس قانونگذاری یا هیأت دولت 6 نشیمن‌گاه، جای نشستن 7 مرکز، پایگاه 8 روی صندلی 9 خشتک 10 سیت 11 عمارت اربابی

seat-belt *noun*, also safety belt

پشتێنەی کورسی یان خۆتوندکردن، پشتێنە یان کەمەری بەستنەوە، پشتێنە یان کەمەربەندی خۆبەستنەوە ◌ کمربند ایمنی

seated *adjective*

دانیشتوو ◌ نشستە

-seater *suffix*

پاشگر: ـکەسە، ـکورسی، ـسەندەڵی ◌ پسوند: ـنفرە، ـصندلی

seating /ˈsiːtɪŋ/ *noun*

1 کورسی، کورسییەکان، ئەسکەمل(ەکان)، سەندەڵییەکان: *The room had a seating capacity of over 200* 2 دانانی کورسی یان سەندەڵییەکان، ڕێکخستنی ئەسکەملەکان ◌ 1 صندلی(ها) 2 آرایش صندلی‌ها

seatmate /ˈsiːtmeɪt/ *noun*

هاوکورسی، پێکەوەدانیشتوو، هاوسەندەڵی ◌ هم‌صندلی

sea trout *noun*

کەشینە یان ماسییەخاتوونەی دەریایی: 1 کەشینەی قاوەیی لە ڕەگەزی کۆچەر و شێوەسەلمون [*Salmo trutta trutta*] 2 جۆرێ ماسی ئاوی شێوەکەشینە لە خێزانی drum، لە ڕۆژاوای ئەتلانتیکدا هەیە [توخم *Cynoscion*: چەندین جۆرن، weakfish دەگرێتەوە] ◌ قزل‌آلای دریایی

sea urchin /ˈsiː ɜːtʃɪn/ *noun*

ژیشکی دەریایی [پۆل Echinoidea] ◌ توتیای دریایی

sea wall *noun*

دیواری کەنار(ی) یان دەریایی، کەنارەدیوار ◌ دیوارەی ساحلی

seaward /ˈsiːwəd, US -wərd/ *adjective, adverb*

ڕوو لە دەریا، بەرەو دەریا، لە (لای) دەریاوە: *Her gaze was fixed -rds* ◊ *the -d side of the coastal road* ◌ بە سوی دریا، از سمت دریا

seawards /-wədz, US -wərdz/ = seaward

sea water *noun*, also seawater
ئاوی دەریا، ئاوی زەریا، ئاوی سویر، زەریاو ⬡
آب دریا
seaway /'siːweɪ/ *noun*
ڕێڕەو یان ڕێگای دەریایی، زەریاڕێ، ڕێڕەوی
کەشتی‌گێری، کەشتی‌یەڕێ، زرێڕێ، ڕەهەندی
دەریایی ⬡ راه یا مسیر دریایی
seaweed /'siːwiːd/ *noun*, also sea wrack
گژوگیای دەریایی، گیای دەریایی، قەوزە، کەفزە
⬡ گیاهان دریایی، جلبک
sea wolf = wolf fish
seaworthy /'siːwɜːði, US -wɜːrði/
adjective
(کەشتی و هتد) گونجاو بۆ دەریاوانی یان
سەفەری دەریایی (seaworthiness
:/'siːwɜːðinəs, US -wɜːrðinəs/ *n*
گونجاوبوون بۆ دەریاوانی یا بە دەریادا
ڕۆیشتن) ⬡ مناسب برای دریانوردی یا سفر دریایی
sebaceous /sɪ'beɪʃəs/ *adjective*
1 چەور، بەزاوی 2 چەوری‌پێکهێن، چەوری‌ساز
⬡ 1 چرب 2 چربی‌زا
sebaceous cyst *noun*
ئاورنگی بەزاوی، کیستی چەوری ⬡ کیست چربی
sebaceous glands *noun, pl.*
چەورەڕژێنە، ڕژێنەی چەوری یان بەزی ⬡
غدەی چربی
Sebat /'siːbat/ *noun*, also Shebat, Shevatd
(لە ڕۆژمێری جوولەکەدا) شوبات (مانگی
پێنجەمی نادینی و مانگی یازدەیەمی دینی،
بنەڕەت: لە *šĕbaṭ*) ⬡ شبات
seborrhoea /ˌsɛbə'riːə/ *noun*, US seborrhea
(پزشکی) یەکجاردەردانی چەوری لە ڕژێنەی
چەوری‌یەوە (seborrhoeic *adj*) ⬡ سیبوریا
sebum /'siːbəm/ *noun*
دەردانی چەوری لە ڕژێنەی چەوری‌یەوە،
چەورەڕژێ (بنەڕەت: لاتین "ماسلە grease،
tallow") ⬡ سیبوم
Sec (US also Secy.) *abbreviation* secretary
سکرتێر ⬡ دبیر
sec. *abbreviation* second(s)
چرکە ⬡ ثانیه
sec *adjective*
(مەی)تاڵ (بنەڕەت: لە *siccus* لاتینەوە) ⬡ تلخ
SECAM /'siːkæm/ *noun*
شێوەیێکی بڵاوکردنەوەی تەلەفزیۆنی، لە
فەرەنسە و ڕۆژهەڵاتی ئەوروپا بەکاردێتری
(بڕوانە PAL, NTSC) ⬡ سیکام
secant /'siːk(ə)nt, US 'sɛk-/ *noun*
1 (بیرکاری) بازنەبڕ، سیکانت 2 (هێڵی) بڕا ⬡
1 سکانت 2 (خط) قاطع
secateurs /ˌsekə'tɜːz, US -'tɜːrz/ *noun, pl.*
(زۆتر لە بریتانیا) مقەستی هەڵپاچین، دووکێردەی
هەڵپاچین (بنەڕەت: لە *sécateur* فەرەنسی، لە
secare لاتین "بڕین") ⬡ قیچی باغبانی
secco /'sɛkəʊ/ *noun*, also fresco secco
شێوەی ڕەنگ‌کردن لەسەر گەچی وشک
(بنەڕەت: لە ئیتالیایی‌یەوە بە واتای "وشک"، لە
siccus لاتینەوە) ⬡ سکو
seceder *noun*
گۆشەگیر، جیاوەبوو، خۆلەکارکێش ⬡ کنارەگیر
secernent /sɪ'sɜːnənt/ *noun, adjective*
(دەرمانی) دەردەر ⬡ (داروی) تراوش‌کننده
secession /sɪ'seʃn/ *noun*
1 گۆشەگیری، خۆ(لەکار)کێشانەوە retirement
2 (سیاسەت) جیابوونەوە، جودابوونەوە،
چوونەدەرێ، لق‌لێ‌بوونەوە 3 (thr Secession،
مێژوویی) جیابوونەوە یان پاشەکێشی یازدە
ئەیالەتی باشووری لە یەکێتی ئەمریکا لە 1860،
کە شەڕی نێوخۆیی Civil War لێکەوتەوە ⬡
1 انزوا 2 جدایی 3 سیشن
secessionism /sɪ'seʃənɪzəm/ *noun*
جیابوونەوەخوازی، جودایی‌خوازی
(secessionist /sɪ'seʃənɪst/ *n*:
جیابوونەوەخواز، جودایی‌خواز) ⬡ جدایی‌طلبی
secluded /sɪ'kluːdɪd/ *adjective*
1 گۆشەگیر، لاتەریک، دوورەپەرێز، کنارین،
تەنیا، جیا 2 دوورکەوتە، چەپەک، دوور، پەنا،
لاپەڕ، دوورەدەس ⬡ 1 منزوی 2 دورافتاده
seclusion /sɪ'kluːʒn/ *noun*
گۆشەگیری، لاتەریکی، پەرگیری، کەنارنشینی،
دوورەپەرێزی، تەنیایی: *the seclusion and*
peace of the island ◊ *He spends much of*
his time in seclusion in the mountains
(seclusive *adj*، seclusively *adv*،
seclusiveness *n*) ⬡ انزوا، عزلت
Seconal /'sɛk(ə)nal, US -(ə)l/ *noun*
(دروشمی بازرگانی) دەرمانێکی باربیوتیورەیت،
بۆ ئارامکردنەوە و خەواندن بەکاردێتری
(تێکەڵی allyl + secondary) ⬡ اسکونال
second[1] /'sekənd/ ordinal number *noun*
1 دووەم، دووهەم، دووەمی 2 دووەمین کەس
یان شت 3 چرکە، تاو، سات، دەم: *The light*
flashes every 5 seconds ◊ *The water flows*
at about 1.5 metres per second 4 گێڕی
دوو 5 پشتیوان، کۆمەک ⬡ 1 دومی 2 دومین نفر
3 ثانیه. لحظه 4 دندەی دو 5 کمک
second[2] /'sekənd/ *adjective, adverb*
adj لایەنگر، پشتیوان، یاریدەدەر *adv* 1 دووەم،
دووهەم، دووەمین: *This is the second time*
it's happened ◊ *He was the second to*
arrive 2 زیادی، دیسان، سەرلەنوێ، ئەویدی،
ئەویتر، تر، دی ⬡ *adj* حامی، هوادار *adv* 1

دوم، دومین، ثانی 2 مجدد، دیگر

the Second Advent = the Second Coming

secondarily /'sekəndrəli, US ˌsekən'derəli/ *adverb*

بە شێوەیەکی لابەلایی، لاوەکییانە: *Their clothing is primarily functional and only secondarily decorative* ◌ بە طور ثانوی

secondary /'sekəndri, US -deri/ *adjective*

1 دووەم، دووەمی، لە دوای 2 لاوەکی، سەربار، لابەلایی، ناگرنگ، ناسەرەکی، دەستی دوو: 3 *That is just a secondary consideration* (خوێندن) ناوەندی، ئامادەیی (لە تەمەنی 11 سالانەوە تا 16 یا 18): *the secondary curriculum* 4 بریکار، نوێنەر، شاند، نێردراو، راسپاردە 5 (زەویناسی) "Secondary" جاران لە بری "Mesozoic" ◌ 1 ثانوی، فرعی، دست دوم 2 متوسطه 3 وکیل 4 نماینده، فرستاده 5 اسکونداری

secondary accent = secondary stress

secondary action *noun*

(مانگرتنی کرێکاران) کرداری لاوەکی ◌ اقدامات ثانوی

secondary carbon *noun*

(کیمیا) کاربۆنی جۆری 2، لاکاربۆن ◌ کربن نوع 2

secondary cause *noun*

(فەلسەفە) هۆی لاوەکی یان دووەمی، هۆکاری لاوەکی ◌ علت ثانوی

secondary cell = storage battery

secondary colour *noun*

رەنگی دووەم یا لاوەکی، لارەنگ (وەک بنەوش، سەوز...) ◌ رنگ ثانوی

secondary education *noun*

خوێندن یان پەروەردەی ناوەندی یان ئامادەیی ◌ تحصیلات متوسطه

secondary emission *noun*

دەرچوون یان بلاوبوونەوەی لاوەکی (ئێلیکترۆنەکان لە ئاستێکەوە کە بەهۆی پارچۆلکەکانەوە particle بۆمباران دەکرێ) ◌ صدور ثانویه

secondary radiation *noun*

تیشک(دان)ی لاوەکی (کە بەهۆی گەرد یان گەردیلەکانی کە پاش بۆمباران بەهۆی تیشک(دان)ی سەرەتاییەوە دەردەچێ) ◌ اشعەی ثانویه

secondary feather *noun*

لاپەڕ، پەڕی لاوەکی (هی باڵندەیێ) ◌ پر جانبی

secondary modern *noun*

خوێندنگای کەوتووان: جۆرێ کە تا ساڵی 1960دا بەردەوام بوو و ئەو خوێندکارانەی کە دەرنەچوبوون، دەنێردرانە ئەوێنە ◌ اسکونداری مدرن

secondary modern *noun*

خوێندنگای کەوتووان: جۆرێ کە تا ساڵی 1960دا بەردەوام بوو و ئەو خوێندکارانەی کە دەرنەچوبوون، دەنێردرانە ئەوێنە ◌ اسکونداری مدرن

secondary planet = satellite

secondary road *noun*

ڕێگای لاوەکی، لاڕێ، لاڕێگا ◌ جادەی فرعی

secondary root *noun*

ڕەگی دووهەمی، لاڕەگ، لاڕیشە (لقی primary root) ◌ ریشەی ثانوی

secondary school *noun*

خوێندنگای ئامادەیی (هەم قۆناخی ناوەندی و هەم کۆتاییش دادەگرێ) ◌ دبیرستان

secondary sex *noun*

ڕەگەزی دووەم ◌ جنس دوم

secondary sex characteristics *noun, pl.*

تایبەتمەندی(یەکان) ڕەگەزی دووەم یا لاوەکی ◌ خصیصەهای جنسی ثانوی

secondary source *noun*

سەرچاوەی لاوەکی، لاسەرچاوە، لاژێدەر، چاوکانی لاوەکی ◌ منبع ثانوی

secondary standard *noun*

پێودانگ یا ستانداردی لاوەکی ◌ استاندارد ثانویە

secondary stress *noun*

(دەنگناسی) هێز، زەبر یان گوشاری دووەمی ◌ تکیەی ثانوی یا دومین

secondary structure of protein *noun*

پێکهاتەی دووەمی پرۆتین، لاپێکهاتەی پرۆتین ◌ ساختمان دوم پروتئین

secondary syphilis *noun*

قۆناغی دووهەمی ئاگرە یان فەرەنگی ◌ مرحلەی ثانوی سفلیس

second ballot *noun*

(هەڵبژاردن) دەنگدانی خولی دووەم ◌ رأیگیری دور دوم

second base *noun*

بنکە یان جێگای دووهەم لە مەیدانی یاری بەیسبۆڵدا (second baseman *n*) ◌ جایگاه دوم در بیسبال

second-best *adjective, noun*

adj لە پلەی دووەمدا، لە باشترین خوارتر، دواتر، دوایی، دووەم: *my second-best suit* *n* شتی پلەدوو یا لە باشتر خوارتر ◌ *adj* در درجەی دوم، بعدی *n* چیز درجە دو

second chamber = upper house

second childhood *noun*

سەردەمی پیری، سەروبەندی منداڵیتی دووەم، dotage ◌ دوران کهولت

second class *adjective, noun, adverb*

adj نمرەدوو، پلە دوو، پلەی دووەم *n* پۆست و

کـاری نمـرەدوو یـان پلـە دوو، (شـەمەندەفەر، پۆسـت و هتـد) *adv* بە نمرەدوو یـان پلـە دوو ۞ *adj* درجه دو *n* پـست درجه دو، (قطار، پـست و...) *adv* با درجه دو

the Second Coming *noun*, also Second Advent
هاتنەوەی مەسیح، دەرکەوتنەوە یان گەڕانەوەی مەسیح ۞ ظهور مجدد یا بازگشت مسیح

second cousin *noun*
نەوەی مام یان پوور، نەوەی خاڵ یان پوور (خوشکی دایک) ۞ نوەی عمـو یـا عمـه، نـوەی دایی یا خاله

second-degree *adjective*
(ماف، ئەمریکا) بابەتی تاوانی، ب.ت. کوشتن کە سووکترە لە تاوانی یەکەم ۞ اسکوند دیگری

second-degree burn *noun*
سووتانی پلەدوو ۞ سوختگی درجه دوم

Second Empire *noun, adjective*
n ئیمپراتۆری دووهەم (1852–70)، لە فەڕەنسە و لە لایەن Louis Napoleon ـەوە دامەزرا *adj* سەربە شێواز یان تایبەتمەندی (وەک کەلوپەلی نیومال) ناپلیۆنی سێهەم لە فەڕەنسە ۞ سکوند امپایر

seconder /'sekəndə(r)/ *noun*
(پێشنیار، وتوویژ و هتد) پشتیوان، ڕێککەوتوو، پەسندکەر ۞ تأییدکننده، موافق

second fiddle *noun*
کەسێکی لاوەکی، کەسێ کە ئەرکی لاوەکی بە دەستە ۞ شخص فرعی

second floor *noun*
دوونهۆم، دوومەرتەبە ۞ سکوند فلور

second-generation *adjective*
1 بەرە یان وەچەی دووەم 2 بەرە یان قۆناخی پێشکەوتووتری تێکنۆلۆژی لەچاو ڕێکخستە و مۆدێلەکانی پێشتری ۞ نسل دوم

second growth *noun*
شینبوونەوە یان ڕووانی دووهەمجار (پاش وێرانبوون یان سووتانی دارستانی خۆڕسک) ۞ رشد ثانویه

second- guesser *noun*
پێشبینیکەر ۞ پیش‌بینی‌کننده

second hand *noun*
(میلی کاتژمێر) چرکەژمێر ۞ ثانیه‌شمار

second-hand *adjective, adverb*
1 دەستی دوو، نیمداشت، کارکرد(ە) 2 (هەواڵ، زانیاری و هتد) ناڕاستەوخۆ، دووەمی ۞ 1 دست دوم 2 غیرمستقیم

second-hand shop *noun*
کۆنەفرۆشی، نیمداشتفرۆشی ۞ سمساری

second home *noun*
ماڵی دووەم، نیشتمانی دووەم ۞ خانـەی دوم، وطن دوم

second-in-command *noun*
1 جێگر، یاریدەدەر، ئالیکار 2 (سەربازی) جێگری فەرماندار یان فەرماندەر ۞ 1 جانشین 2 جانشین فرمانده

Second International *noun*
نێونەتەوەیی یان ئینتێرناسیۆنالی دووهەم (لە ساڵی 1889 بۆ یەکخستنەوەی کۆمەڵ و پارتییە سۆشیالیستەکان) ۞ انترناسیونال دوم

second language *noun*
زمانی دووەم ۞ زبان دوم

second lieutenant *noun*
ئەفسەری ئەرتەش یا سپا خوارتر لە پلەی lieutenant ۞ ستوان دوم

second line *noun*
1 هێڵی دوای (هێڵی) پێشەوە بەرەی شەڕ، هێڵی پشتیوانی 2 (وەک ئاوەڵناو) لە پلە یان ڕیزی دووهەمدا ۞ اسکوند لاین

secondly /'sekəndli/ *adverb*
دووەم ئەوە کە، دووەم، سەرەڕای (ئەمەش)، سەرباری ئەمەش، لەگەڵ ئەمەشدا، بێجگەلە ئەمەش ۞ ثانیاً، علاوه بر این

second master *noun*
جێگری بەڕێوەبەری خوێندنگا ۞ معاون مدیر مدرسه

secondment *noun*
ڕاسپاردەیی، ڕاسپێریتی، فەرمانبەری ۞ مأموریت

second name *noun*
1 پاشنێو، دوانێو، ناوی خێزانی 2 ناوی دووەم ۞ 1 نام خانوادگی 2 نام دوم

second nature *noun*
1 سروشتی دووەم یا لاوەکی، سروشتی دووهەم 2 شتی ئاسایی ۞ 1 طبیعت ثانوی 2 امر عادی

secondo /sɪ'kɒndəʊ/ *noun, pl.* secondi /-di/
(مۆسیقا) بەشی خواروو یان دووەمی duet ێ ۞ اسکوندو

second person *noun*
(ڕێزمان) دووەمکەس، دووهەمکەس ۞ دوم‌شخص

second-rate *adjective*
1 نمرەدوو، پلەدوو، دەستە، ئەندازە، نە زۆرباش، خراپ نییە 2 ناگرنگ، کەمنرخ، بێنرخ (second-rateness *n*) ۞ 1 درجه‌دو 2 کم‌اهمیت

second-rater *noun*
نمرەدووفرۆش، پلەدووفرۆش، دەستەفرۆش ۞ جنس وسط‌فروش

Second Reader *noun*
خوێنەری دووهەم (لە کڵێسەی ڕۆمدا) ۞ قاری ثانی

second sight *noun*
پێشزانی، غەیبزانی، پێشەوەبینی، clairvoyance

۞ غیب‌گویی

second-storyman *noun*
دزێ کە لە پەنجێرەی نهۆمی دووەمەوە دەچێتە ماڵێ ۞ اسکونداستوریمن

second-string *adjective, noun*
۞ (second-stringer *n*) (یـاریزانی) جێگـر (بازیکن) ذخیره

second thought *noun*
(second thoughts) 2 1 تێڕامان، سەرنج‌پێدان دوودڵـی، دڕدۆنگـی، گومـان ۞ 1 تأمـل 2 (در جمع) تردید

second wind *noun*
گیانی تازە، هێزی نوێ یا تازە، گوڕ یان وزەی تازە ۞ انرژی تازه

Second World *noun*
جیهانی دووەم (بلوکی کۆمۆنیستی جاران) ۞ جهانی دوم

Second World War *noun*
شەڕی جیهانی دووەم ۞ جنگ جهانی دوم

secrecy /'si:krəsi/ *noun, pl.* secrecies
1 شاراوەیی، نادیاری، شاردنەوە، نهێنی‌گەری، نهێنـێتی 2 دەم‌قورسـی، قـسەنەگێڕەوەیی، نـادەم‌پـەرتی، نهێنی‌پۆشـی، قـسەقوت‌دەری، نهێنی‌گری، سڕپۆشی، رازداری، رازپۆشی ۞ 1 پنهانی، اختفا 2 رازداری

secret /'si:krət/ *adjective, noun*
adj 1 نهێنی، نەهێنی، نەتەنی، بندەسی، شاراوە، سـەربـەسـتە، نادیـار، حەشـاردراو: *secret Details of ◊ information/meetings/talks* *the proposals remain secret* 2 بەنامـەکی، نهێنی‌یانە، نەهێنی‌یانە 3 (شوێن) چەپەک، پەرت، دوورەدەس، لاپەڕ 4 لەنێو خۆیدا، بێ‌دەنگ(و هەرا)، سڕپۆش، رازدار، رازراگر، دەم‌قورس *n* راز، سڕ، رەمز، نهێنی *secretly adv*: بە نهێنی، نەهێنی‌یانە، نهێنی‌یانە، لە بنەوە، سەربەستە، بەنامەکی، بندەسی: *The police had secretly (filmed the conversations* ۞ *adj* 1 سـری، مخفی 2 مخفیانه 3 دورافتاده 4 رازدار *n* راز، رمز

secret agent *noun*
سـیخور، شـوفار، شـەیتان، کاربەدەسـت یـان فەرمانبەری نهێنی ۞ جاسوس، مأمور مخفی

secretagogue /sɪ'kri:təgɒg/ *noun*
مەتریاڵێ کە دەردان زیاتر دەکا ۞ مادەی ترشح‌زا

secretaire /ˌsɛkrɪ'tɛ:/ *noun*
مێزی چکۆلەی نووسین ۞ میز تحریر کوچک

secretarial /ˌsekrə'teəriəl, US -'ter-/ *adjective*
مونـشی‌گـەری، نووسـینگەوانی، بـاوەڕداری، میرزایی؟ ۞ منشی‌گری

secretariat /ˌsekrə'teəriət, -iæt, US -'ter-/ *noun*
سـکرتاریەت، بەڕێوەبەرخانـە، ئافیـسی بەڕێوەبەرایەتی حکومی ۞ دبیرخانه

secretary /'sekrətri, US -teri/ *noun, pl.* secretaries
1 مونشی، باوەڕدار؟، نووسینگەوانی 2 سکرتێر، باوەڕپێکەر 3 (لە ئەمریکا) وەزیـر، شـالیار 4 یاریـدەدەری سـەرەکی شـالیار یـان باڵـیوزی بریتانیا ۞ 1 منشی 2 دبیر 3 وزیر 4 سکرتاری

secretary bird *noun*
(باڵندەناسـی) پۆیـەخامـەپـەڕ: باڵـندەیێکی ئـەفریکایی بـاریکی لـنگ‌درێـژ، خێـزانی [*Sagittarius serpentarius*] Sagittariidae ۞ نوعی پرنده

secretary-general *noun, pl.* secretaries-general
سکرتێری گشتی، بەڕێوەبەری سەرەکی ۞ دبیر کل

Secretary of State *noun*, also Secretary ministry
1 (لە بریتانیا) شالیار، وەزیر: *the Education Secretary* 2 (لە ئەمریکا) شالیاری یان وەزیری دەرەوە ۞ 1 وزیر 2 وزیر امور خارجه

secretaryship *noun*
نووسـینگەوانی، بـاوەڕداری، مونـشی‌گـەری ۞ منشی‌گری

secret ballot *noun*
دەنگی نهێنی یان بەنامەکی ۞ رأی مخفی

secretin *noun*
جۆرێ هۆرمـۆنی proteinaceous ریخۆڵـەیـی ۞ سکرتین

secretion /sɪ'kri:ʃn/ *noun*
1 دەردان: *the secretion of bile by the liver* 2 (زۆرتـر Secretion) مـەتریاڵ یـان کەرەسـەی دەردراوە، مـاکی دەردراوە، دەردراوە: *bodily secretions* 3 شاردنەوە، بزرکـردن، حەشـاردان، لەبـەرچاولابردن ۞ 1 ترشـح، تـراوش 2 مـادەی مترشحه 3 نهان‌سازی

secretive /'si:krətɪv/ *adjective*
1 سڕپۆش، راز(را)گر، دەم‌قورس، قـسەنەگێڕەوە، قـسەقوت‌دەر، نـەدرکێن، کـەم‌قـسە، نهێنی‌گـر، نەهێنی‌پۆش، نهێنی‌گەر، نهێنی‌پارێز، شاراوەکار 2 سـەربە دەردان (/'si:krətɪvli/ secretively *adv*: بە نهێنی یا نەهێنی، نهێنی‌یانە، لە بنەوە، سەربەستە، بەنامەکی: *She smiled secretively*؛ secretiveness /'si:krətɪvnəs/ *n*: نهێنیگەری، نهێنی‌گەری، شاراوەکاری، لەبنەوەکاری) ۞ 1 رازدار، مرموز، پنهان‌کار 2 ترشحی

secretory /si:'kri:təri/ *adjective*
دەردەرانە، سەربە دەردان، دەردانی ۞ ترشحی

secret police *noun*
پۆلیسی نهێنی ۞ پلیس مخفی

secret service *noun*
وەزارەتی ئاسایش(ـت) و پاراستن ۞ وزارت اطلاعات و امنیت

secret society *noun*
کۆمەڵەی نهێنی ۞ انجمن سری

sect[1] /sekt/ *noun*
1 دەستە، گروپ، تاقم، تیرە، کۆمەڵ، تیرەی دینی، دەستایین (ب.ت. دەستەیێ لە نێو دینێ) 2 کۆمەڵێ بە بیروباوەڕێکی سیاسی یان فەلسەفی (یەکجار) پڕمەترسییەوە 3 (زۆرتر سووکانە) کۆمەڵێکی جیاوەبوو و یەکنەکەوتوو لەگەڵ کلێسە ۞ 1 فرقە 2 و 3 سکت

sect[2] *abbreviation* section

sectarian /sek'teəriən, US -'ter-/ *adjective, noun*
1 *adj* سێکتاریەن، سەربە تیرەیێکی دینی یان دەستاین یان دەستاینەکان، دەستایینی، تیرایینی، پشتیوانی لە گرویێکی ئایینی تایبەت و بیروبۆچوونەکانی: *sectarian violence* ◊ 2 بیرتەسک، دەمارگرژ، *sectarian attacks* بیرکورت، بیرتەنگ، parochial *n* ئەندامی تیرەیێ ۞ *adj* 1 فرقەای، فرقەگرا 2 تنگ‌نظر، شیعی *n* عضو فرقەای

sectarianism /sek'teəriənɪzəm, US -'ter-/ *noun, adjective*
سێکتاریەنیزم، تیرەگەری؛ سەربە sect یان sectarian ۞ فرقەگرایی

sectary /'sektəri/ *noun, pl.* sectaries
ئەندامی تیرەیێکی ئایینی یان سیاسی ۞ عضو فرقەی مذهبی یا سیاسی

section /'sekʃn/ *noun*
1 بەش، بڕ، تیلماسک، کەرت، خانە، پارچە، قاش، کووز، پاژ، پارچە، پەلە، کووز 2 گەڕەک، تاخ 3 (پزشکی) بڕین 4 (زیندەناسی) بڕەک، بڕگە (تیکە یان بڕگەیێکی ناسک لە شانەی رووەک یان گیانەوەرێ بۆ تاقیکردنەوەی وردبینی یان مایکرۆسکۆپی) 5 دەستە، گروپ، کۆمەڵ 6 (سەربازی) دەستە 7 (کتێب، سەر)بەش، پاژ 8 داڕێژەی خانووبەرە (sectioned *adj*) ۞ 1 بخش، قسمت، قطعە 2 ناحیە، محلە 3 (پزشکی) برش 4 (زیست‌شناسی) مقطع 5 گروە 6 (نظامی) گروە 7 فصل 7 طرح ساختمان

sectional /'sekʃənl/ *adjective*
1 بەش‌بەش، کەرت‌کەرت، پارچەپارچە، تیکەتیکە، بڕبڕ: ◊ *a sectional building* 2 هەرێمی، ناوچەیی، خۆجێیی *sectional furniture* 3 بەکۆمەڵ دەستەیی، تیرەیی، گرویی: *sectional interests* (sectionally *adv*) ۞ 1 بخش‌بخش 2 محلی، منطقەای 3 گروهی

sectionalism *noun*
1 دەستەگەری، تیرەگەری 2 ناوچەگەری (sectionalist *n, adj*: *n* 1 دەستەگەر، تیرەگەر 2 ناوچەگەر *adj* 1 دەستەگەرانە، تیرەگەرانە 2 ناوچەگەرانە) ۞ 1 فرقەگرایی 2 ناحیەگرایی

Section Eight *noun*, Section VIII
1 دەرکردن لە ئەرتەشی ئەمریکا بەهۆی ناڵەباری جەستەیی یان ناکاری physical or mental unfitness 2 سەربازی دەرکراو ۞ سکشن ایت

section gang *noun*, also section crew
کارکەرانی بەرپرسی بەشێ لە ڕێی ئاسن ۞ سکشن گانگ

section hand *noun*
کرێکارێ لە دەستەی کارکەرانی ڕێی ئاسن ۞ سکشن هند

section mark *noun*
نیشانەی پاچوونەوە (§) ۞ علامت ارجاع

sector /'sektə(r)/ *noun*
1 (بازنە) کەرت، بڕگە، بڕەک، بەشەبازنە 2 بەش، پارچە، کەرت: *the manufacturing sector* 3 ناوچە، دەڤەر: *each sector of the* 4 بەشێ لە بەرەی شەڕ (بەرەت): *war zone* (لە لاتین late Latin "cutter"، لە *secare* "برین") ۞ 1 (دایرە) قطاع 2 بخش 3 منطقە 4 بخشی از جبهە

sectorial /sek'tɔːrɪəl/ *adjective*
1 سەربە کەرت، بەشەبازنەیی، بڕگەیی 2 (گیانەوەرناسی) سەربە ددانی carnassial ۞ 1 وابستە بە قطاع 2 وابستە بە carnassial

secular /'sekjələ(r)/ *adjective, noun* (*pl.* same or seculars)
1 *adj* دنیایی، مادی، نادینی، نائایینی: *secular -cular* ◊ *Ours is a secular society* ◊ *music He spoke about preserving the* ◊ *concerns country as a secular state* 2 ئازاد (قەشەکان، کە سەربە هیچ دەستە یان کۆمەڵێکی قەشەکان نەبێ) 3 ناوەناوەڕووداو، سەدەیی، *n* 1 قەشەی ئازاد 2 (ئەستێرەوانی) سەربە سووکە گۆڕانێ لە جوولانی رۆژ یان هەسارەکان (secularly /'sekjələli/ *adv*) ۞ *adj* 1 مادی، غیرمذهبی، غیرروحانی 2 شخصی 3 دیربەدیر رخ‌دهندە، قرنی *n* 1 کشیش آزاد 2 سکولار

secular culture *noun*
چاند یا فەرهەنگی دنیایی یا مادی، کولتووری نائایینی ۞ فرهنگ دنیوی

secular improvement *noun*
پێشوەچوون یان پێشکەوتنی دنیایی یا مادی ۞ پیشرفت دنیوی

secularism /'sekjələrɪzəm/ *noun*
نادین‌باوەری، نائایین‌باوەری، دنیاپەرستی، دنیا(یی)باوەری (باوەڕێ کە ئاکار (مۆراڵیتی)، پەروەردە و هتد نابێ لەسەر بنچینەی ئایین بن؛ secularist /'sekjələrɪst/ *noun, adj*: *n*

مرۆی نادین‌باوەڕ، مرۆی دنیاپەرست، بنیادەمی
دنیا(یی)باوەڕ: *The country is being torn to pieces by conflict between fundamentalists and secularists* نـــادین‌باوەڕانـــە، *adj*
نائـــایین‌باوەڕانـــە: *a secularist culture*؛
adj (secularistic ۞ نادین‌مداری، دنیویت

secularity *noun*
نائـــاینی‌بـــوون، نـــادینی‌بـــوون، دنیـــایی‌بـــوون، مادی‌بوون ۞ غیرمذهبی بودن، مادیت

secularization /ˌsekjələraɪˈzeɪʃn, US -rəˈz-/ *noun*
دنیـــایی‌کـــردن، نـــادینی‌کـــردن، نائـــاینی‌کـــردن، مـــادی‌کـــردن، کردنەنائاینی، کردنەنادینی: *the secularization of society/education*
(secularizer *n*) ۞ غیرمذهبی‌سازی

secularized *adjective*
تایبەتمەندی ئەو کۆمەڵگایانە کە چیتر لەژێر مەهار و دەسەلاتی دین‌دا نین: *The Pope had no great sympathy for the secularized West* ۞ سکولارایزد

secund /sɪˈkʌnd/ *adjective*
(ڕووەک‌ناســی) یــەک‌لایــەنی، لاڕێکخــراو، ڕێکخراو لەسەر لایەنێ، یەک‌لایی (secondly *adv*) ۞ آرایش دادەشدە بە روی طرفی، یک‌طرفی

secundine /ˈsekəndaɪn/ *noun*
1 ئاوەڵمناڵ 2 (ڕووەک‌ناسی) ئاوەڵتوو ۞ 1 مشیمە 2 مشیمەی تخمک

secure /sɪˈkjʊə(r), US səˈkjʊr/ *adjective* (securer, securest)
1 دڵنیا، گومان‌لێ‌نەکراو، ئارخایەن، نانیگەران، جێی‌باوەڕ، خاترجەم، جێی‌متمانە، لێ‌ڕابینراو، پـــشت‌گـــەرم، پـــشت‌ســـوور، پـــشت‌ئەســـتوور، dependable ،trustworthy: *a -re foundation*
2 پـــارێزراو، تەنـــاهـــ لەئـــەمان‌دا، لەئاســـایش‌دا، بـێ‌مـەترسـی، ڕەهـا لـە مـەترسـی: *a secure hideaway* 3 پتـەو، تونـد، قـورس، دانـەهاتوو، قـایم، تۆکمـە 4 ئاسـایش، هـێمن، ئـارام، دابـین، ئەمن، ئاگاداری‌کراو 5 بێ‌ئەملاوئەولا، مسۆگەر (securable *adj*؛ securely *adv*: بـە دڵـنیایی، دڵـنیایانە، پارێزراوانـە، بـە شـێوەیەکی پارێزراو؛ secureness *n*) ۞ 1 مطمـــئن، خـــاطرجمع 2 مصون، بی‌خطر 3 محکم 4 امن 5 قطعی، حتمی

securement *noun*
دابین؛ (بێ‌باو) = protection ۞ تأمین

security /sɪˈkjʊərəti. US səˈkjʊr-/ *noun*, *pl.* securities
1 ئاسایش(ت)، هێمنایەتی، ئەولەکاری، تەناهی 2 دڵنیایی، گومـان‌لێ‌نەکراوی، جێی‌باوەڕبوون، خاترجەمی، ئارخایەنی، دڵ(لێ)ئاوخواردنەوە، جێـی‌متمانـەبوون، لێ‌ڕابینـراوی، پـشت‌گـەرمی، پشت‌سووری، پـشت‌ئەسـتووری 3 پارێزراوی، بێ‌مەترسێتی، دابینی، سلامەتی، ئەمان 4 بارمتە، گرێـو 5 دەســتەبەری، کەفالــەت، کــەفیلی 6 دەســـتەبەر، کـــەفیل 7 قەبالـــە، بەڵـــگە 8 (securities) قەبالــە و ســەنەدە مالــی‌یــەکان، ستاک و بەشەکان لە کۆمپانیایەک‌دا ۞ 1 امنیت 2 اطمینان 3 ایمنی 4 وثیقە 5 ضـمانت 6 ضـامن 7 سـند 8 (در جمع) اوراق بهادار

security clearance *noun*
دەستوورنامەی ئاسایش(ت) ۞ مجوز امنیتی

Security Council *noun*
ئەنجومـــەنی ئاســـایش(ت)، جـــڤاتی تـــەناهی (ڕێکخـــراوەی نەتـــەوە یـــەک‌گرتووەکـــان) ۞ شورای امنیت

security guard *noun*
پاسەوان یا پارێزەری ئاسایش(ت)، ئاسایش‌پارێز ۞ محافظ امنیتی

security light *noun*
چرای ئاسایش(ت) یان پاراستن ۞ چراغ امنیتی

security risk *noun*
مەترسی ئاسایش(ت) یا پاراستن ۞ خطر امنیتی

Security Service *noun*
ڕێکخـــراوەی زانیـــاری(گـــری) و ئاســـایش(ت)، ڕێکخـــراوەی ئاســـایش و پاراســـتن ۞ ســـازمان اطلاعات و امنیت

sedan /sɪˈdæn/ *noun*
1 ماشـــێنی چواردرگـــا (بـــە ســـندووقی دواوە) 2 دەســـتەبەرە (ب.ت. لـە سـەدەکانی 17 و 18دا) ۞ 1 اتومبیل چهاردر 2 تخت روان

sedan chair *noun*
دەستەبەرە ۞ تخت روان

sedate /sɪˈdeɪt/ *adjective*
1 مەنـد، قـورس، ئـارام، لەسـەرەخۆ، سـەنگین 2 بەڕشـت، شـێلگیر (sedately /sɪˈdeɪtli/ *adv*: مەندانە، قورسانە، لەسەرەخۆیانە؛ sedateness *n*: مەنـدی، قورســـی، ئـارامی، سـەنگینی) ۞ 1 موقر، متین 2 جدی

sedated *adjective*
هێورەوەبوو، ئارامەوەبوو، دامرکاو، ئارام‌گرتوو ۞ تسکین‌شدە

sedation /sɪˈdeɪʃn/ *noun*
1 ئـارام‌کردنـەوە، هێـدی‌کردنـەوە، داکاسـاندن، دامرکاندن، داشکاندن 2 دەرمـانی ئـارام‌کردنـەوە ۞ 1 تسـکین 2 داروی مسـکن

sedative /ˈsedətɪv/ *adjective, noun*
(دەرمـانی) دامرکانـدن یـان هێورکردنـەوە ۞ (داروی) مسـکن

sedentary /ˈsedntri, US -teri/ *adjective*
1 دانیشتوو، جێوار، نیشتەجێ، جێگیر، گیرساوە، هەمیشەنشین، بەند(بوو)، سەقامگیر، ناکۆچەر، نامشەخت 2 بێ‌جوولە، نەجووڵ، بێ‌بزووتن 3 (گیانەوەرناسـی) ناکۆچـەر، نیـشتەجـێ sissile

1 ◌ (sedentariness *n* ؛sedentarily *adv*)
نشـتـه، ساكن، مـسـتقر 2 بی‌حركت 3 غیرمهاجر
Seder /'seɪdə/ *noun,* from Hebrew *sēder* "order, procedure"
ڕێوڕەسمی سروتێکی جوولەکە و شێوێکی داب‌ودەستووری بۆ یەکەمین شەو یان دووشەوی Passover ◌ سدر
sederunt /sɪ'dɪərənt, US -'dɛː-/ *noun*
(لە سکاتلەند) ئەنجومەنی پیاوانی دینی یان ئایینی ◌ شورای روحانی
sedge /sedʒ/ *noun*
(ڕووەکناسی) لەوان، جەگەن، سێ‌سوو، جگەن، زەل، زەلەوردە، زۆرتر لە زەوی تەڕدا شین دەبێ [*Carex* و توخمەکانی تر] ◌ جگن
sedilia /sɪ'dɪlɪə/ *pl. noun, sing.* sedile /sɪ'dʌɪli/
میزەبەردینە، میزەبەردینە، یەکێ لە سێ کورسی لە بەردی میحراب یا سەرووی کلیسە (بنەڕەت: لە لاتینەوە بە واتای "seat") ◌ سدیلیا
sediment /'sedɪmənt/ *noun*
1 نیشتوو، نیشتە 2 خلتە، بەلخ، تلتە، پەگر (بنەڕەت: لە *sédiment* فەرەنسی یان لە *sedimentum* لاتینی "settling") ◌ 1 تەنشست، رسوب 2 لرد
sedimentary /ˌsedɪ'mentri/ *adjective*
(زەویناسی) نیشتوو(یی)؛ بەهۆی نیشتنەوە پێکهاتووە: *sedimentary deposits* ◊ *sedimentary rock*: بەردەنیشتوو، نیشتەبەرد ◌ رسوبی
sedimentation /ˌsedɪmen'teɪʃn/ *noun*
نیشتن، نیشاندن ◌ رسوب‌گذاری
sedimentology *noun*
نیشتووناسی، نیشتن‌ناسی (sedimentologic or ؛sedimentological *adj* sedimentologist ؛sedimentologically *adv* *n*) ◌ رسوب‌شناسی
sedition /sɪ'dɪʃn/ *noun*
ئاژاوەگێری، سەربەگوێبەندبوون، پشێوی‌نانەوە (دژی دەسەلاتی حکومەت یان پاتشایێ) ◌ فتنه‌انگیزی، اغتشاش
seditionary *adjective*
ئاژاوەگێر، سەربەگوێبەند، پشێوی‌نەرەوە، ئاژاوەنەرەوە ◌ فتنه‌انگیز
seditionist *noun*
ئاژاوەگێر، سەربەکێشە، پشێوی‌نەرەوە، ئاژاوەنەرەوە ◌ فتنه‌انگیز
seditious /sɪ'dɪʃəs/ *adjective*
ئاژاوەگێر، سەربەگوێبەند، پشێوی‌نەرەوە، شوفار: *The letter was declared* ◊ *seditious activity* (-tiously /sɪ'dɪʃəsli/ *adv*؛ -us seditiousness: ئاژاوەگێرانە، پشێوی‌نەرەوانە ؛ /sɪ'dɪʃəsnəs/ *n*) ◌ فتنه‌انگیز
seducer /sɪ'djuːsə(r), US sɪ'duːsə(r)/ *noun*
تاودەر، تەفرەدەر، هەڵخەڵەتێنەر، فریودەر، هەڵفریوێنەر (seductress /sɪ'dʌktrəs/ *n*: ژنی تەفرەدەر (یان دڵرفێن)) ◌ اغواگر
seducible /sɪ'djuːsəbl/ *adjective*
تەفرە دەدرێ، هەڵدەخەڵەتێنرێ، فریو دەدرێ ◌ قابل اغوا
seduction /sɪ'dʌkʃn/ *noun*
تاودان، تەفرەدان، هەڵخەڵەتاندن، فریودان، خاپاندن، هەڵفریواندن، سازکردن، لەڕێ‌بەدەرکردن، گومڕاکردن، لەخشتەبردن، دڵرفێنی ◌ اغوا، گمراهی، گمراه‌سازی، گول‌زنی
seductive /sɪ'dʌktɪv/ *adjective*
تاودەر، تەفرەدەر، فریودەر، دڵرفێن، سەرنج‌ڕاکێش، جوان، لەبار، سێکسی: *a seductive woman* ◊ *She used her most seductive voice* (seductively /sɪ'dʌktɪvli/ *adv*: تەفرەدەرانە، تاودەرانە، فریودەرانە؛ seductiveness /sɪ'dʌktɪvnəs/ *n*: تاودان، تەفرەدان، فریودان، خەڵەتاندن، هەڵفریواندن، جوانی، دڵرفێنی) ◌ اغواکننده، جذاب
sedulity /sɪ'djuːlɪti/ *noun*
1 لەسەرمانەوە، سووربوون، کۆڵنەدان، شێلگیری 2 تێکۆشان، حەوڵدان، diligence ◌ 1 پشتکار، مداومت 2 سعی
sedulous /'sedjʊləs, US 'sedʒələs/ *adjective*
تێکۆشەر، سوور، مجد، بەرشت، شێلگیر، حەوڵدەر: *a sedulous student* ◊ -us *attention to detail* (sedulously /'sedjʊləsli, US 'sedʒələsli/ *adv*: تێکۆشەرانە، شێلگیرانە؛ sedulousness /'sedjʊləsnəs, US 'sedʒələsnəs/ *n*) ◌ ساعی، کوشا
sedum /'siːdəm/ *noun*
گوڵەنازە؟ (← گیایێکی گەڵاگۆشتن [توخم *Sedum*]، بنەڕەت: لە لاتینی نوێ، ئامازە بە houseleek ێ) ◌ ابرون صغیر
see /siː/ *noun*
مەڵبەند یان بنکەی سەرقەشە، سەرقەشەنشین ◌ قلمرو یا مقر اسقف
seed /siːd/ *noun*
1 دەنک، دان، تۆو، توو، تۆڤ، توخم، هەرک، نۆتک، ناوک، چنچک: *sesame seeds* ◊ *seed potatoes* 2 بەرە، نەوە، توخم، فرزندان، وەجاخ 3 (کۆن) تۆماو، تۆواو، ئاو، توو، پشتاو ◌ 1 دانه، بذر، هسته 2 ذریه، اولاد 3 منی
seedbed /'siːdbed/ *noun*
1 شێوەرد؟، بەرەجووت؟، بەرەتوو؟، جێ‌توو (ڕەپستە، ئاوەنیا یان کوڵەبەس: ئەو زەوییەی

که شێو براوە و ئاو دراوە تا شتێکی لێ داچێنن) 2 (خـــوازە) شـــوێنی پەرەســـەندن، ناوەنـــد، ســەرچاوە، مەکۆ، چەق، شـوێنی (سـەر)هەڵدان ◌ 1 بستر بذر 2 (مجازی) کانون، خاستگاه

seedcake /ˈsiːdkeɪk/ *noun*
کەیکی زیرە یان زیرە caraway، سیدکەیک ◌ کیک زیره

seed capital = seed money

seed capsule *noun*
کەلوو، قاپیلک، بەرگەتوو، دانپوش ◌ پوشش دانه

seedcase *noun*
چەڵـــتووک، کـــەلوو، قاپیلـــک، بەرگـــەتوو ◌ پوستەی بذر

seedcorn /ˈsiːdkɔːn, US -kɔːrn/ *noun*
1 بنەتوو 2 ئەو خەڵکانە یان ئەو شتانەی کە لە داهاتوودا دەتوانن بەسوود یان سەرکەوتوو بن ◌ سید کورن

seeded /ˈsiːdɪd/ *adjective*
1 (زەوی) توو پێوەکراو، توو وەشێنراو، کێڵراو، چێنـراو، داچێنـراو 2 بـێنـاوک، بـێنێـوک 3 هەڵبژاردە ◌ 1 بذرافشانده 2 بی‌هسته 3 نخبه

seeder *noun*
1 تووچێن، توودەر، تووەشێن 2 دانگر، تووگر ◌ 1 بذرپاش 2 سیدر

seed fern = pteridosperm

seedful *adjective*
بەبەرهەم، بەبرشت، بەپیت، زۆربـر، دانگـر ◌ بارور

seediness /ˈsiːdinəs/ *noun*
بارودۆخی شپرزە، رەوشی شێواو یان شپرزە ◌ وضع بەهم‌ریخته

seed leaf = cotyledon

seedless /ˈsiːdləs/ *adjective*
بێدەنک، بێدان، بێناوک، بێنێوک، بێتوو، بێتوخم، بێهەرک (seedlike *adj*) ◌ بی‌دانـه، بدون هسته، بدون تخم

seedling /ˈsiːdlɪŋ/ *noun*
چەقەرە، چەکەرە، نەمام، چووز، خەڵف، زیل، داڵـــیە، شـــەتڵ nursery plant: *tomato seedlings* ◌ جوانه، گیاه نورسته

seed-lip *noun*
(مێژوویی) تووچێن، تووەشێن: سەوەتەیێ بۆ هەڵگرتنی توو ◌ سیدلیپ

seed money *noun*, also seed capital
دەسمایـــە، ســـەرمایە، مایـــە، بنەمایـــە، بنـــەپارە، بنەپووڵ ◌ سرمایه

seed pearl *noun*
مرواری ورد ◌ مروارید ریز

seed-plant *noun*
گیای توویی، رووەکی توودار یان تووی ◌ گیاه تخم‌دار

seed potato *noun*
پەتاتەی (بنە)توو ◌ سید پوتاتو

seedsman /ˈsiːdzmən/ *noun, pl.* seedsmen
تووفرۆش، تـووفرۆش، تـووچێن، تووەشێن ◌ بذرفروش، بذرافشان

seedtime /ˈsiːdtaɪm/ *noun*
وەختی توودان، تووان، جووت‌بەندان، جەنگەی تـوودان، تووەشـانان، سـەروبـەنـدی کـردن یـان وەشانی توو ◌ موسم بذر

seed vessel = seedcase

seed-wool /ˈsiːd wʊl/ *noun*
پەمووی خـاو، پەمـوودانە، لۆکەی پاکەوەنەکراو ◌ پنبەی خام

seedy /ˈsiːdi/ *adjective* (seedier, seediest)
1 بـردان، تووبـر، تووبـر، بـرنێوک، بـرناوک 2 گـــەرەکی هـــەژار و نـــەداران، هەژارنـــشـین، فەقیرنـــشین، شـــڕە، پـــواو 3 پـــیس، نـــاخۆش (seedily /ˈsiːdɪli/ *adv*) ◌ 1 پـــرتخم 2 فقیرنشین، ژنده 3 کثیف

seeing *conjunction, noun*
(seeing that یان seeing as هەروەها) *conj* چونکـە، لەبـەر ئـەوە کـە، چونکـو، بـە خـاتری ئـەوەی کـە 1 *n* بـینـین، روانـین، چـاولێکردن 2 توانایی دیتن یان بینایی ◌ *conj* به خاطر این‌که *n* 1 رؤیت، مشاهده 2 قوەی دید

Seeing Eye dog = guide dog

seeker /ˈsiːkə(r)/ *noun*
داخواز، خوازگار، خوازیار، داواکار، بەدواداگەڕ، (لە لێکدانا) ـگەڕ، ـخواز ◌ جوینده، طالب، ـجو

seeming /ˈsiːmɪŋ/ *adjective, noun*
adj رواڵەتی، وادیارە، لەوەچوو: *the seeming immortality of our heroes* ◊ *a seeming impossibility* *n* رواڵـــەت، دیـــوی دەرەوە، رووکـەش (ب.ت. فریـودەر) ◌ *adj* ظـاهری *n* ظاهر

seemingly /ˈsiːmɪŋli/ *adverb*
وادیارە، بە رواڵەت، لەوە دەچێ: *a seemingly endless journey* ◌ ظاهراً، از قرار معلوم

seemliness /ˈsiːmlinəs/ *noun*
1 شیاوی، لێوەشاوەیی، لێهاتوویی، پێکەوتوویی 2 باشی، لەباری، گونجاوی ◌ 1 شایـستگی 2 مناسبت

seemly /ˈsiːmli/ *adjective* (seemlier, seemliest)
1 شیاو، لێوەشاوە، پێکەوتوو 2 پەسند، بەجێ، بـەرێوجـێ، بـاش، گونجـاو، good-looking، handsome ◌ 1 شایـسته 2 مناسب

seen /siːn/ = past participle of see

See of Rome = Holy See

seepage /ˈsiːpɪdʒ/ *noun*

دادان، دلۆپە(کردن)، داچۆڕان، دەڵاندن، وەرقین، لێچوون، تێزان: *Water gradually escapes by* ◯ نشت، تراوش *-epage through the ground*

seer[1] /sɪə(r), US sɪr/ *noun*

1 پێشزان، پێشبین، داهاتووبین 2 چاودێر 3 بینەر ◯ 1 غیب‌گو 2 ناظر 3 بیننده

seer[2] /sɪə(r), US sɪr/ *noun*

(پێمچەوشکاری هیند) سەنگ یان ئایەرەیێ نزیک بە یەک کیلۆ یان لیتری (بنەڕەت: لە *ser* هیندییەوە) ◯ سیر

seersucker /ˈsɪəsʌkə(r), US ˈsɪrs-/ *noun*

کریشە، کەتانی شیروشەکرە: جۆرێ کوتاڵی سووکی کەتانی یان ڕیۆنی، ڕێڕێ و چرچ (بنەڕەت: لە "*šir o šakar*"ی ئێرانی) ◯ کتان شیر و شکر

seesaw /ˈsiːsɔː/ *noun*

1 حاقلیمەقۆ، حیندرحۆ، حەندەرحۆ، سیسۆ، هیلاهۆب، جێجەلقانە، زیقوزەر 2 شەکانەوە، ڕاژان، لەرانەوە، تەکەتەک، پاش‌وپێش‌کردن، سەروخوارچوون ◯ 1 الاکلنگ 2 نوسان

seething *adjective*

شێواو، شڵەژاو، پڕ، جمە(هاتوو) ◯ آشفته، مملو

see-through *adjective*

(جل‌وبەرگ) تەنک، لێوەدیار، شاش، ناسک، ئەودیودیار، ڕووتەنک، transparent ◯ بدن‌نما، فرانما

Sefardin = Sephardim

Sefer /ˈseɪfə/ *noun, pl.* Sifrei

1 سەیفر، سێفر (کتێبی ویژەی دینی جوولەکە) 2 (زۆرتر Sefer Torah /ˈtɔːrə, ˈtəʊr/) تۆماری کە تەورات و Pentateuchی تیایە (بنەڕەت: لە *sēpher tōrāh* عیبرییەوە "کتێبی قانوون") ◯ سفر

segment /ˈsegmənt/ *noun*

1 کوت، قاش، برگە، بڕ، بڕەک، ئالقە، کووز، تیکە، پارچە، کەرت، بەش، پشک، پار، پاژ 2 پل 3 (ئەندازە) برگە، کوت؟ 4 (دەنگناسی) پارچە، برگە 5 (بیناسازی) تاق یان کەوانەی بازنە (کەمتر لە نیوبازنەیێ) ◯ 1 قطعه، تکه، بخش، قسمت 2 فصل، لب 3 (هندسه) قطعه 4 (آواشناسی) پاره، برش 5 قوس دایره

segmental /segˈmentl/ *adjective*, also segmentary

1 پارچەپارچە، کوت‌کوت، کەرت‌کەرت، بەش‌بەش، پاژپاژ، بڕبڕ، برگەبرگە، پل‌پل 2 (دەنگناسی) پارچەیی، برگەیی 3 (بیناسازی) سەربە تاق یان کەوانەی بازنە(یی) ◯ 1 قطعه‌قطعه، بخش‌بخش، بندبند 2 وابسته بە پاره، برشی 3 وابسته به قوس دایره

segmentation /ˌsegmenˈteɪʃn/ *noun*

1 دابەش‌کردن، دابەشاندن، بەش‌کردن، بەش‌بەش‌کردن، پەرچقاندن، پرووسکاندن، بەشاندن 2 کەرتاندن، برگاندن، برگەبرگەکردن 3 پل‌پل‌بوون، پلاویبوون ◯ 1 تقسیم 2 تقطیع 3 تفصص

segmented *adjective*

پارچەپارچە، کوت‌کوت، کەرت‌کەرت، بەش‌بەش، پاژپاژ، بڕبڕ، برگەبرگە، پل‌پل، دابەش‌کراو، دابەشێنراو، بەش‌بەش‌کراو، کەرتێنراو ◯ قطعه‌قطعه، بخش‌بخش، بندبند، تقسیم‌شده

segregate /ˈsegrɪgət/ *adjective*

تاق، تاک، تەنیا، جیا، جودا ◯ تک، سوا، مجزا

segregated *adjective*

1 (لەباری ڕەگەزی، ئایینی و هتد) جیاوەکراو، لێک‌هەڵبڕاو، لێک‌دابڕێنراو، جوداکراو 2 جیا، جودا ◯ 1 تفکیک‌شده 2 مجزا

segregation /ˌsegrɪˈgeɪʃn/ *noun*

جیاکردنەوە، (لێک)دابڕاندن، لێک‌هەڵبڕاندن، جیایی، جیابوونەوە ◯ تفکیک، جدایی

segregationist /ˌsegrɪˈgeɪʃənɪst/ *adjective, noun*

adj سەربە جیاکردنەوەخوازی، جیاکردنەوەخوازییانە، لایەنگری جیاکردنەوەخوازی *n* جیاکردنەوەخواز ◯ *adj* تفکیک‌گرایانە *n* تفکیک‌گرا

segregationist policies *noun, pl.*

ڕامیاری یا سیاسەتە جیاکردنەوەخوازییەکان ◯ سیاست‌های تفکیک‌گرایانە

segregative /ˈsegrəgeɪtɪv/ *adjective*

جیاکەرەوە، جیاگەر، دابڕێنەر، هەڵبڕێنەر، جیاکردنەوەیی ◯ تفکیک‌کننده، تفکیکی

segue /ˈsegweɪ/ *noun*

نەرمەگۆڕان، گۆڕانی بە ئەسپایی، سووکەگۆڕان ◯ تغییر ملایم

seguidillia /ˌsegɪˈdiːljə, US -ˈdiːjə/ *noun*

جۆرێ سەما یان هەڵپەرکێی سپانیایی (سپانیایی، لە *seguida* "sequence") ◯ نوعی رقص

sehnsucht /ˈzeɪnzuːxt, German ˈzeːnzuxt/ *noun*

ئاواتی بەتین، تاسەی یەکجار زۆر (بنەڕەت: لە ئەڵمانییەوە) ◯ آرزوی مشتاقانە

seicento /seɪˈtʃentəʊ/ *noun*

(لاتینی) سەدەی حەقدەیەم (ب.ت. سەبارەت بە ویژە و هونەری ئیتالیایی) ◯ سیتو

seicentoist *noun*

هونەرمەند یان ویژەوانی سەدەی حەقدەیەم ◯ سیسنتونیست

seif /siːf, US seɪf/ *noun*

شمشێرە (dune، لە "سەیف"ی عەرەبییەوە) ◯ سیف

seigneur /seɪˈnjɜː/ *noun*, also seignior

(فەرەنسی) ئاغا، خان، دەرەبەگ، سەیدا، هێزا، بەڕێز ⬡ ارباب، آقا

seigneurial *adjective*

(فەرەنسی) ئاغاتاسا، دەرەبەگ‌ئاسا ⬡ ارباب‌وار

seigneury /ˈseɪnjəri/ *noun, pl.* seigneuries

1 دەرەبەگایەتی، بالادەستی، سەروەریتی، سەرداریتی، سەروەرایەتی 2 مەڵبەندی دەرەبەگایەتی ⬡ 1 سینیوری، سلطه، سیادت 2 قلمرو اربابی

seigniorage /ˈseɪnjərɪdʒ/ *noun,* also seignorage

لێدەرانە، مزی لێدانی کۆین ⬡ حق‌الضرب

seigniory /ˈseɪnjəri/ *noun,* also seigneury, *pl.* seigniories

مەڵبەند یان زەوی‌وزاری دەرەبەگایەتی، dominion ;lordship هێز و دەسەلاتی دەرەبەگ ⬡ قلمرو اربابی؛ قدرت ارباب

seine /seɪn/ *noun*

شۆرەتۆڕ، تۆڕی شۆڕەوەبوو، سین ⬡ سین

seiner *noun*

شۆرەتۆڕراخەر، تۆڕهاوێژ ⬡ سینر

seisin /ˈsiːzɪn/ *noun, also* seizin

داگیرکردنی بە تەواوەتی، تەواو دەس‌بەسەرداگرتن ⬡ تصرف مطلق

seism *noun*

بوومەلەرزە، عەردهەژیان ⬡ زمین‌لرزه

seismic /ˈsaɪzmɪk/ *adjective,* also seismal or seismical

1 بوومەلەرزەیی، لەرینەوەیی، لەرزەیی، لەرەیی، بەهۆی بوومەلەرزەوە، هەروەها لەرزە یان لەرینەوەی عەرز (وەک تەقینەوە یان لێ‌کەوتنی meteorite ێ) 2 سەربە لەرینەوەی تەنێکی ئاسمانی celestial body (وەک مانگ) لەچاو رووداوی لەرزەیی سەر عەرز 3 خاوەنی کاریگەرییێکی بەربلاو و بەهێز، *a* ◊ *seismic social changes* :earthshaking *seismic shift in the political process* 1 ⬡ (seismically /ˈsaɪzmɪkli/ *adv*) زلزله‌ای، لرزه‌ای 2 و 3 سایزمیک

seismic focus *noun*

چەقی بوومەلەرزە، ناوەندی بوومەلەرزە ⬡ کانون زمین‌لرزه

seismicity /saɪzˈmɪsɪti/ *noun*

روودان(ەوە) یان چەندبارەبوونەوەی بوومەلەرزەکان لە ناوچەیێدا ⬡ تکرار زمین‌لرزه

seismic waves *noun, pl.*

شەپۆلە بوومەلەرزەیی‌یەکان، شەپۆلەکانی بوومەلەرزە ⬡ امواج زمین‌لرزه

seismism *noun*

دیاردەکانی بوومەلەرزە ⬡ پدیده‌های زمین‌لرزه

seismity *noun*

لەرینەوەیی‌بوون، بوومەلەرزەیی‌بوون ⬡ زلزله‌ای بودن، زمین‌لرزه‌ای بودن

seismo- *prefix*

پێشگر: بوومەلەرزە، عەردهەژیان، لەرینەوە، لەرزە، لەرە: (بنەڕەت: لە *seismometer* (seismos یۆنانی‌یەوە (بوومەلەرزە) ⬡ پیشوند: زلزله، لرزه

seismogram /ˈsaɪzmə(ʊ)gram/ *noun*

وێنە یان هێڵی چەماوەی تۆمارکراو لە لایەن لەرەنووسێکەوە ⬡ سیزموگراف

seismograph /ˈsaɪzməgrɑːf, US -græf/ *noun*

لەرەنووس، لەرزۆگراف، لەرینەوەنووس، سایزیمۆگراف، سیزیمۆگراف ⬡ لرزه‌نگار، زلزله‌نگار

seismographic *adjective,* also seismographical

سەربە لەرەنووسی، لەرزۆگرافیک، سەربە لەرینەوەنووسی، سایزیمۆگرافیک ⬡ وابسته به زلزله‌نگاری

seismography /saɪzˈmɒgrəfi/ *noun*

لەرەنووسی، لەرزۆگرافی، لەرینەوەنووسی، سایزیمۆگرافی ⬡ زلزله‌نگاری، لرزه‌نگاری

seismological /ˌsaɪzməˈlɒdʒɪkl, US -ˈlɑːdʒ-/ *adjective,* also -ologic

سەربە بوومەلەرزەناسی، بوومەلەرزەناسی‌یانە ⬡ زلزله‌شناختی

seismologist /-dʒɪst/ *noun*

بوومەلەرزەناس ⬡ زلزله‌شناس

seismology /saɪzˈmɒlədʒi, US -ˈmɑːl-/ *noun*

بوومەلەرزەناسی ⬡ زلزله‌شناسی

seismometer /saɪzˈmɒmɪtə/ *noun*

لەرەپێو، لەرینەوەپێو، بوومەلەرزەپێو ⬡ لرزه‌سنج، زلزله‌سنج

seismometry *noun*

لەر(ینەو)ەپێوی، بوومەلەرزەپێوی ⬡ لرزه‌سنجی، زلزله‌سنجی

seismosaurus /ˈsaɪzmə(ʊ)sɔːrəs/ *noun*

(بوومە)لەرزە(مار)مێلکە: جۆرێ دایناسۆری sauropod ی زلەی دوایی‌یەکانی ژووراسیک Jurassic ⬡ سیزموسوروس

sei whale /seɪ/ *noun,* also sei

خەڵووزماسی‌نەهەنگ: جۆرێ rorqual ی چکۆلە، درێژی‌یەکەی رەنگە تا 18 میتر (60 پێ) بگا [*Balaenoptera borealis*] ⬡ سی وال

seizable /ˈsiːzəbl/ *adjective*

شیاوی گرتن یان داگیرکردن، گرتەنی، دەستی بەسەردا دەگیرێ، داگیر دەکرێ ⬡ قابل تصرف

seizer *noun,* also seizor

داگیرکەر، دەس‌بەسەرداگر، زەوت‌کەر ⬡

تصرف‌کننده، مصادره‌کننده

seizin = seisin

seizing *noun*

1 (دەریاوانی) دریژی تەناف، گوریس یان پەتی بۆ بەستن یا گریدان 2 گرتن، دەس‌بەسەراگرتن، زەوت ۞ 1 سیزینگ 2 ضبط، مصادره

seizure /'si:ʒə(r)/ *noun*

1 گـرتن، داگیرکـردن، زەوتکـردن، دەس‌بەسەرداگرتن، پێەدانەوە، بەزۆر لێ‌سەندن: *The court ordered the seizure of his assets* 2 *the army's seizure of power* ◊ (فنی) لێهاتن: *an epileptic seizure* ۞ 1 تصرف، مصادره 2 (صرع) حمله

sejant /'si:dʒ(ə)nt/ *adjective*

(Heraldry، نازەلـی) قیـتدانیشتوو، راست‌قنچکەکردوو، رەپ‌هەلتروشکاو، sitting ۞ راست‌نشسته

Sejm /seɪm/ *noun*

ئەنجومەنی ژێرینی پارلەمانی پۆلەند ۞ سیم

Sekt /zɛkt/ *noun*

جۆرێ مەی سپی هەلچووی ئەلمانی ۞ زکت

selachian /sɪ'leɪkɪən/ *noun*

(گیانەوەرناسی) تیرەیێ ماسی کرۆژەیی کە بریتین لە dogfish و shark ـەکان (بنەڕەت: لە *Selachii* لاتینی نوێ (ناوی پۆلی پێشوو) ۞ سیلاکین

seladang /sə'lɑ:daŋ/ = gaur

selah /'si:lə, US -lɑ:/ *interjection*

ئامین (بنەڕەت: لە *selāh* عیبری‌یەوە) ۞ آمین

seldom /'seldəm/ *adverb, adjective*

adv بە دەگمەن، کەم، بە هەلکەوت، جاروبار: ◊ *She -om, if ever, goes to the theatre adj They -m watch television these days* (کۆن) کەم، کەم‌ڕووداو، دەگمەن، چۆنها ۞ *adv* به ندرت *adj* نادر، گاه‌گاهی

select /sɪ'lekt/ *adjective*

هەلبژاردە، دەستەبژێر، سەرگول، گولبژێر، تایبەتی، بۆ دەستەیەکی جیاواز، ئیکسکلوسیف: *a select wine list* ۞ برگزیده، خاص

select committee *noun*

(لە بریتانیا) لیژنەی لێکۆلینەوە ۞ کمیته‌ی تحقیق

selected *adjective*

هەلبژێردراو، هەلبژێراو، هەلبژاردە ۞ انتخاب‌شده

selectee *noun*

1 مرۆی هەلبژێراو یان هەلبژاردە 2 (ئەمریکا) سەرباز، بانگکراو بۆ سەربازی ۞ 1 آدم برگزیده 2 مشمول، سرباز وظیفه

selection /sɪ'lekʃn/ *noun*

1 هەلبژاردن، هەلبژار، پەسندکردن، هەلگرتن، سەرپشکی، سەرپشکبوون 2 کۆمەلە 3 (زیندەناسی) هەلبژاردنی سروشتی ۞ 1 انتخاب، گزینش 2 مجموعه 3 (زیست‌شناسی) انتخاب طبیعی

selectional *adjective*

(زمانەوانی) هەلبژێرانە ۞ گزینشی

selection error *noun*

هەلەی هەلبژاردن ۞ خطای انتخاب

selection process *noun*

رەوتی هەلبژاردن ۞ فرایند انتخاب

selection restriction *noun*

بەرتەنگی یان سنوورداری هەلبژاردن ۞ محدودیت انتخاب

selective /sɪ'lektɪv/ *adjective*

1 هەلبژاردە 2 سەربە هەلبژاردن، هەلبژێرانە 3 تایبەتی، عەلاحیدە 4 سەختگر، درەنگ‌هەلبژێر، بۆپەسندنەکراو 5 هەلبژێر ۞ 1 برگزیده 2 گزینشی 3 خاص 4 مشکل‌پسند 5 انتخاب‌کننده

selectively /sɪ'lektɪvli/ *adverb*

هەلبژێراوانە، بە شێوەیەکی هەلبژێر(در)او ۞ به طور انتخاب‌شده

selectiveness /sɪ'lektɪvnəs/ *noun*

هەلبژاردەیی ۞ برگزیدگی

selective service *noun*

سەربازی ۞ خدمت نظامی الزامی

selectivity *noun*

هەلبژاردن، پەسندکردن، هەلگرتن، سەرپشکی، سەرپشکبوون ۞ انتخاب، گزینش

selectman *noun, pl.* selectmen

1 مرۆی هەلبژاردە 2 ئەندامی دەستەی حکومەتی خۆجێیی شارێکی ئینگلتەرەی نوێ ۞ 1 شخص برگزیده 2 سلکت‌من

selectness /sɪ'lektnəs/ *noun*

هەلبژاردەیی ۞ نخبگی

selector /sɪ'lektə(r)/ *noun*

1 هەلبژێر (ئەندامانی دەستە یان تیمێ) 2 (تکنیکی) هەلبژێرە: *a selector switch* ◊ *a gear selector* ۞ انتخاب‌کننده 2 (فنی) سلکتور

selen- = seleno-

selenic *adjective*, also selenious

سەربە سیلینیۆم ۞ وابسته به سلنیم

selenic acid *noun*

ترشەلۆکی سیلینیۆم ۞ اسید سلنیم

selenite /'selɪnaɪt/ *noun*

بەردەمانگ، بەردی مانگ (بنەڕەت: بە ریگای لاتین لە *selēnitēs lithos* یۆنانی "moonstone") ۞ سنگ قمر

selenium /sə'li:niəm/ *noun*

(کیمیا) سیلینیۆم (بە ز.گ. 34، ن. Sc؛ *n* selenide؛ بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *selēnē* یۆنانی‌یەوە "مانگ") ۞ سلنیم

selenium cell *noun*

باتری یان سێلی سیلێنیۆم ◇ پیل سلنیم

Selene *noun*

سیلێن، سێلێن: خواژنی مانگ لای یۆنانییەکان ◇ سیلین

seleno- *prefix*

پێشگر: مانگ، هەیڤ: *selenography* (بنەڕەت: لە *selēnē* یۆنانی) ◇ پیشوند: ماه

selenocentric *adjective*

سەربە ناوەندی مانگ؛ مانگناوەندی، مانگتەوەری ◇ سیلنوسنتریک

selenography /ˌselɪˈnɒgrəfi, US ˌsiː-/ *noun*

مانگوگرافی، لقێ لە ئەستێرەوانی لەمەڕ نەخشەهەلگرتەوەی زانستییانەی ڕوو یا سەر مانگ (selenographic or selenographical *adj*: سەربە مانگوگرافی، سەربە نەخشەهەلگری زانستییانەی مانگ؛ selenographer *n*: سێلێنیۆگرافی، مانگوگرافیر) ◇ سلنوگرافی

selenology /ˌselɪˈnɒlədʒi, US ˌsiː-/ *noun*

مانگناسی، مانگەوانی: لێکۆلینەوەی زانستییانەی مانگ (selenological *adj*؛ selenologist *n*) ◇ ماه‌شناسی

Seleucid /sɪˈluːsɪd/ *noun*

سیلوکی، ئەندامی بەرەیێ (جێگری ئەسکەندەری مەزن Alexander the Great) کە بەسەر سووریا و ڕۆژاوای ئاسیادا لە 311 تا 65 پێش‌زایین حکومەتیان کرد (بنەڕەت: لە ناوی Seleucus Nicator یەکێ لە ژێنرالەکانی ئەسکەندەر) ◇ سلوکی

self /self/ *noun, pl.* selves

1 خۆ، خود، بە خۆ: *a lack of confidence in the self* 2 بەرژەوەندییەکانی خۆ ◇ 1 خود، خویش، خویشتن 2 منافع خود

self- /self/ *prefix*

پێشگر: خۆ‌ـ خود‌ـ: *self-hatred* ◇ *self-adhesive* پیشوند: خود‌ـ

self-abandoned *adjective*

هەوسارپساندوو، بەربەرەڵا، خۆبەرەڵاکردوو، جڵەوی خۆش شل‌کردوو ◇ افسارگسیخته

self-abandonment *noun*

1 گیان‌بازی، لەخۆبوردوویی، خۆبەخت‌کردن 2 هەوسارپساندوویی، بەربەرەڵایی، جڵەوی خۆش شل‌کردن ◇ 1 ایثار 2 افسارگسیختگی

self-abasement *noun*

خۆسووک‌کردن، خۆهێنانەخواری، خۆداشکاندن ◇ خودخوارسازی

self-abnegation *noun*

گیان‌بازی، لەخۆبوردوویی، خۆبەخت‌کردن، لەخۆگوزەران، خۆبەخشی ◇ ایثار

self-absorbed *adjective*

خۆبین، خۆلەبیر، قووڵەوەبوو لە کاروباری خۆیدا، لەخۆداگلاو ◇ خوداندیش، خودخواه

self-absorption *noun*

خۆبینی، بیرلەخۆکردنەوە، خۆلەبیری ◇ خوداندیشی، خودخواهی

self-abuse *noun*

1 خۆخەسارکردن، خۆزایەکردن، خۆسووک‌کردن 2 دەسپەڕ، مشتاو، کابلەمە ◇ 1 تضییع نفس، توهین به نفس 2 استمنا

self-acceptance *noun*

خۆپەسندکردن ◇ خودپذیری

self-access *noun*

(لە ئەمریکا) خۆبەدەس‌خستن، خۆبەدەس‌هێنان (شێوازێکی فێربوونە): *self-access allows students to learn at their own speed* ◇ خوددستیابی

self-accusation *noun*

خۆتاوانبارکردن، خۆگوناهبارکردن ◇ متهم ساختن خویشتن

self-accusatory *adjective*

خۆتاوانبارکەر، خۆگوناهبارکەر ◇ خویش را متهم‌ساز

self-acting *adjective*

خۆکار، ئۆتوماتیک ◇ خودکار

self-actualization *noun*

خۆبەدیهێنان، خۆپێ‌گەیاندن ◇ تحقق نفس

self-addressed *adjective*

(بەرگەنامە) نیونیشان‌دار، نیونیشان‌پێوەبوو، نیونیشانبەخۆوەبوو: *Please enclose a stamped self-addressed envelope* ◇ آدرس‌دار

self-adhesive *adjective*

خۆ(پێکەوە)لکاو، خۆپێوەنووساو، خۆچەسپ، چەسپ‌پێوەبوو، خۆپێوەلکاو: *self-adhesive labels ◊ tape* ◇ خودچسب

self-admiration *noun*

لەخۆبایی‌بوون، خۆلاپەسندی، خۆهەلکێشی ◇ تکبر

self-advertisement *noun*

بۆ خۆ ڕاگەیاندن، بۆ خۆ بانگەشەکردن، بۆ خۆ بلاوکردنەوە ◇ تبلیغ شخصی

self-advertiser *noun*

بۆ خۆ ڕاگەیێنەر، بانگەشەچی بۆ خۆ، بۆ خۆ بلاوکەرەوە ◇ تبلیغ‌کنندەی شخصی

self-affected *adjective*

لەخۆبایی، لووت‌بەرز، بەدەمار، فیزن، بادیهەوا ◇ مغرور

self-affirmation *noun*

خۆپەسندکردن، خۆپێ‌تەواوبوون ◇ تأیید نفس

self-aggrandizement *noun*

خۆگەورەکردنەوە: *He was interested in service, not self-aggrandizement* ◇ تعظیم

نفس

self-alienation *noun*
لەخۆنامۆبوون ۞ ازخودبیگانگی

self-analysis *noun*
خۆشیکاری، خۆشی کردنەوە، شیتەڵ کردنی خۆ، خۆشیتەڵی ۞ خودکاوی

self-annihilation *noun*
خۆتیابردن، خۆلەنێوبردن، خۆفەوتاندن، خۆنەهێشتن ۞ نابودسازی خویشتن

self-apotheosis *noun*
خۆکردنەخودا، خۆبەخواکردن، خۆبەخوادانان ۞ خدا ساختن خویش

self-applauging *adjective*
خۆهەڵکێش، بەخۆداهەڵدەر، تاریفی خۆی دەدا ۞ خودستا

self-applause *noun*
خۆهەڵکێشی، بەخۆداهەڵدان، تاریفی خۆدان ۞ خودستایی

self-appointed *adjective*
خۆکردوو، خۆکردە، دانراو لە لایەن خۆوە، خۆبەرێوەناو (کار، بەرپرسایەتی، پۆست و هتد بێ ئەوەی لەگەڵ خەڵکانی تر یەک کەوتبێ): *the new self-appointed leaders of the movement* ۞ خودگمارده

self-approbation *noun*
خۆچاک کردن، خۆخستنەسەرڕێ ۞ اصلاح خود

self-assembly *noun*
(کەلوپەلی ناوماڵ) لەسەریەک دانراو، لەسەریەک خراو ۞ سوارکردنی

self-assertion *noun*, also self-assertiveness
باوەڕبەخۆبوون، خۆپێش خستن، سووربوون لەسەر قسەی خۆ، خۆدەرخستن، خۆنواندن، خۆهەڵکێشان، منەمن کردن ۞ ابراز وجود

self-assertive *adjective*
خۆهەڵکێش، سوور(لەسەر قسەی خۆ)، باوەڕبەخۆ، خۆپێش خەر، خۆدەرخەر، خۆدەربڕ، منەمن کەر، ڕوودار: *If you want good relationships, you must have the confidence to be self-assertive when required* ۞ پرمدعا

self-assessment *noun*
خۆهەڵسەنگاندن، خۆنرخاندن ۞ خودارزیابی

self-assumption *noun*
لەخۆبایی بوون، خۆبەزل زانی، لووت بەرزی ۞ عجب، تکبر

self-assurance *noun*
لەخۆڕابینین، لەخۆڕاپەرموون، خۆباوەڕی، باوەڕبەخۆبوون، پشت بەخۆبەستن ۞ اعتماد به نفس

self-assured *adjective*
لەخۆڕابینیو، لەخۆڕاپەرموو، باوەڕبەخۆ، لەسەرەخۆ، پشت بەخۆبەستوو: *He's a self-assured, confident negotiator* ۞ متکی به خود

self-aware *noun*
لەخۆئاگادار: *She was sufficiently self-aware to recognize the cause of her problems* ۞ خودآگاه

self-awareness *noun*
ئاگاداربوون لە خۆ، لەخۆئاگاداربوون ۞ خودآگاهی

self-betrayal *noun*
خۆفرۆشی، خۆبەگیردان، خۆلەقاودان ۞ خودافشاگری

self-binder *noun*
خۆبەست، دەزگای خۆبەستن، خۆبادەر ۞ سلف‌بیندر

self-build *noun*
(خانووبەرە و هتد) خۆسازکردن، خۆقورەکاری، خۆدروست کردن، خۆبنیات نان: *self-build houses* ۞ خودسازی

self-builder *noun*
خۆسازکەر، خۆقورەکار، خۆدانەر، بەخۆ بەنایی کردوو ۞ خودساز

self-castigation *noun*
بەگژخۆداهاتن، خۆسزادان ۞ تأدیب نفس

self-catering *adjective*
کەل‌وپەلی لێنان تیابوو، خاوەنی چێشتخانە ۞ سلف کاترینگ

self-centred *adjective*
خۆبین، (هەر)خۆلەبیر، خۆبینانە ۞ خودخواه، خودخواهانه

self-centredly *adverb*
خۆبینانە ۞ خودخواهانه

self-centredness *noun*
خۆبینی، خۆلەبیری ۞ خودخواهی

self-charging *adjective*
خۆپڕەوەبوو، خۆشارژەوەبوو ۞ سلف‌شارژینگ

self-clarification *noun*
خۆڕوون کردنەوە، خۆڕۆشن کردنەوە ۞ توضیح خویش

self-clearing *noun*
خۆخاوێن کردنەوە، خۆپاڵێوی، خۆسڕی ۞ خودپالایی

self-closing *adjective*
خۆداخراو، خۆداخستە، خۆپێوە دراو (دوای کردنەوە بە خۆی پێوەدەدرێتەوە) ۞ سلف‌کلوسینگ

self-cocking *adjective*
(چەک‌وچۆڵ) خۆبەرزکەرەوە، خۆهەڵتین ۞ سلف‌کوکینگ

self-collected *adjective*
لەسەرەخۆ، ئارام، هێمن، هێدی ۞ خونسرد

self-colour *noun*
1 یونیفۆمی یەکڕەنگ 2 ڕەنگی سروشتی شتێ، ڕەنگی خۆ، خۆڕەنگ ◊ 1 یونیفورم یکرنگ 2 رنگ طبیعی چیزی

self-coloured *adjective*
یەکڕەنگ، تاکڕەنگ ◊ تکرنگ

self-command *noun*
دەس بەسەرخۆداگرتن، بەسەرخۆدازاڵ بوون، خۆڕاگیرکردن ◊ کف نفس

self-complacency *noun*
لەخۆقایل بوون، خۆپێتەواوی ◊ رضاالذاتی

self-complacent *adjective*
لەخۆقایل، لەخۆڕازی، لەخۆبایی، خۆپێتەواو ◊ از خود راضی

self-composed *adjective*
ئارام، لەسەرەخۆ، مەند، هێمن ◊ خونسرد

self-concept *noun*
بەخۆوادانان، خۆپێوابوون، خۆوازانین ◊ خودپنداری

self-condemnation *noun*
خۆگوناهبارکردن، خۆمەحکووم کردن ◊ محکومیت خویش

self-conceit *noun*
خۆبینی، خۆپێگەورەیی، خۆهەڵکێشی ◊ خودخواهی، خودستایی

self-conceited *adjective*
خۆبین، خۆپێگەورە، خۆپێزلە، خۆهەڵکێش ◊ خودخواه، خودستا

self-confessed *adjective*
خۆپێلێناو، خۆدرکاندوو، خۆدانپیاناو، خۆوتوو، بێحاشا (لێکردن)، :avowed *a self-confessed thief* ◊ مقر، معترف

self-confessedly *adverb*
خۆدرکاندووانە ◊ معترفانە

self-confession *noun*
خۆپێلێنان، خۆدرکاندن، دانپیانان ◊ اعتراف، اذعان

self-confidence *noun*
لەخۆڕابینین، لەخۆڕابەڕموون، باوەڕبەخۆبوون، پشت بەخۆبەستن: *He constantly tried to undermine her self-confidence* ◊ اعتماد به نفس

self-confident *adjective*
لەخۆڕابینیو، لەخۆڕابەڕموو، باوەڕبەخۆ، لەسەرەخۆ، پشت بەخۆبەستوو: *a self-confident manner* ◊ *a self-confident child* ◊ با اعتماد به نفس

self-congratulation *noun*
خۆپەسەندان، خۆهەڵکێشان، خۆتاریفدان، بەخۆداهەڵدان، لافلێدان: *This is not a matter for self-congratulation* ◊ خودستایی

self-congratulatory *adjective*
1 خۆهەڵکێش 2 خۆهەڵکێشانە، خۆپەسەندەرانە، بەخۆهەڵدەرانە: *self-congratulatory memoirs* ◊ 1 خودستا 2 خودستایانە

self-conscious *adjective*
1 کەمڕوو، شەرمێون، بەڕووداکەوتوو، لەڕووهەڵنەهاتوو: *She was a shy, self-conscious girl* 2 لەخۆئاگادار، هۆش لەلای خۆبوو، خۆئاگادار 3 ئارەحەت، شڵەژاو، تێکچوو ◊ 1 خجالتی 2 خودآگاه 3 عصبی

self-consciously *adverb*
1 لەخۆئاگادارانە 2 خۆهوشیارانە، شەرمنانە، کەمڕووانە: *She was self-consciously aware of his stare* ◊ 1 خودآگاهانە 2 با خجالتی

self-consciousness *noun*
1 کەمڕوویی، شەرمێونی، بەڕووداکەوتوویی، لەڕووهەڵنەهاتوویی، لەڕوودامان 2 لەخۆئاگاداربوون، خۆئاگاداری، هۆش لەلای خۆبوون: *her painful self-consciousness* ◊ 1 خجالت 2 خودآگاهی

self-consistency *noun*
لەخۆداتەواوی، سەربەخۆیی ◊ قائمیت بالذات

self-consistent *adjective*
لەخۆداتەواو، سەربەخۆ ◊ قائم‌بالذات

self-contained *adjective*
1 خوددار، کەمقسە، زمانپارێز 2 تەواو، لەخۆداتەواو، ناپێویست، سەربەخۆ: *a self-contained man* ◊ *Her father was a quiet self-contained man* ◊ *a self-contained community* ◊ *Each chapter is self-contained and can be studied in isolation* ◊ 1 تودار 2 خودکفا، قائم‌بالذات

self-containment *noun*
1 خودداری، کەمقسەیی، زمانپارێزی، زمانئامان 2 تەواوی، لەخۆداتەواوی، ناپێویستی، سەربەخۆی ◊ 1 تودداری 2 خودکفایی

self-contemplation *noun*
لەخۆبیرکردنەوە، بیرلەخۆکردنەوە، بەخۆداچوونەوە ◊ خوداندیشی

self-contempt *noun*
خۆسووک کردن، خۆچکۆلەکردنەوە، خۆبەکەمدانان، خۆهێنانەخوارەوە ◊ تحقیرخویش، خودخوارسازی

self-content *noun*
لەخۆڕازی بوون، لەخۆبایی بوون، لەخۆقایلی، خۆپێتەواوی، self-satisfaction ◊ رضایت خاطر

self-contented *adjective*
لەخۆڕازی، لەخۆبایی، لەخۆقایل، خۆپێتەواو ◊ از خود راضی

self-contentment = self-satisfaction

self-contradiction *noun*
1 دژبەیەکبوون، خۆدژی، دژبەخۆیی 2 دژایەتی، پێکدژی ۞ 1 تناقض با خود 2 تناقض

self-contradictory *adjective*
دژبەیەک، خۆدژ، دژبەخۆ: *He is notorious for making unexpected, often self-contradictory, comments* ۞ (ذاتاً) متناقض

self-control *noun*
خۆڕاگرتن، دەس‌بەسەرخۆداگرتن، گیر، خۆمەهاری، خۆڕاگیرکردن، خۆدابین‌کردن، خودداری ۞ خویشتن‌داری، مسک نفس

self-controlled *adjective*
خۆڕاگرتوو، بەسەرخۆدازاڵ، بەگیر، دەس‌پارێز، خوددار، دەسبەسەرخۆداگرتوو، خۆڕاگیرکردوو، خوددار ۞ خویشتن‌دار

self-correcting *noun*
خۆچاککردن، خۆڕاستکردنەوە ۞ اصلاح خویشتن

self-created *adjective*
خۆکرد، خۆڕسک، خۆساز، خۆدروس‌کراو، بەخۆدروس‌کراو، بەخۆخولقێنراو ۞ خودآفرید

self-creating *adjective*
خۆئافرین، خۆدروس‌کەر، خۆڕسکێن، خۆخولقێنەر ۞ خودآفرین

self-creation *noun*
خۆدروس‌کردن، خۆئافراندن، خۆڕسکێنی، خۆڕسکاندن، خۆخولقاندن، خۆسازێنی ۞ خودآفرینی

self-critical *adjective*
ڕەخنەلەخۆگر، بەخۆداچووەوە، خۆهەڵسەنگێنەر ۞ خودمنتقد

self-criticism *noun*
ڕەخنەلەخۆگرتن، بەخۆداچوونەوە، خۆهەڵسەنگاندن ۞ نقد خویشتن

self-deceit *noun*
خۆهەڵفریواندن، خۆفریودان، خۆخاپاندن ۞ خودفریبی

self-deceiver *noun*
خۆفریودەر، خۆهەڵفریوێنەر، خۆتەفرەدەر ۞ خودفریب

self-deceiving *adjective*
خۆفریودەر، خۆهەڵفریوێنەر، خۆتەفرەدەر ۞ خودفریب

self-deception *noun*
خۆهەڵفریواندن، خۆفریودان، خۆخاپاندن ۞ خودفریبی

self-defeating *adjective*
1 خۆشکێن، خۆڕووخێن 2 لەگەڵ ئەنجامی پێچەوانە، کێشەزۆرتر بەدواوە، ئاخرتێشکاو، بێ‌ئەنجام، بێ‌بەرهەم، بێهوودە، لەخۆڕایی: ۞ *Dishonesty is ultimately self-defeating* 1 خودکوب 2 بدون نتیجه

self-defence *noun*, also self-defense
1 لەسەرخۆکردنەوە، خۆپاراستن، بەرگری لە خۆ، بەرەڤانی لە خۆ 2 شارەزایی یان هونەری لەسەرخۆکردنەوە یان بەرگری لە خۆ ۞ 1 دفاع از خود، صیانت نفس 2 مهارت دفاع از خود

self-defensive *adjective*
خۆپارێز، لەسەرخۆکەرەوە، بەرگری لە خۆکردوو ۞ مدافع خود

self-delusion *noun*
خۆهەڵفریواندن، خۆفریودان، خۆخەڵەتاندن، خۆخاپاندن، خۆلەخشتەبردن: *the grandiose self-delusion of the addict* ۞ خودفریبی

self-denial *noun*
گیان‌بازی، لەخۆبوردوویی، خۆبەختکردن، لەخۆگوزەران، خۆبەخشی: *a life of self-denial and sacrifice* ۞ ایثار، ازخودگذشتگی

self-dependence *noun*
لەخۆڕابینین، پشت‌بەخۆبەستن، باوەڕبەخۆبوون، لەخۆڕاپەڕموون ۞ اعتماد به نفس

self-depreciation *noun*
خۆسووک‌کردن، خۆچکۆلەکردنەوە، خۆشکاندنەوە، خۆبەکەم‌دانان، خۆهێنانەخوارەوە ۞ استخفاف خویش، خودخوارسازی

self-destruction *noun*
خۆلەنێوبردن، خۆتیابردن، خۆکوژی ۞ خودتباه‌سازی، خودکشی

self-destructive *adjective*
خۆلەنێوبەر، خۆتیابەر، خۆکوژی‌یانە، خۆکوژانە: *He had a reckless, self-destructive streak* ۞ خودتباه‌ساز، سلف‌دستراکتیو

self-determination *noun*
1 خۆبەڕێوەبەری، خۆبڕیاردان، خودموختاری، دیاری‌کردنی چارەنووس(ی خۆ) 2 ئازادی ویست یان ئیرادە، سەربەخۆیی تاکەکەسی ۞ 1 خودمختاری 2 آزادی اراده

self-determined *adjective*
خۆبڕیاردەر، خۆدیاری‌کەر، سەربەخۆ، خۆبەڕێوەبەر، خودموختار ۞ مستقل، خودمختار

self-developing *adjective*
پەرەبەخۆدەر، خۆپەرەسێن، گەشەبەخۆدەر ۞ خودپروران

self-development *noun*
پەرەبەخۆدان، خۆپەرەسێنی، گەشەبەخۆدان ۞ خودپرورانی

self-devotion *noun*
گیان‌بازی، لەخۆبوردوویی، خۆبەختکردن، خۆفیداکردن، خۆلەدەورگێڕان، لەخۆگوزەران، خۆبەخشی، جان‌گوریتی ۞ فداکاری

self-directed *adjective*

خۆبەڕێوەبردوو، خۆکردوو ۞ سلف دیرکتد

self-discipline *noun*
خۆڕاگرتن، دەس‌بەسەرخۆداگرتن، خۆمەهاری، خۆڕاگیرکردن، خۆدابین‌کردن، خودداری ۞ خویشتن‌داری، کف نفس

self-disciplined *adjective*
خۆڕاگرتوو، دەس‌بەسەرخۆداگرتوو، خۆمەهار، خۆڕاگیرکردوو، خوددار، دان‌بەسەرخۆداگرتوو ۞ خویشتن‌دار، دارای کف نفس

self-disclosure *noun*
خۆئاشکراکردن، لەخۆقاودان، راستی لە خۆوتن ۞ خودافشایی

self-discovery *noun*
خۆدۆزی، خۆدۆزینەوە، خۆدیتنەوە ۞ خودیابی

self-distrust *noun,* also self-doubt
باوەڕبەخۆنەبوون، لەخۆڕانەبینین ۞ عدم اعتماد به نفس

self-division *noun*
لەخۆدادابەش‌بوون، بەخۆکەرت‌بوون، لەخۆداکەرت‌بوون ۞ انقسام ذات

self-drive *adjective*
(ماشینی بەکری) بێ‌شۆفیر، خۆلێخوڕ، خۆئاژۆ، خۆڕان ۞ بدون راننده، خودران

self-driven *adjective*
خۆکاری، بەخۆجوولاو، ئۆتوماتیکی ۞ خودکاری

self-dynamism *noun*
خۆداینەمیزم، خۆدینامیزم ۞ خودپویایی

self-educated *adjective*
خۆفێربوو (لەچاو خوێندن) ۞ خودآموخته

self-education *noun*
خۆفێربوون ۞ خودآموزی

self-effacement *noun*
خۆپاکتاوکردن، خۆلەنێوبردن، خۆسڕینەوە، بێ‌دەماری، بێ‌پۆزی: *He was a shy, self-effacing man* ۞ امحای خود، فروتنی

self-effacing *adjective*
1 خاکینەوخۆلینە، بێ‌دەمار، بێ‌پۆز، :modest
2 He was a shy, self-effacing man
بێ‌دەمارانە ۞ 1 متواضع 2 فروتنانه

self-effacingly *adverb*
بێ‌دەمارانە، بێ‌پۆزانە ۞ متواضعانه

self-employed *adjective*
خۆخاوەن‌کار، ئازاد، سەربەخۆ (لەلایەن کارەوە): *I decided to become self-employed ◊ a self-employed musician* ۞ خویش‌فرما

self-employment *noun*
خۆخاوەن‌کاری، کاری ئازاد، سەربەخۆیی ۞ خویش‌فرمایی

self-esteem *noun*
ڕێزبۆخۆدانان، ڕێزلەخۆنان، لەخۆبایی‌بوون، شانازی بە خۆوەکردن، بادیهەوابوون: *to have high/low self-esteem* ۞ عزت نفس

self-estrangement *noun*
لەخۆدوورکەوتنەوە، نامۆبوون(لەخۆ)، لەخۆتەکینەوە ۞ ازخودبیگانگی

self-evalution = self-assessment

self-evident *adjective*
بەڵگەنەویست، ئاشکرا، روون، دیار، لەبەرچاو، مسۆگەر ۞ بدیهی

self-evidently *adverb*
بەڵگەنەویستانە، مسۆگەرانە ۞ به طور بدیهی

self-examination *noun*
1 بەخۆداچوونەوە، خۆتاقی‌کردنەوە، خۆهەڵسەنگاندن 2 (پزشکی) بە لەشی خۆداچوونەوە بۆ (دۆزینەوەی) هەر نیشانەیەکی نەخۆشی ۞ 1 خویشتن‌نگری 2 معاینەی شخصی

self-exiled *adjective*
بە دڵی خۆی دوورەوەخراو، شاربەدەرکراو بە ئارەزووی خۆ ۞ تبعیدشده به دلخواه

self-excited *adjective*
خۆورووژاو، خۆهاندراو ۞ خودبرانگیخته

self-existence *noun*
خۆبوون، سەربەخۆبوون ۞ وجوب به ذات

self-existent *adjective*
خۆبوو، سەربەخۆبوو ۞ واجب بالذات

self-explanatory *noun,* also self-explaining
روون، ئاشکراو، دیار، لەبەرچاو، خۆروونکەرەوە، خۆدەربڕ، بەخۆدیار، لێکدانەوەنەویست، راڤەنەویست ۞ واضح، گویا

self-exploration *noun*
خۆدۆزین، خۆتوێژینەوە، خۆتۆژینەوە، لەخۆگەڕان ۞ خودجویی

self-expression *noun*
دەربڕینی خۆ، خۆدەربڕین ۞ حدیث نفس

self-feeder *noun*
(کوورە یان دەزگایێ) خۆدەرخوار(د)دەر ۞ سلف‌فیدر

self-feeding *noun*
خۆدەرخوار(د)دان ۞ سلف‌فیدینگ

self-fertile *adjective*
(رووەکناسی) خۆپیتێنەر، خۆچاتێنەر، خۆچات‌کەر ۞ خودبارورساز

self-fertilization *noun*
خۆپیتاندن، خۆچاتاندن، خۆچات‌کردن ۞ خودبارورسازی

self-financing *adjective*
سەربەخۆ، پشت‌بەخۆبەستوو (لەباری ماڵییەوە) ۞ مستقل

self-flagellation *noun*
1 لەخۆشێلاق‌دان (وەک شێوەیێکی بەندوبەستی دینی) 2 توند بەگژخۆدا هاتنەوە، خۆرەخنەگرتنی توند ۞ 1 خودشلاق‌زنی 2 نقد

شدید از خویشتن
self-forgetful *adjective*, also self-forgetting
لەخۆبوردوو، گیانباز، گیانبەختکردوو، خۆبەختکردوو، خۆفیداکردوو ◇ ازخودگذشته
self-fulfilling *adjective*
قایلکەر: *Fear of failure can become a -g prophecy* ◇ رضایتبخش
self-fulfilling prophecy *noun*
پێشبینی یان پێشزانی بە ڕاستەوەرگەڕاو (چونکو خەڵک پێیان وایە، بە لای ڕاستدا ڕوودەدا) ◇ پیشگویی کامبخش
self-fulfillment *noun*
هەستی پێخۆشبوون، لەخۆڕازیبوون، لەخۆبایی‌بوون، لەخۆقایلی، خۆپێتەواوی ◇ احساس رضایت، رضایت خاطر
self-glorification *noun*
بەخۆنازیوی، شانازیبەخۆکردوویی، خۆهەڵکێشی ◇ تفاخر
self-glorifying *adjective*
بەخۆنازیو، شانازیبەخۆکردوو، خۆهەڵکێش ◇ متفاخر
self-governed *adjective*
سەربەخۆ، خۆبەڕێوەبەر، خۆگێڕ ◇ مستقل، خودگردان
self-governing *adjective*
(ولات، ڕێکخراوە و هتد) سەربەخۆ، خۆبەڕێوەبەر، خۆگێڕ: *a self-governing provinc* ◇ مستقل، خودگردان
self-governing states *noun, pl.*
هەرێمە یان ئەیالەتە خۆبەڕێوەبەرەکان ◇ ایالت‌های خودگردان
self-government *noun*
سەربەخۆیی، خۆبەڕێوەبەری، خۆگێڕی ◇ استقلال، خودگردانی
self-gratification *noun*
خۆقایلکردن، خۆخۆشحاڵکردن، خۆپێخۆشکردن ◇ خودخرسندسازی
self-heal *noun*
گیاسارێژە: جۆرێ گیای گوڵئەرخەوانی لە تیرەی mint (جاران بۆ سارێژی برینەکان بەکاردێترا [*Prunella vulgaris*]) ◇ نعناع چمنی
self-help *noun, adjective*
n خۆیارمەتی، خۆئالیکاری، یارمەتی خۆدان *adj* خۆیارمەتیدەر، خۆئالیکار، یارمەتی خۆدەر ◇ *n* خودیاری *adj* خودیار
selfhood *noun*
خۆیی، خۆبوون، کەسێتی، خۆپەسندی، خۆبینی ◇ خودی، شخصیت، خودخواهی
selfhood group *noun*
دەستەی یارمەتی خۆدەر یان خۆیاریدەدەر ◇ گروه خودیار
self-humiliation *noun*
بێدەماری، خاکەڕایی ◇ تواضع، فروتنی
self-humiliating *adjective*
بێدەمار، بێ‌پۆز، خاکەڕا ◇ متواضع
self-ignition *noun*
خۆگرتن، خۆداگیرسان، خۆگڕگرتن، خۆسووتان ◇ احتراق ذاتی
self-image *noun*
خۆچۆن‌بینی، خۆپێ‌وابوون: *to have a positive/negative self-image* ◊ *Children who have a positive self-image are less likely to present behaviour and discipline problems* ◇ خودانگاره
self-immolation *noun*
گیانبازی، لەخۆبوردوویی، خۆبەختکردن، خۆفیداکردن، خۆبەختی ◇ فداکاری
self-importance *noun*
خۆهەڵکێشی، بەخۆداهەڵدان، خۆپەسندی، خۆبەگرنگ‌دانان، فیزنی، خۆپێ‌گرنگی، خۆدەماندن، بەپۆزی، لووتبەرزی، خۆپێ‌زلی، بەدەماری، self-conceit) self-importantly *adv*: خۆهەڵکێشانە، خۆلاپەسندانە) ◇ خودستایی، تفرعن
self-important *adjective*
1 خۆهەڵکێش، بەخۆداهەڵداو، خۆپەسند، خۆدەماندوو، خۆبەگرنگ‌زان، خۆلاگرنگ، خۆپێ‌گرنگ، بەپۆز، لووتبەرز، خۆپێ‌زل، بەدەمار 2 خۆهەڵکێشانە ◇ 1 خودستا، متفرعن 2 خودستایانه
self-imposed *adjective*
خۆداسەپاندوو، خۆویستوو، خۆکردوو، خۆهەڵبژاردوو: *He returned home in the summer of 1974 after eleven years of self-imposed exile* ◇ خودتحمیلی، خودگزیده
self-improvement *noun*
خۆڕاستکردنەوە، خۆچاککردن، خۆش‌باش‌کردن ◇ خوداصلاحی
self-inclusive *adjective*
لەخۆداتەواو، سەربەخۆ ◇ تام فی ذاته
self-incrimination *noun*
خۆتاوانبارکردن، خۆگوناهبارکردن، خۆگومانبارکردن ◇ متهم‌سازی خویش
self-induced *adjective*
(کیمیا) خۆهاندەر، خۆکرد(ە): *self-induced vomiting* ◇ خودواداركننده
self-induction *noun*
(کیمیا) خۆهاندان ◇ خودانگیزش
self-indulgence *noun*
خۆشیگەری، ئارەزووبەردانەوە، لەخۆشی نەپرینگانەوە، جڵەوی خۆ شلکردن، ڕادان ◇ لذت‌جویی

self-indulgent *adjective*
1 خۆش‌گوزەران، خۆش‌رابوێر، خۆشی‌گەر، ئارەزووپەروەردەرەوە، لەخۆشی نەپرینگاوە، رادەر 2 خۆشی‌گەرانە، رادەرانە: *a self-indulgent lifestyle* ◌ 1 لذت‌جو 2 لذت‌جویانه

self-inflicted *adjective*
(برین و هتد) خۆبەسەرخۆهێناو، خۆکرد(ە)، خۆکردوو، خۆ(وا)والی‌کردوو: *a self-inflicted wound* ◌ به دست خود وارد کرده

self-injurious *adjective*
ئێش‌بەخۆگەیێن، خۆئازاردەر، وەی‌بۆخۆبوو ◌ خودآزار

self-instructed *adjective*
خۆفێربوو ◌ خودآموخته

self-insurance *noun*
خۆبیمەکردن، خۆبیماندن ◌ خودبیمه‌گری

self-interest *noun*
1 بەرژەوەندی خۆ 2 خۆبینی ◌ 1 منافع شخصی 2 خودخواهی

self-interested *adjective*
بەرژەوەندی‌خوازانە، لەسەر بنچینەی بەرژەوەندی خۆ، خۆبینانە: *Narrowly self-interested behaviour is ultimately self-defeating* ◌ مصلحت‌جویانه، خودخواهانه

self-involved = self-absorbed

self-introspection *noun*
بەخۆداچوونەوە، لەخۆڕوانی، لێ‌ڕوانین لە خۆ ◌ معاینه‌ی نفس

selfish /'selfɪʃ/ *adjective*
خۆبین، خۆ(لا)پەسند، خۆخواز، خۆلەبیر، خۆپەرست؛ خۆبینانە، خۆخوازانە، خۆپەرستانە: *selfish behaviour* ◌ خودخواه، خودخواهانه

selfishly /'selfɪʃli/ *adverb*
خۆبینانە، خۆلاپەسندانە، بە خۆبینی‌یەوە: *Cabinet Ministers are selfishly pursuing their own vested interests* ◌ خودخواهانه

selfishness /'selfɪʃnəs/ *noun*
خۆبینی، خۆ(لا)پەسندی، خۆخوازی، خۆلەبیری، خۆپەرستی: *He was the victim of his own greed and selfishness* ◌ خودخواهی

selfism *noun*
خۆگەری، خۆبینی، خۆویستی، خۆخوازی ◌ خودبینی، خودخواهی

selfist *noun*
خۆگەر، خۆبین، خۆویست، خۆخواز ◌ خودبین، خودخواه

self-judgement *noun*
خۆدادگەری، خۆگزیوانی، دادوەری لەبارەی خۆوە ◌ داوری درباره‌ی خود

self-justification *noun*
خۆپاساودان، خۆبۆخۆ هۆهێنانەوە، پاساوی خۆدان ◌ توجیه خویشتن

self-knowledge *noun*
خۆناسی، ناسینی خۆ: *he more -wledge we have, the more control we can exert over our feelings and behaviour* ◌ خودشناسی

selfless /'selfləs/ *adjective*
1 گیان‌باز، لەخۆبوردوو، خۆبەخت‌کردوو، خۆفیداکردوو، مرۆڤ‌دۆست، خۆبەخش: *a life of selfless service to the community* ◊ *Perhaps the only all-enduring and selfless love was that of a mother for her child* 2 گیان‌بەخشانە، خۆبەختکەرانە، لەخۆبوردووانە ◌ 1 فداکار، ازخودگذشته، فارغ از خود 2 فداکارانه

selflessly /'selfləsli/ *adverb*
خۆبەختکەرانە، خۆفیداکردووانە، لەخۆبوردووانە: *I've never known anyone who cared so selflessly about children* ◌ فداکارانه

selflessness /'selfləsnəs/ *noun*
گیان‌بازی، لەخۆبوردوویی، خۆبەخت‌کردن، خۆفیداکردن، خۆلەدەورگێران، لەخۆگوزەران، خۆبەخشی، جان‌گوریتی: *I have enormous regard for his -lessness on behalf of his fellow man* ◌ فداکاری، ازخودگذشتگی

self-loader *noun*
(چەک‌وچۆل) خۆپڕکەرەوە ◌ سلف‌لودر

self-loading *adjective*
خۆپڕکردنەوە، خۆپڕبوونەوە ◌ سلف‌لودینگ

self-locking *adjective*
(درگا و هتد) خۆداخراو، خۆبەسراو، خۆبەستراو، خۆپێوەدراو، خۆقایم‌کراو، خۆقایم‌بوو ◌ سلف‌لاکینگ

self-love *noun*
خۆخۆشەویستی، خۆدۆستی، لەخۆحەزکردوویی ◌ خوددوستی

self-lubricating *adjective*
خۆبەخۆچەورەوەبوو، خۆبەخۆچەوربوو، خۆبەخۆڕەوان‌بوو، خۆڕەوان‌بوو، بەخۆنەرمەوەبوو ◌ سلف‌لابریکاتینگ

self-made *adjective*
خۆکرد، خۆدروس‌کردوو، خۆساز: *He was proud of the fact that he was a self-made man* ◊ *He is a self-made man* ◌ خودساخته

self-making *noun*
خۆدروس‌کردن، خۆبنیات‌نان، خۆدارشتن ◌ ساختن نفس

self-managed *adjective*
خۆبەڕێوەبردوو، خۆگێراو ◌ سلف‌منیجد

self-management *noun*
خۆبەڕێوەبەری، خۆگێری، خۆهەڵسووڕاندن ◌

خودگردانی

self-manifestation *noun*
دەرکەوتن، ئاشکرابوون، کەوتنەبەرچاو ⟡ تجلی

self-mastery *noun*
خودداری، خۆڕاگرتن، دەس‌بەسەرخۆداگرتن، بەسەرخۆداشکانەوە ⟡ خویشتن‌داری

self-motion *noun*
خۆجوولان، خۆبزووتن، بەخۆجوولان ⟡ خودجنبشی

self-mutilation *noun*
خۆبریندارکردن ⟡ مجروح‌سازی خویش

selfness /sɛlfnəs/ *noun*
خۆبینی، خۆپەسندی، خۆپەرستی، منەمنیتی ⟡ خودخواهی

self-observation *noun*
بەخۆداچوونەوە، لەخۆڕوانین ⟡ خویشتن‌نگری

self-operating *adjective*, also self-operative
ئامێری، میکانیکی، خۆکاری، ئوتوماتیکی ⟡ مکانیکی، اتوماتیکی

self-opinion *noun*
1 دەمارگرژی، کەللەڕەقی 2 لەخۆدەرچوویی، لەخۆباییبوون ⟡ 1 تعصب 2 غرور

self-opinionated *adjective*
1 دەمارگرژ، بیرنەگۆڕ، باوەڕگرژ 2 کەللەڕەق، لاسار، سەرەڕۆ، خۆسەر ⟡ 1 متعصب 2 یکدنده

self-organization *noun*
خۆڕێکخستن ⟡ خودسازمانی

self-organizing *adjective*
خۆڕێکخەر ⟡ خودسازمان‌دهنده

self-parody *noun*
لاسایی‌خۆکردنەوە ⟡ سلف‌پارودی

self-partiality *noun*
دەمارگیری خۆیی، خۆدەمارگرژی ⟡ تعصب ذاتی

self-perfect *noun*
خۆتەواوی، لەخۆداتەواوی ⟡ کمال نفس

self-perpetuating *adjective*
نەگۆڕ، لەگۆڕان‌هاتوو، جێگیر، هەمیشەیی، سەقامگیر: *Revenge leads to a self-perpetuating cycle of violence* ⟡ لایتغیر، غیرقابل تغییر، ثابت

self-pity *noun*
دڵ‌بەخۆسووتان، بەزەیی‌بەخۆداهاتن، ئاه و نالە: *Throughout, he ◊ tears of self-pity ⟡ showed no trace of self-pity* ترحم به حال خود

self-pollination *noun*
خۆهەڵادانان، خۆ چاک‌کردن، خۆپیتاندن بە هەڵاڵە ⟡ تلقیح ذاتی، گرده‌افشانی ذاتی

self-pollution *noun*
دەسپەڕ، مشتاو، کابلەمە ⟡ استمناء

self-portrait *noun*
لەخۆکێشراو (وێنەیێ کە وێنەکێش لە خۆی دەکێشێتەوە) ⟡ خودنگاره

self-possessed *adjective*
لەسەرەخۆ، هێمن، هێدی، خوددار، بەسەرخۆدازاڵ، دان‌بەسەرخۆداگرتوو: *She always seems so calm and self-possessed* ⟡ مسلط بر خود

self-possession *noun*
لەسەرەخۆیی، هێمنی، بەسەرخۆدازاڵی، دان‌بەسەرخۆداگرتوویی، خودداری: *He soon recovered his usual self-posssession* ⟡ تسلط بر خویش

self-preservation *noun*
خۆپاراستن، خۆپارێزی، ئاگالەخۆبوون، چاوبەسەرخۆوەبوون: *She was held back by some sense of self-servation* ⟡ صیانت نفس

self-promotion *noun*
1 بۆخۆڕاگەیاندن، بانگەشە بۆخۆکردن 2 بەخۆداهەڵدان، خۆبەسندان، تاریف خۆکردن ⟡ 1 تبلیغ برای خود 2 تعریف از خود

self-propelled *adjective*, also self-propelling
بەخۆهاندراو، بەخۆڕادراو ⟡ خودانگیخته

self-propulsion *noun*
پاڵ‌بەخۆوەنان، خۆڕادان ⟡ خودرانشی

self-protection *noun*
پشتیوانی لەخۆکردن، خۆداکۆکی، داکۆکی لەخۆکردن، لەسەرخۆکردنەوە ⟡ حمایت ذاتی، دفاع از نفس

self-punishment *noun*
خۆسزادان ⟡ مجازات ذاتی

self-purification *noun*
خۆخاوێن‌کردنەوە، خۆسڕی، خۆپاک‌کردنەوە، خۆداتەکاندن ⟡ خودپالایی

self-raising flour *noun*, US baking flour, self-rising flour
ئاردی خۆهەڵهاتوو، ئاردی خۆترشاو، ئاردی بە هەویرترشەوە، ئاردی شلکێنەدار ⟡ آرد مخمردار

self-reacting *adjective*
خۆبەخۆگونجاو، خۆکاردەرەوە ⟡ تطبیق‌شوندەی ذاتی

self-realization *noun*
خۆبەدی‌هێنان، جێبەجێ‌کردن یا بەدی‌هێنانی توانایی خۆ ⟡ تحقق نفس

self-recording *adjective*
خۆتۆمارکەر ⟡ خودضبطی

self-reflection = introspection

self-reformation *noun*
خۆچاک‌کردن، خۆچاک‌سازی، چاک‌کردنی خۆ

۞ اصلاح خویش

self-regard *noun*
He suffers from a :ڕێزلەخۆنان، ڕێزبۆخۆدانان
۞ *lack of self-regard* عزت نفس

self-regulation *noun*
Competition between :خۆڕێکخستن
companies is too fierce for self-regulation
۞ *to work* خودسامانگری

self-regulating *adjective*
۞ *a self-regulating economy* :خۆڕێکخەر
خودسامانگر

self-regulatory *adjective*
For a self- :خۆڕێکخەر، خۆبەڕێوەبەر، خۆگێڕ
ulatory system to work, the consent of all
۞ *those involved is required* خودسامانگر

self-reliance *noun*
پشتبەخۆبەستوویی، سەربەخۆیی، خۆبەندی،
People learned self- :لەسەرپێی خۆوێستان
۞ *reliance because they had to* خوداتکایی

self-reliant *adjective*
پشتبەخۆبەستوو، سەربەخۆ، خۆبەند، لەسەرپێی
She is :خۆوێستاو، لەسەر پێی خۆی
intelligent and self-reliant, speaking her
۞ *mind and not suffering fools gladly*
متکی به خود

self-renunciation = self-abnegation

self-repression *noun*
دانبەسەرخۆداگرتن، خوودداری،
خۆسەرکوتکردن، بەسەرخۆدازاڵبوون،
هەوساری خۆبەدەستەوەگرتن ۞ مسک نفس

self-respect *noun*
Despite poverty :ڕێزلەخۆنان، ڕێزبۆخۆدانان
and appalling conditions, these people
still manage to keep their dignity and
۞ *self-respect* عزت نفس

self-respecting *adjective*
He died as :بەڕێز، جێی‌حورمەت، بەڕوومەت
any -pecting gangster should—in a hail
۞ *of bullets* محترم، شریف، دارای عزت نفس

self-restraint = self-control

self-revelation *noun*
1 مکاشفەی خۆ، پەردەلەخۆهەڵماڵین،
خۆئاشکراکردن، خۆدەرخستن 2 ڕاستی
لەخۆوتن، لەخۆقاودان ۞ 1 مکاشفەی نفس 2
خودافشاگری

self-righteous *adjective*
1 باوەڕگرژ، دەمارگرژ 2 خۆبەڕاستزان،
He is critical of the monks, :خۆبێ‌ڕاست
whom he considers narrow-minded and
self-righteous (*adv* :self-righteously
خۆبێ‌ڕاستانە، دەمارگرژانە، بە شێوەیەکی
خۆبێ‌ڕاست) ۞ 1 جزم‌اندیش 2 حق به جانب

self-righteousness *noun*
1 باوەڕگرژی، دەمارگرژی 2 خۆبەڕاستزانی،
her smug - :خۆبێ‌ڕاستبوون، خۆبێ‌ڕاستی
۞ *usness* 1 جزم‌اندیشی 2 حق به جانب بودن

self-rising flour = self-raising flour

self-rule *noun*
The :(رامیاری) خۆبەڕێوەبەری، خۆگێڕی
agreement gives the territory limited self-
۞ *rule* خودگردانی

self-sacrifice *noun*
گیانبازی، لەخۆبوردوویی، خۆبەختکردن،
خۆفیداکردن، خۆلەدەورگێران، لەخۆگوزەران،
an act of heroic :خۆبەخشی، جانگوریتی
۞ *self-sacrifice* فداکاری، ازخودگذشتگی

self-sacrificing *adjective*
1 گیانباز، لەخۆبوردوو، خۆبەختکردوو،
خۆفیداکردوو، مرۆڤدۆست، خۆبەخش 2
گیانبەخشانە، خۆبەختکەرانە، لەخۆبوردووانە:
love *self-sacrificing* ۞ 1 فداکار،
ازخودگذشته 2 ایثارگرانه

selfsame /'selfseɪm/ *adjective*
دروست هەر ئەوە یا هەر ئەمە، دروست، خودی
Jane had been wondering that :خۆی
۞ *selfsame thing* دقیقاً همین یا همان، دقیقاً

self-satisfaction *noun*
لەخۆڕازیبوون، لەخۆباییبوون، لەخۆقایلی،
۞ *a look of self-satisfaction* :خۆبێ‌تەواوی
رضایت خاطر

self-satisfied *adjective*
1 لەخۆڕازی، لەخۆقایل، خۆلاپەسند، لەخۆبایی،
خۆبێ‌تەواو 2 لەخۆباییانە، لەخۆڕازییانە،
خۆبینانە ۞ 1 ازخودراضی 2 مغرورانه

self-scrutiny = introspection

self-sealing *adjective*
خۆ(پێکەوە)لکاو، خۆپێوەنووساو، خۆچەسپ،
چەسپپێوەبوو، خۆپێوەلکاو ۞ خودچسب

self-seclusion *noun*
خۆتەریککردنەوە، خۆدابڕین، خۆگۆشەگیرکردن،
خۆدوورەپەرێزگرتن ۞ انزوای نفس

self-seeder *noun*
(تووی ڕووەکی) خۆبڵاوەبوو ۞ سلفسیدر

self-seeker *noun*
مرۆی خۆبین، خۆلاپەسند ۞ آدم خودخواه

self-seeking *adjective, noun,* also self-serving
adj خۆبین، خۆلاپەسند *n* خۆبینی، خۆلاپەسندی:
They were accused of self-seeking and
۞ *corruption* *adj* خودخواه *n* خودخواهی

self-selection *noun*
خۆهەڵبژێری، بۆ خۆ هەڵبژاردن ۞ خودگزینی،

انتخاب برای خویش
self-selected *adjective*
خۆهەڵبژێر ◊ خودگزین
self-service *noun*
خزمەت خۆکردن، خۆڕاژەیی ◊ سلف‌سرویس
self-slaughter *noun*
خۆکوژی ◊ خودکشی
self-slayer *noun*
خۆکوژ ◊ خودکش
self-sown *adjective*
خۆچێن، خۆڕسک ◊ افشانده شده به طور طبیعی
self-starter *noun*
1 (میکانیک) ستارت 2 مرۆی تێکۆشەر، حەولدەر، پشت‌بەخۆبەستوو، لێوەشاو، لێهاتوو ◊ 1 استارت 2 آدم کوشا، متکی به خود، باکفایت
self-study *noun*
بەخۆداچوونەوە، خۆتۆژینەوە، لەخۆکۆڵینەوە: *Individuals can enrol on self-study courses in the university's language institute* ◊ خودپژوهی
self-styled *adjective*
بە وتەی خۆی، خۆپێوابوو: *Two of those arrested are said to be self-styled area commanders* ◊ به زعم خود
self-sufficiency *noun*
خۆبژێوی، بەخۆژیوی، پشت‌بەخۆبەستوویی، پێویست‌نەبوون، خۆبەسی ◊ خودکفایی، خودبسندگی
self-sufficient *adjective*, also self- sufficing
خۆبژێو، بەخۆژیو، پشت‌بەخۆبەستوو، پێویست‌نەبوو، خۆبەس، لەسەرپێی خۆ، سەربەخۆ: *The country is totally self-sufficient in food production* ◊ *policies to encourage people to become more self-sufficient and less dependent on welfare* ◊ خودکفا، خودبسنده
self-sufficiently *adverb*
خۆبژێوانە، پشت‌بەخۆبەستووانە، سەربەخۆیانە ◊ به طور خودکفا
self-suggestion *noun*
واخۆتێگەیاندن ◊ تلقین به خود
self-support *noun*
خۆبژێوی، بەخۆژیوی، پشت‌بەخۆبەستوویی ◊ خودکفایی
self-supporting *adjective*
خۆبژێو، بەخۆژیو، پشت‌بەخۆبەستوو، پێویست‌نەبوو، یارمەتی‌نەویست، پشتیوانی‌نەویست، خۆڕاپەڕاندوو: *The income from visitors makes the museum self-supporting* ◊ خودکفا
self-surrender *noun*
خۆبەدەستەوەدان ◊ تسلیم به نفس
self-sustaining = self-supporting
self-taught *adjective*
خۆفێربوو: *a self-taught musician* ◊ *a self-taught artist* ◊ خودآموخته
self-timer *noun*
(کامێرا و هتد) خۆکات‌ڕاگر، خۆوەخت‌ڕاگر ◊ خودوقت‌نگه‌دار
self-torment *noun*
ئێش‌بەخۆگەیاندن، خۆئازاردان، دەردبەخۆدان، وەی‌بۆخۆبوون، خۆوەزەنی ◊ خودآزاری
self-treatment *noun*
خۆتیمارکردن، خۆتیماری، خۆچارەسەرکردن، خۆچارەسەری، خۆدەرمان‌کردن ◊ خوددرمانی
self-trust = self-assurance
self-understanding = self-knowledge
self-unloading *adjective*
خۆهەڵڕێژ، خۆبەتاڵکەر، خۆڕژکەر ◊ سلف‌آنلودینگ
self-will *noun*
لاساری، کەللەڕەقی، کەللەشەقی، لاییی، سەرەڕۆیی، خۆسەری: *She had a little core of self-will* ◊ لجاجت، یکدندگی
self-willed *adjective*
لاسار، کەللەڕەق، کەللەشەق، ناحاڵی، لا، سەرەڕۆ، خۆسەر: *Even at four years old, Carol was stubborn and self-willed* ◊ *He was very independent and self-willed* ◊ لجوج، یکدنده، نافرمان
self-winding *adjective*
(کاتژمێر) خۆقورمێش‌کراو، خۆقورمێش، قورمێشی ئۆتوماتیکی یان خۆکار ◊ اتوماتیک
self-worth = self-esteem
self-worship *noun*
خۆپەرستی ◊ خودپرستی
Seljuk /ˈsɛldʒuːk/ *noun*
ئەندامی بەرەیێکی تورکی کە دەسەلاتیان بەسەر ئاسیای بچووکدا لە سەدەکانی 11ەوە تا 13 کرد ◊ سلجوقی
Seljukian /-ˈdʒuːkɪən/ *adjective, noun*
سەلجووقیان، سەلجووقی‌یەکان ◊ سلجوقیان
selkie /selki/ *noun*, also selky, silkie /sɪlki/
(سکاتلەندی) بوونەوەرێکی ئەفسانەیی شێوەی seal دەدا، سیلکی ◊ سیلکی
sell /sel/ *noun*
فێڵ، تەڵەکە، هۆ ◊ حیله، کلک
sell-by date *noun*
ڕێکەوتی بەکارهێنان (تا کاتی دیاری‌کردنی فرۆشتن)، (خوازە): *These policies are way past their sell-by date* ◊ تاریخ مصرف
seller /ˈselə(r)/ *noun*

a: 1 فرۆشیار، فرۆشەر، (لە لێکدانا) ـفرۆش: *flower seller* 2 شتومەکی فرۆشی ⬡ 1 فروشنده، ـفروش 2 کالای فروشی

seller's market *noun*
بازاڕی گەرم (خۆش)، بازاڕی بەبرەو، بازاڕی فرۆشیاران، گەرمەبازاڕ ⬡ بازار پررونق، بازار مناسب فروش

selling *noun*
فرۆشتن، فرۆت، فرۆشیاری، فرۆش، کاری فرۆشتن ⬡ فروشندگی، فروش

selling point *noun*
1 باشی، چاکی، خاڵی بەهێزی 2 هۆکاری راکێشانی کڕیار یان مشتەری، مشتەریڕاکێش، کڕیارڕاکێش، مشتەریگر، مشتەریکێش ⬡ 1 مزیت 2 عامل جذب مشتری

selling price *noun*
نرخی فرۆش(تن)، بایی (فرۆش) ⬡ قیمت فروش

selling race *noun*
پێشبڕکێی ئەسپەکان، پاش ئەوەی کە ئەسپی براوە دیاری کرا، دەخرێتە auctionەوە ⬡ سلینگ رایس

sell-off *noun*
1 سپاردن یان راگوێستن بۆ کەرتی تایبەتی 2 دابەزین یان نزمبوونەوەی نرخەکان، داشکانی نرخەکان، فرۆشتن ⬡ 1 واگذاری بە بخش خصوصی 2 افت قیمت‌ها، فروش

Sellotape /'scləteɪp/ *noun*
چەسپ یان لکێنەی سکاچ، باریکەچەسپ ⬡ چسب اسکاچ

sell-out *noun*
1 (ب.ت. کۆنسێرت، شانۆ و هتد) فرۆشرانی تێکڕای بلیت و تیکێتەکان 2 پەیمانشکێنی، بێبەڵێنی 3 خەیانەت 4 (نافەرمی) پەیمانشکێن، خەیانەتکار، خۆفرۆش ⬡ 1 سل‌اوت 2 بدقولی 3 خیانت 4 خائن

Seltzer /'seltzə(r)/ *noun*
کاناو، ئاوی کانگای هەڵچوو یان گازدار ⬡ سلتزر

selva *noun*
ناوچە یان زەویێ کە دارویاری چڕ داپۆشیبێ، ب.ت. لە ئامازۆن (لە *silva* لاتین "دار wood") ⬡ سلوا

selvedge /'selvɪdʒ/ *noun*, *also* selvage
1 پەراوێزی داگیراوی شتێ (بۆ هەڵنەوەشانەوەی) 2 ریشکۆ، پەراوێز، کەنارە، زێوار ⬡ 1 سلویج 2 ریشە، حاشیه

selves /selvz/ = plural form of self

semanteme /sɪ'manti:m/ *noun*
چکۆلەترین یەکەی جیاوازی واتایی، واتەک ⬡ عامل معنا

semantic /sɪ'mæntɪk/ *adjective*, also semantical
1 واتایی 2 سەربە واتاناسی، واتاناسییانە ⬡ 1 معنایی 2 معناشناختی

semantic criterion *noun*
پێودانگی واتایی ⬡ ملاک معنایی

semantically /-kli/ *adverb*
لەباری واتایی(یەوە) ⬡ از نظر معنایی

semantic categoty *noun*
بابەتی واتایی ⬡ مقولەی معنایی

semantic change *noun*
گۆڕانی واتایی ⬡ تغیر معنایی

semantic change factor *noun*
هۆکاری گۆڕانی واتایی ⬡ عامل تغیر معنایی

semantic classification *noun*
پۆلاندنی واتایی ⬡ طبقەبندی معنایی

semantic component *noun*
پێکهێنەر یان بەشی واتایی ⬡ مؤلفە یا بخش معنایی

semantic element *noun*
توخم یان رەگەزی واتایی ⬡ عنصر معنایی

semantic feature *noun*
تایبەتمەندی واتایی ⬡ مشخصەی معنایی

semantic field *noun*
مەڵبەند یان پانتایی واتایی، بواری واتایی ⬡ حوزەی معنایی

semantic inversion *noun*
هەڵگێڕانەوەی واتایی ⬡ وارونەسازی معنایی

semanticist *noun*
واتاناس ⬡ معناشناس

semanticity *noun*
بەواتایی ⬡ بامعنایی

semantic relation *noun*
پێوەندی واتایی ⬡ رابطەی معنایی

semantic philosophy *noun*
فەلسەفەی واتایی ⬡ فلسفەی معنایی

semantics /sɪ'mæntɪks/ *noun, pl.*
واتاناسی ⬡ معناشناسی

semantic structure *noun*
پێکهاتەی واتایی ⬡ ساختار معنایی

semantic symbol *noun*
هێمای واتایی ⬡ نماد معنایی

semantic tranlation *noun*
وەرگێڕانی واتایی ⬡ ترجمەی معنایی

semantic word *noun*
وشەی واتایی ⬡ واژەی معنایی

semaphore /'seməfɔ:(r)/ *noun*
سەمافۆر (جۆرێ رێکخستەی ناردنی پەیام بە دوو ئاڵا) ⬡ سمافور

semasiological *adjective*
سەربە واتاناسی ⬡ وابستە بە معناشناسی

semasiology /sɪˌmeɪzɪ'ɒlədʒi/ *noun*

واتاناسی ۞ معناشناسی
sematic *adjective*
هۆشیارکردنەوەیی، وریاکردنەوەیی، هۆشیاری‌یانە ۞ وابسته به اخطار
semblable /ˈsembləb(ə)l/ *noun, adjective*
n 1 هاوتا، چوون، دەق، وێنە 2 لێکچوویی *adj* 1 گونجاو، شیاو 2 هاوشێوە، چونیەک، لێکچوو ۞ *n* 1 نسخه، نظیر 2 شباهت *adj* 1 مناسب 2 مشابه
semblance /ˈsembləns/ *noun*
1 شێوە، ڕواڵەت، ڕووکار، ڕووکەش، 2 form لێکچوویی، هاوشێوەیی: *her story bears some semblance to the truth* 3 شێوەی خەیاڵی یان وەهمی phantasmal، apparition: 4 = aspect، countenance ۞ 1 صورت، ظاهر 2 همانندی 3 صورت یا شکل توهمی
seme /siːm/ = semanteme
semé /ˈsemi, US ˈseɪmeɪ/ *adjective*, also semée
1 بلاوەبوو، چێنراو، کەراو 2 heraldry نەخشێنراو بە شێوە و نەخش و نیگاری زۆر وردەوە ۞ 1 افشانده 2 سمی
sememe /ˈsemiːm, US ˈsiːm-/ *noun*
(زمانەوانی) یەکەی واتایی ۞ واحد معنایی
semen /ˈsiːmen/ *noun*
تۆواو، ئاو، نێراو، تۆماو (بە spermatozoa هەڵپەساردەیی تیایە) ۞ منی
semester /sɪˈmestə(r)/ *noun*
1 (ب.ت. لە زانکۆ و کۆلێژەکانی ئەمریکادا) شەش‌مانگە، لاساڵە، نیوساڵە(ی خوێندن) 2 ماوە یا قۆناغێکی شەش‌مانگە ۞ شش‌ماهه
semestral *adjective*, also semestrial
شەش‌مانگەیی، لاساڵەیی، نیوساڵەیی ۞ شش‌ماهی
semi /ˈsemi/ *noun*
1 دوو ماڵی دیوارهاوبەش، هاودیوار، دوو ماڵ بە دیواریەکەوە 2 تریلی ۞ 1 سمی 2 تریلی
semi- /ˈsemi/
(لە لێکدانا) نیوە- شێوە- نیو- نیمچە- کەچە- سووکە- لا- تا ڕادەیێ، تا ئەندازەیێ، نیوەچڵ ۞ پیشوند: نیمه- نیم- شبه، تا حدی
semi-abstract *adjective*
لاڕووت، سێمی‌ڕووت، نیمچەئابستراکت ۞ نیمه‌مجرد
semi-acoustic *adjective*
(گیتار) نیوەدەنگی، لادەنگی ۞ سمی‌آکوستیک
semi-annual *adjective*
شەش‌مانگە، (هەر)شەش‌مانگ جارێ، لە ساڵێکدا دووجار ڕوودەدا، نیوەساڵە، لاساڵ. نیوساڵ ۞ شش‌ماهه
semi-annually *adverb*
بە شێوەیێکی شەش‌مانگە، بە شێوەیێ کە لە ساڵێکدا دووجار ڕوو بدا، بە شێوەیێکی نیوەساڵە یان لاساڵ یان نیوساڵ ۞ به طور شش‌ماهه
semiantique *adjective, noun*
نیمچەکۆن، لاکۆن: دەوروبەری 50 تا 100 ساڵ: *a semiantique carpet* ۞ سمی‌آنتیک
semiaquatic *adjective*
(گیانەوەرناسی و ڕووەکناسی) نیوەئاوی، نیمچەئاوی ۞ نیمه‌آبزی
semiarboreal *adjective*
نیوەداری، نیوەدرەختی ۞ نیمه‌درختی
semiarid *adjective*
نیوەوشک، تا ڕادەیێ کەم‌ئاو ۞ نسبتاً کم آب
semi-automatic *adjective*, also semiautomatic
نیوەئۆتۆماتیک، لاخۆکار، نیوەخۆکار، نیمچەخۆکار: *a semi-automatic rifle* ۞ نیمه‌خودکار
semi-autonomous *adjective*
نیوەخۆبەڕێوەبەر، نیوەسەربەخۆ ۞ نیمه‌خودمختار
semi-basement *noun*
نهۆمی ژێرەوە، نیوەنهۆمی ژێرەوە (ی خانووبەرە) ۞ طبقه‌ی زیر
semibold *adjective*
(چاپ) نیوەڕەش، نیوەبۆڵد ۞ نیمه‌بولد
semibreve /ˈsemibriːv/ *noun*, whole note
(موسیقا) ڕۆند، سێمی‌بریڤ ۞ نت گرد
semicentennial *adjective, noun*, also semicentenary
1 پەنجاساڵ جارێ، لاسەدە، نیوسەدە 2 یادکردنەوەی نیوسەدە(یی)، ساڵیاد پەنجاساڵەیی ۞ 1 پنجاه سال یکبار 2 یادبود پنجاه‌ساله
semicircle /ˈsemisɜːkl, US -sɜːrkl/ *noun*
نیوەبازنە، نیمچەبازنە، لابازنە، نیوبازنە ۞ نیم‌دایره
semicircular /ˌsemiˈsɜːkjələ(r), US -ˈsɜːrk-/ *adjective*
نیوەبازنە، نیمچەبازنە، لابازنە، نیوبازنەیی، لابازنەیی، بە شێوەی نیوبازنە ۞ نیم‌دایره‌ای
semicircular arch *noun*
تاق یان کەوانەی نیوەبازنە، کەوانەی دەورتەواو ۞ قوس نیم‌دایره‌ای
semicircular canal *noun*
کاناڵی نیوەبازنەیی یان نیمچەبازنەیی ۞ مجرای نیم‌دایره‌ای
semicivilized *adjective*
نیوەشارستانی، نیمچەشارستانی ۞ نیمه‌متمدن
semiclassic *noun*
بەرهەم (ب.ت. موسیقا) نیوەکلاسیک یان نیمچەکلاسیک ۞ اثر نیمه‌کلاسیک

semiclassical *adjective*
نیوەکلاسیک یان نیمچەکلاسیک ۞ نیمەکلاسیک
semicolon /ˌsemiˈkəʊlən, US ˈsemikoʊ-/ *noun*
خاڵوچوکڵە، خاڵوبۆر («؛» و لە ڕێنووسی لاتینیدا «;») ۞ نقطەویرگول
semicolonial *adjective*
نیمچەداگیرگە، نیوەئازاد، نیمچەئازاد، نیوەکۆلۆنی، نیمچەکۆلۆنی، شێوەکۆلۆنی ۞ نیمەمستعمرە
semicolonialism *noun*
نیمچەداگیرگەگەری، نیوەکۆلۆنیالیزم ۞ نیمەمستعمراتی
semiconductor /ˌsemikənˈdʌktə(r)/ *noun*
(فیزیک) نیمچەگەیەن، نیوەگەیێنەر، لاگەیێن ۞ نیمەرسانا
semi-conscious *adjective*
نیوەبێهۆش، نیوەلەهۆشچوو، کەمێ بێهۆش ۞ نیمەبی‌هوش
semi-consonant *adjective*
(زمانەوانی) نیوبزوێن، لابزوێن ۞ نیم‌همخوان
semi-crystalline *adjective*
نیوەبلوورین، لاکریستالین، نیوەکریستاڵین ۞ نیمەمتبلور
semidarkness *noun*
تاریکی نیوەچڵ، لاتاریکی، نیمچەتاریکی ۞ تاریکی جزئی
semi-dead language *noun*
زمانی نیوەمردوو ۞ زبان نیم‌مردە
semi-detached *adjective*
1 (ماڵ) بە دیوارێکەوە، هاودیوار 2 نیمچەجیا، سووکەجیا، نیوەجیا ۞ 1 دارای دیوار مشترک 2 نیمەگسستە
semidiameter /ˌsemɪdʌɪˈamɪtə/ *noun*
(ئەندازە) لاتیرە، نیوەتیر ۞ نیمەقطر
semidiurnal *adjective, noun*
لاڕۆژ، نیوەڕۆژ، ڕووداو یان جێبەجێکراو لە نیوە ڕۆژدا ۞ نصف‌روزی
semi-documenraty *adjective*
(فیلم) نیوەبەڵگەنامەیی ۞ نیمەمستند
semidome *noun*
نیمچەگومەزی، نیونەگومەز(ی) ۞ نیمەگنبدی
semi-domesticated *adjective*
نیوەماڵی، نیمچەدەستەمۆ ۞ نیمەاهلی
semi-double *adjective*
(گوڵ) بە پەڕی زیاتر لە ئاسایی ۞ سمی‌دابل
semidry *adjective*
نیوەوشک، کزر، نیوەتەڕ، نیوەتاڵ (وەک مەی) ۞ نیمەخشک، نیمەتلخ
semidrying *adjective*
نیوەوشک، کزر، دەستی وشکی هەیە ۞ نیمەخشک
semidynamism *noun*
نیمچەداینەمیزم، نیوەدینامیزم ۞ نیمەپویایی
semierect *adjective*
1 نیوەوێستاو، نیمچەڕاوێستاو 2 ڕاست، قیت ۞ 1 نیمەافراشتە 2 شق
semifinal *noun*
نیمچەکۆتایی ۞ نیمەنهایی
semifinalist *noun*
دەستە یان یاریزانی (بەشداریکردوو لە) خولی نیمچەکۆتایی ۞ تیم یا بازیکن مرحلەی نیمەنهایی
semifinished *adjective*
1 بەنیوەچڵیکراو، نیوەتەواو، نیوەچڵ 2 نیوەساز، نیوەدروسکراو، نیوەکرد ۞ 1 نصفەتمام 2 نیم‌ساخت
semifluid /semiˈfluːɪd/ *adjective, noun*
adj نیمچەشل، لاشل، نیوەشل *n* مەتریاڵ یان کەرەسەی نیوەشل ۞ *adj* شبەمایع *n* مادەی شبەمایع
semiformal *adjective*
نیوەفەرمی، لافەرمی، لاڕەسمی، نیمچەفەرمی، شێوەفەرمی ۞ نیمەرسمی، شبەرسمی
semiglobular *adjective*
نیمچەگۆیی، نیوەخڕ، شێوەخڕۆکی، نیوەگۆیی ۞ نیمەکروی، شبەکروی
semi-grammatical *adjective*
نیوەڕێزمانی ۞ نیمەدستوری
semi-hard *adjective*
نیمچەڕەق، نیوەسەخت، نیوەڕەق ۞ نیمەسخت
semi-independent *adjective*
نیمچەسەربەخۆ، نیوەسەربەخۆ، نیوەسەربەست ۞ نیمەمستقل
semilegendary *adjective*
نیمچەئەفسانەیی، نیمچەئوستوورەیی ۞ شبەاسطورەای
semiliquid = semi-fluid
semiliterate *adjective, noun*
adj نیوەخوێندەوار، نیمچەمیرزا، نیمچەخوێندەوار *n* مرۆی نیمچەخوێندەوار ۞ *adj* نیمەباسواد *n* آدم نیمەباسواد
Sémillon /ˈsɛmɪjõ/ *noun*
1 جۆرێ ترێسپی مەی (لە فەرەنسە و جێی تر) 2 مەی سپی ئەو ترێیە ۞ سمیلون
semilunar *adjective*
کەوانی، داسی، شێوەداس، وەک مانگی یەکشەوە، کەوانەئاسا، شێوەکەوانە، داس‌ئاسا، lunate ۞ هلالی
semilunar bone *noun*
ئێسکی داسی یان کەوانەیی، ئێسکی داس‌ئاسا ۞ استخوان هلالی

semilunar cartilage *noun*
کرۆژەی داسی یان کەوانەیی (لە چۆکدا) ◌ غضروف هلالی

semilunar valve *noun*
دەمەوانە یان زمانەی کەوانەیی، زمانەی داسی ◌ دریچەی هلالی

semimetal /'semimetl/ *noun*
(کیمیا) توخمی نیمچەکانزا، رەگەزی نیوەکانزا یان شێوەکانزا (وەکوو ئارسێنیک و قالایی) ◌ عنصر شبەفلز

semimetallic *adjective*
نیمچەکانزا، نیوەکانزا، شێوەکانزا ◌ شبەفلز

semi-modal *noun*
(کار) نیمچەمۆدال، نیمچەدەمکاتی؟ (ب.ت. وەک *need* و *dare* لە ئینگلیسیدا) ◌ نیمەوجهی

semi-monocoque *adjective*
نیوەتاکلاشە، نیوەیەکقاوخە، ئاماژە بەو پێکهاتانەی ماشێن یان فڕۆکە دەکا (بڕوانە monocoque) ◌ سمی‌مونوکوک

semimoist *adjective*
نیمچەتەڕ، نیوەتەڕ، نیمچەشێدار ◌ نیمەمرطوب

semimonastic *adjective*
نیمچەڕەبەنی، شێوەڕەبەنی، نیوەڕەبەنی ◌ نیمەرهبانی

semimonthly *adjective, noun, adverb*
adj پازدەڕۆژە، لامانگە، نیوەمانگە *n* کۆڤاری نیوەمانگە، کۆواری پازدەڕۆژە *adv* لە هەر مانگدا دووجار، هەر مانگ دوو جار، هەر مانگی دووجار ◌ *adj* پانزدەروزە *n* مجلەی پانزدەروزە *adv* در هر ما دوبار

seminal /'semınl/ *adjective*
1 کاریگەر، شوێن‌دانەر، بەرباندوور، creative: *a* 2 *a seminal book* ◊ *-l work/article/study seminal fluid*: سەربە تۆواو، پشتاوی، نێراوی 3 (ڕووەکناسی) تووی‌یی، تۆوی ◌ 1 مؤثر 2 وابستە بە منی 3 تخمی

seminally /'semınli/ *adverb*
1 کاریگەرانە، شوێن‌دانەرانە 2 بە شێوەیێکی تووی‌یی، تووانە، تۆوی‌یانە ◌ 1 بە طور مؤثر 2 بە طور تخمی

seminar /'semınɑ:(r)/ *noun*
سێمینار، کۆڕی لێکۆڵینەوە: *a graduate seminar* ◌ سمینار

seminarian /ˌsemı'neəriən, US -'ner-/ *noun*
خوێندکار (سەربە دەزگای ئایینی) ◌ دانشجو

seminarist *noun*
خوێندکاری کۆلێژی کاتۆلیکی، فەقێ ◌ طلبە

seminary /'semınəri, US -neri/ *noun, pl.* seminaries
دامەزراوەی ئایینی، دەزگای ئایینی یان دینی، (ئامۆژگا یان) کۆلێژی ڕاهێنانی قەشە یان مالووم، (جاران) خوێندنگای منالانی گەورەسال یان خەڵکی گەنج ◌ حوزەی علمیە

seminiferous /ˌsemı'nıf(ə)rəs/ *adjective*
1 تۆماوی، تۆواوی، سەربە پشتاو 2 تۆواوهەڵگر، تۆماوهەڵگر، هەڵگری پشتاو، تووهەڵگر ◌ 1 وابستە بە منی 2 حامل تخم

seminivorous *adjective*
تووخۆر، تۆوخۆر ◌ دانەخوار

Seminole /'sɛmınəʊl/ *noun, pl.* same or Seminoles
1 ئەندامی گەلێکی سووورپێستی کۆنفێدراسی Creek 2 زمانی Muskogeanی ئەو گەلە ◌ سمینول

semiofficial *adjective*
نیمچەفەرمی، شێوەفەرمی، نیوەفەرمی، نیوەڕەسمی ◌ نیمەرسمی

semiofficially *adverb*
نیمچەفەرمی‌یانە، بە شێوەیێکی شێوەفەرمی یان نیوەفەرمی، بە شێوەیێکی نمیچەفەرمی ◌ بە طور نیمەرسمی

seminomadic *adjective*
نیمچەڕەوەند(ی)، نیوەکۆچەر(ی)، نیوەڕەوەند(ی) ◌ نیمەچادرنشین

semiological = semiotic

semiologist = semiotician

semiology /ˌsi:mı'ɒlədʒi, US ˌsemı-/ = semiotics

semi-opaque *adjective*
نیمچەڕوون، نیوەتەڵخ ◌ نیمەشفاف

semi-opera *adjective*
نیمچەئۆپێرا، نیوەئۆپێرا، شێوەئۆپێرا ◌ نیمەاپرا

semi-organic *adjective*
نیمچەئەندامی، نیوەئەندامی ◌ نیمەعضوی

semiosis /ˌsi:mı'əʊsıs, US ˌsɛmı-/ *noun*
1 کار و کاردانەوە 2 نیشانە ◌ 1 کنش و واکنش 2 علامت

semiotic /ˌsemi'ɒtık, US -'ɑ:tık/ *adjective*
نیشانەناسی‌یانە، سەربە نیشانەناسی، سەربە نیشانەوانی ◌ نشانەشناختی

semiotician /-ə'tıʃ(ə)n/ *noun*
نیشانەناس، نیشانەوانی ◌ نشانەشناس

semiotics /ˌsemi'ɒtıks, US -'ɑ:tıks/ *noun, pl.*
نیشانەناسی، نیشانەوانی، بەرزەنگناسی، هێماناسی ◌ نشانەشناسی

semiparasitic *adjective*
نیمچەمشەخۆری، نیوەمشەخۆری ◌ نیمەانگلی، شبەطفیلی

semipermanent *adjective*
نەهەمیشە، نیمچەبەردەوام ◌ شبەدائم

semipermeable *adjective*
نیمچەدادەر، نیوەدادەر، نیمچەدەلاندوو، نیوەدەلێن(ەر) ✡ نیم‌تراوا

semipolar molecule *noun*
(کیمیا) گەردیلەی نیمچەجەمسەری، مۆلۆکولی نیوەجەمسەری ✡ مولکول نیم‌قطبی

semipolitical *adjective*
نیمچەرامیاری، نیوەسیاسی، نیوەرامیاری، نیمچەسیاسی ✡ شبەسیاسی

semiprecious *adjective*
(بەرد) نیوەبایی، نیوەبەنرخ، نیوەقیمەتی ✡ نیمەقیمتی

semi-private *adjective*
نیمچەتایبەتی، نیوەتایبەتی ✡ نیمەخصوصی

semipro = semiprofessional

semiprofessional *adjective, noun*
(مرۆڤ) نیمچەپیشەیی یان نیوەپیشەیی ✡ (آدم) نیمەحرفەای

semi-public *adjective*
نیمچەگشتی، نیوەگشتی ✡ نیمەهمگانی

semiquaver /'semikweɪvə(r)/ *noun*
نۆتی یەک‌شازدەیەم، دەبڵ کرۆش ✡ نت دولاچنگ

semiquantitative *adjective*
(کیمیا) نیمچەچەندی، نیوەچەندی، نیوەبڕی، نیمچەبڕی ✡ نیم‌کمی

semireligious *adjective*, also semisacred
نیمچەدینی، نیمچەئایینی، شێوەدینی، شێوەئایینی ✡ شبەمذهبی، نیمەمذهبی

semi-retired *adjective*, also semiretired
نیمچەخانەنشین، نیوەکارنشین ✡ نیمەبازنشست

semi-retirement *noun*
نیمچەخانەنشینی، نیوەکارنشینی ✡ نیمەبازنشستی

semi-rigid *adjective*
نیمچەرەق، نیمچەسەخت، نیوەرەق ✡ نیمەسخت

semirotary *adjective*
(کیمیا) نیوەسووڕ، نیو(ە)خول، نیوسووڕ، نیمچەخول(ی) ✡ نیم‌دور

semi-skilled *adjective*, also semiskilled
1 نیمچەشارەزا، کەمێ سەرەندەرکردوو، نیمچەبەلەد، نیوەبەلەد 2 نیمچەپسپۆڕ، نیوەپسپۆڕ ✡ 1 نیمەماهر 2 نیمەمتخصص

semi-skilled worker *noun*
کرێکاری نیمچەشارەزا یا کەمێ‌سەرەندەرکردوو ✡ کارگر نیمەماهر

semi-skimmed *adjective*
(شیر) نیوەبێ‌چەوری، نیمچەسەرتوێ‌گیراو ✡ شیر نیمەچربی

semisolid *adjective*
نیمچەسەخت، نیمچەرەق، نیوەرەق، نیوەسەخت ✡ نیمەسخت

semisweet *adjective*
نیوەشیرین، کەمێ‌شیرین، نیمچەشیرین ✡ نیمەشیرین

semi-synthetic *adjective*, also semisynthetic
(کیمیا) نیمچەدەسکرد، نیوەدەسکرد: -*semi* ✡ *synthetic penicillins* نیمەمصنوعی

Semite /'semaɪt/ *noun*
ئەندامی رەگەزی عەرەب و جوو (بنەڕەت: لە late Latin لاتینی نوێ، بە ڕێگای *Semita* لە *Sēm* یۆنانی "Shem"، کوڕی نووح بە پێی کتێبی پیرۆز، لەوەوە ئەو خەڵکە کەوتوونەتەوە) ✡ سامی

Semitic /sə'mɪtɪk/ *noun, adjective*
n سامی، سەمیتیک: کۆمەڵە زمانێکی ئەفریکایی‌ئاسیایی Afro-Asiatic کە عیبری Hebrew عەرەبی، ئارامی Aramaic و هێندێ زمانی کۆن وەکوو فینیکیایی Phoenician و ئەکەدی Akkadian لەخۆدەگری 1 *adj* سەربەو زمانانە یان قسەپێکەرانی 2 مووسایی، jewish ✡ سامی

Semitics *noun, pl.*
سامی‌ناسی (لێکۆڵینەوەی زمان، داب‌ونەریت و مێژووی گەلانی سامی) ✡ سامی‌شناسی

Semitism *noun*
دەستەوشە یان زاراوەی سامی ✡ عبارت یا اصطلاح سامی

Semitist *noun*
سامی‌ناس ✡ سامی‌شناس

semitone /'semitəʊn, US -toʊn/ *noun*
(موسیقا) نیوپلە، نیوپەردە، سێمی‌تۆن ✡ نیم‌پردە

semitranslucent *adjective*
نیمچەڕوون، نیوەڕووتەنک، نیمچەڕووتەنک ✡ نیمەشفاف

semitransparent *adjective*
نیمچەڕوون، نیوەڕووتەنک، نیمچەڕووتەنک ✡ نیمەشفاف

semitropical *adjective*, also semitropic
نیمچەپشتێنەیی، نمیچەگەرمێنی ✡ نیمەحارەای، نیمەاستوایی

semitropical countries *noun, pl.*
وڵاتە نیمچەپشتێنەیی‌یەکان ✡ کشورهای نیمەاستوایی

semitropical vegetation *noun*
گژوگیای نیمچەپشتێنەیی ✡ گیاهان نیمەاستوایی

semitropical weather *noun*
ئاووهەوای نیمچەپشتێنەیی ✡ آب و هوای نیمەاستوایی

semivowel /'semivaʊəl/ *noun*
نیمچەبزوێن، نیوەبزوێن، لابزوێن، لاڤەوێڵ، نیمچەڤەوێڵ (ب.ت. /w/ و /j/) ✡ نیم‌واکە

semiweekly *adjective, adverb*
حەوتووی دووجار، هەر حەوتووی دووجار، لە حەوتەدا دووجار ۞ دوبار در هفته
semiyearly *adjective, noun, adverb*
adj نیوساڵە، نیوەساڵە، لاساڵە *n* شتێ رووداو یان دەرچوو (بڵاوەبوو) دووجار لە ساڵدا *adv* هەر ساڵی دووجار، لە ساڵدا دووجار ۞ *adj* نیم‌ساله *n* سمی‌یرلی *adv* دوبار در سال
semmit /'sɛmɪt/ *noun*
(سکاتلەندی) ژێرکراس، بن‌کراس، ئارەق‌گیر ۞ زیرپیراهنی
semolina /ˌsemə'li:nə/ *noun*
سیمۆلینا، هاڕاوەی گەنم، کالەبرویش؛ چێشتەکەی ۞ اسمولینا
semon *noun*
(زمانەوانی) کرۆکی واتا ۞ هستەی معنا
semper idem *adjective*
(لاتینی) نەگۆڕاو ۞ غیرمتحول
semper paratus *adjective*
(لاتینی) هەمیشەئامادە ۞ دائم‌الاستعداد
sempervirent *adjective*
(لاتینی) هەمیشەسەوز، سەوزەون ۞ دائم‌الخضره
sempervivum /ˌsɛmpə'vʌɪvəm/ *noun*
(لاتینی) هەمیشەزیندوو (گیایێ [توخم *Sempervivum*]) ۞ سمپرویوم
sempiternal /ˌsempɪ'tə:n(ə)l/ *adjective*
تاهەتایی، هەمیشەیی، تاسەری، بەردەوام، eternal ۞ سرمدی
sempiternally *adverb*
تاهەتایی‌یانە، هەمیشەیی‌یانە ۞ به طور سرمدی
sempiternality *noun*
تاهەتایی(بوون)، هەمیشەیی(بوون)، بەردەوام(بوون) ۞ سرمد
semplice /'sɛmplɪtʃeɪ/ *adverb*
(موسیقا) سادە، بە شێوەیێکی ساکار ۞ ساده
sempre /'sɛmpreɪ/ *adverb*
(موسیقا) هەمیشە ۞ همیشه
sempstress /'sem(p)strɪs/ = seamstress
Semtex /'semteks/ *noun*
سێمتێکس (= تەقەمەنی‌یەکی بەهێزە کە زۆرتر بە شێوەیەکی ناقانوونی بۆ دروست‌کردنی بۆمب بەکاردێنرێ) ۞ سمتکس
Sen = 1 Senator 2 Senate 3 Senior
3 (بە دوای نێودا دێ) باوک، گەورە
SEN *abbreviation* State Enrolled Nurse
sen /sɛn/ *noun, pl.* same
1 یەکەی پارەی برۆنی، کامبوجیا، ئیندۆنیزیا و مالیزیا، بەرامبەر بە سەدیەکی پارەی بنەڕەتی 2 یەکەی پارەی پێشووی ژاپۆن، بەرامبەر بە سەدیەکی yen ۞ سن
senarius /sɪ'nɛ:rɪəs/ *noun, pl.* senarii /-rɪi:, -ɪʌɪ/
هەڵبەستی شەش‌پایی ۞ شعر شش‌وتدی
senary /'si:nəri, US 'sɛn-/ *adjective*
شەش‌دانەیی، شەش‌دەنکی، شەشینە ۞ شش‌تایی
senate /'senət/ *noun*
(ئەنجومەنی) سێنا، ئەنجومەنی پیران (لە هێندێ وڵاتدا ب.ت. ئەمریکا، ئەوستراڵیا و فەرەنسە)، ئەنجومەنی نوێنەران، ئەنجومەنی بەڕێوەبەری هێندێ زانکۆ، (لە رۆمای کۆندا) بەرزترین ئەنجومەنی حکومەت (بنەڕەت: ئینگلیسی نێوەڕاست: لە *senat* فەرەنسی کۆن، لە *senatus* لاتین، لە *senex* ـەوە "پیاوی پیر") ۞ سنا
senator /'senətə(r)/ *noun*
سێناتۆر، ئەندامی ئەنجومەنی پیران ۞ سناتور
senatorial /ˌsenə'tɔ:riəl/ *adjective*
سەربە ئەنجومەنی پیران یان سێنا: *senatorial rank ◊ office* ۞ وابسته به سنا
senatorship *noun*
پۆست یان پلەوپایەی سێناتۆر ۞ مقام سناتور
senatus consultum *noun, pl.* senatus consulta /kɒn'sʊltə/
(لە لاتینەوە) بڕیاری دەرکراو لە لایەن ئەنجومەنی پیرانەوە (رۆمی کۆن) ۞ رأی صادره از طرف سنا
send = scend
sendal /'sɛnd(ə)l/ *noun*
مەتریاڵێکی ئاوریشمی ۞ سندال
sender /'sendə(r)/ *noun*
نێرەر، بنێر، هەنێر، بشێن ۞ فرستنده
sending-off *noun, pl.* sendings-off
(تۆپێن) دەرکردن، کردنەدەرەوە، وەدەرنان ۞ اخراج
send-off *noun*
(نافەرمی) بەرێ‌کردن، رەوانە(کردن) ۞ بدرقه
send-up *noun*
(نافەرمی) لاسایی(کردنەوە)، گێراف ۞ تقلید
sene /'sɛni/ *noun, pl.* same or senes
یەکەی پارەی ساموا، بەرامبەر بە سەدیەکی tala ۞ سنی
Seneca /'sɛnɪkə/ *noun, pl.* same or Senecas
1 ئەندامی گەلێکی سووریێست 2 زمانی Iroquoianی ئەو گەلە ۞ سنکا
seneca snakeroot *noun,* also rattlesnake root or senega root
یەکی رۆژهەڵاتی ئەمریکا [*Polygala senega*] ۞ نوعی گیاه
senecio /sə'ni:sɪəʊ, US -ʃɪəʊ/ *noun, pl.* senecios
پیاوەپیر(ە)؟: گیایێ لە تیرەیێ کە groundsel و ragwort دادەگرێ ([توخم *Senecio*] (بنەڕەت: لە لاتینەوە "old man, groundsel") ۞ سنسیو
Senegalese /ˌsɛnɪgə'li:z/ *adjective, noun*

adj سینیگالی، سەربە سینیگال *n* خەڵکی سینیگال، سینیگالییەکان ۞ *adj* سنگالی *n* اهل سنگال، مردم سنگال

senectitude *noun*

پیری، بەساڵاچوویی، بەتەمەنی، گەڕاوەیی ۞ پیری

senescence /sɪ'nesns/ *noun*

پیری، بەساڵاچوویی، بەتەمەنی، گەڕاوەیی ۞ پیری

senescent /sɪ'nesnt/ *adjective*

1 روولەپیری، بەرەوپیری، پیر، گەڕاوە، بەساڵاچوو 2 کۆن، لەمێژینە، قەدیمی ۞ 1 پابەسن‌گذاشته 2 قدیمی

seneschal /'senɪʃ(ə)l/ *noun*

چاودێر، سەرکارەکەر، کۆنەخزمەتکار ۞ ناظر

senhor /sen'jɔː/ *noun*

(ولاتانی پورتوگالیزمان) سینیۆر، بەڕێز، گەورەم ۞ سینیور، آقا

senhora /sen'jɔːrə/ *noun*

(ولاتانی پورتوگالیزمان) سینیۆر، خانم، خاتوون ۞ خانم

senhorita /ˌsenjə'riːtə/ *noun*

(ولاتانی پورتوگالیزمان، بۆ ژنێکی گەنج) خانم، خاتوون ۞ خانم

senile /'siːnaɪl/ *adjective, noun*

adj سەربە پیری، پیرانە، زورهان، پەککەوتوو، فەرتووت، خەرەفاو، جوریاو *n* مرۆی پیر ۞ *adj* وابسته به پیری، فرتوت، خرفت *n* آدم پیر

senile dementia *noun*

خەرەفانی پیری، جوریانی (لەبەر) پیری ۞ اختلال مشاعری

senility /sə'nɪləti/ *noun*

1 پیری 2 تێکچوونی لەبەر پیری، خەرەفان، عەقڵ‌تێکچوون 3 فەرتووتی، زورهانی، پەککەوتوویی ۞ 1 کهولت 2 زوال عقل، ضعف پیری 3 فرتوتی

senior /'siːniə(r)/ *adjective, noun*

adj 1 گەورەتر، بەعومرتر، بەتەمەنتر، پیرتر، مەزنتر، گەڕاوەتر، باوخۆشتر، زلتر 2 گەورە، مەزن 3 باوک *n* 1 (مرۆ) گەورە، باڵادەس، سەردەس، پایەبەرز، پلەلەسەر، پلەسەرتر، بەرز 2 قوتابیی یان خوێندکاری ساڵی کۆتایی 3 (Senior) (دوای ناوی کەسێ) گەورە 4 باوک ۞ *adj* 1 مسن‌تر 2 بزرگ 3 پدر *n* 1 (شخص) ارشد، مافوق، عالی 2 دانش‌آموز یا دانشجوی سال آخر 3 (با S) پدر 4 بزرگ

senior aircraftman *noun*, or senior aircraftwoman

پلە یان پایەیێکی RAF، لەژوور leading aircraftman (یا leading aircraftwoman) و لە خوار junior technician ۞ سنیور آیرکرافتمن

senior chief petty officer *noun*

پلە یان پایەیێکی هێزی دەریایی ئەمریکا، لەژوور master chief petty officer و لەژێر chief petty officer ۞ ناوبان یکم

senior citizen *noun*

1 کەسێکی پیر، بنیادەمی بەساڵاچوو، بەتەمەن 2 کەسێکی خانەنشین(کراو) ۞ 1 آدم سالخورده 2 آدم بازنشسته

seniority /ˌsiːni'ɒrəti, US -'ɔːr-, -'ɑːr-/ *noun*

(چ پلەوپایە چ تەمەن) باڵادەستی، بەرزتری، باڵادەس‌بوون، لەسەرتربوون، گەورەتربوون، بەتەمەنتری ۞ ارشدیت

senior high school *noun*, also senior high

(لە ئەمریکا) خوێندنگای دواناوەندی یان کۆتایی ۞ دبیرستان

senior master sergeant *noun*

پلە یان پایەیێکی دوائەفسەری هێزی ئاسمانی ئەمریکا، لەژوور master sergeant و لەژێر chief master sergeant ۞ سرگروهبان

Senior Service *noun*

(بریتانیا) هێزی دەریایی پاشایی ۞ نیروی دریایی سلطنتی

seniti /'senɪti/ *noun, pl.* same

یەکەی پارەی Tonga، بەرامبەر بە سەدیەکی pa'anga ۞ سنیتی

senna /'senə/ *noun*

1 (رووەکناسی) سینەمەکی، سەنا، خەیارچەمەر 2 بۆ ناوی گیا یان رووەکە هاوشێوەکان بەکاردێتری، ب.ن. bladder senna ۞ سنا

sennet /'senɪt/ *noun*

دەنگی کەڕەنا یا cornet، بە نیشانەی سەرەتا یا بنەتای شانۆیێ ۞ سنت

sennight /'senaɪt/ *noun*

(کۆن) حەوتوو، حەو(ت)شەوان ۞ هفته

sennit *noun*

1 کا، پووش، گەڵای خورما یان حەسیر بۆ دروستکردنی کڵاوی حەسیری یان خانووی حەسیری 2 = (دەریاوانی) sinnet ۞ سنت

senor /se'njɔː/ *noun*, also señor, *pl.* señores /-reɪz/

(ولاتانی سپانیاییزمان) سینیۆر، بەڕێزی سپانیایی ۞ سینیور

senora /se'njɔːrə/ *noun*, also señora

(ولاتانی سپانیاییزمان) خانم، خاتوون، خاتوو ۞ خانم

senorita /ˌsenjə'riːtə/ *noun*, also señorita

(ولاتانی سپانیاییزمان) ژن (یان کچ)ی سپانیایی ۞ سنوریتا

sensation /sen'seɪʃn/ *noun*

1 هەست 2 هەستپێکردن: *a*

تین، 3 *tingling/burning, etc. sensation* گور، سۆز، وروژان، هەژان 4 ڕووداو یان هەواڵی گرنگ، خەبەر یا ڕوودانی خۆش (و وروژێنەر) 5 جەنجاڵی، هەراوهوریا ◯ 1 حس 2 احساس 3 شور، هیجان 4 رویداد یا خبر مهیج 5 هیاهو

sensational /sen'seɪʃənl/ *adjective*
1 وروژێنەر، خۆش، هەستبزوێن، دڵتەزێن، جەرگبڕ، ناخۆش، هەژێنەر 2 کاریگەر، کارتێکەر 3 زۆرباش هەرەچاک، سەیر، سەرسووڕهێنەر 4 هەستی، سەربە هەست، هەستەکی ◯ 1 مهیج، شورانگیز 2 مؤثر 3 استثنایی 4 حسی

sensationalism /sen'seɪʃənəlɪzəm/ *noun*
1 جەنجاڵی‌نانەوە، جەنجاڵ‌خوازی، پشێوی‌نانەوە، ئاژاوەنانەوە 2 (فەلسەفە) هەستباوەڕی ◯ 1 هوچی‌گری 2 (فلسفه) احساس‌گرایی

sensationalist[1] /-ʃənəlɪst/ *noun, adjective*
n هەستباوەڕ *adj* هەستباوەڕانە، هەستباوەڕییانە، سێنسەیشنالیستی ◯ *n* احساس‌گرا *adj* احساس‌گرایانه

sensationalist[2] /-ʃənəlɪst/ *noun, adjective*
n مرۆی جەنجاڵی‌نەرەوە یا ڕووژێنەر، پشێوی‌نەرەوە، ئاژاوەنەرەوە *adj* جەنجاڵ‌خواز، جەنجاڵی‌نەرەوە ◯ *n* آدم جنجال‌برنگیز *adj* جنجال‌برنگیز

sensationally /-ʃənəli/ *adverb*
بە شێوەیەکی جەنجاڵی‌نەرەوە، ئاژاوەنەرەوانە ◯ به طور جنجال‌برانگیز

sense /sens/ *noun*
1 هەست، هۆش 2 هەست‌پێ‌کردن 3 پێزانین، پێ‌پێبردن، تێگەیشتن 4 ئەقڵ، هۆش، ئاوەز، تێگەیشتوویی، مێشک 5 هۆ، دەلیل 6 مەبەست، ئامانج 7 واتا، چەمک 8 بۆچوونی گشت، ڕای گشتی 9 لایەن، لا، ئالی، سمت 10 نێوەرۆک ◯ 1 حس 2 احساس 3 ادراک 4 عقل، خرد، فهم 5 دلیل 6 هدف 7 معنی 8 نظر جمع 9 سو 10 مفاد

senseful *adjective*
ئاقڵ، بەئاوەز، ژیر ◯ خردمند

sensei /sɛn'seɪ/ *noun, pl.* same
(ژاپۆنی، لە هونەرە شەڕییەکاندا) مامۆستا، وەستا ◯ استاد

senseless /'sensləs/ *adjective*
1 نەفام، گەوج، کەر، بێ‌سەروبن، بێ‌واتا، بێ‌مانا، هیچ، هیچەکە، بێهوودە، لەخۆوە 2 لەهۆش‌چوو، بێهۆش، بووراو، کەیل، :unconscious *knocked senseless* ◯ 1 بی‌شعور، احمق، بی‌معنی 2 بیهوش

senselessly /'sensləsli/ *adverb*
1 گەوجانە، کەرانە 2 لەخۆوە، لە خۆڕایی، بێهوودە ◯ 1 احمقانه 2 بی‌جهت

senselessness /'sensləsnəs/ *noun*
کەریتی، گەوجیتی، نەفامی، بێهوودەیی، هیچی، بێ‌واتایی ◯ حماقت، بی‌شعوری، بی‌معنایی

sense of occasion *noun*
بەهەڵزانی، بەدەرفەت‌زانی ◯ موقع‌شناسی

sense organ *noun*
ئەندامی هەستی، هەستە(ئە)ندام ◯ اندام حسی

senses *noun, pl.*
ئەقڵ، تێگەیشتن، توانایی بیرکردنەوە ◯ عقل

sensibility /ˌsensə'bɪləti/ *noun, pl.* sensibilities
1 هەستیاری، دڵناسکی، زوورەنجان، زوودڵ‌ئێشان 2 ئاگاداری، هۆشیاری 3 (sensibilities) هەست‌وسۆز، کڵ‌وکۆ، ڕەگی دڵ ◯ 1 حساسیت، زودرنجی 2 آگاهی 3 (در جمع) احساسات

sensible /'sensəbl/ *adjective*
1 ئاقڵ، تێگەیشتوو، فامیدە 2 ژیرانە، بەجێ، بەڕێ‌وجێ، ئاقڵانە 3 هەست‌پێ‌کراو، دیار، لەبەرچاو 4 ئاگادار، هۆشیار، وریا 5 هەستیار، زوورەنجاو، دڵناسک 6 (جل‌وبەرگ) باش، گونجاو، بەکارهاتوو، جوان ◯ 1 باشعور 2 معقول 3 محسوس 4 آگاه 5 حساس، زودرنج 6 (لباس) مناسب

sensibly /-əbli/ *adverb*
(بە شێوەیەکی) ژیرانە، ئاقڵانە، بەجێ ◯ به طور معقول

sensillum /sɛn'sɪləm/ *noun, pl.* sensilla /sɛn'sɪlə/
(گیانەوەرناسی، لە هێندێ بڕبڕەداردا) هەستۆکە، هەستێزە (بنەڕەت: چکۆلێنراوی *sensus* لاتین "هەست") ◯ سنسیلوم

sensitive /'sensətɪv/ *adjective, noun*
adj 1 هەستی، سەربە هەست، هەستەکی 2 ناسک، ئاستەم، دڵناسک، کارتێ‌کراو، زوورەنجاو، دڵسۆز، بەهەست، پڕهەست، زووگۆڕاو *n* مرۆی دڵناسک ◯ *adj* 1 حسی 2 حساس، بااحساس، مستعد تغییر *n* آدم حساس

sensitively /'sensətɪvli/ *adverb*
بە شێوەیەکی ناسک، دڵناسکانە، هەستیارانە ◯ به طور حساس

sensitiveness /'sensətɪvnəs/ *noun*
هەستیاری، کارتێ‌کراوی، دڵناسکی ◯ حساسیت

sensitive plant *noun*
دارخیاتە؟، دارمەشەگەرە؟: جۆرێ گیای گەرمێنانی ئەمریکا لە تیرەی pea [*Mimosa pudica*] ◯ نوعی گیاه

sensitivity /ˌsensə'tɪvəti/ *noun, pl.* sensitivities
1 هەستیاری، دڵناسکی، کارتێ‌کراوی، زووتێکچوویی 2 (sensitivities) هەستیاری، کارتێ‌کراوی، دڵناسکی 3 هەست‌وسۆز،

کڵ‌وکۆ، ڕەگی دڵ ◯ 1 حساسیت 2 (در جمع) حساسیت 3 احساسات

sensitization /ˌsensətaɪˈzeɪʃn, US -təˈz-/ *noun*
هەستیارکردن ◯ حساس‌سازی

sensitized *adjective*
(کاغز و هتد) ناسک، هەستیار ◯ حساس

sensitometer /ˌsensɪˈtɒmɪtə/ *noun*
هەستیاری‌پێو ◯ حساسیت‌سنج

sensor /ˈsensə(r)/ *noun*
هەستەوەر، دەزگای هەست(پێ‌کردن)، هەستەک ◯ حس‌گر

sensorimotor /ˌsens(ə)rɪˈməʊtə/ *adjective*
(کارئەندام‌ناسی) سەربە چالاکی هەست و جووڵان پێکەوە، هەستی-جووڵەیی (بزووتنی): *sensorimotor skills* ◯ حسی-حرکتی

sensorium /senˈsɔːrɪəm/ *noun, pl.* sensoria /-rɪə/ or sensoriums
ناوەندی هەست(ەکان، لە مێشکدا) ◯ مرکز حواس

sensory /ˈsensəri/ *adjective,* also sensorial
1 هەستی، هەستەکی: 2 *sensory stimulation* afferent - ◯ حسی

sensory centre *noun*
ناوەندی هەستی ◯ مرکز حسی

sensory comprehension *noun*
تێگەیشتنی هەستی، پێ‌پێبردنی هەستی ◯ ادراک حسی

sensory deprivation *noun*
بێ‌بەشیتی هەستی، بێ‌بەری هەستی ◯ محرومیت حسی

sensory mechanism *noun*
میکانیزمی هەستی ◯ ساز و کار حسی

sensory organ *noun*
ئەندامی هەستی، هەستەوەر ◯ عضو حسی

sensory stimulation *noun*
هاندانی هەستی، بزواندن یان وروژاندنی هەستی ◯ انگیزش حسی

sensual /ˈsenʃuəl/ *adjective*
1 شەهوانی، بەئالۆش، ئالۆشاوی، داوێن‌تەڕ، شەڵوارپیس، هەوەس‌پەرست، هەوەساوی 2 ئارەزووبزوێن، بزوێنەر 3 لەشی، جەستەیی، نامەعنەوی، نامانایی، دنیایی 4 هەستی، هەستەکی ◯ 1 شهوانی، شهوت‌ران 2 شهوت‌انگیز 3 جسمانی، غیرمعنوی 4 حسی

sensualism *noun*
بەئالۆشی، هەوەس‌پەرستی، هەوەساوی‌بوون، هەوەس‌بەردانەوە، شەهوانیتی، داوێن‌تەڕی، خۆشی‌پەرستی، (فەلسەفە) هەست‌باوەڕی ◯ شهوت‌رانی، (فلسفه) حس‌گرایی

sensualist *noun*
1 مرۆی هەوەس‌پەرست، کەسێکی بەئالۆش یان هەوەساوی، هەوەس‌بەردەرەوە، خۆشی‌پەرست 2 (فەلسەفە) هەست‌باوەڕ (*sensualistic adj*) ◯ 1 آدم شهوت‌ران 2 (فلسفه) حس‌گرا

sensuality /ˌsenʃuˈæləti/ *noun, pl.* sensualities
1 بەئالۆشی، هەوەس‌پەرستی، هەوەس‌بەردانەوە، زەنەکی، شەهوانیتی، داوێن‌تەڕی 2 خۆشی‌پەرستی، خۆشی‌گەری ◯ 1 شهوت‌رانی 2 لذت‌جویی

sensually /-ʃuəli/ *adverb*
بەئالۆشانە، بە شێوەیێکی شەهوانی یا هەوەساوی ◯ به طور شهوانی

sensum /ˈsɛnsəm/ *noun, pl.* sensa /-sə/
(فەلسەفە) داتۆم یا دراوی هەستی ◯ دادەی حسی

sensuous /ˈsenʃuəs/ *adjective*
1 ئارەزووبزوێن، بزوێنەر 2 ئالۆشاوی، شەهوانی، بەئالۆش، زەنەک، ئاودار، گڕگرتوو، هەوەس‌پەرست، بەهەوەس، هەوەساوی 3 خۆشی‌پەرست، خۆش ◯ 1 شهوت‌انگیز 2 شهوانی 3 لذت‌بخش، لذت‌جو

sensuously /ˈsenʃuəsli/ *adverb*
بزوێنەرانە، زەنەکانە، بە شێوەیەکی ئالۆشاوی، هەوەساوی‌یانە ◯ به طور شهوت‌انگیز

sensuousness /ˈsenʃuəsnəs/ *noun*
بزوێنەری، ئالۆشاوی‌بوون، هەوەساوی‌بوون، زەنەکی، شەهوانی‌بوون، ئاوداری ◯ شهوت‌انگیزی

sent[1] /sent/ = past and past participle of send

sent[2] /ˈsɛnt/ *noun*
یەکەی پارەی ئیستۆنیا، بەرامبەر بە سەدیەکی kroon ی ◯ سنت

sente /ˈsɛnti/ *noun, pl.* lisente /lɪˈsɛnti/
یەکەی پارەی Lesotho، بەرامبەر بە سەدیەکی loti ی ◯ سنتی

sentence /ˈsentəns/ *noun*
1 (ڕێزمان) ڕستە، هەڤۆک 2 بڕیار 3 فەرمان 4 تاوانبارکراویتی، مەحکومیەت (بنەڕەت: بە ڕێگای فەڕەنسی کۆن لە *sententia* لاتین "feeling ,opinion") ◯ 1 جمله 2 حکم 3 فتوی 4 محکومیت

sentence adverb *noun*
ئاوەڵکاری ڕستەیی ◯ قید جمله‌ای

sentence combining *noun*
لێکدانی ڕستە ◯ ترکیب جمله‌ای

sentence meaning *noun*
واتای ڕستە ◯ معنای جمله‌ای

sentence structure *noun*
پێکهاتەی ڕستە ◯ ساختار جمله‌ای

sentential /sɛnˈtɛnʃ(ə)l/ *adjective*
سەربە ڕستە یان بڕیار، ڕستەیی، بڕیاری ◯

وابسته به جمله یا حکم

sententious /sen'tenʃəs/ *adjective*
1 ئامۆژگار، شیرەتگەر 2 ئامۆژگارییانە: *sententious remarks* 3 کورتە، پوختە ۞ 1 موعظەگر 2 موعظەگرانە 3 موجز

sententiously /sen'tenʃəsli/ *adverb*
شیرەتگەرانە، ئامۆژگارییانە ۞ موعظەگرانە

sententiousness /sen'tenʃəsnəs/ *noun*
1 ئامۆژگاری، شیرەتگەری 2 کورتی، پوختی ۞ 1 موعظەگری 2 ایجاز

sentience /'sentiəns, US 'senʃns/ *noun*
تێگەیشتن، پێ‌پێبردن ۞ ادراک

sentient /'sentiənt, US 'senʃnt/ *adjective*
1 هەستەوەر، بەهەست، هەستمەند: *sentient beings* 2 تێگەیشتوو، خاوەنی توانایی تێگەیشتن یان پێ‌پێبردن 3 بەتوانایە بۆ هەستپێ‌کردن، هەستپێکەر (بە یارمەتی هەستەکانی) 4 ئاگا، بەئاگا، ئاگادار، هۆشیار (sentiently /'sentiəntli, US 'senʃntli/ *adv*) ۞ 1 حس‌مند 2 درک‌کننده، مدرک 3 احساس‌کننده 4 آگاه

sentiment /'sentımənt/ *noun*
1 هەست(پێ‌کردن)، هۆش 2 هەستوسۆز، کولوکۆ، جۆش‌وخرۆش، سۆز، ڕەگی دڵ: *the spread of nationalist -iments* 3 باوەڕ، بۆچوون، را، دیتن 4 نیاز، خەیاڵ ۞ 1 احساس 2 عاطفه، احساسات 3 عقیده 4 نیت

sentimental /ˌsentı'mentl/ *adjective*
سۆزەکی، سۆزداری، بەسۆز، پڕهەست، دڵتەڕ، بەتین، هەستبزوێن: *a slushy, sentimental love story* ۞ عاطفی، پراحساس، سوزناک

sentimentalism /ˌsentı'mentəlızəm/ *noun*, also sentimentality/ˌsentımen'tæləti/
سۆزگەری، سێنتیمێنتالیزم ۞ احساحساتی‌گری

sentimentalist /ˌsentı'mentəlıst/ *noun*
مرۆی بەسۆز ۞ آدم احساساتی

sentimentalized *adjective*
بەسۆز، سێنتیمێنتاڵ ۞ سوزناک، احساساتی

sentimentally /-təli/ *adverb*
لەباری سۆزەکییەوە، بەسۆزانە ۞ از نظر عاطفی، به طور احساساتی

sentinel /'sentınl/ *noun*
(وێژەیی) نۆبەدار، کێشکچی، یاساوڵ، دیدەوان، گۆیار، بنکەپارێز، سەربازی پارێزەر، سەربازی ئاگادێر ۞ قراول، پاسدار

sentry /'sentri/ *noun, pl.* sentries
نۆبەدار، نۆرەگر، کێشکچی، یاساوڵ، ئێشکگر، ئێشککێش، دیدەوان، گۆیار، بنکەپارێز، سەربازی پارێزەر، سەربازی ئاگادێر، guard، watch: *to be on sentry duty* ۞ نگهبان، کشیک

sentry box *noun*
ژووروچکەی نۆبەداری یان کێشکچێتی ۞ اتاقک نگهبانی

Sep *abbreviation* September

sepal /'sepl/ *noun*
(ڕووەکناسی) پەڕەی تەختەگوڵ، قژمووک؟، قەپووچک، قاپووچکە، قەپووشک؟: هەریەک لە بەشەکانی calyx گوڵێ کە دەوری پەڕەیان داوە، یەکێ لە تاکە گەڵاکان یان بەشەکانی calyx گوڵێ ۞ کاسبرگ

sepaloid *adjective*
قژمووکئاسا، قەپووچکئاسا، شێوەقاپووچکە ۞ کاسبرگ‌مانند

separability /ˌseprə'bılətı/ *noun*, also separableness
لەجیابوونەوەهاتوویی، لەلێبوونەوەهاتوویی ۞ قابلیت تفکیک، جدایی‌پذیری

separable /'sepərəbl/ *adjective*
لەجیابوونەوەهاتوو، لەلێبوونەوەهاتوو، جیادەبێتەوە، لێکدەبێتەوە (separably /'sepərəbli/ *adv*) ۞ قابل تفکیک، جدایی‌پذیر

separate /'seprət/ *adjective, noun*
adj جیا، جودا، لێکجیا، جوێ، جگە، بێجگە، لێکدابڕاو، پێکەوەنەبەستراو، عەلاحیدە، تایبەتی: *separate bedrooms* (separates /'seprəts/) *n* جل‌وبەرگی جیا یان تەنیا (دەتوانرێ بە تەنیا یان جیا لەبەر بکرێ) ۞ *adj* جداگانە، مجزا، اختصاصی *n* (در جمع) لباس تکی

separated /'sepəreıtıd/ *adjective*
(ژن و مێرد) جیاوەبوو، لەیەکجیاوەبوو ۞ جداشده

separately /'seprətli/ *adverb*
بە شێوەیەکی جیاواز، جیا، جگە، جودا، جیاجیا، پچڕپچڕ، جیالەیەک، یەکبەیەک ۞ بە طور جداگانە، تک‌تک

separateness /'seprətnəs/ *noun*
جیایی، جودایی، لێکجیایی، کەلێن، کەلەبەر، بۆشایی ۞ مجزایی، جدایی، شکاف، خلأ

separation /ˌsepə'reıʃn/ *noun*
1 جیایی، جودایی، دووری، لێکدووری، لێکجیایی، جیابوونەوە، لێ(ک)بوونەوە 2 جیاکردنەوە، دابڕین، هاوێرکردن، لێکدابڕین، لێککردنەوە، بڵاوکردنەوە، لێکڕەواندنەوە 3 (ژن و مێرد) یەکتر بەجێ‌هێشتن (بەڵام هێشتا بە یەکجاری لێکجیا نەبوونەتەوە) ۞ 1 جدایی، مفارقت 2 جداسازی، تفکیک 3 متارکه

separation methods *noun, pl.*
شێوە یان شێوازەکانی جیاکردنەوە ۞ روش‌های جداسازی

separatism /'seprətızəm/ *noun*
جیابوونەوەخوازی، جودایی‌خوازی ۞ تجزیه‌طلبی

separatist /'seprətıst/ *noun, adjective* *adj* جیابونـەوەخوازی، جـودایی‌خـوازی *n* جیابونەوەخوازانە، سەربە جیابونەوەخوازان، جـودایی‌خـوازی‌یانـە ◌ *n* تجزیـه‌طلـب *adj* تجزیه‌طلبانه

separative /ˈsepərertɪv/ *adjective*
جیاکردنەوەیی، جیاکەرەوە ◌ انفصالی، جداساز

separator /ˈsepəreɪtə(r)/ *noun*
دەزگای جیاکردنەوە، جیاگەر، جیاکەنە (ب.ت. سەرتوێ لە شیر) ◌ اسپاراتور

Sephardi /sɪˈfɑːdi/ *noun, pl.* Sephardim /-dɪm/
1 جوویێ لە رەچەلەک یان رەگەزی سپانیایی یان پۆرتوگالی 2 هەر جوویەکی رۆژهەلاتی نێوەراست و ئەفریکای باکووری (لەگەل Ashkenazi بەراورد کرێ) ◌ سیفاردی

sepia /ˈsiːpiə/ *noun, adjective*
n رەنگی قاوەیی ئامال سووری تۆخ، وێنەی قاوەیی ئامال سووری تاریک، جەوهەری قاوەیی مەیلەو سووری پڕرەنگ *adj* قاوەیی ئامال سووری تۆخ ◌ *n* رنگ سپیا، تصویر سپیایی، مرکب سپیایی *adj* سپیایی

sepiolite = meerschaum

sepoy /ˈsiːpɔɪ, US ɪˈpɔɪ/ *noun*
سیپۆی، سپایی (= سەربازی هیندی لەنێو سپا و لەشکری ئینگلیسی‌یەکاندا، بنەڕەت: لە "سپایی *sipāhī*"ئێرانی‌یەوە یەوە وەرگیراوە) ◌ سپوی

seppuku /seˈpuːkuː/ = hara-kiri

sepsis /ˈsepsɪs/ *noun*
چـلک‌کـردن، پـیس‌بـوون، کێمـاوی‌بـوون، زووخـاوبوون (بەشـی لـە خـوێن لەلایـەن بەکتریایێکەوە) ◌ عفونت

Sept. = 1 September 2 Septuagnist

sept *noun*
لابەشی clane، ب.ت. لە ئیرلەند ◌ سپت

sept- *prefix*
پێشگر: حەو(ت)، حەفت (بنەڕەت: لە *septem* لاتینەوە) ◌ پیشوند: هفت

septa = plural form of septum

septal[1] /ˈseptl/ *adjective*
دیوارەیی، پەردەیی، پەرەیی ◌ حجابی

septal[2] /ˈseptl/ *adjective*
سێپتی، خێلی، تیرەیی، هۆزی ◌ وابستە بە سپت، طائفه‌ای

septan *adjective*
حەوت رۆژ جارێ ◌ هفت روز یک‌بار

septangle *noun*
حـەوت‌لایـی، حـەوت‌گۆشـە، حـەوت‌پالـوو ◌ هفت‌ضلعی

septangular *adjective*
حـەوت‌لایـی، حـەوت‌گۆشـە، حـەوت‌پالـوو ◌ هفت‌ضلعی

septate *adjective*
(توێکاری و زیندەناسی) پەردەدار، دیوارەدار ◌ دیواردار

septation *noun*
پەردەداری، دیوارەداری ◌ دیوارداری

septcentenary /ˌsep(t)senˈtiːn(ə)ri, US -ˈten-/ *noun, pl.* -entenaries
حەوسەدەمین سالەوەگەڕ یان سالەوەختینەی ڕووداوێکی گرنگ ◌ هفتصدمین سالگرد

September /sepˈtembə(r)/ *noun*
سێپتامبر، بەرەوپاییز، ئەیلوول (نۆیەمین مانگی سال نێوان *August* و *October*، لە *septem* لاتینەوە، لە بنەڕەتا حەوتەمین مانگی سالی ڕۆمی) ◌ سپتامبر

septempartite *adjective*
حەوت‌بەشی، حەوبەشە ◌ هفت‌جزئی

septenarius /ˌseptɪˈneːrɪəs/ *adjective, pl.* septenarii /-rɪʌɪ/
هەلبەستی حەوت‌پایی ◌ شعر هفت‌وتدی

septenary /ˈseptɪn(ə)ri, US -ˈtiːn(ə)ri/ *adjective, noun* (*pl.* -tenaries)
adj 1 حەوتینە، حەوت‌حەوت، سەربە حەوت (ڕەنووسی حەوت) 2 (هەر) حەو(ت)سال جارێ *n* 1 دەستەی حەو(ت)دانەیی 2 ماوە یان سەروبەندێکی حەوسالە ◌ *adj* 1 وابستە بە هفت 2 هفت‌سال یک‌بار *n* 1 گروە هفت‌تایی 2 مدت هفت‌ساله

septennial /sepˈtenɪəl/ *adjective*
حەوسالە، حەو(ت)سالە، هەر حەوت سال جارێ، حەوت‌سال حەوت‌سال ◌ هفت‌ساله، هر هفت سال یک‌بار

septennium /sepˈtenɪəm/ *noun, pl.* septennia /-nɪə/ or septenniums
سەردەمی حەوت‌سالە، قۆناخی حەوسالە ◌ دورەی هفت‌ساله

septet /sepˈtet/ *noun*
دەستەی حەودانەیی، (موسیقا) تیپ یان دەستەی 7 موسیقاژەنە، دەستە یان تیپی 7 گۆرانی‌بێژە، پارچە موسیقایێکی نووسراو بۆ 7 موسیقاژەن یان 7 گۆرانی‌بێژ ◌ مجموعەی هفت‌تایی، سپتت

septic /ˈseptɪk/ *adjective*
چلک‌کردوو، زووخ‌کردوو، کێم‌کردوو، پیس، زنچکاوکردوو ◌ عفونی

septicaemia /ˌseptɪˈsiːmiə/ *noun,* US septicemia
چلک‌کردنی خوێن، خوێنەچلکی، کێماوی‌بوونی خوێن، ژاراوی‌بوونی خوێن ◌ عفونت خون

septicity /-ˈtɪsɪti/ *noun*
چلک‌کردوویی، پیس‌بوویی ◌ عفونت

septic tank *noun*
عـەماری پیسـایی، پیسـایی‌دان، پیسـاوگە،

جێ‌پیسایی ۞ انبار فاضلاب

septifolious *adjective*

حەوت‌گەڵا(یی) ۞ هفت‌برگه

septilateral *adjective*

حەوت‌لایەنە، حەوت‌قۆلی ۞ هفت‌جانبه

septillion /sep'tɪljən/ *noun*

سێپتیلیۆن: ژمارەی 1 لە ئەمریکا و فەرەنسە بە 24 سیفر لە پێشیەوە (10^{24})، لە بریتانیا و ئەڵمانیا 1 بە 42 سیفر لە بەری یەوە، 10^{42} ۞ اسپتیلیون

septimal /'sɛptɪm(ə)l/ *adjective*

حەوتی، حەوت‌دانەیی، حەوت‌دەنگی ۞ هفتی، هفت‌تایی

septisyllabic /sɛptɪsɪ'læbɪk/ *adjective*

حەوت‌کەرتەیی، حەوت‌بڕگەیی ۞ هفت‌هجایی

septisyllable /'sɛptɪsɪləbəl/ *noun*

وشەیی حەوت‌کەرتەیی یان حەوت‌بڕگەیی ۞ واژەی هفت‌هجایی

septivalent /ˌsɛptɪ'veɪl(ə)nt/ = heptavalent

septuagenarian /ˌseptjuədʒə'neəriən, US -tʃuədʒə'ner-/ *noun, adjective*

بنیادەمی 70 تا 79 ساڵە یا حەفتا هەشتا ساڵە ۞ آدم 70 تا 79 ساله

Septuagesima /ˌsɛptjuə'dʒɛsɪmə/ *noun*

حەفتاک، حەفتارۆژە، یەکشەممەی بەرلە Sexagesima ۞ سپتوجسیمو

Septuagint /'septjuədʒɪnt, US 'septuə-/ *noun*

سێپتوجینت (وەرگێڕاوی یۆنانی کتێبی پیرۆزی پەیمانی کۆن بە دەستی 72 زانای جوولەکە لە 72 رۆژدا لە سەردەمی بەتلمیۆس‌دا) ۞ اسپتوجینت

septum /'septəm/ *noun, pl.* septa /-tə/

(توێکاری و زیندەناسی) دیوارە، دیوار، کۆڵەکە، پەردە، پەرە ۞ جدار، پره

septuple /'sɛptjʊp(ə)l, US sɛp'tju:p(ə)l/ *adjective*

1 حەوت‌ئەوندە، حەوچەندانە 2 حەوبەشە ۞ 1 هفت‌برابر 2 هفت‌جزئی

septuplet /'sɛptjʊplɪt, US sɛp'tju:plɪt/ *noun*

یەکێ لەو حەوت منداڵەی کە پێکەوە بوون ۞ یکی از هفت‌قلوها

sepulchral /sə'pʌlkrəl/ *adjective*

1 گلکۆیی، گۆڕی 2 سەربە ناشتن 3 ناڕەحەت، دڵتەنگ، مات، کز، خەمبار ۞ 1 وابسته به مرقد 2 تدفینی 3 افسرده

sepulchral stone *noun*

بەردی قەبر یان گۆڕ، گۆڕەبەرد ۞ سنگ قبر

sepulchre /'seplkə(r)/ *noun, US* sepulcher

گلکۆ، گۆڕ (ب.ت. لە بەرد دروس کرابێ) ۞ مرقد

sepulture /'sɛp(ə)ltʃə/ *noun,* also burial, interment

شوێن‌کەوتوو، داوکەوتە، مرید، شوێن‌کەوتە ۞ تابع، پیرو

sequacious /sɪ'kweɪʃəs/ *adjective*

شوێن‌کەوتوو، داوکەوتە، مرید، شوێن‌کەوتە ۞ تابع، پیرو

sequacity /sɪ'kwasɪti/ *noun*

شوێن‌کەوتوویی، داوکەوتەیی، مریدی ۞ تابعیت، پیروی

sequel /'si:kwəl/ *noun*

ئەنجام، ئاکام، پێئاژۆ، پاشهات، پاشینە، درێژە، پاشماوە: *There was an interesting sequel to these events later in the year* ۞ پیامد، دنباله

sequela /sɪ'kwi:lə/ *noun, pl.* sequelae /-li:/, *Latin*

لائەنجام، ئەنجامی دووەمی یان لاوەکی ۞ نتیجەی ثانوی یا فرعی

sequence /'si:kwəns/ *noun,* also sequency

1 پەیتایی، پەستایی، یەک‌بەدوای‌یەک‌هاتن، بەرودوایی، پشت‌سەریەک‌هاتن، بەریزبوون، دوابەدوای‌یەک‌هاتن، بەردەوامی: *He described the sequence of events leading up to the robbery* 2 زنجیرە، لیزگە 3 (فیلم، چیرۆک و هتد) بەش، پەردە، سێکانس، سێکوێنس 4 (ڕێزمان) یەکان‌گیری، یەک‌گرتنەوە 5 (زیندەکیمیا، بۆماوە) پەیتایی، پەستایی، یەک‌بەدوای‌یەک‌هاتن، بەرودوایی، ریز: ریزی هێڵی تاک‌پارژەکان لە monomer فرەپارژەیێک‌دا polymer، وەک نucleotide ـەکان لە DNA و ترشەلۆکە ئەمینۆکان لە پرۆتینێک‌دا 6 (لە شێوی خوایی‌دا) سرودێ کە دوای خوێندنەوەی کتێبی پیرۆز دەوترێ؛ سرودێ کە پاش Gradual یان بەرلە Gospel لە شێوی خواوەندی‌دا بۆ بۆنەیێکی تایبەتی دەوترێ ۞ 1 تسلسل، توالی 2 رشته 3 سکانس 4 (دستور زبان) مطابقه 5 توالی، ردیف 6 سکونس

the sequence of tenses *noun, pl.*

(ڕێزمان) یەکان‌گیری یان یەک‌گرتنەوەی کاتی یان سەردەمی ۞ (دستور زبان) مطابقەی زمانی

sequent /'si:kwənt/ *adjective*

لێ‌وەبوو، دواهاتە، پەستایی، دوابەدوای‌یەک ۞ منتج، پی‌درپی

sequential /sɪ'kwenʃl/ *adjective*

یەک‌بەدوای‌یەک، پەیتاپەیتا، لەپەستا، دوابەدوای‌یەک، پشت‌سەریەک، زنجیری، لیزگەئاسا، بەریز: *sequential data processing* ۞ متوالی، به ترتیب

sequentiality *noun*

یەک‌بەدوای‌یەکی، پەیتاپەیتایی، لەپەستایی،

دوابەدوای یەکی، پشتسەریەکی، زنجیر، ریز ⬡ توالی، ترتیب
sequentially /-ʃəli/ *adverb*
زنجیرئاسا، (بە شێوەیەکی) یەکبەدوای یەک، پەیتاپەیتا، لەپەستا، بەریز: - *data stored* *ntially on a computer* ⬡ بە صورت متوالی
sequestered /sɪˈkwestəd, US -tərd/ *adjective*
دوورەپەریز، لاتەریک، پەرگیر، چەپەک، لاپەر، دوور(ەدەس) ⬡ دورافتادە
sequestration /ˌsiːkwəˈstreɪʃn/ *noun*
1 (ماف) گلدانەوەی دارایی (قەرزار تا ئەو کاتەی دەتوانێ قەرزەکەی بداتەوە) 2 چەپەکی، لاپەری، دووری، دوورەدەسی 3 لاتەریکی، دوورەپەریزی، پەرگیری 4 جیاکردنەوە، دابرین، لێکردنەوە 5 جیابوونەوە، لێکبوونەوە 6 گرتن، داگیرکردن، دەسبەسەراگرتن، زەوتکردن: *the sequestration of assets* ⬡
1 (حقوق) تأمین خواستە 2 دورافتادگی 3 انزوا 4 جداسازی 5 انفصال 6 مصادرە
sequestral *adjective*
پۆیی، سەربە تەڵەزمەئێسکی مردوو، سەربە بەشی شانەمردووی ئێسک ⬡ وابستە بە قسمت بافتمردە
sequestrectomy /ˌsiːkwɪˈstrɛktəmi/ *noun, pl.* sequestrectomies
پۆبری، تەڵەزمەبری ئێسکی مردوو، لابردنی بەشی شانەمردووی ئێسک ⬡ برداشتن قسمت بافتمردە
sequestrum /sɪˈkwɛstrəm/ *noun, pl.* sequestra /-trə/
(پزشکی) پۆ، تەڵەزمەئێسکی مردوو، بەشی شانەمردووی ئێسک، جیاوێستە ⬡ قسمت بافتمردە
sequin /ˈsiːkwɪn/ *noun*
1 پوولەکە، پوولەک 2 کۆینێکی زێرینی ڤینیزی ⬡ 1 پولک 2 سیکوین
sequined = sequinned
sequinned /ˈsiːkwɪnd/ *adjective*
پوولەکەریز، پوولەکەدار، پوولەکەپێوەکراو، پوولەکەپیادووراو، پوولەکەمەند ⬡ دارای پولک
sequitur /ˈsekwətə(r)/ *noun*
ئەنجام، ئاکام، پێناژۆ، consequence ⬡ نتیجە
sequoia /sɪˈkwɔɪə/ *noun*
داری سکویا (سوورەدار، بەرزاییەکەی دەگاتە 300 پێ (90 میتر، لە *Sequoia* لاتینی نوێ (ناوی توخمەکەی) ⬡ اسکویا
sera /ˈsɪərə, US ˈsɪrə/ = plural form of serum
serac /ˈsɛrak, US sɛˈrak/ *noun*
لووتکە یان زنجیرەسەهۆڵی سەر یان رووی glacier ⬡ سراک
seraglio /seˈrɑːlɪəʊ, US sɪ-/ *noun, pl.* seraglios
1 بەربەندخانە، حەرەم(خانە) 2 (مێژوویی) کۆشکە تورکییەکان، ب.ت. بارەگای سوڵتان و ئافیەکانی حکومەت لە Constantinople (بنەرەت: لە *serraglio* ئیتالیایی، بە رێگای تورکییەوە لە *sarāy* ئێرانییەوە "سەرا، کۆشک") ⬡ 1 حرم، حرمسرا 2 سراليو
serai /səˈrʌɪ/ = caravanserail
seral *adjective*
سەربە زنجیرە کۆمەڵگایێکی گیایی و ئاژەڵی کە بەدوای یەکا پێکهاتوون ⬡ وابستە بە سِیَر
serang /səˈraŋ/ *noun*
سەرگەورە یان سەرۆکی کارکەرانی lascar ⬡ سرانگ
seraph /ˈserəf/ *noun, pl.* seraphim /-fɪm/ or seraphs
سەریف، سەراف (لە کتێبی پیرۆز: ئەندامی بەرزترین فریشتەکان، یەکێ لە شەش فریشتەی باڵدار کە لە پێش خودادا راوێستاوە) ⬡ سراف
seraphic /səˈræfɪk/ *adjective*
فریشتەئاسا، وەکوو فریشتەکان ⬡ فرشتەوار، مانند فرشتەها
seraphically /səˈræfɪkli/ *adverb*
فریشتەئاسا، وەکوو فریشتەکان ⬡ فرشتەوار
seraphs *noun,* also seraphim/-fɪm/
(کتێبی پیرۆز) سەرافیم ⬡ سرافیم
Serapis *noun,* Latin, from Greek *Sarapis*
سێراپیس (لە Sarapisی یۆنانییەوە، خوداێکی میسرییەکان کە خاوەنی تایبەتمەندی Osiris و Apis بوو) ⬡ سراپیس
seraskier /ˌsɛrəˈskɪə/ *noun*
(مێژوویی) سەرلەشکر، فەرماندەری گشتی یان شالیاری شەر لە ئیمپراتۆری عوسمانیدا (بنەرەت: لە *sar'askar* وەرگیراوە) ⬡ سراسکر
Serb /səːb/ *noun*
سێربیایی، سێربی، کەسێ لە رەگەزی سێربیایی ⬡ صربی
Serbian /ˈsəːbɪən/ *noun, adjective*
n 1 زمانی سلاڤیکی باشووری سێربەکان 2 - *adj* Serb سێربیایی، سێربی ⬡ *n* 1 زبان صربی 2 *adj* Serb صربستانی
Serbo- *prefix*
پێشگر: سێربی، سێربیایی: *Serbo-Croat* ⬡ پیشوند: صربی
Serbo-Croat /ˌsəːbəʊˈkrəʊat/ *noun,* *Serbo-Croatian* /-krəʊˈeɪʃ(ə)n/
زمانی (سلاڤیکی باشووری) سێربۆکرواتی (کرۆئاتی، لە سێربیا، کرواتیا و چەند شوێنێکی تری یۆگسلاڤیای پێشوو) ⬡ زبان صربوکرواتی

Sercial /ˈsɜːsɪəl/ *noun*
1 جۆرێ ترێ مەی، زۆرتر لە Maderia 2 مەی ئەو ترێیە ◌ سرسیال

sere[1] = sear

sere[2] /sɪə/ *noun, adjective*
n (ژینگەناسی) زنجیرەی بەیتایی: زنجیرە کۆمەڵگایێکی گیایی و ئاژەڵی کە بەدوای‌یەکا پێکهاتوون *adj* زاکاو، سیس، چرچ ◌ *n* سێر *adj* پژمردە

serenade /ˌserəˈneɪd/ *noun*
سێرینێید، سێرینایدی (گۆرانی یان ئاوازی دلدارەکان، ب.ت. لەبەر پەنجێرەی دلدار یان گراوەکەیان(ژن) ◌ سرناد

serenate /ˌserəˈnɑːtə/ *noun*
1 cantanaیێ بە بابەتی لادێی‌یەوە 2 شێوەیێکی سادەی suiteێ بۆ ئۆرکێسترا یان سازبەندی ئامێرە فوویی‌یەکان ◌ سرنایت

serendipitous /-ˈdɪpətəs/ *adjective*
بەختباش، بەشانس، بەختروو تێ‌کردوو، ناوچاوان‌هێناو، بەبەخت، هاتی‌رووتێ‌کردوو، هات، بەهات: *discoveries -ipitous* ◊ serendipitously) *serendipitous discoveries* (/-ˈdɪpətəsli/ *adv* ◌ خوش‌اقبال

serendipity /ˌserənˈdɪpəti/ *noun*
بەختباشی، بەشانسی، شانس یا بەختروو تێ‌کردوویی، ناوچاوان‌هێناوی، بەبەختی، هاتی‌رووتێ‌کردوویی، هاتی، بەهاتی ◌ خوش‌اقبالی

serene /səˈriːn/ *adjective, noun*
1 *adj* بێ‌دەنگ، ئارام، کپ، مات، خامۆش 2 ساو، بێ‌هەور، سایەقە، ساماڵ، بێ‌هەوروهەلا *n* (کۆن) ئاسمانی ساو یان دەریای ئارام ◌ 1 *adj* ساکت، آرام 2 بی‌ابر، صاف *n* آسمان صاف یا دریای آرام

serenely /səˈriːnli/ *adverb*
بە ئارامی، بە ماتی، بە هێوری: *serenely beautiful* ◌ بە آرامی

serenity /səˈrenəti/ *noun*
1 ئارامی، هێوری، سەیوەت، هێمنی، بێ‌دەنگی، خامۆشی: *The hotel offers a haven of peace and serenity away from the bustle of the city* 2 ساوی، ساماڵی، بێ‌هەوری ◌ 1 آرامش 2 صافی، بی‌ابری

serf /sɜːf, US sɜːrf/ *noun*
مسکین، مسکێن، کۆیلەی زەوی، سێرف، رەعیەت ◌ سرف، رعیت

serfdom /ˈsɜːfdəm, US ˈsɜːrf-/ *noun*, also serfage /sɜːfɪdʒ/ or serfhood
1 سیستمی (کۆمەلایەتی و ئابووری) مسکینی یان سێرفایەتی، سێرفدۆم: *the abolition of -m in Russia in 1861* 2 هەلومەرجی ژیانی سێرفەکان، سێرفایەتی، سێرفی‌بوون ◌ 1 نظام سرف‌داری 2 شرایط زندگی سرف‌ها

serge /sɜːdʒ, US sɜːrdʒ/ *noun*
سێرژ، چۆغە، فاسۆنی (بنەرەت: گۆراوی *serica (lana)* لاتین) ◌ سرژه

sergeant /ˈsɑːdʒənt, US ˈsɑːrdʒ-/ *noun*
1 سارجێنت، سارژێنت (پلەیەکی نزمی سەربازی، لەژوور corporal و لەخوار staff sergeant) 2 (لە بریتانیا) ئەفسەرێکی پۆلیس پایەکەی لە خوارووی inspector ـە 3 (لە ئەمریکا) ئەفسەرێکی پۆلیس پایەکەی lieutenant ـە ◌ 1 گروهبان 2 و 3 سرژنت

sergeant at arms *noun*
(لە دادگا و هتد) ئەفسەر یان فەرمانبەری پاراستنی رێکوپێکی و جێبەجێ‌کردنی دەستوورەکان ◌ افسر انتظامات

Sergeant Baker *noun*
جۆرێ ماسی خۆراکی ئاوە کەناری‌یەکانی coastal ئەوسترالیا [*Aulopus purpurissatus*] ◌ نوعی ماهی

sergeant major *noun*
پلەیەکی نزمی سەربازی، (لە ئەمریکا) بەرزترین پلەی نائەفسەریی سپا ◌ استوار

Sergt = sergeant

serial /ˈsɪəriəl, US ˈsɪr-/ *adjective, noun*
1 *adj* پشت‌سەریەک، دوابەدوای‌یەک، لەسەریەک، بەریز، زنجیرەیی، پەیتاپەیتایی، لەپەستایی، لەدوای‌یەک: *serial order* (فیلم، چیرۆک و هتد) درێژەدار، بەردەوامە 2 بەش‌بەش *n* سێریال ◌ 1 *adj* متوالی، ردیف، دنباله‌دار 2 قسمت‌قسمت *n* سریال

serialization /ˌsɪəriəlaɪˈzeɪʃn, US ˌsɪriələˈz-/ *noun*
بەسێریال‌کردن، کردنەسێریال، کردنەزنجیرە، زنجیراندن، بلاوکردنەوە بەشێوەی سێریال ◌ سریال‌سازی

serial killer *noun*
(بە)ریزکوژ ◌ قاتل ردیف‌کش

serially /-iəli/ *adverb*
بە شێوەیەکی یەک‌لەدوای‌یەک ◌ بە طور متوالی

serial number *noun*
ژمارەی ریز، ژمارەی زنجیرە(یی)، ریزەژمارە ◌ شمارەی مسلسل

seriate /ˈsɪrɪeɪt/ *adjective*, also seriated
زنجیرەیی، زنجیرەبەستوو، بەریزبەدوای‌یەک‌هاتوو ◌ متسلسل

seriatim /ˌsɪərɪˈeɪtɪm, US ˌserɪ-/ *adverb*
(لاتینی) بە زنجیرە، بەریز، یەک‌لەدوای‌یەک، یەک‌بەیەک، خاڵ‌بەخاڵ ◌ با تسلسل، جزء بە جزء

sericeous /səˈrɪʃəs/ *adjective*, also sericate

1 ئاوریشمی، هەوریشمی 2 (رووەکناسی) نەرم، کولکن: *sericeous leaf* ۞ 1 ابریشمی 2 مخملی

sericin *noun*
سیریسین (ئاوێتەیەکی ئەندامی ولولەییە gelatinous لە حەریر دەردێنرێ) ۞ سرسین

sericultural *adjective*
سەربە sericulture ۞ وابستە بە پرورش کرم ابریشم

sericulture /ˈserɪˌkʌltʃə/ *noun*
راگرتنی کرمی ئاوریشم، سیریکالچیر ۞ پرورش کرم ابریشم

sericulturist *noun*
راگری کرمی ئاوریشم ۞ پرورش‌دهندەی کرم ابریشم

seriema /ˌserɪˈiːmə/ *noun*
(باڵندەناسی) پۆپنە: باڵندەیێکی زلی ئەمریکای باشووری [خێزان Cariamidae: دوو جۆرن] (لە *siriema* ی Tupi "crested") ۞ سریما

series /ˈsɪəriːz, US ˈsɪr-/ *noun, pl.* same
1 زنجیرە، پەیتایی، لیزگە، ریزە، رەچە، ریز 2 کۆمەڵە، دەستە 3 یەک‌بەدوای‌یەکهاتن، پەیتایی 4 = tone row (بنەرەت: لە لاتین بە واتای ریز، زنجیر، لە *serere* "پێک‌بەستنەوە") ۞ 1 سلسله، رشته 2 مجموعه 3 توالی

serif /ˈserɪf/ *noun*
چوکلە، هێلە، سێریف (= هێڵی بن و سەری هێندێ شێوازی پیتەکان، وەک لە H لە بەرامبەر H دا) ۞ سریف

seriffed *adjective*
چوکلەدار، هێلەبەسەر، سێریف‌دار ۞ دارای سریف

serigraph /ˈserɪgrɑːf/ *noun*
نەخشێکی چاپکراو بەهۆی چاپی هەریشمی‌یەوە ۞ سری‌گراف

serigrapher *noun*
سێری‌گرافێر ۞ سری‌گرافر

serigraphy *noun*
سێری‌گرافی ۞ سری‌گرافی

serin /ˈserɪn/ *noun*
(گیانەوەرناسی) سەیرەی چکۆلەی زەردی ئەوروپایی، سەربە canary و [*Serinus serinus*] جۆرە پێوەندی‌دارەکان] ۞ سرین

serine /ˈsɪəriːn, US ˈser-/ *noun*
(زیندەکیمیا) سیرین: ترشەلۆکێکی ئەمینۆی hydrophilic کە پێکهێنەری زۆربەی پرۆتێنەکانە $C_3H_7NO_3$ ۞ سرین

serio-comic /ˈsɪərɪəʊ/ *adjective*, also serio-comical
(کتێب، فیلم و هتد) پێکەنینی ــ (بە)رشت، کومێدی ــ (بە)رشت (serio-comically *adv*) ۞ کمدی-جدی

serious /ˈsɪəriəs, US ˈsɪr-/ *adjective*
1 رشت، بەرشت، بەراست، مجد، مەند، شێلگیر، تونـد 2 گرنگ، پێشەم، بەرکەفتی، گەورە 3 خراپ، کەسکوون، شبرزە (seriously /ˈsɪəriəsli, US ˈsɪr-/ *adv*: شێلگیرانە، گرنگانە) ۞ 1 جدی 2 مهم، خطیر 3 وخیم

seriousness /ˈsɪəriəsnəs, US ˈsɪr-/ *noun*
1 (بە)رشتی، مەندێتی، شێلگیربوون، توندێتی، بە توندی گرتن: *He spoke with a seriousness that was unusual in him* 2 گرنگی، گرنگایەتی، پێشەم‌بوون 3 شبرزەیی، خراپی، کەسکوونی (in all seriousness: بەبێ شۆخی یان گاڵتە، بە راستی، بە راستی‌یەوە، بە راست) ۞ 1 جدیت 2 اهمیت 3 وخامت

serjeant = sergeant

serjeant at arms = sergeant at arms

serjeant-at-law *noun*
پارێزەری هەرەپایەبەرز ۞ وکیل پایە یک دادگستری

sermon /ˈsɜːmən, US ˈsɜːrmən/ *noun*
ئامۆژگاری، شیرەت، نەسیحەت(کردن) ۞ وعظ

Sermon on the Mount *noun*
ئامۆژگاری عیسا لەسەر کێو(ـەکە) (Matthew 5-7 ،Luke 6:20–49) ۞ موعظەی عیسی بر بالای کوه

sermonic *adjective*, also sermonical
ئامۆژگاری، نەسیحەت، شیرەت، ئاوی گوێ‌دادان ۞ وعظی

sermonizing *adjective, noun*
adj ئامۆژگاری‌یانە، ئامۆژگارانە، شیرەتگەرانە *n* شیرەت، ئامۆژگاری ۞ *adj* موعظەگرانە *n* موعظە

sero- *prefix*
پێشگر: سیرۆم، خوێناوگ: *serology*، *serotype* ۞ پیشوند: سرم، خونابه

serodiagnosis *noun, pl.* serodiagnoses, also immunodiagnosis
دەس‌نیشان‌کردنی خوێناوگی یان سیرۆمی: دەس‌نیشان‌کردنی کە کۆمەڵێ تاقی‌کردنەوە test لەسەر سیرۆمی خوێن یان شلە ئاستەمەکانی تری لەش دەکا (serodiagnostic *adj*: سەربە دەس‌نیشان‌کردنی خوێناوگی یا سیرۆمی) ۞ تشخیص سرمی، سرودیاگنوسیس

serological *adjective*, also serologic
سەربە خوێناوگ‌ناسی، سەربە سیرۆم‌ناسی ۞ سرم‌شناختی

serologist *noun*
خوێناوگ‌ناس، سیرۆم‌ناس ۞ سرم‌شناس

serology /sɪəˈrɒlədʒi/ *noun*
خوێناوگ‌ناسی، سیرۆم‌ناسی: توێژینەوەیێکی زانستی سیرۆمەکان و ب.ت. کاردانەوە reaction و تایبەتمەندی‌یەکانیان ۞ سرم‌شناسی

seropositive *adjective*, or seronegative
(پزشکی) به ئەنجامێکی ئەرێنی یان نەرێنی لە تاقیکردنەوەی سیرۆمی خوێندا، ب.ت. بۆ هەبوونی ڤایرۆسێ ⬡ سرم‌پوزیتیو، سرونگاتیو

serosa /sɪ'rəʊsə/ *noun*, *pl.* serosae or serosas
پەردەدرۆزنە، شانەی serous membrane ی، پەردەی منداڵدان chorion، ب.ت. هی باڵندەکان و خشۆکەکان () ⬡ مشیمەی کاذب

serosal *adjective*
سەربە پەردەدرۆزنە، پەردەدرۆزنەیی ⬡ وابستە به مشیمەی کاذب

serositis *noun*
ئاوسانی پەردەدرۆزنە ⬡ آماس مشیمەی کاذب

serosity *noun*
خوێناوگی‌بوون، خوێناوگیتی، سیرۆمی‌بوون، سیرۆمیتی ⬡ سرمی بودن

serotinal *adjective*
سەربە یان لە کۆتایی هاویندا روودەدا ⬡ سروتونیال

serotine /'sɛrəti:n/ *noun*
درەنگانە، شێوانە: bat یکی مێرووخۆری دەستە (نە گەورە، نە چکۆلە [*Eptesicus serotinus* (ئوراسیا) و جۆرەکانی تر]، بنەڕەت: لە *sérotine* فەرەنسی، لە *serotinus* لاتین "درەنگ، دێر late") ⬡ نوعی خفاش

serotinous /sə'rɑ:tnəs/ *adjective*, also serotinal
درەنگ‌گوڵ(دەر)کردوو، درەنگ‌پشکوتوو ⬡ دیرشکوفا

serotonergic *adjective*, also serotoninergic
سیرۆتۆنێرژیک: چالاکێنراو بەهۆی یان سێرۆتۆنین لە راگوێستنی هاندەرە دەمارییەکان دەگرێتەوە ⬡ سروتونرژیک

serotonin /ˌsɛrə'təʊnɪn/ *noun*
(زیندەکیمیا) ئاوێتەیێکی نێو سیرۆم و پلاتێلێتەکانی خوێن کە رەگەکانی خوێن تەنگ دەکاتەوە و وەک neurotransmitter کاردەکا، جۆرێ راگوێزەری دەماری ئەمینی فینۆلیک $C_{10}H_{12}N_2O$ ⬡ سروتونین

serotype /'sɪərə(ʊ)tʌɪp/ *noun*
(میکرۆبیۆلۆژی) 1 کۆمەڵێ لە زیندەوەران، وردەزیندەوەرەکان یان خانەکان کە بەهۆی دەستە ئانتیژێنێکی هاوبەش دەپۆلێنرێن یان جیا دەکرێنەوە 2 دەستە ئانتیژێنیکی کۆمەڵێکی وا ⬡ سروتیپ

serotypic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە سیرۆتایپەوە هەیە ⬡ وابستە به سروتیپ

serous /'sɪərəs/ *adjective*
1 خوێناوگی، سەربە خوێناوگ یان سیرۆم، پێوەندی بە سیرۆمەوە هەیە: *a serous exudate* 2 ئاوەکی ⬡ 1 سرمی، وابستە به سرم 2 آبکی

serous membrane *noun*
(توێکاری) پەردەدرۆزنە، پەردەی خوێناوگی یان سیرۆمی یان ئاوەکی (نێو و دەرەوەی ئەندامانی لەش دادەپۆشێ) ⬡ غشای خونابەای

serow /'sɛrəʊ/ *noun*
بزنەکێوی شاخ‌تیژی کورت و تیسک‌زبر، رەسەنی باشووری رۆژهەڵاتی ئاسیا، تایوان و ژاپۆن [توخم *Capricornis*: دوو جورن] ⬡ سرو

serpent /'sɜ:pənt, US 'sɜ:rp-/ *noun*
1 مار 2 ئاوری ژیرکا، مرۆی بەئازار یان موزیر، treacherous 3 ناوی Satan لە کتێبی پیرۆزدا 4 (مێژوویی) جۆرێ ئامێری فوویی گری چەڵەمەئاسا (بنەڕەت: بە رێگای فەرەنسی کۆن لە -*serpent*- *serpere* لاتین "خشان to creep") ⬡ 1 مار 2 آدم موذی 3 و 4 سرپنت

serpentiform /sɜ:'pentɪfɔ:m/ *adjective*
ماری، مارئاسا، پێچاوپێچ ⬡ مارمانند، مارپیچ

serpentine /'sɜ:pəntaɪn, US 'sɜ:rpənti:n/ *adjective*, *noun*
adj 1 ماری، پێچاوپێچ 2 خایین، ناپاک، ئاوری ژیرکا، زۆڵ، زۆرزان *n* 1 بەردەمار، ماربەرد: کانێکی سەوزی توند کە لە سیلیکاتی مەنیزیۆمی ئاودار پێکهاتووە، زۆرتر رواڵەتێکی خاڵ‌خاڵی هەیە (وەک پێستی مار) 2 هێڵ یان رێگای پێچاوپێچ 3 جۆرێ تۆپ cannon ⬡ *adj* 1 مارپیچ، مارمانند 2 خائن، موذی *n* 1 حجرەالحیە 2 خط یا جادەی مارپیچ 3 نوعی توپ

serpentinite /'sə:p(ə)ntɪˌnʌɪt/ *noun*
(زەویناسی) تەختەبەردێکی گۆڕاو metamorphic rock کە زۆربەی لە بەردەمار serpentine پێکهاتووە ⬡ سرپنتینیت

serpent root *noun*, also viper's grass
ئاڵەکۆک، هاڵەکۆک، هەڵەکۆک، کەوتەبنە، کۆکلاش، کۆکلاشکە، ئاڵەکۆکەپرچنە، چۆرچۆرەم [*Scorzonera*] ⬡ شنگ اسبی

serpiginous /sə:'pɪdʒɪnəs/ *adjective*
بڵاوەبوو، گەڕۆک، دەگەڕێ، بە شێوەی پێچاوپێچ یا مارپێچ دەجوولێتەوە، جێگۆڕ (وەک برینی پێستی): *serpiginous ulcers* ⬡ جابجاشونده

serra *noun*, *pl.* serrae
ددانە، بڕگە، گرنجە ⬡ دندانە

serrate /'sɛreɪt/ = chiefly Botany serrated

serrated /sə'reɪtɪd/ *adjective*
ددانەددانە، بڕگەبڕگە، بڕبڕ، زنجیرە (وەک هی کوێن)، لێوارمشاری، لێوارهەرەیی، گرنج‌گرنج، ددانەڕیز، هەرەیی، مشاری، ددانـاوی: *a knife* *a serrated blade* ◊ *with a serrated edge* ⬡ دندانەدار

serration /se'reɪʃn/ *noun*

دانەدانەبوون، گرنج‌گرنج‌بوون، زنجیرەبوون، برگەبرگەبوون، دانەڕیزی، مشاری‌بوون، تیژە ۞ دندانەداری

serried /'serid/ *adjective*

1 پاڵپێوەنراو، تێک‌ترنجێنراو، لێک‌توندکراو، لێک‌کیپ‌کراو، compact 2 دانەدانە، دانەڕیز، گرنج‌گرنج، مشاری، برگەبرگە، serrate (serriedness *n* ;serriedly *adv*) ۞ 1 بهم‌فشرده 2 مسنن، دندانەدار

sertão /'sɛːtɑ̃ːʊ/ *noun, pl.* sertãos

(لە برازیل) ناوچەیێکی وشکی دەوەنەڵانی (بنەڕەت: پۆرتوگالی) ۞ سرتاو

Sertoli cell *noun*

خانەی سێرتۆلی: ژوورە یان خانەکانی نێو لولەژەکانی tubules تۆماوهەڵگر کە لە spermatid ەکان دەخۆن (بنەڕەت: لە ناوی شانەناسی histologist ئیتالیایی Enrico *Sertoli*، مەرگ 1910) ۞ سلول سرتولی

serum /'sɪərəm, US 'sɪrəm/ *noun, pl.* sera /-rə/ or serums

خوێناوگ، سیرۆم، سیرۆم (بنەڕەت: لە لاتینەوە "whey") ۞ سرم، خونابه

serum protein *noun*

پرۆتینی سیرۆم: هەر پرۆتینێکی نێو سیرۆمی خوێن ۞ پروتئین سرم

serv = *abbreviation* service

serval /'səːv(ə)l/ *noun*

پشیلەکێوییێکی باریکی ئەفریکایی لاق و گوێ‌درێژ، بە تووکی قاوەیی پرتەقاڵی [*Felis serval*] (بنەڕەت: لە *cerval* پۆرتوگالی "deer-like") ۞ سروال

servant /'sɜː ənt, US 'sɜːrv-/ *noun*

بەردەست، نۆکەر، خوڵام، سفرەچی، راژەوان، کەمەربەست، خزمەتکار، بەندە ۞ خدمت‌کار، پیش‌خدمت، خادم

serve /sɜːv, US sɜːrv/ *noun*

(وەرزش) سێرڤ ۞ سرو

server /'sɜːvə(r), US 'sɜːrv-/ *noun*

1 (وەرزش، ب.ت. لە تێنیس و ڤالیبۆل) سێرڤ‌لێدەر 2 (کامپیوتێر) راژەگەیێن، کامپیوتێرێ لەسەر تۆڕی ئینتێرنێت کە ئەوانی‌دی کۆنترۆڵ دەکا) 3 خزمەتکار، راژەوان، بەردەست 4 دواقەشە، ناوەڵقەشە، یاریدەدەری قەشە 5 (servers) کەوچک و چنگاڵ ۞ 1 سروزن 2 سرور 3 خدمت‌کار 4 معاون کشیش 5 (در جمع) قاشق و چنگال

server farm *noun*

سێرڤێرفارم ۞ سرورفارم

servery /'sɜːvəri, US 'sɜːrv-/ *noun, pl.* serveries

بوفه ۞ بوفه

Servian /'səːvɪən/ = Serbian

service[1] /'sɜːvɪs, US 'sɜːrv-/ *noun*

1 خزمەت، راژە، پیاوەتی 2 خزمەتکاری، راژەوانی، خزمەت‌کردن، پێ‌ڕاگەیشتن، پێ‌چاران، بەدەنگەوەبوون 3 ئەرک، پەیور 4 دامەزران، نۆکەری 5 راژەوانی، خزمەت‌گوزاری 6 یارمەتی، کۆمەک، یاریدە، ئالیکاری 7 قازانج، بەرژەوەندی، سوود 8 (لقێ لە) هێزە چەکدارەکان 9 ماوەی خزمەتی سەربازی، ماوەی سەربازی یان خزمەت لەنێو هێزە چەکدارەکاندا 10 (نان خواردن) دەست، سێرڤیس 11 چاک‌کردنەوە، دەس‌پیاگێڕان 12 کەلوپەل 13 دۆعا 14 نوێژ، نوێژی بەکۆڕ، نوێژی گشتی 15 نەریتی دینی، سروتی دینی یان ئایینی 16 رێ‌ورەسم، ئاهەنگ (دینی) 17 (وەرزش) سێرڤ 18 (گیانەوەران) جووت‌بوون، سواربوون ۞ 1 خدمت 2 خدمت‌گزاری 3 وظیفه 4 استخدام 5 خدمات 6 کمک 7 فایده 8 نیروهای مسلح 9 مدت خدمت سربازی 10 سرویس 11 تعمیر 12 لوازم 13 دعا 14 نماز عمومی 15 شعیرەی دینی 16 مراسم 17 (ورزش) سرو 18 جفت‌گیری

service[2] /'sɜːvɪs, US 'sɜːrv-/ *adjective*

سەربە راژەوانی یان خزمەت‌گوزاری ۞ وابسته به خدمات

serviceability /ˌsɜːvɪsə'bɪlətɪ, US ˌsɜːrv-/ *noun*

1 پتەوی، قایمی، بەرگەگری، نەدڕی 2 بەقازانجی، بەکارهاتوویی، پڕسوودی ۞ 1 محکم بودن 2 مفیدبودن

serviceable /'sɜːvɪsəbl, US 'sɜːrv-/ *adjective*

1 پتەو، قایم، بەرگەگر، نەدڕ، نەوڕ 2 بەقازانج، بەکارهاتوو، پڕبەهرە، پڕسوود: *The carpet is worn but still serviceable* ۞ 1 محکم 2 مفید

serviceably /'sɜːvɪsəbli, US 'sɜːrv-/ *adverb*

بە شێوەیەکی پڕسوود، بەکارهاتووانە ۞ به طور مفید

service area *noun*

شوێنێ لەسەر پانەڕێ کە دەتوانێ ماشینەکەتی لێ ڕاگرێ بۆ لێدانی بێنزین، خواردنی نان و هتد ۞ محل سرویس

serviceberry *noun, pl.* serviceberries

1 میوە یان بەری service tree 2 = juneberry ۞ میوەی نوعی درخت

service book *noun*

نوێژنامە، کتێبی نوێژ ۞ کتاب نماز

service ceiling *noun*

ئەوپەڕی ئاستی بەرزبوونەوەی فڕۆکە (وەک 100 پا لە دەقەیێکدا) ۞ سرویس سیلینگ

service charge *noun*

سێرڤیس، پارەی زیاتر پێڕاگەیشتن ◌ سرویس

service club *noun*

مەیخانەی سەربازان ◌ بار سربازان

service dress *noun*

یۆنیفۆرمی فەرمی سەربازی (نەک جلی داب‌ودەستووری) ◌ سرویس درس

service flat *noun*

دەستەخانوو یان بالاخانەی بەکرێ لەگەڵ سێرڤیس لەنێو خۆیەوە ◌ فلات سرویس

service industry *noun*

پیشەسازی راژەوانی (لەچاو بەرهەمهێنان) ◌ صنعت خدمات‌رسانی

service line *noun*

(تێنیس، وەرزشە راکێتی‌یەکان) هێڵی سێرڤیس ◌ خط سرویس

serviceman /'sɜːvɪsmən, US 'sɜːrv-/ *noun, pl.* servicemen

(پیاوی) ئەرتەشی، لەشکری، سپایی ◌ نظامی

service provider *noun*

(کۆمپانی) دابینکەری راژە(وانی ئینتێرنێت) ◌ تأمین‌کنندەی سرویس

service road *noun*

لارێگا، ریگای سێرڤیس، ریگای لاوەکی ◌ جادەی فرعی

service station *noun,* also gas station

پۆمپی بێنزین، وێستگەی بێنزین ◌ پمپ بنزین

service tree *noun*

دارێ لە شێوەی rowan بەرێکی قاوەیی هەیە wild service tree) *Sorbus torminalis*) سوورەچێو) و *S. domestica*) ◌ بارانک، تیس

servicewoman /'sɜːvɪswʊmən, US 'sɜːrv-/ *noun, pl.* servicewomen

ژنی سپایی، ژنی ئەرتەشی ◌ نظامی زن

serviette /ˌsɜːvi'et, US ˌsɜːrv-/ *noun*

سفرەسڕ، پەڕۆی سفرە، دەسرەی سفرە، خوانسڕ ◌ دستمال سفره

servile /'sɜːvaɪl, US 'sɜːrvl, -vaɪl/ *adjective*

کۆیلەئاسا، کاسەلێسانە، سووک، بێنرخ، هیچ، هیچ‌وپووچ، نۆکەرسفەت، نۆکەرایەتی‌پێخۆش، چاوشۆڕ، چڵکاوخۆر، نۆکەر، بەکرێ‌گیراو ◌ بردەوار، پست، سرسپردە، اجیر

servilely /'sɜːvaɪli, US 'sɜːrvli, -vaɪli/ *adverb*

سووکانە، چروکانە، هیچ‌وپووچانە ◌ از روی پستی

servility /sɜː'vɪləti, US sɜːr'v-/ *noun*

نۆکەری، نۆکەرایەتی، کاسەلێسی، چڵکاوخۆری، چاوشۆڕی، بێنرخی، سووکی، هیچ‌وپووچی، ناپیاوی، خوێریەتی، بێشەرەفی، بەستی: *They demand respect and obedience but not servility* ◌ سرسپردگی، پستی، دنائت

serving /'sɜːvɪŋ, US 'sɜːrvɪŋ/ *noun*

1 بەش(خۆراک)، پۆرس: *This recipe will be enough for four -ings* 2 (قاپ و کەوچک و هتد) تایبەتی هێنانی نان ◌ 1 پرس 2 سروینگ

servingman *noun, pl.* servingmen

1 (کۆن) راژەوان 2 کارەکەر یان خزمەتکاری ماڵان ◌ 1 خدمتکار 2 خدمتکار خانگی

servingwoman *noun, pl.* servingwomen

راژەوانی، کارەکەری یا خزمەتکارێی ماڵان ◌ خدمتکار خانگی

Servite /'sɘːvʌɪt/ *noun, adjective*

ئەندامی تیرەی راژەوانانی مریەمە. لە 1233 لە فلۆرانس دامەزرا ◌ سرویت

servitor /'sɘːvɪtə/ *noun*

خزمەتکار، راژەوان، کارەکەر، بەردەس، ژێردەس، خواردەس، نۆکەر ◌ خدمتکار، تابع

servitorship /'sɘːvɪtəʃɪp/ *noun*

خزمەتکاری، راژەوانی، کارەکەری، بەردەسی، ژێردەسی، خواردەسی، نۆکەری ◌ خدمتکاری، تابعیت

servitude /'sɜːvɪtjuːd, US 'sɜːrvətuːd/ *noun*

1 کۆیلەیی 2 نۆکەری، بەندایەتی، بەندەگەری، عەبدایەتی 3 بێگاری، کاری زۆرەملی، خزمەت بەزۆر ◌ 1 بردگی 2 بندگی 3 خدمت اجباری

servo /'sɜːvəʊ, US 'sɜːrvoʊ/ *pl.* servos, *abbreviation* servomechanism or servo-motor

servo- *prefix*

پێشگر: ئەو هێزەی هەیە کە دەس بەسەر میکانیزمێکی گەورەتردا بگرێ ◌ پیشوند: دارای قدرت مهارکنندگی ساز و کار بزرگ‌تر

servo-control *noun*

سێرڤۆکۆنترۆڵ ◌ سروکنترل

servomechanism *noun*

هەر میکانیزمێ کە میکانیزمێکی گەورەتر کۆنترۆڵ بکا ◌ ساز و کار خودمهار

servo-motor *noun*

مۆتۆڕ یان بزوێنەیێ کە دەس بەسەر بزوێنەیەکی گەورەتردا دەگرێ ◌ سروموتور

sesame /'sesəmi/ *noun*

(رووەکناسی) کونجی، پەپکەکونجی [*Sesamum indicum*]، (خامکیش دەیێتە بەڵم یان کای کونجی) ◌ کُنجد

sesamoid /'sesəmɔɪd/ *noun* (also sesamoid bone), *adjective*

1 (رووەکناسی) کونجی‌ئاسا، کونجی‌یانە 2 (توێکاری) کرۆژە یان ئێسکی کونجی‌ئاسا ◌ 1 کنجدی 2 غضروف یا استخوان کنجدی

sesamum /'sɛsəməm/ = sesame

Sesotho /sɛ'suːtuː/ *noun*

زمانی Sothoی باشووری گەلی Basotho ◌

سوتو

sesqui- *prefix*

پێشگر: 1 یەک و نیوی، یەک بەرامبەر و نیو: 2 *sesquicentennial* ،*sesquicentenary* (کیمیا) ناونجی intermediate، لێکدان، پێکهێنان: *sesquicarbonate* (بنەڕەت: لە لاتینەوە -*semi* (بڕوانە -semi) + *que* (و *and*) ◌ پێشوند: 1 یک و نیمی، یک برابر و نیم 2 واسطه، ترکیب

sesquicarbonate *noun*

خوێیێن (وەک Na_2CO_3. $NaHCO_3$. $2H_2O$) کە نە کاربۆناتێکی ئاسایی سادەیە و نە دووکاربۆناتێکی سادە بەڵکوو زۆرتر لێکدراو و پێکهاتەی ئەو دووانەیە ◌ نوعی نمک، سسکوییکاربونات

sesquicentenary /ˌsɛskwɪsɛnˈtiːn(ə)ri, US -ˈtɛn-/ *noun, pl.* sesquicentenaries

سەد و پەنجایەمین ساڵوەگەڕ (ڕووداوێکی گرنگ) ◌ صد و پنجاهمین سالگرد

sesquicentennial *adjective, noun*

(ڕێوڕەسم) سەد و پەنجایەمین ساڵوەگەڕ ◌ (جشن) صد و پنجاهمین سالگرد

sesquipedalian /ˌsɛskwɪpɪˈdeɪlɪən/ *adjective*

1 (وشەیێ) فرەکەرتە، فرەبڕگە، چەندبڕگە، درێژ 2 درێژدادڕ، دووروودرێژ 3 پێ (یان پا) و نیوی درێژ ◌ 1 (واژه) چندهجایی 2 درازنفس، طولانی 3 یک‌پا و نیم دراز

sesquiterperne *noun*

پۆلە تێرپینی $C_{15}H_{24}$؛ هەروەها بەرهەمی تێرپینێکی وا ◌ سسکویترپن

sess = cess

sessile /ˈsɛsʌɪl, US ˈsɛsɪl/ *adjective*

1 (ڕووەکناسی) پێوەنووساو، بێ‌چێوکە، بێ‌قنچک، پێوەچەسپاو، بێ‌لاسک: *a sessile leaf* 2 (گیانەوەرناسی یان زیندەوەر و ئۆرگانیزمێ) ناکۆچەر، جێگیر: *sessile sponges and coral polyps* ◌ 1 بی‌ساقه 2 غیرمهاجر

sessile oak *noun*

جۆرێ بەڕووی جەوت شێوەهێلکەی بێ‌چێوکە، زۆرتر هی گرد و تەپەڵانییەکانە | *Quercus petraea* ◌ نوعی بلوط

sessility *noun*

1 پێوەنووساوی، بێ‌چێوکەیی، بێ‌قنچکی، پێوەچەسپاوی، بێ‌لاسکی 2 جێگیری، سەقامگیری ◌ 1 بی‌ساقگی، چسبیدگی 2 استقرار

session /ˈsɛʃn/ *noun*

1 کۆبوونەوە، کۆمجڤین، جڤین، کۆمبین، دانیشتن، کۆڕ: *a session of the UN General Assembly* 2 دەستەی بەڕێوەبردنی کلێسەی پرێزبیتێری، تێرم یان ماوەیەکی خوێندن لە خوێندنگا، ساڵی زانکۆ یان خوێندنگا ◌ 1 نشست، جلسه 2 سیون

sessional *adjective*

سەربە دانیشتن، کۆبوونەوەیی ◌ وابسته به نشست یا جلسه

session musician *noun*

موسیقاژەنی سەربەخۆ یان کۆڕی، موزیسیەنی سەربەخۆ ◌ نوازندەی مستقل

sesterce /ˈsɛstəːs/ *noun,* also sestertius /sɛˈstəːʃəs/, *pl.* -terces /-siːz/

سێستێرس: کۆین یان یەکەیێکی پارەی ڕۆمی کۆن، بەرامبەر بە monetary unit چواریەکی denarius ◌ سسترس

sestet /sɛsˈtɛt/ *noun*

1 شەش خشتەی دوایی sonnet 2 (موسیقا) = sextet ◌ ستت

sestina /sɛˈstiːnə/ *noun*

سێستینا: هۆنراوەیێ بە شەش‌کۆپلەی شەش‌خشتەکییەوە ◌ سستینا

set[1] /sɛt/ *noun*

1 (قاپ‌وکەوچک) دەست 2 دەستە، کۆمەڵە، گرووپ 3 زنجیرە، ڕیزە، لیزگە 4 گرووپ، دەستە، تیپ، کۆڕ، پۆل، تاقم 5 ڕادیۆ 6 تەلەفزیۆن 7 دەزگا 8 لا، ئالی، ڕێڕەو 9 داشکانەوە، پرزە، مەیل، ویست، حەز 10 بار، دۆخ، ڕەوش، شێوە 11 نەمام، برک، تووڵ، شووڵ، شیف، وەچ، ڕیشە، چووز، قەڵەمە، شەتڵ، دەرخک 12 (وەرزش) سێت، نۆرە 13 (شانۆ، فیلم) سەرشانۆ 14 (خواژە) ئاوابوون، پووکانەوە 15 ڕەق‌بوون، خۆگرتن، سەخت‌بوون ◌ 1 (ظرف) سرویس 2 مجموعه 3 رشته 4 گروه 5 رادیو 6 تلویزیون 7 جهت 8 دستگاه 9 گرایش، میل 10 وضع 11 نهال، قلمه، نشا 12 (ورزش) ست 13 (نمایش، فیلم) صحنه 14 (مجازی) افول 15 سفت‌شدگی

set[2] /sɛt/ *adjective*

1 جێگیر، چەسپیو، پتەو، بێ‌جووڵە، تەکان‌نەخواردوو، چەقیو، چەق‌بەستوو، تۆکمە 2 دیار، دیاری‌کراو، نەگۆڕ 3 تایبەتی 4 بەئانقەست، بەمەبەست 5 جێگیر، هەڵکەوتوو، دانراو 6 پێشەکی‌داڕێژراو، لەوەپێش‌پلان‌بۆدانراو ◌ 1 ثابت، محکم 2 مشخص، مقرر 3 خصوصی 4 عمدی 5 واقع‌شده، نهاده 6 طرح‌ریزی‌شدەی قبلی

set[3] /sɛt/ = past and past participle of set

seta /ˈsiːtə/ *noun,* setae /-tiː/

(زۆرتر گیانەوەرناسی) پژە، مووی زبر، زبرەموو (لە لاتینەوە بە واتای "bristle") ◌ موی زبر

setal *adjective*

پژەیی، سەربە مووی زبر، زبرەموویی، پێوەندی بە سیتاوە هەیە ◌ وابسته به موی زبر

setaceous /-ˈteɪʃəs/ *adjective*

1 درکاوی، دڕاوی، پژاوی، زبرەموودار 2 شێوەی bristle دەدا (لە بیچم و بنیاتدا) ◌ 1

خاردار 2 ستاسیوس

set-aside *noun*

سیاسەتی یەکێتی ئەورووپا لەسەر بنچینەی بەجێهێشتنی زەوی‌وزار بۆ جووتبەندەکان بەمەبەستی راگرتنی نرخی بازار، کەم‌ترین نرخ، بنەنرخ، نرخی دیاری‌کراو ۞ حداقل قیمت

setback /ˈsetbæk/ *noun*

1 بەربەست، کۆسپ، ریگر، گرفت، کێشە 2 راوێستان، تێشکان، نشوستی، ناوچاوان‌نەهێنان، نەهاتی، نەهامەتی(رووتێ‌کردن)، هەرەس: *The team suffered a major setback when their best player was injured* 3 پاشەکشێ ۞ 1 مانع 2 شکست، بدبیاری 3 عقب‌نشینی

set book *noun*

کتێبی تاقیکاری ۞ کتاب امتحانی

set chisel *noun*

ئەسکەنەی (دەم)پان ۞ اسکنەی پهن

setiferous /sɪˈtɪfəres/ *adjective*

درکاوی، چقلاوی، درواوی، درکدار ۞ خاردار

set hammer *noun*

چەکوشی ریک‌کردن یان تەخت‌کردن ۞ چکش تسطیح

Seth *noun*, Hebrew *Shēth*

شیس: کوری ئادەم و حەوا ۞ شیث

setigerous /sɪˈtɪdʒərəs/ *adjective*

درکاوی، چقلاوی، درواوی، درکدار ۞ خاردار

setline *noun*

زنجیرەقولاپ (ی راوەماسی) ۞ ستلاین

setoff /setˈɑf/ *noun*

1 سەفەر، گەشت، گەران، کۆچ 2 رازاندنەوە 3 ئال‌وگۆر، ئالشت، گۆرینەوە ۞ 1 سفر، کوچ 2 آرایش 3 تهاتر

seton /ˈsiːt(ə)n/ *noun*

(مێژوویی، پزشکی) پلیتە (بنەرەت: لە *seta* لاتینەوە "bristle") ۞ فتیله

setose /ˈsiːtəʊs, -z/ *adjective*

درکاوی، چقلاوی، درواوی، درکدار ۞ خاردار

setout /ˈsetaʊt/ *noun*

1 دەسپێک، سەرەتا، beginning 2 ریکخستن، layout ،arrangement ،array 3 ئامراز، ئامراز، کەرەسە، ئامێر ۞ 1 آغاز 2 ترتیب 3 ابزار

set piece *noun, adjective*

کردەوەی بەجێ‌وری، کاریکی لێکەوەدراو یان پلان‌ریژکراو: *an offensive set -e that caught the enemy off guard* ۞ حرکت حساب‌شده

set screw *noun*

جەری میزان ۞ پیچ تنظیم

set square *noun*

گونیا، گۆشەپێو، گۆشەوارە ۞ گونیا

Setswana /seˈtswɑːnə/ *noun*

سێتسوانا، زمانی بانتویی گەلی تسوانا Tswana ۞ استسوانا

settee /seˈtiː/ *noun*

تەخت، قەنەپە، سۆفا ۞ کاناپە

setter /ˈsetə(r)/ *noun*

1 تانجی، تاژی 2 (لە لێکدانا) ـدانەر ۞ 1 سگ شکاری 2 ـگذار

set theory *noun*

تیۆری کۆمەڵەکان، تیۆری یا بیردۆزی دەستەکان ۞ نظریەی مجموعەها

setting /ˈsetɪŋ/ *noun*

1 جێگیرکردن، گیرکردن، دابەستن، دانان 2 جێگای دابەستن، شوێنی گیرکردن 3 جێگای نقێم، جێ‌نقێم 4 بوار 5 (شانۆ، چیرۆک و هتد) شوێن و کات 6 هەلکەوت، هەلومەرج، بارودۆخ 7 دەوربەشت 8 (دەزگا و هتد) خێرایی، تێمپراچێر 9 ئاواز، مەقام 10 رۆژاوابوون 11 موسیقای فیلم 12 گیرسان، خوگرتن، گیروبەند، توندبوون (شفتە و مالات و هتد) ۞ 1 نصب، نهش 2 جای نصب 3 جای نگین 4 زمینە 5 زمان و مکان 6 موقعیت 7 محیط 8 سرعت، درجە 9 آهنگ 10 غروب 11 موسیقی متن 12 گیرش

settings *noun, pl.*

ریکخستنەکان، کارویاری ریکخستن یان میزان(کردن) ۞ تنظیمات

setting up *noun*

سەقامگیرکردن، جێگیرکردن، دامەزراندن ۞ استقرار

settle /ˈsetl/ *noun*

تەخت (لە دار، مێزێکی دارین بە دەسک و پشتی بەرزەوە) ۞ نیمکت

settled /ˈsetld/ *adjective*

1 جێگیر، چەسپیو، سەقامگیر، نەگۆر، دیاری‌کراو، هەمیشەیی 2 (پێ)دراو 3 ساو ۞ 1 ثابت، معین، دائمی 2 پرداخت‌شدە 3 صاف

settlement /ˈsetlmənt/ *noun*

1 دانەوە، تێ‌کردن، رەت‌کردنەوە، تێ‌رژاندن، تێ‌رشتن، پێدان، دانەوە، پاک‌کردن، پاکتاو 2 دیاری‌کردن 3 ریکخستن 4 ریک‌کەوتن، کێشەرەوانەوە، یەک‌کەوتن، ئاشت‌بوونەوە 5 جێگیرکردن، دامەزراندن، سەقامگیرکردن، نیشتەجێ‌کردن، ئاکنجی‌کردن، گیرساندنەوە 6 راگوێستن 7 کۆلۆنی، شوێنی گیرسانەوەی کۆلۆنیستەکان 8 برانە 9 ئاوەدانی، ئاوایی 10 (ماف) بەنێوکردن، راگوێستن 11 نیشتن، رۆچوون، نشست ۞ 1 واریز، پرداخت، تسویە 2 تعیین 3 تنظیم 4 توافق 5 استقرار، اسکان 6 واگذاری 7 مستعمرە 8 مقرری 9 آبادی 10 (حقوق) واگذاری 11 نشست

settler /ˈsetlə(r)/ *noun*

1 داگیرگەنشین، کۆلۆنی‌نشین، کۆچەر(ی تازە): 2 *white -ttlers in Africa* دانیشتوو، نیشتەجێ،

جیوار، مشەخت، ناکنجی ◇ 1 مهاجر 2 مقیم

settlings *noun, pl.*
نیشتوو، نیشتە، خڵتە ◇ رسوب، تەنشت

set-to /'set tu:/ *noun*
(نافەرمی) لێکدان، تێکسرەواندن، کوتەککاری، تێکبەربوون، پێکاهەڵپڕژان، قڕە، دمەقڕە، شەڕەقسە، مشتومڕ، کێشە، شەڕ: *We had a bit of a set-to with the neighbours* ◇ زدوخورد، جروبحث، دعوا

set-up /'set ʌp/ *noun*
1 ڕێکخراوە 2 پێکهاتە (ی ڕێکخراوێ) 3 دامودەزگا، سیستم، ڕێکخستە 4 پیلان، نەخشە، تەشقەڵە 5 ڕێکخستن ◇ 1 سازمان 2 ساختار 3 سیستم 4 توطئه 5 آرایش

seven /'sevn/ cardinal number *adjective, noun*
adj حەوت (دانە) *n* ژمارە یا ڕەنووسی حەوت ◇ *adj* هفت *n* عدد هفت

sevenfold /'sevnfəuld/ *adjective, adverb*
حەوتبەرامبەر، حەوتئەوندە ◇ هفت برابر

seventeen /ˌsevn'ti:n/ cardinal number *adjective, noun*
adj حەڤدە (دانە) *n* ژمارە یا ڕەنووسی حەڤدە ◇ *adj* هفده *n* عدد هفده

seventeenth /ˌsevn'ti:nθ/ ordinal number *noun, adjective*
n حەڤدەیەک، ژمارەی حەڤدە، حەڤدەمی *adj* حەڤدەم، حەڤدەمین ◇ *n* یک‌هفدهم، هفدمی *adj* هفدهم(ین)

seventh /'sevnθ/ ordinal number *noun, adjective*
n حەوتیەک، حەوتمی، ژمارەی حەوت *adj* حەوتەم، حەوتەمین (in seventh heaven: یەکجار خۆشحاڵ یان بەکەیف، لە ئاسمانی حەوتەمدا: *Now that he's been promoted he's in seventh heaven*) ◇ *n* یک‌هفتم، هفتمی *adj* هفتم، هفتمین

the seventh day = the Sabbath

seventh heaven *noun*
ئاسمانی حەوتەم ◇ عرش اعلا

seventieth /'sevntiəθ/ ordinal number *noun, adjective*
n حەفتایەک، ژمارەی حەفتا *adj* حەفتایەم، حەفتامین، حەفتایەمین ◇ *n* یک‌هفتادم، هفتادمی *adj* هفتادم، هفتادمین

seventhly /'sevnθli/ *adverb*
حەوتەم ◇ سابعاً

seventy /'sevnti/ *adjective, noun* (*pl.* -nties)
adj حەفتا (دانە) *n* ژمارەی یان ڕەنووسی حەفتا، (seventies) دەیەی حەفتا، حەفتاکان ◇ *adj* هفتاد *n* عدد هفتاد، (در جمع) دهه‌ی هفتاد

seventy-eight *noun*
گرامافۆنی کۆنی 78سووڕ ◇ صفحه‌ی هفتاد و هشت دور

Seven Wonders of the World *noun*
حەوت شوێنەواری سەیری جیهان ◇ عجایب هفتگانه

several /'sevrəl/ *adjective, pronoun*
1 چەند، چەندین، بە چەندین، هێندێ، بڕێ (لە)، چەند دانە، چەند کەس: *Several letters arrived this morning* 2 جیاواز، لێکجیا، جیا: *They said goodbye and went their several ways* 3 خۆی(ان)، تایبەتی، تاکەکەسی (بنەرەت: لە separalis لاتینی سەدەکانی نێوەڕاست، لە separ لاتین "جیا(واز)") ◇ 1 چند، چندین، چند تا، چند نفر 2 مختلف، جداگانه، مجزا 3 مخصوص

severally /'sevrəli/ *adverb*
بە شێوەیەکی جیاواز یا لێکجیا، تاکتاک، تاقولۆق ◇ به طور جداگانه

severalty /'sevrəltɪ/ *noun, pl.* severalties
(کۆن) سەربەخۆیی، جیایی، جیابوونەوە ◇ استقلال، جدایی

severance /'sevərəns/ *noun*
جیاکردنەوە، لێکدابڕین، جیابوونەوە، جیایی، پچڕان، بڕان، دابڕان، هەڵبڕان، قەتیان، لێکبوونەوە ◇ تفکیک، انقطاع، قطع، جداشدگی

severance pay *noun*
ڕاژانە، حەقی ساڵانەی کارکردن ◇ سورنس پَی

severe /sɪ'vɪə(r), US -'vɪr/ *adjective* (severer, severest)
1 بەڕشت، وشک: *His injuries are severe* 2 ڕووگرژ، مڕومۆچ 3 سەختگر، توندگر 4 قایم، سەخت، توند، قووڵ، گران، دژوار، (زۆر)خراپ، چەتوون، ئاسێ، ئاستەم 5 سادە، نەڕازاوە ◇ 1 جدی، خشک 2 عبوس 3 سخت‌گیر 4 ستهم، شدید، طاقت‌فرسا 5 بی‌آذین

severely /sɪ'vɪəli, US -'vɪrli/ *adverb*
بە توندی، بە سەختی، ڕووگرژانە، مڕومۆچانە: *a severely critical report* ◇ به شدت، عبوسانه

severity /sɪ'verəti/ *noun*
1 بەڕشتی، وشکی 2 ڕووگرژی، مڕومۆچی، سەختگری، توندگری 3 قایمی، توندی، قووڵی، سەختی، گرانی، دژواری، چەتوونی، ئاستەمی: *the severity of the problem* ◇ 1 جدیت 2 عبوسی 3 سخت‌گیری 4 شدت، ستهمی

seviche /sɛ'vi:tʃeɪ/ = ceviche

Seville orange /'sɛvɪl/ *noun*
جۆرێ پرتەقاڵی تاڵ، بۆ مرەبا ◇ نوعی نارنجی

sevruga /sɛv'ru:gə/ *noun*
یەکێ کۆچەر، لە تەرکی sturgeon دەریای کاسپیەن و دەریای ڕەشدا دەبینرێ (لەبەر

caviar راو دەکرێ [*Acipenser stellatus*]) ⬡ سوروگا

sewage /'su:ɪdʒ, US 'sju:-/ *noun*
پاشەڕۆ، ئاوەڕۆ، گەناو، پیساو ⬡ فاضلاب، پارگین

sewage disposal *noun*
دەرکردنی پاشەڕۆ، دەرکردنی ئاوەڕۆ (یان گەناو) ⬡ دفع فاضلاب

sewage disposal works = sewage works

sewage farm = sewage works

sewage plant = sewage works

sewage treatment plant = sewage works

sewage treatment works = sewage works

sewage works *noun*
پالێوگەی پاشەڕۆ، شوێنی پالاوتنی پاشەڕۆ ⬡ تصفیەخانەی فاضلاب

sewellel /sɪ'wɛləl/ = montain beaver

sewer[1] /'su:ə(r), US 'sju:-/ *noun*
زێراب، ئاوەڕۆ، پیساوڕۆ ⬡ مجرای فاضلاب

sewer[2] /'su:ə(r), US 'sju:-/ *noun*
درووماندکەر، درووماندکار، درووماندچی ⬡ دوزندە

sewerage /'su:ərɪdʒ, US 'sju:-/ *noun*
تۆڕی ئاوەڕۆ یان زێراب ⬡ شبکەی فاضلاب

sewerage-press /'su:ərɪdʒ, US 'sju:-/ *noun*
(دەزگای) کتێبدروو ⬡ ماشین کتابدوزی

sewerage system /'su:ərɪdʒ, US 'sju:-/ *noun*
سیستمی ئاوەڕۆ، تۆڕی ئاوەڕۆ یان زێراب ⬡ شبکەی فاضلاب

sewing /'səʊɪŋ, US 'soʊ-/ *noun*
1 درووماندن، دروومانکاری، دوورین، دروون: 2 *knitting and sewing* شتی دووراو: *a pile of sewing* ⬡ 1 خیاطی 2 چیز دوختەشدە

sewing machine *noun*
دەزگای درووماندن، چەرخی درووماندن، ماشینە ⬡ چرخ خیاطی

sewn /səʊn, US soʊn/ = past participle of sew

sex /seks/ *noun, adjective*
n 1 ڕەگەزیتی 2 ڕەگەز، ڕەسەن، سێکس، زایەند، نێرمایی، نێر یان مێ، دێل یان گۆل، کوڕ یا کچ، ژن یا پیاو 3 چالاکی یا پرسوباسی سێکسی 4 تێکەڵی سێکسی، نیان، نزیکی *adj* ڕەگەزی، سێکسی ⬡ *n* 1 جنسیت 2 جنس 3 موضوعات یا فعالیتهای جنسی 4 آمیزش جنسی *adj* جنسی

sex(i)- *prefix*
پێشگر: شەش: (بنەڕەت: لە *sex* لاتینەوە) *sexennial* ⬡ پیشوند: شش

sex abuse *noun*
دەستدرێژی ڕەگەزی یا سێکسی، دەستدرێژی، پەلامار ⬡ تجاوز جنسی

sex act *noun*
تێکەڵی سێکسی، نزیکی ⬡ مقاربت، جماع

sexagenarian /ˌseksədʒə'neəriən, US -'ner-/ *noun*
مرۆی شەست (حەفتا)ساڵە (نێوان 60 تا 69 ساڵ) ⬡ آدم شصتساله

sexagenary *noun, pl.* sexagenaries
شەست (حەفتا)ساڵە (لە نێوان 60 تا 69 ساڵ) ⬡ شصتساله

Sexagesima /ˌsɛksə'dʒɛsɪmə/ *noun*
شەستڕۆژە: یەکشەممەی پێش Quinquagesima ⬡ سکاجسیما

sexagesimal /ˌsɛksə'dʒɛsɪm(ə)l/ *adjective*
1 شەستەم، شەستەمین 2 شەستدەنکی ⬡ 1 شصتم 2 شصت تایی

sex appeal *noun*
ڕاکێشانی ڕەگەزی یان سێکسی یان نێرمایی ⬡ جاذبەی جنسی

sex bomb *noun*
(نافەرمی) بۆمبی سێکسی (ژنێکی یەکجار لەبار) ⬡ بمب جنسی

sex cell *noun*
خانەی ڕەگەزی یان سێکسی، خانەی نێرمایی ⬡ یاختەی جنسی

sexcentenary /ˌsɛk(s)sɛn'ti:n(ə)ri, US -'tɛn-/ *noun, pl.* -centenaries
شەشسەدەمین ساڵوەگەڕ یان ساڵیاد ⬡ ششصدمین سالگرد

sex change *noun*
گۆڕانی ڕەگەزی ⬡ تغییر جنسیت

sex chromosome *noun*
کرۆمۆزۆمی ڕەگەزی ⬡ کروموزوم جنسی

sexdecillion *noun*
ژمارەی یەک بە 96 سیفر لە پێشیەوە ⬡ سکسدسیلیون

sex distribution *noun*
بڵاوبوونەوەی ڕەگەز(یت)ی، دابەشێتی ڕەگەزی ⬡ توزیع جنسیت

sex drive *noun*
پاڵنەر یان بزوێنەری سێکسی ⬡ سائق جنسی

sexed *adjective*
خاوەنی ئارەزوو یان ئیشتیای سێکسی ⬡ دارای میل جنسی

sex education *noun*
پەروەردە یان فێرکاری ڕەگەزی (لە خوێندنگاکاندا) ⬡ آموزش جنسی

sexennial /sɛk'sɛnɪəl/ *adjective*
شەشساڵە، هەر شەشساڵ جارێ ⬡ ششساله

sexennium /sɛk'sɛnɪəm/ *noun, pl.*

sexennia /-nɪə/
ماوە یان قۆناخێکی شەش‌ساڵە ۞ دورەی شش‌ساله
sexfoil *noun*
(ب.ت. بیناسازی) شەش‌پەڕ ۞ شش‌پر
sex hormone *noun*
هۆرمۆنی رەگەزی یان سێکسی ۞ هورمون جنسی
sex hygiene *noun*
خاوێنی رەگەزی، پاک‌پارێزی سێکسی، خاوێن‌گەری یان خاوێن‌راگرتنی رەگەزی ۞ بهداشت جنسی
sexi-, also sex- *prefix*
پێشگر: شەش، شەش‌دار، شەش‌ـ ۞ پیشوند: شش، دارای شش
sexily *adverb*
بزوێنەرانە، بە شێوەیەکی هەوەساوی ۞ به طور شهوت‌انگیز
sexiness /'seksinəs/ *noun*
راکێشانی رەگەزی یان سێکسی ۞ گیرایی جنسی
sexism /'seksɪzəm/ *noun*
جیاوازی‌دانانی رەگەزی یان سێکسی، سێکس‌باوەری (ب.ت. زمان): *a study of sexism in language* ۞ جنسیت‌گرایی
sexist /'seksɪst/ *adjective, noun*
adj لەسەر بنچینەی جیاوازی‌دانانی رەگەزی، سێکس‌باوەڕانە: *sexist ◊ a sexist attitude* *n language* سێکس‌باوەڕ، لایەنگری جیاوازی‌دانانی رەگەزی ۞ *adj* جنسیت‌گرایانه *n* جنسیت‌گرا
sexisyllabic *adjective*
شەش‌کەرتەیی، شەش‌بڕگەیی ۞ شش‌هجایی
sexivalent /ˌseksɪ'veɪl(ə)nt/ = hexavalent
sexless /'sekslǝs/ *adjective*
1 نەنێرنەمێ، نێرەمووک، هەرمک 2 سارد، ساردوسڕ، کەم‌ئارەزوو، کەم‌راکێش ۞ 1 فاقد جنسیت 2 سرد، سکس‌لس
sexlessness /'sekslǝsnǝs/ *noun*
ساردی، ساردوسڕی، کەم‌ئارەزوویی ۞ سردی
sex life *noun*
ژیانی رەگەزی یان سێکسی ۞ زندگی جنسی
sex maniac *noun*
مرۆی شێت و خولیای ئارەزووی سێکسی، (یەکجار) بەئالۆش ۞ سکس‌مانیاک
sex object *noun*
شتی دامرکاندنی ئارەزووی رەگەزی (سێکسی) ۞ وسیلەی اطفاء شهوت
sex offence *noun*
تاوانی رەگەزی یان سێکسی ۞ جرم جنسی
sex offender *noun*
تاوان‌کاری رەگەزی ۞ مجرم جنسی
sex offense = sex offence
sexological *adjective*
سەربە رەفتارناسی رەگەزی یان نێرمایی ۞ رفتارشناختی جنسی
sexologist /-dʒɪst/ *noun*
رەفتارناسی رەگەزی یان نێرمایی ۞ رفتارشناس جنسی
sexology /sek'sɒlədʒi, US -'sɑ:l-/ *noun*
رەفتارناسیی رەگەزی یان نێرمایی، رەفتارناسیی نێرمایی ۞ رفتارشناسی جنسی
sex organs *noun, pl.*
ئەندامە رەگەزییەکان، ئەندامانی رەگەزی یا نێرمایی ۞ اندام‌های جنسی
sexpartite /seks'pɑ:tʌɪt/ *adjective*
شەشینە، شەش‌بەشە، شەشە ۞ شش‌جزئی
sexploitation *noun*
(فیلم، کۆڤار و هتد) چەوساندنەوە یان بەکارهێنانی رەگەزی ۞ بهره‌برداری جنسی
sexpot /'sekspɒt, US -pɑ:t/ *noun*
ژنی جوان (و بزوێنەر)، سەرنج‌راکێش، لەبار، قەیسی، جەرگە ۞ زن لوند یا شهوت‌انگیز
sex shop *noun*
دووکان یان فرۆشگەی کەلوپەلی رەگەزی، دووکانی شتومەکی سێکسی ۞ فروشگاه کالاهای جنسی
sex-starved *adjective*
برسی رەگەزی یان سێکسی ۞ گرسنەی جنسی
sex symbol *noun*
هێما یان نموونەی سێکس، هێمای راکێشانی رەگەزی ۞ نماد سکس
sext *noun*
1 نوێژی سەعات شەش (نیوەڕۆ) 2 جۆرێ ئامێری موسیقا ۞ سکست
sextan /'sekstǝn/ *noun*
شەش‌ڕۆژە، (هەر) شەش ڕۆژ جارێ ۞ شش روز یک‌بار
sextant /'sekstǝnt/ *noun*
1 جێدۆز، گۆشەدۆز (لە کەشتی و فڕۆکەدا) 2 شەش‌یەکی بازنە ۞ 1 سکستان 2 یک ششم دایره
sextet /seks'tet/ *noun*, also sextette
1 دەستەی شەش‌دانەیی، گرووپی شەش‌دەنگی، (پارچە موسیقایێ بۆ) شەش گۆرانی‌بێژ یان موسیقاژەن 2 شەش خشتەی دوایی sonnet ۞ 1 مجموعەی شش‌تایی، اسکتت 2 شش بیت آخر غزل
sextillion /seks'tɪljǝn/ *noun*
لە ئەمریکا و فەرەنسە ژمارەی 1 بە 21 سیفر لە پێشیەوە 10^{21}، لە بریتانیا و ئەڵمانیا 1 و 36 سیفر لە پێشیەوە 10^{36} ۞ اسکستیلیون
sexton /'sekstǝn/ *noun*

(کلیسە) مجێور، جانکوش ◯ خادم، متولی
sexton beetle = burying beetle
sex tourism *noun*
گەروانیتی رەگەزی یا سێکسی، گەشتیاریتی رەگەزی ◯ جهانگردی جنسی
sex tourist *noun*
گەروانی سێکسی، گەشتیاری رەگەزی ◯ جهانگرد جنسی
sextuple /'sɛkstjʊp(ə)l, US sɛks'tju:p(ə)l/ *adjective, noun*
شەش‌بەرامبەر، شەش‌ئەوندە، شەش‌چەندانە ◯ شش‌برابر
sextuplet /'sekstʊplət, US sek'stju:plət, -'stʌp-/ *noun*
شەشزا، شەش‌جمک، یەکێ لەو شەشزایە ◯ شش‌قلو، یکی از شش‌قلوها
sextuplicate *noun*
روونووس یان کۆپی شەشەم ◯ نسخەی ششم
sexual /'sekʃuəl/ *adjective*
1 رەگەزی، سێکشوال، سەربە نێرمایی، زایەندی 2 زاوزێیی، سەربە زاوزێ ◯ 1 جنسی 2 تناسلی
sexual assault *noun*
ئازاردانی رەگەزی، هەراسان‌کردنی سێکسی یان رەگەزی ◯ ایذا جنسی
sexual deviation *noun*
لادانی رەگەزی یان سێکسی ◯ انحراف جنسی
sexual harassment *noun*
ئازاردان یان هەراسان‌کردنی رەگەزی ◯ ایذا یا مزاحمت جنسی
sexual intercourse *noun*
نزیکی، نیان، تێکەڵی رەگەزی یان سێکسی ◯ مقاربت، آمیزش جنسی
sexuality /ˌsekʃu'æləti/ *noun, pl.* sexualities
1 رەگەزیتی، سێکشوالیتە، نێرمایتی، نێرمایەتی، زایەندیتی 2 مەیل و ئارەزووی رەگەزی، چالاکی رەگەزی یان سێکشوال 3 تایبەتمەندی رەگەزی یان نێرمایەتی 4 توانایی رەگەزی یان سێکشوال ◯ 1 جنسیت 2 تمایلات یا فعالیت جنسی 3 ویژگی‌های جنسی 4 توانایی جنسی
sexually /'sekʃəli/ *adverb*
لەباری رەگەزی‌یەوە ◯ از نظر جنسی
sexually transmitted disease *noun, abbreviation* STD
ئێس‌تی‌دی (= جۆرێ نەخۆشی نزیکی، وەک ئاگرە syphilis) ◯ اس‌تی‌دی
sexual offence *noun*
تاوانی رەگەزی یان سێکسی ◯ جرم جنسی
sexual orientation *noun*
بەلاداشکانەوەی رەگەزی (کەسێ کە هاورەگەزباز یان ناهاورەگەزبازە) ◯ گرایش جنسی
sexual perversion *noun*
لادانی رەگەزی یان سێکسی ◯ انحراف جنسی
sexual politics *noun, pl.*
رامیاری رەگەزی، سیاسەتی رەگەزی یا سێکسی ◯ سیاست جنسی
sexual relation *noun*
نزیکی، نیان، جووت‌بوون، گان، تێکەڵی رەگەزی یان سێکسی ◯ جماع، مقاربت
sexual selection *noun*
(زیندەناسی) هەڵبژاردنی رەگەزی یان سێکسی ◯ انتخاب جنسی
sex worker *noun*
لەش‌فرۆش، قەحبە، حیز ◯ فاحشە
sexy /'seksi/ *adjective* (sexier, sexiest)
1 رەگەزی، سێکسی، سێکشوال 2 بزوێنەر، وروژێنەر، سەرنج‌راکێش، هەوەساوی، پڕئیشتیا، ئاودار: *a ◊ the sexy lead singer* 2 جنسی 1 ◯ *sexy new range of software* مهیج، جالب، شهوت‌انگیز
SF /ˌes 'ef/ *abbreviation* science fiction
sferics *noun, pl.*
کەش‌ناسی، هەواناسی ◯ هواشناسی
Sg *abbreviation* seaborgium
sgd *abbreviation* signed
(نافەرمی، لەسەر فۆرم و هتد) مۆرکراو، ئیمزاکراو ◯ امضاشده
Sgt *abbreviation* sergeant
sh /ʃ/ *interjection*
وست! بێ‌دەنگ! هەرا! سست!: *Sh! Keep your voice down!* ◯ هیس!
Shaban *noun*
شەعبان: هەشتەمین مانگی سالی ئیسلامی ◯ شعبان
Shabbat /ʃa'bat/ *noun*, Sabbath
نێوان جووەکانی Sephardic ی و ئیسرائیلی‌یەکان ◯ سبت
Shabbos /'ʃabəs/ *noun*, also Shabbes = Sabbath
نێوان جووەکانی Ashkenazic ◯ سبت
shabbily /'ʃæbɪli/ *adverb*
ناپیاوانە، نامەردانە، ناجوامێرانە ◯ ناجوانمردانه
shabbiness /'ʃæbɪlinəs/ *noun*
1 کۆنی، شڕی، پەڕپووتی، شڕووڕی، پواوی، دافەوتاوی، شڕۆڵی، تان‌دەرکەوتوویی، دافەتراوی 2 ناپیاوی، ناجوامێری، سووکی، پەستی، خوێڕیەتی ◯ 1 نخ‌نمایی 2 فرومایگی، پستی
shabby /'ʃæbi/ *adjective* (shabbier, shabbiest)
1 کۆن، شڕ، پەڕپووت، شڕووڕ، پواو، لەت‌وکوت، دافەوتاو، دافەتراو، شڕۆڵ، تان‌دەرکەوتوو 2 شڕەپۆش، قووتەڵە، کۆنەپۆش 3 ناپیاو،

نـاجوامێر، خوێـڕی، نامـەرد، بـێشـەرەف ۞ 1 ژنده، نخ‌نما 2 ژنده‌پوش 3 پـست، لئیم، فرومایه
Shabuoth *noun*
شافووس، جەژنەدرويْنە (هی جوولەکەکان) ۞ شابوس
shabu-shabu *noun*
جۆرێ چێشتی ژاپۆنی ۞ نوعی غذای ژاپنی
shack /ʃæk/ *noun*
کوڵیت، کۆخ، کۆختە، قوڵیت، کەلاوە ۞ کلبه
shackle /ˈʃækl/ *noun*
1 (shackles) کوت‌وزنجیر، پێبەست، دەزبەن، پێوەند، کوت‌وبەند، سندم، کۆستەک، ئەشکێل 2 کۆسپ، بەربەست، تەگەرە ۞ 1 غـل و زنجیر، قید و بند 2 مانع
shacklebone *noun*
ئێسکی مەچەکی دەست ۞ استخوان مچ دست
shacky *adjective*
کۆنـە، شڕ، چەپەرەشڕ، داشقەشکاو، رزیو ۞ زهواردررفته، قراضه
shad /ˈʃæd/ *noun, pl.* same or shades
ماسـیبەچاورەشـە (جـۆرێ ماسـی خـۆراکی ئاـــــــــherring [توخمـــەکـــانی *Alosa* و *Caspialosa*: چەندین جۆرن]) ۞ زبور، گواف
shadbush, also shadblow = junneberry
shadchan /ˈʃadxən, US ˈʃɒd-/ *noun, pl.* same /ˈʃadxɛn/, shadchanim /ˈʃadxənɪm/, or shadchans
دەلالی (ژن‌ومێردایەتی) پیشەیی جوولەکەیی ۞ دلال
shaddock /ˈʃadək/ = pomelo
shade /ʃeɪd/ *noun*
1 سێبەر، سا، سایە، سەهەند، نسێ 2 سەرچرا، کلاوەی لامپا 3 سووکەجیاوازی 4 بڕێکی کەم، نەختەلانێ، نیسکەلانێ، تـۆزێ 5 گیـان، رۆح، تارمـایی، خێـو، سـەهۆیر، تـاپۆ 6 خـەیاڵ 7 (قـووڵایی یـان رادەی) رەنـگ 8 ئاسـت یـان ریـژەی تـاریکی 9 (کێـشراوە و هتـد) شـوێنی تاریـک‌تـر، سـێبەر 10 (the shades) جیهانی ژێرین، دنیای مردووان 11 (shades) چاویلکە یان عەینەکی بەرخۆر ۞ 1 سایه 2 حباب چراغ 3 اختلاف جزئی 4 مقدار انـدک 5 شـبح، روح 6 خیال 7 رنگ 8 میزان تیرگی 9 (نقاشی و...) سـایه 10 عالم اسفل 11 (در جمع) عینک آفتابی
shaded *adjective*
سێبەردار، سێبەراوی، سێبەردارکراو ۞ دارای سایه
shadily /ˈʃeɪdɪli/ *adverb*
گومانلێکراوانە، بە شێوەیێکی گوماناوی ۞ بـه طور مشکوک
shadiness /ˈʃeɪdinəs/ *noun*
گومانلێکراوی، گومانباری، گومانلەسەری ۞ مشکوکیت
shading /ˈʃeɪdɪŋ/ *noun*
1 (کێشراوە و هتد) سێبەر(دار)کردن، سایەلێدان، سـێبەرەکان، شـوێنە تاریکـەکان 2 (shadings) جیـاوازی و گـۆڕانی ورد، جیـاوازی کـەم ۞ 1 سایەزنی، نقاط تیره 2 (در جمع) تفاوت‌های جزئی
shadow /ˈʃædəʊ, US -doʊ/ *noun*
1 سێبەر، سا، سایە، نسێ، تاریکی 2 شـوێنەواری کەم، سووکەئاسەوار 3 وێنە 4 نەختەلانێ، تۆزێ، بڕێ 5 خـەم، خەفـەت، دڵـتەنگی، نارەحـەتی 6 تارمایی، تـاپۆ، خێـو، خـۆف، خـەیاڵ، سـەهۆیر 7 فەرمانبەری نەهێنی، پۆلیسـی نهێنی، سیخوڕ 8 کاریگـەری، بانـدۆر 9 هـاوڕێی هەمیـشـەیی (ئەڵمانی بنەرەت) ۞ 1 سـایه، تـاریکی 2 اثـر جزئی 3 عکس 4 ذره 5 انـدوه 6 شـبح، خیـال 7 مأمور مخفی 8 تأثیر 9 ملازم همیشگی
shadow-boxing *noun*
شەرەمشت لەگەڵ نەیاری نادیار یا خەیاڵی ۞ مشت‌زنی با حریف فرضی
shadow economy *noun*
ئابووری تارمایی ۞ اقتصاد شادو
shadowland *noun*
نـسار، بەرسێبەر، سێبەرایی، جێ یـان جێگـای نسێ، خۆرنەوەزان ۞ جای سایه
shadow price *noun*
(ئابووری) نرخی تارمایی ۞ شادوپرایس
shadow theatre *noun*
شانۆی تارمایی ۞ شادوتئاتر
shadowy /ˈʃædəʊi, US -doʊi/ *adjective* (shadowier, shadowiest)
1 سێبەردار، سێبەراوی، بەنسێ: *Someone was waiting in the shadowy doorway* 2 نادیار، لێڵ، تەماوی، پڕوپووچ، خەیاڵی: *Shadowy figures approached them out of the fog* ۞ 1 سایەدار 2 مبهم، واهی
shady /ˈʃeɪdi/ *adjective* (shadier, shadiest)
1 بەرسێبەر، سـێبەردار 2 نادروسـت، ناڕاسـت 3 گومـانلـێکـراو، بـەرگومان، جێـیشـک، گومانلەسـەر 4 نـاروون، نادیـار، تاریـک ۞ 1 سایەدار 2 نادرست 3 مشکوک 4 نامعلوم
shaft /ʃɑːft, US ʃæft/ *noun*
1 تیر، تەخش، نێزە، رم، نەیزە 2 شافت، شەفت، تـەوەرە، میـل، (تـەور و هتـد) دەسـک 3 چـاڵ، قووڵـک، قوڵـکە، بیر، کـون 4 تیـشک، لێـزگ، تیرێژ 5 پایە یان لاشەی کۆڵەکە، بەژن، کۆتەرە یان قەدی ستوون 6 کێر، کێر، چووک، سیرەت 7 دووکەڵکێش، بابوێر 8 باکێش 9 لاسـک یـان تیرەگە (هی پەڕ) 10 تانە، تەشەر، توانج 11 (لە ئەمریکا) فێڵ، کەلـەک، تەڵـەکە (shafted *adj*) ۞ 1 پیکان، نیزه 2 محور، دسته 3 چـاه، گـودال، سوراخ 4 پرتو 5 تنەی ستون 6 کیـر 7 دودکـش 8 بادکش 9 ساقه 10 طعنه 11 حقه

shafting *noun*
میلەرا، میلبەندان، سیستمی میلەکان بۆ ڕاگوێستنی هێزی بزوێنەر یان مۆتۆڕ لە دەزگایی‌دا ◌ شافتینگ

shag[1] /ʃæg/ *noun*
1 توتنی توند، توتنەزبرە 2 کولکە، تیسک، مووی زبر 3 کۆمەلکە یان کۆمایێکی هەڕەمە و تێکەلوپێکەل 4 شێوازی قژی لێک‌ئالاو و چڕ ◌ 1 توتون تند 2 موی زبر 3 تودەی درهم و برهم 4 شاگ

shag[2] /ʃæg/ *noun*
1 بالندەیێکی دەریایی، بە پەڕوبالی ڕەشی مەیلەو سەوزەوە [*Phalacrocorax aristotelis*] 2 = cormorant ◌ 1 آبقمل تاجدار

shag[3] /ʃæg/ *noun*
گانەگول، گان، نیان ◌ بکن‌بکن، جماع

shag[4] /ʃæg/ *noun*
سەما و هەلپەرکێی لە بنەڕەتا هی ئەمریکا ◌ شاگ

shagged /ʃægd/ *adjective*, also shagged out
ماندوو، شەکەت، لەپێ‌کەوتوو، هیلاک ◌ خستە، هلاک

shaggy /ˈʃægi/ *adjective* (shaggier, shaggiest)
1 زبر، قرژەلۆک 2 تیسکن، کولکن، تووکن 3 ئالۆسکاو، ئالۆز، شێواو: *a shaggy mane of hair* shagginess /ˈʃæginəs/ *n* shaggily /ˈʃægɪli/ *adv*) 1 زبری، قرژەلۆکی 2 تیسکنی، کولکنی، تووکنی 3 ئالۆسکاوی، شێواوی) ◌ 1 زبر 2 پشمالو 3 ژولیدە

shaggy-dog story *noun*
جۆکی درێژ و قۆڕ ◌ جوک طولانی و بی‌مزە

shaggymane *noun*, also shaggy cap
کلاوزبرە: جۆرێ کارگی خۆراکی [*Coprinus comatus*] ◌ نوعی قارچ

shagreen /ʃaˈgriːn/ *noun*
1 پێستە یان کەولی کوسە sharkskin کە بۆ ڕازاندنەوە یان وەک زبرە یان شتی سواندن abrasive بەکاردێترا 2 خاو، چەرم یا کەولی خۆش‌نەکراوی ئەسپ یا گوێرێژ ◌ 1 شاگرین 2 ساغری

shah /ʃɑː/ *noun*
شا، پاتشا، پادشا (سەرناوی شاکانی ئێرانی، بنەڕەت: لە *kšāyatiya* "شا") ◌ شاە

shahdom *noun*
شایەتی، پاتشایی، پادشایی ◌ شاهنشاهی

shahada /ʃaˈhaːda/ *noun*
شادیمان، شەهادە (بنەڕەت: لە *šahāda* عەرەبی "testimony") ◌ شهادتین

shahtoosh /ʃɑːˈtuːʃ/ *noun*
1 جۆرێ پارچەی باش لە خوری chiru 2 دەسمالی ئەو پارچەیە ◌ 1 نوعی پارچە 2 روسری این پارچە

shaitan /ʃeɪˈtɑːn/ *noun*
شەیتان (بنەڕەت: لە *šayṭān* عەرەبی‌یەوە) ◌ شیطان

shake /ʃeɪk/ *noun*
1 جوولان، تەکان، ڕاوەشان، شلەقان، جم وجۆل، جمان، جم، شەکان، لەرینەوە، لەرە، لەرز، لقین، ڕاتلەکان، هەژین 2 داچلەکان، داخورپان، هەلبەزینەوە 3 چرکەسات، تاو 4 (موسیقا) لەرە، لەرینەوە، لەرزە 5 درز، قەلەش 6 (shakes) لەرز، لەرزۆکی ◌ 1 جنبش، تکان، لرزە 2 یکە 3 لحظە 4 (موسیقی) تریل 5 شکاف 6 (در جمع) لرزە

shakedown /ˈʃeɪkdaʊn/ *noun*
1 وردپشکنین، گەڕانی بەوردی 2 بە زۆر پارە لێ‌سەندن، خاوە 3 (فڕۆکە، کەشتی و هتد) دوایین تاقی‌کردنەوە، دوایین سەفەر، سەفەری دوایی 4 گۆڕانی بناخەیی یان ڕیشەیی 5 تەختی کاتی 6 دەسبڕی، گوێبڕی، فروفێل ◌ 1 تجسس 2 اخاذی 3 آزمایش یا سفر نهایی 4 رخت‌خواب موقتی 5 تغییر بنیادین 6 شیادی، کلاەبرداری

shake hole = sinkhole

shaken[1] /ˈʃeɪkən/ *adjective*
داچلەکیو، هەلبەزیو، داخورپاو، داترووسکاو ◌ یکەخوردە

shaken[2] /ˈʃeɪkən/ = past participle of shake

shake-out *noun*
1 گۆڕان، گۆڕانکاری 2 گۆڕینی ڕێکخستن 3 ڕێکخستنەوەی بنەڕەتی 4 گەورە ڕیفۆرم یان چاکسازی، چاکسازی بنەڕەتی 5 دەرکردن، کەم‌بوونەوەی کارکەران ◌ 1 تحول 2 تغییر سازمان 3 تجدید سازمان بنیادی 4 اصلاح بنیادی 5 اخراج

shaker *noun*
1 تەکێنەر، ڕاتلەکێنەر، لێکدەر، شلەقێنەر 2 (لە لێکدانا) ـدان 3 (Shaker) ئەندامی تیرەیێکی دینی کریستانیەتی لە ئەمریکا ◌ 1 تکاندە 2 ـپاش 3 شیکر

Shakeress *noun*
ژنەئەندامی تیرەیێکی دینی کریستانیەت لە ئەمریکا ◌ زن شیکر

Shakespearian /ʃeɪkˈspɪəriən/ *adjective, noun*, also Shakespearean
adj سەر بە تایبەتمەندی یان شێوازی ویلیام William شەکسپیەر (یان شێکسپیەر Shakespeare) *n* شارەزا یان خوێندکاری بەرهەمەکانی شەکسپیەر ◌ شکسپیری

shake-up *noun*
1 گۆڕان، گۆڕانکاری 2 گۆڕینی ڕێکخستن 3 ڕێکخستنەوەی بنەڕەتی 4 گەورە ڕیفۆرم یان

چاک‌سازی، ریفۆرمی بنچینەیی ۞ 1 تحـول 2 تغییر سازمان 3 تجدیـد سـازمان بنیـادی 4 اصـلاح بنیادی

shakily /-ɪli/ *adverb*
لەرزۆکانە، بە ترس و لەرزەوە ۞ بە طور لرزان

shakiness /'ʃeɪkinəs/ *noun*
لەرزۆکی، قرچۆکی، رووخەکی، برووخی، لەقی، فـشەلی، بنکـۆڵ(کـراو)ی، ســستی، لاوازی، ناچەسپیوی، ناجێگیری ۞ تزلزل، نااستواری

shaking /'ʃeɪkɪŋ/ *noun*
تەکان، راتلەکان، هەژیف ۞ تکان

shako /'ʃeɪkəʊ, US 'ʃakəʊ/ *noun, pl.* shakos or shakoes
جۆرێ کڵاوی پەرداری قووچکەیی یا لووکەکی سـربازی ۞ شاکو

Shakta *noun,* also Sakta, *pl.* Shaktas or Saktas
پاشـرەو یـا پـەیڕەوی شـاکتیزم، شـاکتی‌پەرست، لایەنگری شاکتیزم ۞ شاکتا

Shakti /ʃʌk'tiː/ *noun,* also Sakti
(دیـنی هینـدو) بنـەمای مێینـەی وزە و هێـزی خودایی (بنەڕەت: لە *śakti* سـانسـکریتەوە "هێز، وزە، هێزی خودایی divine energy") ۞ شاکتی

Shaktism *noun,* also Saktism
شاکتیزم، شاکتی‌پەرستی، شاکتی‌باوەڕی، پەرستنی شاکتی وەک ژنی شیڤا Shiva ۞ شاکتیسم

shakuhachi /ˌʃakʊ'hatʃi/ *noun, pl.* shakuhachis
جۆرێ فلووتی خـەیزەرانی ژاپۆنی، بە شـێوەی ستوونی لە وەختی لێدانا دەگیرێ ۞ نوعی ساز

shaky /'ʃeɪki/ *adjective* (shakier, shakiest)
1 لەرزۆک، سـست، قرچۆک، لەق، فشەل، لاواز، بنکۆل، شکاو، رووخـەک 2 دوودڵ، نگەران ۞ 1 لرزان، متزلزل، ضعیف 2 مردد

shale /ʃeɪl/ *noun*
(زەویناسی) تلیشـەبەرد، تەڵەزمە(بەرد)، دویل، تەنکەبـەرد، تەلاشـەبەرد، بەردەناسـکە، تـەموخ، تـەموخ (shaly (also shaley) *adj*) ۞ پلمەسنگ

shale-oil *noun*
رۆنی تەڵەزمە(بەرد) ۞ روغن پلمەسنگ

shalloon /ʃæ'luːn/ *noun*
جۆرێ پارچەی لەخوری بـەری (ئاستەرِی) ۞ شالون

shallop /'ʃaləp/ *noun*
جـۆرێ گـەمی بـادەوەداری سـووک، بـۆ تەنکاوەکان ۞ شالوپ

shallot /ʃə'lɒt, US -'lɑːt/ *noun*
موسـلی، زیـبـک، زیـزک [*Allium ascalonicum*] ۞ موسیر

shallow /'ʃæləʊ, US -loʊ/ *adjective*
1 پەل، تەنک، تەخت، تەسک، تەنکاو، تەسکایی ئاو، کـەم‌قـووڵ، بـن‌دیـار، تـەرک‌دیـار، پێـدەر: 2 *shallow water* سەرسـەرەکی، سـەرپۆرتی، فشە، روالەتی، بێ‌مایە ۞ 1 کم‌عمق 2 سطحی، ظاهری

shallowly /'ʃæləʊli, US -loʊ/ *adverb*
تەنکانـە، بـە شـێوەیەکی تـەنک یـان تەسـک، هێواش، بە ئارامی، نەرم: *He was breathing shallowly* ۞ بە طور کم‌عمق، آهسته، ملایم

shallowness /'ʃæləʊnəs, US -loʊ/ *noun*
1 سەرسەرەکی‌بوون، فشەبوون، سەرپۆرتی‌بوون، بێ‌مایەبوون، بێ‌مایەیی، بێ‌نێوەرۆکی 2 تـەنکی، تەسکی، پەلی، تەختی، کـەم‌قوولی، پێـدەری ۞ 1 سطحی بودن 2 کم‌عمقی

shallows /'ʃæləʊz, US -loʊz/ *noun*
(دەریـا) ناوچـەی تـەنک، تـەنکایی، تەسـکایی، شوێنی تەسک یان تـەنکاو، جێگـای تـەرک‌دیار ۞ قسمت کم‌عمق

Shalom /ʃə'lɒm, US ʃə'lɔːm/ *interjection*
شالۆم!: وشەیەکی بۆ سڵاو و مالاوایی بەکاردێتری (لە *šālōm* عیبرییەوە "peace") ۞ شالوم!

shalwar /ʃʌl'wɑː/ = salwar

sham /ʃæm/ *noun, adjective*
n 1 بنیادەمی دەسبڕ و فێلاوی 2 درۆ، فشە، فێڵ، دهـۆ، تەڵـەکە، خۆنوانـدن، رووکەشـی، واخۆیـشاندان، واخۆدەرخـستن *adj* درۆ، فێلاوی‌یانە، فشە، گەند: *a sham marriage* ۞ *n* 1 آدم شیاد 2 دروغ، کلک، تظاهر *adj* ساختگی

shaman /'ʃeɪmən, US 'ʃɑːmən, 'ʃæmən/ *noun*
شـەمەن، جادووگـەری خـێل، نـۆژدار و جادووگـەری هـۆز (ب.ت. لـە نێـوان گـەلانی باکوری ئاسیا و سووریێستەکاندا، بنەڕەت: لە *Schamane* ئەڵمانی و *shaman* رووسی، لە *šaman* تونگوسی Tungus) ۞ جادوپزشک

shamanic /ʃə'manɪk/ *adjective*
سـەربە شەمەن، سەربە جادووگەری خێل، نۆژدار و جادووگەری هۆز ۞ وابسته به جادوپزشک

shamanism *noun*
شەمەن‌گەری، شەمەن‌باوەڕی ۞ شمن‌گرایی

shamanist *noun, adjective*
n شەمەن‌گەر، شـەمەن‌باوەڕ *adj* شەمەن‌باوەڕانە، شەمەن‌گەرانە، شـەمەن‌گەری‌یانە ۞ *n* شـمن‌گـرا *adj* شمن‌گرایانه

shamanistic *adjective*
شـەمەن‌گـەری‌یانـە، شـەمەن‌گەرانـە، سـەربە شەمەن‌باوەڕی ۞ شمن‌گرایانه

shamble /'ʃæmb/ *noun*
تلاوتل، خاوەخاو، ساوەساو ۞ لخ و لخ

shambles /'ʃæmblz/ *noun, pl.*
1 شێواوی، تێکەولێکەیی، جەنجالی، شێرزەیی 2

(کۆن) قەسابخانە، کوشتارگا ◌ 1 آشفتگی، افتضاح 2 کشتارگاه

shambling *adjective*

تلاوتلێ ڕەو، خاوەخاوکردوو، ساوەساوکردوو ◌ لخ و لخ راه رونده

shambly *adverb*

ڕووخەک، کۆنە، شڕ، چەپەرەشڕ، ڕزیو ◌ زهواردررفته، فراضه

shambolic /ʃæm'bɒlɪk, US -'bɑ:l-/ *adjective*

شێواو، تێکەولێکە، شێرزە، disorganized، آشفته، افتضاح ◌ *a -olic campaign* :chaotic

shame /ʃeɪm/ *noun*

1 شەرم، شەرمداگرتن، شەرمەزاری، خەجالەتبوونەوە، تریقبوونەوە، بەخۆداشکانەوە، ئابڕوو، شەرم، حەیا، ئابوور 2 سەرشۆڕی، ملخواری، بێئابڕوویی، ڕووسیاباری، ملکەچی، ڕووڕەشی 3 مایەی سەرشۆڕی، شووڕەیی، عەیب 4 جێگای داخ، مایەی ئاڕەحەتی ◌ 1 شرم، خجالت، حیا 2 سرافکندگی 3 خجالت‌آور 4 مایەی تأسف

shamefaced /ˌʃeɪm'feɪst/ *adjective*

ڕووزەرد، بەخۆداشکاو، شەرمداگرتوو، شەرمبار، خەجالەتەوەبوو، خەجالەتبار، تریقەوەبوو ◌ خجالت‌زده، شرمنده

shamefacedly /ˌʃeɪm'feɪstli, US -'feɪsɪdli/ *adverb*

بە ڕووزەردی، شەرمداگرتووانە ◌ با شرمندگی

shamefacedness /ˌʃeɪm'feɪstnəs/ *noun*

ڕووزەردی، بەخۆداشکانەوە، شەرمداگرتن، ڕووسیاباری، خەجالەتباری، شەرمباری، شەرمەزاری، تریقبوونەوە ◌ شرمندگی

shameful /'ʃeɪmfl/ *adjective*

شەرماوی، ئابڕووبەرە، جێی شەرم، عەیب، شووڕەیی، مایەی داڕزان، مایەی سەرشۆڕی، ڕووڕەشاوی ◌ شرم‌آور، ننگین

shamefully /-fəli/ *adverb*

شەرماوییانە، ئابڕووبەرانە، سەرشۆڕکەرانە، ڕووسیابارانە، بە شێوەیەکی بێشەرمانە ◌ بە طور ننگین، به طور وقیحانه

shamefulness /'ʃeɪmflnəs/ *noun*

بێشەرمی، ڕووڕەشی، داڕزان، شووڕەییبوون، عەیببوون، سەرشۆڕی، ڕووسیایی، ناحەزی، عەیب ◌ وقاحت، ننگینی، عار

shameless /'ʃeɪmləs/ *adjective*

بێحەیا، بێشەرم، بێئابڕوو، ئاوەسوو، چوختی، بێعار، ڕوودار، ڕووهەڵماڵراو، بێڕوو، *a shameless display of greed* :unashamed ◊ *a shameless braggart* ◌ بی‌حیا، وقیح

shamelessly /'ʃeɪmləsli/ *adverb*

بێشەرمانە، بە بێشەرمی، بە بێحەیایی، بێئابڕووانە: *The whole film is shamelessly romantic and glamorous* ◌ با وقاحت

shamelessness /'ʃeɪmləsnəs/ *noun*

بێحەیایی، بێشەرمی، بێئابڕوویی، ئاوەسوویی، بێعاری، بێڕوویی، عەیبەڵێهەڵگیراوی، چوختیبوون، ڕووداری، ڕووهەڵماڵراوی، ڕووداماڵراوی ◌ بی‌حیایی، وقاحت

shaming /'ʃeɪmɪŋ/ *adjective*

شەرماوی، ئابڕووبەرە، عەیب، شووڕەیی، مایەی خەجالەتی: *a shaming defeat by a less experienced team* ◌ شرم‌آور

shamisen = samisen

shammer *noun*

فێڵاوی، دەسبڕ، بەفێڵوفەرەج ◌ شیاد

shammy /'ʃæmi/ (*pl.* shammies) or shammy leather = chamois

shampoo /ʃæm'pu:/ *noun*

(لە هیندییەوە) سەرشۆر، شامپۆ، شواردن بە شامپۆ، شامپۆشۆر ◌ شامپو، شستشو با شامپو

shamrock /'ʃæmrɒk, US -rɑ:k/ *noun*

(ڕووەکناسی) شەوەری ئیرلەندی (هێمای نیشتمانی ئیرلەند [*Trifolium minus* و جۆرەکانی تر]) ◌ شمراک

shamus /'ʃeɪməs/ *noun*

(نافەرمی و لە ئەمریکا) پۆلیسی نهێنی تایبەتی ◌ کارآگاه

Shan /ʃɑ:n/ *noun, pl.* same or Shanes

1 ئەندامی گەلێ کە زۆربەیان لە باکووری بیرمە (میانمار) و چەندین بەشی وڵاتی چاد دەژین 2 زمانی شان، سەربە Thai ◌ شان

shandrydan *noun,* also shandradan

کالیسکە یان عەرەبانەی دووپێچکەی یەکئەسپە ◌ شاندریدان

shandy /'ʃændi/ *noun, pl.* shandies

1 شەندی (خواردنەوەیێ کە لە تێکەڵکردنی ئاوجۆ و لیمۆناد دروست دەبێ) 2 شەندیخۆری، شووشەی شەندی ◌ 1 شندی 2 گلاس شندی

shandygaff *adjective, noun*

1 خەیاڵی 2 پردەنگ، بەرز ◌ 1 رؤیایی 2 پرصدا

Shangaan /'ʃaŋgɑ:n/ *noun, pl.* same or Shangaans

1 ئەندامی گەلی Tsonga، لە باشووری ئەفریکا 2 زمانی بانتۆیی ئەو گەلە ◌ شانگان

shanghai /ʃaŋ'hʌɪ/ *noun, pl.* shanghais

(لە ئەوستراڵیا و نیوزیلەند) مەنجەنیک، بەردهاوێژ ◌ منجنیق

Shangri-la /ˌʃæŋgri 'lɑ:/ *noun*

بەهەشتی خەیاڵی سەرعەرز، یۆتۆپیا، هیواشار؟ ◌ مدینەی فاضلە

shank /ʃæŋk/ *noun*

1 پێ، لاق، قاچ، لولاک، لولاق، بەلەک، پووز 2 ئێسکی پووز یا بەلەک 3 گۆشتی ران 4 شافت، میلە، قەد، بەدەنە، تەوەر 5 (رووەکناسی) لاسک، قەد، ساقەت 6 ملی گۆرەوی ۞ 1 پا، ساق پا 2 استخوان درشتنی 3 گوشت ران 4 شافت، بدنە 5 (گیاه) ساقە 6 ساقەی جوراب

shanks' s pony *noun*, also Shanks's mare

بە پێیان، بەپێ، بە پیادە، بەرێگارەوی ۞ پای پیادە

shanny *noun*, *pl.* shannies

جۆرێ blenny حکۆلەی قاوەیی بۆرباو [*Blennius pholis*] ۞ شانی

shan't *abbreviation* shall not

shantung *noun*

شەنتانگ (= کوتاڵێکی خوری قورس ب.ت. رەنگنەکراو، لە *Shantung* چینەوە، لە بنەڕەتدا لەوێ دروست کرا) ۞ شانتانگ

shanty[1] /'ʃænti/ *noun*, *pl.* shanties

کۆختە، کۆلیت، کەلاوە، کاولاش ۞ آلونک

shanty[2] /'ʃænti/ *noun*, also chanty or sea shanty, *pl.* shanties

گۆرانی مەلەوانان ۞ آواز ملاحان

shantyman *noun*, *pl.* shantymen

کەلاوەنشین، کۆختەنشین ۞ ساکن آلونک

shanty town *noun*

شارەکۆختە، شارەکەلاوە، کۆختاوا، گەڕەکی سوالکەران، هەژاراوا ۞ حلبی‌آباد

shape /ʃeɪp/ *noun*

1 شێوە، بیچم، تەرح، شکل، روخسار، فۆرم، تاپۆ، رووە، رواڵەت، رووکەش 2 جۆر، ئاوا، رەنگ، چەشن 3 رەوش، وەزع، واز، بار، مەرەد، بارودۆخ 4 تارمایی، خێو، سەهوێر، تاپۆ، سێبەر 5 قالب، نموونە ۞ 1 شکل، ریخت 2 گونە 3 وضع، حالت 4 شبح 5 الگو

SHAPE *abbreviation* Supreme Headquarters of Allied Powers in Europe

شەیپ (= بارەگای بەرزی هێزە یەکگرتووەکانی ئەوروپا) ۞ شاپ

shape change *noun*

گۆڕانی شێوەیی یان رووکەشی ۞ تغییر صوری

shaped /ʃeɪpt/ *adjective*

بە شێوەی، لە شێوەی ۞ بە شکل

-shaped *suffix*

پاشگر: بە شێوەی، ـئاسا، شێوەـ ـسار: *an L-shaped room* ۞ پسوند: ـشکل

shapeless /'ʃeɪpləs/ *adjective*

بێشێوە، بێبیچم، بێشکل، بێنموود، ناقۆلا، بەودیمەن، نا(لە)بار، ناهەموار، ناتەرز، لەهیچنەچوو (shapelessly *adv*: بێبیچمانە؛ shapelessness *n*: بێبیچمی، بێشێوەیی) ۞ بی‌شکل، بی‌ریخت، بدترکیب

shapely /'ʃeɪpli/ *adjective* (shapelier, shapeliest)

قیافەجوان، جوانچاک، گوڵەندام، خۆشدیمەن، رێکوپێک، شۆخوشەنگ (shapeliness *n*: جوانچاکی، جوانهەڵکەوتوویی، شۆخوشەنگی، خۆشدیمەنی، رێکوپێکی) ۞ خوش‌ترکیب

shapen *adjective*

خاوەنی شێوەیەکی دیاریکراو ۞ دارای شکل مشخص

shaper *noun*

دەزگای دارشتن یان دارێژەگەری ۞ ماشین ریخته‌گری

shape-shifter *noun*

شێوەگۆڕ، خۆگۆڕ، بیچمگۆڕ (بوونەوەرێکی خەیاڵی کە دەتوانێ خۆی بگۆڕێ) ۞ شیپ‌شیفتر

shape-shifting *noun*

شێوەگۆڕی، خۆگۆڕی، بیچمگۆڕی ۞ شیپ‌شیفتینگ

shard /ʃɑ:d, US ʃɑ:rd/ *noun*

1 (شووشە، گڵێنە و هتد) لەت، لەتکە، کوت، قاشوولە، قاشوولکە، تیکە 2 بەرگی باڵ، قاوغ (هی قالۆنچە) ۞ 1 تکە، پارە 2 غلاف بال

share[1] /ʃeə(r), US ʃer/ *noun*

بەش، پشک، پار، پرزە، بەهر، کەرت ۞ سهم، قسمت، بخش

share[2] = ploughshare

sharecropper /'ʃeəkrɒpə(r), US 'ʃerkrɑ:pər/ *noun*

وەرزێری بەشبەر، بەنیجارەگر ۞ صاحب نسق

sharecropping *noun*

بەشبەری، بەنیجارەگرتن، بەنیجارەگری ۞ مزارعه

shareholder /'ʃeəhəʊldə(r), US 'ʃerhoʊ-/ *noun*

بەشدار، پشکدار، خاوەنبەش، بارەبەر ۞ سهام‌دار

shareholding /'ʃeəhəʊldɪŋ, US 'ʃerhoʊ-/ *noun*

بەشداری، پشکداری، بار(ە)بەری ۞ سهام‌داری

share index *noun*

(ئابووری) ئیندێکسی بەشەکان یان پشکەکان ۞ شاخص سهام

share-out *noun*

دابەشکردن، بەشینەوە، دابەشاندن، بەشبەشکردن ۞ پخش، توزیع

shariah /ʃə'ri:ə/ *noun*, also sharia

(ئیسلام) شەرع (بنەڕەت: لە *šarī'a* عەرەبییەوە) ۞ شریعت

sharif /ʃə'ri:f/ *noun*

1 شەریف، نەوەی پێغەمبەر (لە فاتمەوە) 2 دەسەڵاتدار یان حاکمی موسڵمان، رێبەری ئایینی ۞ 1 شریف 2 حاکم مسلمان، رهبر مذهبی

shark[1] /ʃɑ:k, US ʃɑ:rk/ *noun*

1 نەهەنگ، کۆسە، شارک [زۆر جۆرن و لە ژێرپۆلی Elasmobranchii] 2 جۆرێ ماسی رەشی وردی ئاوە شیرینەکانی باشووری رۆژهەڵاتی ئاسیا [*Labeo bicolor* و *Morulius chrysophekadion*] 3 جۆرێ پەپوولەی شەوگەڕی قاوەیی بۆرباو [*Cucullia umbratica*] ۞ 1 کوسەماهی 2 نوعی ماهی 3 نوعی پروانە

shark[2] /ʃɑ:k, US ʃɑ:rk/ *noun*

فێڵاوی، گوێبڕ، دەسبڕ، زۆڵ ۞ شیاد

sharkskin *noun*

1 پێستە یان چەرمی کۆسە یان شارک 2 (وەکوو ئاوەڵناو) لە پێستە یان چەرمی کۆسە ۞ 1 پوست کوسەماهی 2 از پوست کوسە

sharon fruit /ˈʃɛ:r(ə)n, US ˈʃar(ə)n/ *noun*

خورمالو، ب.ت. جۆرێ نارنگی ئیسرائیلی ۞ میوەی شارون

sharp /ʃɑ:p, US ʃɑ:rp/ *adjective, adverb, noun*

adj 1 تیژ، بڕندە، بڕا، نووکتیژ، نووکدار، دڕوک 2 دیار، ئاشکرا، بەرچاو، روون 3 (چێژ و هتد) تیژ، توند 4 توند(وتۆڵ)، گورج (وگۆڵ)، هەڵسووڕ، وریا، قوت، زیرەک، هۆشیار، زیت، چاوتیژ 5 چاوتیژانە 6 (دەنگ و هتد) ناخۆش، گوێدڕ 7 ورد، سەری وەخت 8 توند، سەخت، ئاستەم، گران *adv* دروست، بێئەملاوئەولا 9 کوتوپڕ، لە ناکاو *n* 1 (موسیقا) نۆتێ کە نیوپلە semitone سەرتر لە pitchی ئاسایی بێ 2 نیشانەی (#) کە ئاماژە بەمە دەکا ۞ *adj* 1 تیز، نوکتیز 2 واضح، مشخص 3 (غذا) تند 4 سریع، زبل، تیزبین 5 تیزبینانە 6 گوشخراش 7 دقیق 8 شدید، ستهم *adv* 1 دقیقاً 2 ناگهان *n* 1 و 2 شارپ

sharp-cut /ˈʃɑ:p cʌt/ *adjective*

ئاشکرا، دیار، روون، خویا، تیژ ۞ واضح، حاد

Shar Pei /ʃɑ: ˈpeɪ/ *noun, pl.* Shar Peis

جۆرێ سەگی نژادچینی (بنەڕەت: لە *shā pi* چینی "پێست زبخی") ۞ شار پی

sharpener /ˈʃɑ:pnə(r), US ˈʃɑ:rp-/ *noun*

(لە لێکدانا) ـتاش، ـدادەر، ـتیژکەر، قەڵەمدادەر، *a pencil -rpener*: پێنووسدادەر، پێنووستاش ◊ *a knife sharpener* ۞ ـتراش، مدادتراش

sharper *noun*

دەسبڕ، گزەون، پاستۆڕچی گزەون ۞ شیاد، (ورقباز) متقلب

sharp-eyed *adjective*

چاوتیژ ۞ تیزبین

sharp-fanged *adjective*

ددانتیژ، کەڵپەتیژ، کەڵبەتیژ ۞ دارای دندان تیز

sharpie *noun, pl.* sharpics, also sharpy

شارپی (= کەشتییەکی بادەوەداری درێژ و باریک) ۞ شارپی

sharpish /ˈʃɑ:pɪʃ, US ˈʃɑ:rpɪʃ/ *adjective, adverb*

(لە بریتانیا و نافەرمی) *adj* کەمێ تیژ، تا رادەیێ تیژ *adv* کوتومت، دەسبەجێ، لەڕێوە، خێرا ۞ *adj* نسبتاً تیز *adv* بیدرنگ، فوراً

sharply /ˈʃɑ:pli, US ˈʃɑ:rpli/ *adverb*

1 تیژ 2 بە روونی، بە ئاشکرایی، بە راشکاوی 3 بە توندی، توند، بە سەختی، خێرا، لەڕێوە، دەسبەجێ ۞ 1 تیز 2 بە وضوح، بە طور ناگهانی 3 بە شدت، بە سرعت

sharpness /ʃɑ:pnəs, US ʃɑ:rpnəs/ *noun*

1 تیژی، ساو، بڕندەیی، بڕایی، نووکتیژی 2 روونی، دیاربوون، ئاشکرایی، راشکاوی 3 زیرەکی، زیتی، وریایی، قوتی، هۆشیاری، چاوتیژی 4 تاڵی، ناخۆشی، توندی ۞ 1 تیزی 2 وضوح 3 ذکاوت، تیزبینی 4 تلخی

sharp-nosed *adjective*

1 بەبۆن، بۆنتیژ 2 لووتتیژ، لمۆزتیژ ۞ 1 شمام 2 دارای بینی تیز

sharp practice *noun*

فێڵوفەرەج، تەڵەکەبازی، فڕتوفێڵ ۞ حقەبازی

sharp-set /ʃɑ:p set/ *noun*

قڕهاتوو، زۆر برسی ۞ بسیار گرسنە

sharpshooter /ˈʃɑ:pʃu:tə(r), US ˈʃɑ:rp-/ *noun*

سێرەگر، تیرهاوێژ، یەکەنیشانەچی ۞ تکتیرانداز، تیرانداز

sharpshooting *noun*

سێرەگری، تیرهاوێژ، یەکەنیشانەچێتی ۞ تکتیراندازی، تیراندازی

sharp-sighted /ˌʃɑ:p ˈsaɪtɪd/ *adjective*

چاوتیژ، بەهەتەر، (چاو)بەحوکم ۞ تیزبین

sharp-tongued *adjective*

زمانتیژ، دەمشڕ، دەمچەوت، زمانشڕ ۞ بدزبان

sharp-witted /ʃɑ:p ˈwɪtɪd/ *adjective*

هۆشیار، وریا، زیرەک، زیت، بەهۆش (sharp-wittcdly *adv*: هۆشیارانە، بە وریاییەوە، زیرەکانە؛ sharp-wittedness *n*: هۆشیاری، وریایی، زیرەکی، زیتی، بەهۆشی) ۞ تیزهوش

shashlik /ˈʃaʃlɪk/ *noun, pl.* same or shashliks, also shaslik

کەباب (بنەڕەت: لە *shashlyk* رووسی، لە *şiş* تورکی "skewer") ۞ کباب

Shasta daisy /ˈʃastə/ *noun*

مینا یان چاوشیلەی شەستا: گیایێکی درێژی Pyrenean daisyئاسای سپی گەورە دەگرێ [*Leucanthemum maximum*] (لە ناوی چیای *Shasta* لە کالیفۆرنیا) ۞ نوعی گیاه

shat /ʃæt/ = past and past participle of shit

shattered /ˈʃætəd, US -tərd/ *adjective*

1 وردبوو، وردوخاشبوو، شکاو، تێکهاڕاو،

تێکشکاو 2 لێکهەڵوەشاو، لێکزەبەردراو 3 ماندوو، ماندوو و مردوو ◯ 1 خردشده 2 متلاشی‌شده 3 هلاک

shattering /ˈʃætərɪŋ/ *adjective*
1 دڵتەزێن، جەرگبڕ، وردکەر، تێکشکێنەر، وردوخاشکەر، ماندووکەر: *a shattering experience* 2 زۆر بەرز، :deafening *a shattering crash of thunder*) shatteringly
/ˈʃætərɪŋli/ *adv*: دڵتەزێنانە، جەرگبڕانە) ◯ 1 تکان‌دهنده، خسته‌کننده 2 گوش‌خراش، بسیار بلند

shatter-proof *adjective,* also shatterproof
(شووشەی ماشێن و هتد) وردنەبوو، نەشکێن ◯ نَلَقی، نشکن

shave /ʃeɪv/ *noun*
1 تاشینی ریش، ریش‌کورت‌کردنەوە 2 رەندە ◯ 1 اصلاح 2 رنده

shaveling /ˈʃeɪvlɪŋ/ *adjective*
(کۆن و سووکانە) سەرتاشراو، قەشە ◯ کشیش، سرتراشیده

shaven[1] /ˈʃeɪvn/ *adjective*
تاشراو: *a shaven head* ◯ تراشیده

shaven[2] = past participle of shave

shaver /ˈʃeɪvə(r)/ *noun,* electronic razor
1 دەزگای ریش‌تاشین، ریش‌تاش 2 رەندە 3 (تافەرمی) منداڵ، هەرزە، کوڕ ◯ 1 ریش‌تراش 2 رنده 3 پسر، جوانک

shavetail *noun*
1 (سووکانە و لە ئەمریکا) ئەفسەری تازەکار، 2 (تافەرمی) second lieutenant مرۆی خاو و بێ‌ئەزموون ◯ 1 شاوتایل 2 آدم بی‌تجربه

Shavian /ˈʃeɪvɪən/ *adjective, noun*
adj سەربە شێوازی شانۆنامەنووسی ئیرلەندی جۆرج بێرنارد شاو George Bernard Shaw (1856–1950) و بەرهەم و بۆچوونەکانی *n* لایەنگری شاو یان کارەکانی ◯ شاوی

shaving brush *noun*
فڵچە(ی ریش) ◯ فرچه

shaving cream *noun*
هەویر(ە)ی ریش، خەمیر یان کریمی ریش ◯ خمیر ریش

shaving foam *noun*
کەفی ریش‌تاشین، کەفی کریمی ریش ◯ کف ریش

shavings /ˈʃeɪvɪŋz/ *noun, pl.*
(دار، ئاسن و هتد) تەڵەزمە، تەڵەزم، دڵۆ، تەلاش(ە)، تەفشک، قەشقەلیک، تەلاشەدار ◯ تراشه

shaving stick *noun*
سابوونی ریش‌تاشین ◯ صابون ریش‌تراشی

Shavuoth /ʃəˈvuːəs, US ʃɑːvʊˈɒt/ *noun,* also Shavuot
جەژنێکی گەورە جووەکان، 50 رۆژ دوای دووەم‌رۆژی Passover دەگیرێ ◯ شاووس

shaw[1] *noun*
(سکاتلەندی) بن یان بنج یان برکەی پەتاتە ◯ بوتەی سیب‌زمینی

shaw[2] *noun*
بێشەلان، بێشە، تەرت، دڕکوداڵ، چوغوور، دارەلان، چڕ ◯ بیشه

shawl /ʃɔːl/ *noun*
1 دەسماڵ، لەچک، سەرپۆش 2 چارەکە، کوڵوانە، وەرپۆش (بنەرەت: لە *šāl* ئێرانی یا فارسی، رەنگە لە *Shāliāt* شاریکی هیند) ◯ 1 روسری 2 اشارپ

shawm /ʃɔːm/ *noun*
شوم (ئامێرێکی موسیقایی کۆنە دارین) ◯ شوم

Shawnee /ʃɔːˈniː/ *noun, pl.* same or Shawnees
1 ئەندامی گەلێکی سووریێست، جاران لە رۆژهەلاتی ئەمریکا دەژیان 2 زمانی Alqonquianی ئەو گەلە ◯ شونی

Shawwal *noun*
شەو(و)اڵ: دەیەمین مانگی ساڵی ئیسلامی (بنەرەت: لە *shawwāl* عەرەبی) ◯ شوّال

shay = chaise1

shaykh = sheikh

shchi /ʃtʃiː/ *noun*
سوپی کەلەمی رووسی ◯ نوعی سوپ روسی

she[1] /ʃi, strong form ʃiː/ *pronoun, noun*
pron (جێناوی کارا، سێیەم کەسی تاکی مێینە) ئەو، وی *n* مێ، ماچە، دێڵ: *she-cat she-cousin* ◯ 1 او، وی، آن 2 ماده

she[2] /ʃiː/ *noun*
1 ژن، کچ 2 مێ، مێو، مێینە ◯ 1 زن، دختر 2 ماده

she-
پێشگر: مێ، ما، ماچە، دێڵ ◯ پیشوند: ماده

shea /ʃiː, US ˈʃiːə/ *noun*
(رووەکناسی) دارەکەرە؟ [*Vitellaria paradoxa* و *Butyrospermum parkii*] ◯ درخت روغن قلم

shea butter *noun*
کەرەی دارەکەرە ◯ کرەی درخت روغن قلم

sheading /ˈʃiːdɪŋ/ *noun*
هەریەک لە شەش کەرتی بەڕێوەبەرایەتی دورگەی Man ◯ شیدینگ

sheaf /ʃiːf/ *noun*
چەپک، سواڵە، دراخە، مەڵۆ، گورزە، چەکە (لە شتەکان ب.ت. کاغەز) ◯ دسته، بافه

sheared *adjective*
بڕاو، بڕینگ‌کراو ◯ چیده‌شده

shearer *noun*

خوری‌بڕ، برینگ‌چی ۞ پشم‌چین
shearing *noun*
برینەوە، خوری‌برینەوە ۞ پشم‌چینی
shearling *noun*
1 مەڕێ کە یەک‌جار خوری‌یەکەی براوەتەوە 2 خوری ئەو مەڕە 3 کوت یان کەوای ئەو خوری‌یە ۞ شیرلینگ
shears /ʃɪəz, US ʃɪrz/ *noun, pl.*
1 مقەستی باخەوانی یان هەڵباچین 2 برینگ، برنگ، کەرک، خوریبر، چارک، هەورینگ، جەو، جەوبر ۞ 1 قیچی باغبانی 2 قیچی پشم‌چینی
shearwater *noun*
جۆرێ باڵندەی دەریایی باڵدرێژی سەریە *petrel* و *Puffinus*] توخمەکانی تر: زۆر جۆرن] ۞ نوعی پرنده
she-ass /ˈʃiː æs/ *noun*
ماکەر، ماچەکەر، هەرە ۞ الاغ ماده
sheath /ʃiːθ/ *noun, adjective, pl.* sheaths /ʃiːðz, ʃiːθs/
1 بەرگ، کیف، قاوغ، کالان 2 کاندۆم، جیر 3 تەنگ(وتۆمان)، پێوەچەسپ 4 = sheath dress ۞ 1 غلاف، جلد 2 کاندوم 3 چسب
sheathbill *noun*
دەنووک‌کێلانی، دەنووک‌کالانی [توخم *Chionis*] ۞ نوعی پرنده
sheath dress *noun*
کراسی تەنگی ژنان ۞ لباس چسبی زنان
sheathing /ˈʃiːðɪŋ/ *noun*
بەرگ، کێلان، کالان ۞ غلاف
sheath knife *noun*
چەقۆی کالان‌دار یا بەرگ‌دار، کێرد یا چەقۆی ڕاو ۞ چاقوی غلاف‌دار
sheave /ʃiː/ *noun*
پێچکەی تەناف‌خۆر، خولخولەی خلۆکە ۞ چرخ قرقره
sheaves /ʃiːvz/ = plural form of sheaf
shebang /ʃɪˈbæŋ/ *noun,* the whole shebang
1 هەمووشتێ، هەرشتێ 2 پرس، مەسەلە، شت ۞ 1 همه‌چیز 2 مسأله
Shebat /ˈʃiːbat/ = Sebat
shebeen /ʃɪˈbiːn/ *noun*
(ب.ت. لە ئیرلەند، سکاتلەند و ئەفریکای باشووری) شوێنی فرۆشی خواردنەوە ناقانوونی یان ڕێگەنەدراوەکان، ئارەق‌فرۆشی ناقانوونی یان قاچاخ ۞ محل فروش مشروبات غیرقانونی
shed[1] /ʃed/ *noun*
1 تێولە، تەویلە، پشتێر، گەوڕ، (بەهاریەند: تەویلەی سەرنەگیراو (بیاش زستان پاتالی تێ‌دەکری)، عەمار 2 کارگە یان کارخانەی سەرگیراو 3 کەپر ۞ 1 طویله، انبار 2 کارخانەی سرپوشیده 3 آلونک
shed[2] = past and past participle of shed
she'd /ʃiːd/ *abbreviation* she had, she would
shedder *noun*
1 تێکەر، تێرژێن 2 (گیانەوەر) کاژفرێدەر 3 ماسی گەرادان‌او یان گەراخستوو ۞ 1 ریزنده 2 پوست‌انداز 3 شدر
she-devil *noun*
ژنی بوغزاوی یا ناجسن ۞ زن مغرض یا بدجنس
shedload *noun*
(نافەرمی، بریتانیا) بڕ یان ژمارەیێکی زۆر ۞ مقدار یا تعداد بسیار
sheen /ʃiːn/ *noun*
درەوشانەوە، بریسکانەوە، تریفە، بریقانەوە، ورشنی ۞ درخشندگی
sheeny *adjective, noun*
adj درەوشاوە، ورشن، بریقەدار، lustrous *n* (وەک جنێو) کەسێکی جوو ۞ *adj* درخشان *n* آدم یهودی
sheep /ʃiːp/ *noun, pl.* same
1 مەڕ، بەز، مەڕەکان [*Ovis aries*]: جۆرێ گوان‌داری کێوی کە پێوەندی بە مەڕەوە هەیە، ب.ن. bighorn 2 بنیادەمی سادە یان ملکەچ (sheeplike *adj*) ۞ 1 گوسفند، گوسفندان 2 آدم ساده‌لوح
sheepberry *noun, pl.* sheepberries, also black haw
تووەمەرانە؟، خێزانی honeysuckle [*Viburnum lentago*] ۞ شیپ‌بری
sheepdip *noun*
مەڕەشۆرە، گیراوەی پاکژکردنەوە، تەشت یان حەوزی پاکژکردنەوە (یان مەڕەشۆرە) ۞ شیپ‌دیپ
sheepdog /ˈʃiːpdɒg, US -dɔːg/ *noun*
سەگی لای مەڕ، سەگی شوان، سەگی ڕان ۞ سگ گله
sheep fescue *noun,* also sheep's fescue
جۆرێ گیای بەربلاو [*Festuca ovina*] ۞ نوعی گیاه
sheepfold /ˈʃiːpfəʊld, US -foʊld/ *noun,* also sheepcote
سەرگێر، کۆز، گهار، بنگوفک، هۆڵ، هۆڵەمەڕ، گۆف، ئاخلەمەڕ، ژڤنگ، پاگە، تەژیر، ئاخیر، هەرخان، تەیمان یان پەرژینی مەڕ ۞ آغل
sheephead *noun,* also fathead, redfish, sheepshead
مەڕسەرە، سەرپەزە، سەرمەمەڕانە، جۆرێکی زلەی خۆراکی کالیفۆرنیا، لە خێزانی wrasse ـەکان [*Semicossyphus pulcher*] ۞ نوعی ماهی
sheepherder /ˈʃiːphɜːdə(r), US -hɜːrd-/ *noun*

شوان، مەڕەوان، شڤان (**sheepherding** *n*: شوانی، شڤانی) ۞ چوپان

sheep-hook /ˈʃi:p huk/ *noun*
گۆچانی شوانی ۞ عصای شبانی

sheepish /ˈʃi:pɪʃ/ *adjective*
1 پەشۆکاو، سەرسووڕماو، دەستەپاچە، تاساو، سەرسام 2 شەرمێون، کەمڕوو: *Mary gave her a sheepish grin* 3 ترسەنۆک، حیز 4 دەستەمۆ، وەکوو بەرخ (**sheepishly** /ˈʃi:pɪʃli/ *adv*: پەشۆکاوانە، سەرسووڕماوانە، بە شێوەیەکی تاساو؛ **sheepishness** /ˈʃi:pɪʃnəs/ *n*: 1 پەشۆکاوی، سەرسووڕماوی، تاساوی، سەرسامی 2 ترسەنۆکی، حیزی) ۞ 1 دستپاچه 2 خجالتی 3 بزدل 4 سربەراه

sheep laurel *noun*, also lambkill
پاتاڵکوژە؟، دەفنەمەڕانە؟ [*Kalmia angustifolia*] ۞ نوعی گیاه

sheep-pen *noun*
پەچە، پەچەمەڕ، شەوێن، حەوشە، شەوگا، تاخیر، کوڕوزمان (شەوانە)، گەوڕ، گەورک، سەرگێر، جێمۆڵ، مۆڵگە ۞ شیپ‌پن

sheep's bit *noun*
رووەکێکی گوڵشینی شێوە scabious [*Jasione montana*] ۞ شیپ‌بیت

sheep's eye *noun*, *pl*.
نیگا یان چاولێکردنی دڵدارانە و شەرمنانە ۞ نگاه عاشقانه و خجالتی

sheepshank *noun*
1 گرێی تەناف یان گوریس کورتکردنەوە 2 (سکاتلەند) شتێ بێ‌نرخ یان هیچ و پووچ ۞ 1 نوعی گره 2 چیز بی‌ارزش

sheepshead *noun*, *pl*. same
جۆرێ ماسی خۆراکی ئاوە گەرمەکانی ئەمریکا (ئاتلانتیک) [*Archosargus probatocephalus* و (کالیفۆرنیا) *Semicossyphus pulcher*] ۞ نوعی ماهی

sheepshearing *noun*
1 بڕینەوە، خوری‌بڕینەوە 2 کات و زەمان و وەرزی مەڕبڕینەوە، پووش‌پەڕان (**sheepshearer** *n*) ۞ 1 پشم‌چینی 2 زمان و فصل پشم‌چینی

sheepskin /ˈʃi:pskɪn/ *noun*
کەوڵی مەڕ، پێستەی مەڕ یا پەز ۞ پوست گوسفند

sheep's sorrel *noun*
(رووەکناسی) گوێ‌بەرخە؟، ترشۆکە: جۆرێ گیای بزاری باریک، لە خێزانی buckwheat، هی خاکی وشک، گەڵاکانی شێوەتیرن و تامێکی ترش دەدەن [*Rumex acetosella*] ۞ ترشک میشی

sheep tax *noun*
مەکات، مەڕانە ۞ مالیات گوسفند

sheeptick *noun*, also sheep ked
گەنەی مەڕ، مێج، قرنوو [*Melophagus ovinus*] ۞ کنەی گوسفندی

sheepwalk /ˈʃi:p wɔ:k/ *noun*
جێ‌لەوەڕی مەڕ، لەوەڕ و بژوێنی مەڕ ۞ چراگاه گوسفند

sheer[1] /ʃɪə(r), US ʃɪr/ *adjective, adverb*
1 *adj* 1 تەواو، رەبەق، بێ‌ئەملاوئەولا، پەتی 2 ناسک، تەنک، رووتەنک، ئەودیودیار، روون، تۆڕی 3 راست، ئەستوونی، هەڵدێر *adv* بە تەواوەتی ۞ *adj* 1 محض، صرف 2 بدن‌نما، نازک 3 عمودی *adv* به کلی

sheer[2] /ʃɪə(r), US ʃɪr/ *noun*
لادان (کتوپڕی) ۞ انحراف (ناگهانی)

sheer legs /ʃɪə(r) legz/ *noun*, *pl*., also sheers
گرانکێش یا جەڕەسقیلی سێ‌پاچکە ۞ ماچونه

sheet[1] /ʃi:t/ *noun*
1 مەلافە، چارشێو، مێتێل 2 پەڕە، تەڵش، تەبەق، تەخت، تەختە، چاوە، گەڵا، توێ، تەنکە، توێژاڵ، گەردال، پانتایی 3 کۆقار، بڵاونامە ۞ 1 ملافه 2 ورقه، ورق، برگه، صفحه 3 مجله، نشریه

sheet[2] /ʃi:t/ *noun*
تەناف یان زنجیرێ کە لە گۆشەی خوارەوەی بادەوێ توند دەکرێ تا گۆشەی نێوان بادەوە و با راگرێ ۞ بندینک

sheet anchor *noun*
1 لەنگەری گەورە، لەنگەری تەنگەتاوی، لەنگەری سەرەکی 2 (خوازە) داڵدە، پەنا، پشت، هیوا، پشت‌وپەنا ۞ 1 لنگر بزرگ 2 (مجازی) تکیه‌گاه

sheet glass *noun*
ناسکەشووشە، تەنکەشووشە ۞ شیشەی جام

sheet ice *noun*
(رێگا و بان) توێژاڵی سەهۆڵ، تەنکەسەهۆڵ، جەڵغە ۞ لایەی یخ

sheeting /ˈʃi:tɪŋ/ *noun*
1 پارچەی مەلافەیی 2 (کانزا و هتد) تەڵش، پەڕە، پەڕکە ۞ 1 پارچەی ملافه‌ای 2 (فلز و...) ورقه

sheet lightning *noun*
پانەبرووسکە، پانەچەخماخە، تەبەقەبرووسکە ۞ برق پهن

sheet metal *noun*
کانزای تەبەق یان پەڕە یان تەڵش، ئاسنی تەنکە ۞ فلز ورق

sheet music *noun*
پەڕەی نۆت، نۆتپەڕ، پەڕەنۆت، پەڕەی موسیقا ۞ ورق موسیقی

sheet-pile *noun*
قەڵغانی ئاسن، مەتاڵی لە ئاسن یان ئاسنین ۞ سپر آهن

sheikh /ʃeɪk, US ʃi:k/ *noun*, also shaykh, sheik

ریبەر یان سەرۆکی عەرەبی ب.ت. هی خێزان، خێڵ یان گوندێ؛ پیر، شێخ (بنەڕەت: لەسەر بنچینەی *šayḵ* عەرەبی "پیاوی پیر، شێخ") ۞ شیخ

sheikhdom /'ʃeɪkdəm, US 'ʃiːk-/ *noun*
شێخنشین، مەڵبەند یان ناوچەیێ کە شێخ دەسەڵاتی بە سەریدا هەیە ۞ شیخ‌نشین

sheila /'ʃiːlə/ *noun*
(ئەوستراليا و نیوزیلەند) کەنیشک، کچ یا ژنی گەنج ۞ دختر یا زن جوان

shekel /'ʃekl/ *noun*, also sheqel, *pl.* shekels or sheqels or shekelim or shekalim or sheqalim
1 کۆینی زیوینی کۆنی ئیسرائیلی کۆن و ڕۆژهەلاتی نێوەڕاست 2 یەکەی بنەڕەتی پارەی ئیسرائیل، بەرامبەر بە سەد agora (shekels) 3 پارە، پوول، ماڵ، دارایی ۞ 1 و 2 شکل 3 (در جمع) پول، دارایی

shelduck /'ʃeldʌk/ *noun*, also sheldrake
(گیانەوەرناسی) مراوی کێوی، مراوی دەریایی [*Tadorna tadorna* و جۆرە پێوەندیدارەکان] ۞ عروس‌مرغابی

shelf[1] /ʃelf/ *noun*, *pl.* shelves
1 ڕەف، ڕەفحە، تاق، تەخشک، زیادەدیوار 2 قەفەسە: *supermarket/library shelves* 3 (زەویناسی) تەپی دەریایی، سەکۆ، دورگەئاسا ۞ 1 تاقچه، رف 2 قفسه 3 تپه‌ی دریایی

shelf[2] /ʃelf/ *noun*
(نافەرمی، لە ئەوستراليا و نیوزیلەند) سیخوڕ، ناگادەر ۞ جاسوس

shelf life *noun*
(خواردەمەنی و هتد) ماوەی ڕاگرتن، تەمەنی بەقازانج یان بەکارهاتوو ۞ عمر مفید

shelf mark *noun*
ژمارەی ڕاگرتن (کتێب لە کتێبخانەدا) ۞ شماره‌ی نگهداری

shell /ʃel/ *noun*
1 توێکڵ، توێخڵ، بەرگە، تەڵش، قاوغ، قاپیلک، لەپکە، قاقلە، سەدەف 2 گوللەتوپ 3 گوللە، تیر، بەرک، فیشەک 4 قاوغە گوللە، قاپور 5 لاشە، چوارچێوە، بەدەنە 6 ڕواڵەت، ڕووکەش 7 جۆری گەمی یا بەلەمی پێشبڕکێی سووک ۞ 1 پوسته، صدف، لاک 2 گلوله‌ی توپ 3 فشنگ 4 پوکه‌ی فشنگ 5 بدنه 6 ظاهر 7 نوعی قایق مسابقه‌ای

she'll /ʃiːl/ *abbreviation* she will

shellac /ʃə'læk, US 'ʃelæk/ *noun*
لاکی ڕۆشن یا ڕوون، لاکی شووشەیی ۞ شلاک

shellacking *noun*
تێشکانی سەخت یان گورچکبڕ، شکستی سەخت ۞ شکست سخت

shellback *noun*
مەلەوانی بەئەزموون یا کۆنەکار ۞ ملاح باتجربه

shell bean *noun*
باقلە، ماشەسوورە، لوبیا (ناوکەکەی دەخورێ) ۞ لوبیا

shelled *adjective*
توێکڵلێوەکراو، پاککراو ۞ پوست‌کنده

shell egg *noun*
هێلکە بە توێکڵ یان قاوغەکەیەوە ۞ تخم‌مرغ

shellfire /'ʃelfaɪə(r)/ *noun*
گوللەباران، تۆپباران ۞ آتش‌باری

shellfish /'ʃelfɪʃ/ *noun*, *pl.* same
1 گیانەوەری لەپکەدار یان سەدەفدار، گیانلەبەری قاپیلکدار 2 لەپکەداران ۞ 1 جانور صدف‌دار 2 صدف‌داران

shell game *noun*
گوێزین ۞ گردوبازی

shelling /'ʃelɪŋ/ *noun*
گوللەباران، تۆپباران ۞ آتش‌باری

shell jacket *noun*
چاکەتێکی تەنگی ئەفسەری ئەرتەشی تا پشتێنە ۞ شل ژاکت

shell pink *noun*
ڕەنگی سووری زەردباو ۞ رنگ قرمز مایل به زرد

shell-proof /'ʃel pruːf/ *adjective*
دژەگوللە، تیرنەبڕ ۞ ضدگلوله

shell-shock *noun*
دەروونتێکچوونی شەڕ، شەڕشێتی (ئەو سەربازانەی کە ماوەیەکی زۆر لە شەڕدا ماونەتەوە): shell-shocked *adj* 1 دەروونتێکچووی شەڕ، شەڕشێت 2 تاساو، سەرسام، گێژ، وڕ، کاس) ۞ روان‌رنجوری جنگ

shell suit *noun*
جلی ماڵ(ەوە) ۞ لباس راحتی

shellwork *noun*
نەخشاندنی لەپکەئاسا یان لەپکەیی (سەدەفی) ۞ تزئینات صدفی

shelly *adjective* (shellier, shelliest)
لەپکەئاسا یان لەپکەیی، قاوغی، سەدەفی، توێتوێ ۞ صدفی

Shelta /'ʃɛltə/ *noun*
زمانێکی نهێنیی کۆن، لە لایەن مسگەران و کاولییەکانی gypsy ئیرلەند و ویلز بەکاردێترا ۞ شلتا

shelter /'ʃeltə(r)/ *noun*
پەنا، جێپەنا، پەناوپەسیو، پشتوپەنا، پشتیوان، سەرپەنا، هێور، پەرێز، پارێزە، ئەنوا، داڵدە، سامە، سابات، کەپر، حەشارگە، شوێنی پاراستن، پەنا، (ب.ت. لە باران، با و هێرش)، پاراستن، پشتیوانی، داکۆکی ۞ پناه، پناهگاه، حفاظ، محافظت، حمایت

shelter belt *noun*

پـشتینەی پاراستن (ریزە دار و دەوەنی) ◌ کمربند حفاظتی

sheltered /ˈʃeltəd, US -tərd/ *adjective*

1 پـارێزراو، پـەرێزدار، پـەنادار، سـەرپەنادار، پەنابەنـدان، سـەرگیراو 2 سـەختی‌نەچێشتوو، ئاسوودە 3 پشتیوانی‌لێکراو ◌ 1 محفوظ، دارای سرپناه 2 مرفه 3 تحت حمایت

shelterer *noun*

1 پـارێزەر 2 پـەنادەر، دالـدەدەر، ریکـەر ◌ 1 محافظ 2 پناه‌دهنده

shelterless *adjective*

بێ‌پەنا، بێ‌پەرێز، بێ‌ئەنوا ◌ بی‌پناه

sheltie *noun,* also shelty

سـەگی لای مـەڕ یـان ئەسـپی چکۆلانـەی Shetland ◌ شلتی

shelves /ʃelvz/ = plural form of shelf

shelving[1] /ˈʃelvɪŋ/ *noun*

رەف، قەفەسـە(قەفەسـەکردن)، قەفەسـەبەندان، رەفحەبەندان، رەفحەرەفحەکردن، shelves؛ شتی نێو قەفەسە ◌ قفسه(بندی)؛ شلوینگ

shelving[2] *noun*

1 ئاست یان شوێنی لێژ، تەلان، لاپێ 2 پلە یان رێژەی لێژی ◌ شلوینگ

shelvy *adjective*

لێژ، تەلان، لاپێ ◌ سرازیر

shemozzle /ʃɪˈmɒz(ə)l/ *noun,* also schemozzle

(نافەرمی) شەڕوهەرا، بگرەوبەردە، چرەوگوڕە، هـەراوهوریا، شەڕوکێشـە، سرمەسـرم، muddle ◌ داد و قال

shen /ʃɛn/ *noun, pl.* same

(لە هزری چینی‌دا) رەگەز یان توخمی مانایی لەشی کەسێ ◌ شن

shenanigans /ʃɪˈnænɪgənz/ *noun, pl.*

1 فێڵ، تەڵەکە، فروفێڵ 2 شەیتانی، هاروهاجی ◌ 1 حیله، حقه 2 شیطنت

Sheol /ˈʃiːəʊl, US ˈʃiːɒl/ *noun,* Hebrew *Shō'ōl*

(عیبری) دۆزە، جەهەنم، دۆزەخ، شوێن یان زێدی مردووان ◌ جهنم

shepherd /ˈʃepəd, US -ərd/ *noun,* also shepherder

1 شـوان 2 = pastor 3 = german shepherd ◌ چوپان

shepherd dog *noun*

سەگی شوان، سەگی لای مەڕ ◌ سگ گله

shepherdess /ˌʃepəˈdes, ˈʃepədəs, US ˌʃepərˈdes, ˈʃepərdəs/ *noun*

(بێ‌باو) شوانی ژن ◌ چوپان زن

shepherd's needle *noun*

دەرزی شوانان: جۆرێ گیای گوڵ‌سپی لە تیرەی parsley، بەریکی دەرزی‌ئاسای درێژی هەیە [*Scandix pecten-veneris*] ◌ نوعی گیاه

shepherd's pie *noun*

شێپێردزپای (جۆرێ چێشت) ◌ شپردزپای

shepherd's purse *noun*

(رووەک‌ناسی) قجیلـە، گیـاقجی، قجیلکـە، خوارخورکـە، قجـی، پـێ‌مریـشکە، گیاچاوانـە؟ [*Capsella bursa-pastoris*] ◌ کیسه‌ی کشیش

Sheraton /ˈʃɛrət(ə)n/ *adjective*

شێراتون: (سەربە) شێوازێکی کەل‌وپەلی ناومالی ئینگلیسی لە دوای‌یەکانی سەدەی هەژدەیەم(دا؛ بنـەڕەت: لـە نـاوی Thomas Sheraton) ◌ شراتون

sherbet /ˈʃɜːbət, US ˈʃɜːrbət/ *noun*

1 گـەردەی میـوە، هـاراوەی میـوە 2 شـەربەت، شەکراو، خۆشاو، شیرناو 3 ئەلاسکە ◌ 1 پودر میوه 2 شربت 3 بستنی یخی

sherd /ʃɜːd, US ʃɜːrd/ = shard

shereef, also sheriff = sharif

sheriff /ˈʃerɪf/ *noun*

1 (لە ئەمریکا) یاساپارێز، زاکوونپارێز، شێریف 2 دادگەری سەرەکی ناوچەیێ لە سکاتلەند 3 نوێنەری شا یان شاژن لە ستانەکانی ئینگلتەرە و وێلز ◌ 1 کلانتر 2 و 3 شریف

sheriff court *noun*

(سـکاتلەند) دادگـای خـۆجێیی (بەرامبـەری country court) ◌ دادگاه بخش

sherlock /ˈʃɜːlɒk, US ˈʃɜːrlɑːk/ *noun*

پۆلیسی نهێنی ◌ پلیس مخفی

Sherpa /ˈʃɜːpə, US ˈʃɜːrpə/ *noun, pl.* same or Sherpas

شێرپا: خەڵکی هیمالایا کە شاخەوانەکان رێنوێنی دەکا و کەل‌وپەلیان بۆ هەڵدەگرێ ◌ شرپا

sherry /ˈʃeri/ *noun, pl.* sherries

1 شـێری (= جـۆرێ بادەی تونـد؛ بنـەڕەت: لـە Xeres (ئێـستا *Jerez*) لـە باشـووری رۆژاوای سپانیا) 2 شێری‌خۆری، لیوانی شێری ◌ 1 شری 2 گلاس شری

she's *abbreviation* she is /ʃiːz, US ʃiz/, she has /ʃiːz/

Shetland *noun*

خـوری شـێتلەند (= جـۆرێ خـوری مـەڕی سـکاتلەند) ◌ شتلند

Shetlander /ˈʃɛtləndə/ *noun*

خەڵکی دورگەکانی شێتلەند ◌ اهل شتلند

Shetland pony /ˌʃetlənd ˈpəʊni, US ˈpoʊni/ *noun*

ئەسپی چکۆلانەی شێتلەندی ◌ تاتوی شتلندی

the Shetlands *noun, pl.*

کۆمەڵە دورگەیەکی کەناری باکووری سکاتلەند ◌ شتلندس

Shetland sheepdog *noun*
جۆرێ سەگی چکۆلانە لە ڕەگەزی collie ۞
نوعی سگ

Shetland wool *noun*
خوری شێتلەندی ۞ پشم شتلندی

sheugh *noun,* also sheuch
خەنەک، چاڵ، قوڵکە ۞ خندق، حفره

Shevat /'ʃi:vat/ = Sebat

shewbread /'ʃəʊbrɛd/ *noun,* also -owbread
ئەو دوازدە نانەی کە هەر شەممەیێ لە پەرستگە
دادەنرێ و قەشەکان دەیخۆن ۞ شوبرید

SHF = superhigh frequency

shh = sh

Shia /'ʃɪə/ *noun,* also Shi'a
شیعە (بنەڕەت: لە *šī'a* عەرەبی "دەستە، تیرە و
بەرە (ی ئیمامی عەلی") ۞ شیعە

shiatsu /ʃɪ'atsu:/ *noun*
قامکەشێل: شێوەیێکی تیمار و دەرمانی ژاپۆنی
شێوەی acupuncture دەدا (لە ژاپۆنی‌یەوە بە
واتای داگرتن بە قامک یان پەنجە) ۞ شیاتسو

shibboleth /'ʃɪbəleθ/ *noun*
1 بیروباوەڕی پوواو، باوەڕی رزیو، بیری کۆن،
بیری رزیو، دروشمی پوواو 2 ئەزموون،
تاقی‌کردنەوە ۞ 1 اندیشه یا اصل قدیمی 2 امتحان

shicer /'ʃʌɪsə/ *noun*
1 (نافەرمی، ئەوسترالیا و نیوزیلەند) مرۆ یان
شتێکی بێ‌نرخ 2 (کان‌کەنی) کانێکی بێ‌بەرهەم،
زڕەکان (لە *Scheisser* ئەڵمانی " contemptible
person") ۞ 1 آدم یا چیز بی‌ارزش 2 شبـر

shicker /'ʃɪkə/ *noun, adjective,* also shikker
(مرۆی) مەست، کەلەلا، کەیل ۞ (آدم) مست

shied = past and past participle of shy

shield /ʃi:ld/ *noun*
1 قەڵغان، مەتاڵ، سپەر 2 پارێزە، پەرێز،
پشت‌وپەنا، پشت، پشتیوان، پەنا 3 نەخشی مەتاڵ
4 دروشمی ئەفسەری پۆلیسی ئەمریکا 5
(زەوی‌ناسی) قەڵغان: ناوچەیێکی بەربلاوی
ڕەقەنی تەختەبەردەکانی پریکامبریەن
Precambrian کە ڕەوت و پرۆسە دواترە
توێکڵی‌یەکان کاری تێ‌نەکردووە؛ کۆمەڵکەیێکی
ناوکی nuclear mass پریکامبریەنی وشکاری
continent کە نیشتووە پاشینەکان دەوری داوە؛
ناوچەیێکی بەربلاوی تەختەبەرد یان کەفرە
توێکڵی‌یە دێرینەکان کە پێکەوە لەگەڵ سەکۆیێ
هێزەیێ craton پێکدێنێ 6 (هەروەها dress
shield یان dress preserver) پەڕۆیێ کە
دەنرێ بە بن‌هەنگڵەوە تا ئارەقە هەڵمژێ 7
پێکهاتەیێکی پتەوی دەوری ریاکتۆری ناوکی تا
وەک بەربەستی بە دژی دەرچوونی تیشک‌دانەوە
کار بکا 8 پێکهاتەیێکی پارێزەرانەی هێندێ لە
گیانەوەران (وەک قاپیلک یان لەپکە carapace،
پوولەکە scale؛ ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ 1 سپر 2
حفاظ، حامی 3 طرح سپر 4، 5 سپر 6، 7 و 8 شیلد

shield bug *noun*
مێرووەقەڵغانە: جۆرێ مێرووی جیابالی
لەش‌قەڵغانی و پان [زۆر جۆرن و لە خێزانی
Pentatomidae و هی تر] ۞ نوعی حشره

shielded *adjective*
(کیمیا) پارێزراو، ڕاگیراو ۞ حفاظت‌شده

shielder *noun*
مەتاڵ‌بەدەست، قەڵغان‌دار، مەتاڵ‌دار ۞ سپردار

shield fern *noun*
(ڕووەک‌ناسی) فێرنی مەتاڵی، سەرەخسی
قەڵغانی [*Polystichum* و تۆخمەکانی تر] ۞
نوعی سرخس

shielding region *noun*
ناوچەی پارێزەر ۞ ناحیەی حفاظت‌کننده

shield law *noun*
قانوونی قەڵغان، زاگۆنی مەتاڵی (بۆ پاراستنی
ڕۆژنامەوانان) ۞ شیلد لو

shield volcano *noun*
(زەوی‌ناسی) گڕکانی قەڵغانی: جۆرێ فۆلکانی
زۆر پان و پۆر کە دیوار و لاکانی لێژایی‌یێکی
کەمیان هەیە ۞ آتش‌فشان سپری

shieling /'ʃi:lɪŋ/ *noun,* also shealing
1 کۆختەی شوانان 2 جێ‌لەوەڕ، لەوەڕگە،
لەوڕستان ۞ شیلینگ

shift /ʃɪft/ *noun*
1 گۆڕان، جێ‌گۆڕکێ، ڕاگوێستن، گوێزانەوە 2
لادان، لاگۆڕین 3 گۆڕین 4 نۆرەکار، دان(ی
کار)، ئەو کەسانەی کە لەو نۆرەکارەدا کار
دەکەن 5 چارە، کارزانی 6 فێڵ، تەڵەکە 7
(کامپیوتێر، کلیلی) شیفت یان گۆڕە 8 کراسی
ڕاستە، (مێژوویی) ژێرکراسی فش و درێژ ۞ 1
تغییر، جابجایی 2 تغییر جهت 3 تعویض 4 شیفت
5 تدبیر 6 حیله 7 کلید شیفت 8 پیراهن راسته،
زیرپیراهن گشاد و دراز

shifter /'ʃɪftə(r)/ *noun*
گیربۆکس، گێڕ یا دەندەکانی چەرخ ۞
جعبه‌دنده، دنده‌های دوچرخه

shifting *adjective*
بگۆڕ، زۆرگۆڕاو، زووزووگۆڕاو، ناجێگیر،
ناسەقامگرتوو، لەرزۆک، چەق‌نەبەستوو ۞
متغیر، بی‌ثبات، متحرک

shift key *noun*
(کامپیوتێر) کلیلی شیفت یا گۆڕە ۞ کلید شیفت

shiftless /'ʃɪftləs/ *adjective*
1 هیچ‌لەدەس‌نەهاتوو، بێ‌دەسەڵات، بەیدەس،
بێکارە، خوێڕی، تەوەزەل، تەمەڵ 2
بێ‌فێڵ(وفەرەج)، بێ‌فرت‌وفێڵ (shiftlessly
adv؛ *n* shiftlessness: هیچ‌لەدەس‌نەهاتوویی،
بێ‌دەسەڵاتی، بەیدەسی، بێکارەیی، خوێڕیەتی،

تەوەزەلی، تەمەڵی) ۞ 1 بی‌عرضە، تنبل 2 بی‌حیلە
shift level *noun*, also shift stick
دەسکەگێر، دەسکەدەندە ۞ دستەدندە
shifty /ˈʃɪfti/ *adjective* (shiftier, shiftiest)
1 زیرەک، زرینگ، وریا 2 فێلاوی، زۆڵ، بەفروفێڵ، فریودەر، فێڵەباز 3 فێلاوی‌یانە، زۆلانە 4 باوەڕپێ‌نەکراو، لێ‌ڕانەبینراو، ناڕاست (shiftily /-ɪli/ *adv*: فێلاوی‌یانە، فێڵەبازانە، بە شێوەیەکی فێلاوی؛ shiftiness /ˈʃɪftɪnəs/ *n*) ۞ 1 زرنگ 2 مکار، حیلەگر 3 حیلەگرانە 4 غیرقابل اعتماد
shigella /ʃɪˈgɛlə/ *noun, pl.* same or shigellae /-ɪiː/ or shigellas
شیگێلا، شیگەلا: بەکتریای توخمێ کە هێندێ جۆری هەیە کە بەرپرسی زگەشۆرەی خوێنی‌یە [توخم *Shigella*] (بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە ناوی بەکتریاناسی ژاپۆنی *Shiga* Kiyoshi. مەرگ 1957) ۞ شیگلا
shigellosis *noun, pl.* shigelloses
زگچوونی خوێنی بە هۆی شیگەلا ۞ شیگلوز
shih-tzu /ʃiːˈtsuː/ *noun*
(چینی) جۆرێ سەگی مووبژی درێژ و پێ‌کوڵ ۞ نوعی سگ
shiitake /ʃɪˈtɑːkeɪ, US ʃɪɪ-/ *noun*, also Shi'ism
کارگەبەڕوو: جۆرێ قارچکەخۆشانە لە چین و ژاپۆن دەکرێ [*Lentinus edodes*] ۞ نوعی قارچ
Shiism /ˈʃiːɪz(ə)m/ *noun*, also Shi'ite
شێعەگەری، شێعایەتی ۞ تشیع
Shiite /ˈʃiːaɪt/ *noun, adjective*
n شێعە *adj* سەربە شێعایەتی یا شێعەگەری ۞ *n* شیعه *adj* وابستە بە تشیع
shikar /ʃɪˈkɑː/ *noun*
(هێندێ) راو، نێچیروانی (بنەڕەت: لە *šikār* ئێرانی یان فارسی‌یەوە) ۞ شکار
shikari *noun*
راوچی، نێچیروان ۞ صیاد، شکارچی
shikker = shicker
shiksa /ˈʃɪksə/ *noun*
(سووکانە، ب.ت. لە لایەن جووەکانەوە) کچ یا ژنی ناجوولەکە ۞ شیکسا
shill *noun*
(لە ئەمریکا (ی باکووری) و نافەرمی) شەریک یان بەشداری فرۆشیار، بازاڕخۆش‌کەر، بازاڕگەرم‌کەر ۞ شریک فروشندە، شیل
shillalah *noun*, also shillelagh /ʃɪˈleɪlə, -li/
داردەست، تێلا، دار ۞ چماق
shilling /ˈʃɪlɪŋ/ *noun*
شیلینگ (هەتا 1971) کۆینێ لە بریتانیا بایی 12 پێنی)، یەکەی پارە لە ولاتانی ئۆگاندا، سۆمالیا، کینیا و تانزانیا ۞ شیلینگ
shilly-shally /ˈʃɪlɪ ʃælɪ/ *noun*
دوودڵی، دلاودڵ، ڕاڕایی، ئەگەرونەگەر، یەکلایی‌نەبوونەوە (shilly-shallyer (also shilly-shallier) *n*) ۞ تردید
shim /ʃɪm/ *noun*
تەڵەزمە، تەلاش، پوازە (لە دار یا کانزا) ۞ لایی
shimmer /ˈʃɪmə(r)/ *noun*
بریسکە، ورشە(ورش)، ورشانەوە، دروەشانەوە، پرشنگ، ترووسکە، شەوق (shimmering *adj*: بریسکەدار، ورشن، درەوشاوە، بریقەدار، ترووسکەدار، شەوق‌دار، زریوەزریوکەر؛ shimmeringly *adv*: بریسکەدارانە، ورشنانە، درەوشاوانە، بریقەدارانە، ترووسکەدارانە؛ shimmery *adj*: بریسکەدار، ورشن، درەوشاوە، بریقەدار، ترووسکەدار، شەوق‌دار؛ ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ درخشش، برق
shimmy *noun, pl.* shimmies
1 جۆرێ ragtime لەودا هەموو لەش دەلەرێتەوە 2 لەرە، لەق(ی) (ناناسایی، ب.ت. هی تایەی پێشەوەی ماشێن) 3 = chemise ۞ شیمی
shin[1] /ʃɪn/ *noun*
لولاق، لولاک، پووز، گیتر، بەلەک، قەلەمەی پێ، لەتەر، قامیشە، گاللۆر؛ گۆشتی لوولاکی پێ (وەکی هی مانگا) ۞ ساق پا؛ گوشت قلم پا
shin[2] /ʃɪn/ *noun*
شین: بیست و دووەمین پیتی ئاوبێی عیبری ("sh") ۞ شین
Shin /ʃɪn/ *noun*
شین: گەورە تیرەدینی بودائیستی ژاپۆنی کە پێ لەسەر پەرستشتی خەست و خۆڵی Amida Buddha دادەگرێ ۞ شین
Shina *noun*
شینا: زمانێکی هێند و ئاریایی Indo-Aryan لە Gilgit ی باکووری کەشمیر Kashmir قسەی پێ‌دەکرێ ۞ شینا
shin-bone /ʃɪn bəʊn/ *noun*
ئێسکی لولاک یان بەلەک، دروشە، ئێسکی گاللۆر یان قامیشە، رەقەڵە، ئێسکی لوولاق ۞ استخوان ساق پا
shindig /ˈʃɪndɪg/ *noun*
(نافەرمی) 1 میوانی بە بەزم و رەزم، میوانی شلووق 2 شەڕوکێشە، بگرەوبەرد ۞ 1 مهمانی پر سروصدا 2 قشقرق
shindy /ˈʃɪndi/ *noun, pl.* shindies
شەڕوکێشە، بگرەوبەرد، چرەوگوڕە، هەلا ۞ دعوا، قشقرق
shine /ʃaɪn/ *noun*
بریسکە، ورشە، دروەشانەوە، ئارنگ، بریقە، پرشنگ، چرسنی، ترووسکە، شەوق (ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ درخشش، برق، فروزش
shiner /ˈʃaɪnə(r)/ *noun*
1 شین‌بوونەوەی ژێرچاو (لەبەر لێدران) 2 شتی

درەوشاوە، شتی تروسکەدار یان بریقەدار 3 جۆرێ ماسی زیوی چکۆلەی ئەمریکای باکووری [*Notropis* و توخمەکانی تر، چەندین جورن] 4 پارەی زیر یان زیو 5 پارە، کۆین 6 پێلاو یان کەوشی چەرمی ورشن یان بریقەدار 7 مرۆی زیرەک و پڕهۆش 8 کلاوی لەخوری ◌ 1 کبودی زیر چشم 2 چیز درخشان 3 نوعی ماهی 4 پول طلایی یا نقرەای 5 پول. سکە 6 کفش چرمی براق 7 آدم زیرک 8 شاینر

shingle[1] /'ʃɪŋgl/ *noun*

1 چەو، زیخ، خیز، گەلال (لووسی ناو ئاو) 2 کەناری زیخی یان زیخەلان، خیزخۆر ◌ 1 ریگ 2 ساحل ریگی

shingle[2] /'ʃɪŋgl/ *noun*

1 تەختە، ناسکەتەختە، دەپ (بۆ داپۆشینی دیوار و میچ) 2 (ئەمریکا) تەختەناو، تابلۆ (چکۆلە) ب.ت. لە دەرەوەی ئافیس ◌ 1 وفال 2 تابلو

shingle beach *noun*

کەناری زیخەلانی، خیزخۆر ◌ ساحل ریگی

shingled /'ʃɪngld/ *adjective*

تەختەپۆش‌کراو ◌ پوشیدەشدە با وفال

shingles /'ʃɪŋglz/ *pl. noun,* also herpes zoster

زۆنا، شینگلیس، شینگلز (بە هۆی ڤایرۆسی herpes zoster) ◌ زونا

shin-guard *noun,* also shin-pad

(وەرزش) پووزەوان، پووزپێچ، بەلەکپێچ ◌ ساق‌بند

shining *adjective*

1 بریسکەدار، گەش، ورشن، درەوشاوە، بریقەدار، چرسن، تروسکەدار، بروسکەدار، شەوق‌دار، شەوقن، رووناک 2 بەرز، دیار، بەرچاو ◌ 1 درخشان، براق، فروزان 2 شاخص

shinny *noun*

(ئەمریکا) شێوەیێکی نافەرمی هاکی سەرسەهۆڵ کە لەسەر شەقام یان سەهۆڵ دەکرێ ◌ شینی

shinplaster *noun*

(ئەمریکا، ئەوستralia) ئیسکناسی کەم‌نرخ و بێ‌پشتیوانە ◌ شینپلاستر

Shinto /'ʃɪntəʊ, US -toʊ/ *noun*

شینتۆ (= دینی خۆماڵی کۆنی ژاپۆنی‌یەکان؛ Shintoism /'ʃɪntəʊɪzəm, US -toʊ-/ *n*؛ Shintoist /'ʃɪntəʊɪst, US -toʊ-/ *n, adj*: شینتۆباوەڕ؛ Shintoistic *adj*) ◌ شینتو

shiny /'ʃaɪni/ *adjective* (shinier, shiniest)

گەش، بریسکەدار، ورشن، درەوشاوە، بریقەدار، تروسکەدار، شەوق‌دار: *His face was red -iny and -iny black hair ◊* ◌ درخشان، براق

-ship *suffix*

پاشگر: ـی، یەتی، ـایەتی، ـێتی، ـیەتی، ـێنی، ـاتی، ـانی، ـینی، بار، دۆخ، بارودۆخ، رەوش، پلە(وپایە)، پۆست، شارەزایی، لێهاتوویی، کار، کردە، کردەوە، کردار؛ سەرجەم ئەو کەسانەی کە لە چالاکی‌یێکی تایبەتی‌دا بەشداری‌یان هەیە، تێکرای کەسەکانی کۆمەڵێ: *companionship*، *citizenship*، *chairmanship*، *workmanship*، *readership*، *listenership* ◌ پسوند: وضع، حالت، مرتبە، مقام، مهارت، قابلیت، عمل

ship /ʃɪp/ *noun*

1 کەشتی، ناوە، گەمی 2 (نافەرمی) کەشتی ئاسمانی 3 (لە ئەمریکا) فڕۆکە ◌ 1 کشتی 2 سفینەی فضایی 3 هواپیما

shipboard /'ʃɪpbɔːd, US -bɔːrd/ *noun*

سەرکەشتی، پشتی کەشتی، تەختی کەشتی، لاتەنیشتی کەشتی: *shipboard romances* ◌ عرشە یا روی کشتی، پهلوی کشتی

ship-breaker /'ʃɪp brɪkə(r)/ *noun*

کەشتی‌شکێن (کەسێ کە کەشتی‌یە کۆنەکان دەکڕێ و وردیان دەکا) ◌ شیپ‌بریکر

shipbuilder /'ʃɪpbɪldə(r)/ *noun*

کەشتی‌ساز، وەستای کەشتی (سازکردن)، کەشتی‌گەر ◌ کشتی‌ساز

shipbuilding /'ʃɪpbɪldɪŋ/ *noun*

کەشتی‌سازی، کەشتی‌دروس‌کردن، کەشتی‌گەری ◌ کشتی‌سازی

ship canal *noun*

نۆکەنی کەشتی، کەشتی‌یەڕێ، کەشتیڕێ، کاناڵی کەشتی‌لێخوڕین یان کەشتی‌گێڕی ◌ کانال کشتی‌رانی

shipload /'ʃɪpləʊd, US -loʊd/ *noun*

پڕکەشتی‌یێ، باری کەشتی‌یەک، کەشتی‌یێ، باری تەواوی کەشتی‌یێک: *a shipload of food and medical supplies* ◌ ظرفیت کشتی

shipman *noun, pl.* shipmen

مەلەوان، دەریاوان ◌ دریانورد، ملاح

shipmaster *noun*

خاوەن‌کەشتی، کەشتی‌خێو، کەشتی‌وان ◌ کاپیتان

shipmate /'ʃɪpmeɪt/ *noun*

مەلەوانی هاوکار، هاومەلەوان، هاوکەشتی، هاوسەفەری کەشتی ◌ ملوان همکار

shipment /'ʃɪpmənt/ *noun*

1 ناردن، بەڕێ‌کردن 2 راگوێستن یان هەڵگرتن بە کەشتی 3 بار، کەل‌وپەل ◌ 1 ارسال 2 حمل با کشتی 3 محمولە

ship money *noun*

کەشتی‌یانە، باجی کەشتی ◌ مالیات کشتی

ship of the desert *noun*

(وێژەیی) وشتر، کەشتی بیابان یا دەشت ◌ شتر

ship of the line *noun*

کەشتی شەڕکەری هێڵی پێشەوەی شەڕ ◌ کشتی خط مقدم

shipowner /'ʃɪpəʊnə(r), US -oʊn-/ *noun*

خـاوەنکەشـتی، کەشـتیخێـو، کەشـتیوان ۞ صاحبکشتی

shippable *adjective*
(کەشـتی) شـیاوی بارلێنـان، بـاردەکرێ، بـاری لێدەنرێ ۞ قابل بارگیری

shippen /ˈʃɪp(ə)n/ = shippon

shipper /ˈʃɪpə(r)/ *noun*
کۆمپانیـای نـاردنی بـار بـە کەشـتی ۞ شـرکت باربری دریایی

shipping /ˈʃɪpɪŋ/ *noun*
1 کەشتیگێری، کەشتیلێخوڕی 2 کەشتییەکان، کەشتیگەلی دەریایی 3 راگوێستن بە کەشتی 4 خەرجوباری راگوێستن بە کەشتی، بارانەی کەشتی ۞ 1 کشتیرانی 2 کشتیها 3 حمل با کشتی 4 هزینەی حمل با کشتی

shipping agent *noun*
نوێنـەر یـان بریکـاری کەشـتییـەوانی یـان خـاوەنکەشـتی، نوێنـەری کەشـتییـەوان ۞ نمایندەی کشتیرانی

shipping clerk *noun*
فەرمانبەری بارلێنان ۞ کارمند بارگیری

shipping forecast *noun*
پێشبینی کەشوهەوای دەریا (بۆ کەشتییەکان) ۞ پیشبینی وضع هوای دریا

shipping lane *noun*
رێگا یان ڕێڕەوی کەشتیگێری، رێگا یان هێڵی کەشتیلێخوڕین ۞ مسیر کشتیرانی

shipping office *noun*
ئافیسی بریکاری یا نوێنەرایەتی کەشتییەوان ۞ دفتر نمایندگی کشتیرانی

shipping room *noun*
ژووری بارلێنان، دیوی بارلێنان ۞ اتاق بارگیری

shippon /ˈʃɪp(ə)n/ *noun*, also shippen
گەوڕ یان تیولەی وڵاخ ۞ گاودانی

ship-rigged *adjective*
(کەشتی بادەوەدار) خاوەنی بادەوەی چوارگۆشە ۞ دارای بادبان مربعی

ship's biscuit *noun*
جۆرێ غورابی رەق و زبر، نانەوشکە، نانەڕەقە (جاران لە سەفەری دەریاییدا دەخورا) ۞ نوعی بیسکویت

ship's chandler *noun*
مۆمدروستکەر بۆ کەشتییەکان، مۆمسازی کەشتی ۞ شمعساز کشتی

ship's company *noun*
کارکەرانی (سەر) کەشتی ۞ خدمەی کشتی

shipshape /ˈʃɪpʃeɪp/ *adjective*
رێکوپێک، خاوێن، تەمیز ۞ منظم، تمیز

ship's paper *noun*
بەڵگە(نامە)ی کەشتی، کەشتینامە ۞ اوراق یا مدارک کشتی

ship-to-shore *adjective, noun*
adj لە کەشتییەوە بۆ سەر عەرز: *a ship-to-shore radio* *n* رادیۆتەلەفۆنێ بۆ ئەو کارە ۞ شیپ تو شور

shipway /ˈʃɪpweɪ/ *noun*
1 تۆکەنی کەشتی، کەشتییەڕێ، رێگا یان کاناڵی کەشتیلێخوڕین 2 لێژ یان خزێنەی کەشتی ۞ 1 کانال کشتیرانی 2 سرسرەی کشتی

shipworm = teredo

shipwreck /ˈʃɪprek/ *noun*
1 شکان یان نوقمبوونی کەشتی، تیاچوونی کەشتی 2 پاشماوەی کەشتی شکاو: *The contents of shipwrecks belong to the state* 3 تێشکان، نشوستی ۞ 1 شکستن یا غرق کشتی 2 بقایای کشتی شکستە 3 شکست

shipwright /ˈʃɪpraɪt/ *noun*
1 وەستای کەشتی، کەشتیساز، کرێکاری کەشتیدروستکردن (بۆ دروستکردن یان چاککردنەوە) 2 دارتاشی کەشتی ۞ 1 کشتیساز، کارگر کشتیسازی 2 نجار کشتی

shipyard /ˈʃɪpjɑːd, US -jɑːrd/ *noun*
کەشتیگە، سازگەی کەشتی (جێی دروستکردن و چاککردنەوەی کەشتییەکان) ۞ کارگاه کشتیسازی

shiralee /ˈʃɪrəliː/ *noun*
(نافەرمی، ئەوسترالیا) بارگەوبنە، باروبنە، بوخچە ۞ باروبنە

Shiraz /ˈʃɪəraz, US ʃɪˈraz/ *noun*
1 جۆرێ ترێیڕەشەی مەی 2 مەی ئەو ترێیە (شاری ئێران) ۞ شیراز

shire /ˈʃaɪə(r)/ *noun*
1 هەرێم، ناوچە، قەزا، ستان، کۆنتنشین (ب.ت. لە ئینگلتەرە) 2 (ئەوسترالیا) هەرێمێکی لادێیی کە ئەنجومەنی هەڵبژێراوی خۆی هەیە 3 ناوچەیێکی بەڕێوەبەرایەتی سەدەکانی نێوەراست کە لە لایەن sheriff و alderman پێکەوە دەگێردرا ۞ 1 ناحیە، ایالت، استان 2 شایر

-shire /ʃɪə, ʃə/ *suffix*
پاشگر: ناوی کۆنتنشینەکان پێکدێنێ: *Oxfordshire* ۞ پسوند: شایر

shire-horse *noun*
بارگین، ئێستر، قاتر ۞ یابو

shirk /ʃɜːk/ *noun*
مرۆی خۆدزەرەوە، لەژێرکاردەرچوو، دەغەڵ ۞ آدم شانەخالیکن

shirker *noun*
خۆدزەرەوە، لەژێرکاردەرچوو، خوێڕی، نەکرکار ۞ شانەخالیکن

shirring *noun*
تیکلێدان، تەقەڵدان، چیندان ۞ کوکزنی

shirt /ʃɜːt, US ʃɜːrt/ *noun*

a short-sleeved :کراس (پیاوانه)، گوملک
shirt (ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ پیراهن
shirtfront /ˈʃɜːtfrʌnt/ *noun*
پێشەوەی کراس، بەری کراس (پیاوانە) ۞ جلوی پیراهن
shirting *noun*
کوتاڵ یان پارچەی کراس ۞ پارچەی پیرهنی
shirtlifter *noun*
(بریتانیا، نافەرمی و سووکانە) هاوڕەگەزبازی نێر ۞ همجنس‌باز زن
shirtmaker *noun*
کراس‌دروو ۞ پیراهن‌دوز
shirtsleeve /ˈʃɜːtsliːv, US ˈʃɜːrt-/ *noun*
(زۆرتر کۆ) قۆڵی کراس، باڵی کراس (پیاوانە، shirtsleeved *adj*: (کراس) قۆڵدار، باڵدار) ۞ آستین پیراهن
shirttails *noun*
بنەوەی کراس، خوارەوەی کراس (پیاوانە) ۞ پایین پیراهن
shirtwaist *noun*
کراسی ژنانەی دوگمەڕیز یا دوگمەدار (پیاوانە) ۞ پیراهن بلوز زنانه
shirty /ˈʃɜːti, US ˈʃɜːrti/ *adjective* (shirtier, shirtiest)
1 زووتوڕە(بوو)، فیشەکی، هەڵتۆز، زوودڵئێشاو، زووزیز، دڵناسک، angry، irritated 2 ڕووتاڵ، مرومۆچ، بەدخولک (shirtily /ˈʃɜːtɪli, US shirtiness /ˈʃɜːtinəs, US ;ˈʃɜːrtɪli/ *adv* ˈʃɜːrtinəs/ *n*: 1 زووتوڕە(بوو)یی، زوودڵئێشاوی، دڵناسکی 2 ڕووتاڵی، مرومۆچی، بەدخولکی) ۞ 1 زودخشم 2 بدعنق
shish kebab /ˈʃɪʃ kɪbæb/ = kebab
shit[1] /ʃɪt/ *noun*
1 گوو، پیسایی، تەرس، ڕیان، گووکردن، تێ‌ترخاندن: *a pile of dog shit on the path* 2 *to have/take a shit* ◊ (قسە یان نووسراوە) هیچەکە، گەوجانە، کەرانە، پڕوپووچ، هەڵیت‌وپەڵیت 3 (خوازە) گوو، تەرەس، گەن‌وگووزاڵ، گەن‌وگوو 4 (shits) فیرکە ۞ 1 گه، مدفوع، عمل ریدن 2 چرت و پرت 3 (مجازی) کثافت، آشغال 4 (در جمع) ریق
shit[2] /ʃɪt/ *interjection*
ئەها!: *Shit! I've lost my keys!* ۞ آ!
shite = shit[2]
shithead *noun*
مرۆی (یەکجار) کەر، سەرگوو ۞ آدم احمق
shithole /ˈʃɪthəʊl, US -hoʊl/ *noun*
کونەگوو، گووخانە ۞ شیت‌هول
shitless /ˈʃɪtləs/ *adjective,* be scared shitless
(سووکانە و زمانی ڕەمەکی) یەکجار ترسەنۆک ۞ بزدل

shitload *noun*
(سووکانە و زمانی ڕەمەکی) بڕ یا ژمارەیێکی زۆر ۞ مقدار یا تعداد بسیار
shit scared *adjective*
(لە ترسان) خۆ پیس‌کردوو، گووبەخۆداکردوو، خۆزەردکردوو ۞ خود را زردکرده
shittim *noun, pl.* shittahs or shittim, from Hebrew shiṭṭāh
جۆرێ درەختی ناسنامەنادیار، ڕەنگە acacia بێ بێ (*Acacia seyal*)، لە دارەکەی سندووقی پەیمان the ark of the covenant و چەند بەشێکی tabernacle لێ ساز کرا. Ex. 25, 26 ۞ شیتیم، درخت صمغ سنگالی
shittimwood *noun*
1 دار و چێوی shittah 2 ئەو چەند دار و درەختەی خێزانی sapodillaی باشووری وڵاتە یەکگرتووەکان [*Bumelia, especially B. lanuginosa*]؛ هەروەها ئەو دار و چێوە سەختەکەی ۞ شیتیم‌وود
shitty /ˈʃɪti/ *adjective* (shittier, shittiest)
گەن‌وگوو، گواوی، گوو، چەپەڵ، هیچ‌وپووچ، خوێری، بێ‌شەرەف، گلاو: *What a shitty way to treat a friend!* ۞ کثافت، پست
shiur /ˈʃiːʊə/ *noun, pl.* shiurim /-rɪm/, from Hebrew *šiʿūr* "measure"
وانەی خوێندنەوەی Talmudic (لە لایەن rabbi یەوە) ۞ شیور
shiv /ʃɪv/ *noun*
(نافەرمی، ئەمریکا) تیخ، چەقۆ (وەک ئامێری شەڕ) ۞ شیو
Shiva *noun,* also Siva, Sanskrit *Śiva*
شیفا (= خوای ڕووخاندن و وێران(گەری) و یان ژیاندنەوەی سیانەی پیرۆزی هیندییەکان، بڕوانە Brahma و Vishnu) ۞ شیوا
shiva /ˈʃɪvə/ *noun,* also shivah
حەوتە، شیفا (لەناو جوولەکاندا: قۆناخێکی حەوت‌ڕۆژەی فەرمی بۆ شین‌گێڕی، کە دەس‌بەجێ دوای ناشتن دەس‌پێدەکا؛ بنەڕەت: لە *šibʿāh* عیبرییەوە بە واتای حەوت) ۞ شیوا
shiver[1] /ˈʃɪvə(r)/ *noun*
1 تەزوو، تەز، لەرزین، لەرز، لەرزە، موچڕک، موچووڕک، ددانەموچڕکێ، لێوەلەرێ 2 (shivers) تەزوو، تەز، لەرزین، لەرز، موچڕک، موچووڕک: *I don't like him. He gives me the shivers* ۞ 1 لرز، لرزه 2 (در جمع) لرزه
shiver[2] /ˈʃɪvə(r)/ *noun*
تەڵەزم، چقڵ، باریکە، تەفشک، تەلاشە، وردە، ورکە، پرزەومرزە ۞ تراشه، خرده
shivery /ˈʃɪvəri/ *adjective*
(لەبەر ترس، سەرما، نەخۆشی و هتد) لێوەرۆک، لێوەلەرێ‌گرتوو، وەک‌مێزووکە(لەرزیو)،

ددان‌به‌خۆدانه‌گرتوو، له‌رزلێ‌نیشتوو ۞ دچار لرز

shlub /ʃlʌb/ = schlub

shmear /ʃmi:ə/, also shmeer = schmear

shmo, *pl.* shmoes = schmo

Shoah /'ʃəʊə/ *noun,* mod. Hebrew "Holocaust"
جوو(له‌که‌)کوژی، کۆمه‌ڵ‌کوژی جووله‌که‌کان ۞ کشتار یهودیان

shoal[1] /ʃəʊl, US ʃoʊl/ *noun*
1 (ده‌ریا و هتد) جێگای ته‌نک، بوار، ته‌نکاو، که‌م‌قووڵ، ته‌سک 2 ته‌پ(ۆلکه‌)ی ژێرئاو (له‌ زیخ که‌ بۆ گه‌میه‌کان مه‌ترسی‌داره‌)، دورگه‌ئاسا 3 (خوازه‌) مه‌ترسی نادیار یان شاراوه‌ ۞ 1 گدار، قسمت کم‌عمق 2 آبتل 3 (مجازی) خطر پنهان

shoal[2] /ʃəʊl, US ʃoʊl/ *noun*
1 کۆڕ، پۆل، ده‌سته‌ (ماسی که‌ پێکه‌وه‌ به‌ ئاودا ده‌ڕۆن) 2 (زۆرتر به‌ شێوه‌ی کۆ) له‌شکر، خێڵ، زۆر ۞ 1 گله 2 فوج

shoat /ʃəʊt/ *noun,* also shote
(ئه‌مریکا) به‌رازی ساوا، چۆخه‌بازه‌ڵه‌، په‌ڵخ، به‌چکه‌به‌راز (ب.ت. تازه‌ له‌ شیر برابێته‌وه‌) ۞ بچه‌خوک

shock[1] /ʃɒk, US ʃɑ:k/ *noun*
1 گورز، ته‌زوو، لێدان، زه‌ربه‌، پیاکێشان، راتڵه‌کان، راوه‌ش، راوه‌شان، ته‌کان 2 داخورپان، زه‌ربه‌، کسپه‌ی دڵ، خورپه‌ 3 برق‌گرتوویی، برق‌گرتن، کاره‌باگرتوویی، راته‌کانی ئێلیکتریکی 4 پێکاکێشان، پێکادان، لێکدان ۞ 1 ضربه، لطمه 2 ضربه‌ی روحی 3 برق‌گرفتگی 4 تصادم

shock[2] *adjective*
داخورپێنه‌ر ۞ تکان‌دهنده

shock[3] *noun,* shock of hair
تۆپه‌ڵه‌قژ، تۆپه‌قژ، مووی ئاڵۆسکاو و شێواو ۞ بافه‌ی مو

shock absorber /'ʃɒk əbsɔ:bə(r)/ *noun*
ته‌کان‌گێره‌وه‌، له‌ر(ز)ه‌گیر، شۆک‌گێره‌وه‌، فه‌نه‌ریار ۞ کمک فنر

shock cord *noun*
ته‌نافی خۆبه‌ردانه‌وه‌، ته‌نافی قورسی کێشی ۞ شوک کورد

shocked *adjective*
تاساو، واق‌وڕماو، حه‌په‌ساو، واقماو، داخورپاو، گێژ، وڕ، کاس: *For a few minutes we stood in shocked silence* ۞ مبهوت، حیرت‌زده

shocker /'ʃɒkə(r), US 'ʃɑ:k-/ *noun*
1 مرۆ یا شتی داخورپێنه‌ر 2 شتی داخورپێنه‌ر یان دڵته‌زێن: *Last night's match was a - cker* ۞ 1 آدم یا چیز بهت‌آور 2 چیز تکان‌دهنده

shock-headed /'ʃɒk 'hedɪd/ *adjective*
قژشێواو، مووئاڵۆز، قژئاڵۆسکاو، سه‌رته‌پڵه‌گوێنی، باغه‌به‌ڵم ۞ ژولیده‌مو، انبوه‌گیسو

shocking /'ʃɒkɪŋ, US 'ʃɑ:k-/ *adjective*
1 دڵته‌زێن، داخورپێنه‌ر، جه‌رگبڕ، ترسناک 2 پیس، ناحه‌ز، ناشیرین، قه‌به‌، زه‌ق، ناپه‌سند، (زۆر) خراپ، بێزاوی، قێزه‌ون (shockingly /'ʃɒkɪŋli, US 'ʃɑ:k-/: داخورپێنه‌رانه‌، جه‌رگبڕانه‌، به‌ شێوه‌یه‌کی دڵته‌زێن) ۞ 1 تکان‌دهنده 2 مستهجن، زشت، بد، نفرت‌انگیز

shockingness /'ʃɒkɪŋnəs, US 'ʃɑ:k-/ *noun*
1 دڵته‌زێنی، داخورپێنه‌ری، جه‌رگبڕی، ترسناکی 2 پیسی، ناحه‌زی، ناشیرینی، قه‌به‌یی، زه‌قی، ناپه‌سندی، (زۆر) خراپی، قێزه‌ونی ۞ 1 تکان‌دهنده 2 مستهجنی، زشتی، بدی، نفرت‌انگیزی

shocking pink *adjective, noun*
په‌مه‌یی زه‌ق، ره‌نگی په‌مه‌یی توند ۞ صورت زننده، رنگ صورتی زننده

shockproof /'ʃɒkpru:f, US 'ʃɑ:k-/ *adjective*
(ب.ت. سه‌عات) زه‌ربه‌گێره‌وه‌، نه‌شکێن: *My watch is -roof and waterproof* ۞ ضدضربه

shock tactics *noun, pl.*
تاکتیکی کت‌وپڕانه‌ (یان کوت‌وپڕانه‌) ۞ روش ضربتی

shock treatment *noun,* also shock therapy
چاره‌سه‌رکردن به‌ ته‌زووی کاره‌بایی ۞ شوک‌درمانی

shock-troops *noun, pl.*
هێزی لێ‌ڕاکێشان، هێزی په‌لاماری کت‌وپڕ، هێزی هێرشی توندوتیژانه‌، هێزی زووپه‌لاماردان ۞ نیروی ضربتی

shock waves *noun, pl.*
1 شه‌پۆله‌ کت‌وپڕه‌کان 2 (خوازه‌) کاردانه‌وه‌ تونده‌کان، لێدانه‌ گورچکبڕه‌کان، لێدانه‌ دڵته‌زێنه‌کان: *The murder sent -s through the whole community* ۞ 1 امواج ضربه‌ای 2 (مجازی) ضربه‌های تکان‌دهنده

shod[1] /ʃɒd, US ʃɑ:d/ *adjective*
که‌وش‌له‌پێ(کردوو)، که‌وش‌پۆشیو، پێلاوهه‌ڵکێشاو ۞ کفش‌پوشیده

shod[2] /ʃɒd, US ʃɑ:d/ = past and past participle of shoe

shoddy /'ʃɒdi, US 'ʃɑ:di/ *adjective* (shoddier, shoddiest), *noun*
adj شڕوشێواو، شپرزه‌، فشه‌، خراپ، گه‌ند، ئایه‌خ، جه‌له‌ب، جه‌له‌بی، به‌کارنه‌هاتوو، گه‌ن‌وگوو(ژاڵ) *n* 1 پارچه‌ی خراپ، سپاڵ، ده‌زووی کۆن 2 کاری به‌فشه‌کراو، تره‌که‌ڵه‌ک، فشه‌کاری، کاری سه‌رهه‌م‌به‌ندی (shoddily /'ʃɒdili, US 'ʃɑ:dɪli/ *adv*: به‌ شێوه‌یه‌کی شڕوشێواو یان شپرزه‌، سه‌رسه‌ره‌کی، به‌

shoddiness /ˈʃɒdinəs, US ˈʃɑːdinəs/ *n* شێوەیەکی خراپ؛ شڕوشێواوی، شپرزەیی) ◌ *adj* شلخته، نامرغوب، آشغال *n* 1 پارچەی نامرغوب، نخ کهنه 2 سرهم‌بندی‌شده

shoe /ʃuː/ *noun*
1 کەوش، پێڵاو، پاڵا، پێتاو، سووڵ: *What's your shoe size?* ◊ *a pair of shoes* 2 پاژنە، پانیە 3 (ئەسپ) ناڵ، 4 horseshoe (وەستێنە) لێنت، ناڵک، (وەستێنەی دووچەرخە: لوقمە) ◌ 1 کفش 2 پاشنه 3 نعل 4 لنت

shoebill *noun*
دەنووککەوشی، لەکلەکی ئەفریکایی، هی زنەلانەکانی رۆژهەلاتی ئەفریکایە، دەنووکیان و ئەستوور [*Balaeniceps rex*] ◌ نوعی لک‌لک

shoeblack /ˈʃuːblæk/ *noun*
بۆیاخچی ◌ واکسی

shoebox /ˈʃuːbɒks, US -bɑːks/ *noun*
1 قوتوی کەوش یان پێڵاو 2 جێگای تەنگ و چکۆلانە، کنکەجن(ـۆکە)، کونەمشک ◌ 1 جعبه‌ی کفش 2 جای تنگ و کوچک

shoehorn /ˈʃuːhɔːn, US -hɔːrn/ *noun*
پاژنەهەڵکێش، پانیەکێش، پاژنەکێش، کەرەتە ◌ پاشنه‌کش

shoelace /ˈʃuːleis/ *noun*, also lace or shoestring
قەیتان، بەن، سۆلبەند ◌ بند کفش

shoemaker /ˈʃuːmeɪkə(r)/ *noun*
کەوشدروو، پینەچی، پێڵاودروو (-making /ˈʃuːmeɪkɪŋ/ *n*) ◌ کفاش

shoer *noun*, also shoesmith
ناڵبەند، ناڵبەن، سۆلبەند، قەڵەمتراش ◌ نعل‌بند

shoeshine /ˈʃuːʃaɪn/ *noun, adjective*
n بۆیاخکردن، واکسکردن، واکسلێدان، بۆیاخ، واکس *adj* بۆیاخچی (shoeshiner *n*: بۆیاخچی) ◌ *n* واکس‌زنی، واکس *adj* واکسی

shoesmith /ˈʃuːmɪθ/ *noun*, also shoer
ناڵبەند، ناڵبەن، سۆلبەند، قەڵەمتراش ◌ نعل‌بند

shoestring /ˈʃuːstrɪŋ/ *noun, adjective*
1 قەیتان، بەن (ی کەوش) 2 کەم، نانەواو ◌ 1 بند کفش 2 مختصر، ناچیز

shoestring /ˈʃuːstrɪŋ/ *noun*, on a shoestring
بە پارەیێکی کەم یا دەسمایە یا سەرمایەیێکی کەمەوە ◌ با پول ناچیزی

shoetree /ˈʃuːtriː/ *noun*
(پێڵاو) قاڵب ◌ قالب

shofar /ˈʃəʊfə/ *noun, pl.* shofars or shofroth /ˈʃəʊfrəʊt/
کەرەنا یا شەیپووری شاخەبەران. هی رێورەسمی دینی جووەکان، ب.ت. بە دریژایی Rosh Hashana و کۆتایی Yom Kippur ◌ شوفار

shogun /ˈʃəʊɡʊn/ *noun*
(لە ژاپۆنی دەرەبەگایەتی‌دا) فەرمانداری گشتی کەلەپووری یان میراتی ◌ شوگون

shogunal *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە شۆگۆنەوە هەیە ◌ وابسته به شوگون

shogunate /ˈʃəʊɡʊnət/ *noun*
(لە ژاپۆنی دەرەبەگایەتی‌دا) پلەوپایە یان دەسەڵاتی شۆگۆن، ناوچەی بندەسەڵاتی شۆگۆن، شۆگۆن‌نشین ◌ شوگونیت

shoji /ˈʃəʊdʒi/ *noun, pl.* same or shojis
(لە ژاپۆن) درگای لادان یان پەردەیی (لا دەدری) ◌ در کشوئی

Shona /ˈʃəʊnə/ *noun, pl.* same or Shonas
1 ئەندامی کۆمەڵێ لە گەلانی دانیشتووی چەند بەشێکی باشووری ئەفریکا، ب.ت. زیمبابوێ 2 هەریەک لە زمانەکانی ئەو گەلانە (کە پێکەوە پێوەندی‌یان هەیە) ◌ شونا

shone /ʃɒn, US ʃoʊn/ = past and past participle of shine

shonky *adjective* (shonkier, shonkiest)
نادروست، لێنەبینراو، بێباوەر، ناقانوونی، ناپاسایی، ناڕەوا، unreliable ،dishonest، illegal ◌ غیرقابل اعتماد، غیرقانونی

shoo /ʃuː/ *interjection*
کشەکش! ختەخت! چغە! چغەچغە!: *Shoo, all of you, I'm busy!* ◌ کیش‌کیش!

shoofly /ʃuːflaɪ/ *noun, pl.* shooflies
1 ئەسپەدارینەی تایبەتی منداڵان 2 ئەو چەند رووەکەی کە بۆ دەرکردنی مێش و مەگەز بەکاردێتن، مێشەکشە؟ 3 ریی ئاسنی یان ئاسنەرێی کاتی ◌ شوفلای

shoofly pie /ˌʃuːflaɪ ˈpaɪ/ *noun*
پای شووفلای یان مێشەکشە: جۆری پای پر لە شەکری قاوەیی، ئارد، کەرە، دۆشاو و...، پاشان دەبرژێندرێ ◌ شوفلای پای

shoogly /ˈʃuɡli/ *adjective*
(سکاتلەندی) لەق، لۆق، ناجێگیر، لەرزۆک، unsteady ◌ بی‌ثبات، متزلزل

shoo-in *noun*
براوەی مسۆگەر یا بێ‌ئەملاوئەولا ◌ برنده‌ی حتمی

shook[1] /ʃʊk/ = past of shake

shook[2] *noun*
تەختە و دەپی کۆس و سنووق یا سیپ ◌ تخته‌های چلیک و جعبه

shoot /ʃuːt/ *noun*
1 نەمام، قەڵەمە، بن، تیل، مشتەلە، دەرخ، سیخک، سوە، ریشە، چلاک، چووز، چزوو، تووز، وەچ، پەلک، پرژ، واژبر، گەوک، برک، لزگ، چەکەرە، خەلف، پاجۆش، بنتا، چەقەرە، زیک، تووڵ، شووڵ، شیف: *new green shoots* ◊ *bamboo shoots* 2 تیرخستن، گوللەخستن 3

راو 4 دەستەی راوچی‌یان 5 وێنە (گرتن): *a* (سینەما) فیلم‌هەلگرتنەوە، 6 *fashion shoot* فیلم‌هەلگری 7 خوڕاپی رووبار، سەرەوخواری یان لێژی چۆم 8 رەگە یان چینی کان ◇ 1 نهال، جوانه 2 تیراندازی 3 شکار 4 گروه شکارچیان 5 عکس 6 فیلم‌برداری 7 سراشیب رودخانه 8 رگه‌ی معدن

shooter /ˈʃuːtə(r)/ *noun*
1 (نافەرمی) تفەنگ، شەشتیر: - *'You got a - er?' he asked* 2 تیرهاوێژ، گوللەخەر، تیرخەر 3 راوچی ◇ 1 تفنگ 2 تیرانداز 3 شکارچی

shooting /ˈʃuːtɪŋ/ *noun, adjective*
1 *n* تیرخستن، گوللەخستن: *Terrorist groups claimed responsibility for the shootings a serious shooting ◊ and bomb attacks the shooting incident* 2 راو (بە تفەنگ): *season* 3 فیلم‌هەلگری 4 وێنەگری، وێنەگرتن، وێنەخستن *adj* 1 سەربە راو 2 چلدەر ◇ *n* 1 تیراندازی 2 شکار 3 فیلم‌برداری 4 عکس‌گرفتن *adj* 1 وابسته به شکار 2 تیرکشنده

shooting brake = estate car

shooting gallery *noun*
1 سالۆن یان گەلێری تیرخستن، تیرخستنگا، تیرگە، تیرهاوێژگە (بۆ مەشق‌کردن) 2 (نافەرمی، ئەمریکا) شوێنی لێدانی دەرزی و بەنگ ◇ 1 سالن تیراندازی 2 محل تزریق مواد مخدر

shooting iron *noun*
(نافەرمی، ئەمریکا) چەک، چەکی گەرم، چەکی ئاگرین ◇ اسلحه

shooting jacket = safari jacket

shooting pain *noun*
چل، بروسکە، چریکە، ژانی توند ◇ تیر

shooting star *noun*, also falling star
1 بەردی ئاسمانی، نەیزەک 2 جۆرێ گیای ئەمریکای باکووری بە گوڵی ئەرخەوانی، پەمەیی و سپی‌یەوە و پەڕی پشتەوەشکێن یان پشتەوەچەماو [تۆخم *Dodecatheon*] ◇ 1 شهاب 2 نوعی گیاه

shooting stick *noun*
گۆچانی راو ◇ عصای شکار

shooting war *noun*
شەڕ بە چەکی گەرم، شەڕی گەرم ◇ جنگ با سلاح گرم

shootist *noun*
(نافەرمی، ئەمریکا) نیشانەچی ◇ تیرانداز

shoot-out *noun*
شەڕەتفەنگ، شەڕی یەک‌بەیەک، تیرتیرخستن ◇ جنگ تن به تن

shop /ʃɒp, US ʃɑːp/ *noun*
1 دووکان، فرۆشگا، دامەزراوەی بازرگانی یان کارداری 2 کارگە، دەزگا ◇ 1 مغازه، فروشگاه 2 کارگاه

shop assistant *noun*, also saleclerk or assistant
فرۆشیار ◇ فروشنده

shop-board *noun*
مێزی کار، مێز ◇ پیش‌خوان

shop-bought *adjective*, also store-bought
کڕیاری، کڕدراو لە دووکان، دووکانی (نە لە ماڵێ دروس‌کراو): *shop-bought cakes* ◇ خریدشده از مغازه

shop-fitter *noun*
دووکان‌ڕێکخەر ◇ مغازه‌آرا

shop-fitting /ˈʃɒpfɪtɪŋ, US ˈʃɑːp-/ *noun*
دووکان‌ڕێکخستن، دووکان رازاندنەوە ◇ مغازه‌آرایی

shop floor *noun*
1 (کارگە) کرێکاران 2 شوێنی کارکردنی کرێکاران (لە کارگەیەکدا) 3 بەش یان شوێنی بەرهەم‌هێنانی کارگە، هۆڵی کارگە، کارخانە ◇ 1 کارگران 2 محل کار کارگران 3 کارخانه

shopfront /ˈʃɒpfrʌnt, US ˈʃɑːp-/ *noun*, also storefront
بەردووکان، پێشەوەی دووکان ◇ در مغازه

shopkeeper /ˈʃɒpkiːpə(r), US ˈʃɑːp-/ *noun*, also storekeeper
دووکاندار (*n* shopkeeping: دووکان‌داری) ◇ مغازه‌دار

shoplifter /ˈʃɒplɪftə(r)/ *noun*
شت‌دز، شت‌هەڵگر، دزی دووکان ◇ جنس‌بلندکن

shoplifting /ˈʃɒplɪftɪŋ, US ˈʃɑːp-/ *noun*
شت‌دزی، شت‌هەڵگری، دزی‌کردن لە دووکان ◇ جنس‌بلندکنی

shopman /ˈʃɒpmən/ *noun, pl.* shopmen
دووکاندار، فرۆشیار ◇ مغازه‌دار

shopper /ˈʃɒpə(r), US ˈʃɑːp-/ *noun*
1 کڕیار، مشتەری: *The streets were full of Christmas shoppers* 2 دووچەرخی پێچکەچکۆلانەی قرتالەدار ◇ 1 خریدار، مشتری 2 شاپر

shopping /ˈʃɒpɪŋ, US ˈʃɑːp-/ *noun*
کڕین، دووکان‌گەڕی کردن، سەندن ◇ خرید

shopping arcade = arcade

shopping bag *noun*
دەلق، پاکەت (ی کڕین) ◇ کیسه‌ی خرید

shopping basket *noun*
سەوەتە یان قرتالەی کڕین، سەوەتەی سەندن ◇ سبد خرید

shopping centre *noun*, US shopping center
ناوەندی کڕین، کڕینگە، بازاڕ، نێوەندی سەندن ◇ مرکز خرید

shopping list *noun*
1 لیستی کرین یا سەندن 2 لیستی بابەتە
پێوەندیدارەکان: *the biggest possible -t of*
budget cuts — Leonard Silk ۞ صورت
خرید

shopping mall = mall

shop-soiled *adjective,* also shopworn /ˈʃɒpwɔːn, US ˈʃɑːpwɔːrn/
1 پیس بوو، پیس کراو، کاڵەوەبوو،
دەس لێ کەوتوو، ئەمارەپۆ (ئەو کەلوپەلەی کە لە
دووکاندا زۆر ماونەتەوە): *a sale of shop-*
soiled goods at half price 2 (خوازە) کۆن،
رزیو، چەندبارەوەبوو: *a shopworn argument*
۞ 1 کثیف شده 2 (مجازی) قدیمی

shop steward *noun*
دەمڕاست یان نوێنەری (یەکێتی) کرێکاران
(دامەزراوە یان کارگەیێ) ۞ نمایندەی کارگران

shoptalk *noun*
قسە لەبارەی بازاڕەوە ۞ صحبت بازاری

shopwalker /ˈʃɒpwɔːkə(r)/ *noun*
پیشاندەر یا ڕێنوێنی دووکان ۞ راهنمای مغازه

shop-window *noun,* US store-window, also window
شووشەبەن، جامخانە، جامەکان، پەنجێرەی
دووکان ۞ ویترین

shore[1] /ʃɔː(r)/ *noun*
1 کەنار، گوێئاو، بەستێن، رۆخ، بەر 2 وشکانی
3 (shores) وڵات، ناوچەیێکی جوگرافیایی ۞
1 ساحل 2 خشکی 3 (در جمع) کشور

shore[2] /ʃɔː(r)/ *noun*
دەستەک، کۆڵەکە، پاڵەوانە، کەشتیڕاگر ۞
شمعک

shore leave *noun*
پشوو و مۆڵەتی مەوانان بۆ چوونە کەنار و
وشکانی ۞ شور لیو

shoreline /ˈʃɔːlaɪn, US ˈʃɔːrl-/ *noun*
هێڵی کەناری؛ باریکە زەوی هێڵی کەناری ۞
خط کرانی؛ شورلاین

shore patrol *noun*
پۆلیسی کەناری، کەنارپارێز ۞ گشت ساحلی

shoreward *adjective, adverb*
بەرەو کەنار، روو لە کەنار ۞ به سوی ساحل

shoreweed *noun*
گیاکەنار؟، گیاگۆلاو؟ (لە دەم گۆلاوا شین دەبێ
[*Littorella uniflora*]) ۞ نوعی گیاه

shoring *noun*
فیلپایە ۞ شمع

shorn[1] *adjective*
(قژ، مێرگ و هتد) کورتەوەکراو، لەبناڵێدراو،
سوورکراو، سوورکردوو ۞ ازتەزده

shorn[2] /ʃɔːn, US ʃɔːrn/ = past participle of shear

short /ʃɔːt, US ʃɔːrt/ *adjective* (shorter, shortest), *adverb, noun*
adj 1 کورت، قولە، قول، کول، نزم: *a short*
skirt 2 کورتەباڵا، چکۆلە، کورتەبنە، بستەباڵا،
وردە، گزگل: *She was short and dumpy* 3
کورتماوە، کەمخایەن: *I'm going to France*
for a short break 4 کەم، بەشنەکردوو،
ناتەواو 5 کورتە 6 ناکاو، کتوپڕ، لەپڕ 7 ناسک،
تورت، قرچ(ۆک) 8 بێڕەوشت، (وەڵام) کورت،
رەق، وشک، سارد 9 (ئارەق و خواردنەوە)
بەقەوەت، کەڵخەر 10 (دەنگناسی) کورت
adv لەپڕ، کتوپڕ، لە ناکاو، لەڕێوە *n* 1
کورتەفیلم، فیلمی کورت 2 ئارەق 3 (نافەرمی)
لێککەوتن (وایەرەکان) 4 دەنگ، بزوێن یان
برگەی کورت 5 شتی پێشەکیفرۆشراو 6 کەمی
7 ئاردی زبر یان درشتە (shortness *n*) ۞ *adj*
1 کوتاه 2 کوتاەقد 3 کوتاەمدت 4 نابسنده، ناقص
5 مختصر 6 ناگهان 7 ترد 8 بی‌ادب، رسمی،
خشک 9 قوی 10 (آواشناسی) کوتاه *adv* ناگهان،
بی‌مقدمه *n* 1 فیلم کوتاه 2 عرق 3 (عامیانه) اتصالی
4 صدا، واکە یا هجای کوتاه 5 چیز
پیش‌فروخته‌شده 6 کمبود 7 آرد زبر

shortage /ˈʃɔːtɪdʒ, US ˈʃɔːrt-/ *noun*
کەمی، کێماسی، بەشنەکردوویی، لێبڕاوی ۞
کمبود، کسری

short back and sides *noun, sing.*
شێوەی ئاڵمانی، لاکورتکردنەوە، خولامانە ۞
مدل آلمانی

shortbread /ˈʃɔːtbred, US ˈʃɔːrt-/ *noun*
کولیچەی ناسک، نانەقولە، نانەکەرە (جۆرێ
تۆشەی شیرین و رەقی پڕ لە کەرە) ۞
شورت‌برید

shortcake /ˈʃɔːtkeɪk, US ˈʃɔːrt-/ *noun*
نانەقولە، نانەکەرە، کولیچەی ناسک ۞ شورت‌کیک

short circuit *noun*
لێککەوتن (وایەرەکان) ۞ اتصالی

shortcomer /ˈʃɔːtkʌmə(r)/ *noun*
درێخیکردوو، خەتابار، کەمتەرخەم ۞ مقصر

shortcoming /ˈʃɔːtkʌmɪŋ, US ˈʃɔːrt-/ *noun*
1 عەیب، کەمی، کەمێتی، کەموکوڕی،
کەموکورتی، defect؛ (خاڵی) لاوازی، گرفت:
Despite a number of shortcomings, the
project will still go ahead 2 درێخی،
کەمتەرخەمی ۞ 1 نقص، عیب 2 قصور

shortcrust pastry *noun*
(بریتانیا) نان‌شیرینی ناسک ۞ شورت‌کراست
پاستری

shortcut /ˈʃɔːtkʌt/ *noun*
لابڕ، ناقبڕ، سەربڕ، قەدبڕ، کورتەڕێ: *a*

میانبر ○ *shortcut to success*

short division *noun*
دابەشـاندنی بـەکورتی، کورتەدابـەش‌کـردن ○ تقـیم باختصار

shortening /ˈʃɔːtnɪŋ, US ˈʃɔːrt-/ *noun*
1 کورت‌کردنەوە، قولەکردنەوە، (لێ)قارس‌کردن 2 رۆن (بـۆ شـیرینی دروسـت‌کـردن) ○ 1 کوتاەسازی 2 چربی

shortfall /ˈʃɔːtfɔːl, US ˈʃɔːrt-/ *noun*
کەمی، بەش‌نەکردوویی، لێبڕاوی ○ کـسری، کم‌داشت

shorthand /ˈʃɔːthænd, US ˈʃɔːrt-/ *noun, adjective*
n 1 کورتەنووسـی، خێرانووسـی، توندنووسـی 2 شێوەی کورت‌تر *adj* کورتە ○ *n* 1 تندنویـی 2 شکل مختصر *adj* مختصر

short-handed /ˌʃɔːt ˈhændɪd/ *adjective*, short-staffed
ئەنـدامکـەم، کـەمکارکـەر، کـەمکرێکـار، کرێکاربـەش‌نـەکردوو، short-staffed ○ دارای کمبود عضو

shorthand typist *noun*
تایپیسـتی کورتەنووس یان خێرانووس ○ منـشی توندنویس

short-haul *adjective*
(فـڕین و هتـد) کـورت، مـەوداکورت، لـە مەودایەکی کورت‌دا، (فڕۆکە) بۆ مەودای کورت، مەوداکورت ○ کوتاە

shorthorn /ˈʃɔːthɔːn, US ˈʃɔːrthɔːrn/ *noun*
(گیانەوەری) شاخ‌کورت، کۆڵ ○ (حیوان) دارای شاخ کوتاە

shortie *noun, adjective*
n بنیـادەمی گزگـل، مـرۆی گـرگن، بـستەبالا، کورتـەبالا، چکۆلانـە *adj* (جـل و هتـد) کـورت، قولە، نەگەیشتوو ○ *n* آدم کوتولە *adj* کوتاە

shortish *adjective*
کەمێ کورت، کورتیلە، تـا ئەندازەیێ کورت، تـا رادەیێ قولە ○ نسـبتاً کوتاە

short line *noun*
هێـلی کـورت، رێـی ئاسـنی کـەممـەودا ○ خـط کوتاە

shortlist /ˈʃɔːtlɪst, US ˈʃɔːrt-/ *noun*
لیستەی کورت، کورتەلیستە، پێرستی کورت: *a -ortlist for a literary prize* ○ فهرست کوتاە

short-lived /ˌʃɔːt lɪvd, US -laɪvd/ *adjective*
کـورتمـاوە، کـاتی، تێژپـەڕ، کـەم، کـەممـاوە ○ زودگذر، موقتی

shortly /ˈʃɔːtli, US ˈʃɔːrt-/ *adverb*
بە زوویی، بەم نزیکانە، زوو، بە کـورتي، کـەمێ: *I saw him -tly before* ◊ *I'll be ready -rtly he died* ○ بە زودی، بە طور مختصر، اندکی

short mark = breve2

short odds *noun*
(گرێـوکردن) بـە ئەگـەرێکی زۆرەوە، (زۆر) لەوەدەچێ بیباتەوە (ئاماژە بە ئەسپ و هتـد) ○ احتمال قوی

short order *noun*
(خواردنگـە) خـۆراکي خێـرا(لـێ‌نـراو)، چێـشتی زووسازبوو، چێشتەپەلە ○ غذای فوری

short-order cook *noun*
ئاشپەزی چێشتی زووسازبوو یان زوولێ‌نراو ○ آشپز غذای فوری

short-range *adjective*
1 (مووشـەک و هتـد) کـەممـەودا، مـەوداکورت، کورت‌هاوێژ، زۆرنەڕۆیشتوو 2 کورت‌ماوە ○ 1 کوتاەبرد 2 کوتاەمدت

short rib = floating rib

short-run *adjective*
کورت‌ماوە، کـاتی، تێژپـەڕ، بەروەخت، کـەمماوە، ماوەکەم ○ کوتاەمدت، گذرا

shorts /ʃɔːts, US ʃɔːrts/ *noun, pl.*
شەڵوار یان پانتۆڵی کورت، شـۆرت (پیاوانە) ○ شلوار کوتاە، شورت

short sale *noun*
پێش‌فرۆشی، پێشەکی‌فرۆشی ○ سَلَم‌فروشی

shortsighted /ˌʃɔːt ˈsaɪtɪd/ *adjective*
1 نزیک‌بین، کورت‌بین 2 بیرکورت، بیرتەسک 3 بیرتەسـکانە: *a short-sighted policy* ○ 1 نزدیک‌بین 2 کوتەنظر 3 کوتەنظرانە

shortsightedly /ˌʃɔːt ˈsaɪtɪdli/ *adverb*
بیرتەسکانە، کورت‌بینانە ○ کوتەنظرانە

shortsightedness /ˌʃɔːt ˈsaɪtɪdnəs/ *noun*
1 نزیک‌بینی، کورت‌بینی 2 بیرکورتی، بیرتەسکی، کورت‌بینی ○ 1 نزدیک‌بینی 2 کوتەنظری

short-staffed *adjective*
ئەنـدامکـەم، کـەمکارکـەر، کـەمکرێکـار، کرێکاربەش‌نەکردوو، بوونی ئەندامانی کەم‌تر لە پێویـست ○ دارای کمبود عضو

short-stay *adjective*
مانـەوە یـان راوێـستان بـۆ مـاوەیـێکی کـورت ○ برای اقامت کوتاە

short story *noun*
چیرۆکی کورت، کورتەچیرۆک ○ داستان کوتاە

short syllable *noun*
بڕگە یان کەرتەی کورت، کورتەبڕگە ○ هجـای کوتاە

short temper *noun*
سـەرتوندی، تونـدی، زووتـووڕە(بـوو)یـی، زووهەڵچوویی، جینگزێتی ○ تندخویی

short-tempered /ˌʃɔːt ˈtempəd/ *adjective*
سـەرتوند، تونـد، زووتـووڕە(بـوو)، زووهەڵـچوو،

جینگزی، فیشه‌کی: *Being tired makes me*
very short-tempered ◯ تندخو

short-term /ˌʃɔːt ˈtɜːm/ *adjective*
کورت‌ماوه، کەم‌خایەن، ماوەکەم: *a short-term*
loan ◯ کوتاه‌مدت

short-termism *noun*
بەرنامەدارشتن یان پلان‌ڕیزی کورت‌ماوە ◯
برنامه‌ریزی کوتاه‌مدت

short time *noun*
وەختی کارکردنی کەم‌تر لە ئاسایی، کورتەدان
◯ شیفت کوتاه

short title *noun*
کورتەناو ◯ عنوان کوتاه یا مختصر

short vowel *noun*
بزوێنی کورت ◯ واکەی کوتاه

short wave *noun, abbreviation* SW
شەپۆلی کورت، کورتەشەپۆل (نێوان 3 و 30
مێگاهێرتز) ◯ موج کوتاه

short-winded /ˌʃɔːt ˈwɪndɪd/ *adjective*
1 هەناسەسوار، هەناسەتەنگ، پشووسوار 2
کورت، کورتە، brief ◯ 1 تنگ‌نفس 2 مختصر

shorty /ˈʃɔːti, US ˈʃɔːrti/ = shortie

Shoshone /ʃəˈʃəʊni/ *noun, pl.* same or Shoshones
1 ئەندامی گەلێکی سوورپێست، زۆرتر لە
Wyoming، Idaho و Nevada دەژین 2 زمانی
Uto-Aztecanی ئەو گەلە ◯ شوشونی

Shoshonean *noun, adjective*
n لقێ لە خێزان یا کۆمەڵە زمانی Uto-Aztecan
کە بریتی‌یە لە Comanche و Shoshone *adj*
سەربەو کۆمەڵە زمانە ◯ شوشونی

shot[1] /ʃɒt, US ʃɑːt/ *noun*
1 دەنگی تەقینەوە 2 تەقاندنەوە، گوللەخستن 3
گوللە، تیر، بەرک 4 (خستنی قورسە) قورسە،
ئەو ئاسنەی کەوا دەیخەن 5 پلار، هاوێژە 6
هاویشتن، هەلدان، حەوادان، خستن، لێدان 7
حەول، بزاف، تەقەلا 8 تاقی‌کردنەوە 9
دەرزی‌لێدان 10 دەرزی 11 تیرهاوێژ، تیرخەر
12 وێنە 13 مەودای دیدی کامێرا یان دووربینێ
14 (سینەما) دیمەن، پلان 15 بەش، پشک 16
(ئافەرمی) قوم، پێک 17 (کریکێت، تۆپێن و
هتد) لێدان، شووت 18 مەودا، ماوەبر، مەودای
برکردن ◯ 1 صدای شلیک 2 شلیک 3 گلوله 4
وزنه 5 پرتابه 6 پرتاب 7 کوشش 8 امتحان 9
تزریق 10 آمپول 11 تیرانداز 12 عکس 13 شات
14 صحنه، نما 15 سهم 16 پیک 17 ضربه 18 برد

shot[2] /ʃɒt, US ʃɑːt/ *adjective*
(خوازە) تەواوکراو، تەواوبوو، فەوتاو، تیاچوو،
لەنێوچوو ◯ (مجازی) تمام‌شده

shot[3] /ʃɒt, US ʃɑːt/ = past and past participle of shoot

shote = shoat

shotgun /ˈʃɒtgʌn, US ˈʃɑːt-/ *noun*
1 تفەنگی ڕاو، تاپڕ 2 زۆرەملێ، بەزۆری، ناچار،
بە زەبری تفەنگ ◯ 1 تفنگ شکاری 2 اجباری

shotgun wedding *noun,* also shotgun marriage
زەماوەندی بەزۆر (لەبەر سکپڕبوونی ژن) ◯
ازدواج اجباری

shot hole *noun*
1 کونی گوللە 2 کونی خڕ لە گەڵادا بەهۆی
کەڕوو یا بەکتریا، یان لە داردا لە لایەن مێروو و
هتد ◯ 1 سوراخ گلوله 2 شوت هول

shot-put *noun*
(وەرزشی) هاویشتنی قورسە یان ئاسنی خڕ ◯
پرتاب وزنه

shot-putter *noun*
1 قارەمان یان پاڵەوانی خستنی قورسە 2
قورسەخەر، قورسەهاوێژ ◯ 1 قهرمان پرتاب
وزنه 2 وزنه‌پران

shotten /ˈʃɒt(ə)n/ *adjective*
(herring) تازەگەراخستوو ◯ تخم‌ریزی‌کرده

should /ʃəd, strong form ʃʊd/ = past of shall

shoulder /ˈʃəʊldə(r), US ˈʃoʊ-/ *noun*
1 شان، کۆل، مازە، هەرمە 2 (جل‌وبەرگ)
سەرشان، بانشان 3 سەرشانی باڵندە یا مێروو 4
hard shoulder = ◯ 1 شانه 2 (لباس) سرشانه
3 شولدر

shoulder-bag *noun*
ساکی سەرشان، جانتای (سەر)کۆل یان سەرشان
◯ کیف رودوشی

shoulder belt /ˈʃəʊldə belt/ *noun*
پشتێنەی چەپ‌وڕاستی شان، زێروالا ◯ حمایل

shoulder-blade /ˈʃəʊldə bleɪd/ *noun,* also scapula
ئێسکی شان، دەفەی شان، شەپکەی شان،
شەپکەشان، باڵەکە، (shoulder-blade) تەختی
پشت ◯ استخوان کتف

shoulder-high *adjective, adverb*
adj تا سەرشان، تا سەرقۆل یان شان، تا شان:
a shoulder-high wall *adv* سەرشان ◯ *adj*
adv تا شانه روی شانه

shoulder girdle *noun,* also pectoral girdle
پشتێنە یان کەمەربەندی شانی یان سەرشان،
کەمەربەند یان پشتێنەی بەرسینگ: کەوانێکی
کرۆژەیی cartilaginous یان ئێسکی کە باڵ یان
پەلە پێشووەکانی بربڕەداری vertebrate
ڕادەگرێ ◯ نوار سرشانه

shoulder knot /ˈʃəʊldə nɒt/ *noun*
باریکەی سەرشان ◯ نوار سرشانه

shoulder-length *adjective*

(قژ و هتد) تا سەرشان، تا شان ۞ تا سر شانه
shoulder mark *noun*
نیشانەی سەرشان (ئەفسەران) ۞ درجەی سردوشی
shoulder patch *noun*
نیشانەی سەرقۆڵی پلەداران ۞ درجەی روی بازوی درجەداران
shoulder-strap /'ʃəʊldə stæp/ *noun*
(جل، جانتا و هتد) پەت، بەست یان پەتی سەرشان، سەرشان، شانبەست ۞ بند سر شانه
shouldn't *abbreviation* should not
shouldst
شێوەی دووەم‌کەسی تاک لە کاری should ۞ صورت دوم شخص مفرد فعل should
should've *abbreviation* should have
shout /ʃaʊt/ *noun*
1 هاوار، قیژە، هەرا، شریخە، گوڕە، نارەتە، نەڕە: *I heard her warning -t too ◊ a -t of anger* 2 *late* تەقینەوە، پەقین ۞ 1 فریاد، داد 2 انفجار
shouter *noun*
هاوارکەر، هەراکەر ۞ فریادزن
shouting /'ʃaʊtɪŋ/ *noun*
شیوەن و ڕۆڕۆ، قوڕپێوان، شین و شەپۆڕ، شین، قاوەقاو ۞ گریه و مویه
shouting match *noun*
شەڕ، کێشە، بگرەوبەرد، نەڕەوگوڕە، چەقەوهەرا، جنێو و جنێوفرۆشی ۞ دعوا، مرافعه
shout song *noun*
سرودی دینی یان ئایینی ۞ سرود مذهبی
shove /ʃʌv/ *noun*
پاڵ (پێوەنان، بە نهێنی، ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ هل
shovel /'ʃʌvl/ *noun*
1 پێمەڕە، بێل، خاکەناز، بێلۆچکە، بێرک (گەورە)، بێلۆکە، دەمەپێمەڕە، پارو (لە دار)، سەوڵ 2 (بێلی) لۆدێر، شۆفڵ ۞ 1 بیل، پارو 2 بیل مکانیکی
shovelbill *noun*, also shoveler
کرێکاری پێمەڕەکار ۞ کارگربیل‌زن
shovelboard = shuffleboard
shovelful /'ʃʌvlfʊl/ *noun*, *pl.* shovelfuls
پێمەڕەیێ، بێلێ، پڕپێمەڕەیێ، پڕبێلێ ۞ بە اندازەی یک بیل
shovel hat *noun*
جۆرێ کڵاوی ڕەشی لمەدێ لێواریان، جاران لە لایەن پیاوانی دینی یان قەشەکانەوە دەکراسەر ۞ نوعی کلاه
shovelman *noun*, *pl.* shovelmen
کرێکاری پێمەڕەکار ۞ کارگربیل‌زن
show /ʃəʊ, US ʃoʊ/ *noun*
1 پێرفۆرمانس، نواندن، شانۆ، نمایشت، پیشان‌دان، رانان، نواندن، خستنەبەرچاو 2 شۆ، بەرنامەی رادیۆیی یان تەلەفزیۆنی 3 پیشانگە 4 دیمەن 5 ڕواڵەت، دەرەوە، ڕووکەش 6 واخۆپیشان‌دان، وانواندن، واخۆدەرخستن 7 ئەدا، تەور 8 نیشانە، بەرژەنگ 9 پێشبڕکێ (نێوان دوو شت چ شت یان گیانەوەر کە باشترینیان هەڵبژێردرێ) 10 داموەزگا، ڕێکخراوە 11 ئەدا، خۆبادان، ترلیدان، کەش‌وفش 12 (ئەمریکا، ئەوسترالیا و نیوزیەند) دەرفەت، بەخت ۞ 1 نمایش 2 شو 3 نمایشگاه 4 منظره 5 ظاهر 6 وانمود 7 ادا 8 علامت 9 مسابقه 10 تشکیلات، سازمان 11 اطوار 12 فرصت، شانس
show and tell *noun*
(لە خوێندنگا) نیشانی‌دە و بیڵێ (یان باسی‌کە) ۞ شو اند تل
show bill /'ʃəʊ bɪl/ *noun*
ڕاگەیاندنی گەورە یان بەربڵاو، ڕاگەیاندنی مەزن ۞ اعلام بزرگ
showbiz /'ʃəʊbɪz, US 'ʃoʊ-/ = show business
showboat *noun*
1 بەلەمی شانۆگەری 2 بنیادەمی خۆهەڵکێش، فروفیشاڵ‌کەر، فشەچی ۞ 1 شوبوت 2 شخص چاخانی
show business *noun*
کار یان پیشەی شانۆگەری (ب.ت. لە تیاتر، سینەما، تەلەفزیۆن و هتد) ۞ حرفەی نمایش
showcase /'ʃəʊkeɪs, US 'ʃoʊ-/ *noun*
1 شووشەبەند، جامەکان 2 (خوازە) نموونەی تەواو، ئاوێتەی باڵانوێن ۞ 1 ویترین 2 (مجازی) نمونەی بارز
showdown /'ʃəʊdaʊn, US 'ʃoʊ-/ *noun*
ڕووبەڕووبوونەوەی یەکلاییکەرەوە، شەڕی دیاری‌کەر ۞ جنگ یا مقابلەی سرنوشت‌ساز
shower /'ʃaʊə(r)/ *noun*
1 ڕەهێڵە، ڕێژنە 2 دوش، خۆشتن لەبەر ئاوێ کە بەسەرتا دەڕژێ 3 دەستەیەکی گەوج و تەمبەڵان، گەلێ کەر و تەمەڵان 4 (خوازە) لێشاو، زۆری، فراوانی، هووروژم، تێڕژان ۞ 1 رگبار 2 دوش، عمل دوش گرفتن 3 گروه افراد احمق و تنبل 4 وفور
shower cap *noun*
کڵاوی دوش یان خۆشتن (کە نایەڵێ سەر تەڕ بێ) ۞ کلاه دوش
shower gel *noun*
ولولە یان ژێلی خۆشتن ۞ ژل دوش یا حمام
showerproof *adjective*
(جل‌وبەرگ) ئاودانەدەر (لە بارانی سووکدا داینادا) ۞ ضد آب
showery /'ʃaʊəri/ *adjective*
(هەوا) تاوتاو باران(او)ی، تاوەباران ۞ رگباری
showgirl /'ʃəʊgɜːl, US 'ʃoʊgɜːrl/ *noun*
کچی گۆرانی‌بێژ یان سەماکار لە شۆی موسیقادا

○ شوگرل

showground *noun*
جێگای شانۆگەری ○ جایگاه نمایش

show house *noun*, also show home
ماڵ یا خانووی نموونە (بە هەموو کەلوپەلێکی ناوماڵەوە، وەکوو نموونەیێ بۆ ماڵەکانی تر) ○ خانەی نمایشی

showily /-ɪli/ *adverb*
بە ئالاوواڵا، بە زریقەوبریقە ○ بە طور نمایشی، با زرق و برق

showiness /ˈʃəʊinəs, US ˈʃoʊinəs/ *noun*
1 ئالاوواڵا، زریقەوبریقە 2 خۆنیشاندان، واخۆدەرخستن، وانواندن، خۆنواندن ○ 1 زرق و برق 2 وانمود

showing /ˈʃəʊɪŋ, US ˈʃoʊ-/ *noun*
1 پیشاندان، ڕانان، خستەروو، بەرچاونان، نمایشت، نمایش: *There are three showings a day* 2 ڕواڵەت، ڕووکار ○ 1 نمایش 2 ظاهر

show jumper *noun*
بازدەر بە ئەسپ، بە ئەسپ بازدەر ○ پرش‌کنندە با اسب

show jumping /ˈʃəʊdʒʌmpɪŋ, US ˈʃoʊ-/ *noun*
(وەرزش) بازدان بە ئەسپ، پەڕین بە ئەسپ ○ پرش با اسب

showman /ˈʃəʊmən, US ˈʃoʊ-/ *noun, pl.* showmen
1 بەڕێوەبەری شانۆ (ب.ت. بەرنامەی موسیقایی، کۆنسێرتی پاپ و هتد)، شانۆگێڕ، ڕێکخەری شانۆ 2 دەرهێنەری شانۆ و شانۆگەری ○ 1 مجری نمایش 2 کارگردان نمایش یا نمایش‌پردازی

showmanship /ˈʃəʊmənʃɪp, US ˈʃoʊ-/ *noun*
(شارەزایی لە) شانۆگێڕی یان پیشاندان (و ڕاکێشانی سەرنجی خەڵک) ○ نمایش‌پردازی

shown /ʃəʊn, US ʃoʊn/ = past participle of show

show-off *noun*
بنیادەمی خۆهەڵکێش، مرۆی فڕوفیشاڵ‌کەر ○ شخص چاخانی

show of hands *noun*
دەنگدان بە دەست (هەڵێنان) ○ رأی‌گیری با (بلند کردن) دست

show of power *noun*
ڕانانی هێز، پیشاندانی هێز ○ نمایش قدرت

showpiece /ˈʃəʊpiːs, US ˈʃoʊ-/ *noun*
1 نموونەی بەرز یان تەواو، (سەر) نموونە 2 گوڵی سەرتۆپ، سەرگوڵ، شاکار ○ 1 نمونەی بارز 2 گل سرسبد

show-place /ˈʃəʊpleɪs, US ˈʃoʊ-/ *noun*
جێگای خۆش (یان جوان)، جێگای پیشاندان ○ جای دیدنی

showroom /ˈʃəʊruːm, -rʊm, US ˈʃoʊ-/ *noun*
(ب.ت. ماشێن و کەلوپەلی ئێلیکتریک) پیشانگە ○ نمایشگاه

showtime /ˈʃəʊtaɪm, US ˈʃoʊ-/ *noun*
کاتی پیشاندان، وەختی نواندن یان ڕانان ○ زمان نمایش

show trial *noun*
دادگایی ڕواڵەتی یا فیشاڵی، دادگایی‌کردنی فشە ○ محاکمەی فرمایشی

show window *noun*
شووشەبەند، جام‌خانە ○ ویترین

showy /ˈʃəʊi, US ˈʃoʊi/ *adjective* (showier, showiest)
1 بەزریقەوبریقە، بەئالاوواڵا، ڕەنگاوڕەنگ، جوان‌نوێن 2 خۆنوێن، خۆدەرخەر، خۆپیشاندەر ○ 1 پرزرق و برق 2 متظاهر، خودنما

shoyu /ˈʃəʊjuː/ *noun*
جۆرێ سۆسی soyی ژاپۆنی ○ شویو

shrank /ʃræŋk/ = past of shrink

shrapnel /ˈʃræpnəl/ *noun*
(بۆمب، گوللە و هتد) پریشکە، تیکە، تەڵەزمە ○ ترکش

shred /ʃred/ *noun*
1 باریکە، لەتی چکۆلانە، تیکە، کوت، لەتی باریک، تیزماڵک 2 برێکی کەم ○ 1 قطعەی کوچک، تکە 2 مقدار کم، ذرە

shredder /ˈʃredə(r)/ *noun*
کاغزوردکەر، کاغەزجن، دەزگای وردکردنی کاغز (دەزگایێ کە بەڵگەنامەکان وا ورد ئەکا کە نەتوانرێن بخوێنرێنەوە) ○ شریدر

shrew /ʃruː/ *noun*
1 مشکی لمۆزدرێژ، مشکی شەوگەڕ [خێزان Soricidae: زۆر جۆرن] 2 ژنی سەلیتە، پەتیارە، جانانە، بلێربەزێن، دەم‌هەراش، زمان‌شڕ، بەیتەشە، شێڕناڵی ○ 1 موش پوزەدراز 2 زن سلیطە

shrewd /ʃruːd/ *adjective*
1 زیرەک، قوت، زۆرزان، وریا، وشیار، زیت، مدریک، زرینگ، پڕهۆش، زیرەکانە 2 (لێدان) توند، بەحوجەت ○ 1 زرنگ، باهوش، هوشمندانە 2 شدید

shrewdly /ʃruːdli/ *adverb*
زیرەکانە، بە وریایی(یەوە)، بە زیرەکی، بە تیژی ○ هوشمندانە

shrewdness /ʃruːdnəs/ *noun*
زیرەکی، وریایی، وشیاری، مدریکی، زۆرزانی، زیتی، قوتی، زرینگی، بەهۆشی، ڕوڵەلەبەردایک‌هەڵگرتوویی ○ زرنگی، هوشمندی

shrewish /ˈʃruːɪʃ/ *adjective*

سەلیتە، پەتیارە، بلێربەزێن، قەرەچی، زمانشڕ، شەڕانی، شەڕفرۆش: **his shrewish wife** ◇ سلیطه، دعوایی

shrewishly /ˈʃruːɪʃli/ *adverb*
شەڕفرۆشانە، شەڕاشوویانە، قەرەچییانە ◇ بە طور دعوایی

shrewishness /ˈʃruːɪʃnəs/ *noun*
شەڕانیتی، شەڕفرۆشی، سەرلەشەڕخوراوی، قەرەچێتی، پەتیارەیی ◇ دعوایی بودن، سلیطه بودن

shri /ʃriː, US sriː/ *noun*, also Shri or sri
شری (= سەرناوێکی ڕێزلێنانە کە بەرلە پیاو، خودا و کتێبێکی پیرۆز دێ) ◇ شری

shriek /ʃriːk/ *noun*
قیژە، زیکە، چریکە، زریکە، هاوار، زیرە، گوڕە ◇ جیغ، فریاد

shrieval /ˈʃriːv(ə)l/ *adjective*
سەربە شێریف، سەربە کەلانتەر ◇ وابستە بە کلانتری

shrievalty *noun, pl.* shrievalties
پۆست یان پلەوپایەی شێریفی، پۆستی کەلانتەری ◇ مقام کلانتری

shrift /ˈʃrɪft/ *noun*
1 دانپیانان، درکاندن، چوونەژێر گوناه، ب.ت. لە بەردەم قەشەیێ 2 لێخۆشبوون، لێبوردن لە لایەن قەشەییکەوە ◇ 1 اعتراف 2 آمرزش

shrike /ˈʃraɪk/ *noun*
مەلێکی دەنگخۆشی ڕاوی predatory songbird بە دەنووکی قولاییەوە [خێزان Laniidae: زۆر جۆرن] ◇ نوعی پرنده

shrill /ʃrɪl/ *adjective*
زریکە، زیکە، جیکە، زیرە، دەنگی ناخۆش، زەنگولی، دەنگی تیژ، توند (ئەلمانی بنەڕەت) ◇ گوشخراش، صدای زیر، شدید

shrillness /ʃrɪlnəs/ *noun*
توندی، توندبوون، تونڕەوی ◇ شدت

shrilly /ˈʃrɪlli/ *adverb*
1 بە زریکە، بە زیکە، بە زیرە، بە دەنگێکی ناخۆش(ەوە) 2 کەمێ تیژ یان زیکن ◇ 1 بە طور گوشخراش 2 نسبتاً تیز

shrimp /ʃrɪmp/ *noun*
مەیگو، کێنجی (*pl.* same or shrimps) 1 دەریا، ڕوبیان، شریمپ [*Crangon Pandalus* و توخمەکانی تر] 2 شت یان مرۆی هیچ و ئایەخ، مرۆی وردیلانە ◇ 1 میگو 2 چیز یا آدم ناچیز و بی‌اهمیت، آدم ریز

shrimping /ˈʃrɪmpɪŋ/ *noun*
ڕاوەمەیگو، ڕاوەکێنجی دەریا، شریمپ گرتن ◇ صید میگو

shrimp plant *noun*
جۆرێ دەوەن مەکسیکی بە هێشووی گوڵی وردەوە، دەوترێ شێوەی مەیگوو دەدا [*Justicia brandegeana*] ◇ نوعی بوته

shrine /ʃraɪn/ *noun*
1 گڵکۆ، گۆڕ، قەبر، شەباک، چاک، شەخس، قسن، نزرگە 2 جێ یان شتی پیرۆز ◇ 1 مرقد، ضریح 2 مکان یا شیء مقدس

shrink /ʃrɪŋk/ = informal psychiatrist

shrinkage /ˈʃrɪŋkɪdʒ/ *noun*
1 چوونەیەک، کرژبوون، چکۆلەبوونەوە، کۆبوونەوە، هەڵقرچان، هاتنەیەک 2 چوونەئاو، لەئاوچوون 3 کەمبوونەوە، داشکان، دابەزین: 1 ◇ **the shrinkage of heavy industry** انقباض 2 آب‌رفتگی 3 کاهش

shrinkage violet *noun*
کەسێکی شەرمێون، بنیادەمی کەمڕوو ◇ آدم خجول

shrink-wrapped *adjective*
(خواردەمەنی و هتد) لەنایلۆنپێچراو، بە پلاستیک‌پێچراو، پلاستیک‌پێچ، نایلۆن‌پێچ (کراو)، نایلۆن‌بەسەرداکێشراو ◇ پوشیده‌شده با پلاستیک

shrivelled *adjective*
ژاکاو، سیس‌بوو، وشک‌هەڵگەڕاو، (دەم‌وچاو) گرژ، گنج‌تێکەوتوو، چرچ‌تێکەوتوو، داچۆڕاو، چرچۆڵ، (بنیادەم) تێقوپاو، تێشکاو، پێچوو ◇ پژمرده، چروکیده، (شخص) تکیده

shroud /ʃraʊd/ *noun*
1 کفن، جامەمەرگ، گۆڕجامە، خەلاتی، تاوس، جاوپێچنەک 2 (خوازە) پەردە، توێ، داپۆشە، بەرگ 3 پەتی چەتر 4 پەیژەی تەنافی 5 (shrouds) تەنافی ڕاگیرکردن یان ڕاگرتن یان مەهار (ئەلمانی بنەڕەت) ◇ 1 کفن 2 (مجازی) لفافه 3 بند چتر 4 نردبان طنابی 5 (در جمع) طناب مهار

shroud-laid *noun*
(تەناف یا گوریس) چوارلۆنە ◇ چهاررشته(ای)

shroud-waving *noun*
کاتێ خەڵک ب.ت. دوکتور و سیاسەتوانەکان بە ئاشکرایی ڕەخنە لە چۆنیەتی باری پزشکی سێرڤیسی تەندروستی نیشتمانی بریتانیا دەگرن تا حکومەت ناچار بکەن پارەیەکی زۆرتری بۆ دابین بکا ◇ شرود ویوینگ

shrove = past of shrive

Shrovetide *noun*
دوو ڕۆژ پێش سێ‌شەممەی دانپیانان ◇ confession شرووتاید

Shrove Tuesday /ˌʃrəʊv ˈtjuːzdeɪ, -di, ˌʃroʊv ˈtuːz-/ *noun*
(کریستانیەت) سێ‌شەممەی دانپیانان ◇ سه‌شنبه‌ی اعتراف

shrub[1] /ʃrʌb/ *noun*
دەوەن، دەوەنەد، دەڤی، دارۆکە، دارۆچکە، شێخەڵ، پنج، تەپکە، کان: ◇ **evergreen shrubs**

shrub roses ۞ درخت‌چه، بوته

shrub² /ʃrʌb/ *noun*
خۆشاو یان شەربەتی ئەلکۆلی ۞ شروب

shrubbery /ˈʃrʌbəri/ *noun, pl.* shrubberies
جارەدەوەن، دەوەنەلان، پنجەلان، تەپکەلان، دەوەنجار ۞ بوتەزار

shrubby /ˈʃrʌbi/ *adjective* (shrubbier, shrubbiest)
جارەدەوەن، دەوەنەلان، پنجەلان، تەپکەلان، دەوەنجار ۞ بوتەزار

shrug /ʃrʌg/ *noun*
شان هەڵتەکاندن، شان بردنەسەر، گوێ‌پێنەدان، نادەربەستی، بێ‌خەیالی، کەمتەرخەمی ۞ بالا انداختن شانه، بی‌اعتنایی

shrunk /ʃrʌŋk/ = past and past participle of shrink

shrunken /ˈʃrʌŋkən/ *adjective*
1 هەڵقرچاو، چووەیەک، کرژبوو، چرچبوو، کۆوەبوو 2 لەناوچوو ۞ 1 چروکیده 2 آب‌رفته

shtetl /ˈʃtɛt(ə)l/ *noun, pl.* shtetlach /ˈʃtɛtlɑːx/ or shtetls
(مێژوویی) شارۆچکە یان دێی جووەکان لە رۆژهەلاتی ئەورووپادا (بنەڕەت: یەدی Yiddish بە واتای شاری بچوک little town) ۞ اشتتل

shtook /ʃtʊk/ *noun*, also schtuck
گیروکێشە، سەرێشە، کێشە، ئاستەنگ ۞ گرفتاری، مشکل

shtum /ʃtʊm/ *adjectiv*, also schtum
(نافەرمی) بێ‌دەنگ، کەم‌دوو، خوددار ۞ کم‌حرف

shtup /ʃtʊp/ *noun*, also schtup
(لە یەدی‌یەوە) گان، نیان، نزیکی ۞ جماع

shubunkin /ʃʊˈbʌŋkɪn/ *noun*
جۆری زەردەماسی رەش‌خاڵ و کلک و باڵدرێژ ۞ نوعی ماهی

shuck /ʃʌk/ *noun*
1 (زۆرتر لە ئەمریکای باکووری) تویکڵ، قاپیلک، قاوغ، توێخ، توێخڵ 2 (shucks) شایی، پەنابات، قرآن ۞ 1 پوسته، پوست 2 (در جمع) پشیز

shucker *noun*
پاکەر، توێخ‌لێکەرەوە ۞ پوست‌کننده

shucks /ʃʌks/ *interjection*
'You're real cute.' 'Aw -s, do ئاخ! ئەهـ!: *you think so?'* ۞ وای!

shudder /ˈʃʌdə(r)/ *noun*
1 لەرز، لەرزوتەز، موچرک، مچورک، تەزوو، تەز: *A cold shudder* ◊ *a shudder of fear* 2 لەرینەوە، راوەشان (توند): *ran through him* ◊ *The elevator rose with a shudder* ۞ 1 لرز 2 لرزش

shuddery *adjective*
لەرزپیاهاتوو، لەرزوتەزگرتوو، موچرکپیاهاتوو ۞ لرزان

shuffle /ˈʃʌfl/ *noun*
1 (پەرێن) بۆر، تێکەڵ(کردن) 2 گۆران 3 (کابینە) راستکردنەوە، رێکخستنەوە، 4 reshuffle بێ‌خشکێ، پێ بە عەرزدا خشاندن، خێشەخێش 5 فێڵ، تەڵەکە ۞ 1 بُر 2 تغییر 3 (کابینه) ترمیم 4 لخ‌لخ 5 حیله

shuffleboard /ˈʃʌflbɔːd, US -bɔːrd/ *noun*
شافل‌بۆرد (جۆرێ کایە) ۞ شافل‌بورد

shuffler /ˈʃʌflə(r)/ *noun*
بۆڕلێدەر، بۆڕچی، تێکەڵکەر (پەڕەکانی کایە) ۞ برزن

shul /ʃuːl/ = synagogue

shunner *noun*
خۆدوورگر، خۆپارێز، پرینگاوە ۞ پرهیزکننده

shunpike *noun*
لارێ‌یێ بۆ دەربازبوون لە دانی باجی رێ ۞ شان‌پایک

shunt /ʃʌnt/ *noun*
1 لادان، لاگۆڕی، لادان یان گۆڕانی رێ یان هێڵ، خستنەسەر هێڵێکی تر (قەتار)، دوورپانە، دووڕێ‌یانە 2 رووداوی لێکدانی موتۆرسیکلێت 3 گەیێنەرێکی ئێلیکتریکی کە دوو خالی circuit پێک دەبەستێتەوە ۞ 1 انحراف، دوراهی 2 تصادف موتور سیکلت 3 شانت

shunter *noun*
1 هێڵ‌بێ‌گۆڕ، رێگابێ‌گۆڕ 2 کرێکاری رێی ئاسن (ئەو کارانە دەکا) ۞ 1 تغییرمسیر یا خط دهنده 2 شانتر

shunting *noun*
(فەرەنسی) دووڕیانە، دووڕێ‌یانە ۞ دوراهی

shuriken /ˈʃʊərɪkɛn/ *noun*
چەکێکی چەندپەرەیی، لە هونەرە شەڕییەکاندا وەکوو پلارێ بەکاردێنرێ (ژاپۆنی: خەنجێر لە دەس‌دا) ۞ شوریکن

shush /ʃʊʃ/ *interjection*
هەرا! وست! بێ‌دەنگ! ۞ هیس! ساکت!

shut¹ /ʃʌt/ *adjective*
داخراو، پێوەدراو، گرتی، قایم‌کراو، بەستراو، قەپات‌کراو، قووچاو، نووقاو (چاو): *The door* ◊ *Keep your eyes shut* ◊ *was shut* ۞ بسته

shut² /ʃʌt/ = past and past participle of shut

shutdown /ˈʃʌtdaʊn/ *noun*
1 (کارگە و هتد) داخستن، داخران: *factory* 2 (کامپیوتر) شات‌داون، *shutdowns* کوژاندنەوە ۞ 1 تعطیل 2 شات‌داون

shut-eye *noun*
(نافەرمی) خەو، نووستن ۞ (عامیانه) خواب

shut-in *noun*

(بنیادەمی) لەجێ‌کەوتوو ◇ (آدم) بستری
shutoff *noun*
پچڕین، دابڕین، هەڵبڕین، وێستان ◇ قطع، وقف
shutter /ˈʃʌtə(r)/ *noun*
1 پەنجێرەی پەرەپەرە یان قەدقەد یان کرکرەیی 2 (کامێرا و هتد) داخەر، شاتێر 3 (موسیقا) بابوێریکی جوولاو لە pipe organ دا، بۆ مەهارکردنی قەبارەی دەنگ بەکاردێتری ◇ 1 (shutterless *adj* ،shuttering *n*) پنجرەی کرکرەای 2 شاتر. مسدودکنندە 3 شاتر
shutterbug /ˈʃʌtəbʌg, US ˈʃʌtər-/ *noun*
شەیدای کامێرا، خولیای دووربین، کامێرادۆست ◇ شاترباگ
shuttered /ˈʃʌtəd, US -tərd/ *adjective*
(پەنجێرە) پەرەپەرەیی، کرکرەیی، کرکرەدار: *shuttered windows* ◇ کرکرەدار
shuttle /ˈʃʌtl/ *noun, adjective*
n 1 سێرڤیس یان کاروانی هاتوچۆ 2 شاتێل (حەوا یان سپەیس) 3 تۆپی بەدمینتۆن، تۆپی پەڕدار 4 (چەرخی دروومان، جۆلایی و هتد) مەکووک، مەکووکە، مەکوو، ماکوو *adj* هاتوچۆیی ◇ *n* 1 سرویس رفت و برگشت 2 شاتل 3 توپ بدمینتون 4 ماکو *adj* رفت و برگشت
shuttlecock /ˈʃʌtlkɒk, US -kɑːk/ *noun*
تۆپی بەدمینتۆن، تۆپی پەڕدار ◇ توپ بدمینتون
shuttle diplomacy *noun*
(سیاسەت) نێوگێڕوانی یان دیپلۆماسی هاتوچۆیی ◇ دیپلوماسی رفت‌وبرگشتی
shuttle service *noun*
(پاس، فڕۆکە، شەمەندەفەر و هتد) کاروان یان سێرڤیسی هاتوچۆ ◇ سرویس رفت و برگشت
shy /ʃaɪ/ *adjective* (shyer, shyest)
1 شەرمێون، کەمڕوو، بەحەیا، شەرمن: *She was too -y to ask anyone for help* 2 هۆشیار، وریا، ئاگادار 3 (گیانەوەر) سڵ، تۆر، قۆشقی، سرک، ڕەڤۆک، ترسەنۆک ◇ 1 خجالتی 2 محتاط 3 (حیوان) رموک
shyly /ʃaɪli/ *adverb*
شەرمنانە، شەرمێونانە، کەمڕووانە: *She smiled shyly* ◇ خجولانە
shyness /ʃaɪnəs/ *noun*
شەرمێونی، بەحەیایی، بەشەرمی، شەرمنی، کەمڕوویی، ترسەنۆکی: *He tried to overcome his shyness* ◇ حجب، خجالتی بودن
shyster /ˈʃaɪstə(r)/ *noun*
(ئافەرمی) مرۆی فێڵاوی، ناپاک ◇ آدم حقەباز
si /siː/ *noun*, also te
(موسیقا، نۆت) سی (یێتە سەرەتای *Sancte Iohannes*) ◇ سی
Si symb. the chemical element silicon
SI /ˌes ˈaɪ/ *abbreviation* French, Systeme International
ئێس‌ئای (- سیستمی جیهانی یەکەکانی پێوان) ◇ اس‌آی
sialagogic *adjective*
سیالاگۆژیک، لیکپێڕێژ، لیکڕژێن ◇ سیالاگوژیک
sialagogue /ˈsʌɪələgɒg/ *noun*
سیالاگۆگ، دەرمانی لیکپێڕێژ یان لیکپێدەردان ◇ سیالاگوگ
sialic acid /sʌɪˈalɪk/ *noun*
(زیندەکیمیا) ترشەڵۆکی سایالیک یان لیکیک: ئاکێکی نێو لیک کە لە شەکر و کۆمەڵەکانی ئێستێر و ئەمینۆ پێکهاتووە ◇ اسید سیالیک
siamang /ˈsʌɪəmaŋ, US ˈsiːə-/ *noun*
جۆرێ gibbon ی ڕەشی زلە، ڕەسەنی سوماترا Sumatra و مالایا [*Hylobates syndactylus*] ◇ سیامانگ
Siamese /ˌsaɪəmiːz/ *adjective, noun*
adj سیامی، سەربە سیام یان تایلەند *n* 1 خەڵکی سیام، سیامی، تایلەندی 2 زمانی تایلەندی 3 پشیلەی سیامی ◇ *adj* سیامی *n* 1 اهل سیام یا تایلند 2 زبان تایلندی 3 گربەی سیامی
Siamese cat /ˌsaɪəmiːz ˈkæt/ *noun*
پشیلەی سیامی ◇ گربەی سیامی
Siamese twins *noun, pl.*, also technical conjoined twin
دووانە پێکەوەنووساوەکان ◇ دوقلوهای سیامی
sib /sɪb/ *noun*
1(زیندەناسی) خوشکیوبرایی 2 خزم‌وکەس، کەس‌وکار 3 خزمایەتی، نزیکایەتی ◇ 1 خواهر برادری 2 خویشاوندان 3 قرابت
Siberian /sʌɪˈbɪərɪən/ *noun, adjective*
n 1 خەڵکی یان دانیشتووی سیبیریا 2 سەربە سیبیریا ◇ سیبریایی
Siberian hysky *noun*
هاسکی سیبیریایی: جۆرێ ڕەگەزی سەگی گوێ‌قوتی دەستەی پەرەسەندوو لە سیبیریا، بۆ کێشانی خێشک ◇ هاسکی سیبریایی
sibilance /ˈsɪbɪləns/ *noun*
دەنگی فیکەیی ◇ صفیر
sibilant /ˈsɪbɪlənt/ *adjective, noun*
adj (دەنگناسی) سیکەیی، سئاسایی (بە پێوانەی فیکە) (وەکوو *s, sh*) *n* (دەنگناسی) دەنگی سیکەیی ◇ *adj* صفیری *n* صدای صفیری
sibilation *noun*
فیکەلێدان، فیتوولێدان، فیکەفیک کردن، فیکە ◇ سوت‌زنی، صفیر
siblicide /ˈsɪblɪsʌɪd/ *noun*
(گیانەوەرناسی) هاوشیرکوژی، هاوگوان‌کوژی، هاومەمک‌کوژی، کوشتنی خوشک یان برا ◇ سیبلیسایید

sibling /ˈsɪblɪŋ/ *noun*
هاوشیر، هاوممک، خوشک یان برا ○ همشیر
sibyl /ˈsɪbl/ *noun*
1 سیبیل (له میسۆلۆژی یۆنانی و رۆمیدا، ژنی غەیبزان یا داهاتووبین) 2 ژنی جادووگەر یان پێشبین یان غەیبزان ○ 1 سیبیل 2 زن غیبگو
sibyllic *adjective*, also sibylic
سەربە ژنی جادووگەر یان غەیبزان ○ وابسته به زن غیبگو
sibylline /ˈsɪbəlaɪn/ *adjective*
غەیبی، لەدڵنراو ○ الهامی
sic /sɪk, US siːk/ *adverb*
(لاتینی) ئاوایە لە دەقەکەدا، وایە (لە بنەڕەتا) ○ چنین است، کذا
siccative /ˈsɪcətɪv/ *noun, adjective*
(مەتریالی) وشککەرە(وە)، وشکەک (وەک پێکهێنەرێکی رەنگ) ○ خشک‌کننده
sice[1] /sʌɪs/ *noun*
(لە قوماردا) شەش (لەسەر مۆرە یا زار) ○ شش
sice[2] = syce
Sicilian /sɪˈsɪlɪən/ *adjective, noun*
adj سیسیلی، سەربە سیسیل Sicily (دورگەیێکی باشووری ئیتالیا) *n* خەڵکی سیسیل، سیسیلی ○ *adj* سیسیلی *n* اهل سیسیل
sick[1] /sɪk/ *adjective, noun*
adj 1 نەخۆش، ناساز، بیمار، دەردەدار 2 دڵتێکەڵهاتوو، لە حاڵی هێڵنجدانا 3 ناقایل، ناڕازی، پێخۆش‌نەبوو، نارەحەت، خەمبار، لێوبەبار 4 تێر، بێزراو، بێزار 5 بەتاسە، تامەزرۆ 6 رەنگ‌پەڕیو، رەنگ‌بزرکاو، زەرد (هەڵگەڕاو) *n* 1 رشانەوە، هێنانەوە، هێڵنجدان، دڵتێکهەڵاتن، دڵپێکاهاتن 2 (the sick) نەخۆشەکان (ئەڵمانی بنەڕەت) ○ *adj* 1 بیمار، مریض 2 دارای حال تهوع 3 ناخشنود 4 سیر، متنفر 5 مشتاق 6 زرد *n* 1 استفراغ 2 (the sick) بیماران
sickbay /ˈsɪkbeɪ/ *noun*
ژوور یان دیوی نەخۆشەکان ○ اتاق بیماران
sickbed /ˈsɪkbed/ *noun*
(سەر)جێی نەخۆش ○ بستر بیماری
sick buildings *noun, pl.*
خانووبەرە نەخۆشخەرەکان ○ ساختمان‌های بیماری‌آور
sick building syndrome *noun*
کۆنیشانەی نەخۆشی خانووبەرە ○ نشانگان بیماری ساختمان
sickener /ˈsɪkənə(r)/ *noun*
نەخۆشخەر ○ بیماری‌آور
sickening /ˈsɪkənɪŋ/ *adjective*
رشێنەرەوە، هێڵنج‌پێدەر، قێزەون، بێزاوی، ناخۆش: *She was the victim of a -ckening attack* ○ تهوع‌آور، نفرت‌انگیز، نامطبوع

sickeningly /ˈsɪkənɪŋli/ *adverb*
قێزەونانە، بێزاوی‌یانە، بە شێوەیەکی بێزاوی ○ به طور نفرت‌انگیز
sick headache *noun*
میگرێن ○ میگرن
sickle /ˈsɪkl/ *noun*
داس (داسوولکە small sickle کێلەندی: داسی گەورە) ○ داس
sick-leave /ˈsɪk liːv/ *noun*
مۆڵەت‌پێدانی (لەبەر) نەخۆشی ○ مرخصی استعلاجی
sickle cell *noun*
خانەی داسی: خرۆکەی سووری ناسایی شێوەداس ○ سلول داسی
sickle-cell anaemia *noun*, also sickle-cell disease
کەم‌خوێنی داسی (نەخۆشی‌یەکی سەختە کە لە ئەنجامی بوونی خرۆکەسوورەکانی داسی دەکەوێتەوە) ○ کم‌خونی داسی
sickly /ˈsɪkli/ *adjective* (sicklier, sickliest)
1 نەخۆش(دیار)، دەردەدار، دەغەزەدار، ناساخ 2 لاواز، کز 3 رشێنەرەوە، ناخۆش، بێزاوی ○ 1 علیل، ناسالم 2 ضعیف 3 مهوع
sickness /ˈsɪknəs/ *noun*
1 نەخۆشی، ناسازی، دەردەداری، ناساغی 2 رشانەوە، هێنانەوە، هێڵنجدان، دڵتێکهەڵاتن، دڵپێکاهاتن ○ 1 بیماری 2 تهوع
sickness benefit *noun*
حەق یان مووچەی سەردەمی نەخۆشی، نەخۆشانە ○ حقوق ایام بیماری
sick note *noun*
نامەی (دایک‌وباوک یان) دوکتور (لەبەر نەچوونەوەی بۆ خوێندنگا) ○ گواهی پزشک
sick-out /ˈsɪkaʊt/ *noun*
مانگرتنی خۆنەخۆش‌خستن یان خۆنەخۆش‌خەرانە ○ اعتصاب تمارضی
sick pay *noun*
حەق یان مووچەی سەردەمی نەخۆشی، نەخۆشانە ○ حقوق ایام بیماری
sickroom /ˈsɪkruːm, US -rʊm/ *noun*
دیو یان ژووری نەخۆش ○ اتاق بیمار
sic passim *adverb*
لە هەموو جێ یا شوێنێکدا وایە ○ و قس علیهذا
sidalcea /sɪˈdalsɪə/ *noun*
گیایێکی جۆری ئەمریکای باکووری، لە تیرەی mallow [*Sidalcea* تۆخم] ○ سیدالسیا
siddhi /ˈsɪdi/ *noun, pl.* siddhis
(لە سانسکریتەوە) تێگەیشتنی تەواو، روونبوونەوە، enlightenment ○ فهم کامل
side /saɪd/ *noun, adjective*
n 1 لا، ئالی، سمت، لایەن، روو، بەر، کێلەک،

کیلایی، فەر، تیم، دیو، پالوو، خشتەکی 2 دیوار 3 پاڵ، گوێ، دەم، کن، تەک، پەنا، پەر، تەنیشت، بەراسوو، قەدپاڵ، قەراغ، رەخ، دەف 4 لایەن، ئالی، بارە 5 نەیار، هەفرک، بەرچەپ، لایەنی بەرامبەر 6 تیپ یان تیمە وەرزشییەکان 7 کانالی تەلەفزیۆنی 8 کەلەکە، قەبرغە، خالیگە، لاتەنیشت 9 هەڵوێست، روانگە، بۆچوون 10 بەش، پشک، کەرت 11 بنار، بەروار، قەدپاڵ *adj* لابەلایی، لاتەنیشتی، لاوەکی، لاپالی، لایی، دووەمی ۞ *n* 1 طرف، سو، وجه، ضلع 2 دیوار 3 کنار، جنب 4 جنبه 5 حریف 6 تیم‌های ورزشی 7 کانال تلویزیونی 8 پهلو 9 موضع، دیدگاه 10 قسمت 11 دامنه *adj* فرعی، جانبی، ثانوی

sidearm /'saɪdɑːm/ *noun*

چەکی (لا)تەنیشتی، چەکی کەمەری یان پشتێنەیی (بەرپشتێن) ۞ سلاح کمری

sideboard /'saɪdbɔːd, US -bɔːrd/ *noun*

1 مێز (ی لا، بە دراوێر و دۆلابەوە بۆ چێشتلێنان) 2 (زۆرتر لە کۆدا sideboards) خەتی ریش ۞ 1 بوفه 2 (بیشتر در جمع) خط ریش

sideburns *noun, pl.,* also sideboard(s)

خەتی ریش ۞ خط ریش

sidecar /'saɪdkɑː(r)/ *noun*

(مۆتۆرسیکلێت) پەدەک ۞ سایدکار

side chain *noun*

(کیمیا) لازنجیرە، زنجیرەی لاوەکی یان (لا)تەنیشتی ۞ زنجیر جانبی

side chair *noun*

کورسی دارینی راستی بێدەسک (یان بێ‌لا) ۞ ساید چیر

side dish *noun*

لاخۆراک، تەواوکەری چێشت (وەک سەوزی و شتی وا) ۞ غذای جانبی

side drum *noun*

لاتەپل، تەپڵی چکۆلە ۞ طبل کوچک

side effect *noun*

لاکاریگەری، کاریگەری لاوەکی یا لاتەنیشتی ۞ اثر یا عارضەی جانبی

side-glance *noun*

(نیگای) لاچاو، ئاماژەی ناراستەوخۆ ۞ نگاه جانبی، اشارەی غیرمستقیم

sidehill = hillside

side issue *noun*

بابەتی لاوەکی، لاپرس، کێشەی ناسەرەکی، دۆزی ناسەرەکی یان لاوەکی، بابەتی لابەلایی یان لاتەنیشتی ۞ موضوع ثانوی

sidekick /'saɪdkɪk/ *noun*

1 (ئافەرمی) بەردەست، یاریدەدەر: *Batman and his young sidekick Robin* 2 دۆستی گیانی‌گیانی ۞ 1 وردست 2 رفیق صمیمی

sidelight /'saɪdlaɪt/ *noun*

1 (ماشین) چرای چکۆلە، لاچرا، چرای لای ماشین 2 زانیاری لاوەکی 3 (sidelights) چراکانی کەشتی ۞ 1 چراغ کوچک 2 نکتەی فرعی 3 (در جمع) چراغ‌های کشتی

sideline /'saɪdlaɪn/ *noun*

1 کاری دووەم، کاری لاوەکی، دەمکار، لاکار 2 لاهێل، هێلی لاتەنیشتی ۞ 1 شغل فرعی 2 خط فرعی

sidelines *noun, pl.*

1 (یاریگەی تۆپێن، تێنیس و هتد) هێڵە لاتەنیشتی‌یەکان، هێڵە لاپالەکان، لاهێڵەکان: *The coach stood on the sidelines yelling instructions to the players* 2 پەراوێز، قەراغ ۞ 1 خطوط کناری 2 حاشیه

sidelong /'saɪdlɒŋ, US -lɔːŋ/ *adjective, adverb*

بە سیلەی چاو، لە ژێر چاوەوە، لە گۆشەی چاوەوە، ئاوڕ ۞ زیرچشمی

sideman *noun, pl.* sidemen

ئەندام لە تیپی موسیقا یان سازبەندا ۞ عضو در گروه موسیقی یا ارکستر

side-on *adjective, adverb*

لە پاڵ، لە پەنا، لە قەراغ، لە تەنیشت، لە لاوە: *The car hit us side-on* ۞ از بغل

side order *noun*

(خواردنگە) راسپاردنی زیادی، خۆراکی زیادی ۞ سفارش اضافه

sidepiece *noun*

لاپارچە، پارچەی لاوەکی یان ناسەرەکی ۞ قطعەی جانبی

sider(o)-[1] *prefix*

پێشگر: ئاسن: *siderophore hemosiderin* (بنەڕەت: لە *sidēros* یونانییەوە "ئاسن") ۞ پیشوند: آهن *siderolite*

sider(o)-[2] *prefix*

پێشگر: ئەستێرە (بنەڕەت: لە *sidus, sider-* لاتینەوە) ۞ پیشوند: ستاره

side reaction = sidereal

sidereal /saɪ'dɪəriəl, US -'dɪr-/ *adjective*

ئەستێرەیی، سەربە ئەستێرەکان ۞ نجومی، ستارگانی

sidereal day *noun*

رۆژی ئەستێرەیی: 23 سەعات و 56 دەقە و 4/09 ی چرکە ۞ روز نجومی

sidereal hour *noun*

کاتژمێر یا سەعاتی ئەستێرەیی ۞ ساعت نجومی

sidereal minute *noun*

دەقەی ئەستێرەیی، وردەکی ئەستێرەیی ۞ دقیقەی نجومی

sidereal noon *noun*

نیوەڕۆی ئەستێرەیی ۞ ظهر نجومی

sidereal second *noun*
چرکەی ئەستێرەیی ۞ ثانیەی نجومی
sidereal time *noun*
کاتی ئەستێرەیی ۞ زمان نجومی
sidereal year *noun*
ساڵی ئەستێرەیی (365 رۆژ و 6 سەعات و 10 دەقە) ۞ سال نجومی
siderite /'sʌɪdərʌɪt, US 'sɪd-/ *noun*
1 کاناسن: کانێکی قاوەیی، کاربۆناتی ئاسنی تیایە $FeCO_3$ 2 بەردێکی ئاسمانی کە زۆرتر نیکل و ئاسنی تیایە ۞ سیدریت
sideritic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە siderite ـەوە هەیە ۞ وابستە بە سیدریت
side-road *noun*
ڕێگای لاوەکی، لاڕێ ۞ جادەی فرعی
siderocyte *noun*
خڕۆکەسووری ئاسن‌دار ۞ سیدروسیت
siderolite *noun*
بەردێکی ئاسمانی meteorite ئاسن‌دار ۞ سیدرولیت
siderophile *adjective, noun*
adj ئاسن‌دۆست *n* توخم، شانە یا خانەیێکی ئاسن‌دۆست ۞ سایدروفیل
siderophore /'sɪdərə(ʊ)ˌfɔː, 'sʌɪ-/ *noun*
(زیندەکیمیا) ئاسن‌هەڵگر: گەردیێ کە ئاسن لە وردەزیندەوەرەکاندا micro-organism ڕادەگوێزێ ۞ سیدروفور
siderosis *noun*
جۆرێ نەخۆشی سییەکان lungs کە بەهۆی هەڵمژینی پارچۆلکەکانی ئاسن یان کانزاکانی ترەوە تووش دەبێ ۞ سیدروز
siderotic *adjective*
سەربە یا پێوەندی بە سایدێرۆزەوە siderosis هەیە ۞ وابستە بە سیدروز
side-saddle /'sʌɪdsædl/ *adverb, noun*
adv (ئەسپ‌سواری) لابەلا، لەلایێ *n* زینی ژنانە ۞ *adv* یکوری *n* زین زنانه
side salad *noun*
سالاتێ کە وەکوو چێشتی لاوەکی ئامادە دەکرێ ۞ ساید سالاد
sideshow /'saɪdʃəʊ, US -ʃoʊ/ *noun*
1 لاشانۆ، پیشان‌دانی لاوەکی، نواندنی ناسەرەکی 2 چالاکی یا ڕووداوی ناگرنگ، لاڕووداو ۞ 1 نمایش جنبی 2 فعالیت یا رویداد کم‌اهمیت
sideslip *noun*
لاخزین، خلیسکانی لابەلایی، لاخزکێ، لاخلیسکێ ۞ لیزخوردگی جانبی
sidesman *noun, pl.* sidesmen
یاریدەدەری churchwarden ۞ سایدسمن
side-splitting *adjective*
(زۆر) پێکەنینی، بەزم: *side-splitting anecdotes* ۞ مضحک، خنده‌آور
side-splittingly *adverb*
(زۆر) پێکەنینییانە، بەزمانە: *side-splittingly funny* ۞ مضحکانه
sidestep /'saɪdstep/ *noun*
(شەڕەمشت) هەنگاوی لابەلایی، خۆلادان، جێ‌خاڵی ۞ جاخالی
sidestepper *noun*
هەنگاوهەڵێنەری لابەلایی، خۆلادەر ۞ جاخالی دهنده
sidestepping *noun*
خۆدزینەوە، لەژێردەرچوون ۞ طفره
side-street *noun*
شەقامی لاوەکی، لاشەقام، شەقامی ناسەرەکی ۞ خیابان فرعی
sidestroke /'saɪdstrəʊk, US -stroʊk/ *noun*
وشترەمەلێ، مەلێی لەسەرتەنیشت، تەنیشتەمەلە، وشترەمەلە، لامەلێ، مەلێی لاتەنیشتی، تەنیشتەمەلێ ۞ شنای پهلو
sideswipe /'saɪdswaɪp/ *noun*
1 لە لاوە لێک‌کەوتن، لە تەنیشتەوە لێک‌سرەواندن: ◊ *a sideswipe by a truck* - *ped a parked car* 2 تانەوتوانج، تانەوتەشەر، لارەخنە: *It was a good speech, but he couldn't resist taking a sideswipe at his opponent* ۞ 1 تصادف از پهلو 2 گوشه و کنایه
sidetrack /'saɪdtræk/ *noun*
1 (ڕێی ئاسن) لاهێڵ، دووڕیانە، هێڵی لاوەکی 2 لادان لە بابەتی سەرەکی ۞ 1 خط فرعی 2 نکتەی انحرافی
side-view /'saɪd vjuː/ *noun*
دیمەنی لە لاوە، دیمەنی لاتەنیشتی، لاجانگ ۞ منظرەی جانبی
side-view mirror *noun*
(ماشێن) ئاوێنەی لاباڵ یا لەلاوە، ئاوێنەی لا یان باخەڵ ۞ آینەی بغل
sidewalk /'saɪdwɔːk/ *noun*
1 پیادەڕەو، پیادەڕێ، پێڕەو 2 باڵ شەقام، تەنیشت شەقام، لەسەر پیادەڕەو ۞ 1 پیادەرو 2 توی پیادەرو
sidewalk artist *noun*
وێنەکێشی باڵ شەقام ۞ نقاش کنار خیابان
sidewall /'saɪdwɔːk/ *noun*
1 لادیوار، دیوار تەنیشتی یان لابەلایی 2 تەنیشتی تایە یان پێچکەی ماشێن ۞ 1 دیوار پهلویی 2 کنار لاستیک
sideward /'saɪdwəd, US -wərd/ *adjective, adverb,* also sidewards
لە لاوە، لە باڵەوە، لە تەنیشتەوە، لە قەراغەوە: *a*

از پهلو ۞ *sideward glance*

sideways /ˈsaɪdweɪz/ *adverb, adjective*
لابەلا، لەلاین، لە لاوە، لە پاڵەوە، لە قەراغەوە، لە تەنیشتەوە، ئاوڕ، بە سیلەی چاو: *a sideways move* ۞ یکوری، از پهلو،زیرچشمی

side-wheel *noun*
پێچکەدار، ڕەوڕەوەدار، پەروانەدار ۞ چرخدار

side-wheeler *noun*
گەمی هەڵمی پێچکەدار یان ڕەوڕەوەدار، بەلەمی هولمی پەروانەدار ۞ قایق بخاری چرخدار

side-whiskers *noun, pl.*
ڕیش بە چەناگەی تاشراوەوە، ڕیشی دوو لای دەم‌وچاو ۞ ریش دو طرف صورت

side wind *noun*
لابا، بای تەنیشتی، باێ کە هەمیشە لە لایێکەوە دێ ۞ باد کناری

sidewinder[1] /ˈsʌɪdˌwʌɪndə/ *noun*
ماری زەنگوڵەداری لارەو [*Crotalus cerastes*] ۞ نوعی مار زنگی

sidewinder[2] /ˈsʌɪdˌwɪndə/ *noun*
(لە ئەمریکای باکووری) لێدانی قورس لە تەنیشتەوە ۞ ضربەی سنگین از پهلو

sidewise = sideways

siding /ˈsaɪdɪŋ/ *noun*
1 هێڵی لاوەکی، لاهێڵ، هێڵی لاتەنیشتی 2 داپۆشینی ڕووکاری دیوار، کەرەسەی داپۆشینی دەرەوەی دیوار 3 دووڕیانە، دوڕیانە 4 لایەنگری، ئالیگری ۞ 1 خط فرعی 2 سایدینگ 3 دوراهی 4 جانبداری

sidle /ˈsaɪdl/ *noun*
ڕۆیشتن بە ماتە، پێدزە (ب.ت. لەسەر لاێ) ۞ پاورچین

SIDS *abbreviation* Sudden Infant Death Syndrome
مەرگەخەوی منال ۞ خواب‌مردگی کودک

siege /siːdʒ/ *noun*
گەمارۆ، دۆردان، ئابلۆقە، دەورگرتن، دەوردان: *the siege of Troy* ۞ محاصره

siege mentality *noun*
هەستی خۆپاراستن، مینتالیتی خۆپاراستن ۞ ذهنیت دفاعی

Siegfried *noun*, German
زیگفرید: پاڵەوانی ئەفسانەیی هەژدیهاکوژی ئەڵمانی و پاسەوانی خەزێنەی زێڕ، Brunhild لە خەوی جادوویی هەڵدەستێنێ ۞ زیگفرد

Siegfried line *noun*
هێڵی بەرگری زیگفرید ۞ خط دفاعی زیگفرد

siemens /ˈsiːmənz/ *noun, pl.* same
(فیزیک) یەکەی جیهانی گەیێنەریتی، بەرامبەر بە یەک ئۆهمی دوولایەنە (کورتەکەی S؛ بنەڕەت: لە ناوی ئەندازیار Sir Charles William *Siemens*) ۞ زیمنس

sienna /siˈenə/ *noun*
سیەنا: جۆرێ گڵەسوورە کە وەک ڕەنگی وێنەکێشی بەکاردێترێ، بنەڕەت: لە *(terra di) Sienna* ئیتالیایی "(earth of) Sienad" ۞ سینا

sierra /siˈerə/ *noun*
1 سیەرا، سیێرا (ب.ت. لە سپانیا و ئەمریکای سپانیایی) زنجیرەکێوێکی دووڕودرێژ بە چیای بەرز و ددانەددانەوە) 2 نیشانەی کۆدێ کە پیتی S دەردەخا، لە پێوەندی ڕادیۆیی‌دا بەکاردێترێ ۞ سیرا

Sierra Leonean /lɪˈəʊnɪən/ *noun, adjective*
n خەڵکی یان دانیشتووی Sierra Leone، *adj* سیرالیۆنی، ولاتێ لە ئەفریکای باکووری سەربە سیرالیۆن، سیرالیۆن ۞ سیرالئونی

siesta /siˈestə/ *noun*
سەرخەوی دوانیوەڕۆ، خەوی نیوەڕوان ۞ خواب بعد از ظهر

sieve /sɪv/ *noun*
1 هێلەک، بێژنگ، ئاردابێژ 2 ئاوکێش، ئاوەچۆڕە ۞ 1 الک، غربال 2 آبکش

sieve cell *noun*
(ڕووەکناسی) خانەی بێژنگی یان ئاوکێش ۞ سلول غربالی

sieve element *noun*
(ڕووەکناسی) توخمی بێژنگی یان ئاوکێش ۞ عنصر غربالی

sieve plate *noun*
(ڕووەکناسی) تەختە یان تەبەقی بێژنگی یا ئاوکێش ۞ صفحەی غربالی

sieve shaker *noun*
(کیمیا) بێژنگ‌ڕاوەشێن ۞ تکان‌دهندەی غربال

sievert /ˈsiːvət, US -vərt/ *noun*
(فیزیک) سیڤێرت (= یەکەی جیهانی پێوانی بڕی تیشکێ کە دەچێتە نێو لەشەوە، کورتەکەی Sv) ۞ سیورت

sieve tissue *noun*
(ڕووەکناسی) شانەی بێژنگی یان ئاوکێش ۞ بافت غربالی

sieve tube *noun*
(ڕووەکناسی) لوولەی بێژنگی یان ئاوکێش، ئاوخۆرەی بێژنگی، لوولەی کونکون: زنجیرەیێکی خانە لوولەکی‌یە cylindrical cell ستوونی یان پۆیی‌یەکانی vertical یان phloem، تایبەتی گەیاندنی ماک و مەتریالی خۆراکی ۞ آوند غربالی

sifaka /sɪˈfakə/ *noun*
جۆرێ لیمۆری زلەی میگەڵژی، ڕاست لە دارێکەوە بۆ دارێکی تر بازدەدا [توخم *Propithecus*: دوو جۆرن] ۞ سیفاکا

sift /sɪft/ *noun*
دابێژان، لەبێژنگ‌دان، تەتەڵە، گێژدان ۞ عمل الک کردن، بوجاری

sifter /'sɪftə(r)/ *noun*
دابێــژەر، لـــەبێژنگ‌دەر، بێژنــگ، هێــڵەک ۞ غربال‌کننده، الک

siftings *noun, pl.*
بن‌بێژنگ، بنژیل، چەت، کۆتەڵ، کۆزەرە، کزمک، درشتە، سەرکوت، پاژینە (هی گەنم) ۞ نخاله

Sigatoka /ˌsɪɡə'təʊkə/ *noun*
جۆرێ نەخۆشی کەڕوویی گیا و ڕووەکی مۆز ۞ سیگاتوکا

sigh /saɪ/ *noun*
ئاخ، ئاهـ ئاخ‌هەڵکێشان، داخ، هەناسە، هەناسەی قووڵ، پرزە: *to give/heave/let ◊ a deep sigh out a sigh* ۞ آه، حسرت، نفس عمیق

sight /saɪt/ *noun*
1 بینایی، دید 2 توانایی بینین 3 نێرین، ڕوانین، چاولێ‌کردن، تەماشاکردن، دیتن، نیگا 4 دیمەن، بەرچاو، پێشچاو 5 هەتەر، بڕکردنی چاو، چاوبڕ، بیناویژ 6 ڕا، بیر، بۆچوون، بیروڕا، ڕوانگە، نێرین، دیتن 7 قیافە 8 (لەسەر تفەنگ) سێرە، سێپ، دەزگای نیشانەگرتن 9 (sights) شوێنە جوان یا گەڕوانی‌یەکان ۞ 1 بینایی 2 باصره 3 رؤیت، نگاه 4 منظره 5 دیدرس 6 عقیده، دیدگاه 7 قیافه 8 وسیله‌ی نشانه‌گیری 9 (در جمع) دیدنی‌ها

sighted /'saɪtɪd/ *adjective*
بینا (لە بەرامبەر کوێردا) ۞ بینا

sight hound *noun*
تـــاژی یـــان ســـەگـــی ڕاوی بـــە دیـــتن (وەک greyhound، لەچاو تاژی بۆن(کردن، بڕوانە scent hound) ۞ سایت هوند

sighting /'saɪtɪŋ/ *noun*
بینین، نێرین، چاولێ‌کردن، ڕوانین، دیتران، بینران ۞ مشاهده، رؤیت، دیده شدن

sightless /'saɪtləs/ *adjective*
1 کوێر، نابینا. blind 2 نەبینراو ۞ 1 کور 2 نامرئی

sightlessly /'saɪtləsli/ *adverb*
1 کوێرانە 2 نەبینراوانە ۞ 1 کورانـه 2 بـه طـور نامرئی

sightlessness /'saɪtləsnəs/ *noun*
1 کـوێری، نابینـایی 2 نـەبینراوی ۞ 1 کـوری 2 نامرئی بودن

sight line *noun*
هێڵی بینایی یا دیتن (هێڵێکی خەیاڵی لە چاوی مرۆڤەوە بۆ ئەو شتەی دەیبینێ) ۞ خط دید

sightliness /saɪtlinəs/ *noun*
جوانی، خۆشی، دیمەن‌جوانی، خۆش‌دیمەنی ۞ خوش‌منظری

sightly /saɪtli/ *adjective* (sightlier, sightliest)
جـوان، خـۆش، دیمـەن‌جـوان، خـۆش‌دیمـەن، attractive ۞ زیبا

sight-reader *noun*
(بێ‌بیرلێ‌کردنەوە) پێرفۆرمێر یا گۆرانی‌بێژ ۞ فی‌البداهه اجراکننده یا خواننده

sight-reading *noun*
جێبەجێ‌کردن یا (گۆرانی) وتن (بێ‌بیرلێ‌کردنەوە) ۞ اجرا یا خوانندگی (فی‌البداهه)

sightseeing /'saɪtsiːɪŋ/ *noun*
ســەردان(کـردن)ی شـوێنە توریـستی‌یـەکان ۞ بازدید از اماکن توریستی

sightseer *noun*
گـــەڕوان، گەڕیـــدە، گەشـــتیار، توریـــست، سەردان‌گەر ۞ جهان‌گرد، توریـست

sight unseen *adjective*
بـێ‌پـشکنین، بـێ‌تێـڕوانین، بـێ‌چاولـێ‌کـردن، بێ‌نرخاندن، بێ‌هەڵـسەنگاندن، بێ‌لێکدانەوە ۞ بدون بازرسی، بدون ارزیابی

sigil /'sɪdʒɪl/ *noun*
1 مۆر، واژۆ، ئیمزا 2 نیـشانە، بـەرزەنگ، هێما، سیمبول 3 نیشانە یان هێمای (هێزی نەهێنی) ئەستێرەوانی یان جادوویی ۞ 1 مهر، امضا 2 علامت، نماد 3 علامت نجومی یا سحری

sigillate /'sɪdʒəleɪt/ *adjective*
مۆرکراو، مۆردار، مۆرکردە، ئیمزاکراو، ئیمزادار ۞ امضادار

siglum /'sɪɡləm/ *noun, pl.* sigla
پیت یان هێمایێ بە نیشانەی وشە یان ناوێ، ب.ت. بـۆ ئامـــاژە بـــە دەس‌نـــووس یـــان پیاچوونەوەی دەقێ ۞ سیگلوم

sigma /'sɪɡmə/ *noun, pl.* sigmas
1 سیگما (= هەژدەیەمین پیتی ئەلفوبێی یۆنانی Σ, σ) 2 هێمایە بـۆ: لادانی سـتاندارد یـان پێوانـەیی، standard deviation (بنـەڕەت: لـە یۆنانی‌یەوە) ۞ 1 سیگما 2 نماد: انحراف استاندارد

sigmate /'sɪɡmət/ *noun*
بە شێوەی پیتی S یان Σ ۞ مانند حرف S یا Σ

sigmoid /'sɪɡmɔɪd/ *adjective*, also sigmoidal
1 بە شێوەی S، Sئاسا، دوولاچەماو، سیگمائاسا، شێوەسیگما، سـیگمایی 2 داسـی، مانگیلـەیی، نیوەبازنە(یی)، لابازنـەیی، شێوە C، داس‌ئاسا، سی‌ئاسا 3 ئاڵقەیی 4 (توێکاری) سەربە یان لە نزیک sigmoid flexure ی ڕیخۆڵە گـەورە هەڵکەوتووە، ئاماژە بە بەشی چەمیوی کۆلۆن کە لە کۆمدا دەبڕێتـەوە ۞ 1 مانـند S 2 هلالـی 3 حلقوی 4 سیگموئید

sigmoid colon *noun*, also sigmoid flexure
کۆلۆنی سیگموید یان سیگمایی: بەشی چەمیوی ڕیخۆڵـەگـەورە، لـە ژوور کـۆم rectum (هـی مرۆڤ) هەڵکەوتووە ۞ کولون سیگموئید

sigmoid flexure *noun*
1 چـەمیوی‌یێکـی Sئاسـای بـەشێکی لـەش 2 -

خمیدگی Sمانند در قسمتی ◌ sigmoid colon از بدن

sigmoidoscope *noun*
سیگمۆیدۆسکۆپ، سیگمۆیدبین: نێوەبینی endoscope کە لە نێو کۆم دەخرێ بۆ تاقیکردنەوەی کۆلۆنی سیگمۆید ◌ سیگموئیدوسکوپ

sigmoidoscopic *adjective*
سەربە سیگمۆیدۆسکۆپی یا سیگمۆیدبینی ◌ وابسته به سیگموئیدوسکوپی

sigmoidoscopist *noun*
سیگمۆیدۆسکۆپیست ◌ سیگموئیدوسکوپیست

sigmoidoscopy /ˌsɪgmɔɪˈdɒskəpi/ *noun*
سیگمۆیدبینی، سیگمۆیدۆسکۆپی: تاقیکردنەوەی کۆلۆنی سیگمۆید بەهۆی لوولەیێکی نەرم کە بەنێو کۆمدا تێدەخرێ ◌ سیگموئیدوسکوپی

sign /saɪn/ *noun*
1 نیشانە، نیشان، بەرژەنگ، دروشم، زناک، بەڵگە، درف، هێما 2 نیشانە، بەرژەنگ 3 شوێنەوار، مۆرک، نیشانە، شوێن، شەقڵ 4 ئاماژە، مێزە 5 تابلۆ 6 راگەیاندن، تێبینی، سەرنج 7 (ئەستێرەوانی) کەلوو، برج (بنەرە ت: لە *signum* لاتین "نیشانە") ◌ 1 علامت، نشانه، نماد 2 آیت 3 اثر 4 اشاره 5 تابلو 6 اعلان، آگهی 7 برج

signage *noun*
نیشانەکان بەگشتی، ب.ت. هی بازرگانی ◌ علائم

signal[1] /ˈsɪgnəl/ *noun*
1 سیگناڵ، پەیام، نیشانە، sing: *a*
2 *danger/warning/distress, etc. signal* ئاگادارکردنەوە ◌ 1 علامت، پیام 2 اخطار

signal[2] /ˈsɪgnəl/ *adjective*
بەرچاو، جێی‌سەرنج، بەرز، دیار، ئاشکرا: *a signal failure of leadership* ◌ چشم‌گیر

signal box *noun*
(رێی ئاسن) دیوی چاودێری یان کۆنترۆڵ، رێدێری، دیوی ئامازەوانی ◌ اتاق سوزنبان

signalization *noun*
نیشانەدانان، نیشانەپێدان ◌ علامت‌گذاری، علامت‌دهی

signaller *noun*, also signaler
1 نیشانەدەر 2 ئاگادارکەرەوە ◌ 1 علامت‌دهنده 2 اخطارکننده

signally /-nəli/ *adverb*
بە شێوەیەکی بەرچاو، بە شێوەیەکی دیار ◌ بە طور چشم‌گیر

signalman /ˈsɪgnəlmən/ *noun, pl.* -gnalmen
(رێی ئاسن) ئامازەوان، بەرپرسی کۆنترۆڵ، نیشانەوان، رێدێر ◌ سوزنبان

signalment /ˈsɪgnəlmənt/ *noun*
دیاریکردنی ناسنامەی کەسێ بە هەڵدانی نیشانە رواڵەتی‌یەکانی کەسێ ◌ تعیین هویت

signal tower = signal box

signatory /ˈsɪgnətri, US -tɔːri/ *noun, pl.* signatories
ئیمزاکەر، مۆرکەر ◌ امضاکننده

signature /ˈsɪgnətʃə(r)/ *noun*
1 مۆر، ئیمزا، واژۆ 2 پەسندکردنی مۆر یان ئیمزا 3 کورتەی key signature یان time signature ◌ 1 امضا 2 صحه

signature tune *noun*
(تەلەفزیۆن و رادیۆ) ئاواز یان نیشانەی بەرنامە ◌ آهنگ یا آرم برنامه

signboard /ˈsaɪnbɔːd, US -bɔːrd/ *noun*
تابلۆ، تەختەئاگاداری ◌ تابلو

signer *noun*
مۆرکەر، ئیمزاکەر، ئیمزاکار، واژۆکار ◌ امضاکننده

signet /ˈsɪgnət/ *noun*
1 مۆر 2 (زۆرتر the Signet) مۆری پاتشایی، جاران بۆ مەبەستی تایبەتی لە ئینگلتەرە و سکاتلەند و دواتر لە سکاتلەند وەکوو مۆری دادگای بەرز بەکاردێترا ◌ 1 مهر، خاتم 2 سیگنت

signet ring /ˈsɪgnət rɪŋ/ *noun*
ئەنگوستیلەی مۆردار، ئەنگوستیلەی نەخش‌دار ◌ انگشتر خاتم

significance /sɪgˈnɪfɪkəns/ *noun*, also significancy
1 واتا، مانا، مەبەست: *Do these symbols have any particular significance?* 2 گرنگی، گرنگایەتی، پێشەم‌بوون، بایەخ: *a decision of major political significance* ◌ 1 معنی، مقصود 2 اهمیت، قدر

significant /sɪgˈnɪfɪkənt/ *adjective*
1 واتادار، مەعنادار، مانادار، پرواتا، پرمەعنا، بەمەعنا، بەمەبەست، suggestive: *a significant glance* 2 گرنگ، بەرکەفتی، پێشەم، important: *a significant piece of legislation* 3 بەرچاو، جێی‌سەرنج، شایانی تێبینی، شیاوی سەرنج: *producing significant profits* ◌ 1 معنی‌دار 2 مهم 3 چشم‌گیر

significantly /sɪgˈnɪfɪkəntli/ *adverb*
بە شێوەیەکی جێی‌سەرنج، بە شێوەیەکی بەرچاو ◌ به طور چشم‌گیر

signification /ˌsɪgnɪfɪˈkeɪʃn/ *noun*
1 (زمانەوانی) واتا، چەمک 2 نیشانە(ی شتێ)بوون، ئامازەپێکردن، دەلالەت 3 = importance، consequence ◌ 1 معنی 2 دلالت

significative /sɪgˈnɪfɪkeɪtɪv/ *adjective*
1 واتادار، مانادار، significant 2 نیشانەی...، نیشاندەر، نیشانکەر، ئامازەپێکەر، بەمانا، indicative: *symptoms significative of malaria* 3 گرنگ ◌ 1 معنی‌دار 2 دال 3 مهم

signified /ˈsɪgnɪfaɪd/ *adjective*

مەدلول، نیشانە، ئاماژەپێکراو، نیشانەی ئەو (شتە)بوو، ئامازیاو ۞ مدلول
signifier /'sɪgnɪfaɪə(r)/ *noun*
دال، نیشانگەر، ئامازەپێکەر ۞ دال
signing /'saɪnɪŋ/ *noun*
1 بەکارهێنانی زمانی ئامازە: *the use of* 2 مۆر یان ئیمزاکردن *signing in classrooms* (بنەوەی بەڵگەنامە بۆ ئەوەی کە پیشان بدا ئەوەی پەسند کردووە): *the signing of the Treaty of Rome* ۞ کاربرد زبان اشارە 3 عمل امضا کردن
signior = signor
sign language *noun*
زمانی ئامازە: *They communicate in sign language* ۞ زبان اشارە
sign of the cross *noun*
نیشانەی خاچ ۞ علامت صلیب
signor /'si:njɔ: , US si:'njɔ:/ *noun, pl.* signori /-'njɔ:ri:/ also signore or Sir. or Mr.
(ئیتالی) بەرێز، کاک، هێژا، سەیدا، گەورە ۞ سید، آغا، سینیور
signora /si:'njɔ:rə/ *noun,* also madame, Mrs.
کچ، کەنیشک، خانم، خاتوون، خاتوو، دادە، سینیۆرا ۞ دختر، خانم، سینیورا
signore = signor
signorina /,si:njə'ri:nə/ *noun, pl.* signorinas or signorine
ژنی ئیتالیایی، خانم، خاتوون ۞ سینورینا
signorino *noun*
گەنجی ئیتالیایی ۞ سینیورینو
signory /'si:njəri/ *pl.* signories = seigniory
signpost /'saɪnpəʊst, US -poʊst/ *noun*
1 (ڕێگاوبان) نیشانە، ڕێنیشان، نیشانەڕێ، تابلۆ: *Follow the signposts to the superstore* 2 (خەوازە) ڕێپیشاندەر، ڕێنیشاندەر، guide 3 - sign، indication ۞ 1 علامت 2 (مجازی) رهنمود
signposted *adjective*
(ڕیگاوبان) خاوەننیشانە، بە نیشانەی سەرڕیگاوە، بە نیشانەڕێوە، ڕێنیشانی هەیە ۞ دارای تابلوی راهنما
signwriter /'saɪnraɪtə(r)/ *noun,* also sign painter
تابلۆنووس ۞ تابلونویس
signwriting /'saɪnraɪtɪŋ/ *noun*
تابلۆنووسی ۞ تابلونویسی
sika /'si:kə/ *noun,* also sika deer
گاکێوی دارستانی، ڕەسەنی ژاپۆن و باشووری ڕۆژهەڵاتی ئاسیا، بە زستان و هاوین ڕەنگ دەگۆڕێ *[Cervus nippon]* ۞ سیکا
sike /sʌɪk/ *noun*
جۆگەلە، لاجۆگە ۞ جوی کوچک
Sikh /si:k/ *noun, adjective*
n سیک: ئەندامی دەستەیەکی ئایینی سەربە هیندوئیزم کە لە دوایی‌یەکانی سەدەی 15ی زایینی‌دا، لەسەر بنچینەی باوەڕ بە یەکخودایی لە لایەن گورو ناناک Guru Nanakەوە پەرەی سەندووە *adj* سەربە سیکەکان یان سیکباوەڕی (لە پەنجابی "disciple"، سانسکریتی) ۞ سیک
Sikhism /'si:kɪz(ə)m, US 'sɪk-/*noun*
ئایینزای سیک، سیکباوەڕی ۞ مذهب سیک
Siksika /'sɪksɪkə/ *noun, pl.*
سێ گەلی هەرەباکووری کە کۆنفیدراسی Blackfoot پێکدێنن (بنەڕەت: لە -siksi بلەکفووتی "ڕەش" + -ka "پا") ۞ سیکسیکا
silage /'saɪlɪdʒ/ *noun*
تفاقی عەمارکراو یان هەڵگیراو (ب.ت. لە سیلۆدا) ۞ علوفەی انبارشدە
silane /'sʌɪleɪn/ *noun*
ئاوێتەیەکی گازی خۆگرگرتووی سیلیکۆن و هایدرۆژین ۞ سایلین
sild *noun, pl.* same
بەچکە herring (بنەڕەت: لە دانمارکی و نۆروێژی‌یەوە وەرگیراوە) ۞ سیلد
silence /'saɪləns/ *noun*
بێدەنگی، کپی، کڕی، وسکوتی، قسەنەکردن، ماتی، کشومات، زمانبەستراوی ۞ سکوت، خاموشی
silencer /'saɪlənsə(r)/ *noun,* also muffler
1 دەنگبڕ، دەنگپۆش، کپکەر 2 کوورەی ئیگزوز، سەرەئیگزۆز ۞ 1 صداخفەکن 2 منبع اگزوز
silent /'saɪlənt/ *adjective*
بێدەنگ، کپ، خپ، کڕ، کشومات، مات، وسکوت، زمانبەستراو، کەمقسە، بێقسە، لاڵ، بێزمان، (پیتەکان) نەوتراو، گۆنەکراو (وەکوو b لە doubt دا) ۞ ساکت، خاموش، گنگ، (حروف) غیرملفوظ
silent film *noun*
فیلمی بێدەنگ ۞ فیلم صامت
silently /'saɪləntli/ *adverb*
1 بێدەنگ 2 بە بێدەنگی 3 بێقسە ۞ 1 ساکت 2 با سکوت 3 بی‌حرف
silent majority *noun*
زۆرینەی بێدەنگ ۞ اکثریت خاموش
silent partner = sleeping partner
Silenus *noun*
(میتۆلۆژی یۆنان) سیلێنوس: خواژنی دارستان ۞ سیلنوس
silesia /sɪ'li:ʒə/ *noun*
جۆرێ کوتاڵ یا پارچەی ناسکی بەری ۞ سیلسیا
Silesian /sʌɪ'li:zɪən, US -'li:ʒən/ *noun, adjective*

n خەڵکی یان دانیشتووی Silesia، ناوچەیێ لە ناوەندی ئەورووپا *adj* سەربە سایلیزیا، سایلیزیایی ۞ سایلیسیایی
silex /ˈsʌɪlɛks/ *noun*
سایلێکس، بەردەچەخماخ، دوانۆکسایدی سیلیکۆن ۞ سایلکس
silhouette /ˌsɪluˈet/ *noun*
1 وێنەی سێبەر(ی)، وێنەی سێبەرئاسا، وێنەی بەرسێبەری، وێنەڕەش، شێوەڕەش (پشتەوەی ڕووناک بێ): *the silhouette of chimneys and towers* 2 لاجانگ، لابەلا، لەلاوە ۞ 1 تصویر سایەنما 2 نیمرخ
silhouetted *adjective*
بە شێوەی سێبەر ۞ بە صورت سایەنما
silic(o)- *prefix*
پێشگر: سیلیکۆن (بنەڕەت: لە *silex, silic-* لاتین = flint) ۞ پیشوند: سیلیکون
silica /ˈsɪlɪkə/ *noun*
بەردەچەخماخ، بەردەئەستێ، سیلیکا SiO_2 (بنەڕەت: لە *silic- silex* لاتین "flint"، بەپێی پێوانەی وشەگەلێکی وەک *alumina*) ۞ آتش‌زنە
silica gel *noun*
(کیمیا) وڵوڵە یان ژێلی سیلیکا ۞ ژل سیلیکا
silicate /ˈsɪlɪkeɪt/ *noun*
سیلیکات: *aluminium silicate* ۞ سیلیکات
siliceous /sɪˈlɪʃəs/ *adjective*
چەخماخی، ئەستێیی ۞ سیلیسی
silicic /sɪˈlɪsɪk/ *adjective*
(زەویناسی) سیلیکاوی، پڕسیلیکا، سیلیکایی، لە سیلیکا یان سیلیکۆن گیراوە ۞ دارای سیلیکا
silicic acid *noun*
(کیمیا) ترشەڵۆکی سیلیکیک ۞ اسید سیلیکیک
silicide /ˈsɪlɪsʌɪd/ *noun*
(کیمیا) ئاوێتەی سیلیکۆن لەگەڵ کانزا یان توخمێ ۞ سیلیساید
silicification *noun*
(کیمیا) سیلیکاندن، سیلیکێن ۞ تسلیک
silico- = silici-
silicon /ˈsɪlɪkən/ *noun*
(کیمیا) سیلیسیۆم، سیلیکۆن (بە ژ.گ. 14، ن. Si) ۞ سیلیسیم
silicon carbide *noun*
کاربایدی سیلیسیۆم یان سیلیکۆن، کاربیدی سیلیکۆن ۞ کربور سیلیسیم
silicon chip *noun*
(ئیلیکترۆنیک) تەڵەزمەی سیلیکۆنی یان سیلیسیۆمی ۞ تراشەی سیلیکونی یا سیلیسیومی
silicon dioxide *noun*
دوانۆکسایدی سیلیکۆن یان سیلیسیۆم ۞ دی‌اکسید سیلیسیم
silicone /ˈsɪlɪkəʊn, US -koʊn/ *noun*
سیلیکۆن: *a -one breast implant* ۞ سیلیکون
silicone rubber *noun*
جیری سیلیکۆن ۞ رابر سیلیکون
silicon nitride *noun*
نیترایدی سیلیکۆن: یەکێ لە چەند ئاوێتەیێکی سیلیکۆن و نایترۆژێن، ب.ت. ئاوێتەی Si_3N_4 ۞ نیترید سیلیکون
silicosis /ˌsɪlɪˈkəʊsɪs, US -ˈkoʊ-/ *noun*
سیلۆکۆسیس، سیلیکۆز: نەخۆشی سی‌یەکانە لە ئەنجامی هەڵمژینی (لە ماوەیەکی) زۆری پارچۆڵکەکانی سیلیسە ۞ سیلیکوز
silicotic *adjective*
سەربە سیلۆکۆسیس ۞ وابستە بە سیلیکوز
siliqua /ˈsɪlɪkwə/ *noun*, also silique /sɪˈliːk/, *pl.* siliquae /-kwiː/ or siliques /sɪˈliːks/
1 (ڕووەکناسی) لاقە 2 کۆینێکی زیوی ڕۆمی سەدەکانی 4 و 5ی پێش‌زایین، بایی 1/24 solidus ۞ سیلیکوا
silk /sɪlk/ *noun, adjective*
n 1 هەوریشم 2 پارچە یان کوتاڵی هەوریشمی، چەتارە 3 جلوبەرگ یان بەرگی هەوریشمی، خەزگ، بەرگی ئاوریشم 4 دەزووی هەوریشمی 5 (لە بریتانیا) پارێزەر، بەرەڤانکار *adj* هەوریشمی ۞ *n* 1 ابریشم 2 پارچەی ابریشمی 3 لباس ابریشمی 4 نخ ابریشمی 5 وکیل مدافع *adj* ابریشمی
silk cotton = kopak
silk-cotton tree *noun*
درەخت یان داری kapok *Bombax ceiba*] (هیند) و *Ceiba pentandra* (the ceiba، گەرمێنانی ئەمریکا)] ۞ درخت کاپوک
silken /ˈsɪlkən/ *noun*
هەوریشمی، نەرم، ناسک، نیان ۞ ابریشمی، لطیف
silk gland *noun*
ڕژێنەی هەوریشمی (لە silkworm، جاڵجاڵووکە و جومگەدارانندا) ۞ غدەی ابریشمی
silk hat *noun*
کڵاوی هەوریشمی: جۆرێ کڵاوی درێژ و لوولەکی ۞ نوعی کلاە
silkie /ˈsɪlki/ *noun*
1 مریشکی هەوریشمی 2 = selkie ۞ سیلکی
silkily /ˈsɪlkɪli/ *adverb*
بە نەرمی، نەرم، نەرمانە: *'How have I changed?' he asked silkily* ۞ با لطافت
silkiness /ˈsɪlkinəs/ *noun*
نەرمی، نیانی ۞ لطافت
silk moth *noun*
جۆرێ پەپوولەی شەوگەڕی زلە، پەپوولەی (شەوگەڕی) هەوریشم یان ئاوریشم (مۆرانەی زلە لەگەڵ کرمی دار (تەتلەمیران) کە ئاوریشم دەنێنەوە [*Bombyx mori* (ئاسیا) و توخمەکانی تر]) ۞ بید ابریشم

Silk Road *noun*
ریگـای هـەوریـشم (لـە چینـەوە تـا دەریـای مەدیتەرانە) ◌ راه ابریشم
silk-stocking *adjective*
(ئـەمریکا) دەوڵـەمەند، خـۆش‌گـوزەران ◌ ثروتمند، مرفه
silk-screen *adjective, noun*
adj سەربە چاپی هەوریشمی یا سیلک *n* چاپی سیلک ◌ *adj* وابسته به چاپ سیلک *n* چاپ سیلک
silk-screen printing *noun*
چاپی هەوریشم، چاپی سیلک ◌ چاپ سیلک
silk-screen process *noun*
شێوەی چاپی هەوریشمی یان سیلکی ◌ روش چاپ سیلک
silk tree *noun*
دار(ی گوڵی) هەوریشم [*Albizia julibrissin*] ◌ درخت ابریشم
silk-weed *noun*
گیاهەوریشم، رووەک یان گیای هـەوریشمی ◌ گیاه ابریشمی
silkworm /ˈsɪlkwɜːm, US -wɜːrm/ *noun*
کرمی هەوریشم (یان ئەوریشم) ◌ کرم ابریشم
silky /ˈsɪlki/ *adjective* (sicklier, sickliest)
1 نەرم، نیان، ناسک: *He spoke in a silky tone* ◊ 2 هەوریشم‌ئاسا، هەوریشمی *silky dance moves* ◌ 1 لطیف 2 ابریشم‌مانند
sill /sɪl/ *noun*, (also chiefly Building cill)
1 (هـەروەهـا windowsill) لێـواری پـەنجێرە، بەرپەنجێرە، هێرەی پەنجێرە، (دەرگا) ژێربـەران، ژێردرگا، بەردرگانە، بن‌دەرانە، دەرماڵ، پاگە، شۆپ 2 بنک یان تەرکی کانی خەڵـووز (ی بـەرد) 3 بـەشی ژووروویی بەنـداو کە جاروبار دەکەوێتە بن ئاو 4 قاڵب، تەختە یان شتێکی ئاسـۆیی وا horizontal کـە وەک بناخـەی foundation دیوار، ماڵ و هتد لەکار دەکرێ 5 (لە ماشێن‌دا) ئەو پارچە ئاسنەی ژێر دەرگای ماشێن و هتد 6 بەرزایی نێوان دوو (بەیەکەرەی) ئاو کە لێکیان دادەبڕێ 7 تەختەبەردی ئاگرین کە لە نێوان چینە نیشتووەکان و ئاگرپژێنی‌یەکان و چین و توێ بەردی‌یە هاوشێوەکانەوە ماوەتەوە و بەرەبەرە سارد بووەتەوە؛ پەرە یان تەبەقێکی ئاسـترێکی (تـەختە)بـەردی ئـاگرین کـە هاوتەریبانە چووەتە نێو(ان) چینەکانەوە strata (زۆرتـر لـە نێـوان چـین و تـوێی تـەختـەبـەردە نیشتووەکـانی دەرهاوێـشتەکـانی گـڕکان یـان ئـاگرپژێن‌دا volcanic ejecta، بـڕوانـە dyke[1]؛ بنـەڕەت: sylle syll ئینگلیـسی کـۆن "تیرگـە beam"، ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ 1 هره، لب پنجره، آستانەی در 2، 3 و 4 سیل 5 رکاب 6 و 7 سیل
sillabub = syllabub
sillily /ˈsɪlɪməs/ *adverb*
کەرانە، بە کەرێتی، بە گەوجێتی ◌ با حماقت
silliness /ˈsɪlinəs/ *noun*
کەرێتی، گەوجێتی، نەفامی، نەزانی: *Stop this -ss and get back to work!* ◌ حماقت، بلاهت
sillimanite /ˈsɪlɪmənʌɪt/ *noun*
جۆرێ کانی ئالۆمینۆسیلیکات بە شێوەی بلوور یـان کریـستالی ریشاڵی Al_2SiO_5، زۆرتـر لـە schist و gneiss (بنەڕەت: لە ناوی شیمی‌زانی ئـەمریکـایی بنیـامین سـیلیمان Benjamin Silliman وەرگیراوە) ◌ سیلیمانیت
silly /ˈsɪli/ *adjective* (sillier, silliest), *noun* (sillies)
adj 1 کـەر، گـەوج، نـەفام، بودەڵـە، نـەزان 2 گەوجانە، کەرانە: *a silly idea* 3 (کۆن) بێچارە، بێ‌یارمەتی *n* (هـەروەهـا silly billy، نافـەرمی) کەرە(گیان)! شێتە! گەوجە! ◌ *adj* 1 احمق، ابله 2 احمقانه 3 بی‌دفاع *n* خره!
silly season *noun*
(نافـــەرمی) وەرزی قۆڕیـــات، بـــۆرەوەرز (سەرووبەندێ لە ساڵ ب.ت. هاوین کە رۆژنامە و سینەماکان ئەوندە سەرنجڕاکێش نین) ◌ (عامیانه) فصل مزخرفات
silo /ˈsaɪləʊ, US -loʊ/ *noun, pl.* silos
1 سیلۆ، سایلۆ، شاکەندوو، زڵکەنوو، عەماری گەنم (یان دەغڵ و دان)، تاپۆ 2 زاخە، عەماری ژێرزەمینی (هی مووشەکە ئاراستەکراوەکان) ◌ 1 سیلو، انبار غله 2 آشیانه، زاخه
silt /sɪlt/ *noun*
1 قـوڕ، لیتـە، لـەزم، قیـشاف، سیـلخان، حـەری، قوڕوچـڵپاو 2 (تکنیکـی) نیـشتوویێ کـە پارچۆڵکەکانی لە باری ئەندازەوە لە نێوان گڵ و لـیم‌دان (0.06- 0.002 میلی‌میتر) ◌ 1 گـل و لای، لای 2 سیلت
siltation *noun*
پێکهاتنی لیتە، لیتەدروس‌بوون ◌ تشکیل لجن
silting *noun*
جۆماڵ، لیتـەماڵ، قـوڕگرتن، لیتەدەرکێشان ◌ لای‌گیری
siltstone *noun*
بەردەلیتـە: بـەردێکـی نیـشتووی دەنـکورد ◌ سیلت‌استون
silty *adjective*
پـڕ لـە قـوڕ (و چـڵپاو)، قـوڕاوی، لیتـاوی، قوڕگرتوو، قوڕتێدابوو: *the silty bottom of the river* ◊ *silty soils* ◌ پر از لای و لجن
Silurian /sʌɪˈljʊərɪən, US sɪ-/ *adjective*
(زەویناسـی) سیلۆریەن، سـیلۆریایی: سـەربە سێیەمین سـەردەم لـە سـەردەمـانی Palaeozoic (نێـوان ســەردەمــەکــانی Ordovician و Devonian، دەوروبـەری 439 تـا 409 میلیـۆن سـاڵ لەوەپێش)، کاتێ کە گیا عـەرزی‌یـەکان و

یەکەمین ماسی ڕاستەقینە پەیدابوون (بنەڕەت: لە *Silures*، نـاوی لاتـینی گـەلێکـی باشـووری ڕۆژهەڵاتی وەیلزی کۆن + ian-) ۞ سیلورین

silvan = variant spelling of sylvan

silver /ˈsɪlvə(r)/ *noun, adjective*

n 1 زیـو (بـە ز.گ. 47، ن. Ag)، زیـو، سـپی 2 قاپوقاچاخی لە زیو 3 خشڵوزەمبەری لە زیو یان زیوی 4 کۆین (لە زیو) 5 ڕەنگی زیوی یان خۆڵەمێشی 6 (زۆرتر سکاتلەند) پارە، پووڵ *adj* زیـوی، زیـوین، زیـوین، لـەزیو، سـەربە زیـو (ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ *n* 1 نقـره، سیـم 2 ظـروف نقره‌ای 3 زیورآلات نقره‌ای 4 سکه 5 رنگ نقـره‌ای 6 پول *adj* نقره‌ای، وابسته به نقره

silver age *noun*

سەردەمی زیو(ین) ۞ عصر نقره

silver anniversary = silver jubilee

silverback *noun*

گوریلی پشتزیوی ۞ گوریل پشت‌نقره‌ای

silver birch *noun*

داری تـووس [*Betula pendula*] ۞ درخـت غان یا توس

silver bromide *noun*

(کیمیا) برۆمایدی زیو AgBr ۞ برمور نقره

silver chloride *noun*

کلۆرایدی زیو AgCl ۞ کلرید نقره

silver cord *noun*

خۆشەویستی دایک و فرزەندی ۞ محبت مادر و فرزندی

silver disc *noun*

پەپکەی زیوین ۞ دیـسک نقره‌ای

silvered *adjective*

زیوین، زیوئاسا ۞ سیم‌گون، نقره‌فام

silver fern *noun*

1 = ponga 2 گەڵای سەرەخـسی زیوی، هێمای نیوزیلەند ۞ سیلور فرن

silverfish /ˈsɪlvəfɪʃ, US -vərf-/ *noun, pl.* same or silverfishes

1 ماسـیلکە، خزیلـک، ماسـی زیـوین، چەنـدین جۆری مێرووی بێباڵی ورد کە لە ماڵاندا دەژین و زۆرتـر شـەوگـەڕن و لـەسـەر شـتومـەکـی نـشاستەی دەخـۆن [*Lepisma saccharina*] 2 چەندین جۆری ماسی زیـوین (وەک tarpon و silverside) ۞ نقره‌ماهی

silver foil = foil

silver fox *noun*

ڕێوی زیوین یـان زیوباو، ڕێویەزیوە (ئەمریکا) ۞ روباه نقره‌ای‌فام

silver gilt *noun*

زیوی زێڕکفت ۞ نقره‌ی طلاکاری‌شده

silver iodide *noun*

(کیمیا) ئایۆداری زیو(ین) AgI ۞ یدور نقره

silver jubilee *noun*

(ئاهەنگ یا جەژنی) بیست و یەکەمین ساڵوەگەڕ (یان ساڵیاد) ۞ (جشن) بیست و پنجمین سالگرد

silver Latin *noun*

لاتـینی زیـوین (لاتـینی وێژەیـی لـە مـردنی Augustus، 14ی پـاشزایـین تـا نیوەڕاسـتی سەدەی دووەم) ۞ لاتین نقره‌ای

silver lining *noun*

1 تروسکەی هیوا، کونی ڕۆشن، کونی هیوا 2 پەراوێزی زیوین ۞ 1 نقطـەی امیـد 2 حاشـیەی نقره‌ای

silver medal *noun*

نیشان یان میدالی زیو ۞ مدال نقره

silver medallist *noun*

هەڵگری نیشانی زیو ۞ برنده‌ی مدال نقره

silvern /ˈsɪlv(ə)n/ *adjective*

(کۆن) زیوی، زیوین، زیوین، سازکراو لە زیـو، silvery ۞ نقره‌ای

silver paper *noun*

زیوپەڕ، فۆیل، کاغەزی ئالومینیوم ۞ زرورق

silver plate *noun*

کانزای بەزیوداپۆشراو، کانزای زیوپۆش(کراو)، زیوکفت ۞ فلز آب‌نقره‌ای

silver-plated *adjective*

زیوپۆش(کراو) بەزیوداپۆشراو ۞ آب‌نقره‌ای

silver plating *noun*

بەزیوداپۆشین، زیوپۆش‌کردن، زیوکفت‌کاری ۞ آب‌نقره‌کاری

silver screen *noun*

1 سینەما 2 پیشەسازی سینەما 3 دنیای سینەما (ب.ت. لە هالیوود) ۞ 1 سینما 2 صنعت سینما 3 دنیای سینما

silverside /ˈsɪlvəsaɪd, US -vɒrs-/ *noun*

1 پارچەگۆشتی بنەڕانی (دەرەوەی) لاقی ئاژەڵی 2 (silversides) ماسی تەنیشتزیوی [خێـزان Atherinidae: گەڵی جۆرن] ۞ سیلورساید

silversmith /ˈsɪlvəsmɪθ, US -vərs-/ *noun*

زیوگەر، زێڕینگەر ۞ نقره‌کار

silversmithing *noun*

زیوگەری، زێڕینگەری ۞ نقره‌کاری

silver standard *noun*

یەکەی پارەی زیو یان زیو ۞ واحد پول نقره

silver-tongued /ˌsɪlvə ˈtʌŋd/ *adjective*

بـەدەموپـل، بـەدەمودوو، دەمپـاراو، ڕەوانبێـژ، بەزمان، قسەزان: *a silver-tongued politician* ۞ فصیح، سخنور

silverware /ˈsɪlvəweə(r), US -vərwer/ *noun*

قاپوقاچاخی زیوی، هێربار یـا قـاپوکـەوچکی لە زیو ۞ ظروف نقره‌ای

silver wedding *noun*, also silver wedding

anniversary
بیست و پێنجەمین سالیادی ژنومێردایەتی (یان زەماوەند) ○ بیست و پنجمین سالگرد ازدواج
silverweed *noun*
جۆرێ potentilla ی پڕگژوگەڵای گوڵزەرد، بە گەڵای زیوینەوە [*Potentilla anserina*] ○ نوعی گیاه
silvery /'sɪlvəri/ *adjective*
1 زیوین، لەزیو، زیوئاسا، زیوین 2 (دەنگ) زرنگەهاتوو، زرینگاوە: *a silvery voice* ○ 1 نقرەای، سیمین 2 (صدا) پرطنین
silival *adjective*
دارستانی، سەربە دارستان ○ وابستە بە جنگل
silivicolous *adjective*
دارستاننشین، دانیشتووی دارستان ○ جنگلنشین
silivics *noun, pl.*
دارستانناسی ○ جنگلشناسی
siliviculturaI *adjective*
سەربە دارچەقێنی ○ وابستە بە درختکاری
siliviculture /'sɪlvɪˌkʌltʃə/ *noun*
دارچەقێنی (بنەڕەت: لە *sylviculture* فەڕەنسی، لە *silva* لاتین "دار" + *culture* فەڕەنسی "ڕوواندن cultivation") ○ درختکاری
siliviculturist *noun*
دارچەقێن ○ درختکار
sim *abbreviation* simulation; simulator
simar *noun*, also symar
کۆڵوانە یان چارۆکەی ژنان ○ شنل زنانە
simazine /'sɪməziːn, 'sʌɪ-/ *noun*
سیمازین: جۆرێ گیاکوژی تایبەتمەند $C_7H_{12}N_5C_1$ selective herbicide کە لە تریازین بەرهەم هاتووە (بۆ مەهار و بەرگیری بژار بەکاردێنرێ؛ بنەڕەت: تێکەڵەی triazine + symmetrical) ○ سیمازین
simcha /'sɪmtʃə, US -xa/ *noun*
میوانی یان ڕێوڕەسمی تایبەتی جوولەکە، سووران ○ سیمچا
Simchas Torah *noun*
تەوراتسووران: لە ڕۆژی 23 یەمی Tishri بە بۆنەی تەواوبوونی خوێندنەوەی تەورات ○ سیمچاس تورات
Simeon *noun*, late Latin, from Greek *Symeōn*, from Hebrew *Shim'ōn*
1 شەمعوون، سیمێئۆن، سیمۆن: کوڕی Jacob (Gen. 29:33) و سەرڕەچەڵەکی یەکێ لە خێڵ و هۆزەکانی ئیسرائیل 2 ناوی پیاوێکی زۆر بەدینی ئورشەلیم کە وتەکانی Nunc Dimitis ی وتووە لە کاتی دیتنی منالی عیسا لە پەرستگەدا Luke 2:25–35 ○ شمعون، سیمون
simian /'sɪmiən/ *noun, adjective*
n مەیموون *adj* مەیموونئاسا، بە شێوەی مەیموون، عەمتەر، عەمتەرئاسا (بنەڕەت: لە *simia* لاتین "مەیموون"، پێدەچێ لە ڕێگای لاتین لە *simos* یۆنانی "لووتپان" وەرگیرابێ) ○ *n* میمون، بوزینە *adj* میمونوار، عنتر، عنتروار
similar /'sɪmələ(r)/ *adjective, noun*
adj هاوشێوە، لێکچوو، چوونیەک، لەیەکچوو، یەکڕەنگ، یەکچەشن، وەکوویەک، وەکیەک، وەکهەڤ، میناهەڤ، لە شێوەی یەکتر *n* کەس یان شتێکی هاوشێوە: *We have very similar interests* (بنەڕەت: لە *similaire* فەڕەنسی کۆن یان *similaris* لاتینی سەدەکانی نێوەڕاست، لە *similes* لاتین "like") ○ *adj* مشابە، همانند، مانند هم *n* آدم یا چیز همانند
similarity /ˌsɪmə'lærəti/ *noun, pl.* -ilarities
هاوشێوەیی، لێکچوویی، چوونیەکی، لەیەکچوویی، یەکڕەنگی، یەکچەشنی، وەکوویەکبوون، وەکیەکی، وەکهەڤی، شێوەی یەکدان: *There is some similarity in the way they sing* ○ همانندی، تشابە
similarly /'sɪmələli, US -lərli/ *adverb*
وەکوو یەک، بە شێوەی یەکتر، هەر بەو جۆرە یان شێوە، هەروەها ○ شبیە هم، بە همین شکل، همچنین
simile /'sɪməli/ *noun*
وێکچواندن، لێکچواندن، شوبهاندن، بەهەماندانان ○ تشبیە
similitude /sɪ'mɪlɪtjuːd, US -tuːd/ *noun*
1 هاوشێوەیی، لێکچوون، چوونیەکی، لەیەکچوویی، یەکچەشنی، وەکوویەکبوون، وەکهەڤی، شێوەی یەکدان 2 وێکچو(و)اندن، وێچوواندن، لێکچو(و)اندن، شوبهاندن ○ 1 شباهت، همانندی 2 تشبیە
Simmental /'sɪm(ɔ)ntɑːl/ *noun*, also Simmenthal
سیمێنتاڵ: گیانەوەرێکی سوور و سپی، لەبەر گۆشت و شیرەکەی ڕادەگیرێ (بنەڕەت: لە ناوی دۆڵی ڕووباری Simme ی سویس) ○ سیمتال
simmer /'sɪmə(r)/ *noun*
کوڵان (بە نەرمی)، مێرووولە، مێرووولەکوڵ ○ جوش
simmering *adjective*
لە سەروبەندی کوڵانا، لە قوڵتەهەڵدانا ○ سیمرینگ
simnel cake /'sɪmnəl keɪk/ *noun*
کەیکی سیمنێل (لە میوەی وشکەوەبوو دروست دەبێ و لە جەژنە فتیرە Easter دا دەخورێ) ○ کیک سیمنل
simoleon /sɪ'məʊliɒn/ = US informal dollar
Simon *noun*, Greek *Simōn*, from Hebrew *Shim'ōn*
1 شەمعوون، سیمۆن: یەکێ لە دوانزە حەواری عیسا (هەروەها پێشی دەوترێ *Simon the*

(*Zealot* 2 خزمێکی عیسا 3 کەسێکی
سیرینیایی Cyrenian کە ناچار کرا یارمەتی
عیسا بدا تا خاچەکەی تا سەر شوێنی
crucification هەڵگری (هەروەها پیشی
Peter = 4 (*Simon the Syrenian* دەوتری
= 5 (*Simon Peter* هەروەها پیشی دەوتری)
Simon Magus ◇ شمعون، سیمون

Simon Legree *noun*
ناوی خاوەن کۆیلەی Tom (لە رۆمانی Uncle
Tom's Cabin ی Harriet B. Stowe) ◇
سیمون لگری

Simon Magus *noun*
جادووگەرێکی سامرەیی Samaritan لە لایەن
Phillip ی حەوارییەوە هاتە سەر دین و لە
لایەن Peter ەوە بە توندی سەرکۆنە کرا لەبەر
پێشکەشکردنی پارە بۆ دیارییەکانی Holy
Spirit ◇ سیمون ماگوس

simoniac /sɪˈməʊnɪæk/ *noun*, also simoniacal /-ˈnʌɪək(ə)l/
کریار یان فرۆشیاری پلەوپایەی کلێسەیی،
کەسێ کە پلەوپایە (یان ئیمتیازات)ی
کلێسە(یی) دەکڕێ یان دەفرۆشێتەوە
(simoniacally *adv*) ◇ سیمونیاک، خرید و
فروش‌کنندەی مقام و منصب کلیسایی

simon-pure *adjective*
راستەقینە، راست، پەتی ◇ حقیقی، واقعی، ناب

simony /ˈsʌɪməni, US ˈsɪm-/ *noun*
(زۆرتر مێژوویی) کڕین و فرۆشتنی پلەوپایە
(یان ئیمتیازات)ی کلێسە(یی) ◇ خرید و فروش
مقام و منصب کلیسایی

simoom /sɪˈmuːm/ *noun*, also simoon /-ˈmuːn/
زارەبا، گەرەبا، هورە، سەموون (لە سەحارا و
بیابانەکانی عەرەبی؛ بنەڕەت: لە *samūm*
عەرەبییەوە) ◇ سموم

simp *noun*
(تافەرمی، ئەمریکا) کەسێکی کەر و گەوج ◇
آدم احمق نفهم

simpatico /sɪmˈpatɪkəʊ/ *adjective*
(لە ئیتالیا و سپانیاوە) سازاو، گونجاو، راهاتوو،
کۆک، ڕێک‌کەوتوو، جۆر، بۆبوو، agreeable،
congenial ◇ سازگار، هماهنگ، موافق

simper /ˈsɪmpə(r)/ *noun*
پێکەنینی بەزۆری یا لەخۆوە، پێکەنینی گەوجانە،
smirk ◇ خندەی زورکی

simpering *adjective*
بە پێکەنینی گەوجانەوە، لە رووی پێکەنینی
زۆرەوە (simperingly *adv*) ◇ با لبخند زورکی

simple /ˈsɪmpl/ *adjective* (simplier, simpliest), *noun*
1 *adj* سادە، ساکار، ئاسان، سانا، نەگران،
ناپێچەڵاوپێچ، ئاڵاڵۆز، سەرەتایی: *a simple solution* 2 ساویلکە، زووفریوخواردوو، فەقیر،
زووباوەڕ، سادە، بێ‌ئەزموون، چاونەکراوە 3
تەواو، رەبەق، ئازگار، پەتی 4 (لەباری ستاتۆسی
کۆمەڵایەتییەوە) ئاسایی 5 (ڕێزمان، سەردەمی)
سادە *n* گیای دەرمانی، دەرمانی گیایی یان
رووەکی ◇ *adj* 1 سادە، بسیط، نابغرنج، ابتدایی
2 سادەدل، بی‌تجربە 3 مطلق، محض 4 عادی 5
(دستور زبان، زمان) سادە، بسیط *n* گیاه دارویی،
داروی گیاهی

simple distillation *noun*
دڵۆپاندنی سادە ◇ تقطیر سادە

simple equation *noun*
هاوکێشەی سادە یان ئاسان ◇ معادلەی سادە

simple eye *noun*
چاوی سادە (بە تەنیا هاوێنە و لێنزێکەوە؛ بڕوانە
compound eye) ◇ چشم سادە

simple fraction *noun*
شکانەوەی سادە ◇ شکست سادە

simple fracture *noun*
(ئێسک) شکانی سادە، شکانی کەم ◇ شکستگی
سادە

simple-hearted /ˌsɪmpl ˈhɑːtɪd/ *adjective*
سادە، ساویلکە، بێ‌فرووفێڵ، فەقیر، وەلی ◇ سادەدل

simple interest *noun*
(ئابووری) سوودی کەم یا سادە ◇ بهرەی سادە

simple machine *noun*
دەزگای سادە ◇ ماشین سادە

simple majority *noun*
زۆرینەی رەها (نیوە لەگەڵ یەک بۆ سەری) ◇
اکثریت مطلق

simple-minded /ˌsɪmpl ˈmaɪndɪd/ *adjective*
سادە، ساویلکە، فەقیر، بەسزمان، چاونەکراوە،
بێ‌ئەزموون: *a simple-minded person* ◊ *a simple-nded approach* ◇ سادەلوح، بی‌تجربە

simple-mindedly *adverb*
سادانە، ساویلکانە، فەقیرانە، بێ‌ئەزموونانە ◇
سادەلوحانە

simple-mindedness *noun*
سادەیی، فەقیری، چاونەکراوەیی، بێ‌ئەزموونی
◇ سادەلوحی، سادەدلی

simple pulley *noun*
(میکانیک) خلۆکەی سادە، مەکەرەی سادە ◇
قرقرەی سادە

simple sentence *noun*
رستەی سادە ◇ جملەی سادە

Simple Simon *noun*
مرۆی ساویلکە و گەوج ◇ آدم سادەلوح و احمق

simpleton /ˈsɪmplt(ə)n/ *noun*
گێژ، سادە، حەپە، حەپۆل، زووهەڵفریواو، گەوج

◌ هالو، احمق

simplex /'sɪmpleks/ *adjective, noun, pl.* simplices or simplicia

adj ساده، تاک، *n* simple وشەی سادە، تاکەوشە، وشەی لێک‌نەدراو (بڕوانە compound)

◌ *adj* ساده، بسیط، مفرد *n* کلمه‌ی ساده

simpliciter /sɪm'plɪsɪtə/ *adverb*

1 (زۆرتر ماف) بە ئاسانی 2 بێ ئەملاوئەولا، (بە شێوەیەکی) بێ‌مەرج یان بێ‌شەرت و مەرج ◌ 1 به سادگی 2 بدون قید و شرط

simplicity /sɪm'plɪsəti/ *noun, pl.* -plicities

1 سادەیی، ساکاری، ساناییی، هێسانی، ئاسانی: *the relative simplicity of the new PC* 2 ساویلکەیی ◌ 1 سادگی، سهولت 2 ساده‌لوحی

simplification /ˌsɪmplɪfɪ'keɪʃn/ *noun*

ئاسان‌کردنەوە، ئاسان‌کاری، ساکارکردنەوە، سادەکردنەوە، ساداندن: *Complaints have led to (a) -ion of the rules* ◌ تسهیل، ساده‌سازی

simplified *adjective*

سادەکراو، ئاسان‌کراو، سادێنراو ◌ ساده‌شده

simplism *noun*

یەکجار سادەکردنەوە ◌ افراط در ساده‌سازی

simplistic /sɪm'plɪstɪk/ *adjective*

سادەکراوانە، ئاسان‌گەرانە، سادێنەرانە ◌ ساده‌انگارانه

simplistically /-kli/ *adverb*

بە شێوەیەکی ئاسان‌گەرانە یان سادەکراوانە ◌ به طور ساده‌انگارانه

simply /'sɪmpli/ *adverb*

بە شێوەیەکی سادە، بە ئاسانی، بە تەواوەتی، بە ئاشکرایی یان ڕوونی: *Simply add hot water and stir* ◌ به سادگی، کاملاً، به وضوح

simulacrum /ˌsɪmju'leɪkrəm/ *noun, pl.* simulacra /-krə/ or -lacrums

1 لێکچوون، شێوەی یەک‌دان، هاوشێوەیی 2 وێنە (ی خەیاڵی) ◌ 1 شباهت 2 تصویر

simulated /'sɪmjuleɪtɪd/ *adjective*

قەڵب، درۆ، ساختە، دەسکرد: *simulated leather* ◊ *The experiments were carried out under simulated examination conditions* ◊ *-lated pearls* ◌ بدل، مصنوعی

simulation /ˌsɪmju'leɪʃn/ *noun*

1 هاوتاسازی: *a simulation model* ◊ *a computer simulation of how the planet functions* 2 خۆوادەرخستن، واخۆپیشاندان، واخۆنواندن 3 لاسایی‌کردنەوە ◌ 1 شبیه‌سازی 2 تظاهر 3 تقلید

simulator /'sɪmjuleɪtə(r)/ *noun*

هاوتاساز: *a flight simulator* ◌ شبیه‌ساز

simulcast /'sɪmlkɑːst, US 'saɪm-/ *noun*

بلاوکرنەوەی هاوکات، هاوکات‌بلاوکردنەوە (بەرنامەی ڕادیۆیی یان تەلەفزیۆنی، لێکدراوی broadcast + simultaneous) ◌ پخش هم‌زمان

simultaneity /ˌsɪmltə'neɪəti, US ˌsaɪmltə'niːəti/ *noun*

هاوکاتی، هاوزەمانی، هاودەمی ◌ هم‌زمانی، تقارن

simultaneous /ˌsɪml'teɪniəs, US ˌsaɪml-/ *adjective*

هاوکات، هاودەم، هەڤدەم، پێکەوە، بە دەمەوە: ◊ *simultaneous translation/interpreting* *There were several -ultaneous attacks by the rebels*

-ously /ˌsɪml'teɪniəsli, US ˌsaɪml-/ *adv* هاوکاتانە، بە دەم، بە دەم یەکەوە، پێکەوە، بەهەڤرا؛ **-neousness** /ˌsɪml'teɪniəsnəs, US ˌsaɪml-/ *n* هاوکاتی، هاودەمی) ◌ هم‌زمان، مقارن

sin[1] /sɪn/ *noun*

گوناه، ئازوبەزە، بەزە، سووچ، وەبال، شاشی، هەڵە، خەتا: *Confess your sins to God and he will forgive you* ◌ گناه، معصیت، تقصیر، اشتباه

sin[2] /sɪn/ *noun*

سین: بیست‌ویەکەمین پیتی ئاوێتی عیبری ("š") ◌ سین

sin[3] = sine

sin bin *noun*

1 (بریتانیا) ناوەندی گرتنی تاوانکاران 2 (وەرزش ب.ت. هاکی) مێزی یاریزانە دەرکراوە کاتی‌یەکان ◌ 1 بازداشت‌گاه مجرمان 2 سین بین

since /sɪns/ *adverb, conjunction, preposition*

لەو دەمەوە تا ئێستا، لە وەختەوە بە دواوە (بەم‌لاوە)، لە، لەو وەختەوە کە، لەو دەمەوە کە، لەوەتای، تەوەتی، لەوەتی، پێش، لەوەپێش، چون، لەبەر (ئەوە کە) ◌ از آن وقت تا اکنون، از وقتی که، قبل، زیرا

sincere /sɪn'sɪə(r), US -'sɪr/ *adjective* (sincerer, sincerest)

1 ڕاست، دروست، ڕاستەقینە، بێ‌درۆ 2 سەرڕاستانە 3 بێ‌خەوش، سەرڕاست، ناڕیایی‌باز، یەکڕەنگ، یەکڕوو، وێژە، دڵپاک، پاک، بێ‌گرێ‌وگۆڵ، بێ‌گرێ، ساف ◌ 1 اصیل، واقعی 2 صادقانه 3 صادق، صاف

sincerely /sɪn'sɪəli, US -'sɪrli/ *adverb*

سەرڕاستانە، پاکانە، دڵپاکانە، لە ڕووی پاکی‌یەوە: *I sincerely believe that this is the right decision* ◌ صادقانه، مخلصانه

sincerity /sɪn'serəti/ *noun, pl.* sincerities

پاکی، ڕاستی، سەرڕاستی، بێ‌درۆیی، یەکڕەنگی، یەکڕوویی، دڵپاکی: *She spoke with total sincerity* ◌ صداقت، خلوص

sinciput /'sɪnsɪpʌt/ *noun*

1 تەوێڵ، ناوچاوان، پێشەوەی سەر، تەنی 2

sincipital /-) نیوەکەراکەی سەرەوە، نیوەسەر ('sɪpɪt(ə)l/ *adj* :(تویکاری) سەربە نیوە کەراکەی سەرەوە، نیوەسەری) ۞ 1 جبین 2 نصف جمجمەی اعلی

Sindebele /sɪn'deɪbəli, US ˌsɪndɛ'beɪli/ – Ndebele (the language)

Sindhi /'sɪndi/ *noun, adjective, pl.* Sindhis

n 1 خەلکی یان دانیشتووی Sind، هەریمێکی باشووری رۆژهەلاتی پاکستان 2 زمانی Indicی سیند *adj* سەربە سیند، سیندییەکان و زمانەکەیان ۞ سیندی، سندی

sine /saɪn/ *noun, abbreviation* sin

(بیرکاری و ب.ت. سیگۆشەمەنی) ساین، سینوس، گیرفان، گیفان (بنەرەت: لە *sinus* لاتین "چەماوە" curve) ۞ سینوس

sinecure /'sɪnɪkjʊə(r), 'saɪn-, US -kjʊr/ *noun*

(فەرمی) سینکیور (= پۆستێ کە پێویست ناکا کار بکەی یا ئەرکێکت لەسەر شان بێ، و هەروەها پرداهات و بایەخیشی زۆرە) ۞ شغل تشریفاتی

sine curve *noun*

چەماوەی سینوسی یان گیرفانی ۞ منحنی سینوسی یا جیبی

sine die /ˌsaɪni 'daɪi: , US ˌsɪneɪ 'di:eɪ/ *adverb*

(لاتین) تا ماوەیەکی دیارینەکراو، تا ریکەوتێکی دیارینەکراو: *The case was adjourned sine die* ۞ تا مدت نامشخص

sine qua non /ˌsɪneɪ kwɑ: 'nəʊn, US 'noʊn/ *noun*

(لاتین) مەرجی پێویست، مەرجی بنچینەیی ۞ شرط لازم

sinew /'sɪnju:/ *noun*

1 تێندون، ژێ(ی ماسوولکە)، تاندون، ماسوولکەبەند، ماسوولکەژێ 2 (خوازە) سەرچاوەی هێز، زێدەری وزە، خالی بەهێز، هێز 3 (sinews) ماسوولکەکان، کۆماسوولکە 4 (خوازە) سەرچاوەکانی هێز (*adj* sinewed؛ *adj* sinewless) ۞ 1 تاندون، زردپی 2 (مجازی) منبع قدرت، قدرت 3 (در جمع) ماهیچەها 4 (مجازی) منابع قدرت

sine wave *noun*

شەپۆلی سینوسی یان گیرفانی ۞ موج سینوسی یا جیبی

sinewy /'sɪnju:i/ *adjective*

1 ماسوولکاوی، پرباز، ماسوولکەیی، ماسوولکەدار 2 (گۆشت) چەق، پرچەق، چەرمەچەقالتە، رەگرەگاوی، چیر، نەپچر 3 پتەو، تۆکمە، بەهێز، بەقەوەت ۞ 1 عضلانی 2 (گوشت) چغر 3 قوی

sinfonia /sɪn'fəʊnɪə, US ˌsɪnfə'ni:ə/ – symphony

sinfonietta /ˌsɪnfəʊnɪ'ɛtə/ *noun*

1 (موسیقا) سیمفۆنی سادە یان کورت 2 سازبەندی سیمفۆنیای چکۆلە (بنەرەت: چکۆلەنراوی *sinfonia* ئیتالیایی "sinfonia") ۞ 1 سمفونی سادە یا کوتاە 2 ارکستر سمفونی کوچک

sinful /'sɪnfl/ *adjective*

1 گوناهکار، تاوانبار 2 ناتاکاری، بە دژی ئاکار، خراپ(کار)، بەدکار (*adv* sinfully /-fəli/؛ *n* sinfulness: گوناهکارانە، گوناهبارانە؛ گوناهکاری، گوناهباری، تاوانباری) ۞ 1 گناهکار 2 غیراخلاقی، شریر

sing /sɪŋ/ *abbreviation* singular

sing /sɪŋ/ *noun*

گۆرانی، ستران: *Let's have a sing* (ئەلمانی بنەرەت) ۞ آواز

sing-along /'sɪŋəlɒŋ, US -lɔ:ŋ/ *noun*

گۆرانی (وتنی) پێکەوە، کۆچری، پێکەوەچرین، کۆبێژی، پێکەوەوتن: *a singalong in the local bar* ۞ آواز دستەجمعی

Singaporean /ˌsɪŋə'pɔ:rɪən/ *adjective, noun*

adj سینگاپور، سەنگاپور، سەربە سینگاپور *n* خەلکی سینگاپور، سینگاپوری ۞ *adj* سنگاپوری *n* اهل سنگاپور

singe /sɪndʒ/ *noun*

1 سووتان(کەم یان رووپێستی)، هەلکرووزان، هەلکزان، هەلپرووزان، هەلقرچان 2 جێگای سووتان، جێسووتاو، سووتایی ۞ 1 سوختگی 2 جای سوختگی

singed *adjective*

(قژ، بەرگ و...) سووتاو، هەلکرووزاو، هەلپرووزاو، هەلقرچاو ۞ سوختە

singer /'sɪŋə(r)/ *noun*

گۆرانیبێژ، سترانبێژ، دەنگبێژ، گۆرانیچر ۞ خوانندە

Singh /sɪŋ/ *noun*

شێر (= ناو یا سەرناوێکی بۆ هیندێ کاستی شەرکەری باکووری هیندوستان؛ بنەرەت: لە *singh* پەنجابی "شێر"، ئەویش لە *simha* "شێر" سانسکریتەوە) ۞ سینگ

Singhalese /ˌsɪŋgə'li:z/ = Sinhalese

singing /'sɪŋɪŋ/ *noun*

1 گۆرانیوتن، تێهەلکردن، تێچریکاندن، گۆرانیبێژی، سترانبێژی، چرین، وتن، خوێندن: *the beautiful singing of birds* (گوێ) 2 زرینگە ۞ 1 آوازخوانی 2 زنگ

single /'sɪŋgl/ *adjective, noun*

1 *adj* تاق، یەک، دەنکێ، نەجووت، تاک، تەنیا، یەکە، (لێک)جیا: *the European single currency , the euro* 2 تاکەکەسی،

a single ◊ *a single bed/room* : یه(ک)که‌سه
3 سه‌ڵـــت، زگـــورد، شـــوونه‌کردوو، *ticket*
ژن‌نه‌هێناو: *Are you still single?* 4 یه‌ک‌به‌شه،
لـه بـه‌شـێ پێکهـاتووه 5 (گـوڵ) یـه‌ک‌ئاڵـقه‌یی،
یه‌ک‌بازنه‌یی، یـه‌ک‌په‌ڕه‌یی *n* 1 مرۆی سه‌ڵـت 2
(کریکێت) لێدانی یـه‌ک‌خاڵـی 3 (singles) یاری
the یـه‌ک‌که‌سـه (ب.ت. تـه‌نیس و بـه‌دمینتۆن):
a singles ◊ *women's singles champion*
4 بلیتی یـه‌ک‌سـه‌ر یان سه‌رێ 5 که‌سانی *match*
They زگـورد یـان سـه‌ڵـت، زگورده‌کـان:
1 تکـی، *adj* ◊ *organize parties for singles*
منفـرد، جداگانـه، واحـد 2 یـک‌نفـره 3 مجـرد 4
تک‌جزئـی 5 تـک‌حلقـه‌ای، تـک‌گلبرگـی *n* 1 آدم
مجرد 2 سینگل 3 (در جمع) بازی یک‌نفره 4 بلـیط
یک‌سره 5 افراد مجرد

single acrostic *nonu*
نیشانه‌هه‌ڵبه‌ستێ که پیتی سه‌ره‌تای هه‌ر دێڕێ
به‌کاردێنێ ◊ سینگل اکراستیک

single-barreled /'sɪŋgl bærəld/ *adjective*
یه‌ک‌لوول، تاک‌لووله ◊ تک‌لول

single bond *noun*
(کیمیا) به‌ندی یه‌کی، پێوه‌ستی تاکی ◊ پیوند تکی

single-breasted /ˌsɪŋgl 'brestɪd/ *adjective*
(که‌وا) دوودوگمه، یه‌ک‌لادوگمه، لادوگمه‌ڕیز،
پێش‌خر: *a single-breasted coat* ◊ دودکمه

single combat *noun*
شـه‌ڕی تاکه‌که‌سـی یـان ده‌سـته‌ویه‌خه، شـه‌ڕی
تاک‌به‌تاک یان یه‌ک‌ته‌نه ◊ جنگ انفرادی یا تـن
به تن

single cream *noun*
سه‌رتوێی که‌م‌چه‌وری، توێشکه‌ی به چه‌وری‌یه‌کی
که‌مه‌وه ◊ خامه‌ی دارای چربی نسبی

single currency *noun*
یه‌که‌ی پاره که له نێوان چه‌ندین وڵات‌دا دابه‌ش
کراوه ◊ پول رایج واحد

single-decker *noun*
پاسی یه‌ک‌نهۆم ◊ اتوبوس یک‌طبقه

single-factor *noun*
یه‌ک‌هۆکاری، تاک‌هۆکاری ◊ تک‌عاملی

single figures *noun, pl.*
ژماره تاق یان تاکه‌کان (له خوار ده‌وه) ◊ ارقام
مفرد

single file *noun*
ڕیزی پشت‌سه‌ریه‌ک ◊ صف نظامی

single fire *noun*
یه‌ک‌تیر، تاک‌تیر، یه‌ک‌گولله ◊ تک‌تیر

single-handed /ˌsɪŋgl 'hændɪd/ *adjective*
یه‌ک‌ده‌ست، یه‌ک‌باڵ، خاوه‌ن ده‌سێ، به ته‌نیایی،
به ته‌قی ته‌نیا، ته‌نیاباڵ، ته‌نیا: *a single-handed*
voyage ◊ یک‌دست، به تنهایی

single-handedly *adverb*
به ته‌نیا، به ته‌نێ، ته‌نیا، ته‌نیاباڵ ◊ به تنهایی

single-hearted /ˌsɪŋgl 'hɑ:tɪd/ *adjective*
ڕاست، دروست، پاک، دڵپاک، به‌وه‌فا، به‌ئه‌مه‌ک،
یـه‌ک‌دڵ (*adv* single-heartedly؛ single-
heartedness *n*) ◊ صادق، باوفا

single market *noun*
بازاڕی هاوبه‌ش ◊ بازار مشترک

single-minded /ˌsɪŋgl 'maɪndɪd/ *adjective*
1 شێلگیر، سوور، به‌بڕیار، پته‌و، پشت‌ئه‌ستوور:
2 *the single-minded pursuit of power*
شێلگیرانه ◊ 1 مصمم 2 مصممانه

single-mindedly *adverb*
شـێلگیرانه، به‌بڕیارانـه: *They devoted*
themselves single-mindedly to making
money ◊ مصممانه

single-mindedness *noun*
شـێلگیری، سـووربوون، به‌بـڕیاری، پتـه‌وی،
پشت‌ئه‌ستووری ◊ ثبات قدم، عزم راسخ

singleness /'sɪŋglnəs/ *noun*, singleness of
purpose
شـێلگیری، سـووربوون، به‌بـڕیاری،
پشت‌ئه‌ستووری ◊ ثبات قدم

single parent *noun*
یـه‌ک‌باوان (باوک یـان دایکێ کـه بـه تـه‌نیایی
سه‌رپه‌رشتی منالانی خۆی به ئه‌ستۆوه گرتووه)
◊ سینگل پارنت

single parent family *noun*
خێزانی یک‌باوانه ◊ خانواده‌ی سینگل پارنت

singles bar *noun*
مه‌یخانه‌ی ژنان یا پیاوانی سه‌ڵت ◊ بار افراد مجرد

single sex *noun*
(خوێندنگا و هتد) ناتێکه‌ڵ، ژن و پیاو جیا ◊
غیرمختلط

single stick *noun*
دارێ له‌جیاتی شمشێر بۆ مه‌شق ◊ سینگل استیک

singlet /'sɪŋglət/ *noun*
1 ژێرکراس، بن‌کراس (بێ‌قۆڵ و پیاوانه) 2
(فیزیـک) تاکـه‌هێڵ (لـه شـه‌به‌نگێ‌دا) ◊ 1
زیرپیراهنی 2 خط واحد

single tax *noun*
باژ یان باجی تاک (له‌سه‌ر بابه‌تێ، وه‌ک real
estate) ◊ مالیات انفرادی

singleton /'sɪŋgltən/ *noun*
1 تاک، تاقانه، یه‌که، ته‌نیا 2 تاک‌په‌ڕ، یه‌که‌په‌ڕ
(له په‌ڕێن‌دا) ◊ 1 تک، یگانه 2 تک‌ورق

singly /'sɪŋgli/ *adverb*
(به) ته‌نیا(یی)، به دانه، یه‌ک‌به‌یه‌ک، دانه‌به‌دانه،
یـه‌ک‌یـه‌ک، یه‌که‌یه‌که، تـاک‌تـاک، تاکه‌تاکـه،
ده‌نکه‌ده‌نکه ◊ به تنهایی، تک تک

singly-track *adjective*
تاکـه‌ڕێ، یه‌کـه‌ڕێ، تاکـه‌هێڵ، یه‌کـه‌هێڵ ◊

تکراهه

singsong /ˈsɪŋsɒŋ/ *adjective, noun*
adj (دەنگ و هتد) تەکانتەکان، پرتەپرت، پڕهەلسوکەوت *n* گۆرانی (وتنی) پێکەوە، کۆچری، پێکەوەچرین، کۆبێژی، پێکەوەوتن ۞ *adj* پر افت و خیز *n* آواز دستەجمعی

singular /ˈsɪŋɡjələ(r)/ *adjective, noun*
adj 1 (ڕێزمان) تاک (ئاماژە بە تەنیا کەسێ یان شتێ) 2 تاق، بێهاوتا، ئاوارتە، جیا، جیاواز، یەکجار گەورە، جێیسەرنج، بەرچاو، ناوازە، سەیر(وسەمەرە)، نائاسایی *n* فۆرمی تاک، دارشت یان ڕێژەی تاک ۞ *adj* 1 (دستور زبان) مفرد 2 بینظیر، غیرعادی *n* صورت یا صیغەی مفرد

singularity /ˌsɪŋɡjuˈlærəti/ *noun, pl.* singularities
1 نائاساییتی، سەیربوون، سەیریتی، ئاوارتەیی 2 شتی سەیر یان نائاسایی 3 تایبەتمەندی نائاسایی، تایبەتمەندی سەیر ۞ 1 شگفتی 2 چیز شگفت یا غیرعادی 3 ویژگی غیرعادی

singularization *noun*
تاککردنەوە، تاکاندن، کردنەتاک ۞ مفردسازی

singularly /ˈsɪŋɡjələli, US -lərli/ *adverb*
یەکجار، بە شێوەیەکی نائاسایی یان سەیر، بە شێوەیەکی جێیسەرنج: *singularly beautiful* ۞ فوق‌العاده، به طور قابل ملاحظه

singular noun *noun*
(ڕێزمان) ناوی تاک ۞ اسم مفرد

singular verb *noun*
(ڕێزمان) کاری تاک، فرمانی تاک ۞ فعل مفرد

Sinhalese /ˌsɪnhəˈliːz, US ˌsɪnə-/ *noun, adjective,* also Cingalese, Singhalese, Sinhala
n سەیلانی، سینهالیایی، سینهالیس (ئەندامی خەلکی بە رەچەلەک لە باشووری هیندووستان و ئێستاش زۆرترین دانیشتووانی سریلانکا پێکدێنن) 2 زمانی (Indic) سەیلانی یان سینهالیز (بنەرەت: لە سانسکریتەوە گیراوەتەوە) *adj* سەربە سەیلانییەکان یان زمانەکەیان ۞ *n* سیلانی 2 زبان سیلانی *adj* وابسته به سیلانی‌ها یا زبان سیلانی

Sinicism *noun*
چینیگەری، چینیپەرستی ۞ چینی‌گرایی

sinister /ˈsɪnɪstə(r)/ *adjective,* also sinistrous
1 نگریس، نەگریس، شووم، وەیشوومە، چەپ، بەدشوم، بێودەم، نەهات، بەدفەڕ، گوناتە، گۆتال، بێڕەوش 2 خراپ، شەیتانی، چەپ 3 هەلکەوتوو لە لای چەپ ۞ 1 منحوس، بدشگون 2 سوء، شرارت‌بار 3 واقع در سمت چپ

sinisterness *noun*
1 نگریسی، نەگریسی، شوومی، چەپی، بەدشومی، بێودەمی، نەهاتی، بەدفەڕی، بێڕەوشی 2 خراپی ۞ 1 بدشگونی 2 شرارت

sinistral /ˈsɪnɪstr(ə)l/ *adjective, noun*
adj چەپلەر، چەپدەست، چەپە *n* کەسێکی چەپە (sinistrally *adv*) ۞ *adj* چپ‌دست *n* آدم چپ‌دست

sinistrality *noun*
چەپلەری، چەپدەسی، چەپەیی ۞ چپ‌دستی

sinistro- *prefix*
پێشگر: چەپلەر، چەپدەس، چەپە ۞ پیشوند: چپ‌دست

Sinitic /sɪˈnɪtɪk/ *adjective*
1 سەربە چین، چینی 2 سەربە زمانی چینی ۞ 1 وابسته به چین 2 وابسته به زبان چینی

sink /sɪŋk/ *noun*
1 قاپشۆری، کاسەی قاپشتن، شۆرگە، کاسەی دەسشۆری 2 چالەمەترا، بیری دەسبەئاو یان مەترا 3 کونەخراپە، مەکۆی خراپە ۞ 1 ظرفشویی، کاسەی دستشویی 2 چاه مستراح 3 مرکز فساد

sinkage *noun*
رۆچوون، داچوون، رۆچوویی، قوپاوی، فرورفتگی ۞ indentation ،depression

sinker /ˈsɪŋkə(r)/ *noun*
1 (ڕاوەماسی) قورسەی قولاپ، قورسە یان ئاسنی تۆڕ 2 دونات (کەیکێکی خڕی چکۆلانە) ۞ 1 وزنەی تور 2 دونات

sinkhole /ˈsɪŋkhəʊl, US -hoʊl/ *noun*
1 کون یا چالێ لەسەر عەرز ب.ت. لە پێکهاتنی بەردەقسلدا، لەبەر کاری داخورانی ئاوەوە وای‌لێهاتووە 2 کونەخراپە، مەکۆی خراپە ۞ 1 سینک‌هول 2 مرکز فساد

sinking *adjective, noun*
adj لە نوقمبووندا، لە حالی نوقمبووندا *n* نوقمبوون، کەوتنەژێرئاو، چوونەژێرئاو، قلپبوونەوە ۞ *adj* در حال غرق شدن *n* غرق

sinking fund /ˈsɪŋkɪŋ fʌnd/ *noun*
(ئابووری) پارەی پاشەکەوتکراو یان لاخراو (بۆ دانەوەی شتێ لە داهاتوودا) ۞ اندوختەی استهلاک بدهی

sinless /ˈsɪnləs/ *adjective*
پاک، بێگوناه، بێتاوان، بێسووچ، ؛sinlessly /ˈsɪnləsli/ *adv*) impeccable ۞ معصوم (sinlessness /ˈsɪnləsnəs/ *n*

sinner /ˈsɪnə(r)/ *noun*
1 گوناهکار، گوناهدار، تاوانکار 2 = scamp ،reprobate ۞ گناه‌کار، خلاف‌کار

Sinn Fein /ˌʃɪn ˈfeɪn/ *noun*
شین‌فین (لقی سیاسی ئەرتەشی کۆماریخوازی ئیرلەند) ۞ شین‌فین

Sino- /ˈsaɪnəʊ, US -noʊ/ *prefix*
پێشگر: چینی۔ ۔چینی، چینی و....: -*Sino* ؛*Sino-Japanese relations* ،*American*

پێوەندیدار بە چینەوە ۞ پێشوند: چینی- ـچینی، چینی و...

sinologue *noun*

چین‌ناس، چینەوان ۞ چین‌شناس

sinological *adjective*

چین‌ناسی‌یانە، سەربە چین‌ناسی ۞ چین‌شناختی

sinologist /saɪ'nɒlədʒɪst, sɪ-, US -'nɑ:l-/ *noun*

چین‌ناس، چینەوان ۞ چین‌شناس

sinology /saɪ'nɒlədʒi, sɪ-, US -'nɑ:l-/ *noun*

چین‌ناسی، چینەوانی (زمان، مێژوو و چاندیان) ۞ چین‌شناسی

Sino-Tibetan *adjective, noun*

adj سەربە چینی-تەبەتی گەورەخێزانی زمانی ئاسیای ڕۆژهەلات کە چینی Chinese، بیرمەیی Burmese، تەبەتی و (لە هێندێ پۆلاندندا) تایلەندی Thai دادەگرێ *n* ئەو کۆمەڵە زمانە ۞ چینی‌تبتی

Sintu /'sɪntu:/ = South African term for Bantu

sinuate /'sɪnjʊət/ *adjective*

(ڕووەکناسی و گیانەوەرناسی) پێچەلاوپێچ، پڕچاڵوچۆڵ، پڕشەپۆل، چاڵوچۆلاوی، بڕپێڵ، پێچاوپێچ، چەماوچەم، پێچەلپێچ: *sinuate leaves* ۞ پرپیچ و خم

sinuately /'sɪnjʊətli/ *adverb*

بە شێوەیەکی پێچەلاوپێچ، پێچاوپێچانە ۞ بە طور پرپیچ و خم

sinuosity /ˌsɪnjʊ'ɒsəti/ *noun*

پێچەلاوپێچی، پێچاوپێچی، پێچەلپێچی ۞ پرپیچ و خمی

sinuous /'sɪnjuəs/ *adjective*

پێچەلاوپێچ، پێچاوپێچ، چەماوچەم، پێچەلپێچ ۞ پرپیچ و خم

sinuously /'sɪnjuəsli/ *adverb*

پێچەلاوپێچانە، پێچاوپێچانە، پێچەلپێچانە ۞ بە طور پرپیچ و خم

sinuousness /'sɪnjuəsnəs/ *noun*

پێچەلاوپێچی، پێچاوپێچی، پێچەلپێچی ۞ پرپیچ و خمی

sinus /'saɪnəs/ *noun, pl.* sinuses

1 (پزشکی) ناسۆر 2 (ڕووەکناسی) پێچ، چەماوی 3 (گیانەوەرناسی) چاڵایی، چاڵ، قولکە 4 ساینیس، سینۆس، سینوس، بۆشایی، چاڵایی، چاڵ، cavity، hollow (بنەڕەت: لە لاتینەوە بە واتای "کەلێنێ، بۆشایی‌یێ a recess، پێچ، چەماوی، bend، curve، fold، hollow") ۞ 1 ناسور 2 (گیاه‌شناسی) پیچ 3 (جانورشناسی) حفره 4 سینوس، جیب، حفره

sinus gland *noun*

ڕژێنەی سینۆسی یان سینوسی، لووی بۆشایی: گرنگ‌ترین ئەندامی خوێنی-دەماری قرژاڵەکان ۞ غدەی سینوس

sinusitis /ˌsaɪnə'saɪtɪs/ *noun*

ساینیسایتیس، سینۆزیت، ئاوسان یان هەوکردنی inflammation سینوس یان بۆشایی‌یەکانی کاسەسەر ۞ سینوزیت

sinus node *noun*

گرێی سینۆسی یان بۆشایی: کۆمەڵکەیێ چکۆلەی شانە کە لەنێو پێکهاتەی ماسوولکەی musculature گوێچکەلەی ڕاستی right atrium بڕبڕەدارە بەرزەکان دایە، تاودان یان هاندانی لێدانی دل لەم گرێیەدا ڕوودەدا ۞ گره سینوسی

sinusoid /'sʌɪnəsɔɪd/ *noun*

1 ئەو ڕەگە خوێنی‌یە چکۆلە و نارێک‌شێوەی نێو هێندێ لە ئەندامان، ب.ت. جگەر؛ هەریەک لە ڕەگە خوێنی‌یەکانی هێندێ لە ئەندامان وەک جگەر (یان مۆخی ئێسک) جێگای مووڕەگ یان دەزوولەڕەگەکان دەگرن و تیرەکانیان زۆر جیاوازە و endothelium یان نییە 2 = sine curve، sine wave (*adj* sinusoidal؛ *adv* sinusoidally) ۞ سینوسوئید، جیب‌مانند

sinusoidal projection *noun*

جۆرێ نەخشەی تەختی جیهان، دەتوانێ گشت ڕووی زەوی دەرخا (یان پیشان بدا)، لەم سیستمەدا بازنەی پشتێنان equator بە شێوەی سوورگەیێکی پێوەر یان ستاندارد هەڵدەبژێردرێ و لەم سیستمەدا نیوڕۆژی ناوەندی central meridian بە شێوەی هێلێکی ڕاست و نیوڕۆژەکانی تر بە شێوەی هێڵگەلێکی چەماوە دەکێشرێنەوە ۞ پروجکشن سینوسوئیدال

sinus rhythm *noun*

ڕیتمی سروشتی دل کە هاندەرەکانی گرێی سینوسی دەبنە هۆی، ڕیتمی سروشتی دل کە لە کۆمەڵە هاندانێکی ڕێکوپێکی گرێی سینوسی-گوێچکەلەیی سەرچاوە دەگرێ ۞ ریتم سینوسی

sinus venosus *noun,* New Latin, venous sinus

بۆشایی خوێن‌هێنی: 1 بۆشایی‌یێکی دلی ماسی‌یەکان کە خوێن‌هێنەکان دەچنە نێوی‌یەوە 2 عەمارێ لە خوێن‌هێنە گشتی‌یەکان لە ئاولەمەی سەرەتادا کە بە دیوارەی پشتەوەی گوێچکەلەی یەکەمەوە دەچەسپێ 3 کیسە یان توورەکەیێکی گەورەبوو کە نووساوە بە دلەوە، بەهۆی یەکگرتنی خوێن‌هێنە گشتی‌یە گەورەکان پێکهاتووە و ئەو ڕێڕەوەیە کە ڕەگە خوێن‌هێنەکان لە بڕبڕەدارە نزمەکان lower vertebrates و لە ئاولەمەکاندا دەچنە نێو دلەوە ۞ جیب سیاهرگی

-sion = -ion (compulsion; explosion)

Sion /'sʌɪən/ = Zion
Siouan /'su:ən/ *noun, adjective*
n خێزانـەزمانی سووریێـستانی بـاکووری کـە لـە لایەن سیۆکـەکانەوە قسەی پێدەکرێ و بریتین لـە داکوتـا Dakota، هیداتـسا Hidatsa و کـرۆ Crow *adj* سەربەو خێزانە زمانییە ◌ سونی
Sioux /su:/ *noun, pl.* Sioux
سـوو، سـیۆکس (= ئەنـدامی دانیـشتووانی ئەمریکای رەسەن، کە زۆریان لە هەرێمی داکوتا Dakotaی باشووریدا دەژین) ◌ سو، سیوکس
sip /sɪp/ *noun*
to have/take a sip of water : قوم، فڕ، قولـپ ◌ جرعه
sipe /sʌɪp/ *noun*
شەقل (هێ تایەی ماشێن) ◌ آج
siphon /'saɪfn/ *noun*, also syphon
سیفۆن، هەلمژەک، ئانیشکە، قورتم، وشترگەروو، حوشترگەروو (بنەڕەت: ئینگلیـسی نیوەڕاست، لە فەرەنـسی و یـان بـە ڕێگـای لاتینەوە لە *siphōn* یۆنانییەوە "لوولە pipe") ◌ سیفون، شترگلو
Siphonaptera /ˌsʌɪfə'naptərə/ *noun, pl.*
(مێرووناسـی) تیرەکێچان، کێچیبان، لوولەبێباڵان: تیرەیێ لە مێرووەکـان کـە کێچەکان دەگرێتەوە (*siphonapteran n, adj*: کێچی، لوولەبێباڵ(ـە)؛ بنـەڕەت: لـە یۆنـانیـیەوە: *siphōn* "لوولـە" + *apteros* "بێباڵ") ◌ سیفوناپترا
siphon- *prefix*
پێشگر: لوولە، سیفۆن: *siphonostele* ◌ پیشوند: لوله، سیفون
Siphonophora /ˌsʌɪfə'nɒf(ə)rə/ *noun, pl.*
لوولـەهـەلـگران، لوولـەشـیلانەکـان، شـیلانە لوولەیییەکـان: دەسـتەیێ لـە coelenterate ناوییە شیلانییەکان کە Portuguese man-of-war و پۆلیـەکـان دەگرێتـەوە (بنـەڕەت: لـە یۆنـانییـەوە: *siphōn* "لوولـە" + *pherein* "هەلگرتن to bear") ◌ سیفونوفورا، لولەمرجانها
siphonophore /sʌɪ'fɒnəfɔ:/ *noun*
لوولەهەلگر(ە)، لوولەشیلانە، شیلانە لوولەیی ◌ سیفونوفور
siphonostele *noun*
(ڕووەکناسـی) لوولـەکێکـی نـاوخۆرە کـە لوولەییەکی بۆشی شانەی ئاوخۆرەیی تیایە کە بە نێرتک دەوری گیراوە، لوولەکێکی ناوخۆرە کە لـە شـانەیێکی نـاوخۆرەیی vascular tissue پێکهاتووە و دەوری ناوکی ناوەندی parenchymaی نێرتکی pith داوە ◌ سیفونواستل
siphonostelic *adjective*
سەربە سیفۆنۆستێل ◌ وابسته به سیفونواستل
siphonic /-'fɒnɪk/ *adjective*
سـیفۆنی، هەلـمژەکی، ئانیـشکەیی، قـورتمی ◌ سیفون، شترگلو

sipper *noun*
قومخۆر، فڕخۆر، بەقومخۆر ◌ جرعەخور
sippet *noun*
ورکەنان بۆ تێگوشین ◌ سیپت
sir /sɜ:(r), US sə(r)/ *noun*
(لە بانگکردنا) بەڕێز، کاکە، قوربان ◌ آقا
Sir /sɜ:(r), US sə(r)/ *noun*
سێر (= سەرناوێ لە بریتانیا) ◌ سر
Sirach *noun*
سیراک، سیراخ: کتێبێکی فێرگەرانەی قانوونی (شـەرع) کلێـسەی کـاتۆلیکی رۆمـانی سـەربـە پەیمانی کۆن ◌ سیراک
sirdar = sardar
sire /'saɪə(r)/ *noun*
1 (گیانەوەران) باوکە، توخمی 2 (کۆن) جەنابی بەڕێز، خاوەنشکۆ ◌ 1 پدر، نریان 2اعلیحضرت
siren /'saɪrən/ *noun*
1 (کەشتی) فیقـە 2 ئـاژیر، فیقـەی هـۆزداری 3 ژنی تەلـەسـماوی 4 (لـە مێـسۆلۆژی یۆنـانیدا) سـایرێن (یەکێ لەو ژنە فریشتانەی کە بە دەنگی تەلەسماوی خۆی دەریاوانەکانیان بەرەو شـەپۆل و ئـاوە مەترسـیدارەکـان رادەکێشا) 5 جـۆرێ مارماسـی وشـکاوەکی ئـەمریکایی [خێـزان Sirenidae] ◌ 1 سوت 2 آژیر 3 زن افـونگر 4 سیرن 5 نوعی مارماهی
siren call *noun*
راکێشانی تەلەسماوی ◌ جاذبەی فریبندە
Sirenia /sʌɪ'ri:nɪə/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسـی) تیرەیێکـی بەربلاوی گـوانـدارە گیاخۆرەکان کە بریتین لە dugong و manatee (sirenian *n, adj*) ◌ سیرنیا
sirenian *adjective*
تەلەسماوی، ئەفسووناوی، دلڕفێن ◌ مسحورکنندە
siren song = siren call
Sir Galahad = Galahad
Sirius /'sɪrɪəs/ *noun*
(ئەستێرەوانی) کاروانکوژە، سیروس (بەرزترین ئـەستێرەی ئاسـمان، هـەروەها Dog Star) ◌ شعرای یمانی
sirloin /'sɜ:lɔɪn, US 'sɜ:rl-/ *noun*, also sirloin steak
گۆشتی پشتەمازە (یان پشتەمەغزە) یـان تـەراف؟ ◌ راستەی گاو
sirocco /sɪ'rɒkəʊ, US sɪ'ru:koʊ/ *noun*, also scirocco
بای رۆژهەلات یا سیراکۆ (بایەکی گەرم و شێدار کە لە ئەفریکاوە دەگاتە ئیتالیا) ◌ سیروکو
sirrah /'sɪrə/ *noun*
(کۆن، بانگکـردنی سـووکانە) کـورە، مـامپیـاو، زەلام، کابرا ◌ مردکه
Sir Roger de Coverley *noun*

جۆرێ سەما یان هەڵپەرکێی لادێیی ئینگلتەرە کە شێوەی Virginia reel دەدا ۞ نوعی رقص
sirup = syrup
sis /sɪs/ *noun*
(نافەرمی) خوشک ۞ (عامیانە) خواهر
sisal /'saɪsl/ *noun*
1 گیاکەندەر، گووش [*Agave sisalana*] 2 ریشاڵی ئەو رووەکە، ب.ت. بۆ حەسیرچنی بەکاردێتری ۞ 1 کنف 2 الیاف این گیاه
siskin /'sɪskɪn/ *noun*
جۆرێ سەیرەی چکۆلانەی سەوزی زەردباو (باکووری ئوراسیا) و [*Carduelis spinus*] جۆرە پێوەندیدارەکان] ۞ نوعی سهره
sissy /'sɪsi/ *adjective* (sissier, sissiest), *noun* (*pl.* sissies)
1 (کەسێکی) نازدار، نازنازی، ژنالیلە، دەڵەچە، ناسکنارنجی، لووسکە 2 ترسەنۆک ۞ 1 (آدم) بچەننە، نازکنارنجی 2 بزدل
sister /'sɪstə(r)/ *noun*
1 خوشک، خوانگ، وایە، وایکە 2 (Sister) ژنی رەبەن، ژنەرەبەن 3 سەرنەخۆشیار ۞ 1 خواهر 2 راهبه 3 پرستار مسؤل بخش
sisterhood /'sɪstəhʊd, US -tərh-/ *noun*
1 خوشکایەتی، خوشکێتی 2 (Sisterhood) کۆمەڵەی ژنانی خێرخواز و ئایینی ۞ 1 خواهری 2 جامعەی زنان خیر و مذهبی
sister-in-law /'sɪstər ɪn lɔː/ *noun*, *pl.* sisters-in-law
1 دش، ژنخوشک، باجی، گۆرم، باتیسک، هێوەرژن 2 براژن، زورار ۞ 1 خواهرشوهر، خواهرزن 2 زنبرادر
sisterliness /'sɪstəlinəs, US -tərlinəs/ *noun*
خوشکایەتی، خوشکێتی ۞ خواهری
sisterly /'sɪstəli, US -tərli/ *adverb*
خوشکانە ۞ خواهرانه
Sistine /'sɪstiːn, -tʌɪn/ *adjective*
1 سەربە هەریەک لەو پاپانەی کە ناویان Sixtus بووە، ب.ت. Sixtus IV 2 سەربە فێرژنی بەناوبانگی کتێبی پیرۆز "Vulgate" کە لە ساڵی 1590 لە لایەن پاپ سیکستۆسەوە بلاو بۆوە ۞ سیستین
sistrum /'sɪstrəm/ *noun*, *pl.* sistra /-trə/
سیستروم، زەنگوڵە یا شەقشەقە (= ئامێرێکی موسیقایی میسریانی پێشوو؛ بنەرەت: بە رێگای لاتینی لە *seistron* یۆنانی، لە *seiein* "راوەشاندن") ۞ سیستروم
Siswati /sɪ'swɑːti/ = Swazi (the language)
Sisyphean /ˌsɪsɪ'fiːən/ *adjective*
(کار یان ئەرکێ) دوایینەهاتوو، تەواونەبوو: *a Sisyphean task* ۞ تمام‌نشدنی

Sisyphus *noun*, Latin, from Greek *Sisyphos*
سیسیفوس (سزا دراوە بۆ هەمیشە بە تلاندنەوەی بەردێکی زلە لەسەر نووچکەی تەپێکەوە و دیسان هێنانەسەرەوە و بەردانەوەی، میتۆلۆژی یۆنانی) ۞ سیسیفوس
sitar /sɪ'tɑː(r), US 'sɪtɑː(r)/ *noun*
سیتار، سێتار (= ئامێرێکی موسیقایی عوودئاسای هیندی) ۞ سەتار
sitarist /sɪ'tɑːrɪst/ *noun*
سیتارژەن ۞ سیتارنواز
sitatinga /ˌsɪtə'tʌŋgə/ *noun*
(گیانەوەرناسی) ئاسکێکی قاوەیی یان بۆرباو، نێرەکەی شاخ پێچلوولە، لە ناوچە زەلکاوییەکانی ناوەند و رۆژهەلاتی ئەفریکادا دەژی [*Tragelaphus spekii*] ۞ سیتاتینگا
sitcom /'sɪtkɒm, US -kɑːm/ = situation comedy
sit-down *adjective*, *noun*
adj دانیشتوو، رۆنشتی *n* 1 مانگرتنی دانیشتووانە یان بە دانیشتنەوە 2 (دەربڕینی) ناڕەزایی یان خۆپیشاندانی بە دانیشتنەوە (دانیشتووانە)، پرۆتێستۆی بە دانیشتنەوە ۞ *adj* نشسته *n* 1 اعتصاب نشسته 2 اعتراض نشسته
sit-down strike *noun*
مانگرتنی دانیشتووانە، مانگیری بە دانیشتنەوە ۞ اعتصاب نشسته
site /saɪt/ *noun*
1 شوێن، جێ، جێگا، حاست، حەن: *the site of 2 an archaeological site* ◊ *the battle* زەوی، عەرز، خاک 3 بنکە، سایت (= کە زانکۆ، رێکخراوە، کۆمپانی و هتد زانیاری خۆی لێ دادەنێ، بە هەڵە ماڵپەڕ (homepage ۞ 1 محل، جا 2 زمین 3 پایگاه اینترنتی
sit-in *noun*
ناپەسندکردن یان پرۆتێستۆی دانیشتووانە ۞ اعتراض نشسته
Sitka /'sɪtkə/ *noun*
درەختێکی spruce زووهەڵدەری ئەمریکای باکووری، لەبەر داری قایم و سووکی دەچەقێنرێ [*Picea sitchensis*] ۞ نوعی درخت صنوبر
sito- *prefix*
پێشگر: چێشت، خۆراک ۞ پیشوند: غذا، طعام
sitology *noun*
خۆراکناسی ۞ علم اغذیه
sitosterol *noun*
سیتۆستێرۆل: هەریەک لە حەوت ستێرۆل کە ب.ت. لە بەرهەمە رووەکییەکاندا بلاوبوونەتەوە (وەک جەکەرەی گەنم یا رۆنی دانی سۆیا) و وەک ماکی دەسپێکەر بۆ پێکهێنانی هۆرمۆنە ستێرۆئیدەکان بەکاردێنرێ ۞ سیتوتواسترول
sitotoxin *noun*

ژاری خۆراکی، ژاراوکی خۆراکی، ژارخۆراک ◇ سیتوتوکسین
sitophobia *noun*
لەخۆراکبێزار ◇ سیتوفوبیا
sitrep *noun*
(ئافەرمی) راپۆری بارودۆخ و رەوشی سەربازی (لە ناوچەیێکی تایبەتیدا) ◇ گزارش وضعیت
sitter /ˈsɪtə(r)/ *noun*
1 منداڵراگر، منداڵدار، چاودێری منداڵ 2 babysitter (وێنە، کێشراوە و هتد) شێوەی دانیشتوو یان هەڵتروشکاو 3 مریشکی بەکڕکەوتوو، مامری بەکڕ ◇ 1 پرستار بچە 2 مدل نشستە 3 مرغ کرچ
sitting /ˈsɪtɪŋ/ *noun, adjective*
n 1 (دادگا یا پارلیمان) دانیشتن، کۆبوونەوە، کۆڕ 2 راوکە، رامە، رامکە *adj* 1 دانیشتوو 2 (توێژەری پارلیمان و سەرۆک‌کۆمار و) هەنووکە، ئێستا ◇ *n* 1 جلسە 2 سیتینگ *adj* 1 نشستە 2 فعلی
sitting duck *noun*, also sitting target
(خوازە) ئامانجی ئاسان (کەس یان شتێ کە ئاسانە هێرشی بکەیەسەر) ◇ (مجازی) هدف آسان
sitting-room = living room
sitting tenant *noun*
کرێنشینی دانیشتوو ◇ مستأجر ساکن
situate /ˈsɪtʃʊət, US -tjʊət/ *adjective*
(ماف، کۆن) جێ‌گرتوو، هەڵکەوتوو، دەکەوێتە ◇ واقع، قرارگرفتە
situated /ˈsɪtʃueɪtɪd/ *adjective*
located ◇ جێ‌گرتوو، هەڵکەوتوو، دەکەوێتە، واقع، قرارگرفتە
situation /ˌsɪtʃuˈeɪʃn/ *noun*
1 رەوش، بار، دۆخ، حاڵ، لۆر، مەرەد، واز، وەزع، کاودان، دەستودار، بارودۆخ، هەلومەرج 2 هەڵکەوتن، بار 3 شوێن، جێگا، وار 4 کار، ئیش ◇ 1 وضع، وضعیت، شرایط 2 موقعیت 3 محل 4 شغل
situational *adjective*
رەوشی، بارودۆخی ◇ وضعیتی
situation comedy *noun*
سێریالی کۆمێدی ◇ سریال کمدی
situationism *noun*
بارودۆخ‌گەری، بارودۆخ‌باوەری (= تیۆرییێ کە پێیوایە هەڵس‌وکەوتی مرۆڤ لە لایەن بارودۆخی دەوروبەرە دیاری دەکرێ هەتا تایبەتمەندی تاکەکەسی) ◇ موقعیت‌گرایی
situationist *noun*
بارودۆخ‌گەری، بارودۆخ‌باوەری ◇ موقعیت‌گرا
sit-up *noun*
(وەرزشی زگ) راکشان و دانیشتن ◇ درازنشست
situs /ˈsʌɪtəs/ *noun*
جێگا، وار، شوێن، حەن، جێ ◇ جا، محل
sitz bath /ˈsɪts/ *noun*
خۆشتن بە دانیشتنەوە (تەنیا سمت و ران لە ئاو دایە؛ بنەڕەت: وەرگیراوی *Sitzbad* ئەڵمانی، *sitzen* "دانیشتن" + *Bad* "مەلێ") ◇ نوعی حمام
sitz krieg *noun*
شەڕی بەرگرییانە، شەڕی بێ‌پێشڕەوی ◇ جنگ تدافعی
siva = shiva
Sivan /ˈsiːvɑːn/ *noun*
(لە رۆژمێری جوولەکەدا) مانگی نۆیەمی نادینی و مانگی سێیەمی ساڵی دینی (بنەڕەت: لە عیبرییەوە *sīwān*) ◇ سیوان
Siwash /ˈsʌɪwɒʃ/ *noun*
(هەرزانە) سووورپێستی کەناری باکووری پاسیفیک ◇ سیواش
six /sɪks/ cardinal number *adjective, noun*
adj شەش (دانە) *n* ژمارە شەش، رەنووسی شەش ◇ *adj* شش (تا) *n* عدد شش
sixain /ˈsɪkseɪn/ *noun*
کۆپلەی شەش‌دێری یان شەش‌خشتەکی ◇ قطعەی شش‌بیتی
six-figure *noun*
شەش‌ژمارەیی (مووچە و پارە، سەرتر لە سەدهەزار) ◇ شش‌رقمی
sixfold /ˈsɪkfəʊld/ *adjective, adverb*
شەش‌بەرامبەر، شەش‌ئەوندە، شەش‌چەندانە ◇ شش‌برابر
six-footer *noun*
مرۆڤی زۆردرێژ، لۆق، حووج ◇ آدم دراز
six-gun = six-shooter
six-pack *noun*
بەستە یان دەستەی شەش‌دەنکی ◇ بستە یا مجموعەی شش‌تایی
sixpence /ˈsɪkspəns/ *noun*
(لە بریتانیا و جاران) کۆینی شەش‌پێنسی، شەش‌پێنی ◇ سکەی شش‌پنی
sixpenny bit = sixpence
sixpenny *adjective*
هیچەکە، ئایەخ، ناگرنگ، بێ‌بایەخ ◇ ناچیز، کم‌اهمیت
six-shooter /ˌsɪks ˈʃuːtə(r)/ *noun*
شەش‌تیر، شەش‌خوێر ◇ شش‌تیر
sixte /sɪkst/ *noun*
(شمشێربازی) شەشەمین هەڵوێست یان هەلومەرج ◇ سیکست
sixteen /ˌsɪksˈtiːn/ cardinal number *adjective, noun*
adj شازدە، شانزە (دانە) *n* ژمارەی شازدە، رەنووسی شازدە ◇ *adj* شانزدە (تا) *n* عدد شانزدە
sixteenth /ˌsɪksˈtiːnθ/ ordinal number *noun, adjective*

n شازدەیەک، شانزەیەک، شازدەمی، ژمارەی شازدە *adj* شازدەیەم، شازدەیەمین، شانزەیەمین ◇ *n* یکشانزدهم، شمارەی شانزده *adj* شانزدهم، شانزدهمین

sixteenth note *noun*
نۆتی شازدەیەک، دەبل کرۆش ◇ نت دولاچنگ

sixth /sɪksθ/ ordinal number *noun, adjective*
n شەشیەک، شەشەمی، ژمارەی شەش *adj* شەشەم، شەشەمین ◇ *n* یکششم، شمارەی شش *adj* ششم(ین)

sixth form *noun*
(لەبریتانیا) ماوەی دووساڵی دوایی ئامادەیی ◇ پیش‌دانشگاهی

sixth former *noun*
خوێندکاری دووساڵ دوایی ئامادەیی ◇ دانش‌آموز پیش‌دانشگاهی

sixth sense *noun*
هەستی شەشەم ◇ حس ششم

sixtieth /'sɪkstiəθ/ ordinal number *noun, adjective*
n شەستیەک، شەستمی، شەستەمی، ژمارەی شەست *adj* شەستەم، شەستەمین ◇ *n* یکشصتم، شمارەی شصت *adj* شصتم، شصتمین

sixty /'sɪksti/ cardinal number *adjective, noun, pl.* sixties
adj شەست، شێست (دانە) *n* ژمارەی شەست، ڕەنووسی شەشت، (sixties) دەیەی شەست، شەستەکان ◇ *adj* شصت (تا) *n* عدد شصت، (در جمع) دهەی شصت

sixty-fourth note = hemidemisemiquaver

sixty-nine = soixante-neuf

sizable /'sʌɪzəbl/ = sizeable

sizar /'sʌɪzə/ *noun*
undergraduate ی (زانکۆی کەمبریج، کۆلێژی Trinity و Dublin) کە یارمەتی یان باربووی خوێندن وەردەگرێ ◇ سیزار

sizarship *noun*
وەرگرتنی یارمەتی یان باربووی خوێندن لە (زانکۆی کەمبریج، کۆلێژی ترینیتی و دوبلین) ◇ سیزارشیپ

size[1] saɪz/ *noun*
ئەندازە، بارستایی، بارست، گۆرە، قەبارە، قەوارە، گەورەیی، ژمارە، نمرە، قالب: *a medium-sized house* ◇ اندازه، شماره، قالب

size[2] saɪz/ *noun*
ئاهار، چەسپ ◇ آهار

sizeable /'saɪzəbl/ *adjective*, also sizable
تا ڕادەیێ گەورە یان زۆر، considerable ◇ نسبتاً بزرگ یا زیاد

sizeism *noun*, also sizism
ئەندازەگەری (زووبڕیاردان و جیاوازیدانان بەپێی ئەندازە و قەوارەی کەسێ) ◇ سایزیسم

sizeist *noun*
ئەندازەگەر ◇ سایزیست

sizzle /'sɪzl/ *noun*
دەنگی فیشەفیش، چزەچز، قرچەقرچ ◇ صدای جلز و ولز

sizzler *noun*
ڕۆژی یەکجار گەرم، بڕووکێنەر، جەهەنم، قرچەڕۆژ ◇ روز بسیار داغ

sizzling /'sɪzlɪŋ/ *adjective*
1 (یەکجار) گەرم، سووتێنەر، بڕووکێنەر 2 وروژێنەر، خۆش (ب.ت. لەباری سێکسی‌یەوە): *a sizzling love affair* ◇ 1 داغ 2 مهیج

sjambok /'ʃambɒk/ *noun*
(لە ئەفریکای باشووری) جۆرێ شێلاقی ڕەق و درێژ، لە بنەڕەتا لە پێستە یان چەرمی کەرگەدەن دروست دەکرێ ◇ شامبوک

ska /skɑː/ *noun*
سکا (= جۆرێ موسیقای پاپی سوورپێستە ڕۆژاواییەکان بە ڕیتمێکی توندەوە) ◇ اسکا

skag *noun*, also scag
(نافەرمی، ئەمریکا) هێرۆیین ◇ (عامیانه) هروئین

skald /skɔːld, US skald/ *noun*, also scald
(لە سکاندیناڤیای کۆندا) ئاوازدانەر یان هۆنەر (پاڵەوانان و کردەوەکانیان)، چیرۆکبێژ ◇ آهنگساز یا شاعر، راوی

skaldic *adjective*
سەربە ئاوازدانەر یان هۆنەر ◇ وابسته به آهنگساز یا شاعر

skank /skæŋk/ *noun*
1 سەمای موسیقای regga 2 موسیقای گونجاوی ریگا بۆ سەماینکی وا 3 کەسێکی بەدناکار یان بێڕەوشت ◇ 1 و 2 نک 3 آدم بی‌اخلاق

skanky *adjective*
(یەکجار) ناخۆش، ناپەسند، خراپ، بێڕەوشت، دڕ ◇ (بسیار) ناخوشایند، بی‌ادب

skate[1] /skeɪt/ *noun*
1 کەوش یان پێڵاوی سکەیت، کاشکان 2 ئامێرێکی پێچکەدار (بۆ ڕاگوێستنی شتی قورس و قەبە) ◇ 1 کفش اسکیت 2 اسکیت

skate[2] /skeɪt/ *noun, pl.* same or skates
ماسی(یە)لەبزینە، ماسی‌یەچوارگۆشە، لەشی بە شێوەی ئەلماسە diamond-shaped [*Raja batis* و جۆرەکانی تر] ◇ لقمه‌ماهی

skate[3] /skeɪt/ *noun*
مرۆی چەپەڵ و هیچوپووچ ◇ آدم پست

skateboard /skeɪtbɔːd, US -bɔːrd/ *noun*
تەختەسکەیت، تەختەسوارە، تەختەی پێچکەدار ◇ اسکیت‌بورد

skateboarder *noun*
تەختەسکەیتباز، تەختەسوار، سکەیتسوار ◇

اسکیت‌باز

skateboarding *noun*

تەختەسکەیت‌بازی، تەختەسواری، سکەیتەوانی ◌ اسکیت‌بازی

skatepark *noun*

یاریگەی تەختەسکەیت‌بازی یا تەختەسواری ◌ پارک اسکیت‌باز

skater /'skeɪtə(r)/ *noun*

تەختەسکەیت‌باز، تەختەسوار، سکەیتەوان ◌ اسکیت‌باز

skating /'skeɪtɪŋ/ *noun*

تەختەسکەیت‌بازی، تەختەسوار، سکەیت‌سواری ◌ اسکیت‌بازی

skating-rink – ice rink

skean /ski:n, US 'ski:ən/ *noun*

جۆری خەنجێر (جاران لە ئیرلەند و سکاتلەند) ◌ دشنه

sked = schedule

skeet *noun*

مەشقی تیرخستن ◌ تمرین تیراندازی

skeeter *noun*

(ئافەرمی، زۆرتر لە ئەمریکای باکووری و ئەوسترالیا) 1 مێشوولە، پێشکە 2 گەمی تایبەتی سەرسەهۆل ◌ 1 پشه 2 اسکیتر

skeg *noun*

1 بەشی پشتەوەی کەشتی، بەشی دواوەی بنەوەی کەشتی 2 بال یان پەرەی لە پشتەوەی لای بنەوەی تەختەی شەپۆل‌سواری ◌ 1 قسمت عقب کشتی، قسمت عقب ته کشتی 2 اسکیگ

skein /skeɪn/ *noun*

1 گلۆلە، گولۆلە، کەلافە، کلافە، تۆپ، پێچەکولوو، گولمشتک، قاتمە 2 پۆلەقاز (ی کێوی، ب.ت. بە شێوەی V) ◌ 1 کلاف 2 گلەی غاز

skeletal /'skelətl/ *adjective*

1 پەیکەری، سەربە پەیکەر یان ئێسکەپەیکەر، سەربە ئێسکەبەند: *Skeletal remains of the earliest dinosaurs are rare* 2 ڕەقەڵ، کزەڵۆک، کز، هەر ئێسک، مردەڵە، داردەمووکانە، وەکوو چیلکە 3 گشتی: *He has written only a skeletal plot for the book* ◌ (skeletally *adv*) *so far* 1 وابستە بە اسکلت 2 استخوانی، تکیده 3 کلی

skeletal muscle = striated muscle

skeleton /'skelɪtn/ *noun, adjective*

n 1 ئێسکەپەیکەر، ئێسک، ئێسکان، چوارچێوەی لەش، پێکهاتەی ئێسکی لەش: *The human skeleton consists of 206 bones* ◊ *a dinosaur skeleton* 2 پەیکەر، چێوە، چوارچێوە، داروبار، framework: *Only the concrete skeleton of the factory remained* 3 کەسێکی مردەڵە یان کزەڵۆک: *The disease has reduced her to a skeleton* 4 چوارچێوەی گشتی 5 کەم‌ترین *adj* پێکهاتوو یان شێوەی ئێسکەپەیکەر دەدا ◌ *n* 1 استخوان‌بندی 2 اسکلت 3 آدم استخوانی 4 طرح کلی 5 حداقل *adj* متشکل از یا مانند استخوان‌بندی

skeleton key *noun*

شاکلیل ◌ شاه‌کلید

skelf /skelf/ *noun*

1 (سکاتلەند) تەلەزم، تەلاش، مووره، چقڵ، تەخشک، تەڵش 2 مرۆی بێزەوون ◌ 1 تراشه 2 آدم نفرت‌انگیز

skell *noun*

(ئافەرمی، لە ئەمریکا، لە نیویۆرک) کەسێکی ئاوارە و دەربەدەر ◌ آدم بی‌خانمان

skelly /'skeli/ *adjective*

(له سکاتلەند) خێل، چاولار ◌ لوچ

skene /'ski:ni/ *noun*

(لە شانۆگەری یۆنانی کۆندا) پێکهاتەیێکی سێ‌لایی کە بەشێکی سەرشانۆی پێکدێنا (بنەڕەت: لە skēnē یۆنانی "tent ,hut") ◌ اسکینی

skep /skep/ *noun*, also skip

1 کەنوو، کوار، پلووره هەنگ، کاریتان، خلێف، خەڵیفەمێش، دووبەره 2 (کۆن) سەوەتە، توولێنە، شوولێنە ◌ 1 کندو 2 اسکپ

skeptic = sceptic

skeptical = sceptical (skeptically *adv*)

skepticism = scepticism

skerrick /'skerɪk/ *noun*

کەم‌ترین بڕ یان ڕادە ◌ کم‌ترین مقدار

skerry /'skeri/ *noun, pl.* skerries

(سکاتلەند) دورگەی شۆستەیی یان تەقتەقانی ◌ جزیره‌ی آب‌سنگی یا سنگی

sketch /sketʃ/ *noun*

1 چوارچێوەی گشتی، نەخشەی گشتی: *The artist is making sketches for his next painting* 2 باس(کردن)ی بەکورتی، کورتەلێکدانەوە 3 کورتە، پوختە: *a biographical sketch of the Prime Minister* 4 پارچە یان کۆپلە نووسراوە یان شانۆیەکی کورتی پێکەنینی: *The drama group did a sketch about a couple buying a new car* ◌ 1 طرح کلی 2 شرح کوتاه 3 خلاصه 4 قطعه‌ی کمدی کوتاه

sketchbook /'sketʃbʊk/ *noun*, also sketch pad

دەفتەری کێشانەوە یا وێنەکێشی ◌ دفتر طراحی

sketcher *noun*

نەخشەکێش، پلان‌دانەر ◌ طراح

sketchily /'sketʃɪli/ *adverb*

بەکورتی: *Some of the secondary*

characters in the novel are very sketchily drawn ◌ به اختصار

sketchiness /'sketʃinəs/ *noun*

کورتی، پوختی ◌ اختصار، اجمال

sketch-map *noun*

نەخشەی سەردەس(ی) یان سەرپێیی، نەخشەی دەستی، کورتەنەخشە ◌ نقشەی سردستی

sketchy /'sketʃi/ *adjective* (sketchier, sketchiest)

1 سادە، نیوەچڵ، ناتەواو، سەرسەرەکی، فشە: *He gave us a very sketchy account of his visit ◊ the details are sketchy* ‒ 2 iffy، questionable: *got into a sketchy situation ◊ a sketchy character* ◌ سادە، ناقص، سطحی

skew /skju:/ *adjective, noun*

adj لار، خوار، کەچ، لابەلا، نارێک، ناهاوتا، slanting *n* لاری، لابەلایی، خواری، کەچی ◌ *adj* مایل، اریب *n* کجی

skew arch *noun*

کەوانە یان تاقی خوار، کەوانەی لابەلا ◌ قوس مایل

skewbald /'skju:bɔ:ld/ *noun, adjective*

ئەسپی بازە، بەڵەک: *He was riding a skewbald* ◌ اسب ابلق

skew bridge *noun*

پردی خوار، پردی لابەلا ◌ پل مایل

skew distribution *noun*

بڵاوبوونەوەی ناهاوتا (یان ناهاوسەنگ) ◌ توزیع نامتقارن

skewed /skju:d/ *adjective*

1 شێوێنراو، چەواشەکراو، دەسکاریکراو 2 نیوەچڵ، ناتەواو 3 نادروست، درۆ، بە دوور لە راستی، نائاسایی 4 لار، نارێک ◌ 1 تحریف‌شدە 2 ناقص 3 غیرمعمول 4 کج

skewer /'skju:ə(r)/ *noun*

شیشی کەباب، کاش، سیخ، بست ◌ سیخ کباب

skewness /'skju:nəs/ *noun*

لاری، خواری، کەچی، خواروخێچی ◌ کجی، تمایل

skew polygon *noun*

فرەلایی یان چەندپاڵووی ناهاوتا یا نارێک ◌ چندضلعی نامنظم

skew-whiff *adjective, adverb*

(نافەرمی و زۆرتر لە بریتانیا) لار، خوار(وخێچ)، بەلاداکەوتوو، ناڕاست، لابەلا، لارووێر، نارێک، askew ◌ یک‌وری

ski /ski:/ *noun* (*pl.* skis), *adjective*

n دارەخلیسک *adj* 1 سەربە بەفرەخلیسکێ(ن)، سەربە سکی 2 پێلاو یان کەوشی بەفری (بنەڕەت: لە نۆروێژی، لە *skith* نۆروێژی کۆن "snowshoe، billet") ◌ *n* چوب اسکی *adj* 1 وابستە بە اسکی 2 کفش برفی

skibob *noun*

لۆژ ◌ لوژ

ski boots *noun, pl.*

کەوش یان پێلاوی سکی، پێلاوی بەفرەخلیسکێ ◌ کفش اسکی

skid /skɪd/ *noun*

1 خزین، خلیسکان، هەڵخلیسکان: *The motorbike went into a skid* 2 کۆڵەکە یان دەستەکی راگرتن یان راگیرکاری (کەشتی)، کۆڵەکەی راگر 3 پێچکەڕاگر، چەرخبەند، رەوڕەوەبەند 4 وەستێنەی ماشێن 5 رێگای تێشکان یا تیاچوون ◌ 1 سرخوردگی 2 تیر حایل 3 گیر، چرخ‌نگەدار 4 ترمز ماشین 5 مسیر شکست

skid fin *noun*

باڵی هاوسەنگی، باڵەلەنگەرە (لە فڕۆکەی جووت‌باڵەدا) ◌ بال موازنە

skid mark *noun*

هێڵی وەستێنە یان خشاندن، خشکە ◌ خط ترمز

skidpan *noun,* US skidpad

خزینگە، گۆڕەپان یان مەیدانی خزین، شوێنی چەورکراو (بۆ مەشق) ◌ میدان لغزش

skid-proof *adjective*

نەخلیسک، ناخلیسکێ، لەسەری ناخلیسکێ ◌ اسکیدپروف

skid road *noun*

رێگای خلیسک یان خز ◌ جادەی لغزندە

skid row *noun*

(نافەرمی، ب.ت. ئەمریکا(ی باکووری) گەڕەکی بەڕەڵایان، گەڕەکی ئارەق‌فرۆشانی هەرزان ◌ محلەی ولگردان

skier /'ski:ə(r)/ *noun*

بەفرەخلیسکێباز، سکیوان، سکی‌باز، سکیزان ◌ اسکی‌باز

skiff /skɪf/ *noun*

جۆرێ گەمی سووک و چکۆلەی بازۆی یەک‌کەسە ◌ اسکیف

skiffle /'skɪfl/ *noun*

سکیفل (= جۆرێ موسیقای گەلی کە لە سالی 1950 دەرکەوتووە و لەگەڵ جاز و فۆلک‌موزیک تێکەڵ بووە، زۆرتر ئامێری گیتار و بانجۆ بەکاردێنن) ◌ اسکیفل

skijorer *noun*

سکی‌سوار، سکیجۆرێر ◌ اسکیجورر

skijoring /'ski:dʒɔ:rɪŋ, US -'dʒɔ:-/ *noun*

سکی‌سواری: وەرزش یان سەرقاڵی راکێشران بەسەر بەفر یان سەهۆڵ بە ئەسپ یان سەگ ◌ اسکیجورینگ

skiing /'ski:ɪŋ/ *noun*

سکی‌وانی، بەفرەخلیسکێ، سکی‌بازی ◌ اسکی،

اسکی‌بازی

ski jump *noun*
1 باز یان پەڕینی بەفرەخلیسکێ، بازەخلیسکێ 2 هەورازاڵە یان سەکۆ یان پلاتفۆرمی بازەخلیسکێ 3 پێشبڕکێی بازەخلیسکێ یان پەڕینی سکی ◌ 1 پرش اسکی 2 سکوی پرش اسکی 3 مسابقەی پرش اسکی

ski-jumper *noun*
بازدەر بە بەفرەخلیسکێ یان بە سکی ◌ پرش‌کنندە با اسکی

ski-jumping *noun*
باز یان پەڕینی بەفرەخلیسکێ، بازەخلیسکێ ◌ پرش با اسکی

skilful /'skɪlfl/ *adjective*
1 شارەزا، کارزان، لێزان، تەردەس، دەس‌سووک: *a skilul* ◊ *a skillful chef* 2 وەستایانە، شارەزایانە: professional *player/performer/teacher* *Thanks to her skilful handling of the affair, the problem was averted* ◊ *a skillful treatment* ◌ 1 ماهر 2 ماهرانە

skilfully /-fəli/ *adverb*
وەستایانە، شارەزایانە ◌ ماهرانە

skilfulness /'skɪlflnəs/ *noun*
شارەزایی، هونەر، مامۆستایی، دەس‌ڕەنگینی، لێزانی، کارزانی ◌ مهارت

ski lift *noun*
تێلی‌کابین، تەلەکابین ◌ تلەکابین

skill /skɪl/ *noun*
شارەزایی، هونەر، مامۆستایی، دەس‌ڕەنگینی، لێزانی، کارزانی، کارامەیی، کاربینی (skilless *adj* (archaic) ◌ مهارت

skilled /skɪld/ *adjective*
شارەزا، مامۆستا، بەهونەر، دەس‌ڕەنگین، لێزان، کردە، کارامە، کارزان، کاربین: *skilled in the art of negotiation* ◌ ماهر، خبره، چیره‌دست

skillet /'skɪlɪt/ *noun*
تاوە (دەسکدار) ◌ ماهی‌تابە

skillful = skilful

skim /skɪm/ *noun*
1 توێ، توێژ، سەرتوێ، توێژاڵ، کەف 2 خوێندنەوەی سەرسەرەکی، چاوپیاخشاندن، چاوپیاگێران ◌ 1 لایە، کف 2 خوانش سطحی

skim mask *noun*
دەمامک یان ماسکی سکی ◌ ماسک اسکی

skimmed milk *noun*, also skim milk
شیری بێ‌چەوری، شیری سەرتوێ‌گیراو ◌ شیر بدون چربی

skimmer *noun*
1 کەوگیر، ئەستێفک، سەرتوێگر، ئاوبال 2 ئاوبرە (باڵندەیێکی دەریایی باڵدرێژ [توخم *Rynchops*: سێ جۆرن]) 3 خوێنەری سەرسەرەکی، چاوپیاخشێن 4 (نافەرمی) جۆری کراسی تەنگ، جلی تەنگ 5 = darter 3 ◌ 1 کفگیر 2 نوعی پرندە 3 خوانندەی سطحی 4 و 5 اسکیمر

skimmia /'skɪmɪə/ *noun*
جۆری دەوەنی هەمیشەسەوزی ئاسیای ڕۆژهەڵات، بە گوڵی سپی مەیلەو زەردەوە، بەرەکەی سوورە [توخم *Skimmia*] ◌ اسکیمیا

skim milk = skimmed milk

skimobile /'ski:məbi:l/ *noun*
(ئەمریکا) مۆتۆڕی زنجیری (بەسەر بەفردا) ◌ اسکی‌موبایل

skimpy /'skɪmpi/ *adjective* (skimpier, skimpiest)
1 سەقیل، ڕژد، پیسکە، لەچەر، بەرچاوتەنگ، 2 (بەرگ، ژنان) تەنگ‌وکورت scanty (skimpily /'skɪmpɪli/ *adv*: ڕژدانە، پیسکانە، بە پیسکەیی، بە سەقیلی؛ skimpiness /'skɪmpinəs/ *n*: سەقیلی، پیسکەیی، بەرچاوتەنگی، لەچەری) ◌ 1 خسیس، کنس 2 تنگ و کوتاه

skin /skɪn/ *noun*
1 پێست، چەرم، توێژ، توێکڵ، هەزگ، توێخ، توێک، کەوڵ، لوون 2 سەر، ڕوو، دەم‌وچاو 3 ڕەنگی دەم‌وچاو 4 خێگە، هێزە، کوندە، خێزە، شوورتان، مەشکە 5 (نافەرمی، بریتانیا) skinhead 6 (نافەرمی) تەپڵ یان چەرم و پێستی تەپڵ 7 (وەکوو ئاوەڵناو) پێستی، چەرمی (ئەخۆشی) 8 (وەکوو ئاوەڵناو) سەربە ئاماژە بە pornography 9 (نافەرمی) کاغزی سیگار 10 (شیر و هتد) توێ، سەرتوێ، توێژ ◌ 1 پوست، پوستە 2 چهره 3 رنگ پوست 4 خیک 5 = skinhead 6 کلەپوستی 7 پوستی 8 وابستە بە هرزەنگاری 9 کاغذ سیگار 10 رویە

skin and bone *noun*
پێست و ئێسک، زۆر کز، سیسەڵە، ڕەقەڵ، پێستەوپاڵە ◌ پوست و استخوان

skin-deep *adjective*
1 سەرسەرەکی، ڕووکار، فشە، superficial 2 ڕووکەشی، ڕواڵەتی، نە ئەوەندەش قووڵ ◌ 1 کم‌عمق 2 ظاهری

skin-diver *noun*
مەلەوان (skin-diving *n*: مەلەوانی) ◌ غواص

skin flick *noun*
(نافەرمی) فیلمی سوپێر یان سێکسی، فیلمی هەرزە یان پیس ◌ فیلم سوپر

skinflint /'skɪnflɪnt/ *noun*
(نافەرمی) دەس‌قووچاو، بەرچاوتەنگ، لەچەر، سەقیل ◌ خسیس

skinful *noun, pl.* skinfuls

(بریتانیا، نافەرمی) خواردنەوەی تەواو یان تێروتەسەل ۞ مشروب مفصل

skin game *noun*

دەسبڕی، گویڕی، تەڵەکە، فروفێڵ ۞ شیادی، کلاەبرداری

skin-graft *noun*

(پزشکی) پێستلێنانەوە، پێوەستی پێست ۞ پیوند پوست

skin-grafting *noun*

(پزشکی) پێستلێنانەوە، پێوەستی پێست ۞ پیوند پوست

skinhead /ˈskɪnhed/ *noun*

سەرپێستی، سەرتاشراو (لە بریتانیا بەو لاوانەی دەوترێ کە سەریان دەتاشن، شەڵواری تەنگ و چەکمە لەبەر دەکەن و دایمە سەریان لە شەڕ و توندوتیژی (ب.ت. سەبارەت بە رەگەزەکانی تر) دەخورێ) ۞ کلەپوستی

skink /ˈskɪŋk/ *noun*

جۆرێ مارمێلکی پێستلووس، پەلی کورتە یان هەر نییەتی [خێزان Scincidae: گەلێ جۆرن] ۞ نوعی مارمولک

skinless *adjective*

1 بێپێست 2 هەستیار ۞ 1 بدون پوست 2 حساس

-skinned *suffix*

پاشگر: ـپێست، چەرمـ ۞ پسوند: ـپوست

skinner *noun*

1 پێستفرۆش، پێستەفرۆش، کەوڵفرۆش، چەرمفرۆش 2 کەوڵکەر ۞ 1 پوستفروش 2 پوستکن

skinny /ˈskɪni/ *adjective* (skinnier, skinniest), *noun*

adj 1 پێستئاسا، لەچەرمچوو 2 رەقەڵ، بابردوو، کز 3 کەم، بەشنەکردوو، ناتەواو *n* (نافەرمی، ئەمریکا) زانیاری یان قسەڵۆکی نهێنی ۞ *adj* 1 پوستمانند 2 استخوانی 3 اندک، غیرکافی *n* اطلاعات یا شایعەی محرمانە

skinny-dip *noun*

مەلەی بە رووتی، مەلێی رووت (-skinny *n* dipper: مەلەوانی رووت؛ skinny-dipping *n*: مەلەی بە رووتی، مەلێی رووت) ۞ شنای برهنە

skinnymalinks /ˈskɪnɪmәlɪŋks/ *noun*, also skinnymalink

(سکاتلەند) مرۆی ئێسکوپرووسک، یەکجارکز ۞ آدم استخوانی

skint /skɪnt/ *adjective*

(لە بریتانیا و نافەرمی) لات، بێپارە، رەجاڵ، لەسەر ساجی عەلی، قرانشکنەبردوو، بێوراز ۞ مفلس، بیپول

skin test *noun*

تاقیکردنەوە یا تازمایشتی پێست ۞ تست پوست

skin-tight /skɪnˈtaɪt/ *adjective*

(جلوبەرگ) تەنگ، پێوەنووساو، چەسپ، تەنگوتۆمان ۞ چسبان

skip[1] /skɪp/ *noun*

1 باز، بازدان، پەڕین، قەلەمباز 2 هەڵبەزودابەز، هەڵخەوداخە، قونە، بازبازوکێنە 3 لابردن، پەڕاندن، بواردن ۞ 1 پرش 2 جست و خیز 3 حذف

skip[2] /skɪp/ *noun*

1 جێگای پاشەڕۆ یان زبڵوزاڵ 2 = skep ۞ 1 کانتینر زبالە 2 = skep

ski pants *noun, pl.*

جۆرێ شەڵواری ژنانە (لە کوتاڵی کێشی) ۞ نوعی شلوار زنانە

skipjack /ˈskɪpdʒæk/ *noun*

1 ماسییەهەڵبەزە (جۆرێ tuna ی ورد بە میلی پـۆیی رەشـەوە [*Katsuwonus pelamis*]) 2 جۆرێ گەمی بادەوەداری کەنارەی رۆژهەلاتی ئەمریکا ۞ 1 نوعی ماهی 2 نوعی قایق

ski plane *noun*

فڕۆکەی سکیدار ۞ هواپیمای اسکیدار

ski pole *noun*

داردەستی بەفرەخلیسکێ، دارەسکی ۞ اسکی پول

skipper[1] /ˈskɪpə(r)/ *noun*

کاپیتان، کەشتیوان، گەمیوان، (ب.ت. کەشتی چکۆلەی بازرگانی)، (تیپی وەرزشی ب.ت. تۆپێن و کریکێت) کاپیتان، کاپیتانی فڕۆکە ۞ کاپیتان

skipper[2] /ˈskɪpə(r)/ *noun*

1 (کەسێک یان شتێک) هەڵبەزەرەوە 2 جۆرێ پەپوولەی وردی تیژە [خێزان Hesperiidae: زۆر جۆرن] ۞ 1 جستوخیزکنندە 2 نوعی پروانە

skippet *noun*

(مێژوویی) سنووقێکی لەداری خڕی چکۆلانە ۞ اسکیپت

skipping *noun*

تەنافێن ۞ طنابْبازی

skipping rope *noun*

(تەنافێن) تەناف ۞ طناب

skip rope = skipping rope

skirl /skɜːl/ *noun*

1 دەنگی بەگپاییپس یان مەشکەنایە 2 قیژە، هاوار، زیکە، جیکە، زریکە، دەنگی تیژ ۞ 1 صدای نیانبان 2 جیغ، صدای تیز

skirmish /ˈskɜːmɪʃ, US ˈskɜːrmɪʃ/ *noun*

شەڕ، نیمچەشەڕ، وردەشەڕ، لێکدان، لێکسرەواندن، کنگەشەڕ، مشتومڕ، شەڕوکێشە، بگرەوبەردە، شەڕەقسە، کێشمەکێش (skirmisher *n*: تێگلاو (یان تێوەگلاو) یان تێئالاو یان تێوەپێچراو لە شەڕدا، پێوەبوو لە شەڕدا، بەشداریکەر لە شەڕدا) ۞ درگیری، کشمکش

skirret /'skırıt/ *noun*
خەرکووز، رووەکێ لە تیرەی parsley، بنەکەی لە هی گێزەر دەچێ و خۆراکییە (لە تیرەی parsley [*Sium sisarum*]) ◇ شقایق جویباری

skirt /skɜ:t, US skɜ:rt/ *noun*
1 داوێن، چاک، تەنوورە 2 بەشێ لە کەوا یان کراس کە لە خوار پشتێنەوە شۆڕ دەبێتەوە 3 بەراوێز، زێوار 4 داوێن، بنار، قەدپاڵ 5 (بە گشتی) ژن، کچ، کەنیشک 6 (skirts) دەوروبەر، دەورپشت، دەوروبەری شار 7 پارێزە، بەرگ 8 پشتێنە، داوێنە ◇ 1 دامن 2 اسکیرت 3 حاشیە 4 دامنە کوه 5 زن، دختر 6 (در جمع) حوالی، حومە 7 حفاظ 8 ازارە

skirting board *noun*, also skirting
قەرنیز، هێرە ◇ قرنیز

ski run *noun*
تەلانی بەفرەخلیسکێ، تەلان یان لێژی سکی ◇ شیب اسکی

ski stick = ski pole

skit /skıt/ *noun*
1 گاڵتەشانۆ، گاڵتەجار: *a skit on daytime TV programmes* 2 پارچەنووسراوەیەکی گاڵتەجار(انە) ◇ 1 نمایش فکاهی، مسخره 2 اسکیت

skite /skʌıt/ *noun*
(نافەرمی، ئینگلیسی ئەوسترالیا و نیوزیلەند) 1 = boastfulness ،boasting = 2 boaster ◇ اسکایت

skittery = skittish, restless

skittish /'skıtıʃ/ *adjective*
1 سڵ، تۆر، قوشقی، سرک، بەیدەس، واپۆک، رەڤۆک، 2 *a skittish horse* :restive ناشیلگیر، نە زۆر بەرشت یان توند 3 نگەران، دڵلەدوا 4 قۆشمە، بەناز، بەعیشوە، بەنەدا skittishly /'skıtıʃli/ *adv*: قوشقییانە، سرکانە، لە رووی نازەوە یان عیشوەوە، بەعیشوانە؛ skittishness /'skıtıʃnəs/ *n*: 1 سڵی، تۆری، سرکی، رەڤۆکی، ترسەنۆکی 2 ناز، عیشوەگەری) ◇ 1 رمو، چموش 2 نە زیاد جدی 3 نگران 4 عشوەگر

skittle /'skıtl/ *noun*
1 سنگ یان میلەی دارین (هەریەک لەو سنگ یا میلانەی کە لە یاری سکیتلزا بەکاردێترێن) 2 (skittles) نۆسنگێن، سکیتلز (کایەیێ کە شێوەی بۆلینگ دەدا) ◇ 1 میلەی چوبی 2 (در جمع) اسکیتلز

skive /skʌıv/ *noun*
1 (نافەرمی) خۆدزینەوە، لەژێرکاردەرچوون، دەغەڵی 2 هەڵبژاردن یان بژارەی ئاسان ◇ 1 شانەخالی‌کنی 2 انتخاب سادە

skiver *noun*
1 چەرمی ناسک، چەرمی تەنک، توێژاڵەچەرم، پێستەی توێکراو یان تاشراو 2 مرۆی خۆلەکاردزەوە، کنگی کارنەبوو، دەغەڵ، توخنی کارنەکەوتوو، لەژێرکاردەرچوو، خوێری، کارنەکەر 3 پێستەتاش ◇ چرم نازک 2 آدم از زیر کار دررو 3 پوستەتراش

skivvy /'skıvi/ *noun, pl.* skivvies
1 بەردەست، کارەکەر، کلفەت، قەرەواش 2 ژێرکراسی بێ‌قۆڵ یان قۆڵ‌کورت 3 (skivvies) ژێرکراسی پیاوانە، جلی بنەوەی پیاوانە ◇ 1 کلفت 2 پیراهن بی‌آستین یا آستین‌کوتاه 3 (در جمع) زیرپیراهن مردانە

skookum /'sku:kəm/ *adjective, noun*
adj بەهێز، بەقەوەت، بەزەبر، بەگوڕ، بەتین، بەسام، بەئەندیش *n* (کۆن) میوانی سەرشەقام ◇ *adj* قوی، پرحرارت *n* پارتی خیابانی

skookum house *noun*
(نافەرمی، ئەمریکا) زیندان، بەندیخانە ◇ زندان

skosh /skəʊʃ/ *noun*
(نافەرمی، ئەمریکا) تۆزێ، برێ، نەختێ، برێکی کەم ◇ مقدار اندک

Skraeling /'skreılıŋ/ *noun*
کەسێکی رەسەنی گرینلەند یان باکووری رۆژهەڵاتی ئەمریکا (ی باکووری) لە سەروبەندی سەقامگیری سەرەتای نۆروێژییەکان ◇ اسکرلینگ

skua /'skju:ə/ *noun*
سکوویا (جۆرێ باڵندەی گەورەی دەریایی راوییە [*Catharacta skua* (هی گەورە)، *Stercorarius parasiticus* (هی باکووران) و جۆرە پێوەندیدارەکان]) ◇ اسکوا

skulduggery /skʌl'dʌgəri/ *noun*, also skullduggery
فروفێڵ، فێڵ، تەڵەکە، پیلان، سازوباز ◇ حیلەگری، دسیسە

skulk /skʌlk/ *noun*
مێگەلەرێوی (بنەڕەت سکاندیناڤی) ◇ گروە روباە

skulker *noun*
مرۆی دەغەڵ، لەبەرکارهەڵاتوو، خۆمات‌دەر ◇ آدم از زیر کاردررو

skull /skʌl/ *noun*
1 کەڵە، کەللەسەر، کاپۆڵ، قەپۆڵ، کەڕاکە، قاپیلکەسەر، کاسەسەر 2 (نافەرمی) سەر یان مێشکی مرۆ، کەللە ◇ 1 جمجمە 2 سر یا مغز آدم

skull and crossbones *noun, pl.* skulls and crossbones
ئێسکی کەڕاکە و باسک، ئێسکی کاسەسەر و باسک (نیشانەی مەترسی مردن یان دز و چەتەی دەریایی) ◇ استخوان‌های بازو و جمجمە

skull bone *noun*
ئێسکی کەڕاکە یا کاسەسەر ◇ استخوان جمجمە

skullcap /'skʌlkæp/ *noun*
1 کڵاو، ئارەقچین، ئارەقچن، فینە، فیست 2 تەپڵەسەر، بانسەر، تەوقەسەر 3 بەشی سەرەوەی کڵاو 4 گیایی لە تیرەی mint [تـوخم *Scutellaria*] ◌ 1 عرقچین 2 فرق‌سر 3 قسمت بالای عرقچین 4 نوعی گیاه

skunk /skʌŋk/ *noun*
1 (گیانەوەرناسی) گەندەسمۆرە، بۆگەنکەسمۆرە، دەڵەک، سمۆری ئەمریکایی [*Mephitis mephitis* و جۆرەکانی تر] 2 کەسێکی چەپەڵ و هیچ‌وپووچ 3 کورتەی skunweed ◌ 1 اسکانک 2 آدم پست

skunk cabbage *noun*
(رووەکناسی) کەلەمەبۆگەنکە، کەلەمەبۆگەنە [*Lysichiton americanum* و *Symplocarpus foetidus*] ◌ نوعی کلم

skunkweed *noun*
گیابۆگەنە، گیابۆگەنکە (جۆرێ گیابەنگ) ◌ اسکون‌وید

sky /skaɪ/ *noun, pl.* skies
1 ئاسمان، حەوا، مینا 2 ئاو و هەوا، تەوشک، کەش 3 (ویژەیی) هێزی ئاسمانی یان خودایی ◌ 1 آسمان 2 آب و هوا 3 نیروی ملکوتی

sky-blue /ˌskaɪ 'blu:/ *adjective*
شینی ئاسمانی، شینی گەش یان رۆشن ◌ آبی آسمانی

skycap /'skaɪkæp/ *noun*
بارکێش یان بارهەڵگر یان کۆڵکێشی فرۆکەخانە ◌ باربر فرودگاه

sky-clad /skaɪ klæd/ *adjective*
رووت، ئاسمانپۆش (بنەرەت: رەنگە وەرگێڕاوی *Digāmbara* سانسکریت بێ، بڕوانە Digambara) ◌ آسمان جل

skydiver *noun*
چەترباز لە فرۆکەوە، ئاسمانباز ◌ چترباز نمایشی

skydiving /'skaɪdaɪvɪŋ/ *noun*
چەتربازی لە فرۆکەوە، ئاسمانبازی ◌ چتربازی نمایشی

Skye terrier *noun*
سەگێکی چکۆلە و تووکدرێژ و پاکوڵی سکاتلەندی ◌ نوعی سگ

skyey *adjective*
ئاسمانی، سەربە یان شێوەی ئاسمانی دەدا، ethereal ◌ آسمانی، لاجوردی

sky-high *adjective, adverb*
گەردنکەش، یەکجار بڵیند یان بەرز، سەرلەئاسمان سواو، یەکجار لەسەرێ ◌ بسیار بلند، سربه فلک کشیده

skyjack *noun*
فرۆکەرفینی، رفێنەری ◌ هواپیماربایی

skyjacker /'skaɪdʒækə(r)/ *noun*
فرۆکەرفین، رفێنەر ◌ هواپیماربا

skylark /'skaɪlɑ:k, US -lɑ:rk/ *noun*
جوورە، جوورەبۆپنە، جوورەکڵاونە [*Alauda arvensis*] ◌ چکاوک

skylight /'skaɪlaɪt/ *noun*
کڵاورۆژنە، پەنجێرەی سەربان یان بنمیچ، پەنجێرەی کولاوکەیی، کولاوکە، تەشاوی، رۆچنە (هی بان و پشتی کەشتی) ◌ نورگیر سقف

skyline /'skaɪlaɪn/ *noun*
ئاسۆ، ئاسۆگ، هێڵی ئاسۆ، ئاسمانهێڵ، horizon ◌ افق، کران

skylit *adjective,* also skylighted
رۆشن لەبەر کڵاورۆژنە ◌ دارای نور نورگیر سقف

sky marshal *nonu*
بەرپرسێکی چەکدارە بۆ رێگرتن لە رفاندنی فرۆکە ◌ اسکای مارشال

skype /skaɪp/ *non*
سکایپ: سیستمێکی تەلەفونی کە لەودا بەکارهێنەرانی کامپیوتێر لەسەر ئینتێرنێت راستەوخۆ پێوەندی ساز دەدەن بێ ئەوەی کە پێویستییان بە سێرڤێری ناوەندی هەبێ

skypecast /'skaɪpkɑ:st US skaɪpkæst/)

skypecast /'skaɪpkɑ:stɪŋ US :n (skaɪpkæstɪŋ/ *n* ◌ اسکایپ

skyphos *noun,* also scyphus
کاسە یان جامی قوڵفنی یۆنانی ◌ اسکایفوس

sky pilot = clergyman

skyr /skɪə/ *noun*
چێشتی ئیسلەندیک، لە شیری مەیو سازدەکرێ ◌ اسکیر

sky-rocket /'skaɪrɒkɪt, US -rɑ:k-/ *noun,* also skyrocket
تۆقتۆقە، فیشەکەشێتە ◌ فشفشه

skysail /'skʌɪseɪl, US -s(ə)l/ *noun*
بادەوەی سووکی سەرەوەی کەشتی ◌ بادبان سبک فوقانی کشتی

skyscape *noun*
دیمەنی ئاسمان ◌ منظرەی آسمان

skyscraper /'skaɪskreɪpə(r)/ *noun*
(خانووبەرە و پەرنهۆم) سەرلەئاسمانسواو، یەکجاربەرز، بڵیندی بڵێند، حەوابڕ، هەوابڕ ◌ آسمانخراش

skyward /'skaɪwed(z)/ *adjective, adverb,* also skywards/'skaɪwədz, US -wərdz/
بەرەو ئاسمان، روو لە ئاسمان، رووەو ئاسمان، رووەو یا رووڵە حەوا؛ *The rocket* upward: *soared skywards* ◌ به سوی آسمان

skywatcher *noun*
ئاسمانڕوان (ب.ت. فرۆکە یان تەنی ئاسمانی) ◌ آسمان‌نگر

sky wave *noun*
شــەپۆلی ئاسمــانی (لــە ionosphere ـەوە دەدرێتەوە) ⬡ موج سماوی

skywriter *noun*
ئاسمان‌نووس ⬡ سکای رایتر

skywriting *noun*
ئاسمان‌نووسی (بە دووکەڵی فڕۆکە) ⬡ سکای رایتنگ

slab /slæb/ *noun*
1 تەخت، تەختە، تات، تاشە، خشت، تەڵش، تەبەق، تەنکە، پەڕە، قالب 2 تەختەبەرد، تاشەبەرد، تاتەبەرد ⬡ 1 صفحە، ورق 2 تختەسنگ

slabber *noun*
1 تکەی لیک 2 دەزگای داتاشین، داتاشەک ⬡ 1 قطرەی آب دهان 2 ماشین تراش

slab-sided *adjective*
لاپان، لاتەخت ⬡ دارای پهلوی پهن

slack[1] /slæk/ *adjective* (slacker, slackest), *noun*
adj 1 کەمتەرخەم، بێ‌گوێ، گوێ‌پێ‌نەدەر، بێ‌دەربەست، لامەرلا، لاسار، بەهێندنەگر: *Discipline in the classroom is very slack* ◊ *We lost because of some slack defending on our part* 2 بێ‌بازاڕی، کەساس، بێ‌برەو، سست، بازاڕخەوتوو: *a slack period* ◊ *Wednesdays are always slack* ◊ *demand for beef* 3 شل، شۆڕ، داکەوتوو، لەق: *slack* ◊ *The rope suddenly went slack* 4 *muscles* تەمەڵ، سست، لاژگ، تەوەزەل، تەپ، تەپلۆس، لەش‌گران، خوێڕی، داهێزراو، خاو، خاووخلیچک 5 هێواش، خاو، ئارام، نەرم، مەند، پۆنگ(خواردوو)، سست *n* 1 شلی، شۆڕی، داکەوتوویی، لەقی 2 بێ‌بازاڕیی، بازاڕکزی، بێ‌برەویی، بازارسستی 3 جێگای داکەوتوو یان شل 4 (slacks /slæks/) شەڵوار، پاتۆڵ ⬡ *adj* 1 بی‌توجە 2 کساد 3 شل 4 تنبل 5 کند، آهستە *n* 1 شلی 2 رکود 3 اسلاک 4 (در جمع) شلوار

slack[2] /slæk/ *noun*
خۆڵوخاک یا لەت‌وکوتی خەڵووز ⬡ خاکەی زغال

slackening *noun*
کەم‌بوونەوە، دابەزین، هاتنەخوارەوە، نزم‌بوونەوە، داشکان ⬡ کاهش، تخفیف

slacker /ˈslækə(r)/ *noun, adjective*
(نافەرمی و سووکانە) مرۆی تەمەڵ، تەوەزەل، تەپلۆس، دەغەڵ، لەش‌گران، لاژگە، خوێڕی ⬡ آدم تنبل

slackly /slækli/ *adverb*
بە شێوەیەکی شل، شل و شەوێق، بە بێ‌بازاڕی، بێ‌برەوانە: *Her arms hung slackly by her sides* ⬡ شل و ول، با کسادی

slackness /slæknəs/ *noun*
1 کەمتەرخەمی، بێ‌گوێیی، بێ‌سەرنجایەتی، گوێ‌پێ‌نەدان 2 شلی، شۆڕی، لەقی ⬡ 1 بی‌توجهی، بی‌دقتی 2 شلی

slack suit *noun*
جلی ئاسوودەیی یان گەڕان ⬡ لباس راحتی

slack water *noun*
پەنگاو، پۆنگاو، ئاوی پەنگەوەخواردوو ⬡ آب راکد

slag /slæg/ *noun*
1 (سەر)کۆزەر، چەت، کەف، پاشەڕۆ، خڵتەی کانزا، تڵتە 2 هەویرە یان تواوەی گڕکان 3 قەحبە، حیز 4 مرۆی خوێڕی و هیچ‌وپووچ (slaggy *adj*, slagier, slagiest) ⬡ 1 تفالە، سرباره 2 گذار آتش‌فشانی 3 فاحشە 4 آدم پست

slag heap *noun*
کۆماکۆزەر، کۆگاچەت ⬡ تپەی سرباره

slain /sleɪn/ = past participle of slay

slaked lime *noun*
قسڵی ئاودراو (هایدرۆکسایدی کالسیۆم، لە تێکەڵاندنی ئاو و قسڵی زیندوو دروست دەبێ) ⬡ اسلاکد لیم

slalom /ˈslɑːləm/ *noun*
(بەفرەخلیسکێ، بەلەمەوانی و هتد) پێشبڕکێی پێچاوپێچ (پێچەڵاوپێچ) ⬡ مسابقەی مارپیچ

slalomer /ˈslɑːləmə(r)/ *noun*
پێشبڕکێدەری پێچاوپێچ (پێچەڵاوپێچ) ⬡ مسابقەدهندی مارپیچ

slam[1] /slæm/ *noun*
1 دەنگی توند پێوەدانی درگا، شەقە، شریخە 2 ڕەخنەی توند 3 (نافەرمی ئەمریکا) زیندان ⬡ 1 صدای محکم بستن در 2 انتقاد شدید 3 هلفدونی

slam[2] /slæm/ *noun*
(لە پەڕیندا) سلەم ⬡ شلم

slam-bang *adjective*
نەترسانە، بێ‌باکانە، توند، بە توندی ⬡ با بی‌پروایی، شدیداً

slam dancing *noun*
شەقەسەما (جۆرێ سەما بۆ موسیقای راک کە لەودا بە ئانقەست خۆ لەیەک دەدەن؛ slam dancer *n*: شەقەسەماباز، شەقەسەماکێش) ⬡ سلام‌دانسینگ

slam-dunk *noun*
(بەسکێتبۆڵ، توند) تۆپ خستنەنێو تۆڕەوە ⬡ سلام‌دانک

slammer /ˈslæmə(r)/ *noun*
1 زیندان، کون 2 شەقەسەماکێش 3 (هەروەها tequila slammer) جۆرێ کوکتایل لە تەکیلا، شامپاین و خواردنەوەی گازداری تر ساز دەبێ ⬡ 1 زندان، هلفدونی 2 سلام‌دانسر 3 سلامر

slander /ˈslɑːndə(r), US ˈslæn-/ *noun*

تۆمــەت، بوختــان، چەفتــە، قسەبەدواخــستن، هەڵبەســت، تیتاڵ ◌ افترا

slanderer *noun*
بوختـان(پـێ)کـەر، قـسەبەدواخەر، بوختـانچی، قـسەهەڵبەست، قـسەساز، تۆمەتلێدەر ◌ مفتری

slanderous /-dərəs/ *adjective*
بوختـان(پـێ)کەرانـە، تیتاڵـیانـە، قـسەسازانە، بوختانچییانە ◌ افتراآمیز

slang /slæŋ/ *noun*
زمـانی نافەرمی یـان بـازاڕی، زمـانی خۆماڵـی، زمانی رەمەکی، زمانی ناوێژەیی ◌ زبان عامیانه

slangily /'slæŋɪli/ *adverb*
رەمەکییانە، بازاڕییانە، نافەرمییانە ◌ به طـور عامیانه

slanginess /'slæŋinəs/ *noun*
رەمـەکیبوون، بـازاڕیبوون، نافـەرمیبـوون ◌ عامیانه بودن

slanging match *noun*
جنێوپێکدان، شەڕەجنێو، ناوتێکە لێکهەڵدان ◌ ناسزاگویی به همدیگر

slangy /'slæŋi/ *adjective* (slangier, slangiest)
پـڕ لـە وشـەی بـازاڕی، بـەکارهێنانی وشـەی نافەرمی: *a slangy style* ◌ پر از لغات عامیانه

slant /slɑːnt, US slænt/ *noun, adjective*
n 1 لێـژی، سـەرەوخواری، تـەلان 2 هێـڵی لار، لارەهێڵ 3 لاری، خواری: *The sofa faced the fire at a slant* 4 لایەنگری، تـالیگری، لاگـیری 5 (نافەرمی) دیتن، بۆچوون، روانگە 6 شێواندن، چەواشـەکاری، دەسـکاری 7 هەڵوێـست یـان بۆچوونی خۆ *adj* 1 خوار، لار 2 لێژ، لاپێ ◌ *n* 1 شـیب 2 خـط مایـل، خـط ممیـز 3 کجـی 4 طرفـداری 5 نقطـەنظر 6 تحریـف 7 موضـع یـا نگرش شخصی *adj* 1 کج، مایل 2 شیبدار

slanted /'slɑːntɪd, US 'slæntɪd/ *adjective*
1 شـێوێنراو، دەسـکاریکـراو، چەواشـەکراو 2 لایەنگرانـە، لاگیرانـە، تالیگرانـە: *a biased and slanted view of events* ◌ 1 تحریـفشـده 2 سوگیرانه

slanting /'slɑːntɪŋ, US 'slæntɪŋ/ *adjective*
1 خوار، لار، خێچ 2 لێژ، لاپێ، سـەرەوخواری، تەلان ◌ 1 کج 2 شیبدار

slantwise /'slɑːnwaɪz/ *adverb*
بە شێوەیەکی لار، خوار(انە) ◌ به طور کج

slap /slæp/ *noun, adverb*
n 1 زللە، شەبلاغە، شـەقەزللە، تـەپ، چەپـەخان 2 دەنگـی زللـە، شـریخە، شـلپە 3 سـووکایەتی، بێڕێزی *adv* راستەوخۆ، یەکسـەر، راست ◌ *n* 1 سیلی 2 صدای سیلی 3 اهانت *adv* مستقیم

slap-bang *adverb*
راسـت، راسـتەوخۆ، بـە شـێوەیەکی راسـتەوخۆ، دروست ◌ مـستقیماً، دقیقاً

slapdash /'slæpdæʃ/ *adjective*
بە جرپوهۆڕ، بە پەلە و وردنەبوونەوە، جرپنانە، بـە پەلەپـەل، (کـاری) سەرسـەرەکی، بەفـشە، تڕەکەڵـەک، هـەرچۆنێ بـێ، haphazard ◌ *a slapdash piece of writing* :slipshod ◌ با عجله و بیدقت، سرسری

slap-happy *adjective*
1 بـێخـەم، ئاسـوودە، بـێئەندیـشە، بـێخـەیاڵ، بێدەربەست، لەخۆوەخۆشحاڵ 2 گێژ، کاس ◌ 1 بیخیال، فارغالبال 2 گیج

slaphead /'slæphed/ *noun*
(لە بریتانیا و نافەرمی، سـووکانە) پیـاوی کـەچـەڵ (یان رووڵەتاسی و کەچەڵی) ◌ مرد کچل

slapjack *noun*
جـۆرێ pancake، لـەناو تـاوەدا سـاز دەبـێ ◌ اسلاپجک

slapper /'slæpə(r)/ *noun*
(لە بریتانیا، نافەرمی و سـووکانە) قەحبـە، جنـدە، حیز ◌ جنده

slapstick /'slæpstɪk/ *noun, adjective*
سلەپـستیک، گاڵـتەبازاڕی، گاڵـتەجاڕ ◌ اسـلپ استیک

slapstick comedy *noun*
کۆمیدی گاڵتەجاڕانە ◌ کمدی اسلپ استیک

slap-up *adjective*
(خـۆراک) شـایانە، (زۆر) چـاک، حیـسابی: *a slap-up dinner at a fancy restaurant* ◌ عالی، حسابی

slash /slæʃ/ *noun*
1 بـڕین 2 قـڵیش، دادڕ(یـن)، هەڵقڵیـشـان، دڕ، داتلیشـان 3 برین، زام، برین، براوی 4 جێبرین، گـرێ، شـوێنی بـڕین 5 هێـڵی لار، لارەهـێڵ، سلەش 6 (نافەرمی، بریتانیـا) میز ◌ 1 بـرش 2 شکاف، چاک 3 زخم 4 جای زخم 5 خط مـورب، ممیز 6 شاش

slasher /'slæʃə(r)/ *noun*
هەڵقلیشێنەر، دڕێنەر، داتلیشێنەر ◌ چاکدارکننده

slashing *adjective*
1 (نافەرمی) فیلمی توندوتیژ(انە) یان ترسناک 2 توند، سەخت، ترسـناک ◌ 1 فـیلم وحـشتناک 2 شـدید، وحشتناک

slat /slæt/ *noun*
1 سلەت، تەختە، پەڕە، تووڵ (باریـک و ناسـک، هـێ پـەردەی کرکـرەیی: *the slats of the venetian blinds* 2 (تەکنیکی) پـەڕە: بەشـێکی باڵـی فڕۆکـە کـە مـەهاری control جـووڵانی رووڵەسـەرێ و رووڵەخـوارێ دەکـا ◌ 1 توفـال، چوبەی کرکره 2 اسلت

slate /sleɪt/ *noun*
1 تەتەڵـە، تەختەبـەرد، تاتەبـەرد، تەڵـەبەرد، تەبەقەبەرد و بەردی توێتوێ، رێزەڵۆک، دوێڵ،

تەلاشەبەرد 2 لیستەی پاڵێوراوانی هەڵبژاردن، لیستی بەرئەندامانی هەڵبژاردن 3 ڕەنگی بۆری مەیلەوشین 4 (بریتانیا) تۆماری قەرز یان باوەڕی کەسێ ۞ 1 سنگ لوح، پلمە، سنگ متورق 2 فهرست کاندیداهای انتخاباتی 3 رنگ خاکستری مایل به آبی 4 اسلیت

slate black *noun*
ڕەنگی ئەرخەوانی مەیلەو ڕەش ۞ رنگ ارغوانی مایل به سیاه

slate blue *noun*
ڕەنگی شینی بۆرباو یان مەیلەو بۆر ۞ رنگ آبی مایل به خاکستری

slate-coloured *adjective*
بۆری شینباو یان مەیلەو شین ۞ خاکستری مایل به آبی

slated /'sleɪtɪd/ *adjective*
بە تاتەبەرددابۆشراو، تاتپۆش، دوێڵبەند، بە تەختەبەرد(سەر)گیراو: *a slated roof* ۞ پوشیده از سنگ لوح

slate-grey *noun*
بۆری ئاماڵڕەش، بۆری تاریک، بۆری مەیلەوڕەش ۞ خاکستری متمایل به سیاه

slatelike *adjective*
شێوەتەتەڵە، دوێڵئاسا، تاتەبەردئاسا ۞ مانند سنگ لوح

slater *noun*
1 کەسێ کە سەربان بە تەختەبەرد دادەپۆشێ 2 کەرەکەولە، کەرەجنە، خلیرە، woodlouse ۞ 1 اسلاتر 2 خرخاکی

slather /'slaðə/ *noun*, also slathers
(ئەمریکا) بڕێکی زۆر، کۆماێ ۞ مقدار زیاد

slatted /'slætɪd/ *adjective*
تووڵتووڵ، تەختەتەختە، دروسکراو لە تووڵ، تووڵبەند ۞ اسلاتد

slattern /'slætən, US -tərn/ *noun*
ژنی پیسوپۆخڵ، ژنی شروشپرزە، پنجل ۞ زن شلخته

slatternliness /'slætənlinəs, US -tərnlinəs/ *noun*
پیسوپۆخڵی، شروشپرزەیی، پنجلی ۞ شلختگی

slatternly /'slætənli, US -tərnli/ *adjective*
پیسوپۆخڵ، شروشپرزە، پنجل: *a slatternly girl* ۞ شلخته

slaty /'sleɪti/ *adjective*, also slatey
تەختەبەردئاسا، تاتەبەردئاسا، وەکوو تاتەبەرد، تەڵەبەرداوی، تەختەبەردی تیایە، سەربە تەختەبەرد یان تاتەبەرد ۞ سنگلوحمانند، دارای سنگ لوح

slaughter /'slɔːtə(r)/ *noun*
1 کوشتن، کوشت، سەربڕین 2 کوشتوبڕین، خوێنڕێژی، تەفکوژی، کۆکوژی، کوشتوکوشتار، کوشتار، کۆمەڵکوژی، قڕتێخستن 3 تێشکان یان شکستی تەواو ۞ 1 سلاخی 2 کشت و کشتار، قتلعام 3 شکست کامل

slaughterer *noun*
سەربڕ، گوڕین ۞ سلاخ

slaughterhouse /'slɔːtəhaʊs, US -tərh-/ *noun*, BrE also abattoir
قەسابخانە، سەربڕینخانە ۞ کشتارگاه

slaughterous /'slɔːtərəs/ *adjective*
پیاوکوژ، بکوژ، کوشتارگەر، کوژەر ۞ قاتل

Slav /slɑːv/ *noun, adjective*
n سلاف، سلاف *adj* سلاڤی، سلاڤی ۞ *n* اسلاو *adj* اسلاوی

slave /sleɪv/ *noun*
1 کۆیلە، بەندە 2 نۆکەر، ئەڵقەلەگوێ، غوڵام 3 گیرۆدە، دیل، سەوداسەر: *We are slaves of the motor car* ۞ 1 برده 2 غلام 3 اسیر

slave ant *noun*
مێرووڵەی کارکەر یا کرێکار ۞ مورچەی کارگر

slave driver *noun*
بەرپرس یا چاودێری کۆیلەکان، مرۆڤی چەوسێنەر، کارلێکێش، ڕەتێنەر ۞ آدم بهرەکش، مراقب بردگان

slave-holder /sleɪv həʊldə(r)/ *noun*
خاوەنکۆیلە، کۆیلەدار، کۆیلەڕاگر، کۆیلەوان ۞ صاحببرده

slave-holding *noun*
خاوەنکۆیلەیی، کۆیلەداری، کۆیلەڕاگری، کۆیلەوانی ۞ صاحببردگی

slave labour *noun*
1 کۆیلە 2 کرێکاری مفت 3 کاری سەخت ۞ 1 برده 2 کارگر مفت 3 کار طاقتفرسا

slaver[1] /'sleɪvə(r)/ *noun*
1 کەشتی کۆیلەبەری، کۆیلەکێش، کەشتی کۆیلەهەڵگرتن 2 کۆیلەفرۆش ۞ 1 کشتی بردەکشی 2 بردەفروش

slaver[2] /'slævə(r)/ *noun*
1 شیلاوگەبەستنی لیک، لیکەڕژێ 2 کلکەسووتێ، کلکەلەقێ، مەرایی، زمانلووسی ۞ 1 سیلان بزاق 2 تملق

slavery /'sleɪvəri/ *noun*
1 کۆیلەیی، کۆیلەداری، بەندەیی، بەندایەتی، بەندەگەری 2 کاری سەخت، کۆڵکێشی، کۆلەمەرگی ۞ 1 بردگی، بردەداری 2 جانکنی

slave state *noun*
(مێژوویی) هەرێم یان ئەیالەتی کۆیلەداری (هەریەک لە ئەیالەتە باشووریەکانی ئەمریکا، کە تا شەڕی نێوخۆیی کۆیلەداری لەوێ ئازاد و قانوونی بوو) ۞ ایالت بردەداری

slave trade *noun*
کارداری یان بازرگانی کۆیلە، کۆیلەفرۆشی ۞

تجارت برده

slave trader *noun*
کاردار یان بازرگانی کۆیلە، کۆیلەفرۆش ۞ تاجر برده

slave world *noun*
دنیا یان جیهانی کۆیلەیی، جەهانی کۆیلایەتی ۞ جهان بردگی

Slavey /'sleɪvi/ *noun*
1 ئەندامی گەلی Deneی باکووری رۆژاوای کەنەدا 2 هەریەک لە دوو زمانی (سلەیڤی باکووری و باشووری) ئەو گەلە ۞ اسلیوی

slavey *noun, pl.* slaveys
(نافەرمی، بریتانیا) کارەکەر، کەلفەت (ب.ت. کارسەخت) ۞ کلفت

Slavic /'slɑ:vɪk, US 'slævɪk/ *noun, adjective*
n لقێکی خێزانە زمانە هیند و ئەورووپاییەکان، کە بریتین لە رووسی، چێک Czech، پۆلەندی Polish، بولگاریایی Bulgarian و سێربی کرواتی *adj* سەربە ئەم لقە زمانییە یان ئاخێوەران و قسەپێکەرانی ۞ اسلاوی

Slavicist *noun*
زانای زمانی سلاڤی ۞ دانش‌مند زبان اسلاوی

slavish /'sleɪvɪʃ/ *adjective*
کۆیلەئاسا، کۆیلانە، گوێڕایەڵ، گوێلەمست، ملکەچ ۞ برده‌وار، مطیع

slavishly /'sleɪvɪʃli/ *adverb*
کۆیلەئاسا: *You don't need to stick slavishly to the recipe* ۞ برده‌وار

slavishness /'sleɪvɪʃnəs/ *noun*
کۆیلەئاسایی، کۆیلەیی، گوێڕایەڵی، ملکەچی ۞ برده‌واری، اطاعت

Slavicist = Slavicist

Slavonian /slə'vəʊnɪən/ *adjective*
سلاڤی ۞ اسلاوی

Slavonian grebe *noun*
ئاوبرەی سلاڤی: جۆرێکی باکووری، بنەوەی سوورباوە [*Podiceps auritus*] ۞ نوعی پرنده

Slavonic /slə'vɒnɪk/ = Slavic

slaw = coleslaw

slayer *noun*
پیاوکوژ، بکوژ ۞ قاتل

slaying /'sleɪɪŋ/ *noun*
پیاوکوژی، کوشتن، کوشتن‌کاری ۞ قتل

sleave /'sli:v/ *noun*
هەوریشمی خاو یا نەریسراو، گەردە ۞ ابریشم خام

sleaze /sli:z/ *noun*
پیسی، گڵاوی، چەپەڵی، خراپی، هەرزەیی ۞ کثافت

sleziness /'sli:zinəs/ *noun*
پیسی، گڵاوی، چەپەڵی، خراپی، هەرزەیی ۞ کثافت

sleazy /'sli:zi/ *adjective* (sleazier, sleaziest)
1 پیس، چەپەڵ، گڵاو، هەرزە، بەدناکار، ناکارناپەسند، disreputable: *a sleazy bar* ◊ *a sleazy neighbourhood* ◊ *a -azy reporter* 2 (پارچە) تەنک، ناسک 3 شل (slezily /'sli:zɪli/ *adv*: هەرزانە، پیسانە؛) ۞ 1 مستهجن، کثیف، غیراخلاقی 2 نازک 3 سست

sled /sled/ = sledge

sledge /sledʒ/ *noun*
1 کیشک، تاخورک، خیشکە، کاشە 2 = toboggan ۞ سورتمه

sledgehammer /'sledʒhæmə(r)/ *noun*
1 پیک، کوتک، پوتک، زومب 2 (وەک ئاوەڵناو) زۆر بەهێز، دیار، ئاشکرا، روون، بەرچاو: *sledgehammer blows* ۞ 1 پتک 2 قدرت‌مند، مشهود

sledging *noun*
خیشکەسواری، کیشکین، تاخورکسواری: *to go sledging* ۞ سورتمه‌سواری

sleek /sli:k/ *adjective*
1 (قژ) نەرم، بریقەدار، لووس: *the sleek dark* 2 *sleek black hair* ◊ *head of a seal* (کەسێ) شۆخ‌وشەنگ، شۆخ: *-ek businessmen* 3 جوان، ڕێک‌وپێک، شیک: *a sleek yacht* ۞ 1 لخت 2 خوش‌سروپز 3 شیک

sleekly /sli:kli/ *adverb*
بە شێوەیەکی نەرم، لووسانە، جوان، بە شێوەیەکی جوان: *sleekly groomed* ۞ به طور لخت، به طور شیک

sleekness /sli:knəs/ *noun*
1 نەرمی، لووسی 2 جوانی، شۆخی، شۆخ‌وشەنگی ۞ 1 لختی 2 شیک بودن، خوش‌سروپزی

sleep /sli:p/ *noun*
1 خەو، خەون 2 ماوەی خەو، چێن، وچان: *Did you have a good sleep?* 3 ڕیبۆق، شەلق ۞ 1 خواب 2 مدت خواب 3 قی

sleeper /'sli:pə(r)/ *noun*
1 (لە لێکدانا) خەو- (خەوسووک، خەوقورس و هتد) 2 شەمەندەفەری تەخت(ی خەو)هەبوو، واگۆنی تەخت(ی خەو)ەدار یان خەو 3 دەستەک(ڕاکشاو، چ دار یان ئاسن یان کۆنکریت)ی ڕێی ئاسن 4 (کتێب، فیلم، شانۆ و هتد) سەرکەوتنی کتوپڕ، درەنگ‌ناسراو 5 بەرگی منالی ساوا 6 ئاڵقە یان شتێ بۆ گوێی کون (تا نەیووچێتەوە) 7 جۆرێ ماسی خڕینەی خاڵ‌خاڵ [*Dormitator* و تۆخمەکانی تر] ۞ 1 ـخواب، آدم خواب 2 قطار دارای تخت‌خواب، واگن تخت‌خواب‌دار 3 تراورس 4 موفقیت غیرمنتظره 5 لباس بچه 6 اسلیپر 7 نوعی ماهی

sleepily /-ɪli/ *adverb*

خەوالووانە، بە خەوالوویی ۞ بە طور خواب‌آلود
sleepiness /'sli:pinəs/ *noun*
خەوالوویی، چاوبەخەوڕبوون ۞ خواب‌آلودی
sleeping bag *noun*
توورەکەخەو، توورەکەی خەو ۞ کیسەخواب
sleeping car *noun*, also sleeping carriage
واگۆنی تەختەخەودار یان بە تەختەی خەوەوە ۞ واگن تخت‌خواب‌دار
sleeping partner *noun*, silent partner
شەریک یان بەشداری ناچالاک (کەسێ کە لە سەرمایەی کۆمپانیایێ بەشدارە و بەلام کاری تیاناکا) ۞ شریک غیرفعال
sleeping pill *noun*, also sleeping tablet
حوب یان حەبی خەو ۞ قرص خواب
sleeping policeman = speed hump
sleeping sickness *noun*
نەخۆشی خەو ۞ بیماری خواب
sleepless /'sli:pləs/ *adjective*
بێ‌خەو، خەولێ‌زڕاو، خەوزڕاو، خەولێ‌نەکەوتوو ۞ بی‌خواب
sleeplessly /'sli:pləsli/ *adverb*
بێ‌خەوانە، بە شێوەیەکی خەوزڕاو ۞ بە طور بی‌خواب
sleeplessness /'sli:pləsnəs/ *noun*
بێ‌خەوی، خەولێ‌زڕاوی، خەولێ‌نەکەوتوویی، خەوڕەوینەوە ۞ بی‌خوابی
sleepwalker /'sli:p wɔ:kə(r)/ *noun*
خەوڕەو، لەخەوداڕۆیشتوو ۞ خواب‌گرد
sleepwalking /'sli:p wɔ:kɪŋ/ *noun*
خەوڕەوی، لەخەوداڕۆیشتوویی ۞ خواب‌گردی
sleepy /'sli:pi/ *adjective* (sleepier, sleepiest)
1 خەوالوو، چاوبەخەو 2 خەوێنەر 3 ئارام، بێ‌دەنگ، سڕیوەنەهاتوو، مردوو: *a sleepy little town* ۞ 1 خواب‌آلود 2 خواب‌آور 3 بی‌سر و صدا
sleepyhead /'sli:pihed/ *noun*
کەسێکی خەوالوو، بنیادەمی چاوبەخەو، خەوار ۞ آدم خواب‌آلود
sleet /sli:t/ *noun*
شلێوە، شلۆقە، لێلاق، لاسەمە، وەشەن، دوودانگ، بەرفەشو، بەفرەباران، تەرزەلووکە، باکوروقە: *The rain was turning to sleet* (sleety *adj*, sleetier, sleetiest: بنەڕەت: ئەلمانی بنەڕەت) ۞ برف و باران، برفابە
sleeve /sli:v/ *noun*
1 قۆل، باڵ، چمک؛ sleevelet 2 بەرگ 3 جەڕی ماسوولە 4 = windsock ۞ 1 آستین 2 جلد 3 مهرەی ماسولە 4 = windsock
sleeved *adjective*
بە قۆلەوە، قۆڵدار ۞ آستین‌دار
-sleeved *adjective*
(لە لێکدانا) قۆڵ ـ باڵ ـ ۞ آستین ـ
sleeveen /'sli:vi:n, US sli:'vi:n/ *noun*
(ئیرلەند) کەسێکی باوەڕپێنەکراو ۞ شخص غیرقابل اعتماد
sleeveless *adjective*
بێ‌قۆڵ، بێ‌باڵ ۞ بی‌آستین
sleevelet *noun*
نیوەقۆڵ، قۆڵکورت، باڵکورت ۞ نیم‌آستین
sleeve-link /'sli:v lɪŋk/ *noun*
دوگمەی زنجیری ۞ دکمەی زنجیری
sleigh /sleɪ/ *noun*
خزێنکە، کێشک، تاخورک (ب.ت. بە ئەسپ یان گاکێوی رابکێشری، بۆ سەر بەفر یان سەهۆڵ بەکاردێتری) ۞ سورتمە
sleight /slaɪt/ *noun*
1 شارەزایی، لێزانی، کارزانی، skill ،dexterity
2 فێڵ، دەغۆ، تەڵەکە، stratagem ۞ 1 مهارت 2 خدعە، نیرنگ
sleight of hand /ˌslaɪt əv 'hænd/ *noun*
1 چاوبەستی، تەردەستی 2 فێڵ، تەڵەکە ۞ 1 تردستی 2 نیرنگ
slender /'slendə(r)/ *adjective* (slenderer, slenderest)
1 باریک، زراف، ناسک، باریکەڵە، تیشکەڵە: *a glass with a slender* ◊ *her slender figure* 2 لاواز، کز، ڕەقەڵ، چەقەڵ، تووڵئاسا 3 *stem* کەم، ناتەواو، بەشێ‌نەکردوو ۞ 1 باریک 2 ضعیف، اندک 3 غیرکافی
slenderness *noun*
1 باریکی، زرافی، ناسکی، باریکەڵەیی، تیشکەڵەیی 2 لاوازی، ڕەقەڵی، کزی ۞ 1 باریکی 2 ضعیف بودن
slept /slept/ = past and past participle of sleep
sleuth /slu:θ/ *noun*
پۆلیسی نهێنی detective ۞ پلیس مخفی
sleuth-hound *noun*
1 = bloodhound 2 (تافەرمی) لێکۆڵەر یان پۆلیسی نهێنی ۞ 1 = bloodhound 2 بازجو یا پلیس مخفی
sleuthing /'slu:θɪŋ/ *noun*
کاری پۆلیسی نهێنی ۞ کارآگاهی
slew[1] /slu:/ *noun*
1 بڕ یان ژمارەیەکی زۆر، کۆلێ، پێتخوێی، دنیایێ، دەریایێ 2 زەل، زنە 3 گۆماو، دەریاچە ۞ 1 مقدار یا تعداد زیاد 2 محل باتلاقی 3 دریاچە
slew[2] /slu:/ = past of slay
slew[3] /slu:/ *noun*, also slue
1 گەڕان، خولخواردن، پێچخواردن، سوورخواردن، خولانەوە، باهەڵدران، بادان 2 خزین، خلیسکان ۞ 1 گردش، چرخش 2 لغزش

slewed *adjective*
کەلەلا، مەست، کەیل ۞ مست، پاتیل
slice /slaɪs/ *noun*
1 قاش، کوت، کووز، برگە، بڕ، لەت، بەش،
کەرت، پشک، portion، share، segment
:sample *a slice of* ◊ *a slice of the profits*
society 2 (چێشتخانە) کەوچک، ئەستێول،
ئاسوێلک، ئەستێولک، کەوگیر (هەڵگێڕانەوە):
a fish slice ۞ 1 تکە، قطعە، سهم، قسمت 2
کفگیر گ
slice bar *noun*
شیش یان میلی شێواندنی رەژی، رەژیشێوێن،
کۆلەوەژی رەژی ۞ سیخ به هم زدن زغال
slick /slɪk/ *adjective, noun*
adj 1 خز، خلیسک، خاز، تەڕ، لووس 2
زمانچەور، زمانلووس، زۆڵ، زیرەک 3
شارەزیانە، زیرەکانە *n* 1 عەرزی خلیسک 2
شوێنی خلیسک، جێگای خز، تورتەماڵ، شەمت،
خزگە 3 لکە یان پەڵەی نەوت (لەسەر ئاو) 4
(ئەمریکا) کۆڤاری ورشن یان بریقەدار ۞ *adj*
1 لیز، سر 2 چرب‌زبان 3 ماهرانه *n* 1 زمین لیز 2
محل لیز 3 لکەی نفت 4 اسلیک
slick-ear *noun*
کەڕە، کەڕیل، گیانەوەری بێگوێ ۞ حیوان
بدون گوش
slickenside *noun*
(زەویناسی، بەرد) رووەسوو، لووس، بەرەسوو
۞ سودەرخ
slicker /'slɪkə(r)/ *noun*
1 بنیادەمی زیرەک، زۆڵ، رۆڵەلەبەردایکهەلگر،
زۆڵی رۆژگار 2 (باڵتە) بارانی، باراندانەدەرە،
ئاودانەدەر 3 = city slicker ۞ 1 آدم زبل 2
بارانی
slid /slɪd/ = past and past participle of slide
slidable *noun*
دەخزێ، دەخلیسکێ، لەخزینهاتوو ۞ قابل لغزش
slide /slaɪd/ *noun*
1 خلیسکان، خزان، ساتم، ساتمە 2 خلیسکێن،
خزخزێنە، خزێنە 3 کەمبوونەوە، دابەزین،
هاتنەخوارێ 4 سلاید 5 کەشەو 6
هەرەس(هێنان)، رمان، داڕووخان 7 خزکە،
خزەک، بەشێ لە ماشێن یا ئامێرێ کە دەخزێ
یان دێتودەچێ 8 دابەزین، داشکان 9 (بریتانیا)
= hairslide ۞ 1 لغزش، سرش 2 سرسره 3
کاهش 4 اسلاید 5 کشو 6 ریزش 7 اسلاید 8 نزول
slide fastener *noun*
زنجیر، زریزە، زیپ ۞ زیپ
slide projector *noun*
سلایدپیشاندەر، پیشاندەری سلایدەکان ۞
پروژکتور اسلاید
slider /'slaɪdə(r)/ *noun*
1 خلیسک، خز، لووس 2 هەڵخلیسکاو، خزیو 3
رەقە یان کیسەڵێکی ئەمریکا باکووری
[*Trachemys scripta* (هی گۆلاو) و جۆرە
پێوەندیدارەکان] ۞ 1 لغزنده، لیز، سرخورنده 2
نوعی لاک‌پشت
slide rule *noun*
راستەی ئەندازیاری، راستەی لێکدانەوە ۞
خط‌کش مهندسی
slide valve /'slaɪd vælv/ *noun*
زمانە یان دەمەوانەی جوولۆک، زمانەخلیسکە
۞ دریچەی متحرک
slideway *noun*
ڕێگای خلیسک ۞ راه لغزنده
sliding door /ˌslaɪdɪŋ 'dɔ:(r)/ *noun*
خلیسکەدرگا، درگای خزیو یان کەشەوی یان
رەیلی ۞ در کشوی
sliding scale *noun*
پێوەری گۆڕاو، پێوەری بگۆڕ ۞ مقیاس متغیر
slight[1] /slaɪt/ *noun*
بەهێندنەگرتن، بەهیچدانان، گوێپێنەدان،
لێگەڕان، بێڕێزیپێکردن، بەکەمدانان ۞
بی‌اعتنایی، تحقیر
slight[2] /slaɪt/ *adjective* (slighter, slightest)
1 باریک، زراف، تیشکەلە، باریکەڵە 2 هیچ،
هیچەکە، چکۆلە، ناگرنگ: *a slight*
delay/difference ◊ *a slight increase* ◊ *a*
slight change ۞ 1 باریک 2 جزئی، کوچک
slighted *adjective*
سووکیپێکراو، بێڕێزیپێکراو، بەهێندنەگیراو،
بەهیچدانراو ۞ تحقیرشده
slighting /slaɪtɪŋ/ *adjective*
سووکایەتییانە، بێڕێزیپێکەرانە،
بێحورمەتانە، سووکیپێکەرانە، :disparaging
a -ing remark ۞ توهین‌آمیز
slightingly /slaɪtɪŋli/ *adverb*
بە شێوەیەکی سووکایەتییانە، سووکانە ۞ بە
طور توهین‌آمیز
slightly /'slaɪtli/ *adverb*
کەمێ(ک)، برێ(ک)، نەختێ(ک)، پشکێ: *a*
slightly different version ۞ اندکی
slightness /'slaɪtnəs/ *noun*
کەمی، هیچی، هیچەکەیی، ناگرنگی ۞ ناچیزی،
کمی
slily = slyly
slim /slɪm/ *adjective*
1 باریک، زراف، تیشکەلە، باریکەڵە 2 کەم،
بەشنەکردوو، ناتەواو 3 چکۆلە، کەم ۞ 1
باریک 2 غیرکافی 3 کوچک
slime /slaɪm/ *noun*
1 مەتریاڵی لینج، شت یان کەرستەی لیچق:
The pond was full of mud and green

Snails and slugs leave a trail of - ◊ slime e 2 قور، حەری، لەزم، قیشاف 3 قەوزە، کەفزە
◇ 1 مادەی لزج 2 لجن 3 جلبک

slimeball *noun*
(نافەرمی) مرۆی بێزاوی ◇ آدم نفرت‌انگیز

slime mould *noun*
کەرووەلینجە [دیـڤیژن Myxomycota یـان
(وەک protestی) لـــق Gymnomyxa] ◇
کپک لجن

slim-jim *noun*
مرۆی کز و رەقەڵ ◇ آدم لاغر

slimline /'slımlaın/ *adjective*
1 (خواردنەوەیێ کە) کالۆری لە جۆری ئاسایی
خـۆی کـەم‌تـرە 2 دەزگایـێ کـە چکۆلـەتر و
ناسک‌ترە لە هەمان جۆری خۆی، نوقلی، قوتو،
چکۆلانە: *a slimline phone* ◇ 1 اسلیملاین 2
نقلی، کوچک

slimmer /'slımə(r)/ *noun*
پارێزگرتوو، پارێزکردوو، پارێزگر: *a calorie-controlled diet for -s* ◇ رژیم‌گیرنده

slimming /'slımıŋ/ *noun*
باریکی، زراڤی، تیـشکەڵەیی، کزبوون، لاوازی،
شیرین‌کزی ◇ لاغر شدن

slimness /slımnəs/ *noun*
کـزی، لاوازی، سـتی، فـشەڵی ◇ بـاریکی،
لاغری، سـتی

slimy /'slaımi/ *adjective* (slimier, slimiest)
1 قوڕاوی، لیتاوی، قوڕوچڵپاوی، تەقن 2 لینج،
توچن، لیچق، پێوەنووساو، viscous 3 قەوزاوی،
پڕقـەوزە، کـەفزەداگرتوو 4 دووڕوو، فـێلاوی 5
نادروست، ناپاک، باوەڕپێ‌نەکراو ◇ 1 پر از لجن
2 چـسناک، لزج 3 پر از جلبک 4 حقەباز 5 پـست

sling[1] /slıŋ/ *noun*
1 بەت، پەتک، بەست 2 بەردەکانی، قۆچەقانی،
قەڵماسک، قەڵماسەنگ، کەهێنک، بەرەقانی 3
خستن، هاویشتن، حەوادان، فڕێدان، تووڕهەڵدان
4 کۆڵی منال 5 پەتی تفەنگ 6 کەندر، گوریس،
زنجیر 7 پـەڕۆی هەڵـپێچان یـان ڕاگـرتن و
هەڵواسینی جێگایێکی برین‌دار ◇ 1 تـسمە 2
فلاخن، قلاب‌سنگ 3 پرتاب 4 کولەی بچە 5 بند
تفنگ 6 ریسمان 7 اسلینگ

sling[2] /slıŋ/ *noun*
ئـارەق یـان خواردنـەوەی شیرین‌کراو، ب.ت.
جین ◇ اسلینگ

slings and arrows *noun, pl.*
سـەختی‌یـەکان، گێرەوکێشە، تـەنگ‌وچەڵـەمە،
کوێرەوەی ◇ مشکلات

slingshot /'slıŋʃɒt, US -ʃɑ:t/ *noun*
تیروکەوان ◇ تیرکمان

slink /'slıŋk/ *noun*
1 جـووڵانی دزەکی یان بە ماتەیی 2 بەراوێتە،
بەرفڕێـدراو، گـوێلکی بەراوێتـە ◇ 1 حرکـت
دزدکی 2 سقط‌شدە، گوسالەی سقط‌شدە

slinky /'slıŋki/ *adjective* (slinkier, slinkiest)
1 (جل‌وبەرگ) تەنگ، تەنگ‌وتۆمان، پێوەچەسپ
2 سێکـسی، سـەرنج‌ڕاکـێش، هەڵـفریوێنەر،
بزوێنـەر، ئیـشتیاهەستێن 3 دزەکـی، بەماتـە، بـە
دزی‌یەوە ◇ 1 چـسبان 2 وسوسەآمیز 3 دزدکی

slip /slıp/ *noun*
1 لێ‌شێوان، لێ‌داقڵیشان، چەوتی، شاشی، زەلە،
هەڵخلیسکان، ترازان، هەڵە (ی چکۆلە)، سەهو،
لێ‌شێوان، لەدەم‌دەرچوون 2 خزان، هەڵخلیسکان
3 نـزم‌بوونـەوە، لێژبوونـەوە، داچـوون، داکـەوتن،
هاتنەخوارێ 4 منـاڵ، بەرە، فرزەند 5 ژێرپۆش،
ژێرکراس، بن‌کراس 6 چـووز، تـوول، خەڵـف،
شەتڵ، نەمام، چەکەرە، کورس (چـەکـەرەی تازە
سەر دەرهێناو) 7 تیکە، باریکە، تیلماسکەکاغز،
باریکـەکاغز، کوتـە کـاغز، لەتـە کـاغز 8
بەرگەباڵـنج، بەرگەسـەرین 9 جێـی
کەشتی‌دروست‌کردن و چاک‌کردنەوە، خلیسکێنە،
لێژگە 10 گڵەڕەنگە، رووکێشی گڵێنە، لۆعاب،
لیاو 11 پەتی سەگ ◇ 1 لغزش 2 سـرخوردگی،
سرش 3 افت، تنـزل 4 اولاد، فرزنـد 5 زیرپـوش 6
نهـال، قلمـه 7 تکـه، تکـەی کاغـذ 8 روبالـشی 9
تعمیرگاه کشتی 10 لعاب 11 ریـسمان سگ

slip carriage /slıp kærıdʒ/ *noun*, also slip coach
(بریتانیـا و مێژوویـی) عەرەبانـە یـان واگـۆنی
لێوەکراو (لە شەمەندەفەر) ◇ واگون ول‌شده

slipcase *noun*
قوتو، سنووق، بەرگەڕەق، جێ‌کتێب ◇ جعبه

slipcover *noun*
1 (کورسی، کەل‌وپەل و هتد) بەر، بەرگ، روو 2
جێ‌کتێب، بەرگەڕەق ◇ 1 روکش 2 جعبه

slipknot /slıpnɒt/ *noun*
گرێ قولفە، قولفە، گرێ خزیو یان خلیسک ◇
گره خفت

slip-on *noun, adjective*
n پێلاوی بێ‌قەیتان یان بێ‌بەن، هاسان‌لەپێ‌کراو،
ئاسان‌پۆش *adj* بێ‌بەن، بێ‌قەیتان ◇ *n* کفش
بی‌بند *adj* بی‌بند

slipover /'slıpəʊvə(r), US -oʊ-/ *noun*
پۆلاڤر، پۆلۆڤێر (بێ‌قۆڵ) ◇ پلیور

slippage /'slıpıdʒ/ *noun*
1 هەڵخلیسکان، خـزان 2 بەرەبەرەکەوتنـەخوار
◇ 1 سـرش 2 افت تدریجی

slipped disc *noun*
(پزشـکی و نافەرمی) دیـسک ◇ دیـسک

slipper /'slıpə(r)/ *noun*
سەرپێیی، سەرپایی، سۆل، نالک ◇ دمپایی

slippered *adjective*
سـەرپایی‌پـۆش، سـەرپێیی‌لـەپێ‌کـردوو،

سەرپایی‌لەپێ‌کردوو ۞ دمپایی‌پوش
slipper flower = calceolaria
slipperiness /'slɪpərinəs/ *noun*
خزی، خلیسکی، خلیسک‌بوون ۞ لیزی
slippery /'slɪpəri/ *adjective* (slipperier, slipperiest)
1 خلیسک، تەهس، خز، لووس: *slippery* (کەسێ) 2 *a slippery fish ◊ roads* باوەرپێنەکراو، نادروست، ناپاک، فێڵاوی 3 - 2 لیز ۞ 1 لغزنده، (slipperily *adv*) unstable غیرقابل اعتماد
slippery elm *noun*
وزمەلینجە (هی رۆژهەلات و ناوەندی ئەمریکای باکووری، بۆ دەرمان [*Ulmus fulva*]) ۞ نوعی نارون
slippy /'slɪpi/ *adjective* (slippier, slippiest)
(عەرز و هتد) خلیسک، خز، لووس، تەهس، ۞ لیز slippery
slip-road *noun*
ریگایێ لە نێو و دەرەوەی پانەڕێ، ریگای دەرەوەی پانەڕێ، ریگای نێوەوەی پانەڕێ ۞ ورودی یا خروجی اتوبان
slip rope /'slɪp rəʊp/ *noun*
راگیرە یان تەناف و گوریسێ کە هەردوو سەری بە کەشتی‌یەوە بێ (نێوەڕاستەکەی بە کەنارەوە بەسرابێتەوە) ۞ اسلیپ روپ
the slips = slipway
slip sheet *noun*
(چاپ) نێونەپەرە، پەرەبەینە (پەڕێ کە دەخرێتە نێوان دوو پەڕی چاپ‌کراو، تا یەکتر خالاوی نەکەن) ۞ اسلیپ شیت
slipshod /'slɪpʃɒd, US -ʃɑ:d/ *adjective*
1 جرین، پۆخل، پنجل، کەمتەرخەم، سەرسەرەکی 2 (کۆن، کەوش) پاژنەدادراو، پاژنەخەواندوو ۞ 1 شلخته، بی‌دقت 2 پاشنه خوابیده
slipslop /'slɪpslɒp/ *noun*
(کۆن) 1 چێشتی ئاوەکی یان شلپیتاو، سایری 2 قسە یا نووسراوەی بێ‌مایە ۞ 1 و 2اسلیپ‌اسلوپ
slipstick = slide rule
slipstone /'slɪpstəʊn/ *noun*
هەسانی (تیژکردنی) ئەسکەنە ۞ اسلیپ‌استون
slip stitch *noun*
تەقەڵی نەبینراو یان ژێرەوە ۞ بخیه‌ی نامریی
slipstream /'slɪpstri:m/ *noun*
با (بایێ کە بە هۆی ماشێن و شتی وا بەرەو دواوە دەچێ) ۞ باد
slip-up *noun*
لێ‌شێوان، هەڵە، شاشی، سەهو ۞ اشتباه، سهو
slipware *noun*
گلێنەی لیاوکراو یان رەنگ‌کراو ۞ ظروف سفالی لعابی

slipway /'slɪpweɪ/ *noun*
خلیسکە یان خلیسکێنەی کەشتی، لێژایی بارخستن، لێژگە ۞ سرسره
slit[1] /slɪt/ *noun*
درز، قەڵەش، دراف، تلیش، کەلێن، کەلەبەر، کون (درێژ و باریک؛ slitless *adj*) ۞ شکاف، درز
slit[2] = past and past participle of slit
slither /'slɪðə(r)/ *noun*
خزین، خزان، خلیسکان، شەمتین ۞ لغزش
slithery /'slɪðəri/ *adjective*
خز، خلیسک: *We began our slithery descent to the shore* ۞ لغزنده
slitter *noun*
هەڵقلیشێنەر، داتلیشێنەر، دادڕێنەر ۞ چاک‌دهنده
slitting *noun*
ئاسن‌بڕی ۞ آهن‌بری
slit trench *noun*
خەنەک یان سەنگەری قەڵەشی، باریکەسەنگەر، باریکەخەنەک ۞ خندق یا سنگر شکافی
slitty *adjective* (slittier, slittiest)
(چاو، هەرزانە) درێژ و باریک ۞ دراز و باریک
sliver /'slɪvə(r)/ *noun*
1 تەڵەزم، تەلاش، مووره، چقڵ، تەخشک، تەڵش، باریکە، تیکە، لەت، کوت 2 وردە، ورکە 3 خوری، تالی خاو (با هەڵنەدرابێ) ۞ 1 تراشه، تکه 2 خرده 3 اسلیور
slivovitz /'slɪvəvɪts/ *noun*
جۆرێ براندی هەڵووژە، زۆرتر لە یۆگسلافیای جاران و رۆمانیا دروست دەکرا ۞ اسلیوویتز
Sloane /sləʊn, US sloʊn/ *noun*, also Sloane Ranger
(نافەرمی) سلەون (مروف ب.ت. ژنێ کە لە چینی سەرەوە لە گەڕەکێکی بەنێوبانگی لەندەن دەژی) ۞ اسلون
slob /slɒb, US slɑ:b/ *noun*
1 مرۆی لەش‌گران، بنیادەمی تەپلووس 2 مرۆی شروشپرزە ۞ 1 آدم تنەلش 2 آدم شلخته
slobber /'slɒbə(r), US 'slɑ:b-/ *noun*
دەماو، لیک ۞ آب دهان
slobbery *adjective*
(ماچ) تەڕ، ئاودار ۞ خیس
sloe /sləʊ, US sloʊ/ *noun*
هەڵووچەی جەنگەڵی ۞ آلوچه‌ی جنگلی
sloe-eyed *adjective*
چاورەش ۞ سیاه‌چشم
sloe-gin *noun*
جین (خواردنەوەیەکی ئەلکۆلی) ۞ جین
slog /slɒg, US slɑ:g/ *noun*
1 (ماوەی) کاری سەخت 2 ریگای دووورودرێژ، ریگای یەکجار دوور ۞ 1 کار طاقت‌فرسا 2 راه دور و دراز

slogan /'sləʊgən, US 'sloʊ-/ *noun*
1 دروشم، دەمەجوو: ***a campaign slogan*** 2 (مێژوویی) نەڕە و گوڕەی چیانشینانی سکاتلەند (**sloganeering** *n*) ۞ 1 شعار 2 اسلوگان

sloganeer *noun*
دروشمدارێژ، دروشمساز ۞ شعارساز

sloka /'ʃləʊkə/ *noun*
خشتەییەکی هۆنراوەی سانسکریتی ۞ اسلوکا

slo-mo = slow motion

sloop /slu:p/ *noun*
1 سلوپ (گەمی یەکداراڵا و چارۆکەدار) 2 (**sloop war**) جۆرێ گەمی شەڕکەری دوو یان سێ داراڵا 3 کەشتییەکی چکۆلانەی دژەژێردەریایی شەڕی جیهانی دووەم 4 عەرەبانەی هەڵگرتن تەختە ۞ اسلوپ

sloosh *noun*
(بریتانیا) حوجحەتی ئاو یان تێهەڵکێشانی بە تەوژم ۞ اسلوش

sloot /slu:t/ *noun*, also sluit
1 (ئەفریکای باشووری) باراندڕ، ئاودڕ، دڕکەند (قووڵ، بەهۆی داشۆرانی بارانەوە) 2 (مێژوویی) جۆگەی باریک، جۆگەلە ۞ اسلوت

slop[1] /slɒp, US slɑ:p/ *noun*
1 (چێشت) شلپیتاو، شۆرباو، ئاوەکی، سایری 2 (زۆرتر بە شێوەی کۆ **slops**) بەرماوەی چێشت 3 ئاوەڕۆ، گەناو، چڵکاو، پاشاو، پاشەڕۆ 4 دەریای پرشەپۆل یان ئاڵۆز یان نائارام 5 (ئەمریکا) زمانی بەسۆز 6 لیتە، قوڕ و چلپاو، زەلکاو 7 (زیندان) سەتڵی دەسبەئاو ۞ 1 آب زیپو 2 (اغلب به صورت جمع) تەماندەی غذا 3 فاضلاب 4 دریای متلاطم 5 زبان احساسی 6 لجن، باتلاق 7 سطل توالت

slop[2] /slɒp, US slɑ:p/ *noun*
1 جلی هەراوی کرێکار 2 شەڵواری دەلب و فش، ب.ت. هی سەرباز 3 جلوبەرگی ئامادە و هەرزان ۞ اسلوپ

slope /sləʊp, US sloʊp/ *noun*
1 لێژ، لێژایی، خێسی، تەلان، لاپێ، سەرەوخوار، (لاری، خواری)، ڕوو یان ئاستی لاپێ، ئاستی لێژ(ایی) 2 بەرزی و نزمی، هەورازونشێو، کەندولەند 3 (تافەرمی، ئەمریکا، سووکانە) کەسێکی ڕۆژهەلاتی، ب.ت. ڤیتنامیی ۞ 1 شیب، سطح شیبدار 2 پستی و بلندی 3 اسلوپی

sloping *adjective*
لێژ، تەلان، سەرەوخوار، ئاوڕێژن، سەربەرەوژێر، سەرەولێژ، خێس، لاپێ، خوار ۞ شیبدار

slop pail *noun*
سەتڵی دەسبەئاو یان پاشەڕۆ ۞ سطل توالت

sloppily /-ɪli/ *adverb*
شڕوشپرزانە، شڕوشێواوانە، جەربوهۆڕانە، ناڕێکوپێکانە ۞ شلختەوار

sloppiness /'slɒpinəs, US 'slɑ:pinəs/ *noun*
شڕوشێوای، شپرزەیی، پۆخڵی، جەربی، پنجلی ۞ شلختگی

sloppy /'slɒpi, US 'slɑ:pi/ *adjective* (sloppier, sloppiest)
1 شێواو، شپرزە، پیسوپۆخڵ، پنجڵ، جەربن، شپلۆخ، شڵوشەوێق، ناڕێکوپێک، **slovenly**: 2 پیس، گڵاو، قوڕاوی ***a sloppy dresser*** 3 فشە، سەرسەرەکی، تێکەوڵێکە، تێکەڵوپێکەڵ 4 شڵ، ئاوەکی، ئاودار، بڵ، تراو ۞ 1 شلختە، نامرتب، بیدقت 2 کثیف 3 درهم و برهم 4 آبکی

sloppy joe *noun*
(تافەرمی) **sweater**ی فش و درێژ ۞ اسلوپی جو

slop shop *noun*
فرۆشگەی جلی ئامادە یان دووراو ۞ فروشگاه لباس دوخته

slopwork *noun*
جلی ئامادە یان دووراو ۞ لباس دوخته

slopworker *noun*
فرۆشیاری جلی ئامادە یا دووراو ۞ دوختەفروش

slosh /slɒʃ, US slɑ:ʃ/ *noun*
1 شلپەشلپ، دەنگی شلپەشلپ 2 قوڕ، لیتە ۞ 1 (صدای) چلپ و چلوپ 2 لجن

sloshed /slɒʃt, US slɑ:ʃt/ *adjective*
(تافەرمی) کەلەلا، مەست، سەرخۆش، **drunk** ۞ مست

sloshy *adjective* (sloshier, sloshiest)
1 تەڕ و لیچق 2 یەکجار بەسۆز ۞ 1 چسناک 2 احساساتی

slot[1] /slɒt, US slɑ:t/ *noun*
1 کون، درز، قەڵەش، کەلەبەر، کەلێن، تلیش، شەق: ***to put some coins in the slot*** 2 جێکلیل 3 جێی باش، جێگای گونجاو، شوێنی چاک، وەخت، کات ۞ 1 سوراخ، شکاف 2 جای کلید 3 جای مناسب، وقت

slot[2] *noun*
شوێن یا شەقلی ئاسکێ، جێسم (لەسەر عەرزی نەرم) ۞ اسلوت

sloth /sləʊθ, US sloʊθ/ *noun*
1 تەمەڵی، تەپلۆسی، لەشگرانی، تەوەزەلی 2 (گیانەوەرناسی) تەمەڵ، ستەلە: لە ئەمریکای ناوەندی و باشووری و ب.ت. لەسەر دار دەژی [تۆخم *Bradypus* (هی سێ پەنجە) و *Choloepus* (هی دوو پەنجە)] ۞ 1 کاهلی، تنبلی 2 (جانورشناسی) تنبل

sloth bear *noun*
ورچێکی تیسکنی هیندی چنگدرێژی چەماوە، ورچەتەمەڵە، ورچەستەلە [*Melursus ursinus*] ۞ نوعی خرس

slothful /'sləʊθfl, US 'sloʊθfl/ *adjective*
1 تەمەڵ، لەشگران، تەپلۆس، کارنەکەر،

ناچالاک، گیانداوەشاو، تەوەزەل، 2 lazy
تەمەلانە، تەونەزەلانە، تەپلۆسانە ۞ 1 تن‌پرور، تنبل 2 کاهلانه

slothfulness *noun*
تەمەڵی، تەپلۆسی، لەش‌گرانی، تەوەزەلی ۞ کاهلی، تنبلی

slot machine *noun*, also fruit machine
دەزگای (فرۆشتنی) کۆینی، دەزگایێکی قوماری کۆینی ۞ ماشین سکه‌ای

slotted /'slɒtɪd, US 'slɑːt-/ *adjective*
قلیش‌دار، درزاوی، کەلێن‌دار، کەلەبەردار، شەق‌بردوو، کون‌کون، کوناوی ۞ شکاف‌دار، دارای چاک

slotted spoon *noun*
کەوچکی کون‌کون یان کوناوی یان کون‌دار ۞ قاشق سوراخ‌دار

slouch /slaʊtʃ/ *noun*
مرۆی هیچ‌لەدەس‌نەهاتوو یان بێکارە، مرۆی بێ‌دەسەلات یان بەیدەس ۞ آدم بی‌عرضه

sloucher *noun*
کەسێکی هیچ‌لەدەس‌نەهاتوو، مرۆی بێ‌دەسەلات ۞ آدم بی‌عرضه

slouch hat *noun*
کلاوی لێوارپان و شۆڕ ۞ کلاه شاپوی لبه‌پهن

slouchy *adjective* (sloshier, sloshiest)
1 داچەماو، چەمیو 2 تەمەڵ، تەپلۆس، تەوەزەل ۞ 1 خمیده 2 تنبل

slough[1] /slaʊ, US sluː/ *noun*
1 زەل، زەلکاو، زۆنگاو، چامۆر 2 (لە ڕۆژاوای کەنەدا) گۆلاوێ کە لەبەر باران یان بەفری تواوە پێکهاتووە، گۆلاو، گۆل 3 باری ڕۆحی، واز، ورە 4 داچوون ۞ 1 باتلاق 2 اسلو 3 حالت روحی 4 انحطاط

slough[2] /slaʊ, US sluː/ *noun*
1 کەراژ، کراس، کاژ 2 قرتماغە، قەتماغە؟ ۞ 1 پوست مار 2 خشک‌ریشه

Slovak /'sləʊvak/ *noun*
1 خەڵکی Slovakia، یان کەسێ لە ڕەگەزی سلۆڤاکی 2 زمانی سلاڤی ڕۆژاوایی سلۆڤاکیا ۞ اسلوواک

Slovakian /slə'vakɪən, US -'vɑːkɪən/ *noun*, *adjective*
n ڕەسەن یان خەڵکی سلۆڤاکیا، سلۆڤاکیایی *adj* سەربە سلۆڤاکیا، سلۆڤاکیایی ۞ اسلوواکی

sloven /'slʌvn/ *noun*
مرۆی شڕوشپرزە، پیس‌وپۆخڵ، جرپن، پنجل، شل‌وشەویق ۞ آدم شلخته

Slovene /'sləʊviːn, US sləʊ'viːn/ *noun*
1 خەڵکی Slovenia، یان کەسێ لە ڕەگەزی سلۆڤینیایی، سلۆڤینیایی 2 زمانی سلاڤی باشووری ئەو گەلە، سلۆڤینیایی ۞ اسلوونی

Slovenian *noun*, *adjective*
n ڕەسەن یان خەڵکی سلۆڤینیا، سلۆڤینیایی *adj* سەربە سلۆڤینیا، سلۆڤینیایی ۞ اسلوونیایی

slovenliness /'slʌvnlinəs/ *noun*
شڕوشپرزەیی، پیس‌وپۆخڵی، جرپنی، پنجلی ۞ شلختگی

slovenly /'slʌvnli/ *adjective*
شڕوشپرزە، کاڵ‌وکرچ، پیس‌وپۆخڵ، کارپیس، جرپن، پنجل، شل‌وشەویق، شپلۆخ، نارێک‌وپێک ۞ شلخته، کثیف، بی‌دقت

slow /sləʊ, US sloʊ/ *adjective*, *adverb*
adj 1 خاو، خلیچک، هێواش، شینەیی، فلق، ئەسپا(یی)، شینەیی، سووک، نەرم 2 حەپۆل، گێل، دەبەنگ، حۆل، درەنگ‌فێربوو، گێژ 3 درەنگ‌کار(لێ)کردوو (وەکوو ژار) 4 بەرەبەرەیی، کەم‌کەمە، وردەوردە 5 ماندووکەر 6 کەم‌جم‌وجۆڵ، سست، خاو، تەپلۆس، دەس‌قورس، خرس، هەڵنەسووڕاو 7 (کات‌ژمێر) لەدوا 8 مایەی خاوکردنەوە، سووک‌کەرەوە 9 (وێنە) نە زۆر هەستیار (یان ناسک)، ناهەستیار (لەبەر ڕوشنایی) *adv* هێواش، بە هێواشی، بە ئەسپایی، سووک ۞ *adj* 1 آهسته، کند، ملایم 2 کندذهن، دیرآموز 3 دیراثر 4 تدریجی 5 بی‌روح 6 (ساعت) عقب 7 کم‌تحرک 8 کندکننده 9 (عکس) غیرحساس *adv* آهسته، یواش

slowcoach /'sləʊkəʊtʃ, US 'sloʊkoʊtʃ/ *noun*, also slowpoke
کەسێکی خاووخلیچک، تەپلۆس، نەبەگە، خاو، تەمەڵ، تەوەزەل ۞ آدم شل و ول، تنبل

slow cooker *noun*
دیگی چێشت‌لێنانی بە هێواشی ۞ دیرپز

slowdown /'sləʊdaʊn, US 'sloʊ-/ *noun*
1 کەم‌بوونەوە، خاوبوونەوە، هاتنەخوارێ، نیشتنەوە، سووک‌بوونەوە، دابەزین 2 (مان‌گرتن) کەم‌کاری، خاوەخاوکردن ۞ 1 افت، کاهش 2 (اعتصاب) کم‌کاری

slow-footed /ˌsləʊ 'fʊtəd/ *noun*
سووک‌ڕەو، بە خاوی ڕۆیشتوو، تەپڕەو، تەپڕۆ ۞ کندرو

slow-footedness *noun*
سووک‌ڕەوی، بە خاوی ڕۆیشتوویی، تەپڕەوی، تەپڕۆیی ۞ کندروی

slow lane *noun*
هێڵی خاوکردنەوە، بەشی سووک‌کردنەوە (یانەڕێ) ۞ خط یا قسمت کندرو

slowly /'sləʊli, US 'sloʊli/ *adverb*
بە هێواش، هێواش، خاو، بە ئەسپایی، شینەیی، بەحاڵ و دووبەلا، بەرەبەرە، وردەوردە، کەم‌کەم: *to move slowly* ۞ یواش، به تدریج

slow match /'sləʊ mætʃ/ *noun*
(مێژوویی) پلیتەی بە هێواشی سووتاو ۞ فتیله‌ی

کندسوز

slow motion *noun*
(فیلم، تەلەفزیۆن و هتد) جووڵانی بە خاوی، بزووتنی بە نەرمی یان شێنەیی، جووڵانی هێواش (یان بە هێواشی) ۞ حرکت آهسته

slowness /'sləʊnəs/ *noun*
هێواشی، ئەسپایی(بوون) خاوی، سووکی، نەرمی، شێنەییتی، سستی ۞ آهستگی، کندی

slowpoke /'sləʊpəʊk, US 'sloʊpoʊk/ = slowcoach

slow puncture *noun*
وردەکون، وردەپەنچەری (درەنگ بایەکە دەرەچێ) ۞ ریزپنچری

slow-witted /ˌsləʊ 'wɪtəd/ *adjective*
حەپۆل، گێل، دەبەنگ، حۆل، درەنگفێربوو، گەمژە، گێژ، حەپە (دژی quick-witted) ۞ کندذهن، خنگ

slowworm /'sləʊwɜ:m/ *noun*, also slow-worm
کوێرەمار، مارمێلکی خشۆک (خشۆکێکی ئەورووپایی چکۆلەی بێژار، لاق‌وپلی نییە [*Anguis fragilis*]) ۞ مارمولک خزنده

SLR *abbreviation* single-lens reflex
(کامێرای) یەکهاوێنەی دانەوەیی (پەرچدەرەوە) ۞ تکلنزی بازتابی

slub /'sləb/ *noun*
1 خوری یان هاوریشمی نیوەریس، گرێی ریس 2 پارچەی لەو جۆرە 2 (پارچە) گرێ‌دار ۞ 1 پشم یا ابریشم نیم‌تاب 2 و 3 اسلوب

sludge /slʌdʒ/ *noun*
1 قوڕ، لیتە، لەژم، قیشاف، سیلخان، حەری، قوڕوچلپاو، تلتە، نیشتوو، slime: *There was some sludge at the bottom of the tank* 2 گەناو، پاشەڕۆ 3 سەهۆڵی تازەلەتلەت 4 جێگای لیتاوی یان قوڕاوی ۞ 1 لجن، تەنشست 2 فاضلاب 3 اسلاج 4 جای لجن‌آلود

sludgy *adjective*
قوڕاوی، لیتاوی، لەژماوی، پڕ لە قوڕوچلپاو ۞ پر از لجن

slue = slew

slug[1] /slʌg/ *noun*
شەیتانۆکەی بێ‌لەپکە [دەستە Stylommatophora] ۞ حلزون بی‌صدف

slug[2] /slʌg/ *noun*
1 گوللە، تیر 2 (خواردنەوە) قوم، گوڵپ، فڕ، پێک 3 کۆینی قەلب 4 لێدانی توند (ب.ت. سیخورمە یان مستەکۆڵە) ۞ 1 گلوله 2 پیک 3 سکەی قلابی 4 ضربەی قوی (بە ویژە سقلمە)

slugabed *noun*
(کۆن) کەسێکی تەمەڵ و ترشاو ۞ آدم تنبل و دیرخیز

sluggard /'slʌgəd, US -gərd/ *adjective*
لەش‌گران، کنگ‌گران، تەمەڵ، تەپلۆس، خاو، تەوەزەل، لاژگ، کالووم ۞ کاهل، تنبل

sluggardiness /'slʌgədlinəs, US -gərdlinəs/ *noun*
لەش‌گرانی، تەمەڵی، تەپلۆسی، تەوەزەلی ۞ کاهلی، تنبلی

sluggardly /'slʌgədlu, US -gərdli/ *adverb*
بە لەش‌گرانییەوە، تەمەڵانە، تەپلۆسانە ۞ کاهلانه، با تنبلی

slugger *noun*
بۆکسۆری توندوەشێن یان توندپیاکێش ۞ بوکسور با ضربەی قوی

sluggish /'slʌgɪʃ/ *adjective*
خاو، سست، بێ‌جم‌وجۆڵ، داهێزراو، داوەشاو، خاووخلیچک، تەمەڵ، لاژگ، تەپلۆس، لەش‌گران: *a sluggish* ◊ *sluggish traffic* ◊ *the sluggish black waters of* ◊ *economy the canal* ۞ کند، کم‌تحرک، تنبل

sluggishly /'slʌgɪʃli/ *adverb*
بە خاوی، هێواش، بە شێنەیی، بە هێواشی، بە ئەسپایی، بە لاژەلاژ ۞ بە کندی، یواش، بە تنبلی

sluggishness /'slʌgɪʃnəs/ *noun*
خاوی، سستی، خاووخلیچکی، هێواشی، سووکی، بێ‌جم‌وجۆڵی، داهێزراوی، داوەشاوی، تەمەڵی، تەپلۆسی، لەش‌گرانی ۞ کندی، آهستگی، کم‌تحرکی، تنبلی

sluice /slu:s/ *noun*
1 دەمەوانە، ئاوگرەوە، ئاوبەست، بەریانە، شەلەگە، بەنداوی دەمەوانەیی 2 ئاوی پشت دەمەوانە، بناوان 3 ئاوەڕێ، کاناڵ ۞ 1 دریچە، آب‌بند 2 آب پشت دریچە 3 کانال

sluice-gate /slu:s geɪt/ *noun*, also sluice-valve
دەمەوانە، ئاوگرەوە، ئاوبەست، بەریانە، شەلەگە ۞ آب‌بند

sluice-way *noun*
ئاوەڕێ، کاناڵ ۞ کانال

sluit /slu:t, US 'slu:ɪt/ = sloot

slum /slʌm/ *noun*
1 گەڕەکی هەژارنشین یان فەقیرنشین، هەژاراوا، سواڵکەراوا: *a slum area* 2 (نافەرمی) جێگای زۆر پیس، گەڕەکی کەلاوەکان، تەنەکاوا ۞ 1 منطقەی فقیرنشین 2 جای کثیف

slumber /'slʌmbə(r)/ *noun*
(ویژەیی) خەو: *She fell into a deep and peaceful slumber* ۞ خواب

slumberer *noun*
کەسێکی خەوتوو، خەولێ‌کەوتوو ۞ آدم خواب

slumberous /'slʌmbərəs/ *adjective*, also slumbrous or slumbery

خەوالـــوو، داهێزرێنـــەر، داوەشـــێنەر، خەوێنـــەر، سست، ئارام، بێدەنگ: *slumberous state of peace* ۞ خواب‌آلود، رخوت‌آور، بی‌سر و صدا

slumber party *noun*
میوانی خەو (دەستەیێ لە رفێقەکان دەچنەوە ماڵێ رفێقێکیتر بۆ خەو) ۞ پارتی خواب

slumgullion /slʌm'gʌljən/ *noun*
1 (نافەرمی) شۆرباوی بێتام یان بێمایە 2 خواردنەوەی بێتام ۞ 1 سوپ بی‌مزه 2 مشروب بی‌مزه

slummock *noun*
مرۆی شڕوشپرزە ۞ آدم شلخته

slummy *adjective* (slummier, slummiest)
1 هەژارنشین یا فەقیرنشین، هەژاراوا، سوالکەراوا: 2 *slummy streets* پیس ۞ 1 فقیرنشین 2 کثیف

slump /slʌmp/ *noun*
1 (نـــرخ و هتـــد) هاتنـــەخوارێ، داشـــکان، نزمبوونـەوە، دابـەزین 2 بێبازاڕێتی، کەساسی، بازاڕناخۆشـی، بازاڕسـتی، بێبـرەوێتی ۞ 1 سقوط 2 کسادی

slung /slʌŋ/ = past and past participle of sling

slunk /slʌŋk/ = past and past participle of slink

slur /slɜ:(r)/ *noun*
1 ئامـــاژە، مێـــزە 2 خراپـــەوتن، بوختـــان، قسـەلەدواخـــستن، قـــسەبۆهەڵبەستن 3 پەڵـــە، ڕووڕەشـی، شـوورەیی، عـەیب، لکـەی عـەیب و نەنگ، پینە، لکەی نێوڕاوی 4 (موسیقا)کەوانی (پێکەوە) بەستن ۞ 1 اشاره 2 افترا، لکه‌ی عیب و عار 3 (موسیقی) خط اتحاد

slurp /slɜ:p, US slɜ:rp/ *noun*
لرفە، لرفوهۆڕ، دەنگی لرفە یان ماشینەوە ۞ صدای هُرت، هرت

slurred *adjective*
(موسیقا) بەستراو، پەیوەست، نووساو، لکاو ۞ (موسیقی) متصل

slurry /'slʌri, US 'slɜ:ri/ *noun*
1 دۆغاب، دۆغاو، سمیتاو 2 قوڕاو، گلاو، گەچی گیراوە، سواغاو 3 شیاکاو، پەیناو ۞ 1 دوغاب 2 گل‌آب 3 کودآبه

slush /slʌʃ/ *noun*
1 بەفر یان سەهۆڵێ کە ماویەتی تەواو بتوێتەوە 2 شـــلاو، چـــلپاو، بـــەفراو، قـــوڕاو، لـــێلاف 3 (نافـەرمی) بەسـۆز (گەوجانـە) ۞ 1 اســـلاش 2 برفابه 3 احساساتی

slush fund *noun*
(سیاسەت) بودجە یان دراونامەی نهێنی (ب.ت. بۆ مەبەستێکی خراپ) ۞ بودجه‌ی مخفی

slushy /slʌʃi/ *adjective* (slushier, slushiest)
1 شلاو، چلپاو، بەفراو، قوڕاو 2 بەسۆز ۞ 1 برفابه 2 احساساتی

slut /slʌt/ *noun*
1 ژنی بێسەروبەرە یان شپرزە، جرپن 2 قەحبە، قووندەر، کنگدەر، حیز ۞ 1 زن شلخته 2 جنده

sluttish /'slʌtɪʃ/ *adjective*
1 بـێسـەروبەرە، شـپرزە 2 هـەرزە، وازخـراپ، قەحبـە، قوونـدەر، قوونـەڵـە، کنگـدەر، حیـز (sluttishly *adv*) ۞ 1 شلخته 2 جنده

sluttishness /'slʌtɪʃnəs/ *noun*
شپرزەیی، پنجلی، جرپنی ۞ شلختگی

slutty /'slʌti// *adjective* (sluttier, sluttiest)
بێسەروبەرە، شپرزە، هەرزە، وازخراپ، قەحبە، حیز ۞ شلخته، جنده

sly /slaɪ/ *adjective* (slyer, slyest)
1 فێلاوی، دایکەخۆگێ، لەبنەوەبڕ، ئاوری ژێرکا، زۆڵ، بـەزەڕ، جـابر، عـەیار 2 شـەیتان، شـلوق، قۆشـمـە، ناجـــن، هاروهـاج 3 ریـایـیبازانـە، دووڕووانە، لەبنەوەبڕانە ۞ 1 فریب‌کار، موذی 2 بازیگوش 3 مزورانه

slyboots *noun*
(نافەرمی) کەسێکی زۆڵ یان لەبنەوەبڕ ۞ آدم حیله‌گر

slyly /slaɪli/ *adverb*
ناجـسنانە، زۆلانـە، فـێلاوییانـە، فێـلەبازانە ۞ موذیانه، حیله‌گرانه

slyness /slaɪnəs/ *noun*
فـروفێڵ، زۆڵـێتی، لەبنەوەبـڕی، ناجـسنی ۞ حیله‌گری، موذی‌گری

slype *noun*
باریکەڕێ، تووڵەڕێ ۞ راه باریک

Sm symb. the chemical element samarium

smack[1] /smæk/ *noun*
1 شەقەماچ 2 لێدان، مشت، *a smack* :punch 3 زللە، شەپلاغە، دەنگی شەقە: *on the jaw* 4 *She closed the ledger with a smack* هێرۆیین: *smack addicts* ۞ 1 اسماک 2 ضربه 3 سیلی، صدای تق 4 هروئین

smack[2] /smæk/ *noun*
1 تام، چێژ، مەزە (کەم) 2 بۆن 3 ڕەنگوبۆ، شوێنەوار (کەم)، نیشانە ۞ 1 مزه، طعم 2 بو 3 اثر

smack[3] /smæk/ *adverb*
دروست، ڕاست، بە وردی، لە ناکاو، توندوتیژانە، بە توندی: *It landed smack in the middle of the carpet* ۞ دقیقاً، درست، ناگهان، به شدت

smack[4] /smæk/ *noun*
بەلەم، گەمی، لۆتکە (باگەڕدار و بە دارالایەکەوە) ۞ قایق

smack-dab *adverb*, also smack
دروست، ڕاست، بە وردی، ڕاستەوخۆ: *She kissed me -ack on the lips* ۞ درست، دقیقاً

smacker /'smækə(r)/ *noun*, also smackeroo
1 شـەقەماچ، ماچی ناودار 2 پەوند، دۆلار ۞ 1

بوسه‌ی صدادار 2 پوند، دلار

smacking /'smækɪŋ/ *noun*
لێدان بە لەپی دەست، بە شەپلاغە لێدان، کوتەک(کاری): *He gave both of the children a good -cking* ۞ زدن با کف دست

small /smɔ:l/ *adjective, adverb, noun*
adj 1 چک، چکۆلە، چکۆلانە، بوچک، ورد، تەواو هەڵنەداو، پچکۆلە، پچووک، جووکەلە، پیت، کەم، چکێ 2 هیچ، نیوەچڵ، هیچەکە، ناگرنگ، نایەخ 3 پایەنزم، بێنرخ، خوێری، سووک 4 (نامە، چاپکراو یان نووسراو بە پیتی) چکۆلە، هوور(ە)ک *adv* ورد *n* (نافەرمی، بریتانیا، smalls) جلی ژێرەوە ۞ *adj* 1 کوچک، خرد، ریز، اندک 2 جزئی، کم‌اهمیت 3 فرومایه 4 با حروف کوچک *adv* ریز *n* لباس زیر

small ads = classified advertisements

smallage /'smɔ:leɪdʒ/ *noun*
۞ [*Apium graveolens*] کەرەوزی کێوی ۞ کرفس کوهی

small ale *noun*
ئاوجۆی ئاوەکی (و هەرزان) ۞ آب‌جوی آبکی

small arms *noun, pl.*
چەکی سووک، چەکی دەستی، چەکی چکۆلە ۞ اسلحه‌ی سبک

small beer *noun*
1 مرۆی هیچ، بەلگی چەوەندەر 2 شتی بێنرخ و بەکارنەهاتوو ۞ 1 آدم غیرمهم 2 چیز ناقابل

small-bore *adjective*
(نافەرمی) هیچەکە، هیچ، هیچوپووچ، نایەخ، بێبایەخ، سەرسەرەکی، قشە، بێمایە ۞ جزئی، ناچیز، پیش‌پاافتاده، سطحی

small capital *noun*
پیتی گەورەی ئەندازەچکۆلە ۞ اسمول کاپیتال

small-cell lung cancer *noun,* also small-cell carcinoma
شێرپەنجەی سی خانەورد: جۆرێ شێرپەنجەی زۆر پڕمەترسی، دەداتە سییەکان و تەشەنە دەکاتە سەر بەشەکانی تری لەش ۞ نوعی سرطان

small change *noun*
وردەپارە، قەرەپوول، قۆشە، وردەپوول، وردە ۞ پول خرد

smallclothes *noun, pl.*
1 شەڵواری کورت، نیوەشەڵوار، پاتۆلی کورت 2 جلوبەرگی بنەوە ۞ 1 شلوار کوتاه 2 البسه‌ی زیرپوش

small coal = slack 2

smaller European elm bark beetle = elm bark beetle 2

small fortune *noun*
پارەیەکی زۆر، کۆلێ پوول ۞ پول زیاد

small fry *noun*
مرۆی هیچ و ناگرنگ، بنیادەمی پایەنزم ۞ آدم بی‌اهمیت

smallholder /'smɔ:lhəʊldə(r), US -hoʊ-/ *noun*
وردەخاوەن، وردەخاوەنداری، کەمزەوی، وردەماڵک، وردەجووتبەندە، وردەجووتیار، وردەوەرزێر ۞ خرده‌مالک

smallholding /'smɔ:lhəʊldɪŋ, US -hoʊ-/ *noun*
زەویوزاری کەم، پەڵەزەوییەکی چکۆلە ۞ زمین کوچک

small hours *noun, pl.*
(the small hours) کەمێ دوای نیوەشەو، کاتوساتی دەمەوبەیانی، برێ پێش نیوەشەو ۞ ساعات اول صبح

small intestine *noun*
(توێکاری) ریخۆڵەچکۆلە، ریخۆڵەی چکۆلە ۞ روده‌ی کوچک

small letter *noun*
پیتی چکۆلە ۞ حرف کوچک

smallish /'smɔ:lɪʃ/ *adjective*
1 کەمێ چکۆلە 2 نەخش‌ورد ۞ 1 نسبتاً کوچک 2 دارای نقش ریز

small-minded *adjective*
1 دەمارگرژ 2 خۆبین، خۆپەسند، رقاوی، کینەلەزگ، بوغزاوی، بیرتەسک، بەرچاوتەنگ 3 سووک، چرووک ۞ 1 متعصب 2 خودپسند، کوته‌فکر 3 پست

small-mindedness *noun*
1 دەمارگرژی 2 خۆبینی، خۆپەسندی، بیرتەسکی، بەرچاوتەنگی ۞ 1 تعصب 2 خودپسندی، کوته‌فکری

smallness /smɔ:lnəs/ *noun*
چکۆلەیی، بچووکی، پچووکی، چکۆلانەیی، کەمایی، وردی ۞ کوچکی

small office *noun*
نووسینگەی ماڵەوە، دیوی کامپیوتێر (و دەزگاکانی تر) ۞ دفتر خانگی

smallpox /'smɔ:lpɒks, US -pɑ:ks/ *noun,* also variola
(نەخۆشی) خورێکە، ئاولە، هاولە، خورێلکە (بە هۆی پۆکسیڤایرۆسێکەوە poxvirus بە ناوی *Variola virus* لە تۆوخمی (جۆر *Orthopoxvirus*) تووش دەبێ، لەوە دەچێ لە سەرتاسەری دنیا بە کوتان ریشەکێش کرابێ) ۞ آبله

small potatoes = small beer

small print *noun*
1 وردەکاری یان وردەباسی گرنگ 2 وردەکاری ریکەوتن‌نامە، پەیمان و هتد ۞ 1 جزئیات مهم 2 جزئیات توافق‌نامه و...

small-scale *adjective*
1 لـە ئەندازەیـەکی چکۆلـەدا، بـێوردەکـاری، چکۆلە، چکۆلانە، ورد 2 بەرتەسـک، سنووردار، دیاریکراو ۞ 1 در مقیـاس کوچـک، کوچـک 2 محدود
small screen *noun*
تەلەفزیۆن ۞ تلویزیون
small talk *noun*
گەپ، قسـەی خۆمانە، قسەکردن لەباری شتی هیچەکەوە ۞ اختلاط
small-time *adjective*
ناگرنگ، چکۆلانە، هیچ، نایەخ: *a small-time crook* ۞ بی‌اهمیت، ناچیز
small-timer *noun*
بنیادەمی هیچ(ەکە) ۞ آدم بی‌اهمیت
small-town *adjective*
1 شارستانی، شاری، سەربە شار 2 (خـوازە) لادێیی، بیرتەسـک، narrow-minded: *small-town values* ۞ 1 شهرستانی 2 (مجازی) دهاتی
smalt /smɔ:lt, US smɒlt/ *noun*
سمالـت، سمۆلـت، ڕەنگـی شـین (ئـەڵـمانی بنەڕەت) ۞ اسمالت
smaltite *noun*
(فەڕەنسـی) سمالـتیت (= کانزایـەکی ورشـن و بریسکەدار) ۞ اسمالتیت
smalto *noun*
سمالتۆ، شووشەی ڕەنگاوڕەنگ ۞ اسمالتو
smaragd *noun*
زمرود، زمرووت، emerald ۞ زمرد
smaragdine *adjective*
زمرودی، زمرووتی، زمرووتئاسا ۞ زمردی
smaragdite *noun*
زمرود یان زمرووتی سەوز ۞ زمرد سبز
smarm *noun*
هەڵـسوکـەوتی ڕیـاییبازانـە یـا نەرمەبڕانـە، زمانلووسی ۞ رفتار چاپلوسانه
smarmily /'sma:mɪli, US 'sma:rmɪli/ *adverb*
ڕیـاییبازانـە، زمـانلووسـانە، خۆرێخەرانـە ۞ چاپلوسانه
smarminess /'sma:minəs, US 'sma:rminəs/ *noun*
ڕیـاییبـازی، زمـانلووسـی، خۆرێخـەری ۞ چاپلوسی، تملق
smarmy /'sma:mi, US 'sma:rmi/ *adjective* (smarmier, smarmiest)
1 ڕیـاییبـاز، نەرمەبـڕ، ڕووبـین، ڕووپامـا، زمـانلـووس، خۆرێخـەر 2 ڕیـاییبازانـە ۞ 1 چاپلوس، متملق 2 چاپلوسانه
smart /sma:t, US sma:rt/ *adjective* (smarter, smartest), *noun*
adj 1 زیرەک، چاومار، زیت، قۆچاخ، ئاگایار، ئاگامەند، هۆشمەند، زۆڵ، زرینگ، زیرەکانە: *That was a smart career move* 2 خاوێن، تەمیز، جوان، ڕازاوە، شیک، شۆخوشەنگ، تەڕپۆش، پۆشتە، پۆشناخ: *They were wearing their smartest clothes* ◊ *I have to be smart for work* 3 توند، سەخت، توندوتیژ 4 (دەزگایی، ب.ت. چەک یان بۆمبێ) ئاگایار، ئاگامەند، هۆشمەند (بە کامپیوتێر مەهار دەکرێ): *This smart washing machine will dispense an optimal amount of water for the load* *n* 1 سووتانەوە، کزانەوە، گڵ (کردن)، کولانەوە، تلە، هاتنەوەسوێ، چووزە، کزە، چلدان، تاوتوێ 2 ئێش، دەرد، ژان، ڕەنج 3 (smarts /sma:ts, sma:rts/) هۆش، زیرەکی، زرینگی (*smeortan* ئینگلیسی کۆن (کار)، بە بنەڕەتی ئەڵمانی ڕۆژاوە) ۞ *adj* 1 باهوش، هوشمند، زرنگ، زیرکانه 2 تمیز، شیک 3 شدید 4 هوشمند *n* 1 سوزش، تیر 2 زجر 3 (در جمع) هوش، فراست
smart alec /'sma:t ælɪk, US 'sma:rt/ *noun*, also smart aleck
خۆهەڵکێش، فیشالاوی، زۆڵی ڕۆژگار ۞ چاخان
smart arse (US smart-ass) = smart alec
smart bomb *noun*
بۆمبی سمارت یان ئاگایار یان ئاگامەند ۞ بمب هوشمند
smart card *noun*
کـارتی سمـارت یـان ئاگایـار یـان ئاگامـەنـد ۞ کارت هوشمند
smartish /sma:tɪʃ, US sma:rtɪʃ/ *adverb*
بە توندی، توند، زوو، خێرا، دەسبەجێ، لەڕێوە، کتوپڕ، بە گورجی: *We set off at a smartish pace* ۞ به سرعت، فوراً، با فرزی
smartly /sma:tli, US sma:rtli/ *adverb*
تونـد، خێـرا، لـووتوبـزووت، زیرەکانـە، بـە شێوەیەکی ڕازاوە: *smartly dressed* ۞ بـه سرعت، زیرکانه، به طور آراسته
smart-money *noun*
بۆیژاردن، زیاندانەوە، تۆلەکردنەوە ۞ غرامت
smartness /sma:tnəs, US sma:rtnəs/ *noun*
1 زیرەکـی، زیـتی، مـەدریکی، چاومـاری 2 ڕازاوەیی، جوانپۆشی، تەڕپۆشی، شۆخوشەنگی، پۆشتەیی ۞ 1 باهوشی 2 آراستگی، شیک‌پوشی
smart system *noun*
(کـامپیوتێر) سیـستمی سمـارت، ڕێکخـستەی ئاگامـەنـد یـان ئاگایـار، سیـستمی ئاگامـەنـد ۞ سیستم هوشمند
smart-weed /'sma:t wi:d/ *noun*
بیبارەئاوی: ئاوگیێکی ترشەڵۆکی زۆر بەهێزی

هەیە ◌ زنجبیل سگ

smarty *adjective*
زیرەک، زیت، وریا، زرینگ، چاوەار ◌ زرنگ، ناقلا

smarty pants = smart alec

smash /smæʃ/ *noun*
1 لێک‌پرش‌وبلاوبوون، تێک‌رمان، رووخان، هەڵتەکان، (لێک)هەڵوەشان، تێک‌شکان، وردوخاش‌بوون 2 دەنگی شکان یان وردوخاش‌بوون 3 (ماشین) لێکدان، لێک‌کەوتن، پێکاکێشان 4 بەرشکست‌بوون، مایەپووچ‌بوون، تێشکان 5 سەرنەکەوتن، فشەڵ‌هێنان، نشوستی 6 (تێنیس و هتد) سمەش 7 (فیلم، شانۆ، گۆرانی و هتد) کاری سەرکەوتوو (کت‌وپڕانە) یان بەرچاو 8 تێکەڵەیێکی خواردنەوەی (ب.ت. براندی) لەگەڵ سەهۆڵاو و نەعنا ◌ 1 فروپاشی 2 صدای خردشدگی 3 برخورد 4 ورشکستگی 5 ناکامی 6 اسمش 7 کار موفق 8 اسمش

smash-and-grab *adjective*
بیشکێنە و بیدزە، بیشکێنە و بیرفێنە، بشکێنە و برفێنە ◌ بشکن و ببر

smashed /smæʃt/ *adjective*
1 (نافەرمی) (شەش‌دانگ)مەست، کەیل، کەلەلا 2 شکاو، تێک‌شکاو، وردوخاش‌بوو ◌ 1 مست، پاتیل 2 شکسته

smasher /ˈsmæʃə(r)/ *noun*
1 لێدانی سەخت، گورزی سەخت، لێدانی قورس 2 مرۆی سەرنجڕاکێش، بنیادەمی زۆرباش 3 شتی یەکجارباش ◌ 1 ضربت سخت 2 آدم جذاب 3 چیز عالی

smash hit *noun*
(فیلم، شانۆ، گۆرانی و هتد) کاری سەرکەوتوو ◌ کار موفق

smashing /ˈsmæʃɪŋ/ *adjective*
یەکجارباش، هەرەچاک، زۆرخۆش: *We had a smashing time* ◌ فوق‌العاده، عالی

smash-up *noun*
1 (ماشین) لێکدان، پێکادان، پێکاکێشان، لێک‌کەوتن، لەیەک‌ڕاکێشان 2 داڕووخان، هەڵتەکان، تێک‌وپێک‌دان، تێک‌رمان ◌ 1 تصادف 2 انهدام

smattering /ˈsmætərɪŋ/ *noun*
کەمێ، نەختێ، برێ، تۆزقاڵێ (زانیاری و ب.ت. زمان) ◌ اندکی

smear /smɪə(r), US smɪr/ *noun*
1 لکە، لەکە، پەڵە 2 تۆمەت، تۆمەتبارکردن، نێوزڕاندن، خراپەوتن، ، ئابڕووبردن، قسەخستنەدوا، قسەبۆهەڵبەستن 3 تاقی‌کردنەوەی شێرپەنجەی مناڵدان 4 (شاخەوانی) جێ‌پێی نادڵنیا (یا ناقایم) ◌ smear test = 5 ◌ 1 لکە 2 اتهام، شایعه‌پراکنی، بدگویی 3 آزمایش سرطان رحم 4 جاپای غیرمطمئن

smear campaign *noun*
تۆمەت، تۆمەتبارکردن، نێوزڕاندن، خراپەوتن، زەم‌کردن، قسەخستنەدوا، قسەبۆهەڵبەستن، ئابڕووبردن، قسەی درۆ بلاوکردنەوە، قاوداخستن ◌ اتهام، بدگویی، شایعه‌پراکنی

smear test *noun*, also smear, cervical smear (all BrE), AmE also Pap smear
تاقی‌کردنەوەی شێرپەنجەی مناڵدان ◌ آزمایش سرطان رحم

smeary *adjective* (smearier, smeariest)
تێوەدراو، پیس‌بوو، شەلاڵ، پەڵاوی، لکاوی، پیس‌کەر، تێوەدەر ◌ آلوده، کثیف‌کننده

smectic /ˈsmɛktɪk/ *adjective*
سەربە یا ئاماژە دەکا بە دۆخێ لە کریستاڵی ئاوەکی کە لەودا ڕێکخستنی گەردەکان توێ‌توێ یان ئاستئاستە (بنەڕەت: لە *smēktikos* یۆنانی‌یەوە "خاوێن‌کردنەوە" بڕوانە nematic) ◌ اسمکتیک

smegma /ˈsmɛgmə/ *noun*
سابوونە: ئەو ماکەی چەوروەی قەد و توێی پێست، ب.ت. هی ژێر foreskinی پیاو (بنەڕەت: لە *smēgma* یۆنانی "soap") ◌ اسمگما

smell /smel/ *noun*
1 توانایی بۆن‌کردن 2 بۆ، بۆن، بێن، بەبۆنی 3 بۆنی ناخۆش، بۆگەن 4 بۆن‌کردن، بۆن‌هەڵکێشان ◌ 1 بویایی 2 بو 3 بوی بد 4 استشمام

-smelling
(لە لێکدانا) بۆن‌ـ بۆـ ◌ ـبو

smelling bottle *noun*
(مێژوویی) شووشەی بۆن‌کردن ◌ بطری بویا

smelling salts *noun, pl.*
خوێی بۆن‌کردن یان هەڵمیو، دەرمانی بەهۆش‌هێنانەوە ◌ نمک بویا

smelly /ˈsmeli/ *adjective* (smellier, smelliest)
بۆن‌ناخۆش، بۆگەن، بۆسار: unpleasant smell، *smelly feet* ◌ بدبو

smelt[1] /smelt/ = past and past participle of smell

smelt[2] /smelt/ *noun, pl.* same or smelts
جۆرێ ماسی زیوی چکۆلەی دەریایی و ئاوی شیرین [*Osmerus* و تۆخمەکانی تر] ◌ نوعی ماهی

smelter /ˈsmeltə(r)/ *noun*
کوورەی تواندنەوەی کانزا، توانگە، قاڵگەری ◌ کورەی ذوب فلز

smeltery *noun*
شوێنی تواندنەوەی کانزا، قاڵگەری ◌ محل ذوب فلز

smelting-furnace /ˈsmeltɪŋ fɜːnɪs/ *noun*

کوورەی تواندنەوەی کانزا، توانگە، قاڵگەری ۞ کورەی ذوب فلز
smew /smju:/ *noun*
مراویلکەی کێوی (merganser یکی چکۆلەی کۆچەری باکووری ئوراسیا [*Mergus albellus*]) ۞ نوعی پرندە
smidgen /'smɪdʒən/ *noun*, also smidge
نەختەلانێ، کەمێ، برێ، نیسکێ، نەختێ، هێندێ ۞ یک ذرە
smilax /'smʌɪlaks/ *noun*
1 دەوەنێکی هەڵچووی تەرزخەر، چەندین جۆری ئەمریکای باشووری کە sarsaparilla دێتی [تسوخم *Smilax*] 2 asparagus ی هەڵچوو، بە گەڵاوێژی جوانەوە [*Asparagus asparagoides*] ۞ اسمیلاکس
smile /smaɪl/ *noun*
بزە، پێکەنین، کەنین، زەردەخەنە ۞ لبخند، تبسم
smiley *adjective*, *noun* (*pl.* smileys or smilies), also smilie
adj لێوبەبزە، دەمبەپێکەنین *n* نیشانەی روخساری دەمبەپێکەنین (:-) لە پێوەندی ئیلیکترۆنیکیدا ۞ *adj* خندان *n* اسمیلی
smiling *adjective*
لێوبەبزە، دەمبەپێکەنین ۞ خندان
smilingly /'smaɪlɪŋli/ *adverb*
بە پێکەنینەوە، بە بزەوە: *'How are you?' she asked -gly* ۞ با لبخند
smirch /smɜ:tʃ/ *noun*
1 لکە، پەڵە 2 تۆمەت، بوختان، ئابڕووچوون، نێوزڕاوی ۞ 1 لکە 2 تهمت
smirk /smɜ:k, US smɜ:rk/ *noun*
گاڵتەبزە، پێکەنین لە رووی رقەوە، ژارەبزە، تاڵەبزە (لە بەرامبەر شیلەبزە): *She had a self-satisfied smirk on her face* ۞ پوزخند
smite /smɪt/ (archaic) past participle of smite
smite /smaɪt/ *noun*
(کۆن، وێژەیی) گورزی سەخت، تێکشکێنەر، لێدانی قورس یان کوڕچکبڕ ۞ ضربەی محکم، درهمشکنندە
smith /smɪθ/ *noun*
1 کانزاگەر، سازگەر، ئاسنگەر 2 کورتەی blacksmith ۞ فلزکار، آهنگر
-smith *suffix*
پاشگر: ـگەر، ـگەر: *goldsmith* ۞ پسوند: ـگر، ـکار
smithereens /ˌsmɪðə'ri:nz/ *noun*, also smithers /'smɪðəz/, *pl.*
تیکەتیکە، هەپروونهەپروون، وردوخاش، تێکوپێک، بوونەخۆڵەمێش ۞ تکەتکە، خرد خاکشیر
smithery *noun*, *pl.* smitheries
ئاسنگەری، کانزاگەری ۞ آهنگری، فلزکاری
smithy /'smɪði, US -θi/ *noun*, *pl.* smithies
دووکانی ئاسنگەری، ئاسنگەری، ئاسنگەرخانە ۞ دکان آهنگری
smitten[1] /'smɪtn/ *adjective*
سەوداسەر، خولیا، شێتوشەیدا، دڵتێچوو، پێکراو ۞ شیفتە، دلباختە
smitten[2] /'smɪtn/ = past participle of smite
smock /smɒk, US smɑ:k/ *noun*
1 جلی کار، بەرگی کار، بەرگ 2 جلی هەراو (بۆ ژنانی سکپڕ) 3 بەرگی سەرەوە (بەسەر ئەوانیکەیا) ۞ 1 لباس کار 2 لباس راحتی 3 رولباسی
smock-fork *noun*
بەرگی سەرەوە، سەرجل (کرێکاری کشتوکاڵ) ۞ رولباسی
smog /smɒg, US smɑ:g, smɔ:g/ *noun*
دوومژ، مژکەڵ، دووکەڵمژ (لە لێکدانی smoke و fog پێکهاتووە): *attempts to reduce smog caused by traffic fumes* ۞ مەدود، دردمە
smoggy *adjective*
دوومژی، دووکەڵمژی، مژکەڵی ۞ مەدودی
smoke /sməʊk, US smoʊk/ *noun*
1 دووکەڵ، قانگ، دوو، کادو 2 سیگار، جگەرە 3 کێشانی جگەرە 4 the Big یان the Smoke) شاری گەورە، ب.ت. لەندەن ۞ 1 دود 2 سیگار 3 کشیدن سیگار 4 شهر بزرگ
smoke alarm *noun*
لوورەی دووکەڵ ۞ آژیر دود
smoke ball *noun*
تۆپەدووکەڵینە (بۆ هەڵوەشاندنەوەی کرداری میلیتاری) ۞ اسمول بال
smoke-bomb *noun*
بۆمبی دووکەڵاوی یا دووکەڵرێژ ۞ بمب دودزا
smoke bush = smoke tree
smoked *adjective*
دووکەڵاوی، دووکەڵگرتوو، دووکەڵی ۞ دودزدە، دودی
smoked glass *noun*
شووشەی دووکەڵاوی، شووشەی تاریک، شووشەی رەش ۞ شیشەی تیرە
smoke-free *adjective*
جگەرەقەدەخە، جگەرەبەربەند، بێدووکەڵی سیگار یا جگەرە، شوێنێ کە خەڵک رێگەنادەن بە خەڵکانیتر جگەرە بکێشن ۞ سیگارممنوع
smokehouse *noun*
دووکەڵخانە (بۆ ماسی و گۆشت) ۞ دودخانە
smokejumper *noun*
(ئەمریکا) ئاگرکوژێنەوەی دارستان (بە چەتر) ۞ آتشنشان جنگل

smokeless /ˈsməʊkləs, US ˈsmoʊk-/ *adjective*
1 بێدووکەڵ: *smokeless fuels* 2 جگەرەقەدەغە، جگەرەبەربەند، بێدووکەڵی جگەرە ◊ 1 بدون دود 2 بدون دود سیگار

smokeless powder *noun*
بارووتی بێدووکەڵ، دەرمانی بێدووکەڵ ◊ باروت بدون دود

smokeless zone *noun*
ناوچەی بێدووکەڵ ◊ منطقەی بدون دود

smoke-proof *adjective*
دژەدووکەڵ، دووکەڵبەند ◊ ضد دود

smoker /ˈsməʊkə(r), US ˈsmoʊk-/ *noun*
1 کەسێکی جگەرەکێش، سیگاری: *a smoker's cough* 2 واگۆنی تایبەتی جگەرکێشان 3 (ئەمریکا) کۆبوونەوەی بە کۆمەڵی نافەرمی پیاوان 4 دووکەڵکەرە (بۆ دەسبەسەراگرتنی کەنووی مێشەنگوین) ◊ 1 آدم سیگاری 2 واگون ویژەی سیگاری‌ها 3 و 4 اسموکر

smokescreen /ˈsməʊkskriːn, US ˈsmoʊk-/ *noun*
1 دووکەڵی خۆحەشاردان، دووکەڵی خۆشاردنەوە (سەرباز و کەشتییەکان لە کاتی شەڕدا) 2 پەردە، شاردنەوە، دیزەبەدەرخۆنە ◊ 1 دود استار 2 لفافه، استتار

smokestack /ˈsməʊkstæk, US ˈsmoʊk-/ *noun*
(کارخانە، کەشتی و هتد) دووکەڵکێش، قۆڵەکوورە ◊ دودکش

smokestack industry *noun*
پیشەسازی دووکەڵی یان قورس، کارخانە گەورەکان (جاران) ◊ صنایع دودزا

smoke tree *noun*
بنچک یان دەوەنی سماق، داردووکەڵ؛ [(جاران *Rhus cotinus*) *Cotinus coggygria*] ◊ بوتەی سماق

smokiness /ˈsməʊkinəs, US ˈsmoʊkinəs/ *noun*
1 رەشداگیرساوی، دووکەڵینیشتوویی، رەشی 2 هەوای دووکەڵاوی ◊ 1 دودگرفتگی، تیرگی 2 هوای پردود

smoking /ˈsməʊkɪŋ, US ˈsmoʊk-/ *noun*
1 دووکەڵکردن، قانگدان 2 جگەرەکێشان، سیگارکێشان: *Smoking is not allowed in this theatre* ◊ 1 تدخین 2 سیگار کشیدن

smoking jacket *noun*
چاکەتی ئاسوودە یان راحەت (پیاوان و جاران) ◊ ژاکت راحتی

smoking lounge = smoking room

smoking room *noun*
ژوور یان دیوی جگەرەکێشەکان (لەنێو دەزگا یا خانووبەرە گشتییەکاندا) ◊ اتاق سیگاری‌ها

smoky /ˈsməʊki, US ˈsmoʊki/ *adjective* (smokier, smokiest)
1 دووکەڵکەر، دووکەڵی، پڕدووکەڵ: *a smoky fireplace* 2 دووکەڵاوی 3 دووکەڵناسا ◊ 1 دودزا، پردود 2 دودگرفته 3 دودمانند

smoky quartz *noun*
جۆرێ کوارتزی کریستاڵی نیوەبایی زەرد، کوارتزی دووکەڵاوی (هەروەها cairngorm؛ بنەرەت: لە ناوی *Cairngorm*، چیایێ لە سکاتلەند) ◊ نوعی کوارتز، اسموکی کوارتز

smoky topaz = smoky quartz

smolder = smoulder

smolt /sməʊlt/ *noun*
بەچکەی سەلمون یان ماسییەخاتوونە trout ◊ اسمولت

smooch /smuːtʃ/ *noun*
ماچ، رامووسان، باوەش، حەمێز ◊ بوسه، بغل

smoochy *adjective* (smoochier, smoochiest)
(نافەرمی) نەرم، هێواش، ئارام ◊ ملایم، آرام

smooth /smuːð/ *adjective*
1 رێک، لووس، سالووس، لێک، ساف، بێگرێ، پووس، پەرداخ(کراو)، لووسکراو: *The water was as smooth as glass* 2 بێگێژەوکێشە، نەرم، نیان، هێدی، ئارام، لەسەرەخۆ، رەوان 3 بێتووک، بێموو، ساف، لووس 4 خۆش 5 زمانچەورانە، زمانلووسانە، نەرمەبڕانە 6 بێتەکان، بێڕاتلەکان ◊ 1 صاف، هموار، صیقلی 2 بی‌دردسر، ملایم، لطیف، سلیس 3 بی‌مو 4 خوشایند 5 چاپلوسانه، تملق‌آمیز 6 بدون تکان

smooth-bore /ˈsmuːðbɔː(r)/ *noun*
تفەنگی لوولەساف یان لوولەلووس ◊ تفنگ بی‌خان

smooth-faced /ˌsmuːðˈfeɪst/ *adjective*
رووساف، سافکردوو، بێموو ◊ صاف‌کرده

smoothie /ˈsmuːði/ *noun*
کەسێکی زمانلووس، دەمتەڕ، نەرمەبڕ: *He's a real smoothie* ◊ آدم چاپلوس

smoothing iron *noun*
(مێژوویی) ئوتو ◊ اتو

smoothly /ˈsmuːðli/ *adverb*
بە ئارامی، ئارام، بە نەرمی، نەرم، نەرمونەرم، نەرمانە، بە ئاسانی، ئاسان: *The engine was running smoothly* ◊ *The interview went smoothly* ◊ *The colours blend smoothly together* ◊ به آرامی، به نرمی، راحت

smooth muscle *noun*
ماسوولکەی لووس یا ساف (بەرامبەر striated muscle) ◊ ماهیچەی صاف

smoothness /smuːðnəs/ *noun*
1 رێکی، لووسی، بێگرێیی، لێکی، پەرداخی،

2 *the smoothness of her skin*: پووسی، نەرمی، نیانی، ئارامی، لەسەرەخۆیی، هێمنی 3 ئاسانی، سانایی 4 رەوانی ◯ 1 همواری 2 لطافت، آرامش 3 سهولت 4 سلاست

smooth snake *noun*
لووسەمار [*Coronella austriaca*] ◯ نوعی مار

smooth-talking *adjective*
زمانلووس، دەمتەر، نەرمەبڕ، زمانچەور ◯ چرب‌زبان

smooth-tongue *noun*
زمانلووسی، دەمتەری، نەرمەبڕی، زمانچەوری ◯ چرب‌زبانی

smooth-tongued *adjective*
زمانلووس، دەمتەر، نەرمەبڕ، زمانچەور ◯ چرب‌زبان

smoothy = smoothie

smorgasbord /'smɔːgəsbɔːd, US 'smɔːrgəsbɔːrd/ *noun*
بوفە ◯ بوفه

smote /sməʊt, US smoʊt/ = past of smite

smother /'smʌðə(r)/ *noun*
1 چرەمژ، مژی چڕ، چرەمژان 2 مژ، تەم، دوومان، دووکەڵ 3 هەڵم، هاڵاو 4 (هەور) تۆز و خۆڵ ◯ 1 مه غلیظ 2 مه، دود 3 بخار 4 گرد و غبار

smothered *adjective*
پڕ لە، سەرڕێژ لە، دارماڵی ◯ پر از، مملو از

smoulder /'sməʊldə(r), US 'smoʊ-/ *noun*
دووکەڵ، کادو، ئاوری دووکەڵدار، ئاوری بێ‌گڕ ◯ دود، آتش بی‌شعله

smriti /'smrɪti/ *noun, pl.* smritis
دەقێکی دینی هیندوو لەبارەی ئامۆژگارییە نەریتییەکانەوە (بنەرەت: لە *smṛti* سانسکریتەوە "remembrance") ◯ اسمریتی

SMS /ˌes em 'es/ *abbreviation* short message (or messaging) system
ڕێکخستەی پەیامنێری کورت، ئێس‌ئێم‌ئێس (ب.ت. بە موبایل) ◯ اس‌ام‌اس، پیامک

smudge[1] /smʌdʒ/ *noun*
لکە، لەکە، پەڵە، خاڵ ◯ لکه

smudge[2] /smʌdʒ/ *noun*
قانگدان (بۆ رەواندنی مێروو (یان جەر و جانەوەر) و پاراستنی گیاوگژ لە بەستەلەک (frost ◯ اسموج

smudged *adjective*
پیس‌بوو، لێوەدراو، تێوەدراو، لکاوی(بوو)، لکەگرتوو ◯ کثیف‌شده، لکشده

smudginess /'smʌdʒinəs/ *noun*
پیسی، لێوەدراوی، تێوەدراوی، لکەگرتوویی ◯ کثافت، لکشدگی

smudgy /'smʌdʒi/ *adjective* (smudgier, smudgiest)
پیس، لێوەدراو، تێوەدراو، لکاوی(بوو)، لەکاوی، لکەگرتوو، پەڵاوی، blurred ◯ کثیف، لکشده

smug /smʌg/ *adjective*
1 رازی، قایل، بەقنیات 2 لەخۆرازی، لەخۆبایی، فیزن، بەپۆز، بەدەمار، لووتبەرز، خۆبین، خۆلاپەسند 3 لووتبەرزانە، لەخۆباییانە ◯ 1 راضی 2 خودپسند، متکبر 3 متکبرانه

smuggled *adjective*
قاچاخ ◯ قاچاق

smuggler /'smʌglə(r)/ *noun*
قاچاخچی: *a drug smuggler* ◯ قاچاقچی

smuggling /'smʌglɪŋ/ *noun*
قاچاخی، قاچاخچیتی، سەودای قاچاخ، قاچاخیکەری ◯ قاچاق

smugly /smʌgli/ *adverb*
لووتبەرزانە، لەخۆباییانە، بە پۆزەوە، بە دەمارەوە ◯ متکبرانه

smugness /smʌgnəs/ *noun*
خۆبینزلی، بەپۆزی، دەمار، لووتبەرزی، خۆلاپەسندی، لەخۆباییبوون: *There was a hint of smugness in her voice* ◯ تکبر، خودپسندی

smut /smʌt/ *noun*
1 دۆژەنگ، دۆرنگ، رەشی، سیان، دیلە، قورم، لکە، پەڵە(ی رەش)، لکەی رەش 2 (رووەکناسی) کوێروو، رەشک 3 قسەی پیس، قسەی هەرزانە، هەرزەبێژی، هەرزەلێ ◯ 1 دوده، لکه 2 سیاهک 3 حرف زشت یا مستهجن

smut ball *noun*
دانی کوێرووواوی ◯ دانه‌ی سیاهک‌زده

smut mill *noun*
ئاشی کوێروو، دەزگای لابردنی کوێروو لە دانەوێڵە ◯ اسموت میل

smuttiness /'smʌtinəs/ *noun*
1 پیسی، هەرزەیی، عەیب‌بوون 2 قورماوی‌بوون، رەش‌بوون ◯ 1 مستهجن بودن 2 دودزدگی

smutty /'smʌti/ *adjective* (smuttier, smuttiest)
1 قورماوی، دووکەڵاوی، رەش 2 پیس، عەیب، شەرماوی، شوورەیی، ئابڕووبەرە، بازاڕی، بێ‌ئابڕوو، هەرزە، چەپەڵ، ناحەز، obscene، *smutty jokes*: indecent ◯ 1 دودزده 2 مستهجن، سکسی

Sn symb. the chemical element tin

snack /snæk/ *noun*
1 بەرکوڵ، سووکەژەم، خۆراکی سووک: *I only have time for a snack* ◊ *a -k at lunchtime* 2 مەزە، چەرە ◯ 1 حاضری 2 تنقلات *lunch*

snack bar *noun*
بابۆلەفرۆشی، وشکەجووخانە، بەرکوڵخۆری ◯ ساندویچ‌فروشی

snaffle /ˈsnæfl/ *noun,* also snaffle bit
(ئەسپ) لەغاو، ئاوخۆری، دانە ◌ دهنه

snafu /snæˈfuː/ *noun, adjective*
n (نافەرمی) تێڕیان، گووتێکردن، گووکاری:
adj It was another bureaucratic snafu
شێواو، شپرزە، ئاڵۆز ◌ *n* افتضاح *adj* آشفته

snag[1] /snæg/ *noun*
1 گیر، قۆرت، ئاستەنگ، کێشە، گرێ، لاکۆسپ
2 تیژایی، تیژی، نووک، ددانەی دەرپەڕیو، دەرپەڕیوی، قیتایی 3 دڕاوی 4 وشکەڵ 5 ریشە، چوکڵە (ددان) ◌ 1 گرفتاری 2 تیزی 3 پارگی 4 تەشاخە 5 ریشە

snag[2] = sausage

snagged *adjective,* also snaggy /snægɪ/
1 پڕوشکەڵ، وشکەڵاوی 2 دەرپەڕیو، قیتەوەبوو، ناڕێک، پڕگرێ ◌ 1 پر از تەشاخه 2 برآمده، ناصاف

snaggle *noun*
تۆپەڵەئاڵۆسکاوی، کۆمەڵەتێکئاڵاوی ◌ مجموعەی درهم‌گوریده

snaggle-tooth *noun*
ددانناڕێکی، ددانەدەرپەڕیوی ◌ دندان بدشکل

snaggle-toothed *adjective*
ددانناڕێک، ددانچەپوچیر، دداندەرپەڕیو ◌ دارای دندان بدشکل

snail /sneɪl/ *noun*
شەیتانۆکە، ڕۆندز؟، کەسپک، قاقڵەجنۆکە(وشکەکەی)، ناخونشەیتان، هێلکەشەیتانۆکە [زۆر جۆرن و لە پۆلی Gastropoda] ◌ حلزون

snailfish *noun, pl.* same or snailfishes
ماسییەشەیتانۆکە، قورتمەکانی بە زگییەوە [*Liparis liparis* (ئەتلانتیکی باکووری) و جۆرەکانی تر] ◌ اسنایل‌فیش

snaillike *adjective*
شەیتانۆکەئاسا، شەیتانۆکەیی، شەیتانۆکەیی، ڕۆندزئاسا ◌ حلزون‌مانند

snail mail *noun*
(نافەرمی) ڕێکخستە یان سیستمی ناردنی نامەکان بە ڕێگای پۆستەوە (لە بەرامبەر ئیمەیلدا) ◌ اسنایل مایل

snail-paced *adjective*
تەپ، خاو، تەپلۆس، سووکڕەو ◌ بطی، کندرو

snake /sneɪk/ *noun*
1 مار [ژێردەستە Ophidia: زۆر جۆرن]: *a snake coiled up in the grass* 2 مرۆی باوەڕپێنەکراو، بنیادەمی فێلاوی و مارئاسا، لەبنەوەبڕ، گورگ لە پێستی مەڕدا، دایکەخۆگێ 3 تێلێکی نەرمی درێژ بۆ خاوێنکردنەوەی گیری لوولە ◌ 1 مار 2 آدم غیرقابل اعتماد 3 اسنیک

snakebird = darter 1

snakebite /ˈsneɪkbaɪt/ *noun*
1 مارگەستوویی، مارانگازی، مارپێوەداوی، چزووی مار 2 جێی پێوەدانی مار، (شوێنی) مارگەستە ◌ 1 مارگزیدگی 2 جای نیش مار

snakebitten *adjective*
1 (نافەرمی، ئەمریکا) ڕۆژڕەش، بەدبەخت، قوربەسەر، بێشانس، بێبەخت 2 مارانگاز، مارپێوەداو ◌ 1 بدشانس 2 مارگزیده

snakeboard *noun*
تەختەمارە ◌ اسنوبورد

snakeboarder *noun*
تەختەمارەسوار ◌ اسنوبوردر

snakeboarding *noun*
تەختەمارەسواری ◌ اسنوبوردینگ

snake charmer *noun*
مارگر، ماربەند ◌ مارگیر

snake dance *noun*
1 سەمای ماری، کۆمەڵێ سەما یان هەڵپەڕکێی جۆراوجۆری سوورپێستەکان کە لەودا مارەکان لە لایەن سەماکارەکانەوە دەورووژێنرێن 2 کاروانی خەڵکانێ کە لەودا بەشداریکەران بە ڕێگایێکی پێچاوپێچ بە ریز لە پشتسەریەک دەڕۆن (وەک لە ڕێوڕەسمی سەرکەوتنی قارەمانێتی (یان پاڵەوانێتی) ◌ اسنیک دانس

snake doctor *noun*
1 پووشبەکنگە (ی ئەمریکایی) 2 hellgrammite ◌ نوعی سنجاقک

snake eyes *noun, pl.*
ئەگەری خراپترین ئەنجام: *Sometimes in life you roll snake eyes* (= have bad luck) ◌ احتمال بدترین نتیجه

snake fence *noun*
نەردەی پێچپێچۆکەیی یان لوولپێچی ◌ نردەی مارپیچی

snakehead *noun*
سەرمار: ئەندامی تۆڕی تاوانکاری چینی، قاچاخی ڕاگوێستنی کۆچەری ناقانوونی دەکەن؛ وەرگێڕاوی "shetou"ی چینی ◌ اسنیک‌هد

snake in the grass *noun*
مەترسی کتوپڕ یان چاوەڕواننەکراو ◌ خطر غیرمترقبه

snakelike *adjective*
مارئاسا، ماری، شێوەمار ◌ مارمانند

snake mackerel = escolar

snake melon *noun,* also snake cucumber or long turkey cucumber or serpent cucumber
(ڕووەکناسی) خەیارچەمبەر ◌ خیارچنبر

snake oil *noun*
ڕۆنی مار ◌ روغن مار

snake pit *noun*
1 چاڵەمار: نەخۆشخانەی دەروونی،

نەخۆش‌خانەی نەخۆشە دەروونی‌یەکان 2 شوێن یان هەل‌ومەرجی ناڵەبار یان شپرزە (بنەڕەت: لە ناوی ڕۆمانی ڕۆمان‌نووسی ئەمریکایی Mary Jane Ward (بوون 1905) هەربەو ناوە) ◌ 1 بیمارستان بیماری های روانی 2 مکان یا وضعیت نامطلوب

snake plant = sansevieria

snakeroot *noun*

1 گیازار؟، گیامار؟ (بۆ ڕەواندنی ژاری مار)، مارۆلە، گیایێ لەو چەشنە [*Aristolochia serpentaria* و جۆرەکانی تر] 2 ڕووەکێ ڕەگ و ڕیشەی لە مار دەچێ، داو و دەرمانی پزشکی لێ‌دەگرن [*Rauwolfia serpentine*] (هێ هیندی، باشووری ڕۆژهەڵاتی ئاسیا) و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] ◌ زراوند، انجبار، گل‌مار

snakes and ladders *noun, pl.*

(کایە) مار و پلیکان، مار و نەردیوان ◌ مار و پله

snake's head *noun*

سەرەمارە؟، جۆرێ fritillary [*Fritillaria meleagris*] ◌ نوعی گیاه

snakeskin /'sneɪkskɪn/ *noun*

پێستی مار، چەرمی مار، کەوڵی مار ◌ پوست‌مار

snakestone /'sneɪkstəʊn/ *noun*

بەردەمارانە ◌ پادزهر

snakeweed /'sneɪkwi:d/ *noun,* also bistort

(ڕووەکناسی) پێ‌چۆلەکە، مێوژەهەواری، مارۆلە ◌ انجبار

snaky /'sneɪki/ *adjective* (snakier, snakiest)

1 پرمار، مارزۆر، ماراوی 2 مارئاسا، شێوەمار 3 پێچەڵاوپێچ، پێچاوپێچ، مارپێچ، قەفقەف، قەفاوی 4 ژاراوی 5 ناپاک، خەیانەتکار 6 (ئەوستراڵیا و نیوزیلەند) تووڕە، تەنگەتیلکە، توند، فیشەکی ◌ 1 پرمار 2 مارمانند 3 پرپیچ و خم 4 سمی 5 خائن 6 خشمگین، تندخو

snap /snæp/ *noun, adjective*

n 1 ڕاپسکاندن، پڕپیاکردن، قۆستنەوە، ڕارفاندن، پچڕین، ڕفاندن 2 دەنگی شەقە، دەنگی شکان 3 چەقەنە، بەستە 4 هەڵکالان، هەڵشاخان، هەڵبەزینەوە 5 وێنە 6 (ئەمریکا) کاری ئاسان 7 توشە، غوورابی ناسک 8 (بریتانیا) سنەپ (لە پەڕین‌دا) 9 سەرمابەندان، توفوبەند 10 بەکەیفی، بەگوڕی 11 قەپ یان گازی کتوپڕ (هی سەگ) 12 دوگمەی داگرتن (snap fastener) *adj* 1 کتوپڕ، لە ناکاو، بێ‌پێشەکی، بە پەلە، بە پرتاو، خێرا ◌ *n* 1 عمل قاپیدن 2 صدای تق 3 بشکن 4 پرخاش 5 عکس 6 کار ساده 7 بیسکویت ترد 8 اسنپ 9 دورەی سرما 10 سرزندگی 11 گاز ناگهانی سگ 12 دکمەی فشاری *adj* 1 ناگهانی، شتاب‌زده

snapback *noun*

زووچاک‌بوونەوە ◌ بهبودی سریع

snap bean *noun*

لووبیاسەوز، پاقلەسەوز ◌ لوبیا سبز

snapdragon /'snæpdrægən/ *noun*

(ڕووەکناسی) دەمەشێر، زارەگا، گوڵەناخ، گوڵەئاوات [*Antirrhinum majus*] ◌ گل میمون

snap-fastener *noun,* also press-stud

دوگمەی گوشاری، دوگمەی داگرتن، قرتە ◌ دکمەی قابلمه‌ای

snap hook *noun,* also snap link

قولاپی زەمبەلەکی یان فەنەری ◌ قلاب فنری

snapper /'snæpə(r)/ *noun*

1 جۆرێ ماسی [زۆر جۆرن، زۆرتر لە خێزانی Lutjanidae] 2 وێنەگر (بۆ ڕۆژنامە و کۆڤارەکان) 3 (ئەمریکا) یاریزانی ناوەندی 4 چەقەنە 5 پڕپیاکەر، ڕافڕێنەر، ڕارفێنەر، ڕاپسکێنەر 6 snapping turtle ◌ 1 نوعی ماهی 2 اسناپر 3 بازیکن مرکز 4 قاشقک 5 رباینده

snappily /'snæpɪli/ *adverb*

کتوپڕانە، لە ناکاو، خێرا، دەسبەجێ، بە ناقایلی، ڕووناخۆشانە: *He summarized the speech* - *pily* ◌ به طور ناگهانی، به سرعت، با بدخلقی

snappiness /'snæpinəs/ *noun*

1 بەدخوولکی، ڕووگرژی، ڕووتاڵی 2 خێرایی، چابکی، گورجی، توندوتۆڵی ◌ 1 بدخلقی 2 سرعت، فرزی

snapping turtle *noun*

جۆرێ ڕەقەی گەوری ئاوە شیرینەکانی ئەمریکا [*Macroclemys* و *Chelydra serpentine* (هی ئالیگاتۆری‌یەکەی *temminckii* (alligator)] ◌ نوعی لاک‌پشت

snappish /'snæpɪʃ/ *adjective*

1 بەدخوولک، ڕووگرژ، ڕووتاڵ 2 جینگزی، فیشەکی، سەرتوند، سەرگەرم ◌ 1 بدخلق 2 جوشی، تندمزاج

snappishly /'snæpɪʃli/ *adverb*

1 بەدخولکانە، ڕووگرژانە 2 سەرتوندانە ◌ 1 با بدخلقی 2 به طور جوشی

snappishiness /'snæpɪʃnəs/ *noun*

1 بەدخولکی، ڕووگرژی، ڕووتاڵی 2 جینگزێتی، سەرتوندی، سەرگەرمی ◌ 1 بدخلقی 2 تندمزاجی

snap roll *noun*

سووڕانی (تەواوی) فڕۆکە بە دەور تەوەری درێژی‌دا ◌ اسناپ روا

snappy /'snæpi/ *adjective* (snappier, snappiest)

1 بەدخوولک، ڕووگرژ، ڕووتاڵ 2 گورج، توندوتۆڵ، خێرا، هەڵسوور، لەش‌سووک 3 شۆخ، جوان، خاوێن 4 (وەکوو کایە) گەرم، خۆش، گەرم‌وگوڕ ◌ 1 بدخلق 2 فرز، سریع 3

شیک 4 باروح

snapshooter *noun*

گرتەوان، وێنەگری وێنەی خێرا ۞ عکاس فوری

snapshot /'snæpʃɒt, US -ʃɑːt/ *noun*

1 گرتـە، وێنـەی خێـرا، وێنـەی دەسـبەجێ، وێنەیێکی نافەرمی کە خێرا دەگیرێ: *snapshots of the children* 2 (خـوازە) وێنـەی گشـتی، کورتەلێکدانەوە: *The play offers a snapshot of life in Britain under the Romans* ۞ 1 عکس فوری 2 تصویر کلی، شرح اجمالی

snare /sneə(r), US sner/ *noun*

1 داو، تەپکە، جـاڵ، گـیر، بەنـد، تەڵـە: *The rabbit's foot was caught in a snare* 2 (موسـیقا) ژێ 3 (ئەشـتەرگەری) وایـەری قـەفی یان قولفی دەرهێنانی پۆلیپ یا کوان و لووی تر ۞ 1 دام، تله 2 (موسیقی) زه 3 اسـار

snare drum *noun*

تەپڵی ژێدار ۞ طبل زەدار

snarer *noun*

داونەرەوە، داوڕاخەر ۞ دام‌گستر

snark *noun*

دەعبا، بوونەوەرێکی خەیاڵی ۞ موجود خیالی

snarl[1] /snɑːl, US snɑːrl/ *noun*

1 (سـەگ و هتـد) مرەمر، ریچـە 2 هەڵـشـاخان، بەگژداهاتن، دەنگ‌بەرزکردنەوە، هەڵکالان ۞ 1 خرخر 2 پرخاش

snarl[2] /snɑːl, US snɑːrl/ *noun*

1 ئاڵۆسکان، تێک‌ئالان، لێک‌ئالان، گرێ‌تێکەوتن 2 ئاڵـۆزی، شـێواوی 3 رێ‌بەنـدان، رێ‌گـیران، رێ‌بەسـتان ۞ 1 گوریدگی 2 آشفتگی 3 ترافیک

snarl-up *noun*

1 رێ‌بەندان، رێ‌گیران، رێ‌بەستان: *We were caught in the rush-hour snarl-up* 2 شـێواوی، پـشێوی، ئـاژاوە، هـەڵاوبگرە ۞ 1 ترافیک، راەبندان 2 آشفتگی، بلبشو

snash *noun*

1 (سـکاتلەندی) بـێ‌شـەرمی، سـووکایەتی، بێ‌رێزی، بێ‌حەیایی 2 خراپ بەکارهێنان ۞ 1 وقاحت، اهانت، گستاخی 2 سوء استفاده

snatch /snætʃ/ *noun*

1 راپـسکاندن، پڕپیاکردن، قۆستنەوە، رفانـدن 2 شـتی رفێنـراو 3 وچـان، پـشوو 4 چـین، بـەش، لەت، کوت، پارچە 5 گەڵ‌وقوز 6 برێکی کەم 7 هەڵێنان لە عەرزەوە تا سەر (شتێکی قورس) ۞ 1 عمل قاپیدن 2 چیز قاپیده 3 اسـتاچ 4 قطعه، پاره 5 اندام‌های تناسلی زن 6 مقدار اندک 7 اسـتاچ

snatcher /'snætʃə(r)/ *noun*

راپسکێنەر، پڕپیاکەر، قۆزەر، رارفێنەر، رفێنەر ۞ قاپ‌زن

snatch squad *noun*

دەستەی زووگرتن یان دەسگیرکردن (دەستەیێ لـە ئەفـسـەرانی پـۆلیس یـان سـەربازان کـە خۆدەکەنـە بـەنێو ئاپۆرەیـەکدا تـا ئاژاوەگێـڕان بگرن) ۞ گروه اسناج

snath *noun*, also snathe

دەسکی داس ۞ دستەی داس

snazzily /'snæzɪli/ *adverb*

جوان، شیک، شۆخ(وشەنگ) ۞ (به طور) شیک

snazziness /'snæzinəs/ *noun*

جوانی، رندی، شۆخ(وشەنگ)ی ۞ شیک بودن

snazzy /'snæzi/ *adjective* (snazzier, snazziest)

جوان، شـیک، شـۆخ(وشـەنگ)، خـاوێن، بـاو: *a snazzy tie* ۞ شیک

sneak /sniːk/ *noun, adjective*

n مرۆی ناپاک، خاین، خەیانەت‌کار، شـووفار *adj* نهێنی، کتوپڕ، ناکاو: *a sneak attack* ۞ *n* آدم خائن *adj* سری، ناگهانی

sneakers *noun, pl.*

1 کەوش یان پێلاوی کەتانی، کلاش، کەوشی تێنیس 2 پێلاوی وەرزشی ۞ 1 کفش تنیس 2 کفش ورزشی

sneakily /-ɪli/ *adverb*

(بـە شـێوەیەکی) نهێنی(یانـە)، بـە دزییـەوە، لـە بنەوە ۞ به طور مخفی

sneakiness /'sniːkinəs/ *noun*

1 نهێنی‌بوون، بەدزییەوەبوون 2 لەبنەوەبری، زۆڵێتی ۞ 1 مخفیانه بودن 2 موذی‌گری

sneaking /'sniːkɪŋ/ *adjective*

نهێنی‌یانـە، بـە دزییـەوە، لـە بنـەوە، شـاراوە، دەرنەبراو، نەوتراو، نەگێردراوە، نهێنی، نەهێنی، ۞ underhanded مخفیانه، مخفی

sneakingly /'sniːkɪŋli/ *adverb*

نهێنی(یانە)، بە دزییەوە، لە بنەوە ۞ بـە طـور مخفیانه

sneak preview *noun*

پیشاندانی تایبەتی ۞ نمایش قبل از اکران عمومی

sneak-thief *noun*

دز، چەتە، سەرمەدز ۞ دزد، دله‌دزد

sneaky /'sniːki/ *adjective* (sneakier, sneakiest)

1 نهێنی‌یانە، پەنامەکی، بە هێواشی، بە دزییەوە، لە بنەوە: *I took a -y glance at my watch* 2 لەبنەوەبر، زۆڵ ۞ 1 مخفیانه، دزدکی 2 موذی

sneck *noun*

(سکاتلەندی) کلۆم یا چەفتی درگا و پەنجەرە ۞ چفت در یا پنجره

sneer /snɪə(r), US snɪr/ *noun*

1 گاڵتە، تیتاڵ، تیز، شۆخی(پێ‌کردن): *A faint sneer of satisfaction crossed her face* 2 تاڵەبزە ۞ 1 ریشخند، تمسخر 2 پوزخند

sneeze /sniːz/ *noun*

پشمین، پشمە، سەبر، پژمە، کرچە ۞ عطسە

sneezewort *noun*

گیاپشمە؟، گیاپژمە: رووەکێکی پێوەندیدار بە yarrow کانەوە، گەڵاوشکەکانی هاندەری پژمەن [*Achillea ptarmica*] ۞ نوعی گیاه

snell *noun*

1 ژێ یان بەستی قولاپی راوەماسی 2 چالاک، گورج 3 زیرەک، وریا، زرینگ ۞ 1 بند قلاب ماهی‌گیری 2 فعال 3 تیزهوش

snib *noun*

(سکاتلەند و ئیرلەند) کلۆم، چەفت، قوفلی درگا و پەنجیرە ۞ چفت یا قفل در و پنجره

snick *noun*

1 برین، رووشان 2 لەلەی چکۆلە ۞ 1 بریدگی 2 برش کوچک

snicker /'snɪkə(r)/ *noun*

تالەبزە، پێکەنینی لە رووی گاڵتەوە ۞ پوزخند

snickersnee *noun*, also snickerosnee

کێرد، چەقۆ یان شمشێری گەورە ۞ چاقو یا شمشیر بزرگ

snicket *noun*

کۆلانی تەنگ و باریک (نێوان ماڵان) ۞ کوچەی باریک

snide /snaɪd/ *adjective, noun*

adj 1 پلاراوی، تاڵ، تەشەراوی، قسەی بەتوێکڵ 2 رەخنەی ناراستەوخۆ *n* مرۆی فێلاوی ۞ *adj* 1 کنایه‌آمیز 2 انتقاد غیرمستقیم *n* آدم حقه‌باز

snidely /snaɪdli/ *adverb*

بە شێوەیەکی پلاراوی یان تەشەراوی ۞ به طور کنایه‌آمیز

snideness /snaɪdnəs/ *noun*

تەشەراوی‌بوون، پلاراوی‌بوون ۞ کنایه‌آمیز بودن

sniff /snɪf/ *noun*

1 هەڵلوشین (هەوا لە رێگای لووتەوە) 2 دەنگی هەڵلوشین، مشە 3 بۆنکردن، بۆنهەڵمژین 4 (نافەرمی) ئاماژە، مێزە، نیشانە ۞ 1 فین 2 صدای فین 3 استشمام 4 اشاره، علامت

sniffer dog *noun*

سەگی بۆنکەر ۞ سگ بوینده

sniffle /'snɪfl/ *noun*

دەنگی مشەمش یا چلمەچڵم، دەنگی هەڵلوش‌هەڵلوش ۞ صدای فین‌فین

sniffiness /'snɪfinəs/ *noun*

(نافەرمی) سووکایەتی ۞ اهانت

sniffle /'snɪfl/ *noun*

1 (sniffles) هەلامەت، پەژێک، سەرمابوون 2 پژمین، سەبر، پشمە ۞ 1 (در جمع) سرماخوردگی، زکام 2 عطسه

sniffy /'snɪfi/ *adjective* (sniffier, sniffiest)

(نافەرمی) سووکایەتی‌یانە، سووکانە، سووکایەتی‌پێکەر: *They were very -y* ۞ *about letting us in without jackets* اهانت‌آمیز، تحقیرکننده

snifter /'snɪftə(r)/ *noun*

1 قوم، پێک 2 براندی خۆری، پیاڵە، جام، کاسە ۞ 1 پیک 2 اسنیفر، گیلاس

snifting valve /'snɪftɪŋ vælv/ *noun*

دەمەوانە، دەروو ۞ دریچه

snigger /'snɪgə(r)/ *noun*

تالەبزە، گاڵتەبزە، پێکەنینی لە رووی گاڵتەوە ۞ پوزخند

snip /snɪp/ *noun*

1 برین، دادڕین، کوت، لەت، پارچە 2 هەرزان، مفت، خۆڕایی 3 (نافەرمی) مرۆی هیچ 4 (snips) قەیچی ئاسنبڕ، دووکێردەی ئاسنبڕ ۞ 1 قطع، برش 2 (جنس) ارزان 3 آدم بی‌اهمیت 4 (در جمع) قیچی آهن‌بر

snipe /snaɪp/ *noun, pl.* same or snipes

(باڵندەناسی) قوڕاویلکە، قوڕاویلە، دەنووک راستی درێژ [*Gallinago gallinago*] و جۆرەکانی تر] ۞ پاشله

snipe eel *noun*

مارماسی قوڕاویلکەیی، مارماسی لمۆزدرێژە [خێزان Nemichthyidae] ۞ نوعی مارماهی

snipefish *noun, pl.* same or snipefishes

ماسی قوڕاویلکەیی، ماسی لمۆزدرێژە [خێزان Macrorhamphosidae] ۞ نوعی ماهی

sniper /'snaɪpə(r)/ *noun*

سێرەگر، نیشانەچی، سێرەگری خۆحەشارداو، تیرهەری بۆسەگرتوو ۞ تیرانداز پنهان‌شده

snippet /'snɪpɪt/ *noun*

1 برشت، تیکە، کوێلە 2 هەواڵ، نووچە 3 کورتە، پوختە ۞ 1 بریده 2 خبر 3 خلاصه

snippily /'snɪpɪli/ *adverb*

روودارانە، بە رووشەیی، بێشەرمانە ۞ گستاخانه، با وقاحت

snippiness /'snɪpinəs/ *noun*

رووداری، رووهەڵماڵراوی، بێشەرمی ۞ گستاخی، وقاحت

snippy /'snɪpi/ *adjective* (snippier, snippiest)

روودار، رووهەڵماڵراو، رووشە، بێشەرم ۞ گستاخ، وقیح

snit *noun*

(نافەرمی) وروژان، بزوان، بزواندن، هاندان ۞ هیجان، انگیزش

snitch *noun*

سیخوڕ، ئاگادەر ۞ جاسوس

snivel /'snɪvl/ *noun*

چڵم، مۆفکە، لووتاو ۞ آب بینی

snivelling /'snɪvlɪŋ/ *adjective*

گرینۆک، گرەزۆک، قنگەقنگ، قووڕن،

پرزاق‌وزرووق، زیقن، زووقن ◌ گریه‌نو

snob /snɒb, US snɑ:b/ *noun*

(ناپه‌سه‌ندانه) مرۆی به‌پۆز، به‌ده‌مار، فیزن، له‌خۆبایی، خۆپی‌زل، نازفرۆش، لووت‌به‌رز: *She's such a snob!* ◌ آدم افاده‌ای، متفرعن

snobbery /ˈsnɒbəri, US ˈsnɑ:b-/ *noun, pl.* snobberies

(ناپه‌سه‌ندانه) ده‌مار، فیز، پۆز، له‌خۆبایی‌بوون، خۆپی‌زلی، نازفرۆشی، لووت‌به‌رزی: *intellectual snobbery* ◌ افاده، تفرعن

snobbish /ˈsnɒbɪʃ, US ˈsnɑ:b-/ *adjective*

به‌پۆز، به‌ده‌مار، فیزن، له‌خۆبایی، خۆپی‌زل، نازفرۆش ◌ افاده‌ای، متفرعن

snobbishness /ˈsnɒbɪʃnəs, US ˈsnɑ:b-/ *noun*

ده‌مار، فیز، پۆز، له‌خۆبایی‌بوون، خۆپی‌زلی، نازفرۆشی، لووت‌به‌رزی ◌ افاده، تفرعن

snobbism *noun*

ده‌مار، فیز، پۆز، له‌خۆبایی‌بوون، خۆپی‌زلی، نازفرۆشی، لووت‌به‌رزی ◌ افاده، تفرعن

snobby /ˈsnɒbi, US ˈsnɑ:bi/ = snobbish

SNOBOL *abbreviation* string-oriented symbolic language

(کامپیوتێر) سنۆبال، زمانی سنۆبال ◌ اسنوبول

snoek /snu:k/ = barracouta

snog /snɒg, US snɑ:g, snɔ:g/ *noun*

ماچ ◌ بوسه

snood /snu:d/ *noun*

1 قژبه‌ست، تۆره‌قژ، قژتۆر 2 (مێژوویی، سکاتله‌ند) به‌نۆکه یان به‌ستی قژی قه‌یره‌کچ 3سه‌ربه‌ند، سه‌رپێچ، سه‌ربه‌ست 4 به‌ست یان ژێی قولاپی راوه‌ماسی ◌ 1 گیوبند 2 اسنود 3 سربند 4 بند قلاب ماهی‌گیری

snook[1] /snu:k/ *noun*, cock a snook at

بی‌ریزی، بی‌حورمه‌تی، نرخ‌بۆدانه‌نان، ده‌م‌به‌یه‌کادان، شرت‌وشۆده‌رهێنان ◌ بی‌احترامی

snook[2] /snu:k/ *noun*

جۆرێ ماسی گه‌وره‌ی خۆراکی کارائیب [*Centropomus undecimalis*] ◌ نوعی ماهی

snooker /ˈsnu:kə(r)/ *noun*

سنووکێر (جۆرێ یاری له «بیلیارد» ده‌چێ) ◌ اسنوکر

snoop *noun*

1 ملۆمۆ، سووسه 2 ملۆمۆکه‌ر، سووسه‌باز ◌ 1 جستجو 2 جاسوس

snooper *noun*

1 سیخور، شه‌یتان(ی‌که‌ر) 2 خۆتێهه‌لقوتێن ◌ 1 جاسوس 2 فضول

snoopy *adjective*

1 به دزی‌یه‌وه، دزه‌کی، بنه‌کی، له بنه‌وه 2 سووسه‌باز (snoopily *adv*) ◌ 1 مخفیانه، دزدکی 2 اسنوپی

snoot *noun*

1 لووت 2 مرۆی له‌خۆبایی یان لووت‌به‌رز ◌ 1 بینی 2 آدم افاده‌ای

snootily /ˈsnu:tɪli/ *adverb*

لووت‌به‌رزانه، له‌خۆبایی‌یانه ◌ متکبرانه

snootiness /ˈsnu:tinəs/ *noun*

ده‌مار، فیز، پۆز، له‌خۆبایی‌بوون، خۆپی‌زلی، خۆگری، لووت‌به‌رزی ◌ تکبر، افاده

snooty /ˈsnu:ti/ *adjective* (snootier, snootiest)

1 به‌پۆز، به‌ده‌مار، فیزن، له‌خۆبایی، خۆپی‌زل، خۆگر، لووت‌به‌رز 2 خۆگرانه، له‌خۆبایی‌یانه، له‌خۆراری‌یانه ◌ 1 متکبر، افاده‌ای 2 متکبرانه

snooze /snu:z/ *noun*, also nap

سه‌رخه‌و، وه‌نه‌وز، سووکه‌خه‌و، وه‌رینگ، که‌رویشکه‌خه‌و ◌ چرت

snoozer *noun*

سه‌رخه‌وشکێن، وه‌نه‌وزده‌ر ◌ چرت‌زننده

snore /snɔ:(r)/ *noun*

پرخه، مرخه ◌ خرویف، خرناس

snorer *noun*

پرخن، مرخن، پرخێنه‌ر، مرخێنه‌ر ◌ خرویف‌کننده

snoring *noun*

پرخاندن، پرخه‌پرخ(کردن)، قرخ‌وهۆر(کردن)، مرخاندن ◌ خرویف کردن

snorkel /ˈsnɔ:kl, US ˈsnɔ:rkl/ *noun*

1 لووله‌ی هه‌ناسه‌دان، بۆری بینکێشان 2 (ژێرده‌ریایی) ده‌زگای هه‌واکێشان ◌ 1 لوله‌ی هواکشی یا غواصی 2 اسنورکر

snorkelling /ˈsnɔ:kəlɪŋ, US ˈsnɔ:rk-/ *noun*

مه‌لێ به لووله‌ی هه‌ناسه‌دانه‌وه یان لووله‌ی مه‌له‌وانی‌یه‌وه ◌ غواصی با لوله‌ی هواکشی

snort /snɔ:t, US snɔ:rt/ *noun*

1 (گیانه‌وه‌ران ب.ت. ئه‌سپ) پرمه، پیره، ده‌نگی پرمه 2 (ده‌نگی) مشه، هن 3 (نافه‌رمی) قومێ خواردنه‌وه ◌ 1 فین 2 صدای فین 3 پیک مشروب

snorter *noun*

پرمێنه‌ر، پیرێنه‌ر، مشێنه‌ر ◌ فین‌کننده

snot /snɒt, US snɑ:t/ *noun*

1 چلم، بلق، کلمیش، لووتاو 2 مرۆی هیچ‌وپووچ ◌ 1 آن‌دماغ 2 آدم پست

snot rag *noun*

(نافه‌رمی) ده‌سره، په‌رۆ، ده‌سره‌ی مل ◌ دستمال، دستمال گردن

snotter *noun*

(نافه‌رمی، سکاتله‌ند) تکه یا تۆپه‌له‌چلمی لووت ◌ اسنوتر

snotty /ˈsnɒti, US ˈsnɑ:ti/ *adjective* (snottier, snottiest)

1 چڵمن، بلقن، کلمیشۆ، فلقن 2 بەپۆز، بەدەمار، فیـزن، خۆپیـێزل، خـۆگر، لـووتبـەرز ◌ 1 آن‌دماغی 2 افاده‌ای
snotty-nosed *adjective*
بـەپۆز، بـەدەمار، فیـزن، لـەخۆبایی، خـۆگر، لووتبەرز ◌ افاده‌ای، متکبر
snout /snaʊt/ *noun*
1 لمۆز، پۆز، قەپۆز 2 (نافەرمی) کەپۆ، لووت، پـۆز 3 (نافـەرمی، بریتانیـا) تیلچـی، سـیخور 4 تـووتن، توبـاکۆ 5 لوولـە، سـەرلوولە (ئـەفتاوە، کـتری و هتـد) ◌ 1 پـوزه 2 دمـاغ 3 (عامیانـه) خبرچین 4 توتون 5 لوله
snout beetle = weevil
snouted *adjective*
1 لمـۆزدار، پـۆزن، قـەپۆزدار 2 لوولـەدار، سـەرلوولەدار ◌ 1 پوزه‌دار 2 لوله‌دار
snouty *adjective*
لمۆزئاسـا، قەپۆزئاسـا، لمـۆزی، وەک پـۆز ◌ پوزه‌مانند
snow /snəʊ, US snoʊ/ *noun*
1 بەفر، وەفر 2 (تەلەفزیۆن) بەفرە، بەفرەک 3 (نافـەرمی) کۆکـائین (ی هـاڕاو) ◌ 1 بـرف 2 (تلویزیون) برفک 3 کوکائین
snowball /'snəʊbɔːl, US 'snoʊ-/ *noun*
1 تۆپەڵـەبەفر 2 (خـوازە) هەڵـدانی کـوتوپڕ، گەشە یان پەرەسـەندنی ناکاو ◌ 1 گلوله‌ی بـرف 2 افزایش ناگهانی
snowball bush *noun*
(رووەکناسـی) گوڵبوداغ، بوداغ، گوڵی سپی و خڕ دەگرێ [توخم *Viburnum*] ◌ گل بداغ
snowberry *noun, pl.* snowberries
گوڵەبەفرە: جۆرێ دەوەنی ئەمریکای باکووری لە تیرەی honeysuckle [*Symphoricarpos albus*] ◌ اسنوبری
snowbird *noun*
(نافەرمی، ئەمریکا) باکووریێـ کـە زسـتانان کۆچ دەکا بۆ ئەیالەتە باشوورییەکان ◌ اسنوبرد
snow blind /'snəʊ blaɪnd/ *noun*
بەفرکوێر ◌ برف‌کور
snow blindness *noun*
بەفرکوێری ◌ برف‌کوری
snow-board *noun*
تەختەخلیـسکێنە ◌ سنوربورد
snow boarder *noun*
تەختەخلیـسکێنەر ◌ سنوربوردر
snow boarding /'snəʊbɔːdɪŋ, US 'snoʊbɔːrd-/ *noun*
تەختەخلیـسکێن، تەختەخزێن ◌ سنوبوردینگ
snowblower *noun*
ماشێنی بەفرماڵ، دەزگـای بـەفرلادەر ◌ ماشـین برف‌روب

snow boot *noun*
پۆتینی بەفری ◌ پوتین برفی
snowbound /'snəʊbaʊnd, US 'snoʊ-/ *adjective*
(ڕێگـا و هتـد) بـەفرداگرتوو، بەفربەنـدان، بەفرێگرتوو، بەفرلێباریو، لەپشت بەفرەوەماو، لەپشت بەفرەوە گیرکردوو ◌ برف‌گرفته، پـشت برف‌مانده
snow bunting *noun*
جـۆرێ buntingی بـاکووری کـە زۆرتـر لـە بـاکووران arctic بەچکەهەڵـدێنێ [*Plectrophenax nivalis*] ◌ نوعی پرنده
snowcap *noun*
1 بـەفرەکڵاو، کڵاوەبـەفر (هـی سـەر نووچکـەی کێوان) 2 پۆپەسـپی: جـۆرێ hummingbirdی چکۆلەی ئەمریکای ناوەندی زورتر بە پەروباڵی ئەرخەوانی و پۆپەی سپییەوە [*Microchera albocoronata*] ◌ 1 اسنوکاپ 2 اسنوکاپ
snow-capped /'snəʊ kæpd/ *adjective*
بـەفرداگرتوو، بـەفرگرتوو، بـەفر(دا)پـۆش(یـو)، بەفرلێنیشتوو، بەفربەند ◌ برف‌گرفته
snowcat *noun,* also US trademark Sno-Cat
بەفرڕەوی زنجیری (caterpillar + snow) ◌ اسنوکات
snow chains *noun*
زنجیری ماشێن یان سەربەفر ◌ زنجیر ماشین
snow-clad = snow-capped
snow-covered *adjective*
بـەفرداگرتوو، بـەفرگرتوو، بـەفر(دا)پـۆش(یـو)، بـەفرلێنیـشتوو، بەفربەنـد، بـەفراوی، پڕبـەفر، داپۆشراو لە بەفر ◌ برف‌گرفته
snow day *noun*
ڕۆژی بەفر یان پشوو، ڕۆژی داخرانی خوێندگا، کۆمپانیا و هتد لەبەر بەفری زۆر ◌ روز تعطیلی
snowdrift /'snəʊdrɪft, US 'snoʊ-/ *noun*
کلیلـە، کوتـە، بەفرەکەڵـەکە، بەیـەوە، بـاێچ، بەفرەبارسـتە، بـەفرەبا (کـە بـا ڕایـدابێ) ◌ بـرف بادآورد
snowdrop /'snəʊdrɒp, US 'snoʊdrɑːp/ *noun*
گوڵەپاییزە، جوتیارۆک [*Galanthus nivalis*] ◌ گل حسرت
snowed in *adjective*
(لە)پشتبەفرگیرکردوو، بەفرگیر، بەفرێلێگرتوو، گیرخواردوو ◌ پشت برف گیرکرده
snowed under *adjective*
پڕکار، سەرقاڵ، لەگیردا ◌ گرفتار
snowed up = snowed in
snowfall /'snəʊfɔːl, US 'snoʊ-/ *noun*
1 بەفربارین، بارینی بـەفر 2 بڕی بـاریوی بـەفر، بارستایی بەفر ◌ 1 ریزش بـرف 2 مقـدار بـارش

برف

snowfield /'snəʊfi:ld, US 'snoʊ-/ *noun*
دەشتەبەفر، بەفرەجار، بەفرستان، بەفرگە ۞ برف‌پهنه

snowflake /'snəʊfleɪk, US 'snoʊ-/ *noun*
کولو، کولیچ، تووکە، پروکە، پشک ۞ دانه‌ی برف

snow gauge /'snəʊ geɪdʒ/ *noun*
بەفرپێو ۞ برف‌سنج

snow goose *noun*
قازەبەفرە، قازەبەفرینە (لە ناوچەکانی جەمسەری باکووری دەژی [*Anser caerulescens*]) ۞ غاز برفی

snowiness /'snəʊinəs, US 'snoʊinəs/ *noun*
بەفرگرتوویی، بەفرداپۆشیوی ۞ برف‌پوشیدگی

snow-in-summer *noun*
بەفرەهاوینە؟، گیایێکی گوڵسپی [*Cerastium tomentosum*] (گوڵە مێخەکە، ڕۆژهەلاتی ئەورووپا) و *Helichrysum rosmarinifolium* (دەوەنێکی هەمیشەسەوز، evergreen shrub ئەوسترالیا)] ۞ نوعی گیاه

snow job *noun*
فروفێل، فێلوفەرەج، تەڵەکەبازی، لەخشتەبردن ۞ حقه‌بازی

snow-leopard *noun*
(گیانەوەرناسی) پڵنگی سپی [*Panthera uncia*] ۞ پلنگ سفید

snowline /'snəʊlaɪn, US 'snoʊ-/ *noun*, also snowlimit
هێڵی بەفر، بەفرەهێڵ، شوێن یان هێڵی بەفرنەچووەوە ۞ برف‌مرز

snowman /'snəʊmæn, US 'snoʊ-/ *noun*
شێرەبەفرینە، پیاوبەفرینە ۞ آدم برفی

snowmobile /'snəʊməbi:l, US 'snoʊmoʊ-/ *noun*
(ماشینی) بەفرڕەو ۞ اسنوموبایل

snowpack *noun*
بەفرەپەستو (بەسەر یەکەوتووە و پەستراوەتەوە) ۞ اسنوپک

snow partridge *noun*
کەوەبەفری، کەوی هیمالایایی [*Lerwa lerwa*] ۞ کبک برفی

snow pea = mangetout

snowplough /'snəʊplaʊ, US 'snoʊ-/ *noun*, US snowplow
دەزگای بەفرماڵ، ماشینی بەفرماڵ ۞ ماشین برف‌روب

snowscape /'snəʊʃu: , US 'snoʊ-/ *noun*
1 دیمەنی بەفر 2 وێنەی دیمەنی بەفر ۞ 1 منظره‌ی برف 2 تصویر منظره‌ی برف

snowshed *noun*
پەنابەفر (لە لادێ) ۞ پناهگاه برفی

snowshoe /'snəʊʃu:, US 'snoʊ-/ *noun*
کاڵەموینە، لیان، پێلاوی بەفری ۞ کفش برف

snowshoer *noun*
کاڵەموینەپۆشیو، لیانلەپێکردوو ۞ کفش برف پوشیده

snowshoe hare *noun*, US snowshoe rabbit
کەروێشکەبەفری (تە [*Lepus americanus*]) ۞ خرگوش برفی

snowslide *noun*
هەرەسی بەفر، بەفرەهەرەسە ۞ بهمن برفی

snowstorm /'snəʊstɔ:m, US 'snoʊstɔ:rm/ *noun*
بادەوە، بۆران، تۆف، ڕەشەبای بەفر ۞ کولاک برف

snow tire *noun*
تایەی سەهۆڵبڕ یا سەربەفری ۞ لاستیک یخ‌شکن

snow-white /ˌsnəʊ 'waɪt/ *adjective*
سپی سپی، وەکوو بەفر سپی، یەک‌پارچە سپی، وەک چۆری شیر، زۆر چەرموو ۞ سفید سفید

snowy /'snəʊi, US 'snoʊi/ *adjective* (snowier, snowiest)
1 بەفری، بەفرگرتوو، بە بەفرداپۆشراو: *snowy fields* 2 وەک چۆری شیر، وەک بەفر، زۆر چەرموو: *snowy hair* (snowily *adv*) ۞ 1 برفی، پوشیده از برف 2 سفید سفید

snowy mespilus *noun*
دەوەن یان دارۆچکەیێکی گوڵسپی [*Amelanchier vulgaris*] و جۆرە پێوەندیدارەکان، جاران لە توخمی [*Mespilus*] ۞ نوعی درختچه

snowy owl *noun*
(باڵندەناسی) کونەبەفرینە [*Nyctea scandiaca*] ۞ نوعی جغد

SNP /ˌes en 'pi:/ *abbreviation* Scottish National Party
پارتی نیشتمانی سکاتلەند(ی) ۞ حزب ملی اسکاتلند

Snr *abbreviation* Senior

snub[1] /snʌb/ *noun, adjective*
سووکایەتی، بەهیچدانان، لووتشکاندن، بەکەمزانین، گوێپێنەدان، کەمتەرخەمی ۞ اهانت، تحقیر، بی‌اعتنایی

snub[2] /snʌb/ *adjective*
(لووت، کورت و) قیت ۞ سربالا

snubber *noun*
1 سووکی‌پێکەر، بەهیچدانەر 2 زەبەگیرەوە ۞ 1 تحقیرکننده 2 کمک فنر

snub nose *noun*
لووتی کورت و پان ۞ بینی کوتاه و پهن

snub-nosed *adjective*

لووت‌قیت ۞ دارای بینی سربالا
snuck = past and past participle of sneak
snuff /snʌf/ *noun*
1 سناف، بەرلووت، بەرنووتی 2 هەڵمژین، بۆن‌کردن ۞ 1 انفیه 2 استنشاق
snuffbox /'snʌfbɒks, US -bɑːks/ *noun*
برنووتی‌دان، قوتوی برنووتی ۞ انفیه‌دان
snuffer *noun*
پلیتەبڕ ۞ اسنوفر
snuffle /'snʌfl/ *noun*
1 مشەمش، مقەمق، قارە 2 دەنگی مشەمش، دەنگی مقەمق 3(snuffles) نافەرمی) هەڵامەت ۞ 1 فین‌فین 2 صدای فین‌فین 3 سرماخوردگی
snuffy[1] *adjective*
1 خۆبەزل، لەخۆبایی، بەدەمار، لووت‌بەرز، فیزن 2 نارەحەت، زویر، دڵگیر، عاجز، تووڕە ۞ 1 متکبر، پرافاده 2 عصبانی
snuffy[2] *adjective*
برنووتی‌ئاسا، شێوە برنووتی ۞ انفیه‌مانند
snug /snʌg/ *adjective*
1 خۆش، ئاسوودە، گەرم، گردوکۆ، ڕێک‌وپێک: *I spent the afternoon snug and warm in bed* 2 (جل‌وبەرگ) تەنگ، تەنگ‌وتۆمان، پێوەچەسپ، کیپ ۞ 1 راحت، مرتب، جمع و جور 2 (لباس) چسبان
snugly /snʌgli/ *adverb*
(بە شێوەیەکی) ئاسوودە، خۆش: *The lid should fit snugly* ۞ به طور راحت
snuggery *noun, pl.* snuggeries
جێگای ئاسوودە یان خۆش، ب.ت. تایبەتی کەسێ ۞ جای دنج
snugness /snʌgnəs/ *noun*
خۆشی، ئاسوودەیی، گەرمی، گردوکۆیی، گردوکۆبوون ۞ راحتی، جمع و جور بودن
so[1] /səʊ, US soʊ/ *adverb, conjunction*
1 ئەوەندە، ئەوەندە، چەندە، ئەوقاس: *There's no need to worry so* 2 زۆر، گەلێ: *I'm so glad to see you* 3 ئاوا، وا، ئاوها، وەها، بەو شێوەیە، بەو جۆرە، ئاوەتانێ، هەروەک، هەر بەو شێوەی، بە شێوەیێ، بە جۆرێ، ـیش هەروەها: *It's not so easy as you'd think* 4 بەڵێ (ئاوا) 5 لەبەر ئەوە، جا (کەوایە) 6 (ج) باش‌تر ۞ 1 آن‌قدر 2 بسیار 3 این طور، همان‌طور، به نحوی، هم همین‌طور 4 بله 5 بدین علت، بنابراین 6 چه خوب
so[2] /səʊ, US soʊ/ *noun*
(نوت) سۆل ۞ سل
So *abbreviation* South(ern)
soak /səʊk, US soʊk/ *noun*
1 تەڕی، خووساوی 2 خووساندن، لەئاوهەڵکێشان: *Give the shirt a good soak before you wash it* 3 مڕۆی هەمیشەمەست 4 (ئەوسترالیا) چاڵی باراناو ۞ 1 خیسی 2 عمل خیس کردن 3 آدم دائم‌الخمر 4 سوآک
soakage *noun*
1 خووسان، خووساوی 2 خووس‌ئاو ۞ 1 خیس‌شدگی 2 سوآکیج
soaked /səʊkt, US soʊkt/ *adjective*
تەڕ، خووساو، نوقمی، پڕ لە ۞ خیس، غرق
soaker *noun*
خووسێنەر، لەئاوهەڵکێش، تەڕێنەر، تەڕکەر ۞ خیسانندە
soaking /'səʊkɪŋ, US 'soʊ-/ *adjective, noun*
adj تەڕ، خووساو، تێ‌هەڵکێشراو (لە ئاو): *We arrived home soaking wet* *n* 1 تەڕی، خووساوی 2 تەڕکردن، خووساندن، لەئاوهەڵکێشان، تێ‌هەڵکێشان ۞ *adj* خیس *n* 1 خیسی 2 عمل خیس کردن
soaking wet *adjective*
تەڕ، خووساو، تێ‌هەڵکێشراو ۞ خیس
so-and-so /'səʊ ən səʊ, US 'soʊ ən soʊ/ *noun*
فلانی، فلان‌وفیسار، هین، وانێک ۞ فلان
soap /səʊp, US soʊp/ *noun,* = soap opera
soapberry /səʊpbərɪ/ *noun, pl.* soapberries
1 دارسابوونە، دەوەنەسابوونە [چەندین جۆرن، زۆربەیان لە تۆخمی *Sapindus*] 2 بەرەکەی ۞ سواپ‌بری
soapbox /'səʊpbɒks, US 'soʊpbɑːks/ *noun*
1 قوتوی سابوون، جێ‌سابوون 2 پلاتفۆرم یان هەرزالەی قسەکردن، دوانگە، چوارپایەی دوان ۞ 1 جعبەی صابون 2 سکوی سخن‌رانی
soap-bubble *noun*
تۆقڵەی سابوون، کەفی سابوون، بڵقی سابوون ۞ حباب صابون
soapflakes *noun. pl.*
پوولەکەی سابوون، توێ یان توێژاڵە سابوون ۞ ورقەی صابون
soap opera *noun*
تۆپێرای سابوونی، سێریاڵی فشە ۞ اپرای صابونی
soap plant *noun*
گیاسابوونە: ڕووەکێ بە بەشێکەوە (وەک ڕیشە یان بەرەکەی) کە ڕەنگە لە جیاتی سابوون بەکاربێتری، ب.ت. ڕووەکێکی کالیفۆرنیا (*Chlorogalum pomeridianum*) California lily لە خێزانی ۞ پودر صابون
soap powder *noun*
هاڕاوەی سابوون، گەردەی سابوون ۞ پودر صابون
soaproot *noun,* also soap-root
(ڕووەکناسی) ئەسپۆن، سپۆن، هوژە، چۆخان،

کەفکەفوک، بەلۆچە، حوژە، زرۆی ◌ سواپرووت

soapstone /ˈsəʊpstəʊn, US ˈsoʊpstoʊn/ *noun*

بەردەسابوون ◌ سنگ صابون

soapsuds /ˈsəʊpsʌdz, US ˈsoʊp-/ *noun*

کەفی سابوون، سابووناو، ئاراو، ئاراف، کەفاو ◌ کف صابون

soapwort /səʊpwɜːt/ *noun*

(رووەکناسی) کەفینە، گیاسابوونە (لە ئەسپۆن دەچێ [*Saponaria officinalis*]) ◌ غاسول، صابونی

soapy /ˈsəʊpi, US ˈsoʊpi/ *adjective* (soapier, soapiest)

1 سابوونی، سابووناوی، سابوون تیابوو، سابوون ئاسا 2 زمانلووس، خۆرێخەر 3 زمانلووسانە (ئاراف، ئاراو: soapy or sudsy water) ◌ 1 صابونی، صابون‌مانند 2 چاپلوس 3 چاپلوسانە

soarer *noun*

1 هەلفڕ، بالگرتوو 2 بەرزەوەبوو، سەرەوەچوو ◌ 1 پروازکنندە 2 صاعد

soaring *adjective*

روولەزۆری، روولەپەرە ◌ در حال افزایش

soave /ˈswɑːveɪ, US səʊˈɑːveɪ/ *noun*, also Soave

سواڤا (مەی یان بادەی سپی و سووکی باکووری ئیتالیا) ◌ اسوآوا

Soay sheep /ˈsəʊeɪ/ *noun*

رەگەزە مەڕێکی سەرەتایی چکۆلانەی مالی ◌ نوعی گوسفند

sob /sɒb, US sɑːb/ *noun*

هەنسکەهەنسک، هۆرەهۆر، فینکەفینک، نووزەنووز، دەنگی فینکەفینک: *He gave a deep sob* ◌ هق‌هق، صدای هق‌هق

soba /ˈsəʊbə/ *noun*

هەریشتەی ژاپۆنی لە ئاردی گەنمەرەشە ◌ سوبا

sobbing *noun*

نووزەنووز، نسکە(نسک)، هۆرەهۆر، فینکەفینک، خرینگی ◌ هق‌هق

sobbingly *adverb*

بە هۆرەهۆر، بە فینکەفینک ◌ هق‌هق‌کنان

sober /ˈsəʊbə(r), US ˈsoʊ-/ *adjective*

1 قورس، مەند، سەنگین، نەرمونیان، لەسەرەخۆ، ئارام، هێمن 2 زیرانە، ئاقلانە 3 بەرشت، شێلگیر، توند 4 هۆشیار، لەسەرهۆش (لە بەرامبەر مەستدا) 5 (رەنگ) تۆخ، مات، توند، قورس، مەند، نەرۆشن ◌ 1 باوقار، وزین 2 معقول 3 جدی 4 هوشیار 5 (رنگ) سنگین

sobering /ˈsəʊbərɪŋ, US ˈsoʊ-/ *adjective*

بەرشت: *a sobering experience/thought, etc* ◊ *a sobering effect* ◌ جدی

soberly /ˈsəʊbəli, US ˈsoʊ-/ *adverb*

1 بەرشت، بە رشتی 2 زیرانە، لە رووی ئەقلەوە ◌ 1 جدی 2 عاقلانە

sober-minded *adjective*

1 بەرشت 2 قورس، مەند، سەنگین ◌ 1 جدی 2 سنگین، متین

soberness /ˈsəʊbənəs, US ˈsoʊ-/ *noun*

1 مەندی، لەسەرەخۆیی، نەرمونیانی 2 بەرشتبوون ◌ 1 وقار 2 جدیت

sobersided *adjective*

بەرشت، قورس، مەند، سەنگین، لەسەرەخۆ ◌ جدی، سنگین، متین

sobersides *noun*

(نافەرمی، ئەمریکا) کەسێکی قورس و مەند ◌ آدم باوقار

sobriety /səˈbraɪəti/ *noun*

1 مەندی، قورسی، لەسەرەخۆیی، نەرمونیانی 2 نەرمڕەوی 3 بەرشتبوون ◌ 1 متانت، وقار 2 اعتدال 3 جدیت

sobriety checkpoint *noun*

پشکنینگەی هۆشیاری یان نامەستی (بزانرێ شۆفێر مەستە یان نا) ◌ ایست بازرسی تست هوشیاری

sobriquet /ˈsəʊbrɪkeɪ, US ˈsoʊ-/ *noun*, also soubriquet

1 ناو، نێو 2 نێوی خۆمالی، ناوی دەرکردە، ناوی نێوخەلک 3 نێوی خواستەمەنی ◌ 1 اسم 2 لقب 3 نام مستعار

sob story *noun*

(نافەرمی) چیرۆکی بەسۆز ◌ داستان سوزناک

sob-stuff *noun*

سۆز، کولوکۆل، ئاهـ و نالە ◌ احساسات، سوزوگداز

Soc. *abbreviation* Society

کۆمەلە: *Royal Geographical Soc.* ◌ انجمن

soca /ˈsəʊkə/ *noun*

موسیقای کالیپسۆ تێکەل بە توخمەکانی soul، لە بنەرەتا هی Trinidad (تێکەلی soul و calypso) ◌ سوکا

socage /ˈsɒkɪdʒ/ *noun*, also soccage

(مێژوویی) شێوەیێکی ئیجارەی زەوی لە بەرامبەر راژە و خزمەتدا (نە هی سەربازی) ◌ سوکاج

socager *noun*

ئیجارەگر ◌ سوکاجر

so-called *adjective*

1 وەکوو دەلێن، وەک دەلێن، بەو جۆرەی دەلێن: *the opinion of a so-called 'expert'* 2 ناسراو بە ◌ 1 بە اصطلاح 2 معروف بە

soccer /ˈsɒkə(r), US ˈsɑːk-/ *noun*, short of: Association Footbal + -er

تۆپێن، تۆپێپێ، فوتبۆل (لە بریتانیا زۆرتر لە

ڕۆژنامە، رادیۆ و تەلەفزیۆن و لە ئەمریکاش بە فەرمی بەکاردێنرێ) ۞ فوتبال

sociability /ˌsəʊʃəˈbɪləti, US ˌsoʊ-/ *noun*
ڕووخۆشی، ڕووگەشی، نێوخەڵک‌پێخۆشی ۞ خوش‌مشربی

sociable /ˈsəʊʃəbl, US ˈsoʊ-/ *adjective, noun*
adj ڕووخۆش، ڕووگەش، گەرم(وگوڕ)، نێوخەڵک‌پێخۆش، خوێن‌گەرم *n* (مێژوویی) کالیسکەیێکی ئاوالەی دوولا کورسی 2 (مێژوویی) سێ‌پێچکەی دوولا جووت‌کورسی 2 (ئەمریکا) کۆبوونەوە ۞ *adj* خوش‌مشرب *n* 1 سوسیابل 2 جلسە

sociably /ˈsəʊʃəbli, US ˈsoʊ-/ *adverb*
ڕووخۆشانە، بە ڕووخۆشی ۞ بە طور خوش‌مشرب

social /ˈsəʊʃl, US ˈsoʊʃl/ *adjective, noun*
adj 1 کۆمەلایەتی، کۆمەڵی، جڤاکی: *social* *a call for social* ◊ *issues/problems/reforms social* ◊ *and economic change* 2 *social mobility* ◊ *class/background* ڕووخۆش، کۆمەلایەتی 3 (سەربە گیانەوەران و هتد) کۆمەڵژی، پووڕەژی، پێکەوەژی(او): *Apes are social animals* *n* کۆڕ، مەجلیس، کۆبوونەوە، میوانی ۞ *adj* 1 اجتماعی 2 خوش‌مشرب 3 (وابستە بە جانوران و...) گروەزی *n* مجلس، جلسە

social anthropology *noun*, also cultural anthropology
لێکۆڵینەوەیێکی بەراوردکاری‌یانەی کۆمەڵگا مرۆڤی و فەرهەنگی‌یەکان و پەرەسەندنیان ۞ آنتروپولوژی اجتماعی

social assistance = social security "Canadian"

social being *noun*
بوونی کۆمەلایەتی ۞ هستی اجتماعی

social class *noun*
چینی کۆمەلایەتی ۞ طبقەی اجتماعی

social climber *noun*
نێوپەرست، پۆست‌خواز، بە دوای پلەوپایەوە ۞ جاەطلب

social climbing *noun*
نێوپەرستی، پۆست‌خوازی، بە دوای پلەوپایەوەبوون ۞ جاەطلبی

social compact *noun*, also social contract
پەیمان(نامە)ی کۆمەلایەتی ۞ قرارداد اجتماعی

social conscience *noun*
ویژدانی کۆمەلایەتی ۞ وجدان اجتماعی

social credit *noun*
باوەڕی کۆمەڵی، بایەخی کۆمەلایەتی ۞ اعتبار اجتماعی

social Darwinism *noun*
داروین‌باوەڕی یان داروین‌گەری کۆمەلایەتی ۞ داروین‌گرایی اجتماعی

social democracy *noun*
1 سۆشیال دیموکراسی 2 حکومەتی لەسەر بنچینەی سۆشیال دیموکراسی ۞ 1 سوسیال دموکراسی 2 حکومت مبتنی بر سوسیال دموکراسی

social democrat *noun*
سۆشیال دیموکرات ۞ سوسیال دموکرات

social democratic *adjective*
سۆشیال دیموکراتیک ۞ سوسیال دموکراتیک

Social Democratic Party *noun*
پارتی سۆشیال دیموکراتیک ۞ حزب سوسیال دموکراتیک

social development *noun*
گەشەسەندنی کۆمەلایەتی، پەرەسەندنی کۆمەڵی یان کۆمەلایەتی ۞ تکامل اجتماعی

social disease *noun*
نەخۆشی کۆمەلایەتی، نەخۆشی زاوزێیی ۞ بیماری اجتماعی

social drinker *noun*
ئارەق‌خۆری نێو کۆڕ، لەکۆڕاخۆرەوە (بە تەنیا نایخواتەوە؛ drinking *n* -l: ئارەق‌خواردنەوەی نێو کۆڕ، لەکۆڕداخواردنەوە) ۞ مشروب‌خور مجلسی

social economics *noun. pl.*
ئابووری کۆمەلایەتی ۞ اقتصاد اجتماعی

social engineering *noun*
ئەندازیاریتی کۆمەلایەتی ۞ مهندسی اجتماعی

social fund *noun*
دراونامە یان بوودجەی کۆمەلایەتی ۞ بودجەی اجتماعی

social geography *noun*
جوگرافیای کۆمەڵی یان کۆمەلایەتی ۞ جغرافیای اجتماعی

social housing *noun*
نیشتەجێ‌کردنی کۆمەلایەتی (کڕین یا بەکرێ‌گرتن بە نرخێکی کەم‌تر) ۞ اسکان اجتماعی

social institution *noun*
دامەزراوەی کۆمەلایەتی، دەزگای کۆمەلایەتی ۞ نهاد اجتماعی

socialism /ˈsəʊʃəlɪzəm, US ˈsoʊ-/ *noun*
سۆشیالیزم، سۆسیالیزم، کۆمەڵگەری، هاوبەشایەتی ۞ سوسیالیسم

socialism scientific *noun*
سۆشیالیزمی زانستی ۞ سوسیالیسم علمی

socialist /ˈsəʊʃəlɪst, US ˈsoʊ-/ *noun, adjective*
1 سۆشیالیست 2 سۆشیالیستی، سۆسیالیستی ۞ سوسیالیست 2 سوسیالیستی

socialistic /ˌsəʊʃəˈlɪstɪk, US ˌsoʊ-/ *adjective*

سۆشیالیستی، سۆسیالیستی، داشکاو بەرەو سۆشیالیزم ◌ سوسیالیستی

Socialist Party *noun*

پارتی سۆشیالیست ◌ حزب سوسیالیست

socialist realism *noun*

ریالیزمی سۆشیالیستی (ب.ت. لە یەکێتی سۆڤیەتی جاران و سەردەمی ستالین‌دا) ◌ واقع‌گرایی سوسیالیستی

socialite /ˈsəʊʃəlaɪt, US ˈsoʊ-/ *noun*

ئەندامی بەرزی کۆڕ و مەجلیسان، کەسێکی دەس‌ڕۆیشتوو، ئەندامی بەرزی کۆمەڵگا ◌ عضو بارز مجالس و محافل

sociality *noun*

کۆمەڵایەتی‌بوون، کۆمەڵێتی ◌ اجتماعی بودن

socialization /ˌsəʊʃəlaɪˈzeɪʃn, US ˌsoʊʃələˈz-/ *noun*

1 ڕێ‌وشوێنی کۆمەڵگا هەڵگرتنەوە (یان گرتنەبەر)، چوونە سەر ڕێبازی کۆمەڵگا، ڕێک‌کەوتن لە کۆمەڵگا 2 سۆشیالیزاندن، کردنە سۆشیالیستی ◌ 1 جامعەپذیری 2 عمل سوسیالیستی کردن

socialized medicine *noun*

ڕاژەوانی پزشکی بۆ کۆمەڵگا، خزمەت‌گوزاری پزشکی گشتی (لە لایەن حکومەتەوە) ◌ خدمات درمانی همگانی

socializing *noun*

هات‌وچۆ، هام‌وشۆ، هەستان و دانیشتن ◌ حشر و نشر

social life *noun*

هات‌وچۆ، هام‌وشۆ، هەستان و دانیشتن، ژیانی کۆمەڵایەتی ◌ حشر و نشر

socially /-ʃəli/ *adverb*

لەباری کۆمەڵایەتی‌یەوە، لە بواری کۆمەڵی‌یەوە ◌ از نظر اجتماعی

social mobility *noun*

(توانایی) جووڵانی کۆمەڵایەتی ◌ تحرک اجتماعی

social order *noun*

ڕێکی کۆمەڵایەتی، ڕێک‌وپێکی کۆمەڵایەتی، نۆردێری کۆمەڵی، پەرگال ◌ نظم اجتماعی

social philosophy *noun*

فەلسەفەی کۆمەڵایەتی ◌ فلسفەی اجتماعی

social psychologist *noun*

دەروونناسی کۆمەڵایەتی، دەروونناس لە بواری کۆمەڵایەتی‌دا ◌ روان‌شناس اجتماعی

social psychology *noun*

دەروونناسیتی کۆمەڵایەتی، دەروونناسی کۆمەڵایەتی یان جڤاکی ◌ روان‌شناسی اجتماعی

social reforms *noun, pl.*

چاکسازی‌یە کۆمەڵایەتی‌یەکان، ریفۆرمە جڤاکی‌یەکان ◌ اصلاحات اجتماعی

social relationships *noun, pl.*

پێوەندی کۆمەڵایەتی‌یەکان، تێکەڵی‌یە جڤاکی‌یەکان ◌ روابط اجتماعی

social science *noun*, also social sciences

زانستە کۆمەڵایەتی‌یەکان ◌ علوم اجتماعی

social scientist *noun*

زانستەوانی زانستە کۆمەڵایەتی‌یەکان ◌ دانش‌مند علوم اجتماعی

social secretary *noun*

سکرتێری کۆمەڵایەتی ◌ دبیر اجتماعی

social security *noun*

بیمەی کۆمەڵایەتی ◌ بیمەی اجتماعی

Social Security number *noun*

(لە ئەمریکا) ژمارەی بیمەی کۆمەڵایەتی ◌ شمارەی بیمەی اجتماعی

social services *noun, pl.*

ڕاژەوانی کۆمەڵایەتی، خزمەت‌گوزاری کۆمەڵایەتی ◌ خدمات اجتماعی

social skills *noun, pl.*

لێزانی یان شارەزایی کۆمەڵایەتی‌یەکان ◌ مهارت‌های اجتماعی

social spending *noun*

خەرج و تێچوونی خزمەت‌گوزاری گشتی ◌ هزینەی خدمات عمومی

social structure *noun*

پێکهاتەی کۆمەڵایەتی ◌ ساختار اجتماعی

social welfare *noun*

ژین‌فرەهی کۆمەڵایەتی ◌ رفاه اجتماعی

social work *noun*

پیشەی کەسێ کە لە ڕاژەوانی یان خزمەت‌گوزاری کۆمەڵایەتی‌دا کار دەکا ◌ مددکاری اجتماعی

social worker *noun*

کەسێ کە لە ڕاژەوانی کۆمەڵایەتی‌دا کار دەکا ◌ مددکار اجتماعی

societal /səˈsaɪətl/ *adjective*

کۆمەڵایەتی، کۆمەڵی، جڤاکی ◌ اجتماعی

society /səˈsaɪəti/ *noun, pl.* societies

1 کۆمەڵ، جڤاک 2 کۆمەڵگا 3 هەستان‌ودانیشتن، دووان 4 چینی سەرتر، گەورەکان 5 کۆمەڵە، ئەنجومەن 6 کۆمەڵی ڕووەک یان گیانەوەران، پوورە 7 ناوەند، یانە، ڕێکخراوە ◌ 1 جامعە 2 اجتماع 3 معاشرت 4 طبقەی ممتاز 5 انجمن 6 سوسیتی 7 کانون، باشگاه

socio- /ˈsəʊsiəʊ, US ˈsoʊsioʊ/

پێشوەند: 1 ـ کۆمەڵایەتی، سەربە کۆمەڵگا، کۆمەڵ و...: *sociopolitical socio-economic* 2 سەربە کۆمەڵناسی، کۆمەڵناسی و...: *sociolinguistics* (بنەڕەت: لە لاتینەوە *socius* "companion") ◌ پیشوند: 1 ـ اجتماعی 2 وابستە بە جامعەشناسی و...

sociobiological *adjectives*

سەربە کۆمەڵزیندەناسی یا سۆسیۆبیۆلۆژی ۞ وابسته به سوسیوبیولوژی

sociobiologist *noun*
سۆسیۆبیۆلۆژیست، کۆمەڵزیندەناس ۞ سوسیوبیولوژیست

sociobiology *noun*
کۆمەڵزیندەناسی، خوێندنەوەیەکی زانستی لایەنە زیندەناسی‌یەکانی هەڵس‌وکەوتی کۆمەڵایەتی گیانەوەر و مرۆڤەکان ۞ سوسیوبیولوژی

socioecological *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە سۆسیۆئێکۆلۆژی‌یەوە هەیە ۞ وابسته به سوسیواکولوژی

socioecologist *noun*
سۆسیۆئێکۆلۆژیست ۞ سوسیواکولوژیست

socioecology *noun*
کۆمەڵژینگەناسی، لقێکی زانست لەبارەی کارلێکەکان نێوان ئەندامانی جۆرێ، و نێوان ئەوان و ژینگە ۞ سوسیواکولوژی

socioeconomic *adjective*
کۆمەڵایەتی-ئابووری ۞ اجتماعی-اقتصادی

socioeconomically *adverb*
لەباری کۆمەڵایەتی-ئابووری(یەوە) ۞ از نظر اجتماعی-اقتصادی

socioeconomics *noun, pl.*
ئابووری کۆمەڵایەتی ۞ اقتصاد اجتماعی

sociogram *noun*
دیاگرام یان هێڵکاری کۆمەڵپێوی‌یانەی هەڵومەرجی کۆمەڵایەتی و پێوەندی‌یە نێوان کەسی‌یەکانی دەستە و گرووپێ ۞ سوسیوگرام، جامعه‌نگاره

sociolect /'səʊsɪə(ʊ)lɛkt, US 'səʊʃɪə(ʊ)-/ *noun*
سۆسیۆلێکت، سۆشیۆلێکت: شێوەزاری چینێکی کۆمەڵایەتی تایبەت ۞ سوسیولکت

sociolinguist *noun*
کۆمەڵناس لە بواری زمان(ەوانی)دا، زمانەوانی کۆمەڵایەتی ۞ جامعه‌شناس زبان

sociolinguistic *adjective*
سەربە کۆمەڵناسی زمان، سەربە زمانەوانی کۆمەڵایەتی ۞ وابسته به جامعه‌شناسی زبان

sociolinguistics /ˌsəʊsiəʊlɪŋ'gwɪstɪks, US ˌsoʊsioʊ-/ *noun, pl.*
کۆمەڵناسی زمان، زمانەوانی کۆمەڵایەتی ۞ جامعه‌شناسی زبان

sociological /ˌsəʊsiə'lɒdʒɪkl, US ˌsoʊsiə'lɑːdʒ-/ *adjective*
1 کۆمەڵناسی‌یانە، سەربە کۆمەڵناسی، سەربە کۆمەڵناسی یان تێڕوانینی ڕێبازناسی‌یانەی
کۆمەڵناسی: methodological approach -
ogical theories 2 کۆمەڵایەتی، کۆمەڵی ۞ 1
جامعه‌شناختی 2 اجتماعی

sociologically /-kli/ *adverb*
لەباری کۆمەڵناسی‌یەوە ۞ از لحاظ جامعه‌شناسی

sociologist /ˌsəʊsi'ɒlədʒɪst, US ˌsoʊsi'ɑːl-/ *noun*
کۆمەڵناس ۞ جامعه‌شناس

sociology /ˌsəʊsi'ɒlədʒi, US ˌsoʊsi'ɑːl-/ *noun*
کۆمەڵناسی ۞ جامعه‌شناسی

sociology of language *noun*
کۆمەڵناسی زمان ۞ جامعه‌شناسی زبان

sociometric *adjective*
سەربە کۆمەڵپێوی، کۆمەڵپێوی‌یانە ۞ وابسته به جامعه‌سنجی

sociometrically *adverb*
لەباری کۆمەڵپێوی‌یەوە ۞ از لحاظ جامعه‌سنجی

sociometrist *noun*
کۆمەڵپێو ۞ جامعه‌سنج

sociometry /ˌsəʊsɪ'ɒmɪtri, US ˌsəʊʃɪ-/ *noun*
کۆمەڵپێوی (= خوێندنەوە و پێوانی measurement پێوەندی نێو گرووپێکی خەڵک) ۞ جامعه‌سنجی

sociopath /'səʊsɪə(ʊ)paθ, 'səʊʃɪə(ʊ)-/ *noun*
کەسێ کە کێشەی کۆمەڵایەتی هەیە و هەڵس‌وکەوت یا ڕەفتارێکی دژی کۆمەڵ(گا)ی هەیە و بەرپرسایەتی ئاکاری و ویژدانی کۆمەڵایەتی social conscience نیە ۞ (sociopathy *n* ;sociopathic *adj*) سوسیوپات

sociopolitical *adjective*
کۆمەڵی و سیاسی، کۆمەڵایەتی و ڕامیاری ۞ اجتماعی و سیاسی

sock /sɒk, US sɑːk/ *noun*
1 گۆرەوی مل‌کورت 2 نێوفەرشی کەوش 3 لێدان بە مشت، مشت: *He gave him a sock on the jaw* 4 (ئەمریکا) هێز، پێداگیری، سووربوون 5 نیشانەیێ لەسەر بەشی خوارووی لاقی ئەسپ ۞ 1 جوراب ساق‌کوتاه 2 کف 3 ضربەی مشت 4 نیرو، تأکید 5 سوک

socket /'sɒkɪt, US 'sɑːkɪt/ *noun*
1 کون، قولکە، چاڵ، (ڕیسمە یان گرێژەنەی درگا door socket) 2 چاڵ یان گۆی چاو، قولکەی چاو، کاسەچاو 3 (گڵۆپ) سەرپێچ، سەرگڵۆپ 4 پریز ۞ 1 سوراخ 2 حدقە 3 (لامپ) سرپیچ 4 پریز

socket wrench *noun*
جۆرێ هاچەر، ڕینگ ۞ نوعی آچار

sockeye *noun*, also red salmon or sockeye salmon
ماسی ماسی‌یان: سەلموونێکی بەنرخی ناوچەی

پاسیفیکی باکووری (بنەڕەت: لە *sukai* سالیایی Salish "ماسی ماسی‌یان" [*Oncorhynchus nerka*]) ◌ نوعی ماهی

socle /'səʊk(ə)l, US 'sɒk-/ *noun*
1 (بیناسازی) بەردەکۆڵەکە، بەردەکۆڵ، بەردەستوون (پەلتە: داری نێوان کۆڵەکە و بەردەکۆڵەکە) 2 بناخەیەکەر 3 بناخەی دیوار ◌ 1 پاسنگ ستون 2 سوکل 3 پی دیوار

Socratic /sə'kratɪk/ *adjective, noun*
adj سەربە فیلسووفی ئاتینی Socrates (-469 399 پێش‌زایین)، فەلسەفە یان ڕیبازەکانی *n* لایەنگری سوکرات (Socratically *adv*) ◌ *adj* سقراطی *n* پیرو سقراط

Socred /'səʊkrɛd/ *noun*
(کەنەدایی) کەس یان پارتی‌یێکی سیاسی کە داکۆکی باوەڕی کۆمەلایەتی دەکا ◌ سوکرد

sod[1] /sɒd, US sɑ:d/ *noun*
1 (جنێو) گوو، چەپەل 2 (بۆ بەزەیی) بێچارە، گوناهـ 3 ڕۆژەڕەشی، کلۆلی، تەنگ‌وچەڵەمە، تەڵەزگە، بەلا ◌ 1 کثافت 2 بیچارە 3 مصیبت

sod[2] /sɒd, US sɑ:d/ *noun*
1 چیم (پریشە و ڕەگ) 2 چیمەن‌پۆش، مێرگ، سەرعەرز کە لە چیمەن و گیا داپۆشراوە، turf (sodless *adj*) ◌ 1 ساد، چمن 2 ساد

soda /'səʊdə, US 'soʊdə/ *noun, pl.* sodas
1 سودا، ئۆکسایدی سۆدیۆم (Na_2O) 2 ئاوی ساز، ئاوی خاوەن گازی کاربۆنیک، سودا (soda water) 3 خواردنەوەی هەڵچوو یان گازدار 4 کاربۆناتی سۆدیۆم sodium carbonate؛ سۆدیۆم لە لێکدانێکی کیمیایی‌دا 5 sodium hydroxide = (sodaless *adj*) ◌ 1 و 2 سود، سودا 3 نوشابەی گازدار 4 سودا

soda ash = sodium carbonate

soda biscuit *noun*
1 توشە یا بیسکویتی سودا: جۆری توشەی شلکێنەتێ‌کراو leavened بە سودا و شیری ترشاو و buttermilk 2 soda cracker ◌ بیسکویت سودا

soda cracker *noun*
جۆری کراکێری ناسک، baking soda تیایە ◌ کراکر سودا

soda fountain *noun*
شوێنی فرۆشتنی خواردنەوە گازی‌یەکان، سودا فۆنتین ◌ سودا فونتین

soda lime *noun*
قسڵی سۆدایی، تێکەڵەیێ لە ئۆکسایدی کالسیۆم calcium oxide و هایدرۆکسایدی سۆدیۆم sodium hydroxide ◌ آهک سودایی

sodalist *noun*
ئەندامی sodality یێ ◌ سودالیست

sodalite /'səʊdəlʌɪt/ *noun*
کانێکی شین، پێکهاتوو لە سیلیکاتی ئالۆمینیۆمی سۆدیۆم لەگەڵ کلۆرین chlorine، لە (تەختە)بەردە ئاگرینە $Na_4Al_3Si_3O_{12}Cl$ ئالکالیکەکاندا alkalic igneous دۆزراوەتەوە ◌ سودالیت

sodality /səʊ'dalɪti/ *noun, pl.* sodalities
1 کۆمەڵەی دینی، ب.ت. کاتۆلیکی ڕۆمی 2 برایەتی، دۆستایەتی، brotherhood ،fellowship ، comradeship ◌ 1 انجمن مذهبی 2 اخوت

soda nitre *noun*
نایتر یان نیتری سۆدا: جۆری کانی ڕوون یان سپی، نیتراتی سۆدیۆم، $NaNO_3$، زۆرتر وەک پەیین fertilizer بەکاردێتێ ◌ نیتر سودا

soda pop *noun*
خواردنەوەی گازدار یا هەڵچوو (شیرین و تۆقڵەی تیایە) ◌ نوشابەی گازدار

soda siphon *noun*
سیفۆنی سۆدا ◌ سیفون سودا

soda water *noun*
ئاوی ساز، سۆدا؛ soda pop ◌ سودا

sodabuster *noun*
(نافەرمی، ئەمریکا) جووتبەندە، جووتیار، کشتکار، کێڵگەوان، وەرزێر، کرێکاری کێڵگە ◌ کشاورز، زارع، کارگر مزرعه

sodden /'sɒdn, US 'sɑ:dn/ *adjective*
1 تەڕ، خووساو: *We arrived home completely sodden* 2 تەڕی تەڕ، تەواوتەڕ یان خووساو 3 (نان) هەویر، هەفیر (suddenly /'sɒdnli, US 'sɑ:dnli/ *adv*) ◌ 1 خیس 2 کاملاً خیس 3 خمیر

soddeness *noun*
تەڕی، خووساوی ◌ خیسی

sodding /'sɒdɪŋ, US 'sɑ:d-/ *adjective*
گوو!: *I couldn't understand a sodding thing* ◌ کثافت!

sodic *adjective*
سەربە یا پێوەندی بە سۆدیۆمەوە هەیە، سۆدیۆمی تیایە ◌ وابسته به سدیم

sodium /'səʊdiəm, US 'soʊ-/ *noun*
1 سۆدیۆم (بە ژ.گ. 11، ن. Na لە soda + -ium پێکهاتووە) 2 هەر خوێیێکی سۆدیۆم، وەک کلۆرایدی سۆدیۆم sodium chloride یان بایکاربۆناتی سۆدیۆم sodium bicarbonate ◌ سدیم

sodium azide *noun*
ئیزایدی یان ئازدیدی سۆدیۆم: جۆری خوێی کریستاڵی ژاراوی NaN_3، ب.ت. بۆ سازاندنی lead azide بەکاردێتێ ◌ آزید سدیم

sodium benzoate *noun*
جۆری خوێی granular یان کریستاڵی $C_7H_5O_2Na$، وەک مەتریاڵی ڕاگیرکردنی

خۆراک بەکاردێتری ۞ بنزوات سدیم

sodium bicarbonate *noun*, also bicarbonate of soda or baking soda

بایکاربۆنات یان بیکاربۆناتی سۆدیۆم، جۆشی شیرین، سۆدیۆم بایکاربۆنات: گەردەیێکی ئاوەتوواوی سپی بە شێوگی $NaHCO_3$، زۆرتر وەک antacid، ئاگرکوژێنە fire extinguisher و هۆکاری هەڵهێنەر یان ترشێنەر leavening agent لە baking دا بەکاردێتری ۞ بیکربنات سدیم، جوش شیرین

sodium carbonate /ˌsəʊdiəm ˈkɑːbənət, US ˌsoʊ-, ˈkɑːrb-/ *noun*

(هەروەها soda ash) کاربۆناتی سۆدیۆم، سۆدای شتن: گەردەیێکی ئاوەتوواوی سپی بۆرەڵووک، بێئاو anhydrous و بێبۆن Na_2CO_3، لە بەرهەمهێنانی شووشە، قاپ و قاچاخی گڵێنەیی ceramics، سابوون، کاغەز، بەرهەمە نەوتییەکان، خوێیەکانی سۆدیۆم، وەک مادەیێکی خاوێنکەرەوە بۆ سپیکردنەوە بەکاردێتری ۞ کربنات سدیم

sodium chlorate *noun*

کلۆراتی سۆدیۆم $NaClO_3$، زۆرتر بۆ بەرهەمهێنانی تەقەمەنییەکان و شەمچەکان بەکاردێتری ۞ کلورات سدیم

sodium chloride *noun*

1 کلۆرایدی سۆدیۆم، ئاوێتەیێکی کیمیایی بلووریی ئایۆنی 2 خوێ (ی خواردن)، خوێی خۆراکی ۞ 1 کلرید سدیم 2 نمک طعام

sodium citrate *noun*

سیتراتی سۆدیۆم، خوێیێکی کریستاڵی $Na_3C_6H_5O_7$ ۞ سیترات سدیم

sodium cyanide *noun*

سیانید یان سایانایدی سۆدیۆم NaCN ۞ سیانید سدیم

sodium cyclamate *noun*

سیکلامات یان سیکلامەیتی سۆدیۆم: گەردەیێکی ئاوەتوواوی کریستاڵی سپی $NaC_6NH_{12}SO_3$، وەک هۆکارێکی شیرینکەر بەکاردێترا و لە لایەن FDA لە 1970 بەربەند کرا ۞ سیکلامات سدیم

sodium dichromate *noun*

دیکرۆمات یان دیکرۆمەیتی سۆدیۆم $Na_2Cr_2O_7.2H_2O$، وەک هۆکارێکی ئۆکسێنەر لە بەرهەمهێنانی رەنگ و جەوهەرەکان لە electroplating دا بەکاردێترا ۞ دیکرومات سدیم

sodium fluoride *noun*

فلۆرایدی سۆدیۆم NaF، زۆرتر لە فلۆریداندنی ئاو fluoridation وەک مێرووکوژ یان کرتێنەرکوژ rodenticide بەکاردێترا ۞ فلوراید سدیم

sodium fluoroacetate *noun*, also 1080

فلۆرۆئەسیتات یان فلۆرۆئەسیتەیتی سۆدیۆم، گەردەیێکی زاراوی ئاوەتوواوی بێشێوەی amorphous سپی $C_2H_2FO_2Na$، وەک کرتێنەرکوژ بەکاردێترا ۞ فلوئورواستات سدیم

sodium hydroxide *noun*, also caustic soda

هایدرۆکسایدی سۆدیۆم NaOH، ب.ت. لە دروستکردنی سابوون، رایۆن و کاغەز بەکاردێترا ۞ هیدروکسید سدیم

sodium hypochlorite *noun*

هایپۆکلۆرایتی سۆدیۆم NaOCl ۞ هیپوکلوریت سدیم

sodium hyposulphate = sodium thiosulfate

sodium iodide *noun*

ئایۆدایدیان ئایۆدیدی سۆدیۆم NaI ۞ هیپوکلوریت سدیم

sodium lauryl sulphate *noun*

سولفاتی لاوریلی سۆدیۆم $C_{12}H_{25}NaO_4S$ ۞ سولفات لاوریل سدیم

sodium metasilicate *noun*

میتاسیلیکاتی سۆدیۆم Na_2SiO_3 ۞ متاسیلیکات سدیم

sodium nitrate *noun*

نایترایت یان نیتراتی سۆدیۆم $NaNO_2$ ۞ نیترات سدیم

sodium propionate *noun*

پرۆپیونات یان پرۆپیونەیتی سۆدیۆم: گەردەیێکی ئاوەتوواوی کریستاڵی روون $C_3H_5NaO_2$، لە ماکی خۆراکی foodstuff دا بۆ بەرگیری لە هەڵدانی تەم و کەرەکیفە mould growth و لە بواری پزشکیدا وەک کەڕووکوژێ fungicide بەکاردێترا ۞ نیترات سدیم

sodium pump *noun*

پۆمپ یان ترومپای سۆدیۆم: میکانیزمێکی گەردی molecular mechanism کە بە درێژایی ئەو ئایۆنەکانی سۆدیۆم چالاکانە لە سەرتاسەری پەردەی خانەیێ cell membrane رادەگوێزرێن، ئەم رەوت و پرۆسەیە پێویستی بە وزە بە شێوەی ATP هەیە ۞ پمپ سدیم

sodium salicylate *noun*, also water glass

سالیسیلاتی سۆدیۆم $NaC_7H_5O_3$ ۞ سالیسیلات سدیم

sodium sulphate *noun*

سولفاتی سۆدیۆم Na_2SO_4 ۞ سولفات سدیم

sodium thiosulphate *noun*, also fixer, hypo

تیۆسولفاتی سۆدیۆم $Na_2S_2O_3$ ۞ سولفات سدیم

sodium tripolyphosphate *noun*, also sodium triphosphate

تریپۆلیفۆسفاتی سۆدیۆم $Na_5P_3O_{10}$ ۞ تریپولیفوسفات سدیم

sodium-vapour lamp *noun*, also sodium lamp
گڵۆپ یان لامپی سۆدیۆم (هەڵمی سۆدیۆمی تیایە) ۞ لامپ سدیم

Sodom /'sɒdəm/ *noun*
شوێنی خراپ یا پیس، ناوەندی خراپە (Sodom شارێکی فەلەستینی کۆن، کە خوا وێرانی کرد، (Gen. 19:24 ۞ مکان پلید، مرکز فساد

sodomite /'sɒdəmaɪt, US 'sɑːd-/ *noun*
پوشت؟، نێربـاز، نێرگـێن، بەچـەباز، هـەتیوباز، کنگەگێ ۞ لواط(کار)

sodomy /'sɒdəmi, US 'sɑːd-/ *noun*, also buggery
نێربـازی، کـاری سـێکس لـە دواوە، هـەتیوبازی، کنگـەگێیی، حیـزی، حیـزێتی (بنـەڕەت: لـە *sodomia* سەدەکانی نێوەڕاست، لە *peccatum* sin "کوڕی سۆدۆم" late Latin *Sodomiticum* "of Sodom"، (باش Gen. 19:5، ئاماژە دەکا بەوە کە پیاوانی سۆدۆم تووشی هاوڕەگەزبازی بوون) ۞ لواط، وطی دُبُر

Sod's Law = Murphy's Law

soever /səʊ'evə(r)/ *adverb*
(کۆن، وێژەیی) هەرچەند، تا هەر رادەیێ: *Choose what thing -ever you please* ۞ هر چه قدر

sofa /'səʊfə, US 'soʊfə/ *noun*
سـۆفا، قەنەفـە (بنـەڕەت: لـە فـەرەنـسە، لـەسـەر بنچینەی *suffa* عەرەبی) ۞ کاناپە

sofa bed *noun*
سۆفای لەسەرخەوتوو (بتوانی لەسەری بخەوێ) ۞ کاناپەی تخت‌خوابی

soffit /'sɒfɪt/ *noun*
ژێرتاق، بالکۆن، گوێسوانە ۞ زیر طاق، بالکن و رخبام

soft /sɒft, US sɔːft/ *adjective*
1 نەرم، نیان 2 شل، فشەڵ، فشۆڵ، ناسک، نەرم، ئارام، لەسەرەخۆ، هێمن، هێدی، (دەنگ) نەرم، ناسک، هێدی، هێواش (لە بەرامبەر بەرز یان توندا) 3 سووک، شیرین، ساز، سازگار، خۆش 4 ئاسان، ئاسوودە، سانا، سادە، ساکار 5 (رەنگ) زەق نەبێ 6 دەڵەمە، تەواونەگیرساو، نیوەگیرساو 7 بەسۆز 8 (خواردنەوە) نائەلکولی، ئەلکولی تیانەبێ 9 ناسک، سست، منال، خاو 10 (نافەرمی) گەوج 11 (دەرمان و بەنگ) تووشی گیرۆدەیێت ناکا، سووک 12 (تەبزوێن) وەک خشەیی fricative گۆ دەکرێ (وەکوو c لە ice دا) ۞ 1 نرم 2 شل، لطیف، ملایم، آهسته 3 گوارا 4 راحت، سهل 5 غیرزننده 6 عسلی 7 احساساتی 8 غیرالکلی 9 ضعیف، بچه 10 (عامیانه) احمق 11 آدم را معتاد نمی‌کند 12 سافت

softa /'sɒftə/ *noun*
خوێندکاری موسڵمانی شەرع و یەزدانناسی ۞ سوفتا

softback *noun, adjective*
n کتێبی بەرگناسک *adj* بەرگناسک، softcover ۞ *n* کتاب با جلد شُمیز *adj* جلدشُمیز

softball /'sɒftbɔːl, US 'sɔːft-/ *noun*
سافتبۆل (لە بەیسبۆل دەچێ، بە مەیدانی چکۆلەترەوە)، تۆپی سافتبۆل ۞ سافت‌بال

soft-boiled *adjective*
دەڵەمە، تەواونەگیرساو، نیوەگیرساو ۞ عسلی، نیم‌بند

soft cable = bituminous coal

soft-centred *adjective*
1 (شیرینی) ناونەرم، نێوەڕاست‌نەرم 2 (کەسێ) بەبەزەیی، دڵنەرم ۞ 1 (شیرینی) دارای وسط نرم 2 رئوف

soft coal *noun*
خەڵووزی قیراوی یان قیردار ۞ زغال سنگ دارای قیر

soft copy *noun*
زانیاریێ کە لەسەر مانیتۆری کامپیوتێر بتوانرێ پیشان بدرێ تا ئەوەیکە بتوانرێ چاپ بکرێ، نەرمەکۆپی ۞ نسخەی غیرچاپی

soft currency *noun*
(ئابووری) پارەی کەمبایی، دراوی کەمبایی، دراوی کەمبایەخ، کزەپارە (کە ناگۆڕدرێتەوە بە زێڕ یان چەند دراوێکی تر) ۞ ارز ضعیف

soft drink *noun*
خواردنەوەی بێ‌ئەلکوڵ یان ئەلکوڵ تیانەبوو ۞ نوشابەی غیرالکلی

soft drug *noun*
بەنگی سووک، سووکەبەنگ (وەکوو cannabis) ۞ داروی مخدر ضعیف

softener /'sɒfnə(r), US 'sɔːf-/ *noun*
نەرمکەرەوە، نەرمێنەر ۞ نرم‌کننده

softening *noun*
نەرمی، نەرمبوونەوە ۞ انعطاف

soft focus *noun, adjective*
n (وێنەگری و فیلمهەڵگری) وێنەی لێوارناڕوون، وێنەی نیوەڕوون *adj* نیوەڕوون ۞ *n* تصویر نیمه‌محو *adj* نیمه‌محو

soft fruit *noun*
میوەی بێ‌دەنک، میوەی بێ‌ناوک ۞ میوەی بی‌هسته

soft furnishings *noun, pl.*
پارچەی جوانی ژوور یان دیو (وەکوو پەردە، بەرگی کورسی و هتد) ۞ تزئینات پارچه‌ای اتاق

soft goods *noun, pl.*
(بریتانیا) کوتاڵ و پارچە و جلوبەرگ، ماڵی کوتاڵ و پارچە، پارچەمەنی ۞ پارچە و لباس، منسوجات

soft-headed *adjective*

گەوج، بێمێشک ◌ احمق

soft-headedess *noun*

گەوجی، بێمێشکی ◌ حماقت

soft-hearted /ˌsɒft ˈhɑːtɪd/ *adjective*

دڵسۆز، دڵۆڤان، میهرەوان، دڵنەرم، بەبەزەیی ◌ مهربان، دل‌رحم

soft-heartedness *noun*

دڵسۆزی، دڵۆڤانی، میهرەوانی، دڵنەرمی، بەبەزەییتی ◌ دل‌رحمی، مهربانی

softie /ˈsɒfti, US ˈsɔːfti/ = softy

soft iron *noun*

ئاسنی نەرم، ئاسنی گونجاو ◌ آهن نرم

softish /ˈsɒftɪʃ, US ˈsɔːftɪʃ/ *adjective*

کەمێ شل، کەمێ فشۆڵ، نەرمەڵە، کەمێ نەرم، تا رادەیێ نەرم ◌ نسبتاً شل یا نرم

soft landing *noun*

نەرم‌نیشتنەوە ◌ فرود آرام

soft loan *noun*

قەرزی بێ‌سوود یان بێ‌بەهرە ◌ وام بی‌بهره، قرض‌الحسنه

softly /ˈsɒftli, US ˈsɔːftli/ *adverb*

1 بە نەرمی، نەرم‌نەرم، بە ئارامی، نەرم، سووک، بە سووکی: 2 *'I missed you,' he said softly* نەرم (لە بەرامبەر توندا) ◌ 1 به نرمی 2 آهسته

softly-softly *adjective, adverb*

نەرم‌نەرم، هێورهێور، هێواش‌هێواش، وردورد، سەبرسەبر، هێدی‌هێدی، بەکاووخۆ ◌ آهسته‌آهسته، گام به گام

softness /sɒftnəs, US sɔːftnəs/ *noun*

نەرمی، نیانی، ناسکی، لەسەرەخۆیی، ئارامی، هێواشی: *The softness of her hair* ◌ نرمی، لطافت، ملایمت، آهستگی

soft option *noun*

ڕێگاچارە یان ئەلتێرناتیفی بێ کێشە، چارەسەری بێ‌ناستەنگ، کاری ئاسان، کاری بێ‌گیروکێشە ◌ راه‌حل بدون مشکل

soft palate *noun*

نەرمەمەلاشوو، نەرمەمەلاژێ ◌ نرم‌کام

soft pedal *noun*

پێیە یان پێدالی کەم یان کزکردنی دەنگ ◌ پدال تخفیف صدا

soft point *noun*

خاڵی نەرم‌بوونەوە ◌ نقطه‌ی نرم‌شدن

soft porn *noun*

سووکەپۆرنۆگرافی، نەرمەهەرزەنووسی ◌ هرزه‌نگاری ملایم

soft roe = roe[2]

soft sciences *noun, pl.*

زانستە مرۆڤایەتی یان ڕەفتاری‌یەکان، نەرمە زانستەکان ◌ علوم انسانی

soft sell *noun*

نەرمەفرۆشی، فرۆشتن بە زمانلووسی، نەرمەزمانی فرۆشتن ◌ فروش با چرب‌زبانی

softshell clam = clam[1]

soft shoulder *noun,* also verge

(لا)شان یان قەراغی ڕێگای خاکی ◌ شانه‌ی خاکی جاده

soft soap *noun*

1 سابوونی شلە، سابووناو، سابوونی نیوەشل، نەرمەسابوون 2 زمانلووسی، نەرمەبڕی، ڕیایی(بازی) ◌ 1 صابون مایع 2 چاپلوسی

soft-spoken *adjective*

خۆش‌ڕاوێژ، زمان‌پاراو، دەم‌ولەفزخۆش، دەنگ‌خۆش، دەنگ‌نەرم ◌ خوش‌بیان

soft spot *noun*

1 عەیب، کەم‌وکوڕی، خاڵی لاوازی: *a soft spot in the defense system* 2 هۆگری، دڵبەستەیی ◌ 1 عیب 2 علاقه

soft sugar *noun*

(بریتانیا) شەکری هاڕاو یان ورد یان دەنک‌دەنک ◌ شکر دانه‌دانه

soft target *noun*

ئامانجی ناسەربازی یان نامیلیتاری، کەس یان شتی بەرگری‌نەکراو، ئاسان‌هێرش‌لەسەرکراو، نەرمەئامانج ◌ هدف غیرنظامی، سافت تارگت

soft-top *noun,* also convertible

(ماشین) سەرنەرم، نەرمەبان، میچ‌نەرم (کە لێ‌دەبێتەوە) ◌ سافت تاپ

soft touch *noun*

1 مرۆی سادە، گێژ و ساویلکە 2 ناسکی ◌ 1 آدم ساده‌لوح 2 ظرافت

soft toy *noun*

شتی کایەی نەرم، نەرمەواڵەی کایە، نەرمەلیستۆک ◌ اسباب‌بازی نرم

software /ˈsɒftweə(r), US ˈsɔːftwer/ *noun*

نەرموێر، نەرمواڕ، بەرنامەی کامپیوتێر، نەرمامێر، نەرمەواڵە، نەرمەنگ، سافتوێر ◌ نرم‌افزار

softwood /ˈsɒftwʊd, US ˈsɔːft-/ *noun*

نەرمەدار، درەختی نەرمەدار ◌ نرم‌چوب، درخت نرم‌چوب

softy *adjective* (softier, softiest)

نازدار، نازنازی، ناسک‌نارنجی، دڵناسک ◌ نازک‌نارنجی، احساساتی

Sogdian *adjective, noun*

سۆگدی، سۆغدی، خەڵکی سۆگدیا Sogdiana، زمانی ئێرانی سۆگدی ◌ سغدی، زبان سغدی

soggily /ˈsɒgɪli, US ˈsɑːgɪli/ *adverb*

بە شێوەیەکی تەڕ یان خووساو ◌ به طور خیس

sogginess /ˈsɒginəs, US ˈsɑːginəs/ *noun*

تەڕی، بڵی، خووساوی ◌ خیسی

soggy /ˈsɒgi, US ˈsɑːgi/ *adjective* (soggier, soggiest)

1 تەڕ، تەواوتەڕ، بڵ، خووساو: *We squelched over the soggy ground* 2 (نان و هتد) هەویر
۞ 1 خیس، کاملاً خیس 2 خمیر

soh /səʊ, US soʊ/ *noun*, also so, sol
(نۆت) سۆل، پێنجەمین نۆتی پەیژەی مازۆر ۞ سل

soi-disant /ˌswɑːdiːˈzɑ̃/ *adjective*
بە وتەی خۆی، خۆپێوابوو: *a soi-disant novelist* ۞ به زعم خود

soigné /ˈswɑːnjeɪ, US swɑːnˈjeɪ/ *adjective*, fem. soignée pronunc. same
جوان، رازاوە، تەڕپۆش، شۆخ، شۆخوشەنگ، پۆشتە، پۆشتەوپەرداخ: ◊ *a soigné restaurant* ◊ *a soigné black dress* ۞ شیک

soil[1] /sɔɪl/ *noun*
1 خاک، زەمین، خاکوخۆڵ، خۆڵ، گڵ، ئاخ: *the* ◊ *poor/dry/acid/sandy/fertile, etc. soil* عەرز، هەرد، *study of rocks and soils* نیشتمان، زێد: *It was the first time I had set foot on African soil* ◊ *our native soil* 2 وڵات ۞ 1 خاک، زمین، میهن 2 کشور

soil[2] /sɔɪl/ *noun*
1 (کۆن) لکە، لەکە، پەڵە 2 پیسی، تیوەدراوی، چڵکنی ۞ 1 لکه 2 آلودگی

soilage *noun*
1 پیسکردن، پیساندن، تیوەدان 2 پیسبوون، پیسی، تیوەدراوی 3 تفاق یان ئالفی تازە ۞ 1 آلودەسازی 2 آلودگی 3 علف تازه

soil erosion *noun*
داکرانی خاک، داخورانی عەرز یان خاک، داشۆرانی خاک، خاکەشۆری ۞ فرسایش خاک

soilless *adjective*
بێگڵ، بێخاک ۞ بدون خاک

soil pipe *noun*
زێراب، لوولەی ئاوەڕۆ ۞ لولەی فاضلاب

soil profile *noun*
لابڕگەی خاک، پرۆفایلی خاک ۞ نیمرخ خاک

soilure *noun*
پەڵە، لکە، لەکە، stain، smudge ۞ لکه

soirée /ˈswɑːreɪ, US swɑːˈreɪ/ *noun*
شەونشینی، میوانی سەرەتای شەو ۞ شبنشینی

soixante-neuf /ˌswæsɒntˈnɜːf/ *noun*
(ئافەرمی، فەرەنسی) شەستونۆکێ: چالاکی سێکسی نێوان دوو کەس کە لەودا هەریەکێ خەریکی ئەندامانی ئەویتر دەبێ (واتاکەی 69) ۞ اسواسان نوف

sojourn /ˈsɒdʒən, US ˈsoʊdʒɜːrn/ *noun*
مانەوە، کەممانەوە، گیرسانەوە (کاتی) ۞ اقامت

sojourner *noun*
دانیشتوو، گیرساوە، جێوار، ئاکنجی ۞ مقیم

soke *noun*
1 (مێژوویی، بریتانیا) مافی دادگەری خۆجێیی یان ناوچەیی 2 هەرێمێکی بەڕێوەبەرایەتی چکۆلە ۞ سوک

Sol *noun*
1 سۆل، خودای رۆژ (لای رۆمییەکان) 2 - sun ۞ سول

sol[1] /sɒl, US soʊl/ = soh

sol[2] /sɒl/ *noun*, *pl.* soles /ˈsɒlɛz, US ˈsəʊlɛz/, also nuevo sol
یەکەی بنەڕەتی پارەی پێرو، بەرامبەر بە سەد cent (بنەڕەت: سپانیایی "خۆر") ۞ سول

sol[3] /sɒl/ *noun*
(کیمیا) سال، سۆل (کورتەی solution) ۞ سول

-sol *suffix*
پاشگر: ناو ساز دەکا و ئامازە بە جۆر یان دۆخێکی جیاوازی خاک (دەکا؛ بنەڕەت: لە لاتین "خاک"): *histosol* ۞ پسوند: سول *solum*

sola[1] /ˈsəʊlə/ *noun*
گیایێکی زەلکاوی هیندی لە تیرەی نۆک [*Aeschynomene indica*] (بنەڕەت: لە *solā* بەنگالی، لە *śolā* هیندی) ۞ نوعی گیاه

sola[2] = feminine form of solus

solace /ˈsɒləs, US ˈsɑːləs/ *noun*
دامرکاندن، داکاساندن، ئارامکردنەوە، دڵنەوایی، دڵداری، دڵدانەوە، خەملێڕەواندن، خەمڕەوێنی ۞ تسکین، اندوەزدایی

solacement *noun*
دڵنەوایی، دڵداری، دڵدانەوە، خەمڕەوێنی ۞ اندوەزدایی، تسلی

solacer *noun*
1 خەمڕەوێن 2 دڵنەواییدەر، دڵدەرەوە ۞ 1 اندوەزدا 2 تسلیدهنده

solanaceous /ˌsɒləˈneɪʃəs/ *adjective*
(رووەکناسی) ڕیزەڵەیی یەکان، تیرەڕیزەڵەیی ۞ تاجریزیان

solanine /ˈsɒləniːn/ *noun*
(کیمیا) ئاوێتەیێکی ژاراوی $C_{45}H_{73}NO_{15}$ لە پەتاتەی شین یان رووەکە پێوەندیدارەکاندا هەیە ۞ سولانین

solanum *noun*
(رووەکناسی) ڕیزەڵە، رەزڵە ۞ تاجریزی

solar[1] /ˈsəʊlə(r), US ˈsoʊ-/ *noun*
خۆری، رۆژی، هەتاوی: *solar phenomena* ۞ خورشیدی، شمسی

solar[2] /ˈsəʊlə(r), US ˈsoʊ-/ *noun*
(بریتانیا) ژووری بەرڕۆژ یان خۆرتێکەوتوو، دیوی ژووروی خانوویێکی سەدەکانی نێوەڕاست ۞ سولار

solar battery *noun*, also solar cell
باتری رۆژی یان خۆری ۞ باتری خورشیدی

solar collector *noun*

کۆگەر یان کۆکەرەوەی خۆری: ئەو دەزگایانەی کە تیشکی خۆر بۆ مەبەستی گەرمداهێنانی ئاو یان خانووەکان یان بەرهەمهێنانی ئێلیکتریسیتە کۆدەکەنەوە ۞ کالکتور خورشیدی

solar constant *noun*

جێگیری ڕۆژی، چەسپیوی خۆری ۞ ثابت خورشیدی

solar day *noun*

ڕۆژی خۆری ۞ روز خورشیدی

solar eclipse *noun*

خۆرگیران، گیرانی خۆری ۞ گرفتگی خورشیدی

solar energy *noun*

وزەی خۆری ۞ انرژی خورشیدی

solar flare *noun*

پریشکەی خۆری، تیشکدانەوەری کوتوپڕی خۆری ۞ سولار فلار

solarimeter *noun*

خۆرپێو، ڕۆژپێو ۞ خورتاب‌سنج

solarium /səˈleəriəm, US -ˈler-/ *noun, pl.* solariums or solaria /-rɪə/

1 خۆرگە، ڕۆژگە، ڕۆژخانە، سۆلاریۆم 2 دیوی بەرڕۆژ یا خۆرتێکەوتوو 3 دیوێ لە نەخۆشخانە کە بەرخۆرە و نەخۆشی لەبەرا رادەگیرێ ۞ 1 سالن آفتاب 2 اتاق آفتاب‌گیر 3 سولاریوم

solarization *noun*

نانەبەرخۆر، لەبەر خۆر هەڵخستن ۞ تشمیس

solar panel *noun*

تەختەی ڕۆژی، ڕووتەختی خۆری ۞ صفحەی خورشیدی

solar plexus /səʊlə ˈpleksəs, US ˌsoʊlər/ *noun*

1 تۆڕی خۆری 2 زگ، دڵ ۞ 1 شبکەی خورشیدی 2 شکم

solar power *noun*

هێزی خۆری ۞ قدرت خورشیدی

solar system *noun*

کۆمەڵەی خۆری؛ هەروەها کۆمەڵە یان سیستمێکی هاوشێوەی وا (لە ناوەندی ئەستێرەیێکی تردا بێ) ۞ منظومەی شمسی، سامانەی خورشیدی

solar wind *noun*

(ئەستێرەوانی) بای خۆری، خۆرەبا، ڕۆژەبا ۞ باد خورشیدی

solar year *noun*

ساڵی خۆری یان ڕۆژی (365 ڕۆژ، 5 سەعات، 48 دەقە و 46 چرکە) ۞ سال خورشیدی

solatium /səˈleɪʃiəm/ *noun, pl.* solatia /-ʃɪə/

شتێ کە بە مەبەستی بۆبژاردن یان دڵنەوایی دەدرێ، زیاندانەوە، بۆبژاردنەوە، دڵنەوایی یان دڵدانەوە ۞ جبران خسارت، تسلی

solar year *noun**

sola جۆرێ کڵاوی هێندی بەرخۆر لە گیای دەچنرێ ۞ نوعی کلاه

sold /səʊld, US soʊld/ = past and past participle of sell

soldan *noun*

(کۆن) sultan، ب.ت. هی میر ۞ سلطان

soldanella /ˌsɒldəˈnɛlə/ *noun*

جۆرێ گیای چکۆلانەی کێوی گوڵ زەنگوڵەئاسا، زۆرتر لە بەفردا دەردەکەوێ [توخم *Soldanella*] ۞ نوعی گیاه

solder /ˈsəʊldə(r), US ˈsɒldə(r), US ˈsɑːdər/ *noun*

1 چەسپەک، کەوین، جۆش، لەحیم 2 تێل یان سیمی لەحیم 3 پێوەندی، پێکەوەبەستراوی، پێوەستی ۞ 1 لحیم 2 سیم لحیم 3 بستگی

solderer *noun*

لەحیمگەر، کەوینگەر، کەوینکار، کەوینچی، لکێنگەر ۞ لحیم‌کار

soldering *noun*

لکانگەری، لەحیم، کەوینگەری، کەوینکاری، لەحیمکاری ۞ لحیم‌کاری

soldering-iron *noun*

کەوینە، هۆویە، لکێنە(ک) ۞ هویە

soldi = plural form of soldo

soldier /ˈsəʊldʒə(r), US ˈsoʊl-/ *noun*

1 سپایی، سەرباز، باڵباز؛ (هەروەها common soldier یان private soldier) سەربازی سادەی نێو ئەرتەش یان سپا 2 مۆرانە یان مێروولەی سەرباز (بێباڵی سەر و شەویلکەزل بۆ بەرگری) 3 شەرکەری لێهاتوو 4 ئەندامی پایەنزمی ڕێکخراوەیێکی تاوانکاری 5 خشت، تەختە و یا شتێکی تری خانووسازی کە بە باری باریکاییدا دەخرێتە کار 6 چەرمێ کە تەنیا تیزماڵکێکی بەکاردێ (*n* :soldiership) سەربازی، سپاییتی، سپاییگەری) ۞ 1 سرباز 2 موریانە یا مورچەی سرباز 3 جنگجوی ماهر 4، 5 و 6 سولجر

soldier beetle *noun*

قالۆنچەی سەرباز [خێزان Cantharidae] ۞ سوسک سرباز

soldiering /ˈsəʊldʒərɪŋ, US ˈsoʊl-/ *noun*

ژیانی سپایی یان سەربازی، سپاییگەری ۞ زندگی سربازی

soldierlike /ˈsəʊldʒəlaɪk/ *adjective*

سەربازئاسا، سپاییئاسا، سەربازانە ۞ سربازگونە

soldierly /ˈsəʊldʒəli, US ˈsoʊldʒərli/ *adjective*

1 سپاییئاسا، سەربازئاسا، سەربازانە 2 ڕەشیدانە، دلێرانە، ئازایانە ۞ 1 سربازگونە 2 دلیروار

soldier of Christ *noun*

سەرباز یان ڕاگەیێنەری مەسیح ۞ سرباز یا مبلغ

مسیح

soldier of fortune *noun*
سەربازی بەکرێگیراو، سپایی کرێگرتە، mercenary ◌ سرباز مزدور

soldier's medal *noun*
نیشانی یان میدالی سەربازی ◌ مدال سربازی

soldiery /'səʊldʒəri, US 'soʊl-/ *noun, pl.* soldieries
سەربازان، گروپ یا کۆمەڵی سەربازان، سپا، کۆمەڵی سپایی ◌ سربازان

soldo /'sɒldəʊ/ *noun, pl.* soldi /'sɒldi/
کۆینێکی پێشوو و یا یەکەی پارەی ئیتالیا، بایی دوازدەیەکی lira ◌ سولدو

sole[1] /səʊl, US soʊl/ *noun*
1 تەختی پا، بنی پێ، لەواسە، لەپی پێ: *The hot sand burned the soles of their feet* 2 بنی گۆرەوی 3 بنی کەوش، تەختی کەوش یان پێڵاو، بنی پێڵاو: *leather soles* 4 بن، تەرک 5 نیرێ کە گاوگەل لە تەویلەدا رادەگرێ 6 (ئەسپ) بەشی چاڵی سمی ئەسپ، کاسەسم؛ بنی پای گیانەوەران 7 تەرک، بنەڕەت، بناخە، هیم، بنەڕەتی خانوو 8 تەرکی زوور یان تەنوور 9 بەشی خوارووی گاواسن و (نیرو) ئاموور 10 بنی پەنجەرە یان دەرگا 11 بن یان تەرکی کان و کانگا 12 کوورەی قاڵگەری یان تواندنەوەی کانزاکان 13 تەختە و لاوانەی دوو بەری لانک 14 (فیزیک) تەبەقە کانزایێکی داپۆشراو بە تەختە جەوکی resin (بنەڕەت: لە فەرەنسی کۆن، لە *solea* لاتین "sill ،sandal"، لە *solum* "bottom ،pavement ،sole") ◌ 1 کف پا 2 کف جوراب 3 کف کفش 4 ته 5 و 6 سول 7 شالوده، بنیاد، شالودەی ساختمان 8 کف اتاق یا تنور 9 سول 10 ته پنجره یا در 11 کف معدن 12، 13 و 14 سول

sole[2] /səʊl, US soʊl/ *adjective*
1 تەنیا، تەنها، تاقانە، تەنێ، یەکە، تاک، تاق، *the sole surviving member* :single ،only 2 سەڵت، تەنیا، شوونەکردوو 3 *of the family* دابەش‌نەکراو، قۆرخ، پاوان، هی کەسێ یان گرووپێکە: *the sole owner* ◌ 1 تنها، یگانه 2 مجرد 3 انحصاری

sole[3] /səʊl, US soʊl/ *noun*
ماسی کارتووخک، سفرەماسی، پان(ک)ەماسی [چەندین جۆر لە خێزانەکانی Soleidae، Bothidae و Pleuronectidae] ◌ سفرەماهی

solecism /'sɒlɪsɪzəm, US 'sɑːl-/ *noun*
1 هەڵەی ڕێزمانی، هەڵەی زمانی (وەک unflammable یان they was) 2 بێ‌ڕەوشتی، بێ‌ئەدەبی، بێ‌ماریفەتی 3 لادان، خرپایی‌بوون: *a social solecism* 4 هەڵە، شاشی، چەوتی، خەتا، هەڵخلیسکان (solecist *n*) ◌ 1 اشتباه زبانی 2 بی‌ادبی 3 انحراف، کجروی 4 لغزش

solecistic /-'sɪstɪk/ *adjective*
خاوەنی هەڵەی ڕێزمانی، هەڵەی زمانی تیایە ◌ دارای اشتباه زبانی

-soled *adjective*
rubber-soled :(لە لێکدانا) ـتەخت، ـبن، ـڕێک: *thick-soled* ◊ *shoes* ◌ ـکف، ـتخت

solely /'səʊlli, US 'soʊlli/ *adverb*
تەنیا، تەنها، بە تەنیایی، بە تاقی تەنیا، خودی خۆی، *Selection is based solely on* :only *merit* ◌ صرفاً، شخصاً

solemn /'sɒləm, US 'sɑːləm/ *noun*
1 قورس، سەنگین، مەند: *a solemn expression* 2 بەسام، سامدار، بەشانوشکۆ، بەئەندیش، بەهەیبەت، جێی‌شەرم: *solemn procession* 3 بەرشت 4 فەرمی، ڕەسمی، دیوانی (solemnly /'sɒləmli, US 'sɑːləmli/ *adv*: مەندانە، بە سەنگینی، بە ڕشتی، بە شێوەیەکی فەرمی، فەرمی‌یانە) ◌ 1 سنگین 2 پرهیبت، موقر 3 جدی 4 رسمی

solemnity /sə'lemnəti/ *noun, pl.* solemnities
1 قورسی، مەندی، سەنگینی 2 سام، سامداری، بەهەیبەتی، بەسامی، گەورەیی، شانوشکۆ، شکۆ، مەزنی 3 دابودەستوور 4 ڕێ‌وڕەسم 5 (solemnities) دابودەستوور: *to observe the -ities of the occasion* ◌ 1 وقار، متانت 2 ابهت 3 تشریفات 4 مراسم 5 (در جمع) تشریفات

solemnization *noun*
1 ڕەچاوکردنی دابودەستوور 2 (ب.ت. زەماوەند) گێڕان بە پێی دابودەستووری دینی (یان ئایینی) ◌ 1 رعایت تشریفات 2 اجرا با تشریفات مذهبی

Solemn Mass = High Mass

solemn vow *noun*
نەزر، نەزری دینی، شەریتی دینی یان ئایینی ◌ نذر، نذر مذهبی

solenoid /'sɒlənɔɪd, 'səʊl-, US 'soʊl-, 'sɑːl-/ *noun*
سۆلێنۆید، وایەرلوولە، کاتێ تەزووی ئێلێکتریکی پیا بڕوا وەک ماگنێتێ کار دەکا (solenoidal *adj*؛ بنەڕەت: لە یونانی *sōlēn* "channel، pipe") ◌ سولنوئید

soleplate /'səʊl pleɪt/ *noun*
تەختەیێکی پۆیی لە بنکی چوارچێوەی دیواری ◌ سولپلایت

soleprint *noun*
جێ‌پێ، شوێن‌پا، جێ‌پەنجەی پێ ◌ اثرپا

sol-fa /'sɒlfɑː/ *noun*, also tonic sol-fa
(موسیقا) سۆلفێژ، سۆلفا ◌ سلفژ

solfatara /ˌsɒlfə'tɑːrə/ *noun*

(زەویناسی) ناوچەی گوگردی گڕکانی، گوگردان ۞ سولفاتارا

solfeggio /sɒlˈfɛdʒɪəʊ/ *noun*, solfeggi /-dʒi/
1 (موسیقا) سۆلفێژیۆ 2 = solmization (لە ئیتالیاییەوە) ۞ سولفژیو

solgel *noun*
سولژێل، سالژێل: نیوەی شلە و نیوەی ولولە یان ژێلاتین ۞ سولژل

soli = plural form of solo

solicitant *adjective*
1 داوێنگەر، لێپاڕەوە، پەنابەر، تکاکار 2 تەفرەدەر، لەڕێهەڵکەر ۞ 1 متوسل 2 اغواگر

solicitation /səˌlɪsɪˈteɪʃn/ *noun*
1 داخوازی، داواکاری، داوا 2 داوێنگیری، پەنابردنەبەر 3 تەفرەدان، فریودان ۞ 1 درخواست 2 توسل 3 اغوا

soliciting *noun*
لەشفرۆشی، خۆفرۆشی (ب.ت. لە شوێنی گشتیدا) ۞ خودفروشی

solicitor /səˈlɪsɪtə(r)/ *noun*
ڕاوێژکاری قانوون یا ماف، پارێزەر، بەرەڤانکار ۞ مشاور حقوقی، وکیل

Solicitor-General *noun*
یاریدەدەری جێگری گشتی، جێگری دادپرسی گشتی (خوارتر لە پلەی Attorney General) ۞ معاون دادستان کل

solicitous /səˈlɪsɪtəs/ *adjective*
1 نگەران، دڵبەدوا، دڵتۆقیو، ئاراملێهەڵگیراو، بێحەجمین: *a solicitous inquiry about his health* 2 تامەزرۆ، بەپەرۆش، خەمخۆر 3 لە ڕووی نیگەرانییەوە) solicitously /səˈlɪsɪtəsli/ *adv*: بە نیگەرانی(یەوە)، بە دڵەڕاوکێوە، تامەزرۆیانە، هۆگرانە: *'Are you cold?' he asked solicitously* :solicitousness /səˈlɪsɪtəsnəs/ *n* 1 نگەرانی، دڵلەدوایی، دڵتۆقیوی، ئاراملێهەڵگیراوی، بێحەجمینی 2 تامەزرۆیی، بەپەرۆشی) ۞ 1 نگران، مضطرب 2 مشتاق 3 مضطربانه

solicitude /səˈlɪsɪtjuːd, US -tuːd/ *noun*
1 نگەرانی، نارەحەتی، دڵتۆقیوی، بێحەجمینی، ئارامڵێهەڵگیراوی 2 تامەزرۆیی، خەمخۆری، بەپەرۆشی ۞ 1 نگرانی، اضطراب 2 اشتیاق

solid /ˈsɒlɪd, US ˈsɑːl-/ *adjective* (solider, solidest), *noun*
1 *adj* بەستوو، ڕەق، توند، سەخت، نە بە شێوەی شلە یان گاز: *The planet Jupiter may have no solid surface at all* 2 نیوپڕ، بەناف، پڕ، بێکون، نەبۆش، نەهولوڵ، پتەو، قورس، تۆکمە، خۆگرتوو: *They were drilling through a solid ball of rubber ◊ solid rock* 3 پەتی، پوخت، یەکپارچە، یەکدەست، یەکسەرە، یەکتەختە، یەکجۆر، یەکچەشن، یەکسان، ڕێککەوتوو، یەککەوتوو، یەکدەنگ، تەواو، ڕەبەق، بێکەموکووڕی: *The department was solid against the changes* 4 سێڕەهەندی، تەندار، سێلایی: *A cube is a solid figure* 5 بەردەوام، یەکبینە، لەسەریەک، یەکسەرە: *The essay represents a solid week's work* 6 جێی باوەڕ، جێی متمانە، باوەڕپێکراو، پشتپێبەسراو، لێڕابینراو: *His advice was always solid and practical* *n* 1 کەرەسە یان مەتریاڵی توند، ماکی بەستوو یان توند، خۆراکی توند 2 مەتریاڵ یان شتی بەستوو (یان توند، بە شێوەی گاز یان شلە نەبێ): 3 (ئەندازە) شێوەی سێلایی 4 (solids) *liquids and solids* چێشت و خۆراکی جیڕ و نەپچڕ، چێشتە توندەکان 5 ڕەقەمەنی (بنەڕەت: لە لاتین، پێوەندی بە *salvus* ـەوە هەیە *solidus* و *sollus* ("entire" "safe") ۞ 1 *adj* جامد، سفت 2 توپر، صلب، محکم 3 ناب، سره، واحد، یکپارچە، تمام 4 سەبعدی 5 لاینقطع 6 قابل اطمینان *n* 1 مادەی جامد، غذای جامد 2 مادە یا شیء جامد 3 شکل فضایی 4 (در جمع) غذاهای جویدنی 5 جوامد

solid angle *noun*
گۆشەی سێلایی یان سێڕەهەندی ۞ زاویەی سەبعدی

solidarity /ˌsɒlɪˈdærəti, US ˌsɑːl-/ *noun*, *pl.* solidarities
1 یەکدەستی، یەکپارچەیی، یەکتەختەیی، یەکجۆری، یەکسانی، یەکچەشنی 2 یەکڕیزی، یەکدەنگی، هاوبیری، یەککەوتوویی، ڕێککەوتوویی، یەکگرتوویی، یەکێتی، هەڤگرتوویی: *community solidarity* ۞ 1 یکپارچگی 2 همبستگی، وحدت

solid fuel *noun*
سووتەمەنی توند یان بەستوو ۞ سوخت جامد

solid geometry *noun*
ئەندازەی تەندار ۞ هندسەی فضایی

solidi = plural form of solidus

solidification /səˌlɪdɪfɪˈkeɪʃn/ *noun*
1 بەستن، توندبوون، ڕەقبوون، سەختبوون 2 سەختەوەبوویی، ڕەقەوەبوویی 3 پتەوی، تۆکمەیی ۞ 1 انجماد 2 جامدشدگی 3 استحکام

solidity /səˈlɪdəti/ *noun*, also solidness
1 پتەوی، تۆکمەیی، ڕەقی، سەختی، توندی، قورسایی، خۆگرتوویی، بەستوویی، توندی: *the strength and solidity of Romanesque architecture ◊ the solidity of his support for his staff* 2 شتی سەخت یان ڕەق ۞ 1 استحکام، صلابت، سفتی، انجماد 2 شیء سفت

solidly /'sɒlɪdli, US 'sɑ:l-/ *adverb*
پتەوانـە، بـە شـێوەیەکی توکمـە، بـێ پـسـانەوە، یەکسەرە، یەکبینە، بێ‌وچان: *a large, solidly-built house* ◌ به طور محکم، بی‌وقفه

solid solution *noun*
(کیمیا) گیراوەی بەستوو یا توند ◌ محلول جامد

solid state *noun*
(فیزیک) دۆخی توند یا بەستوو ◌ حالت جامد

solidus /'sɒlɪdəs/ *noun, pl.* solidi /-daɪ/
1 (زۆرتـر بریتانیـا) لارەهـێـڵ، سـلـەش 2 (مێژوویی) کۆینێکی زێڕینی ئیمپراتۆری رۆمانی ◌ 1 خط مورب 2 سولادیوس

solifluction /ˌsɒlɪ'flʌkʃ(ə)n, US ˌsoʊlɪ-/ *noun*
(زەویناسی) گـلەخزێ، گـلەخـزان، گـلەرژێ، خزانی ئارامی خاک و گڵ بەرەو خوار و لێژایی، زۆرتر هی ناوچەی بەستەڵەکی ◌ سولیفلکوسیون

soliloquist *noun*
(شـانۆ) لەگـەڵ خـۆدوواو، خـۆبێژ، لەگـەڵ خۆقسەکردوو ◌ تک‌گو

soliloquy /sə'lɪləkwi/ *noun, pl.* soliloquies
(شـانۆ) لەگـەڵ خـۆدووان، خـۆبێژی، لەگـەڵ خۆقـسەکردن ◌ تک‌گویی

solipsism /'sɒlɪpsɪzəm, US 'soʊl-, 'sɑ:l-/ *noun*
خۆبـاوەڕی، خۆبـوویی، خـۆبینی، خۆگـەری (تیۆرییەکی فەلسەفی کە لەودا کەسێ پێی‌وایە تەنیا خۆی هەیە و یان لە ناسین دێ؛ بنەڕەت: لە لاتینـەوە *solus* "تـەنیا" + *ipse* "خـۆ" + *-ism*) ◌ خودآیینی، من‌گرایی

solipsist /'sɒlɪpsɪst, US 'soʊl-, 'sɑ:l-/ *noun*
خۆباوەڕ ◌ خودآیین، من‌گرا

solipsistic /ˌsɒlɪp'sɪstɪk, US ˌsɑ:l-, ˌsoʊl-/ *adjective*
خۆباوەڕانە، خۆبوویی‌یانە، خۆباوەڕ ◌ خودآیین، من‌گرایانه

solitaire /ˌsɒlɪ'teə(r), US 'sɑ:ləter/ *noun, adjective,* also patience
1 سـالیتێر، سۆلیتێر (جـۆرێ کایـەی تـەنیایی بـە مۆرە لەسەر تەختەیێ) 2 جۆرێ کایەی بە پەڕ، فالی پەڕێ 3 نقێمی یەکدانەیی، جـەواهێری یـەکتیکـە، گەوهـەری یـەکدانـە (گـوارە یـان ئالقەیێ کە گەوهەرێکی بێ) 4 جۆرێ باڵندەی نەفـڕی قرتێکـەوتووی سـەربە dodo، زوو زیوارگەی دوو دوڕگەی ئۆقیانووسی هیند بوو [*Pezophaps solitaria* و *Ornithaptera*] 5 جـۆرێ باڵـندەی دەنـگ‌خۆشـی ئـەمریکایی لـە تـیرەی thrush [تـوخم *Myadestes*: چەندین جۆرن] ◌ 1 سولیتر 2 نوعی بازی ورق 3 جواهر یک‌تکه 4 و 5 سولیتایر

solitarily *adverb*
بە تەنیایی، تەنیا ◌ به تنهایی

solitariness /sɒltrinəs, US 'sɑ:ləterinəs/ *noun*
لاتـەریکی، تـەنیایی، تـاق‌کـەوتوویی، تاقـەواری، دوورەپەرێزی: *Even as a boy he was given to solitariness* ◌ انزوا، دورافتادگی

solitary /'sɒlətri, US 'sɑ:ləteri/ *adjective, noun* (*pl.* solitaries)
adj 1 تەنیا، تـەنێ، تـاق، تـاک‌وتـەنیا، لاتـەریک، گۆشـەگیر، دوورەپـەرێز، دوورەوەکـەوتوو، دوورکەوتـە 2 (هـەنگ، زەردەواڵـە و هتـد) ناکۆمەڵەیی، تەنیاژی، ناپۆورەیی *n* 1 لاتەریک، گۆشەگیر، دوورەپەرێز، وشکەسۆفی 2 (تافەرمی) زیندانی تاکەکەسی solitary confinement ◌ *adj* 1 تنهـا، منـزوی، دورافتـاده 2 سـولیتاری *n* 1 معتکف، عزلت‌نشین 2 زندان انفرادی

solitary confinement *noun*
(تافەرمی) زیندانی تاکەکەسی ◌ زندان انفرادی

solitude /'sɒlɪtju:d, US 'sɑ:lətu:d/ *noun*
1 لاتەریکی، تەنیایی، تاق‌کەوتوویی، تاقـەواری، دوورەپـەرێزی 2 جێگـای چەپـەک یـان لاپـەڕ، شـوێنی دوورەدەس، شـوێنی چـۆڵ (بنـەڕەت: لە فەرەنـسی کۆن، لە *solitude* لاتین، لە *solus* ـەوە "تـەنیا، تـاک و تـەنیا، بێ‌هاوتـا alone") ◌ 1 انزوا، تنهایی 2 جای دورافتاده

solmization /ˌsɒlmɪ'zeɪʃ(ə)n/ *noun*
(موسیقا) سۆلفاندن، سۆلمیزەیشن ◌ سولمیزاسیون

solo /'səʊləʊ, US 'soʊloʊ/ *noun, adverb, adjective, pl.* soli or solos
n 1 سـۆلۆ، تـەنیاژەنی، بـە تـەنیا لێـدان (نـە بـە دەستەیی)، پارچـە موسـیقایێ بۆ پێرفۆرمێرێ 2 فرۆکـەوانی (بـە)تـەنیا(یی) 3 (هـەروەها solo whist) جۆرێ کایەی بە پەڕ، وەک حوکم وایە *adj* تـەنیا، بـە تـەنیایی، کـەس لەگـەڵ نـەبوو، تاق‌وتەنیا، تاک‌وتەنێ ◌ *n* 1 تـکـنوازی 2 و 3 سولو *adj* تنها

soloist /'səʊləʊɪst, US 'soʊloʊ-/ *noun*
تـەنیاژەن، کەسـێ کـە سـۆلۆیەکی موسـیقایی بەڕێوەدەبا ◌ تک‌نواز

Solomon /'sɒləmən/ *noun*
کەسێکی زۆر ژیر (بنـەڕەت: لە نـاوی پاتـشای ئیسرائیلی کۆن "سلیمان" 930-970 پێش‌زایین، کوڕی داوود David) ◌ آدم بسیار خردمند

Solomon Gundy = salmangundi

Solomon Islander *noun*
دانیشتووی دوڕگەکانی Solomon، لە باشووری رۆژاوای پاسیفیک ◌ اهل جزایر Solomon

Solomon's seal *noun*
1 مۆری سلێمان، ئەستێرەی داوود (ئەستێرەیێکی شەش‌پەڕ، نیـشانەی گـەلی جوولەکـە) 2

(رووەکناسی) مۆری سلیمان، هەزارگری (بە دوو ریز گەڵای پانەوە و گوڵی سپی و سەوز) [توخم *Polygonatum*: زۆر جۆر] ◌ 1 مهر سلیمان، ستارەی داوود 2 (گیاەشناسی) نگین سلیمان

solon *noun*

ئەندامی دەستەی قانووندانان (بنەڕەت: لە "Solon"ـەوە قانووندانەری یۆنانی) ◌ عضو هیأت قانونگذاری

so long = good by

solo whist = solo (whist)

solstice /ˈsɒlstɪs, US ˈsɑːl-/ *noun*

(ئەستێرەوانی) رۆژگەڕانەوە، خۆرگەڕانەوە: *the summer/winter solstice* ◌ انقلاب

solstitial /ˈsɑːlˈstɪʃəl/ *adjective*

رۆژگەڕانەوەیی، سەربە خۆرگەڕانەوە (ب.ت. هی هاوینی) ◌ وابسته به انقلاب

solubility /ˌsɒljuˈbɪləti, US ˌsɑːl-/ *noun*

لەتوانەوەهاتوویی، توانایی تواندنەوە ◌ قابلیت حل یا انحلال

solubilization *noun*

تواندنەوە، تواندنەوە ◌ گدازش

soluble /ˈsɒljəbl, US ˈsɑːl-/ *adjective*

1 لەتوانەوەهاتوو، دەتوێتەوە، لەتوانەوە دێ، لێک دەدرێ 2 چارەسەر دەکرێ، چارە دەکرێ، لێک دەدرێتەوە، لە هەڵدان دێ: *soluble questions* ◌ 1 قابل انحلال یا حل 2 حل‌شدنی

solunar /sɒˈluːnə/ *adjective*

خۆرمانگی (بنەڕەت: لە *sol* لاتین "خۆر" + lunar) ◌ سولونار

solus /ˈsəʊləs/ *adjective, fem.* sola /-lə/

تەنیا، بەتەنیایی (لە لاتینەوە) ◌ (به) تنهایی

solute /ˈsɒljuːt, US sɒˈljuːt/ *noun*

مەتریاڵی تواوە، ماکی توواوە، تواوک(ە)، تووا‌وکە ◌ مادەی حل‌شده

solution /səˈluːʃn/ *noun*

1 ڕێچارە، ڕێگاچارە، ڕێگا، چارە، قوڵ، چارەسەری، بەرسف، وەڵام 2 توانەوە، چوونەوە 3 گیراوە 4 (کۆن) dissolution ◌ 1 راه‌حل، جواب 2 حل (کردن) 3 محلول

Solutrean /səˈluːtrɪən/ *adjective*

سۆلوتریەن، سۆلوتریایی (سەربە کولتووری کۆنەبەردینی پاشتر، Upper Palaeolithic، هی ناوەند و باشووری رۆژاوای فەرەنسە و چەند بەشێ لە ئیبێریا Iberia، دەگەڕێتەوە بۆ دەوروبەری 21,000-18,000 ساڵ لەوەپێش، بنەڕەت: لە *Solutré*ی باشووری رۆژهەڵاتی فەرەنسە، شوێنێ کە شتومەکی سەربەو چاند و فەرهەنگە دۆزرایەوە) ◌ سولوترین

solvable /ˈsɑlvəbl/ *adjective*

لەچارەسەرهاتوو، چارەسەر دەکرێ، جێبەجێ دەبێ، ڕێگاچارەی هەیە، هەڵدێ، لەهەڵێنانهاتوو، لەلێکدانەوەهاتوو: *a solvable problem* (n :solvability /ˌsɑlvəˈbɪləti/

لەچارەسەرهاتوویی، لەهەڵێنانهاتوویی، لەلێکدانەوەهاتوویی) ◌ قابل حل

solvate /ˈsɒlveɪt/ *noun*

(کیمیا) ئاوێتەیێکی کیمیایی کە بەهۆی کارلێککردنی توێنەر solvent و تووا‌وکەیێکەوە solute پێکهاتووە ◌ سولوات

solvation *noun*

گۆڕین بۆ solvateی ◌ حلال‌پوشی

solvency /ˈsɒlvənsi, US ˈsɑːl-/ *noun*

توانایی قەرزدانەوە، دەتوانێ قەرزەکان بداتەوە ◌ توانایی پرداخت بدهی

solvent /ˈsɒlvənt, US ˈsɑːl-/ *adjective, noun*

adj توێنەر، دەتوانێ قەرزەکان بداتەوە، قەرزدەرەوە، تەواوە بۆ دانەوەی قەرزەکان *n* 1 لاوازکەر، لاوازێنەر 2 شلە یان مەتریاڵی توێنەر ◌ *adj* حلال، قادر بە پرداخت بدهی *n* 1 تحلیل‌برنده 2 مایع یا مادەی حلال

solvolysis *noun*

(کیمیا) توێنەرشیکاری ◌ حلال‌کافت

solvent abuse = glue-sniffing

solver /ˈsɒlvə(r), US ˈsɑːl-/ *noun*

توێنەر ◌ محلل

som /səʊm/ *noun, pl.* same

سۆم: یەکەی بنەڕەتی پارەی Kyrgizstan، بەرامبەر سەد tiyin ◌ سُم

soma[1] /ˈsəʊmə/ *noun, pl.* somata or somas

1 (زیندەناسی) بەشەکانی زیندەوەر یان ئۆرگانیزمێ، بێجگەلە خانە زاوزێیییەکان 2 لەش (جیا لە رۆح، دەروون و هۆش یا مایند) 3 cell body = (بنەڕەت: لە *sōma* یۆنانی "تەن، لەش") ◌ سوما

soma[2] /ˈsəʊmə/ *noun*

(هیندوئیزم) خواردنەوەیەکی مەستێنەر، لە گیایێ دەگیرێ و لە ئایین و سرووتی Vedic دا دەخورێتەوە (بنەڕەت: لە *sōma* سانسکریت، پێوەندی بە *haoma* ئەڤێستاییەوە هەیە "خواردنەوەیێکی نەریتی زەردەشتی") ◌ سوما

Somali /səˈmɑːli/ *adjective, noun, pl.* same or Somalis

adj سەربە سومالی (یان سومالیا)، سومالیایی *n* خەڵکی سومالی(یان سومالیا)، سومالیایی، زمانی سومالیایی، زمانی سۆمالی ◌ *adj* وابسته به سومالی *n* اهل سومالی، زبان سومالیایی

soman /ˈsəʊmən/ *noun*

گازێکی دەماری کوشندەی ئەندامۆفۆسفۆرۆس organophosphorus، بە درێژایی شەڕی دووەمی جیهانی پەرەی سەند ◌ سومان

somat(o)- *prefix*

پێشگر: تەن، لەش، جەستە: *somatotype*
sōma, sōmat- (بنەڕەت: لە *somatology*
یۆنانی‌یەوە) ◯ پیشوند: تن، جسم

somatic /sə'matɪk/ *adjective*
1 لەشی، جەستەیی (ب.ت. جیاواز لە هۆش و
مایند) 2 سەربە parietal ◯ بدنی، جسمی

somatically /sə'matɪkli/ *adverb*
لەباری جەستەیی یا لەشی‌یەوە ◯ از نظر جسمی

somatic cell *noun*
(زیندەناسی) خانەی لەشی یان جەستەیی ◯
یاختەی تنی

somatization /ˌsəʊmətʌɪ'zeɪʃ(ə)n/ *noun*, also somatisation
جەستاندن، لەشاندن: گۆڕینی دۆخێکی دەروونی
یان مێنتاڵ بۆ کۆنیشانەیێکی لەشی یان فیزیکی
(وەک دڵتەنگی) ◯ سوماتیزاسیون

somatological *adjective*, also somatologic
سەربە جەستەناسی یا لەشناسی
(somatologically *adj*) ◯ جسم‌شناختی

somatologist *noun*
جەستەناس، لەشناس ◯ جسم‌شناس، بدن‌شناس

somatology *noun*
جەستەناسی، لەشناسی: لقێ لە anthropology
کە زۆرتر لەمەڕ لێکۆڵینەوەیێکی
بەراوردکاری‌یانەی گەشەسەندن، گۆڕان و
پۆلاندنی مرۆڤ دەتوژێتەوە؛ مرۆڤناسی لەشی
◯ جسم‌شناسی، بدن‌شناسی

somatomedin *noun*
هۆرمۆنێکی پۆلی‌پێپتید کە ب.ت. لە جگەردا
بەرهەم دێ ◯ سوماتومدین

somatometry *noun*
لەش‌پێوی، جەستەپێوی ◯ بدن‌سنجی

somatoplasm *noun*
سایتۆپلازمی خانەیێکی لەشی somatic cell ◯
سوماتوپلاسم

somatoplasmic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە سۆماتۆپلازمەوە هەیە ◯
وابسته به سوماتوپلاسم

somatopleural *adjective*, also somatopleuric
لەش‌پەردەیی، سەربە لەش‌پەردە ◯ وابسته به
سوماتوپلیور

somatopleure *noun*
لەش‌پەردە: پەردەی لاتەنیشتی لەشی لە
ئاولەمەکاندا ◯ سوماتوپلیور

somatosensory *adjective*
(کارئەندامناسی) سەربە یان ئاماژە بە
هەست(پێ‌کردنێ) کە دەتوانێ لە سەرتاسەری
لەشدا رووبدا ◯ سوماتوسنوری

somatostatin /ˌsəʊmətə(ʊ)'statɪn/ *noun*
سۆماتۆستاتین: هۆرمۆنێکی پۆلی‌پێپتید
کە لە مێشک و شیلاوکدا polypeptide
بەرهەم دێ، رێ لە دەردانی pancreas
سۆماتۆترۆپین لە هیپۆتالامۆس hypothalamus
دەگرێ و بەرهەمهاتنی ئینسۆلین لە لایەن
شیلاوکەوە رادەگرێ ◯ سوماتواستاتین

somatotrophin /ˌsəʊmətə(ʊ)'trəʊfɪn/ *noun*, also somatotropin
هۆرمۆنێکی هەلدان کە لە لایەن
ژێرمێشکەرژێنی پێشەوە anterior pituitary
gland دەردەدرێ ◯ سوماتوتروفین

somatotrop(h)ic hormone = growth hormone

somatotype *noun*
رواڵەت، نموونەی لەشی، physique (لە لایەن
W. H. Sheldon لە *Varieties of Human*
Physique داتاشراوە) ◯ سوماتوتیپ

sombre /'sɒmbə(r), US 'sɑːm-/ *adjective*, also sombrous, US somber
1 (رەنگ) رەش، تۆخ، تۆند 2 دڵتەنگ،
نارەحەت، لێوبەبار، مات: *Paul was in a*
sombre mood 3 خەم‌لێ‌نیشتوو، خەماوی،
دڵتەنگ‌کەر، ناخۆش، تاڵ، هیوابڕ ◯ 1 تیره 2
غمگین، محزون 3 غم‌انگیز، ناگوار

sombrely /'sɒmbəli, US 'sɑːm-/ *adverb*
نارەحەتانە، دڵتەنگانە ◯ به طور غمگین

sombreness /'sɒmbənəs, US 'sɑːm-/ *noun*
نارەحەتی، دڵتەنگی، لێوبەباری، ماتی ◯
غمگینی، افسردگی

sombrero /sɒm'breərəʊ, US sɑːm'breroʊ/ *noun*, *pl.* sombreros
کلاوی حەسیری، کلاوی مەکسیکی ◯ سومبررو

some /səm, strong form sʌm/ *adjective*, *pronoun*, *adverb*
هێندێ، هەنێ، کەمێ، برێ: *There's still some*
wine in the bottle ◊ *There is some hope*
that things will improve ◊ چەند، هێندێ لە،
برێ لە، لە دەوروبەری: *Some thirty people*
attended the funeral، یەک، ـێ، ـێک ◯
قدری، تعدادی، برخی، بعضی از، حدوداً، یک، ـی

-some[1] *suffix*
پاشگر: ـێن، ـەر، ـەر، ـاوی، ـوون،
بەرهەم‌هێنەری شتێ: *loathsome* (بنەڕەت: لە –
sum ئینگلیسی کۆن) ◯ پسوند: آور، ساز

-some[2] *suffix*
پاشگر: تەن، لەش: *chromosome* (بنەڕەت: لە
sōma یۆنانی‌یەوە) ◯ پسوند: تن

-some[3] *suffix*
پاشگر: (ناو ساز دەکا) ئاماژە بە دەستە یان
کۆمەڵێ کە لە ژمارەیێکی تایبەتی پێکهاتووە:
foursome (بنەڕەت: لە *sun* ئینگلیسی کۆن) ◯

پسوند: سوم
somebody /'sʌmbədi/ *pronoun*
کەسێ، یەکێ، کەسێک، زەلامێ، یەک کەس، کەسێکی گرنگ: *somebody will come in* ◌ کسی، شخصی، آدم مهم
someday *adverb*, also some day
رۆژێ، وەختێ، رۆژگارێ، فەسڵێ، یەک رۆژ ◌ یک روزی
somehow /'sʌmhaʊ/ *adverb*
بە شێوەیێ، بە جۆرێ بە چەشنێک، بە ڕێگایێ، لەبەر هۆیێ (تادیار): *we'll manage somehow* ◌ یک جوری، به طریقی، به یک دلیلی
someone /'sʌmwʌn/ *pronoun*
کەسێ(ک)، یەک کەس، کەسێکی گرنگ ◌ شخصی، کسی، آدم مهم
someplace /'sʌmpleɪs/ *adverb, prnoun*, also somewhere
جێگایێ، شوێنێ، یەک جێ، وارێ ◌ جایی
somersault /'sʌməsɔ:lt, US -mərs-/ *noun*, also sonmersault
1 سەرمەقولات، سەرمەقولانج، تەقلە، تۆمپز، دەکیووز، قلۆزان، دەخش 2 وەرگەرانی بەرچاوی سیاسەت یا رایێ ◌ 1 پشتک، بالانس 2 سامرسالت
something /'sʌmθɪŋ/ *pronoun, adverb*
adj 1 شتێ، یەک شت، شتێک: *Give me something to do* 2 شتێکی گرنگ 3 کەسێکی گرنگ *adv* تا رادەیێ(ک)، تا ئەندازەیێ(ک): *She was swearing something terrible* ◌ *adj* 1 چیزی 2 چیز مهمی 3 آدم مهم *adv* تا حدی
sometime /'sʌmtaɪm/ *adverb, adjective*
adv کاتێ(ک)، سەردەمێ(ک)، وەختایێ(ک)، سەرەتێ(ک)، فەسڵێ(ک)، زەمانێ(ک)، رۆژگارێ(ک)، رۆژێ(ک): *We must get together -time* *adj* پێشوو، جاران: *a sometime contributor to this magazine* ◌ *adv* یک وقتی، زمانی *adj* سابق، قبلی
sometimes /'sʌmtaɪmz/ *adverb, adjective*
adv جاری وایە، هێندێ جار، جارناجار، تاوناتاو، جاروبار، گاگا، occasionally: sometime = *adj Sometimes I go by car* ◌ بعضی اوقات، گاه‌گاهی
someways *adverb*, also someway/'sʌmweɪ/
بە شێوەیێ، بە جۆرێ بە چەشنێک، بە ڕێگایێ، somehow ◌ به طریقی
somewhat /'sʌmwɒt, US -wʌt/ *adverb*
تا ئەندازەیێ، تا رادەیێ، هێندێ، بڕێ، slightly، rather: *The situation has changed somewhat since we last met* ◌ تا حدی
somewhere /'sʌmweə(r), US -wer/ *adverb*
جێگایێ، شوێنێ، یەک جێ، وارێ: *I've seen him somewhere before Can we go somewhere warm?* ◌ جایی
somite /'səʊmʌɪt/ *noun*
(گیانەوەرناسی) بڕگە، ئالقە، بازنە، بەند (هی لەشی گیانەوەران ب.ن. لە کرمی گڵ‌دا، بنەرەت: لە یونانی "لەش" sōma + 'ite) ◌ بند یا حلقه
sommer /'sɒmə/ *adverb*
(ئافەرمی، ئەفریکای باشووری) ئاسان، بە ئاسانی ◌ به سادگی
somnambulant *adjective*
شەوگەڕ، خەوڕەو ◌ خواب‌گرد
somnambulantly *adverb*
شەوگەڕانە، خەوڕەوانە ◌ به طور خواب‌گرد
somnambulism / sɒm'næmbjəlɪzəm/ *noun*
شەوگەڕی، خەوڕەوی ◌ خواب‌گردی
somnambulist /sɒm'næmbjəlɪst, US sɑ:m-/ *noun*
شەوگەڕ، خەوڕەو ◌ خواب‌گرد
somnifacient *adjective*
خەوێنەر، نوێنەر ◌ منوم
somnific /sɒm'nɪfɪk/ *adjective*, also somniferous /sɒm'nɪf(ə)rəs/
خەوێنەر، نوێنەر ◌ منوم، خواب‌آور
somniloquy /sɒm'nɪləkwɪ/ *noun*, also somniloquence
لەخەوداقسەکردن، خەوبێژی ◌ تکلم در خواب
somnolence /'sɒmnələns, US 'sɑ:m-/ *noun*, also somnolency
خەواڵوویی، چاوبەخەوی، خەوەنووچکێ، خەوێنەری ◌ خواب‌آلودگی، خواب‌آوری
somnolent /'sɒmnələnt, US 'sɑ:m-/ *adjective*
خەواڵوو، چاوبەخەو، خەوێنەر، خەوهێنەر ◌ خواب‌آلود، خواب‌آور
somnolently /'sɒmnələntli, US 'sɑ:m-/ *adverb*
خەواڵووانە ◌ به طور خواب‌آلود
son /sʌn/ *noun*
1 کوڕ، منداڵی کوڕ، پس، گەدە، رۆڵە، منداڵ، فرزەند 2 (لە بانگ‌کردنا) کوڕەکەم، کوڕم 3 (the Son) کوڕ، پێغەمبەر مەسیح، دووهەمین کەسی تریێنتی Trinity (بنەرەت: ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەرەت) *sunu* ◌ 1 پسر، فرزند 2 (در خطاب) پسرم 3 (the Son) پسر، مسیح
sonance /'səʊnəns/ *noun*
دەنگ، سەدا ◌ آوا، صوت
sonant /'səʊnənt/ *adjective, noun*
adj دەنگ‌دار *n* تیپی دەنگ‌دار یا بزوێن ◌ *adj* صدادار *n* حرف صدادار
sonar /'səʊnɑ:(r), US 'səʊ-/ *noun*, so(und)

na(vigation and) r(anging)
سۆنار، دەنگ‌دۆز (دەزگایێ لەسەر کەشتی یان ژێردەریایی کە شەپۆلە دەنگییەکان بۆ دۆزینەوەی شوێنی شتەکانی ژێر ئاو بەکاردێنێ) ۞ سونار

sonata /sə'nɑ:tə/ *noun, pl.* sonatas
(موسیقا) سۆناتا (= پارچە موسیقاییێ بۆ یەک ئامێر یان بۆ یەک ئامێر و پیانۆیێ، زۆرتر دابەش‌کراو بۆ سێ یان چوار پارچە یان بەش)؛ پارچە موسیقاییێکی کلاسیک کە بۆ پیانۆ و ئامێرێکی تر دەنووسرێ: *Beethoven's piano sonatas* ◊ *a violin sonata* ۞ سونات

sonatina /ˌsɒnə'ti:nə/ *noun,* also sonatine
(موسیقا) سۆناتینا (= سۆناتای کورت یان سادە) ۞ سوناتینا

sonde /sɒnd/ *noun*
دەزگای پێوانی باروودۆخی فیزیکی و هەوایی بەرزاییەکانی سەرووی کەش (بنەڕەت: لە فەرەنسییەوە بە واتای "sounding (line)") ۞ سوند

sone /səʊn/ *noun*
یەکەی چۆنێتی بیستنی دەنگی بۆ بیسەری، بەرامبەر بە 40 phon (بنەڕەت: لە لاتین *sonus* "دەنگ a sound") ۞ سُن

son et lumière /ˌsɒn eɪ 'lu:mjeː, French sɔ̃ e lymjɛʀ/ *noun*
پیشاندانی دەنگ و رووناکی (پیشاندانی شوێنەوارێکی مێژوویی لە شەودا بە شەوق یان رووناکی و دەنگەوە، فەرەنسی "دەنگ و رووناکی") ۞ نمایش نور و صدا

song /sɒŋ, US sɔ:ŋ/ *noun*
1 گۆرانی‌وێژی، گۆرانی‌وتن، سترانبێژی 2 ئاواز، بەند، سۆزە، بەستە، ستران، گۆرانی، هەوا، نەوا: *a folk/love/pop, etc. song* 3 خوێندنی باڵندە 4 هەڵبەست، هۆنە ۞ 1 آوازخوانی 2 آواز، آهنگ 3 آواز پرنده 4 شعر

song and dance *noun*
1 هەڵپەرکێ و گۆرانی، سەما و ستران 2 جەنجاڵی، شلۆقی، بگرەوبەردە ۞ 1 رقص و آواز 2 الم‌شنگه

songbird /'sɒŋbɜ:d, US 'sɔ:ŋbɜ:rd/ *noun*
مەلی خۆش‌خوان، مەلی ئاوازەخوان یان دەنگ‌خۆش، باڵندەی دەنگ‌خۆش ۞ مرغ آوازخوان

songbook /'sɒŋbʊk, US 'sɔ:ŋ-/ *noun*
گۆرانی‌نامە، کتێبی گۆرانی ۞ کتاب آواز

Songhai /sɒŋ'gaɪ/ *noun, pl.* same or Songhais
1 ئەندامی گەلێکی رۆژاوای ئەفریکا، زۆرتر لە Niger و Mali دەژین 2 زمانی Nilo-Saharanی ئەو گەلە ۞ سانگهای

songsmith *noun*
(نافەرمی) گۆرانی‌دانەر، گۆرانی‌هەڵبەست ۞ ترانەسرا

song sparrow *noun*
چۆلەکەدەنگ‌خۆشە، باڵندەیێکی چۆلەکەئاسای ئەمریکای باکووری، سەربە bunting ـەکان [*Melospiza melodia*] ۞ گنجشک آوازخوان

songster /'sɒŋstə(r), US 'sɔ:ŋ-/ *noun*
1 گۆرانی‌بێژ، سترانبێژ، دەنگ‌بێژ 2 گۆرانی‌هەڵبەست 3 مەلی دەنگ‌خۆش ۞ 1 آوازخوان 2 ترانەسرا 3 مرغ آوازخوان

songstress /'sɒŋstrəs, US 'sɔ:ŋ-/ *noun*
گۆرانی‌بێژی ژن، ژنە سترانبێژ ۞ زن آوازەخوان

song thrush *noun*
رەشێشەی دەنگ‌خۆش [*Turdus philomelos*] ۞ توکای آوازخوان

songwriter /'sɒŋraɪtə(r), US 'sɔ:ŋ-/ *noun*
گۆرانی‌دانەر، گۆرانی‌هەڵبەست ۞ ترانەسرا

songwriting /'sɒŋraɪtɪŋ, US 'sɔ:ŋ-/ *noun*
گۆرانی‌دانان، هەڵبەستن یا هۆنینەوەی گۆرانی یان ستران ۞ ترانەسرایی

sonic /'sɒnɪk, US 'sɑ:nɪk/ *adjective*
1 دەنگی، سەربە دەنگ: *sonic altimeter* ◊ *sonic waves* 2 ئامازە دەکا یان سەربە خێرایی دەنگ ۞ 1 صوتی 2 وابستە بە سرعت صوت

sonically /'sɒnɪkli, US 'sɑ:nɪkli/ *adverb*
لەباری دەنگی(یەوە) ۞ از لحاظ صوتی

sonic barrier = sound barrier

sonic boom *noun*
دەنگی تەقینەوە یا شکانی بەربەست یا دیواری دەنگی ۞ انفجار صوتی

sonics *noun, pl.*
دەنگە موسیقاییەکان کە بە شێوەیێکی دەسکرد بەرهەم دێنرێ ۞ سونیکس

son-in-law /'sʌn ɪn ˌlɔ:/ *noun, pl.* sons-in-law
زاوا، زاڤێ ۞ داماد

sonnet /'sɒnɪt, US 'sɑ:nɪt/ *noun*
سانیت، سۆنێت، غەزەل (بنەڕەت: لە فەرەنسی یان لە *sonetto* ئیتالیایی، چکۆلینراوی *suono* "دەنگ sound") ۞ غزل

sonneteer /ˌsɒnɪ'tɪə/ *noun*
سانیت‌هەڵبەست، سۆنێت‌هۆن، هۆنەری سۆنێت یان غەزەل ۞ غزل‌سرا

sonny /'sʌni/ *noun*
(لە بانگ‌کردن کوڕدا) کوڕ، رۆڵەگیان، کوڕەکەم ۞ پسر، بچە

sono- /'səʊnəʊ, US 'sɒnəʊ/ *prefix*
پێشگر: دەنگ: *sonometer* (بنەڕەت: لە *sonus* لاتینەوە) ۞ پیشوند: صدا

son of a bitch *noun*
دایک کوونی، کوونی‌دایک، قەحبەدایک،

دایکجنده ◌ مادر قحبه

Son of God *noun*
کوڕی خودا، پێغەمبەر مەسیح ◌ حضرت مسیح

son of a gun *noun*
حیزباب، توخمی سەگ، جسنی سەگ، زۆڵی سەگ ◌ پدرسوخته

Son of Man *noun*
عیسای مەسیح ◌ عیسی مسیح

sonogram *noun*
دەنگۆگرام، سۆنۆگرام ◌ سونوگرام

sonograph *noun*
دەنگۆگراف، سۆنۆگراف ◌ سونوگراف

sonographic *adjective*
سەربە دەنگۆگرافی، سۆنۆگرافیک ◌ وابسته به سونوگراف

sonography *noun*
دەنگۆگرافی، سۆنۆگرافی ◌ سونوگرافی

sonometer /sə'nɒmɪtə/ *noun*
1 دەنگپێو 2 = monochord ◌ صداسنج

sonorant /'sɒn(ə)r(ə)nt, US sə'nɔːr(ə)nt/ *noun*
(دەنگناسی) زرنگەدار (بنەڕەت: لە sonorous + ant) ◌ رسا

sonority /sə'nɒrəti, US -'nɔːr-, -'nɑːr-/ *noun*
زرنگەداری، گڕی: *the rich sonority of the bass* ◌ طنین، رسایی

sonorous /'sɒnərəs, US 'sɑːn-, sə'nɔːrəs/ *adjective*
زرنگەدار، زرنگەهاتوو، گڕ، پڕدەنگ، بەرز، دەنگدار: *a sonorous voice* ◌ پرطنین، رسا، بلند، صدادار

sonorously /'sɒnərəsli, US 'sɑːn-, sə'nɔːrəsli/ *adverb*
گڕانە، بە شێوەیەکی گڕ، بە گڕی، زرنگەدارانە ◌ به طور رسا، با طنین

sonship *noun*
کوڕێتی، فرزەندێتی ◌ پسری

sonsy /'sɒnsi/ *adjective* (sonsier, sonsiest), also sonsie
1 (سکاتلەندی) سەرنجڕاکێش و سلامەت 2 بەختەوەر، ئاکامباش ◌ 1 جذاب و سالم 2 خوش‌اقبال

sook /suːk, US sʊk/ *noun*
(ئافەرمی، زۆرتر لە ئەوستراليا، نیوزیلەند و کەنەدا) مرۆی ترسەنۆک و دەستەوسان ◌ آدم بزدل و بی‌عرضه

soon /suːn/ *adverb* (sooner, soonest)
بە زوویی، زوو، بەم نزیکانە، خێرا، لەڕێوە، دەسبەجێ، کتوپڕ: *We'll be home soon./We'll -n be home* ◌ به زودی، زود، فوراً

soot /sʊt/ *noun*
سیان، قوڕم، ڕەشی، دۆژەنگ، دۆرنج، هێس (ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ دوده

sooth /suːθ/ *noun*
(کۆن) ڕاستی ◌ حقیقت

soother /'suːðə(r)/ *noun*
هێورکەرەوە، هێدیکەرەوە، ئارامکەرەوە، دامرکێنەر، ژانشکێن، ژانبڕ ◌ آرام‌بخش، مسکن

soothing *adjective*
هێورکەرەوە، هێدیکەرەوە، ئارامکەرەوە: - *thing syrup* (soothingness *n*) ◌ آرام‌بخش

soothingly *adverb*
هێورکەرەوانە، ئارامکەرەوانە، بە شێوەیێکی ئارامکەرەوە ◌ به طور آرام‌بخش

soothsayer /'suːθseɪə(r)/ *noun*
1 غەیبزان، پێشزان، داهاتووبین 2 فاڵگرەوە ◌ 1 غیب‌گو 2 رمال

soothsaying *noun*
1 غەیبزانی، پێشزانی، داهاتووبینی 2 فاڵگرتنەوە ◌ 1 غیب‌گویی 2 رمالی

sootily /'sʊtɪli/ *adverb*
قوڕماوی‌یانە، دۆرژنگاوی‌یانە ◌ به طور دودزده

sootiness /'sʊtinəs/ *noun*
قوڕماوی‌بوون، دۆرژنگاوی‌بوون ◌ دودزدگی

sooty /'sʊti/ *adjective* (sootier, sootiest)
قوڕماوی، دۆرژنگاوی، سیانگرتوو، هێسگرتوو، ڕەش ◌ دودزده، سیاه

sop /sɒp, US sɑːp/ *noun*
1 خاوە، باجی سمێڵ 2 بەرتیل 3 تریت، تۆکشیو، نواڵە، چەلاو ◌ 1 باج سبیل 2 رشوه 3 ترید

sophism /'sɒfɪzəm, US 'sɑːf-/ *noun*
زمانبازی، سۆفیزم ◌ سوفسطایی‌گری، سفسطه

sophist /'sɒfɪst, US 'sɑːf-/ *noun*
1 سۆفیست، زمانباز 2 (Sophist) سۆفیست: چینی مامۆستایانی یۆنانی کۆن لە بواری (زانستی) ڕەوانبێژی rhetoric، فەلسەفە 3 = philosopher ◌ سوفسطایی، 1 سفسطه‌باز، مغالطه‌کن 2 سوفیست

sophistic /sɒ'fɪstɪk, US 'sɑːf-/ *adjective*, also sophistical/sə'fɪstɪk(ə)l/
زمانباز: *sophistic reasoning* (sophistically *adv*) ◌ سفسطه‌باز

sophisticate /sə'fɪstɪkeɪt/ *noun, adjective*
n (زۆرتر بە شۆخی) مرۆی زانا، ئاگادار، ڕۆشنبیر، ڕووناکبیر *adj* خاراو، پوخت، لێزان ◌ *n* آدم مطلع، فرهیخته *adj* کارکشته

sophisticated /sə'fɪstɪkeɪtɪd/ *adjective*
1 خاراو، لەکاردەرهاتوو، پوخت، لێزان، پڕئەزموون، تێگەیشتوو، سەرەندەرکردوو، چاوکراوە: *a sophisticated audience* 2 ورد

3 رۆشنبیر 4 ئاڵۆز، پێچەڵاوپێچ: *highly* 5 *sophisticated computer systems* ✿ 1 کارکشته 2 موشکاف 3 فرهیخته 4 پیچیده 5 پیشرفته پێشکەوتوو

sophistication /səˌfɪstɪˈkeɪʃn/ *noun*
1 ئاڵۆزی، پێچەڵاوپێچی 2 پێشکەوتوویی 3 خاراوی، پوختی، پڕئەزموونی، لەکاردەرهاتوویی ✿ 1 پیچیدگی 2 پیشرفت 3 کارکشتگی

sophistry /ˈsɒfɪstri, US ˈsɑːf-/ *noun, pl.* sophistries
1 زمانبازی 2 مشتومڕی چەواشەگەرانە یان بەهەڵەدابەرانە ✿ 1 سفسطه 2 مجادلەی مغالطه‌آمیز

sophomore /ˈsɒfəmɔː(r), US ˈsɑːf-/ *noun, adjective*
n (لە ئەمریکا) خوێندکار یا قوتابی ساڵی دووەم *adj* ساڵی دووەم، دووەم (*adj* :sophomoric سەربە یان پێوەندی بە sophomore ـەوە هەیە) ✿ *n* دانشجو یا دانش‌آموز سال دوم *adj* سال دوم

-sophy *suffix*
پاشگر: زانست، ژیری، فەلسەفە، ـناسی، knowledge، wisdom، science: *anthroposophy* (بنەڕەت: لە *Sophia* یۆنانی "wisdom") ✿ پسوند: دانش، حکمت، ـشناسی

Sophy /ˈsəʊfi/ *noun, pl.* Sophies
(مێژوویی) سۆفی (بنەڕەت: لە *Ṣafī-al-dīn* عەرەبی‌یەوە) ✿ صوفی

soporific /ˌsɒpəˈrɪfɪk, US ˌsɑːp-/ *adjective, noun,* also soporiferous
adj 1 خەوێنەر، نوێنەر، خەواڵوو 2 سڕکەر، تەزێنەر *n* مەتریاڵی خەواڵوو ✿ *adj* 1 خواب‌آور، خواب‌آلود 2 مخدر *n* مادەی خواب‌آور

soporifically /ˌsɒpəˈrɪfɪkli, US ˌsɑːp-/ *adverb*
خەوێنەرانە، خەواڵووانە ✿ به طور خواب‌آور

soppily /ˈsɒpɪli, US ˈsɑːpɪli/ *adverb*
بە شێوەیەکی تەڕ یان خووساو ✿ به طور خیس

soppiness /ˈsɒpinəs, US ˈsɑːpinəs/ *noun*
تەڕی، خووساوی ✿ خیسی

sopping /ˈsɒpɪŋ, US ˈsɑːp-/ *adjective,* also sopping wet
تەڕ، خووساو، soaking: *Your clothes are sopping wet!* ✿ خیس

soppy /ˈsɒpi, US ˈsɑːpi/ *adjective* (soppier, soppiest)
1 بەسۆز، سۆزاوی، دڵتەنگ، ڕۆمانتیک 2 تەڕی تەڕ، خووساو 3 گەوج، کەر، کەرانە، گەوجانە 4 خولیا، سەوداسەر، شێت‌وشەیدا، مردووی ✿ 1 احساساتی، رزیابی 2 کاملاً خیس 3 احمق، احمقانه 4 واله، شیدا

sopranino /ˌsɒprəˈniːnəʊ/ *noun, pl.* sopraninos
(ئامێر) سۆپرانینۆ (ئیتاڵیایی: چکۆلەتراوی soprano) ✿ سوپرانینو

soprano /səˈprɑːnəʊ, US səˈprɑːnoʊ, -ˈpræn-/ *noun, adjective*
n 1 سۆپرانۆ (تیژترین ڕادەی دەنگی ژن یان کوڕ) 2 گۆرانی‌بێژی سۆپرانۆ 3 بەشی سۆپرانۆ 4 ئامێری سۆپرانۆ *adj* سۆپرانۆ (بنەڕەت: لە *sopra* ئیتاڵیایی، ئەویش لە *supra* لاتینەوە "above") ✿ *n* 1 سوپرانو 2 خوانندەی سوپرانو 3 بخش سوپرانو 4 ساز سوپرانو *adj* سوپرانو

sora /ˈsɔːrə, US ˈsəʊrə/ *noun*
(باڵندەناسی) جۆرێ crake ی چکۆلەی بۆر و قاوەیی ئەمریکایی [*Porzana carolina*] ✿ نوعی پرنده

Sorb /sɔːb/ *noun*
سۆرب: ئەندامی گەلێکی سلاڤیک، لە چەند بەشێکی باشووری ڕۆژهەڵاتی Brandenburg و ڕۆژهەڵاتی Saxony دەژین ✿ سورب

sorbate *noun*
سۆربات: خوێ یا ئێستێری sorbic acid (لەگەڵ potassium sorbate بەراوردی کە) ✿ سوربات

Sorbian *noun, adjective*
سۆربی ✿ سوربی

sorbent /ˈsɔːb(ə)nt/ *noun*
(کیمیا، مەتریاڵی) مژۆکە هەڵمژ، کێشەر ✿ (مادەی) جاذب

sorbet /ˈsɔːbeɪ, US ˈsɔːrbət/ *noun*
1 ئەڵاسکا 2 (کۆن) شەربەتی عەرەبی ✿ 1 بستنی یخی 2 شربت عربی

sorbitol /ˈsɔːbɪtɒl/ *noun*
(کیمیا) سۆربیتۆل: ئاوێتەیەکی کریستاڵی شیرین‌تام $C_6H_{14}O_6$ کە لە هێندێ میوەدا دۆزراوەتەوە و ب.ت. وەک humectant و نەرمکەر و بۆ سازکردنی ascorbic acid بەکاردێت ✿ سوربیتول

Sorbonist *noun*
خوێندکاری زانکۆی سۆربۆن (فەرەنسە) یان هەڵگری بڕوانامەی دوکتۆرا لەوێنە ✿ سوربونیست

sorcerer /ˈsɔːsərə(r), US ˈsɔːrs-/ *noun*
جادووگەر، ئەفسوونباز، جووکی، نووشتەکەر، کولەنانی، کەسێ کە کاری جادوو و جادووگەری دەکا، wizard ✿ جادوگر

sorceress /ˈsɔːsərəs, US ˈsɔːrs-/ *noun*
جادووگەر، ئەفسوونگەر، کولەنانی (ژن) ✿ جادوگر زن

sorcerous *adjective*
سەربە جادووگەری، ئەفسووناوی، جادوویی، سیحراوی، جادووگەرانە، magical ✿ وابسته به جادوگری، سحرآمیز

sorcery /ˈsɔːsəri, US ˈsɔːrs-/ *noun, pl.*

sorceries
جادووگـەری، ئەفـسوون، ئەفـسوونگـەری، کولەنانیتی ۞ جادوگری

sordid /ˈsɔːdɪd, US ˈsɔːrdɪd/ *adjective*
1 پـیس، گـلاو، نـاخۆش، قوڕبەسـەرانە، چـاوچنۆک، پیـسکە، لەچـەر، سـەقیل: *people living in sordid conditions* 2 ناحـەز، ناشیرین، ناپەسند، شەرماوی، عەیب، دزێو ۞ 1 کثیف، خـسیس 2 زشت، ناشایست

sordidly /ˈsɔːdɪdlu, US ˈsɔːrdɪdli/ *adverb*
بە شێوەیەکی ناحەز یان شەرماوی ۞ بـه طـور ناشایست

sordidness /ˈsɔːdɪdnəs, US ˈsɔːrdɪdnəs/ *noun*, also sordor /ˈsɔːdə/
1 پیـسی، گلاوی، ناخۆشی 2 ناحەزی، ناشیرینی، شەرماوی‌بوون 3 سووکی ۞ 1 کثیـف بـودن 2 ناشایستی 3 فرومایگی

sordino /sɔːˈdiːməʊ/ *noun, pl.* sordini /-ni/
1 سۆردینۆ (= ئامرازێ بۆ کەم‌کردنەوەی دەنگی ئـامێری موسـیقایی) 2 (لەسـەر پیـانۆ) دەنـگ‌بڕ، damper (بنەڕەت: لە ئیتالیایی‌یەوە، لە *sordo* "mute"، لـە *surdus* لاتـین) ۞ 1 سـوردینو 2 خفه‌کن

sore /sɔː(r)/ *adjective* (sorer, sorest), *noun, adverb*
adj 1 بریناوی 2 بەژان، بەئێش، کولک، بەسوێ 3 (گـەروو) ژان، ئـێش، سـوێ 4 خـەمبار، پـەژارەبار، دڵڕیـش، دڵـتەنگ 5 خـەماوی، خەم‌بارین 6 دڵشکاو، ڕەنجاو، زیز، ئازاردراو 7 تونـد، سـەخت، بەڕشـت *n* 1 ڕیـش، برین، زام، هەو 2 ڕەنجان *adv* سەخت، توند، بە سەختی، دوارادە، یـەکجار ۞ *adj* 1 زخـم 2 دردنـاک 3 (گلو) درد 4 غمگین 5 غم‌انگیز 6 دلخور 7 شـدید، جدی *n* 1 زخم 2 دلخوری *adv* به سختی، فوق‌العاده

sorehead *noun*
مـرۆی زووتـووڕە، جینگـزی، فیـشەکی، زووهەڵچوو ۞ آدم زودخشم

soreheaded *adjective*
زووتـووڕە، جینگـزی، فیـشەکی، هەڵـتۆز، زووهەڵچوو ۞ زودخشم

sorel /ˈsɒr(ə)l/ *noun*
(بریتانیا) ئاسکەزەردەی چکۆلانەی سێ‌ساڵە ۞ گوزن حنایی کوچک سەساله

sorely /ˈsɔːli, US ˈsɔːrli/ *adverb*
بە توندی، توند، سەخت، بە سەختی ۞ به شدت

soreness *noun*
1 ژان، ئێش، سووتانەوە، کولانەوە، کزانەوە 2 خـەمباری، پـەژارەباری، نارەحـەتی، بـەژانی، بەئێشی، بەسوێ‌بوون ۞ 1 درد 2 غمگینـی، دردناکی

sore throat *noun*
گـەرووهاتن، سـیی‌یەوشـکە، گەرووسـوێ، گەرووکزانەوە ۞ گلودرد

sorghum /ˈsɔːgəm, US ˈsɔːrgəm/ *noun*
(ڕووەک‌ناسـی) دەرە، گەنمەشـامی هێـشوویی، هـەرزنی هیندی [*Sorghum bicolor*] و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] ۞ ذرت خوشه‌ای

sori = plural form of sorus

soricine *noun*
مشکی لمۆزدرێژ یان لمۆزن ۞ موش پوزه‌دراز

sorites *noun*
(لۆژیک) پێوانەی زنجیرەیی ۞ قیاس متسلسل

sororal /səˈrɔːr(ə)l/ *adjective*
(فـەرمـی) خوشـکانە، خوشـک‌ئاسـا، sisterly (sororally *adv*) ۞ خواهروار

sororate *noun*
(لە هێندێ خێڵدا) نەریت، دەستوور، ڕەسم؛ زەماوەندی پیاوێ لەگەڵ دوو یان چەند خوشک دوابەدوای یەک (دوای ئەوە کە ژنە هەوەڵەکە یا سکی نەکردووە یان مردووە) ۞ رسم؛ سوروررات

sororicide /səˈrɔːrɪsaɪd/ *noun*
1 خوشک‌کوژی 2 خوشـک‌کـوژ (sororicidal *adv*) ۞ 1 خواهرکشی 2 خواهرکش

sorority /səˈrɒrəti, US -ˈrɔːr-, -ˈrɑːr-/ *noun, pl.* sororities
کۆمەڵـەی ژنـان (لـە کـۆلێژ یـان زانکۆکـانی ئەمریکا) ۞ سوروریته

sorption /ˈsɔːpʃ(ə)n/ *noun*
(کیمیـا) مـژین (پـاش‌سـازی لـە *absorption* و *adsorption*) ۞ جذب

sorrel[1] /ˈsɒrəl, US ˈsɔːr-, ˈsɑːr-/ *noun*
1 ترشۆکە، بەرەسماتە [*Rumex acetosa*] 2 بۆ ناوی کۆمەڵە گیایێ تر بەکاردێنرێ کە گەڵای ترشی هەیە، ب.ن. wood worrel ۞ ترشک

sorrel[2] /ˈsɒrəl, US ˈsɔːr-, ˈsɑːr-/ *noun, adjective*
n 1 ئەسپی کوێت، ئالـە، ئالـک، کـەرەنـدە، (ئەسپی) سووربۆر 2 ڕەنگی سووری ڕەش یان تۆخ، ڕەنگی قاوەیی ئاماڵ‌سوور *adj* قاوەیی ئاماڵ‌سوور، سووری تۆخ ۞ *n* 1 اسب کهر 2 رنگ قرمز تیره *adj* کهر

sorrily /ˈsɒrɪli, US ˈsɑːrɪli, ˈsɔːrɪli/ *adverb*
بە داخەوە ۞ متأسفانه

sorriness /ˈsɒrinəs, US ˈsɑːrinəs, ˈsɔːrinəs/ *noun*
بەخەم‌بوون، بەداخ‌بوون، نارەحەتی ۞ تأسف

sorrow /ˈsɒrəʊ, US ˈsɑːroʊ, ˈsɔː-/ *noun*
1 نارەحەتی، بەخەم‌بوون، بەخـەمی، بـەداخ‌بوون 2 خەم، پەژارە، مۆژە، خەفەت، کۆڤان، کەسـەر، کەرب، داخـی دڵ، جەغار 3 مایەی نارەحـەتی، جێـی خـەم، جێـی داخ 4 تۆبـە، دەربـڕینی پەشیمانی، پەشیمان‌بوونەوە ۞ 1 تأسف، حزن 2

غصه 3 موجب تأسف 4 توبه

sorrowful /'sɒrəʊfl, US 'sɑːrəʊ-, 'sɔː-/ *adjective, interjection*

1 *adj* بەداخ، نارەحەت، پەژارەبار، داخدار، بەخەم، خەفەتبار، لێوبەبار، خەمبار 2 خەماوی، سۆزدار، نارەحەتکەر *interj* ببوورن! بە داوای لێبوردنەوە! ببەخشە! (**sorrowfully** /-fəli/ **sorrowfulness** :*adv* بە داخەوە، بە خەمەوە؛ *n*: نارەحەتی، بەخەمبوون، بەداخبوون) ◌ 1 *adj* متأسف، غمگین، حزین 2 غم‌انگیز *interj* ببخشید!

sorry[1] /'sɒri, US 'sɑːri, 'sɔːri/ *adjective* (sorrier, sorriest)

1 بەداخ، نارەحەت، پەژارەبار، بەخەم، خەفەتبار، لێوبەبار، خەمبار: *I'm sorry that your husband lost his job* 2 خەماوی، نارەحەتکەر 3 بێنرخ، ئابەخ ◌ 1 متأسف، غمگین، حزین 2 غم‌انگیز 3 بی‌ارزش

sorry[2] /'sɒri, US 'sɑːri, 'sɔːri/ *interjection*

ببوورن! بە داوای لێبوردنەوە!: *Sorry I'm late!* ◌ ببخشید!

sort /sɔːt, US sɔːrt/ *noun*

1 جۆر، ئاوا، چەشن، رەنگ، جەستە 2 دەستە، کۆمەڵە 3 شێواز، شێوە، رێباز، رێچکە ◌ 1 گونه، نوع، قسم 2 مجموعه 3 روش

sort code *noun*, also routing number

کۆدی چەشن یان سۆرت: ژمارەیێ کە بۆ ناسینەوەی بانکێکی تایبەتی بەکاردێتری ◌ سورت کد

sorted /sɔːtɪd, US sɔːrtɪd/ *adjective*

رێکخراو، دەستەکراو: *It's our problem. We'll get it -ed* ◌ مرتب‌شده

sorter *noun*

مرۆڤ یان دەزگای رێکخستن (یان جیاکردنەوە)ی نامە و بەستە پۆستییەکان، سۆرتێر، رێکخەرە ◌ سورتر

sortes *noun*

(لاتین) فالگرتنەوە ◌ تفأل

sortie /'sɔːti, US 'sɔːrti/ *noun*

1 هێرشی کوتوپڕ، پەلاماری ناکاو 2 فڕین (بە درێژایی کردارێکی سەربازی): *a bombing sortie* 3 چوونەدەرەوە، لە ماڵ دەرکەوتن، گەڕان ◌ 1 حملەی ناگهانی 2 پرواز 3 گشت

sortilege /'sɔːtɪlɪdʒ/ *noun*

جادوو، فاڵ، جادووگەری ◌ سحر، فال، افسون‌گری

sorting office *noun*

نووسینگەی رێکخستن (یان جیاکردنەوە)ی نامە و بەستە پۆستییەکان ◌ دفتر سورتینگ

sortition /'sɔ'tɪʃən/ *noun*

پشک، پشکخستن، تیروپشک ◌ قرعه‌اندازی

sort-out *noun*

رێکخستن، رێکوپێککردن، دەستەدەستەکردن، دەسپیاگێڕان ◌ ترتیب، سامان‌دهی

sorus /'sɔːrəs/ *noun, pl.* sori /-raɪ/

هێشووەهەلاڵە، هێشووەگەردەی گیایی ◌ خوشەی گیاهی

SOS /ˌes əʊ 'es/ *noun*

ئێس.ئۆ.ئێس (پەیامی رادیۆیی کە فڕۆکە یان کەشتی لە کاتی تەنگەتاویدا بۆ داواکردنی یارمەتی بە شێوەی کۆد دەینێری)، پەیامی داواکردنی یارمەتی ◌ اس.او.اس

so-so /ˌsəʊ 'səʊ/ *adjective, adverb*

نە باش نە خراپ، نە ئەوندە باش، ئاسایی، ئەندازە، نێوانە، خراپ نییە :tolerably ,middling a so-so performance ◌ متوسط، بد نیست

sot /sɒt/ *noun*

هەمیشەمەست، دایمەی خوا مەست یان کەیل ◌ دائم‌الخمر

soteriological *adjective*, also soteriologic

سەربە رزگاریناسی، سەربە رێبازی رزگاری ◌ رستگاری‌شناختی

soteriology /sə(ʊ),tɪərɪ'ɒlədʒi, US sɒ-/ *noun*

رزگاریناسی، رێباز یان دوکترەینی رزگاری ◌ رستگاری‌شناسی

Sothic /'səʊθɪk, US 'sɒθ-/ *adjective*

1 (ئەستێرەوانی) سەربە کاروانکوژە یا سوتیس 2 ئاماژە بە دەزگا یان سیستەمێکی رۆژمێری میسری(یەکان) لەسەر بنچینەی هەڵاتنی خۆری کاروانکوژە ◌ Sirius 1 وابسته به شعرای یمانی 2 سوتیک

Sothic cycle *noun*

سووڕی کاروانکوژەیی: ماوەیێکی 1460 ساڵی کاروانکوژەیی ◌ چرخه یا سیکل سوتیک

Sothic year *noun*

ساڵی کاروانکوژەیی (هی میسرییانی کۆن، 365 رۆژ) ◌ سال سوتیک

Sothis *noun*, from an Egyptian name of Sirius) + -ic

(ئەستێرەوانی) کاروانکوژە، سوتیس (the Dog Star) ◌ شعرای یمانی

Sotho /'suːtuː/ *noun*, *pl.* same or Sothos

1 ئەندامی کۆمەڵێ لەو گەلانەی کە زۆربەیان لە بوتسوانا، لیسۆتۆ و باکووری ئەفریکای باشووری دەژین 2 زمانە بانتۆییەکانی ئەو گەلانە ◌ سوتو

sotol /'səʊtəʊl/ *noun*

1 جۆرێ agave ی دەشتی گوڵسپی ئەمریکای باکووری 2 خواردنەوەی ئەلکولی ئەو گیایە [توخم *Dasylirion*: چەندین جۆرن] ◌ سوتول

sotted = drunken; besotted

sottish *adjective*

1 هەمیشەمەست، کەیل، کەلەلا 2 گەوج، حەپۆل

◌ 1 دائم‌الخمر 2 ابله

sotto voce /ˌsɒtəʊ ˈvəʊtʃi, US ˌsɑːtoʊ ˈvoʊ-/ *adverb, adjective*

1 لەژێر لێو، زۆر هێواش، بە چرپەچرپ 2 لەژێر لێوەوە، لە بن‌گوێوە (لە ئیتالیایی‌یەوە *sotto* "ژێر" + *voce* "دەنگ") ◌ 1 نجواکنان 2 در گوشی

sou /suː/ *noun*

1 شایی، پەناباب، پر یان پارەیەکی یەکجار کەم 2 کۆینێکی کەم‌بایی جارانی فەرەنسە ◌ 1 پشیز، مقدار یا پول بسیار کم 2 سو

soubresaut /ˈsuːbrəsəʊ/ *noun, pl.* pronounced same

(فەرەنسی) جۆری باز لە سەمای بالێدا ◌ سوبرسو

soubrette /suːˈbrɛt/ *noun*

(فەرەنسی) کارەکەر، بەردەست (لە شانۆگەری‌دا) ◌ کلفت

soubriquet /ˈsuːbrɪkeɪ/ = sobriquet

souchong /ˈsuːʃɒŋ/ *noun*

جۆری چایی رەشی باشی چینی ◌ سوچونگ

soufflé /ˈsuːfleɪ, US suːˈfleɪ/ *noun*

سوفلە (جۆری خۆراک) ◌ سوفله

sough /saʊ, US sʌf/ *noun*

(با) هاژە، وژە، فرە(فر)، دەنگی هاژە، نووکە، نالە، نرکە، دەنگی نووزە ◌ زوزه، صدای زوزه، صدای ناله

sought /sɔːt/ = past and past participle of seek

sought-after *adjective*

پرلایەنگر، پرداواکار، پرکڕیار، پرمشتەری، پرخوازیار ◌ پرطرفدار

souk /suːk/ *noun, also* suq

بازار (بنەڕەت: لە *sūk* عەرەبی‌یەوە وەرگیراوە) ◌ سوق، بازار

soukous /suːk/ *noun*

شێوازێکی موسیقای گەلی ئەفریکایی ◌ سوک(وس)

soul /səʊl, US soʊl/ *noun*

1 رۆح، گیان، دەروون، سروشت، سرشت، بوون، گەوهەر، نیار 2 گوڕ، تین 3 جم‌وجۆل، چالاکی 4 نموونە، میناک 5 پیاو، کەس، کابرا 6 گیانەوەر، گیان‌لەبەر، رۆح‌لەبەر 7 = soul music *adj*) ‎-souled (بنەڕەت: *sāwol* ئینگلیسی کۆن، ئەلمانی بنەڕەت *sāw(e)l*) ◌ 1 روح، روان، طینت، نهاد 2 شوق 3 تحرک، فعالیت 4 تجسم 5 شخص 6 جاندار

soul brother *noun*

رەش‌پێست ◌ سیاه‌پوست

soul-destroying *adjective*

ناخۆش، وەڕەس‌کەر، نارەحەت‌کەر، گەوج‌کەر، ماندووکەر ◌ کسل‌کننده، خسته‌کننده

soul food *noun*

سول‌فود (جۆری خۆراکی خۆماڵی خەڵکی رەشی باشووری ئەمریکا، وەک chitterlings یان collard greens) ◌ فود سول

soulful /ˈsəʊlfl, US ˈsoʊlfl/ *adjective*

1 دڵنەرم، دڵسۆز، میهرەبان، میرەوان، دڵۆڤان، بەبەزەیی 2 بەسۆز، بەهەست (soulfully /-fəli/ *adv*: بەسۆزانە؛ soulfulness *n*: 1 دڵنەرمی، دڵسۆزی، میرەوانی، بەبەزەییتی 2 بەسۆزی، بەهەستی) ◌ 1 رئوف 2 پراحساس

soulless /ˈsəʊlləs, US ˈsoʊl-/ *adjective*

1 بێ‌بەزەیی، دڵڕەق، بێ‌سۆز 2 سارد(وسڕ)، بێ‌گەشەونەشە: *They live in soulless concrete blocks* 3 وەڕەس‌کەر (soullessly /ˈsəʊlləsli, US ˈsoʊl-/ *adv*: بێ‌بەزەیی‌یانە، دڵڕەقانە؛ soullessness /ˈsəʊlləsnəs, US ˈsoʊl-/ *n*: 1 بێ‌بەزەییتی، دڵڕەقی، بێ‌سۆزی 2 ساردوسڕی، وەڕەس‌کەری) ◌ 1 بی‌رحم 2 بدون شوق و ذوق 3 کسل‌کننده

soulmate /ˈsəʊlmeɪt/ *noun*

دۆستی گیانی(گیانی) ◌ یار غار

soul music *noun*

موسیقای بەسۆز یان غەریبی ◌ موسیقی سول

soul-searching *noun*

قووڵبوونەوە، بەخۆداچوونەوە، خۆشی‌کردنەوە ◌ تعمق، غور، بررسی نفس

soulster *noun*

(نافەرمی) گۆرانی‌بێژی موسیقای سول ◌ آوازخوان موسیقی سول

soul-stirring *adjective*

بەسۆز، هەژێنەر، بزوێنەر، وروژێنەر ◌ شورانگیز، محرک، مهیج

sound[1] /saʊnd/ *adjective, adverb*

1 *adj* ساغ، ساخلەم، بێ‌گەرد، بێ‌عەیب 2 بەجێ، ژیرانە، لۆژیکی، دروست، حیسابی، راست 3 جێی باوەڕ، متمانەپێکراو، لێ‌رابینراو، بێ‌مەترسی، دڵنیا 4 پتەو، تۆکمە 5 تەواو، رەبەق، پڕ 6 (خەو) شیرین، قووڵ، خۆش 7 (یاریزان) بەتوانا، توانا، لێوەشاو، لێهاتوو 8 (بریتانیا) یەکجار باش *adv* بە تەواوەتی (soundly /ˈsaʊndli/ *adv*: 1 بە تەواوەتی، پاک 2 ژیرانە، بە شێوەیەکی دروست؛ soundness *n*: 1 ساغی، ساخلەم‌بوون، ساخلەمی، بێ‌عەیبی 2 پتەوی، تۆکمەبوون) ◌ 1 *adj* سالم 2 معقول 3 معتبر، مطمئن 4 مستحکم 5 کامل 6 (خواب) عمیق 7 قابل 8 عالی *adv* کاملاً

sound[2] /saʊnd/ *noun*

1 دەنگ، سەدا، گاڵ، راوێژ: *a clicking/buzzing/scratching, etc. sound* ◊ 2 بەردەنگ، دەنگەوار، *a high/low sound* ماوەبڕی دەنگ، ئەو مەودایەی کە دەنگ دەیگاتێ 3 (پزشکی) سۆند، میل 4 (کۆن) –

rumor، fame ۞ 1 صـوت، صـدا، لحـن 2 صدارس 3 سوند

sound³ /saʊnd/ *noun*
دەربەند، گەروو، تەنگەلان ۞ تنگە

sound archives *noun, pl.*
ئارشیفی دەنگ ۞ آرشیو صدا

sound absorption *noun*
(کیمیا) مژینی دەنگ، گرتنی دەنگ ۞ جذب صدا

sound barrier *noun*
دیواری دەنگی ۞ دیوار صوتی

soundboard *noun*, also sounding board
1 تەختەدەنگ، تەختەزرنگانەوە، تەختەی دەنگدەرەوە 2 کەرەسەی بلاوکردنەوە 3 راوێژکار ۞ 1 سوندبورد 2 ابزار اشاعە 3 مشاور

sound card *noun*
(کامپیوتێر) کارتی دەنگ ۞ کارت صدا

sound change *noun*
(زمانەوانی) گۆڕانی دەنگی ۞ تغییر آوایی

sound check *noun*
پشکنینی دەنگ (بۆ تۆمارکردن) ۞ وارسی صدا

sound effects *noun, pl.*
ئیفێکتە دەنگییەکان ۞ جلوەهای صوتی

sound engineer *noun*
ئەندازیاری دەنگی ۞ مهندس صوتی

sound camera *noun*
کامێرای دەنگی ۞ دوربین صوتی

sounder *noun*
قووڵاییپێو، قووڵاییدۆز ۞ ژرفایاب

soundhole *noun*
کونەدەنگ (لە ئامێرە ژێدارەکانا) ۞ سوندهول

sounding board *noun*
1 کەرەسەی بلاوکردنەوە 2 راوێژکار ۞ 1 ابزار اشاعە 2 مشاور

sounding line *noun*
قووڵاییپێو، قووڵاییدۆز ۞ ژرفایاب

sounding rod *noun*
(کەشتی) میلی قووڵاییپێوی یان قووڵاییدۆز ۞ میل ژرفایابی

soundings *noun, pl.*
1 راپرسی 2 قووڵایی، قووڵاییدۆزی 3 تەنکاوەکان، تەسکاییەکان، جێگا کەمقووڵەکان ۞ 1 نظرسنجی 2 ژرفا، ژرفایابی 3 جاهای کم‌عمق

soundless /'saʊndləs/ *adjective*
بێدەنگ، کوژاوە، کر، کپ (soundlessly /'saʊndləsli/ *adv*: بێدەنگانە، بێدەنگەدەنگ، (بە شێوەیەکی) کشتومات؛ soundlessness /'saʊndləsnəs/ *n*: بێدەنگی، کری، ماتی، کپی) ۞ بدون صدا

sound law *noun*
(زمانەوانی) قانوون یان زاکوونی دەنگی ۞ قانون آوایی

sound motion picture *noun*
فیلمی دەنگدار یان بەدەنگ ۞ فیلم ناطق

sound organs *noun, pl.*
(زمانەوانی) ئەندامە دەنگییەکان ۞ اندام‌های صدا

soundproof /'saʊndpru:f/ *adjective*
دەنگبڕ، دەنگگیرەوە ۞ ضدصوت

soundproof material *noun*
مەتریاڵی دەنگگیرەوە ۞ مادەی ضدصوت

soundproof studio *noun*
ستۆدیۆی دەنگگیرەوە یان دەنگبڕ ۞ استودیو ضدصوت

sound recording *noun*
تۆمار(کردن)ی دەنگ، دەنگهەڵگرتنەوە ۞ ضبط صدا

sound shift *noun*
(زمانەوانی) گۆڕانی دەنگی ۞ تغییر آوایی

sound spectrum *noun*
(زمانەوانی) شەبەنگی دەنگی ۞ طیف آوایی یا صوتی

sound structure *noun*
(زمانەوانی) پێکهاتەی دەنگی ۞ ساخت صوتی

sound symbol *noun*
(زمانەوانی) هێمای دەنگی، دەنگەهێما ۞ آوانماد

sound system *noun*
رێکخستە یان سیستمی دەنگی ۞ سیستم صوتی

soundtrack /'saʊndtræk/ *noun*
پەراوێزی دەنگی، لێواری دەنگی ۞ حاشیەی صوتی

sound transmission *noun*
گوێزانەوەی دەنگ، دەنگبەری، دەنگڕاگوێزی، دەنگگوێستنەوە ۞ انتقال صوت

sound unit *noun*
(زمانەوانی) یەکەی دەنگی ۞ واحد صوتی

sound vibration *noun*
(زمانەوانی) لەرانەوەی دەنگی ۞ ارتعاش صوتی

sound wave *noun*
شەپۆلی دەنگی ۞ موج صوتی

soup /su:p/ *noun*
1 سوپ، شۆرباو، سوب 2 (نافەرمی، ئەمریکا) نیترۆگلیسیرین یان ژێلینیت (ب.ت. لە گاسنووقبڕیدا) ۞ سوپ

soup and fish *noun*
(نافەرمی، بریتانیا) جلی ئێوارانی پیاوان ۞ سوپ اند فیش

soupçon /'su:psɒn, US '-sɑ:n/ *noun*
کەمێ، بڕێ، نەختێ، توزێ ۞ اندکی

soup kitchen *noun*
چێشتخانەی هەژاران، شوێنی ناندانی هەژار و فەقیر ۞ آشپزخانەی فقرا

soup plate *noun*

سوپ‌خۆری، دەوری سوپ‌خۆری، پێش‌خۆری سوپ، کاسەی قووڵی شۆرباو ◌ بشقاب سوپ‌خوری

soup spoon *noun*

کەوچکی سوپ ◌ قاشق سوپ‌خوری

soupy /'su:pi/ *adjective* (soupier, soupiest)

1 ئاوەکی، شۆرباوئاسا: *a soupy stew* 2 یەکجار بەسۆز 3 مزاوی یان هەوروهەڵایێکی چڕ (soupiness ;soupily /'su:pɪli/ *adv* /'su:pinəs/ *n*) ◌ 1 آبکی 2 فوق‌العاده احساساتی 3 حالت مه‌آلود یا ابری متراکم

sour /'saʊə(r)/ *adjective, noun*

adj 1 ترش، کاڵ‌وکرچ، نەگەیو، شین 2 ترشاو، ترشەڵۆک، بۆگەن‌بوو، خراپ‌بوو، بزرکاو، هەڵگەڕاو 3 رووتاڵ، روونا‌خۆش، رووگرژ، مرومۆچ، رووترش 4 (نەوت یان گازی سروشتی) سولفور یا گوگردی زۆر تیایە، گوگرداوی *n* کوکتایلی (sourish *adj*: کەمێ ترش، مزر؛ sourly *adv*: رووگرژانە، بە رووتاڵی، رووناخۆشانە؛ sourness *n*: 1 ترشی، تامی ترش 2 رووترشی، رووگرژی، رووتاڵی، مرومۆچی 3 (خوازە) تاڵی، ناخۆشی) ◌ *adj* 1 ترش 2 ترشیده 3 بداخلاق 4 دارای سولفور *n* نوعی کوکتایل

source /sɔ:s, US sɔ:rs/ *noun*

1 (رووبار و هتد) سەرچاوە، چاوگە، چاوکانی، هەڵقوڵێنگە 2 سەرچاوە، بنەما، زێدەر، چاوکانی، کان، ئاخێزگە، بنچ‌وبناوان، ماک: *What is their renewable energy sources* 3 *main source of income?* (ب.ت. بە شێوەی کۆ) سەرچاوەکان ◌ 1 سرچشمه 2 منبع، منشأ، خاستگاه 3 منابع

soursebook /'sɔ:sbʊk, US 'sɔ:rs-/ *noun*

کتێبی سەرچاوە ◌ کتاب مرجع

sour cherry *noun*

(رووەکناسی) باڵاڵووک، براڵوک، مەڵهەلوک، داری باڵاڵووک [*Prunus cerasus*] ◌ آلبالو، درخت آلبالو

sour cream *noun*, also soured cream

سەرتوێی ترش، توێشکەی ترش، (سەر)توێژی ترش ◌ خامەی ترش

sourdine /'sʊ'di:n/ *noun*

1 سۆردین (ئامێرێکی موسیقا کە ئێستا نەماوە) 2 دەنگ‌بڕ ◌ سوردین

sourdough /'saʊədəʊ, US 'saʊərdoʊ/ *noun*

هەویرترش، شلکینە، ترشێنە ◌ خمیرترش

sour grapes *noun*

قۆرە، بەرسیلە ◌ غوره

sour grass *noun*

(رووەکناسی) گیاترشە؟ [زۆر جۆرن و لە چەندین توخمدا، بە تایبەت *Elionurus* (لە ئەفریکای باشووری)، و *Andropogon* و *Valota* (لە کارائیب)] ◌ نوعی گیاه

sour orange *noun*

دارنارنج [*Citrus aurantium*] ◌ درخت نارنج

sourpuss /'saʊəpʊs, US 'saʊərpʊs/ *noun*

مرۆڤی مرومۆچ، نەدوێن، رووترش، رووناخۆش ◌ آدم اخلاق

soursop *noun*

1 جۆرێ سێوی کاستێردی گەورەی ترش، گۆشتەکەی ریشاڵی سپی هەیە 2 ئەو دارە [*Annona muricata*] ◌ 1 ساپادیل 2 درخت ساپادیل

sourwood *noun*

داری گەڵاترش، دارترش (گەڵاکانی ترشن، لە تیرەی heather [*Oxydendrum arboreum*]) ◌ سورروود

sous- /su:(z)/ *prefix*

پێشگر: (لەو وشانەی کە لە فەرەنسییەوە وەرگیراون) ژێردەس، خواردەس، بن‌دەس، خوارتر، نزم‌تر: *sous-chef* (بنەڕەت: لە *sous* فەرەنسی "under") ◌ پیشوند: زیردست، پایین‌تر

sousaphone /'su:zəfəʊn, US -foʊn/ *noun*

سووزافۆن (جۆرێ ئامێرێ موسیقای فوویی‌یە؛ sousaphonist /-'zɒf(ə)nɪst/ *n*: سووزافۆن‌ژەن) ◌ سوزافون

souse /saʊs/ *noun*

1 سەروپێی لەترش یان خوێ‌نراوی بەراز 2 خوێاوک 3 شتنەوە، شۆردنەوە، تێهەڵکێشان 4 ترشیات 5 (نافەرمی) هەمیشەمەست، ئارەق‌خۆر ◌ 1 سوس 2 آب‌نمک 3 شستشو 4 ترشی 5 دائم‌الخمر

soused /saʊst/ *adjective*

مەست، کەلەلا، کەیل ◌ پاتیل، مست

souslik /'su:slɪk/ *noun*

سمۆرەی عەرزی کلک‌کورتی باکووران و ئوراسیا [*Spermophilus citellus* و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] (لە رووسی‌یەوە) ◌ سوسلیک

soutache /su:'taʃ/ *noun*

زنجیرەی جوانی و باریک بۆ رازاندنەوەی جل‌وبەرگ ◌ سوتاش

soutane /su:'tɑ:n/ *noun*

جۆرێ عەبا یان جبەی قەشەکانی کاتۆلیکی رۆمی ◌ سوتان

souteneur /ˌsu:tə'nə:/ *noun*

سەرگر، گەواد، تەرەس، دەیوس، دەویت ◌ جاکش

souter /'su:tə/ *noun*, also soutar

کەوش‌دروو، پێڵاودروو ◌ کفاش

souterrain /'su:tərеɪn/ *noun*

(زۆرتر کۆنەوارناسی) گوزەر یا دیوی ژێرعەرز

۞ پاساژ یا اتاق زیرزمینی

south /saʊθ/ *noun, adjective, adverb*
n باشـوور، خـواروو، نـشیف، راژێر؛ بـەشـی باشووری یا خوارووی ولات و... *adj* باشووری *adv* بـەرەو باشـوور، رووەو باشـوور (بنـەڕەت: *sūth* ئینگلیـسی کـۆن، ئەڵـمانی بنـەڕەت) ۞ *n* جنوب *adj* جنوبی *adv* به سوی جنوب

South African *noun, adjective*
n ڕەسـەن یان دانیـشتووی ئەفریکای باشـووری *adj* سـەربە ئـەفریکای باشـووری ۞ *n* اهـل آفریقای جنوبی *adj* وابسته به آفریقای جنوبی

South African Dutch *noun, adjective*
n زمـانی ئـەفریکانس لـه سـەدەی 17 وە تـا 19 *adj* سـەربە ئـەفریکانس‌زمانـەکانی ئـەفریکای باشووری ۞ *n* زبـان آفریکـانس *adj* وابـسته بـه آفریکانس‌زبان‌های آفریقای جنوبی

South American *noun, adjective*
n ڕەسـەن یان دانیـشتووی ئەمریکای باشـووری *adj* سـەربە ئـەفریکای باشـووری ۞ *n* اهـل آمریکای جنوبی *adj* وابسته به آمریکای جنوبی

southbound /'saʊθbaʊnd/ *adjective*
باشووری، رووەو یا بەرەو باشوور، ڕوولە باشـوور ۞ جنوبی، در جهت جنوب

south-east /ˌsaʊθ ˈi:st/ *noun, adjective, adverb,* usu. the south-east
n باشـــووری ڕۆژهـــەڵات *adj* باشـــووری ڕۆژهـەڵاتی *adv* بـەرەو باشـووری ڕۆژهـەڵات، ڕوولە باشووری ڕۆژهـەڵات ۞ *n* جنـوب شـرق *adj* جنوب شرقی *adv* به سوی جنوب شرقی

south-easter *noun*
باخوار؟، لابا؟، بای باشووری ڕۆژهـەڵاتی ۞ باد جنوب شرقی

south-easterly *adjective*
باشـــووری ڕۆژهـــەڵاتی، بـــەرەو باشـــووری ڕۆژهەڵاتی، (با) لە باشووری ڕۆژهەڵاتـەوە، لە لای باشـووری ڕۆژهەڵاتـەوە ۞ جنـوب شـرقی، (باد) از طرف جنوب شرقی

south-eastern /ˌsaʊθ ˈi:stən/ *adjective*
باشووری ڕۆژهەڵات(ی) ۞ جنوب شرقی

south-eastward *adverb,* also south-eastwards
بـەرەو باشـووری ڕۆژهـەڵات، ڕوولـە باشـووری ڕۆژهەڵات ۞ به طرف جنوب شرقی

southerly /'sʌðəli, US -ərli/ *adjective, noun*
adj 1 بەرەو باشوور، ڕوولەباشوور: *travelling in a southerly direction* 2 باشـووری 3 سەربە باشـوور *n* (southerlies) زریـان ۞ *adj* 1 به طرف جنوب 2 جنوبی 3 وابسته به جنـوب *n* (در جمع) باد جنوب

southern /'sʌðən, US -ərn/ *adjective*
باشووری، خواروو، ژێروو ۞ جنوبی

Southern Comfort *noun*
لیکـۆرێکی ویـــسکی‌بنـەڕەتی ئـەمریکایی ۞ کامفورت سوسرن

southern cross *noun*
(ئەستێرەوانی) خاچی باشووری ۞ صلیب جنوبی

southerner /'sʌðənə(r), US -ərn-/ *noun*
خەڵکی باشوور، باشووری ۞ اهل جنوب

Southern Hemisphere *noun*
نیوەگـۆی باشـووری، لاگـۆی باشـووری ۞ نیم‌کرەی جنوبی

southernism *noun,* also Southernism
سـەوتێرنیزم (وشـــە یـــان دەستەوشـــەیێکی باشوورنشینان) ۞ سوترنیسم

southern lights = aurora australis

southernmost /'sʌðənməʊst, US -ərnməʊst/ *adjective*
باشووری‌ترین، هەرەباشوور، خوارخوارووەکان ۞ جنوبی‌ترین

southernwood /'sʌðənwʊd/ *noun*
داربـاشـووری؟ [*Artemisia abrotanum*] ۞ قیصوم

southing *noun*
ڕۆیشتن بەرەو باشوور، باشووررەوی ۞ حرکـت به سوی جنوب

South Korean *noun, adjective*
n ڕەسەن یان دانیشتووی کۆریای باشووری *adj* سەربە کۆریای باشووری ۞ *n* اهل کرەی جنوبی *adj* وابسته به کرەی جنوبی

southland *noun*
بەشی باشووری لە ولاتی، باشـوورە ۞ بخـش جنوبی از کشوری

southpaw /'saʊθpɔ:/ *noun*
1 مرۆی چەپ‌دەس، چەپلەر، چەپە 2 بۆکسۆری چـەپ‌دەس 3 یـاریزانی چـەپ‌دەس ۞ 1 آدم چپ‌دست 2 بوکسور چپ‌دست 3 بازیکن چپ‌دست

South Pole *noun*
جەمسەری باشووری ۞ قطب جنوب

southward /'saʊθwəd/ *adjective, adverb,* also southwards/'saʊθwədz, US -wərdz/
بەرەو باشـوور، ڕوولە باشـوور، باشووری، ڕووەو باشـوور ۞ به طرف جنوب، در جهت جنوب

south-west /'saʊθwest/ *noun, adjective, adverb*
n باشـــووری ڕۆژاوا *adj* باشـــووری ڕۆژاوا، باشووری خۆرئاوا *adv* بەرەو باشووری ڕۆژاوا، ڕوولە باشووری ڕۆژاوا ۞ *n* جنـوب غـرب *adj* جنوب غربی *adv* به طرف جنوب غرب

south-wester /ˌsaʊθ'westə(r)/ *noun*
بای باشووری ڕۆژاوا ۞ باد جنوب غربی

south-westerly *adjective*

ڕووله باشووری ڕۆژاوا، لـه باشووری بـهرهو باشووری خۆراوا، (با) له باشووری ڕۆژاواوه ۞ رو به جنوب غربی، (باد) از جنوب غربی

south-western /ˌsaʊðˈwestən/ *adjective*
باشووری ڕۆژاوا ۞ جنوب غربی

south-westward *adjective, adverb,* also south-westwards
adj باشووری ڕۆژاوا *adv* بـهرهو باشووری ڕۆژاوا، ڕووله باشووری خۆراوا ۞ *adj* جنوب غربی *adv* به طرف جنوب غربی

souvenir /ˌsuːvəˈnɪə(r), US -ˈnɪr, ˈsuːvənɪr/ *noun*
یادگاری، دیاری ۞ یادگاری

souvlaki /suːˈvlɑːki/ *noun, pl.* souvlakia /-kɪə/ or souvlakis
چێشتێکی یۆنانی (له یۆنانی نوێوه) ۞ نوعی غذای یونانی

sou'wester /ˌsaʊˈwestə(r)/ *noun*
1 کڵاوی بارانی 2 کۆتێکی مشەمایی درێژ، ب.ت. هەوای ئاڵۆزی دەریا 3 بای باشووری ڕۆژاوا ۞ 1 کلاه بارانگیر 2 سوورستر 3 باد جنوب غربی

sovereign /ˈsɒvrɪn, US ˈsɑːvrən/ *adjective, noun*
adj 1 پایەبەرز 2 سەربەخۆ، خۆبڕیار 3 ڕەها، بێ‌ئەملاوئەولا، بێ‌چەندوچۆن، تەواو، ڕەبەق 4 بەرز، سەرتر 5 باڵادەست، سەردەست 6 کاریگەر، کارتێکەر، بەباندۆر *n* 1 دەسەڵاتدار، فەرمانگێڕ، حاکم، فەرمانبەدەست 2 پادشا، شا 3 شاژن 4 کۆینی زێڕینی پێشووی بریتانیا بایی پەوەندێ (sovereignly *adv*) ۞ *adj* 1 عالی‌مقام 2 مستقل 3 مطلق 4 عالی، برتر 5 حاکم 6 مؤثر *n* 1 فرمانروا 2 پادشاه 3 ملکه 4 ساورین

sovereignty /ˈsɒvrənti, US ˈsɑːv-/ *noun, pl.* sovereignties
1 دەسەڵات، دەسەڵاتداری، سەروەری، سەردەستی، باڵادەستی، سەرداری، فەرمانبەدەستی 2 سەربەخۆیی 3 وڵاتی سەربەخۆ 4 پایەبەرزی ۞ 1 اقتدار، حاکمیت 2 استقلال 3 کشور مستقل 4 والامقامی

soviet /ˈsəʊviət, ˈsɒv-, US ˈsoʊviet, ˈsɑːv-/ *noun*
1 (له سۆڤیەتی جاران) ئەنجومەن 2 ئەنجومەنی شۆڕشگێڕی کرێکاران و جووتیارانی ڕووسیا بەرلە 1917 ۞ 1 شورا 2 سوویت

Soviet /ˈsəʊviət, ˈsɒv-, US ˈsoʊviet, ˈsɑːv-/ *adjective*
1 سۆڤیەت، شۆڕەوی 2 (the Soviet) خەڵکی سۆڤیەت یان شۆڕەوی، سۆڤیەتەکان 3 ڕێبەری سۆڤیەتەکان ۞ 1 شوروی 2 (the Soviet) مردم شوروی 3 رهبر شورویها

sovietism *noun*
سۆڤیەتیزم (حکومەت یان دەسەڵاتداری سۆڤیەت) ۞ سوویتیسم

sovietization *noun*
سۆڤیەتیزەیشن، سۆڤیەتاندن ۞ سوویتزاسیون

Sovietology /ˌsəʊviəˈtɒlədʒɪst, US ˌsɒ-/ *noun*
سۆڤیەتناسی (Sovietological *adj*): سۆڤیەتناسیانە؛ Sovietologist *n*: خوێندکار یا شارەزای یەکێتی سۆڤیەتی جاران) ۞ سوویتولوژی

sovkhoz /ˈsɒvkɒz, sʌvˈkɔːz/ *noun, pl.* same, sovkhozes /ˈsɒvkɒzɪz, sʌvˈkɔːzɪz/, or sovkhozy /ˈsɒvkɒzi, sʌvˈkɔːzi/
کێڵگەی (دەوڵەتخاوەنی یەکێتی) سۆڤیەت(ی جاران) ۞ ساوکاز

sovran = sovereign

sow /saʊ/ *noun*
1 مالوس، ماهوو، مەهۆ، ماوی، بەرازی مێ (باڵق‌بوو)، دەڕ 2 کاناڵی داڕشتن یا قاڵبگیری (کانزای تواوە) ۞ 1 مادەخوک بالغ 2 مجرای شمش‌ریزی

sow-bread /ˈsaʊ bred/ *noun,* also cyclamen or sowbread
چنگی مریەم [*Cyclamen hederifolium*] ۞ پنجەی مریم

sow bug = woodlouse

sower /ˈsəʊə(r), US ˈsoʊ-/ *noun*
تووچێن، تووەشێن، جووتیار، وەرزێر ۞ بذرافشان، برزگر

Sowetan /səˈwɛtən, -ˈweɪtən/ *noun, adjective*
n خەڵکی Soweto، ناوچەیێکی شارستانی باشووری ئەفریکا *adj* سەربە سۆوێتۆ ۞ سووتویی

sow fennel *noun,* also common hog's-fennel
بخووردی کوردی ۞ رازیانەی کوهی

sown /səʊn, US soʊn/ = past participle of sow

sowthistle /ˈsaʊθɪs(ə)l/ *noun*
گیایێکی گوڵزەرد و گەڵاکەرتەشی [*Sonchus*] ۞ شیرک نرم

sox = socks

soy /ˈsɔɪə/ *noun*
1 جۆرێ سۆسی ترشاوی دەنکی سۆیا، له چین و ژاپۆن بۆ چێشتلێنان بەکاردێت 2 وشەیێکی تر بۆ soya ۞ سوی

soya /ˈsɔɪə/ *noun*
1 سۆیا [*Glycine max*] 2 (بریتانیا) سۆسی soy ۞ 1 سویا 2 سوس سوی

soya bean /ˈsɔɪ biːn/ *noun,* also soybean

سۆیا، دان یان دەنکی سۆیا، تووی سۆیا ۞ دانەی سویا

soya bean oil *noun*
ڕۆنی (دەنک یان تووی) سۆیا ۞ روغن (دانەی) سویا

soy sauce /ˌsɔɪ ˈsɔːs/ *noun*
سۆسی سۆیا ۞ سس سویا

sozzled /ˈsɒzld, US ˈsɑːzld/ *adjective*
مەست، کەیل، کەلەلا، مەستی مەست، drunk، intoxicated ۞ پاتیل

sp *abbreviation* spelling

spa /spɑː/ *noun, pl.* spas
گەڕاو، سەرچاوەی کاناو، کاناوگە (بنەڕەت: *Spa* ناوی شارێکی ڕۆژهەلاتی بێلژیک، جێگای سەرنجە بۆ گەڕاوەکانی) ۞ چشمەی آب معدنی

space /speɪs/ *noun*
1 بۆشایی ئاسمان، حەوا، چۆلایی، ڤالاهی، والایی 2 شوێن، جێگا، جێ‌ورێ، وار، جێ 3 مەودا، دووری 4 بەرینایی 5 ماوە، مەیانە، بە درێژایی 6 مەودا (بۆ جیاکردنەوەی وشە یان دێڕەکان) 7 ئەو نۆت و نیشانانەی ژێر یان ژوور هێڵە پلیکانەکانی staff موسیقا ۞ 1 فضا 2 جا، مکان 3 فاصله، مسافت 4 وسعت 5 مدت، (در) ظرف 6 فاصله 7 اسپیس

space age *noun, adjective*
n سەردەمی بۆشایی، سەردەمی حەوا (لە 4 ئۆکتۆبری 1957، کاتێ یەکێتی سۆڤیەت یەکەم sputnik هەلدا) *adj* (space-age) 1 سەربە بۆشایی 2 زۆر پێشکەوتوو، زۆرنووژەن، up-to-date، forward-looking: *space-age architecture* ۞ *n* عصر فضا *adj* 1 وابسته به عصر فضا 2 بسیار مدرن

space and time *noun*
شوێن و کات، شوێن و زەمان ۞ مکان و زمان

space-bar /speɪs bɑː(r)/ *noun*
(کامپیوتێر) کلیلی مەودا، مەوداکلیل، مەودادانەر ۞ کلید فاصله

space biology = exobiology

space capsule *noun*
کەپسوولی بۆشایی یا سپەیس ۞ کپسول فضایی

space cadet *noun*
ئاسمانگەڕی فێرخواز یان مەشق‌بین ۞ فضانورد کارآموز

space charge *noun*
بارگەی بۆشایی ۞ سپیس شارژ

spacecraft /ˈspeɪskrɑːft, US -kræft/ *noun, pl.* same or spacecrafts
کەشتی ئاسمانی، بۆشایی‌گەڕ ۞ فضاپیما

spaced out *adjective,* also spaced-out
1 سەرخۆش، نەشە 2 = weird: *a spaced-out fantasy* ۞ نشئه

spacefaring *noun*
بۆشایی‌گەڕی، چالاکی سەفەر و گەڕان لە حەوادا (spacefarer *n*: بۆشایی‌گەڕ، ئاسمانگەڕ) ۞ سفر فضایی

space flight *noun*
فڕینی ئاسمانی (بۆ سپەیس یان بۆشایی ئاسمان) ۞ پرواز فضایی

space heater *noun*
کوورەی ئێلیکتریکی یان کارەبایی، کوورەی برقی (space heating *n*، space-heated *adj*) ۞ بخاری برقی

space lattice *noun*
ڕێکخستن یا پێکهاتەی ئەندازەیی گەردیلەکانی کریستاڵ ۞ اسپیس لاتیس

spacelike *adjective*
شوێن‌ئاسا، ساجێ ۞ مکان‌واره

spaceless *adjective*
1 بێ‌ڕادە، بێ‌سنوور، بێ‌ئەنداز، unbounded، limitless، boundless 2 هیچ جێگایێکی نەگرتووە، جێ‌نەگر ۞ بی‌مرز

spaceman /ˈspeɪsmæn/ *noun, pl.* spacemen
ئاسمانگەڕ، حەواگەڕ، astronaut، extraterrestrial ۞ فضانورد

space mark *noun*
نیشانەی مەودا (#) ۞ علامت فاصله‌گذاری

space medicine *noun*
پزشکی یان پزشکێتی بۆشایی ۞ پزشکی فضایی یا فضانوردی

space opera *noun*
(نافەرمی) ڕۆمان یان درامای بۆشایی ئاسمان ۞ رمان یا درامای فضایی

space platform = space station

spaceport *noun*
بەندەری ئاسمانی، لەنگەرگای ئاسمانی، بنکەی ئاسمانی ۞ بندر فضایی

space probe = probe

space science *noun*
زانستی بۆشایی (space scientist *n*) ۞ علم فضا

spaceship /ˈspeɪsʃɪp/ = spacecraft

spaceshot *noun*
هەلدانی کەرستە یان شتێ بۆ دەرەوەی کەشی زەوی ۞ اسپیس‌شوت

space shuttle *noun*
شاتێل، پاسی ئاسمانی ۞ اتوبوس فضایی

space station *noun,* also space platform
سەکۆ یان وێسگەی ئاسمانی، وێسگەی والایی ۞ ایستگاه فضایی

spacesuit /ˈspeɪssuːt, US -sjuːt/ *noun*
جلی ئاسمانگەڕی ۞ لباس فضانوردی

space-time *noun*

شوێن‌کات، جێگا-زەمان، شوێن-کات ۞ جای-گاه

space travel *noun*

گەشتی ئاسمانی، تراڤێلی ئاسمانی ۞ مسافرت فضایی

space velocity *noun*

خێرایی بۆشایی یان والایی، خێرایی سپەیس ۞ سرعت فضایی

spacewalk /ˈspeɪswɔːk/ *noun*, also space walk

ئاسمان‌گەڕی (گەڕان excursion لە دەرەوەی کەشتی ئاسمانیدا spacecraft؛ spacewalker *n*) ۞ اسپیس‌والک

spaceward *adverb*

بەرەو بۆشایی ئاسمان، ڕووەو ئاسمان، ڕووەو قالاهی ۞ بە سوی فضا

spacewoman *noun, pl.* spacewomen

ئاسمان‌گەڕ، حەواگەڕ، بۆشایی‌گەڕ (ژن)، astronaut ۞ فضانورد (زن)

spacial = spatial

spacing /ˈspeɪsɪŋ/ *noun*

مەودادانان، مەودا، ماوە ۞ فاصله‌گذاری، فاصله

spacious /ˈspeɪʃəs/ *adjective*

گەورە، فراوان، جێ‌دار، وڕاق، جێ‌زۆر، بەرین، بەرفرەهـ، بەربلاو، roomy، expansive، extensive: *a spacious residence* ◊ *The hotel rooms are spacious and comfortable*: spaciously /ˈspeɪʃəsli/ *adv*) بە شێوەیەکی گەورە یان فراوان، بەربلاوانە: *The accommodation is spaciously laid out*: spaciousness /ˈspeɪʃəsnəs/ *n* گەورەیی، فراوانی، جێ‌داری، جێ‌زۆری، بەرینی، بەربلاوی: *White walls can give a feeling of spaciousness*) ۞ جادار، گسترده

spackle /ˈspak(ə)l/ *noun*

(دروشمی بازرگانی) زامووسقە ۞ بتونه

spade¹ /speɪd/ *noun*

بێل، بێلاسن، پێمەرە، مەرە، مەرک (زۆرتر دەم‌پان) ۞ بیل

spade² /speɪd/ *noun*

1 (بەرین) پەڕی پیک یا دڵەڕەش 2 (spades) خاڵی دڵەڕەش یا پیک 3 (نافەرمی) قولەڕەشە ۞ 1 ورق پیک 2 (در جمع) خال پیک 3 زنگی

spade beard *noun*

ریش‌لاکێشەیی یان درێژکۆلە، ریش‌پێمەرەیی ۞ ریش مستطیلی

spadefish *noun, pl.* same or spadefishes

بێلەماسی، ماسی‌یەپێمەرە [*Chaetodipterus faber* (ئاتلانتیکی ڕۆژاوا) و جۆرەکانی تر] ۞ نوعی ماهی

spadefoot *noun*, usu. spadefoot toad, pl. spadefoots

پێ‌پێمەرە، پابێڵە (جۆری بۆق) ۞ اسپادفوت

spadeful *noun, pl.* spadefuls

پڕ پێمەرەیێ، بێلێ، (دەمە)پێمەرەیێ، بێلاسنێ ۞ به اندازه‌ی یک بیل

spade-handle *noun*

دەسکەپێمەرە، دەسکەبێڵ، کلکەبێڵ ۞ دسته‌ی بیل

spadework /ˈspeɪdwɜːk, US -wɜːrk/ *noun*

1 ئامادەکاری بۆ دەس‌تێدانی شتێ یان کارێ، کاری سەخت و گران (بۆ دەس‌پێکردنی کارێ): *I have to do all the -ork for the monthly committee meetings* 2 پێمەرەکاری، بێڵ‌کاری ۞ 1 اقدامات اولیه 2 اسپادورک

spadix /ˈspeɪdɪks/ *noun, pl.* spadices /-siːz/

میلچک: 1 (ڕووەکناسی) هێشووێکی spike گوڵی ورد کە بە دەور تەوەرێکی گۆشتیدا پڕ چنراوە 2 (گیانەوەرناسی) لە هێندێ لە بێ‌بڕبڕەکاندا invertebrate) بەش یان ئەندامێ کە ڕادەی قووچی یان کۆنیکی‌یەکەی جیاوازە (زۆر یان کەمە؛ بنەڕەت: بە ڕێگای لاتین لە یۆنانی‌یەوە "لقە(شکاوی)خورما (و بەرەکەی)") ۞ گریبانه، اسپادیکس

spaetzle /ˈʃpɛtslə, ˈʃpɛts(ə)l/ *noun, pl.*, also spätzle

جۆرێ پڕیۆلەی ورد کە لە ئەڵمانیای باشووری و ئالساس Alsace دروست دەکرێ ۞ اشپاتسل

spaewife *noun*

(سکاتلەند) ژنی داهاتووبین یان پێش‌بین ۞ زن پیش‌گو

spaghetti /spəˈɡeti/ *noun, pl.*

(ئیتالیایی) 1 سپاگێتی، هەریشتەفەرەنگی 2 لوولەیێکی عایەقی insulating تیرەچکۆلە small diameter کە دەتوانرێ سیم یا وایەرێکی ڕووتی تێخرێ (spaghettilike *adj*) ۞ اسپاگیتی

spaghetti Bolognese /ˌbɒləˈneɪz/ *noun*

جۆرێ چێشتی هەریشتەفەرەنگی، هەریشتەفەرەنگی بۆلۆنیا ۞ اسپاگیتی بلونیز

spaghettification *noun*

(فیزیک، لە هێندێ تیۆریدا) ڕەوت یان پرۆسەیێ کە بەهۆی ئەوەوە شتێک بەهۆی هێزەکانی ڕاکێشانەوە (کاتێ دەکەونە ناو چاڵەڕەشێکەوە) دەکێشرێن و وێران دەبن ۞ اسپاگیتیفیکاسیون

spaghetti junction *noun*

1 چوارڕێیانە یان چەندڕێیانەی هەریشتەفەرەنگی: شوێنێ لە بیرمینگهام Birmingham لە ئینگلتەرەی ناوەندی کە ڕێگاوبانێکی زۆر یەک‌تر دەگرنەوە و یەک‌تر دەبڕن 2 (لە ئەمریکا و نافەرمی) شوێنێ کە ڕێگاوبانێکی زۆر یەک‌تر دەبڕن، چوارڕێیانە ۞ 1 تقاطع اسپاگیتی 2 چهارراه، تقاطع

spaghetti squash *noun*

کوولەکەھەریشتە(یی)، جۆرێکی زستانی شێوەهێلکە [*Cucurbita pepo*] ۞ نوعی کدو

spaghetti strap *noun*
بەست یان پەتی هەریشتەیی (هی سەرشان و زۆر باریک و لە کوتاڵ) ۞ بند اسپاگیتی(مانند)

spaghetti western *noun*
(ئافەرمی) ویستێرنی سپاگیتی (= ئەو فیلمانەی کە دەرهێنەرەکەیان ئیتالیایین و بە لاسایی لە فیلمە ویستێرنەکانی ئەمریکاوە ساز کراون) ۞ وسترن اسپاگیتی

spahi /'spɑ:hi:/ *noun*
1 (مێژوویی) سپاهی: ئەندامی سپای سوارەی ناریکی تورکی 2 ئەندامی سپای سوارەی ئەلجەزیرە لە لەشکری فەرەنسەدا (بنەرەت: لە تورکی، لە *sipāhī* ئێرانییەوە، بڕوانە *sipahi* (sepoy ۞ سپاهی

spake = archaic or poetic/literary past of speak

spall /spɔ:l/ *noun*
(بەرد) تەڵەزم، تەڵەزمە، تەلاش، توێ ۞ تراشه

spallation /spɔ:'leɪʃ(ə)n/ *noun*
1 (فیزیک) تەڵەزمەباران؟ 2 (زەویناسی) توێبەردان، تەڵەزمەبەردان، جیابوونەوەی توێ و تەڵەزمە لە بەردێ، هەڵپڕووان ۞ اسپالاسیون

spalpeen /spal'pi:n/ *noun*
(ئیرلەند) کەسێکی بێئابڕوو یان هیچوپووچ ۞ آدم رذل

spalted /'spɔ:ltəd/ *adjective*
(دار) تەڵەزماوی؟ (هێڵی ناریکی رەشباوی تیایە، لە ئەنجامی رزینی کەروویییەوە fungal (decay ۞ اسپالتد

spam /spæm/ *noun*
گۆشتی قوتوکراوی رانی بەراز ۞ کنسرو ژامبون

span[1] /spæn/ *noun*
1 بست، وزە، بنگوس (9 ئینج یان 22.9 سانتیمیتر یێ) 2 پانتایی، بوار 3 (کات و زەمان) ماوە، بردن، کێشان، ماوە یان مەودای دیاریکراو 4 (پرد و هتد) چاوە 5 جووت، مۆت 6 درێژی نێوان سەری هەردوو باڵی فڕۆکە ۞ 1 وجب 2 پهنه، گستره 3 (زمان) فاصله، مدت یا فاصلەی معین 4 (پل و...) دهانه 5 جفت 6 (هواپیما) بازه

span[2] = spick and span

span[3] chiefly archaic past of spin

spandex /'spændeks/ *noun*, also Spandex or Lycra
جۆرێ پارچەی کێشی پۆلییۆریتین ۞ اسپاندکس

spandrel /'spandrɪl/ *noun*, also spandril
(بیناسازی) شوێنێ تا رادەیێ سێگۆشەی نێوان لایێکی کەوانەی دەرەوەی تاق، دیوار، بنمیچ یان چوارچێوەیێ، (شوێنی) سێگۆشەی نێوان دوو لای تاق ۞ اسپاندرل

spang *adverb*
1 (ئافەرمی، ئەمریکا) راستەوخۆ 2 بە تەواوەتی ۞ 1 مستقیماً 2 کاملاً

spangle /'spæŋgl/ *noun*
1 پوولەکە 2 خاڵێکی رەنگی رۆشن یان شەوقێ 3 (spangles) متومۆروو، زرووزەنگیانە ۞ 1 پولک 2 اسپانگل 3 (در جمع) اسپانگلس

spangled *adjective*
پوولەکەرێژ، پوولەکەپیادووراو، پوولەکەلێنراو ۞ پولک‌دوزی‌شده

Spanglish /'spaŋglɪʃ/ *noun*
سپانیایی‌ئینگلیسی (لە ئەمریکا، تێکەڵەی زمانی سپانیایی و ئینگلیسی) ۞ اسپانیایی‌انگلیسی

Spaniard /'spanjəd/ *noun*
1 خەڵکی سپانیا، سپانیایی 2 جۆرێ گیای درووداوی لە تیرەی parsley، رەسەنی نیوزیلەند [توخم *Aciphylla*] ۞ 1 اهل اسپانیا 2 نوعی گیاه

spaniel /'spænjəl/ *noun*
سەگی سپانیایی ۞ سگ اسپانیول

Spanish /'spænɪʃ/ *adjective, noun*
adj 1 سەربە سپانیا، ئیسپانیایی، سپانیایی *n* 1 زمانی سپانیایی، سپانیایی 2 (the Spanish سپانیاییەکان، ئیسپانیاییەکان، خەڵکی سپانیا *adj* ۞ اسپانیایی *n* 1 زبان اسپانیایی 2 (the Spanish) مردم اسپانیا

Spanish-American *noun, adjective*
n دانیشتووی وڵاتە سپانیاییزمانەکانی ئەمریکای ناوەندی و باشووری *adj* سەربە وڵاتە سپانیاییزمانەکان یان گەلانی ئەمریکای ناوەندی و باشووری ۞ اسپانیایی آمریکایی

Spanish flu *noun*
پەتای سپانیایی (ڤایرۆسی جۆری A) ۞ آنفلوآنزای اسپانیایی

Spanish gitar *noun*
گیتاری سپانیایی یا ئیسپانیایی ۞ گیتار اسپانیایی

Spanish mackerel *noun*
ماسییێکی گەورەی خۆراکی [*Scomberomorus* *maculates* (گەرمێنانی ئەتلانتیک) و جۆرە پێوەندیدارەکان] ۞ نوعی ماهی

Spanish moss *noun*
قەوزەی سپانیایی، رووەکێکی گەرمێنانی ئەمریکا، ئاو و خۆراک راست لەسەر عەرز وەردەگرێ [*Tillandsia usneoides*] ۞ نوعی گیاه

Spanish omelette *noun*
هێلکە و رۆنی سپانیایی ۞ املت اسپانیایی

Spanish onoin *noun*
پیوازی سپانیایی ۞ پیاز اسپانیایی

Spanish rice *noun*
برنجی سپانیایی ۞ برنج اسپانیایی

spank /spæŋk/ *noun*
بەکنگاکێشان، کنگەکێشە، تەتەڵەقنێ،

تەتەڵەکنگێ ◌ در کونی

spanker *noun*
(نافەرمی) کەسێک یان شتێکی زۆرباش ◌ آدم یا چیز خیلی خوب

spanking[1] /'spæŋkɪŋ/ *noun, adjective*
1 *adj* بەکنگاکێشان، تەتەڵەکنگێ پاکێشان *n* هەرەباش، زۆر چاک 2 بەکەیف، بەگوڕ ◌ *n* در کونی زدن *adj* 1 عالی 2 بانشاط

spanking[2] /'spæŋkɪŋ/ *adjective, adverb*
خێرا، توند، گورج، توندوتۆڵ، جوان، خاوێن: *a spanking clean floor* ◌ سریع، مجلل

spanner /'spænə(r)/ *noun*
هاچەر، مۆرەکەرەوە، جەرپادەر ◌ آچار

span-new /'spæn 'nju:/ *adjective*
تازەی تازە، نەوی نەو، سەرهەڵنەپچراو ◌ آکبند

spanspeck /'spanspɛk/ = cantaloupe

spanworm = looper

spar[1] /spɑ:(r)/ *noun*
1 داراڵا، کاریتە (هی باگەر) 2 کاریتەی سەرەکی باری درێژایی باڵی فڕۆکەیێ ◌ 1 دکل 2 اسپار

spar[2] /spɑ:(r)/ *noun*
1 شەرەمشت 2 مشتومڕ، شەڕ، کێشە ◌ 1 مشتبازی 2 نزاع

spar[3] /spɑ:(r)/ *noun*
کانێکی روون و ئاسانداتلێشاوی easily cleavable کریستاڵی ◌ اسپار

sparable /'sparəb(ə)l/ *noun*
بزماری بێسەری بۆ بن یان پاژنەی کەوش ◌ اسپارابل

sparaxis /spə'raksɪs/ *noun*
گیایێکی ئەمریکای باشووری گەلاشمشێری باریک، بە گوڵی رەنگاورەنگی رۆشنەوە [توخم *Sparaxis*] ◌ نوعی گیاه

spar deck *noun*
پشتی سووکی سەرەوەی کەشتییێ ◌ اسپار دک

spare /speə(r), US sper/ *adjective, noun*
adj 1 زیادی، نایپویست، زیدە 2 (کات) بێکاری، ئازاد، دەسبەرز 3 یەدەکی، یەدەک، زاپاس، دەژ 4 کز، رەقەڵ، باریک، لاواز، کەم، هیچەکە *n* کەل وپەلی یەدەکی، پارچەی یەدەکی یا دەژ ◌ *adj* 1 اضافی 2 (وقت) فراغت 3 زاپاس، یدکی 4 لاغر، کم *n* قطعەی زاپاس یا یدکی، اسباب یدکی

spare part *noun*
پارچەی یەدەکی یان دەژ، پارچەی زاپاس ◌ قطعەی یدکی

spare rib *noun*, usu. spare ribs
گۆشتی پەراسووی بەراز ◌ گوشت دندەی خوک

spare room *noun*
ژووری میوان، دیوی میوان، دیوی خەوی میوان ◌ اتاق مهمان

spare time *noun*
دەسبەرز، کات یان وەختی بێکاری، کاتی ئازاد ◌ وقت فراغت

spare tyre *noun*, also spare tire
زاپاس، تایەی زیادی، پێچکەی زاپاس یان یەدەکی ◌ لاستیک زاپاس

spare wheel *noun*
زاپاس، تایەی زیادی یا یەدەکی ◌ لاستیک زاپاس

spargle /spɑ:dʒ/ *noun*
پیاپرژاندن، لێهەڵپرژاندن ◌ عمل پاشیدن

spargler *noun*
پیاپرژێن، لێهەڵپرژێن ◌ پاشندە

sparid /'sparɪd, US 'speɪrɪd/ *noun*
جۆرێ ماسی لە تیرەی bream [Sparidae]ی دەریایی ◌ نوعی ماهی

sparing /'speərɪŋ, US 'sper-/ *adjective*
1 دەسپێوەگر، دەسگیرۆ، قەگر 2 دەسپێوەگرانە 3 کەم: *Doctors now advise only sparing use of such creams* ◌ 1 مقتصد 2 مقتصدانە 3 اندک

sparingly /'speərɪŋli, US 'sper-/ *adv* 1 دەسپێوەگرانە 2 کەم، برێکی کەم: *Use the cream very sparingly*

sparingness /'speərɪŋnəs, US 'sper-/ *noun*
دەسپێوەگرتن، لەخۆگرتنەوە ◌ مضایقە

spark /spɑ:k, US spɑ:rk/ *noun*
1 پریشک، پریشکە، بزیسک، بزیشک، پرشنگ، چەخماخە 2 چەخماخە یا پریشکە ئێلێکتریکی 3 برێ، نەختێ: *a spark of hope*
sparkless *adj* sparky /'spɑ:ki, US 'spɑ:rki/ *adj* بەگوڕ، بەدەماخ، لەگوڕ، شاد، خۆشحاڵ ◌ 1 جرقە 2 جرقەی الکتریکی 3 ذرە

spark chamber *noun*
(فیزیک) ژووری پریشکە ◌ اسپارک چامبر

sparker *noun*
پریشکەدەر ◌ جرقەزن

sparking plug *noun*
(ماشین) مۆم (ی داگیرساندن) ◌ شمع

sparkish *adjective*
پریشکەئاسا ◌ جرقەمانند

sparkle /'spɑ:kl, US 'spɑ:rkl/ *noun*
1 پریشک، پریشکە، چەخماخە، scintillation 2 درەوشانەوە، ورشە، بریقە، ئارنگ، پرشنگ 3 بەکەیفی، بەگوڕی، liveliness، animation ◌ 1 جرقە 2 تلألو، درخشش 3 سرزندگی

sparkler /'spɑ:klə(r), US 'spɑ:rk-/ *noun*
1 تۆقتۆقە، وزەک، فیشەکەشێتە 2 (sparklers) (نافەرمی) ئەڵماس، رووزە ◌ 1 فشفشە 2 (در جمع) (عامیانە) الماس

sparklet /'spɑ:klɪt/ *noun*
پریشکەی چکۆلە، پریشکەلە ◌ جرقەی کوچک

sparkling /'spɑ:klɪŋ, US 'spɑ:rk-/ *adjective*

1 هەڵچوو، گـازدار، بریقـەدار، ورشـن 2 شـاد، بـەتین، لـەگوڕ، لـەجۆش، بەکـەیف، بـەدەماخ 3 سـەرنجڕاکـێش، بـالکێش (sparklingly 1 ۞ (/'spɑːklɪŋli, US 'spɑːrk-/ *adv*
جوشان، درخشان 2 شاد 3 جذاب

sparkling wine *noun*
مـەی یـان بـادەی هەڵـچوو، بـادەی گـازدار ۞ شراب جوشان

spark plug *noun*, also sparking plug or plug
(ماشین) مۆم ۞ شمع

spark transmitter *noun*
دەزگـای نـاردنی پریـشکە یـان چەخماخـە، پریشکەنێر، چەخماخەنێر ۞ دستگاه ارسال جرقه

sparling *noun*
جۆری smelt 2ی خۆراکی، کە کوچ ئەکا بۆ ئـاوی شـیرین بـۆ گەراخـستن [*Osmerus eperlanus*] ۞ اسپارلینگ

sparring *noun*
گێرەوکێشە، بگرەوبەردە، کێشمەکێش ۞ کشمکش

sparring partner *noun*
1 (شەرەمـشت) نەیاری مەشـق(لەگـەڵ کـردن)، بەرچەپی مەشقی 2 رفیقێ کە زۆرجار مشتومڕی لەگەڵ دەکەی ۞ 1 حریف 2 پای بحث

sparrow /'spærəʊ, US -roʊ/ *noun*
1 چۆلەکـە، پاسـاری، مـەلیچک، چینـشکە، سیڤاندۆک، سەرچە، کێشوولە، تیفۆک [*Passer domesticus* (هی ماڵی) و جۆرەکانی تر] 2 بۆ ناونـانی زۆر جـۆری تـری باڵـندەی وا بەکاردێتری، ب.ت. ئەو باڵندە ئەمریکایی‌یانەی خێـزانی bunting (Emberizidae)، ب.ن. song sparrow Java sparrow ۞ گنجشک

sparrow grass = asparagus

sparrowhawk /'spærəʊhɔːk, US -roʊ-/ *noun*
(گیانەوەرناسـی) واشـە، کەوزەنـەک، بـازۆری، سیکوڕ، بازی ڕاو، ترومتە [*Accipiter nisus* و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] ۞ قرقی

sparse /spɑːs, US spɑːrs/ *adjective*
تەنک، شاش، نەپڕ، چلاوچل، لیکبلاو، پرژوبلاو، لێکجیا، تاکوترۆک: *the sparse population of the islands* ۞ تنک، نامتراکم، متفرق

sparsely /spɑːsli, US spɑːrsli/ *adverb*
تەنکانە، بە شێوەیەکی شـاش یـان تـەنک، (دیـو) لەگەڵ کەلوپەلێکی کەم: *a -arsely populated area* ۞ به طور نامتراکم، (اتاق) با وسایل کم

sparseness /spɑːsnəs, US spɑːrsnəs/ *noun*, also sparsity
تـەنکی، شاشـی، چلاوچـلی، لێـکبـلاوی، پـرژوبلاوی، لێـکجیـایی، بـلاوی ۞ تنکـی، پراکندگی، نامتراکمی

Spartacist /'spɑːtəsɪst, US -təkɪst/ *noun*
سپارتاکوسی (= ئەندام لە پارتی سپارتاکوسی سۆشیالیستی تونرەو کە لە ساڵی 1916 لە ئەڵمانیا دامەزرا؛ بنەرەت: لە *Spartacus* ـەوە، نازناوی یەکێ لە دامەزرێنەرانی، لە بنەرەتا ناوی کۆیلەی ڕاپەڕیوی رۆم) ۞ اسپارتاکوسی

Spartan[1] *adjective, noun*
1 *adj* سەربە Sparta، دەوڵەتشاری لە یۆنانی کۆن 2 ئازا، شێرکرۆژ، نەبەرد، نەترس، بێباک، بوێر *n* 1 هاوشاری یان سێتیزێنی سپارتا 2 (spartan) سەخت، دژوار، چەتوون، ئاستەنگ، ئاسـێ 3 سـادە، سـەرەتایی، نـەڕازاوە، بێخشڵ(وزیر)، بێخشڵوزەمبەر (Spartanism *n*: ئازایەتی، شێرکرۆژی، نەبەردی، بێباکی، نەترسی، بوێری، سادەیی، ڕازاوەیی) ۞ 1 *adj* وابسته به اسپارت 2 دلیر، شجاع *n* 1 همشهری اسپارتی 2 (با s) شاق، سخت 3 بی‌پیرایه

Spartan[2] *noun*
جۆری سێوی دیسێری گۆشتسپی کەنەدی ۞ نوعی سیب

sparteine *noun*
سپارتەین: جۆری ئالکالۆیدی ئاوەکی، ژاراوی و تـاڵ $C_{15}H_{26}N_2$، لـە هێنـدێ جـۆری broom ب.ت. Cytisus scoparius دەگـیرێ، لـە بـواری پزشـکی‌دا بـۆ تـاودانی دڵ و هـەروەها ماسـوولکەکانی منـاڵدان لە کاتی منـاڵبوون‌دا بەکاردێتری ۞ اسپرتین

spartina /spɑː'taɪnə, -'tiːnə/ *noun*, also cordgrass
(ڕووەکناسی) گیاتەناف، گیاکەندر: ڕووەکی توخمێ کە cordgrass ـەکان دەگرێتەوە [توخم *Spartina*] (بنـەرەت: لـە لاتـینی نـوێ، لـە *spartinē* یۆنانی‌یەوە "کەندر یان تەناف rope") ۞ اسپارتینا

spar varnish *noun*
جۆری ڕۆنەورشەی ئاوگێرەوەی خۆراگر کە بۆ دیـوی دەرەوەی کـەشـتی و داراڵاکـان و ئـەو شوێنانەی کە لە دارن بەکاردێتری ۞ نوعی جلا

spasm /'spæzəm/ *noun*
1 موچـڕک، لەرزانـە، کرژبـوون، کـرژی (ماسـوولکەکان)، کۆڵـنج(کـردن)، جـەمامبـوون، بەجـەمامکـەوتن، گـیرانی ماسـوولکەکان 2 هەڵچوون، تەقینەوە ۞ 1 گرفتگی یـا انقبـاض عضلانی 2 فوران

spasmodic /spæz'mɒdɪk, US -'mɑːd-/ *adjective*
1 جاروبار، گاگایی، پچڕپچڕ، وەختوەخت، جارناجار، ناڕێک، پێشبینی‌نەکراو، نابەردەوامانە، نایەکبینە 2 لە ئەنجامی کرژی یان کۆڵنجەوە: *spasmodic movements* ۞ 1 اتفاقی، نامنظم 2 تشنجی، ناشی از انقباض عضلانی

spasmodically /-kli/ *adverb*

ناریکانە، بە شێوەیەکی جاروبار یان پچڕپچڕ: *His hand jerked -dically* ◌ بە طور نامنظم

spastic /ˈspæstɪk/ *adjective, noun*
adj (نەخۆشی) تووشبوو بە شەپلەی کرژی، سەربە یان تووشبوو بە کرژی ماسوولکە *n* کەسێکی دەسخاو یا دەسبەزەرەر، دەستەوسان (*adv* spastically؛ *n* spasticity: دۆخ یان هەلومەرجی spastic) ◌ *adj* (بیمار) مبتلا بە فلج سفت *n* (عامیانە) آدم بی‌عرضە یا دست‌وپاچلفتی

spastic paralysis *noun*
شەپلەی کرژی (یان رەقبوون) ◌ فلج سفت

spat[1] /spæt/ = past and past participle of spit

spat[2] /spæt/ *noun*
(ئافەرمی) شەرەقسە، مشتومڕ، مشەرعێن، دمەدمە ◌ مشاجرە، بگومگو

spat[3] /spæt/ *noun, pl.* same or spats
گەرا یان کرمۆکە و پرگی shellfish، ب.ت. هی سەدەف ◌ تخم صدف

spat[4] /spæt/ *noun, pl.* same or spats
1 gaiter یکی کورت، بۆ داپۆشینی instep یان قولاپە 2 بەرگی بەشی سەرەوەی چەرخ یا پێچکەی فڕۆکە (بنەرەت: کورتەی spatterdash) ◌ اسپات

spatchcock /ˈspætʃkɒk/ *noun*
مریشکی هەڵەپرووزکراو ◌ مرغ بە شتاب پختە

spate /speɪt/ *noun*
1 باران، ریژنە، لافاو 2 (خوازە) لێشاو، ریژنە ◌ 1 سیل 2 (مجازی) موج

spathe /speɪð/ *noun*
(رووەکناسی) سپیت، سپەیت، دەمەیانە (بنەرەت: لە spathē یونانییەوە " broad blade") ◌ گریبانە، اسپیت

spathulate /ˈspatjʊlət/ = spatulate

spatial /ˈspeɪʃl/ *adjective*
1 سەربە بۆشایی (ئاسمان)، حەوا، سەربە والایی یان حەوا 2 شوێنی (بنەرەت: لە *spatium* لاتین "space" + -al) ◌ 1 فضایی 2 مکانی

spatially /-ʃəli/ *adverb*
لەباری بۆشایی (ئاسمانەوە)یەوە ◌ از لحاظ فضایی

spatio-temporal /ˌspeɪʃɪəʊˈtemp(ə)r(ə)l/ *adjective*
سەربە بۆشایی-کاتی، بۆشایی-زەمانی ◌ وابستە بە فضایی-زمانی

spatio-temporally *adverb*
لەباری بۆشایی-کاتی یا بۆشایی-زەمانی (یەوە) ◌ از لحاظ فضایی-زمانی

spats *noun, pl.*
(جاران) پووزەوانە، قولاپپێچ (بۆ پێلاو) ◌ زنگال

spätlese /ˈʃpɛtˌleɪzə/ *noun, pl.* Spätleses or Spätlesen /-ˌleɪz(ə)n/
جۆرێ مەی سپی ئەڵمانی (بەرهەمی ترێی ئاخری وەرز) ◌ اشپتلیز

spatter /ˈspætə(r)/ *noun*
1 پرژان، پرژاندن 2 خرمە، دەنگی بارین 3 برێکی کەم، ژمارەیەکی کەم 4 لکە، پەڵە ◌ 1 اسپاتر 2 صدای ریزش 3 مقدار کم، تعداد اندک 4 لکە

spatterdash *noun*
legging یان gaiter یکی درێژ، کاتی ئەسپسواری دەپۆشرا ◌ اسپاترداش

spatterdock *noun*
(رووەکناسی) لاولاوەی ئاوی گوڵزەرد [توخم *Nuphar*: چەندین جۆرن، بە تایبەت *N. advena*] ◌ نیلوفر آبی با گل زرد

spattered *adjective*
1 لکاوی(بوو)، پەڵەگرتوو 2 پیسبوو، تێوەدراو 3 لێ‌پرژاو، پیاپرژاو ◌ 1 لکشدە 2 کثیف‌شدە 3 پاشیدەشدە

spattering *noun*
برێ لێ‌پرژاو، پرژە ◌ مقدار پاشیدەشدە

spatula /ˈspætʃələ/ *noun*
کارتەک، کەوچک، ئاسویلکە، ئەستیولک، پیشکانە، کەوگیر، دەمپانە (زۆرتر بۆ تێکوەردان یان پانکردنەوەی شتی نەرم؛ بنەرەت: لە لاتینەوە، گۆڕاوی *spathula* چکۆلێنراوی *spatha* "spathe") ◌ کاردک

spatulate /ˈspatjʊlət/ *adjective*
(رووەکناسی و گیانەوەرناسی) کەوگیری، ئاسویلکەیی، ئەستیولکی، مەسێوی، پیشکانەئاسا، کەوگیرئاسا ◌ کاردک‌مانند

spavin /ˈspavɪn/ *noun*
وەفە، ئوفە، ماسین یا نەخۆشی رەفیسکەی ئەسپ (*adj* spavined: وەفەگرتوو، تووشی ئوفەبوو، ئوفەگیر، ئەڵمانی بنەرەت) ◌ اسپاوین

spawn /spɔːn/ *noun*
1 گەرای ماسی، ئوتنە، خرز، خەرز، ولتە 2 گەرای بۆق، رەودەک 3 تۆرەداوێنکەی fungus ی، ب.ت. کارگی (دا)چێنراو ◌ 1 و 2 تخم ماهی و قورباغە 3 اسپاون

spawning *noun*
گەرادانان، گەراخستن، گەراڕێژی ◌ تخم‌ریزی

spaying *noun*
(گیانەوەری مێ) نەزۆککردن، نەزۆکاندن، دەرکێشان یان لابردنی هێلکەدان ◌ برداشتن تخمدان حیوان

-speak *suffix, combining form*
پاشگر: زمانی تایبەت: *architectspeak* ◌ پسوند: زبان خاص

speakeasy /ˈspiːkiːzi/ *noun, pl.* speakeasies
(لە ئەمریکا لە نێوان سالانی 1920 تا 1930) شوێنی فرۆشتنی خواردنەوە بە شێوەی ناقانوونی ◌ اسپیک‌ایسی

speaker /'spi:kə(r)/ *noun*
1 قسەپێکەر، ئاخێوەر 2 وتاردەر، قسەکەر 3 سەرۆکی پارلیمان، سەرۆکی ئەنجومەنی نوێنەران لە کۆنگریسی ئەمریکادا 4 بڵیندگۆ، بەرزەوێژ ◌ 1 سخنگو 2 سخنران 3 رئیس مجلس، رئیس مجلس نمایندگان 4 بلندگو

speakerphone /'spi:kəfəʊn, US -ərfoʊn/ *noun*
تەلەفونی دەنگبەرزکەرەوە، تەلەفونی سپیکێردار، تەلەفونی ئایفۆندار ◌ تلفن آیفون‌دار

speaking *noun, adjective*
n وتاردان، قسەکردن *adj* 1 (دەزگا و هتد) قسەکەر، ئاخێوەر 2 (پۆرترە) تەواو، لەڕاستچوو ◌ *n* سخنرانی *adj* 1 سخنگو 2 کامل

-speaking *noun*
(لە لێکدانا) ـزمان ◌ ـزبان

speaking clock *noun*
سەعاتی قسەکەر یان بێژا (سێرڤیسێکی تەلەفونی کە وەخت رادەگەیێنێ) ◌ ساعت ناطق یا گویا

speaking tube *noun*
لوولەی قسەکردن: لوولەی تایبەتی قسەکردن لە دیو یان خانووبەرەیێ بۆ دانەیێکی تر ◌ اسپیکینگ تیوب

spear /spɪə(r), US spɪr/ *noun*
1 رم، نەیزە، نیزە، سونگی، خشت، هوویزی؛ کونی جێگای رم یا نەیزە 2 لق، چڵ یا چەکەرەی تازە 3 = spearman ◌ 1 نیزە 2 و 3 اسپیر

spearer *noun*
رمبەدەس، نەیزەدار، نیزەدار، نەیزەوان، رمدار ◌ نیزەدار

spearfish *noun, pl.* same or spearfishes
رمەماسی، نەیزەماسی [تۆخم *Tetrapturus*: چەندین جۆرن] ◌ نیزەماهی

spearfishing *noun*
راوەماسی بە رم، راوەرم ◌ ماهی‌گیری با نیزە

speargrass *noun*
1 قەرسیل، رمەگیا، گیارمە، نەیزەگیا [*Heteropogon*, *Stipa* و تۆخمەکانی تر] 2 هەر گیایێکی دڕکاوی ◌ نوعی گیاه

spearhead /'spɪəhed, US 'spɪrhed/ *noun*
1 سەرەرم، سەرنەیزە، سەرسونگی، پەیکان، سەرخشت، نووکەرم 2 پێشەنگ، پێشدار، سەردەستە، پێشڕەو 3 (سەربازی) کۆمەڵ یا گرووپی سەر، کۆمەڵی هێرشکەر، شەردەسپێکەر ◌ 1 سرنیزە 2 پیشتاز 3 گروە نوک

spearman /'spɪəmən/ *noun, pl.* spearmen
رمبەدەس، رمخەر، نەیزەهاوێژ، نەیزەدار، رمدار ◌ نیزەدار، نیزەانداز

spearmint /'spɪəmɪnt, US 'spɪrm-/ *noun*
(رووەکناسی) جاترە، مەزرە، گەزۆ، نەعنا، نەباتاوی نەعنایی، مەزراو [*Mentha spicata*] ◌ نعنا، آب‌نبات نعنایی

spearwort *noun*
گیارمە، گیانەیزە: جۆرێ buttercupی ئاوی گەڵارمئاسای باریک و درێژ [*Ranunculus* و *flammula* [*R. lingua* ◌ نوعی گیاه

spec = specification

special /'speʃl/ *adjective, noun*
adj تایبەت، نەمازە، تایبەتی، نائاسایی، ریزپەر، ئاوارتە *n* مرۆڤ یا شتی تایبەتی یا نائاسایی ◌ *adj* مخصوص، ویژە، استثنایی *n* آدم یا چیز خاص

special agent *noun*
کاربەدەست یان فەرمانبەری تایبەتی FBI ◌ مأمور ویژە

Special Branch *noun*
(بریتانیا) کەرتی لە هێزی پۆلیس کە سەروکاری لەگەڵ ئاسایشی نیشتمانی یان نەتەوەیی یەوە، کەرتی پاراستن ◌ اسپیشل برانچ

special constable *noun*
پۆلیسی پاڵپشت یان ئاپێشەیی، پۆلیسی تەنگەتاوی ◌ پاسبان ذخیرە

special delivery *noun*
پۆستی تایبەتی ◌ پست سفارشی

special education *noun*
پەروەردەی تایبەتی، فێرکاری یا فێرکردنی تایبەتی ◌ آموزش خصوصی

special effects *noun, pl.*
(فیلم و هتد) ئیفێکتە تایبەتی‌یەکان ◌ جلوەهای ویژە

specialism /'speʃəlɪzəm/ *noun*
پسپۆر(یتـ)ی، تایبەتگەری، تایبەتکاری، تایبەتمەندی ◌ تخصص

specialist /'speʃəlɪst/ *noun*
پسپۆر، تایبەتگەر، تایبەتکار، تایبەتمەند ◌ متخصص

speciality /ˌspeʃi'æləti/ *noun*, chiefly N. Amer. & Medicine also specialty, *pl.* specialities
1 تایبەتمەندی، رەوشت 2 پسپۆر(یت)ی، تایبەتگەری، تایبەتکاری 3 بابەت یان کاری پسپۆری، کاری تایبەتمەندی 4 بەرهەمی تایبەت(ی) ◌ 1 ویژگی 2 تخصص 3 موضوع یا کار تخصصی 4 فرآوردەی خاص

specialization /ˌspeʃəlaɪ'zeɪʃn, US -lə'z-/ *noun*
تایبەتمەندبوون، پسپۆری، تایبەتێتی، تایبەتمەندی، تایبەتگەری ◌ تخصصی شدن، تخصص

specialized /'speʃəlaɪzd/ *adjective*
تایبەتی، بۆ مەبەستێکی تایبەتی، تایبەتمەند: specialized equipment ◌ تخصصی

special jury *noun*
دەستەی سوێندخۆرانی تایبەتی ◌ هیأت

منصفەی ویژە

special licence *noun*

دەستوورنامەی تایبەتی ژنومێردایەتی ✿ مجوز ویژەی ازدواج

specially /ˈspeʃəli/ = especially

special needs *noun, pl.*

پێداویستی(یە) تایبەتی(یەکان) ✿ نیازمندی‌های ویژە

special pleading *noun*

بەگری یەک‌لایەنە یان لاگرانە ✿ دفاع یک‌جانبه

special school *noun*

خوێندنگای تایبەتی (بۆ منالانێ کە لەباری مێشکییەوە کێشەیان هەیە) ✿ مدرسەی خصوصی

special session *noun*

کۆبوونەوەی تایبەتی، کۆمبین یان جڤینی تایبەت ✿ جلسەی مخصوص یا ویژە

specialty /ˈspeʃəlti/ = speciality

speciation /ˌspiːʃɪˈeɪʃ(ə)n, US ˌspiːs-/ *noun*

پێکهاتنی جۆرێکی نوێ و جیاواز لە ماوەی گەشەسەندندا evolution ✿ اسپیاسیون

specie /ˈspiːʃiː, US ˈspiːʃi/ *noun*

(لاتین) پارەی ئاسنی یا کانزایی، کۆین، سکە (in specie: 1 بە هەمان شێوە یان جۆر 2 بە شێوەی کۆین) ✿ پول مسکوک، سکه

species /ˈspiːʃiːz/ *noun, pl.* same

1 (زیندەناسی) جۆر (ب.ن. *Homo sapiens*) 2 جۆر، پۆل، ئاوا، بابەت، رەنگ، چەشن، شێوە، kind، sort 3 نژاد یان رەگەزی مرۆڤ، بەشەر، مرۆڤ (زۆرتر لەگەل the): *survival of the species in the nuclear age* 4 وێنەی زەینی mental، شتێکی هەست‌پێکراو 5 شێوەی مەی و نانی شێوی خواوەندی ✿ 1 (زیست‌شناسی) گونه 2 نوع، قسم 3 نژاد آدم، انسان 4 تصویر ذهنی، چیز محسوس 5 اسپیشیز

specific /spəˈsɪfɪk/ *adjective, noun*

1 *adj* ورد، precise، accurate: *I gave you specific instructions* 2 دیار، روون، ئاشکرا، خویا، بەبێ ambiguity، دیاری‌کراو 3 تایبەت، تایبەتی، particular 4 (زیندەناسی) سەربە جۆر، جۆری 5 (نەخۆشی‌یەک) پەیدابوو لە ئەنجامی هۆیێکی تایبەتی‌یەوە 6 خاوەنی کاریگەرییێکی تایبەتی لە بەرگیری یان چارەسەری نەخۆشی‌یێکی دیاری‌کراو 1 *n* دەرمان یان تیمار و چارەسەرییێک کە کاریگەرییێکی تایبەتی لەسەر نەخۆشی‌یەک (یان بەشێکی لەش) هەیە، دەرمانی medicine تایبەت 2 تایبەتمەندی دیاری‌کراو، رەوشت و خاسیەتی تایبەتی، شتێکی تایبەتی (وەک وتە یان کوالیتەیەک) ✿ *adj* 1 دقیق 2 مشخص، صریح 3 خاص، مخصوص، ویژه 4 وابسته به گونه 5 اسپسیفیک *n* 1 اسپسیفیک، داروی ویژه 2 کیفیت مشخص، چیز ویژه

specifically /spəˈsɪfɪkli/ *adverb*

بە تایبەت، بە شێوەیێکی تایبەتی، بە ئاوایێکی تایبەتی: *liquid vitamins specifically designed for children* ✿ مخصوصاً، بەویژه

specific epithet *noun*

سەرناو یان رەنگدێری تایبەتی: ناو یان ئاوەڵناوی لاتین یان لاتینێنراو latinized کە بە دوای ناوی genus name تۆخمدا دێ ✿ اسپسیفیک اپیتت

specification /ˌspesɪfɪˈkeɪʃn/ *noun*

1 (بە دووروودرێژی) باسکردن، دەس‌نیشان‌کردن، دانی لێدوانی روون یان ورد 2 دیاری‌کردن، تایبەتی‌دان 3 (specifications) تایبەتمەندی، وردەکاری ✿ 1 تصریح 2 تعیین، تخصیص 3 (در جمع) مشخصات

specific gravity *noun*, also relative gravity

چڕی تایبەت یان رێژەیی ✿ چگالی نسبی

specificity /ˌspesɪˈfɪsəti/ *noun*

1 وردی 2 روونی، ئاشکرایی، رۆشنی، دیاربوون 3 تایبەتمەندی ✿ 1 دقت 2 وضوح 3 ویژگی

specifics /spəˈsɪfɪks/ *noun, pl.*

وردەکاری، وردەباس ✿ جزئیات

specified *adjective*

دیار، دیاری‌کراو، تایبەت، تایبەتی ✿ مشخص، خاص، ویژه

specimen /ˈspesɪmən/ *noun*

1 نموونە، میناک، وێنە 2 نموونە: نموونەیێ بۆ تاقی‌کردنەوە یان ئازمایشتی پزشکی، ب.ت. میز ✿ 1 و 2 نمونه

specious /ˈspiːʃəs/ *adjective*

لەڕاست‌چوو، رووجوان، بەهەڵەداخەر، فریودەر، هەڵخەڵەتێنەر (بەلام لە راستیدا وانییە): *specious reasoning* ✿ غلط‌انداز، موجه‌نما

speciously /ˈspiːʃəsli/ *adverb*

لەڕاست‌چووانە، بە شێوەیەکی رووجوان ✿ به طور غلط‌انداز

speciousness /ˈspiːʃəsnəs/ *noun*, also -iosity

لەڕاست‌چوویی، رووجوانی، فریودەری، بەهەڵەدابەری، بەهەڵەداخستن ✿ غلط‌اندازی، موجه‌نمایی

speck /spek/ *noun*

1 نەختێ، کەمێ، پڕێ، نەختەلان 2 خاڵ، پنۆک، پەڵە، لکە (specked *adj*: خاڵاوی، پەڵاوی، پیس، خاڵ‌خاڵ، کونج، کونج‌کونج، پەڵەپەڵە؛ speckless *adj*: بێ‌خاڵ، بێ‌پنۆک، بێ‌پەڵە، بێ‌لکە) ✿ 1 ذره 2 نقطه، لکه

speckle /ˈspekl/ *noun*

خاڵ، پنۆک، پەڵە، لکە ✿ خال

speckled /ˈspekld/ *adjective*

خاڵاوی، پەڵاوی، پیس، خاڵ‌خاڵ، کونج، کونج‌کونج، کونجاوی، پەڵەپەڵە ✿ خال‌خال

speckled trout = brook trout

speckled wood *noun*
دارەکونجکونج: جۆرێ پەپوولەی قاوەیی، بە خاڵی پرتەقاڵی یان کریمی‌یەوە [*Pararge aegeria*] ۞ نوعی پروانه

specs /speks/ *noun*
چاویلکە، بیبک، بەرچاوک ۞ عینک

spectacle /'spektəkl/ *noun*
دیمەن (جوان) ۞ منظره

spectacled *adjective*
1 چاویلکەلەچاو، عەینەکی 2 بۆ ناوی ئەو گیانەوەرانە بەکاردێتێ کە نیشانەیێکیان بە دەوری چاویانەوە هەیە کە شێوەی چاویلکە دەدا: *a spectacled alligator* ۞ 1 عینکی 2 اسپاتکلد

spectacled bear *noun*
ورچی چاویلکەلەچاو (عەینەکی) [*Tremarctos ornatus*] ۞ نوعی خرس

spectacles *noun, pl.*
چاویلکە، عەینەک، بیبک، بەرچاوک (glasses) ۞ عینک

spectacular /spek'tækjələ(r)/ *adjective, noun*
adj 1 جوان، بەرچاو، دیار 2 نائاسایی، ئاوارتە *n* 1 پێرفۆرمانس یان نواندنی سەرنجڕاکێش 2 شانۆی بەشکۆ یان خۆش، شانۆی بەدەبدەبە ۞ *adj* 1 تماشایی 2 خارق‌العاده، چشم‌گیر *n* 1 اجرای جالب 2 نمایش مجلل

spectacularly /spek'tækjələli/ *adverb*
بە شێوەیەکی نائاسایی یان بەرچاو ۞ بە طور خارق‌العاده یا چشم‌گیر

spectator /spek'teɪtə(r), US 'spekteɪtər/ *noun*
پربینەر، چاولێکەر، سەیرکەر، تەماشاڤان، تەماشاچی ۞ تماشاگر

spectator sport *noun*
وەرزشی پربینەر ۞ ورزش پرتماشاگر

specter = spectre

spectra /'spektrə/ = plural form of spectrum

spectral /'spektrəl/ *adjective*
1 تارمایی‌ئاسا، تاپۆئاسا، خێوی. وەکوو تارمایی، *a spectral figure* :ghostly 2 شەبەنگی، سەربە شەبەنگ، پێوەندی بە شەبەنگەوە هەیە: *the full spectral* ◊ *spectral bands range* (spectrally /'spektrəli/ *adv*: لەباری شەبەنگی(یەوە) ۞ 1 شبح‌وار 2 وابسته به طیف

spectral line *noun*
هێڵی شەبەنگی ۞ خط طیفی

spectre /'spektə(r)/ *noun*, US specter
تارمایی، سەهۆیر، تاپۆ، جنۆکە، phantasm شتێکی ترسناک، وەیشوومە (لەگەری ڕوودانی هەیی): *the spectre of nuclear holocaust* ۞ شبح، روح؛ کابوس

spectro- *prefix*
پێشگر: شەبەنگ: *spectroscope* (بنەڕەت: لە لاتینەوە *specere* "ڕوانین، چاولێکردن، بینین") ۞ پیشوند: طیف، بیناب

spectrogram *noun*
شەبەنگۆگرام ۞ طیف‌نگاره

spectrograph *noun*
شەبەنگۆگراف، شەبەنگنووس (*spectrographic adj*؛ *spectrography n*: شەبەنگۆگرافی، شەبەنگ‌نووسی) ۞ طیف‌نگار

spectrology *noun*
شەبەنگ‌ناسی ۞ طیف‌شناسی

spectroheloscope
/ˌspɛktrə(ʊ)'hiːlɪəskəʊp/ *noun*
شەبەنگ‌بینی خۆری ۞ طیف‌نمای خورشیدی

spectrometer /spek'trɒmɪtə(r), US -'trɑːm-/ *noun*
شەبەنگ‌پێو (*spectrometric adj*: وابستە بە شەبەنگ‌پێوی؛ *spectrometry n*: شەبەنگ‌پێوی) ۞ طیف‌سنج

spectroscope /'spektrəskəʊp, US -skoʊp/ *noun*
شەبەنگ‌بین ۞ طیف‌نما

spectroscopic /ˌspektrə'skɒpɪk, US -'skɑːp-/ *adjective*
شەبەنگی، سەربە شەبەنگ‌بینی ۞ طیفی، وابسته به طیف‌نمایی

spectroscopy /spek'trɒskəpi, US -'trɑːs-/ *noun*
شەبەنگ‌بینی ۞ طیف‌نمایی

spectrum /'spektrəm/ *noun, pl.* spectra /-trə/
1 شەبەنگ 2 خەیاڵ، تارمایی، خۆف، خێو 3 (خوازە) پانتایی، مەودا، بوار، ماوە، ڕاخستە ۞ طیف 1، بیناب 2 شبح 3 گستره، طیف

spectrum analysis *noun*
شەبەنگ‌شیکاری، شیکردنەوەی شەبەنگی ۞ تحلیل بینابی

specul = plural form of speculum

specular /'spɛkjʊlə/ *adjective*
سەربە ئاوێنە، ئاوێنەیی، خاوەنی تایبەتمەندی ئاوێنە ۞ وابسته به آینه

speculation /ˌspekju'leɪʃn/ *noun*
1 تێڕامان، قووڵ‌بوونەوە، بیرکردنەوە، تێبیری، بیر، هزر، پێ‌وابوون، قەبلاندن، لێکدانەوە، پێش‌بینی 2 مەزندە 3 قومار ۞ 1 تأمل، تعمق، اندیشه، تصور 2 حدس 3 قمار

speculative /'spekjələtɪv, US 'spekjəleɪtɪv/ *adjective*
1 بیرکردنەوەیی، لەسەر بنچینەی تێڕامان،

قـوولبوونـەوەیی، تـیـۆریـیانـە، قەبـڵـێنەرانە، لێکدانەوەیی 2 سپێکیولەتیف، بیرۆزانە، تیۆریک 3 جێی ترس، مەترسیدار، نادڵنیا 4 قومارکەر، قومارچی، قومارباز 5 (سەودا و هتد) نەترس، بەغیرەت، مەترسیکار (speculativeness *n*) ◌ 1 تفکری، تأملی، حدسی 2 نظری 3 خطرناک 4 قمارکننده 5 (معامله) بی‌باک

speculatively /ˈspekjələtɪvli, US ˈspekjəleɪtɪvli/ *adverb*
لەباری تیۆرییەوە، بیردۆزانە ◌ از لحاظ نظری

speculator /ˈspekjuleɪtə(r)/ *noun*
1 قومارگەر، چەکباز، سفتەباز 2 دەلال ◌ 1 سفته‌باز 2 دلال

speculum /ˈspɛkjələm/ *noun, pl.* specula /-lə/
1 (پزشکی) ئامێری (کی تایبەت) بۆ کردنەوە یان راگرتنی کون یان کاناڵی لە لەش orifice بۆ تیروانینی 2 ئاوێنە 3 (باڵندەناسی) بەشی رەنگینی باڵی باشەوەی باڵندەکان ب.ت. مراوییەکان، بەشی رەنگی سەرباڵی هێندێ پەلەوەر 4 کورتەی speculum metal (بنەرەت: لە لاتینەوە "ئاوێنە"، لە *specere* "چاوڵێکردن، روانین، سەیرکردن") ◌ 1 اسپکولوم 2 آینه 3 اسپکولوم

speculum metal *noun*
کانزای ئاوێنە (دارشتەی مس و قالایی بۆ دروستکردنی ئاوێنە، ب.ت. جاران بۆ دووربین یان تێلیسکۆپ) ◌ فلز آینه

specus *noun*, also aqueduct
(لاتین) ئاوبارە، بۆت، بۆتک، قەمتەرە، کەتوو ◌ آباره

sped = past and past participle of speed

speech /spiːtʃ/ *noun*
1 ئاخاوتن (لە بەرامبەر زمانی نووسیندا) 2 (شێوەی) قسەکردن، توانایی قسەکردن یان ئاخافتن، ئاخافتن، پەیڤین، دو(و)ان، گوتە، وتە، پەیڤ، قسە، utterance 3 وتاردان، address: *to give/make/deliver a speech on human rights* 4 زمان 5 دەڤۆک، زاراوە، شێوەزار، dialect ◌ 1 گفتار 2 تکلم، قدرت تکلم، سخن، گفته 3 سخنرانی 4 زبان 5 گویش

speech act *noun*
(زمانەوانی و فەلسەفە) کردەوەی ئاخافتن ◌ کنش گفتاری

speech community *noun*
کۆمەڵگای زمانی ◌ جامعه‌ی زبانی

speech day *noun*
(لە خوێندنگاکانی بریتانیادا، بۆنە یان رووداوێکی ساڵانە) رۆژی بەخشین یان پێدانی خەڵاتەکان ◌ روز اعطای جوایز

speechification *noun*
وتاربازی، زمانبازی، وتار ◌ نطاقی، سخنرانی

speechifier *noun*
وتارباز، زمانباز، وتاردەر ◌ نطاق، سخنران

speech impediment *noun*
کێشەیەکی دەماری یان جەستەیی کە کاردەکاتە سەر قسەکردن، زمانگیری قسەکردن، گیری، لالی ◌ لکنت گفتاری

speechless /ˈspiːtʃləs/ *adjective*
1 زمانبەستراو، بێزمان، قسەبۆنەهاتوو، زمانکلیلەدراو، لاڵ، dumb 2 بێدەنگ، بێقسە، silent 3 لەزماننەهاتوو، لەوتننەهاتوو، نەوتراو، دەرنابڕدرێ، بە وشە نایێتە گۆ (speechlessly *adv*: زمانبەستراوانە، بە شێوەیەکی قسەبۆنەهاتوو؛ speechlessness *n*: زمانبەستراوی، زمانکلیلەدان، بێزمانی، بێدەنگی) ◌ 1 زبان‌بسته، لال 2 ساکت 3 نگفتنی

speech marks = quotation marks

speech pathology *noun*
خەسارناسی یان پاتۆلۆژی ئاخاوتن: لێکۆڵینەوەی شتە نائاساییەکان لە پەرەسەندن و بەکارهێنانی زمان لە منداڵان و گەورەساڵاندا (وەک زمانگیری stuttering و ئیفازیا aphasia) ◌ آسیب‌شناسی گفتاری

speech reading = lip-reading

speech recognition *noun*
ریکاگنیشن یان ناسینەوەی ئاخاوتن ◌ بازشناسی گفتاری

speech synthesizer *noun*
دەنگدەرهێن، بەرهەمهێنەری دەنگ (سیستمێکی کامپیوتێری کە دەتوانێ بە شێوەی مرۆڤ دەنگ دەربێنێ یان بەرهەم بێنێ) ◌ گفتارساز

speech therapist *noun*
وتارچارەسەرکەر، تراپیستی وتار یان گوتار ◌ گفتاردرمانگر

speech therapy *noun*
وتار چارەسەرکردن، وتارتیماری: چارەسەریێ بە مەبەستی یارمەتی خەڵک کە کێشە و ناستەنگی زمان و ئاخاوتنیان هەیە ◌ گفتاردرمانی

speed /spiːd/ *noun*
1 خێرایی، توندی، گورجی، لەزگینی، پەلە، لەز، ریژە یان رادەی توندی یان خێرایی 2 (نافەرمی) دەرمانی ئامفیتامین، ب.ت. میتامفیتامین 3 (کۆن) سەرکەوتن، باوسەندن، پێشکەوتن 4 (چەرخ) گێڕ، دەندە 5 (فیلمی وێنەگری) هەستیاری ◌ 1 سرعت، تندی، شتاب، میزان تندی 2 داروی آمفتامین 3 موفقیت، رونق 4 دنده 5 حساسیت

speedball *noun*
(نافەرمی) تێکەڵەی کۆکایین و هێرۆیین، سپیدبۆل ◌ اسپیدبال

speedboat /ˈspiːdbəʊt, US -boʊt/ *noun*
بەلەمی تونرەو ◌ قایق سرعتی

speed bump = speed hump

speed camera *noun*
دووربـــین یـــان کـــامێرای خێرایـــی، دووربـــینی تونددڕۆیشتن ۞ دوربین سرعت
speed dial *noun*, also speed dialing
(لەسەر تەلەفون) سیـستمی ژمارەگرتنی خێرا یان زووژمارەگر ۞ سیـستم شمارەگیری سریع
speed hump *noun*, also speed bump
خێرایی‌گێرەوە، خێرایی‌گر، قوتایی سـەرڕێ یـان ڕێگا ۞ سرعت‌گیر
speeding /'spi:dɪŋ/ *noun*
خێرایی ڕێگەنەدراو یان مەترسـی‌دار، تونـدتر لـە خێرایی ئاسایی ۞ سرعت غیرمجاز
speed-indicator *noun*
خێرایـی‌پێـو، خێرایـی‌ژمێـر، کیلـۆمیترژمێر ۞ کیلومترشمار
speed limit *noun*
زۆرترین خێرایی ڕێگەدراو یان دەستووردراو، ڕادەی خێرایی ۞ حداکثر سرعت مجاز
speedo /'spi:dəʊ, US -doʊ/, *pl.* speedos = speedometer
speedometer /spi:'dɒmɪtə(r), US -'dɑ:m-/ *noun*
خێرایـی‌پێـو، خێرایـی‌ژمێـر، کیلـۆمیترژمێر ۞ سرعت‌سنج، کیلومترشمار
speed reading *noun*
1 لێزانی لـە لێخـوڕینی زۆر تونـد، تونـرەوی 2 زووخوێندنەوە ۞ 1 مهارت در رانندگی با سرعت زیاد 2 سریع‌خوانی
speed skating *noun*
سـکێتی خێرایی، سـکێتەوانی تونـد(ڕۆیشـتن) ۞ اسکی سرعت
speed trap *noun*
تەڵەی خێرایی، داوی خێرایی یان تونرەوی ۞ تلەی سرعت
speed-up *noun*
تاو، پەلە، تالووکە، تاودان، لەزاندن، زۆرکردنی خێرایی ۞ شتاب، تسریع
speedway /'spi:dweɪ/ *noun*
1 پێشبڕکێی مۆتۆڕلێخوڕین یان مۆتۆڕئازۆیی، مۆتۆڕبـڕکێ 2 ڕێگـای مۆتۆڕلێخـوڕین یـان مۆتۆرسـواری ۞ 1 مسابقەی موتورسیکلت‌رانی 2 پیست موتورسیکلت‌رانی
speedwell /'spi:dwel/ *noun*
شینەشـاتەرە، گیـاتیراوی [تـوخم *Veronica*: چەندین جۆرن] ۞ سیزاب
speedy /'spi:di/ *adjective* (speedier, speediest)
خێرا، کت‌ومت، دەس‌وبرد، لەڕێوە، زوو، بە لـەز (*adv* /'spi:dɪli/ speedily: بـە تونـدی، بـە خێرایـی، خێـرا، بـە لـەز؛ speediness /'spi:dinəs/ *n*: خێرایـی، تونـدی، گـورجی، لەزگینی، لەز) ۞ سریع، فوری
speiss /spʌɪs/ *noun*
تێکەڵـە، ئەمەلگـەم، تێکـەڵـەیێکـی arsenide و antimonide ناپوختی نیکل، کۆباڵـت، ئاسـن و کانزاکـانی تـر، لـە تواندنـەوەی کۆباڵـت و کانەخاوەکانی تر بەرهەم دێ (بنەڕەت: لە *Speise* ئەڵمانی "amalgam ،food") ۞ ملغمه، آمیزه
spekboom /'spɛkbʊəm/ *noun*
دەوەنێکـی ئـەفریکای باشـووری، گـەڵاکانی شیری‌یە کە بە درێژایی وشکەساڵی وەک تفاق بەکاردێنرێ [*Portulacaria afra*] ۞ اسپکبوم
speleology /ˌspi:li'ɒlədʒi, US -'ɑ:lə-/ *noun*
ئەشکەوت‌ناسی، ئەشکەوتەوانی، توێژینەوە یان لێکۆڵـینەوەیێکـی زانـستی‌یانـەی ئـەشـکەوت (speleological *adj*؛ speleologist /ˌspi:li'ɒlədʒɪst, US -'ɑ:lə-/ *n*) بنەڕەت: لە *spéléologie* فـەرەنـسی، بـە ڕێگـای لاتـین لـە *spēlaion* یۆنانی‌یەوە "ئەشکەوت") ۞ غارشناسی
speleothem /'spi:lɪə(ʊ)θɛm/ *noun*
(زەوی‌ناسی) نیشتەئەشکەوت، ئەشکەوت‌نیشت (بنـەڕەت: لـە *spēlaion* یۆنانی "ئەشـکەوت" + *thema* "نیشتن "deposit) ۞ اسپلیوتم
spell[1] /spel/ *noun*
1 تەلەسم، جەلجەلوت، دیوبەند، ئەفسوون، وێرد، نێرەنگ: *a magic spell* 2 (خـوازە) دڵـڕفێنی، فریودان ۞ 1 افسون، ورد 2 (مجازی) افسون‌گری
spell[2] /spel/ *noun*
1 (کەم) ماوە، سەروبەند، قۆناخ 2 نۆرە 3 وچان، پشوو، بێکاری ۞ 1 دوره، مدت 2 نوبت 3 تعطیل
spell[3] /spel/ *noun*
تەڵەزم، تەڵەزمە، تەلاشەی دار ۞ تراشەی چوب
spellbinder *noun*
(ب.ت. وتـاردەر) گیرۆدەکـەر، تەلەسـم‌گـەر، تەلەسم‌کەر، سەرنج‌ڕاکێشەر ۞ مسحورکننده
spellbinding /'spelbaɪndɪŋ/ *adjective*
تەلەسماوی، سەرسووڕهێنەر، enthralling: *a -llbinding performance* (spellbindingly /'spelbaɪndɪŋli/ *adv*) ۞ مسحورکننده
spellbound /'spelbaʊnd/ *adjective*
تەلەسـم‌کـراو، تـەلـەسـم‌بـەنـد، جادووبـەنـد، جادوولـێ‌کـراو، سەوداسـەر، نووشـتەلێ‌کـراو، گیرۆدە، شێت‌وشەیدا: *a storyteller who can hold audiences -ound* ۞ افسون‌شده، مسحور
spellcheck *noun*
ڕێنووس‌پشکنی ۞ اسپل‌چک
spellchecker *noun*, also spelling checker
ڕێنووس‌پشکن، ڕێنووس‌پـشکێنەر (بـەرنامەیێکی کامپیوتێری) ۞ اسپل‌چکر
speller /'spelə(r)/ *noun*
حینجەگەر، حینجەکەر، حینجەبێژ ۞ هجی‌کننده
spelling /'spelɪŋ/ *noun*

حینجە، حونجە، ریتووس :orthography *a* هجی، املا ۞ *spelling mistake*

spelt[1] /spelt/ = past and past participle of spell

spelt[2] /'speliŋ/ *noun*
جۆری گەنمی کۆنە [*Triticum spelta*] ۞ اسپلت

spelter /'speltə/ *noun*
1 zinc تـــــواوەی خــــــاوی بازرگــــــانی 2 commercial crude لـەحیم یــان solder دارشــتـەیێکی تــر alloy کــە پێکهێنەرەکـەی constituent زۆرتر زینکە ۞ اسپلتر

spelunker /spɪ'lʌŋkə(r), US -'lʌŋkər/ *noun*
ئەشکەوتەوان ۞ غارنورد

spelunking /spɪ'lʌŋkɪŋ/ *noun*
ئەشکەوتەوانی (زۆرتر بۆ سەرگەرمی. بنەرەت: لە لاتینەوە *spelunca* "ئەشکەوت") ۞ غارنوردی

spence = larder

spencer[1] *noun*
1 ژێرکراسی ناسکی لـەخوری 2 چاکـەتێکی تـەنگ و کـورت (منـاڵ و ژنـانی سـەرەتاکانی سەدەی نۆزدە لەبەریان دەکرد) ۞ اسپنسر

spencer[2] *noun*
بــادەوەی رەشــەبا (لــە وەخــتی رەشــەبادا هەڵی‌دەدەن) ۞ بادبان توفان

spend /spend/ *noun*
(نافەرمی) ئەو برە پارەیە کە خەرج کراوە ۞ مقدار پول خرج‌شده

spender /'spendə(r)/ *noun*
خەرج‌کەر، بەخت‌کەر ۞ هزینه‌کننده

spending /'spendɪŋ/ *noun*
خـەرج‌وبـار، بودجـە، دراونامـە، بوودجـە: *to increase public spending* ۞ هزینه‌ها، بودجه

spending money *noun*
پـووڵ‌گیرفانی، خـەرجی، گیرفان‌پوولـی، پـووڵ، پارە ۞ پول توجیبی، پول

spendthrift /'spendθrɪft/ *noun*
مــرۆی دەس‌بــڵاو، بــاڵانی، دەس(بــە)قـلـپ، دەس‌شاش ۞ آدم مسرف

Spenserian /spen'sɪərɪən/ *adjective, noun*
adj ســـەربە یـــان بـــەپێی شـــێوازی هۆنـــەری ئینگلیـــی ئێدمۆند سپێنسێر Edmund Spencer (دەوروبەری 99-1552) یان سەربە بەرهەمەکانی *n* شـــارەزا یـــان خوێنـــدکاری بەرهەمـــەکانی سپێنـــسێر ۞ اسپنسری

Spenserian stanza *noun*
پارچە یا کۆپلەی سپێنسێری ۞ قطعه‌ی اسپنسری

spent[1] /spent/ *adjective*
1 بەکارهێنراو، خەسارکراو، لەکارکراو: *spent matches* 2 مانـدوو و شـەکەت، لـەپێ‌کـەوتوو، exhausted ۞ 1 مصرف‌شده 2 ازپاافتاده

spent[2] /spent/ = past and past participle of spend

speos *noun*
(یۆنانی) پەرستگەی رەوەزی (بیناسـازی میـسری کۆن) ۞ اسپوس

sperm /spɜːm, US spɜːrm/ *noun, pl.* same or sperms
1 توو، نێراو، تـۆواو، تۆماو، ئاو، تـوخم، پـشتاو، ســپێرم؛ 2 spermatozoon کورتــەی sperm whale، spermaceti و sperm oil (بنەرەت: بە ریگای late Latin لە *sperma* یۆنانی "seed"، لـە *speirein* "تـۆودان، وەشـاندن، چانـدن to sow") ۞ نطفه، منی

spermaceti /ˌspɜːmə'siːti, US -'seti/ *noun*
مێوی کافووری، رۆنی سـەری نەهـەنگ، مێوی سـپی ۞ موم کافوری

spermagonium *noun, pl.* spermagonia
سپێرماتۆگۆنیۆم: receptacle ێ بە شێوەی پیاڵە یـان کـەموڵـە flask کـە لـەودا spermatium ـەکـانی هێنـدێ کـارگ، قـەوزەی سـوور و کرێژەبەرد تیا بەرهەم دێ ۞ اسپرماگونیوم

spermary *noun, pl.* spermaries
1 باتوو، گـون 2 رژێنـەی دروسـت‌کـەری پـشتاو ۞ اسپرماری

spermatheca /ˌspɜːmə'θiːkə/ *noun, pl.* spermathecae /-'θiːkiː/
توورەکاو، ئەو توورەکەی جێگای کۆبوونـەوەی تۆماو لە مێرووە مێ‌یەکاندا ۞ اسپرماتکا

spermatial *adjective*
سەربە یا پێوەندی بـە spermatium ـەوە هـەیـە ۞ وابسته به spermatium

spermatic *adjective*
سەربە تۆواو، پشتاوی، توخمی ۞ وابسته به منی

spermatic cord *noun*
گونەوێلە ۞ اسپرماتیک کورد

spermatic fluid = sperm

spermatid /'spɜːmətɪd/ *noun*
خانـەی پێگهـاتوو لـە دابـەش‌بـوونی خانـەی تۆماودروسـت‌کـەر کـە دەبێتـە خانـەیێکی تۆمـاو (لەوە زیاتریش دابەش نابێ) ۞ اسپرماتید

spermatidal /ˌspɜːmə'tʌɪd(ə)l/ *adjective*
سەربە یان پێوەندی بـە سـپێرماتیدەوە هـەیـە ۞ وابسته به اسپرماتید

spermatium *noun, pl.* spermatia
توو یا خانەی نێری ناجموّک nonmotile (وەکوو قەوزە و هتد) ۞ نطفه یا یاخته‌ی نر غیرمتحرک

spermato- *prefix*
پێـشگر: تــوو، تۆمــاو، تــۆواو، پــشتاو، ئــاو: (بنــەرەت: لــە یۆنــانی‌یــەوە: *spermatozoid* *sperma, spermat* "توو، تۆماو، سپێرم") ۞ پیشوند: اسپرم، منی

spermatocidal *adjective, noun,* also

spermatocide
تووکوژ، سپێرم‌کوژ، تۆخم‌کوژ ۞ نطفه‌کش
spermatocyte /ˈspɜːmətə(ʊ)sʌɪt, US spəˈmat-/ *noun*
خانه‌ی تۆواو یان سپێرمی ۞ یاخته‌ی منی
spermatogenesis /ˌspɜːmətə(ʊ)ˈdʒɛnɪsɪs, US spəˌmat-/ *noun*
(زینده‌ناسی) به‌رهه‌مهاتن یان په‌ره‌سه‌ندنی خانه‌ی تۆماوییه‌کان، پێکهاتنی تۆماو ۞ اسپرماتوژنسیس، اسپرماتوژنیز، منی‌زایی
spermatogenetic *adjective*
(زینده‌ناسی) تۆماوپێکهێن، تۆماوساز، تۆماوپێکهێنه‌ر ۞ منی‌زا
spermatogonium
/ˌspɜːmətə(ʊ)ˈgəʊnɪəm, US spəˌmat-/ *noun, pl.* spermatogonia /-nɪə/
خانه‌ی پێکهێنه‌ری تۆو، خانه‌ی سه‌ره‌تای ره‌گه‌زی نێری خانه‌ی باتوو (spermatogonial *adj*: سه‌ربه spermatogonium) ۞ یاخته‌ی منی‌زا
spermatophore /ˈspɜːmətə(ʊ)fɔː, US spəˈmat-/ *noun*
که‌پسوول یان تووره‌که‌ی تۆماو، تۆماودان ۞ کیسه‌ی منی
spermatophyte /ˈspɜːmətə(ʊ)ˌfʌɪt, US spəˈmat-/ *noun*
رووه‌کی تۆودار (spermatophytic *adj*: سه‌ربه یان پێوه‌ندی به رووه‌کی تۆوداره‌وه هه‌یه) ۞ گیاه تخم‌دار
spermatorrhoea *noun*
ئاوه‌چرکێ(چرتێ)، تۆمه‌رژێ، تۆمه‌تکێ، تۆمه‌چرتێ، لێهاتنی ئاو یان تۆماو به‌بێ خۆراگیری ۞ سیلان منی بدون اختیار
spermatophore /ˈspɜːmətə(ʊ)fɔː, US spəˈmat-/ *noun*
تۆواوهه‌ڵگر، سپێرم‌هه‌ڵگر ۞ اسپرماتوفور
spermatozoa /-ˈzəʊə, US -ˈzoʊə/ = plural form of spermatozoon
spermatozoid /ˌspɜːmətə(ʊ)ˈzəʊɪd, US spəˌmat-/ *noun*
(رووه‌کناسی) سپێرماتۆزۆئید، گامێتی نێرینه‌ی جموک که له لایه‌ن به‌شێکی خوارووی motile گیای تۆودیاره‌وه دێته‌به‌رهه‌م ۞ اسپرماتوزوئید
spermatozoon /ˌspɜːmətəˈzəʊən, US ˌspɜːrmətəˈzoʊən/ *noun, pl.* spermatozoa /-ˈzəʊə/
تۆو، تۆو، تۆواو، تۆماو، ئاو، تۆخم، سپێرم (بنه‌ڕه‌ت: له یۆنانییه‌وه: -*sperma*, *spermat* "تۆو" + *zōion* "ئاژه‌ڵ") ۞ نطفه
sperm bank *noun*
تۆواوگه، بانکی تۆماو، بانکی تۆخم ۞ بانک نطفه
sperm cell *noun*
1 - spermatozoon 2 هه‌ر گامێتێکی نێر، خانه‌ی سپێرم ۞ سلول اسپرم
spermic = spermatic
spermicidal /ˌspɜːmɪˈsaɪdl, US ˌspɜːrm-/ *adjective*
سپێرم‌کوژ، تۆواوکوژ، تووکوژ، تۆخم‌کوژ ۞ نطفه‌کش
spermicide /ˈspɜːmɪsaɪd, US ˈspɜːrm-/ *noun*
مه‌تریاڵی تۆخم‌کوژ ۞ ماده‌ی نطفه‌کش
spermidine /ˈspɜːmɪdiːn/ *noun*
(زینده‌کیمیا) سپێرمیدین: ئاوێته‌یێکی بێ‌ڕه‌نگ، بلاوبوونه‌وه و کاریگه‌رییه‌که‌ی شێوه‌ی سپێرمین ده‌دا ۞ اسپرمیدین
spermine /ˈspɜːmiːn/ *noun*
(زینده‌کیمیا) سپێرمین: ئاوێته‌یێکی شێ‌مژ deliquescent compound که کاری چه‌سپاندنی ئاوێته جیاجیاکانی خانه زیندووه‌کانه ۞ اسپرمین
spermiogenesis *noun*
سپێرمیۆژێنیس، سپێرمیۆژێنیز: په‌ره‌سه‌ندنی تۆماوێ له spermatid ێ، گۆڕانی سپێرماتیدێ بۆ سپێرماتۆزۆئیدێکی ته‌واو، گۆڕانی سپێرماتیدێ بۆ spermatozoon ێ ۞ اسپرمیوجنس
sperm nucleus *noun*, also spermatozoal nucleus
ناوکی نێراو یا تۆماو، ناوکی سپێرماتۆزۆئیدی: هه‌ردوو ناوکی نێو ده‌نکی هه‌ڵاڵه‌یێ pollen grain که له پێتاندنی fertilization (دووچه‌ندانه) گیا و رووه‌کی تۆودار (یا ده‌نکدار) کار ده‌کا ۞ هسته‌ی اسپرم، هسته‌ی نرزامه
spermogonium = spermatogonium
spermo- = spermato-
sperm oil *noun*
رۆنی سه‌ری نه‌هه‌نگی مێودار ۞ روغن سر بال موم‌دار
spermophile = ground squirrel
spermophyte = spermatophyte
sperm whale *noun*
(گیانه‌وه‌رناسی) نه‌هه‌نگی مێودار، ددان‌دار و سه‌رزل [*Physeter macrocephalus* و جۆره‌کانی تر] (کورته‌ی spermaceti) ۞ بال موم‌دار
sperone (also speroni) = buttress
sperrylite *noun*
کانێ که له arsenide ی پلاتینیۆم پێکهاتووه $PtAs_2$ (بنه‌ڕه‌ت: له ناوی کیمیازانی ئه‌مریکایی Francis Sperry + L. -lite ئینگلیسی) ۞ اسپریلیت
spessartine /ˈspɛsətiːn/ *noun*, also -essartite
جۆرێ garnet که مه‌نگه‌نیز و ئالۆمینیۆمی تیایه (بنه‌ڕه‌ت: له *Spessart* فه‌ره‌نسی، ناوی ناوچه‌یێ له باکووری رۆژاوای Bavaria) ۞ اسپرسارتین
spew /spjuː/ *noun*

1 رشاوه 2 رشانه‌وه ۞ 1 چیز قی کرده 2 استفراغ
sp gr = specific gravity
sphagna = plural form of sphagnum
sphagnum /'sfægnəm/ *noun*, also sphagnum moss
قه‌وزه‌ی وشـکه‌وه‌بوو (جـۆرێ قـه‌وزه [تـوخـم *Sphagnum*]) ۞ اسفگنوم
sphalerite /'sfaləraɪt/ *noun*, also zinc blende
کانێکی ورشن، سولفایدی زینک له‌خۆی ده‌گرێ ۞ اسفالریت
S phase *noun*, synthesis
قۆناخی ئـێس یـان سـێ: قۆنـاخێکی سـووڕی خانه‌یی cell cycle که به درێژایی ئه‌و (قۆناخه) له‌خۆهه‌ڵگرتنه‌وه‌ی DNA ڕووده‌دا (بڕوانه G_1 phase، G_2 phase، M phase) ۞ مرحله‌ی اس
sphene /sfi:n/ *noun*
پوازه‌ک، کانێ که سیلیکاتی کالـسیۆم و تیتـانیۆم پێکـدێنێ و زۆربـه‌ی توخمـه‌کـانی تـرى تیایـه (بلووره‌کانی پوازئاسان) ۞ اسفین
sphenoid /'sfi:nɔɪd/ *noun*
(توێکاری) پوازه (ئێسکێ له کاسه‌ی سه‌ر، بنکی cranium پێکـدێنێ؛ بنـه‌ڕه‌ت: لـه *sphenoides* لاتینی نوێ، له *sphēnoeidēs* یۆنانی، ئه‌ویش له *sphēn* یۆنانی "پواز") ۞ وتدی
sphenoidal *adjective*
سه‌ربه پوازه، پوازه‌یی ۞ وابسته به وتدی
spheral /'sfɪrəl/ *adjective*
گۆیی، خڕ، spherical ۞ کروی
sphere /sfɪə(r), US sfɪr/ *noun*
1 گـۆ، تـۆپ، خڕۆکـه، گروڤـه‌ر 2 ئه‌سـتێره 3 هه‌سـاره 4 ئاسمـان 5 پانتـایی، مه‌ڵـبه‌ند، بـوار، بـواره، ڕاخـسته، گۆره‌پـان، مـه‌یدان 6 پێگـه‌ی کۆمه‌لایـه‌تی، ده‌سڕۆیـشتوویی (بنـه‌ڕه‌ت: لـه *sphere* Late فـه‌ڕه‌نـسی کۆنـه‌وه، لـه *espere* Latin، لـه *sphaira* یۆنـانی‌یـه‌وه "گـۆ، تـۆپ ball") ۞ 1 کره، گوی 2 ستاره 3 سـیاره 4 سـپهر 5 گستره، حوزه، قلمرو 6 جایگاه اجتماعی
-sphere *suffix*
پاشگر: چینـه ـگۆ، گۆـ ئاماژه به پێکهاته یان ناوچه‌یێکی شێوه خڕ یان گۆیی، ب.ت. ناوچه‌ی ده‌وری زه‌وی: *ionosphere* ۞ پـوند: ـکره
sphere of influence *noun*
ناوچه‌ی دزه‌تێ‌کردن ۞ منطقه‌ی نفوذ
spheric /'sferɪk/ = spherical
spherical /'sferɪkl, US also -'sfɪr-/ *adjective*
گۆیی، خـڕ، خـڕۆک، تـۆیی (sphericality *n*؛ spherically *adv*) ۞ کروی
spherical aberration *noun*
لادانی گۆیی: هـه‌ڵـه‌ی تیـشکویی لـه هاوێنـه و ناوێنه ۞ اسفریکال ابراسیون
spherical angle *noun*
گۆشه‌ی گۆیی ۞ زاویه‌ی کروی
spherical dome *noun*
گومه‌زی خڕ یان گۆیی ۞ گنبد کروی
spherical geometry *noun*
ئه‌ندازه‌ی گۆیی ۞ هندسه‌ی کروی
spherical polygon *noun*
فره‌لای گۆیی ۞ کثیرالاضلاع یا چندضلعی کروی
spherical sector *noun*
برگه‌ی گۆیی، به‌شه‌بازنه‌ی گۆیی ۞ قطاع کروی
spherical triangle *noun*
(ئه‌ندازه) سێگۆشه‌ی گۆیی ۞ مثلث کروی
spherical trigonometry *noun*
(ئه‌ندازه) سێگۆشـه‌مه‌نی گۆیی ۞ مثلثات کروی
sphericity /sfɪər'ɪsəti/ *noun*, *pl.* sphericities
گۆیێتی، خڕی، گۆیی، خڕێتی ۞ کرویت
spherics *noun*, *pl.*
ئه‌ندازه‌ی گۆیی ۞ هندسه‌ی کروی
spheroid /'sfɪərɔɪd, US 'sfɪr-/ *noun*, *adjective*, also spheroidal
n ته‌نی گۆئاسا یان نیمچه‌گۆیی (ته‌واو خڕ نییه) *adj* گۆئاسا، نیمچه‌گۆیی (spheroidicity *n*) ۞ *n* جسم کروی‌شکل *adj* کروی‌شکل
spherometer *noun*
خڕی‌پێو: ئامێرێ بۆ پێوانی چه‌مانه‌وه‌ی ئاستێ ۞ کره‌سنج، منحنی‌سنج
spheroplast *noun*
گۆیێزه‌پلاست، خڕۆچکه‌پلاست: جۆرێ خانه‌ی به‌کتریایی bacterial cell گرامی نه‌یێنی Gram-negative به دیـواره‌ی خانه‌یێکـه‌وه کـه گـۆڕاوه یان به‌شێکی که‌می تیاچووه و شێوه‌یێکی خڕی وه‌رگرتـووه (و هـه‌سـتیارێتی osmotic ی زیـاد بووه) ۞ اسفروپلاست
spherule /'sferju:l/ *noun*
خڕۆکه، خڕۆچکه، گۆچکه، گۆچه، گۆژه، گۆیژه (spherular *adj*: خڕۆکـه‌یی، گۆچکـه‌یی، خڕۆچکه‌یی؛ spherulate *adj*) ۞ کره‌ی کوچک
spherulite /'sferjʊlaɪt/ *noun*
گۆیێزه‌که‌ڤر: ئه‌و کریـستاڵه گۆیی یـان خڕانـه کـه زۆرتر به شێوه‌ی ته‌خته‌به‌رد یان که‌ڤری گڕکانی شووشـه‌یـیـن (یـان volcanic، obsidian spherulitic *adj*) ۞ اسفریولیت
sphery *adjective*
گـۆیی، ئه‌سـتێره‌یی، round، spherical ۞ کروی، ستاره‌ای
sphincter /'sfɪŋktə(r)/ *noun*
(پزیشکی) ماسـوولکه‌ی وێـکهێنـه‌ر(ه‌وه)، ماسوولکه‌ی ته‌نگ‌که‌ره‌وه یان گرژێنه‌ر (وه‌کوو هی کۆم؛ sphincteral or sphincteric *adj*: سـه‌ربه یـان پێـوه‌نـدی ماسـوولکه‌ی

ویک‌هێنەر(ەوە) هەیە ۞ ماهیچەی باسطه

sphinx /sfɪŋks/ *noun, pl.* sphinges, Latin, from Greek *Sphinx, Sphix*

1 (the Sphinx) (لە میسر، پەیکەری ئەبولهەول، سفینکس 2 (Sphinx، لە میتۆلۆژی یونانی‌دا) سفینکس (بە سەری ژن و لەشی شێرەوە، جنێی سەرنجە چونکو هەرکەس نەتوانی مەتەڵەکەی هەڵبێنێ دەیکوژێ) 3 مرۆی پڕنهێنی یان لەتێگەیشتن‌نەهاتوو (sphinxlike *adj*) ۞ 1 ابوالهول 2 (در اساطیر یونانی) اسفینکس 3 آدم مرموز

sphinx moth = hawkmoth

sphygmograph /'sfɪgməgræf/ *noun*

پرتەنووس، سفیگمۆگراف ۞ نبض‌نگار

sphygmomanometer /ˌsfɪgməʊmə'nɒmɪtə/ *noun*

پەستان‌پێو، گوشارپێو (بۆ پێوانی خوێنبەرەکان؛ sphygmomanometry *n*: پەستان‌پێوی، گوشارپێوی) ۞ فشارسنج

sphygmometer = sphygmograph

Sphynx /sfɪŋks/ *noun, pl.* same or Sphynxes

جۆرێ رەگەزی پشیلەی بێ‌تووک و گوێ‌زل، لە بنەڕەتا هی ئەمریکای باکووری ۞ اسفینکس

spic *noun*

(نافەرمی، ئەمریکا و سووکانە) کەسێکی سپانیایی‌زمان لە ئەمریکای ناوەندی و باشووری یان کاریبیەن، ب.ت. مەکسیکی ۞ اسپیک

spica /'spʌɪkə/ *noun, pl.* spicae or spicas

1 (پزشکی، باریکەی) برین‌پێچی پێچاوپێچ، ب.ت. بۆ نەجوولاندنی جومگە، برین‌پێچی هێشوویی (شێوەی گوڵی گەنم یان جۆ) 2 گوڵ یان هێشووی گەنم 3 (Spica) ئەستێرەی یەکەم magnitude یان گەش‌ترین ئەستێرە لە گەلەستێرەی Virgo دا ۞ 1 اسپیکا 2 سنبلەی گندم 3 اسپیکا

spic and span = spick and span

spiccato /spɪ'kɑːtəʊ/ *adjective, noun, pl.* spiccatos

(موسیقا، لە ئامێرە ژێ‌دارەکانا) بە کەوانی کێشراو لێدراو (یان ژەنراو)؛ پێرفۆرمانس، شێواز و تکنیک و هتد یکی سپیکاتۆ ۞ اسپیکاتو

spicate *adjective*

مێخی، بزمارئاسا، دڕک‌ئاسا، دڕووئاسا، شێوەدڕوو ۞ میخ‌مانند، خارمانند

spice /spaɪs/ *noun*

1 هەزوێلە، هەزبێلە، بەهارات، دەرمانک، ئاڵەت و زەردەچێوە، چێشت‌خۆشکە 2 تام، مەزە، چێژ، رەنگ‌وبۆ 3 بڕێکی کەم 4 شیرینی ۞ 1 ادویه 2 طعم، مزه 3 مقدار کم 4 شیرینی

spicebush *noun*

دەوەنەهەزوێلە (بۆن‌خۆشی ئەمریکای باکووری، بەرەکەی وەک جێگرەوەی allspice بەکاردێنرا [*Lindera benzoin*]) ۞ اسپایس‌بوش

spiced *adjective*

تیژ، هەزبێلەزۆرتێ‌کراو، پڕهەزبێلە ۞ تند

spicery /'spaɪsərɪ/ *noun, pl.* spiceries

هەزوێلە، هەزبێلە، بەهارات، دەرمانک، ئاڵەت و زەردەچێوە ۞ ادویه

spick and span /ˌspɪk ən 'spæn/ *adjective,* also spic and span

خاوێن، گردوگۆ، تەمیز، نەوی نەو، رێک‌وپێک ۞ تر و تمیز، شیک

spicular *adjectiv*

1 سەربە دەرزی 2 دڕکی، دڕوویی، هێشوویی، گوڵۆچکەیی ۞ 1 وابسته به سوزن 2 خاری، سنبله‌ای

spiculate /-lət/ *adjectiv*

دڕکاوی، دڕوواوی، هێشوویی، گوڵۆچکەدار ۞ خاردار، سنبله‌دار

spicule /'spɪkjuːl/ *noun, pl.* spaculae

1 دەرزی 2 دڕک، دڕوو، هێشوو، گوڵۆچکە (بنەڕەت: لە *spicula* ،*spiculum* لاتینی نوێ، چکۆلێنراوی *spica* "گوڵی دەغڵ") ۞ 1 سوزن 2 خار، سنبله

spiculum *noun, pl.* spacula

1 رمۆکە، نەیزۆکە، نووکی رم، سەری نەیزە 2 شێوەی بڕبڕە دەدا ۞ 1 نیزک، نوک نیزه 2 شبیه ستون فقرات

spicy /'spaɪsi/ *adjective* (spicier, spiciest)

1 تیژ، هەزبێلەزۆرتێ‌کراو، پڕهەزبێلە 2 (خوازە) توند، هەرزە، گەرم، lively ،spirited = 3 piquant ،racy ب.ت. شتێکی جێی شەرم یا ئابڕووبەرە scandalous یان salacious: spicy gossip (spicily *adv*; spiciness *n*: تیژی، پڕهەزبێلەیی) ۞ 1 تند 2 (مجازی) زنده، داغ

spider /'spaɪdə(r)/ *noun*

1 جاڵجاڵووکە، داپیرۆچکە، داپیرۆشک، داوداوی، کاکلەمێشان؟، جۆلاتەنە، کەروو، خەرخودا، مروا، تەونەپیرک، جاتەنە [دەستە Arancae] 2 بۆ ناوی گیانەوەرانی جاڵجاڵووکەیی تر بەکاردێتری، ب.ن. sea spider 4 تۆیی یان دەزگایێکی پەرەدار یان قۆڵدار (هی ئارمیچێر و هتد) 3 سێ‌پایە (وەک هی سەر کوانوو)، سێپەک، سێ‌پاچکە ۞ 1 عنکبوت 2 و 3 اسپایدر 4 سه‌پایه

spider crab *noun*

قرژاڵی جاڵجاڵووکەیی: جۆرێکی لاق‌باریکی درێژ [*Macropodia* و توخمەکانی تر] ۞ خرچنگ عنکبوتی

spiderman *noun, pl.* spidermen

(نافەرمی، بریتانیا) کەسێ کە لە خانووبەرە

بەرزەکاندا کار دەکا، پیاوەجاڵجاڵووکە ۞ مرد عنکبوتی

spider mite *noun*
مۆرانەی جاڵجاڵووکەیی (گیاخۆرێکی گورج *[Tetranychus urticae]* (هی سوورەکەی) و جۆرەکانی تر]) ۞ اسپایدر میت

spider monkey *noun*
(گیانەوەرناسی) مەیموونی جاڵجاڵووکەیی (کلک و پەلدرێژ [توخم *Brachyteles*: چوار جۆری هەیە]) ۞ میمون عنکبوتی

spider phaeton *noun*
فایتۆن یان عەرەبانەی جاڵجاڵووکەیی ۞ فایتون عنکبوتی

spider plant *noun*
(ڕووەکناسی) گەنمی (بە گەڵای ناسک و لاسکێکی درێژەوە، لە خێزان یان تیرەی lily *[Chlorophytum comosum]*) ۞ گندمی

spiderweb *noun*
تاڵ یان تەونی جاڵجاڵووکە، تەفنک، داو، تەون، جاڵ ۞ تار عنکبوت

spiderwort *noun*
گیاجاڵجاڵووکە؟ (= گیایێکی ئەمریکایی *[Tradescantia virginiana]* ئەمریکای باکووری) و جۆرە پێوەندیدارەکان]) ۞ نوعی گیاه

spidery /ˈspaɪdəri/ *adjective*
1 جاڵجاڵووکەئاسا، شێوەجاڵجاڵووکە، جاڵجاڵووکەیی، پڕ(لە)جاڵجاڵووکە: *spidery* 2 جاڵجاڵووکە *spidery lace ◊ handwriting* تەیداوە، جاڵجاڵووکەتێداو ۞ 1 عنکبوتی، عنکبوت‌مانند، پر از عنکبوت 2 اسپایدری

spied = past and past participle of spy

spiegeleisen /ˈspiːɡ(ə)lˌʌɪz(ə)n/ *noun*
(ئەڵمانی) ئاوێن *Spiegel* "ئاوێنە" + *Eisen* "ئاسن") دارشتەی ئاسن و مەنگەنیز، لە پۆلاسازیدا بەکاردێت ۞ اسپجلایزن

spiel /ʃpiːl, US spiːl/ *noun*
(نافەرمی) فلتەفەرمایشت ۞ روضه‌خوانی

spieler /ˈʃpiːlə, US ˈspiːlə/ *noun*
1 (نافەرمی) فلتەفەرمایشتبێژ 2 (ئەوسترالیا و نیوزیلەند) قومارچی، قومارباز، قومارگەر، دەسبڕ ۞ 1 روضه‌خوان 2 قمارباز، کلاه‌بردار

spiffing /spɪfɪŋ/ *adjective*
1 (نافەرمی) عال، یەکجار چاک 2 بەشکۆ، بەدەبدەبە ۞ 1 عالی 2 باشکوه

spifflication *noun*
(نافەرمی، بە شۆخی) ویرانی تەواو، کاولبوون، تەختوبەختبوون، هەڵتەکان، ژێروژوورکردن، داربەسەربەردانەمان ۞ ویرانی کامل

spiffy /ˈspɪfi/ *adjective* (spiffier, spiffiest)
جوان، شۆخ، smart (spiffily *adv*؛ spiffiness *n*) ۞ شیک

spignel /ˈspɪɡn(ə)l/ *noun*
(ڕووەکناسی) جۆرێ گیای چیایی بۆنخۆشی گوڵسپی لە تیرەی parsley *[Meum athamanticum]* ۞ اسپیگنل

spigot /ˈspɪɡət/ *noun*
1 تۆپەوانە، زارئاخن، دەمەوانە، کونگر(ە) 2 (ئاو و هتد) شێرە 3 سەری باریکی لوولەیێ کە دەچێتە سەری گەورەتری لوولەیەکی تر، لوولەنێرە، لوولەی نێرینە، سەرەنێرە ۞ 1 توپی 2 شیر 3 اسپیگوت

spike¹ /spaɪk/ *noun*
(گەنم، جۆ و هتد) گوڵ، هێشوو ۞ سنبله، خوشه

spike² /spaɪk/ *noun*
1 شابزمار، بزماری گەورە، قەڵبە، سنگ، باتر(ی)، سنگەبزمار، گوڵمێخ 2 میلی نووکتیژ، شیش، سیخ، میل 3 ناڵچە، پاژنەی بەرزی پێڵاوی ژنانە 4 (پێڵاوی وەرزشی) بزمار، سنگ 5 (spikes) کەوشی وەرزشی بزماردار (سنگاوی) 6 (لە تێلبەندا) دڕک، تیژک ۞ 1 میخ بزرگ 2 میله‌ی نوک‌تیز 3 پاشنه‌ی بلند کفش زنانه 4 و 5 اسپایک 6 خار

spiked /ˈspaɪkt/ *adjective*
بزماردار، بزماراوی، بزمارڕێژ، سنگەڕێژ، سنگاوی ۞ میخ‌دار

spiked tyre *noun*
تایەی سنگاوی، تایەی سەهۆڵبڕ ۞ لاستیک یخ‌شکن

spikelet /ˈspʌɪklət/ *noun*
(ڕووەکناسی) گوڵۆچکە، هێشووچکە ۞ سنبلک

spikenard /ˈspʌɪknɑːd/ *noun*
1 مەرهەم یان ڕۆنی بۆنخۆش (لە سەردەمانی زوو زۆر بەنرخ بوو) 2 گیایێکی هیمالایی لە تیرەی valerian کە لە ڕەگەکانی ئەو مەرهەم و ڕۆنە دەگیرا *[Nardostachys grandiflora]* ۞ اسپیکنارد

spike-tooth harrow *noun*
خێشکی میلەئاسۆیی یا میلەپۆیی یا سنگددانی ۞ نوعی زمین‌صاف‌کن

spiky /ˈspaɪki/ *adjective* (spikier, spikiest)
1 بزماردار، سنگدار، سنگاوی، نووکتیژ، سەرتیژ، دڕۆک: *spiky plants, such as cacti* 2 (نافەرمی) دڵناسک، زوودڵەمەند (spicily /ˈspaɪkɪli/ *adv*؛ spikiness /ˈspaɪkinəs/ *n* نووکتیژبوون، سەرتیژی، نووکتیژی) ۞ 1 میخ‌دار، نوک‌تیز 2 (عامیانه) زود رنج

spile /spʌɪl/ *noun*
1 سنگ، مۆلە، بزماری دارین 2 تۆپەوانە، پشک، دەمەوانە ۞ 1 میخ چوبی 2 توپی

spill¹ /spɪl/ *noun*
1 لێڕژان، ڕژان، لێچوون، سەرڕێژبوون 2 مەتریاڵ یا کەرەسەی (لێ)ڕژاو 3 (لەسەر ئەسپ،

مۆتۆر و هتد) کەوتن، کەوتنەخوارێ، بەربوونەوە، گلان ۞ 1 نشت 2 مواد ریختەشده 3 افتادن

spill[2] /spɪl/ *noun*

دەستەچیلە، پووش، پووار ۞ آتش‌زنه

spillage /ˈspɪlɪdʒ/ *noun*

1 رژان، لێرژان، لێچوون 2 مەتریالی رژاو، بڕی رژاو، بڕی سەرڕێژکراو، سەرڕێژە، سەرڕێژک ۞ 1 ریزش، نشت 2 مواد ریختەشده، مقدار سرریزشده

spillikin /ˈspɪlɪkɪn/ *noun*

تەڵەزم، تەڵەزمە، تەلاش ۞ تراشه

spillover /ˈspɪləʊvə(r), US -oʊ-/ *noun*

1 گرتنەوە، تەشەنە 2 بڕی رژاو، بڕی سەرڕێژکراو، بڕ یان ئەندازەی کەلاوکردوو، سەرڕێژە، لێرژاوە ۞ 1 سرایت 2 مقدار سرریزشده

spillway /ˈspɪlweɪ/ *noun*

سەرڕێژەرێ، شوێنی سەرڕێژ، کەلاوەرێ، تەراش، تەراشە، کەلاوەدر ۞ مجرای سرریز

spilt /spɪlt/ = past and past participle of spill

spilth *noun*

1 (کۆن) رژان، لێرژان، لێچوون 2 مەتریالی رژاو، رژاوە ۞ 1 ریزش، نشت 2 مواد ریختەشده

spin /spɪn/ *noun*

1 چەرخخواردن، خولانەوە، سووڕان، بادان، باهەڵدان، پێچدان، پێچخواردن، پێچ، پێچدران، لوولبوون 2 سووڕانەوەی خێرا، نیشتنەوەی خولانەوەیی 3 (تافەرمی، چەرخ و ماشین) کورتە گەڕان (بۆ خۆشی) 4 لێکدانەوەی هەڵە ۞ 1 چرخش، پیچش 2 چرخش سریع، فرود چرخشی 3 (مجازی) اسپین 4 تعبیر غلط

spina bifida /ˌspaɪnə ˈbɪfɪdə/ *noun*

سپینا بیفیدا (= نوقسانێکی زگماکی لە بڕبڕەی پشتدا کە زۆرجار دەبێتە هۆی شەپەلیکەوتن و هەڵنەدان) ۞ اسپینا بیفیدا

spinach /ˈspɪnɪtʃ, US -ɪdʒ/ *noun*, also spinage

ئەسپەناخ: گیایێکی خۆراکی ئاسایی لە تیرەی goosefoot [*Spinacia oleracea*] (بنەڕەت: لە ئەسپەناخەوە *aspānāk* وەرگیراوە) ۞ اسفناج

spinach beet *noun*

جۆنەری گەلائەسپەناخی ۞ نوعی چغندر

spinal /ˈspaɪnl/ *adjective*

1 بڕبڕەیی، سەربە بڕبڕاگە، مازەیی؛ سەربە مۆخی بڕبڕە *spinal reflexes* :spinal cord ◊ 2 سەربە یان پێوەندی هەیە یان *spinal injuries* شێوەی بڕبڕەی پشت یان مۆغەرەوە هەیە ۞ 1 وابسته به ستون فقرات؛ وابسته به نخاع شوکی 2 وابسته به یا مانند ستون فقرات

spinal canal *noun*, also vertebral canal

بڕبڕەبۆری، کانالی بڕبڕەیی ۞ مجرای مهره‌ای

spinal column *noun*

بڕبڕە، مۆغەرەی پشت، مازە، مۆرە، گەوبەندە، مەزمەزک ۞ ستون فقرات

spinal cord *noun*

مۆخی بڕبڕە، بڕبڕەمۆخ، درکەپەت(سک)، درکەمۆخ، خام ۞ نخاع شوکی

spinal tap = lumbar puncture

spindle /ˈspɪndl/ *noun*

1 تەشی، نەتەرە، لۆتەر، دووخ، تەوەر(ە)، میل، (بەرەتەشی: ئەو دارەخڕەی دەکرا بە کلکی تەشی تا قورس بێ؛ چەرمۆک: چەرمی کلکەتەشی) 2 دەسکەقورمیشی سەعات، میلدەسک 3 پێوەرێکی درێژی بەن یا دەزوو بەرامبەر بە 15,120 یارد (13,826 میتر) بۆ کەتان یان 14,400 یارد (13,167 میتر) بۆ لینین 4 پارچە داری وەکوو نەردە یا پاچکەی کورسی 5 chair (زیندەناسی) تەشی: تۆپەڵەیێکی باریکی وردەلوولەژە microtubule ەکان، کاتی دابەشبوونی خانەیی پێکدێن، تۆرێکی تەشیئاسای زۆرتر ریشاڵی وردەلوولۆچکەکان؛ muscle spindle ۞ 1 دوک، محور 2 دستەی کوک ساعت 3 مقیاس طولی 4 اسپندل 5 دوک

spindle-shanks *noun, pl.*

1 لاقی باریک و درێژ 2 مرۆی لەقلۆقی، داردەمووکانە (spindle-shanked *adj*) ۞ 1 پای لاغر و دراز 2 آدم لندوکی

spindle tree *noun*, also spindle bush

دارتەشی، دەوەنەتەشی: دەوەن یان دارێکی چکۆلە [*Euonymus europaea*] و جۆرە پێوەندیدارەکان ۞ درخت دوک

spindling *adjective*

لاواز، درێژ و رەقەڵ، باریک، لەقلۆقی، داردەمووکانە ۞ لاغر، ضعیف

spindly /ˈspɪndli/ *adjective* (spindlier, spindlest)

لاواز، درێژ و رەقەڵ، باریک، لەقلۆقی، داردەمووکانە، تەشیئاسا: *a* ◊ *spindly legs* *spindly tower* ۞ لاغر، دراز و لاغر

spin doctor *noun*

پسپۆڕی دیزەبەدەرخونە، راستەوپاستەباز: کەسێ کە بە شێوەیێکی ئەرێنی رووداوە رامیارییەکان بۆ پارتی یا رێکخراوێ لێکدەداتەوە ۞ تعبیرساز

spin drier *noun*, also spin dryer

وشککەرەوە یان وشکەنەی سووڕاو یان سووڕۆک (بێگەرما وشکی دەکاتەوە) ۞ خشک‌کن چرخان

spindrift *noun*

1 پرژە یان پرژی شەپۆل (تاجی شەپۆلەکان لە لایەن باوە) 2 کلیلە ۞ 1 اسپین‌دریفت 2 برف بادآورد

spine /spaɪn/ *noun*

1 بڕبڕە، مۆغەرەی پشت، کاریتەپشت، پروسک،

سازە، مۆرە، گەوبەندە 2 درِوو، چقڵ، تیکان 3 پشتی کتێب، بربرە، گەوبەند 4 قوتکە، قیتکە، چوکڵە، دەرپەریوی تیژ ◌ 1 ستون فقرات 2 خار 3 (کتاب) عطف 4 برآمدگی تیز
spine-chiller *noun*
(کتێب، فیلم و هتد) ترسێنەر، توقێنەر، ترسناک ◌ (کتاب، فیلم و...) هولناک
spine-chilling *adjective*
ترسێنەر، توقێنەر، ترسناک ◌ هولناک
spinel /spɪ'nɛl, US 'spɪn(ə)l/ *noun*
درِوولە، درِووچە: کانیکی سەختی شووشەیی، زۆرینەی مەنیزیوم و ئۆکسایدی ئالومینیوم پێکدێنێ (بنەرەت: لە *spinelle* فەرەنسی، لە *spinella* ئیتالیایی، چکۆلەکراوی *spina* ("thorn" ◌ اسپنل
spineless /'spaɪnləs/ *adjective*
1 بێبربرە، بێ تیرەگەی پشت، بێمۆغەرە، 2 invertebrate (خوازە) بێغیرەت، لاواز، بێدەسەلات، ترسەنۆک (*adv* spinelessly: بێغیرەتانە، ستانە، حیزانە؛ *n* spinelessness: بێغیرەتی، سستی، بێدەسەلاتی، لاوازی) ◌ 1 بدون ستون فقرات 2 (مجازی) متزلزل
spinel ruby /'spinəl ruːbɪ/ *noun*
یاقووتی سوور ◌ یاقوت سرخ
spinet /spɪ'net, US 'spɪnət/ *noun*
1 سپینێت (جۆرێ ئامێری کۆن بە کەیبۆردەوە، شێوەی harpsichord دەدا) 2 (ئەمریکا) جۆرێ پیانۆی راستی چکۆلە ◌ اسپینت
spine-tingling *adjective*
(ئافەرمی) خۆش، وورووژێنەر، هەژێنەر، ترسناک، بەهەناسەخەر، ترسێنەر، توقێنەر ◌ مهیج، هولناک
spinifex /'spɪnɪfɛks/ *noun*
درِووسازە؟: جۆرێ گیای گەڵادرِکاوی و سەرەگوڵ درِوواوی، زۆرتر لە رۆژهەڵاتی ئاسیا و ئەوسترالیا [توخم *Spinifex*] ◌ اسپینیفکس
spinnaker /'spɪnəkə/ *noun*
بادەوەی سێگۆشەی گەورە، لە پێشەوەی دارالای سەرەکییەوە گەمی yacht دادەبەسرێ ◌ اسپناکر
spinner /'spɪnə(r)/ *noun*
بادەر، ریسەر، تەشیریس ◌ ریسندە
spinneret *noun*
(زیندەناسی) ئەندامی تەوندروسکەر یان تەونریس، لووی تەونساز، لووی تەونەرەوە یان تەونریس ◌ غدەی تارساز
spinney /'spɪni/ *noun, pl.* spinneys
بێشە، بێشەلان، تەرت، چوغورد، دەحل ◌ بیشە
spinning /'spɪnɪŋ/ *noun*
رستن، جۆلایی، بادان، خەرەکریسی: *cotton spinning ◊ hand spinning* ◌ ریسندگی
spinning factory *noun*
کارگەی رستن ◌ کارخانەی ریسندگی
spinning jenny *noun*
(جاران) دەزگای رستن، خەرەک، کلافە ◌ ماشین نخ‌ریسی
spinning wheel *noun*
خەرەک، دولاب، پێچکەی رستن، چەرخ یان پێچکەی هەڵکەر، چەرخی رستن ◌ چرخ نخ‌ریسی
spin-off *noun* spin-off (from / of sth)
1 لابەرهەم، بەرهەمی لاوەکی، دەمبەرهەم، by-product 2 لاقازانج، سوود یان قازانجی لاوەکی، لاخێر، لاسوود، لابەهرە، بەهرەی لاوەکی 3 کاریگەری لابەلایی، لاکاریگەری ◌ 1 محصول جانبی 2 نفع جانبی 3 اثر جانبی
Spinose /spɪ'nəʊni/ *noun, pl.* Spinoni
جۆرێ رەگەزی تاجی ئیتالیایی ◌ اسپینوز
spinose /'spʌɪnəʊs, US spʌɪ'nəʊs/ *adjective*
(پتر گیانەوەرناسی و رووەکناسی) درکاوی، چقلاوی، درِواوی ◌ خاردار
spinosity *noun*
درکاوی‌بوون، چقلاوی‌بوون، درِواوی‌بوون ◌ خاردار بودن
spinous /'spʌɪnəs/ *adjective*
درکاوی، چقلاوی، درِواوی: *a spinous plant* ◌ خاردار
Spinozism /spɪ'nəʊzɪz(ə)m/ *noun*
سپینۆزاگەری، سپینۆزاباوەری: دەزگا یان سیستمێکی فەلسەفی یان ریبازی فیلسووفی هولەندی باروخ Baruch (یان بێنێدیکت Benedict (1632–77) سپینۆزا کە پێی وایە تەواوی بوون لە بنەمایێکەوە سەری هەڵداوە ئەویش "خودا"یە و هێز و مادە دوو تایبەتمەندی خوداین کە مرۆڤ ناتوانێ بەدەر لەو دووانە تێبەرێ ◌ اسپینوزاگرایی
Spinozist /spɪ'nəʊzɪst/ *noun, adjective*
n سپینۆزاباوەر *adj* سپینۆزاگەرییانە ◌ *n* اسپینوزاگرا *adj* اسپینوزاگرایانە
Spinozistic *adjective*
سپینۆزاگەرییانە، سەربە سپینۆزاباوەری ◌ اسپینوزاگرایانە
spinster /'spɪnstə(r)/ *noun*
کچی قەیرە، گەراوە، ترشاو، پیر، لەماڵەوەماو ◌ پیردختر
spinsterhood /-hʊd/ *noun*
قەیرەیی، گەراوەیی، ترشاوی، پیری ◌ دختر خانه‌ماندگی، پیردختری
spinsterish *adjective*
قەیرەئاسا، پیرئاسا، وەکوو گەراوەکان (*adv* -rishly) ◌ مانند پیردخترها
spinule /'spaɪnjuːl/ *noun*

چقـلۆکە، وردەدڕوو، دڕکـی ورد، دڕکۆڵـه، دڕووچە ۞ خار کوچک

spinulose /ˈspɪnjʊləʊs/ *adjective*
دڕکۆڵەدار، دڕووچەوەر، وردەدڕوودار ۞ دارای خار کوچک

spiny /ˈspaɪni/ *adjective* (spinier, spiniest)
1 دڕاوی، چقڵدار، دڕکاوی 2 دژوار، سەخت، گـران، پڕدەردەسـەر، پڕزەحمـەت: *spiny problems* ۞ 1 خاردار 2 دشوار، مشکل‌آفرین

spiny anteater = echidna

spiny-headed worm *noun*, also acanthocephalan
کرمە سەردڕک(ێنـ)ە: کۆمەڵێکی چکۆلە لە کرمـی مـشەخـۆری ئێـو ڕیخۆڵـە [ڵـک *Acanthocephala*] ۞ نوعی کرم

spiny lobster *noun*
(گیانەوەرناسی) قرژاڵی دڕکاوی، قرژاڵەدڕکنە [خێـزان Palinuridae: چـەنـدین جـۆرن] ۞ خرچنگ خاردار

spiracle /ˈspʌɪrək(ə)l/ *noun*
کونی هەناسە، هەناسەکێش (مێروو، کرۆژەماسی و...) ۞ سوراخ تنفس

spiraclar *adjective*
سـەربە کـونی هەناسـە یـان هـەناسـەکـێش، کونەهەناسـەیی، شێوەی کـونی هەناسـە دەدا ۞ وابسته به سوراخ تنفس، مانند سوراخ تنفس

spiraea /spʌɪˈriːə/ *noun*, US spirea
تەپلەقوو، تەپلەقوو: دەوەنێ لە تیرەی rose بە هێـشووی گوڵـی چکۆلەی سپی و پەمەیییەوە [توخم *Spiraea*] ۞ اسپیره

spiral /ˈspaɪrəl/ *adjective*, *noun*
1 *adj* پێچاوپێچ، مارپێچی، پێچ‌پێچ، پێچ‌لوولی، پێچ‌پێچۆکە(یی)، خولخولەیی، پێچ‌خـواردوو، پێچ‌پێچۆکەیی، قەفقەف: *A snail's shell is the spiral curve of a* ◊ *spiral in form* : هێلی پێچاوپێچ یا پێچ‌پێچ *n watch spring* 2 *the upward/downward spiral of sales* (لە سـەعاتدا) زەمبەلـەک، فەنـەر (spirally /ˈspaɪrəli/ *adv*: بـە شـێوەیەکی پێچـاوپێچ، پێچ‌پێچانە) ۞ *adj* مـارپیچی، حلزونـی *n* 1 خـط مارپیچ 2 فنر

spiral galaxy *noun*, also spiral nebula
کاکێشانی پێچاوپێچ یان مارپێچ یان پێچ‌لوول ۞ کهکشان مارپیچ

spirality /ˈspaɪˈrælɪti/ *noun*
شێوی پێچـاوپێچ یـان مـارپێچ یـان پێچ‌لوول ۞ شکل مارپیچ

spirant /ˈspʌɪr(ə)nt/ *adjective*, *noun*
(دەنـگناسـی) *adj* خـشـەیی، لێـکخـشـاو، خشێنەرانە 2 نەبزوێنی خشەیی (وەک /s/ /ʃ/ و /sh/) (spirantization (also -isation) *n*) ۞

adj سایشی 2 هم‌خوان سایشی

spire[1] /ˈspaɪə(r)/ *noun*
1 سـەرکێو، نووچکـە، تـەوقی کێـو، پۆپـە 2 سەرکەلوو، سەربرج، قووچەکی کەلوو یان برج، تەوقی برج 3 منارەی قووچ، سەرمنارە، میلی سەرووی منارە 4 لاسکی باریک، قەدی ناسک ۞ 1 نوک کوه 2 تارک برج 3 منارەی مخروطی 4 ساقەی باریک

spire[2] /ˈspaɪə(r)/ *noun*
قەفـە: بەشـی سـەرووی لەپکـەی پێچـاوپێچی گیانـەوەری لـەشنـەرمی پێـزگ (بنـەڕەت: لـە *speira* "قەفێ a coil") ۞ اسپایر

spirea = spiraea

spirillum /spʌɪˈrɪləm/ *noun*, *pl.* spirilla /-lə/
(جۆرێ بەکتریا) پێچۆکە، قەفۆزە، قەفچە، بە پێکهاتـەیێکی پـێچ‌پێچییـەوە، هـی ۆنگـاوان و جاروبـار نـەخۆشـی لـێ‌دەکـەوێتـەوە [تـوخم *Spirillum*] (بنەڕەت: لاتینی نوێ، چکۆلێنراوی *spira* لاتین "coil") ۞ اسپیریلوم

spirit /ˈspɪrɪt/ *noun*
1 ڕۆح، گیان، ڕۆحیانەت 2 مایند، زەین، هۆش 3 بـاری دەروونی 4 تارمـایی، خێـو، تـاپۆ، سـەهۆیر، ڕۆحـی خـراپ 5 جنۆکـە 6 پـەری 7 کەسایەتی 8 مەبەست، نیاز 9 بەکەیفی، بەگوڕی، خۆشحاڵی، بەدەماخی 10 وێران، غیرەت، دڵ و دەروون، ئازایەتی 11 (ب.ت. لە کۆدا spirits) خواردنەوەی ئەلکۆلی خەست یان بەقەوەت 12 (پیشەسازی) ئەلکۆل ۞ 1 روح، روان 2 ذهن 3 حالت روحی 4 شبح 5 جن 6 پری 7 شخصیت 8 نیت 9 سرزندگی 10 شهامت 11 مشروب الکلی قوی 12 الکل

spirited /ˈspɪrɪtɪd/ *adjective*
1 خۆشـحاڵ، بەکـەیف، بـەگوڕ، بـەدەماخ: *a spirited* ◊ *spirited young woman* 2 ئازایانـە، نەترسـانە، بوێرانـە *discussion* (spiritedly /ˈspɪrɪtɪdli/ *adv*: ئازایانـە، نەترسانە، بوێرانە؛ spiritedness /ˈspɪrɪtɪdnəs/ *n*: خۆشحاڵی، بەکەیفی، بەگوڕی، بەدەماخی) ۞ 1 سرزنده 2 شجاعانه

spiritism, spiritist, spirititic = spiritualism1, spiritualist, spiritualitsic

spirit lamp *noun*
چرای ئەلکۆلی، چرائەلکۆل ۞ چراغ الکلی

spiritless /ˈspɪrɪtləs/ *adjective*
بێ‌گیان، بێ‌حاڵ، بێ‌تاقەت، نارەحەت، مات، کز، دڵتەنگ، دڵمـردوو، حیـز، نـەوێر: *a pale, a spiritless argument* ◊ *spiritless child* (spiritlessly /ˈspɪrɪtləsli/ *adv*: بێ‌ڕەمـق، spiritlessness /ˈspɪrɪtləsnəs/ *n*) ۞ افسرده، بی‌جرأت

spirit level *noun*
تەراز، تەرازووی بەنا ۞ تراز
spirit of wine *noun*, also spirits of wine
(كۆن) ئەلكۆلی پالێوراو ۞ الكل تصفيەشدە
spiritous = spirituous
spirits of salt = hydrochloric acid
spiritual[1] /'spɪrɪtʃuəl/ *adjective*
1 رۆحی، گیانی، گیانەكی، سپیریچوال، 2 *spiritual needs* :incorporeal خودایی، مانایی، مەعنەوی، نامادی، نادنیایی، دینی، پیرۆز، ئایینی 3 *spiritual songs* : كلیسەیی، سەربە كلیسە: *spiritual authority* ۞ 1 روانی 2 الهی، روحانی، مقدس، معنوی، مذهبی 3 وابستە بە كليسا
spiritual[2] /'spɪrɪtʃuəl/ *noun*, also Negro spiritual
سپیریچوال (گۆرانییەكی ناوچەیی دینی بە رەچەڵەك كۆیلە رەشەكانی ئەمریكایە) ۞ اسپریچوال
spiritualism /'spɪrɪtʃuəlɪzəm/ *noun*
1 گیانباوەری، رۆحباوەری 2 باوەڕ بە هەبوونی رۆح و پێوەندیگرتنیان لەگەڵ زیندووان، بانگكردنی رۆح ۞ 1 روحگرایی 2 احضار روح
spiritualist /'spɪrɪtʃuəlɪst/ *noun*
1 رۆحباوەڕ، گیانباوەڕ، سپیریچوالیست 2 باوەڕی بە بانگكردنی رۆح هەیە، باوەڕمەند بە بانگكردنی رۆح ۞ 1 روحگرا 2 معتقد بە احضار روح
spiritualistic *adjective*
گیانباوەڕییانە، سەربە گیانباوەڕی یان رۆحباوەڕی ۞ روحگرايانە
spirituality /ˌspɪrɪtʃu'ælәti/ *noun*, *pl.* spiritualities, also spiritualty
ئایینیتی، مانایی بوون، دینیتی، نادنیاییتی، مەعنەویت ۞ معنويت
spiritually /-tʃuəli/ *adverb*
لەباری ئایینی یان دینییەوە، لەباری مەعنەوییەوە ۞ از نظر معنوی
spirituosity *noun*
ئەلكۆلیبوون، ئەلكۆلتیابوون ۞ الكلی بودن
spirituous /'spɪrɪtjuəs/ *adjective*
(فەرمی) ئەلكۆلی، ئەلكۆلدار، ئەلكۆلێكی زۆری تیایە ۞ دارای الكل
spiro-[1] *prefix*
پێشگر: 1 پێچپێچی، قەفقەف، پێچ، 2 *spirochaete* : پێچپێچۆكەیی، پێچلوولی (كیمیا) ئاماژە بە گەردێ molecule بە دوو ئاڵقە یان بازنەوە لەگەڵ گەردیلەیێكی atom هاوبەش بۆ هەردووكیان (بنەڕەت: لە spira لاتین، speira یۆنانی "قەف یا پێچ") ۞ پیشوند: 1 مارپیچی 2 اسپیرو-

spiro-[2] *prefix*
پێشگر: هەناسە(دان): spirometer (بنەڕەت: لە spirare لاتین) ۞ پیشوند: تنفس
spirochaete /'spʌɪrə(ʊ)kiːt/ *noun*, US spirochete
پێچەموو (درێژە: بەكتریایێكی باهەڵدراو و پێچپێچۆكەیی نەرم [دەستە Spirochaetales]، دەبێتە هۆی نەخۆشی فەرەنگی syphilis و لایم Lyme (بنەڕەت: لە -spiro[1] + khaitē یۆنانی "مووی درێژ") ۞ نوعی باكتری
spirochetosis *noun*, *pl.* spirochetoses
نەخۆشیی لە ئەنجامی بەكتریای پێچەموو(درێژە) ۞ اسپیروكتوس
spirograph /spʌɪ'rɒmɪtə/ *noun*
هەناسۆگراف، سپیرۆگراف (spirographic *adj*) ۞ تنفسنگار
spirogyra /ˌspʌɪrə(ʊ)'dʒʌɪrə/ *noun*, *pl.* spirogyras
(رووەكناسی) قەوزەی پێچلوول یان پێچاوپێچ: جۆرێ قەوزەی سەوزی تاڵناسا filamentous [تۆخم *Spirogyra*] ۞ اسپیروژیر
spiroid *adjective*
(زۆرتر یان كەمتر) پێچاوپێچ، پێچپێچ، شێوەپێچپێچ ۞ اسپیروئید
spirometer /spʌɪ'rɒmɪtə/ *noun*
هەناسەپێو (spirometric *adj*: سەربە هەناسەپێوی) ۞ تنفسسنج
spirometry *noun*
هەناسەپێوی، دەمسنجی ۞ تنفسسنجی
spirula *noun*, *pl.* spirulae
پێچولكە: هەر سەرپێیێكی cephalopod سكۆیدناسای قوولاییەكان، لەپكەیێكی نێوەكی و پێچپێچی هەیە [تۆخم *Spirula*] ۞ اسپیرولا
spirulina /ˌspɪrʊ'lʌɪnə, ˌspʌɪrʊ-/ *noun*, *pl.* spirulinas
قەفولكە: جۆرێ cyanobacterium ی ریشاڵی ئاوی مایكرۆسكۆپی، هی نێو گۆماوە ئالكالینە گەرمەكان [تۆخم *Spirulina*، ب.ت. *S. platensis syn. Arthrospira platensis*] ۞ اسپیرولینا
spiry *adjective* (spirier, spiriest)
spiry trees : پێچاوپێچ، پێچلوولی، پێچپێچۆكەیی ۞ مارپیچ
spit[1] /spɪt/ *noun*
1 شیش، سیخ، بست 2 (جوگرافیا) لووتكە، زمانە (spitty *adj*) ۞ 1 سیخ 2 دماغە
spit[2] /spɪt/ *noun*
1 تف، دەماو، لیك، لیكاو 2 تفكردنەوە، تفهەڵخستن ۞ 1 تف، بزاق 2 عمل تف كردن
spit[3] = past and past participle of spit
spit[4] /spɪt/ *noun*

چینی له گل که قووڵاییه‌که‌ی ده‌گاته ده‌مه پنمه‌ره‌ین ۞ اسپیت

spital *noun*

1 نه‌خۆشخانه، ب.ت. بۆ گولان 2 جیپه‌نا له سه‌ره‌ریدا ۞ اسپیتال

spit and polish *noun, adjective*

زیره‌ک و ریک‌وپیک، رازاوه و ریک‌وپیک ۞ بافراست یا آراسته و مرتب

spitball *noun*

1 تۆپه‌له‌کاغه‌ز (گرموله‌کراو، بۆ هاویشتن) 2 (به‌یس‌بۆل) تۆپی که به لیکاو یان تف (یان شتی تر) ته‌ر بووبی (ئیستا ناقانوونییه) ۞ اسپیت‌بال

spitchcock *noun*

مارماسیی که چاک کراوه و برژاوه یا سوور کراوه‌ته‌وه ۞ اسپیچکوک

spit curl *noun,* also kiss curl

ئه‌گریجه‌ی ناوچاوان، به‌رچاو یان روومه‌ت ۞ اسپیت کورل

spite /spaɪt/ *noun*

رق، کین، قین، کینه، بوغز، قینله‌زگی: *I'm sure he only said it out of -te* ۞ کینه، غرض

spiteful /ˈspaɪtfl/ *adjective*

1 رقاوی، کیناوی، قیناوی، قینله‌به‌ر، کینه‌له‌زگ، بوغزاوی، malicious 2 قینله‌زگانه (spitefully /-fəli/ *adv*: قینله‌زگانه، بوغزاوییانه، له رووی رقه‌وه؛ spitefulness *n*: رق، کین، قین، قینه‌به‌ری، کینه، بوغز، قینله‌زگی، بوغزاویبوون) ۞ 1 کینه‌توز، مغرض 2 مغرضانه

spitfire /ˈspɪtfaɪə(r)/ *noun*

مرۆی زووتووره، فیشه‌کی، جینگزی، هه‌لتۆز، سه‌رگه‌رم، سه‌رتوند، که‌سیکی quick-tempered ۞ آدم جوشی

spitter *noun*

1 لیکن، تفن 2 وشه‌یکی تر بۆ spitball (واتای دوو) ۞ اسپیتر

spitting cobra *noun*

(گیانه‌وه‌رناسی) کوبرای تفن، کوبراتفنه [*N. nigricollis* و جۆره‌کانی تر] ۞ کبرای اسپیتینگ

spitting image *noun*

تا، کۆپی، ده‌قاوده‌ق ۞ عین

spittle /ˈspɪtl/ *noun*

تف، خۆز، خوویز، خۆزی، لیک، ده‌ماو، ئاوی ده‌م، saliva، spit (spittly *adj*: تفن، لیکن) ۞ تف، آب دهان

spittlebug (also spittle insect) = froghopper

spittoon /spɪˈtuːn/ *noun*

تفدان، تفدین، ته‌په‌تف، cuspidor ۞ سلفدان

spitz *noun*

جۆری سه‌گی ره‌گه‌ز چکۆلانه، به لموزیکی دریژه‌وه، ب.ت. Pomeraninan یی (بنه‌ره‌ت: له Spitz(hund) ئه‌لمانی) ۞ نوعی سگ

spiv /spɪv/ *noun*

(ئافه‌رمی، بریتانیا) فیلباز، ده‌سبر (spivvish *adj* ،spivvy *adj*) ۞ شیاد

splake /spleɪk/ *noun, pl.* splakes

که‌شینه‌ی دووره‌ی گۆماوه‌کانی ئه‌مریکای باکووری (تیکه‌لی sp(eckled trout) و lake (trout)) ۞ اسپلاک

splanchnic /ˈsplaŋknɪk/ *adjective*

سه‌ربه هه‌ناو یان پزور، visceral، سه‌ربه viscera و ئه‌ندامانی نێوه‌وه، ب.ت. هینه‌کانی زگ abdomen ۞ وابسته به احشاء، اندرونه‌ای

splanchnology *noun*

هه‌ناوناسی ۞ احشاءشناسی، اندرونه‌شناسی

splash /splæʃ/ *noun*

1 پرژاندن 2 شلپه، شلپ‌وهۆر، چلپه(چلپ)، شلپه‌شلپ، خوشه، ده‌نگی شلپه 3 لکه، په‌له 4 خۆنواندن، خۆوانیشان‌دان ۞ 1 عمل پاشیدن 2 شلپ، صدای شلپ 3 لکه 4 تظاهر

splashboard /ˈsplæʃdaʊn/ *noun*

قورگیر، پرژه‌گر، پرژه‌گیر ۞ گل‌گیر

splashdown /ˈsplæʃdaʊn/ *noun*

(که‌شتی ئاسمانی) نیشتنه‌وه (له‌سه‌ر ئاو) ۞ فرود

splash guard /ˈsplæʃdaʊn/ *noun*

قورگیر، پرژه‌گر، پرژه‌گیر ۞ گل‌گیر

splashy /ˈsplæʃi/ *adjective* (splashier, splashiest)

1 قوراوی 2 خال‌خال، کونج‌کونج، گول‌گول ۞ 1 گل‌آلود 2 خال‌خال

splat[1] /splæt/ *noun*

ته‌خته‌ی نیوه‌راستی پشتی کورسی ۞ اسپلات

splat[2] /splæt/ *noun, adverb*

n ده‌نگی شلپه(شلپ)، *adv* تلپه شلپه ۞ *n* صدای شلپ *adv* شلپ

splatter /ˈsplætə(r)/ *noun*

ده‌نگی شلپه، ده‌نگی شلپه‌شلپ ۞ صدای شلپ

splay /spleɪ/ *noun, adjective*

n کشان، پانبوونه‌وه، فراوانی، به‌رینبوونه‌وه، کرانه‌وه *adj* لار، خوار، پەخ ۞ *n* اتساع، گستردگی *adj* مایل

splayed *adjective*

1 کشاو، پانه‌وه‌بوو، فراوان، به‌رین(ه‌وه‌بوو) 2 کراوه، لیکه‌وه‌کراو، لیکه‌وه‌بوو ۞ 1 ممتد، گسترده، متسع 2 باز

splayfoot *noun, adjective*

n هه‌نگاوی دریژ، شه‌قاو *adj* شه‌قاودریژ، هه‌نگاوپان (splayfooted *adj*: شه‌قاودریژ، هه‌نگاوپان) ۞ *n* گام بلند *adj* دارای گام‌های بلند

spleen /spliːn/ *noun*

1 سپل، سیه‌لاک، فشک، ددان‌خۆشک،

گـورگـنـەخۆرە، دیـدک، شوشـو 2 رووتالـی،
بەدخولکی 3 کین، قین، رق، کینلەزگی 4 ماتی،
دلـتەنگی، کـزی ۞ 1 طحـال، اسـپرز، سـپرز 2
بدخلقی 3 غضب، کینه 4 افسردگی

spleenful *adjective*
1 توند، ترو، توورە، جینگزی 2 مات، دلـتەنگ،
کز 3 قیناوی، رقاوی، کینلەزگ ۞ 1 آتشیمزاج
2 افـسرده 3 کینەدار

spleenwort /spli:nwɜ:t/ *noun*
گیاسپل: جۆرێ سەرەخـی چکۆلە، لەسـەر بەرد
و دیـوار شـین دەبـێ، جـاران بـۆ تیمـاری سـپل
بەکاردێترا [توخم *Asplenium*] ۞ اسپلینورت

splen- *prefix*
پێـشگر: سـپل، سـپەلاک (بنـەڕەت: لـە *splēn*
یۆنانی) ۞ پیشوند: طحال، اسپرز

splendent /'splendənt/ *adjective*
(کۆن) تروسـکەدار، پرشـنگدار، درەوشـاوە ۞
درخـشان

splendid /'splendɪd/ *adjective, interjection*
adj 1 بەشـکۆ، بەفـەر، بەدەبدەبـە، بەشـانوشـکۆ،
بەزاژوفەر، جوان، مەزن، گەورە 2 تروسکەدار،
پرشـــنگدار، درەوشـــاوە، brilliant shining
interj (نافـەرمی) چ باشـــە! (splendidly
adv /'splendɪdli/: بەشـکۆیانە، بە شـێوەیـێکی
بـەشـکۆ؛ splendidness /'splendɪdnəs/ *n*:
شکۆ، فەر، دەبدەبە، زاژوفەر) ۞ *adj* 1 باشکوه،
عالی، عظیم 2 درخشان *interj* عالیه!

splendiferous /splen'dɪfərəs/ = splendid

splendour /'splendə(r)/ *nounm* US splendor
1 فـەر، دەبدەبـە، شـکۆ، زاژوفـەر، گـەورەیی،
مەزنی، شانوشکۆ، سام، بەسامی، هەیبەت: *the*
splendours of Rome (= its fine buildings, etc.) ◊ *a view of Rheims Cathedral, in all its splendour* ◊ *The palace has been restored to its former splendour* 2 درەوشـــانەوە، تروسـکانەوە،
ئارنگ، ورشانەوە ۞ 1 شکوه، ابهت 2 درخـشش

splenectomy /splɪ'nɛktəmi/ *noun, pl.* splenectomies
سـپلبـری، نەشـتەرگـەری لابردن یـا دەرکێـشانی
سـپل ۞ اسپلینکتومی

splenetic /splə'netɪk/ *adjective, noun*
1 بەدخولک، سـەرتوند، زووتـوورە، سـەرگـەرم 2
وشـەیێکی کۆنـە بـۆ splenic (splenetically
adv) ۞ بدخلق، زودخشم

splenic /'splɛnɪk, US 'spli:nɪk/ *adjective*
سەربە سپل، پێوەندی بە سـپڵەوە هەیە ۞ وابـسته
به طحال

splenitis /splɪ'naɪtɪs/ *noun*
ئاوسـانی سپل ۞ آماس طحال

splenius /'spli:nɪəs/ *noun, pl.* splenii /-nɪʌɪ/
(توێکـاری) هـەردوو ماسـوولکەی لای مـل
(بنـەڕەت: لاتـینی نـوێ، لـە *splēnion* یۆنـانی
"bandage") ۞ اسپلینیوس

splenomegaly /ˌspli:nə(ʊ)'mɛg(ə)li/ *noun*
سپـلەزلێ، گـەورەبوونی نائاسـایی سـپل ۞
اسپلینومگالی

splice /splaɪs/ *noun*
1 پێکـەوەنان، پێکەوەبەسـتن، پێکـەوەگرێدان 2
شوێنی پێکەوەبەستن (splicer /'splaɪsə(r)/ *n*:
پێکەوەنـەر، پێکەوەبەسـت، پێکەوەبەسـتەر،
پێکبەست) ۞ 1 اتصال 2 محل اتصال

spliff /splɪf/ *noun*
(نافەرمی) جگەرەی مەریوانەدار ۞ اسپلیف

spline /splʌɪn/ *noun*
1 لێواری قولـفوبەند، زمانـه 2 باریکـه 3 slat
۞ 1 لبەی کام و زبانه 2 نوار

splint /splɪnt/ *noun*
1 پالپـشت، تەختـە، تەختـەی شـکستەبەندی 2
توول و تەختە (با سەوەتەچنی یان ئاورکردنەوە)
3 ماسینی ئێسکی لە نێوەوەی ئێسکی بەلەکی
ئەسـپ ۞ 1 تختەی شکستەبندی 2 و 3 اسپلینت

splint-bone /'splint bəʊn/ *noun*
1 ئێسـکی تەلـەزمە 2 (هـی ئەسـپ) ئێـسکی
بەلەک، لوولاک ۞ 1 نازکنی 2 استخوان ساق

splinter /'splɪntə(r)/ *noun*
تەلـەزم، چقل، باریکە، تەفشک، دلۆ، تەلاشـە،
وردە، ورکە، پرزەومرزە (splintery *adj*: زبر،
پرتەلەزم، پرپرزەومرزە، لووسنەکراو، دلۆدلۆ،
بەرداخنەکراو) ۞ تراشه، خرده

splinter group *noun*, also splinter party
(سیاسـەت یـا دیـن) کۆمەلـی جیـاوەبوو، لادەر
(رێکخراوێکـی چکۆلـە کـە لـە گـەورەکـە جیـا
بۆتەوە) ۞ گروه انشعابی

splinter-proof *adjective*
بێتەلەزم، تەلەزمبەند، دژەتەلەزمە ۞ ضد تراشه

split[1] /splɪt/ *noun, adjective*
n 1 کەلێن، درز، کـەل، قەلـەش، تلیش، شـەقار،
داقلیـــشان، داتلیـــشان، دوولـــەتبـــوون،
دووکـەرتبـوون، لـێبوونـەوە، دووبەرەکایـەتی،
جیـایی 2 (splits) پـێتـەخت، لنـگکردنـەوە
(کردنـەوەی پـێ بـە ئەنـدازەی 180 پلـە) *adj*
هەلقلیشاو، داقلیـشاو، داتلشاو، دوولەتکراو ۞
n 1 شکاف، ترک، انشقاق، انشعاب 2 (در جمع)
پاباز *adj* شکافته

split[2] = past and past participle of split

split ends *noun, pl.*
مووخۆرە، چەندچلەبوونی سەری موو ۞ موخوره

split infinitive *noun*
(ڕێزمـانی ئینگلیـسی) چـاوگی لێـکدابـڕاو،

ژیدەری پساو (بە لایەن هێندێ نەریتباوەڕەوە traditionalist بە هەڵە دادەنرێ) ◌ مصدر گسسته

split-level *adjective*
1 (خانووبەرە و هتد) ئاستجیاواز، نیوەنهۆم 2 (گاز) کوانووجیا، فیزەکەی جیایە ◌ 1 دارای سطوح مختلف 2 اسپلیت لول

split peas *noun, pl.*
لەپە، نۆکەلەپە، ئارینۆک، لەتکەنۆک ◌ (نخود) لپه

split personality *noun*
(پزشکی) شیزوفیرنیا، چەندکەسایەتی ◌ شخصیت چندگانه

split pin *noun*
بزماری بنلەت، بزماری بنقلیشاو ◌ خار دولا

split ring *noun*
ئالقەی کلیل(ی)، ئالقەی کراوە ◌ حلقەی بازشو

split screen *noun*
(کامپیوتێر، فیلم و هتد) پەردەی دوولەت، پەردەی چەندلەتکراو، پەردەی دابەشکراو ◌ نمای دونیمه، صفحه‌ی نمایش تقسیم‌شده

split second *noun, adjective*
n تاوێ، ساتێ (split-second) *adj* یەکجار ورد، زۆر تیژ، یەکجار خێرا ◌ *n* یک لحظه *adj* بسیار دقیق، خیلی سریع

split shift *noun*
نۆرەکاری دووسەرە، چەندین نۆرەکار ◌ چند شیفته

splitter *noun*
1 دووبەرەکینەرەوە، داتلیشێنەر 2 دابەشگەر: یەکێ کە زیندەوەرەکان organism بۆ کۆمەڵێکی وردتری taxonomic دەپۆلێنێ یان دابەش دەکا (بڕوانە lumper) ◌ 1 شکاف‌انداز 2 اسپلیتر

split ticket *noun*
پەڕی هەڵبژاردنی لێکجیا ◌ ورق انتخابات مجزا

splitting /ˈsplɪtɪŋ/ *adjective*
1 (ب.ت. سەرێشە) توند، سەخت، گران، بەژان، بەئێش 2 هەڵقلیشێنەر، داقلیشێنەر، داتلیشێنەر ◌ 1 شدید 2 شکافنده

split-up *noun*
داقلیشان، داتلیشان، دوولەتبوون، دووکەرتبوون، لێبوونەوە، داقلیشان یان کەرتبوون بۆ چەندین بەش یان کۆمەڵە ◌ انشقاق، انشعاب

splodge /splɒdʒ, US splɑːdʒ/ *noun*, also **splotch** /splɒtʃ, US splɑːtʃ/
پەڵە، لکە، لەکە، spot، blotch، splash، smear: *He had a odge of oil on his cheek* ◌ لکه

splodgy *adjective*
پەڵەپەڵە، لکاوی، پرلەک، لەکاوی، پەڵاوی، پرپەڵە ◌ لکه‌دار

splosh *noun*
1 (دەنگی) شلپەشلپ 2 پرژەئاوی ناو هەوا 3 (کۆن) پارە، پوول ◌ 1 (صدای) شلپ‌شلپ 2 اسپلوش 3 پول

splore *noun*
1 (سکاتلەندی) frolic، carousal 2 (سکاتلەندی) commotion ◌ اسپلور

splotchy *adjective* (splotchier, splotchiest)
لکاوی، لەکاوی، پرلکە، پرلەک، پەڵاوی، پەڵەپەڵە ◌ پرلکه

splurge /splɜːdʒ, US splɜːrdʒ/ *noun*
عەبلەخەرجی، هەڵەخەرجی، دەسبڵاوی، تەخشانوپەخشان، پیاکێشان، دەسنەگیرانەوە، بالانی ◌ ولخرجی، ریخت و پاش

splurt *noun*
فیشقەی ناکاوی شلە، هەڵفیشقان ◌ فوران ناگهانی مایع

splutter /ˈsplʌtə(r)/ *noun*
1 (دەنگی) بلمەبلم، منجەمنج، بلتە، پت 2 دەنگی شلپوهۆر: *The car started with a loud splutter* ◌ 1 اسپلوتر 2 صدای چلپ و چلوپ

spoil /spɔɪl/ *noun*
1 ماڵی دزراو، دزیتی، کەلوپەلی دزراو 2 (spoils) دەسکەوتی شەڕ 3 خرتوخاڵ ◌ 1 مال دزدی 2 (در جمع) غنیمت 3 خار و خاشاک

spoilage /ˈspɔɪlɪdʒ/ *noun*
(خۆراک و هتد) خراپبوون، ترشان ◌ فاسدشدگی

spoiled *adjective*
(ب.ت. منال) نازدار، خراپ، بەبەهانە، گرەزۆک ◌ لوس

spoiler /ˈspɔɪlə(r)/ *noun*
1 (فڕۆکە) سپۆیلێر، وەستێنەی هەوایی 2 تالانچی، ڕاوڕووتکەر 3 تێکدەر، خراپکار، خۆشیشێوێن 4 کڕیاری دەسکەوتی شەڕ، دەسکەوتکڕ ◌ 1 اسپویلر 2 غارتگر 3 کاربهم‌زن 4 خریدار غنائم جنگی

spoilsport /ˈspɔɪlspɔːt, US -spɔːrt/ *noun*
ملۆزم، (خۆشی)تێکدەر، خۆشیشێوێن ◌ آدم ضد حال

spoils system *noun*
سیستەمی دەسکەوتەکان ◌ نظام غنایم

spoilt[1] /spɔɪlt/ *adjective*
(ب.ت. منال) نازدار، خراپ، بەبەهانە، بەهانەگر، گرەزۆک، بەدەمەوەدراو ◌ لوس

spoilt[2] /spɔɪlt/ = past and past participle of spoil

spoke[1] /spəʊk, US spoʊk/ *noun*
1 پەرە، تێل، میلە، کاشە، قامکە (ب.ت. لە پێچکە یان چەرخی عارەبانەدا) 2 پلەی

نەردیوان 3 پەرە یان تێل و میلی چەتر (-spoked *adj*) ◊ 1 پرە 2 پلەی نردبان 3 اسپوک

spoke[2] /spəʊk, US spoʊk/ = past of speak

spoken[1] /'spəʊkən, US 'spoʊ-/ = past participle of speak

spoken[2] /'spəʊkən, US 'spoʊ-/ *adjective*
ئاخافتن، ئاخاوتن (لەچاو زمانی نووسین): *spoken Kurdish* ◊ گفتاری

spoken[3] *adjective*
(لە لێکدانا) ـزمان ◊ ـزبان

spoken for *adjective*
1 فرۆشراو، راگیراو، سەوداکراو 2 خاوەندار ◊ 1 فروختەشدە 2 دارای صاحب

spoken word *noun*
زمانی ئاخافتن یان ئاخاوتن ◊ زبان گفتاری

spokeshave *noun*
رەندەی خڕ(کردن): لە هەردوو لای تیغەکەی دەسکێکی هەیە، لە بنەڕەتا بۆ پەرە یان قامکەی spoke چەرخەکان ◊ رندەی کیوتری

spokesman /'spəʊksmən, US 'spoʊ-/ *noun, pl.* spokesmen
دەمڕاست، قسەکەر، وتەبێژ، پەیڤدار ◊ سخنگو

spokesperson /'spəʊkspɜ:sn, US 'spoʊkspɜ:rsn/ *noun, pl.* spokespersons or spokespeople
دەمڕاست، قسەکەر، وتەبێژ، پەیڤدار ◊ سخنگو

spokeswoman /'spəʊkswʊmən, US 'spoʊ-/ *noun, pl.* spokeswomen
دەمڕاست، قسەکەر، وتەبێژ، پەیڤدار (ژن) ◊ سخنگو (زن)

spoliation /ˌspəʊlɪ'eɪʃ(ə)n/ *noun*
1 تێکدان، خراپکردن، وێرانکردن، کاولکردن، تیابردن 2 تالان، راوڕووت، ڕووتکردنەوە، کالەت، دزین 3 (ماف) دەسکاری(کردن)، رووشاندن، شێواندن، دەستێوەردان، چەواشەکردن 4 دەسبەسەراگرتن، داگیرکردنی کەشتییە بێلایەنەکان (لە لایەن ئەو ولاتانەی کەوا لە شەڕدان) ◊ 1 تضییع، تخریب 2 غارت، دزدی 3 مخدوش‌سازی، تحریف 4 ضبط کشتی‌های بی‌طرف

spoliator *noun*
تالانچی، راوڕووتکەر، چەتە ◊ غارتگر

spondaic /spɒn'deɪɪk/ *adjective*
تایبەت بە سپاندییەوە ◊ خاص فعلن

spondee /'spɒndi: , US 'spɑ:n-/ *noun*
(تکنیکی) سپاندی، سپۆندی (دوو برگەی درێژ یان زەبرلەسەر) ◊ فعلن

spondulicks /spɒn'd(j)u:lɪks/ *noun, pl.*
(نافەرمی، بریتانیا) پارە ◊ پول

spondylitis /ˌspɒndɪ'laɪtɪs/ *noun*
ئاوسانی جومگەکانی بڕبڕەی پشت، بڕبڕەئاوسین (بڕوانە ankylosing spondylitis، بنەڕەت: لە spondylus لاتین "vertebra" + itis-) ◊ اسپوندیلیتیس

sponge /spʌndʒ/ *noun*
1 (گیانەوەری دەریایی) سپانج، ئیسفەنج [لق Porifera] 2 هەور، ئەبر 3 (نافەرمی) کەلەلا، مەستی مەست 4 لاخۆر، مفتەخۆر، سەربار، لاخەرج، کەدخوار 5 کانزایی لە شێوەی کونکون (sponge-like ،spongeable *adj*) ◊ 1 (جانور دریایی) اسفنج 2 اسفنج 3 پاتیل 4 طفیلی، اسپوناج 5 فلز اسفناجی

sponge bag = toilet bag

sponge cake *noun*
کەیکی پفەڵ، کەیکی هەوری، کەیکەسووکە ◊ کیک اسفنجی

sponge pudding *noun*
پودینگی پفەڵ یا هەوری (چێشتێکی بریتانیایی) ◊ پودینگ اسفنجی

sponger /'spʌndʒə(r)/ *noun*
مفتەخۆر، سەربار، لاخۆر، لاخەرج، مشەخۆر ◊ طفیلی، سربار

sponge rubber *noun*
جیری هەوری یان ئەبری ◊ لاستیک اسفنجی

sponge tree = opoponax 1

spongiform /'spʌndʒɪfɔ:m/ *adjective*
هەورئاسا، ئەبرئاسا، شێوەئیسفناج ◊ اسفنجی‌شکل

spongy /'spʌndʒi/ *adjective* (spongier, spongiest)
هەورین، هەورئاسا، هەوری، ئەبری، پووچەڵ، بۆش، وەکوو هەور، کونکون، نەرم، سووک: *The ground was soft and ◊ spongy moss* (spongily /'spʌndʒɪli/ *adv*، -iness /'spʌndʒinəs/ *n*): هەوریبوون، لەهەورچوویی، وەکوو هەوربوون) ◊ اسفنجی، ابرمانند، متخلخل، نرم

spongy parenchyma *noun*, also spongy layer or spongy tissue
پارانشیمی هەوری یان هەورین، پارانشیمی بۆشاییدار یان بۆشاییمەند ◊ پارانشیم اسفنجی

sponson /'spɒns(ə)n/ *noun*
1 سەکۆی دابەستنی چەکوچۆڵ لە لاێکی کەشتی شەڕکەر 2 لابالی کورتی لەنگەرراگری فڕۆکەی ئاوی 3 سەکۆێکی سێگۆشە بۆ راگرتنی چەرخ یان پێچکەی کەشتی هەڵمی ◊ اسپونسون

sponsor /'spɒnsə(r), US 'spɑ:n-/ *noun*
1 دەستەبەر، کەفیل 2 پشتیوان، پالپشت 3 بناخەدانەر، بنیاتنەر 4 دایک و باوکی تەوفنکراو، باوانی تەوفنکراو یان تەعمیدی ◊ 1 ضامن 2 حامی 3 بانی 4 پدر و مادر تعمیدی

sponsored *adjective*

پشتیار یان پێشنیازکراو لە لایەن، پشتیوانیکراو
لە لایەن ✪ پیشنهاد شده از طرف، مورد حمایت
sponsorship /'spɒnsəʃɪp, US 'spɑːnsərʃɪp/ *noun*
1 پشتیوانی، پشتگیری، کێشانی خەرجوبار، پشتیوانی ماڵی (یان دارایی)، یارمەتیدان، پشتگرتن: *a $50 million sponsorship deal*
2 کەفیلی، دەستەبەری ✪ 1 حمایت، حمایت مالی 2 ضمانت
spontaneity /ˌspɒntəˈneɪəti, US ˌspɑːn-/ *noun*, also spontaneousness
خۆبەخۆیی، خۆڕسکی، لەخۆوەیی: *There is a lack of spontaneity in her performance* ◊ *the contrast between an adult's formality and a child's -y* ✪ خودانگیختگی، خودجوشی
spontaneous /spɒnˈteɪniəs, US spɑːn-/ *adjective*
1 خۆبەخۆ، خۆیی، خۆڕسک، لەخۆوە، بەدەسخۆنەبوو، بێئیختیار 2 سروشتی، خۆڕسک 3 (زیندەناسی، جووڵە یان چالاکیی) خۆنەویستە، instinctive یا 4 involuntary (کۆن، رووەک) خۆڕسک، بەخۆشیبوو، خۆڕواو، خۆڕوووەک
spontaneously /spɒnˈteɪniəsli, US spɑːn-/ *adv*: لەخۆوە، خۆبەخۆ، خۆڕسکانە، پەرەسەندوو، رووداو بەبێ کاریگەری، هێز یا هۆیێکی دەرەکی بەرچاو، بێپلاندانانی لەوەپێش، indigenous؛ spontaneousness /spɒnˈteɪniəsnəs, US spɑːn-/ *n* ✪ 1 خودجوش، خودانگیخته 2 طبیعی 3 غیرارادی 4 خودرو
spontaneous combustion *noun*
لەخۆوە سووتان، خۆبەخۆ داگیرسان، سووتانی خۆڕسک، ئاورگرتنی لەخۆوە ✪ اشتعال خودانگیخته
spontaneous generation = abiogenesis
spontoon /spɒˈtuːn/ *noun*
رمی کورت، رمۆچکە، رمۆکە، نیزەچە ✪ نیزک
spoof /spuːf/ *noun, adjective*
1 دەمەلاسکێ، لاسایی گاڵتەجارانە 2 شۆخی، جەفەنگ 3 فێڵ، دهۆ، تەشقەڵە، تەڵەکە ✪ 1 تقلید مسخره 2 مزاح 3 حیله
spook /spuːk/ *noun*
1 تارمایی، سەهوێر، خێو، تاپۆ، جنۆکە، ghost
2 (زۆرتر لە ئەمریکا(ی باکووری) سیخوڕ ✪ 1 شبح، جن 2 جاسوس
spooky /'spuːki/ *adjective* (spookier, spookiest)
1 وەکوو تارمایی، تاپۆئاسا، جنۆکەئاسا 2 ترسێنەر، ترسناک: *a spooky old house* ◊ *a - y atmosphere* 3 فیشەکی، جینگزی، هەڵتۆز

spookily /'spuːkɪli/ *adv*؛ spookiness /'spuːkinəs/ *n*: 1 وەک تارمایی‌بوون، تاپۆئاسایی 2 فیشەکی‌بوون ✪ 1 شبح‌مانند 2 هولناک 3 جوشی
spool /spuːl/ *noun*
1 مەکەرە، گەرگەرە، قرقرە، غەرغەرە، ئارماز، بەکرە، ماسوورە، ماسوور، خولخولە، ماسۆلە، لوولەک (بۆ هەڵکردنی دەزوو، فیلم، بەت یان دەزووی راوەماسی، تەیپی مەگناتیکی و هتد) 2 بڕی هەڵگرتنی مەکەرەیێ، مەکەرەبەر، ئەو بڕەی لەسەر مەکەرەیێ هەڵدەکرێ، بارەقرقرە ✪ 1 قرقره، ماسوره، استوانه 2 اسپول
spoon /spuːn/ *noun*
1 کەوچک، مەلاک، کەفک 2 کەوچکێ، پڕکەوچکێ 3 سەوڵی دەمپانی چەماوە ✪ 1 قاشق 2 به اندازه‌ی یک قاشق 3 نوعی پارو
spoonbill /spuːnbɪl/ *noun*
(باڵندەناسی) دەنووککەوچکە [توخمەکانی *Ajaia* و *Platalea*: چەندین جۆرن] ✪ کفچه‌نول
spoonbill cat *noun*
✪ [*Polyodon spathula*] paddlefish
اسپون‌بیل کت
spoon bread *noun*
(ئەمریکا) نانە گەنمەشامی نەرم ✪ نان نرم ذرت
spoonerism /'spuːnərɪzəm/ *noun*
سەرەتاگۆڕی، گۆڕینی دەنگە سەرەتاکانی وشە (وەکوو *"sew you to a sheet"* لە جیاتی *"show you to a seat"*) ✪ ابدال آغازی
spoonery = spoony
spoonful /'spuːnfʊl/ *noun, pl.* spoonfuls
کەوچکێ، پڕکەوچکێ ✪ به اندازه‌ی یک قاشق
spoony *adjective* (spoonier, spooniest), *noun* (spoonies)
1 *adj* بەسۆز 2 گەوج، کەر *n* (کۆن) مرۆی گەوج، foolish؛ spoonily *adv*؛ spooniness (*n* ✪ 1 *adj* احساساتی 2 احمق *n* آدم احمق
spoor /spʊə(r), US spʊr/ *noun, pl.* same or spoors
1 (گیانەوەر) جێپێ، جێگای پا، شوێنپێ 2 شەقڵ، شوێن، جێ، شوێ ✪ 1 رد پا 2 رد، اثر
sporadic /spəˈrædɪk/ *adjective*
بڵاو، تاکوتووک، تاکوتروک، تاوتاو، پچڕپچڕ، نارێکوپێک، نایەکینە، ناهەمیشە، جاروبار، ناوەناوە، تاقولۆق، لێرەولەوێ، جارناجار: *a sporadic disease* ◊ *sporadic protests*
sporadically /-kli/ *adv*: (بە شێوەیەکی) تاقولۆق، نارێکوپێکانە) ✪ پراکنده، گه‌گاهی
sporangium /spəˈran(d)ʒɪəm/ *noun, pl.* sporangia /-dʒɪə/
(رووەکی نزم و فێرن) جێگایێ کە لەودا سپۆر یان تووە توخمییەکان پێکدێن، توورەکەسپۆر،

کیسەسپۆر (sporangial *adj*) ◯ اسپورانگیوم

spore /spɔ:(r)/ *noun*

تۆو، توو، گەردە، تۆز، تۆزە، توخم، سپور، سپۆر: *Ferns, mosses and fungi spread by means of spores* ◯ هاگ

sporicidal *adjective*

سپۆرکوژ، تۆوکوژ، تۆزەکوژ، توخمکوژ (sporicide *n*: مەتریالی سپۆرکوژ یان توخمکوژ، ماک یا مادەی تۆزەکوژ) ◯ هاگکش

sporiferous *adjective*

سپۆرهێنەر، سپۆر یان تۆزە دێنێ ◯ هاگآور

spor(o)- *prefix*

پێشگر: تۆو، توو، گەردە، تۆز، تۆزە، توخم، سپۆر، پێوەندی بە سپۆرەوە هەیە: *sporogenesis* (بنەڕەت: لە *spora* یۆنانییەوە) ◯ پیشوند: هاگ

sporocarp *noun*

سپۆردان، سپۆربەر، تۆزەبەر: (لە قەوزە سوور، کەڕوو و کرێژەبەردەکاندا) پێکهاتەیێکی فرەخانەیی کە لەودا سپۆرەکان پێکدێن (یان بەرهەم دێنرێن)، بەشی بەرهەمهێنەر یان پێکهێنەری سپۆری ڕووەک، ئەندامی بەرهەمهێنەری سپۆر ◯ هاگزایی

sporocyst *noun*

(گیانەوەرناسی) کیسەی سپۆر، کیسەتۆو، کیسەتوو، توورەکەی سپۆر، کیسەتۆزە: 1 کرمۆکە یان لارفی بێڕیخۆڵەی کرمی پەپوولە fluke کە پرگی تازە بە ئەندامی مژۆک و ریخۆڵەوە لە نێو ئەودا پێکدێ 2 بەرگێ کە لەودا سپۆری مژۆڵداران دابەش دەکرێ 3 (لە مشەخۆرەکاندا) sporozoan زیگۆت یان توخمێکی کیسەیی لە هاوخوانێکی بێبڕبڕەدا 4 یەکەمین قۆناخی توورەکەیی یان کیسەئاسای زۆرێک لە کرمە trematode ـەکان، پەردەی کیسەیی یان توورەکەئاسای سەرەتاکیان و کرمە کونەوەرەکان 5 خانەیێکی مات یان خەوتوو dormant کە سپۆر یان تۆزەکان بەرهەم دێنێ ◯ کیسەی هاگ

sporogenesis /ˌspɒrə(ʊ)'dʒɛnɪsɪs, US ˌspɔ:rə(ʊ)-/ *noun*

پێکهاتنی سپۆر یان تۆو، سپۆرۆژنێنیز ◯ هاگزایی

sporogenous /spə'rɒdʒɪnəs/ *adjective*, also sporogenic or sporogeny

پێکهێنەری سپۆر یان تۆو، تۆوپێکهێن، تۆوساز ◯ هاگزا

sporogonium *noun, pl.* sporogonia

ئەندامی پێکهێنەری تۆو لە ڕووەکە نزمەکاندا، تۆوساز ◯ اسپوروگونیوم

sporogony /spə'rɒgəni/ *noun*

(گیانەوەرناسی) ڕەوتی نارەگەزی پێکهاتنی تۆو یان سپۆر لە گیانەوەرە مشەخۆرە سەرەتاییەکاندا (sporogonic *adj*) ◯ اسپوروگونی

sporophore /'spɒrəfɔ:, US 'spɔ:-/ *noun*

(ڕووەکناسی) ئەندامی تۆوهەڵگری کەڕوویی، تۆوهەڵگر ◯ اسپوروفور

sporophyll *noun*

(ڕووەکناسی) گەڵای سپۆرهێنەر ◯ برگ هاگآور

sporophyllary *adjective*

(گەڵا) سپۆرهێنەر، تۆوهێنەر ◯ هاگآور

sporophyte /'spɒrəfʌɪt, US 'spɔ:-/ *noun*

(ڕووەکناسی) سپۆرۆفایت، تۆوەگیا (sporophytic *adj*) ◯ اسپوروفیت

Sporozoa /ˌspɒrə'zəʊə/ *noun, pl.*

گیانەوەرە سەرەتا(یی) مشەخۆرەکان، سەرەتاکە مشەخۆرەکان، سپۆرداران، تۆوداران (sporozoan *n, adj*: گیانەوەری سەرەتایی مشەخۆر، سەرەتاکی مشەخۆر، سپۆردار، تۆودار؛ بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *zōia* + spore یۆنانی "گیانەوەران") ◯ هاگداران

sporozoite /ˌspɒrə(ʊ)'zəʊʌɪt, US ˌspɔ:-/ *noun*

سەرەتاکی مشەخۆر ◯ آغازی انگلی

sporran /'spɒrən, US 'spɔ:rən, 'spɑ:-/ *noun*

هەمانەی سکاتلەندی، جانتای سکاتلەندی ◯ کیف اسکاتلندی

sport /spɔ:t, US spɔ:rt/ *noun*

1 وەرزش، سپۆرت 2 کایە، یاری 3 ڕابواردن 4 شۆخی، جەفەنگ، گاڵتە، گاڵتەبازاڕی 5 پیاوی چاک، جوامێر، پیاوخاس، مرۆی بەتەنگەوەهاتوو ◯ 1 ورزش 2 بازی 3 تفریح 4 مزاح، مسخرگی 5 آدم خوب

sport coat = sport jacket

sport fish = game fish

sportful *adjective*

قۆشمە، بزۆز، شلوق، کایەبێخۆش، شەیتان، بە شۆخی، playful, entertaining (sportfully *adv*، sportfulness *n*) ◯ بازیگوش، غیرجدی

sportif /spɔ:'ti:f/ *adjective*

1 هۆگری وەرزشە قارەمانی یان پاڵەوانییەکان 2 (جل) گونجاو بۆ وەرزش ◯ 1 علاقمند به ورزش‌های قهرمانی 2 (لباس) مناسب ورزش

sporting /'spɔ:tɪŋ, US 'spɔ:rtɪŋ/ *adjective*

1 وەرزشی: *a major sporting event* 2 وەرزشکارانە 3 نازایانە، نەترسانە، پیاوانە، جوامێرانە، بەدادانە (sportingly /'spɔ:tɪŋli, US 'spɔ:rtɪŋli/ *adv*) ◯ 1 ورزشی 2 ورزشکارانه 3 دلیرانه، منصفانه

sporting chance *noun*

بەختی باش، دەرفەت(ی باش)، هەلی ڕەخساو ◯ شانس خوب

sportive /spɔːtɪv/ *adjective*
1 قۆشمە، بزۆز، شلوق، کایەپێخۆش، شەیتان، بە شۆخی، نە بەرشتی، 2 frolicsome (زۆر) هەوەساوی، بەئالۆش، ئاورگرتوو، شەهوانی :sportiveness *n* قۆشمانە؛ :sportively *adv*) قۆشمەیی، بزۆزی، شلوقی، شەیتانی) ◌ 1 بازی‌گوش، غیرجدی 2 شهوانی

sport jacket = sports jacket

sports *noun, adjective*
n پێشبرکێ وەرزشی‌یەکان *adj* وەرزشی ◌ *n* مسابقات ورزشی *adj* ورزشی

sports car *noun*
ماشێنی سپۆرت ◌ اتومبیل اسپورت

sportscast /ˈspɔːtskɑːst, US ˈspɔːrtskæst/ *noun*
1 دەنگ‌وباسی وەرزشی 2 بەرنامەی وەرزشی 3 راپۆری وەرزشی ◌ 1 اخبار ورزشی 2 برنامەی ورزشی 3 گزارش ورزشی

sportscaster /ˈspɔːtskɑːstə(r), US ˈspɔːrtskæstər/ *noun*
1 بێژەری دەنگ‌وباسی وەرزشی، پێشکەش‌کاری هەواڵە وەرزشی‌یەکان 2 پەیام‌نێری وەرزشی ◌ 1 گویندەی اخبار ورزشی 2 گزارش‌گر ورزشی

sports centre *noun*
ناوەندی پێشبرکێ وەرزشی‌یەکان ◌ مرکز مسابقات ورزشی

sports day *noun*
(خوێندنگا) رۆژی پێشبرکێ(کان) ◌ روز مسابقات

sports-editor *noun*
(رۆژنامە) بەرپرسی لاپەرە یا بەشی وەرزشی ◌ مسؤل صفحەی ورزشی

sports jacket *noun*, US also sport jacket or sports coat
کەوا یان چاکەتی سپۆرت ◌ کت اسپورت

sportsman /ˈspɔːtsmən, US ˈspɔːrts-/ *noun, pl.* sportsmen
وەرزش‌کار، وەرزش(ە)وان، وەرزش‌دۆست، هۆگری وەرزش (sportsmanlike
1 :/ˈspɔːtsmənlaɪk, US ˈspɔːrts-/ *adj*
وەرزش‌کارانە 2 پیاوانە، جوامێرانە، رەوشت‌بەرزانە؛ sportsmanship
1 :/ˈspɔːtsmənʃɪp, US ˈspɔːrts-/ *n*
جوامێری، پیاوەتی، رەوشت‌بەرزی 2 وەرەی وەرزش‌کارانە) ◌ ورزش‌کار، علاقەمند به ورزش

sportsperson /ˈspɔːtspɜːsn, US ˈspɔːrtspɜːrsn/ *noun, pl.* sportspeople
وەرزشەوان، ورەزش‌کار ◌ ورزش‌کار

sports shirt *noun*
کراسی سپۆرت ◌ پیراهن اسپورت

sportster *noun*
ماشێنی سپۆرت ◌ اتومبیل اسپورت

sportswear /ˈspɔːtsweə(r), US ˈspɔːrtswer/ *noun*
جل‌وبەرگی سپۆرت یان وەرزش، جلی وەرزشی ◌ لباس ورزشی

sportswoman /ˈspɔːtswʊmən, US ˈspɔːrts-/ *noun, pl.* sportswomen
1 ژنی وەرزشکار، ژنی وەرزشەوان، ژنی وەرزش‌دۆست یان لایەنگری وەرزش 2 ژنی بە وەرەی وەرزش‌کاری‌یەوە ◌ 1 زن ورزش‌کار، زن علاقەمند به ورزش 2 زن دارای روحیەی ورزش‌کاری

sports writer *noun*
رۆژنامەوانی وەرزشی ◌ نویسندەی ورزشی

sport-utility vehicle = SUV

sporty /ˈspɔːti, US ˈspɔːrti/ *adjective* (sportier, sportiest)
(نافەرمی) 1 لایەنگری وەرزش، وەرزش‌دۆست: *I'm not very sporty* 2 وەرزش‌کارانە 3 (ماشێن و هتد) تونرەو 4 (جل‌وبەرگ) جوان، خۆش‌رەنگ: *a sporty cotton top* (sportily
/ˈspɔːtɪli, US ˈspɔːrtɪli/ *adv* ; sportiness
/ˈspɔːtinəs, US ˈspɔːrtinəs/ *n*) ◌ 1 علاقەمند به ورزش 2 ورزش‌کارانه 3 (ماشین و...) تیز 4 (لباس) قشنگ

sporulation *noun*
پێکهاتنی تۆو یان سپۆر، سپۆرسازی (sporulative *adj*: پێکهێنەری تۆو یان سپۆر، تۆوپێکهێن، سپۆرساز) ◌ هاگ‌زایی

spot /spɒt, US spɑːt/ *noun*
1 خاڵ، لکە، پەڵە، گوڵ، تەوقن، پن، پنۆک، قۆندەرە 2 زیپکە، زیرکە 3 عەیب، شکستی، ناتەواوی، کەم‌وکووری 4 نەنگ، پینە 5 دڵۆپ، نەختێ، برێ، کەمێ، برێکی کەم 6 جێ، وار، شوێن، حەن 7 تیشکاوێژ، شەوق‌هاوێژ 8 ناوەند، چەق (spottedness *n*) ◌ 1 خال، لکه 2 جوش 3 نقص 4 ننگ 5 قطره، ذره 6 محل 7 نورافکن 8 مرکز

spot check *noun*
پشکنینی لەناکاو یا سەرسەرەکی، پشکنینی هەرەمەکی ◌ وارسی تصادفی

spot heigh *noun*
بەرزایی شوێن یان خاڵێ، ب.ت. لەسەر نەخشە ◌ اسپوت بال

spot kick = penalty kick

spotlamp = spotlight

spotless /ˈspɒtləs, US ˈspɑːt-/ *adjective*
1 بێ‌لکە، بێ‌پەڵە، خاوێن، پاک‌وخاوێن، تەمیز، 2 immaculate بێ‌گەرد، بێ‌خەوش، بێ‌عەیب: *a spotless reputation* (:spotlessly *adv*) بێ‌گەردانە، بێ‌خەوشانە، بە شێوەیەکی بێ‌عەیب؛ :spotlessness *n* 1 خاوێنی، تەمیزی 2

بێ‌گەردی، بێ‌عەیبی) ۞ 1 بدون لک، تمیز 2 بی‌نقص

spotlight /'spɒtlaɪt, US 'spɑ:t-/ *noun*
1 رووناکی شانۆ، شەوقاوێژ 2 رووناکی شوێنی، رۆشنایی دۆزینەوە یان دیتنەوە 3 سەرنج(پێدان)ی گشتی، ناوەندی سەرنج‌پێدان ۞ 1 نورافکن 2 نور موضعی 3 کانون توجه

spotlit[1] /'spɒtlɪt/ *adjective*
رووناک، رۆشن(کراو) ۞ نورانی‌شده

spotlit[2] /'spɒtlɪt/ = past and past participle of spotlight

spot-on *adjective, adverb*
تەواو، تەواوی تەواو، دروستی دروست، راستی راست، perfect ،accurate: *a spot-on forecast* ۞ کامل، دقیق دقیق

spot pass *noun*
پاسی تۆپ بۆ گۆشەی مەیدان (لەچاو راستەوخۆ) ۞ اسپوت پاس

spotted /'spɒtɪd, US 'spɑ:t-/ *adjective*
گوڵ‌گوڵ، خاڵ‌خاڵ، تەوقن‌تەوقن، پڵنگ‌پڵنگ، پنۆک‌پنۆک، پەڵاوی، خاڵاوی، لکاوی ۞ خال‌خال، دارای لک

spotted alfalfa aphid *noun*
مێشوولەی خاڵ‌خاڵی وێنجە [*Therioaphis maculata*] ۞ نوعی شته

spotted cucumber beetle *noun*
قالۆنچەی خاڵ‌خاڵی خەیار [*Diabrotica undecimpunctata howardi*]، راگوێزەری نەخۆشی wilt، ب.ت. خەیار و کالەک ۞ نوعی سوسک

spotted dick *noun*
پودینگی مێوژ ۞ پودینگ کشمش

spotted dog = 1 Dalmatian 2 spotted dick

spotted fever *noun*
تای خاڵ‌خاڵ یان پنکەپنکە ۞ تب خال‌خال

spotted knapweed *noun*
(رووەک‌ناسی) پەمەلەی خاڵ‌خاڵ یان پنکەپنکە، رەسەنی ئەورووپا و ئاسیا [*Centaurea maculosa syn. C. biebersteinii*] ۞ نوعی گیاه

spotted owl *noun*
کوندەبووی خاڵ‌خاڵ یا پنکەپنکە [*Strix occidentalis*] ۞ نوعی پرنده

spotted salamander *noun*
سالاماندێری خاڵ‌خاڵ یا پنکەپنکەی ئاسایی، هی رۆژهەلاتی ئەمریکای باکووری [*Ambystoma maculatum*] ۞ نوعی سمندر

spotted sea trout *noun*, also sea trout, speckled trout, spotted weakfish
کەشینەی دەریایی خاڵ‌خاڵ یا پنکەپنکە، وەک ماسی راو یان خۆراکی [*Cynoscion nebulosus*] ۞ نوعی ماهی

spotted turtle *noun*
رەقە یان کیسەڵی خاڵ‌خاڵ یا پنکەپنکە، هی ئاوە شیرینەکانی رۆژهەلاتی ئەمریکا US [*Clemmys guttata*] ۞ نوعی لاک‌پشت

spotter /'spɒtə(r), US 'spɑ:t-/ *noun*
1 دۆزەرەوە، دۆزینەوەیی، دیتنەوەیی 2 دوژمن‌دۆز، پشکێنەر 3 (لە لێکدانا) ـگەر، لەدواگەڕ ۞ 1 اکتشافی 2 تجسی 3 (در ترکیب) ـجو، جویندەی

spotter plane *noun*
فڕۆکەی پشکێنەر یان دۆزەرەوە ۞ هواپیمای تجسسی

spotty /'spɒti, US 'spɑ:ti/ *adjective* (spottier, spottiest)
1 (سەروچاو) زیپکاوی، پڕ لە زیپکە 2 لکاوی، پەڵەپەڵە، پەڵاوی 3 ناڕێک، ناجۆر، نایەک‌جۆر، ناچونیەک، جۆراوجۆر: *the performance was spotty* *data* ◊ *spotty attendance* ◊ *spotty* 4 گوڵ‌گوڵ، خاڵ‌خاڵ (spottily *adv*؛ spottiness *n*: پەڵاوی‌بوون، لکاوی‌بوون، گوڵ‌گوڵ‌بوون) ۞ 1 پر از جوش 2 لک‌دار 3 ناهموار، ناهمگن 4 خال‌خال

spot welder *noun*
لکێن‌گەری خاڵی یا خاڵ‌خاڵ ۞ جوشکار نقطه‌ای

spot welding *noun*
لکێن‌گەریی خاڵی یا خاڵ‌خاڵ، لکێن‌گەریتی خاڵی ۞ جوشکاری نقطه‌ای

spousal /'spaʊzl, US 'spaʊsl/ *adjective*
سەربە هاوسەر یان زەماوەند، هاوسەری، nuptials ۞ وابسته به همسر

spouse /spaʊs, US spaʊz/ *noun*
هاوسەر، ژن یان مێرد، خێزان، wife ،husband ۞ همسر

spout /spaʊt/ *noun*
1 لوولە، لوولک 2 لوولەی قۆری یان چایی‌دان 3 پلووسک، زەمووروک، شرک، لووساوک 4 فیشقە، کوفارە، fountain (spouted *adj*؛ spoutless *adj*) ۞ 1 لوله 2 لولەی قوری 3 ناودان 4 فواره

sprag *noun*
1 ئەستوون یان دەستەکی کانی خەڵووز 2 پواز ۞ 1 اسپراگ 2 گوه

sprain /spreɪn/ *noun*
وەرگەڕان، بادران، باخواردن، پێچ‌خواردن (sprained *adj*: وەرگەڕاو، پێچ‌خواردوو، بادراو) ۞ رگ به رگ(شدگی)

spraing *noun*
جۆرێ ئازار یان نەخۆشی ڤایرۆسی viral پەتاتەکان ۞ اسپرائینگ

spraint /spreɪnt/ *noun*, also spraints
پشقەڵ یان تەرسی دەڵەک otter ۞ فضلەی

سمورآبی

sprang /spræŋ/ = past of spring

sprat /spræt/ *noun*

1 جـۆرێ ماسـی وردی دەریـایی لـە تـیرەی herring [*Sprattus sprattus* (ئـەوروپـا) و جۆرەکانی تر] 2 (ناڤەرمی) هەر ماسی‌یێکی چکۆلەی دەریایی ۞ 1 ماهی خمسی 2 اسپرات

sprauncy /'sprɔːnsi/ *adjective* (sprauncier, spraunciest)

1 زیـرەک، چاومـار، زیـت، قۆچاخ، زرینـگ 2 بەزریقەوبریقـە، بـەئالاووالا، رەنگاورەنـگ، جوان‌نوێن ۞ 1 باهوش، زرنگ 2 پرزرق و برق

sprawl /sprɔːl/ *noun*

1 درێژبوونـەوە، بلاوبوونـەوە، پـان‌بوونـەوە 2 نارێکی 3 ناوچە، گەرەک ۞ 1 پخش و پلایی 2 بی‌نظمی 3 منطقه

sprawled /sprɔːld/ *adjective*

بلاوەبـوو، درێژەوبـوو، پانـەوەبوو، لنگەوتلورکەوتوو، پاڵ‌کەوتوو ۞ ولوشده

sprawling /'sprɔːlɪŋ/ *adjective*

بلاوەبوو (بە شێوەیەکی نارێک)، پەراگەندە، *a modern sprawling town* :کونـاوکون (**sprawlingly** /'sprɔːlɪŋli/ *adv*) ۞ پراکنده، تو در تو

spray[1] /spreɪ/ *noun*

1 چلەگوڵ، چەپکەگوڵ، تاجەگوڵینە 2 شوول، توول، لق، خەلف، چل ۞ 1 شاخەی گل، دستەی گل 2 ترکه، شاخه

spray[2] /spreɪ/ *noun*

1 پـرژە، پـرژ، نمـەی ئـاو، نمـە 2 پرژێنـە ۞ 1 اسپری، قطرات ریز 2 افشانه

spray can *noun*

قوتوی پرژێنە، ئیمشی، فش‌فشە، پژێژە ۞ قوطی اسپری

sprayer /'spreɪə(r)/ *noun*

پیاپژێن، پیاپرژێن، پژێنەر، پرژێنەر، (لە لێکدانا) ـپرژێنە، ـپژێنە، پرژێنە(ک)، سپریی، ئیمشی ۞ اسپری‌زننده، ـافشان، افشانه

spray gun *noun*

ژارپژێن، ژارپژێن ۞ افشانک

spray-on *adjective*

بە شێوەی پژێنە یان پرژێنە، پژێنەیی، پرژێنەیی ۞ افشانه‌ای

spray paint *noun*

رەنگی پرژێنە(یی)، رەنگ‌پرژێنە، رەنگ‌پژێنە ۞ رنگ اسپری یا افشانه‌ای

spread[1] /spred/ *noun*

a broad spread :1 پانتایی، بەرینایی، راخستە *of opinions* :پانتـایی بەلهاویـشتن یـان پـەرەسـەنـدن، رادەی بلاوبوونـەوە 2 پانـایی 3 بلاوبوونـەوە، پەلهاویـشتن، تەنینـەوە، پیاهـەڵپـەڕین، پەرەسـەندن، پـەل‌وپۆهاویـشتن، بەخشان، expansion، diffusion: *to prevent the spread of disease* 4 توانایی بلاوبوونەوە 5 سفرە یان خوانی رەنگین، کلاشە(کردن)، سوور، جەژن، سفرەی شایانە: *They had laid on a huge spread for the party* 6 بەرگ، روو، بەرگەتەخت، bedspread 7 (ئـەمریکا) کێڵگە یان ranchی گەورە 8 جیاوازی نێوان دوو نرخ و بایی 9 (لە رۆژنامە یان کۆڤارێک‌دا) مژار یان بابەتی دوولاپەڕەیی: *The story continued with a double-page spread on the inside pages* 10 شتێ بۆ پیاوساوین یان تێهەڵسوون لە نان (وەک توێژ، کەرە، مرەبا و هتد): *cheese spread* 11 مەودای نێوان دوو شت (یان خاڵ)، جیاوازی، جیایی، جیابوونـەوە، پسان، دابڕان، پچڕان، gap 12 بەرینایی یان پانتایی شتێ، وەک هی تەختە timber 13 - wingspan (بنەڕەت ئەلمانی رۆژاوا(یی)) ۞ 1 پهنـه، گستره، دامنـه؛ دامنەی گسترش 2 عرض 3 اشاعه، انتشار، پخش 4 قابلیت گسترش یا اشاعه 5 سفرەی رنگین 6 روتختی 7، 8 اسپرید 9 مطلب دوصفحه‌ای 10 کرم، اسپرید 11 اختلاف، جدایی، انقطاع 12 اسپرید

spread[2] = past and past participle of spread

spread eagle *noun*

وێنـەی هـەڵـۆێکی لاق و بـاڵ فـشەوەکـردوو، هێمای ئەمریکا ۞ ولوشده

spread-eagled /ˌspred'iːgld/ *adjective*

بلاوەبـوو، پانـەوەبوو، درێژاودرێژکـەوتوو، پاڵ‌کەوتوو، تخێل، سلار ۞ ولوشده

spreader /'spredə(r)/ *noun*

دەزگای بلاوکردنەوە، پەرەئاژۆ، بلاوکە، بلاوگەر، بلاوکەرەوە، پەرەپێدەر: *a muck spreader* ۞ پخش‌کن، گسترش‌دهنده، انتشاردهنده

spreadsheet /'spredʃiːt/ *noun*

(بەرنامەیەکی کامپیوتێری) پەڕیان، پانەپەڕ ۞ صفحەی گسترده

spree /spriː/ *noun*

1 رابواردن، خۆش‌گوزەرانی، مەی‌خواردنەوە، ئارەق‌خواردنەوە 2 زگ‌بەردانەوە، دەس‌بلاوی 3 زیـادەڕۆیی، زیـادەڕەوی ۞ 1 خـوش‌گـذرانی، باده‌گـاری 2 ولخرجی 3 افراط

sprig[1] /sprɪg/ *noun*

چـووز، وەچ، پـژ، پـژاڵ، چـل، لـک، خەلـف، سـوورچە، لقـی چکۆلـە، twig: *a sprig of parsley* ۞ شاخەی کوچک

sprig[2] /sprɪg/ *noun*

بزماری چکۆلەی بێ‌سەر ۞ میخ کوچک بی‌سر

sprigged *adjective*

(پارچـە یـان کاغـەز) گـوڵ‌دار، بـە دار و گـوڵـەوە ۞ دارای گل و برگ

sprightly /'spraɪtli/ *adjective* (sprightlier,

sprightliest), also sprighful
بەکەیف، چالاک، خۆشحاڵ، سەرخۆش، بەدەماخ، لەگوڕ (sprightliness *n*: بەکەیفی، چالاکی، بەگوڕی، شادی، سەرخۆشی) ❁ بانشاط، سرزنده

spring /sprɪŋ/ *noun*
1 بەهار، بوهار، واسار، کەپران 2 (ئەستێرەوانی) ماوەی نێوان vernal equinox تا summer solstice 3 بازدان، پەڕین، هەڵبەزینەوە، قەڵەمباز، هەڵبەودابەز 4 چاوە، سەرکانی، سەرچاوە، کانی، یەن، کانیاو 5 فەنەر، زەمبەلەک، سپرینگ، تایبەتمەندی ئێلاستیک، جیری (springlet *n*؛ springless *adj*؛ springlike adj) ❁ 1 بهار 2 اسپرینگ 3 جهش، جست‌وخیز 4 چشمه 5 فنر، خاصیت ارتجاعی

spring balance *noun*
تەرازووی زەمبەلەکی یا فەنەری ❁ ترازوی فنری

springboard /ˈsprɪŋbɔːd, US -bɔːrd/ *noun*
تەختەباز، تەختەی پەڕین، تەختەی بازدان ❁ تختەی پرش

springbok /ˈsprɪŋbɒk, US -bɑːk/ *noun*
1 ئاسکی ئەفریکایی [*Antidorcas marsupialis* (Springbok) 2 [ئەندامی تیم یان دەستەیێکی وەرزشی ئەفریکای باشووری، ب.ت. بە یەکێتی ڕاگبیدا ❁ 1 آهوی افریقایی 2 عضو تیم ورزشی

spring chicken *noun*
1 جووچک، جووجەڵە 2 (خوازە) بێ ئەزموون، منداڵ، جووچک ❁ 1 جوجه 2 (مجازی) بی‌تجربه، بچه

spring-clean *noun*, also spring-cleaning
ماڵ تەکاندن، ماڵ هەڵگرتن، ماڵ خاوێن کردنەوە ❁ خانه‌تکانی

springe /sprɪn(d)ʒ/ *noun*
داو، تەڵە، تەپکە، کەمەند ❁ دام، کمند

springer /ˈsprɪndʒə(r)/ *noun*
1 کەمەندهاوێژ 2 مانگای ئاوس 3 (بیناسازی) بەردەتاق، بەردەبنی تاق (تاق لەوێوە دەس پێدەکا) ❁ 1 کمنداندار 2 گاو آبستن 3 پاطاق

spring fever *noun*
1 گوڕ(وتینی) بەهاری، بەهارجمان 2 (پزشکی) تای بەهاری، بەهارەتا ❁ 1 تب(وتاب) بهاری 2 تب بهاری

spring-loaded *adjective*
زەمبەلەکی، فەنەری، فەنەردار، زەمبەلەکدار ❁ فنری

spring onion *noun*
پیوازەشینە، تەرەپیواز، پیواز، پیوازی ساوا ❁ پیازچه

spring peeper = peeper2

spring roll *noun*
جۆرێ خۆراکی چینی ❁ نوعی غذای چینی

springtail *noun*
زەمبە(لەک)کلکە: مێروویێکی وردی بێباڵ کە ئەندامێکی springئاسای بۆ هەڵبەزینەوە لەژێر زگەوە هەیە [دەستە Collembola] ❁ نوعی حشره

spring tide *noun*
هەڵکشان و داکشانی ئاو (لە وەختی مانگی یەکشەوە new moon و مانگی پڕدا full moon) ❁ مەکشند

springtide /ˈsprɪŋtaɪd/ = springtime

springtime /ˈsprɪŋtaɪm/ *noun*
وەرزی بەهار، بەهاران، ئاخەلێوە، ئاخلێقە، خوێن‌جمان ❁ فصل بهار

springy /ˈsprɪŋi/ *adjective* (springier, springiest)
1 زەمبەلەکی، فەنەری، جیری، کەژناسا: *We walked across the springy grass* 2 بەکەیف، بەگوڕ (springily /ˈsprɪŋɪli/ *adv*؛ springiness /ˈsprɪŋinəs/ *n*) ❁ 1 فنری، ارتجاعی 2 سرزنده

sprinkle /ˈsprɪŋkl/ *noun*
1 (ئەمریکا(ی باکووری) پرووشە، سووکەباران، نمەباران، پریشکە، 2 sprinkling 2 پڕژاندن، پیاپڕژان ❁ 1 باران سبک 2 پاشیدن

sprinkler /ˈsprɪŋklə(r)/ *noun*
ئاوپڕژێن، ئاوپژێن، ئاوڕشێن ❁ آب‌پاش

sprinkler irrigation *noun*
ئاودێری پڕژاندن، ئاوبارانی، پڕژەدێری ❁ آبیاری قطره‌ای

sprinkling /ˈsprɪŋklɪŋ/ *noun*
1 بڕێکی کەم، ژمارەیەکی کەم، بڕێ، هێندێ 2 پرووشە، (نم)نمەی باران ❁ 1 تعداد کم، مقدار اندک 2 نم‌نم باران

sprint /sprɪnt/ *noun*
(مەودایەکی کەم) ڕاکردنی بە توندی، هەڵاتنی (بە) خێرایی (400 میتر یان کەمتر؛ sprinter *n*: ڕاکەری خێرا) ❁ دو سرعت

sprint relay *noun*
ریلەی ڕاکردنی خێرا ❁ رله‌ی دو سرعت

sprit /sprɪt/ *noun*
(دەریاوانی) دارالای چکۆلە ❁ دکل کوچک

sprite /spraɪt/ *noun*
1 جنۆکە 2 پەری 3 تارمایی، خێو، سەهۆیر، تاپۆ ❁ 1 جن 2 پری 3 شبح

spritely = sprightly

spritz /sprɪts/ *noun*
فیشقە، فیچقە، کوفارە (بنەڕەت: لە *spritzen* ئەڵمانی "فیشقەکردن") ❁ فواره

spritzer /ˈsprɪtsə(r)/ *noun*

سپریتزر (= تیکەڵەیێکی مەی (سپی) و ئاوی سۆدا ۞ اسپریتزر

sprocket /ˈsprɒkɪt, US ˈsprɑːkɪt/ *noun*
1 پێچکەی ددانەدار یان ددانەڕیز، چەرخی ددانەڕیز، پێچکەی موورچەدار، پێچکەی زنجیرخۆر 2 (پێچکە) زنجیرخۆر، ددانە، موورچە، زنجیرکێش ۞ 1 چرخ دندانەدار 2 دندانە

sprocket-wheel /ˈsprɒkɪt siːl/ *noun*
موورچە، چەرخ یان پێچکەی ددانەدار یان ددانەڕیز، پێچکەی زنجیرخۆر یان زنجیرکێش ۞ چرخ دندانەدار

sprog /sprɒg, US sprɑːg/ *noun*
(لە بریتانیا و نافەرمی) 1 منداڵ، زارۆک، تولف 2 (ڕەمەکی) recruit یان trainee ۞ طفل، بچە

sprout /spraʊt/ *noun*
1 چووز، وەچ، بەرک، چەکەرە، کورس 2 Brussels sprout ۞ جوانە

spruce[1] /spruːs/ *adjective* (sprucer, sprucest)
جوان، خاوێن، پاکوخاوێن، ڕازاوە، تەمیز، trim (sprucely *adv*: جوان، بە شێوەیەکی خاوێن یان جوان؛ spruceness *n*: جوانی، شۆخی، خاوێنی، پاکوخاوێنی) ۞ شیک، آراستە، پاکیزە

spruce[2] /spruːs/ *noun, pl.* same or spruces
(دار) سنەوبەر، ناژ، ناژین، نەوژ، داروک [توخم *Picea*: زۆر جۆرن] ۞ صنوبر

spruce budworm *noun*
کرمی خونچەی سنەوبەر یان ناژ، جۆری پەپوولەی شەوگەڕی tortricid، کرمۆکەکانیان لەسەر دارە هەمیشەسەوزەکان (وەک نەوژ و balsam fir) دەخوا [*Choristoneura fumiferana*] ۞ نوعی پروانە

sprue[1] /spruː/ *noun*
1 ڕەهەند یان جۆگەیێ کە کانزا یان پلاستیکی دەڕژێتەنێو دارێژگە یان قاڵبەوە 2 پارچە کانزا یان جۆگە کە بەو ڕێگاوە ڕەق بۆتەوە ۞ اسپرو

sprue[2] /spruː/ *noun*, also tropical sprue
1 بۆزە 2 = coeliac disease (بنەڕەت: لە *spruw* هوڵەندی "thrush") ۞ برفک

spruit /spreɪt/ *noun*
(ئەفریکای باشووری) ئاوەڕێ یان ئاوەڕۆی چکۆلە (وشک بێجگەلە وەرزی بارین) ۞ آبراە کوچک

sprung[1] /sprʌŋ/ = past participle of spring

sprung[2] /sprʌŋ/ *adjective*
زەمبەلەکی، فەنەری، زەمبەلەکدار ۞ فنری

sprung rhythm *noun*
جۆری کێش یان ڕیتمی هۆنراوەیی (لە لایەن هۆنەری ئینگلیسی Gerard Manley Hopkins (1844-1889) داڕێژراوە) ۞ بحر طویل

spry /spraɪ/ *adjective* (spryer, spryest)
بەدەماخ، بەکەیف، شاد، خۆشحاڵ، سەرخۆش، چالاک، چابک، گورج: *a spry 75-year-old* (spryly *adv*: بەکەیفانە، بە شێوەیەکی شاد یان سەرخۆش؛ spryness *n*: بەکەیفی، شادی، بەدەماخی، سەرخۆشی، خۆشحاڵی، چالاکی، گورجی) ۞ بانشاط، سرزندە، فعال

spud /spʌd/ *noun*
1 بێلچە، بێلەکان، فیشەکان 2 (نافەرمی) پەتاتە، سێفەزەمینی، یەرەماسی 3 مرۆی سووک ۞ 1 بیلچە 2 سیب‌زمینی 3 آدم پست

spud-bashing *noun*
(نافەرمی، بریتانیا) بێگاری پاکردنی پەتاتە ۞ اسپودباشینگ

spumante /spuːˈmænteɪ, US -ˈmɑnti/ *noun*
جۆری مەی سپی هەڵچووی ئیتالیایی (بنەڕەت: ئیتالیایی "sparkling") ۞ اسپومانتی

spume /spjuːm/ *noun*, also foam
کەف، سەرکەف، سەرکوڵ، دەوژن ۞ کف

spumy *adjective*, also spumous
کەفاوی، کەفدار، سەرکوڵدار، دەوژناوی ۞ کف‌آلود کف‌دار

spumoni /spuːˈməʊni/ *noun*, also spumone
دیسێریکی بەستەنی توێ‌توێ و ڕەنگوتام جیاواز ۞ اسپومونی

spun /spʌn/ = past and past participle of spin

spun glass *noun*
شووشەی ڕیشاڵناسا ۞ پشم شیشە

spunk /spʌŋk/ *noun*
1 (نافەرمی) دڵ، وێران، دڵوجەرگ، courage 2 (نافەرمی) تۆواو، ئاو، توخم، determination 3 semen (نافەرمی، ئەوسترالیا) کەسێکی سێکسی ۞ 1 جرأت 2 (عامیانە) منی 3 آدم سکشوال

spunky /ˈspʌŋki/ *adjective* (spunkier, spunkiest)
(نافەرمی) نەترس، بەجەرگ، سڵنەکردوو، شێرکوڕ ۞ (عامیانە) باجرأت

spun rayon *noun*
هەوریشمی دەسکردی بادراو ۞ اسپون ریون

spun silk *noun*
1 (خراپ) دەزووی هەوریشم، خەیاتە، هەوریشمی بادراو 2 پارچە لە هەوریش ۞ 1 نخ ابریشم 2 پارچەی ابریشمی

spun sugar *noun*
پەشمەک ۞ پشمک

spun yarn *noun*
1 بەنی ڕیسراو، ڕیس 2 گوریس یان تەنافی چەندلۆنە، کەندر، گوریس ۞ 1 نخ تابیدە 2

طناب چندلایه

spur /spɜː(r)/ *noun*
1 مامزە، مامیزەک، زیخت، چەنگ 2 هاندەر، هانە، گورپێدەر، بزوێنەر، گور 3 ژەنگ یان نەخۆشی چەودان 4 دەربەریوی، قوتکە، لووتکە (کێو یان زنجیرەکێوی) 5 نووچکە، تیژایی نووکی کێو 6 نیشانەکردنی پەری قومار بە رووشاندنی (بۆ گزە) 7 شەقل یان شوێنپێی گیانەوەر 8 = climbing iron (spurless *adj*) (spurred *adj* ✧ 1 مهمیز 2 انگیزه 3 سگاله 4 برآمدگی 5 تیزی نوک کوه 6 ردپای حیوان 7 اسپور

spurdog *noun*
جۆرێ سەگماسی بۆری پنکەپنکەی سپی گەورەی ئەتلانتیکی باکووری [*Squalus acanthias*] ✧ اسپورداگ

spurge /spɜːdʒ/ *noun*
مراوکە، رووەک یان دەوەنی بە گوڵی مەیلەوسەوزەوە [تۆخم *Euphorbia*: گەلێ جۆرن] ✧ اسپورگ، ماذریون

spur gear = spur wheel

spurge laurel *noun*
جۆرێ دەوەنی هەمیشەسەوزی کورتەباڵا، بە پەری زاراوی رەش و گەڵای سەوزی وردەوە [*Daphne laureola*] ✧ اسپورگ لورل

spurious /ˈspjʊəriəs, US ˈspjʊr-/ *adjective*
درۆ، ساختە، نارەسەن، نائەسڵ، قەڵب؛ زۆڵ، بیژوو، حەرامزادە، bastard: *a spurious argument ◊ signature* (spuriously /ˈspjʊəriəsli, US ˈspjʊr-/ *adv*: بە شێوەیێکی درۆ یا ساختە؛ spuriousness /ˈspjʊəriəsnəs, US ˈspjʊr-/ *n*: درۆبوون، قەڵببوون، قەڵبی) ✧ کاذب، ساختگی؛ حرامزاده

spur-of-the-moment *adjective*
کوتوپڕ، لەڕێوە، پلانڕێژنەکراو، لەوەپێش بەرنامەبۆدانەنراو، سەرپێیی: *I phoned him up on the spur of the moment* ✧ فی‌البداهه

spurner *noun*
شەقتێهەڵدەر، توورهەڵدەر، رەتکەرەوە ✧ لگدزننده، ردکننده

spurred *adjective*
مامزەدار ✧ دارای مهمیز

spurrey /ˈspʌri/ *noun*, also spurry, *pl.* spurreys or spurries
(رووەکناسی) گیایێکی ورد لە تیرەی pink، بە گوڵی سپی و پەمەیی [تۆخمەکانی *Spergula* و *Spergularia*: چەندین جۆرن] ✧ اسپوری

spurrier *noun*
(دەگمەن) مامزەبەند، مامزەگەر، مامزەساز، مامزەدروسکەر ✧ مهمیزساز

spur royal *noun*
کۆینێکی زێرین بایی پازدە شیلینگ، سەردەمی دەسەڵاتداری جەیمزی یەک لێدەدرا (وێنەی خۆر بە تیشکەوە) ✧ اسپور رویال

spurt /spɜːt, US spɜːrt/ *noun*
1 فیشقە، کفە، دەرپەرین، کوفارە، بازرەقە، بەنهێم هاتنەدەرەوە 2 زۆربوونی کتوپڕ 3 حەول یان تێکۆشانی لە ناکاو و بەتەوژم، لێنەوین ✧ 1 فوران 2 افزایش ناگهانی 3 کوشش ناگهانی و کوتاه

spur track *noun*
هێڵی ناسەرەکی یا لاوەکی، لاهێڵ (لە هێڵی ئاسنی سەرەکی) ✧ خط فرعی

spur wheel *noun*
پێچکەی ددانەریز یان ددانەدار، مووڕچە ✧ چرخ دندانه‌دار

sputnik /ˈspʌtnɪk, US ˈspʊt-/ *noun*
ساتەلایتی دەسکردی رووسییەکان (لە ئۆکتۆبری 1957 هەڵدرا و یەکەمین ساتەلایت بوو کە نرایە خولگەی زەوییەوە؛ بنەڕەت: لە رووسییەوە) ✧ قمر مصنوعی

sputterer *noun*
کەفچن، بلمن (بە تووڕەیی قسە دەکا و کەف دەچنێ) ✧ اسپوترر

sputum /ˈspjuːtəm/ *noun*, *pl.* sputums, sputa
بەڵغەم، خرێن، ب.ت. لە ئەنجامی نەخۆشییەوە ✧ خلط

spy /spaɪ/ *noun*, *pl.* spies
1 سیخور، شەیتان، شوفار 2 کاربەدەست یان فەرمانبەری نهێنی (ئەڵمانی بنەڕەت) ✧ 1 جاسوس 2 مامور مخفی

spyglass /ˈspaɪɡlɑːs, US -ɡlæs/ *noun*
دووربینی چکۆلە، دووربینی تێلێسکۆپی ✧ تلسکوپ کوچک

spy-hole /ˈspaɪ həʊl/ = peep-hole

spying *noun*
سیخوری، شوفاری ✧ جاسوسی

sq *abbreviation* square
(لە پێوانی رووبەردا) چوارگۆشە: *10 sq cm* ✧ مربع

Sq *abbreviation* square
مەیدان، گۆرەپان، مەیان ✧ میدان

Sqn Ldr *abbreviation* squadron leader

squab /skwɒb/ *noun* (*pl.* squabs), *adjective*
n 1 بەچکەکۆتر، بێچووە کۆتر (دەوروبەری 4 حەوتوو) 2 میزی بێپشت 3 دۆشەکی ئەستوور *adj* (کۆن) کورتەبنە، خڕیلانە، خڕبنە ✧ *n* 1 جوجەکبوتر 2 نیمکت بی‌پشت 3 کوسن *adj* خپل

squabble /ˈskwɒbl, US ˈskwɑːbl/ *noun*
قرە، قرەقر، کێشە، شەڕوهەرا، مشتومڕ، دەمەدەمە، هەراهەرا، سێودوو، quarrel: *The*

:squabbler *n*) *party is split by internal -es*
سەربەقرە، قرەباز، سەربەکێشە، سەربەگوێنگەڵ، گوێنگەڵباز) ۞ کلنجار، مجادلە

squab pie *noun*
پای کوتر ۞ پای کبوتر

squacco heron /ˈskwakəʊ/ *noun*
جۆرێ شاهۆی پۆپنەی سپی و نوکی، لە باشووری ئەورووپا، رۆژهەلاتی نێوەراست و ئەفریکا دەبینرێ [*Ardeola ralloides*] ۞ نوعی بوتیمار

squad /skwɒd, US skwɑːd/ *noun*
1 پەل، سکواد، تیم، دەستە 2 (وەرزش) تیم، تیپ، دەستە (بنەرەت: کورتەی *escouade* فەرەنسی، گۆڕاوی *escadre* لە *squadra* ئیتالیایی‌یەوە "square") ۞ 1 جوخە 2 تیم

squad car *noun*
ماشێنی پۆلیس ۞ اتومبیل پلیس

squaddie /ˈskwɒdi, US ˈskwɑːdi/ *noun*, also squaddy
(نافەرمی) سەرباز، تازەسەرباز (ب.ت. تازەهاتوو) ۞ سرباز

squadron /ˈskwɒdrən, US ˈskwɑːd-/ *noun*
بڕەک، سکادران ۞ گردان، اسکادران

squadron leader *noun*
ئەفسەرێکی هێزی ئاسمانی بریتانیا خوارتر لە پلەی wing commander ۞ سرگرد نیروی هوایی

squalid /ˈskwɒlɪd, US ˈskwɑːlɪd/ *adjective*
1 پیس، چلکن، ناخاوێن، چەپەڵ 2 هەژارانە، فەقیرانە 3 فەقیر، خاکەسار، لێقەوماو، قوربەسەر(کراو) 4 ناحەز، ناشیرین، دزێو، لەناکاربەدوور، شەرماوی: *a squalid attempt* :squalidly *adv*) *to buy votes* قوربەسەرانە، لێقەوماوانە، بەدبەختانە، بە شێوەیەکی ناحەز؛) ۞ 1 کثیف 2 فلاکت‌بار 3 مفلوک 4 زننده، زشت

squalidness *noun*, also squalidity /ˈskwɑːˈlɪdəti/
1 پیسی، چلکنی، ناخاوێنی، چەپەڵی 2 قوربەسەری، خاکەساری، لێقەوماوی، بەدبەختی، رۆژەڕەشی 3 ناحەزی، ناشیرینی، دزێوی، کرێتی ۞ 1 کثافت 2 فلاکت 3 زنندگی، زشتی

squall /skwɔːl/ *noun*
1 قیژە، جیقە، زیکە، چریکە، زریکە 2 توفوبەند، با و بۆران، با و باران (squally /ˈskwɔːli/ *adv*: بە با و باران، پڕبا، ئالۆز، تووش، باهاتوو، لەگەڵ بای توند یان رەشەبا) ۞ 1 جیغ 2 باد و بوران

squalling *adjective*
جیقن، قیژەون، زیکن ۞ جیغ‌جیغو

squalor /ˈskwɒlə(r), US ˈskwɑːl-/ *noun*, also squalidness
1 پیسی، چلکنی، ناخاوێنی، چەپەڵی 2 رۆژەڕەشی، قوربەسەری، کلۆلی، خاکەساری، نەهاتی، مەینەتی، بەدبەختی، لێقەوماوی، داماوی، نەگبەتی: *the poverty and squalor of the slums* ۞ 1 کثافت 2 نکبت، فلاکت

squam(o)- *prefix*
پێشگر: پوولەکە، توێژاڵ، توێ (بنەرەت: لە *squama* لاتینەوە) ۞ پیشوند: پولک، فلس، لایە

squama *noun*
1 پوولەکە، پوولەک 2 توێ، توێژاڵ، لۆ ۞ 1 پولک، فلس 2 لایە

Squamata /skwəˈmɑːtə/ *noun, pl.*
(گیانەوەران) پوولەکەوەران، پوولەکەداران: دەستەیێکی بەربڵاوی خشۆکەکان کە مارەکان، مارمێلکەکان و مارمێلکەکرمەکان worm lizard دەگرێتەوە (گیانەوەری) *n* :squamate *n, adj* پوولەکەوەر یان پوولەکەدار *adj* پوولەکەدار، پوولەکاوی، پوولەکەڕێژ) ۞ اسکواماتا

squamation *noun*
1 پڕتوێژاڵی، توێژاڵ‌توێژاڵ‌بوون، توێ‌توێ‌بوون، پڕتوێ‌بوون 2 پوولەکە ۞ 1 لایەداری 2 پولک

squamoid *adjective*, also squamosal or squamose
پوولەکەئاسا، لەپوولەکەچوو، شێوەپوولەکە، پوولەکی، پوولەکەئاسا ۞ فلس‌مانند

squamosal bone *noun*
ئێسکی پوولەکەیی یان پوولەکی: بەشێ لە ئێسکی لاجانگی مرۆڤ ۞ استخوان فلسی

squamous /ˈskweɪməs/ *adjective*
1 پڕتوێژاڵ، پڕتوێ، پڕلۆ، لۆلۆ، توێ‌توێ 2 پوولەکەڕێژ، پوولەکاوی، پڕپوولەکە، پوولەکە، پوولەکی، داپۆشراو بە پوولەکە ۞ 1 پرلایە 2 پولک‌دار

squamous cell *noun*
خانەی پوولەکەڕێژ یان پوولەکەدار: خانەیێ کە لە squamous epithelium بەرهەم هاتووە یان دارێژراوە ۞ اسکواموس سل

squamous cell carcinoma *noun*
لووی شێرپەنجەی خانەی پوولەکەڕێژ یان پوولەکەدار: لوویێکی شێرپەنجەیی کە لە خانە پوولەکەڕێزەکانەوە سەرهەڵدەدا و زۆرتر لەو ناوچانە پێکدێ کە زۆر سەخت بۆ ماوەی چەندین ساڵ لەبەر خۆردا بووە ۞ اسکواموس سل کارسینوما

squamous epithelium *noun*
رووکەشەشانەی پوولەکەڕێژ یان پوولەکەدار ۞ اپیتلیوم اسکواموس

squamule /ˈskweɪmjuːl/ *noun*
(رووەک‌ناسی و گیانەوەرناسی) پوولەکەچە، پوولەکچە، پوولەکۆچکە، پوولەکیلە، پوولەکەی چکۆلە (بنەرەت: لە *squamula*

لاتین، چکۆلێنراوی *squama* "پوولەکە "scale")
◌ پولک کوچک

squamulose *adjective*
خاوەن پوولـەکەی چکۆلانە، پوولـەکچـەیی ◌
دارای فلس‌های کوچک

squanderer *adjective*
دەس‌بلاو، بالانی، عەبلەخـەرج، هەڵـەخـەرج ◌
ولخرج، مسرف

square /skweə(r), US skwer/ *adjective, adverb, noun*
1 *adj* چوارسـوو، چوارگـۆش، گۆنیا، چوارسووئاسا 2 ئەستوونی، گۆشەڕاست، راست، ویستاو، ڕێکەوەرێک، هاوتەریب، هاوئاست، بەرامبەر، یەکسان، بەقەدیەک 3 ڕێک‌وپێک، خشت، تەکوز 4 تەواو، بێ‌ئەملاوئەولا، بێ‌کەم‌وکورتی 5 بێ‌گری‌وگۆڵ، بێ‌فروفێڵ، بێ‌شێلەوپێلە 6 سەرراستانە، پیاوانە، دادپەروەرانە، عادڵانە 7 ئەستوور، قەوی، پان 8 گۆشەدار، پاڵوودار *adv* یەک‌ڕاست، ڕاستەوخۆ، ڕاستەوڕاست، ڕاست *n* 1 چوارگۆشە 2 شێوەی چوارسووچ یان چوارگۆشە 3 چوارێن، مەیدان، مەیان، گۆڕەپان 4 ڕاستەی گۆشەڕاست، گونیا 5 خانەی شەترەنج 6 (ئەستێرەوانی) چارەکەبازنە، نەوەدپلە 7 مرۆی کۆنەپەرست 8 ڕاستەی تی (لەسەر بنچینەی *quadra* لاتین "square") ◌
1 *adj* مربع 2 قائم، عمودی، زاویەدار، موازی، مساوی 3 منظم 4 کامل 5 بی‌تقلب 6 منصفانە، صادقانە 7 ستبر 8 گوشەدار *adv* مستقیم *n* 1 مربع 2 شکل چهارگوش 3 میدان 4 گونیا 5 خانەی شطرنج 6 اسکوار 7 آدم امل 8 خط‌کش تی

square-bashing *noun*
مەشقێکی سەربازی ◌ مشق قدم‌رو

square brackets *noun*
جووت‌کەوانەی ڕاست‌گۆشە، جووت‌کەوانەی ڕێک [ ] ◌ کروشە

square-built *adjective*
چوارشانە، هەیکەلی، بەقەلافەت، دووباد ◌ تنومند

squared /skweəd, US skwerd/ *adjective*
1 دووجا، بە توانی دوو، لەخۆدراو 2 شەترەنجی، خانەخانە، چوارخانە: *squared paper* ◌ 1 بە توان دو 2 شطرنجی

square dance *noun*
(لە ئەمریکا) سەمای چوارگۆشەیی، سەمای چوارژن‌ومێردە (*square dancer n*: ڕەخس‌کێشی چوارگۆشە؛ *square dancing n*) ◌ اسکوار دانس

squared circle *noun*
ئالقەی شەڕەمشت ◌ حلقەی مشت‌بازی

square deal *noun*, give someone a square deal
سەودای سەرراستانە یان بێ‌گری‌وگۆڵ ◌
معاملەی منصفانە

squared paper *noun*
کاغەزی شەترەنجی یا خانەخانە یا چوارگۆشە ◌ کاغذ شطرنجی

square go *noun*
(سکاتلەند) شەڕوشۆڕ، شەڕەشەق، زرم‌وکوت، لێک‌سرەواندن، لێکدان، تێکبەربوون (بێ چەک) ◌ زدوخورد

square knot = free knot

squarely /'skweəli, US 'skwerli/ *adverb*
1 ڕاست، بە شێوەیەکی ئەستوونی یان ویستاو 2 بێ‌قەلەودەلە 3 ڕووبەڕوو، بەرەوڕوو 4 ڕاستەوخۆ، ڕاست: *The responsibility for the crisis rests squarely on the government* ◌
1 قائم 2 منصفانە 3 مقابل 4 مستقیماً

square meal *noun*
چێشتی شایانە، چێشتی حیسابی یان چاک ◌ غذای حسابی

square measure *noun*
پێوانی ڕووبەر (بەپێی میتری چوارگۆشە یان فوت و بەپێی چوارگۆشە) ◌ اندازەگیری مساحت

square of opposition *noun*
چوارگۆشەی دژایەتی یان دژەکان: چوارگۆشەیێ (بە شێوەی دیاگرام) بۆ پیشاندانی پێوەندی لۆژیکییەکانی contrary، contradictory، subcontrary، subaltern و superaltern ◌ مربع تباینات

square one *noun*, back to square one
گەڕانەوە سەر جێی هەوەڵ، خانەی یەکەم، سەرەتاخانە، دەسپێک‌خانە: *the failure set us back to square one* ◌ محل آغاز

square piano *noun*
پیانۆی چوارگۆشە ◌ پیانوی مربعی

square-rigged *adjective*
خاوەنی چەند بادەوەبێکی چوارگۆشە بە شێوەی بادەوە سەرەکییەکان (*square-rigger n*) ◌ اسکواررێگد

square root *noun*
ڕەگی دووجا: the *square root* of 9 is ± 3 ◌ ریشەی دوم

square sail *noun*
بادەوەی چوارگۆشە ◌ بادبان مربعی‌شکل

square shooter *noun*
کەسێکی ڕاست یا بەئینساف (square shooting *n*) ◌ آدم صادق یا منصف

square-shouldered *adjective*
چوارشانە، بەشان‌وباهۆ ◌ چهارشانە

square-toed *adjective*
1 (پێڵاو) نووک‌پان، پێش‌پان، پەنجەچوارگۆش، پەنجەپان 2 (کۆن) فەرمی، ڕەسمی، دیوانی، کۆن، لەباوکەوتوو، old-fashioned،

1 ۞ (square-toedness *n*) conservative نوک‌پهن 2 رسمی، قدیمی

squarish /ˈskweərɪʃ, US ˈskwer-/ *adjective*
تا ئەندازەیێ چوارگۆش (squarishly *adv*) ۞ نسبتاً چهارگوش

squark /skwɑːk/ *noum*
(فیزیک) سکوارک (هاوتای supersymmetric کوارکێ (وادادەنرێ کە دەستوور و ریسای سوپێرسیمیتری بەسەردا زاڵ بێ)؛ بنەڕەت: لە (quark[1] + s(uper) ۞ اسکوارک

squarrose *adjective*
(زیندەناسی) زبر یا پووڵەکەدار (squarrosely *adv*) ۞ خشن یا فلس‌دار

squash[1] /skwɒʃ, US skwɑːʃ, skwɔːʃ/ *nounk*
1 فلیقاندنەوە، پلیشاندنەوە، پان‌وفلیچ‌کردنەوە، جیق‌وفیق‌دەرهێنان، جیق‌دەرهێنان 2 شتی فلیقێنراو یان فلیقاو، فلیقاتە 3 ئاپۆرە، چڕەبەندان، حەشامات 4 ئاوی میوە، ئاوی پرتەقاڵ: *a glass of orange/lemon squash* 5 دەنگی بەربوونەوەی شتی نەرم، دەنگی تلپە، شلپە (squashiness *n* ؛squashily *adv*) ۞ 1 عمل له کردن 2 چیز لەشده 3 ازدحام 4 آب میوه، آب پرتقال 5 صدای تپ

squash[2] /skwɒʃ, US skwɑːʃ, skwɔːʃ/ *noun, pl.* same or squashes
1 کوولەکە، کەدوو 2 برکەی کوولەکە، خێزانی gourd [چەندین جۆر و قارتە لە توخمی *Cucurbita*] ۞ 1 کدو 2 بوتەی کدو

squash[3] /skwɒʃ, US skwɑːʃ, skwɔːʃ/ *noun*
سکواش (- جۆرێ یارێ کە شێوەی تێنیس دەدا): *a squash court* ۞ اسکواش

squash bug *noun*
مێرووی کوولەکە: جۆرێ مێرووی قاوەیی ڕەش، شێلەی گەڵای کوولەکە، pumpkin و گیای وا دەمژێ [*Anasa tristis*] ۞ نوعی حشره

squashy /ˈskwɒʃi, US ˈskwɑːʃi, ˈskwɔːʃi/ *adjective* (-ier, squashiest)
فلیقاو، زۆرگەیو، بڵ، شل، نەرم: *a squashy leather armchair* (squashily /ˈskwɒʃɪli, US ˈskwɑːʃɪli, ˈskwɔːʃɪli/ *adv* ؛-iness /ˈskwɒʃinəs, US ˈskwɑːʃinəs, ˈskwɔːʃinəs/ *n*) ۞ شل، نرم

squat /skwɒt, US skwɑːt/ *noun, adjective* (squatter, squattest)
n 1 هەڵتروشکان، هەڵتوتان، کوشکە(کردن)، قینچکە(کردن)، لەسەرچینچک‌دانیشتن، قنگەڵتس، قەلەفسک، توولنج، گەماڵفس، دون، قونەلتیس‌دان 2 ماڵی داگیرکراو *adj* خرپنە، خڕوخۆل (squatness *n* ؛squatly *adv*) ۞ *n* 1 چمباتمه 2 خانەی غصبی *adj* خپل

squatt *noun*
کرمۆکە یا پرگی مێشی ئاسایی، وەکوو چەشکە بەکاردێترێ ۞ اسکوات

squatter /ˈskwɒtə(r), US ˈskwɑːt-/ *noun, adjective*
1 هەڵتروشکاو، هەڵتوتاو، قنگەڵتساو 2 (بە زۆر) داگیرکەر 3 (ئەوستراڵیا) ئاژەڵدار ۞ 1 چمباتمەزننده 2 متصرف عدوانی 3 گلەدار

squatty *adjective* (squattier, squattest)
خڕیلانە، خرپنە، خڕوخۆل، thickset ،dumpy ۞ خپل

squaw /skwɔː/ *noun*
ژنی سووورپێست (ئێستا وەک ناوێتکە وایە) ۞ زن سرخ‌پوست

squawbush *noun*, also skunkbrush
(رووەکناسی) چالێ [*Rhus trilobata*] ۞ دیوخار

squawfish *noun, pl.* same or squawfishes
ژنەماسی، ماسی‌یێکی راوی گەورە لە تیرەی carp [*Ptychocheilus oregonensis* و جۆرەکانی تر] ۞ نوعی ماهی

squawk /skwɔːk/ *noun*
1 جیقە، زیکە، زریکە، قیرە(قیر)، قیژە، قیژەقیژ، جیکەجیک 2 ئاهـ و ناڵە، گلەیی و گلەشت، کزەونزە، ئاەونزوولە، گلەیی و گازندە (squawker *n*: جیقن، زیکن، قیژەون) ۞ 1 جیغ، غرغر 2 شکوە و شکایت

squawk box *noun*
(ئافەرمی، ئەمریکا) بڵیندگۆ ۞ بلندگو

squaw man *noun*
(ئەمریکا و سووکانە) پیاوێکی سپی یان رەش کە ژنی سووورپێستی هێنابێ ۞ اسکوا من

squawroot *noun*
جۆرێ رووەکی بێ‌گەڵای گۆشتن، لە خێزانی broomrape، رەسەنی رۆژهەڵاتی ئەمریکای باکووری [*Conopholis americana*] ۞ اسکواروت

squeak /skwiːk/ *noun*
1 جیقە، زیقە، زیکە، زریکە، قیژە، جیکە 2 دەنگی جیرە، جیروهۆر (لاولاوەی چەورنەکراو) 3 دەرفەت، هەل، دەلیقە، شانس، بەخت (squeakiness *n* ؛squeakily *adv*) ۞ 1 جیغ 2 صدای جیر 3 فرصت

squeaker *noun*
1 جیقن، زیقن، زیکن، قیژەون، جیکن 2 بردنەوە یان سەرکەوتن بە جیاوازی‌یێکی کەمەوە 3 (بریتانیا) بەچکەکۆتر ۞ 1 جیغ‌جیغو 2 برد یا پیروزی با اختلاف جزئی 3 جوجەی کبوتر

squeaking *adjective*
جیرجیرکەر، جیرن، قیژەون، زیکن، قیرەون،

زیقن، جیقن، زیکن ⟡ جیرجیری، جیغ‌جیغو

squeaky /ˈskwiːki/ *adjective* (squeakier, squeakiest)

جیرجیرکەر، جیرن، قیژەون، زیکن، جیقن، زیقن، زیکن: *a high squeaky voice* ◊ *squeaky floorboards* (squeakily /ˈskwiːkɪli/ *adv*، squeakiness /ˈskwiːkɪnəs/ *n*) ⟡ جیرجیری، جیغ‌جیغو

squeaky clean *adjective,* also squeaky-clean

خاوێن، یەکجار خاوێن، پاکی پاک، تەواو خاوێن یان تەمیز: *squeaky clean hair* ⟡ منزه، کاملاً تمیز

squeal /skwiːl/ *noun*

جیقە، جیق، زیکە، زیقە، زریکە، قیژە، جیکە ⟡ جیغ، داد

squealer *noun*

1 قیژەون، زیکن، جیقن، زیکن 2 (نافەرمی) سیخوڕ، تێلچی ⟡ 1 جیغ‌جیغو 2 (عامیانە) خبرچین

squeamish /ˈskwiːmɪʃ/ *adjective, noun*

1 *adj* دڵناسک، زووڕەنجاو، زووزیز 2 بەئیراد، سەختگر *n* (the squeamish): خەڵکانی دڵناسک: *This movie is not for the squeamish* (squeamishly /ˈskwiːmɪʃli/ *adv*: دڵناسکانە، زووڕەنجاوانە؛ squeamishness /ˈskwiːmɪʃnəs/ *n*: دڵناسکی، زووڕەنجاوی، زوودڵ‌ئێشاوی) ⟡ 1 نازک‌طبع، حساس 2 ایرادی

squeegee /ˈskwiːdʒiː/ *noun*

شووشەسڕ ⟡ شیشەپاک‌کن

squeeze /skwiːz/ *noun*

1 گوشین، گڤاشتن، پەستاوتن، پەستاندن 2 گوشار 3 تەنگانە، تەنگی، سەختی 4 باوەش 5 ئاوی میوە 6 شتی گوشراو 7 بە زۆرلێ‌سەندن ⟡ 1 عمل فشردن 2 فشار 3 مضیقه 4 بغل 5 آب میوه 6 چیز فشرده‌شده 7 اخاذی

squeezebox *noun,* also squeeze box

(نافەرمی) ئاکاردیۆن ⟡ آکاردئون

squeezer *noun*

دەزگای گرتنی ئاوی میوە، دەزگای گوشین ⟡ دستگاه آب‌میوه‌گیری

squeezy *adjective*

1 (جێگای شتێ) دەگوشرێ، نەرم 2 (کۆن) بەرتەسک، تەنگەبەر ⟡ 1 فشردنی 2 محدود

squelch /skweltʃ/ *noun*

دەنگی جڵقە، دەنگی فڵقە، دەنگی شڵپە (squelcher *n*): شڵپن، شڵپێنەر، فڵقێنەر، شڵپەشڵپ‌کەر؛ squelchy *adj*) ⟡ صدای شلپ

squib /skwɪb/ *noun*

1 تۆقتۆقە، فیشەکەشێتە، وزەک 2 ڕەخنەی گاڵتەجارانە 3 فر 4 فرنامە 5 (نافەرمی) مرۆی دەسەوسان یان چکۆلانە ⟡ 1 فشفشه 2 انتقاد مسخره‌آمیز 3 هجو 4 هجویه 5 آدم ضعیف یا کوچک

squid /skwɪd/ *noun, pl.* same or squids

1 سکوید [*Loligo* و توخمەکانی تر: زۆر جۆرن] 2 گۆشتی سکوید 3 چەشکەی دەسکردی سکویدئاسا ⟡ 1 ماهی مرکب 2 گوشت ماهی مرکب 3 اسکوید

SQUID *noun, abbreviation* superconducting quantum interference device

ئامێرێ بۆ دۆزینەوە و پێوانی مەیدانی مەگناتیکی زۆر لاواز ⟡ اسکوید

squidgy /ˈskwɪdʒi/ *adjective* (squidgier, squidgiest)

(نافەرمی و ب.ت. لە بریتانیا) نەرم، زووفلیقاو ⟡ نرم، به آسانی له‌شونده

squiffed *adjective*

سەرگەرم، نیوەمەست، سەرخۆش، بەکەیف، شاد ⟡ نیمه‌مست

squiffy /ˈskwɪfi/ *adjective* (squiffier, squiffiest)

1 سەرگەرم، نیوەمەست، سەرخۆش، بەکەیف، شاد 2 خواروخێچ، بەلایەکەوە، لابەلا، لار، گەڕاو، خوار ⟡ 1 نیمه‌مست 2 کج و کوله

squiggle /ˈskwɪgl/ *noun*

خەتی خواروخێچ، هێڵی لاروخوار ⟡ خط کج و کوله

squiggly /ˈskwɪgli/ *adjective*

(ب.ت. خەت) خواروخێچ، لاروخوار، شەقلی بە تەقلی ⟡ کج و کوله

squill *noun*

1 (هەروەها sea squill): پیازەخووگانە: گیایێکی سەلک‌داری کەنارەکانی مەدیتەرانە، گەلاپان و گوڵ‌سپی [*Drimia maritima*] 2 (هەروەها squills) ئاوی ئەم گیایە (ژاراوییە و بۆ دەرمان دەبێ) 3 ڕووەکێکی چکۆلە شێوەی hyacinth دەدا [*Scilla verna*، *Puschkinia scilloides* و جۆرەکانی تر] ⟡ 1 پیاز عنصل 2 و 3 اسکویل

squinancywort /ˈskwɪnənsɪˌwɜːt/ *noun*

جۆرێ گیای چکۆلەی گەلاباریک و گوڵ‌سپی بۆن‌خۆش (جاران بۆ تیماری نەخۆشی quinsy بەکاردێنرا [*Asperula cynanchica*]) ⟡ نوعی گیاه

squint /skwɪnt/ *noun, adjective*

n 1 خێلی، چاولاری، چاوشاشی 2 چاولێ‌کردنی بە دزییەوە، نیگای دزانە *adj* 1 خێل، چاولار 2 (سکاتلەند) نارێک، ناتەخت ⟡ *n* 1 لوچی 2 نگاه زیرچشمی *adj* 1 لوچ 2 غیرمسطح

squint-eyed /ˈskwɪnt aɪd/ *adjective*

1 چاوشاش، خێل، چاولار 2 (کۆن) بوغزاوی،

رقاوی ◌ 1 لوچ 2 کینه‌دار

squinty *adjective*

چاوشاش، خێل، چاولار ◌ لوچ

squire /ˈskwaɪə(r)/ *noun*

1 دەرەبەگ، خان، ئاغا، بەڕێز 2 (مێژوویی) بەردەستی سوارچاک یان شێڤالیە 3 (کۆن، ئەمریکا) پارێزەر یان دادگەری دادگای خۆجێیی 4 (بریتانیا، بۆ بانگ‌کردن) براکەم، کاکە، بەڕێز ◌ 1 ارباب، آقا 2 همراه شوالیه 3 وکیل دعاوی یا قاضی دادگاه بخش 4 (در خطاب) آغا

squirearchy /ˈskwaɪərɑːki, US -ɑːrki/ *noun, pl.* squirearchies

چینی دەرەبەگ(ان)، چینی خانان، چینی ئاغاوات ◌ طبقه‌ی اربابان

squireen /ˌskwʌɪəˈriːn/ *noun*

(بریتانیا) دەرەبەگی چکۆلە، ب.ت. لە ئیرلەند ◌ ملاک کوچک

squirl *noun*

(نافەرمی) کێش‌وسوور یان پێچ‌وچەمی جوانی، ب.ت. لە دەس‌وخەتدا ◌ پیچ‌وخم

squirm /skwɜːm, US skwɜːrm/ *noun*

پێچ‌خواردن، گینگڵ‌خواردن، بەدەورخۆداسووڕان، تل‌دان، ژان‌کردن ◌ وول وول، عمل به خود پیچیدن

squirmy *adjective*

پێچ‌خواردوو، گینگڵ‌خواردوو، ژان‌کردوو ◌ پرپیچ و تاب

squirrel /ˈskwɪrəl, US ˈskwɜːrəl/ *noun*

1 سموورە، مشکی خورما [*Sciurus* و توخمەکانی تر، گەلێ جۆرن] 2 بۆ ناوی کرتێنەرانی تری هەر ئەم خێزانە (Sciuridae) بەکاردێتری، ب.ن. ground squirrel 3 کەوڵ یان پێستەی سموورە ◌ 1 سنجاب 2 اسکویرل 3 پوست سنجاب

squirrelfish *noun, pl.* same or squirrelfishes

سموورەماسی [خێزان Holocentridae: چەندین جۆرن] ◌ نوعی ماهی

squirrelly /ˈskwɪrəli, US ˈskwɜːrəli/ *adjective*

1 سموورەئاسا، سموورەیی، شێوەسموورە 2 بێ‌ئۆقرە، نارام‌لێ‌هەڵگیراو 3 شێت، دەلوو ◌ 1 سنجاب‌مانند 2 عصبی 3 دیوانه

squirrel monkey *noun*

(گیانەوەرناسی) مەیموونەسموورە (هی ئەمریکای باشووری، بە کلکی نابگیرەوە [*Saimiri sciureus* و جۆرەکانی تر]) ◌ نوعی میمون

squirt /skwɜːt, US skwɜːrt/ *noun*

1 فیشقە، فیچقە، ئاوپژێن، فیشقاو، فیشقە 2 تەوژم، لێشاو 3 مرۆی ڕوودار و ڕووشە ◌ 1 فواره 2 جریان 3 آدم پررو

squirt gun = water pistol

squirting cucumber *noun*

خەیارەفیشقە [*Ecballium elaterium*] ◌ نوعی خیار

squish = squash

squishy /ˈskwɪʃi/ *adjective* (squishier, squishiest)

نەرم و تەڕ، بڵ ◌ نرم و خیس

squit *noun*

1 (نافەرمی، بریتانیا) مرۆی ناگرنگ 2 (the squits) زگ‌چوون، زگەشۆرە ◌ 1 آدم بی‌اهمیت 2 اسهال

squitters *noun, pl.*

(نافەرمی) زگ‌چوون، بەلەفیرە، زگەشۆرە ◌ اسهال

squiz *noun*

(نافەرمی، ئەوسترالیا) چاوپیاخشاندن، سەیرکردن، ڕوانین ◌ نگاه

Sr[1] *abbreviation* 1 symb. the chemical element strontium 2 Senior 3 Sister 4 Señor

1 (کیمیا) سترۆنتیۆم 2 (بە دوای ناودا دێ) باوک، گەورە 3 خوشک (ئایینی یان دینی) ◌ 1 استرونتیم 2 پدر، بزرگ 3 خواهر

sr *abbreviation* steradian(s)

Sranan /ˈsrɑːnən/ = Taki-Taki

sri = shri

Sri /sri/ *noun*, also Shri

(هیندی) سەرناوی ڕێز (بەرلە ناوی پیاو، خودا یان کتێبێکی پیرۆز، بنەڕەت: لە *Śrī* سانسکریتەوە "جوانی، بەخت") ◌ سری

Sri Lankan /sri ˈlaŋkən, US ʃri/ *adjective, noun*

adj سەربە یان پێوەندی بە سریلانکاوە هەیە، سریلانکایی *n* خەڵکی سریلانکا، سریلانکایی ◌ *adj* وابسته به سریلانکا *n* اهل سریلانکا

SRC *abbreviation* Science Research Council

(بریتانیا) ئێس‌ئارسی (ئەنجومەنی توێژینەوەی زانست(ی)) ◌ اس‌آرسی

SRN *abbreviation* State Registered Nurse

(بریتانیا) نەخۆشەوانی ڕاهاتوو، نەخۆشیاری دەورەدیتوو (ی فەرمی) ◌ پرستار دوره‌دیده

SS[1] /ˌesˈes/ *abbreviation* 1 saints 2 steamship 3 social security 4 Baseball shortstop

SS[2] *abbreviation* of Ger. *Schutzstaffel*

هێزی پۆلیسی تایبەتی نازی (= بڕەک یا سکادرانی بەرگری) ◌ اس‌اس

st *abbreviation* stone

ستۆن (یەکەی کێشان لە بریتانیا کە 6 کیلۆ و 356 گرەمە) ◌ استن

St *abbreviation* 1 saint 2 street

1 (سەرناو) سەینت، سەن 2 شەقام ◌ 1 قدیس، سن 2 خیابان

Sta *abbreviation* station
(ب.ت. لەسەر نەخشە) وێستگە ۞ ایستگاه

stab /stæb/ *noun*
1 لێدان بە چەقۆ یان خەنجێر، برینی چەقۆ یان خەنجێر 2 ژان و ئێشی توند و کتوپڕ (stabber *n*: چەقۆکێش) ۞ 1 ضربە یا زخم چاقو یا خنجر 2 درد شدید و ناگهانی

Stabat Mater /ˌstɑːbat ˈmɑːtə, US ˈmeɪtə/ *noun*
سرودی لاتینی سەدەکانی نێوەراست، لەبارەی ڕەنج و ژانی مریەمە بۆ مەرگی عیسا ۞ استابات ماتر

stabbing /ˈstæbɪŋ/ *adjective, noun*
adj (ژان) سەخت، گران، سەخت، گیانکێش، کەسکوون: *a stabbing pain in the chest* *n* چەقۆکێشی: *a fatal stabbing* ۞ *adj* شدید *n* چاقوکشی

stabilator /ˈsteɪbɪleɪtə/ *noun*
لێکدراوی stabilizer و elevator لە کلکی فڕۆکەدا ۞ استابیلاتور

stabile /ˈsteɪbʌɪl/ *noun, adjective*
1 جێگیر، بێ تەکان، بێ جوولە، نەبزێو، stationary 2 خۆڕاگر لە بەرامبەر گەرمادا ۞ 1 مستقر، بی‌حرکت 2 مقاوم در برابر گرما

stability /stəˈbɪləti/ *noun*
1 جێگیری، سەقامگرتوویی، ڕاگیری، چەسپیوی، دامەزراوی، نەگۆڕی، چەقبەستوویی، بنجبەستوویی، خۆڕاگری، خۆگرتوویی، داکوتراوی 2 پتەوی، تۆکمەیی، هیچ‌لێ‌نەهاتوویی ۞ 1 ثبات، پایداری 2 استحکام

stabilization /ˌsteɪbəlaɪˈzeɪʃn, US -ləˈz-/ *noun*, also stabilisation
جێگیرکردن، ڕاگیراندن، سەقامگیرکردن، چەسپاندن، دامەزراندن، جێگیری، سەقامگرتوویی، چەسپیوی، چەقبەستوویی، نەگۆڕی ۞ تثبیت، ثبات

stabilizer /ˈsteɪbəlaɪzə(r)/ *noun*, also -liser
1 جێگیرکەر، ڕاگیرکەر، چەسپێنەر 2 هاوسەنگ‌کەر، لەنگەرڕاگر 3 (stabilizers لە دووچەرخەدا) چەرخ، تگەر یا پێچکەی لەنگەر 4 گیراوە یان مەتریالی ڕاگرتن، ب.ت. لە خۆراک یان ڕەنگ‌دا، ماکی ڕاگیرکەر ۞ 1 تثبیت‌کنندە 2 متعادل‌کنندە 3 چرخ کمکی 4 مادەی ثبوت

stable[1] /ˈsteɪbl/ *adjective* (stabler, stablest)
جێگیر، سەقامگرتوو، ڕاگیر(او)، چەسپیو، دامەزراو، چەقبەستوو، نەگۆڕ، بنجبەستوو، خۆڕاگر، خۆگرتوو، داکوتراو، پتەو، سرک، تۆکمە، هیچ‌لێ‌نەهاتوو، بەرگەگر(توو)، بەدەوام، *in -ble* ◊ *stable opinions* :steadfast ,fixed *condition* ۞ باثبات، پایدار، مستقر، محکم

stable[2] /ˈsteɪbl/ *noun*
1 (هی ئەسپ و پاتاڵ و دەوڵەت) تێولە، تەویلە، پشتێر، کوول، ئاخوڕ، گەوڕ، لار، کەڵەلان (بەهاربەند: تەویلەی سەرنەگیراو (پاش زستان پاتاڵی تێ‌دەکرێ) 2 ئەسپی پێشبڕکێی تەویلە 3 (خوازە، وەرزشکاران، نووسەران و هتد) گرووپ، کۆمەڵ، دەستە (stableful (*pl.* stablefuls) *n*) ۞ 1 طویلە، اصطبل 2 استابل 3 گروە

stable boy *noun*, also stable lad
مەیتەر، ئەسپەوان ۞ مهتر

stable girl = stable girl

stable companion = stablemate

stable door *noun*
درگای دووتایی پۆیی تێولە ۞ در اصطبل

stable fly *noun*
مێشی تەویلە یا پشتێر، خوێنمژ [*Stomoxis calcitrans*] ۞ نوعی مگس

stablemate /ˈsteɪblmeɪt/ *noun*
هاوتەویلەیی، هاوگەوڕی ۞ هم‌اصطبلی

stabler *noun*
تەویلەدار، خاوەن‌تەویلە، خاوەن‌تێولە، تێولەدار، تێولەوان، خاوەن‌گەوڕ ۞ صاحب اصطبل

stabling /ˈsteɪblɪŋ/ *noun*
تەویلە، تێولە، پشتێر، کوول، گەوڕ، جێگای ڕاگرتنی ئەسپ، یەختەرمەخانە ۞ طویلە

stably /ˈsteɪbli/ *adverb*
پتەوانە، جێگیرانە، چەسپیوانە ۞ بە طور محکم، بە طور ثابت

stab wound *noun*
برینی چەقۆ، جێ‌چەقۆ ۞ زخم چاقو

staccato /stəˈkɑːtəʊ, US -toʊ/ *adverb, adjective, noun*
adv (موسیقا) بە شێوەیێکی پچڕ *adj* پچڕ، پچڕپچڕ *n* (موسیقا) بڕگە یان پێرفۆرمانسی پچڕپچڕ ۞ *adv* استاکاتو، مقطع *adj* منطقع *n* استاکاتو

staccato mark *noun*
نیشانەی پچڕ ۞ علامت مقطع

stack /stæk/ *noun*
1 کۆما، کۆگا، کەڵەکە، لۆدە، تایە، گیشە، تەرمەک 2 بڕێکی زۆر، کۆگا، لۆدە، کۆمەڵ، دەریایێ، کۆڵ 3 دووکەڵکێش، قوڵەکوورە 4 (کتێب) ڕەف، قەفەسە، ڕیزە 5 فڕۆکەی چاوەڕێی نیشتنەوە 6 (تفەنگ) سێ‌پاچکە 7 ستوونە(تەختە)بەردی نێو دەریا 8 پێوانەیێکی کۆمانێزنگ یان دار بەرامبەر بە 108 فوتی سێ‌جا ۞ 1 کپە، کومە 2 مقدار زیاد 3 دودکش 4 (کتاب) قفسە 5 هواپیمای فرودی 6 چاتمە 7 و 8 استاک

stacked *adjective*
1 (نافەرمی، ژن) مەمک‌زل 2 ئاخنراو یان تەپێنراوی لە کەلوپەل 3 کەڵەکەکەڵەکە، کۆماکۆما ۞ 1 خوش‌پستان 2 استاکت 3 تودەمانند

stacker *noun*
کۆماچن، کەڵەکەکەر ۞ تودەکنندە

staddle *noun*
1 سەکۆ یان چوارچێوەی ڕاگرتنی کۆما یان تایەیێ 2 بەشی بنەوە یان ژێرەوە 3 پاڵپشت، ڕاگیرگە ۞ 1 استادل 2 قسمت تحتانی 3 تکیەگاه
stadium /ˈsteɪdiəm/ *noun, pl.* stadiums or stadia /ˈsteɪdɪə/
1 وەرزشگا، یاریگا، (لە یۆنان و ڕۆمی کۆندا) گۆرەپان یان مەیدانی پێشبڕکێ 2 پێوانەیێکی یۆنان و ڕۆمی کۆن بۆ دووری یان درێژایی بەرامبەر بە 185 میتر 3 (پزشکی) قۆناخ، ماوە ۞ 1 ورزشگاه 2 استادیوم 3 مرحله، دوره
stadthodler /ˈstadˌhəʊldə, US ˈstat-/ *noun*, also stadholder
(مێژوویی) دادگەری ئاسایشی سەرەکی هەرێمە یەکگرتووەکانی هولەند ۞ استادهولدر
staff¹ /stɑːf, US stæf/ *noun*
1 تێلا، داردەست، کوتەک، دار، گۆچان 2 دەستەک، کوڵەکە، ڕازە، دیرەک، ئەستوون، ستوون 3 نەیزە، نێزە، ڕم 4 دارئالا 5 کارکەران، ئەندامان، دامەزراوان 6 (موسیقا) پلیکانە 7 کۆمەڵ یان دەستەی یاریدەدەران، گرووپێ لە ئەفسەرانی بالادەستی ئەرتەش کە یاریدەی ئەفسەری فەرماندەر دەدەن 8 (خوازە) پاڵپشت ۞ 1 چماق، عصا 2 تیر، دیرک 3 نیزە 4 چوب پرچم 5 کارکنان 6 (موسیقی) حامل 7 ستاد 8 (مجازی) تکیەگاه
staff² /stɑːf, US stæf/ *noun*
تێکەڵەی گەچ و چیمەنتۆ یان سیمان ۞ مخلوط گچ و سیمان
staffage /stəˈfɑːʒ/ *noun*
بابەتە لاوەکییەکانی وێنەکێشی یان ڕەنگکاری ۞ استافیج
staff college *noun*
کۆلێژی ئەفسەران ۞ دانشکدەی افسری
staffers *noun, pl.*
دەستەودایرە، کارمەندان، فەرمانبەران ۞ پرسنل، کارمندان
staffing *noun, adjective*
n دەستەودایرە، کارمەندان، فەرمانبەران *adj* سەربە کار فەرمانبەران، فەرمانبەری، کارمەندی، کارکەری ۞ *n* کارمندان *adj* وابستە بە پرسنل، کارمندی
staff nurse *noun*
(لە نەخۆشخانەکانی بریتانیا) نەخۆشیار ۞ پرستار
staff officer *noun*
ئەفسەری یاریدەدەر، دوائەفسەر، ئاوەڵئەفسەر ۞ افسر معاون
Staffordshire bull terrier *noun*
جۆرێ تێرییەر (یان تاژی)ی چکۆلە و گوێشۆڕ ۞ نوعی تری‌یر
staffroom /ˈstɑːfruːm, -rʊm, US ˈstæf-/ *noun*
دیوی مامۆستایان لە خوێندنگا یان کۆلێژێ ۞ اتاق معلمان
staff sergeant *noun*
پلەیەکی نزمە لە سپا یا مارینز و هێزی ئاسمانی ئەمریکا، سەرتر لە sergeant ۞ استوار
stag /stæg/ *noun, adverb*
n 1 ئاسکەنێر، نێراسک 2 گای خەساو 3 نێرەقەلی پێگەیشتوو 4 جوانوو 5 (میوان و کۆبوونەوە) پیاوان 6 (بورسی بەش یا ستاکەکان) دەلاڵ *adv* بەبێ ژن (پیاوێ کە ژن لەگەڵ خۆی ناگێرێ، لە میوانی) ۞ *n* 1 گوزن نر 2 گاو اختە 3 بوقلمون نر بالغ 4 کرەی اسب 5 مردانە 6 دلال *adv* استاگ
stage /steɪdʒ/ *noun*
1 شانۆ، سەکۆ، نیار، بەرزەک، ستەیج، هەرزاڵە 2 کاری تیاتر، هونەری تیاتر 3 قۆناخ، ڕادە، پێوازۆک، خان، چەقژ، گەڕ 4 (لە سەفەردا) قۆناخ، کاروانگە، مزڵگە 5 داربەست، داربەند 6 نهۆم، نوهۆم، مەرتەبە 7 (زەویناسی) چین 8 جاران لە بری stagecoach بەکاردێنرا 9 (لەسەر وردبین) سەکۆ یان بەرزەکی تاقیکردنەوە، هەرزاڵە 10 بوار، پانتایی (at :stagelike *adj* :stageful *n* this stage: لەم قۆناخەدا) ۞ 1 صحنە 2 کار تئاتر 3 مرحلە 4 منزل 5 چوب‌بست 6 اشکوب، طبقە 7، 8 و 9 استاج 10 عرصە
stagecoach /ˈsteɪdʒkəʊtʃ, US -koʊtʃ/ *noun*
کالیسکەی چەپەری، کالیسکەی سوارهەڵگر ۞ دلیجان (بنەڕەت: لە وشەی فەرەنسی diligence ـەوە وەرگیراوە)
stagecraft /ˈsteɪdʒkrɑːft, US -kræft/ *noun*
هونەری شانۆ (شارەزایی لە نووسین و سازدانی بەڕێوەبردنی شانۆیێ) ۞ هنر صحنە
stage direction *noun*
دەستووری (سەر)شانۆیی ۞ راهنمایی‌های نمایش
stage door *noun*
(تیاتر) درگای پشتەوە، درگای دواوە ۞ در عقب
stage fright *noun*
لەشانۆترسی، ترس لە شانۆ، ترس لە هاتنە سەرشانۆ ۞ صحنەهراسی
stagehand /ˈsteɪdʒhænd/ *noun*
کرێکاری شانۆ ۞ کارگر صحنە
stage left *noun*
لای چەپی شانۆ (لە چاوی بینەرانەوە) ۞ سمت چپ صحنە
stage management *noun*
بەڕێوەبەریتی شانۆ، شانۆگێری ۞ مدیریت صحنە
stage manager *noun*
بەڕێوەبەری شانۆ، شانۆگێر ۞ مدیر صحنە
stage name *noun*

ناو یان نێوی شانۆیی ◌ اسم صحنه‌ای

stager *noun*
(کۆن) ئەکتەر ◌ بازی‌گر

stage right *noun*
لای راستی شانۆ (لە چاوی بینەرانەوە) ◌ سمت راست صحنه

stage-struck *adjective*
خولیای ئەکتەری ◌ شیفتەی بازیگری

stage whisper *noun*
سرتەی سەر شانۆ ◌ نجوای روی صحنه

stagey = stagy

stagflation /stæg'fleɪʃn/ *noun*
(ئابووری) هەڵاوسان لەگەڵ بێ‌بازاڕ(یت)ی: هەڵاوسانێکی باڵای بەردەوام کە لەگەڵ بێکاری و کەساسی داخوازی ئابووری وڵاتێ تێکەڵاو بێ (بنەرەت: لە *stag*nation و in*flation* پێکهاتووە) ◌ تورم توأم با کسادی

stagger /'stægə(r)/ *noun*
بەم‌لاوبەولاداکەوتن، تلاوتل، لەتردان، لابەلا، لاوەلاڕۆیشتن، لالاموو کردن، رەت‌بردن ◌ تلوتلو

staggered /'stægəd, US -gərd/ *adjective*
گێژووێژ، تاساو، سەرسووڕماو، سەرسام، واق‌وڕماو، کاس‌وور، کاس‌ومەنگ ◌ گیج و ویج

staggers *noun, pl.*
(نەخۆشی ئاژەڵ) لەرزە، لەرزۆک ◌ استاگرز

staggering /'stægərɪŋ/ *adjective*
سەرسووڕمێنەر، گێژکەر، تاسێنەر، کاس‌کەر: *They paid a staggering £5 million for the house* (staggeringly /'stægərɪŋli/ *adv*: سەرسووڕمێنەرانە، بە شێوەیەکی گێژکەر) ◌ مبهوت‌کننده

staghorn *noun,* also stag's horn
شاخەنێراسک ◌ شاخ گوزن نر

staghorn fern *noun,* also stag's horn fern
فێرنە شاخەنێراسک [توخم *Platycerium*] ◌ نوعی سرخس

staghound *noun*
سەگێکی زلە بۆ راوە ئاسک، تاجی ئاسک‌گر ◌ سگ شکاری گوزن

staging /'steɪdʒɪŋ/ *noun*
1 داربەست، داڵوت 2 (شانۆنامە) بەڕێوەبردن یان پێشکەش‌کردن، شێوەی پێرفۆرمانس 3 رەفحەبەندان یان قەفەزەبەندان گیا لە greenhouse ◌ 1 داربست 2 اجرا، نحوه‌ی اجرا 3 استاجینگ

staging area *noun*
ناوچە یان شوێنی (دەس‌پێکردنی) کرداری شەڕی ◌ منطقه‌ی عملیاتی

staging post *noun*
(فڕۆکە، کەشتی و هتد) وێستگەی نێوڕێ ◌ ایستگاه میان راه

stagnancy /'stægnənsɪ/ *noun,* also stagnation
1 بۆنگی، پەنگی، پەنگ‌خواردنەوە 2 بێ‌بڕەوی، بێ‌بازاڕیتی، بازاڕخەوتوویی، بازاڕساردی، کەساسی، سستی ◌ 1 رکود 2 کسادی

stagnant /'stægnənt/ *adjective*
1 بۆنگ(خواردوو)، پەنگ، مەند، ماش، وێستاو 2 بێ‌بڕەو، بێ‌بازاڕ، بازاڕخەوتوو، بازاڕسارد، کەساس، سست ◌ 1 راکد 2 بی‌رونق

stagnating *adjective*
بێ‌بڕەو، بێ‌بازاڕی، بازاڕخەوتوو، سست، کەساس ◌ راکد

stagnation /stæg'neɪʃn/ *noun*
1 بۆنگ‌خواردوویی، مەندی، وێستاوی، نەڕۆیشتوویی، بێ‌تەکانی 2 بێ‌بڕەوی، بێ‌بازاڕیتی، کەساسی، بازاڕخەوتوویی، بازاڕکزی، سستی (ئابووری): *a period of economic -tion* ◌ 1 رکود، ایستایی 2 کسادی

stag-night *noun,* also stag-party
میوانی پیاوان ◌ پارتی مردانه

stagy /'steɪdʒɪ/ *adjective* (stagier, stagiest)
شانۆیی، ساختە، درۆ، ناراست، ناسروشتی (stagily /'steɪdʒɪli/ *adv*: بە شێوەیەکی شانۆیی، بە شێوەیەکی ساختە؛ staginess /'steɪdʒɪnəs/ *n*: شانۆیی‌بوون، ساختەبوون) ◌ نمایشی، غیرطبیعی

staid /steɪd/ *adjective* (staider, staidest)
1 مڕومۆچ، وشک، رووگرژ، بەدخولک 2 ماندووکەر، ناخۆش، شەکەت‌کەر، وەڕەس‌کەر 3 بەرشت، سوور 4 کۆنەپەرست، کۆنەباریێز، باوەڕکۆن (staidly *adv*: وەڕەس‌کەرانە؛ staidness *n*: 1 مڕومۆچی، وشکی، رووگرژی 2 ناخۆشی، وەڕەس‌کەری 3 کۆنەپەرستی، کۆنەباریێزی، باوەڕکۆنی) ◌ 1 عبوس 2 ملالت‌آور 3 جدی 4 محافظه‌کار

stain /steɪn/ *noun*
1 رەنگ 2 لکە، پەڵە، خاڵ 3 عەیب، خەوش، نەنگ، پینە، شوورەیی، بێ‌ئابڕوویی، ناوزڕاوی ◌ 1 رنگ 2 لکه 3 عیب، خدشه، بدنامی

stained /steɪnd/ *adjective*
لکاوی، پەڵاوی، پەڵەپەڵە، خاڵ‌خاڵ، تەوقن‌تەوقن ◌ لک‌دار، نقطه‌نقطه

stained glass *noun*
شووشەی رەنگی یا رەنگاورەنگ (ب.ت. لە کلێسە) ◌ شیشه‌ی رنگی

stainless *adjective*
1 بێ‌عەیب، بێ‌خەوش، بێ‌گەرد، بەئابڕوو، پاک، بێ‌لکە، بێ‌پەڵە 2 رەشەوەنەبوو، ژەنگ‌نەهێن(یاو)، نەڕز، لە ماک یان شتێکی وا دروست کراوە کە وا زوو ژەنگ ناهێنێ ◌ 1 بی‌خدشه، بی‌لک 2 ضد زنگ

stainless steel /ˌsteɪnləs ˈstiːl/ *noun*
پۆلای ژەنگ‌نەهێن: دارشتەیێ لە پۆلا لەگەڵ کرۆمیۆم و جاروبار هێندێ توخمی تر (وەک نیکل یان molybdenum) کە لە بەرامبەر ژەنگ یان رزین‌دا خۆڕاگرە ۞ فولاد ضد زنگ

stair /steə(r), US ster/ *noun, adjective*
n پلیکان، هەر یەک لەو پلیکانانە، پێ‌پلیکانە، پێ‌پلکە، پلیکە، پلە *adj* پلیکانی ۞ *n* پلە، پلکان *adj* پله‌ای

stair-carpet *noun*
رایەخی (سەر)پلیکان، پلیکان‌پۆش، پلەپۆش ۞ فرش پلکان

staircase /ˈsteəkeɪs, US ˈsterk-/ *noun*
پلیکان، پێ‌پلیکان، پلەڕێ ۞ پله‌ها

stairhead /ˈsteəhed/ *noun*
سەرپلیکان landing ی سەرەوەی پلیکانەڕێ‌یێ ۞ پاگرد فوقانی

stair-rod /ˈsteə rɒd/ *noun*
میل یا بەستی فەرشی پلیکان ۞ بست فرش پله

stairway /ˈsteəweɪ, US ˈsterweɪ/ = staircase

stairwell /ˈsteəwel, US ˈsterwel/ *noun*
ڕێگای پلیکان، پلیکانەڕێ، پلیکانە، پلەڕێ، ڕێ‌پلیکان، ڕێ‌پلە، بەشی پلیکانەکان لە خانووبەرەدا ۞ راه‌پله

stake[1] /steɪk/ *noun*
1 دەستەک، ئەستووندەک، ئەستوون، قیسپ، چیخن 2 سنگ، مهین، مۆلە، سنجووق، قرک 3 دەستەک یان داری مەرگ (کە تاوانباریان پێوە دەبەستەوە و بە زیندوویی دەیان سووتاند) 4 توولەدرێژەی راستی سەوەتەچنی 5 دابەش‌بوونی خۆجێیی کلیسەی Mormon ۞ 1 تیر، دیرک 2 میخ چوبی 3 چوبه‌ی مرگ 4 و 5 استاک

stake[2] /steɪk/ *noun*
1 (قومار) پارەی دانراو، داو 2 پارەی وەبەرهێنراو یان سەرمایەنراو 3 (لە کۆدا، لە پێشبڕکێی ئەسپاندا) خەلاتی پارەیی، پارەخەلات 4 گرێو، شەرت، مەرج 5 (stakes) بارودۆخی رقەبەری‌یانە یان پێشبڕکێ‌یانە ۞ 1 (قمار) پول وسط 2 مبلغ سرمایه‌گذاری‌شده 3 گرو 4 (در جمع) جایزه‌ی پولی 5 وضعیت رقابتی

stake boat *noun*
جۆرێ گەمی لەنگەردار بۆ نیشانەکردنی ڕێگای بەلەمی پێشبڕکێ ۞ استاک بوت

stakeholder /ˈsteɪkhəʊldə(r), US -hoʊ-/ *noun*
پارەڕاگر، پارەهەڵگر (کەسێ کە لە گرێودا پارەکە لای ئەو دادەنێن)، (ماف) بارمتەهەڵگر (کەسێ کە تا یەکلایی‌بوونەوەی کێشەیێ ماڵ و دارایی لای ئەو رادەگرن) ۞ استاک‌هولدر

stake-out *noun*
1 (پۆلیس) چاودێری، چاوبەسەرەوەبوون، خستنەژێرچاوەوە 2 ماڵ یان شوێنی (لە)ژێر چاودێری ۞ 1 نظارت، مراقبت 2 خانه یا منطقه‌ی تحت مراقبت

stalactite /ˈstæləktaɪt, US stəˈlæktaɪt/ *noun*
چلوورە، شووشەسەهۆڵ، دالۆسکە، گلیزە، شوسیەخ، زەنبەلوولە (بنەڕەت: لە *stalactites* لاتینی نوێ، لە *stalaktos* یۆنانی "تکیو"، لەسەر بنچینەی *stalassein* "تکان") ۞ چکنده، گلفهشنگ

stalactitic *adjective*
چلوورەیی، سەربە دالۆسکە یان گلیزە ۞ وابسته به چکنده

stalag /ˈstalag, US ˈʃtalag/ *noun*, also Stalag
ستالاگ: زیندانی ئەڵمانی‌یەکان، لە شەڕی جیهانی دووەمدا ۞ استالاگ

stalagmite /ˈstæləgmaɪt, US stəˈlæg-/ *noun*
چلوورەی ناوەژوو (stalagmitic *adj*؛ بنەڕەت: لە *stalagmites* لاتینی نوێ، لە *stalagma* یۆنانی "دڵۆپێ، تکەیێ"، لەسەر بنچینەی *stalassein* (بڕوانە stalactite) ۞ چکیده

stale /steɪl/ *adjective* (staler, stalest)
1 بەیات، پەزێرە، تەقوڕەق، کۆن، ماوە، بێ‌تام، کۆن، سوواو، رزیو، ناسەرنج‌ڕاکێش، وەڕەس‌کەر 2 میزی مانگا یان ئەسپ 3 بڕیو، لەکارکەوتوو (stalely /steɪli/ *adv*: بە شێوەیەکی بەیات یان کۆن، تەقوڕەقانە؛ staleness /steɪlnəs/ *n*: کۆنی، پەزێرەبوون، بەیاتی، مانەوە) ۞ 1 بیات، بی‌مزه، مبتذل 2 شاش گاو یا اسب 3 تحلیل‌رفته

stalemate /ˈsteɪlmeɪt/ *noun*
1 (شەترەنج) پات، مات، قەپات 2 بن‌بەست ۞ 1 پات 2 بن‌بست

Stalinism *noun*
ستالین‌گەری (ئایدیۆلۆژی و رامیاری‌یەکانی سەرۆکی حکومەت و ڕیبەری پارتی کۆمۆنیستی سۆڤیەت Joseph Stalin (1879–1953)، لەسەر بنچینەی ناوەنداندن، زۆرداری یان دیکتاتۆری و بەدواداچوونی کۆمۆنیزم) ۞ استالین‌گرایی

Stalinist *noun, adjective*
n ستالین‌گەر *adj* سەربە ستالین‌گەری ۞ *n* استالین‌گرا *adj* استالین‌گرایانه

stalk /stɔːk/ *noun*
1 لاسک (قەد یان تەوەری سەرەکی ڕووەکی‌(کی herbaceous)، دارک، چێوک، پایە، میلە، چێوکە، قنچک، کوتە، پیکە(دەغڵ)، لاسک، ساقەت، لاچک، قاسک، 2 peduncle لاسکە: بەشێکی پێکهاتەی وا لە گیانەوەرێکدا 3 قەد، میلە، پایە یان بەشێکی راگیرکەری شتێکی وا 4 دووکەڵ‌کێشی بەرز 5 (لە ماشین‌دا)

دەسک یان میلێکی سەر ستوونی فەرمان بۆ مەهار یان کۆنتڕۆلی چراکانی لاگۆڕین (indicator چراکان و هتد **stalked** *adj*؛ **stalk-like** *adj*؛ بنەڕەت: *stalke* ئینگلیسی نێوەڕاست، سەربە *stela* ئینگلیسی کۆن "stalk support") ◌ 1 ساقە، پایە، میلە، دمگل 2 و 3 استالک 4 دودکش بلند 5 استالک

stalker /ˈstɔːkə(r)/ *noun*
1 لە دوورەوەشوێنکەوتوو، بەشوێنکەوتووی هەڕەشەلێکەر 2 کەسێ کە بە خشپە و بە دزی و بە ئەسپایی شوێن ئاژەلێ دەکەوێ تا بیکوژێ یان بیگرێ ◌ 1 تعقیب‌گر مزاحم 2 استالکر

stalk-eyed *adjective*
چاولاسکەدار، چاوپایەدار: خاوەنی چەند چاوێکی سەر پایە یان لاسکێکی جوولۆک، وەک مەیگوکان shrimp ◌ استالک‌اید

stalking /ˈstɔːkɪŋ/ *noun*
لە دوورەوە شوێنکەوتن، بەشوێنکەوتنی هەڕەشەلێکەرانە ◌ تعقیب ایذایی

stalking horse *noun*
1 پەردە، پەردەپۆش، دیزەبەدەرخۆنە 2 پاڵێوراوی فشە یا ڕواڵەتی 3 ئەسپ یان شتێکی وا کە ڕاوچی لە پشتییەوە خۆی دەشارێتەوە ◌ 1 لفافە 2 کاندیدای ظاهری 3 استالکینگ هورس

stalkless *adjective*
بێلاسک، بێچیوکە، بێکوتە، بێقنچک ◌ بدون ساقە

stalklet /ˈstɔːklɪt/ *noun*
چیوکە، چیوکەلە، کوتەچە، کوتەلە، لاسکەلە، لاسکۆچکە ◌ ساقەی کوچک

stalky *adjective* (stalkier, stalkiest)
1 چیوکەدار، لاسکدار، کوتەدار، لاسکاوی، پڕلاسک 2 باریک و درێژ (**stalkily** *adv*؛ **stalkiness** *n*) ◌ 1 ساقەدار، پرساقە 2 باریک و دراز

stall /stɔːl/ *noun*
1 (حەیوان لە تەویلە) بەند، ئاخوڕ 2 تەویلە، گەوڕ، پشتیر 3 بوتکە، دەکە، دووکانۆچکە 4 ڕاوێستان، ڕاگیران 5 بەش، خانە 6 جێگای تایبەتی 7 بازاڕ 8 (stalls) کورسییەکانی سالۆن یان هۆل 9 (فڕۆکە) دابەزینی خێرایی (یا بەرزایی) ◌ 1 استال، آخور 2 اصطبل 3 کیوسک، دکە 4 توقف 5 قسمت 6 جایگاه ویژە 7 بساط 8 صندلی‌های سالن 9 افت سرعت (یا ارتفاع)

stallage /ˈstɔːlɪdʒ/ *noun*
1 بازارانە 2 کرێی دووکانچە ◌ 1 استالیج 2 کرایەی غرفە

stalled *adjective*
1 ڕاوێستاو، ڕاگیراو 2 دابەستە، ڕاگیراو ◌ 1 متوقف 2 پرواری

stall-fed /ˈstɔːl fed/ *adjective*
دابەستە، ڕاگیراو، دەرماڵە ◌ پرواری

stallholder /ˈstɔːlhəʊldə(r), US -hoʊ-/ *noun*
بوتکەدار، خاوەندەکە، دەکەدار ◌ دکەدار

stallion /ˈstæliən/ *noun*
ئەسپی پەڕین، ئەسپی فاڵ، ئەسپی توخمی، ئەسپی نێر، مایینبەڕاز، ئەسپی کەش ◌ اسب تخم‌کشی

stalwart /ˈstɔːlwət, US -wərt/ *adjective, noun*
1 *adj* هەیکەلی، بەقەلافەت، لۆزەندەر، دووباد 2 ئازا، نەترس 3 بەبڕیار، شێلگیر، سوور، دڵسۆز 4 پتەو، تۆکمە *n* (سیاسەت) لایەنگری دڵسۆز ◌ 1 *adj* تنومند 2 شجاع 3 مصمم 4 محکم *n* طرفدار دوآتشە

stalwartly /ˈstɔːlwətli, US -wərtli/ *adverb*
بە شێوەیەکی شێلگیر، شێلگیرانە ◌ بە طور مصمم

stalwartness /ˈstɔːlwətnəs, US -wərtnəs/ *noun*
1 هەیکەلیبوون، بەقەلافەتی، دووبادی 2 ئازایەتی، نەترسی 3 شێلگیری، بەبڕیاری ◌ 1 تنومندی 2 شجاعت 3 مصمم بودن

stamen /ˈsteɪmən/ *noun*
(گوڵ) پۆڕگ، پۆرگ، نێر(ئ)ەندامی گوڵ، نێرەک، ڤیڤار ◌ پرچم

stamin(i)- *prefix*
پێشگر: پۆڕگ، پۆرگ، نێرەک: *staminodium* ◌ پیشوند: پرچم

stamina /ˈstæmɪnə/ *noun*
توانایی، بڕشت، بەرگە، کێش، هێزی ژیوار، بنگە، تاقەت، تین، خۆگری ◌ بنیە، تاب

staminal *adjective*
پۆڕگی، سەربە پۆڕگ، نێرەکی ◌ وابستە بە پرچم

staminate /ˈstæmɪnət/ *adjective*
پۆڕگدار، پۆڕگن، نێرەکدار ◌ دارای پرچم

staminode /ˈstamɪnəʊd/ *noun*
پۆڕگی نەزۆک، پۆڕگی زڕ یان بێبەر، زڕنێرەک ◌ پرچم عقیم

stammer /ˈstæmə(r)/ *noun*
زمانگرتن، لالی، زمانگیری، تورەتور، لالەپەتە ◌ لکنت زبان

stammerer *noun*
زمانگر، لال، لالەپەتە، تورەتورکەر، زمانگیرکردوو ◌ الکن

stamnos *noun*
کاسەی دووقولفەی یۆنانی ◌ استامنوس

stamp /stæmp/ *noun*
1 مۆر، باسمەچاپ، نەخش، مۆرک، شەقل، نیشان، نیشانە، شۆپ، شوێن 2 پووڵ 3 جۆر، ڕەنگ، ئاوا، چەشن، جۆر، پۆل 4 پێکوتان، پێ بە عەرزاکوتان، پێکوتە ◌ 1 مهر، نقش، اثر 2

تمبر 3 نوع 4 پای‌کوبی

stamp album *noun*

ئەلبۆمی پوول ۞ آلبوم تمبر

stamp collecting *noun*

خڕکردنەوەی یا کۆکردنەوەی پوول، پوولەچنی ۞ جمع‌آوری تمبر

stamp collector *noun*

خڕکەرەوەی پوول، کۆکەرەوەی پوول ۞ جمع‌آورندەی تمبر

stamp duty *noun*, also stamp tax

(بریتانیا) پوولانە، باج یان حەقی پوول ۞ هزینەی تمبر، مالیات تمبر

stamped *adjective*

پوول‌پێوەبوو، پوول‌دار، پوول‌لێدراو ۞ تمبردار

stamped addressed envelope *noun*

بەرگەنامەی پوول‌ونیونیشان‌پێوەبوو یان پوول‌دار ۞ پاکت‌نامەی دارای تمبر و آدرس

stampede /stæm'pi:d/ *noun*

1 رەوینەوە، سڵەمینەوە، سڵ‌کردنەوە، رەقیان، بەلەسە(بوون)، هەڵاتن 2 ترس، هەڵات‌هەڵات، تۆقین ۞ 1 رمش، گریز، رم 2 وحشت

stamping ground *noun*, also stomping ground

مەکۆ، مۆلگە ۞ پاتوق

stamp mill *noun*

ئاشی بەردی کان یان کانە، کاناش ۞ آسیاب سنگ معدن

stamp-pad *noun*

ستامپ ۞ استامپ

stance /stæns, US sta:ns/ *noun*

1 شێوە یان باری راوێستان، هەڵوێستان (ب.ت. لە وەرزش‌دا، ب.ت. لە یاری کریکێت، گۆلف و هتد) 2 شێوەی رووبەڕووبوونەوە، هەڵوێست 3 (شاخەوانی) جێ‌پێ، جێ‌پا ۞ 1 طرز ایستادن 2 موضع 3 جای پا

stanchion /'stæntʃən, US 'sta:n-/ *noun*

کۆڵەکە، ستوون، ئەستوون ۞ ستون

stanchioned *adjective*

کۆڵەکەدار، ستوون‌ڕێز، ئەستوون‌بەند، ستووندار، کۆڵەکەبەند ۞ دارای ستون

stand /stænd/ *noun*

1 شێوە یان باری راوێستاو 2 بەربەرەکانی، لەسەرخۆکردنەوە، بەگژداچوونەوە، خۆڕاگری، راوێستان، بەرهەڵستی 3 شوێن، جێ، جێگا، وار 4 دەکە، کیوسک، دووکانۆچکە، دووکانچە 5 سەکۆ، هەرزاڵە، بەرزەک 6 وێستگە 7 (دادگا) شوێنی ئاگادێر یان شاهیدان، جێگای گەواهی‌دەران، شانشین، هەرزاڵە 8 جێگا یان شوێنی بینەران یان تەماشاکەران 9 سێ‌پایە، میزی چکۆلانە ۞ 1 حالت ایستاده 2 مقاومت 3 جا، موضع 4 دکه 5 صحن 6 ایستگاه 7 (دادگاه) جایگاه شهود 8 جایگاه تماشاچیان 9 میز کوچک

stand-alone *adjective*

(کامپیوتێر و هتد) سەربەخۆ: *a stand-alone word processor* ۞ مستقل

standard /'stændəd, US -dərd *noun*, *adjective*

1 *n* پێوانە، پێوەر، ستاندارد، پێودانگ: *The standard of this year's applications is a man of high moral* ◊ *very low* ئاست، 2 *industry standards* ◊ *standards* کۆڵەکە، (ئە)ستوون 3 (رووەکناسی) متوربە، تووز، پەیوەست، پەیوەند 4 ئاڵا، بەیداخ، نیشان: 5 نموونەی قانوونی یان *the royal standard* یاسایی 6 سەرچاوە، ژێدەر 1 *adj* ستاندارد، پێوانەیی، پەسندکراو، نموونە، قانوونی، یاسایی: ئاسایی، ئاناوارتە، 2 *Standard English* نەسەیر، باو، داب (standardly *adv*) ۞ 1 *n* معیار، ملاک 2 سطح، تیر 3 (گیاه‌شناسی) پیوند 4 پرچم، درفش 5 استاندارد 6 مأخذ 1 *adj* استاندارد، استانده، پذیرفته، قانونی 2 رایج

standard bearer *noun*, also standard-bearer

ئاڵاهەڵگر، رێبەر ۞ پرچم‌دار

standard conditions *noun, pl.*

هەل‌ومەرجی پێوانەیی یان ستاندارد ۞ شرایط استاندارد

standard conductivity *noun*

گەیێنێتی پێوانەیی، گەیێنەریتی ستاندارد ۞ رسانایی استاندارد

standard deduction *noun*

داشکاندنی پێوانەیی یا ستاندارد ۞ کسر استاندارد

standard deviation *noun*

لادانی پێوانەیی یا ستاندارد ۞ انحراف استاندارد

standard gauge *noun*

پانایی پێوانەیی یا ستاندارد (رێی ئاسن 143/5 cm) ۞ عرض استاندارد

Standard Grade *noun*

(لە سکاتلەند) تاقی‌کاری‌یێ بەرامبەر بە GCSE ۞ استاندارد گرید

standardization /stændədaɪ'zeɪʃn, US -dərdə'z-/ *noun*

ستانداردکردن، پێوانەسازی، یەکدەس‌کردن، چونیەک‌کردن، راست‌کردنەوە، پێک‌گرتن لەگەڵ ستاندارد ۞ معیارسازی، یکسان‌سازی، استاندگی

standardized *adjective*

ستاندارد(کراو)، یەکدەس‌کراو، چونیەک‌کراو ۞ یکسان‌شده

standard lamp = floor lamp

standard language *noun*

زمانی پێوانە(یی) یان ستاندارد، زمانی پێودانگ ۞ زبان معیار

standard of living *noun*
ئاستی ژیان ۞ سطح زندگی
standard solution *noun*
گیراوەی ستاندارد ۞ محلول استاندارد
standard time *noun*
کاتی ستاندارد، کاتی فەرمی ۞ زمان استاندە
standby /'stændbaɪ/ *adjective, noun* (standbys)
adj 1 ئامادەبەکار 2 یەدەکی، دەژ، تەنگەتاوی، تەنگافی *n* شتی حازربەدەست، شتی ئامادە، جێگری حازر و ئامادە، شتی بەدەستەوە ۞ *adj* 1 استاندبای 2 ذخیره، اضطراری *n* چیز همیشه‌حاضر
standby battery *noun*
باتری تەنگەتاوی ۞ باتری اضطراری
standby time *noun*
(کامپیوتێر) کاتی چاوەڕوانی ۞ زمان انتظار
standee /stæn'diː/ *adjective*
راوێستاو، بەپێوە، لەسەرپێ (لەنێو ماشێن، شانۆ و هتد) ۞ ایستاده
stand-in *noun, adjective*
1 جێگر، جێگرەوە 2 ستەندئین (لە فیلم دروستکردندا) ۞ 1 جانشین، عوض 2 بدل
standing /'stændɪŋ/ *noun, adjective*
n 1 ماوە 2 بایەخ، پرەو، پێگە، پلەوپایە، پایە، ستاتوس 3 بەند، جێگەی بەستەوەی ئەسپێ لە تەویلەدا *adj* 1 هەمیشەیی، دامەزراو، سەقامگیر، جێگیر، چەسپیو، ریکوپێک، نەجوولاو، تەکاننەخواردوو، داکوتراو، بەردەوام، وێستاو، بەپێوە، لەسەرپێ، نەدووراوە، راست 2 پۆنگنەخواردوو 3 جێی متمانە، باوەڕپێکراو، بەبرەو ۞ *n* 1 مدت 2 منزلت 3 اصطبل *adj* 1 دائمی، مستمر، ثابت، ایستاده 2 راکد 3 معتبر
standing army *noun*
سپای هەمیشەیی، ئەرتەشی جێگیر یان هەمیشەیی ۞ ارتش دائمی
standing committee *noun*
لیژنەی هەمیشەیی ۞ کمیتەی دائمی
standing order *noun*
1 (بانک) دەستووری پێدانی هەمیشەیی 2 دەستوورنامە ۞ 1 دستور پرداخت دائمی 2 نظامنامه
standing ovation *noun*
پێشوازی یان دەربڕینی (بە پەرۆشانەی) کوڵوکۆ بەپێوە ۞ ابراز احساسات ایستاده
standing room *noun*
جێی وێستان، جێگای راوێستاو یان بەپێوە، شوێنی لەسەرپێ‌بوون، لە یاریگە، تیاتر و هتد) ۞ جای ایستاده
standing stone = menhir
standing wave *noun*
(فیزیک) شەپۆلی وێستاو، شەپۆلی راست ۞ موج ایستاده
standish *noun*
جێ‌پێنووس، جێ‌قەڵەم، جێ‌جەوهەر ۞ جاقلمی
stand of arms *noun*
(کۆن، بریتانیا) چەکوچۆڵی تاکەکەسێ، دەستێکی تەواوی چەکوچۆڵی کەسێ ۞ مجموع سلاح یک فرد
stand of colours *noun*
(بریتانیا) ئاڵای هێز یان هەنگ ۞ پرچم گردان
stand-off *noun, adjective*
1 (دانوستان و هتد) بن‌بەست، سەرنەگرتن، بە هیچ کوێ نەگەیشتن، بێ‌ئەنجام مانەوە 2 توخم یان کارای هاوسەنگکەر (هاوسەنگکردن)، پارسەنگ ۞ 1 بن‌بست 2 موازنه‌ای
stand-offish /ˌstænd 'ɒfɪʃ, US -'ɔːf-, -'ɑːf-/ *adjective*
وشک، سارد(وسڕ)، نەدوێن، فەرمی 2 دوورەپەرێز، پەرگیر، لاتەریک ۞ 1 خشک، دیرجوش 2 غیرمعاشر
stand-offishly *adverb*
بە شێوەیەکی ساردوسڕ ۞ به طور رسمی
stand-offishness *noun*
ساردوسڕی، وشکی، نەدوێنی ۞ خشک بودن
stand-out /'stændaʊt/ *adjective, noun*
(نافەرمی، کەس یا شت) دیار، دەرکەوتوو، بەرجەستە ۞ بارز، برجسته
standpat *noun, adjective*
کۆنەپارێز، دژ و بەرهەڵستی گۆڕان(کاری) ۞ محافظه‌کار
standpatter *noun*
کۆنەپارێز ۞ محافظه‌کار
standpipe /'stændpaɪp/ *noun*
لوولە یا شێرەی ئاوی گشتی ۞ لولەی آب عمومی
standpoint /'stændpɔɪnt/ *noun*
روانگە، نێرین، بۆچوون، *a* :perspective ۞ *political/theoretical, etc. standpoint* نقطه‌نظر، دیدگاه
standstill /'stændstɪl/ *noun*
راوێستان، وێستاوی، چەقبەستوویی، تەکاننەخواردوویی، راگیراوی: *The security alert brought the airport to a standstill* ۞ وقفه، ایستش
stand-up *adjective, noun*
adj 1 راوێستاو، بەپێوە، لەسەرپێ 2 راست، راوێستاو، هەڵنەگەڕاو (یەخە و هتد) 3 (شەڕ و هتد) توند، سەخت *n* 1 کۆمیدیەنی بەپێوە: *She started out as a stand-up* 2 کۆمیدی بەپێوە ۞ *adj* 1 ایستاده 2 عربی 3 جدی، خشن *n* کمدین یا کمدی ایستاده
stanhope /'stanəp, US -həʊp/ *noun*
(مێژوویی) جۆرێ کالیسکەی سووکی ئەسپی تاکەکەسی دوو یان چوارچەرخ (بنەڕەت: لە

ناوی پیاوی ئاینی ئینگلیسی Fitzroy Stanhope کە بۆ جاری یەکەم بۆ ئەو دروست کرا) ◯ نوعی درشکه

stank /stæŋk/ = past of stink

stank /stæŋk/ *noun*
بەنداوی چکۆلانە، بەنداوچە، بەندۆک ◯ سد کوچک

Stanley knife /'stænli naɪf/ *noun*
چەقۆی ستانلی (تیژ و یەکدم؛ بنەڕەت: لە ناوی بەرهەمهێنەرەکەیەوە، The Stanley Rule and The Stanley (ئێستا Level Company Works) ◯ چاقوی استانلی

stannary /'stan(ə)ri/ *noun, pl.* stannarieies
(مێژوویی) کانی قالایی، کانەژرێژ، کانەقالایی ◯ معدن قلع

stannic /'stanɪk/ *adjective*
(کیمیا) خاوەنی قالایی بە هاوهێزی چوار ◯ دارای قلع

stannous /'stanəs/ *adjective*
(کیمیا) خاوەنی قالایی بە هاوهێزی دوو ◯ وابسته به قلع

stanza /'stænzə/ *noun*
(هەڵبەست) پارچە، کۆپلە، برگە؛ گروپێکی چواردێری لە کێشی لاتین و یۆنانی کۆندا stanza'd *adj*, also stanzaed) ئیتالیایی "room ،abode ،stay") ◯ قطعه، بند؛ استانزا

stanzaic /-'zeɪɪk/ *adjective*
سەربە پارچە، کۆپلەیی، برگەیی، پێکهاتوو لە چەند کۆپلە ◯ وابسته به قطعه

stapedial *adjective*
(توێکاری) ئاوزەنگی، سەربە ئاوزەنگی، نزیک بە ئاوزەنگی ◯ رکابی

stapes /'steɪpi:z/ *noun, pl.* same
(توێکاری) ئێسکی ئاوزەنگی، زینەئێسک، زەنگوو ◯ استخوان رکابی

staph /staf/ = staphylococcus

staphylococcal *adjective*
سەربە ستافیلوکوک ◯ وابسته به استافیلوکوک

staphylococcus /ˌstæfɪlə'kɒkəs, US -'kɑ:k-/ *noun, pl.* staphylococci /-'kɒk(s)ʌɪ, US -'kɒk(s)i:/
ستافیلوکوک (جۆری بەکتریا [تۆخم *Staphylococcus*]) ◯ استافیلوکوک

staple[1] /'steɪpl/ *noun, adjective*
n 1 بەرهەمی سەرەکی، سەربەرهەم: *Rubber became the staple of the Malayan economy* 2 ریشاڵ، موو، تاڵ 3 کەرەسەی خاو 4 بنەڕەت، بنەما، مایە،ماک *adj* بنەڕەتی، سەرەکی، بنچینەیی، بنگەهی، هەرەگرنگ: *The staple crop is rice* (ئەڵمانی بنەڕەت) ◯ *n* 1 فرآورده یا محصول عمده 2 لیف، رشته 3 مواد خام 4 اصل، اساس *adj* اصلی، عمده

staple[2] /'steɪpl/ *noun*
تێل یان سێمی بندروو، گیرە، بەستی ئاسنی، مەفتوول ◯ مفتول

staple diet *noun*
خۆراکی سەرەکی: *a staple diet of meat and potatoes* ◯ غذای اصلی

staple gun *noun*
دەزگای پیاکردنی تێل بە نێو دیواردا، دەزگایێ بۆ چەسپاندنی کاغز و هتد بە دیوارەوە ◯ ماشین دوخت تپانچه‌ای

stapler /'steɪplə(r)/ *noun*
(کاغز) پێکەوەدروو، سنجاخکوب، دەزگای پێکەوەدروون، لێکدروو ◯ دوخت‌گر

star /stɑ:(r)/ *noun*
1 ئەستێرە، ستێر، هەسارە 2 نیشانەی ئەستێرە 3 (ئەکتەر، وەرزشکار، گۆرانیبێژ و هتد) ئەستێرە، نێوبەدەرەوە: *pop/rock/Hollywood, etc. stars* 4 بەخت، شانس، هات، ناوچاوان 5 (stars) ئەستێرەبینی، بەختبینی، horoscope 6 چارەنووس 7 ئەستێرەکان (ئەڵمانی بنەڕەت) ◯ 1 ستاره 2 علامت ستاره 3 ستاره، هنرپیشه 4 اقبال 5 (در جمع) طالع‌بینی 6 تقدیر 7 ثوابت

-star
(لە لێکدانا) ـ ئەستێرە ◯ ـستاره

star anise *noun*
1 میوەیێکی ئەستێرەئاسای چکۆلە بە تامی دەنکی ڕەزیانەوە، لە لێنان یان ئاشپەزی ئاسیاییدا بەکاردێت 2 داری چینی ئەو بەرە [*Illicium verum*] ◯ بادیان ختایی

star apple *noun*
سێوی ئەستێرەیی، بەرێکی ئەرخەوانی خۆراکی دارێکی گەرمێنانی ئەمریکا (*Chrysophyllum cainito*) ◯ سیب ستاره‌ای

starboard /'stɑ:bəd, US 'stɑ:rbərd/ *noun, adjective*
(فڕۆکە و کەشتی) لا یان دەسی ڕاست، ڕاست ◯ سمت راست

starburst *noun*
تەقینەوەی ئەستێرەیی ◯ انفجار ستاره‌ای

starch /stɑ:tʃ, US stɑ:rtʃ/ *noun*
1 نشاستە، چێشتی نشاستەدار (لە پەتاتە، برنج، ئارد و هتد): *There's too much starch in your diet* 2 نشاستەی ئامادەکراو (یان لە کوردەواریدا کەتیرە) بە شێوەی گەردە یان پرژێنە spray بۆ ڕەقڕاگرتن یان دەقاقدانی جلوبەرگ و هتد، دەقاق 3 وشکی، ڕەقی ◯ 1 نشاسته، غذای حاوی نشاسته 2 آهار 3 خشکی، یبس

starched *adjective*
بەدەق، دەقاقدراو، ستارچلێدراو، شەق؟، ڕەق؟، چەندەرەدراو؟، ئاشدراو؟، شۆدراو؟ ◯ آهارزده

starchily /'stɑ:tʃɪli, US 'stɑ:rtʃɪli/ *adverb*
به شێوەیەکی وشک، هەڵنەکردووانە ◌ به طور نجوش

starchiness /'stɑ:tʃinəs, US 'stɑ:rtʃinəs/ *noun*
1 وشکی، رەقی، وشکبوون، فەرمیبوون 2 هەڵنەکردوویی، نەحەواوەیی ◌ 1 خشک بودن 2 نجوشی

starchy /'stɑ:tʃi, US 'stɑ:rtʃi/ *adjective* (starchier, starchiest)
1 نشاستەیی، نشاستەدار، نشاستەتیابوو، نشاستەی تیایە، نشاستاوی، پێکهاتوو لە نشاستە، نشاستەئاسا: *starchy foods like rice and bread* 2 هەڵنەکردوو، رەق، وشک: stiff formal ◊ *a starchy lawyer* ◊ *Museums are trying to shake off their starchy image* ◌ 1 نشاستەای، حاوی نشاستە، نشاستەمانند 2 خشک

star-crossed *adjective*
بەختڕەش، بێبەخت، رۆژەڕەش، بەختهەڵگەڕاو ◌ بدفرجام

stardom /'stɑ:dəm, US 'stɑ:rdəm/ *noun*
(هەرەتی) ئەستێرەبوون، ئەستێرەییبوون، نێوبەدەرەوەیی ◌ ستارەبودگی

stardust /'stɑ:dʌst, US 'stɑ:rd-/ *noun*
خەیاڵپلاوی، ساویلکەیی، سادەیی ◌ سادەلوحی

stare /steə(r), US ster/ *noun*
چاوتێبڕین، چاولێنەترووکاندن، چوونەچاو، زەقزەق تەماشاکردن: *He fixed the interviewer with a penetrating stare* (ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ نگاه خیره

starer *noun*
چاوتێبڕ، چاوبڕەوەکردوو، زەقزەقتەماشاکردوو ◌ خیرەشوندە

starfish /'stɑ:fɪʃ, US 'stɑ:rfɪʃ/ *noun, pl.* same or starfishes
ئەستێرەی دەریایی [پۆل Asteroidea: زۆر جۆرن] ◌ ستارەی دریایی

starfruit *noun*
1 = carambola 2 گیایێکی چکۆلەی ئاوی، بە گوڵوەردی سپی و بەر شەشپەری ئەستێرەئاسا [*Damasonium alisma*] ◌ استارفروت

stargazer /'stɑ:geɪzə(r), US 'stɑ:rg-/ *noun*
(نافەرمی) ئەستێرەوان، (نافەرمی) ئەستێرەبین ◌ (عامیانه) منجم، طالع‌بین

stargazing *noun*
1 (نافەرمی) ئەستێرەوانی 2 (نافەرمی) ئەستێرەبینی، ئەستێرەژمێری، بەختبینی ◌ 1 منجمی 2 طالع‌بینی

stark /stɑ:k, US stɑ:rk/ *adjective, adverb*
adj 1 بەهێز، سەخت، توند(وتیژ) 2 وشک، ساردوسڕ 3 ئاشکرا، دیار 4 رووت، رووتاوە، بێبەرگ 5 تەواو، رەبەق *adv* بە تەواوەتی ◌ *adj* 1 قوی، شدید 2 خشک 3 واضح 4 لخت 5 کامل، مطلق *adv* کاملاً

stark contrast *noun*
دژایەتی ئاشکرا یان دیار ◌ مغایرت محض

starkers /'stɑ:kəz, US 'stɑ:rkərz/ *adjective*
رووتوقووت، تەواورووت، رووتی رووت ◌ کاملاً لخت

starkly /stɑ:kli, US stɑ:rkli/ *adverb*
بە تەواوەتی، بە ئاشکرایی: *The interior is -y simple* ◌ به کلی، به وضوح

stark naked *adjective*
رووتوقووت، تەواورووت، رووتی رووت ◌ کاملاً لخت

starkness /stɑ:knəs, US stɑ:rknəs/ *noun*
1 رووتی، رووتاوەیی، بێبەرگی 2 سەختی، توندی، دژواری، گرانی ◌ 1 لختی 2 صعوبت

starless /'stɑ:ləs, US 'stɑ:rləs/ *adjective*
بێئەستێرە ◌ بی‌ستاره

starlet /'stɑ:lət, US 'stɑ:rlət/ *noun*
1 ئەستێرۆکە، ئەستێرەی چکۆلە 2 ئەستێرەی داهاتوو، ئەستێرەی پاشەڕۆژ ◌ 1 ستارەی کوچک 2 ستارەی آتیه

starlight /'stɑ:laɪt, US 'stɑ:rl-/ *noun*
شەوقی ئەستێرەکان، رووناکی یان رۆشنایی ئەستێرەکان ◌ نور ستارگان

starling[1] /'stɑ:lɪŋ, US 'stɑ:rlɪŋ/ *noun*
(گیانەوەرناسی) سێروو، گاوانی، ڕیشۆڵی، ڕیشۆڵە، رەشێلەک [*Sturnus vulgaris* و جۆرەکانی تر، خێزان Sturnidae] ◌ سار

starling[2] /'stɑ:lɪŋ, US 'stɑ:rlɪŋ/ *noun*
چەقاندنی دەستەک بە دەور کۆڵەی پردا ◌ تیرکوبی دور پایەی پل

starlit /'stɑ:lɪt, US 'stɑ:rlɪt/ *adjective*
رووناک بەهۆی شەوقی ئەستێرەکان، پڕئەستێرە، ئەستێرەداشت: *a starlit night* ◌ نورانی‌شده توسط ستارگان

star network *noun*
تۆڕی ئەستێرەیی ◌ شبکەی ستارەای

star-of-Bethlehem *noun, pl.* stars-of-Bethlehem
گێلاخە، رووەکێی لە تیرەی lily گوڵئەستێرەئاسای زەردوسپی [*Ornithogalum umbellatum* و جۆرەکانی تر] ◌ شیرمرغ

star of Bethlehem *noun*
ئەستێرەیێ کە بەپێی نەریتی کریستانیەت رێنوێنی Magi کرد لە بەیتی لەحمدا (یان بەیتولەحم، Matt. 2:1-10) ◌ ستاره بیت اللحم

Star of David *noun*
ئەستێرە دەیڤید (ئەستێرەیەکی شەش‌پەڕە کە هێمـای جودیزمـە و دەوڵـەتی ئیسرائیل) ⬡ ستارەی دیوید
starry /ˈstɑːri/ *adjective* (starrier, starriest)
1 پڕئەستێرە، ئەستێرەدار 2 ڕووناک بەهۆی شەوقی ئەستێرەکان، درەوشاوە، ورشـن، ڕووناک، پڕشەوق ⬡ 1 پرستاره 2 نورانی
starry-eyed *adjective*
خۆش‌باوەڕ، خەیاڵاوی ⬡ در عالم رؤیا
Stars and Bars *noun, pl.*
(مێژوویی) ئـاڵای ئەیالەتـە کۆنفیدراتـەکانی ئەمریکا ⬡ پرچم ایالات کونفدرات امریکا
Stars and Stripes *noun, pl.*
ئاڵای (نیشتمانی) ئەمریکا ⬡ پرچم امریکا
star sapphire *noun*
یاقووتی شینی ئەستێرەیی ⬡ یاقوت کبود ستاره‌ای
starship /ˈstɑːʃɪp, US ˈstɑːrʃ-/ *noun*
کەشتی ئەستێرەیی ⬡ استارشیپ
star sign *noun,* also informal sign
(ئافەرمی، ئەستێرەبینی) بـرج، کـەلوو، دوازده نیشانەی زۆدیاک ⬡ برج
star-spangled *adjective*
ئەستێرەنیشان ⬡ مرصع بالنجوم
Star-Spangled Banner *noun*
1 سـرودی نیشتمانی ئەمریکا 2 ئاڵای ئەمریکا ⬡ 1 سرود ملی امریکا 2 پرچم امریکا
star-studded *adjective*
(فیلم و هتد) پڕئەستێرە، پـڕ لـە ئەکتـەری نێوبەدەرەوە، پڕ لە ئەستێرەی سینەمایی: *a star-studded cast* ⬡ پرستاره
star thistle *noun,* also caltrops
جـۆرێ knapweed درواوی [*Centaurea calcitrapa*] ⬡ نوعی گیاه
start /stɑːt, US stɑːrt/ *noun*
1 سەرەتا، دەسپێک، هەوەڵ: *a perfect start to the day* 2 (پێشبڕکێ) هێڵی دەسپێک، شوێنی دەست‌پێ‌کردن 3 داچڵەکان، داخورپان، ڕاچەنین، هەڵبەزینەوە، داترووسکان 4 دەرفەت، شانس، بەخت 5 قازانج، باشی، چاکی ⬡ 1 آغاز، ابتدا 2 (مسابقه) خط آغاز 3 یکه 4 فرصت 5 مزیت
starter /ˈstɑːtə(r), US ˈstɑːrt-/ *noun*
1 دەس‌پێکەر 2 سەرەتا، دەسپێک، یەکەمین، هەوەڵین 3 (ماشێن) ستارت، دەسپێکە ⬡ 1 آغازگر 2 نخستین 3 استارت
starter motor *noun*
مۆتۆری ستارت ⬡ موتور استارت
starting-block *noun*
تەختەی دەسپێک یان دەست‌پێ‌کردن ⬡ تختەی شروع
starting-gate *noun,* also starting gate
دەروازەی دەسپێک یـان دەست‌پێ‌کـردن (پێشبڕکێی ئەسپ، بۆ دڵنیابوون کە هاوکات پێکەوە دەست پێ‌بکرێ) ⬡ دروازەی شروع
starting line *noun*
هێڵی دەسپێک، هێڵی سەرەتا ⬡ خط شروع
starting pistol *noun*
دەمانچەی دەسپێک(ردن) ⬡ هفت‌تیر شروع
starting-point *noun*
خاڵی دەسپێک، شوێنی دەست‌پێ‌کردن: *The article served as a useful starting point for our discussion* ⬡ نقطەی شروع
starting post *noun*
شوێن یا جێگای دەست‌پێ‌کردن ⬡ جایگاه شروع
starting price *noun*
ئەگـەری بردنـەوەی یـەکجارەکی بەرلـە دەست‌پێ‌کردنی پێشبڕکێی ئەسپ‌سواری ⬡ احتمال برد نهایی قبل از آغاز مسابقەی اسب‌سواری
startle /ˈstɑːtl, US ˈstɑːrtl/ *noun*
داچڵەکان، داخورپان، ڕاچەنین، هەڵبەزینەوە، داترووسکان ⬡ یکه
startled /ˈstɑːtld, US ˈstɑːrtld/ *adjective*
1 داچڵەکاو، داخورپاو، ڕاچەنیو، هەڵبەزیو، داترووسکاو 2 (گیانەوەر) سڵ‌کردوو، ڕەقۆک، ڕەوەکردوو ⬡ 1 یکەخوردە 2 رم‌کردە
startling /ˈstɑːtlɪŋ, US ˈstɑːrt-/ *adjective*
1 سەرسووڕمێنەر، سەرسام‌کەر، سەیر، نائاسایی: 2 دڵتەزێن، جەرگبڕ *a startling discovery* ⬡ 1 شگفت‌آور، عجیب 2 تکان‌دهندە
startlingly /ˈstɑːtlɪŋli, US ˈstɑːrt-/ *adverb*
سەرسووڕمێنەرانە، بە شێوەیەکی سەیر: *She was -rtlingly beautiful* ⬡ به طور شگفت‌آور
start-up *noun, adjective*
adj دەست‌پێ‌کردنی کـار، دەسپێکی کـار *n* سەرەتایی، دەسپێک: *start-up costs* ⬡ *n* شروع کار *adj* آغازی
star turn *noun*
بەرنامەی سەرەکی، بەرنامەی تایبەتی، (ئەکتەر، موسیقاژەن، وەرزش‌کار) سەرەکی ⬡ برنامەی اصلی
starvation /stɑːˈveɪʃn, US stɑːrˈv-/ *noun*
برسێتی، مردن لەبەر بێ‌نانی یان برسێتی ⬡ گرسنگی، مرگ بر اثر بی‌غذایی
starvation wages *noun*
حەق و مووچەی یەکجار کەم، حەقی نانەزگی ⬡ دستمزد بخور و نمیر
starveling /ˈstɑːvlɪŋ/ *adjective, noun*
adj برسـی، برچـی، لاواز، کـز، بـێ‌گیـان، نەداری‌چێشتوو، نەبوونی‌دیتوو *n* مرۆ یـا گیانەوەری برسی ⬡ *adj* گرسنه، محرومیت‌کشیده *n* آدم یا جانور گرسنه
Star Wars *noun, pl.,* also Strategic Defense

Initiative

(میلیتاری) شەڕی ئەستێرەکان (بەرنامەیێکی توێژینەوە کە لە 1983 دا لە ئەمریکا دەستی پێ‌کرد، لە ناوی فیلمی چیرۆکی زانستی "شەڕی ئەستێرەکان" لە 1977 دا) ۞ جنگ ستارگان

starwort *noun*

گیانەستێرە، گوسارە، گوستێر [*Stellaria,* (هی ناوی) *Callitriche* و توخمەکانی تر: چەندین جۆرن] ۞ ستاره‌ای

stases /-si:z/ = plural form of stasis

stash /stæʃ/ *noun*

1 حەشارگە، پەناوپەسیو، پەنا، عەماری شاردنەوە 2 شتی شاردراوە ۞ 1 مخفی‌گاه 2 چیز پنهان‌شده

stasis /'steɪsɪs/ *noun, pl.* stases

1 ویستاوی، پۆنگ‌خواردوویی، پەنگین، راگیراوی، تەکان‌نەخواردوویی، چەق‌بەستوویی 2 (پزشکی) ویستانی جوولانی شلەی نێو لەش، گیران ۞ 1 سکون، ایستایی 2 استاسیس، گرفتگی

-stasis, *pl.* stases *suffix*

پاشگر: راوێستاوی، وێستاوی، گیران، بەندان: *haemostasis* (بنەڕەت: لە *stasis* یۆنانی‌یەوە "stoppage standing") ۞ پسوند: سکون، ایستایی

stat /stat/ *abbreviation* 1 photostat 2 statistic(s) 3 thermostst

-stat *suffix*

پاشگر: 1 ئامازە بە دەزگا، کەرستە، ماک و مەتریالی و هتد: *thermostat* 2 راوێستاوی، وێستاوی، گیران، بەندان ۞ پیشوند: 1 اشاره به ابزار، ماده و... 2 سکون، ایستایی

statant /steɪtənt/ *adjective*

(heraldry) گیانەوەری) لەسەر دوو دەست و دوو پێ ۞ استاتانت

state /steɪt/ *noun, adjective*

n 1 دۆخ، بار، بارودۆخ، رەوش، کاودان، مەرەد 2 چۆنیتی 3 حکومەت، دەوڵەت، وڵات 4 کۆمار 5 هەرێم، ویلایەت، ئەیالەت، ستەیت 6 نەتەوە، گەل 7 پلەوپایە، پایەبەرزی، پێگە، پلە، رادە، پۆست 8 دابوەدەستوور 9 چینی کۆمەڵایەتی یان سیاسی (رامیاری) *adj* 1 دەوڵەتی، حکومی 2 فەرمی 3 سیاسی ۞ *n* 1 وضع، حالت 2 کیفیت 3 حکومت، دولت، کشور 4 جمهوری 5 ایالت 6 ملت 7 مقام، رتبه 8 تشریفات 9 طبقه‌ی اجتماعی یا سیاسی *adj* 1 دولتی 2 رسمی 3 سیاسی

state attorney *noun*

(ماف) جێگری گشتی ۞ نائب‌العام

state benefit *noun*

برانەی حکومی یان دەوڵەتی ۞ مقرری دولتی

state capitalism *noun*

سەرمایەداری دەوڵەتی یان حکومی ۞ سرمایه‌داری دولتی

state church *noun*

کلێسەی حکومی یان دەوڵەتی ۞ کلیسای دولتی

state college *noun*

کۆلێژی هەرێمی یان ویلایەتی ۞ کالج ولایتی

state court *noun*

دادگای هەرێمی یان ویلایەتی ۞ دادگاه ولایتی

statecraft /'steɪtkrɑ:ft, US -kræft/ *noun*

دەوڵەت‌گێڕی، وڵات‌گێڕی ۞ کشورداری

stated *adjective*

دیاری‌کراو، راگەیەنراو، وتراو، دەربڕاو ۞ معین، اعلام‌شده

State Department *noun*

(ئەمریکا) وەزارەتی دەرەوە، شالیارگە یان وەزارەتی کاروباری دەرەوە ۞ وزارت امور خارجه

State Enrolled Nurse = SEN

state guard *noun*

هەرێم‌پارێز، گاردی ویلایەت یان هەرێم ۞ گارد ولایت

statehood /'steɪthʊd/ *noun*

1 سەربەخۆیی نیشتمانی یان نەتەوەیی: *Slovakia's path to independent statehood* 2 (ئەمریکا) سەربەخۆیی هەرێمی یان ویلایەتی: *West Virginia was granted statehood in 1863* ۞ 1 استقلال ملی 2 استقلال ایالتی

statehouse *noun*

1 (لە ئەمریکا) ئەنجومەنی هەرێمی یان ویلایەتی 2 خانووبەرەی ئەنجومەنی هەرێمی، خانووبەرەی ئەنجومەنی قانووندانان (لە هەرێم‌دا) ۞ 1 مجلس ایالتی 2 ساختمان مجلس ایالتی

stateless /'steɪtləs/ *adjective*

بێ‌دەوڵەت، بێ‌حکومەت، بێ‌ناسنامەی نەتەوەیی: *a stateless refugee* ۞ بی‌دولت

statelessness /'steɪtləsnəs/ *noun*

بێ‌دەوڵەت‌بوون، بێ‌حکومەتی، نەبوونی ناسنامەی نەتەوەیی ۞ بی‌دولت بودن

statelet *noun*

دەوڵەتۆکە، دەوڵەتچە، دەوڵەتی چکۆلە یان پچووک ۞ دولت کوچک

state line *noun*

سنووری هەرێم یان ویلایەت ۞ مرز ایالتی

stateliness /'steɪtlinəs/ *noun*

شکۆ، جوانی، گەورەیی، مەزنی، فەر، کەشخە، ژاژوفەر ۞ جلال، شکوه

stately /'steɪtli/ *adjective* (statelier, stateliest)

بەشکۆ، شکۆمەند، شکۆدار، جوان، گەورە، بەفەر، مەزن، فەرمی، شایانە، *an* :majestic *a* ◊ *avenue of stately chestnut trees The procession made its* ◊ *stately dance*

stately progress through the streets of the city ۞ شکوەمند، مجلل، رسمی
stately home *noun*
(لە بریتانیا) کۆشک‌وبەرە، خانووی دەولەمەند، خانووی شایانە ۞ خانەی اشرافی یا مجلل
statement /'steɪtmənt/ *noun*
1 وتن، دەربڕین، هێنانەزمان، لێدوان 2 وتە 3 راگەیاندن‌نامە، داخویانی، بەیان‌نامە 4 پێ‌وابوون، وابێژی 5 راپۆر، راپۆرت 6 لیست ۞ 1 اظهار 2 گفته 3 اعلامیه 4 ادعا 5 گزارش 6 صورت‌حساب
state of affairs *noun, pl.*
بارودۆخ، رەوش، کاودان، دەستودار، هەل‌ومەرج ۞ اوضاع
state of emergency *noun*
دۆخی تەنگەتاوی، رەوشی نائاسایی ۞ وضع اضطراری، حالت فوق‌العاده
state of mind *noun*
باری دەروونی (یان هۆشی) ۞ حالت روحی
state of nature *noun*
دۆخ یان رەوشی سروشتی، باری خورسکی ۞ حالت طبیعی
state of the art *noun*
زۆرترین رادەی پێشکەوتن: *a state-the-art The system was state of the art* ◊ *system* ۞ حد اعلای پیشرفت
state-of-the-art *adjective*
پێشکەوتووترین ۞ پیشرفته‌ترین
state of war *noun*
دۆخی شەڕ، باری شەڕ ۞ حالت جنگ
state prisoner = prisoner of state
State Registered Nurse = SRN
stateroom /'steɪtruːm, US -rʊm/ *noun*
1 (کەشتی) دیو یان کابینی تایبەتی بۆ خەوتن 2 دیوەخان (لە کۆشکدا) ۞ تالار تشریفات
stater /'steɪtə/ *noun*
کۆینی زێڕین یان زیوینی یۆنانی کۆن ۞ استاتر
the States *noun*
(ولاتە یەک‌گرتووەکانی) ئەمریکا ۞ امریکا
state school *noun*
خوێندنگای دەولەتی یان حکومی ۞ مدرسەی دولتی
state's attorney = state attorney
State's evidence *noun*, turn State's evidence = Knight's evidence
States General *noun*, also Estates General
دەستەی قانوون‌دانەری هولەند لە سەدەی 15ەوە تا 18، و لە فەرەنسە تا 1789 ۞ هیأت قانون‌گذاری هلند و فرانسه
stateside /'steɪtsaɪd/ *adjective, adverb*
adj ئەمریکایی، سەربە ئەمریکا *adv* لە ئەمریکادا ۞ *adj* وابسته به امریکا *adv* در امریکا

statesman /'steɪtsmən/ *noun, pl.* statesmen
سیاسەتوان، رامیار، دەولەت‌گێڕ، پیاوی رامیاری یا سیاسی ۞ دولتمرد
statesmanlike /'steɪtsmənlaɪk/ *adjective*
سیاسەتوانانە، رامیارانە، دەولەت‌گێرانە ۞ دولتمردانە
statesmanship /'steɪtsmənʃɪp/ *noun*
سیاسەتوانی، رامیاری، دەولەت‌گێڕی، دەسەلات‌داری، دەسەلات‌گێڕی ۞ دولتمردی
state socialism *noun*
سۆشیالیزمی حکومی ۞ سوسیالیزم دولتی
state's rights *noun, pl.*
مافە ویلایەتی‌یەکان، مافەکانی هەرێم ۞ حقوق ولایات
state university *noun*
زانکۆی ویلایەتی یان هەرێمی ۞ دانشگاه ایالتی
statewide /'steɪtwaɪd/ *adjective, adverb*
لە سەرانسەری ویلایەتەکاندا، تەیالەتی، هەرێمی، لە تێکڕای هەرێمەکاندا ۞ در سرتاسر ایالت
static /'stætɪk/ *adjective, noun*
adj راوێستاو، وێستاو، چەق‌بەستوو، نەگۆڕ، نەجوول، تەکان‌نەخواردوو، نەبزێو، جێگیر، چەسپیو، سەقامگیر، نادایندمیک، بەند: *The balance sheet provides a static picture of* ◊ *the financial position at a point in time static pressure* ◊ *a static population level*
n 1 ئێلیکتریسیتەی وێستاو 2 (رادیۆ، تەلەفزیۆن و هتد) پارازیت، خشەخش ۞ *adj* ایستا، ارکد *n* 1 الکتریسیتەی ساکن 2 پارازیت
-static *suffix*
پاشگر: (ئاوەلناو ساز دەکا) سەربە یان پێوەندی بە ‎-stasis‎ ـەوە هەیە ۞ پسوند: (صفت‌ساز) وابسته به ‎-stasis‎
statically *adverb*
چەق‌بەستووانە، بە شێوەیەکی راوێستاو، جێگیرانە ۞ به طور ساکن
statice /'statɪsi/ = sea lavender
static electricity *noun*
ئێلیکتریسیتەی وێستاو ۞ الکتریسیتەی ساکن
static culture *noun*
چاند یا فەرهەنگی چەق‌بەستوو ۞ فرهنگ ایستا
static equilibrium *noun*
هاوسەنگی وێستاو، لەنگەر(گرتن)ی وێستاو ۞ تعادل ایستا
static line *noun*
تەناف یان پەنی تایبەتی کرانەوەی چەتر دوای بازدانی چەترباز لە فڕۆکەوە ۞ طناب استاتیک
statics /'stætɪks/ *noun, pl.*
(فیزیک) نەجوول‌ناسی، نەبزێوناسی: زانستێ کە سەروکاری لەگەل ئەو هێزانەیە کە هاوسەنگی

ئەو شتانە رادەگری کە ناجوولێن ۞ ایستایی‌شناسی

statin /'stætɪn/ *noun*

(پزشکی) هەریەک لەو کۆمەڵە دەرمانانەی کەوا ئاستی کۆلیسترۆل لە خوێن‌دا کەم دەکەنەوە یان دێنەخوارەوە ۞ استاتین

station /'steɪʃn/ *noun*

1 وێستگە 2 جێ، وار، شوێن، جێگا 3 پلەوپایە، بایەخی کۆمەڵایەتی، پێگە 4 (سەربازی) بنکە 5 کۆمپانی بڵاوکردنەوەی جۆرێ تایبەتی 6 شوێنێکی گەورەی حەوانەوەی ئاژەڵ یان پاتاڵ 7 شوێن، جێگا، جێ، ناوەند ۞ 1 ایستگاه 2 موضع 3 مقام، مرتبه 4 (نظامی) پایگاه 5 و 6 استیشن 7 محل، مرکز

station agent = stationmaster

stationary /'steɪʃənri, US -neri/ *adjective*

راوێستاو، وێستاو، چەقبەستوو، نەگۆڕ، نەجووڵ، تەکان‌نەخواردوو، نەبزێو، نەگەڕ، جێگیر، چەسپیو، سەقامگیر ۞ ثابت، ساکن، ناجنبا

stationary bicycle *noun*

(دوو)چەرخی مەشق یان راهێنان ۞ دوچرخەی تمرین

stationary state *noun*

باری راوێستاو، دۆخی وێستاو، رەوشی جێگیر ۞ حالت ایستاده

stationary wave = standing wave

station break *noun*

(رادیۆ و تەلەفزیۆن) بڕینی بەرنامە یان بڵاوکردنەوە ۞ قطع پخش

stationer /'steɪʃənə(r)/ *noun*

نووسینەمەنی‌فرۆش، پێنووس‌فرۆش، پەڕاوفرۆش ۞ نوشت‌افزارفروش

stationer's *noun*

نووسینەمەنی‌فرۆشی، پێنووس‌فرۆشی، پەڕاوفرۆشی ۞ نوشت‌افزارفروشی

stationery /'steɪʃənri, US -neri/ *noun*

نووسینەمەنی، کەرەسەی نووسین، پێنووسە، پەڕاو ۞ نوشت‌افزار

station hand *noun*

(ئەوستراليا و نیوزیلەند) کرێکاری شوێنی حەوانەوەی ئاژەڵ ۞ کارگر مزرعەی بزرگ احشام

station house *noun*

وێستگەی پۆلیس، پۆلیس‌خانە، وێستگەی پۆلیس، نووسینگەی هێزی پۆلیسی خۆجێیی ۞ کلانتری

stationmaster /'steɪʃnmɑːstə(r), US -mæs-/ *noun*

(رێی ئاسن) چاودێری وێستگە، بەرپرسی وێستگە، وێستگەوان، وێستگەپرس ۞ رئیس ایستگاه

Stations of the Cross *noun*

قۆناخەکانی لە خاچ‌دان (ئەو 14 وێنەی کە مەینەتی و مردنی پێغەمبەر مەسیح پیشان‌دەدا) ۞ مراحل تصلیب

station wagon /'steɪʃn wægən/ *noun*, also estate car

ماشینی ستەیشن ۞ اتومبیل استیشن

statism /'steɪtɪzəm/ *noun*

دەوڵەتگەری (چڕبوونەوەی دەسەڵاتی ئابووری لە دەستی دەوڵەت‌دا) ۞ دولت‌گرایی

statist /'steɪtɪst/ *noun, adjective*

n دەوڵەتگەر *adj* دەوڵەتگەرانە ۞ *n* دولت‌گرا *adj* دولت‌گرایانه

statistic /stə'tɪstɪk/ *noun, adjective*

n راستی و فەکتی پارچە زانیاریێکی بەدەس‌هاتوو لە لێکۆڵینەوەی ژمارەیێکی زۆری زانیاری *adj* statistical - ۞ *n* شاخص آماری *adj* آماری

statistical /stə'tɪstɪkl/ *adjective*

هەڵژماری، هەڵژمێری، سەربە سەرژمێری، هەڵژمێرییانە ۞ آماری

statistically /-kli/ *adverb*

لەباری هەڵژمێرییەوە، سەرژمێرانە، بە شێوەیەکی هەڵژمێری ۞ از نظر آماری، بە طور آماری

statistician /ˌstætɪ'stɪʃn/ *noun*

سەرژمێر(زان)، هەڵژمار، هەڵژمێر ۞ آماردان

statistics /stə'tɪstɪks/ *noun, pl.*

1 سەرژمێری، هەڵژمێری، ئەژمار، هەڵژماری 2 زانستی سەرژمێری، سەرژمێری‌ناسی، هەڵژمێری‌ناسی ۞ 1 آمار 2 علم آمار

stative /'steɪtɪv/ *adjective*

(رێزمان) دۆخی، دۆخەکار، دۆخ‌دەربڕ (پێوانە dynamic) ۞ حالتی

stative verb /'steɪtɪv vɜː(r)b/ *noun*

(رێزمان) کاری دۆخی یان دۆخ‌دەربڕ، دۆخەکار (وەکوو بوون، دیتن، تێگەیشتن و هتد) ۞ فعل حالتی

states /stæts/ = statistics

stato- *prefix*

پێشگر: سەربە یا پێوەندی بە statics ـەوە هەیە، (را)وێستاو، نەبزێو، چەقبەستوو، لەنگەر، هاوسەنگی (بنەڕەت: statocyst :equilibrium لە *statos* یونانی "(را)وێستاو" (standing ۞ پیشوند: استاتو، ایستاده، تعادل، موازنه

statoblast *noun*

(گیانەوەرناسی) چەکەرەوێستاو: خونچە (یان خانەی) bryozoan یکی ناوی شیرین کە زستان لە نێو کیسە یان بەرگێکی کیتینی (لە باروودۆخێکی سەختدا) تێدەپەڕێنێ و لە بەهاردا دەپشکوێ (و کۆلۆنیێکی نوێ دادەمەزرێنێ) ۞ استاتوبلاست

statocyst *noun*

(گیانەوەرناسی) وێستاوتوورەکە، وێستەکیسە، ئەندامی لەنگەر و هاوسەنگی یان رێڕەوگیری

هێندێ بڕبڕەداری ئاوی ◌ استاتوکیست

statocyte *noun*
راوێستاوخانە، وێستەخانە: هەریەک لە خانە ڕووەکییەکان کە یەک یان چەند وێستەبەردیان تیایە ◌ استاتوسیت

statolith *noun*
(گیانەوەرناسی) وێستەبەرد: پارچۆلکەیێکی گەچی یان قسڵی نێو وێستەکیسە کە وەرگرە هەستییەکان sensory receptors لە کاردانەوە بە ڕاکێشان دەبزوێنێ؛ تەنێکی کلسی شۆڕی نێو statocyst ◌ استاتولیت

statolithic *adjective*
وێستەبەردی، سەربە وێستەبەرد، پێوەندی بە وێستەبەردەوە هەیەس ◌ وابستە بە استاتولیت

stator /'steɪtə/ *noun*
راوێستە، وێستەک: بەشی نەجووڵ یان وێستاوی (مۆتۆری) ماشێن یان بەرهەمهێنەری کارەبا ◌ استاتور

statoscope *noun*
1 بەرزیپێوی فڕۆکە 2 پەستانپێوی کانزایی گۆڕانە وردەکانی گوشار یان پەستان ◌ استاتوسکوپ

stats = *pl.* n. informal statistics

statuary /'stætʃuəri, US -eri/ *noun* (*pl.* statuaries), *adjective*
n 1 پەیکەرەکان، هونەری دروستکردن یان تاشینی پەیکەرەکان، پەیکەرتاشی، پەیکەرسازی: *a collection of marble -tuary* 2 (کۆن) پەیکەرتاش *adj* سەربە پەیکەر یان پەیکەرتاش ◌ *n* 1 مجسمەها، مجسمەسازی 2 مجسمەساز *adj* وابستە بە مجسمە یا مجسمەسازی

statue /'stætʃuː/ *noun*
پەیکەر، کۆتەڵ: *a bronze/marble statue* ◌ مجسمە، تندیس

Statue of Liberty *noun*
(ئەمریکا) پەیکەری ئازادی: پەیکەرێکی گەورەی مسینی ژن کە مەشخەڵێکی torch داگیرساوی بە دەستی ڕاست هەڵگرتووە، لە دوورگەی لیبێرتی لە بەندەری نیویۆرک هەڵکەوتووە ◌ مجسمەی آزادی

statuesque /ˌstætʃu'esk/ *adjective*
1 پەیکەرئاسا 2 (ژن) گوڵئەندام، بەژنڕێک، شۆخەژن، پەیکەرئاسا، جوانچاک، imposing 3 قورس، مەند ◌ 1 مجسمەوار 2 خوش قدوبالا 3 موقر، متین

statuette /ˌstætʃu'et/ *noun*
پەیکەرۆکە، پەیکەرۆچکە، پەیکەرچە ◌ مجسمەی کوچک

stature /'stætʃə(r)/ *noun*
1 بەژن، باڵا، بەژنوباڵا، گەت، قەد، قەدوباڵا: *a woman of short stature* 2 پلەوپایە، بایەخ، وەج، بڕەو، گز: *an actress of considerable stature* ◌ 1 قامت 2 مقام، ارج، توانمندی

status /'steɪtəs, US 'stætəs/ *noun*
1 پلەوپایە، پلە، پێگە، حورمەت، ڕێز، بایەخی کۆمەڵایەتی، پلەوپایەی کۆمەڵایەتی 2 ڕەوشی یاسایی، باری قانوونی، دۆخی قانوونی یان زاکوونی 3 پایەبەرزی، گرنگایەتی، گرنگی، بایەخ، باوەڕی، بڕەوی 4 ڕەوش، بار، دۆخ، بارودۆخ ◌ 1 مرتبە، مقام، پایگاه، منزلت اجتماعی 2 وضع قانونی 3 اهمیت، اعتبار 4 وضع

status quo /ˌsteɪtəs 'kwəʊ, US 'kwoʊ/ *noun*
(لاتین) بار(ودۆخ)ی ئێستا، بارودۆخی هەنووکە: *to defend/restore the status quo* ◊ *conservatives who want to maintain the status quo* ◌ وضع موجود

status quo ante /kwəʊ 'anti/ *noun*
(لاتین) ڕەوشی جاران، دۆخی پێشوو ◌ وضع سابق

status symbol *noun*
نیشانەی بایەخی کۆمەڵایەتی: *Exotic pets are the latest -us symbol* ◌ نماد منزلت اجتماعی

statute /'stætʃuːt/ *noun*
1 قانوون، زاکوون، یاسا: *Penalties are laid down in the statute* 2 دەستوورنامە، ڕێسانامە: *Under the statutes of the university they had no power to dismiss him* 3 قانوون یان دەستووری خودایی یان میری ◌ 1 قانون 2 مقررات، آیین‌نامە 3 استاتوت

statute book *noun*
کۆمەڵەقانوون، کۆمەڵەیاسا، تۆماری قانوونەکان، سەرجەم قانوونەکانی نەتەوەیێ ◌ قانون مصوبە، مجموعەی قوانین

statute law *noun*
کۆمەڵەقانوونی تێپەڕێنراو، کۆمەڵەیاسای دەرکراو (لە لایەن دەستەی قانووندانەرانەوە) ◌ مجموعەی قوانین مصوب

statute mile *noun*
مایلی فەرمی یان قانوونی بەرامبەر بە 5280 پێ ◌ مایل قانونی

statute of limitation *noun*
قانوونی تێپەڕینی وەخت یان کات، قانوونی تێپەڕینی زەمان ◌ قانون مرور زمان

statutorily *adverb*
بەپێی قانوون، بەگوێرەی یاسا، ل گۆرا زاگۆن: *The broadcasting media are statutorily required to be impartial* ◌ مطابق قانون

statutory /'stætʃətri, US -tɔːri/ *adjective*
1 قانوونی، یاسایی، زاکوونی: *The authority failed to carry out its statutory duties* ◊ *When you buy foods you have certain*

2 *a statutory age limit* ◊ *statutory rights*
سزایی ۞ 1 قانونی 2 کیفری
statutory offence *noun*
تاوانی قانوونی یان یاسایی ۞ جرم قانونی
statutory rape *noun*
زینا لەگەڵ چکۆلە یا کەمتەمەن ۞ زنای با صغیر
staunch /stɔːntʃ/ *adjective*
1 بەئەمەگ، دڵسۆز، بەکلا، بەوەفا، بەڵێن‌ڕاست، پێبەند، سوور، بەبڕیار، شێلگیر، پتەو، نەڕووخ، قایم، تۆکمە: 2 *a staunch friend* (گۆن، کەشتی) بێ‌کون، ئاوبەند، کیپ، ئاونەدز ۞ 1 وفادار، ثابت‌قدم، محکم 2 بی‌منفذ
staunchly /stɔːntʃli/ *adverb*
بە توندی، بە سەختی، بەئەمەگانە، بەوەفایانە: *She staunchly defended the new policy* ۞ قویاً، وفادارانه
staunchness /stɔːntʃnəs/ *noun*
1 بەوەفایی، وەفاداری، دڵسۆزی، پێبەندی، ئەمەگداری 2 پتەوی، تۆکمەیی 3 بێ‌کونی، ئاوبڕی، ئاوبەندی، کیپی، ئاونەدزی ۞ 1 وفاداری 2 استحکام 3 بی‌منفذی
staurolite /ˈstɔːrəlaɪt/ *noun*
کانەخاچینە؟: کانێکی شووشەیی قاوەیی، سیلیکاتی ئالۆمینیۆم و ئاسنی تیایە $HFeAl_5Si_2O_{13}$ (بنەڕەت: لە *stauros* یۆنانی "cross") ۞ استاورولیت
staurolitic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە ستۆرۆلیتەوە هەیە ۞ وابسته به استاورولیت
stave /steɪv/ *noun*
1 تەختەی چەمیو یان بەدەنە (بەرمیل)، تەختەکۆس 2 (موسیقا) پلیکانە 3 (هەڵبەست) کۆپلە، برگە، پارچە 4 تێلا، داردەست، کوتەک، گۆپاڵ 5 پلەی نەردیوان یان پەیژە، ئاوبەرە 6 لوولەی ئاو ۞ 1 تختەی بدنەی چلیک 2 (موسیقی) حامل 3 قطعه 4 چماق 5 پلەی نردبان 6 لولەی آب
stave church *noun*
کلیسەی دارین (لە سەرەتای سەدەی دوازدە لە ئەورووپای باکووری، و زۆرتر لە نۆرویژ پەرەی سەند) ۞ کلیسای چوبی
staves = plural form of staff
stavesacre /ˈsteɪvˌzeɪkə/ *noun*
مێوژەکێوی: جۆرێ larkspurی باشووری ئەورووپا، جاران دەنکەکانی وەکوو مێروکوژێ بەکاردێترا [*Delphinium staphisagria*] (بنەڕەت: بە ڕێگای لاتین لە *staphis agria* یۆنانی "wild raisin") ۞ نوعی گیاه
stay[1] /steɪ/ *noun*
1 تەناف، گوریس، کەمەندر (هی ڕاگرتنی دارالاکانی کەشتی)، هەریەک لەو گوریس یان کەندرانە 2 پشتیوان، پشتوپەنا، پشت، پاڵپشت 3 وایەر یان کابلی ڕاگری سەر فڕۆکە ۞ 1 مهار 2 حامی 3 استای
stay[2] /steɪ/ *noun*
1 ڕاوێستان، مانەوە 2 ڕاوێستاندن، پێش‌گرتن، گلدانەوە، نەهێشتن، ڕاگرتن، ڕاگیرکردن، خستنەدواوە، پاش‌خستن، دواخستن، بەدرەنگ‌خستن 3 کاتی جێبەجێ‌کردن 4 تاقەت، پشوودرێژی 5 (stays) زگبێن، زگبەست، پشتێنی زگ ۞ 1 توقف 2 موقوف‌سازی، جلوگیری، تعلیق 3 زمان اجرا 4 طاقت 5 (در جمع) شکم‌بند
stay-at-home /ˈsteɪ ət həʊm/ *noun*
پیاوی بنەداکوتاو یان خانەبگیر، لەماڵەوەماو، بەکرکەوتوو، خانەنشین، گۆشەگرتوو ۞ آدم خانەنشین
stayer /ˈsteɪə(r)/ *noun*
1 کۆڵەکە، ڕاگر 2 مرۆڤ یان گیانەوەری هەڵکردوو، بەتاقەت، بەرگەگر، حەواوە، خۆگرتوو ۞ 1 شمع 2 انسان یا جانور پرطاقت
staying power *noun*
(نافەرمی) تاقەت، بەرگە(گرتن)، خۆگرتن، خۆگیری، توانایی مانەوە، هێزی هەڵکردن، توانایی حەوانەوە، دەوام‌هێنان، خۆڕاگری، توانایی یان هێزی بەردەوام‌کردن (بەبێ لاوازبوون) ۞ طاقت، تاب، استقامت
stay of execution *noun*
1 دواخستنی جێبەجێ‌کردنی بڕیاری لەسێدارەدان (یان کوشتن)، دواخستنی جێبەجێ‌کردنی بڕیاری دادگا 2 (خوازە) دەستووری دەس‌ڕاگرتن، دەستووری ڕاوێستان ۞ 1 تعویق اجرای حکم اعدام یا دادگاه 2 دستور توقف
staysail /ˈsteɪseɪl, US -s(ə)l/ *noun*
بادەوەی سێ‌گۆشەی پاش‌وپێشی سەر stay1 ۞ استایسایل
St Bernard /ˌsnt ˈbɜːnəd, US ˌseɪnt bɜːrˈnɑːrd/ *noun*
سەینت بێرنارد (= جۆرێ سەگی سویسی) ۞ سن برنارد
std *abbreviation* standard
STD *abbreviation* 1 sexually transmitted disease 2 subscriber trunk dialing
1 نەخۆشی (لە ئەنجامی) نزیکی(نزیک‌کەوتنەوە) (وەکوو herpes و aids) 2 سیستمی تەلەفونی ڕاستەوخۆی ڕێی دوور ۞ 1 بیماری مقاربتی 2 سیستم تلفن مستقیم راه دور
stead /sted/ *noun*, in someone's or something's stead
لەجیاتی، لەبری، لەباتی (کەسێ یان شتێ) ۞ به جای
steadfast /ˈstedfɑːst, US -fæst/ *adjective*

نەگۆڕ، جێگیر، چەسپیو، دامەزراو، دڵسۆز، توند، پتەو، بەردەوام، بەوەفا، بەئەمەک، یەکدڵ، سوور، شێلگیر، پێبەند: ◯ *steadfast loyalty* ثابت، وفادار

steadfastly /ˈstedfɑːstli, US -fæstli/ *adverb*
شێلگیرانە، بە برایی‌یەوە، جێگیرانە، چەسپیوانە: ◯ *She steadfastly refused to speak* قاطعانه، به طور ثابت

steadfastness /ˈstedfɑːstnəs, US -fæstnəs/ *noun*
نەگۆڕی، جێگیری، چەسپیوی، دڵسۆزی، پتەوی، بەردەوامی، بەوەفایی، بەئەمەکی، سووربوون، شێلگیری، لەسەرمانەوە، پێبەندی ◯ ثبات‌قدم، استواری، وفاداری

Steadicam *noun*
(دروشمی بازرگانی) ستیدیکام ◯ استیدی‌کم

steadily /ˈstedɪli/ *adverb*
یەکبینە، یەکریز، بە بەردەوامی، بێ‌وچان، بێ‌پسانەوە، یەک‌تەکان، بە ئارامی، مەندانە، لەسەرەخۆیانە ◯ پیوسته، مدام، با خونسردی

steadiness /ˈstedinəs/ *noun*
1 پتەوی، تۆکمەیی، داکوتراوی 2 بەردەوامی، یەکبینەیی ◯ 1 استواری 2 پیوستگی

steading = (Scotland) farmstead

steady /ˈstedi/ *adjective* (steadier, steadiest), *noun* (*pl.* steadies), *interjection*
adj 1 توند، پتەو، تۆکمە، قایم، بەگیر، داکوتراو، نەگۆڕ، جێگیر، سەقامگیر، چەسپیو، نەجووڵ، نەبزێو 2 ڕێک‌وپێک، لەسەریەک، هەمیشەیی، یەکبینە 3 لێ‌ڕابینراو، جێی‌متمانە، باوەڕپێکراو 4 تێکۆشەر *n* دۆست (چ کچ یان چ کوڕ) *interj* هۆشت بێ! ئاگادار بە! لەی‌گەڕێ! هەڵمەبە! ◯ *adj* 1 محکم، ثابت 2 منظم، دائمی، پایدار 3 قابل اطمینان 4 ساعی *n* دوست دختر، دوست پسر *interj* مواظب باش! کوتاه بیا!

steady-going *adjective*
1 ژیرانە 2 نەرم‌ڕەو، مەیانەڕەو ◯ 1 معقول 2 میانەرو

steady-state theory *noun*
(فیزیک یان ئەستێرەوانی) تیۆری دۆخی جێگیر (بڕوانە big bang theory) ◯ نظریەی حالت پایا

steak /steɪk/ *noun*
ستیک، لەتە گۆشتێ (ڕانی ولاخ) بۆ برژاندن یا سوورکردنەوە ◯ استیک

steak-house /ˈsteɪkhaʊs/ *noun, pl.* steak-houses
ستیک‌خانە ◯ استیک‌خانە

steak taetare /ˌsteɪk tɑːˈtɑː(r), US -ɪk tɑːrˈtɑːr, -ɪk tɑːrˈtər/ *noun*
چێشتێ کە تێکەڵەی ستیکی قیمەی خاو و هێلکەی کاڵە ◯ نوعی غذا

steal /stiːl/ *noun*
1 دزی، هەڵگرتن 2 (نافەرمی) سەودا، مامەڵە 3 بیرۆکەی دزراو یان دریێتی ◯ 1 دزدی 2 (عامیانه) معامله 3 ایدەی مسروقه

stealing *noun*
دزی، چەتەگەری، چەتەیی ◯ سرقت

stealth /stelθ/ *noun*
1 هێواشی، هێواش‌کاری، کاری بە بێ‌دەنگ‌وهەرا، بێ‌خشپەیی، بێ‌چرکەیی: *Lions rely on stealth when hunting* 2 بە دزی‌یەوە کارکردن، نهێنی‌کاری، لەبنەوەکاری، شاردنەوە ◯ 1 آهستگی 2 اختفا، مخفی‌کاری

stealth aircraft *noun*
فڕۆکەی بەرڕادارنەکەوتوو یان ڕادارنەدۆز (وا داڕێژراوە کە ڕادار نایدۆزێتەوە) ◯ هواپیمای رادارگریز

stealth bomber *noun*
بۆمباوێژی بەرڕادارنەکەوتوو یان ڕادارنەدۆز ◯ بمب‌افکن رادارگریز

stealth fighter *noun*
(فڕۆکەی) شەڕکەری بەرڕادارنەکەوتوو یان ڕادارنەدۆز ◯ جنگندەی رادارگریز

stealthily /-ɪli/ *adverb*
بە هێواشی، لەبنەوە، بەپەنا، بە پەنامەکی، بێ‌دەنگانە، دزانە، بە دزی‌یەوە: *She crept stealthily along the corridor* ◯ یواشکی، پنهانی

stealthiness /ˈstelθinəs/ *noun*
هێواش‌کاری، کاری بە بێ‌دەنگ‌وهەرا، بە دزی‌یەوە (یا ماتە(ماتەوە) کارکردن، نهێنی‌کاری، لەبنەوەکاری، شاردنەوە ◯ مخفی‌کاری

stealthy /ˈstelθi/ *adjective* (stealthier, stealthiest)
هێواش، بێ‌دەنگ، بێ‌هەرا، لە بنەوە، بە شاراوەیی، ماتانە، بە دزی‌یەوە، دزەکی، پەنامەکی، (بە)نەهێنی: *a stealthy movement* ◯ مخفیانه، آهسته

steam /stiːm/ *noun, adjective*
n 1 هوڵم، بۆخ، کەلدوومان، هەڵم، قەزەن، هالاو 2 هێزی هەڵم 3 هێز، وزە 4 سیستمی ڕێی ئاسن کە بە هەڵم کار دەکا *adj* هەڵمی (ئەڵمانی بنەڕەت) ◯ *n* 1 بخار آب 2 نیروی بخار 3 نیرو 4 استیم *adj* بخاری

steam age *noun*
سەردەمی هەڵم (لۆکۆمۆتیف پەیدا بوون) ◯ عصر بخار

steam bath *noun*
گەرماوی هەڵم، حەمامی هالاو ◯ حمام بخار

steamboat /ˈstiːmbəʊt, US -boʊt/ *noun*
گەمی هەڵمی، بەلەمی هەڵمی ◯ قایق بخار

steam chest *noun*, also steam box

سنووقی هەڵم، هەڵمخانە ۞ صندوق بخار

steam distillation *noun*

(کیمیا) دڵۆپاندنی هەڵم ۞ تقطیر بخار

steamed *adjective*

1 (نافەرمی) شەش‌دانگ مەست، کەلەلا 2 تووڕە، نارەحەت 3 (چێشت) سازکراو بە هەڵم ۞ 1 پاتیل 2 عصبانی، ناراحت 3 بخارپخت

steamed-up *adjective*

فیشەکی، دەهری، کفردەرهاتوو، زووهەڵچوو، بێئارام، بێئۆقرە، بێحەجمان، ئارام‌لێ‌هەڵگیراو، وورووژاو ۞ جوشی، هیجان‌زده

steam engine /'stiːm endʒɪn/ *noun*

دەزگایا مۆتۆری هەڵم، لۆکۆمۆتیف یان مۆتۆری هەڵمی ۞ ماشین بخار

steamer /'stiːmə(r)/ *noun*

1 کەشتی یان گەمی هەڵم 2 دیگی هەڵم، دیگەهەڵم 3 (نافەرمی) جلی مەلەوانی ۞ 1 کشتی یا قایق بخار 2 ظرف بخاری 3 لباس غواصی

steamer clam = softshell clam

steamer duck *noun*

مراویەهەڵمە (بۆرباوی ئەمریکای باشووری [*Tachyeres brachypterus*) دوورگەکانی Falkland نەفڕ) و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] ۞ نوعی پرنده

steamer rug *noun*

بەڕەی سەرپشتی کەشتی ۞ گلیم عرشه

steam fitter *noun*

وەستا(کار)ی بۆری یان لوولەی هەڵمی ۞ تعمیرکار لوله‌های بخار

steam fog *noun*

مژی هەڵم، هەڵمەمژ، هەڵمەتەم ۞ مه بخاری

steam gauge /æstiːm 'geɪdʒ/ *noun*

هەڵمپێو ۞ بخارسنج

steaming *adjective*

1 (نافەرمی) شەش‌دانگ مەست 2 بەردبەباکەر ۞ 1 پاتیل 2 خیلی عصبانی

steam iron *noun*

ئوتوی بەهەڵم، ئوتوی هەڵمی ۞ اتوی بخار

steamroller /'stiːmrəʊlə(r), US -roʊ-/ *noun*

غەڵتەک، ڕێ‌تەختکەر، تەختەک، تەختکەرە ۞ غلتک

steamship /'stiːmʃɪp/ *noun*

کەشتی هەڵم، هەڵمەکەشتی (کورتەکەی SS) ۞ کشتی بخار

steam shovel *noun*

دەزگای هەڵکەندنی هەڵمی، شۆڤێلی هەڵمی ۞ ماشین بخاری حفاری

steam-tight /'stiːmtaɪt/ *adjective*

هەڵمبڕ، هەڵمبەند، هەڵمەکیپ، ناهێڵی هەڵمی دەرچێ ۞ مانع خروج بخار

steam train *noun*

شەمەندەفەری هەڵمی، قەتاری بەهەڵم‌کارکردوو ۞ قطار بخار

steam turbine *noun*

توربینی هەڵم ۞ توربین بخار

steamy /'stiːmi/ *adjective* (steamier, steamiest)

1 هەڵمین، هەڵمی، هەڵم‌ئاسا، وەک هەڵم، هەڵماوی، پڕهەڵم، هەڵمن: *a steamy bathroom* 2 گەرم و شێ‌دار: *a steamy afternoon* (steamily /'stiːmɪli/ *adv*؛ steaminess /'stiːminəs/ *n*: هەڵم‌ئاسایی، لەهەڵم‌چوویی، هەڵماوی‌بوون) ۞ 1 بخارمانند، بخارآلود 2 گرم و مرطوب

steapsin *noun*

ئاووگی شیلاوک ۞ لیپاز

stearate *noun*

خوێ یان ئێستێری stearic acid ۞ استئارات

stearic acid /'stɪərɪk, US stɪ'ærɪk/ *noun*

(کیمیا) ترشەلۆکی پیوی یان بەزی $C_{18}H_{36}O_2$ (هی بەز و پیوی گیانەوەران و گیا و ڕووەک) ۞ اسید استیاریک

stearin /'stɪərɪn/ *noun*

(پێکهێنەری سەرەکیی) پیو، بەز (بنەڕەت: لە یونانی *stear* "tallow") ۞ استیارین

steatite /'stɪətʌɪt/ *noun*

بەردەسابوون (*adj* :steatitic سەربە بەردەسابوون) ۞ سنگ صابون

steato- *prefix*

پێشگر: ماک یان مەتریاڵ یان شانەی چەور (بەزاوی، لە *stear, steat-* یونانی‌یەوە "بەز، چەوری، پیو") ۞ پیشوند: (وابسته به) ماده یا بافت چرب

steatopygia /ˌstɪətə(ʊ)'pɪdʒɪə/ *noun*

سمت‌زلی (= کۆبوونەوەی چەورییەکی زۆر لە سمت‌دا، ب.ت. وەک دۆخێکی ئاسایی لە نێو گەلی Khoikhoi و گەلانی تری باشووری ئەفریکادا؛ بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *steat- stear* ("tallow" + *pugē* "rump") ۞ بزرگی کفل

steatopygous /ˌstɪətə(ʊ)'pʌɪgəs, US ˌstɪə'tɒpɪgəs/ *adjective*

سمت‌زل ۞ دارای کفل بزرگ

steatorrhoea /ˌstɪətə(ʊ)'riːə/ *noun*

بەزەشۆرە، پیوەشۆرە ۞ استیاتوریا

stedfast = steadfast

steed /stiːd/ *noun*

(کۆن، ویژەیی) ئەسپ(ی خۆش‌بەز یا بەکەیف، بۆ شەڕ) ۞ اسب، توسن

steel /stiːl/ *noun*

1 پۆلا، کارۆک 2 پیشەسازی پۆلا، پۆلاگەری 3 بەرهەمهێنانی پۆلا 4 چەقۆتیژکەر ۞ 1 فولاد 2

صنعت فولاد 3 تولید فولاد 4 چاقوتیزکن

steel band *noun*
باندی موسیقاژەنانی تەپلە کانزاییەکان (سووڕپێستەکانی ڕۆژاوا) ۞ گروه نوازندگان طبل‌های فلزی

steel blue *noun*
شینی پۆلایی، شینی مەیلەو بۆر ۞ آبی فولادی

steel-clad /sti:l klæd/ *adjective*
زرێپۆش ۞ زره‌پوش

steel drum *noun*, also steel pan
تەپلی کانزایی یان ئاسنین ۞ طبل فلزی

steel engraving *noun*
هەڵکۆڵین لەسەر پۆلا، پۆلاکۆڵی ۞ نقش‌برداری فولاد

steelhead *noun*
سەرپۆلا (جۆرێ کەشینەی کۆلکەزێڕینەی کۆچەر) ۞ نوعی ماهی

steeliness /'sti:linəs/ *noun*
تایبەتمەندی پۆلایی، پۆلاییتی، پۆلاییبوون ۞ خاصیت فولادی

steel wool *noun*
زبرە یان سیمی قاپشۆری، خوری پۆلا، خوری وایەری (wire wool) ۞ سیم‌ظرف‌شویی یا فولادی

steelwork *noun*
پۆلاواڵە، شتومەکی پۆلایی ۞ اشیاء ساخته‌شده از فولاد

steelworker /'sti:lwɜ:kə(r), US -wɜ:rk-/ *noun*
کرێکاری پۆلاسازی یان کارگەی پۆلا، پۆلاگەر ۞ کارگر ذوب آهن

steelworks /'sti:lwɜ:ks, US -wɜ:rks/ *noun, pl.*
کارگەی پۆلاسازی، کارخانەی پۆلا، کارخانەی پۆلادروستکردن، پۆلاگەری ۞ کارخانەی ذوب آهن

steely /'sti:li/ *adjective* (steelier, steeliest)
1 پۆلایی، پۆلایین، پۆلاتاسایی 2 سەخت، توند، بڕا: *steely blue ◊ steely determination* ۞ 1 فولادی، فولادین 2 سخت، قاطع

steelyard /sti:ljɑ:d/ *noun*
(دەزگای) قەپان ۞ قپان

steenbok /'sti:nbɒk, US 'steın-/ *noun*, also steinbok, steenbuk
جۆرێ ئاسکی چکۆلەی ئەفریکایی گوێزل، کلککول و شاخڕاستی لووس [*Raphiceros campestris*] ۞ نوعی آهو

steep /sti:p/ *adjective, noun*
adj 1 لێژ، تەلان، توند(ایی)، سەرەوخوار، لاپێ: *a steep ◊ a steep hill/slope/bank a steep flight of ◊ climb/descent/drop stairs* 2 یەکجار گران، لە ڕادەبەدەر، ناژیرانە، ڕێتێنەچوو: *a steep decline in the birth £2 ◊ a steep rise in unemployment ◊ rate for a cup of coffee seems a little steep to me* *n* هەڵدێر، تەلان، لێژایی، سەرەوخواری توند ۞ *adj* 1 شیب‌دار 2 گزاف، نامعقول *n* پرتگاه

steeped *adjective*, steeped in
نوقمی، پڕ لە، تژی، دارماڵ (لە) ۞ غرق در، آکنده از

steeper *noun*
دەفری خووساندنی شتێ ۞ ظرف برای خیساندن چیزی

steeple /'sti:pl/ *noun*
کەلوو یان بورجی کلێسە، قوللەی کلێسە، کەلووی منارەیی یان منارەدار ۞ برج کلیسا

steeplechase /'sti:pltʃeıs/ *noun*
پێشبڕکێی ئەسپسواری بە کۆسپەوە (بەسەر کۆسپان)، پێشبڕکێی ڕاکردن بەسەر پەرژینەوە ۞ اسب‌دوانی با مانع، مسابقه‌ی دو با مانع

steeplechaser /'sti:pltʃeısə(r)/ *noun*
1 ئەسپی بەشداری کردوو، لە پێشبڕکێی ئەسپسواری لەسەر کۆسپەوە) 2 ڕاکەر بەسەر پەرژیندا ۞ 1 اسب شرکت‌کننده 2 دونده‌ی دو با مانع

steeplejack /'sti:pldʒæk/ *noun*
کەسێ کە لەسەر برج و قوللەکوورە بەرزەکان کاردەکا یان چاکیان دەکاتەوە، بەرزەکار، قوولەکار، بەرزەوان ۞ کارگر ارتفاع‌کار

steeply /sti:pli/ *adverb*
بە لێژی توندەوە، بە شێوەیەکی سەرەولێژ یان سەرەوخوار، (بە شێوەیەکی) ناژیرانە: *a steeply The path climbed steeply ◊ sloping roof Prices rose steeply ◊ upwards* ۞ بە طور شیب‌دار، به طور نامعقول

steepness /sti:pnəs/ *noun*
لێژی توند، لاپێی سەخت، سینەکێش، تەلانی گرژ ۞ شیب تند

steer /stıə(r), US stır/ *noun, pl.* steers
1 مانگای دابەستە 2 گای خەساو 3 گوێرەکەی نێر، پانێر، پارێن ۞ 1 گاو پرواری 2 گاو اخته 3 گوساله‌ی نر

steerage /'stıərıdʒ, US 'stır-/ *noun*
1 بەڕێوەبردن، کۆنترۆڵ، ئاراستەکردن، ئاژۆتن، ڕاندن، لێخوڕین، ڕانین، بەڕێدابردن، ڕێبەریکردن، 2 direction (مێژوویی) بەشی هەرزانبایی کەشتی ۞ 1 هدایت 2 بخش ارزان‌قیمت کشتی

steerage way *noun*, also steerageway
خێرایی پێویست بۆ باش جوولانی یا مانۆڕدانی کەشتی یان گەمی، ڕێژەی جوولانی کەشتی بەهۆی بزووتنی سوکان یا فەرمان ۞ استراجوی

steerer *noun*

1 ریبەر 2 سوکان‌دار، سوکان‌چی، فەرمان‌گێر ⬡ 1 رهبر 2 سکان‌دار

steering /ˈstɪərɪŋ, US ˈstɪr-/ *noun*
(ماشێن و هتد) فەرمان ⬡ فرمان

steering-column *noun*
ستوونی فەرمان، میلی فەرمان ⬡ میل فرمان

steering committee *noun*, also steering group
لیژنەی ڕێکخستن، لیژنەی ئامادەکاری، لیژنەی بڕیاردان (یا ڕێبەریکردن) ⬡ کمیتەی سازماندهی

steering gear *noun*
دەزگای بەڕێدابردن، دەزگای ڕێبەری‌کردن ⬡ دستگاه هدایت

steering lock *noun*
قوفڵی فەرمان، فەرمان‌بەست ⬡ قفل فرمان

steering wheel *noun*
فەرمان، پێچکە یان چەرخی فەرمان، فەرمان ⬡ چرخ فرمان

steersman /ˈstɪərzmən/ *noun, pl.* steersmen
(کەشتی، گەمی و هتد) سوکان‌دار، سوکان‌چی، سوکان‌بەدەست، فەرمان‌بەدەست، فەرمان‌گێر، سوکان‌گێر ⬡ سکان‌دار

steeve /ˈsti:v/ *noun*
میل یا شیشی قولاپ‌داری تاقی‌کردنەوەی بار یا لەباڵیەکاچنین ⬡ استیو

stegosaur /ˈstɛgəsɔ:/ *noun*, also stegosaurus /ˌstɛgəˈsɔ:rəs/
جۆرێ دایناسۆری چوارپێی گیاخۆری کریتاسە Cretaceous و ژووراسیک Jurassic خێزانی Stegosauridae ⬡ استگوسور

stein /stain/ *noun*
ئاوجۆخۆری، بیرەخۆری، لیوانی ئاووجۆ ⬡ آبجوخوری

steinbock /ˈstʌɪnbɒk/ *noun, pl.* same or steinbocks
جۆرێ بزنەکێوی (ب.ت. هی چیاکانی ئالپ) ⬡ نوعی بزکوهی

steinbok /ˈstʌɪnbɒk/ = steenbok

stela /ˈsti:lə/ *nounpl.* stelae /-li:/
کێلەستوون یان بەردەنووسی کێلی بیرەوەری ⬡ ستون‌سنگی یادبود

stelar *adjective*
1 سەربە stela 2 سەربە stele ⬡ 1 وابستە بە stela 2 وابستە بە stele

stele /sti:l, US ˈsti:li/ *noun*
1 (ڕووەکناسی) لولەکی ئاوخۆرە 2 = stela ⬡ اسطوانەی آوندی

stellar /ˈstelə(r)/ *adjective*
1 ئەستێرەیی، سەربە ئەستێرە یان ئەستێرەکان 2 پڕئەستێرە 3 ئەستێرەئاسا، وەکوو ئەستێرە 4 ئەستێرەی سینەمایی، بەرز، دیار ⬡ 1 ستارەای، اختری 2 پرستارە 3 ستارەمانند 4 برجستە

stellar wind *noun*
(ئەستێرەوانی) بایی ئەستێرەیی (بارچۆلکە بارگاوی‌یەکان) ⬡ باد اختری

stellate /ˈstelert, US -lət/ *adjective*, also stellated
ئەستێرەئاسا، شێوەئەستێرە، وەکوو ئەستێرە، ئەستێرەیی ⬡ ستارەمانند

stelliform /ˈsteləfɔ:m/ *adjective*
ئەستێرەئاسا، شێوەئەستێرە، وەکوو ئەستێرە، ئەستێرەیی ⬡ ستارەمانند

stellular /ˈsteljələ(r)/ *adjective*
ئەستێرۆکەئاسا، لە شێوەی ئەستێرەی چکۆلە ⬡ مانند ستارەی کوچک

stem /stem/ *noun*
1 لاسک، ساقەت، قاسک، قەد، لاچک، قالۆر، دەمار، چێوکە، پایە، قنچک، دارک (ب.ت. توتن): *a tall ◊ long, trailing stems of ivy* (ڕیزمان) 2 *plant with branching stems* قەد، بن(ە)، ڕەگ یان بنج، بیچم یان شێوەی بنەڕەت (= بەشی بنەڕەتی ناو، کار و هتد): 3 دەسکی *strength is the stem of strengths* قورمیش (ی سەعات)، دەستەکۆک 4 ڕەچەڵەک، بنەچە، تۆمەرە، کۆک، هێڵی سەرەکی ڕەگەزی خێزان یان نەتەوەیی 5 لووتکەی کەشتی، سەر، پێشەڵ 6 میلی میکانیزمی 7 قەدی پیت یان نۆتەی موسیقا 8 دار، دەسک (لە سەبیلەدا)، ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی *stefn stemn* بنەڕەت) ⬡ 1 ساقە، تنە 2 (دستور زبان) ستاک 3 دستەی کوک 4 دودمان، اصل 5 دماغەی کشتی 6 میل 7 استم 8 دستەی چپق

stem body *noun*
تەنی بنەڕەتی ⬡ جسم بنیادی

stem bundle *noun*, also cauline vascular bundle
گورزە یان چەپکە یان دەسکی لاسکی ⬡ دستەی ساقەای

stem cell *noun*
خانەی بنەڕەتی، ژوورەی بنەڕەتی: *-m cells are the key to the body's ability to renew hematopoietic -m cells in bone ◊ itself -m cell research is the essential ◊ marrow first step for cloning* ⬡ سلول بنیادی

stemless *adjective*
بێ‌لاسک، بێ‌ساقەت، بێ‌قەد، acaulescent ⬡ بدون ساقە

stemlike *adjective*
لاسک‌ئاسا، لاسکی، قەدی، شێوەلاسک ⬡ ساقەمانند

stemma /ˈstɛmə/ *noun, pl.* stemmata /-mətə/

1 ڕەچەڵەک، ڕەچەڵەکنامە، بنەچەک، توخم، تۆمەرە 2 (گیانەوەرناسی) چاو ◯ 1 نسبت‌نامە، دودمان 2 چشم

stemmed *adjective*
a long-stemmed rose: (لە لێکدانا) ـ لاسک ◯ ـساقە

stemmy *adjective*
پڕلاسک، لاسکاوی، پڕقەد ◯ پرساقە

stemware /ˈstemweə(r), US -wer/ *noun*
1 لیوانی پایەدار یان قەددار 2 هێربـاری شووشەیی پایەدار (یان قەددار) ◯ 1 لیوان پایەدار 2 کریستال پایەدار

stem-winder /ˈstem ˌwaɪndə(r)/ *noun*
سەعاتی دەسکەکۆک یان دەسکەقورمیشی ◯ ساعت دستەکوک

sten(o)- /ˈstɛnəʊ/ *prefix*
پێشگر: تەسک، تەنگ، باریک، کەم، کێم: *stenothermal* (بنەڕەت: لە *stenos* یۆنانییەوە) ◯ پیشوند: تنگ، باریک، ضیق، اندک، کم

stench /stentʃ/ *noun*
بۆگەن، بۆنی ناخۆش، بۆسار، reek ◯ بوی گند

stencil /ˈstensl/ *noun*
ستێنسیل، نموونە ◯ استنسیل، شابلون

stencil paper *noun*
کاغزی ستێنسیل ◯ کاغذ استنسیل

Sten gun *noun*
شەستیری دەستی (چکۆلەی) بریتانیایی، جۆری شەستیری دەستی 9ـمیلیمیتری سووکی سادە (بنەڕەت: لە R. V. Shepherd، ئەفسەری ئەرتەشی ئینگلتەرە سەدەی بیستەم + H. J. Turpin، فەرمانبەری دەوڵەتی ئینگلتەرە + Enfield "ئینگلتەرە England") ◯ استین گان

steno /ˈstɛnəʊ/ *noun, pl.* stenos = 1 shorthand typist 2 short for stenography

stenobathic *adjective*
(گیانەوەران) کەمقووڵژی، لە قووڵایی کەما دەژی ◯ استنوباتیک

stenograp = stenography

stenographer /stəˈnɒgrəfə(r), US -ˈnɑːg-/ *noun*, also stenographist
توندنووس، خێرانووس، کورتکەرەوە، نیشانەنووس ◯ تندنویس

stenographic *adjective*
سەربە نیشانەنووسی، سەربە stenography ◯ وابستە بە تندنویسی

stenography /stəˈnɒgrəfi, US -ˈnɑːg-/ *noun*
توندنووسی، خێرانووسی، کورتکردنەوە، نیشانەنووسی ◯ تندنویسی

stenohaline /ˌstɛnəʊˈheɪlʌɪn, US -liːn/ *adjective*
(ژینگەناسی) تەنیا لە ڕێژەیێکی سوێری تایبەتیدا ئەتوانێ هەڵکا، کەمەخوێژی ◯ استنوهالین

stenophagous *adjective*
کەمجۆرخۆر ◯ استنوفاگوس

stenosis /stɪˈnəʊsɪs/ *noun, pl.* stenoses
تەنگان، تەسکان، تەنگبوونەوە یان باریکبوونەوەی هێندێ بۆری یان جۆگەی لەش ◯ استنوز، استنوسیس

stenothermal /ˌstɛnə(ʊ)ˈθəːm(ə)l/ *adjective*
(ژینگەناسی) کەمەگەرماژی: تەنیا لە ڕێژەیێکی کەمی گۆڕانی کەش و هەوادا ئەتوانێ هەڵکا (بڕوانە eurythermal) ◯ استنوترمال

stenotype *noun*
دەزگای تۆمارکردنی وتار بە شێوەی بڕگە یان فۆنیم ◯ استنوتایپ

stentor /ˈstentɔ/ *noun*
مرۆی دەنگگڕ، بنیادەمی دەنگبەرز (بنەڕەت: لە "*Stentōr*"ی یۆنانی، ناوی ڕاسپاردەیێ لە شەڕی Trojanدا) ◯ ادم دارای صدای رسا

stentorian /stenˈtɔːriən/ *adjective*
stentorian tones: (دەنگی کەسێ) بەرز، گڕ ◯ رسا

step /step/ *noun*
1 هەنگاو، گاف، شەقاو، لۆق، پێنگاو، پێنگاف 2 مەودای کەم، ماوەی کورت یان کەم 3 دەنگی پێ، خشپە، خرمە، دەنگی ڕۆیشتن 4 ڕەوت، ڕەو، مەش، شێوەی ڕێڕۆیشتن 5 کردەوە، کار، کردار، کردە 6 جێبەجێ کردن، کردن، ڕاپەڕاندن 7 پلە، ئاست، ڕادە، پایە، پلەوپایە 8 قۆناخ، کاروانگە، پێواژۆک 9 (steps) نەردیوانی دوولا، نەردیوانی قەدکراو، پەیژەی ئاسنی، پلیکانی داری 10 (لە پەیژەی موسیقادا) پلە، ناوبەرە، مەودا 11 جووڵانی هەر دوو پێ لە هەڵپەڕکێدا ◯ 1 قدم، گام 2 مسافت کوتاه 3 صدای پا 4 طرز راه رفتن 5 عمل، اقدام 6 اجرا 7 رتبە، درجە 8 مرحلە 9 (در جمع) نردبان تاشو 10 (موسیقا) فاصلە، درجە 11 استپ

stepbrother /ˈstepbrʌðə(r)/ *noun*
زڕبرا ◯ برادر ناتنی

step-by-step *adjective, adverb*
هەنگاوبەهەنگاو، قۆناخبەقۆناخ، بەرەبەرە ◯ گامبەگام، بە تدریج

step change *noun*
گۆڕانی بنەڕەتی، وەرچەرخان (لە ڕێکخراوە و هتد) ◯ تغییر بنیادی

stepchild /ˈsteptʃaɪld/ *noun, pl.* stepchildren
زڕکچ، زڕکوڕ، هەنەزا ◯ ناپسری، نادختری

stepdaughter /ˈstepdɔːtə(r)/ *noun*

زڕکچ، هەنەزا ۞ نادختری

stepdown *noun*

کەم‌بوونەوە، کەمی ۞ کاهش، کاستی

stepfather /ˈstepfɑːðə(r)/ *noun*

زڕباوک، زڕباب، باوەپیارە ۞ ناپدری

stephanotis /ˌstɛfəˈnəʊtɪs/ *noun*

گوڵەتاجە، تاجەگوڵێنە: گیایێکی هەڵچووی ماداگاسکانی [تۆوخم *Stephanotis*] (لە یۆنانی‌یەوە *stephanos* "گونجاو بۆ تاج، لە "تاج، تاجەگوڵێنە") ۞ نوعی گیاه

stepladder /ˈsteplædə(r)/ *noun*

نەردیوانی دوولا یان قەدکراو یان نووشتاو، پەیژەی ئاسنی، ناوبەرە یان پلەکانی تەختێن ۞ نردبان تاشو

stepmother /ˈstepmʌðə(r)/ *noun*

زڕدایک، باوەژن، ژنباب ۞ نامادری

stepparent *noun*

1 زڕباوک، باوەپیارە 2 زڕدایک، باوەژن ۞ 1 ناپدری 2 نامادری

stepped *adjective*

پلەپلە، پلێنراو، ئەندازێنراو، پلەدار ۞ مدرج

stepped-up *adjective*

تاوسەندوو، بەخۆکەوتوو، بەپەلەکەوتوو ۞ شتاب‌گرفته

steppe lemming *noun*

جۆرێ مشکی ئاوی ڕەهۆڵێدەری ئاسیای ناوەندی، جاروبار بەلای بەرەوبوو و لەوەڕە [*Lagurus lagurus*] ۞ نوعی موش

steppe /step/ *noun, usu.* steppes, from Russ. *step'*

(جوگرافی) ستێپ (دەشتێکی فراوان و بەرین، کەم‌سەوز و دار لە رووسیە، ئاسیا و باشووری رۆژهەڵاتی ئەورووپا) ۞ استپ

stepping-stone *noun*

1 بەردەباز، جێ‌پا، پێباز، بەردەپەڕینەوە (بۆ پەڕینەوە لە ئاو یان چۆم و...) 2 (خوازە) یەکەمین هەنگاو 3 مایەی پێشکەوتن، مایەی پێش‌وەچوون، هۆی پێشکەوتن: *a stepping stone to a more lucrative career* ۞ 1 سنگ‌چین 2 (مجازی) اولین گام 3 موجب پیشرفت

steps = stepladder

stepsister /ˈstepsɪstə(r)/ *noun*

زڕخوشک ۞ خواهر ناتنی، ناخواهری

stepson /ˈstepsʌn/ *noun*

زڕکوڕ، هەنەزا ۞ ناپسری

stepwise /ˈstepwaɪz/ *adjective*

1 هەنگاوبەهەنگاو، بەرەبەرەیی 2 (موسیقا، ئاواز یان مێلۆدی‌یێ) بە شێوەیێ دەجووڵێ کە تەنیا ئەو نۆتانەی کە لە دوای یەک لە پەیژەیێکدان بەکاردێنێ ۞ 1 گام‌به‌گام، تدریجی 2 استپ‌وایز

ster(o)- *prefix*

پێشگر: 1 سێ‌لایی، سێ‌ڕەهەندی، تەندار: 2 *stereophonic* ،*stereography* سەخت، ڕەق، پتەو، تۆکمە (لە یۆنانی‌یەوە *stereos* "solid") ۞ پیشوند: 1 سه‌بعدی 2 سفت، استوار

steradian /stəˈreɪdɪən/ *noun*

ستێرادیەن، ستێرەیدیەن: یەکەی سیستمی جیهانی گۆشەی سێ‌لایی یان تەندار (کورتەکەی sr) ۞ استرادین

stercoraceous *adjective,* also stercoricolous or stercoral

شیکەیی، ڕیخی، گویی، سەربە پیسایی ۞ برازی

stercovorous *adjective*

پیسایی‌خۆر، گووخور ۞ کثافت‌خوار

stere /stɪə/ *noun*

میتری سێ‌جا ۞ مترمکعب

stereo /ˈsterɪəʊ, US -oʊ/ *noun, adjective, pl.* stereos

n 1 ستێریۆ، ستریۆ 2 بڵاوبوونەوەی دەنگی ستریۆ 3 سیستمی دەنگی ستریۆیی *adj* ستریۆ، ستێریۆیی ۞ *n* 1 استریو 2 پخش صوت استریو 3 سیستم صوت استریویی *adj* استریویی

stereobate /ˈstɛrɪə(ʊ)beɪt, US ˈstɪə-/ *noun*

هەرزاڵە، بنکە، بنچینە، بنڕەقینە، بنەڕەت، بناخە ۞ صفه، پی

stereobatical *adjective*

سەربە یان پێوەندی بە stercobate ـەوە هەیە ۞ وابسته به صفه، پی

stereochemical *adjective*

سەربە کیمیای سێ‌لایی یان سێ‌ڕەهەندی ۞ وابسته به شیمی فضائی

stereochemically *adverb*

لەباری کیمیای سێ‌لایی یان سێ‌ڕەهەندی‌یەوە ۞ از لحاظ شیمی فضائی

stereochemistry *noun*

کیمیای سێ‌لایی یان سێ‌ڕەهەندی یان سپەیشڵ spatial (ڕێکخستنی سێ‌لایی گەردیلەکان لەنێو گەردێ‌دا) ۞ شیمی فضائی

stereogram *noun*

وێنەی سێ‌لایی، وێنەی سێ‌ڕەهەندی ۞ تصویر سه‌بعدی

stereograph *noun*

وێنەی سێ‌لایی، وێنەی سێ‌ڕەهەندی ۞ تصویر سه‌بعدی

stereographic *adjective,* also -reographical

سەربە ستریۆگرافی، سەربە ڕەقۆگرافی: - *graphic projection* ۞ وابسته به استریوگرافی

stereography *noun*

ستریۆگرافی، ڕەقۆگرافی (هونەری پیشاندانی تەنە ڕەقەکان لەسەر ئاستێ) ۞ استریوگرافی

stereoisomer /ˌstɛrɪəʊˈʌɪsəmə, ˌstɪə-/ *noun*

ستریۆئیزۆمێر، ئیزۆمێری سێ‌ڕەهەندی یان سپەیشل: هەریەک لە دوو یان چەندین گەرد کە تەنیا لە ڕێکخستنی سێ‌ڕەهەندی یان سپەیشلی گەردیلەکانیان جیاوازییان هەیە ۞ استریوایزومر، ایزومر فضایی

stereoisomeric *adjective*
(کیمیا) سەربە یان پێوەندی بە ستریۆئیزۆمێرەوە هەیە ۞ وابسته به استریوایزومر

stereoisomerism *noun*
ستریۆئیزۆمێریزم ۞ استریوایزومریسم

stereolithographic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە ستریۆلیتۆگرافی‌یەوە هەیە ۞ وابسته به استریولیتوگرافی

stereolithography *noun*
(سینەما و فیلم) ستریۆلیتۆگرافی ۞ استریولیتوگرافی

stereological *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە سێ‌لایی‌ناسی‌یەوە هەیە ۞ وابسته به استریولوژی

stereologically *adverb*
لەباری سێ‌لایی‌ناسی(یەوە) ۞ از لحاظ استریولوژی

stereology *noun*
سێ‌لایی‌ناسی: لقێ لە زانست کە لەمەڕ دیاری‌کردنی پێکهاتە یان تایبەتمەندی سێ‌لایی شتەکان یان ماک و مادە دەکۆڵێتەوە کە زۆرتر دوولایی دەنوێنن ۞ استریولوژی

stereome *noun*
شانەی سەخت، سەختەشانە، ڕەقەشانە (شانەی پتەوی گیا) ۞ استریوم

stereometer *noun*
بارستەپێو، قەبارەپێو ۞ حجم‌سنج

stereometry *noun*
بارستەپێوی، قەبارەپێوی ۞ حجم‌سنجی

stereomicroscope *noun*
ستریۆووردبین، ستێریۆمایکرۆسکۆپ ۞ استریو میکروسکوپ

stereomicroscopic *adjective*
سەربە ستریۆووردبین ۞ وابسته به استریو میکروسکوپ

stereomicroscopically *adverb*
لەباری ستریۆووردبینی(یەوە) ۞ از لحاظ استریو میکروسکوپی

stereophonic /ˌsteriəˈfɒnɪk, US -ˈfɑːnɪk/ *adjective*
ستێریۆ، ستریۆ: *stereophonic sound* (stereophony *n* stereophonically *adv*) ۞ استریو

stereopsis /ˌsterɪˈɒpsɪs, ˌstɪərɪ-/ *noun*
بینینی سێ‌ڕەهەندی، سێ‌لایینی، توانایی دیتن لە سێ لا یان ڕەهەندەوە. binocular vision ۞ رؤیت سەبعدی

stereoptic *adjective*
سەربە سێ‌لایینی یان بینینی سێ‌ڕەهەندی ۞ وابسته به رؤیت سەبعدی

stereopticon /ˌsterɪˈɒptɪk(ə)n, ˌstɪərɪ-/ *noun*
1 جۆرێ پرۆژێکتۆری سلایدەکان کە دوو وێنە یان ئیماژ پێکدێنێ تا ئیفێکتێکی سێ‌لایی ساز بکا 2 = stereoscope ۞ استریوپتیکورن

stereoscope *noun*
دەزگای سێ‌لایی‌بین، دەزگای پیشان‌دانی سێ‌لایی یان سێ‌ڕەهەندی، ستریۆسکۆپ، سێ‌لایینە ۞ برجسته‌نما

stereoscopic /ˌsteriəˈskɒpɪk, US -ˈskɑːpɪk/ *adjective*
(وێنە و هتد) سێ‌لایی، سێ‌ڕەهەندی، سێ‌لایین: (stereoscopically *adv*) *stereoscopic vision* ۞ سەبعدی، استریوسکوپیک

stereoscopy *noun*
سێ‌لایینی، ستریۆسکۆپی ۞ برجسته‌نمایی

stereotactic /ˌsterɪə(ʊ)ˈtaktɪk, ˌstɪərɪə(ʊ)-/ *adjective*, also stereotaxic /-ˈtaksɪk/
سەربەو شێوە و تەکنیکانەی چارەسەری نەشتەرگەری یان لێکۆڵینەوەی زانستی کە ڕێگا خۆش دەکا بۆ دیاری‌کردنی شوێنی وردی میل و پرۆب لە نێو مێشک یان بەشێکی تری لەشدا (stereotactically *adv*) ۞ استریوتاکتیک

stereotaxis *noun*
جووڵان یان بزووتنی زیندەوەرێ لە ئەنجامی کاردانەوە بە لێکەوتن لەگەڵ شتێکی ڕەق یان سالیددا ۞ جامدگرایی، استریوتاکسیس

stereotomic *adjective*, also stereotomical
سەربە یان پێوەندی بە ستریۆتۆمی‌یەوە هەیە ۞ وابسته به استریوتومی

stereotomy *noun*
هونەری بڕینی ڕەقەمەنی وەک بەرد بۆ شێوەی تایبەتی ۞ استریوتومی

stereotype /ˈsteriətaɪp/ *noun*
1 باوەڕ یان بیرۆکەی کلیشەیی، خەیاڵ یان ئیماژی کلیشەیی 2 (چاپ) قالب (stereotypy *n*) ۞ 1 عقیده یا اندیشه‌ی قالبی، پندار قالبی 2 کلیشه

stereotyped *adjective*
کلیشەیی، چەندبارەوەبوو، قاڵبی، چەق‌بەستوو(انە)، نەگۆڕ: *a play full of stereotyped characters* ۞ قالبی، متحجر

stereotypical /ˌsteriəˈtɪpɪkl/ *adjective*, also stereotypic
کلیشەیی، چەندبارەوەبوو، قاڵبی، چەق‌بەستوو(انە) ۞ قالبی

stereotypically /ˌsteriəˈtɪpɪkli/ *adverb*
بە شێوەیێکی کلیشەیی یا قاڵبی، چەق‌بەستووانە،

چەندبارەوەبووانە ۞ به طور قالبی

stereotyping /'steriətaɪpɪŋ/ *noun*
بۆچوونی کلیشەیی یا چەندبارەوەبوو: *sexual - g* ۞ تصور یا نظر قالبی

steric /'stɛrɪk, 'stɪərɪk/ *adjective*, also sterical
(کیمیا) سەربە ڕێکخستنی شوێنی گەردیلەکان لەنێو گەردیدا، ب.ت. ئەوەی کە دەبێتە مایەی کاردانەوە (sterically *adv*) ۞ استریک

sterigma *noun, pl.* sterigmata or sterigmas
پاچکە، پایەژە: لاسکێکی چکۆلە کە sporangium، conidium و ب.ت. basidiospore هەڵدەگرێ (بنەڕەت: لە *stērigma* یۆنانی "پایە") ۞ استریگما

sterilant /'stɛrɪl(ə)nt/ *noun*
هۆکاری نەزۆککێنەر یان نەزۆکاندن، نەزۆکێنە، ئەستێورە: هۆکارێ کە بۆ فەوتاندن یان تیابردنی وردەزیندەوەرەکان، ئازار و نەخۆشییەکانی نێو گڵ یان خاک بەکاردێنرێ ۞ استریلانت

sterile /'steraɪl, US 'sterəl/ *adjective*
1 نەزۆک، ووتکاو، ئەستێور، قسر، وەجاخ‌کوێر، بەیچەڵ، نەزۆک، هەرکان، ستێور، قرد، سکنەکەر، infertile 2 بایەر، بێ‌بڕشت، رووتەن، قاقڕ، بێ‌پیت، بێ‌بەرهەم، نەبڕ: *a sterile region* 3 بێ‌ئەنجام، بێهوودە، سەرنەگرتوو، بەهیچ‌دەرچوو، *arid*، fruitless: *a sterile debate* 4 خاوێن(ەوەبوو)، پاکژ، گەندەسڕکراو؟، بێ‌بەکتریا: *sterile bandages* ◊ *a sterile syringe* ◊ *sterile water* (sterilely *adv*: بنەڕەت: لە *sterilis* لاتینەوە، ئەویش پێوەندی بە *steira* یۆنانییەوە هەیە "مانگای قسر یان ئەستێور") ۞ 1 نازا، عقیم 2 لم‌یزرع 3 بی‌نتیجه 4 گندزدایی‌شده

sterility /stə'rɪləti/ *noun*
1 نەزۆکی، ئەستێوری، بەیچەڵی، نەزۆکی، هەرکانی، ستێوری، قسری، قردی، سکنەکەری 2 بایەری، بێ‌بڕشتی، رووتەنی، قاقڕی، بێ‌پیتی، بێ‌بەرهەمی، بێ‌خێرە، نەبڕی 3 بێ‌ئەنجامی، بێهوودەیی، بێ‌کەڵکی، بێ‌فازانجی، بێ‌سوودی، بەکارنەهاتوویی، سەرنەگرتوویی، بەهیچ‌دەرچوویی 4 خاوێنی، پاکژی، خاوێن‌کراوی، خاوێنەوەبوویی ۞ 1 نازایی، سترونی 2 بی‌حاصلی 3 بی‌فایدگی 4 گندزدایی‌شدگی

sterilization /ˌsterəlaɪ'zeɪʃn, US -lə'z-/ *noun*
1 نەزۆکاندن، ووتکاندن، نەزۆک‌کردن، ئەستێورکردن، قسراندن، لەزگ‌خستن، نەزۆکێنراوی 2 خاوێن‌کردن(ەوە)، پاکژاندن، پاکژکردن ۞ 1 عقیم‌سازی، سترون‌سازی، عقیم‌شدگی 2 ضدعفونی، گندزدایی

sterilized *adjective*
1 خاوێن، خاوێن‌کراو، خاوێنەوەبوو 2 پاکژێنراو، پاکژکراو ۞ 1 گندزدایی‌شده 2 ضدعفونی‌شده

sterilizer /'sterəlaɪzə(r)/ *noun*
خاوێن‌کەرەوە، پاکژێنەر، پاکژکەر(ەوە) ۞ ضدعفونی‌کننده

steriling /'stɜːlɪŋ, US 'stɜːrlɪŋ/ *adjective*
1 (کۆین و هتد) تەواوعەیار، رەسەن، بە عەیارێکی ستانداردەوە 2 بەرز، بەنرخ، بەبایەخ، بەرز، یەکجارباش، هەرەچاک ۞ 1 تمام‌عیار، اصیل 2 عالی

sterlet /'stɜːlɪt/ *noun*
جۆرێ ماسی خاویاری بنکی Danube و دەریای کاسپیەن (خەزەر) [*Acipenser ruthenus*] ۞ استرلت

sterling /'stɜːlɪŋ, US 'stɜːrlɪŋ/ *noun, adjective*
n ستێرلینگ (یەکەی ستانداردی پارەی بریتانیا لەسەر بنچینەی پەوند) *adj* یەکجار باش، عال ۞ *n* استرلینگ *adj* عالی

sterling area *noun*, also sterling block
ناوچەی ستێرلینگ (کۆمەڵێ لەو وڵاتانەی کە پارەکەیان سەربە ستێرلینگی بریتانیایە) ۞ منطقەی استرلینگ

sterling silver *noun*
زیوی ستێرلینگ (بە لای کەمەوە سەدی 92 زیوی پەتی بێ) ۞ نقرەی استرلینگ

stern[1] /stɜːn, US stɜːrn/ *adjective*
1 توندوتیژ، توند، سەخت، بەزەبروزەنگ 2 وشک، رووناخۆش، رووتاڵ، مرۆموچ، بەدخولک، دیژ 3 بەرشت، بێ‌بەزەیی، بێ‌دڵ، بێ‌ڕوحم 4 پتەو ۞ 1 خشن 2 خشک، عبوس 3 جدی، بی‌رحم 4 محکم

stern[2] /stɜːn, US stɜːrn/ *noun*
1 پاژنەی کەشتی، کنگ یان پاشەوەی کەشتی یان گەمی 2 (خوازە) پاشکۆ، پشتەوە، دواوە، پاشەوە، پاشەڵ (لە *stjórn* نۆرسی کۆن "steering") ۞ 1 پاشنەی کشتی یا قایق 2 (مجازی) عقب

sternal /'stɜːnl/ *adjective*
ئێسکەکۆلەیی، سەربە سنگەچەڵەمە، سەربە کۆلەی سنگ، سەربە یان پێوەندی بە sternum ـەوە هەیە ۞ جناغی، وابستە بە جناغ

sternalgia *noun*
سنگێشە، ژانەسنگ ۞ سینەدرد

sternal rib = true rib

stern chase *adverb*
شوێن‌کەوتن یان بەدواکەوتنی کەشتی هەڵاتوو ۞ تعاقب کشتی فراری

sternly /'stɜːnli/ *adverb*

1 رووگرژانە، بەدخولکانە 2 توندوتیژانە، توند، بە توندی 3 زۆردارانە، بە زۆری ۞ 1 عبوسانە 2 بە طور خشن 3 با تحکم

sternmost *noun*
بەشی هەرەپاشی کەشتی ۞ عقب‌ترین قسمت کشتی

sternness /stɜːnnəs, US stɜːrnnəs/ *noun*
1 توندوتیژی، توندی، سەختی، (بە)زەبروزەنگ(ی) 2 وشکی، رووناخۆشی، رووتاڵی، مرومۆچی، بەدخولکی 3 بەرشتی، بێبەزەیی‌بوون، بێ‌ڕوحمی ۞ 1 خشنی 2 خشکی، عبوسی 3 جدی بودن، بی‌رحمی

sternocleidomastoid /ˌstɜːnə(ʊ)ˌklʌɪdə(ʊ)ˈmastɔɪd/ *adjective*
(توێکاری) ئێسکەکوڵەیی پەراسوویی ۞ دندەای و جناغی

sternocostal *adjective*
ئێسکەکوڵەیی پەراسوویی ۞ دندەای و جناغی

sternpost *noun*
کوڵەکەی ئەستوونی نێوەراستی پاژنەی کەشتی، کوڵەکەی راستی دواوەی کەشتی ۞ تیر عمودی عقب کشتی

stern sheets *noun, pl.*
بەشی دواوەی گەمی‌یێکی سەربەتاڵ ۞ استرن شین

sternum /ˈstɜːnəm, US ˈstɜːrnəm/ *noun*, sternums or sterna /-nə/
(توێکاری) هەریەک لە جووتە ماسوولکە درێژەکان کە ئێسکەکوڵە، ئێسکەچەلەمە clavicle و پەڕی گوێ mastoid process پێک دەبەستێتەوە و کاریان سووڕاندن و تەکاندانی ملە. breastbone ۞ جناغ سینە

sternutation /ˌstɜːnjʊˈteɪʃ(ə)n/ *noun*
پژمە، سەبر، پشمە ۞ عطسە

sternutative /ˌstɜːˈnjʊtətɪv/ *adjective*, also sternutatory
پژمێنەر، پشمەهێنەر، پژمە دێنێ ۞ عطسه‌آور

sternward(s) *adverb, adjective*
بەرەو پشتەوە یان دواوەی کەشتی ۞ بە طرف عقب کشتی

sternway *noun*
(کەشتی) رۆیشتن بەرەو دواوە یان پشتەوە ۞ حرکت بە عقب

sternwheeler *noun*
کەشتی خاوەن پێچکە یان چەرخی پەرەدار لە دواوە ۞ استرن‌ویلر

steroid /ˈsterɔɪd, BrE also ˈstɪər-, US also ˈstɪr-/ *noun*
1 (زیندەکیمیا) ستێرۆید: هەریەک لە دەستە بەربلاوەکانی ئاوێتە ئەندامی‌یەکان (کە زۆر هۆرمۆن، ئالکالوید alkaloid و ڤیتامین دەگرێتەوە) بە گەردیکەوە کە چوار ئاڵقەی گەردیلەی کاربۆنی تیایە 2 کورتەی anabolic steroid ۞ استروئید

steroidal *adjective*
ستێرۆیدی، سەربە ستێرۆید ۞ وابستە بە استروئید

stertor *noun*
پرخە، قرخە، سیخە ۞ خرخر، خرناس

sterol /ˈstɪərɒl, ˈsterɒl/ *noun*
(زیندەکیمیا) ستێرۆل: هەریەک لە کۆمەڵی ئەلکۆلە ستێرۆیدە جۆربەجۆرەکان (وەک cholesterol) کە بەربلاوانە لە لیپیدە رووەکی و گیانەوەری‌یەکاندا بلاوبۆتەوە ۞ استرول

stertorous /ˈstɜːt(ə)rəs/ *adjective*
(هەناسە) لرخە(ی لەگەڵە)، سیخە، قرخە، مرخە، لرخەلرخ، سیخەسیخ ۞ صدادار

stertorously /ˈstɜːt(ə)rəslɪ/ *adverb*
بە لرخەوە، بە سیخەسیخەوە، بە لرخەلرخەوە ۞ بە طور صدادار

stethoscope /ˈsteθəskəʊp, US -skoʊp/ *noun*
بیستۆک، ستێتۆسکۆپ، هەناسەبین ۞ گوشی

stethoscopic *adjective*, also stethoscopical
سەربە بیستۆک یان هەناسەبین، سەربە ستێتۆسکۆپ ۞ وابستە بە گوشی

stethoscopy /ˈsteθəskəʊpɪ, US -skoʊpɪ/ *noun*
پشکنین بە بیستۆک، لێ‌ڕوانین بە ستێتۆسکۆپ، هەناسەبینی، پشکنین یان لێ‌ڕوانین بە هەناسەبین ۞ معاینە با گوشی

stetson /ˈstetsn/ *noun*, US Stetson
(دروشمی بازرگانی، ئەمریکا) کڵاوی کاوبۆی یا ویستێرن ۞ کلاه کابوی

stevedore /ˈstiːvədɔː(r)/ *noun*
کرێکاری لەنگەرگا، کۆڵکێش یان باربەری کەشتی، کرێکاری بەندەر ۞ کارگر باراندازی

stew[1] /stjuː, US stuː/ *noun*
1 چێشت، خۆرشت 2 نگەرانی، دڵەتەپە، نارەحەتی، دڵەڕاوکە 3 قاحبەخانە، حیزخانە ۞ 1 خوراک 2 نگرانی 3 فاحشه‌خانه

stew[2] /stjuː, US stuː/ *noun*
1 حەوز یان گۆلاوکەیێ بۆ راگرتنی ماسی بۆ خواردن 2 سەدەفەلانی دەسکرد ۞ استیو

steward /ˈstjuːəd, US ˈstuːərd/ *noun*
1 (فرۆکە، کەشتی و هتد) میواندار 2 وەکیلخەرج 3 کارکەر، خزمەتکار 4 بەڕێوەبەر، سەرپەرشت، چاودێر، زێرەڤان 5 نوێنەری یەکێتی کرێکاران ۞ 1 مهماندار 2 مأمور خرید 3 پیشکار 4 ناظر 5 نمایندەی اتحادیەی کارگران

stewardess /ˌstjuːəˈdes, ˈstjuːə-, US ˈstuːərdəs/ *noun*
1 (فرۆکە و کەشتی) میواندار 2 کارکەر، خزمەتکار (ژن) ۞ 1 مهماندار 2 پیشکار (زن)

stewardship /'stju:ədʃɪp, US 'stu:ərdʃɪp/ *noun*
1 چـــاودێری، سەرپەرشـــتی، ســـەخبێری 2 کارکەری، خزمەتکاری 3 وەکیل‌خەرجی ◌ 1 نظارت 2 پیشکاری 3 وکیل‌خرجی

stewed /stju:d, US stu:d/ *adjective*
1 (چایی) کولاو، ماوە، کۆن 2 کەلەلا، کەیل، مەســت ◌ 1 جوشیده 2 مست

stewing steak *noun*
گۆشتی چێشت یان خۆرشت ◌ گوشت خورشی

stew-pan /'stju: pæn/ *noun*
قابلەمە یان دیزەی چێشت یان خۆرشت ◌ قابلمەی خورشی

Sth *abbreviation* south

sthenia *noun*
چالاکی، بەقەوەتی، بەتینی، بەهێزی، توندی ◌ فعالیت، قوی بودن

sthenic /'sθɛnɪk/ *adjective*
1 چـالاک، بەقـەوەت، بـەتین، بـەهێز، تونـد، خاوەنی ئاستێکی بەرز لە هێز یان وزە 2 جێی ترس، مەترسی‌دار ◌ 1 فعال، قوی 2 خطرناک

STI /ˌes ti: 'ai/ *noun, abbreviation* sexually transmitted infection
ئێس‌تی‌ئای: نەخۆشی‌ی‌ێ کە بە درێژایی کاری سێکس لە یەکیکەوە بۆ یەکێکی‌تر رادەگوێزرێ: *a fact sheet on the symptoms and treatment of STIs* ◊ *STIs cause a wide range of illnesses* ◌ اس‌تی‌آی

stibnite /'stɪbnʌɪt/ *noun*
ستیبنایت، ستینیت: گازێکی بێ‌رەنـگ و ژاراوی Sb_2S_3، لە سولفایدی ئانتیمۆنی پێکهاتووە ◌ استیبنیت

sticomythia /ˌstɪkə(ʊ)'mɪθɪə/ *noun*, also sthicomythy
پرسیار و وەلامی دووکەسە، وت‌وویژی بەنۆبەی دیرەهەلبەستی لە لایەن دووکەسەوە (لە شانۆی یۆنانی کۆندا) ◌ استیکومیتیا

sticomythic *adjective*
سەربە پرسیار و وەلامی دووکەسە ◌ وابسته به استیکومیتیا

stick /stɪk/ *noun*
1 چیلکەوچال، وشکەل، لق‌وپۆ، چرپی(وچال) 2 گۆچـان، کاشـۆ، کاشـۆ، بـاکوورە، داردەسـت، جەریت، جریت 3 تـوول، شـوول، شیف، خامە، دار، چینو 4 چیلکە، دار (هی رێبەری سازبەند یـان ئۆرکێسـتر) 5 (نافـەرمی) بنیـادەمی حەپەمێش‌خۆر، مرۆی گێژ و بەخمە 6 تیکە، کوت، لەت 7 (sticks، سووکانە) بەرودیهات، دەرودیهات، دەرەوەی شار، ناوچە لادێیی‌یەکان 8 (ماشین، نافەرمی) دەسکەگێر، دەسک، دەسکەدەندە 9 (فڕۆکە) دەسک (ی کۆنترۆل) 10 دەستەبۆمبی بەرەوەبووی فڕۆکەیێ 11 ئەو دەستە چەتربازەی کە لە فڕۆکەیێ خۆیان بەردەدەنەوە 12 (دەریـاوانی و کـۆن) دارالا، کاریتە ◌ 1 تکەچوب 2 عصا، چوگان 3 چوب‌دستی 4 چوب 5 آدم گیج 6 قطعە 7 (در جمع) در و دهات، مناطق روستایی 8 (عامیانە) دسته‌دنده 9، 10 و 11 (هواپیما) استیک 12 دکل

sticker /'stɪkə(r)/ *noun*
1 یافتـە، بەرچەسـپ 2 (نافـەرمی) مـرۆی بەرنـەدەر، کلـک، پێوەنووسـاو (وەک چەقـە)، بنیادەمی لاگر، گەنە ◌ 1 برچسب 2 آدم مصر

sticker price *noun*
نرخی یافتە یا بەرچەسپ(ی)، نرخ یان بایی پێوەنراو ◌ قیمت برچسبی

stick figure *noun*, also matchstick figure
وێنە یا کێشراوەی سادەی کەسێ ◌ تصویر ساده

stickiness /'stɪkinəs/ *noun*
لینجی، پێوەلکان، پێوەنووسان، پێوەچەسپان، پیاچەسپان ◌ چسبندگی

sticking-plaster *noun*
چەسپی برین ◌ چسب زخم

sticking point *noun*
پرسی کێشەلەسەر، گرێی سەرەکی، کۆسپی گەورە، گرفتی سەرەکی، کێشەی سەرەکی: *This was one of the major -cking points in the negotiations* ◌ مسألەی مورد منازعه، مانع عمده

stick insect *noun*
(گیانەوەرناسی) مێرووە گۆچـانی، سـتیک ئینسێکت [خێـزان Phasmatidae: زۆر جۆرن]، بە گشتی phasmid ◌ عصاریخت

stick-in-the-mud *noun*
(نافەرمی) مرۆی کۆنەپەرست یان نۆدژ ◌ آدم محافظه‌کار

stickleback /'stɪklbæk/ *noun*
ماسی پشت‌درکاوی، ماسی وردی ئاوی شیرین یـا کـەنـار [*Gasterosteus aculeatus* (هی سێ‌بڕبڕەیی) و جۆرەکانی تر] ◌ ماهی آبنوس

stickler /'stɪklə(r)/ *noun*, be a stickler for
پێ‌داچەقاندن لەسەر، زۆر سووربوون لەسەر، یەکجار گرنگی‌دان بە: *a stickler for punctuality* ◌ اصرار نمودن روی

stick-on *adjective*
پشت‌چەسپی، لاچەسپ، چەسپ‌دار، پشت‌چەسپ‌پێوەبوو، چەسپاوی: *stick-on labels* ◌ چسب‌دار

stickpin /'stɪkpɪn/ *noun*
دەرزی کراڤات ◌ سنجاق کراوات

stick shift *noun*, gear level
(ماشین) دەسکەگێر، دەسک، دەسکەدەندە ◌ دسته‌دنده

stick-to-it-iveness *noun*

لاساری، لایی، پێچەقینی، سووری ۞ سماجت

stickweed = ragweed

stick-up *noun*

دزی بەچەک یا بە هەرەشەی کوشتنەوە، چەتەگەری ۞ سرقت مسلحانه

sticky /ˈstɪki/ *adjective* (stickier, stickiest)

1 لینج، لیچق، پێوەنووساو، پێوەچەسپ، پیاچەسپاو 2 (هەوا) ناخۆش و شێدار، گەرموخاو 3 پڕگرفت، دژوار، سەخت (stickily /-ɪli/ *adv*: لینجانە، بە شێوەیەکی پێوەنووساو؛ stickiness *n*: لینجی، لیچقی، پیاچەسپاوی) ۞ 1 چسبناک، چسب‌دار 2 شرجی 3 پرمشکل

stickybeak /ˈstɪkibiːk/ *noun*

(ئەوسترالیا) کەسێکی بەپرسیار یان ورد ۞ آدم کنجکاو

sticky end *noun*

ئاخری ناخۆش یا تاڵ، کۆتایی ناخۆش یا دڵتەزێن یا تاڵ ۞ پایان شوم

sticky tape *noun*. Sellotape

چەسپەباریکە، شریتی چەسپ، نەوارچەسپ، باریکەچەسپ ۞ نوارچسب

sticky wicket *noun*

بارودۆخی ناسک یا سەخت، ڕەوشی دژوار ۞ موقعیت حساس

stifado /stɪˈfɑːdəʊ/ *noun*

چێشتی یۆنانی (گۆشت لەگەڵ پیواز و جاروبار تەماتەش) ۞ استیفادو

stiff /stɪf/ *adjective* (stiffer, stiffest), *adverb*, *noun*

adj 1 ڕەق، سەخت، وشک، توند، پتەو، تۆکمە 2 گران، سەخت، چەتوون، پڕگرفت، دژوار، ئاسێ 3 (ڕەفتار و هتد) وشک، فەرمی، نادۆستانە 4 توند، توندوتیژ، بەقەوەت 5 (نرخ و هتد) گران، لەسەری، یەکجار *adv* بە تەواوەتی *n* 1 تەرم، جەندەک، لاشەی مردوو 2 مرۆی ماندووکەر، وەڕەزکەر ۞ *adj* 1 سفت، سخت، محکم 2 مشکل 3 خشک 4 قوی، شدید، خشن 5 سنگین *adv* کاملاً *n* 1 جنازه 2 آدم خسته‌کننده

stiffener *noun*

ڕەقکەرە(وە)، سەختکەر(ەوە) ۞ سفت‌کننده

stiffening /ˈstɪfnɪŋ/ *noun*

بەر ۞ لایی

stiffly /stɪfli/ *adverb*

بە سەختی، سەخت، بە چەتوونی، بە دژواری، (نافەرمی) ڕەقوڕەپ: *The key turned stiffly in the lock* ۞ به طور دشوار، شق و رق

stiff-necked /ˌstɪf ˈnekt/ *adjective*

سەرسەخت، کەللەڕەق، لاسار، بێ گوێ، stubborn ۞ کله‌شق، سرسخت

stiffness /stɪfnəs/ *noun*

1 ڕەقی، سەختی، توندی، سفتی 2 ڕەپی 3 توندی، توندوتیژی، چەتوونی، سەختی، دژواری، بەئەرکی، ئاسێبوون ۞ 1 سفتی، سختی 2 شقیت 3 خشونت، دشواری، شدت

stiffy *noun*, *pl.* stiffies

(زمانی ڕەمەکی) هەستان یان ڕەپبوونی کیر ۞ نعوظ کیر

stifle /ˈstaɪfl/ *noun*, also stifle-joint

ئەژنۆی ئەسپ، سەگ و... ۞ زانو اسب، سگ و...

stifle bone *noun*

ئێسکی ئەژنۆی ئەسپ، سەگ و... ۞ استخوان زانو اسب، سگ و...

stifling /ˈstaɪflɪŋ/ *adjective*

خنکێنەر، پرووکێنەر، پشوولێبڕ، خەفەکەر ۞ خفه‌کننده

stiflingly /ˈstaɪflɪŋli/ *adverb*

پرووکێنەرانە، بە شێوەیەکی خنکێنەر ۞ به طور خفقان‌آور

stigma /ˈstɪgmə/ *noun*, *pl.* stigmata /-mətə, US -ˈmɑːtə/ or stigmatas

1 نیشانە، نیشان، داخ، پەڵە، لکە، پینە، عەیب، بێئابڕوویی، شووورەیی، ڕووڕەشی، نەنگ، نێوزڕاوی، بەدناوی، دەڵق: *the social stigma of alcoholism* 2 (ڕووەکناسی) نێرک، ستیگما 3 برینی لەخاچدان یا جێگا برینەکانی عیسای مەسیح 4 نیشانەی بینراوی نەخۆشییێ، نیشانە یان خاڵ 5 = petechia (stigmal *adj*) ۞ 1 نشان، ننگ، لکه 2 (گیاه‌شناسی) کُلاله 3 زخم‌های عیسای مسیح 4 علامت مرئی بیماری، خال

stigmatic /stɪgˈmætɪk/ *adjective*

ناوزڕاو، ملکەچ، بەدنێو، بێئابڕوو، پیناوی، پەڵاوی ۞ لکه‌دار، بدنام

stigmatist = stigmatic

stigmatization /ˌstɪgmətaɪˈzeɪʃn, US -təˈz-/ *noun*

ناوزڕاندن، ئابڕووبردن، پیناویکردن، بەدنێوکردن ۞ لکه‌دارسازی

stilb *noun*

یەکەی ڕووناکیتی بەرامبەر بە یەک candela لەهەر سانتیمیتری چوارگۆشەدا (بنەڕەت: لە *stilbein* یۆنانییەوە "درەوشانەوە") ۞ استیلب

stilbene /ˈstɪlbiːn/ *noun*

هایدرۆکاربۆنی ئارۆماتیکی aromatic پێکهێنراو یا سینتێتیک کە بلوور یان کریستاڵە phosphorescent crystal فۆسفۆریسێنتەکان پێکدێتی [$C_{14}H_{12}$]؛ هەروەها ئاوێتەیێ کە لە ستیلبین بەرهەم دێتێ ۞ استیلبن

stilboestrol /stɪlˈbiːstrɒl/ *noun*. US stilbestrol, also diethylstilbestrol

ئاوێتەیێکی پێکهێنراوی بێڕەنگی کریستاڵی $C_{18}H_{20}O_2$، وەک oestrogen بەهێز

بەکاردێتریێ بەلاّم لە سکێرێدا لەبەر ئەوە رەنگە بێتە هۆی شێرپەنجە و شتی تر، بەکارناهێنرێ (هەروەها DES) ◌ استیلبواسترول

stile /staɪl/ *noun*
1 پلیکان، نەردیوان، پەردچن (بۆ پیاسەرکەوتن بەسەر شتێدا) 2 (درگا) لاشیپانە، باهو، کێلێزە، لاولا، لاجامە ◌ 1 پلکان 2 باهو

stiletto /stɪ'letəʊ, US -toʊ/ *noun, pl.* stilettos or stilettoes
1 تووشگ، گریمی، خەنجەر(وکە) 2 درەوشە، کونکەرە 3 (stilettos) پێلاوی پاژنەبڵیند، کەوشی پاژنەتیژ یان ناڵچەبەرز ◌ 1 دشنە 2 درفش 3 (در جمع) کفش پاشنە صناری

stiletto heels *noun, pl.*
پێلاوی پاژنەبڵیند، کەوشی یان ناڵچەبەرز ◌ کفش پاشنەی صناری

still[1] /stɪl/ *adjective, noun*
adj 1 بێجووڵە، ئارام، مەند، نەبزێو، بێتەکان، سرەوتوو، مات، بێدەنگ: *still water* 2 بێبا، بانەهاتوو 3 بێگاز، هەڵنەچوو، بێکەف *n* 1 بێدەنگی، ئارامی، کپی، ماتی 2 (سینەما) وێنە، وێنەی نەجووڵ ◌ *adj* 1 بی‌حرکت، ساکت 2 بدون باد 3 بی‌جوش *n* 1 سکوت 2 عکس

still[2] /stɪl/ *noun*
دڵۆپێنە، دڵۆپێن، دەزگای دڵۆپاندن ◌ انبیق

still[3] /stɪl/ *adverb*
هێشتا، هێـژ، ئێستاش، تا ئێستا، سەرەرای ئەوەش، سەرباری ئەمەش، لەگەڵ ئەمەش، *Mum, I'm still* بێجگەلە ئەمەش، دیسان: *hungry!* ◊ *Do you still live at the same address?* ◌ هنوز، با وجود این، باز

stillage /'stɪlɪdʒ/ *noun*
داربەستێ کە شتێکی لەسەر دادەنێن تا ئاوەکەی بچۆرێتەوە ◌ استیلاج

stillbirth /'stɪlbɜːθ, US -bɜːrθ/ *noun*
لەمە، لەبارچوو، زگمردە، لەزگامردوو، ئاولمەی مردوو بوون، مردەزایی ◌ نوزاد مرده، مرده‌زایی

stillborn /'stɪlbɔːn, US -bɔːrn/ *adjective*
1 بەراویتە، لەمە، لەبارچوو، لەزگامردوو، مردەزگ، زگمردە، مردەزا 2 نەزۆک، بێئەنجام، تێشکاو، سەرنەگرتوو، abortive، unsuccessful: *a stillborn venture* ◌ 1 سقط‌شده، مرده‌زاد 2 نافرجام

stillhouse *noun*
کارگەی دڵۆپاندن، دڵۆپاندنگە ◌ کارخانەی تقطیر

still-hunt *noun*
دزەراو (*n* still-hunting) ◌ استیل هانت

still life *noun, pl.* still lifes
وێنەکێشی یان کێشانەوەی شتە بێگیانەکان، وێنەی شتە بێگیانەکان: *She prefers still life to landscape painting* ◌ استیل لایف

stillness /'stɪlnəs/ *noun*
بێجووڵەبوون، بێتەکانی، نەبزێوی، نەجووڵی، تەکاننەخواردوویی، داکەوتوویی، ئارامی، مەندی، ماتی، بێدەنگی ◌ آرامش، سکوت

Stillson /'stɪls(ə)n/ *noun,* also Stillson wrench
هاچەری گیرەیی یا دوودەسکە یا جووتدەسک (بنەرەت: لە ناوی داهێنەری ئەمریکاییەوە *Daniel C. Stillson*) ◌ آچار شلاقی

stilly /'stɪli/ *adjective, adverb*
adj ئارام، هێدی، مات، سرەوتوو، still، quiet *adv* بە ئارامی، quietly ◌ *adj* آرام *adv* به آرامی

stilt /stɪlt/ *noun*
1 دارەپێ، دارپا 2 (خانووبەرە) کۆڵەکە، دەستەک، ستوون 3 پایەی چکۆلە یان شتێ (وەک قوری سوورەوەبوو) بۆ راگرتنی شتومەکی سێرامیک لە کوورە یان کڵدا 4 جۆری باڵندەی نووکدرێژ و لاقی زۆر باریک و درێژ [توخمەکانی *Himantopus* و *Cladorhynchus*: چەندین جۆرن] ◌ 1 چوب‌پا 2 شمع 3 استیلت 4 نوعی پرنده

stilted /'stɪltɪd/ *adjective*
1 تەقورەق، وشک، فەرمی، بەتەتەنە، دەسکرد، 2 formal ،lofty ،pompous ناسروشتی، (بیناسازی، تاقێ) بە پارچەی راست(دانراو نێوان impost و springer ـەکان)، پا(یە)بەرز (کەمێ هەڵدەستێ و دوایی دەچەمێرێتەوە، stiltedly /'stɪltɪdli/ *adv*: تەقورەقانە، بە شێوەیەکی وشک؛ *n* stiltedness /'stɪltɪdnəs/) ◌ 1 تصنعی، خشک 2 پابلند

Stilton /'stɪltən/ *noun*
ستیلتۆن (جۆرێ پەنیر، لە بنەرەتا هی Leicestershire) ◌ استیلتون

stimulant /'stɪmjələnt/ *noun, adjective*
n 1 مەتریاڵی هاندەر 2 خواردنەوەی هاندەر یان گۆڕپێدەر *adj* هاندەر، گۆڕپێدەر، بزوێنەر، تاودەر، تیندەر، بەگوڕخەر، پاڵنەر، ورووژێنەر ◌ *n* 1 مادەی محرک 2 نوشابەی محرک *adj* محرک، انگیزان

stimulating /'stɪmjuleɪtɪŋ/ *adjective*
گۆڕپێدەر، هاندەر، تیندەر، بزوێنەر، پاڵنەر: *a stimulating discussion* (stimulatingly /'stɪmjuleɪtɪŋli/ *adv*) ◌ تحریک‌کننده

stimulation /ˌstɪmju'leɪʃn/ *noun*
خستنەگوڕ، گۆڕپێدان، هاندان، تیژکردن، تاودان، تیندان، بزواندن، بەگوڕخستن، پاڵنان ◌ تحریک، انگیزش

stimulative *adjective,* also stimulator
گۆڕپێدەر، هاندەر، تیندەر، بزوێنەر، پاڵنەر ◌ محرک، مشوق

stimulatory *adjective*

گوڕپێدەر، هاندەر، بزوێنەر، بەگوڕخەر، پاڵنەر ۞ محرک، مشوق

stimulus /ˈstɪmjələs/ *noun, pl.* stimuli /-lʌɪ, US -liː/
گوڕپێدەر، هاندەر، بزوێنەر، بەگوڕخەر، پاڵنەر: *Books provide children with ideas and a sensory/verbal/visual ◊ stimulus for play The animals were conditioned ◊ stimuli to respond to auditory stimuli* (= sounds) (پێنەرەت: لە لاتینەوە بە واتای "incentive ,spur ,goad") ۞ محرک، مشوق

sting /stɪŋ/ *noun*
1 چزوو، چزە، ئەستینگ، کالەگ، چووزە، هەلافە (گیا)، گەز، پێوەدان، جێگای پێوەدان، جێ‌چزە، جێی چزوو 2 سووتانەوە، کزانەوە، بەسوێ‌هاتنەوە، کولانەوە، چووزانەوە 3 ڕەنج، دەرد، ئازار 4 پلار، تانە ۞ 1 نیش، جای نیش 2 سوزش 3 رنج 4 کنایه

stingaree /ˌstɪŋɡəˈriː, US ˈstɪŋɡəriː/ *noun*
1 جۆری stingray قاوەیی مەیلەو زەردی تەنکاوەکانی ئەوستراڵیا [*Urolophus testaceus*] 2 (نافەرمی، ئەوستراڵیا) هەر ماسی‌یێکی stingray ۞ نوعی ماهی

stinger *noun*
پێوەدەر، گەزەر، چزەهەستێن ۞ نیش‌زن

stinging *adjective*
تاڵ، ناخۆش، ڕەخناوی (stingingly *adv*) ۞ گزنده، نیشدار

stinging-nettle = nettle

stingray /ˈstɪŋreɪ/ *noun*
کارتووخەک، ماسی گەزۆک، قاڵغانەماسی پێوەدەر [خێزانەکانی Dasyatidae و Urolophidae: چەندین جۆرن] ۞ سفره‌ماهی

stingy /ˈstɪndʒi/ *adjective* (stingier, stingiest)
پیسکە، ڕژد، لەچەر، سەقیل، گوونەکەر، دەس‌قووچاو، بەرچاوتەنگ، بەخیل، گونک‌بژێر، هیچ‌لێ‌هەڵنەوەریو: *Don't be so stingy with the cream!* :stingily /ˈstɪndʒɪli/ *adv*) پیسکانە، بە پیسکەیی، بەرچاوتەنگانە، سەقیلانە؛ stinginess /ˈstɪndʒinəs/ *n*: پیسکەیی، ڕژدی، لەچەری، سەقیلی، گوونەکەری، دەس‌قووچاوی، بەرچاوتەنگی، بەخیلی، هیچ‌لێ‌هەڵنەوەریوی) ۞ ناخن‌خشک، کنس

stink /stɪŋk/ *noun*
1 بۆگەن، بۆنی پیس، بۆنی ناخۆش، هەڕنەمووت، هەفن، بۆسار، لووتاوێژ: *the stink of sweat and urine* 2 جەنجاڵی، بگرەوبەردە، هەلا: *The whole business caused quite a stink* ۞ 1 بوی تعفن، بوی گند 2 قشقرق

stink bomb *noun*
دەرزی یان قوتوی بۆگەن، بۆگەنکە (ئەگەر پێتوو بشکێ، بۆگەنێکی سەیر بلاو دەکاتەوە) ۞ آمپول یا ظرف عفن

stink bug *noun*
مێرووەبۆگەنە، shield bugی (کاتێ ئازار بدرێ یان دەستی لێ بدرێ، بۆنێکی ناخۆش و بۆگەناوی لە خۆی دەردەدا) ۞ حشره‌ی بدبو

stinker /ˈstɪŋkə(r)/ *noun*
1 مرۆ یان شتی بۆگەن، بۆگەنکە، شتی خراپ، بتۆیل 2 کاری یەکجار سەخت، کاری گیان‌کێش ۞ 1 شخص یا چیز متعفن، بنجل 2 کار شاق

stinkhorn *noun*
شاخ‌بۆگەنە: جۆری fungus بە سەلکی ولولەیی خڕی قاوەیی مەیلەوسەوز [خێزانی Phallaceae: زۆر جۆرن] ۞ نوعی قارچ

stinking /ˈstɪŋkɪŋ/ *adjective, adverb*
1 بۆگەن، بۆگەناوی: *stinking garbage* 2 زۆر خراپ، یەکجار خراپ، یەکجار، زۆر، گەلێ ۞ 1 بدبو 2 خیلی بد، بسیار

stinko *adjective*
(نافەرمی) مەستی مەست، کەلەلا ۞ پاتیل

stinkpot *noun*
1 کەس یان شتی بۆگەن، بۆگەنکە 2 کیسەڵەبۆگەنە، ڕەقەبۆگەنە [*Kinosternon odoratum*] ۞ 1 آدم یا چیز بدبو 2 استینک‌پوت

stinkweed *noun*
گیابۆگەنە ۞ نوعی گیاه

stinkwood *noun*
دارەبۆگەنکە، دارەبۆگەنە [*Ocotea bullata* (ئەفریکای باشووری) و جۆرەکانی تر] ۞ نوعی درخت

stinky /ˈstɪŋki/ *adjective* (stinkier, stinkiest)
بۆگەن، بەدبۆن، گەنی، بۆسار، بۆهەڕنەمووتاوی، هەفنی، بۆناخۆش ۞ بدبو، عفن

stint[1] /stɪnt/ *noun*
1 ڕادە، بەرتەنگی، لێ‌گرتنەوە، لێ‌گێرانەوە، دریخی‌لێ‌کردن 2 بەش، پشک، پار ۞ 1 محدودیت، مضایقه 2 سهم

stint[2] /stɪnt/ *noun*
(گیانەوەرناسی) جۆری شێلاقەی چکۆلەی پێ‌قوڵ [*Calidris minuta* (هی چکۆلە) و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] ۞ استینت

stintless *adjective*
دیاری‌نەکراو، بەربلاو، لە ڕادەبەدەر ۞ نامحدود

stipe /stʌɪp/ *noun*
چێوکە، قنچک، لاسک، ساقەت (ب.ت. قەوزە و هتد) ۞ ساقه

stipend /ˈstaɪpend/ *noun*
برانە، مووچە، حەق، بەرات (ب.ت. هی پیاوی دینی یان ئایینی) ۞ مقرری

stipendiary /staɪˈpendiəri, US -dieri/

noun (*pl.* stipendiaries), *adjective*
مووچـەخۆر، برانـەگر، برانـەخۆر، بـەرات‌خـۆر، بەرات‌گر ۞ حقوق‌بگیر

stipendiary magistrate *noun*
مووچـەی دادگـەری ئاسـایش ۞ حقـوق قاضـی دادگاه بخش

stipes /ˈstʌɪpiːz/ *noun, pl.* stipites /ˈstɪpɪtiːz/
1 (گیانەوەرناسـی) لاسـکە، کۆتـەرە، لاسـکۆڵە: بەش یان ئەندامێکی organ لاسـک‌ئاسا، ب.ت. جومگەی joint دووهەمی (ئێسکی) شەویلکە ی maxilla ی مێروویی 2 وشـەیێکی تکنیکی بۆ stipe (بنەڕەت: لە لاتینەوە بە واتای "log .tree trunk") ۞ استیپز

stipitate *adjective*
(ڕووەک‌ناسی) لاسک‌دار، چێوکەدار، قنچک‌دار ۞ ساقەدار

stipple /ˈstɪpl/ *noun*
نەخـشـاندن، هەڵکۆڵـین یـان ڕەنـگ‌کـاری بـە خـاڵ‌کـاری، زیرەکـاری، خـاڵ‌کـەنی ۞ اسـتیپل، نقطەکنی

stippling /ˈstɪplɪŋ/ *noun*
کێـــشانەوە یـــان ڕەنگانـــدن بـــە خـــاڵ، خاڵ‌کێش(کردن)، هەڵکۆڵین بە خاڵ، خاڵکۆڵ ۞ ترسیم با نقطە

stipular *adjective*
1 سـەربە stipule 2 خـاڵ‌ئاسـا، شـێوەپنکە ۞ 1 وابسته stipule 2 نقطه‌مانند

stipulation /ˌstɪpjuˈleɪʃn/ *noun*
بـەوردی بـاس‌کـردن، (بـە دووروودرێـژی) باس‌کردن، لەسەردوان (بەوردی)، مەرج، بەند، شەرت ۞ تصریح، شرط

stipulator *noun*
لەسەردواو (بە دووروودرێژی) ۞ تصریح‌کننده

stipule /ˈstɪpjuːl/ *noun*
(ڕووەک‌ناسی) گوێچکەلـەی گـەڵا (بنەڕەت: لە *stipule* فـەرەنـسی یـان *stipula* لاتـین "straw، "stalk) ۞ گواشوارک برگ

stir[1] /stɜː(r)/ *noun*
1 شــــلەقاندن، شــــێواندن، ڕاتــــلەکاندن، (تێـک)وەردان، لێـک‌دان 2 هـان‌دان، تـێن‌دان، بزواندن، جووڵاندن، وروژاندن، هێنانەجۆش 3 هـەڵا، شـێواوی، شـلەقاوی، ئاڵـۆزی، ئـاژاوە، پشێوی، شلۆقی ۞ 1 عمل تکان‌دادن 2 تحریـک، عمل برانگیختن 3 اضطراب، بلوا

stir[2] /stɜː(r)/ *noun*
(نافەرمی) زیندان، گرتووخانە، بەندی‌خانە، کون ۞ هلفدونی، زندان

stirabout /stɜːr əbaʊt/ *noun, adjective*
1 ۞ بـــــــــــــەدەنگ 2 پردەنگ porridge - 1 porridge 2 پرهیاهو

stirk /stɜːk/ *noun*
گوێلـک یـان گوێرەکـەی یـەک‌سـاڵـە (یـان یەک‌بەهارە) ۞ استیرک

stirps /ˈstɜps/ *noun*
سەرزنجیرە، دامەزرێنەر، سەربەرە ۞ مؤسس

stirrer /ˈstɜːrə(r)/ *noun*
1 لێـک‌دەر، شـلەقێنەر، شـێوێنەر 2 ئاژاوەگێـر، پشێوی‌نەرەوە، پشێو، کێشەنەرەوە ۞ 1 هم‌زن 2 آشوب‌گر

stirring /ˈstɜːrɪŋ/ *adjective*
وروژێنـەر، هەژێنـەر، بزوێنـەر، هەسـت‌بـزوێن، خۆش، بەسۆز ۞ پرشور، مهیج

stirringly /ˈstɜːrɪŋli/ *adverb*
وروژێنەرانە، بزوێنەرانە، (بە شێوەیەکی) خۆش ۞ به طور مهیج

stirrup /ˈstɪrəp/ *noun*
(توێکاری) ئاوەزنگی، ڕکێب، (گوێ) ئێسکی ئـاوزەنگی، زەنگـوو، زینـەئێـسکی گـوێ ۞ (کالبدشکافی) رکاب، استخوان رکابی

stirrup cup *noun*
پیاڵەی ماڵئاوایی یا خواحافیزی ۞ پیالەی بدرود

stirrup-leather *noun*
قایشی ئاوەزنگی، لوقمە ۞ بند رکاب

stishovite /ˈstɪʃəvʌɪt/ *noun*
جۆرێ سیلیکای چڕ کە بە هۆی پەستانێکی یەکجار زۆرەوە بەرهەم دێ، ب.ت. لە چاڵ و کەندەلانی بەردەئاسمانی‌یەکاندا (بنەڕەت: لە ناوی شیمی‌زانی ڕووسی‌یەوە .Sergei M (*Stishov* ۞ استیشوویت

stitch /stɪtʃ/ *noun*
1 تەقـەڵ، گـاو، تێـک، کێلـەک، باقیـە 2 (لـە چنیندا) گرێ، گۆڵ، ئیلمە، دەنک، تەقـەڵ 3 برک، لانێشە، ژانەکەلەکە، کەلەکەبرووسکان ۞ 1 بخیه، کوک 2 (بافتنی) دانه 3 پهلودرد

stitching /ˈstɪtʃɪŋ/ *noun*
تەقـەڵ، تێـک، باقیـە، ڕیزەتەقـەڵ، تەقـەڵڕێـز، تەقەڵەکان ۞ بخیه، بخیه‌ها، ردیف بخیه، بخیه‌ها

stitchwort *noun*
گیابرک، گیا(کەلەکە)برووسکە (جاران وادەزانرا کە بۆ ئێشی کەلەکە باشە [توخم *Stellaria*: چەندین جۆرن]) ۞ نوعی گیاه

stiver /ˈstʌɪvə/ *noun*
1 کـۆینێکی چکۆلـەی جـاران هولەنـد، بـایی دوازدەیـەکی guilder ێ بـوو 2 (کـۆن) کـەمێ، برێ، شایی‌یێ، پەنابابێ ۞ 1 استیور 2 ذره، پشیز

stoa /ˈstəʊə/ *noun*
(لـە بیناسـازی یۆنـانی کـۆندا) هـەیوانی کۆلەکەبەند یان ستوونڕیز یان ستوونبەندانی میچ‌دار ۞ رواق

stoat /stəʊt, US stoʊt/ *noun*
(گیانەوەرناسـی) ئـاس، قـاقم [*Mustela*

erminea] ۞ قاقم

stob /stɒb/ *noun*

1 (سکاتلەند) کۆتەرە یان لقی شکاو 2 داری شمشێرەوانی ۞ 1 تنه یا شاخه‌ی شکسته 2 چوب شمشیربازی

stoccado *noun*, also stoccata

(سکاتلەند) خستن، پیاکردن یان لێدان بە شمشێر ۞ استاکادو

stochastic /stəˈkastɪk/ *adjective*

بە هەڵکەوت، ڕێکەوتی، خۆوبەختەکی ۞ اتفاقی

stock /stɒk, US stɑːk/ *noun, adjective*

n 1 کەڵوپەلی (بەردەستی) نێو دووکان و هتد (بۆ فرۆشتن)، شتومەکی هەبوو یان حازر، کەلوپەل یان شتومەکی حازری 2 پاشکەوت 3 (stocks) ستاکەکان، سەهمەکان، بەشەکان، پشکەکان (کۆمپانییێ) 4 سەرمایەی بەش یان ستاکەکان 5 مایە، دەسمایە، سەرمایە 6 کەرەسەی خاو، کالەدەند، ماک یان مەتریالی خاو 7 ئاوی گۆشت، گۆشتاو، ئاو 8 ئاژەڵ، پاتاڵ، مەڕومالات، مالات، دەوڵەت 9 رەگەز، نژاد، جسنات، ڕەچەڵەک، نەتەوە، بنەچەک، توخم 10 خێزان، ماڵبات 11 پلەوپایە، پایەخ، باوەڕی، بڕەو، پێگە 12 دەسک، گیرە، دەسەگیرە، مشتە 13 (لە جلی قەشەکاندا) بەرسینگ 14 (stocks) داربەست، چوارچێوە (بۆ ڕاگرتنی کەشتی و گەمی) 15 (تفەنگ) قۆناخ، کنگەتفەنگ 16 (دار) کۆتە، کۆتەرە، بنکەدار، قەدی دار 17 (گیای متوربەکراو) لاسک، ساقەت، پایە، قەد 18 گوڵی مینا 19 (ڕووەک) نازناز [توخم *Matthiola*: چەندین جۆرن] 20 بەشێکی چەندساڵەی گیایێ، ب.ت. ریشە یا rhizome 21 مرۆی بەخمە و گەوج، کەسێکی گەوج *adj* 1 ئامادە، لەبەردەست، حازری 2 ئاسایی، هیچەکە ۞ *n* 1 کالای موجودی 2 ذخیره 3 (در جمع) سهام 4 سرمایه‌ی سهامی 5 سرمایه 6 ماده‌ی خام 7 آب گوشت 8 دام، مواشی 9 تبار، دودمان 10 خانواده 11 مقام، اعتبارو جایگاه 12 دسته، گیره 13 پیش‌سینه 14 چوب‌بست 15 (تفنگ) قنداق 16 کنده 17 ساقه، پایه 18 گل شب‌بو 19 نوعی گیاه 20 استوک 21 آدم احمق *adj* 1 موجود 2 عادی

stockade /stɒˈkeɪd, US stɑːˈk-/ *noun*

1 سەنگەری پەرژینی، پەرژینە، بەربەستی کۆتەرەیی یان لە پەرژین، پەرژێ یان بەناوبەسیوی لە پەرژین 2 (ئەمریکا) بەندیخانەی ڕامیاری ۞ 1 سنگر چوبی، جان‌پناه چوبی 2 زندان سیاسی

stockbreeder *noun*

ئاژەڵڕاگر، ئاژەڵدار، پاتاڵبەخێوکەر، مالاتڕاگر ۞ دامدار

stockbreeding *noun*

ئاژەڵداری، پاتاڵبەخێوکردن، مالاتڕاگری، مالاتداری ۞ دامداری

stockbroker /ˈstɒkbrəʊkə(r), US ˈstɑːkbroʊ-/ *noun*

(کەس یان ڕێکخراوەیێ) دەڵاڵی بورس، دەڵاڵی ستاک یان بەشەکان ۞ کارگزار بورس

stockbroking /ˈstɒkbrəʊkɪŋ, US ˈstɑːkbroʊ-/ *noun*

1 دەڵاڵێتی بورس 2 سەربە دەڵاڵی یان دەڵاڵێتی بورس ۞ 1 کارگزاری بورس 2 وابسته به کارگزاری بورس

stock car *noun*

1 ماشێنی ئاسایی (یان کۆن، بۆ پێشبڕکێ دروس کراوە) 2 (لە ئەمریکا) واگۆنی هەڵگرتنی ئاژەڵ ۞ 1 ماشین معمولی 2 واگن حمل دام

stock-car racing *noun*

پێشبرکێی ماشێنی ئاسایی یان کۆن ۞ مسابقه‌ی ماشین معمولی

stock certificate *noun*

قەباڵەی بەشەکان، ستاکنامە، بەشنامە ۞ گواهی سهم

stock clerck *noun*

عەماردار، عەمارەوان ۞ انباردار

stock company *noun*

کۆمپانیای هاوبەش ۞ شرکت سهامی عام

stockdove /ˈstɒkdʌv/ *noun*

کۆتری دەشتەکی، شێوەی woodpigeon دەدا [*Columba oenas*] ۞ کبوتر چاهی

stock exchange *noun*

بورس (کاری فرۆشتن و کڕینی بەشەکان، شوێنی بۆ ئەو کارە) ۞ بورس اوراق مالی

stockfarmer *noun*

ئاژەڵدار، ئاژەڵڕاگر، پاتاڵبەخێوکەر، مالاتڕاگر ۞ دامدار

stockfeed *noun*

تفاق بۆ ئاژەڵ یان پاتاڵ ۞ علف دام

stockfish *noun, pl.* same or stockfishes

1 جۆری hake ی بەنرخ، هی ناوە کەنارییەکانی باشووری ئەفریکا [*Merluccius capensis*] 2 cod یان ماسییێکی وا کە لەبەر خۆر بێخوێ وشک بۆتەوە ۞ استاک‌فیش

stockholder /ˈstɒkhəʊldə(r), US ˈstɑːkhoʊ-/ *noun*

خاوەنبەش، بەشهەڵگر، خاوەنستاک، ستاکدار، بەشدار، بەشتیابوو ۞ سهامدار

stockholding *noun*

خاوەنبەشبوون، بەشهەڵگری، خاوەنستاکی، ستاکداری، بەشداری، پشکداری، بەشتیابوویی ۞ سهامداری

stockinette /ˌstɒkɪˈnet, US ˌstɑːk-/ *noun*, also stockinet

پارچەی جیری، کوتالی کیشی یان کەزی ◯ پارچەی کشباف

stocking /'stɒkɪŋ, US 'stɑ:k-/ *noun*
1 گـۆرەوی، گـۆروا 2 (stockings) گـۆرەوی زنانـەی مـلدرێـژ ◯ 1 جـوراب 2 (در جمـع) جوراب زنانەی ساقبلند

stockinged *adjective*
(پێ) گۆرەویلەپێ، بە گۆرەوی، بێکەوش ◯ با جوراب

stocking-filler *noun*
(بریتانیـا) دیـاری چکۆلانـە لـە کریـسمەسدا ◯ هدیەی کوچک در کریسمس

stock-in-trade *noun*
1 کـەلوپـەل، بـەرکار (پێویـست بـۆ کـاری) 2 تایبەتمەندی: *humor was her stock-in-trade as a writer* ◯ 1 لوازم 2 خصلت

stockish /'stɑ:kɪʃ/ *adjective*
بەخمە، حەپە، گەوج، stupid ◯ ابله

stockist *noun*
فرۆشگە، دووکان، فرۆشیار ◯ فروشگاه، فروشنده

stockjobber /'stɒkdʒɒbə(r), US 'stɑ:kdʒɑ:b-/ *noun*
دەلالـی بـورس (زۆر باوەڕپێـکراو نـەبێ) ◯ کارگزار بورس

stockjobbery /'stɒkdʒɒbərɪ, US 'stɑ:kdʒɑ:bərɪ/ *noun*
دەلالیتی بورس ◯ کارگزاری بورس

stockjobbing /'stɑ:kdʒɑ:bɪŋ/ *noun*
دەلالیتی بورس ◯ کارگزاری بورس

stockman /'stɒkmən, US 'stɑ:k-/ *noun, pl.* stockmen
1 ئـاژەڵراگـر، ئـاژەڵدار، پاتـاڵدار، مـالاتدار، مـالاتبەخێوکـەر (رەشـەوڵاغ و مـەڕ و بـزن) 2 رەنجبەر ◯ 1 دامدار 2 کارگر دامداری

stock market *noun*
1 بورس، بازاڕی ئەوراقی مالّی (کـاری فرۆشـتن و کڕینی بەشەکان، شوێنی بۆ ئەو کارە) 2 سەودا یان کڕین و فرۆشتنی ئەوراقی مالّی ◯ 1 بورس اوراق بهادار 2 معاملەی اوراق بهادار

stockpile /'stɒkpaɪl, US 'stɑ:k-/ *noun*
پاشـەکەوت، کەڵـەکە(کـردن)، عـەمارکردن، خڕکردنەوە ◯ ذخیره، گردآوری

stockpiler *noun*
پاشـەکەوتکـەر، عەمارکـەر، خڕکـەرەوە ◯ ذخیره‌کننده، انبارکننده

stockpot *noun*
دیزە یا قابلەمەی گۆشتاو ◯ قابلمەی آب گوشت

stockroom /'stɒkru:m, -rʊm, US 'stɑ:k-/ *noun*
عەمار، کۆگا، پاشکەوتخانە، دیوی هەڵگرتن (بۆ کەلوپەلی و بابەتی بازرگانی) ◯ انبار

stock-still /ˌstɒk 'stɪl/ *adjective, adverb*
بێ تەکان، بێ جووڵە، رەق(وەسـتاو)، بێخوسپ: *We stood stock-still watching the animals* ◯ بی‌حرکت

stocktaking /'stɒkteɪkɪŋ, US 'stɑ:k-/ *noun*
1 لیستهەڵگرتنەوە لە کەلوپەلی نێو دووکـان و هتـد، لێهەڵـگرتنەوەی لیـست لـە شـتومـەکی عەمار 2 (خوازە) پیاچوونەوە، هەڵسەنگاندنەوە (stocktaker *n*) ◯ 1 صورت‌برداری از موجـودی 2 (مجازی) بازنگری، ارزیابی

stocky /'stɒki, US 'stɑ:ki/ *adjective* (stockier, stockiest)
خڕینە، خڕوخۆل، خەپەتۆلە، خەرتەل ◯ خپل

stockyard /'stɒkjɑ:d, US 'stɑ:kjɑ:rd/ *noun*
(ئەمریکـا (ی بـاکووری) حەوشـە، پەچـە، کۆتـان ◯ حصار

stodge /stɒdʒ, US stɑ:dʒ/ *noun*
1 (نافـەرمی) چێـشت یـان خـۆراکی قـورس (پـڕ کاربۆهایـدرات بـێ) 2 کـاری وەڕەزکـەر ◯ 1 غذای شکم‌پرکن 2 کار خسته‌کننده

stodgily /'stɒdʒɪli, US 'stɑ:dʒɪli/ *adverb*
ماندووکەرانە، وەڕەسکەرانە ◯ به طور کسالت‌آور

stodginess /'stɒdʒinəs, US 'stɑ:dʒinəs/ *noun*
ماندووکەربوون، ناخۆشی، وەڕەسکـەربوون ◯ کسالت‌آور بودن

stodgy /'stɒdʒi, US 'stɑ:dʒi/ *adjective* (stodgier, stodgiest)
1 (چێشت) قورس، خـەپـەرەپێکـەر، پووتەقوڕ 2 ماندووکەر، ناخۆش، وەڕەسکەر، شەکەتکەر، 3 کۆنەپەرست، ریبازکۆن، بیرکۆن، dull ،boring hidebound ◯ 1 شکم‌پرکن 2 کسالت‌آور 3 امل

stoep /stu:p/ *noun*
هەیوان یان دالانی پلیکانی بەردەمی خانوویێ ◯ استوپ

stogy /'stəʊgi/ *noun,* also stogie
1 سیگاری گەلاتوتنی باریک و درێژ و هەرزان 2 پێلاو یان کەوشی قورس ◯ 1 استوجی 2 کفش زمخت

stoic /'stəʊɪk, US 'stoʊɪk/ *noun, adjective*
n 1 کەسێکی دانبەسەرخۆداگرتوو، سنگفراوان، پشوودرێژ، پڕتاقەت، لێبوردە 2 (Stoic) ئەندامی ریبـاز یـان خوێنـدنگای کـۆنی فەلـسەفی Stoicism *adj* 1 سـەربە سـتۆیکەکان یـا ستۆیـیزم 2 - stoical (بنـەڕەت: بـە ریگـای لاتین لە *stōïkos* یۆنانی، لە stoa ـەوە (ئاماژە بە وانـەوتنـەوەی زێنـۆ Zeno فیلـسووفی زووی یۆنـانی لـە *Stoa Poikilē* یـان هـەیـوانی (کۆڵەکەبەند یا ستوونبەند portico) رەنگکراو

لە ئاتین) ۞ n 1 آدم خویشتن‌دار 2 فیلسوف رواقی adj وابسته به رواقیون یا فلسفه‌ی رواقیون

stoical /-kl/ *adjective*, also stoic
1 دان‌بەسەرخۆداگرتوو، خوددار، سنگ‌فراوان، پشت‌لەدنیاکردوو، بەسەبر، پشوودرێژ، پرتاقەت، لێبوردە 2 پشوودرێژانە، دان‌بەسەرخۆداگرتووانە ۞ 1 خویشتن‌دار، شکیبا 2 خویشتن‌دارانە

stoically /-kli/ *adverb*
پشوودرێژانە، دان‌بەسەرخۆداگرتووانە، بە پشوودرێژییەوە ۞ با خویشتن‌داری

stoichiometric *adjective*
سەربە stoichiometry ۞ وابسته به استیکیومتری

stoichiometrically *adverb*
لەباری توخم‌پێوی یا لەمەڕ ڕەگەزەپێوی(یەوە) ۞ از لحاظ استیکیومتری

stoichiometry /ˌstɔɪkɪˈɒmɪtri/ *noun*, also stoicheiometry
(کیمیا) توخم‌پێوی، ڕەگەزەپێوی، زانستی پێوانی یەکگرتنی ڕەگەزی یا توخمی ۞ استیکیومتری

stoicism /ˈstəʊɪsɪzəm, US ˈstoʊ-/ *noun*
1 دان‌بەسەرخۆداگرتوویی، سنگ‌فراوانی، بەسەبری، هەڵکردوویی، پشوودرێژی، بێن‌فرەهی، پرتاقەتی، لێبوردەیی، (Stoicism) 2 impassiveness ستۆئیسیزم، فەلسەفەی ستۆئیکەکان ۞ 1 خویشتن‌داری، بردباری 2 فلسفه‌ی رواقی

stoked /stəʊkt, US stoʊkt/ *adjective*
ورووژاو، هەژیو، خۆشحاڵ ۞ هیجان‌زده

stoker /ˈstəʊkə(r), US ˈstoʊ-/ *noun*
پێوەنەر، توونچی (سووتەمەنی، خەڵووز و هتد) ۞ سوخت‌رسان

STOL *abbreviation* short takeoff and landing
(فڕۆکە) زووفڕیو (و زوونیشتووەوە) ۞ زودپرواز

stole[1] /stəʊl, US stoʊl/ = past of steal

stole[2] /stəʊl, US stoʊl/ *noun*
سەرشانی ژنانە، شاڵ‌گەردن یا ملپێچی قەشەکان ۞ اشارپ، شال کشیش‌ها

stolen[1] /ˈstəʊlən, US ˈstoʊ-/ = past participle of steal

stolen[2] /ˈstəʊlən, US ˈstoʊ-/ *adjective*
دزیتی، دزراو، دزی، بڕاو، هەڵگیراو ۞ دزدیده‌شده

stolid /ˈstɒlɪd, US ˈstɑːl-/ *adjective*
1 بێ‌هەست، سڕ، زوونەورووژاو، هەست‌پێنەکردوو، زووپێنەزانیو، بێ‌ڕەگ: *Mark sat stolid and silent* 2 بێ‌ئێش، بێ‌ژان 3 خوددار، ئارام، لەسەرەخۆ، هێمن، هێدی ۞ 1 بی‌احساس 2 بی‌درد 3 خون‌سرد

stolidity /stəˈlɪdəti/ *noun*, also stolidiness
1 بێ‌هەستی، سڕی، هەست‌پێنەکردوویی، زووپێنەزانیوی، بێ‌ڕەگی 2 بێ‌ئێشی، بێ‌ژانی 3 خودداری، ئارامی، لەسەرەخۆیی، هێمنی، هێدی‌بوون ۞ 1 بی‌احساسی 2 بی‌دردی 3 خون‌سردی

stolidly /ˈstɒlɪdli, US ˈstɑːl-/ *adverb*
بێ‌هەستانە ۞ به طور بی‌احساس

stollen /ˈstɒlən, US ˈʃtɒ-/ *noun*
کولێرەی پڕکاکڵەی ئەڵمانی (بنەڕەت: لە *Stollen* ئەڵمانی‌یەوە) ۞ استولن

stolon /ˈstəʊlɒn/ *noun*
(ڕووەکناسی) خەڵفە، تەرز (دەخشێ، ڕەگی لێ دەبێتەوە و دەبێتە گیایێکی تازە؛ بنەڕەت: لە *stolo* -*stolon* لاتینی "scion ،shoot") ۞ استولون

stolonate *adjective*
خەڵفەدار، تەرزاوی ۞ استولونایت

stoloniferous *adjective*
خەڵفەدار، تەرزاوی، خاوەنی تەرزی باریک ۞ استولونیفروس

stoma /ˈstəʊmə/ *noun*, *pl.* stomas or stomata /-mətə/
دەمک، دەمیلە، زارچە، کونی هەوا(یی): 1 (ڕووەکناسی) ئەو کونە وردانەی توێژی epidermis گەڵا یان قەد و لاسکی ڕووەکێ کە ڕێگا بە هەوا یان گازەکان دەدا لە بۆشاییەیە intercellular spaces نێوان‌خانەیی‌یەکاندا هات‌وچۆ بکەن 2 (گیانەوەرناسی) کونێکی دەم‌ئاسای mouth-like هێندێ لە گیانەوەرانی نەرم یان بێ‌بڕبڕە 3 (پزشکی) کونێکی (هەمیشەیی) دەسکرد کە لە نێو ئەندامێکدا (یان ب.ت. لە دیوارەی زگدا) دەکرێ (بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *stoma* یۆنانی "دەم" ("mouth ۞ استوما، دهانه، روزنه‌ی هوایی

stomal *adjective*
سەربە دەمک، دەمکی، دەمیلەیی، پێوەندی بە دەمکەوە هەیە ۞ وابسته به استوما

stomach /ˈstʌmək/ *noun*
1 گەدە، مێعدە 2 زگ، سک، ورگ، گەدە، belly 3 ئیشتیا، ئارەزوو، مەیل، دڵ، تەبیعەت (stomachful n. (*pl.* stomachfuls)؛ بنەڕەت: لە *stomakhos* یۆنانی "gullet") ۞ 1 معده 2 شکم 3 اشتها، میل

stomach ache /ˈstʌmək eɪk/ *noun*
دڵەکزێ، زگێشە، ژانەگەدە، ناقێش ۞ دل‌درد

stomacher *noun*
بەرسینگەی ژنان و پیاوان لە سەدەی شازدەدا ۞ استوماکر

stomachic /stəˈmækɪk/ *adjective*, *noun*
1 adj سەربە مێعدە یان گەدە، مێعدەیی، گەدەیی، 2 *stomachic vessels* :gastric بەقازانج بۆ مێعدە n دەرمانی گەدە یا مێعدە

وابسته به معده 1 *adj* ◌ (stomachically *adv*)
2 مفيد براى معده *n* داروى معده

stomach pump *noun*
پۆمپی (شۆردنەوەی) گەدە یا مێعدە ◌ پمپ معده

stomachy *adjective*
1 زگزل، زگ‌مەشکە، زگ‌تێر، زگ‌دەرپەڕیو 2
irritable ،irascible (بریتانیا و لە گفت‌وگۆدا)
◌ شکم‌گنده

stomata = plural form of stoma

stomatal *adjective*
1 دەمکی، سەربە دەمک، پێوەندی بە دەمکەوە
هەیە 2 خاوەنی دەمک یان دەمیلەکان ◌ 1
وابسته به دهانه، استوماتال، روزنه‌ای 2 دارای دهانه

stomatal complex *noun*
دەزگای دەمکی، کۆمەڵەی دەمیلەیی یان دەمکی:
روویێست یان تویژی گەلاکان کە خاوەنی
دەزگای دەمکین بۆ ئاڵوگۆڕی گازەکان و
ئارەق‌کردن transpiration ◌ کامپلکس روزنه‌ای

stomate /ˈstəʊmeɪt/ = stoma (botany)

stomatic *adjective*
1 سەربە یان پێوەندی بە دەمەوە هەیە 2 =
stomatal ◌ وابسته به دهان

stomatitis /ˌstəʊməˈtaɪtɪs, US ˌstɒ-/ *noun*
(پزشکی) ئاوسانی لینجەپەردەی دەم
(stomatitic *adj*) ◌ ورم مخاط دهان

stomat(o)- *prefix*
پێشگر: دەم، زار، کونێکی دەمی یان دەم‌ئاسا،
(بنەڕەت: *stomatitis* *stomatoplasty*:stoma
لاتینی نوێ، لە یۆنانییەوە، لە -*stomat*
"stoma") ◌ پیشوند: دهان، روزنه یا سوراخ
دهان‌مانند

stomatoplasty *noun*, *pl.* stomatoplasties
نەشتەرگەری پلاستیکی دەم یان مل
(stomatoplastic *adj*: سەربە یان پێوەندی بە
ستوماتۆپلاستییەوە هەیە) ◌ استوماتوپلاستی

Stomatopoda *noun*, *pl.*
(گیانەوەرناسی) دەم‌پایان، دەم‌پێیان: گیانەوەرانی
قاپلک‌داری دەریایی یان ئاوی marine
crustacean (وەک squilla) کە شیپەرەکانیان
gill لە بەشە پاشکۆی زگیان abdominal
appendage دایە (stomatopod *n*, *adj*:
(گیانەوەرێکی) دەم‌پا یان دەم‌پێ) ◌ دهان‌پایان

stomatous = stomatal

-stome *suffix*
پاشگر: زیندەوەری کە خاوەنی دەم یان
ئەندامێکی دەم‌ئاسایە organ mouth-like:
cyclostome ◌ پسوند: موجود دارای دهان یا
عضو دهانی

stomium *noun*
زارچە، دەمزە: جێگایێکی دیوارەی سپۆرداني
فێرن یان سەرەخسەکان کە لە کاتی گەیشتنی
سپۆر یا تووەکاندا دەکرێتەوە (یان دەقڵیشێتەوە)
و سپۆرەکان لەوێوە ئازاد دەبن ◌ دهانه

stomodeum *noun*, also stomodaeum, *pl.* stomodea or stomodaea
دەم‌ڕیخۆڵە، پێشەڕیخۆڵە، بۆری هەرسی
ئاوڵەمەیی: بەشی دەرەپێستی ectodermal
پێشەوەی ئاوڵەمەیی (یا ئاوڵەمەیی) embryonic
بۆری یان (دەزگا و) کۆئەندامی هەرس
alimentary canal or tract (stomodeal or
stomodaeal *adj*) ◌ لوله‌ى گوارش رويانى

stomp *noun*
دەنگی تەپەتەپ (پێ) ◌ صداى گرپ‌گرپ

stomping ground *noun*, also stamping ground
مەکۆ، haunt ◌ پاتوق

-stomy *suffix*
پاشگر: جۆرێ نەشتەرگەری کە زۆرتر بۆ
هەمیشە کونێ لە بەشێکی لەش تێ‌دەکا (یان
تێ‌دەکرێ) (بنەڕەت: *colostomy*، *enterostomy*:
لە *stoma* یۆنانی "دەم، کون") ◌ پسوند: استومى

stone- *prefix*
پێشگر: بە تەواوی، پاک ◌ پیشوند: کاملاً

stone /stəʊn, US stoʊn/ *noun*, *adjective*
n 1 بەرد، کەڤر، تەوەن، کوچک، پەڵ (بۆ
خستن) 2 بەردی بەنرخ یان پربایی، گەوهەر،
جەواهیر 3 نێوکی میوە، تۆتک، دەنکی میوە 4
تەرزە، گلێرە 5 (گورچیلە، میزەڵدان، توورەکەی
زراو و هتد) بەرد 6 ستون، بەردە (یەکەی
کێشان لە بریتانیا بەرابەر بە 6 کیلۆ، و 356
گرەم یان 14 پەوند) *adj* بەردی، بەردینە ◌ *n*
1 سنگ 2 جواهر 3 هسته‌ى ميوه 4 تگرگ 5 (کليه
و...) سنگ 6 استن *adj* سنگی

the Stone Age *noun*
سەردەمی بەرد: یەکەمین قۆناخی ناسراوی
فەرهەنگی پێش‌مێژووی مرۆڤایەتی کە لەودا
ئامێر و ئامرازی بەردینی بەکارهێناوە (لەگەڵ
mesolithic، neolithic و paleolithic
بەراوردی کە) ◌ عصر سنگ

stone-blind /ˌstəʊn ˈblaɪnd/ *adjective*
بە تەواوی کوێر، کوێری کوێر، تەواوکوێر،
بینایی داهاتوو ◌ کاملاً کور

stonebreaker *noun*
دەزگای بەردشکێن، بەردار ◌ ماشين سنگ‌شکن

stonechat /ˈstəʊntʃæt/ *noun*
باڵندەیێکی گیاگسکجار لە تیرەی thrush،
دەنگی دەڵێی دوو بەرد لێک دەدرێ [*Saxicola*
torquata و جۆرە پێوەندیدارەکان] ◌ چکچکی

stone circle *noun*
بازنەی بەردی یان بەردین (بازنەیەکی کۆمەڵە
بەردێکی درێژ و گەورە کە هەزاران ساڵ
لەوەپێش دروست کراوە) ◌ دايره‌ى سنگى

stone-cold *adjective*
تەواوسارد، ساردی سارد، بەستوو ◌ یخ‌کرده

stone-cold sober *adjective*
تەواوهۆشیار، تەواوئاگالەخۆ، هۆشیاری هۆشیار (لە بەرامبەر مەستدا) ◌ کاملاً هوشیار

stonecrop *noun*
گیایێکی چکۆلانەی گەلاگۆشتن، بە گوڵی زەرد و سپی ئەستێرەئاساوە [تــوخم *Sedum*: زۆر جۆرن] ◌ نوعی گیاه

stone curlew *noun*
ئەحمەدراوکەری بەردی یا ناوبەردان [*Burhinus oedicnemus* و جۆرەکانی تر] ◌ نوعی پرنده

stonecutter /'stəʊnkʌtə(r)/ *noun*
1 بەردتاش، بەردکار 2 دەزگای بەردبڕین یان بەردبڕ، بەردبڕ ◌ 1 حجار 2 استون‌کاتر

stonecutting *noun*
بەردتاشی، کەڤرتاشی ◌ حجاری، سنگ‌تراشی

stoned /stəʊnd, US stoʊnd/ *adjective*
کەلەلا، تەواومەست، مەستی مەست (وەک بە ماریجوانا و ئەلکوول) ◌ پاتیل، کاملاً مست

stone-dead *adjective*
تەواومردوو، مردووی مردوو ◌ کاملاً مرده

stone-deaf /ˌstəʊn 'def/ *adjective*
تەواوکەڕ، کەڕولاڵ، کەڕی کەڕ، هیچ‌نەبیستوو ◌ کاملاً کر

stone dresser = stonecutter

stone face *noun*
(نافەرمی) قیافەی بێ‌حالەت ◌ چهره‌ی بی‌حالت

stone-faced *adjective*
بێ‌حالەت، بەردین، هیچ‌دەرنەخەر ◌ بی‌حالت

stonefish *noun, pl.* same or stonefishes
ماسییەبەردە، بەردەماسی: ماسی هیند و پاسیفیکی گەرمێنان [*Synanceia verrucosa* و جۆرەکانی تر] ◌ نوعی ماهی

stonefly *noun, pl.* stoneflies
جۆرێ مێرووی باریک و باڵ‌تەنک، سەرچاوەیێکی گەورەی خۆراکییە بۆ game fish [دەستە Plecoptera: زۆر خێزانن] ◌ نوعی حشره

stone fruit /'stəʊn fruːt/ *noun*
میوەی دەنک‌دار یان نێوکاوی ◌ میوه‌ی هسته‌دار

stone-ground /'stəʊngraʊnd, US 'stoʊn-/ *adjective*
(گەنم و هتد) هاڕاو، لێ‌کراو، ئاش‌کراو ◌ آسیاشده

Stonehenge *noun, geographical name*
بازنەی بەردی(ـن)، بازنەبەردینە، ستون‌هێنج، ستونهێنج: شوێنەوارێکی گاشەبەردی پێش‌مێژووی دەشتی سالزبێری یا سالیسبێری Salisbury باشووری ئینگلتەرە، دەگەڕێتەوە بۆ کۆتایی سەردەمانی نوێبەردین Neolithic و سەرەتای مەفرەغ Bronze (سێ تا دوو هەزاری بەرلەزایین)، باوەڕ وایە کاری دینی یان ئەستێرەوانی تیاکرابێ ◌ استونهنج

stoneless *adjective*
(میوە) بێ‌نێوک، بێ‌دەنک، پووچەڵ ◌ بی‌هسته

stone-marten *noun,* also beech marten
دەڵەک [*Martes foina*] ◌ استون‌مارتن

stonemason /'stəʊnmeɪsn, US 'stoʊn-/ *noun*
بەردتاش، کەڤرتاش، بەردبڕ، بەردکار ◌ سنگ‌تراش، سنگ‌کار

stonemasonry *noun*
بەردتاشی، بەردبڕی، بەردکاری ◌ سنگ‌تراشی، سنگ‌کاری

stone pine *noun*
کاژی چەتری، هی باشووری ئەورووپا [*Pinus pinea*] ◌ نوعی کاج

stone-pit /'stəʊn pɪt/ = quarry

stone still *noun*
نەجووڵ، چەقی‌بەستوو، چرکەنەکەر، تەکان‌نەخواردوو ◌ بی‌حرکت

stone's throw *noun*
نزیک، لە مەودایەکی کەمدا، لە (مەودایەکی) چەند هەنگاویدا، بەرداوێژ ◌ در فاصله‌ی کم

stonewaller *noun*
چەت‌تێخەر، تێکدەر، کارشێوێن ◌ سنگ‌انداز

stonewalling *noun*
چەت‌تێخستن، تێکدان، وەڵام‌نەدانەوە، تێ‌ڕیان، بەشداری‌نەکردن، کۆسپ‌خستنەسەرێ ◌ عدم همکاری، سنگ‌اندازی

stoneware /'stəʊnweə(r), US 'stoʊnwer/ *noun*
بەردینە، گلێنەی سەخت یا ڕەق ◌ سفالینه‌ی سخت

stonewashed /'stəʊnwɒʃt, US 'stoʊnwɑːʃt, -wɔːʃt/ *adjective,* also stonewash
(جل‌وبەرگ و هتد) بەردەشۆر ◌ سنگ‌شور

stonework /'stəʊnwɜːk, US 'stoʊnwɜːrk/ *noun*
1 بەردکاری 2 (بەشێ لە) خانووبەرەی لە بەرد، بەردکار، بەردچن، وشکەچن (ب.ت. بۆ جوانی) 3 بەردتاشی، شوێنی بەردتاشی ◌ 1 سنگ‌کاری 2 بنای سنگی 3 محل سنگ‌تراشی

stoneworker *noun*
بەردکار ◌ سنگ‌کار

stonewort *noun*
(ڕووەک‌ناسی) جۆرێ گیای سەربە قەوزەی سەوز، گیابەرد؟ [*Chara* و توخمەکانی تر] ◌ نوعی گیاه

stonily /'stəʊnɪli, US 'stoʊn-/ *adverb*
بێ‌هەستانە ◌ به طور بی‌احساس

stoniness /'stəʊninəs, US 'stoʊninəs/ *noun*

1 بێ‌هەستی 2 بەردناسایی ◌ 1 بی‌احساسی 2 سنگ‌مانندی

stonker /'stɒŋkə(r), US 'stɑ:ŋ-, 'stɔ:ŋk-/ *noun*
(نافەرمی) شتی یەکجار باش، شتی هەرەچاک ◌ چیز عالی

stonkered *adjective*
1 لەپێ‌کەوتوو، ماندوو و مردوو 2 مەست، کەیل ◌ 1 ازپاافتاده 2 مست

stonking /'stɒŋkɪŋ, US 'stɑ:ŋk-, 'stɔ:ŋk-/ *adjective*
یەکجارباش، هەرەچاک ◌ عالی

stony /'stəʊni, US 'stoʊni/ *adjective* (stonier, stoniest), also stoney
1 لە بەرد، بەردین، پڕبەرد، بەرداوی، کەڤراوی، 2 rocky بەردڕێژکراو 3 سارد، بێ‌هەست، ساردوسڕ 4 (کۆن) پێکهاتوو لە بەرد، بەردین ◌ 1 سنگی 2 سنگ‌فرش‌شده 3 سرد، بی‌احساس 4 متشکل از سنگ

stony broke *adjective*
(بریتانیا و نافەرمی) لات، بێ‌پارە، پەناباتەشکەنەبردوو ◌ مفلس

stony land *noun*
بەردەلان، چەقەن، ئاژین، سیتک، بەردانی، زبران، ئاشتگە، کەمەرن، کەڤرۆک، شاوان، تەمتەم، تەقتەقان، زەوی بەرداوی، رەقەن، زوورم، شکار، زوورک، نهێرد ◌ سنگلاخ

stood /stud/ = past and past participle of stand

stooge /stu:dʒ/ *noun*
1 دەلاڵ، کارڕێکخەر، کارساز، کارجێبەجێ‌کەر 2 تەلخەک، کۆستەبابی، قەشمەری ◌ 1 کارچاق‌کن 2 دلقک

stook /stuk, US stu:k/ *noun*
مەلۆخان، ریزەمەلۆ، دەستەگورزە یان چەپک ◌ استوک

stool /stu:l/ *noun*
1 کورسی (بێ‌پشت)، ئەسکەمل، سەندەلی، چوارپێ یان چوارپایە، چواربەندە، چواربایچکە، چوارپایە، تەپلەک 2 کورسی یان چوارپایەی کون (بۆ دەس‌بەئاو) 3 (بەشی خوارەوەی) کۆتەرەی دار، کۆلکە، قەد، بنەدار، لاسک (کە چووزی دەرکردبێ) 4 گوو، پیسایی، سل، تەرس 5 (ئەمریکا) مەلی چەشت یان راوی 6 کورسی‌یێ کە وەک هێمای دیوان یان دەسەڵات بەکاردێتی 7 پلە و پایە، شکۆ یان دەسەڵاتی سەرخێلی 8 = 2 stool-pigeon (بنەڕەت: ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ 1 چهارپایه، عسلی 2 استول 3 تنەی درخت 4 مدفوع 5 مرغ دام 6 و 7 استول

stoolball *noun*
یاری‌یێکی دەستەیی یان تیمی کە شێوەی کریکێت دەدا و تەختەیێکی (لە بنەڕەتدا چوارپایەیێ) وەک دەروازە wicket هەیە ◌ استول‌بال

stoolie = stool-pigeon

stool-pigeon *noun*, also stool pigeon
1 کۆتری چەشت یان راو، کۆتری داو یان تەڵە 2 سیخوڕ، تیلچی، پێ‌ڕاگەیێن، شەیتان، ئاگایی‌دەری پۆلیس 3 کەسی چەشت یان راو ◌ 1 کبوتر دام 2 جاسوس 3 استول پیجین

stoop[1] /stu:p/ *noun*
1 چەمانەوە، نووشتانەوە، دووقەدبوون، خۆکووڕکردن، کۆمانەوە، داهاتنەوە، دانووشتانەوە، داهێنانەوە 2 (خوازە) بێ‌دەماری، خاکەڕایی 3 پەرپیاکردنی باڵندەی راوی ◌ 1 خمیدگی، دولاشدگی، خم‌سازی 2 (مجازی) فروتنی 3 استوپ

stoop[2] /stu:p/ *noun*
بەرهەیوان، داڵان، سەرسەرا (کورس پێ) ◌ ایوان

stooped /stu:pt/ *adjective*
چەمیو، دانووشتاو، دووقەد، خۆکووڕکردوو، داهاتوو، خۆنووشتاندوو ◌ قوزدار، خمیده

stooping *adjectives*
داهاتوو، خۆکووڕکردوو، دووقەد، خۆنووشتاندوو، چەمیو، دانووشتاو، کۆماوە ◌ قوزدار، خمیده

stoor = stour

stooshie /'stʊʃi/ *noun*, also stushie
(سکاتلەند) بگرەوبەردە، جەنجاڵی، هەراوهوریا ◌ هیاهو، بلبشو

stop /stɒp, US stɑ:p/ *noun*
1 راوێستان، وێستان، راگیران، سەکنین 2 نەهێشتن، بەرگرتن، بەرگیری، پێش‌گرتن 3 گیران، داخران 4 گیر، هەڵوەستە 5 وێسگە 6 (لە کۆتایی رستەدا) خاڵ، پنت 7 (موسیقا) پەردە، کلیل، دوگمە 8 (دەنگناسی) نەبزوێنی تەقینەوەیی یان بەربووانە؟ (ب.ت. .p, b, k, g, t, d plosive یش) 9 (وێنەگری) دیافراگم ◌ 1 توقف، ایستش 2 جلوگیری 3 گرفتگی 4 وقفه 5 ایستگاه 6 نقطه 7 (موسیقی) پرده، کلید 8 (آواشناسی) صامت انسدادی 9 (عکاسی) دیافراگم

stopbank *noun*
(ئەوسترالیا) دیوارەخۆڵی (یان سوورمەی) لافاو ◌ خاکریز سیل

stopcock /'stɒpkɒk, US 'stɑ:pkɑ:k/ *noun*
(گاز، ئاو و هتد) شیرە، پاشەوانە ◌ شیر

stope /stəʊp/ *noun*
چاڵی پلیکانئاسای کانێ ◌ استوپ

stopgap /'stɒpgæp, US 'stɑ:p-/ *noun*
1 جێگری کاتی، جێگرەوەی کاتی 2 شت یان کەرەسەی کاتی، چارە(سەری) کاتی ◌ 1 جانشین موقتی 2 وسیلەی موقتی

stop-go *noun*

(ڕامیاری و ئابووری) شل‌کردنەوە توندکردنەوە، شل‌گرتن توندگرتن، بویستە-بجوولێ، بێسە-بڕۆ، شل‌کردنەوە-توندکردنەوە ◌ ایست-حرکت

stop knob /'stɒp nɒb/ *noun*

(ئۆرگ) کلیل، دوگمە ◌ کلید

stop light *noun*

1 چرای سوور 2 چرای ویستان یان وەستێنە ◌ 1 چراغ قرمز 2 چراغ ترمز

stop list *noun*

لیستی بەربەندکراوان (لە کاریَ) ◌ لیست ممنوع‌شدگان

stop-motion *noun*

(سینەما یان ئەنیمەیشن) ویستان-جوولان ◌ ایست-حرکت

stopover /'stɒpəʊvə(r), US 'stɑ:poʊ-/ *noun*

(گەڕان و گەشت) ویستان، کورتەویستان، پشوو، وچان: *We had a two-day stopover in Fiji on the way to Australia* ◌ توقف

stoppage /'stɒpɪdʒ, US 'stɑ:p-/ *noun*

1 بەربەست، ڕێگر، کۆسپ، لەمپەر 2 بەرگرتن، پێش‌گرتن، بەرگیری، پێشگیری، نەهێشتن 3 ڕاوێستان، هەلوێستە 4 دابڕان، هەڵبڕان 5 ڕاگرتنی کار، دەس‌لەکارکێشانەوە (ب.ت. لەبەر مانگرتن یان دەربڕینی نارەزایی): *400 workers were involved in the stoppage* 6 (لوولە و هتد) گیران: *a stoppage of blood to the heart* (stoppages، مووچە، حەق و هتد) کەم‌کردەکان، لێ‌گێڕانەوە (بڕی ئەو پارەیەی کە خاوەن‌کار بۆ باج، بیمەی کۆمەلایەتی و هتد کەمی دەکاتەوە) ◌ 1 مانع 2 جلوگیری، منع 3 توقف، وقفه 4 قطع 5 توقف کار 6 گرفتگی 7 (در جمع) کسورات

stoppage time = injury time

stopper /'stɒpə(r), US 'stɑ:p-/ *noun*

دەمەوانە، تۆپەوانە، سەر، تەپەدۆر، زارئاخن، پشک، پڕک، سەرەشووشە، درگا ◌ توپی، درپوش

stopping train *noun*

شەمەندەفەری ئاسایی ◌ قطار عادی

stopple /'stɒpl/ *noun*

دەمەوانە، تۆپەوانە، سەر، تەپەدۆر، زارئاخن، پشک، پڕک، درگا، stopper، plug ◌ توپی، درپوش

stop press *noun*

دواهەواڵ (دوایین هەواڵێ کە زیادکراوە بە ڕۆژنامەیێ پاش ئەو بەشە سەرەکییەی کە چاپ بووە) ◌ آخرین خبر

stop valve *noun*

دەمەوانەی نەهێشتن، تۆپەوانەی پێش‌گرتن، پڕکی پێش‌گیری ◌ دریچەی منع

stopwatch /'stɒpwɒtʃ, US 'stɑ:pwɑ:tʃ/ *noun*

کات‌ژمێر یان سەعاتی وەخت‌ڕاگر، کات‌پێو ◌ ساعت وقت‌نگهدار

storable *adjective*

شیاوی هەڵگرتن، لەهەڵگرتن‌هاتوو، هەڵدەگیرێتەوە ◌ قابل ذخیره‌سازی

storage /'stɔ:rɪdʒ/ *noun*

1 هەڵگرتن، پاشەکەوت‌کردن، گل‌دانەوە، عەمارکردن، کۆکردنەوە 2 پاشکەوت، جێگای هەڵگرتن، عەمار 3 عەمارانە، خەرج‌وباری عەمار ◌ 1 ذخیره‌سازی 2 ذخیره، انبار 3 هزینەی انبارداری

storage cell *noun*, also storage battery

باتری پاشەکەوت‌کەر ◌ باتری ذخیره‌ساز

storage heater *noun*

کوورەی کارەبایی پاشەکەوت‌کەر، کوورەی برق‌لەخۆداڕاگرتوو ◌ بخاری برقی ذخیره‌ساز

storage leaf *noun*

گەڵای پاشەکەوت(ی) ◌ برگ ذخیره‌ای

storage organ *noun*

ئەندامی پاشەکەوت(ی) ◌ عضو ذخیره‌ای

storage product *noun*

بەرهەمی پاشەکەوت ◌ محصول یا فراوردەی ذخیره‌ای

storage starch *noun*, also reserve starch

نشاستەی پاشەکەوت ◌ نشاستەی ذخیره‌ای

storage tissue *noun*

شانەی پاشەکەوت(ی) ◌ بافت ذخیره‌ای

storage water *noun*

ئاوی پاشەکەوت (ئاوی هەڵگیراو لە ڕووەکدا) ◌ آب ذخیره‌ای

storax /'stɔ:raks/ *noun*, also styrax

1 جۆرێ جەوی دارێ (لە دەرمان، گولاوگرتنەوە و بخوردا بەکاردنێرێ) 2 داری ئەو جەوییە [*Styrax officinalis* (ناوچەی مەدیتەرانەی ڕۆژهەلات) و جۆرە پێوەندیدارەکان] ◌ استوراک

store /stɔ:(r)/ *noun*

1 پاشەکەوت، نۆتە، پاشەمەند، شتی هەڵگیراو، ئەوەی کەوا هەیە و لەبەردەستە 2 (stores) کەل‌وپەل، شت‌ومەک 3 عەمار، پاشکەوت‌خانە، کۆگا، کۆگە 4 (کامپیوتێر) ئامێری هەڵگرتنەوە، هەڵگرەوە 5 دووکان(ی گەورە)، فرۆشگا ◌ 1 ذخیره 2 (در جمع) لوازم 3 مخزن، انبار 4 (کامپیوتر) انباره 5 فروشگاه

store card *noun*

کارتی دووکان یان فرۆشگا (کارتێ کە لە لایەن دووکانێکی تایبەتییەوە ئامادە کراوە تا کڕیارەکە هەر لەوێ شت بکرێ) ◌ کارت فروشگاه

store detective *noun*
چاودێری دووکان یان فرۆشگا، دووکانپارێز (بۆ دزی)، فرۆشگادێر ۞ ناظر یا کارآگاه فروشگاه
storefront /ˈstɔːfrʌnt, US ˈstɔːrf-/ *noun, adjective*
n شووشەبەندی دووکان *adj* کلیسەی چکۆلە لە گەڕەکی دووکانەکان ۞ *n* ویترین مغازه *adj* کلیسای کوچک در محلەی فروشگاهها
storehouse /ˈstɔːhaʊs, US ˈstɔːrh-/ *noun*
عەمار، کۆگا، پاشکەوتخانە ۞ انبار، مخزن
storekeeper /ˈstɔːkiːpə(r), US ˈstɔːrk-/ *noun*
دووکاندار، خاوەندووکان ۞ مغازەدار
storeman *noun, pl.* storemen
بەرپرسی کەلوپەلی هەلگیراو، پاشەکەوتەوان ۞ استورمن
storeroom /ˈstɔːruːm, US -rʊm/ *noun*
عەماری، گەنجینە، دیوی شت تیاهەلگرتن (بۆ هەلگرتنی شتومەکی بازرگانی) ۞ انباری
store window = shop window
storey /ˈstɔːri/ *noun, pl.* storeys or stories
(خانووبەرە) نهۆم، نوهۆم، قات، مەرتەبە ۞ (ساختمان) طبقه، اشکوب
-storeyed *adjective*
(لە لێکدانا) ـنهۆم، ـقات ۞ ـطبقه
storiated /ˈstɔːrɪeɪtɪd/ *adjective*
رازێنراو بە نەخشی مێژوویی، ئەفسانەیی یان هێمایی ۞ استوریاتید
storiation *noun*
رازاندنەوە بە نەخشی مێژوویی، ئەفسانەیی یان هێمایی ۞ استوریاسیون
-storied /ˈstɔːrɪd/ = -storeyed
stork /stɔːk, US stɔːrk/ *noun*
لەکلەک، حاجی لەقلەق، لەقلەق [*Ciconia ciconia* (هی سپی، ئەورووپا، هێلانە لەسەر خانووەکان ساز دەکا) و جۆرەکانی تر] ۞ لکلک
storksbill /ˈstɔːksbɪl/ *noun*
(رووەکناسی) دەنووکلەکلەکی؟ [تووخم *Erodium*] ۞ نوعی گیاه
storm /stɔːm, US stɔːrm/ *noun*
1 باوبۆران، فرتەنە، فرتوونەک، تۆف، تاووتۆف، تۆفوبەند، زریان، تۆفان، بۆران، ڕەشەبا، باروقە 2 هەلچوون، خرۆش، هەلا، بگرەوبەردە، جەنجالی، تێکچوون، شلەژاوی، ئالۆزی، شێواوی 3 پێکاهەلکالان، تانە و تەشەر، تەوس و توانج 4 هێرش، پەلامار ۞ 1 توفان 2 طغیان، آشفتگی، اغتشاش 3 توپ و تشر 4 حمله
storm boat *noun*
گەمی یان بەلەمی (سووک و) تونرەو ۞ قایق سریع‌السیر
storm-bound /ˈstɔːm baʊnd/ *adjective*
گیرکردوو لەبەر باوبۆران ۞ مسدودشده توسط توفان
storm cellar *noun*
ژێرخانی ڕەشەبا (لە کاتی ڕەشەبا دا دەچنە ئەوێنە) ۞ زیرزمینی توفانی
storm-centre *noun*
1 چەقی ڕەشەبا، ناوەندی ڕەشەبا یان تۆفان 2 (خوازە) ناوەند، چەق، مەکۆ ۞ 1 کانون توفان 2 (مجازی) کانون
storm cloud *noun*
1 هەوری تۆفوبەنداوی، ڕەشەهەور 2 (خوازە، storm clouds) تارمایی، نیشانەی مەترسی و خراپە ۞ 1 ابر توفان‌زا 2 (مجازی، در جمع) شبح
storm-door *noun*
درگای زیادی، درگای ڕەشەبا ۞ در محافظ
storm drain *noun,* also storm sewer
زێرابی ئاوی زۆر ۞ لولەی فاضلاب آب زیاد
storming /ˈstɔːmɪŋ, US ˈstɔːrm-/ *noun, adjective*
n گرتن، داگیرکردن، دەس‌بەسەراگرتن *adj* بەشکۆ، کاریگەر، بەهێز، بەقەوەت، جێی ستایشت یان پیاهەلدان: *Arsenal scored three late goals in a storming finish* ۞ *n* تسخیر، تصرف *adj* باشکوه، قوی، تحسین‌برانگیز
storm-lantern *noun,* hurricane lamp
چرای با(یی) ۞ فانوس بادی
storm petrel *noun*
باڵندەی ڕەشەبا، مەلی ڕەشەبا [*Hydrobates pelagicus* (باکووری ڕۆژهەلاتی ئەتلانتیک و مەدیتەرانە) و زۆر جۆری هەیە] ۞ مرغ توفان
stormproof *adjective*
(ڕەشە)باگیرەوە، دژی ڕەشەبا، خۆگرتوو لە بەرامبەر ڕەشەبادا، دژەڕەشەبا ۞ ضد توفان
storms *noun*
درگا یا پەنجێرەی زیادی ۞ در یا پنجرەی محافظ
storm sail *noun*
بادەوەی ڕەشەبا (قایم و چکۆلە) ۞ بادبان توفان
storm sewer = storm drain
storm-tossed *adjective*
1 (دەریا) شەپۆلاوی 2 زیاندیتوو لەبەر ڕەشەبا، ڕەشەباگرتوو، ئالۆز ۞ 1 توفانی 2 توفان‌زده
storm trooper *noun*
(لە ئەلمانیای نازی لە شەڕی جیهانی دووەم‌دا) ئەندامی دەستەی هێرش، سەربازی ڕەشەبا ۞ عضو گروه ضربت
storm troops = shock troops
storm-window *noun*
پەنجێرەی زیادی، پەنجێرەی ڕەشەبا ۞ پنجرەی محافظ
stormy /ˈstɔːmi, US ˈstɔːrmi/ *adjective* (stormier, stormiest)

1 زریاناوی، توند، پڕ لە رەشەبا، باوبۆراناوی، تەڕوتووش (هەوا)، بارۆقەیی 2 شەپۆلاوی 3 توند(وتیژ)، پڕتانەوتەشەر، پڕناونیتکە ۞ 1 توفانی 2 متلاطم 3 آتشین

stormy petrel *noun*
storm = **petrel** 1 بالندەی رەشەبا، مەلی رەشەبا، 2 ئاژاوەگێڕ، شەیتان، پێکادەر ۞ 1 مرغ توفان 2 آشوب‌انگیز

story[1] /'stɔ:ri/ *noun, pl.* stories
1 چیرۆک، داستان، حەقایەت، جەفەن، حیکایەت، ئەفسانە، رازە: *adventure/detective/love, a bedtime story ◊ etc. stories* 2 دارشتنی چیرۆک 3 راپۆر، بابەت، باس، باس کردن، لێدوان، لەسەردوان: *4 a front-page story* هەوال، خەبەر، رووداو، قەومین 5 درۆ، دەلەسە، فرۆفیشال (بنەرەت: لە *historia* لاتین، بڕوانە history) ۞ 1 داستان، قصه، افسانه 2 طرح داستان 3 گزارش، شرح 4 خبر، واقعه 5 دروغ

story[2] /'stɔ:ri/ *noun,* variant spelling of storey
(خانووبەرە) نهۆم، قات ۞ (ساختمان) طبقه

storybook /'stɔ:ribʊk/ *noun, adjective*
1 کتێبی چیرۆک، چیرۆکنامە 2 ئاخرخۆش، ئاخر(بە)خێر، ئاکامخێر، ئاکامباش، ئاقیبەت‌بەخێر ۞ 1 کتاب قصه 2 خوش‌سرانجام

story editor *noun*
پیاوەچووی چیرۆک (فیلم و هتد)، ئێدیتۆری داستان ۞ ویراستار داستان

story-line /'stɔ:rilaɪn/ *noun*
دارشتنی چیرۆک ۞ طرح داستان

storyteller /'stɔ:ritelə(r)/ *noun*
1 چیرۆک‌بێژ، حیکایەت‌بێژ، چیرۆک‌نووس، داستان‌نووس، داستان‌بێژ 2 درۆزن، فرۆفیشالچی ۞ 1 قصه‌گو، قصه‌نویس 2 دروغ‌گو

storytelling *noun*
چیرۆک‌بێژی، حیکایەت‌بێژی، چیرۆک‌نووسی، حیکایەت‌نووسی، داستان‌نووسی ۞ قصه‌گویی، قصه‌نویسی

storywriter *noun*
چیرۆک‌نووس، داستان‌نووس ۞ داستان‌سرا

stotin /stɒ'ti:n/ *noun*
یەکەی پارەی سلۆڤێنیا، بەرامبەر بە سەدیەکی tolar ی ۞ استوتین

stotinka /stɒ'tɪŋkə/ *noun, pl.* stotinki /stɒ'tɪŋki/
یەکەی پارەی بولگاریا، بەرامبەر بە سەدیەکی lev ی ۞ استوتینکا

stoup /stu:p/ *noun*
1 (تەشتە)بەرداوی پیرۆز (لەبەر درگای کلێسەدا) 2 (کۆن) لیوان، ئاوخۆری، مەی‌خۆری، کوپەمەی ۞ 1 سنگاب مقدس 2 لیوان، تنگ

stour /stʊə/ *noun,* also stoor
1 (سکاتلەند) تۆزەهەور 2 کێشە، ئاکۆکی ۞ 1 استور 2 اختلاف

stoush /staʊʃ/ *noun*
(ئافەرمی، ئەوسترالیا) شەڕوشۆڕ، لێک‌سرەواندن، لێکدان، ، هەراوهوریا، هەرا ۞ زدوخورد، دعوا

stout /staʊt/ *adjective* (stouter, stoutest), *noun*
adj 1 قایم، بەرگەگر، نەدڕ، چاک 2 ئەستوور، قالند 3 شێلگیر، سوور، بەبڕیار 4 بەغیرەت، بەجەرگ، نەترس، بێباک، ئازا 5 قەلەو، خڕوپڕ، تێک‌سمراو، هەیکەلی، دووپاد، بەخووە *n* 1 جۆری بیرە یان ئاوجۆی توند 2 لیوان یان گلاسی ستەوت ۞ *adj* 1 محکم 2 ضخیم 3 مصمم 4 باشهامت 5 چاق، تنومند *n* استوت

stout-hearted /ˌstaʊt hɑ:tɪd/ *adjective*
بەغیرەت، بەجەرگ، نەترس، بوێر، بێباک، ئازا ۞ دلیر، بی‌باک

stout-heartedly *adverb*
نەترسانە، ئازایانە ۞ دلیرانە

stout-heartedness *noun*
ئازایەتی، بەغیرەتی، نەترسی، بەجەرگی، بێباکی ۞ دلیری، بی‌باکی

stoutly /staʊtli/ *adverb*
بەبڕیارانە، شێلگیرانە، پتەوانە: *'I disagree,' said Polly -ly* ۞ مصممانه

stoutness /staʊtnəs/ *noun*
1 قایمی، بەرگەگری 2 قالندی، ئەستووری 3 نەترسی، بەجەرگی، بەغیرەتی ۞ 1 استحکام 2 ضخامت 3 شهامت

stove[1] /stəʊv, US stoʊv/ *noun*
1 گاز، کوورە، کوانوو، زۆپا، سۆبا، تفەک، ئاگردان 2 (بریتانیا) گەرمخانەی رووەک ۞ 1 اجاق، بخاری 2 گلخانه

stove[2] /stəʊv, US stoʊv/ = past and past participle of stave

stovepipe *noun*
قۆلەکوورە ۞ لوله‌بخاری

stovepipe hat *noun*
کلاوی قۆلەکوورەیی ۞ کلاه لوله‌بخاری

stovies /'stəʊvɪz/ *noun, pl.*
جۆری چێشتی پەتاتەی سکاتلەندی ۞ استوویز

stowage /'stəʊɪdʒ, US 'stoʊ-/ *noun*
1 (ب.ت. گەمی) جێ‌بار 2 لە عەمباردانان، عەمبارکردن، لە عەمبارهەڵگرتن ۞ 1 محل بار 2 چیدن در انبار

stowaway /'stəʊəweɪ, US 'stoʊ- *noun*
ڕێبواری قاچاخ، سواری قاچاخ یان خۆشارەوە، ڕێبواری نهێنی ۞ مسافر قاچاق

Str *abbreviation* strait

strabismal /strə'bɪzməl/ *adjective*

خێل، چاوشاش، چاولار، چاوچەپ ◯ لوچ

strabismic /strəˈbɪzmik/ *adjective*, also strabismical

خێل، چاوشاش، چاولار، چاوچەپ ◯ لوچ

strabismus /strəˈbɪzməs/ *noun*

(پزشکی، لاتینی) خێلی، چاوشاشی، چاولاری، چاوچەپی ◯ لوچی، حول

stracciatella /ˌstratʃəˈtɛlə/ *noun*

شۆرباو هێلکە و پەنیر (ی ئیتالیایی) ◯ نوعی غذا

Strad = Stradivarius

straddle /ˈstrædl/ *noun*

لنگ‌بلاوکردنەوە، گەڵبلاوی، پێ‌کردنەوە، لنگ‌داچەقاندن، بەکنگی بلاودانیشتن ◯ گشادایستی

straddler *noun*

لنگ‌بلاوکەرەوە، پێ‌کەرەوە، لنگ‌داچەقێن ◯ گشادایست

Stradivarius /ˌstradɪˈvɛːrɪəs/ *noun*

جۆری violin یان هەر ئامێرێکی ژێداری تر کە بە دەستی ڤیۆلین‌سازی ئیتالیایی Antonio Stradivari (1644–1737) یان لایەنگرەکانی دروست کرا (شێوەی لاتینی کراوی *Stradivari*) ◯ استرادیواریوس

strafe /strɑːf, US streɪf/ *noun*

گوللەباران، بۆمباران (بە فڕۆکەی نزمەفڕ) ◯ بمباران

straggle /strægl/ *noun*

دەستەی نارێک‌وپێک، کۆمەڵی هەرەمە یان شپرزە ◯ گروه نامنظم

straggler /ˈstræglə(r)/ *noun*

بەجێ‌ماو، دواکەوتوو، لەپێ‌کەوتوو، لەدواوە ◯ جامانده

straggling *adjective*

لێک‌بلاو، بلاو، پرش‌وبلاو، نارێک، پەشێو، ئاڵۆز، شێواو، شپرزە ◯ پراکنده، آشفته

straggly /ˈstrægli/ *adjective* (stragglier, straggliest)

لێک‌بلاو، بلاو، پرش‌وبلاو، نارێک، پەشێو، ئاڵۆز، شێواو، شپرزە: *a straggly beard* ◊ *a straggly hedge* ◯ پراکنده، آشفته

straight /streɪt/ *adjective, adverb, noun*

adj 1 ڕاست، ڕاستەوخۆ، یەکڕاست، ڕێک، شەق، ڕەپ: *a straight timber* ◊ *a straight line* 2 ڕێک‌وپێک، بەتەکوز، خشت 3 ڕاست، پاک، دەروون‌پاک، دروست، سەرڕاست، بێ‌گری‌وگۆڵ، بێ‌پێچ‌وپەنا، دروس‌کار، سەرڕاستانە: *a straight answer* 4 قسەلەڕوو، لەڕوودانەماو 5 بێ‌پسانەوە، لەپشت‌سەریەک، یەک‌بەدوای‌یەک، پێکەوەبەستراو، (چیرۆک 6 *straight days 12* :consecutive و گێڕانەوە) ڕاست، بێ‌لق‌وپۆ، دروست، بێ‌ئەملاوئەولا 7 (خواردنەوە) نەتراو، خەست، پەتی، ناتێکەڵ 8 (لەباری گێڕەدەیی بە بەنگ و هتد) ساغ، تێوەنەدراو، ناگێرۆدە، نائالوودە 9 جیاڕەگەزخواز 10 (مرۆ) ئاسایی *adv* 1 (بە شێوەیەکی) یەک‌لەدوای‌یەک، یەک‌ڕیز، یەکڕاست، یەکسەرە، ڕاست، ڕاستەوخۆ: *came straight home from work* 2 دەسبەجێ، لەڕێوە، خێرا *n* 1 مرۆی ئاسایی 2 مرۆی جیاڕەگەزخواز 3 بەشی ڕاست(وخۆی شوێنی وەکوو گۆڕەپانی پێشبڕکێی ئەسپ) ◯ *adj* 1 مستقیم، راست، صاف 2 منظم 3 صادق، صادقانه 4 رک 5 پیوسته 6 دقیق، راست 7 (مشروب) خالص 8 سالم 9 ناهم‌جنس‌گرا 10 عادی *adv* 1 بە طور پیوسته، مستقیماً 2 فوراً *n* 1 آدم عادی 2 آدم ناهم‌جنس‌گرا 3 استرایت

straight and narrow *noun*

1 ژیانی بەئابڕووانە یان بەشەرەفانە 2 هەڵس‌وکەوت یان ڕەفتاری دروست ◯ 1 زندگی شرافت‌مندانه 2 رفتار صادقانه

straight angle *noun*

گۆشەی 180 پلە ◯ زاویەی 180 درجه

straight arrow *noun*

مرۆڤی سەرڕاست، بنیادەمی پاک ◯ آدم صادق

straightaway /ˌstreɪtəˈweɪ/ *adverb, noun*

adv دەسبەجێ، هەرئێستا، لەڕێوە، خێرا *n* سەرڕاست، بەشی ڕاستەوخۆی ڕێگا و هتد ◯ *adv* فوراً *n* دارای مسیر مستقیم، قسمت مستقیم جاده و الخ

straight chain *noun*, also straight-chain

(کیمیا) زنجیری ڕاستەوخۆ ◯ زنجیر مستقیم

straight-edge *noun*

ڕاستە، (قورەکار) شمشە ◯ خط‌کش

straight-eight *noun*, or straight-six

مۆتۆری لەنێوەوەسووتاوی هەشت یان شەش سیلیندر ◯ موتور درون‌سوز هشت یا شش سیلندر

straightener *noun*

ڕاست‌کەرەوە، ڕاستێنەر ◯ صاف‌کننده

straight face *noun*

قیافەی بەڕاست یان بەڕشت، شێلگیر ◯ قیافەی جدی

straight-faced *adjective*

(قیافەیەکی) بەڕشت، بەڕاست، مەند ◯ دارای قیافەی جدی

straight-facedly *adverb*

بە قیافەیەکی بەڕشتەوە ◯ با قیافەی جدی

straight fight *noun*

(سیاسەت) ڕقەبەرایەتی، بەرەبەرەکانی، پێشبڕکێ ◯ رقابت

straightforward /ˌstreɪtˈfɔːwəd, US -ˈfɔːrwərd/ *adjective*

1 دروست، ڕاست 2 سەرڕاست، دروست‌کردار،

دروس‌کار، یەکروو، پاک، شیرپاک، دەس‌پاک 3 قـــەلەڕوو، بـــێ‌پـــەردە، لەڕوودانـــەماو 4 بێ‌گرێ‌وگۆڵ، بێ‌شێلەوبێلە، بێ‌فروفێڵ 5 ئاسان، سـادە، لـێ‌تێگەیـشتوو ۞ 1 درسـت 2 صـادق، درست‌کار، امین 3 صریح 4 بی‌شیله و پیله 5 ساده

straightforwardly /ˌstreɪtˈfɔːwədli, US -ˈfɔːrwərdli/ *adverb*

قسەلەڕووانە، بێ‌پەردە، بە شێوەیەکی ئاسان یان سـادە: *a straightforwardly pleasant man* ۞ با صراحت، به طور ساده

straightforwardness /ˌstreɪtˈfɔːwədnəs, US -ˈfɔːrwərdnəs/ *noun*

1 راسـتی، دروسـتی، سەرڕاسـتی، یەکـرووی، پاکی، دەروون‌پاکی 2 قـسەلەڕوویی، بێ‌پـەردەیی 3 ئاسانی، لێ‌تێگەیشتوویی، نەسەختی، سادەیی ۞ 1 درستی، صداقت 2 صراحت 3 سادگی

straightjacket = strait-jacket

straight-laced = strait-laced

straight-line *adjective*

راست، راستەوخۆ، یەک‌راست ۞ مستقیم

straightness /streɪtnəs/ *noun*

راستی، دروستی، سەرڕاستی، پـاکی ۞ راسـتی، صداقت

straight out *adjective, adverb*

ڕێـک‌وراسـت، بـێ‌گـرێ‌وگـۆڵ، بـێ‌شـێلەوبێلە، بێ‌فروفێڵ، نەغدوبوخت ۞ صاف و پوست‌کنده

straight razor = cutthroat razor

straight shooter *noun*

مرۆی لەڕوو و سەرڕاست ۞ آدم رک و صادق

straight-up *adjective*

(نافەرمی) سەرڕاست، دروست ۞ صادق

straightway /ˌstreɪtˈweɪ/ = straightaway

strain /streɪn/ *noun*

1 کێـشان، ڕاکێـشان، ڕاکـێش‌کـردن 2 حـەوڵ، تێکۆشان، تەقەلا 3 هێز، زۆر، زەبر 4 ماندوویی، شەکەتی، لەپێ‌کەوتوویی 5 وەرگەڕان، بادران، باهەڵدران، پێچ‌خواردن 6 ئاواز، هەوا 7 ڕاوێژ، شـێوەی وتـن یـان دەربـڕین 8 شـێواز، شـێوە 9 مەیل، ویست، داشکانەوە 10 بەرە، نفش، وەچە، نـەوە، ڕەچەڵـەک، بنەچـەک، تۆمـەرە، ڕەسـەن، ڕەگـەز، نـژاد 11 تایبەتمەنـدی بۆمـاوەیی یـان ژێنێتیکی 12 خێزان، ماڵبات، بنەماڵە 13 ڕەگەز، بنەڕەت، بنەما، بنچینـە 14 جـۆر، ئـاوا، ڕەنـگ، جەشـن ۞ 1 کشیدگی، کشش 2 کوشش 3 فـشار 4 خستگی 5 پیچ‌خوردگی 6 نوا 7 لحن 8 سبک 9 تمایل، گرایش 10 نسل، تبار 11 صفت موروثی 12 خانواده 13 اصل 14 گونه، نوع

strained /streɪnd/ *adjective*

1 نگـەران، نارەحـەت، پەشێو: *He spoke in a low, -ained voice* 2 شێرزە، شڵەژاو، ناخۆش، گـرژ: tense: *Relations between the two families are -ned* 3 بەزۆری، زۆرەکی (وەکوو پێکەنین): forced: *She gave a strained laugh* ۞ 1 نگران، عصبی 2 پرتنش 3 تصنعی

strainer /ˈstreɪnə(r)/ *noun*

1 (زۆرتـر لـە لێکـدانا) پاڵـێو، ڕاوک، پاڵـێونە، پاڵـێوکە 2 سـەلە، سـەل، ئانەشـان، تـەک، تاینجـە ۞ 1 صافی، پالا 2 آبکش

strait /streɪt/ *noun, adjective*

n 1 گـەروو، تەنگـەڵان، دەرتـەنگ، دەربەنـد، تەنگە 2 (straits) تەنگانە، گیروگرفت، گازوگیر، تەنگ‌وچەڵەمە، گیروکێشە *adj* 1 (کۆن) باریک، تەنگ، تەسک، تەنگەبەر 2 سـەخت(گیر)، تونـد ۞ 1 تنگه 2 (در جمع) مـضیقه، گرفتـاری *adj* 1 تنگ، باریک 2 سخت‌گیر

straitened /ˈstreɪtnd/ *adjective*

سـەخت، گـران، دژوار، ئاسـێ، چـەتوون، لـە تەنگانـەدا: *The family of eight was living in straitened circumstances* ۞ شاق، دشوار، در مضیقه

straitened *adjective*, in straitened circumstance

لە تەنگانەدا (ماڵی)، بێ‌ئەنوایی، لە دەس‌تەنگی‌دا، بێ‌وازی، لە دەس‌کورتی‌دا ۞ در مضیقەی مالی

strait-jacket *noun*

1 چاکـەت یـان کـەوای بەسـتەرەوە (ب.ت. بۆ شێتەکان تا نەتوانن زۆر پەلەکانیان بوەشێنن) 2 تەنگانە، بەرتەنگی، کۆت‌وبەند، سنووورداری: *the straitjacket of taxation* ۞ 1 ژاکت مهارکننده 2 مضیقه، محدودیت

strait-laced /ˌstreɪt ˈleɪst/ *adjective*

دەمـارگرژ، بیروشـک، وشـکەباوەڕ، بـاوەڕگرژ، سەختگر، بیرکۆن ۞ متعصب

Straits dollar *noun*

کۆینی زیوینی پێشوو و یەکەی پارەی Straits Settlements (داگیرکـە یـان کۆلـۆنی جـارانی بریتانیـا کـە سـینگاپور Singapore، پێنانـگ Penang، مالاکـا Malacca و لابـوان Labuan دەگرێتەوە) ۞ نوعی سکه

strake *noun*

1 تەختە و تەڵشی بەدەم‌یەکەوە یان سەرتاسەری لاشەی کەشـتی، هێڵێکی بەردەوامی تـەختـە و وەرەقەکان لە لووتکەی کەشتی‌یەوە stem تا پاژنەی کەشتی stem یان گەمی 2 تیغەیێکی دەربەرپوی سەر فرۆکە یان پێکهاتەیێکی تر کە بـاری سـەقـام‌گـیری هـەواجوولـەنـاسـی acrodynamic بـاش‌تـر دەکـا 3 = streak، stripe ۞ استراک

stramash /strəˈmaʃ/ *noun*

(سکاتلەند) دەنـگ‌وهـەرا، جەنجاڵـی، ئـاژاوە، شلوقی، هەلا، ئالۆزی ۞ سر و صدا، بلوا

strand[1] /strænd/ *noun*

کەنار، قەراخ، گوێتاو، دەقتاف، دەمتاو، دەمچۆم، ڕۆخ ۞ ساحل

strand[2] /strænd/ *noun*
1 تاڵ، ڕیشاڵ، لۆ، هەودا، داو، چڵ 2 ڕیشاڵ، لۆ: شتێکی (وەک زنجیرەیێکی گەردی molecular chain) هاوشێوەی ڕیشاڵێ: *a strand of DNA* 2 موو، قژ، پرچ ۞ 1 رشته 2 رشته 3 مو

stranded *adjective*
1 داماو، سەرلێشێواو 2 دەستەنگ، دەسکورت، بێ‌نەوا، بێ‌پارە، لەتەنگانەدا 3 لەسەرقوڕنیشتوو، لەقوڕچەقیو (ب.ت. لە لێکداناد: *double-stranded DNA*) ۞ 1 سرگردان 2 در مضیقه 3 به گل نشسته

strange /streɪndʒ/ *adjective* (stranger, strangest)
1 سەیر، عاجباتی، سەمەرە، نائاسایی 2 نەناس، نەناسیاو، ناشناس، ناتاشنا، نامۆ، بێگانە، غەیرە 3 دەرەکی، لاوەکی 4 تازەکار، تازەهاتوو، تازەسەرەندەرکردوو، خوونەگرتوو، ڕانەهاتوو، دانەهاتوو ۞ 1 شگفت، عجیب 2 غریب، بیگانه 3 خارجی 4 تازه‌وارد

strangely /'streɪndʒli/ *adverb*
سەیر، بە شێوەیەکی سەیر، بە شێوەیەکی نائاسایی ۞ به طور عجیبی

strangeness /'streɪndʒnəs/ *noun*
1 سەیربوون، سەیریتی، نائاساییبوون 2 ناتاشنایی، نەناسی، نامۆیی، بێگانەیی، ناشناسی، نەناسیاوی ۞ 1 شگفتی، غرابت 2 بیگانگی

stranger /'streɪndʒə(r)/ *noun*
بێگانە، نامۆ، غەیرە، نەناس، ناشناس، نەناسیاو ۞ غریبه، بیگانه

strangled /'stræŋgld/ *adjective*
(دەنگ) گیرکردوو، گیراو، کپبوو ۞ خفه، گرفته

stranglehold /'stræŋglhəʊld, US -hoʊld/ *noun*
1 (لە زۆرانبازیدا) ملگرتن، بۆقەتەی ملگرتن: *Both arms were around his neck in a -glehold* 2 خنکان، پشوولێبڕان 3 بەرتەسکی، بەرتەنگی، سنوورداری، کۆنترۆڵ: *attempts to break the US -ranglehold on the industry* ۞ 1 گردن‌فشاری 2 خفقان 3 محدودیت

strangler /'stræŋglə(r)/ *noun*
پیاوکوژی خنکێنەر ۞ قاتل خفه‌کن

strangles *noun, pl.*
ملەخرە (= نەخۆشییێکی بەکتریایی ئەسپەکان، بە هۆی streptococcus (*Streptococcus equi*) کە ڕژێنە لەشاوییەکانی lymph nodes دەماسێنن) ۞ استرانگلیز

strangling *noun*
خنکاندن، خەفەکردن، پشوولێبڕین ۞ عمل خفه کردن

strangulated /'stræŋgjuleɪtɪd/ *adjective*
(دەنگ) گیرکردوو، گیراو، کپبوو ۞ خفه، گرفته

strangulation /ˌstræŋgju'leɪʃn/ *noun*
1 خنکان، پشوولێبڕان، خەفەکران، خەفەبوون 2 خەفەکردن، خنکاندن 3 گیران، داخران ۞ 1 خفگی 2 خفه کردن 3 اختناق

strangurious /-'gjʊəriəs/ *adjective*
سەربە میزەچرتێ ۞ وابسته به چکمیزک

strangury /'straŋgjuri/ *noun, pl.* stranguries
(پزشکی) میزەچرتێ ۞ چکمیزک

strap /stræp/ *noun*
1 پشتێنە، بەست، بەند، بەستی چەرمی، تیزماڵک، سیرمە، قایش، زوێل، تاسمە، سیاڵ 2 (تەمێکردن) شێلاق ۞ 1 نوار، تسمه، بند 2 شلاق

straphanger *noun*
(پاس، شەمەندەفەر و هتد) سواری وێستاو، ڕێبواری بەپێوە، سواری لەسەرێێ یان بەپێوە (کە دەس بە قایشەوە دەگرێ) ۞ مسافر ایستاده

strapless /'stræpləs/ *adjective*
بێبەست، بێ‌تاسمە، بێ‌قایش ۞ بی‌بند

strappado /strə'pɑːdəʊ, US -eɪdəʊ/ *noun, pl.* strappados
1 (مێژوویی) بەستنەوەی مەچەکی دەستی تاوانکاری بە پشتییەوە و هەڵواسینی بە تەنافەوە 2 ئامێری ئەم شکەنجەیە ۞ استراپادو

strapped /stræpt/ *adjective*
لە تەنگانەدا، دەسکورت، دەستەنگ، بێ‌واز، لات، بێ‌پارە، بێ‌نەوا: *financially strapped governments* ۞ تحت فشار، مفلس

strapper *noun*
(ئەوستراڵیا) مەیتەری ئەسپی پێشبڕکێ ۞ مهتر اسب مسابقه‌ای

strapping[1] /'stræpɪŋ/ *adjective*
هەیکەلی، بەقەلافەت، بەخۆ، بەخوو، دووباد، بالابەرز، بەشانوباهۆ، زەبەلاح، جوارپەلئەستوور: *a -pping lad* ۞ قوی‌هیکل

strapping[2] /'stræpɪŋ/ *noun*
بەست یان بەندی کانزایی یان چەرمی ۞ بند فلزی یا چرمی

strata /'strɑːtə, US 'streɪtə/ = plural form of stratum

stratagem /'strætədʒəm/ *noun*
(ب.ت. لە شەر و لە دوژمن) فێڵ، پیلان، تەڵەکە، کەڵەک، فروفێڵ: *to adopt a cunning stratagem* ۞ ترفند، حقه

stratal *adjective*
سەربە strata یان stratum ۞ وابسته به strata یا stratum

strategic /strə'tiːdʒɪk/ *adjective*, also strategical/-dʒɪkl/

1 ستراتژیک، ستراتێژیک 2 گرنگ، بنەرەتی، بنچینەیی، بنەمایی، بنگەهی 3 ناسک 4 سەربە سپارانی، سەربە لەشکرگێری 5 میلیتاری، شەڕی، سەربازی: *a -ategic retreat* 6 چەک(وچۆل، ب.ت. مووشەکە ناوکی یەکان)ی ستراتژیک: *strategic missiles* ◌ 1 راهبردی 2 اساسی، بنیادی، مهم 3 حساس 4 وابسته به رزم‌آرایی 5 نظامی 6 سلاح استراتژیک

strategically /-kli/ *adverb*
1 لەباری میلیتاری یان سەربازی یەوە 2 بە شێوەیەکی ستراتژیکی، ستراتژیکانە ◌ 1 از لحاظ نظامی 2 به طور استراتژیک

strategist /'strætədʒɪst/ *noun*
1 ستراتژیست، شارەزای پلانی شەڕ یان کرداری میلیتاری، شەڕەوان، شەڕڕێکخەر، سپاران، لەشکرگێر: *a brilliant political strategist* ◊ 2 مرۆی کارامە و لێوەشاو *a military -st* ◌ 1 استراتژیست، رزم‌آرا 2 مدبر

strategy /'strætədʒi/ *noun, pl.* strategies
1 ستراتژی، ستراتێژی 2 شەڕڕێکخستن، هونەری شەڕ، شەڕەوانی، شەڕڕێکخەری، سپارانی، لەشکرگێری 3 رامیاری، سیاسەت 4 ڕێوشوێن، بەرنامە، پلان، شێوە، ڕێباز، ڕێچکە، نەخشە، فێڵ 5 پلان‌دانان (شارەزایانە) ◌ 1 راهبرد 2 رزم‌آرایی 3 سیاست 4 روش، برنامە، ترفند 5 برنامەریزی

strath /straθ/ *noun*
(سکاتلەند) بنکی پانی ڕێڕەوی ڕووبار، شیوەچۆمی بەرین و پان (بنەرەت: لە *srath* گەیلی سکاتلەندی یەوە) ◌ بستر پهن مسیر رودخانە، استرات

strathspey /straθ'speɪ/ *noun, pl.* strathspeys
1 (سکاتلەند) سەما یان هەڵپەڕکێی خاوی سکاتلەندی 2 پارچەموسیقای ئەم هەڵپەڕکێیە ◌ استراتسپی

strati- *combining form*
پێشگر یان وشەی لێکدەر: چین، چینە، توێژ، توێ، لۆ، توێژاڵ، نوهـوم، نهـوم: stratum، *stratiform* ◌ پیشوند یا صورت ترکیب‌ساز: قشر، لایە

straticulate /strə'tɪkjələt/ *adjective*
چین‌چین، توێژتوێژ، توتو، توێ‌توێ، لۆلۆ ◌ لایەلایە، طبقەطبقە

stratification /ˌstrætɪfɪ'keɪʃn/ *noun*
1 چین‌چین‌کردن، چینانـدن، توێژانـدن، توێ‌توێ‌کردن، نوهۆم‌نوهۆم‌کردن، نهۆماندن: *social stratification* 2 راگرتن یان دانانی (دانەکان) لە پالیەکدا بە شێوەی توێ‌توێ لە تیمبراچێرێکی نزمدا (لە نێو لمی تەڕ و کزر یان پەیینی گیایی‌دا peat) بۆ زوو تر چەکەرەپێ‌کردن ◌ 1 قشربندی، لایەبندی، (زمین‌شناسی) چینەبندی 2 استراتیفیکاسیون، خواب‌شکنی

stratificational grammar *noun*
ڕێزمانی چین‌چین یان توێ‌توێ: ڕێزمانێ لەسەر بنچینەی تیۆری‌یێ کە پێی وایە زمان لە زنجیرە چین یان توێ‌یێکی پێکەوە (بە شێوەیێکی پلەمەندانە hierarchically) پێوەندی‌دار پێکهاتووە (ئەویش بەهۆی کۆمەڵە ڕێسایێکی چەسپیوەوە established rule) ◌ دستور لایەای (زمانەوانی) تیۆری چین‌چین یان توێ‌توێ ◌ نظریەی قشرقشر

stratificational theory *noun*
(زمانەوانی) تیۆری چین‌چین یان توێ‌توێ ◌ نظریەی قشرقشر

stratified /'strætɪfaɪd/ *adjective*
چین‌چین(کراو)، توێژێنراو، چینێنراو، توتو، توێ‌توێ(کراو)، توێژتوێژ(کراو)، نوهۆم‌نوهۆم(کراو) ◌ قشربندی‌شدە

stratified rocks *noun, pl.*
بەردە چین‌چینەکان، بەردە توێ‌توێکان (یا لۆلۆکان) ◌ سنگ‌های مطبق

stratiform /'strætəfɔːm/ *adjective*
1 چین‌ئاسا، توێژئاسا، توێ‌ئاسا، شێوەچین، لۆئاسا، ڕێکخراو بە شێوەی چین و توێ، وەک کەڤر و تەختەبەردەکان 2 بە شێوەی توێی ناسک و تەنک پێکهاتووە، وەک ئێسک ◌ 1 طبقەمانند 2 استراتیفورم

stratigrapher *noun*
چینۆگراف، چین(ە)ناس ◌ استراتیگرافر

stratigraphic *adjective.* also stratigraphical
سەربە چینۆگرافی، سەربە چین(ە)ناسی ◌ وابستە بە استراتیگرافی

stratigraphy /strə'tɪgrəfi/ *noun*
1 چینۆگرافی، چین(ە)ناسی 2 شی‌کردنەوەی ڕەوشی پاشماوە شوێنەوارناسی‌یەکان 3 پێکهاتەی کۆمەڵەچینێکی تایبەتی ◌ استراتیگرافی

stratocracy /strə'tɒkrəsi/ *noun, pl.* stratocracies
1 (کۆن) حکومەتی هێزە سەربازی یان میلیتاری‌یەکان، ئەرتەش‌سالاری 2 حکومەتی میلیتاری ◌ 1 حکومت توسط نیروهای نظامی 2 حکومت نظامی

stratocumulus /ˌstrætəʊ'kjuːmjələs, US ˌstreɪtoʊ-, -rætoʊ-/ *noun*
ستراتوکومۆلۆس: جۆری هەوری نزم کە چینێکی بۆر و ئەستوور پێکدێنێ و لە زستاندا زۆربەی ئاسمان دادەپۆشێ ◌ استراتوکومولوس

stratosphere /'strætəsfɪə(r), US -sfɪr/ *noun*
1 چینۆسفێر، چینەگۆ، ستراتوسفێر (- بەکێ لە چینەکانی کەشی زەوی لەژوور تروپۆسفێرەوە، 30 مایل یان 50 کیلۆمیتر لە ژوور ئاستی زەوی‌یەوە) 2 (نافەرمی) بەرزترین

the fashion ناسـت(ـەکـان)ی شـتێ: ◊ the celebrity stratosphere ◊ stratosphere construction costs in the stratosphere

stratospheric /ˌstrætəˈsferɪk, US -ˈsfɪr-/) adj: سـەربە چینـەگـۆ، ستراتوسـفێری: stratospherically :stratospheric clouds adv) ۞ 1 پـوشـکـرە، استراتوسـفر 2 بـالاترین سـطوح چیزی

stratovolcano /ˌstratəʊvɒlˈkeɪnəʊ/ noun, pl. stratovolcanoes

چینەگرکان، ئاگرپژێنی چین‌چین یان توێ‌توێ: ئاگرپژێنی کە لە چینی یەک‌بەدوای‌یەکی هەویرە lava و خۆڵەمێش پێکهاتبێ ۞ استراتوولکانو

stratum /ˈstrɑːtəm, US ˈstreɪtəm/ noun, pl. strata /-tə/

1 چین، چینە، توێژ، توێ، لۆ، توێژاڵ، نوهۆم، نهۆم 2 چین(ی کۆمەلایەتی) 3 پلە، پایە ۞ 1 لایە، قشر 2 طبقەی اجتماعی 3 رتبە

stratum corneum /ˌstrɑːtəm ˈkɔːnɪəm/ noun

(تویکاری) توێ‌شاخینە، توێی شاخی، توێی دەرەوەی پرێ جیری پێست (بنەرەت: لە لاتین بە واتای "horny layer") ۞ لایەی بیرونی نسبتا سفت پوست

stratus /ˈstrɑːtəs, US ˈstreɪtəs/ noun, pl. strati

ستراتوس (= زۆرتر بەفر و بارانی پێوەیە. بە بەرزایی 2000 تا 7000 پێ یان 600 تا 2100 میتر) ۞ استراتوس

straw /strɔː/ noun

1 کا، سەریت، هەلیز، بەلم، پووش 2 بەرەکا 3 حەسیر 4 چیت، قامیش 5 بریکی کەم، نەختەلانێ، تۆزاڵ، بەقەد سەرەدەرزیێ 6 کایی، رەنگی زەردی کاڵ ۞ 1 کاه 2 پر کاه 3 بوریا 4 نی 5 مقدار اندک 6 رنگ زرد کم‌رنگ

strawberry /ˈstrɔːbəri, US -beri/ noun, pl. strawberries

چیلەک، چلیک، شلیک، تووەسوورە، تووی زەوی، تووفەرەنگی [توخم Fragaria] ۞ توت‌فرنگی

strawberry blonde adjective, noun

adj (موو) خەنەیی n ژنی مووخەنەیی ۞ adj حنایی n زن موحنایی

strawberry mark noun

خاڵی زگماکی، خاڵی خودایی ۞ ماه‌گرفتگی

strawberry roan noun

ئەسپی سوور ۞ اسب قزل

strawberry tree noun

چلیکی داری، تووەسووری داری [Arbutus unedo] ۞ بج کوهی

strawberry tomato noun

1 جۆرێ میوەی باینجان‌ئاسای چکۆلەی خۆراکی رووەکێ (Physalis pruinosa)، لە خێزانی 2 nightshade رووەکەکە ۞ استروبری توماتو

strawboard /ˈstrɔːbɔːd/ noun

پووشینە، مقەبای (لە)پووش ۞ مقوای کاهی

straw boss noun

بەرپرس یان سەرۆکی بێ‌دەسەلات، پووشەسەرۆک ۞ رئیس پوشالی

straw-coloured adjective

(قژ) زەردی کاڵ یان رۆشن ۞ زرد روشن

strawflower noun

گوڵەپووشە: جۆرێ گوڵ لە خێزانی daisy (ئەوستراڵیا) Helichrysum bracteatum] و توخمی Helipterum] ۞ نوعی گل

straw man = man of straw

straw poll noun, also straw vote

راپرسی، راوەرگرتن: I took a quick straw poll among my colleagues to see how many agreed ۞ نظرسنجی

straw wine noun

جۆرێ مەی شیرینی مێوژ یا کشمیش، پووشەمەی ۞ نوعی شراب

strawy /ˈstrɔːɪ/ adjective

1 کائاسا، پووش‌ئاسا 2 کایی، زەردی کاڵ ۞ 1 کاه‌مانند 2 کاهی

stray /streɪ/ noun, adjective

n مرۆ یان حەیوانی (ماڵی) ئاوارە، ئاوەکی، تەرە، هەڵوەدا adj 1 سەرلێ‌شێواو، ئاوارە، وێڵ، بێ‌ماڵ‌وحاڵ: a stray dog 2 بەرەڵا 3 بە هەڵکەوت، بە ڕێکەوت، بە راگوزەری، وێلەکی: ◊ A civilian was killed by a stray bullet a few -ay thoughts ◊ hit by a stray bullet ۞ n آدم یا حیوان اهلی سرگردان adj 1 آوارە، سرگردان 2 ولگرد 3 اتفاقی

streak /striːk/ noun

1 هێڵ، رەگ، ڕیڕێ، رەگە، میل، خەت 2 درەوشانەوە، تیشک، بریقە(دانەوە)، شەوق 3 توێ، توێژاڵ، چین، لۆ، توێژ 4 تایبەتمەندی، رەوشت، خەسڵەت، خوو 5 خواست، ویست، مەیل 6 ماوە، قۆناخ ۞ 1 رگە، خط 2 برق، درخشش 3 لایە، ورقە 4 خصلت 5 تمایل 6 دورە

streaker /ˈstriːkə(r)/ noun

بەرووتی‌گەڕ(او)، رووت‌گەڕ (بۆ راکێشانی سەرنجی خەڵک) ۞ عریان‌گرد

streakily /ˈstriːkɪli/ adverb

بە شێوەیێکی رێڕێ، میل‌میلانە ۞ بە طور خط‌خط

streaky /ˈstriːki/ adjective (streakier, streakiest)

1 رەگاوی، رەگدار، رەگ‌رەگ، میل‌میل، ڕیڕێ، توێ‌توێ، توێژاڵ‌توێژاڵ 2 (نافەرمی) گۆڕاو، بگۆڕ، پێشبینی‌نەکراو، زووگۆڕ،

nervous :apprehensive - 3 unreliable
(streakines *n*) *and streaky* ◇ 1 دارای رگه،
خط‌خط، لایه‌لایه 2 قابل تغییر

streaky bacon *noun*
ژامبۆن بە رەگی بەزاویەوە ◇ ژامبون با لایه‌های چربی

stream /stri:m/ *noun*
1 جۆگە، چۆمەڵ، گلار، ماکاف، شەقەجۆ، ئاو، چەم، شەتاو: *mountain streams* ◊ *We waded across a shallow stream* 2 رەوت، لێشاو، تەوژم، رژان، تێ‌ڕژان، رۆیین: *A stream* ◊ *a jet of blood flowed from the wound* ◊ *I've had a steady stream of* ◊ *stream a constant stream of enquiries* ◊ *visitors* 3 (لە بریتانیا) دەستەی خوێندکار یان شاگردانی هاوتەمەن (یان هاوئاست): *She was put into the fast stream* ◇ 1 جویبار، نهر 2 جریان 3 گروه دانش‌آموزان هم‌سطح

streamer /'stri:mə(r)/ *noun*
1 باریکە، تیزماڵک، باریکەکاغز، بەنۆکە (ی رەنگی)، شریت، ئاڵا، بەیداخ (باریک و درێژ) 2 سەردێڕ (رۆژنامەیی) 3 لیسک، کۆڵەکە رووناکی ◇ 1 نوار، پرچم، علم 2 سرخط 3 ستون نور

streaming /'stri:mɪŋ/ *noun*
1 (چاو، لووت و هتد) ئاولێ‌هاتن، ئاوەڕژێ، ئاوکردن 2 (سیاسەتی) دانانی خوێندکار یان شاگردان لە ئاستێک‌دا، دەستەکردنی شاگردانی هاوتوانایی ◇ 1 آب‌ریزش 2 استریمینگ

streamline /stri:mlaɪn/ *noun, adjective*
n 1 رێڕەو یان لایەنی سروشتی تەوژمی یان رەوتی ئاو و هەوا 2 (ماشێن) وا داڕێژراوە کە زۆر بەرهەڵستی هەوا ناکا *adj* (تەوژم) ئازاد لە ئاڵۆزی هەوا ◇ استریم‌لاین

streamlined *adjective*
1 کاریگەر، کورت‌وباش، بەباندۆر، بەکارهاتوو، گردوکۆ 2 کەم‌بەربەرەکانی کردوو لە بەرامبەر ئاو و هەوادا ◇ 1 مؤثر 2 استریم‌لایند

stream of consciousness *noun*
رەوت یا تەوژمی زەین، لێشاوی زەین، دەلاندنی هۆش و زەین، تەوژمی بیر یا هزر ◇ سیلان ذهن

streel /stri:l/ *noun*
(ئیرلەندی، مرۆ) ب.ت. ژنی شپرێو، شپرزە، پنجل ◇ زن شلخته

street /stri:t/ *noun, adjective*
n شەقام، خیابان، رێگای گشتی شار، (بەشی) ماشێن‌ڕەو، خەڵکی (نێو یان سەر) شەقام *adj* شەقامی، بێ‌ماڵوحاڵ ◇ *n* خیابان، سوارەرو، اهالی خیابان *adj* خیابانی

street Arab *noun*
منالی ئاوارە یان بێ‌ماڵوحاڵ، کۆڵان‌گەڕ ◇ بچه‌ی ولگرد

street art *noun*
هونەری شەقامی یان سەرشەقام ◇ هنر خیابانی

streetcar /'stri:tkɑ:(r)/ = tram

street cred = street credibility

street credible *adjective*
بەبایەخ یان بەپرێستیژ لەنێو خەڵکدا (ب.ت. لاوان) ◇ وجهه در میان هم‌سالان

street credibility *noun*
بایەخ یان پرێستیژ لە نێوان خەڵکی هاوتەمەن‌دا، ئابروو لەنێو خەڵک‌دا، برەوێتی شەقامی (ب.ت. لاوان) ◇ وجهه در میان هم‌سالان

street door *noun*
درگای سەرشەقام ◇ در خیابان

street furniture *noun*
کەرەسەی سەرشەقام یان رێگا (وەکوو تابلۆی رێگاوبان یا سنووقی پۆستی) ◇ استریت فورنیچر

streetlight *noun*, also streetlamp
چرای شەقام ◇ چراغ خیابان

street people = homeless

street-smart = streetwise

street value *noun*
نرخی سەرشەقام (ب.ت. بەنگ) ◇ ارزش مصرفی

streetwalker /'stri:twɔ:kə(r)/ *noun*, also street-girl
قەحبە، (حیزی) شەقام‌گەڕ، لەش‌فرۆش، حیز، شەقام‌پێو ◇ فاحشه

streetwalking *noun*
قەحبەگەری، جندەگەری، لەش‌فرۆشی، حیزی ◇ فاحشگی

streetwise /'stri:twaɪz/ *adjective*
ناسیاو یان ئاشنا بە رێ‌وشوێنی ژیانی خەڵکی شار ◇ آشنا به فوت و فن شهری

Strega /'streɪgə/ *noun*
جۆرێ لیکۆری تام‌پرتەقاڵی ئیتالیایی ◇ استرگا

strelitzia /strə'lɪtsɪə/ *noun*
جۆرێ رووەکی باشووری ئەفریکا [توخم *Strelitzia*] ◇ نوعی گیاه

strength /streŋθ/ *noun*
1 هێز، تابشت، خووز، تین، حوجەت، تەوشک، پرزە، ستین، قەوەت، دەگەر، نمرە، پرزوو، زۆر، پەک، شیان، یارا، زەبر 2 تۆکمەیی، پتەوی، خۆڕاگری، قایمی، خۆگیری، بەرگەگرتوویی 3 توندی، توندوتیژی 4 ژمارەی سەربازان، توانایی بەرەنگاربوونەوەی میلیتاری 5 ئاست، رادە، ئەندازە، رێژە، بڕ 6 بەربەرەکانی، هێزی خۆگرتن ◇ 1 قوت، قدرت، زور 2 دوام 3 شدت 4 توان رزمی 5 میزان، مقدار 6 مقاومت

strengthener *noun*
بەهێزکەر، هێزپێدەر ◇ تقویت‌کننده

strenuous /'strenjuəs/ *adjective*
1 سەخت، گران، دژوار، چەتوون، ئاسێ 2

پڕکار، بەکار، بەگوڕ، بەپەرۆش، بەتین، بەشەوق، بەزەبر، چالاک، گورج 3 سوور، بەبڕیار، شێلگیر ۞ 1 طاقت‌فرسا 2 پرتکاپو، پرشور، فعال 3 مصمم

strenuously /'strenjuəsli/ *adverb*

سەخت، بە سەختی، سەختانە، لێبڕاوانە، بە دڵ و بەگیان، بە گوڕەوە ۞ بە طور طاقت‌فرسا، با تمام قوا، با شوق

strenuousness /'strenjuəsnəs/ *noun*, also -enuosity /strenju'wɑsətɪ/

تین، گوڕ، بەگوڕی، بەپەرۆشی، بەشەوقی، بەکاری، هەڵسووڕی، پڕکاری ۞ حرارت. پرتکاپویی

strep = Medicine, informal short for streptococcus

strepto- *prefix*

پێشگر: 1 بادراو، پێچاوپێچ، باهەڵدراو؛ بە شێوەی زنجیری باهەڵدراو، زنجیرە: streptococcus 2 *streptomycete* یان streptomycete بەشداری‌یان تیا بووە: *streptokinase* (بنەڕەت: لە *streptos* یۆنانی‌یەوە "با(هەڵ)دراو") ۞ پیشوند: 1 تابیدە؛ بە شکل زنجیر تابیدە 2 استرپتو

streptocarpus /ˌstrɛptə(ʊ)'kɑ:pəs/ *noun*

پێچەبەر: جۆرێ ڕووەکی ئەفریکایی بە گوڵی وەنەوەشە، سپی و پەمەیی ڕەحەتی‌ئاساوە [توخم *Streptocarpus*] ۞ نوعی گیاه

streptococcal *adjective*, also streptococcic

سەربە یان پێوەندی بە ستریپتۆکۆکەوە هەیە ۞ وابسته به استروپتوکوک

streptococcus /ˌstreptə'kɒkəs, US -'kɑ:kəs/ *noun*, *pl.* streptococci /-'kɒk(s)ʌɪ, US -'kɒk(s)i:/

ستریپتۆکۆک، بەکتریای زنجیری، ستریپتۆکاکێس (= جۆرێکی دەبێتە هۆی نەخۆشی‌یەکانی tonsillitis، pneumonia و scarlet fever [توخم *Streptococcus*]) ۞ استروپتوکوک

streptokinase /ˌstrɛptə(ʊ)'kʌɪneɪz/ *noun*

(زیندەکیمیا) ستریپتۆکیناز: هەوێنەیێ کە لە لایەن هێندێ streptococcusـەوە بەرهەم دێ و دەتوانێ خڕۆکە سوورەکانی خوێن تێک بشکێنێ یان بفەوتێنێ ۞ استروپتوکیناز

streptolysin *noun*

(زیندەکیمیا) ستریپتۆلیسین: هێمۆلیزینی hacmolysin ئانتی‌ژینی کە لە لایەن streptococci بەرهەم دێنرێ ۞ استرپتولیزین

streptomyces *noun*, *pl.* same

دەستەیێ لە بەکتریاکان (Streptomyces) کە لە میتابۆلیزمیان لابەرهەمی by-product ئانتی‌بیوتیکەکان بە دەست دێنرێ ۞ استروپتومایسس

streptomycete /ˌstrɛptə(ʊ)'mʌɪsi:t/ *noun*, *pl.* streptomycetes /-'mʌɪsi:ts, US -mʌɪ'si:ti:z/

پێچەکارگ، پێچەکەڕوو، کەڕووەپێچە: ستریپتۆمایسیت (جۆرێ بەکتریا [*Streptomyces* و توخمە پێوەندی‌دارەکان]) ۞ استروپتوماسیت

streptomycin /ˌstreptə(ʊ)'mʌɪsɪn/ *noun*

ستریپتۆمایسین (جۆرێ ئەنتی‌بیوتیک بۆ چارەسەرکردنی هەوکردن، ئاوسان و هتد بەکاردێنرێ) ۞ استروپتومایسین

streptothricin *noun*

(زیندەکیمیا) کۆمەڵێ لە ئانتی‌بیوتیکە بنەڕەتی‌یە پێوەندی‌دارەکان کە لە لایەن streptomycesـێکەوە (Streptomyces lavendulae) بەرهەم دێنرێ و ب.ت. بە دژی بەکتریاکان چالاکە ۞ استروپتوتریسین

stress /stres/ *noun*

1 گوشار، پەستان، سەنگی، قورسایی، گڤاشتن، جەخت، هێز، زۆر، قەوەت 2 حەول، تەقەلا، تێکۆشان 3 (زمانەوانی) زەبر، گیرە، هێز 4 جەخت‌کردن، پێ‌داگیری، گرنگایەتی 5 گرژی ۞ 1 فشار، زور 2 کوشش 3 (زبان‌شناسی) تکیه 4 تأکید، اهمیت 5 تنش

stressed /strest/ *adjective*

1 لەژێر گوشاردا، زۆرلێ‌کراو، گوشارلەسەر، سەنگی‌لەسەر، قورسایی‌لەسەر، جەخت‌کراو، پێ‌لەسەرداگیراو، پێ‌داگیری‌کراو، گرنگی‌پێ‌دراو 2 (زمانەوانی) زەبرلەسەر، زەبرمەند، هێزلەسەر، هێزبار ۞ 1 تحت فشار، تأکیدشده 2 تکیه‌دار

stressful /'stresfl/ *adjective*

گرژ، پڕگوشار، پڕکێشە، ناخۆش، کێشاوی، کێشەلەسەر (stressfully *adv*) ۞ تنش‌زا

stress mark *noun*

(بڕگە) نیشانەی زەبر یان هێز (ˈ) ۞ نشانەی تکیه

stretch /stretʃ/ *noun*, *adjective*

n 1 کێشان، ڕاکێشان، درێژکردن، کێشراوی، خۆکێشان 2 بەرینایی، بەربلاوی 3 توانایی یا تایبەتمەندی کێش‌هاتن، کێشمان، جیری، کەژی، کێشی، جیری، کێش‌هاتوویی 4 شێواندن، دەسکاری‌کردن 5 لەت، پارچە، تیکە، کوت، پەلە 6 ماوە 7 ماوەی تاونبارکراوێتی (لە زیندان‌دا) *adj* کێشی، کێش‌هاتوو (فرێزەکان: at full stretch: بە ئەوپەڕی هێزی و توانەوە، هەرچی لە دەست هاتن ◊ at a stretch: یەک‌بینە، لەسەریەک، یەک‌ڕیز، بێ‌پسانەوە ◊ not by any / by no stretch of the imagination: بە هیچ شێوە یان کلۆجێ) ۞ *n* 1 کشش 2 وسعت 3 کش‌سانی 4 تحریف 5 قطعه 6 مدت 7 مدت محکومیت *adj* کشی

stretcher /'stretʃə(r)/ *noun*

1 دەستەبەرە 2 تەختەی ژێرپێی گەمی‌یەوان 3 خشت یان بەردێ کە بە درێژایی دەکرێتەکار 4 (کۆن، نافەرمی) پێوەنان، زیادەڕەوی، درۆ، فشە

◇ 1 برانکار 2 استرتچر 3 غلو، دروغ

stretcher-bearer *noun*

دەستەبەرھەڵگر ◇ حامل برانکار

stretchiness /'stretʃinəs/ *noun*

جیری، کێشھاتوویی، کەشھاتوویی، کەژئاسایی ◇ کش‌سانی

stretch limo *noun*, also stretch limousine

(ماشین) لیمۆزین ستریچ ◇ لیموزین استریچ

stretch marks *noun, pl.*

(زگ) قەڵەش و تلیشی زگپڕی، پچڕاوی یان قەڵەشتی سکپڕی، چاڵیوچۆڵی دووگیانی ◇ ترک‌های بارداری

stretchy /'stretʃi/ *adjective* (stretchier, stretchiest)

جیرئاسا، جیر، کێشھاتوو، کەژئاسا، کێشی ◇ کش‌سان

strewn /stru:n/ = past participle of strcw

strewth /stru:θ/ *interjection*

(نافەرمی) ئەھا! (بۆ دەربڕینی سەرسووڕمان، تووڕەیی و...؛ کورتەی *God's truth*) ◇ آه!

stria /'strʌɪə/ *noun, pl.* striae /-i:/

ھێڵ، خەت، شوێن، میل، دێراوە، کووز، درز، شیو ◇ خط، شیار

striate /'strʌɪət, US 'strʌɪeɪt/ = striated

striated *adjective*

ھێلاوی، خەتاوی، ڕیڕیی، شوێن‌شوێن، خەت‌خەت، دێراودێراو، شیوشیو، کووزکووز ◇ مخطط، شیاردار

striated muscle *noun*

ماسوولکەی ھێڵ‌ھێڵ یان ھێلاوی ◇ ماھیچەی مخطط

striation /straɪ'eɪʃn/ *noun*

کووز، دۆڵ، شیو، خەت، دێراوە، ھێڵ، کووزکووزبوون، شیوشیوبوون ◇ شیار، خط، شیارداری

stricken /'strɪkən/ *adjective*

تووش‌بوو، دوچار، پێوەبوو، گیرۆدە، (لە لێکدانا) ـگرتوو، ـبردوو ◇ مبتلا، گرفتار، ـزدە

strickle *noun*

1 دارماڵ، دارکیلە 2 ئامێر یان ئامرازی تیژکردن 3 نموونە ◇ 1 استریکل 2 ابزار تیزکردن 3 الگو

strict /strɪkt/ *adjective*

1 سەختگر، سەختگیر، توندگر، بەزەبروزەنگ، توند، توندوتیژ، سەخت، وشک، بەڕشت 2 ورد 3 ڕوون، دیار 4 تەواو، ڕەھا، ڕەبەق، بێ‌نەملاونەولا ◇ 1 سخت‌گیر، خشک 2 دقیق 3 مشخص 4 کامل، مطلق

strictly /'strɪktli/ *adverb*

سەختگرانە، سەختگیرانە، بە شێوەیەکی بەزەبروزەنگ، بە توندی، بەڕشتانە، بە تەواوەتی، بە وردی، یەکجار، گەلێ ◇ سخت‌گیرانە، بە طور جدی، کاملاً، دقیقاً، بسیار

strictly speaking *adverb*

بە واتایەکی وردتر، زۆر بە وردی، بە تەواوەتی ◇ بە معنای دقیق کلمە

strictness /strɪktnəs/ *noun*

1 زەبروزەنگ، سەختگری، سەختگیری، توندگری، توندی، سەختی 2 بەڕشتی، توندبوون 3 وردی ◇ 1 سخت‌گیری 2 جدیت 3 دقت

stricture /'strɪktʃə(r)/ *noun*

1 ڕەخنەی توند، سەرکۆنە، بەگژداھاتن، بەسەرداھاتن 2 تەنگی، تەسکی 3 سنوورداری، بەرتەنگی، دیاریکردن 4 (پزشکی) باریک یان تەنگ‌بوونەوەی نائاسایی بۆری یان جۆگەیێکی لەش، تەنگی، تەسکان (stricturedd *adj*) ◇ 1 انتقاد شدید 2 ضیق 3 محدودیت 4 انقباض

stridden = past participle of stride

stride /straɪd/ *noun*

1 شەقاو، ھەنگاوی درێژ، پەڕین، بازدان، قەڵەمباز، ڕەوت، ڕەو 2 (strides) شەڵوار، دوولنگە، دوولنگانە ◇ 1 شلنگ، پرش، طرز راه رفتن 2 (در جمع) شلوار

stridency /'straɪdənsi/ *noun, pl.* stridencies

(دەنگ) بەرز و ناخۆش‌بوون، بۆڕی 2 نەترسی، بێباکی، گوستاخی ◇ 1 گوش‌خراشی 2 بی‌پروایی، گستاخی

strident /'straɪdnt/ *adjective*, also shrill

1 (دەنگ) بەرز و ناخۆش، زلە، بۆڕ، ناساز، توند، زریکە، زیکە، جیکە، زیرە، (دەنگی) ناخۆش، زەنگولی، (دەنگی) تیژ: *a strident voice* 2 نەترس، گوستاخ، بێباک ◇ 1 گوش‌خراش، خشن 2 بی‌پروا

stridently /'straɪdntli/ *adverb*

بۆڕانە ◇ بە طور گوش‌خراش

strider *noun*

ھەنگاونەر، شەقاوھەڵێنەر، گاف‌هاوێژ ◇ گام‌زنندە

stridor /'strʌɪdə/ *noun*

دەنگی گڕ یان بۆڕ ◇ صدای خشن

strdulation *noun*

زیراندن، زیکاندن، جیکاندن، چریکاندن، چیراندن، قیژاندن، دەنگی تیژ دەرھێنان ◇ تولید صدای زیر

stridulous /stridʒələs/ *adjective*, also stridulant/stridʒələnt/

زیڕن، زیکن، جیکن، قیژەون، بە دەنگی تیژەوە ◇ دارای صدای زیر

strife /straɪf/ *noun*

کێشە، شەڕوھەرا، ململانێ، ناکۆکی، کێشمەکێش، شەڕ، جوڕڕە، قڕە ◇ نزاع، دعوا، کشمکش

strifeless *adjective*

بێ‌کێشە، بێ‌شەڕوھەرا، بێ‌قڕە، لاشەڕ، ئاشتی‌خواز ◇ بی‌نزاع، صلح‌جو

strigil /'strɪdʒɪl/ *noun*
1 رنەک (لە یۆنان و رۆمی کۆن‌دا، ب.ت. دوای مەشق یان خۆشتن) 2 زنجیرە نەخشێکی شەپۆل‌شەپۆل یان کووزکووزی خانووبەرە 3 (مێروناسی) ئەندامی رنەکی، رنەکە ۞ استریجیل

strigose /'strʌɪgəʊs/ *adjective*
1 (مێروناسی) کووزاوی، درزاوی، کووزکووز، هێڵ‌هێڵ 2 (رووەک‌ناسی) داپۆشراو بە کولکەمووی راست، داپۆشراو لە پوولەکە یان مووی زبر: *a strigose leaf* ۞ 1 شیاردار 2 استریگوس

strike /straɪk/ *noun, adjective* (past and past part. struck /strʌk/)
n 1 مانگرتن، مانگیری، کارڕاگری، هۆک، مان، گریف؛ راگیرانی کاتی کار و چالاکی بە نیشانەی نارەزایەتی دژی کردەوە یان بارودۆخێ 2 لێکەوتن، پیاکەوتن، پیاکێشان 3 (کتوپڕ) دۆزینەوە، بەسەرداکەوتن، دیتنەوە (ب.ت. نەوت، زێڕ و هتد) 4 بڕە ماڵتێکی پێویست بۆ سازکردنی چێن یان جارێ ترشاندنی ئاووجۆ 5 میلێکی ئاسنی بۆ شێواندن یان تێک‌وەردانی کانزاوی تواو 6 (ئاکاو) هێرش، پەلامار، شالاو، هێرشی لەشکری ب.ت. هی ئاسمانی و لەسەر تاکە ئامانجێ؛ کۆمەڵێ لەو فڕۆکانە کە بەشداری هێرشێکی وا دەکەن 7 ریشەداکوتان، رەگاژۆکردن، ریشاژۆیی 8 myiasis ی پێستی cutaneous (وەک هی مەڕ) 9 لا یان لایەنی پۆیی چین stratum، قەڵەشت fault یان تایبەتمەندییێکی زەوی‌ناسی(یانەی) تر *adj* مانگرتووانە ۞ *n* 1 اعتصاب؛ استرایک 2 اصابت 3 کشف 4 و 5 استرایک 6 حملە؛ استرایک 7 ریشەدوانی 8، 9 استرایک *adj* اعتصابی

strikebound *adjective*
لە مانگرتن‌دا، مانگرتوو، لە حالی مانگرتن‌دا، داخراو ۞ در حال اعتصاب

strikebreaker *noun*
مانشکێن، مانبڕ ۞ اعتصاب‌شکن

strikebreaking *noun, adjective*
n مانشکێنی، مانبڕی *adj* مانشکێنانە، مانبڕانە ۞ *n* اعتصاب‌شکنی *adj* اعتصاب‌شکنانە

strike force *noun*
1 هێزی پۆلیس یان سەربازی ئامادە بۆ کاری خێرا و پێویست 2 تیم یان دەستەیێ لە کاربەدەستانی فیدراڵ بۆ لێکۆڵینەوە لەمەڕ تاوانێکی رێکخراو لە شوێن یان ناوچەیێکی تایبەتی‌دا ۞ استریک فورس

strikeout *noun*
(یاری بەیسبۆل) دەرکران ۞ اخراج شدن

strike pay *noun*
حەقی مانگرتن، مانانە ۞ دستمزد اعتصاب

striker /'straɪkə(r)/ *noun*
1 مانگر، گریف‌گر، هۆکن، کارڕاگرتوو 2 (تۆپێن) یاریزانی هێڵی هێرش، هێرش‌بەر ۞ 1 اعتصاب‌کنندە 2 مهاجم

strike-rate *noun*
رێژەی سەرکەوتن، رادەی سەرکەوتن ۞ نسبت موفقیت

strike-slip fault *noun*
(زەوی‌ناسی) قەڵەشتێ کە لەودا چینە تەختەبەردەکان زۆرتر لە لایەن یان لای پۆیی‌یەوە horizontal direction جێ‌گۆڕکێ‌یان دەبێ، هاوتەریب لەگەڵ هێڵی قەڵەشتەکە ۞ نوعی گسلە

striking[1] /'straɪkɪŋ/ *adjective*
بەرچاو، جێی‌سەرنج، دیار، سەرنج‌ڕاکێش ۞ چشم‌گیر، در خور توجە

striking[2] /'straɪkɪŋ/ *adjective*
مانگرتوو، داخراو، لە حالی مانگرتن‌دا ۞ اعتصابی

striking force = strike force

strikingly /'straɪkɪŋli/ *adverb*
بە شێوەیەکی بەرچاو یان جێی‌سەرنج: *She is strikingly beautiful* ۞ بە طور چشم‌گیر

Strine /strʌɪn/ *noun*
(نافەرمی) شێوەزاری ئەوسترالیایی یا ئینگلیسی ئەوسترالیایی ۞ استرین

string /strɪŋ/ *noun, adjective*
n 1 دەزوو، بەن، بەند، رست، رستە، ریس، تاڵ، تار، ریسمان، شریت، فریت 2 ژێ 3 زنجیرە، کاروان، قەتار، رستە، جەلە، ریز، ریچکە، لیزگە 4 مەرج 5 (strings) ئامێرە ژێیەکان، سازەکانی ژێیی 6 موسقاژەنانی ئامێرە ژێیەکان 7 (ئەسپ) کۆمەڵە، رەوە، تیم، دەستە 8 (گۆشت، سەوزە و هتد) چەق *adj* 1 سەربە ئامێرە ژێیەکان 2 چنراو ۞ *n* 1 نخ، ریسمان، سیم 2 زە 3 رشتە، قطار، ردیف 4 شرط 5 (در جمع) سازهای زهی 6 نوازندگان سازهای زهی 7 تیم 8 ریسە *adj* 1 وابستە بە سازهای زهی 2 بافتە

string band *noun*
سازبەند یان ئۆرکێسترای ئامێرە ژێیەکان ۞ ارکستر سازهای زهی

string bass *noun*, also double bass
کۆنتێرباس ۞ کنترباس

string bean = *BrE* runner bean, AmE green bean

stringboard /strɪŋ bɔ:d/ *adjective*
تەختەیێ کە هەردوو لای پلیکانی پێوە بەند بێ ۞ استرینگ‌بورد

string course *noun*, also cordon
(بیناسازی) پشتێنە، هێرە ۞ کمربند، هرە

stringed *adjective*

(ئامێر) ژێیی، ژێدار ◌ زهی

stringed instrument *noun*
ئامێری ژێیی یان ژێدار ◌ ساز زهی

stringency /'strɪndʒənsi/ *noun, pl.* stringencies
1 (ئابووری) کەمپارەیی، کەمی پارە: *a period of financial stringency* 2 یەکلاییکردنەوەیی، توندوتیژی، بێئەملاوئەولایی، توندی ◌ 1 کمی عرضەی پول 2 قاطعیت، حدت

stringent /'strɪndʒənt/ *adjective*
1 (قانوون، دەستوور و هتد) توند، سەخت، دەبێ جێبەجێ بکرێ، جێبەجێیی، دەبێ بکرێ، توندوتیژ، یەکلاییکەرەوە، بێئەملاوئەولا: ◊ *stringent air quality regulations* ◊ *Licences are only granted under the most stringent conditions* 2 (ئابووری) دژوار لەبەر کەمی پارە، بێپارە: ◊ *a stringent budget* ◊ *the government's stringent economic policies* ◌ 1 شدید، لازم‌الاجرا، استرینجنت 2 کاسد

stringently /'strɪndʒəntli/ *adverb*
بە توندی، توند، سەخت، بە سەختی: *The rules are stringently enforced* ◌ شدیداً

stringer /'strɪŋə(r)/ *noun*
1 پەیامنێر یان رۆژنامەوانی ناوچەیی (یان گەڕیدە) 2 دەستەکێ کە بە درێژایی لەکارکرابێ 3 دەستەکی رێی ئاسن 4 = stringboard ◌ 1 خبرنگار منطقه‌ای 2 استرینگر 3 تراورس

stringhalt /'strɪŋhɔ:lt/ *noun*
جۆرێ نەخۆشی یەک یان هەردوو پێی ئەسپ ◌ استرینگ‌هالت

string orchestra = string band

stringpiece *noun*
پارچەیەکی درێژ کە چوارچێوەیەکی داری رادەگرێ و پێکەوەیان دەبەستێتەوە ◌ استرینگ‌پیس

string quartet *noun*
(موسیقا) چوارینەی ژێیی ◌ کوارتت زهی

string tie *noun*
کراڤاتی باریک، تاڵەملپێچ ◌ کراوات باریک

string vest *noun*
ژێرکراسی درشتچن(راو) ◌ زیرپیراهن درشت‌بافت

stringy /'strɪŋi/ *adjective* (stringier, stringiest)
1 دەزوویی، بەنئاسا، دەزووئاسا 2 چەق، جیر (گۆشت) 3 شێوەدەزوو، بەناوی، دەزواوی، تاڵتاڵ، لۆلۆ 4 لەقلۆقی، داردەمووکانە، کز، چیلکەئاسا، رەقەڵ ◌ 1 نخ‌سان، نخ‌دار 2 استرینجی 3 رشته‌رشته 4 استخوانی

stringy-bark *noun*
دارکافووری تویکڵریشاڵاوی چەق و جیر ◌ استرینگی بارک

striolate *adjective*, also striolated
کووزاوی، هێڵهێڵ، دێراودێراوە، شوێنشوێن ◌ شیاردار

strip /strɪp/ *noun*
1 باریکە، باریکایی، کەرت، زێوار، نەوار، تیزماڵک، تیسماڵک، تیلماسک، تیتوڵ، کەنارە 2 پارچە، کەرت، لەت، کوت، تیکە 3 جل وبەرگی رەنگی (کە تیمێ لەبەری دەکا) 4 شەقامە بازاڕی شلوق و کاکیبەکاکی (پڕدووکان و هتد) ◌ 1 نوار 2 قطعه 3 استریپ 4 خیابان تجاری شلوغ

strip cartoon = comic strip

strip club *noun*
ستریپ‌کلوب ◌ کلوب استریپ

stripe /straɪp/ *noun*
1 زێوار، تیزماڵک، ژێ، باریکە، رێ، خەت، هێڵ، میل 2 (سەربازی) زێواری پلە یان پایە، میلپایە 3 (ئەمریکا) بابەت، دەستە، جۆر، چەشن 4 (کۆن) لێدان بە شێلاق ◌ 1 نوار، خط 2 (نظامی) نوار درجه 3 مقوله، گونه 4 شلاق‌زنی

striped /straɪpt/ *adjective*
رێرێ، میلمیل، هێلاوی، هێڵهێڵ، راڕا، خێرخێر ◌ خط‌خط

striped muscle = striated muscle

stripey = stripy

strip joint = strip club

strip light *noun*
باریکەچرا، باریکەگڵۆپ، چرادرێژە ◌ لامپ مهتابی

strip lighting *noun*
شەوقی باریکەچرا، رۆشنایی چرادرێژە یان گڵۆپەدرێژە ◌ نور مهتابی

stripling /'strɪplɪŋ/ *noun*
(کۆن و بەشۆخی) تازەلاو، لاو، نۆجوان ◌ نوجوان

strip mine *noun*
کانی سەرنەگیراو یان سەرعەرز ◌ معدن روباز

stripped skunk /'strɪpə(r)/ *noun*
دەڵەک یان گەندەسمۆرەی میلمیل، دەڵەکەرێرێ یان میلمیل (هی ئەمریکا) ◌ نوعی اسکانک [*Mephitis mephitis*]

stripper /'strɪpə(r)/ *noun*
1 ستریپێر، خۆرووتکەرەوە یان سەماکەری ستریپ 2 (لە لێکدانا) ـبەر، ـلابەر، ـسڕ 3 دەزگای لابردن یان سڕینەوە، سڕەک ◌ 1 استریپر 2 ـزدا 3 وسیله‌ی زدایش

strip poker *noun*
پۆکێری ستریپ (کایەیێ کە لەودا هەر کەس دۆڕاندی دەبێ خۆی رووت کاتەوە) ◌ استریپ

پوکر

strip search *noun*
گەڕان یان پشکنینی رووتانە یان بە رووتی (ب.ت. بۆ گەڕانی بەنگ) ◇ بازرسی استریپ

strip show *noun*
شۆی ستریپ (خۆڕووتکردنەوە بە شێوەیەکی سێکسی) ◇ استریپ شو

striptease /'strɪpti:z/ *noun*
(شانۆی) خۆڕووتکردنەوە (بە شێوەیەکی سێکسی) ◇ استریپ‌تیز

stripteaser *noun*
ستریپ‌تیزێر، شانۆگێری رووتەوەبوو ◇ استریپ‌تیزر

stripy /'straɪpi/ *adjective*, also stripey
ریڕی، میل‌میل، هێڵاوی، خەت‌خەت: *a stripy jumper* ◇ راه‌راه، خط‌دار

striven /'strɪvn/ = past participle of strive

striver *noun*
حەول‌دەر، رەنج‌کێش، تێکۆشەر ◇ کوشا

striving *noun*
حەول، رەنج، تێکۆشان، ململانێ، تەقەلا، بزاڤ، خەبات، بەربەرەکانی ◇ تلاش، تقلا، مبارزه

strobe /'strəʊb, US 'stroʊb/ *noun*
1 چرای ترووکاوی 2 شەوقی ترووکاوی (دەکوژێتەوە و هەڵدەبێ) 3 سترۆبۆسکۆپ ◇ 1 چراغ چشمک‌زن 2 نور چشمک‌زن 3 استروبوسکوپ

strobe light *noun*
شەوقی ترووکاوی (دەکوژێتەوە و هەڵدەبێ) ◇ نور چشمک‌زن

strobe lighting *noun*
شەوقی ترووکاوی (دەکوژێتەوە و هەڵدەبێ) ◇ نور چشمک‌زن

strobic *adjective*
سەربە خولخولە، خولخولەیی، سەربە گێژەک ◇ وابسته به فرفره

strobila *noun, pl.* strobilae
1 لەشی کرمەباریکەیێ tapeworm بە تایبەت ناوچەی سەر و ملی 2 زنجیرە کەرتەکانی کرمۆکەی jellyfish یێ لە پۆلی Scyphozoa، هەر کەرتێ ئەستێرەیێکی دەریایی medusa لێ دەردێ ◇ استروبیلا

strobile /'strəʊbaɪl/ = pinecone

strobilation *noun*, also strobilization
کەرتاندن، کەرت‌کەرتاندن، کەرت‌کەرت‌کردن ◇ بندبندسازی

strobilus /'strəʊbɪləs/ *noun, pl.* strobili /-lʌɪ, US -li:/
(رووەکناسی) 1 بەری کاژ، سنەوبەر و هتد 2 پێکهاتەی قووچەکەئاسا ◇ 1 میوه‌ی کاج، صنوبر و... 2 ساختار مخروطی‌شکل

stroboscope /'strəʊbəskəʊp/ *noun*
سترۆبۆسکۆپ: دەزگایێ بۆ لێکۆڵینەوەی جووڵانی شت یان تەنێ، ب.ت. ئەوەی کە توند دەسووڕێتەوە یان دەلەرێتەوە ◇ استروبوسکوپ

stroboscopy *noun*
سترۆبۆسکۆپی (stroboscopic *adj*: سەربە سترۆبۆسکۆپ؛ stroboscopically *adv*: لەباری سترۆبۆسکۆپەوە) ◇ استروبوسکوپی

strode /strəʊd, US stroʊd/ = past and past participle of stride

stroganoff /'strɒgənɒf/ *noun*
جۆرێ چێشت (لە سۆسا لێ‌دەنرێ، بنەڕەت: لە ناوی دیپلۆماتی رووسی کۆنت Pavel Stroganov (1772–1817) ◇ نوعی غذا

stroke[1] /strəʊk, US stroʊk/ *noun*
دەس‌پیاهێنان، لێ‌خشان، لاواندنەوە، نازکێشی ◇ نوازش

stroke[2] /strəʊk, US stroʊk/ *noun*
1 لێدان، پیاکێشان، کوت، زەربە، گورز 2 جوولە، بزاوت، کردەوە، کردار 3 جووڵانی پێنووس یان پەڕەمووچ 4 شێوەی مەلێ 5 بڕێ، نەختێ 6 (کاتژمێر) زەنگ، دەنگی زەنگ 7 وێستانی مێشک، مێشک‌وێستان، هێرشی مێشکی 8 لێهاتن، هێرش 9 (گەمی) سەوڵ‌لێدەری پاژنە یان پشتەوە ◇ 1 ضربه 2 حرکت، عمل 3 حرکت قلم یا قلم‌مو 4 سبک شنا 5 ذره 6 (ساعت) زنگ 7 سکته‌ی مغزی 8 اصابت، حمله 9 پاروزن پاشنه

stroke oar *noun*
1 سەوڵی پاژنە یا پشتەوە 2 سەوڵ‌لێدەری پاژنە یان پشتەوە ◇ 1 پاروی پاشنه 2 پاروزن پاشنه

stroll /strəʊl, US stroʊl/ *noun*
رۆیشتنی بە سەبر، گەڕان، پیاسە ◇ راه رفتن سلانه‌سلانه، گردش

stroller /'strəʊlə(r), US 'stroʊ-/ *noun*, pushchair
گەڕۆک، پیادەڕەو، پیاسەکەر، قەدەم‌لێدەر ◇ پرسه‌زن، گردش‌کننده

strolling *adjective*
گەڕۆک، گەڕیدە، دەربەدەر، لانەواز، ئاوارە ◇ سیارو در به در

stroma /'strəʊmə/ *noun*, stromata /-mətə/
(زیندەناسی) راخستە؟، بنچینەیی، بنچینەشانە، بنەشانە: 1 چوارچێوە یان تۆڕ یان شانەی پاڵپشتی ئەندام، لوو، خانە و...، چوارچێوەی پشتیوانی ئەندام، شانە tissue و یان خانەیێ cell 2 کۆمەڵەکەی تێک‌بەستراوی داوێلکە hypha کارگییەکان کە perithecia و pycnidia بەرهەم دێنێ، تۆپەڵە پەسواوێکی شانە دەزووئاساکانی کارگ (بنەڕەت: لە late Latin *strōma* "دۆشەک"، لە *strōma* یۆنانی "coverlet"، سەربە sternere "to spread" "راخستن و...") ◇ بافت بنیادی

stromal *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە شانەی بنچینەیی‌یەوە هەیە، بنەشانەیی، بنچینەشانەیی، راخستەیی؟ ۞ وابستە بە بافت بنیادی

stromatolite /strə(ʊ)'matəlʌɪt/ *noun*
(زیندەناسی) تویێبەردینە: پێکهاتەیێکی بووبەردی قسلی چین‌چین laminated بەهۆی قەوزە ئاوی‌یەکان (شین‌سەوزەکان) کە شێوەی خڕ و ستوونی‌یان هەیە، پێکهاتووە (بنەڕەت: لە لاتین *stroma, stromat-* "covering ,layer") ۞ استروماتولیت

stromatolitic *adjective*
(زیندەناسی) سەربە تویێبەردینە، تویێبەردینەیی ۞ وابستە بە استروماتولیت

strong /strɒŋ, US strɔːŋ/ *adjective* (stronger, strongest)
1 بەهێز، پڕهێز، بەقەوەت، توانا، بەتوانا، زوربە، زۆرمەند، کەڵ، گوربز، کارگیر، بەستین، بەتین، پڕشیان، بەتاقەت، بەتابشت، بەزەبر 2 کاریگەر، شوێن‌دانەر، کارتێکەر، بەباندۆر 3 قایم، رەختە، پتەو، لەشکان‌نەهاتوو، تێ‌نەشکاو، تۆکمە 4 سەخت، رەق، نەڕووخ 5 توند، توندوتیژ 6 ساخ، ساخلەم، بەبنگە، لەش‌ساغ 7 خەست، توند، قورس، بەگیر، گیرا، پڕئەلکۆل 8 برا، بەقەوەت، بەهێز، پتەو، باوەڕپێکەر، بێ‌سەلمێنەر 9 (چایی، قاوە و...) خەست، پڕڕەنگ، پڕمایە 10 (ترخ) رووڵەزۆری، رووڵەبەرە 11 بۆگەن، توند، تیژ، ناخۆش 12 زۆر 13 (رەنگ) تۆخ، توند، تێر، پڕڕەنگ 14 (رێزمان) نائاسایی (strongish *adj*) ۞ 1 قوی، نیرومند، پرزور 2 مؤثر 3 محکم، مستحکم 4 سفت 5 شدید 6 سالم 7 غلیظ، سنگین 8 راسخ، قوی، متقن 9 (چای و...) غلیظ 10 فزاینده 11 بدبو 12 زیاد 13 (رنگ) سیر 14 (دستور زبان) بی‌قاعده

strong anthropic principle = anthropic principle 2

strong-arm *adjective*
توندوتیژ، بەزەبروزەنگ، لەگەڵ توندوتیژی یان زەبروزەنگ ۞ خشن

strong-arm method *noun*
شێوازی توندوتیژ، شێوە یان رێبازی بەزەبروزەنگ ۞ روش خشونت‌آمیز

strong-arm tactic *noun*
تاکتیکی توندوتیژانە یان بەزەبروزەنگ ۞ تاکتیک خشونت‌آمیز

strongbox /'strɒŋbɒks, US 'strɔːŋbaːks/ *noun*
گاسنووق، گاوسنووق ۞ گاوصندوق

strong drink *noun*
خواردنەوەی ئەلکۆلی خەست یان قورس ۞ مشروب الکلی قوی

stronghold /'strɒŋhəʊld, US 'strɔːŋhoʊld/ *noun*
1 قەلا، دز، کەلات 2 (خوازە) پاڵپشت، جێ پێی قورس و قایم، پێگە، بنکە ۞ 1 دژ 2 (مجازی) جای پای محکم

strong interaction *noun*, also strong force
(فیزیک) کار و کاردانەوە یان کارلێکی بەهێز ۞ تعامل قوی

strong language *noun*
زمان‌پیسی، زمان‌شڕی، جنێو و ناوێتکە، قسەی ساردوسووک ۞ زبان ناسزاگویی

strongly /'strɒŋli, US 'strɔːŋli/ *adverb*
بە هێزەوە، پڕهێزانە، بە توندی، سەخت، بە سەختی، بە تەواوەتی: *He was strongly opposed to the idea ◊ The room smelt strongly of polish* ۞ قویاً، به شدت، کاملاً

strongman /'strɒŋmæn, US 'strɔːŋ-/ *noun, pl.* strongmen
1 بەزەبروزەنگ، حوکمداری توندوتیژ، زۆردار، ملهوڕ، دەسەڵاتداری زۆردار: *The country has been under the control of military strongmen for a long time* 2 پیاوی بەهێز یا بەقەوەت (لە سیرکا) ۞ 1 دیکتاتور 2 مرد نیرومند

strong-minded /ˌstrɒŋ 'maɪndɪd/ *adjective*
بەبڕیار، پتەو، بەئیرادە، بەویست، شێلگیر، سوور، determined ۞ مصمم

strong point *noun*
خاڵی بەهێزی، بەهێزایی ۞ نقطه‌ی قوت

strongroom /'strɒŋruːm, -rʊm, US 'strɔːŋ-/ *noun*
(بانک و هتد) دیوی گەنجینە یان خەزێنە، ژووری تایبەتی لە بانکدا ۞ اتاق خزانه

strong suit *noun*
(لە پەڕیندا) دەستی چاک ۞ دست قوی

strong verb *noun*
(رێزمان) کاری نائاسا یا نائاسایی ۞ فعل بی‌قاعده

strong-willed *adjective*
بەبڕیار، بەئیرادە، بەویست، شێلگیر، سوور، پڕئیرادە، پتەو ۞ مصمم، باارادە

strongyle /'strɒndʒɪl/ *noun*
خڕەکە: جۆرێ کرمی نیماتۆدی مشەخۆری نەخۆشخەری گوانداران و باڵندەکان [توخم *Strongylus*. بڕوانە redworm 2] ۞ استرونجیل

strontia /'strɒnʃ(ɪ)ə/ *noun*
(کیمیا) ئۆکسایدی سترانتیوم SrO (بنەڕەت: لە *strontian* سەرەتاوە، ئاماژە بە کاربۆناتی سترۆنیۆم strontium carbonate لە *Strontian*ـەوە، دەڤەرێ لە سکاتلەند کە لەوێ دۆزرایەوە) ۞ استرونتیا

strontianite *noun*

(کیمیا) کانیێ کە لە کاربۆناتێکی سترانتیۆم carbonate of strontium پێکهاتووە و بە چەندین شێوە و ڕەنگ هەیە ◌ استرونتیانیت

strontium /ˈstrɒntiəm, ˈstrɒnʃ-, US ˈstrɑːnʃ-, ˈstrɑːnt-/ *noun*
سترانتیۆم، سترۆنتیۆم (بە ژ.گ. 38 ن. Sr؛ بنەڕەت: لە strontia + -ium) ◌ استرونسیم

strop[1] /strɒp, US strɑːp/ *noun*
دەزگا یان قایش (یان تاسمە)ی تیخ تیژکردن (یان ساودان)، تیغساو(کە)، تیژەنە، چەرمەساو ◌ ماشین یا چرم تیغ‌تیزکنی

strop[2] /strɒp, US strɑːp/ *noun*
خوو، ناکار، خولک، باری دەروونی ◌ خلق

strophanthin /strə(ʊ)ˈfanθɪn/ *noun*
(پزشکی) ماکێکی ژاراوی لە هێندێ داری ئەفریکایی دەگیرێ و وەکوو تاودەری دل بەکاردێنرێ، هەرێەک لە گلۆکۆزایدە جۆربەجۆرەکان (وەک ouabain) یا تێکەڵەکانی گلۆکۆزایدە لە ڕووەکە ئەفریکاییەکان (توخمەکانی *Strophanthus* و *Acokanthera*) لە خێزانی dogbane: ب.ت.: گلۆکۆزایدیکی تاڵی ژاراوی $C_{36}H_{54}O_{14}$ لە میوێکی (یان ڕەز) دارین (*Strophanthus kombé*) ◌ استروفانتین

strophe /ˈstrəʊfi, US ˈstroʊfi/ *noun, pl.* strophes
1 (لە یۆنانی کۆندا) سترۆفی، سوور، سترۆف: بەشی یەکەمی هۆنراوەی گۆرانی بە کۆر، سووران لە وەختی سەمادا لەگەڵ گۆرانی بە کۆمەڵ، سەندنەوەیێ کە لە کاتی وەرسووڕان لە هەڵپەڕکێ یان سەمادا دەیان وتەوە، بەشێ لە هۆنراوەی گۆرانی (یۆنانی کۆن) کە لە لایەن کۆرسەوە دەخوێندرا کاتێ لە ڕاستەوە بۆ چەپ وەردەسووڕان، جوولە یان بزواتێ کە کۆرس لە کاتی وتنی سترۆف دەیکرد، بڕوانە antistrophe، ئاماژە بە جوولە و بزاوتێکە لە ڕاستەوە بۆ چەپ لە کۆرسی یۆنانیدا) 2 کۆپلە ◌ 1 استروف 2 بند

strophic /ˈstrəʊfɪk, US ˈstroʊf-/ *adjective*
سترۆفیک، سەربە strophe ◌ استروفیک

strophulus *noun*
سترۆفولوس: هەڵزلەیان یان دەرکردنی زیپکە ب.ت. لە ساوایاندا، بە چەندین شێوەیە و زۆرتریان بێ‌زیانە ◌ استروفولوس

stroppy /ˈstrɒpi, US ˈstrɑːpi/ *adjective* (stroppier, stroppiest)
بەدخولک، ڕوونەخۆش، جینگزی، ناجسن، ڕووتاڵ، فیشەکی، سەرتوند، touchy، belligerent) stroppily /ˈstrɒpɪli, US ˈstrɑːpɪli/ *adv*؛ stroppiness /ˈstrɒpinəs, US ˈstrɑːpinəs/ *n*) ◌ بدخلق، جوشی

stroud *noun*
پارچە، پێخەف یان پەتۆ و کراسی زبری لە خوری کە جاران لە لایەن بریتانیاییەکان (لە ئاڵوگۆڕ یان سەوداگەریدا لەگەڵ سوورپێستەکان یان هێندییە ئەمریکاییەکان) بەکاردێترا (ڕەنگە لە Stroud، شارێ لە Gloucestershire ئینگلتەرە وەرگیرابێ کە لەوێ دەکرا) ◌ استرود

strove /strəʊv, US stroʊv/ = past of strive

struck[1] /strʌk/ = past and past participle of strike

struck[2] /strʌk/ *adjective*
(کەسێ) چاک، باش ◌ خوب

structural /ˈstrʌktʃərəl/ *adjective*
1 پێکهاتەیی، پێکهاتی، بنیاتی، دارشتی، دارشتەیی، سەربە پێکهاتە، پەیکەری، چێوەیی، سەربە پێکهاتە یان پێکهاتەکان: *structural* 2 *structural stability* ◊ *changes in society* سەربە پێکهاتەیێکی ئەندامی، morphological 3 سەربە پێکهاتەی زەویناسی(یانە، وەک تەختەبەردەکان)، tectonic 4 دەزگایی، خانووبەرەیی، بەکارهێنراو لە پێکهاتەی قوڕەکاری یان خانووسازی: ◊ *structural clay* *Storms have caused structural damage to hundreds of homes* ◌ 1 ساختاری، ساختی 2 وابستە بە ساختار آلی 3 وابستە بە ساخت زمین‌شناختی 4 ساختمانی

structural anthropology *noun*
مرۆڤناسی پێکهاتەیی یان پێکهاتی: ڕێباز یان قوتابخانەیێکی مرۆڤناسی کە لە لایەن کلۆد لیڤی شتراوس Claude Lévi-Strauss لەسەر بنەمای دۆزینەوە discovery و شیکردنەوەی analysis پێکهاتە خۆماکی یان زگماکی inherent نێو شێوە و فۆرمە فەرهەنگییە جیاجیاکان دامەزرا ◌ انسان‌شناسی ساختاری

structural engineer *noun*
ئەندازیاری خانووبەرە یان ستراکتۆراڵ ◌ مهندس ساختمانی

structural engineering *noun*
ئەندازیاریی خانووبەرە یان ستراکتۆراڵ ◌ مهندسی ساختمانی

structural formula *noun*
(کیمیا) شێوگی پێکهات(ەی)ی: پێوەندی گەردیلەکان لە گەردیکدا کە (بە شێوەیێکی) دیاگرامانە پیشان دەدرێ، وەک H–O–H ◌ فرمول ساختمانی

structural global method *noun*
(زمانەوانی) ڕێچکە یان ڕێبازی گشتی پێکهاتەیی یان پێکهاتی، شێوازی گشتی پێکهاتەیی یان پێکهاتی ◌ روش کلی ساختاری

structural isomer *noun*

هاوپارزەی پێکهاتی، ئیزومێری پێکهاتەیی: یەکێ لە دوو یان چەند ئاوێتەیی compound کە هەمان ژمارە و جۆری گەردیلەکانی تیایە بەلام لەباری ڕێکخستنی ئەندازەیی‌یەوە geometric arrangement بە شێوەیێکی بەرچاو جیاوازی‌یان هەیە ◌ هم‌پار یا ایزومر ساختمانی

structuralism /ˈstrʌktʃərəlɪzəm/ *noun*

پێکهاتەگەری، پێکهاتەخوازی، بنیاتگەری: (لە ویژە، زمان و زانستە کۆمەلایەتی‌یەکاندا) تیۆری‌یێ کە بایەخ دەدا بە هەر دەق و تێکستێ وەک پێکهاتەیێ کە بەشە جیاوازەکانی تەنیا کاتێ مانا و واتایان هەیە کە لەبەر ڕۆشنایی یەکتر یان پێوەندی لەگەل یەکتردا لێک بدرێتەوە، شێوازێکی لێکدانەوە و شی‌کردنەوەی ناسیاری، ڕەفتار، فەرهەنگ و ئەزموونی مرۆڤە کە چڕ دەبێتەوە سەر پێوەندی‌یەکانی ناکۆکی و دژایەتی نێوان تۆخم و ئێلیمێنتەکان لە نێوان دەزگایێکی چەمکی و کانسێپچوالدا؛ هەر تیۆری یان لێکۆڵینەوەیێ کە پرێنسیپە پێکهاتەیی‌یەکان structural principles پێکدێنێ یان گەلالە دەکا؛ structural anthropology؛ structural linguistics (بڕوانە deconstruction) ◌ ساختارگرایی، ساخت‌گرایی

structuralist /ˈstrʌktʃərəlɪst/ *noun, adjective*

n پێکهاتەگەر، پێکهاتەخواز، بنیاتگەر، ستراکچرالیست *adj* پێکهاتەگەری‌یانە، بنیاتگەرانە، ستراکچرالیستی: *a structuralist approach* ◌ *n* ساختارگرا، ساخت‌گرا *adj* ساخت‌گرایانە

structuralization *noun*

بناخەدانان، بنچینەدانان، بنەڕەت‌دارشتن، دامەزراندن ◌ بنیان‌گذاری

structural linguistics *noun, pl.*

زمانەوانی پێکهاتەیی یان پێکهاتی یان پێکهاتەخواز: لقێ لە زمانەوانی کە دەربارەی زمان وەک دەزگایێکی system پێکهاتە پێکەوەپێوەندیدارەکان interrelated structures دەکۆڵێتەوە؛ هەر ڕێباز یان تیۆری‌یێ کە زمان لەوێدا وەک دەزگایێکی سەربەخۆ self-contained یان خۆڕێکخەر self-regulating بیری لێ‌دەکرێتەوە و تۆخمەکانی بەهۆی پێوەندی‌یان بە تۆخمەکانی ترەوە پێناسە دەکرێ. پێکهاتەگەری لە نیوەڕاستی سەدەی بیستەمدا دەستی پێ‌کرد و نە تەنیا لە زمانەوانی‌دا بالادەست بوو بەلکوو کاریگەری‌یێکی رووڵەبەرەی لە لق و دیسیپلینەکانی تردا وەک مرۆڤناسی و ڕەخنەگری ویژەیی literary criticism هەبوو ◌ زبان‌شناسی ساختاری یا ساختارگرا

structurally /-ərəli/ *adverb*

لەباری پێکهاتەیی‌یەوە، لەباری پێکهاتەوە: *The building is -cturally sound* ◊ *languages are -ructurally different* ◌ از نظر ساختاری

structural science *noun*

زانستی پێکهاتەیی یان پێکهاتی ◌ علم ساختاری

structural steel *noun*

پۆلای خانووبەرە ◌ فولاد ساختمان(سازی)

structural unity *noun*

یەکێتی پێکهاتەیی ◌ وحدت ساختاری

structure /ˈstrʌktʃə(r)/ *noun*

1 پێکهات، پێکهاتە، دارشتە، بنیات، پەیکەر، سازە، قەوارە، چێوە: *leaves and other plant structures* ◊ *changes in the social and economic structure of society* 2 (شتێکی دروستکراو وەک) خانووبەرە، دەزگا، بینا، پرد 3 ڕێکخستە، سیستەم 4 پێکهاتن، دارشتن، construction 5 شێوەی پێکهاتن یان دارشتن 6 هەر شتێکی پێکهاتوو لە تۆخمە ڕێکخراو یان پێکەوەبەندەکان interrelated 7 پێکهاتی بەشەکان، شانەکان tissues یان ئەندامانی لەش 8 چین‌چین‌بوون و پێکهاتنی تۆێ و چینەکانی زەوی 9 دەزگای بیر و باوەڕ، پێوەندی‌یەکان، دامەزراوەکان و هتد لە گرووپێکی کۆمەلایەتی (بنەڕەت: لە *structus* لاتینەوە، لە *structura* لە *struere* "بنیات‌نان، پێکهێنان، دروستکردن، سازکردن، هەلچنین") ◌ 1 ساخت، ساختار 2 ساختمان 3 نظام 4 ساختن 5 طرز ساخته شدن 6، 7، 8 و 9 استراکتور

structured *adjective*

ڕێکخراو، ڕێک‌وپێک؛ پێکهاتەمەند، پێکهات‌مەند ◌ منظم؛ دارای ساخت

structureless /ˈstrʌktʃələs/ *adjective*

(دەربارەی خانەوە cell) بێ‌پێکهاتە(یێکی دیار؛ (structurelessness /ˈstrʌktʃələsnəs/ *n* ◌ بدون ساختمان

structure of authority *noun*

پێکهاتەی دەسەلات ◌ ساخت اقتدار

structure of universe *noun*

چێوە یان پەیکەری جیهان، پێکهاتەی گەردوون ◌ ساختمان جهان

strudel /ˈstruːdl/ *noun*

(ئەلمانی) کەیکی میوەیی ◌ استرودل

struggle /ˈstrʌgl/ *noun*

حەول، هەول، تێکۆشان، تێکۆشین، ململانێ، تەقەلا، بزاڤ، خەبات، کێشە، شەڕ، بەربەرەکانی، کێشمەکێش: *a power/leadership struggle* ◊ *the struggle for independence* ◊ *a struggle between good and evil* ◊ *It was a real struggle to be ready on time* ◌ تلاش، تنازع، مبارزه

struggle for existence *noun*

ململانێی مانەوە، کێشمەکێشی مانەوە، شەڕی مانەوە ۞ تنازع بقا

struggle for power *noun*
شەڕی مانەوە یان دەسەلات، کێشە یان شەڕی هێز ۞ جنگ قدرت

struggle for survival *noun*
ململانێی مانەوە، کێشمەکێشی مانەوە، شەڕی مانەوە ۞ تنازع بقا

struggler *noun*
تێکۆشەر، کۆڵنەدەر ۞ تلاش‌کننده

strum /'strʌm/ *noun*
لێدان، لەراندنەوە (ئامێرێکی ژێدار، لەڕووی نەزانییەوە) ۞ نواختن

strummer *noun*
لێدەر، ئامێرژەن ۞ نوازنده

struma /'stru:mə/ *noun, pl.* strumae /-mi:/ = goitre

strumous /'stru:məs/ *adjective*, also strumose
(کۆن) زەریکەیی، خەنازیری ۞ خنازیری

strumpet /'strʌmpɪt/ *noun*
(کۆن) قەحبە، لەش‌فرۆش، حیز ۞ فاحشه، روسپی

strung[1] /'strʌŋ/ *adjective*
نارەحەت، بەدڵەتەپێ‌کەوتوو، وورووژاو، بێ‌ئارام، نەسرەوتوو، بێ‌ئۆقرە ۞ عصبی، هیجان‌زده

strung[2] /strʌŋ/ = past and past participle of string

strung-out *adjective*
1 (رەمەکی، سەخت) گیرۆدە، بەسەرەوەپێوەبوو 2 نیگەران، نارەحەت، شێرزە ۞ 1 معتاد 2 نگران

strung-up *noun*
نیگەران، نارەحەت، شێرزە، دڵ‌لەدوا، وورووژاو، هەژێو، ئارام‌لێ‌هەڵگیراو ۞ نگران، هیجان‌زده

strut[1] /strʌt/ *noun*
(دار یان ئاسن) پشتبەست، پاڵپشت، پشتیوان، دەستەک، کۆڵەکە، پایە، ستوون ۞ شمع

strut[2] /strʌt/ *noun*
لەنجەولار، لەنجە، رۆیشتنی بە ناز و لووت‌بەرزانە؛ swagger ۞ خرامش

strychnine /'strɪkni:n/ *noun*
ستریکنین (= مەتریالێکی زۆر ژاراوی $C_{21}H_{22}N_2O_2$ جاروبار توێژاڵی بەکاری دێنن ب.ت. لە بواری دەرمان‌گرتنەوە یان پزشکی‌دا، لە داری nux vomica دەگیرێ) ۞ استریکنین

strychninism *noun*
ژاراوی‌بوون (ی درێژخایەن لەبەر بەکارهێنانی) بە ستریکنین ۞ مسمومیت استریکنین

Stuart *adjective, noun,* also Stewart
adj سەربە بەرەپاتشایی یێ کە بەسەر سکاتلەند (1371-1714) و ئینگلتەرە (1603-1714)

دەسەلاتیان کرد *n* ئەندامی ئەو بەرەیە ۞ استوارت

stub /stʌb/ *noun*
1 کۆلکە، بنەدار 2 ریشەی ددان، چوکلە 3 (چەک، جگەرە، پێنووس و هتد) بن، کنگە، قنچک ۞ 1 کندەی درخت 2 ریشەی دندان 3 تە، تەسوش

stub axle *noun*
سەگ‌دەس، میل‌فەرمانی چکۆلە ۞ سگ‌دست

stubble /'stʌbl/ *noun*
1 کلۆش، سروت، پرێز 2 بنەریش، کەمێ ریش کە مابێتەوە ۞ 1 کاه‌بن 2 تەریش

stubbly /'stʌbli/ *adjective*
بە ریشێکی کەمەوە، بە بنەریشێکەوە ۞ تەریش‌دار

stubborn /'stʌbən, US -bərn/ *adjective*
1 لاسار، کەللەڕەق، بەدڵەغاو، لا، کەللەشەق، ناحاڵی، گوێ‌نەدەر، سەرێزیو، نافەرمان، ناگوێڕایەڵ: 2 *a -rn resistance to change* بەبڕیار، شێلگیر، پتەو، سوور 3 سەخت، دژوار، ناستەم 4 بواردوو، پاکەوەنەبوو، لێوەنەبوو ۞ 1 یک‌دنده، سرکش 2 مصمم 3 سخت 4 پاک‌نشدنی

stubbornly /'stʌbənli, US -bərnli/ *adverb*
بە لاساری، کەللەڕەقانە، سەرسەختانە ۞ به طور یک‌دنده، لجوجانه

stubbornness /'stʌbənnəs, US -bərnnəs/ *noun*
لاساری، کەللەڕەقی، ناحاڵیتی، لایی، سەرسەختی، خۆسەری ۞ یک‌دندگی، خودسری، لجاجت

stubby /'stʌbi/ *adjective* (stubbier, stubbiest), *noun* (*pl.* stubbies)
1 *adj* (قامک) خڕین، گۆشتن، خڕوپڕ، قەڵەو، خڕومڕ، چکۆلانە، کورتەبنە 2 پڕ (لە) کۆلکە، کۆلکاوی *n* شووشەی خڕی چکۆلەی بیرە ۞ 1 *adj* گوشتالو، کوچولو 2 کنده‌دار *n* استابی

stucco /'stʌkəʊ, US -koʊ/ *noun*
سواخ‌دان بە گەچ یان سمێت، سواخەگەچ، بە ساروج سواخ‌دان، سواخەساروج، گەچ‌کاری (لە ئیتالیاییەوە) ۞ اندود گچ یا سیمان

stuccoed *adjective*
سواخ‌دراو بە گەچ، چیمەنتۆ یان سمێت ۞ اندوده با گچ یا سیمان

stuck[1] /stʌk/ = past and past participle of stick

stuck[2] /stʌk/ *adjective, noun*
adj گیرکردوو، تێ‌چەقیو، چەقیو، تێ‌گیر، تێ‌گیراو، تیاماو، (نافەرمی) دڵ‌تێچوو، دڵبەستە، ئاشق *n* چەرمەسەری، گۆنگەڵ، گێچەڵ ۞ *adj* گیرکرده، گرفتار، (عامیانه) عاشق *n* دردسر

stuck-up *adjective*
(نافەرمی) بەقیزوێز، بەپۆز، بەدەمار، فیزن،

لەخۆبایی، خۆپیزل، خۆگر، لووتبەرز ۞ مغرور، پرافاده

stud[1] /stʌd/ *noun*
1 گوارەی دەرزی(ئاسا و خڕ) 2 دوگمە، گۆپکە 3 گولمێخی جوانی، سنگی جوانی، گولمێخ، سنگ ۞ 1 گوشوارەی سوزنی 2 دکمە 3 میخ تزئینی، گل‌میخ

stud[2] /stʌd/ *noun*
1 (نافەرمی) پیاوی حەشەری یان پەڕۆک، کیرچلێس، زەنەک 2 (گیانەوەر ب.ت. ئەسپ راگیرابێ بۆ) پەڕین، کەش، مایینبەراز، جووتگرتن 3 شوێنی لێهاتن، جێگای جووتگرتن ۞ 1 (عامیانە) مرد حشری 2 (اسب) تخم‌کشی 3 محل تخم‌کشی

stud book *noun*
نژادنامە یان رەچەڵەکنامەی ئەسپ ۞ شجرەنامەی اسب‌ها

studded /'stʌdɪd/ *adjective*
دوگمەڕێز، گۆپکەڕێز، دوگمەدار، بوگمەبەندان، رازێنراو، نەخشێنراو، جوانکراو، خەملێنراو ۞ دارای دکمە، مزین

student /'stju:dnt, US 'stu:-/ *adjective*
1 شاگرد، قوتابی 2 خوێندکار، خاندەڤان 3 لێکۆڵەر، توێژەر ۞ 1 محصل، دانش‌آموز 2 دانشجو 3 محقق

student body *noun*
دەستەی خوێندکاران، لێژنەی خوێندکاران (ئامادەیی، کۆلێژ و هتد) ۞ گروه دانش‌آموزان یا دانش‌جویان

student government *noun*, also student council
ئەنجومەنی شاگردان یان خوێندکاران (خوێندنگا، کۆلێژ و زانکۆ) ۞ شورای دانش‌آموزی یا دانشجویی

student loan *noun*
قەرز یان وامی خوێندکاری ۞ وام دانشجویی

studentship /'stju:dəntʃɪp, US 'stu:-/ *noun*
1 بورسی خوێندن، یارمەتی خوێندن 2 شاگردی ۞ 1 بورس تحصیلی 2 تلمذ، شاگردی

student teaching *noun*
ماوە یان دەورەی فێرکردنی مامۆستایی ۞ دورەی آموزشی معلمی

student's union *noun*, also student union
یانەی خوێندکاران، کۆمەڵەی خوێندکاران ۞ باشگاه دانشجویان، انجمن دانشجویان

stud horse = stud[2](sense 2)

studied /'stʌdid/ *adjective*
لێکۆڵراو، لێکەوەدراو، هەڵسەنگێنراو، بەئەنقەست، بەمەبەست، ئاگادارانە (studiedly *adv*، studiedness *n*) ۞ مطالعه‌شده، عمدی

studio[1] /'stju:diəʊ, US 'stu:dioʊ/ *noun, pl.* studios
1 ستۆدیۆ، بلاوگە، دیوی پێشکەکردنی بەرنامەی رادیۆ و تەلەفزیۆن، دیو یان ژووری پەیکەرتاش، وێنەگر، وێنەکێش و هتد) 2 کۆمپانیای سینەما یان بەرهەمهێنانی فیلم ۞ 1 استودیو، آتلیه 2 شرکت سینمایی

studio[2] /'stju:diəʊ, US 'stu:dioʊ/ = studio apartment

studio apartment *noun*, also studio flat
دەستەخانوویەکی چکۆلانە لەگەل دیویکی سەرەکی، ستۆدیۆ ۞ سوئیت

studio audience *noun*
(رادیۆ و تەلەفزیۆن) بینەرانی (ئامادە لە) ستۆدیۆ ۞ تماشاگران استودیویی

studio couch *noun*
قەنەفەی خەو (دەتوانێ ببێتە جێیخەو) ۞ کاناپەی تخت‌خوابی

studio theatre *noun*
شانۆگەری ستۆدیۆیی ۞ تئاتر استودیویی

studious /'stju:diəs, US 'stu:-/ *adjective*
1 کتێبخوێن(ەوە)، دەرسخوێن، زەحمەتکێش، تێکۆشەر، حەولدەر 2 هەڵسەنگێنراو، ورد، سەرنجپێدراو ۞ 1 اهل مطالعه، کوشا 2 سنجیده

studiously /'stju:diəsli, US 'stu:-/ *adverb*
بە وردی، ورد: *He -sly avoided answering the question* ۞ با دقت

studiousness /'stju:diəsnəs, US 'stu:-/ *noun*
وردی، وردبوونەوە، سەرنجپێدان، حەول، تێکۆشان ۞ دقت، سعی

studmuffin *noun*
(نافەرمی، ئەمریکا) پیاوی سەرنج ڕاکێش (لەباری سێکسەوە) ۞ مرد جذاب

study /'stʌdi/ *noun, pl.* studies
1 خوێندنەوە، موتالا 2 لێکۆڵینەوە، ڤەکۆلین، (توێژینەوە) 3 بواری خوێندن 4 ژوور یان دیوی خوێندنەوە 5 مەشق 6 حەول، تێکۆشان، تەقەلا 7 (کۆن) شتێکی جێی سەرنج یان تێڕامان ۞ 1 مطالعه 2 تحقیق 3 رشتەی تحصیلی 4 اتاق مطالعه 5 تمرین 6 کوشش 7 چیز در خور تأمل

study hall *noun*
دیوی وانە، ژووری دەرس یا وانە ۞ اتاق درس

stuff /stʌf/ *noun*
1 مادە، مەتریال، شت، ماک، ماڵ، بابەت، جنس، مایە، پارچە، کوتاڵ: *The chairs were covered in some sort of plastic stuff* 2 گەنوگوو(ژاڵ) 3 قسەی قۆڕ، فلتە، قسەی هیچەکە 4 سروشت، گەوهەر، مایە، تایبەتمەندی بنچینەیی 5 (نافەرمی) ئارەق، خواردنەوە، بەنگ،

دەرمان 6 (نافەرمی. the stuff) پارە، پوول 7
(بریتانیا) پارچەی لەخوری (جیا لە هەوریشم،
کەتان و...) ⬡ 1 مادە، چیز، جنس، پارچە 2
آشغال 3 چرند 4 خمیرە 5 (عامیانە) مشروب، مواد
مخدر 6 (the stuff) پول 7 استاف

stuffed /stʌft/ *adjective*
(نافەرمی) تێتەپێنراو، پڕکراو، ئاخنراو، ئاواخن،
full ⬡ پرشدە، توپر

stuffed animal = softy toy

stuffed shirt *noun*
مرۆی لەخۆبایی، بادیهەوا، کونەپەرست ⬡ آدم
مغرور، محافظەکار

stuffed-up *adjective*
(لووت) گیراو، کپ، مرخەلێدەرنەهاتوو ⬡ گرفتە

stuffily /'stʌfɪli/ *adverb*
بە شێوەیەکی بۆخاو، بەدخولکانە ⬡ بە طور
خفە، با بدعنقی

stuffiness /'stʌfinəs/ *noun*
1 (هەوای دیو) بۆخاوی، گنخاوی، بۆگەنی 2
بەدخولکی، رووتالی، رووگرژی ⬡ 1 خفگی 2
بدعنقی

stuffing /'stʌfɪŋ/ *noun*
1 (چێشتلێنان) ناواخنی نێوزگ (وەکوو نان،
پیواز و هەزویلە دەخرێتە نێو مریشکەوە) 2
ناواخن، ناو ⬡ 1 توشکمی 2 آکنە، تویی

stuffy /'stʌfi/ *adjective* (stuffier, stuffiest)
1 (هەوای دیو) بۆخاو، گنخاو، پیس، خەفە،
ناخۆش: *a stuffy room* 2 (لووت) گیراو، کپ
3 رووتاڵ، رووگرژ، بەدخولک 4 وەڕەسکەر،
وشک ⬡ 1 خفە 2 (بینی) گرفتە 3 بدعنق 4
کسل کنندە

stull /stʌl/ *noun*
1 کۆلەکە یا دەستەکی کان، چوارچێوەی پاراستن
2 زبڵدان، ئەشغالی ⬡ 1 شمع معدن 2 آشغالدان

stultification *noun*
لەکارخستن، لەکاریگەریخستن، پووچ کردنەوە
⬡ خنثیسازی

stultifier *noun*
لەکارخەر، لەکاریگەریخەر ⬡ خنثیساز

stultifying /'stʌltɪfaɪɪŋ/ *adjective*
ماندووکەر، وەڕەسکەر، ناخۆش، ناڕەحەتکەر
⬡ خستەکنندە، کسل کنندە

stum /stʌm/ *noun*
ئاوی نەترشاوی ترێ ⬡ استوم

stumble /'stʌmbl/ *noun*
1 سەرسم، ساتمە، سەرەنگرێ، نسکۆ، رەت،
تەسە، نوچ، تەرپل، تەپوخ، هەڵەنگوتن 2 هەڵە،
خەتا، سەهو، شاشی، چەوتی، لێشێوان،
(لێ)هەڵقلیشان، (لێ)داقلیشان، ساتمەی زمان
⬡ 1 سکندری 2 اشتباە

stumblebum *noun*
کەسێکی لێنەهاتوو و دەسەوسان ⬡ آدم نالایق و
دستوپاچلفتی

stumbling block /'stʌmblɪŋ blɒk/ *noun*
کۆسپ، بەربەست، بەربەند، چورتم، ئاستەنگ،
رێگر، تەگەرە ⬡ مانع، مشکل

stumer /'stju:mə/ *noun*
1 (نافەرمی، بریتانیا) چەکی بێنرخ یان خاڵی،
کوینی قەڵب 2 تێشکان، شکست، شکان ⬡ 1
چک بیمحل، سکەی تقلبی 2 شکست

stump /stʌmp/ *noun*
1 بنەدار، کوتەرە، کۆتە، کۆلک، کۆلکە 2
(جگەرە، پێنووس و هتد) بن، کنگە، بنکە،
قنچک، قنچکە 3 ریشەی ددان، بنێخ، چوکلە 4
خڕیلانە، کورتەبالا 5 بەشی ماوە، پاشماوە
(جێگایێکی براو یان پەڕیو) ⬡ 1 کندە 2 تە 3
ریشەی دندان 4 کوتاەقد 5 قسمت باقیماندە

stumper *noun*
(نافەرمی) پرسیاری سەرلێشێوێن ⬡ سؤال
سردرگمکنندە

stumpiness /'stʌmpinəs/ *noun*
1 خڕپنی، خڕیلانەیی، خڕوخۆلی 2 چکۆلانەیی،
کورتەبنەیی ⬡ 1 خپل بودن 2 کوچولو بودن

stump speaker *noun*
وتاربێژی سیاسی ⬡ خطیب سیاسی

stumpy /'stʌmpi/ *adjective* (stumpier, stumpiest)
1 کۆلکەئاسا 2 خڕپنە، خڕیلانە، خڕوخۆل:
stumpy fingers 3 کورت، چکۆلانە، کورتەبنە
⬡ 1 کندەمانند، 2خپل 3 کوچولو

stun /stʌn/ *adjective*
(تفەنگ) بێهۆشکەر ⬡ ازهوشبر

stung[1] /stʌŋ/ = past and past participle of sting

stung[2] /stʌŋ/ *adjective*
رەنجاو، زیز، ناڕەحەت(بوو)، دڵشکاو، دڵمەن
⬡ رنجیدە، دلخور

stun gun *noun*
1 تفەنگی بێهۆشکەر 2 داردەستی کارەبایی یان
ئێلیکتریکی ⬡ 1 اسلحەی ازهوشبر 2 باتون برقی

stunk /stʌŋk/ = past and past participle of stink

stunned *adjective*
1 تاساو، واقوڕماو، حەپەساو، سەرسووماو،
کاس 2 لەهۆشچوو، بووراو ⬡ 1 حیرتزدە 2
از هوشرفتە

stunner /'stʌnə(r)/ *noun*
1 (ب.ت. ژن) جوان، سەرنجڕاکێش، لەبار 2
شتی سەرسووڕمێنەر یان تاسێنەر ⬡ 1 جذاب 2
چیز مبهوتکنندە

stunning /'stʌnɪŋ/ *adjective*
1 جوان، چەلەنگ، چاولەبەرهەڵنەهاتوو،

سەرنج‌ڕاکێش، دڵڕفێن 2 سەرسووڕمێنەر، گێژکەر، تاسێنەر، سەیر ◌ 1 زیبا، جذاب 2 حیرت‌انگیز

stunningly /'stʌnɪŋli/ *adverb*

سەرسووڕهێنەرانە، (بە شێوەیێکی) سەیر، گێژکەرانە ◌ به طور حیرت‌انگیز

stunt /stʌnt/ *noun*

1 کاری شانۆیی (پڕمەترسی و بۆ ڕاکێشانی سەرنجی خەڵک) 2 گیانەوەر یان ڕووەکی هەڵنەداو، هەڵنەدان، گەورەنەبوون، گەشەنەکردن ◌ 1 کار نمایشی 2 حیوان یا گیاه از رشد بازداشته‌شده، از رشد بازداشته شدن

stunted /'stʌntɪd/ *adjective*

لەگەشەخراو، کورتەبنە، گەشەنەکردوو، هەڵنەداو، لەهەڵدان‌خراو، پێشی گەورەبوون یان هەڵدان‌گیراو، چکۆلەهێڵراو ◌ از رشد بازداشته‌شده

stuntman /'stʌntmæn/ *noun, pl.* stuntmen

(فیلم، سینەما و هتد) گیان‌باز، مەترسی‌کار ◌ بدل

stuntwoman /'stʌntwʊmən/ *noun, pl.* stuntwomen

(فیلم، سینەما و هتد) گیان‌باز، مەترسی‌کار (ژن) ◌ بدل (زن)

stupa /'stu:pə/ *noun, pl.* stupas

ستووپا: پێکهاتە یا بینایێکی گومەزی بۆ پەرستنی بودا یان یادکردنەوەی ڕووداوەکانی ژیانی (بنەڕەت: لە *stūpa* سانسکریتەوە) ◌ استوپا

stupe[1] /stju:p/ *noun*

(کۆن) پەڕۆ یان خاولەی گەرم، نێوەنمەکی گەرم ◌ حوله یا ضماد گرم

stupe[2] /stju:p/ *noun*

مرۆی گەوج یان کەر ◌ آدم احمق

stupefacient /ˌstju:pɪ'feɪs(ə)nt/ *adjective, noun*

(دەرمان) گێژێنەر، گێژکەر، سڕکەر ◌ (داروی) مخدر یا گیج‌کننده

stupefaction /ˌstju:pɪ'fækʃn, US ˌstu:-/ *noun*

1 گێژاندن، گێژکردن 2 سەرسووڕمان، واق‌وڕمان، گێژی، تاساوی، تاسان، سەرسامی ◌ 1 گیج‌سازی 2 حیرت، بهت

stupefied *adjective*

تاساو، واق‌وڕماو، سەرسووڕماو، سەرسام ◌ حیرت‌زده

stupefying /'stju:pɪfaɪɪŋ, US 'stu:-/ *adjective*

سەرسووڕمێنەر، گێژکەر، تاسێنەر، سەیر: *stupefying boredom* ◌ حیرت‌انگیز

stupefyingly /'stju:pɪfaɪɪŋli, US 'stu:-/ *adverb*

سەرسووڕمێنەرانە، گێژکەرانە، بە شێوەیەکی تاسێنەر ◌ به طور حیرت‌انگیز

stupendous /stju:'pendəs, US stu:-/ *adjective*

سەیر، گەورە، مەزن، بەشکۆ: *stupendous achievements* ◌ شگفت‌انگیز، عظیم

stupendously /stju:'pendəsli, US stu:-/ *adverb*

بە شێوەیەکی سەیر ◌ به طور شگفت‌انگیز

stupendousness /stju:'pendəsnəs, US stu:-/ *noun*

سەیری، گەورەیی، مەزنی، بەشکۆیی ◌ شگفت‌انگیزی، عظمت

stupid /'stju:pɪd, US 'stu:-/ *adjective* (stupider, stupidest)

1 گێژ، وڕ، کاس، مەنگ، حەپە، حەپۆل، گەلحۆ، زەین‌کوێر، گەمژەل، دەبەنگ، لاژگە، پەخمە، جلفر، کەر، نەفام، بێ‌مێشک، گەوج 2 گەوجانە ◌ 1 گیج، خنگ، احمق، بی‌شعور 2 احمقانه

stupidity /stju:'pɪdəti, US stu:-/ *noun, pl.* stupidities

گێژی، وڕی، کاسی، مەنگی، حەپەیی، حەپۆلی، گەلحۆیی، گەمژەلی، دەبەنگی، لاژگەیی، پەخمەیی، کەریتی، نەفامی، بێ‌مێشکی، گەوجی: *I couldn't believe my own stupidity* ◌ گیجی، منگی، حماقت

stupidily /'stju:pɪdli, US 'stu:-/ *adverb*

کەرانە، گەوجانە: *Todd stared stupidly at the screen* ◌ احمقانه

stupor /'stju:pə(r), US 'stu:-/ *noun*

1 بێ‌هەستی، سڕی، بێهۆشی، تەزیوی 2 کەیلی، سەرخۆشی، لاکەوتەیی، گێژی، وڕی، کاسی ◌ 1 بی‌حسی، کرختی 2 نشئگی، منگی

stuporous /'stju:pərəs/ *adjective*

1 بێ‌هەست، سڕ، بێهۆش، تەزیو 2 کەیل، سەرخۆش، لاکەوتە، گێژ، وڕ، کاس ◌ 1 بی‌حس، کرخت 2 نشئه، منگ

sturdily /-ɪli/ *adverb*

بە شێوەیێکی قایم یا ڕەختە: *a sturdily built young man* ◌ به طور محکم

sturdiness /'stɜ:dinəs, US 'stɜ:rdinəs/ *noun*

قایمی، ڕەختەیی، پتەوی، تۆکمەیی ◌ استحکام

sturdy /'stɜ:di, US 'stɜ:rdi/ *adjective* (sturdier, sturdiest), *noun*

1 *adj* ڕەختە، قایم، تۆکمە، پتەو، بەهێز، گوڕیز، کارگیر، بەقەوەت، پڕهێز، بەتین، پڕشیان، بەتاقەت، بەتابشت 2 هەیکەلی، چوارشانە، بەخۆوە، دووباد، بەقەلافەت 3 خۆڕاگر، خۆبەدەستەوەنەداو، خۆبەدەستەوەنەدەر 4 بەبڕیار، سوور، شێلگیر، پتەو *n* سەرەگێژە، سەرەخولێ (هی مەڕ بەهۆی (پڕگی) کرمێکەوە) ◌ 1 *adj* محکم، قوی، زورمند 2 تنومند 3 مقاوم

4 مصمم، ثابت‌قدم n سرگیجه

sturgeon /'stɜːdʒən, US 'stɜːrdʒən/ *noun*
ماسی خاویار یان کاڤیار، جۆرێ ماسی زۆر گەورەی سەرەتایی [خێزانی Acipenseridae: چەندین جۆرن] ◌ ماهی خاویار

Sturm und Drang /ˌʃtʊəm ʊnt 'draŋ, German ˌʃtʊrm ʊnt 'draŋ/ *noun*
بزووتنەوەیێکی هونەری و وێژەیی سەدەی هەژدە لە ئەڵمانیا (دوای وەرگۆڕان یان شۆڕشی فەڕەنسە) ◌ جنبش هنری و ادبی آلمانی

stutter /'stʌtə(r)/ *noun*
زمانگیری، زمانگرتن ◌ لکنت زبان

stutterer *noun*
زمانگیر، زمانگرتوو، لاڵ، لاڵەپەتە، تورەلاڵ ◌ الکن

stuttering *noun, adjective*
1 زمانگیری، زمانگرتن 2 لەرزۆک، قرچۆک، ناجێگیر، ناسەقامگرتوو ◌ 1 لکنت زبان 2 متزلزل

stutteringly *adverb*
بە شێوەیەکی لەرزۆک، قرچۆکانە، ناجێگیرانە ◌ به طور متزلزل

sty[1] /staɪ/ *noun, pl.* sties
1 تەویلەی بەراز، لانەبەراز، سەرگێری بەراز، جێبەراز 2 (خوازە) شوێنی پیس، جێگای گلاو ◌ 1 خوکدانی 2 (مجازی) مکان کثیف

sty[2] /staɪ/ *noun,* also stye, *pl.* sties or styes
سینجکەسلاوە، قنجکەسلاو، باپشکێو، چینچک، بوکک، دیکلۆک، پزدوک، بەزی چاو ◌ گل‌مژه

Stygian /'stɪdʒiən/ *adjective*
1 (وێژەیی) تاریک، تاریک‌وتنۆک، چاوئەنگوست، تاریکەسەلات: *Stygian gloom* 2 جەهەنمی، دۆزەیی 3 پێوەندی بە ڕووباری Styxـەوە هەیە ◌ 1 ظلمانی 2 جهنمی 3 وابسته به رودخانه‌ی Styx

styl(i,o)- *prefix*
پێشگر: 1 کۆڵەکە، ستوون 2 - styloid process: *stylopodium* ◌ *stylography*
پیشوند: 1 ستون 2 زائده‌ی سهمی

-stylar *suffix*
پاشگر: کۆڵەکەدار، ستووندار، خاوەن ژمارە یان جۆرێکی تایبەتی کۆڵەکە یان ستوون ◌
پسوند: ستون‌دار، دارای شماره یا نوع خاصی از ستون

stylar /'stʌɪlə/ *adjective*
(ڕووەکناسی) ستوونژەیی، سەربە ستوونژە، پێوەندی بە ستوونژەوە هەیە ◌ وابسته به خامه

stylate *adjective*
(ڕووەکناسی و گیانەوەرناسی) خاوەنی ستوونژەیی ◌ وابسته به خامه

style /staɪl/ *noun*
1 شێواز، شێوازە، شێوە یان شێوازی نووسین 3 مۆد، داب، باو، ڕۆژبابەت 4 شێوە، ڕوخسار، جۆر، چەشن، ناو، ڕەنگ 5 سەرنێو، ناو (قانوونی یان فەرمی) 6 پێنووس یان قەڵەمی خامە 7 (ڕووەکناسی) ستوونژە، لاسکی ovary ڕووەک 8 (ڕووەکناسی، لە بێبڕبڕەیێکدا) پاشکۆیێکی باریکی تیژ و چکۆلە، دڕکینە، دڕک stylet؛ چولکە یان بەشێکی تیژی چکۆلە؛ چولکە یان زیادییێکی درێژ و باریک (وەک مووییێکی زبر bristle) لەسەر گیانەوەری ◌ 1 سبک 2 شیوه‌ی نگارش 3 مد 4 شکل، نوع، گونه 5 لقب 6 قلم خامه 7 (گیاه‌شناسی) خامه 8 (جانورشناسی) سیخ، زائده‌ای دراز و باریک بر روی جانوری

-style *suffix*
پێشگر: (ئاوەڵناو و ئاوەڵکار ساز دەکا) بە شێوازی، شێواز: *family-style* a ◌ *Beaujolais-style wine* پسوند: به سبک

stylebook *noun*
شێوازنامە: 1 کتێبێ کە شێواز و ڕێسای بەکارهێنانی خاڵبەندی punctuation، چاپ typography و شتی وای تیایە (لە لایەن نووسەران، چاپگەر و پیاچوونەوانەکان editor بەکاردێتری) 2 کتێبێ شێواز و مۆد و دابەکان ◌ استیل‌بوک

style of art *noun*
شێواز(ە) لە هونەردا ◌ سبک در هنر

style of life *noun*
شێوازی ژیان ◌ سبک زندگی

stylet /'stʌɪlɪt/ *noun*
1 (پزشکی) میلۆچکە، میلچە، میلی باریک 2 خەنجێر، تووژگ، کێرد 3 (گیانەوەرناسی) دڕک(ینە) ◌ 1 سوند باریک 2 دشنه 3 سیخک

styli = plural form of stylus

styliform *adjective*
خامەئاسا، قەڵەمانە ◌ قلم‌مانند

styling /'staɪlɪŋ/ *noun*
1 قژڕازاندنەوە، کورتکردنەوە و جوانکردنی قژ: *styling gel* ◊ *a styling brush* 2 ماشێن و (هتد) مودێل ◌ 1 آرایش مو 2 (اتومبیل) مدل

stylised = stylized

stylish /'staɪlɪʃ/ *adjective*
جوان، مۆدی ڕۆژ، باو، ڕۆژبابەت، fasgionable: *It was a stylish performance by both artists* (stylishness /'staɪlɪʃnəs/ *n*) ◌ شیک

stylishly /'staɪlɪʃli/ *adverb*
جوان، بە شێوەیەکی باو یان جوان: *a stylishly dressed young man* ◌ به طور شیک

stylist /'staɪlɪst/ *noun*
1 سەلمانی، ئارایشتگەر، جوانکار 2 (دابی جلوبەرگ و هتد) داڕێژەر، ستایلیست 3 (ب.ت. نووسەر) خاوەن‌شێواز(ە) ◌ 1

آرایش‌گر 2 طراح 3 صاحب سبک
stylistic /staɪˈlɪstɪk/ *adjective*
شێوازی، شێوازەیی، سەربە شێواز(ە، ب.ت. شێوازێکی ویژەیی) ⬡ سبکی
stylistically /-kli/ *adverb*
لەباری شێوازەوە یان شێوازەناسی‌یەوە ⬡ از نظر سبکی یا سبک‌شناسی
stylistics /staɪˈlɪstɪks/ *noun, pl.*
شێواز(ە)ناسی، ستایل‌ناسی (لە زمانی ئاخافتن یان نووسیندا: لێکۆڵینەوەی شێواز و ستایلە ویژەیی‌یەکانی کۆمەڵە نووسراوە یان جۆر و ژانرێکی تایبەتی) ⬡ سبک‌شناسی
stylite /ˈstʌɪlʌɪt/ *noun*
(مێژوویی) ستوونژی (کەسێکی پارێزگاری سەدەکانی نێوەراست یان کۆن کە لەسەر تۆپی ستوونی دەژی) ⬡ استیلیت
stylization /ˌstaɪlaɪˈzeɪʃn, US -ləˈz-/ *noun*
دانان بەپێی شێوازێکی دیاری‌کراو، شێوازاندن ⬡ استیلیزاسیون
stylized /ˈstaɪlaɪzd/ *adjective*
1 نەریتی 2 فەرمی، دانراو بەپێی شێوازێکی دیاری‌کراو 3 دەسکرد، ناناسایی، ناڕاست، ناخۆمالی، ناسروشتی: *the highly stylized form of acting in Japanese theatre* ⬡ 1 سنتی 2 رسمی 3 تصنعی
stylo- = styl-
stylobate /ˈstʌɪlə(ʊ)beɪt/ *noun*
بنکی ستوونەکان، هەرزاڵەکۆڵەکە، بنکی یەک‌تەختەی ریزە کۆڵەکەیێ (لە ئەرکیتێکچێری یونانی کۆندا) ⬡ پایه‌ی ستون‌ها
stylograph /ˈstʌɪləgræf/ *noun*
پێنووسی خودنووس یان خودکار، پاندان ⬡ خودنویس
stylography *noun*
هەڵکۆڵین ⬡ حکاکی
styloid /ˈstʌɪl *adjective*
1 خامەئاسا، پێنووس‌ئاسا 2 (توێکاری) تیری ⬡ 1 قلم‌مانند 2 سهمی
styloid process *noun*
چوکڵە یان زیادەی تیری ⬡ زائده‌ی سهمی
stylometric /ˌstʌɪləˈmɛtrɪk/ *adjective*
سەربە شێوازپێوی ⬡ وابسته به استایلومتری
stylometry /stʌɪˈlɒmɪtri/ *noun*
شێوازپێوی (شی‌کردنەوەی ئاماری گۆڕانەکانی شێوازی ویژەیی نێوان نووسەران و جۆر یان ژانرەکان) ⬡ استایلومتری
stylophone *noun*
ستیلۆفۆن، ئامێرێکی موسیقایی ئێلیکترۆنی چکۆلە ⬡ استایلوفون
stylopodium *noun, pl.* stylopodia
ستوونژەپا، ستوونژەپێ، بنکەستوونژە، بنەستوونژە، ستایلۆپۆدیۆم: پەیکە یان disk گەورەبوونەوەیێکی expansion خڕی سەر توودان ovary کە پشتیوانی ستوونژەکان دەکا (لە رووەک و گیای خێزانی parsley دا)؛ قێتکەی بنکی ستوونژە لە بنی ovary دا ⬡ استایلوپودیوم
-stylous *suffix*
پاشگر: ستووندار، کۆڵەکەدار، خاوەن کۆڵەکە ⬡ پسوند: ستون‌دار
stylus /ˈstaɪləs/ *noun, pl.* styli /-lʌɪ, US -liː/ or styluses
1 دەرزی (گرامافۆن) 2 (لە سەردەمانی زوودا) پێنووس، قەڵەم خامە 3 دەزگایێ تیژی پێنووس‌ئاسا کە بۆ ئینپوت یان تێخستنی زانیاری بۆ نێو کامپیوتێر بەکاردێنرێ 4 ئامێرێکی نووسینی کۆنە بۆ رووشاندنی پیتەکان لەسەر تەختەڵە گڵی و مۆمی‌یەکان بەکاردێنرێ ⬡ 1 سوزن (گرامافون) 2 قلم 3 ابزاری برای درون‌داد داده‌ها به کامپیوتر 4 استیلوس
stymied *adjective*
لەکارخراو، پووچەڵ‌کراو ⬡ خنثی‌شده
styptic /ˈstɪptɪk/ *adjective, noun*
(دەرمان) خوێن‌بڕ، خوێن‌بەست، خوێن‌ڕاگر، خوێن‌وشک‌کەر، خوێن‌وێستێن، astringent ⬡ خون‌بند
stypticity *noun*
خوێن‌بڕی، خوێن‌بەستی، خوێن‌ڕاگری ⬡ بندآوری خون
styrax /ˈstʌɪraks/ = storax
styrene /ˈstʌɪriːn/ *noun*
ستیرین، ستایرین (مەتریالێکی هایدرۆکاربۆنی C_8H_8، بۆ دروس‌کردنی پلاستیک و شتی وا بەکاردێنرێ؛ لە styrax + -ene) ⬡ استیرن
Styrofoam *noun,* also styrofoam
پۆلیستیرین، پلاستیک ⬡ پلی‌استیرن
Styx *noun,* Latin *Styg-, Styx,* from Greek
ستیکس: رووباری سەرەکی دۆزەخ یان جیهانی مردووان لە میتۆلۆژی یونانی‌دا (کە دەڵێن حەوت قەفی بە دەور دۆزەخدا داوە) ⬡ استیکس
suability *noun*
لەدادگایی‌هاتوویی ⬡ قابلیت محاکمه
suable /ˈsuːəbəl/ *adjective*
لەدادگایی‌هاتوو، شیاوی دادگایی(کردن)، رەوایە بۆ دادخوازی لە دادگا، ئەتوانرێ بدرێتە بەر دادگا ⬡ قابل محاکمه
suasion /ˈsweɪʒ(ə)n/ *noun*
هاندان، دنەدان، هەڵخراندن، تەفرەدان، هێناسەرڕێ، هەڵخەڵەتاندن، تێن‌دان، پێ‌کردن ⬡ تحریک، اغوا، وادارسازی
suasive *adjective*
هاندەرانە، هەڵخرێنەرانە، تێن‌دەرانە، پێکەرانە ⬡ تحریک‌آمیز

suave /swɑ:v/ *adjective* (suaver, suavest)
1 بەڕەوشـــت، بەماریفــەت، بەئــەدەب، مەنــد، نەرم(ونیـان)، ئـارام، urbane: *The manager* *was suave and sophisticated* 2 بەڕەوشتانە: ۞ *He gave his usual suave performance*
1 مؤدب، ملایم 2 مؤدبانه

suavely /swɑ:vli/ *adverb*
بەڕەوشتانە، بەئەدەبانە، بە رەوشتەوە، بە ئەدەبەوە، بە نەرمی، بە نەرم و نیانی: *'My pleasure,' he said suavely* ۞ مؤدبانه

suaveness /swɑ:vnəs/ *noun*
نەرمی، ئارامی، مەندی، نەرمونیـانی ۞ ملایمت

suavity /-vɪti/ *noun, pl.* suavities
نەرمی، ئارامی، مەندی، ئەدەب، (بە)ڕەوشـت(ی) ۞ ملایمت، نزاکت

sub /sʌb/ *abbreviation* 1 substitute (especially in a sporting team) 2 submarine 3 sub-editor 4 subscription 5 substitute teacher

sub- /sʌb/ also suc- before *c*; suf- before *f*; sug- before *g*; sup- before *p*; sur- before *r*; sus- before *c*, *p*, *t* *prefix*
پێشگر: ژێر- خوار- بن- وردە- خواروو، لا- بەشە- لاوەکی، کەمتر لە، نە تەواو، نزیکەی، کـەمێ، تـا رادەیـێ، نیمچە- شێوە-: *subsoil*، *subantarctic*، *subdeacon*، *subalpine*، *subdivision*؛ (کیمیا) لە ناوی ئەو ئاوێتانە کە تا ڕێژە یان ئەندازەیێکی کەم پێکهێنەرێکی تیایە: *suboxide* (بنـەڕەت: لـە *sub* لاتینـەوە "under، below، secretly، below، from، near") ۞
پیشوند: زیر، مادون، فرعی، کم‌تر از، تقریباً، شبه-

subacid /sʌb'æsɪd/ *adjective*
مزر، میخۆش، ترش‌وشیرین ۞ ملس

subacute *adjective*
1 (پزشـــکی) نیوەتونـــد(وتیـــژ)، ژێرتونـــد، نیمچەتونـــدوتیژ (نێـــوان acute و chronic): *subacute endocarditis* ◊ *subacute pain* 2 نیمچەتیژ (شێوە یـان گۆشـە): *subacute leaves* (subacutely *adv*) ۞ نیمه‌حاد

subacute sclerosing panencephalitis *noun*
جـۆرێ نـەخۆشـی نورۆلۆژیـک لـە منـدالان و مێرمنـدالان (کـە زۆرجـار کوشـندەیە) کـە لـەودا مێشـک تووشی جۆرێ ڤایرۆسی سووریژەی مت دەبـێ، latent measles نیـشانەکـانی ب.ت. تێکچوونی هۆشی intellectual deterioration، گۆڕانی هەڵسوکەوتی، لێهاتنی ماسوولکەکرژێ و هتد دەگرێتەوە ۞ نوعی بیماری

subadult *adjective*
(گیانەوەرناسی) نیمچەهەراش، نیمچەپێگەیشتوو ۞ نیمه‌بالغ

subaerial *adjective*
(زەویناسـی) سـەرعەرزی (نـە لـەژێر ئـاو یـا ژێرعـەرز)، هەڵـکەوتوو، ڕووداو یـان پێکهـاتوو لەسەر عـەرز یـان خـاک: *subaerial erosion* ◊ *subaerial roots* (subaerially *adv*) ۞ سابایریال

subagency /sʌb'eɪdʒənsɪ/ *noun*
لاکـاریی، کـارایی لاوەکـی، لابریکـاری، نوێنەرایەتی لاوەکی، لانوێنەرایەتی ۞ عاملیت فرعی، نمایندگی فرعی

subagent /sʌb'eɪdʒənt/ *noun*
لاکارا، کـارای لاوەکـی، لابریکـاری، نوێنـەری لاوەکی، لانوێنەر ۞ عامل فرعی، نمایندەی فرعی

subaltern /'sʌbltən, US sə'bɔ:ltərn/ *noun, adjective*
n سابۆلتێرن (هەر ئەفسـەرێ لە سپادا خوارتر لە پلەی captain) *adj* ژێردەس، پایەنزم، خواردەس، subordinate ۞ *n* ستوان *adj* تابع، زیردست

subantarctic *adjective*
سەربە ناوچـەی سـەروو یـا بـاکووری سـوورگەی باشووران ۞ سابآنتارکتیک

subapical *adjective*
هەڵکەوتوو لەژێر یان نزیک بە نووک یان تەوق، ژێرنووچکە، ژێرنووک، ژێرلووتکە ۞ ساباپیکال

sub-aqua *adjective*
1 بناو، ژێراو: *sub-aqua equipment* 2 سەربە وەرزشە ژێراوییەکان: *sub-aqua diving* ۞
1 زیرآبی 2 وابسته به ورزش‌های زیرآبی

sub-aquatic *adjective*
ژێرئاوی، بنئاوی، بناوی، ژێراوی: *subaquatic vegetation* ۞ زیرآبی

sub-aqueous *adjective*
هەیە، پێکدێ یان ڕوودەدا لەژێر ئاوا ۞ ساب آکویوس

subarachnoid *adjective*, also subarachnoidal
ژێر(داوە)جاڵجاڵووکەیی: سەربە یان هەڵکەوتوو لـەژێـر پـەردەی داوەجاڵجاڵـووکەیـییـەوە: *arachnoid haemorrhage* - ۞ سابآراکنوئید

subarctic *adjective, noun*
سەربە ناوچەی باشووری سوورگەی باکووران ۞ سابآرکتیک

subarea *noun*
بەشی لاوەکی ناوچەیێ، لاناوچە ۞ بخش فرعی منطقه

subarid *adjective*
نیمچەوشکانی، لابەژ ۞ نیمه‌خشکی

subassembly *noun*, also sub-assembly, *pl.* subassemblies
بەستنەوە یان سوارکردنەوەی بەشێ لە دەزگایێ ۞ سابآسمبلی

Sub-Atlantic *adjective*
(زەویناسـی) سـەربە پێنجـەمین قۆنـاخی

ئاووهەوایی سەردەمی پاش‌سەهۆڵبەندان لە باکووری ئەورووپا (نزیک بە 2,800 ساڵ لەوەپێش تا ئێستا) ◊ سابآتلانتیک

subatmospheric *adjective*
ژێرکەشی، خوارتر یان کەمتر لە کەش: *subatmospheric pressure* ◊ تحت‌جوی

subatomic /ˌsʌbəˈtɒmɪk, US -ˈtɑːm-/ *adjective*
ژێرگەردیلەیی، بن‌ئەتۆمی، ژێرئەتۆمی، سەربە ئەو پارچۆلکانەی چکۆلەتر لە گەردیلە: *subatomic particles* ◊ زیراتمی

subaverage *noun*
کەمتر لە رادەی مامناوەند، خوار ئەندازە ◊ کمتر از حدمتوسط

subaxillary /sʌbˈæksələri/ *adjective*
ژێرهەنگلی، ژێرباخلی ◊ زیربغلی

subbase *noun*
بنی بن، ژێربنک، بنچینە، بناخە، بنەڕەت ◊ زیربنا، بنیاد

subbasement *noun*
ژێرخان ◊ زیرزمین

subaudition *noun*
1 لاتێگەیشتن، تێگەیشتنی دەرنەبراو یان لاوەکی 2 وتە یان بیرێکی وا ◊ 1 فهم یا درک ضمنی 2 ساباودیسیون

Sub-Boreal /ˈbɔːriəl/ *adjective*
(زەویناسی) سەربە چوارەمین قۆناخی ئاووهەوایی سەردەمی پاش‌سەهۆڵبەندان لە باکووری ئەورووپا (نزیک بە 5,000 تا 2,800 ساڵ لەوەپێش) ◊ سابوریال

subbranch *noun*
بن‌لق، ژێرلک، چڵ (بانک یان) ◊ زیرشاخه
bank or business.

sub-cartilaginous *adjective*
ژێرکڕۆژە، ژێرکڕۆژەیی، بن‌کڕۆژەیی، هەڵکەوتوو لەبن کرکراگە یان کڕۆژەدا ◊ زیرغضروفی

subcategory *noun, pl.* subcategories
ژێربابەت، بن‌بابەت، ژێرکاتیگۆری
subcategorization (also) (subcategorisation) *n* ◊ زیرمقوله

subcelestial *adjective*
1 لە بنەوەی ئاسمانەکان، ژێرئاسمانی، خاکی، زەمینی، worldly mundane = 2 terrestrial ◊ خاکی، زمینی

subcellar *adjective*
ژێرناویس، ژێرژێرخان، بن‌ژێرزەمین، ژێرخانی بنەوەی ژێرخانی سەرەکی ◊ main cellar سابسلار

subcellular *adjective*
ژێرخانەیی، بن‌خانەیی: *subcellular organelles* ◊ زیرسلولی

subcentral *adjective*
1 ژێرناوەندی، نزیک‌ناوەندی (نە خودی ناوەند) 2 ژێرناوەندی: هەڵکەوتوو لەژێر ناوەندەوە (subcentrally *adv*) ◊ 1 زیرمرکزی 2 واقع در زیر مرکز

subcentre *noun*
ناوەندی لاوەکی، ژێرناوەند (وەک لە شوێنی بازرگانی‌یێ) ◊ مرکز فرعی

subchaser *noun*
راونەری ژێردەریایی ◊ تعقیب‌کنندەی زیردریایی

subclass /ˌsʌbˈklæs/ *noun*
لاپۆل، پۆلی لاوەکی، چینی لاوەکی (لەژێر class و لەژوور order) ◊ ردەی فرعی، طبقەی فرعی

subclassification *noun*
لاپۆلاندن، پۆلاندنی لاوەکی: 1 دابەشاندنی سەرەتایی پۆلاندنێ 2 ڕێکخستن بۆ لاپۆلاندنێ ◊ ردەبندی فرعی، طبقەبندی فرعی

sub-clause *noun*
1 (ڕێزمان) بڕگەی شوێن‌کەوتوو؟، رستۆکەی پێوەبەند یان بەستراو؟، subordinate clause 2 (ماف) لابەند، ژێربەند، ژێرمادە ◊ 1 بند وابسته 2 سابکلاوز

subclavian /sʌbˈkleɪviən/ *adjective*
(توێکاری) ژێرچەڵەمەیی، بن‌چەڵەمەیی، هەڵکەوتوو لە ژێر چەڵەمەدا ◊ واقع در زیر ترقوه، زیرترقوەای

subclavian artery *noun*
خوێنبەری ژێرچەڵەمەیی یان بن‌چەڵەمەیی ◊ سرخرگ یا شریان زیرترقوەای

subclavian vein *noun*
خوێن‌هێنەری ژێرچەڵەمەیی یان بن‌چەڵەمەیی، خوێن‌هێنی ژێرچەڵەمەیی ◊ سیاهرگ زیرترقوەای

subclimax *adjective*
ژێرترۆپک: قۆناخی بەرلە دوایین رادەی (یان ئەوپەڕی) پەرەسەندن ◊ زیراوج، سابکلایمکس

subclinical *adjective*
(پزشکی) سەربە قۆناخی سەرەتای نەخۆشی‌یێ (بەبێ کۆنیشانەی کلینیکی بەرچاو)؛ بەهۆی تێست و تاقیکاری کلینیکی دەستنیشان *subclinical* ◊ *a -bclinical infection* ناکرێ: (subclinically *adv*) *cancer* ◊ سابکلینیکال

subcommittee /ˈsʌbkəmɪti/ *noun*
لالیژنە، لیژنەی لاوەکی، ژێرلیژنە، لالیژنە ◊ کمیسیون فرعی

subcompact /ˈsʌbkəmpækt/ *noun*
سابکۆمپاکت (جۆرێ ماشێنی زۆر چکۆلە) ◊ سابکومپاکت

subconscious /ˌsʌbˈkɒnʃəs, US -ˈkɑːn-/ *adjective, noun* *adj* نەست، نیوەهۆشیار، ناخودئاگا، نیمچەهۆشیار، نیوەئاگادار، بێئاگا: *a the subconscious* ◊ *subconscious motive* بەشی ناخودئاگا یان نیوەئاگادار *n mind* ◌ (subconsciousness *n*) ناخودآگاه، *adj* نیمەآگاه *n* قسمت ناخودآگاه

subconsciously /ˌsʌbˈkɒnʃəsli, US -ˈkɑːn-/ *adverb*
بێئاگایانە، بە شێوەیەکی نیمچەهۆشیار: *-nsciously, she was looking for the father she had never known* ◌ به طور نیمەآگاه

subcontinent /ˌsʌbˈkɒntɪnənt, US -ˈkɑːn-/ *noun*
نیمچەکیشوەر، نیمچەوشکار، کەرتەکیشوەر، لاکیشوەر، لاوشکانە، لاوشکار: *the Indian subcontinent* ◌ شبەقارە

subcontinental *adjective*
نیمچەکیشوەری،نیمچەوشکاری،کەرتەکیشوەری، لاوشکانەیی، لاوشکاری ◌ شبەقارەای

subcontract /ˌsʌbkənˈtrækt, US ˌsʌbˈkɑːntrækt/ *noun*
نیمچەکۆنتراکت، نیمچەقۆنتەرات، لاکۆنتراکت، سابکۆنتراکت: *a government subcontract* ◊ *subcontract work* ◌ پیمانکاری فرعی، قرارداد فرعی

subcontracting /ˌsʌbˈkɒntrækt, US -kɑːn-/ *noun, adjective*
نیمچەکۆنتراکت، لاکۆنتراکت، نیمچەقۆنتەرات، سابکۆنتراکت ◌ پیمانکاری فرعی

subcontractor /ˌsʌbkənˈtræktə(r), US sʌbˈkɑːntræk-/ *noun*
نیمچەکۆنتراکتکار یان قۆنتەراتچی ◌ پیمانکار فرعی

subcontrary /sʌbˈkɒntrəri/ *adjective, noun*
لە لایەکەوە دژبەیەک یان پێکدژ یان پێکناکۆک (ئەتوانن هەردووکیان دروست بن، بەلام ناتوانن هەردووکیان هەلە بن) ◌ از یک جهت متناقض

subcortex *noun, pl.* subcortices
ناوچەیێ لە مێشک کە لەژێر توێکلی مێشکەوەیە، ژێرتوێکلەمێشک ◌ واقع در زیر قشر مخ

subcortical *adjective*
(توێکاری) لەژێر توێکلی مێشکەوە، ژێرتوێکلەمێشکی ◌ واقع در زیر قشر مخ

subcostal /sʌbˈkɒstl/ *adjective*
ژێرپەراسوویی، بنپەراسوویی ◌ زیردندەای

subcritical *adjective*
لەژێر قۆناخی مەترسیدارەوە، ژێرتەنگژەیی؟ ◌ زیر مرحلەی خطرناک

subcrustal *adjective*
هەلکەوتووە یان لە بنەوەی توێکلی زەوی هەلکەوتووە، ژێرتوێکلی، بنتوێکلی ◌ سابکروستال

subcultural *adjective*
سەربە وردەفەرهەنگ، ژێرکولتووری، وردەچاندی، بەشەچاندی، بنفەرهەنگی ◌ وابستە بە خردەفرهنگ (subculturally *adv*)

subculture /ˈsʌbkʌltʃə(r)/ *noun*
1 وردەفەرهەنگ، ژێرکولتوور، وردەچاند، بەشەچاند، بنفەرهەنگ: *the* 2 *criminal/drug/youth, etc. subculture* لاچاند، ژێرچاند، چاند(ن)ی لاوەکی (بەرەت: لە چاندێکی کەوە وەرگیراوە) ◌ 1 خردەفرهنگ 2 کشت فرعی

subcutaneous /ˌsʌbkjuˈteɪniəs/ *adjective*
لەژێر پێستەوە، بنپێستی، ژێرپێست: *subcutaneous tissues* ◌ زیرپوستی

subcutaneously /ˌsʌbkjuˈteɪniəsli/ *adverb*
بە شێوەیەکی بنپێستی یان ژێرپێستی ◌ به طور زیرپوستی

subcutis *noun*
قوولترین بەشی ژێرپێست ◌ عمیقترین قسمت زیر پوست

subdeacon *noun*
(لە هێندێ کلێسەی کریستانیەتا) خواردیاکۆن، قەشەی تیرەیێ خوارتر لە deacon ◌ سابدیاکون

subdermal = subcutaneous

subdirectory /ˈsʌbdərektəri, US -dɪ-, -daɪ-/ *noun, pl.* -bdirectories
ژێردیرێکتۆری (شوێنێ لە کامپیوتێر کە فایلەکان لە دیرێکتۆرییەکی تردا هەلدەگیرێن) ◌ سابدیرکتوری

subdistrict *noun*
لاناوچە، ناوچەی لاوەکی، لامەلبەند، بەشەناوچە ◌ منطقەی فرعی

subdivision /ˌsʌbdɪˈvɪʒn, US ˈsʌbdɪvɪʒn/ *noun*
دابەشکردن بەسەر چەندین بەشی چکۆلەتردا، ژێربەش، ژێربار، بەشی لاوەکی، لابەش، دابەشکردنی وردتر ◌ زیربخش

subdominant *noun*
نۆتی چوارەمی پەیژەی دیاتۆنیکی هەر کلیلێ ◌ سابدومینانت

subduable /səbˈdjuːəbl/ *adjective*
ملکەچ دەکرێ، ملی پێ دادەنوێنرێ، رادێنرێ ◌ مطیع‌کردنی

subdued /səbˈdjuːd, US -ˈduːd/ *adjective*
نەرم، نەزەق، مات، کشومات، ئارام، هێور، دامرکاو (subduedness *n* ;subduedly *adv*) ◌ ملایم، تسکین‌یافته

subduer *noun*

راهێنەر، دامرکێنەر، دابین‌کەر، ژێرکێف‌خەر ◌ مطیع‌کننده

sub-editor /ˌsʌbˈedɪtə(r)/ *noun*
(ڕۆژنامە، دەقی کتێب و هتد) بژارەوان، دوا یان یاریدەدەری سەرنووسەر، پێداچووەوە (sub-editorship *n* ؛editorial *adj*) ◌ ویراستار

subemployment *noun*
بێکاری، دەس‌بەتاڵی، underemployment (subemployed *adj*) ◌ بیکاری

suber *noun*
(ڕووەک‌ناسی) شانەی تەپەدۆری یان چێوپەمەیی ◌ بافت چوب‌پنبه‌ای

subereous /sʊˈbiːrɪəs/ *adjective*, also suberic /sʊˈberɪk/ or suberose /ˈsuːbərəʊs/
(ڕووەک‌ناسی) تەپەدۆری، چێوپەمەیی ◌ چوب‌پنبه‌ای

suberin *noun*
ماکی مێوی یان چەوری چێوپەمەیی یان تەپەدۆری ◌ سابرین

suberization *noun*
گۆڕین بۆ شانەی تەپەدۆری یان چێوپەمەیی، تەپەدۆراندن ◌ تبدیل به بافت چوب‌پنبه‌ای

subfamily *noun, pl.* subfamilies
بن‌خێزان، لاخێزان، ژێرخێزان، خێزانی لاوەکی، لاتیرە، لەژێر family و لەژوور tribe یان genus ◌ زیرخانواده

subfloor *noun*
1 بنەرەتی نهۆمی یەکەم یا تەرک لە خانووبەرەدا 2 تەختەبەندی ژێر تەرک ◌ سابفلور

subfossil *noun, adjective*
n نیمچەبووبەرد، نیوەبووبەرد، لابووبەرد، نیوەفوسیل *adj* بە تەمەنی کەم‌تر لە فوسیلی نموونە typical fossil، بەلام بەشێکی فوسیلێنراوە یان بووەتە بووبەرد: *subfossil bones* ◌ *n* نیمه‌سنگواره *adj* سابفوسیل

subframe *noun*
چوارچێوەی پشتوانە یان ڕاگر، نیمچەچوارچێوە ◌ نیمه‌چهارچوب

subfreezing *adjective*
لەژێر یان خوارەوەی خاڵی بەستن ◌ زیر نقطه‌ی انجماد

subfusc /ˈsʌbfʌsk, US sʌbˈfʌsk/ *adjective, noun*
adj مات، لێڵ، تاریک، تەڵخ *n* جلی فەرمی (بۆ تاقی‌کاری یان بۆنەیێکی فەرمی هێندێ زانکۆ) ◌ *adj* تیره، کدر *n* لباس رسمی

subgeneric *adjective*
لاتوخمی، سەربە توخم یان ڕەگەزی لاوەکی، ژێرتوخمی، ژێرڕەگەز، لاڕەگەزی ◌ وابسته به جنس جز یا فرعی

subgenus /ˈsʌbdʒɪnəs/ *noun, pl.* subgenera
لاتوخم، ژێرتوخم، توخم یان ڕەگەزی لاوەکی، لاڕەگەز، لەژێر genus و لەژوور species ◌ جنس جز یا فرعی

subglacial *adjective*
1 (زەوی‌ناسی) هەڵکەوتوو یان ڕوودەدا لەژێر glacier یا تەپەقە سەهۆڵێ 2 سەربە لاسەردەمی سەهۆڵبەندان (subglacially *adv*) ◌ 1 واقع در زیر یخ‌رود 2 وابسته به دوره‌ی فرعی یخبندان

subgrade *noun*
ئاست یان بەشی ئامادەکراو و خۆش‌کراوی زەوی یان تەختەبەردێ (وەک هی ڕێگاوبان) ◌ ساب‌گرید

subgroup /ˈsʌbɡruːp/ *noun*
وردەدەستە، وردەکۆمەڵ، لاکۆمەڵ، لادەستە، ژێرکۆمەڵ، بەشەکۆمەڵ یان گرووپ ◌ زیرگروه

subheading /ˌsʌbˈhedɪŋ/ *noun*, also subhead
لاسەردێر، سەردێری لاوەکی، بەشەسەردێر، ژێر یان بن‌سەردێر ◌ عنوان فرعی

subhuman /ˌsʌbˈhjuːmən/ *adjective, noun*
adj 1 لە خوار مرۆڤەوە، نامرۆڤانە، نائینسانی: -*uman living conditions* 2 (گیانەوەرناسی، سەرەتاکێ) پێوەندی‌یێکی توندی بە مرۆڤەوە هەیە *n* بوونەوەر یان مرۆڤی لەخوار مرۆڤەوە ◌ *adj* 1 مادون انسان، غیرانسانی 2 (نخستی) ساب‌هیومن *n* موجود یا آدم مادون انسان

subindex *noun, pl.* subindexes or subindices
1 ئیندێکسی بۆ دابەش‌کردنی پۆلاندنێکی سەرەکی 2 main classification = subscript ◌ سابِ‌اندیکس

subinfeudation *noun*
بەخشینی بەشێ لە ملک یان زەوی‌زار لە لایەن ئیجارەدارێکی tenant دەرەبەگەوە بۆ ئیجارەگری دووهەمی subtenant (یان لە لایەن میرێکەوە بە میرێکی تر بۆ پەیمان‌دان بەو. subinfeudatory *adj*) ◌ ساب‌انفئداسیون

subinterval *noun*
مەودای لاوەکی، لامەودا ◌ فاصله‌ی فرعی

subirrigation *noun*
ژێر(ئاو)دێری: ئاودێری لە بنەوەی ئاستی زەوی (بە سیستمێکی لوولە و بۆری کون‌کونی ژێرعەرزەوە) ◌ ساب‌ایریگاسیون

subito *noun*
(موسیقا) کوت‌وپڕ، لە ناکاو، suddenly ،immediately ،abruptly: *subito pianissimo* ◌ به طور ناگهانی

subj. *abbreviation* 1 subject 2 subjective 3 subjectively 4 subjunctive

subjacent /səbˈdʒeɪs(ə)nt/ *adjective*
بنەوە، ژێررۆو، خوارین، خوارۆو، ژێرەوە ◌ (subjacently *adv* ؛subjacency *n*)

تحتانی، زیرین

subject /'sʌbdʒekt, US -dʒɪkt/ *adjective, noun*

adj 1 پاشکۆ، ژێردەس، ملکەچ، گوێڕایەڵ 2 (لەباری سیاسییەوە) ناسەربەخۆ، لەژێر دەسەلاتی، دەسەلاتبەسەر 3 ئامادە، پێکراو 4 لەبەر، کەوتنەبەر، کەوتووەبەر 5 بەندە بە، بەستراوەتەوە بە، بەستە بە *n* 1 هاونیشتمانی، هاوولاتی 2 بابەت، مژار، مژاد، نیار، بارە 3 وانە، دەرس 4 بواری خوێندن، لقی خوێندن 5 لەسەرتاقیکراو، تاقیکراوە 6 (ڕێزمان) کارا، بکەر، سابجێکت 7 مایە، هۆ(ی) 8 نموونە 9 (فەلسەفە) گەوهەر، ماک، مادە، کرۆک، مایند، زەین ۞ *adj* 1 مطیع، تابع، پیرو 2 تحت سلطه 3 مستعد 4 در معرض 5 مشروط بە *n* 1 تبعه 2 موضوع، جستار 3 درس 4 رشتەی تحصیلی 5 آزمایش‌شونده 6 (دستور زبان) فاعل، نهاد، مبتدا، مسندالیه 7 موجب 8 مورد 9 (فلسفه) جوهر، ذهن

subjection /səb'dʒekʃn/ *noun*

1 گوێڕایەڵی، ملکەچی، گوێ‌لەمستی، ژێردەستی، بن‌دەستی 2 ملکەچ‌کردن، خستنەژێر ڕکێفەوە، سەرکوت‌کردن، مل(یان سەر)پێدانەواندن، گوێڕایەڵ‌کردن 3 پێوەبەستنەوە، بەندکردن بە شتێکەوە ۞ 1 انقیاد، تابعیت، اطاعت 2 مطیع‌سازی 3 موکول‌سازی

subjective /səb'dʒektɪv/ *adjective*

1 سابجێکتیف، سابجەکتیف، نابابەتی، زەینی، دەروونی 2 خەیاڵی، بۆچوونی 3 کەسی، خۆیی 4 (ڕێزمان) کارایی (subjectiveness /səb'dʒektɪvnəs/ *n*) ۞ 1 ذهنی 2 تصوری 3 شخصی 4 (دستور زبان) فاعلی

subjective case = nominative

subjective complement *noun*

تەواوکەری کارا(یی)، وەک sick لە " *he had fallen sick*" ۞ متمم فاعلی

subjectively /səb'dʒektɪvli/ *adverb*

لەباری زەینی یان دەروونییەوە، لە دەروونەوە: *People who are less subjectively involved are better judges* ۞ از نظر ذهنی

subjectivism /səb'dʒektɪvɪzəm/ *noun*

سابجێکتیڤیزم، زەین‌باوەڕی ۞ ذهن‌گرایی

subjectivist /səb'dʒektɪvɪst/ *noun*

سابجێکتیڤیست، زەین‌باوەڕی ۞ ذهن‌گرا

subjectivistic *adjective*

سابجێکتیڤیستی، زەین‌باوەڕییانە، زەین‌باوەڕانە ۞ ذهن‌گرایانە

subjectivity /ˌsʌbdʒek'tɪvəti/ *noun*

خودێتی، خۆیەتی، سابجێکتیڤیتی، زەینیتی: *There is an element of subjectivity in her criticism* ۞ ذهنیت

subject matter /'sʌbdʒek mætə(r)/ *noun*

بابەت، مژار، مادە، ناواخن ۞ موضوع، محتوا

sub judice /ˌsʌb 'dʒu:dəsi, US -seɪ, -keɪ/ *adjective*

(لاتینی، ماف) لەژێر لێکۆڵینەوە(دا)، لەبەردەم دادگادا، لە دادگا باس‌کراو، دادگایی‌لەسەرکراو یان دراو (کەوایە نابێ لە ڕۆژنامەدا باس بکرێ یان بخرێتەڕوو) ۞ مطروحە، در دست رسیدگی

subjugation /ˌsʌbdʒu'geɪʃn/ *noun*

1 گوێڕایەڵی، ملکەچی، گوێ‌لەمستی، ستوخواری، ژێردەستی، بن‌دەستی 2 ملکەچ‌کردن، خستنەژێر ڕکێفەوە، سەرکوت‌کردن، مل(یان سەر)پێدانەواندن، گوێڕایەڵ‌کردن، دەس‌بەسەراگرتن، گرتن، بەزاندن ۞ 1 انقیاد، استیلا 2 مهارسازی، مقهورسازی

subjugator *noun*

گوێڕایەڵکەر، ملکەچکەر، ژێرڕکێفخەر، سەرکوتکەر، مل‌پێدانەوێنەر، دەس‌بەسەراگر، بەزێنەر ۞ مطیع‌سازندە، مقهورساز

subjunction *noun*

لکاندن، خستنەسەر، پێوەزیادکردن، دانەدەم، سەرخستە، پاشکۆ ۞ الحاق، الحاقی، ضمیمە

subjunctive /səb'dʒʌŋktɪv/ *adjective, noun*

adj مەرجی، (قاڵبی) پەیڕەوی، ئەگەرتیابوو، وێچوو، ئەگەردار *n* دەمکاتی مەرجی، دارشتی ئەگەردار (subjunctively /səb'dʒʌŋktɪvli/ *adv*) ۞ *adj* شرطی *n* وجه یا صیغەی شرطی

subkingdom /'səbkɪŋdəm/ *noun*

1 مەڵبەندی لاوەکی، لامەڵبەند 2 پاتشایی سەربە پاتشاییێکی تر 3 ژێرشایەتی: بابەتێکی پۆلاندنی زیندەوەری لەژێر kingdom و لەژوور phylum ۞ 1 قلمرو تابعه 2 و 3 ساب‌کینگدوم

sublation *noun*

گۆڕان، گۆڕانکاری، تێکچوون ۞ تحول، تغییر

sublease /ˌsəb'li:s/ *noun*

(بە)کرێدان بە کەسێکی‌تر، ئیجارە بە کەسێکی‌تر (قسە لەسەر بەکرێ‌گرتوو یان ئیجارەگرتووی سەرەکییە) ۞ اجارەی ثانوی یا بە غیر

sublessee /səblə'si/ *noun*

لاکرێ‌نشین، کرێ‌نشینی لاوەکی ۞ مستأجر فرعی

sublessor *noun*

بەکرێ‌دەرەوەی لاوەکی ۞ موجر فرعی

sublet = past and past participle of sublet

subletting *noun*

بەکرێدان یا ئیجارە بە کەسێکی‌تر ۞ اجارەی ثانوی یا بە غیر

sub-lieutenant *noun*

ئەفسەرێکی دەریاوانی خوارتر لە پلەی lieutenant ۞ ناوبان دوم

sublimate /'sʌblɪmət/ *adjective, noun*

(مەتریالی) هەڵچوو یان پاڵێوراو ۞ (مادەی) تصعیدشده یا تصفیه‌شده

sublimation /ˌsʌblɪˈmeɪʃn/ *noun*

1 هەڵچوون، بالاوتن (لە دۆخی رەقییەوە بۆ هەڵمان) 2 بەرزبوونەوە، بەرزەوەبوون، هەڵکشان ۞ 1 تصعید 2 والایش

sublime /səˈblaɪm/ *adjective*

1 بەرز، بالا، پایەبەرز، جێی‌پەسن، بلیند، گەورە، مەزن، جوان 2 سەیر، سەرسووڕهێنەر: *a sublime combination of flavours* 3 بێ‌ئەندازە، لە رادەبەدەر ۞ 1 والا، عالی 2 شگفت‌انگیز 3 بی‌حدوحصر

sublimely /səˈblaɪmli/ *adverb*

بە شێوەیەکی سەیر، بەرزانە، یەکجار، گەلێ، لە رادەبەدەر، لە ئەندازەبەدەر، بێداد: *He dances sublimely ◊ beautiful* ۞ بە طور شگفت‌انگیز، به طور عالی، فوق‌العاده

sublimeness /səˈblaɪmnəs/ *noun*, also sublimity /səˈblɪmətɪ/

بەرزی، بلیندی، مەزنی، پایەبەرزی ۞ والایی، رفعت

subliminal /ˌsʌbˈlɪmɪnl/ *adjective*

بێ‌ئاگایانە، ناهۆشیارانە: *subliminal advertising* ۞ زیرآستانه‌ای

subliminally /ˌsʌbˈlɪmɪnli/ *adverb*

بە شێوەیەکی ناهۆشیارانە، (بە شێوەیکی) بێ‌ئاگایانە ۞ به طور زیرآستانه‌ای

sublingual /ˌsəbˈlɪŋgwəl/ *adjective*

1 (تویکاری و پزشکی) هەڵکەوتوو لەژێر زماندا، ژێرزمانی 2 ئاماژە بەو جووتە لیکەرژێنەی ژێر زمانە ۞ 1 واقع در زیر زبان 2 ساب‌لینگوال

sublittoral /sʌbˈlɪt(ə)r(ə)l/ *adjective*

(زۆرتر ژینگەناسی) ئەزی، هەڵەدا یان هەڵکەوتووە نزیک بە یان خوارووی کەنارەوە ۞ ساب‌لیتورال

sublunar *adjective*

(ئەستێرەوانی) لەنێو سوورگەی مانگا و بابەتێکە بۆ کارتێکردنی، هەڵکەوتوو لەژێر مانگا ۞ واقع در زیر قمر

sublunary *adjective*

دنیایی، ئەمجیهانی ۞ زمینی، خاکی

subluxation /ˌsʌblʌkˈseɪʃ(ə)n/ *noun*

لەجێچوون یان وەرگەڕانی نیوەچڵ ۞ دررفتگی جزئی

sub-machine gun *noun*

شەستێر یان رەشاشی دەستی، شەستێری سووک ۞ مسلسل دستی

submandibular /ˌsʌbmanˈdɪbjʊlə/ *adjective*

(تویکاری) هەڵکەوتوو لەژێر شەویلکە یان شەویلکەی خواروو ۞ واقع در زیر آرواره یا آروارەی پایینی

submandibular gland *noun*, also submaxillary gland

(تویکاری) هەریەک لەو جووتە رژێنەی هەڵکەوتوو لە بنەوەی رژێنە پارۆتیدییەکان ۞ parotid glands ساب‌ماندیبولار گلند

submarine /ˌsʌbməˈriːn, US ˈsʌbməriːn/ *noun, adjective*

n ژێردەریایی، بنەدەریایی *adj* لەژێر ئاوەوە، ژێرئاوی، بناوی، سەربە ژێردەریایی ۞ *n* زیردریایی *adj* زیرآبی، وابسته به زیردریایی

submariner /sʌbˈmærɪnə(r), US ˌsʌbməˈriːnər/ *noun*

1 دەریاوان، مەلەوان 2 ئەندامی کارکەرانی ژێردەریایی ۞ 1 ملاح 2 عضو خدمه‌ی زیردریایی

submaxilla *noun*

شەویلکەی بنەوە یان خواروو ۞ آروارەی زیرین

submaxillary /ˌsʌbˈmæksəlerɪ/ *adjective*

بنشەویلکەیی، ژێرشەویلکەیی ۞ زیرآرواره‌ای

submediant *adjective*

نۆتی شەشەم لە پەیژەی دیاتۆنیکی هەر کلیلێ ۞ ساب‌میدیانت

submerged *adjective*

1 ژێرئاوچوو، بناوکەوتوو، بنئاوکەوتوو 2 کلۆل، قوربەسەر، لێقەوماو 3 نوقم(بوو)، قومبوو: *Her submerged car was discovered in the river by police divers* ۞ 1 زیر آب رفته 2 مفلوک 3 غرقه

submergence /səbˈmɜdʒəns/ *noun*

نوقمی، نوقمبوویی، نوقومبوون ۞ غوطه‌وری

submersible /səbˈmɜːsəbl, US -ˈmɜːrs-/ *adjective, noun*, also submergible /səbˈmɜːdʒəbl, US -ˈmɜːrdʒ-/

adj ژێرئاوی، بناوگەڕ، ژێراوی *n* کەشتی یان فرۆکەی ژێرئاوی یان بناوگەڕ ۞ *adj* زیرآبی *n* کشتی زیرآبی

submersion /səbˈmɜːʃn, US -ˈmɜːrʒn/ *noun*

نوقماندن، قومکردن، قوماندن، تێهەڵکێشان ۞ غوطه‌ورسازی

submicroscopic *adjective*

ژێروردبینی، یەکجار چکۆلە یا ورد کە بە وردبینی ئاسایی ڕووناکی ببینرێ (submicroscopically *adv*) ۞ ساب‌میکروسکوپیک

subminiature *adjective*

یەکجار چکۆلە یان ورد ۞ بسیار کوچک یا ریز

submiss *noun*

(کۆن) ژێردەستە، گوێڕایەڵ، ملکز، ملکەچ، گوێلەمست، humble ،submissive ۞ مطیع

submission /səbˈmɪʃn/ *noun*

1 خۆبەدەستەوەدان، پەسند یان قەبووڵکردنی ژێردەستەیی، گوێڕایەڵی، ملکەچی، ملدان، گوێلەمستی، ژێردەستی، بندەستی 2 بێدەماری، خاکەڕایی 3 بیر، بۆچوون، بیروڕا، دیتن، نێرین 4 خستنەڕوو، پێشکەش کردن ۞ 1 تسلیم، اطاعت 2 تواضع 3 عقیده 4 عرضه

submissive /səb'mɪsɪv/ *adjective*
گوێڕایەڵ، ملکەچ، گوێلەمست، ژێردەست، بندەست، ملپاکردوو، خۆبەدەستەوەداو، بەیدەس، سەرکز: ◊ *submissive employees* *She followed him like a submissive child* ۞ مطیع، رام

submissively /səb'mɪsɪvli/ *adverb*
گوێڕایەلانە، ملکەچانە، ژێردەستانە، بە ملکەچییەوە ۞ مطیعانه

submissiveness /səb'mɪsɪvnəs/ *noun*
ملکەچی، فەرمانبەری، ژێردەستی ۞ فرمانبرداری، اطاعت

submodifier *noun*
(ڕێزمان) ئاوەڵکارێ کە بەرلە ئاوەڵناو یان ئاوەڵکارێکی تر بەکاردێنرێ تا ئاڵوگۆڕی واتایی پێکبێنێ (submodification *n*؛ وەکوو "زۆر سارد" یان *very cold*) ۞ وابستەی فرعی

submontane /sʌb'mɒnteɪn/ *adjective*
بناری، قەرتاڵی، دامێنی، سەربە بنار یان قەدی کێو ۞ کوەپایەای

submultiple *noun, adjective*
(ژمارەی) بەرکەوت یان ئەنجامی دابەش کردن، کۆلکە، بەرکەوت ۞ (عدد) خارج قسمت، برخەشمار

subnormal /ˌsʌb'nɔːml, US -'nɔːrml/ *adjective*
نائاسایی، ژێرئاسایی، خوارتر لە ئاستی ئاسایی؛ کەمهۆش: ◊ *subnormal temperatures* *educationally subnormal children* (subnormally /ˌsʌb'nɔːmli, US -'nɔːrmli/ *adv*) ۞ زیرهنجار، غیرعادی، دون روال

subnormality *noun*
نائاسایێتی، ژێرئاسایێتی، خوارتربوون لە ئاستی ئاسایی، کەمهۆشی ۞ زیرهنجاری، دون روال بودن

sub-nuclear *adjective*
(فیزیک) ژێرناوکی ۞ زیرهستەای

suboceanic *adjective*, also subocean
1 هەڵکەوتوو لەژێر یات قوولایی ئۆقیانووسدا، ژێرئۆقیانووسی، لەژێر تەرکی ئۆقیانووس دایە 2 سەربە یان لەژوور تەرکی ئۆقیانووسەوە ۞ 1 واقع در زیر اقیانوس، زیراقیانوسی 2 وابستە به بستر اقیانوس

subocular *adjective*
هەڵکەوتوو لەژێر چاوا، ژێرچاوی ۞ واقع در زیر چشم

subofficer /sʌb'ɒfɪsə(r)/ *noun*
دوائەفسەر، ناوەڵئەفسەر ۞ افسر جز

suborbital *adjective*
1 ژێرخولگەیی، بنسوورگەیی، کەمتر لە خولگەیێ 2 لەژێر چاودا، لەژێر کاسە یان چاڵی چاوا ۞ 1 زیرمداری 2 در زیر چشم

suborder /'sʌbɔːdə(r)/ *noun*
1 (زیندەناسی) ژێردەستە، بندەستە، لادەستە (لەژێر order و لەژوور family) 2 لاپۆلاندن، پۆلاندن ۞ 1 راستەی فرعی 2 طبقەبندی فرعی

subordinate /sə'bɔːdɪnət, US -'bɔːrd-/ *adjective, noun*
adj 1 ژێردەس، خواردەس، بندەس، خوارتر، نزمتر 2 گوێڕایەڵ، ملکەچ 3 پاشکۆ، بەستراو، پێوەبەند، شوێنکەوتوو *n* ئەندام یا کەسی ژێردەست ۞ *adj* 1 زیردست، پایینتر 2 مطیع، تابع *n* عضو یا شخص زیردست

subordinate clause *noun*, dependant clause
(ڕێزمان) بڕگەی شوێنکەوتوو؟، ڕستۆکەی پێوەبەند یان بەستراو؟، بڕگەی پاشکۆ ۞ بند وابستە

subordination /səˌbɔːdɪ'neɪʃn, US -ˌbɔːrd-/ *noun*
1 بەستراوی، پێوەبەستراوی، بەندبوون، بەندێتی، پێوەبەندی، پاشکۆیەتی 2 ملکەچی، فەرمانبەری، گوێلەمستی، ژێردەستی، بندەستی ۞ 1 وابستگی 2 تبعیت، اطاعت، انقیاد

subordinating conjunction *noun*
پیتی پێوەندی پێوەبەند (ب.ن. *although* و *because* بڕوانە coordinating conjunction) ۞ حرف ربط وابستە

subordinative /sə'bɔːdɪnetɪv, US -'bɔːrd-/ *adjective*
1 ملکەچ، فەرمانبەر، گوێلەمست، ژێردەست، بندەست 2 ژێرڕکێفخەر، ژێردەسخەر ۞ 1 تابع، مطیع 2 تابع قراردهنده

subornation /ˌsəbˌɔː'neɪʃn/ *noun*
بەرتیلدەرخوارددان، بەرتیلپێدان، بە تەماحاخستن، فیتدان، هەڵخڕاندن، تاودان (بۆ کاری خراپ؛ subornative *adj*) ۞ تطمیع، اغوا

suborner *noun*
بەرتیلدەر، بەرتیلپێدەر، بە تەماحاخەر، فیتدەر، هەڵخڕێنەر، تاودەر (بۆ کاری خراپ) ۞ تطمیع‌گر، اغواگر

subosine *adjective, noun*
adj ژێر چۆلەکەییەکان: سەربە ئەو باڵندانەی ژێردەستەی Suboscines، هی دەستەی Passeriformes. ئەمانە لە چاو باڵندە چۆلەکەییەکان ئەندامە دەنگییەکانیان کەمتر پەرەی سەندووە *n* باڵندەیێکی ژێرچۆلەکەیی ۞

سابوسین

suboxide *noun*

(کیمیا) ژێرئۆکساید، بنۆکساید: ئۆکسایدی توخمێ کە کەم ترسن چکۆلەترین ڕێژەی ئۆکسیژێنی تیایە ⬡ ساب‌اکسید

subovate *adjective*

نیمچەهێلکەیی ⬡ نیمەبیضوی

subphylar *adjective*

ژێرلقی، بن‌لکی، لالکی، بەشی ⬡ وابستە بە شاخەی فرعی

subphylum *noun, pl.* subphyla

(گیانەوەرناسی) ژێرلق، بن‌لک، لالک، بەش: بابەتێکی زیندەوەری پۆلاندن لەژێر phylum و لەژوور class ⬡ شاخەی فرعی

sub-plot /'sʌbplɒt, US -plɑ:t/ *noun*

لاپلۆت، دارشتنی لاوەکی، لادارێژە ⬡ طرح فرعی

subpoena /sə'pi:nə/ *noun, pl.* subpoenas

(قانوون) بانگێشتنامە، دەستوورنامە ⬡ احضاریە، حکم احضار

subpoena ad testificandum *noun*

(لاتینی نوێ) بانگ‌کردنی (بە نووسراوە) شایەت یان گەواهـ بۆ دادگا بۆ شایەتی‌دان (یان گەواهی‌دان) ⬡ احضار شاهد بە دادگاه برای ادای شهادت

subpoena duces tecum *noun*

(لاتینی نوێ) بانگ‌کردن (بە نووسراوە) بۆ دادگا بۆ دەرخستنی ڕاستی‌یەکان ⬡ احضار بە دادگاه برای بیان حقایق

subprincipal *noun*

دوابەڕێوەبەر یا یاریدەدەری بەرپرسی خوێندنگا ⬡ معاون رئیس مدرسە

subprogram = subroutine

subregion *noun*

لاناوچە، ناوچەی لاوەکی، هەرێمی لاوەکی ⬡ منطقەی فرعی

subreption *noun*

شێواندنی ڕاستی‌یەکان، دەسکاری یان چەواشەکردنی ڕاستی‌یەکان، بەدەس‌خستنی شتێ لە ڕێگای هەڵەوە ⬡ مخدوش‌سازی حقایق

subrogation /ˌsʌbrə'geɪʃ(ə)n/ *noun*

1 جێگری، جێگرایەتی، بریکاری 2 لەبری‌دانان، لەجێ‌دانان ⬡ 1 جانشینی، وکالت 2 جانشین‌سازی

sub rosa /sʌb 'rəʊzə/ *adjective, adverb*

(لاتین) بە نهێنی، نەهێنی، بە پەنامەکی، لە بنەوە، بندەسی، تایبەتی (واتای خۆی: لەژێر دەوەنی گوڵەباخ‌دا) ⬡ مخفیانە

subroutine /'sʌbru:ti:n/ *noun*

(کامپیوتێر) ساب‌ڕۆتین ⬡ زیرروال

subs *noun*

حەقی بەئەندام‌بوون، حەقی ئەندامێتی ⬡ حق عضویت

sub-Saharan *adjective*

ساب‌ساهاران: بەشی ناوچە ئەفریکایی‌یەکانی باشووری (یان بەشی باشووری ناوچەکانی ئەفریکا) بیابانی سەحرا پێکدێنێ ⬡ ساب‌ساهاران

subsample *noun*

لانموونە، وێنەی لاوەکی، نموونەی لاوەکی ⬡ نمونەی جز

subsaturated *adjective*

نیمچەپاراو ⬡ شبەاشباع‌شدە

subscapular *noun*

ژێرشانی، لە بن شانەوە، هەڵکەوتوو لە ژێر شانەوە ⬡ تحت کتفی

subscriber /səb'skraɪbə(r)/ *noun*

هاوبەش، یارمەتی‌دەر، باربووپێدەر ⬡ مشترک، اعانەدهندە

subscriber trunk dialing *noun*

(سیستمی) تەلەفونی ڕاستەوخۆی مەودا (ڕێگا)ی دوور (لە جیاتی بەکارهێنانی ئۆپێراتۆر) ⬡ تلفن مستقیم راە دور

subscript *adjective, noun*

adj ژێرنووس، ساب‌سکریپت *n* پیت، ژمارە یان هێمای ژێرنووس ⬡ *adj* زیرنوشت *n* حرف، عدد یا نماد زیرنویس

subscription /səb'skrɪpʃn/ *noun*

1 باربوو، کۆمەک، یارمەتی (ماڵی)، پارە، پیتاک 2 پارە یان حەقی ئەندامێتی، حەقی بە ئەندام‌بوون 3 مۆر، ئیمزا، واژۆ 4 (کۆن) ڕاگەیاندن‌نامە یان ڕێک‌کەوتن‌نامەی مۆرکراو ⬡ 1 اعانە 2 حق عضویت 3 امضا 4 اعلامیە یا توافق‌نامەی امضاشدە

subscription concert *noun*

کۆنسێرتێ کە گشت بلیتەکانی پێش‌فرۆش کراوە ⬡ کنسرت ساب‌سکریپسیون

subsection /'sʌbsekʃn/ *noun*

لابەش، بەشی لاوەکی، لابڕگە (ب.ت. بەڵگەنامەیێکی فەرمی): *The case is described in -ction six below* ⬡ بخش جز

subsequence /'sʌbsɪkw(ə)ns/ *noun*

دوابەدوای‌یەک ڕوودان، بەداوادهاتن ⬡ تأخر

subsequent /'sʌbsɪkwənt/ *adjective*

دواتر، پاش‌تر، پاشین، دوا، لە دوای، دوابەدوای: *Subsequent* ◊ *subseequent generations events confirmed our doubts* ⬡ بعدی، بە دنبال

subsequently /'sʌbsɪkwən-əns tli/ *adverb*

دوابەدوای، دوایی، پاشان، دواتر، لە دوایی‌دا، لە پاشا، لەوە بەدوا: *The original interview notes were subsequently lost* ⬡ بعداً، سپس

subsequent to *preposition*

(فەرمی) لە دوای، لە پاش، دوابەدوای، after، following، since: *subsequent to our discussion* ◊ *There have been further developments subsequent to our meeting* ۞ بعد از، پس از، به دنبال، متعاقب

subsere *noun*
پەیتایی یان یەکبەودوای یەکهاتنی دوایی یان پاشین (= گیانەوەر یان رووەک پاش سووتان و هتد) ۞ توالی بعدی

subservience / səb'sɜːviəns/ *noun,* also subserviency
1 ملکەچی، فەرمانبەری، ژێردەستی، بندەستی، بەقسەکردوویی: *his subservience to his brother* 2 سوود، قازانج، بەهرە، بەکارهاتوویی، بەرژەوەندی ۞ 1 اطاعت، تبعیت، فرمانبرداری 2 فایده

subservient /səb'sɜːviənt, US -'sɜːrv-/ *adjective*
1 زمانلووس، خۆڕیخەر، گوێڕایەڵ، ملکەچ، بەقسەکردوو، حاڵی: *The press was accused of being subservient to the government* 2 بەکارهاتوو، بەقازانج، بەکەڵک، بەسوود ۞ 1 چاپلوس، مطیع، فرمانبردار 2 مفید

subserviently /səb'sɜːviəntli, US -'sɜːrv-/ *adverb*
زمانلووسانە، خۆڕیخەرانە ۞ چاپلوسانە

subset /'sʌbset/ *noun*
ژێرکۆمەڵە، ژێردەستە، وردەدەستە، بەشێ لە گرووپێ یان کۆمەڵێ، بەشەکۆمەڵە: *a subset of the people who took part in the survey*: portion، division: *a subset of our community* ۞ زیرمجموعه

subshrub *noun*
(رووەکناسی) وردەدەوەن، پنچک، وردەلق ۞ سابشروب

subshrubby *adjectiv*
وردەدەوەناوی، پنچکاوی، وردەلقاوی ۞ سابشروبی

subsidence /səb'saɪdns, US 'sʌbsɪdns/ *noun*
(خانووبەرە) نیشتن، رۆچوون، داچوون، نشست، تلیانەوە ۞ نشست

subsidiarity /səbˌsɪdi'ærɪti, ˌsʌbsɪdi-, US -'erɪti/ *noun*
دەسەڵاتی بڕیاردان ۞ اختیار تصمیم‌گیری

subsidiary /səb'sɪdiəri, US -dieri/ *adjective, noun*
1 *adj* لاوەکی، ناسەرەکی، لابەلایی 2 یارمەتیدەر، یاریدەدەر، زیادی 3 (کۆمپانی) پاشکۆ، پێوەبەستراو، پێوەبەند *n* کۆمپانی پاشکۆ، نێوکۆیی پێوەبەستراو یا پێوەبەند ۞ *adj* 1 فرعی 2 کمکی 3 تابع *n* شرکت وابسته

subsidiary company *noun*
کۆمپانی پاشکۆ، نێوکۆیی پێوەبەستراو یا پێوەبەند ۞ شرکت وابسته

subsidization /ˌsʌbsɪdaɪ'zeɪʃn, US -də'z-/ *noun*
یارمەتیدان، بارئاریدان، باربووپێکردن، یارمەتیپێگەیاندن، کۆمەکپێکردن ۞ یارانه‌دهی

subsidized *adjective*
باربوودار، باربوولەسەر، یارمەتیپێگەیەنراو، کۆمەکانە ۞ یارانه‌دار

subsidy /'sʌbsədi/ *noun, pl.* subsidies
باربوو، کۆمەک، یارمەتی، یارمەتی ماڵی، بەرئاری، ئازرین، پیتاک: *agricultural subsidies* ◊ *to reduce the level of subsidy* ۞ یارانه

subsistence /səb'sɪstəns/ *noun*
1 مان، بەردەوامبوون، continuation، persistence، existence، بوون، ژین، ژیان(کردن، بە نان و ئاوێکی کەم)، گوزەران، بەڕێچوون، ژیوار(کردن): *Many families are living below the level of -istence* 2 نەمرنەژی، بەشخۆکردوویی، سەگمەرگی، نانەزگی 3 پێویست، (یەکجار) گرنگ 4 مایەی بەڕێچوون یان ژیوار (subsistent *adj*) ۞ 1 هستی، امرار معاش 2 بخور و نمیر 3 حیاتی 4 وسیله‌ی امرار معاش

subsistence agriculture *noun*
کشتوکاڵ بۆ ژیوار (کردنی خێزانی خۆی، نە بۆ بەرهەمهێنان یان فرۆشتن) ۞ اگیکالچر سابسیستنس

subsistence allowance *noun,* also subsistence money
ژیوارانە، یارمەتی بەڕێچوون، پارە یا باربووی ژیوار ۞ مدد معاش

subsistence crop *noun*
بەرهەم یان بەروبوو بۆ خودی جووتیار ۞ محصول مصرفی کشاورز

subsistence farming *noun*
کشتوکاڵ بۆ ژیوار(کردنی خێزانی خۆی، نە بۆ بەرهەمهێنان یا فرۆشتن) ۞ سابسیستنس فارمینگ

subsistence level *noun,* also subsistence wge
هێڵی هەژاری، ئاستی هەژاری ۞ خط فقر

subsoil /'sʌbsɔɪl/ *noun*
گڵی ژێرەوە، ژێرگڵ، بنگڵ، ژێرخاک ۞ زیرخاک

subsolar *adjective*
ژێرخۆری، بنخۆری، لەژێر رۆژەوە یان خۆرەوە ۞ سابسولار

subsonic /ˌsʌbˈsɒnɪk, US -ˈsɑːn-/ *adjective*
کەم‌تر یان خوارتر لە خێرایی دەنگ، ژێردەنگ، بن‌دەنگ، خواردەنگ (subsonically *adv*) ⬡ زیرصوت

subspace *noun*
لابۆشایی، نیمچەبۆشایی، بۆشایی لاوەکی ⬡ فضای فرعی

subspecies /sʌbˈspiːʃɪz/ *noun, pl.* same
بن‌جۆر، ژێرجۆر، لاجۆر، چەشنی خوارتر، بەشەجۆر ⬡ زیرگونه

subspecific *adjective*
بن‌جۆری، ژێرجۆری، لاجۆری، سەربە چەشنی خوارتر، بەشەجۆری ⬡ وابسته به زیرگونه

substance /ˈsʌbstəns/ *noun*
1 مادە، مەتریال، ماک، مایە، کەرستە، پێزە، شت، بابەرە، نیوپشک: *a* ◊ *chemical/radioactive, etc. substance* 2 زات، سابستەنس، *sticky substance* گەوهەر، کرۆک 3 گرنگایەتی، پێشەم‌بوون: *matters of substance* 4 بنەرەت، بنچینە، بنەما، بنگەهـ 5 مانەوە، خۆراگری، خۆگرتوویی 6 واتای بنچینەیی 7 ناوەرۆک، فەریز، ناواخن 8 دارایی، سامان، ماڵ، پارە، پووڵ ⬡ 1 ماده، جسم 2 ذات، جوهر 3 اهمیت 4 اساس 5 استحکام 6 معنای بنیادی 7 مفاد، محتوا 8 دارایی، پول

substandard *adjective*
ژێرستاندارد، ئایەخ، خراپ، بازاڕی ⬡ نامرغوب

substantial /səbˈstænʃl/ *adjective*
1 قایم، رەختە، نەڕووخ، بەرگەگر، پتەو: *a substantial house* 2 گەورە، زۆر، بەرچاو، جێی سەرنج، گرنگ، پێشەم، important: *a* ◊ *substantial sums of money* 3 مایەوەر، بەمایە، پڕمایە، *substantial change* دەوڵەمەند، مایەدار 4 بنچینەیی، بنەرەتی، بنەمایی، بناخەیی، بنگەهی 5 زاتی، گەوهەری، کرۆکی، جەوهەری 6 راستەقینە ⬡ 1 محکم 2 عظیم، مهم 3 غنی 4 اساسی، بنیادی 5 ذاتی، جوهری 6 واقعی

substantialism *noun*
گەوهەرباوەری، کرۆک‌باوەری، کرۆک‌گەری، گەوهەرگەری (*n* substantialist: گەوهەرباوەر، کرۆک‌باوەر، کرۆک‌گەر، گەوهەرگەر) ⬡ جوهرگرایی

substantiality *noun*
مەتریالی‌بوون، مادی‌بوون، گەوهەریتی، کرۆکی‌بوون ⬡ مادیت، جوهریت

substantially /səbˈstænʃəli/ *adverb*
1 بە شێوەیەکی بنچینەیی، بنەرەتی‌یانە، بنچینەیی‌یانە 2 زۆر، بڕێکی زۆر: *The plane was substantially damaged in the crash* ◊ *The costs have increased substantially* ⬡ 1 به طور بنیادی 2 به مقدار زیاد

substantia nigra *noun, pl.* substantiae nigra
مایەرەشە: توێیەکی ماکە بۆرینەی پڕپیگمێنت کە لە midbrain دا هەڵکەوتووە و تەنەکانی خانەیی دەزگای خانە تێرقەکانی دۆپامین بەرهەم‌هێنەر (یان دۆپامین‌ساز)ی dopamine تیایە ⬡ سابستانیا نیگرا

substantiation /səbˌstænʃiˈeɪʃn/ *noun*
سەلماندن، ساخ‌کردنەوە، پشت‌راست‌کردنەوە، ئیسپات(کردن)، راستی‌وەدەرخستن (substantiative *adj*) ⬡ اثبات، تحقق

substantival /-ˈtaɪv(ə)l/ *adjective*
(رێزمان) نێوی، ناوی ⬡ اسمی

substantive /səbˈstæntɪv, US ˈsʌbstəntɪv/ *adjective, noun*
1 *adj* بنچینەیی، بنەرەتی، بنگەهی، گەوهەری، بنەمایی 2 خاوەنی بوونی جیا یان سەربەخۆ 3 راستەقینە، راست 4 هەمیشەیی، بەردەوام، نەکاتی *n* (رێزمان) ناو، نێو (وشە یان کۆمەڵە وشەیێ کە لەباری رستەسازی‌یەوە وەک ناوێ کار دەکەن) ⬡ 1 *adj* اساسی، بنیادی 2 دارای هستی جداگانه یا مستقل 3 واقعی 4 دائمی *n* (دستور زبان) اسم

substantively /səbˈstæntɪvli, US ˈsʌbstəntɪvli/ *adverb*
بە شێوەیەکی بنچینەیی، بنەرەتی‌یانە ⬡ به طور اساسی

substantive right *noun*
مافی بنەرەتی یان بنچینەیی ⬡ حق بنیادی

substantivization *noun*
(رێزمان) گۆڕین بۆ ناو، بەکارهێنانی (ئاوەڵناو، کار verb و هتد) وەک ناو، ناواندن ⬡ سابستانتیویزاسیون

substation /ˈsʌbsteɪʃn/ *noun*
1 (ناوەندی) پۆستی لاوەکی، لاپۆست، ئافیسی پۆستی چکۆلەی خۆجێیی 2 لاوێستگە، وێستگەی لاوەکی ⬡ 1 پست فرعی 2 ایستگاه فرعی

substituent /səbˈstɪtjuənt/ *noun*
گۆڕین ⬡ تعویض

substitute /ˈsʌbstɪtjuːt, US -tuːt/ *noun*
جێگر، جێ‌نشین، جێگرەوە، بریکار ⬡ جانشین، جای‌گزین، بدیل

substitute teacher *noun*
مامۆستای جێگر(ەوە) ⬡ معلم ذخیره

substitution /ˌsʌbstɪˈtjuːʃn, US -ˈtuː-/ *noun*
1 جێگر، جێگرەوە 2 لەجێ‌دانان، لەبری‌دانان، لەبری‌خستن، جێ‌گرتنەوە (substitutional *adj*) (-titutionally *adv*) ⬡ 1 جانشین 2

جانشین‌سازی

substitutionary /ˌsʌbstɪ'tjuːʃn, US -'tuː-/ *adjective*, also -bstitutional /ˌsəbstə'tjuːʃnəl/
لەبری، دانراو لە جیاتی شتێکی تر ۞ عوضی

substrate /'sʌbstreɪt/ *noun*
1 = substratum 2 بنکـە، ئاسـت یـان ماکـێ material کـە زینـدەوەرێ لـەسـەری دەژی یـان شین دەبێ یان (لـەسـەری) دەخـوا 3 ماکێ کـە کاری تێ‌دەکرێ (وەک بـەهـۆی هـەوێنـەیێکـەوە enzyme)، ماکێ کـە هـەوێنـەیێ کـاری لـەسـەر دەکا 4 ئاستێ کە لەسەر ئەوەوە شتێ دەنیشێ یان هەڵدەکۆڵرێ یان دەنووسرێ ۞ ساب‌استرات

substratosphere *noun*
چینی ژێرەوەی ستراتوسفێر، ژێرستراتوسفێر ۞ ساب‌استراتوسفر

substratum /'sʌbstrɑːtəm, US 'sʌbstreɪtəm/ *noun*, *pl.* substrata /'sʌbstrɑːtə, US 'sʌbstreɪtə/
1 بنـەڕەت، مـاک، بنـەما، بناخـە، بنچینـە، بنگەهـ ـێم، foundation: *the substrata of society* 2 (زەویناسـی) بەشـەچین، ژێرتـوێ، تـوێی ژێرەوە: *a substratum of clay* ۞ 1 اساس، شالودە، بنیاد 2 (زمین‌شناسی) زیرلایە

substructural *adjective*
1 بنـەڕتی، مـاکی، بنـەمایی، بناخـەیی، بنچینـەیی، بنگەهی 2 ژێرپێکهاتی، ژێرخانی ۞ 1 شالودەای 2 زیرساختی

substructure /'sʌbstrʌktʃə(r)/ *noun*, also substruction
1 بنەڕت، ماک، بنەما، بناخە، بنچینە، بنگەهـ: *a substructure of timber piles* 2 ژێرپێکهات، ژێرخان ۞ 1 شالودە 2 زیرساخت

subsumption *noun*
1 (لۆژیک) لاپێشـەکی، بەشەپێشـەکی، پێشـەکی چکۆلـە 2 پۆلانـدن 3 گرتنەبـەرخۆ، لـەخۆگرتن، داگـرتن 4 ئـەنجامگـیری، بۆدەرکـەوتن ۞ 1 مقدمەی صغری 2 ردەبندی 3 مشمول 4 استنتاج

subsurface *noun*
چینی ژێر روو، چینی بن‌ڕوو ۞ طبقەی زیرسطحی

subsystem *noun*
ژێرسیـستم، لاڕێکخـستە، لادەزگـا، دەزگـای لاوەکـی، ڕێکخـستە یـان سیـستمی لاوەکـی ۞ زیرنظام، دستگاه یا سیستم فرعی

subtenancy /'sʌbtenənsɪ/ *noun*
کـرێ‌نـشینی دوومـی، بـەکرێ‌دانی دووەمـی، لائیجارەداری، لائیجارەگری ۞ استیجار ثانوی، اجارەداری دست دوم

subtenant /'sʌbtenənt/ *noun*
کرێ‌نشینی کرێ‌نشین، لائیجارەدار، ئیجارەگری یان کرێ‌نشینی دووەمی (کرێ‌نشینێ کە ملک و ماڵەکەی لە کرێ‌نشینێکی تر بەکرێ گرتووە) ۞ مستأجر ثانوی

subtended angle *noun*
(بیرکاری) گۆشەی بەرامبەر ۞ زوایەی مقابلە

subtense /sʌb'tns/ *noun*
(ئەندازە) ژێ ۞ وتر

subter- *suffix*
پاشگر: ژێر، بن، کەم‌تر لە ۞ پسوند: زیر، کم‌تر از

subterfuge /'sʌbtəfjuːdʒ, US -tərf-/ *noun*
فێڵ، تەڵـەکە، بیانوو، پەڵـپ، فێڵ یـان شـتێکی فریـودەر، حـەشارگە، شـوێنی (خـۆ)شـاردنەوە: *Journalists often use subterfuge to obtain material for stories* ۞ ترفند، مـتمـسک، چیـز فریبندە، محل اختفاء

subterminal *adjective*
نزیـک بـە دوایـی یـا کۆتـایی زنجـیرێ یـا پێکهاتەیێکی تر ۞ ساب‌ترمینال

subterranean /ˌsʌbtə'reɪnɪən/ *adjective*, also subterraneous
1 ژێرعـەرزی، بـن‌عـەرزی، لـە ژێـرەوەی (رووی)عـەرز (subterranean canal - کـارێز؛ subterranean siphon - گونجـە، گـووزەڵـە، وشترگەروو یان وشترگەڵو) 2 شاراوە، نهێنی، نەتـەنی، پەنامـەکی، لـە بنـەوە، بنـەکی ۞ 1 زیرزمینی 2 نهفتە، مخفی

subterranean animal *noun*
گیانەوەری ژێرعەرزی یان بن‌عەرزی یان خـاکی ۞ جانور زیرزمینی

subtext /'sʌbtekst/ *noun*
واتـای شـاراوە، واتـای نهێنی یـان نادیـار، واتـای بنەوە ۞ معنای نهفتە

subtilization *noun*
1 ناسـک‌کردنەوە، باریک‌کردنەوە، وردکردنەوە 2 پاڵاوتن، پوختاندن، پوختەکردن، خاوێن‌کردنـەوە ۞ 1 لطیف‌سازی 2 تصفیە

subtitle /'sʌbtaɪtl/ *noun*
1 (کتێـب و هتـد) نـاوی دووەم، لانێـو 2 (subtitles) (فیلم و هتد) ژێرنووس، بنەوەنووس ۞ 1 عنوان فرعی 2 (در جمع) زیرنویس

subtitled *adjective*
بـە نێـوی دووەمـەوە، خـاوەن نێـوی دووەم ۞ دارای عنوان فرعی

subtle /'sʌtl/ *adjective* (subtler, subtlest)
1 ناسک، ورد، باریک، شـیاوی سـەرنج، وردبـین 2 زیـرەک، زرینـگ، مـدریک، چاومـار، عـەیار، زوڵ، فێڵاوی 3 شارەزا، لێهاتوو، لێزان، پێویـست بـە سـەرنج 4 وردبینانـە، زیرەکانـە، زرینگانـە (بنـەڕەت: لـە *sotil* فـەڕەنـسی کـۆن، لـە *subtilis* لاتـین) ۞ 1 ظریف 2 مکار، عیار، محیل 3 مـاهر، موشکاف 4 موشکافانە، هوش‌مندانە

subtlety /'sʌtlti/ *noun*, *pl.* subtleties
1 ناسـکی، وردی، وردبـینی، باریـک(بـین)ی 2

زیرەکی، فێلاوی‌بوون ○ 1 ظرافت، موشکافی 2 حیله‌گری

subtly /'sʌtli/ *adverb*

1 وردبینانە، بەوردی، ورد، زیرەکانە 2 کەمێ، برێک، بە شێوەیەکی نیوەچڵ ○ 1 موشکافانه 2 اندکی

subtonic *noun*, also leading tone

نۆتی خوارووی تۆنیک، نۆتی حەوتەمی پەیژەی دیاتۆنیکی هەر کلیلێ ○ ساب‌تونیک

subtotal /'sʌbtəʊtl, US -toʊtl/ *adjective*

1 لاسەرجەم، بەشێ لە سەرجەم 2 (برین یان نەشتەرگەری) کەم، بەشی، نەسەرجەم ○ 1 جمع جزء 2 جزئی

subtracter *noun*

لێدەرکەر، کەمکەرەوە، لێداشکێنەر، لێ‌کەم‌کەرەوە ○ تفریق‌کننده

subtraction /səb'trækʃn/ *noun*

لێدەرکردن، کەمکردنەوە، لێداشکاندن، لێ‌کەم‌کردن ○ تفریق

subtractive /ˌsəb'træktɪv/ *adjective*

کەمکردنەوەیی، لێداشکێنراو، لێدەرکراو، لێ‌کەم‌کراو ○ تفریقی

subtrahend /sʌbtrəhend/ *adjective*

لێدەرکراو، لێ کەمکراو، لێداشکێنراو، لێ‌دەرهاویژراو، لێ‌فڕێدراو ○ کاسته

subtropical /ˌsʌb'trɒpɪkl, US -'trɑ:p-/ *adjective*

نیمچەگەرمێن، نیمچەترۆپیکاڵ، نیمچەپشتێنەیی ○ نیمه‌استوایی

subtropics /ˌsʌb'trɒpɪks, US -'trɑ:p-/ *noun, pl.*

ناوچە نیمچەپشتێنە(یی‌یە)کان، نیمچەپشتێنان، مەڵبەندە نیمچەگەرمێنەکان، نیمچەگەرمێنان ○ مناطق نیمه‌حاره

subulate /'sju:bjʊlət, US -leɪt/ *adjective*

(گیانەوەرناسی و رووەکناسی) درەوشەیی، درەوشی، نووکتیژ (بنەڕەت: لە *subula* لاتین "درەوشە" + atc 2-) ○ سابولیت

subunit *noun*

بەشێکی جیای شتێ ○ جزء جداگانه‌ی چیزی

suburb /'sʌbɜ:b, US -ɜ:rb/ *noun*

دەوروبەر، پاڵشار، لاشار، دەورووپشت ○ حومه

suburban /sə'bɜ:bən, US -'bɜ:rb-/ *adjective*

1 هەڵکەوتوو لە دەوروبەر، لاشاری، خەڵکی دەوروبەری شار 2 دێهاتی، کێوی ○ 1 حومه‌ای، اهل حومه‌ی شهر 2 دهاتی

suburbanite /sə'bɜ:bənaɪt, US -'bɜ:rb-/ *noun*

لاشارنشین، پاڵشارنشین، دەوروبەرنشین (هی شار) ○ حومه‌نشین

suburbia /sə'bɜ:biə, US -'bɜ:rb-/ *noun*

1 دەوروبەری شار، دەوروپشتی شار 2 دانیشتووانی دەوروپشتی شار ○ 1 حومه‌ی شهر 2 حومه‌نشینان

subvention /səb'venʃn/ *noun*

یارمەتی، کۆمەک، باربوو، ئارزین، بەرئاری (لە لایەن حکومەتەوە و نادرێتەوە) ○ اعانه، کمک مالی (بلاعوض)

subversion /səb'vɜ:ʃn, US -'vɜ:rʒn/ *noun*

هەڵگێڕانەوە، لێک‌هەڵوەشاندن، ژێروژوورکردن، هەڵتەکاندن، رووخاندن، هەرەماندن، هەلاوگێرکردن، لابردن، تێکدان، لادان، خستنەلاوە، هەرەس‌پێهێنان، رووخان، هەڵتەکان، لێک‌هەڵوەشان ○ براندازی، واژگونی، انهدام

subversive[1] /səb'vɜ:sɪv, US -'vɜ:rs-/ *adjective, noun*

1 *adj* سەرهەڵداو، یاغی، سەربزێو 2 هەڵتەکێنەر، هەڵوەشێنەر، رووخێنەر، ژێروژوورکەر، تێکدەر، وێرانکەر، رکەبەری حکومەت، دژی رژێم *n* مرۆی سەرهەڵداو یان تێکدەر ○ *adj* 1 شورشی 2 واژگون‌سازنده، مخرب *n* آدم مخرب یا شورشی

subversive[2] /səb'vɜ:sɪv, US -'vɜ:rs-/ *noun*

1 سەرهەڵداوان 2 بەرهەڵستکارانی حکومەت، رکەبەرانی رژێم ○ 1 شورشیان 2 مخالفان حکومت

subversively /səb'vɜ:sɪvli, US -'vɜ:rs-/ *adverb*

تێکدەرانە، وێرانکەرانە ○ به طور مخرب

subversiveness /səb'vɜ:sɪvnəs, US -'vɜ:rs-/ *noun*

هەڵگێڕانەوە، لێک‌هەڵوەشاندن، ژێروژوورکردن، هەڵتەکاندن، رووخاندن، تێکدان، هەرەماندن، هەلاوگێرکردن، لابردن، لادان ○ تخریب، واژگونی

subverter *noun*

هەڵتەکێنەر، هەڵوەشێنەر، رووخێنەر، ژێروژوورکەر، تێکدەر ○ واژگون‌کننده

subviral *adjective*

سەربە یان لە ئەنجامی بەشێکی پێکهاتەیی ڤایرۆسێ (وەک پرۆتێینێ): structural part ○ ساب‌ویرال *subviral infection*

subway /'sʌbweɪ/ *noun*

1 بنەڕێ، ژێرەڕێ، رەهەندەڕێ، رەهەند یان تونێلی پیادەڕەوی ژێرعەرز، رێڕەوی ژێرعەرز 2 (ئەمریکا) مێترۆ، ترێنی ژێرعەرز ○ 1 زیرگذر عابر پیاده‌ی زیرزمینی 2 مترو

subwoofer *noun*

ساب‌ووفێر ○ ساب‌ووفر

subzero *adjective*

(تێمپراچێر) ژێر سیفر، خوار سیفر ○ زیر صفر

succah /'sʊkə/ *noun*, also sukkah

دیوێ کە لەودا بەشێ لە جەژنی Tabernacle

بەڕێوەدەچێ (بنەڕەت: لە عیبری یەوە sukkāh
"hut") ◯ سوکا

succedaneum /ˌsʌksɪˈdeɪniəm/, *pl.* succedanea /-nɪə/ = substitute

succedent *adjective*, also succedaneous
پاشین، دواتر، پاش‌تر، پاشکۆ، succeeding، subsequent ◯ بعدی، لاحق

succeeding *adjective*
دوا، پاش، دوایی، دواتر، داهاتوو ◯ بعد، آینده

success /səkˈses/ *noun*
1 سەرکەوتن، بەختەوەری، سەرکەوتوویی 2 کار یان کردەوەی سەرکەوتووانە 3 ئەنجامی سەرکەوتوو یان باش 4 مرۆی سەرکەوتوو ◯ 1 موفقیت 2 اقدام موفقیت‌آمیز 3 نتیجەی مطلوب 4 شخص موفق

successful /səkˈsesfl/ *adjective*
1 سەرکەوتوو، بەختەوەر 2 سەرکەوتووانە 3 بەکارهاتوو، کاریگەر، کارا، بەئەنجام 4 بەقازانج، بەسوود، بەکەڵک، پرمەفا ◯ 1 موفق، کامروا 2 موفقیت‌آمیز 3 مؤثر 4 مفید

successfully /-fəli/ *adverb*
سەرکەوتووانە، بە سەرکەوتنەوە ◯ با موفقیت

succession /səkˈseʃn/ *noun*
1 یەک‌لەدوای‌یەک‌بوون، دوابەدوای‌یەک‌ترهاتن، لەسەریەکی، پەیتایی، بەستایی، پشت‌سەریەک‌بوون، دوای یەک‌ترهاتن 2 زنجیرە، لیزگە، ریز 3 (مافی) جێگرتی 4 میرات، کەلەپوور ◯ 1 توالی، تعاقب 2 رشتە 3 (حق) جانشینی 4 وراثت

successive /səkˈsesɪv/ *adjective*
یەک‌لەدوای‌یەک‌هاتوو، دوابەدوای‌یەک‌ترهاتوو، پشت‌سەریەک، دوای یەک‌ترهاتوو، پەیتاپەیتا، لەپەستا ◯ متوالی، متعاقب، پی‌درپی

successively /səkˈsesɪvli/ *adverb*
لەپەستا، پەیتاپەیتا، لە پشت‌سەریەک، لەسەریەک، یەک‌لەدوای‌یەک: *This was their fourth successive win* ◯ بە طور متوالی

successor /səkˈsesə(r)/ *noun*
جێگر، جێ‌نشین ◯ جانشین

success story *noun*
(مرۆڤ یان شت) نموونەی سەرکەوتوو ◯ نمونەی موفق

succinct /səkˈsɪŋkt/ *adjective*
کورتە، پوختە، نوێشک: *a succinct explanation* ◯ موجز، مختصر

succinctly /səkˈsɪŋktli/ *adverb*
بە کورتی، بە شێوەیەکی کورت: *You put that very succinctly* ◯ بە طور موجز، با ایجاز

succinctness /səkˈsɪŋktnəs/ *noun*
1 کورتی، پوختی 2 روونی، رۆشنی ◯ 1 ایجاز، اختصار 2 وضوح

succinic acid /sʌkˈsɪnɪk/ *noun*
(زیندەکیمیا) ترشەڵۆکی ساکسینیک $C_4H_6O_4$ ◯ اسید ساکسینیک

succory /ˈsʌk(ə)ri/ *noun*
(رووەک‌ناسی) چەقچەقە، کاسنی، هندوبا، chicory ◯ کاسنی

succotash /ˈsʌkətæʃ/ *noun*
ساکوتاش (چێشتێکە بە لوبیا و گەنمەشامی لێدەنرێ) ◯ ساکوتاش

Succoth /sʊˈkəʊt, US ˈsʌkəθ/ *noun*
جەژنێکی گەورەی جوولەکە لە پاییزا دەگیرێ ◯ از اعیاد یهودی

succour /ˈsʌkə(r)/ *noun*, US succor
یارمەتی، یاریدە، فریا، کۆمەک، دەس‌گرتن، هانا، هاوار، بەهاناوەهاتن (بنەڕەت: لە لاتین succurrere "چوون بە فریای") ◯ مدد

succourless *adjective*
بێ‌یارمەتی، بێ‌یاریدە، بێ‌کۆمەک، بێ‌هانا ◯ بی‌مدد

succuba = succubus

succubus /ˈsʌkjʊbəs/ *noun*, *pl.* succubi /-baɪ/
ساکیوباس (ژنە شەیتانێکە لە خەودا لەگەڵ پیاوان (ی خەوتوو) هاوجێیی دەکا؛ بنەڕەت: لە لاتینی سەدەکانی نێوەڕاست succubus "prostitute"، لە succubare لە -sub "لەژێر" + cubare "راکشان") ◯ ساکیوباس

succulence /ˈsʌkjələns/ *noun*
(میوە و هتد) ئاوداری، ئاوداربوون، پڕئاوبوون ◯ آب‌داری

succulent /ˈsʌkjələnt/ *adjective*, *noun*
1 *adj* (میوە و گۆشت) ئاودار، بەئاو، پڕئاو، خۆش 2 (گیا و هتد) گۆشتن، نێوپڕ *n* رووەکی ئاودار ◯ *adj* 1 آب‌دار 2 گوشتی *n* گیاە آب‌دار

succusion *noun*
شەکانەوە، راوەشان، لەرینەوە، هەژان ◯ اهتزاز

such /sʌtʃ/ *adjective*, *pronoun*
ئاوا، وا، وەها، ئاوها، ئەوسا، بەم‌شێوە، بەم‌جۆرە، بەم‌چەشنە، بەوشێوە، بەوجۆرە، بەوچەشنە، بەورەنگە، ئەوتۆ، ئەو جۆرە، ئەوندە، ئەمە، ئەوە، شتێکی وا، وەک، وەکوو، فەکی، مینا، بە تەنیا، تەنیا، بەخۆی، هەر بە خۆی ◯ چنین، این‌چنین، چنان، آن‌چنان، این‌گونە، آن قدر، این، آن، مانند، بە خودی خود

suchlike /ˈsʌtʃlaɪk/ *adjective*, *pronoun*
لەم چەشنە، لەم دەستە، وەکوو ئەمە، و شتی وا ◯ از این قبیل

suck /sʌk/ *noun*
مژین، چەکاندن، هەڵلوشین، هەڵمژین ◯ مکش

sucker /ˈsʌkə(r)/ *noun*
1 مژۆک، مژەر، هەڵمژ، چەکێنەر، قورتم،

ئەندامی هەڵلوشین یان مژین، مژمژۆکە 2 لوولە یان بۆری هەڵمژین 3 بەستێنە یان پێستۆنی ترومپای هەڵمژین 4 (بەچکە بەراز) شیرەخۆرە، بەرگوان(کە) 5 مرۆی ساویلکە و سادە 6 (رووەک) وەچ، چووز، چەکەرە، خەڵف، چەقەرە، پرز، تەرک 7 جۆرێ ماسی ئاوە شیرینەکان، لێوی ئەستوورە و خۆراک لە بنەوە هەڵدەلوشێ [ختیزان Catostomidae: گەلیک جۆرن] ◌ 1 مکندە 2 لولەی مکش 3 پیستون تلمبەی مکشی 4 (بچەی خوک) شیرخوار 5 آدم سادەلوح 6 (گیاە) پاجوش 7 نوعی ماهی

suckerfish, *pl.* same or suckerfishes = remora1

sucker punch *noun*

مشت یان لێدانی کتوپڕ و چاوەڕواننەکراو ◌ مشت یا ضربەی ناگهانی

suckhole *noun*

1 (نافەرمی، ئەمریکا) گێژاو، گەرداو، ناشەتەنوورە، پێچاو 2 کنگەلێس، ریاییباز ◌ 1 گرداب 2 چاپلوس

sucking /'sʌklɪŋ/ *adjective*

1 (منال) بەرمەمکان، شیرەخۆرە 2 (حەیوان) بەرگوان(کە)، شیرمژ، شیرەخۆرە ◌ 1 کودک شیرخوارە 2 حیوان شیرخوار

suckling /'sʌklɪŋ/ *noun*

1 منالی بەرمەمکان، شیرەخۆرە، شیرمێژ 2 (حەیوان) بەرگوان(کە)، شیرمژ، شیرەخۆرە ◌ 1 کودک شیرخوارە 2 حیوان شیرخوار

suckling louse *noun*

ئەسپێی هەڵمژ ◌ شپش مکندە

suckling-pig *noun*

بەچکەبەرازی شیرخۆرە ◌ بچەخوک شیرخوار

sucky *adjective* (suckier, suckiest)

(نافەرمی) ناخۆش، تاڵ، ناپەسند، نالەبار ◌ نامطلوب

sucrase /'s(j)u:kreɪz/ = invertase

sucre /'su:kreɪ/ *noun*

یەکەی بنەڕەتی پارەی ئیکوادۆر، بەرامبەر بە سەد centavo ◌ سوکری

sucrier /'su:krɪeɪ/ *noun*

کاسەشەکر، شەکردان (چینی و رووکێشدار) ◌ سوکریر

sucrose /'su:krəʊz, -krəʊs, US -kroʊs, -kroʊz/ *noun*

سووکرۆز، شەکرە یا قەندی ئاسایی ◌ ساکاروز

suction /'sʌkʃn/ *noun*

1 مژین، چەکاندن، هەڵلوشین، هەڵمژین، مروس 2 مژۆک، هەڵلوش (بنەڕەت: لە *suctio(n-)* late Latin لە *sugere* لاتین "(هەڵ)مژین") ◌ 1 مکش 2 مکشی

suction filter *noun*

پاڵێونەی مژین یان هەڵلوشین ◌ صافی مکندە

suction pump *noun*

پۆمپی مژین یا هەڵلوشین، ترومپا (هەڵمژ یا هەواکێش) ◌ پمپ مکشی

suctorial /sʌk'tɔ:rɪəl/ *adjective*

مژۆک، هەڵلوش، مژەر ◌ مکندە

Sudanese /su:də'ni:z/ *adjective, noun*

adj سوودانی، سەربە سودان، سوودانی *n* خەڵکی سوودان، سوودانی ◌ *adj* وابستە بە سودان *n* اهل سودان، سودانی

sudarium /s(j)u:'dɛ:rɪəm/ *noun, pl.* sudaria /-rɪə/ = vernicle

sudatorium /ˌs(j)u:də'tɔ:rɪəm/ *noun, pl.* sudatoria /-rɪə/

(لە سەردەمانی کۆنی رۆمدا) هەڵمخانە یان ئارەقخانە (بنەڕەت: لاتین، لە *sudare* "ئارەق(دەردان یان کردن)") ◌ سوداتوریوم، بخارخانە

sudd /sʌd/ *noun*

پووش و پەلاشی سەرئاوکەوتوو لە رووباری نیلی سپی کە دەبێتە کۆسپ لە بەردەم کەشتیگێڕیدا ◌ ساد

sudden /'sʌdn/ *adjective*

ناکاو، لەپڕ، ناگا، کتوپڕ، کوتوپڕ، چاوەڕواننەکراو، *a -en change* :precipitate ◇ *His death was very sudden* ◌ ناگهانی

sudden death *noun*

کاتی زیادی، سەرکات، یاری زیادی ◌ زمان اضافی

Sudden Infant Death Syndrome *noun*

مەرگەخەوی منال ◌ خوابمرگی کودک

suddenly /'sʌdənli/ *adverb*

لە ناکاو، کتوپڕ، کوتوپڕ، لەپڕ، ناگا ◌ ناگهان

suddenness /'sʌdn(n)əs/ *noun*

ناکاوی، لەپڕی، کتوپڕی، چاوەڕواننەکراوی ◌ ناگهانی بودن

sudden phonetic change *noun*

گۆڕانی دەنگی کتوپڕی یان ناکاو ◌ تغییر آوایی ناگهانی

sudoriferous /ˌs(j)u:də'rɪf(ə)rəs/ *adjective*

(رژێنە) ئارەقڕژێن، ئارەقدەردەر، ئارەقی ◌ معرق، عرقی

sudorific /ˌs(j)u:də'rɪfɪk/ *adjective, noun*, also diaphoretic

(دەرمان) ئارەقڕژێن، ئارەقدەردەر، ئارەقپێکەر ◌ (داروی) عرقی

Sudra /'su:drə, US 'ʃu:drə/ *noun*

(لە سانسکریتەوە) ئەندامی چین یان کاستی کرێکار، چوارەمین یان نزمترینە لە سیستەمی چینایەتی هیندووستاندا، کرێکاران ◌ سودرا

suds /sʌdz/ *noun, pl.*

1 کەفی سابوون، :lather *She was up to her* 2 *elbows in suds* (لە ئەمریکا و نافەرمی) بیرە، ئاوجۆ ۞ 1 کف صابون 2 (عامیانە) آبجو

sudser /ˈsʌdzə/ *noun*
(نافەرمی) ئۆپێرای سابوونی، سێریاڵی فشە ۞ اپرای صابونی

sudsy *adjective* (sudsier, sudsiest)
کەفاوی، پڕکەف، frothy، foamy ۞ کف‌آلود

suede /sweɪd/ *noun*
(فەرەنسی) چەرمی نەرم، جیر (ب.ت. لە پێستەی گیسک) ۞ جیر

suer *noun*
سکاڵەچی، دادخواز ۞ شاکی

suerte /ˈswɛːteɪ/ *noun*
هەریەک لە سێ قۆناخی گاسواری (سپانیایی "fate، chance") ۞ سوئرتو

suet /ˈsuːɪt, US ˈsjuːɪt/ *noun*
پیو، بەز، چەوری (بنەڕەت: لە لاتین *sebum* "thallow") ۞ پیە

suety *adjective*
پیوئاسا، بەزئاسا، شێوەبەز، چەوریئاسا، پیوی ۞ پیەمانند

sufferable /ˈsʌfərəbl/ *adjective*
لەبەرگەهاتوو، بەرگەی دەگیرێ، هەڵدەکرێ، دەردەبردرێ ۞ قابل تحمل

sufferance /ˈsʌfərəns/ *noun*
پێخۆشبوونی نە بەتەواوی، قایلبوونی ناچاری ۞ سکوت

sufferer /ˈsʌfərə(r)/ *noun*
نەخۆشی تووشبوو بە، نەخشی دوچار بە، تووشی ۞ بیمار مبتلا به

suffering /ˈsʌfərɪŋ/ *noun*
ئێش، ژان، رەنج، زەحمەت، جەفا، ئەشکەنجە، ئازار، نارەحەتی، بەڵا، چەوسانەوە، دەرد، بەدبەختی، کڵۆلی، رۆژەڕەشی، کوێرەوەری: *This war has caused widespread human suffering* ۞ درد، عذاب، مصیبت

sufficiency /səˈfɪʃnsi/ *noun, pl.* sufficiencies
1 بڕی بەشکردوو 2 بەشکردوویی، سەروبەری، تەواوبوون، بەسبوون، سەروزیاد(بوون): *a* 3 *sufficiency of well-trained teachers* تێرەخۆرە (خۆراک) ۞ 1 مقدار کافی 2 کفایت، بسندگی 3 سوفیسنسی

sufficient /səˈfɪʃnt/ *adjective*
بەشکردوو، تەواو، سەروبەر، سەروزیاد، سەروەر، بەس ۞ کافی، بسنده

sufficient condition *noun*
مەرجی تەواو (یان بەشکردوو) ۞ شرط کافی

sufficiently /səˈfɪʃntli/ *adverb*
بە ئەندازەیەکی بەشکردوو، تەواو، بە تەواوەتی ۞ به اندازه‌ی کافی

suffix /ˈsʌfɪks/ *noun*
1 (ڕێزمان) پاشگر، پاشبەند 2 (ماتماتیک) = subscript ۞ پسوند

suffixal *adjective*
پاشگری، پاشبەندی، پێوەندی بە پاشگرەوە هەیە ۞ پسوندی

suffixation *noun*
پاشگراندن، پاشبەنددانان ۞ پسوندگذاری

suffocating /ˈsʌfəkeɪtɪŋ/ *adjective*
خنکێنەر، خەفەکەر، پشوولێبڕ، پرووکێنەر ۞ خفه‌کننده، خفقان‌آور

suffocation /ˌsʌfəˈkeɪʃn/ *noun*
خنکان، خەفەبوون، پشوولێبڕان، پرووکان ۞ خفگی، خفقان

suffocative /ˈsʌfəkeɪtɪv/ *adjective*
خنکێنەر، خەفەکەر، پشوولێبڕ، پرووکێنەر ۞ خفه‌کننده

suffragan /ˈsʌfrəgən/ *adjective, noun,* also suffragan bishop or bishop suffragan
یاریدەدەری سەرقەشە، دواسەرقەشە، دوائۆسقۆف ۞ دستیار اسقف

suffrage /ˈsʌfrɪdʒ/ *noun*
1 (سیاسەت) مافی دەنگدان، مافی هەڵبژاردن 2 دەنگ ۞ 1 حق رأی، حق انتخاب 2 رأی

suffragette /ˌsʌfrəˈdʒet/ *noun*
(لە بریتانیا و ئەمریکا، لە سەرەتای سەدەی بیستەمدا) ئەندامی کۆمەڵی پارێزەری مافی دەنگدان بۆ ژنان ۞ سافرجت

suffragism *noun*
لایەنگریتی مافی دەنگدانی ژنان ۞ سافرجتیسم

suffragist *noun*
لایەنگری مافی دەنگدانی ژنان ۞ سافرجتیست

suffused *adjective*
پڕ لە، سەرڕێژ لە، دارماڵی، تژی لە، پڕاوپڕ لە ۞ آکنده از، مملو از

suffusion /səˈfjuːʒn/ *noun*
1 بڵاوبوونەوە، داگرتن، داپۆشین 2 پڕبوون، پڕێتی، پڕکردن، ئاخنین ۞ 1 انتشار 2 پرشدگی، آکندگی، پرسازی

Sufi /ˈsuːfi/ *noun, pl.* Sufis
سۆفی (بنەڕەت: لە *ṣūfī* عەرەبی، لە *ṣūf* ئاماژە بە جلی خورین) ۞ صوفی

Sufic /ˈsuːfɪk/ *adjective*
سەربە سۆفیگەری ۞ وابسته به تصوف

Sufism /ˈsuːfɪzəm/ *noun*
سۆفیگەری ۞ تصوف

sugar /ˈʃʊgə(r)/ *noun*
1 قەن(د) 2 شەکرە، شەکر، خاکە 3 پرکەوچکێ (شەکر) 4 زمانشیرینی، زمانلووسی 5 (نافەرمی) دەرمانی گێژکەر یان سڕکەر، ب.ت.

هێرۆیین یا LSD (بنەڕەت: لە *sukere* فەرەنسی کۆن، لە *zucchero* ئیتالیایی، ڕەنگە بە ڕێگای لاتینی سەدەکانی نێوەڕاستەوە (*zuccarum*) لە *sukkar* عەرەبی ئەویش لە *shakar* ئێرانی یان فارسییەوە وەرگیرابێ) ۞ 1 قند 2 شکر 3 بە اندازەی یک قاشق 4 تملق 5 (عامیانه) مواد مخدر

sugar apple = sweetsop

sugar beet *noun*

چەوەندەری شەکر، چۆنەری قەند، چەوەندەر ۞ چغندر قند

sugar bowl *noun*

شەکردان، کاسەشەکر، خاکەدان، شەکردین ۞ شکردان

sugar candy = candy

sugar cane *noun*

قامیشی شەکر، نەیشەکر [*Saccharum officinarum*] ۞ نیشکر

sugar-coated *adjective*

1 (دەرمان و هتد) لێدراو بە شەکر، شەکرپۆش کراو، لە شەکروەردراو 2 (خوازە) تەفرەدەر، هەڵفریوێنەر، فریودەر: *a sugar-coated promise* ۞ 1 پوشیدەشدە با شکر 2 (مجازی) اغواکنندە

sugar cube = sugar lump

sugar daddy *noun*

پیری دەوڵەمەندی داوێن پیس، ڕەداڵەی دەوڵەمەند (یان دارا) ۞ فاسق پیر خرپول

sugared *adjective*

شیرین، خۆش ۞ دلنشین، شیرین

sugar glider *noun*

جۆرێ phalanger ی فڕۆک، لەسەر جیوی eucalyptus و شیلەی wattle دەخوا [*Petaurus breviceps*] ۞ شوگار گلایدر

sugar gum *noun*

جۆرێ دارکافووری ئەوستراڵیایی گەڵاوێز شیرین [*Eucalyptus cladocalyx* و جۆرەکانی تر] ۞ سوگار گام

sugarless *adjective*

بێشەکر، بێقەند ۞ بیقند

sugarloaf /ˈʃʊgə ləʊf/ *noun*

کەڵلەشەکر، کەڵلەقەن ۞ کلەقند

sugar lump *noun*

کولۆ قەند ۞ حبەی قند

sugar-maple *noun*

(دار) کەوتی شەکری یان قەندی، هی ئەمریکای باکووری [*Acer saccharum*] ۞ افرای قندی، چوب افرای قندی

sugarplum /ˈʃʊgəplʌm, US -gərp-/ *noun*

(کۆن) شیرناو، نەباتاو ۞ آب نبات

sugar-tongs *noun*

گاز، گازی قەندشکێن، مەقاشی قەند، قەنچن ۞ انبرک قند

sugary /ˈʃʊgəri/ *adjective*

1 شەکری، قەندی، شیرین؛ شەکری تیایە، بە تامی شەکر: *sugary snacks* 2 یەکجار بەسۆز، sentimental: *a sugary pop songs* ◊ *sugary smile* ۞ 1 شکری، شیرین؛ دارای شکر 2 خیلی سوزناک

suggestibility /səˌdʒestəˈbɪlətɪ, US səgˌdʒ-/ *noun*

سادەیی، ساویلکەیی، کارتێکراوی ۞ تأثیرپذیری، تلقین‌پذیری

suggestible /səˈdʒestəbl, US səgˈdʒ-/ *adjective*

سادە، ساویلکە، کارتێکراو، کارلێکراو: *He was young and highly -ble* ۞ تأثیرپذیر، تلقین‌پذیر

suggestion /səˈdʒestʃən, US səgˈdʒ-/ *noun*

1 پێشنیاز، پێشنیار: *Can I make a sggestion?* 2 ئاماژە، مێزە 3 بۆچوون، بیرۆکە، ڕا، بیروڕا، نێرین، دیتن 4 ڕەگ، نیشانە 5 خستنەمێشک، لە مێشکا داکوتاندن، واتێگەیاندن ۞ 1 پیشنهاد 2 اشاره 3 نظر 4 اثر، رد 5 تلقین

suggestive /səˈdʒestɪv, US səgˈdʒ-/ *adjective*

ئاماژەپێکەر، مانادار (بە سێکس)، واگەیێنەر، نیشاندەر، هاوشێوە (ی شتێکی تر)، لەشتێکی تر(چوو) ۞ اشارەکنندە، دلالت‌کنندە، حاکی

suggestively /səˈdʒestɪvli, US səgˈdʒ-/ *adverb*

ئاماژەپێکەرانە، مانادارانە، بە شێوەیێ کە ئاماژە بە (سێکس) بکا: *He leered suggestively* ۞ دال بر، بە طور اشارەکنندە

suggestiveness /səˈdʒestɪvnəs. US səgˈdʒ-/ *noun*

ماناداریتی، نیشاندەری، ئاماژەپێکەریتی ۞ دلالت‌کنندگی

suicidal /ˌsuːɪˈsaɪdl, US ˌsjuːɪ-/ *adjective*

1 سەربە خۆکوژی، خۆکوژییانە: *suicidal tendencies* 2 ئامادەی خۆکوژی، خۆکوژیخواز 3 وێرانکەر، داڕووخێنەر، تێکدەر، هەڵتەکێنەر ۞ 1 وابستە بە انتحاری یا خودکشی 2 مستعد خودکشی 3 نابودکنندە

suicidally /-dəli/ *adverb*

بە شێوەیەکی هەڵتەکێنەر، هەڵتەکێنەرانە، داڕووخێنەرانە، لە سەردەرانە یان لێواری خۆکوژیدا، لە سەروبەندی خۆکوژیدا: *suicidally depressed* ۞ بە طور نابودکنندە، در حال خودکشی

suicide /ˈsuːɪsaɪd, US ˈsjuːɪ-/ *noun*

1 خۆکوشتن، خۆکوژی 2 بنیادەمی خۆکوشتوو یان خۆکوژیکردوو ۞ 1 خودکشی 2 آدم

خودکشی کرده

suicide bomber *noun*
بۆمبنەرەوەی خۆکوژ ۞ بمب‌گذار انتحاری

suicide pact *noun*
پەیمان خۆکوژی (پەیمانێ کە لەودا چەند کەس پێکەوە لە یەک وەخت و جیێدا خۆبکوژن) ۞ پیمان خودکشی

sui generis /ˌsuːaɪ ˈdʒɛn(ə)rɪs, US suːiː, sjuː-, ˈgɛn-/ *noun*
(لاتین) تاک، بێوێنە، تاقانە، بێهاوتا ۞ منحصربه‌فرد، بی‌نظیر

sui juris /ˈdʒʊərɪs, US ˈjʊə-/ *adjective*
(لاتین) سەربەخۆ، خۆبوو، سەربەست، ئازاد ۞ مستقل

suint /swɪnt/ *noun*
جۆرێ بەز یان پیوی سروشتی خوری مەڕ (بنەڕەت: فەرەنسی) ۞ سوئینت

suit /suːt, US sjuːt/ *noun*
1 دەس(ت)ی جل 2 شاڵوپەیک، جل‌وبەرگ، کنج، بەرگ 3 داوا، داخوازی، داواکاری، دادخوازی، خوازگاری 4 (لە پەڕیندا) خاڵ (دل، خاچ، خشت و...) ۞ 1 دست لباس 2 لباس 3 درخواست، دعوی 4 خال

suitability /ˌsuːtəˈbɪləti, US ˌsjuː-/ *noun*, also suitableness
شیاوی، گونجاوی، شیابوون، باشی، بەجێبوون، بەڕێوجێ بوون: *There is no doubt about her -tability for the job* ۞ تناسب، شایستگی

suitable /ˈsuːtəbl, US ˈsjuː-/ *adjective*
شیاو، گونجاو، لەبار، باش، خۆش، بەڕێوجێ: *a suitable place* ◊ *a suitable candidate for a picnic* ۞ مناسب

suitably /ˈsuːtəbli, US ˈsjuː-/ *adverb*
بە شێوەیەکی گونجاو، شیاو یان لەبار: *suitably qualified candidates* ۞ به طور مناسب

suitcase /ˈsuːtkeɪs, US ˈsjuː-/ *noun*
باوول، جلبەند، چەمەدان، جانتای جل ۞ چمدان

suite /swiːt/ *noun*
1 کەلوپەل، تیکە (ئیومال)، دەستەخانوو، ئاپارتمان 2 زنجیرە، سێری، دەستە، کۆمەڵە، کۆمەڵ 3 (موسیقا) سویت، سوئیت 4 دەس‌وپێوەند، لەگەڵبووان، دەس‌ودار، دەسەودایرە، داردەستە (retinue) ۞ 1 مبلمان، سوئیت 2 رشته، سری، مجموعه 3 (موسیقی) سوئیت 4 ملتزمین

suited /ˈsuːtɪd, US ˈsjuː-/ *adjective*
شیاو، لەبار، گونجاو، بەجێ، باش ۞ مناسب، درخور

suiting /ˈsuːtɪŋ, US ˈsjuːtɪŋ/ *noun*
بووزوو، پارچەی کوت‌وشەڵوار یان شاڵوشەپک (ب.ت. لە خوری) ۞ پارچەی کت و شلوار یا لباس

suitor /ˈsuːtə(r), US ˈsjuː-/ *noun*
1 داواکار، داخواز، خوازگار، دادبەر، شکاتچی، شکاتکەر 2 خوازبێنیکەر، خوازگار ۞ 1 مدعی، خواهان 2 خواستگار

suk (sukh) = souk

sukiyaki /ˌsʊkɪˈjaki, US -ˈjɑːki/ *noun*
چێشتێکی ژاپۆنی ۞ سوکیاکی

sukkah = succah

Sukkoth *noun*, also Feast of Tabernacles
سوکۆس، سوکۆت: جەژنێکی دروێنەی جوولەکە، یازدەیەمی Tishri دەس پێدەکا و یادی ئەو پەنا و پەسیوە کاتییانە دەکاتەوە کە بە درێژایی هەڵوەدایی و ئاوارەیی لە بیاباندا لە لایەن جوولەکانەوە بەکارهێنراوە ۞ سوکوت

sulcate /ˈsʌlkeɪt/ *adjective*
کووزکووز، درزاوی، هێلاوی، دیراوی، شوێن‌شوێن ۞ شیاردار

sulcus /ˈsʌlkəs/ *noun*, *pl.* sulci /-sʌɪ/
(توێکاری) کووز، کووزە، دیراوە، شوێن، لۆچی (ب.ت. هی سەر مێشک؛ بنەڕەت: لە لاتینەوە بە واتای "wrinkle ،furrow") ۞ شیاره

sulfate = sulphate

sulfide = sulphide

sulfur = sulphur

sulfur dioxide = sulphur dioxide

sulfuric = sulphuric

sulfuric acid = sulphuric acid

sulfurous = sulphurous

sulk /sʌlk/ *noun*
1 تۆران، تۆر، دەنگ‌داگۆڕین، خاکبوون (بۆ منال): *Jo was in a sulk upstairs* 2 مۆنی، مرومۆچی، گرژی: *to have the sulks* ۞ 1 قهر 2 اخم

sulkily / sʌlkɪli/ *adverb*
گرژانە، رووتاڵانە، مرومۆچانە، بە رووناخۆشییەوە ۞ عبوسانه

sulkiness /sʌlkinəs/ *noun*
گرژی، رووگرژی، رووتاڵی، رووناخۆشی، مرۆمۆچی، بەدخولکی ۞ عبوسی، عنقی

sulks *noun, pl.*
وەختی رووتاڵی یان رووگرژی ۞ زمان عبوسی

sulky /ˈsʌlki/ *adjective* (sulkier, sulkiest), *noun* (sulkies)
adj گرژ، رووگرژ، بەزەڕەڕە، مۆن، نەدوێن، رووترش، رووتاڵ، رووناخۆش، مرۆمۆچ، بەدخولک، بەدخولکانە، مرومۆچانە، بە مۆنەوە: *a sulky child n* کالیسکەی دووپێچکەی ئەسپ‌کێشی سووکی یەک‌کەسە ۞ *adj* عبوس، اخمو، توأم با اخم *n* نوعی درشکه

sullage /ˈsʌlɪdʒ/ *noun*
1 پاشاو، گەناو، پیساو، ئاوەڕۆ، پاشەڕۆ

(بێچگەلە هی دەس‌بەناو) 2 پاشەڕۆی کانزای تواوە ⬡ 1 فاضلاب 2 مولاج

sullen /'sʌlən/ *adjective*
1 گرژ، رووگرژ، ناوچاوانگر، بەزەرڕە، مۆن، نەدوێن، رووتەرش، رووتاڵ، روونــاخۆش، مرۆمۆچ، بەدخ: *a sullen crowd* 2 خەماوی، دڵتەنگ‌کەر، نارەحەت‌کەر (n) **sullenness**: (روو)گرژی، رووتاڵی، روونا‌خۆشی، مرۆمۆچی، بەدخوولکی، مۆنی) ⬡ 1 عبوس، کج‌خلق 2 غم‌انگیز

sullenly /'sʌlənli/ *adverb*
گرژانە، رووتاڵانە، بە روونا‌خۆشی‌یەوە، بە مۆنەوە ⬡ عبوسانە

sulpha /'sʌlfə/ (US sulfa) = sulphonamide (US sulfa)

sulpha drug = sulphonamide

sulphamic acid /sʌl'famɪk/ *noun*
(کیمیا) ترشەلۆکی سولفامیک ⬡ اسید سولفامیک

sulphanilamide /ˌsʌlfə'nɪləmʌɪd/ *noun*, US sulfanilamide
(پزشکی) ئاوێتەیێکی دژەبەکتریایی دەسکرد $C_6H_8N_2O_2S$، کە بنەڕەتی دەرمانە سۆلفۆنامیدەکانە ⬡ سولفانیلامید

sulphate /'sʌlfeɪt/ *noun*, US sulfate
سولفات: خوێ یان ئێستێری ترشەلۆکی سولفوریک ⬡ سولفات

sulphide /'sʌlfaɪd/ *noun*, US sulfide
سولفاید: ئاوێتەیێکی سۆلفور لەگەڵ توخم یان کۆمەڵێکی تر ⬡ سولفید

sulphite /'sʌlfʌɪt/ *noun*
سولفایت، سولفیت: خوێی ترشەلۆکی سولفوریک ⬡ سولفیت

sulphonamide /sʌl'fɒnəmʌɪd/ *noun*, US sulfonamide
(پزشکی) سۆلفۆنامید، سالفانامایـد: ئاوێتەیەکی کیمیایی chemical compound بۆ کوشتنی بەکتریاکان، لە sulphanilamide دەگیرێ یان رێ لە زۆربوونی بەکتریای نەخۆش‌خەر دەگرێ ⬡ سولفامید

sulphonate /'sʌlfəneɪt/ *noun*
خوێ یان ئێستێری ترشەلۆکی سولفۆنیک ⬡ سولفونیت

sulphone /'sʌlfəʊn/ *noun*, US sulfone
سۆلفۆن: ئاوێتەیێکی ئەندامی کە کۆمەڵی $-SO_2-$ تیایە ⬡ سولفون

sulphonic acid *noun*
(کیمیا) ترشەلۆکی سۆلفۆنیک SO_2OH ⬡ اسید سولفونیک

sulphoxide *noun*, US sulfoxide
سۆلفۆکسـاید، سۆلفۆکسید، دەستەیێکی ئاوێتە ئەندامی‌یەکان ⬡ سولفوکسید

sulphur /'sʌlfə(r)/ *noun*, US sulfur
گوگرد، کەرکوت، سولفور، سۆلفور (بنەڕەت: لە لاتین) *sulphur sulfur* ⬡ گوگرد

sulphur butterfly *noun*, also sulphur
پەپوولەی گوگرد یان سۆلفور: گەلە پەپوولەیێ (ب.ت. *Colias* و توخمە پێوەندی‌دارەکانی خێزانی Pieridae)، بە باڵی زەرد یا نارنجی‌یەوە و پەراوێز رەش black border ⬡ نوعی پروانە

sulphur dioxide *noun*
(کیمیا) دوانۆکسایدی سولفور یان گوگرد SO_2 ⬡ دی اکسید گوگرد

sulphuretted hydrogen /ˌsʌlfjʊ'rɛtɪd/ (US sulfureted) = Chemistry archaic term for hydrogen sulphide

sulphuric /sʌl'fjʊərɪk/ *adjective*
گوگرد یان ترشەلۆکی سولفوریکی تیایە ⬡ سولفوریک

sulphuric acid /sʌlˌfjʊərɪk 'æsɪd, US -ˌfjʊr-/ *noun*
ترشەلۆکی سولفوریک، ترشاو H_2SO_4 ⬡ اسید سولفوریک

sulphurous /'sʌlfərəs/ *adjective*
سەربە گوگرد، گوگردی، کەرکوتی، سولفوروس ⬡ گوگردی

sulphurous acid *noun*
ترشەلۆکی گوگردی یان سولفوروس H_2SO_3 ⬡ اسید گوگردی

sulphur spring *noun*
گەراو، گراو، کانی گوگردی ⬡ سولفور اسپرینگ

Sulpician /sʌl'pɪʃɪən, US sʌl'pɪʃ(ə)n/ *noun, adjective*
n ئەندامی یەکێ قەشە congregation سێکولارەکانی کاتولیکی رۆمی *adj* سەربەو congregation ـە ⬡ سولپیسین

sultan /'sʌltən/ *noun*
1 سولتان، دەسەڵات‌داری مسوڵمان، شا 2 (مێژوویی، the Sultan) سولتانی تورکیە 3 پەلەوەرێکی ماڵی تورکیە (بنەڕەت: لە عەرەبی "هێز، دەسەڵات‌دار") *sulṭān* ⬡ 1 سلطان 2 سلطان ترکیە 3 نوعی پرندە (the Sultan)

sultana /sʌl'tɑːnə, US -'tænə/ *noun*
1 شاژن 2 کشمیش یان مێوژی بێ‌دەنک ⬡ 1 ملکە 2 کشمش بی‌دانە

sultanate /'sʌltənert/ *noun*
1 پاتشایەتی، شایەتی 2 ماوەی پاتشایەتی 3 شانشین، پاتشانشین، وڵاتێ کە بەپێی سیستمی پاتشایەتی بەڕێوەدەبرێ ⬡ 1 سلطنت 2 مدت سلطنت 3 کشور سلطنتی

sultrily /'sʌltrɪli/ *adverb*
بە شێوەیەکی گەرم و شێدار، بۆخاوانە، گنخاوانە ⬡ بە طور شرجی

sultry /'sʌltri/ *adjective* (sultrier, sultriest)
1 (هەوا) گەرم و شێدار، sweltering: *a sultry day* 2 گەرم 3 (ژن) بزوێنەر، جوان، لەبار: *sultry glances* (n) sultriness: گەرم وشێداربوون، بۆخاوی، گنخاوی) ◌ 1 شرجی 2 داغ 3 شهوانی
sulu /'su:lu:/ *noun, pl.* sulus
جۆرێ سارۆنگی sarong میلانیزیایی ◌ سولو
sum /sʌm/ *noun*
1 بڕی پارە، پارە: *a large sum of money* 2 سەرجەم، تێکڕا 3 کورتە، نوێشک، پوختە ◌ 1 مبلغ 2 حاصل جمع 3 خلاصە
sumac /'s(j)u:mak, US 'ʃu:-/ *noun,* also sumach
سماق، توتم [توخمەکانی *Cotinus* و *Rhus*: چەندین جۆرن] ◌ سماق
Sumatran /sʊ'mɑ:trən/ *adjective, noun*
adj سەربە سۆماترا، سۆماترایی *n* سۆماترایی، خەڵکی دوورگەی سۆماترای ئیندۆنیزیا ◌ سوماترایی
Sumerian /sʊ'mɪərɪən, US sju:-/ *adjective, noun*
adj سەربە سومێر، سومێری، سەربە زمانی سومێری یان خەڵکەکەی *n* 1 خەڵکی سومێر (گەلێکی ناسامی سومێری کۆن لە Babylonia) 2 زمانی سومێری (کۆنترین زمانی پێنووسراوی زانراو یان دەرکەوتوو)، سومێری ◌ *adj* سومری *n* 1 اهل سومر 2 زبان سومری
Sumerian architecture *noun*
ئەرکیتێکچێر یان بیناسازی سومێری ◌ معماری سومری
sumi-e /'su:mɪeɪ/ *noun*
وێنەکێشی ژاپۆنی بە جەوهەری رەش ◌ سومی‌ئی
summa /'sʊmə, US 'sʌmə/ *noun, pl.* summae /-mi:/
(لاتینی) لێکۆڵینەوەی گشتگیر یان هەمەلایەنە ◌ تحقیق جامع
summa cum laude /ˌsʌmə kʌm 'lɔ:di:, US ˌsʊmə kʊm 'laʊdeɪ/ *adverb, adjective*
(لاتین بە واتای "بە بەرزترین پەسنەوە"، نمرە و هتد) هەڵکەوتوو، بە بەرزترین جیاوازی: *graduated summa cum laude* ◌ ممتاز
summarily /'sʌmərəli, US sə'merəli/ *adverb*
بە کورتی، بە پرتاو، بێبیرلێکردنەوە ◌ بە اختصار، بدون تأمل
summarization *noun*
کورتکردنەوە ◌ تلخیص
summary /'sʌməri/ *noun* (*pl.* summaries), *adjective*
n پوختە، نوێشک، کورتە *adj* 1 کورت، کورتە 2 دەسبەجێ، لەڕێوە، خێرا، بە پرتاو، بە پەلە 3 نافەرمی، بێ‌داب‌ودەستوور ◌ *n* خلاصە *adj* 1 مختصر 2 فوری 3 غیررسمی
summat /'sʌmət, US 'səmət/ *pronoun*
شتێ، یەک شت، شتێک ◌ چیزی
summation /sʌ'meɪʃn/ *noun*
1 کورتە، پوختە 2 کۆ، سەرجەم 3 زیادکردن، خستنەسەر، کۆکردنەوە، خستنەسەریەک، کۆبەندی 4 ئەنجام، بەرەنجام ◌ 1 خلاصە 2 جمع کل 3 جمع، جمع‌بندی 4 نتیجە
summer[1] /'sʌmə(r)/ *noun, adjective*
n 1 هاوین، تاوستان، تاوسان 2 سەردەمی گەشە یان هەڵدان *adj* هاوینی، هاوینە، تاوستانی ◌ *n* 1 تابستان 2 دوران ترقی *adj* تابستانی
summer[2] /'sʌmə(r)/ *noun*
کاریتە، نیرگە ◌ شاه‌تیر
summer adonis *noun*
(رووەکناسی) چاوکەڵەشێرە، چاوەسوێسکە، چاوەبۆر [*Adonis aestivalis*] ◌ چشم‌خروس
summer beam *noun*
کاریتە، نیرگە ◌ شاه‌تیر
summer camp *noun*
کەمپی هاوینی ◌ اردوی تابستانی
summer cypress *noun*
سەوڵەهاوینی، سەوڵی هاوینی، جۆرێ گیای لق‌لقی چڕی ئوراسیایی، خێزانی goosefoot، بۆ لەوەڕ باشە، پاییزدا سوور هەڵدەگەڕێ [*Kochia scoparia*] ◌ جاروی قزوینی
summer flounder *noun*
فلەوندەری هاوینی لە خێزانی Bothidae، بەدرێژایی کەناری ئەتلانتیکی ولاتە یەکگرتووەکان لە Maine ـەوە تا فلۆریدا دەژی و بۆ خۆراک بەکاردێت [*Paralichthys dentatus*] ◌ نوعی ماهی
summer holydays *noun, pl.*
پشووی هاوینی، رۆژانی پشووی هاوینی ◌ تعطیلات تابستانی
summer house *noun*
هاوینەخانوو، کەپری هاوینی، کوختەی هاوینی ◌ کلبەی تابستانی
summer lightning *noun*
برووسکە یان چەخماخەی هاوینی (لەشەوا) ◌ آذرخش تابستانی
summer pudding *noun*
چێشتێکی بریتانیایی ◌ سامر پودینگ
summer quarter *noun*
هاوینەهەوار، هاوینگە، ساردسێر ◌ ییلاق
summersault = somersault
summer school *noun*
کۆرسی هاوینی، خولی خوێندنی هاوینی،

هاوینەخولی خوێندن، خوێندنگای هاوینی ۞ دورەی تابستانی

summer season *noun*
وەرز یان کەژی هاوین، هاوینان ۞ فصل تابستان

summer solstice *noun*
خۆرگەڕانەوەی هاوینی ۞ انقلاب تابستانی

summertide *noun*
وەرزی هاوین، هاوینان، تاوسان ۞ فصل تابستان

summertime /'sʌmətaɪm, US -mərt-/ *noun*
وەرزی هاوین، کژی هاوین، هاوینان، تاوسان ۞ فصل تابستان

summer time *noun*
وەرزی پێشخستنی سەعات یان کاتژمێر ۞ سامر تایم

summer tree = summer2

summer-weight *adjective*
(جل‌وبەرگ) هاوینی، تاوسانی، سووک و فێنک ۞ تابستانی

summery /'sʌməri/ *adjective*
هاوینی، تاوسانی ۞ تابستانی

summing-up *noun, pl.* summings-up
1 خستنەسەریەکی ڕەوتی دادگەری لە لایەن دادوەرەوە بۆ دەستەی سوێندخۆران 2 کورتە ۞ 1 اسمینگ‌آپ 2 خلاصه

summit /'sʌmɪt/ *noun*
1 تەوق، نووک، تەپلەسەر، نووچکە، بانک، پۆپە، قولەپۆپە، ترۆپک، کمت 2 لووتکە، باڵا، کۆبوونەوەی نێوان سەرانی حکومەت ۞ 1 قله، چکاد 2 اوج

summit conference *noun*
کۆنفرانس یا کۆنگرەی ڕێبەران ۞ کنفرانس سران

summiteer *noun*
1 بەشدار لە کۆبوونەوەی سەرانی حکومەت 2 شاخەوانی کە گەیشتۆتە سەرچڵی کێوێ، لووتکەبەز ۞ سامیتیر

summit meeting *noun*
کۆبوونەوە (یان دانیشتن)ی ڕێبەران (سەرانی چەندین وڵات پێکەوە) ۞ اجلاس یا ملاقات سران

summitry *noun*
بەستنی پەیمان یان کۆنگرە باڵا یان لووتکەکان ۞ سومیتری

summoner *noun*
لێ‌گێڕەوە، بانگێشتکەر ۞ دعوت‌کننده

summons /'sʌmənz/ *noun, pl.* summonses
1 بانگنامە، نامەی بانگکردن (لە لایەن دادگاوە) 2 بانگ‌کردن 3 دەستوور، فەرمان ۞ 1 احضاریه 2 احضار 3 فرمان

summum bonum /ˌsʊməm 'bɒnəm, US ˌsʌməm 'bəʊnəm/ *noun*
(لاتین) چاکەی ڕەبەق یان تەواو، بەرزترین چاکە ۞ خیر مطلق

sumo /'su:məʊ, US -moʊ/ *noun, pl.* sumos
سووموو، سۆمۆ (جۆرێ زۆرانی ژاپۆنی کێش‌قورس) ۞ سومو

sump /sʌmp/ *noun*
1 (ماشێن و هتد) سامپ 2 چاڵە مستەڕا، چاڵەپیساو 3 چاڵ، گۆلکاو، قولکە ۞ 1 چاه فاضلاب 2 کارتل 3 گودال

sumph /sʌmf/ *noun*
(سکاتلەندی) کەسێکی گەوج یا کەر ۞ آدم احمق

sumpter /'sʌm(p)tə/ *noun*
(کۆن) بارگین، بارگیر، ئێستر، قاتر، وڵاخی بار ۞ یابو قاطر

sumptuary /'sʌm(p)tjʊəri/ *adjective*
1 خەرجی، مەزاخی، تێچوونی، سەربە خەرج‌وبار یان مەزاخ 2 سەربە ڕاستکردنەوەی خەرج‌وبار، سەربە بەرتەسککردنەوەی خەرج‌وباری تایبەتی لەسەر خۆراک یان شتومەکی تاکەکەسی (بنەڕەت: لە لاتین، *sumptuarius* *sumptus* ("cost" ۞ 1 وابسته به هزینه 2 وابسته به تعدیل هزینه

sumptuous /'sʌmptʃuəs/ *adjective*
شایانە، بەشکۆ، بەکەشخە، بەفەر، بەژاژوفەر، جوان، گرانبایی: *sumptuous banquets*؛ sumptuously /'sʌmptʃuəsli/ *adv*: شایانە، بە شێوەیەکی شایانە؛ sumptuousness /'sʌmptʃuəsnəs/ *n*: 1 شایانەبوون، بەشکۆیی 2 گرانبایی‌بوون، گرانی) ۞ عالی، مجلل، پرهزینه

sum total *noun*
سەرجەم ۞ کل

sun /sʌn/ *noun*
1 خۆر (زۆرتر بە گەورە، تەنی ناوەندی کۆمەڵەی خۆری، مەودای لە زەوییەوە 93 میلیۆن مایل (150 میلیۆن کیلۆمیتر)، تیرەکەی 864,000 مایل (1.4 میلیۆن کیلۆمیتر) و بارستاییەکەی دەوروبەری 330,000 جاری زەوی)، ڕۆژ، میر، هۆر، هەتاو، تاو، خۆرەتاو، تیشکی خۆر، تیریژ، گەرمی: *played in the sun all day*؛ تەنێکی ئاسمانی کە شێوەی خۆر دەدا: ئەستێرە، تەنێکی خۆدرەوشاوە 2 (کۆن و وێژەیی) ڕۆژێ، ساڵێ، ڕۆژگار، ساڵگار 3 ڕۆژهەڵات، ڕۆژاوا: *from sun to sun* 4 خودای ڕۆژ یان خۆر، Apollo 5 = glory، splendour ۞ 1 خورشید، مهر، آفتاب؛ جسم سماوی شبیه به خورشید 2 روزی، روزگاری، سالی 3 طلوع، غروب 4 خدای آفتاب

Sun *abbreviation* Sunday

sun animalcule = heliozoan

sun-baked *adjective*
خۆرلێ‌کەوتوو، تاوبردوو، بەرخۆرکەوتوو،

ڕەقۆڵە، لەبەر خۆر(ەتاو) وشکەوەبوو، لەبەرخۆربرژاو ۞ آفتاب‌خورده

sunbath /sʌnbɑ'θ/ *noun*

خۆشتن لەبەر خۆر، خۆرەحەمام، خۆرەمەلێ ۞ حمام آفتاب

sunbather *noun*

لەبەرخۆرخۆشۆر، کەسێ کە لەبەر خۆرا خۆی دەشوا ۞ سان‌باتر

sunbathing *noun*

خۆشتن لەبەر خۆر، خۆرەحەمام، خۆرەمەلێ ۞ حمام آفتاب

sunbeam /'sʌnbiːm/ *noun*

تیشک، تیرێژ، لیزگی خۆر، تیرۆژ ۞ اشعه‌ی آفتاب

sun bear *noun*, also Malayan sun bear

ورچی خۆری، ڕەسەنی باشووری ڕۆژهەلاتی ئاسیا [*Helarctos malayanus*] ۞ نوعی خرس

sunbed /'sʌnbed/ = sun lounger

Sunbelt /'sʌnbelt/ *noun*, also Sun Belt, sunbelt

بەشە خوارووەکانی ئەمریکا، هەرێم یان ئەیالەتە باشووری‌یەکانی ئەمریکا ۞ قسمت‌های جنوبی امریکا

sunbird *noun*

جۆری باڵندەی چکۆلە، شێوەی hummingbird دەدا [خێزان Nectariniidae: گەلێ جۆرن] ۞ سان‌برد

sunbittern *noun*

جۆرێ باڵندەی گەرمێنانی ئەمریکا، مل و لاق و دەنووکدرێژ، پەڕوباڵی زۆرتر بۆرباوە [*Eurypyga helias*] ۞ سان‌بیترن

sun-blind /sʌn blaɪnd/ *noun*

پەردەی بەرخۆر ۞ پرده‌ی آفتاب‌گیر

sunblock /'sʌnblɒk, US -blɑːk/ *noun*

کرێمی بەرخۆر ۞ کرم ضد آفتاب

sunbonnet *noun*

کلاوی بەرخۆر یان شەپکەدار ۞ کلاه آفتابی

sun bow *noun*

کۆلکەزێڕینە، پەلکەڕەنگینە، کەسکوسۆر ۞ رنگین کمان

sunburn /'sʌnbɜːn, US -bɜːrn/ *noun*

خۆربردوویی، تاوەنگازی، خۆرەسووتاوی، لەبەرخۆرسووتاوی: هەلاوسانی پێست بەهۆی زۆر لەبەر تیشکە ژوورینەوشی‌یەکانی خۆردا بوون ۞ آفتاب‌سوختگی

sunburnt /'sʌnbɜːnt, US -bɜːrnt/ *adjective*, also sunburned /'sʌnbɜːnd, US -bɜːrnd/

1 خۆربردوو، لەبەرخۆرسووتاو، تاوەنگاز 2 ڕەش‌داگیرساو ۞ 1 آفتاب‌سوخته 2 برنزه

sunburst *noun*

1 دەرکەوتنی لەپڕی خۆر (لەپشت هەورەوە) 2 نەخشی (جوانی) خۆر و تیشکی ۞ 1 نمایان‌شدن ناگهانی آفتاب 2 طرح خورشید با پرتوهایش

suncream /'sʌnkriːm/ *noun*

کرێمی بەرخۆر ۞ کرم ضد آفتاب

sundae /'sʌndeɪ, US -di/ *noun*

ساندی (جۆرێ ساردەمەنی لە بەستەنی، میوە و هتد) ۞ معجون

sun dance *noun*

هەڵپەڕکێ یان سەمای خۆر (هی سوورپێستانی ئەمریکای باکووری بۆ خۆر) ۞ رقص آفتاب

Sundanese /ˌsʌndə'niːz/ *noun*, *adjective*, *pl.* same

n 1 ئەندامی گەلێکی زۆربەموسوڵمانی ڕۆژاوای Java 2 زمانی ئیندۆنیزیایی Indonesian ئەو گەلە *adj* سەربە ساندایی‌یەکان یان زمانەکەیان ۞ ساندایی

Sunday /'sʌndeɪ, US -di/ *noun*, *adverb*

n یەکشەممە: لە لایەن کریستیەنەکانەوە ڕۆژێکی پشووە و پەرستشتی دینی تیا دەکرێ *adv* یەکشەممان، هەر یەکشەممە جارێ (بنەڕەت: لە ئینگلیسی کۆنەوە *Sunnandæg* "ڕۆژی خۆر"، وەرگیردراوی "*dies solis*" لاتینی) ۞ *n* یکشنبه *adv* هر یکشنبه یکبار

Sunday best *noun*

بەرگی میوانی ۞ لباس پلوخوری

Sunday painter *noun*

وێنەکێشی کەیفی یان ئاماتۆر amateur ۞ نقاش آماتور

Sunday school *noun*

خوێندنگای یەکشەممە، پۆلی فێرکردنی باوەڕی کریستیانیەت (کە ڕۆژانی یەکشەممە بەڕێوەدەچێ) ۞ مدرسه‌ی یکشنبه

sundeck *noun*

شوێنی بەرخۆر (لەسەر کەشتی) ۞ محوطه‌ی آفتاب‌گیر

sundew *noun*

جۆرێ گیای چکۆلەی گۆشت‌خۆری شوێنە زەلکاوەکان، گەلاکانی جۆرێ مووی لینج دێتی کە مێرووەکان دەگرێ [تۆخم *Drosera*: چەندین جۆرن] ۞ ساندو

sundial /'sʌndaɪəl/ *noun*

کات‌زمێری خۆری، سەعاتی ڕۆژی یان خۆری ۞ ساعت آفتابی

sun disc *noun*

(ب.ت. میسری کۆن) پەیکەی باڵدار، نیشانەی خودای خۆر ۞ سان دیسک

sundown /'sʌndaʊn/ *noun*

زەردەپەڕ، خۆراوا، خۆرنشین، ئێوارە، خۆراوابوون ۞ غروب

sun-drenched *adjective*

خۆرلێکەوتوو، گەرم(داهاتوو)، وشک،

سوورهه‌ڵگه‌ڕاو ۞ آفتاب‌خورده

sundress /'sʌndres/ *noun*
کراسی به‌رخۆر، کراسی ژنانه‌ی بێ‌قۆڵ ۞ پیراهن آفتابی

sun-dried /'sʌn draɪd/ *adjective*
وشکه‌وه‌بوو له‌به‌ر خۆر، له‌به‌ر خۆر هه‌ڵخراو ۞ خشکیده در آفتاب

sundry /'sʌndri/ *adjective, noun* (*pl.* sundries /'sʌndriz/)
adj جۆراوجۆر، جۆربه‌جۆر، جیاواز، لێک‌جیا *n* شت‌ومتی جوراوجۆر، ورده‌وپرده، شره‌وبره ۞ *adj* گوناگون، مختلف *n* چیزهای گوناگون

sunfast *adjective*
(ره‌نگ یان پارچه) کاڵه‌وه‌نه‌بوو (له‌به‌ر خۆر) ۞ سان‌فاست

sun filter = sunscreen

sunfish *noun, pl.* same or sunfishes
1 خۆرماسی، ڕۆژماسی [*Mola mola* و جۆره‌کانی تر] 2 جۆرێ ماسی ئاوی شیرینی هێلانه‌سازی ئه‌مریکای باکووری [چه‌ندین جۆرن و له خێزانی Centrarchidae] ۞ 1 خورشیدماهی 2 سان‌فیش

sunflower /'sʌnflaʊə(r)/ *noun*
گوڵه‌به‌ڕۆژه، شه‌به‌نگه‌به‌ڕۆژ، پاڵه‌وی، گۆگ‌باخان (little sunflower دان‌مه‌لوچێنک [*Helianthus annus*]) ۞ گل آفتاب‌گردان

sung /sʌŋ/ = past participle of sing

sunglass /'sʌnglɑːsɪz, US -glæs-/ *noun*
چاویلکه‌ی خۆری یان به‌رخۆر، عه‌ینه‌کی به‌رخۆر ۞ عینک آفتابی

sun-god *noun*
(میتۆلۆژی) خۆر-خودا، خۆر که وه‌ک خودا ده‌په‌رستێرێ ۞ خورشید-خدا

sun-godess *noun*
(میتۆلۆژی) خۆر-خوداژن، خۆر-خواژن ۞ الهه‌ی خورشید

sun-grebe *noun*
(مراوی) ده‌ریابره‌ی خۆری، خێزان (Heliornithidae)، باڵنده‌یه‌کی گه‌رمێنانی نیوه‌ناوی ئاسیایی، ئه‌فریکایی و ئه‌مریکایی، سه‌ربه rail ـه‌کان ۞ اسفرود آفتاب‌پرست

sun hat *noun*
کڵاوی خۆری یان به‌رخۆر، کڵاوی شه‌بکه‌دار یا حه‌سیری ۞ کلاه آفتابی

sunk /sʌŋk/ = past participle of sink

sunken /'sʌŋkən/ *adjective*
1 نوقم، قوم‌بوو، ژێراوچوو، بناوکه‌وتوو، (چاو و هتد) به‌قووڵاچوو 2 ڕۆچوو، نیشتوو، خوارتر له ڕووی عه‌رز، ناخۆره، نغرۆ ۞ 1 غرق‌شده، (چشم) گودفته 2 فرورفته

sunk fence = ha-ha

sun-lamp /'sʌnlæmp/ *noun*, also sunlamp
گڵۆپی خۆری (جۆرێ چرا یان گڵۆپ که تیشکی سه‌رووی بنه‌وش به‌رهه‌م‌دێنێ بۆ قاوه‌یی‌کردنی پێست) ۞ لامپ آفتابی

sunless /'sʌnləs/ *adjective*
تاریک، خۆرتێ‌نه‌که‌وتوو، خۆرلێ‌نه‌که‌وتوو، خۆرنه‌گر، خۆرنه‌وه‌زان، خۆرلێ‌نه‌داو، بێ‌خۆر، gloomy، dark، cheerless: *a the sunless side of the house* ◊ *sunless day* ۞ بی‌آفتاب

sunlight /'sʌnlaɪt/ *noun*
تیشک، تیرۆژ، تیرێژ، لیزگی خۆر، لیسکه‌هۆر، هه‌تاو ۞ نور خورشید

sunlit /'sʌnlɪt/ *adjective*
خۆرتێ‌که‌وتوو، خۆرگر، به‌رخۆره‌تاو، به‌رڕۆژ ۞ آفتاب‌گیر

sun lounge *noun*
دیوی خۆرتێ‌که‌وتوو، دیوی به‌رڕۆژ ۞ اتاق آفتاب‌گیر

sun lounger /'sʌnlaʊndʒə(r)/ *noun*
کورسی خۆری، کورسی به‌رخۆر ۞ نوعی صندلی

Sunna /'sʊnə, US 'sʌnə/ *noun*, also Sunnah
سوننه‌ت (بنه‌ڕه‌ت: له عه‌ره‌بی‌یه‌وه، ڕێگا، شێواز، شێوه، ده‌ستوور) ۞ سنت

Sunni /'sʊni, US 'sʌni/ *adjective, noun, pl.* same or Sunnis
adj سوننی، سوننه، سه‌ربه سوننی‌یه‌کان *n* سوننی، باوه‌ڕمه‌ند به سوننی ۞ *adj* سنی، وابسته به سنی‌ها *n* اهل تسنن

sunnily /'sʌnɪli/ *adverb*
شادانه، خۆشحاڵانه، سه‌رخۆشانه، دڵخۆشانه ۞ به طور بشاش

sunniness /'sʌninəs/ *noun*
1 خۆرکه‌وتوویی، تاووبانبوون، تاووساوی، خۆری‌بوون 2 شادی، سه‌رخۆشی، گه‌شی، خۆشحاڵی ۞ 1 آفتابی بودن 2 بشاشیت

Sunnism *noun*
سوننی‌گه‌ری ۞ تسنن

Sunnite /'sʊnaɪt, US 'sʌn-/ *noun*
سوننی، سوننه ۞ سنی

sunny /'sʌni/ *adjective* (sunnier, sunniest)
1 خۆرکه‌وتوو، خۆری، خۆروبان، تاووبان، تاووساو، خۆرتێ‌که‌وتوو، ڕۆشن، به‌رڕۆژ: *a sunny room* 2 شاد، خۆشحاڵ، گه‌ش، به‌که‌یف، دڵخۆش: *a sunny disposition* ۞ 1 آفتابی، آفتاب‌گیر 2 بشاش

sunny side *noun*
خۆره‌تاو، لای خۆرتێ‌که‌وتوو، لای به‌رڕۆژ ۞ طرف آفتاب‌گیر

sunny-side up *adjective*

(هێلکە) دەلەمە، نەگیرساو ۞ نیمرو
sun parlor or sun porch = sun lounge
sun-ray /ˈsʌnreɪ/ *noun, adjective*
n تیشک، تیروژ، تیریژ، هەتاو، لیزگ *adj* (دەرمانکردن) بە تیشکی خۆر ۞ *n* اشعەی خورشید *adj* با اشعەی خورشید
sunrise /ˈsʌnraɪz/ *noun*
1 ڕۆژهەڵاتن، خۆرکەوتن، هۆرامان، زەردەکەوتن؛ ڕۆژهەڵات: *We got up at sunrise* 2 سەرەتا ۞ 1 طلوع آفتاب؛ مشرق 2 آغاز
sunrise industry *noun*
پیشەسازی نوێ یان نووژەن ۞ صنعت مدرن
sunroof /ˈsʌnruːf/ *noun*
(ماشین و هتد) دەریچەی خۆر(تێکەوتن)، پەنجیرەی خۆرتێکەوتن ۞ دریچەی آفتابگیر
sunroom *noun*
دیوی بەرخۆر، ژووری بەرتاو (بە پەنجیرەی گەورەوە) ۞ اتاق آفتابگیر
sunscreen /ˈsʌnskriːn/ *noun*
کریمی بەرخۆر ۞ کرم ضدآفتاب
sunset /ˈsʌnset/ *noun*
زەردەپەر، خۆراوا، ڕۆژئاڤا، خۆرنشین، ئێوارە، خۆراوابوون ۞ غروب
sunset industry /ˈsʌnset/ *noun*
پیشەسازی کۆن ۞ صنعت قدیمی
sunshade /ˈsʌnʃeɪd/ *noun*
چەتر، چەتری بەرخۆر، سێبەر ۞ سایبان
sunshine /ˈsʌnʃaɪn/ *noun*
1 تیشک، تیروژ، تیریژ، هەتاو، لیزگ، خۆرەتاو 2 شادی، دڵخۆشی، بەکەیفی، گەشی، خۆشحاڵی ۞ 1 آفتاب 2 نشاط
sunshine roof = sunroof
sun spider *noun*
جۆرێ جاڵجاڵۆکەی توندی ڕاوی، بە دوو چنگی ئەستوونی زلەوە [دەستە Solifugae] ۞ نوعی عنکبوت
sunspot /ˈsʌnspɒt, US -spɑːt/ *noun*
پەڵەخۆر، خۆرپەڵە، پەڵەی خۆر یان ڕۆژ، لکەی خۆر، خاڵەڕەشە، قانەڕەشە ۞ کلف خورشیدی
sun spurge *noun*, also wartwort
(ڕووەکناسی) شەلواربەکوڵ، شەرواڵبەکوڵ، ئالقەتیز [*Euphorbia helioscopia*] ۞ شیرسک
sunstone /ˈsʌnstəʊn/ *noun*
بەردەخۆر، بەردەتاو ۞ سان‌استون
sunstroke /ˈsʌnstrəʊk, US -stroʊk/ *noun*
خۆربردوویی، خۆرەنگازی، گەرمەژنە، خۆرگەستوویی، تاوبردوویی ۞ آفتاب‌زدگی
sunstruck /ˈsʌnstrʌk/ *adjective*
خۆربردوو، خۆرەنگاز، خۆرگەستوو، تاوبردوو، ڕۆژگاز ۞ آفتاب‌زده
sunsuit *noun*
(هی منال) کراس و شۆرت ۞ سان‌سوئیت
suntan /ˈsʌntæn/ *noun*
قاوەییبوون، ڕەشداگیرساوی (لەبەر خۆر) ۞ برنزگی
suntanned *adjective*
قاوەیی، ڕەشداگیرساو ۞ برنزه
suntrap /ˈsʌntræp/ *noun*
جێگای خۆرتێکەوتوو، (بەر)خۆرەتاو، شوێنی خۆرگر یان بەرخۆر، خۆروەزان، بەرڕۆژ ۞ محل آفتابی
sun-up /ˈsʌnʌp/ *noun*
(جاران) ڕۆژهەڵاتن، تاوهەڵاتن، خۆرکەوتن، هۆرامان ۞ طلوع آفتاب
sun visor *noun*
(ماشین) تاوگیر، تاوگیرەوە، چەتر ۞ آفتابگیر
sunward *adjective, adverb*
بەرەو ڕوژ، ڕووەو ڕۆژ، ڕوو لە ڕۆژ ۞ به سوی خورشید
sunward = sunwards
sun-worship /ˈsʌn wɜːʃɪp/ *noun*
ڕۆژپەرستی، خۆرپەرستی، خۆرخۆشەویستی ۞ خورشیدپرستی
sun-worshiper *noun*
ڕۆژپەرست، خۆرپەرست، خۆرخۆشەویست ۞ خورشیدپرست
sup[1] /sʌp/ *abbreviation* supra
(کتێب و هتد) لەسەرێ، پێشتر، پێشەکی، لەوەپێش ۞ در بالا
sup[2] /sʌp/ *noun*
1 قوم، فڕ، قوڵپ 2 (ئیرلەند) خواردنەوە، ئارەق ۞ 1 جرعه 2 مشروب
super[1] /ˈsuːpə(r), US ˈsjuː-/ *adjective, noun*
adj 1 یەکجار باش، زۆرچاک، عال: *a super meal* 2 فشە، سەرسەرەکی، هیچەکە *n* 1 سوپێرفۆسفات 2 بەرهەم یان پارچەی زۆرباش ۞ *adj* 1 عالی، معرکه 2 سطحی *n* 1 سوپرفوسفات 2 کالا یا پارچەی عالی
super[2] *abbreviation* superintendent
super- /ˈsuːpə(r), US ˈsjuː-/ *prefix*
پێشگر: سەروو- سەر- زوور- بان- سوپێر- زل- گەورە، کەڵە- گەورەتر، مەزنتر، سەرتر، زوورتر، لەسەر، لەژوور، بەرز، زۆر، یەکجار: *superabundant*، *superstructure*، *supercontinent*، *superpower*؛ سەربەجۆر یان چەشنێکی باڵاتر: *superfamily* (بنەڕەت: لە -*super* ی لاتین، لە *super* "above"، "beyond") ۞ پیشوند: فرا- فوق- ابر- سوپر- زبر، بزرگ، مهتر، برتر، روی، عالی
superable /ˈsuːpərəbl/ *adjective*
شیاوی بەسەردازاڵبوون، دەبەزێ، تێک دەشکێ

⬡ مغلوب‌شدنی

superabundance /ˌsuːpərəˈbʌndəns, US ˌsjuː-/ *noun*
زۆری، فرەیی، زەبەنـدی، زیـادی، پتـری، گەلێبوون ⬡ وفور، نهماری، فراوانی

superabundant /ˌsuːpərˈænjueɪtɪd, US ˌsjuː-/ *adjective*
زۆر، فـرە، زیـاد، گـەلێ، پتـر، زەبەنـد، پتـر لـە پێویـست، زەعف ⬡ وافر، نهمار، کثیر، فراوان

superaddition *noun*
لەڕادەبـەدەر خـستنەسەر یـان زیـادکردن ⬡ اضافەی بیش از حد

superannuated *adjective*
1 کـۆن، لەبەریـەکھەڵوەشـاو، پەککـەوتوو، لەکارکەوتوو، کۆنکەوتوو، بەکارنەهاتوو. شـر 2 خانەنـشین، کارنـشین ⬡ 1 زهـوار دررفتـه 2 بازنشـسته

superannuation /ˌsuːpərˌænjuˈeɪʃn, US ˌsjuː-/ *noun*
1 مووچـە یـان حـەقی خانەنـشینی 2 خانەنـشینی ⬡ 1 حق بازنشـستگی 2 بازنشـستگی

superb /suːˈpɜːb, sjuː-, US suːˈpɜːrb/ *adjective*
1 یـەکجار بـاش، عـال، زۆر چـاک، گـەورە: *a superb player* 2 بـۆ نـاوی ئـەو باڵـندانە بـەکـاردەهێنرێـت کـە پـەڕوباڵـی جـوان و ڕەنگـاوڕەنگیـان هـەیە ب.ن. superb lyrebird ⬡ 1 عالی، تراز اول 2 سوپرب

superbly *adverb*
یـەکجار بـاش، هـەرە چـاک: *a superbly illustrated book* ⬡ بسیار عالی

superbug /ˈsuːpəbʌg, ˈsjuː-, US ˈsuːpərb-/ *noun*
(نافەرمی) سوپێرباگ (وردەزیندەوەر یان ب.ت. جۆرێ بەکتریا کە بە دەرمانی ئاسایی ناکوژرێ) ⬡ سوپرباگ

supercargo *noun, pl.* supercargoes or supercargos
بەرپرسی کاروباری باری (کەشتی) ⬡ سوپرکارگو

supercharged /ˈsuːpətʃɑːdʒd, ˈsjuː-, US ˈsuːpərtʃɑːrdʒd/ *adjective*
(مۆتـۆری ماشـین و...) سوپێرشـارژکراو، زۆردەرخوارددراو ⬡ سوپرشارژدار

supercharger *noun*
زۆردەرخواردەدەر، سوپێرشارژێر ⬡ سوپرشارژر

superciliary /ˌs(j)uːpəˈsɪlɪəri/ *adjective*
1 هەڵکەوتوو لە سەرووی چاودا، ژووربرۆیی 2 سەربە برۆ ⬡ 1 فوق ابرونی 2 وابسته به ابرو

supercilious /ˌsuːpəˈsɪliəs, ˌsjuː-, US ˌsuːpərˈs-/ *adjective*
خۆبین، خۆپێزل، لەخۆبایی، بەدەمار، بادیهەوا، لووتبەرز، بەترووتوپ، فیزن، بەپۆز، لەخۆڕازی، فیزنانە، لووتبەرزانە ⬡ متکبر، پرافاده، متکبرانه

superciliously /ˌsuːpəˈsɪliəsli, ˌsjuː-, US ˌsuːpərˈs-/ *adverb*
فیزنانە، لووتبەرزانە، بەدەمارەوە، بە پۆزەوە ⬡ متکبرانه

superciliousness /ˌsuːpəˈsɪliəsnəs, ˌsjuː-, US ˌsuːpərˈs-/ *noun*
خـۆبینی، خۆپـێزلی، خولاپەسـندی، بـەپۆزی، لـەخۆبایی‌بـوون، بـەدەماری، بـادیهـەوایی، لووتبەرزی، فیزنی، لەخۆڕازی‌بوون ⬡ تکبر، تفرعن

supercomputer /ˈsuːpəkəmpjuːtə(r), ˈsjuː-, US ˈsuːpərk-/ *noun*
کەڵەکامپیوتێر، سوپێرکامپیوتێر ⬡ ابرکامپیوتر

superconductive *adjective*
(فیزیک) یەکجارگەیەنەر، سەرگەیێنەر ⬡ ابررسانا

superconductivity /ˌsuːpəˌkɒndʌkˈtɪvəti, ˌsjuː-, US ˌsuːpərˌkɑːn-/ *noun*
(فیزیک) یەکجارگەیەنەری، سـەرگەیێنەریتی ⬡ ابررسانایی

superconductor /ˈsuːpəkəndʌktə(r), ˈsjuː-, US ˈsuːpərk-/ *noun*
(فیزیک) یەکجارگەیەنەر، سەرگەیێنەر ⬡ ابررسانا

supercontinent *noun*
گـەورەکیـشوەر، گـەورەوشـکار، گـەورەوشـکانە: وای بۆ دەچن کە ئەم دابەش‌بوونە بگەڕێتەوە بۆ مێژوویێکی هەرەکۆنی زەوی‌ناسی ⬡ ابرقاره

super-duper /ˌsuːpə ˈduːpə(r), ˌsjuː-, US ˌsuːpər/ *noun*
(نافەرمی) یەکجار باش، زۆر چاک، عـال، هـەرە چاک ⬡ عالی

superego /ˌsuːpərˈiːgəʊ, ˌsjuː-, US ˌsuːpərˈiːgoʊ/ *noun, pl.* superegos
(دەروونناسـی فرۆیـدی) ژوورخـود، سـەرمـن، ژوورمن، منی بانتر یان سەرتر، بەشێ ئاگاداری مایندی مرۆڤ (لەگەڵ id و ego بەراوردی کە) ⬡ فراخود، نفس اماره

superelevation *noun*
بـەرزایی زۆر، ڕادەی بـڵیندایی یـان بـەرزایی ⬡ ارتفاع زیاد

supereminence /ˌsuːpərˈemənəns/ = superiority

supereminent /ˌsuːpərˈemənənt/ *adjective*
یەکجار بەرز، پایەبەرز ⬡ بسیار برجسته

supererogation /ˌsuːpərˌerəˈgeɪʃn/ *noun*
زیـادەڕەوی لـە کـردنی کـاری بـاش، زیـاتر لـە پێویـست کـردنی کـارێ، لـە ئـەرک تێپەڕانـدنی کارێ ⬡ خوش‌خدمتی

supererogatory /ˌsuːpərəˈrɒgətɔːri/ *adjective*

superfluous /su:'pɜ:fluəs, sju:-, US su:'pɜ:rf-/ *adjective*
1 زیادی، زیاد، ناپێویست، لەرادەبەدەر، بێ ئەنداز، ناپێوەندیدار، بەرپێوەنەداو، پێوەندیپێوەنەبوو، دەخلبەسەرەوەنەبوو، 2 extra ،unnecessary (بێباو) = extravagant (superfluousness *n*) ◌ اضافی، زائد، نامربوط

superfluously /su:'pɜ:fluəsli, sju:-, US su:'pɜ:rf-/ *adverb*
بە شێوەیەکی زیادی، بە شێوەیەکی ناپێویست ◌ به طور اضافی

supergalaxy *noun*
کەڵەکاکێشان، کاکێشانی گەورە، گەورەکاکێشان ◌ ابرکهکشان

supergiant *noun, adjective*
(ئەستێرەوانی) زۆورجیانت (گەورەتر و درەوشاوەتر لە giant)؛ شتێکی یەکجار گەورە و زەبەلاح ◌ سوپرجیانت؛ چیز غول‌پیکر

superglue /'su:pəglu:, 'sju:-, US 'su:pərg-/ *noun*, also Superglue
چەسپی بەرندەر یان لێوەنەبوو (زووش دەیگرێ و بەرێنادا) ◌ چسب قطره‌ای

supergrass /'su:pəgrɑ:s, 'sju:-, US 'su:pərgræs/ *noun*
(لە بریتانیا و نافەرمی) سیخوڕی پۆلیس، راپۆرچی ◌ خبرچین

superheavyweight *noun*
لەزوور heavyweight ەوە ◌ وزن بالاتر از heavyweyght

superhero /'su:pəhɪərəʊ, 'sju:-, US 'su:pərhɪroʊ, -hi:roʊ/ *noun, pl.* superheroes
کەڵەقارەمان، کەڵەپاڵەوان ◌ ابرقهرمان

superhigh frequency *noun, abbreviation* SHF
لەرەی یەکجار بەرز یان بالا (3 تا 30 گیگاهێرتز) ◌ اس‌اچ اف

superhighway /'su:pəhaɪweɪ, 'sju:-, US 'su:pərh-/ *noun*
بانەڕێ، گەورەڕێ ◌ بزرگراه

superhuman /ˌsu:pə'hju:mən, ˌsju:-, US ˌsu:pər'h-/ *adjective*
سەروومرۆڤی، لەزوور (توانایی و هتد) مرۆڤەوە ◌ فوق‌انسانی

superimposition /ˌsu:pərˌɪmpə'zɪʃn, BrE also ˌsju:-/ *noun*
خستنەسەر(یەک)، لەسەریەکدانان، سوارکردن، نیشاندنەسەریەک ◌ قرار دادن روی چیزی

superincumbent /ˌs(j)u:p(ə)rɪn'kʌmb(ə)nt/ *adjective*
لەزوور، لەسەروو، لەسەر (هەڵکەوتوو

زیادی، ناپێویست، زیادە (لە رادەی ئەرکدا)، زائد ◌ *attending three long-winded meetings in a row on the same subject was supererogatory* :superfluous غیرضروری

superette *noun*
سوپێرمارکێتی چکۆلانە یان پچووک ◌ سوپرمارکت کوچک

superfamily *noun, pl.* superfamilies
(زیندەناسی) زۆورخێزان، سەرخێزان، سەرتیرە (لەزوور family و لەژێر order) ◌ فوق‌خانواده

superfetation /ˌs(j)u:pəfi:'teɪʃ(ə)n/ *noun*
سەرئاوسی، زۆور(ئ)اوسی، ئاوسی لە سەروبەندی زگپڕیدا ◌ آبستنی در دوره‌ی بارداری

superficial /ˌsu:pə'fɪʃl, ˌsju:-, US ˌsu:pər'f-/ *adjective*
1 سەرسەرەکی، فشە، سەرپێیی، سەرپۆرتی، ئاستی، ڕوویی، ڕووەکی، بانی، بانەکی، ڕووپێستی 2 سەربە ڕووبەر، ڕووبەری 3 ڕواڵەتی، ڕووکەشی 4 چین یان توێی سەرەوە 5 هیچەکە، ناگرنگ ◌ 1 سطحی 2 وابسته به مساحت 3 ظاهری 4 لایه‌ی بالای 5 جزئی

superficiality /ˌsu:pəˌfɪʃi'æləti, ˌsju:-, US ˌsu:pərˌf-/ *noun*
1 ڕواڵەت، ڕووکەش، ڕووی دەرەوە 2 سەرسەرەکیبوون، ناگرنگی، سەرپۆرتیبوون، هیچەکەیی، بێناوەرۆکی ◌ 1 ظاهر 2 سطحی بودن

superficially /-ʃəli/ *adverb*
1 لە ڕواڵەتا، وادیارە 2 سەرسەرەکییانە، بە خەمشەسەری، (بە شێوەیەکی) سەرسەرەکی ◌ 1 در ظاهر 2 به طور سطحی

superficies /ˌs(j)u:pə'fɪʃɪi:z/ *noun, pl.* same
(کۆن) ڕوو، ئاست، ڕواڵەت، ڕووکار ◌ سطح، ظاهر

superfine /'su:pəfaɪn, 'sju:-, US 'su:pərf-/ *adjective*
یەکجار باش، هەرە چاک، (قەت)شتیوانەبوو: *superfine cloth* ◊ *superfine fibres* ◌ ممتاز

superfluid *adjective*
سەروورەوندە، زۆورڕەوندە، (سەروو)ڕژۆک ◌ سوپرفلوئید

superfluidity *noun*
(فیزیک) سەروورەوندەیی، زۆورڕەوندەیی، (سەروو)ڕژۆکی ◌ سوپرفلوئیدیتی

superfluity /ˌsu:pə'flu:əti, ˌsju:-, US ˌsu:pər'f-/ *noun*
1 زیادیبوون، زۆری، زەبەندی، لەرادەبەدەری، زیادی، زیاد 2 شتی زیادی یا ناپێویست، شتی لە پێویستبەدەر ◌ 1 وفور، فزونی، اضافه 2 چیز زائد

لەسەرووی شتێکی تر) ◌ فوقی

superintendence /ˌsu:pərɪn'tendəns, BrE also ˌsju:-/ *noun*

چاودێری، کۆنترۆڵ، سەرکاری، بەسەرکردن، گێـڕان، بەڕێوەبردن، هەڵسووڕاندن، ڕێـڤەبرن، بەڕێوەبەری، سەرپەرشتی، بەسەرڕاگەیشتن ◌ نظارت، اداره

superintendent /ˌsu:pərɪn'tendənt, BrE also ˌsju:-/ *adjective*

1 چاودێر، زێرەڤان، سەخبێر، سەرکار، بەڕێوەبەر، سەرپەرشت، تۆشمال، بەسەرڕاگەیشتوو، چاوبەسەر 2 ماڵەوان، دالاندار 3 ئەفسەری پۆلیسی لەژوور سەرپشکێنەرییەوە 3 chief inspector ◌ 1 ناظر، مدیر 2 سرایدار 3 افسر مافوق سربازرس

superior /su:'pɪəriə(r), sju:-, US su:'pɪr-/ *adjective, noun*

1 سەرتر، بەرزتر، چاکتر، چاتر، باشتر، خاستر، لەژوورتر 2 زۆرتر، فرەتر 3 یەکجارباش، بێهاوتا 4 سەروو، ژوورتر، ژووروو، زۆرین، سەرەوە، باڵا، زۆرین 5 لەخۆبایی، بەدەمار، لووتبەرز، بادیهەوا، خۆگر، خۆگرانە 6 باڵادەس، سەردەس، پایەبەرزتر، کەسێکی پایەبەرز 7 سەرۆک یان گەورەی دەیر یان دەزگایێکی دینی ◌ 1 برتر، والاتر 2 بیشتر 3 عالی 4 فوقانی، اعلی 5 مغرور، مغرورانه 6 ارشد، مافوق 7 سوپریور

superior court *noun*

1 دادگای بەرز 2 (لە ئەمریکا) دادگای دادپرسی گشتی ◌ 1 دادگاه عالی 2 دادگاه قضاوت عمومی

superior general *noun*

سەرۆکی گشتی ◌ رئیس عام

superiority /su:ˌpɪəri'ɒrəti, sju:-, US su:ˌpɪri'ɔ:r-, -'ɑ:r-/ *noun*

سەرتری، لەسەرتربوون، بەسەرداشکانەوە، باڵادەسی، بەرزتریتی ◌ تفوق، برتری، ارشدیت

superiority complex *noun*

گرێی خۆبەسەرتری، خۆبەزلی، خۆبەگەورەبینی، خۆبەزلزانی ◌ عقدەی خودبرتربینی

superiority feeling *noun*

هەستی خۆبەسەرتری، خۆبەزلی، خۆبەزلزانی، خۆبەگەورەبینی ◌ حس خودبرتربینی

superiorly *adverb*

سەرترانە، بە شێوەیەکی سەرتر ◌ به طور برتر

superior planet *noun*

هەسارەی ژوورین: وەک Mars، Jupiter، Saturn، Uranus و Neptune کە سوورگەکەیان دوورترە لە خۆر لەچاو زەوی ◌ سوپریور پلانت

superius /s(j)u:'pɪəriəs/ = cantus

superjacent = superincumbent

superlative /su'pɜ:lətɪv, sju-, US su:'pɜ:rl-/ *adjective, noun*

1 *adj* یەکجار باش، هەرەچاک، زۆرخاس، باشترین 2 (ڕێزمان) سەربە ئاوەڵناو یان ئاوەڵکاری هەرەیی یان باڵا *n* (ڕێزمان) ئاوەڵناوی هەرەیی یان باڵا (superlatively :/su'pɜ:lətɪvli, sju-, US su:'pɜ:rl-/ *adv* بە شێوەیەکی یەکجار باش، هەرەچاکانە، یەکجار، هەرە) ◌ *adj* 1 عالی 2 (دستورزبان) وابسته به صفت یا قید عالی *n* (دستور زبان) صفت عالی

superlunary *adjective*, also superlunar

1 هەڵکەوتوو لە سەرووی مانگەوە، سەروومانگی، celestial 2 ئاسمانی، خودایی، بەهەشتی، نازەمینی، لە دەرەوەی ئەم جیهانەدا، celestial ◌ 1 واقع در بالای ماه 2 سماوی، ملکوتی

supermajority *noun*

لەژوور زۆرینەوە، لەنیوەزۆرتر ◌ سوپرماجوریتی

superman /'su:pəmæn, 'sju:-, US 'su:pərm-/ *noun, pl.* supermen

1 کەڵەپیاو، ئاوری قودرەت 2 وشەیێکی تر بۆ Übermensch ◌ ابرمرد

supermarket /'su:pəmɑ:kɪt, 'sju:-, US 'su:pərmɑ:rkət/ *noun*

گەورەدووکان، ژووردووکان، سەرفرۆشگە، فرۆشگای گەورە، گەورە فرۆشگە (بە شێوەی self-service) ◌ سوپرمارکت، فروشگاه بزرگ

supermini *noun, pl.* superminis

سوپێرمینی (ماشین) ◌ سوپرمینی

supermodel /'su:pəmɒdl, 'sju:-, US 'su:pərmɑ:dl/ *noun*

سەرمودێل، کەڵەمودێل، کەڵەنموونە، سەرنموونە ◌ سوپرمدل

supermom *noun*

کەڵەدایک، شێرەدایک ◌ سوپرمام

supernaculum *adverb*

تا دوایی، تا بن، تا بینغ ◌ تا آخر

supernal /s(j)u:'pɜ:n(ə)l/ *adjective*

بەرز، ئاسمانی، بەهەشتی، خودایی، heavenly، ethereal: *supernal melodies* (supernally /s(j)u:'pɜ:n(ə)li/ *adv*) ◌ اعلی، سماوی، الهی

supernatant /ˌs(j)u:pə'neɪt(ə)nt/ *adjective, noun*

adj سەراوکەوتە، سواراو *n* مەتریاڵی سەراوکەوتە، ماک یان مادەی سواراو ◌ *adj* شناور *n* مادەی شناور

supernatural /ˌsu:pə'nætʃrəl, ˌsju:-, US ˌsu:pər'n-/ *adjective, noun*

1 *adj* سەرسرشت، سەرسروشتی، بانسروشتی، ژوورسروشتی، paranormal: *-al powers* ◊ - 2 *natural strength* نادنیایی، ئاسمانی 3 ناثاسایی، سەیر *n* 1 دیاردە

سەرووسروشتییەکان 2 هێزە ژوورسروشتی یان سەرسروشتییەکان: *a belief in the supernatural* 3 ڕووداوە ژوورسروشتی یان سەرسروشتییەکان ۞ *adj* 1 فوق‌طبیعی 2 ملکوتی 3 خارق‌العاده *n* 1 پدیده یا نیروهای فوق‌طبیعی 2 رویدادهای فوق‌طبیعی

supernatural forces *noun, pl.*
هێزە سەرسروشتییەکان ۞ نیروهای فوق‌طبیعی

supernatural interventions *noun, pl.*
دەستێوەردانە سەرسروشتییەکان ۞ دخالت‌های فوق‌طبیعی

supernaturalism *noun*
سەرسرشتخوازی، سەرسروشتیباوەڕی، ژوورسروشتیباوەڕی، سەرسرشتباوەڕی، باوەڕ بە هێزیکی ژوورسروشتی (supernaturalist *n*: سەرسرشتخواز، سەرسروشتیباوەڕ، سەرسرشتباوەڕ، ژوورسروشتیباوەڕ) ۞ فراطبیعت‌گرایی

supernaturalistic *adjective*
سەرسرشتخوازییانە، سەربە سەرسروشتیباوەڕی، سەرسرشتباوەڕییانە، سوپێرناتوراليستی ۞ فراطبیعت‌گرایانه

supernaturally /-ˈnætʃrəli/ *adverb*
بە شێوەیەکی سەیر یان نائاسایی ۞ بە طور خارق‌العاده

supernormal *adjective*
سەرووئاسایی، ژوورئاسایی، نائاسایی (supernormally *adv*) ۞ فوق عادی

supernormality *noun*
سەرووئاساییتی، ژوورئاساییتی، نائاساییتی ۞ فوق عادی‌بودن

supernova /ˌsuːpəˈnəʊvə, ˌsjuː-, US ˌsuːpərˈnoʊvə/ *noun, pl.* supernovae /-viː/ or supernovas
(ئەستێرەوانی) کەڵەنۆڤا: تەقینەوەی ئەستێرەیێ کە لەودا دەگاتە ئەوپەڕی ڕووناکی ڕاستەقینە کە بە بیلیۆنان جاری خۆرە ۞ ابرنواختر

supernumerary /ˌsuːpəˈnjuːmərəri, ˌsjuː-, US ˌsuːpərˈnuːməreri/ *adjective, noun* (supernumeraries)
adj زیادی، ناپێویست، زیادە، زیاتر لە ئەندازە یان ڕادەی ئاسایی، زیاتر لە ڕادەی پێویست: *a supernumerary tooth* *n* مرۆڤ یان شتی زیادی ۞ *adj* اضافی، فزونه *n* آدم یا چیز اضافی

superordinate /ˌsuːpərˈɔːdɪnət, ˌsjuː-, US -ˈɔːrd-/ *noun, adjective*
n نێوی گشتیتر یان بەربڵاوتر، ژوورناو، سەرناو (وەک وشەی child کە superordinate بۆ girl یان boy، بروانە hyponym) *adj* گەورەتر، سەرتر، پایەبەرزتر، باڵاتر، بەرزتر ۞ *n* اسم عام‌تر *adj* مافوق، بالاتر

superorganism *noun*
کۆمەڵگایێکی ڕێکخراو (وەک هی مێرووییکی کۆمەڵایەتی) کە وەک گشتێکی ئەندامی کار دەکەن ۞ سوپێرارگانیسم

superoxide *noun*
ژوورئۆکسایدی (ئۆکسایدێ کە ئانیۆنی O_2^- تیایە) ۞ سوپێراکسید

superphosphate *noun*
(پەیینک) سوپێرفۆسفات ۞ سوپرفوسفات

superphysical *adjective*
1 ژوورجەستەیی، ژوورلەشی 2 ژوورفیزیکی، ئەوپەڕفیزیکی، لە ژوور جیهانی فیزیکییەوە ۞ 1 ابرجسمی 2 سوپرفیزیکال

superposition /ˌsuːpəpəˈzɪʃn/ *noun*
1 جووت‌بوون 2 لەسەریەکدانان، خستەسەریەک ۞ 1 انطباق 2 قراردهی

superpower /ˈsuːpəpaʊə(r), ˈsjuː-, US ˈsuːpərp-/ *noun*
زلهێز، کەڵەهێز، هێزی سەرتر (superpowered *adj*) ۞ ابرقدرت

supersaturation *noun*
ژووریاراوی، سەرپاراوی، سەرپاراوبوون، سەرووپاراوی، سەرووتێربوون ۞ فوق اشباع شدن

supersaturated *adjective*
ژووریاراو، سەرپاراو، سەرووتێر، ژوورتێر(بوو) ۞ فوق اشباع

supersaturated solution *noun*
گیراوەی سەرپاراو یان ژووریاراو ۞ محلول فوق اشباع

superscript /ˈsuːpəskrɪpt, ˈsjuː-, US ˈsuːpərs-/ *noun*
سەرنووس، ژوورنووس، ژوورنقیس ۞ زبرنوشت

superscription /ˌsuːpəˈskrɪpʃn/ *noun*
سەرنووسی، ژوورنووسی، ژوورنقیسی ۞ زبرنگاری

superseder *noun*
هەڵوەشێنەر، پووچکەرەوە، لاخەر ۞ لغوکننده

supersensible *adjective*
ئەوپەڕهەستی، لەهەستبەدەر، spiritual ۞ ماوراء محسوسات

supersensitive *adjective*
یەکجار هەستیار ۞ فوق‌العاده حساس

supersensory *adjective*
ئەوپەڕهەستی، لەهەستبەدەر ۞ ماوراء محسوسات

supersession *noun*, also supersedure
1 لەجێدانان، لەبریدانان، لەجیاتیخستن، بریخستن، گۆڕین 2 پووچکردنەوە، هەڵوەشاندنەوە 3 خستنەدواوە، پاشخستن، بەدرەنگخستن ۞ 1 جانشین‌سازی 2 الغا 3 تعویق

supersonic /ˌsuːpəˈsɒnɪk, ˌsjuː-, US ˌsuːpərˈsɑːnɪk/ *adjective*

سـەرووتر یـان زووتـر لـە خێرایـی دەنـگ، زووردەنگی، سەر(وو)دەنگی، **the** :ultrasonic فراصوتی ⟡ *supersonic age*

supersonically /ˌsuːpəˈsɒnɪkli, ˌsjuː-, US ˌsuːpərˈsɑːnɪkli/ *adverb*

لەباری زووردەنگییەوە ⟡ از نظر فراصوتی

supersonics *noun, pl.*

زانـسـتی سـەردەنگی یـان زووردەنگـی، زووردەنگناسی ⟡ علم فراصوتی

superstar /ˈsuːpəstɑː(r), ˈsjuː-, US ˈsuːpərs-/ *noun*

superstardom) (ئەکتەر و هتد) کەڵەئەستێرە فوق‌ستاره ⟡ (*n*

superstate /ˈsuːpəsteɪt, ˈsjuː-, US ˈsuːpərs-/ *noun*

کەڵەوڵات (گرووپێ لەو وڵاتانەی کە لەباری سیاسییەوە یەکجار لێک نزیکن و زۆرجار وەکوو وڵاتێ باس دەکرێ) ⟡ سوپراستات

superstation *noun*

کەڵەوێستگە، زووروێستگە، وێستگەی ساتەلایتی ⟡ ابرایستگاه

superstition /ˌsuːpəˈstɪʃn, ˌsjuː-, US ˌsuːpərˈs-/ *noun*

گەندەباوەر، پـڕوپووچ، بەنـدوباو، قۆرپـات ⟡ خرافه، خرافات

superstitious /ˌsuːpəˈstɪʃəs, ˌsjuː-, US ˌsuːpərˈs-/ *adjective*

لەسـەر بنچینـەی بیروبـاوەڕی پـڕوپووچ، کۆنـەباوەڕ: ◊ *a superstitious ritual*) *superstitious beliefs* superstitiousness /ˌsuːpəˈstɪʃəsnəs, ˌsjuː-, US ˌsuːpərˈs-/ (*n* ⟡ خرافی

superstitiously /ˌsuːpəˈstɪʃəsli, ˌsjuː-, US ˌsuːpərˈs-/ *adverb*

کۆنەباوەڕانە، پڕوپووچانە ⟡ به طور خرافی

superstore /ˈsuːpəstɔː(r), ˈsjuː-, US ˈsuːpərs-/ *noun*

کەڵەدووکان، گەورە فرۆشگە، گەورەفرۆشگا، سوپێرمارکێت ⟡ فروشگاه بزرگ

superstratum /s(j)uːpəˈstrɑːtəm, US -ˈstreɪtəm/ *noun*, -strata /-tə/

چینی سەرەوە یان زووروو، سەرچین، زوورچین ⟡ طبقه‌ی فوقانی

superstructural *adjective*

سـەر(وو)پێکهاتـەیی، سـەرخانی، سـەربنیـاتی، سەربە سەربنیات، زووورپێکهاتەیی ⟡ روساختی

superstructure /ˈsuːpəstrʌktʃə(r), ˈsjuː-, US ˈsuːpərs-/ *noun*

1 سـەر(وو)پێکهاتـە، سـەرخان، سـەربنیـات، زووورپێکهاتە: *the relationship between the economic base of society and the political* *-cture of power* 2 زوورخان، بەشی سەرووی بنەڕەتی خانووبەرەوە 3 سەرخان، سەربنیات: ئەو دەزگا کۆمەڵایەتی‌یانە social institutions (وەک قـانوون یـان رامیـاری politics) کـە لـە تیۆری مارکسیتدا لە زوور بنچینەی ئابووری دامەزراون ⟡ 1 روساخت 2 روبنا 3 روبنا

supersymmetry *noun*

(فیزیک) هاوتایی‌یێکی رووت یان ئابستراکت کـە نێـوان فێرمیـۆن fermion و بۆزۆنـەکـان پێوەندی ساز دەدا، وەک بنەڕەتێ بۆ زۆربەی تیۆرییەکانی راکێشانی کوانتۆمی بەکاردێترێ، وادادەنرێ کە بە درێژایی ساتەکانی کردنەوەی تـەقینـەوەی گـەورە the big bang هـەبووبێ ⟡ سوپرسیمتری (supersymmetric *adj*)

supersystem *noun*

رێکخستە یان سیستمێ کە لە کۆمەڵێ سیستم پێکهاتووە ⟡ سوپرسیستم

supertanker /ˈsuːpətæŋkə(r), ˈsjuː-, US ˈsuːpərt-/ *noun*

کەڵـەنەوتهەڵـگر، کەڵـەنەوتبـەر، کەڵەنەوتکێش، نەوتهەڵگری یەکجار گەورە ⟡ نفت‌کش غول‌پیکر

supertax /ˌsuːpətæks/ *noun*

زێدەباج، باجی زیادی لەسەر(ووی) داهات(ەوە) ⟡ اضافه‌مالیات بر درآمد

supertonic *noun*

نۆتی دووەمی پەیژەی دیاتۆنیکی هەر کلیلێ، نۆتی زوور تۆنیک ⟡ سوپرتونیک

supervention /ˌsuːpəˈvənʃn, ˌsjuː-, US ˌsuːpərˈvənʃn/ *noun*

روودانی ناکـاو، دەرکـەوتنی کـتوپـڕ، سەرهەڵدانی لەپڕ ⟡ وقوع یا ظهور ناگهانی

supervision /ˌsuːpəˈvɪʒn, ˌsjuː-, US ˌsuːpərˈv-/ *noun*

چـاودێری، کۆنتـڕۆڵ، بەسـەرکردن، گێـڕان، بەڕێوەبردن، هەڵسووڕاندن، رێفەبرن، بەڕێوەبەری، سەرپەرشتی، بەسەرڕاگەیشتن ⟡ نظارت، اداره

supervisor /ˈsuːpəvaɪzə(r), ˈsjuː-, US ˈsuːpərv-/ *noun*

1 چـاودێر، زێرەڤـان، سـەخبێر، بەڕێوەبـەر، سەرپەرشـت(ی کـەر)، بەسەرڕاگەیشتوو، چاوبەسەر 2 مامۆستای بەسەرڕاگەیشتوو یان چاودێر ⟡ 1 ناظر، مدیر 2 استاد راهنما

supervisory /ˌsuːpəˈvaɪzəri, ˌsjuː-, US ˌsuːpərˈv-/ *adjective*

چاودێرییانە، سەرپەرشتییانە ⟡ نظارتی

superwoman /ˈsuːpəwʊmən, ˈsjuː-, US ˈsuːpərw-/ *noun, pl.* -men

کەڵـەژن، سـەرژن، ژنی سـەرە، سـالارەژن ⟡ سوپرووِمن

supination /ˈs(j)uːpəneɪʃn/ *noun*

1 راکشان (لەسەر پشت)، لەسەر گازی پشتخەوتن، گازەرەخەو 2 دانانی ڕوولەسەری لەپی دەست ◊ 1 خواب تاقبازی 2 سوپیناسیون

supinator *noun*
ماسوولکەی هەڵگێرانەوە بۆ دەرێ ◊ سوپیناتور

supine /'s(j)u:pʌɪn/ *adjective*
1 راکشاو (لەسەر پشت)، لەسەرگازی پشتخەوتوو 2 لەپی دەست بۆ لای سەرێ داناو 3 سست، داهێزراو ◊ 1 تاقباز 2 سوپاین 3 بیحال

supinely /'s(j)u:pʌɪnli/ *adverb*
1 لەسەرگازی پشتخەوتووانە، بە شێوەیێ کە لەسەر گازی پشت خەوتبێ 2 سستانە، تەپلۆسانە ◊ 1 بە طور تاقباز 2 با بیحالی

supineness /'s(j)u:pʌɪnnəs/ *noun*
1 لەسەرگازی پشتخەوتن 2 سستی، تەپلۆسی ◊ 1 تاقبازی 2 بیحالی

supper /'sʌpə(r)/ *noun*
1 شێو، شام، نانی ئێوارە 2 (سکاتلەند و باکووری ئینگلتەرە) چێشتی کە لە خۆراکێکی تایبەتی و چیپس پێکهاتووە: *a fish supper* ◊ شام

suppertime *noun*
کاتی شێو، وەختی شێو، شێوەنگان، شێوان، شێوەنگاو ◊ وقت شام

supplantation *noun*
دەرکێشان لە ڕەگەوە، دەرهێنان لە ڕیشەوە، ڕیشەکێش کردن، لە ڕەگەوە دەرکێشان، ڕەگکێش کردن ◊ از ریشەکنی

supplanter *noun*
دەرکێشەر لە ڕەگەوە، دەرهێنەر لە ڕیشەوە، ڕیشەکێش ◊ ریشەکن کنندە

supple /'sʌpl/ *adjective* (suppler, supplest)
1 نەرم، شلک، داهاتوو، (بەئاسانی) چەماو، نەرەق: *her slim, supple body* 2 قسەبیس، گوێڕایەڵ، بەقسەکردوو ◊ 1 نرم، انعطافپذیر 2 مطیع

supplely /'sʌplɪli/ *adverb*
بە شێوەیەکی نەرم، داهاتووانە ◊ بە طور انعطافپذیر

supplement /'sʌplɪmənt/ *noun*
1 تەواوکەر: *vitamin/dietary supplements* 2 پاشکۆ، سەرخستە 3 گۆشەی تەواوکەر ◊ 1 متمم، مکمل 2 لاحق، ضمیمە 3 زاویەی مکمله

supplementary /,sʌplɪ'mentri/ *adjective*, also supplemental /,sʌplɪ'mentl/ or suppletory
1 تەواوکەر 2 زیادی، سەرخراو، additional: - *A supplementary* ◊ *mentary information reading list is attached* ◊ 1 مکمل 2 اضافی

supplementary angle *noun*
گۆشەی تەواوکەر ◊ زاویەی مکمله

supplementary benefit *noun*
(لە بریتانیا) ژیوارانە، یارمەتی بەرێچوون، بازبووی ژیوار ◊ مددمعاش

suppleness /'sʌplnəs/ *noun*
نەرمی، داهاتوویی، لەچەمانەوەهاتوویی، شلکی، نەرمی لەش ◊ انعطافپذیری، نرمی بدن

suppliance /'sʌpliəns/ *noun*
تکاکاری، تکا، داوێنگیری، دەسبەداوێنی، چاولەدەستی، پاڕانەوە، کڕووزانەوە، دەمپانکردنەوە، هەوین ◊ التماس، تضرع

supplicant /'sʌplɪkənt/ *noun, adjective*
دەسبەداوێن، دەخیل، چاولەدەس، کڕووزاوە، داوێنگیر، تکاکار، داواکار، دەمپانەوەکەر ◊ حاجتمند، ملتمس، درخواستکننده

supplication /,sʌplɪ'keɪʃn/ *noun*
داوێنگیری، دەسبەداوێنی، چاولەدەستی، لالانەوە، لالەلال، پاڕانەوە، کڕووزانەوە، دەمپانکردنەوە، هەوین، داواکردن، تکاکاری: *She knelt in supplication* ◊ استغاثە، تضرع، استدعا

supplicatory /'sʌplɪkətɔ:ri/ *adjective*
تکاکارانە، پاڕانەوەیی، داخوازییانە ◊ استدعایی

supplier /sə'plaɪə(r)/ *noun*
دابینکەر، ئامادەکار، ئامادەکەر، جێبەجێکار ◊ تأمینکننده

supply /sə'plaɪ/ *noun, pl.* supplies
1 دابینکردن، ئامادەکردن، تەیارکردن، ئامادەکاری، دابینکەری، جێبەجێکردن، گەیاندن، بۆ ناردن، پێدان 2 پاشەکەوت، قەبوور، کەلوپەلی هەڵگیراو 3 (ئابووری) خستەڕوو، خستەبازاڕ 4 (supplies) کەلوپەل، تفاق، تەروتفاق، شتومەک، ویستەمەنی 5 (supplies) بڕانە 6 خەرج، تێچوون، مەزاخ ◊ 1 تأمین، تهیه 2 موجودی 3 (اقتصاد) عرضه 4 (در جمع) لوازم 5 (در جمع) مقرری 6 هزینه

supply and demand *noun*
خستەڕوو و داخوازی یا داوا ◊ عرضە و تقاضا

supply line *noun*
ڕێڕەوی دابینکردن، ڕێگای گەیاندن ◊ مسیر تدارک

supply-side economics *noun*
ئابووری لە ڕوانگەی (لەچاو) خستنەڕووەوە (پێوەندی هەیە بە ڕامیاری کەمکردنەوەی باجەکان بۆ هاندانی گەشە و هەڵدانی ئابووری (economic growth ◊ اقتصاد از دیدگاه عرضه

supply teacher *noun*
مامۆستای جێگر(ەوە)، دوامامۆستا، ئاوەڵمامۆستا ◊ معلم ذخیره

support /sə'pɔ:t, US sə'pɔ:rt/ *noun*
1 پشتیوانی، پشتگیری، لەسەرکردنەوە، پشت، داکۆکی، لایەنگری، دازداری 2 پشتیوان، پاڵپشت،

کۆسـت، پـشت، داکـۆک، کۆمـەک، پـشتمێر 3 بەخێوکـەر 4 دەستەک، سـتوون، کۆلـەکە، پایـە، پاژدەر، پاشدەر، تیرەک، دیرەک ◌ 1 پـشتیبانی، حمایت 2 حامی 3 نانآور 4 تیر قائم

supportable /'səpɔ:təbl/ *adjective*
1 لەپـــشتیوانهـــاتوو، لـــەداکۆکیهـــاتوو 2 لەهەلّکردنهاتوو، لەدەربردنهاتوو، دەردەبردریّ ◌ 1 حمایتپذیر 2 تحملپذیر

supporter /sə'pɔ:tə(r), US -'pɔ:rt-/ *noun*
پـشتیوان، لایـەنگر، داکـۆکیکـەر، پالّپـشت، پالّـــووبەن، لەپـــشت، دەســـتە، کۆمـــەک، لەســـەرکەرەوە: *a strong/loyal/staunch supporter* ◌ حامی

support group *noun*
تیپی پشتیوانی، دەستەی داکۆکی، دەستە، گرووپی پـشتگیری: *a support group for single parents* ◊ *a victim support group* ◌ گروه حمایت

supporting /sə'pɔ:tɪŋ, US -'pɔ:rt-/ *adjective*
1 (بەلّگە و هتد) پتەو، قایلکەر، برا 2 (ئەکتەر و هتد) لاوەکی، ناسەرەکی 3 پالّپشت، پشتیوان ◌ 1 قانعکنندە 2 درجه دو 3 کمکی

supporting beam *noun*
دەســتەک یــان ســتوونی پــشتیوان، دەســتەکی پالّپشت ◌ تیر کمکی

supporting wall *noun*
دیـواری پالّپـشت، بەرەیلاخ، فیلّپایە، بـەرەریخ، بەرەلاخ، پالّـەوانە، پشتیوان، پـشتەک ◌ دیـوار کمکی

supportive /sə'pɔ:tɪv, US -'pɔ:rt-/ *adjective*
1 دلّسۆز، یاریدەدەر، دەسگر، پشتیوان، پالّپشت، لایـەنگر، داژدار: *a supportive family* 2 دلّـــسۆزانە، یاریدەدەرانـــە، دەســـگرانە (supportively /sə'pɔ:tɪvli, US -'pɔ:rt-/ *adv* - supportiveness /sə'pɔ:tɪvnəs, US -'pɔ:rt-/ *n*) ◌ 1 مهربـان، مـددکار، حـامی 2 دلسوزانە

supportless *adjective*
بێپشتیوان، بێپالّپـشت، بێلایەنگر، بێپالّـووبەن ◌ بیحامی

supposable /sə'pɔ:zəbl/ / *adjective*
شـیاوی وادانـان، لـەوادانانهـاتوو، وادادەنـرێ، وادەگـیرێ، conceivable (supposably *adv*) ◌ فرضکردنی

supposal *noun*
وادانان، گریمانە ◌ فرض، فرضیه

supposed /sə'pəʊzd, US sə'poʊzd/ *adjective*
وادانراو، پێوابوو، روالّەتی، خەیالّی، بۆچوونی، وازانراو: *This is the opinion of the supposed experts* ◌ فرضی، ظاهری، تصورشده

supposedly /sə'pəʊzɪdli, US -'poʊ-/ *adverb*
لە روالّـەتا، وادیارە، گرتمـان، گوایـە، وامـاندانا، گریمان ◌ ظاهراً، فرضاً

supposing /sə'pəʊzɪŋ, US -'poʊ-/ *conjunction*
گرتمـان، وامـاندانا، گریمـان، وایدانێین، ئەگـەر وایدانێین کە، ئەگەر پێمان وابێ، ئەگەر وابێ: - *Supposing (that) you are wrong, what will you do then?* ◊ *Supposing I did agree with you* ◌ بر فرض اینکه

supposition /ˌsʌpə'zɪʃn/ *noun*
وادانان، پێوابوون، گومان، مەزندە، hypothesis ◌ فرض، حدس

suppositional /ˌsʌpə'zɪʃənl/ *adjective*
وادانراو ◌ فرضی

suppositive *adjective*
وادانراو ◌ فرضی

suppository /sə'pɒzətri, US sə'pɑ:zətɔ:ri/ *noun, pl.* suppositories
شیاف، شاف (هەم بۆ نێو rectum و هـەم بـۆ نێـو vagina) ◌ شـیاف

suppositious /ˌsʌpə'zɪʃəs/ *adjective*
وادانـراو، supposititious (suppositiously /ˌsʌpə'zɪʃəsli/ *adv* - suppositiousness /ˌsʌpə'zɪʃəsnəs/ *n*) ◌ فرضی

supposititious /səˌpɑ:zə'tɪʃəs/ *adjective*
قالّـب، سـاختە، درۆزنـە، چـرووک، فرتوفێلّاوی ◌ تقلبی

suppressant /sə'presnt/ *noun*
دامرکێنەر، سەرکوتکەر، پێشگر، بەرگیر، رێگر ◌ فرونشان، بازدارنده

suppressed *adjective*
سەرکوتکراو، دابلّۆسێنراو، خەفەکراو، کپکراو، دامرکێنراو ◌ سرکوفته

suppressible /sə'presəbl/ *adjective*
دامرکـاو، لـەدامرکانهـاتوو، دادەمرکـێ، پێـشی دەگیرێ ◌ فرونشاندنی

suppression /sə'preʃn/ *noun*
1 سـەرکوتکـردن، داپـلّۆسـاندن، کـپکـردن، دامرکاندن، کپاندن، خەفەکردن، پێشخواردنەوە، نەدرکانـــدن، کردنەدلّـــەوە، بـــاسنـــەکردن، نەگێرانـــەوە، بـــێدەنـــگمانـــەوە، شـــاردنەوە، حەشاردان، کوژاندنەوە، داکوژاندن، دامرکاندن: *the suppression of a rebellion* ◊ *the suppression of emotion* 2 پـێشگـیری، پێشگرتن، رێ(لێ)گرتن، نەهێشتن، راوێستاندن، راگرتن ◌ 1 سرکوب، فرونـشانی، واپـسزدگـی، کتمان 2 جلوگیری، توقیف

suppressive *adjective*
1 سەرکوتگەرانە، دامرکێنەرانە، داپلۆسێنەرانە 2 ڕێگر، پێشگر 3 دامرکێنەر، داکوژێنەر ◌ 1 سرکوبگرانە 2 جلوگیر 3 فرونشان

suppressor /sə'presə(r)/ *noun*
1 دامرکێنەر، داکوژێنەر، سەرکوتکەر: *the body's pain suppressors* 2 پێشگر، بەرگیر، ڕێگر ◌ 1 سرکوبگر 2 بازدارندە

suppurating *adjective*
ئاوەدزکردوو، زنچکاو دەردراو، زووخ کردوو، چلک کردوو یان دەرداو ◌ چرکی

suppuration /ˌsʌpju'reɪʃn/ *noun*
1 ئاوەدزکردن، ئاوکردن، زنچکاو دەردان، زووخ کردن، چلک کردن، جەراحەت کردن 2 جەراحەت، چلک، زووخ، کێم، زنچکاو، ئاوەدز ◌ 1 چرک کردن 2 چرک

suppurative /ˌsʌpju'rətɪv/ *adjective*
چلکی، کێمی ◌ چرکدار

supra- /'s(j)u:prə/ *prefix*
پێشگر: سەرووـ سەرـ ژوورـ بانـ زلـ گەلەـ: *supranational suprarenal* (بەرلە لاتینەوە) *supra* ◌ پیشوند: فراـ زبرـ ابرـ

supra-logical *adjective*
ژوورلۆژیکی، سەروولۆژیکی ◌ فرامنطقی

supramolecular *adjective*
ژوورگەردی سەرووگەردی، سەرمۆلۆکولی ◌ فرامولکولی

supranational /ˌsu:prə'næʃnəl, US ˌsju:-/ *adjective*
(فەرمی) سەرروونەتەوەیی، ژوورنەتەوەیی، سەرنەتەوەیی، باننەتەوەیی: *a supranational authority* (supranationality *n*) ◌ فراملی

supranationalism *noun*
سەرروونەتەوەگەری، ژوورنەتەوەگەری (*n* supranationalism: سەرروونەتەوەگەر، ژوورنەتەوەگەر) ◌ فراملی گرایی

supranational organization *noun*
ڕێکخراوەی سەرروونەتەوەیی یان ژوورنەتەوەیی ◌ سازمان فراملی

supraphenomenal *adjective*
سەرووديارده‌یی، ژوورديارده‌یی ◌ فراپدیداری

suprarenal *adjective*
سەرووگورچیلەیی، ژوورگورچیلەیی، ژوورولکی ◌ فوق‌کلیوی

suprarenal gland *noun*
رژێنەی سەرووگورچیلەیی ◌ غدەی فوق‌کلیوی

suprascientific *adjective*
سەرووزانستی، ژوورزانستی، سوپرازانستی ◌ فراعلمی

supremacist /su:'preməsɪst, US sju:-/ *noun, adjective*
n سەرترخواز، خۆپێسەرتر: *a white supremacist* *adj* سەرترخوازانە ◌ *n* برتری‌جو *adj* برتری‌جویانه

supremacy /su:'preməsi, US sju:-/ *noun, pl.* supremacies
زاڵبوون، سەردەستی، بالادەستی، سەرتریتی، (لە)سەرتربوون، زاڵی، سەرکەوتن: *the battle for -premacy in the region* ◌ برتری، تفوق

suprematism *noun*
سوپرێماتیزم: بزووتنەوەیێکی هونەری ئابستراکتی رووسی، لە 1915 دامەزرا ◌ سوپرماتیسم

suprematist *noun*
سوپرێماتیست ◌ سوپرماتیست

supreme /su:'pri:m, US sju:-/ *adjective*
سەرتر، بەرزتر، بەرزترین، هەرەبەرز، گرنگ‌ترین، گەورەترین، بەرز، سەروو، ژووروو، ژۆرین، باشترین، هەرە، زۆرترین: *the Supreme Commander of the armed forces* ◊ *a the supreme champion* ◊ *She smiled with supreme effort* ◊ *supreme confidence* ◌ برتر، والاتر، اعلی، زبرین، مهم‌ترین، بزرگ‌ترین، بهترین، بیش‌ترین

the Supreme Being *noun*
خودای ژووری سەر، خوای بانی سەر ◌ باری تعالی

the Supreme Court *noun*
دادگای بالا، دادگای بەرز ◌ دیوان عالی

supremely /su:'pri:mli, US sju:-/ *adverb*
یەکجار، زۆری زۆر، لە رادەبەدەر ◌ فوق‌العاده

supreme pontiff = pontiff

the Supreme Soviet *noun*
دەستەی قانوون‌دانانی یەکێتی سۆڤیەت ◌ سوپرم سوویت

supremo /su:'pri:məʊ, sju:-, US su:'pri:moʊ/ *noun, pl.* supremos
(نافەرمی) مرۆڤی بەدەسەلات، دەس‌ڕۆیشتوو ◌ آدم مقتدر

Supt *abbreviation* superintendent

sur- *prefix*
پێشگر: سەرووـ سەرـ ژوورـ بانـ زلـ گەلەـ زیادی: *surbase surtax surprint* ◌ پیشوند: فراـ فوقـ زبرـ اضافی

sura /'sʊərə, US 'sʊrə/ *noun*, also surah
سوورە، سووڕەت (قورئانی پیرۆز، بنەڕەت: لە عەرەبی‌یەوە *sūra*) ◌ سوره

surah /'sʊərə, US 'sjʊərə/ *noun*
جۆرێ پارچەی هەوریشمی (شاریکی هیندوستان کە ئەو پارچەی لێ دروست کرا) ◌ نوعی پارچەی ابریشمی

surahi /sʊ'rɑ:hi/ *noun, pl.* surahis
تونگە، جەرە، گۆزەی ملباریک، سوراحی (بنەڕەت: لە عەرەبی‌یەوە *ṣurāḥiya* "مەی پەتی

"pure wine") ⬡ صراحی

sural /'s(j)ʊər(ə)l/ *adjective*
سەربە ماسوولکەی پووز یا بەلەک ⬡ وابستە بە ماهیچەی ساق پا

surcease *noun*
وێستان (کاتی و کورت)، هەڵوەستە، دوایی، کۆتایی ⬡ توقف، پایان

surcharge /'sɜ:tʃɑ:dʒ, US 'sɜ:rtʃɑ:rdʒ/ *noun*
1 سەربار، تەمبەلیت 2 خەرجی زیادی 3 سەرباج، باجی زیادی، زیدەباج 4 نرخی زیادی، زیدەنرخ، سەرنرخ ⬡ 1 اضافەبار 2 هزینەی اضافی 3 اضافەمالیات 4 قیمت اضافی

surcingle /'sɜ:sɪŋg(ə)l/ *noun*
1 تەنگە، قەیاسە، کەژک 2 پشتێنە یا کەمەربەندی سەرقەشە و قەشە (بنەڕەت: لە لاتین، لە *cingula* ("gird" *cingere*) ⬡ 1 تنگ 2 کمربند اسقفان و کشیشان

surcoat /'sə:kəʊt/ *noun*
1 (مێژوویی) سەرزرێ، جلی سەر زرێ، کۆڵوانەی سەر زرێ 2 جۆرێ کراسی بێ‌قۆڵی کورت، بەشێکی نیشانەی knighthood ⬡ شنل روی زره

surd /sɜ:d, US sɜ:rd/ *noun*
1 (بیرکاری) کوێر، ژمارە یان ڕەگی کوێر: irrational number 2 کپ 3 (ڕێزمان) پیتی بێ‌دەنگ یان کپ (ب.ت. *p* و *k* و *f*) ⬡ 1 اصم، عدد یا جذر گنگ 2 گنگ 3 حرف صامت

sure /ʃʊə(r), ʃɔ:(r), US ʃʊr/ *adjective* (surer, surest), *adverb*
adj 1 دڵنیا، ئارخایەن، یەکلا، خاترجەم، مسۆگەر، بێ‌ئەملاوئەولا، یەکلاییکەرەوە، بێ‌چەندوچوون 2 باوەڕپێکراو، لێ‌ڕابینراو، جێی‌متمانە 3 پتەو، تۆکمە *adv* حەتمەن، بە دڵنیاییەوە، بێ‌گومان، هەڵبەت، بەڵێ، ئەرێ ⬡ *adj* 1 مطمئن، مسلم، قطعی 2 قابل اعتماد، موثوق 3 راسخ، محکم *adv* حتماً، البته

sure enough *adverb*
بێ‌گومان، بێ ئەملاوئەولا ⬡ محققاً

sure-fire *adjective*
مسۆگەر، بێ‌ئەملاوئەولا، یەکلاییکەرەوە، بێ‌چەندوچوون ⬡ مسلم

sure-footed /ˌʃɔ: 'fʊtɪd/ *adjective*
1 هەڵنەکەوتوو، سەرسم‌نەبردوو، بێ‌توندکردوو، پێ‌گیرکردوو، پێ‌قایم 2 (خوازە) دڵنیا، باوەڕبەخۆ، لەخۆڕابینیو، متمانەبەخۆ، لەخۆڕاپەڕموو ⬡ 1 دارای پاهای محکم 2 (مجازی) مطمئن

sure-footedly *adverb*
بە شێوەیەکی دڵنیا، بە دڵنیاییەوە ⬡ بە طور مطمئن، مطمئناً

sure-footedness *noun*
دڵنیایی، لەخۆڕابینیوی، لەخۆڕاپەڕموویی، متمانەبەخۆیی ⬡ اطمینان

surely /'ʃʊəli, 'ʃɔ:li, US 'ʃʊrli/ *adverb*
بێ‌ئەملاوئەولا، بێ‌گومان، بێ‌شک، بە دڵنیاییەوە ⬡ یقیناً، مسلماً

sureness /'ʃʊənəs, 'ʃɔ:- , US 'ʃʊrnəs/ *noun*
1 دڵنیایی، ئارخایەنی، خاترجەمی، یەکلایی 2 پتەوی، تۆکمەیی، قایمی ⬡ 1 اطمینان 2 محکمی، راسخیت

sure thing *interjection*
هەڵبەت! ئەرێ! بێ‌گومان! بەڵێ! ⬡ البته!

surety /'ʃʊərəti, 'ʃɔ:r-, US 'ʃʊr-/ *noun, pl.* sureties
1 دڵنیایی، خاترجەمی 2 بێ‌ئەملاوئەولایی، یەکلاییکەرەوەیی، بێ‌چەندوچوونی 3 دەستەبەریتی 4 دەستەبەر، کەفیل: *She has promised to stand surety for £5000* ⬡ 1 اطمینان 2 قطعیت 3 تضمین 4 ضامن

suretyship *noun*
دەستەبەری، گەرەنتی ⬡ ضمانت

surf /sɜ:f, US sɜ:rf/ *noun*
شەپۆلی کەنار، قەڵبەزە (بە کەفەوە) ⬡ موج ساحلی

surface /'sɜ:fɪs, US 'sɜ:rfɪs/ *noun, adjective*
n 1 ڕوو، ئاست، دیو، سەر، بان، بانەگا، سەرئاو، سەرەوەی ئاو (ب.ت. دەریا): *an uneven road surface* ◊ *a broad leaf with a large surface area* ◊ *the earth's surface* 2 *adj* ڕواڵەت، ڕووکار، ڕووکەش، دەرەوە، سەرسەرەکی ⬡ *n* 1 سطح، رویه، سطح آب 2 ظاهر *adj* سطحی

surface area *noun*
ڕووبەری دەرەوە (ی شتێ) ⬡ مساحت بیرونی

surface mail *noun*
پۆستی عەرزی (و دەریایی لەچاو ئاسمانی) ⬡ پست زمینی

surface structure *noun*
(ڕێزمانی transformational) سەرڕیا ڕووپێکهات(ە)، ڕووبنیات، پێکهاتەی دەستەوشە یا ڕستەیێ لە زمانێ‌دا (بڕوانە deep structure) ⬡ روساخت

surface tension *noun*
(فیزیک) کرژبوونی ڕوویی یان ڕووەکی، ڕووکرژی، کرژی ڕوویی، کێشانی ڕوویی ⬡ کشش سطحی

surface-to-air *adjective*
(مووشەک) لە عەرزەوە بۆ ئاسمان، عەرز بۆ حەوا ⬡ زمین به هوا

surface-to-air missile *noun*
مووشەکی لە عەرزەوە بۆ ئاسمان، عەرز بۆ حەوا ۞ موشک زمین به هوا

surface-to-surface *noun*
(مووشەک) عەرز بۆ عەرز، ڕووبەڕوو، زەوی بە زەوی ۞ زمین به زمین

surface-to-surface missile *noun*
مووشەکی عەرز بۆ عەرز، مووشەکی ڕووبەڕوو یان زەوی بە زەوی ۞ موشک زمین به زمین

surface wave *noun*
شەپۆلی ڕوویی ۞ موج سطحی

surfboard /'sɜ:fbɔ:d, US 'sɜ:rfbɔ:rd/ *noun*
تەختەی شەپۆلسواری، تەختەشەپۆل ۞ تختەی موج‌سواری

surfboarder *noun*
تەختەشەپۆلسوار ۞ سورف‌بوردر

surfboat *noun*
گەمی تایبەتی ڕەشەبا و شەپۆل ۞ سورف‌بوت

surfeit /'sɜ:fɪt, US 'sɜ:rfɪt/ *noun*
1 دنیایی، دەلیایی، بڕیکی زۆر، کۆڵی، خەڵواری، پێخوێ، لۆدەیێ (ب.ت. خۆراک و خواردنەوە) 2 زیادەڕەوی، زیدەڕەوی، زیدەڕۆیی، زۆرخۆری، زگبەردانەوە ۞ 1 یک عالمه 2 افراط، زیاده‌روی

surfeiter *noun*
زۆرخۆر ۞ پرخور

surfer /'sɜ:fə(r), US 'sɜ:rfər/ *noun*
شەپۆلسوار، شەپۆلڕەو ۞ موج‌سوار

surficial /sə'fɪʃ(ə)l/ *adjective*
ڕوویی، ڕووەکی، سەرەکی ۞ سطحی

surfie *noun*
(نافەرمی) هۆگری شەپۆلسواری ۞ علاقمند به موج‌سواری

surfing /'sɜ:fɪŋ, US 'sɜ:rf-/ *noun*
شەپۆلسواری، شەپۆلەخلیسکێ، شەپۆلڕەوی ۞ موج‌سواری

surf-riding *noun*
شەپۆلسواری، شەپۆلەخلیسکێ، شەپۆلڕەوی ۞ موج‌سواری

surge /sɜ:dʒ, US sɜ:rdʒ/ *noun*
1 شەپۆل، تەوژم 2 هەڵچوون 3 لێشاو، زۆربوونی کتوپڕ، تەقینەوە، وروژم، گوڕبوون، تێڕژان، دەرپەڕین، تەوژم، *a surge of* :rush *excitement* ۞ 1 موج 2 غلیان 3 افزایش ناگهانی، هجوم

surgeon /'sɜ:dʒən, US 'sɜ:rdʒən/ *noun*
a brain/heart, etc. :1 برینکار، نەشتەرگەر 2 پزشک لە هێزی دەریاییدا *surgeon* ۞ 1 جراح 2 پزشک نیروی دریایی

surgeoncy *noun*
پلەوپایە یا شوێنی کاری برینکار یا نەشتەرگەر ۞ مقام یا محل کار جراح

surgeonfish *noun, pl.* same or surgeonfishes
ماسییەنەشتەرگەرە، جۆرێ ماسی ئاوی گەرمێنان [خێزان Acanthuridae: زۆر جۆرن] ۞ نوعی ماهی

surgeon general *noun*
(لە ئەمریکا) سەرۆک یان گەورەی پزشکان ۞ رئیس بهداری

surgeon's knot *noun*
گرێی تەقەڵی نەشتەرگەری ۞ گره بخیه‌ی جراحی

surgery /'sɜ:dʒəri, US 'sɜ:rdʒ-/ *noun, pl.* surgeries
1 نەشتەرگەری، برینکاری 2 شوێنی بینینی نەخۆشەکان ۞ 1 جراحی 2 مطب

surgical /'sɜ:dʒɪkl, US 'sɜ:rdʒ-/ *adjective*
1 نەشتەرگەری، برینکاری، بە نەشتەرگەری، لە ڕێگای برینکارییەوە 2 (زۆر)ورد ۞ 1 جراحی، با جراحی 2 دقیق

surgically /-kli/ *adverb*
لەباری نەشتەرگەرییەوە ۞ از نظر جراحی

surgical spirit *noun,* also rubbing alcohol
گیراوەی خاوێن(کردنەوە) ۞ محلول ضدعفونی

surging *adjective*
(نرخ و هتد) ڕوولەزۆری، ڕوولەپەرە ۞ افزاینده

suricate /'s(j)ʊərɪkeɪt/ *noun*
بانیانک؟: جۆرێ meerkat ی ڕەهۆڵێدەری مێگەلژی، ڕەسەنی باشووری ئەفریکا [*Suricata suricatta*] ۞ سوریکیت

Surinamer /ˌsʊərɪ'namə, US -'nɑ:mə/ *noun*
خەڵکی Surinam، ولاتێ لە باکووری ڕۆژهەلاتی کەناری ئەمریکای باشووری، سۆرینامی، سۆرینامیر ۞ سورینامی

Surinamese /-nə'mi:z/ *adjective, noun*
سۆرینامی، سورینامی ۞ سورینامی

surliness /'sɜ:linəs, US 'sɜ:rlinəs/ *noun*
بەدخولکی، ڕووگرژی، ڕووتاڵی، مرومۆچی ۞ بدعنقی، ترش‌رویی

surly /'sɜ:li, US 'sɜ:rli/ *adjective* (surlier, surliest)
بێڕەوشت، بێئەدەب، بەدخولک، ڕووگرژ، گرژ، ڕووتاڵ، مرومۆچ، *a surly youth* :crabbed surly :surlily /'sɜ:lɪli, US 'sɜ:rlɪli/ *adv*) (/'sɜ:linəs, US 'sɜ:rlinəs/ *adv* ۞ بی‌ادب، بدعنق

surmise /'sɜ:maɪz, US 'sɜ:rm-/ *noun*
گومان، مەزندە، وازانین، بێوابوون، conjecture ۞ حدس

surmountable /'səmaʊnəbl/ *adjective*
(گیروگرفت) چارەسەرکراو، جێبەجێ دەبێ،

شیاوی زاڵبوون، چارەسەر دەبێ ۞ فائق‌آمدنی، قابل حل

surmullet /sə'mʌlɪt/ *noun*
سوورەماسی‌یەجوولەکانە: جۆرێ mullet ی سووری گەرمێنانی هیندوپاسیفیک [*Pseudupeneus fraterculus*] ۞ شاەماهی قرمز

surname /'sɜ:neɪm, US 'sɜ:rn-/ *noun*
1 ناوی خێزانی، پاشناو 2 سەرناو ۞ 1 نام خانوادگی 2 لقب

surnamed *adjective*
بە پاشناوی ۞ با نام خانوادگی

surpassing *adjective*
یەکجار، ئاوارتە، بێ‌هاوتا، نائاسایی، سەیر ۞ عالی، استثنایی

surpassingly *adverb*
بە شێوەیەکی ئاوارتە یان نائاسایی، بێ‌هاوتایانە ۞ بە طور استثنایی

surplice /'sɜ:pləs, US 'sɜ:rp-/ *noun*
جبە و باڵاپۆشێکی سپی کەتانی (هی قەشەکان، لە کاتی ڕێوڕەسمی دینیدا) ۞ سورپلس

surpliced *adjective*
سۆرپلیس‌پۆش ۞ سورپلس‌پوش

surplus /'sɜ:pləs, US 'sɜ:rp-/ *noun, adjective*
1 زیادی، لەپێویست‌بەدەر، زێدە، سەرڕێژ: *-plus grain is being sold for export* 2 بەرماوە، پاشماوە، سەرباقی ۞ 1 مازاد، اضافی 2 ماندە

surplus value *noun*
زێدەبایی ۞ ارزش اضافی

surprised /sə'praɪzd, US sər'p-/ *adjective*
سەرسووڕماو، تاساو، سەرسام، غافڵگیر، حەپەساو، ماقماو ۞ شگفت‌زدە

surprisedly /sə'praɪzdli, US sər'p-/ *adverb*
سەرسووڕماوانە، بە شێوەیەکی تاساو، بە شێوەیەکی سەرسووڕماو ۞ بە طور شگفت‌زدە

surprising /sə'praɪzɪŋ, US sər'p-/ *adjective*
سەیر، سەرسووڕمێنەر، سەرسامکەر: *A -rising number of people came* ۞ شگفت‌انگیز

surprisingly /sə'praɪzɪŋli, US sər'p-/ *adverb*
بە شێوەیەکی سەیر، بە سەرسووڕمانەوە: *Surprisingly, he agreed straight away* ۞ بە طور شگفت‌انگیز

surreal /sə'ri:əl/ *adjective*
سەیر، خەیاڵی، سووڕریئاڵ، سووڕریاڵ، fantastic، unbelievable: *surreal sums of money ◊ surreal images* (surreality *n*) (surreally *adv*) ۞ شگفت

surrealism /sə'ri:əlɪzəm/ *noun*
خەیاڵگەری، سووڕریئالیزم، سووڕریالیزم: بزووتنەوەیێکی پێشەنگ یان پێشڕەوی avant-garde movement سەدەی بیستەم لە بواری هونەر، ویژە، فیلم و تیاتردا کە لەودا کۆمەڵێ وێنە یان ڕووداو کە پێوەندی‌یان پێکەوە نییە بە شێوەیێکی سەیر پێکەوە دادەنرێن تا ئەوە دەربڕێ کە لە قووڵایی مایند و زەینیدا چی ڕوودەدا ۞ سوررئالیسم

surrealist /sə'ri:əlɪst/ *noun, adjective*
n خەیاڵگەر، سووڕریئالیست *adj* خەیاڵگەری‌یانە، خەیاڵگەرانە، سووڕریالیستی ۞ *n* سوررئالیست *adj* سوررئالیستی

surrealistic /sə,ri:ə'lɪstɪk/ *adjective*
1 خەیاڵگەری‌یانە، سووڕریالیستی 2 خەیاڵی، ناڕاستەقینە (surrealistically *adv*) ۞ 1 سوررئالیستی 2 غیرواقعی، شگفت‌انگیز

surrender /sə'rendə(r)/ *noun*
1 خۆبەدەستەوەدان، رادەست‌بوون: *He raised his hands in surrender* 2 وازلێهێنان، دەس‌لێهەڵگرتن ۞ 1 تسلیم 2 صرف‌نظر

surreptitious /,sʌrəp'tɪʃəs, US ,sɜ:r-/ *adjective*
نهێنی، پەنامەکی، نەتەنی، (ڕوانین و هتد) بە دزی‌یەوە، دزەکی، لەبنەوە، clandestine: *a -reptitious glance* ۞ مخفیانە، زیرجلی، دزدانە

surreptitiously /,sʌrəp'tɪʃəsli, US ,sɜ:r-/ *adverb*
نهێنی، پەنامەکی، بە شێوەیەکی نهێنی، سەربەستە، بە دزی‌یەوە، لەبنەوە ۞ مخفیانە، دزدانە

surrey *noun, pl.* surreys
(مێژوویی) جۆرێ کالیسکەی سووکی چوارپێچکە ۞ سوری

surrogacy /'sʌrəgəsi, US 'sɜ:r-/ *noun*
منداڵبوون لە جیاتی ژنێکی‌تر، بریزایی (کە ناتوانی منداڵی ببێ یان نەزۆکە) ۞ سارگاسی

surrogate /'sʌrəgət, US 'sɜ:r-/ *noun, adjective*
n 1 جێگر، جێگرەوە، بریکار، نوێنەر 2 = surrogate mother *adj* لەجیاتی، لەبری ۞ *n* جانشین، نمایندە *adj* بە جای

surrogate mother *noun*, also surrogate
دایکێ کە لەجیاتی دایکێکی‌تر منداڵی دەبێ، دایکی بریزا یان نێونجی ۞ مادر میانجی

surround /sə'raʊnd/ *noun*
1 دەور، پەراوێز: *a fireplace with a tiled -* 2 surroundings = surrounds 2 *nd* ۞ حاشیە

surrounding /sə'raʊndɪŋ/ *adjective*
دەوروبەر، دەوروپشت، دۆرمادۆر ۞ اطراف

surroundings /sə'raʊndɪŋz/ *noun, pl.*
مەڵبەند، ژینگە، دەوروبەر، سووڕوپشت، چوارلا، دەوروپشت، دۆرمادۆر، دەورانەدەور،

محیط، اطراف ◌ environment

surroyal *noun*

لقلێبوونەوەی شاخی گاکێوی 4 ساڵە ◌ انشعاب شاخ گوزن 4 ساله

surtax /'sɜːtæks, US 'sɜːrt-/ *noun*

زێدەباج، سەرباج، باجی زیادی لەسەر(ووی) داهات(ەوە) ◌ اضافه‌مالیات بر درآمد

surtout /'səːtuː, US səː'tuː(t)/ *noun*

(مێژوویی) سەربەرگ، جۆری باڵتەی پیاوانە ◌ سورتوت

surveillance /sɜː'veɪləns, US sɜːr'v-/ *noun*

چاودێری، زووررِوانی، زێرەڤانی، سەرپەرشتی، سەخبێری، خستنەژێرچاو: *surveillance cameras/equipment* ◌ نظارت، مراقبت

surveillant /sɜː'veɪlənt, US sɜːr'v-/ *adjective*

چاودێر، چاوبەسەرەوەبوو، زێرەڤان، سەرپەرشت، سەخبێر ◌ ناظر، مراقب

survey /'sɜːveɪ, US 'sɜːrveɪ/ *noun*

1 لێکۆڵینەوە، لێکدانەوە، هەڵسەنگاندن 2 راپرسی، چاوپیاگێران، پیاچوونەوە، چاولێکردن: *a detailed structural survey* 3 رووپێوی، زەویپێوی، عەرزپێوی: *a geological survey* 4 نەخشە، نەخشەهەڵگرتنەوە (بنەرەت: لە *surveier* فەرەنسی ئانگلۆنۆرمان، لە *supervidere* لاتینی سەدەکانی نێوەراست، لە *super-* "لە ژوور" + *videre* "بینین") ◌ 1 بررسی 2 نظرخواهی، وراندار 3 ساحی 4 نقشه، نقشه‌برداری

surveying *noun*

رووپێوی، عەرزپێوی، نەخشەهەڵگرتنەوە ◌ پیمایش، مساحی، نقشه‌برداری

surveyor /sə'veɪə(r), US sər'v-/ *noun*

1 رووپێو، عەرزپێو، زەویپێو 2 نەخشەهەڵگر 3 نرخدانەر، هەڵسەنگێنەر، لێکدەرەوە ◌ 1 مساح 2 نقشه‌بردار 3 ارزیاب

surveyor's chain *noun*

زنجیری رووپێو یان عەرزپێو ◌ سلسله‌ی مساح

surveyor's measure *noun*

پێوەری رووپێو ◌ مقیاس مساح

survivable /sə'vaɪvəbl, US sər'v-/ *adjective*

خۆراگر، بەرگەگر، بمێن(ەرەوە)، خۆگر، تیانەچوو: *a survivable air crash* (*survivability n*) ◌ مقاوم، بازمان

survival /sə'vaɪvl, US sər'v-/ *noun*

مان، مانەوە، پارێزران، ژیان، تیانەچوون، نەفەوتان، بەرگەگرتن، خۆراگری، خۆگیری، پاشماوە: *problems of survival in arctic conditions* ◊ *the struggle/battle/fight for survival* ◊ *The ceremony is a survival from pre-Christian times* ◌ بقا، بازمانده

survival ability *noun*

توانایی مانەوە ◌ قابلیت بقا

survivalism *noun*

مانەوەگەری ◌ سوررویوالیسم

survivalist *noun, adjective*

1 مانەوەگەر: کەسێ کە ئامادەکاری دەکا بۆ کارەساتێکی بەربڵاو وەک شەڕی ناوکی، ب.ت. بە هەڵگرتنی خۆراک و چەک‌وچۆڵ لە شوێنێکی پارێزراودا 2 مانەوەگەر(ی‌یـ)انە ◌ 1 سوررویوالیست 2 سوررویوالیستی

survival kit *noun*

سنووقی رزگاربوون، بوخچە یان بەستەی رزگاربوون (بەستەیێکی شتومەکی تەنگەتاوی وەک خۆراک، کەڵوپەلی پزشکی و کەرەسە و شتی وا، ب.ت. لە دەریادا) ◌ صندوق نجات

survival of the fittest *noun*

مانەوەی باش‌تر، مانەوەی چاک‌ترین ◌ بقای انسب یا اصلح

survival rate *noun*

رێژە یان رادەی مانەوە ◌ میزان بقا

survival value *noun*

نرخی مانەوە، بەهای مانەوە، بایەخی مانەوە ◌ ارزش بقا

surviving *adjective*

زیندووماو، زیندوو، گیانبەدەربردوو ◌ زنده

survivor /sə'vaɪvə(r), US sər'v-/ *noun*

پاشماوە، زیندووماو، گیانبەدەربردوو، تیانەچوو: ◊ *the sole/only survivor of the massacre* *A movie has been made about the last remaining -vor of the tribe* ◌ بازمانده، باقی

survivorship *noun*

1 مانەوە، گیانبەدەربردن، تیانەچوون 2 مافی قانوونی کەسێ سەبارەت بە مڵک و ماڵی پاش مردنی شەریک یا هاوبەشەکەی ◌ 1 بقاء 2 سرویورشیپ

susceptibility /sə,septə'bɪləti/ *noun,* also susceptibilities

1 هەستیاری، زووکارتێکراوی، زووکارلێکراوی، 2 sensitivity (susceptibilities) کوڵوکۆ، هەست‌ونەست، رەگی دڵ، sensibilities feelings 3 توانایی، بۆهەبوون، ئامادەیی 4 رێژەی ئامادەیی ماک یان سابتەنێ بۆ مەگناتیسەبوون، توانایی گرتنی هێزی مەگناتیسی ◌ 1 حساسیت 2 (در جمع) احساسات 3 استعداد 4 سوسپتیبیلیتی

susceptible /sə'septəbl/ *adjective,* also susceptive

هەستیار، زووکارلێکراو، زووکارتێکراو، لێهاتوو، ئامادە، بەتوانا، شیاو، لێوەشاو، پێکراو، لەدەس‌هاتوو، زوو دەیگری، بەرگە ناگرێ،

a :responsive ،impressionable ،ناسک
susceptible to ◊ *theory susceptible to proof*
There ◊ *a susceptible mind* ◊ *pneumonia*
are few known diseases which are not
susceptible to medical treatment
:susceptibly *adv* ؛susceptibleness *n*)
هەستیارانە، زووکارلێکراوانە، زووکارتێکراوانە،
بە شێوەیێ کە زوو کاری تێدەکرێ) ۞ حساس،
قابل، مستعد

susceptive = archaic susceptible

sushi /'su:ʃi/ *noun*
سووشی (= جۆرێ چێشتی ژاپۆنی) ۞ سوشی

suspect /sə'spekt/ *noun, adjective*
n بنیادەمی گومانبار یان گومانلێکراو *adj*
گومانبار، گومانلێکراو، شکلێکراو،
شکلەسەر، بەرگومان، گومانلەسەر،
باوەڕپێنەکراو، بەشک، گومانبار، ،suspected
investigates :questionable ،doubtful
۞ *a suspect package* ◊ *suspect employees*
n فرد مظنون *adj* مشکوک

suspected *adjective*
suspected ◊ *suspected terrorists* :گومانبار بە
tax evasion ۞ مشکوک بە

suspected spy *noun*
گومانبار بە سیخوڕی ۞ مظنون بە جاسوسی

suspected terrorist *noun*
گومانبار بە تیرۆریست، گومانبار بە ترۆرکار ۞
مظنون بە تروریست

suspended *adjective*
هەڵواسراو، هەڵپەسێردراو، داڵەقاندی،
شۆڕەوەبوو، ڕاگیراو ۞ معلق

suspended animation *noun*
1 دۆخی زیندوومان بەلام ئاگالەخۆنەبوون یان
ناچالاک 2 (خوازە) (دۆخی) تیامانەوە،
بڕیارپێنەگیران، یەکلاییەنەبوونەوە، دڵەڕاوکێ
۞ 1 تعلیق کارکردهای حیاتی 2 (مجازی) بلاتکیفی

suspended sentence *noun*
an 18- :ماف) بڕیاری سزادانی هەڵپەسێردراو)
۞ *month suspended sentence for theft*
حکم مجازات تعلیقی

suspender belt *noun*
کەژی گۆرەوی ۞ بند جوراب

suspenders /sə'spendəz/ *noun, pl.*, also
braces at brace
کەژی گۆرەوی، بەند یان بەستی شەڵوار ۞ بند
جوراب، بند شلوار

suspense /sə'spens/ *noun*
1 ڕاگرتن، ڕاوێستاندن، هەڵپەساردن، تیامانەوە،
بڕیارپێنەگیران، یەکلاییەنەبوونەوە (کاتی،
2 (indecisiveness دڵەڕاوکە، دڵەتەپە،
دڵەخورپە، پەریشانی، نیگەرانی، شڵەژاوی ۞ 1
تعلیق، بلاتکلیفی 2 دلهره

suspense account *noun*
حسابی خەرج‌وباری کاتی، هەژمارە
هەڵپەساردەکان ۞ حساب‌های معلق

suspension /sə'spenʃn/ *noun*
1 ڕاگیران، ڕاوێستان، داخران، ڕاگرتن،
ڕاوێستاندن، هەڵپەساردن، هێشتنەوە:
suspension from school 2 بەدواخستن،
پاشخستن، خستنەدواوە 3 (ماشێن و هتد)
زەمبەلەکبەست(ان)، فەنەربەست، سیستمی
دابەستنی زەمبەلەک و فەنەرەکان لە ماشێن و
ب.ت. لەسەر تەوەرەی پێچکەکان): *the*
front/rear suspension 4 (لە کلێسەدا)
هەڵپەساردنی (پلە و) پایە 5 (فیزیک) قوناخی
هەڵپەساردن ۞ 1 توقف، تعلیق 2 واپس‌اندازی 3
فنربندی 4 تعلیق مقام 5 مرحلەی تعلیق

suspension bridge *noun*
پردی هەڵواسراو ۞ پل معلق

suspension points *noun, pl.*
نیشانەی لابردن (سێ خاڵ دادەنرێ بە نیشانەی
لاچوونی شتێ) ۞ علامت حذف

suspensive *adjective*
هەڵواسراو، هەڵپەسێردراو، داڵەقاندی، داهێڵراو،
بەحەواوە، شۆڕەوەبوو، ڕاگیراو، ڕاوەستێنراو،
معلق، ۞ *a suspensive veto* :suspending
تعلیقی

suspensively *adverb*
هەڵواسراوانە، هەڵپەسێردراوانە، داهێڵراوانە، بە
حەواوە، ڕاگیراوانە ۞ بە طور معلق یا تعلیقی

suspensory *adjective, noun, pl.*
suspensories, also suspensor
1 هەڵواسراو، هەڵپەسێردراو، داڵەقاندی،
بەحەواوە، شۆڕەوەبوو، ڕاگیراو، ڕاوەستێنراو 2
مایەی ڕاگرتن یان هەڵپەساردن 3 گیانپارێز،
ناوگەڵپارێز، ناوگەڵبەند ۞ 1 معلق 2 موجب
تعلیق 3 بیضەبند

suspicion /sə'spɪʃn/ *noun*
1 گومان، شک، دردۆنگی، دڵکرمۆڵی، دڵپیسی
بەدگومانی 2 نیشانە، ڕەگ 3 تامی کەم، مەزە
۞ 1 حدس، ظن، سوءظن 2 رد، اثر 3 تەمزە

suspicious /sə'spɪʃəs/ *adjective*
گوماناوی، گومانلەسەر، گومانلێکراو،
گومانبار، جێی‌شک، جێی‌گومان، دڵپیس،
دڵکرمۆڵ، دڵکرمێ، دڵکرمن، کرمێ، بەدگومان:
suspicious of *suspicious characters*
strangers ۞ مشکوک، ظنین، بدگمان

suspiciously /sə'spɪʃəsli/ *adverb*
بە شێوەیەکی گوماناوی یان جێی‌شک، دڵپیسانە،
Everything was :دڵکرمۆڵانە، گومانبارانە
suspiciously quiet ۞ بە طور مشکوک

suspiciousness /sə'spɪʃəsnəs/ *noun*

بەدگومانی، دڵکرمۆڵی، دڵپیسی ◌ سوءظن

suspiration *noun*

هەناسە(هەڵ)کێشان، ئاخ‌وداخ، sigh ◌ تنفس، آه

suss /sʌs/ *noun, adjective*

n 1 گومان‌لێکراو یان گومان‌باری پۆلیس (هەروەها sus) 2 زانیاری یان ئاگاداری بواریکی تایبەتی *adj* وریا، زیرەک، ئاگادار، هۆشیار (هەروەها sus، کورتەی suspect، suspicion) ◌ *n* 1 مظنون پلیس 2 دانش یا آگاهی در موردی خاص *adj* باهوش، زیرک

Sussex *noun*

ساسێکس: جۆرێ پەلەوەری ماڵی پنکەپنکە یان سوور، لە رەگەزی مریشک (هی Sussex لە باشووری ئینگلتەرە) ◌ ساسکس، سوسکس

Sussex spansiel *noun*

سپانیەلی ساسێکس یان سوسێکس (- نژادیکی بێ‌کوڵ و مل‌کورت و لەش‌درێژ) ◌ ساسکس اسپانیل

sustainability /səˌsteɪnəˈbɪləti/ *noun*

لەبەردەوامی‌هاتوویی، پایەداری ◌ قابلیت ادامە، پایداری

sustainable /səˈsteɪnəbl/ *adjective*

لەبەردەوامی‌هاتوو، بەردەوام دەبێ، بۆ درێژەدان یان بەردەوام‌کردن دەبێ، درێژەی پێ‌دەدرێ (بێ ئەوەی کە زیان بە ژینگە بگەیێنێ) ◌ ادامەپذیر

sustaining program *noun*

بەرنامەیێکی رادیۆیی یان تەلەفزیۆنی بەبێ بانگەواز و ئاگاداری بازرگانی (یان پاڵپشتێکی کارداری) ◌ ساستینینگ پروگرام

sustained *adjective*

بەردەوام، پشت‌سەریەک، بێ‌وچان، پەیتاپەیتا، یەکبینە، بێ‌پسانەوە، لەسەریەک (sustainedly *adv*) ◌ مداوم، مستمر

sustenance /ˈsʌstənəns/ *noun*

1 ژیوار، پێ‌بژیو، (هۆی) گوزەران 2 خواردەمەنی، تفاق، خۆراک، بژیو، نان، food، provisions و هەروەها nourishment: *There's not much sustenance in a bowl of soup* ◌ 1 معاش 2 مواد غذایی، غذا

sustentacular cell *noun*

خانە یان ژوورەی راگر: خانەیێکی رووکەشەشانەیی epithelial پشتیوان یان پارێزەر (وەک خانەی Sertoli یان خانەیێکی رووکەشەشانەی بۆنی olfactory epithelium) ◌ سلول نگهدارنده

sustentation /ˌsʌst(ə)nˈteɪʃ(ə)n/ *noun*, also sustention

ئاگالێبوون، پاراستن، ئاگاداری، راگرتن، preservation، upkeep، maintenance، conservation (sustentative *adj*) ◌ حفاظت

Susu *noun, pl.* same or Susus

1 ئەندامی گەلێکی رۆژئاوای ئەفریکا، مالی، گینە و ناوچەکانی بە درێژایی سنووری باکووری سیرالیۆن 2 زمانی Mandeی ئەو گەلە ◌ سوسو

susurration /ˌs(j)uːsʌˈreɪʃ(ə)n/ *noun*, also susruss /s(j)uːˈsʌrəs/

چرپە، قسەی بە سووکی، سرتە، whisper ◌ نجوا

susurrous *adjective*

پرسرتە، پڕ لە چرپە(چرپ)، سرتەیی، چرپەیی ◌ پرنجوا، نجوائی

sutler /ˈsʌtlə/ *noun*

(مێژوویی) دەس‌گێری سپا، بازارچی لەشکر، ئازووخەچی ◌ آذوقەرسان

sutra /ˈsuːtrə/ *noun*

1 نووسراوەی دینی بودایزم یان جاینیزم 2 دەستووری دینی یان شەرعی (بنەڕەت: لە سانسکریت "دەزوو، دەستوور"، لە *siv* *sūtra* "دوورین") ◌ 1 سوترا 2 حکم شرعی

suttee /sʌˈtiː, US ˈsʌti/ *noun*, also sati, *pl.* suttees

ساتی (خۆسووتاندنی ژنی هیندی لەگەڵ تەرمی مێردەکەی کە لە ئاوردا دەسووتێ، هیندی، بنەڕەت: لە *satī* سانسکریت "ژنی بەوەفا") ◌ ساتی

sutural /ˈsuːtʃərəl/ *adjective*

تەقەڵی، پێوەندی بە تەقەڵەوە هەیە (suturally *adv*) ◌ وابستە بە بخیە

suture /ˈsuːtʃə(r)/ *noun*

1 (برینکاری) تەقەڵ 2 دەزوو یان سیمی دوورینەوە 3 تەقەڵلێدان، دوورینەوە، باخیەلێدان، باقیەلێدان 4 درز، قەڵەش (ئێوان دوو بەش، ب.ت. هی کەللەی سەر) ◌ 1 بخیە 2 نخ یا سیم بخیە 3 بخیەزنی 4 درز

suzerain /ˈsuːzəreɪn/ *noun*

1 خاوەن‌دەسەلات، حوکمڕان بەسەر وڵاتێکی تردا، حکومەت یان دەوڵەتێ کە دەسەلاتی بەسەر هێندێ وڵاتی خۆبەڕێوەبەردا هەیە 2 گەورەدەرەبەگ، overlord ◌ 1 اختیاردار 2 ارباب

suzerainty /ˈsuːzərənti/ *noun*

1 خاوەن‌دەسەلاتی، دەسەلات‌گێری، حکومەتداری 2 سەروەری، سەرداریتی، دەسەلات 3 مافی وڵات یان رێبەرێ تا بەسەر وڵاتێکی تردا دەسەلات بکا ◌ 1 اختیارداری 2 سیادت، اقتدار 3 سوزراینتی

SUV *abbreviation* super-utility vehicle

ئێس‌یووڤی (جۆرێ ماشێن گەورەتر لە ماشێنی ئاسایی بۆ رۆیشتن بەسەر رێگای ناڕێکدا بەکاردێنرێ) ◌ اس‌یووی

Sv *abbreviation* sievert

svelte /svelt, US sfelt/ *adjective*

شووش، باریکەلە، کز و شۆخ، قەدشمشالی،

قەدباریک ◌ باریک‌اندام

svelte figure *noun*
قیافەی تیشکەڵە یا شووش ◌ قیافەی باریک‌اندام

Svetambara /swɛ'tɑ:mbərə/ *noun*
سپی‌پۆش: ئەندامی یەکێ لە دوو تیرەی سەرەکی جاینیزم (بەرامبەری Digambara) بنەڕەت: لە سانسکریت *śvetāmbara* "white-clad") ◌ اسوتامبارا

SW *abbreviation* 1 south-west 2 south-west 3 short wave

swab /swɒb, US swɑ:b/ *noun*
1 (پزشکی) سواب، برین‌سڕ، (پزشکی) نموونە: *to take a throat swab* 2 لوولەسڕ، کۆنە، پەڕۆ ◌ 1 سواب، نمونە 2 لولەپاکن

swabber *noun*
کەسێکی سووک، بێ‌نرخ، خوێڕی، هیچ ◌ آدم پست

swabbie *noun, pl.* swabbies
(نافەرمی، سووکانە) مەلەوان، دەریاوان ◌ دریانورد

swabby = swabbie

swacked *adjective*
(نافەرمی) مەست، کەیل ◌ پاتیل

swaddled *adjective*
(منداڵ) مەلۆتکەکراو، داپێچراو، پێچراوە، بابۆڵەکراو ◌ قنداق‌کرده

swaddling clothes *noun, pl.* also swaddling-band
بابۆڵە، مەلۆ،تکەپێچ، کلینچک، پەڕۆی داپێچان یا مەلۆتکەپێچانەوە، پەڕۆوپالی پێچانەوە ◌ قنداق

swag /swæg/ *noun*, also loot
1 (کۆن) ماڵی دزراو، ماڵی دزیتی، تالانی، پارەی دزراو 2 زنجیرەگوڵ، گوڵبەند 3 (ئەوسترالیا) بارگەوبنە، بوخچە، توورەکەی شان، باروبنە 4 (ئەوسترالیا) بڕ یان ژمارەیێکی زۆر ◌ 1 اموال یا پول مسروقە 2 ریسەی گل 3 بازوبنە 4 مقدار یا تعداد بسیار

swage /sweɪdʒ/ *noun*
قاڵب (بە چەکوش‌کاری یان داگرتن pressure) ◌ قالب

swagger /'swægə(r)/ *noun*
1 فیز، یۆز، دەمار 2 کەش‌وفیش، خۆشەکاندن، خۆفش‌کردنەوە، خۆبادان، ڕۆیشتن بە دەمارەوە یان بە قەمزەوناز ◌ 1 افادە 2 اسواگر

swagger stick *noun*, also swagger cane
دار (ئەفسەرانی سپا هەڵیدەگرن) ◌ چوب کوتاه

swagman /'swægmæn/ = tramp

Swahili /swə'hi:li, US swɑ:'h-/ *noun, pl.* same
1 زمانی بانتۆیی کە وەک زمانێکی هاوبەش زۆربەی ئەفریکای ڕۆژهەڵاتی قسەی پێ دەکەن 2 ئەندامی گەلێکی Zanzibar و ناوچە

کەنارییەکانی دەوروبەری ◌ سواحیلی

swain /sweɪn/ *noun*
1 (ب.ت. لاو، بە شۆخی) دلدار، دڵبەستە، ئەویندار، ئاشق(ەرووتە) 2 مرۆ یان کەسێکی دێهاتی، peasant ،rustic ،ب.ت. shepherd (لاو، swainish *adj* ؛swainishness *n*) ◌ 1 (جوان) عاشق 2 آدم روستایی

swale *noun*
شوێنێکی نزم و بۆش، ب.ت. چاڵێکی زەلکاوی ◌ سوال

swallow[1] /'swɒləʊ, US 'swɑ:loʊ/ *noun*
(باڵندەناسی) حاجی‌ڕەش(ک)، تەرنەبابیلە، پەرەسێلکە، پەرەسێلرکە، تەیر، باڵوانە، کاردەپەلە [*Hirundo rustica* و جۆرەکانی تر، خێزانی Hirundinidae] ◌ پرستو، چلچلە

swallow[2] /'swɒləʊ, US 'swɑ:loʊ/ *noun*
قوت: *She took a swallow of coffee* ◌ قورت، بلع

swallow dive *noun*
لووربوونی بە دەس‌بڵاوکردنەوە یا پەرەسێلکەیی، خۆهاویشتنە نێو ئاو بە دەس‌بڵاوکردنەوە خۆهاویشتە نێو ئاو بە باڵەفشێوە ◌ شیرجەی فرشته

swallow hole = sinkhole

swallow tail *noun*
1 کلکی پەرەسێلرکەیی، کلکی باڵوانەیی 2 کلک‌باڵوانەیی: جۆری پەپوولە بە دەرپەڕیوی‌یێکی کلک‌ئاساوە [*Papilio machaon* و جۆرەکانی تر، خێزانی Papilionidae] ◌ 1 دم چلچلەای 2 نوعی پروانه

swallow-tailed /'swɒləʊ teɪld/ *adjective*
کلک‌پەرەسێلرکەیی، کلک‌تەیری، کلک‌تەرنەبابیلە، کلک‌باڵوانەیی ◌ دم‌چلچلەای

swallow-wort *noun*, also celandine
(ڕووەکناسی) مامیران، پەنجەداڵ ◌ ماميران

swam /swæm/ = past of swim

swami /'swɑ:mi/ *noun, pl.* swamis
سوامی (= مامۆستای ئایینی هیندوویی، بنەڕەت: لە سانسکریت *svāmin*) ◌ سوامی

swamp /swɒmp, US swɑ:mp/ *noun, adjective*
1 زەل(کاو)، زۆنگ(او)، چامۆر، چراقی، گەرەک، لیتاو، گەبەڵ، تەقن 2 بابەت یا دۆخێکی دژوار (swampish *adj*) ◌ 1 باتلاق، لجن‌زار 2 اسوامپ

swamper *noun*
زەلکاونشین، زۆنگاونشین ◌ باتلاق‌نشین

swamp buggy *noun*
زەلکاوڕەو، زۆنگ‌ڕەو: ب.ت. شتێکی چوارچەرخ کە پێچکە یان چەرخەکانی زۆر گەورەن،

تراکتۆری زەلکاو ۞ وسیلەی نقلیەی باتلاقی
swamp fever *noun*
تای زەلکاوی، تازۆنگ: جۆرێ نەخۆشی کوشندەی گیرۆی ڤایرۆسی ئەسپەکان؛ = malaria ؛leptospirosis ۞ تب باتلاقی
swamp gas = marsh gas
swampiness /'swɒmpinəs/ *noun*
زەلکاویبوون، زۆنگئاسایی ۞ حالت باتلاقی
swampland /'swɒmplænd, US 'swɑːmp-/ = swamp
swamp rabit *noun*, also marsh rabbit
کەرویشکی زەلکاو(ان) [*Sylvilagus aquaticus*] ۞ نوعی خرگوش
swamp sparrow *noun*
چۆلەکەی زەلکاو(ان) [*Melospiza georgiana*] ۞ نوعی خرگوش
swampy /'swɒmpi/ *adjective* (swampier, swampiest)
زەلکاوی، زۆنگاوی، زەلاوی: *swampy ground* ۞ باتلاقی
swan /swɒn, US swɑːn/ *noun*
قوو، قاز [چەندین جۆرن، زۆرتر لە توخمی *Cygnus*] ۞ قو
swan dive = swallow dive
swan-herd /swɒn hɜːd/ *noun*
قازەوان ۞ قازبان
swank /swæŋk/ *noun, adjective*
n پۆز، بنیادەمی بەپۆز، بەترووتوپ، بەپۆز، خۆگرتوو *adj* شیکوپیک، گران، شۆخوشەنگ ۞ *n* پز، آدم پزی *adj* کلاس‌بالا
swanky /'swæŋki/ *adjective* (swankier, swankiest)
a شیکوپیک، گران، شۆخوشەنگ، بەکلاس: *swank limousine* ۞ کلاس‌بالا
swan mussel *noun*
جۆرێ گوێچکەماسی گەورەی ئاوی شیرین، کرمۆکانی دەمرووکێنە ماسییەکانەوە [*Anodonta cygnea*] ۞ نوعی صدف خوراکی
swan-necked *adjective*
کۆتایی یان ئاخری چەماوی لوولە، ملقازی ۞ انتهای خمیدەی لولە
swannery /swɒnəri/ *noun, pl.* swanneries
شوێنی راگرتنی قاز، قازداری، قازخانە ۞ پرورشگاه قوها
swansdown *noun*
1 پەڕی نەرم و ناسکی قوو یان قاز 2 جۆرێ کوتاڵی کەتانی کولکنی ئەستوور ۞ 1 پر نرم قو 2 نوعی پارچە
swanskin *noun*
پێستی قوو یان قاز، پەڕی نەرمی قوو ۞ پوست قو

swansong /'swɒnsɒŋ, US 'swɑːnsɔːŋ/ *noun*
1 دەنگی خوێندنی قوو یان قاز (وەختی مردن)، قاسپەقاسپ، دەنگی قاز 2 دوابەرهەم یان کار (بەرێتییە لە دوایەمین کار و بەرهەمی موسیقازەن، هونەرمەند یان نووسەرێ) ۞ 1 آواز قو 2 (مجازی) آخرین اثر
swap /swɒp, US swɑːp/ *noun*
تاق، گۆڕینەوە، ئاڵوویر، ئاڵشت، سەربەسەر ۞ معاوضە
SWAPO /'swɑːpəʊ/ *abbreviation*, South West African People's Organisation
سواپۆ: ڕێکخراوەی گەلانی باشووری ڕۆژاوای ئەفریکا ۞ اسواپو
sward /swɔːd, US swɔːrd/ *noun*
1 مێرگ، سەوزەلانی، سەوزایی، چیمەنزار، شینایی، شیناوەرد 2 چینی سەرەوەی گڵ، ب.ت. کاتێ گیای لێ دەڕوێ ۞ 1 چمن‌زار 2 اسوارد
sware = archaic past of swear
swarf /swɑːf/ *noun*
تەڵەزمە، وردە، خاکە ۞ تراشە
swarm /swɔːm, US swɔːrm/ *noun*
1 پوورە، کوڕ، پۆل 2 کۆمەڵ، دەستە، چرەبەندان، ئاپۆرە، جەنجاڵ، شلوقی، قەرەباڵغی، باڵەپەستۆ 3 پوورەهەنگ یان پوورەی هەنگی کۆچەر (لەگەڵ شاهەنگ بۆ دامەزراندنی colony یێکی نوێ، ئەلمانی بنەڕەت) ۞ 1 گروە 2 ازدحام 3 گروە زنبوران مهاجر
swarmer *noun*
خڕەوەبوو، کۆوەبوو ۞ تجمع‌کنندە
swart /swɔːt/ *adjective*
سەوزە، رەشتاڵە، رەشئەسمەر، ئەسمەر، swarthy ۞ سبزە
swarthiness /'swɔːðinəs, US 'swɔːrðinəs/ *noun*
سەوزەبوون، رەشتاڵەبوون، سەوزەیی ۞ سبزە بودن
swarthy /'swɔːði, US 'swɔːrði/ *adjective* (swarthier, swarthiest)
سەوزە، رەشتاڵە، رەشئەسمەر، ئەسمەر ۞ سبزە
swash[1] /swɒʃ, US swɑːʃ, swɔːʃ/ *noun*
1 دەنگی شلپەشلپ 2 تەوژمی ئاو 3 زەوی خز و قوڕاوی ۞ 1 صدای چلپ و چلوپ 2 جریان آب 3 زمین لیز و گل‌آلود
swash[2] /swɒʃ, US swɑːʃ, swɔːʃ/ *adjective*
(چاپ) ئاماژە بە کارەکتەرێکی جوانی نووسراو یان چاپکراو، زۆرتر بە پیتی گەورە ۞ اسواش
swashbuckler *noun*
1 سەربەگۆنگەڵ، مەترسیکار، قارەمان 2 خۆهەڵکێش، لافلێدەر، فشەچی ۞ 1 ماجراجو 2 لاف‌زن

swashbuckling /swɒʃbʌklɪŋ, US swɑːʃ, swɔːʃ/ *noun*
1 سەربەگۆنگەڵ، قارەمان، قارەمانی دیوقران، قارەمانانە 2 فیلم یان کتێبی کەسێکی وا ۞ 1 ماجراجو، ماجراجویانە 2 فیلم یا کتاب ماجراجویانە

swastika /ˈswɒstɪkə, US ˈswɑːs-/ *noun*
1 خاچی شکاو، سواستیکا (نیشانەی پارتی نازی لە ئەڵمانیا 2 لە svastikaی سانسکریتەوە، پاشان svasti بە واتای ئاسوودەیی، su "باش" asti "بوون") ۞ صلیب شکستە

swat /swɒt, US swɑːt/ *noun*
لێدان، پیاکێشان ۞ ضربە

swatch /swɒtʃ, US swɑːtʃ/ *noun*
(پارچە و هتد) نموونە ۞ مسطورە

swathe /sweɪð/ *noun*, US *swath* /swɔːθ, US swɒθ/, *pl.* swathes or swaths /sweɪðz, swɔːðs, US swɒθs/
1 ریز یان هێڵی دووراو یان براو، بەر 2 ناوچە یان باریکەی یان ۞ 1 ردیف دروشدە یا چیدە 2 منطقە یا نوار باریک

swathed *adjective*
تێپێچراو، تێئالاو، پێچراو ۞ پیچیدە

Swat team *noun*, also SWAT team
تیمی سوات (دەستەی لە ئەفسەرانی راهاتووی پۆلیس بۆ بەرەنگاربوونەوە لەگەڵ پرمەترسی‌ترین و سەخت‌ترین رەوش) ۞ تیم اسوات

swatter *noun*
مێش‌کوژ ۞ مگس‌کش

sway /sweɪ/ *noun*
1 راژان، تەکەتەک‌کردن، پاش‌وپێش‌کردن، لەرینەوە، داشەکان، شەکە، شەکانەوە 2 کۆنترۆڵ، دەسەڵات، هێز، دەس‌رۆیشتوویی، کاریگەری، باندۆر ۞ 1 نوسان 2 سلطە، تأثیر

swayback *noun*
چەمانەوە لە خوارەوەی بربڕەی پشت، پشت‌چاڵی ۞ سرج

swaybacked /ˈsweɪ bækt/ *adjective*
پشت‌چاڵ، پشت‌پساو ۞ اسرج

swayer *noun*
دەلەرێتەوە، لارەولار دەکا، دەشەکێتەوە ۞ نوسان‌دار

Swazi /ˈswɑːzi/ *noun*, *pl.* same or Swazis
1 ئەندامی گەلێکی دانیشتووی Swaziland و چەند بەشێ لە رۆژهەڵاتی Transvaal 2 زمانی Nguniی ئەو گەلە ۞ اسوازی

swearer *noun*
1 سوێندخۆر 2 جنێوفرۆش، دەمشڕ ۞ 1 محلف 2 فحاش

swearing /ˈsweərɪŋ, US ˈswerɪŋ/ *noun*
جنێوفرۆشی، دەم‌شڕی، زمان‌پیسی ۞ فحاشی

swearing-in *noun*
1 سوێندخواردن 2 ئاهەنگی سوێندخواردن ۞ 1 تحلیف 2 مراسم تحلیف

swear word *noun*
1 جنێو، ناونێتکە، قسەی ساردوسووک، دژوێن، 2 کفر، دیندڕی ۞ 1 فحش 2 کفر expletive

sweat /swet/ *noun*
1 ئارەق، ئارەقە، خۆ، ئارەق‌کردن، ئارەق‌ڕشتن، خووسان لەبەر ئارەق 2 کاری سەخت و گران، کولەمەرگی (ب.ت. ناخۆش و ماندووکەر) ۞ 1 عرق، عرق‌ریزان 2 کار شاق

sweatband /ˈswetbænd/ *noun*
ئارق‌چن، ئارەق‌مژ، ناوچاوبەستی ئارەق‌چن، مەچەک‌پێچی ئارەق‌چن ۞ نوار عرق‌گیر

sweated labour *noun*
بێگاری، کاری سەخت، بێگار، خەڵکی بێگاری‌کردوو، بێگاری‌کەران ۞ خرحمالی، خرحمالان

sweater /ˈswetə(r)/ = jersey

sweat gland *noun*
لوو یان رژێنەی ئارەق، ئارەق‌رژێنە ۞ غدەی عرق‌زا

sweating sickness *noun*
تایێ بە ئارەقێکی زۆرەوە، پەتایێ لە ئینگلتەرە لە سەدەکانی 15 و 16دا ۞ نوعی تب

sweatpants *noun, pl.*
شەڵواری وەرزش ۞ شلوار ورزش

sweatshirt /ˈswetʃɜːt, US -ʃɜːrt/ *noun*
کراسی وەرزشی ۞ پیراهن گرم‌کن

sweatshop /ˈswetʃɒp, US -ʃɑːp/ *noun*
بێگارگە، شوێنی بێگاری، بێگارخانە ۞ محل خرحمالی

sweat sock *noun*
گۆرەوی ئەستوور ئارەق‌چن ۞ جوراب عرق‌گیر

sweatsuit /ˈswetsuːt, US -sjuːt/ *noun*
دەستەجلی وەرزشی، جلی وەرزشی ۞ لباس گرم‌کن

sweaty /ˈsweti/ *adjective* (sweatier, sweatiest)
1 لە ئارەق‌دا خووساو، ئارەق‌خووس، ئارەقاوی، ئارەق‌کردوو: *sweaty socks* 2 گەرم، پرووکێنەر، پشێنەر، (کار و هتد) سەخت، پرئەرک، پرزەحمەت، گران، کەرژاڵ: *a sweaty day* ◊ *It was sweaty work* ◊ *sweaty work, under the hot sun* (sweatiness /ˈswetinəs/ *n* ·/ˈswetɪli/ *adv* sweatily) ۞ 1 خیس عرق، عرق‌کردە 2 داغ 3 شاق

Swede /ˈswiːd/ *noun*
خەڵکی سوێد، سوێدی ۞ سوئدی

swede /swiːd/ *noun*, rutabaga or ScotE tur·nip
شەلەمی زەرد، تێتۆکی زەرد ۞ شلغم زرد

Swedenborgian *adjective, noun*
adj سەربە ئامۆژگاری یان ریبازە و دوکترەینە دینی‌یەکان religious doctrines و لایەن‌گرانی ئیمانوئیل سویدینبۆرگ Emanuel Swedenborg (فیلسووف و زانای سویدی 1772--1688) و کلێسەی تازەی ئورشەلیم New Jerusalem Church (لەسەر بنچینەی ئەو ریباز و ئامۆژگاری‌یانە) *n* باوەڕمەند بە ئامۆژگاری و ریبازە و دوکترەینە دینی‌یەکانی سویدینبۆرگ (Swedenborgianism *n*) ۞ سودنبورگی

swedge /swɛdʒ/ *noun*
(ئافەرمی، سکاتلەند) شەڕوشۆڕ، لێک‌سرەواندن، لێکدان، تێکبەربوون، هەراوهوریا، هەرا ۞ زدوخورد، دعوا

Swedish /'swi:dɪʃ/ *adjective, noun*
adj سویدی، سەربە سوید، پێوەندی بە سویدەوە هەیە *n* سویدی، زمانی سویدی ۞ *adj* سوئدی *n* زبان سوئدی

sweeny *noun*, also sweeney
لەکارکەوتنی شانی ئەسپ ۞ فلج عضله

sweep[1] /swi:p/ *noun*
1 گسک‌لێدان، سڕین، داماڵین، خاوێن‌کردنەوە، پاکەوکردن، ماڵین، دەسپاهێنان 2 chimney - sweep 3 (ئافەرمی) sweepstake 4 رەوت، 5 جوولانی بەتەوژم 6 بوار، راخستە، پانتایی، مەڵبەند 7 سەوڵی قورس و درێژ 8 پەڕی ئاشی بایی 9 خواروخێچی یان پێچاوپێچی رێگا، رووبار و هتد (بنەڕەت: *swāpan* ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ 1 نظافت، جاروکشی 2 و 3 اسوبپ 4 جریان 5 حرکت سریع 6 حوزه، گستره 7 پاروی سنگین و دراز 8 پرەی آسیاب بادی 9 پیچ و خم

sweep[2] /swi:p/ = sweepstake

sweeper /'swi:pə(r)/ *noun*
1 (شت یان مرۆڤ) گسک‌دەر، گەسک‌لێدەر، کۆلان‌ماڵ، سپور: *a road* ◊ *a carpet sweeper* 2 *sweeper* گسک، گەسک، گزی ۞ 1 نظافت‌چی 2 جارو

sweeping /'swi:pɪŋ/ *adjective, noun*
adj 1 بەربلاو، بەرین، بەرفرەهـ گشتگرەوە، گشتگیر، هەمەلایەنە، تەواو، رەبەق، یەکلایی‌کەرەوە، بڕیاردەرانە: *sweeping reforms* 2 گشتی، سەرسەرەکی، ناتاوارتە، بەبێ‌ناوارتە، بەرچاو 3 (وەک لافاو و هتد) هەڵتەکێنەر، بەتەوژم، توند، بەحوجەت، سەخت *n* 1 گسک‌لێدان، سڕین، داماڵین، خاوێن‌کردنەوە، ماڵین 2 (sweepings) خۆڵوخاک، زبڵ، پووش‌وپەلاش، ئەشغاڵ ۞ *adj* 1 گسترده، جامع، کامل 2 کلی، بدون استثنا 3 بنیان‌کن *n* 1 جاروب‌کشی 2 (در جمع) آشغال

sweepstake /'swi:psteɪk/ *noun*, also sweepstakes
1 بەخت‌تاقی‌کردنەوە 2 گرێو، مەرج‌بەستن ۞ 1 بخت‌آزمایی 2 شرط‌بندی

sweet /swi:t/ *adjective* (sweeter, sweetest), *noun*
adj 1 شیرین، شیرن، شەکرین 2 (بۆن) خۆش، بەبەرامە 3 (دەنگ) خۆش، بەسۆز، بلاوێن 4 جوان، چەلەنگ، نەشمیلە، نازەنین، نازدار، خۆشەویست، لەبەربەردلان، ژیکەڵە، سەرنج‌ڕاکێش، قایل‌کەر *n* 1 شیرینی 2 دیسێر ۞ *adj* 1 شیرین 2 خوشایند 3 دل‌انگیز، رضایت‌بخش 4 قشنگ، جذاب، عزیز *n* 1 شیرینی 2 دسر

sweet alyssum *noun*
(رووەک‌ناسی) جۆرێ گیای ئەورووپایی گەڵاباریک، لە خێزانی mustard بە هێشووە گوڵی پەمەیی و سپی وردی بۆن‌خۆشەوە [*Lobularia maritima*] ۞ نوعی علف

sweet-and-sour *adjective*
مزر، مێخۆش، ترش‌وشیرین ۞ می‌خوش

sweet basil *noun*
(رووەک‌ناسی) ریحانە، ریحانە [*Rosa rubiginosa*] ۞ ریحان

sweetbread /'swi:tbred/ *noun*
(گۆشت) شیلاوک، شیپلک (گوێلک یان بەرخ) ۞ گوشت لوزالمعده

sweetbriar *noun*, also eglantine
جۆرێ گوڵەباخی کێوی بە گوڵ و گەڵای بۆن‌خۆشەوە، شیلان، نەسرین، دلیق، جلیق [*Rosa rubiginosa*] ۞ نوعی گل محمدی

sweet butter *noun*
کەرەی شیرین ۞ کرەی شیرین

sweet cicely = cicely

sweet clover *noun*, aslo melilot
(رووەک‌ناسی) کەنیرە، کنێرە ۞ اکلیل‌الملک

sweetcorn /'swi:tkɔ:n, US -kɔ:rn/ *noun*
گوڵەپێغەمبەرە، گەنمەشامی، سەرداری، گوڵەکابە ۞ ذرت

sweetened condensed milk = condensed milk

sweetener /'swi:tnə(r)/ *noun*
1 ماک یان مەتریالی شیرین‌کەر، شیرین‌کەرە، شیرینە 2 بەرتیل، دیاری، دەم‌شیرینی، شیرینی ۞ 1 مادەی شیرین‌کننده 2 رشوه

sweetening *adjective, noun*
adj شیرین‌کەر، شیرین‌کەرە *n* مەتریالی شیرین‌کەر، شیرینە ۞ *adj* شیرین‌کننده *n* مادەی شیرین‌کننده

sweet flag *noun*
پیرگیا، ویشن، شاجەگەن، گیایێکی دەم‌ئاوان لە تیرەی arum رەگی لە بواری پزشکی‌دا

بەکاردێتری [*Acorus calamus*] ۞ اگیر ترکی
sweet gale = bog myrtle
sweetgrass *noun*
گیاشـــــیرین؟ [*Glyceria*، *Hierochloe* و جۆرەکانی تر] ۞ اسویت‌گراس
sweet gum *noun*
جـۆرێ درەخـتی liquidambar ی ئـەمریکـای باکووری کـە بالـسام و داریکی جوانی دەگرێ [*Liquidambar styraciflua*] ۞ اسویت گام
sweetheart /ˈswiːthɑːt, US -hɑːrt/ *noun*
گراو، یار، خۆشەویست، ماشقە ۞ معشوقە
sweetheart neckline *noun*
ملیوانی شێوەدڵ یان دڵی ۞ یقەی گلابی
sweetie /ˈswiːti/ *noun*
شیرینی، شیرنی 2 بنیادەمی ژیکەڵە و لەبەردڵان، شـیرین 3 (لـە بانـگ‌کردنـا) خۆشەویـستەکەم، نازیزەکەم، بەندی دڵـەکەم ۞ 1 شـیرینی 2 آدم دوست‌داشتنی 3 عزیزم
sweeting *noun*
1 جۆرێ سێوی شـیرین darling = 2 ۞ نـوعی سیب شیرین
sweetish /ˈswiːtɪʃ/ *adjective*
کەمێ شیرین، شـیرین‌چک ۞ نسبتاً شیرینی
sweetlips *noun, pl.* same
لیوشیرینە، شـیرین‌لیوە: جۆرێ ماسی دەریاکانی هینــــد و پاســـــیفیک [*Plectorhynchus* و توخمەکانی تر، چەندین جۆرن] ۞ نوعی ماهی
sweetly /ˈswiːtli/ *adverb*
1 بە شێوەیەکی بلاوێن 2 جـوان ۞ 1 بـە طـور دلنشین 2 بە طور زیبا
sweetmeat /ˈswiːtmiːt/ *noun*
(زوو بەکارهێنراو) شیرینی، نوقڵ، هەڵوا، ئاسـیدە ۞ شیرینی، نقل، حلوا
sweet milk /ˈswiːtnəs/ *noun*
شیری تازە لەچاو buttermilk ۞ شیر اسویت
sweetness /ˈswiːtnəs/ *noun*
شیرینی، خۆشی، بلاوێنی، بەسـۆزی، نـەرمی ۞ شیرینی، خوشایندی، دلنشینی، نرمی
sweet nothings *noun, pl.*
فروفیشالی دڵدارانە ۞ حرف‌های تصنعی عاشقانە
sweet oil *noun*
رۆنی شـــیرین، رۆنی زەیتـــوون، رۆنی بـــادەمی شیرین ۞ روغن شیرین
sweet pea *noun*
(رووەکـناســـی) پۆڵــــکە، پۆڵـــکەی شـــیرین [*Lathyrus odoratus* و جــــــۆرە پێوەندیدارەکان] ۞ نخود معطر
sweet pepper *noun*
(رووەکـناسی) بیباری دۆڵمەیی، بیبـاری شـیرین ۞ فلفل دلمەای
sweet potato *noun*
(رووەکـناســی) پەتاتــەی شــیرین، هێرەماســی شیرین، سێوکی شـیرین [*Ipomoea batatas*] ۞ سیب‌زمینی شیرین
sweet rocket *noun*
بنەوشیلەی شـیرین؟، تیرەی کەلەم [*Hesperis matronalis*] ۞ نوعی گیاە
sweet-root *noun*, also liquorice
(رووەکـناسی) بەلەک، میکوک، مەکووک، مەلیم ۞ شیرین‌بیان
sweet shop *noun*
بوتکەی فرۆشتنی نوقڵ و جگـەرە، نوقڵ‌فرۆشی ۞ سـویت‌شاپ
sweetsop *noun*
1 جۆرێ سـێوی کاسـتیردی شـێوەدڵ یـان خڕ 2 دەوەنێکـی گـەرمێنانی ئـەمریکایی ئـەو سـێوە [*Annona squamosa*] ۞ اسویت‌سوپ
sweet talk *noun*
1 زمـــان‌لووســی، نەرمەبـڕی، زمـان‌شـیرینی 2 کـەرکردن، لەخـشتەبردن ۞ 1 چـرب‌زبـانی 2 شیرەمالی
sweet tooth *noun, pl.* sweet tooths
پـێ‌خـۆش‌بـوونی شـیرینی، شـیرینی‌دۆسـتی ۞ دوسـت داشتن شیرینی
sweet violet *noun*
وەنەوشەشـیرینە، وەنـەوشـە، بنـەوشـی شـیرین، گەلاکانی شێوەدڵن، لە گوڵاوسازیدا بەکاردێتری [*Viola odorata*] ۞ بنفشەی شیرین
sweet-william /ˌswiːt ˈwɪljəm/ *noun*
(رووەکـناســـی) قـــــەرەنفول، مێخـــــەکی، گوڵـــەمیخەک، خێـــزانی pink [*Dianthus barbatus*] ۞ گل بوقلمون
swell /swell/ *noun, adjective, adverb*
n 1 (دەریـا) شـەپۆلدان، (جوگرافیـا) قەڵـپەزە، نەرمـەپێل، نەرمەشـەپۆل 2 ماسـین، هەڵمسـان، پەنـەمیان، مـاس، ئاوسـان، بـاکردن 3 (موسـیقا) بەرەبەرە زۆربوونی بارسـتەی دەنگ 4 کەسێکی پۆشـتەوپەرداخ *adj, adv* تـەڕپۆش، پۆشـتە، پۆشتەوپەرداخ، شـۆخ، جـوان، شـۆخوشـەنگ، خۆش، یەکجاریاش، پلەیەک، یەکجار چـاک ۞ *n* 1 تلاطـم، خیـزاب 2 آمـاس، ورم 3 (موسـیقی) افزایش تدریجی حجم صدا 4 آدم شیک‌پوش *adj, adv* شیک، زیبا، عالی
swelling /ˈswelɪŋ/ *noun*
1 ماسـین، پەنـەمیان، ئاوسـان، هـەوکردن، مـاس، بـاکردن، هـەوا(کـردن)، ئەسـتووربوون، سـندان، هەستان، خـەمبا (لە گیانەوەراندا): *Use ice to reduce the swelling* 2 هەڵئاوسـان ۞ 1 ورم، آماس 2 تورم
swelter /ˈsweltə(r)/ *noun*
گەرمای کوشندە، پرووکێنەر، پیشێنەر، سـووتێنەر ۞ گرمای سوزان

sweltering *adjective*
پرووکێنەر، پیشێنەر، سووتێنەر، هەڵقرچێنەر ۞ سوزان، داغ

swept /swept/ = past and past participle of sweep

swerve /swɜːv, US swɜːrv/ *noun*
لادان، کلابوون (لە ناکاو، ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ انحراف

swift[1] /swɪft/ *noun*
1 جۆرێ پەرەسلێرکە یان تەرنەبابیلە [*Apus apus* (ئوراسیا) و جۆرەکانی تر، خێزان Apodidae] 2 جۆرێ مارمێلکەیێکی گورجە 3 جۆرێ پەپوولەی شەوگەڕ moth [خێزان Hepialidae] 4 جۆرێ خولخولە ۞ 1 نوعی پرستو 2 نوعی مارمولک 3 و 4 اسویفت

swift[2] /swɪft/ *adjective*
1 گورج، تونـدوتۆڵ، گورجوگۆڵ، چابک، کرژەک، هەرفە، وەکوو هەلووک، چالاک، مەزبووت 2 خێرا، تونـد، کتوپڕ، دەسبەجێ، دەستوبرد، زوو ۞ 1 چابک، فرز 2 فوری، سریع

swiftlet *noun*
جۆرێ swiftی چکۆلە، لە باشووری ئاسیا و ئەوسترالاسیا دەبینرێ [توخمەکانی *Collocalia* و *Aerodramus*] ۞ نوعی پرستوی کوچک

swiftly /swɪftli/ *adverb*
خێرا، بە خێرایی، بە پەلە، بە تاوەترێ، بە پڕتاو، تونـد، زوو: *Surprise was swiftly followed by outrage* ۞ بە سرعت، بە زودی

swiftness /swɪftnəs/ *noun*
1 خێرایی، تونـدی، پەلە، پڕتاو 2 گورجی، تونـدوتۆڵی، گورجوگۆڵی ۞ 1 سرعت، شتاب، تندی 2 فرزی

swig /swɪg/ *noun*
قولپ، فڕ، گولپ، قوم، قورج ۞ جرعە، قلب

swill /swɪl/ *noun*
1 ئاوکێشان، شتن 2 قومێ (زۆر) مەی، قولپێ بادە 3 (نافەرمی) گەندەئارەق یان ئەڵکوڵ 4 (چێشت بۆ) بەراز، رشاوە ۞ 1 آبکشی 2 جرعەی شراب 3 مشروب آشغال 4 (غذا) آشغال

swim /swɪm/ *noun*
1 مەلێ، مەلە، ئازنی، سۆبایی، ئاوبازی 2 گۆلاوکەی راوەماسی (لە چۆمـا) 3 رەوتی کاروبار ۞ 1 شنا 2 اسویم 3 جریان امور

swim bladder *noun*
توورەکەهەوای ماسی (هۆی سەرئاوکەوتنی) ۞ کیسەی هوای ماهی

swimmer /ˈswɪmə(r)/ *noun*
مەلەوان، ئاوباز، ئاژەن، سۆبا ۞ شناگر

swimmeret /ˈswɪmərɛt/ = pleopod

swimming /ˈswɪmɪŋ/ *noun*
1 مەلێ، مەلە، ئازنی، ئاژەنی، سۆبایی، ئاوبازی: 2 *Swimming is a good form of exercise* گێژی ۞ 1 شنا 2 گیجی

swimming baths *noun, pl.*
ئەستێری مەلە، ئەستێرەمەلێ ۞ استخر شنا

swimming cap *noun*, also swimming hat
کڵاوی مەلە ۞ کلاه شنا

swimming costume *noun*
مایۆ (ژنانە) ۞ مایو

swimmingly /ˈswɪmɪŋli/ *adverb*
بە ئاسانی، بە ئاسوودەیی، بە خۆشی، بە خێروخۆشی، بێگیروگرفت ۞ بە راحتی، بدون مشکل

swimming pool *noun*
ئەستێری مەلە، ئەستێرەمەلە ۞ استخر شنا

swimming trunks *noun, pl.* also swim trunks
مایۆی پیاوانە ۞ مایوی مردانە

swimsuit /ˈswɪmsuːt, US -sjuːt/ *noun*
مایۆی ژنانە ۞ مایوی زنانە

swimwear /ˈswɪmweə(r), US -wer/ *noun*
مایۆ: *a new swimwear collection* ۞ مایو

swindle /ˈswɪndl/ *noun*
دەسبڕی، گوێبڕی، تەڵەکە، فروفێڵ، کڵاونانەسەر ۞ شیادی، کلاەبرداری

swindler /ˈswɪndlə(r)/ *noun*
دەسبڕ، گوێبڕ، جامباز، زۆڵ، تەڵەکەباز، فێڵاوی: *an insurance swindle* ۞ شیاد، کلاەبردار

swine /swaɪn/ *noun*
1 (*pl.* same) بەراز 2 (نافەرمی، *pl.* same or swines) کەسێکی یان شتێکی پیس و بێزاوی ۞ 1 خوک 2 آدم یا چیز منفور

swine fever *noun*
تابەراز، بەرازەتا، جۆرێ نەخۆشی ڤایرۆسی ریخۆڵەی بەراز ۞ تب خوک

swineherd /ˈswaɪnhɜːd, US -hɜːrd/ *noun*
بەرازەوان، بەرازلەوەڕێن ۞ خوکچران

swine vesicular disease *noun*
جۆرێ (نەخۆشی) پەتای ڤایرۆسی بەرازەکان کە لای دەم و لاقیان تۆقلە هەڵدەدا، نەخۆشی بلۆقی بەراز ۞ نوعی بیماری خوک

swing /swɪŋ/ *noun*
1 راژان، تەکەتەکەکردن، پاشوپێشکردن، لەرینەوە، هاتوچۆ، شەکە، شەکانەوە، جوولان، بزوات، وەرسووڕان، بادان، سوور، خول 2 جۆلانێ، هەرازگە، هەلۆرکە، دیلانێ 3 گۆڕان، گۆڕانی هەڵوێست، وەرسووڕان، بادانەوە، وەرچەرخان 4 لێدانی تونـد، پیاکێشانی تونـد 5 (موسیقا) تریەی تونـد، ریتمی تونـد، شێوازێکی جاز یان موسیقای سەما بە تریەی تونـدەوە 6 کێش، هەڤدەن، رەوت ۞ 1 نوسان، جنبش،

چرخش 2 تاب‌بازی 3 تغییر (موضع)، چرخش 4 ضربه‌ی سخت 5 (موسیقی) ضرب توند، اسوینگل 6 وزن

swing bridge *noun*
پردی جوولاو، پرده‌جوولە، پردی گەڕۆک یان سووڕاو (بۆ کەشتی‌یەکان بە ژێری‌دا بڕۆن) ۞ پل متحرک

swing door *noun*
درگای دوولایی ۞ در دوسویه

swingeing /ˈswɪndʒɪŋ/ *adjective*
1 (باج، نرخ و هتد) یەکجار زۆر، پشت‌شکێن: *swingeing taxes* ◊ *swingeing fines* 2 توند، سەخت ۞ 1 وحشتناک 2 شدید

swingeingly /ˈswɪndʒɪŋli/ *adverb*
بە توندی، توند، سەخت، بە سەختی ۞ بە شدت

swinger /ˈswɪŋə(r)/ *noun*
1 لاتولووت، قەلەوقوتە، گەدەوگودە، بەڕەلاوهەرەلا 2 داوێن‌تەڕ، داوێن‌پیس، شەلواڕپیس ۞ 1 الواط 2 فاسق

swinging /ˈswɪŋɪŋ/ *adjective*
(نافەرمی) خۆش، پرجموجۆڵ، لەجۆش، لەگوڕ، بەکەیف ۞ پرشور و حال

swinging door = swing door

swing shift *noun*
1 نۆرەکاری ئێواران، دانی ئێواری یان ئێوارە 2 کرێکارانی نۆبەکاری ئێواران (ب.ت. لە سەعات 4ی نیوەڕۆوە تا نیوەشەو) ۞ 1 شیفت عصر 2 کارگران شیفت عصر

swinging sixties *noun*
سالانی شەستەکان، 1960 کە ئازادی کۆمەلایەتی و سێکسی زۆربووە ۞ اسوینگینگ سیکستیس

swingle /ˈswɪŋgl/ *noun*
1 کەتان‌کوت، داری کوتان یان پاکردنەوەی کەتان 2 بەشی وەرسووڕی جەنجەڕی یا خەرمان‌کوب ۞ 1 کتان‌کوب 2 اسوینگل

swing voter *noun*
دەنگدەری بێ‌لایەن، دەنگدەری ناحیزبی ۞ رأی‌دهندەی بی‌طرف

swing-wing *noun*
بە بالی جوولاوەوە، فڕۆکەی بال‌جوولاو ۞ (هواپیما با switch-over) بال متحرک

swinish *adjective*
بێزاوی، پیس، قێزەون، بەرازئاسا، دڕ ۞ نفرت‌انگیز، خوک‌صفت

swipe /swaɪp/ *noun*
1 لێدانی توند، پاکێشانی بە توند: *She took a swipe at him with her umbrella* 2 ڕەخنە ۞ 1 ضربەی شدید 2 انتقاد

swipe card *noun*
کارتی سوایپ، کارتی (تێ)کێشان، کارتی کردنەوە (درگای خانووبەرە و هتد) ۞ کارت اسویپ

swirl /swɜːl, US swɜːrl/ *noun*, also eddy
سووڕان(ەوە)، خولانەوە، دەورلێدان، خولدان، گێژهەلدان، چەرخ‌وخول، گێژوخول ۞ چرخش، پیچ‌وتاب

swirling *adjective*
وەرسووڕاو، خولخواردوو، گێژهەلداو، مزەوق‌ئاسا، چەرخ‌وخولاوی (*swirlingly adv*) ۞ چرخان

swirly /swɜːli, US swɜːrli/ *adjective* (swirlier, swirliest)
وەرسووڕاو، خولخواردوو، گێژهەلداو، چەرخ‌وخولاوی، وەرسووڕ: *the swirly water of the rapids* ۞ چرخان، چرخشی

swish[1] /swɪʃ/ *adjective*
شیک‌وپیک، جوان، گرانبایی، دەولەمەندانە، بەکلاس ۞ کلاس‌بالا

swish[2] /swɪʃ/ *noun*
دەنگی ویزە، وزە، شەقە ۞ صدای غیژ

swishy *adjective*
(نافەرمی) ژنانیلە، ئاریلە، ژناسا، وەکوو ژنان ۞ زنانە

Swiss /swɪs/ *adjective, noun* (*pl.* same)
adj سویسی، سەربە سویس *n* خەلکی سویس، سویسی، سویسرایی ۞ *adj* سوئیسی *n* اهل سوئیس

Swiss chard = chard

Swiss cheese *noun*
پەنیری سویسی ۞ پنیر سوئیسی

Swiss cheese plant *noun*
جۆرێ گیای مالی گەلاکونکون، گیاپەنیری سویسی (وادانراوە کە لە کونی پەنیری سویسی بچێ [*Monstera deliciosa*]) ۞ نوعی گیاه

Swiss roll *noun*
روولێت ۞ رولت

switch /swɪtʃ/ *noun*
1 کلیلی کارەبا یان برق 2 (ڕێی ئاسن) شیش یان دەرزی دووڕیانە 3 شوولک، توول 4 قژی دەسکرد 5 گۆڕان، گوێزانەوە، گوێستنەوە، گۆڕین 6 شێلاق، قەمچی ۞ 1 کلید برق 2 سوزن دوراهی 3 ترکە 4 موی مصنوعی 5 تغییر، انتقال، تعویض 6 قمچی

switchback /ˈswɪtʃbæk/ *noun, adjective*
adj ڕێگای پێچەلاوپێچ، ڕێی پرهەورازونشێو *n* 1 پێچەلاوپێچ، پرهەورازونشێو 2 roller-coaster ۞ *n* راه پرپیچ و خم *adj* پرپیچ و خم

switchblade /ˈswɪtʃbleɪd/ = flick knife

switchboard /ˈswɪtʃbɔːd, US -bɔːrd/ *noun*
1 تەختەکلیل 2 ناوەندی تەلەفون، تەلەفون‌خانە ۞ 1 صفحەی سویچ 2 مرکز تلفن

switched-on *noun*
(نافەرمی، بریتانیا) ئاگادار، دەزانێ، بەخەبەر، لە کاروباردا ◌ مطلع، در جریان
switcheroo /ˌswɪtʃəˈruː/ *noun*
(نافەرمی) گۆڕانی ناکاو ◌ تغییر ناگهانی
switchgear /ˈswɪtʃgɪə(r)/ *noun*
دەزگا یا تەختەکلیلی بەستەوە ◌ دستگاه اتصال
switchgrass *noun*
(ڕووەکناسی) گیایێکی panic ی باڵابەرزی ئەمریکای باکووری، وەک تفاق و پووش بەکاردێنری [*Panicum virgatum*] ◌ نوعی گیاه
switch-hitter *noun*
(نافەرمی) مرۆی دووڕەگەزباز ◌ آدم دوجنس‌باز
switch-hitting *adjective*
(نافەرمی) دووڕەگەزباز ◌ دوجنس‌باز
switch knife = flick knife
switch-man /ˈswɪtʃmən/ *noun*, also pointsman, *pl.* switch-men
ئامازەوان ◌ سوزن‌بان
switch-over /ˈswɪtʃ əʊvə(r)/ *noun*
گوێستنەوە، ڕاگوێستن، گوێزانەوە، ڤەگوهاستن: *the switchover from analogue to digital TV* ◌ انتقال
switchyard *noun*
شوێنی بەستنەوە یا گۆڕینی عەرەبانە یا واگۆنەکان ◌ سویچ‌یارد
swither /ˈswɪðə/ *noun*
(سکاتلەندی) دۆخی بێبڕیاری یا بڕیارپێنەدران، دۆخی تیاماوی ◌ حالت بی‌تصمیمی
swivel /ˈswɪvl/ *noun*
گرێژنەی سووڕاوە، جومگەی گەڕاو یان خولاوە: *a swivel chair* ◌ مفصل گردان
swivel chair *noun*
کورسی یان چەرخی گەڕۆک، کورسی چەرخی، ئەسکەملی سووڕاوە یا خولاوە ◌ صندلی گردان
swivet /ˈswɪvɪt/ *noun*
(نافەرمی، ئەمریکا) پەشۆکان، دەس‌تێکەڵبوون، سەرشێواوی، سەرسامبوون: *in a swivet* ◌ دستپاچگی، آشفتگی
swizz /swɪz/ *noun*, also swiz
(نافەرمی، بریتانیا) دەسبڕی، گوێبڕی ◌ شیادی
swizzle[1] /swɪzl/ = swizz
swizzle[2] /swɪzl/ *noun*
جۆرێ خواردنەوەی ئەلکولی تێکەلاو، ب.ت. لە جین، ڕام و بیتێرز bitters ◌ سویزل
swizzle stick /ˈswɪzl stɪk/ *noun*
شووڵ یا کەوچکی (لە شووشە) کوکتێل (بۆ شلەقاندن) ◌ قاشق کوکتل
swollen[1] /ˈswəʊlən/ *adjective*
1 ماسیو، باکردوو، ئەستووربوو، هەڵمساو، پەنەمیاو: *Her eyes were* ◊ *swollen glands* (ڕوویاری) 2 *red and swollen from crying* پڕئاوتر لە دۆخی ئاسایی‌دا، ئاوی زۆرتری تیایە ◌ 1 متورم، بادکرده 2 (رود) پرآب‌تر
swollen[2] /ˈswəʊlən, US ˈswoʊ-/ = past participle of swell
swollen-headed *adjective*
لەخۆبایی، باڵەخۆکردوو، شێرگیر، سەرماسیو، بەلووت، بەپۆز، بەدەمار، بەترووتۆپ ◌ مغرور
swoon /swuːn/ *noun*
بوورانەوە، لەهۆش(خۆ)چوون، لەسەرخۆچوون، دڵلەخۆبوونەوە ◌ غش
swooner *noun*
بێهۆش دەکەوێ، دەبووریتەوە، لەسەرخۆی ئەچێ ◌ غش‌کننده
swoop /swuːp/ *noun*
1 هەڵبەزینەوە، هەڵپەڕوداپەڕ، پەڕین 2 ڕفاندن، پڕپیاکردن، پچڕین، قۆستنەوە، خۆبۆهەڵاویشتن، ڕاپسکاندن 3 هێرشی کتوپڕ و چاوەڕوان‌نەکراو ◌ 1 پرش 2 ربایش، قاپ‌زنی 3 حملەی غیرمنتظره
swoopstake *adverb*
خۆشانسی، بەختی ◌ شانسی
swoosh /swuːʃ, US swʊʃ/ *noun*
دەنگی شلپەشلپ یان ویزە یا وزە ◌ صدای چلپ و چلوپ، اسوش
swop /swɒb/ *noun*
تاق(لێدان)، گۆڕینەوە، تاڵوگۆڕ، ئاڵشت ◌ معاوضه، تاخت
sword /sɔːd, US sɔːrd/ *noun*
1 شیر، شمشێر، گورد (لەم بەشانە پێکهاتووە a قوبە یان سەرەمشتە pommel .b مشتە یان دەسک hilt .c گارد یان پارێزە؛ guard .d دەم یان تیغ (blade 2 (the sword) هێزی سەربازی یان لەشکری military power، توندوتیژی، زەبروزەنگ violence: *The pen is mightier than the sword*: مایەی مەرگ یان ویرانی و کاولی (swordlike *adj*): at swords' points: فرێزەکان: شیر و تیر لەیەک دەسوون، ئامادەی شەڕ یان بەرەنگاربوونەوە ◊ beat (or turn) swords into ploughshares: تایبەتی‌دان یان تەرخان‌دان بۆ مەبەستی ئاشتی‌خوازانە تا شەڕخوازانە [ئامازەی کتێبی پیرۆز بە Is. 2:4 و Mic. 4:3.] ◊ cross swords: کەوتنە یان گلانە شەڕەوە، شەڕکردن، مشتومڕی توند کردن، کەلەوەکێشی کردن، بە توندی دژایەتی کردن ◊ put to the sword: کوشتن، بە شمشێر یان شیر کوشتن (ب.ت. لە شەڕدا)؛ بنەڕەت: *sw(e)ord* (ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ 1 شمشیر 2 (the sword) نیروی نظامی، خشونت

sword bayonet *noun*
سەرەرم یان سەرنێزەی شمشێری ⬡ سرنیزەی شمشیری
sword-bearer *noun*
شمشێرهەڵگر (لە بۆنەیێکی تایبەتیدا) ⬡ شمشیردار
swordcraft *noun*
1 دەسوشمشێر، دەسوشیر، شارەزایی یان لێزانی لە وەشاندنی شیر 2 هێز یان شارەزایی سەربازی ⬡ 1 مهارت در شمشیرزنی 2 قدرت یا مهارت نظامی
sword-cut /sɔ:d kʌt/ *noun*
برینی شمشێر، برینی تیخ، جێشیر ⬡ زخم شمشیر
sword cutler /sɔ:d kʌtlə(r)/ *noun*
شیرگەر، شمشیرساز، شیرساز ⬡ شمشیرساز
sword dance *noun*
(لـکاتلەندی) سەمای شمشێر ⬡ رقص شمشیر
swordfish /'sɔ:dfɪʃ, US 'sɔ:rd-/ *noun, pl.* same or -rdfishes
شیرماسی، دڕەماسی، شمشێرماسی شیرمایی، لمۆزیکی snout درێژی شمشێرئاسای هەیە [*Xiphias gladius*] ⬡ شمشیرماهی، خارماهی
sword knot *noun*
گرێی شیری، شیرەگرێ، شۆڕابە یان گوڵینگی شمشێری، گرێی شمشێری ⬡ گره شمشیری
swordlike /'sɔ:dlaɪk/ *adjective*
شمشێری، شمشێرئاسا، شیرئاسا، شێوەشمشێر، شیری ⬡ شمشیرمانند
sword of Damocles /'daməkli:z/ *noun*
شمشێری دامێکلیز یان دامۆکلیس (= برێتی لە ڕووداوێ کە وێدەچێ بقەومێ)، نەهامەتی یان مەترسییێ کە لەوە دەچێ ڕووبدا، بەڵای ناگەهان ⬡ شمشیر داموکلس، خطر قریب‌الوقوع
sword of state *noun*
شمشێری حکومەت یان دەوڵەتداری (دەسەڵاتداریَ لە بۆنە حکومییەکاندا هەڵیدەگرێ) ⬡ شمشیر حکومت
swordplay /'sɔ:dpleɪ, US 'sɔ:rd-/ *noun*
شیربازی، شیرەوانی، شمشێربازی ⬡ شمشیربازی
swordsman /'sɔ:dzmən, US 'sɔ:rdz-/ *noun, pl.* swordsmen
شیرباز، شیرەوان، شمشێرەوشێن، شیرەوشێن ⬡ شمشیرباز، شمشیرزن
swordsmanship /'sɔ:dzmənʃɪp, US 'sɔ:rdz-/ *noun*
شیربازی، شیرەوانی، شمشێرەوشێنی، شیرەوشێنی، شمشێربازی ⬡ شمشیربازی، شمشیرزنی
swordtail *noun*
کلکشمشێری (هی ئاوە شیرینەکانی ئەمریکای ناوەندی، لە مۆزەماسیدا ڕادەگیری ([*Xiphophorus helleri*] ⬡ نوعی ماهی
swore /swɔ:(r)/ = past of swear
sworn[1] /swɔ:n, US swɔ:rn/ = past participle of swear
sworn[2] /swɔ:n, US swɔ:rn/ *adjective*
سوێندخواردوو، سوێندخوارده ⬡ قسم‌خورده
sworn enemies *noun, pl.*
دوژمنانی سوێندخواردوو یان ڕقلەبەکسواو، دوژمنانی قەستەسەر ⬡ دشمنان قسم‌خورده
swot /swɒt, US swɑ:t/ *noun*
کرمی کتێب، مرۆی زۆرخوێنەرەوە ⬡ کرم کتاب
SWOT akalysis *noun, abbreviation*
strengths, weaknesses, opportunities and threats
شیکردنەوەی سوۆت: لێکۆڵینەوەیێ کە لە لایەن ڕێکخراوەیێکەوە دەکرێ بە مەبەستی دۆزینەوەی لایەنە لاواز و بەهێزەکان یان دەبێ لەگەڵ گیرەوکێشە یا دەرفەتێ بەرەوڕوو بێتەوە ⬡ تحلیل اسوُت کتاب
swotty *adjective*
کرمی کتێب، زۆرخوێنەرەوە، سەربە کتێبەوەگرتوو ⬡ کرم کتاب
swum /swʌm/ = past participle of swim
swung /swʌŋ/ = past participle of swing
swung dash *noun*
کشتەک یان بەندەکی چەماوی چاپی (~) ⬡ علامت (~)
sybarite /'sɪbərʌɪt/ *noun*
کەسێکی خۆشگوزەران، ئاسوودەخواز، خۆخۆشەویست، ڕابوێر، تەنپەروەر (دانیشتووی Sybarite، شارێکی کۆنی باشووری ئیتالیا، جێی سەرنجە بۆ ئاسوودەیی) ⬡ آدم راحت‌طلب، عشرت‌طلب
sybaritic /ˌsɪbə'rɪtɪk/ *adjective*
ئاسوودەخوازانە، تەنپەروەرانە، ڕابوێرانە ⬡ عشرت‌طلبانه
sybaritism *noun*
خۆشگوزەرانی، ئاسوودەخوازی، خۆخۆشەویستی، ڕابوێری، تەنپەروەری ⬡ راحت‌طلبی، عشرت‌طلبی
sycamore /'sɪkəmɔ:(r)/ *noun*
1 (دار) سیکێمۆر، سیکامۆر، هەنجیرەتوو، ڕەسەنی ناوەند و باشووری ئەورووپا [*Acer pseudoplatanus*] 2 (هەروەها sycomore) دارهەنجیری ڕۆژهەڵاتی نێوەراست 3 = buttonwood tree (بنەڕەت: لە فەرەنسی کۆنەوە sic(h)amor بە ڕێگای لاتین لە sukomoros یۆنانییەوە، لە sukon "هەنجیر" + moron "توو" mulberry") ⬡ 1 افرای چناری، چوب افرای چناری 2 سیکامور
syce /sʌɪs/ *noun*, also sice

(ب.ت. لە هیندوستان) مەیتەر (بنەڕەت: لە sā'is ی عەرەبی‌یەوە) ۞ مهتر

syconium /sʌɪ'kəʊnɪəm/ *noun, pl.* syconia /-nɪə/

(رووەک‌ناسی) هەنجیرە (بنەڕەت: لە *sukon* یۆنانی "هەنجیر") ۞ سیکونیوم

sycophancy /'sɪkəfənsi/ *noun*

زمانلووسی، نەرمەبڕی، کلکەسووتێ، تەشی‌ڕێسی، خۆڕێخەری، ریایی‌بازی، کاسەلێسی ۞ تملق، چاپلوسی

sycophant /'sɪkəfænt/ *noun*

زمانلووس، نەرمەبڕ، ریایی‌باز، خۆڕێخەر، کاسەلێس ۞ متملق، چاپلوس

sycophantic /ˌsɪkə'fæntɪk/ *adjective*

1 زمانلووس، نەرمەبڕ، تەشی‌ڕێس، خۆڕێخەر، کاسەلێس 2 خۆڕێخەرانە: *sycophantic compliments* ۞ 1 چاپلوس 2 چاپلوسانە

sycophantically /ˌsɪkə'fæntɪkli/ *adverb*

زمانلووسانە، خۆڕێخەرانە، کاسەلێسانە ۞ چاپلوسانە

sycosis /sʌɪ'kəʊsɪs/ *noun*

(پزشکی) هەنجیرە، هەنجیرک: ئاوسان یان سووربوونەوەی پیوازەکانی مووی روو، لە ئەنجامی نەخۆشی‌یێکی بەکتریایی (بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *sukōsis* یۆنانی، لە *sukon* "هەنجیر") ۞ سیکوز

Sydenham's chorea *noun*

جۆرێ chorea کە زۆرتر منالان تووشی دەبن (بنەڕەت: لە ناوی پزشکی ئینگلیسی سەدەی 17 Thomas *Sydenham*) ۞ داءالرقص کودکان

syenite /'sʌɪənʌɪt/ *noun*

(زەوی‌ناسی) بەردێکی گڕکانی دەنک‌زبرە، زۆرتر لە فێلدسپاری ئەلکالی و hornblende پێکهاتووە ۞ سینیت

syenitic *adjective*

سەربە سایێنایت یان ساینیت ۞ وابستە بە سینیت

syllabary /'sɪləb(ə)ri/ *noun, pl.* syllabaries

کۆمەڵێ نیشانەی نووسراو کە بڕگەکان دەخەنەڕوو، لیستی بڕگەی وشەکان ۞ سیلاباری، فهرست هجای واژگان

syllabi /'sɪləbaɪ/ = plural form of syllabus

syllabic /sɪ'læbɪk/ *adjective*

1 بڕگەیی، کەرتەیی، لەسەر بنچینەی کەرتەکان: *syllabic stress* 2 (نەبزوێنی consonant) کەرتەیێکی تەواو پێکدێنێ، ب.ن. /l/ لە *settle* (-cally /sɪ'læbɪkli/ *adv*) ۞ 1 هجایی، بر اساس هجا 2 هجایی، هجاساز

syllabicity *noun*

بڕگاندن، کەرتاندن ۞ تقطیع هجایی

syllabification /sɪˌlæbɪfɪ'keɪʃn/ *noun*, also -abication or syllabization

1 بڕگاندن، کەرتاندن، کەرتەبەندی، بڕگەبەندی 2 سیستمی دابەش‌کردن بۆ سەر بڕگە یان کەرتەکان 3 پێکهاتەی بڕگاندن یان کەرتاندن ۞ 1 تقطیع هجایی 2 سیستم تقسیم بر هجاها 3 ساختار تقطیع

syllable /'sɪləbl/ *noun*

بڕگە، کەرتە: *a word with two -ables* ◊ *a two-syllable word* ۞ هجا

-syllabled *adjective*

(لە لێکدانا) ـبڕگەیی، ـکەرتەیی ۞ ـهجایی

syllable-timed *adjective*

(دەنگ‌ناسی) خاوەنی کێشێکی ڕێک‌وپێکی بڕگەکان، لەسەر بنچینەی کەرتەکان، کەرتەکات، کەرتەزەمان: *-ble-timed rhythm* ۞ هجازمان

syllabub /'sɪləbʌb/ *noun*, also silabub

سیلاباب، سیلابۆب: دێسێری توێشکەی شلەقێنراو، زۆرتر لەگەڵ مەی سپی یان شێری ۞ سیلابوب

syllabus /'sɪləbəs/ *noun, pl.* syllabuses or syllabi /-bʌɪ/

1 وانەنامە، بەرنامەی خوێندن 2 (لە کلێسەی کاتۆلیکی ڕۆمدا) کورتەی خاڵەکان ۞ 1 برنامەی درسی 2 رئوس مطالب

syllogism /'sɪlədʒɪzəm/ *noun*

سیلۆژیزم (وەرگرتنی ئەنجام لە زۆرەوە بۆ کەم)، پێوانەی لۆژیکی (وەکوو هەموو مرۆڤێ دەبێ بمرێ، منیش مرۆڤێکم، کەوایە منیش دەبێ بمرم) ۞ قیاس صوری

syllogistic /ˌsɪlə'dʒɪstɪk/ *adjective*, also syllogistical /ˌsɪlə'dʒɪstɪkl/

(بەڵگەهێنانەوە) پێوانەیی: *syllogistic reasoning* ۞ قیاسی

sylph /sɪlf/ *noun*

1 سیلف، جنۆکەی (خەیالی) ئاسمان یان حەوا (لە میسۆلۆژیای کۆندا، بوونەوەرێکی خەیالی کە لە ئاسماندا دەژی) 2 (کچ یان ژن) تیشکەلە، باریکەلە، قەدباریک 3 جۆرێ hummingbirdی شین یان سەوزی توندی کلک‌درێژ [تۆخمەکانی *Aglaiocercus* و *Neolesbia*] ۞ 1 جن هوایی 2 دختر یا زن خوش‌اندام 3 نوعی پرندە

sylphlid *adjective*

1 جنۆکەی ئاسمانی گرگنە 2 کچ یان ژنی باریکەلە، کز و شۆخ، تیشکەلە، توولەنەمام ۞ 1 جن هوایی کوچک 2 دختر یا زن باریک‌اندام

sylphlike /'sɪlflaɪk/ *adjective*

شووش، باریکەلە، کز و شۆخ، قەدشمشالی، تیشکەلە، قەدباریک، توولەنەمام ۞ باریک‌اندام

sylva *noun*

دار و درەختی جەنگەڵی ناوچەیێ ۞ درختان جنگلی یک ناحیە

sylvan /'sılvən/ *adjective*, also sivan
1 دارستانی، دەحلی، جەنگەڵی، پردار: *sylvan*
surroundings 2 لادێیی، دیهاتی ◌ 1 وابسته
به جنگل، پردرخت 2 روستایی

sylvanite *noun*
سیلڤانیت: جۆری ئاوێتەی زێر، زیو و تیلۆرید
$(A_uA_g)\ Te_4$ ◌ سیلوانیت

sylvatic /sıl'vatık/ *adjective*
1 (پزشکی بەیتەری) ئاماژە بە چەند جۆرێکی
نەخۆشی 2 کێوی، بێشارستانیەت، جەنگەڵی
◌ 1 سیلواتیک 2 وحشی

Sylvian fissure /'sılvıən/ *noun*
درز یان قەڵەشتی سیلڤیەن (بلی لاجانگی
مێشک temporal lobe لێک جیادەکاتەوە؛
بنەرەت: لە ناوی توێکاری فلاندێری Flemish
(François de la Boë *Sylvius* ◌ سیلویت

sylvine /'sılvi:n/ = sylvite

sylvite /'sılvʌıt/ *noun*
سیلڤایت، سیلڤیت: کانێکی سپی یان بێڕەنگ،
کلۆرایدی پۆتاسیۆمی تیایە (بنەرەت: لە *(sal*
digestivus) Sylvii لاتینی نوێ، ناوی کۆنی
ئەو خوێیە + $-ite^1$) ◌ سیلویت

sym- before *b, m, p* = syn-

symar = simar

symbionic *noun, adjective*
n بوونەوەر یان زیندەوەری هاوژی یان
پێکەوەژی *adj* هاوژی، پێکەوەژی ◌ *n* موجود
همزی *adj* همزی

symbiont /'sımbıɒnt, US -bʌı-/ *noun*
بوونەوەر یا زیندەوەری هاوژی یان پێکەوەژی
◌ موجود همزی

symbiosis /ˌsımbaı'əusıs, US -'ousıs/ *noun, pl.* symbioses /-si:z/
هاوژینی، پێکەوەژیان 1 پێوەندی نێوان دوو
جۆر، ئۆرگانیزم و هتد کە زۆر پێکەوە نزیکن و
بەندن بە یەکترەوە: *The birds live in*
symbiosis with the cattle, picking insects
from their skin to eat 2 پێوەندی نێوان
کەسەکان، کۆمپانییەکان و هتد: *She*
imagined us living in a perfect mother
and daughter symbiosis ◌ همزیستی

symbiotic /-'ɒtık, US -'ɑ:tık/ *adjective*, also symbiotical
پێکەوەژیاو(انە)، هاوژینانە، لەسەر بنچینەی
هاوژینی: *a symbiotic relationship* ◌
همزیست(انه)

symbiotically /ˌsımbaı'ɒtıkli, US -'ɑ:tık-/ *adverb*
لەباری پێکەوەژیانەوە، پێکەوەژیاوانە ◌ از
لحاظ همزیستی

symbol /'sımbl/ *noun*
1 هێما، نیشانە، دروشم، سەمبول، بەرژەنگ،
نیشاندەر، هێمای تیایە یان هێمای تیا
بەکارهێنراوە: *The dove is symbolic of*
peace ◊ *the lion is a symbol of courage* ◊
Mandela became a symbol of the anti-
apartheid struggle 2 ڕێباز، بیروباوەڕ، باوەڕ
3 نیشانە یا هێما و کارەکتەری وەک شتێکی
دانراو ب.ت. پیتی بۆ دەرخستنی توخمێکی
کیمیایی یان دەزگای نیشانەکانی موسیقایی 4
(دەروونشیکاری) دۆخێکی دەروونی کە لەودا
نەخۆش پێی وایە هەر ڕووداوێ هێما و نموونەی
بیر و هزریەتی ◌ 1 نماد، علامت، دال، سمبل 2
کیش، اعتقاد 3 و 4 نماد، نشانه، سمبل

symbolic /sım'bɒlık, US -'bɑ:lık/ *adjective*, also symbolical
هێمایی، نیشانەیی؛ سەربە یان هێما پێکدێنێ:
◊ *a symbolic dance* ◊ *symbolic thinking*
The Channel Tunnel has enormous
symbolic significance for a united Europe
◌ نمادی، نمادین

symbolically /ˌsım'bɒlıkli, US -'bɑ:lık-/ *adverb*
1 بە شێوەیەکی هێمایی، هێمایانە: *a*
symbolically significant gesture 2 لە
ڕواڵەتدا ◌ 1 به طور نمادین 2 در ظاهر

symbolic language *noun*
زمانی هێمایی ◌ زبان نمادین

symbolic logic *noun*
لۆژیکی هێمایی ◌ منطق نمادی

symbolic value *noun*
بەها یان نرخی هێمایی ◌ ارزش نمادی

symbolism /'sımbəlızəm/ *noun*
1 هێماگەری، نیشانەگەری، هێماباوەری،
هێماخوازی، سیمبولیزم (: بزووتنەوەیێکی
وێژەیی و هونەری هێماباوەڕانی دوایییەکانی
سەدەی نۆزدەهەم)، پیشاندان بە (هۆی)
نیشانەکان 2 نیشانەکان، هێماکان، سیستم یان
دەزگای هێماکان 3 واتا یان نیشانە و کارەکتەری
هێمایی، واتای سیمبولیک ◌ 1 نمادگرایی 2
نمادها، سمبل‌ها، نظام نمادها 3 سمبولیسم

symbolist /'sımbəlıst/ *noun, adjective*
n هێماگەر، هێماخواز، هێماباوەڕ، سیمبولیست
adj هێماگەرییانە، هێماباوەڕانە ◌ *n* نمادگرا
adj نمادگرایانه

symbolistic *adjective*
هێماگەرییانە، سەربە هێماخوازی، سیمبولیستی
◌ نمادگرایانه

symbolization *noun*
بوونەهێما، نیشانە(ی شتێ)بوون، سیمبولیزاسیۆن
◌ سیمبولیزاسیون

symbology *noun*

1 هێماناسی، نیشانەناسی، بەکارهێنانی هێما یان دروشمەکان، هێماکان، نیشانەکان، کۆمەڵە هێما یان نیشانەیی، 2 symbolism لێکۆڵینەوەی هێما و نیشانەکان (symbologist *n*؛ symbological *adj*) ◌ 1 نمادشناسی، بکارگیری نمادها، نمادها 2 نمادپژوهی

symmetalism *noun*
بەکارهێنانی دوو یان چەندکانزا وەک زێڕ یان زیو، بە ڕێژەی دیاریکراو لێک دەرین و وەک پێوانە یا ستانداری پارە بەکاردێتریّ ◌ سیمتالیسم

symmetric /sɪˈmetrɪk/ *adjective*, also symmetrical /sɪˈmetrɪkl/
1 هاوتا، لێکچوو، یەکئەندازە، هاوئەندازە، چونیەک، هاوشێوە، هاوبەرامبەر، وەکوویەک: *a symmetrical* ◊ *symmetrical pattern* 2 گونجاو (دژی asymmetric) ◌ 1 *curves* متقارن، قرینه 2 متناسب

symmetrically /-kli/ *adverb*
هاوتایانە، چونیەکانە، بە شێوەیەکی چونیەک ◌ بە طور متقارن

symmetric arrangement *noun*
ڕێکخستنی هاوتا یان چونیەک ◌ ترتیب متقارن

symmetric relationship *noun*
پێوەندی هاوتا یان چونیەک ◌ رابطەی متقارن

symmetric substance *noun*
مەتریاڵی هاوتا یان چونیەک ◌ مادەی متقارن

symmetrization *noun*
کردنەهاوتا، کردنەچونیەک، هاوتاسازی ◌ متقارن‌سازی

symmetry /ˈsɪmətri/ *noun, pl.* symmetries
1 هاوتایی، چونیەکی، یەکئەندازەیی، (هاو)بەرامبەری، لێکچوویی، هاوشێوەیی، وەکیەکی: *the perfect symmetry of the garden design* 2 گونجاوی ◌ 1 تقارن، قرینگی 2 تناسب

symmetry element *noun*
ڕەگەزی هاوتایی، توخمی چونیەکی ◌ عنصر تقارن

symmetry group *noun*
دەستەی هاوتایی یا چونیەکی، کۆمەڵی لێکچوویی ◌ گروه تقارن

symmetry number *noun*
ژمارەی هاوتایی یا چونیەکی، ژمارەی لێکچوویی ◌ عدد تقارن

sympathectomy /ˌsɪmpəˈθɛktəmi/ *noun, pl.* -athectomies
لابردن یان بڕینی دەماری سیمپاتیتیک ◌ سیمپاتکتومی

sympathetic /ˌsɪmpəˈθetɪk/ *adjective*
1 دڵسۆزانە، خەمخۆرانە 2 دڵسۆز، خەمخۆر، نازکێش، هاوسۆز 3 هاوبیر، ڕێککەوتوو، یەککەوتوو 4 (کارئەندامناسی) سیمپاتیتیک، سیمپاتیک ◌ 1 دلسوزانه 2 دلسوز 3 همفکر 4 (فیزیولوژی) سمپاتیک

sympathetically /ˌsɪmpəˈθetɪkli/ *adverb*
دڵسۆزانە، خەمخۆرانە ◌ دلسوزانه

sympathetic nervous system *noun*
زنجیرەی سیمپاتیک ◌ زنجیرەی سمپاتیک

sympathetic nervous system *noun*
کۆئەندام یان دەزگای دەماری خۆکار یان سیمپاتیک ◌ دستگاه عصبی سمپاتیک

sympathizer /ˈsɪmpəθaɪzə(r)/ *noun*
لایەنگر، ئالیگر، پشتیوان، پشتگیریکەر ◌ طرفدار

sympathy /ˈsɪmpəθi/ *noun, pl.* sympathies
1 هاوسۆزی، دڵسۆزی، نازکێشی، خەمخۆری، دەربڕینی هاوسۆزی یان خەمخۆری 2 ڕێککەوتن، یەککەوتن، هاوبیری 3 لایەنگری، ئالیگری ◌ 1 همدردی، دلسوزی، ابراز همدردی 2 توافق 3 طرفداری

sympatric /sɪmˈpatrɪk/ *adjective*
(زیندەناسی، گیانەوەر یان ڕووەکێ) هاوبوو(م)، هاوزێد، هاونیشتمان، هاوناوچە (لەگەڵ بەراوردی کە) allopatry ◌ سیمپاتریک

sympatry *noun*
هاوبوو(م)یی، هاوزێدی، هاوناوچەیی، هاونیشتمانی ◌ سیمپاتریک

sympetalous /sɪmˈpɛt(ə)ləs/ *adjective*
(ڕووەکناسی) هاوپەڕە ◌ هم‌گلبرگ

sympetaly *noun*
(ڕووەکناسی) هاوپەڕەیی ◌ هم‌گلبرگی

symphonic /sɪmˈfɒnɪk, US -ˈfɑːn-/ *adjective*
سیمفۆنیک، سەمفۆنیایی، سەربە پێکدەنگی ◌ سمفونیک

symphonic poem *noun*, also tone poem
هەڵبەستی سیموفۆنیایی یان سیمفۆنیک ◌ شعر سمفونیک

symphonist *noun*
دانەری سیمفۆنی یان پێکدەنگی، سیمفۆنیست ◌ سمفونیست

symphony /ˈsɪmfəni/ *noun, pl.* symphonies
سیمفۆنی، سەمفۆنیا، پێک(ەوە)دەنگی ◌ سمفونی

symphony orchestra *noun*
سازبەندی سەمفۆنیا، ئۆرکێسترای پێکدەنگی ◌ ارکستر سمفونیک

symphyseal *adjective*, also symphysial /-siːz/
سەربە symphysis ◌ وابسته به پیوستگی

symphysis /ˈsɪmfɪsɪs/ *noun, pl.* symphyses /-siːz/

(توێکـــاری) پێوەنووســـان، پێکەوەنووســـان، پێک(ـەوە)ڕووان، پێوەلکان ۞ (تشریح) پیوستگی

symplasm /ˈsɪmplaz(ə)m/ *noun*
(ڕووەکناسـی) سـایتۆپلازمی سـایتۆپلاسـتی ۞ سیمپلاسم

symplasmic *adjective*
سەربە سایتۆپلازمی سایتۆپلاستی ۞ وابسـته بـه سیمپلاسم

symplast /ˈsɪmplast, US -plɑːst/ *noun*
(ڕووەکناســـــی) تـــــۆرێکی پـــــەیتایی پرۆتۆپلاســـــتەکانی خانـــــەی ڕووەکێکـــــی پێکەوەبەستراو یان پێکەوەبەند ۞ سیمپلاست

symplastic *adjective*
سەربە سیمۆپلاست ۞ وابسته به سیمپلاست

sympodial *adjective*
تەوەرەدرۆزنە ۞ سیمپودیوم

sympodium /sɪmˈpəʊdɪəm/ *noun, pl.* sympodia /-dɪə/
(ڕووەکناسـی) هاوشـێوەی تـەوەر یـان لاسـکی لاوەکی، تەوەرەدرۆزنـەیی، هاوپێ، هاوپـا ۞ سیمپودیوم

symposiast /sɪmˈpəʊzɪast/ *noun*
بەشدار لە کۆڕ یان کۆبوونەوە ۞ شرکت‌کننده در همایش

symposiarch *noun*
سەرکۆڕ، سەرۆکـکۆڕ، سـەرۆکی کۆبوونـەوە ۞ رئیس همایش

symposium /sɪmˈpəʊzɪəm, US -ˈpoʊ-/ *noun, pl.* symposia /-zɪə/ or symposiums
1 کۆبوونەوە، کۆڕ، جڤین، کۆمجڤین، سیمپۆزیۆم، کۆنفرانسی چکۆلە 2 کۆمەڵە وتار 3 (لە یۆنانی کۆن) بەزمی خواردنەوە یان وتووێژی دۆستانە یان بەزمی (دوای شێو) ۞ 1 گردهمایی، همایش 2 مجموعه‌ی مقالات 3 سیمپوزیوم

symptom /ˈsɪmptəm/ *noun*
1 بەرزەنگ، دیاردە، نیشانە (ی شتێکی خراپ)، بەدنیشانە: *The rise in inflation was just one symptom of the poor state of the economy* 2 نیشـانەی نەخۆشـی، بـەرتـا: *Symptoms include a headache and sore throat ◊ Look out for symptoms of depression* ۞ 1 علامت 2 نشانه‌ی بیماری

symptomatic /ˌsɪmptəˈmætɪk/ *adjective,* symptomatic of
نیشـانەی، بـەرزەنگی، نیشـانەی ئـەوەیـە، ئـەوە دەگەیێنێ، ئەو نەخۆشییە دەگەیێنێ، نیشانەی نـەخۆشـییێکی وایـە یـا فـلان نـەخۆشـییـە.
These disagreements are symptomatic of the tensions within the party ◊ a symptomatic infection :indicative *behavior was symptomatic of his character* ◊ (symptomatically *adv*) ۞ علامت، حاکی از بیماری

symptomatology /ˌsɪm(p)tə(ʊ)məˈtɒlədʒɪ/ *noun*
(پزشکی) کۆنیشانە، نیشانەکان، نیشـانەمەنی ۞ نشانگان

symptomless *adjective*
بێنیشانە (نەخۆش) ۞ بدون نشانه

syn- *prefix*
پێشگر: 1 پێکەوە، هەڤ، هاو: *synchrony* 2 هەر لەو کاتەدا، لە هەمان کـاتدا: *synaesthesia* (بنـەڕەت: لـە *sympetalous* یۆنانییەوە "with") ۞ پیشوند: 1 هم 2 در همان موقع یا هنگام

synaeresis *noun,* US syneresis
تێکهەڵکێشانی بڕگەیی یان دەنگی ۞ ادغام هجایی یا صدایی

synaesthesia /ˌsɪnɪsˈθiːzɪə/ *noun,* US synesthesia
(کارئـــەنـــدامناســـی و دەروونناســـی) هەست(پێ)کردن بە سووتانەوە یان ئێش لە ئەندامێکی لەشدا بەهۆی بوونی ئێش لە ئەندامێکی تری لەشدا، هەست(پێ‌کردن)ی هاوتا (یان پێکەوەهاتوو، وەک کاتێ دەنگێکی تایبەت دەبیستی، ڕەنگێکی تایبەتیش دێتە پێش چاوت) ۞ سینِستِزیا

synaesthetic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە سینێستزیاوە هەیە ۞ وابسته به سینِستِزیا

synagogal *adjective*
کەنیسەیی، پێوەندی بە کەنیسەوە هەیە ۞ کنیسه‌ای

synagogue /ˈsɪnəgɒg, US -gɑːg/ *noun*
1 کەنیسە، کەنشت، کەنشتە، پەرستگەی جوولەکە 2 کۆمەڵی دینداراني جوولەکە، ئەنجومەن یان کۆبوونەوەی جووەکان بە مەبەستی پەرستنی دینی یان خواپەرستی 3 (دەگمەن) دینی جوولەکە، ئاینی جوو، جوو(لەکە)گەری، یەهوودیگەری ۞ 1 کنیسه 2 جماعت مؤمنین یهود 3 دین یهود، یهودیت

synaloepha *noun,* also synalepha
تێکهەڵکێشانی دوو یان چەند پیتی دەنگدار ۞ سینالوفا

synapomorphy /sɪˈnapə(ʊ)ˌmɔːfɪ/ *noun, pl.* synapomorphies
تایبەتمەندی یان ڕەوشتی trait کە بە هۆی دوو یان چەند کۆمەڵی پۆلییەوە taxonomic و لە ڕێی گەشەسەندنەوە لە شێوەیێکی هاوڕەچەڵەک وەرگیراون ۞ سیناپومورفی

synapse /ˈsaɪnæps, US ˈsɪn-/ *noun*
(سیستمی دەماری) ساینەپس، هاوبەست(ـە)،

هاوبەند، درزی نێوان دوو خانەی دەماری، سیناپس (بنەڕەت: لە sunapsis یونانییەوە، لە "sun- هاو، پێکەوە" + hapsis ئەمیش لە haptein "پێکەوەبەستنەوە") ◌ سیناپس

synapsis /sɪˈnapsɪs/ *noun*
درزی جووتی کرۆمۆزۆم لە سەرەتای meiosis دا ◌ سیناپسیس

synaptic /saɪˈnæptɪk, US sɪn-/ *adjective*
سیناپسی، سەربە سیناپس، هاوبەستی، هاوبەستەیی ◌ سیناپسی

synarchic *adjective*
سەربە هاوسالاری ◌ وابستە بە سینارشی

synarchy /ˈsɪnɑːki/ *noun*
هاوسالاری (حکومە یان دەسەڵاتی هاوبەش لە لایەن دوو یان چەند کەس یان پارتییەن) ◌ سینارشی

synarthrodia = synarthrosis

synarthrodial *adjective*
سەربە جومگەی نەجووڵ یان نەبزێو یان پێکبەست، چەقەجومگەیی، سەربە خرتی درزاوی ◌ وابستە بە مفصل بی‌حرکت

synarthrosis /ˌsɪnɑːˈθrəʊsɪs/ *noun, pl.* synarthroses /-siːz/
(توێکاری) جومگەی نەجووڵ یان نەبزێو یان پێکبەست، چەقەجومگە، خرتی درزاوی ◌ مفصل بی‌حرکت

sync /sɪŋk/ also synch *abbreviation* synchronization

syncarpous /sɪnˈkɑːpəs/ *adjective*
(ڕووەکناسی) هاونێرک، نێرکپێکبەستە، نێرکیەکگرتوو، چەسپیدەنێرک، خاوەنی نێرکی پێکەوەبەستراو، پێکهاتووە لە یان خاوەنی نێرکی یەکخراو ◌ پیوستەبرچە

syncarpy *noun*
هاونێرکی، نێرکپێکبەستەیی، چەسپیدەنێرکی ◌ پیوستەبرچەگی

synchondrosis /ˌsɪŋkɒnˈdrəʊsɪs/ *noun, pl.* synchondroses /-siːz/
(توێکاری) (پێک)بەستنەوەی کرۆژەیی یان کرکراگەیی، پێکبەستی کرۆژەیی ◌ پیوند غضروفی

synchro- *prefix*
پێشگر: لەگەڵ، تەف، پێکەوە، هاو، هەڤ، هاوکات، هاوزەمان: synchrotron synchromesh ◌ پیشوند: با، با هم، هم، هم‌زمان، متقارن

synchro = 1 (short for) synchromesh 2 synchronized or synchronization 3 (short for) synchronized swimming

synchrocyclotron *noun*
سایکلۆترۆنی هاوکات ◌ (سینکرو)سایکلوترون

synchromesh *noun, adjective,* contr. of *synchronized mesh*
1 (سەربە) گۆڕانی هاوکاتی شتێ 2 (سەربە) دەندە یان میکانیزمێ کە کارەکەی هاوکاتاندنی (یا هاوکاتکردنی) دەزگایێکە ◌ سینکرومش

synchronal *adjective*
هاوزەمان، هاوکات، هەڤدەم ◌ همزمان

synchroneity *noun, pl.* synchroneities
هاوکاتی، هاوزەمانی، هەڤدەمی، دۆخی هاوکاتبوون ◌ همزمانی

synchronic /sɪŋˈkrɒnɪk, US -ˈkrɑːn-/ *adjective,* also synchronical
1 (زمانەوانی) هاوکات (لەبەرامبەر diachronic دا) 2 هاوکات، بە دەمەوە synchronous، هاوزەمان ◌ 1 (زبان‌شناسی) همزمانی 2 همزمان

synchronic axis *noun*
(زمانەوانی) تەوەری هاوکات ◌ محور همزمانی

synchronicity /ˌsɪŋkrəˈnɪsəti/ *noun*
هاوکاتی، هاوزەمانی ◌ همزمانی، تقارن

synchronic linguistics *noun*
زمانەوانی هاوکاتی یان سینکرۆنیک، زمانەوانی هاوزەمانی ◌ زبان‌شناسی همزمانی

synchronism /ˈsɪŋkrənɪz(ə)m/ *noun*
هاوکاتی، هاوزەمانی، هەڤدەمی ◌ همزمانی

synchronization /ˌsɪŋkrənaɪˈzeɪʃn, US -nəˈz-/ *noun*
1 هاوکاتی، هاوزەمانی، هەڤدەمی 2 هاوکاتکردن، گونجاندن 3 یەکگرتنەوە، پێکەوەگونجان، سازان ◌ 1 همزمانی 2 همزمان‌سازی 3 همخوانی

synchronized *adjective*
هاوکات، هاوزەمان، هاودەم، هەڤدەم ◌ همزمان

synchronized swimming *noun*
مەلەی هاوکات یان هاوزەمان (synchronized swimmer *n*) ◌ شنای همزمان

synchronous /ˈsɪŋkrənəs/ *adjective*
هاوکات، هاوزەمان، هەڤدەم، هاوکات ڕوودەدا، خاوەنی یەکانگیری کاتی یان زەمانی، ئاماژە بە synchronism؛ خاوەنی یەک قۆناغ و فاز؛ (synchronousness *n*) geostationary ◌ همزمان، دارای انطباق زمانی

synchronously /ˈsɪŋkrənəsli/ *adverb*
هاوکاتانە، هەڤدەمانە ◌ بە طور همزمان

synchronous motor *noun*
بزوێنە یان مۆتۆڕی هاوکات ◌ موتور همزمان

synchrony /ˈsɪŋkrəni/ *noun, pl.* synchronies
هاوکاتی، هاوزەمانی، هاودەمی، هەڤدەمی، یەکانگیری زەمانی یا کاتی ◌ همزمانی

synchroscope *noun*
هاوکاتبین، سینکرۆسکۆپ: دەزگایێ بۆ پیشاندان یان دیاریکردنی کۆمەڵە دەزگا یان ماشێنێ یان چەندین پارچەی جووڵۆک کە

داخۆ دەتوانن هاوکات یان هاوزەمان پێکەوە کار بکەن ۞ سین‌کرواسکوب

synchrotron /ˈsɪŋkrə(ʊ)trɒn/ *noun*
(فیزیک) دەزگای بەهێزکردن و تاودانی پارچۆلکە بارگاوی‌یە ئێلیکترۆنی‌یەکان ۞ سینکروترون

syncline /ˈsɪŋklaɪn/ *noun*
(زەوی‌ناسی) چالسا، ساچاڵ، چالایی، زەویچاڵ (بڕوانە anticline؛ synclinal *adj*: سەربە ساچاڵ یا چالایی) ۞ ناودیس

synclinorium *noun*
جۆرێ ساچاڵ کە لە کۆمەڵێ چینی ئەرینی و نەرینی چکۆلە و بە دوای یەکدا پێکهاتووە، ساچاڵی چین‌چین؟ ۞ ناودیس شکَنجی

syncopated /ˈsɪŋkəpeɪtɪd/ *adjective*
(موسیقا) سینکوپەیتید ۞ ضدضرب

syncopation /ˌsɪŋkəˈpeɪʃn/ *noun*
(موسیقا) سینکوپەیشن، ترپەگۆڕکێ ۞ ضدضرب

syncope /ˈsɪŋkəpi/ *noun*
1 بوورانەوە، بێهۆش‌بوون، لەهۆش‌چوون 2 (زمانەوانی) لابردن لە نێوەڕاستەوە، نێوەسڕی، کورت‌کردنەوە لە ناوین یان نێوەڕاستەوە (یەک یان دوو پیت یان بڕگە لە نێوەڕاستەوە؛ syncopal /ˈsɪŋkəpəl/ *adj*) ۞ 1 غش 2 سینکوپ 3 (زبان‌شناسی) حذف میانی

syncrasy *noun*
تێکەلاندن، تێکەڵ‌کردن، تێک‌وەردان، لێک‌دان ۞ آمیزش

syncretism /ˈsɪŋkrɪtɪz(ə)m/ *noun*
1 تێک‌هەڵکێشانی دین، چاند و ڕیبازە هزری‌یە جیاوازەکان 2 (زمانەوانی) تێکەڵ‌کردنی جۆر یان شێوە گەردانی‌یە جیاوازەکانی وشەیێ بەدرێژایی پەرەسەندنی زمانێ ۞ سینکرتیسم

syncretist /ˈsɪŋkrɪtɪst/ *noun*
سین‌کریتیست (-cretistic *adj*: سین‌کریتیستی) ۞ سینکرتیست

syncretization *noun*
تێک‌هەڵکێشان ۞ تلفیق

syncytial *adjective*
سەربە یا پێوەندی بە سینسیتیۆمەوە هەیە ۞ وابستە بە سینسیتیوم

syncytium /sɪnˈsɪtɪəm/ *noun, pl.* syncytia /-tɪə/
(زیندەناسی) خانەیێکی تاک یان تۆپەڵەیێکی سایتۆپلاسمیک کە چەندین ناوکی nuclei تیایە ۞ سینسیتیوم

syndactyl /sɪnˈdaktɪl/ *adjective*
هاوپەنجە، پەنجەپەیوەست، پەنجەپێکەوەنووساو (وەک هی گیانەوەرانی پێ‌پەردە) ۞ سین‌داکتایل

syndactylism *noun*
پەنجەپێکەوەنووساوی، پەنجەپەیوەستی، هاوپەنجەیی، هاوقامکی (n :syndactyly پەنجەپەیوەستی، پەنجەپێکەوەنووساوی) ۞ سین‌داکتایلی

syndesmosis /ˌsɪndɛzˈməʊsɪs/ *noun, pl.* syndesmoses /-siːz/
(توێکاری) پێک‌بەستی بەستەری ۞ پیوند رباطی

syndesis *noun*
پێکەوەنووساوی، پێکەوەبەستراوی، پێکەوەچەسپاوی ۞ بهم‌پیوستگی

syndetic /sɪnˈdɛtɪk/ *adjective*
(ڕێزمان) سەربە یان بەکارهێنانی پیتە پێوەندی‌یەکان conjunction ۞ وابستە بە یا استعمال حروف ربط

syndic /sindik/ *noun*
1 فەرمانبەر (حکومی)، مووچەخۆر 2 نێردراو یان شاندی بازرگانی بۆ زانکۆ، کۆمپانیا و هتد 3 سەرۆکی شارەوانی (syndical *adj*؛ بنەڕەت: لە فەرەنسە بە ڕێگای late Latin لە *sundikos* یۆنانی، لە -*sun* "پێکەوە، هاو" + *dikē* "داد") ۞ 1 کارمند، حقوق‌بگیر 2 سندیک 3 رئیس شهرداری

syndicalism /ˈsɪndɪkəlɪzəm/ *noun*
(ئابووری) سەندیکالیزم، یەکێتی‌گەری، یەکێتی‌باوەڕی، سەندیکاگەری: بزووتنەوەیێ بۆ ڕاگوێستنی خاوەن‌داری و مەهار و کۆنتڕۆڵی هۆیەکانی بەرهەم‌هێنان means of production و بلاوبوونەوەیان بۆ یەکێتی‌یە کرێکاری‌یەکان (syndicalist /ˈsɪndɪkəlɪst/ *n, adj*: *n* سەندیکالیست، لایەنگری سەندیکالیزم *adj* سەندیکالیستی) ۞ سندیکالیسم

syndicate /ˈsɪndɪkət/ *noun*
یەکێتی، سەندیکا؛ سەندیکا یان یەکێتی ڕۆژنامەوانان؛ لیژنە یان کومیتەی سەندیکەکان ۞ سندیکا؛ اتحادیەی روزنامەنگاران؛ کمیسیون سندیک‌ها

syndicated *adjective*
هاوبەش (بۆ ئەو بابەت یان بەرنامە تەلەفزیۆنانە دەوترێ کە لە چەندین ڕۆژنامە یان تەلەفزیۆن‌دا بلاو دەبێتەوە) ۞ مشترک

syndication /ˌsɪndɪˈkeɪʃn/ *noun*
1 هاوبەش‌کردن، هاوبەشاندن، کردنەهاوبەش 2 بلاوکردنەوە ۞ 1 عمل مشترک‌کردن 2 انتشار

syndicator *noun*
ئەندامی یەکێتی یان سەندیکا ۞ عضو سندیکا

syndrome /ˈsɪndrəʊm, US -droʊm/ *noun*
1 کۆنیشانە، نیشانەمەنی (هی نەخۆشی، پێکەوە دێن) 2 کۆمەڵە نیشانەیێ، کۆنیشانە، نیشانەکان، بەرزەنگەکان (بیروڕا، هەست و سۆز و هەڵس‌وکەوت syndromic *adj*) ۞ 1 نشانگان، عوارض 2 علائم ویژه

syne /sʌɪn/ *adverb*

(ـسکاتلەندی) لەوەپێش، بەر، پێش، ago ◯ قبل

synecdoche /sɪˈnɛkdəki/ *noun*
(خوازە یان ئیستعارە) هاوداگیری، بەکارهێنانی بەشێ لەجیاتی هەموو (و بە پێچەوانەشەوە، وەک "پەنجا بادەوە" بۆ *fifty ships* "*fifty sail*" "پەنجا کەشتی"، "کەسێ کە مل دەبەڕێنێ یان لێدەدا" بۆ *cutthroat* "پیاوکوژ"، *assassin* "بوونەوەر" بۆ *man* "پیاو یان مرۆڤ"؛ *creature* :synecdochic or synecdochical *adj* (synecdochically *adv* ◯ ذکر جـزء و ارادەی کل (یا برعکس)

synechia *noun*, also synechiae
هەر پیاچەسپان یان پیالکانێ لە بەشەکانی لەشدا، وەک رەشێنە iris بە رەقێنەی چاوەوە cornea ◯ سینکیا

synecological /-ˌiːkəˈlɒdʒɪk(ə)l, US -ˌɛk-/ *adjective*
سەربە هاوژینگەناسی، سەربە لێکۆلینەوەی ژینگەناسییانەی گشت کۆمەڵی گیانەوەر و رووەکەکان ◯ وابستە بە سینکولوژی

synecology /ˌsɪnɪˈkɒlədʒi/ *noun*
هاوژینگەناسی، هاوبوو(م)ناسی، هاومەڵبەندناسی: لێکۆلینەوەی ژینگەناسییانەی گشت کۆمەڵی گیانەوەر و رووەکەکان (بەرامبەری autecology) ◯ سینکولوژی

syneresis /sɪˈnɪərɪsɪs/ *noun*, *pl.* syncreses /-siːz/
1 هاوگیری، تێکهەڵکێشانی دوو پیتی دەنگدار، کورتکردنەوەی دوو بزوێن بۆ بزوێنێکی تاک یان بزوێنی لێکدراو، هەروەها synizesis 2 (کیمیا) جیاکردنەوەی شلە لە وڵوڵە gel بەهۆی چوونەیەک contraction ◯
1 ادغام دو حرف صدادار 2 سینرسیس

synesis *noun*
پێوەندی واتایی، واتابەندی، رێککەوتنی واتایی: پێکهاتەیێکی رێزمانی کە لەودا رێککەوتنەکە بەپێی واتایە هەتا سینتاکس یان رستەسازییێکی روونت (وەک *them* لە *anyone* و " if anyone ◯ ("calls, tell them I am out ◯ توافق یا ارتباط معانی

synergetic *adjective*, also synergic
هاوکردار، پێکەوەکار(کردوو)، هاوکار، هاوکارانە، هاوکردارانە، :cooperating *synergic* هەمیار، هەمیارانە ◯ (synergically *adv*) *muscles*

synergism *noun*
هاوکرداری، هاوکاری، دەستەوام، پێکەوەکارکردوویی ◯ هەمیاری

synergist *noun*
دەرمان، ماسوولکە یان ئەندامی هاوکردار یان هاوکار (لەگەڵ دەرمان، ماسوولکە یان ئەندامێکی تردا هاوکاری دەکا)، هۆکارێ کە لە هاوکرداریدا synergy بەشداری دەکا ◯ سینرجیست

synergistic /ˌsɪnəˈdʒɪstɪk, US -ərˈdʒɪ/ *adjective*
هاوکار، هاوکردار، پێکەوەکارکردوو (synergistically *adv*) ◯ هەمیار

synergy /ˈsɪnədʒi, US -ərdʒi/ *noun*, also synergism, *pl.* synergies
هاوکرداری، هاوکاری، دەستەوام، پێکەوەکارکردوویی، زیارە، هەرەوەز، *attempts to re-establish* :synergism ◊ *synergy between mankind and nature* *Managing effective teams is a matter of achieving synergy between the individual members* ◯ هەمیاری

synesthesia = synaesthesia

synfuel = synthetic fuel

syngamic *adjective*
زاوزێیی، سکوزایی، زگوزایی ◯ تناسلی

syngamy /ˈsɪŋgəmi/ *noun*
هاوجووتی، یەکگرتنی دوو خانە لە زاوزێدا ◯ سینگامی

syngas *noun*
تێکەڵەی یەکۆکسایدی کاربۆن و monoxide هایدرۆژێن (بنەڕەت: کورتەی *synthesis gas*) ◯ سینگاز

syngenesis *noun*
زاوزێ، سکوزا، زگوزایی، خستنەوە، هاوپێکهاتی ◯ تناسل

syngenetic *adjective*
زاوزێیی، سکوزایی، سەربە زگوزایی، خستنەوەیی، سەربە یان پێوەندی بە هاوپێکهاتییەوە هەیە، هاوپێکهات ◯ تناسلی

synizesis *noun*, also syneresis
(زمانەوانی) تێکهەڵکێشانی دوو پیتی دەنگدار، کورتکردنەوەی دوو کەرتە بۆ دانەیێ ◯ ادغام دو حرف صدادار

synkaryon *noun*, *pl.* synkarya
(زیندەناسی) هاوناوک(ـە؛ :synkaryonic *adj* هاوناوکی، هاوناوکەیی، سەربە یان پێوەندی بە هاوناوکەوە هەیە) ◯ سینکاریون

synkinesis *noun*
هاوبزاوتی، هاوجوولی: جووولانی خۆنەویستانەی ئەندامانی لەش وەک دەست لە کاتی رۆیشتندا ◯ هەمجنبی

synod /ˈsɪnəd, US -nɒd/ *noun*
1 ئەنجومەنی کلێسە(یی، بۆ باسکردن و بڕیاردان لەسەر بابەتەکانی ئامۆژگاری دینی، سیاسەت و بەڕێوەبردنی کلێسە)؛ ئەنجومەنی راوێژکاری یان بەڕێوەبەرایەتی کلێسەیی؛ رێکخراوەیێکی ناوچەیی یان نەتەوەیی

congregation لـــوتێری 2 (ئەســـتێرەوانی) جـووتبوون ۞ 1 شـورای کلیـسایی 2 (نجـوم) قران؛ سینود

synodal *adjective*
ســەربە ئەنجومــەنی کلێسـە(یی) ۞ وابــستە بــە شورای کلیسایی

synodic /sɪˈnɒdɪk/ *adjective*
(ئەستێرەوانی) سەربە جووتبوون ۞ وابسته بـه قران

synodical = synodal, synodic

synodic month = lunar month

synodic period *noun*
(ئەستێرەوانی) سەردەم یان ماوەی جـووتبوون ۞ دورەی قران

synoecy *noun,* also synoeky
یـەکگرتن، یـەکگیری، هاوبەنـدی ۞ اتحـاد، ائتلاف

synonym /ˈsɪnənɪm/ *noun*
وشەی هاوواتـا، ب.ن. *shut* و *close* یـان رنـد و جوان ۞ واژەی هم‌معنا

synonymic *adjective,* also synonymical
سەربە وشەی هاوواتا ۞ وابسته به واژەی هم‌معنا

synonymity /ˌsɪnəˈnɪmətɪ/ *noun*
هاوواتایی، هاومانایی ۞ هم‌معنایی

synonymous /sɪˈnɒnɪməs, US -ˈnɑ:n-/ *adjective*
1 هاوواتـــا، هاومانـــا 2 (خـــوازە) وەکیـــەک، هاوســـان، هاوســـەنگ: *Wealth is not necessarily -s with happiness* synonymously /sɪˈnɒnɪməsli, US -ˈnɑ:n-/ *adv*: هاوواتایانـــە، هاومانایانـــە؛ synonymousness *n*: هاوواتایی، هاومانایی) ۞ 1 هم‌معنا، مترادف 2 (مجازی) هم‌سان

synonymy /sɪˈnɒnɪmi, US -ˈnɑ:n-/ *noun, pl.* synonymies
هاوواتایی ۞ هم‌معنایی، ترادف

synopsis /sɪˈnɒpsɪs, US -ˈnɑ:p-/ *noun, pl.* synopses /-si:z/
کورتـە، پوختـە، abstract: *The programme gives a brief -nopsis of the plot* ۞ خلاصـه

synoptic /sɪˈnɒptɪk, US -ˈnɑ:p-/ *adjective,* also synoptical
1 کـورت، کورتـەوەبوو 2 (Synoptic) ســەربە ئینجیلە هاوبۆچوونەکان ۞ 1 خلاصـه 2 وابـسته به انجیل‌های هم‌نظر

the Synoptic Gospels *noun*
ئینجیلە هاوبۆچوونەکان (ئینجیلەکانی Matthew، Mark، Luke کـە لـە روانگەیێکـەوە نووسـراون) ۞ انجیل‌های هم‌نظر

synoptically /sɪˈnɒptɪkli, US -ˈnɑ:p-/ *adverb*
بە شێوەیەکی کورت، بـە کـورتی، کورتەوەبووانـە ۞ به طور اجمالی

synostosis /ˌsɪnɒˈstəʊsɪs/ *noun,* synostoses /-si:z/
بوونەیـــەکی ئێـــسکە لێـــکنزیکـــەکان بـــەهۆی هەڵدانی ماک یان مەتریالی ئێسکی، هاوئێسکان (synostotically *adv* ؛synostotic *adj*) ۞ سینوستوز

synosteology *noun*
جومگەناسـی ۞ مفصل‌شناسی

synovia /səˈnəʊvɪə/ *noun*
لینجی یان تـەڕی جومگـەیی، شـلەی جومگـەیی، ۞ synovial fluid زلال

synovial /sʌɪˈnəʊvɪəl, US sɪ-/ *adjective*
سەربە لینجی یان تەڕی جومگەیی (synovially *adv*) ۞ زلالی

synovial fluid *noun*
شلە یـا ئـاوی جومگـەیی: پـەردەی جومگـەکـان دەریدەدەن ۞ مایع زلالی

synovial joint = diarthrosis

synovial membrane *noun*
پەردەی جومگەیی ۞ غشاء مفصلی

synovitis /ˌsʌɪnə(ʊ)ˈvʌɪtɪs, US ˌsɪn-/ *noun*
ئاوسانی پەردەی لینجی یان تەڕی جومگەیی ۞ ورم غشاء زلال

synsepalous = gamosepalous

syntactic /sɪnˈtæktɪk/ *adjective,* also syntactical
سەربە یان پێوەندی بە سینتاکسەوە هەیە، بەپێی یـان بـە گـوێرەی ســینتاکس یـان syntactics؛ رستەســازییانە (syntactically /-kli/ *adv*: لەباری سینتاکــەوە) ۞ نحوی

syntactics *noun, pl.*
لقـێ لـە نیـشانەناســی semiotics دەربـارەی تایبـەتمەنـدی فـەرمـی زمانـەکـان و دەزگـا و سیـستمی هێماکان و پێوەندی نیشانەکان لەگـەڵ یەکتر(دا) ۞ سینتاکیک

syntactic structures *noun, pl.*
پێکهاتە سینتاکسیـیەکان ۞ ساخت‌های نحوی

syntagm /ˈsɪntæm/ *noun,* also syntagma /sɪnˈtagmə/, *pl.* syntagms, syntagmas, or syntagmata /-mətə/
(زمانەوانی) زنجیرە، سینتام (یەکەیێکی زمانی کە کۆمەڵێ فۆنیم، وشە و دەستەوشەی بەریز کە پێوەندییان پێکەوە هەیە، تیایە؛ syntagmatic /ˌsɪntægˈmætɪk/ *adj*؛ syntagmatically *adv*) ۞ عناصر هم‌نشین

syntax /ˈsɪntæks/ *noun*
1 ســینتاکس، رستەســازی، رێکخــستنی وشــە و فرێــزەکــان بــۆ دارشــتن و پێکهێنــانی رســتەی دروست (یان بەپێی رێزمان)؛ دەسـتە دەسـتوور و

ریسایێ بۆ شیکردنەوەی ئەم باسە 2 پێکهاتەی ڕستەکان لە زمانێکی کامپیوتێریدا ۞ 1 نحو 2 ساختار جملەها در زبان رایانەای

synth /sınθ/ = informal short for synthesizer

synthesis /ˈsınθəsıs/ *noun, pl.* syntheses /-si:z/

1 لێکدان، تێکەڵکردن، پێکەوەنان، گرتنەوە، هاودانان، پێکەوەدانان، یەکخستن، تێکهەڵکێشان: *a synthesis of traditional and modern values* 2 (دژی analysis) پێکهێنان، دروستکردن، سازکردن، بەرهەمهێنان 3 پێکهێنانی دەسکرد، بەرهەمهێنانی دەسکرد 4 (لە فەلسەفەی هیگێلیدا) دوایین قۆناغ لە دیالیکتیکی هیگێلیدا کە لەودا تێز thesis و ئانتی‌تێز antithesis تێکەڵ دەبن 5 (کیمیا) پێکهێنانی ماک یان ئاوێتە ئاڵۆزترەکان لە توخم یان ئاوێتە سادەترەکان، پێکهێنانی دەسکرد: *the synthesis of nucleic acids* 6 (فەلسەفە) ئەنجامگیری لە بەشێکەوە بۆ گشت 7 (ڕێزمان) هاودانان (synthesist *n*) ۞ 1 ترکیب، هم‌نهشت، تلفیق 2 ساخت، تولید 3 ساخت مصنوعی 4، 5 و 6 سنتز 7 ترکیب

synthesis gas *noun*

تێکەڵەیێکی تاکۆکسایدی کاربۆن و هایدرۆژێن ب.ت. لە پێکهێنانی کیمیاییدا بەکاردێتری (وەک ammonia و ئەلکوڵەکان) ۞ گاز سنتز

synthesizer /ˈsınθəsaızə(r)/ *noun*

بەرهەمهێنەر، لێکدەر، تێکەڵگەر (دەزگایەکی ئێلیکترۆنی بۆ بەرهەمهێنانی دەنگە جیاوازەکان) ۞ ترکیب‌گر

synthespian /sınˈθepiən/ *noun*

ئەکتەرێ کە وادیارە پیاوێکی ڕاستی بێ بەڵام شتێکی زیاتر لە وێنە و ئیماژێکی کامپیوتێری نییە، = VActor ۞ سینتسپین

synthetase = ligase

synthetic /sınˈθetık/ *adjective, noun*, also synthetical

adj 1 پێکهێنەرانە، پێکهێنراو، پێکەوەنەرانە، یەکخراو، لێکدراو، پێکهاتە، سازکراو، گیراوە، پێکهاتوو یان بەرهەمهاتوو لە چەندین ماک و مادەی جیاواز، سەربە یان بەهۆی پێکهێنانی زیندەکیمیایی یان کیمیاییەوە بەرهەم هاتووە، سەربە یان ئاماژە دەکا بەو ماک و ئاوێتانەی کە بە ڕێگای پرۆسە و ڕەوتی کیمیاییەوە پێکهاتوون (لە بەرامبەر ئەو شتانەی کە بنەمایێکی سروشتییان هەیە): *synthetic drugs/fabrics* 2 دەسکرد، ناڕاستەقینە، درۆ، ساختە 3 (زمانەوانی) دادەشکێتەوە بۆ بەکارهێنانی گەردانەکان لەجیاو زنجیرەی وشە word order تا پێکهاتەی ڕێزمانی پێ دەربڕێ؛ بەندە بە بەکارهێنانی ڕێکخراو یان سیستماتیک و زۆری وشە گەردانکراوەکان تا پێوەندییە ڕێزمانییەکان دەربڕێ؛ تایبەتمەندی ئەو زمانانەیە کە بگر یان بەندەکان affix لە جیاتی وشە جیا(جیا)کان بەکاردێنن تا پێوەندییە ڕستەسازییەکان دەربڕن، وەک زمانی لاتین (بڕوانە polysynthetic و analytic) 3 *n* کەرەسەی دەسکرد، دەسکردە، ماک یان مەتریالی دەسکرد (ب.ت. ریشاڵی پارچەیی)؛ شتێ کە بە ڕێگای پرۆسەیێکی کیمیایی یان دەسکردەوە ساز کرابێ: *cotton fabrics and synthetics* ◊ *material with the feel of a natural fibre and the durability of a synthetic* ۞ *adj* 1 ترکیبی 2 مصنوعی 3 (زبان‌شناسی) ترکیبی *n* مادەی مصنوعی

synthetically /-kli/ *adverb*

بە شێوەیێکی دەسکرد، دەسکردانە: *the therapeutic use of natural and synthetically produced drugs* ◊ *synthtically produced hormones* ۞ بە طور مصنوعی

synthetic environment *noun*

ژینگەی دەسکرد ۞ محیط مصنوعی

synthetic fibres *noun, pl.*

ریشاڵە دەسکردەکان ۞ الیاف مصنوعی

synthetic fuel *noun*, also synfuel

سووتەمەنی دەسکرد: شلە یان سووتەمەنییێکی گازی ب.ت. لە سووتەمەنی بووبەردی (فوسیلی) بەرهەم هاتووە ۞ سوخت مصنوعی

synthetic rubber *noun*

ڕابەر یان کائوچۆی دەسکرد ۞ کائوچوی مصنوعی

syntonic /sınˈtɒnık/ *adjective*

(دەروونناسی) گونجاو یان سازاو لەگەڵ دەوروبەر ۞ سینتونیک

syntype *noun*

(ڕووەکناسی و گیانەوەرناسی) هاونموونە ۞ سینتایپ

syphil(o)- *prefix*

پێشگر: فەرەنگی، ئاگرە، ئاڵە ۞ پیشوند: سیفلیس

syphilis /ˈsıfılıs/ *noun*

ئاگرە، فەرەنگی، ئاڵە (= بەهۆی *spirochete* [*Treponema pallidum*] یەکەوە تووش دەبێ، بڕوانە primary syphilis، secondary syphilis و tertiary syphilis، بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *Syphilis, sive Morbus Gallicus*، سەرناوی هەڵبەستێکە (1530)، لە ناوی کارەکتەرەکە *Syphilus*، وادەزنرا کە ئەو نەخۆشییەی بێ) ۞ آتشک، سیفلیس

syphilitic /ˌsıfıˈlıtık/ *adjective, noun*

adj سەربە ئاگرە، ئاگرەیی *n* نەخۆشی تووشبوو بە ئاگرە، ئاگرەگرتوو ۞ *adj* وابستە بە سیفلیس *n* بیمار مبتلا بە سیفلیس

syphilology *noun*
ئاگرەناسی (*n* ئاگرەناس :syphilologist) ۞ سیفیلولۆژی

syphiloma *noun*
سیفیلۆما، وەرەمی ئاگرە ۞ سیفلوما

syphon = siphon

Syrah /'si:rə/ = Shiraz

syren = siren

syrette /sɪ'rɛt/ *noun*, also Syrette
(پزشکی، دروشمی بازرگانی) جۆرێ دەرزی کە تاکە دۆزێکی دەرمانی تێدەکرێ، دەرزییێ کە دەرمان و ئاوی دلۆپێتراوی تیایە ۞ سیرت

Syria ixioliron *noun*
(رووەکناسی) گولەخیارە، رووسکە [*ixioliron montanum*] ۞ خیارک

Syriac /'sɪrɪak/ *noun*
زمانی سوریای کۆن، زاراوەیێکی رۆژاوایی Aramaic ۞ سریانی

Syrian /'sɪrɪən/ *adjective, noun*
adj سەربە سوریا، سووریە، سوریایی *n* سوریایی، خەڵکی سوریا، سووریەیی ۞ *adj* وابستە بە سوریە *n* اهل سوریە

Syrian cephalaria *noun*
(رووەکناسی) گوریاو ۞ سردار سرشکافتە، سرشکافتە

syringa /sə'rɪndʒ/ *noun, pl.* syringes = mock orange

syringe /sɪ'rɪndʒ/ *noun*
دەرزی، شرینقە، فیچقە (بنەڕەت: لە *syringa* لاتینی سەدەکان نێوەڕاست، لە *syrinx* ـەوە (پڕوانە syrinx) ۞ سرنگ، آبدزدک

syringomyelia *noun*
سیرینگۆمایلیا، سیرینگۆمیێلیا: جۆرێ نەخۆشی درێژخایەنی برپڕەمۆخ spinal cord کە کۆمەڵێ تێکچوونی هەستی sensory بە دواوەیە ۞ سیرینگومیلیا

syringomyelic *adjective*
تووشبوو بە سیرینگۆمەیلیا یان کۆمەڵێ تێکچوونی هەستی برپڕەی مۆخ ۞ مبتلا بە سیرینگومیلیا

syrinx /'sɪrɪŋks/ *noun, pl.* syrinxes or syringes
1 - panpipe 2 (باڵندەناسی) گەرووی خواروو یان ئەندامی دەنگ، ب.ت. باڵندە دەنگخۆشەکان، زێی دەنگی باڵندەکان 3 ڕێڕەو یان دالانێکی تەنگەبەری گۆڕی میسرییانی کۆن (بنەڕەت: بە ڕێگای لاتینەوە، لە *surinx* یونانییەوە "pipelike ,pipe, channel object") ۞ سیرینکس

Syro- /'sʌɪrəʊ/ *prefix*
پێشگر: سوریا، سووریە، سوریایی و...، سوریەیی و...: *Syro-Palestinian* ۞ پیشوند: سوریە، سوریەای و...

syrphid /'sə:fɪd/ *noun* (also syrphid fly), *adjective*
(مێروناسی) *n* مێشێ لە خێزانی hoverfly *adj* سەربە یان پێوەندی بە (Syrphidae) خێزانی Syrphidae ـەوە هەیە ۞ سرفید

syrup /'sɪrəp/ *noun*, US also sirup
دۆشاو، شیلە، شیرە، شەربەت، خۆشاو، شیرناو ۞ سیروپ، شربت

syrupy /'sɪrəpi/ *adjective*, US also sirupy
1 شیلەئاسا، خۆشاوئاسا، شەربەتی تیایە، خەست و لینج وەک شەربەت، وەکوو شیرناو: *Heat 2 the liquid until it is thick and syrupy* بەسۆز، سێنتیمێنتاڵ: *a syrupy romantic novel* ۞ 1 شربتمانند 2 سوزناک

sysop /'sɪsɒp/ = system operator

system /'sɪstəm/ *noun*
1 ڕێکخستە، سیستم، دەزگا: *a system of government* 2 دەزگا، کۆئەندام: *the digestive system* 3 تۆڕ 4 لەش، جەستە 5 ڕێکی، ڕێکوپێکی، خشتی، ڕێکخراوی 6 شێوە، شێواز، ڕێباز، ڕێچکە، ڕێگا 7 (زەویناسی) دابەشکردنێکی بەربڵاوی تەختەبەردەکانی زنجیرەیێ کە تێکڕایان لە سەردەم period یان سەردەمانێکی زەویناسیدا پێکهاتوون era؛ پانتاییێکی بەربڵاو یان بەرینی چینەکان بەپێی قۆناخێکی زەویناسی 8 وادانان یان تیۆری تایبەتمەندی تەنە ئاسمانییەکان heavenly bodies کە بەهۆی دیاردە، جووڵە، گۆڕانەکان و هتد روون دەکرێنەوە، دەزگا، کۆمەڵە، ڕێکخستە: *the Copernican system* ۞ 1 نظام، سامانە 2 دستگاه 3 شبکە 4 بدن 5 نظم 6 روش 7 سیستم 8 منظومە

systematic /ˌsɪstə'mætɪk/ *adjective*
1 ڕێکوپێک، ڕێک، سیستماتیک: *a systematic attempt to destroy the organization* 2 شێوازدار، بەشێواز، ڕێبازمەند 3 بەڕێوجێ، بەنیزام، دەزگامەند، ڕێکخراو، بەپێی سیستم، سیستمانە، مێتۆدیکاڵ، سیستماتیک 4 پلانڕێژکراو، بەرنامەبۆدانراو، ڕێکخراو، لێکدراوەوە، سیستماتیک (*adv* /-kli/ systematically: بە شێوەیەکی ڕێکوپێک یان ڕێکخراو، ڕێکخراوانە: *The information was systematically recorded and analysed*) ۞ 1 منظم 2 روشمند 3 نظاممند 4 طراحیشدە

systematics *noun, pl.*
پۆلێنەناسی، پۆلێنەوانی، دەستەکردن، پۆلاندن، زانستی پۆلاندن، پۆلێن، taxonomy ۞ ردەبندیشناسی، ردەبندی، علم ردەبندی

systematic theology *noun*
دینناسی یان یەزدانناسی سیستماتیک (شێوەیێ لە دینناسی کە مەبەستی ڕێکخستنی باوەڕە دینییەکانە وەکوو گشتێکی سەربەخۆ) ۞ الهیات سیستماتیک

systematization /ˌsɪstəmətaɪˈzeɪʃn, US -təˈz-/ *noun*
ڕێکخستن، ڕێکوپێککردن، خشتاندن ۞ تنظیم، سازماندهی

systematizer *noun*
ڕێکخەر، ڕێکوپێکینەر، خشتێنەر ۞ تنظیمکننده، سازماندهنده

systemic /sɪˈstemɪk, US sɪˈstiːmɪk/ *adjective, noun*
adj 1 ڕێکوپێک، ڕێبازمەند، بەڕێوجێ، ڕێکخراو، سیستمی، بەپێی سیستم، سیستمانە 2 گشتی، گشتلەشی، سەراپایی، لەشداگرتوو، ناشوێنی (= دەرمان یان شتێکی تر کە کار دەکاتەسەر گشت لەش نەک شوێنێ): *a systemic disease* 3 ڕەگی، ڕیشەیی، لە ڕەگەوە (بۆ ئەو کەڕووکوژ fungicide یان مێرووکوژانە insecticide دەوترێ کە لە ڕەگەوە دەچنەنێو ڕووەکەوە) 4 بنچینەیی، سیستمی 5 (زمانەوانی) ڕێکخراو، دەزگایی، ڕێکخستەیی، سیستمبنەڕەت *n* ئافەتکوژ یان مێرووکوژی ڕەگی ۞ *adj* 1 منظم 2 درونتنی 3 ریشەای 4 بنیادی 5 (زبانشناسی) نظامبنیاد *n* آفتکش یا حشرەکش ریشەای

systemically /sɪˈstemɪkli, US sɪˈstiːmɪkli/ *adverb*
بە شێوەیێکی ڕێکوپێک، ڕێکوپێکانە، ڕێکخراوانە: *substances that are absorbed systemically* ۞ بە طور منظم

systemic disease *noun*
نەخۆشی لەشداگرتوو یان گشتلەشی ۞ بیماری درونتنی

systemic circulation *noun*
(لە شیردەران و باڵندەکاندا) سووڕی گەورە(تر)، گەڕان یا سووڕی خوێنی گەورە، سووڕی گشتی ۞ گردش سازگانی

systemic grammar *noun*
ڕێزمانی ڕێکخراو یا دەزگایی ۞ دستور (زبان) سازگانی یا نظامدار

systemic insecticide *noun*
مێرووکوژی ڕەگی یان لە ڕەگەوە ۞ حشرەکش ریشەای

systemic linguistics *noun*
زمانەوانی ڕێکخراو یان دەزگایی: ڕێبازێکی زمانەوانی کە پێ لەسەر ئەرک و فانکشنە کۆمەڵایەتییەکانی زمان دادەگرێ ۞ زبانشناسی سازگانی یا نظامدار

systemic lupus erythematosus *noun*
جۆرێ نەخۆشی بەستەرەشانەکان connective tissue، پتر نیشانەکانی بریتین لە: سووربوونەوە یان هەڵزلەبانی پێست، ژانی جومگە، سینەپاڵووی سەرهەڵدەرەوە و نەخۆشی گورچیلە ۞ نوعی بیماری

systemization = systematization

systemizer = systematizer

systemless *adjective*
ڕێکنەخراو، ناڕێکوپێک، بێبەری لە سیستمایەتی ۞ بدون نظام

system operator *noun*, also systems operator
کارپێکەر یا ئۆپێراتۆری کامپیوتێر ۞ اپراتور رایانە

systems analysis *noun*
ڕێکخستەشیکاری، شیتەڵکاریی سیستم، سیستمشیکاری، شیکردنەوەی سیستم یان ڕێکخستە ۞ تحلیل سیستمها

systems analyst *noun*
ڕێکخستەشیکار، شیتەڵکاری سیستم، شیکەرەوەی سیستم یان ڕێکخستە، سیستمشیکار ۞ تحلیلگر سیستمها

systems engineer *noun*
ئەندازیاری ڕێکخستە یان سیستمەکان ۞ مهندس سیستمها

systems engineering *noun*
ئەندازیاریی ڕێکخستە یان سیستمەکان ۞ مهندسی سیستمها

systole /ˈsɪstəli/ *noun*
1 (توێکاری) کرژبوونی دڵ، دڵکرژی، دڵەکرژێ (بڕوانە systole) 2 کورتکردنەوەی برگە(ی درێژ)، - systolic /ˌsɪsˈtɒlɪk, US -ˈlɑːl-/ *adj*: سەربە کرژبوونی دڵ یا دڵەکرژێ) ۞ 1 انقباض قلب 2 کوتاەسازی هجا

syzygetic *adjective*, also syzygial
سەربە بەرامبەری یان جووتبوون ۞ وابستە بە مقارنە یا قران

syzygy /ˈsɪzɪdʒi/ *noun, pl.* syzygies
1 (ئەستێرەوانی) جووتبوون، جووت، خاڵی بەرامبەری (کاتێ مانگ، ڕۆژ و زەوی لە ڕێکی یەکدەبن) 2 جووتێ شتی پێکەوەبەند یان بەرامبەر ۞ 1 قران، نقطەی مقارنە 2 سیزیجی

Szechuan *adjective*, also Sichuan or Szechwan
سێچوان، سێشوان (= هەرێمێکی چین): سەربە شێوازێکی ئاشپەزی چینی کە ب.ت. تیژ و پڕبیبار و چەور بێ ۞ سچوان

T t

T[1], **t** /ti:, *pl.* Ts, T's, t's /ti:z/ *noun*
1 تی (- بیستەمین پیتی ئەلفوبێی ئینگلیسی) 2 ئاماژە بە دەنگی دوای S لە دەستەیێ لە شتەکان، بابەتەکان و هتد 3 شتێ لە شێوەی T 4 - T formation ○ تی

T[2] 1 tera- (10^{12}) 2 tesla 3 symb. temperature 4 symb. the chemical element tritium

t *abbreviation* 1 ton(s) 2 temperature 3 transitive (grammar) 4 tense (grammar)

ta /tɑ:/ *interjection*
(نافەرمی یان ڕەمەکی) دەس‌خۆش، سپاست، مەمنوون، thank you ○ مرسی

Ta symb. the chemical element tantalum

TA /ˌti: 'eɪ/ *abbreviation* 1 Territory Army 2 teaching assistant

taarab /tɑ:rʌb/ *noun*
جۆرێ موسیقای باوی ڕۆژهەلاتی ئەفریکا، ب.ت. کەنارەکان، لە موسیقا عەرەبی و هیندی کاریگەری وەرگرتووە ○ تاراب

TAB *abbreviation* typhoid and paratyphoid A and B vaccine
کوتان یا ڤاکسینی کەوتوویی و نیمچەکەوتوویی A و B ○ واکسن حصبە و شبەحصبەهای A و B

tab[1] /tæb/ *noun*
1 زیوار، باریکە، تیکە، تیلماسک، تیزمالک، نەوار 2 یافتە، بەرچەسپ 3 لیستە 4 (نافەرمی) جگەرە، سیگار 5 (لە ئەمریکا) سەر یان درگای ئالقەیی ring pull ○ 1 نوار 2 برچسب 3 صورت حساب 4 (عامیانە) سیگار 5 در حلقەای

tab[2] = tabular

tab[3] /tæb/ *noun*
(نافەرمی) حەب (ب.ت. بەنگی تیابێ) ○ قرص

tab[4] /tæb/ *noun*
(نافەرمی، ئەمریکا) ڕۆژنامەی چکۆلە ○ روزنامە با قطع کوچک

tabanid *noun*
مێشەکەرانە، خەرەنگەز [خێزان *Tabanidae*] (بنەڕەت: لە بنچینەدا لە لاتین *tabanus* ("horsefly") ○ خرمگس

tabard /'tabəd, US -ɑ:d/ *noun*
1 کۆلوانەی سەرزری 2 jerkin یکی بێ‌قۆل ○ 1 شنل روی زرە 2 تابارد

tabaret /'tabərɪt/ *noun*
جۆرێ کوتال یا پارچەی میل‌میل ○ نوعی پارچەی راەراە

Tabasco /tə'bæskəʊ, US -koʊ/ *noun*, also Tabasco souse
تاباسکۆ، تەبەسکۆ (جۆرێ سۆسی بیباری تیژ) ○ تاباسکو

tabbouleh /'təbu:leɪ/ *noun*
جۆرێ چێشتی عەرەبی (گەنمی هاڕاو لەگەل باینجان، پیواز و گیای جنراو، بنەڕەت: لە *tabbūla* عەرەبی‌یەوە) ○ نوعی غذا

tabby /'tæbi/ *noun*, *pl.* tabbies
1 (هەروەها tabby cat) پشیلە، پشیلەی پلینگی (مێ) 2 حەریری شەپۆل‌دار 3 جۆرێ شفتە لە قسل، سەدەف، بەرد و زیخ کە زوو وشک دەبێتەوە ○ 1 گربە 2 حریر موج‌دار، اعتابی 3 نوعی بتن

tabefaction /'teɪb'fækʃn/ *noun*
کزی، لاوازی، ڕەقەلی ○ لاغری

tabernacle /'tæbənækl, US -bərn-/ *noun*
1 (لە دین یان ئایینی جوولەکەدا) کەپرەشینە،

خیوەتی پیرۆز (هەڵدەگیرێ)؛ خێوەتێ کە وەک شوێنێکی پیرۆز sanctuary بۆ دانانی سنووقی تەورات Ark of the Covenant لە لایەن ئیسرائیلییەکانەوە بە درێژایی Exodus (25-27) بەکاردێترا 2 (کریستانیەت) پەرستگە (بۆ نیوکانفۆرمیست و مۆرمۆنەکان) 3 دەفری نانی پیرۆز یان شێوی خواوەندی 4 تاقەی جێ‌بەیەکەر (tabernacular *adj*)؛ بنەرەت: لە *tabernaculum* بە واتای "tent" لاتینەوە، چکۆلیترلەوی *taberna* ("hut, tavern") ◌ 1 خیمەی مقدس؛ تابرناکل 2 (مسیحیت) پرستشگاه 3 ظرف نان مقدس 4 تابرناکل

tabes /'teɪbi:z/ *noun, pl.* same
1 لاوازی، کزی، بێ‌هێزی، سستی، بنێسی، رەقەڵی (ناتاسایی)، tabes = 2 emaciation dorsalis (tabid *adj*) ◌ لاغری، ضعف

tabescent /tə'bɛs(ə)nt/ *adjective*
رووڵە لاوازی، رووڵەکزی (tabescence *n*) ◌ ضعیف‌شونده

tabes dorsalis *noun*, also locomotor ataxia
بنێسی پشت (یان پشتی): دافەترانی رووڵەپەرەی برِبرەمۆخ spinal cord و رەگ و ریشەی دەمارەکان، ب.ت. لە ئەنجامی syphilis (نیشانەکانی بریتین لە: پێچوون، ژان، لاوازی پەلەکان، ataxia و تێکچوونی هەست و بینایی، بنەرەت: لە لاتینەوە بە واتای "tabes of the back") ◌ تیبز دورسالیس

tabetic /tə'bɛtɪk/ *adjective*
تووش‌بوو بە لاوازی یان کزی ناتاسایی ◌ مبتلا به لاغری غیرعادی

tabla /'tæblə, US 'tʌb-/ *noun, pl.* tablas
تەبلە (دوو تەپڵی چکۆلە و لەپاڵ یەکدا، لە مۆسیقای هیندیدا) ◌ طبله

tablature /'tablətʃə/ *noun*
1 جۆری نیشانە و ئاماژەی موسیقایی 2 وێنەی خەیاڵی ◌ 1 تابلاتور 2 تصویر خیالی

table /'teɪbl/ *noun*
1 میز، مێز، سفرە، خوان 2 کەسانی دەوری میز یان سەرمێز، دانیشتووانی دەوری میز 3 خۆراک یان چێشتی سەرمێز 4 (بیرکاری) خشتە (لێکدان) 5 لیستە، بەرنامە 6 بان، بانوو، دەشتی بەرز 7 رووی تەختی گەوهەر، برِشتی گەوهەر بە دوو رووی تەختەوە 8 (بیناسازی) میزە، ئاستێکی تەختی زۆرتر لاکێشەیی ئەستوونی 9 نەخشی سەردیواری (فریزەکان: on the table: پێشنیارکراو بۆ لێدوان، لە دۆخ یان کاتی لێکۆڵینەوە یان دانوستاندا، خەریکە لێکۆڵینەوە یان دانوستانی لەسەر دەکرێ؛ خراوەتە داهاتوو یان دواڕۆژ، بۆ دانوستان لە داهاتوودا ◊ turn the tables: هەڵگێرانەوەی بارودۆخێک، گۆڕینی رەوش یان بارودۆخ (بۆ باریکی باشتر، گۆڕینی بارودۆخ بە سوودی خۆ ◊ under the table: 1 بەرتیل، ژێرمیزی 2 کەلەلا، مەستی مەست) ◌ 1 میز 2 افراد دور میز 3 غذای روی میز 4 جدول 5 فهرست 6 فلات 7 و 8 تابل

tableau /'tæbləʊ, US -loʊ/ *noun, pl.* tableaux /-ləʊz/
1 دیمەن 2 دیمەنی جوان 3 تابلۆ، پەردەی وێنەکێشی 4 وێنە، پیشاندانی وێنە یان سێنێ لە لایەن خەڵکانێکی بێ‌دەنگ ب.ت. لەسەر شانۆ ◌ 1 صحنه 2 منظره‌ی تماشائی 3 تابلو 4 تصویر

tableau vivant /ˌtabləʊ 'vi:vɒ̃, French tablo vivɑ̃/ = tableau, *pl.* tableaux vivants pronunc. same

tablecloth /'teɪblklɒθ, US -klɔ:θ/ *noun*
سەرپۆش، سەرمیز، سەرمێز، میزپۆش، بەرگەمیز ◌ رومیزی

table dancing *noun*
سەمای دەوری میز ◌ دانسینگ تیبل

table d'hôte /ˌtɑ:bl 'dəʊt, US 'doʊt/ *noun*
(خواردنگە) خۆراک یان چێشتی میوان، خۆراکی رۆژ ◌ غذای روز

table-flap *noun*
باڵەمیز، باڵەمێز، باڵی میز: بەشێ لە میز کە دادەدرێتەوە یان هەڵدەستێتەوە ◌ تابل‌فلاپ

table football *noun*
تۆپێنی میزی ◌ فوتبال میزی

table-knife *noun*
چەقۆی خواردن، کارد یان چەقۆی پێ‌خواردن ◌ کارد غذاخوری

table lamp *noun*
چرا یا گڵۆپی سەرمیز، چرامێز ◌ چراغ رومیزی

tableland /'teɪbllænd/ *noun*
بان، بانوو، دەشتی بەرز، تەختان، plateau ◌ فلات، نجد، تختال

table linen *noun*
دەسری خوان یا سفرە، سفرەسڕ ◌ دستمال سفره

table manners *noun, pl.*
داب‌ودەستووری خواردن، دەستووری نان‌خواردن ◌ آداب غذا خوردن

table-mat *noun*
ژێردەوری ◌ زیربشقابی

table napkin = napkin

table salt *noun*
خوێ، خێ ◌ نمک

tablespoon /'teɪblspu:n/ *noun*
کەوچک (ی نان‌خواردن) ◌ قاشق غذاخوری

tablespoonful /'teɪblspu:nfʊl/ *noun, pl.* tablespoonfuls
پڕکەوچکێ (کی نان‌خواردن) ◌ به اندازه‌ی یک قاشق غذاخوری

tablet /'tæblət/ *noun*
1 (دەرمان) حەب، حوب: *an aspirin tablet* 2
تەتەڵە، تابلۆ، تەختە، رووتەخت 3 پەڕە، تەبەقە،
تەختــە 4 چەپکــەکاغز، چەکەکاعــەز 5 قاڵــبی
ســابوون ۞ 1 قــرص 2 لــوح، تــابلو 3 ورقــه 4
دستەی کاغذ 5 قالب صابون

table-talk 'teɪbl tɔ:k/ *noun*
قــەی ســەرمیز، قــەی ســەر نــانخــواردن ۞
صحبت سرغذا

table tennis *noun*
تێنیسی سەرمیز، پینگپۆنگ ۞ تنیس روی میز

table-top /'teɪbltɒp, US -tɑ:p/ *noun, adjective*
n سەرمیز *adj* تایبەتی سەرمیز، سەرمیزی ۞ *n,*
adj (مخصوص) روی میز

tableware /'teɪblweə(r), US -wer/ *noun*
قاپوقاچاخی سەرمیز یان نانخواردن، هێرباری
نانخواردن، پێداویستی میز ۞ ظروف غذاخوری

table wine *noun*
مــەی ســەرمیز، بــادەی ناســایی یــا ســەرمیز ۞
شراب معمولی

tablier /'tablɪeɪ/ = apron

tabloid /'tæblɔɪd/ *noun, adjective*
n رۆژنامەی چکۆلە (لە بارەی ئەندازەوە، بە
کاغەزی A3)، لەتەڕۆژنامە: *The story made*
the front page in all the tabloids *adj*
(رۆژنامە) بە ئەندازەی چکۆلە ۞ *n* روزنامەی
قطع کوچک *adj* قطع کوچک

taboo /tə'bu:/ *noun, adjective,* also tabu, *pl.* taboos or tabus
n 1 تــابوو، تــابۆ، بەربەنــد، بەربەنــدان: *to*
break/violate a taboo ◊ *The subject is*
still a taboo in our family 2 (خـوازە)
نەهێشتن، ڕێ(لـێ)گـرتن *adj* بەربەنـدکراو،
نەهێڵراو، نارەوا، قەدەخە(کراو): *in the days*
when sex was a taboo subject ◊ *Any talk*
of the divorce is strictly taboo ۞ *n* 1
محرمات 2 (مجازی) منع *adj* تحریم‌شده

taboo word *noun*
وشـەی بەربەندکراو یـان قەدەخـەکراو ۞ واژەی
تحریم‌شده

tabor /'teɪbə/ *noun*
(مێژوویی) دمـەک، تـەپڵ(ی چکۆلانـە)، دەهۆڵ،
تەمبوور ۞ طبل، تنبور

taborer *noun*
تەپڵژەن، دەهۆڵکوت ۞ طبل‌زن

tabouret /'tabərɛt, US -reɪ/ *noun,* also taboret
1 چوارپایـە، مێـز یـان چواربەنـدەی چکۆلـە 2
تەپڵۆکە، دەهۆڵچـە، تـەمبووری چکۆلـە ۞ 1
عسلی کوچک 2 طبل‌چە، تنبور کوچک

tabular /'tæbjələ(r)/ *adjective*
1 لیستەئاسا 2 خشتەئاسـا، خشتەکی، بە شێوەی
خشـتە: *tabular data* ◊ *The results are*
presented in tabular form 3 ڕێک، تەخت،
laminar ۞ 1 فهرست‌وار 2 جدولی 3 هموار

tabula rasa /ˌtæbjʊlə 'rɑ:zə/ *noun, pl.* -ulae rasae /ˌtabjʊli: 'rɑ:zi:/
تەتەڵەی سپی (= مێشکی مرۆڤ پێش ئەوەی کە
شتێ فێربووبێ) ۞ لوح سفید

tabulation /ˌtæbju'leɪʃn/ *noun*
1 خشتاندن، بەخشتەکردن، ڕێکخستن بە شێوەی
خشتە، ستوونیکردن، ستووناندن 2 خشـتە ۞ 1
جدول‌بندی 2 جدول

tabulator /'tæbjuleɪtə(r)/ *noun*
(مرۆڤ، دەزگا و هتد) خشتێنەر، خشـتەڕێکخەر،
ستوونێنەر، کلیلی خشتەکێشانەوە ۞ جدول‌بند

tabun /'tɑ:bʊn/ *noun*
تـابون (= گـازی دەمـاری ئۆرگانۆفۆسـفۆرۆس
organophosphorus، لە ئەڵمانیا و بە درێژایی
شەڕی جیهانی دووەم بەرهەم هێنرا) ۞ تابون

tach /tak/ = tachometer

tache = tash

tachi /'tatʃi/ *noun*
(مێژوویـــی) تـــاچی (= شمـــشێری درێـــژی
یەکدەمەی کەمێ چەماوەی سامۆرایییەکان،
بنەڕەت: ژاپۆنی) ۞ تاچی

tachina fly *noun*
مێروو یان مێشە جووتباڵە کولکن و بۆرباو و
ڕەشەکانی خێزانی Tachinidae، کرمۆکەکانی
مشەخۆری مێرووەکانی ترن و زۆرتر لە بواری
biological مـەهـار و کۆنترۆڵـی زینـدەوەری
control مێمل و ملۆزمی مێرووەکان بەکاردێتران
(tachinid *n, adj*) ۞ نوعی حشره

tachism /'taʃɪz(ə)m/ *noun,* also tachisme
پەڵـەگەری: شـێوازێکی وێنەکێـشی فەڕەنـسی
1940، لـەم شـێوازەدا لـەکە و پـەڵـەی ڕەنگـی
بەکاردێنرێ ۞ تاشیـسم

tachistoscope /ta'kɪstəˌskəʊp/ *noun*
تاکیستۆسکۆپ: دەزگای لێکۆڵـینەوەی هـاندەرە
کوتوپڕییە بینایییەکان visual stimuli ۞
تاکیستوسکوپ

tachistoscopic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە تاکیستۆسکۆپەوە هەیە
۞ وابسته به تاکیستوسکوپ

tacho /'takəʊ/, *pl.* tachos = 1 tachograph 2 tachometer

tacho- *prefix*
پێشگر: خێرایی، توندی (بنـەڕەت: لـە *takhos*
یۆنانی) ۞ پیشوند: سرعت

tachograph /'tækəgrɑ:f, US -græf/ *noun*
(ماشێن و هتد) خێرایینووس ۞ سرعت‌نگار

tachometer /tæ'kɒmɪtə(r), US -'kɑːm-/ *noun*
خێرایی‌پێو، خول‌پێو، سوورپێو (بۆ پێوانی بزوێنەکان motor) ◌ سرعت‌سنج، دورسنج
tachometry *noun*
خێرایی‌پێوی، سوورپێوی، خول‌پێوی ◌ سرعت‌سنجی، دورسنجی
tachy- *prefix*
پێشگر: تووند، خێرا، تیژ (بنەڕەت: لە *takhus* یۆنانی) ◌ پیشوند: تند، سریع
tachycardia /ˌtakɪ'kɑːdɪə/ *noun*
دڵەکوتێ، لێدانی ناسایی دڵ، تون(د)دڵی ◌ تاکی‌کاردیا
tachygraphic *adjective*
سەربە توندنووسی، سەربە خێرانووسی ◌ وابسته به تندنویسی
tachygraphy /ta'kɪgrəfi/ *noun*
توندنووسی، خێرانووسی (ب.ت. لای یۆنانی و رۆمییەکان یان دەس‌نووسەکانی کۆن و سەدەکانی نێوەڕاست) ◌ تندنویسی
tachymeter /ta'kɪmɪtə/ *noun*
دووری‌دۆز، دووربینی رووپێوی، تاکی‌میتر ◌ دوربین مساحی
tachyon /'takɪɒn/ *noun*
(فیزیک) خێراک: پارچۆلکەیێکی وادانراو یان گریمانەیی hypothetical particle کە توندتر لە رووناکی هات‌وچۆ دەکا ◌ تاکیون
tacit /'tæsɪt/ *adjective*
ناڕاستەوخۆ، شاراوە، بێ‌دەنگانە، لە بنەوە، وادەرکەوتوو، بێ‌قسە، نەوتراو: *tacit approval/support/knowledge* ◌ تلویحی، ضمنی
tacit agreement *noun*
رێککەوتنی ناڕاستەوخۆ یان بێ‌دەنگانە ◌ توافق تلویحی
tacitly /'tæsɪtli/ *adverb*
ناڕاستەوخۆیانە، بە شێوەیەکی ناڕاستەوخۆ: *It was tacitly assumed that he would be promoted at the end of the year* ◌ به طور تلویحی
taciturn /'tæsɪtɜːn, US -tɜːrn/ *adjective*
کەم‌قسە، بێ‌دەنگ، کەم‌دوو، نەدوو، کەم‌وتار: *a -iturn and serious young man* ◌ کم‌حرف
taciturnity /ˌtæsɪ'tɜːnəti, US -'tɜːrn-/ *noun*
کەم‌قسەیی، بێ‌دەنگی، کەم‌دوویی، کەم‌وتاری ◌ کم‌حرفی
taciturnly /'tæsɪtɜːnli, US -tɜːrnli/ *adverb*
کەم‌قسانە، بێ‌دەنگانە، کەم‌دووانە، بە شێوەیێکی کەم‌دوو یان کەم‌قسە ◌ به طور کم‌حرف
tack[1] /tæk/ *noun*
1 بزماری سەرپان، پونز: *a carpet tack* 2 تەقەڵ، کۆک، تەقەڵڕیز 3 بادەوەبەست، چارۆکەبەند 4 ڕێڕەوی کەشتی، لایەنی رۆیشتنی کەشتی 5 شێواز، ڕێچکە، رێباز، رێگا، رێکار، شێوەی جووڵانەوە، پرۆسە، رەوت: *a complete change of tack* 6 لکان، چەسپان، پیالکان، پیانووسان 7 جوولەی پێچەلاوپێچ یان حەوت‌وهەشتی، بزووتنەوەی زیگزاگی (پێچاوپێچ) 8 نان، خۆراک ◌ 1 میخ سرپهن، پونز 2 کوک 3 شراع‌بند 4 جهت کشتی 5 روش، خط‌مشی، جریان 6 چسبندگی 7 حرکت پرپیچ و خم 8 غذا
tack[2] /tæk/ *noun*
(بۆ ئەسپ‌سواری) زین‌وهەوسار ◌ زین و لگام
tack[3] /tæk/ *noun*
(نافەرمی) هەرزان، خراپ ◌ (عامیانه) ارزان
tack-hammer /tæk hæmə(r)/ *noun*
چەکوشی بزمازدارکوتان، بزمارکوت (چکۆلانە) ◌ چکش میخ‌کوبی
tackiness /'tækinəs/ *noun*
پێوەنووساوی، پیالکاوی، دۆخی لکاوی یان پێوەچەسپیوی، لیچق‌بوون ◌ حالت چسبندگی
tackle /'tækl/ *noun*
1 کەل‌وپەل، شت‌ومەک، ئامراز، کەرەسە 2 (کەشتی) گوریس یان تەناف و خلۆکە، تەناف و قرقرە 3 (تۆپێن، هاکی، راگبی و هتد) تەکل، تەکل‌لێدان (ب.ت. لە تۆپێنی ئەمریکایی و راگبیدا) 4 (هەروەها wedding tackle) گەل‌وگون، گونەوێلە ◌ 1 ابزار، اسباب 2 طناب و قرقره 3 تکل، تکل‌زنی 4 اعضا تناسلی مرد
tackler /'tæklə(r)/ *noun*
تەکل‌لێدەر، تەکلێنەر ◌ تکل‌زن
tacky /'tæki/ *adjective* (tackier, tackiest)
1 لیچق، پێوەچەسپاو، تەڕ، لینج، وشکەوەنەبوو 2 بەناڵاووالا، پرزریقەوبریقە ◌ 1 چسبناک 2 اجق و وجق، پرزرق و برق
taco /'tækəʊ, US 'tɑːkəʊ/ *noun, pl.* tacos
تاکو (= جۆرێ چێشتی مەکسیکی، بنەڕەت: لە سپانیایی‌یەوە) ◌ تاکو
taconite /'takənʌɪt/ *noun*
بەردی چەخماخی پڕئاسن (بنەڕەت: لە ناوی زنجیرە چیای *Taconic* ی ئەمریکا + ite) ◌ تاکونیت
tact /tækt/ *noun*
1 تێگەیشتوویی، فامیدەیی، وردەوەبوویی، ئاقڵی، وریایی، ئاگاداری، شارەزایی، لێزانی، زیرەکی 2 تەگبیر، کارزانی، سەلیقە، مرخ ◌ 1 ظرافت، مهارت، فراست 2 تدبیر، ذوق
tactful /'tæktfl/ *adjective*
1 تێگەیشتوو، بەسەلیقە، ئاقڵ، فامیدە 2 بەجێ، زیرانە، هەڵسەنگێنراو، لێکەوەدراو: *That*

3 *wasn't a very tactful thing to say!*
کارزان، لیزان، شارەزا، بەتەگبیر، بەمشوور ۞ 1 باظرافت 2 معقول 3 باتدبیر

tactfully /-fəli/ *adverb*
تیگەیشتووانە: *a -y worded reply* ۞ با ظرافت

tactic /'tæktɪk/ *noun*
شێوەی کردن یا راپەڕاندن، شێوازی جێبەجێ کردن ۞ روش اجرا یا انجام

tactical /'tæktɪkl/ *adjective*
1 تەکتیکی، تاکتیکی، شەڕی، شەڕڕێکخەرانە: *He was given tactical command of the tactical* ◊ *a tactical defense* ◊ *operation missiles* 2 سەربە شێوەی کردن، سەربە شێوازی جێبەجێ کردن، سەربە شێوەی راپەڕاندن: *to have a tactical advantage* 3 هەڵپەرستانە، بەرژەوەندی یانە، بەرژەوەندخوازانە، لێکەوەدراو، هەڵسەنگێنراو، بەرنامەڕێژکراو ۞ 1 تاکتیکی، رزمی 2 وابسته به روش اجرا 3 مصلحتی، حساب‌شده

tactically /-kli/ *adverb*
1 لەباری (تەکتیکی) شەڕییەوە، شەڕڕێکخەرانە: *The enemy was tactically superior* 2 بەرژەوەندخوازانە ۞ 1 از نظر رزمی 2 به لحاظ مصلحت

tactical missile *noun*
مووشەکی تاکتیکی ۞ موشک تاکتیکی

tactical move *noun*
جووڵەی تاکتیکی، بزووتنەوەی تەکتیکی ۞ حرکت تاکتیکی

tactical voting *noun*
دەنگدانی بەرژەوەندخوازی‌یانە یا هەڵپەرستانە (بە دەرفەت‌زانیوانە) ۞ رأی‌دهی مصلحتی

tactical weapon *noun*
چەک(وچۆڵ)ی تاکتیکی ۞ سلاح تاکتیکی

tactician /tæk'tɪʃn/ *noun*
شارەزا لە تاکتیک(ی شەڕ)، تاکتیکەوان، تاکتیک‌زان، تاکتیک‌مەند، بەتاکتیک، سپاران، شەڕزان، شەڕڕێکخەر: *a fine political tactician* ۞ رزم‌آرا

tacticity *noun*
(کیمیا) ڕێکخستنی stereochemical ی یەکەکان لە زنجیرەی سەرەکی فرەبارژە یان پۆلیمێردا ۞ تاکتیتی

tactics /'tæktɪks/ *noun*
1 تاکتیک، تەکتیک، شەڕڕێکخستن، هونەری ڕێکخستنی هێزەکانی شەڕ و جووڵاندنیان بۆ شەڕ، شەڕزانی، سپارانی 2 شارەزایی، کارزانی، لێهاتوویی 3 ڕێگا، شێوە، ڕێباز، نەخشە، شێوەی جووڵانەوە، تەگبیر ۞ 1 تاکتیک، رزم‌آرایی 2 مهارت 3 نقشه، شگرد

tactile /'tæktaɪl, US -tl/ *adjective*
1 بەرکەوتەیی، دەس‌لێدراو، سەربە هەستی دەس‌لێدان، هەست‌پێ‌کراو: *tactile stimuli* ◊ *visual and -tile communication* ◊ *Babies who sleep with their parents receive much more tactile stimulation than babies who sleep in a cot* 2 خۆشە بۆ دەس‌لێدان: *Tweed is timeless, tactile and tough* ۞ 1 لمسی، لامسه، بساوایی 2 تاکایل

tactile corpuscle *noun*
لاشۆچکە یان لاشەڵەی بەرکەوتەیی: ئەندامێکی هەستی هێلکەئاسا، لە پێستی بێ‌مووودا (وەک سەری پەنجەکاندا) هەیە، وەک وەرگرێکی بەرکەوت(ەیی) کاردەکا touch receptor ۞ تنیزەی لامسەای

tactile sensation *noun*
هەست یان هەست‌پێ‌کردنی بەرکەوتەیی ۞ حس یا احساس لامسه‌ای

tactility /tæk'tɪləti/ *noun*
دەس‌لێدراوی، هەست‌پێکراوی ۞ محسوسیت

taction *noun*
دەس‌لێدان، بەرکەوتن، دەس‌لێکەوتن، هەست‌پێ‌کردن ۞ لمس

tactless /'tæktləs/ *adjective*
تێنەگەیشتوو، بێ‌فکر، بێ‌سەلیقە، نەزان، بێ‌ئەقلانە، لێکەوەنەدراو، هەڵنەسەنگێنراو، لێ‌وردەوەنەبوو، تاژیرانە، نەزانانە، نەزاندوو، بێجێ، نابەجێ: *a tactless remark* ۞ بی‌فکر، خالی از ظرافت، نامعقول

tactlessly /'tæktləsli/ *adverb*
تێنەگەیشتووانە، بێ‌ئەقلانە ۞ با بی‌ظرافتی

tactlessness /'tæktləsnəs/ *noun*
تێنەگەیشتوویی، بێ‌سەلیقەیی، بێ‌ئەقلی، نەفامی، نەزانی، وردەوەنەبوویی ۞ بی‌ظرافتی

tactual = technical term for tactile (tactually *adv*)

tad /tæd/ *noun, adverb* a tad
(نافەرمی) *n* نەختێ، تۆزێ، توێزاڵێ، بڕێ، بڕێکی کەم *adv* تا ئەندازەیێ، تا رادەیێ، هێندێ، بڕێ ۞ *n* یک‌ذره، مقدار اندک *adv* تا حدی

tadger = todger

Tadjik = Tadzhik

tadpole /'tædpəʊl, US -poʊl/ *noun*
سەرمێکوتە، کەچکەقوڵە، مێکوتەسەرە، ماسی‌خرک، کەشکەسەرە، دەمکەمچە، کەشتێلەسەرە ۞ نوزاد قورباغه

tae-bo /'tʌɪ bəʊ/ *noun*
تای بۆ: شێوەیێکی ڕاهێنانی لەش، تێکەڵەی ئێرۆبیک aerobics و کیک‌بۆکسینگ kick-boxing ۞ تای بو

taedium vitae /ˌtiːdiəm 'viːtʌɪ, US 'vʌɪtiː/ *noun*
(لاتین) بێزاری لە ژیان، لە ژیان بێزران،

ماندووبوون لە ژیان ۞ بیزاری از زندگی

tae kwon do /ˌtaɪ ˌkwɒn ˈdəʊ, US ˌkwɑːn ˈdoʊ/ *noun*
تای کوان دۆ (= شێوەیەکی شەڕکردنی کۆریایی‌یەکانە بە بێ چەک، کۆریایی: هونەری شەڕکردن بە دەس و پێ) ۞ تای کوان دو

tael /teɪl/ *noun*
1 سەنگ یان کێشانەیێکی چینی‌یەکان و ڕۆژهەڵاتی دوور، بەرامبەر بە 38 گرەم (1 1/3 oz) 2 یەکەی پارەی پێشووی چین ۞ تیل

taenia /ˈtiːnɪə/ *noun, pl.* taeniae /-nɪiː/ or taenias, US tenia
1 کرمەباریکە، مۆلک، زووری، تینیا 2 (لە یونانی کۆندا) سەربەست، سەربەند، ناوچاوبەست، سەرپێن 3 (بیناسازی) باریکە یان تیزماڵکی نێوان architraveی دوریسی و frieze ۞ 1 کرم کدو 2 پیشانی‌بند 3 تینیا

taffeta /ˈtæfɪtə/ *noun*
(پارچە) تافتە، تافتە (بنەڕەت: لە *tāftan*ی فارسی‌یەوە) ۞ تافته

taffrail *noun*
سەرووی پاشەوەی کەشتی یا گەمی، نەردەی پشتەوەی کەشتی ۞ تافرایل

taffy /ˈtæfi/ *noun, pl.* taffies
تافی (جۆرێ مینو یان نوقڵ) ۞ تافی

Taffy /ˈtæfi/ *noun,* also Taff, *pl.* Taffies
(لە بریتانیا، سووکانە) ویلزی چەپەڵ یان هیچ‌وپووچ ۞ ولزی کثیف

tafia /ˈtafɪə/ *noun*
تافیا (بادەی مەست‌کەر، لە rum دەچێ) ۞ تافیا

tag[1] /tæg/ *noun*
1 سەرەقەیتان، سەرەپێن، نووکی ئاسنی قەیتانی کەوش 2 بەرچەسپ، یافتە: *He put name tags on all his shirts* 3 گوڵینگ، شۆڕابە، ریشۆلە، ریشکۆ 4 دەستەوشە، زاراوە، بێژە، قسە 5 نووکی کلکی ریوی 6 پاشکۆ 7 سەربەندی سرود، فریزی کۆتایی پارچە موسیقایێ 8 (زمانەوانی) وشە یان فریزێ کە بۆ پێداگیری دەڵێن بە رستەوە، ب.ت. I do لە Yes, I do، پاشەڵ‌رستە، پەیوەست ۞ 1 تاگ 2 برچسب 3 منگولە 4 اصطلاح، عبارت 5 نوک دم روباە 6 ضمیمه 7 برگردان سرود، تاگ 8 جملەی پی‌آیند

tag[2] /tæg/ *noun,* also tig
کایەی خۆشاروکێنە، چاوشاروکێنە، قەرێ‌قەرێ، جۆجۆێن، گوڵ‌گوڵێن ۞ بازی گرگم به هوا

TAG = *abbreviation* the adjutant general

Tagalog /təˈgɑːlɒg/ *noun*
1 ئەندامی گەلی لە بنەڕەتا هی ناوەندی Luzon لە دورگەکانی فیلیپین 2 زمانی Austronesianی ئەو گەلە، بنەڕەتی زمانی نەتەوەیی فیلیپینەکان ۞ تاگالوگ

tagalong *noun*
سەربار، مشەخۆر، موشەخۆر، سەرودڵ‌گر ۞ انگل

tagboard *noun*
مقەبا یا تەختەی یافتەلێدان ۞ مقوای برچسب‌زنی

tag day = flag day

tag end *noun*
کۆتایی، دوومایی، دوایی، بەشی دوایین ۞ پایان، آخرین قسمت

tagetes /təˈdʒiːtiːz/ *noun*
رووەکی تیرەیێ کە هێندێ لە marigoldی ئەفریکایی و ئەمریکایی دادەگرێ [توخم *Tagetes*] (بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *Tages* لاتین "ناوی خودایێکی ئیترۆریایی یان ئیترۆسکۆسی Etruscan") ۞ تاجیتیز

tagliatelle /ˌtæljəˈteli, US ˌtɑːl-/ *noun, pl.*
تالیەتێلی (= جۆرێ چێشتی ئیتالیایی لە مەکەڕۆنی دەچێ) ۞ تالیاتلی

tag line *noun*
1 (نافەرمی) دروشم 2 خاڵی هەستیار ۞ 1 شعار 2 نقطەی حساس

tagma /ˈtagmə/ *noun, pl.* tagmata /-mətə/
(گیانەوەرناسی) ریکخستە: ناوچەیێکی جیاوازی لەشێکی کەرت‌کەرت یان بەش‌بەش، ب.ت. سەر، سنگ یان زگی مێرووێ ۞ تاگما

tagmeme /ˈtagmiːm/ *noun*
(زمانەوانی) یەکەیێکی بنەڕەتی شی‌کردنەوەی ڕێزمانی (بنەڕەت: لە *tagma* یونانی "arrangement" + -emc) ۞ نقش‌گیر

tagmemic *adjective*
سەربە یا پێوەندی بە تاگمیمەوە هەیە ۞ وابسته به نقش‌گیر

tag question = question tag

tahini /tɑːˈhiːni/ *noun,* also tahina /tɑːˈhiːnə/
تاهینی: جۆرێ pasteی ڕۆژهەڵاتی نێوەڕاست، لە دەنکی کونجی ساز دەبێ (بنەڕەت: لەسەر بنچینەی *ṭahana*ی عەرەبی "وردکردن، پرواندن") ۞ تاهینی

Tahitian /tɑːˈhiːʃ(ə)n, US -ˈhiːtɪən/ *adjective, noun*
adj تاهیتی، تاهیتایی، سەربە تاهیتی *n* زمانی (پۆلینیزیایی) تاهیتی ۞ *adj* وابسته به تاهیتی *n* زبان تاهیتی

tahr /tɑː/ *noun,* also thar
(گیانەوەرناسی) شیردەر یان گوان‌دارێکی بزن‌ئاسا لە عومان، باشووری هیند و هیمالایا [توخم *Hemitragus*: سێ جۆرن] ۞ تا

Tai /tʌɪ/ *noun*
تای: سەربە خێزانی زمانە تۆناڵەکانی tonal باشووری ڕۆژهەڵاتی ئاسیا کە Thai و Lao دادەگرێ ۞ تای

t'ai ch = t'ai ch ch'uan

t'ai ch ch'uan /ˌtaɪ tʃiː ˈtʃwɑːn/ *noun*

1 تائیچیچوان (هونەری شەڕی چینییەکان) 2 (لە فەلسەفەی چینیدا) دوایین سەرچاوە و رادەی راستەقینە ◌ تاای چی چوان

Taig /ˈteɪg/ *noun*

(نافەرمی، سووکانە، لە ئیرلەندی باکوور) ناویکی پروتستانی بۆ کاتولیکی ◌ تایگ

taiga /ˈtaɪgə/ *noun*

(جوگرافیا) تایگا (بنەڕەت: لە *taïga* رووسییەوە، لە مۆنگۆلییەوە) ◌ تایگا

tail /teɪl/ *noun*

1 کلک، کوری، جوچکە، دووف: *The dog ran up, wagging its tail* 2 دووگ، تەری (خرایی دووگ "ساکەتە") 3 پشتەوە، دواوە، ئاخر، پاشوو، بەشی دوایی یان کۆتایی 4 بن، بنک، تەخت، خوارەوە 5 لاسک، ساقەت، قەد 6 دیوی خەت 7 پاشەڵ یان پاشووی فڕۆکە، کلکی فڕۆکە 8 فەرمانبەری نهێنی 9 (نافەرمی) پاشوو، پاشەڵ، قوون، هێت، سمت، کنگ 10 (tails، کۆین) خەت 11 کەوای درێژ ◌ 1 دم 2 دنبه 3 عقب، آخر، قسمت پایانی 4 تە 5 ساقە 6 طرف خط 7 عقب هواپیما 8 مأمور پنهانی 9 (عامیانه) کَفَل 10 (در جمع) خط 11 کت دنبالەدار

tailback /ˈteɪlbæk/ *noun*

هێڵێکی درێژی هاتوچۆ، ڕێبەندان، ڕێگیران ◌ خط طویل ترافیک

tailboard /ˈteɪlbɔːd, US -bɔːrd/ = tailgate

tailbone /ˈteɪlbəʊn, US -boʊn/ = coccyx

tailcoat /ˈteɪlkəʊt, US -koʊt/ *noun*

کەوای درێژ، چاکەتی درێژ، جلی داوێنخڕ ◌ کت دنبالەدار

tail-end *noun*

بەشی کۆتایی یان دوایی، دواترین بەش، بەشی ئاخر: *I only caught the tail end of the conversation* ◌ بخش پایانی، قسمتهای آخر

tail fin *noun*

(گیانەوەرناسی) کلکەباڵ، باڵەدرێژە، باڵی کلکی ماسی ◌ تایل فین

tailgate /ˈteɪlgeɪt/ *noun*

(ماشین) دەرگای پشتەوە یان دواوە ◌ در عقب

tailgate party *noun*, also tailgate

میوانی درگا (یا دەرگا)ی دواوە (پێش دەسپێکردنی تۆپێنی ئەمریکایی) ◌ پارتی در عقب

tailing *noun*

1 پاشماوە، بەرماوە، پاشەڕۆک، سەرکۆزەر 2 ئەو بەشەی دەستەک، خشت یان بەردێکی دەرپەڕیو کە سەرێکی لەنێو دیوار دایە 3 دوایی، ئاخر ◌ 1 پسمانده 2 تابلینگ 3 انتها

taille /tɑːj, French taj/ *noun, pl.* pronounced same

1 (لە فەرەنسە بەرلە 1789) باجی دانراو لەسەر خەڵکی ناسایی لە لایەن شا یان گەورەدەرەبەگێکەوە 2 ئاوگ یان مەی لە تلتە (لە گۆشینەوەی ترێ) ◌ تایلی

tailless *adjective*

بێکلک، بێدووف، کوڵ: *Manx cats are tailless* ◌ بیدم

tail-light *noun*, also tail-lamp

چرای دواوە، چرای پشتەوە ◌ چراغ عقب

tail-off *noun*

کەمبوونەوە، دابەزین، داشکان، نزمبوونەوە، هاتنەخواریێ ◌ کاهش

tailor /ˈteɪlə(r)/ *noun*

بەرگدروو، جلدروو، خەیات، دەرزی ◌ خیاط

tailorbird *noun*

باڵندەی بەرگدروو، باڵندەخەیاتە، جۆرێکی چکۆلەی باشووری ئاسیا [توخم *Orthotomus*: چەندین جۆرن] ◌ نوعی پرنده

tailored /ˈteɪləd, US -lərd/ *adjective*

1 (جلوبەرگ) کەسانە، کەسانەدروو، تایبەتی 2 (بۆ مەبەستێکی تایبەتی) دارێژراو، درووس کراو: *tailored benefits* ◌ 1 سفارشی 2 طراحیشده

tailoring /ˈteɪlərɪŋ/ *noun*

بەرگدروویی، جلدروویی، خەیاتی: *a tailoring business* ◌ خیاطی

tailor-made *adjective*

1 (جلوبەرگ) کەسانە، کەسانەدروو، تایبەتی: *a tailor-made suit* 2 (بۆ مەبەستێکی تایبەتی) دارێژراو، درووس کراو: *a tailor-made course of study ◊ a trip -ilor-made just for you* ◌ 1 سفارشی 2 طراحیشده

tailor-made programme *noun*

بەرنامەی دارێژراو ◌ برنامەی طراحیشده

tailpiece /ˈteɪlpiːs/ *noun*

1 پاشکۆ، پاشبەند، سەرخستە 2 نەخشی یان نەخشاندنی بنەوەی لاپەرە (بنپەڕ) یان کۆتایی بەشێکی کتێبێ 3 ژێگر، ژێگرە، ژێبەند ◌ 1 ضمیمه، پیوست 2 آذین تەصفحه یا آخر فصل 3 سیمگیر

tailpipe /ˈteɪlpaɪp/ *noun*

لوولە یان بۆری ئێگزۆز دووکەڵکێشی ئێگزۆز ◌ لولەی اگزوز

tailplane /ˈteɪlpleɪn/ *noun*

(بریتانیا) بەشی ئاسۆیی horizontal رووی (یان سەر) کلکی فڕۆکە ◌ بخش افقی سطح دم هواپیما

tailspin /ˈteɪlspɪn/ *noun*

1 کەوتنەخوارەوەی بە کلکەجوولێ، بەربوونەوەی بە کلکەلەقێوە: *to go into a tailspin* 2 بارودۆخی کۆنترۆڵنەکراو یان لەمەهاربەدەر، شێواوی، ئاڵۆزی ◌ 1 سقوط

ماریچ 2 وضعیت ناگهانی، آشفتگی

tail wind /ˈteɪlwɪnd/ *noun*

بای پشتەوە، بای راستەوانە، بای لەگەڵهاتوو ۞ باد موافق

taimen /ˈtʌɪmən/ *noun, pl.* same

جۆرێ ماسی زلەی خۆراکی، لە سیبیریا و رۆژهەلاتی ئاسیادا دەبینرێ [*Hucho taimen*] (بنەڕەت: لە رووسی‌یەوە) ۞ نوعی ماهی

Taino /ˈtʌɪnəʊ/ *noun*

زمانێکی تیاچووی کاریبیەن یان کارائیبی کۆمەڵی Arawakan (بنەڕەت: لە *taino* Taino "lord ,noble") ۞ تاینو

taint /teɪnt/ *noun*

1 پیسی، تێوەدراوی، لکە، پەڵە، فەساد، چڵکی‌کردوویی، بۆگەن‌بوون، گەنین، کرمی‌بوون، خراپ‌بوون: *to be free from the taint of corruption* 2 (بۆ شتێکی خراپ) نیشان، رەگ 3 بۆگەن، بۆنی ناخۆش ۞ 1 آلودگی، لکه، فساد 2 اثر 3 بوی بد

tainted *adjective*

1 پیس، فاسد، گەنیو، بۆگەن‌بوو، کرم‌تێداو، خراپ‌بوو، هەڵگەڕاو 2 (خوازە) تێوەدراو، پیس، عەیب‌دار، رووشاو ۞ 1 فاسد، گندیده 2 مشوب

taintless *adjective*

خاوێن، تێ‌وەنەدراو ۞ بدون آلودگی

taipan[1] /ˈtʌɪpan/ *noun*

سەرۆکی بێگانەی کارێ لە چین ۞ تایپن

taipan[2] /ˈtʌɪpan/ *noun*

جۆرێ ماری یەکجار ژاراوی زلەی قاوەیی ئەوستـرالیایی [*Oxyuranus scutellatus*] ۞ تایپن

Taiwanese /tʌɪwəˈniːz/ *adjective, noun, pl.* same

adj سەربە تایوان، تایوانی *n* خەڵکی تایوان، تایوانی ۞ *adj* وابسته به تایوانی *n* اهل تایوان، تایوانی

taj /tɑːdʒ/ *noun*

1 تاج، کلاوێکی قووچی درێژی دەروێشەکان 2 (مێژوویی) تاجی میری هێندی (بنەڕەت: لە *tāj* ئێرانی‌یەوە) ۞ تاج

Tajik /tɑːˈdʒiːk/ *noun,* also Tadjik or Tadzhik

1 تاجیک، خەڵکی تاجیکستان 2 زمانی ئێرانی تاجیکی (بنەڕەت: لە *tājik* فارسی‌یەوە "کەسێکی تاتورک و ناعەرەب") ۞ تاجیک، تاجیکی

taka /ˈtɑːkɑː/ *noun, pl.* same

تاکا (= یەکەی بنەڕەتی پارە لە بەنگلادیش، بەرامبەر بە سەد پۆیشا poisha، بنەڕەت: لە *ṭākā* بەنگالی‌یەوە) ۞ تاکا

takahe /ˈtɑːkəhi/ *noun*

(مائۆری) جۆرێ شێلاقە tailی گەورەی نیوزیلەند [*Porphyrio mantelli*] (بنەڕەت: لە مائۆری‌یەوە) ۞ نوعی آب‌چلیک

take /teɪk/ *noun*

1 گرتن 2 (پارە) وەرگیراو، داهات 3 قازانج، خێر، بەرهەم 4 (فیلم‌هەڵگری) هەڵگرتنەوە: *We managed to get it right in just two takes* 5 ئەو ئەندازەی ماسی‌یەی کە راو کراوە، بەرەماسی راوکراو 6 (باڵندە) راو 7 را، بۆچوون، دیتن: *What's his take on the plan?* ۞ 1 گرفت 2 دریافتی 3 سود، محصول 4 (فیلم‌برداری) برداشت 5 تِیک 6 شکار 7 نظر، تلقی

takeaway /ˈteɪkəweɪ/ *noun, adjective*

n 1 خۆراکی بیکڕە و بیبەوە یان بردنەوەیی 2 خواردنگە یان دووکانی بیکڕە و بیبەوە *adj* (خۆراک، رێستوران و دووکان) بیکڕە و بیبەوە ۞ *n* 1 غذای بخر و ببر 2 رستوران یا مغازەی بخر و ببر *adj* بخر و ببر

take-home pay *noun*

وەرگیراوی پوختە (دوای باج و هتد) ۞ دریافتی خالص

taken /ˈteɪkən/ *adjective,* be taken with

دڵ‌تێچوون (لە شتێ یان کەسێ)، خۆش‌لێ‌هاتن ۞ مجذوب شدن

taken /ˈteɪkən/ = past participle of take

take-in /ˈteɪk ɪn/ *noun*

فێڵ، فریو، تەڵەکە ۞ حیله

take-off /ˈteɪk ɒf/ *noun*

1 (فڕۆکە) هەستانی لە عەرزەوە، بەرزبوونەوەی فڕۆکە لە عەرز: *The plane is ready for take-off* 2 جێی هەستان، *take-off speed* ◊ *take-off* جێ‌پەڕین، جێ‌باز (لە وەختی بازداندا) 3 دەمەلاسکێ، لاسایی (کردنەوە بۆ شۆخی)، ئەدادەرهێنان، گێراف 4 (خوازە) باز، پەڕین، قەڵەمباز ۞ 1 خیز 2 پرش‌گاه 3 تیک‌اف، تقلید 4 (مجازی) جهش

takeout = takeaway

takeover /ˈteɪkəʊvə(r), US -oʊ-/ *noun*

1 دەس‌بەسەراگرتن، (کۆنترۆڵی کۆمپانیا و هتد) گرتنەدەست: *a takeover bid for the company* 2 کۆنترۆڵ، مەهار، دەس‌بەسەراگرتن، لێ‌سەندن، داگیرکردن، گرتن 3 وەرگەڕان، کودتا ۞ 1 تصاحب، کنترل 2 مهار، تصرف 3 کودتا

takeover bid *noun*

پێشنیاری کڕینی بەشەکانی کۆمپانیایێ ۞ پیشنهاد خرید سهام یک شرکت

taker /ˈteɪkə(r)/ *noun*

1 خوازیار، داخواز، تالب، داواکار 2 وەرگر ۞ 1 طالب، خواهان 2 گیرنده

-taker /ˈteɪkə(r)/ *suffix*

باشگر: ـبەر، ـهەڵگر، ـگر ۞ پسوند: ـبر، ـگیر
take-up *noun*
پێشوازی، پێرگینی (خەڵک) ۞ استقبال
takht /tɑːkt/ *noun*
تەخت (بنەڕەت: لە *takt* وەرگیراوە) ۞ تخت
takin /ˈtɑːkɪn/ *noun*
جۆرێ بزنەکێوی goat-antelope گەورەی ڕۆژهەڵاتی هیمالایا Himalayas [*Budorcas taxicolor*] ۞ نوعی بزکوهی
taking *adjective, noun*
1 *adj* جوان، دڵڕفێن، نازەنین، نازدار، سەرنجڕاکێش 2 پەتا، درم، بگرەوە، پەڕۆک *n* فرۆش (تیکێتەکانی تیاتر و هتد) (takings /ˈteɪkɪŋz/)، هەڵگرتنەوە، دەرکێشان، وەرگرتن: *The box office takings are up on last week* ۞ 1 *adj* گیرا، جذاب 2 مسری *n* (در جمع) فروش، برداشت
Taki-Taki /ˈtɑːkɪ,tɑːki/ *noun*
زمانی کریۆلی Suriname لەسەر بنچینەی ئینگلیسی ۞ تاکی‌تاکی
tala /ˈtɑːlə/ *noun, pl.* same or talas
یەکەی بنەڕەتی پارەی ساموا، بەرامبەر بە سەد sene ۞ تالا
Talaing /təˈlʌɪŋ/, *pl.* same or Talaings = Mon2
talapoin /ˈtaləpɔɪn/ *noun*
1 پیاوی دینی بودائیستی 2 جۆرێ مەیموونی چکۆلەی ئەفریکای ڕۆژاوا [*Miopithecus talapoin*] ۞ 1 کشیش بودائیستی 2 تالاپوین
talaria /təˈlɛːrɪə/ *noun, pl.*, also Talaria
(لە میتۆلۆژی ڕۆمیدا) سەرپایی (یان پێڵاوی) باڵدار، لە لایەن خودای Mercury یەوە لەپێ دەکرا ۞ تالاریا
Talbot *noun*
تالبۆت: جۆرێ تاجی زل و قورس و زۆربەسپی گوێشۆڕ ۞ تالبوت
talc /talk/ *abbreviation* talcum powder
talcum powder /ˈtalkəm paʊdə(r)/ *noun*
گەردەی تالک، هاراوەی تالک ۞ پودر تالک
tale /teɪl/ *noun*
1 چیرۆک، ڕازە، داستان، حەقایەت، حیکایەت: *a* ◊ *Dickens' 'A Tale of Two Cities'* 2 *fairy/moral/romantic, etc. tale* باسکردن، گێڕانەوە 3 قسەلۆک، بەندوباو، قاو، دەنگۆ، درۆ، فشە 4 سەرجەم، تێکرا ۞ 1 قصه، داستان 2 شرح 3 شایعه، دروغ 4 جمع
talebearer /ˈteɪlbɛːrə(t)/ *noun*, also tale-teller
دووزمان، بەقسەوباس، رابەر، قسەهێنەوبەر، شەیتان، قاوداخەر، tattletale (talebearing /ˈteɪlbɛːrɪŋ/ *n*: شەیتانی، دووزمانی، بەقسەوباسی، رابەری، خەڵک پێکادان) ۞ سخن‌چین، نمام، شایعه‌پراکن
taleggio /taˈlɛdʒɪəʊ/ *noun*
تالێجیۆ (= جۆرێ پەنیری نەرمی ئیتالیایی لە شیری مانگا) ۞ تالجیو
talent /ˈtalənt/ *noun*
1 بەهرە، توانایی، جەوهەر، خواپێداوی: *to have great artistic talent* ◊ *a man of many talents* 2 مرۆی بەبەهرە یان بەهرەوەر یان بەتوانا، کەسانی بەتوانا یان توانا: *There is a wealth of young talent in British theatre* 3 کەسانی سەرنجڕاکێش (لەباری سێکسییەوە): *He is a great talent* ◊ *He likes to spend his time chatting up the local talent* 4 سەنگ یان کێشانەیێکی زوو و یەکەی پارە، لە لایەن یۆنانی و ڕۆمییە کۆنەکانەوە بەکاردێترا (بنەڕەت: *talente* ،*talentan* ئینگلیسی کۆن (وەک یەکەیێکی سەنگ weight)، لە *talenta* لاتین، کۆی *talentum* "سەنگ، کێش، کۆی پارە"، لە *talanton* یۆنانی) ۞ 1 استعداد 2 آدم بااستعداد، افراد بااستعداد 3 افراد جذاب (از لحاظ سکسی) 4 تالنت
talented /ˈtaləntɪd/ *adjective*
بەتوانا، بەبەهرە، بەهرەوەر، بەهرەمەن(د)، بەجەوهەر، جەوهەردار، خواپێداو: *a talented player* ۞ بااستعداد
talentless /ˈtaləntləs/ *adjective*
بێتوانا، بێبەهرە، بێجەوهەر ۞ بی‌استعداد
talent scout *noun*
ڕاوچی کەسانی بەتوانا یان بەبەهرەکان، ڕاوچی بەهرەمەندەکان یان بەهرەوەرەکان ۞ شکارچی استعدادها
talent-spotter = talent scout
talent-spotting *noun*
ڕاوەبەهرە، ڕاوی کەسانی بەتوانا یان بەبەهرە ۞ شکار استعدادها
tali = plural form of talus1
talipes /ˈtalɪpiːz/ = club foot
talipot /ˈtalɪpɒt/ *noun*
باڵمی بەرزی هیندی، گەڵاگەورەی باوەشێنی [*Corypha umbraculifera*] (بنەڕەت: لە *tālī* سانسکریت، لە *tālīpatra* + "palm" *patra* "leaf") ۞ تالیپوت
talisman /ˈtalɪzmən/ *noun, pl.* talismans
تەلەسم، جادوو، چاچۆلە، دیوبەند (talismanic /-ˈmanɪk/ *adj*: ـــــــەربە، talismanically /-ˈmanɪkli/ *adv*) ۞ طلسم
talk /tɔːk/ *noun*
1 قسەکردن، خەبەردان، ئاخافتن، پەیڤین، دوان، وتە 2 وتووێژ، دانوستان: *arms/pay/peace, etc. talks* ◊ *High-level talks on arms*

to ◊ limitation will reopen next month
3 شێوەی قسەکردن 4 بابەتی *hold talks*
قسەکردن یان ئاخافتن 5 وتاردان 6 دەنگۆ،
قسەلۆک، بەندوباو، لۆغەت، چەلتە، مقۆمقۆ،
There was talk in : وتەوت، قسە
7 Washington of sending in troops
(talks) دانوستان(ەکان)، وتوویژەکان ۞ 1
گفتگو، صحبت 2 مذاکره 3 طرز سخنگویی 4
موضوع گفتگو 5 سخنرانی 6 شایعه، حرف 7
(در جمع) مذاکرات

talkathon *noun*
(ئافەرمی) دانوستان، وتوویژ یان مشتومڕی دوورودرێژ (بە مەبەستی سەرنەگرتنی شتێ، لە ئەمریکا) ۞ مذاکره یا بحث طولانی

talkative /ˈtɔːkətɪv/ *adjective*
پڕچەنە، زۆربلە، هەڵەوەڕ، چەنەدرێژ، چەقەسرۆ:
She was in a -tive mood ۞ پرحرف، وراج

talkativeness /ˈtɔːkətɪvnəs/ *noun*
زۆربلەیی، هەڵەوەڕی چەنەدرێژی چەقەسرۆیی ۞ پرحرفی

talk-back = phone-in

talker /ˈtɔːkə(r)/ *noun*
1 زمانباز، بەدەموپل، مرۆی پڕچەنە، زۆربلە، هەڵەوەڕ: *a brilliant talker* 2 مرۆی بێکردەوە
۞ 1 حراف، آدم پرحرف 2 آدم بی‌عمل

talkies *noun, pl.*
(ئافەرمی) فیلمی دەنگدار یان بەدەنگ ۞ فیلم ناطق

talking book *noun*
کتێبی دەنگدار یان بەدەنگ ۞ کتاب ناطق

talking picture *noun*
فیلمی دەنگدار یان بەدەنگ ۞ فیلم ناطق

talking point *noun*
تەوەری باس، بابەتی بەرباس، خاڵی بەرباس ۞ محور بحث

talking-to /ˈtɔːkɪŋ tuː/ *noun*
(ئافەرمی) هەڵشاخان، پیاهەڵکالان، بەگژداچوون، بەسەرداهاتن، شەڕ، سەرکۆنە: *to give sb a good talking-to* ۞ پرخاش، توبیخ، سرزنش

talk show = chat show

tall /tɔːl/ *adjective* (taller, tallest)
1 بەرز، بڵند، درێژ، کەڵەگەت، بالابەرز: *tall ◊ chimneys the tallest building in the world ◊ five feet tall* 2 باوەڕپێنەکراو، پێوەنراو، ڕێتێنەچوو: *a tall story* ۞ 1 بلند، دراز، قدبلند 2 اغراق‌آمیز، غیرمحتمل

tall adonis *noun*
(ڕووەکناسی) چاوکەڵەشێرە ۞ چشم‌خروس

tallage /ˈtalɪdʒ/ *noun*
(مێژوویی) باجێ کە ئیجارەنشین دەیدا بە خاوەنزەوی ۞ تالاژ

tallboy /ˈtɔːlbɔɪ/ = highboy

tallish *adjective*
کەمێ درێژ، تا ڕادەیێ بەرز ۞ نسبتاً بلند

tallith /ˈtalɪθ/ *noun*
کۆڵوانەی ڕیشکۆداری پیاوانی جوولەکە لە کاتی نوێژدا ۞ تالیت

tallness /tɔːlnəs/ *noun*
بەرزی، درێژی، بڵیندی، کەڵەگەتی ۞ بلندی، ارتفاع

tall oil *noun*
لابەرهەمێکی جەوکی resinous by-product لە بەرهەمهێنانی تلتەی دار کە لە بواری سابوون، ڕۆن و هتد بەکاردێنرێ ۞ کار شاق

tall order *noun*
کاری سەخت، کۆڵەمەرگی، کاری دژوار و گران ۞ کار شاق

tallow /ˈtæləʊ, US -loʊ/ *noun*
پیو، بەز (بۆ دروستکردنی مۆم، سابوون و هتد بەکاردێنرێ) ۞ پیه

tallow tree *noun*
دارپیو، داربەز، دەنکەکانی چەورن و ڕۆنەکان لەوەوە دەردێنرێن [*Sapium sebiferum* (ئاسیای ڕۆژهەلات) و جۆرەکانی تر] ۞ نوعی درخت

tallowy /ˈtæləʊi/ *adjective*
پیوئاسا، پیوی، بەزی، بەزاوی، بەزئاسا، چەور ۞ پیه‌مانند، چرب

tall ship *noun*
(لە ڕابردوودا) کەشتی بەرز (بە دارالای زۆر بەرزەوە) ۞ تول‌شیپ

tall story *noun*
چیرۆکی باوەڕپێنەکراو (زۆرپێوەنراو) ۞ داستان غیرقابل اعتماد

tall tale = tall story

tally /ˈtæli/ *noun, pl.* tallies
1 حیساب، حسێب 2 بەرچەسپ، یافتە (بۆ ناسینەوە یان لێککردنەوە) 3 (پێشبڕکێ) کۆی خاڵەکان 4 لەلە، گاز 5 (کۆن) هاوتا ۞ 1 حساب 2 برچسب 3 (مسابقه) جمع امتیازات 4 چوب‌خط 5 المثنی

tallyho *noun,* also tally-ho
تەلیهو، حەلەلەل، ئەها، هانێ (هەرا و گوڕەی کاتی ڕاوچێ ڕێوی دەبینێ) ۞ تالیهو

tallyman *noun, pl.* tallymen
بازفرۆش، بە شێوەی باز دەفرۆشێ ۞ فروشنده با نظام تقسیطی

Talmud /ˈtælmʊd, US ˈtɑːl-/ *noun*
تەلمود، دینامە (شەریعەتی جوولەکە؛ Talmudism *n*؛ بنەڕەت: لە *talmūd* late "instruction" Hebrew، لە *lāmad* عیبری "فێربوون") ۞ تلمود

Talmudic /ˌtæl'mʊdɪk, US -'mju:d-,ˌtɑ:l-/ *adjective*, also Talmudical
سەربە تەلمود، تەلمودی ۞ وابستە بە تلمود
Talmudist *noun*
تەلمودباوەر، زانای تەلمود، نووسەر یان کۆکەرەوەی تەلمود، تەلمودنووس، تەلموددانەر ۞ تلمودیست
Talmud Torah *noun*
1 بواری لێکۆڵینەوەی قانوون و شەرعی جوولەکە 2 جۆرێ خوێندنگا کە منالان فێری یەهوودیەت دەکرێن ۞ تلمود تورات
talon /'tælən/ *noun*
1 (ب.ت. talons) چنگاڵ، چنگ، پەنجە، چرنووک، نینۆخ 2 پاژنە، پاشنە 3 (پەڕین) پاشماوەی دەست 4 (بیناسازی) نەخشی دووچەم(او، یەکیان بە چاڵدا و ئەوی‌دیان بە رووددا)، پاژنان (بنەڕەت: لە لاتینەوە talus ("ankle bone, heel" ۞ 1 چنگال، ناخن 2 پاشنە 3 تالون 4 ابزار دوخم
taloned *adjective*
چنگاڵ‌دار، چنگن، پەنجەدار، چرنووک‌دار ۞ دارای چنگال
talus[1] /'teɪləs/ *noun, pl.* tali /-lʌɪ/
(توێکاری) قولاپە، گوێزینگ، خرتکە، قولەپێ، دەق ۞ قوزک
talus[2] /'teɪləs/ *noun, pl.* taluses
1 خرکەبەرد، وردکەبەرد 2 لێژ، تەلان، لاپێ ۞ 1 سنگریزە 2 شیب‌دار
TAM /tæm/ *noun, abbreviation* television audience measurement
تام: توێژینەوەیێ کە بۆ نرخاندن یان هەڵسەنگاندنی ژمارەی بینەران و تەماشاکەرانی بەرنامەیێکی تەلەفزیۆنی بەکاردێت ۞ تام
tamable *adjective*, also tameable
لەماڵی‌هاتوو ۞ قابل رام
tamale /tə'mɑ:leɪ, US -'mɑ:li/ *noun*
تەمالی: چێشتێکی مێکسیکی ۞ تامالی
tamandua /tə'mand(j)ʊə, US ˌtam(ə)n'du:ə/ *noun*
تەمەندوا، مێروو(لە)گرە، راوچی مێروولە (جۆرێ مێرووخۆرە [توخم *Tamandua*: دوو جۆرن]) ۞ تاماندوا
tamarack /'tamərak/ *noun*
تەمەراک، رەشەکاژ، داری رەشەکاژ: جۆرێ رەشەکاژی باریکی ئەمریکای باکووری [*Larix laricina*] ۞ تاماراک، چوب تاماراک
tamari /tə'mɑ:ri/ *noun*
جۆرێ سۆسی soy پرشتی بەخۆترشاو (لە ژاپۆنی‌یەوە) ۞ تاماری
tamarillo /ˌtamə'rɪləʊ/ *noun, pl.* tamarillos
بەری سووری هێلکەناسای گیایێکی گەرمێنانی ئەمریکای باشووری [*Cyphomandra betaceae*] ۞ تاماریلو
tamarin /'tam(ə)rɪn/ *noun*
(گیانەوەرناسی) جۆرێ مەیموونی چکۆلەی دارستان‌نشینی ئەمریکای باشووری، لە تیرەی marmoset [توخم *Saguinus* و *Leontopithecus*: چەندین جۆرن] ۞ تامارین
tamarind /'tæmərɪnd/ *noun*
خورمای هیندی (بنەڕەت: *tamr hindī*: عەرەبی)، تەمەرهیند، داری تەمەرهیند، تەمری هیندی [*Tamarindus indica*] ۞ تمرهندی، درخت تمرهندی
tamarisk /'tam(ə)rɪsk/ *noun*
1 گەز، داری گەز، کەفر، داری گزیچار، گەرس، سۆڵەدار [توخم *Tamarix*: زۆر جۆرن] 2 گەزمازوو (tamarisk gall) ۞ 1 درخت گز 2 تماریسک
tambala /tam'bɑ:lə/ *noun, pl.* same or tambalas
تامبالا: یەکەی پارەی مالاوی، بەرامبەر بە سەدیەکی kwacha ۞ تامبالا
tambour /'tæmbʊə(r), US -bʊr/ *noun*
1 تەپڵ، دمەک، دەهۆڵ، تولوم، تەپڵ‌ژەن 2 درگای کەشەوی 3 (چوار)چێوەی نەخشاندن، چوارچێوەیێکی خڕ بۆ راگرتن و کێشانی پارچە و کوتاڵ (بۆ ئۆیەچنی یان گرێ‌چنی embroidery)؛ هەروەها خودی گرێ‌چنی یان ئۆیەچنی‌یەکە 4 (بیناسازی) جۆرێ دیواری لوولەکی و خڕ بۆ راگیرکردنی گومەز؛ هەریەک لەو بەردە لوولەکی‌یانەی cylindrical پێکهێنەری قەدی ستو و کۆلەکەین 5 دیوار یان پشت‌بەستێکی خوار (کە تۆپەکە دەگەرێنێتەوە نێوەڕاستی مەیدان، لە تەنیس و هتد) ۞ 1 طبل، طبل‌زن 2 در کشوی 3 تمبور 4 گریوگنبد 5 تمبور
tamboura /tam'bʊərə/ *noun*, also tambura
1 (هەروەها tanpura) عوودیکی گەورەی چوارژێ، لە موسیقای هیندی‌دا بەکاردێت، تەمبوورە 2 جۆرێ عوود یا ماندۆلینی ولاتانی باڵکان، تەمبوورە ۞ تمبورا
tambourin /'tambərɪn/ *noun*
1 جۆرێ تەپڵ یان دەهۆڵی درێژ و باریک لە Provence 2 هەڵپەڕکێ و سەما بەو دەهۆڵە ۞ تمبورین
tambourine /ˌtæmbə'ri:n/ *noun*
دەف، گەوال، دەفی زریزەدار، دایرەی زەنگی ۞ داریەی زنگی
tambourinist *noun*
دەف‌ژەن، گەوال‌ژەن، دایرەژەنی زەنگی ۞ نوازندەی داریەی زنگی
tamburitza /tam'bʊrɪtsə/ *noun*
جۆرێ ماندۆلینی مل‌درێژ، لە کرواتیا و ولاتانی

دراوسێ لێدەدری (سێربۆ-کرواتیا، چکۆلێنراوی *tambura* (بڕوانە tamboura) ◯ تامبوریتزا

tame /teɪm/ *adjective* (tamer, tamest)
1 دەستەمۆ، دەسازۆ، مالی، رام، کەدی، دەستەمۆ، دەسەلێن، ناکێوی، domesticated، دژی wild: *The bird became so tame* ◊ *tame animals that it was impossible to release it back into the wild* 2 گوێڕایەڵ، ملکەچ، بەقسەکردوو، بەرخ‌ئاسا، بەگوێ، هێمن، قەبیس، ترسەنۆک 3 وەڕەس‌کەر، ناخۆش، قۆر 4 (زەوی) کێڵراو، شێوبراو ◯ 1 رام، اهلی 2 فرمانبردار، ترسو 3 کسل‌کننده 4 شخم‌زده

tameless *adjective*
مالی‌نەبوو، رام‌نەکراو ◯ رام‌نشو

tamely /teɪmli/ *adverb*
بە شێوەیەکی دەسازۆ یان مالی، دەستەمۆیانە: *She's not likely to stand by and tamely accept defeat* ◯ به طور رام

tameness /teɪmnəs/ *noun*
دەبێتە مالی، رام‌بوویی، دەستەمۆیی، دەسازۆیی ◯ رامی

tamer /ˈteɪmə(r), US ˈteɪmər/ *noun*
(زۆرتر لە لێکدانا) رام‌کەر، کەسێ کە گیانەوەرانی دڕ و کێوی دەکاتە مالی: *a lion-tamer* ◯ (در ترکیب) رام‌کننده، اهلی‌کننده

Tamil /ˈtæmɪl/ *adjective, noun*
adj سەربە تامیل، تامیلی *n* 1 خەڵکی تامیل (لە چەند بەشێکی هێندی باشوور و سریلانکادا دەژین) 2 تامیلی، زمانی (دراڤیدی) تامیلەکان ◯ *adj* وابسته به تامیل *n* 1 اهل تامیل 2 زبان تامیلی

Tammany /ˈtaməni/ *noun*, also Tammany Hall
(لە ئەمریکا) کۆمەڵ یان ڕێکخراوەی رامیاری گەندەڵ (بنەڕەت: لە ناوی ڕێکخراوەیێکی بەهێزی نێو پارتی دیموکراتیکی ئەمریکا، بارەگاکەی لە *Tammany* Hall نیویۆرک بوو) ◯ گروه یا سازمان سیاسی فاسد

tammy = tam-o'shanter

Tam-o'shanter /ˌtæməˈʃæntə(r)/ *noun*
1 قارەمانی هۆنراوەی تام و شانتێری Robert Burns (1790) 2 تام ئۆ شانتێر (tam-o'shanter) (کڵاوێکی خڕی سکاتلەندی‌یە) ◯ تام اوشانتر

tamoxifen /təˈmɒksɪfɛn/ *noun*
تامۆکسیفێن $C_{26}H_{29}NO$ (دەرمانێ کە بۆ چارەسەری شێرپەنجەی مەمک (پاش(لە)زگ‌چوونەوە postmenopausal) بەکاردێتری) ◯ تاموکسیفن

Tampax /ˈtæmpæks/ *noun, pl.* same
تامپاکس (ناوی دەستەیێ لە tampon ی ئاسایی) ◯ تامپاکس

tamperer *noun*
1 دەستکاری‌کەر، شێوێنەر، چەواشەکەر 2 دەس‌تێوەردەر، خۆتێکەڵ‌کەر ◯ 1 تحریف‌کننده 2 مداخله‌کننده

tampion /ˈtampɪən/ *noun*, also tompion
(فەرەنسی) تۆپەوانە (لە دار بۆ دەم و درگای تۆپ) ◯ توپی

tampon /ˈtæmpɒn, US -pɑːn/ *noun*
تامپان، تامپۆن، خوێن‌مژک، پەڕۆی بێنوێژی (ژنان دەیخەنە نێو شەرمیان بو بەربەست‌کردنی خوێن لە وەختی بێنوێژی‌دا)، تامپێکس ◯ تامپون، تامپکس

tam-tam *noun*
زەنگی پەیکەیی ◯ ناقوس قرصی‌شکل

Tamworth *noun*, borough in Staffordshire, England
جۆرێ ڕەگەزی لەش‌درێژی بەرازی سوور، لە ئینگلتەرە پەرەی پێدرا ب.ت. لەبەر بەرهەم‌هێنانی bacon ◯ تامورس

tan[1] /tæn/ *adjective, noun*
adj 1 قاوەیی مەیلەو زەرد، قاوەیی کاڵ 2 قاوەیی، سووتاو، رەش‌داگەڕاو *n* 1 رەنگی قاوەیی مەیلەو زەرد یان قاوەیی کاڵ 2 (هەروەها tanbark) جەوت، توێکڵی داربەڕوو یا هی تر ◯ *adj* 1 قهوه‌ای نسبتاً زرد 2 برنزه *n* 1 رنگ قهوه‌ای روشن 2 جفت

tan[2] /tæn/ *abbreviation* tangent

tanager *noun*
(باڵندەناسی) تاناگێر، تەناگێر (= جۆرێ باڵندەی ئەمریکایی [زوورخێزان Thraupinae: گەلێ جۆرن]) ◯ تاناگر

T and AVR *abbreviation* Territorial and Army Voluntary Reserve

Tánaiste /ˈtɔːnɪʃtə, Irish ˈtaːnəsʲtʲə/ *noun*
جێگری سەرۆک‌وەزیر(ان)ی کۆماری ئیرلەند ◯ معاون نخست وزیر جمهوری ایرلند

tanbark /tæn bɑːk/ *noun*
توێخڵی داربەڕوو، جەوت، جفت، کلاوەبەڕوو ◯ پوست بلوط، جفت

tandem /ˈtændəm/ *noun, adverb*, also tandem bicycle
n 1 چەرخی دووکەسە یان دووتەرکە 2 کالیسکەی دوو ئەسپە یان دووگیانەوەری لە دوای یەکتر *adv* 1 دووتەرکە، دووپشتەکی 2 پێکەوە، لەگەڵ‌یەک، هاوکات، بە دوای یەک‌دا، لە دەمێک‌دا ◯ *n* 1 دوچرخەی دونفره 2 تاندم *adv* 1 دوترکه 2 با هم، هم‌زمان

tandoor /ˈtanduə, US tanˈduə/ *noun*
تەنوور، تەندوور ◯ تنور

tandoori /tænˈduəri, US -ˈduri/ *adjective*,

noun
adj تەنووری n لێنانی تەنووری (جۆری چێشتی هێندی کە لەسەر ڕەژی لە کوانوودا ساز دەبێ) ◌ adj تنوری n طبخ تنوری

tandoori chicken *noun*
مریشکی تەنووری ◌ مرغ تنوری

tang[1] /tæŋ/ *noun*
1 بۆنی تیژ، تام یان چێژی تیژ، تامی دۆخ: *the -g of lemons* 2 (چەقۆ یان ئامرازی تر) زمانە، دەرپەڕیوی ◌ 1 بوی تند، مزەی تند 2 زبانه

tang[2] /tæŋ/ *noun*
جۆری surgeonfish دەوروبەری شیلان و بەردەکان [تۆخم *Acanthurus*: چەندین جۆرن] ◌ نوعی ماهی

tangelo /'tan(d)ʒələʊ/ *noun, pl.* tangelos
میوەی دوورەگە لە نارنگی و گریپفروت (لە pomelo + tangerine پێکهاتووە) ◌ تانگلو

tangency /'tændʒənsi/ *noun*
تانژانسی، بەرکەوتەیی، لێکەوتەیی، بەرکەوتن، بەرکەوت ◌ تماس

tangent /'tændʒənt/ *noun, adjective*
n هێڵ یان ئاستی بەرکەوتە یان لێکەوتە یان بەرکەوت adj (هێڵ یان ئاستی) تانژانت، بەرکەوتە، لێکەوتە (بنەڕەت: لە -tangent، *tangere* لاتین "touch") ◌ n خط یا سطح مماس adj مماس، تانژانت

tangential /tæn'dʒenʃl/ *adjective*
لاوەکی، لابەلایی، ناسەرەکی، پەراوێزی، ناڕاستەوخۆ: ◊ *a tangential argument* ◌ *tangential involvement* جنبی، حاشیەای، غیرمستقیم

tangentially /tæn'dʒenʃli/ *adverb*
بە شێوەیەکی ناڕاستەوخۆ، لاوەکییانە ◌ بە طور جنبی یا غیرمستقیم

tangerine /ˌtændʒə'riːn, US 'tændʒəriːn/ *noun*
1 لالەنگی، نارنگی، خۆشداکەنە 2 داری نارنگی [*Citrus reticulata*] 3 ڕەنگی پرتەقالی (تۆخ، لە ناوی *Tangier* ی مۆرۆکۆ) ◌ 1 نارنگی 2 درخت نارنگی 3 رنگ نارنگی

tangibility /ˌtændʒə'bɪləti/ *noun*
دەسلێکەوتوویی، هەستپێکراوی، پێپێبردوویی ◌ لمس‌پذیری

tangible /'tændʒəbl/ *adjective, noun*
adj 1 دەسلێکەوتوو، هەستپێکراو 2 پێپێبردوو، بابەتی، ڕاستەقینە، ڕیال، واقعی، دیار، (لە)بەرچاو، خۆیا، ئاشکرا، ڕوون، ڕۆشن: ◊ *tangible benefits/improvement, etc.* *We cannot accept his findings without -ngible evidence* n شتی هەستپێکراو (کە بتوانرێ دەستی لێبدرێ) ◌ adj 1 لمس‌شدنی 2 عینی، مشخص، معلوم n چیز محسوس

tangibly /'tændʒəbli/ *adverb*
بە شێوەیێکی دیار یا بەرچاو، هەستپێکراوانە ◌ بە طور بارز یا محسوس

tangle /'tæŋgl/ *noun*
1 تێکئالاوی، ئالۆسکاوی، گرێتێکەوتوویی، سەرنادیاری، شانەنەکراوی: *a tangle of branches* 2 گرێ، گیر 3 شێواوی، ئالۆزی، شپرزەیی، گێروگرفت، شەڕ، کێشە، تێکهەڵچوون، تێکبەربوون 4 بارودۆخی ئالۆز ◌ 1 گوریدگی 2 گیر 3 آشفتگی، نابسامانی، درگیری، گرفتاری 4 وضع بغرنج

tangled /'tæŋgld/ *adjective,* also tangled up
1 شانەنەکراو، ئالۆسکاو، تێکئالاو، گرێتێکەوتوو، گریمانە، سەرنادیار 2 شێواو، ئالۆز، شپرزە، هەڵشێویەڵشێو، تێکەولێکە: *tangled hair/bed clothes* 3 ئالۆز، پێچەڵاوپێچ، سەخت ◌ 1 گوریدە 2 آشفتە 3 بغرنج

tango /'tæŋgəʊ, US -gou/ *noun, pl.* tangos
(سەما، ئەمریکای باشووری) تانگۆ، پارچە موسیقایێ بۆ تانگۆ ◌ تانگو

tangram /'tangram/ *noun*
تانگرام: جۆرێ مەتەڵی چینی کە پێکهاتووە لە چوارگۆشەیێکی دابەشکراو بۆ حەوت بەش کە دەتوانرێ ڕێکخرێ و شتی جیاجیای تری لێ سازکرێ ◌ تانگرام

tangy /'tæŋi/ *adjective* (tangier, tangiest)
(بۆن، تام و هتد) تیژ، دۆخ، توند: *a refreshing tangy lemon flavour* ◌ تند

tania = tannia

tank /tæŋk/ *noun*
1 (هەروەها thankful /tæŋkful/) تانکی، گازدان، ئاودان، حەوز، عەماراو، عەمارگاز، تانکێر، تانکییێ: *2 a hot water tank* (میلیتاری) تانک 3 (ماشێن و هتد) تانک، باک، جێبەنزین، جێگازۆل 4 (لە هیند و پاکستان) بناوان، گۆم یان ئەستێرک (بەربەندی دەسکرد بۆ هەڵگرتنی ئاو) ◌ 1 مخزن، بە اندازەی یک مخزن 2 تانک 3 باک 4 تانک

tanka /'tɑːŋka/ *noun, pl.* tankas
وتەکێشی دینی تیبەتی (یان تەبەتی) لەسەر تۆمار، وەکوو ئاڵا دەکرێ بە پەرستگە و لە ڕێپێوانێدا هەڵدەگیرێ ◌ تانکا

tanka /'taːŋkə/ *noun, pl.* same or tankas
هۆنراوەی ژاپۆنی پێنج‌دێری (و 31 بڕگەیی) کە یەکەمین و دووهەمینی 5 بڕگە و ئەوانی‌دیش 7 بڕگەیین syllable ◌ تانکا

tankage /'tæŋkɪdʒ/ *noun*
1 هەڵگرتن (لە تانکدا) 2 حەقی هەڵگرتن 3 جێ یان نێوەڕۆکی تانکێ، تانکاژ ◌ 1 ذخیرەسازی 2 حق ذخیرە 3 تانکاژ

tankard /'tæŋkəd, US -ərd/ *noun*
1 پــارچی ئاســنی درگــادار 2 بیرەخــۆری، ئاوجۆخۆری (دەسکدار) ◌ 1 پارچ فلزی دردار 2 آبجوخوری

tank car *noun*
(ریی ئاسن) واگۆنی عەماری یان تانکیری ◌ واگن مخزنی

tank destroyer *noun*
تانکشکێن ◌ ضد تانک

tanked up *adjective*, also tanked
(ناڤەرمی) مەستی مەست، کەلەلا ◌ پاتیل

tanker /'tæŋkə(r)/ *noun*
1 کەشتی یان فڕۆکەی نەوتهەڵگر (نەوتبەر) 2 تانکیر: *an oil tanker* ◌ 1 کشتی یا هواپیمای نفتکش 2 تانکر

tanker truck *noun*
تانکیر ◌ تانکر

tank-faming *noun*
پەروەردەی گیاوگژ لە پەیناودا (بەبێ گڵ) ◌ تانکفارمینگ

tankful *noun, pl.* tankfuls
تانکیێ، پڕ تانکیێ، تانکیرێ ◌ بە اندازەی یک مخزن

tank top *noun*
پۆلیڤیری بێقۆل ◌ پلیور بیآستین

tank town *noun*
(ناڤەرمی) شاری چکۆلە و ناگرنگ ◌ شهر کوچک و بیاهمیت

tank tread *noun*, also Caterpillar track (trademark) especially in *BrE*
پشتێنەیێکی کانزایی کە بە دەور پێچکە و چەرخی ماشێنە قورسەکاندا دەبەسترێ بۆ رۆیشتن بە جێگای ناڕێک و نەرمدا ◌ تانک ترید

tannage /'tænɪdʒ/ *noun*
دەباغی، پێستەخۆشکردن، تاڵدان، هەڵاڵگەری ◌ دباغی

tannate *noun*
ئاوێتەیێکی تانین tannin، خوێی tannic acid ◌ دباغی

tanned /tænd/ = suntanned

tanner[1] /'tænə(r)/ *noun*
دەباغ، پێستەخۆشکەر، هەڵاڵگەر ◌ دباغ

tanner[2] = (informal) sixpence

tannery /'tænəri/ *noun, pl.* tanneries
دەبباغی، پێستەخۆشکردن، هەڵاڵگەری، گەمارگە، خۆش(ە)خانە، هەڵاڵخانە ◌ دباغی

tannia /'tanɪə/ *noun*, also tania
جۆری رووەکی بالابەرزی کاریبەن یان کارائیب لە خێزانی arum] *Xanthosoma* *sagittifolium*[◌ تانیا

tannic *adjective*
1 سەربە یان بەرهەمهاتوو لە tan یان 2 tannin (دەربارەی مەی) بە تام و مەزەی تاڵەوە، astringent taste لەبەر بوونی تانین ◌ تانیک

tannic acid /'tænɪk 'æsɪd/ *noun*
ترشەڵۆکی تەنیک (تانیک) ◌ اسید تانیک

tannin /'tænɪn/ *noun*
تەنین، تاڵ، هەلاڵ یان دەرمانی پێستەخۆشکردن، مازوو؟ ◌ تانن

tanning *noun*
دەبباغی، پێستەخۆشکردن، تاڵدان، هەلاڵگەری ◌ دباغی

Tannoy /'tænɔɪ/ *noun*, trademark
(بریتانیا) بڵیندگۆ: *to make an announcement over the -y* ◌ بلندگو

Tanoan /tə'nəʊən/ *noun, adjective*
تانۆیی، تانوان: *n* خێزان یان کۆمەڵی زمانە چکۆلەکان کە ژمارەیێکی زمانە سووریپێستەکانی Pueblo دادەگرێ (لە باکوور و ناوەندی نیومەکسیکۆ) *adj* سەربەو خێزان یان کۆمەڵە زمانییە ◌ تانوان، تانویی

tanpura /tʌn'puːrə/ = tamboura1

tansy /'tanzi/ *noun, pl.* tansies
جۆری گیای گەلابۆنخۆش aromatic leaves بۆ پاتاڵ و مالات زاراوییە] *Tanacetum vulgare* و جۆرە پێوەندیدارەکان[◌ تانسی

tantalate *noun*
خوێی ترشەڵۆکی تانتالیک tantalic acid ◌ تانتالات

tantalic *adjective*
سەربە تانتالۆم، تانتالی، پێوەندی بە تانتالۆمەوە هەیە ◌ وابستە بە تانتال

tantalite /'tantəlʌɪt/ *noun*
تانتالیت: کانیکی رەشی چری کەمپەیدا، لە ئۆکسایدی تێکەڵی ئاسن و تانتالۆم پێکهاتووە (بنەڕەت: لە -ite[1] + tantalum) ◌ تانتالیت

tantalizing /'tæntəlaɪzɪŋ/ *adjective*
دەردیێدەر، دیقپێکەر، بەکەڵکەڵەخەر: *The tantalizing aroma of fresh coffee wafted towards them* ◌ وسوسەانگیز

tantalizingly /'tæntəlaɪzɪŋli/ *adverb*
دەردیێدەرانە، دیقپێکەرانە، بەکەڵکەڵەخەرانە: *The branch was tantalizingly out of reach* ◌ بە طور وسوسەانگیز

tantalum /'tæntələm/ *noun*
تانتالۆم، تانتال (بە ژ.گ. 73، ن. Ta؛ بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *Tantalus* لاتین: لە نەتوانینی بۆ مژینی ترشەڵۆک) ◌ تانتال

Tantalus /'tantələs/ *noun*, Latin, from Greek *Tantalos*
1 (لە میسۆلۆژی یونانیدا) پادشای ئەفسانەیی فریژیا لەبەر تاوانەکانی بەوە legendary king

سزا درا کە میوە و ئاوی لەبەردەما بوو (لە Hades)، بەلام دەستی پێ ڕانەدەگەیشت 2 (tantalus) دۆلاب، ڕەفحە و قەفەسە یان cellarette ی قوفڵکراو و داخراو کە لە پشت شووشەکانیەوە خواردنەوە و تونگەمەی خۆشڕەنگی تیایە ◌ تانتالوس

tantamount /ˈtæntəmaʊnt/ *adjective*

(tantamount to) بەرامبەر، وەکوو: *an insult* *a* ◊ *tantamount to a slap in the face* *relationship -mount to marriage* ◌ معادل

tantara /ˈtæntrə/ *noun, pl.* tantaras

دەنگی شەیپوور یان زوڕنا یان سوڕنا ◌ صدای شیپور

tantivy /tanˈtɪvi/ *noun* (*pl.* tantivies), *adjective*

n چوارناڵە، چارگافی، غار، سواری تەخت *adj* زوو، خێرا، توند ◌ *n* تاخت *adj* سریع، تند

tantra /ˈtantrə, US ˈtʌntrə/ *noun*

1 دەقی جادوویی یان نهێنی بودائیستی و هیندوویی 2 لایەنگری لە ڕێباز و بنەماکانی تانترا، کە بریتین لە: meditation ،mantra و ritual و yoga ◌ تانترا

tantric /ˈtantrɪk, US ˈtʌntrɪk/ *adjective*

سەربە تانترا، پێوەندی بە تانتراوە هەیە، تانترایی ◌ وابستە بە تانترا

tantrism *noun*

تانتراگەری، تانتراباوەڕی، تانتریزم ◌ تانتریسم

tantrist *noun*

تانتراگەر، تانتراباوەڕ، تانتریست ◌ تانتریست

tantrum /ˈtæntrəm/ *noun*

نارەحەتی، ڕقهەستاوی، تووڕەیی، (منداڵ) ناجسنی، نارەسەنی، بەهانەگرتوویی، گرەزۆکی، گرینۆکی: *to have/throw a tantrum* ◌ کجخلقی، خشم، (کودک) بهانەگیری، نحسی

Tanzanian /ˌtanzəˈniːən/ *adjective, noun*

adj سەربە تانزانیا، تانزانیایی *n* خەڵکی تانزانیا، تانزانیایی ◌ *adj* وابستە بە تانزانیا *n* اهل تانزانیا، تانزانیایی

tanzanite *noun*

تانزانیت: کانیکی شینی تۆخی zoisite ی، وەک gemstone بەکاردێت (لە ناوی تانزانیای ئەفریکاوە، چونکو لەوێ دۆزرایەوە) ◌ تانزانیت

Tao /taʊ, US ˈtɑːəʊ/ *noun*

تاو (هێزی سروشتی کە پێیوایە هەموو شتێ بەپێی تائۆیزم لە گەردووندا پێکهاتووە، لە چینی: "ڕێگا (ی ڕاست)") ◌ تائو

Taoiseach /ˈtiːʃəx/ *noun*

تیشخ، تائۆشۆک، تائۆسیچ، سەرۆکوەزیری کۆماری ئیرلەند (بنەڕەت: ئیرلەندی بە واتای "ڕێبەر، سەرۆک") ◌ تائوشوک، نخستوزیر جمهوری ایرلند

Taoism /ˈdaʊɪzəm, US ˈtaʊ-/ *noun,* also Daoism

تائۆباوەڕی، تائۆئیزم (لە چینی کۆن سەری هەڵدا و لەسەر بنچینەی نووسراوەکانی لائۆتزۆ Lao Tzu ڕۆنراوە) ◌ تائوئیسم

Taoist /ˈdaʊɪst, US ˈtaʊ-/ *noun, adjective*

تائۆیست، تائۆباوەڕ ◌ تائوئیست

Taoistic /ˈdaʊɪstɪk, US ˈtaʊ-/ *adjective*

تائۆباوەڕییانە، سەربە تائۆباوەڕی یان تائۆئیزم ◌ تائئیستی

tap[1] /tæp/ *noun*

1 (هەروەها faucet) شیرە، بەلووعە، تۆپەوانە، دەمەوانە، بلبلە: *a gas* ◊ *Turn the tap on/off* 2 گوێگرتن، کۆنترۆڵ، گوێهەڵخستن (لە قسەی تەلەفونی): *a phone -p* 3 کون 4 (بریتانیا) مەیخانە، مەیفرۆشی 5 (دەنگناسی) بتە؟: دەنگێ کە لەودا زمان سووک و خێرا بەپێ دەکێشێتە بەش و ناستێکی دەم، وەک /t/ لە *later* (یان *little, city, dirty*) لە ئینگلیسی ئەمریکای و /r/ لە *very* هیندێ زاراوەی بریتانیایی 6 = tap-dancing ◌ 1 شیر، توپی 2 استراق سمع 3 سوراخ 4 بار 5 زنش

tap[2] /tæp/ *noun*

1 پتە، پەلەپیتکە، لێدانی بە سووکی (ب.ت. بۆ ئاگاداری): *He felt a -p on his shoulder* *a tap at/on the door* ◊ *and turned round* 2 نالی پاژنە یان ژێرپەنجەی پێڵاو بۆ دەنگلێوەهاتن لە سەمادا ◌ 1 تلنگر 2 تاپ

tapa /ˈtɑːpə/ *noun*

1 تویکلی ناسکی داری mulberry 2 (هەروەها tapa cloth) پارچەی لەو تویکڵە، لە دورگەکانی پاسیفیکدا بەکاردێت ◌ تاپا

tap dance *noun,* also tap-dancing

سەمای تەپ، تەپدانس ◌ تپرقص

tap dancer *noun*

تەپدانسێر ◌ تپدانسر

tape /teɪp/ *noun*

1 زیوار، باریکە، بەن، بەند، بەنۆکە، تیزماڵک، پەت: *The papers were in a pile, tied together with a tape* 2 شریت یان باریکەی هێڵی کۆتایی پێشبڕکێ: *3 the finishing tape* دەنگبەند، شریت، نەوار، نەواری ڤیدیۆ: *Police* 4 *seized various books and tapes* نەوارچەسپ، باریکەچەسپ: *adhesive/sticky tape* 5 ئەندازە، میتر tape-measure ◌ 1 نوار 2 تیپ 3 نوار ضبط صوت، نوار ویدئو 4 نوارچسب 5 متر

tape deck *noun*

(سیستمی دەنگی) دێک ◌ دک

tape drive *noun*

(کامپیوتێر) تەیپدرایف ◌ نوارگردان

tape measure *noun*
ئەندازە، میتر (بۆ پێوان یان ئەندازەگرتن) ۞ متر
taper /'teɪpə(r)/ *noun*
1 مۆمی درێژ و باریک، مۆمی پلیتە، شەمی باریک 2 بەرەبەرە کەمبوونەوە ۞ 1 شمع دراز و باریک 2 کاهش تدریجی
tape-recorded *adjective*
تۆمارکراو ۞ ضبطشده
tape recorder *noun*
(دەزگای) تۆمارکردن، دەنگگر ۞ ضبط صوت
tape recording *noun*
تۆمار (ی دەنگ): *a tape recording of the interview* ۞ ضبط
taperer *noun*
مۆمهەڵگر (لە ڕێوڕەسمی دینیدا) ۞ حامل شمع
tapestried *adjective*
رازێنراو بە فەرشی دیواری یا پەردەنەخشینە ۞ تزئینشده با فرشینه
tapestry /'tæpəstri/ *noun, pl.* tapestries
1 مافوورەی دیواری، فەرشی دیواری یا هەڵواسراو، پەردەنەخشینە، پەردەی دیواری: *crafts such as* ◊ *medieval tapestries* 2 هونەری چنینی *embroidery and tapestry* ۞ 1 فرشینه 2 تاپستری tapestry
tapetum /tə'pi:təm/ *noun*
پەردە(ک): توێێکی پەرچدەرەوەی choroidی لە چاوی زۆر گیانەوەردا، کە دەبێتە هۆی درەوشانەوەی لە تاریکیدا ۞ تاپتوم
tapeworm /'teɪpwɜ:m, US -wɜ:rm/ *noun*
کرمەباریکە، زووری، مۆلک [پۆل Cestoda: زۆر جۆرن] ۞ کرم کدو
taphole *noun*
کونی تۆپەوانە ۞ سوراخ توپی
taphonomic *adjective*
سەربە taphonimy یان گۆڕەوانی ۞ وابسته به تافونومی
taphonomist *noun*
تافۆنۆمیست، گۆڕەوان ۞ تافونومیست
taphonomy /ta'fɒnəmi/ *noun*
1 گۆڕەوانی: لقێ لە کۆنناسی palaeontology لەمەڕ ڕەوت و پرۆسەی بوونە بووبەردەوە fossilization، لێکۆڵینەوەی هەلومەرجی ژینگەیی کە کاریگەری لەسەر بوونەبووبەردەوە هەیە 2 باروودۆخ و پرۆسە و ڕەوتی بوونەبووبەرد یان فۆسیلیزاسیۆن (بنەڕەت: لە *taphos* یۆنانی "گۆڕ grave" + -nomy) ۞ تافونومی
tapioca /ˌtæpi'əukə, US -'oukə/ *noun*
تاپیۆکا (= خواردەمەنی نشاستەیی لە شێوەی دانی سپی ڕەق کە لە گیای شیرهەرد دەگیرێ) ۞ تاپیوکا
tapir /'teɪpə(r)/ *noun*
بەرازی لمۆزدار، بەرازەلمۆزنە (لە ئەمریکای ناوەندی و باشووری و باشووری ڕۆژاوای ئاسیادا دەژی [*Tapirus*: چوار جۆرن]) ۞ تاپیر
tapis /'tapi:/ *noun, pl.* same
(کۆن) بەڕە، ڕایەخ، پلاس، قاڵی ۞ گلیم، قالی
tappet /'tapɪt/ *noun*
هەڵێنی سوپاپ، ژێرسوپاپ، ژێرسوپاپ، تاپیت، تەپیت ۞ تاپیت
taproom /'tæpru:m, US -rum/ *noun*
مەیخانە، مەیفرۆشی ۞ بار
taproot /'tæpru:t/ *noun*
سەرڕەگ، بنەڕەگ، شاڕەگ ۞ ریشەی اصلی
tapster /'tæpstə(r)/ *noun*
(کۆن) مەیگێڕ ۞ ساقی
tapu /'tɑ:pu:/ = forbidden, taboo, *adjective*
tap water *noun*
ئاوی لوولە(کێشی)، ئاوی شێرە ۞ آب لولەکشی
tar[1] /tɑ:(r)/ *noun*
1 قیر، قیل، قەتران 2 (توتن) بەڵخ (بنەڕەت: *teru*، *teoru* ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ 1 قطران، قیر 2 جرم
tar[2] /tɑ:(r)/ *noun*
(نافەرمی) مەلەوان، زریوان ۞ (عامیانە) ملاح، ملوان
taradiddle /'tarəˌdɪd(ə)l/ *noun,* also tarradiddle
(نافەرمی) هەڵیتوپلیت، حەلەقومەلەق، هیچەکەوپووچەکە، شرەوبرە ۞ لاطائلات
tarakihi /ˌtarə'ki:hi, US ˌtarə'ki:/ *noun*
(مائۆری) جۆرێ ماسی زیوین، سەربە [*Cheilodactylus macropterus*] morwong ۞ تاراکیهی
taramasalata /ˌtærəməsə'lɑ:tə/ *noun,* also tarama /'tarəmə/
تاراماسالاتا (= جۆرێ چێشتی یۆنانی) ۞ تاراماسالاتا
tarantass /ˌtar(ə)n'tas/ *noun*
جۆرێ کالیسکەی رووسی چوارپێچکەی بێزەمبەلەکی ئەسپی (بنەڕەت: لە *tarantas* رووسییەوە) ۞ ترنتاس، طرنطاس
tarantella /ˌtar(ə)n'tɛlə/ *noun,* also tarantelle /-'tɛl/
تارێنتێلا، تەرێنتێلا (= جۆرێ هەڵپەرکێی کرژی ئیتالیایی)، پارچەی موسیقایێ بۆ تەرێنتێلا ۞ ترنتلا
tarantism /'tar(ə)nˌtɪz(ə)m/ *noun,* also tarentism
تارانتیزم، خولیای سەما: جۆرێ نەخۆشی دەروونی، لە باشووری ئیتالیا لە سەدەی 15 تا سەدەی 17 بلاوبووەوە و باوەڕ وابوو کە بەهۆی پێوەدانی پەسپەسەکێیلەوە تووش دەبێ ۞

تارانتیسم

tarantula /təˈræntʃələ/ *noun*
1 پەسپەسەکێویلە، پەزپەزەکێویلە، چنگنی، یزبزە، هەلەپەزە، گاردی [خێزان Theraphosidae] 2 جۆری wolf spider ڕەشی زلەی باشووری ئەورووپا، جاران باوەڕ وابوو کە پێوەدانەکەی دەبێتە هۆی tarantism [Lycosa tarentula] (بنەڕەت: لە ناوی بەندەری Taranto، لە باشووری ئیتالیا وەرگیراوە) ۞ 1 رتیل 2 نوعی عنکبوت

Tarascan *noun*
1 تاراسکەن، تاراسکان: ئەندامی گەلێکی سوورپێستی هەرێمی Michoacán 2 زمانی ئەو گەلە (بنەڕەت: لە tarasco سپانیایی) ۞ تاراسکن

tarboosh /tɑːˈbuːʃ, US tɑːrˈb-/ *noun*
فێنە، سەرپۆش، تاربووش ۞ عرقچین

Tardenoisian /ˌtɑːdɪˈnɔɪzɪən/ *adjective*
سەربە چاندی سەردەمی Mesolithicی دواتری ڕۆژاوا و ناوەندی ئەورووپا، ب.ت. 8,000- 6,000 ساڵ لەوەپێش (بنەڕەت: لە Tardenoisien فەرەنسی، لە ناوی Fère-en-Tardenois لە باکووری ڕۆژهەڵاتی فەرەنسە، جێگایێ کە شتومەکی سەربەو فەرهەنگ و چاندە دۆزرایەوە) ۞ تاردنویسین

Tardigrada /ˌtɑːdɪˈɡreɪdə/ *noun, pl.*
خاورەوان، خاورەوەکان، سووکرەوان ۞ کندروان

tardigrade /ˈtɑːdɪɡreɪd/ *noun*
گیانەوەری خاو(ڕەو) یان سووکرەو، خاورۆ ۞ جانور کندرو

tardily /ˈtɑːdɪli, US ˈtɑːrd-/ *adverb*
درەنگ، خاو، بە خاوی ۞ دیر، با کندی

tardiness /ˈtɑːdinəs, US ˈtɑːrdinəs/ *noun*
خاوی، تەپی، سستی، بە درەنگکەوتوویی، درەنگ گەیشتن یان هاتن، مەمس، سستەسست، خاوەخاو ۞ تأخیر، کندی

tardive dyskinesia /ˌtɑːdɪv ˌdɪskɪˈniːzɪə/ *noun*
نارەحەتی یان تێکچوونێکی دەماری کە بە جوولانی خۆنەویستەی دەموچاو و شەویلکە دەردەکەوێ ۞ تاردیو دیسکینیا

tardy /ˈtɑːdi, US ˈtɑːrdi/ *adjective* (tardier, tardiest)
1 خاو، تەپ، سست، درەنگ، بەدرەنگکەوتوو: *people who are tardy in paying their bills* 2 خاورەو، سست، خاو ۞ 1 دیر، کند 2 کندرو

tare[1] /teə(r), US ter/ *noun*
1 کێشی دەفر یان جێگا 2 کێشی وشکە، کێشی بێ‌بار (ماشێنەکە بە تەنیایی و بێ‌بار) ۞ 1 وزن ظرف 2 وزن خشکه

tare[2] /teə(r), US ter/ *noun*
1 مێزووەردا، گادانەی ئاسایی 2 tares، بە پێی کتێبی پیرۆز) گیایژاریکی بەزیانی شێوە corn (Matt. 13:24–30) ۞ 1 ماشک 2 تارس

tarentism = tarantism

targa /ˈtɑːɡə/ *noun*
جۆری ماشێنی وەرزشی convertible ۞ تارگا

targe /tɑːdʒ/ = target3

target /ˈtɑːɡɪt, US ˈtɑːrɡɪt/ *noun*
1 ئامانج، نیشانە، سەگمان، کۆلک، کێلک: *They bombed military and civilian target* ◊ *to hit/miss the target* ◊ *targets* 2 مەبەست، *to aim at a target* ◊ *practice* ◊ *business goals and targets*: ئامانج 3 *attainment targets* (مێزوویی) جۆری مەتال یان قەڵغانی خڕ و چکۆلە 4 (وەک ئاوەڵناو، ڕێکەوت و ...) دیاریکراو ۞ 1 هدف، آماج 2 مقصود 3 نوعی سپر گرد و کوچک 4 تعیین‌شده

target language *noun*, also object language
1 زمانی مەبەست 2 زمانێکی بیانی کە کەسێکی خەریکی فێربوونیەتی ۞ 1 زبان مقصد 2 زبان خارجه‌ای که کسی در حال یادگیری آن است

Targum /ˈtɑːɡəm/ *noun*
تارگوم، تەرجوم (وەرگێڕانی ئارامی لە بەشێکی تەورات) ۞ تارگوم

tariff /ˈtærɪf/ *noun*
1 بارانە، تاریفە، حەق، تەعرفە 2 لیستەی نرخەکان (بنەڕەت: لە tariffa ئیتالیایی، ئەویش لە arrafa عەرەبییەوە) ۞ 1 تعرفه 2 فهرست قیمت‌ها، تعرفه

tarlatan /ˈtɑːlətən/ *noun*
جۆری muslinی ناسک ۞ تارلاتان

tarmac /ˈtɑːmæk, US ˈtɑːrmæk/ *noun*
قیرتاو، قیلتاو، قیرڕێژ، ئیسفالت (بە تەرکی ورکەبەردی شکاو) ۞ آسفالت

tarmac /ˈtɑːmæk, US ˈtɑːrmæk/ *noun*
1 ناوچە یان شوێنی قیرتاوکراو، ناوچەی قیرڕێژکراو 2 (فڕۆکەخانە) جێی ڕاگرتنی فڕۆکە، (فڕۆکەخانە) باند (کورتەی tarmacdam) ۞ 1 منطقه یا محل آسفالت‌شده 2 پارکینگ هواپیما، باند

tarmacdam /ˌtɑːməˈkædəm, US ˌtɑːrm-/ *noun*, also tarmac
قیرتاو، قیلتاو، قیرڕێژ، ئیسفالت (بە تەرکی ورکەبەردی شکاو؛ بنەڕەت: لە tar[1] + macadam پێکهاتووە) ۞ آسفالت

tarn /tɑːn, US tɑːrn/ *noun*
بێرم، گۆماوی کێوەکان، ناوگێر، گۆلاوی چیاکان ۞ دریاچه‌ی کوهستانی

tarnation *noun*
جوان‌دەربڕینی damnation ۞ حسن تعبیر برای

damnation

tarnish /ˈtɑːnɪʃ, US ˈtɑːrnɪʃ/ *noun*
1 تەڵــــــخی، لێــــــڵی، نەدرەوشـــــــانەوە، لەورشـەکەوتوویی، رەشـەوەبوویی 2 شـووورەیی، لکە، پەڵە، نەنگ ◇ 1 کدری 2 لکە

tarnish plant bug *noun*
جۆرێ جانەوەری نیوەباڵی مەیلەو قاوەیی، هی رۆژهـەڵاتی ئـەمریکـای بـاکووری، سـن یـان کیـەڵە؟ [*Lygus lineolaris*] ◇ تـارنیش پلانت باگ

taro /ˈtɑːrəʊ, US ˈtarəʊ/ *noun, pl.* taros
(رووەکناسـی) گـوێفیـل [*Colocasia esculenta*] ◇ گوش‌فیل

tarot /ˈtærəʊ, US -roʊ/ *noun, adjective*
1 *n* (چەپکە = 78 دانە) پەڕەی فاڵ گرتنەوە 2 فاڵی بە پەڕ *adj* سەربە فاڵی بە پەڕ ◇ *n* 1 ورق فال‌گیری 2 فال ورق *adj* وابستە بە فال ورق

tarp = tarpaulin

tarpan /ˈtɑːpan/ *noun*
ئەسپێکی کێوی بۆرباو، هی رۆژهەڵاتی ئەورووپا و رۆژاوای ئاسیا، لەبەر راو لە 1919 دا قڕی تێکەوت [*Equus caballus gomelini*] ◇ تارپان

tarpaulin /tɑːˈpɔːlɪn, US tɑːrˈp-/ *noun*
1 مۆم‌کفت، مشەما 2 برێزێنت، چاوی قیرکفت، قیرکفت 3 قیروگونی، قیلتاو، قیرتاو 4 (مێژوویی) کڵاوی قیرکفت یان مشەمایی مەلەوانان ◇ 1 مشما 2 برزنت 3 قیروگونی 4 کلاه قیراندود

tar pit *noun*
چاڵەقیر، قوڵکەقیل، قیرجان ◇ گودال یا حفرەی قیر

tarpon /ˈtɑːpɒn/ *noun, pl.* same or tarpons
ماسییێکی دەریایی زلەی گەرمێنان [*Tarpon atlanticus*] (ئـەتلانتیـک) و *Megalops cyprinoides* (هیند و پاسیفیک)] ◇ نوعی ماهی

tarradiddle = taradiddle

tarragon /ˈtærəgən/ *noun*
(رووەکناسی) تەرخون، تەرخوم، ریشالۆک، تونەگیاو [*Artemisia dracunculus*] (بنەڕەت: لە *drakōn* یۆنانی "dragon") ◇ ترخون

Tarragona wine /ˌtarəˈgəʊnə/ *noun*
جۆرێ مەی شیرینی سپی و سوور، لە تاریگۆنا، ناوچەیێ لە سپانیا دێتەبەرهەم ◇ شراب تارگونا

tarred *adjective*
قیرکفت، قیرپۆش، قیرسـواغ، قیریـن، قیررێـژ، قیرتێهەڵسواو ◇ قیراندود

tarred felt *noun*
قیرتاو، قیلتاو ◇ قیروگونی

tarry /ˈtɑːri/ *adjective* (tarrier, tarriest)
قـیراوی، قـیری، قـیلاوی، قیرکفت، قیرسـواغ، قیرین، قیرتێهەڵسواو، قیرسواغ، قیرئاسا، قیلی، قیری ◇ قیراندود. قیرمانند

tarsal /ˈtɑːsl, US ˈtɑːrsl/ *adjective, noun*
(گیانەوەرناسی و توێکاری) *adj* سەربە قولاپەی پێ *n* ئێسکەکانی قولاپەی پێ ◇ *adj* وابستە بە مچ پا *n* استخوان‌های مچ پا

tarsi /-sʌɪ, US -siː/ = plural form of tarsus

tarsier /ˈtɑːsɪə/ *noun*
لوولاکـــە: جـــۆرێ ســـــەرەتاکی primate مێرووخـۆری چکۆلـەی دارنـشینی چـاوزل، رەسەنی دوورگەکانی باشووری رۆژهەڵاتی ئاسیا [توخم *Tarsius*: چوار جۆرن] ◇ تارسیر

tarsometatarsal *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە tarsometatarsus ـەوە هەیە ◇ وابستە بە تارسومتاتارسوس

tarsometatarsus *noun, pl.* tarsometatarsi
ئێسکی مەچەکە (یان قولاپە) و ئێسکی شانەی پا (هی باڵندەکان کە لە ئێسکەوپروسکی tarsus و metatarsus پێکهاتووە) ◇ تارسومتاتارسوس

tarsus /ˈtɑːsəs/ *noun, pl.* tarsi /-sʌɪ, -siː/
1 (توێکاری) قولاپەی پا، رەقەڵەی پا، قولەپێ، کـاوک، زەنگـۆ، مەچەکـەی پـێ، ئێـسکەکانی مەچەکـەی پـێ 2 لـوولاک یـان بەڵـەکی لاقـی باڵـندە یـان خـشۆک 3 دواجومگـەی لاقـی گیانەوەر 4 (توێکاری) بەستەرەشانەی ریشاڵی راگری تەنیشتی پێلووی چاو ◇ 1 مچ‌پا، قوزک، استخوان‌های مچ پا 2 ساق پای پرندگان یا خزندگان 3 آخرین بند پای جانور 4 تارسوس

tart[1] /tɑːt, US tɑːrt/ *adjective*
1 تـرش، تفـت، مـزر: *tart apples* 2 تونـد، بێڕەوشـتانە، ناحەز، توندوتیژ: *a ◊ tart reply* *tart rejoinder* ◇ 1 ترش 2 زننده

tart[2] /tɑːt, US tɑːrt/ *noun*
تـارت (ب.ت. لـە بریتانیـا، جـۆرێ شـیرینی؛ *tartlet n*) ◇ تارت

tart[3] /tɑːt, US tɑːrt/ *noun*
(ناڤەرمی) قەحبە، حیز، لەش‌فرۆش، prostitute ◇ جندە

tartan[1] /ˈtɑːtn, US ˈtɑːrtn/ *noun*
تارتان: پارچەی خانەخانەی سکاتلەندی ◇ تارتان

tartan[2] /ˈtɑːtn, US ˈtɑːrtn/ *noun*
(مێژوویـی) جـۆرێ کەشـتی یـەکداراڵای مەدیتەرانەیی ◇ تارتان

Tartar /ˈtɑːtə/ *noun*
1 (مێژوویی) ئەندامی چەندین هێزی تێکەڵی گـەلانی ناوەنـدی ئاسیا، مۆغـول و تورکـەکان دادەگرێ، تارتار، تاتار 2 (tartar) کەسێکی دڕ و توند و کەللەرەق ◇ 1 تارتار، تاتار 2 (با t) آدم خشن و سرکش

tartar /ˈtɑːtə(r), US ˈtɑːrt-/ *noun*
1 (ددان و هتد) بەڵغ، بار 2 نیشتوو، خڵتە، بن، دورد ◇ 1 جرم 2 دُرد

tartare /tɑːˈtɑː/ *adjective*
(گۆشت یان ماسی) ئامادەکراو بە خاوی یان کاڵی (بنەڕەت: بە واتای "تارتار") ◇ تارتار

Tartarean /tɑːˈteːrɪən/ *adjective*
دۆزەخی، دۆزەیی، infernal، سەربە یان لە Tartarus دەچێ ◇ دوزخی

Tartarian *adjective*
تاتاری، تارتاری ◇ تاتاری

tartar sauce *noun*, also tartare sauce
سۆسی ماسی (لە هێلکە، ڕۆن، کەپەر و... ساز دەبێ) ◇ سس ماهی

tartaric acid /tɑːˌtærɪk ˈæsɪd, US tɑːrˌt-/ *noun*
(کیمیا) ترشەلۆکی تارتاریک: ترشەلۆکێکی ئەندامی کریستاڵی $C_4H_6O_6$ کە ب.ت. لە قوڕە یان ترێی نەگەییودا هەیە و لە دەرمان و خوراک، لە فۆتۆگرافی، لە دروستکردنی مەی و سازکردنی خوێ و ئێستێرەکاندا بەکاردێتری ◇ اسید تارتاریک

Tartarus *noun*, Latin, from Greek *Tartaros*
دۆژە، جەهەنەم، دۆزەخ، جیهان یان دنیای خوارەوە (بەشێ لە Hades بۆ سزادانی بەدکاران، لە میسۆلۆژیای کۆندا) ◇ جهنم، عالم اسفل

tartish *adjective*
کەمێ ترش، مزر ◇ نسبتاً ترش

tartly /tɑːtli, US tɑːrtli/ *adverb*
ڕوودارانە، بێڕەوشتانە، توند، توندوتیژانە ◇ بە طور زننده

tartness /tɑːtnəs, US tɑːrtnəs/ *noun*
1 ترشی، مزری 2 توندی، توندوتیژی، بێڕەوشتی ◇ 1 ترشی 2 زنندگی

tartrate /ˈtɑːtreɪt/ *noun*
(کیمیا) خوێ یا ئێستێری ترشەلۆکی تارتاریک ◇ نمک اسید تارتاریک

tartrazine /ˈtɑːtrəziːn/ *noun*
(کیمیا) تارترازین: جۆرێ ڕەنگی پێکهێنراو یا دەسکردی زەردی درەوشاوە یا ورشن، لە ترشەلۆکی تارتاریک دەگیرێ و بۆ ڕەنگکردنی خوراک، دەوا و دەرمان و کەلوپەلی نارایشت بەکاردێتری ◇ تارترازین

tartufo /tɑːˈtuːfəʊ/ *noun*
1 جۆرێ کارگی خوراکی، ب.ت. دمەلان 2 truffle 2 جۆرێ دیسێری چاکلێتی ئیتالیایی (لە ئیتالیاییەوە) ◇ تارتوفو

Tartuffe /ˈtɑːˈtuːf/ *adjective*
دووڕوو، ڕیاییباز، بەرماڵڕاخەر، خۆبەڕاستزان ◇ منافق، جانمازآبکش

tarwhine /ˈtɑːwʌɪn/ *noun, pl.* sama
یەکێ دەریایی زەردباو bream [*Rhabdosargus globiceps*] ◇ تاروایِن

Tarzan /ˈtɑːzæn, US ˈtɑːrzæn/ *noun*
تارزان، پیاوی یەکجار بەقەوەت (بنەڕەت: لە ناوی ڕۆمانی *Tarzan of the Apes* (1914) نووسەری ئەمریکایی ئێدگار ڕایس باروس Edgar Rice Burroughs (1875–1950) ◇ تارزان، مرد بسیار قوی

tash *noun*, also tache = (informal) moustache

Tashi Lama /ˈtaʃɪ ˌlɑːmə/ = Panchen Lama

task /tɑːsk, US tæsk/ *noun*
ئەرک، پەیور، فرمان، ئەمەک، کار، هەرمان: *to perform/carry out/complete/undertake a task* ◊ *a daunting/an impossible/a formidable/an unenviable, etc. task* ◇ تکلیف، وظیفه

taskbar *noun*
(کامپیوتێر) تەسکبار ◇ تسکبار

task force *noun, abbreviation* TF
1 هێزی تایبەتی، دەستەی شەڕ 2 کۆمەڵە خەڵکێ کە بۆ جوولانەوە لەگەڵ بابەتێکی تایبەتی کۆدەبنەوە، هێزی ڕاپەڕاندنی ئەرکێ: *The government has set up a task force to improve standards in schools* ◊ *drug task force* ◇ 1 گروه ضربت 2 تاسک فورس

taskmaster /ˈtɑːskmɑːstə(r), US -mæs-/ *noun*
1 کەسێکی سەختگر یان بەرشت، بنیادەمی توندگر: *She was a hard taskmaster* 2 داسەپێنەر ◇ 1 آدم جدی 2 تحمیلکننده

taskmistress *noun*
1 مرۆی سەختگر (ژن) 2 داسەپێنەر ◇ 1 آدم جدی (زن) 2 تحمیلکننده

taskwork *noun*
کاری سەخت، کاری گران و کەرژاڵ ◇ کار شاق

Tasmaninan /tazˈmeɪnɪən/ *adjective, noun*
adj سەربە تازمانیا یان تاسمانیا *n* خەڵکی هەرێمی ئەوستراڵیایی تازمانیا، تازمانیایی ◇ *adj* وابسته به تازمانیا یا تاسمانیا *n* اهل تازمانیا

Tasmaninan devil *noun*
دێو یان شەیتانی تازمانیا (جۆرێ گیانەوەری شەوگەری گۆشتخۆری توورەکەدار [*Sarcophilus harrisii*]) ◇ شیطان تاسمانیا

Tasmaninan wolf (also Tasmaninan tiger) = thylacine

TASS *abbreviation* Telegrafnoye Agenstvo Sovictskovo Soyuza
ئاژانسی دەنگوباسی فەرمی ڕووسیە ◇ تاس

tass *noun*
1 (کۆن، سکاتلەند) پیالە یان جامی چکۆلە 2 قومی کەم (لە خواردنەوە؛ بنەڕەت: لە *tasse* فەرەنسی کۆن "قاپ cup"، بە ڕێگای عەرەبییەوە لە ئێرانییەوە *tašt* (چ کوردی یان

فارسی؟) "تەشت، bowl") ⬡ 1 فنجان یا جام کوچک 2 جرعەی کم

tassa drum /ˈtasə/ *noun*
(سوورینیستەکان) جۆرێ دەهۆڵ لە پێستەی بزن، بە ملەوە هەڵدەواسرێ ⬡ نوعی کوس

tasse *noun*, also tace
پەرەی (کانزایی) زرێ (ی ژێر پشتێنە) ⬡ صفحەی فلزی زرە

tassel[1] /ˈtæsl/ *noun*
گوڵینگ، شۆڕابە، لەرزانە، ریشکۆ، گوڵونکە، خانمبێ، مەنگوڵە ⬡ منگولە

tassel[2] /ˈtæsl/ *noun*
پوازە، پارچەبەرد یان داریکی چکۆلە، دەدرایە بەر دوایی دەستەک یان کاریتەیێ (بۆ راگرتن و مەهارکردنی) ⬡ تاسل

tasselled /ˈtæsld/ *adjective*
گوڵینگدار، شۆڕابەدار، ریشکۆدار، گوڵونگەدار، پلپلەدار، گوڵینگەرێز، مەنگوڵەدار ⬡ منگولەدار

taste /teɪst/ *noun*
1 هەستی چێشتن 2 چەشتن، چێشتن، مێلاک، چێژ، مەزە، چەشە، چەشکە، چاشنی، تام، مەزە: *a salty/bitter/sweet, etc. taste* 3 بڕێ، نەختێ، کەمێ 4 سەلیقە، مرخ، ویست، مەیل، ئارەزوو، حەز 5 رەوشت، ئەدەب ⬡ 1 حس چشایی 2 مزە، طعم 3 ذرە 4 ذوق، رغبت 5 نزاکت

taste bud *noun*
زبرایی زمان، زبرە (ی زمان)، گۆ یان گۆپکەی زمان ⬡ پرز چشایی

tasteful /ˈteɪstfl/ *adjective*
بەسەلیقە، بەمرخ، پەسندجوان ⬡ خوش‌ذوق

tastefully /-fəli/ *adverb*
بە سەلیقەوە: *The bedroom was tastefully furnished* ⬡ با سلیقە

tastefulness /ˈteɪstflnəs/ *noun*
بەسەلیقەیی، بەمرخی، پەسندجوانی ⬡ خوش‌ذوقی

tasteless /ˈteɪstləs/ *adjective*
1 بێ‌تام، بێ‌چێژ، بێ‌مەزە، بێ‌خوێ، تامسار، ناخۆش، قۆڕ: *tasteless soup* ◊ *tasteless jokes* 2 بێ‌سەلیقە، بێ‌مرخ ⬡ 1 بی‌مزە 2 بی‌ذوق

tastelessly /ˈteɪstləsli/ *adverb*
بە شێوەیەکی ناخۆش یا بێ‌تام ⬡ بە طور بی‌مزە

tastelessness /ˈteɪstləsnəs/ *noun*
بێ‌تامی، بێ‌چێژی، بێ‌مەزەیی، ناخۆشی، تامساری ⬡ بی‌مزگی، بی‌طعمی

taster /ˈteɪstə(r)/ *noun*
1 چێژەر، مەزەکەر، مەزەچێژ، خوێ‌چێژ 2 نموونە، مێناک، وێنە: *The programme is intended as a taster for those who might like to find out more about studying computer science* 3 ئەسپاب یان ئامێری نموونەگرتنی پەنیر 4 پیاڵەی چەشتنی مەی ⬡ 1 مزەگر 2 نمونە 3 و 4 تستر

tastiness /ˈteɪstinəs/ *noun*
خۆشی، بەتامی، بەمەزەیی، پڕچێژی ⬡ خوش‌مزگی

tasty /ˈteɪsti/ *adjective* (tastier, tastiest)
خۆش، بەتام، پڕچێژ، بەلەزەت، سەرنجڕاکێش ⬡ خوش‌مزە، جذاب

tat[1] /tæt/ *noun*
خراپ، بنژیل، بازاڕی، خراپۆکە، شڕ، گەن‌وگووزاڵ، گەن‌وگوو ⬡ آشغال

tat[2] /tæt/ *noun*, tit for tat
ئەمە بەو، ئەمە لە جیاتی ئەو ⬡ این بە آن در

ta-ta /ˌtæ ˈtɑː/ *interjection*
(نافەرمی) ماڵاوا، خوداحافیز: *Ta-ta for now!* ⬡ خداحافظ

Tatar /ˈtɑːtə/ *noun*
1 ئەندامی گەلی تورکیک، لە تاتارستان و چەند بەشێکی رووسیا و ئۆکراین دەژین 2 زمانی تورکیکی Turkic ئەو گەلە ⬡ تاتار

tater /ˈteɪtə(r)/ *noun*, Brit. also tatie /-ti/
(نافەرمی) پەتاتە، پەرەماسی، گارتۆڵ، سێفەزەمینی ⬡ سیب‌زمینی

tathata /ˌtatəˈtɑː, US ˌtaθəˈtɑː/ *noun*
(بودائیزم) دۆخی راستەقینەی شتێ (یان شتەکان (و بە زمانیش دەرنابڕدرێت) ⬡ تاتا

tatterdemalion /ˌtatədɪˈmeɪljən/ *adjective, noun*
adj شڕوور، شڕ، شێرزە، شڕوپەتۆڵ، کۆنە، دڕاو، دافەتراو، *n* (مرۆی) شڕەڵەبەر، فەقیر، شڕەپۆش ⬡ *adj* پارەپورە، ژندەپوش *n* آدم ژندەپوش

tattered /ˈtætəd, US -tərd/ *adjective*
1 شڕوور، لەبەریەکچوو، شڕ، شڕوپەتۆڵ، کۆنە، دڕاو، فەتار، دافەتراو، شڕەڵەبەر، شڕەپۆش: *tattered clothes* 2 لێکهەڵوەشاو، لێکزەبەردراو: *tattered relationships* ⬡ 1 پارەپورە، ژندەپوش 2 فروپاشیدە

tatters /ˈtætəz, US -tərz/ *noun, pl.*
شڕی، شڕووری، شڕوپەتۆری، کۆنی، دڕاوی، فەتاری، شڕۆلی، rags ⬡ پارەپورگی

tattersal /ˈtatəs(ə)l, -sɔːl/ *noun*
تاتێرسال: جۆرێ پارچە لە خوری، شێوەی tartan دەدا ⬡ تاترسال

tattie /ˈtæti/ *noun*
(نافەرمی، پتر سکاتلەندی) پەتاتە ⬡ سیب‌زمینی

tatting *noun*
تۆڕی پەراوێز یا کەناری جل ⬡ تور حاشیەی لباس

tattle /ˈtætl/ *noun*
1 هەڵیت‌وپڵیت، قسەی هیچەکە 2 دووزمانی، پاشملە (قسەکردن) زەمکردن، لەپادوان، خراپەوتن، پێکادان، شەیتانی ⬡ 1 چرت و پرت 2 غیبت، نمامی

tattler *noun*
1 شەیتانِ، پاشملەبێژ 2 مرۆی زۆربلە ۞ 1 اهل غیبت 2 آدم پرحرف

tattoo[1] /tə'tu:, US tæ'tu:/ *noun, pl.* tattoos
1 تەپلی شێوان یان خڕکردنەوە، دەهۆلی پشوو، شەیپووری ئێواران یان گەڕاندنەوە (سەربازان بۆ خەوتنگاکانیان) 2 موزیکی میلیتاری یان سەربازی ۞ 1 شیپور جمع 2 موزیک نظامی

tattoo[2] /tə'tu: , US tæ'tu:/ *noun, pl.* tattoos
خاڵکوتان، دەق، دەقان ۞ خالکوبی

tattoo artist = tattooist

tattooed *adjective*
خاڵکوتکراو، خاڵڕێز، خاڵلێکوتراو ۞ خالکوبی‌کرده، خالکوبی‌شده

tattooist /tə'tu:ɪst, US tæ't-/ *noun*
خاڵکوت ۞ خالکوب

tatty /'tæti/ *adjective* (tattier, tattiest)
1 کۆن، شڕ، پەڕپووت، شڕووڕ، پواو، لەت وکوت، دافەوتاو، شڕۆڵ 2 هەرزان و پڕزریقەوبریقە ۞ 1 ژنده، پاره‌پوره، مندرس 2 ارزان و پرزرق و برق

tau /tɔ:, US taʊ/ *noun*
تاو (= نۆزدەیەمین پیتی ئەلفوبێی یۆنانی (T, τ) بەرامبەر بە T ی ئینگلیسی) ۞ تاو

tau cross *noun*
خاچی تاوی یان سێقۆلی (خاچێ کە لە T بچێ) ۞ صلیب تاوی

taught /tɔ:t/ = past and past participle of teach

taunt /tɔ:nt/ *noun*
پلار، زیپک، تانە، تانوت، توانج، تەشەر، گاڵتە، تیز، سەرکۆنە، فەچفیان: *She ignored his taunt* ۞ گوشه و کنایه، ریشخند، شماطت

tauon *noun*
لێپتۆنێکی ناجێگیر unstable lepton بە بارستاییێکی mass نزیک بە 3500 جاری ئێلیکترۆنەکان ۞ تاوئون

taupe /təʊp/ *noun*
ڕەنگی بۆری مەیلەو قاوەیی ۞ رنگ خاکستری مایل به قهوه‌ای

Taurean /'tɔ:rɪən/ *adjective, noun*
سەربە کەلووی گا یا کەڵەگا ۞ وابسته به برج ثور

tauricide *noun*
گاکوژ ۞ گاوکش

taurine[1] /'tɔ:ri:n/ *noun*
(زیندەکیمیا) ترشەلۆکی ئێمینۆی سۆلفۆراوی $C_2H_7NO_3S$، گرنگە بۆ مێتابۆلیزمی چەورییەکان ۞ تاورین

taurine[2] /'tɔ:ri:n/ *adjective*
1 گایی، گائاسا، شێوەگا، پێوەندی بە گاوە هەیە 2 سەربە شەڕەگا یان گاسواری 3 سەربە برجی گا ۞ 1 گاوی 2 وابسته به گاوبازی 3 تاورین

taurocholic acid /ˌtɔ:rə(ʊ)'kɒlɪk/ *noun*
(زیندەکیمیا) ترشەلۆکی تۆرۆکالیک: ترشەلۆکێکی زراو $C_{26}H_{45}NO_7S$، لە ترشەلۆکی cholic و taurine دەگیرێ و وەک خوێی سۆدیۆم لە زراودا هەیە ۞ اسید تاوروکولیک

tauromachic *adjective*
سەربە شەڕەگا، سەربە گاسواری ۞ وابسته به گاوبازی

tauromachy /tɔ:'rɒməki/ *noun, pl.* tauromachies
شەڕەگا، گاسواری، شەڕەکەڵ ۞ گاوبازی

Taurus /'tɔ:rəs/ *noun.* Middle English, from Latin, literally "bull"
1 کۆئەستێرەی زۆردیاک نێوان Gemini و Aries، ئەستێرەی پڕشنگداری Aldebaran ی تیایە 2 گا، کەڵەگا، گاوگەردوون (دووەمین کەلوو لە زۆدیاک) 3 زنجیرە چیای باشووری تورکیە، بەرزترین لووتکەی 12,251 پا یان 3734 میترە ۞ 1 و 2 ثور 3 توروس

taut /tɔ:t/ *adjective*
1 کێشراو، کرژ، توند(بوو)، شەتەکدراو، جەڕدراو، جەڕێنراو، پتەو: *taut violin strings* 2 (کارکەرانی کەشتیێ) پوخت، ڕێکوپێک، ئامادە، توندوتۆڵ ◊ *Keep the rope taut* ۞ 1 کشیده، سفت 2 مرتب

tautly /tɔ:tli/ *adverb*
بە شێوەیەکی کێشراو، کرژانە ۞ به طور کشیده

tautness /tɔ:tnəs/ *noun*
کێشراوی، کرژی، توندی، جەڕێتراوی ۞ کشیدگی، سفتی

tauto- /'tɔ:təʊ/ *prefix*
پێشگر: هەرئەو، هەمان: *tautology*، *tautomerism*، *tautonym* (بنەڕەت: لە *tauto* یۆنانییەوە) ۞ پیشوند: همان

tautog /tɔ:'tɒg/ *noun*
جۆرێ wrasse ی خۆراکی زەیتوونی بۆرباوی کەنارەکانی ئەتلانتیکی ئەمریکا [*Tautoga onitis*] ۞ توتوگ

tautological /ˌtɔ:tə'lɒdʒɪkl, US -'lɑ:dʒ-/ *adjective*
هەمانوتنەوەیی، سەربە هەمانبێژی یا دیسانبێژی، پڕ لە دووبارەکردنەوە(ی شتی ناپێویست (یان بێبەهرە)، پڕ لە شتە دووبارەبووەکان؛ (لۆژیک) هەمانبێژانە (tautologically *adv*) ۞ دارای حشو، وابسته به حشو قبیح، پر از تکرار مکررات؛ (منطق) همان‌گویانه

tautologous /tɔ:'tɒləgəs, US -'tɑ:l-/ *adjective*
هەمانبێژ، دیسانبێژ، دیسانگۆ، هەمانگۆ، redundant (tautologously /tɔ:'tɒləgəsli, US -'tɑ:l-/ *adv*) ۞ توتولوژوس

tautology /tɔːˈtɒlədʒi, US -ˈtɑːl-/ *noun*, *pl.* tautologies
هەمان‌بێژی، دیان‌بێژی؟، دیان‌گۆیی، هەمان‌گۆیی، قسەجوونەوە، هەمان‌وتنەوە، دووبارەکردنەوە(ی ناپێویست یان بێ‌بەهرە؛ بنەڕەت: بە ڕێگای late Latin لە یۆنانی‌یەوە، لە *tautologos* "وتنەوەی ئەوەی کە وتراوە"، بنەڕەت: لە *tauto-* "هەمان" + *-logos* (بڕوانە -logy) ◇ توضیح واضحات، همان‌گویی

tautomer /ˈtɔːtəmə/ *noun*
(کیمیا) تۆتۆمێر: هەریەک لە شێوەکانی ئاوێتەیێکی تۆتۆمێری tautomeric، ئاوێتەیێکی کیمیایی کە تۆتۆمێریزم پیشان دەدا (تێکەڵەی tauto- و isomer) ◇ تاوتومر

tautomeric /-ˈmɛrɪk/ *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە تۆتۆمێرەوە هەیە ◇ وابسته به تاوتومر

tautomerism /ˈtɒmərɪz(ə)m/ *noun*
تۆتۆمێریزم: توانایی هێندێ لە ئاوێتە ئەندامی‌یەکان بۆ کاردانەوەی پێکهاتە ئیزومێریکەکان کە لەگەڵ یەکتر لەباری گەردیلەیێکی هایدرۆژێنەوە و بەندی دووانەوە جیاوازی‌یان هەیە ◇ تاوتومریسم

tautonym *noun*
هاوناو: ناوێکی زانستی کە لەودا ناوی توخم و جۆر یەکێکن، وەک Tyrannus tyrannus (kingbird)ی ڕۆژهەڵاتی. ئەم شێوازە لە گیانەوەرناسی‌دا باوە و لە ڕووەکناسی‌دا بەربەندە (بەپێی قانوونی جیهانی ناونانی ڕووەکی) ◇ تاوتونیم، هم‌نام

tautonymic *adjective*, also tautonymous
هاوناو ◇ هم‌نام

tautonymy *noun*
هاوناوی ◇ تاوتونیمی، هم‌نامی

tavella *noun*
(کۆن) خشتی ڕۆمی (9 × 18 سانتی‌میتر) ◇ تاولا

tavern /ˈtævən, US -vərn/ *noun*
(کۆن، ئەمریکا) 1 مەی‌خانە 2 میوان‌خانە ◇ 1 میکده 2 مسافرخانه

taverna /təˈvəːnə/ *noun*
خواردنگە یا ڕێستۆرانی چکۆلەی یۆنانی ◇ رستوران کوچک یونانی

taverner *noun*
مەی‌خانەچی، مەی‌فرۆش، ئارەق‌فرۆش ◇ میکده‌دار

TAVR *abbreviation* T and AVR

taw[1] /tɔː/ *noun*
1 مەڕمەڕی گەورە، (دەستە)کەللا، هەڵمات، مەردەک، تیلە، تەشیلە 2 مەڕمەڕێن، مێشێن، کەللاێن، تیلێن، تەشیلان، گوللان، هەڵماتێن 3 مەللایی، جێ‌مەللا(یی)، جێگای خستن ◇ 1 تیله 2 تیله‌بازی 3 تو

taw[2] *noun*
تاو، تۆف، تاف، تۆف، تاف: بیست‌وسێیەمین پیتی ئاوێی عیبری (بنەڕەت: بە واتای نیشانە، خاچ، "t, th") ◇ تاو

tawa /ˈtɑːwə, US ˈtaʊə/ *noun*
(مائۆری) دارێکی جەنگەڵی درێژی نیوزیلەند، لە تیرەی laurel، بەرێکی وەک damson دەگری [*Beilschmiedia tawa*] ◇ تاوا

tawdrily /ˈtɔːdrɪli/ *adverb*
بریقەدارانە، بە ئالاووالاوە ◇ با زرق و برق

tawdriness /ˈtɔːdrinəs/ *noun*
زریقەوبریقە، ئالاووالا ◇ زرق و برق

tawdry /ˈtɔːdri/ *adjective* (tawdrier, tawdriest), *noun*
1 *adj* پڕئالاووالا، پڕزریقەوبریقە، سەیروسەمەرە، بریقەدار: ◊ *tawdry jewellery* ◊ *a tawdry attempt to smear his opponent* 2 هیچەکە، سەرسەرەکی، سووک، هیچ‌وپووچ: *a -y affair* n (کۆن) خشڵ‌وزەنبەری هەرزان‌بایی ◇ 1 *adj* پرزرق و برق 2 مبتذل *n* جواهرات ارزان

tawer *noun*
پێستەخۆش‌کەر (بە زاخ، تا بە tannin) ◇ تاور

tawny /ˈtɔːni/ *adjective* (tawnier, tawniest), *noun*
زەردی ئاماڵ قاوەیی یان قاوەیی‌باو، ڕەنگی مەیلەو قاوەیی: *the lion's tawny mane* ◇ (رنگ) زرد مایل به قهوه‌ای

tawny owl *noun*
(باڵندەناسی) کوندەی قاوەیی [*Strix aluco*] ◇ جغد قهوه‌ای

tawse /tɔːz/ *noun*, also taws
(سکاتلەندی) شێلاقی چەرمی (لە خوێندنگا) ◇ تازیانه‌ی چرمی

tax /tæks/ *noun*
1 باژ، باج: ◊ *to raise/cut taxes* ◊ *tax increases/cuts* ◊ *changes in tax rates* ◊ *Income tax will be deducted by your employer* ◊ *profits before/after tax* 2 بار، قورسایی، زەحمەت، قورسایی، داخوازی یان داواکاری قورس، heavy demand 3 (وەک ئاوەڵناو) باجی ◇ 1 مالیات 2 زحمت، تقاضای سنگین 3 (صفت‌گونه) مالیاتی

taxa = plural form of taxon

taxable /ˈtæksəbl/ *adjective*
بەرباژکەوتوو، بەرباجکەوتوو، باج‌لەسەر: *taxable income* ◇ مشمول مالیات

taxation /tækˈseɪʃn/ *noun*
1 بازدانان، باج‌دانان، باجگری: *changes in the taxation structure* 2 باج: *to reduce taxation* ◇ 1 مالیات‌بندی 2 مالیات

tax avoidance *noun*
بازنەدان، باجنەدان، خۆدوورگرتن لە (دانی) باج، دانی باجی کەمتر (لەچاو شێوەی قانوونی خۆی) ✿ اجتناب از پرداخت مالیات
tax break *noun*
کەمکردنەوەی تایبەتی باجەکان ✿ کاهش ویژەی مالیات‌ها
tax collector *noun*
کاربەدەستی کۆکردنەوەی باج، باجگر، بازەوان، باجکۆکەرەوە ✿ مأمور وصول مالیات
tax declaration *noun*
راگەیاندننامەی باج، باجنامە، بازنامە ✿ اظهارنامەی مالیاتی
tax-deductible *adjective*
دەتوانرێ لە(سەر) باج کەم کرێتەوە، شیاوی کەمکردنەوە لە(سەر) باج ✿ قابل کسر از مالیات
tax disc *noun*
(لە بریتانیا) باجنیشان، یافتە یان بەرچەسپی باج (باجی ریگا) ✿ برچسب مالیات
tax dodge *noun*
(نافەرمی) دانی باجی کەمتر ✿ (عامیانە) پرداخت مالیات کمتر
tax evasion *noun*
لەژێر باج دەرچوون، تاوانی دانی باجی یەکجار کەم ✿ فرار از مالیات
tax exempt *noun*
تەرخان، بەخشراو لەبەر باج یان باژ ✿ معاف از مالیات
tax exile *noun*
دوورەکەوتووی لەبەر باج (دەوڵەمەندێ کە لە گەرەکی هەژاران دانیشتووە تا ئەوەیکە باج نەدا) ✿ تبعیدی باج
tax-free /ˌtæks 'friː/ *adjective*
تەرخان، بەخشراو لەبەر باج یان باژ: *a tax-free allowance* ✿ معاف از مالیات
tax haven *noun*
بەهەشتی باجی، جێبەنای باج یان باژ، دالدەی باجی ✿ بهشت مالیاتی
taxi /'tæksi/ *noun, pl.* taxis
تاکسی (بنەرەت: کورتەی *taxicab* یان *taximeter cab*) ✿ تاکسی
taxicab /'tæksɪkæb/ *noun*
تاکسی ✿ تاکسی
taxi dancer *noun*
سەماکەری تاکسی ✿ رقاص دانسر
taxidermal *adjective*, also taxidermic
سەربە پێستاخنی، کەوڵداگری، کەولاخنی ✿ وابسته به پوست‌آکنی
taxidermist /'tæksɪdɜːmɪst, US -dɜːrm-/ *noun*
پێستاخن، کەوڵداگر، کەولاخن ✿ پوست‌آکن
taxidermy /'tæksɪdɜːmi, US -dɜːrmi/ *noun*
پێستاخنی، کەوڵداگری، کەولاخنی ✿ پوست‌آکنی
taximan *noun*
شۆفێری تاکسی، تاکسیلێخوڕ، تاکسیئاژۆ، تاکسیگێڕ ✿ رانندەی تاکسی
taximeter *noun*
تاکسیمیتر ✿ تاکسی‌متر
taxing /'tæksɪŋ/ *adjective*
سەخت، گران، پڕئەرک، پڕزەحمەت، قورس ✿ طاقت‌فرسا (taxingly *adv*)
tax inspector = inspector of taxes
taxi rank *noun*, also taxi stand
وێستگەی تاکسی ✿ ایستگاه تاکسی
taxis /'taksɪs/ *noun, pl.* taxes /'taksiːz/
1 (نەشتەرگەری) خستنەوەجێی خۆی ئێسک یان ئەندامێ بە دەس 2 ڕێکخستن، ڕێکوپێکی، ڕێکی ✿ 1 تاکسیس 2 سازمان‌دهی، نظام
taxiway *noun*
ڕێگای تاکسیڕەو، تاکسیڕێ ✿ جادەی تاکسی‌رو
taxman /'tæksmæn/ *noun, pl.* taxmen
(نافەرمی) باجگر، باجکۆکەرەوە، بازەوان ✿ مأمور وصول مالیات
taxol /'taksɒl/ *noun*
ئاوێتەیێ، لە بنەڕەتا لە توێکڵی داری yaw باسیفیک دەگیرێ، بەرلە هەڵدانی هێندێ شێرپەنجە دەگرێ ✿ تاکسول
taxon /'taksɒn/ *noun, pl.* taxa /'taksə/
(زیندەناسی) پۆلە: یەکەی پۆلاندنی گیانەوەری و ڕووەکی ✿ تاکسون
taxonomic /ˌtæksə'nɒmɪk, US -'nɑːmɪk/ *adjective*, also taxonomical
سەربە پۆل، پۆلی، سەربە پۆلاندن یا پۆلێنە ✿ طبقه‌ای، وابسته به رده‌بندی
taxonomically /ˌtæksə'nɒmɪkli, US -'nɑːmɪkli/ *adverb*
لەباری پۆلێیەوە ✿ از لحاظ طبقه‌ای
taxonomist /tæk'sɒnəmɪst, US -'sɑːnə-/ *noun*
پۆلێنناس، پۆلێنەوان، شارەزای پۆلاندن، پۆلێنەناس ✿ رده‌بندی‌شناس
taxonomy /tæk'sɒnəmi, US -'sɑːnə-/ *noun*
1 پۆلێنەناسی، پۆلێنناسی، پۆلێنەوانی، دەستەکردن، پۆلپۆلێن، پولاندن، پۆلێن: *plant taxonomy* 2 شێوە یان سیستمێکی تایبەتی پۆلاندنی شتەکان ✿ 1 رده‌بندی‌شناسی، رده‌بندی 2 نظام خاص طبقه‌بندی اشیاء
taxpayer /'tækspeɪə(r)/ *noun*
باجدەر، بازدەر ✿ مالیات‌دهنده
tax relief *noun*

داشکاندنی باجی، لێدەرکردنی باج یان باژ ۞ تخفیف مالیاتی

tax return *noun*
ڕاگەیاندننامەی باجی، باجنامە ۞ اظهارنامەی مالیاتی

tax shelter *noun*
پەریزی باج یان باژ، پەناگەی باجی (هەر شێوەیێ بتوانێ بە جۆرێکی قانوونی لە باج کەم کاتەوە) ۞ پناه مالیاتی

tax year *noun*
ساڵی باج، باجەساڵ، ساڵباژ ۞ سال مالیاتی

tazza /ˈtɑːtsə/ *noun*
بەرداوی (پەل shallow) گەورەی کلیسە، پایەدارە pedestal، تاسەبەرد (بنەڕەت: لە ئیتالیاییەوە، لە *tasa* عەرەبییەوە (پروانە tass) ۞ تازا

TB /ˌtiː ˈbiː/ *abbreviation* tuberculosis

Tb symb. the chemical element terbium

tbs = tbsp.

tbsp. *abbreviation* tablespoonful

Tc symb. the chemical element technetium

T-cell *noun*, also T cell = T-lymphocyte

tchagra /ˈtʃagrə/ *noun*
(باڵندەناسی) جۆرێ shrike ی ئەفریکایی عەرزنشین، بزیوی زۆرتر لەسەر عەرزە [توخم *Tchagra*: چەندین جۆرن] ۞ شاگرا

tchotchka /ˈtʃɒtʃkə/ *noun*, also tsatske
1 (نافەرمی، ئەمریکا) خشڵوزەمبەری هەرزان 2 (نافەرمی) کچ یان ژنی جوان ۞ 1 زیورآلات کم‌ارزش 2 دختر یا زن قشنگ

TD /ˌtiː ˈdiː/ *abbreviation* Teachta Dála
ئەندامی پارلیمانی ئیرلەند ۞ عضو پرلمان ایرلند

Te symb. the chemical element tellurium

te /tiː/ *noun*, US ti
(موسیقا، لە سۆلفای تۆنیکدا) تی، حەوتەمین نۆتی پەیژەی مازۆر ۞ تی

tea /tiː/ *noun*
1 بنج یان برکەی چایی، دەوەنی چایی [*Camellia sinensis*] 2 چایی 3 کوڵاوە 4 عەسرانە، عەسرەژێ، عەسرۆژە، نانوچایی ئێوارە ۞ 1 بوتەی چای 2 چای 3 جوشاندە 4 عصرانە

tea bag *noun*
چایی توورەکە یان بەستەیی، بەستەچایی ۞ چای کیسەای

teabowl *noun*
پیاڵەی چاییخۆری بێقوڵف ۞ فنجان چای‌خوری بی‌دستە

tea bread *noun*
نان چایی، جۆرێ کەیک ۞ نوعی کیک

tea break *noun*
(بریتانیا) دەس لەکار هەڵگرتن بۆ ماوەیەکی کەم (بۆ چایی خواردن) ۞ استراحت کوتاه برای صرف چایی

tea caddy *noun*
چادان، قوتوی چایی، جێچایی ۞ قوطی چای

teacake /ˈtiːkeɪk/ *noun*
کەیکی بەیانی یان چایی ۞ کیک صبحانە

teacart /ˈtiːkɑːt, US -kɑːrt/ = tea trolley

tea ceremony *noun*
ڕێوڕەسمی چایی، چاییخوران (لە ژاپۆن) ۞ مراسم چای

teachability /ˌtiːtʃəˈbɪləti/ *noun*, also teachableness
لەفێربوونهاتوویی، فێرهەڵگری ۞ آموزش‌پذیری

teachable /ˈtiːtʃəbl/ *adjective*
شیاوی فێربوون، فێر دەکرێ، لەفێربوونهاتوو، فێرهەڵگر ۞ آموزش‌پذیر

teacher /ˈtiːtʃə(r)/ *noun*
مامۆستا، فێرمەند: *a history/science, etc. teacher* ۞ معلم

teacherage /ˈtiːtʃərɪdʒ/ *noun*
خانوو یان ماڵی مامۆستا، جێوڕێی مامۆستا ۞ خانەی معلم

teacherly /ˈtiːtʃəli/ *adjective*
مامۆستایانە، فێرمەندانە ۞ معلم‌وار

teacher trainer *noun*
ڕاهێنەری مامۆستا ۞ تربیت‌کنندەی معلم

teachership /ˈtiːtʃəʃɪp/ *noun*
پلەوپایە یان پۆستی فێرکردن ۞ مقام آموزش

teachers' training *noun*
ڕاهێنانی مامۆستا، ئامادەکردنی مامۆستا ۞ تربیت معلم

teachers' training college *noun*
کۆلێژی ڕاهێنانی مامۆستا ۞ دانشکدەی تربیت معلم

tea chest *noun*
سنووقی چایی، سیەچایی ۞ صندوق چای

teach-in *noun*
وتوویژ یان وتاردانی نافەرمی ۞ بحث یا سخنرانی غیررسمی

teaching /ˈtiːtʃɪŋ/ *noun*
فێرکردن، هێنکردن، فێرگەری، فێرکاری، فێرمەندی، وانەوتنەوە، نیشاندان، دەرسدانەوە: *the teaching profession* ◊ (teachings) ◊ *the teachings of Lenin* : فێرە، ئامۆژگاری، *views that go against traditional Christian teaching* ۞ آموزش، تدریس، (در جمع) تعالیم، آموزەها

teaching assistant *noun*
ئاوەڵمامۆستا، دوامامۆستا، یاریدەدەری مامۆستا ۞ دستیار معلمی

teaching hospital *noun*
نەخۆشخانەی فێرکاری ۞ بیمارستان آموزشی

teaching practice *noun*
پرەکتیسی فێرکاری ◌ کارورزی معلمی
Teachta Dála /ˌtjɒxtə ˈdɔːlə, Irish ˌtɪaxtə ˈdɑːlə/ *noun, pl.* Teachti /-ti/
(لە کۆماری ئیرلەند) ئەندامی Dáleیان ئەنجومەنی ژێرینی پارلەمان (کورتەکەی TD) ◌ عضو Dále یا مجلس عوام
tea cloth = tea towel
tea cosy *noun*
سەرقۆری، رووقۆری، سەرچادان ◌ روقوری
teacup /ˈtiːkʌp/ *noun*
پیاڵە (چایی، teacupful *n*: پیاڵەیێ، پڕپیاڵەیێ) ◌ فنجان
tea dance *noun*
سەمای دوانیوەرۆ یا ئێواران ◌ رقص بعد از ظهر
tea garden *noun*
کێڵگەی چایی، چاییستان، باخەچایی ◌ کشتزار چای
teahouse /tiːhaʊs/ *noun*
قاوەخانە، چاییخانە ◌ چایخانە
teak /tiːk/ *noun*
1 ساج [*Tectona grandis*] 2 داری ساج ◌ 1 درخت ساج 2 چوب ساج
teakettle *noun*
کتری یان قۆری چایی: جۆرێ کتری دەستی کە سەر، لوولە و دەسک و قوڵفەی هەیە، بۆ کوڵاندنی ئاو بەکاردێتێ ◌ تیکلت، کتری یا قوری چای
teakwood *noun*
داری ساج ◌ چوب ساج
teal /tiːl/ *noun, pl.* same or teals
1 جۆرە مراوییەکە، بە speculumی سەوزی شینەوە [*Anas crecca* و جۆرە پێوەندیدارەکان] 2 (هەروەها teal blue) رەنگی سەوزی مەیلەو شین ◌ 1 مرغابی جرە 2 رنگ سبز مایل بە آبی
tea lady *noun*
چایەزی کارگە یان کارخانە ◌ چایپز کارخانه
tea leaves *noun, pl.*
پلتەچایی، تلتەچایی ◌ تفالەی چای
team /tiːm/ *noun*
1 (وەرزش) تیپ، تیم: *a football/baseball, etc. team* 2 پۆل، دەست، جووت، دەستە، کۆمەڵ، پەرەم: *a team leader/member* 3 دەزگایێ، یەک دەزگا (ئەسپ و عەرەبانە) ◌ 1 تیم 2 گروە 3 یک دستگاه
team game *noun*
یاری دەستەیی، کایەی تیپی ◌ بازی تیمی
team handball = handball
team-mate /ˈtiːmmeɪt/ *noun*
هاودەستە، هاوتیپ، هاوتیم ◌ یار
team player *noun*
یاریزانی تیپ یان دەستە ◌ بازیکن تیم
team spirit *noun*
وڕەی دەستەیی، وڕەی پێکەوەیی یان گرووپی ◌ روحیەی گروهی
team sports *noun, pl.*
وەرزشە دەستەییەکان، یارییە تیمی یا تیپییەکان ◌ ورزش‌های گروهی
teamster /ˈtiːmstə(r)/ *noun*
1 شۆفێری بارکێش یان لۆری 2 لێخوڕی کالیسکە، عەرەبانەچی، لێخوڕی جووتی گا، ئەسپ و... ◌ 1 رانندەی کامیون 2 درشکەچی
teamwork /ˈtiːmwɜːk, US -wɜːrk/ *noun*
کاری دەستەیی، زبارە، هەرەوەز، هاوکاری، دەستەوام: *She stressed the importance of good teamwork* ◌ کار گروهی، معاضدت
tea-party *noun*
میوانی چایی (درەنگانی ئێواری)، میوانی عەسرانە، میوانەی عەسرەۆژ ◌ مهمانی عصرانە
teapot /ˈtiːpɒt, US -pɑːt/ *noun*
قۆری، چایەز، چادان ◌ قوری
teapoy /ˈtiːpɔɪ/ *noun*
(مێز) سێپایە، سێپاچکە (چکۆلە)، مێزی چاییخۆری ◌ سەپایە
tear[1] /tɪə(r), US tɪr/ *noun*
فرمێسک، رۆندک، ئەسرین: *A tear rolled down his face* ◊ *Most of the audience was on the verge of tears* (tearless *adj*: بێفرمێسک، فرمێسکلێنەهاتوو؛ teary /tɪəri, US tɪri/ *adj*: *teary eyes* ◊ *a teary smile/goodbye* ئەڵمانیبنەڕەت) ◌ اشک
tear[2] /teə(r), US ter/ *noun*
دڕان، دڕاوی، دڕ، ونجڕبوون (ئەڵمانیبنەڕەت) ◌ پارگی
tearaway /ˈteərəweɪ ˈter-/ *noun*
(بریتانیا ونافەرمی) کەسێکی خراپ، ناجسن، تاکرەو ◌ آدم شر
tear bomb *noun*
بۆمبی فرمێسکڕێژ ◌ بمب اشک‌آور
teardrop /ˈtɪədrɒp, US ˈtɪrdrɑːp/ *noun*
دڵۆپی فرمێسک، تنۆکی رۆندک یان فرمێسک ◌ قطرەی اشک
tear duct *noun*
کاناڵ یان جۆگەی فرمێسک، فرمێسکەڕێ ◌ مجرای اشک
tearful /ˈtɪəfl, US ˈtɪrfl/ *adjective*
گریانۆک، چاوبەگریان، فرمێسکاوی، نارەحەت، خەمبار: *She suddenly became very tearful* ◊ *a tearful farewell* ◌ گریان، اندوهگین
tearfully /-fəli/ *adverb*
گریانۆکانە، بە گریانەوە ◌ بە طور اشک‌آلود
tearfulness /ˈtɪəflnəs, US ˈtɪrflnəs/ *noun*
گریانۆکی، چاوبەگریانی ◌ اشک‌آلودی

tear gas /'tɪə gæs, US 'tɪr/ *noun*
گازی فرمێسک‌ڕێژ ۞ گاز اشک‌آور
tearing /'tɛːrɪŋ/ = 1 violent 2 extreme
tear-jerker /'tɪə dʒɜːkə(r), US 'tɪr dʒɜːrkər/ *noun*
(نافەرمی، فیلم، کتێب، چیرۆک و هتد) بەسۆز، بەکوڵ، بەگریان‌خەر، گریاناوی، weepy ۞ احساساتی، سوزناک
tea room *noun*, also tea shop
1 چایی‌خانە، قاوەخانە 2 (نافەرمی، ئەمریکا) دەس‌بەستاوی گشتی و مەکۆی دیستی هاوڕەگەزبازەکان ۞ 1 چای‌خانە 2 تیە روم
tea rose *noun*
گوڵی چایی، گوڵەچا [کوڵتیڤارە متوربەکراوەکانی چینی *Rosa* + *odorata*] ۞ گل چای
tear sheet *noun*
پەڕێ کە دەتوانێ لە کتێب، کۆڤار و... لێبێتەوە و بەجیا بەکاربێنرێ ۞ ترشیت
tear-stained /tɪə steɪnd, US tɪr steɪnd/ *noun*
a little girl with tear-stained :فرمێسکاوی *cheeks* ۞ اشک‌آلود
tease /tiːz/ *noun*
شۆخی، جەفەنگ، گاڵتە، تیز، مرۆی گاڵتەجار یا شۆخی‌پێ‌کەر: *Ignore everything he said—it was all just a tease* ۞ مزاح، آدم مسخره‌کن
teasel /'tiːzl/ *noun, pl.* teazle or teazel
1 تیزێل: جۆرێ ڕووەکی دڕێژی دڕکاوی، بە سەلکی گوڵی ئەرخەوانی دڕواوی‌یەوە [توخم *Dipsacus*: چەندین جۆرن] 2 زگای قرژاندن یان هەستاندنی موو یان خاوی کوتاڵ، قرژەک ۞ 1 دیپساغوس 2 تیزل
teaser /'tiːzə(r)/ *noun*
1 مەتەڵ، مامک، پرسیاری سەخت یان گران، کاری سەخت یان گران 2 مرۆی شۆخی‌پێ‌کەر 3 خوری شی‌کەرەوە ۞ 1 معما، سؤال سخت، کار سخت 2 آدم مسخره‌کن 3 شانه‌کننده‌ی پشم
tea set /'tiːsɛt/ *noun*, also tea service
دەستی چایی‌خوری، سێت یان دەستی چایی‌خواردنەوە (بریتین لە: teapot، sugar bowl، cups، plates و هتد) ۞ سرویس چای‌خوری
teasing /'tiːzɪŋ/ *noun, adjective*
n شۆخی، گاڵتە، فشەگاڵتە، تیز، تیتاڵ *adj* گاڵتەجارانە، شۆخی‌پێ‌کەرانە ۞ *n* مزاح، مسخرگی *adj* شوخی‌آمیز
teasingly /'tiːzɪŋli/ *adverb*
بە شۆخی، بە گاڵتەوە ۞ بە شوخی
Teasmade *noun*
(دروشمی بازرگانی) خۆچایی‌ساز، چایی‌سازی خۆکار ۞ تیسمید
teaspoon /'tiːspuːn/ *noun*
کەوچکی چایی‌خوری یان چایی‌خواردنەوە ۞ قاشق چای‌خوری
teaspoonful /-fʊl/ *noun, pl.* teaspoonfuls
(پڕ) کەوچکی چایی‌خواردنەوە ۞ بە اندازه‌ی یک قاشق چای‌خوری
tea-strainer /'tiː streɪnə(r)/ *noun*
چاپاڵێو، چایی‌پاڵێو(ک) ۞ چای صاف‌کن
teat /tiːt/ *noun*
1 (گیانەوەران) سەرمەمک، گۆ، گۆپکە، چیچە، 2 nipple (شووشەی شیر) سەرەشووشە، سەرەمەمک (ڕەنگە ئەڵمانی بنەڕەت بێ) ۞ 1 (حیوانات) نوک پستان 2 سرپستانک
tea table *noun*
میزی چایی ۞ میز عصرانه
teated *adjective*
گۆپکەدار، گۆدار، چیچن ۞ دارای نوک پستان
tea-things *noun, pl.*
(نافەرمی) شت‌ومەکی چایی‌خواردنەوە (شێوەی نافەرمی tea ervice ـە) ۞ وسایل چای
teatime /'tiːtaɪm/ *noun*
عەسرەژۆ، وەختی چایی ئێواران یان عەسرانە ۞ وقت چای عصرانه
tea towel *noun*
دەسرەی قاپ‌وکەوچک ۞ دستمال خشک‌کن
tea tray /'tiː treɪ/ *noun*
کەشەف، سینی چای ۞ سینی چای‌خوری
tea tree *noun*
1 (هەروەها ti tree) دارچایی، دەوەنەچایی (manuka) [*Leptospermum scoparium*] و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] 2 (هەروەها Duke of Argyll's tea tree) جۆرێ boxthorn ی جوانی ڕەسەنی مەدیتەرانە [*Lycium barbarum*] ۞ 1 درخت چای 2 نوعی بوته
tea trolley *noun*, also tea-wagon
میزی چەرخ‌داری چایی (یا قاوە)، میزی چایی ۞ میز چرخ‌دار چای‌خوری
teazel also teazle = teasel
Tebet /'tɛbɛt/ *noun*, also Tevet
(لە ڕۆژمێری جوولەکەدا) مانگی چوارەمی نادینی یان فەرمی و مانگی دەیەمی ساڵی دینی (بنەڕەت: لە *ṭēḇēṯ* عیبری‌یەوە) ۞ تبت
tech /tek/ = technical college
techie /'tɛki/ *noun*, also teachy, *pl.* techies
(نافەرمی) شارەزای تێکنۆلۆژی، ب.ت. کامپیوتێر ۞ تکنسین
technetium /tɛk'niːʃɪəm/ *noun*
تێکنێتیۆم (بە ژ.گ. 43، ن. Tc) ۞ تکنیم
technic /'tɛknɪk/ *noun*
1 تکنیک، تێکنیک، تەکنیک 2 technics،

وەک تاک یان کۆ بەکاردێتری) شێواز یان ڕێباز، وردەکاری یان وشە و زاراوە تەکنیکییەکان؛ تیکنۆلۆژی (بنەڕەت: لە *technicus* لاتینەوە، لە *tekhnikos* یۆنانی و ئەویش لە *tekhnē* ـەوە بە واتای "هونەر") ◌ 1 فن، تکنیک 2 روش، جزئیات یا اصطلاحات فنی؛ فناوری

technical /ˈteknɪkl/ *adjective*
هونەری، تەکنیکی، تیکنیکی: *The article is full of technical terms* ◊ *The guide is too technical for a non-specialist* ◌ فنی

technical college *noun*
کۆلێژی تەکنیکی یان هونەری ◌ هنرستان عالی فنی

technical hitch *noun*
گرفتی هونەری، کێشەی دەزگایی، کێشەی هونەری یان تەکنیکی: *Because of a technical hitch, we are unable to bring you the advertised programme* ◌ نقص فنی

technicality /ˌteknɪˈkæləti/ *noun, pl.* technicalities
1 لایەنی هونەری یان تەکنیکی، تیکنیکالیتی، هونەریتی 2 زانستەزاراوە، زاراوەی تەکنیکی 3 بەکارهێنانی شێواز یان زاراوە تەکنیکییەکان ◌ 1 جنبەی فنی 2 اصطلاح فنی 3 استفاده از روش‌ها و اصطلاحات فنی

technical knockout *noun*
لە عەرزکەوتنی یەکجارەکی یا تەکنیکی، ناکئەوتی تەکنیکی (ڕەوشێ کە لەودا بۆکسێر بەپێی لێکدانەوەی دادوەر ناتوانێ هەستێتەوە یا شەڕ بکاتەوە) ◌ ناکاوت فنی

technically /ˈteknɪkli/ *adverb*
لەباری هونەری یان تەکنیکییەوە، لە چوارچێوەی قانوون و یاسادا، بە واتا یان مانای قانوونی (وشەکە)، بە مانای وردی وشەکە: *Technically, he is an excellent goalkeeper* ◊ *As a musician, she is technically accomplished* ◌ از لحاظ تکنیکی یا فنی، به معنای حقوقی کلمه

technical sergeant *noun*
ئەفسەرێکی پایە(مام)ناوەندی هێزی ئاسمانی ئەمریکا ◌ تکنیکال سرجنت

technician /tekˈnɪʃn/ *noun*
تەکنیسیەن، هونەرگەر، پسپۆڕ، تایبەتکار، وەستا، وەستاکار: *laboratory technicians* ◊ *As a pianist, she's a brilliant technician, but she lacks passion* ◌ کاردان فنی، فن‌ورز، متخصص، استاد

Technicolor /ˈteknɪkʌlə(r)/ *noun* (technicolour)
1 (سینەما) تیکنیکالێر 2 (ئافەرمی) ڕەنگین، ڕەنگاوڕەنگ، ڕەنگی زەق: *The rooms were painted in glorious technicolour* ◌ 1 تکنی‌کالر 2 (با t) رنگین، رنگ روشن

technikon /teknɪkɒn, ʊʃ teknɪkɑːn/ *noun*, also informal tech
(باشووری ئەفریکا) جۆرێ کۆلێژ یان زانکۆ کە زۆربەی بابەتە کردارییەکانی practical subjects تیا دەوترێتەوە ◌ تکنیکون

technique /tekˈniːk/ *noun*
1 ڕێگا، شێوە، شێواز، ڕێباز، ڕێچکە، شێوازی جوولانەوە، شێوەی کارکردن: *The artist combines different techniques in the same painting* ◊ *marketing techniques* 2 هونەر، تەکنیک 3 شارەزایی، لێزانی، کارزانی: *Her technique has improved a lot over the past season* ◌ 1 روش، اسلوب، راهکار 2 فن 3 مهارت

techno /ˈteknəʊ, US -noʊ/ *noun*
شێوازێکی مۆسیقای هەڵپەڕکێ و سەمای کرژ و توند، قسەی تیانەبێ یان کەمی تیابێ ◌ تکنو

techno- /ˈteknəʊ, US -noʊ/ *prefix*
پێشگر: هونەر، تیکنۆ، هونەری، تەکنیکی: *technophobe* (بنەڕەت: لە *tekhnē* (تیخنێ) یۆنانییەوە "art, craft") ◌ پیشوند: فن، فنی

technocracy /tekˈnɒkrəsi, US -ˈnɑːk-/ *noun, pl.* technocracies
تیکنۆکراسی، تەکنیکسالاری ◌ فن‌مداری

technocrat /ˈteknəkræt/ *noun*
تیکنۆکرات، تەکنیکسالار ◌ فن‌مدار

technocratic /ˌteknəˈkrætɪk/ *adjective*
تەکنیکسالارانە، تیکنۆکراتیکی ◌ فن‌مدارانه

technological /ˌteknəˈlɒdʒɪkl, US -ˈlɑːdʒ-/ *adjective*
تیکنۆلۆژیکی، سەربە تیکنۆلۆژی: *technological advances* ◊ *a major technological change* ◊ *technological breakthrough* ◌ تکنولوژیکی

technologically /-kli/ *adverb*
بە شێوەیەکی تیکنۆلۆژیکی: *technologically advanced* ◌ به طور تکنولوژیکی

technologist /tekˈnɒlədʒɪst, US -ˈnɑːl-/ *noun*
تیکنۆلۆژیست ◌ تکنولوژیست

technology /tekˈnɒlədʒi, US -ˈnɑːl-/ *noun, pl.* technologies
1 تیکنۆلۆژی، تیکنۆلۆژی، زانستی پیشەسازی، زانستی تەکنیکی: *science and technology* ◊ *recent advances in medical technology* ◊ *new technologies for information storage* 2 ڕێباز یان شێوازی تەکنیکی، ڕێبازی هونەری یان تەکنیکی 3 زاراوە زانستییەکان ◌ 1 تکنولوژی، فناوری، فن‌شناسی 2 روش فنی 3

اصطلاحات فنی

technology transfer *noun*
راگویستن یان گویزانەوەی تێکنۆلۆژی، گواستنەوەی تێکنۆلۆژی ◇ انتقال فناوری

technophile /'teknəʊfaɪl, US -noʊ-/ *noun*
تێکنۆلۆژیدۆست یان خۆشەویست ◇ فناوری‌دوست

technophobe /'teknəʊfəʊb, US -noʊfoʊb/ *noun*
(لە)تێکنۆترس(او) ◇ تکنوفوب

technophobia *noun*
تێکنۆترسی ◇ تکنوفوبیا

techy = techie

tectonic /tek'tɒnɪk, US -'tɑ:nɪk/ *adjective*
1 تێکتۆنیکی، تەکتۆنیکی، تەکتۆنیک، زەوی‌پێکهاتی، سەربە زەوی‌پێکهات 2 خاوەنی کاریگەری‌یێکی بەهێز و بەربڵاو: *a tectonic shift in voting patterns* ◇ 1 زمین‌ساختی 2 دارای تأثیر قوی و گسترده

tectonics /tek'tɒnɪks, US -'tɑ:nɪks/ *noun, pl.*
1 زەوی‌پێکهات، تێکتۆنیک، زانستی زەوی‌پێکهات، زەوی‌پێکهاتناسی 2 = tectonism ◇ زمین‌ساخت، علم زمین‌ساخت

tectonism = diastrophism

tectonophysics /tɛk,tɒnə(ʊ)'fɪzɪks/ *noun, pl.*
فیزیکی زەوی‌پێکهات: لقێ لە ژیوفیزیک، لەبارەی ئەو هێزانە دەکۆڵێتەوە کە دەبنەهۆی جووڵان و گۆڕانی توێکڵی زەوی (لە tectonics + physics پێکهاتووە) ◇ تکنوفیزیک

tectorial /tɛk'tɔ:rɪəl/ *adjective*, also tectal
1 (توێکاری) ئاماژە بەو پەردەی داپۆشەری ئەندامی Corti گوێی ناوەوە 2 سەربە یا پێوەندی بە پێکهاتەی میچی‌یەوە هەیە ◇ تکتوریال

tectorial membrane *noun*
پەردەی داپۆشەر ◇ ممبران تکتوریال، غشای کورتی

tectricial *adjective*
سەربە (دا)پۆشە، سەربە پەڕی داپۆشەر ◇ وابسته به تکتریکس

tectrix *noun, pl.* tectrices /'tɛktrɪsi:z, tɛk'trʌɪsi:z/
(دا)پۆشە، پەڕی داپۆشەر: covert ـەکانی باڵندەیێ (بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *tegere tect-* "بەرگ، داپۆشین") ◇ تکتریکس

tectum *noun, pl.* tecta or tectums
(توێکاری و گیانەوەرناسی) پێکهاتەی میچی پێکهاتەیێ کە شێوەی میچ rooflike structure دەدا و ب.ت. بەشێ پشتەوەی مێشکی نێوەڕاست midbrain ◇ ساختار سقفی

Ted *abbreviation* Teddy boy

teddy bear /'tedi beə(r), US ber/ *noun*, also teddy, *pl.* teddies
ورچی نەرم، ورچی بووکەڵەیی، ورچە (شتی کایەی منداڵان، یەکەم دانە لە ئەمریکا ساز کرا و بە ناوی Theodore (Teddy) Roosevelt سەرۆک‌کۆماری ئەمریکا نێونرا) ◇ خرس نرم

Teddy boy *noun*, also informal ted /ted/
تێدی بۆی (= ئەندامی کۆمەڵێ لە لاوانی بریتانیا لە ساڵانی 1950 کە خاوەنی شێوازی خۆیان لە بواری موسیقا، جل‌وبەرگ و هتد بوون) ◇ تدی بوی

Te Deum /ti: 'di:əm, US teɪ 'deɪəm/ *noun, pl.* Te Deums
سەرەتای سروودی "*Te Deum laudamus*" (ئێمە) بەتۆدا هەڵدەڵێین، لە matins یا بۆنەیێکی تایبەتی ترا وەک thanksgiving دەوترێ ◇ تی دیوم

tedious /'ti:diəs/ *adjective*
ناخۆش، شەکەت‌کەر، وەڕەزکەر، عاجزکەر: *a tedious public ceremony* ◇ کسل کننده

tediously /'ti:diəsli/ *adverb*
بە شێوەیەکی ناخۆش، وەڕەس‌کەرانە ◇ به طور کسل کننده

tediousness /'ti:diəsnəs/ *noun*
ناخۆشی، وەڕەس‌کەریتی، ماندووکەری ◇ کسل کنندگی

tedium /'ti:diəm/ *adverb*
ماندوویی، شەکەتی، کەشتەنگی، وەڕەسی، جاڕسی، ناخۆشی: *She longed for something to relieve the tedium of everyday life* ◇ خستگی، کسالت

tee[1] /ti:/ *noun*
1 پیتی تی T، شتێ بە شێوەی T 2 سێ‌ڕیانە، سێ‌ڕێیان 3 (لە هێندێ کایەدا) نیشان ◇ 1 حرف T، چیزی به شکل T 2 سه‌راه 3 نشان

tee[2] /ti:/ = T-shirt

teed off /,ti:d 'ɒf, US 'ɔ:f: 'ɑ:f/ *adjective*
(ئەمریکای باکووری و نافەرمی) تووڕە، وەڕەس، بێزار، جاڕز، عاجز ◇ غضبناک، کسل

teeming /'ti:mɪŋ/ *adjective*
1 شلوق، تێ‌ڕژاو، چڕەبەندان، پڕ ئاپۆرە، جمەهاتوو، شانەچڕکێ: *-ing insects* 2 پڕ، چڕ، چوغورد 3 (باران) قورس، لەنگێزە، ڕێژنەناسا، بەخوڕەم، وەک گۆزەی سەرەوخوار ◇ 1 پرازدحام 2 انبوه 3 (باران) سنگین

teeming rain *noun*
بارانی قورس، بەڕێژنە یان بەخوڕەم، لەنگێزە ◇ باران سیل‌آسا یا سنگین

teen *adjective, noun*
(نافەرمی) *adj* سەربە تازەلاوان *n* تازەلاو، هەرزەکار، نۆجوان ◇ *adj* وابسته به نوجوانان *n*

نوجوان

teenage /ˈtiːneɪdʒ/ *noun*
تازەلاوی، هەرزەکاری، نوجوانی: *teenage rebellion* ○ نوجوانی

teenaged /ˈtiːneɪdʒd/ *noun*
نێوان 13 و 19 ساڵان: *They have two -ged daughters* ○ تین‌ایجد

teenager /ˈtiːneɪdʒə(r)/ *noun*
تازەلاو، هەرزەکار، نوجوان: *a magazine aimed at -gers* ○ نوجوان

teens /tiːnz/ *noun, pl.*
سەردەمی تازەلاوی یان نوجوانی: *to be in your early/late teens* ○ دورەی نوجوانی

teensy /ˈtiːnzi, US -si/ *adjective* (teensier, teensiest)
چکۆلە، چکۆلانە، بچوک، بچیک، وردیلانە، گچکەلە ○ خرد

teeny /ˈtiːni/ *adjective* (teenier, teeniest)
(نافەرمی) چکۆلە، بچوک، چکۆلانە، ورد: *a teeny-weeny insect* ○ کوچک

teeny weeny /ˌtiːni ˈwiːni/ = teeny

teepee = tepee

tee shirt = T-shirt

teeter-totter = see-saw

teeth /tiːθ/ = plural form of tooth

teething *noun*
ددان‌هاتنی منال، دەرهاتنی ددانی منال ○ دندان درآوردن بچه

teething ring *noun*
گۆشگرە، ئاڵقەی ددان‌گیر ○ تیسینگ رینگ، حلقەی دندان‌گیر

teething troubles *noun, pl.*, also teething problems
گیروگرفتی سەرەتا، گیرەوکێشەی سەرەتا یان دەس‌پێ‌کردن: *New cars often suffer from teething troubles* ○ مشکلات اولیه

teethridge *noun*
ئاست یان رووی ژوورەوەی inner surface پووکی ددانەکانی پێشەوەی ژووروو یان سەرەوە upper front teeth ○ تیس‌ریج

teetotal /ˌtiːˈtəʊtl, US -ˈtoʊtl/ *adjective*
1 (خواردنەوەی ئەلکۆلی) نەخۆرەوە، دژی خواردنەوە: *He's strictly teetotal* 2 تەواو، رەبەق = complete ،total (یەکەم‌جار لە لایەن ریچارد تورنێر Richard Turner، کرێکارێکی لە پریستۆنی ئینگلتەرەوە بەکارهێنرا، لە وتارێکدا لە 1833 پێ‌داگیری لەسەر پرینگانەوەی بەکجاری لە هەرجۆرە خواردنەوەیێ(یکی) کرد) ○ 1 نخور 2 کامل

teetotalism *noun*
نەخواردنەوە، دەم‌بۆنەبردن، پرینگانەوە لە خواردنەوە (ئەلکۆل)، بنەما و پرەنسیپی خووداری لە خواردنەوەی ئەلکۆلی ○ تیتوتالیسم

teetotaller /ˌtiːˈtəʊtlə(r), US -ˈtoʊ-/ *noun*
(مرۆی) ئارق‌نەخۆر، دژی خواردنەوە ○ مشروب‌نخور

teetotum /tiːˈtəʊtəm/ *noun*
جۆری فرفرە کە بە قامک دەخولێتەوە ○ یویو

teff /tɛf/ *noun*
جۆری دەغڵی ئەفریکایی، ب.ت. لە ئەتیۆپی دەکرێ، زۆرتر دەکرێ بە کرە یان ئارد [*Eragrostis tef*] (بنەرەت: لە *ṭēf* ئەمهاریک Amharic) ○ تف

TEFL /ˈtefl/ *abbreviation* teaching English as a foreign language
تێفیل (= فێربوونی ئینگلیسی وەکوو زمانێکی بیانی) ○ تفل

Teflon /ˈteflɒn/ *noun*, trademark for polytetrafluoroethylene
(دروشمی بازرگانی، دەفر و هتد) پێوەنەنووساو، نەچەسپ ○ تفلون

teg *noun*
شەک، بەرخی دووساڵان یان دووبەهارە ○ برەی دوساله

tegmen *noun, pl.* tegmina
1 integument ی، ب.ت. هێی رووەک یان گیانەوەری، بەرگ یان تویی رووەکی superficial زۆرتر هی رووەک یان گیانەوەری 2 بەرگی ناسکی نێوەوەی دانێ (بنەرەت: لە *tegere* "داپۆشین") ○ تگمن

tegminal *adjective*
سەربە تێگمین ○ وابسته به تگمن

tegmental *adjective*
سەربە tegmentum ○ وابسته به tegmentum

tegmentum /tegˈmentəm/ *noun, pl.* tegmenta /-ə/, also tegumentum
تویکڵ، تویخڵ، بەرگ (سروشتی)، پۆشە، پێست، چەرم، پەردە (بنەرەت: لە لاتین، گۆڕاوی *tegumentum* "tegument") ○ پوسته، غلاف، پوشش، غشا

tegular *adjective*
1 پوولەکەدار، پوولەکەرێز 2 خشتی ○ 1 دارای پولک 2 آجری

tegument /ˈtegjʊm(ə)nt/ *noun*
تویکڵ، تویخڵ، بەرگ (سروشتی)، پێست، چەرم، پەردە (بنەرەت: لە لاتین، لە *tegumentum* *tegere* "داپۆشین") ○ پوست، پوسته، غلاف، غشا

tegumental *adjective*, also tegumentary
سەربە یان پێوەندی بە tegumentەوە هەیە ○ وابسته به tegument

tein /ˈteɪɪn/ *noun, pl.* same or teins
یەکەی پارەی کازاخستان، بەرامبەر بە سەدیەکی tenge ◌ تین

Tejano /tɛˈhɑːnəʊ/ *noun, pl.* Tejanos
1 دانیشتووی ئەمریکایی مێکسیکی باشووری تێکزاس 2 شێوازی خۆماڵی موسیقای گەلی کە لەنێو تیهانۆکاندا سەری هەڵداوە و بە گیتار و ئاکاردیۆن پێشکەش دەکرێ ◌ تجانو، تهانو

tektite /ˈtɛktʌɪt/ *noun*
(زەویناسی) شت یان تەنێکی رەشی چکۆلەی شووشەیی، پێدەچێ پاشماوەی meteorite بێ (بنەڕەت: لە tēktos یۆنانییەوە "molten") ◌ تکتیت

tektitic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە tektite ـەوە هەیە ◌ وابسته به تکتیت

tel. *abbreviation* also Tel. telephone or telephone number

tel(e)- /ˈtel/i *prefix*
پێشگر: 1 دوور، تەلە- تێلی-: telekinesis 2 سەربە تەلەفزیۆن، تەلەفزیۆنی، سەربە تەلەفزیۆن: telecine 3 بۆ ناوی ئەو دەزگا یا ئامێرانە بەکاردێن کە لە ڕێگا یان مەودایێکی دوورەوە کار دەکەن: telemeter (بنەڕەت: لە -tēle یۆنانی "far off") ◌ پیشوند: 1 دور 2 وابسته به تلویزیون 3 تل

telamon /ˈtɛləmən, US -məʊn/ *noun, pl.* telamones /-ˈməʊniːz/
ستوون یان کۆڵەکەی پاڵەوانپەیکەر (بنەڕەت: لە telamōnes یۆنانی و کۆی Telamōn، پاڵەوانێکی ئەفسانەیی) ◌ تلامون

telangiectasia /tɛˌlandʒɪɛkˈteɪzɪə/ *noun,* also telangiectasis /tɛˌlandʒɪˈɛktəsɪs/, *pl.* telangiectasia or telangiectases
مووروەگەکشی، تێلانژیئێکتاسیا: کشانی مووروەگەکان یان ڕەگەموویینەکان capillary ◌ اتساع مویرگها

telangiectatic *adjective*
سەربە مووروەگەکشی، خاوەنی کشانی مووروەگەکان یان ڕەگەموویینەکانی کشاوە ◌ دارای اتساع مویرگها

telebanking /ˈtelibæŋkɪŋ/ *noun*
بانکداری تەلەفۆنی، telephone banking ◌ بانکداری تلفنی

telecamera /ˈtelikæmərə/ *noun*
جۆرێ دووربین یان کامێرای تایبەتی بۆ وێنەگری لە مەودای دوورەوە، بۆ videoconferencing بەکاردێ ◌ تلکامرا

telecast /ˈtelikɑːst, US -kæst/ *noun*
بڵاوکردنەوە یان پەخشی تەلەفزیۆنی، بەرنامەی تەلەفزیۆنی (- telecaster /ˈtelikɑːstə(r), US kæstər/ *n* ◌ پخش تلویزیونی، برنامەی تلویزیونی

telecentre = anothrt term for telecottage

telecine /ˈtɛlɪˌsɪni/ *noun*
بڵاوکردنەوەی فیلمی سینەمایی لەسەر تەلەفزیۆن ◌ تلسین

telecommunications /ˌtelikəˌmjuːnɪˈkeɪʃnz/ *noun, pl.*
1 پێوەندی بە ڕێگای دوورەوە، پێوەندی کردن لە دوورەوە، دوورەپێوەندی 2 لقێکی تێکنۆلۆژی کە لەم بارەوە دەکۆڵێتەوە ◌ ارتباط دوربرد

telecomputer /ˈtelikənpjuːtə(r), US -tər/ *noun,* US Tele-Computer
(دروشمی بازرگانی) دەزگایێ کە دەتوانرێ وەک کامپیوتێر، تەلەفزیۆن و تەلەفۆن بەکاربێنرێ ◌ تلکامپیوتر

telecoms (telecomms) = telecommunications

teleconference /ˈtelikɒnfərəns, US -kɑːn-/ *noun*
دوورەکۆبوونەوە، کۆبوونەوە یان کۆنفرانس لە ڕێگای دوورەوە، تەلەکۆنفرانس، تێلێکۆنفرانس (-onferencing *n*) ◌ کنفرانس از راه دور

telecottage /ˈtɛlikɒtɪdʒ/ *noun*
شوێنێ، ب.ت. لە ناوچەیێکی لادێیی، کە دەمودەزگای کامپیوتێری بۆ بەکارهێنان لێیە ◌ تلکوتاج

telefilm /ˈtelɪfɪlm/ *noun*
فیلمی تەلەفزیۆنی (بۆ تەلەفزیۆن دروست کراوە) ◌ تلفیلم

telegenic /ˌtɛlɪˈdʒɛnɪk/ *adjective*
گونجاو بۆ بەرنامەی تەلەفزیۆنی ◌ تلژنیک

telegram /ˈtelɪgræm/ *noun*
برووسکە، تێلێگرام، تەلەگرام، پەیامی تێلێگرافی ◌ تلگرام

telegraph /ˈtelɪgrɑːf, US -græf/ *noun*
برووسکەبەر، دەزگای ناردنی برووسکە، برووسکەنێر، تەلەگراف، تێلێگراف: telegraph wires ◌ تلگراف

telegrapher /ˈtelɪˌgrɑːfə, US tɪˈlɛgrəfə/ = telegraphist

telegraphese *noun*
زمانی برووسکەیی یان تێلێگرافی، تێلێگرافیس ◌ زبان تلگرافی

telegraphic /ˌtelɪˈgræfɪk/ *adjective*
برووسکەیی، تەلەگرافی، تێلێگرافی ◌ تلگرافی

telegraphic address *noun*
نێونیشانی برووسکەیی یان تێلێگرافی ◌ آدرس تلگرافی

telegraphically /ˌtelɪˈgræfɪkli/ *adverb*
لەباری برووسکەیییەوە ◌ از لحاظ تلگرافی

telegraphist /tɪˈlegrəfɪst/ *noun*
برووسکەوان، برووسکەچی، تێلیگرافچی، تێلیگرافیست ◌ تلگرافچی

telegraph key *noun*
کلیلی برووسکەیی ◌ کلید تلگرافی

telegraph line *noun*
هێڵ یان وایەری برووسکەیی ◌ خط یا سیم تلگرافی

telegraph pole *noun*, also telephone post
دارتێل، کۆڵەکە برووسکە، کۆڵەکە تەلەفون ◌ تیر تلگراف یا تلفن

telegraphy /təˈlegrəfi/ *noun*
تێلیگراف، تەلەگرافی، پێوەندی تێلیگرافی یان برووسکەیی، برووسکە پێوەندی ◌ تلگراف، ارتباط تلگرافی

Telegu /ˈtelɪguː/ = Telugu

telekinesis /ˌtelɪkɪˈniːsɪs, US -kaɪˈn-/ *noun*
(باراسایکۆلۆژی) دوورەبزوێنی، دوورەجووڵێنی، جووڵاندن لە دوورەوە ◌ دورجنبانی

telekinetic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە telekinesis ـەوە هەیە ◌ وابسته به دورجنبانی

Telemachus *noun*, Latin, from Greek *Tēlemachos*
تێلیماچوس، تێلیماکوس: کوری Odysseus و Penelope، لەگەڵ باوکی تەگبیری کرد تا داواکارەکانی دایکی بکوژێ ◌ تلماکوس

telemark /ˈtelɪmaːk US -maːrk/ *noun*
(لە سکی یان ski jumping) پێچی سکی: شێوەیێکی جووڵانی سکی بۆ پێشەوە و لەودا چۆک دەووشتێتەوە (لە ناوی Telemark، ناوچەیێکی نۆرویژ، شوێنێ کە جاری یەکەم لەوێ سەری هەڵدا) ◌ تلمارک

telemarketer *noun*
فرۆشیاری تەلەفونی، بازاردۆز یا بازارەوانی تەلەفوونی ◌ بازاریاب تلفنی

telemarketing /ˈtelimaːkɪtɪŋ, US -maːrk-/ *noun*
فرۆشتنی تەلەفونی، بازاری تەلەفوونی ◌ بازاریابی تلفنی

telematic *adjective*
سەربە تێلیماتیک یان تێلیماتیکس ◌ وابسته به تلماتیک

telematics /ˌtelɪˈmætɪks/ *noun, pl.*
لقێ لە تێکنۆلۆژی زانیاری کە سەروکاری لەگەڵ راگوێزتنی زانیارییە بۆ ریگای دوور بە کامپیوتێر (تێکەڵەی telecommunication and informatics) ◌ تلماتیک، تلماتیکس

telemedicine *noun*
دوورەپزشکی: دەسنیشانکردن و چارەسەرکردنی نەخۆشەکان بە ریگای تێکنۆلۆژی پێوەندییەوە ◌ تلمدیسین

telemeeting = teleconference

telemessage = telegram

telemeter /ˈtelimiːtə(r)/ *noun*
دووریپێو، دووریدۆز، مەوداپێو، دەزگای پێوان لە (ریگای) دوورەوە: دەزگایێ بۆ ناردن، وەگرتن و پێوانی measuring زانیارییە زانستییەکان لە ریگا یان مەودایێکی دوورەوە ◌ مسافت‌سنج

telemetric *adjective*
سەربە دووریپێوی، سەربە دووریدۆزی ◌ وابسته به مسافت‌سنجی

telemetrically *adverb*
لەباری دووریپێوی یان مەوداپێوی(یەوە) ◌ از لحاظ مسافت‌سنجی

telemetry /təˈlemətri/ *noun*
1 دووریپێوی، مەوداپێوی، دووریدۆزی، پێوان لە (ریگای) دوورەوە (= زانست یان پرۆسەی کۆکردنەوەی زانیاری لەبارەی شتەکانەوە کە لێک دوورن و ناردنی ئەو زانیارییانە بۆ شوێنێکی تر بە ریگای ئێلیکترۆنییەوە) 2 زانیارییێ کە لەو ریگاوە راگوێزراوە 3 = biotelemetry ◌ 1 مسافت‌سنجی 2و 3 تلمتری

telencephalic *adjective*
دوورمێشکی، دوامێشکی، سەربە دوورمێشک ◌ وابسته به تلنسفالون

telencephalon /ˌtelenˈsef(ə)lɒn, -ˈkef-, ˌtiːlenˈsef(ə)lɒn, -ˈkef-/ *noun, pl.* telencephalons or telencephala
دوورمێشک، دوامێشک: بەشی پێشەوەی forebrain کە لە cerebrum و پلە بۆنییەکان olfactory lobes یان نیوەگۆ مێشکۆڵەییەکان cerebral hemisphere پێکهاتووە (بروانە diencephalon) ◌ تلنسفالون

telenovela /ˈtelɪnəʊˌvelə/ *noun*
(لە ئەمریکای لاتین) ئۆپێرای سابوونی تەلەفزیۆنی ◌ تلنوولا

teleological /ˌtiːliəˈlɒdʒɪkl, US -ˈlaːdʒ-/ *adjective*
سەربە مەبەستباوەری، ئەنجامباوەرییانە، سەربە ئاکامباوەری، مەبەستگەرییانە: *a teleological view of history* ◌ غایت‌شناختی

teleologist *noun*
مەبەستباوەر، مەبەستگەر، ئەنجامباوەر ◌ غایت‌شناس

teleology /ˌtiːliˈɒlədʒi, US -ˈaːlə-/ *noun, pl.* teleologies
1 مەبەستباوەری، ئەنجامباوەری، ئاکامباوەری، مەبەستگەری: باوەرێ کە پێی وایە هەموو شتێ مەبەست یان ئانجام و ئاکامێکی تایبەتی هەیە 2

ڕیبازێ کە لای وایە مەبەستەکان لە سروشتدا خۆماکین immanent 3 بەکارهێنانی دیزاین یان مەبەست وەک ڕوونکردنەوەیێکی دیاردە سروشتییەکان ◌ 1 غایت‌شناسی 2 و 3 تللوژی

teleost /'telɪɒst, US 'ti:l-/ *noun*
(گیانەوەرناسی) جۆرێ ماسی کۆمەڵێکی بەربلاو (دیفیژن Teleostei) کە زۆربەی ماسییە ئێسکدارەکان دادەگرێ بێجگەلە sturgeon و lungfishe و هێندێ جۆری تر ◌ تلیوست

telepath *noun*
مرۆی بیرخوێنەر(ەوە)، لەدوورەوەزان، سووسەون، سۆسەگەر ◌ آدم دارای قدرت دورآگاهی

telepathic /ˌtelɪ'pæθɪk/ *adjective*
1 بیرخوێندنەوەیی، سەربە دوورەسووسە، دوورەسۆسە، سەربە تێلیپاتی یان *telepathic communication* : لەدوورەوەزانی 2 لەدوورەوەزان، سۆسەگەر، تێلیپاتیک ◌ 1 وابستە بە تلەپاتی 2 دارای قدرت تلەپاتی

telepathically /-kli/ *adverb*
لە ڕێگای بیرخوێندنەوەوە، بە شێوەی دوورەسووسە، دوورەسۆسە، لە ڕێی تێلیپاتی، لە ڕێگای دوور(ە)ئاگادارییەوە: *The twins seemed to be able to communicate telepathically* ◌ از راه تلەپاتی

telepathy / tə'lepəθi/ *noun*
بیرخوێندنەوە، دوورەسووسە، دوورەسۆسە، تێلیپاتی، تەلەپاتی، لەدوورەوەزانی، دوور(ە)ئاگاداری ◌ تلەپاتی

telephone /'telɪfəʊn/ *noun*
تەلەفون، دەزگای تەلەفون ◌ تلفن، دستگاه تلفن

telephone booth = phone box

telephone box = phone box

telephone call *noun*
قسەکردنی تەلەفونی ◌ مکالمەی تلفنی

telephone directory *noun*, also telephone book or phone book
ژمارەنامەی تەلەفون، ڕێبەری تەلەفون، کتێبی تەلەفون، تەلەفوننامە: *to look up a number in the telephone directory* ◌ راهنمای تلفن

telephone exchange *noun*
ناوەندی تەلەفون، تەلەفونخانە، تەلەفونگە ◌ تلفن‌خانە

telephone kiosk = phone box

telephone number *noun*, also phone number
ژمارەی تەلەفون ◌ شمارەی تلفن

telephone operator *noun*
تەلەفونەوان، تەلەفونچی ◌ تلفن‌چی

telephone set *noun*
دەزگای تەلەفون ◌ دستگاه تلفن

telephone tapping *noun*, also phone tapping
گوێهەڵخستن، گوێدێری یا کۆنتڕۆڵی تەلەفونی ◌ استراق سمع تلفنی

telephonist /tə'lefənɪst/ *noun*
(بریتانیا) تەلەفونەوان، تەلەفونچی ◌ تلفن‌چی

telephony /tə'lefəni/ *noun*
پێوەندی تەلەفونی ◌ ارتباط تلفنی

telephoto /ˌtelifəʊtəʊ, US -foʊtoʊ/ *noun*
دەزگای ناردنی وێنە فۆتۆگرافییەکان، وێنەی نێردراو بە برووسکەنێر ◌ تلفوتو

telephotograph /ˌteli'fəʊtəʊgrɑ:f/ *noun*
تێلیفۆتۆگراف ◌ تلفوتوگراف

telephotographic *adjective*
تێلیفۆتۆگرافی ◌ تلفوتوگراف

telephotography /ˌtelifəʊ'tɒ:grəfɪ/ *noun*
تێلیفۆتۆگرافی ◌ تلفوتوگرافی

telephoto lens /ˌtelifəʊtəʊ 'lenz/ *noun*
هاوێنەی تێلیفۆتۆ، لێنزی تێلیفۆتۆ ◌ عدسی تلەفتو

teleportation /ˌtelipɔ:'teɪʃn, US -pɔ:r't-/ *noun*
ڕاگوێستن لە (ڕێگای) دوورەوە، دوور(ە)ڕاگوێزی، گوێزانەوە لە دوورەوە (بەهۆی psychokinesis) ◌ انتقال از راه دور

teleprinter /'teliprɪntə(r)/ *noun*, US teletypewriter
دوورچاپگەر، دوورنووس، دوورەچاپکەر: ◌ *information transmitted by teleprinter* دورچاپ‌گر

teleprompter /'telipromptə(r), US -prɑ:m-/ *noun*, also autocue
(تەلەفزیۆن) تێلیپرۆمپتێر، دەزگای پیشاندانی دەق ◌ تلە پرومپتر

telesales /'teliseɪlz/ *noun*, *pl.*, also telemarketing
فرۆشی تەلەفونی ◌ فروش تلفنی

telescope /'telɪskəʊp, US -skoʊp/ *noun*
تێلیسکۆپ، تەلەسکۆپ، دووربین(ی ئەستێرەیی) ◌ تلسکوپ

telescopic /ˌtelɪ'skɒpɪk, US -'skɑ:pɪk/ *adjective*
دووربینی، تەلەسکۆپی، تێلیسکۆپی: *telescopic stars* ◌ تلسکوپی

telescopically /-kli/ *adverb*
بە شێوەیەکی تێلیسکۆپی، لەباری دووربینی یان تەلەسکۆپییەوە ◌ بە طور تلسکوپی، از نظر تلسکوپی

teleselling = telemarketing

teleshopping /'telɪʃɒpɪŋ, US telɪʃɑ:pɪŋ/ *noun*
دوورەکڕی (بە بەکارهێنانی تەلەفزیۆن یان

تەلەفون) ◌ تلشاپینگ

telespectroscope *noun*

دوورەشەبەنگبینی ◌ تلسپکتروسکوپ

teletext /ˈtelitekst/ *noun*

See if the results are on :تێلیتێکست *teletext* ◌ پیام‌نما

telethon /ˈteləθɒn, US -θɑːn/ *noun*

بەرنامەی درێژی خێرخوازی ◌ برنامەی طویل خیرخواهی

teletype *noun*

1 جۆری چاپگەر 2 پەیامی وەرگیراو و چاپکراو بە دوورەچاپگەر ◌ تلتایپ

teletypesetter *noun*

پیتچن لە ریگای دوورەوە، دوورەپیتچن ◌ حروف‌چین از راه دور

teletypesetting *noun*

پیتچنی لە (ریگای) دوورەوە، دوورەپیتچنی ◌ حروف‌چینی از راه دور

teletypewriter /ˌteliˈtaɪpraɪtə(r)/ = teleprinter

televiewer *noun*

بینەری بەرنامەی تەلەفزیونی ◌ بینندەی برنامەی تلویزیونی

television /ˈtelɪvɪʒn/ *noun*, also television set, *abbreviation* TV

a widescreen television :دەزگای تەلەفزیونی ◊ *a plasma screen television* بلاوکردنەوەی تەلەفزیونی، بەرنامە تەلەفزیونییەکان: *We don't do much in the evenings except watch -ion* ◊ *a -n documentary* ◌ دستگاه تلویزیون، پخش تلویزیونی، برنامەهای تلویزیونی

television set *noun*

دەزگای تەلەفزیون ◌ دستگاه تلویزیون

televisor *noun*

بلاوکەرەوە لە تەلەفزیون(دا) ◌ پخش‌کنندە در تلویزیون

televisual /ˌteliˈvɪʒuəl/ *adjective*

تەلەفزیونی، سەربە یان گونجاو بۆ تەلەفزیون ◌ تلویزیونی

teleworker /ˈteliwɜːkə(r), US -wɜːrkər/ *noun*

telecommuter دوورکار، کارکەر لە دوورەوە، ◌ دورکار

teleworking /ˈteliwɜːkɪŋ, US -wɜːrk-/ *noun*

دوورکاری، کارکردن لە دوورەوە، telecommuting ◌ دورکاری

telex /ˈteleks/ *noun*

1 تێلێکس 2 دەزگای تێلێکس (بۆ ناردن و وەرگرتنی پەیامەکان) 3 پەیامی نێردراو بەو دەزگایە: *Several telexes arrived this morning* (بنەرەت: تێکەڵەی teleprinter و exchange) ◌ تلکس

telford *adjective*

لەمەڕ شێوەی قیرتاوی ریگا (بنەرەت: لە ناوی ئەندازیاری سکاتلەندی Thomas *Telford* (1757-1834)، وەرگیراوە) ◌ تلفورد

telial *adjective*

سەربە یان پێوەندی بە تێلیۆمەوە هەیە ◌ وابستە بە تلیوم

telic /ˈtelɪk/ *adjective*

1 (کردەوە یان بۆچوونێ) مەبەستدار، بە ئامانج، مەبەست یان ئامانجێکی هەیە، ئەنجام یا مەبەستێکی دیاریکراوی تیایە 2 (زمانەوانی، لەمەڕ کار verb، پیتی پێوەندی conjunction و سارستەیێ clause) مەبەستدەربڕ (telically *adv*، telicity *n*) ◌ 1 دارای هدف 2 تلیک

teliospore *noun*

chlamydospore ی کە دوایین قۆناخی سووری ژیانی کەروو یان کارگێکی ژەنگی (یان ژەنگەهەڵێن) و بنکەڵە basidium لێ‌دەکەوێتەوە، دیواری ئەستووری دواقۆناخی پێکهاتنی فۆنگۆسی ژەنگ‌هەڵێن (ی رووەکی)، سپۆرێکی ئەستوور کە لە تێلیۆمی کارگ یان کەرووی ژەنگی یان کوێرووی smut پەرە دەسێنێ (teliosporic *adj*) ◌ تلیواسپور

telium *noun*, *pl.* telia

تێلیۆم: هێشوەهەلالە sorus یا کوانێکی pustule تێلیۆسپۆرهێنی teliospore-producing سەر رووەکی هاوخوان host ی فۆنگۆسێکی ژەنگی، کۆمەڵێکی خانە دووناوکی‌یەکان کە تێلیۆسپۆرێ پێکدێنن ◌ تلیوم

teller /ˈtelə(r)/ *noun*

1 چیرۆکبێژ، گێرەوە 2 (هەڵبژاردن) دەنگ‌ژمێر، دەنگ‌بژێر 3 سندووقدار، گەنجینەوان ◌ 1 راوی 2 رأی‌شمار 3 تحویل‌دار

telling /ˈtelɪŋ/ *adjective, noun*

1 *adj* کاریگەر، کارتێکەر، بەباندۆر 2 بەرچاو، ئاشکرا، دیار *n* گێرانەوە، گلی‌کردن ◌ *adj* 1 مؤثر 2 گویا *n* نقل

tellingly /ˈtelɪŋli/ *adverb*

1 کاریگەرانە، بەباندۆرانە، کارتێکەرانە: *a -lling argument* 2 بە ئاشکرایی، بە شێوەیێکی بەرچاو ◌ 1 بە طور مؤثر 2 بە طور گویا

telling-off *noun, pl.* tellings-off

هەڵشاخان، هەڵبەزینەوە، (لێ)توورەبوون، بەگژداهاتن، رووش‌هەلاتن ◌ پرخاش

telltale /ˈtelteɪl/ *noun, adjective*

n سیخوڕ، دووزمان، شەیتان *adj* دەربڕ، نیشاندەر، دەرخەر، هەموو شتێ دەگێڕێتەوە، ئاشکراکەر: *telltale marks/signs/sounds* ◊ *telltale clues* ◌ *n* خبرچین، نمام *adj* گویا

tellur- *prefix*, or telluro-
پێشگر: 1 زەوی، عەرز: 2 *telluric* [لاتینی نوێ tellurium]: تێلوریۆم: *telluride* ۞ 1 زمین 2 تلوریوم

tellurian /tɛˈljʊərɪən/ *adjective, noun*
adj عەرزی، زەوینی، دانیشتووی سەرعەرز *n* دانیشتوویێکی سەر عەرز ۞ *adj* زمینی، ساکن زمین *n* آدم ساکن زمین

telluric[1] /tɛˈljʊərɪk/ *adjective*
1 سەربە گۆی زەوی، پێچەوانەی گەردوونی 2 سەربە خاک، گڵی، خاکی ۞ 1 وابستە بە سیارەی زمین 2 وابستە بە خاک

telluric[2] /tɛˈljʊərɪk/ *adjective*
تێلوریۆمی تیایە، ب.ت. لە دۆخێکی شەش‌هاوهێزیدا ۞ دارای تلوریوم

telluric acid *noun*
(کیمیا) ترشەڵۆکی تێلوریک: جۆرێ ترشەڵۆکی کریستاڵی کە بەهۆی ئۆکساندنی ئۆکسایدی تێلوریۆم پێکدێ ۞ اسید تلوریک

telluride /ˈtɛljʊraɪd/ *noun*
(کیمیا) تێلوراید، تێلورید: ئاوێتەیێکی دووانی binary compound تێلوریۆم بە کۆمەڵ یان توخمێکی electropositive ـەوە ۞ تلورید

tellurion *noun*
تێلوریۆن: دەزگای پیشاندانی شەو و رۆژ بەهۆی جووڵانی زەوی و گۆڕان و پێکهاتنی وەرزەکان ۞ تلوریون

tellurium /tɛˈljʊərɪəm, US tɛˈlʊr-/ *noun*
(کیمیا) تێلوریۆم (بە ز.گ. 52، ن. Te؛ بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *tellus* ،*tellur-* لاتین "زەوی، عەرز") ۞ تلور، تلوریوم

tellurious *adjective*
تێلوریۆمی سێ‌هاوهێزی تیایە ۞ تلوروس

telly /ˈtɛli/ *noun, pl.* tallies or tellys
(نافەرمی، بریتانیا) تەلەفزیۆن ۞ تلویزیون

telnet / telnet / *noun*
تێلنێت: سیستمێکی کامپیوتێری کە رێگات پێدەدا زانیاری و بەرنامەکان لەسەر دەزگایێکی تر بەکاربێنی (*adj* telnettable؛ لێکدراوی network + telecommunication) ۞ تلنت

telo- or tel- *prefix*
پێشگر: کۆتایی، کۆتا، دوا، ئاخر: *telangiectasia* (لە *telos* یۆنانییەوە) ۞ پیشوند: پایانە، انتها، آخر

telocentric *adjective, noun*
تێلۆسێنتریک: رەنگ‌تەنێ chromosome کە ناو(ەند)پارچەکەی centromere لە کۆتاییەوە هەڵکەوتبێ (بەو شێوەیە شێوەی میلێکی هەیە) <a telocentric chromosome> ۞ تلوسنتریک

telolecital *adjective*
دوورزەردێنە، کۆتازەردێنە: هێلکەیێ کە لە (تزیک) جەمسەری رووەکی vegetal pole دا زەردێنەیێکی زۆر کۆبووەتەوە، وەک هێلکە یان هێلکۆکە ovum کانی باڵندە و خشۆکەکان ۞ تلولسیتال

telome *noun*
تێلۆم: یەکەی بنەڕەتی پێکهاتەی رووەکی ئاوخۆرەیی کە لە لقی کۆتایی و سپۆردان و باشەکەوتی ئاوخۆرەیی پێکهاتووە. پێکهاتەیێکی رووەکی وادانراو لە تیۆری گەشەسەندنی گەڵاکان و sporophylls ـەکانی رووەک یا گیا ئاوخۆرەییەکان vascular کە لە یەک کۆمەڵەی لقۆچکە کۆتاییەکانی زاوزێیی و رووەکی تەوەرێکی لق‌لق پێکهاتووە (telomic *adj*: تێلۆمی، سەربە تێلۆم) ۞ تلوم

telomerase *noun*
تێلۆمێراز: پۆلی‌مێرازێکی DNA کە یەکە کە تاوی ribonucleoprotein درێژبوونەوەی تێلۆمێرە کرۆمۆزۆمییەکانی نێو دابەش‌بوونی خانەی eukaryotic دەدا و ب.ت. لە خانە شێرپەنجەییەکاندا چالاکە ۞ تلومراز

telomere /ˈtiːlə(ʊ)mɪə, US ˈtɛl-/ *noun*
(ژێنێتیک) پێکهاتەیێکی دوایی کرۆمۆزۆمی، کۆتاپارچە، دواپارچە، کۆتایی سروشتی کرۆمۆزۆمێکی eukaryotic، کەرت یان برگەی دی‌ئێن‌ئەی کە لە کۆتاییەکانی کرۆمۆزۆمەکان دایە ۞ تلومر

telomeric *adjective*
دواپارچەیی، کۆتاپارچەیی، سەربە تێلۆمێر ۞ وابستە بە تلومر

telophase /ˈtiːlə(ʊ)feɪz, US ˈtɛl-/ *noun*
(زیندەناسی) کۆتاڕوو، تێلۆفەیز، تێلۆفاز: دواقۆناخی دابەش‌بوونی خانەیی، نێوان anaphase و interphase ۞ تلوفاز

telophasic *adjective*
تێلۆفەیزی، سەربە کۆتاڕوو یا تێلۆفەیز ۞ تلوفازی

telos /ˈtɛlɒs/ *noun, pl.* teloi /-lɔɪ/
(زۆرتر وێژەیی یان فەلسەفی) مەبەست یان ئامانجی دوایی ۞ هدف نهایی

telotaxis *noun*
تێلۆتاکسیس، مەبەست‌بزاوت: جووڵانی راستەوخۆی زیندەوەرێ بەرەو مەبەست یان ئامانجێ، جووڵان یان رووتێ‌کردنی زیندەوەرێ بە کۆمەڵە وەرگرێکی orientation هەستەوەری بەرەو سەرچاوەیێکی تایبەتی بزواندن ۞ پایانەآرایی، تلوتاکسیس

telpher *noun*
تێلفێر: دەزگا، عەرەبانە یان کالیسکەیێکی سووکی هەڵواسراو کە بەسەر وایەری کارەباییدا دەڕوا ۞ تلفر

telpherage *noun*
دەزگای گواستەوەی کارەبایی یان ئێلیکتریکی:

ڕێکخستەیێکی ڕاگوێستن کە لەودا ماشێن یان ئەو دەزگایانەی کە شت هەڵدەگرن بە هەڵواسراوی لەسەر کابلە سیمی یان وایەری یەکان کار دەکەن (ب.ت. دانەیێ کە بە کارەبا یان ئێلیکتریسیتە کار بکا) ۞ تلفراژ

telson /ˈtɛls(ə)n/ *noun*
دواکەرتە: دوایین بەش یان کەرتی زگی chelicerate ،crustacean و مێرووە ئاوەڵمەییەکان ۞ تلسون

Telstar *noun*
(دروشمی بازرگانی) یەکێ لە ساتەلایتەکانی پێوەندی ئەمریکا ۞ تل استار

Telugu /ˈtɛləguː/ *noun*, also Telegu, *pl.* same or Telugu
1 ئەندامی گەلێکی باشووری ڕۆژهەلاتی ئاسیا 2 زمانی دراڤیدی Dravidian ئەو گەلە ۞ تلوگو

temazepam /təˈmeɪzɪpam, -ˈmazɪ-/ *noun*
(پزشکی) تێمازێپام: دەرمانێکی tranquillizing لە کۆمەڵی benzodiazepine ۞ تمازپام

temblor /tɛmˈblɔː/ *noun, pl.* temblors
(سپانیایی، لە ئەمریکا) بوومەلەرزە، عەردهەژیان، بیبەلەرز ۞ زلزله

Tembu /ˈtɛmbuː/ *noun, pl.* same or Tembus
ئەندامی گەلی بە Xhosa ئاخێو، ئێستا لە Transkei دەژین ۞ تمبو

temenos /ˈtɛmənɒs/ *noun, pl.* temenoi /-nɔɪ/
حەسار و پەرژینی پەرسگە ۞ محوطەی معبد

temerarious /ˌtɛməˈrɛːrɪəs/ *adjective*
(وێژەیی) ڕوودار، بێشەرم، ڕووهەڵماڵراو، بێباک ۞ گستاخ

temerity /təˈmerəti/ *noun, pl.* temerities
ڕووداریی، ڕووشەیی، بێشەرمی، ڕووهەڵماڵراوی، بێباکی، گوستاخی، نەترسی:
۞ *He had the temerity to call me a liar!* گستاخی، جسارت

Temne /ˈtɛmni/ *noun, pl.* same or Temnes
1 ئەندامی گەلێکی سیرالیۆن 2 زمانی Niger-Congoی ئەو گەلە، زمانی سەرەکی سیرالیۆن ۞ تمنی

temp[1] /tɛmp/ *noun*
1 (نافەرمی) سکرتێری کاتی 2 دامەزراوە یان فەرمانبەری کاتی ۞ 1 منشی موقت 2 کارمند موقت

temp[2] /tɛmp/ *abbreviation* temperature

tempeh /ˈtɛmpeɪ/ *noun*
جۆرێ چێشتی ئیندۆنیزیایی ۞ تمپی

temper /ˈtɛmpə(r)/ *noun*
1 خوو، ئاکار، خولک، نیهات، باری دەروونی:
2 *a violent/short/quick, etc. temper* بەدخولکی، ئالۆزی، ڕق، تووڕەیی 3 (کانزاکان) ڕێژەی سەختی (و جیری کانزاکان)، ڕادە یان ئاستی ڕەقی، ڕادەی ئاودراوی یان ئاوداری، (لە کانزادا) ئاو ۞ 1 خلق، اخلاق 2 بدخلقی، خشم 3 (فلزات) ضریب سختی، (در فلزات) آب

tempera /ˈtɛmp(ə)rə/ *noun*
تێمپێرا (= جۆرێ ڕەنگ کە لەودا ڕەنگەکان لەگەڵ شلەیێکی خەستدا لێکدەدرێ) ۞ تمپرا

temperament /ˈtemprəmənt/ *noun*
خولکوخوو، سرشت، خوو و خدە، نیهات، مەزاج: ◊ *to have an artistic temperament* *a horse with an excellent temperament* ۞ مزاج، حالت، سرشت

temperamental /ˌtemprəˈmentl/ *adjective*
مەزاجی، سرشتی، سەربە خولکوخوو، خووخدەیی، سەرگەرم، سەرتوند، ئالۆز، زووهەڵچوو، فیشەکی ۞ مزاجی، آتشی‌مزاج

temperamentally /-təli/ *adverb*
لەباری خولکوخووەوە ۞ از لحاظ مزاج

temperance /ˈtempərəns/ *noun*
خودداری، خۆڕاگری، دەس‌بەسەرخۆداگرتن، نەرم‌ڕەوی، پارێز، ئەندازەڕەوی، مام‌ناوەندی: *The temperance movement was at its* ۞ *peak at the end of the 19th century* خویشتن‌داری، ملایمت، اعتدال

temperate /ˈtempərət/ *adjective*
1 خوددار، خۆڕاگر، پارێزگار، دەس‌بەسەرخۆداگر، بەپارێز، ئەندازەڕەو، نەرم‌ڕەو، مام‌ناوەند 2 (ئاووهەوا) فێنک، مام‌ناوەند، سازگار 3 (ڤایرۆسی) لەسەر ئەو خانە هاوخوانە تووش‌بووانەدا دەژی بەلام بە دەگمەن دەبێتە هۆی خانەرزێ lysis، مام‌ناوەند: *-erate bacteriophages* ◊ *temperate virus*
۞ 1 خویشتن‌دار، میانەرو 2 معتدل 3 تمپریت

temperately /ˈtempərətli/ *adverb*
خوددارانە، بە شێوەیێکی خوددار، مام‌ناوەندانە ۞ بە طور خویشتن‌دار یا معتدل

temperateness /ˈtempərətnəs/ *noun*
خودداری، خۆڕاگری، دەس‌بەسەرخۆداگرتن، نەرم‌ڕەوی، پارێز، ئەندازەڕەوی، مام‌ناوەندی ۞ خویشتن‌داری، ملایمت، اعتدال

temperate rain forest *noun*
دارستانی بارانی مام‌ناوەند (لەنێو ناوچەی مام‌ناوەند temperate zone دایە) بارانێکی قورسی بەسەردا دەبارێ و چەندەها جۆری دار و درەختی لێیە ۞ جنگل بارانی معتدل

Temperate Zone *noun*, also temperate zone
(جوگرافی) ناوچەی فێنک، ناوچەی مام‌ناوەند ۞ منطقەی معتدلە

temperature /ˈtemprətʃə(r), US -tʃʊr/

noun
1 تێمپراچێر، (گەرمی؟)، پلەی ساردی و گەرمی: *a rise in ◊ high/low temperatures* ◊ *The temperature has risen ◊ temperature (by) five degrees* 2 گەرمی لەش 3 تێ، تا، نۆبەتی 4 تین‌وگوڕ، گوڕ، جۆش‌وخرۆش ۞ 1 دما 2 حرارت بدن 3 تب 4 حرارت

temperature gradient *noun*
پلەی گۆڕانی گەرمی یان تێمپراچێری هەوا لە لا یان ڕێڕەوێکی دیاریکراودا ۞ تمپراتور گرادینت

temperature-resistance *noun*
بەرهەڵستی گەرمی، بەرگری گەرمی ۞ مقاومت حرارتی

tempered *adjective*
1 ئاودراو، ڕەقێنراو، زاخاودراو 2 نەرم، نەرم‌ڕەو، شێنەیی ۞ 1 آب‌دیده 2 ملایم

-tempered *suffix*
پاشگر: خاوەنی خولک یان خووێکی تایبەتی: *ill-tempered* (دارشتەکانی: -temperedly بۆ دروستکردنی ئاوەڵکار و -temperedly- بۆ سازکردنی ناو) ۞ پسوند: دارای خلق یا مزاج خاصی

tempest /'tempɪst/ *noun*
1 ڕەشەبا، بۆران 2 (خوازە) وروژان، جۆش‌وخرۆش ۞ 1 توفان 2 هیجان

tempestuous /tem'pestʃuəs/ *adjective*
1 ڕەشەبایی 2 شەپۆلاوی، خرۆشان 3 توندوتیژ، توند، گۆنگەلاوی، جەنجالی، پڕگێرەوکێشە: *a tempestuous relationship* 4 سەرتوند، سەرگەرم، فیشەکی، توند ۞ 1 توفانی 2 متلاطم 3 پرهیجان 4 آتشی

tempestuously /tem'pestʃuəsli/ *adverb*
بە تووڕەیی‌یەوە، بە توندی، بە هەڵشاخانەوە ۞ با عصبانیت

tempestuousness /tem'pestʃuəsnəs/ *noun*
1 پڕڕەشەبایی(بوون) 2 تووڕەیی، ڕق‌هەستاوی، توندی، هەڵشاخاوی ۞ 1 توفانی بودن 2 عصبانیت

tempi = plural form of tempo

Templar /'tɛmplə/ *noun*
1 (لەندەن) پارێزەر یان خوێندکاری ماف 2 سەربە پەرسگە، پەرسگەیی 3 ئەندامی کۆمەڵەی فراماسۆن 4 ئەندامی دەستەیەکی دینی بەهێز و میلیتاری خاچ‌پەرستەکانی سەردەمی سەدەکانی نیوەڕاست ۞ 1 وکیل یا دانشجوی حقوق 2 وابسته به معبد 3 و 4 تمپلار

template /'templeɪt/ *noun*, also templet
1 نموونە، مودێل، قالب، پێوەرە 2 (زیندەکیمیا یان بۆماوەناسی) نموونە، قالب: (تاکە) ریشالێکی DNA کە وەک نموونە pattern یێ بۆ پێکهێنانی ریشالێکی تەواوکەر کار دەکا، گەردێ (وەک هی DNA) کە وەک نموونەیێ بۆ بەرهەمهێنانی macromolecule یکی تر (وەک messenger RNA) کار دەکا 3 تەختە، بەرد یان بلوکێ (کورت) کە بە شێوەی ئاسۆیی دانراوە تا ئەو قورسایی و زەبر و گوشارەی دەستەک، کاریتە و یان شتێکی وا لە(سەر) دیوار دابەش بکا (وەک لەژوور درگا) ۞ 1 الگو، شابلون 2 الگو 3 تمپلیت

temple[1] /'templ/ *noun*
1 پەرسگە، پەرستگە، پەرستنگا: *a ◊ of Diana at Ephesus* ◊ *the Temple* *Buddhist/Hindu/Sikh temple* 2 (ئەمریکا) کەنشت ۞ 1 معبد 2 کنشت

temple[2] /'templ/ *noun*
(توێکاری) لاجانگ، لاسەر، جانیک: *He had black hair, greying at the temples* ۞ شقیقه، گیج‌گاه

temple[3] /'templ/ *noun*
جاوپێچ، بەشێ لە دەزگای جۆلایی بۆ ڕاگرتنی پارچە (بەش یا وشەکانی تری دەزگای جۆلایی بریتین لە: سنگی جاوپێچ، دارجاوپێچ (یان دارجاوپێچک)، بەرەژەنە (بەرکار)، پاتەتە (یا پێ‌تەتە)، پاگیرە، دارپاتەتە، بەن‌پاتەتە، پشت‌کار، گورد، دارگورد (یا چێوگورد)، سنێژە، لاقەتاجی، شێ (یا شانە یا بەفش)، گیرەی شێ، شەپێتە، شەپکە، گردەڵە، لادار، سەردار، بن‌دار، ساچین، مەکووک، ولالە (وەک خولخولە)، لوولک، هەوداکێش (یان تالکێش heddle)، دەف، شەق، ژێردەف، دەفەگیرە، گوێ‌دەفە، شەپۆپە، لالەنگەرە، شانەی لالەنگەرە، پردەڵە، مۆلەقە، تاپان، چۆلەکە، تەنگ (نێوان دەف و مەکوک)، بەندال، داربەندال، مشارە، کوڕس، سەکۆ (بۆ دانیشتن؛ بنەڕەت: لە فەرەنسی کۆن، ڕەنگە لە temple[2] وەرگیرابێ) ۞ تمپل

templet = template

tempo /'tempəʊ, US -poʊ/ *noun*, *pl.* tempos or tempi /-piː/
1 خێرایی، توندی، لەز 2 (موسیقا) ترپە، ڕادەی خێرایی، ریتم (بنەڕەت: لە ئیتالیایی، لە لاتین *tempus* "کات") ۞ 1 سرعت 2 (موسیقی) ضرب

temporal[1] /'tempərəl/ *adjective*
1 کاتی، بەرووەخت، زووڕابر، تێڕبەڕ، زەمانی، زووڕۆیشتوو، ماوەیی: *a universe which has spatial and temporal dimensions* 2 دنیایی، نائاینی، ئەمجیهانی، گیتی‌یانە، نامانایی، ئەمجیهانی، نامەعنەوی: *Although spiritual leader of millions of people, the Pope has no temporal power* 3 (ڕێزمان) سەردەمی ۞ 1 گذرا، موقت 2 ناسوتی 3 (دستور زبان) زمانی

temporal[2] /'tempərəl/ *adjective*
لاجانگی، سەربە لاجانگ یا لاسەر ۞ گیج‌گاهی

temporal artery *noun*
خوێنبەری لاجانگ(ی) ۞ سرخرگ گیج‌گاهی

temporal bone *noun*
(توێکاری) ئێسکی لاجانگ، پێشەی لاسەر ۞ استخوان گیج‌گاه

temporality *noun, pl.* temporalities
1 داهاتی پیاوانی دینی یان ئایینی 2 بەرووەختی، زووڕابری، تێژپەڕی، زووڕۆیشتوویی ۞ 1 درآمد روحانیون 2 زودگذری، موقتی بودن

temporal power *noun*
هێزی نامانایی یان ئەمدنیایی، ب.ت. پاپ ۞ قدرت ناسوتی

temporarily /ˈtemprərəli, US ˌtempəˈrerəli/ *adverb*
بە شێوەیەکی کاتی، بەرووەختانە، بۆ ماوەیێ: *We regret this service is temporarily unavailable* ۞ موقتاً

temporariness /ˈtemprərinəs, US -pərerinəs/ *noun*
کاتی‌بوون، بەرووەختی ۞ موقتی بودن

temporary /ˈtemprəri, US -pəreri/ *adjective, noun* (*pl.* temporaries)
adj کاتی، دەمی، بەرووەختی، ناهەمیشەیی، بۆ ماوەیێ، زووڕابر: *a -rary relief from pain* ◊ *temporary measure/solution/arrangement* ◊ *They had to move into temporary accommodation* *n* کەسێ کە بۆ ماوەیێ دامەزراوە، دامەزراوی کاتی) ۞ *adj* موقتی *n* تمپوراری

temporary duty *noun*
کار یان ئەرکی کاتی ۞ کار یا وظیفەی موقتی

temporization *noun*
وەختبردنەسەر، کات‌بەفیڕۆدان، دوورخستنەوە ۞ دفع‌الوقت

temporizing *adjective*
بۆ دوورخستنەوە ۞ به منظور دفع‌الوقت

temporomandibular joint /ˌtempərəumanˈdɪbjʊlə/ *noun*
(توێکاری) جومگەی ئەنجامەیی یان لاولاوەیی نێوان ئێسکی لاجانگ temporal bone و شەویلکەی خواروو ۞ جوینت تمپورومانديبيولار

tempranillo /ˌtempraˈniːjəʊ, US -ˈniːljəʊ/ *noun*, also Tempranillo
جۆرێ ترێی مەی سپانیایی، بۆ گرتنی مەی Rioja ۞ تمپرانیلو

temptation /tempˈteɪʃn/ *noun*
1 هەڵفریواندن، لەخشتەبردن، فریودان، تەفرەدان، تێن‌دان 2 مایەی هەڵفریواندن 3 تاقی‌کردنەوە ۞ 1 اغواگری، اغوا 2 چیز اغواگر 3 امتحان

tempter /ˈtemptə(r)/ *noun*
1 هەڵفریوێنەر، لەخشتەبەر، فریودەر، تەفرەدەر، تێن‌دەر 2 شەیتان (the Tempter) ۞ 1 اغواگر 2 شیطان (the Tempter)

tempting /ˈtemptɪŋ/ *adjective*
جوان، سەرنج‌ڕاکێش، هەڵفریوێنەر، لەخشتەبەر، فریودەر، تەفرەدەر، لەڕێ‌دەرکەر، بەهەڵەدابەر: *a tempting offer* ۞ وسوسەانگیز، اغواکننده

temptingly /ˈtemptɪŋli/ *adverb*
بە شێوەیەکی هەڵفریوێنەر، فریودەرانە، خەڵەتێنەرانە، تەفرەدەرانە ۞ به طور اغواکننده

temptress /ˈtemptrəs/ *noun*
ژنی لەبار، ژنی تەفرەدەر، زۆڵەژن ۞ زن لوند یا وسوسەانگیز

tempura /ˈtempʊrə, US temˈpuːrə/ *noun*
تێمپورا، تیمپیورا (= جۆرێ چێشتی ژاپۆنی) ۞ تمپورا

ten /ten/ cardinal number *adjective, noun*
adj دە (دانە) *n* ژمارەی دە، ڕەنووسی دە ۞ *adj* دە (تا) *n* عدد دە

tenability /ˌtenəˈbɪləti/ *noun*, also tenableness
لەبەرگری‌هاتوویی ۞ قابلیت دفاع

tenable /ˈtenəbl/ *adjective*
1 لەبەرگری‌هاتوو، بەرگری‌ناسان، بەرگری لێ دەکرێ، شیاوی بەرگری، دەپارێزرێ 2 باوەڕپێ‌کراو، ژیرانە، حیسابی، ئاقڵانە 3 شیاوی ڕاگرتن یان بەدەس‌هێنان ۞ 1 قابل دفاع 2 پذیرفتنی، معقول 3 نگەداشتنی

tenably /ˈtenəbli/ *adverb*
بە شێوەیەکی ژیرانە، ئاقڵانە ۞ به طور معقول

tenacious /təˈneɪʃəs/ *adjective*
1 توند، توندگرتوو، توندڕاگرتوو، گیر، بەرنەدەر، سەخت، ڕەق، مکوم، قایم، سرک، پتەو: *a tenacious metal* 2 پێوەنووساو، پێوەچەسپ 3 (یادەوەری) بەبیر، بیرتیژ، تیژ، زەین‌باش، بەهێز، *a tenacious memory* :retentive 4 سوور، پێداگر، لاسار، سەرسەخت، کەللەڕەق ۞ 1 سفت، محکم 2 چسبناک 3 (حافظه) قوی 4 مصر

tenaciously /təˈneɪʃəsli/ *adverb*
پێداگرانە، بە شێوەیەکی سوور ۞ مصرانه

tenaciousness /təˈneɪʃəsnəs/ *noun*
1 سەختی، ڕەقی، توندی 2 پێوەچەسپی، پێوەنووساوی ۞ 1 سفتی 2 چسبناکی

tenacity /təˈnæsəti/ *noun*
1 سەختی، ڕەقی، توندی 2 پێوەچەسپی، پێوەچەسپاوی، پێوەنووساوی 3 سووری، سەرسەختی، لاساری، کۆڵنەدان، خۆڕاگری، پێداگری، پێداگیری ۞ 1 سفتی 2 چسبناکی 3 ایستادگی، اصرار

tenaculum /tɪˈnakjʊləm/ *noun, pl.* tenacula /-lə/ or tenaculas

قولایی نەشتەرگەری؛ ئامێری پێوەنووساو و راگر ۞ شریان‌گیر: تاکولوم

tenancy /ˈtenənsi/ *noun, pl.* tenancies
ئیجارە، بەکرێ‌دان، بەئیجارەگری، خاوەنایەتی کاتی، ماوەی ئیجارە یان بەکرێ‌دان ۞ اجارە، اجارەداری، مدت اجارە

tenant /ˈtenənt/ *noun*
1 کرێ‌نشین، بەئیجارەگر، ئیجارەگر، ئیجارەدار، کرێدار، ئیجارەدار 2 (ماف) تیادانیشتوو، لەسەردانیشتوو، داگیرکردوو، occupant، dweller (tenantless *adj*: بێ‌کرێ‌نشین) ۞ 1 مستأجر، اجارەدار 2 (حقوق) متصرف

tenantable *adjective*
شیاوی بەکرێ‌دان یان بە ئیجارەدان ۞ قابل اجارەداری

tenant farmer *noun*
جووتبەندەی بەئیجارەگر ۞ زارع اجارەکار

tenantry = tenancy

Tenebrae /ˈtenɪbriː, -breɪ/ *noun, pl.*
(مێژوویی، کلێسەی کاتولیکی رۆم) نوێژ و بەستنی سێ رۆژی دوایی حەوتووی پیرۆز کە لەودا مۆم دادەگیرسێنن (بۆ یادکردنەوەی مەینەتی‌یەکان و مەرگی کریست) ۞ تنابری

tench /tentʃ/ *noun, pl.* same
ماسی کەپوور [*Tinca tinca*] (بنەرەت: لە late Latin *tinca*) ۞ ماهی کپور

Ten Commandments *noun, pl.*
دە فەرمان، دە راسپاردە، دە دەستوور (لە کێوی سینا Sinai، بە پێی .Exod. 20:1–17) ۞ دە فرمان، احکام عشرە

tendance /ˈtendəns/ *noun*
1 چاودێری، ئاگاداری، سەرنج، care، attention، ministration (وەک هی نەخۆش) 2 (کۆن) دەست‌وپێوەند، خزمەت‌کاران، راژەوانان، retinue، attendants ۞ 1 نظارت، مراقبت 2 ملتزمین

tendency /ˈtendənsi/ *noun, pl.* tendencies
1 داشکانەوە، ویست، لاربوونەوە، سەرلێ‌خوران، ئامادەیی، راکێشان، پێ‌خۆش‌بوون (بۆ لایێ)، سەرنج، مەیل، ئارەزوو، حەز: *to display artistic, etc. tendencies ◊ This material has a tendency to shrink when washed* 2 کۆمەڵێکی نێو پارتی یا بزاوتێکی گەورەتری رامیاری ۞ 1 گرایش، توجە، تمایل 2 تندنسی

tendentious /tenˈdenʃəs/ *adjective*, also tendencious also tendential
لاگرانە، لاگیرانە، لایەنگرانە: *a tendentious novel ◊ tendentious political memoirs* ۞ جانب‌دارانە، سوگیرانە

tendentiously /tenˈdenʃəsli/ *adverb*
(بە شێوەیێکی) لایەنگرانە، لاگرانە ۞ سوگیرانە، جانب‌دارانە

tendentiousness /tenˈdenʃəsnəs/ *noun*
لاگری، لایەنگری ۞ سوگیری، جانب‌داری

tender[1] /ˈtendə(r)/ *adjective* (tenderer, tenderest)
1 قرپ، نەرم، زووشکاو، توورت، ناسک، تەرچک: *tender young plants* 2 زووڕەنجاو، دڵناسک، ناسک 3 بەئێش، بەژان، هەستار، ناسک، بەسوێ 4 دڵسۆز، دڵنەرم، دڵناسک، دلۆڤان، بەباش، مێهرەوان، مێهرەبان، پڕخۆشەویست(ی): *tender words* ۞ 1 ترد، ظریف 2 حساس 3 دردناک 4 مهربان، پرمهر

tender[2] /ˈtendə(r)/ *noun*
1 چاودێر، ئاگادار، هۆشیار، بەرپرس 2 کەشتی دام‌ودەزگا یان کەل‌وپەل، بارکێش یان واگۆنی هەڵگرتنی ئاو و سووتەمەنی (تووساوە بە لۆکۆمۆتیڤی هەڵمی‌یەوە) 3 عەماری لۆکۆمۆتیف، عەرەبانەی سووتەمەنی ۞ 1 مراقب 2 و 3 تندر

tender[3] /ˈtendə(r)/ *noun*
تێندێر، پێشنیاری نرخ ۞ مناقصە، مزایدە

tenderfoot /ˈtendəfʊt, US -dərf-/ *noun, pl.* tenderfoots or tenderfeet
مرۆی تازەکار، بێ‌ئەزموون، بەروەستا، نۆفێر، نۆکار، تازەدەس‌تێداو، greenhorn ۞ آدم تازەوارد

tender-hearted *adjective*
دڵسۆز، مێهرەوان، مێهرەبان، دڵناسک، بەرەحم، دلۆڤان، دڵنەرم ۞ مهربان

tender-heartedness *noun*
دڵسۆزی، مێهرەوانی، مێهرەبانی، دڵناسکی، بەرەحمی، دڵنەرمی ۞ مهربانی، دل‌رحمی

tenderizer *noun*
نەرم‌کەر، ناسک‌کەر، ناسکێنەر، تورتێنەر (گۆشت و لە ناو ناوێکی تایبەتی‌دا) ۞ نرم‌کنندە

tenderloin /ˈtendəlɔɪn, US -dərl-/ *noun*
گۆشتی پاشل یان تەنیشت، پشتەمازە (بەراز، مانگا و هتد) ۞ پشت مازو

tenderly /ˈtendəli/ *adverb*
دڵسۆزانە، بە دڵسۆزی‌یەوە ۞ با مهربانی

tenderness /ˈtendənəs/ *noun*
دڵسۆزی، دڵنەرمی، مێهرەوانی، بەرەحمی، دڵناسکی، دلۆڤانی، مێرەوانی، خۆشەویستی، دلۆڤانی ۞ مهربانی، عطوفت

tendinitis /ˌtendɪˈnaɪtəs/ *noun*, also tendonitis /ˌtendə-/
ئاوسانی ماسوولکەبەست، هەوکردنی ماسوولکەبەند، ئاوسانی ژێ، ژێ‌ئاوسێن ۞ التهاب زردپی

tendon /ˈtendən/ *noun*, also sinew
ماسوولکەبەست، ماسوولکەبەند، بەتان، ژێ (tendinous *adj*: وەکوو ماسوولکەبەست، وەک ماسوولکەبەند یا ژێ) ۞ زردپی

tendresse /tɒ̃ˈdres/ *noun*, also tendre

/'tõdr(ə)/
هەست بە خۆشەویستی یان دڵبەستەیی ۞ احساس دلبستگی
tendril /'tendrəl/ *noun*
تەرز (بەشێ کە لە رووەکی لاسکنەرمدا هەڵدەچێ) ۞ پیچک
tendu leaf /teın'du:/ *noun*
(هیند) گەڵای داری ebony، لەبری جگەرە دەکێشرێ ۞ تیندو لیف
tenebrific /ˌtenə'brıfık/ *adjective*
تاریک، رەش، تاریک‌ئاسا، gloomy ۞ تاریک، تاریک‌مانند
tenebrous /'tɛnıbrəs/ *adjective*
tenebrous (وێژەیی) تاریک، رەش، تار: *depths* ۞ تاریک، تیره
tenement /'tenəmənt/ *noun*
1 دەزگایەکی گەورە کە بەسەر چەندین ئاپارتمانی ناوچە فەقیرنشینەکانی شاردا دابەش کراوە 2 مڵک یان زەوی‌وزاری ئیجارەیی 3 ماڵ یان دیوی بەکرێدان ۞ 1 مستغلات 2 ملک استیجاری 3 خانه یا اتاق اجاره‌ای
tenementary *adjective*
سەربە تینیمینت، پێوەندی بە تینیمێنتەوە هەیە ۞ وابسته به مستغلات
tenement house /'tɛnəmənt haʊs/ *noun*
(لە ئەمریکا) خانوو یان ماڵی بەکرێدان ۞ خانه‌ی استیجاری
tenesmus /tı'nɛzməs/ *noun*
(پزشکی، میز و پیسایی) زۆربۆهاتن و بۆنەکران ۞ زورپیچ
tenet /'tenıt/ *noun*
one of 1 بڕوا، باوەڕ، داکترین، دوکترەین، ڕێباز: *2 the basic/central tenets of Christianity* بنچینە، بنەما، پرینسیپ ۞ 1 ایمان، اعتقاد، مرام 2 اصل
tenfold /'tenfəʊld, US -foʊld/ *adjective, adverb*
دە بەرامبەر، دە ئەوندە، دەچەندان ۞ ده برابر
ten-gallon hat *noun*
کڵاوی کاوبۆیی ۞ کلاه کابوی
tenge /'tɛŋgeı/ *noun, pl. pl.* same or tenges
1 یەکەی بنەرەتی پارەی کازاخستان، بەرامبەر بە سەد tein 2 یەکەی پارەی تورکەمەنستان، بەرامبەر بە سەدیەکی manat ۞ تنگه
tenia = US spelling of taenia
Tenn. *abbreviation* Tennessee
tenner /'tɛnə(r)/ *noun*
(نافەرمی) دەیی (لە ئەمریکا پارەی دە دۆلاری و لە بریتانیا دە پەوندی): *You can have it for a tenner* ۞ دهی
Tennesseean /ˌtɛnə'si:ən/ *noun, adjective*
1 تینیسی، رەسەن یان دانیشتووی هەرێم یان ئەیالەتی Tennessee ئەمریکا 2 سەربە یان پێوەندی بە تینیسی‌یەوە هەیە ۞ تنسی
Tennessee walking horse *noun,* also Tennessee walker
جۆرێ نژادی گەورەی ئەسپی خۆش‌ڕەوتی سواری هەرێمی تینیسی ئەمریکا ۞ نوعی اسب
tenia = taenia
tennies *noun, pl.*
(نافەرمی) کەوش یا پێڵاوی تێنیس ۞ کفش تنیس
tennis /'tenıs/ *noun,* also formal lawn tennis
تێنیس، تەنیس: *a tennis player/tournament/club/court* ۞ تنیس
tennis-ball *noun*
تۆپی تێنیس یان تەنیس ۞ توپ تنیس
tennis-court *noun*
یاریگەی تێنیس، تێنیسگە، گۆرەپانی تێنیس، مەیدانی تێنیس ۞ زمین تنیس
tennis elbow *noun*
ئانیشکی تێنیسەوان (ماسینی بەزانی ئانیشکی تێنیسەوان) ۞ آرنج تنیس‌باز
tennis-racket *noun*
راکێتی تێنیس ۞ راکت تنیس
tennis shoe *noun*
پێلاو یان کەوشی تێنیس ۞ کفش تنیس
Tenno /'tɛnəʊ/ *noun, pl.* Tennos
ئیمپراتوری ژاپۆن (بنەڕەت: لە ژاپۆنی‌یەوە) ۞ تنو
Tennysonian /ˌtenı'səʊnıən/ *adjective; noun*
adj سەربە شێوازی هۆنەری ئینگلیسی Alfred (Lord) Tennyson (1809–92) *n* شاگرد یان لایەنگری تێنیسۆن ۞ تنیسونی
tenon /'tenən/ *noun*
(دارتاشی) زمانە ۞ زبانه
tenon saw *noun*
زمانەهەرە: جۆرێ هەرە بۆ کردنی بڕشتی ورد و چکۆلە ۞ نوعی اره
tenor[1] /'tenə(r)/ *noun*
1 (موسیقا) تێنۆر، (بەرزترین دەنگی ئاسایی پیاو، نێوان baritone و alto یا countertenor) 2 گۆرانی‌بێژێ بەو دەنگە ۞ تنور
tenor[2] /'tenə(r)/ *noun*
1 چەمک یان واتای گشتی، ناوەرۆک، نێواخن 2 مەبەست، خەیاڵ، نیاز 3 رەوت (ی ئاسایی) 4 کەش، کەش‌وهەوا ۞ 1 مفهوم یا معنی کلی، فحوا، مفاد 2 نیت 3 روند 4 فضا
tenorino /ˌtɛnə'ri:nəʊ/ *noun, pl.* tenorini /-'ri:ni/
تێنۆری بەرز (بنەڕەت: ئیتالیایی، چکۆلێنراوی *tenore* "تێنۆر") ۞ تورینو

tenorist *noun*
موزیکژەن یان موسیقاژەنی ئامێری تێنۆر ◌ تنوریست

tenosynovitis /ˌtɛnəʊˌsʌɪnə(ʊ)ˈvʌɪtɪs/ *noun*
ئاوسانی ژێی ماسوولکە، ب.ت. لە مەچەکدا ◌ تنوسینوویتیس

tenotomy /təˈnɒtəmi/ *noun, pl.* tenotomies
ژێبڕی، تاندۆنبڕی، بڕینی تاندۆن، ب.ت. وەک چارەسەرێ بۆ چەوێڵی پێ ◌ تنوتومی

ten pence /ˌten ˈpiː/ *noun*
دەپێنی، دەپێنسی: *Have you got a ten pence piece?* ◌ ده پنی

tenpin /ˈtenpɪn/ *noun*
1 میل، میلە (بۆلینگ) 2 (tenpins) میلی بۆلینگ ◌ 1 میله 2 میلەی بولینگ

tenpin bowling *noun*
میل یان میلەی بۆلینگ ◌ میلەی بولینگ

tenrec /ˈtɛnrɛk/ *noun*
جۆرێ شیردەر یان گیانداری چکۆلەی مێرووخۆری ماداگاسکار و دورگەکانی Comoro [خێزان Tenrecidae: زۆر جۆرن] ◌ تنرک

TENS *abbreviation* transcutaneous electrical nerve stimulation
1 شێوەیێ هاندانی ئێلیکتریکی بۆ داشکاندنی ژان کە لەودا کۆمەڵێ ئێلیکترۆد بە پێستەوە دەنرێ 2 دەزگایێ کە بۆ تێنس بەکاردێنرێ ◌ تنس

tense[1] /tens/ *noun*
(ڕێزمان) کات، سەردەم، دەم، زەمان: *the past/present/future tense* (tenseless *adj*) ◌ زمان

tense[2] /tens/ *adjective*
1 نارەحەت، نگەران، دڵلەدوا، بەدڵەتەپەکەوتوو، تێکچوو، ئارامڵێ هەڵگیراو، بێئارام، بێحەجمان، پەشێو، شڵەژاو، نگەرانکەر، بەدڵەتەپەخەر 2 توند، گرژ 3 (ماسوولکە و هتد) کێشراو، توند، کرژ، گرژ (دەنگناسی، ب.ت. بزوێنێ) کرژ، گرژ (دژی lax): tensely /tensli/ *adv* نارحەتانە؛ tenseness *n* بنەڕەت: لە *tensus* لاتینی *tendere* "(ڕا)کێشان" ◌ 1 عصبی، بیقرار، دلهرهآور 2 تنشزا 3 تنیده (آواشناسی تنیده)

tensed up *adjective*
نگەران، نارەحەت، دڵلەدوا، دڵنگەران، بەدڵەتەپەکەوتوو، تێکچوو ◌ نگران، عصبی، دلواپس

tenseness /tensnəs/ *noun*
نگەرانی، نارەحەتی، دڵلەدوایی، دڵنگەرانی، دڵەخورپێ، دڵەتەپە، بەدڵەتەپێکەوتوویی، تێکچوویی ◌ نگرانی، دلواپسی، دلهره

tensile /ˈtensaɪl, US ˈtensl/ *adjective*, also tensible
کرژ، گرژ، توند(بوو)، لە(ڕا)کێشانهاتوو، دەکشێ، لە کشان دێ، رادەکێشرێ، دەکێشرێ، لە کێشان دێ: *tensile cable* ◌ کششی

tensile force *noun*
هێزی کرژی یان ک(ێـ)شان ◌ قوەی کششی

tensile strength *noun*
بەرهەڵستی یان هێزی کرژی یا ک(ێـ)شان ◌ مقاومت یا قوەی کششی

tensility /tenˈsɪlɪti/ *noun*, also tensibility
کرژی، گرژییانە، توندبوویی، لە(ڕا)کێشانهاتوویی ◌ کشش

tension /ˈtenʃn/ *noun*
1 کرژی، گرژی 2 (ڕا)کێشان، کێشران، کێشراوی، کشان: *muscular tension* ◊ *When knitting, try to keep the same tension throughout* 3 ململانێ، کێشە(وبەرە)، ئاڵۆزی، کێشمەکێش، کەلەوەکێشی، نێوانناخۆشی، تێکچوون یان شێوانی پێوەندی: *There is* ◊ *mounting tension along the border* ◊ *international/racial/political tensions* *Family tensions and conflicts may lead to violence* 4 توندی 5 ڤۆلتاژ 6 نگەرانی، نارەحەتی: *nervous tension* ◌ 1 تنش 2 کشیدگی، کشش، تمدد 3 کشمکش، تیرگی روابط 4 سفتی 5 ولتاژ 6 نگرانی

tensioned *adjective*
(تەناف و هتد) کێشراو، توند(بوو)، ڕاکێشراو، ڕایەڵکراو ◌ کشیده

tensioning *adjective*
(تەناف و هتد) کێشراو، توند(بوو)، ڕاکێشراو، ڕایەڵکراو ◌ کشیده

tension spring *noun*
فەنەری (ڕا)کێشراو، زەمبەلەکی (ڕا)کێشراو ◌ فنر کششی

tensity /ˈtensetɪ/ *noun*
کرژی، گرژی، (ڕا)کێشان، هێزی (ڕا)کێشان ◌ تنش، قوەی کششی

tensive *adjective*
کرژییانە، سەربە گرژی، پێوەندی بە گرژییەوە هەیە ◌ تنشی

tenson /ˈtɛns(ə)n/ *noun*, also tenzon
(مێژوویی) شەرەهەڵبەست، شەرەشێعر، شەرەهۆنە ◌ مشاعره

tensor /ˈtɛnsə, US -sɔː/ *noun*
(توێکاری) ماسوولکەی کرژکەرە یان کرژێنەر یا کێشەر یا توندکەر، تێنسۆر ◌ عضلەی ممدده

tensorial *adjective*
1 سەربە ماسوولکەی کرژێنەر یان کێشە 2 کرژێنەر، کرژکەر، کشێنەر، کێشەر ◌ 1 وابسته به عضلەی ممدده 2 ممدده، کششی

tent[1] /tent/ *noun something that resembles a*

tent.
1 خێوەت، چیخ، کاوڵ، تاوڵ، ئاڵەچۆک (لە نمەد)، ڕەشماڵ (black tent)، دەوار، کەونەدە (مووچن)، کۆن، چادر: *to put up/take down a tent* 2 شتێکی خێوەتی یا خێوەتئاسا 3 dwelling (بنەڕەت: لە *tente* فەڕەنسی کۆن، لەسەر بنەمای *tent-* *tendere* "stretch") ○ 1 چادر، خیمە 2 چیز خیمەمانند

tent² /tent/ *noun*
جۆرێ مەی شیرینی سووری توندی سپانیایی، ب.ت. وەکوو مەی پیرۆز بەکاردێتری ○ تنت

tent³ /tent/ *noun*
1 (نەشتەرگەری) پلیتە: شتێ کە دەخرێتە کونێکەوە تا بەرەبەرە دەمی بێبکاتەوە 2 میل، میلە، شیش (هی نەشتەرگەری؛ بنەڕەت: لە *temptare* لاتین "try, test, handle") ○ 1 فتیله 2 سوند

tentacle /'tentəkl/ *noun*
1 (گیانەوەرناسی) شاخ، شاخۆچکە، ڕەگی هەستیار، (هەشتپێ) قۆڵ 2 مووی هەستیاری رووەکێ، موو یان ریشاڵەیێکی filament هەستەوەری رووەکێ (وەک هی sundew) 3 (tentacles، خوازە) چنگ، چنگاڵ، کاریگەری، باندۆر: *Tentacles of fear closed around her body* (بنەڕەت: ئینگلیزیتراو لە *tentaculum* لاتین، لە *tentare* *temptare* "هەست کردن، دەست لێدان") ○ 1 شاخک، (هشتپا) بازو 2 تتاکل 3 (در جمع، مجازی) چنگال، تأثیر

tentacled *adjective*
1 خاوەن شاخ، خاوەن شاخۆچکە، خاوەن ڕەگی هەستیار، (هەشتپێ) خاوەن قۆڵ 2 خاوەن مووی هەستیاری رووەکێ ○ 1 دارای شاخک، (هشتپا) دارای بازو 2 دارای تتاکل

tentacular *adjective*
سەربە شاخ یان شاخۆچکە ○ وابسته به شاخک

tentaculated *adjective*, also tentaculate
شاخدار، شاخۆچکەدار، شاخاوی ○ دارای شاخک

tentaculiform *adjective*
شاخئاسا، شاخۆچکەئاسا ○ شاخکمانند

tentage *noun*
1 هۆبە، کۆمەڵەڕەشماڵ 2 کەلوپەلی چادر ○ 1 تنتاژ 2 وسائل چادر

tentative /'tentətɪv/ *adjective*
1 تاقیکردنەوەیی 2 کاتی، بەرووەخت، کاتەکی، یەکلاییەوەنەبوو، بڕیارنەدەرانە، نەبڕێنەرەوە: *-ive conclusions* 3 دوودڵ(انە)، دڕدۆنگ(انە)، بە شکەوە: *a tentative greeting* ◊ *Her English is correct but tentative* ○ 1 آزمایشی 2 موقت، غیرقطعی 3 مردد

tentatively /'tentətɪvli/ *adverb*
1 دوودڵانە، بە شکەوە: *They have tentatively agreed to our proposal* ◊ *She smiled -ively* 2 بۆ تاقیکردنەوە ○ 1 با تردید 2 امتحاناً

tentativeness /'tentətɪvnəs/ *noun*
1 کاتیبوون، بەرووەختی 2 دوودڵی، نادڵنیایی ○ 1 موقتی 2 تردد

tent caterpillar *noun*
(زۆرتر ئەمریکا) تەتڵەمێرانی خێوەتی یان چادری (بە کۆمەڵ لەنێو داو و تەون لەنێو داری ب.ت. و *M.* [تووخم *Malacosoma americanum* لە خێزانی Lasiocampidae]) ○ کرم ابریشم چادری

tented /'tentɪd/ *adjective*
خێوەتهەڵدراو، چادری، خێوەتدار ○ چادری

tenter /'tentə(r)/ *noun*
1 چوارچێوەی کوتاڵ یان پارچە وشکبوونەوە(-کردنەوە) 2 ڕاگر 3 خێوەتدروو، چادردروو، ڕەشماڵدروو ○ 1 تنتر 2 نگهدار 3 خیمەدوز

tenterhook *noun*
1 گیرە یان قولاپی چوارچێوەی پارچە وشککردنەوە 2 (tenterhooks /'tentəhʊks, -tərh-/) on tenterhooks لە دڵەڕاوکێدا، لە نیگەرانیدا، لە نارەحەتیدا ○ 1 تنترهوک 2 در اضطراب

tenth /tenθ/ ordinal number *noun, adjective*
n دەیەک، دەیەم، ژمارەی دە(یەم) *adj* دەیەم، دەیەمین ○ *n* یکدهم، دهمی *adj* دهم، دهمین

tentiform *adjective*
خێوەتئاسا، کۆنئاسا، شێوەدەوار ○ چادرمانند

tentless *adjective*
بێکاوڵ، بێچادر، بێخێوەت، بێدەوار ○ بدون چادر

tentmaker *noun*
خێوەتساز، دەوارگەر، کۆنگەر، کاوڵچی، چادردروو، خێوەتدروو ○ چادرساز، خیمەدوز

tent-peg *noun*
مۆلەی پێدابەستنی خێوەت، فرک، سنگ ○ میخ چادر

tent stitch *noun*
تەقەڵی لابەلا ○ کوک اریب

tenuous /'tenjuəs/ *adjective*
1 باریک، ناسک، هەوداری، باریکەلە: *the tenuous threads of a spider's web* 2 کەم، هیچەکە، ناگرنگ ○ 1 ظریف، باریک 2 جزئی

tenuously /'tenjuəsli/ *adverb*
باریکانە، بە شێوەیەکی ناسک یان باریک ○ به طور باریک

tenuousness /'tenjuəsnəs/ *noun*, also tenuity /tɪ'nju:ɪti/
1 باریکی، ناسکی، باریکەلەیی، هەوداییتی 2 لاوازی، لەرزۆکی، قرچۆکی ○ 1 ظرافت، …

باریکی 2 ضعف

tenure /'tenjə(r)/ *noun*
1 تیادانیشتن، داگیرکردن 2 بەکرێدان، ئیجارە، ماوەی بەکرێدان یان ئیجارە 3 (کار، پۆست و هتد) بەدەستەوەگرتن، لە دەس‌گرتن، گرتن، ماوەی بەدەستەوەگرتن: *his four-year -re as President* 4 دامەزرانی هەمیشەیی (ب.ت. مامۆستا لە زانکۆ و هێندێ دەزگای تر) ۞ 1 تصرف 2 اجارە، مدت اجارە 3 تصدی، دورەی تصدی 4 استخدام رسمی

tenurial *adjective*
سەربە tenure 1 و 2 ۞ وابستە بە tenure 1 و 2

tenzon /'ti:nz(ɔ)n/ = tenson

teocalli /ˌti:ə'kali/ *noun, pl.* teocallis
پەرسگەی ئازتێک و گەلانی تری مەکسیکی، ب.ت. بەشێوەی قووچکە (بنەڕەت: لە Nahuatl: *teo:tl* "خوا" + *kalli* "ماڵ") ۞ تیوکالی

teopan *noun*
پەرستگەی قووچکەیی (هی ئازتێکەکان) ۞ تیوپان

teosinte /ˌti:ɔʊ'sɪnteɪ/ *noun*
گیایێکی تفاقی مەکسیکی [*Zea mays subsp. mexicana*] ۞ تیوپان

tepal /'tɛp(ə)l, US 'ti:p(ə)l/ *noun*
(رووەک‌ناسی، فەرەنسی) تێپال، پەڕووچک؟ (بنەڕەت: لە پەڕ petal و قەپووچک sepal پێکهاتووە) ۞ تپال

tepary bean *noun*
جۆرێ باقلە، لە باشووری ڕۆژاوای ئەمریکادا دەکرێ [*Phaseolus acutifolius*] ۞ نوعی لوبیا

tepee /'ti:pi:/ *noun,* also teepee or tipi
خێوەت یان کاولی سوورپێستەکان ۞ تیپی

tepefaction *noun*
شیلەتێن‌کردن، شیلەوگەرم‌کردن، شیلەوگەرماندن ۞ ولرم‌سازی

tephra /'tɛfrə/ *noun*
(زەوی‌ناسی) خۆڵەمێشە: پارچە و لەتی دەرهاوێژراوی بەرد بەهۆی تەقینەوەی گڕکانی (بنەڕەت: لە یۆنانی‌یەوە "خۆڵەمێش") ۞ تفرا

tephrochronological *adjective*
سەربە tephrochronology، پێوەندمەند بە تێفرۆکرۆنۆلۆی‌یەوە ۞ وابستە بە تفروکرونولوژی

tephrochronology /ˌtɛfrɔ(ʊ)krə'nɒlədʒi/ *noun*
دیاری‌کردنی ڕێکەوتی تەقینەوەی گڕکانەکان یان ڕووداوەکانی تر بەهۆی لێکۆڵینەوەی توێی tephra ۞ تفروکرونولوژی

tephrosis *noun*
بوونەخۆڵەمێش ۞ خاکسترشدگی

tepid /'tepɪd/ *adjective*
1 شیلەوگەرم، شیرەتێن، شیلەتێن: *a tepid bath* 2 (خوازە) نە ئەوندە گەرم، سست ۞ 1 ولرم 2 (مجازی) نە چندان جدی

tepidarium /ˌtɛpɪ'dɛ:rɪəm/ *noun, pl.* tepidaria /-rɪə/
ژووری گەرم لە گەرماوی ڕۆمی کۆندا ۞ تپیداریوم

tepidity /tɛ'pɪdətɪ/ *noun,* also tepidness
شیلەوگەرم‌بوون، شیرەتێنی، شیلەتێنی ۞ ولرمی

tepidly /'tepɪdli/ *adverb*
بە شێوەیەکی شیلەوگەرم ۞ بە طور ولرم

tequila /tə'ki:lə/ *noun*
تەکیلا: ئەلکۆلێکی توندی مەکسیکی، لە agave دەگیرێ (بنەڕەت: لە ناوی شاری *Tequila* لە مەکسیکۆ) ۞ تکیلا

tequila slammer = slammer 3

tequila sunrise *noun*
کوکتایلی تەکیلا، ئاوی پرتەقاڵ و grenadine ۞ تکیلا سانرایز

ter- *prefix*
پێشگر: سێ‌ئەوندە، سێ‌قات، سێ‌بەرامبەر، سێ: *tercentenary* (بنەڕەت: لە *ter* لاتینەوە "سێ‌ئەوندە therice") ۞ پیشوند: سەبرابر، سە

tera- /'tɛrə/ *prefix*
پێشگر: 1 ئاماژە بە فاکتۆری 10^{12}: *terawatt* 2 (کامپیوتێر) ئاماژە بە فاکتۆری 2^{40}: *terabyte* (لە *teras* یۆنانیی "monster") ۞ پیشوند: ترا

terabyte *noun*
تێرابایت (یەکەی زانیاری بەرامبەر بە یەک میلیۆن میلیۆن (10^{12}) یان وردتر (2^{40}) بایت) ۞ ترابایت

terai /tə'rʌɪ/ *noun*
تێرای: جۆرێ کڵاوی لێوارپان، ڕێبوارانی ناوچە نیمچەگەرمێنەکان subtropical لەسەر دەکەن ۞ نوعی کلاه

teraph = teraphim

teraphim *noun, pl.*
تێرافیم (= ئەو بتانەی کە سامی‌یەکانی زوو وەکوو خواژنی ماڵەوە ڕایان‌دەگرتن؛ بنەڕەت: لە *theraphin* یۆنانی، لە *tĕrāphīm* عیبری) ۞ ترافیم

terato- *prefix*
پێشگر: سەربە monster یان شێوە و بیچمی سەیر و نائاسایی، خواروخێچی، نوقسانی، لاری، نارێکی، تێکچوون malformation: *teratology*، *teratogenic* (بنەڕەت: لە *teras,* *terat-* یۆنانی‌یەوە "monster") ۞ پیشوند: وابستە بە monster یا اشکال غیرعادی، بدشکلی

teratocarcinoma *noun*
تێراتۆکارسینۆما: تێراتۆمای مەترسی‌دار malignant ۞ تراتوکارسینوما

teratogen /tɛ'ratədʒ(ə)n, 'tɛrətədʒ(ɔ)n/

noun
هۆکار، دەرمان یان ماکێکی تر کە دەتوانێ ببێتە هۆی تێکچوون یان نارێکی ئاولەمە ◊ تراتوژن

teratogenesis *noun*, also teratogeny or teratogenicity
بەرهەمهاتن یا پێکهاتنی تێکچوونەکان، ب.ت. لە ئاولەمەدا، بەرهەمهاتنی تێکچوونە بەرەسێنەرانەکان (teratogenetic *adj*: سەربە تێراتوژێنیسیس) ◊ تراتوژنیز

teratogenic *adjective*
سەربە یان دەبێتە هۆی تێکچوونە پەرەسێنەرانەکان: *teratogenic substances* ◊ *teratogenic effects* ◊ تراتوژنیک

teratoid *adjective*
(زیندەناسی) دێوئاسا، شێوەدێو، دێوی ◊ تراتوید

teratological /-təˈlɒdʒɪk(ə)l/ *adjective*, also -tologic
1 سەربە نائاسایی‌ناسی، تێراتۆلۆژیکی 2 نائاسایی لە هەڵدان یان پێکهاتەدا growth structure ◊ 1 وابسته به تراتولوژی 2 غیرعادی از لحاظ رشد یا ساختار

teratologist *noun*
تێراتۆلۆژیست، نائاسایی‌ناسی ◊ تراتولوژیست

teratology /ˌtɛrəˈtɒlədʒi/ *noun*
1 تێراتۆلۆژی، نائاسایی‌ناسی (باس لە بارەی ئەو گیانەوەرانەی کە سەیر خوڵقاون) 2 میتۆلۆژی سەربەو دێو و بوونەوەرە خەیاڵی‌یانە ◊ تراتولوژی

teratoma /ˌtɛrəˈtəʊmə/ *noun*, *pl.* teratomas or teratomata /-mətə/
لوو یان تومۆرێ کە بە شێوەیێکی ئاسایی لەسەر شانەکانی شوێنێ پێکنەهاتووە، دێوەلوو؟ ◊ تراتوما

teratomatous *adjective*
پێکهاتوو لە لوو یان تومۆرێ کە بە شێوەیێکی ئاسایی لەسەر شانەکانی شوێنێ پێکنەهاتووە ◊ تراتوماتوس

terawatt /ˈtɛrəwɒt/ *noun*
تێراوات، یەکەی هێز بەرامبەر بە 10^{12} وات یان یەک میلیۆن مێگاوات ◊ تراوات

terbium /ˈtɜːbiəm, US ˈtɜːrb-/ *noun*
(کیمیا) تێربیوم (بە ژ.گ. 65، ن. Tb) ◊ تربیم

terce /tɜːs/ *noun*
ڕێوڕەسمێ کە بەشێکە لە Divine Office ی کلێسەی ویستێرن، وەک نەریتێ سێهەمین سەعاتی ڕۆژ (9 ی بەیانی دەوترێ) ◊ ترس

tercel /ˈtɜːs(ə)l/ *noun*, also tiercel
(گیانەوەرناسی) باز، سەقر ◊ قوش

tercentenary /ˌtɜːsenˈtiːnəri, US ˌtɜːrsenˈtenəri/ *noun*, *pl.* -tenaries
(tercentennial *adj*, *n*) (ئاهەنگ) سێسەدساڵە ◊ (جشن) سیصدساله

tercet /ˈtɜːsɪt/ *noun*
سێهەمەکی، سێهەمزە (کۆمەڵە) سێ‌خشتەکی (بنەڕەت: لە فەرەنسی، لە terzetto ئیتالیایی، چکۆلێنراوی terzo "سێهەم"، لە tertius لاتین) ◊ ترست

terebinth /ˈtɛrəbɪnθ/ *noun*
دارەبەن، وەن، دارەوەن، بەن، بەنۆک، داربنێشت [Pistacia terebinthus] (بنەڕەت: لە terebinthos یۆنانی‌یەوە) ◊ درخت سقز

terebinthine *adjective*
وەنی، بەنی، بنێشتی ◊ سقزی

teredo /təˈriːdəʊ/ *noun*, *pl.* teredos
(گیانەوەرناسی) جۆرێ لەش‌نەرمی دووڵەپکەی دەریایی کرم‌ئاسا کە ڕەهۆڵە بۆ نێو دار لێدەدا و دەتوانێ زیان بگەیێنی بە شتومەکی دارین [Teredo navalis] و جۆرە پێوەندی‌دارەکان، shipworm ◊ تردو

terephthalate *noun*
تێریفتالات: خوێ یان ئێستێری ترشەڵۆکی تێریفتالیک ◊ ترفتالات

terephthalic acid /ˌtɛrəfˈθalɪk/ *noun*
ترشەڵۆکی تێریفتالیک: جۆرێ ترشەڵۆکی ئەندامی کریستالی $C_8H_6O_4$، بۆ سازاندنی جەوکی فرەئێستێری polyester resin و فرەپارژەکانی تر بەکاردێترێ ◊ اسید ترفتالیک

terete /təˈriːt/ *adjective*
لووکەکی، لوولەیی، خڕ، ئاڵقەیی ◊ استوانه‌ای، مدوره حلقه‌ای

Tereus *noun*, Latin, from Greek *Tēreus*
تێریئوس، تیریوس: مێردی Procne کە دەس‌درێژی کردە سەر براژنی فیلۆمێلا Philomela ◊ ترئوس

tergal /ˈtɜːg(ə)l/ *adjective*
(گیانەوەرناسی) پشتی، سەربە پشت، سەربە tergum ◊ ظهری، پشتی

tergiversation /ˌtɜˌdʒɪvəˈseɪʃn/ *noun*
هەڵگەڕانەوە، بادانەوە، پشت تێ کردن، ناجێگیری ◊ برگشت، ارتداد

tergiversator *noun*
هەڵگەڕاوە ◊ مرتد

tergum /ˈtɜːgəm/ *noun*, *pl.* terga
(گیانەوەرناسی) پشت (بنەڕەت: لە لاتینەوە بە واتای "پشت") ◊ ظهر، پشت

teredo /təˈriːdəʊ/ *noun*, also shipworm, *pl.* teredos
(گیانەوەرناسی) کرمەکەشتی [Teredo navalis] و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] ◊ تردو

teriyaki /ˌtɛrɪˈjɑːki/ *noun*
جۆرێ چێشتی ژاپۆنی ◊ نوعی غذای ژاپنی

term /tɜːm, US tɜːrm/ *noun*
1 ماوە، قۆناخ، سەروبەند، سەردەم، ماوەیەکی دیاریکراو: *during the president's first*

He faces a maximum ◊ *term of/in office*
a long term ◊ *prison/jail term of 25 years*
کۆتـایی، دوایـی، ناکـام، 2 *of imprisonment*
ئـەنجام: 3 *the term of the loan* (خوێندنگا،
زانکۆ و هتد) بەشەساڵ، وەرزی خوێندن، تێرم:
◊ *the spring/summer/autumn/fall term*
Many students now have paid
(ماف) دانیشتنی 4 *employment during term*
دادگا 5 زانستەزاراوە، زاراوە، بێژە، دەستەوشە:
a ◊ *a technical/legal/scientific, etc. term*
(بیرکاری) تێرم، کـەرت، 6 *term of abuse*
رستـە؟ 7 ریـک کـەوتن، پێکهـاتن، سـازان،
(terms /tɜːms, tɜːrms/) 8 تێگەیـشتن
هەل‌ومەرج، پێوەندی(یەکان)، تێکەڵی(یەکان) 9
زمان ◌ 1 دوره، مدت معین 2 نهایت، خاتم 3
ترم، ثلث 4 جلسەی دادگاه 5 اصطلاح، دانش‌واژه،
عبارت 6 (ریاضی) جمله 7 توافق، تفاهم 8 (در
جمع) شرایط، روابط 9 زبان

termagancy /ˈtɜːməgənsɪ, US ˈtɜːrm-/ *noun*
سەڵیتەیی، بێ‌حەیایی، دەم‌شڕی، زمان‌درێژی ◌
پتیارگی

termagant /ˈtɜːməgənt, US ˈtɜːrm-/ *adjective, noun*
ژنی سەڵیتە یان بێ‌حەیا، ژنی پەتیارە، shrew،
زن پتیاره ◌ overbearing، shrewish

term day *noun*
ریکـەوتی بەسـەرچوون، ریکـەوتی
کۆتایی(پێ‌هاتن) ◌ تاریخ انقضا

terminable /ˈtɜːmɪnəbl/ *adjective*
لەکۆتاییهـاتوو، تـەواو دەبـێ، کۆتـایی پێـدێ،
دوایـی پێـدێ، دەگاتـە ئـاخر، بەسـەردێ،
بەسەردەچێ، رادەبڕێ ◌ پایان‌یافتنی، منقضی‌شدنی

terminal /ˈtɜːmɪnl, US ˈtɜːrm-/ *adjective, noun*
1 *adj* تـا ئـاخر، تـا کۆتـایی، تێرمـی، کۆتـایی 2
چارەسـەرنەکراو، بێ‌چارەسـەر، دەرمـان‌نـەکراو،
لەدەرمان‌نەهاتوو، کوشندە: *He has terminal*
1 *n a terminal patient* ◊ *lung cancer*
(کارەبا) جەمسەر، سەر: *a positive/negative*
2 ئاخر، کۆتایی، بن، بنەتا، دووماهی، *terminal*
دوایی: *3 a terminal branch of a tree*
تێرمینال، دواوێستگە: *A second terminal was*
a railway/bus/ferry ◊ *opened in 2008*
4 (تاقی‌کاری و...) تێرمی، وەرزی، *terminal*
خولی 5 (کامپیوتێر) تێرمینال ◌ 1 *adj* پایانی،
نهایی، ترمی 2 علاج‌ناپذیر، درمان‌ناپذیر، لاعلاج *n*
1 محل اتصال، سر 2 ته، پایان 3 پایانه 4 دوره‌ای 5
ترمینال

terminally /-nəli/ *adverb*
1 چارەسـەرنەکراوانە، بێ‌چارەسەرانە: *a hospice*
for the -rminally ill 2 لە کۆتاییدا، لە ئاخردا،
لە دواییدا: *a -minally dull film* ◌ 1 بە طرز
لاعلاجی، بە طرز درمان‌ناپذیری 2 بە طور نهایی

terminally ill *noun*
(نەخۆش) رووڵەمەرگ، بەرەو مردن ◌ مردنی

termination /ˌtɜːmɪˈneɪʃn, US ˌtɜːrm-/ *noun*
1 دوایـی، کۆتـایی، دوومـاهی، ئـاخر 2
بەسـەرچوون، وەخـت‌تەواوبوون 3 تەواوکردن،
کۆتاییپێ‌هێنان، دوایی پێ‌هێنان، گەیاندنە‌ئاخر،
ئـەنجـام 4 ئـەنجام، ناکـام، پێتـاژۆ 5 پاشـگر،
پاشبەند، بەش یان پیتی دوایی وشەیێ ب.ت. لە
گەردان(کردن) یان دارشتندا 6 هەڵوەشاندنەوە
7 لـەباربردن، هەڵـکەندن ◌ 1 پایـان، خاتمـە 2
انقضـا 3 بـە اتمـام‌رسـانی 4 نتیجـە 5 پـسوند،
ترمیناسیون 6 فسخ 7 کورتاژ

terminative /ˈtɜːmənetɪv, US ˈtɜːrm-/ *adjective*
دوایی‌پێ‌هێنەر، بەئاخرگەیێنەر، کۆتایی‌پێ‌هێنەر،
(-minatively *adv*) ending ◌ بە پایان‌رسانندە

terminator *noun*
1 دوایی‌پێ‌هێنەر، بەئاخرگەیێنەر، کۆتایی‌پێ‌هێنەر،
بڕینەرەوە 2 (ئەستێرەوانی) هێڵێکی دابەش‌کەر
لـە نێـوان بەشـی روونـاک و تـاریکی تـەنێکی
هەسارەیی ◌ 1 بە پایان‌رسانندە 2 ترمیناتور

termini /ˈtɜːmɪnaɪ, US ˈtɜːrm-/ = plural form of terminus

terminological /ˌtɜːmɪnəˈlɒdʒɪkl, US ˌtɜːrmənəˈlɑːdʒ-/ *adjective*
زاراوەیی، تێرمینۆلۆژیکاڵ، سەربە زاراوەکان یان
بـەکارهێنانی زاراوەکـان (terminologically
adv: لـەباری زاراوەیـی‌یـەوە) ◌ اصـطلاحی،
وابسته به اصطلاحات یا کاربرد اصطلاحات

terminological inexactitude *noun*
(بە شۆخی) درۆ ◌ دروغ

terminology /ˌtɜːmɪˈnɒlədʒi, US ˌtɜːrməˈnɑːl-/ *noun, pl.* -nologies
1 زاراوەکـان، زاراوەمـەنی، بـەکارهێنانی
زاراوەکان یان زاراوەمەنی، زانستی زاراوەمەنی
2 زاراوەناسـی، تێـرم‌ناسـی: *medical*
Scientists are constantly ◊ *terminology*
The ◊ *developing new terminologies*
disagreement arose over a different use of
◌ 1 اصـطلاحات، کـاربرد *terminology*
اصطلاحات، واژگان، دانش‌واژه‌ها 2 اصطلاح‌شناسی

term insurance *noun*
بیمەی کاتی یان تەنگەتاوی ◌ بیمه‌ی موقت

terminus /ˈtɜːmɪnəs, US ˈtɜːrm-/ *noun, pl.* termini or terminuses
(پـاس، شـەمەندەفەر و...) تێرمینـاڵ، دوابێنگـە،
دواوێستگە ◌ ترمینال

terminus ad quem /ˌtɜːmɪnəs ad ˈkwɛm/ *noun*
(لاتینی) مەبەست، نامانج ◌ هدف

terminus a quo /ɑː ˈkwəʊ/ *noun*
(لاتینی) خاڵی دەسپێک(ردن) یان سەرەتا ◌ نقطەی آغاز یا شروع

termitarium /ˌtɜːmʌɪˈtɛːrɪəm/ *noun, pl.* termitaria
پوورەی مۆریانەکان، پوورەمۆرانە ◌ ترمیتاریوم

termitary /ˈtɜːmɪtəri/, *pl.* termitaries = termitatium

termite /ˈtɜːmaɪt, US ˈtɜːrm-/ *noun*
(مێروناسی) مۆرانە، مۆریانە، تەختەپوت، دارخۆرە، سورک [دەستە Isoptera: زۆر جۆرن]: *a termite colony* ◌ موریانە

termless *adjective*
بێماوە ◌ بی‌مدت

termly /ˈtɜːmli, US ˈtɜːrm-/ *adjective*
(خوێندنگا، زانکۆ و هتد) تێرمی، تێرمانە: *termly reports* ◌ ترمی، ثلثی

term of office *noun*
سەردەم، سەروبەند یان ماوەی سەرۆکایەتی، سەردەمی گرتنەدەست (کاریکی گرنگ)، ماوەی بەدەسەڵاتی ◌ دورەی ریاست یا تصدی

term paper *noun*
نامیلکەی کورت (بە درێژایی وەرزی خوێندنگا یا کۆلێژ) ◌ رسالەی کوتاه

terms of reference *noun*
1 بوار یان پانتایی لێکۆڵینەوە، بواری قەکۆلین 2 مەڵبەندی دەسەڵات ◌ 1 گسترەی تحقیق 2 حوزه یا حیطەی اختیارات

termtime *noun*
1 ماوەی بەدەستەوەگرتنی پۆستێ: *I never went out in the evenings during termtime* 2 ماوەی خوێندن ◌ 1 دورەی تصدی 2 دورەی تحصیلی

tern[1] /tɜːn, US tɜːrn/ *noun*
(گیانەوەرناسی) ماسیخۆرکە، پێوەندی بە gull ەکانەوە هەیە [*Sterna* و توخمەکانی تر، زۆر جۆرن] ◌ پرستوی دریایی

tern[2] /tɜːn, US tɜːrn/ *noun*
دەستەی سیانە، دەستەی سێدانەیی ◌ دستەی سەتایی

ternal *adjective*
سیانە، سێبەشە، لە سێبەش پێکهاتوو ◌ سەگانە

ternary /ˈtɜːnəri/ *adjective*
1 سیانە، سێبەشە، لە سێبەش پێکهاتوو، خاوەنی سێ توخم یان کەرت: *ternary petals* 2 پلەی سێهەم: *a -ry logarithm* ◌ 1 سەگانە 2 ترناری

ternate /ˈtɜːneɪt/ *adjective*
سیانەسیانە ریکخراو یان ژێربەشی subdivision بەم شێوە ریکخراو، سێ‌سێ: *a ternate leaf* ◌ سەتاسەتا مرتب‌شدە (ternately *adv*)

terne /tɜːn/ *noun*
دارشتەی پێکهاتوو لە چواربەش قورقوشم و بەشێ قالایی ◌ ترن

terotechnology /ˌtɛrə(ʊ)tɛkˈnɒlədʒi, US ˌtɪərə(ʊ)-/ *noun*
تێکنۆلوژی پاراستن (یان ناگالیبوون): لقێکی تێکنۆلۆژی و ئەندازیاری لەمەڕ دابەستن و راگرتنی دامودەزگا installation ◌ تروفناوری

terpene /ˈtɜːpiːn/ *noun*
(کیمیا) تێرپین: 1 هەریەک لە دەستە هایدرۆکاربۆنە (ناپاراوە) تاک‌ئالقەییەکان بە شێوەی $C_{10}H_{16}$، لە عەترەڕۆنەکاندا دوزراوەتەوە (وەک لە هی conifers)؛ هەریەک لە هایدرۆکاربۆنەکان $(C_5H_8)_n$، ب.ت. لە عەترەڕۆنەکان، balsam و جەوکەکاندا دۆزراوەتەوە 2 هەریەک لە بەرهەمە ئۆکسیژێنراوەکانی ئەو دەستەیە ◌ ترپن

terpenic *adjective*
تێرپینی، تێرپیندار ◌ وابستە بە ترپن، ترپن‌دار

terpenoid *adjective*
تێرپین‌ئاسا، شێوە تێرپین، تێرپینی ◌ ترپن‌نما

terpineol *noun*
یەکێ لە سێ ئەلکۆلە ئیزۆمێریکە بۆنخۆشەکان $C_{10}H_{17}OH$ کە لە عەترەڕۆنەکاندا دۆزراوەتەوە، زۆرتر بۆ بەرهەمهێنانی گولاوسازی و وەک توێنەرەکان بەکاردێتری ◌ ترپن‌نما

terpolymer *noun*
فرەپارژەیێ کە لە تاک‌پارژە جیاوازەکان پێکهاتووە، وەک جەوک یان زێزینی ABS ◌ ترپولیمر

terpsichorean /ˌtɜːpsɪkəˈriːən/ *adjective, noun*
(فەرمی یان بەشۆخی) *adj* سەربە سەما یان هەڵپەڕکێ *n* سەماباز، رەقسکێش ◌ *adj* وابستە بە رقص *n* رقاص

Terpsichore *noun*, Latin, from Greek *Terpsichorē*
تێرپسیچۆرێ، تێرپسیکۆرێ: Muse یونانی و رۆمی هەڵپەڕکێ و گۆرانی بەکۆر ◌ ترپسیکور

terra /ˈterə/ *noun*
زەوی، خاک، وڵات (بنەڕەت: لە لاتینەوە بە واتای "earth") ◌ زمین، خطه

terra alba *noun*
ماک و سابتەنی کانی سپی‌ڕەنگ (وەک pipe clay، gypsum، kaolin یان magnesia) ◌ مواد معدنی سفید رنگ

terrace /ˈterəs/ *noun*
1 هەیوان، بانجیلە 2 ریزەماڵ، ریزەخانوو (لە بلوکێکدا) 3 (لە کشتوکاڵدا) زەوی پلیکانی یان پلەپلە، زەوی تەخت و بەرز، تەلان، لێژی

پلیکانی 4 سەکۆ، هەرزالە، پلیکان 5 جێگای بینەران یان تەماشاوانان 6 (terraces) (ستادیۆمی وەرزش) جێگای بینەرانی بەپێوە، پلیکانەکان ۞ 1 مهتابی 2 تراس 3 شیب پلکانی 4 سکو 5 جایگاه تماشاچیان 6 (در جمع) جایگاه تماشاگران ایستاده

terraced /ˈterəst/ *adjective*
تەلان‌تەلان، پلیکانی، تراس‌دار: *a terraced* *a terraced* ◊ *terraced housing* ‹cottage ۞ پلکانی *a terraced hillside* ◊ *garden*

terraced houses *noun, pl.*
ریزە هاومالەکان، ریزە مالە لیکچووەکان ۞ ردیف خانه‌های مشابه

terraced roof *noun*
سەربانی تەخت، بانی ریک ۞ بام مسطح

terracing /ˈterəsɪŋ/ *noun*
1 زەوی پلیکانی یان پلەپلەکراو 2 جێگای بینەران یان تەماشاوانان ۞ 1 زمین تراس‌بندی‌شده 2 جایگاه تماشاچیان

terracotta /ˌterəˈkɒtə, US -ˈkɑːtə/ *noun, pl.* terracottas
1 قوری پێژراو یان سوورەوەکراو، سوفال: 2 *terracotta pots/tiles/roofs* 2 دەفری گلینە 3 رەنگی سووری مەیلەو قاوەیی (بنەرەت: لە ئیتالیایی *terra cotta* ("baked earth" ۞ 1 سفال 2 ظرف سفالی 3 رنگ آجری

terra firma /ˌterə ˈfɜːmə, US ˈfɜːrmə/ *noun*
(لاتینی) زەوی، عەرز، هەرد (پتەو و رەق)، وشکانی، پارچەی سەرەکی، بەژ ۞ زمین، خشکی، قطعه‌ی اصلی

terrain /təˈreɪn/ *noun*
1 زەوی، زەمین، عەرز: *rough terrain* 2 پەلەزەوی، پارچە زەمین 3 ناوچە، مەلبەند 4 بوار، مەلبەند، پانتایی، ناقار، territory ۞ 1 زمین 2 قطعه زمین 3 ناحیه 4 گستره، حوزه

terra incognita /ɪnˈkɒɡnɪtə, US ˌɪnkɒɡˈniːtə/ *noun*
(لاتینی) زەوی نەدۆزراوە ۞ زمین کشف‌نشده

Terramycin = oxytetracycline

terrane /teˈreɪn/ *noun*
(زەوی‌ناسی) تێرەین: ناوچە یان چین و رووبەری کە لە ژوور ئەودا بەردێکی تایبەتی یان کۆمەڵی بەردی پێکهاتووە ۞ ترین

terrapin /ˈterəpɪn/ *noun*
1 (گیانەوەرناسی) تێراپین (یەکێ لە چەندین جۆری رەقە لە ئاوەکانی ناوچە گەرمێنەکان و ئەمریکای باکووری *Malaclemys terrapin*] (هی diamondback، رۆژهەلاتی ئەمریکا) و زۆر جۆری تر لە شوێنی تر] (Terrapin) 2 بریتانیا، دروشمی بازرگانی) خانووێکی پێشکرد یان پێشەکی‌دروستکراوی یەک‌نهۆم بۆ وەختی تەنگەتاوی ۞ تراپین

terraqueous /teˈreɪkwɪəs/ *adjective*
بەژاوایی (لە بەژ (وشکانی) و ئاو پێکهاتوو)، بریتی‌یە لە وشکانی و دەریا ۞ تراکیوس، شامل خشکی و دریا

terrarium /teˈreːrɪəm/ *noun,* terrariums or terraria /-rɪə/
1 شووشەبەند یا شوێنی راگرتنی گیانەوەران (ی چکۆلە، ب.ت. خشۆک و وشکاوەکی‌یەکان) 2 شووشەبەند، گوڵخانە ۞ 1 تراریوم 2 گل‌خانه

terra sigillata /ˌsɪdʒɪˈleɪtə/ *noun*
1 جۆری گڵی astringent هی Lemnos یان Samos، جاران وەک دەرمان بەکاردێنرا 2 کەلوپەلی سامۆسی Samian ۞ ترا سیجیلاتا

terrazzo /teˈrætsəʊ/ *noun*
موزاییکی چیمەنتۆی مەرمەرین ۞ موزائیک سیمانی مرمرنما

terrene /teˈriːn/ *adjective, noun*
1 *adj* سەربە زەوی، زەوی‌ناسا، عەرزی 2 دانیشتووی وشکانی 3 مادی، دنیایی، گیتی‌یانە، نامانایی، earthly ،mundane *n* ،earth terrain ۞ 1 وابسته به زمین، زمین‌مانند 2 ساکن خشکی 3 مادی

terrestrial /təˈrestrɪəl/ *adjective, noun*
1 *adj* سەربە (گۆی) زەوی یان عەرز (لەچاو مانگ یان هەسارەکانی‌تر)، خاکی، عەرزی، زەمینی، هەردی (لەچاو دەریا): *terrestrial life* لە عەرزەوە (بەرنامەی تەلەفزیۆنی و هتد کە لە عەرزەوە بلاوبێتەوە تاکوو ساتەلایت) 2 (گیانەوەران) عەرزی، زەمینی، خاکی: *a terrestrial habitat* 3 دنیایی، گیتی‌یانە، ئەم‌جیهانی 4 (زەوی‌ناسی، هەسارەیی) زەوینی، شێوەی زەوی دەدا *n* دانیشتووی (سەر) عەرز (terrestrially *adv*) ۞ 1 *adj* زمینی، وابسته به زمین، خاکی 2 زمین‌زی 3 دنیایی 4 (سیاره) زمین‌مانند *n* ساکن زمین

terrestrial broadcasting *noun*
بلاوکردنەوەی لە عەرزەوە (یان عەرزی) ۞ پخش زمینی

terrestrial channels *noun, pl.*
کانالە عەرزی‌یەکان ۞ کانال‌های زمینی

terrestrial magnetism *noun*
ئاسن‌کێشی یا تایبەتمەندی مەگناتیسی زەوی ۞ خاصیت مغناطیس زمین

terrestrial telescope *noun*
دووربینی (ئاسمانی) عەرزی ۞ تلسکوپ زمینی

terret /ˈterɪt/ *noun*
1 ئالقە و قەفی harness ئەسپ کە جلەو و هەوساری پیا دەکرێ 2 رست یان قەلادەی سەگ ۞ 1 ترت 2 قلاده‌ی سگ

terre verte /tɛ: 'vɛ:t/ *noun*
glauconite جـۆرێ ڕەنـگ pigment کـە لـە
tempera ســازدەکــرێ، لــە ڕەنگاوکێـشی و
بەکاردێترێ ◌ تر ورت

terrible /'terəbl/ *adjective*
1 ترسـناک، پڕمەترسـی، جێی تـرس، تۆقێنـەر،
قـەباحـەت: *a terrible experience* 2 (زۆر)
ناخۆش، پڕترس، سەخت، توند، قورس، بەژان،
بەئێش، یەکجار، زۆر خراپ، گەورە، زلە، قەبە:
a terrible accident (n :terribleness 1
ترسناکی، پڕترسی، پڕمەترسیبوون 2 ناخۆشی،
سەختی، توندی، قورسی) ◌ 1 مخوف، مهیب 2
شدید، بسیار بد، عظیم

terribly /'terəbli/ *adverb*
یەکجار، بە شێوەیەکی ترسناک، یەکجار خراپ:
I miss him terribly ◊ *I'm terribly sorry* ◌
خیلی، بە طور مخوف، بدجوری

terricolous /tɛ'rɪkələs/ *adjective*
(زیندەناسی) لەسەر عەرز یان خاکدا دەژی،
خاکژی ◌ خاکزی

terrier[1] /'teriə(r)/ *noun*
1 تیرییێر، تیرییەر، سەگی ڕاو (جۆرێ تاجی
چکۆلانە) 2 سەرۆی بەتاسە 3 (Terrier،
نافەرمی) ئەندامی Territorial Army ◌ 1
تـریـیـر، سـگ شـکاری 2 آدم مـشتاق 3 عـضو
Territorial Army

terrier[2] /'teriə(r)/ *noun*
1 (مێژوویی) تۆمارکردنی زەوی‌وزاری هەی
خاوەنزەوییێ 2 لیستەی دارایی و کەلوپەل
◌ تریر

terrific /tə'rɪfɪk/ *adjective*
1 ترسناک، تۆقێنەر، سەخت، توند 2 یەکجار،
گەلێ، یەکجارباش، هەرەچاک، سەیر: *I've got
a terrific amount of work to do* ◊ *That's
terrific news!* ◌ 1 هولناک، شدید 2 فوق‌العادە،
محشر

terrifically /tə'rɪfɪkli/ *adverb*
یەکجار: *terrifically exciting* ◌ فوق‌العادە

terrified /'terɪfaɪd/ *adjective*
ترساو، تۆقیو، ترسلێنیشتوو ◌ وحشت‌زدە

terrifying *adjective*
ترسناک، تۆقێنەر، ناخۆش: *It was a -rrifying
experience* (adv :terrifyingly *The
mountain roads are -y steep*) ◌ وحشتناک

terrigenous /tɛ'rɪdʒɪnəs/ *adjective*
(زەوی‌ناسی) خاکی، پێکهاتوو بەهۆی
خورانەوەی ڕووبار و ڕۆیشتنی ئاوەوە ◌
خاکی، تریجینوس، تریژینوس

territorial /ˌterə'tɔ:riəl/ *adjective, noun*
adj 1 زەمینی، خاکی، سەربە ولات 2 نیوخۆیی،
هەرێمی، ناوچەیی، خۆجێیی 3 (گیانەوەرناسی)
بوو(م)گیر، خۆبوو(م)، هەرێمگیر: *territorial
instincts n* (لە ئینگلتەرە) Territorial
ئەندامی سپای بەرگری خۆجێیی) territorially
*adv: The country was trying to expand
territorially*) ◌ *adj* 1 ارضی، وابستە بە
سرزمین یا قلمرو 2 داخلی، منطقەای، محلی 3
دارای قلمرو *n* عضو بسیج نیروی مردمی

Territorial Army *noun*
(بریتانیای گەورە) هێزی بەرگری خۆجێیی،
سپای بەرگری خۆجێیی ◌ نیروی بسیج مردمی

territoriality /ˌterəˌtɔ:ri'æləti/ *noun*
تایبەتمەندی هەرێمێتی یان ناوچەییتی: *the
instinctive territoriality of some animals*
◌ صفت اقلیمی بودن

territorial waters *noun. pl.*
ئاوە کەنارییەکان، ئاوە نێوخۆییەکان: *The
dumping of industrial waste will be
prohibited outside territorial waters*
◌ آب‌های داخلی

territory /'terətri, US -tɔ:ri/ *noun, pl.*
territories
1 مەڵبەند، ولات، خاک، بووم، بوو، زەمین،
زەوی: *enemy/disputed* ◊ *occupied -itories*
2 ناوچە، دەڤەر، *foreign territory* ◊ *territory*
مەڵبەند، هەرێم 3 بوار، پانتایی، زەمینە، مەڵبەند
4 (گیانەوەرناسی) مەڵبەند ◌ 1 قلمرو، کشور،
خاک، زمین، ملک 2 ناحیە، منطقە 3 حوزە 4 قلمرو

terror /'terə(r)/ *noun*
1 ترس (یکی یەکجار زۆر)، تۆقین، (مرۆڤ یان
شت) ترسنەرەوە، مایەی ترس یان تۆقین: *a
feeling of sheer/pure terror* ◊ *People fled
in terror from the explosion* 2 (هەروەها
reign of terror = 3 بەلا (نافەرمی) holy terror
◌ 1 وحشت، عامل وحشت 2 شر

terrorism /'terərɪzəm/ *noun*
تۆرکاری، تیرۆریزم، ترۆریزم، ترسکاری،
ترۆرچێتی: *an act of terrorism* ◊ *the fight
against terrorism* ◌ تروریسم

terrorist /'terərɪst/ *noun, adjective*
n ترۆرکار، ترۆریست، ترسکار، ترۆرچی: *a -
ist attack/bomb/group adj* تیرۆرکارییانە،
ترۆریستی ◌ *n* تروریست *adj* تروریستی

terroristic *adjective*
تیرۆریستی، ترۆرکارییانە (terroristically
adv) ◌ تروریستی

terrorization *noun*
ترساندن، تۆقاندن، ترسنانەوە (terrorizer *n*)
◌ ارعاب، تهدید

terror-stricken *adjective*, also terror-struck
ترسلێنیشتوو، تۆقیو، تۆقێنراو، ترسێنراو ◌
وحشت‌زدە

terry /ˈteri/ *noun, pl.* terries, also terrycloth
پارچەی خاولەیی ○ پارچەی حولەای

terse /tɜːs, US tɜːrs/ *adjective* (terser, tersest)
1 گشتگرەوە، گشتگیر، کورتە، پوختە: *The President issued a terse statement denying the charges* 2 وشک، کەمقسە، کەمدوو 3 (وەلام) توند (tersely /tɜːsli, US tɜːrsli/ *adv*: بە کورتی؛ terseness /tɜːsnəs, US tɜːrsnəs/ *n*: کورتی، پوختی، کورتکردنەوە، کورتبڕینەوە) ○ 1 جامع، مختصر 2 خشک، کم‌حرف 3 بی‌ملاحظه

tertial *adjective, noun*
adj سەربە سێیەمین شاپەڕی باڵی باڵندەکان *n* شاپەڕی باڵی باڵندەکان ○ *adj* وابسته به سومین شاهپر بال پرندگان *n* شاهپر بال پرندگان

tertian[1] /ˈtɜːʃ(ə)n/ *adjective*
(پزشکی) هەر سێ ڕۆژ جارێ، سێیەک، ڕۆژنارۆژێ ○ سه‌یک

tertian[2] /ˈtɜːʃ(ə)n/ *noun*
تای سێیەک، نۆبەتی ڕۆژنارۆژێ (وەک vivax malaria) ○ تب سه‌یک

tertian fever *noun*
تای سێیەک یا ڕۆژنارۆژێ ○ تب سه‌یک

tertiary /ˈtɜːʃjri, US ˈtɜːrʃieri, -ʃjri/ *adjective, noun, pl.* tertiaries
1 سێیەم، سێهەم، سێیەمین، پاش دووەمی یان سێکۆندیری 2 (Tertiary) تێرشیاری، سەردەمی سێهەم (= سەربە یەکەمین سەردەم لە سەردەمانی Cenozoic (نێوان Cretaceous و Quaternary، دەوروبەری 65 تا 1.64 میلیۆن ساڵ لەوە پێش) 3 پلەی سێ 4 بەشی سێیەم ○ 1 سوم، سومین 2 (با T) ترشیاری 3 درجه‌ی سه 4 قسمت سوم

tertiary colour *noun*
ڕەنگی سێیەم (وەک قاوەیی، لە دوو ڕەنگی تر دەگیرێ) ○ رنگ ثالث

tertiary education *noun*
خوێندنی باڵا، خوێندنی بەرز، خوێندنی زانکۆیی ○ آموزش عالی

tertiary industry *noun*
پیشەسازی ڕاژەوانی یا خزمەت گوزاری وڵاتێ ○ صنعت خدمات کشوری

Tertiary period *noun*
(زەویناسی) تێرشیاری، سەردەمی سێیەم یان سێهەم (سێیەمین سەردەمە لە پێکهاتنی بەردەکاندا) ○ دوره‌ی سوم

tertiary syphilis *noun*
ئاگرە یان فەرەنگی قۆناخی سێهەم ○ سفلیس مرحله‌ی سوم

tertio *adverb*
سێیەم، سێهەم، سووەم ○ سوم

tertium quid /ˌtɜːʃɪəm ˈkwɪd, ˌtɜːtɪəm/ *noun*
1 شتێکی پێکهاتوو لە دوو شتی تر، شتێکی ناونجی لە نێوان دوو شتی ترا 2 ماک یا مادەی سێهەم (لە ترشەڵۆک و تفت پەیدا دەبێ) ○ ترتیوم کوید

tervalent /tɜːˈveɪl(ə)nt/ *adjective*
(کیمیا) سێهاوهێز (ە: tervalence or tervalency *n*) ○ سه‌ظرفیتی

Terylene /ˈterəliːn/ *noun*, also terylene
(دروشمی بازرگانی، بریتانیا) داکرۆن، تریلین (لە (*polyeth*)*ylene ter*(*ephthalate*)) ○ تریلین

terza rima /ˌteːtsə ˈriːmə/ *noun*
جۆرێ هۆنراوە کە لە دوو tercet پێکهاتووە (بنەڕەت: لە ئیتالیاییەوە بە واتای "سەروای سێهەم third rhyme") ○ مُوَشَّح، ترزا ریما

terzetto /teːtˈsetəʊ, US tɜːt-/ *noun, pl.* terzettos or terzetti /-ti/
(موسیقا) trioی ئامێری یان دەنگی ○ ترتستو

TESL /ˈtesl/ *abbreviation* teaching of English as a second language
تێسێل (= فێرکردنی ئینگلیسی وەکوو زمانی دووەم) ○ تسل

tesla /ˈteslə, US ˈtezlə/ *noun, pl.* teslas
(فیزیک) یەکەی سیستمی جیهانی چڕی لێشاوی مەگناتیکی، (کورتەکەی T، بنەڕەت: لە ناوی فیزیکزان، ئەندازیاری ئێلیکتریکی و داهێنەری ئەمریکایی (کرواتیازاد) Nikola *Tesla* (1856–1943) ○ تسلا

tesla coil *noun*, also Tesla transformer
کۆیلی تێلسا یان تێلزا (بۆ بەرهەمهێنانی ئەرک یان ڤۆلتاژی باڵای تەوژمە گۆڕاوە alternating current لەرەبەرزەکان) ○ کویل تسلا

TESOL /ˈtiːsɒl, ˈtesɒl, US -sɑːl/ *abbreviation* teaching of English to speakers of other languages
تێسۆل (= فێرکردنی ئینگلیسی بە ئاخێوەران یان قسەپێکەرانی زمانەکانی تر) ○ تسُل

tessellated /ˈtesəleɪtɪd/ *adjective*, also tesselated
موزاییککاریکراو، موزاییکڕێژ، موزاییکڕێژ، هەلانبەند، هەلانڕێژ، خشتەبەردکراو، پێکهاتوو لە بەردی چوارگۆشەی چکۆلەی وەک موزاییک: *a tessellated pavement* ○ موزاییک‌کاری‌شده

tessellation *noun*, also tesselation
خشتەبەردکاری، هەلانکاری، هەلانبەندی، موزاییککاری، موزاییکڕێژکردن، موزاییکڕێژی ○ موزاییک‌کاری

tessel woolblade *noun*
(ڕووەکناسی) گۆگەم، گاوڵمە، گاورمە ○ گل ماهور

tessera /ˈtes(ə)rə/ *noun, pl.* tesserae /-riː/

1 پارچە یان تەختە بەردی چوارگۆشە، کاشی و... کە لە موزاییک کاریدا بەکاردیترا) 2 (لە یۆنان و رۆمی کۆندا) تەتەڵە یان تەختەئێسک یان دار کە وەک نیشانە بەکاردیترا (tesseral *adj*: گۆڕاوی *tessares* یۆنانی "چوار") ◌ تسرا

tessitura /ˌtɛsɪˈtjʊərə/ *noun, pl.* tessituras or tessiture

تێسیتورا: مەودایێ کە زۆربەی تۆنەکانی ئاواز یان میلۆدییێکی تیایە ◌ تسیتورا

test[1] /test/ *noun*

1 تاقیکاری، ئەزموون، تاقیکردنەوە، ئازمایشت، جەرەباندن، تێست: *to take a test* ◊ *a test* ◊ *an IQ/intelligence/aptitude test* ◊ *a nuclear* ◊ *a pregnancy test* ◊ *for AIDS test* 2 پێوەر، پێودانگ، پێوانە 3 بۆتە، 4 cupel (وەک ئاوەڵناو) تاقیکردنەوەیی، ئازمایشتی، ئەزموونی، بابەتی تاقیکردنەوە یان ئەزموون: *a test match* = 5 *test group* (زاراوە یان ئیدیۆمەکانی: put sb/sth to the test: کەسێک یان شتێک تاقیکردنەوە، کەسێک یان شتێک خستنە نێو بۆتەی ئازمایشتەوە، لە مەحەک دان ◊ stand the test of time: خۆسەلماندن لە بۆتەی ئازمایشتی زەماندا، خۆسەلماندن لە ماوەیێکی دوور و درێژدا) ◌ 1 آزمون، آزمایش 2 مقیاس، معیار 3 بوته 4 (صفت‌گونه) آزمایشی

test[2] /tɛst/ *noun*

لەپک، قاپیلک، پێستی سەختی گیانەوەران (بنەڕەت: لاتین "shell ،tile") ◌ تست

Test *abbreviation* Testament

testa /testə/ *noun, pl.* testae /-tiː/

(ڕووەکناسی) بەرگ، کەلوو، قاپیلک، قاڵە، چەڵتووک، لەپکە (بەرگی پارێزەری دەرەوەی دان یان توو) ◌ تستا

testable /ˈtɛstəbl/ *adjective*

تاقی دەکرێتەوە، لەتاقیکردنەوەهاتوو، تاقی دەبێتەوە ◌ قابل آزمایش

testaceous /tɛˈsteɪʃəs/ *adjective*

1 ئاجووری، سوور 2 لەپکەیی، لەپکەدار: *a testaceous protozoan* ◌ 1 آجری 2 صدفی

testament /ˈtestəmənt/ *noun*

1 شایەد، شایەت، بەڵگە: *The new model is a testament to the skill and dedication of the workforce* 2 دەربڕین 3 وەسیەتنامە، ڕاسپاردەنامە 4 (کۆن) پەیمان (نێوان خودا و بەندەکانی) 5 (Testament) (کتێبی پیرۆز) پەیمانی نوێ؛ دابەشکردنی کتێبی پیرۆز (هەروەها بڕوانە Old Testament و New Testament) (testament وەرگێڕدراوی *diathēkē* یۆنانی بە واتای covenant "پەیمانی خودایی") ◌ 1 شاهد، سند 2 اظهار 3 وصیت‌نامه 4 عهد 5 (با T) عهد جدید

testamentary /ˌtestəˈmɛntri/ *adjective*

بەپێی ڕاسپاردەنامە، بە گوێرەی وەسیەتنامە ◌ مطابق وصیت‌نامه

testate /ˈtɛsteɪt/ *adjective, noun*

adj وەسیەتکردوو، ڕاسپاردوو، خاوەن ڕاسپاردەنامە یان وەسیەتنامە: *she died testate* *n* کەسێکی وەسیەتکردوو ◌ *adj* وصیت‌کرده *n* آدم وصیت‌کرده

testator /tɛˈsteɪtə/ *noun*

وەسیەتکەر، ڕاسپێر(ەر) ◌ وصیت‌کننده

testatrix /tɛˈsteɪtrɪks/ *noun, pl.* testatrices /-trɪsiːz/ or testatrixes

وەسیەتکەر، ڕاسپێر(ەر، ژن) ◌ وصیت‌کننده (زن)

test ban *noun*

ڕێککەوتننامەی ڕاگرتنی تاقیکردنەوەی چەکوچۆڵی ناوکی، نەهێشتنی تاقیکردنەوەی ناوکی ◌ توافق‌نامەی منع آزمایش سلاح‌های هسته‌ای

test bore *noun*

گومانە، بیری تاقیکردنەوە ◌ چاه آزمایشی

test case *noun*

(ماف) کێشەی نموونە (کێشەیێ کە کێشەکانی هاوشێوەی ئەو بەپێی ئەو لێکدەدرێتەوە یان هەڵدەهێنجرێ) ◌ دعوای نمونه

test drive *noun*

(بۆ کڕینی ماشێن) لێخوڕینی تاقیکردنەوەیی، لێخوڕین بۆ تاقیکردنەوە ◌ راندن ازمایشی

tester[1] /ˈtestə(r)/ *noun*

1 دەزگای تاقیکردنەوە، تاقیگەر: *testers of new software* 2 (گوڵاو و هتد بۆ تاقیکردنەوە لە دووکان و هتد) نموونە ◌ 1 آزمایش‌گر 2 نمونه

tester[2] = canopy

testes /ˈtestiːz/ = plural form of testis

test flight *noun*

فڕینی تاقیکردنەوەیی یان بۆ تاقیکردنەوە، ئەزموونەفڕین ◌ پرواز ازمایشی

testicle /ˈtestɪkl/ *noun*

(توێکاری) گون، وەتە، باتوو، ڕتڵ، هێک، خا (بنەڕەت: لە *testiculus* لاتینەوە، چکۆلێنراوی *testis* "شایەد (بۆ پیاوەتی)") ◌ بیضه

testicular /tɛsˈtɪkjələ(r)/ *adjective,* also testiculate

سەربە گون، وەتەیی، باتوویی، گوندار: *testicular cancer* ◌ بیضه‌ای، خایه‌ای

testifier *noun*

شایەت، شایەد، سەلمێنەر ◌ شاهد، گواه

testimonial /ˌtestɪˈməʊniəl, US -ˈmoʊ-/ *noun*

1 بڕوانامە، ڕاسپاردەنامە 2 پێزانین، قەدرزانی، ڕێزگرتن، سپاس 3 خەڵات، پاداشت ◌ 1 گواهی‌نامه، توصیه‌نامه 2 قدردانی 3 جایزه

testimony /'testɪmənɪ, US -moʊnɪ/ *noun, pl.* testimonies
1 شـایەتی، شـایەدی، سـتووف(دان)، گـەواهی: *This increase in exports bears testimony to the successes of industry* ◊ *The pyramids are an eloquent testimony to the ancient Egyptians' engineering skills* 2 دەربـڕین، وتـن، لێـدوان 3 سـەلماندن، بەڕاستدانان، پشتڕاستکردنەوە 4 بەڵگە، گەواه، نیشان: *Her claim was supported by the testimony of several witnesses* ◊ *a sworn testimony* ⬡ 1 شهادت، گواهی 2 اظهار 3 تصدیق 4 دلیل، گواه

testing /'testɪŋ/ *adjective, noun*
adj سەخت، گران، دژوار، چەتوون، ئاستەم: *This has been a testing time for us all* *n* تاقیکردنەوە، ئازمایشت: *nuclear testing* ◊ *testing and assessment in education* ⬡ *adj* مشکل، دشوار *n* آزمایش

testing ground *noun*
شوێنی تاقیکردنەوە، تاقیگە (بیرۆکە یان بەرهەمێ): *Eastern Europe has been a testing ground for rapid economic reform* ◊ *a piece of land in use as a tank testing ground* ⬡ محل آزمایش

testis /'testɪs/ *noun, pl.* testes /-ti:z/
(گیانەوەرناسی و توێکاری) گون، وەتە، باتوو، رتڵ، هێک، خا (بڕوانە testicle) ⬡ بیضه

test match *noun*
(راگبی، کریکێت و هتد) پێشبڕکێ (نێودەوڵەتی) ⬡ مسابقه

testosterone /te'stɒstərəʊn, US te'stɑ:stəroʊn/ *noun*
تێستۆسترۆن (جۆرێ هۆرمۆنی رەگەزی پیاوانە، بەراورد بکرێ لەگەڵ oestrogen و progesterone) ⬡ تستوسترون

test pilot *noun*
فرۆکەوانی تاقیکەر یان تاقیکەرەوە، فرۆکەوانی ئەزموونگەر ⬡ خلبان آزمایشگر

test run = trial run

test tube *noun*
لوولە یان بۆری تاقیکردنەوە، لوولەی ئازمایشت ⬡ لولەی آزمایش

test-tube baby *noun*
(نافەرمی) منالی تاقیگەیی ⬡ بچەی آزمایشگاهی

testudinate *adjective, noun*
adj گومەزئاسا، گومەزی *n* کیسەڵ ⬡ *adj* گنبدمانند *n* لاکپشت

testudo /te'stju:dəʊ, US -'stu:-/ *noun,* testudos or testudines /-dɪni:z/
1 (لە رۆمی کۆندا) پەردەیێ بەسەر چەندین پێچکە یان رەورەوەوە بە بانێکی کەوانەیی، بۆ پاراستنی سەربازە گەمارۆدراوەکان بەکاردێترا 2 پەردەیێکی پارێزەرە کە دەستەسەربازێ بە هەڵدانی مەتاڵەکانیان پێکیان دێنا 3 کیسەڵ (بنەڕەت: لە لاتینەوە بە واتای "tortoise"، لە *testa* "shell, tile") ⬡ 1 و 2 تستودو 3 لاکپشت

testy /'testɪ/ *adjective* (testier, testiest)
1 بەدخوڵک، رووناخۆش، رووگرژ، رووتاڵ، نارەحەت، سەرتوند، فیتەکی، تەبیعەتتوند، توند، سەرگەرم، زووهەڵچوو: *The old man sounded testy* 2 توند (testily /'testɪlɪ/ *adv*: بەدخوڵکانە، رووگرژانە، توندانە، بەتوندی؛ testiness *n*) ⬡ 1 کج‌خلق، تندخو 2 شدیداللحن

Tet *noun,* Vietnamese
نەورۆز یان سەری ساڵی نوێی ڤیێتنام، دووەمین رۆژی مانگی نوێ پاش رۆژگەڕانەوەی solstice ی زستان دەس پێ‌دەکا ⬡ تت

tetanic /tɪ'tanɪk/ *adjective,* also tetanal
سەربە دەردەکوێیان (tetanically *adv*) ⬡ وابسته به کزاز

tetanus /'tetənəs/ *noun*
1 (نەخۆشی) دەردەکوێیان، بەهۆی بەکتریاێکەوە تووش دەبێ بە ناوی [*Clostridium tetani*]، زۆرتر بە رێگای برین یان برشتیکەوە دەچێتە نێو لەشەوە 2 خوودی توولیژە یان بەکتریاکە (بنەڕەت: لە لاتین، لە *tetanos* یۆنانی "گرژی یان گیرانی ماسوولکەیی"، لە *teinein* "کێشان، کشاندن") ⬡ 1 کزاز 2 باکتری کزار

tetany /'tet(ə)nɪ/ *noun*
تێتانی: دۆخێکی کەمی کالسۆمی کە دەبێتە هۆی گرژبوون و ژانی ماسوولکەکان و لە ئەنجامی باشکارنەکردن یان malfunction کەمکاری (دەردانی) پاراتیرۆئید parathyroid تووش دەبێ ⬡ تتانی

tetchy /'tetʃɪ/ *adjective* (tetchier, tetchiest), also techy
دڵناسک، (زوو)رەنجاو، نارەحەت(بوو)، زیز، زووتووڕە، رووتاڵ، رووناخۆش، مڕومۆچ، رووگرژ، سەرتوند، سەرگەرم، توند، هەڵشاخاو (tetchily /-ɪlɪ/ *adv*: بەگرژی، گرژانە، رووتالانە، بە رووگرژییەوە؛ tetchiness *n*) ⬡ زودرنج، بدعنق، تندخو، تند

tête-à-tête /ˌteɪt ɑ: 'teɪt/ *noun, adjective, pl.* same or tête-à-têtes pronunc. same
n قسەکردن یان وتوویژی تایبەتی نێوان دووکەس: *There was little chance of a tête à tête with Peter* *adj* (جۆری تەختی S ئاسا؛ بۆ)دووکەسە (کە بەرەڕووی یەک بن) ⬡ *n* گفت‌گوی خصوصی دونفره *adj* دونفره

teth *noun,* Hebrew *ṭēth*
تێت، تات: نۆیەمین پیتی ئەلفوبێی عیبری ⬡ تت

tether[1] /'teðə(r)/ *noun*
1 هەوسار، گوێرەوسار، پالەنگ، رەشمە، بەند، زنجیر 2 قەلاتە، ملقان، شەباک (بنەڕەت: لە *tjóthr* نۆرسی کۆن، بنەڕەت ئەڵمانی "توند بەستن") ۞ 1 افسار، زنجیر 2 قلادە

tether[2] /'teðə(r)/ *noun*
مەڵبەند، بوار، پانتایی، راخستە، گۆڕەپان، ئاقار، رادە، سنوور: *at the end of my tether* ۞ حوزە، گسترە، حدود

tetherball *adjective*
جۆرێ یاری دووکەسە بە تۆپ و راکێت ۞ تربال

tethered *adjective*
(گیانەوەر) بەستراو، بە هەوساری بەستراوەوە ۞ بستە

Tethys *noun*, Latin, from Greek *Tēthys*
تێتیس: تایتانێک ژن Titaness و خێزانی Oceanus و دایکی ئۆقیانیدەکان ۞ تتیس

Teton /'tiːtɒn, US -t(ə)n/ (also Teton Sioux) = Lakota

tetr(a)- (also tetr- before a vowel) *prefix*
پێشگر: 1 چوار، چوارینە: *tetragram* 2 (کیمیا، لە ناوی ئاوێتەکاندا) چوار گەردیلە یان کۆمەڵی جوریکی تایبەتی تیایە: *tetracycline* (بنەڕەت: یۆنانی: *tettares* "چوار") ۞ پیشوند: 1 چهار- 2 (شیمی) ترا

tetra /'tɛtrə/ *noun*
باڵچوارپالوو: جۆرێ ماسی ئاوە شیرینە کانی گەرمێنان لە خێزانی characin، زۆریش دەخرێتە ئاکواریۆمەوە [*Paracheirodon innesi* (هی neon، ئامازۆنیا)، و جۆرەکانی تر] (کورتەی *Tetragonopterus* لاتینی نوێ (ناوی پێشووی توخمەکە)، واتا "tetragonal-finned") ۞ ترا

tetrabasic *adjective*
چواربنکی، چوارتفتی، تێترابەیزیک: 1 (لەمەڕ ترشەلۆکێکەوە): خاوەنی چوار گەردیلەی هایدرۆژین کە گۆڕاوەتەوە بە گەردیلە یان کۆمەڵە تفتی‌یەکان 2 چوار گەردیلە یان کۆمەڵی تفتی تیایە کە هاوهێزی‌یێکی یەکی هەیە ۞ ترابراک

tetracaine *noun*
تێتراکاین: ئێستێریکی کریستاڵی $C_{15}H_{24}N_2O_2$ کە لەباری کیمیایی‌یەوە پێوەندی‌یێکی نزیکی بە procaine ـەوە هەیە ۞ تتراکائین

tetrachloride *noun*
کلۆرایدێ کە چوار گەردیلەی کلۆرینی تیایە ۞ تتراکلورید

tetrachord /'tɛtrəkɔːd/ *noun*
1 تێتراکۆرد (پەیژەیەکی چوار نۆتە) 2 ئامێرێ بە 4 ژێوە، چوارتار ۞ تتراکورد

tetracycline /ˌtɛtrə'sʌɪkliːn, -lɪn/ *noun*
(پزشکی) کۆمەڵێکی بەربلاو لە ئانتی‌بیوتیکە چوارئالقەیی‌یەکان $C_{22}H_{24}N_2O_8$ بە پێکهاتەی گەردی molecular یەوە ۞ تتراسایکلین

tetrad /'tɛtrad/ *noun*
1 دەستە یان کۆمەڵی چواردانەیی 2 چوار 3 کۆمەڵێکی چوارخانەیی کە بەهۆی دابەش‌بوونی یەک‌لەدوای‌یەکی خانەی دایکەوە mother cell بەرهەم دێ <a tetrad of spores> 4 کۆمەڵێکی چوار کرۆماتیدی کە بەهۆی synapsis لە سەرەتای میوزدا پێکدێ 5 (موسیقا) چوار نۆتی وەک‌یەک ۞ 1 گروه چهارتایی 2 چهار 3 و 4 تتراد 5 چهار نت همانند

tetradactyl /ˌtɛtrə'daktɪl/ *adjective*
چوارپەنجەیی، چوارقامکی (*n* :tetradactyly: چوارپەنجەیێتی، چوارقامکێتی، بوونی چوارپەنجە) ۞ چهارانگشتی

tetradactyly *noun*
چوارپەنجەیێتی، چوارقامکێتی، بوونی چوارپەنجە ۞ چهارانگشتی بودن

tetradrachma *noun*, also tetradrachm, *pl.* also tetradrachmas or also tetradrachms
کۆینێکی زیوینی یۆنانی کۆن بایی چوار دراخما ۞ ترادراخما

tetradynamous *adjective*
چوارهێزە: خاوەنی چوار نێرەک stamen ی درێژ و دوانی کورت، وەک گوڵێکی خێزانی mustard ۞ ترادیناموس

tetraethyl lead /ˌtɛtrə'iːθʌɪl/ *noun*, also tetraethyllead
(کیمیا) ئاوێتەیێکی ئەندامی ژاراوی، چەور و بێ‌ڕەنگ $Pb(C_2H_5)_4$، (جاران) وەک ماکێکی antiknock بەکاردێنرا ۞ تترااتیل لید

tetrafluoride *noun*
فلۆرایدی پێکهاتوو لە چوار گەردیلەی فلۆرین، فلۆریدێ کە چوار گەردیلەی فلۆرینی تیایە ۞ ترافلورید

tetragon *noun*
چوارلایی، چوارگۆشە، چوارپالوو ۞ چهارضلعی. چهارگوشە

tetragonal /tɪ'trag(ə)n(ə)l/ *adjective*
چوارلا، چوارگۆش(ـە)، چوارسوو، چوارپالوو (-ly *adv*) ۞ چهارگوش

tetragonal system *noun*
دەزگای چوارگۆشەیی یان چوارپالوو ۞ دستگاه چهارگوشەای

tetragram *noun*
وشەی چوارپیتی ۞ واژەی چهارحرفی

Tetragrammaton /ˌtɛtrə'gramətɒn/ *noun*
چوارپیتە: وشەیێکی عیبری بۆ خودا ۞ واژەی عبری خدا

tetragynous *adjective*

چوارنێرکە، خاوەنی چوار نێرک لە گوڵدا ۞ تترا‌ژینوس، تتراجینوس

tetrahedral *adjective*
چوارڕوویی (-rahedrally *adv*) ۞ چهاروجهی

tetrahedrite /ˌtɛtrəˈhiːdrʌɪt, -ˈhɛdrʌɪt/ *noun*
تێتراهیدرایت، تێتراهیدریت: کانێکی بۆر کە لە سۆلفاتی ئانتیمۆنی sulphide of antimony، ئاسن و مس پێکهاتووە ۞ تتراهدریت

tetrahedron /ˌtetrəˈhiːdrən/ *noun, pl.* tetrahedra /-drə/ or tetrahedrons
چوارڕوو ۞ چهاروجهی

tetrahydrocannabinol /ˌtɛtrəˌhʌɪdrə(ʊ)ˈkanəbɪnɒl, -kəˈnab-/ *noun, abbreviation* THC
ئاوێتـەیەکـی کریسـتاڵی $C_{21}H_{30}O_2$ کـە پێکهێنەرێکی چالاکی سەرەکی cannabis ـە، مەریوانە و بەنگ یان حەشیشی تیایە، لە رووەکی hemp دەگیرێ و بە شێوەیێکی دەسکرد بەرهەم دێترێ ۞ تتراهیدروکانابینول

tetrahydrofuran *noun*
تێتراهایدرۆفوران: ئێتێرێکـی بازنـەجیـاوازی ئاوەکی گڕگێش C_4H_8O ۞ تتراهیدروفوران

tetrahymena *noun*
چوارپـەردە: تـوخمێکی (Tetrahymena) protozoan برژانگ‌دارەکان (بنەڕەت: لە لاتینی نوێ، لە -tetra + *hymēn* "پەردە") ۞ تتراهیمنا

tetralogy /tɪˈtralədʒi/ *noun, pl.* tetralogies
1 کۆمەڵێکی چوار بەرهەمی وێژەیی یان ئۆپێرایی 2 زنجیرەیێ چوارشانۆیی یۆنانی کۆن، سیانیان تراژیک و یەکیان ساتیریک 3 (پزشکی) کۆمەڵێکی چوارنیشانەیی کە پێکەوە دەردەکەون ۞ تترالوژی

tetramer /ˈtɛtrəmə/ *noun*
چوارپار(ژە)، پۆلیمێرێ پێکهاتوو لە چوارپارچە ۞ چهارپار

tetrameric *adjective*
چوارپار(ژە)یی، سەربە تێترامێر ۞ چهارپاری

tetramerous /tɪˈtram(ə)rəs/ *adjective*
چواربەشـی، چواربەشـە <tetramerous flowers> ۞ چهاربخشی

tetramethyl lead *noun*, also tetramethyllead
شلەیێکی ژاراوی و زووهەڵمیو $Pb(CH_3)_4$، (جاران) وەک ماکێکی antiknock بەکاردێترێ ۞ تترامتیل لید

tetrapetalous *adjective*
(گوڵ) چوارپەڕە ۞ دارای چهار گلبرگ

tetraphyllous *adjective*
چوارگەڵایی، خاوەنی چوارگەڵا ۞ دارای چهار برگ

tetraplegia /ˌtɛtrəˈpliːdʒə/ = quadriplegia

tetraploid /ˈtɛtrəplɔɪd/ *adjective, noun*
adj 1 (لەمەڕ خانە و ناوکێکەوە) چوار دەستە کرۆمـۆزۆمی هاوشـێوەی تیایـە 2 (لـەمـەڕ زیندەوەرێ) پێکهاتوو لە کۆمەڵە خانەیێکی وا 3 چوارینـە، چواردانـەیی *n* زینـدەوەر یـان ئۆرگانیزمێکی تێتراپلۆ(ئ)ید ۞ تتراپلوئید

tetraploidy *noun*
تێتراپلۆ(ئ)یدی ۞ تتراپلوئیدی

tetrapod *noun*
1 (گیانەوەرناسی) چوارپێ، چوارپا 2 چوارپا، چوارپاچکە، چوارپایە ۞ 1 چهارپا 2 چهارپایه

tetrapterous /tɪˈtrapt(ə)rəs/ *adjective*
چواربالـە، خـاوەنی دووجـووت بـاڵ ۞ دارای چهار بال

tetrarch /ˈtɛtrɑːk/ *noun*
1 تێتـرارک (دەسـەڵات‌داری بەشـی چـوارەمی ویلایەت لە ئیمپراتۆری رۆم)، گاڤێرنۆری یەکێ لـە چـوار کـەرتی وڵات یـان هـەرێمێ 2 (کۆن) دەسـەڵات‌دار یـان حـاکمی ژێردەسـت ۞ 1 ترارش 2 حاکم مطیع

tetrapyrolle *noun*
کۆمـەڵێکی کیمیـایی chemical group کە لە چوار بازنەی پیرۆل پێکهاتووە ۞ تتراپیرول

tetrarchy *noun, pl.* tetrarchies
تێترارکی (دەسەڵاتی چوارە) ۞ ترارشی

tetraspore *noun*
دەستەیێکی پێکهاتوو لە چوار سپۆر یان تۆو یان تۆز ۞ تتراسپور

tetrasporic *adjective*, also tetrasporic
چوارسپۆری، چوارتۆوی، چوارتۆز(ەی)ـی ۞ چهارهاگی

tetrastich /ˈtɛtrəstɪk/ *noun*
(هەڵبەستی) چواردێڕی ۞ چهاربیتی

tetrastyle *noun, adjective*
n دەزگـای چوارسـتوونی یـان چوارکۆڵـەکەیی *adj* چوارسـتوونی، چوارکۆڵـەکەیی ۞ *n* ساختمان چهارستونی *adj* چهارستونی

tetrasyllabic *adjective*
چواربڕگەیی، چوارکەرتەیی ۞ چهارهجایی

tetrasyllable *noun*
وشەی چواربڕگەیی یا چوارکەرتەیی ۞ واژەی چهارهجایی

tetrathlon /tɛˈtraθlɒn, US -lən/ *noun*
پێشبڕکێی چوارینە، چـوار(ە)مـلانێ، چوارەملێ (سوارکاری riding، تیرخستن shooting، مەلێ و راکردن running) ۞ تتراتلون

tetratomic *adjective*
(کیمیا) پێکهاتوو لە چوار گەردیلە ۞ متشکل از چهار اتم

tetravalent /ˌtɛtrəˈveɪl(ə)nt/ *adjective*

(کیمیا) چوارهاوهێزی(ە)، چوارهاوهێز ◇ تتراوالنت

tetraxon *noun*

چوارتەوەر، چوارتەوەرە ◇ چهارمحور

tetrazolium *noun*

تێترازۆلیوم: کاتیۆن یان کۆمەڵێکی تاکهاوهێزی CH_3N_4 کە هاوشێوەی ئامۆنیۆمە ammonium ◇ ترازولیوم

tetrode /ˈtɛtrəʊd/ *noun*

گڵۆپی گەرمایۆنی چوارئێلیکترۆدی ◇ ترود

tetrodotoxin /ˌtɛtrədə(ʊ)ˈtɒksɪn/ *noun*

تێترادۆتۆکسین: neurotoxin یەکێ بەهێزی ناو گەرادانی هێندێ pufferfish؛ نیورۆتۆکسینی $C_{11}H_{17}N_3O_8$ ب.ت. لە ماسی puffer دۆزراوەتەوە، قووتدانی ڕەنگە مەرگی لێ بکەوێتەوە ◇ ترودوتوکسین

tetroxide *noun*

ئاوێتەی چوارئۆکسیژێنی، ئۆکسایدێ کە گەردەکەی چوار گەردیلەی ئۆکسیژێنی تیایە ◇ ترکیب چهار اکسیژنی

tetryl *noun*

تێتریل $C_7H_5N_5O_8$ (= مەتریالێکی تەقەمەنی explosive کریستالی زەردی کاڵە، زۆرتر وەک detonator بەکاردێت) ◇ تتریل

tetter /ˈtɛtə(r)/ *noun*

(کۆن) جۆرێ نەخۆشی پێستی، وەک ringworm و eczema ◇ تتر

Teuton /ˈtjuːt(ə)n/ *noun*

1 ئەڵمانیایی (ئەندامی گەلی ئەڵمانی دانیشتووی جوتلەند Jutland لە سەدەی چوارەمی پێش‌زایین 2 لە ڕەگی هێند و ئەورووپاییەوە Indo-European بە واتای گەل یان وڵات) ◇ آلمانی

Teutonic /tjuːˈtɒnɪk, US tuːˈtɑːnɪk/ *adjective, noun*

adj ژێرمەنی، ئەڵمانیایی، سەربە ئەڵمانی یان ژێرمەنەکان، سەربە زمانەکانی ژێرمەنی و ئەڵمانی، سەربە لقی ئەڵمانی خێزانەزمانی هێند و ئەورووپایی *n* زمانی تیوتۆنەکان (Teutonically *adv*) ◇ *adj* وابسته به ژرمن‌ها، وابسته به زبان‌های ژرمنی *n* زبان تیوتون‌ها

Teutonism *noun*

1 زاراوەی ئەڵمانی(ایی، لە زمانەکانی‌تردا) 2 دەمارگرژی ئەڵمانیایی ◇ 1 اصطلاح آلمانی 2 تعصب آلمانی

Tevet /ˈtɛvɛt/ = Tebet

Tewa /ˈteɪwə/ *noun, pl.* same or Tewas

1 ئەندامی گەلی سوورپێستی Pueblo ی ناوچەی Rio Grande لە باشووری ڕۆژاوای ئەمریکا 2 زمانی Tanoanی ئەو گەلە ◇ توا

Tex. *abbreviation* Texas

Texan *noun, adjective*

n ڕەسەن یان دانیشتووی هەرێم یان ئەیالەتی ئەمریکایی Texas *adj* سەربە یان پێوەندی بە تێکساس هەیە، تێکسازی ◇ تکساسی

texas *noun*

تێکساس، تێکساز (= بەشی سەرەوەی بەلەمی هەڵمی) ◇ تکساس

Texas fever *noun*

تای تێکساسی: پەتایێکی باتاڵ، بە هۆی گەنەی ڕەشەوڵاخەوە ڕادەگوێزرێ و خڕۆکە سوورەکانی خوێن دەفەوتێنێ، بەهۆی protozoan یکەوە تووش دەبێ [*Babesia bigemina*] ◇ تب تکساس

Texas Independence Day *noun*

ڕۆژی سەربەخۆیی تێکساس: 2ی مارچ وەک ساڵوەگەری ڕاگەیاندنی سەربەخۆیی تێکساس لە مەکسیکۆ لە 1836 و هەروەها ڕۆژی (لەدایک)بوونی San Houston ◇ روز استقلال تکساس

Texas longhorn *noun*

شاخدرێژی تێکساس: جۆرێ نژادی تا ڕادەیێ چکۆلەی ڕەشەوڵاخ، لە ئەمریکا لە جەناتی شاخدرێژە ڕەسەنەکانەوە بەرەی سەند، درێژی شاخیان دەگاتە 40 تا 65 ئینچ (100 تا 165 cm) ◇ لانگهورن تکساس

Texas Ranger *noun*

ئەندامی هێزی پۆلیسی سوارەی جارانی تێکساس ◇ رنجر تکساس

Texel /ˈtɛks(ə)l/ *noun*

جۆرێ ڕەگەزی مەڕێکی بەگیری کوڵ، لە بنەڕەتا هی دوورگەی Frisian ی ڕۆژاوایی Texel ◇ تکسل

Tex-Mex /ˌteks ˈmeks/ *adjective, noun*

adj (ب.ت. خۆراک یان موسیقا) تێکەڵەی تایبەتمەندی مەکسیکی و ئەمریکای باشووری *n* 1 خۆراک یا موسیقای تێکس‌مێکس 2 شێوەیێکی سپانیایی مەکسیکی کە لە تێکزاس قسەی پێدەکرێ ◇ تکس‌مکس

text /tekst/ *noun*

1 دەق، نووسراوە: *My job is to lay out the text and graphics on the page* ◊ *a computer that can process text* 2 کتێبی وانەیی، وانەنامە: *medical texts* 3 بابەت، مژار 4 بابەت، ڕستە یان بڕگەیێ لە کتێبی پیرۆز (ب.ت. باسێکی لەسەر بێ) 5 = text message (textless *adj*) ◇ 1 متن، نص 2 کتاب درسی 3 موضوع 4 جمله یا عبارت کوتاه از کتاب مقدس

textbook /ˈtekstbʊk/ *noun*

کتێبی خوێندن یا وانەیی، وانەنامە ◇ کتاب درسی

text editor *noun*

(کامپیوتر) سیستەم یان بەرنامەیێکە بۆ پیاچوونەوە بە دەقدا ◇ ویراستار متن

text hand *noun*
دەس‌وخـەتی گـەورە، خـەتی زل و درشـت ◊ دست‌خط درشت

textile /ˈtekstaɪl/ *noun, adjective*
n 1 چنین، پارچە، پارچەی چنراو، کوتاڵ: *a factory producing a range of textiles* 2 پیشـەسازی چـنین 3 ریـشاڵ 4 (textiles) پیشەسازی چنین *adj* سەربە پارچە یا چنین ◊ *n* 1 نساجی، پارچە 2 صنعت نساجی 3 الیاف 4 (در جمع) صنعت نساجی *adj* وابستە بە پارچە یا نساجی

text message *noun*, also text
پـەیامی دەقـی یـان نووسـراوەیی (text-messaging *n* :*Too much text-messaging can cause serious injury to the hands*) ◊ پیغام متنی

text-to-speech *noun, abbreviation* TTS
جۆری بەرنامەی کامپیوتیری بۆ گۆڕینی دەق بە زمانی ئاخافتن: *text-to-speech providing a variety of voices and accents* ◊ تی‌تی‌اس

textual /ˈtekstʃuəl/ *adjective*
سەربە دەق، دەقی، لە دەق‌دا، پێوەندی بە دەقەوە هەیە، لەسەر بنچینەی دەق: *textual analysis* ◊ *textual errors* ◊ وابستە بە متن

textual criticism *noun*
رەخنەی دەق، رەخنەگری دەق ◊ نقد متن

textualism *noun*, also textuality
دەق‌باوەری، تێکسچوالیزم ◊ نص‌گرایی

textualist *noun*
دەق‌باوەر، تێکسچوالیست ◊ نص‌گرای

textually *adverb*
بەپێی دەق، بە گوێرەی دەق، لەباری دەقەوە ◊ مطابق متن، از لحاظ متن

textuary *adjective, noun, pl.* textuaries
adj دەقی، textual *n* کەسێکی ئاگادار لە کتێبی پیرۆز ◊ متنی، تکسچوری

textural /ˈtekstʃərəl/ *adjective*
پێکهاتەیی، تان‌وپۆیی، پێکهاتی، تێکسچوراڵ: *the textural characteristics of the rocks* (texturally *adv*) ◊ ساختاری، بافتاری

texture /ˈtekstʃə(r)/ *noun*
1 چنین، تان‌وپۆ، تەقن، شانە، ئەتەم: *the soft texture of velvet* 2 بنیات، پێکهات، پێکهێنان 3 هەست(پێ‌کردن) 4 روو، رواڵەت، رووکار 5 بنەرەت، بنچینە ◊ 1 بافت 2 ساخت 3 حس 4 ظاهر 5 اساس

textured /ˈtekstʃəd, US -tʃərd/ *adjective*
(لە لێکدانا) بە چنینێکی تایبەتەوە: *textured wallpaper* ◊ دارای بافت بخصوصی

textured vegetable protein *noun, abbreviation* TVP
تی‌فی‌پی: مەتریاڵی کە لە پاقلە دروست بووە و لە جیاتی گۆشت بەکاردێنرێ، پرۆتینی چەندین سەوزە ب.ت. هی دەنکی سۆیا و لە شێوەی گۆشتی قیمەکراوە ◊ تی‌وی‌پی

TF *abbreviation* task force

T formation *noun*
رێکخستنی چەکوشی: رێکخستنێکە لە فوتبۆڵدا کە لەودا یاری‌زانانی بەک لە پشتەوەی هێڵی ناوەندی دان و دوو هافبەکیش لە لاکانی هێڵی بەک‌دا وێستاون ◊ تی فورمیشن

T 4 = thyroxine

TFT /ˌtiː ef ˈtiː/ *noun, abbreviation* thin film transistor
تی‌ئێف‌تی: پارچە تێکنۆلۆژیی بۆ دروست‌کردنی سکرین و پەردە (شاشە)ی کامپیوتێرەکان، موبایلەکان و هتد: *a 17 in TFT screen* ◊ تی‌اف‌ای

TG *abbreviation* transformational grammar

-th[1] **(also -eth)** *suffix*
پاشگر: ـەم، ـهەم، ـەمین، ـهەمین، ـیەمین: *sixth hundredth fortieth* (بنەرەت: لە -(o)the, -(o)tha ئینگلیسی کۆنەوە) ◊ پسوند: ـم، ـمین

-th[2] *suffix*
پاشگر: 1 ناو ساز دەکا: (لە کارەوە) وەک: *growth* 2 (لە ناوەڵناوەوە) وەک: *filth* (بنەرەت: لە -th, -tho, -thu ئینگلیسی کۆنەوە) ◊ پسوند: اسم‌ساز

-th[3] *suffix* variant spelling of -eth[2] (as in *doth*)

Th symb. the chemical element thorium

Th. *abbreviation* Thursday

Thai /taɪ/ *adjective, noun, pl.* same or Thais
adj تایلەندی، سەربە تایلەند *n* 1 خەڵکی تایلەند 2 ئەندامی گەورەترین کۆمەڵی رەگەزی تایلەند 3 تایلەندی، زمانی (فەرمی) تایلەندی ◊ *adj* تایلندی *n* 1 اهل تایلند 2 تای 3 زبان تایلندی

thalamic /θəˈlamɪk, US ˈθaləmɪk/ *adjective*
سەربە تالاموس، تالاموسی ◊ وابستە بە تالاموس

thalamus /ˈθaləməs/ *noun, pl.* thalami /-maɪ, -miː/
1 (توێکاری) تالاموس، بنکەمێشک (= ماکێکی بۆر لە مێشکی پێشەوە، زانیاری هەستەکان بەوەوە بەندە) 2 (رووەکناسی) بنکەگوڵ، torus، receptacle ◊ 1 تالاموس، نهنج 2 نهنج، طبق

thalassaemia = Cooley's anaemia

thalassic /θəˈlasɪk/ *adjective*
(وێژەیی و تکنیکی) سەربە زەریا، دەریایی، ئۆقیانووسی: *thalassic civilizations of the Aegean* ◊ وابستە بە دریا، اقیانوسی

thalassocracy *noun, pl.* thalassocracies

دەریاسالاری، دەسەلات بەسەر دەریاکاندا، دەریامیری ۞ دریاسالاری

thalassotherapy /θəˌlæsəʊˈθerəpi, US θəˌlæsoʊˈθerəpi/ *noun*

دەریاتیماری، تالاسۆتراپی: بەکارهێنانی ئاوی دەریا بۆ چارەسەری ۞ دریادرمانی

thale cress /θeɪl/ *noun*

گیایێکی گوڵسپی چکۆلە [*Arabidopsis thaliana*] (بنەڕەت: لە ناوی پزشکی ئەڵمانی (Johann *Thal* ۞ نوعی گیاه

thaler /ˈtɑːlə/ *noun*

(مێژوویی) کۆینێکی زیوینی ئەڵمانی ۞ تالر

Thalia *noun*, Latin, from Greek *Thaleia*

1 تالیا: Muse کۆمیدیا (و هۆنراوەی شوانی و لادێیی، لە میتۆلۆژی یۆنانیدا) 2 یەکێ لە سێ Graces ۞ تالیا

thalli = plural form of thallus

thallic *adjective*

سەربە تالیۆم یان سالیۆم ۞ وابستە بە تالیوم

thalidomide /θəˈlɪdəmʌɪd/ *noun*

(دەرمان) تالیدۆماید، تالیدومید $C_{13}H_{10}N_2O_4$: ئەم دەرمانە جاران وەک sedative بەکاردێترا، بەڵام ئێستا وەک هۆکار یان ئەیجنتێکی immunomodulatory بەکاردێترێ ب.ت. بۆ چارەسەری گوڵی leprosy و ئێستا ئەوە زانراوە کە دەبێتە هۆی نوقسانی malformation منالان و بە درێژایی دووگیانی بەکاری دێنن ۞ تالیدومید

thallium /ˈθæliəm/ *noun*

(کیمیا) تالیۆم، سالیۆم (بە ژ.گ. 81، ن. Ti) ۞ تالیم

thalloid *adjective*

سەربە لاشە یان بەدەنەی گیا یان رووەک ۞ وابستە بە ریسە

thallophyte /ˈθaləˌ(ʊ)fʌɪt/ *noun*

گیایێکی پێکهاتوو لە thallus ۞ ریسەدار

thallous *adjective*

سەربە تالیۆم ۞ وابستە بە تالیم

thallus /ˈθaləs/ *noun*, *pl.* thalli /-lʌɪ, -liː/

بنە(سەوزە)، چووزە، لاشەی گیا، بەدەنەی رووەک؟ (بێ گەڵا، رەگ و قەد، وەک قەوزە، کەروو، کرێژەبەرد و...؛ بنەڕەت: لە *thallos* یۆنانی "بن یان خەڵفی سەوز green shoot، sprout، twig") ۞ ریسە

thalweg /ˈtɑːlvɛg, US ˈθɑːlwɛg/ *noun*

(زەویناسی) تالوێگ: هێڵێ کە لە پەیوەستی یان پێکبەستراوی قووڵترین شوێنی بنکی رووبار یان دۆڵێ بە دەست دێ ۞ تالوگ

thammuz /ˈtamʊz/ *noun*, also Tammuz

(لە رۆژمێری جوولەکەدا) مانگی دەیەمی فەرمی یان نادینی و مانگی چوارەم لە ساڵی دینیدا (بنەڕەت: لە *tammūz* عیبرییەوە) ۞ تموز

than /ðən/ *conjunction, preposition*

لە، هەتا، تا، حەیا: *It's* ◊ *I'm older than her* *There were less than a mile to the beach* ◊ *fewer than twenty people there* ۞ از، تا

thanage /ˈθeɪnɪdʒ/ *noun*

1 (مێژوویی) دەسەلات یان پلەوپایەی 2 thane مەڵبەند و ناوچەی ژێردەستی thane ۞ 1 مقام thane 2 قلمرو thane

thanatological *adjective*

سەربە مەرگناسی ۞ وابستە بە تاناتولوژی

thanatologist *noun*

مەرگناس ۞ تاناتولوژیست

thanatology /ˌθanəˈtɒlədʒi/ *noun*

مەرگناسی: لێکۆڵینەوەی زانستییانەی دیاردەکانی مەرگ ۞ تاناتولوژی

Thanatos /ˈθanətɒs/ *noun*, Greek, *death*; akin to Sanskrit *adhvanīt* it vanished

1 تاناتۆس: خوا(ژن)ی مەرگ، برای خوای خەو و کوڕی شەو (لە میتۆلۆژی یۆنانیدا؛ بنەڕەت: لە *thanatos* یۆنانی "مەرگ") 2 (لە تیۆری فرۆیدیدا) زگماکە یا ئینستینکتی مەرگ (بەرامبەری Eros) ۞ تاناتوس

thane /θeɪn/ *noun*

1 (لە ئینگلتەرەی ئەنگلۆساکسۆنیدا) دەرەبەگ، خان، ئاغا 2 (لە سکاتلەند) دەرەبەگ، خان (ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ خان، تیولدار

thaneship *noun*, also thanedom

مەڵبەند یان پلەوپایە و دەسەلاتی دەرەبەگ یان خان، دەرەبەگایەتی، خانایەتی ۞ قلمرو یا مقام خانی

thank /ˈθæŋk/ *noun*

(thanks) سپاس، پێزانین ۞ (در جمع) تشکر

thankful /ˈθæŋkfl/ *adjective*

سپاسلێکەر، سپاسبژێر، پێزان، مەمنوون، خۆشحاڵ ۞ متشکر، خرسند

thankfully /ˈθæŋkfəli/ *adverb*

بە سپاسەوە، بە خۆشحاڵییەوە: *-ly, the house* ◊ *I accepted* *was empty when I got home* ◊ *the invitation -ly* ۞ با تشکر، با خرسندی

thankfulness /ˈθæŋkflnəs/ *noun*

سپاسلێکەری، سپاسبژێری، سپاسوێژی، پێزانی، خۆشحاڵی ۞ سپاسگزاری، خرسندی

thankless /ˈθæŋkləs/ *adjective*

1 پێنەزان، ناسپاس، سپڵە، بێئەمەک، بێچاوڕوو، بێسەفەت، شوکرانەنەبژێر 2 (کار یان ئەرک) بێنرخ، بێبایەخ، بێمنەت، بێقەدر، بێهوودە ۞ 1 حق‌نشناس، ناسپاس 2 بی‌ارزش

thanklessly /ˈθæŋkləsli/ *adverb*

بە شێوەیەکی پێنەزان، ناسپاسانە ۞ بە طور حق‌ناشناس

thanklessness /ˈθæŋkləsnəs/ *noun*

پێنەزانی، ناسپاسی، بێئەمەکی، سپڵەیی ◌ حق‌ناشناسی

thanksgiving /ˌθæŋksˈɡɪvɪŋ/ *noun*
1 سپاس‌کردن، شوکرانە، سپاس‌بژێری، شوکرانەبژێری 2 (Thanksgiving) یان Thanksgiving Day، لە ئەمریکای باکووری، چوارەمین پێنج‌شەممەی مانگی نۆڤامبر) ڕۆژی شوکرانەبژێری: *We always eat turkey on Thanksgiving* ◊ *Are you going home for Thanksgiving?* ◌ 1 شکرگزاری 2 روز شکرگزاری

thanks to *adverb*
لەبەر، بە خاتری، لە سایەی، because of ◌ از برکت

thank-you *noun, interjection*
n سپاس‌کردن، قەدرزانی، پێزانین *interj* سپاست، مەمنوونم، سپاست دەکەم، خۆش‌بێ ◌ *n* تشکر، قدردانی *interj* متشکرم

thar /tɑː/ = taha

that[1] /ðæt/ *pronoun, adverb*
pron (بۆ ئاماژە بە دوور) ئەو، وێ: *Who's that?* *adv* ئەوندە، تا ئەو ئەندازە، بەو ئەندازە، بەو رادە: *It isn't all that cold* ◊ *he wasn't that far away* ◊ *There aren't that many people here* ◌ 1 آن 2 آن‌قدر

that[2] /ðæt/ *conjunction*
1 کە: *She said (that) the story was true* 2 بۆ ئەوەی‌کە، لەبەر ئەوەی‌کە، تا ئەوەی‌کە ◌ 1 که 2 برای این‌که

thatch /θætʃ/ *noun*
1 سەربانی هەلاش‌پۆش، بە قامیش داپۆشراو یان سەرگیراو 2 (داپۆشینی بان) قامیش، پووش(وپەلاش)، خێزەرە، هەلاش: *a roof made of thatch* 3 قژکلە، کاکۆ ◌ 1 بام گالی‌پوش 2 نی 3 کاکل

thatched *adjective*
(سەربان) هەلاش بەسەردا دراو، هەلاش‌پۆش، قامیش داپۆشراو یان سەرگیراو: *They live in a thatched cottage* ◌ نی‌پوش

thatcher /ˈθætʃə(r)/ *noun*
سەرگر، سەرداپۆش (سەربان بە پووش و پەلاش و هتد) ◌ تاچر

Thatcherism *noun*
تاچێریزم (لە لایەن سەرۆک‌وەزیری کۆنەپارێزی پێشووی ئینگلتەرە، Margaret Thatcher، بارۆنزنی Thatcher of Kesteven، لە دایک‌بوون 1925) ◌ تاچریسم

thatching *noun*
سەرگرتن بە هەلاش، داپۆشین بە قامیش و پووش و پەلاش ◌ گالی‌پوشی

that's = that is

thaumaturge /ˈθɔːmətɜːdʒ/ *noun*, also -ist
سەیرکار، کەسێ کە کاری سەیر دەکا، جادووگەر، کەسێ کە کاری پەرجۆ یان مۆجیزە دەکا، ب.ت. magician ◌ توماتورژ

thaumaturgic *adjective*
سەربە پەرجۆ (مۆجیزە) یا کاری سەیر ◌ وابسته به معجره یا کار خارق‌العاده

thaumaturgy /ˈθɔːmətɜːdʒɪ/ *noun*
کاری سەیر، پەرجۆ، مۆجیزە، جادوو، magic ◌ معجزه، جادو

thaw /θɔː/ *noun*
1 سەهۆڵ‌کردنەوە، توانەوە، چوونەوە، کرانەوە 2 پێوەندی گەرم‌تر: *a thaw in relations with China* ◌ 1 یخ‌گشایی 2 روابط گرم‌تر

THC = *abbreviation* tetrahydrocannabinol

the /ðə, US ði/ *definite article*
پیتی دەرخەر، ئامرازی ناساندن ◌ حرف یا ادات معرفه

theanthropic /ˌθiːanˈθrɒpɪk/ *adjective*
خودایی‌مرۆڤی، هێنانەبەرچاوی خودا بە شێوەی مرۆ ◌ تیانتروپیک

thearchy /ˈθiːɑːki/ *noun, pl.* thearchies
لە لایەن خوا یا خواکانەوە دەگێردرێ ◌ تیارکی

Theatine *noun*
تیاتین: قەشەی تیرەیێکی سەربە Clerks Regular (قەشە فەرمی‌یەکان) لە 1524 لە ئیتالیا لە لایەن سەینت Cajetan و Gian Pietro Caraffa دامەزرا ◌ تیاتین

theatre /ˈθɪətə(r), US ˈθiːətər/ *noun*, US theater
1 شانۆگەری، تیاتر، هونەری تیاتر 2 پێرفۆرمانس یان نواندنی تیاتر 3 هۆڵی وتاردان، ژوور یان هۆڵێکی گەورە بۆ وتاردان و هتد بە چەندین ریزی کورسی‌یەوە و عەرزێکی لێژەوە، ئامفی‌تیاتر 4 دیوی برینکاری، ژووری نەشتەرگەری 5 (خوازە، ب.ت. شەر) شوێن، گۆرەپان 6 (زۆرتر لە ئەمریکا و ئەوسترالیا) سینەما ◌ 1 تئاتر، هنر تئاتر 2 اجرای تئاتر 3 تالار 4 اتاق عمل 5 (مجازی) محل، صحنه 6 سینما

theatre-goer /ˈθɪətəɡəʊə(r), US ˈθiːətərɡoʊər/ *noun*
تیاتررەو، تیاتررۆ، بۆتیاترچوو، تیاترباز، فیرەتیاتر ◌ اهل تئاتر

theatre-going *noun*
تیاتررەوی، تیاتررۆیی، بۆتیاترچوویی، فیرەتیاتری، تیاتربازی ◌ تئاتررَوی

theatre-in-the-round *noun*, also arena theatre
تیاتری خڕ (بە دەوری شانۆی ناوەندی‌یەوە) ◌ تئاتر گرد

theatre of war *noun*
گۆرەپانی شەڕ: بارودۆخێ کە لەودا ڕەنگە

هەموو هێزەکانی زەمینی، ئاسمانی و دەریایی بکەونە ناو کرداری شەڕەوە ۞ صحنەی جنگ

theatre weapons *noun, pl.*
چەک‌وچۆڵی نیوەستراتژیکی، چەک‌وچۆڵی نێوان‌هاوێژ (نێوان چەک‌وچۆڵی ستراتژیکی و تاکتیکی) ۞ سلاح‌های میان‌برد

theatric = 1 theatrical 2 theatricals

theatrical /θiˈætrɪkl/ *adjective, noun*
1 *adj* تیاتری، بۆ تیاتر، شانۆیی، سەربە تیاتر 2 دەسکرد، ساختە، درۆ، پێوەنراو، بەشکۆ، تیاترئاسا: *a theatrical gesture* 1 *n* ئەکتەری پیشەیی (چ ژن چ پیاو) 2 (theatricals) پێرفۆرمانسە تیاتری‌یەکان، نواندنە تیاتری‌یەکان، شانۆ ناپیشەیی‌یەکان ۞ 1 *adj* تئاتری 2 ساختگی، مبالغه‌آمیز، مجلل 1 *n* بازیگر حرفه‌ای 2 (در جمع) اجراهای غیرحرفه‌ای

theatricality /θiˌætrɪˈkæləti/ *noun*
درۆبوون، دەسکردبوون، ساختەیی ۞ ساختگی بودن

theatrically /-kli/ *adverb*
لەباری تیاترەوە، بە شێوەیەکی درۆ یا ساختە، دەسکردانە: *Theatrically speaking, he was a genius* ۞ از لحاظ تئاتر، به طور ساختگی

theatrics = theatricals

Theban /ˈθiːbən/ *noun, adjective*
n دانیشتووی Thebes، هەریەک لە دوو شاری میسری کۆن و یۆنانی کۆن *adj* سەربە شاری تیبەس ۞ تبی، طبسی

thebe /ˈθeɪbeɪ/ *noun, pl.* same
یەکەی پارەی بۆتسوانا، بەرامبەر بە سەدیەکی pula یە (بنەڕەت: سیتسوانا "مەتاڵ shield") ۞ تبی

theca /ˈθiːkə/ *noun, pl.* thecae /-siː/
(توێکاری، گیانەوەرناسی و رووەکناسی) بەرگ، کیف، کەلوو، قاوغ، توێکڵ، قاپیلک، کەپوول، توورەکە، کیسە؛ خانە، کەلوو یان sporangiumی رووەک یان کارگی mushroom؛ توێی layer دەرەوەی خانەکانی Graafian follicle؛ دەمەزەی گیراف؛ پێکهاتەیێکی پیاڵەیی یان فنجانی یان لوولەیی کە polyp شیلانی coral تیایە؛ هەریەک لە پلەکانی lobe پوژگ anther کە دوو کیسەی هەڵاڵەی تیایە (*adj* thecate؛ بنەڕەت: بە ریگای لاتین لە *thēkē* یۆنانی "case") ۞ غلاف، جلد، پوشش، کیسه

thecodont /ˈθiːkə(ʊ)dɒnt/ *noun*
قاپیلک‌ددان: خشۆکێکی بووبەردی Triassicی کۆمەڵی کە dinosaur و archosaur ـەکان دەچنەوەسەر ئەو ۞ تکودونت

thé dansant /ˌteɪ dɒ̃ˈsɒ̃, French te dɑ̃sɑ̃/ = tea dance

thee /ðiː/ *pronoun*
(جاران) بۆ تۆ، ـت: *We beseech thee, O Lord* ۞ تو را، ـت

theft /θeft/ *noun*
دزی، چەتەگەری: *Police are investigating the theft of computers from the company's offices* ◊ *car -ft* ۞ سرقت، دزدی

thegn /θeɪn/ *noun*
thane ئینگلیسی ۞ thene انگلیسی

theic *noun*
کەسێکی زۆر چایی‌خۆر ۞ شخص زیاد چای‌خور

theine /ˈθiːiːn, US ˈθiːɪn/ *noun*
کافینی caffeine، ب.ت. لە چاییدا ۞ کافئین

their /ðeə(r), US ðer/ *adjective*
(ئاوەڵناوی خاوەنداری، سێیەم کەسی کۆ) هی ئەوان، ـیان، ـیان: *Their parties are always fun* ۞ مال آنها، ـشان، ـآن‌ها

theirs /ðeəz, US ðerz/ *pronoun*
(جیناوی خاوەنداری، سێیەم کەسی کۆ) هی ئەوان، ـیان، ـنیان: *-eirs are the children with very fair hair* ۞ مال آنها، ـشان، ـآن‌ها

the(o)- /ˈθiːəʊ, US ˈθiːoʊ/ *prefix*
پێشگر: خودا، خوا، خوداکان، خوایان: *theism*، *theocentric*، *theocracy* (بنەڕەت: لە *theos* یۆنانی‌یەوە "god") ۞ پیشوند: اله، خدا، خدایان

theism /ˈθiːɪzəm/ *noun*
خوداپەرستی، خوداباوەڕی ۞ خداپرستی

theist /ˈθiːɪst/ *noun*
خوداپەرست، خوداباوەڕ ۞ موحد، خداپرست

theistic /-ˈɪstɪk/ *adjective*, also theistical
سەربە خوداپەرستی، خوداباوەڕ(ی)یانە ۞ وابسته به خداپرستی

them /ðəm/ *pronoun*
(جیناوی بەرکاری، سێیەم کەسی کۆ) بۆیان، بۆ ئەوان، ئەوان، وان، یان: *Did you eat all of them?* ◊ *Tell them the news* ۞ به آنها، آنها

thematic /θɪˈmætɪk, US θiː-/ *adjective*, also thematical
1 بابەتی، مژاری، سەربە بابەت، رێکخراو بەپێی بابەتی: *the thematic structure of a text* 2 (موسیقا) سەربە تێم یان مێلۆدی سەرەکی 3 (زمانەوانی) ریشەیی، رەگی، قەدی ۞ 1 موضوعی 2 تماتیک 3 ریشه‌ای

thematically /-kli/ *adverb*
لەباری بابەتەوە: *The books have been grouped thematically* ۞ از لحاظ موضوع

thematic role *noun*, also theta role
(زمانەوانی) ئەرکی بابەتی یان مژاری: ئەو ئەرک و رۆڵەی کە فرێزێکی ناوی سەبارەت بە کاریکەوە verb هەیەتی ۞ نقش موضوعی

theme /θi:m/ *noun*
1 بابـەت، مـزار، نیـار: *North American literature is the main theme of this year's festival* ◊ *The naked male figure was always the central theme of Greek art* 2
وتار، گوتار، نقیسار 3 (موسیقا) تیم، میلۆدی سەرەکی، سـەرمیلۆدی 4 شێوازی تایبەتی 5 ئینشا 6 (زمانەوانی) قەد، رەگ، ریشە (هی ناو یان کاریّ) 7 (میژوویی) هەریەک لە بیست و نۆ هەریمی ئیمپراتۆری بیزانتین 8 = theme song
۞ 1 موضوع، درون‌مایه 2 مقاله 3 (موسیقی) تم 4 سبک خاص 5 انشاء 6 ریشه 7 تم

theme park *noun*
سـەیرانگەی بابـەتی (دەربـارەی شـتیّ یـان بابەتیکەوە بیّ) ۞ پارک تفریحی موضوعی

theme party *noun*
میوانی بابەتی ۞ پارتی موضوعی

theme song *noun*, also theme music or theme tune
1 ئاواز یا میلۆدی سەرەکی 2 signature tune
۞ آهنگ یا ملودی اصلی

themselves /ðəm'selvz/ *pronoun*
1 (جێناوی گەڕانەوەیی، سێیەم کەسی کۆ) خۆیان، لە خۆیان(دا)، بە خۆیان 2 (جێناوی جەختی) بە خۆیان، خۆیان، خودی خۆیان ۞ 1 (ضمیر انعکاسی) (بـه) خودشان، خودشان را 2 (ضمیر تأکیدی) خودشان

then /ðen/ *adverb, adjective*
1 لەوکاتەدا، لەو دەمەدا، لەو وەختەدا، ئەو دەمانە، ئەو وەختانە 2 ئینجا، ئەوسا، دەسا، سا، دواتر، دوای ئەوە، پاش ئەوە 3 جا، جا کەوایە، کەوابوو، لەبەر ئەوە 4 هەروەها، سەرەڕای، ـیش، هەروەسا 5 وەختی خۆی ۞ 1 در آن وقت، آن هنگام 2 پس از آن، پس 3 بنابراین 4 نیز، هم‌چنین 5 وقت

thence /ðens/ *adverb*, also from thence
1 لەویوە، لەوێرا، لەویانە، لەو حەنەوە، پاشان، ئینجا، دوای ئەوە، دواتر، پاش‌تر، ئەوجار: *They made their way from Spain to France and thence to England* 2 جا، لەبەر ئەوە ۞
1 از آن‌جا، سپس 2 بنابراین

thenceforth /ˌðens'fɔ:θ, US -'fɔ:rθ/ *adverb*, also from thenceforth
لە دەمەوە (بەدوا)، دوای ئەوە، لەوەو بەدوا، دوای ئەوە: *Thenceforth he became known as the Lord Protector* ۞ از آن پس، پس از آن

thenceforward /ˌðens'fɔ:wəd, US -'fɔ:rwərd/ = thenceforth

theo- /'θi:əʊ, US 'θi:oʊ/ = the-

theobromine /ˌθɪə(ʊ)'brəʊmɪn, US -mi:n/ *noun*
(کیمیا) تیۆبرۆمین: ئاوێتەیێکی تاڵ و هەڵمۆک $C_7H_8N_4O_2$، لە دەنکی cacao دەگیریّ و شێوەی caffeine دەدا ۞ تئوبرومین

theocentric /ˌθɪə(ʊ)'sɛntrɪk/ *adjective*
خوداناوەند، خواتەوەر، خوداباوەڕ ۞ خدامحور

theocentricity *noun*, also theocentrism
خوداناوەندی، خواتەوەری، خوداباوەڕی ۞ خدامحوری

theocracy /θi'ɒkrəsi, US θi'ɑ:k-/ *noun*, *pl.* theocracies
تیۆکراسی، دینسالاری، ئاینسالاری، خوداسالاری، حکومەتی ئاینی یان پیاوانی دینی ۞ تئوکراسی، حکومت مذهبی

theocrat /'θi:əkræt/ *noun*
تیۆکرات، دینسالار، ئاینسالار، خوداسالار ۞ تئوکرات

theocratic /ˌθi:ə'krætɪk/ *adjective*, also theocratical
بە دەسەلاتی دینی یان ئاینییەوە، تیۆکراتیک: *theocratic rule* ۞ تئوکراتیک

theodicean /-'si:ən/ *adjective*
باوەڕمەند بە دادی خودایی ۞ معتقد به عدالت الهی

theodicy /θɪ'ɒdɪsi/ *noun*, *pl.* theodicies
باوەڕ بە دادی خودایی ۞ اعتقاد به عدالت الهی

theodolite /θi'ɒdəlaɪt, US θi'ɑ:d-/ *noun*
گۆشەپێو (= دەزگای پێوانی گۆشەی ئاسۆیی و ستوونی) ۞ تئودولیت

theodolitic *adjective*
سەربە گۆشەپێو، پێوەندی بە گۆشەپێوەوە هەیە ۞ وابسته به تئودولیت

thegonic *adjective*, also thegonical
سەربە یان پێوەندی بە theogonyـەوە هەیە ۞ وابسته به theogony

thegony /θɪ'ɒgəni/ *noun*, *pl.* thegonies
1 رەچەڵەکناسی خودایان، تیۆگۆنی 2 رەچەڵەکنامەی خودایان ۞ 1 تبارشناسی خدایان 2 تبارنامەی خدایان

theolog *noun*
خوێندکاری ئاینەوانی یان دیناسی، خوێندکاری یەزدانناسی ۞ دانشجوی الهیات

theologian /ˌθi:ə'ləʊdʒən, US -'loʊ-/ *noun*
1 ئاینەوان، دیناس، ئاییناس، زانای یەزدانناسی 2 خوێندکاری ئاینەوانی یان دیناسی ۞ 1 عالم الهیات 2 دانشجوی الهیات

theological /ˌθi:ə'lɒdʒɪkl, US -'lɑ:dʒ-/ *adjective*
سەربە دینەوانی یان ئاینەوانی، سەربە تیۆلۆژی یان یەزدانناسی ۞ وابسته به الهیات

theological argument *noun*
مشتومڕی ئایینەوانی یان یەزدانناسی ◌ مجادلەی الهیات
theological college *noun,* also theological seminary
کۆلێژی ئایینەوانی یان دینناسی ◌ دانشکدەی الهیات
theologically /-kli/ *adverb*
لەباری ئایینەوانی یان یەزدانناسی یان دینناسییەوە ◌ از لحاظ الهیات
theologue *noun*
خوێندکاری دینناسی یان ئایینەوانی، خوێندکاری یەزدانناسی ◌ دانشجوی الهیات
theology /θi'ɒlədʒi, US -'ɑ:lə-/ *noun, pl.* theologies
1 ئایینەوانی، دینناسی، دینەوانی، یەزدانناسی، دەزگا یان سیستمی یەزدانناسییانە: *a degree* 2 *a theology student* ◊ *in Theology the theologies of* کۆمەڵی باوەڕە دینییەکان: *the East* ◌ 1 الهیات، نظام الهیاتی 2 اعتقادات
theomachy /θɪ'ɒməki/ *noun, pl.* theomachies
شەڕی خودایان ◌ جنگ خدایان
themorphic *adjective*
وەکوو خودا ◌ مانند خدا
theophanic *adjective*
سەربە theophany ◌ وابستە بە theophany
theophany /θɪ'ɒf(ə)ni/ *noun,* theophanies
دەرکەوتنی خودا بۆ مرۆڤ ◌ تجلی خدا برای بە انسان
theophoric /θɪə'fɒrɪk/ *adjective,* also theophorous
ناوی خوداهێنەر ◌ آورندەی نام خداوند
theophylline /θɪə'fɪli:n, US -lɪn/ *noun*
(کیمیا) ئاوێتەیێکی تاڵ لە گەڵای چایی‌دا هەیە $C_7H_8N_4O_2$ ◌ تیوفیلین
theorbo /θɪ'ɔ:bəʊ/ *noun*
تیۆربۆ (= ئامێرێکی موسیقایی لە «عوود» دەچێ) ◌ تئوربو
theorem /'θɪərəm, US 'θi:ə-, 'θɪr-/ *noun*
(بیرکاری، لۆژیک و هتد) تیۆرێم، بنەما، بنچینە، رێسا، دەستوور: ◊ *a mathematical theorem Pythagoras' theorem* ◌ قضیە، اصل، قاعدە
theorematic /-'mætɪk/ *adjective*
(بیرکاری، لۆژیک و هتد) سەربە تیۆرێم، پێوەندی بە تیۆرێمەوە هەیە ◌ وابستە بە قضیە
theoretical /ˌθɪə'retɪkl, US ˌθi:ə-/ *adjective,* also theoretic
1 رەوانستی، بیردۆزی، نەزەری، تیۆریک، نائاکرداری، ناکردەنی، رواڵەتی، رووکەشی، 2 *a theoretical approach* :speculative لە قەدا، هەر لە قسەدا، لە وتەدا ◌ 1 نظری، غیرعملی، صوری 2 در مقام نظر
theoretically /-kli/ *adverb*
لەباری بیرۆزییەوە، بیردۆزانە، بە شێوەیەکی ناکرداری ◌ از لحاظ نظری
theoretical physics *noun*
فیزیکی تیۆریک، فیزیای بیردۆزی ◌ فیزیک نظری
theorist /'θɪərɪst, US 'θi:ə-, 'θɪr-/ *noun,* also theoretician
تیۆریدارێژ، بیردۆزدانەر، تیۆریڕێژ، بیردۆزەوان ◌ نظریەپرداز
theorization *noun*
تیۆریدارێژی، بیردۆزدانان، بیردۆزەوانی، تیۆریڕێژی ◌ نظریەپردازی
theorizer *noun*
تیۆریدارێژ، بیردۆزدانەر، بیردۆزەوان، تیۆریڕێژ ◌ نظریەپرداز
theorizing *noun*
تیۆریدارێژی، بیردۆزدانان، بیردۆزەوانی، تیۆریڕێژی ◌ نظریەپردازی
theory /'θɪəri, US 'θɪri, 'θi:əri/ *noun, pl.* theories
1 رەوانست، بیردۆز، تیۆری، وادانانی زانستی: *According to the theory of relativity, nothing can travel faster than light* 2 بنەماکان، بنچینەکان 3 باوەڕ، بیروباوەڕ، بۆچوون، بیر، دیتن (بنەڕەت: لە *late theorema* لە Latin *theōria* یان *theōrēma* یۆنانی "speculation ,contemplation ,observing" لە *thea* "کاری ڕوانین، دیتن") ◌ 1 نظریە، فرضیەی علمی 2 مبانی 3 عقیدە
theosophic /'θi:ə'sɑ:fɪk/ *adjective,* also theosophical /'θi:ə'sɑ:fɪkl/
تیۆسۆفی ◌ تئوسوفی
theosophism /'θi:'ɒsɑ:fɪzəm/ *noun*
تیۆسۆفیزم ◌ تئوسوفیسم
theosophist /'θi:'ɒsɑ:fɪst/ *noun*
تیۆسۆفیست ◌ تئوسوفیست، عارف
theosophy /θi'ɒsəfi, US θi'ɑ:s-/ *noun*
سۆفیگەری، تیۆسۆفی، خوداناسی، عیرفان ◌ اشراق، عرفان
Theotokos = the Virgin Mary
therapeutic /ˌθerə'pju:tɪk/ *adjective*
چارەسەرییانە، سارێژکەرانە، سارێژگەرانە، سەربە هونەری سارێژکردن یا چارەسەرکردنی نەخۆشییەکان، medicinal ,curative: *the therapeutic properties of herbs* ◊ *a therapeutic rather than a diagnostic specialty* ◊ *-eutic diets* ◌ درمانی، شفابخش
therapeutically /-kli/ *adverb*

(بـه شـێوەیەکی) سـارێژگەرانە: *Apparently, hypnosis was used therapeutically by the Romans* ۞ به طور شفابخش

therapeutics /ˌθerəˈpjuːtɪks/ *noun, pl.*
زانـسـتی چارەسـەری یـان سـارێژگەری، سارێژگەری ۞ درمان‌شناسی

therapsid *noun*
لاوڕەتاقـــە: خـــشۆکێکی شـــیردەرئاســـا ی قرتێکـــوتـــووی دەســـتەی mammallike Therapsida، لە هەموو وشکارەکاندا دەژیا هـی (ئێـوەڕاسـتی) سـەردەمـەکـانی پێرمیـەن Permian و (کۆتـایـیـەکـانی) ترياسـیکە Triassic، ویدەچێ سەرەچەلەکی شیردەرانی ئێستا بێ (بنەڕەت: لە یۆنانییەوە: *thēr* "لاوڕ *hapsid- hapsis* + "beast ,wild animal "تاق "arch ,vault (ئاماژە بە شێوە و پێکهاتەی (کاسە)سەرەکەیان) ۞ ترایسید

therapist /ˈθerəpɪst/ *noun,* also therapeutist
چارەسـەرکەر، چارەسـەرگەر، سـارێژکەر، سارێژگەر، پەرایزکار ۞ درمانگر

therapy[1] /ˈθerəpi/ *noun, pl.* therapies
چارەسـەری، سـارێژگەری، پـەرایزی(ب.ت. کێشەی دەروونی یا مێنتال): psychotherapy *he is currently in* ◊ *a therapy group* (لـە لێکـدانا) چارەسـەرکردن بە ـ ۞ *therapy* درمان، (در ترکیب) ـ درمانی

therapy[2] = 1 psychotherapy 2 physiotherapy

Theravada /ˌθerəˈvɑːdə/ also Theravada Buddhism = Hinayana

there /ðeə(r), US ðer/ *adverb*
ئەوێ، ئەوێنە، لەوێ، لێرە، قرا، قێرێ، وێرێ، ئاگـە ۞ آنجا، در آنجا، اینجا

thereabouts /ˌðeərəˈbaʊts, US ˌðerə-/ *adverb*
1 لەم دەوروبەرە، لەم دەوروپشتە، لەم نزیکانـە: 2 *He comes from Leeds or thereabouts* لەو دەوروبەرە، لە ئەوێیانە ۞ 1 در همین حوالی 2 در آن حدود

thereafter /ˌðeərˈɑːftə(r), US ˌðerˈæf-/ *adverb*
لەوەوبەدوا، دوای ئەوە، پاش ئەوە، لەو دەمەوە، لەوەو بەدوا: *She married at 17 and gave birth to her first child shortly thereafter* ۞ از آن به بعد، از آن پس

thereat *adverb*
1 (کۆن) ئەوێ، ئەوێنە، لەوێ 2 لەبەر ئەوە، بەو هۆیە، ژبەر وێ ۞ 1 آنجا 2 به آن علت

thereby /ˌðeəˈbaɪ, US ˌðerˈbaɪ/ *adverb*
بەو شێوەیە، بەوجۆرە، لەو رێگاوە، لەبەر ئەوە، جـا کەوایـە، بـەو بۆنـەوە: *thereby lost her chance to win* ۞ بدین طریق، از این رهگذر

therefor /ˌðeəˈfɔː(r)/ *adverb*
لەبەر ئەمە یان ئەوە ۞ برای این یا آن

therefore /ˈðeəfɔː(r), US ˈðerf-/ *adverb*
بۆیە، جا کەوایە، کەوابوو، لەبەر ئەوە، بۆیـەکانێ، بەو خـاترە، لە ئەنجامدا: *He's only 17 and therefore not eligible to vote* ۞ بنابراین

therefrom /ˌðeəˈfrɒm, US ˌðerˈfrɑːm/ *adverb*
لـەو(ێ)، لـەوێوە، لـەوەوە، لـەمـەوە: *The committee will examine the agreement and any problems arising therefrom* ۞ از آن، از آنجا

therein /ˌðeərˈɪn, US ˌðer-/ *adverb*
1 لـەوێ، لـەو 2 لـەو بـارەوە، لـەو بابەتـەوە: *therein lies the problem* ۞ 1 در آن، از آن، در آنجا 2 از آن حیث

thereinafter /ˌðeərɪnˈɑːftə(r)/ *adverb*
(ماف) دواتر، دوایی، پاش‌تر، لە بەشی دواتردا، لە بەشی دوای ئەوەوە، کە لەمەوبەدوا ۞ (حقوق) بعداً، پیرو آن، در بخش بعدی

thereinbefore /ˌðeərɪnbɪˈfɔː(r)/ *adverb*
پێش‌تر، لەوەپێش، لە بەشی پێش‌تردا ۞ قبلاً، در بخش قبلی

theremin /ˈθerəmɪn/ *noun*
تێـرێمین (= جـــۆرێ ئـامێری موســیقایی ئێلیکتـرۆنی؛ بنـەڕەت: لـە نـاوی داهێنـەری رووسـیـیەوە *Lev Theremin*) ۞ ترمین

thereof /ˌðeərˈɒv, US ˌðerˈɑːv/ *adverb*
لەو، دەربارەی ئەوە، لەو بارەوە، لـەو رووەوە: *Is the property or any part thereof used for commercial activity?* ۞ از آن، مربوط به آن

thereon /ˌðeərˈɒn, US ˌðerˈɑːn, -ˈɔːn/ *adverb*
1 لەسەر، لەژوور، لەبان، لەو، دەربارەی ئەوە: *a text with a commentary thereon* 2 (کۆن) thereupon ۞ روی آن، در آن

thereto /ˌðeəˈtuː, US ˌðerˈtuː/ *adverb*
بـەو، بـە ئـەو، ی ئـەو، جگـە لـەوەش، سـەربـاری ئەوەش ۞ به آن، بدان، به علاوه

thereunder /ˌðeərˈʌndə(r), US ˌðer-/ *adverb*
لەژێر ئەو، لەبن ئەو، لە ژێری، لەژێر، لەبن، لە خـوار، لـە ژێـرەوە(ی)، لـەژێـر ئـەوەوە: *This savings plan is only available under the Finance Act 1990 and any regulations made -r* ۞ زیر آن، در زیر، در ذیل آن

thereupon /ˌðeərəˈpɒn, US ˌðerəˈpɑːn/ *adverb*
1 دوای ئەو، پاشان 2 دەسـبەجێ، خێرا، لەرێوە، یـەکـسـەر دوای ئـەوە، دوابـەدوای ئـەو: *The audience -upon rose cheering to their feet*

3 لە ئەنجامدا ◌ 1 پس از آن 2 فوراً 3 در نتیجه
therewith /ˌðeəˈwɪð, -ˈwɪθ, US ˌðerˈw-/ *adverb*
(فەرمی) 1 سەرەڕای ئەو، سەرباری ئەوەش، لەگەڵ ئەوەشدا 2 (کۆن) = thereupon، forthwith، دەسبەجێ، هەر ئێستا، بێدرەنگ، خێرا، لەڕێوە ◌ 1 علاوه بر آن 2 فوراً
therewithal *adverb*
سەرەڕای ئەو، سەرباری ئەوەش، لەگەڵ ئەوەشدا ◌ علاوه بر آن
Theria /ˈθɪərɪə/ *noun, pl.*
شیردەران یا گوانداراني زاماڵدار و گیانەوەرانی توورەکەدار (بنەڕەت: لە *thēria* یۆنانی "گیانەوەرانی کێوی") ◌ پستانداران دارای جفت و کیسەداران
theriac f/ˈθɪərɪæk/ *noun*
(کۆن) تریاق، دژەژار، ژارڕەوێن ◌ تریاق
therian *noun, adjective*
n گوانداری زاماڵدار و گیانەوەری توورەکەدار *adj* سەربە توورەکەداران و گوانداراني زاماڵدار ◌ *n* پستاندار دارای جفت و جانورکیسەدار *adj* وابسته به کیسەداران و پستانداران دارای جفت
therianthropic /ˌθɪərɪænˈθrɒpɪk/ *adjective*
(ب.ت. خوایین) بە شێوەی گیانەوەر و مرۆڤ ◌ تریانتروپیک
theriomorphic /ˌθɪərɪə(ʊ)ˈmɔːfɪk/ *adjective*, also theriomorphous
(ب.ت. خوایین) شێوەی گیانەوەری هەیە ◌ تریومورفیک
therm(o)- /ˈθɜːməʊ, US -moʊ/ *prefix*
پێشگر: 1 گەرمایی، گەرمی، 2 *thermostat* تێرمۆئیلێکتریک :thermoelectric (بنەڕەت: لە *thermo* یۆنانی "heat") ◌ پیشوند: حرارت، گرما
therm /θɜːm, US θɜːrm/ *noun*
گەرمیپێو (بەرامبەر بە 100,000 یەکەی گەرمی بریتانی) ◌ حرارتسنج
thermae /ˈθɜːmiː/ *noun, pl.*
(یۆنان و ڕۆمی کۆن) گەرماوە گشتییەکان ◌ حمام‌های عمومی
thermal /ˈθɜːml. US ˈθɜːrml/ *adjective, noun*
adj گەرمایی، گەرمی، گەرم: *thermal insulation* 1 *n* چوونەسەرەوەی تەوژمی هەوای گەرم 2 (termals) جلوبەرگی گەرم، ب.ت. هی بنەوە ◌ *adj* حرارتی، گرم *n* 1 ترمال 2 (در جمع) لباس‌های گرم (زیرین)
thermal camera *noun*
دووربین یا کامێرای گەرمایی ◌ دوربین حرارتی
thermal capacity *noun*
فراوانی یا کاپاسیتی گەرمایی ◌ ظرفیت گرمایی
thermal energy *noun*
وزەی گەرمایی ◌ انرژی گرمایی
thermal expansion *noun*
کشانی گەرمایی ◌ انبساط گرمایی
thermal fracture *noun*
شکانەوەی گەرمی یا گەرمایی ◌ شکست گرمایی
thermal pollution *noun*
پیسی گەرمایی یان گەرمی ◌ آلودگی گرمایی
thermal reservoir *noun*
سەرچاوەی گەرمایی یان گەرمی ◌ منبع گرمایی
thermal spring *noun*
کانی یان کانیاوی ئاوی گەرم، گەرماو ◌ چشمەی آب گرم
thermal unit *noun*
یەکەی پێوانی گەرمی یان گەرما ◌ واحد سنجش گرما
thermic *adjective*
گەرمایی، گەرمی ◌ گرمایی
thermionic *adjective*
سەربە گەرمایۆنی ◌ ترمیونیک
thermionic current *noun*
تەوژمی گەرمایۆنی یان تێرمیۆنیک ◌ جریان ترمیونیک
thermionics *noun, pl.*
زانستی گەرمایۆنی ◌ علم گرمایونی
thermionic valve *noun*, also thermionic tube
گڵۆپ یا زمانەی گەرمایۆنی یا تێرمیۆنی، لوولەی گەرمایۆنی ◌ لامپ گرمایونی، لولەی گرمایونی
thermistor /θɜːˈmɪstə/ *noun*
ڕیسیستۆری ئیلێکتریکی ◌ رسیستور برقی
thermo- /ˈθɜːməʊ, US -moʊ/ = therm-
thermochemistry *noun*
گەرمۆکیمیا، کیمیای گەرمی (*adj* thermochemical: گەرمۆکیمیایی، سەربە کیمیای گەرمی؛ *n* thermochemist) ◌ ترموشیمی
thermocline /ˈθɜːmə(ʊ)klaɪn/ *noun*
گەرماڵێژ، گەرماتوێ، توێی دابڕاوی دمالایه ◌ (thermoclinal *adj*)
thermocoagulation *noun*
(نەشتەرگەری) گەرمەمەیین: مەیینی شانەکان بەهۆی گەرمییەوە ◌ ترموکواگیولاسیون
thermocouple *noun*
جووتەگەرمی، گەرماجووت، تێرمۆکاپڵ ◌ ترموکوپل، دماجفت
thermodynamics /ˌθɜːməʊdaɪˈnæmɪks, US ˌθɜːrmoʊ-/ *noun, pl.*
تێرمۆداینەمیک، تێرمۆدینامیک (*adj* thermodynamic: سەربە تێرمۆداینەمیک یا تێرمۆدینامیک) ◌ ترمودینامیک

thermoelectric *adjective*
گـــــــــەرماکارەبایی، گـــــــــەرمۆکارەبایی، گـــــــەرمۆئێلیکتریکی، تێرمـــــــۆئێلیکتریکی (adv :thermoelectrically
n :thermoelectricity: گـــــەرماکارەبا، گەرمۆکارەبا، گەرمۆئێلیکتریسیتی) ◌ گرمابرقی
thermogenesis /ˌθɜːmə(ʊ)ˈdʒɛnɪsɪs/ *noun*
پەیدابوون یان دەردانی گەرمی لە لەشەوە ◌ پیدایش گرما در تن
thermogram *noun*
تێرمۆگرەم، تێرمۆگرام ◌ دمانگار
thermography *noun*
تێرمۆگرافی (n :thermograph: گەرمیپێوی خۆکار یان ئۆتوماتیک؛ n :thermographer
adj :thermographic) ◌ ترموگرافی، دمانمایی
thermohaline /ˌθɜːmə(ʊ)ˈheɪlʌɪn, -ˈheɪliːn/ *adjective*
(ئۆقیانووسناسی) تێرمۆهالین، بەندە بە کاریگەری هاوبەشی گەرمی و سوێری، کۆمەڵە گۆرانێ لە سوێری و چڕی پێکدێ (لە + *therm* یۆنانی *hals* یان *hal-* "خوێ") ◌ ترموهالین
thermolabile /ˌθɜːmə(ʊ)ˈleɪbʌɪl, US -bɪl/ *noun*
بە گەرما خراپ دەبێ یان لەکار دەکەوێ، ناجێگیر لەبەر گەرما، بە گەرمی گۆڕاو (thermolability *n*) ◌ ترمولابیل
thermolysis /θəˈmɒlɪsɪs/ *noun*
گەرمیشیبوونەوە، شیبوونەوە بە کاری گەرمی (adj :thermolytic: گەرمیشیبوونەوەیی، سەربە گەرمیشیبوونەوە) ◌ گرماکافت
thermometer /θəˈmɒmɪtə(r), US θərˈmɑːm-/ *noun*
گەرمیپێو (n/ :thermometry /θəˈmɒmətrɪ: گەرمیپێوی؛ thermometric /θɔməˈmətrɪk/ :adjective, also thermometrical: سەربە گەرمیپێوی) ◌ دماسنج
thermonuclear /ˌθɜːməʊˈnjuːklɪə(r), US ˌθɜːrmoʊˈnuːk-/ *adjective*
گەرمانیوکی، گەرمانـاوکی، تێرمۆنـاوکی، تێرمۆنیوکلێر ◌ گرماهستەای
thermophile /ˈθɜːmə(ʊ)fʌɪl/ *noun*
(بەکتریا یان وردەزیندەوەرانی تر) گەرمادۆست، گەرماگەشە (بە گەرما گەشە دەکەن) ◌ ترموفیل
thermoplastic /ˌθɜːməʊˈplæstɪk, US ˌθɜːrmoʊ-/ *adjective*
تێرمۆپلاستیک، گەرمۆپلاستیک (بڕوانە therosetting) ◌ ترموپلاستیک
thermoregulation *noun*
(کارتەندامناسی) ڕێکخستنی گەرما یان گەرمی (n :thermoregulator: دەزگای ڕێکخستنی گەرما یان گەرمی؛ adj :thermoregulatory: سەربە ڕێکخستنی گەرما یان گەرمی) ◌ تنظیم گرما
thermos /ˈθɜːməs, US ˈθɜːrmɔs/ *noun*, also thermos bottle or thermos flask or thermos jug
(دروشمی بازرگانی) ساردوگەرم، فلاسک (بنەڕەت: لە یۆنانی "hot") ◌ فلاسک
thermoscope /ˈθɜːməskəʊp/ *noun*
گەرمیبین، گەرمابین، گەرمیدۆز ◌ گرمانما
thermosetting *adjective*, also thermoset
ڕەقبوون پاش گەرمی (بڕوانە thermoplstic) ◌ گرماسخت
thermosphere /ˈθɜːməsfɪə(r), US ˈθɜːrməsfɪr/ *noun*
گەرمۆسفێر، تێرمۆسفێر، چینەگەرمینە، گەرمەگۆ، گۆگەرمینە: ناوچەی ژووروی کەش لە سەرووی مێزۆسفێرەوە ◌ ترموسفر
thermospheric *adjective*
سەربە گەرمۆسفێر، سەربە یان پێوەندی بە تێرمۆسفێرەوە هەیە ◌ وابسته به ترموسفر
thermostability *noun*
(زیندەکیمیا) بە گەرما خراپ نەبوون یان لەکار نەکەوتن، جێگیری لەبەر گەرما، بە گەرمینەگۆڕاوی ◌ ترمواستابیلیتی
thermostable *adjective*
بە گەرما خراپ نابێ یان لەکار ناکەوێ، جێگیر لەبەر گەرما، بە گەرمینەگۆڕاو ◌ ترمواستابل
thermostat /ˈθɜːməstæt, US ˈθɜːrm-/ *noun*
گەرمیڕێکخەر، گەرمیژمێر، تێرمۆستات، مێزانەی گەرما ◌ دمایا
thermostatic /ˌθɜːməˈstætɪk, US ˌθɜːrm-/ *adjective*
گەرمیڕێکخەرانە، بە یارمەتی تێرمۆستات، تێرمۆستاتی ◌ دمایایی
thermostatic control *noun*
کۆنترۆڵی گەرمیڕێکخەر(انە)، مەهاری تێرمۆستاتی ◌ مهار دمایایی
thermostatically /-klɪ/ *adverb*
گەرمیڕێکخەرانە، بە شێوەیەکی تێرمۆستاتی ◌ با استفاده از دمایا
thermotaxis *noun*
گەرمی خۆڕێکخستن، ڕێکخستنی تێمپراچێر یا گەرمی لەش (adj :thermotactic: سەربە گەرمی خۆڕێکخستن) ◌ دماواکنش
thermotropism /ˌθɜːmə(ʊ)ˈtrəʊpɪz(ə)m/ *noun*
(زیندەناسی) گەرماخوازی: داشکانەوەی ڕووەک یان زیندەوەرێکی تر لە کاردانەوەی سەرچاوەیێکی گەرمیدا (adj :thermotropic: سەربە گەرماخوازی یا داشکانەوەی بەرەو گرەما)

◊ ترموترویسم

-thermy *suffix*

پاشگر: 1 گەرما، گەرمی، دۆخی گەرما: 2 بەرهەمهێنانی گەرما، پێکهێنانی گەرما: *endothermy* (بنەڕەت: لە *diathermy* -*thermia* لاتینی نوێ، لە *thermo* یونانی‌یەوە "گەرما") ◊ پەیوەند: 1 گرما 2 گرمازایی

theropod /ˈθɪərə(ʊ)pɒd/ *noun*

دایناسۆر یان کۆمەڵێ لە گۆشتخۆرە دووپێ‌کان وەکوو carnosaur و dromaeosaur ەکان [ژێردەستە *Theropoda*] ◊ تروپود

Thersites *noun*, Latin, from Greek Thersitēs

تێرسیتێز، تێرسیتێس: شەرکەرێکی یونانی لە ترۆی‌دا، بە دەستی Achilles کوژرا چونکوو گاڵتەی پێ‌کردبوو ◊ ترسیتس

thesaurus /θɪˈsɔːrəs/ *noun, pl.* thesauri /-rʌɪ/ or thesauruses

1 فەرهەنگی واتایی، گەنجینەوشە، زاراوەنامە 2 (کۆن) فەرهەنگ، ئینسایکلۆپیدیا encyclopedia 3 گەنجینە، عەمبار، خەزێنە، storehouse ،treasury (*adj* thesaural)، بنەڕەت: بە ڕێگای لاتین لە *thēsauros* یونانی "treasure، storehouse") ◊ 1 فرهنگ معنایی 2 فرهنگ، دایرەالمعارف 3 خزانه، انبار

these *adjective, pronoun* = plural form of this

Theseus *noun*, Latin, from Greek *Thēseus*

تیسۆس، تیسیئۆس: پادشایێکی ئاتینی‌یەکان، بەرلە بەزاندنی ئامازۆنەکان Amazons، Minotaur و Procrustes دەکوژێ و شاژنەکەیان مارە دەکا (لە میتۆلۆژی یونانی‌دا) ◊ تسئوس، تسوس

thesis /ˈθiːsɪs/ *noun, pl.* theses /-siːz/

1 تێز، تیۆری، بۆچوون، بیر، هزر، باوەڕ 2 وادانان 3 تێز، بڕوانامە 4 مەرجی بنەڕەتی 5 (لە فەلسەفەی هێگێل‌دا) تێز 5 بڕگەیێکی زەبرلەسەر یا پایە و بنەمای کێش‌دار لە هۆنراوەی یونانی و لاتین‌دا (بڕوانە arsis) ◊ 1 نظر، نظریه 2 فرض 3 رساله، پایان‌نامه 4 شرط اساسی 5 برنهاد 5 تز

thespian /ˈθespiən/ *noun, adjective*

n (تیاتر) دەورگێر، شانۆگێر، ئاکتۆر، ئەکتەری شانۆ *adj* 1 سەربە دراما یان شانۆگەری، ئەکتەرایەتی، شانۆگەری‌یانە، dramatic: *Her popularity owed much to her thespian talents* 2 (Thespian) سەربە هونەری یونانی Thespis لە 535 بەرلە زایین ◊ *n* بازی‌گر *adj* 1 هنرپیشگی، تئاتری، وابسته به دراما 2 (با T) تسپی

Thess. = Thessalonians (in biblical references).

Thessalonians *noun, pl.*

تێسالۆنیانز: هەرییەک لەو دوو نامەی سەینت Paul بۆ خەڵکی کریستانی Thessalonica، لە پەیمانی نوێی New Testament دایە (Thessalonian: دانیشتووی تێسالۆنیکای کۆن) ◊ تسالونیانز

theta /ˈθiːtə/ *noun, pl.* thetas

1 سیتا، تیتا، تێتا (هەشتەمین پیتی ئەلفوبێی یونانی (Θ, θ)، بەرامبەر بە th ئینگلیسی 2 = theta rhythm (بنەڕەت: لە یونانی‌یەوە) ◊ تتا

theta rhythm *noun*, also theta wave

شەپۆل یان ریتمی تێتا: چالاکی‌یێکی ئێلێکتریکی کە لە هێندێ دۆخ‌دا لە مێشک‌دا بینراوە، لە چەندین لەرە پێکهاتووە کە لە نێوان 4 تا 7 هێرتز لە هەر چرکە دان (لە خەوی سووک‌دا) ◊ ریتم تتا

theta theory *noun*, also θ-theory

(لە ڕێزمانی جیهانی‌دا) تیۆری تێتا: ژێرتیۆری (یان لاتیۆری) sub-theory یان بەشێ لە تیۆری government and binding کە دەربارەی semantic relationships پێوەندی واتایی‌یەکان دەکۆڵێتەوە ◊ نظریەی تتا

theta role = thematic role

thetic *adjective*, also thetical

1 دانراو، دیاری‌کراو، جێگیر، ڕەها، positive، 2 بڕگەی زەبرلەسەر یان زەبرمەند: *a* dogmatic (thetically *adv*) *thetic syllable* ◊ 1 مقرر، معین، مطلق 2 هجای موکد

Thetis *noun*, Latin, from Greek

1 تێتیس: بانووخوای دەریا و ژنی Peleus و دایکی Achilles 2 حەفدەیەمین هەسارەی بچووک نێوان Mars و Jupiter ◊ تتیس

theurgy /ˈθiːɜːdʒi/ *noun**pl.* theurgies

جادوو، جادووگەری، سیحر، خوداکاری (theurgic /θɪˈɜːdʒɪk/ *adj*, or theurgical /θɪˈɜːdʒɪkl/: سەربە جادوو یان سەربە جادووگەری؛ theurgist /ˈθɪɜːdʒɪst/ *n*: جادووگەر، سیحرباز؛ بنەڕەت: لە *theourgia* یونانی "sorcery"، لە *theos* "god" + *-ergos* "working") ◊ سحر، جادو

thewed *adjective*

ماسولکەدار، بەهێز، بەقەوەت ◊ دارای ماهیچه، پرقدرت، نیرومند

thews /θjuːz/ *noun, pl.*

1 ماسولکە(کان)، هێز، قەوەت، ستێن، شیان، تاقەت 2 هەڵسوکەوت، ڕێ‌وشوێن، خوو، عادەت ◊ 1 ماهیچه، قدرت بدنی 2 رفتار، عادت

they /ðeɪ/ *pronoun*

ئەوان، وان ◊ آن‌ها، آنان

they'd /ðeɪd/ *abbreviation* they had, they would

they'll /ðeɪl/ *abbreviation* they will

they're /ðeə(r), US ðer/ *abbreviation* they are

they've /ðeɪv/ *abbreviation* they have

thi- (also thio) *prefix*
پێشگر: گوگرد (بنەڕەت: لە *theion* یونانی "sulphur") ۞ پیشوند: گوگرد

thiabendazole /ˌθʌɪəˈbɛndəzəʊl/ *noun*
(پزشکی) دەرمانی $C_{10}H_7N_3S$ بۆ مەهار و کۆنترۆلی کرمە نێماتۆدە مشەخۆرەکان، یان ئاوێتەیەکی پێکهێنراو یان سینتێتیک بە تایبەتمەندی anthelmintic بەرهەمی thiazole ـە ۞ تیابندازول

thiaminase *noun*
سیامیناس، تیامیناز: هەوێنەیی enzyme کە شیبوونەوەی breakdown تیامینەکان تاوەدا یان کاتالیزە دەکا ۞ تیامیناز

thiamine /ˈθaɪəmɪn, US -miːn/ *noun*, also thiamin or vitamin B_1
تیامین (ڤیتامین B_1، $C_{12}H_{17}N_4OSCl$ لە دەغڵودان (ی پاکەوەنەکراو)و جەرگ، کەمییەکەی دەبێتە هۆی نەخۆشی beriberi) ۞ تیامین

thiazide /ˈθʌɪəzʌɪd/ *noun*
(پزشکی) سیازید، تیازید، تایئازاید: دەستە دەرمانێکی سولفوردار کە دەردانی سۆدیۆم و کلۆراید زیاد دەکەن و وەک دەرمانی میز و هێنانەخوارەوەی پالەپەستۆی خوێن بەکاردێترێن ۞ تیازید

thiazine *noun*
سیازین، تیازین (ئاوێتەیەکی کیمیاییە، لەگەڵ phenothiazine بەراورد کرێ) ۞ تیازین

thiazole /θʌɪˈeɪzəʊl/ *noun*
(کیمیا) 1 سیازۆل، تیازۆل C_3H_3NS، شلەیێکی بێڕەنگی ئاوەتێکەڵ (لەگەڵ ئاو تێکەڵ دەبێ water-miscible) 2 تێکڕای بەرهەمەکانی ئەم ماکە، وەک ڕەنگ یان ناسەرەوە reagent بەکاردێترێ ۞ تیازول

thick /θɪk/ *adjective* (thicker, thickest), *noun*
1 *adj* ئەستوور، قالند، تەنگەدار، خرسەک، قەڵەو، قەوی: *thick ◊ a thick slice of bread* 2 *How thick are the walls? ◊ fingers* پڕ، چوغور، گەف، چڕ، تێکترنجاو، تێکئالاو، جگەنئاسایی 3 خەست، (بەئاسانی) نەڕژاو، توند، نەتراو، نەتەنک 4 شلوق، چڕەبەندان، بڕئاپۆرە، جمەهاتوو، شانەچرکێ 5 (دەنگ) نووساو، گیراو، گڕ 6 گەوج، گێل، دەبەنگ، گەمژە 7 (زمان) دیار، زەق (the thick) 1 *n* بەشی ئەستوور، ئەستوورایی، نێوقەد 2 بەشی خەست یان توند، خەستایی، توندایی 3 ناوەندی شلوقایی، شلوقایی، شلوقترین جێ (thickish ۞ (thickly /ˈθɪkli/ *adj* ،*adj* 1 کلفت، ضخیم 2 انبوه 3 غلیظ 4 شلوغ 5 (صدا) گرفته 6 کودن 7 (لهجه) غلیظ *n* 1 قسمت ضخیم 2 قسمت غلیظ 3 مرکز ازدحام

thickener /ˈθɪkənə(r)/ *noun*
(مەتریالی) خەستکەرەوە، خەستێنەر، خەستێنە، خەستەک ۞ غلیظ کننده

thickening *noun, adjective*
1 ئەستووری، تەنگەداری، قالندی، ئەستووربوویی، قەڵەوی، قەوی‌بوون 2 (مەتریالی) خەستکەرەوە، خەستەک، خەستێنەر، خەستێنە ۞ 1 ضخیم‌شدگی 2 (مادەی) غلیظ‌کننده

thicket /ˈθɪkɪt/ *noun*
بێشەلان، بێشە، تەرت، دڕکوداڵ، چوغور، دارەلان، چڕ ۞ بیشه

thick-head /ˈθɪkhed/ *noun*, also thicko /ˈθɪkəʊ/
مرۆی دەبەنگ، کەسێکی گەمژە (thick-headed /ˌθɪkˈhedɪd/ *adj*: گەمژە، حەپە، زلکوێر، گێژ، گێل؛ thick-headedness *n*) ۞ آدم کودن

thick-knee = stone curlew

thickness /ˈθɪknəs/ *noun*
1 قالندی، ئەستووری، ئەستوورایی، رفارە، کۆپەرە، قەڵەوی، ڕەوق، قەوی‌بوون: *Use The ◊ wood of at least 12 mm thickness 2 walls are at least two feet in -kness* خەستی، توندی، نەتراوی 3 چڕی، پڕی، چوغوردی 4 توێ، لا، لۆ ۞ 1 کلفتی، ضخامت 2 غلظت 3 انبوهی 4 لایه

thicko /ˈθɪkəʊ/ *noun, pl.* thickos
(نافەرمی) مرۆی پەخمە و حەپە، نازیرەک، گێژ ۞ آدم کودن

thick rope *noun*
گورزەهۆن، گوریسی سێ‌لۆنە ۞ تیک روپ

thickset /θɪkˈset/ *adjective*
1 چوارشانە، هەیکەلی، لەسەریەک، تێکسمراو، بەخۆوە، دووباد، بەقەڵافەت 2 خەست 3 پڕ، چڕ، تێکتەنیو ۞ 1 هیکل‌دار 2 غلیظ 3 پرپشت

thick-skinned /ˌθɪk ˈskɪnd/ *adjective*
1 گوێ‌پێ‌نەبزواو، پێستئەستوور، دڵکەر (بە قسە و تانە و تەشەری خەڵک): *You have to be pretty thick-skinned to do this job* 2 (میوە) پێستئەستوور، توێکڵئەستوور؛ خاوەنی پێستێکی ئەستوور، پێستئەستوور، pachydermatous، قانوون‌دار (بۆ پێستی سک) ۞ پوست‌کلفت

thick-skulled /ˌθɪk ˈskʌld/ *adjective*, also thick-witted
حەپە، گێژ، گەمژە، دەبەنگ ۞ کودن

thief /θiːf/ *noun, pl.* thieves
دز، چەتە، ماڵانبڕ (بنەڕەت: *thēof ,thīof* ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ دزد

thievery /ˈθiːvəri/ *noun, pl.* thieveries

دزی، چەتەگەری، theft ◌ دزدی

thieving /'θi:vɪŋ/ *noun, adjective*
n دزی، چەتەگەری *adj* چەتـە، سـەربە دزی، چەتەگـەری‌یانـە ◌ *n* دزدی، سـرقت *adj* دزد، وابسته به دزدی

thievish /θi:vɪʃ/ *adjective*
وەکوو دز، دزانە، چەتانە (thievishly /θi:vɪʃli/ *adv*: دزانە، چەتانە؛ thievishness /θi:vɪʃnəs/ *n*: دزی، چەتەگەری) ◌ دزدوار

thigh /θaɪ/ *noun*
ران؛ هەر ئەو بەشەش لە گیانەوەراندا، ران (- thighed *adj*. بنەڕەت: لە *thīoh ,thēoh ,thēh* ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ ران

thigh-bone *noun*
ئێسکی ران، femur ◌ استخوان ران

thigmonasty *noun*
بەرکەوت(ـن)کرژی، لێکەوت(ـن)کرژی ◌ بساوش‌تنجی

thigmotaxis *noun*
بەرکەوت(ـن)ڕێکخستی، لێکەوت(ـن)ڕێکخستی، stereotaxis (thigmotactic *adj*) ◌ بساوش‌آرایی

thigmotrpism /,θɪgmə(ʊ)'trəʊpɪz(ə)m/ *noun*
بەرکەوت(ـن)خوازی، لێکەوت(ـن)خوازی: داشکانەوە و چەمانەوە و وەرسووڕانی گیا یان زیندەوەرێکی تر بە کاردانەوەی بزوێنەرێکی بەرکەوتن touch (thigmotrpic *adj*: سەربە بەرکەوت(ـن)خوازی؛ بنەڕەت: لە *thigma* یۆنانی "بەرکەوتن" + tropism) ◌ تماس‌گرایی، بساوش‌گرایی

thill /'θɪl/ *noun*
(مێژوویی) قۆل، ماڵبەند ◌ مالبند

thiller *noun*
(مێژوویی) ئەسپێ کە بە قۆل یان ماڵبەندەوە بەسرابێتەوە ◌ تیلر

thimble /'θɪmbl/ *noun*
1 قامکەوانە، گشتانە، سەرقامکە، کۆڤک، تیلک، تلەک، قووچەکەی دروومان، دەزگا، ئەموستیلەی دروومان 2 لوولەی کورتی لە ئاسن یان کانزا (thimblelike *adj*) ◌ 1 انگشتانە 2 لولەی فلزی کوتاه

thimbleberry *noun, pl.* thimbleberries
توودڕک یان تووەسوورەی ئەمریکای باکووری، بەرەکەی لە قامکەوانە دەچێ [*Rubus odoratus* و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] ◌ تیمبلبری

thimbleful /'θɪmblfʊl/ *noun, pl.* thimblefuls
ئەختێ، تۆزاڵێ، برێ، کەمێ، چکێ ◌ یک ذره

thimblerig /'θɪmblrɪg/ *noun*
پیالێن، پیالەپیالێن ◌ فنجان‌بازی

thimblerigger *noun*
پیالێن‌چی، (پیالە)پیالێن‌باز ◌ فنجان‌باز

thin /θɪn/ *adjective* (thinner, thinnest)
1 ناسک، بارێک، تەنک، تەسک: *Cut the vegetables into thin strips* ◊ *The body was hidden beneath a thin layer of soil* 2 لەڕ، کز، لاواز، داڵگۆشت، مردەڵە، قەڵەمی، شووڵی، ئێسک‌وپرووسک: *He was tall and thin, with dark hair* ◊ *thin legs* 3 تەنک، لێک‌بڵاو، لێک‌دوور، شاش 4 ناوەکی، بێ‌چەوری، بێ‌مایە، ئاو، تراو، شل 5 بێ‌کاکڵ، پووچەڵ، پووچەک 6 سووک، لەرزۆک، سست، بێ‌مایە، قرچۆک: *Their arguments all sound a little thin to me* ◊ *The general standard of applicants is pretty thin this year* (thinness /θɪnnəs/ *n*: 1 ناسکی، بارێکی، تەنکی، تەسکی 2 تراوی، ناخەستی، بێ‌مایەیی 3 تەنکی، لێک‌بڵاوی، شاشی) ◌ 1 نازک 2 استخوانی 3 کم‌پشت 4 رقیق 5 بی‌مغز 6 ضعیف، خفیف

thine /ðaɪn/ *pronoun*
(جاران) بۆ تۆ، هانێ، بۆ خۆت، (ئاوەڵناوی خاوەن‌داری، دووەم کەسی تاک) ـەت، هی تۆ ◌ مال تو، ـت

thing /θɪŋ/ *noun*
1 شت، تشت 2 کار، ئیش، شوول 3 پرس، باس، بابەت، گرنگ‌ترین شت یان کار، باش‌ترین کار 4 (things) کەلوپەل، شت‌ومەک، شمەک 5 بارگەوبنە، باروبنە 6 بارودۆخ، دۆخ، هەلومەرج ◌ 1 چیز 2 کار 3 مسأله، مهم‌ترین چیز یا کار 4 (در جمع) لوازم 5 وسایل شخصی 6 اوضاع

thingamabob /'θɪŋəməbɒb/ *noun*, also thingumabob, thingamajig, or thingumajig /'θɪŋəmədʒɪg/
هین، وانێک، ئەو شتە، فلان شت: *It's one of those thingummies for keeping papers together* ◊ *Is thingummy going to be there? You know, that woman from the Sales Department?* ◌ ماسک‌ماسک

things personal *noun*
(ماڵ و) دارایی کەسی یان ڕاگوێزراو، بردەمەنی ◌ اموال منقول

things real *noun*
(ماڵ و) دارایی ناکەسی یان ڕانەگوێزراو، نابردەمەنی، مردەماڵ ◌ اموال غیرمنقول

thingummy /'θɪŋəmi/ = thingamabob, also thingamy

thingy /'θɪŋi/ *noun, pl.* thingies
فلان، کابرا، هین، وانێک، فلان شت ◌ یارو، ماس‌ماسک

think /θɪŋk/ *noun*
(نافەرمی) بیرکردنەوە، تێفکرین ۞ تفکر

thinkable /ˈθɪŋkəbl/ *adjective*
دەهێنرێتە بەرچاو، باوەڕپێکراو، لەباوەڕهاتوو، دەکرێ، دێتە پێش‌چاو: *Such an idea was scarcely thinkable ten years ago* (thinkably /ˈθɪŋkəbli/ *adv*؛ thinkableness *n*) ۞ تصورپذیر

thinker /ˈθɪŋkə(r)/ *noun*
بیریار، هزرمەند، بیرەوەر، هزرڤان ۞ متفکر، اندیش‌مند

thinking /ˈθɪŋkɪŋ/ *adjective, noun*
1 *adj* بیریار، هزرمەند، بیرەوەر، هزرڤان، rational: *the thinking woman's magazine* 2 (thinkings، کۆن) بیروڕامان، بیروهزر: *She explained the thinking behind the campaign* ◊ *What is the current thinking on this question?* n بیرکردنەوە، تێڕامان: *I had to do some quick thinking* ۞ 1 *adj* متفکر 2 (در جمع -ing) اندیشه‌ها، تفکرات *n* تفکر

thinking-cap *noun*, put one's thinking-cap on
(نافەرمی) حەوڵدان بۆ چارەسەرکردنی کێشەیێ بە ڕێگای بیرکردنەوەوە، ژیرانە بیرکردنەوە ۞ خوب فکر کردن

think-tank *noun*
(زۆرتر بە گەمە بەوانەی کە زانستی خۆیان بۆ حکومەت دەخەنەگەڕ)، کۆڕی شارەزایان یان لێکۆڵەران، کۆمەڵی پسپۆران یان زانایان: *a study published by a leading economic think-tank* ۞ گروه متخصصان

thinly /ˈθɪnli/ *adverb*
بە شێوەیەکی باریک یان ناسک، تەنک، ناسک، تەنکانە، بە شێوەیەکی لێک‌بلاو، بە شێوەیەکی پەڕاکەندە: *Slice the potatoes thinly* ◊ *The ointment should be spread thinly on the bruised areas* ◊ *a thinly populated area* ۞ به طور نازک، به طور پراکنده

thinner /ˈθɪnə(r)/ *noun*
مەتریاڵی تراوکەرەوە ۞ مادەی رقیق‌کننده

thinning hair *noun*
وەرینی قژ، پرچ‌هەڵوەرین، مووەرین، گەورک ۞ ریزش مو

thin-skinned /ˌθɪnˈskɪnd/ *adjective*
دڵناسک، زووڕەنجاو، پێست‌ناسک ۞ حساس، پوست‌نازک

thio-, esp. before a vowel, thi- *prefix*
پێشگر: (کیمیا) خاوەنی سولفور یان گوگرد، گوگردی تیایە، ب.ت. لە ناوی ئەو ئاوێتە کیمیایی‌یانە کە بڕێ یان گشت گەردیلەکانی ئۆکسیژنیان گۆڕیوەتەوە بە گوگرد یان سولفور: thiosulphate (بنەڕەت: لە یونانی theion "sulphur"، بڕوانە -thi) ۞ پیشوند: تیو

thio acid *noun*
(کیمیا) ترشەڵۆک یان ئەسیدی تیۆ: ترشەڵۆکێ کە لەودا ئۆکسیژین بڕێ یان گشت لەگەڵ گوگرد یان سولفور گۆڕاوەتەوە ۞ اسید تیو

thiobacillus *noun, pl.* thiobacilli
هەریەک لە چەند بەکتریای گوگردی میلەئاسا rod-shaped، لە نێو خاک و پاشەڕۆدان [تۆخم *Thiobacillus*] ۞ تیوباسیلوس

thiocarbamide = thiourea

thiocyanate /ˌθaɪə(ʊ)ˈsaɪəneɪt/ *noun*, also thiocyanide
خوێ یان ئێستێری thiocyanic acid، وەک sodium thiocyanate، NaSCN ۞ تیوسیانیت

thiocyanic acid *noun*
ترشەڵۆکی تیۆسیانیک: ترشەڵۆکێکی ناجێگیر HSCN، زۆرتر لەبەر شێوەی خوێی ناسراوە ۞ اسید تیوسیانیک

Thiokol *noun*
(دروشمی بازرگانی) تیۆکۆل: جۆرێ بەرهەمی جیری دەسکرد، لە polysulfide ئالکالین و هالیدی ئەندامی وەرگیراوە، بۆ سازکردنی کەرەسەی درزبەند sealant، چەسپ و شیلانک بۆ ڕۆن و بێنزین بەکاردێتری ۞ تیوکول

thiol /ˈθaɪɒl/ *noun*, also mercaptan
(کیمیا) سایئال، تیۆل، سیۆل: ئاوێتەیێکی ئەندامی کە کۆمەڵی SH- تیایە (thiolic *adj*: سایئال، سیۆلی، تیۆلی) ۞ تیول

thionyl /ˈθaɪənɪl/ *noun*
(کیمیا، وەک ئاوەڵناو) سایۆنیل، تیۆنیل، سیۆنیل، ئاماژە بە بنەڕەتی دووهاوهێزی SO = ۞ تیونیل

thiopental = North American term for thiopentone

thiopental sodium *noun*
barbiturate ی $C_{11}H_{18}N_2NaO_2S$، وەک سۆدیۆمی تیۆپێنتال: دەرمانی بێ‌هۆشی لە narcoanalysis بەکاردێتری ۞ سودیوم تیوپنتال

thiopentone /ˌθaɪə(ʊ)ˈpentəʊn/ *noun*, also thiopental
(پزشکی، دەرمان) سایۆپێنتۆن، تیۆپێنتۆن: جۆرێ دەرمانی barbiturate کە وەک دەرمانی خەو یان بێ‌هۆشی و (وەک دەوترێ) دەرمانی ڕاست‌گۆیی بەکاردێتری ۞ تیوپنتون

thiophene *noun*
تیۆفین، تایۆفین، سایۆفین: جۆرێ شلەی بێ‌ڕەنگی جیائالقەیی heterocyclic بە شێوەی C_4H_4S، شێوەی benzene دەدا ۞ تیوپتون

thiosulphate *noun*, US thiosulfate
خوێ یان ئێستێری thiosulfuric acid، جۆرێ

خوێ که ئانیۆنی $S_2O_3^{2-}$ تیایه ◊ تیوسولفات

thiosulphuric acid *noun*

ترشەلۆکێ $H_2S_2O_3$ کە لە sulfuric acid بە
ڕێگای جێگۆڕکێی یەک گەردیلەی ئۆکسیژێن
لەگەڵ سولفور وەرگیراوە ◊ اسید تیوسولفوریک

thiouracil *noun*

ئاوێتەیێکی کریستالی تاڵ $C_4H_4N_2OS$ کە
کاری thyroid gland دەشێوێنێ ◊ تیوراسیل

thiourea *noun*

ئاوێتەیێکی تاڵ و کریستالی بێڕەنگ
$CS(NH_2)_2$، شێوەی میز دەدا، ب.ت. لە بواری
وێنەگری و دەرخەر(ە) reagent ی کیمیای
ئەندامیدا بەکاردێنرێ ◊ تیوریا

third /θɜ:d, US θɜ:rd/ ordinal number, *noun, adjective*

n سێیەک، ژمارەیێ سێ، سێهەمی *adj* سێیەم،
سێیەمین، سێهەم، سێهەمین، هیرینە، هێرین، هیرن
◊ *n* یکسوم، سومی *adj* سوم، سومین

third-class *noun, adjective*

١ نمرەسێ، پلەسێ، خراپ: *to travel third*
class 2 (وڵاتانی) جیهانی سێیەمی یان سێیەم
◊ ١ درجه سه، نامرغوب 2 جهان سومی

third degree *noun*

١ (سووتان) قووڵ، پلەسێ، سەخت 2 (بۆ
پێدرکاندن) خستنەژێر ئەشکەنجە و
سەنگییەوە ◊ 1 شدید 2 اعمال فشار و شکنجه

third dimension *noun*

ڕەهەندی سێیەم، لای سێهەم ◊ بعد سوم

third estate *noun*

1 چینی سێیەم 2 (چینی) خەڵکی ڕەمەکی ◊ 1
طبقەی سوم 2 عوام

third eye *noun*

(هیندوئیزم و بودائیزم) چاوی بینین یان
بەدیکردن ◊ چشم بینش

third force *noun*

هێزی سێیەم (هەڵوێستێ کە پارتی یان دەوڵەتێ
لە نێوان دوو هێزی سیاسی و پێکدوژمن
دەیگرێ) ◊ قدرت سوم

third-generation *noun, abbreviation* 3G

بەرەی سێهەم: 1 بۆ باس کردنی ئەو
تێکنۆلۆژییە بەکاردێ کە بۆ ناردنی زانیاری و
دراوەکان بە موبایل و هتد پەرەی سەندووە 2 بۆ
باس کردنی ئەو تێکنۆلۆژییە بەکاردێ و پەرەی
دەسێنێ و پێشکەوتووترە لە دوو قۆناخی پێش
خۆی ◊ نسل سوم

thirdly /'θɜ:dli, US 'θɜ:rd-/ *adverb*

سێیەم ئەوە کە، سێومی، لە سێیەمدا: *Thirdly, I*
would like to say that... ◊ سوم این که، ثالثاً

third party *noun, adjective*

n 1 کەسی سێیەم 2 پارت یان حیزبی سێیەم *adj*
سەربە پارتی یان حیزبی سێیەم ◊ *n* 1 شخص
ثالث 2 حزب سوم *adj* وابسته به حزب سوم

third-party insurance *noun*

بیمەی کەسی سێیەم ◊ بیمەی شخص ثالث

third person *noun*

(ڕێزمان) کەسی سێیەم ◊ سوم شخص

third-rate *adjective*

پلەسێ، خراپ، بازاڕی، خراپۆکە، بەکارنەهاتوو،
نایەخ، هیچەکە، ناگرنگ: *a third-rate actor*
◊ درجەسه، بنجل، کم‌اهمیت

third rater *noun*

شت یان مرۆی ناگرنگ ◊ چیز یا آدم بی‌اهمیت

third reading *noun*

(پارلەمان) خوێندنەوەی سێیەم ◊ قرائت سوم

the Third World *noun*

(وڵاتانی) جیهانی سێیەم ◊ جهان سوم

third world countries *noun, pl.*

وڵاتانی جیهانی سێیەم ◊ کشورهای جهان سوم

thirst /θɜ:st, US θɜ:rst/ *noun*

1 تونێتی، تونیەتی، تینوێتی: *Thousands are*
dying of thirst 2 ئیشتیا، ئارەزوو، تاسە،
کەڵکەڵە، بەپەرۆشی، تامەزرۆیی، بێزوو: *a*
thirst for knowledge (بنەڕەت: *thurst* (ناو)،
thyrstan (کار verb) ئینگلیسی کۆن، بنەڕەت
ئەڵمانی ◊ 1 تشنگی، عطش 2 اشتیاق، میل

thirsty /'θɜ:sti, US 'θɜ:rsti/ *adjective* (thirstier, thirstiest)

1 تینوو، تهنی 2 (وڵات) وشک، بێئاو، تینوو 3
ئاوکێش، تینوێتیهێن 4 بەتاسە، تینوو (**thirstily**
adv /-ɪli/: بە ئیشتیاوە، بە تاسەوە: *Paul*
drank -*irsty* ; **thirstiness** *n*) ◊ 1 تشنه 2
خشک 3 تشنگی‌آور 4 مشتاق

thirteen /ˌθɜ:'ti:n, US ˌθɜ:r't-/ cardinal number *adjective, noun*

adj سێزدە، هیرێس، هیریەس (دانە) *n* سێزدە،
سیانزە، زیادە، ژمارەی سێزدە، ڕەنووسی سێزدە
◊ *adj* سیزده (تا) *n* عدد سیزده

thirteenth /ˌθɜ:'ti:nθ, US ˌθɜ:r't-/ *noun, adjective*

n سێزدەیەک، سێزدەیەمی، ژمارەی سێزدە *adj*
سێزدەیەم، سێزدەیەمین، سیانزەمین ◊ *n*
یکسیزدهم، سیزدهم *adj* سیزدهمی، سیزدهمین

thirtieth /'θɜ:tiəθ, US 'θɜ:rt-/ ordinal number *noun, adjective*

n سییەک، ژمارەی سی، سیومی *adj* سییەم،
سییەمین ◊ *n* یکسی‌ام، شمارەی سی *adj* سی‌ام،
سی‌امین

thirty /'θɜ:ti, US 'θɜ:rti/ cardinal number *adjective, noun* (*pl.* thirties)

adj سی (دانە) *n* 1 ژمارەی سی، ڕەنووسی 2
(thirties) سییەکان، دەیەی سی ◊ *adj* سی (تا)
n 1 عدد سی، شمارەی سی 2 (در جمع) دهەی سی

thirty-eight *noun, adjective*
حەوتیری 38 کالیبر، زۆرتر ئاوا 38. دەنووسرێ ⬡ هفت‌تیر 38 کالیبر

thirty-second note *noun.,* also demisemiquaver
(موسیقا، زۆرتر ئەمریکا) نۆتی سی و دووهەم ⬡ نوت سه‌لاچنگ

thirty-three *noun*
سینلک یا ریکۆردی سی و سێ سوور revolution ⬡ صفحه‌ی سی و سه

thirty-two *noun, adjective*
حەوتیری 32 کالیبر، زۆرتر ئاوا 32. دەنووسرێ ⬡ هفت‌تیر 32 کالیبر

thirty-two-mo *noun, pl.* thirty-two-mos
سی و دوو پەڕدار، خاوەنی سی و دوو پەڕ ⬡ ورق سی و دو برگی

this /ðɪs/ *adjective, pronoun, adverb, pl.* these
ئەم، ئەڤ، لەو: *This is the captain speaking* ⬡ این

thistle /'θɪsl/ *noun*
1 (ڕووەکناسی) کەرتەشی، کەنگر(وێک edible thistle) چاوبازە؟ [*Carlina*، *Carduus* و توخمەکانی تر] 2 ڕووەکێکی لەو جۆرە کە نیشانە و هێمای نەتەوەیی سکاتلەندییەکانە (ئەلمانی بنەڕەت) ⬡ 1 شکاعی 2 تیسل

thistledown *noun*
پشیلکەمیرا، کولکەی گوڵەکەرتەشی، کولکەی سەر درک ⬡ کرک شکاعی

thither /'ðɪðə(r)/ *adverb*
(کۆن، ویژەیی) لەوێ، لەوێنە، بەولای، بۆ ئەوێ، بۆ ئەولا، بۆ ئەوبەر ⬡ آن‌جا، به آن‌جا، به آن طرف

tho = though

thole /θəʊl/ *noun,* also tholepin
سەوڵبەست، سەوڵڕاگر، سەوڵگیر، جی‌سەوڵ، چەپەگیر، میلی سەوڵگر، چەپەبەند، سەوڵبەند (ئەلمانی بنەڕەت) ⬡ پاروگیر

tholeiite /'θəʊlɪʌɪt/ *noun*
بەردی بازاڵتی پرسیلیکا، pyroxene و augite تیایە (لە *Tholei*، ناوی دێیێ (ئێستا *Tholey*)، لە Saarland ئەلمانیا + ite) tholeiitic /ˌθəʊlɪ'ɪtɪk/ *adj* ⬡ تولیت

tholos /'θɒlɒs/ *noun, pl.* tholoi /-lɔɪ/
1 گڵکۆی خڕ یان گومەزی (یۆنانی، ب.ت. Mycenaean) 2 ئەوەی بگەڕێتەوە بۆ قۆناخی گومەز، قوبە ⬡ 1 مقبره‌ی گرد 2 گنبد

Thomas *noun,* Greek *Thōmas,* from Hebrew *t'ōm* "twin"
تۆماس: یەکێ لە حەوارییەکانی عیسای پێغەمبەر ⬡ توماس

Thomism /'təʊmɪz(ə)m/ *noun*
تۆمیزم (یەزدانناسی و فەلسەفەی Thomas Aquinas (1225–74)، گرنگترین زات و کەسایەتی scholasticism؛ Thomist /'təʊmɪst/ *n, adj* تۆمیست *n* تۆمیستی *adj*؛ (Thomistic *adj* ⬡ تومیسم

Thompson submachine gun *noun*
جۆرێ شەستیر دەستی یان سووک کالیبر 45 (بنەڕەت: لە لایەن John T. *Thompson* داڕێژرا) ⬡ نوعی مسلسل

Thompson's gazelle *noun*
جۆرێ ئاسکی چکۆلانەی دەشتەکانی ڕۆژهەلاتی ئەفریکا [*Gazella thomsonii*] (لە ناوی Joseph Thomson (1858–94) دۆزەری سکاتلەندی) ⬡ نوعی آهو

thong /θɒŋ, US θɔːŋ/ *noun*
دواڵ، زۆڵەچەرم، تاسمە، سیرمە، شیپ، شیپە، قایش، فتراک، شیلاق (بنەڕەت: *thwang* ئینگلیسی کۆن، ئەلمانیبنەڕەت) *thwong* ⬡ تسمه، شلاق

thongs *noun,* also flip-flop
سەرپێیی قامک(تێوەچوو)، سەرپایی قامکەوانە(یی) یان قامکی، سەرپاییقامکە ⬡ دمپایی لاانگشتی

Tohono O'odham *noun, pl.* same
ئەندامی گەلێکی سووریێستی باشووری ڕۆژاوای ئاریزۆنا و باکووری ڕۆژاوای مەکسیکۆ (واتای خۆی: گەلی بیابان) ⬡ توهونو اودام

Thor *noun,* Old Norse *Thōrr*
تۆر: خوای ترێشقە thunder (و ئاسمان)، ئاو و هەوا و بەرهەم و بەروبوو crops لە میتۆلۆژی Norseدا، سازە بە چەکوشێکی جادوویی ⬡ تور

thoracic /θɔː'ræsɪk/ *adjective*
(توێکاری و گیانەوەرناسی) سنگی، سینەیی، سەربە دەفەی سنگ، پێوەندی بە سنگەوە هەیە، هەڵکەوتوو لە نێوەوەی سنگ، سنگ دەگرێتەوە (thoracically /θɔː'ræsɪkli/ *adv*) ⬡ صدری، سینه‌ای

thoracic duct *noun,* also dorsal vertebra
جۆگە یا کاناڵی سنگی ⬡ مجرای صدری یا سینه‌ای

thoracic vertebra *noun*
بڕبڕەی سنگی یان پشتی (= دوازدە بڕبڕەن کە لە نێوان بڕبڕەکانی مل cervical و بڕبڕەکانی پشتێنەدا هەڵکەوتوون) ⬡ مهری سینه‌ای یا پشتی

thoracotomy *noun, pl.* thoracotomies
نەشتەرگەری بڕین یان هەڵدڕینی سنگ ⬡ توراکوتومی

thorax /'θɔːræks/ *noun, pl.* thoraces /'θɔːrəsiːz/ or thoraxes
(توێکاری، گیانەوەرناسی) دەفە یا قەفەزەی سنگ، سینگ، سینە، سێهەمین کەرتی نێوەڕاست و سەرەکی لەشی مێروویی، هەر ئەو بەشە لە

قاپیلکدار crustacean یـا جالـجالۆوکەیـی arachnid (بنەڕەت: لە- *thorax* ،*thorac*- لاتین "breastplate"، لە- *thōrax* ،*thōrak*- یۆنانی) ⬡ قەفەسەی سینە، سینە

Thorazine /ˈθɔːrəziːn/ trademark for chlorpromazine

thoria /ˈθɔːrɪə/ *noun*
(کیمیا) دیئۆکسایدی تۆریۆم، گەردەیێکی ئاوەتوواوی قورس و سپی ThO_2، لە بواری سازکردنی gas mantle دا بەکاردێتری ⬡ توریا

thorianite *noun*
جۆرێ کانی رەش و دەگمەنی یەکجار تیشکدەر radioactive کە ئۆکسایدێکی تۆریۆمە و زۆرتر توخمی دەگمەنی زەوی تیایە ⬡ توریانیت

thorite *noun*
تۆرایت، تۆریت: کانێکی دەگمەنی تیشکدەر، تۆریۆمی سیلیکات $ThSiO_4$، شێوەی zircon دەدا، وەک کریستاڵ بوونی هەیە ⬡ توریت

thoric *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە تۆریۆمەوە هەیە ⬡ وابستە بە توریم، توریک

thorium /ˈθɔːrɪəm/ *noun*
(کیمیا) سۆریۆم، تۆریۆم (بە ژ.گ. 90، ن. Th، لە ناوی *Thor*) ⬡ توریم

thorn /θɔːn, US θɔːrn/ *noun*
1 درووو، درک، چقڵ، ئەستری، پەژەل، لاس، زی، تەنگز، تیکان، گیا یان دەوەنی درکاوی 2 (شت یان کەسێ) مایەی سەریشە، ملۆزم 3 پیتێکی روونی runic ئیسلەندی و ئینگلیسی کۆن، þ و Þ، نەبزوێنە خشەیی ددانییەکان /θ/ و /ð/ دەخاتەروو کە وەک *th* دەردەکەوێ ⬡ 1 خار، تیغ، گیاه یا بوتەی خاردار 2 مایەی مزاحمت 3 تورن

thorn apple /ˈθɔːn æpl/ *noun*
تاتۆڵە، تاتوورە، داتوورە، سێوەدرکاوی (رووەکێکی درکاوی ژاراوی بە گوڵی سپی کەڕەناناسایی گەورەوە [*Datura stramonium*]) ⬡ تاتوره

thornback *noun*
پشتدرکنە، پشتدرکاوی: 1 skate یێ، هی ئاوەکانی ئەورووپا، درووی کورتی لەسەر پشت و کلک هەیە [*Raja clavata*] 2 ray یێ guitarfish کالیفۆرنیایی، سەربە کۆمەڵی [*Platyrhinoidis triseriatus*] ⬡ تورنبک

thornbush *noun*
درکەلان، جارەدروو، درووجار، دردرک، درکەجار، درکستان ⬡ خارستان

thorny /ˈθɔːni, US ˈθɔːrni/ *adjective* (thornier, thorniest)
1 درکاوی، چقلاوی، پردروو، پردرک، درواوی، تیکاندار: *a thorny bush* 2 پڕزەحمەت، سەخت، گران، دژوار، ملۆزم، پڕەدردەسەر، کێشاوی، ticklish، knotty: *a thorny question/issue/problem* (*adv* thornily، thorniness *n*) ⬡ 1 خاردار 2 پردردسر

thoron *noun*
(کیمیا) سۆرۆن، تۆرۆن (= توخمێکی گازی تیشکدەرە) ⬡ تورون

thorough /ˈθʌrə, US ˈθɜːroʊ/ *adjective*
1 تەواو، رەبەق: *a thorough knowledge of the subject* 2 (کەس) بەسەرنج، ورد، پوخت (-oughness *n*: 1 تەواوبوون، تەواوی، تەواوێتی، رەبەقی 2 وردی، پوختی، بەسەرنجی: *I was impressed by the thoroughness of the report* ◊ *I admire his -ss*) ⬡ 1 کامل 2 دقیق

thoroughbred /ˈθʌrəbred, US ˈθɜːroʊb-/ *adjective, noun*
adj رەسەن، رەگەزپاک، نژادپاک *n* 1 ئەسپی رەسەن، سەرکێش 2 گیانەوەری رەسەن (جسن) 3 نموونەی بەرز یان بالا ⬡ *adj* اصیل *n* 1 اسب اصیل 2 حیوان اصیل 3 نمونەی اعلی

thoroughfare /ˈθʌrəfeə(r), US ˈθɜːroʊfer/ *noun*
شەقام، رێی گشتی یان سەرەکی (ب.ت. بۆ هاتوچۆ) ⬡ خیابان

thoroughgoing /ˌθʌrəˈɡəʊɪŋ, US ˌθɜːroʊˈɡoʊɪŋ/ *adjective*
تەواو، رەبەق، سەرلەبەر، بە تەواو مانا، complete، زۆر ورد: *a thoroughgoing revision of the text* ◊ *a thoroughgoing commitment to change* (thoroughgoingly *adv*) ⬡ کامل

thoroughly /ˈθʌrəli, US ˈθɜːr-/ *adverb*
بە شێوەیەکی تەواو یان رەبەق، تەواوانە، بە تەواوەتی، یەکجار: *a -roughly professional performance* ⬡ بە طور کامل، کاملاً، فوق‌العاده

thorough-paced /ˈθʌrə peɪst/ *adjective*
1 (کۆن) تەواو، رەبەق، thorough، complete 2 خۆشڕەوت، رەوتڕێک، هەنگاوڕێک ⬡ 1 کامل 2 خوش‌روش

thorp /θɔːp/ *noun*, also thorpe
گوند، دێ، ئاوایی، لادێ، کوێرەدێ (ئەڵمانی بنەڕەت) ⬡ دهکده

those *adjective, pronoun* = plural form of that

thou[1] /ðaʊ/ *pronoun*
(جاران) تۆ: thou shalt have no other gods before me — Exodus 20:3 (Authorized Version) ⬡ تو

thou[2] /ðaʊ/ *noun, pl.* same or thous
1 (نافەرمی) هەزار 2 هەزاریەکی ئینچێ ⬡ 1 هزار 2 یک‌هزارم اینچ

though /ðəʊ, US ðoʊ/ *conjunction, adverb*

گـــەرچی، ئەگـــەرچی، هەرچەنـــد، ســـەرەڕای ئەمـەش، لەگـەڵ ئەمـەشدا، سـەرباری ئەمـەش، بـەڵام: *Anne was fond of Tim, though he often annoyed her* ◊ *Our team lost. It was a good game ~ugh* ◊ *though I may fail, I will try* ◊ گرچـه، هرچنـد، بـا وجـود این‌که، ولی، مع‌هذا

thought[1] /θɔːt/ *noun*
1 بـیر، هـزر، (پرۆسـه، توانـایی یـا کـاری) بیرکردنـەوە، شـێوەی بیرکردنـەوە، تـێڕامـان، تێ‌بیری، تێ‌فکرین 2 سـەرنج، وردەوەبـوون 3 تێبینی، بیر، ڕا، بۆچـوون، دیتن، نێرین 4 نیـاز، خـەیاڵ، مەبەسـت 5 کـەمێ، نـەختێ، بڕێ ◊ 1 فکر، اندیشـه، تفکر 2 توجه 3 عقیده، دریافت، نظـر 4 نیت، مقصود 5 یک ذره

thought[2] /θɔːt/ = past and past participle of think

thoughtful /ˈθɔːtfl/ *adjective*
1 بیریـار، بـیروان، بیرمەنـد، هزرڤـان، بـیرەوەر، بیرکەرەوە 2 ورد، تێبین، تێ‌فکر، سەرنج‌پێدەر 3 بیریارانـە، بیرمەندانـە ◊ 1 متفکـر 2 دقیـق 3 متفکرانه

thoughtfully /-fəli/ *adverb*
بیرمەندانە، بیریارانە: *Martin looked at her thoughtfully* ◊ متفکرانه

thoughtfulness /ˈθɔːtflnəs/ *noun*
سەرنج‌پێدان، وردەوەبوون، تێبینی: *a state of thoughtfulness* ◊ *his thoughtfulness for others* ◊ توجه، بافکری

thoughtless /ˈθɔːtləs/ *adjective*
1 کەمتەرخـــەم، بـــێ‌فکـــر، نادەربەســـت، گوێ‌پێنەدەر، هەڵەشە، سـەرچڵ بێ‌خـەیاڵ: *a thoughtless remark* 2 خـۆبین، لـەخۆڕازی، لـــەخۆبایی، خۆبینانـــە، لـــەخۆباییانـــە (*adv* thoughtlessly: کەمتەرخەمانـــە، بێ‌خەیالانە، بێ‌فکرانە: *He had behaved thoughtlessly and selfishly* - thoughtlessness *n*: کەمتەرخـەمی، گـوێ‌پـێ‌نـەدان، بێ‌خـەیاڵـی، نـــادەربەســـتی، لامـــەرلایی، بـــێ‌فکـــری، ســـەرنج‌پـێ‌نـەدان: *I was hurt by her thoughtlessness*) ◊ 1 بی‌اعتنا، بی‌فکر، لاقیـد 2 خودخواه، خودخواهانه

thought-out *adjective*
لێکـەوەدراو، هەڵســەنگێنراو، پـلان‌ڕێژکـراو، سەرنج‌پێ‌دراو ◊ سنجیده

thought-provoking *adjective*
جێی تێ‌ڕامان، بیربزوێن ◊ تفکربرانگیز

thought-reader *noun*
بیرخوێن(ەرەوە) ◊ فکرخوان

thought-transference = telepathy

thousand /ˈθaʊznd/ cardinal number *adjective, noun*
adj هـەزار (دانـە) *n* ژمـارەی هـەزار، ڕەنووسـی هـەزار (ئـەڵمانی بنـەڕەت) ◊ *adj* هـزار (تـا) *n* عدد هزار، شمارەی هزار

thousandfold *adjective, adverb*
هەزاربەرامبـەر، هەزارئەونـدە، هەزارچەنـدان ◊ هزاربرابر

thousandth /ˈθaʊznθ/ ordinal number *noun, adjective*
n هەزاریەک، هەزارەک، هـەزار(ە)مین، ژمـارەی هەزار *adj* هەزارەم، هـەزارەمین ◊ *n* یک‌هزارم، هزارمی *adj* هزارام، هزارمین

Thracian /ˈθreɪʃ(ə)n/ *noun, adjective*
n خەڵکی Thrace، وڵاتێکی کۆن هەڵکەوتوو لە ڕۆژاوای دەریای ڕەشBlack Sea و باکووری ئێژە *adj* تراسیایی، سەربە تراسیا ◊ تراسیایی

thraldom /ˈθrɔːldəm/ *noun*, also thralldom
کۆیلەیی، بەندەیی، دیلێتی، گـیراوی، یەخسـیری ◊ بردگی، اسارت

thrall /θrɔːl/ *noun*
کۆیلە، کۆلە، بەندە، عەبد، یەخسیر، دیل، گیراو، کۆیلەیی، عەبدایەتی، دیلێتی: *His gaze held her in thrall* ◊ برده، بنده، اسیر، بردگی، اسارت

thrash /ˈθræʃ/ *noun*
1 کوتـان 2 لێـدان، کوتـەک(کـاری)، دارکـاری، تێ‌هەڵدان 3 (نافەرمی) میوانی شلوق یا بەزماوی ◊ 1 کوبیدن 2 کتک 3 مهمانی بزن و بکوب

thrasher[1] *noun*
1 کەسـی کـە دەغڵێ دەکوتێ، د(یـە)نگ‌کـوت، دنـگ‌چی، دەزگـای پـاک‌کردنـەوە 2 ڕێنووسـی کـۆنی thresher ◊ 1 کوبنـده، تراشـر 2 امـلای قدیمی thresher

thrasher[2] *noun*
جـۆرێ باڵـندەی ڕەشـیشـەئاسـای دەنـگ‌خۆشـی ئـــەمریکایی، لـــە تـــیرەی mockingbird و توخمەکانی تر [*Toxostoma*] ◊ نوعی پرنده

thrashing /ˈθræʃɪŋ/ *noun*
1 لێدان، کوتەک(کاری)، دارکاری، تێ‌هەڵدان: *to give sb/get a thrashing* 2 بـەزین، تێشکانی سـەخت ◊ 1 کتک 2 شکسـت جانانه

thrawn /θrɔːn/ *adjective*
1 (سکاتلەندی) لاداو، لەڕێ‌دەرچوو، خڕیایی، ڕیهەڵ‌کردوو 2 خـوار، لارە گێر، گـەڕاو، پلووچ ◊ 1 منحرف 2 کج

thread /θred/ *noun*
1 تاڵ، هـەودا، دەزوو، دەزگ، دەزی، کـر، کنـدر، کنگر (دروومان)، دەشکە، لیزگ، فریت، تـا، داو، ئاڤـدا، لـۆ، بـەن 2 (جـەر) ڕەزمـە، ڕەزوە، پـێچ، ددانە، شـوێن، کـەنەک 3 (هەڵکەندنی کان) ڕەگ، ڕەگـە، چینـە 4 جـل‌وبـەرگ، شـمەک (threads) (بنەڕەت: *thrǣd* ئینگلیـسی کـۆن (ناو)، ئـەڵمانی

بنەڕەت) ۞ 1 نخ، رشته 2 رزوه، مارپیچ 3 رگه 4 (در جمع) لباس‌ها

threadbare /'θredbeə(r), US -ber/ *adjective*
1 کۆن، هەوداهەودا، تاڵ‌تاڵ، شڕ، تان‌دەرکەوتوو 2 شـڕەپۆش، کۆنـەپۆش، ڕووتـه، ڕووتـەڵ، ڕووتەڵە ۞ 1 کهنه، نخ‌نما 2 ژندەپوش

threaded *adjective*
ڕەزمـەدار، ڕەزوەدار، پێچـاوی، ددانەددانـە ۞ دندەای، دندانه‌دار

threadfin *noun*
باڵدەزوو: جۆرێ ماسی خۆراکی دەریا [خێزان Polynemidae: چەندین جۆرن] ۞ نوعی ماهی

threadlike /'θredlaɪk/ *adjective*
دەزووئاسا، تاڵی، دەزوویی، شێوەدەزوو، تاڵ‌ئاسا ۞ نخ‌مانند

thread snake *noun*
مـاری باریـک، باریکـەمار، تاڵـەمار، توولـەمار، دەزووەمار ۞ مار نخی

threadworm /'θredwɜ:m, US -wɜ:rm/ *noun*
توولەکرم، تاڵەکرم، کرمەدەزوو، کرمەباریکە ۞ کرم نخی

thready /'θredɪ/ *adjective* (threadier, threadiest)
1 دەزوویی، تاڵ‌ئاسـا، دەزووئاسـا، هەودایی: *a thready bark* .filamentous 2 باریک، زراف، ناسک ۞ 1 نخ‌مانند 2 باریک، نازک

threat /θret/ *noun*
هەڕەشە، گوڕەشە، تاپاڵ، گەف، مەترسی، ترس، خەتەر، مایەی مەترسی، جێی خەتـەر: *crimes involving violence or the threat of violence ◊ There is a real threat of war ◊ Drugs pose a major threat to our society* (ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ تهدید، خطر، باعث ارعاب

threatened *adjective*
هەڕەشـــەلێ‌کـــراو، هەڕەشەلەســـەر، بەرهەڕەشەکەوتوو ۞ تهدیدشده

threatening /'θretnɪŋ/ *adjective*
1 هەڕەشـــاوی، پڕهەڕەشـــە، پڕگـــەف، هەڕەشـــەیی‌یانـــە، پڕمەترســـی، :menacing *threatening behaviour ◊ threatening letters* 2 (ئاسمـان) تـەڕوتووش، تـووش، بارانی، هەوری: *The sky was dark and threatening* ۞ 1 تهدیدآمیز، پرخطر 2 ابری

threateningly /'θretnɪŋli/ *adverb*
بـە شـێوەیەکی هەڕەشـاوی، هەڕەشـاوی‌یانـە، پڕهەڕەشـانە: *He glared at her threateningly* ۞ به طور تهدیدآمیز

three /θri:/ cardinal number *adjective, noun*
adj سێ، هیرە، هیریە، سێ (دەنک) *n* ژمارەی سێ، سیان، ڕەنووسی سێ ۞ *adj* سه (تا) *n* عدد سه، شمارەی سه

three-cornered /θri: 'kɔ:nəd/ *adjective*
1 سێ‌گۆش، سێ‌سووچ، سێ‌سوو: *a three-cornered hat* 2 سێ‌قۆڵی، سێ‌لایەنە، سێ‌ئالی: *a thrree-cornered contest* ۞ 1 سەگوش 2 سەجانبه

three-D *adjective, noun*, also 3-D
(فیلمی سینەمایی و هتد) سێ‌لایی، سێ‌ڕەهەندی ۞ سەبعدی

three-day evening = evening

three-decker *noun*
کەشتی بادەوەی سێ‌پشتی، کەشتی باگەری سێ‌ڕوویی، (بابۆلە و هتد) سێ‌لۆ، سێ‌توێ ۞ تری‌دیکر

three-dimensional *adjective*
سێ‌ڕەهەندی، سێ‌لایی: *three-dimensional objects* ۞ سەبعدی

three-dimensionality *noun*
سێ‌ڕەهەندیتی، سێ‌لایتی ۞ حالت سەبعدی

three-dimensionally *adverb*
سێ‌ڕەهەندی‌یانە، بە شێوەیێکی سێ‌لایی ۞ به طور سەبعدی

three-figure *noun*
سێ‌ژمارەیی، سێ‌ڕەنووسی ۞ سەرقمی

threefold /θri:fəʊld/ *adjective*
سێ‌بەرامبەر، سێ‌ئەوندە، سێ‌چەندان ۞ سه برابر

three-fourths *noun, pronoun*
سێ‌چواریەک، سێ‌چارەک ۞ سەچهارم

three-line whip *noun*
(لە پارلیمانی بریتانیا) دەستووری توندی پارتی، فەرمانی ڕشتی حیزبی ۞ امر بی‌چون‌وچرای حزبی

three-pence /ˌθri:'pens, US 'θrepəns/ *noun*
(جاران و لە بریتانیا) سێ‌پەنسی ۞ سەپنسی

three-phase *adjective*
(کارەبا) سێ‌فاز ۞ سەفاز

three-piece *noun, adjective*
n 1 (جلی ژنـان) سێ‌تیکـە، سێ‌کوتـە، (جلی پیاوان) کـوت و شەڵـوار و جلیـقە 2 تیپێکی سێ‌موسـیقاژەنە *adj* سێ‌تیکـە، سێ‌کوتـە، سێ‌تەختە ۞ *n* 1 (لباس) سەتکه 2 گروهی با سه نوازنده *adj* سەتکه

three penny bit *noun*
(لـە بریتانیـا) کۆینـێ کـە تـا سـاڵی 1971 بەکاردەهێنرا ۞ تری پنی بیت

three-ply /θri: plaɪ/ *adjective*
سێ‌لۆ، سێ‌لۆنە ۞ سەلا

three-point turn *noun*
شێوازێکی بادانەوەی ماشێنە بە سێ‌فەرمان ۞ دور دوفرمانه

three-quarter *adjective*
سێچواریەک، سێچارەک: *a three-quarter length coat* ◌ سەچهارم

three-quarters *noun, pronoun, pl.*
سێچواریەک، سێچارەک: *three-quarters of an hour* ◌ سەچهارم

three-ring circus *noun*
1 سیرکی سێئالقەیی (بۆ نواندنی هاوکات) 2 بارودۆخی دژوار، شێواوی، شپرزەیی ◌ 1 سیرک سەحلقەای 2 وضعیت بغرنج، آشفتگی

three-Rs *noun*
1 (خوێندنی سەرەتایی) شارەزاییە سیانییەکان، خوێندنەوە، نووسین و ژماردن 2 سەرەتاکان، بنەماکان، بنچینەکان ◌ 1 خواندن، نوشتن و حساب 2 مبانی

threescore /θriːskɔː(r)/ *noun*
1 شەست 2 تەمەنی شەست سالی ◌ 1 شصت 2 سن شصت سالگی

threesome /'θriːsəm/ *noun*
(دەستەی) سێکەسە، هێری، سیانە، سێدەنکە ◌ (گروه) سەتایی

three-square *adjective, noun*
adj سێگۆشەرێک، بە شێوەی سێگۆشە *n* (بربەند یان کارتیخ) سێسوو ◌ *adj* دارای سە ضلع مساوی *n* تریاسکوار

three-star *adjective*
(هوتێل، پایە و هتد) سێئەستێرە: *a three-star general* ◌ سەستاره

three-way *adjective*
1 سێلایی، سێقوڵی، سێلایەنە، سێئالی: *a three-way discussion* 2 سێڕێ، سێڕیانە: *a three-way switch* ◌ 1 سەسویه 2 سەطریقه

three-wheeler *noun*
(ماشێن و هتد) سێتگەری، سێپێچکە، سێچەرخە ◌ سەچرخه

thremmatology /ˌθreməˈtɑːːəədʒɪ/ *noun*
زانستی راگرتنی رووەک و گیانەوەران ◌ علم پرورش گیاهان و جانوران

threnodial *adjective,* also threnodic
سەردولکەیی، سەربە چەمەری ◌ وابسته به مرثیه

threnody /'θrenədi/ *noun, pl.* threnodies
سەردولکە، چەمەری، شینوشەپۆر (threnodist *n*: سەردولکەبێژ، چەمەرییبێژ، مردوولاوێن، سەردولکەنووس) ◌ مرثیه

threonine /'θriːəniːn/ *noun*
(زیندەکیمیا) تریۆنین، سریۆنین: ترشەلۆکێکی ئەمینۆی hydrophilic کە پێکهێنەرێکی زۆرینەی پرۆتینەکانە و ماکێکی خۆراکی بنەڕەتیشە بۆ خۆراکی بڕبڕەداران، ترشەلۆکێکی ئەمینۆی کریستالی بێڕەنگ $C_4H_9NO_3$ (لە

threose (ناوی شەکرێ) ◌ تریوزین

thresher *noun*
1 دەزگای گێرە، گێرەگەر، جەنجەڕ، موشان، کلۆشار، گام 2 جۆرێ کۆسەماسی در [*Alopias vulpinus*] ◌ 1 خرمن‌کوب 2 نوعی کوسه

threshing *noun*
گێرە، هۆلە، خەرمان‌کوتان ◌ خرمن‌کوبی

threshing machine /'θreʃɪŋ məʃiːn/ *noun*
دەزگای کلۆشار، جەنجەڕ، موشان، باتوز ◌ ماشین خرمن‌کوب

threshold /'θreʃhəʊld, US -hoʊld/ *noun*
1 زێرپەران، زێردرگا، بەردرگانە، بندەرانە، دەرماڵ، پاگە، شۆپ 2 زوورگە، درگا 3 سەرەتا، سەردەرانە، خالی دەسپێک، بەرەبەر 4 (دەروونناسی و کارئەندامناسی) رادەیێ کە لەژێر ئەودا هاندەرێ کاردانەوەی لێناکەوێتەوە، رادەیێ کە کاریگەرییێکی کارئەندامناسییانە یان دەروونناسییانەی لێ دەکەوێتەوە ◌ 1 آستانه 2 مدخل 3 نقطەی شروع، سرآغاز 4 آستانه

threw /θruː/ = past of throw

thrice /θraɪs/ *adverb*
1 سێجار، سێکەشە، سێئەوندە، سێبەرامبەر، سێچەندان(ە)، سێقات 2 یەکجار، زۆر ◌ 1 سەدفعه، سەبرابر 2 فوق‌العاده

thrift /θrɪft/ *noun*
1 دەس‌پێوەگرتن، نادەسبلاوی، دەس‌گیرۆیی 2 (لە ئەمریکا) = savings and loan 3 جۆرێ رووەک بە گوڵی خری پەمەییەوە [*Armeria maritima*] ◌ 1 صرفەجویی 2 = savings and loan 3 نوعی گیاه

thriftily /'θrɪftɪli/ *adverb*
دەس‌پێوەگرانە ◌ با امساک

thriftless /'θrɪftləs/ *adjective*
دەس‌بلاو، عەبلەخەرج، دەس‌قلپ، بالانی، دەسباد ◌ مسرف

thriftlessly /'θrɪftləsli/ *adverb*
دەس‌بلاوانە، عەبلەخەرجانە ◌ مسرفانه

thriftlessness /'θrɪftləsnəs/ *noun*
دەس‌بلاوی، عەبلەخەرجی، تەخشانوپەخشان، بالانیتی ◌ اسراف

thrift shop *noun,* also thrift store
فرۆشگە یان دووکانی فرۆشتنی کەلوپەلی هەرزان، هەرزانفرۆشی ◌ تریفت شاپ

thrifty /'θrɪfti/ *adjective* (thriftier, thriftiest)
1 دەس‌پێوەگر، نادەسبلاو، دەس‌گیرۆ 2 (زۆرتر کۆن، مالات یان گیا livestock) گەشەسێن، هەلدەر، هەلدا، گەشەندە، بەکەیف ◌ 1 صرفەجو 2 رشدکننده، تریفتی

thrill /θrɪl/ *noun*
1 وروژان، هەژین، خرۆش، خۆشی، تین، گوڕ 2 لێدان 3 دلەتەپێ، ترس، دڵەراوکێ 4 لەرینەوە.

شەکین، لەرز، لەرزین ◌ 1 هیجان، لذت، شور 2 تپش 3 دلهره 4 ارتعاش
thrilled /θrɪld/ *adjective*
وروژاو، هەژیو ◌ هیجانزده
thriller /'θrɪlə(r)/ *noun*
(چیرۆک، فیلم و هتد) هەژێنەر، وروژێنەر، کارتێکەر ◌ مهیج
thrilling /'θrɪlɪŋ/ *adjective*
هەژێنەر، وروژێنەر، کارتێکەر: *a thrilling experience/finish* ◌ مهیج
thrillingly /'θrɪlɪŋli/ *adverb*
هەژێنەرانە، وروژێنەرانە ◌ به طور مهیج
thrips /θrɪps/ *noun*, also thrip, *pl.* same
(میرووناسی) میرووی شیلەمژە (رەشی ورد [دەستە Thysanoptera: زۆر جۆرن]؛ بنەڕەت: لە یونانییەوە "woodworm") ◌ نوعی حشره
thriven = past participle of thrive
thriving /θraɪvɪŋ/ *adjective*
گەشەسەندوو، بەرەونەق، پەرەسەندوو، هەڵداو، رسکاو، سەرکەوتوو: *a thriving industry* ◊ (thrivingly *adv*) *a thriving business* ◌ پررونق، موفق
throat /θrəʊt, US θroʊt/ *noun*
1 گەروو، قورگ، مل، بین، ئەوک، قورتم، ئاوەخورە، حەفک 2 بەشی پێشەوەی مل 3 گەروو، ملە 4 دەم، گەروو 5 (وێژەیی) دەنگ (هی مرۆ یان باڵندە) ◌ 1 گلو 2 قسمت جلوی گلو 3 گلوگاه 4 دهانه 5 صدا
throatily /-ɪli/ *adverb*
بە شێوەیەکی گیراو ◌ به طور گرفته
throatiness /'θrəʊtinəs, US 'θroʊtinəs/ *noun*
1 گری، گیراوی، نووساوی 2 وشکی ◌ 1 گرفتگی 2 خشکی
throatlatch *noun*, also throatlash
قایشی بن ملی ئەسپ (بۆ راگرتنی هەوسار)، هەوسارگیرە؟، قایشەملە ◌ تسمەی زیر گلوی اسب
throat microphone *noun*
مایکرۆفۆن یان میکرۆفۆنی گەروو یان (بەر)مل ◌ میکروفن گلو
throaty /'θrəʊti, US 'θroʊti/ *adjective* (throatier, throatiest)
1 (دەنگ) گیراو، گر، نووساو: *a -ty laugh* ◊ (کۆخە) 2 *the throaty roar of the engines* وشک ◌ 1 (صدا) خشن، گرفته 2 (سرفه) خشک
throb /θrɒb, US θrɑ:b/ *noun*
1 لەرزین، لەرز، لەرینەوە 2 لێدان، کوتەکوت 3 (هەروەها throbing) چڵدان، پت، سۆڵە، فرین، لێدان، پتەپتکردن ◌ 1 لرزش، ارتعاش 2 تپش 3 تپرکشی
throbbing *adjective*
چڵدەر، پتدەر ◌ تیرکشنده
throe /θrəʊ, US θroʊ/ *noun*
1 ژانی منداڵبوون، ژانوبرک، ژانوژۆ 2 ئێش و ژانی سەرەمەرگ، ژانی چەناگەکوتێ: *The creature went into its death throes* 3
throes /θrəʊz, θroʊz/ *noun*, in the throes (of) لە بێنەوبەرەی، لە گازوگیری، لە گیرەوکێشەی، لە هاتوچۆی: *The country was in the throes of revolutionary change* ◌ 1 درد زایمان 2 آلام احتضار 3 در گیر و دار
thrombi = plural form of thrombus
thrombin /'θrɒmbɪn/ *noun*
(زیندەکیمیا) مەیینە، ترۆمبین، سرۆمبین: هەوێنەیێکی نێو پلازمای خوێن کە دەبێتە هۆی پەنگینی خوێن بەهۆی گۆڕینی fibrinogen بۆ fibrin (بنەڕەت: لە یونانی *thrombos* "blood clot" + -in¹) ◌ ترومبین
thrombo- *prefix*
پێشگر: خوێنمەیین: *thromboembolism* (بنەڕەت: لە یونانییەوە *thrombos* "blood clot") ◌ پیشوند: بستن خون، خونبستگی
thrombocyte /'θrɒmbə(ʊ)sʌɪt/ = platelet
thrombocytic *adjective*
سەربە platelet ـەکان ◌ وابسته به پلاتلتها
thrombocytopenia
/ˌθrɒmbə(ʊ)ˌsʌɪtə(ʊ)'pi:nɪə/ *noun*
(پزشکی) خانەپەنگینەرکەمی: کەمی خانە پەنگینەرەکانی platelet ی نێو خوێن، دەبێتە هۆی خوێنبەربوونی نێو شانەکان، شینبوونەوە و درەنگ جەڵغەبوونی خوێن دوای برینداربوون ◌ ترومبوسیتوپینیا
thromboembolic *adjective*
سەربە ترۆمبۆئیمبۆلیزم ◌ ترومبوامبولیک
thromboembolism
/ˌθrɒmbəʊ'ɛmbəlɪz(ə)m/ *noun*
(پزشکی) گیرانی رەگەکانی خوێن بەهۆی جەڵغەی خوێن کە لە جێی بنەڕەتی خۆیان ترازاون، بەستنی خوێن و گیرانی بەهۆی پلاکێتی خوێن ◌ ترومبوامبولیسم
thrombokinase = thromboplastin
thrombolysis /θrɒm'bɒlɪsɪs/ *noun*
(پزشکی) ترۆمبۆلیز، ترۆمبۆلیسیس ◌ ترومبولیز
thrombolytic *adjective*
(پزشکی) thrombus دەفەوتێنێ ◌ ترومبولیتیک
thrombophlebitis *noun*
(پزشکی) ئاوسانی رەگێ کە لەودا جەڵتەیێکی خوێنی دەردەکەوێ یا پێکدێ thrombus، بوونی ترۆمبۆس لە رەگێکدا کە ئاوسانی دیوارەی رەگی لەگەڵە (یان پێوەیە) ◌ ترومبوفلبیتیس
thromboplastic *adjective*, or -mboplastical

تـاودەری پـەنگـین یـان بـەسـتنی خـوێن ◌ ترومبوپلاستیک

thromboplastin *noun*, also thrombokinase
lipoproteinێکی نێو خوێن کە پێش ترۆمبین prothrombin بـۆ تـرۆمبین دەگـۆڕێ، ترۆمبۆپلاستین ◌ ترومبوپلاستین

thrombosis /θrɒm'bəʊsɪs, US θrɑ:m'boʊ-/ *noun, pl.* -boses /-si:z/
ترۆمبوسیس، خوێنمەیین (لە رەگ یان دڵدا) ◌ ترومبوس

thrombotic *adjective*
سـەربە ترۆمبوسیس، سـەربە خـوێنمـەیین ◌ وابسته به ترومبوس

thromboxane /θrɒm'bɒkseɪn/ *noun*
(زیندەکیمیا) ترۆمبۆکسان: ناوێتەیی $C_{20}H_{32}O_5$ کە لە پلاتیلێتەکاندا پێکدێ، رەگەکانی خوێن تەنگ دەکاتەوە و پەنگین یان بەستنی خوێن تاو دەدا ◌ ترومبوکسان

thrombus /'θrɒmbəs/ *noun, pl.* thrombi /-bʌɪ/
(خوێن) مەیین، بەستن، جەڵتەبەستن، پەنگین، گیرسان، توپەڵە خوێنی مەیو، جەڵتەی نێو رەگ، گرێی خوێن، خوێنی مەیوی نێو رەگ، ترۆمبۆس (بنەرەت: بە رێگای لاتینی نوێ لە thrombos یۆنانی "گرێی خوێن "blood clot) ◌ لختگی، لختەی خون

throne /θrəʊn, US θroʊn/ *noun*
1 تـەختی پاتـشایی 2 (دەسـەڵات یـا هێـزی) پاتـشایی، شـایەتی، تـاجوتـەخت (بنـەرەت: لـە thronos یۆنـانی "کورسـی بـڵیند") ◌ 1 تخـت پادشاهی 2 سلطنت

throng /θrɒŋ, US θrɔ:ŋ, θrɑ:ŋ/ *noun*
خەڵک، حەشامات، جەنجاڵ، ئاپۆرە، جمکوت، چڕەبەندان، شلوقی، قەرەباڵغ: *We pushed our way through the -ong* (ئەڵمانی بنەرەت) ◌ جمعیت، ازدحام

throstle /'θrɒs(ə)l/ *noun*
1 (هـەروەها throstle frame) دەزگای رستن، رێسـەک، رێـسـەنە 2 song thrush (ئـەڵـمانی بنەرەت) ◌ ابزار ریسندگی

throttle /'θrɒtl, US 'θrɑ:tl/ *noun*
1 ساسات، زمانەی خەفەکەر، خەفەنە 2 (کۆن) گەروو و قورگی کەسێ (بنەرەت: مێژووی ئەم وشەیە ئەوندە روون نییە) ◌ 1 ساسات 2 گلو

throttler *noun*
خنکێنەر، خەفەکەر ◌ خفەکنندە

throstle = throstle frame

through[1] /θru:/ *adverb, adjective*
1 *adv* نێو، نێوەوە، لە نێو، پیا، پێدا 2 سەراسەر، سەرتاسەر، سەرانسەر، سەرتاپێ 3 لە ماوەی، بە درێژایی 4 لە هەوەڵەوە تا ئاخر، لەمسەر تا ئەوسەر، لە سەرەوە تا خوار، لە سەرەتاوە تا ئاخر 5 بێ‌راوێستان، یەکسەر، راستەوخۆ *adj* 1 (تەلەفون) بەستراو 2 سەرتاسەری، سەرانسەری، سـەرتاپێ ◌ *adv* 1 داخـل 2 سرتاسر 3 در ظرف، طی 4 از اول تا آخر 5 بدون توقف، یکسره *adj* 1 (تلفن) وصل 2 سراسری

through[2] /θru:/ *preposition*
لە نێوان، پیا، بەنێو، لەنێو، لە، سەرتاسەر، سەرپاک، گشت، هەموو، سەرتاپێ، لەبەر، بە خاتری، هەتا: *The burglar got in -ough the window* ◊ *The bullet went straight -ough him* ◊ *The Charles River flows through Boston* ◌ از میان، توی، از، سرتاسر، به علت، تا

through-composed = durchkomponiert

throughother *adjective*
(سکاتلەندی و ئیرلەندی) شێواو، ئاڵۆز، شپرزە، تێکەوڵێکە، شڵەژاو، پەرێشان ◌ بـە هـم‌ریختـە، نابسامان، آشفتە

throughout /θru:'aʊt/ *adverb, preposition*
1 سەرتاسەر، گشت، هەموو جێیێ، گشت شوێنێ، سەرتاپا، سەرتاپێ، سەرانسەر: *They export their products to markets throughout the world* 2 بە تەواوەتی 3 لە هەوەڵەوە تا ئاخر، لەمسەر تا ئەوسەر، لە سەرەوە تا خوار، لە سەرەتاوە تا ئاخر 4 بەدرێژایی، لە ◌ 1 سرتاسر 2 تماماً 3 از اول تا آخر 4 در طول

throughput /'θru:pʊt/ *noun*
توانایی وەرگرتن (یا جێ‌بوونەوە): *high/low throughput* ◊ *The centre has a weekly -put of 200000 shoppers* ◌ ظرفیت پذیرش

throughway (also thruway) = expressway

throve = past of thrive

throw /θrəʊ, US θroʊ/ *noun*
1 خـستن، هاوێـشتن، تێگـرتن، حـەوادان، تووڕهەڵدان، ئاقێتن 2 مەودای خستن 3 مەودا یان ماوەی هاوێشتن 4 هەڵدان یان هەڵخستن (مـۆرە یـان زار) 5 بـەرگ یـان رووکێـشی کەلوپەل(ی ناومال) 6 (زەوی‌ناسی) بەرینایی یـان رادەی جێ‌گـۆڕکێی ئاسۆیی قەڵەشتێ (throwable *adj*) ◌ 1 پرتاب 2 نوبت پرتاب 3 تیررس 4 ریختن تاس 5 روکش اثاثیه 6 ترو

throwaway /'θrəʊəweɪ, US 'θroʊ-/ *adjective*
1 بـۆ جـارێ، بـۆ یـەکجار، یـەکجارە، دوای بـەکارهێنانی دەبـێ فڕێ‌درێ: *throwaway products* 2 وتەی بیرلێ‌نەکراوە، قسەی لەخۆوە یان هەڕوا، سەرسەرەکی ◌ 1 یکبار مصرف 2 گفتەی تصادفی

throwback /'θrəʊbæk, US 'θroʊ-/ *noun*
لە وێنەی، لە شێوەی، وەکوو، وەبیرخەرەوەی، چوونەوەسەر، گەڕانەوە: *The car's design is*

شبیه، بازگشت، رجعت ◌ *a -ck to the 1960s*

thrower /ˈθrəʊə(r), US ˈθroʊ-/ *noun*
هـاوێژەر، توورهەڵـدەر، تێگـر، حـەوادەر: *a* *discus thrower* ◌ پرتاب‌کننده

throw-in *noun*
(تۆپێن) خستن بۆ دەرەوە ◌ پرتاب خارج

thrown /θrəʊn, US θroʊn/ = past participle of throw

throw rug = scatter rug

throwster /ˈθrəʊstə(r)/ *noun*
هەوریشم‌ریس، هەوریشم‌بادەر ◌ پشم‌ریس، نراد

thru = through

thrum[1] /θrʌm/ *noun*
ویزەویز، گیزەگیز ◌ وزوز

thrum[2] /θrʌm/ *noun*
ریشو ◌ ریشه

thrumming *noun*
(هات وجۆی ماشین و هتد) هارەهار، شیرەشیر، دەنگەدەنگ ◌ سر و صدا

thrush[1] /θrʌʃ/ *noun*
رەشێـشـه [*Turdus* و توخمـەکـانی تـر: زۆر جۆرن] ◌ توکا، باسترک

thrush[2] /θrʌʃ/ *noun*
1 بۆقژە، سـراش: نەخۆشـی‌یەکی بگرەوەیە کە ب.ت. منالان (لە گەروو و دەم‌دا) تووشی دەبن و بەهۆی fungus یکەوە بە ناوی *Candida albicans*) تـووش دەبێ 2 نەخۆشـی‌یێن کـە لـە ناوچـەی شـەرمی ژن پەیـدا دەبێ، بـە گـشتی *vaginal -sh* :candidiasis ◌ 1 برفک 2 تراش

thrust[1] /θrʌst/ *noun*
1 تـێ‌ترنجانـدن، تـێ‌تەپانـدن، تـێ‌خـستن، تێ‌ڕۆکـردن 2 هێـرش، پـەلامار، تانـە، تەشـەر، رەخنـە، توانج 3 (فیزیـک) تـەکان، پاڵ، رادان 4 (بیناسـازی) رادان، هێـز و سـەنگی نێـوان بەشـە لێک‌نزیکەکانی پێکهاتە یان دەزگایێ (ب.ت. لە تـاق‌دا) 5 خاڵـی سـەرەکی، کـاکڵ 6 هێـزی رادەرانـە یـان پێش‌بەرانـەی جێـت یـان مۆتـۆری راکێـت ◌ 1 عمل چپاندن 2 حمله، انتقاد، تشر 3 (فیزیک) رانش 4 تراست 5 نکته‌ی عمده 6 تراست

thrust[2] = past and past participle of thrust

thruster /ˈθrʌstə(r)/ *noun*
1 تـەکان‌دەر، رادەر، پـاڵ‌پێوەنـەر 2 کـەسێکی بـەتین یـان بـەگوڕ 3 (لەسـەر کەشـتی ئاسمـانی) مۆتـۆری گـۆڕینی ڕێـڕەو، مۆتـۆری کۆنترۆڵـی ڕێڕەو یان ڕێگا ◌ 1 رانش‌گر 2 آدم پرحرارت 3 موتور تغییر جهت

thrutch *noun*
دەربەند یان دۆڵی تەنگ و باریک ◌ دره‌ی تنگ

thruway /ˈθruːweɪ/ = expressway

thud /θʌd/ *noun*
زرم، تەپ، دەنگی زرمە یان تەپە: *His head hit the floor with a dull thud* ◌ تـالاپ، صدای تالاپ

thug /θʌg/ *noun*
1 مرۆی توندوتیژ، پیاوکوژ، خراپ، تاوان‌کار، gangster 2 (Thug) تـاگ، سـاگ (ئەنـدامی ڕێکخراوی دینی ترۆریستان لە هیندووسـتان، لە 1830 لە لایەن بریتانیاوە سەرکوت کرا) ◌ 1 آدم شرور، خشن 2 (با T) تاگ

thuggee /θʌˈgiː/ *noun*
(مێژوویی) دزی و پیاوکوژی لە لایەن Thugs بەپێی نەریت و سروتیان ◌ توگی

thuggery /ˈθʌgəri/ *noun*
تونـدوتیژی، زەبروزەنـگ، لێـک‌بـەربوون، شەڕوشـۆڕ: *shoplifting, vandalism and petty -gery* ◌ خشونت

thuggish /ˈθʌgɪʃ/ *adjective*
تونـدوتیژ، بـەزەبروزەنگ، شەڕاشـۆ، تـاوان‌کـار، توندوتیژانە، شەڕەنگێزانە: *thuggish brutality* ◌ خشن، جانی، خشونت‌بار

thuggishly /ˈθʌgɪʃli/ *adverb*
توندوتیژانە، بەزەبروزەنگانە، شـەڕاشـۆیانە ◌ بـه طور خشن

thuggishness /ˈθʌgɪʃnəs/ *noun*
تونـدوتیژی، بـەزەبروزەنگی، شەڕاشـۆیی ◌ خشونت

thuja /ˈθ(j)uːjə/ *noun*, also thuya
جـۆرێ داری هەمیـشەسەوزی سـنەوبەری evergreen coniferous کە red cedar ـەکانی رۆژئاوایی دەگرێتەوە [توخم *Thuja*] ◌ توجا

Thule *noun, adjective*
n باکووری‌ترین شوێنی جێی ژیواری جیهانی کـۆن *adj* سـەربـە فـەرهـەنگـی ناوچـە باشووری‌یەکان لە ئالاسکاوە تا گرینلەند لە 500 زایینی تا 1400 زایینی ◌ توله

thulium /ˈθ(j)uːliəm/ *noun*
(کیمیا) تۆلیۆم، سۆلیۆم (بە ژ.گ. 69، ن. Tm، بنەڕەت: لە *Thule* ـەوە) ◌ تولیم

thumb /θʌm/ *noun*
قامکەگـەورە، قامکەکەڵـە، کەلەموسـت، پەنجەگەورە ◌ انگشت شست

thumb index *noun*
(کتێـب) قـامکی، جـێ‌قـامکی، پێـت‌نیـشان، نیندێکس ◌ جاانگشتی

thumbnail /ˈθʌmneɪl/ *noun, adjective*
n 1 نینۆکی قامکەکەڵە، نینۆخی قامکەگەورە 2 (هـەروەهـا thumbnail image) وێنـەی سامبنایل: وێنەیێکی زۆر چکۆلەی سەر پەردەی کـامپیوتێر *adj* کورتـە، پوختـە، brief ،concise ◌ *n* 1 ناخن شست 2 سامبنایل *adj* مختصر

thumbnail sketch *noun*
کورتەباس، بەکورتی باس‌کردن: *The first*

chapter provides a thumbnail sketch of the social and political climate of the US in the 1960s ◌ شرح مختصر

thumb nut = wing nut

thumb piano *noun*, also sansa

جۆرێ ئامێری موسیقا ◌ تامب پیانو

thumbprint /'θʌmprɪnt/ *noun*

جێ‌قامکەگەورە ◌ اثر انگشت شست

thumbscrew /'θʌmskru:/ *noun*

چیوجەلە، پەنجەشکێن، قامک‌شکێن، کەڵەبادەر (ئامرازێ کە جاران بۆ شکاندنی قامکەکان ب.ت. قامکەکەڵە بەکاریان دێنا) ◌ شست‌بند

thumbs-down *noun*

دژایەتی، دژبەری، ناکۆکی، وەرنەگرتن، نەویستن، پەسندنەکردن، بەرپەرچدانەوە، وەڵامی نا ◌ مخالفت، عدم پذیرش، جواب رد

thumb-stall *noun*

کەڵەوانە، ژێگر ◌ شست‌پوش

thumbs-up *noun*

رازی‌بوون، قایل‌بوون، وەڵامی ئەرێ ◌ موافقت

thumbtack /'θʌmtæk/ *noun*, also drawing pin

پونز ◌ پونز

thump /θʌmp/ *noun*

زرمە، تەپە، دەنگی زرمە ◌ تالاپ، صدای تالاپ

thumping /'θʌmpɪŋ/ *adjective, adverb*

adj 1 زل، گەورە، قەبە، گەپ 2 (هەڵبژاردن) سەخت، بەرچاو، برینەرەوە *adv* یەکجار، سەخت ◌ *adj* 1 گنده 2 قاطع *adv* فوق‌العاده

thunder /'θʌndə(r)/ *noun*

تریشقە، گوڕز، هەورەگرمە، گرمە، شریخە ◌ تندر، آسمان‌غرومبه

thunderbird *noun*

باڵندەتریشقە (= باڵندەیێکی ئەفسانەیی mythical bird سوورپێستەکان پێیان وابوو تریشقە دێنێ) ◌ تندربرد

thunderbolt /'θʌndəbəʊlt, US 'θʌndərboʊlt/ *noun*

1 هەورەتریشقە، برووسکە، هەورەگرمە، قوریژن 2 (خوازە) رووداوی سەیر یان سەرسوورهێنەر، هەواڵی داخورپێنەر ◌ 1 رعد و برق 2 (مجازی) رویداد شگفت‌انگیز، خبر شوکه‌کننده

thunderbox *noun*

(نافەرمی) دەس‌بەئاوی کاتی یان سەرەتایی ◌ دست‌شویی موقت

thunderbug (thunderfly) = thrips

thunderclap /'θʌndəklæp, US -dərk-/ *noun*

دەنگی شریخە، گرمە، گوڕز، شقین ◌ صدای رعد

thundercloud /'θʌndəklaʊd, US -dərk-/ *noun*

هەوری هەورەتریشقە یا هەورەگرمە ◌ ابر تندری

thunderhead *noun*

کۆمەڵکە هەورێکی خڕ و کەنارسپی، بەرلە رەشەبای هەورەتریشقە دەردەکەوێ ◌ تندرهد

thundering *adjective*

1 برووسکەئاسا، هەورەتریشقەئاسا 2 سەخت، توند 3 یەکجار، زل ◌ (thunderingly *adv*) 1 رعدآسا 2 شدید 3 فوق‌العاده

thunderous /'θʌndərəs/ *adjective*

برووسکەئاسا، هەورەتریشقەئاسا، زۆر بەرز، گرمەئاسا: *thunderous applause* (thunderously *adv*: بە شێوەیەکی برووسکەئاسا؛ thunderousness *n*: برووسکەئاسایی، هەورەتریشقەئاسایی) ◌ رعدآسا

thundershower *noun*

باوباران ◌ توفان باران

thunderstorm /'θʌndəstɔ:m, US 'θʌndərstɔ:rm/ *noun*

تریشکەرەشەبا، رەشەبای هەورەتریشقە ◌ توفان تندری

thunderstruck /'θʌndəstrʌk, US -dərs-/ *adjective*

کاس، وڕ، گێژ، تاساو، سەرسام، سەرسوورماو ◌ مبهوت، هاج و واج، گیج

thundery /'θʌndəri/ *adjective*

پڕهەورەتریشقە، پڕگرمە و شریخە ◌ پررعدوبرق

Thur *abbreviation* Thursday

thurible /'θjʊərɪb(ə)l/ *noun*

بخوردان، جێ‌بخور (کلێسە) ◌ بخوردان

thurifer /'θjʊərɪfə/ *noun*

بخوردان‌هەڵگر، هەڵگری جێ‌بخور (لە رێورەسمی دینی‌دا) ◌ حامل بخوردان

Thursday /'θɜ:zdeɪ, -di, US 'θɜ:rz-/ *noun, adverb*

n پێنجشەممە *adv* پێنجشەممانە، هەر پێنجشەممەیێ، پێنجشەممە جارێ (بنەڕەت: لە ئینگلیسی کۆنەوە *Thu(n)resdæg* "خودای (هەورە)تریشقە". لە ناوی خودای هەورەتریشقەی ئەڵمانی‌یەوە "*Thor*". وەرگێڕاوی Late Latin "رۆژی هورمز یان ژوپیتێر *Jovis dies* ی "Jupiter) ◌ *n* پنجشنبه *adv* هر پنجشنبه یکبار

Thurs *abbreviation* Thursday

thus /ðʌs/ *adverb*

(وێژەیی) بەم شێوەیە، بەم جۆرە، ئاوا، وەسا، وا، وەها، ئەوها، ئاوها: *Many scholars have argued -us* ◌ بدین ترتیب، بدین نحو، این طور

thusly = (informal) thus

thuya = thuja

thwack /θwæk/ *noun*

1 لێدان، پیاکێشان 2 دەنگی تەقە ◌ 1 ضربه 2 صدای تق

thwart[1] = athwart

thwart[2] /θwɔːt, US θwɔːrt/ *noun*
میزی سەوڵلیدەر، تەختی کلکەوان، چواربەندی سەوڵلیدان، جێگای سەوڵلیدان ۞ نیمکت پاروزن

thwarter *noun*
لەکارخەر، بەتاڵکەرەوە ۞ خنثی کننده

thy /ðaɪ/ *adjective*, also thine before a vowel
(جاران، ئاوەڵناوی خاوەنداری، دووەم کەسی تاک) هی تۆ، بەت: *Honour thy father and thy mother* ۞ مال تو، ـتو، ـت

Thyestean *adjective*, also Thyestian
پیاوخۆر، مرۆخۆر، خۆخۆر، = cannibal ۞ آدم‌خوار

Thyestes *noun*
تی‌ئیستیس: برا و نەیاری Atreus کە بە نائاقەست گۆشتی منالەکەی خۆی خوارد ۞ تی‌استس

thylacine /ˈθʌɪləsiːn, -sʌɪn, -sɪn/ *noun*, also Tasmaninan tiger
بەوری تازمانیایی: توورەکەداریکی گۆشتخۆری سەگئاسای تازمانیایی [*Thylacinus cynocephalus*] ۞ تیلاسین

thylakoid *noun*
ساتوورەکە: پێکهاتەیێکی نێو کلۆرۆپلاستی ئەو خانانەی کە کەوا رووشنەپێکهاتن دەکەن، لە پرۆتئین و لیپید پێکهاتووە ۞ تیلاکوید

thyme /taɪm/ *noun*
(رووەکناسی) هەوشین، ئەزبووە، هەزبیلە، جاترە، هەزوە [*Thymus vulgaris*] و جۆرە پێوەندیدارەکان]، (جاترەکێویلە، ئەسپەناخ، جاترەدەشتەکی، مشکتەرامشیح wild thyme) ۞ آویشن

thymectomy *noun*, *pl.* thymectomies
تیمۆس‌بڕی، نەشتەرگەری لابردنی رژێنەی تیمۆس ۞ تیمکتومی

thymi = plural form of thymus

-thymia *suffix*
پاشگر: دۆخ یان باری دەروونی، کێشەی دەروونی: *cyclothymia* (بنەڕەت: لە لاتینی نوێ، لە یۆنانی‌یەوە، لە *thymos* "soul ,mind" یان "spirit + (-ia) ۞ پسوند: حالت روانی، اختلال روانی

thymic /ˈθʌɪmɪk/ *adjective*
1 هەوشینی، جاترەیی، هەزوەیی 2 (کارئەندامناسی) سەربە رژێنەی تیمۆس یان کار و ئەرکەکەی ۞ 1 وابسته به آویشن 2 وابسته به غدەی تیموس یا عمل کردش

thymidine /ˈθʌɪmɪdiːn/ *noun*
(زیندەکیمیا) نیوکلیۆسایدی $C_{10}H_{14}N_2O_5$ کە لە تایمین و deoxyribose پێکهاتووە و وەک بەشێکی پێکهێنەری نێو DNA دایە ۞ تیمیدین

thymine /ˈθʌɪmiːn/ *noun*
(زیندەکیمیا) سایمین، تایمین، تیمین: ئاوێتەیێ کە یەکێ لە چوار پێکهێنەری سەرەکی ترشەلۆکە نیوکلێئیکەکانە $C_5H_6N_2O_2$ ۞ تیمین

thymocyte *noun*
(کیمیا) خانەی تیمۆس، ب.ت. thymic lymphocyte ۞ تیموسیت

thymol /ˈθʌɪmɒl/ *noun*
(کیمیا) سیمۆل، تیمۆل $C_{10}H_{14}O$ (= ماک یان مەتریالێکە کە لە هەوشین دەردێنرێ بۆ پاکژکردنەوە) ۞ تیمول

thymosin *noun*
تیمۆسین، تایمۆسین: هۆرمۆنێ کە لە لایەن رژێنەی تیمۆسەوە بەرهەم دێ ۞ تیموسین

thymus /ˈθʌɪməs/ *noun*, *pl.* thymi /-mʌɪ/ or thymuses
رژێنەی تیمۆس (هەڵکەوتوو لە ملی بڕبڕەدارانددا) ۞ غدەی تیموس

thymus gland *noun*
رژێنە یان لووی تیمۆس ۞ غدەی تیموس

thyratron *noun*
(دروشمی بازرگانی) لوولەیێکی ئێلیکترۆنی لە گازپڕکراوی گەرم-کاتۆد کە درگاکەی تەوژمی بەردەوامی کارەبا مەهار دەکا ۞ تیراترون

thyroid /ˈθaɪrɔɪd/ *noun*
1 (رژێنە) سایرۆید، تیرۆئید 2 رژێنەی تیرۆئید، لووی زێرمل 3 کرۆژەی تیرۆئید 4 مەتاڵئاسا، شێوەقەڵغان (بنەڕەت: لە *thureos* یۆنانی "مەتاڵی لاکێشەیی") ۞ 1 تیروئید 2 غدەی تیروئید 3 غضروف تیروئید 4 سپرمانند

thyroid body *noun*
رژێنە یان گلەندی تیرۆئید، لووی زێرمل ۞ غدەی تیروئید

thyroid cartilage *noun*
کرۆژە یا کرکراگەی تیرۆئید ۞ غضروف تیروئید

thyroidectomy *noun*, *pl.* thyroidectomies
لابردنی هەموو یان بەشێکی رژێنەی تیرۆئید ۞ تیروئیدکتومی

thyroid gland *noun*
رژێنە یان گلەندی تیرۆئید ۞ غدەی تیروئید

thyroiditis *noun*
ئاوسانی رژێنە یان گلەندی تیرۆئید ۞ التهاب غدەی تیروئید

thyroid-stimulating hormone = another term for thyrotropin

thyrotoxicosis /ˌθʌɪrəʊˌtɒksɪˈkəʊsɪs/ = hyperthyroidism

thyrotropin /ˌθʌɪrə(ʊ)ˈtrəʊpɪn/ *noun*, also thyrotrophin /-ˈtrəʊfɪn/
(زیندەکیمیا) هۆرمۆنی دەردراو لە لایەن رژێنەی pituitary کە بەرهەمهێنانی هۆرمۆنەکانی

thyroid- تیرۆئید ریکدەخا (هەروەها stimulating hormone) ◌ تیروتروپین

thyroxine /θaɪˈrɒksiːn, US -sɪn/ *noun*, also thyroxin

(زیندەکیمیا) هۆرمۆنی $C_{15}H_{11}I_4NO_4$ سەرەکی بەرهەمهاتوو لە لایەن رژێنەی تیرۆئیدەوە، دەردراوەی لووی ژێرمل ◌ تیروکسین

thyrsus /ˈθɜːsəs/ *noun, pl.* thyrsi /-saɪ, -siː/

(لە یۆنان و رۆمی کۆندا) دار یان نەیزەیێ کە سەرەکەیان بە میوەی کاژ دەرازاندەوە، لە لایەن باکوس و لایەنگرەکانی یەوە هەڵدەگیرا ◌ تیرسوس

thyself /ðaɪˈself/ *prououn*

خۆت، شێوەی کۆنی yourself ◌ خودت

Ti symb. the chemical element titanium

ti *noun*, (music) North American form of te

1 سی (= حەوتەمین نۆتە لە پەیژەی سۆلفادا) 2 جۆرێ داری ئاسیایی و پاسیفیک، لە خێزانی agave [توخم *Cordyline*] ◌ تی

Tia Maria /ˌtiːə məˈriːə/ *noun*

(دروشمی بازرگانی) جۆرێ لیکۆری تامقاوەیی، لە بنەڕەتدا لە کارائیب Caribbean ساز دەکرێت (بنەڕەت: لە *Tia Maria* سپانیایی یەوە) ◌ نوعی لیکور

tian /tjɑ̃/ *noun, pl.* pronounced same

1 جۆرێ چێشت 2 تیان، گڵێنەی خڕی گەورە، هەر لە کۆنەوە لە Provence چێشتی تیا لێدەنرا (بنەڕەت: لەسەر بنچینەی *tēganon* یۆنانی "frying pan") ◌ تیان

tiara /tiˈɑːrə/ *noun*

1 تاجی ژنانە 2 تاج (ی سێنهۆمی پاپ) 3 کلاوێ کە لە لایەن پاشاکانی ئێرانی کۆنەوە لەسەر دەکرا ◌ 1 تاج زنانە 2 تاج پاپ 3 تیارا

Tibetan /tiˈbetən/ *adjective, noun*

adj سەربە تەبەت، تیبیتی *n* 1 خەڵکی تەبەت، تەبەتی 2 زمانی (چینی-تەبەتی Sino-Tibetan) تیبیتی ◌ *adj* تبتی *n* 1 تبتی 2 زبان تبتی

Tibetan Buddhism *noun*

بودایزمی تەبەتی: جۆرێ بودایزمی Mahayana کە لە تەبەت پەرەی سەندووە و لە لایەن تیرەی دالای لاماوە رەچاو دەکرێ ◌ بودائیسم تبتی

Tibetan-Burman *adjective*

تەبەتی-بیرمەیی (= سەربە دابەشاندنی خێزانەزمانی چینی-تەبەتی کە تەبەتی، بیرمەیی، و بڕێ لە زمانانی تر کە لە ناوچە شاخاوی یەکانی ئاسیای باشووری ناوەندی قسەی پێدەکرێ) ◌ تبتی‌برمه‌ای

Tibetan terrier *noun*

جۆرێ رەگەزی تاجی، شێوەی Old English Sheepdog دەدا ◌ تریر تبتی

tibia /ˈtɪbiə/ *noun, pl.* tibiae /-biiː/

1 (توێکاری) ئێسکی لولاک، گاللۆر، قامیشە، دروشە 2 (مێروناسی) لوولاکە: بەشی چوارەمی لاقی مێرووییێ، نێوان ران و tarsus (tibial /ˈtɪbiəl/ *adj* بنەڕەت: لە لاتینەوە "shin bone") ◌ 1 استخوان درشت‌نی 2 تیبیا

tic /tɪk/ *noun*

پەڕین، فڕین، پلدان، نقین، نەگ ◌ تیک

tic douloureux = another term for trigeminal neuralgia

tich = titch

tick[1] /tɪk/ *noun*

1 چرکەچرک، چرتەچرت 2 (نافەرمی، بریتانیا) چرکە، سات، تاو 3 راستەنیشان (√) ◌ 1 تیک‌تیک 2 لحظه 3 علامت تیک

tick[2] /tɪk/ *noun*

1 گەنە، گەنەکەوڵە، چنگنە، تەبو، گاوەک، کەرژە، کەرچە، زچ، سێج، کزنگ [ژێردەستە Ixodida: زۆر جۆرن] 2 (نافەرمی، بریتانیا) مرۆی سووک و چرووک (بنەڕەت: ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) *ticia* ◌ 1 کنە 2 آدم بی‌ارزش

tick[3] /tɪk/ *noun*

باوەڕی، متمانە، credit، trust، هەروەها credit account ◌ اعتبار

tick[4] /tɪk/ *noun*

روو، بەرگ (دۆشەک و...) ◌ رویە

ticker /ˈtɪkə(r)/ *noun*

1 (نافەرمی) دڵ 2 سەعات 3 (ئەمریکا) دەزگایێکی تێلگرافی یان ئێلێکترۆنی کە لەسەر باریکە یا تیزماڵکە کاغەز زانیاری و هەواڵ و شت چاپ دەکا ◌ 1 (عامیانە) قلب 2 ساعت 3 تیکر

ticker tape *noun*

باریکەی کاغەز، زۆڵەکاغەز، تیزماڵکەکاغز، باریکەکاغز، نەوارکاغەز ◌ نوار کاغذ

ticket /ˈtɪkɪt/ *noun*

1 بلیت، تیکێت، پەتە، پوسلە 2 بەرچەسپ، یافتە 3 ئاگاداری، تێبینی 4 پەڕی جەریمە یان زیانە (بۆ خراپ رۆیشتن بە ماشێن) 5 (زۆرتر لە ئەمریکا) لیستەی پاڵێوراوانی پارتی 6 کاری باشە شتێکی خۆش 7 (لە ئەمریکا) لیستی پاڵێوراوانی پارتی‌یێ ◌ 1 بلیت 2 برچسب 3 آگهی 4 برگ جریمە 5 تیکت 6 کار مناسب، چیز خوب 7 فهرست نامزدهای حزبی

ticketing /ˈtɪkɪtɪŋ/ *noun*

1 یافتەپێوەنان، بەرچەسپ‌لێدان 2 فرۆشتن یان دروست‌کردنی بلیت ◌ 1 برچسب‌زنی 2 فروش یا تولید بلیط

ticket office *noun*, also ticket window

بلیت‌فرۆشی، تیکێت‌فرۆشی، شوێنی فرۆشتنی بلیت ◌ گیشە

tick fever *noun*

1 تای گەنە، گەنەتا: جۆرێ نەخۆشی لە ئەنجامی

Rocky Mountain spotted تاوە (وەک texas = 2 بەهۆی گەنە رادەگوێزرێ (fever ◌ fever تب کنە

tick-punch *noun*
بلیتکونکەر ◌ بلیط سوراخ‌کن

ticking[1] /'tɪkɪŋ/ *noun*
چرکەچرک، چرتەچرت، دەنگی چرکەچرک ◌ تیک‌تیک، صدای تیک‌تیک

ticking[2] /'tɪkɪŋ/ *noun*
تیکینگ، پارچەی بەرگەدۆشەکی (پارچەیەکی کەتانی ئەستوور و قایم durable بۆ تێ‌گرتنی دۆشەک و باڵنج) ◌ متقال

ticking off *noun*
هەڵشاخان، بەسەردانەڕاندن، بەگژداهاتن، پیاهەڵکالان، telling off ◌ پرخاش

tickle /'tɪkl/ *noun*
1 ختیلکە، ختوکە، هەستی ختیلکەدان: *She gave the child a little tickle* 2 خوران، خارشت ◌ 1 غلغلک، احساس غلغلک 2 خارش

tickler *noun*
1 مەتەڵ، مامک 2 ئاستەنگ، دژوار، کێشە 3 ختیلکەدەر، ختوکێنەر ◌ 1 معما 2 مشکل 3 غلغلک‌دهنده

ticklish /'tɪklɪʃ/ *adjective*
1 زووختیلکەهاتوو، ختیلکن، ختیلۆک: *Are you ticklish?* 2 زووتووڕە، زووهەڵچوو، سرک، تۆرنۆک، زووکارلێکراو، زوونارەحەت‌بوو، ناسک، ورد 3 دژوار، چەتوون، ناسک، هەستیار (ticklishly /'tɪklɪʃli/ *adv*؛ ticklishness /'tɪklɪʃnəs/ *n*: 1 ناسکی، وردی 2 دژواری، سەختی، چەتوونی) ◌ 1 غلغلکی 2 ظریف 3 دشوار، حساس

tick-tack-toe = tic-tac-toe

tick-tacky /ˌtɪki 'tæki/ *noun*
شتی هەرزان یان خراپ یان گەندوگووزاڵ ◌ جنس آشغال یا ارزان

tick-tock /ˌtɪk 'tɒk, US ˌtɪk 'tɑːk/ *noun*
(سەعات) چرکەچرک، چرتەچرت ◌ تیک‌تاک

tic-tac-toe *noun*, also tick-tack-toe = noughts and crosses

tidal /'taɪdl/ *adjective*
خێزاوی و نیشتاوی، کێشاوی، کشاوی، تایداڵ ◌ جزر و مدی، کشندی

tidal analysis *noun*
شیکردنەوەی کێشاوی یان تایداڵ ◌ واکافت کشندی

tidal currents *noun, pl.*
تەوژمە کێشاوی یان تایداڵەکان ◌ جریان‌های کشندی

tidal theory *noun*
تیۆری کێشاوی یان تایداڵ ◌ نظریەی کشندی

tidal wave *noun*
1 شەپۆلی کێشاوی یان تایداڵ 2 (خوازە) شەپۆل، لافاو، لێشاو: *a tidal wave of tourists* ◌ 1 موج کشندی 2 (مجازی) موج

tidbit /'tɪdbɪt/ = titbit

tiddler *noun*
1 وردەماسی، ماسی‌یەوردە 2 منداڵی چکۆلانە، شتی چکۆلانە ◌ 1 ریزەماهی 2 بچە یا چیز کوچک

tiddly[1] /'tɪdli/ *adjective* (tiddlier, tiddliest)
(زۆرتر لە بریتانیا، نافەرمی) سەرمەست، سەرخۆش، بەکەیف ◌ شنگول

tiddly[2] /'tɪdli/ *adjective* (tiddlier, tiddliest)
(بریتانیا، نافەرمی) ورد، چکۆلە، چکۆلانە ◌ ریز

tiddlywink *noun*, US tiddledywink
پوولەکێن ◌ نوعی بازی

tide /taɪd/ *noun*
1 کێشاو، تاید، هەستاو و نیشتاو، هەڵکشەوداکشە، هەڵکێش‌وداکێش: *the ebb and flow of the tide* 2 *The tide is in/out* ◊ (خوازە) شەپۆل، ڕێڕەو، ڕەوت: *There is a growing tide of opposition to the idea* 3 (لە لێکدانا، کۆن) سەروبەند یان ماوە و کاتێکی ساڵ: *Christmastide* ◌ 1 جزر و مد 2 (مجازی) موج، روش 3 (در ترکیب) مدتی از سال

tideland *noun*, also tidelands
زەوی‌وزاری کەناری کە لە هەستاودا دەکەوێتە بن‌ئاو ◌ تایدلند

tideline /'taɪdlaɪn/ *noun*
هێڵی کێشاو، شوێنی هەستان و نیشتنەوەی ئاو ◌ خط کشند

tidemark /'taɪdmɑːk, US -mɑːrk/ *noun*
1 هێڵی کێشاو، شوێنی هەستان و نیشتنەوەی ئاو 2 (لەگەنی حەمام و هتد) شوێنی چڵکی‌نیشتوو ◌ 1 خط کشند 2 خط چرک

tide-table *noun*
خشتەی کێشاو یان هەستان و نیشتنەوەی ئاو ◌ جدول کشند

tidewaiter *noun*
(مێژوویی) پشکێنەری گومرک، کاربەدەستی گومرکی لێواری دەریا یان داگرتنی باری کەشتی ◌ بازرس گمرک

tidewater /'taɪdwɔːtə(r)/ *noun*
کاناڵ یان کەنداوی هەستان و نیشتنەوەی ئاو ◌ مسیر جزر و مد

tideway *noun*
ڕێڕەو یان کاناڵی هەستان و نیشتنەوە یا کێشاوی ئاو ◌ مسیر جزر و مد

tidings /'taɪdɪŋz/ *noun, pl.*
(ویژەیی) هەواڵ، نووچە، دەنگ‌وباس ◌ خبر

tidy /'taɪdi/ *adjective* (tidier, tidiest), *noun*

(*pl.* tidies)

adj 1 ریـک، ریـک‌وپێـک، تـەرز، بـەنیزام، ڕێکخراو، خشت، پوخت، بەتەکوز، بەرێ‌وجێ، 2 خـاوێن، تـەمیز 3 زۆر، بـەرچاو، جێی‌سەرنج، :fair ،acceptable *a tidy solution to their problem* :substantial *It ◊ a tidy profit must have cost a tidy sum* *n* 1 جێگا یـان دەفری شـت‌ومـەکی چکۆلـە یـان ورد، جێگـای ورکەوپرکە: *a desk tidy* 2 بەرگ یـان ڕووی پشتەوەی کورسی و... (*tidily* /ˈtaɪdɪli/ *adv*: *The room was very tidily arranged*؛ *tidiness* /ˈtaɪdinəs/ *n*: خـشتی، ڕێکـی، تەرزی، ڕێک‌وپێکی) ◌ *adj* 1 منظم 2 مرتب 3 قابل توجه *n* 1 ظرف اشیاء کوچک 2 رویەی پشت صندلی و...

tie /taɪ/ *noun*

1 بەسـت، پـەت، بـەن، بەنـد، نەپـسێن، شـریت، بەن‌دروو، پەتک، تێل، سیم 2 گرێ 3 بەستراوی، پێوەنـدی، تێکەڵـی، گرێـدایی، پێوەسـت‌بـوون 4 کۆت‌وبەند، کۆت‌وزنجیر، کۆسپ، لەمپەر، بەند 5 (پێشبڕکێ و هتد) بەرامبەری، ئەنجامی بەرامبەر 6 (موسـیقا) هێـڵی پێکەوەبەسـتن، کەوانـە 7 کراڤات، بۆینباخ، بەندک، مل‌پێچ 8 (بیناسـازی) کاریتە (ی پێک‌بەست)، رایەڵەکاریتە ◌ 1 بنـد، سیم 2 گره 3 بستگی، رابطـه 4 قیـد و بنـد، قیـد 5 (مسابقه و...) تساوی 6 (موسیقی) خـط اتـصال 7 کراوات 8 (معماری) بـست

tieback *noun*

پەتی پەردە ◌ بند پرده

tie-beam *noun*

کاریتە، رایەڵەکاریتە ◌ تیرکش

tie-break /ˈtaɪbreɪk/ *noun*, also tie-breaker

(تێنیس) تای‌بریک ◌ تای‌برک

tied house *noun*

(لـە بریتانیـا) تایبـەتی بیرەفرۆشـی ◌ آب‌جوفروشی انحصاری

tied up *adjective*

پڕکار، خەریکی کار، دەس‌نەپەرژاو، دەس‌گیراو، گرفتار ◌ گرفتار

tie-in *noun*

پێوەنـدی، تێکەڵـی، پێکەوەبەسـتراوی، گرێـدایی ◌ ارتباط، بستگی

tienda /tɪˈɛndə/ = shop

tie-pin /ˈtaɪpɪn/ *noun*

دەرزی کراڤات، گیرەی کراڤات ◌ سنجاق کراوات

tier /tɪə(r)/ *noun*

نهۆم، نۆهۆم، چین، ڕیز، ئاست، لۆ، توێ، توێژاڵ، پلە، پایە (لەنێو زنجیرەپایەدا): *a wedding cake with three tiers* ◊ *The seating is arranged in tiers* ◊ *a two-tier system of management* ◌ طبقه، ردیف، پله، سطح

tiered /tɪəd, US tɪrd/ *adjective*

1 چین‌چین، نهۆم‌نهۆم، توێ‌توێ، لۆلۆ، ڕیزڕیز: *a tiered wedding cake* ◊ *tiered seating* 2 (لە لێکدانا) توێ، ئاست: *a two-tiered system* ◌ 1 طبقه‌طبقه، ردیف‌ردیف 2 ـ لایه، ـ سطح

tierce /tɪəs/ *noun*

1 (لە پێکێتدا) لەدوای‌یەک هاتنی سێ پەڕ لە هـەمان دەسـتدا 2 پێوانەیـەکی زووی مەیـە بەرامبەر بە 35 گالۆن (دەوروبەری 156 لیتر) 3 سێ پەرێ پشت سـەریەک 4 سێ‌یەک 5 = terce ◌ 1، 2 و 3 تیرس 4 ثلث

tierced /tɪəst/ *adjective*, also tiercé /ˈtjɔːseɪ/

(heraldry دا) بەش‌کراو بەسـەر سـێ بەشـی بەرامبەردا (لە بنەڕەتا وەک *tiercé*". بەش‌کراو بەسەر سێ بەش") ◌ تقسیم‌شده بر سه قسمت مساوی

tiercel /ˈtɪəs(ə)l/ = tercel

tiers état *noun*

(فەرەنسی) چینی خەڵکی ڕەمەکی ◌ طبقه‌ی عوام

tie-tack = tie-pin

tie-up *noun*

1 پێوەنـدی، تێکەڵـی، گرێـدایی 2 تێک‌هەڵکێش‌بوون، یـەک‌گرتن، بوونەیـەک، بەشداری، شـەریکایەتی 3 ڕاوێـستان، وێـستاوی، چەق‌بەستوویی، تەکان‌نەخواردوویی، هەڵوەستە 4 (لە ئەمریکا) لینک یان تۆڕی دووره‌پێوەندی ◌ 1 ارتباط 2 اتحاد، مشارکت 3 وقفه 4 تای‌آپ

tiff /tɪf/ *noun*

(نافەرمی) شەڕ، مشت‌ومڕ، مشەرعێن، دەمەقرە، قرە، quarrel ◌ دعوا، مشاجره

tiffany /ˈtɪf(ə)ni/ *noun*

جۆرێ muslinی تۆڕی ناسک ◌ تیفانی

tiffin /ˈtɪfɪn/ *noun*

(هێند) چێشتەنگاو، قاوەڵتوون، نێوەڕۆیانە، بەرکولی نەهار یا نیوەڕۆ ◌ چاشت

tig /tɪg/ *noun*

(کایە) خۆشاروکێنە، قەرێ‌قەرێ، جۆجۆێن ◌ گرگم به هوا

tige *noun*

1 (لە فەرەنسەوە) لاسک، ساقەت، قەد 2 بەژن یان قەدی ستوون ◌ 1 ساقه 2 میله‌ی ستون

tiger /ˈtaɪgə(r)/ *noun*

1 بـەور، بـەبر، پـڵینگ [*Panthera tigris*] 2 مرۆڤی بەکار 3 کەسێکی بێ‌بەزەیی یان دڕ 4 (هەروەها tiger economy) ئابووری بەورین: ئابووری پەرەسەندی یەکێ لە وڵاتانی ئاسیای ڕۆژهەڵات، ب.ت. سینگاپور، تایوان و کۆرەی باشووری ◌ 1 ببر 2 آدم پرانرژی 3 آدم خشن 4 تایگر

tiger beetle *noun*

قالۆنچەبـەورە [خێـزان Cicindelidae: زۆر

جۆرن] ◌ نوعی سوسک

tigereye = tiger's eye

tigerish /'taɪgərɪʃ/ *adjective*

1 بەورئاسا، بەوری، بەورین، وەکوو بەبر یا بەور 2 (خوازە) دڕندە، دڕ

tigerishly /'taɪgərɪʃli/ (*adv*) ◌ 1 ببرمانند 2 (مجازی) وحشی

tiger lily *noun*

زمبەقەبەورانە، زمبەقی خاڵخاڵ یان پنکەپنکە [*Lilium lancifolium*] ◌ سوسن خال‌دار

tiger maple *noun*

کەوتی بەوری (زۆرتر بۆ کەلوپەلی نێومال بەکاردێتری) ◌ نوعی درخت

tiger mosquito = asian tiger mosquito

tiger moth *noun*

پەپوولە(شەوگەرە) بەورە: جۆرێکی کەتە، کرمۆکەکانی تووکنن [*Arctia* و توخمەکانی تر، زۆر جۆرن] ◌ نوعی پروانه

tiger prawn *noun*, also tiger shrimp

شامەیگوبەورە: جۆرێکی خۆراکی، هی ئۆقیانووسەکانی هیند و گەورە | *Penaeus monodon* و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] ◌ نوعی شاه‌میگو

tiger salamander *noun*

زەردەقورە یا سالاماندێری بەوری (گەورە و لە ئەمریکا، *Ambystoma tigrinum*] لە خێزانی [Ambystomatidae) ◌ نوعی سمندر

tiger's eye *noun*, also tigers eye or tigereye

چاوەبەورە: جۆری کوارتزی نیوەقیمەتی قاوەیی زەردباو، بەردێکی ورشن chatoyant، بۆ خشل و زەمبەر زۆر بەکاردێتری ◌ نوعی کوارتز

tiger shark *noun*

شارکەبەورە: جۆری شارکی پەلامارده‌ری ئاوە گەرمەکان، بە میلی ئەستوونی یان تانی لەسەر لەشی [*Galeocerdo cuvieri*] ◌ نوعی کوسه

tiger shark *noun*

مارەبەورە، مارەبەورینە: جۆری ماری کوشندەی ئەوسترالیایی، هێڵی زەرد و قاوەیی پێوەیە [*Notechis scutatus*] ◌ نوعی مار

tiger worm = brandling

tight /taɪt/ *adjective* (tighter, tightest)

adj 1 توند، نەکراوە، جەڕدراو، شەتەک‌دراو، نەرەواو، (گری)کوێرە، پووچکە، قایم، پتەو، داکوتراو، (لێ)گیر(کراو)، پێوەتوندبوو، تەکان‌نەخواردوو، کێشراو، تەنگ، چەسپ، پێوەچەسپ، لەپاڵ‌یەک‌دا، لێک‌ترنجێنراو: *The rope was stretched tight* ◊ *He kept a tight grip on her arm* ◊ *These shoes are much too tight* 2 پڕ، تژی، پڕی پڕ 3 مەستی مەست، کەلەلا 4 پڕکێشە، دژوار، چەتوون، پڕگیرەوکێشە 5 (پارە) کەم، بەش‌نەکردوو، بێ‌پارە: *We have a very tight budget* 6 (لە لێکدانا) دژ، بێ 7 (بازاڕ) کەساس، سست، بێ‌پارە، بێ‌بازاری 8 (پێچ) توند 9 پیسکە، ڕژد، بەرچاوتەنگ 10 ئاو و هەوای تێناچێ، سەربەستە، کیپ، سەرنراوە، لێنەچوو *adv* قایم، توند ◌ *adj* 1 سفت، محکم، کشیده، (گره) کور، تنگ 2 پر 3 پاتیل 4 پرمخمصه 5 (پول) ناکافی، کم‌یاب 6 (در ترکیب) ضد، بی 7 بی‌رونق 8 تند 9 خسیس 10 تایت *adv* محکم

tight-fisted *adjective*

(نافەرمی) پیسکە، دەس‌قووچاو، مشت‌قووچاو، ڕژد ◌ ناخن‌خشک

tight-fistedness *noun*

پیسکەیی، لەچەری، گوونەکەری، سەقیلی، ڕژدی ◌ ناخن‌خشکی

tight-knit *adjective*, also tightly knit

یەک‌گرتوو، پێک‌بەستراو، پێک‌بەند، بەیەکەوەبەستراو ◌ متحد

tight-lipped *adjective*

لێوپێکەوەدووریو، بێ‌دەنگ، قروقپ، (دەم)کلیلەدراو، دەم‌لێک‌ناو، وسکوت، تقەلێ‌نەهاتوو، کەم‌قسە، ناڕەحەت، دڵتەنگ، مات ◌ خاموش، افسرده

tightly /'taɪtli/ *adverb*

1 چەسپ، تەنگ، بە شێوەیەکی تەنگ‌وتۆمان 2 بە شێوەیەکی توند یان قایم، بە شێوەیەکی کێشراو یان توندکراو 3 (بە) توندی، بە سەختی ◌ 1 به طور چسبان 2 به طور محکم، به طور کشیده 3 شدیداً

tightly-knit = tight-knit

tightness /'taɪtnəs/ *noun*

1 تەنگی، توندی، چەسپی، پێوەچەسپی 2 قایمی، پتەوی، کێشراوی، یەک‌گرتوویی، پێک‌بەستراوی 3 توندی، سەختی، توندوتیژی ◌ 1 تنگی 2 سفتی، محکمی، کشیدگی، اتحاد 3 شدت

tightrope /'taɪtrəʊp, US -roʊp/ *noun*

1 (تەناف‌بازی) تەناف، پەت، گوریس، کەندر 2 بارودۆخێکی ناجێگیری پڕمەترسی ◌ 1 طناب، بند 2 وضعیت بی‌ثبات خطرناک

tightrope walker *noun*

تەناف‌باز، تەنافەوان، تەناف‌ڕەو، دارباز ◌ بندباز

tights /taɪts/ *noun, pl.*

1 جلی تەنگ، بەرگی چەسپ: *a pair of tights* 2 گۆرەوی شەڵواری ◌ 1 لباس بدن‌چسب 2 جوراب شلواری

tightwad /'taɪtwɒd, US -wɑ:d/ *adjective*

سەقیل، بەخیل، ڕژد، لەچەر، پیسکە، بەرچاوتەنگ ◌ بخیل، ناخن‌خشک

tightwire *noun*

تێل یان وایەری تەناف‌بازی ◌ سیم بندبازی

tigon /'tʌɪg(ə)n/ *noun*, also tiglon /'tʌɪglɒn, 'tɪg-/

بەورشێر (دوورەگەی بەوری نێر و شێری مێ،

بروانە liger) ◌ تایگون

Tigre /'ti:greɪ/ *noun*

تیگریی، تیگری (زمانێکی سامی کە لە ئێریتریا Eriteria و چەند بەشێکی سوودان قسەی پێدەکرێ، بروانە Tigrinya) ◌ تیگری

tigress /'taɪgrəs/ *noun*

دێڵەبەور، بەوری مێ، female tiger ◌ مادەببر

Tigrinya /tɪ'gri:njə/ *noun*

تیگرینیایی (= زمانێکی سامی Semitic، لە Tigray (یا باکووری ئەتیۆپیا و ئێریتریە Eritrea) قسەی پێدەکرێ، بروانە Tigre) ◌ تیگرینیا

Tigua = n. & adj. variant spelling of Tiwa

tike = tyke

tikka /'tɪkə, US 'ti:kə/ *noun*

تیکا (= جۆرێ چێشتی هیندی، بنەڕەت: لە ṭikkā پەنجابییەوە) ◌ تیکا

til *abbreviation* till

tilapia /tɪ'leɪpɪə, US -'lap-/ *noun*

جۆرێ ماسی cichlidd ی ئاوی شیرینی ئەفریکایی [*Tilapia* و توخمەکانی تر: چەندین جۆرن] ◌ نوعی ماهی

tilbury /'tɪlb(ə)ri/ *noun, pl.* tilburies

(مێژوویی) جۆرێ عەرەبانەی سووکی دووپێچکە یان دووچەرخ ◌ تیلبوری

tilde /'tɪldə/ *noun, pl* tildes

1 کەشە، برۆ (نیشانەی «~»)، لەسەر *n* سپانیایی دادەنرێ تا *ny* گو بکرێ (وەک لە *señor* دا) یان لەسەر *a* یان *o* پۆرتوگالی کە دەیگێنێ (وەک لە *São Paulo*) 2 = swung dash ◌ ابرو

tile /taɪl/ *noun*

کاشی، ناسکەخشت، تەنکەخشت، دیرەک، سوالەت، کرێچ، تەرکپۆش، هەلان، پختۆک، خام (tiled *adj*: کاشیکاریکراو، کاشیلێدراو، بەکاشیداپۆشراو، کاشیڕێز) ◌ کاشی، سفال، کفپوش

tiler *noun*

1 کاشیکار 2 خشتپێژ، خشتبڕ، کاشیپێژ، کاشیبڕ ◌ 1 کاشیکار 2 آجرپز، تایلر

tiling /'taɪlɪŋ/ *noun*

کاشیکاری، شوێنی کاشیکاری ◌ کاشیکاری، محل کاشیکاری

till[1] /tɪl/ *conjunction, preposition*

هەتا، تا، تاکوو، تاوەکو: *We're open till 6 o'clock* ◌ تا، تا اینکه

till[2] /tɪl/ *noun*

(دووکان) داخلە ◌ صندوق

tillable *adjective*

شیاوی کشتوکاڵ یان داچەندن، چاندەنی ◌ قابل کشت

tillage /'tɪlɪdʒ/ *noun*

1 کشتوکاڵ، چاندن، کێلان 2 زەوی کێڵراو، زەوی داچێنراو یان شێوبراو، کێڵگە، cultivated land ◌ 1 زراعت 2 زمین کشتشده

tillandsia *noun*

جۆرێ دار لە خێزانی pineapple [توخم *Tillandsia*] (بنەڕەت: لە ناوی Elias *Tillands*، رووەکناسی فینلەندی، مەرگ 1693) ◌ تیلاندسیا

tiller[1] /'tɪlə(r)/ *noun*

دەسکی سوکان، نوێلی سوکان ◌ اهرم سکان

tiller[2] /'tɪlə(r)/ *noun*

جووتبەندە، وەرزێر، جووتیار ◌ زارع

tiller[3] /'tɪlə(r)/ *noun*

وەچ، ریشە، خەڵف (کە لە قەدی بنەڕەتی (دار، رووەک و دەغڵودان) شین دەبێ؛ tillering *n*) ◌ تیلر

tillerman *noun, pl.* tillermen

1 سوکانگێر، سوکانەوان 2 جووتیار ◌ 1 تیلرمن، سکاندار 2 شخمزن

Tilsit *noun,* also Tilsiter

تیلسیت: پەنیرێکی نیوەنەرمی کونکونی سووک و زەرد ◌ تیلسیت

tilt /tɪlt/ *noun*

1 لاری، خواری، کەچی، لاربوونەوە، تەلان، خێسی، لێژی، چەمانەوە: *The table is at a slight tilt* 2 پەلامار، هێرش، بۆچوون (بە رمەوە)، رەخنە 3 خێرایی، توندی 4 لێژ، سەرەوخواری (tilted *adj*: لار، خوار، لاپێچ، خێچ؛ tilter *n*) ◌ 1 کجی، خمیدگی 2 حملە 3 سرعت 4 شیب، سرازیری

tilth /tɪlθ/ *noun*

1 کشتوکاڵ، چاندن، کێلان 2 زەوی کێڵراو، زەوی داچێنراو، کێڵگە 3 زەوی خۆشکراو یان پێمەرەکاریکراو، زەوی شێوبراو، شێوەرد ◌ 1 زراعت 2 زمین کشتشده 3 زمین آمادەی کشت

tilt hammer *noun*

چەکوشی دارشتن ◌ نوعی چکش

tiltyard *noun,* also tilting yard

گۆڕەپانی رمبازی یان نەیزەبازان و سوارکاران ◌ تیلیارد

timbal /'tɪmb(ə)l/ *noun,* also tymbal

(کۆن) تەپڵ، دەهۆڵ (هەروەها kettledrum؛ بنەڕەت: لە *aṭ-ṭabl* عەرەبی "تەپڵ") ◌ طبل

timbale /tam'bɑ:l/ *noun*

چێشتێ (گۆشتی قیمەی ماسی، مریشک، پەنیر و هتد) ◌ نوعی غذا

timber /'tɪmbə(r)/ *noun*

1 تەختە 2 داری دارستان یان جەنگەڵی 3 دەستەک یان داری چوارپاڵوو (خانووبەرە) لە دار، داری، دارین؛ timbered /'tɪmbəd, US -bərd/ *adj*؛ timbering *n*) ◌ 1 الوار 2 چوب جنگلی 3 تیر چهارتراش

timberdoodle *noun*
مرەلارە یا مرەباخی woodcock ئەمریکایی ◌
خروس جنگلی امریکایی

timber-frame *adjective, noun*
adj چوارچێوەدار(یـن) *n* ئـەو بەشـە پێشـەکی
دروس‌کراوانـەی لـە دار بـۆ خانوویێ (timber-
framed *adj*; timber-framing *n*) ◌ تیمبرفرم

timberhead *noun*
بنـەوەی نیرگـەی کەشـتی کـە گـوریس یـان
تەنافەکەی پیاشۆردەکەنەوە ◌ تیمبرهد

timber hitch *noun*
جۆرێ گرێ بۆ بەستنەوەی گوریس بە کۆتەرە
یان spar ◌ نوعی گره

timberline = tree line

timberline = tree line

timberman *noun, pl.* timbermen
1 تەختەکار، دارکار، دارکەر، دارتاش، هەروەها
lumberman 2 جـۆرێ قالۆنچـەی شـاخ‌درێژی
بـاکووری دارسـتانەکانی کـاژی ئـەورووپایی
[*Acanthocinus aedilis*] ◌ 1 الوارکار 2تیمبرمن

timber rattlesnake *noun*
مارێکی زەنگی رۆژهەلاتی ئەمریکا [*Crotalus horridus*] ◌ نوعی مار

timber wolf *noun*
گـورگی بـۆر، شـێوی دارسـتان (گـەورە و هـی
ئەمریکای باکووری، بە تووکی قاوەیی رێرێی
بۆرەوە [*Canis lupus*]) ◌ گرگ جنگلی

timberwork *noun*
دارکرد، دارکار، شتی لە دار دروست‌کراو ◌
ساختەشدە از درخت

timbre /ˈtæmbə(r)/ *noun*
زەنـگ، زرنگانـەوە (بنـەڕەت: لـە *tumpanon*
یۆنانییەوە "drum") ◌ طنین

timbrel /ˈtɪmbr(ə)l/ *noun*
(کۆن) دەفەی زرێزەدار، دایرەی زەنگی، گەواڵ
◌ دایرەی زنگی

Timbuktu /ˌtɪmbʌkˈtuː/ *noun*, also -buctoo
رێگـای مـاران، شـوێنێکی زۆر دوور (بنـەڕەت:
ناوی شارێکی باکووری مالی) ◌ مکان بسیار دور

time /taɪm/ *noun*
1 کـات، وەخـت، گـا، گـاف، هـەنگاو، سـات،
سەردەم، دەم، رۆژگار، زەمانە، گونەڵ، دەرفەت،
هەل، فرسەند، دەرفەتی باش، هەلی لەبار: *time
and space* ◊ *The changing seasons mark
the passing of time* ◊ *What time is
it/What's the time?* ◊ *Greenwich Mean
Time* ◊ *in ancient times* 2 وەرز، کۆ 3 ماوە،
تیپەڕینی وەخت یان کات 4 سەعات، کات‌ژمێر
5 سەعاتی بێکاری یان ئازاد، دەسپەرژ 6 جـار،
را، بار، وار، کەلە، چین، کەشە، گەلانکە، سـەرە،
حەل، چەل، پات، (موسیقا) تریە، تێمپۆ: *This
piece is in four-four time* 7 شـاگردی،
تازەکـاری، بەرووەسـتایی 8 مـاوەی زینـدانی،
بـڕیاری زینـدانی (فرێـز و زاراوەکـان: (old)
Father time: پـیری زەمـان یـان رۆژگـار ◊
(and) about time (too): کـاتی هـاتبوو،
چـەندەش درەنگ ◊ ahead of/behind 'time:
زووتـر یـان درەنگ‌تـر لـە کـاتی خـۆی: *We
all finished 15 minutes ahead of time* ◊
at all the time: هەمیشە، لەسەریەک، یەکیە ◊
at the 'times: هەمیشـە، هـەرکات، always ◊
at the best of times: لـە بـاش‌تـرین کاتـا یـان
بـارودۆخ‌دا، لە باش‌ترین هەل‌ومەرج‌دا ◊ at
other times: لە کاتێکی تردا، وەختێکی دی ◊
at the same 'time: (بە شێوەی) هاوکات، لە
کاتێک‌دا، پێکەوە، لە هـەمان کات‌دا، together;
لەگەڵ ئەوەش‌دا، وێڕای، سـەرەڕای ◊ at a time:
بە نۆرە، نـۆرە نـۆرە، یـەک یـەک؛ هـەرجار ◊ at
my, your, his, etc. time of life: لـە تـەمـەنی
من/ تۆ/ ئەو و هتد ◊ at times: جاروبار، ناو بە
ناو، هێنـدێ جـار، sometimes ◊ behind the
times: کـۆن، لەباوکەوتوو، بێ‌باو، قـەدیمی ◊
every time: هەمیشـە، یەکینـە، هـەموو کاتێ ◊
for the time 'being: جـارێ، کـاتی ئێسـتا، بـۆ
ئێسـتا، بۆ ئەم کاتـە: *You can leave your
suitcase here for the time being* ◊ from
time to time: جاروبار، ناوە ناوە، جـاری وایـە،
گاگا، occasionally: *She has to work at
weekends from time to time* ◊ in the
course of time: بە تێپەڕینی کـات یـان زەمـان،
ئاخرسـەر، سـەرئەنجام ◊ in good time: زوو،
پـێش‌تـر، زووتـر لـە کـاتی خـۆی، لـە وەختـی
خۆی‌دا، early ◊ (all) in good time: زەمـانی
خـۆی، کـاتی کـە هـات ◊ in (less than) 'no
time: لـە چـاو تروووکانێـک‌دا، دەس‌بـەجـێ،
لەرێوەوە ◊ in one's time: لە رابردوودا، بە
درێژایی تـەمـەنی خـۆ ◊ in time: ئـاخر(ی)،
ئاقیبەت، سەرەنجام، ئاخرسەر ◊ many a time
many's the time (that)...: زۆر جـار، گـەلێ
جـار، زۆربـەی جـاران، frequently ◊ nine
times out of ten ninety-nine times out of
a hundred: سـەدی نـەوەد و نـۆ، تـەقریبـەن
هـەمیشـە ◊ once upon a time: رۆژێ بـوو
رۆژێ نەبوو، رۆژێ رۆژگارێ، یەکێ بوو یـەکێ
نەبوو ◊ on time: سـەری وەخـت، بـە کـات یـان
وەختـی خـۆی، لـە کـاتی دیـاری‌کراودا، بـەبێ
دواکـەوتن ◊ time and time after time; time
(time) again; times without number:
گـەلێ جـار، زۆر جـاران، زۆربـە، بـارەهـا) ◌ 1
زمان، وقت، عهد، فرصت، فرصت مناسب 2 فـصل
3 مدت، گذشـت زمان 4 سـاعت، ساعت فراغـت 5
بار 6 (موسیقی) ضـرب 7 کـارآموزی، شـاگردی 8

مدت یا حکم زندانی

time and motion study *noun*
لێکۆڵینەوەی کات و جووڵە ۞ بررسی زمان و حرکت

time-barred /'taɪm bɑ:d/ *noun, adjective*
دەکەوێتە بەر تێپەڕینی کات یان وەختەوە ۞ مشمول مرور زمان

time bomb *noun*
1 بۆمبی کاتدار 2 (خوازە) باروودۆخی قەیراناوی، بۆمب، هەلومەرجی تەنگژەیی، باروودۆخی پڕمەترسی (لەوە دەچێ بتەقێتەوە) ۞ 1 بمب ساعتی 2 (مجازی) وضع بحرانی

time capsule *noun*
تایم کەپسوول، کەپسوولی کات یان زەمان ۞ کپسول زمان

time card *noun*
کارتی کارتیانووس یا اتن و نەهاتن، کارنووس ۞ کارت حضور و غیاب

time clock *noun*
تایم ئۆکلاک (سەعاتێ کە وەختی دروستی کەسێ کە کەی دەگاتێ و کەی کارەکەی بەجێدێڵێ، دەنووسێ) ۞ ساعت کارت‌زنی

time-consuming *adjective*
زۆرخایەن، درێژخایەن، زۆرکێش، وەخت‌بەر، وەخت‌گر، زەمان‌بەر ۞ زمان‌بر

timed *adjective*
وەخت دیاریکراو، کات‌دیاریکراو ۞ زمان‌بندی‌شده

time-expired soldier *noun*
سەربازێ کە ماوەی سەربازییەکەی تەواو کردووە ۞ سربازی کە خدمت خود را بە پایان رسانده است

time exposure *noun*
(وێنەگری) خستنەبەر ڕۆشنایی بۆ ماوەیەکی زۆر، بەر ڕووناکی‌دانی درێژخایەن ۞ نوردهی طولانی

time frame *noun*
مۆڵەت، دەرفەت، تەنگەتاوی: *We expect to complete the project within a fairly short time frame* ۞ مهلت، ضرب‌الاجل

time-honoured *adjective*
دێرین، کۆن، لەمێژینە، پێشینەدار، داکوتراو: *time-honored traditions* ۞ ریشه‌دار

time immemorial *noun*, from time immemorial
لە سەردەمانی کۆنەوە، لە زووەوە، لە زەمان یان ڕۆژگارانی دوورەوە (یان کۆنەوە) ۞ زمان‌های گذشته

timekeeper /'taɪmki:pə(r)/ *noun*
1 کات‌ڕاگر، کات‌نووس 2 کات‌ژمێر، سەعات ۞ 1 وقت‌نگه‌دار 2 ساعت

timekeeping /'taɪmki:pɪŋ/ *noun*
کات‌ڕاگری، وەخت‌ڕاگری ۞ وقت‌نگه‌داری

time killer *noun*
وەخت لەدەس‌دەر، وەخت‌بەفیڕۆدەر، وەخت‌کوژ ۞ وقت‌کش

time lag *noun*, also time lapse
مەودا، ماوە (ی نێوان دوو ڕووداوی پێکەوەبەستراو): *There is a long time lag between when I do the work and when I get paid* ۞ فاصله

time-lapse *adjective*
(فیلم‌هەڵگری) ماوەماوە، بە ماوەکەوتنە نێو ۞ با وقفه

timeless /'taɪmləs/ *adjective*
هەمیشەیی، تاسەر، نەمر، بێ‌کۆتایی، بەردەوام: *timeless eternity* ◊ *her timeless beauty* (:timelessly /'taɪmləsli/ *adv* بۆ هەمیشەیی، نەمرانە؛ :timelessness /'taɪmləsnəs/ *n* هەمیشەیی(بوون)، نەمری، تاسەری، هەرماوی، بێ‌کۆتایی‌بوون، بەردەوامیتی) ۞ ابدی، جاودانه

time limit *noun*
کات یان وەختی دیاریکراو، ڕادەی کاتی یان زەمانی: *The work must be completed within a certain time limit* ◊ *We have to set a ti,e limit for the work* ۞ حد زمانی

time loan *noun*, also time money
قەرزی دیاریکراو (بۆ دانەوە لە وەختێکی دیاریکراودا) ۞ وام تعیین‌شده

time lock *noun*
قوفڵی سەعاتی ۞ قفل ساعتی

timely /'taɪmli/ *adjective*
بە وەختی خۆی، پڕبەپێست: *A nasty incident was prevented by the timely arrival of the police* (timeliness /'taɪmlinəs/ *n*) ۞ به موقع

time machine *noun*
دەزگای کات (لە چیرۆکە زانستییە خەیاڵییەکاندا، سەفەرت بە نێو زەمان و کاتدا لە داهاتوو و ڕابردوودا پێدەکا) ۞ ماشین زمان

timeous /'tʌɪməs/ *noun*
(زۆرتر لە سکاتلەند) بە وەختی خۆی، لە کاتێکی باشدا، لە وەختێکی گونجاودا (timeously /'tʌɪməsli/ *adv*) ۞ به موقع، به هنگام

time out /'taɪmaʊt/ *noun*
پشوو یان ڕاوەستانی کەمێ لە یاریدا، کاتی پشوو ۞ تایم‌وات

timepiece /'taɪmpi:s/ *noun*
سەعات، کات‌ژمێر ۞ ساعت

time-poor *adjective*
وەخت‌کەم، کەم‌وەخت، پڕکار، دەس‌نەبەرژاو: *time-poor business owners* ۞ دارای وقت کم

timer /'taɪmə(r)/ *noun*

تایمیر، وەختڕاگر، کاتڕاگر، سەعات یان کاتژمێری کاتڕاگر: *an oven timer* ۞ وقت‌نگەدار، ساعت وقت‌نگەدار

times /taɪmz/ *noun*
(نافەرمی) 1 سەردەم، رۆژگار، زەمانە 2 بارودۆخ، هەلومەرج، کاودان 3 (ژمێرە) لێدراو لە، *two times two is four* :multiplied by ۞ 1 دوره، زمانه 2 اوضاع 3 ضرب‌در

time-saving *adjective*
خێراتر، گورج‌تر، بە قازانج (لەبارەی کاتەوە) ۞ مقرون به صرفه

time scale /'taɪmskeɪl/ *noun*, also timescale
ماوە، مۆلەت، دەرفەت: *a tight timescale* ۞ مدت، مهلت

time-server *noun*
مرۆی هەلپەرست، کوڕی رۆژ، کوڕی وەخت ۞ آدم فرصت‌طلب

time-serving *adjective, noun*
adj ۞ هەلپەرستی *n* هەلپەرست *adj* فرصت‌طلب *n* فرصت‌طلبی

time-share /'taɪmʃeə(r), US -ʃer/ *noun*
(وەکوو خانوویەک بۆ رۆژی پشوو) مافی بەکارهێنانی بە نۆرە: *timeshare apartments* ۞ حق بکارگیری متناوب

time-sharing *noun*
(کامپیوتێر) هاوبەشی کاتی (بەکارهێنانی کامپیوتێرێ لە لایەن چەند کەسێکەوە لە چەندین تێرمینالی جیاجیا لە کاتێکدا) ۞ اشتراک زمانی

time sheet = time card

time signal *noun*
(رادیۆ و هتد) زرەی راگەیاندنی کاتژمێر ۞ بوق اعلام ساعت

time signature *noun*
(موسیقا) سیگنیچێر یان سیگناتۆری تایم (دوو ژمارە لە دەسپێکی هێلێکی موسیقایی کە پێتدەلێ چەندین ترپە لە بار یان خانە دان)، ریبەری کێش ۞ کسر میزان

time-span *noun*
ماوە: *These changes have occurred over a long -me span* ۞ مدت

time switch *noun*
کلیلی کاتژمێری یان سەعاتی ۞ سویچ ساعتی

times table = multiplication table

timetable /'taɪmteɪbl/ *noun* , US schedule
خشتەی کات(وسات)، بەرنامەی هاتن و چوون یان هاتوچۆ، بەرنامە: *a bus/train timetable* ۞ جدول زمانی، برنامه

timetabling *noun*
دیاریکردنی وەخت یان کات، ریکخستنی خشتەی کات، وەختدانان: *Each head of department is responsible for the -tabling of courses* ۞ تعیین وقت، زمان‌بندی

time travel *noun*
کاتبواری، ریبواری یان سەفەری کات (سەفەر بەنێو کاتا لە رابردوو و داهاتوودا، لە زانستە چیرۆکەکاندا) ۞ مسافرت زمان

time traveller *noun*
کاتبوار، ریبواری کات ۞ مسافر زمان

time trial *noun*
تاقیکردنەوەی کات یان نەیارەکان ۞ آزمایش زمان competitor

time wrap *noun*
دابڕانی وەخت، هەلبڕانی وەخت، دابڕانی خەیالی کات (و سات) ۞ گسست زمانی، گسست خیالی زمان

timeworn *adjective*
1 کۆن(کەوتوو)، شڕ، زۆربەکارهێنراو، کارەسوو، لەکارکەوتوو 2 چەندبارەوەبوو، کلیشەیی، سوواو، بازاڕی، بێ‌تام ۞ 1 فرسوده 2 کلیشه‌ای

time zone *noun*, standard time
ناوچەی کاتی یان زەمانی: *a flight crossing several -s* ۞ منطقه‌ی زمانی

timid /'tɪmɪd/ *adjective* (timider, timidest)
1 ترسەنۆک، حیز، نەوێر، بێ‌زات، بێ‌غیرەت: *a timid person* ◊ *Deer are naturally timid creatures* 2 کەمڕوو، شەرمێون، خەجالەتی‌کێش، لەڕووهەلنەهاتوو: *a timid policy* (timidly *adv*: کەمڕووانە، بە خەجالەتی‌یەوە، شەرمنانە، بە شەرمەوە) ۞ 1 بزدل 2 خجالتی

timidity /tɪ'mɪdəti/ *noun*, also timidness
شەرمێونی، کەمڕوویی، شەرمکردوویی، پرکێشی ۞ خجالتی بودن

timing /'taɪmɪŋ/ *noun*
کاتدانان، ریکخستنی وەخت و کات، دیاریکردنی کات یان زەمان، کاتبەندی، زەمانبەندی ۞ زمان‌بندی، تعیین زمان

timing device *noun*
(بۆمب، مووشەک و هتد) دەزگای بەخۆوەختدانەر یان (بە)خۆکاتدانەر ۞ وسیله‌ی زمان‌بندی اتوماتیک

timocracy /tɪ'mɒkrəsi/ *noun*, *pl.* timocracies
1 شێوەیێکی حکومەت لەسەر بنەمای سامان و دارایی، سامانسالاری 2 شەرەفسالاری، شێوەیێکی حکومەت لەسەر بنەمای شەرەف و سەربەرزی (timocratic *adj*, also timocratical؛ بنەرەت: لە *timocracie* فەرەنسی کۆن، بە ریگای med. Latin لە *timokratia* یۆنانی، لە *timē* "honour" "worth" + *-kratia* "power") ۞ تیموکراسی

Timorese /ˌtiːmɔː'riːz/ *noun, adjective* n خەڵکی Timor، دورگەیێ لە باشووری کۆمەڵەدورگەی Malay، تیموری adj سەربە تیمۆر، تیمۆری ◌ تیموری

timorous /ˈtɪmərəs/ *adjective*

1 ترسەنۆک، حیز، نەوێر 2 کەمڕوو، شەرمێون، شەرمکردوو، خەجاڵەتی (timorously adv /ˈtɪmərəsli/: کەمڕووانە، بە خەجاڵەتییەوە، بە شەرمەوە؛ timorousness n /ˈtɪmərəsnəs/: شەرمنی، شەرمێونی، کەمڕوویی، لەڕووهەڵنەهاتن، شەرمکردوویی) ◌ 1 بزدل 2 خجالتی

timothy /ˈtɪməθɪ/ *noun*, also timothy-grass

گیا، لەوەڕ، پووش، ئالف [*Phleum pratense*] (بنەڕەت: لە ناوی *Timothy Hanson* کشتکاری ئەمریکایی هەڵگیراوەتەوە) ◌ علف

Timothy /ˈtɪməθɪ/ *noun*, Latin *Timotheus*, from Greek *Timotheos*

1 تیمۆتیۆس: ناوی یەکێ لە شاگردانی ئەپۆستل Paul 2 هەریەک لەو دوو نامەی پۆڵی حەواری بۆ تیمۆتیۆس لە پەیمانی نوێدا ◌ تیموتاوس

timpani /ˈtɪmpəni/ *noun*, *pl.* also tympani

تیمپانی، دەهۆڵ، کۆس (*n* timpanist: تیمپانیژەن، دەهۆڵژەن، تیمپانیکوت؛ بنەڕەت: لە ئیتالیایی، کۆی *timpano* "kettledrum"، لە لاتین *tympanum* (بڕوانە tympanum) ◌ تیمپانی، کوس، نقاره

tin /tɪn/ *noun*, *adjective*

n 1 قالایی، مز، ژرێز (بە ژ.گ. 50 ن. Sn) 2 تەنەکە یان قوتوی خوراکتێکراو، تەنەکە، پووتی، چەلەنگ *adj* لە قالایی، دروسکراو لە قالایی (ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ *n* 1 قلع 2 قوطی کنسرو، حلبی *adj* ساختەشدە از قلع

tinamou /ˈtɪnəmuː/ *noun*

تینامۆ (= جۆرێ باڵندەی grouse ئاسای گەرمێنانی ئەمریکا، سەربە rhea [خێزان Tinamidae: زۆر جۆرن]؛ بنەڕەت: لە Galibi *tinamu*) ◌ تینامو

tin can *noun*

تەنەکە یا قوتوی خوراکتێکراو ◌ قوطی کنسرو

tincal /ˈtɪŋkəl/ *noun*

بۆرەکی خاو یان سروشتی ◌ بورەی طبیعی

tinct /ˈtɪŋkəl/ *adjective*, *noun*

adj ڕەنگی، coloured، tinged *n* شوێنەوار یان ڕەنگی کەم، tincture، tinge ◌ *adj* رنگی *n* اثر یا رنگ جزئی

tinctorial /tɪŋ(k)ˈtɔːrɪəl/ *adjective*

سەربە تینکچێر، ڕەنگی ◌ وابستە بە تنتور، رنگی

tincture /ˈtɪŋktʃə(r)/ *noun*

1 تینکچێر، تینتۆر (=گیراوە یان مادەیێ کە لەنێو ئەلکوڵدا تواوەتەوە تا وەک دەرمان بەکاربێنرێ): *medicine given in powder or tincture form* 2 شوێنەواری کەم، ڕەگ، نیشانەی کەم، trace: *a tincture of doubt* 3 بۆیە، ڕەنگ، بنەڕەنگ، colour، tint 4 کانزا، ڕەنگ یان کەوڵێ کە لە نیشانە یان دروشمی لەشکری و خێزانە کۆنەکاندا coats of arms بەکاردێتری ◌ 1 تنتور 2 اثر جزئی 3 تەرنگ 4 تنکچر

tinder /ˈtɪndə(r)/ *noun*

پووش، پووشکە، پۆشوو، قاو، دەستەچیلە: *The fire started late Saturday in -er-dry grass near the Snake River* ◌ فروزینە، آتش‌زنە

tinder-box /ˈtɪndəbɒks, US ˈtɪndərbɑːks/ *noun*

1 (زوو) قوتوی پووشکە، پووشکەدان 2 (خوازە) شوێنی مەترسیلەسەر، عەماری تەقەمەنی ◌ 1 جعبەی آتش‌زنە 2 (مجازی) انبار باروت

tine /taɪn/ *noun*

1 نووک، سەر، تیژایی، prong 2 (لقە)شاخ 3 ددانە (tined *adj*) ◌ 1 نوک 2 شاخ 3 دندانە

tinea /ˈtɪnɪə/ = ringworm

tinea cruris *noun*, also jock itch, New Latin, literally "tinea of the leg"

جۆرێ کەچەڵی ringworm کە groin و perineum دەگرێتەوە ◌ نوعی کچلی

tin-filler *noun*

پووتیپڕکەر، چەلەنگپڕکەر، تەنەکەپڕکەر ◌ حلبی پرکن

tinfoil /ˈtɪnfɔɪl/ *noun*

(کاغز) جفجفە، فۆیل (زۆرتر لە ئالومینیۆم دارشتەی tin-lead): *Cover with tinfoil and bake for 20 minutes* ◌ زرورق

ting /ˈtɪŋ/ *noun*

زرینگانەوە، دەنگی زرینگە ◌ جیرینگ‌جیرینگ، صدای دنگ‌دنگ

ting-a-ling *adverb*

(دەنگی) زرینگەزرنگ ◌ صدای دلنگ‌دلنگ

tinge /tɪndʒ/ *noun*

1 (سووکە) مۆرک، نیشانە، ڕەگ: *a tinge of* 2 *a visit tinged with sadness* ◊ *guilt* ڕەنگی کەم: *There was a faint pink tinge to the sky* ◌ 1 رد، اثر 2 تەرنگ

tinged *adjective*

تێکەڵ بە ◌ آمیختە با

tin glaze *noun*

لیاو یان لوعابی قالایی ◌ لعاب قلع

tingle /ˈtɪŋgl/ *noun*

کزەکز، مێرووله، چزانەوە، چزەچز، تەزەتەز، هەستێکی ناخۆش یان ورووژێنەر: *to feel a tingle of excitement* ◌ سوزش، جزجز

tingling *noun*

کزەکز، مێرووله، چزانەوە، چزەچز، تەزەتەز ◌ سوزش، جزجز

tin hat *noun*
(ئافەرمی) کلاوتەنەکە، تاس‌کلاوی سەربازی، کلاوزری، کلاوی لە ئاسن یا ئاسنینی سەربازان ۞ کلاه فلزی سربازی

tinhorn *noun*
(لە ئەمریکای باکووری، ئافەرمی) خۆبەدەوەڵەمەندنیشاندەر، خۆهەڵکێش، لافلێدەر (پارە، هێز و هتد) ۞ تین‌هورن، لاف‌زن

tinker /ˈtɪŋkə(r)/ *noun*
1 تەنەکەچی، تەنەکەساز، مسگەر، سپیگەر 2 گاوچی، گاوکەر، گاوگەر 3 مرۆی ئاوارە و بێ‌ماڵ‌وحاڵ 4 (لە بانگ‌کردنی منداڵدا) شەیتان! ناجسن! بەدرەسەن! 5 منداڵی ناجسن ۞ 1 تعمیرکار دوره‌گرد 2 بندزن 3 آدم خانه‌به‌دوش 4 (در خطاب به بچه) بدجنس! 5 بچه‌ی تخس

tinkle /ˈtɪŋkl/ *noun*
1 دەنگی زرنگەزرنگ، زرنگە: *the tinkle of glass breaking* 2 (ئافەرمی) زرەی تەلەفون، زەنگی تەلەفون، جرینگەی تەلەفون 3 میزکردن ۞ 1 صدای جیرینگ‌جیرینگ 2 (عامیانه) زنگ تلفن 3 عمل شاشیدن

tin Lizzie *noun*
(ئافەرمی، ئەمریکای باکووری) مۆتۆر یا بزوێنەی ماشێن، هی Fordی زۆر کۆن ۞ تین لیزی

tinned /tɪnd/ *adjective*
لەقوتوکراو، ئامادەکراو لە قوتودا: *tinned fruit* ۞ کنسروشده

tinnitus /ˈtɪnɪtəs/ *noun*
(پزشکی) زرینگەی گوێ، ویزەویزی گوێ، زرەی گوێ ۞ وزوز گوش

tinny /ˈtɪni/ *adjective* (tinnier, tinniest), *noun* (*pl.* tinnies)
adj 1 قالایی‌ئاسا، شێوەزریژ 2 (کانزاکان) تەنەکەئاسا، خراپ 3 (دەنگ) ناخۆش 4 (ئەوسترالیا) بەبەخت، بەشانس 5 هەرزان، سووک، بێ‌مایە *n* قوتوی بیرە یا ئاوجۆ (tinniness *n*, tinnily *adv*) ۞ *adj* 1 قلع‌مانند 2 حلبی‌مانند، نامرغوب 3 گوش‌خراش 4 بااقبال 5 ارزان، سبک *n* قوطی آب‌جو

tinny music *noun*
موسیقای ناخۆش ۞ موسیقی گوش‌خراش

tin-opener *noun*
قوتوهەڵپچڕ، هەڵپچڕ، تەنەکەکەرەوە ۞ دربازکن

tin plate /ˈtɪnpleɪt/ *noun*
تەنەکەیی، تەبەقی (لە) تەنەکە (تەبەق یان تەڵشی ئاسن یان پۆڵا کە بە قالایی یان تین داپۆشرابێ) ۞ حلبی، ورق حلبی

tinpot /ˈtɪnpɒt, US -pɑːt/ *noun*
(ب.ت. وڵاتێ یان رێبەرەکەی) هیچ(وپووچ)، ناگرنگ، هیچ‌لەدەس‌نەهاتوو، بێ‌بایەخ، فشە ۞ بی‌ارزش، بیزری

tinsel /ˈtɪnsl/ *noun, adjective*
n 1 زێڕوەرەق، پوولەکە 2 ئالاوواڵا، زریقەوبریقە 3 راکێشانی سەرسەرەکی *adj* پڕورشە، بەزریقەوبریقە، پڕئاڵاوواڵا (tinselled *adj*, tinselly *adj*) ۞ *n* 1 زرورق 2 زرق و برق 3 جذبه‌ی سطحی *adj* پرزرق و برق

Tinseltown /ˈtɪnsltaʊn/ *noun*
هالیوود (= سووکانە، بریتی لە زریقەوبریقەی فیلم‌سازی هالیوود) ۞ هالیود

tinsmith *noun*, also tinman
تەنەکەچی، تەنەکەساز، تەنەکەگەر ۞ حلبی‌ساز

tinsnips *noun, pl.*
مقەستی تەنەکەبڕی، دووکێردەی تەنەکەبڕی ۞ قیچی حلبی‌بری

tinstone = cassiterite

tint /tɪnt/ *noun*
1 رەنگێکی کەم، بەرەنگ، سێبەر: *leaves with the* ◊ *red and gold autumn tints* 2 رەنگی کاڵ، رەنگی قژ یان سەر: *brownish tint of an old photo to* ◊ *a blond tint* 3 شوێن، شوێنەوار، رەگ، نیشان *have a tint* ۞ 1 تەرنگ 2 رنگ مو 3 اثر

tinted *adjective*
(شووشە، هاوێنە و هتد) رەنگی: *tinted glasses* ۞ رنگی

tintinnabulary *adjective*
سەربە زەنگ، زەنگی، سەربە زرنگانەوەی زەنگەکان، زرنگانەوەیی (بنەڕەت: لاتین: tintinnabulum bell) ۞ وابسته به زنگ یا جیرینگ‌جیرینگ زنگ‌ها

tintinnabulation /ˌtɪntɪnæbjuˈleɪʃn/ *noun*
زرنگانەوەی زەنگەکان، جرینگەجرینگ ۞ جیرینگ‌جیرینگ زنگ‌ها

tintometer *noun*
رەنگ‌پێو ۞ رنگ‌سنج

tinware *noun*
قاپ‌وکەوچکی لە تەنەکە، حاجەت و هێرباری تەنەکەیی ۞ ظروف حلبی

tin whistle *noun*
شمشاڵ؟، بلوێر؟ (ئامێرێکی موسیقا بە 6 کونەوە) ۞ نی حلبی

tinwork *noun*
شتی دروس‌کراو لە قالایی، تەنەکەکرد ۞ شیء ساخته‌شده از قلع

tiny /ˈtaɪni/ *adjective* (tinier, tiniest), *noun* (*pl.* tinies)
adj چکۆلە، چکۆلانە، پچووک، بچیک، وردیلانە، گچکەلە *n* منداڵی گچکەلە یان وردیلانە ۞ *adj* خرد، کوچک *n* بچه‌ی کوچک

-tion = -ion: forming nouns of action, condition, etc. such as *completion*

-tious *suffix*
پاشگر: خاوەنی، بەـ ـدار، ـوەر ۞ پـیـوند: دار، دارای

tip[1] /tɪp/ *noun*
the tips of your fingers 1 نووک، سەر، تەوق:
2 بن، کنگە، قنچک 3 کنگەجگەرە، قونچکەسیگار، ناغزە ۞ 1 نوک 2 تە 3 فیلتر سیگار

tip[2] /tɪp/ *noun*
1 ئەشغالدان، شوێنی لێداکردنی زبڵوزاڵ 2 (خوازە) تێولە، شوێنی پیس ۞ 1 زبالەدانی 2 (مجازی) آشغالدانی

tip[3] /tɪp/ *noun*
1 شاگردانە، دەس‌خۆشانە 2 رێنوێنی، رێ‌پیشاندان، ئامۆژگاری، نەسیحەت 3 راگەیاندن یان ئاگاداری نهێنی، هۆشداری پەنامەکی، زانیاری نهێنی. هۆشیارکردنەوەی پەنامەکی یان نهێنی 4 لێدانی بەسووک، باڵ، تەکان ۞ 1 انعام 2 راهنمایی، توصیه 3 اطلاع پنهانی، اطلاعات محرمانه، اخطار مخفیانه 4 ضربەی آهسته، هل

tip-and-run /ˈtɪp ən ˈrʌn/ *noun*
(وەکوو ئاوەڵناو، هێرشێکی سەربازی) لێدە و هەڵێ، پیاکێشە و دەرچۆ ۞ بزن و دررو

tip-cat /ˈtɪp kæt/ *noun*, also tipcat
1 (مێژوویی، جۆرێ) هەلووکێن، خچ‌خچێن 2 کڵاوی نووک‌تیژ یان قووچ ۞ 1 (نوعی) الک و دولک 2 کلاه نوک‌تیز

tipi = tepee

tip-off *noun*
1 (نافەرمی) زانیاری نهێنی 2 هەواڵ، نووچە 3 ورياکردنەوە یان ئاگاداری نهێنی ۞ 1 اطلاعات محرمانه 2 خبر 3 اخطار نهانی

tipped *adjective*
1 سەردار، نووک‌دار، بەنووک 2 بن‌دار، بەبن 3 (جگەرە) فیلتێردار ۞ 1 سردار 2 تەدار 3 فیلتردار

tipper *noun*
1 هەمیشەمەست 2 وەرگەڕێنەر، بەلاداخەر ۞ 1 دائم‌الخمر 2 واژگون‌کننده

tipper lorry *noun*
لۆری هەڵڕێژ، ماشێنی بارهەڵڕێژ یان ڕۆکەر ۞ کامیون کمپرسی

tipper truck = tipper lorry

tippet /ˈtɪpɪt/ *noun*
شاڵگەردن، شان‌پۆش، شتێ لەو مایە کە دادگەر، پیاوی دینی و هتد لە سەرشانی دەپێچن ۞ شال‌خز

Tipp-Ex /ˈtɪpeks/ *noun*, also Tippex
لاک، سڕە (= مەتریالێکی سپی بۆ سڕینەوەی هەڵەکان) ۞ لاک

tipple /ˈtɪpl/ *noun*
خواردنەوە (ئەلکولی)، ئارەق ۞ مشروب

tippler[1] /ˈtɪplə(r)/ *noun*
ئارەق‌خۆر، بخۆرەوە، هەمیشەمەست ۞ مشروب‌خور، دائم‌الخمر

tippler[2] /ˈtɪplə(r)/ *noun*
چوارچێوەیێ بۆ هەڵگەڕاندنەوەی ماشێنێکی باری بۆ هەڵڕشتنی ۞ تیپلر

tippy *adjective* (tippier, tippiest)
سست، لەرزۆک، بێ‌هێز، لۆق، لەرزیو، لەقیو، ناهاوسەنگ، ناپتەو، دانەکوتراو، بگۆڕ، ناجێگیر، ناسەقامگرتوو، لەوە دەچێ وەرگەڕێ: *a tippy boat* ۞ نااستوار، سست، لرزان، بی‌ثبات

tipster /ˈtɪpstə(r)/ *noun*
رێ‌پیشاندەری گرێو، راسپێری گرێو ۞ راهنمای شرط‌بندی

tipstaff /ˈtɪpstɑːf/ *noun*
1 ئەفسەری شێریف یان زاکوونپارێز یان کەلانتەری 2 گۆچانی سەرناسنی ۞ 1 افسر کلانتری 2 عصای سرفلزی

tipster /ˈtɪpstə(r)/ *noun*
کەسێ کە لەبارەی ئەگەری بردنەوە و سەرکەوتنی پێشبرکێ‌یێ بۆچوونی هەیە و پارە وەردەگرێ ۞ تیپ‌استر

tipsy /ˈtɪpsi/ *adjective* (tipsier, tipsiest)
سەرمەست، سەرخۆش، نیوەمەست، سەرگەرم (*adv* tipsily: سەرخۆشانە، سەرمەستانە، سەرگەرمانە؛ *n* tipsiness) ۞ شنگول

tiptoe /ˈtɪptəʊ, US -toʊ/ *noun, adjective*
n سەری قامکی پێ، پەنجەی پا *adj* لەسەر پەنجەی پا، لەسەر نووکی پێ ۞ *n* سرانگشت پا، پنجەی پا *adj* روی پنجەی پا

tip-top /ˌtɪpˈtɒp/ *adjective, noun*
adj یەکجارباش، فرەخاس، عال، هەرەچاک: *The house is in tip-top condition* *n* بەرزترین بەش ۞ *adj* عالی *n* عالی‌ترین قسمت

tip-up /ˈtɪp ʌp/ *adjective*
بەرزەوەبوو (ئاماژە بە کورسی) ۞ بلندشو

TIR *abbreviation* international road transport
گواستنەوەی نێونەتەوەیی ڕێگەیی، گواستنەوەی جیهانی (یان نێونەتەوەیی) بە ڕێگاوە ۞ حمل و نقل بین‌المللی جاده‌ای

tirade /taɪˈreɪd/ *noun*
وناردانی بەتوندی، لێدوانی توند (بنەڕەت: لە فەڕەنسەوە بە واتای "لێدوان یان گوتاری درێژ") ۞ سخنرانی آتشین

tiramisu /ˌtɪrəmɪˈsuː/ *noun*
جۆرێ دیسێری ئیتالیایی ۞ تیرامیسو

tire /ˈtaɪə(r)/ *noun*, US spelling of tyre
attire = 1 تایە، تگەر، پێنچکە، چەرخ 2 (بێ‌باو) 2 (کۆن) سەرپێچ یان خشڵی قژ و مووی ژن ۞ 1 تایر، چرخ، لاستیک 2 و 3 تایر

tired /ˈtaɪəd, US ˈtaɪərd/ *adjective*
1 ماندوو، شەکەت، کفت، هیلاک 2 کۆن،

چەنـدبارەوەبوو، وەڕەس‌کـەر، سـواو، بـازاڕی،
tiredness کلیـشەیی (tiredly *adv*: ماندووانە؛
n: مانـدوویی، شـەکەتی، کفـتی، هیلاکـی) ۞ 1
خـسته 2 قدیمی، تکراری

tired out *adjective*
لەپێ‌کەوتوو، ماندوو و مردوو ۞ فرسوده

tire iron *noun*
تـارویر، تـایرویر، پێچکەدەرێنـە، دەسـکاسـنگی
پێچکەدەرهێنان ۞ تایرور

tireless /'taɪələs, US 'taɪərləs/ *adjective*
مانـــدوویی‌نـــاس، کۆڵـــنەدەر، ماندوونـــەبوو،
a tireless worker :indefatigable بێ‌سووک،
a tireless campaigner for human rights ◊
نـستوه، خـستگی‌ناپذیر ۞ *to have -ess energy* ◊

tirelessly /'taɪələsli, US 'taɪərləsli/ *adverb*
He has worked tirelessly for :ماندوونەبووانە
peace ۞ به طور نـستوه

tirelessness /'taɪələsnəs, US 'taɪərləsnəs/ *noun*
مانـدوویی‌نەناسـی، کۆڵـنەدەری ۞ نـــستوهی،
خـستگی‌ناپذیری

Tiresias *noun*, Latin, from Greek *Teiresias*
تیریـسیاس، تیریزیـاس: غـەیـب‌بێژیکـی کـوێری
تیـبێـس Thebes، لـه یـەکـێ لـه ئـەفـسانەکـانی
یۆنـانی‌دا بـۆ مـاوەی چـەنـد سـاڵ دەبـێ بـه ژن و
پاشان دەبێتەوە پیاو ۞ تیرسیاس

tiresome /'taɪəsəm, US 'taɪərsəm/ *adjective*
1 ماندووکەر، وەڕەس‌کەر، عاجزکەر، بێزارکەر،
ناخۆش، شەکەت‌کەر 2 ملۆزم، مایەی سـەرێشە:
Buying a house can be a very tiresome
tiresomely /'taɪəsəm, US (*business*
'taɪərsəmli/ *adv*: ماندووکەرانـــــە،
tiresomeness نارەحەت‌کەرانە، وەڕەس‌کەرانە؛
/'taɪəsəm, US 'taɪərsəmnəs/ *n*: ناخۆشـی،
وەڕەس‌کـــەری، نارەحـــەت‌کـــەری) ۞ 1
خـسته‌کننده 2 مزاحم

tiring /'taɪərɪŋ/ *adjective*
ماندووکەر، ناخۆش، نارەحەت‌کەر، لەپێ‌خەر:
Shopping can be very tiring ۞ خـسته‌کننده

tiro = tyro

'tis /tɪz/ = it is

tisane /tɪ'zan/ *noun*
دەرمانی کوڵێنراو (له فەرەنـسی‌یەوە وەرگیراوە)
۞ داروی جوشانده

Tishah-b'Ab *noun*, Hebrew *tish'āh bō Ābh* "ninth in Ab"
تیشاباف: پـشووێنکی جووله‌که لەگەڵ رۆژووی
نۆیـەمـی مـانگی ئـاب، بـه یـادی ویـران‌بـوونی
پەرسـتگەکانی ئورشەلیم (بنەڕەت: عیبری "نۆیەمی
Ab") ۞ تیشاباو

Tishri /'tɪʃri:/ *noun*, also Tisri /'tɪzri:/
(لـه رۆژمێـری جووله‌کـەدا) تیـشرین: مـانگی
یەکەمی نادینی و مـانگی حەوتەمی سـاڵی دینی
(بنەڕەت: له *tišrī* عیبری‌یەوە) ۞ تیشری

tissue /'tɪʃu:, US 'tɪsju:/ *noun*
1 (زیندەناســـــی) شـــــانە، ئەتـــــەم:
scar ◊ *muscle/brain/nerve, etc. tissue*
tissue 2 تەون، تەڤن، چنراو، پارچە، کوتاڵ 3
دەسرەی کاغەزی 4 کاغەزی پێچانەوە (ناسک):
a box of tissues 5 پێکهاتـه یـان تـۆڕی
a tissue of lies :تەون‌ئاسا، زنجیرە، ریز، رستە
tissual *adj*, *a tissue of falsehoods* ◊
tissuey *adj*) ۞ 1 بافت، نـسج 2 منسوج، پارچـه
3 دستمال کاغذی 4 تیشو 5 رشته

tissue culture *noun*
(زیندەناسی و پزشکی) چاندنی شانە یان ئەتەم
۞ کشت بافت

tissue fluid *noun*
شـلەی (نێـوان)شـانەیـی یـان ئـەتـەمـی، شـلەی
نێوان‌خانەیی ۞ مایع بافتی

tissue paper *noun*
کاغەزێکی نەرم و زۆرناسک ۞ نوعی کاغذ نـرم
و بسیار نازک

tissue plasminogen activator *noun*, *abbreviation* TPA
چالاکێنەری پلازمینۆسازی شانە: هـەوێنـەیێکـی
دژەمـەیـینی خـوێن کـه بـەهـۆی ئـەندازیاریی
بۆماوەیی‌یەوە بەرهەم دێنرێ ۞ تی‌پی‌ای

tit[1] /tɪt/ *noun*, tit for tat
ئەمە بەو، ئەمە له جیاتی ئەو ۞ این به آن در

tit[2] /tɪt/ *noun*
1 مـەمک، سـنگ، گـۆی مـەمک، سـەرچێچک،
گۆپکە (هی ژن) 2 کەسێکی یان مرۆێکی گەوج
۞ 1 پستان، نک پستان 2 آدم احمق

tit[3] /tɪt/ *noun*, also titmouse

titan /'taɪtn/ *noun*, Greek
1 کـەڵ، مرۆڤـی زلـە 2 (Titan) هـەریـەک لـه
خێزانی خـودا زەبەلاحـەکانی میتۆلۆژی یۆنـانی،
کـــوڕی Uranus و Gaca، لـــەســـەر عـــەرز
دەســەڵاتیـان دەکـرد تـا لـه لایـەن خواکـانی
ئۆلیمپیـەنەوە ژێـروژوور کـران، تایتـان، تیتـان 3
مـانگی هـەسـارەی کـەیـوان، گـەورەترین مـانگی
کۆمەڵەی خۆری ۞ 1 غول 2 و 3 تیتان

titan- or titani- *prefix*
پێـــشگر: تیتـــانیۆم titanium: *titanate* ۞
پیشوند: تیتانیوم

titanate /'tʌɪtəneɪt/ *noun*
(کیمیا) 1 خوێێ که لەودا ئانیۆن هەم تیتانیۆم و
هـەم ئۆکـسیژێنی تیایـه 2 ئێـستێری تیتـانیۆم بـه
شێوگی گشتی $Ti(OR)_4$ ۞ تیتانات

titaness *noun*

1 (زۆرتر Titaness) تایتان یان تیتانی مێ 2 ژنی زەبەلاح ◌ تیتانس
titania = titanium dioxide
Titania *noun*
تیتانیا: ژنی ئۆبێرۆن Oberon و شاژنی پەرییەکان لە A Midsummer Night's Dream ی شەکسپیەردا ◌ تیتانیا
titanic[1] /taɪˈtænɪk/ *adjective*
گەورە، یەکجار زل، مەزن، قورس، بێ‌ئەمان، دژوار، سەخت، توند، لە زوور هێزی مرۆڤی‌یەوە، colossal: *a titanic struggle between good and evil* (titanically /taɪˈtænɪkli/ *adv*) ◌ عظیم، شدید، حاد
titanic[2] /taɪˈtænɪk/ *adjective*
(کیمیا) سەربە یان پێوەندی بە تیتانیۆمەوە هەیە ◌ وابسته به تیتانیم
titanic acid *noun*
ترشەڵۆکی تایتانیک ◌ اسید تایتانیک
titanic struggle *noun*
شەڕی سەخت، ململانێی دژوار یان قورس، کێشمەکێشمی بێ‌ئامان ◌ نبرد بی‌امان
titaniferous *adjective*
تیتانیۆم‌دار، تیتانیۆمی تیایە: *titaniferous minerals* ◌ دارای تیتانیوم
titanism *noun*
تیتانیزم: نافەرمانی و سەرهەڵدان بە دژی داب‌ونەریتی کۆمەڵایەتی و هونەری (سەربزێوی Titan بە دژی باوکی Uranus) ◌ تیتانیسم
titanium /tɪˈteɪniəm/ *noun*
(کیمیا) تیتانیۆم (بە ژ.گ. 22 ن. Ti) ◌ تیتانیم
titanium dioxide *noun*, also titanium oxide or titania
دوانۆکسایدی تیتانیۆم ◌ دی‌اکسید تیتانیم
titanium white *noun*
ڕەنگێ کە لە وێنەکێشی‌دا بەکاردێنرێ، زۆرتر لە دوانۆکسادی تیتانیۆم پێکهاتووە و جێی سەرنجە بۆ ڕەنگی سپی درەوشاوەکەی ◌ وایت تیتانیم
titanous /tʌɪˈtanəs/ *adjective*
(کیمیا) سەربە تیتانیۆمی بە هاوهێزی نزم‌تر، زۆرتر سێ ◌ تیتانوس
titbit /ˈtɪtbɪt/ *noun*, US tidbit
1 تیکە یان پارووی خۆش، تیکەی چەور 2 هەواڵی سەرنج ڕاکێش یان خۆش، snippet: - *tbits of gossip* ◌ 1 لقمەی لذیذ 2 خبر جذاب
titch *noun*, also tich
(نافەرمی، بریتانیا) کەسێکی چکۆلە، گرگن، گزگل ◌ کوتوله
titche /ˈtaɪð/ *noun*
1 باجی کەم 2 بەشی چکۆلە یان کەم ◌ 1 مالیات جزئی 2 جزء کوچک
titchy /ˈtɪtʃi/ *adjective* (titchier, titchiest)
گچکەڵە، چکۆلانە، بچکۆلانە، وردیلە ◌ کوچولو
titer = US spelling of titre
titfer *noun*
(نافەرمی، بریتانیا) کڵاو ◌ (عامیانه) کلاه
tit for tat *noun*
تۆڵە بە تۆڵە: *tit-for-tat assassinations by rival gangs* ◌ عمل به مثل
tithe /taɪð/ *noun*
1 دەیەک، دەویەک، زەکات 2 tenth، بە گشتی بەشێکی کەم یان چکۆلە 3 باجی کەم (tithable *adj*) ◌ 1 عُشریه، زکات 2 tenth 3 مالیات جزئی
tither *noun*
دەیەک‌دەر، زەکات‌دەر ◌ زکات‌دهنده، عُشریه‌دهنده
tithing /ˈtʌɪðɪŋ/ *noun*
وەرگرتن یان دانی دەیەک یان زەکات ◌ دریافت یا پرداخت زکات
titi[1] /ˈtʌɪtʌɪ, US ˈtiːtiː/ *noun, pl.* titis
تیتی: جۆرێ داری ئەمریکای باشووری [*Cyrilla racemiflora*] ◌ تیتی
titi[2] /ˈtiːtiː/ *noun, pl.* titis
تیتی: جۆرێ مەیموونی چکۆلەی دارستانی یان دارستان‌نشینی ئەمریکای باشووری [تۆخم *Callicebus*: چەندین جۆرن] (بنەڕەت: لە Aymara) ◌ تیتی
titian /ˈtɪʃ(ə)n/ *adjective*, also Titian
زەردی مەیلەو سوور (بنەڕەت: لە وێنەکێشی ئیتالیایی *Tiziano* Vecellio) ◌ خرمایی مایل به قرمز
titillation /ˌtɪtɪˈleɪʃn/ *noun*
1 ختوکە، ختیلکە(دان) 2 هاندان، بزواندن، هەڵفریواندن (ب.ت. لەباری سێکسی‌یەوە؛ لە لاتینی *titillare* "ختیلکەدان"؛ *titillate-* (titillative *adj*) ◌ 1 غلغلک 2 تحریک
titillating *adjective*
بزوێنەر، هاندەر، وروژێنەر: *titillating reading* (titillatingly *adv*): بزوێنەرانە، هاندەرانە، وروژێنەرانە) ◌ تحریک‌کننده
titivation *noun*
خۆجوان‌کردن، (خۆ)سفت‌وسۆڵ‌دان، خۆڕازاندنەوە، خۆسازکردن، خۆلەدارو‌گوڵ‌دان، خۆ(لە)تاس‌ولووس‌دان، خۆتیفتیفەدان، خۆلەدەق‌دان (بنەڕەت: لە لاتینی *titulus* "title inscription") ◌ خودآرایی
titlark /ˈtɪtlɑːk/ = pipit
title /ˈtaɪtl/ *noun*
1 ناو، نێو، ناونیشان، سەرناو، لاناو 2 پلەوپایە، پایە 3 مافی خاوەن‌داری، ئیدعا یان داواکاری خاوەن‌داری 4 مافی قانوونی 5 لێوەشاوەیی، حەق، شیاویتی 6 (وەرزش) قارمانێتی، پاڵەوانی ◌ 1 عنوان، لقب 2 مقام 3 حق مالکیت، ادعای

مالکیت 4 حق قانونی 5 شایستگی 6 قهرمانی

titled /ˈtaɪtld/ *adjective*
خاوەن‌ناو، ناو(و)نیشان‌دار ◌ صاحب عنوان

title-deed /ˈtaɪtl diːd/ *noun*
قەباڵە، تاپۆ ◌ سند مالکیت

title-holder *noun*, also titlist
(وەرزش) قارەمـان، پاڵـەوان: *the current Olympic -holder* ◌ قهرمان

title-page *noun*
(کتێب و هتد) پەڕەی ناو، لاپەڕەی ناو، ناوپەڕ، پەڕەی سەرەتای کتێب ◌ صفحه‌ی عنوان

title role *noun*
رۆڵی ناو، رۆڵی ناونیشان (کەسێ کە رۆڵی نێوی فیلم یان شانۆکە دەگێڕێ) ◌ نقش عنوان

title track *noun*
ئاواز یان پارچەموسیقای ناولەبەرگیراو ◌ عنوان قطعه

titmouse /ˈtɪtmaʊs/ *noun*, *pl.* titmice
(باڵندەناسی) گورەوی‌چنە، گورەویلە [زۆر جۆرن، بە تایبەت لە خێزانی Paridae] ◌ چرخ‌ریسک

Titoism *noun*
تیتـۆئیزم، تیتۆگـەری: ریبـازی سیاسـی، کۆمەڵایەتی و ئابووری مارشال تیتۆ، ریبەری یۆگۆسلاڤیا ◌ تیتونیسم

Titoist *noun*, *adjective*
n تیتۆئیـست، تیتۆگـەر *adj* تیتۆئیـستی ◌ *n* تیتونیست *adj* تیتونیستی

titratable *adjective*
لە سەنگاندن‌هاتوو، شیاوی عەیارگرتن یا عەیارگیری ◌ قابل عیارگیری

titration *noun*
سەنگاندن، دیاری‌کردنی عەیار، عەیارگیری ◌ عیارگیری

ti tree = tea tree

tits *noun*
(نافەرمی) مەمک، چیچک، مەمک و بەرسینگ، گۆی مەمک، گۆیکە، سەرچیچک ◌ (عامیانـه) پستان، نوک پستان

titter /ˈtɪtə(r)/ *noun*
پێکەنینی بە نارەحەتی، تاڵەپێکەنین ◌ پوزخند

tittle /ˈtɪtl/ *noun*
بریکی کەم: *I don't care a -tle* ◌ مقدار اندک

tittle-tattle /ˈtɪtl tætl/ *noun*
هەڵیت‌وپلیت، حەلەق‌ومەلەق، شـرەوبـرەم، هاتەران‌وپاتەران، قسەی هیچەکە، قاو، قسەلۆک، گاڵەگورت، دەنگۆ ◌ چرت و پرت، شایعه

titty /ˈtɪti/ *noun*, *pl.* titties
(نافەرمی) مەمک، مەمە، چیچک ◌ (عامیانـه) پستون

titubation /ˌtɪtjʊˈbeɪʃ(ə)n/ *noun*
لەرزین، لەرینەوە ◌ لرزش

titular /ˈtɪtjʊlə(r), US -tʃə-/ *adjective*
1 شانازی‌یانە، ناوی، نێوی، رواڵەتی، رووکەشی، داب‌ودەستووری 2 (کەسێ کە بە شێوەیەکی فەرمی رێبەر یان پاتشای ولاتیکە و بەلام دەسەلات و هێزی بەدەست نییە) خاوەن ناو(و)نیشانی، خاوەنی (سەر)ناو ◌ 1 افتخاری، اسمی، صوری 2 صاحب عنوان

Titus *noun*, late Latin, from Greek *Titos*
تیتۆس: نۆدینێکی سەرەتای کریستانیەت کە یارمەتی Paulی دا لە کاروباری پێڕاسپێرداری‌دا ◌ تیتوس

Tiu *noun*
تیو: خودای شەر لە ئەڵمانیای کۆندا، لەگەڵ Tyr وەک یەک وان ◌ تیو

Tiwa /ˈtiːwə/ *noun*, also Tigua, *pl.* same or Tiwas
1 ئەندامی گەلێکی سووریێستی Pueblo، زۆربەیان لە ناوچەی Taosی نیومەکسیک دەژین 2 زمانی Tanoanی ئەو گەلە ◌ تیوا

tiyin /tiːˈjɪn/ *noun*, *pl.* same or tiyins
تی‌یین: یەکەی پارەی monetary unit قیرقیزستان، بەرامبەر بە سەدیەکی som ◌ تین

tizz = tizzy

tizzy /ˈtɪzi/ *noun*, *pl.* tizzies
(نافەرمی) دڵەراوکێ، نگەرانی، دڵەدوایی، دڵەکوتێ: *She was in a real tizzy before the meeting* ◌ دلشوره

T-junction *noun*
سێ‌ڕێ، سێ‌ڕیانە ◌ سه‌راه

Tl symb. the chemical element thallium

Tlingit /ˈklɪŋkɪt, ˈklɪŋgɪt, ˈtlɪŋ-/ *noun*, *pl.* same or Tlingits
1 ئەندامی گەلێکی سووریێستی کەنارەکانی باشووری رۆژهەلاتی ئالاسکا 2 زمانی ئەو گەلە ◌ تلینگکیت

T-lymphocyte *noun*, also T-cell
1 خانەی Tئاسا، خانەی Tشێوە: هەریەک لە چەندین خڕۆکەی لەشاوی (زۆر) پێکەوەپێوەندی‌دار، لە تیمۆس‌دا پەرەی سەندووە و لە خوێن و لەشاودا lymph دەسووڕێتەوە و دەزگای پاراستنی لەش میزان دەکا و بەرپرسی خانە پرمەترسی یان تووش‌بووەکانە (لەگەڵ -B lymphocyte پێکی بگرە) ◌ سلول T شکل

TM /ˌtiː ˈem/ *abbreviation* 1 trademark 2 (US T.M.) transcendental meditation

Tm symb. the chemical element thulium

T-man *noun*
تی‌مەن: ئەندامی کەرتی دارایی یان خەزانەداری ئەمریکا ◌ تی‌من

tmesis /ˈtmiːsɪs/ *noun*, *pl.* tmeses /-siːz/
دابـڕین، دابـڕی: جیاکردنـەوەی بـەشـەکـانی

وشەیێکی لێکدراو بە هێنانی وشەیێ یان چەند وشەیێ (بە شێوەیێکی نائەرمی بۆ پێداگیری بەکاردێتری، وەک can't find it any- what place soever یان blooming-where کە دەبێ whatsoever place؛ بنەڕەت: لە یۆنانییەوە "cutting") ◌ تفکیک *tmēsis*

tn *abbreviation* ton, tonne

TNT /ˌti: en ˈti:/ *abbreviation* trinitrotoluene

to /tɔ:, before vowels tu, strong form tu:/ *preposition*

1 تا، هەتا، حەیا، بۆ ئەوەی‌کە، تا ئەوەی‌کە، بۆ، بەرلە، پێش، بە، بۆ لای، بەرەو، تا، لەگەڵ، لە، ژ، کە، وە، بۆ، هی 2 لەلای، لە نزیکی، لەکن، ل جەم، لە تەنیشت، ل نک 3 سەربارەت بە، لە بەرامبەر 4 لەچاو، لە هەڵسەنگاندن لەگەڵ، لە بەراورد لەگەڵ ◌ 1 تا، برای این‌کە 2 بە، بە سوی، تا، در، کە، و، برای، در مجاورت، نزد، پیش 3 نسبت بە، در مقابل 4 در مقایسە با

toad /təud, US toud/ *noun*

1 بۆق [زۆر جۆرن، زۆرتر لە خێزانی Bufonidae] 2 (خوازە) مرۆی هیچ‌وپووچ ◌ 1 وزغ 2 (مجازی) آدم منفور

toadeater = toady

toadfish *noun, pl.* same or toadfishes

بۆقەماسی (سەریان و دەم‌زل، هی دەریا گەرمەکان، دەتوانن مرەمریکی بەرز بنێتەوە [خێزان Batrachoididae: چەندین جۆرن]) ◌ نوعی ماهی

toadflax *noun*, also tiger's mouth

هەمیشەبەهار، هەمیشەجوان، کەتانی کێوی، گوڵهەڵاوەدیمی؟، کەرکۆ؟ [*Linaria vulgaris* (هی زەرد) و جۆرەکانی تر] ◌ کتانی

toadstone /toudstəun/ *noun*

بۆقەبەرد، بەردەبۆقە (زوو باوەڕ وابوو کە لە سەر یان لەشی بۆقدا پێکدێ، جاران وەک نووشتە (یان رەواندنی تەلەسم) یان دەرمانی ژار بەکاردێترا) ◌ سنگ وزغ یا قورباغە

toadstool /ˈtəudstu:l, US ˈtoud-/ *noun*

(گیانەوەرناسی) قارچکەمارانە، کارگەگولانە، قارچکەگولانە، قارچکی ژاراوی ◌ قارچ سمی

toady /ˈtəudi, US ˈtoudi/ *noun, pl.* toadies

1 کەسێکی زمان‌لووس، کلکەسووتێ‌کەر، خۆرێخەر، کاسەلێس، کوزکەش 2 (لە ئەوسترالیا) = pufferfish ◌ آدم متملق

toadyism *noun*

زمان‌لووسی، کلکەسووتێ، خۆرێخەری، کاسەلێسی ◌ تملق

to and fro *adverb, noun*

adv بۆ دواوە و پێشەوە، بۆ پاش و پێش، هاتن و چوون، لەم‌سەر بۆ ئەوسەر *n* لەرینەوە، جووڵانەوە، پاش‌وپێش‌کردن، بەرووپاش‌کردن، بەم‌لاوبەولاداکەوتن، تەکەتەک‌کردن، تەکە، راژان: *adv* ◌ *She rocked the baby to and fro* بە عقب و جلو، رفت و برگشت *n* نوسان، جنبش

toast /təust, US toust/ *noun*

بەلەپفە، نانی توست، نانی پشت‌هەڵکزاو، نانی قرمزی ◌ نان تست

toaster /ˈtəustə(r), US ˈtou-/ *noun*

نان‌برژێن، دەزگای قرمزی‌کردنی نان ◌ تستر

toasting *noun*

چنگالی نان‌برژاندن ◌ چنگال توستینگ

toasting fork *noun*

چنگالی نان‌برژاندن ◌ چنگال توستینگ

toastmaster /ˈtəustma:stə(r), US ˈtoustmæstər/ *noun*

سەرمیوان‌دار، میوان‌گێڕ ◌ سرمهماندار

toastmistress *noun*

سەرمیوان‌دار، میوان‌گێڕ (ژن) ◌ سرمهماندار (زن)

toast rack *noun*

جێگای نانی قرمزی، رەفحەی پەلەپفە ◌ جای نان تست

toasty /ˈtəusti, US ˈtou-/ *adjective* (toastier, toastiest)

خۆش، گەرم و خۆش، ئاسوودە ◌ مطبوع، گرم و راحت

Tob. *abbreviation* (in biblical references) Tobit (Apocrypha)

tobacco /təˈbækəu, US -kou/ *noun, pl.* tobaccos

1 توتن، توباکۆ، تەماکۆ 2 رووەکی توتن، لە خێزانی nightshade [*Nicotiana tabacum*] ◌ 1 توتون 2 گیاه توتون

tobacco budworm *noun*

کرمی چرۆ یان خونچەی توتن: کرمۆکەکانی پەپوولەی شەوگەڕی noctuid، زیانی بۆ گوڵ و گەڵا تازەکانی توتن هەیە [*Heliothis virescens*] ◌ کرم غنچەی توتون

tobacco hornworm *noun*

کرمەشاخەی توتن: کرمۆکەکانی hawkmoth، لەسەر گەڵاکانی توتن و رووەک و گیای تری خێزانی nightshade دەخۆن [*Manduca sexta*] ◌ نوعی کرم توتون

tobacco mosaic virus *noun*

جۆرێ ڤایرۆس کە دەبێتە هۆی نەخۆشیێ لە توتن‌دا، زۆرتر لە بواری توێژینەوەی بایۆکیمیاییدا بەکاردێتری ◌ نوعی ویروس

tobacconist /təˈbækənɪst/ *noun*

1 دووکانی جگەرەفرۆشی یان توتن‌فرۆشی 2 جگەرەفرۆش، توتن‌چی 3 (pl. tobacconists) دووکان یان فرۆشگەی (tobacconist's، جگەرەفرۆشی ◌ 1 مغازەی سیگارفروش 2

سیگارفروش 3 (در جمع) مغازه یا فروشگاه سیگارفروشی

tobacco plant *noun*
1 گیای توتن (بروانه tobacco) 2 گیا یان رووەکێکی جوانی کە پێوەندی بە توتنەوە هەیە [توخم *Nicotiana*] ◌ گیاه تنباکو

Tobagonian /tə'beɪgən/ *noun, adjective*
n خەڵکی دوورگەی کارائیبی Tobago، توباگویی *adj* توباگویی ◌ توباگویی

to-be *adverb*
لە پاشەرۆژدا، لە داهاتوودا: *a bride-to-be* ◌ در آینده

Tobias *noun,* Greek *Tobias*
توبیاس: 1 باڵەوانێکی جوولەکە 2 ← Tobit 2 ◌ توبیاس

Tobit *noun*
1 توبیت: باوکی پیری توبیاس 2 کتێبی قانوونی کاتۆلیکی رۆم سەربە پەیمانی کۆن ◌ توبیت

toboggan /tə'bɒgən, US -'bɑ:g-/ *noun*
1 تاخورک یان خێشکی سووک و درێژ 2 لێژی (بنەرەت: لە tabaganne فەرەنسی کەنەدی، لە "sled" Micmac *topagan*) ◌ 1 لوژ 2 شیب

tobogganer *noun*
تاخورکسوار، خێشکەسوار ◌ لوژسوار

tobogganing *noun*
خێشکەسواری ◌ لوژسواری

tobogganist *noun*
تاخورکسوار، خێشکەسوار ◌ لوژسوار

toby *noun*
1 جگەرەی درێژ (و بەکارنەهاتوو) 2 کنگ، قوون، سمت، کەفەڵ 3 رێگای سەرەکی ◌ 1 سیگار دراز 2 سرین 3 جادەی اصلی

toccata /tə'kɑ:tə/ *noun*
توکاتا (پارچە موسیقایێ زۆرتر بۆ پیانۆ و کەیبۆرد) ◌ توکاتا

Tocharian /tɒ'keːrɪən, US -'kɑ:rɪən/ *noun, adjective,* also Tokharian
n 1 ئەندامی گەلێکی کۆنی ناوەندی ئاسیا 2 هەر دوو زمانی تیاچووی ئەو گەلە (لقێکە لە زمانەکانی هیند و ئەورووپایی) *adj* سەربە ئەو گەلە یان زمانەکانیان ◌ توخاری

Tocharian A *noun*
توخاری A یان ئا (زاراوەی رۆژهەڵاتی توخاری) ◌ توخاری A

Tocharian B *noun*
توخاری B یان ب (زاراوەی رۆژاوایی توخاری) ◌ توخاری B

tocher *noun*
جیازی، باوانی ◌ جهیزیه

toco /'təʊkə/ *noun, pl.* tocos
toucan توکۆ: جۆرێ باڵندەی توکانی [*Ramphastos toco*] ◌ توکو

tocopherol /tɒ'kɒfərɒl/ *noun*
(زیندەکیمیا) ڤیتامین ئی E ڤیتامینی دژەئەزۆکی: هەریەک لە ئاوێتەکانی نێو رۆنی ئاردی مێشکی گەنم، زەردێنەی هێلکە و سەوزە گەڵادارەکان و لە جێگیرکردنی پەردەکانی خانە رۆڵێکی گرنگ دەگێڕێ. هەریەک لەو رۆنانەی کە ڤیتامین ئی پێکدێنن ◌ توکوفرول

tocsin /'tɒksɪn, US 'tɑ:k-/ *noun*
1 (کۆن) زەنگی مەترسی، زەنگی ئاژیر یان لوورە 2 (خوازە) هۆشداری مەترسی، ئاگادارکردنەوە ◌ 1 زنگ خطر 2 (مجازی) اخطار

tod /tɒd, US tɑ:d/ *noun,* on one's tod
(نافەرمی) تەنیا، تاقوتەنیا، تەنها ◌ تنها

today /tə'deɪ/ *noun, adverb*
n ئەمڕۆ، ئەمڕۆکە، ئیمڕۆ، ئیرۆ، ئیمرۆ، ئەمڕۆکانە، ئەم رۆژانە، ئەم رۆژگارە *adv* ئێستا، هەنووکە ◌ *n* امروز، این روزها، این زمانه *adv* فعلاً

toddle *noun*
1 پێڕەوکە 2 منالی تازەپێهەڵگرتوو، نۆپێچکە، نۆپاچکە ◌ 1 تاتی 2 کودک نوپا

toddler /'tɒdlə(r), US 'tɑ:d-/ *noun*
ساوای تازەپێگرتوو، پێڕەوکە، پێخولە، منداڵی نۆپێچکە ◌ کودک نوپا

toddlerhood *noun*
تازەپێگرتوویی، پێڕەوکەیی، نۆپێچکەیی، نۆپاچکەیی ◌ نوپایی

toddy /'tɒdi, US 'tɑ:di/ *noun, pl.* toddies
1 تادی (= خواردنەوەیێ کە لە ئاوی گەرم، ویسکی، شەکر و جاروبار بەهارات دروست دەبێ) 2 شیلەی چەند جۆرێکی دارخورما، دەترشێنرێ بۆ گرتنی arrack ◌ تادی

todger (also tadger) = penis

to-do /tə'du:/ *noun*
(نافەرمی) بگرەوبەردە، هەراوهوریا، جەنجاڵی، هەلا، گۆنگەڵ ◌ هیاهو، الم‌شنگه

tody /'təʊdi/ *noun, pl.* todies
(باڵندەناسی) جۆرێ باڵندەی چکۆلەی سەرزلی مێرووخۆری کارائیبی [توخم *Todus*: پێنج جۆرن] ◌ نوعی پرنده

toe /təʊ, US toʊ/ *noun*
1 قامکێ پا، ئەنگوست یان پەنجەی پێ، تلی پێ: 2 *the big/little toe* (پێلاو و گۆرەوی) پەنجە 3 نووکی سەری داری گۆلف 4 toed- (زۆرتر لە لێکدانا) خاوەنی جۆر یان ژمارەیێکی تایبەتی قامکەکان: *a* ◊ *open-toed sandals* ◊ *three-toed sloth* ◌ 1 انگشت پا 2 پنجه 3 تو

toea /'təʊeɪə/ *noun, pl.* same
تۆئیا، تۆیا: یەکەی پارەی Papuaی نیوگینی بەرامبەر بە سەدیەکی kina ◌ تویا، توئیا

toecap /'təʊkæp, US 'toʊ-/ *noun*

پەنجەپارێز، پەنجەوانە، پەنجەپۆش ۞ حفاظ پنجه

toe clip *noun*

گیرە یان پێگرەی ئاوزەنگی چەرخ ۞ تو کلیپ

toe dance *noun*

سەمای لەسەر پەنجە یان نووکی پێ، رەخسین بە نووکی پا ۞ رقص با نوک پا

toe dancer *noun*

سەماکار یان رەخسکێش لەسەر پەنجە یان نووکی پێ ۞ رقاص با نوک پا

TOEFL /'təʊfl/ *abbreviation* Test of English as a Foreign Language

تۆفل، تافل (تاقیکردنەوەی ئینگلیسی وەکوو زمانێکی بیانی) ۞ تافل

toehold /'təʊhəʊld, US 'toʊhoʊld/ *noun*

1 (سەرکەوتن بە کێودا) جێی گیرکردنی پێ، گیرگەی پێ، جێ‌پێ، پاگیرە 2 (خوازە) جێ‌پێ: *The firm is anxious to gain a toehold in Europe* 3 جۆرێ زۆرانبازی ناقانوونی کە لەودا هێرشبەرەکە قامک یان پەنجەی زۆرانبازەکەی تر بادەدا یان هەڵدەپێچێ ۞ 1 گیر پا 2 جاپا 3 توهولد

toeless *adjective*

بێ‌پەنجە ۞ بدون پنجه

toenail /'təʊneɪl, US 'toʊ-/ *noun*

نینۆخی پێ، نینۆکی پێ، نینۆخی پا، نینۆکی پا، ناخوونی پا ۞ ناخن پا

toeplate *noun*

نالی پەنجەی پێڵاو یا کەوش ۞ نعل پنجەی کفش

toerag *noun*

(نافەرمی) مرۆی خوێڕی و سووک ۞ آدم پست

toey /'təʊi, US 'toʊi/ *adjective*

(نافەرمی، لە ئەستراليا و نیوزیلەند) نارەحەت، تووڕە، تێکچوو، شێرزە، شڵەژاو، نیگەران، بێ‌ئارام، بێ‌حەجمان ۞ عصبی، نگران، بی‌قرار

toff /tɒf, US tɑːf/ *noun*

مرۆی شۆخ یان شیک، پۆشتەوپەرداخ، تەڕپۆش ۞ آدم شیک

toffee /'tɒfi, US 'tɔːfi, 'tɑːfi/ *noun*

تافی (جۆرێ نوقڵ) ۞ تافی

toffee apple *noun*

سێوی تافی ۞ سیب تافی

toffee-nosed *adjective*

بەترووتوپ، بەپۆز، بەدەمار، لووتبەرز، خۆگر، لەخۆڕازی ۞ افاده‌ای

toft /tɔːft, US tɑːft/ *noun*

(کۆن) کۆشکوبەرە، خانووبەرە ۞ خانه با زمین مزروعی

tog[1] /tɒg, US tɑːg, tɔːg/ *noun*

تاگ (= یەکەی پێوان یان بەرهەڵستی گەرمی thermal resistance لیفە، کەوا و هتد) ۞ تاگ

tog[2] /tɒg, US tɑːg, tɔːg/ *noun*

(نافەرمی، togs) جلوبەرگ ۞ (عامیانه، درجمع) لباس

toga /'təʊgə, US 'toʊgə/ *noun*

تۆگا، باڵاپۆش: بێ‌قۆڵ کە پیاوانی رۆمی کۆن لەبەریان دەکرد، گشت لەشی دادەپۆشی بێجگەلە دەستی راست نەبێ ۞ توگا

together /tə'geðə(r)/ *adverb*

پێکەوە، بەیەکەوە، بەهەڤرا، پێکڤە، پێک، تێک، بەیەک، لەپاڵ‌یەک، هاوکات، بێ‌پسانەوە، لەسەریەک، لە پشت‌سەریەک، یەکبینە، بە دوای یەکدا: *Together they climbed the dark stairs* ◊ *Mix the sand and cement together* ۞ با هم، متفقاً، کنار هم، هم‌زمان، بدون انقطاع

together /tə'geðə(r)/ *adjective*

باوەڕبەخۆ، پشت‌بەخۆبەستوو ۞ متکی به خود

togetherness /tə'geðənəs, US -ðərn-/ *noun*

هەستی یەکگرتوویی، دۆستایەتی، خۆشەویستی، گەرم‌وگوڕی: *By the end of the week, there was a tremendous feeling of togetherness in the group* ۞ احساس هم‌بستگی، دوستی، صمیمیت

together with *preposition*

لەگەڵ، پێکەوە، پێک، سەرەڕای، سەرباری: *I sent my order, together with a cheque for £40* ۞ با، همراه با، علاوه بر

toggery *noun*

1 جل، بەرگ، کنج، 2 clothing رەخت و لەغاوی ئەسپ ۞ 1 جامه 2 یراق و دهانەی اسب

toggle /'tɒgl, US 'tɑːgl/ *noun*

1 دوگمە و قەیتان؛ میلی ئاسۆیی یان ئەسپەرەی crosspiece کۆتایی ئاڵقەی شتێ (وەک زنجیر، تەناف، بەست و هتد بۆ مەهار و داپێچان) 2 (کامپیوتێر) تاگل ۞ 1 دکمەی هستەی خرمایی؛ 2 تاگل

toggle switch *noun*

(ئێلیکتریسیتی) کلیلی نوێلی، کلیل یان کلیتی دەسکی ۞ کلید اهرمی

Togolese /ˌtəʊgə'liːz/ *noun, adjective, pl. same*

n خەڵکی Togo، وڵاتێ لە رۆژاوای ئەفریکا *adj* سەربە تۆگۆ، تۆگۆیی ۞ توگویی

toil /tɔɪl/ *noun*

1 کاری سەخت، زەحمەت، مەینەتی، خوێناوی جگەر، رەنجبەری، رەنج(کێشان)، کێشە، کوڵەمەرگی، کاری گیان‌دەرهاتن 2 (کۆن) = battle ،struggle؛ حەولی سەخت یان پڕئەرک ۞ کار شاق

toile /twɑːl/ *noun*

توال (پارچەیەکی تەنک و ناسک) ۞ توال

toiler *noun*

ڕەنــج کــێش، ڕەنجبــەر، زەحمــەت کــێش، مەینەت کێش ◊ زحمت کش

toilet /'tɔɪlət/ *noun*

1 دەسبەئاو، ئاودەست، ئاڤریژ، مستەرا، دەستاو، کـەنـاراو 2 خۆجـوان کـردن، خۆڕازاندنـەوە، خۆسفت وسۆل دان، خاڵ ومیل ڕشتن، نوختەوخاڵ 3 شتنەوە، خـاوێن کردنـەوە (بەشـێکی لەشـی کەسێ) ◊ 1 توالت 2 آرایش 3 شستشو

toilet bag *noun*

جانتـا یـا کیفـی تـوالێتی سـەفەری، سـابوون‌دانی گەران ◊ کیف توالت سفری

toilet paper *noun*

کاغـەزی دەسـبەئاو، دەسـرە یـان دەسـتەسـڕی دەستاو ◊ کاغذ توالت

toiletries /'tɔɪlətriz/ *noun, pl.*

کەل‌وپەلی خۆخاوێن‌کردنەوە ◊ وسایل توالت

toilet roll *noun*

کاغـەزی دەسـبەئاو، دەسـرە یـان دەسـتەسـڕی دەستاو ◊ کاغذ توالت

toilet set *noun*

شانە و ئاوێنە (سەرجەم پێداویستی جوان کردنی قژ) ◊ توالت ست

toilet soap *noun*

سـابوونی دەسـبەئاو، سـابوونی حـەمام یـان بۆن‌خۆش ◊ صابون دستشویی

toilet table = dressing table

toilet tissue = toilet paper

toilet-trained *adjective*

(منـاڵ) خۆڕاداشـتوو، فێرکـراو بـۆ چوونەسـەر دەسبەئاو ◊ توالت ترینید

toilet-training *noun*

خۆڕاداشتن، فێرکردن بۆ چوونەسەر دەسبەئاو ◊ توالت ترینینگ

toilet water *noun*

گولاو، کۆلۆنیا، ئۆدکۆلۆن ◊ ادکلن

toilful /'tɔɪlfl/ *adjective*

سـەخت، گـران، قـورس، کـەرژاڵ، پڕئـەرک، پڕزەحمـەت، ڕەنجـاوی، خـاوەن‌زەحمـەت، ساحەب‌ئەرک (toilfully *adv*) ◊ شاق، دشوار

toils /tɔɪlz/ *noun, pl.*

(فەرمی، وێژەیی، خوازە) داو، چنگ، تەڵە، تۆڕ، گیر ◊ (مجازی) تله، چنگال، دام

toilsome = toilful

toilworn *adjective*

(وێژەیی) زەحمەت‌کێشاو، ڕەتێنراو، ڕەنج‌کێشاو، ڕەنج‌بار، گیان‌دەرهاتوو: *toilworn hands* ◊ زحمت‌کشیده

toing and froing *noun, pl.* toings and froings

هات‌وچۆ، هام‌وشۆ، تەکەتەک، جووڵە بۆ پاش و پێشەوە، وەرە و بچۆ ◊ تردد و نوسان، رفت و امد

Tokay /təʊ'keɪ/ *noun*

جۆرێ مەی شیرینی بۆن‌خۆش، لە بنەڕەتا نزیک بە Tokajی هەنگاریا ساز دەکرێ؛ تێکەڵەیێ لە Angelica، پۆرت و شێری کە لە کالیفۆرنیا دروست دەکرێ ◊ توکای

tokay /təʊ'keɪ/ *noun*

جـۆرێ geckoی بـۆری زلـەی باشـووری ڕۆژهـەلاتی ئاسـیا، بـە خاڵـی شـین یـان پرتەقاڵی‌یەوە [*Gekko gecko*] ◊ توکای

token /'təʊkən, US 'toʊ-/ *noun, adjective*

n 1 نیشانە، درف، زناک، هێما، بەرژەنگ، هەوە 2 نموونە، میناک، وێنە 3 تایبەتمەندی، ڕەوشت 4 دیاری، پێشکەشی 5 یادگاری 6 ژێتۆن *adj* 1 سەرسـەرەکی، فـشە، ڕواڵـەتی 2 هێمـایی، نیشانەیی، سـەمبۆلیک (بنـەڕەت: لـە *tāc(e)n* ئینگلیـسی کـۆن و ئـەڵمانی‌بنـەڕەت) ◊ *n* 1 علامت، نشان 2 نمونه 3 ویژگی 4 هدیه 5 یادگاری 6 ژتون *adj* 1 ظاهری 2 نمادین

tokenism /'təʊkənɪzəm, US 'toʊ-/ *noun*

(سیاسـەت) سـڕینەوەی جیـاوازی ڕواڵـەتی، نموونەگـەری، بەرامبـەرخوازیی ڕواڵـەتی یـان سەرسەرەکی ◊ مساوات‌طلبی نمایشی

token money *noun*

کۆپین یان پوولی لە ئاسن کە لە بریتی پارە بەکاردێتری، پارەی نوێنەر ◊ پول فرعی

token strike *noun*

مان‌گرتنی ڕواڵەتی، مان‌گرتنی تاقی‌کردنەوەیی ◊ اعتصاب نمایشی

Tok Pisin /tɒk 'pɪsɪn/ *noun*

کریـۆلی لەسـەر بنچینـەی ئینگلیـسی، وەکـوو زمـانێکی کـارداری و بەڕێوەبەرایـەتی پـاپوای نیوگینی ◊ توک پیسین

tolar /'tɒlɑː/ *noun*

تۆلار: یەکەی بنەڕەتی پارەی سلۆڤێنیا، بەرامبەر بە سەد stotin ◊ تولار

tolbooth = tollbooth

told /təʊld, US toʊld/ = past and past participle of tell

tole /təʊl/ *noun*, also **tôle** /tɔːl/

تەنەکەی نەخشێنراو و میناکراو ◊ تول

Toledo *noun, pl.* Toledos

تولیدۆ: جۆرێ شمشێری تا ڕادەیێ ئاودراوی تولیدۆی سپانیا ◊ تولدو

tolerability /ˌtɒlərə'bɪləti, US ˌtɑːl-/ *noun*

لەهەڵکردن‌هاتوویی، لەدەربردن‌هاتوویی ◊ قابلیت تحمل

tolerable /'tɒlərəbl, US 'tɑːl-/ *adjective*

1 لەهەڵـکردن‌هـاتوو، لـەدەربردن‌هـاتوو، خۆدەگری، بەرگە دەگرێ، هەڵدەکا، دەردەبا: *At times, the heat* ◊ *-ble pain* :تاقت دینی 2 کەمێ باش، تا ڕادەیێ چاک: *was barely -le*

a tolerable ◊ *a tolerable degree of success* ◊ *singing voice* ۱ قابل تحمل ۲ نسبتاً خوب

tolerably /ˈtɒlərəbli, US ˈtɑːl-/ *adverb*
تا رادەیێ، تا ئەندازەیێ، کەمێ: *He plays the piano tolerably (well)* ◊ *The operation is tolerably safe today* ◊ نسبتاً

tolerance /ˈtɒlərəns, US ˈtɑːl-/ *noun*
۱ دەربڕین، هەڵکردن، دەربەری، حەوانەوە، خۆگرتن، خۆگیری، خۆڕاگرتن، بیرفراوانی، مدارا، بەرگە(گرتن)، تاقەت(هێنان)، سنگفراوانی، بەسەبری، نەرمکێشی، پشوودرێژی: *a reputation for tolerance towards refugees* ۲ لێبوردەیی، هەڵکردەیی، سازان، نەرمی، نەرمونیانی، داهاتن، ئاسانگیری، هاسانگری، مدارا، چاوپۆشی، هەڵکردن: *religious tolerance* ۳ (تکنیکی) هەڵەی ڕێگەدراو یان ڕێدراو، جیاوازی ڕێگەدراو یان ڕێدراو ◊ ۱ تحمل، تاب، طاقت، شکیبایی ۲ مدارا، رواداری، تساهل ۳ خطای مجاز

tolerant /ˈtɒlərənt, US ˈtɑːl-/ *adjective*
خۆگرتوو، خۆڕاگر، خۆگیر، بەتاقەت، بەرگەگر، حەواوە، دەربڕدوو، پشوودرێژ، سنگفراوان، بیرفراوان، نەرمکێش، بەسەبر، بەمدارا، هەڵکردوو، هەڵکردە، لێبوردە، چاوپۆش، ئاسانگیر: *tolerant parents* ◊ باتحمل، شکیبا، روادار، اهل مدارا

tolerantly /ˈtɒlərəntli, US ˈtɑːl-/ *adverb*
پشوودرێژانە، بە سنگفراوانییەوە، لە رووی مداراوە ◊ از روی شکیبایی، صبورانه

toleration /ˌtɒləˈreɪʃn, US ˌtɑːl-/ *noun*
لێبوردەیی، سازان، ئاسانگیری، هاسانگری، بیرفراوانی، چاوپۆشی، هەڵکردن، حەوانەوە: *the toleration of difference* ◊ رواداری، تساهل

tolerator *noun*
پشوودرێژ، سنگفراوان، بەسەبر ◊ شکیبا

toll[1] /təʊl, US toʊl/ *noun*
۱ ڕێیانە، باجەڕێ، ڕێباج، رادارانە: *a toll* ◊ *motorway tolls* ◊ *road/bridge* ۲ زیان، زەرەر، رادەی زیان و زەرەر، ژامرەی مردوو و کوژراو و هتد ۳ ئاشانە، مزی ئاشەوان، مزاش ۴ (لە ئەمریکا) پارەی تەلەفۆن، تەلەفونانە ◊ ۱ عوارض ۲ خسارت، میزان خسارت، میزان تلفات ۳ و ۴ تول

toll[2] /təʊl, US toʊl/ *noun*
دەنگی زەنگ، زرینگە ◊ صدای زنگ

toll-bar /ˈtəʊl bɑː(r)/ *noun*
زنجیری باجگرخانە یان ڕێباجخانە ◊ زنجیر عوارض

tollbooth /ˈtəʊlbuːð, US ˈtoʊlbuːθ/ *noun*
دیوی وەرگرتنی باج، باجگرخانە، ڕێباجخانە ◊ اتاقک اخذ عوارض

toll bridge *noun*
پردی باجلەسەر، پردی بەرباجکەوتوو، باجەپرد ◊ پل عوارض‌دار

toll call *noun*
تەلەفونی ڕێگای دوور ◊ تلفن بین شهری

toll-free *adjective*
(تەلەفون) ئەولا یان ئەوبەر دەیدا، خۆڕایی، بەلاش، بێپارە ◊ مجانی

tollgate *noun*
باجگە، شوێنی وەرگرتنی باج، دەروازەی وەرگرتنی باج ◊ دروازەی وصول عوارض

tollhouse /ˌtəʊlhaʊs, US ˌtoʊl-/ *noun*
باجگە، باجخانە، شوێنی باجوەرگرتن، رادارخانە ◊ محل اخذ عوارض

tollkeeper *noun*, also tollman
باجگر، ڕێباجگر، فەرمانبەری وەرگرتنی باج ◊ مأمور وصول عوارض

toll plaza *noun*
ڕیزەباجگرخانە (لەسەر ڕێگا) ◊ تول پلازا

toll road *noun*
ڕێگای باجلەسەر، ڕێی بەرباجکەوتوو، باجەڕێ ◊ جادەی عوارض‌دار

Toltec /ˈtɒltɛk/ *noun, pl.* Toltecs
تالتێک، تولتێک: ئەندامی گەلی سووریێست کە لە (باشوور و ناوەندی) مەکسیک بەرلە ئازتێک Aztecـەکان زاڵ بوون ◊ تولتک

Toltecan *adjective*
سەربە تالتێک، پێوەندی بە تولتێکەکانەوە هەیە ◊ وابسته به تولتک

tolu /təˈluː, US ˈtəʊluː/ *noun*
balsamی قاوەیی بۆنخۆش، لە داریکی ئەمریکای باشووری دەگیرێ، لە دەرمان و گولاوسازیدا بەکاردێترێ ◊ تولو

toluene /ˈtɒljuiːn/ *noun*, also toluol
تولوئین (= شلەیەکی بێڕەنگە لە بێنزین دەچێ) ◊ تولوئن

toluidine *noun*
تولوئیدین (= ئاوێتەیەکی ئەمینی لە toluene دەگیرێ) ◊ تولوئیدین

tom /tɒm, US tɑːm/ *noun*
۱ گوریە، خۆنە، گێور، گیڤر ۲ قەحبە، لەشفرۆش ◊ ۱ گربەی نر ۲ روسپی

tomahawk /ˈtɒməhɔːk, US ˈtɑːm-/ *noun*
۱ تەوری سووریێستەکان ۲ = hatchet ◊ تبر سرخ‌پوستی

Tom and Jerry *noun*
جۆرێ ئارەق، تێکەڵی egg-nog و toddy ـە ◊ نوعی مشروب

tomatillo /ˌtɒməˈtiləʊ, -ˈtiːjəʊ, -ˈtiːljəʊ/ *noun, pl.* tomatillos
(سپانیایی) ۱ باینجانۆکە: جۆرێ میوەی خۆراکی ئەرخەوانی یان زەرد، بۆ نێو سالاد ۲ گیای مەکسیکی بەرهێنەری ئەو میوەیە [*Physalis philadelphica*] ◊ توماتیلو

tomato /tə'mɑ:təʊ, US tə'meɪtoʊ/ *noun*, *pl.* tomatoes
1 باینجان، تەماتە، گونەسوورە 2 بڕکەی باینجان tomatocy) [*Lycopersicon esculentum*] *adj* بنەڕەت: لە *tomate* پۆرتوگالی، فەرەنسی یان سپانیایی، لە *tomatl* ناواتل (Nahuatl ◌ 1 گوجەفرنگی 2 بوتەی گوجەفرنگی

tomato fruitworm = corn earworm

tomato hornworm *noun*
کرمەشاخەی باینجان: جۆرێ hawkmoth ئەمریکای باکووری کە کرمۆکە سەوزەکانی hornworm یکن و لەسەر گەڵای گیا و ڕووەکی خێزانی nightshade ب.ت. توتن و باینجان دەخۆن [*Manduca quinquemaculata*] ◌ هورنورم توماتو

tomb /tu:m/ *noun*
1 گڵکۆ، قەبر، شەباک، قسن، گۆڕ 2 (the tomb، ویژەیی) مەرگ، مردن، سەرنانەوە ◌ 1 مقبره، آرامگاه 2 مرگ

tombac /'tɑ:mbæk/ *noun*
ئاوێتەی مس و چینکۆ (جاروباریش تەنەکە و زەرنیخ) ◌ مسبار

tombless *adjective*
بێگۆڕ، بێ‌گڵکۆ، بێ‌قەبر، گۆڕون ◌ بدون آرامگاه

tombola /tɒm'bəʊlə, US tɑ:m'boʊlə/ *noun*
تامبولا (جۆرێ یاری لە بریتانیا، بۆ بەخت‌تاقی‌کردنەوە) ◌ تامبولا

tomboy /'tɒmbɔɪ, US 'tɑ:m-/ *noun*
کوڕانی، نێرەکچ، نێرەکوڕکە، نێرەکوڕانی ◌ تامبوی، دختر پسرمانند

tomboyish *adjective*
کوڕانی، وەکوو کوڕ ◌ پسرمانند

tombstone /'tu:mstəʊn, US -stoʊn/ *noun*
کێل، میل، هەنگیزە، بەردی قەبر یان گۆڕ ◌ سنگ قبر

tomcat /'tɒmkæt, US 'tɑ:m-/ *noun*, also tom-cat
گوربە، خونە، گێور، گێفر ◌ گربەی نر

tomcod *noun*, *pl.* same or tomcods
جۆرێ ماسی cod ی خۆراکی ئەمریکای باکووری [*Microgadus proximus* (کەناری پاسیفیک) و *M. tomcod* (کەناری ئەتلانتیک)] ◌ نوعی ماهی

Tom Collins *noun*
تام‌کولین، تام‌کالینز (جۆرێ خواردنەوە لە جین، ئاوی لیمۆ و ئاوی سۆدا دەگیرێ) ◌ تام کولین

Tom, Dick, and Harry *noun*, also Tom, Dick, or Harry
خەڵکی ئاسایی یا ڕەمەکی، جەماوەر، فلان و فیسار: *We don't want any TomDick or Harry using the club bar* ◌ مردم عادی، فلان و بهمان

tome /təʊm, US toʊm/ *noun*
کتێب، بەرگ (ب.ت. ئەستوور، قورس و گەورە) ◌ جلد، کتاب

-tome *suffix*
پاشگر: 1 ئاماژە بە ئامێر یان ئامرازێ بۆ بڕین، بڕ: *microtome* 2 بەش: *myotome* (بنەڕەت: واتای یەکەم لە *-tomon* یۆنانی "کە دەبڕێ"؛ واتای دووەم لە *tomē* یۆنانی "بڕشتن") ◌ پسوند: 1 اشاره به ابزار برش 2 جزء

tomentose /tə'mentəʊs, US 'təʊ-/ *adjective*, also tomentous
کولکن، کولکاوی، کولکەدار ◌ دارای کرک

tomentum /tə'mentəm/ *noun*, *pl.* tomenta /-tə/
(ڕووەکناسی) کولک، کورەک ◌ کرک

tomfool /ˌtɒm'fu:l, US ˌtɑ:m-/ *noun*
کەسێکی گەوج، مرۆی نەزان، کەر ◌ آدم جاهل، آدم احمق

tomfoolery /tɒm'fu:ləri, US tɑ:m-/ *noun*, *pl.* tomfoolereis
1 کار یا کردەوەی گەوجانە 2 هەڵس‌وکەوتی گەوجانە، ڕەفتاری منالانە، 3 foolishness شۆخی گەوجانە ◌ 1 عمل احمقانە 2 رفتار احمقانه 3 شوخی احمقانه

tommy /'tɒmi, US 'tɑ:mi/ *noun*, also Tommy, *pl.* tommies
(نافەرمی) سەربازی بریتانیایی ◌ سرباز بریتانیایی

tommy bar *noun*
میلی نوێلی یان لۆسەیی ◌ میل اهرمی

tommy gun *noun*
شەستیری چکۆلە یان دەستی ◌ مسلسل دستی

tommy-rot /'tɒmirɒt, US 'tɑ:mirɑ:t/ *noun*, also tommyrot
(نافەرمی) فلتە، قسەی قۆڕ ◌ چرند

tommy ruff (also tommy rough) = ruff[2] (sense 1)

tomographic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە تۆمۆگرافی‌یەوە هەیە، سەربە بڕگەگرافی ◌ وابسته به توموگرافی

tomography /tə'mɒgrəfi, US -'mɑ:g-/ *noun*
تۆمۆگرافی، بڕگەگرافی (= شێوەی پیشاندانی بڕگەیێ لە لەشی مرۆڤ یان هەر بابەتێکی لەو شێوە بە تیشکی X و زووردەنگەوە؛ بنەڕەت: لە *tomos* یۆنانی‌یەوە "section ،slice" + - graphy) ◌ توموگرافی

tomorrow /tə'mɒrəʊ, US tə'mɑ:roʊ, -'mɔ:r-/ *noun*, *adverb*
1 *n* سبحەینێ، سبەینێ، سوبەهی، بەیانی،

2 *She's leaving tomorrow* : شــەوەکی
داهــاتووی نزیــک *adv* پاشــەرۆژ، شــەوەکی،
داهاتوو ۞ *n* 1 فردا 2 آیندەی نزدیک *adv* آینده

tompion /ˈtɒmpɪən/ = tampion

Tom Thumb *noun*

1 جۆری کورتەبنەی ئەفسانەیی ئینگلیسی 2 گیا
یان گیانەوەریکی کورتەبالا 3 کەسێکی بستەبالا
یا گرگنە ۞ 1 و 2 تام تامب 2 آدم کوتوله

tomtit *noun*

(باڵندەناسی) گۆرەوی‌چنە، گۆرەویلە، جۆری
گۆرەوی‌چنەی ورد و گورج یان باڵندەیێکی وا،
ب.ت. شینەکەی (لە بریتانیا) ۞ چرخریــک

tompion /ˈtɒmpɪən/ = tampion

tom thumb *noun*, also Tom Thumb

چکۆلە، وردیلانە، گرگن ۞ کوتوله

tom-tom *noun*

تەپڵۆکە، تەپڵ یان دەهۆڵی هیندی ۞ تام‌تام

-tomy *suffix*

پاشگر: ـبری، برین، هەڵکێشان، دەرکێشان،
دەرکێ‌ــــــــــــشی: *laparotomy ،episiotomy*
(بنەڕەت: لە *-tomia* یۆنانی "برین، برشت") ۞
پسوند: ـبرداری

ton /tʌn/ *noun*

1 تـۆن، تـان (= یەکـەی کێـشان، لـە بریتانیـا
بەرامبەر بە 1016.05 کیلۆ یان 2240 پەوند و لە
ئەمریکا 907.19 کیلۆگرەم یان 2000 پەوند) 2
یــەکــەی فــراوانی یــان کاپاسـیتەی نێـوەوەی
کەشتی‌یەکان، بەرامبەر بە 100 فوت یان پای
سێ‌جا (هەروەها cubic *register ton* یشی پێ
دەڵێن) 3 یەکەی پێوانی تەختە کە بەرامبەر بە
480 فوتی تەختەیە 4 = displacement ton 5
بڕێکی زۆر، خەروار، دەریایێ، کۆڵێ: *a ton of*
work to do ۞ 1، 2، 3، 4 تن 4 مقدار زیاد

tonal /ˈtəʊnl, US ˈtoʊnl/ *adjective*

1 ســەربە ئـاواز، ئـاوازی، ســەربە تۆنـالیتی 2
(زمانەوانی) تۆنالیتی ۞ 1 وابـستە بـە آهنـگ 2
(زبانشناسی) نواختی

tonality /təʊˈnæləti/ *noun, pl.* tonalities

1 (موسـیقا) مایە، ئاواز، چۆنیەتی دەنگ، تۆنالیتی
2 (زمانەوانی) تۆنالیتی 3 ڕەنگ‌بەندی ۞ 1 مقام
2 (زبانشناسی) نواخت 3 رنگ‌پذیری

tondo /ˈtɒndəʊ/ *noun, pl.* tondi /-di/

وێنەکێـشی خـڕ، وێنەکێـشی بـەدەرەوە یـان
بەرجەستەی خڕ (بنەڕەت: ئیتالیایی "شتی خڕ")
۞ نقاشی مدور، نقاشی برجسته مدور

tone /təʊn, US toʊn/ *noun*

1 ئــاواز، هــەوا، (موسـیقا) نــۆت، پــەردە 2
تایبەتمەندی، شێوەی دەربڕین، ڕاوێژ، دەنگ 3
زرنگانەوە 4 (زمانەوانی) تۆن، هەستان و کەوتن
یا هەڵس‌وکەوت لە قسەکردندا، دانگ؟ 5 زەبری
دەنگ، هێز 6 چابوونەوە 7 ڕەنگی کاڵ، ڕادەی
ڕۆشـنایی (ڕەنـگ)، سـێبەری ڕەنـگ، مایـە 8
کەش‌وهەوا، ڕەنگ‌وبۆ، کەش (بنەڕەت: لە *ton*
فەرەنسی کۆن، لە *tonus* لاتین، لە *tonos* یۆنانی
"tension، tone"، لە *teinein* "ڕاکێشان، کێشان،
کشاندن to stretch") ۞ 1 آهنگ، نـت، پـرده 2
ویژگی 3 لحن، صـوت 4 طنـین 5 (زبـان‌شناسـی)
نواخت 6 تکیەی صدا 7 بهبود 8 تەرنگ 9 جو

tone arm *noun*

دەسک یان قۆڵی قەوان ۞ بازوی فونوگراف

tone colour = tinbre

tone-deaf *adjective*

کەڕی موسیقایی (= کەسێ کە ناتوانێ نۆتەکان
لێک‌کاتەوە) ۞ کر موسیقایی

tone-deafness *noun*

کەڕێتی موسیقایی ۞ کری موسیقایی

tone group *noun*

(دەنگ‌ناسی) کۆمەڵ یان گرووپی تۆنی، کۆمەڵ
یان گرووپی دانگی؟ ۞ گروه نواختی

tone language *noun*

(زمانەوانی) زمانی تۆنی یان دانگی؟ (لە چینی
(ماندارین)، زۆلۆیی، ڤیێتنام، تایلەند، ڕۆژاوای
ئەفریکا و ئەمریکای ناوەندی قسەی پێ دەکرێ)
کە گۆڕان لە دەنگ و تۆن‌دا وشە و فرێزەکان لە
مانادا جیا دەکاتەوە (چینی ماندارین زمانێکی
تۆنی‌یە کە چوار جۆر تۆنی جیاوازی هەیە: 1
mā (دانگ یان تۆنی یەکسانی بەرز) "دایک" 2
má (دانگی هەستاوی بەرز) "گووش hemp" 3
mǎ (دانگی کەوتن ـ هەستان) "ئەسپ" 4 mà
(دانگـی کـەوتـووی بـەرز) "سـەرکۆنـە کـردن،
پیاهەڵگاڵین scold") ۞ زبان نواختی

toneless /ˈtəʊnləs, US ˈtoʊn-/ *adjective*

نــاخۆش، وەڕەس‌کــەر، بــێ‌ڕەنــگ‌وبــۆ،
بێ‌سەنگ‌وڕەنگ، ناسەرنج‌ڕاکێش، بێ‌گیان: *a*
toneless voice (*n* tonelessness) ۞ بی‌روح،
کسل‌کننده

tonelessly /ˈtəʊnləsli, US ˈtoʊn-/ *adverb*

بە شێوەیەکی ناخۆش یا وەڕەس‌کەر یا عاجزکەر،
بە شێوەیەکی بێ‌گیان ۞ به طور کسل‌کننده

toneme /ˈtəʊni:m/ *noun*

(دەنگ‌ناسی) تۆنیم، تۆنێم، فۆنیمی تۆنی (فۆنیمێ
کە لەگەڵ فۆنیمێکی تر تەنیا بە تۆن و ئاوازەکەی
لێک جیا دەکرێتەوە) ۞ واج‌نواخت

tonemic *adjective*

(دەنگ‌ناسی) تۆنیمی، تۆنێمی، سەربە فۆنیمی
تۆنی ۞ واج‌نواختی

tone-poem = symphonic poem

toner /ˈtəʊnə(r), US ˈtoʊ-/ *noun*

1 جەوهەر (بۆ ئەو دەزگایانەی کە چاپ دەکەن
و کــۆپی هەڵـــدەگرنەوە)، جەوهــــەری
ڕوونکردنــەوە یــان دەرخــستن 2 (وێنــەگری)
گیراوەی شـتنەوە یـا ڕوونکردنـەوە 3 جـۆرێ

کریم بو نەرمکردنی پێستی سەروچاو ۞ تونر

tone row *noun*, also tone series

زنجیرە نۆتێکی دوازدەدانەیی ۞ سلسلەای از نتهای دوازدەگانە

tone unit = tone group

tong *noun*

کۆڕ یان کۆمەڵەی نهێنی چینی ۞ تونگ

tonga /'tɒŋgə/ *noun*

تۆنگا: کالیسکەیێکی سووکی دووچەرخی ئەسپکێشی هیندی ۞ تونگا

Tonga /'tɒŋgə/ *noun, adjective, pl.* same or Tongas

1 تۆنگا (ئەندامی هەرێمەک لە سێ گەلی ئەفریکای باشووری، کە زۆربەیان لە زامبیا، مالاوی و مۆزامبیک دەژین 2 هەرێمەک لە سێ زمانی جیاوازی بانتۆیی ئەو گەلانە) ۞ تونگا

Tongan /'tɒŋən, US 'tɒŋg(ə)n/ *adjective, noun*

adj سەربە تۆنگا یان تانگا، گەلەکەی یان زمانەکەیان، تۆنگایی *n* 1 خەڵکی تۆنگا، کۆمەڵە دوورگەیێ لە پاسیفیکی باشووری 2 زمانی پۆلینیزیایی تۆنگایی ۞ تونگایی

tongs /tɒŋz, US tɑːŋz, tɔːŋz/ *noun, pl.*

1 مەقاش، گاز 2 = curling tongs ۞ انبر

tongue /tʌŋ/ *noun*

1 زمان: *He clicked* ◊ *a slice of ox tongue* 2 *his tongue to attract their attention* زمان (ێکی تایبەتی): *None of the tribes* 3 *speak the same tongue* زمانە 4 (لە کەوش و لایچین) شەیکە، زمانە 5 (زەنگ) زمانە، زمانۆک 6 (ئاغزۆنە) بەرەزمانە، زمانە، بزمارە 7 (ئاور) زمانە، گڕ: *a tongue of flame* 8 (تەرازوو) زمانە، میل، نەرە 9 زمانە (لە داردا) ۞ 1 زبان 2 لسان 3 زبانە 4 برگە 5 زبانە 6 سیخک 7 زبانە 8 (ترازو) شاهین 9 زبانە

tongue and groove *noun*

زمانە و کانیشکاف یان نیودڵە، زمانە و کەندەک ۞ زبانە و فاق

tongue blade *noun*

تیغەی زمانە ۞ تیغەی زبانە

-tongued *adjective*

(لە لێکدانا) ـزمان: *sharp-tongued* ۞ ـزبان

tongue depressor *noun*, spatula

کەوچک، کەوگیرە، کارتەک، شتێک بۆ دارگرتنی زمان کە دوکتورەکان کاتی چاولێکردن لە گەروو بەکاری دێنن ۞ کاردک

tongue-in-cheek *adjective, adverb*

adj شۆخییانە، گاڵتەجارانە: *a tongue-in-cheek remark* *adv* لە رووی شۆخییەوە، بە شۆخی، نە بە راست: *The offer was made almost tongue-in-cheek* ۞ *adj* شوخیآمیز *adv* از روی شوخی

tongue-lashing *noun*

هەڵشاخان، هەڵکالان، شەڕ، کێشە ۞ پرخاش، دعوا

tongue-tied *adjective*

بێدەنگ، قسەنەکردوو، بێسەروزمان، زمانبەسراو، مات، بێزمان، بێدەموپل، بێدەمودوو، بێدەمودان ۞ ساکت، زبانبندآمدە

tongue tip *noun*

سەر یان نووکی زمان ۞ نوک زبان

tongue-twister *noun*

(وشە و هتد) زمانبۆنەهاتوو، گۆگران، بۆنەهاتوو، زمانگر، زمانبەند، گۆسەخت ۞ زبانگیر

tonic /'tɒnɪk, US 'tɑːn-/ *noun, adjective*

n 1 دەرمانی بەهێزکەر یان گورجکەرەوە 2 (قژ و هتد) تونیک، بەهێزکەر 3 (خواوزە) شتی بەکەیفکەر، مایەی پێزداری، هێزپێدەر، بەهێزکەر 4 خواردنەوەی گازدار، سۆدا 5 (موسیقا) سەرنۆت، بنکە، نۆتی بنەڕەت، بنەنۆت، نۆتی کلیلی *adj* بەکەیفکەر، گوڕپێدەر، هێزپێدەر، بەهێزکەر ۞ *n* 1 داروی تقویتی 2 (مو و...) تقویت‌کنندە 3 (مجازی) عامل نیروبخش 4 سودا 5 (موسیقی) نت اصلی *adj* نیروبخش

tonicity /tə(ʊ)'nɪsɪti/ *noun*

1 هێز، قەوەت، شیان، سلامەتی، لەشساغی، دروستی 2 (زیندەناسی) گوشاری دەڵێنەر یان دادەر(انە) ۞ 1 قوت، تندرستی 2 فشار اسمزی

tonic sol-fa *noun*

سۆلفێز یان سۆلفا بەپێی کلیلی موسیقایی، شێوازی سۆلفا ۞ تونیک سولفژ

tonic water *noun*

ئاویکی سازی کاربۆناتدار بە تامی تاڵەوە، بۆ گرتنەوەی جین یان خواردنەوەکانی تر بەکاردێتریێ ۞ آب تونیک

tonight /tə'naɪt/ *noun, adverb*

ئەمشەو، ئیمشەو، ئەڤشەڤ، ئیشەڤ ۞ امشب

tonka bean /'tɒŋkə/ *noun*

جۆرێ دەنکی رەشی بۆنخۆشی داریکی ئەمریکای باشووری، لە گولاوسازیدا بەکاردێتریێ (Dipteryx odorata) ۞ تونکا بین

ton-mile *noun*

تۆن-مایل (تۆنێ کەلوپەلی هەڵگیراو لە مایلێدا) ۞ تون‌مایل

tonnage /'tʌnɪdʒ/ *noun*

جێگرتنی کەشتی، تۆنپێو، ئەندازەی هەڵگرتنی کەشتی (یان بارلێنانی کەشتی، بەپێی تۆن)، باج (بەپێی تۆن)، کێشان (بەپێی تۆن)، تۆنکێش، تۆنپێو: *the total tonnage of bombs dropped in the war* ۞ توناژ

tonne /tʌn/ *noun*

تۆن (یەکەی کێشان) ۞ تن

tonneau /'tɒnəʊ/ *noun*

(ماشێن) کورسی یان سەندەڵی پشتەوە، سەندەڵی دواوە ۞ صندلی عقبی

tonner *noun*
کەشتی یان ماشێنی باری بە توانایی هەڵگرتنی دیاری‌کراوەوە ۞ تونر

tonometer /tə(ʊ)'nɒmɪtə/ *noun*
1 تۆنۆمیتر، ئاوازپێو (بەرز و نزمی pitch) 2 دەزگای پێوانی پەستانی گۆی چاو، رەگی خوێن و... ۞ تونومتر

tonometry *noun*
تۆنۆمیتری، ئاوازپێوی ۞ تونومتری

tons *adverb*
یەکجار، دنیایێ، کۆمایێ، لۆدەیێ، دەلیایێ، بارخانەیێ ۞ یکخروار

tonsil /'tɒnsl, US 'tɑ:nsl/ *noun*
ئالوو، مەرازە، گلالە، گۆشەک، بادامە، بەهیفۆک، ئارگووشک ۞ لوزه، بادامک

tonsillar *adjective*
ئالوویی، مەرازەیی، گلالەیی، بادامەیی ۞ وابسته به لوزه یا بادامک

tonsillectomy /ˌtɒnsə'lektəmi, US ˌtɑ:n-/ *noun, pl.* tonsillectomies
دەرکێشانی بەشێ یان تەواوی ئالوو، ئالووبڕی ۞ بادامک‌برداری

tonsillitis /ˌtɒnsə'laɪtɪs, US ˌtɑ:n-/ *noun*
ئالووکەوتن، ملەخرە، ئالووهاتن، ئاوسانی ئالوو ۞ التهاب لوزه

tonsorial /tɒn'sɔ:rɪəl/ *adjective*
سەربە سەلمانی یا دەللاکی ۞ وابسته به سلمانی

tonsure /'tɒnʃə(r), US 'tɑ:n-/ *noun*
1 تاشینی سەری رەبەن یان قەشە 2 بەشی تاشراوی سەری رەبەن ۞ 1 تراشیدن سر راهب یا کشیش 2 بخش تراشیده‌ی سر راهب

tontine /tɒn'ti:n, US 'tɒn-/ *noun*
بیمەی هاوبەش ۞ بیمه‌ی مشترک

tonus *noun*
1 هێز، تین، گوڕ، شیان 2 تۆنۆس، تایبەتمەندی گرژی ئاسایی ماسوولکە ۞ 1 نیرو 2 تنوس، خاصیت انقباض ماهیچه

Tony /'təʊni, US 'toʊni/ *noun, pl.* Tonys
(لە ئەمریکا) هەر یەک لەو چەند خەلاتی ساڵانە بۆ دەسکەوتێکی گرنگ لە بواری تیاتر و بابەتەکانی‌یەوە ۞ تونی

tony /'təʊni, US 'toʊni/ *adjective* (tonier, toniest)
بەشکۆ، گرانبایی، شایانە، شیک، جوان، expensive ۞ مجلل، شیک

too /tu:/ *adverb*
1 ـیش، هەروەها، ـژی، هەروەسا: *Can I come too?* 2 لە رادەبەدەر، بێ‌ئەندازە، یەکجار، گەلێ: *The dress was too tight for me* ◊ *I'm not too sure if this is right* ۞ 1 نیز، هم‌چنین 2 بیش از حد، خیلی

toodle-oo = goodbye (exclamation)

took /tʊk/ = past of take

tool /tu:l/ *noun*
1 شت، ئامراز، ئامێر، ئەوزار، ئالاف، ئەسپاب، ئەسپاب‌کار، حاجەت، هەجەت 2 کەرەسە، هۆ 3 کایەی دەست، تیلای دەست، داردەست 4 (نافەرمی) کیر، چووک، گون ۞ 1 ابزار 2 وسیله 3 بازیچه 4 (عامیانه) کیر

toolbar /'tu:lbɑ:(r)/ *noun*
(کامپیوتێر) تولبار ۞ تول‌بار

tool box /'tu:lbɒks, US -bɑ:ks/ *noun*, also toolbox
1 قوتووی کەلوپەل، سنووقی کەلوپەل 2 (کامپیوتێر) کۆمەڵە ئامێرێکی سافتوێری ۞ 1 جعبه‌ابزار 2 تول‌باکس

tooled /tu:ld/ *adjective*
(بەرگی کتێب و هتد) نەخشێنراو ۞ منقوش

toolhouse = tool shed

tool kit /'tu:lkɪt/ *noun*
توورەکەی کەلوپەل ۞ کیسه‌ی ابزار

tool-maker /'tu:lmeɪkə(r)/ *noun*
ئامێرساز، وەستای ئامراز ۞ ابزارساز

tool-making /'tu:lmeɪkɪŋ/ *noun*
ئامێرسازی، دروستکردنی ئامراز، ئامێرساز، وەستای ئامراز، دروستکەری ئامێر ۞ ابزارسازی، ابزارساز

tool room *noun*
دیوی ئامێر یان کەلوپەل، کەلوپەل‌خانە ۞ اتاق ابزار

tool shed *noun*
عەماری کەلوپەل ۞ مخزن ابزارآلات

toon *noun*
(نافەرمی) کەسایەتی یا فیلمی کارتونی ۞ تون

toot /tu:t/ *noun*
1 دەنگی هۆرن یان سیگناڵ (ی ماشێن) 2 (نافەرمی) کۆکایین 3 (نافەرمی) spree ۞ 1 صدای بوق 2 کوکائین

tooth /tu:θ/ *noun, pl.* teeth
1 ددان، دان 2 ددانە، گرنج، چوکلە، برگە: *the teeth on a saw* (teeth) 3 توانایی، هێز، برشت، کاریگەری 4 ئارەزوو، ئیشتیا، مەیل ۞ 1 دندان 2 دندانه 3 قدرت، تاثیر 4 اشتها، میل

toothache /'tu:θeɪk/ *noun*
ددانێشە، ژانەددان، ددان‌ئێشە ۞ دندان‌درد

tooth and nail *adverb*
بە چنگ و ددان، توندوتیژانە، بە زەبروزەنگەوە، توندانە، دانەکەوتووانە ۞ با چنگ و دندان

toothbrush /'tu:θbrʌʃ/ *noun*
ددانشۆر، میسواک، سیواک ۞ مسواک

toothcomb = fine-tooth comb

tooth decay *noun*

کرمی‌بوونی ددان، رزینی ددان، خورانەوەی ددان، رەش‌بوونەوەی ددان ۞ فساد یا پوسیدگی دندان

toothed /tu:θt, US tu:ðd/ *adjective*

ددانەدار، گرنج‌گرنج، دانەددانە، (لە لێکدانا) بە ددانەی ۞ دندان‌دار، (در ترکیب) با دندانه‌های

toothing *noun*

1 ددانە، برگە (هی سەر مشار) 2 خشت یان بەردی دەرپەڕیو لەوسەری دیوار (بۆ درێژەدانی) ۞ 1 دندانه 2 توتینگ

toothless /'tu:θləs/ *adjective*

1 بێ‌ددان، دەم‌پووچ، دەم‌پووچەڵ 2 بێ‌دەسەلات، بێ‌هێز، بەیەدەس، هیچ(لەدەس‌نەهاتوو) ۞ 1 بی‌دندان 2 ناتوان

toothpaste /'tu:θpeɪst/ *noun*

هەویر یان خەمیری ددان، دەرمانی ددان، کوشەی ددان ۞ خمیردندان

toothpick /'tu:θpɪk/ *noun*

دانازن، چیلکەی (کەلێنی) ددان، خەلیلە ۞ خلال دندان

toothpowder /'tu:θpaʊdə(r)/ *noun*

ددان‌شۆرە، گەردەی ددان پێ‌شواردن ۞ پودر دندان‌شور

toothsome /'tu:θsəm/ *adjective*

1 خۆش، بەتام، بەلەزەت، بەچێژ، delicious 2 سەرنج‌ڕاکێش، agreeable، attractive؛ لەباری سێکسی‌یەوە سەرنج‌ڕاکێش: *a toothsome blonde* (toothsomely *adv*؛ toothsomeness *n*) ۞ 1 خوشمزه 2 جذاب

toothwort *noun*

گیاددانە؟، ریزۆم و وردەڕەگەکانی ئەستوورن [*Lathraea squamaria*] ۞ نوعی گیاه

toothy /'tu:θi/ *adjective* (toothier, toothiest)

1 خۆش، بەتام، بەلەزەت، بەچێژ 2 ددان‌دیار، ددان‌دەرکەوتوو، ریچن: *toothy grin* (toothily *adv*) ۞ 1 لذیذ 2 با دندان‌های نمایان

tootle /'tu:tl/ *noun*

دەنگی فلوت، ترومپێت و هتد ۞ صدای فلوت

tootsie /'tʊtsɪ/ *noun*, also tootsy

1 (نافەرمی) پێی مرۆ 2 ژنی جوان (و لەبار) ۞ 1 پای آدم 2 زن جوان

top- *prefix*

پێشگر: 1 شوێن، جێ، وار، جێگا: *topology*، *toponymy* 2 جێ‌ناسی: *topography*، *topoisomerase* ۞ پیشوند: 1 مکان، جایگاه 2 توپولوژی

top[1] /tɒp, US tɑ:p/ *noun, adjective*

n 1 نووک، نووچکە، لووتکە، تەوق، بانک، تاف، سەر، پۆپە، سەرەوە، ژوور، بان، سەروو: *We climbed to the very top of the hill* ◊ *Write your name at the top* 2 درگا، سەرپۆش، سەر 3 ترۆپک، پۆپە، نووچکە، دوند، بانک 4 ڕوو، ڕووی سەرەوە، ئاست: *Can you polish the top of the table?* 5 (ژنان) بلووز، مەمک‌بەند 6 (لە ماشێندا) گێری ئاخر یان دوایی 7 (the top) سەرترین یان گرنگ‌ترین ئاست، رادە یان پایە، بەرزترین پلە *adj* 1 زۆرترین 2 زۆرترین، سەرترین 3 هەرەزۆر، باش‌ترین ۞ *n* 1 قله، بالا 2 در 3 اوج 4 سطح 5 بلوز 6 آخرین دنده 7 بالاترین یا مهمترین سطح یا مقام *adj* 1 بیش‌ترین 2 بالاترین 3 بهترین

top[2] /tɒp, US tɑ:p/ *noun*

شیلاقە، مزرەق ۞ فرفره

topaz /'təʊpæz, US 'toʊ-/ *noun*

1 توپاز: جۆرێ کان کە لە بنەڕەتا سیلیکاتی ئالۆمینیۆمە و زۆرتر لە کریستاڵە نیوەڕوونە orthorhombic ـەکاندا هەیە $Al_2(SiO_4)(OH,F)_2$؛ بەرزەرینە، یاقووتی زەرد 2 ڕەنگی زەردی توند 3 جۆرێ کوارتزێکی زەرد 4 هەرکام لەو hummingbird ـە گەورەکانی ئەمریکای باشووری [*Topaza pella* و *T. pyra*] (بنەڕەت: لە *topazos* یونانی‌یەوە) ۞ 1 توپاز؛ زبرجد (هندی) 2 رنگ زرد سیر 3 نوعی کوارتز زرد 4 توپاز

top-boot *noun*

چەکمە، جزمە، ساپۆک ۞ چکمه

top brass *noun*

(نافەرمی) پایەبەرزان، کاربەدەستان، سەرزلەکان، رایەداران ۞ (عامیانه) عالی‌رتبگان

top-class *adjective*

هەرەباش، یەکجار چاک، باشی باش، سەرترین ۞ تراز اول

topcoat /'tɒpkəʊt, US 'tɑ:pkoʊt/ *noun*

1 (ڕەنگ‌کردنی خانووبەرە) دەستی دوایی، دوادەست 2 overcoat ۞ آخرین دست

top dog *noun*

(نافەرمی) سەردەستە، سەرگەورە، پێشەنگ، سەرکێش، سەرجەلە، قارەمان ۞ سردسته، جلودار

top-down *adjective*

1 لە سەرێوە بۆ خوارێ، لە گشتەوە بۆ کەم، لە ژوورەوە بۆ ژێرەوە 2 (بڕیاردان) لە سەرێوە بۆ خوارێ، لە بالادەستەوە بۆ خواردەست: *a top-down management style* ۞ 1 از کل به جزء 2 از بالا به پایین

top drawer *noun, adjective*

n (نافەرمی) چینی سەردەست، چینی سەرەوەی کۆمەڵگا *adj* سەربە بەرزترین چینی کۆمەڵگا: *a top-drawer performance* ۞ *n* طبقه‌ی حاکم، طبقه‌ی بالای اجتماع *adj* وابسته به طبقه‌ی عالی جامعه

top dressing *noun*
پەیینی ڕووی خاک (کە بەسەر خاکەوە دەکرێ)
◇ کود سطحی

tope[1] /'təʊp/ = stupa

tope[2] /'təʊp/ *noun*
کۆسەیێکی باریکی بۆرباوی ئاوە کەنارییەکان (ڕۆژهەلاتی ئەتلانتیک) *Galeorhinus galeus*] و *G. australis* (ئەوسترالیا)] ◇ نوعی کوسه

tope[3] /'təʊp/ *noun*
کێلگە، مێشە، بێشەلان، لێر، دارستان، باغ ◇ بیشه، کشتزار، باغ

topee /təʊ'pi:/ = topi1

toper *noun*
ئارەقخۆر، هەمیشەمەست، drunkard ◇ مشروبخور، دائم‌الخمر

top flight *adjective, noun*
adj پایەبەرز، یەکجار شارەزا *n* بەرزترین پایە یا ئاست ◇ *adj* ردەبالا *n* عالی‌ترین رتبه یا سطح

top fruit *noun*
(بریتانیا) میوە یان بەری دار (لەچاو هی دەوەن) ◇ میوەی درخت

topful *adjective,* also topfull
پڕ، دارماڵ، لیاولیپ ◇ لبریز، پر

top gear *noun*
دوایین گێر، گێر یا دەندەی سەرەوە، دەندەی هەرەدوایی ◇ آخرین دنده

top hat *noun*
جۆرێ کلاو (لە بۆنەیەکی فەرمیدا دەکرێتەسەر) ◇ کلاه سیلندر

top-heavy /ˌtɒp 'hevi/ *adjective*
لاسەنگ، لەسەرەوە قورس (بنەوە سووک)، (ڕێکخراوەیێ) خاوەنی بەڕێوەبەرانی پایەبەرزی زیادی ◇ خارج از متعادل

Tophet /'təʊfɪt/ *noun*
(وێژەیی) دۆزەخ، جەهەنم، دۆژە (بنەڕەت: لە عیبریـیەوە *tōphet*، ناوی شوێنێ نزیک بە ئۆرشەلیم Jerusalemی کۆن کە مرۆڤەکانی (منالەکان) تیادا قوربانی و بتپەرستیشی لێ دەکرا، بروانە Jer. 19:6) ◇ جهنم

top-hole /'tɒp həʊl/ *adjective*
(نافەرمی، بریتانیا) یەکجار باش، عال ◇ عالی

tophus /'təʊfəs/ *noun, pl.* tophi /-fʌɪ/
(پزشکی) توفوس (= نیشتووی ترشەلۆکی ئوریکی کریستالی لە جومگەکان یا لە پێست یا کرۆژەکاندا، ب. ت. وەک gout) ◇ توفوس

topi[1] /'təʊpi, US 'toʊpi, toʊ'pi:/ *noun,* also topee, *pl.* topis or topees
کلاوی بەرخۆر، کلاوی شەپکەدار (کورتەی sola topi) ◇ کلاه آفتابی

topi[2] /'təʊpi/ *noun,* also topis
جۆرێ ئاسکی زلەی ئەفریکایی [*Damaliscus* *lunatus*] ◇ توپی

topiary /'təʊpiəri, US 'toʊpieri/ *noun, pl.* topiaries
1 (باخەوانی) هەڵپاچینی (بۆ) جوانی 2 دارودەوەنی هەڵپاچراو بەو شێوازە ◇ 1 هرس تزئینی 2 توپیاری

topic /'tɒpɪk, US 'tɑ:p-/ *noun*
1 مژار، بابەت، سەرباس: *The main topic of conversation was Tom's new girlfriend* ◊ *The article covered a wide range of topics* 2 (زمانەوانی، هەروەها theme) تاپیک، توپیک: ئەو بەشەی ڕستە کە شتێ لەبارەیەوە دەوترێ ◇ 1 موضوع 2 نهاد (در ساخت جمله)

topical /'tɒpɪkl, US 'tɑ:p-/ *adjective*
1 بابەتی، بابەتی ڕۆژ، مژاری، سەربە بابەتێکی تایبەتی: *topical* ◊ *a topical joke/reference* 2 ناوچەیی، شوێنی، سەربە جێگا 3 *events* (پزشکی) شوێنی، لەسەر پێست یا ڕووی دەرەوە: *a topical ointment* ◇ 1 موضوعی، باب روز 2 محلی 3 (پزشکی) موضعی

topicality /ˌtɒpɪ'kæləti, US ˌtɑ:p-/ *noun*
پێوەندیبوون بە باسی ڕۆژەوە، بابەتیتی: *Because of recent events, the programme has taken on an unexpected topicality* ◇ موضوعیت

topicalization *noun*
(زمانەوانی) بابەتاندن (وشە، دەستەوشە و هتد) کردنە بابەتی ڕستە یان وتاری discourse ◇ برجسته‌سازی

topically /'tɒpɪkli, US 'tɑ:p-/ *adverb*
بە شێوەیەکی بابەتی یان ناوچەیی ◇ بە طور موضوعی یا محلی

topic sentence *noun*
ڕستەی بابەتی (یان سەرباس، ڕستەیێ کە بیرۆکەیێکی سەرەکی بەند یان بەشێکی گەورەتر دەردەبڕێ، ب.ت. لە سەرەتادا) ◇ جملەی موضوعی

topknot /'tɒpnɒt, US 'tɑ:pnɑ:t/ *noun*
1 فۆکلە، گودلە، قژی تەوقی سەر 2 گرێی جوانی باریکە یان بەنۆکەی پرچ ◇ 1 مدل گوجەای 2 تاپ‌نوت

topless /'tɒpləs, US 'tɑ:p-/ *adjective*
1 بێسەر، بێنووک، بێتەوق 2 (ژن) سنگڕووت، مەمکڕووت، بەرۆکبەرەلا، مەمکدیار: *a topless model* 3 بێبالا (جلێ کە بەشی سەرەوەی نەبێ) ◇ 1 بدون نوک 2 سینه‌عریان 3 (لباس) بدون بالاتنه

top-level *adjective*
یەکجار گرنگ، پایەبەرز، ئاستبەرز، ئاستی سەرەوە: *top-level* ◊ *a top-level inquiry* ◊ *a top-level meeting* ◊ *tennis* ◇ سطح بالا

top-line *adjective*
سەربە بەرزترین یان بالاترین پلە یان ئاست، یەکجار باش، عال ۞ وابستە بە عالی‌ترین سطح یا درجە، محشر

toploftical *adjective*
خۆلازل، لەخۆرازی، لەخۆبایی، بەدەمار ۞ متکبر

toploftiness *noun*
خۆلازلی، لەخۆرازی‌بوون، لەخۆبایی‌بوون، بەدەماری ۞ تکبر

toplofty *adjective*, also toploftical
خۆلازل، لەخۆرازی، لەخۆبایی، بەدەمار ۞ متکبر (toploftily *adv*)

topman *noun*, also topmen
(مێژوویی) مەلەوانی بەرپرسی بەشی سەرەوەی کەشتی بادەوەدار ۞ تاپمن

topmast /'tɒpmɑːst, US -məst/ *noun*
دووەمین دارالای کەشتی لە پشتی کەشتی‌یەوە ۞ تاپ‌ماست

top milk *noun*
سەرشیر، رووشیر، سەرتوێ، توێی هەرەسەرەوەی شیر ۞ رویەی ماست

topminnow *noun, pl.* same or topminows
ماسی‌یانی زیندەزێ یان پێچووخەری (خێزان (Poeciliidae و killifish (خێزان Cyprinodontidae)، هی ئاوە شیرین و برێ‌سوێرەکان brackish و ناووهەوای گەرم، کرمۆکەی مێشوولە دەخۆن ۞ تاپمینو

topmost /'tɒpməʊst, US 'tɑːpmoʊst/ *adjective*
سەرترین، بەرزترین: *the topmost branches of the tree* ۞ بالاترین

top-notch *adjective*
(نافەرمی) یەکجار باش، هەرە چاک، excellent ۞ محشر

top-notcher *noun*
شتی یەکجار باش ۞ چیز محشر

topo /'tɒpəʊ/ *noun, pl.* topos
(نافەرمی و زۆر تر لە ئەمریکا (ی باکووری) 1 نەخشەی تۆپۆگرافی 2 (شاخەوانی) نەخشە یان هێلکاری وردەکاری رێگا بۆ سەرەوە ۞ توپو

topoisomerase *noun*
تۆپۆئیزۆمێراز: دەستەیێ لە هەوێنەکان enzyme کە دی‌ئێن‌ئەی DNA لە جۆرێکی جێ‌ناسی بۆ جۆرێکی تر دەگۆڕن ۞ توپوایزومراز

top-of-the-line *adjective*
دوایین‌مودێل، دوانموونە، نوێترین، نوێترین ۞ آخرین مدل

top-of-the-range = top-of-the-line

topo- = top-

topographer *noun*
تۆپۆگرافیر، نەخشەهەڵگرەوە ۞ نقشه‌بردار

topographical /ˌtɒpə'græfɪkl, US ˌtɑːpə-/ *adjective*, also -ographic
سەربە تۆپۆگرافی، پێوەندی بە تۆپۆگرافی یان شوێن‌ناسی‌یەوە هەیە، سەربە هەڵومەرجی سروشتی یان خۆرسکی: *a topographical map/feature* ۞ وابستە بە توپوگرافی

topographically /-kli/ *adverb*
لەباری تۆپۆگرافی‌یەوە: *-hically distinct regions* ۞ از نظر توپوگرافی

topography /tə'pɒgrəfi, US tə'pɑːg-/ *noun*
1 تۆپۆگرافی، باروودۆخی خۆرسکی، هەڵومەرجی سروشتی یان خۆرسکی، شوێن‌ناسی، جێ‌ناسی، نەخشەهەڵگرتنەوە لە دیاردە خۆرسکی‌یەکان (ی جێگەیێ)، نەخشەی دیاردە سروشتی یان خۆرسکی‌یەکان: *a map showing the topography of the island* 2 (خوازە) هەڵومەرج، باروودۆخ، چۆنیەتی 3 (تویکاری و زیندەناسی) رێکخستنی تایبەتمەندی ئەندام یا بوونەوەرێ organism ۞ 1 توپوگرافی، موضع‌شناسی 2 (مجازی) وضعیت، چگونگی 3 توپوگرافی

topoi = plural form of topos

topological *adjective*
سەربە تۆپۆلۆژی، سەربە جێ‌ناسی ۞ وابستە بە توپولوژی

topologically *adverb*
لەباری تۆپۆلۆژی یان جێ‌ناسی‌یەوە ۞ از لحاظ توپولوژی

topologist *noun*
تۆپۆلۆژیست، جێ‌ناس ۞ توپولوژیست

topology /tə'pɒlədʒi/ *noun*
1 تۆپۆلۆژی، جێ‌ناسی، لێکۆڵینەوەی تۆپۆگرافی شوێنێکی تایبەتی؛ مێژووی ناوچەیێ بەپێی تۆپۆگرافی 2 - configuration: *topology of a magnetic field a molecule topology of* ۞ توپولوژی

toponym /'tɒpənɪm/ *noun*
ناوی شوێن، ب.ت. بەپێی تایبەتمەندی شوێنەکەوە بێ ۞ اسم مکان

toponymic *adjective*
سەربە ناوی شوێن، سەربە جێناو ۞ وابستە بە اسم مکان

toponymy *noun*
لێکۆڵینەوەی ناوی شوێنەکان ۞ توپونیمی

topos /'tɒpɒs/ *noun, pl.* topoi /'tɒpɔɪ/
فۆرمۆل یان بابەتی نەریتی لە وێژەدا ۞ توپوس

top people *noun*
کاربەدەستان، رایەداران، پایەبەرزان ۞ مقامات

topper /'tɒpə(r), US 'tɑːp-/ *noun*
1 (نافەرمی) = top hat 2 هەڵپاچەر 3 مرۆ یان

2 top hat = 1 ◇ شـتێکی یـەکجار بـاش
هرس‌کننده 3 آدم یا چیز بسیار عالی

topping /ˈtɒpɪŋ, US ˈtɑ:p-/ *noun, adjective*
n تـوێی سـەرەوە، سـەرپۆت، توێژاڵـی سـەرەوە، تـوێژ: *baked vegetables with a cheese topping* *adj* یـەکجار بـاش، زۆر چـاک ◇ *n* رویه *adj* عالی

top-ranking *adjective*
پایەبەرزان، پلەبەرزان، رایەداران، گرنگ‌ترین، سـەرترین، بـەرزترین: *top-ranking officials* ◇ مهم‌ترین، بلندپایگان

tops *adjective, adverb*
باش‌ترین، هەرەچاک، سەرترین: *is tops in his field* ◇ بهترین، عالی‌ترین

topsail /ˈtɒpseɪl, US -s(ə)l/ *noun*
بەرزترین بادەوە ◇ بلندترین بادبان

top secret *adjective*
تەواونهێنی، یەکجارنهێنی: *This information top-secret* ◊ *has been classified top secret documents* ◇ کاملاً سری

topside /ˈtɒpsaɪd, US ˈtɑ:p-/ *noun, adverb*
n 1 گۆشـتی رانی مانگـا 2 لایـەکی کەشـتی لـەژوور شـوێنی ئـاوەوە، پـشتی سـەرەوە *adv* بەرەو پشتی سـەرەوە ◇ *n* 1 گوشت ران گـاو 2 عرشەی فوقانی کشتی *adv* به طرف عرشەی فوقانی

topsoil /ˈtɒpsɔɪl, US ˈtɑ:p-/ *noun*
رووی خـاک، گـڵی چـینی سـەرەوە یـان بـۆ کشت‌وکاڵ، رووخاک، رووگڵ، توێی سـەرەوەی گڵ ◇ خاک سطحی

topspin /ˈtɒpspɪn, US tɑ:p-/ *noun*
سووڕانەوەی تۆپ لەگەڵ رۆیشتندا ◇ تاپسپین

topstone /ˈtɒpstəʊn/ *noun*
بەردی سـەری یان سەرەوە ◇ سنگ فوقانی

topsy-turviness *noun*
1 شێواوی، شـپرزەیی، تێکەولێکەیی، ئاڵۆزی 2 پێچەوانـەیی، سـەرەوبنی، بـەرەواوەژوویی، پشتەورووییی ◇ 1 بهم‌ریختگی 2 واژگونی

topsy-turvy /ˌtɒpsi ˈtɜ:vi, US ˌtɑ:psi ˈtɜ:rvi/ *adjective, adverb*
1 شێواو، لێک‌ترازاو، شپرزە، تێکەولێکە، ئاڵۆز 2 پێچەوانـە، سـەرەوبن، بـەرەواوەژوو، پـشتەورروو، بەرقاژی ◇ 1 بهم‌ریخته 2 واژگون

top-table *noun*
مێزی میوانانی پایەبەرز یان یـەکجارگرنگ ◇ میز مهمانان بلندپایه

top-up *noun*
(خواردنەوە) قومی دوایی، لیوانی دواتر: *Can I give anyone a top-up?* ◇ پیک بعدی

toque /təʊk, US toʊk/ *noun*
1 کڵاوی ژنانە، تاس‌کڵاو 2 (مێژوویی) جۆری کڵاوی چکۆلەی پیاوان و ژنان ◇ 1 کلاه زنانه 2 نوعی کلاه

tor /tɔ:(r)/ *noun*
تـەپی لـە بـەرد، تەپەبـەرد، تـەپی بـەرداوی، رەوەزەتەپ، گردی بەرداوی، (ب.ت. لە چەندین بەشی ئینگلتـەرەی رۆژاوای باشووری‌دا؛ رەنگە بنەڕەتی سیلتی هەبێ) ◇ تل سنگی

Torah /ˈtɔ:rɑ: , US tɔ:ˈrɑ:/ *noun*
تـەورات (بنـەڕەت: لـە *tōrāh* عیـبری‌یـەوە "دەسـتوور، قـانوون، ریبـاز"، لـە *yārāh* "پیشاندان") ◇ تورات

torc /tɔ:k/ *noun*, also torque
خشڵێکی ملە، لە لایەن بریتۆن و گۆلەکانەوە لە مل دەکرا ◇ تورک

torch /tɔ:tʃ, US tɔ:rtʃ/ *noun*
1 چۆلەچرا، شاپلیتە، مەشخەڵ، خەتیرە، مێلەدە: 2 *a flaming torch* ◊ *the Olympic torch* 3 چراقەوە، چرای (کارەبایی) دەستی، چراقـەوە پـەرەمێز یـان چـرای لکـێن‌گـەری، چراجـاخی جۆش‌کاری یان لەحیم، blowlamp ◇ 1 مشعل 2 چراغ‌قوه 3 مشعل جوش‌کاری

torchbearer /tɔ:tʃbeərə(r)/ *noun*
1 مەشخەڵ‌هەڵگر، چۆلەبەدەست، مێلەدەهەڵگر 2 پێشەوا، ریبەر ◇ 1 حامل مشعل 2 زعیم

torchère /tɔ:ˈʃɛ:/ *noun*
پایەی درێژی جوانی بۆ مۆمدان یا چرا ◇ تورشر

torchlight /ˈtɔ:tʃlaɪt, US ˈtɔ:rtʃ-/ *noun*
1 شـەوقی چۆلـەچرا، رووناکی مەشـخەڵ، رۆشنایی مێلەدە: *She read in bed at night by torchlight* 2 *a torchlight procession* ◊ *by -ight* و روون، بوولێلە ◇ 1 نور مشعل 2 گرگ و میش

torch song *noun*
:torch singer *n*) هەڵبەستی بەسۆز و دڵدارانە) گۆرانی‌یێژی هەڵبەستی بەسۆز و دڵدارانە) ◇ شعر احساساتی و عاشقانه

torchwood *noun*
داری مەشخەڵـەکان، داری چۆلـەچراکان ◇ چوب مشاعل

tore[1] /tɔ:(r)/ = past of tear

tore[2] = archaic term for torus

toreador /ˈtɒriədɔ:(r), US ˈtɔ:r-, ˈtɑ:r-/ *noun*
گابازی ئەسپ‌سوار، شەڕەگاکەر (سوار بەسەر ئەسپەوە؛ بنەڕەت: سپانیایی، لە *torear* "شەڕەگا"، لە *toro* "جوانەگا، کەڵ bull") ◇ گاوباز

torero /tɒˈrɛ:rəʊ/ *noun, pl.* toreros
گاسوار، گاباز، شەڕەگاکار، ب.ت. پیادە ◇ گاوباز

toreutic *adjective*
سـەربە toreutic ◇ وابسته به toreutic

toreutics /təˈru:tɪks/ *noun, pl.*
هونەری هەڵکۆڵین لەسەر کانزا، بە شێوەیێ کە

نەخش و نیگارەکانی بەدەرەوە بن ۞ فن حکاکی
torgoch /'tɔ:gɒx/ *noun*
(لە ویلز) زگسوورەی Arctic ۞ تورگاکس
tori = plural form of torus
torii /'tɔ:rii:/ *noun, pl.* same
دەروازەی گلکۆی شینتۆ Shinto (بە دوو پارچە لاوانەی راست و دووانی پۆیی لەسەرەوە، ژاپۆنی: جێگای هەلنیشتنی باڵندە)۞ توری
torment /'tɔ:ment, US 'tɔ:rm-/ *noun*
نارەحەتی، مەینەتی، ئازار، کەنەفتی، ئەشکەنجە، چەپاڵە، جەزرەبە، زەحمەت، ئەرک، زەجر، دیق، دەرد، رەنج، ئێش، ژان، مایەی نارەحەتی ۞ زجر، زحمت، عذاب، مایەی عذاب
tormentil /'tɔ:m(ə)ntɪl/ *noun*
جۆرێ گیای درەنگهەلدەری گوڵزەردی کاڵ، رەگ و ریشەی لە دەرمانی گیایی دا بۆ چارەسەری زگەشۆرە بەکاردێترا [*Potentilla erecta*] ۞ تورمنتیل
tormentor /tɔ:'mentə(r), US tɔ:r'm-/ *noun,* also -enter, *fem.* -ntress
پڕئەرک، نارەحەتکەر، ئەشکەنجەدەر، رەنجدەر، دەردپێدەر، دیقپێکەر، ئازاردەر ۞ زجردهندە
torn /tɔ:n, US tɔ:rn/ = past participle of tear
tornadic /-'nadɪk/ *adjective*
سەربە گێژەڵووکە، گەردەلوولەیی: *tornadic winds* ۞ وابستە بە ترنادو
tornado /tɔ:'neɪdəʊ, US tɔ:r'neɪdoʊ/ *noun, pl.* tornadoes or tornados
گێژەڵووکە، گەردەلوول، بابلیسک ۞ ترنادو
torpedo /tɔ:'pi:dəʊ, US tɔ:r'pi:doʊ/ *noun, pl.* torpedoes
1 تۆرپیدۆ، مووشەکی ژێردەریایی 2 (هەروەها torpedo ray) ماسی کارەبایی یان ئێلیکتریکی، برووسکەماسی ۞ 1 اژدر 2 ماهی برق یا رعاد
torpedo boat *noun*
گەمی تۆرپیدۆ، بەلەمی تۆرپیدۆ ۞ ناوچەی اژدرافکن
torpedo tube *noun*
مووشەکخەر یان مووشەکهاوێژی ژێردەریایی ۞ اژدرانداز
torpid /'tɔ:pɪd, US 'tɔ:rpɪd/ *adjective*
1 تەپلۆس، تەمەڵ، خاوخلیچک، کنگگران، لەشگران 2 داهێزراو، داگیراو، سڕ، سست، ناچالاک ۞ 1 کاهل 2 خمود، بی‌حال
torpidity /'tɔ:'pɪdəti/ *noun,* also -dness or -por /'tɔ:pə(r), US 'tɔ:rp-/
1 تەپلۆسی، تەمەڵی، خاوی، لەشگرانی، کنگگرانی 2 داهێزراوی، داگیراوی، سڕی، سستی، ناچالاکی ۞ 1 کاهلی 2 خمودی، بی‌حالی
torpor /'tɔ:pə(r), US tɔ:rpɔr/ *noun*
In the heat they sank into a :lethargy *state of torpor* ۞ تورپور
torque /tɔ:k, US tɔ:rk/ *noun*
تەوژم، گوژم، زەبر، هێزی گەڕینەر یان سووڕێنەر یان خولێنەر، تەکانەخول، تەکانەسوور: *The more torque an engine has, the bigger the load it can pull in the same gear* ۞ گشتاور
torrent /'tɒrənt, US 'tɔ:r-, 'tɑ:r-/ *noun*
1 سێلاو، لافاو، لەهی، تافاو، لێمشت، شیپ: 2 *The rain was coming down in torrents* (خوازە) لێشاو، رێژنە، لێزمە، لافاو: *a torrent* ۞ *a torrent of words* ◊ *of abuse/criticism* 1 سیلاب 2 (مجازی) سیل، رگبار
torrential /tə'renʃl/ *adjective*
1 سێلاوئاسا، قورس 2 ئاومالک، خشک (torrentially *adv*) ۞ 1 سیلابی 2 سیل‌آوردە
torrential rain *noun*
لێزمەباران، بارانی قورس، شەستەباران، بارانی لافاوئاسا، بارانی رێژنەیی یان لافاوی، خوڕزم ۞ باران رگباری
torrid /'tɒrɪd, US 'tɔ:r-, 'tɑ:r-/ *adjective*
1 یەکجار گەرم، پرووکێنەر، گەرم و وشک، هەڵقرچێنەر، سووتێنەر: *torrid sands* ◊ *a torrid summer* 2بەتین، ئاگرین، پرسۆز، داگیرساو، :passionate ,ardent *torrid love* 3 دژوار، سەخت، ئاسێ، ئاستەم *letters* (torridly /'tɒrɪdli, US 'tɔ:r-, 'tɑ:r-/ *adv*; torridness /'tɒrɪdnəs, US 'tɔ:r-, 'tɑ:r-/ *n*) ۞ 1 سوزان 2 پرحرارت 3 دشوار
torridity /'tɒ'rɪdəti/ *noun,* also torridness
(یەکجار) گەرمبوون، پرووکێنەربوون، پرووکێنەریتی، بەتینی، پرسۆزی ۞ سوزندگی، پرشوری
Torridonian /ˌtɒrɪ'dəʊnɪən/ *adjecive*
(زەویناسی) تۆریدۆنیەن (= سەربە دوایین قۆناخی سەردەمی پرۆتێرۆزۆئیک Proterozoic لە رۆژاوای باکووری سکاتلەند، دەوروبەری 1100 تا 600 میلیۆن ساڵ لەوە پێش؛ بنەڕەت: لە ناوی Loch *Torridon* لە باشووری رۆژاوای سکاتلەند + ian-) ۞ توریدونین
torrid zone *noun*
ناوچەی گەرم یا گەرمێن، گەرمێنان (نێوان دوو ترۆپیک) ۞ منطقەی حارە
torsade *noun*
گوریس یان تەنافی گیراوە یان باهەڵدراو ۞ طناب تابیدە
torse /tɔ:s/ *noun*
تاجەگوڵینە، جەلە، گوڵبەند ۞ حلقەی گل
torsion /'tɔ:ʃn, US 'tɔ:rʃn/ *noun*
1 بادران، باهەڵدان، پێچخواردن، هەڵپێچران،

2 لـوول‌بـوون، پـێچ‌دران، پـێچ‌خـواردوویی باهه‌ڵـدانی سـه‌ری ڕه‌گـی نه‌شـته‌رگه‌ری‌کراو بۆ ڕاوه‌سـتاندنی خـوێن‌هـاتن ۞ 1 پـیچش، تـاب، پیچ‌خوردگی 2 تورسیون

torsional *adjective*

پـێچ‌خـواردوو، پـێچ‌هه‌ڵـدراو، باهه‌ڵـدراو، لووله‌وه‌بوو ۞ پیچشی

torsional angle *noun*

گۆشه‌ی لوول‌بوو یان پێچ‌خواردوو، ~ باهه‌ڵدراو ۞ زاویه‌ی پیچشی

torsional vibration *noun*

له‌رینـه‌وه لوولـه‌وه‌بوو، لـه‌ره‌ی پـێچ‌خـواردوو یـا باهه‌ڵدراو ۞ ارتعاش پیچشی

torsion pendulum *noun*

له‌نگـه‌ره‌ی سـووڕاوه (لـه جیـاتی ته‌که‌تـه‌ک ده‌خولێته‌وه) ۞ پاندول دورانی

torsk /tɔːsk/ *noun*

جـۆرێ ماسـی قـوولایی‌یـه‌کانی ئـه‌تلانتیکی باکووری، لـه تیره‌ی cod [*Brosme brosme*] (له *thorskr* نۆرویژی کۆنه‌وه) ۞ نوعی ماهی

torso /ˈtɔːsəʊ, US ˈtɔːrsoʊ/ *noun, pl.* torsos or US also torsi

1 قـه‌د، کۆتـه‌ره، به‌یکـه‌ری قـه‌د (لـه ملـه‌وه تـا پشتێنه) 2 کاری سـه‌رنه‌گرتوو یـان نیـوه‌چڵ یـان ناته‌واو ۞ 1 تنه، پیکره‌ی تنه 2 کار ناتمام

tort /tɔːt, US tɔːrt/ *noun*

(مـاف) نیمچـه‌تاوان، لاتـاوان، لاگوناهــ زیـان، زه‌ره‌ر ۞ شبه‌جرم، آسیب

torte /ˈtɔːtə/ *noun, pl.* torten /ˈtɔːt(ə)n/ or tortes

که‌یک یان تارتی شیرین ۞ کیک یا تارت شیرین

tortfeasor /ˈtɔːtfiːzə/ *noun*

تـوش‌بـوو بـه نیمچـه‌تاوان، نیمچـه‌تاوان‌کـار ۞ مرتکب شبه‌جرم

torticollis /ˌtɔːtɪˈkɒlɪs/ *noun*, also wryneck

ڕه‌قی‌بـوونی مـل، مله‌ره‌قـه، مـل‌خـواری ۞ تورتی‌کولیس، گردن‌کجی

tortile /tɔːˈtəl/ *adjective*

لـوول، پێچـاوپێچ، پـێچ‌هه‌ڵـدراو، هه‌ڵـپێچراو، پێچ‌خواردوو، باهه‌ڵدراو ۞ پیچیده، تاب‌دار

tortility /tɔːˈtəlɪtɪ/ *noun*

لوولی، پێچاوپێچی، پێچ‌هه‌ڵدراوی، هه‌ڵپێچراوی، پـێچ‌خـواردوویی، باهه‌ڵـدراوی، داهـاتوویی، چه‌میوی ۞ پیچیدگی، خمیدگی

tortilla /tɔːˈtiːə, US tɔːrˈt-/ *noun*

1 تـورتیلا (ب.ت. لـه مه‌کـسیکۆ، نـانی گه‌نمه‌شامی) 2 (له ئاشپه‌زی سپانیایی‌دا) جۆرێ هێلکه و ڕۆنی ئه‌ستوور که په‌تاته و سه‌وزه‌ی تری تیایه (بنـه‌ڕه‌ت: سـپانیایی، چکـۆلێنراوی *torta* "که‌یک") ۞ تورتیلا

tortious /ˈtɔːʃəs/ *adjective*

1 (مـاف) نیمچـه‌تاوان لـه‌خۆگرتوو 2 نادروست، ناڕه‌وا، نابه‌جێ، ناحه‌ق، هه‌ڵـه، خـه‌تا، ناقانوونی، زیاناوی، موزیر، به‌وه‌ی، به‌زه‌ره‌ر (tortiously *adv*) ۞ 1 متضمن شـبه‌جـرم 2 ناصـحیح، خطـا، غیرقانونی، مضر

tortoise /ˈtɔːtəs, US ˈtɔːrtəs/ *noun*

کیسـه‌ڵ، کیـسو، کووسـی، کاسـه‌پـشت، جلـه، پـه‌لاس‌ماسـی [خێـزان Testudinidae: زۆر جـۆرن] (بنـه‌ڕه‌ت: *tortu* ،*tortuce* ئینگلیـسی نێوه‌ڕاست: له *tortue* فه‌ڕه‌نسی کۆن و *tortuga* سپانیایی، هه‌ردوو له *tortuca* لاتینی سـه‌ده‌کانی نێوه‌ڕاست "بنه‌ڕه‌تی نادیاره") ۞ لاک‌پشت

tortoiseshell /ˈtɔːtəsʃel, ˈtɔːtəʃel, US ˈtɔːrt-/ *noun, adjective*

n 1 قاپیلـک، قـاوخ (ی کیـسه‌ڵ) 2 پـشیله‌ی بلێنگی یا ڕیزێ 3 په‌پووله‌ی گوڵ‌گوڵ یا خالاوی [*Aglais urticae*] (هی چکۆله) و جۆره‌کانی تر *adj* دروسـت‌کـراو لـه قـاپیلکی کیـسه‌ڵ، لـه قاوخه‌کیسه‌ڵ ۞ *n* 1 لاک 2 گربـه‌ی پلنگـی 3 پروانه‌ی خال‌مخالی *adj* از جنس لاک لاک‌پشت

tortricid = tortrix

tortrix /ˈtɔːtrɪks/ *noun*, tortrices /-trɪsiːz/

بـا(هه‌ڵـ)ده‌ره: جـۆرێ mothی چکۆلـه‌ی کـه کرمۆکه‌کانی له‌نێو گه‌ڵای لوولدا ده‌ژین [خێزان Tortricidae: زۆر جۆرن] ۞ تورتریکس

tortuosity /ˌtɔːtʃʊˈɒsətɪ/ *noun, pl.* tortuosities

پێچه‌لاوپێچی، پێچاوپێچی، پێچ‌وپلوچی، پلوچی، چـه‌میو و چـه‌ماوی، پـێچ‌وخـه‌م؛ شـتێکی پێچه‌لاوپێچ، پێچ ۞ پیچ و خم؛ پیچ

tortuous /ˈtɔːtʃʊəs, US ˈtɔːrtʃ-/ *adjective*

1 پێچه‌لاوپێچ، ناڕاسته‌وخۆ، پێچ‌وپلوچ، به‌پێچ، پـلوچاوی، پـلۆچاوی، پـێچ‌پـێچ 2 ڕیـایی‌بـاز، به‌پێچ‌وپه‌نا، ناسه‌رراست 3 ئاڵۆز، پێچه‌لاوپێچ، تێگه‌یشتن‌سه‌خت ۞ 1 پرپیچ و خـم 2 ریاکـار 3 بغرنج

tortuously /ˈtɔːtʃuəsli, US ˈtɔːrtʃ-/ *adverb*

پێچاوپێچانـه، بـه شـێوه‌یه‌کی پێچـه‌لاوپێچ: - *a rtuously slow system* ۞ به طور پرپیچ و خم

tortuousness /ˈtɔːtʃuəsnəs, US ˈtɔːrtʃ-/ *noun*

پێچـه‌لاوپێچی، پێچـاوپێچی، پێچـه‌ڵپێچـی، پێچ‌وخه‌م، پرپێچی، پێچ‌وپه‌نا، چه‌میو و چه‌ماوی، پرپێچاوپێچی، خواروخێچی ۞ پیچ و خم، پرپیچ و خمی

torture /ˈtɔːtʃə(r), US ˈtɔːrtʃ-/ *noun*

ئه‌شـکه‌نجه، جه‌زره‌بـه، چه‌پاڵـه، ده‌رد، ئـازار: *Many of the refugees have suffered terrible* ◊ *the use of torture* ◊ *torture His confessions* ◊ *instruments of torture were made under -rture* ۞ شکنجه، عذاب

torturer /'tɔ:tʃərə(r), US 'tɔ:rtʃ-/ *noun*
ئەشکەنجەدەر، جەزرەبەدەر ۞ شکنجەگر

torturous /'tɔ:tʃərəs/ *adjective*
نــاخۆش، بــەئێش، بــەژان، ئەشــکەنجەدەرانە، جەزرەبەدەرانە: *a ◊ torturous inquisitions* ◊ *torturous day* ۞ متضمن زجر، عذاب‌آمیز

torula /'tɒru:lə, US -(j)ʊlə/ *noun*, torulae /-li:/, also torula yeast
1 ترشێنەیێکی نێو دەرمان [*Candida utilis*] 2 کەرووی ترشێنەئاسا کە لە زنجیرە خانەیێکی خڕ پێکهاتووە ۞ تورولا

torus /'tɔ:rəs/ *noun*, *pl.* tori /-raɪ/ or toruses
1 (بیناســازی) نەخــشێکی قــۆقزی گــەورەی نیوەبازنــەی (ب.ت. خــوارترین بەشــی) بنکــی ســتوون یــان کوڵــەکە 2 (رووەکناســی) پایــەی تەختی گوڵ، بنکەگوڵ 3 (تویکاری) دەربەرپوی یــان چوکــڵەی ئێــسک یــان ماســوولکە ۞ 1 گچ‌بری بزرگ هلالی ته ستون 2 طبق 3 توروس

Tory /'tɔ:ri/ *noun* (*pl.* Tories), *adjective*
1 (لــە بریتانیــا) ئەنــدامی پــارتی کۆنــەپارێز، کۆنــەپارێز 2 ســـەربە پــارتی کۆنــەپارێز 3 (ئــەمریکا) کۆلۆنیــستی لایــەنگری بریتانیــا بەدرێژایی شۆڕش یان وەرگێڕانی ئەمریکایی ۞ 1 عضو حزب محافظه‌کار 2 وابــسته بــه حــزب محافظه‌کار 3 توری

Toryism *noun*
توریئیزم، توریزم ۞ توری‌ایسم

Tory Party *noun*
پارتی کۆنەپارێز (ناوێکیتر بۆ Conservative Party بریتانیایی) ۞ حزب محافظه‌کار

tosa /'təʊsə/ *noun*
جۆرێ رەگەزی سەگ، لە بنەڕەتا بۆ شەڕەسەگ رادەگیرا ۞ توسا

tosh /tɒʃ, US tɑ:ʃ/ *noun*
هەڵــیت‌وپــڵیت، حەڵــەق‌ومەڵــەق، شــرم‌وبــرم، هاتەران‌وپاتەران، قــەی هــیچ، bosh، twaddle ۞ چرت و پرت

Tosk /tɒsk/ *noun*, *pl.* same or Tosks
1 ئەنــدامی یــەکێ لــە دوو کۆمەڵــی رەگــەزی سەرەکی ئالبانیا، زۆرتر لە باشووری وڵاتدا دەژین 2 زاراوەیێکی ئەلبانیایی ئەو گەلە ۞ توسک

toss /tɒs, US tɔ:s/ *noun*
1 خـــستن، هاویـــشتن، هەڵـــدان، حـــەوادان، تووڕهەڵدان، ئاوێتن، فڕێدان 2 تەکان، راوەشان، لەقان(دن) 3 شیروخەت، ئەسکەمل، بەرزیلان 4 تلانــەوە، بــەملاو بەولاداکــەوتن ۞ 1 پرتــاب 2 تکان 3 شیر یا خط 4 غلت

tosser /'tɒsə(r), US 'tɔ:s-/ *noun*
مرۆی کەر و گەوج ۞ آدم احمق

tosspot *noun*
(نافەرمی) هەمیشەمەست ۞ دائم‌الخمر

toss-up /tɒs ʌp/ *noun*
1 شیروخەت، بەرزیلان، ئەسکەمل 2 (نافەرمی) بەخت یان شانسی بەرامبەر، پرسی گومانــاوی ۞ 1 شیر یا خط 2 (عامیانه) شانس مساوی

tostada /tɒ'stɑ:də/ *noun*, also tostado /tɒ'stɑ:dəʊ/, *pl.* -as or tostados
ئاردی گەنمەشامی مەکسیکی ۞ توستاد

tostone /tɒ'stəʊneɪ/ *noun*
(سپانیایی) جۆرێ چێشتی مەکسیکی ۞ توستون

tot /tɒt, US tɑ:t/ *noun*
1 منداڵ، ساوا، کۆرپە 2 قوم، فڕ، گوڵپ ۞ 1 کودک 2 جرعه

total /'təʊtl, US 'toʊtl/ *adjective, noun*
1 *adj* تەواو، ئازگار، رەبەق: *The room was* ◊ *the total profit* ◊ *in total darkness* *The evening was a total disaster* 2 تــەواو، هەمەلایەنە، گشتگیر *n* سەرجەم، تێکڕا، گردی: *His businesses are worth a combined total of $3 billion* ۞ 1 *adj* کامل، مطلق 2 *n* حاصل جمع جامع

total eclipse *noun*
گیرانی تــەواو (خــۆر یــان مانــگ) ۞ کــسوف یــا خسوف کامل

total heat = enthalpy

totalitarian /təʊˌtælə'teəriən, US toʊˌtælə'ter-/ *adjective, noun*
1 *adj* (حکومەتی) تاکپارتی یان یەکحیزبی: *a totalitarian state/regime* 2 زۆردار، دیکتــاتۆر *n* لایــەنگری تــاکپــارتی ۞ 1 *adj* تک‌حزبی 2 استبدادی *n* طرفدار تک‌حزبی

totalitarianism /-ɪzəm/ *noun*
1 حکومــەتی تــاکپارتی یــان یــەکحیزبی: *to oppose dictatorship and totalitarianism* 2 زۆرداری، دیکتــاتۆری، ملهوڕی ۞ 1 حکومــت تک‌حزبی 2 استبداد

totalitarian regime *noun*
رەژیمی تاکپارتی یا دیکتاتۆری ۞ رژیم استبدادی

totalitarian state *noun*
دەوڵەتی تاکپارتی یان یەکحیزبی ۞ دولــت تک‌حزبی

totality /təʊ'tæləti, US toʊ-/ *noun*
1 گشتێتی، تەواوێتی، گشتگیرێتی، گشت شتێ، تێکڕای شتێ 2 سەرجەم، گشت، تێکڕا، هەموو 3 (ئەستێرەوانی) ماوەی گیرانی (چ خۆ و چ مانگ) تەواو ۞ 1 کلیت، تمامیت 2 مبلغ کل 3 توتالیتی

totalizator *noun*, also totalisator or totalizer
1 دەزگــای تۆمــاری گرێــوی پێشبڕکێ (ب.ت. غارەئەســپ) 2 = tote ۞ ماشـــین ثبـــت شرط‌بندی‌ها در مسابقه (اسب‌دوانی)

totally /'təʊtəli, US 'toʊ-/ *adverb*
بە تەواوەتی، تەواو، بە گشتی، تێکڕا، یێقا: *They*

This ◊ come from -tally different cultures ◊ کاملاً *behaviour is totally unacceptable*

tote /təʊt, US toʊt/ *noun*

(نافەرمی) تۆت (جۆرێ گریو لەسەر ئەسپ، هەروەها tote) ◊ تُت

tote bag *noun*

قرتالە ◊ زنبیل

totem /ˈtəʊtəm, US ˈtoʊ-/ *noun*

1 تۆتیم، دروشمە، دروشم 2 نیشانە، هێما (بنەڕەت: لە *nindoodem* ئۆجیبوایی Ojibwa بە واتای "my totem") ◊ 1 توتم 2 نماد

totemic /təʊˈtemɪk, US toʊ-/ *adjective*, also totemistic

سەربە تۆتیم یان دروشمە، دروشمەیی: *totemic animals* ◊ وابسته به توتم

totemism *noun*

تۆتیمیزم، تۆتیمباوەڕی، دروشمەباوەڕی، دروشمەگەری، تۆتیمگەری، تۆتیمپەرستی (totemist *n*؛ totemistic *adj*: تۆتیمیستی، تۆتیمباوەڕانە، تۆتیمگەرانە، دروشمەباوەڕانە) ◊ توتمیسم

totem pole *noun*

1 ستوونی تۆتیم، کۆڵەکەی تۆتیم یان دروشمە 2 (ئەمریکا) پلەمەندی، پلەبەرزبوونەوەیی، زنجیرەپلە ◊ 1 دیرک توتم 2 سلسله مراتب

toter *noun*

ڕاگوێزەر، گوێزەرەوە ◊ انتقالدهنده

t'other /ˈtʌðə(r)/ *abbreviation* the other

-toting *adjective*

(لە لێکدانا) هەڵگری، ـهەڵگر، ـبەر ◊ حملکنندەی، حامل

totopotency /təʊˈtɪpət(ə)nsɪ/ *noun*

(زیندەناسی) فرەتوانی، پڕتوانی، توانمەندی، توانایی هەڵدان و پێکهاتنی زیندەوەر یان ئۆرگانیزمێ لە بەشێکەوە ◊ توتیپوتنسی

totopotent /təʊˈtɪpət(ə)nt/ *adjective*

فرەتوان، پڕتوان، توانمەند، خاوەنی توانایی هەڵدان و پێکهاتنی زیندەوەر یان ئۆرگانیزمێ لە بەشێکەوە ◊ توتیپوتنت

toto *adverb*, in toto

بە تەواوەتی، بە گشتی، (لە entirely ،totally لاتینەوە) ◊ کاملاً

tottering *adjective*

1 لەق، ناجێگیر، ناچەسپیو، سست، روو لەبەربوونەوە، رووڵەهەڵوەشان، رووخەک 2 لەرزۆک، خۆرانەگرتوو، بەملاوبەولاداکەوتوو، لەرەلەرکردوو ◊ 1 متزلزل 2 لرزان

tottery *adjective*

1 لەق، ناجێگیر، سست، رووخەک، قرچۆک، ناچەسپیو، لۆق، روو لەبەربوونەوە، روو لەکەوتن 2 لەرزۆک، لەرەلەرکردوو، لاواز، رەتبەر ◊ 1 متزلزل 2 لرزان

toucan /ˈtuːkæn/ *noun*

(گیانەوەرناسی) دەنووکزلە (باڵندەیەکی ئەمریکایی [تۆخمەکانی *Ramphastos* و *Andigena*: چەندین جۆرن]) ◊ توکان

touch /tʌtʃ/ *noun*

1 هەستی دەسلێدان یان بەرکەوتن، ساوانی، ساوایی، توانایی هەستپێکردن بە دەس لە شتێ دان، دەسلێدان، لێکەوتن، بەرکەوتن 2 عەیب، لکە، زەدە، پەڵە 3 لێدانی بەسووک، ئاماژە، پەڵەپیتکە 4 برێ، ریزالی، کەمێ 5 رەگ، نیشانە 6 وردەکاری 7 شارەزایی، وەستایی، پەنجە(دانان، موسیقا) 8 شێوە، شێواز 9 (تۆپێن، راگبی) دەرەوەی یاریگە ◊ 1 حس بساوایی، لامسه، احساس بساوشی، لمس 2 لکه 3 ضربەی خفیف 4 ذره 5 اثر، رد 6 پرداخت 7 مهارت 8 اسلوب 9 بیرون زمین

touchable *adjective*

شیاوی دەسلێدان، دەسێ لێدەدرێ، بەردەس دەکەوێ ◊ قابل لمس

touch-and-go /ˌtʌtʃ ən ˈɡəʊ/ *adjective*

شانسی، دووبەختەکی، ناڕۆشن، نادیار، ناڕوون ◊ شانسی، نامعلوم

touchdown /ˈtʌtʃdaʊn/ *noun*

(فڕۆکە) نیشتنەوە ◊ فرود

touché /ˈtuːʃeɪ, US tuːˈʃeɪ/ *interjection*

(فەرەنسی) بژێ! نافەرین! ◊ احسنت!

touched /tʌtʃt/ *adjective*

1 کارلێکراو، کارتێکراو 2 خۆشحاڵ، رازی، قایل، بەکەیف 3 گێژ، کەمئەقڵ، حەپە ◊ 1 تحت تأثیر قرارگرفته 2 خرسند 3 خل

touch football *noun*

(لەئەمریکا) تۆپێنی دەسلێدان ◊ فوتبال تاچ

touchhole *noun*

(کۆنی) جێگای پلیتە، جێپلیتە (لە تۆپی کۆندا) ◊ جای فتیله

touching /ˈtʌtʃɪŋ/ *adjective*, *preposition*

adj جێیبەزەیی، گوناح، کارتێکەر، جەرگبڕ: *It was a touching story that moved many of us to tears prep* لەمەڕ، لەبارەی، لەبابەت (touchingly /ˈtʌtʃɪŋli/ *adv*: بە شێوەیەکی جێیبەزەیی؛ touchingness *n*) ◊ *adj* رقتانگیز *prep* در خصوص

touch-line /ˈtʌtʃlaɪn/ *noun*

هێڵی تەنیشت، هێڵی لایەکی یاریگەی تۆپێن ◊ خط کناری

touch-me-not /ˈtʌtʃ miː nɒt/ *noun*

جۆرێ گیای گوڵزەرد، هەرکە گەیی و دەستی لێدەی، کەلووەکەی دەتەقێتەوە [*Impatiens noli-tangere*] ◊ گل حنا

touchpaper /ˈtʌtʃpeɪpə(r)/ *noun*

(تۆقتۆقێن) پلیته ◌ فتیله

touch screen *noun*
(کامپیوتێر) پەردە یان شاشەی دەس‌لێدان ◌ اسکرین لمسی

touchstone /'tʌtʃstəʊn, US -stoʊn/ *noun*
بەردی مەحەک، پێودانگ، پێوەر، پێوانە ◌ محک، ملاک

touchwood /tʌtʃwʊd/ *noun*
وشکەڵ، پووشوو ◌ آتش‌افروزنه

touchy /'tʌtʃi/ *adjective* (touchier, touchiest)
دڵناسک، تورینۆک، تورنۆک، زووتۆراو، زووڕەنجاو، ناسک، هەستیار: *he's a little touchy about his past* ◌ نازک‌نارنجی، ظریف، حساس (touchily /'tʌtʃɪli/ *adv*; touchiness /'tʌtʃinəs/ *n*)

tough /tʌf/ *adjective, noun*
adj 1 توند، نەپچڕ، چەق، جیڕ، چیڕ، ڕەگرەگاوی، چەرمەچەقاڵتە، چەرم‌ئاسا، کرچ، چڕ 2 پتەو، قایم، سەخت، نەشکێن، نەدڕ، نەوڕ، بەدەوام، بەرگەگر: *a tough pair of shoes* 3 بەهێز، خۆڕاگر، گیان‌سەخت، گوێ‌نەبزواو، پڕتاقەت، پتەو 4 توندوتیژ، دڕ، بەزەبروزەنگ 5 سەخت، توند 6 گران، ئاستەم، دژوار، چەتوون *n* مرۆی توندوتیژ و شەڕانی، مرۆی دڕ (toughish *adj*; toughness *n*; toughly *adv*) *adj* 1 خۆگرتوویی، نەشکێنی، نەدڕی، بەرگەگری، توندی 2 نەپچڕی، چەقی، چیڕی، کرچی، چەرم‌ئاسایی، چڕی 3 پتەوی، قایمی، سەختی) ◌ *adj* 1 سفت 2 محکم، بادوام 3 قوی، استوار 4 خشن 5 جدی 6 مشکل *n* آدم خشن

toughened *adjective*
قایم‌کراو، پتەوکراو، توندکراو، سەخت‌کراو، نەشکێنراو ◌ محکم‌شده، مقاوم

toughie /'tʌfi/ *noun*
1 (نافەرمی) مرۆی توندوتیژ یان دڕ 2 پرس یان کێشەی دژوار و سەخت ◌ 1 آدم خشن 2 مسألەی پیچیده

tough luck *noun*
نەهاتی، نەهامەتی، بێ‌شانسی، بێ‌بەختی، ناوچاوڕەشی ◌ بدبیاری

tough-minded *adjective*
بەبڕیار، تۆکمە، بەئیرادە، سوور، پتەو، شێلگیر ◌ مصمم، بااراده

toupee /'tu:peɪ, US tu:'peɪ/ *noun*, also toupet /'tu:peɪ, US 'tu:pɪt/
مووچاخ، کڵاوبرچ، زڕبرچ (بیاوانە) ◌ کلاه‌گیس

tour /tʊə(r), tɔ:(r), US tʊr/ *noun*
1 گەڕان، سەفەر، گەشت، تور، (کورتە) سەردان، سەرکێشی، زنجیرە سەردانێکی فەرمی بۆ مەبەستی یاری‌کردن و هتد: *a coach tour of northern France* ◊ *The band is on tour in France* 2 ماوەی ڕاسپێری (بۆ دەرەوە) ◌ 1 تور، گردش، بازدید، دیدار 2 دورەی مأموریت

touraco = turaco

tourbillion *noun*, also tourbillon
گێژەڵووکە، گەردەلوول، گێژاو ◌ گردباد، گرداب

tour de force /,tʊə də 'fɔ:s, US ,tʊr də 'fɔ:rs/ *noun, pl.* tours de force pronunc. same
(فەرەنسی) شاکار: *a cinematic tour de force* ◌ شاهکار

tourer *noun*
ماشێن، عەرەبانە، چەرخ و هتد بۆ گەڕان و سەفەر ◌ تورر

Tourette *noun*
(کەسێکی) تووش‌بوو بە کۆنیشانەی توریت ◌ مبتلا به نشانگان تورت

Tourette's syndrome /tʊ'rɛts/ *noun*
کۆنیشانەی توریت: جۆرێ تیکچوونی نۆروڵۆژیک neurological کە بە فڕین و تیکی خۆنەویستە و ورینە نیشانە دەکرێ (بنەڕەت: لە ناوی دەمارناسی فەرەنسی Gilles de la Tourette) ◌ نشانگان تورت

touring *noun*
گەڕوانی، شاران‌گەڕی، گەشتەوانی ◌ گردش‌گری

touring car *noun*
ماشێنی گەڕوانی یان شاران‌گەڕی ◌ اتومبیل گردش‌گری

tourism /'tʊərɪzəm, 'tɔ:r-, US 'tʊr-/ *noun*
گەڕوانی، شاران‌گەڕی، گەشتەوانی، گەشت‌یاری، گەڕیدەیی، توریزم؛ ڕێنوێنی و بەڕێوەبەرێتی گەڕوانەکان ◌ گردش‌گری؛ توریسم

tourist /'tʊərɪst, 'tɔ:r-, US 'tʊr-/ *adjective, noun*
adj گەڕوان، شاران‌گەڕ، گەشت‌یار، گەڕیدە *n* 1 گەڕوانی، گەشت‌یاری، شاران‌گەڕی 2 ئەندامی تیمی وەرزشی گەڕوانی (touristic *adj*; touristically *adv*) ◌ *adj* گردش‌گر *n* 1 جهان‌گردی 2 توریست

tourist class = second class

tourist court = motel

tourist trap *noun*
داوی گەڕوانەکان، داوی شاران‌گەڕەکان ◌ دام توریست‌ها

touristy /'tʊərɪsti, 'tɔ:r-, US 'tʊr-/ *adjective*
توریستی، گەڕیدەڕاکێشی ◌ توریستی

tourmaline /'tʊəməlɪn, US -li:n/ *noun*, also tourmalin
(بەردناسی) تۆرمالین، کارەبای ڕەسەن یان عەسل ◌ تورمالین

tournament /'tʊənəmənt, 'tɔ:n-, 'tɜ:n-, US 'tʊrn-, 'tɜrn-/ *noun*

1 زنجیرەپێشبرکێ، خول: *a golf/squash/tennis, etc. tournament* 2 پێشبرکێی سوارچاکان یان پاڵەوانی، شمشێرەوانی سوارە لە سەدەکانی نێوەڕاستا 3 ڕووداوێکی سەردەمی ئێستا بۆ پیشاندانی شێوە و تکنیک و مەشقی میلیتاری ◌ 1 یک دورە مسابقە 2 مسابقەی سلحشوران 3 تورنمنت

tourney /'tʊəni, 'tɜ:ni, US 'tʊrni, 'tɜ:rni/, *noun, pl.* tourneys
پێشبرکێی سوارچاکان یان پاڵەوانی، شمشێرەوانی سوارە لە سەدەکانی نێوەڕاستا medieval ◌ مسابقەی سلحشوران

tourniquet /'tʊənɪkeɪ, US 'tɜ:rnəkət/ *noun*
(پزشکی) تورنیکە، خوێنبەست، خوێنبەند، ڕەگبەست ◌ تورنیکە

tour operator *noun*
ئاژانسی ڕێبواری یان گەشتی ◌ آژانس مسافرتی

tousled *adjective*
شێواو، ئاڵۆسکاو، ئاڵۆزاو، شپرزە، تێکئاڵاو ◌ ژولیدە، آشفتە

tout /taʊt/ *noun*
1 دەلالی بازاڕی ڕەش 2 (نافەرمی، لە سکاتلەند و ئیرلەند) هەواڵدەر، سیخوڕ ◌ 1 دلال بازار سیاە 2 جاسوس

tout a fait *adverb*
quite ,altogether بە تەواوەتی، بە تەواوی، (بنەڕەت: لە فەرەنسییەوە) ◌ کاملاً

tout court /tu: 'kʊə, French tu kuʀ/ *adverb*
بەکورتی: *It was a lie, tout court* ◌ بە اختصار، خلاصە این کە

touter = tout

tovarish /tɒ'vɑ:rɪʃ/ *noun*, also tovarich
(لە یەکێتی سۆڤیەتی جاران) هاوڕێ، هەڤاڵ (زۆرتر وەک شێوەیێکی بانگکردن) ◌ رفیق

tow[1] /təʊ, US toʊ/ *noun*
بۆکسێل، کێشکردن، زنجیرکردن، ڕاکێشان: *a tow truck* (ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ بکسل

tow[2] /təʊ, US toʊ/ *noun*
ڕیشاڵ یان پاشەڕۆکی کەتان یان گوش ◌ الیاف کتان یا شاهدانە

towage *noun*
1 بۆکسێل، کێشکردن، زنجیرکردن، ڕاکێشان 2 مز یان حەقی ڕاکێشان، کرێی ڕاکێشان، بۆکسێلانە، ڕاکێشانە ◌ 1 کشش 2 حق کشش

toward /tə'wɔ:d, US tɔ:rd/ = towards

towards tə'wɔ:dz, US tɔ:rdz/ *preposition*
1 بەرەو، بەربە، بۆ لای، سەربەرە، سەربەرەو، ڕووەو، بۆ، بەرف: *They were heading towards the German border* 2 سەبارەت بە، دەربارەی، لەبەر، بە خاتری: *our attitude* 3 لە دەوروبەری *towards death* ◌ 1 بە سوی، در جهت 2 نسبت بە، برای 3 در حدود

tow bar *noun*
قولاپی بۆکسێل یان ڕاکێشان ◌ قلاب یدککشی

tow boat *noun*
گەمی ڕاکێشان، بەلەمی بۆکسێل یان کێشکردن ◌ قایق یدککشی

tow car *noun*
ماشێنی ڕاکێشان یا کێشکردن ◌ ماشین یدککشی

towel /'taʊəl/ *noun*
خاولە، خاولی، پەشتەماڵ ◌ حولە

towelling /'taʊəlɪŋ/ *noun*, US toweling
پارچەی خاولەیی، پارچەی کولکن ◌ پارچەی حولەای

towel rack = towel rail

towel rail *noun*, also towel rack
میلی خاولە، جێخاولە، سنگی هەڵواسینی خاولە، قولاپی خاولە ◌ میلەی حولە

tower /'taʊə(r)/ *noun*
برج، کەلوو، قەڵا، قوللە: *a clock/bell tower* ◊ *a television tower* ◌ برج

tower block *noun*
(بریتانیا، خانووبەرە) قوللە، برج ◌ برج

towering /'taʊərɪŋ/ *adjective*
1 بەرز، بڵیند، لەئاسمانخشاو، گەردنکەش 2 توند، بەتاو، توندوتیژ 3 دیار، بەرچاو، دەرکەوتوو ◌ 1 رفیع، افراشتە 2 ستهم، شدید 3 شاخص

tower of silence *noun*
دەخمە ◌ دخمە

tower of strength *noun*
پشتیوان، پاڵپشت، پشتوپەنا، پشت، دڵسۆز، نازکێش، خەمخۆر ◌ تکیەگاە، حامی، غمخوار

towery *adjective*
بەرز، بڵیند، لەئاسمانخشاو، گەردنکەش، هەوابڕ ◌ رفیع، سر بە فلککشیدە

towheaded *adjective*
بە قژی زەردی مەیلەو سپی (*towhead n*: قژی زەردی مەیلەو سپی) ◌ دارای موی زرد مایل بە سفید

towhee /'təʊ(h)i:, US 'taʊ-/ *noun*
(باڵندەناسی) جۆرێ باڵندەی دەنگخۆشی ئەمریکای باکووری، لە خێزانی bunting [توخم: *Pipilo* چەندین جۆرن] ◌ توهی

towing /'təʊɪŋ/ *noun*
بۆکسێل(کردن)، کێشکردن، ڕاکێشان، زنجیرکردن ◌ یدککشی

to wit *adverb*
واتا، واتە، یانی: *Pilot error, to wit failure to follow procedures, was the cause of the accident* ◌ یعنی

towline *noun*
بۆکسیل، زنجیری کێش‌کردن، تەناف یان گوریسی راکێشان ۞ بکسل

town /taʊn/ *noun*
1 شار، ئاوەدانی، بازێر، ناوەندی شار، چەقی شار، ناوەراستی شار، نێوشار 2 بازار، ناوەندی کرین 3 دانیشتووانی شار 4 ژیانی شاری 5 دانیشتووانی جێگیر یان هەمیشەیی زانکۆی شار (بڕوانە gown) ۞ 1 شهرستان، شهر، مرکز شهر 2 بازار 3 اهالی شهر 4 زندگی شهری 5 تاون

town car = limousine (US)

town centre *noun*
ناوەندی شار، چەقی شار، نێوشار ۞ مرکز شهر

town clerk *noun*
(ئەمریکا) کاربەدەستی گشتی بەرپرسی تۆمارەکانی شار، تۆمارنووسی شار ۞ کارمند ثبت احوال

town council *noun*
ئەنجومەنی شار (town councillor *n*: ئەندامی ئەنجومەنی شار) ۞ شورای شهر

town crier *noun*
(مێژوویی) جارچی، بانگەوازکەر، بانگەوازچی ۞ جارچی

townee = townie

town gas = coal gas

town hall *noun*
1 شارەوانی 2 دەزگا یان خانووبەرەی شارەوانی ۞ 1 شهرداری 2 ساختمان شهرداری

town house *noun*
1 ماڵی شاری، خانووبەرەی شاری (لە بەرامبەر هاوینەهەواردا) 2 هۆڵ یان تالاری شارەوانی ۞ 1 خانه‌ی شهری 2 تالار شهرداری

townie /ˈtaʊni/ *noun*, also townee
(نافەرمی) مرۆی شاری، شارستانی، بازێری: *Country life isn't as idyllic as townies imagine* ۞ آدم شهری

townland = township

town manager *noun*
شارەوانی دانراو یا هەڵبژاردە ۞ شهردار انتصابی

town mayor *noun*
(بریتانیا) سەرۆکی ئەنجومەنی شار ۞ رئیس شورای شهر

town meeting *noun*
کۆبوونەوەی شاری (بۆ باس‌کردن لەسەر کێشە و گرفتی شار) ۞ گردهمایی شهری

town planning *noun*
شارسازی، شارداڕێژی، داڕشتنی شار، پلان‌ڕێژی شار (town planner *n*: شارساز، شارداڕێژ، پلان‌دانەری شار) ۞ شهرسازی

townscape /ˈtaʊnskeɪp/ *noun*
رووکار یا دیمەنی شار، بیچم، سیما یا وێنەی شار ۞ نما یا منظره‌ی شهر

townsfolk /ˈtaʊnsfəʊk, US -foʊk/ *noun*
خەڵکی شار، دانیشتووانی شار، شارنشینان، townspeople ۞ اهالی شهر

township /ˈtaʊnʃɪp/ *noun*
1 شاری چکۆلە، شارۆچکە 2 (لە ئەفریکای باشووری و جاران) شارۆچکەی خەڵکی رەش یان رەشەکان ۞ 1 شهر کوچک 2 (افریقای جنوبی) شهرک سیاه‌نشین

townsman /ˈtaʊnzmən/ *noun*, *pl.* townsmen
شاری، شارنشین، بازێری، هاوشاری ۞ شهری، هم‌شهری

townspeople /ˈtaʊnzpiːpl/ = townsfolk

townswoman *noun*, *pl.* townswomen
شاری، شارنشین، بازێری، هاوشاری (ژن) ۞ شهری، هم‌شهری (زن)

towpath /ˈtəʊpɑːθ, US ˈtoʊpæθ/ *noun*
ڕێگای پاڵ چۆم یان ڕەهەندداو ۞ راه کنار رودخانه یا کانال

towrope *noun*
گوریس یا تەنافی راکێش‌کردن، زنجیر یا بۆکسیلی راکێشان ۞ سیم بکسل

tox(o)- *prefix*
پێشگر: دەرمان، ژار، ژاراوی، دەرماناوی ۞ پیشوند: سم، سمی، زهرآگین

toxaemia /tɒkˈsiːmiə, US tɑːk-/ *noun*, US toxemia
1 ژاراوی‌بوونی خوێن، ژاراوی‌بوون بە خوێن 2 pre- = (toxaemia of pregnancy هەروەها) (toxaemic *adj*) eclampsia ۞ مسمومیت خون

toxaphene /ˈtɒksəfiːn/ *noun*
جۆرێ مێرووکوژ $C_{10}H_{10}Cl_8$، ئێستا لە ئەمریکا بەربەندە ۞ توکسافن

toxic /ˈtɒksɪk, US ˈtɑːk-/ *adjective*, *noun*
adj ژاراوی *n* (toxics) مەتریاڵی ژاراوی (toxically *adv*؛ بنەڕەت: لە لاتین *toxicum*) ("poison") ۞ *adj* سمی *n* ماده‌ی سمی

toxic(o)- *prefix*
پێشگر: ژار، دەرمان (بنەڕەت: لە *toxemia* یۆنانی *toxicon*) ۞ پیشوند: زهر، سم

toxicant /ˈtɒksɪk(ə)nt/ *adjective*, *noun*
adj ژاراوی، ژاری، دەرماناوی *n* دەرمان یان مەتریاڵی ژاراوی، ب.ت. pesticide ۞ *adj* سمی *n* دارو یا ماده‌ی سمی

toxicity /tɒkˈsɪsəti, US tɑːk-/ *noun*, *pl.* toxicities
ژاراوی‌بوون، دەرماناوی‌بوون، ژاراویێتی ۞ سمیت، زهرآگینی

toxicogenic *adjective*
بەرهەم یان دەرمانە ژاراوییەکان بەرهەم دێنێ

ⓒ توکسیکۆژنیک

toxicology /ˌtɒksɪˈkɒlədʒi, US ˌtɑːk-/ *noun*

دەرمانناسی، ژارناسی، ژارەوانی toxicological /ˌtɒksɪkəˈlɒdʒɪkl, US ˌtɑːksɪkəˈlɑːdʒɪkl/ *adj*؛ toxicologically *adv*؛ toxicologist /-dʒɪst/ *n*: دەرمانناس، ژارناس، ژارەوان) ⓒ سمشناسی، زهرشناس

toxicosis *noun*

1 ژاراویبوونی خوێن 2 نەخۆشی لە ئەنجامی خواردنەوەی دەرمان یان ژار ⓒ 1 مسمومیت خونی 2 بیماری ناشی از خوردن زهر

toxic shock syndrome *noun*, also toxic shock

(نەخۆشییەکی گرژە لە ژناندا بە هۆی بەکتریایەکی بەزیان (*Staphylococcus aureus*) لە نێو شەرمیان، لەبەر بەکارهێنانی تامپۆن تووش دەبێ) ⓒ توکسیک شوک سیندروم

toxigenic /ˌtɒksɪˈdʒenɪk/ *noun*

(ب.ت. بەکتریایی) ژاراوپێکهێن، ژاراوساز: *toxigenic bacteria and fungi* (toxigenicity *n*) ⓒ سمزا

toxin /ˈtɒksɪn, US ˈtɑːk-/ *noun*

ژاراوک، ژاراو، زەهراو (هی وردەزیندەوەر یا زیندەوەرانی تر) ⓒ زهرابه

toxocara /ˌtɒksəˈkɑːrə/ *noun*

سەرژار(اوی): جۆرێ کرمی نێماتۆدی مشەخۆری سەگ، پشیلە و گیانەوەرانی تر و دەتوانێ بۆ مرۆڤ راگوێزرێ [توخم *Toxocara*] (بنەرەت: لە toxo- + *kara* ی یۆنانی "سەر ;"head (toxocariasis *n*) ⓒ توکسوکارا

toxoid *noun*

(پزشکی) جۆرێ توکسینی بەکتریایی کە بەهۆی ماکە کیمیاییەکانەوە لە زیان خراوە و وەک ڤاکسین بەکاردێنرێ ⓒ توکسوید

toxoplasma *noun*

دەستە sporozoan ی کە زۆرتر هۆکاری نەخۆشخەری بربڕەدارەکانن [توخم *Toxoplasma*] (toxoplasmic *adj*) ⓒ توکسوپلاسما

toxophillite /tɒkˈsɒfɪlʌɪt/ *noun*, *adjective*

n شاگرد یا هۆگری تیراوێژی *adj* سەربە تیراوێژان یان کەوانەوانی (toxophily *n*) ⓒ *n* شاگرد یا دوستدار تیراندازی *adj* وابسته بە تیراندازان یا تیراندازی

toxoplasmosis /ˌtɒksəʊplazˈməʊsɪs/ *noun*, *pl.* toxoplasmoses

جۆرێ نەخۆشی کە بەهۆی سەرەتاژیاوێکی (*Toxoplasma gondii*) protozoan مشەخۆرەوە تووش دەبێ و زۆرتر بە رێگای گۆشتی باشنەکولاو، گڵ یان پیسایی پشیلەوە

رادەگوێزرێ ⓒ توکسوپلاسموز

toy /tɔɪ/ *noun*

1 کەلوپەلی کایە، لیستوک، لەیزتوک، شتی کایە 2 کەرەسەی سەرگەرمی، شتی رابواردن، شتی بۆ سەرقاڵی یان رابواردن 3 (وەکوو ئاوەڵناو، سەگ) چکۆلە ⓒ 1 اسباب بازی 2 وسیلەی سرگرمی 3 کوچک

toy boy *noun*

(نافەرمی) دڵداری ژنێ کە زۆلە و منداڵکارترە ⓒ توی بوی

toyer *noun*

سازەری کەلوپەلی کایە یان یاری ⓒ سازندەی اسباببازی

toyshop *noun*

دووکانی فرۆشتنی کەلوپەلی کایە ⓒ اسباببازیفروشی

trabeated /ˈtreɪbɪətɪd/ *adjective*

دارەڕاکراو ⓒ ترابیتید

trabeation /ˌtreɪbɪˈeɪʃ(ə)n/ *noun*

دارەڕا (لەچاو تاق و...) ⓒ ترابیاسیون

trabecula /trəˈbekjʊlə/ *noun*, trabeculae /-liː/

(توێکاری و رووەکناسی) دەستەکژە، دەستەکۆلە، میلەمیلە (trabecular *adj*: خاوەن دەستەکژە، دەستەکۆلەدار، میلەمیلەیی؛ trabeculate /-lət/ *adj*: دەستەکۆلەدار، میلەمیلەیی) ⓒ ترابکیولا

trace[1] /treɪs/ *noun*

1 شوێن، مۆرک، نیشان، جێپێ، جێپا، شوێنپێ، تونگ، رەگە، شەقڵ، رێگا، شوپ، شوێنەوار، ئاسەوار، vestige، engram: *It's exciting to discover traces of earlier civilizations* ◊ *Police searched the area but found no trace of the escaped prisoners* 2 بڕێکی (زۆر) کەم، نەختاڵ: *The post-mortem revealed -es of poison in his stomach*؛ بڕێکی یەکجار کەمی هێندێ ئاوێتەی کیمیایی chemical component 3 (ئەمریکا و سووڕینستەکان) رێگا، رێ، رێڕەو 4 بارشتی کەمتر لە 0.127 میلیمیتر (0.005 ئینچ) 5 نیشانە یا هێڵێکی کێشراو؛ کێشانەوە 6 شوێن یا شوێنەواری دەزگای بوومەلەرزەپێو یان لەرەپێو seismograph و شتی وا ⓒ 1 رد، اثر 2 مقدار اندک 3 مسیر، راه 4،5 و 6 تریس

trace[2] /treɪs/ *noun*

1 قایش یان تاسمەی بەستنەوەی ئەسپ بە عەرەبانەوە 2 (فریز kick over the traces) سەربزێوی کردن، بەلەسەبوون، یاخی بوون، کۆتوبەند فڕێدان، سەرهەڵگرتن، بوونە نافەرمان یان سەرچەوت، بوونە سەربەخۆ، پەت پچڕاندن ⓒ 1 پاسرنگه 2 نافرمانی کردن، سرپیچی کردن

traceable /'treɪsəbl/ *adjective*
شـــیاوی شـــوێن‌کـــەوتن یـــا بـــەدواداچوون، ئەدۆزرێتـــەوە، بـــۆ لەدواکـــەوتن دەبـــێ، شـــیاوی بەدواکەوتن، شوێنی هەڵدەگیرێ (traceability *n*) ۞ قابل تعقیب

trace element *noun*, also minor element
توخمی کەم‌ترە یان کەمینە، بڕەتوخم (ڕەگەز یان توخمێ کە گیانداران بۆ مانەوەیان بڕێ پێویستی‌یان بەو هەیە) ۞ عنصر کمینه

trace fossil *noun*
(زەوی‌ناسی) بووبەردی شوێنەوار (تا خودی گیانەوەرەکە) ۞ فسیل اثر

traceless /'treɪsləs/ *adjective*
بێ‌نیشان، بێ‌شەقڵ، بێ‌شوێنەوار ۞ بی‌اثر

tracer /'treɪsə(r)/ *noun, adjective*
n 1 فیشەکی ڕەسام، گوللەی ڕەسام: *tracer bullets* 2 نەخشەکێش 3 (مەتریاڵ) شوێن‌دۆز، شوێن‌هەڵگر: *Radioactive tracers have been used to map the metabolic activity of the brain* *adj* ڕەسام ۞ *n* 1 گلولەی رسام 2 نقشەکش 3 ردیاب *adj* رسام

tracer element *noun*
(کیمیا) توخمی شوێن‌هەڵگر ۞ عنصر ردیاب

tracery /'treɪsəri/ *noun, pl.* traceries
نەخشی تۆڕی (= بەشی سەرووی پەنجێرەی کلێسە، لە شێوازی گۆتیک‌دا) ۞ نقش توربافت

trache(o)- /trə'kiːəʊ, 'trakɪəʊ, 'treɪkɪəʊ/ *prefix*
پێشگر: بۆری هەوا یا هەناسە، هەناسەڕێ: *tracheotomy* ۞ پیشوند: نای

trachea /trə'kiːə , US 'treɪkiə/ *noun, pl.* tracheae /-'kiːiː/ or tracheas
1 (توێکاری) قوڕقوڕاگە، بۆری هەناسە یان هەوا، بینەڕێ، هەناسەڕێ، نێ، نەی، windpipe (بۆری یان لوولەیێکی پەردەیی، بۆ ڕاگوێستنی هەوا لە قوڕگەوە larynx بۆ بۆریچەکانی هەوا bronchial tube) 2 (مێروناسی) بۆری هەوا لە لەشی مێرووییێ 3 لوولە یان ڕەگ لە ڕووەکێک‌دا، ئاوخۆرە ۞ 1 نای، قصبه‌الریه 2 تراکیا 3 (گیاەشناسی) مجرا، آوند

tracheal /'treɪkɪəl/ *adjective*, also trachean
قوڕقوڕاگەیی، سەربە بۆری هەوا یان هەناسەڕێ، نەیی ۞ وابسته به نای

tracheate /'treɪkɪeɪt/ *adjective*, also tracheated
قوڕقوڕاگـــەدار، خـــاوەنی قوڕقوڕاگـــە، هەناسەڕێ‌دار، خاوەن بۆری هەناسە، نەی‌دار (وەک ئەندامێکی هەناسەدان) ۞ دارای نای

tracheid *noun*
ئاوخۆرەدارینە: خانەیێکی درێژ و لوولەیی ئاوخۆرەی داری (tracheidal *adj*: سەربە ئاوخۆرەدارینە، ئاوخۆرەدارینەیی) ۞ تراکید

tracheitis *noun*
ئاوسانی قوڕقوڕاگە، هەوکردنی بۆری هەناسە ۞ ورم یا آماس نای

tracheobronchial *adjective*
سەربە قوڕقوڕاگە یا بۆری هەناسە و بۆری هەوا ۞ وابسته به نای و نایژه

tracheole *noun*
قوڕقوڕاگچە، نەیچک، نەیچە، نێچک، بۆریچەی هەناسە (ی مێروویی، tracheolar *adj*) ۞ نایژک

tracheophyte *noun*
ڕووەک یان گیا ئاوخۆرەیی‌یەکان [بەش Tracheophyta] ۞ تراکیوفیت

tracheostomy *noun, pl.* tracheostomies
1 تێ‌کردنی کونێکی دەسکرد لە ملەوە بۆ بۆری هەناسە (یان قوڕقوڕاگە)، ب.ت. بۆ هەناسەدانی ئاسان 2 کونێکی وا ۞ تراکیوفیت

tracheotomist *noun*
قوڕقوڕاگەبڕ، نەی‌بڕ ۞ نای‌شکاف

tracheotomy /ˌtræki'ɒtəmi, US ˌtreɪki'ɑːt-/ *noun*, also tracheostomy /-'ɒstəmi/, *pl.* tracheotomies
(پزشکی) نەشتەرگەری بۆ بڕینی کونێ لە بۆری هەوادا کە بتوانرێ لەوێوە هەناسە هەڵکێشرێ، نەی‌بڕی، قوڕقوڕاگەبڕی، دەرکێشانی بۆری هەناسە ۞ نای‌شکافی

tracheotomy tube *noun*
لوولەی هەناسە(کێشان) دەخرێتە کونی قوڕقوڕاگەوە ۞ تراکیوتومی تیوب

trachoma /trə'kəʊmə/ *noun*
تراخوما، ئالەکە؟، بۆخۆیی، وەردێنە (جۆرێ نەخۆشی بەکتریایی گیرۆ یان بگرەوەی درێژخایەن contagious chronic، بەهۆی chlamydia پێکەوە تووش دەبێ (*Chlamydia trachomatis*، ئەگەر چارەسەر و دەرمان نەکرێ کوێری بە دواوە دەبێ) ۞ تراخوما

trachyte /'treɪkʌɪt, US 'trakʌɪt/ *noun*
(زەوی‌ناسی) تراکایت، زبرە(بەرد، جۆرێ بەردی گڕکانی دەنک‌وردی بۆر، زۆرتر لە فێلدسپاری ئالکالی پێکهاتووە؛ trachytic *adj*) ۞ تراکیت

tracing /'treɪsɪŋ/ *noun*
کێشانەوە، کۆپی (نەخشە و هتد) ۞ ترسیم، کپی

tracing-paper *noun*
کاغەزی ڕوون یان چەرمی، کاغزی کاڵک ۞ کاغذ کالک

track /træk/ *noun*
1 شوێن، شەقڵ، مۆرک، جێ، نیشانە، نیشان، سۆراخ، شۆپ: *We followed the bear's tracks in the snow* ◊ *tyre tracks* 2 لاڕێ، کوێرەڕێ، باریکەڕێ، توولەڕێ، ڕێڕەو، ڕێباز،

ریگا، ریٚ‌وشویٚن: *a muddy track through the forest* 3 (ریٚــی ئاســن) هـــیٚل: *India has* ◊ *railway/railroad tracks* (تانک و هتد) 4 *thousands of miles of track* زنجیر 5 ئاواز، هەوا 6 رەیل 7 زنجیرە، یەک بە دوای یەک‌هاتن، زنجیرەی رووداوەکان 8 بنی پێ یان لاقی باڵندە 9 پارچە موسیقایێ لەسەر سی‌دی، کاسیت و هتد، تراک: *a track from their latest album* 10 مەیدان، گۆرەپان، پیست، شوێن، ڕێڕەو (بۆ پێشبڕکێ) ◯ 1 رد، اثر 2 کوره‌راه، راه، مسیر 3 (راه‌آهن) خط 4 (تانک و...) شنی 5 آهنگ 6 ریل 7 تسلسل، تسلسل وقایع 8 کف پای پرنده 9 تراک 10 پیست، زمین

trackage /'trækɪdʒ/ *noun*
هێڵ(ەکان)ی ڕێی ئاسن ◯ خطوط راه‌آهن

track and field *noun*, athletics
ڕاکردن و گۆرەپان (وەرزشی وەک ڕاکردن، بازدان و هتد) ◯ دو و میدانی

tracked *adjective*
(تانک، رادەر و هتد) زنجیری، زنجیردار، زنجیربەند ◯ شنی‌دار، زنجیردار

tracker /'trækə(r)/ *noun*
شوێن‌هەڵگر، شوێ‌گر، شوێن‌دۆز، سۆراخ‌گر، بەدواداگەڕ، شوێپاژۆ: *The trackers located the rhino and darted it with tranquillizing drugs* ◯ ردیاب، ردگیر

tracker dog *noun*
سەگی شوێن‌هەڵگر ◯ سگ ردیاب

track event *noun*
پێشبڕکێی ڕاکردن، ڕا(کردن)بڕکێ ◯ مسابقه‌ی دو

tracking *noun*
شوێن‌هەڵگری، شوێناژۆیی، شوێ‌گری، شوێ‌گیری، بەدواداگەڕان، مڵ‌ومۆ، شوێپاژۆیی ◯ ردیابی، ردگیری

tracking station *noun*
(ڕاکێت، ساتەلایت و هتد) وێستگەی شوێن‌هەڵگری ◯ ایستگاه ردیابی

tracklayer /'trækleɪə(r)/ *noun*
وەستاکاری رەیل یان ڕێی ئاسن، رەیل‌ساز ◯ تعمیرکار ریل

trackless *adjective*
بێ‌ڕێڕەو، بێ‌ڕیگا ◯ بدون مسیر

trackless trolley = trolleybus

trackman *noun*, *pl.* also trackmen
وەستاکاری رەیل یان ڕێی ئاسن، رەیل‌ساز ◯ تعمیرکار ریل

track meet *noun*
زنجیرە پێشبڕکێی بازدان، ڕاکردن و هتد ◯ مسابقات دو و میدانی

track record *noun*
پێشینە، رابووری، ڕابوردە ◯ سابقه

track shoe *noun*
پێڵاو یان کەوشی ڕاکردن ◯ کفش دوندگی

tracksuit /'træksu:t/ *noun*
جلی وەرزشی ◯ گرمکن

tract[1] /trækt/ *noun*
1 ماوە 2 پانتایی، مەڵبەند، پارچە، ناوچە، ناوان، دەڤەر 3 نیشان، شوێن، شەقڵ، جێ، شوێنەوار 4 (توێکاری) کۆئەندام، دەزگا: *the digestive tract* ◯ 1 مدت 2 گستره، قطعه، منطقه 3 اثر، رد 4 (کالبدشناسی) دستگاه

tract[2] /trækt/ *noun*
نامیلکە، سپیارە (ب.ت. لەباری ئاکار، دین و هتد) ◯ رساله

tractability /ˌtræktə'bɪləti/ *noun*
1 گوێڕایەڵی، ملکەچی، بەقسەکردوویی، قسەبیسی، ڕامی، ڕام‌بوویی، لەکۆنترۆڵ‌هاتوویی، کۆنترۆڵ‌ئاسانی، مەهارکراوی، زووداپین(کراو)ی، زووکۆنترۆڵ‌کراوی 2 نەرمی ◯ 1 رام‌شدگی، اطاعت 2 چکش‌خواری

tractable /'træktəbl/ *adjective*
1 گوێڕایەڵ، ملکەچ، دەستەمۆ، بەقسەکردوو، بەگوێ، قسەبیس، ئارام، ڕام، ڕام‌بوو، لەکۆنترۆڵ‌هاتوو، زووداپین(کراو)، مەهارئاسان، کۆنترۆڵ‌ئاسان، زووکۆنترۆڵ‌کراو 2 نەرم ◯ 1 رام، مطیع 2 چکش‌خوار

tractarianism /trak'tɛːrɪənɪz(ə)m/ *noun*, also Tractarianism
1 تراکتاریەنیزم (بزووتنەوەیەکی دینی کە لە 1833 لە ئاکسفۆرد دامەزرا) 2 لایەنگر یان پشتیوانی بزاوتی ئاکسفۆرد ◯ تراکتاریَنیسم

tractate /'trakteɪt/ *noun*
1 (فەرمی) سپیارە، نامیلکە 2 دانوستان، وتووێژ ◯ 1 رساله 2 مذاکره

traction /'trækʃn/ *noun*
1 (ڕا)کێشان، کێشمان، هێزی (ڕا)کێشان، جوونەیەک، کرژبوون 2 (پێچکە و هتد) لێک‌خشان، خشان 3 ئاست یان ڕووی (لێک)خشان ◯ 1 کشش، نیروی کشش، انقباض 2 (چرخ و...) اصطکاک 3 سطح اصطکاک

traction engine *noun*
ماشێنی بارکێشی هەڵمی یان دیزڵی ◯ وسیله‌ی نقلیه‌ی بخاری یا دیزلی

tractive /'træktɪv/ *adjective*
کێشەر، ڕاکێشە، سەربە هێزی ڕاکێشان ◯ کشنده، وابسته به نیروی کشش

tractive power *noun*
هێزی ڕاکێشان ◯ نیروی کشش

tractor /'træktə(r)/ *noun*
تراکتۆر، ڕاکێشە(ک)، دەزگای کێلان ◯ تراکتور

tractor-trailer *noun*, also trailer truck

ترێلی ۞ تریلی

trad /træd/ = trad jazz

trade /treɪd/ *noun*

1 سەودا، مامەڵە، مامەڵە، کڕین و فرۆشتن، دانوستان 2 کارداری، بازرگانی، سەوداگەری، بازاڕداری: *international/foreign trade* ◊ *the international trade in oil* 3 کار، *building/food/tourist, etc. trade* پیشە، ئیش، کاسپی، کار و کاسپی 4 پیشەسازی، پیشەگەر 5 بەرزەوەندەبا 6 (وەرزش، لە ئەمریکا) راگوێستن، گوێستنەوە، گۆڕینەوە ۞ 1 معامله 2 تجارت، بازرگانی 3 شغل، حرفه 4 صنعت، اهل فن 5 باد بسامان 6 (ورزش) انتقال، تعویض

tradeable /ˈtreɪdəbl/ *adjective,* also tradable /ˈtreɪdəbl/

لەسەوداهاتوو، سەودا دەکرێ ۞ قابل معامله

trade balance = balance of trade

trade deficit *noun,* also trade gap

لاسەنگی کارداری، ناهاوسەنگی بازرگانی (داشکانەوەی هاوردە بەسەر هەناردەدا) ۞ عدم موازنەی بازرگانی

trade discount *noun*

پەرچەژمارەی بازرگانی ۞ شمارش معکوس تجاری

trade fair *noun*

پیشانگا یان فرۆشگای (کەلوپەلی) بازرگانی، پیشانگای کەلوپەلی پیشەسازی ۞ نمایشگاه یا فروشگاه تجاری

trade-in *noun,* also part exchange

ئاڵوگۆڕ، ئاڵشت، گۆڕینەوە ۞ معاوضه

trade magazine *noun*

کۆڤاری پیشەیی ۞ مجلەی حرفەای

trademark /ˈtreɪdmɑːk, US -mɑːrk/ *noun*

1 دروشمی بازرگانی، ناو یا دروشمی کارداری، نیشانەی بازرگانی (کورتەکەی: TM) 2 تایبەتمەندی، رەوشت ۞ 1 نام بازرگانی 2 ویژگی

trade name *noun*

دروشم یا ناوی بازرگانی، دروشم یا ناوی کارداری ۞ نام تجارتی

trade-off *noun*

1 هاوسەنگی، هاوکێشی: *a trade-off between increased production and a reduction in quality* 2 ئاڵوگۆڕ، دانوستان، گۆڕینەوە، ئاڵشت 3 یەککەوتنەوە، ئاشتبوونەوە، سازان ۞ 1 توازن 2 معاوضه 3 سازش

trade price *noun*

نرخی کارداری یان بازرگانی، بەهای کۆفرۆشی یان جوملەفرۆشی ۞ قیمت تجارتی

trader /ˈtreɪdə(r)/ *noun*

1 کاردار، بازرگان، تاجر، سەوداگەر 2 کەشتی کارداری یان بازرگانی ۞ 1 تاجر، بازرگان 2 کشتی بازرگانی یا تجاری

trade route *noun*

ڕێڕەوی بازرگانی یان کارداری، ڕێباز یان ڕێگای کارداری ۞ مسیر تجاری یا بازرگانی

trades = trade wind

tradescantia /ˌtrædɪˈskæntɪə/ *noun*

گیایێکی ئەمریکایی گوڵسێپەڕەی سێگۆشە، زۆرتر وەک گیای ماڵی شین دەبێ [تۆخم *Tradescantia*] (بنەڕەت: لە ناوی ڕووەکناسی ئینگلیسی *John Tradescant* (1570 1638) ۞ نوعی گیاه

trade school *noun*

(لە ئەمریکا) خوێندنگای پیشەیی ۞ هنرستان فنی و حرفەای

trade secret *noun*

1 نهێنی یان سڕی کارداری، راز یان نهێنی بازرگانی: *to give away trade secrets* 2 (خوازە) راز، سڕ، نهێنی، نەهێنی ۞ 1 راز تجارتی 2 (مجازی) راز

trade show = trade fair

tradesman /ˈtreɪdzmən/ *noun, pl.* tradesmen

دووکاندار ۞ مغازەدار

tradespeople /ˈtreɪdzpiːpl/ *noun*

دووکانداران، خەڵکی بازاڕی، خەڵکی نێو بازاڕ ۞ کسبه

the Trades Union Congress *noun*

(بریتانیا) کۆنگرەی یەکێتی کرێکاران ۞ کنگرەی اتحادیەهای کارگری

trades unionist = trade unionist

trade surplus *noun*

زیادی کارداری، پاشماوەی بازرگانی ۞ مازاد تجاری

tradeswoman *noun, pl.* tradeswomen

دووکاندار ۞ مغازەدار

trade union *noun,* Brit. also trades union

یەکێتی کرێکاری ۞ اتحادیەی کارگری

trade unionism *noun*

سیستەم یان ڕێکخستەی یەکێتییانە، یەکێتیخوازی: *the history of trade unionism* ۞ نظام اتحادیەای، اتحادیەگرایی

trade unionist *noun*

ئەندامی یەکێتی کرێکاری ۞ عضو اتحادیەی کارگری

trade wind *noun*

بای ئالیزە، بەرزەوەندەبا، بای بەرزەوەندی (لە باشووری ڕۆژهەڵات و باکووری ڕۆژهەڵاتەوە بەرەو پشتێنەی زەوی) ۞ باد بسامان

trading /ˈtreɪdɪŋ/ *noun*

سەودا، مەعامەلە، کڕین و فرۆشتن، دانوستان،

گۆڕینەوە، ئاڵشت، تاق(لێدان): *Shares worth*
$8 million changed hands during a day
معامله، معاوضه ⟐ *of hectic trading*

trading estate *noun*
ناوچە یان شارۆچکەی پیشەسازی ⟐ منطقه یا شهرک صنعتی

trading partner *noun*
لایەنی سەودا یان کارداری یان بازرگانی ⟐ طرف معامله یا تجارت

trading post *noun*
ناوەندی کڕین و فرۆشتنی دوورەشار، بازاڕی دەرەوە (ی شار) ⟐ مرکز خرید و فروش دور از شهر

trading stamp *noun*
پوولی لێدەرکردن ⟐ تمبر تخفیف

tradition /trəˈdɪʃn/ *noun*
1 نەریت، کەلەپوور، یاسا، ڕوسم، داب، دەستوور، ڕێوشوێن، هەر شێوە یا پرەکتیسێکی داکوتراو یا بنجبەستوو، کەڤنەشوێن: *This* ◊ *religious/cultural, etc. traditions*
باوەڕی باو 2 *region is steeped in tradition*
3 (ئایینی) فەرموودە، حەدیس، گێڕانەوە، in the tradition of) Hadith: بە شێوەی، بە شێوازی: *He's a politician in the tradition*
2 عرف، فراداد، رسم، سنت 1 ⟐ *(of Kennedy*
عقیدەی رایج 3 حدیث، روایت

traditional /trəˈdɪʃənl/ *adjective*, also traditionary
1 نەریتی، خۆماڵی، کەڤنەشوێنی: *traditional*
Their ◊ *traditional values* ◊ *dress*
2 ئاسایی، باو، *marriage is very traditional*
کۆن، لەمێژینە، دێرین، کەونار، باستانی:
3 *traditional methods of teaching*
فەرموودەیی 4 (جاز) بەپێی شێوازی سەرەتاکانی سەدەی بیستدا ⟐ 1 سنتی 2 مرسوم، قدیمی، باستانی 3 حدیثی 4 تراديسيونال

traditionalism /trəˈdɪʃənəlɪzəm/ *noun*
نەریتباوەڕی، فەرموودەباوەڕی ⟐ سنت‌گرایی، تراديسيوناليسم

traditionalist /trəˈdɪʃənəlɪst/ *noun*, *adjective*
n نەریتباوەڕ *adj* نەریتباوەڕییانە، نەریتی *adj* ⟐ *n* سنت‌گرا (traditionalistic *adj*) سنن‌گرایانه

traditionally /-ʃənəli/ *adverb*
نەریتییانە، بە شێوەیەکی نەریتی، هەر لە کۆنەوە، بەپێی نەریت: *The festival is*
The study ◊ *traditionally held in May*
compared the results of mature and -ally
به طور سنتی ⟐ *qualified students*

trad jazz *noun*
موسیقای جازی نەریتی ⟐ تراد جاز

traducement *noun*
تۆمەتبارکردن، بوختانپێکردن، چەفتەلێدان، قسەبۆهەڵبەستن، تۆمەتلێدان، گوناهبارکردن ⟐ عمل تهمت زدن، افترا، اتهام

traducer *noun*
بوختانپێکەر، بوختانچی، بوختانباز، چەفتەلێدەر، قسەبۆهەڵبەست، نێوزڕێن ⟐ مفتری

traffic /ˈtræfɪk/ *noun*
1 هاتوچۆ، هامووشۆ، ترافیک 2 گوێزانەوە، گوێستنەوە 3 ژمارەی ئەو خەڵک و بارانەی کە لە شوێنێکەوە بۆ شوێنێکیتر بە ڕێگای دەریا، ئاسمان و عەرزەوە رادەگوێزرێن، بار یان ڕێبوار (بەگشتی) 4 قاچاخ 5 سەودا، مامەڵە، دانوستان، کڕین و فرۆشتن، ئاڵوگۆڕ، گۆڕینەوە 6 ئەو پەیام و ئاماژە و سیگناڵانەی کە بە ڕێگای سیستم یان دەزگای پێوەندییەوە رادەگوێزرێن ⟐ 1 عبور و مرور 2 حمل و نقل 3 بار یا مسافر 4 قاچاق 5 معامله، مبادله 6 ترافیک

trafficator /ˈtrafɪkeɪtə/ *noun*, also traffic indicator
(ماشین) چرای هاتوچۆ، ترافیکاتۆر (بۆ پیشاندانی ئەو لایە کە ماشینەکە لادەدا) ⟐ چراغ راهنما

traffic calming *noun*
خاوکردنەوەی هاتوچۆ (خاوکردنەوەی بەئانقەستی هاتوچۆ لە شوێن و گەڕەکی نیشتەجێ بەهۆی سازکردنی سەکۆ و قوتایی سەر ڕێ یان شتێکی وا؛ بنەڕەت: وەرگێراوی ئەڵمانی) *Verkehrsberuhigung* ⟐ ترافیک کامینگ

traffic circle = North American term for roundabout

traffic cop *noun*
پۆلیسی هاتوچۆ ⟐ پلیس راهنما

traffic court *noun*
دادگای هاتوچۆ (یان ترافیک، بۆ ئەو کەسانەی کە ماشینەکانیان خراپ لێخوڕیوە) ⟐ دادگاه ترافیک

traffic island *noun*
دوورگەی بێمەترسی (قوتایی نێوەڕاستی ڕێگا کە خەڵک دەتوانن چاوەڕێ بمێننەوە تا بارودۆخ بۆ پەڕینەوە باشتر دەبێ) ⟐ جزیره‌ی ایمنی

traffic jam *noun*
ڕێبەندان، ڕێبەستان، ڕێگیران ⟐ راه‌بندان

trafficker *noun*
قاچاخچی ⟐ قاچاقچی

trafficking *noun*
قاچاخ، کڕین و فرۆشتنی ناقانوونی ⟐ قاچاق

traffic lights *noun, pl.*, also traffic light or traffic signal

چراکانی هات‌وچۆ (زەرد، سوور و سەوز) ۞ چراغ‌های راهنمایی

traffic school *noun*

خوێندنگای هات‌وچۆ ۞ مدرسه‌ی ترافیک

traffic warden *noun*

چاودێری راگرتن، پارکەوان ۞ مأمور پارک

tragacanth /ˈtragəkanθ/ *noun*

(رووەکناسی) کەتیرە، گۆنی، گوێنی، گەون (هەروەها tragacanth shrub] *Astragalus gummifer*]) ۞ کتیرا

tragedian /trəˈdʒiːdiən/ *noun*

1 تراژیدی‌نووس 2 ئەکتەری تراژیدی ۞ 1 تراژدی‌نویس 2 بازیگر تراژدی

tragedienne /trəˌdʒiːdiˈen/ *noun*

ئەکتەری ژنی تراژیدی ۞ بازیگر زن تراژدی

tragedy /ˈtrædʒədi/ *noun, pl.* tragedies

تراژیدی، کارەسات، رووداوی جەرگبڕ، لێقەومان، نەهامەتی، بەڵا، کوست، تەڵەزگە، خەمنامە، کوستنامە، کارەساتنامە، شانۆی کارەسات یان تراژیدی ۞ تراژدی، فاجعه، مصیبت‌نامه

tragic /ˈtrædʒɪk/ *adjective*

1 سەربە (شێوازی) تراژیدی، تراژیک 2 یەکجارناخۆش، جەرگبڕ، کارەساتاوی، کارەساتبار، دڵتەزێن، پڕبەڵا، بەلابار، خەماوی، ترسناک، کوستخەر، ماڵوێرانکەر ۞ 1 وابسته به تراژدی 2 فاجعه‌آمیز، غم‌انگیز

tragically /-kli/ *adverb*

جەرگبڕانە، بە شێوەیەکی کارەساتاوی، کارەساتبارانە ۞ به طور غم‌انگیز

tragic flaw = less technical term for hamartia

tragicomedy /ˌtrædʒiˈkɒmədi, US -ˈkɑːm-/ *noun, pl.* tragicomedies

تراژیدی-کۆمیدی، تاڵوشیرین، خۆش‌وناخۆش، کارەسات-بەزمەسات ۞ تراژدی-کمدی

tragicomic /-ˈkɒmɪk, US -ˈkɑːm-/ *adjective*, also tragicomical

1 یەکجارناخۆش، جەرگبڕ، دڵتەزێن، کارەساتاوی، کارەساتبار، پڕبەڵا، خەماوی، ترسناک، کوستخەر، ماڵوێرانکەر 2 سەربە تراژیدی-کۆمیدی (tragicomically *adv*) ۞ 1 غم‌انگیز 2 وابسته به تراژدی-کمدی

tragopan /ˈtragəpan/ *noun*

pheasant ی ئاسیایی [تۆخم: *Tragopan* چەندین جۆرن] ۞ تراگوپان

tragus /ˈtreɪgəs/ *noun, pl.* tragi /ˈtreɪgʌɪ, US ˈtreɪdʒʌɪ/

(توێکاری و گیانەوەرناسی) کرۆژە یا کرکراگەی پێشەوەی گوێ، زمانەی گوێ (بنەڕەت: بە رێگای لاتین لە *tragos* یونانی "بزن") ۞ عضروف جلو گوش

trail /treil/ *noun*

1 پاشکۆ، کلک 2 شوێن، شەقڵ، مۆرک، جێ، نیشانە، سۆراخ، شوێنەوار، ئاسەوار، شۆپ، رچە: *a trail of blood* 3 لارێ، رێچکە، کوێرەرێ، باریکەرێ، توولەرێ 4 (لە تۆپ‌دا) گاسن ۞ 1 دنباله 2 رد، اثر 3 کوره‌راه 4 گاوآهن

trailblazer /ˈtreɪlbleɪzə(r)/ *noun*

1 رچەشکێن، پێشەنگ، سەرکێش، سەرجەلە: *a trailblazer in the field of genetic engineering* = 2 innovator (trailblazing *adj, n*: 1 نەترسانە، بوێرانە، چاونەترسانە 2 پێشەنگ، سەرکێش، رچەشکێن: *trailblazing scientific research*) ۞ پیشاهنگ، پیش‌کسوت

trailer /ˈtreɪlə(r)/ *noun*

1 رووەکی خشۆک یان هەڵچوو 2 تریلێر، تریلی، بارکێشی پێچکەدار، پاشبەست، کاراڤان 3 بەرنامەی داهاتوو، پێش‌پەردە، کورتەی فیلم ۞ 1 گیاه خزنده 2 تریلر، کاراوان 3 برنامه‌ی آینده

trailer park *noun*, also trailer camp or trailer court

پارکینگ یا شوێنی کاراڤان ۞ پارکینگ کاراوان

trailer truck *noun*

ماشێنی باری مەنجەڵی یان جومگەدار ۞ کامیون مفصل‌دار

trailing /ˈtreɪlɪŋ/ *adjective*

(رووەک) خشۆک یان هەڵچوو، تەرزفرێدەر، تەرزئاژۆ ۞ خزنده

trailing arbitus *noun*

جۆرێ گیای خشۆکی گەڵاچەرمینەی سەوزەونی ئەمریکای باکووری، لە خێزانی heather [*Epigaea repens*] ۞ نوعی گیاه خزنده

trailing edge *noun*

لێواری پشتەوەی تیغەی پەرە یا پەروانە یا باڵی فڕۆکە ۞ ترایلینگ ادج

trailing plant *noun*

گیا یان رووەکی خشۆک یان پیاهەڵچوو ۞ گیاه خزنده

trailing wheel *noun*

پێچکە، رەوڕەوە یا چەرخی دواوە ۞ چرخ عقب

train /treɪn/ *noun*

1 کاروانە، شەمەندەفەر، قەتار، ترێن: *to get on/off a train* / *a passenger/commuter train* / *freight train* 2 کاروان، قەتار، ریز، لێزگە، زنجیرە، رێچکە، جەلە، خێزەرە: *a camel train* 3 کلک، دووف 4 (جل‌وبەرگ) پاڵلێم، کلک، پاشەڵ، خێشکە (لە دوای کەسێکەوە دەخشێ) 5 دەس‌وپێوەند، لەگەڵبووان 6 هێڵ یان رێچکەی باروت (بۆ تەقاندنەوە؛ لە *trahere* لاتین "(را)کێشان") ۞ 1 قطار 2 ردیف، رشته 3 دم 4 (لباس) دنباله 5 ملتزمین 6 خط باروت

trainband *noun*

(مێژوویی) کۆمەڵە سەربازی راهاتوو، ب.ت. لە

سەردەمی Stuart دا ۞ ترین‌باند

trained *adjective*

1 ڕاهێنراو، فێرکراو، پەروەردەکراو، هۆژاندی 2 (گیانەوەر) دەستەمۆ، بەرزین، دەساژۆ، فێر، ماڵی، کەدی، کەوی ۞ 1 تربیت‌شده، آموزش‌دیده 2 (حیوان) دست‌آموز

trainee /ˌtreɪˈniː/ *noun*

مەشق‌بین، فێرخواز ۞ کارآموز

traineeship *noun*

مەشق‌بینی، فێرخوازی ۞ کارآموزی

trainer /ˈtreɪnə(r)/ *noun*

1 ڕاهێنەر، مەشق(پێ)دەر 2 فڕۆکە یان سیمیولاتۆری مەشق (بۆ فڕۆکەوانان)، فڕۆکەی ڕاهێنان 3 (trainers، هەروەها training shoes، لە بریتانیا) پێلاوی وەرزشی، کەوشی ڕاهێنان، کەوشی وەرزشی ۞ 1 مربی، تربیت‌کننده 2 هواپیمای تمرین 3 (در جمع) کفش ورزشی

training /ˈtreɪnɪŋ/ *noun*

1 ڕاهێنان، مەشق، پەروەردە(کردن)، هۆژاندن، ئاخاوتن (ئەسپ): *pre-season training* 2 فێرکردن، فێرکاری، فێراندن، ئامۆژ، هین‌کردن: *a staff training ◊ training course* ۞ 1 تعلیم، تربیت 2 آموزش

training college *noun*

کۆلێژی ڕاهێنان، خانەی مامۆستایان ۞ دانشکده‌ی تربیت

training school *noun*

خوێندنگای پیشەیی ۞ مدرسه‌ی فنی و حرفه‌ای

training shoes = trainers

training wheels = stabilizers

trainload *noun*

باری شەمەندەفەر یان ترێن، بارەکاروانە ۞ محموله‌ی قطار

trainman /ˈtreɪnmən/ *noun, pl.* trainmen

کارکەری شەمەندەفەر، ئەندامی دەستەی کارکەرانی کاروانە یا شەمەندەفەر ۞ کارگر قطار

train mile *noun*

مایلی شەمەندەفەر (مایلێ کە شەمەندەفەر دەیبڕێ) ۞ مایل قطار

train oil *noun*

(زۆرتر مێژوویی) ڕۆنی نەهەنگ ۞ روغن نهنگ

train set *noun*

کۆی کەلوپەلی کایەی شەمەندەفەر، ڕەیل و شەمەندەفەری کایە ۞ مجموعه‌ی اسباب‌بازی قطار

trainsick *adjective*

تووشبوو بە سەرەگێژەی نێو شەمەندەفەر، شەمەندەفەرگرتوو ۞ قطارزده

trainspotter /ˈtreɪnspɒtə(r), US -spɑːt-/ *noun*

(بریتانیا) کەسێ کە ژمارەکانی لۆکۆمۆتیف کۆدەکاتەوە (وەک سەرقاڵی‌یێ)، ترێن‌ژمێر ۞ ترناسپوتر

trainspotting *noun*

کۆکردنەوەی ژمارەکانی لۆکۆمۆتیف، ترێن‌ژمێری ۞ ترناسپوتینگ

traipse /treɪps/ *noun*

1 (کۆن) ژنی شڕوشپرزە یان کارپیس، پنجل، slovenly 2 ڕێگاڕەوی لە ڕووی وەڕەزی‌یەوە ۞ 1 زن شلخته 2 پیاده‌روی از روی خستگی

trait /treɪt/ *noun*

1 تایبەتمەندی، ڕەوشت، خەسڵەت: *personality -its* 2 نیشانەی تایبەتی، جیانیشانە ۞ 1 ویژگی، خصلت 2 علامت اختصاصی

traitor /ˈtreɪtə(r)/ *noun*

بێگانەپەرست، خۆفرۆش، ناپاک، گورگانگاز، وڵاتفرۆش، خەیانەتکار، خایین، بێ‌بەڵێن، پەیمانشکێن ۞ خائن، پیمان‌شکن

traitorous /ˈtreɪtərəs/ *adjective*

بێگانەپەرست، خۆفرۆش، ناپاک، وڵاتفرۆش، خەیانەتکار، خەیانەتکارانە، بێگانەپەرستانە، خۆفرۆشانە: *traitorous behaviour ◊ a traitorous thought*

traitorously /ˈtreɪtərəsli/ *adv*

خەیانەتکارانە، بێگانەپەرستانە، خۆفرۆشانە) ۞ خائن، خائنانه

traitorousness /ˈtreɪtərəsnəs/ *noun*

خەیانەت، بێگانەپەرستی، خۆفرۆشی ۞ خیانت

traitress *noun*

بێگانەپەرست، خۆفرۆش، ناپاک، وڵاتفرۆش، خەیانەتکار (ژن) ۞ خائن (زن)

trajectory /trəˈdʒektəri/ *noun, pl.* trajectories

1 (گوللە، مووشەک و هتد) ڕێگا، ڕێڕەو، شوێن، هێڵی ڕۆیشتن، ڕێی خستن: *a missile's trajectory ◊ the trajectory of an artillery shell* 2 ڕەوت: *My career seemed to be on a relentlessly upward trajectory ◊ a downward career trajectory* ۞ 1 مسیر، خط سیر 2 روند

Trakehner *noun*

تراکێنێر: جۆری نژادی ئەسپی سواری زلە و بەقەوەتی پرۆسیای Prussia ڕۆژهەڵات ۞ تراکهنر

tram /træm/ *noun*, also tramcar

1 ترام 2 (مێژوویی) عەرەبانەی چوارپێچکەیی کانی خەڵووز ۞ تراموا

Traminer /trəˈmiːnə/ *noun*

1 جۆرێ ترێی مەی سپی، زۆرتر لە ئەڵمانیا و Alsace شین دەبێ 2 مەی سپی ئەو ترێیە ۞ ترامینر

tramlines /ˈtræmlaɪnz/ *noun*

ڕەیلی ترام، هێڵی ترام ۞ ریل تراموا

trammel /ˈtræm(ə)l/ *noun*

1 (trammels) کۆتوبەند، کۆتوزنجیر،

کۆسپ و تەگەرە، بەرتەنگی، بەرتەسکی، سنووورداری، بەستنەوە 2 (هەروەها trammel net، راو) تۆڕی سێ‌لۆنە یان سێ‌لا 3 پرگاری قۆڵقۆڵ یان قۆڵدار 4 قولاپ (ی کتری و... سەر ئاگردان؛ بنەڕەت: لە *tramail* فەرەنسی کۆن، لە *tremaculum* late Latin، لە *tres* یان *tri-* لاتین "سێ" + *macula* "spot، mesh") ◇ 1 قیود، محدودیت 2 نوعی تور 3 پرگار بازودار 4 قلاب

tramontana /ˌtrɑmɒnˈtɑːnə/ *noun*
جۆرێ بای ساردی باکووری، لە ئیتالیاوە یان ناوچە نزیکەکانی ئادریاتیک و مەدیتەرانەوە هەڵدەکا ◇ ترامونتانا

tramontane /trəˈmɒnteɪn/ *adjective, noun*
adj ئەوبەر یا ئەودیوی ئالپ (ب.ت. ئەو دیوی کە لە ئیتالیاوە دەبینرێ) *n* 1 = tramontane 2 دانیشتووی ئەوبەری ئالپ ◇ ترامونتین

tramp /træmp/ *noun*
1 خشپە، دەنگی پێ، کوتەکوت، تەپەتەپ: *the tramp of marching feet* 2 ڕێگاڕەوی، پیادەڕەوی (دوورودرێژ) 3 مرۆی دەربەدەر، سەرلێشێواو، عەودال، بێ‌ماڵوحاڵ 4 (نافەرمی) ژنی حیز و هەرزە ◇ 1 صدای پا، گروپ‌گروپ 2 پیادەروی 3 آدم آوارە 4 زن فاحشە

tramper *noun*
ڕێگاڕەو، قەدەم‌لێدەر ◇ قدم‌زن

tramp freighter *noun*
کەشتی بارهەڵگری بێ‌بەرنامە، کەشتی باری بە ئازادی‌گەڕاو یا ئازاد ◇ کشتی باری بدون برنامە

trample /træmpl/ *noun*
(ویژەیی) دەنگی پێ، خشپە ◇ صدای پا

trampled *adjective*
پێشێل‌کراو، فلیقاو، ژێرپێ‌خراو، بنپێ‌کراو، تەپێنراو، پلیشاو (لەژێر پێ‌دا)، پان‌وفلیچ‌کراو ◇ لگدمال‌شدە

trampoline /ˈtræmpəliːn/ *noun*
(وەرزش) هەڵبەزینە، بازپێدەرە، هەڵخەرە(وە؛ بنەڕەت: لە *trampolino* ئیتالیایی، لە *trampoli* "stilts") ◇ ترامپولین

trampolining *noun*
بازدان بە هەڵبەزینە، پەڕین بە هەڵخەرە ◇ پرش با ترامپولین

trampolinist *noun*
هەڵبەزینەباز، بازدەر بە هەڵخەرە ◇ ترامپولینیست

tramp steamer *noun*
کەشتی بارهەڵگری بێ‌بەرنامە، کەشتی باری بە ئازادی‌گەڕاو یان بێ‌بەرنامە ◇ کشتی باری بدون برنامە

tram road *noun*, also tramroadd
(مێژوویی) ڕێگای تایبەتی ترام ◇ جادەی ویژەی ترام

tramway /ˈtræmweɪ/ *noun*
1 هێڵی ترام 2 سیستم یان دەزگای ترام 3 (مێژوویی) tram road ◇ 1 خط ترامـوا 2 ترامـوای

trance[1] /trɑːns, US træns/ *noun*
1 (هیپنۆتیزم) خەو، ترانس، بێهۆشی، حاڵ(لێ‌هاتن)، لەخۆبوونەوە، دۆخی نیوەئاگادار، خەو (لە هیپنۆتیزمدا) 2 ماڵی بیرەوە، نوقمی بیرکردنەوە ◇ 1 خلسە، جذبە، خواب 2 بحر تفکر

trance[2] /trɑːns, US træns/ *noun*
موسیقای ترانس (جۆرێ موسیقای هەڵپەڕکێی ئێلیکترۆنیک، بە دەنگ و ریتمی هیپنۆتیکی‌یەوە) ◇ موسیقی ترانس

tranche /trɑːŋʃ/ *noun*
(بریتانیا و دارایی) کەرت، بەش، پشک، پار ◇ قسمت، بخش

trank *noun*
(نافەرمی) دەرمانی ئارام‌کەرەوە یان دامرکێنەر ◇ داروی آرام‌بخش

tranny /ˈtræni/ *noun*, also trannie, *pl.* trannies
1 (نافەرمی) رادیۆی ترانزیستۆری 2 دژپۆش 3 شەفی، ڕوونی ویتەیی ◇ 1 (عامیانە) ترانسیتیت 2 مبدل‌پوش جنسی 3 شفافیت تصویری

tranquil /ˈtræŋkwɪl/ *adjective*
1 خۆش، ئارام، تەبا، بێ‌خەم، ئاسوودە، ڕاحەت، بێ‌خەیاڵ 2 نەجووڵاو، پەنگ‌خواردوو، ڕاوێستاو، بێ‌تەکان، تەکان‌نەخواردوو، بێ‌جم‌وجۆڵ (بنەڕەت: ئینگلیسی نیوەڕاست: لە *tranquille* فەرەنسی یان *tranquillus* لاتین) ◇ 1 راحت، بی‌دغدغە 2 راکد

tranquility /træŋˈkwɪləti/ *noun*, also -illity
1 خۆشی، ئارامی، ئۆخژنی، بێ‌خەمی، ئاسوودەیی، ڕاحەتی، بێ‌خەیاڵی 2 نەجووڵاوی، پەنگ‌خواردوویی، ڕاوێستاوی، بێ‌تەکانی، تەکان‌نەخواردوویی، بێ‌جم‌وجۆڵی ◇ 1 آرامش، راحتی 2 سکون

tranquilly /ˈtræŋkwɪli/ *adverb*
بە شێوەیەکی ئاسوودە و بێ‌خەم ◇ بە طور بی‌دغدغە

tranquillizer /ˈtræŋkwəlaɪzə(r)/ *noun*
(دەرمان) ئارام‌کەرەوە، دامرکێنەر (هەروەها tranquilizer) ◇ (داروی) آرام‌بخش

tranquilizing *adjective*
ئارام‌کەرەوە، هێدی‌کەرەوە، دامرکێنەر ◇ آرام‌بخش

trans. *abbreviation* 1 transaction 2 transfer 3 transferred 4 transformer 5 transit 6 transitive 7 translated 8 translation 9 translator 10 transparent 11 transportation 12 transpose 13 transverse 14 translated by

trans- /trænz-, US træns-/ *prefix*
پێشگر: 1 لەسەر، لەژوور، سەر، ئەوپەڕ، بان، ژوور، سەروو، بالا، پاش، دوا، پشتەوە، بۆ ئەوبەر، بۆ لا یان بەرێکی تر: 2 *transatlantic* ،*transcontinental* 3 *transonic* :سەراسەر، سەرتاسەر، سەرانسەر: لە یان بۆ شوێن یان دۆخێکی تر، بەرەو جێگا یان دۆخی: 4 *translate* گۆڕانی (بە) تەواوەتی: 5 *transmute* ،*transform* (زۆرتر لار (ئیتالیک) -*cis*) بۆ ناوی ئاوێتە کیمیایی‌یەکان بەکاردێتریێ کە کۆمەڵە ئیزۆمێریکی ئەندازەیی هەیە، دوو گەردیلە یان کۆمەڵی وەک‌یەکی هەیە کە بەسەر هەمان لای گەردیکەوە نووساوە کە بەهۆی ئاستێکی تایبەتی هاوتایی(یەوە) دابەش بووە: *cis-1,2-dichloroethene* (بنەرەت: لە لاتینەوە "across" *trans*) ۞ پیشوند: 1 مافوق، فرا، ترا، ماوراء 2 سراسر 3 به سوی مکان یا حالتی 4 تحول، تغییر بنیادی 5 ترانس

transaction /træn'zækʃn/ *noun*
1 کردن، جێبەجێ‌کردن، راپەڕاندن، بەڕێوەبردن 2 سەودا، مامەلە، کار: *financial -sactions* (transactions) 3 *between companies* کورتەی دانوستانەکان ۞ 1 انجام، اداره 2 معامله 3 (در جمع) خلاصەی مذاکرات

transalpine /træns'ælpaın/ *adjective*
هەلکەوتوو لەوبەری یان ئەودیوی چیای ئالپ، ب.ت. ئەوەی کە لە ئیتالیاوە دیارە ۞ واقع در آن سوی کوه آلپ، ماورای آلپ

transaminase *noun*, aslo aminotransferasc
ترانس‌ئامیناز، ترانس‌ئەمیناز: هەوێنەیێ کە تاوی transamination دەدا ۞ ترانس‌امیناز

transamination *noun*
راگوێستنی کۆمەڵێکی ئەمینۆ لە یەک ئاوێتەوە بۆ ئاوێتەیێکی تر، گۆڕانی دەستەی ئەمینۆ لە ترشەلۆکی alpha-amino بۆ گەردی carbonyl ی کاربۆنی پێکهاتوو لە ترشەلۆکی alpha-keto ۞ ترانس‌امیناسیون

transatlantic /ˌtrænzət'læntık/ *adjective*
1 هەلکەوتوو لەولای یان لەودیوی ئۆقیانووسی ئەتلەس، نێوان ئەورووپا و ئەمریکا 2 (بریتانیا) ئەمریکایی 3 (ئەمریکا) بریتانیایی یان ئەورووپایی ۞ 1 واقع در آن سوی اقیانوس اطلس 2 و 3 ترانس‌آتلانتیک

transceiver /træn'si:və(r)/ *noun*
(رادیۆ) نێرەر-وەرگر، پەیامنێر-پەیامگر ۞ فرستندە-گیرندە

transcendence /-dəns/ *noun*, also transcendency
ژووربوونەوە، چوونەسەری، بەرزەوەبوون، هەلکشان، سەرکەوتن، بالابوونەوە، لەسەرتربوون، باوسەندن، گەورەبوونەوە، لەسەرەوەبوون، پێشکەوتن، لە ئەندازە تێپەڕین، لە رادەدەرچوون: *the transcendence of God* ۞ تعالی، استعلا، برتری، تفوق

transcendent /træn'sendənt/ *adjective*
ژوورەوەبوو، بەرزەوەبوو، لە رادەدەرچوو، سەرکەوتوو، (لە)سەرتر، باوسەندوو، لەسەرەوەبوو، بەرز(تر) ۞ متعالی، برتر، مافوق

transcendental /ˌtrænsen'dentl/ *adjective*
1 ژوورەوەبوو، بەرزەوەبوو، هەلکشاو، سنووری پەڕاندوو، لە رادەدەرچوو 2 ناکردەنی، ناکرداری، راست بەلام لێل 3 سەرسرشتی، سەرووسروشتی، نامادی، ناتاقی‌گەری‌یانە، سەرتر لەوەی کە بتوانرێ بە رێگای تاقی‌گەری‌یەوە تێگەیێنرێ ۞ 1 متعالی 2 غیرعملی 3 فوق‌طبیعی، غیرتجربی

transcendentalism *noun*
فەلسەفەی ژووربوونەوە، ترانسێندێنتالیزم: بزووتنەوەیێکی ئایدیالیستی کۆمەلایەتی و فەلسەفی سەدەی نۆزدەهەم، لەژێر کاریگەری رۆمانتیسیزم، ئەفلاتوون‌باوەڕی Platonism و فەلسەفەی کانت: فەلسەفەیێ کە جەخت دەکاتە سەر گرنگایەتی و لەپێش‌بوونی primacy باری مانایی spiritual هەتا هی مادی و تاقی‌گەری‌یانە empirical ۞ تعالی‌گرایی. فلسفەی ماوراءالطبیعه. حکمت متعالیه

transcendentalist *noun, adjective*
n باوەڕمەند بە فەلسەفەی ژووربوونەوە یان ترانسێندێنتالیزم *adj* ترانسێندێنتالیستی، سەربە فەلسەفەی ژووربوونەوە ۞ *n* تعالی‌گرا *adj* وابسته به حکمت متعالیه

transcendentally *adverb*
بە شێوەیەکی ژوورەوەبوو، باوسەندووانە ۞ بە طور متعالی، به طور برتر

transcendently *adverb*
بە شێوەیەکی ژوورەوەبوو یا موتەعالی، ژوورەوەبووانە ۞ به طور متعالی

transcendental meditation *noun*
تێڕامانی ژوورەوەبوو، مێدیتەیشنی موتەعالی یان بەرزەوەبوو (لە هیندونیزمەوە سەرچاوە دەگرێ) ۞ مراقبەی متعالی

transcontinental /ˌtrænzˌkɒntı'nentl, ˌtræns-, US -ˌkɑ:n-/ *adjective, noun*
adj کیشوەربڕ، سەرتاسەری، لە کیشوەرتێ‌پەڕیو، وشکارەبڕ *n* شەمەندەفەری کیشوەربڕ ۞ *adj* قارەای، قارەپیما *n* قطار قارەپیما

transcriber *noun*
لێ‌هەلگرەوە، لەبەرهەلگرەوە ۞ مستنسخ

transcript /'trænskrıpt/ *noun*
1 روونووس، کۆپی، (لەبەر)هەلگیراوە، لێ‌هەلگیراوە، نووسراوە: *a transcript of the interview* 2 (لە ئەمریکا، خوێندن) کارنامە،

ليستى نمره‌كان ۞ 1 نسخه، نوشته 2 كارنامه

transcription /træn'skrɪpʃn/ *noun*
1 له‌به‌رهه‌ڵگرتنه‌وه، له‌به‌رنووسینه‌وه 2 رونووس، كۆپى 3 ده‌رخستن یان خستنه‌رووى ده‌نگه‌كانى ئاخافتن به شێوه‌ى نووسراوه، ده‌نگنووسى 4 (رادیۆ و ته‌له‌فزیۆن) تۆمار، به‌رنامه‌ى تۆماركراو 5 (بۆماوه‌ناسى) له‌به‌رهه‌ڵگرتنه‌وه، لێهه‌ڵگرتنه‌وه: پرۆسه‌یێ كه به‌هۆى ئه‌و ئارئێن‌ئه‌ى راسپارده messenger RNA له‌سه‌ر template یكى دى‌ئێن‌ئه‌ى ساز ده‌كرێ ۞ 1 استنساخ 2 نسخه 3 آوانگارى 4 ضبط، برنامه‌ى ضبط‌شده 5 نسخه‌بردارى

transcriptional *adjective*
سه‌ربه یان پێوه‌ندى به ترانسكریپشنه‌وه هه‌یه ۞ وابسته به ترانسكریپشن

transcription factor *noun*
هۆكارى له‌به‌رهه‌ڵگرتنه‌وه یان لێهه‌ڵگرتنه‌وه: ئه‌و پرۆتێینانه‌ى كه ده‌توانن كاربكه‌نه‌سه‌ر كرده‌وه‌ى له‌به‌رهه‌ڵگرتنه‌وه به شێوه‌ى ئه‌رێنى یان نه‌رێنى ۞ عامل نسخه‌بردارى

transcultural *adjective*
زۆورفه‌رهه‌نگى، بان‌چاندى، زۆورچاندى: دوو یان چه‌ندین فه‌رهه‌نگ و چاند ده‌گرێته‌وه ۞ ترانس‌كولتورال

transcutaneous /ˌtrænzkjʊ'teɪnɪəs, ˌtrɑ:nz-, -ns-/ *adjective*
تێپه‌ر(بو) له پێست، پێستى ۞ پوستى

transdermal /ˌtrænz'dɜ:məl, trɑ:nz, -ns-/ *adjective*
1 سه‌ربه یان نامازه (ده‌كا) به به‌كارهێنانى ده‌رمانى به نێو پێستدا (بۆ هه‌ڵمژین و بۆ نێو ره‌وتى خوێن) 2 (هه‌روه‌ها transdermic = transcutaneous ۞ ترانس‌درمال

transdisciplinary = interdisciplinary

transducer /trænz'dju:sə(r), 'træns-, US -'du:sər/ *noun*
گۆره‌ر، وزه‌گۆر ۞ مبدل، تراگذار

transduction *noun*
راگوێستن، گوێزانه‌وه، راگواستن، تێپه‌ڕین، راگوێستنى ماكى بۆماوه‌یى genetic material (له خانه‌یێكه‌وه بۆ یه‌كێكى تر به‌هۆى ڤایرۆسى)، گوێزانه‌وه‌ى مه‌تریاڵى ژێنێتیكى ۞ انتقال، عبور، انتقال ماده‌ى ژنتيكى

transductional *adjective*
سه‌ربه یان پێوه‌ندى به transduction ـه‌وه هه‌یه ۞ وابسته به ترانس‌داكشن

transection /træn'sekʃn/ *noun*
پانه‌برگه ۞ برش عرضى

transept /'trænsept/ *noun*
باسكى كلێسه، قۆڵى خاچى، باڵ یان قۆڵى كلێسه ۞ جناح كليسا

transeptal *adjective*
سه‌ربه transept ۞ وابسته به جناح كليسا

transexual = transsexual

transfer /'trænsfɜ:(r)/ *noun*
1 راگوێستن، گوێزانه‌وه، ماڵوكۆچ 2 گوێزانه‌وه، به‌نێوكردن، پێدان، گۆڕین 3 قه‌باڵه‌ى راگوێستن 4 حه‌واڵه 5 تیكێتى چه‌ندسه‌ره، بلیتى گوێزانه‌وه ۞ 1 انتقال 2 واگذارى، تحويل 3 سند انتقال، انتقال مالكيت 4 حواله 5 بليط انتقال

transferability /ˌtræns,fɜ:rə'bɪləti/ *noun*
له‌راگوێستن‌هاتوویى، له‌گوێزانه‌وه‌هاتوویى ۞ انتقال‌پذيرى

transferable /træns'fɜ:rəbl/ *adjective*
له‌راگوێستن‌هاتوو، له‌گوێزانه‌وه‌هاتوو، راگوێستنى، راده‌گوێزرێ، ده‌گوێزرێته‌وه ۞ انتقال‌پذير

transferee /trænsfə'ri:/ *noun*
به‌نێوكراو، بۆ راگوێزراو ۞ منقول‌اليه

transference /'trænsfərəns, US træns'fɜ:rəns/ *noun*
1 راگوێستن، گوێزانه‌وه، ماڵوكۆچ 2 راگوێستن، به‌ناوكردن، گوێزانه‌وه، پێدان (transferentially (*adv* ۞ 1 انتقال 2 واگذارى

transferer *noun*, also transferor
راگوێزه‌ر، گوێزه‌ره‌وه ۞ انتقال‌دهنده

transfer fee *noun*
(له یانه‌كانى تۆپێن‌دا) حه‌ق یان پاره‌ى راگوێستنى یاریزان ۞ مبلغ انتقال بازيكن

transfer list *noun*
لیسته‌ى راگوێستنى یاریزان ۞ فهرست ترانسفر

transfer of genetic material *noun*
راگوێستن یان گواستنه‌وه‌ى ماكى بۆماوه‌یى ۞ انتقال ماده‌ى وراثتى

transfer of information *noun*
راگوێستنى زانیارى، گواستنه‌وه‌ى زانیارى ۞ انتقال اطلاعات

transferrin /trans'fɛrɪn, trɑ:ns-, -nz-/ *noun*
(زینده‌كیمیا) پرۆتێینێ كه ئاسن له سیرۆمى خوێن‌دا راده‌گوێزێ، beta globulin ى نێو پلازماى خوێن كه ده‌توانێ له‌گه‌ڵ ئایۆنه ئاسن‌داره‌كان لێك بدرێ و ئاسن له خوێن‌دا راگوێزێ ۞ ترانسفرين

transfer RNA *noun, abbreviation* tRNA
ئارئێن‌ئه‌ى راگوێزه‌ر: شێوه‌یێ ئارئێن‌ئه‌ى كه ترشه‌ڵۆكى ئه‌مینۆ له سایتۆپلازمى خانه‌یێكه‌وه بۆ ریبۆزۆمى راده‌گوێزێ، ئارئێن‌ئه‌ى تا راده‌یێ چكۆله كه ترشه‌ڵۆكێكى ئه‌مینۆى تایبه‌تى بۆ زنجیره‌یێ پۆلیپێپتاید (ى رووله په‌ره) له شوێنى ریبۆزۆمى پێكهاتنى پرۆتێینى به دریژایى وه‌رگێران راده‌گوێزێ (پروانه messenger

RNA) ◌ آرانای ناقل

transfiguration /ˌtræns,fɪgəˈreɪʃn, US -gjəˈr-/ *noun*

1 گۆڕانی روخسار یان شێوە، گەشانەوە 2 (the Transfiguration) جێژنی گۆڕانی شێوەی مەسیح لەسەر چیا ◌ 1 تغییر سیما 2 (با T) عید تجلی

transfigured *adjective*

روخسارگۆڕاو، شێوەگۆڕاو، گەشاوە ◌ تغییر سیمادادەشدە

transfinite *adjective*

(بیرکاری) بەدەر لە ژمارە سنووردارەکان ◌ خارج از اعداد محدود

transfixed *adjective*

سەرسووڕماو، تاساو، حەپەساو، کاس‌ووڕ، داخوڕپاو ◌ حیرت‌زده

transfixion *noun*

1 سەرسووڕماندن، تاساندن، داخوڕپاندن، سەرسووڕمان، تاسان، وڕی 2 کون‌کردن، بڕین، سمین، کوناندن، کون‌تێ‌کردن ◌ 1 مبهوت‌سازی، بهت 2 عمل سوراخ کردن

transformable *adjective*

شیاوی گۆڕان، لەگۆڕان‌هاتوو، دەگۆڕێ، دەگۆڕدرێ ◌ قابل دگرگونی

transformation /ˌtrænsfəˈmeɪʃn, US -fərˈm-/ *noun*

1 گۆڕان، هەڵتەکان، وەرچەرخان، شێوەگۆڕان، گۆڕانی شێوە یان بیچم، تێکچوون، گۆڕین 2 (زمانەوانی) ترانسفۆرمەیشن، وەرچەرخان؟ 3 (زیندە(وەر)ناسی) گۆڕانی بۆماوەیی خانەیێ بەهۆی چوونەنێوەوەی DNA بێگانە، ب.ت. لە لایەن plasmid یکەوە، پرۆسە یان رەوتێ لە بەکتریاکان کە لەواندا دی‌ئێن‌ئەی ئازادکراو (یا رەهاکراو) لە خانەیێکی بدەرەوە دەچێتە نێو خانەیێکی وەرگرەوە و نۆپێکهاتێ پێکدێنێ ◌ 1 دگرگونی، تغییر، تغییر شکل، تبدیل 2 (زبان‌شناسی) گشتار 3 ترانس‌فورماسیون

transformational /-ʃənl/ *adjective*

(زمانەوانی) ترانسفۆرمەیشنی، سەربە یان پێوەندی بە ترانسفۆرمەیشنەوە هەیە (transformationally *adv*) ◌ گشتاری

transformational grammar *noun*, *abbreviation* TG

(زمانەوانی) رێزمانی ترانسفۆرمەیشن یان وەرچەرخان ◌ دستور زبان گشتاری

transformed *adjective*

گۆڕاو ◌ مبدل

transformer /trænsˈfɔːmə(r), US -ˈfɔːrm-/ *noun*, also transformator

گۆڕەر، گۆڕێنەر، تەزووگۆڕ ◌ مبدل

transformism *noun*

گۆڕان‌باوەڕی، گۆڕان‌گەری ◌ تحول‌گرایی

transformist *noun*

گۆڕان‌باوەڕ، گۆڕان‌گەر ◌ تحول‌گرا

transfusible *adjective*, also tranfusable

شیاوی خوێن‌تێ‌کردن، خوێنی تێ‌دەکرێ ◌ قابل انتقال خون

transfusion /trænsˈfjuːʒn/ *noun*

1 راگوێستنی خوێن، خوێن‌تێ‌کردن 2 راگوێستن لە دەفرێکەوە بۆ دەفرێکی تر 3 (پارە و هتد) تێ‌کردن، رۆکردن، پێدان ◌ 1 انتقال خون، تزریق خون 2 ترانسفوسیون 3 تزریق

transgender /trænzˈdʒendə(r), US træns-/ *adjective*, also transgendered = transsexual

transgenderism *noun*

ترانس‌ژێندێریزم ◌ ترانس‌زندریسم

transgenic /ˌtrænzˈdʒenɪk, US ˈtræns-/ *adjective*

(زیندەناسی) ترانس‌ژێنیک (خاوەن یەک یان چەندین ژێن لە جۆرێکی جیاوازی گیانەوەر یان رووەکێ) ◌ ترانس‌ژنیک

transgression /trænzˈgreʃn, US træns-/ *noun*

1 دەس‌درێژی، پێشێل‌کردن، (سنوور)بەزاندن، لە رادە یان سنوور دەرچوون، تێپەڕین، شکاندن، مل‌بادان، سەرپێچی، خەتاکردن 2 تاوان، سووچ، گوناه ◌ 1 تجاوز، تخطی 2 گناه

transgressive *adjective*

دەس‌درێژکەر، خەتابار، گوناهبار، تاوانبار ◌ تجاوزکار، خاطی

transgressor /trænzˈgresə(r)/ *noun*

دەس‌درێژکەر، پێشێل‌کەر، گوناهبار، تاوانبار، سووچبار ◌ تجاوزکار، متخلف، گناهکار

tranship /trænˈʃɪp/ = transship

transhumance /tranzˈhjuːməns, US trɑːnz-, -ns-/ *noun*

گەڕان یان رۆیشتنی وەرز بە وەرزی گیانەوەران بە دوای لەوەڕدا، گەرمێن و کوێستان ◌ چراگشت

transhumant *adjective*

گەرمێن و کوێستانچی، گەرمێن و کوێستان‌کردوو ◌ چراگرد

transience /-əns/ *noun*, also transiency

کورت‌ماوەیی، زووتێپەڕی، تیژپەڕی، کەم‌خایەیی، بێ‌پێیی، کاتی‌بوون، زووڕۆیشتوویی، نابەردەوامی، ناجێگیری، ناسەقام‌گرتوویی: *the transience of human life* ◌ ناپایداری، زودگذری، بی‌ثباتی

transient /ˈtrænziənt, US ˈtrænʃnt/ *adjective, noun*

1 *adj* کورت‌ماوە، زووڕابر، زووتێپەڕ، تیژپەڕ، بێ‌پێ، کەم‌خایەن، کاتی، زووڕۆیشتوو، نابەردەوام، کەم‌ماوە، transient :transitory

n beauty 1 ڕێبواری ڕاگوزەری یان پیاتێپەڕ یان سەرەڕێیی یان ڕاگوزەری، ڕێبواری ڕەوتەنی 2 کرێکاری کاتی 3 میوان ۞ *adj* زودگذر، موقت *n* 1 مسافر عبوری 2 کارگر موقت 3 مهمان

transillumination *noun*

پیاتێپەڕین یان گوێزانەوەی ڕووناکی بە نێو (ئەندام یا بەشێکی) لەش‌دا (بۆ دەس‌نیشان‌کردنی نەخۆشی) ۞ ترانس‌ایلومیناسیون

transistor /træn'zɪstə(r), US -'sɪst-/ *noun*

ترانزیستۆر، رادیۆی ترانزیستۆری ۞ ترانزیستور، رادیوی ترانزیستوری

transistorized *adjective*

ترانزیستۆری ۞ ترانزیستوری

transistor radio *noun*

رادیۆی ترانزیستۆری ۞ رادیوی ترانزیستوری

transit /'trænzɪt, US -sɪt/ *noun*

1 تێپەڕین، ڕۆیشتن، دەربازبوون 2 ڕێگا، ڕێ 3 ڕاگوێستن، گوێزانەوە 4 (ئەستێرەوانی) تێپەڕین (تێپەڕینی تەنێکی ئاسمانی لە مێریدیەنی meridian شوێنێ یان لە گۆڕەپان و مەیدانی دووربینێ telescope؛ تێپەڕینی زاوە Mercury یان ناهیە Venus بە ڕووی خۆردا؛ تێپەڕینی تەنێکی ئاسمانی لە بەرامبەر پەپکە یان دیسکی تەنێکی گەورەتردا. هەر تەنێکی ئاسمانی لە شەو ڕۆژدا دوو جار لە بەرامبەر مێریدیەنی هەر شوێنێ تێدەپەڕێ، کاتێ لە سەرووی جەمسەرەوەیە تێپەڕینی سەروو و کاتێ لە خوار جەمسەرەوەیە تێپەڕینی خوارووی پێ‌دەڵێن) ۞ 1 عبور، گذر 2 راه 3 ترابری 4 (اخترشناسی) تکبد، عبور

transit camp *noun*

کەمپی کاتی، سەربازگەی کاتی (ب.ت. بۆ پەنابەر یان سەربازان) ۞ توقف‌گاه

transit circle *noun*

(ئەستێرەوانی) بازنەی تێپەڕین ۞ دایره‌ی گذر

transit instrument *noun*

دووربین یا تێلیسکۆپی تێپەڕین ۞ تلسکوپ گذر

transition /træn'zɪʃn, US -'sɪʃn/ *noun*

1 تێپەڕین، دەربازبوون 2 گۆڕین، گۆڕان، گۆڕان‌کاری، گوێزانەوە، ڕاگوێستن، گوێستنەوە، گوێزرانەوە 3 قۆناخی ڕاگوێستن یان گۆڕان 4 گۆڕانێکی کوت‌وپڕ لە ئاست level یان دۆخ یان باری state وزەدا (وەک هی ناوکێکی گەردیلەیی atomic nucleus یان گەردێ molecule) 5 پەردەگۆڕکێ یان پەیژەگۆڕکێی موسیقایی musical modulation پەردەگۆڕکێ یان پەیژەگۆڕکێی کورت‌ماوە (transitionary *adj*) ۞ 1 گذار 2 تغییر، انتقال 3 مرحله‌ی انتقال یا تغییر 4 و 5 ترانزیسیون

transitional /-ʃənl/ *adjective*, also transitionary

۞ *a transitional period* :کاتی، ڕاگوێزراو انتقالی، موقت

transitional government *noun*

حکومەتی کاتی ۞ دولت انتقالی

transitionally /-ʃənli/ *adverb*

بە شێوەیەکی کاتی یان ڕاگوێزراو ۞ بە طور انتقالی

transitional relief *noun*

(لە بریتانیا) تەرخانی کاتی، بەخشرانی باجی کاتی ۞ معافیت مالیاتی موقت

transition metal *noun*, also transition element

(کیمیا، لە کۆدا: توخمە ناونجی یان ناوەندەکان) هەریەک لەو دەستە توخمە کانزایی‌یانە کە بەش یان بلۆکی ناوەندی periodic table داگیر کردووە، ب.ن. ئاسن، مەنگەنیز manganese، کرۆمیۆم و مس ۞ عنصر واسطه، (در جمع: عناصر واسطه)

transition probability *noun*

(ئەستێرەوانی) شیمانە یا ئەگەر یا شیانی تێپەڕین ۞ احتمال گذر

transition region *noun*

(ئەستێرەوانی) ناوچەی تێپەڕین ۞ منطقه‌ی گذر

transitive /'trænsətɪv/ *adjective, noun*

(ڕێزمان) *adj* 1 تێپەڕ، دەربازبوویی 2 تێژپەڕ، زووتێپەڕ، ناپایەدار، تیاچوو، کاتی 3 سەربە ڕاگوێستن یان قۆناخی ڕاگوێستن یان گۆڕان *n* کار یان کرداری تێپەڕ (دژی intransitive) ۞ *adj* 1 متعدی، گذر 2 زودگذر، فانی 3 انتقالی، وابسته به مرحله‌ی انتقال یا تغییر *n* فعل متعدی، گذر

transitively /'trænsətɪvli/ *adverb*

تێپەڕانە، بە شێوەیەکی تێپەڕ ۞ بە طور متعدی

transitivity /ˌtrænsə'tɪvəti, US ˌtrænz/ *noun*

تێپەڕێتی ۞ متعدی بودن

transitive verb *noun*

کاری تێپەڕ ۞ فعل متعدی

transitorily /ˌtrænsə'trɪli, US -tɔːrɪli/ *adverb*

بە شێوەیەکی کاتی، تێژپەڕانە، زووبەسەرچووانە، بە شێوەیەکی کورت‌ماوە ۞ بە طور زودگذر

transitoriness /'trænsətrinəs, US -tɔːrinəs/ *noun*

کورت‌ماوەیی، زووتێپەڕی، تێژپەڕی، کەم‌خایەنی، زووبەسەرچوویی، زووڕۆیشتوویی ۞ زودگذری

transitory /'trænsətri, US -tɔːri/ *adjective*

کورت‌ماوە، زووڕابر، زووتێپەڕ، سەردەمی، زووبەسەرچوو، فانی، ماوەیی، تێژپەڕ، کەم‌خایەن، کاتی، زووڕۆیشتوو، نابەردەوام، تیاچوو: *the transitory nature of his happiness* ۞ زودگذر، موقت

transit visa *noun*
ڤیزای تێپەڕین ۞ روادید یا ویزای عبور
translatability /trænsˌleɪtəˈbɪləti/ *noun*
لەوەرگێڕانهاتوویی ۞ ترجمەپذیری
translatable /trænsˈleɪtəbl/ *adjective*
لەوەرگێڕانهاتوو، وەردەگێڕدرێتەوە، لە وەرگێڕان دێ ۞ ترجمەپذیر
translation /trænsˈleɪʃn, US trænz-/ *noun*
1 وەرگێڕان (لە زمانێکەوە بۆ زمانێکی تر): *an error in translation* ◊ *The book loses something in translation* 2 وشە یان دەقی وەرگێڕدراو، بەرهەمی وەرگێڕدراو 3 (فەرمی و تەکنیکی) گوێستنەوە، راگوێستن، راگوێزان (لە شوێنێکەوە بۆ شوێنێکی تر)، گۆڕین، conversion: *the -tion of theory into practice* 4 (بۆماوەناسی یان زیندەوەرناسی) وەرگێڕان: پرۆسە و رەوتی پێکهاتنی گەرد یان مۆلۆکولێکی پرۆتین لە شوێنێکی ڕیزۆزۆمی پێکهاتنی پرۆتینێدا؛ گۆڕینی (بەستایی یان یەکبەدوایەکهاتن یان ریزی sequence نوکلیۆتایدەکان nucleotides لە RNA راسپاردە messenger (دا) بۆ یەکلەدوایەکهاتنی ئەمینۆئەسید بە درێژایی پێکهاتنی پرۆتیندا ۞ (translationally *adv* ;translational *adj*)
1 ترجمه، برگردان 2 واژه یا متن یا اثر ترجمه‌شده 3 انتقال، تحویل 4 برگردان، ترجمه
translated *adjective*
وەرگێڕاو، وەرگێڕدراو ۞ ترجمه‌شده
translative *adjective*
1 سەربە یا پێوەندی بە راگوێستن یا گوێزانەوەوە هەیە (لە کەس، شوێن و هتد بۆ یەکێکی تر یا شوێنێکی تر) 2 سەربە وەرگێڕان (لە زمان یا دەزگا و سیستمێ بۆ یەکێکی تر) ۞ 1 انتقالی 2 ترجمه‌ای
translator /trænsˈleɪtə(r)/ *noun*
1 وەرگێڕ 2 بەرنامەی وەرگێڕ ۞ 1 مترجم 2 ترانسلاتور
transliteration /ˌtrænsˌlɪtəˈreɪʃn, US ˌtrænz-/ *noun*
(زمانەوانی) پیتنووسی، پیتراگوێزی (بەپێی ئەلفوبێی زمانێکی جیاواز و شێوە و سیستمی نووسینی زمانێکی تر) ۞ حرف‌نویسی
transliterator *noun*
پیتنووس، پیتراگوێز ۞ حرف‌نویس
translocation /-sns/ *noun*
جێگۆڕکێ، بارگۆڕکێ، بارگۆڕین، راگوێستن، گوێزانەوە ۞ جابجاشدگی، انتقال
translucence /-sns/ *noun*, also translucency /-snsi/
گەشی، نیوەڕوونی، نیوەڕۆشنی، (نیوە)ماتی، روونی، رووتەنکی، شووشەئاسایی، پشتەوەدیاری ۞ درخشش، نیمه‌شفافی، شفافیت

translucent /trænsˈluːsnt, US trænz-/ *adjective*, also translucencid
1 نیوەڕوون، نیوەڕۆشن، لاڕوون، (نیوە)مات، رۆشن، روون، بریقەدار، گەش: *The sky was a pale translucent blue* 2 رۆشن، دیار، ئاشکرا، روون ۞ 1 نیمه‌شفاف، شفاف 2 واضح
transmarine /ˌtranzməˈriːn, ˌtrɑːnz-, -ns-/ *adjective*
هەڵکەوتوو لەوبەر یان ئەودیوی دەریا ۞ واقع در آن سوی دریا
transmigration /ˌtrænzmaɪˈɡreɪʃn, US ˌtræns-/ *noun*
1 کۆچ، کۆچکردن، کۆچ، کۆچبەری، مشەختی، رەو، کۆچوبار، بارگەوبنەتێکنان 2 گیانڕەوی، دۆنادۆن ۞ 1 کوچ، مهاجرت 2 تناسخ
transmigration of soul *noun*
گیانڕەوی ۞ تناسخ روح
transmigrator *noun*
کۆچەر، کۆچبەر، مشەخت ۞ مهاجر
transmigratory *adjective*
سەربە گیانڕەوی ۞ وابسته به تناسخ
transmissibility /trænsˌmɪsəˈbɪləti/ *noun*
لەگوێستنەوەهاتوویی، لەراگوێستنهاتوویی ۞ انتقال‌پذیری
transmissible /trænsˈmɪsəbl/ *adjective*
لەگوێستنەوەهاتوو، لەگوێزانەوەهاتوو، دەگوازرێتەوە، رادەگوێزرێ، دەگوێزرێتەوە: -*smissible diseases* ۞ انتقال‌پذیر
transmission /trænsˈmɪʃn, US trænz-/ *noun*, also transmittal ot transmittance
1 گوێستنەوە، گوێزرانەوە 2 بلاوبوونەوە، پەخش: *a live transmission from Sydney* 3 تێپەڕین، دەربازبوون 4 ناردن، گەیاندن 5 گرتنەوە، تەنینەوە، داگرتن، بلاوبوونەوە: *the transmission of the disease* ◊ *the risk of -ssion* 6 (ماشێن) ترانزمیسیۆن، گێڕدان، گێڕ، دەندە ۞ 1 انتقال 2 پخش 3 عبور 4 ارسال 5 سرایت 6 (اتومبیل) جعبه‌دنده، دنده
transmissive /trænsˈmɪsɪv, US trænz-/ *adjective*
راگوێزەر، گوێزەرەوە ۞ انتقال‌دهنده
transmittable trænzˈmɪtəbl/ *adjective*
لەتێپەڕینهاتوو، تێدەپەڕێ، لەگوێزانەوەهاتوو، رادەگوێزرێ ۞ قابل عبور، قابل انتقال
transmitter /trænsˈmɪtə(r), US trænz-/ *noun*
1 نێرەر، هەنێر، دەزگای ناردن 2 راگوێزەر، گوێزەرەوە، هەڵگر ۞ 1 فرستنده 2 ناقل
transmitting set *noun*
نێرەر، هەنێر، دەزگای ناردن ۞ فرستنده
transmitting station *noun*

ویسگەی نێرەر یان دەزگای ناردن ◇ ایستگاه فرستنده

transmogrification /ˌtrænzˌmɒgrɪfɪˈkeɪʃn, ˌtræns-, US -ˌmɑ:g-/ *noun*
(بە شۆخی) گۆڕین، هەڵتەکان، وەرچەرخان ◇ تبدیل

transmontane /tranzˈmɒnteɪn, trɑ:nz-, -mɒnˈteɪn, -ns-/ = tramontane

transmutable /trænzˈmju:təbl/ *adjective*
لەگۆڕینهاتوو، دەگۆڕدرێ ◇ قابل تبدیل

transmutation /ˌtrænzmju:ˈteɪʃn, US ˌtræns-/ *noun*
گۆڕین (transmutational *adj*: سەربە گۆڕین) ◇ تبدیل

transnational /ˌtrænzˈnæʃnəl, US ˌtræns-/ *adjective, noun*
adj ژوورنەتەوەیی، سەروونەتەوەیی، فرەوڵاتی، فرەنەتەوەیی *n* کۆمپانی فرەوڵاتی یان ژوورنەتەوەیی ◇ *adj* فراملی *n* شرکت فراملی

transnatural *adjective*
سەرسرشتی، سەرووسروشتی، ژوورسروشتی، بانسروشتی ◇ فراطبیعی

transoceanic *adjective*
سەربە ئەوبەری ئۆقیانووس، ئۆقیانووسی، هەڵکەوتوو لەوبەری ئۆقیانووس ◇ فرااقیانوسی، اقیانوسی، واقع در آن سوی اقیانوس

transom /ˈtrænsəm/ *noun*
1 سەردەرگا، باندرگا، دەستەکی سەردرگا، سەردەرانە 2 خەفەنگ، دەلاقەی سەر دەرگا یان پەنجیرە، هەواکێش، دەربیچە، دەلاقە یان پەنجیرەی سەردرگا ◇ 1 تیرک سر در 2 ترانسوم

transom window *noun*
پەنجیرەی ژووری سەردەرگا یان پەنجیرەی گەورەتر ◇ ترانسوم ویندو

trans-Pacific *adjective*
سەرتاسەری ئۆقیانووسی گەورە دەبڕێ، هەڵکەوتوو لەوبەری ئۆقیانووسی گەورە ◇ واقع در آن سوی اقیانوس آرام

transparency /trænsˈpærənsi/ *noun, pl.* transparencies
1 رووتەنکی، پشتەوەدیاری، تەنکی، ئەودیوڵیدیاری، لێوەدیاری 2 وێنەی سەر شووشە 3 رۆشنی، روونی، ئاشکرایی ◇ 1 شفافیت 2 عکس روی شیشه 3 وضوح

transparent /trænsˈpærənt/ *adjective*, also transpicuous
1 رووتەنک، پشتەوەدیار، ئەودیوڵیدیار، لێوەدیار 2 رۆشن، روون، ئاشکرا، خویا، زەق، دیار، 3 ناسک، تەنک: *a transparent attempt to buy votes* *The insect's wings are almost transparent*)

transparently /trænsˈpærəntli/ *adv* رووتەنکانە، بە شێوەیەکی پشتەوەدیار، بە روونی: *-sparently (obvious* ◇ 1 شفاف 2 واضح 3 بدنما

transpiration /ˌtrænspɪˈreɪʃn/ *noun*
1 ئارەقکردن، دەردان، دزە(کردن)، تێچوون 2 چوونەدەرەوە، دەرچوون ◇ 1 تعرق، ترشح، نفوذ 2 خروج

transplant /ˈtrænsplɑ:nt, ˈtrænz-, US -plænt/ *noun*
1 پەیوەست، چاندن، دانان، متوربە، متوربەکردن، پەیوەندکردن: ◊ *to have a heart transplant* 2 ئەندامی متوربە یان پەیوەستکراو: *a transplant operation* *There is always a chance that the body will reject the transplant* ◇ 1 عمل پیوند 2 عضو پیوندشده

transplantable /-ˈplɑ:ntəb(ə)l/ *adjective*
لەپەیوەستهاتوو، دادەنرێ، دەچێنرێ، متوربە دەکرێ، لەمتوربەهاتوو، پەیوەند دەکرێ ◇ پیوندپذیر

transplantation /ˌtrænsplɑ:nˈteɪʃn, ˌtrænz-, US -plæn-/ *noun*
پەیوەست، چاندن، دانان، متوربە(کردن)، پەیوەندکردن: *the* ◊ *liver* *—ntation* *transplantation of entire communities overseas* ◇ عمل پیوند

transplantater /-ˈplɑ:ntə/ *noun*
پەیوەستگەر، پەیوەندکار، متوربەکار، متوربەوان ◇ پیوندکننده

transpolar *adjective*
لەسەر جەمسەرەوە، لەسەر جەمسەر تێپەڕیو ◇ بر فراز قطب

transponder /trænsˈpɒndə(r)/ *noun*
(رادیۆ یان رادار، دەزگای) نێرەر-وەرگری ئوتوماتیک، وەنێرەوە ◇ فرستنده-گیرندەی خودکار

transport /ˈtrænspɔ:t, US -spɔ:rt/ *noun*
1 راگوێستن، گواستنەوە، بردن، هەڵگرتن، گوێزانەوە 2 ماشێن، شتی پێڕاگوێستن 3 تۆڕ (سیستەم)ی گوێزانەوە، فڕۆکە یان کەشتی گواستنەوە 4 کەشتی یان فڕۆکەی سەربازهەڵگر ◇ 1 ترابری 2 وسیلەی نقلیه 3 شبکەی حمل و نقل 4 ترانسپورت

transportability /trænˌspɔ:təˈbɪləti, US -ˌspɔ:rt-/ *noun*
لەگواستنەوەهاتوویی ◇ قابلیت حمل

transportable /trænˈspɔ:təbl, US -ˈspɔ:rt-/ *adjective*
شیاوی گواستنەوە، شیاوی بردن یان هەڵگرتن، راگوێستەنی، هەڵگرتەنی، بردەنی ◇ قابل حمل

transportation /ˌtrænspɔ:ˈteɪʃn, US -pɔ:rˈt-/ *noun*

1 راگوێستن، گواستنەوە، بردن، باربردن، هەڵگرتن، گوێزانەوە 2 دوورخستنەوە ◌ 1 ترابری، حمل و نقل 2 تبعید

transport café *noun*
قاوەخانەی ناوڕێ، چایخانەی نێوڕێ ◌ کافەی میان راه

transported /træn'spɔːtə(r), US -'spɔːrt-/ *adjective*
نوقمی، تەواو سەرنجڕێداوی ◌ غرق در

transporter *noun*
1 هەڵگر، بەر، ماشێنی گەورە 2 (transporters)کۆمپانیای گواستنەوە، نێوکۆیی راگوێستن، کۆمپانی گوێزانەوە ◌ 1 وسیلەی حمل، وسیلەی نقلیەی بزرگ 2 (در جمع) شرکت حمل و نقل

transport plane *noun*
فڕۆکەی گواستنەوە ◌ هواپیمای ترابری

transport ship *noun*
کەشتی گواستنەوە ◌ کشتی ترابری

transports *noun*, in transports of
نوقمی، تەواو سەرنجڕێداوی، سەرڕێژ لە ◌ غرق در

transposable element *noun*
توخمی جێ‌گۆڕ یا راگوێزراو ◌ عنصر جابجاشونده

transposition /ˌtrænspə'zɪʃn/ *noun*
1 گۆڕین، شوێن‌گۆڕین، پاش‌وپێش‌خستن، جێ‌گۆڕی، گوێزانەوە، گوێستنەوە: - *the the transposation ◊ nsportation industry 2 -nsportation costs ◊ of heavy loads* (موسیقا) گواستنەوە، گۆڕانی پەیژە، پەیژەگۆڕکێ (transpositional *adj*: سەربە یان پێوەندی بە transpositionەوە هەیە؛ transpositive *adj*) ◌ 1 جابجایی 2 (موسیقی) تغییر پرده

transposon /trans'pəʊzɒn, trɑːns-, -nz-/ *noun*, also jumping gene
(بۆماوەناسی) کەرت یان توخمی جێ‌گۆڕ یان راگوێزراو، نژادە یان ژینی بازدەر: کۆمەڵە توخمێکی DNA کە دەتوانن لە گەردیکی DNA یان کرۆموزۆمی بۆ گەردیکی تر راگوێزرێن ◌ ترانسپوزون

transracial *adjective*
ژوورەگەزی، ژوورنژادی: *transracial adoption* ◌ فرانژادی

transsexual /trænz'sekʃuəl, US træns-/ *adjective, noun*, also -sexual
adj جیارەگەزخواز *n* کەسی رەگەزگۆڕیو (transsexuality *n* ؛transsexualism *n*) ◌ *adj* دگرجنسیت‌جو *n* شخص دگرجنسیت‌جو

transshipment /træns'ʃɪpmənt/ *noun*
گواستنەوە، راگوێستن، راگوێزان (بۆ سەر کەشتی یا ماشێنێکی تر) ◌ انتقال

transubstantiation /ˌtrænsəbˌstænʃi'eɪʃn/ *noun*
1 گۆڕین 2 گۆڕان: باوەڕ بەوە کە نان و مەی خواردراو لە (ڕێورەسمی) شێوی خواوەندی کریستیەنەکان (Roman Catholic و Eastern Orthodox) کاتی چوونەنێو لەشی کەسێکی ترەوە دەبێتە لەش و خوێنی عیسا (بڕوانە consubstantiation) ◌ 1 تبدیل 2 استحاله، قلب ماهوی

transudation /ˌtrænsʊ'deɪʃn/ *noun*
دەڵاندن، دەردان، پیاتێپەڕین ◌ ترشح

transuranic /ˌtrænsjʊ'rænɪk, ˌtrɑːns-, -nz-/ *adjective*
خاوەنی ژمارەی گەردیلەیی سەرتر لە یۆرانیۆم (92) ◌ فرااورانیم

transuranium *noun*
ژووریۆرانیۆم، سەریۆرانیۆم ◌ فرااورانیم

Transvaal daisy *noun*
جۆری gerbera ی ئەمریکای باشووری، بە گوڵی شێوە daisy یەوە [*Gerbera jamesonii*] ◌ نوعی گیاه

transvaluation *noun*
هەڵسەنگاندنەوە بەپێی پێودانگی نوێ ◌ نوسنجی

transversal /tranz'vəːs(ə)l, trɑːnz-, -ns-/ *adjective, noun*
adj هاوبڕ، یەکتربڕ *n* هێڵی هاوبڕ ◌ *adj* متقاطع *n* خط متقاطع

transverse /'trænzvəːs, 'træns-, US -vəːrs/ *adjective*
1 لە پانایی(یەوە)، لەم لاوە بۆ ئەولا، لەمبەر بۆ ئەوبەر، لابەلا، چەپەراست، پانی 2 یەکتربڕ، هاوبڕ (transversely /'trænzvəːsli, 'træns-, US -vəːrs/ *adv*: لە پانایی‌یەوە، بە پانی‌یەوە) ◌ 1 از عرض، عرضی، اریب 2 متقاطع

transverse axis *noun*
تەوەرەی هاوبڕ یان یەکتربڕ ◌ محور متقاطع

transverse section *noun*
پانەبڕگە ◌ برش عرضی

transvestism /trænz'vestɪzəm, US træns-/ *noun*
دژپۆشی، (پیاو) ژنانەپۆشی، (ژن) پیاوانەپۆشی ◌ مبدل‌پوشی

transvestist *noun*
دژپۆش ◌ مبدل‌پوش

transvestite /trænz'vestaɪt, US træns-/ *noun*
دژپۆش ◌ مبدل‌پوش جنسی

Transylvanian /ˌtrænsɪl'veɪnɪən/ *adjective*
سەربە ترانسیلڤانیا Transylvania، ناوچەیەکی بەربڵاوی باکووری ڕۆژاوای ڕۆمانیا ◌ ترانسیوانین

trap[1] /træp/ *noun*
1 تەڵە، داو، تەپکە، جاڵ، سووتار، خەفک،

بەرەوەت، فاقە، خەپک 2 دهۆ، تەڵەکە، فێڵ، گزی 3 گێچەڵ، گیرەوکێشە، گۆڵمەز، جەنجاڵی، گونکەڵ 4 (زێراب یان ئاوەڕۆ) ئانیشکە، قورتم، وشترگەروو 5 (ئافەرمی) دەم، زار 6 دەربیجە، کولاوکە، کلاوڕۆژنە، دەلاقە (هی تەرک) 7 (نافەرمی) جۆرێ ئامێری پیاکێشان لە باند جازدا 8 (مێژوویی) جۆرێ کالیسکە یان عەرەبانەی سووکی دووپێچکەیی ئەسپکێش ◌ 1 دام، تلە 2 کلک 3 مخمصە 4 سیفون 4 دهان 5 دریچە، دریچەی بام یا کف 7 و 8 تراپ

trap[2] *noun*, also traprock
جۆرێ بەردی ئاگرینی بازالتی ◌ نوعی سنگ

trapdoor /'træpdɔ:(r)/ *noun*
دەربیجەی بنمیچ، دەربیجەی هەڵدراوە یا راکشاو، دەربیجەی تەرک ◌ دریچەی سقف یا کف

trapdoor spider *noun*
کۆمەڵە جاڵجاڵووکەیێکی رەهۆڵکەنی زلە، ب.ت. خێزانی Ctenizidae؛ (لە ئەوستراڵیا) = funne-web spider ◌ نوعی عنکبوت

trapes = traipse

trapeze /trə'pi:z, US træ-/ *noun*
1 جۆلانێ 2 لەبزینەی وەرزشی 3 trapezium1 ◌ 1 تاب 2 ذوزنقە ورزشی

trapezium /trə'pi:ziəm, US trə'pi:ziə/ *noun, pl.* trapezia /-zɪə/ or trapeziums
1 (لە بریتانیا) لەبزینە 2 (لە ئەمریکا) چوارلای ناریک، لەبزینەی خوار ◌ 1 (در بریتانیا) ذوذنقە 2 (در امریکا) چهارضلعی نامنظم

trapezius /trə'pi:zɪəs/ *noun, pl.* trapezii /-zɪʌɪ/
ماسوولکەی لەبزینەیی (بنەرەت: لە *trapezion* یۆنانی "trapezium" (لەبەر شێوەی ئەو ماسوولکانە) ◌ عضلەی ذوذنقە

trapezoid /'træpəzɔɪd/ *noun*
1 (لە ئەمریکا) لەبزینە 2 (لە بریتانیا) چوارلای ناریک، لەبزینەی خوار ◌ 1 (درامریکا) ذوذنقە 2 (در بریتانیا) چهارضلعی نامنظم

trapper /'træpə(r)/ *noun*
داونەرەوە، تەپکەنەرەوە، تەڵەچی، تەڵەنەرەوە ◌ دامگذار

trappings /'træpɪŋz/ *noun, pl.*
1 کەبکەبەودەبدەبە، کەشخەونەشخە، کەشم و نەشم، زاژوفەر 2 گێزوگوڵنگی جوانی، رەختی جوانی 3 خستەنەداوەوە، پێوەکردن ◌ 1 ظواهر 2 یال و کوپال 3 بە دامٲندازی

Trappist /'træpɪst/ *adjective, noun*
(سەربە) ئەندامی گروپێکی ئایینی کاتۆلیک، پێکەوە دەژین و دەستوور و رێوشوێنی توند رەچاو دەکەن و قسە ناکەن (لە *La Trappe* نۆرماندی دامەزرا) ◌ تراپیست

traprock = trap2

traps *noun, pl.*
1 ئامێرە پیاکێشانییەکان، ئامێرەکانی پیاکێشان، ساز و ئامێرێ پیاکێشان 2 (نافەرمی) بارگەوبنە، شتومەکی خۆیی یان تاکەکەسی، luggage ◌ 1 سازهای کوبەای 2 باروبنە

trapshooter *noun*
(وەرزش) تیرخەر بۆ نیشانەی جوولاو یان جووڵۆک ◌ تیرانداز بە هدفهای متحرک

trapshooting *noun*
(وەرزش) تیرخستن بۆ نیشانەی جوولاو یان جووڵۆک ◌ تیراندازی بە هدفهای متحرک

trash /træʃ/ *noun*
1 خۆڵوخاک، ئەشغال، زبڵ، زبڵوزاڵ، گەندوگوو، شتی بەکارنەهاتوو، بنزیل، ئایەخ 2 خەڵکی رووتوڕەجاڵ، هەڵەوهەرزە، بەرەڵاوهەرەڵا 3 (سووڕینستەکان) گەڵا و لق وپۆ و لاسک یان پاشەڕۆکی قامیشی شەکر، وەک سووتەمەنی ◌ 1 آشغال، چیز بنجل 2 آدمهای بیسروپا 3 پسمانده یا تفالەی نیشکر

trash can *noun*
تەنەکەی خۆڵوخاک، قوتوی ئەشغال، جێزبڵ ◌ سطل آشغال

trash compactor *noun*
زبڵداگر(ەوە) ◌ تراش کومپاکتور

trashed *adjective*
کەلەلا، مەستی مەست، تیاچوو ◌ پاتیل، تراشت

trashiness /'træʃinəs/ *noun*
خراپی، هیچی ◌ تراشینس

trashy /'træʃi/ *adjective* (trashier, trashiest)
خراپ، هیچ، بەکارنەهاتوو، تڕێ نازی، هیچەکە ◌ آشغال (trashily *adv*)

trass *noun*
تراس (= خۆڵەمێشی گڕکانی شێوەی pozzolana دەدا، بۆ دروس‌کردنی چیمەنتۆی ئاوگیرەوە یان ئاوبڕ) ◌ تراس

trattoria /ˌtratə'ri:ə/ *noun*
خواردنگە یان ریستورانی ئیتالیایی (بنەرەت: لە ئیتالیاییەوە) ◌ رستوران ایتالیایی

trauma /'trɔ:mə, US 'traʊmə/ *noun, pl.* traumas or traumata /-mətə/
1 (پزشکی) برین (جەستەیی) 2 زەربە، گورز، زەبر 3 کوست، زەربەی رۆحی، خورپە ◌ 1 آسیب 2 ضربە 3 ضایعە، شوک روحی

traumatic /trɔ:'mætɪk, US traʊ'm-/ *adjective, noun*
adj ناخۆش، جەرگبڕ، داخورپێنەر، تاڵ، دڵتەزێن: *Divorce* ◊ *a -aumatic experience* *n can be traumatic for everyone involved*
1 دەرمانی برین، مەرهەم، مەلهەم 2 پێوەندی هەیە یان لەبەر ترۆماوە وای لێهاتووە ◌ *adj* تروماتیک، تکاندهندە *n* 1 داروی زخم 2 تروماتیک

traumatically /-kli/ *adverb*
جەرگبڕانە، بە شێوەیەکی ناخۆش ◌ بە طور تکان‌دهنده

traumatized *adjective*
زەبرلێ‌کەوتوو، کۆست‌کەوتوو، کۆست‌بار ◌ ضربه‌ی روحی‌خورده

travail /ˈtræveɪl, US trəˈveɪl/ *noun*
1 بەڵا، زەحمەت، ڕەنج، مەینەتی، نەهامەتی، دەرد، ئەرک، نارەحەتی 2 ژان‌وبرک، ژان (منداڵبوون) ◌ 1 مصیبت، عذاب 2 درد زایمان

travel /ˈtrævl/ *noun, adjective*
n 1 گەڕان، سەفەر، هات‌وچۆ، گەشت، شارانگەڕی: ◊ *air/rail/space, etc. travel* ◊ *travel expenses* ◊ *The job involves a considerable amount of foreign travel* (بەشەکانی دەزگایێ) 2 *the travel industry* (travels) 3 جوولە، جووڵانەوە، گەڕان، بزاوت 3 سەیر و گەڕان، گەشت و سەفەر: *The novel is based on his travels in India* 4 گەڕان‌نامە *adj* سەفەری، ڕێبواری، گەشتی ◌ *n* 1 مسافرت، سفر، گردش 2 حرکت 3 (در جمع) سیر و سیاحت 4 سفرنامه *adj* سفری

travel agency *noun*, also travel bureau
ئاژانسی هات‌وچۆ یا شارانگەڕی، بریکاری ڕێبواری ◌ آژانس مسافرتی

travel agent *noun*
1 ئاژانسی هات‌وچۆ یان شارانگەڕی، بریکاری شارانگەڕی یان ڕێبواری 2 کەسێ کە لە ئاژانسی شارانگەڕیدا کاردەکا ◌ 1 آژانس مسافرتی 2 مدیر آژانس مسافرتی

travelator /ˈtrævəleɪtə(r)/ = travolator

travelled /ˈtrævld/ *adjective*
1 سەفەرکردوو، گەڕیدە، دنیادیتوو، شارانگەڕاو: *a much-travelled man* 2 (ڕێ)پڕهات‌وچۆ، شلوق: *The path was steeper and less travelled than the previous one* ◌ 1 سفرکرده 2 پرتردد

traveller /ˈtrævələ(r)/ *noun*, US traveler
1 ڕێبوار، شارانگەڕ، ڕەوۆک، هات‌وچۆکەر، ڕێفینگ 2 دیوەرە، چەرچی 3 دۆم، قەرەج، کاولی 4 کریکاری گەڕۆک ◌ 1 مسافر 2 فروشنده‌ی دوره‌گرد 3 کولی 4 کارگر سیار

traveller's cheque *noun*
چەکی هات‌وچۆ یان ڕێبواری ◌ چک مسافرتی

traveller's diarrhea *noun*
زگەشۆرە یا زگچوونی ڕێبواران ◌ اسهال مسافران

traveller's joy *noun*
جۆرێ clematisی کێوی و درێژی پیاهەڵچوو، بە گوڵی وردی بۆن‌خۆشەوە [*Clematis vitalba*] ◌ نوعی گیاه

travelling /ˈtrævəlɪŋ/ *noun, adjective*
n هات‌وچۆ، سەفەر، ڕێبواری *adj* 1 گەڕۆک، چەرچی، دیوەرە 2 سەفەری ◌ *n* سفر، مسافرت *adj* 1 سیار، دوره‌گرد 2 سفری

travelling crane *noun*
گران‌کێش یان کرەینی گەڕۆک (لەسەر ڕەیل) ◌ نوعی جرثقیل

travelling expenses *noun*
خەرج‌وباری ڕێبواری، تێچوون یا خەرج(وباری) سەفەر، خەرجی شارانگەڕی ◌ هزینه‌ی سفر

travelling salesman *noun*
دیوەرە، چەرچی، وردەواڵەفرۆش ◌ فروشنده‌ی سیار

travelling scholarship *noun*
بورسی خوێندن کە خەرجی هات‌وچۆ و لێکۆڵینەوە یان توێژینەوە لەخۆدەگرێ ◌ تراولینگ اسکولارشیپ

travelogue /ˈtrævəlɒg, US -lɔːg, -lɑːg/ *noun*, also travelog
فیلم یان وتاردانی لەبارەی هات‌وچۆ یان شارانگەڕییەوە، باس‌کردنی گەڕان یا ڕێبواری، سەفەرنامە، گەشت‌نامە ◌ گزارش سفر، سفرنامه

travel-sick *adjective*
ماشین‌بردوو، ماشین‌گرتوو، لەنێوماشین‌دانەخۆش ◌ دچار ماشین‌گرفتگی

travel-sickness *noun*, also motion sickness AmE and BrE
ماشین‌بردوویی، ماشین‌گرتوویی، لەنێوماشین‌دانەخۆش‌کەوتن ◌ ماشین‌گرفتگی

traversable *djective*
شیاو تێپەڕین، بۆ پەڕینەوە دەبێ ◌ قابل عبور

traversal *noun*
تێپەڕین، دەربازبوون، پەڕینەوە، ڕۆیشتن ◌ عبور

traverse /ˈtrævɜːs, US -vɜːrs/ *noun*
1 هێڵی یەکتربڕ یان هاوبڕ، هێڵی تێکبڕ 2 دەستەک 3 تێپەڕین 4 (شاخەوانی) ڕێگای لابەلایی یان لاشانی یان بە باری بانایی(یەوە)، تێپەڕینی لاشانی یان بە باری بانایی 5 (ماف) بەدرۆخستنەوە 6 دیواری سەنگەر 7 کۆسپ، تەگەرە، ڕێگر 8 تێپەڕین 9 ڕێگا، ڕێ، ڕێڕەو 10 ڕێگای لابەلای کەشتییێ لەبەر با و... ◌ 1 خط متقاطع 2 تیرک افقی 3 عبور 4 تراورس 5 تکذیب 6 جان‌پناه 7 مانع 8 عبور 9 جاده، مسیر 10 مسیر زیگزاگی کشتی

travertine /ˈtrævətɪn/ *noun*, also travertin
بەردەگەچ یان قسڵی سپی یان گەش، بۆ خانووسازی (بنەڕەت: لە *travertino* ئیتالیایی، لە *tiburtinus* لاتینی *tivertino* "سەربە "Tibur (ئێستا Tivoli، نزیک بە ڕۆم) ◌ تراورتن

travesty /ˈtrævəsti/ *noun, pl.* travesties
1 لێکدانەوەی گاڵتەجارانە، لاسایی گاڵتەجارانە

یـان پێکـەنینی، دەسـکاری یـان شـێواندنی بـە ئاشـکرایی 2 شـێوەی درۆ، وێنەیـەکی درۆ ۞ 1 تقلید مسخرەآمیز 2 تصویر دروغین

travois /trə'vɔɪ/ *noun, pl.* same /-'vɔɪz/
ترافۆی، باربەند، دوودارە، ترافۆیس (ئەرابەیێکی ئەسپ‌کێش، جاران لە لایەن سوورپێستەکانەوە بۆ هەڵگرتنی کەل‌وپەل بەکاردێترا) ۞ تراویس

travolator *noun,* also travclator
ترافـۆلاتۆر، پیـادەڕێی سـووڕۆک، زۆرتـر لـە فڕۆکەخانە ۞ تراولاتور

trawl /trɔ:l/ *noun*
1 گـەڕان، پـشکنین، دۆزیـن، لەدواگـەڕان 2 (هەروەها trawl net) تۆڕی ڕاوەماسی، لاگیرە ۞ 1 جست‌جو، تفحص 2 تور ماهی‌گیری

trawler /'trɔ:lə(r)/ *noun*
بەلەم یان گەمی ڕاوەماسی، لۆتکەی ماسی‌گرتن ۞ قایق ماهی‌گیری

trawling *noun*
ڕاوەماسی بە تۆڕ، لاگیرەتێ‌خستن، تۆڕنانەوە، تۆڕتێ‌خستن ۞ ماهی‌گیری با تور

trawl net *noun*
تۆڕی ڕاوەماسی، لاگیرە ۞ تور ماهی‌گیری

tray /treɪ/ *noun*
کەشەف، بەرکەش، سینی، تەبەق، خوان، تەباخ، تەبەک، مجۆعمە ۞ سینی

trayful *noun, pl.* trayfuls
پڕ کەشەفێ، کەشەفێ، تەبەقێ، مجۆعمەیێ، تەبەکێ ۞ گنجایش سینی

treacherous /'tretʃərəs/ *adjective*
1 خەیانەت‌کار، خۆفرۆش، نهێنگر، لەبنەوەبڕ، بنبڕ، ناپاک 2 لێ‌ڕانەبینراو، باوەڕپێ‌نەکراو، پڕمەترسی، جێی ترس، فریودەر (treacherously /'tretʃərəsli/ *adv*: ناپاکانە، خەیانەت‌کارانە، خۆفرۆشانە؛ بنەڕەت: لە *trecherous* فەرەنسی کۆن، لە *trecheor* "a cheat"، لە *trechier* "هەڵخەڵەتاندن، دەس‌بڕین to cheat") ۞ 1 خائن 2 غیرقابل اطمینان، خطرناک

treacherousness /'tretʃərəsnəs/ *noun*
ناپاکی، خەیانەت، خۆفرۆشی ۞ خیانت

treachery /'tretʃəri/ *noun, pl.* treacheries
1 ناپاکی، دووڕوویی، خۆفرۆشی، treason 2 کردەوەی خەیانەت‌کارانە یان ناپاکانە ۞ 1 خیانت، غدر 2 اقدام خائنانه

treacle /'tri:kl/ *noun,* also Brit. molasses
1 دۆشاو، شیلە، molasses 2 دەرمانی ژار ۞ 1 مُلاس 2 تریاق

treacly /'tri:kli/ *adjective* (treaclier, treacliest)
1 دۆشاوئاسا، شیلەئاسا، خەست و لینج 2 بەسۆز، گریاناوی: *treacly sentimentality* 3 ڕشێنەرەوە ۞ 1 ملاس‌مانند 2 احساساتی 3 مهوع

tread /tred/ *noun*
1 خشپە، دەنگی پێ، تەپەتەپ: *I heard his heavy tread on the stairs* 2 ڕووپلە، جێ‌پای پلە، تەرکی پلیکان، سەر پلیکان 3 (پێڵاو، پێچکە یان تایە) شەقل: *The tyres were worn below the legal limit of 1.6 mm of tread* 4 (باڵندەکان) جووت‌بوون ۞ 1 صدای پا 2 کف پله 3 (کفش و تایر) آج 4 جفت‌گیری

treadle /'tredl/ *noun*
پێدال، لاقە، جێ‌پێ، پایی، پێیی، پێ‌تەختە ۞ پدال

treadmill /'tredmɪl/ *noun*
1 (لە ئاش و شتی وادا) چەرخی پایی 2 ئاشی پایی 3 دەزگای لەسەر هەڵاتن، ترێدمیل (کە جاران وەکوو سزایێ بۆ زیندانیان بەکاریان دێنا) 4 (خوازە) کاری سەخت و یەک‌شێوە، کۆڵەمەرگی: *the office treadmill* ۞ 1 چرخ پایی 2 آسیای پایی 3 تردمیل 4 (مجازی) کار شاق و یک‌نواخت

treadwheel = treadmill1

treas *abbreviation* treasurer

treason /'tri:zn/ *noun*
1 (high treason) خەیانەت، خۆفرۆشی، وڵات‌فرۆشی، جاشێتی، ناپاکی 2 (petty treason، (مێژوویی) تاوانی کوشتنی سەروەر یان هاوسەر، خەیانەتی چکۆلە، گچکەناپاکی ۞ 1 خیانت 2 خیانت جزئی

treasonable /'tri:zənəbl/ *adjective,* also treasonous
خەیانەت‌کارانە، خۆفرۆشانە، ناپاکانە، خائینانە، نیشتمان‌فرۆشانە: *treasonable words* (treasonably *adv*) ۞ خیانت‌آمیز، خائنانه

treasure /'treʒə(r)/ *noun*
1 گەنجینە، خەزێنە، گەنج، گەوهەرخانە 2 شتێکی زۆربەنرخ یان بەبایەخ، گەوهەر 3 (نافەرمی) کەسێکی یەکجار بەنرخ ۞ 1 خزانه 2 موهبت 3 تریزر

treasure chest *noun*
سنووقی خەزێنە یان گەنجینە، گەنجینەدان ۞ صندوق خزانه

treasured *adjective*
خۆشەویست، گرانبایی، بەنرخ، بەبایەخ ۞ عزیز، قیمتی، نفیس

treasure-house *noun*
گەنجینە، خەزێنە، گەنج، گەوهەرخانە ۞ خزانه

treasure hunt *noun*
1 گەنجێن (یاری دۆزینەوەی شتێکی شاردراو) 2 ڕاوەگەنج، گەڕان بە دوای گەنج و خەزێنەدا ۞ 1 گنج‌بازی 2 شکار گنج

treasurer /'treʒərə(r)/ *noun*
گەنجینەوان، بەرپرسی گەنج، گەنج‌پرس ۞ خزانه‌دار

treasurership /ˈtreʒərəʃɪp/ *noun*
گەنجینەوانی، گەنجینەپرسی، گەنجپرسی ◌ خزانەداری

treasure trove *noun*
1 گەنجینە، گەنج، خەزێنە 2 (خوازە) خەزێنە، گەنجینە، گەنج ◌ 1 خزانە، دفینە 2 (مجازی) گنجینە

treasury /ˈtreʒəri/ *noun, pl.* treasuries
1 خەزێنە، شوێنی تیاهەڵگرتنی گەنج، گەنجینە، گەنج 2 سەرچاوەی پربایەخ، خەزێنە 3 (the Treasury) (لە بریتانیا) وەزارەتی دارایی، شالیاری دارایی ◌ 1 خزانە 2 منبع سرشار 3 (با T) وزارت دارایی

Treasury bills *noun, pl.*
تریژیری بیلز، بیلزی کورتماوە (لە لایەن حکومەتەوە دەردەکرێ) ◌ اسناد خزانەی کوتاەمدت

Treasury bonds *noun, pl.*
تریژیری بیلز، بیلزی درێژماوە (لە لایەن حکومەتەوە دەردەکرێ) ◌ اسناد خزانەی درازمدت

Treasury note *noun*
(مێژوویی، ئەمریکا و بریتانیا) ئیسکناسی دەرکراو لە لایەن وەزارەتی داراییەوە ◌ اسکناس صادرە از خزانە

treat /triːt/ *noun*
1 خۆشی، لەزەت، کەیف، (کەیف و)نەهەنگ 2 شتی خۆش (ب.ت. بە شێوەیەکی چاوەڕواننەکراو)، دیاری 3 میوانیکردن، میوانداری 4 سوور، میوانی ◌ 1 لذت 2 چیز لذتبخش، تحفە 3 پذیرایی 4 مهمانی

treatable *adjective*
(نەخۆشی) دەرمان دەکرێ، چارەسەر دەبێ، چاک دەبێتەوە ◌ علاجپذیر

treatise /ˈtriːtɪs, US -tɪz/ *noun*
نامیلکە (فەرمییانە و ڕێکوپێکانە لەمەڕ بابەتێکەوە) ◌ رسالە

treatment /ˈtriːtmənt/ *noun*
1 هەڵسوکەوت، مامەلە، جووڵانەوە، شێوەی جووڵانەوە یان هەستان و دانیشتن، 2 handling دەرمان(کردن)، چارەسەرکردن، چارە(کردن)، تیمار(کردن) 3 بەکارهێنانی مادە یان پرۆسەیێ بۆ پاراستن یان پێدانی تایبەتمەندییێکی تایبەتی بە شتێک، مادەیێ کە بۆ ڕەعەمەل هێنانی شتێ بەکاردێ ◌ 1 رفتار، نحوەی برخورد، سلوک، معاملە 2 معالجە 3 تریتمنت

treaty /ˈtriːti/ *noun, pl.* treaties
1 پەیمان، پەیماننامە، ڕێککەوتن، قەراروبڕی، دانوستان: *to draw up/sign/ratify a treaty* 2 = private treaty ◌ معاهدە، پیمان، توافق

treaty port *noun*
بەندەری ئازاد (ب.ت. لە سەدەی 19 و سەرەتاکانی سەدەی 20 لە چین، ژاپۆن و کۆریا) ◌ بندر آزاد

Trebbiano /ˌtrebɪˈɑːnəʊ/ *noun*
1 تریبیانۆ (جۆرێ ترێی مەی کە لە ئیتالیا و بڕێ جێی تر دەچێنرێ 2 مەی ئەو ترێیە. بنەڕەت: لە ناوی ڕووباری *Trebbia*) ◌ تربیانو

treble[1] /ˈtrebl/ *noun, adjective*
سێبەرامبەر، سێقات، سێئەوندە، سێچەندانە ◌ سە برابر

treble[2] /ˈtrebl/ *noun, adjective*
1 دەنگی تیژ، دەنگی زیل، سۆپرانۆ، دەنگی تیژی کوڕان، کوڕێ بە دەنگی تیژەوە 2 تیژ، زیل، سۆپرانۆ: *a treble voice* 3 بە دەنگی تیژەوە ◌ 1 صدای زیر، سوپرانو، صدای زیر پسرها، پسری با این صدا 2 و 3 تریل

treble clef *noun,* also treble staff
(موسیقا) کلیلی سۆل، کلیلی G ◌ کلید سل

trebly /ˈtrebli/ *adverb*
بە شێوەیێکی سێئەوندە، سێچەندانە ◌ بە طور سە برابر

trebuchet /ˈtrebjʊʃet, US -bəʃet/ *noun,* also trebucket
مەنجەنیق، بەرداوێژ ◌ منجنیق

trecento /treɪˈtʃentəʊ/ *noun*
هونەر، وێژە و بیناسازی سەدەی چاردەیەمی ئیتالیا ◌ ترستو

tree /triː/ *noun*
1 درەخت، دروشە، دار 2 ڕەچەڵەکنامە 3 (کۆن) سێدارە، دار، قەنارە 4 قالب 5 دارۆچکە، دەوەن، پنچک (بنەڕەت: *trēow*، *trēo* ئینگلیسی کۆن، لە ئەڵمانی) ◌ 1 درخت، چوب 2 شجرەنامە 3 چوبەی دار 4 قالب 5 بوتە

treecreeper *noun*
باڵندەخزنە: جۆرێ باڵندەی دەنگخۆشی پەروباڵ بۆر کە بە قەدی داردا دەخزێ تا بە شوێن مێرووەکاندا بگەڕێ [*Certhia familiaris* و جۆرە پێوەندیدارەکان] ◌ نوعی پرندە

tree ear = wood ear

treed *adjective*
پڕدار، داراوی، پڕداروبار، دارلێچەقێنراو، دارلێڕوێنراو ◌ پردرخت

tree fern *noun*
(ڕووەکناسی) فیرنی داری، سەرەخس یان سەرخەسی داری [*Cyathea*، *Dicksonia* و توخمەکانی تر] ◌ سرخس درختی

tree frog *noun*
(گیانەوەرناسی) بۆقی داری [خێزانەکانی Hylidae و Rhacophoridae: زۆر جۆرن] ◌ قورباغەی درختی

tree heath *noun*
دەوەنێکی گوڵسپی لە تیرەی heather [*Erica*

[*arborea*] ۞ نوعی بوته

tree house *noun*
ماڵی سەردار، خانووی ژووردار (کە بۆ کایەی منداڵان لەسەر دار، ساز دەکرێ) ۞ خانەی درختی

treeless /'tri:ləs/ *adjective*
بێدار، بێدرەخت، رووتەڵ ۞ بی‌درخت

tree line *noun*, also treeline
رادە یان هێڵی شینبوونی دار (لە بەرزاییەکان و لە باشوور و باکووری زەوی، داری لێ شین نابێ) ۞ مرز رویش درخت

tree-lined *adjective*
(ڕێگا یان شەقام) دارلێچەقێنراو، دارلێروێنراو، دارچەقێن ۞ مشجر

tree mallow *noun*
تۆلەکەی داری [*Lavatera arborea*] ۞ پنیرک درختی

treen *noun*
دارینە (شتی کۆنی چکۆلەی لە دار) ۞ ترین

treenail *noun*, also trenail or US trunnel
سنگ، قرک، مۆلە ۞ میخ بزرگ چوبی

tree of heaven *noun*
داری ئاسمانی یا بەهەشتی [*Ailanthus altissima*] ۞ درخت آسمانی

tree of knowledge *noun*, also tree of knowledge of good and evil
داری میوەی قەدەخەکراو (لە باخی عەدەن کە ئادەم و حەوا لێیان خوارد، Gen. 2:9, 3) ۞ درخت میوەی ممنوعه

tree of life *noun*
1 (Tree of Life، لە کتێبی پیرۆزدا) داری ژیان (لە باخی عەدەندا کە بەرەکەی ژیانێکی هەمیشەییت پێدەدا Gen. 3:22-24) = 2 thuja یان arbor vitae ۞ درخت زندگانی

tree pie *noun*
جۆرێ قەلەڕەشەی دارنشینی کلکدرێژی ئاسیایی، پەروباڵی بۆر، قاوەیی یان ڕەشباوە [*Dendrocitta* و تۆخمەکانی تر] ۞ نوعی کلاغ

tree ring *noun*
ئاڵقەی تەمەنی دار ۞ حلقەی سن درخت

tree shrew *noun*
shrewی داری [*Tupaia* و تۆخمەکانی تر] ۞ shrew درختی

tree sparrow *noun*
چۆلەکەی داری، جۆرێ چۆلەکەی ئوراسیایی [*Passer montanus*] ۞ گنجشک درختی

tree surgeon *noun*
نەشتەرگەری دار، تویکاری دار ۞ تری سرجیون

tree surgery *noun*
نەشتەرگەریی دار، تویکاریی دار ۞ تری‌سرجری

tree toad = tree frog

tree tomato = tamarillo

treetop /'tri:tɒp, US -tɑ:p/ *noun*
سەردار، نووکی دار، سەرنووچکەی دار: *birds nesting in the treetops* ۞ بالای درخت

treetops *noun, pl.*
لق‌وپۆپی سەری دار ۞ شاخەهای بالای درخت

tree trunk *noun*
قەدی دار، کۆتەرە، پادار، گۆ، کۆلەسی ۞ تنەی درخت

trefoil /'trefɔɪl, US 'tri:fɔɪl/ *noun*
1 رووەک یان گیای سێپەرە، شەوەر [تۆخمەکانی *Lotus* و *Trifolium*: چەندین جۆرن] 2 کەلای سێپەرە 3 رازاندنەوەی سێپەرەیی یان شەوەری 4 دیزاینی سێپەرە(یی)، سێپەرەکێش ۞ 1 گیاه سەپرەای 2 برگ سەپرەای 3 آرایش سەپرەای 4 طرح سەپرەای

treillage *noun*
1 تۆڕ 2 داربەس، داربەند، کەپر، لۆپک 3 قایمە، کێتە، کورەدار، قایمەمێو ۞ 1 شبکە 2 داربست 3 چفتە مو

trek /trek/ *noun*
1 سەفەر یان گەرانی دوورودرێژ (بە پیادە) 2 ڕێگای دوورودرێژ، ڕێگای ماران 3 پیادەڕەوی، پیادەڕۆیی، ڕێگاڕەوی ۞ 1 سفر طولانی 2 راه طولانی 3 پیادەروی

trellis /'trelɪs/ *noun*, also trelliswork
1 تۆڕ 2 داربەس، داربەند، کەپر، لۆپک 3 قایمە، کێتە، کورەدار، قایمەمێو (trellised *adj*) ۞ 1 شبکە 2 داربست 3 چفتە مو

Trematoda /ˌtremə'təʊdə/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) کونەوەران، باکێشداران، کونداران، ترێماتۆدا، ترێماتۆدا: دەستەیێ لە کرمەپانەکان کە ئەو fluke ـانە دەگرێتەوە کە مشەخۆری نێوەکین (بنەڕەت: لە لاتینی نوێ، لە یۆنانی "کونکون" trēmatōdēs "perforated"، لە trēma ،trēmat- "کون" "hole") ۞ ترماتودا

trematode /'tremətəʊd/ *noun, adjective*
(گیانەوەری)کونەوەر، کوندار، باکێشدار، ترێماتۆد ۞ (جانور) تریماتود

tremble /'trembl/ *noun*
1 لەرزین، مچورک، موچرک، تەزینەداهاتن، چەقوچۆ، هەڵلەرزین، لەرز، لەرزە 2 (trembles) لەرز، موچرکە: جۆرێ poisoning ی سەختی پاتاڵ ب.ت. ڕەشەوڵاخ بەهۆی ئەلکۆڵی ژاراوی نێو جۆرێ snakeroot (*Eupatorium rugosum*) و rayless goldenrod کە نیشانەکانی بریتین لە لەرز tremors، لاوازی و گیری constipation ۞ 1 لرزش، رعشه 2 ترمبل

trembling *adjective*
لەرزۆک، لەرزیو، لەرزۆک، هەڵلەرزیو (tremblingly *adv*) ۞ لرزان

trembling poplar *noun*
aspen ی ئەورووپایی ◌ aspen ی اروپایی
trembly /ˈtrembli/ *adjective* (tremblier, trembliest)
1 (نافەرمی) لەرزۆک، لەرزۆک، لەرزن، هەڵلەرزیو 2 tremulous نارەحەت، نگەران، دڵلەدوا ◌ 1 لرزان 2 مضطرب
tremendous /trəˈmendəs/ *adjective*
1 گەورە، مەزن، زل، گەپ، بەهێز، خێرا، ترسێنەر، ترس‌بار، بەسام، تۆقێنەر، داخورپێنەر: *a tremendous explosion* 2 یەکجارباش، ناتاسایی، بێ‌وێنە، بێ‌هاوتا: *a tremendous number of people* ◌ 1 عظیم، مهیب 2 عالی
tremendously /trəˈmendəsli/ *adv*: بە شێوەیەکی ترسناک، ترسناکانە، تۆقێنەرانە، یەکجار، بێداد: *tremendously exciting*
tremendousness /trəˈmendəsnəs/ *n*: گەورەیی، مەزنی، زلەیی، ترسێنەربوون، ترس‌باری، تۆقێنەربوون) ◌ 1 عظیم، مهیب 2 عالی
tremolando /ˌtreməˈlandəʊ/ *noun, pl.* tremolandi – tremolo
tremolite /ˈtrem(ə)laɪt/ *noun*
تریمۆلیت، تریمۆلایت: کانزایی لە سیلیکاتی کالسیۆم و مەگنیزیۆم؛ بنەرەت: لە دۆڵی *Tremola* سویس Switzerland + (-ite[1] ◌ ترمولیت
tremolo /ˈtreməlaʊ, US -loʊ/ *noun, pl.* tremolos
(موسیقا) تریمۆلۆ، تریمۆلۆ، لەرینەوە ◌ ترەمولو
tremor /ˈtremə(r)/ *noun*
1 لەرزین، لەرز، تەڤزین، هەڵلەرزین، تەزپیاهاتن، لەرینەوە، لەرزە، لەرە 2 جووڵە، تەکان، جم، هەژان، جمان (سووک) 3 بوومەلەرزەی سووک: *an earth tremor* ◌ 1 لرزش، ارتعاش 2 جنبش 3 زلزلەی خفیف
tremulant *adjective*, also tremulent
لەرزۆک، لەرزیو، لەرۆک، هەڵلەرزیو، trembling ،tremulous ◌ لرزان، مرتعش
tremulous /ˈtremjələs/ *adjective*
1 لەرزۆک، لەرزیو، لەرۆک، هەڵلەرزیو 2 ترسەنۆک 3 نارەحەت، نگەران، دڵلەدوا، پەشێو، هەژیو ◌ 1 لرزان، مرتعش 2 بزدل 3 عصبی
tremulously /ˈtremjələsli/ *adverb*
بە دەنگی لەرزیوەوە، بە دەنگەلەرزێوە، نارەحەتانە، بە نگەرانی‌یەوە: *'Who are you?' she asked -lously* ◌ با صدای لرزان، با نگرانی
tremulousness /ˈtremjələsnəs/ *noun*
لەرزین، لەرزپیاهاتن، لەرزە، لەرە، لەرینەوە ◌ لرزش، ارتعاش
trenail = treenail
trench /trentʃ/ *noun*
1 قوڵکە، چاڵ، جۆگە، شەتاو، شیو، ئاودڕ، درناڵ، کەند، کەنداڵ، کەنەک، کەندری درێژ، رەهەند، پەرێز، کۆزک، خەنەک، خەرەند، خەندەک، مەتاڵ، مەتەرێز، سەنگەر: *Workmen were digging a trench beside the road* ◊ *life in the trenches* 2 (هەرووەها ocean trench) چاڵی درێژ و باریک و قووڵ، لە تەرکی ئۆقیانووس‌دا، کەنداڵ ◌ 1 مجرا، گودال، نهر، کانال، خندق، سنگر 2 گودال (کف اقیانوس)
trenchancy /ˈtrentʃənsɪ/ *noun*
کاریگەری، بڕایی، یەکلایی‌کەرەوەیی ◌ قاطعی، برندگی
trenchant /ˈtrentʃənt/ *adjective*
1 پتەو، بەهێز، تۆکمە، بەقەوەت، توند، سەخت، کاریگەر، بڕا، یەکلایی‌کەرەوە 2 لەروو، بێ‌پەردە 3 (کۆن، وێژەیی) تیژ، بڕا، موو دەکا ◌ 1 محکم، قاطع، نافذ 2 صریح 3 تیز
trenchantly /ˈtrentʃəntli/ *adverb*
کاریگەرانە، پتەوانە، بە شێوەیەکی تۆکمە، بەهێزانە ◌ بە طور محکم
trenchant coat *noun*
بارانی، باران‌دانەدەر ◌ بارانی
trencher[1] /ˈtrentʃə(r)/ *noun*
1 (مێژوویی) تەبەق، تەبەک، کەشەفی لە دار 2 mortarboard - ◌ سینی چوبی
trencher[2] /ˈtrentʃə(r)/ *noun*
خەنەک‌هەڵکۆڵ، خەنەک‌کەن ◌ حفار خندق
trencherman *noun, pl.* trenchermen
مرۆی زۆرخۆر، خۆرا، زگ‌بەرداوە ◌ آدم پرخور
trench fever *noun*
تای سەنگەر، تای خەنەک، خەنەکەتا (شەری جیهانی یەکەم) ◌ تب سنگر
trench foot *noun*
سەرمابردنی پا، پێی سەرمابردوو ◌ ترنچ فوت
trench knife *noun*
چەقۆی شەڕ ◌ نوعی چاقو
trench mortar *noun*
تۆپی هاوەنی سەنگەر یان خەنەک ◌ خمپاره‌انداز سنگری
trench warfare *noun*
شەری سەنگەر بە سەنگەر، شەری خەنەکی یا سەنگەری ◌ نبرد سنگری
trend /trend/ *noun*
1 داشکانەوە، ئارەزوو، حەز، وێست 2 رەوت، رەوەند، رێرەو، ئالی، لایەن 3 مۆد، باو، داب ◌ 1 گرایش، تمایل 2 روال، جهت 3 مد
trendily /ˈtrendɪli/ *adverb*
بە شێوەیەکی باو، برەودارانە ◌ بە طور متداول
trendiness /ˈtrendinəs/ *noun*
برەوداری، باوبوون، داب‌بوون ◌ متداول بودن
trend-setter /ˈtrendsetə(r)/ *noun*
1 پێشەنگ، سەرجەلە، سەرقەتار، رێچەشکێن 2

پێشەنگی داب، باوداهێن ۞ 1 پیشگام 2 پیشرو مد

trend-setting /'trendsetɪŋ/ *adjective*
1 پێشەنگ، سەرجەڵە، سەرقەتار، رچەشکێن 2 پێشەنگی داب، باوداهێن: *a trendsetting band* ۞ 1 پیشگام 2 پیشرو مد

trendy /'trendi/ *adjective* (trendier, trendiest), *noun* (*pl.* trendies)
adj مۆدی رۆژ، رۆژبابەت، بەبرەو، باو: *trendy clothes* *n* مۆدپەرست، مۆدباز، باوپەرست، مۆدخواز ۞ *adj* مد روز، رایج *n* اهل مد

trepan /trɪ'pæn/ = trephine

trephine /trɪ'fʌɪn, US -'fi:n/ *noun*
هەرە یان مشاری کەڕاکە(بڕ، لە نەشتەرگەری بۆ لابردنی بازنەیێکی شانە یان ئێسکی) ۞ ارەی جمجمه

trephination /ˌtrefɪ'neɪʃ(ə)n/ *noun*
کونکردنی کەڕاکەی سەر ۞ ایجاد سوراخ در جمجمه

trepidation /ˌtrepɪ'deɪʃn/ *noun*
نگەرانی، ترس، نارەحەتی، دڵەتەپێ، دڵەخورپێ، دڵەڕاوکێ (بنەڕەت: لە لاتین، لە *trepidatio(n-)* لە *trepidare* "لەرزین") ۞ اضطراب، دلهره

trespass /'trespəs/ *noun*
1 دەس‌درێژی، پێشێلکردن، ژێرپێنان 2 چوونەژوورەوە بۆ نێو سامان و مڵکی کەسێ بە بێ‌دەستوور یان ناقانوونی، دەس‌درێژی بۆسەر مڵکی کەسێ 3 (جاران) هەڵە، گوناح، کاری خراپ، transgression ۞ 1 تجاوز، تعدی 2 ترس‌پاس 3 خطا، خلاف

trespasser /'trespəsə(r)/ *noun*
دەس‌درێژکەر، پێشێلکەر، سنووربەزێن، رادەتێپەڕاندوو، رادەتێپەڕێن: *The notice read: '-sers will be prosecuted.'* ۞ متجاوز، متعدی

tress /'tres/ *noun*
1 پەلکە، گولانگ 2 (tresses /'tresɪz/) زلف، بسک، پرچ، بسکان، locks (ب.ت. هی ژن): *her long blonde -sses* ۞ 1 طره 2 (در جمع) گیسو

tressed *adjective*
هۆنراوە، گیراوە، پەلکێنراو ۞ بافته‌شده

tressel = trestle

trestle /'tresl/ *noun*
پاچکە، پێچک، پایە، پا، پێ، لاق ۞ پایه

trestle-table *noun*
مێزی پێچکەدار، مێزی پاچکەدار (یان لاقدار) ۞ میز پایه‌دار

trestle bridge *noun*
پردی پێچک(ـە)دار، پردی پێچکبەند یان پایەدار ۞ پل پایه‌دار

trestlework /'treslwɜ:k/ *noun*
چوارچێوە یا پایە و کۆڵەکەی بن پرد یان خانووبەرە ۞ پایه‌های مشبک

tret /trɛt/ *noun*
(مێژوویی) سڵاودانەوە، قورس‌کێشان ۞ ترت

trettinoin *noun*
ترێتینۆین: دەرمانێ کە لەباری کیمیاییەوە سەربە ڤیتامین A یە، وەک مەرهەمێکی شوێنی topical ointment بۆچارەسەری نەخۆشی و ناسازی‌یەکانی پێست ب.ت. acne بەکاردێترێ ۞ ترتینوین

trevally /trɪ'vali/ *noun, pl.* trevallies
ئەسپە: جۆرێ ماسی دەریایی هیند و پاسیفیک و توخمەکانی تر: چەندین جۆرن [*Caranx*] (لە *caballo* سپانیایی "ئەسپ") ۞ نوعی ماهی

trews /tru:z/ *noun, pl.*
شەڵوار، پاتۆڵ، دوولنگانە (شەڵواری تەنگی سکاتلەندی) ۞ شلوار، ترو

trey /treɪ/ *noun, pl.* treys
1 (پەڕین) سێ‌لو 2 (تەختە) سێ 3 (لە بەسکێتبۆڵدا) سێ‌خاڵە ۞ 1 سه‌لو 2 سه 3 تری

tri- /traɪ-/ *prefix*
پێشگر: 1 سێ- سیان- سییان-: *triathlon* 2 (کیمیا، لە ناوی ئاوێتەکانا) سێ گەردیلە یا کۆمەڵی جۆرێکی تایبەتی تیایە: *trichloroethane* (بنەڕەت: لە لاتین و یۆنانی، لە *tres* لاتین و *treis* یۆنانی) ۞ پیشوند: 1 سه- 2 تری

triable /'trʌɪəb(ə)l/ *adjective*
لەدادگایی‌هاتوو، لە دادگایی دێ، دادگایی دەکرێ، بۆ دادگایی(کردن) دەبێ، لە دادگایی دێ ۞ محاکمه‌پذیر

triad /'traɪæd/ *noun*
دەستەی سێ‌دانەیی، کۆمەڵی سێ‌دەنگی، سیانە، trinity ۞ گروه سه‌تایی

Triad /'traɪæd/ *noun*
ڕێکخراوەیەکی نهێنی چینی کە چالاکی تاوانکاری زۆر دەکا ۞ تراياد

triadic *adjective*
سێ‌دانەیی، سێ‌دەنگی، سیانە (triadically *adv*) ۞ سه‌تایی

triage /'tri:ɑ:ʒ, US tri:'ɑ:ʒ/ *noun*
1 پێش‌خستنی دەرمان(کردن یان چارەسەری)، دیاری‌کردنی لەپێشەوەبوونی چارەسەری بۆ نەخۆش و بریندارەکان بەپێی شێرزەیی رەوشیان 2 دیاری‌کردنی لەپێشەوەبوون بۆ کات‌وساتی تەنگەتاوی ۞ 1 رده‌بندی درمانی 2 تعیین اولویت در مواقع ضروری

trial /'traɪəl/ *noun, adjective*
n 1 دادگایی(کردن)، دادپرسی: *a murder trial* 2 تاقی‌کردنەوە، ئازمایشت، جەرەبانـدن 3 تێکۆشان، حەول، بزاف، رەنج، تەقەلا 4 مایەی گیروگرفت یان کێشە، ملۆزم، مایەی نگرانی *adj*

تاقی‌کردنەوەیی ۞ *n* 1 محاکمه 2 آزمایش 3
کوشش 4 مایەی دردسر *adj* آزمایشی

trial and error *noun*
تاقی‌کردنەوە و لێ‌شێوان یان هەڵە، ئازمایشت و
هەڵە ۞ آزمایش و خطا

trial balance *noun*
هاوکێشی یان هاوسەنگی تاقی‌کردنەوەیی ۞
تعادل آزمایشی

trial balloon *noun*
هەڵسەنگاندنی قسە یان کردەوە، تاقی‌کردنەوەی
وتە یان کردەوە ۞ آزمایش سخن یا عمل

trial jury *noun*
دەستەی سوێندخۆران ۞ هیأت منصفه

trial lawyer *noun*
پارێزەرێ کە سەردانی دادگاکانی تاوانیش دەدا
۞ تریال لاویر

trialogue *noun*
وت‌ووژێ یان گفت‌وگۆی سێ‌کەسە ۞
گفت‌گوی سەنفرە

trial run *noun*
جێبەجێ‌کردنی تاقی‌کردنەوەیی یا سەرەتایی،
مەشق ۞ اجرای مقدماتی

triangle /'traıæŋgl/ *noun*
1 سێ‌گۆشە 2 شتی سێ‌سوو یان سێ‌گۆش،
سێ‌پاڵوو 3 دەستەی سێ‌کەسی 4 (موسیقا)
سێ‌گۆشە، سێ‌سووچکە، تری‌ئەنگل 5 سێ‌پایە،
سێ‌پاچکە 6 شتی سێ‌لایەنە یان سێ‌لایی ۞ 1
مثلث 2 چیز سەگوشە 3 گروە سەنفری 4
(موسیقی) تری‌انگل 5 سەپایە 6 چیز سەجانبە

triangular /traı'æŋgjələ(r)/ *adjective*
1 سێ‌گۆشەیی، سێ‌گۆشەئاسا: *a triangular*
2 a triangular pyramid ◊ plot of land
سێ‌کەسی 3 سێ‌لایەنە، سێ‌قۆڵی: *a -iangular*
agreement ۞ 1 مثلثی 2 سەنفری 3 سەجانبە

triangularity *noun*
سێ‌گۆشەیێتی، سێ‌گۆشەیی ۞ مثلثی‌شکل

triangular prism *noun*
ناوێزە یان پوازکی سێگۆش(ەیی) ۞ منشور
سەوجهی یا مثلث‌القاعده

triangulation /traı,æŋgju'leıʃn/ *noun*
(لەسەر نەخشە) سێگۆشاندن، دابەش‌کردن بەسەر
سێگۆشەکاندا، سێ‌گۆشەبەندی ۞ مثلث‌بندی

triarchy *noun*
حکومەتی سێ‌کەسە یا سیانی ۞ حکومت سەتنی

triarticulate *adjective*
سێ‌جومگەیی، سێ‌بەندی ۞ سەمفصلی

Triassic /trʌı'asık/ *adjective*
ترياسیک: سەربە یەکەمین سەردەم لە
سەردەمانی ژیانی نێوەڕاست Mesozoic era
(نێوان Permian و Jurassic دەوروبەری 245
تا 208 ملیۆن ساڵ لەوەپێش)، کە یەکەمین
دایناسۆرەکان، ئامۆنیتەکان ammonite و
گیانەوەرە سەرەتایی‌یەکان primitive دەرکەوتن؛
بنەڕەت: لە *trias* ی late Latin (بڕوانە triad)،
چونکو چینەکان بەسەر سێ کۆمەڵ یان گروپدا
دابەش کراون + ic-) ۞ ترياسیک

triathlon /traı'æθlən/ *noun*
سێ‌ملانێ، سێ‌ملانە، پێشبڕکێی سیانە، پێشبڕکێی
یان وەرزشە سیانی‌یەکان (زۆرتر راکردن،
چەرخ‌سواری و مەلە لەخۆدەگرێ) ۞ مسابقەی
سەگانە

triatomic /ˌtrʌıə'tɒmık/ *adjective*
سێ‌گەردیلەیی، خاوەنی سێ گەردیلە ۞ دارای
سە اتم

triaxial /trʌı'aksıəl/ *adjective*
سێ‌تەوەری ۞ سەمحوری

triazine /'trʌıəzi:n, trʌı'azi:n, -zın/ *adjective*
ترائەزین، تریازین: هەریەک لە سێ ئاوێتە
$C_3H_3N_3$ خاوەنی ئاڵقەیێ کە لە سێ گەردیلەی
نیترۆژێن و سێ گەردیلەی کاربۆن پێکهاتووە؛
هەروەها هەریەک لە سێ بەرهەمی ئەم ئاوێتە
(وەک atrazine و simazine) کە وەک گیاکوژ
herbicide بەکاردێنرێن ۞ تریازین

tribade /'trıbəd/ = lesbian

tribadism = lesbianism

tribal /'traıbl/ *adjective, noun*
adj خێڵەکی، هۆزی، هۆزەکی، سەربە هۆز *n*
ئەندامانی کۆمەڵە خێڵەکی‌یەکان، ب.ت.
نیمچەوشکاری هێندا ۞ *adj* قبیله‌ای *n* تریبال

tribalism /'traıbəlızəm/ *noun*
1 ترایبالیزم، سیستمی خێڵەکی، ڕێکخستەی
خێڵەکێتی 2 هۆشیاری هۆزی یان خێڵەکی،
ئاگاداری خێڵەکی 3 دەمارگرژی خێڵەکی ۞ 1
قبیله‌گرایی، نظام قبیله‌ای 2 آگاهی قبیله‌ای 3
تعصب قبیله‌ای

tribasic /trʌı'beısık/ *adjective*
(کیمیا) سێ‌تفتی ۞ سەبازی

tribe /traıb/ *noun*
1 هۆز، خێڵ، عێل، ئێل، تایەفە، تیرە 2 (tribes،
نافەرمی) لەشکرێ، خێڵی 3 (لە ڕۆمی کۆندا)
هەریەک لە چەندین (لە بنەڕەتا سێ) کەرتی
سیاسی 4 (زیندەناسی) بابەتێکی پۆلاندن لە
ژوور genus و لە ژێر (sub)family ۞ 1 قبیله،
ایل، سبط 2 (در جمع) جماعت 3 و 4 تریب

tribesman /'traıbzmən/ *noun, pl.* tribesmen
پیاوی هۆز یان خێڵ، مێری هۆز، ئەندامی هۆزێ
۞ مرد قبیله

tribeswoman /'traıbzwʊmən/ *noun, pl.* tribeswomen
ژنی هۆز یان خێڵ، ئەندامی خێڵێ ۞ زن قبیله

triblet /'trıblıt/ *noun,* also tribolet

میله ◇ سنبه

tribo- /'trʌɪbəʊ, US 'trɪbəʊ/
پیشوند: لێک‌خشان، خشان: *triboelectricity*، *triboluminescence* (بنەڕەت: لە *tribos* یۆنانی) ◇ اصطکاک، سایش

triboelectricity *noun*
بار(گە)ی ئێلیکتریکی کە بە لێک‌خشانەوە دێتەبەرهەم ◇ تریبوالکتریسیته

tribological *adjective*
سەربە (لێک)خشان‌ناسی ◇ اصطکاک‌شناختی

tribologist *noun*
(لێک)خشان‌ناس ◇ اصطکاک‌شناس

tribology /trʌɪ'bɒlədʒi/ *noun*
(لێک)خشان‌ناسی ◇ اصطکاک‌شناسی

triboluminescence *noun*
ڕووناکی یان ترووسکانەوە بە لێک‌خشان، خشانەڕۆشنایی (*adj* triboluminescent: ڕووناکی‌دەرەوە یان ترووسکاوە بە لێک‌خشان، خشانەڕۆشن) ◇ تریبولومینسنس

tribometer /trʌɪ'bɒmɪtə/ *noun*
(لێک)خشان‌پێو ◇ اصطکاک‌سنج

tribophysics *noun, pl.*
فیزیکی لێک‌خشان، (لێک)خشان‌فیزیک ◇ فیزیک اصطکاک

tribulation /ˌtrɪbju'leɪʃn/ *noun*
خەم، خەفەت، پەژارە، کلۆڵی، نارەحەتی، دەرد، مەینەتی، خوێنی دڵ، مەینەتی، ڕەنج، ئەرک، بار، ئازار ◇ محنت، غم، زحمت

tribunal /traɪ'bju:nl/ *noun*
1 جێگای دادگەر، سەکۆی دادگەر، هەرزاڵەی دادپرس یان دادوەر 2 دەستەی دادگەری، دەستەی کێشەڕاپەڕاندن 3 دادگا: *an international war crimes tribunal* ◊ *a military tribunal* ◇ 1 جایگاه قاضی، مسند قضاوت 2 هیأت حل اختلاف 3 محکمه

tribune[1] /'trɪbju:n/ *noun*
1 دوانگە، سەکۆی وتار(دان)، پارێزەری ماف و بەرژەوەندی گشتی (لای ڕۆمی‌یەکان)، پارێزەی مافی گەل، گەل‌پارێز، پشتیوان خەڵک 2 ڕێبەری گەلی 3 قارەمانی گەل 4 (هەروەها military tribune) ئەفسەری لژیۆنێری ڕۆمان ◇ 1 تریبون، مدافع حق ملت، حامی مردم 2 رهبر مردمی 3 قهرمان ملت 4 تریبون

tribune[2] /'trɪbju:n/ *noun*
پشت‌خانی (apse)ی basilica ◇ تریبون

tribuneship *noun*, also tribunate
ئەرکی پاراستنی مافی گشتی ◇ تریبونشیپ

tributary /'trɪbjətri, US -teri/ *adjective, noun* (*pl.* tributaries)
1 *adj* باج‌دەر، پیتاک‌دەر، باج‌دانەر، سەرانەدەر: *tributary system* 2 ژێردەس، گوێڕایەڵ، بن‌دەس، لاوەکی *n* چۆمەڵ، زێ، لقەچۆم، گلار ◇ *adj* 1 خراج‌گزار 2 تابع، فرعی *n* ریزآبه

tribute /'trɪbju:t/ *noun*
1 باج، سەرانە، پیتاک 2 پیاهەڵدان، پەسن‌دان، ستایشت، ڕێزگرتن، قەدرلێنان، سپاس 3 دیاری، پێشکەشی 4 نیشانە، بەڵگە ◇ 1 خراج 2 ستایش، قدردانی 3 هدیه 4 علامت، دلیل

tributyltin *noun*
ئاوێتەیێکی ئەندامی tin، وەک biocide بەکاردێتێ ◇ تریبیوتیلتین

tricar /'trʌɪkɑ:/ *noun*
(بریتانیا) ماشینی سێ‌چەرخە یان سێ‌پێنجکەیی ◇ خودرو سه‌چرخه

tricarboxylic acid cycle = Krebs cycle

trice /traɪs/ *noun*, in a trice
لە چاوترووکانێکا، لە کەفرەکوونێکا، وەک تیسکەی تفەنگ، وەکوو تیر، وەکوو برووسکە: *He was gone in a trice* ◇ آن، خیلی سریع

tricentennial *adjective, noun*
(ئاهەنگی) سێسەدساڵە ◇ (جشن) سیصدساله

tricententenary, *pl.* tricententenaries = tercentenary

triceps /'traɪseps/ *noun, pl.* same
ماسوولکەی سێ‌سەر (لە پشتەوەی باسکە) ◇ عضله‌ی سه‌سر

triceratops /trʌɪ'serətɒps/ *noun*
ڕووسێ‌شاخ: جۆرێ دایناسۆری زلەی گیاخۆری چوارپێی کۆتایی‌یەکانی قۆناخی Cretaceous (بنەڕەت: لە *trikeratos* یۆنانی‌یەوە "three-horned" + *ōps* "face") ◇ نوعی دایناسور

trich(o)- /'trɪkəʊ, US 'trʌɪkəʊ/ *prefix*
پێشگر: تووک، قژ، پرچ، موو، filament: *trichogyne* (بنەڕەت: لە *trikhos*, *thrix* یۆنانی‌یەوە "hair") ◇ پیشوند: مو

trichiasis /ˌtrɪkɪ'eɪsɪs, US trɪ'kʌɪəsɪs/ *noun*
شێن‌بوون بۆ نێوەوە یان بەنێوداچوونی برژانگەکان ◇ تریکیاسیس

trichina /'trɪkɪnə, US trɪ'kʌɪnə/ *noun, pl.* trichinae /-ni:/ or trichinas
کرمی (مشەخۆری) گۆشتی بەراز، مووینە: جۆرێ کرمی نێماتۆدی مشەخۆری مرۆڤ و گیانەوەرانی تر، هەراشەکەی لە ڕیخۆڵە چکۆلەدا دەژی [تۆخم *Trichinella*] ◇ کرم (انگلی) گوشت خوک

trichinosis /ˌtrɪkɪ'nəʊsɪs/ *noun*
تریکینۆز، تریکینۆسیس، نەخۆشی بە کرمی گۆشتی بەراز ◇ تریکینوسیس

trichinous *adjective*
سەربە کرمی گۆشتی بەراز، مووینە یان کرمی گۆشتی بەرازی تیایە ◇ وابسته به کرم گوشت

خوک، دارای کرم گوشت خوک

trichloroacetic acid *noun,* also trichloracetic acid

ئاویتەییکی زاراوی $C_2C_{13}HO_2$، بۆ سازکردنی دەوا و دەرمان، گیاکوژەکان و ماکە کیمیاییەکانی تر و وەک ناسەرەوەیی بۆ دۆزینەوە یان دەرخستنی ئالبۆمین بەکاردیتری ۞ اسید تریکلورواستیک

trichlorphon *noun,* also trichlorfon

تری‌کلۆرۆفۆن: ئاویتەییکی کریستالی $C_4H_8C_{13}O_4P$، ب.ت. وەک میرووکوژ insecticide بەکاردیتری ۞ تریکلورفون

trichloroethylene *noun*

تری‌کلۆرۆئیتیلین: شلەییکی زاراوی بێ‌رەنگ C_2HC_{13} ۞ تریکلورواتیلن

tricho- /'trɪkəʊ, US 'trʌɪkəʊ/

پێشگر: پرچ، موو: *trichocyst* (بچووە بە -(trich(o) ۞ پیشوند: مو

trichobezoar *noun,* also hairball

تۆپەموو، تۆپە (جۆری نەخۆشی ئاژەل (وەک پشیلە یان کەر، کە بە لستەوەی تووک و مووی یەکتر تووشی دەبن) ۞ توپی مویی

trichocyst *noun*

مووکیسە، کیسەموو، مووتوورەکە (هی هێندێ protozoan کە ئەندامی پێوەدەری stinger مووئاسای هەیە(یان تیایە) ۞ تریکوکیست

trichogyne *noun*

موو یان کولکەی مێینە: قیتکە یان دەرپەڕیویێکی سەر ئەندامی مێینەی قەوزەی سوور red algae کرێژەبەرد lichen و هێندێ کارگ یان کەڕوو fungus، وەک وەرگریکی گامێتی نێرینە وایە ۞ تریکوژین

trichogynial *adjective,* also trichogynic

سەربە موو یان کولکەی مێینە ۞ وابستە بە تریکوژین

trichoid *adjective*

تووک‌ئاسا، پرچ‌ئاسا، موویی، شێوەموو، پرچی ۞ مومانند

trichology /trɪ'kɒlədʒi, US -'kɑ:l-/ *noun*

پرچناسی، مووناسی (trichological *adj.* trichologist *n*) ۞ موشناسی

trichome /'trʌɪkəʊm, US 'trɪ-/ *noun*

(ڕووەک‌ناسی) کولکەی گیا یان ڕووەک، کورەک، مووچکە، مووچە، مووژە، زیادییێکی تال‌ئاسا یانریشالی filamentous، ب.ت. پێکهاتەیێکی شێوەمووی توێژی یان ڕووپێستی epidermal ڕووەکی (trichomic *adj*) ۞ کرک گیاهی

trichomonad /,trɪkə(ʊ)'mɒnad/ *noun*

(گیانەوەرناسی و پزشکی) سەرەتاک protozoan یکی مشەخۆری تیرەیی بە جوار یا شەش شێلاقە flagellum، دەچنەنێو دەزگای هەرس و میز و زاوزێ (trichomonal *adj* یا trichomonadal) ۞ تریکوموناد

trichomoniasis /,trɪkə(ʊ)mə'nʌɪəsɪs/ *noun*

تووش‌بوون بە trichomonad مشەخۆرییەکان ۞ تریکومونیاز

Trichoptera /trʌɪ'kɒpt(ə)rə/ *noun, pl.*

(میرووناسی) مووبالان، بالەمووان: دەستەییکی میرووەکان کە caddis fly ـەکان دەگرێتەوە (لە لاتینی نوێ، لە -tricho + *pteron*) ۞ تریکوپترا

trichopteran *noun, adjective*

میرووی مووبال یان بالەموو ۞ تریکوپتران

trichosis *noun*

تریکۆز، تریکۆسیس: هەرجۆرە نەخۆشییێکی موو ۞ تریکوز، تریکوسیس

trichothecene *noun*

تریکۆتیسێن: هەریەک لە چەندین زاراوکی toxin بەرهەمی کارگە ناتەواوە imperfect جۆراوجۆرەکان [تۆخمەکانی fungi *Fusarium* و *Trichothecium*] ۞ تریکوتسن

trichotomous *adjective*

دابەش‌بوو یان کەرت‌بوو بەسەر سێ بەش یان تۆخمدا، خاوەنی سێ بەش یان تۆخم ۞ تقسیم‌شده به سه بخش یا سه عنصر

trichotomy /trʌɪ'kɒtəmi, US trɪ-/ *noun, pl.* trichotomies

دابەش‌بوون یان کەرت‌بوون بەسەر سێ بەش یان تۆخمدا ۞ تقسیم به سه بخش یا سه عنصر

-trichous *suffix*

پاشگر: خاوەنی مووییکی تایبەت ۞ پسوند: دارای موی بخصوصی

trichromatic /,trʌɪkrə'matɪk/ *adjective*

سێ‌ڕەنگ (trichromatism *n*: بینایی سێ‌ڕەنگی) ۞ (دارای) سەرنگ

trick /trɪk/ *noun*

1 گزە، فێڵ، تەلەکە، فەنگ، فروفێڵ، خەش 2 شوخی، جەفەنگ، تیتال‌بازی، حەنەک 3 تەردەستی، چاوبەستی: *a card trick* 4 خوو یا عادەتی تایبەتی، فەن، بار، سوێ، ڕێگا، فێڵ، چەم، کار 5 (پەڕین) دەست (tricker *n*: فێلاوی، بەفروفێڵ، گزەون، فەنگاوی، فەنگ‌باز؛ trickery /'trɪkəri/ *n*: فێڵ‌وفەرەج، فروفێڵ، مەکر، ئۆیین‌بازی، فێڵ‌وفەنگ، گزەویی، گزە، فەنگ‌وفێڵ؛ trickish *adj*: فێلاوی، بەفروفێڵ، گزەون، ئۆیین‌باز) ۞ 1 کلک، حقه، حیله 2 شوخی 3 تردستی 4 عادت خاص، فن، فنو 5 (ورق) دست

trick cyclist = psychiatrist

trickle /'trɪkl/ *noun*

1 میزاو، ڕۆیینی کەم و باریک، خورە 2

نەختەنەختە، کەمکەم، بڕێکی کەم ۞ 1 جریان باریک 2 چکچک، مقدار ناچیز

trickle charger *noun*
دەزگای بارگاندن یان پڕکردنەوەی باتری ۞ دستگاه شارژ باتری

trick question *noun*
پرسیاری بەهەڵەدابەر ۞ سؤال انحرافی

trickster /'trɪkstə(r)/ *noun*
فێڵاوی، تەڵەکاوی، فێڵەباز، مەکرباز، تەڵەکەباز، گزەوون، دەسبڕ، داوباز ۞ حقەباز، شیاد

tricksy /'trɪksi/ *adjective* (tricksier, tricksiest)
1 پڕفروفێڵ، پڕفێڵوفەنگ، زیرەکانە، شەیتان، شڵوق، قۆشمە 2 سەخت، دژوار، چەتوون، ناستەم (**tricksily** /'trɪksɪli/ *adv* ‏tricksiness *n*) ۞ 1 پر از دوز و کلک، زبل، شیطان 2 دشوار

tricktrack /'trɪk træk/ *noun*
نەرد، تەختەنەرد، تاوڵە ۞ نرد

tricky /'trɪki/ *adjective* (trickier, trickiest)
1 فێڵاوی، تەڵەکەباز، گزەوون، زیرەک 2 دژوار، ئاڵۆز، گران، سەخت، ناستەم (**trickily** *adv*: بە گزەوونی، گزەوونانە؛ **trickiness** *n*: فێڵاوی، بەفروفێڵ، گزەوون، فەنگوفێڵ) ۞ 1 حقەباز 2 بغرنج، دشوار

triclinic /trʌɪ'klɪnɪk/ *adjective*
سێلێژ: ئاماژە بە ڕێکخستە یان سیستەمێکی کریستاڵی کە سێ تەوەری خوار یان لابەلای oblique نابەرامبەری هەیە، خاوەنی سێ تەوەری نابەرامبەر کە گۆشە لار یان ناراستەکانیان بڕیبێ ۞ تریکلینیک

triclinium /trʌɪ'klɪnɪəm, trɪ-, -'klʌɪn-/ *noun*, triclinia /-nɪə/
1 دیو یان ژووری نەهارخوری، میزی نانخواردنی سێلایی لە ڕۆمی کۆن 2 دیوێ بە میزێکی واوە ۞ 1 اتاق ناهارخوری 2 تریکلینیم

tricolour /'trɪkələ(r)/ *noun*, *adjective*, US tricolor
1 *n* ئاڵای سێڕەنگ 2 (the Tricolour) ئاڵای فەرەنسە (هەروەها tricoloured) *adj* سێڕەنگە، خاوەنی سێ ڕەنگ، سێ ڕەنگی تیا بەکارهاتووە ۞ *n* 1 پرچم سەرنگ 2 (با T) پرچم فرانسە *adj* دارای سە رنگ

tricorn /'traɪ kɔ:n/ *adjective*, *noun*, also tricorne
1 *adj* سێلایی، سێئالیتی 2 سێگۆشەیی، سێسووچی *n* کڵاوی سێسووچ ۞ 1 *adj* سەجهتی 2 سەزاویەای *n* کلاه سەگوش

tricornered *adjective*
سێگۆشەیی، سێسووچی ۞ سەزاویەای

tricot /'trɪkəʊ, US 'tri:-/ *noun*
(فەرەنسی) تریکۆ (پارچەی چنراو؛ بنەڕەت: لە فەرەنسییەوە "چنین") ۞ تریکو

tricotine *noun*
تریکۆتین (پارچەی هەوریشمی) ۞ تریکوتین

tric-trac *noun*
(مێژوویی) جۆرێ backgammon ۞ نوعی backgammon

tricuspid /trʌɪ'kʌspɪd/ *adjective*
سێنووک، سێسەر، سێچوکڵە، سێگۆش: *a* **tricuspid molar** ۞ سەنوک

tricycle /'traɪsɪkl/ *noun*
سێپێچکەیی، سێپێچکە، سێتگەری، سێچەرخە ۞ سەچرخە

tricyclic /trʌɪ'sʌɪklɪk/ *adjective*, *noun*
adj (کیمیا) سێئاڵقەیی، سێبازنەیی *n* (پزشکی) دەستەیێ لە دەرمانە دژەدڵتەنگییەکان کە گەردەکەیان لەگەڵ سێ بازنە یان ئاڵقە یەکی گرتووە ۞ *adj* دارای سە حلقە، سەحلقەای *n* تریسایکلیک

tricyclist *noun*
سێپێچکەسوار، سێچەرخەسوار، سێچەرخەئاژۆ ۞ سەچرخەسوار

tridactyl /trʌɪ'daktɪl/ *adjective*, also tridactylous
(گیانەوەرناسی) سێپەنجە، سێقامکە، سێئەنگوست ۞ دارای سەانگشت

tridactyly *noun*
سێپەنجەیی، سێقامکەیی، سێئەنگوستی ۞ سەانگشتی

trident /'traɪdnt/ *noun*
1 سێتایی، سێسەرە 2 نیزەی سێتایی، ڕمی سێسەرە 3 نیزە یان ڕمی سێسەرەی ڕاوەماسی ۞ 1 چنگک 2 نیزەی سەشاخە 3 تریدنت

tridentate *adjective*
سێتایی، سێسەرە ۞ سەشاخە

Tridentine /trɪ'dentʌɪn, US trʌɪ-/ *adjective*
سەربە ئەنجومەنی Trent (ترێنتی ئیتالیا، کۆن. Tridentum، ب.ت. 1545-63)، وەکوو بنەمای ڕێبازی کاتۆلیکی ڕۆمانی ۞ تریدنتین

tridimensional *adjective*
tridimensional space : سێڕەهەندی، سێلایی ۞ سەبعدی

tridimensionality *noun*
تایبەتمەندی سێڕەهەندی، سێڕەهەندیتی ۞ خاصیت سەبعدی

triduum /'trɪdjʊəm, US 'trʌɪ-/ *noun*
(ب.ت. لە کڵێسە کاتۆلیکی ڕۆمدا) سێڕۆژانە ۞ ایام ثلاثە

tridymite /'trɪdɪmʌɪt/ *noun*
سێلوون(ـە)، تریدمایت (جۆرێ کوارتز، لە

tridumos ئـهڵـمانی، بنـهڕەت: لـه *Tridymit* یۆنانی "سێلۆنە threefold) ◇ تریدیمیت

tried = past and past participle of try

triennial /traɪ'eniəl/ *adjective, noun*

1 سـێ سـاڵ جـارێ، هـەر سـێ سـاڵ جـارێ 2 سێساڵە، سێساڵانە، سێ ساڵ جارێ ڕوودەدا: *a triennial contract* ◇ 1 سه سال یکبار 2 سه‌ساله

triennially /traɪ'eniəli/ *adverb*

ساڵی سێ جار، هەر سێ ساڵ جارێ ◇ هر سه سال یک بار

triennium /trʌɪ'ɛnɪəm/ *noun*, triennia /-nɪə/ or trienniums

قۆناخی یان ماوەی سێساڵە، سێساڵان (بنەڕەت: لە لاتین، لە -*tri* لاتین "سێ" + *annum* "ساڵ") ◇ دوره‌ی سه‌ساله

trier /'traɪə(r)/ *noun*

1 مرۆی تێکۆشەر، بنیادەمی حەوڵدەر 2 دادگایی‌کەر، دادگایی‌کار، دادپرس ◇ 1 آدم ساعی 2 محاکمه‌کننده

trifacial /trʌɪ'feɪʃ(ə)l/ *adjective*

سێڕوویی، trigeminal ◇ سه‌وجهی

trifacial nerve /trʌɪ'feɪʃ(ə)l/ = trigeminal nerve

trifid /'trʌɪfɪd/ *adjective*

1 سێبەشی، سێکەرتی 2 سێ چوکلە، سێلکانە، سێپەلک، سێددانە، سێقلیشتە ◇ 1 سه‌جزئی 2 سه‌دندانه

trifle /'traɪfl/ *noun*

1 شتی هیچەکە، پرسی ناگرنگ یان هیچوپووچ، شتی بێنرخ، شتی بێبایەخ 2 بارەیەکی کەم 3 برێ کەم، ناخونەک، نەختێ ◇ 1 امر جزئی، مسأله‌ی جزئی، چیز بی‌ارزش 2 مبلغ ناچیز 3 یک ذره

trifling /'traɪflɪŋ/ *adjective*

هیچ(ەکە)، هیچوپووچ، ناگرنگ، ئایەخ، بێبایەخ، بێنرخ، بەکارنەهاتوو ◇ جزئی، ناچیز، بی‌اهمیت

trifocal *adjective, noun*

adj سـێتیـشکۆیی (trifocals) *n* چاویلکـەی سێتیشکۆیی ◇ *adj* سه‌کانونی *n* عینک سه‌کانونی

trifoliate /trʌɪ'fəʊlɪət/ *adjective*, also trifoliated

سـێگـەڵایی، سـێگـەڵاچـەیی، سـێپـەڕە: *a trifoliate plant* ◇ سه‌برگه

triforium /trʌɪ'fɔ:rɪəm/ *noun, pl.* triforia /-rɪə/

تاقی سێچاوەیی ◇ تریفوریم

triform *adjective*

سێبیچمی، سێشێوەیی، سێبەشی، سێپاری ◇ سه‌ریختی، سه‌جزئی

trifurcate /trʌɪ'fɜ:kət/ *adjective*

سێلقانە، سێلکی، trichotomous ◇ سه‌شاخه‌ای

trifurcation *noun*

دابەشکردنی سێلقانە یان سێلکی ◇ تقسیم سه‌شاخه‌ای

trig[1] /trɪg/ *adjective*

خاوێن، شۆخ، ڕازاوە ◇ تمیز، آراسته

trig[2] = trigonometry

trigamist /'trɪgəmɪst/ *noun*

سێهاوسەرە، پیاوی سێژنە، ژنی سێمێردە ◇ سه‌همسره

trigamous /'trɪgəməs/ *adjective*

سێهاوسەر، سێهاوسەرە، سێژنە ◇ سه‌همسر

trigamy /'trɪgəmɪ/ *noun*

سێهاوسەری، سێژنی ◇ سه‌همسری

trigeminal /trʌɪ'dʒɛmɪn(ə)l/ = trifacial

trigeminal nerve *noun*, also trigeminal or trifacial nerve

دەماری سیانە ◇ عصب سه‌قلو

trigeminal neuralgia *noun*

(پزشکی) ئێشی دەماری سیانە ◇ نورالژی تریجمینال

trigger /'trɪgə(r)/ *noun*

1 پەلەپیتکە، چرتە، زیتە 2 دەسپێکەر ◇ 1 ماشه 2 آغازگر

trigger finger *noun*

قامکی پەلەپیتکە، پەنجەی چرتە ◇ انگشت ماشه

triggerfish *noun, pl.* same or triggerfishes

پەلەپیتکەماسی، چرتەماسی: جۆرێ ماسی دەریایی گەرمێنان [خێزان Balistidae: گەلێ جۆرن] ◇ نوعی ماهی

trigger-happy *adjective*

دەسلەسەرپەلەپیتکە، دەسبەچەک، توندوتیژخواز ◇ دست‌به‌ماشه

trigger point *noun*

خاڵی ئاستەم یان پەلەپیتکەیی، خاڵی هەستیار ◇ نقطه‌ی حساس

triglot *adjective*

بە سێزمان نووسراو، نووسراو بە سێ زمان ◇ به سه زبان نوشته‌شده

triglyceride /trʌɪ'glɪsərʌɪd/ *noun*

(کیمیا) تریگلیسێراید، تریگلیسێرید: ئێستێرێ کە لە گلیسێرۆل و سێ کۆمەڵی ترشەڵۆکی چەور پێکهاتووە، ب.ت. پێکهێنەرە سەرەکییەکانی چەوری و ڕۆنە سروشتییەکان ◇ تریگلیسرید

triglyph /'trʌɪglɪf/ *noun*

(بیناسازی) سێدیراوە؟، سێکەندەک، سێکووز(ە)، لە فریزی دۆریسیدا Doric frieze؛ (triglyphic or triglyphical *adj* ◇ سه‌ترکی

trigon /'trʌɪgɒn/ *noun*

1 چەنگ یان lyre کۆنی سێگۆشە 2 (کۆن) سێگۆشە 3 ئەستێرەی سیانە یان کۆبوونەوەی سێ ئەستێرە پێکەوە 4 تیژایی سێگۆشی برای

سەر ددانی کاکیلکەی سەروو upper molar ◌
1 تریگون 2 مثلث 3 ستارەی سەتایی 4 تریگون
trigonal /'trɪg(ə)n(ə)l/ *adjective*
1 سێ گۆشە 2 پانەبڕگەی سێ گۆشەیی ◌ 1 مثلث 2 مقطع عرضی مثلثی
trigonometrical /ˌtrɪgənə'metrɪkl/ *adjective*, also -gonometric /ˌtrɪgənə'metrɪk/
سەربە سێ گۆشەمەنی، بەپێی سێ گۆشەمەنی (trigonometrically *adv*: لە باری یان لە بواری سێ گۆشەمەنی یەوە) ◌ وابسته به مثلثات
trigonometry /ˌtrɪgə'nɒmətri, US -'nɑːm-/ *noun*
سێگۆشەمەنی (جۆرێ زانستی بیرکاری کە باس لە پێوەندی نێوان لاکان و گۆشەکانی سێگۆشە دەکا) ◌ مثلثات
trigonous *adjective*
سێ گۆشە، سێ پالوو، سێ سووچ ◌ سەزاویەای
trigram /'trʌɪgram/ = trigraph
trigraph /'trʌɪgrɑːf/ *noun*
سێ نووسە، سێ پیت کە دەنگێ دەردەخەن، وەکوو -*sch* ئەڵمانی: *eau of beau is a trigraph* (trigraphic *adj*) ◌ سە حرف متحدالتلفظ
trihedron /traɪ'hɪdrən, US -'hed-/ *noun*, *pl.* trihedral /-drə/ or trihedrons
شکڵی سێ ڕوو، شێوەی سێ ڕوو (trihedral /traɪ'hiːdrəl/ *adj, n*: سێ ڕوویی: *trihedral angle*) ◌ شکل سەوجهی
trike /traɪk/ = tricycle
trilateral /ˌtraɪ'lætərəl/ *adjective, noun*
adj سێ لایەنە، سێ قوڵی، سێ ئالی *n* سێ گۆشە ◌ *adj* سەجانبە *n* مثلث
trilby /'trɪlbi/ *noun, pl.* trilbies, also trilby hat
تریلبی (جۆرێ کڵاوی لمەدی) ◌ تریلبی
trilinear *adjective*
سێ هێڵی، خاوەنی سێ هێڵ ◌ سەخطی
trilingual /traɪ'lɪŋwəl/ *adjective*
سێ زمانە (trilingualism *n*: سێ زمانی) ◌ سەزبانە
trilithon /trʌɪ'lɪθ(ə)n/ *noun*, also trilith /'trʌɪlɪθ/
(کۆنەوارناسی) سێ بەردە، دەرگای سێ بەردە (دووانیان وەک لاشیانە و یەکیان بەسەردا ڕایەڵ دەکرا) ◌ تریلیتون
trill /trɪl/ *noun*
1 چریکە 2 (دەنگناسی) دەنگی لەراوە ◌ 1 چهچهه 2 (آواشناسی) صدای غلتان
trillion /'trɪljən/ cardinal number *noun*
تریلیۆن (لە ئەمریکا 10^{12} یا لە بریتانیا 10^{18}؛ trillionth *adj, n*) ◌ تریلیون

trillium /'trɪlɪəm/ *noun*
(جۆرێ ڕووەک) هاز، کاردی؟ [تۆخم *Trillium*] ◌ شیپوری، تریلیم
trilobate *adjective*
سێ پارچەیی، سێ تیکەیی، سێ کوتی ◌ سەقطعەای
trilobation *noun*
سێ پارچە، سێ تیکە، سێ کوت ◌ سەقطعە
trilobite /'traɪləʊbaɪt, US 'traɪlə-/ *noun*
سێ پەلان؟، تریلۆبیت (گیانەوەرێکی ئاوی قرتێکەوتووی سەردەمانی Palaeozoic لە شێوەی فۆسیلدا دۆزراوەتەوە) ◌ تریلوبیت
trilogy /'trɪlədʒi/ *noun, pl.* trilogies
1 سێ شانۆی تراژیدی، دەستەی سیانی، سیانە 2 (یۆنانی کۆن) زنجیرەیێکی سێ تراژیدی، یەک لە دوای یەک پێشکەش دەکرا ◌ تریلوژی
trim /trɪm/ *adjective* (trimmer, trimmest), *noun*
adj 1 ڕێک و پێک، خاوێن، بەڕێ وجێ، پوخت، گردوکۆ، بەنیزام 2 جوان چاک، شۆخ وشەنگ، ڕێک وپێک، تیشکەلە، باریکەلە *n* 1 پوختی، ڕێک وپێکی، خاوێنی، بێ ڕێ وجێیی، بەنیزامی 2 هاوسەنگی، لەنگەر(گیری)، هاوکێشی 3 (قژ) دەس پیاهێنان، ڕێک وپێک کردن، کورت کردنەوە 4 ڕازاندنەوە، جوان کردن (ب.ت. بۆ ماشێن؛ trimly *adv*: بە شێوەیەکی ڕێک وپێک، بە شێوەیەکی خاوێن، پوخت؛ trimness *n*: ڕێک وپێکی، گردوکۆیی، پوختی، خاوێنی؛ trimmed *adj*: جوان کراو، ڕازاوە، خەملێنراو) ◌ *adj* 1 مرتب 2 آراستە *n* 1 آراستگی، نظم 2 تعادل 3 مرتب کردن 4 تزئینات
trimaran /'traɪmərӕn/ *noun*
تریماران (جۆرێ بەلەمی باگەڕی خێرا و لە دەچێ؛ بنەڕەت: لە -tri + catamaran پێکهاتووە) ◌ تری ماران
trimensual *adjective*, also trimenstral or trimenstrial
سێ مانگە، سێ مانگ جارێ، وەرزانە ◌ سەماهە
trimer /'trʌɪmə/ *noun*
سێ پار، سێ پارژە (trimeric *adj*: سێ پاری، سێ پارژەیی) ◌ سەپار
trimerous /'trɪm(ə)rəs, US 'trʌɪ-/ *adjective*
1 سێ بەشی، سێ بەشە 2 سێ جومگەیی ◌ 1 سەجزئی 2 سەمفصلی
trimester /traɪ'mestə(r)/ *noun*
قۆناخی سێ مانگە، تێرم، وەرزی خوێندن (trimestral *adj*: سەربە یان پێوەندی بە trimester ـەوە هەیە) ◌ دورەی سەماهە، ثلث
trimeter /'trɪmɪtə, US 'trʌɪ-/ *noun*
هۆنراوەی سێ کێشی یا سێ ڕەوتی ◌ شعر سەوزنی
trimetric *adjective*, also trimetrical

سێ‌کێشی، سێ‌ڕەوتی ۞ سەوزنی

trimmer /ˈtrɪmə(r)/ *noun*

1 دەزگای سەرپۆ(ڕ)ت(کردن) یان سەربەڕێن 2 (trimmer joist) کاریتە، بالار 3 (نافەرمی، ئەوستراليا) مرۆڤی بەرز، شتی یەکجار باش، excellent یان outstanding ۞ 1 ماشین سرزنی 2 شاتیر 3 (عامیانە) آدم یا چیز عالی

trimming /ˈtrɪmɪŋ/ *noun*

1 زەنبەر، خشڵوزیو، خشڵوخاڵ 2 (trimmings) دابودەستوور 3 ئەو شتانەی کەوا بە چێشتەوە دەخورێ یا پێوەی دەکرێ تا خۆشی کا 4 ئەو شتانەی کەوا لەبەر ماوەتەوە ۞ 1 آرایە 2 (در جمع) تشریفات 3 مخلفات 4 اضافات

trimming press *noun*

(جزوبەند) گیرە ۞ گیرە

trimonthly *adjective*

سێ‌مانگ جارێ، هەرسێ مانگ جارێک ۞ هر سه ماه یکبار

trimorph *noun*

ماکێکی سێ‌پیچمی یان سێ‌شێوەیی، مادەیێکی سێ‌شێوەیی ۞ مادەی سەریخت

trimorphism /traɪˈmɔːfɪzəm/ *noun*

سێ‌پیچمی، سێ‌شێوەیی ۞ سەریختی

trimorphous *adjective*, also trimorphic

سێ‌پیم، سێ‌شێوە ۞ سەریخت

trimotor *noun*

فڕۆکەی سێ‌بزوێنە یان سێ‌مۆتۆرە ۞ هواپیمای سەموتوره

Trimurti *noun*

تریموورتی، سیانەی هیندووسی (لە برەهما Brahmaی دروستکەر، ڤیشنو Vishnuی پارێزەر و شیڤا Shivaی تێکدەر پێکهاتووە؛ بنەڕەت: لە *trimūrti* سانسکریتەوە "خاوەنی سێ شێوە (یان لەش)") ۞ تریمورتی

trinal /ˈtraɪnl/ *adjective*, also trinary

1 سێ‌بەرابەر، سێ‌ئەوندە، سێ‌چەندان، 2 threefold سێ‌بەشی، سێ‌دانەیی، سێ‌دەنکی ۞ 1 سەبرابر 2 سەجزئی

trinde *noun*

شتی خڕ ۞ شیء مدور

trine /trʌɪn/ *noun*

(ئەستێرەوانی) سێ‌یەکی بازنە، لای 120 پلە، سێ‌بەرابەران (بنەڕەت: لە *trinus* لاتینەوە "threefold") ۞ ترین

Trini /ˈtrɪni/ = Trinidadian

Trinidadian /ˌtrɪnɪˈdeɪdiən, US -ˈdadiən/ *noun, adjective*

n خەڵکی دوورگەی کارائیب Trinidad، ترینیدادی *adj* سەربە ترینیداد، ترینیدادی ۞ ترینیدادین

trinitarian /ˌtrɪnɪˈtɛːrɪən/ *noun*

باوەڕمەند بە سیانەی پیرۆز، سیانەباوەڕ

(trinitarianism *n*): باوەڕ بە سیانەی پیرۆز، سیانەباوەڕی) ۞ معتقد به تثلیث

trinitrocresol *noun*

ترینیترۆکریسۆل (تەقەمەنی‌یەکی بەهێزە) ۞ ترینیتروکریسول

trinitrotoluene *noun*, also TNT

تی‌ئێن‌تی $C_7H_5N_3O_6$ (تەقەمەنی‌یەکی بەهێزە) ۞ تی‌ان‌تی

trinity /ˈtrɪnəti/ *noun*, *pl.* trinities

1 دەستەی سێ‌دەنکی یان سێ‌کەسی، سیانە 2 (the Trinity) سیانەی پیرۆز ۞ 1 گروه سەتایی 2 (با T) تثلیث

Trinity Brethren *noun, pl.*

(بریتانیا) ئەندامی ئەنجومەنی ترینیتی ۞ ترینیتی برترن

Trinity Sunday *noun*

یەکشەممەی سیانەی پیرۆز ۞ یکشنبەی تثلیث

trinket /ˈtrɪŋkɪt/ *noun*

خشڵوزەمبەری هەرزان ۞ زیورآلات کم‌ارزش

trinketer *noun*

خشڵوزەمبەرفرۆشی هەرزان ۞ فروشندەی زیورآلات کم‌ارزش

trinketry /ˈtrɪŋkɪtri/ *noun*

خشڵوزەمبەری هەرزان ۞ زیورآلات کم‌ارزش

trinomial /trʌɪˈnəʊmɪəl/ *noun, adjective*

n 1 (جەبر، لارستە) سێ‌کەرت(ـە، وەک 3 x + 2 x 2 + x or 3 x 3 + 2 (2 y + z (زیندەناسی) سێ‌ناوە، سێ‌ناوی، سێ‌نێوە، سێ‌کەرتە، سێ‌بەشە (یەکەم genus، دووهەم species و سێهەم variety یا subspecies) *adj* 1 سێ‌کەرتە 2 سێ‌ناوە، سێ‌کەرتە، سێ‌بەشە (trinomially *adv*) ۞ ترینومیال

trinucleotide *noun*

نیوکلیۆتایدێ کە لە سێ mononucleotide پێکهاتووە ۞ ترینوکلئوتید

trio /ˈtriːəʊ, US ˈtriːoʊ/ *noun, pl.* trios

1 سێ‌دانەیی، سیانە 2 دەستەی سێ‌کەسە یان سیانە 3 پارچەموسیقایەکی سێ‌کەسی، تریۆ ۞ 1 سەتایی 2 گروه سەنفری 3 تریو

trioecious *adjective*

سێ‌خانۆک: سەربە جۆرێ species کە سێ گوڵی نێر، مێ و نێرەمووکی hermaphrodite لەسەر ڕووەکە جیاوازەکاندا هەیە ۞ تریوسیوس

triol *adjective*

ئاوێتەیێکی کیمیایی بە سێ کۆمەڵی hydroxyl (وەک glycerol) ۞ تریول

triolet *noun*

هۆنراوەیێکی هەشت دێڕی، سەروای یەکەمی لە دێرەکانی چوارەم و حەوتەمدا و سەروای دووهەمی لە هەشتەمدا دووبارە دەبێتەوە ۞ تریولت

triose /'trʌɪəʊz, US -s/ *noun*
(کیمیا) تریوز: هەریەک لە کۆمەڵی شەکری مۆنۆساکارید $C_3H_6O_3$ کە گەردەکانی سێ گەردیلەی کاربۆنیان تیایە ۞ تریوز
trioxide *noun*
سیانۆکسایدە، سیانۆکسید، تری‌ئۆکساید، تری‌ئۆکسید: ئۆکسایدێ کە سێ گەردیلەی ئۆکسیژینی تیایە As_2O_3 ۞ تری‌اکسید
trip /trɪp/ *noun*
1 (ب.ت. کورت) سەفەر، ریبواری، گەشت، گەڕان، سەرکێشی، دیدەنی، سەردان 2 هەڵە، لێ‌شێوان، هەڵخلیسکان، سەهو 3 هەڵەنگوت، لەتر، نسکۆ، هەڵکەوتن، سەرسم 4 تریپ (لەبەر خواردنی دەرمان ب.ت. LSD) 5 کلیل، دوگمە، سویچ ۞ 1 سفر، بازدید 2 اشتباه 3 سکندری 4 پرواز 5 سوئیچ، دکمه
tripartite /traɪ'pɑːtaɪt, US -'pɑːrt-/ *adjective*
1 سێ‌بەشە، سیانە 2 سێ‌لایەنە، سێ‌قۆڵی، سێ‌ئالی
tripartitely /traɪ'pɑːtaɪtli, US -'pɑːrt-/) *adv*: 1 بە شێوەیێکی سێ‌بەشە، سێ‌بەشانە، سیانە 2 سێ‌لایەنانە، سێ‌قۆڵییانە) ۞ 1 سەجزئی 2 سەجانبه
tripartite agreement *noun*
ڕێککەوتنی سێ‌لایەنە یان سێ‌قۆڵی ۞ توافق سەجانبه
tripartition *noun*
دابەش‌بوون بەسەر سێ بەش‌دا، سێ‌کەرت تێ‌کەوتن ۞ تقسیم بر سه بخش
tripe /traɪp/ *noun*
1 ورگ، گەدە، کرش، یەکەم یا دووەمین گەدەی مانگا و کاوێژکەران، وەک چێشت 2 (نافەرمی) هەڵیت‌وپلیت، قسەی هیچەکە، قۆر، هیچەکە، نایەخ، بێ‌نرخ، بەکارنەهاتوو، خراپ ۞ 1 سیرابی 2 چرت و پرت، آشغال
tripedal *adjective*
سێ‌پا، سێ‌پێ، سێ‌لاق، خاوەنی سێ پا ۞ سەپا
tripeman /'traɪpmən/ *noun*
گەدەفرۆش ۞ سیرابی‌فروش
tripetalous /traɪ'petləs/ *adjective*
سێ‌پەڕە، سێ‌پەڕدار، سێپەڕەدار ۞ دارای سەپر
trip hammer *noun*
چەکوشی دارێژەری یا بەرەوەدراو ۞ نوعی چکش
triphasic *adjective, noun*
adj سێ‌قۆناخە *n* سێ‌قۆناخ (دەرمان و لە سێ قۆناخەدا) ۞ تری‌فازیک
triphenylmethane *noun*
$CH(C_6H_5)_3$ جۆرێ هایدرۆکاربۆنی کریستاڵی ۞ تری‌فنیل‌متان
triphibian *adjective, noun*
adj (فڕۆکە) لەسەر عەرز و لەسەر ئاو دەنیشێتەوە، وشکاوەکی‌نشین *n* 1 فڕۆکەی وشکاوەکی‌نشین 2 = triphibious ۞ تری‌فیبین
triphibious *adjective*
سەربە کرداری operation شەڕی لە لایەن هێزەکانی وشکانی، ئاسمان و دەریایی‌یەوە ۞ تری‌فیبیوس
triphosphopyridine nucleotide = NADP
triphthong /'trɪfθɒŋ/ *noun*
بزوێنی سیانە؛ سێ بزوێنی نووسراو کە دەنگی بزوێنێکی تاک دەردەخا (وەک *beau*؛ triphthongal *adj*: سەربە بزوێنی سیانە) ۞ واکەی سەگانه
tripinnate *adjective*, also tripinnated
سێ‌پەڕی (tripinnately *adv*) ۞ تری‌پینیت
triplane /'traɪpleɪn/ *noun*
(فڕۆکە و هتد) سێ‌باڵە، سێ‌باڵ، تری‌پلەین ۞ (هواپیمای) سەباله
triple /'trɪpl/ *adjective*
1 سێ‌لایەنە، سێ‌قۆڵی، سێ‌ئالی: *a triple alliance* 2 سێ‌بەشی، سیانە، سێ‌تایی، سێ‌دەنگی، سێ‌دانەیی: *a triple heart bypass* 3 سێ‌جارە، سێ‌کەشە، سێ‌باتە *operation* 4 سێ بەرامبەر، سێ‌چەندان، سێ‌ئەوندە: *Its population is about triple that of Venice* 5 (موسیقا) سێ‌تریە، تریپل ۞ 1 سەجانبه 2 سەبخشی، سەتایی 3 سەباره 4 سەبرابر 5 مثلث ضربی
Triple Alliance *noun*
هاوپەیمانی یان یەکێتی سێ‌لایەنە 1 (لە 1882-1915 نێوان ئەڵمانیا، ئوتریش‌هەنگاریا و ئیتالیا) 2 یەکێتی (1717) فەرەنسە، بریتانیای گەورە و هولەند بە دژی سپانیا 3 یەکێتی (1668) ئینگلتەرە، سوید و هولەند بە دژی فەرەنسە ۞ اتحاد سەجانبه
triple bond *noun*
(کیمیا) بەند یا پەیوەستی سیانە ۞ پیوند سەگانه
triple crown *noun*
تاجی پاپی، تاجی سیانە ۞ تاج پاپی
triple-decker *noun*
باپۆلەی سێ‌نانەی نێوپڕ دووتوێ ۞ نوعی ساندویچ
triple-double *noun*
basketball خاڵێکی دەیی لە توپی سەبەتەدا ۞ تریپل دبل
Triple Entente *noun*
ڕێککەوتنی سێ‌لایەنە (نێوان بریتانیای گەورە، فەرەنسە و رووسیا بەرلە شەڕی جیهانی یەکەم بۆ هاوسەنگی the Triple Alliance) ۞ تریپل انتن
triple harp *noun*
چەنگی سیانە یان سێ‌ریز ژێ ۞ چنگ سەگانه
triple jump *noun*
بازی سێ‌شەقاو یا سێ‌هەنگاوە، سێ‌بازە (triple jumper *n*: سێ‌بازدەر، سێپەڕ) ۞ پرش سەگام

triple play *noun*
یاری بەیس‌بۆڵێ کە سێ یاری‌زانی دەرکری ۞ تریپل پلی

triple point *noun*
(کیمیا) خاڵی سیانە ۞ نقطه‌ی سه‌گانه

triple rhyme *noun*
سەروای سیانە یان سێ‌برگەیی ۞ قافیه‌ی سه‌گانه

triplet /'trɪplət/ *noun*
1 سیانە 2 یەکێ لەو سیانە 3 دەستەیەکی سێ‌دانەیی یان سێ‌دەنگی 4 سێ‌دێری ۞ 1 سه‌قلو 2 یکی از سه‌قلوها 3 گروه سه‌تایی 4 سه‌بیتی

tripletail *noun*
ماسی سێ‌کلکە یان کلک‌سێ‌پلی، تریپل‌تایل (جۆرێ ماسی خۆراکی زلەی ئەتلانتیکی رۆژاوا) [*Lobotes surinamensis* خێزانی Lobotidae] ۞ نوعی ماهی

triple threat *noun, adjective*
هەرەشەی سێ‌لایەنە یان سیانە: 1 یاری‌زانی تۆپێن کە لە هەلاتن، لێدان و پاس‌دا شارەزایە 2 کەسێ کە لە سێ بواردا شارەزایە ۞ تریپل تریت

triplex /'trɪplɛks/ *noun, adjective*
n 1 ماڵێ کە سێ ئاپارتمانی جیای تیابێ 2 سێ‌بەشی 3 Triplex، دروشمی بازرگانی، ب.ت. لە بریتانیا) شووشەی سێ‌تویێ (هی ماشێن) *adj* = *triplex* :triple ،threefold ۞ *windows* 1 تریپلکس 2 سه‌جزئی

triplicate /'trɪplɪkət/ *adjective, noun, in* triplicate
adj سێ‌بەرامبەر، لە سێ کۆپی‌دا، لە سێ دانەدا *n* دانە یان کۆپی سێیەم: *typed in triplicate* ۞ *adj* سه برابر، در سه نسخه *n* نسخه‌ی ثالث

triplication *noun*
ئامادەکردن لە سێ دانەدا ۞ تهیه در سه نسخه

triplicity /trɪ'plɪsɪtɪ/ *noun, pl.* triplicities
1 سیانەیی، سیانەبوون، سیانەیێتی، سێ‌دانەیی‌بوون 2 سێ‌بەرامبەری، سێ‌ئەوندەیی ۞ 1 حالت سه‌تایی 2 سه برابری

triplite *noun*
(ئەلمانی) تریپلیت، ترایپلایت (کانزایەکی بۆری رەشە) ۞ تریپلیت

triploblastic *adjective*
(گیانەوەر یان ئاولەمەیێ) سێ‌تویێی، سێ‌تویژاڵی (ectoderm، endoderm و mesoderm) ۞ سه‌لایه‌ای

triploid /'trɪplɔɪd/ *adjective, noun*
adj (بۆماوەناسی، خانە یان ناوکێ) خاوەنی سێ‌کۆمەڵی چونیەکی homologous کرۆمۆزۆمەکان، سێ‌بەشی *n* خانە یا زیندەوەریکی وا (triploidy *n*) ۞ تریپلوئید، سه‌جزئی

triply *adverb*
سێ‌بەرامبەرانە، (بە شێوەیێکی) سێ‌چەندانە ۞ به طور سه برابر

tripod /'traɪpɒd, US -pɑːd/ *noun*
1 سێ‌پێچکە، سێ‌پاچکە، سێ‌کوچکە، سێ‌پێ، سێ‌پایە، سێ‌پا، سێ‌لاق 2 مێز، کورسی و هتد سێ‌پایە ۞ 1 سه‌پایه 2 تریپود

tripodal /'trɪpəd(ə)l/ *adjective*
سێ‌پێچکەیی، سێ‌پاچکەیی، سێ‌پایی، سێ‌پایەیی، سێ‌لاقی ۞ سه‌پایه‌ای

tripoli /'trɪpəli/ = another term for rottenstone

tripos /'trʌɪpɒs/ *noun, pl.* triposes
1 سێ‌پایە، سێ‌پا، سێ‌پاچکە 2 دوایین تاقی‌کاری شانازی بۆ بڕوانامەی BA لە زانکۆی کەمبریج ۞ 1 سه‌پایه 2 تریپوس

trippant /'trɪp(ə)nt/ *noun*
(heraldry، گاکێوی‌یێ) وا پیشان دراوە کە بە رێ‌دا دەڕوا ۞ تریپانت

tripper /'trɪpə(r)/ *noun*
رێبوار، هات‌وچۆکەر، شاران‌گەر، گەڕیدە، سەیران‌کەر ۞ مسافر

trippet *noun*
زمانە، دەربەڕیوی یان چوکلە، کۆپار cam یان شتێکی وا کە ناوە ناوە لە شتێکی تر دەکەوێ و دەیجووڵێنێ ۞ تریپت

tripping *adjective*
توندوتۆڵ، چابک، گورج، رۆح‌سووک، چابک، چالاک (trippingly *adv*) ۞ فرز، چابک

triptane *noun*
شلەیێکی بێ‌رەنگ C_7H_{17}، وەک fuel تایبەتمەندی‌یێکی بالای antiknock هەیە و زۆرتر وەک تێکەلەیێ بۆ بێنزینی فڕۆکە بەکاردێنرێ ۞ تریپتان

triptych /'trɪptɪk/ *noun*
وێنەی سێ‌تەختەیی، لە پاڵ یەکەوە دایدەنێن) ۞ نقاشی سه‌لته

tripwire /'trɪpwaɪə(r)/ *noun*
چورتم، تێلی بەردەر، وایەری شاراوە، تەڵەی نادیار ۞ سیم مخفی

triquetra /trʌɪ'kwɛtrə, US -'kwiːtrə/ *noun*, also triquetrae /-triː/
نەخشی سێ‌ئاڵقە، نەخشی سێ‌گۆشان ۞ تریکوترا

triquetral *noun*, also triquetral bone
(توێکاری) ئێسکی سێ‌گۆشانە ۞ تریکوترال

triquetrous *adjective*
سێ‌گۆشەیی تیژ یان توند ۞ مثلثی حاد

trireme /'traɪriːm/ *noun*
سێ‌سەوڵە، تریریم (کەشتی شەرکەری یۆنانی زوو کە لە هەر لایەکی سێ‌ریز سەوڵلێدەری هەبوو) ۞ تریرم

trisaccharide *noun*
سێ‌شەکرە، سێ‌شەکری (کاربۆهایدراتێ کە لە

[illegible]monosaccharide سێ یەکەی مۆنۆساکارید unit پێکهاتووە) ◌ تری‌ساکارید، سەقەندی

trisection *noun*
دابەش‌کردن بەسەر سێ بەشی بەرامبەر (trisector *n*: دابەشێنەر بەسەر سێ بەشی بەرامبەرا) ◌ تقسیم به سه بخش مساوی

trishaw /ˈtraɪʃɔː/ *noun*
ماشێنیکی سووکی سێ‌چەرخەی پێدەکرێت [illegible] ڕۆژهەڵاتی دوور بەکاردێترا (بنەڕەت: لە [illegible] rickshaw) ◌ تریشاو

triskaidekaphobia /ˌtrɪskʌɪdɛkəˈfəʊbɪə/ *noun*
سێزدەترسی (= ترس یان فوبیا لە ژمارەی سێزدە؛ triskaidekaphobic *adj*: بنەڕەت [illegible] treiskaideka یۆنانی "سێزدە" + -phobia) سێزدەهراسی

triskelion /trɪˈskɛlɪən/ *noun*, also triskele, [illegible] triskeles
سێ‌پەلکی، سێ‌ئەژنۆی سوور و [illegible] سێلتی، لە ناوەندێکەوە دەبنەوە: بنەڕەت [illegible] skelos + یۆنانی "لاق، پا") ◌ سەپایی

[illegible] phosphate *noun*
تری‌سۆدیۆم فۆسفات: ناوێتەیێکی [illegible] Na_3PO_4 ◌ تری‌سودیم فوسفات

[illegible] [illegible]trɪzməs/ (trismic *adj*) = lockjaw

[illegible]hedron *noun, pl.* trisoctahedrons or [illegible]
فرەلای 24 ڕوویی ([illegible]tahedral *adj*) کثیرالاضلاع 24 وجهی

[illegible] [illegible]trɪsəmi/ *noun, pl.* trisomics
سێ‌تەنی (لادانێکی بۆماوەیی [illegible] کرۆمۆزۆمی سیانە، دەبوایە خاوەنی [illegible] جووت بووایەن trisomic *adj, n* [illegible]

[illegible] 21 = Down Syndrome

[illegible] = Tristram

[illegible] *adjective*
سەربە یا پێکهاتوو لە سێ وڵاتی [illegible] tristate area ◌ تری‌استات

[illegible] *adjective*
خەمبار، دڵتەنگ، [illegible] sad ،melancholy ◌ افسرده

[illegible] [illegible]stɛs/ = melancholy

[illegible] *noun*
ماتە: جۆرێ نەخۆشی [illegible] ترشەمەنی، بەهۆی فایرۆسێکی [illegible] Citrus tristeza virus [illegible] ،Closterovirus خێزانی [illegible]idae [illegible]ەوە تووش دەبێ، ڕەنگ دەقەوێی [illegible]

[illegible] *adjective*
دڵتەنگ، خەمبار، کز، مات. [illegible] ([illegible]fulness *n* ؛tristfully *adv*) [illegible] اندوهگین

tristich *noun*
یان هۆنراوەیێ کە لە سێ‌دێڕ stanza ،strophe پێکهاتبێ، سێ‌خشتەکی (tristichic *adj*) ◌ تریستیک

tristichous *adjective*
ڕێکخراو لە سێ ڕیزدا، سێ‌ڕیزە ◌ سەردیفە

Tristram *noun*, Middle English *Tristrem*, from Anglo-French *Tristan*
تریسترام: گراوی Isoldeی ئیرلەند و مێردی ئیزۆلدی بریتانی Brittany لە ئەفسانەی سەدەکانی ناوەڕاستدا ◌ تریسترام

trisulphide *adjective*
تری‌سولفاید، تری‌سولفید: سولفایدێ کە سێ گەردیلەی سۆلفۆری تیایە ◌ تری‌سولفید

tristyle *noun*
سێ‌ئەستوونی ◌ سەستونی

tristylous *adjective*
(ڕووەکناسی) سێ‌ئەستوونە ◌ سەستونە

trisyllabic *adjective*
سێ‌برگەیی، سێ‌کەرتەیی (trisyllabically *adv*) ◌ سەهجایی

trisyllable /traɪˈsɪləbl/ *noun*
وشەی سێ‌برگەیی، وشەی سێ‌کەرتەیی ◌ واژەی سەهجایی

tritagonist /trʌɪˈtag(ə)nɪst, US trɪ-/ *noun*
کەسایەتی سێیەم لە درامای یۆنانی کۆندا ◌ تریتاگونیست

tritanopia /ˌtrɪtəˈnəʊpɪə/ *noun*
جۆرێ ڕەنگ‌کوێری، لە ئەنجامی ناهەستیاری بە ڕووناکی یا شەوقی شین (بڕوانە deuteranopia، protanopia) ◌ تریتانوپیا

trite /traɪt/ *adjective* (triter, tritest)
هیچ، هیچەکە، کۆن، ڕزیو، پەڕپووت، سوواو، بێ‌تام، قۆڕ، لەتامدەرچوو (tritely *adv*؛ triteness *n*) ◌ مبتذل، پیش‌پاافتاده، معمولی

tritheism /ˈtrʌɪˌθiːɪz(ə)m/ *noun*
سێ‌خوداپەرستی، سێ‌خوداباوەڕی (tritheist /ˈtrʌɪˌθiːɪst/ *n*: سێ‌خوداپەرست، سێ‌خوداباوەڕ؛ tritheistic(al) *adj*) ◌ سەخداگرایی

triticale /ˌtrɪtɪˈkeɪli/ *noun*
گەنم‌وجەودان، گەودان (تێکەڵەی گەنم و جەودان) ◌ تریتکل

tritium /ˈtrɪtɪəm/ *noun*
(کیمیا) تریتیۆم، سێیەمە (بە نیشانەی T) ◌ تریتیم

trito- /ˈtrɪtəʊ, US ˈtrʌɪtəʊ/ *prefix*
پێشگر: سێهەم، سێیەم(ین، بنەڕەت: لە tritos یۆنانی "third") ◌ پیشوند: سوم(ین)

tritoma *noun, pl.* tritomas

سـێ‌بـر، زەمبـەقـی ئـەفریکـایی، خیـزانی lily [*Kniphofia*] ۞ نوعی گیاه

triton[1] *noun*, Latin, from Greek *Tritōn*

1 (Triton، میـتولۆژی یۆنـانی، خـوای دەریـا، کوڕی Poseidon) پیاوی کلکماسی 2 جۆری لەش‌نەرمی دەریایی لەیەکەدرێژی پێچ‌پێچۆکە، بە کـونێکی گـەورەوە [تـوخم *Charonia*] ۞ 1 تریتون 2 نوعی نرم‌تن

triton[2] *noun*

نـاوکی گەردیلـەی تریتیـۆم، لـە پرۆتۆنێـک و دو نۆترۆن پێکهاتووە ۞ تریتون

tritone *noun*

(موسیقا) مەودایێکی سێ تۆنی تەواو، سێ‌تۆنە، تریتۆن ۞ تریتون

trituration /ˌtrɪtʃəreɪʃn/ *noun*

هـاڕین، لـێ‌کـردن، سـاوین، هـاڕان، هـاڕاوە (triturator *n*: هاڕەر) ۞ گردسازی، سایش، گرد

triumph /ˈtraɪʌmf/ *noun*

1 زاڵ‌بـوون، سـەرکەوتن، بردنـەوە 2 ئاهـەنگی سەرکەوتن، شـادی 3 نموونـەی سـەرکەوتوو 4 ئاهەنگی پێشوازی لە ژێنراڵ یـان فەرماندەرێکی سـەرکەوتووی رۆمـی کـۆن (triumphal *adj* /traɪˈʌmfl/: سـەرکەوتووانە، لەبـەر سەرکەوتن، بە نیشانەی سەرکەوتن؛ لە فەرەنسی کـۆن، لـە *triumphus* لاتـین) ۞ 1 پیـروزی، موفقیت 2 جشن پیروزی 3 و 4 تریومف

triumphal arch *noun*

تاقی سـەرکەوتن ۞ طاق نصرت

triumphalism /traɪˈʌmfəlɪzəm/ *noun*

خۆپـێ‌سـەرکەوتوویی، خۆبەسـەرکەوتووزانی (triumphalist *n, adj*) ۞ پیروزی‌نمایی

triumphant /traɪˈʌmfənt/ *adjective*

سـەرکەوتوو، بـەکەی، سـەرکەوتووانە: *They emerged triumphant in the September election* ◊ *a triumphant smile* ◊ *'I was right,' he said triumphantly* (triumphantly *adv*) ۞ پیروز، پیروزمندانه

triumvir /trʌɪˈʌmvə, US ˈtrʌɪəmvə/ *noun*, *pl.* -irs or triumviri /-rʌɪ/

(لە رۆمی کۆندا) یەکێ لـە سێ دەسـەڵاتداری رۆم، ئەندامی حکومەتی سیانە یان یەکێتی سیانە (triumviral *adj*) ۞ عضو حکومت سـەگانە

triumvirate /traɪˈʌmvərət/ *noun*

1 دەستەی سێ‌کەسە، سیانە، سێ‌کوچکە 2 (لە رۆمـی کـۆندا) دەسـتەیێکی سـێ‌پیـاوەی دەسەڵات‌بەدەست 3 دەستەی بەڕێوەبەرایەتی سێ‌کەسە: *They appointed a triumvirate of directors* ۞ 1 گروه سەنفره 2 تریومویرات 3 هیأت مدیرەی سەنفره

Triune /ˈtrʌɪjuːn/ *adjective, noun*, also triune

سیانە، سیانەی پیرۆز، ترینیتی (*n, pl.* triunity (triunities) ۞ ترایون

triunity = trinity

trivalent /trʌɪˈveɪl(ə)nt/ *adjective*

(کیمیا) سێ‌هاوهێزی، سێ‌هاوهێزە (trivalence (or -y) *n*) ۞ سەظرفیتی

trivalve *adjective*

سێ‌زمانەیی ۞ سەدریچەای

trivet /ˈtrɪvɪt/ *noun*

سێ‌پا، سێ‌لاقە، سێپەک، سێ‌پایە، سێ‌پێچکە (لە کانزا)، tripod ۞ سەپایە

trivia /ˈtrɪviə/ *noun, pl.*

1 شتـومتی هیچەکە، پرس و کێشـەی ناگرنگ، وردەکاری هیچەکە یا بێ‌بایەخ، هەڵیت‌وپلیت 2 خوابانووی دیانا کە بە سێ روو یان ورخسارەوە دەرکـەوتـووە 3 (رۆمـی کـۆن) سـێ‌ڕیانـە (سـێ‌ڕێ‌یانە) یـان چواررێ‌یانە ۞ 1 چیزهـای پیش‌پاافتاده، اراجیف 2 تریویا 3 سەراه یا چهارراه

trivial /ˈtrɪviəl/ *adjective*

1 هیچەکە، هیچ، ئایەخ، بێ‌بایەخ، سەرسـەرەکی، فشە، بێ‌مایە، commonplace ،ordinary: *a trivial problems* ◊ *trivial objection* 2 (رۆمی کۆن) سەربە سێ‌ڕیانە یان چواررێ‌یانەی شـەقام، crossroads (trivialism *n*; trivialist *n*; trivially *adv*) ۞ 1 جزئـی، نـاچیز، پیش‌پاافتاده، سطحی 2 وابسته به چهارەراه خیابان

triviality /ˌtrɪviˈæləti/ *noun, pl.* trivialities

هیچـی، هیچەکـەیی، ئایـەخی، نـاگرنگی، بێ‌بایەخی، شتی بێ‌نرخ: *I don't want to waste time on trivialities* ۞ نـاچیزی، پیش‌پاافتادگی، چیز بی‌ارزش

trivialization /ˌtrɪviəlaɪˈzeɪʃn, US -ləˈz-/ *noun*

بەهێندنـەگرتن، بـەهیچ‌گـرتن، سـووک‌کـردن، بێ‌بایەخاندن، بەگرنگ‌دانەنان، بە چکۆلەدانان ۞ کم اهمیت جلوه دادن

trivial name *noun*

ناوی خۆماڵی یان ئاسـایی یـان نازانسـتی، ناوی تایبـەتی، specific epithet: ناوی ئاسـایی یـان خۆماڵی زیندەوەر یان ئاوێتـەیێکی کیمـایی ۞ تریویال نیم

trivium /ˈtrɪviəm/ *noun*

(مێژوویـی) زانـستی سـیانەی زانکۆکـانی سەدەکانی نێوەڕاست (بریتی بوون لە: ڕێزمان، لۆژیک و رەوانبێژی) ۞ تریویم

triweekly *adverb, adjective*

هەر سێ حەوتوو جارێ، سێ‌حەوتـەیی ۞ هـر سە هفته یکبار، سەهفتەای

-trix *suffix*, pl. -trices /trɪˈsiːz, ˈtrʌɪsiːz/ or -trixes

پاشگر: نیشانەی مێیینەی ئەو وشە و ناوانەی کە

executrix کۆتـایـیـان بـه *-tor* هـاتووه: وەک
دەبێته *executor* ۞ پـسوند: علامت تأنیث
tRNA = *abbreviation* transfer RNA (Biology)
trocar /'trəʊkɑː/ *noun*
ترۆکـار، سێ‌سـەرک (ئـامێرێکی نەشتـەرگەری سێ‌لایی بۆ دەرکێشـانی شلـه لـەناو بۆشـایی و چاڵی لەش) ۞ تروکار
trochaic /trə(ʊ)'keɪɪk/ *adjective, noun*
adj (هـۆنراوە) پێکهـاتوو لـه دوو بڕگـه یـەکیان درێـژ و دووەمیـان کـورت، سـەربـه ترۆکـی *n* هۆنراوەی بەو شێوەیه ۞ تروکیک
trochal *adjective*
پێچکەیی، چەرخی، پێچکەئاسا ۞ چرخی
trochal disc *noun*
(گیانەوەرناسـی) پەپکـەی پێچکـەیی یـان پێچکەئاسا ۞ دیسک چرخی
trochanter /trə'kantə/ *noun*
1 (توێکاری) دەرپەڕیوی سـەرووی ئێـسکی ران 2 کەرتـەی چکۆلـەی دووەمـی لاقـی مێروویی، نێوان coxa و femur ۞ تروکانتر
troche /'trəkɪ/ *noun*
1 حەب، دەرمان 2 شاخی سێ‌لقی گـاکێوی ۞ 1 قرص، دارو 2 تروچی
trochee /'trəʊkiː/ *noun*
(هـۆنراوە) کێش یـان سـەروای دوو بڕگـەیی کـه کەرتـەی یەکـەمی درێـژ یـان بـەزەبر و کەرتـەی دووەمی کورت یان بێ‌زەبر ۞ تروکی
trochlea /'trɒklɪə/ *noun*, trochleae /-lɪiː/
(توێکـاری) خلۆکـەیی، خولخولـەیی: بـەش یـا پێکهاتەیێکی توێکارییانەی خلۆکەیی (لە لاتین "pulley"، *adj* trochlear) ۞ قرقره، تروکلی
trochlear nerve *noun*
دەماری خلۆکـەیی یـان خولخولـەیی ۞ عـصب قرقره‌ای یا تروکلیار
trochoid /'trəʊkɔɪd/ *adjective, noun*
adj 1 خولاوە، سوورۆک، چـەرخـی، سـووڕاوە، گـەڕۆک، تـەوەری (a trochoid joint) 2 (گیانەوەرناسـی) مزرەقی، شێلاقەیی *n* جومگـەی تـەوەری یـان سـووڕۆک (بنـەڕەت: لـه یۆنـانی‌یـەوە *trokhoeidēs* "چـەرخ‌ئاسـا"، لـه *trokhos* "چـەرخ، پێچکـه، wheel") ۞ *adj* 1 محوری 2 فرفره‌ای *n* مفصل محوری
trochophore *noun*
ڕەوڕەوەهـەڵگر، چـەرخ‌هـەڵگر: کرمۆکـەیێکی مزۆڵداری ئازادی چەند کۆمەڵێکی بێ‌بڕبڕەکـان (وەک mollusk و rotifer ـەکان) ۞ تروکوفور
troctolite /'trɒktə(ʊ)lʌɪt/ *noun*
(زەویناسـی) جـۆرێ gabbro، پـشتەکـەشـینه trout's back ۞ تروکتولیت
trod /trɒd, US trɑːd/ = past and past participle of tread
trodden[1] /'trɒdn, US 'trɑːdn/ *adjective*
(عەرز و هتد) پێشێل‌کراو، کوتراو ۞ لگدکوب‌شده
trodden[2] /'trɒdn, US 'trɑːdn/ = past participle of tread
troglodyte /'trɒglədaɪt, US 'trɑːg-/ *noun*
1 (ب.ت. بەرلە مێژوو) مرۆڤی ئەشکەوت‌نشین 2 مـرۆی نـەزان، بـێ‌ئـەقڵ، دواکـەوتـوو (*n* troglodytism ،*adj* troglodytic) ۞ 1 انسان غارنشین 2 آدم جاهل، عقب‌مانده
trogon /'trəʊgɒn/ *noun*
ترۆگـۆن (باڵـندەیەکی گـەرمێنان و بـه پـەری بریقـەدارەوە [خێـزان Trogonidae: زۆر جۆرن]) ۞ تروگون
troika /'trɔɪkə/ *noun*
1 (ب.ت. لـه بـواری سیاسـەتدا) سێ‌کوچکـه، دەسـتەی سـێ‌کەسـه، ڕێبەرایـەتی سێ‌کەسـه 2 ترۆیکـا (جـۆرێ عەرەبانـەی سـێ‌ئەسـپەی ڕووسی) ۞ 1 مثلث، گروه سه‌نفری 2 ترویکا
troilism /'trɔɪlɪzəm/ *noun*
کار یان چالاکی سێکسی سێ‌کەسه ۞ ترویلیسم
Troilus *noun*
ترۆیلوس: کوڕی Priam، کە بەپێی ئەفسانەکانی سەدەکانی نێوەڕاست یاری Cressida بووە (و لە دەستی دا و بووە هی Diomedes) و بە دەستی Achilles دەکوژرێ ۞ ترویلوس
Trojan /'trəʊdʒən, US 'troʊ-/ *adjective, noun*
adj تـرووا، ترۆیا، سـەربه تـرۆی *n* 1 تروواییی، خەڵکی ترۆی، ترۆیی، ترۆژنی (هەڵکەوتوو لە ئاسیای بچووک) 2 مرۆی شێلگیر و نەترس ۞ *adj* تراویی *n* 1 اهل تروا 2 آدم مصمم یا جسور
Trojan horse *noun*
1 ئەسپی تروا 2 سیخوڕ (لای دوژمن وابێ کـه بـۆ یارمـەتی چـووە) 3 جـۆرێ ڤایرۆسـی کامپیوتێری ۞ 1 اسـب تـروا 2 عامـل نفـوذی 3 تروجان
the Trojan war *noun*
شـەڕی تـرۆژێن یـان ترۆجـان (نێوان یۆنـان و تروواکـان، (هـۆمێر Homer دەیگێڕێتـەوە) ۞ جنگ تروجان
troll /trɒl, trəʊl, US troʊl/ *noun*
تـرۆڵ، دێـو (لـه مێـسۆلۆژی سکاندیناڤیدا)، بوونەوەرێکی خەیاڵی لە چیرۆکاندا، کە شێوەی بنیادەمێکی ناحەز دەدا) ۞ ترول
trolley[1] /'trɒli, US 'trɑːli/ *noun*, *pl.* trolleys
1 تـراڵی، مێـزی پێچکـەدار (بـۆ هەڵـگرتنی خۆراک) 2 (لە ئەمریکا) ترام 3 = trolleybus ۞ 1 چرخ دستی 2 تراموا
trolley[2] /'trɒli, US 'trɑːli/ = trolley bus
trolleybus /'trɒlibʌs, US 'trɑːl-/ *noun*

باسی ئیلیکتریکی (لەزوور شەقامەوە) ◇ اتوبوس برقی

trollius /ˈtrɒlɪəs/ *noun, pl.* same
globeflower (رووەکناسی) گیای توخمی کە دادەگرێ [توخم *Trollius*] ◇ نوعی گیاه

trollop /ˈtrɒləp/ *noun*
1 ژنی هەڵەوهەرزە، ژنی بێناموس، قاحبە 2 ژنی شڕوشێرزە یان بێسەروبەرە ◇ 1 زن فاحشه 2 زن شلخته

trombone /trɒmˈbəʊn, US trɑːmˈboʊn/ *noun*
ترۆمبۆن، ترامبۆن (= جۆرێ ئامێری فووپی لە زەردە. trombonist /trɒmˈbəʊnɪst, US trɑːmˈboʊ-/ *n*) ◇ ترومبون

trommel /ˈtrɒm(ə)l/ *noun*
(کانکەنی) سەرێنی کان، سەرێنی لوولەکی ◇ غربال استوانه‌ای شکل

trompe l'œil /ˌtrɒmp ˈlɔɪ, French tʀɔ̃p lœj/ *noun*, trompe l'œils pronunc. same
وێنەکێشی هەڵەی بینایی یان چاوفریودەر ◇ نقاشی دیدفریب

-tron *suffix*
پاشگر: 1 لوولەی بەتاڵ یان بۆش (خالی)، ئامازە بە لوولەی گەرمایونی thermionic valve: *ignitron* *magnetron* 2 ئامازە بە پارچۆلکەیێکی ژێرگەردیلەیی: *positron* 3 دەزگا یان ئامێرێ بۆ تاودانی پارچۆلکەیێکی ژێرگەردیلەیی: *cyclotron* ◇ پسوند: 1 لولەی خالی 2 اشاره به ذرات ساب‌اتمیک 3 وسیلەی تسریع ذرات ساب‌اتمیک

trona /ˈtrəʊnə/ *noun*
ترۆنا: کانێکی بۆر، لە کاربۆناتی سۆدیۆمی ئاودار و بایکاربۆنات bicarbonate پێکهاتووە $Na_3H(CO)_2.2H_2O$ و وەک ئیڤاپۆریت evaporite ێ دۆزراوەتەوە (بنەرەت: لە سویدی، لە *natrūn* عەرەبی (بروانە natron) ◇ ترونا

trone *noun*
قەپان، بازار ◇ قپان، بازار

troop /truːp/ *noun, adjective*
n 1 دەستە، گرووپ، تاقم، کۆمەڵ، کۆڕ، پۆل، ڕەوە، مێگەل، ڕان 2 تیپی سەربازانی سوارە: *troop of guests was moving towards the house* 3 (troops) سەرباز، سەربازان: *The president decided to send in the troops* ◊ *adj Russian troops* = *troop movements* (= of soldiers) ◇ 1 گروه، گله 2 گروهان سوار 3 (در جمع) سرباز، سربازان

troop-carrier *noun*
سەربازهەڵگر، سەربازبەر ◇ نفربر

trooper /ˈtruːpə(r)/ *noun*
1 سەربازی سوارە، سەربازی سەرتانک 2 پۆلیسی سوارە 3 (لە ئەمریکادا) ئەندامی هێزی پۆلیسی ئەیالەتی ◇ 1 سرباز زرهی 2 پلیس سواره 3 (در امریکا) عضو پلیس ایالتی

troopship /ˈtruːpʃɪp/ *noun*
کەشتی سەربازهەڵگر ◇ کشتی نفربر

troop transporter *noun*
(میلیتاری) سەربازهەڵگر، سەربازبەر، سەربازڕاگوێز ◇ نفربر

troostite *noun*
گیراوەیێکی کاربۆن لە ئاسندا، پێکهاتوو لە ferrite و cementite (بنەرەت: لە ناوی L. J. *Troost*، کیمیازانی فەرەنسی؛ troostitic *adj*) ◇ تروستیت

tropaeolum /trə(ʊ)ˈpiːələm/ *noun*
جۆرێ رووەکی خشۆک یان هەڵچووی ئەمریکای باشووری و ناوەندی [توخم *Tropaeolum*] ◇ تروپیلیم، آب‌تره

trope /trəʊp, US troʊp/ *noun*
خوازە، مەجاز ◇ مجاز

troph(o)- *prefix*
پێشگر: چێشت، خۆراک، دەرخواردان، خۆراکپێدان، (سەربە) خواردەمەنی، خۆراکی، nutritive: *trophoblast* (بنەرەت: لە *trophē* یونانییەوە "nourishment") ◇ پیشوند: غذا، تغذیه، خوراک

trophallaxis *noun, pl.* trophallaxes
خۆراکگۆڕکێ، ئاڵوگۆڕی خۆراک (ب.ت. نێوان مێرووە کۆمەڵەیەکان، وەک نێوان مێروولە و مۆرانەکان، trophallactic *adj*) ◇ مبادلەی غذا

trophic /ˈtrəʊfɪk, ˈtrɒf-, US ˈtroʊfɪk/ *adjective*
1 خۆراکی، سەربە دەرخواردان، nutritional: *trophic disorders* 2 (هەروەها tropic) هۆرمۆن یا کاریگەرییەکەی هانی چالاکی نێوەڕژێنەی endocrine gland تر دەدا ◇ 1 غذایی، وابسته به تغذیه 2 تروفیک

-trophic *suffix*
پاشگر: 1 سەربە nutrition: *oligotrophic* 2 (هەروەها -tropic 2، هۆرمۆنی) کاردەکاتە سەر چالاکی ڕژێنەیێکی تایبەت: *gonadotrophic* (بۆ -trophism دروستکردنی ناو؛ بنەرەت: لە *trophikos* یونانی، لە *trophē* "nourishment") ◇ پسوند: 1 وابسته به تغذیه 2 تروفیک

trophic factors *noun*
هۆکارە خۆراکییەکان ◇ عوامل غذایی

trophic level *noun*
ئاستی خۆراکی (پێکەوە زنجیرەیێکی خۆراکی پێکدێنن) ◇ سطح غذایی

trophoblast /'trɒfə(ʊ)blast, US 'trəʊf-/ *noun*
توێ یان توێژاڵی خۆراکی: توێی شانەیێ کە خۆراک دەگەیێنێ بە ئاوەڵمە یان ئاوڵەمە ◌ (trophoblastic *adj*) تروفوبلاست

trophocyte *noun*
خانەی خۆراکی ◌ سلول غذایی

trophology *noun*
خۆراکناسی، زانستی خۆراک یان خواردنی لەش ◌ غذاشناسی

trophophyll *noun*
خۆراکگەڵا: گەڵایێ کە رۆشنەپێکهاتن دەکا ◌ تروفوفیل

trophotropism *noun*
خۆراکخوازی ◌ غذاگرایی

trophozoite *noun*
ترۆفۆزۆئیت: گیانەوەرێکی تاکخانەیی نارەگەزی، قۆناخی هەراشی sporozoan ◌ تروفوزوئیت

trophy /'trəʊfi, US 'troʊfi/ *noun, pl.* trophies
1 خەڵات، یادگاری، پاداشت: *a trophy* 2 *cabinet* نیشانی سەرکەوتن یان شانازی، یادگاری سەرکەوتن (ب.ت. بۆ شەڕ یا ڕاو) 3 (لە یونان و رۆمی کۆندا) چەکوچۆڵی سپای بەزیو کە وەکوو یادگاری سەرکەوتن دادەنرا ◌ 1 جایزه 2 نشان افتخار 3 تروفی

-trophy *prefix or combining form*
پاشگر یا وشەی لێکدەر: خۆراک، خواردن، خواردەمەنی، دەرخوارددان، nutrition، هەڵدان، گەشەکردن (بەهۆی خۆراکەوە) growth: *dystrophy* ◌ پسوند یا صورت ترکیب‌ساز: غذا، تغذیه، رشد

tropic /'trɒpɪk, US 'trɑːpɪk/ *noun, adjective*
n خولگە، سوورگە *adj* = tropical (پرانە tropic of Capricorn و tropic of Cancer) ◌ *n* مدار *adj* = tropical

-tropic *prefix or combining form*
پاشگر یان وشەی لێکدەر: 1 رووەو، داشکانەوە بۆ لای...، بەرەو... داشکانەوە، دادەشکێتەوە بۆ لای یان بەرەو...، خواز، گۆڕاو (ب.ت. لە کاردانەوە و وەڵامی هاندەرێکی تایبەتی): *heliotropic, geotropic* 2 کارتێکەر (سەر شتێکی تایبەتی): *neurotropic, psychotropic* ◌ پسوند یا صورت ترکیب‌گر: 1 گرا، گراینده 2 مؤثر

tropical /'trɒpɪkl, US 'trɑːp-/ *adjective*
1 خولگەیی، سوورگەیی 2 ترۆپیکاڵ، پشتێنەیی، گەرمێنی: *a tropical island* 3 یەکجار گەرم، بەتین، پرووکێنەر (*adv* tropically: لەباری ترۆپیکاڵ یان پشتێنەیی‌یەوە) ◌ 1 مداری 2 استوایی 3 بسیار گرم

tropical aquarium *noun*
ئاکواریۆمی ب.ت. بۆ ماسی گەرمێن ◌ آکواریوم تروپیکال

tropical fish *noun*
ماسی گەرمێن ◌ ماهی گرمسیری

tropic of Cancer *noun*
خولگەی قرژانگ (= خولگەی 23°26′ یان 23 پلە و 26 دەقە پانەهێڵی latitude باکووری، کە تیشکی خۆر تەنیا رۆژی 22 ژووەن راست لەی دەکەوێ) ◌ مدار رأس‌السرطان

tropic of Capricorn *noun*
خولگەی کارژۆلە (= خولگەی 23°26′ یان 23 پلە و 26 دەقە پانەهێڵی latitude باشووری، کە تیشکی خۆر تەنیا رۆژی 22 دیسامبر راست لەی دەکەوێ) ◌ مدار رأس‌الجدی

tropics *noun, pl.*
ناوچەی پشتێنەیی، خولگان، سوورگان ◌ منطقه‌ی استوایی یا حاره

tropic storm *noun,* also tropical cyclone
رەشەبای پشتێنەیی ◌ طوفان استوایی

tropical year = solar year

tropicbird *noun*
باڵندەی گەرمێنان [توخم *Phaethon*: سێ جۆرن] ◌ نوعی پرنده

tropism /'trəʊpɪzəm, 'trɒp-, US 'troʊpɪzəm/ *noun*
(گیانەوەر و رووەک) داشکانەوە، رووتێکردن، لاگری، شکانەوە، وەرسووڕان، لاربوونەوە ◌ گرایش

trop(o)- *prefix*
پێشگر: 1 (وەر)سووڕان، گۆڕان، کاردانەوە: tropism = 2 *troposphere* (بنەڕەت: لە *tropos* یونانی "(وەر)سووڕان") ◌ چرخش، تغییر، واکنش

tropological *adjective*
خوازەیی، مەجازی، figurative ◌ (tropologically *adv*) مجازی

tropology /trə'pɒlədʒi/ *noun*
1 خوازە، مەجاز 2 لێکدانەوەی مەجازی نووسراوە دینی‌یەکان، وەکوو سەرچاوەی رێنوێنی ئاکاری ◌ 1 مجاز 2 تروپولوژی

tropometer *noun*
خولپێو، سووڕپێو ◌ دورسنج

tropopause /'trɒpə(ʊ)pɔːz, US 'trəʊp-/ *noun*
ترۆپۆپۆز، سووڕۆپۆز، ناوچەی ژووروی troposphere ◌ گشت‌مرز

troposphere /'trɒpəsfɪə(r), US 'troʊpəsfɪr, 'trɑːp-/ *noun*
ترۆپۆسفێر، سووڕۆسفێر، چینەسووڕینە،

سووڕەگۆ: خوارترین ناوچەی کەش (ی زەوی)، لە ئاست یان رووی زەوییەوە تا 10-6 کیلۆمیتر (سەرحەد و سنووری خوارووی stratosphere؛ tropospheric *adj*: سەربە سووڕۆسفێر، سەربە ترۆپۆسفێر) ۞ گشت‌کرە

troppo /'trɒpəʊ/ *adverb*

(موسیقا) لە رادەبەدەر، لە ئەندازەبەدەرانە (بنەڕەت: لە ئیتالیایی‌یەوە) ۞ بە حد افراط

trot /trɒt, US trɑ:t/ *noun*

1 لوقە، قوڕتە، نیوەغار، بدەو، ریگاڕۆیشتنی بە توندی، گورگەلوقە: *The horse slowed to a trot* 2 (the trots (نافەرمی، سکەشۆرە، زگەشۆرە، رەوانی، زگچوون، فیرە ۞ 1 یورتمە، نیم‌دو 2 (عامیانە) اسهال، شکم‌روش

Trot = Trotskyist

troth /trəʊθ, US trɒθ/ *noun*

1 (کۆن) راستی، راستەقینە 2 (نافەرمی، کۆن) ئەمەک، دڵسۆزی، پەیمان، بەڵێنی (گۆڕاوی truth) ۞ 1 حقیقت 2 وفا، عهد

Trotskyism /'trɒtskiɪzəm, US 'trɑ:t-/ *noun*, also Trotskyiste /'trɒtskiaɪt, US 'trɑ:t-/

بیروبۆچوونی رامیاری و ئابووری لیۆن ترۆتسکی Leon Trotsky 1879–1940، ب.ت. بنەماکانی شۆڕشی سۆشیالیستی جیهانی؛ Trotskyist /'trɒtskiɪst, US 'trɑ:t-/ *n*, *adj*؛ Trotskyite *n*, *adj*) ۞ تروتسکیسم

trotter /'trɒtə(r), US 'trɑ:t-/ *noun*

1 ئەسپی لوقەکەر یان لوقن، ئەسپی قوڕتەڕەو یان قوڕتن 2 چێشتی بەراز، پاچە، پێچکە ۞ 1 اسب یورتمەرو 2 غذای خوک

troubadour /'tru:bədɔ:(r)/ *noun*

شایەر، چاوش (لە باشووری فەڕەنسە و باکووری ئیتالیا لە سەدەی 11 و 13ی زایینیدا) ۞ تروبادور

trouble /'trʌbl/ *noun*

1 مزاحیمی، ملۆزمایەتی، زەحمەت، رەنج، تەرک، مایەی نارەحەتی، گیروکێشە، دەردیسەری، سەرێشە، مەرە، مەینەتی، دەرد، گرفتاری، چەرمەسەری، گێچەڵ، کێشە، ئاستەنگ، عەزیەت، تەنگوچەڵەمە، نارەحەتی، کولوک، خەم: *financial troubles* 2 نگەرانی، دڵەڕاوکە، دڵەدوایی 3 ئاڵۆزی، پشێوی، ئاژاوە، نائارامی، شێواوی 4 نەخۆشی، دەردەداری، دەغەزەداری، ناسازی: *back trouble* 5 مەترسی، ترس 6 خراپبوون، پەککەوتن، گرفت، کێشە: *mechanical trouble* (troubler *n*) ۞ 1 مزاحمت، دردسر، اسباب دردسر، گرفتاری، عذاب، مشکل 2 دلواپسی 3 بلوا، اغتشاش 4 بیماری 5 خطر 6 نقص، خرابی

troubled /'trʌbld/ *adjective*

1 نگەران، دڵەدوا، نارەحەت، خەمبار، مات، شێواو، شڵەژاو، پڕکێشە 2 سەخت، پڕئەرک، دژوار ۞ 1 نگران، دلواپس، آشوب‌زده 2 پرمشقت

trouble-free *adjective*

بێ‌گیروکێشە، بێ‌نارەحەتی، بێ‌دەردیسەری، بێ‌ئەرک، بێ‌کێشە، بێ‌چەرمەسەری، بێ‌ئاستەنگ ۞ بدون مشکل، بدون گرفتاری

troublemaker /'trʌblmeɪkə(r)/ *noun*

ئاژاوەنەرەوە، پشێوی‌نەرەوە، سەربەفیتنە، گێرەشێوێن، خومەشێوێنکە ۞ آشوب‌گر، فتنه‌انگیز

troublemaking /'trʌblmeɪkɪŋ/ *noun*, *adjective*

1 *n* ئاژاوەنانەوە، ئاژاوەگێڕی، گێرەشێوێنی 2 *adj* سەربەفیتنە، گێرەشێوێن، خومەشێوێنکە 2 ئاژاوەگێڕانە ۞ *n* آشوب‌گری 1 *adj* فتنه‌انگیز 2 آشوب‌گرانه

troubleshooter /'trʌblʃu:tə(r)/ *noun*

گرێکەرەوە، کێشەڕەوێن، یەکخەرەوە ۞ مشکل‌گشا

troubleshooting *noun*

گرێ‌کردنەوە، کێشەڕەوێنی، یەکخستنەوە ۞ مشکل‌گشایی

troublesome /'trʌblsəm/ *adjective*

پڕئەرک، هەراسانکەر، نارەحەتکەر، عاجزکەر، پڕدەردەسەر، ملۆزم، پڕزەحمەت، پڕئەرک، ئەرکزۆر، پڕئاستەنگ، سەخت، گران، ناخۆش، دژوار، ئاستەنگ، چەتوون (troublesomely /'trʌblsəmli/ *adv*؛ troublesomeness /'trʌblsəmnəs/ *n*) ۞ پرزحمت، مزاحم، مشکل

trouble spot *noun*

ناوچەی نائارام، ناوچەی ئاڵۆز، دەفەری پڕکێشە، ناوەندی کێشە و ئاڵۆزی، ناوەندی پڕئاستەنگ ۞ مرکز اغتشاش

troubling *adjective*

نارەحەتکەر، دەردێنەر، نیگەرانکەر ۞ عذاب‌آور

troublous /'trʌbləs/ *adjective*

(کۆن، وێژەیی) شێواو، شڵەژاو، ئاڵۆز، پەشێو، نارەحەت، نیگەران، دڵەدوا، پڕئەرک، پڕزەحمەت، سەخت ۞ آشفته، دلواپس، پرزحمت

trough /trɒf, US trɔ:f/ *noun*

1 ئاخوڕ، کوڵ، دۆڵ 2 جۆگە، ئاوەڕۆ 3 داچوونی یان بۆشایی نێوان دوو شەپۆل 4 بێ‌بازاڕی، کەوتوویی، داکەوتن 5 (کەش‌ناسی) ناوچەیی بە گوشارێکی کەمەوە لە نێوان دوو ناوچەی پڕگوشار ۞ 1 آخور، آبشخور 2 مجرا 3 فرورفتگی میان دو موج 4 افت 5 ناوه

troupe /tru:p/ *noun*

دەستەی هونەرمەندان (گۆرانیبێژ، سەماکار، ئەکتەر و...) ۞ گروه بازیگران

trouper /'tru:pə(r)/ *noun*

1 ئەکتەر، شانۆگێڕ، ئەندامی دەستی شانۆ 2 مرۆی دڵسۆز، بەوەفا، بەئەمەک 3 مرۆی تێکۆشەر، پڕکار، بەکار ۞ 1 بازی‌گر، عضو گروه تئاتر 2 آدم باوفا 3 آدم ساعی

troupial *noun*

تروپیال 1 جۆرێ oriole گەورەی رەش یان پرتەقاڵی، هی دەشتایی یان نزمایی‌یەکانی ئەمریکای باشووری [*Icterus icterus*] 2 هەر باڵندەیێکی جیهانی نوێ، ژێرخێزان *Icterinae* (خێزان *Emberizidae*)، blackbird و oriole ـەکان دەگرێتەوە ۞ تروپیال

trouser *noun*

(وەک ئاوەڵناو) سەربە شەڵوار ۞ (صفت‌گونە) وابسته به شلوار

trousered *adjective*

شەڵواری، شەڵوارلەپێ، شەڵوارپۆش، رانک‌لەبەر ۞ با شلوار

trouser leg *noun*

لنگی شەڵوار، دەرەلنگ ۞ پاچەی شلوار

trouser press *noun*

داری شەڵوار، شەڵوارهەڵواسە ۞ چوب شلوار

trousers /'traʊzəz, US -zərz/ *noun, pl.*

شەڵوار، شاڵوار، رانک، رانەک، دەرپێ، دوولنگە، پاتۆڵ، شاڵ، ئاوەڵ‌کراس: *a pair of grey trousers* ◊ *He dropped his -users* ۞ شلوار

trouser suit *noun*

کۆت و شەڵوار (ژنانە) ۞ کت و شلوار (زنانه)

trousseau /'tru:səʊ, US -soʊ/ *noun, pl.* -sseaux or -sseaus /-səʊz/

جیازی، رەختی بووک، باوانی، رەهاڵ، پێتەک، ناوتێلانە (بنەڕەت: لە فەرەنسی، چکۆلێنراوی *trousse* "bundle") ۞ جهاز، جهیزیه

trout /traʊt/ *noun, pl.* same or trouts

ماسی خاتوونەک، ماسی‌یەخاتوونە، کەشینە [*Salmo trutta* (هی قاوەیی، هی دەریا) و جۆرەکانی تر] ۞ ماهی قزل‌آلا

trouvère /tru:'vɛ:/ *noun*

هۆنەر یا هەڵبەست‌وانی قارەمانی epic باشووری فەرەنسەی سەدەکانی نێوەڕاست ۞ تروور

trove /trəʊv, US troʊv/ *noun,* from treasure trove

خەزێنە، گەنج، گەنجینە ۞ دفینه، خزانه

trover /'traʊvə(r)/ *noun*

(ماف) داواکاری بژاردنەوە یان زیان‌دانەوە ۞ مطالبەی خسارت

trowel /'traʊəl/ *noun*

1 ماڵە، ماڵنج، کەمچە، سیرەکۆ (ماڵەی لە بەرد (بۆ قوڕ) 2 بێلچە، کەمچە، بێلکار، بێلەکان ۞ 1 ماله 2 بیلچه

trowsers *noun*

شەڵوار، دەرپێ، پاتۆڵ ۞ شلوار

troy *noun,* also troy weight

زنجیرە یان سیستمی سەنگ و کێشی کانزای بەنرخ و گەوهەر ۞ تروی

truancy /'tru:ənsi/ *noun*

1 لەخوێندنگاهەڵاتن، خۆدزینەوە لە خوێندن 2 لەبەر بەرپرسایەتی دەرچوون، خوێڕیەتی ۞ 1 مدرسه‌گریزی 2 مسؤلیت‌گریزی

truant /'tru:ənt/ *noun, adjective*

n 1 منداڵ یان قوتابی لەخوێندنگاهەڵاتوو، خۆدزەرەوەی لە خوێندن 2 مرۆی خوێڕی، لەژێرکاردەرچوو، لەش‌گران، کارپێ‌نەکراو *adj* گەڕۆک، ئاوارە، دەربەدەرە، وێڵ، هەڵوەدا: *her truant husband* ۞ *n* 1 کودک مدرسه‌گریز 2 آدم از زیر کار دررو *adj* خانه به دوش

truce /tru:s/ *noun*

1 شەڕڕاگرتن، ئاگربەست (کاتی، armistice، cease-fire) 2 ماوەی راگیرانی شەڕ ۞ 1 متارکەی جنگ موقت 2 مدت آتش‌بس

truck[1] /trʌk/ *noun*

1 (لە بریتانیا) واگۆنی باری یان بارهەڵگر، عەرەبانەی سەرئاواڵە، ماشێنی باری، بارکێش، لۆری 2 دەستەبەر، فەرغوون 3 پەپکەدارینەی (کون‌کونی) نووکی دارالای کەشتی (بۆ راگرتنی دارالا) ۞ 1 (در بریتانیا) واگن باری، واگون روباز، کامیون، ماشین باری 2 چرخ دستی 3 تراک

truck[2] /trʌk/ *noun*

1 گۆڕینەوە، ئاڵوویر، ئاڵوگۆڕ، مامەڵە، سەودا 2 سەوزی و میوەی تازە، تەڕەسەوزی، تەڕەمیوە (داچێنری بۆ بازاڕ) 3 (نافەرمی) شڕەوشاتاڵ، وردەبابەت 4 دانی شت بە کرێکاران لە جیاتی پارە یان مز، کاڵامز ۞ 1 مبادله، معامله 2 تره‌بار 3 خرت و پرت 5 تراک

truckage /trʌkɪdʒ/ *noun*

بارانە، کرێی راگوێستن بە بارکێش، کرێ‌بار، کرێی بار، بارکێشانە ۞ کرایەی حمل و نقل با کامیون

truck driver *noun*

شۆفیری لۆری یان بارکێش، بارکێش‌لێخوڕ ۞ رانندەی کامیون

trucker /'trʌkə(r)/ *noun*

شۆفیری لۆری یان بارکێش، بارکێش‌لێخوڕ ۞ رانندەی کامیون

truck farm *noun*

بێستان ۞ صیفی‌کاری، جالیز

truck farmer *noun*

بێستانەوان، تەڕەکار ۞ صیفی‌کار

truck farming *noun*

بێستانەوانی، تەڕەکاری ۞ صیفی‌کاری

trucking *noun*

گواستنەوە، باربەری، باربردن، گوێزانەوە ۞ باربری

trucking[2] *noun*
بیستان‌کردوویی، بیستانه‌وانی ۞ صیفی‌کاری
truckle[1] /trʌkl/ *noun*
جۆری پەنیر، ب.ت. cheddar ۞ تراکل
truckle[2] = truckle bed
truckle bed /trʌkl bed/ *noun*, also trundle bed
تەختی نزم یان ژێرەوەچوو (پێچکەدار و دەچێتە ژێر تەختێکی ترەوە) ۞ تخت‌خواب کوتاه
truckler *noun*
گوێ‌لەمست، ملکەچ، گوێڕایەڵ، زمان‌لووس ۞ مطیع، چاپلوس
truckload *noun*
باری لۆری یان بارکێشی، لۆری‌یێ ۞ ظرفیت کامیون
truckman *noun, pl.* truckmen
شۆفێری لۆری یان بارکێش ۞ رانندەی کامیون
truck stop = transport cafe
truck system *noun*
دانی شت بە کرێکاران لە جیاتی مز و حەق‌دەس ۞ تراک سیستم
truculence /-ləns/ *noun*
بەدخولکی، رووتاڵی، رووگرژی، مرومۆچی، دڕی، دڕندایەتی، بەلامارەدەری، هەڵشاخان، هاشاوڵ، رق‌هەستاوی، تووڕەیی، شەڕاشۆیی، شەڕانیتی ۞ کج‌خلقی، سبعیت، پرخاش‌گری
truculent /ˈtrʌkjələnt/ *adjective*
1 بەدخولک، رووتاڵ، جینگزی، سەرتوند، رووگرژ، مرومۆچ، دڕ، وەکوو سەگی یانیگر، دڕندە، بەلامارەدەر، هەڵشاخاو، رق‌هەستاو، تووڕە، شەڕاشۆ، شەڕانی 2 هەڵشاخاوانە، بە تووڕەیی‌یەوە 3 شەڕکەر، شەڕانی ۞ 1 کج‌خلق، سبع، پرخاش‌گر 2 پرخاش‌گرانە 3 جنگجو
truculently /ˈtrʌkjələntli/ *adverb*
هەڵشاخاوانە، بە تووڕەیی‌یەوە ۞ پرخاش‌گرانە
trudge /ˈtrʌdʒ/ *noun*
خۆکێش‌کردن، بە زۆری ڕێڕۆیشتن ۞ بە زحمت راه رفتن
trudgen /ˈtrʌdʒ(ə)n/ *noun*
باسکەمەلە (بنەڕەت: لە ناوی مەلەوانی ئینگلیسی John *Trudgen* ۞ شنای کرال
trudger *noun*
خۆکێش‌کەر، بە زۆری ڕێڕۆیشتوو ۞ بە زحمت راەروندە
true /truː/ *adjective* (truer, truest), *adverb*
1 دروست، راست، سەرراست، پاک، سەرراستانە 2 بەئەمەک، دڵسۆز، خەمخۆر، بەڵێن‌ڕاست 3 راستەقینە، بێ‌درۆ، راست، ئەسڵ، ورد، دروست، راست 4 لەسەر جێی خۆی، لە جێی خۆی، بە راستی ۞ 1 درست، صادق، صادقانە 2 وفادار، خوش‌قول 3 حقیقی، اصل، دقیق، صحیح 4 در جای خود، به راستی
true believer *noun*
لایەنگری دڵسۆز یان بەئەمەک ۞ هوادار باوفا
true-blue /ˌtruː ˈbluː/ *adjective*
بە تەواوەتی سەرراست یان دڵسۆز، پاکی پاک، یەکجارپاک، *a true-blue* :genuine *romantic* ۞ کاملاً وفادار یا صادق
trueborn /ˌtruːˈbɔːn/ *adjective*
1 حەلاڵزادە 2 راستەقینە، راست ۞ 1 حلال‌زادە 2 واقعی، اصیل
truebred /truːˈbred/ *adjective*
رەسەن، جسن ۞ اصیل
true-false test *noun*
تاقی‌کردنەوەی دروست و نادروست یان راست و ناراست(ی شتێ) ۞ آزمایش صحیح و خطا
truehearted /truː ˈhɑːtɪd/ *adjective*
راست، بەئەمەک، بەوەفا، دڵسۆز ۞ وفادار
true-life *adjective*
راستەقینە، راستی، بە راستی رووداو ۞ واقعی
truelove = sweetheart
truelove knot *noun*
گرێی دڵداران ۞ گره عشاق
trueness *noun*
راستی، دروستی ۞ حقیقت، درستی
true north *noun*
باکووری راستەقینە، باکوور بەپێی تەوەری زەوی، باکووری جوگرافیایی (لە بەرامبەر باکووری مەگناتیسی‌دا) ۞ شمال حقیقی
true rib *noun*
پەراسووی راستەقینە (یەکسەرە نووساێ بە کۆڵەی سنگەوە breastbone) ۞ دندەی حقیقی
truffle /ˈtrʌfl/ *noun*
1 ترافل (= جۆرێ شیرینی نوقڵی) 2 (رووەک‌ناسی) دومەلان، دمەلان، چمە، کیارک، دمبەلان [خێزان Tuberaceae] ۞ 1 ترافل 2 قارچ دنبلان
trug /trʌg/ *noun*
سەوەتە، قرتالە (لە دار)، توولینە ۞ سبد باغبانی
truism /ˈtruːɪzəm/ *noun*
راستی بەڵگەنەویست ۞ حقیقت بدیهی
truite au bleu /ˌtrwiːt əʊ ˈblɜː/ *noun*
(فەرەنسی) جۆرێ چێشت ۞ نوعی غذا
trull /trʌl/ *noun*
(کۆن) ژنی قەحبە (بنەڕەت: لە *Trulle* ئەڵمانی‌یەوە) ۞ زن فاحشە
truly /ˈtruːli/ *adverb*
1 بە راستی، لە راستی‌دا: *a truly memorable occasion* 2 سەرراستانە، راستگۆیانە، بەبێ درۆ، پاکانە ۞ 1 واقعاً 2 صادقانە
trumeau /truːˈməʊ/ *noun*, trumeaux /-ˈməʊz/

پایە (ی نێوەڕاست، ب.ت. ئەوەی بەردەرگای کلێسەیی) ◌ ترومیو

trump[1] /trʌmp/ *noun*

1 (یاری) قوز، حوکم 2 (نافەرمی) کەسێکی باش 3 (نافەرمی) کەسێکی دەسەلاتبەدەست ◌ 1 (بازی) حکم 2 (عامیانە) آدم خوب 3 آدم متنفذ

trump[2] /trʌmp/ *noun*

(کۆن) دەنگی ترومپێت ◌ صدای ترومپت

trump card *noun*

1 (یاری) قوز، حوکم 2 (خوازە) خال ◌ 1 حکم 2 (مجازی) برگ برنده

trumped-up *adjective*

trumped-up charges :spurious ساختە، درۆ، ◌ جعلی

trumpery /ˈtrʌmpəri/ *adjective, noun* (*pl.* trumperies)

adj بەئالاووالا، بەدیدیوبۆدی، پڕزریقەوبریقە، سەیر(وسەمەرە)، بێبایەخ، هیچ، هیچەکە، بێنرخ، *n* delusive شتی بێنرخ یان کەمنرخ ◌ *adj* زلم زیمبو *n* چیز بی‌ارزش

trumpet /ˈtrʌmpɪt/ *noun*

1 کەرەنا، زورنا، سورنا، بۆری، بۆری، بۆریە، نەفیر، شەیپوور 2 دەنگی فیل ◌ 1 ترومپت 2 صدای فیل

trumpeter /ˈtrʌmpɪtə(r)/ *noun*

1 کەرەناژەن، بۆریژەن، شەیپوورچی 2 جارچی، بانگدەر، بانگەوازچی 3 زورناژەنە، جۆرێ باڵندەی کۆمەڵژی دارستانی گەرمێنانی ئەمریکای باشووری [توخم *Psophia*: سێ جۆرن] 4 کۆترەزورنا، کۆترە کەرەنا ◌ 1 ترومپت‌نواز 2 جارچی 3 و 4 ترومپتر

trumpeter swan *noun*

[*Cygnus buccinator*] قوو یان قازەکەرەناژەن ◌ نوعی قو

trumpetlike /ˈtrʌmpɪtlaɪk/ *adjective*

شەیپوورئاسا، کەرەناناسا، کەرەنایی، شێوەزورنا ◌ ترومپت‌مانند

trumpet vine *noun*, also trumpet creeper

دەوەنەزورنا [*Campsis radicans* (ئەمریکای باکووری) و *C. grandiflora* (چین)] ◌ نوعی درختچه

truncal *adjective*

سەربە نێوقەدی مرۆڤ یا دەماری ◌ وابسته به تنه‌ی انسان یا عصبی

truncated /ˈtrʌŋkeɪtɪd/ *adjective*

کورتەوەکراو، سەربەڕێنراو، سەرپۆتکراو، قەڵتکراو، هەڵپاچراو، بێسەر، سەرلێدراو ◌ مختصرشده، بدون سر، فاقد رأس

truncation *noun*

کورتکردنەوە، کورتەوەکردن، سەربەڕاندن، سەرپۆتکردن، قەڵتکردن، هەڵپاچین، بێسەرکردن، سەروبنلێدان ◌ کوتاه‌سازی

truncheon /ˈtrʌntʃən/ *noun*

1 (پۆلیس) داردەست، دار، لیس، تێلا، کوتەک 2 دارێ وەک هێمای دەسەلات (بنەڕەت: لە فەرەنسی کۆن، لەسەر بنەمای *tronchon* لاتین "trunk" *truncus*) ◌ 1 باتوم 2 ترانچیون

trundle /ˈtrʌndl/ *noun*

1 پێچکە، رەوڕەوە یا چەرخی چکۆلە 2 = trundle bed ◌ چرخک

trundle bed = truckle bed

trundler *noun*

تلارکەرەوە، تلارێنەر، خلۆرکەرەوە، تلپێدەر، بەردەرەوە، خلێنەر، گلێنەر، جالەکەرەوە ◌ غلتاننده

trunk /trʌŋk/ *noun*

1 قەد، کۆتەرە، پادار، گز، کۆلەسی، 2 bole نێوقەد، گز، قەد، لەشی ناوەند، لاشە 3 قەدی ستوون یان کۆلەکە 4 لمۆز 5 باوول، جامەدانە، چەمەدان، جلدان، یەغدان، جانتای جل 6 (ماشێن) سنووقی دواوە یان پشتەوە (trunkful (trunkless *adj* :n, *pl.* trunkfuls ◌ 1 تنه‌ی درخت 2 تنه، بدنه 3 میله‌ی ستون 4 خرطوم 5 چمدان 6 (اتومبیل) صندوق عقب

trunk call *noun*

تەلەفونی رێگا یا مەودای دوور ◌ تلفن راه دور

trunkfish, *pl.* same or trunkfishes = boxfish

trunking *noun*

بەکارهێنان یان رێکخستنی هێلەسەرەکییەکان ◌ ترانکلینگ

trunk line *noun*

شاهێل، هێلی سەرەکی، سەرهێل (لە رێی ئاسندا) ◌ خط اصلی

trunk road *noun*

شارێ، سەرەڕێ، رێگای سەرەکی ◌ راه اصلی

trunks = swimming trunks

trunnel /ˈtrʌn(ə)l/ = treenail

trunnion /ˈtrʌnjən/ *noun*

1 سەرتەوەر 2 قۆل یا تەوەری تۆپ ◌ 1 سرمحور 2 بازو یا محور توپ

truss /trʌs/ *noun*

1 (پرد، میچ و هتد) کلە، پاکل، کۆڵەکە، ستوون، نیرگە، راگیرە، پردراگر، میچداگر 2 پشتێنی قۆری 3 (گیا و کا) چەپک، سواڵە، مەلۆ، قول ◌ 1 خرپا 2 فتق‌بند 3 دسته‌ی علف یا کاه

trust /trʌst/ *noun*

1 رابینین، لێرابینین، باوەڕپێکردن، پشتپێبەستن، متمانەپێبوون، جێی بەقابوون، لێدڵنیابوون، لێڕادین، راپەڕموون 2 هیوا، پشتئەستووری، (کۆن) هومێد 3 بەرپرسایەتی، لێپرساوێتی، گرتنەمل 4 سپاردە، ئەسپاردە، ئەمانەت 5 سەرپەرشتی، سەخبێری، چاودێری،

زیرەڤانی 6 قەرز 7 (ئابووری) تراست 8 باوەڕی کارداری یان بازرگانی 9 هاوبەندی ۞ 1 اعتماد، توکل، اطمینان 2 امید 3 مسؤلیت 4 امانت، سپرده 5 تکفل، قیمومت، مراقبت 6 نسیه 7 (اقتصاد) تراست 8 اعتماد تجاری 9 ائتلاف

trustable *adjective*
لێڕابینراو، جێی‌متمانە، باوەڕپێ‌کراو، جێی‌بەقا ۞ معتمد

trust company *noun*
بانکی بازرگانی، بانکی ئەمین‌دار یان سپاردە ۞ بانک تجاری

trustee /trʌˈstiː/ *noun*
1 لێڕابینراو، ئەمین‌دار، جێی‌متمانە، باوەڕپێ‌کراو، جێی‌بەقا 2 سەرپەرست، سەخبێر، زیرەڤان، چاودێر 3 ئەندامی دەستەی بەڕێوەبردنی کاروباری کارداری (بازرگانی) دەزگا یان دامەزراوەیێ 4 وڵاتی چاودێر ۞ 1 معتمد 2 وصی، قیم 3 عضو هیأت امنا 4 کشور قیم

trusteeship /trʌˈstiːʃɪp/ *noun*
زیرەڤانی، سەرپەرشتی، سەخبێری، چاودێری ۞ قیمومیت

Trusteeship Council *noun*
(لە لایەن ڕێکخراوەی نەتەوە یەکگرتووەکانەوە) ئەنجومەنی چاودێری یان سەرپەرشتی ۞ شورای قیمومیت

trustful *adjective*
سادە، زووباوەڕ، خۆش‌باوەڕ، گەشبین (trustfully *adv*: بە سادەیی، خۆش‌باوەڕانە، گەشبینانە؛ trustfulness *n* ۞ سادەدل)

trust fund *noun*
پارەی سپاردەیی، پوولی ئەمانەتی ۞ پول امانی

trusting /ˈtrʌstɪŋ/ *adjective*
سادە، فەقیر، زووباوەڕ، خۆش‌باوەڕ، گەشبین (trustingly /ˈtrʌstɪŋli/ *adv*: بە سادەیی، خۆش‌باوەڕانە، گەشبینانە) ۞ سادەدل

trustless *adjective*
باوەڕپێ‌نەکراو، لێ‌ڕانەبینراو، متمانەپێ‌نەکراو، distrustful ۞ غیرمعتمد

trust territory *noun*
وڵاتی (لە)ژێر چاودێری (ڕێکخراوەی نەتەوە یەکگرتووەکان) ۞ سرزمین تحت قیمومیت

trustworthiness *noun*
لێڕابینراوی، جێی‌متمانەبوون، باوەڕپێ‌کراوی، پاکی، جێی‌بەقابوون، بەئەمەکی ۞ قابل اعتماد بودن، موثقیت

trustworthy /ˈtrʌstwɜːði, US -wɜːrði/ *adjective*
لێڕابینراو، جێی‌متمانە، باوەڕپێ‌کراو، جێی‌بەقا، ئەمین، پاک، بەئەمەک (trustworthily *adv*) ۞ قابل اعتماد، معتمد، موثق

trusty /ˈtrʌsti/ *adjective* (trustier, trustiest), *noun* (*pl.* trusties)
adj لێڕابینراو، جێی‌متمانە، باوەڕپێ‌کراو، جێی‌بەقا *n* 1 مرۆی لێڕابینراو، کەسێکی جێی‌متمانە 2 زیندانی یان گیراوی باوەڕپێ‌کراو (لێڕابینراو) ۞ *adj* قابل اعتماد *n* 1 ادم قابل اعتماد 2 زندانی قابل اعتماد

truth /truːθ/ *noun, pl.* truths /truːðz, US truːθs/
1 ڕاستی، حەق، سەرڕاستی، دروست: *The awful -h about his disappearance finally dawned on her* 2 (truths) ڕاستی‌یەکان ۞ 1 حقیقت، صداقت 2 (در جمع) حقایق

truth drug *noun, also* truth serum
دەرمانی ڕاستڕۆیشتن یان ڕاستگۆیی ۞ داروی حقیقت‌گویی

truthful /ˈtruːθfl/ *adjective*
ڕاستاڵ، سەرڕاست، حەقانی، حەق‌بڵێ، حەق‌بێژ، بێ‌درۆ، ڕاستگۆ، ڕاستبێژ، ڕاستڕۆیشتوو، ڕاست، دروست (truthfully /-fəli/ *adv*: سەرڕاستانە، دروستانە، ڕاست؛ truthfulness *n*: ڕاستی، دروستی، سەرڕاستی، بێ‌درۆیی، ڕاستبێژی، حەق‌بێژی، ڕاستگۆیی) ۞ ڕاست‌گو، صحیح، واقعی

truthless *adjective*
درۆ ۞ دروغ

try /traɪ/ *noun, pl.* tries
1 حەول، تەقەلا، خەبات، بزاف، تێکۆشان، تاقی‌کردنەوە، جەرەباندن، attempt: *succeeded on the first try* 2 (ڕاگبی) ترای (= گیرختنی خاڵ (ئیمتیاز) بە (ڕێگای) دانانی تۆپ لەسەر یان پشتەوەی هێڵی گۆڵی goal line نەیار یان بەرامبەرەکە opponent): *to score a try* هەروەها ئەو خاڵە بەدەستهێنراوە ۞ 1 سعی، امتحان 2 ترای

trying /ˈtraɪɪŋ/ *adjective*
ناخۆش، سەخت، گران، ماندووکەر، وەڕەس‌کەر، تەنگ‌پێهەڵچن (-ngly /ˈtraɪɪŋli/ *adv*: وەڕەس‌کەرانە) ۞ خسته‌کننده، شاق، طاقت‌فرسا

try-on *noun*
تاقی‌کردنەوە، سەنگ‌وسووکردن ۞ امتحان

try-out /ˈtraɪaʊt/ *noun*
تاقی‌کردنەوە: *They've agreed to give me a tryout for a week to see if I'm up to the job* ۞ امتحان، آزمایش

trypanosomal *adjective, also* trypanosomic
سەربە تریپانۆسۆم ۞ وابسته به تریپانوسوم

trypanosome /ˈtrɪp(ə)nəsəʊm, trɪˈpanə-/ *noun*
(پزشکی و گیانەوەرناسی) تریپانۆسۆم، تریپانۆزۆم: جۆری protozoan ی مشەخۆری تاک‌خانەیی، بە شێلاقەی flagellum خشۆکەوە،

دەمرووکێتە خوێنەوە [توخم *Trypanosoma*]
۞ تریپانوسوم

trypanosomiasis /ˌtrɪp(ə)nə(ʊ)-, trɪˌpanə(ʊ)sə(ʊ)ˈmʌɪəsɪs/ *noun*
(پزشکی) هەر نەخۆشییێکی گەرمێنان کە لە تریپانوسۆمەکانەوە تووش دەبێ و نەخۆشی خەو یان نەخۆشی Chagas ی لێدەکەوێتەوە ۞ تریپانوسومیاسیس، تریپانوسومیاز

trypsin /ˈtrɪpsɪn/ *noun*
(لیک‌)خشێنە: جۆرێ هەوێنەی هەرسی digestive enzyme کە پرۆتێنەکان لە ریخۆڵە چکۆڵەدا لێک هەڵدەوەشێنێ، لە لایەن شەیلاوکەوە وەک تریپسینۆژێن دەردەدرێ (tryptic *adj*) ۞ تریپسین

trypsinogen /trɪpˈsɪnədʒ(ə)n/ *noun*
(زیندەکیمیا) جۆرێ ماکی ناچالاک لە لایەن شەیلاوکەوە pancreas دەردەدرێ و لەوێوە هەوێنەی هەرسی تریپسین پێکدێ ۞ تریپسینوژن

tryptophan /ˈtrɪptəfan/ *noun*, also tryptophane
(زیندەکیمیا) ترشەلۆکی ئەمینۆ کە پێکهێنەری زۆربەی پرۆتێنەکانە و خواردەمەنییێکی سەرەکی بربڕەدارانە ۞ تریپتوفان

tryptamine *noun*
تریپتامین: ماک یان سابتەنی بلوورین $C_{10}H_{12}N_2$ کە لە شانەکانەدا لە تریپتۆفانەوە پێکدێ و لە چەندین پرۆسەی مێتابۆلیکدا ئەرکی هەیە ۞ تریپتامین

trysail /ˈtrʌɪs(ə)l/ *noun*
بادەوەی رەشەبا (لە وەختی رەشەبادا هەڵیدەکەن) ۞ بادبان توفان

tryst /trɪst/ *noun*
(وێژەیی) ژووان، ژوان، ژڤانی، جێژوان ۞ میعاد، میعادگاه

trysting place *noun*
ژوانگە، جێژوان ۞ میعادگاه

tsar /zɑː(r)/ *noun*, also czar or tzar
تزار (ناوی ئیمپراتۆری رووسیە تا پێش 1917؛ (tsardom *n* ۞ تزار

tsarevich /ˈzɑːrɪvɪtʃ, ˈtsɑː-, -ˈrjeɪ-/ *noun*, also czarevich or tzarevich
کوڕە گەورەی تزار (رووسی) ۞ پسر ارشد تزار

tsarina /zɑːˈriːnə/ *noun*, also czarina or tzarina
(کۆن) تزارینا (نێوی شاژنی رووسیە. بنەڕەت: لە ئیتالیایی یان سپانیاییەوە لە *Zarin* ،*Czarin* ئەڵمانی، مێینەی *Zar* ،*Czar*) ۞ تزارینا

tsarism /ˈzɑːrɪzəm/ *noun*, also czarism
tsarist) 1 حکومەتی تزاری 2 تزاریسم n لایەنگری تزاری *adj* :/ˈzɑːrɪst/ *adj*, *n* حکومەت و دەسەڵاتی تزار) ۞ 1 حکومت تزاری 2 تزاریسم

tsatske /ˈtsɒtskə/ = tchotchke

tsessebi /tsɛˈseɪbi/ *noun*, also tsessebe
جۆرێ ئاسک(ەکێو)ی باشووری ئەفریکا ۞ نوعی آهو یا بزکوهی

tsetse /ˈtsɛtsi, US ˈtɛtsi/ = tsetse fly

tsetse fly /ˈtsetsi flaɪ/ *noun*
مێشی تسێتسی، جۆرێ مێشی راکوێژەری trypanosome و دەبێتە هۆی نەخۆشی خەو [توخم *Glossina*] ۞ مگس تسەتسە

Tshiluba *noun*
چیلوبا: زمانێکی بانتویی، وەک زمانی هاوبەشی lingua franca نێو کۆماری دیمۆکراتیکی باشووری کۆنگۆ ۞ چیلوبا

T-shirt *noun*, also tee shirt
تیشرت، ژێرکراس (بە بلاوکراوی شێوەی T دەدا) ۞ تی‌شرت

tsimmes /ˈtsɪməs/ *noun*, also tzimmes or tzimmis, *pl*. same
زەنازەنا، دەنگوهەرا، جەنجاڵی، هەلا، گوڕەوبڕە، تەقەوڕەقە، گوڕەونەڕە، نەڕەنەڕ، بگرەوبەردە ۞ هیاهو، جار و جنجال، قیل و قال

Tsimshian /ˈtʃɪmʃɪən/ *noun*, *adjective*, *pl*. same
تسیمشیایی: *n* 1 ئەندامی گەلێکی سووریێستی کەنارەکانی پەسیفیکی باکووری 2 زمانی پێنوتیایی Penutian ئەو گەلە *adj* سەربەو گەلە یان زمانەکەیان ۞ تسیمشین

Tsonga /ˈtsɒŋɡə/ *noun*, *pl*. same or Tsongas
1 ئەندامی گەلێ کە لە Transvaal، باشووری Mozambique و باشووری زیمبابوێ دەژین 2 زمانی بانتویی ئەو گەلە ۞ تسانگا

tsp *abbreviation* teaspoonful

T-square *noun*
راستەی تی (بۆ کێشانەوەی هێڵی هاوتەریب) ۞ خطکش تی

tsuba /ˈtsuːba/ *noun*, *pl*. same or tsubas
گاردی شمشێری ژاپۆنی ۞ تسوبا

tsubo /ˈtsuːbəʊ/ *noun*, *pl*. same or tsubos
یەکەی ژاپۆنی رووبەرێ بەرامبەر بە 3.31 میتری چوارگۆشە (یان 3.95 یاردی چوارگۆشە) ۞ تسوبو

tsunami /tsuːˈnɑːmi/ *noun*, *pl*. tsunamis
بوومەلەرزەی دەریایی، تسونامی، سونامی tsunamic *adj*؛ بنەڕەت: لە ژاپۆنییەوە: *tsu* "بەندەر" + *nami* "شەپۆل") ۞ آبلرزە

tsuris, also tsoris or tsoris = trouble, distress

tsutsugamushi disease /ˌtsuːtsuːɡəˈmuːʃi/ = scrub typhus

Tswana /ˈtswɑːnə/ *noun* (*pl*. same,

Tswanas, or Batswana)
1 تسوانا، ئەندامی گەلی باشووری ئەفریکا کە لە بوتسوانا، باشووری ئەفریکا و ناوچەکانی دەوروبەر دەژین 2 تسوانی، تسوانیایی، زمانی ئەو گەلە (کە سێتسوانا Setswana ـشی پێ دەڵێن) ⬡ تسوانا

Tu symb. the chemical element thulium

Tuareg /'twɑ:rɛg/ *noun, also* Touareg, *pl.* same or Tuaregs
ئەندامی گەلی بەربەری رۆژاوا و ناوەندی Sahara ⬡ توارگ

tuatara /ˌtu:ə'tɑ:rə, US ˌtju:-/ *noun, pl.* same or tuataras
(لە مائۆری‌یەوە) برپرەسەرپشت، مازەسەرپشت، پۆپەپشتینە: جۆرێ خشۆکی مارمێلکەئاسای رەهۆڵێندەر (هی هێندێ لە دورگە بچوکەکانی نیوزیلەند [*Sphenodon punctatum*]) ⬡ نوعی خزنده

tub /tʌb/ *noun*
1 دنگ، دینگ، سیرکۆ، گراوە (بۆ چەڵتووک‌کوتان) 2 لەگەن، تەشت، ئاقدانک، حەوزی گەرماو، لەگەنی حەمام یان گەرماو 3 (ئافەرمی) شرەگەمی 4 جێگا، جێ، دەفر: *a tub of margarine* ⬡ 1 تاب 2 لگن، وان حمام 3 قایق فکسنی 4 ظرف

tuba /'tju:bə, US 'tu:bə/ *noun*
توبا (جۆرێ ئامێری فووی لە زەردە؛ tubaist (or tubist *n* ⬡ توبا

tubal /'tju:bl, US 'tu:bl/ *adjective*
لوولەیی، لوولەئاسا، بۆری‌ئاسا، بۆری‌یانە: *tubal infection* ⬡ لولەای

tubal ligation *noun*
بەستنی بۆری یان لوولەکانی مناڵدان fallopian tubes (بۆ نەزۆککاندنی ژن) ⬡ بستن لولەهای رحم

tubate /'tju:beɪt/ *adjective*
لوولەیی، tubular ⬡ لولەای

tubby /'tʌbi/ *adjective* (tubbier, tubbiest)
1 خڕینە، خڕیلانە، خڕکەلە، گردەلە، خڕۆلە، خڕوخۆل، خەپەتۆلە 2 تەشت‌ئاسا (tubbiness *n*) ⬡ 1 خپلە، چاقالو 2 لگن‌مانند

tube /tju:b, US tu:b/ *noun*
1 لوولە، بۆری، رزندی 2 (تویکاری، رووەکناسی و گیانەوەرناسی) لوولە، بۆری 3 (پێچکە یان تایە) تیوب، نێوپێچکە 4 جۆگە 5 (لە لەندەن) رێی ئاسنی ژێرعەرز، مێترۆ، رەهەندی شەمەندەفەر 6 (لە ئەمریکا و نافەرمی) تەلەفزیۆن 7 گلۆپی تیشکی کاتۆدی (ب.ت. لە تەلەفزیۆن‌دا) 8 جگەرە، سیگار (tubeless *adj*: پێچکە) بێ‌تیوب) ⬡ 1 و 2 لولە 3 (تایر) تویی 4 مجرا 5 مترو 6 تیوب 7 تلویزیون 8 سیگار

tubectomy, *pl.* tubectomies = salpingectomy

tube feet *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) پێی لوولەیی‌کان، پێی یا لاقی بۆری‌یەکان ⬡ پاهای لولەای

tubeless tire *noun*
پێچکە یان تایەی بێ‌تیوب ⬡ تایر بدون تیوب

tuber /'tju:bə(r), US 'tu:-/ *noun*
1 ئاولە، گرێ، ماس، گۆیکە، قۆزت، گرۆ، ماس، سەلک، لوو، لک، دەرپەڕیوی، قوتکە 2 (تویکاری) بەشێکی دەرپەڕیو یان ماسیوی خڕ (لە لاتینەوە "swelling ,hump") ⬡ 1 دکمە، برجستگی 2 تیوبر

tubercle /'tju:bək(ə)l/ *noun*
1 (تویکاری، گیانەوەرناسی و رووەکناسی) گرێ، دەرپەڕیوی، لک، قوتکە (ب.ت. لەسەر ئێسک یان رووی رووەک یان گیانەوەرێ) 2 (پزشکی) جۆرێ برینی چکۆلەی گرێ (گرێ)، هی سی‌یەکان یان شانەکانی تر tissue؛ tuberculate /-'bə:kjulət/ *adj*، بنەڕەت: لە لاتین، چکۆلەتراوی *tuberculum* (بڕوانە *tuber*) ⬡ دکمە

tubercle bacillus *noun*
باسیل یا بەکتریای سیل، میلیزەی سیل یان دەردەباریکە [*Mycobacterium tuberculosis*] ⬡ باسیل سل

tubercular /tju:'bɜ:kjələ(r), US tu:'bɜ:rk-/ *adjective, noun*
1 دەردەباریکەیی، سیلی *adj* 2 تووش‌بوو بە سیل یان دەردەباریکە 3 سەربە گرێ یان ئاولە 4 سیل‌دار، سیلاوی *n* کەسێکی سیلاوی *adj* ⬡ سلی 1 2 مبتلا بە سل 3 وابستە بە دکمە 4 مسلول *n* آدم مسلول

tuberculation /tjʊˌbɜ:kjʊ'leɪʃ(ə)n/ *noun*
(زیندەناسی) پێکهاتن یان بوونی گرێ ⬡ تشکیل یا وجود دکمە

tuberculoid /tjʊ'bɜ:kjʊlɔɪd/ *adjective*
شێوەسیل، وەک دەردەباریکە، دیق‌ئاسا ⬡ شبیە سل

tuberculosis /tju:ˌbɜ:kju'ləʊsɪs, US tu:ˌbɜ:rkjə'loʊsɪs/ *noun*
نەخۆشی سیل، دەردەباریکە، دیق، تێشازراف، بنێسی (هی مرۆڤ و چەند جۆرێ لە برپرەداران کە بەهۆی tubercle bacillus ێ و بە دەگمەن لە ولاتە یەکگرتووەکان بەهۆی (*Mycobacterium bovis*) mycobacterium تووش دەبێ) ⬡ بیماری سل

tuberculous /tjʊ'bɜ:kjʊləs/ *adjective*
سیلاوی، تووش‌بوو بە نەخۆشی سیل یان دەردەباریکە: *tuberculous peritonitis* ⬡ مبتلا بە سل

tuberose /'tju:bərəʊz/ *noun, adjective*

n جۆری ڕووەکی مەکسیکی [*Polianthes tuberosa*] = *adj* tuberous ۞ *n* گوڵ مەریەم
tuberous *adj*

tuberosity /-ˈrɒsɪti/ *noun*, *pl.* tuberosities
دەرپەڕیوی، دەرپۆقیوی، قۆرت، ماس ۞ برآمدگی

tuberous /ˈtju:bərəs, US ˈtu:-/ *adjective*, also tuberose
1 گرێدار، گرێگرێ، پڕگرێ، ئاوڵەدار: *tuberous begonias* 2 گرێئاسا، شێوەگرێ، شێوەئاوڵە ۞ 1 دکمەدار 2 دکمەمانند

tuberous root *noun*
ڕەگی گرێدار، بنجی پڕگرێ یان ئاوڵەئاوڵە ۞ ریشەی دکمەدار

tube worm *noun*
کرمی لوولەیی (لەنێو شتێکی وەک لوولەدا دەژی) ۞ کرم لولەای

tubicolous /tju:ˈbɪkələs/ *adjective*
(گیانەوەرناسی) لوولەژی ۞ تیوبِکولوس

tubifex /ˈtju:bɪfɔ:m/ *noun*, *pl.* tubifexes
جۆری کرمی ئاڵقەئاڵقەی سووری چکۆلە کە لە نێو ئاوی تازەدا دەژی و بەشێکیان خۆیان لەنێو قوڕدا دەشارنەوە [*Tubifex* توخم] ۞ نوعی کرم

tubiform /ˈtju:bɪfɔ:m/ *adjective*
لوولەئاسا، بۆریئاسا، لوولەیی، شێوەلوولە ۞ لولەای شکل

tubing /ˈtju:bɪŋ, US ˈtu:bɪŋ/ *noun*
1 لوولە، بۆری 2 (شتومەکی) لوولەسازی 3 دابەستنی لوولە 4 لەت یان پارچەی لوولە ۞ 1 لوله 2 لولەسازی 3 نصب لوله 4 قطعەای از لوله

tubocurarine *noun*
ئالکالۆیدی چالاکی سەرەکی curare، $C_{37}H_{42}C_{12}N_2O_6$، لە تویکڵ و قەدی مێویکی ئەمریکای باشووری (*Chondrodendron tomentosum*، خێزانی Menispermaceae) دەگیری، زۆرتر وەک هێندی کەرەوەی ماسوولکەیی بەکاردێتری ۞ تیوبوکیوراین

tub-thumper /ˈtʌb θʌmpə(r)/ *noun*
وتاردەری هەڵچوو یان لایەنگر (tub-thumping *n*: وتاردانی هەڵچووانە یان هەڵشاخاوانە) ۞ سخنران پرخاش‌گر

tubular /ˈtju:bjələ(r), US ˈtu:-/ *adjective*
بۆرییانە، لوولەیی، لوولەئاسا، سەربە بۆری، پێکهاتوو لە لوولە: *a tubular calyx* (tubularly *adv*) ۞ لولەای

tubularity *noun*
لوولەییتی، بۆرییتی، وەک لوولەوابوون، شتێکی بۆش ۞ حالت لولەای

tubulate *adjective*, also tubulated
لوولەیی، شێوەلوولە، بۆریئاسا، لوولەئاسا ۞ لولەای‌شکل

tubule /ˈtju:bju:l/ *noun*
لوولەژە، لوولیژە، بۆریچکە، لوولەی چکۆلە، لوولەچە، لوولۆچکە، وردەلوولە (بنەڕەت: لە لاتین، چکۆلەکراوی *tubus* "لوولە") *tubulus* ۞ ریزلوله، لولەی کوچک

tubuli- *prefix*
پێشگر: 1 لوولەی چکۆلە یان ورد 2 لوولەیی، لوولەکی ۞ پیشوند: 1 لولەی کوچک 2 لولەای

tubuliferous *adjective*
لوولەکی، لوولەوەر، پێکهاتوو لە لوولە چکۆلەکان ۞ تیوبیولیفروس

tubuliflorous *adjective*, also tubuliflorous
گوڵلوولەکی، گوڵلوولەیی، لوولەگوڵی ۞ تیوبیولیفلوروس

tubulin /ˈtju:bjʊlɪn/ *noun*
(زیندەکیمیا) پرۆتینێ کە پێکهێنەری سەرەکی microtubule ی خانە زیندووەکانە ۞ تیوبیولین

tubulous *adjective*
1 وردەلوولەی تیایە، پێکهاتوو لە لوولە چکۆلەکان 2 لوولەکی، شێوەلوولە، لوولەئاسا، خاوەنی شێوەی لوولەیی 3 خاوەنی گوڵی لوولەیی یان لوولەکی (tubulously *adv*) ۞ تیوبیولوس

tubulure *noun*
کونێکی چکۆلەی لوولەیی ۞ تیوبیولور

TUC /ˌti: ju: ˈsi:/ *abbreviation* Trades Union Congress

tuchun *noun*
1 فەرماندەری لەشکری یان میلیتاری چینی 2 ستانوان governor ی لەشکری (هەرێمێکی چینی لە 1916 تا 1949) ۞ دوزین، توچون

tuck /tʌk/ *noun*
1 هەڵگەڕاوە، نووشتاو، هەڵدراو، هەڵگەڕاندوو (بۆ جوانی) 2 چالاکی، هێز، شیان ۞ 1 برگردان، پاکتی 2 فعالیت، قوت

tuckahoe /ˈtʌkəhəʊ/ *noun*, also indian bread
نانی هیندی، تاکۆهۆ، ڕەگ و ڕیشەی گیا کە جاران سوورپێستەکان دەیان خوارد (بنەڕەت: لە Algonquian ئالگۆنکویایی *tockawhoughe* ڤیرجینیا) ۞ توکاهو

tucker /ˈtʌkə(r)/ *noun*
(ئەوسترالیا و نیوزیلەند، نافەرمی) چێشت، خۆراک، نان ۞ غذا

tuck-in *noun*
(نافەرمی) چێشت یان خۆراکی شایانە ۞ غذای حسابی

tuck pointing *noun*
بەندکێشی جوانی ۞ بندکشی تزیینی

tuck shop *noun*
دووکانی خوێندنگا ۞ بوفەی مدرسه

tuco-tuco /ˈtu:kəʊˌtu:kəʊ/ *noun*, *pl.* tuco-

tucos
جۆرێ كرتێنەری مشك‌ئاسای كونكەر یان ڕەهۆڵكەن، ڕەسەنی ئەمریكای باشووری [توخم *Ctenomys*: گەلێ جۆرن] ◌ توكوتوكو

Tudor *adjective, noun*
adj سەربە بەرە پاتشایی ئینگلتەرە، لە Henryی حەوتەم 1485 تا مەرگی Elizabeth لە 1803 *n* ئەندامی ئەو بەرەیە ◌ تیودور

Tudor archirecture *noun*
بیناسازی یان ئارکیتێكچێری تیۆدۆری ◌ معماری تیودوری

Tue *abbreviation* Tuesday

Tues *abbreviation* Tuesday

Tuesday /ˈtju:zdeɪ, -di, US ˈtu:-/ *noun, adverb*
n سێ‌شەممە *adv* سێ‌شەممان، هەر سێ‌شەممە جاری (بنەڕەت: لە *Tīwesdæg* ئینگلیسی كۆنەوە، لە ناوی خودای ئەڵمانی *Tīw*، وەرگێڕاوی لاتینی *dies Marti* "ڕۆژی مارس "Mars) ◌ *n* سەشنبه *adv* هر سەشنبه یكبار

tufa /ˈt(j)u:fə/ = tuff

tuff /tʌf/ *noun*
توف، توف (بەردێ لە خۆڵوخاكی گڕكان پێكهاتووە) ◌ توف

tuffet *noun*
1 (موو، پەڕ و هتد) چەپك، تۆپەڵ، دەسك، هێشوو 2 كاكۆڵ، فۆكلە 3 چواربەندە یان كورسی كورت ◌ 1 دستە، خوشە 2 كاكل 3 صندلی كوتاه

tuft /tʌft/ *noun*
1 (موو، پەڕ و هتد) چەپك، تۆپەڵ، چەكە، دەسك، هێشوو 2 كاكۆڵ، فۆكلە، جاخ، تاج، تانج، تەوقن 3 گوڵنگ، شۆڕابە، ریشكۆ، ریشۆ، ریشوو، ریشۆڵ، گیفك (ریشۆی شەدە و زین) 4 پەلكە 5 (توێكاری و گیانەوەرناسی) تۆپەلەڕەگ، چەپكەڕەگ ◌ 1 دستە، خوشە 2 كاكل 3 منگولە 4 طرە 5 توفت

tufted /ˈtʌftɪd/ *adjective*
1 چەپككراو، دەسككراو، دەسكدەسك 2 تەوقن‌دار 3 فۆكلەدار 4 گوڵنگەڕێژ، ریشۆڵاوی ◌ 1 دستەكردە 2 دارای كاكل 2 دارای منگولە

tufted duck *noun*
مراوی فۆكلەدار، هی ئاوە شیرینەكان و پۆپەشۆڕ [*Aythya fuligula*] ◌ نوعی مرغابی

tufty /ˈtʌftɪ/ *adjective*
1 چەپككراو، دەسككراو 2 چڕ، پڕ ◌ 1 دستەكردە 2 انبوە

tug /tʌg/ *noun*
1 ڕاكێشان، ڕاتەكاندن، ڕاپسكاندن، لێنەوین، كێش‌كردن، ڕاكێش‌كردن 2 حەوڵ، تێكۆشان 3 گەمی ڕاكێشان، گەمی كێش (چكۆلە و بەكێش powerful، بۆ ڕاكێشانی كەشتی و گەمییە زلەكان، ب.ت. لە بەندەرگادا)؛ فرۆكەی كێشانی گلایدێر 4 ئاڵقەی زینی ئەسپ كە trace2 ڕادەگرێ (*tugger n*) ◌ 1 كشش 2 كوشش 3 قایق یدككش 4 تاگ

tugboat /ˈtʌgbəʊt, US -boʊt/ *noun*
بەلەمی ڕاكێشان، گەمی ڕاكێش‌كردن، گەمی كێش ◌ قایق یدككش

tug of love *noun*
(كێشمەكێش) مشتومڕ یان ململانێ بۆ گلدانەوەی منداڵ لای خۆ (دایك و باوك)، منداڵ‌كێشكێ ◌ منازعە برای گرفتن فرزند

tug of war *noun*
1 (پێشبڕكێ) گوریس‌كێشكێ، كێشمان، دابڕانێ 2 (خوازە) كێشمەكێش، مشتومڕ، شەڕوكێشە، ململانێ ◌ 1 طناب‌كشی 2 (مجازی) كشمكش

tugrik /ˈtu:gri:k/ *noun, pl.* same or tugriks
توگریك (یەكەی بنەڕەتی پارەی مۆنگۆلیا، بەرامبەر بە سەد mongo) ◌ توگریك

tui /ˈtu:i/ *noun*
(مائۆری) جۆرێ هەنگەخۆرەی honeyeater زلەی نیوزیلەند [*Prosthemadura novaeseelandiae*] ◌ توئی

tuille *noun*
زرێی ڕان و كەلەكە ◌ زرە ران و پهلو

Tuinal /ˈt(j)u:ɪnal, US -nəl/ *noun*
(دروشمی بازرگانی) دەرمانی خەوێنەر و ئارامكەرەوە ◌ توئینال

tuition /tjuˈɪʃn, US tu-/ *noun*
1 مانگانە (خوێندن)، خوێندنانە، حەقی خوێندن، فێرانە 2 فێرگەری، فێركردن، فێركاری: *She studied dance for two years under her expert tuition* ◊ *I received private -ion in French* ◌ 1 شهریه 2 آموزش

tuitional /tjuˈɪʃnəl/ *adjective*
1 سەربە فێركردن یان فێركاری، فێرگەرییانە 2 سەربە حەقی خوێندن ◌ 1 وابستە به آموزش 2 وابستە به شهریه

tuitionary /tjuˈɪʃənərɪ/ *adjective*
1 سەربە فێركردن یان فێركاری، فێرگەرییانە 2 سەربە حەقی خوێندن، سەربە مانگانە ◌ 1 وابستە به آموزش 2 وابستە به شهریه

tuition fees *noun, pl.*
مانگانە، خوێندنانە، حەقی خوێندن، فێرانە (ب.ت. لە كۆلێژ یان زانكۆ) ◌ شهریه

tularaemia /ˌt(j)u:ləˈri:mɪə/ *noun*, US tularemia
كەروێشكەتا (rabbit fever)، جۆرێ نەخۆشی ئاستەمی گیانەوەران كە بە ڕێگای بەكتریاییەكەوە بۆ مرۆڤ ڕادەگوێزرێ و بەرین، تا و گڕی بەدواوەیە ◌ تولاریمیا

tularaemic *adjective*
سەربە tulaeramia ۞ وابسته به تولاریمیا
tulip /'tju:lɪp, US 'tu:-/ *noun*
(گـول) هەلالـە، گولەخاشخاشـە، گولەقاشقاشـە، هەرالـەبرم، لالـە، چالـەچەقیلە [توخـم *Tulipa*: گەلێ جۆری متوربەکراو] ۞ لاله
tulip tree *noun*
1 درەختێکی گـەلاوەرێنی ئـەمریکای بـاکووری magnolia = 2 [*Liriodendron tulipifera*]
۞ 1 نوعی درخت 2 = magnolia
tulipwood *noun*
داری جوانی tulip tree [بە تایبەت *Harpullia pendula* ی ئەوسترالیا] ۞ تولیپورد
tulle /tju:l, US tu:l/ *noun*
پارچەی توری، تۆر (بنەرەت: لە *Tulle*، شارێکی باشووری رۆژاوای فەرەنسە) ۞ پارچەی توری
tulp /tə:lp/ *noun*
جـۆرێ رووەکـی ئـەفریکایی لـە تـیرەی iris [توخمەکانی *Homeria* و *Moraea*: چەندین جۆرن] ۞ نوعی گیاه
tulsi /'tolsi:/ *noun*
تولـسی (جـۆرێ ڕیحانـە کـە لـە لایـەن هیندووەکانەوە دەچێنرێ و وەک گیایەکی پیرۆز دادەنرێ [*Ocimum sanctum*]) ۞ تولسی
tum *noun*
(نافەرمی) گەدە، زگ، ورگ ۞ (عامیانه) معده، شکم
tumble /'tʌmbl/ *noun*
1 سەرسم، نسکۆ، لەتر، هەڵەنگوتن، هەڵکەوتن 2 کەوتنەخوارێ، کەوتن 3 شپرزەیی، شێواوی، پـشێوی: *a tumble of blond curls* 4 خۆهەڵـگێرانەوە یـان سـەرەمەقولانجی دەسـتی، تەقلە ۞ 1 سکندری 2 سقوط 3 آشفتگی 4 معلق
tumblebug /'tʌmblbʌg/ *noun*
گوورخلێنە، قالۆنچە ۞ گەغلتان
tumbled *adjective*
شپرزە، شێواو، پشێو، نارێکوپێک، تێکەولێکە ۞ اشفته، نامرتب
tumbledown /'tʌmbldaʊn/ *noun*
کاول، وێرانە، کەلاوە، رووڵە داتەپین، لەق، لۆق ۞ مخروبه، افتنده
tumble drier *noun*, also tumble-dryer
دەزگای (جل) وشک‌کردنەوە یا کزرکردنەوە، وشک‌کەرە ۞ خشک‌کن
tumbler /'tʌmblə(r)/ *noun*
1 لیوان، پەرداخ، ئاوخۆری، شەربە 2 ئیستیکان، پیالـە 3 لیوانـێ پـڕ لیوانـێ 4 ئاکرۆبـات، خۆهەڵگێرەوە، جامباز، تەقلەباز، تەقلەلێدەر 5 فەنەری چەخماخ 6 وشەیێکی تر بۆ tumble drier ۞ 1 لیوان 2 استکان 3 بـه انـدازەی یـک لیوان 4 آکروبات، معلق‌زن 5 فنر گلنگدن

tumbler drier or tumbler dryer = tumble drier
tumblerful /-fol/ *noun*, *pl.* tumblerfuls
لیوانێ، پڕ لیوانێ ۞ به اندازەی یک لیوان
tumbler-pigeon /'tʌmblə pɪdʒən/ *noun*
کۆتری تەقلەباز ۞ کبوتر معلقی
tumbleweed /'tʌmblwi:d/ *noun*
(رووەکـی دەوەن‌ئاسـا) گرالـک؟، سـەوڵ؟ [چـەنـدین جـۆر لـە توخمـەکـانی *Salsola* و *Amaranthus*] ۞ تاج‌خروس
tumbling *noun*
تامبلینگ (وەرزشێ وەکوو ژیمناستیک، بەڵام مەشقەکانی ئەمە لەسەر عەرز ناکرێ) ۞ تامبلینگ
tumbril /'tʌmbrəl/ *noun*, also tumbrel
1 داشـقە، عەرەبانـە (بـۆ هەڵـگرتنی گـیراوە گوناهباربووەکان لە شۆڕشی فەرەنسەدا بۆ بەردەم گیۆتین) 2 ئەڕابەی پەیین ڕاگوێستن ۞ گاری
tumefaction /'tju:m'fækʃən/ *noun*
ماسـین، هەڵاوسـان، هەڵامسـان، پەنـەمیان، ئەستووربوون ۞ آماس
tumefactive *adjective*
ئاوسێنەر، هەڵاوسێنەر، ماسێنەر، ماس دێنێ ۞ ورم‌زا
tumescence /-sns/ *noun*
ماسـین، بـاکردن، هەڵاوسـان، مـاس، وەرەم، هەڵامسـان (ب.ت. لەبەر بزوانی سێکسـی) ۞ احتقان، ورم، آماس
tumescent /tju:'mesnt, US tu:-/ *adjective*
ماسـیو، باکردوو، ماس‌پەیداکردوو، هەڵامـاو، هەڵاوسـاو: *tumescent tissue* ۞ ورم‌کرده
tumescently /tju:'mesntli, US tu:-/ *adverb*
ماسیوانە، باکردووانە، هەڵامساوانە، بە شێوەیێکی ماس‌پەیداکردوو ۞ به طور ورم‌کرده
tumid /'tju:mɪd/ *adjective*
1 (پزشـکی) ماسـیو، بـاکردوو، هەڵامـاو، هەڵاوسـاو، ئەسـتووربوو، پەنـەمیاو، swollen 2 *a badly infected tumid leg* :enlarged بەپۆز، بەدەمار، بەفیز، بەدەعیە، bombastic ۞ 1 متورم 2 پرافاده
tumidity /tju:'mɪdəti/ *noun*
1 ماسین، هەڵاوسان، هەڵامسان، باکردن 2 پۆز، دەعیە، دەمار ۞ 1 تورم، آماس 2 افاده
tummy /'tʌmi/ *noun*, *pl.* tummies
(نافەرمی) زگ، گەدە، دڵ (بە زمانی منالان): *to have (a) tummy ache* ۞ شکم، معده
tummy button *noun*
(نافەرمی) ناوک، نێوک ۞ (عامیانه) ناف
tumorigenesis /ˌtju:mərɪ'dʒenɪsɪs/ *noun*
پێکهاتنی تۆمۆر یان لوو ۞ تشکیل تومور یا غده
tumorous *adjective*

تومـــوردار، لـــوواوی، ئالـــگ‌دار، مـــاس‌دار:
tumorous cells ۞ دارای تومور یا غده

tumour /'tju:mə(r), US 'tu:-/ *noun*, US tumor
تیومێر، تومۆر، لوو، گری، لک، ئالگ، ماس، زیاده‌گۆشت ۞ تومور، غده

tump /tʌmp/ *noun*
1 گرد، ته‌په 2 کۆما، کۆگا ۞ 1 تپه 2 توده

tumult /'tju:mʌlt, US 'tu:-/ *noun*
هه‌راوهوریا، هه‌نگامه، گۆمه‌ڵخێزان، جه‌نجالی، گۆنگـه‌ل، گۆبه‌نـد، قالمه‌قالـم، هـه‌لا، شـێواوی، ئالـۆزی، پشێوی، شۆڕشت، شله‌ژاوی، شێوانی
مێشک: *the tumult of war* ◊ *a troubled mind in tumult* ◊ *He was shaken by the tumult of his feelings* (بنه‌ڕه‌ت: له *tumulte* فـه‌ڕه‌نـسی کـۆن یـان لـه *tumultus* لاتـین) ۞ غوغا، همهمه، آشفتگی، آشفتگی ذهنی

tumultuary *noun*
شێواوی، شپرزه‌یی، ئالۆزی ۞ آشفتگی

tumultuous /tju:'mʌltʃuəs, US tu:-/ *adjective*
1 پڕهـــه‌راوهوریا، پڕبگره‌وبـــه‌رده، پـــڕ ئاژاوه، جـه‌نجال، گۆنگـه‌لاوی، شـلوق: *tumultuous applause* ◊ *a tumultuous reception/welcome* ◊ *the tumultuous years of the English Civil War* 2 ئاژاوه‌گێـر، پـشێوی‌نـه‌ره‌وه (**tumultuously** /tju:'mʌltʃuəs, US tu:-/ *adv* **tumultuousness** /tju:'mʌltʃuəsnəs, US tu:-/ *n*) ۞ 1 پرهیاهو 2 آشوب‌گر

tumulus /'tju:mjələs, US 'tu:-/ *noun, pl.* tumuli /-lʌɪ, US -li:/
گۆڕه‌تـه‌پ، گـلکۆ، گۆڕپـشته (کۆمایـی خـۆڵ و به‌رد که له‌سه‌ر قه‌بریان دروست ده‌کرد؛ بنه‌ڕه‌ت: ئینگلیـسی نیوه‌ڕاسـت، له لاتینه‌وه، پێوه‌ندی به *tumere*ـه‌وه هه‌یه "ماسین swell") ۞ گورپشته

tun /tʌn/ *noun*
1 کۆس، به‌رمیل، بۆشکه، پیپ 2 قۆڵـه‌کووره 3 پێوه‌ری به‌رامبه‌ر به 4 hogshead ۞ 1 بشکه 2 لوله‌ی بخاری 3 تان

tuna[1] /'tju:nə, US 'tu:nə/ *noun, pl.* same or tunas
تیونا، ماسی تۆن، ماسی هوورک [*Thunnus* و توخمه‌کانی تر، چه‌ندین جۆرن] ۞ ماهی تن

tuna[2] /'tju:nə, US 'tu:nə/ *noun*
جـــۆری کاکتوســـی درکـــاوی کـــه به‌ره‌کـــه‌ی ده‌خوری، زۆرتر له مه‌کسیک ده‌کری [*Opuntia* و جۆره پێوه‌ندی‌داره‌کان] ۞ تونا

tuna fish = tuna

tundra /'tʌndrə/ *noun*
تاندرا، تۆنـدرا (= ده‌شتێکی سـارد و بـێ‌دار لـه ناوچـه‌ی جه‌مســـه‌ری بـاکووری یـان بـاکووری رووســـیه و که‌نـه‌دا؛ بنـه‌ڕه‌ت: لـه لاپـی‌یـه‌وه Lappish) ۞ توندرا

tundra swan *noun*
قوو یان قازی تۆندرا [*Cygnus columbianus*] ۞ قوی توندرا

tune /tju:n, US tu:n/ *noun*
1 ئاواز، هه‌وا، نه‌وا، مه‌قام، سۆزه، به‌ند 2 راوێژ، شێوه‌ی ده‌ربڕین 3 (ئامێر) میزان(کردن)، تیۆن، کۆک 4 سازان، رێک‌که‌وتن، یه‌ک‌که‌وتن، گونجان 5 پاره، بڕه‌پاره ۞ 1 آهنگ، نوا 2 لحن 3 (ساز) کوک 4 سازگاری، موافقت، هماهنگی 5 مبلغ

tuned *adjective*
(ئـامێر) تیـۆن‌کـراو، کـۆکێنراو، کـوک‌کـراو، میزان‌کراو، گونجێنراو ۞ کوک‌شده

tuned in *adjective*
ئاگادار، به‌ئاگا، زانیو، هایدار، به‌خه‌به‌ر ۞ مطلع

tuneful /'tju:nfl, US 'tu:nfl/ *adjective*
خۆش‌ئاواز، خۆش، به‌سۆز، بلاوێن، مێلۆدیوس: *a tuneful ballad* ۞ خوش‌آهنگ

tunefully /-fəli/ *adverb*
خۆش‌ئاوازانه، خۆشانه، به شێوه‌یه‌کی بلاوێن ۞ به طور خوش‌آهنگ

tunefulness *noun*
خۆشـی، خـۆش‌ئـاوازی، به‌سـۆزی، بلاوێـنی ۞ خوش‌آهنگی

tuneless /'tju:nləs, US 'tu:n-/ *adjective*
ناخۆش، به‌زه‌ره، ناکۆک: *tuneless singing* ۞ ناموزون، بدآهنگ

tunelessly /'tju:nləsli, US 'tu:n-/ *adverb*
بـه شـێوه‌یه‌کی نـاخۆش، ناکۆکانـه، ناخۆشـانه ۞ به طور ناموزون

tunelessness /'tju:nləsnəs, US 'tu:n-/ *noun*
ناخۆشی، به‌زه‌ره‌یی ۞ ناموزونی، بدآهنگی

tuner /'tju:nə(r), US 'tu:-/ *noun*
گونجێنـــه‌ر، تیـــونێر، کـــۆک‌کـــه‌ر، کۆکێنـــه‌ر، کۆک‌چی، میزان‌کار ۞ کوک‌کن، تنظیم‌کننده

tunesmith *noun*
(نافـــه‌رمی) ئاوازدانـــه‌ری گـــۆرانی و موســـیقای پاپیولار ۞ تیون‌اسمیت

tune-up *noun*
میزان‌کردن یان کۆکاندنی مۆتۆڕ ۞ تنظیم موتور

tung oil *noun*
رۆنی گـیراو لـه ده‌نـک و دانی دارێکـی ئاسـیای باشـووری رۆژهـه‌لات (تـوخم *Aleurites*)، بـۆ وشـک‌کردنـه‌وه‌ی ره‌نـگ، جه‌وهـه‌ر و قـارنیش به‌کاردێنری ۞ روغن تیونگ

tungst(o)- *prefix*
پێشگر: ته‌نگسته‌ن، ته‌نگستێن ۞ پیشوند: تنگستن

tungstate /'tʌŋsteɪt/ *noun*

تانگستات، تەنگستات، تەنگستەیت: خوێ یان ئیستێری ترشەلۆکی تانگستیک و ب.ت. (لە H_2WO_4 + tungsten + -ate[1]) ◌ تونگستات

tungsten /ˈtʌŋstən/ *noun*

تانگستین، تەنگستین، تەنگستەن، وۆلفرام (بە ژ.گ. 74، ن. W، خالی توانەوەی (3410°C)؛ بنەڕەت: لە سویدییەوە *tung* "قورس" + *sten* "بەرد") ◌ تنگستن، وولفرام

tungsten carbide *noun*

کاربایدی تانگستین ◌ کربید تنگستن

tungsten steel *noun*

پۆلای تانگستین ◌ فولاد تنگستن

tungstic acid *noun*

ترشەلۆکی تانگستیک: گەردەیێکی کریستالی زەرد WO_3 کە سیانۆکسایدی trioxide تانگستینە: هەروەها ترشەلۆکی (وەک H_2WO_4) کە لەو سیانۆکسایدە بەرهەم هاتووە ◌ اسید تنگستیک

tungstite /ˈtʌŋstʌɪt/ *noun*

کانێکی زەرد کە لە ئۆکسایدی تانگستینی ئاودار پێکهاتووە ◌ تنگستیت

Tungus /ˈtʊŋʊs, US tʊŋˈguːs/ *noun, pl.* same

1 ئەندامی گەلی باکووری Evenki لە سیبیریا 2 Evenki (وشەی کۆنتر، لەمەڕ زمانیاندا) ◌ تونگوس

Tungusic /tʊŋˈguːsɪk/ *noun, adjective*

تونگۆسیک (- گچکە خێزانی زمانانی ئاڵتایی Altaic سیبیریا Siberia و باکووری چین) ◌ تونگوسیک

tunic /ˈtjuːnɪk, US ˈtuː-/ *noun*

1 (جلی ژنانە) تونیک 2 (سەربازی) کەوا، کراس 3 پەردە، بەرگ 4 عەبا، باڵاپۆش، جبە (ب.ت. لە یۆنان و ڕۆمای کۆندا) 5 (ڕووەکناسی) توێ یان توێژە هاوناوەندەکان ◌ 1 تونیک 2 (نظامی) فرنچ 3 غشا 4 ردا 5 (گیاەشناسی) تونیک

tunica /ˈtjuːnɪkə/ *noun,* also tunicae /-kiː/

1 پەردە، بەرگ، کاژێ، پێستە، کەوڵ، توێی دەرەوە 2 ناوی خێڵێکە لە سووورپێستانی ئەمریکا ◌ 1 غشا، غلاف، پوسته 2 تونیکا

tunicate /ˈtjuːnɪkət, US -keɪt/ *noun, adjective*

n (گیانەوەرناسی) بڕبڕەدارێکی دەریایی کۆمەڵی کە salp و sea squirt ـەکان دەگرێتەوە، کەوڵ یان پێستەیێکی سەختی دەرەوەیی‌یان هەیە [ژێرلق Urochordata] *adj* (هەروەها tunicated) خاوەنی توێ یا توێژە هاوناوەندەکان ◌ تونیکیت

tunicle /ˈtjuːnɪk(ə)l/ *noun*

جبەی کورتی قەشەکان ◌ تونیکل

tuning fork *noun*

دەزگا، زرنگەچنگاڵ، دوولقانە، دوولکانە، دیاپازۆن ◌ دیاپازون

tuning peg *noun*

جگ یان جەڕی میزان، دەزگا، تیونینگ پێگ (جەڕێکی لە دار بۆ توند و شل‌کردنەوەی ژێیەکان) ◌ گوشی

Tunisian /tjuːˈnɪzɪən/ *adjective, noun*

adj تونسی، سەربە تونس *n* خەڵکی تونس، تونسی، تونسیایی ◌ *adj* تونسی *n* اهل تونس

tunnel /ˈtʌnl/ *noun*

تونێل، ڕەهەند، ڕەهۆڵ، لەغەم، ژێرەڕێ، بنەڕێ، بوودرێ، کونی کێو، بنیف، چەپکەن، نەغم: *a railway/railroad tunnel* (*n* tunneller؛ tunnellike *adj*) ◌ تونل، نقب

tunnelling *noun, adjective*

n ڕەهەندلێدان، ڕەهۆڵ‌کردن *adj* ڕەهۆڵلێدەر، ڕەهۆڵ‌کەن، ڕەهەندلێدەر ◌ *n* نقب‌زنی، تونل‌زنی *adj* تونل‌زن

tunnel vault = cilindrical vault

tunnel vision *noun*

1 دید یان بینینی تونێلی، بینایی ڕاستەوڕاست، ڕاستەبینی 2 (خوازە) دیتنی یەک‌ڕەهەندی، کەم‌تێگەیشتوویی، بیرکردنەوە لە بەشێکی شتێ ◌ 1 دید تونلی یا کانونی 2 (مجازی) دید تک‌بعدی

tunny /ˈtʌni/, *pl.* same or tunnis = tuna

tup /tʌp/ *noun*

(زۆرتر بریتانیا) بەران، بەختە، قۆچ ◌ قوچ

tupelo /ˈt(j)uːpɪləʊ/ *noun, pl.* tupelos

1 درەختی زەلکاو، دازۆنگاو، تیوپێلۆ: دارێکی گەورە لە باکووری ئەمریکا [*Nyssa sylvatica*] و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] 2 دارەکەی (بنەڕەت: لە یۆنانی، لە *ito* "دار" + *opilwa* "زەلکاو") ◌ 1 توپلو 2 چوب توپلو

Tupi /ˈtuːpi/ *noun, pl.*. also Tupí, *pl.* same or Tupis or Tupís

1 تووپی: ئەندامی کۆمەڵێ لە گەلانی دۆڵ و دەرەی ئامازۆن 2 هەریەک لە زمانانی ئەو گەلانە (Tupian *adj, n*) ◌ توپی

Tupi-Guarani *noun*

تووپی-گوارانی (خێزانە زمانی سوورپێستانی باشوور، زمانی گوارانی و تووپی ئەندامی بنەڕەتی ئەو خێزانەن) ◌ توپی-گوارانی

Tupinamba *noun,* also Tupinambá, *pl.* same or Tupinambas or Tupinambás

1 ئەندامی کۆمەڵێ لە گەلانی سوورپێست، بە درێژایی کەناری برێزیلەوە تا زارکی ڕووباری ئامازۆن Amazon River دەژین 2 زمانی تیاچووی تۆپینامبا ◌ توپینامبا

tuppence /ˈtʌpəns/ = twopence

tuppenny /ˈtʌpəni/ = twopenny

Tupperware /ˈtʌpəweə(r), US ˈtʌpərwer/ *noun*
(دروشمی بازرگانی) تاپێروێر (جۆرێ دەلقی سەرتوندبەستراو)، دەلقی سەربەستە (ستراو، لە ناوی بەرهەمهێنەری ئەمریکایی + Tupper ware) ◌ تاپرور

Tupperware party *noun*
میوانی تاپێروێر ◌ پارتی تاپرور

tuque /tuːk/ *noun*
(کەنەدی) کلاوی چنراوی زستانی ◌ توک

turaco /ˈtʊərəkəʊ/ *noun*, also touraco, *pl.* turacos
جۆرێ باڵندەی کلکدرێژ و میوەخۆری ئەفریکایی [*Tauraco* و توخمەکانی تر: چەندین جۆرن] ◌ توراکو

Turanian /tjʊˈreɪnɪən/ *adjective*
تورانی (سەربە زمانانی ئاسیای ناوەندی، ب.ت. خێزانی ئورالیک و ئالتایی و ئەو گەلانەی کەوا بەو زمانانە قسە دەکەن) ◌ تورانی

turban /ˈtɜːbən, US ˈtɜːrbən/ *noun*
1 پێچ، مێزەر، کێش، سەروشەدە، شەدە، شاشک، سەرپێچ 2 کلاوی ژنانە (بنەڕەت: لە *dulband* فارسییەوە) ◌ 1 عمامە، دستار 2 کلاه زنانه

turbaned /ˈtɜːbənd, US ˈtɜːrb-/ *adjective*
پێچبەسەر، مێزەربەسەر، شەدەبەسەر ◌ عمامەای

turbary /ˈtəːb(ə)ri/ *noun*, in full common of turbary, *pl.* turbaries
1 مافی قانوونی بۆ هەڵکەندنی ماکی گیایی یا بەردەخەڵووزی نەگەیو peat بۆ سووتەمەنی لەسەر زەوی ئاسایی یا زەوی کەسێکی تر 2 شوێنێ کە ماکی گیایی یا بەردەخەڵووزی نەگەیو وەردەگیرێ ◌ توربای

turbellarian *noun, adjective*
n کرمەپانەیێکی flatworm پۆلی Turbellaria، زۆرتر ئاوی بە لەشێکی هێلکەیی کە بە مژۆڵ داپۆشراوە (وەک planarian) *adj* سەربە کرمە توربولاریەنەکان ◌ توربلارین

turbid /ˈtɜːbɪd, US ˈtɜːrbɪd/ *adjective*
1 (ئاو، شلە) لیل، شلوێ، لیخن، بەخی، خەور، ئاڤشێز: *a turbid stream* 2 (دووکەڵ) چرەچەمان، چڕ، چەقەدووکەڵ 3 (مێشک و هۆش) شێواو، بڵاو، پەرێشان، شپرزە ◌ 1 گل آلود 2 (دود) غلیظ 3 (ذهن) آشفته

turbidimeter /ˌtəːbɪˈdɪmɪtə/ *noun*
1 لیلیپێو: دەزگایێ بۆ پێوانی ڕێژەی لیلی ئاو و شلەکانی تر = nephelometer 2 liquid ◌ کدری‌سنج

turbidimetric *adjective*
سەربە لیلیپێوی ◌ وابستە بە کدری‌سنجی

turbidimetry *noun*
لیلیپێوی ◌ کدری‌سنجی

turbidite /ˈtəːbɪdʌɪt/ *noun*
(زەویناسی) توربیدیت، توربودایت ◌ توربیدیت

turbiditic *adjective*
سەربە توربیدیت ◌ وابستە بە توربیدیت

turbidity /tɜːˈbɪdəti, US tɜːrˈb-/ *noun*, also turbidness
1 لیلی، شلوێبوون، لیخنی، خەوری، ئاڤشێزبوون 2 (خوازە) شێواوی، بلاوی، پەرێشانی، شپرزەیی ◌ 1 گل‌آلودی، تیرگی 2 آشفتگی

turbinal /ˈtəːbɪn(ə)l/ *noun*
(توێکاری و گیانەوەرناسی) شێلاقەیی، پێچی، پێچەکی ◌ فرفرەای

turbinate /ˈtəːbɪnət/ *adjective, noun*
adj سەربە یان پێوەندی بە شێلاقەیی یان پێچەکییەوە هەیە *n* (توێکاری، وشەیێکی تر بۆ turbinal =) ◌ *adj* وابستە بە فرفرەای

turbine /ˈtɜːbaɪn, US ˈtɜːrb-/ *noun*
پەرەکە، تێرباین، توربین ◌ توربین

turbit *noun*
نژادێکی کۆتری خۆماڵی domestic، لەشخڕ و پڕ و سپی، سەر و دەنووک کورت و باڵیان ڕەنگاوڕەنگە ◌ توربیت

turbo (pl. turbos) short for turbocharger

turbo /ˈtəːbəʊ/ *noun, pl.* turbos
توربۆ، توربو (مۆتۆری فڕۆکە، ماشێن و هتد) ◌ توربو

turbo- *prefix*
پێشگر: توربینی، توربۆ- توربو-: *turboshaft* ◌ پیشوند: توربینی

turbocharged *adjective*
توربۆچارجێد، توربۆشارژدار ◌ توربوشارژدار

turbocharger /ˈtɜːbɲʊtʃɑːdʒɲ(r), US ˈtɜːrboʊtʃɑːrdʒɲr/ *noun*
توربۆچارجێر، بارگێنەری توربینی، ◌ توربوشارژر

turbofan *noun*
توربوفەن، مۆتۆری توربینی پەروانەدار ◌ توربوفن

turbojet /ˈtɜːbəʊdʒet, US ˈtɜːrboʊ-/ *noun*
(فڕۆکە) توربۆجێت، مۆتۆری توربۆجێت ◌ توربوجت

turbojet engine *noun*
مۆتۆری توربۆجێت ◌ موتور توربوجت

turbo-prop /ˈtɜːbəʊprɒp, US ˈtɜːrboʊprɑːp/ *noun*
توربۆپرۆپ (مۆتۆری توربینی پەروانەدار) ◌ توربوپروپ

turbo-propeller engine *noun*
مۆتۆری توربۆجێت ◌ موتور توربوجت

turboshaft *noun*, also turboshaft engine
(مۆتۆری) توربۆشافت: توربینێکی گازی بۆ هەڵگرتنی هێزی ڕاگوێستن (وەک هی ڕۆتۆری

هێلیکوپتێر و پۆمپەکان) ۞ موتور توربوشافت

turbo-supercharged *adjective*

توربۆسوپێرشارژدار ۞ توربوسوپرشارژدار

turbo-supercharger *noun*

توربۆسوپێرشارژێر ۞ توربوسوپرشارژر

turbot /'tɜːbɒt, US 'tɜːrbət/ *noun, pl.* same or turbots

1 ماسیی‌پەپانکە، ماسی تێربێت یان توربۆت، قاڵخانەماسی، مەتاڵەماسی (ماسییەکی خۆراکی *Scophthalmus* لە ئاوەکانی ئەورووپادا [*maximus* (ئەورووپا) و جۆرە کانی تر]) 2 گۆشتی ماسیی‌پەپانکە ۞ 1 توربوت 2 گوشت توربوت

turbotrain *noun*

تۆربۆترێن ۞ توربوترن

turbulence /'tɜːbjələns, US 'tɜːrb-/ *noun*

1 پشێوی، شێواوی، پاشاگەردانی، ئاڵۆزی، ئاژاوە، نائارامی، شڵەژان 2 شەپۆلدان، شەپۆلاویبوونی ئاو 3 ناخۆشی و باهاتوویی هەوا، ئاڵۆزی هەوا 4 سەربزێوی، سەرهەڵداوی، یاخیگەری ۞ 1 اغتشاش، آشفتگی، آشوب 2 تلاطم 3 خرابی وضع هوا 4 یاغی‌گری

turbulent /'tɜːbjələnt, US 'tɜːrb-/ *adjective*

1 پشێو، شێواو، پرگەڕەلاوژە، ئاڵۆز، پرئاژاوە، نائارام، شڵەژاو 2 شەپۆلاوی 3 سەربزێو، یاغی ۞ 1 آشوب‌زده، آشفته 2 متلاطم 3 یاغی

Turco /'tɜːkəʊ/ *noun, pl.* Turcos

تورکۆ (سەربازی ئەلجەزایری لە ئەرتەشی فەڕەنسەدا) ۞ تورکو

Turco- (also Turko-) *prefix*

پێشگر: 1 تورکی، تورک، سەربە تورکیە 2 تورک و...: *Turco-Tartar* ۞ پیشوند: 1 ترکی، ترک، وابسته به ترکیه 2 ترک و...

Turcoman = Turkoman

turd /tɜːd, US tɜːrd/ *noun*

1 گوو، تەرس، تۆپەڵەگوو، سلەگوو، تەرسەقوڵ 2 مرۆی تەرەس یان سووکوچرووک ۞ 1 گه، سنده 2 آدم پست و رذل

tureen /tju'riːn, US tə'riːn/ *noun*

قاپی سوپ‌تیاخواردن، سوپ‌خۆری ۞ ظرف سوپ‌خوری

turf /tɜːf, US tɜːrf/ *noun, pl.* turfs or turves

1 مێرگ، چیمەن، هەرێز، فریزوو، چیم، کەرتی مێرگ، چیمەنجار 2 پێشبڕکێی ئەسپ‌سواری (یان ئەسپ‌لنگدان یان غاردان) 3 گۆڕەپانی پێشبڕکێی ئەسپ‌سواری 4 ناوچە، هەرێم، مەڵبەند، وڵات 5 (لە ئەمریکا) خاک، ملک 6 بوار، ئاقار، پانتایی، مەڵبەند (ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ 1 چمن، تکەی چمن 2 مسابقەی اسب‌دوانی 3 زمین مسابقەی اسب‌دوانی 4 ناحیه، سرزمین 5 زمین، ملک 6 عرصه، گستره

turf accountant = bookmaker

turfman *noun, pl.* turfmen

هۆگر بە (پێشبڕکێی) ئەسپ‌سواری ۞ علاقەمند به اسب‌دوانی

turgescence /tɜː'dʒɛs(ə)ns/ *noun*

ماسین، ئەستووربوون، ماس، پەنەمان، پەنەمیان، هەڵماسین، هەڵتۆقین، ۞ swelling ورم، آماس

turgescent /tə:'dʒɛs(ə)nt/ *adjective*

ماسیو، ئاوساو، ئەستووربوو، پەنەمیاو، هەڵماسیو، هەڵتۆقیو، ئەو شانە یان ئەندامانەی کە بەهۆی کۆبوونەوەی خوێن یان شلە گەورەتر بوونەتەوە (بنەڕەت: لە *turgescere ,turgescent-* لاتین "begin to swell") ۞ آماسیده، متورم، ورم‌کرده

turgid /'tɜːdʒɪd, US 'tɜːrdʒɪd/ *adjective*

1 ماسیو، ئاوساو، ئەستووربوو، پەنەمیاو، هەڵماسیو 2 (ئاو) لێڵ، شلوێ، لیخن، ئاڵۆز 3 (نووسراوە و هتد) گران، تەقوڕەق، دژوار، سەخت، ناخۆش، لێ‌تێنەگەیشتوو، ئاڵۆز، سەخت، سەرەندەر(لێ)نەکردوو: *turgid prose* ؛ (turgidly /'tɜːdʒɪdli, US 'tɜːrdʒɪdli/ *adv*؛ turgidness *adj*) ۞ 1 متورم 2 گل‌آلود 3 مغلق، خسته‌کننده، نامفهوم

turgidity /tɜː'dʒɪdətɪ, US tɜːr'dʒɪdətɪ/ *noun*

1 ماسین، ئەستووربوون، پەنەمیان، هەڵماسین، هەڵتۆقین، باکردن 2 زمانی تەقوڕەق یان گران، زمانی ئاڵۆز ۞ 1 تورم، آماس 2 زبان مغلق

turgor /'tɜːgə/ *noun*

(زۆرتر رووەکناسی) ماس: دۆخی ئاسایی ماسین و کشانی خانە زیندووەکان، ب.ت. ئەستووربوونی توێ و دیواری پرۆتۆپلازمی خانەی رووەکێ بە هۆی هەڵدان و گەشەی (بنەڕەت: لە late Latin *turgere* "ماسین to swell") ۞ تورگور

Turing machine *noun*

دەزگای تورینگ: جۆرێ دەزگای کامپیوتێری وادانراو یان خەیاڵی کە بڕێکی دیارینەکراوی پاشکەوتی زانیاری هەیە (بنەڕەت: لە ناوی بیرکاری ئینگلیسی (Alan Turing (1912-54) ۞ ماشین تورینگ

Turing test *noun*

تاقیکاری تورینگ: زنجیرە پرسیارێ کە وەک تاقیکردنەوەیێ بۆ هۆشی کامپیوتێر بەکاردێترێ ۞ آزمایش تورینگ

turion /'t(j)ʊərɪən/ *noun*

(رووەکناسی، لە هێندێ گیای ئاویدا) وەچە، توریۆن: چرۆ یان خونچەیێ کە لێدەبێتەوە و لە بنی ئاودا دەمێنێتەوە (بنەڕەت: لە فەڕەنسی، لە *turio(n-)* لاتین "a shoot") ۞ توریون

turista = traveller's diarrhea
Turk /tɜ:k/ *noun*
1 ترک، تورک، خەڵکی تورکیە، کەسێ لە ڕەگەز و نژادی تورکی 2 ئەسپی تورکی ◊ 1 اهل ترکیه 2 اسب ترکی
Turkana /tə:'kɑ:nə/ *noun, pl.* same
1 ئەندامی گەلی ئەفریکای ڕۆژهەڵات، نێوان گۆمی تورکانا و ڕووباری نیلدا دەژین 2 زمانی Niloticی ئەو گەلە ◊ تورکانا
turkey /'tɜ:ki, US 'tɜ:rki/ *noun, pl.* turkeys
1 بۆقلە، قەل، عەلیشیش، قەلەموون، بووق، مارگیسە، عەلۆعەلۆ [*Meleagris gallopavo*] 2 گۆشتی بۆقلە 3 تێشکان، کاری سەرنەکەوتوو یا سەرنەگرتوو 4 مرۆی کەر، گەوج ◊ 1 بوقلمون 2 گوشت بوقلمون 3 شکست 4 آدم احمق
turkey buzzard = turkey vulture
turkeycock /'tɜ:kikɒk/ *noun*
بۆقلەی نێر، نێرەقەل ◊ بوقلمون نر
turkey oak *noun*
داربەڕووی باشووری ئەورووپا [*Quercus cerris*] ◊ نوعی بلوط
Turkey red *noun*
ڕەنگی ئاڵی پارچە، لە ڕۆنیاس دەگیرێ ◊ قرمز ترکی
turkey trot *noun*
جۆرێ سەمای سەماخانە بۆ موسیقای regtime، لە زووەکانی سەدەی بیستدا باو بوو، سەمای سەرپاژنە ◊ نوعی رقص
turkey vulture *noun*
سەرگەری ئەمریکایی [*Cathartes aura*] ◊ نوعی لاشخور
Turk's head *noun*
گرێی مێزەری یان پێچی ◊ نوعی گره
Turkic /'tə:kɪk/ *adjective, noun*
adj سەربە کۆمەڵێکی گەورەی زمانی ئالتایی ئاسیای ناوەندی و ڕۆژاوایی، وەکوو تورکی، ئازەربایجانی، ئۆیگور Uighur و تاتار *n* زمانە تورکیکەکان پێکەوە ◊ تورکیک
Turkish /'tɜ:kɪʃ, US 'tɜ:rkɪʃ/ *adjective, noun*
adj سەربە تورکیە، تورکی *n* زمانی ترکی، تورکی ◊ *adj* وابسته به ترکیه *n* زبان ترکی
Turkish bath *noun*
گەرماوی هەڵم، حەمامی تورکی یان هەڵم (شێوەسۆنا) ◊ حمام ترکی
Turkish coffee *noun*
قاوەی ترک ◊ قهوەی ترک
Turkish delight *noun*
جۆرێ شیرینی ◊ راحت‌الحلقوم
Turkish slipper *noun*
سەرپایی تورکی (بێ‌پاژنە) ◊ نوعی دمپایی
Turkish Van *noun*
پشیلەی وان (نژادێکی پشیلەی تووکدرێژ و لەش‌سپی، بە خاڵی خورمایی لەسەر کلک و سەری، چاوی نارنجی گەشە، لە ناوی شاری وان لە باکووری کوردستان) ◊ نوعی گربه
Turkmen /'tə:kmən/ *noun, pl.* same or Turkmens
1 ئەندامی کۆمەڵێ لە گەلانی Turkic، دانیشتووی ناوچەی ڕۆژهەڵاتی دەریای کاسپیەن (خەزەر) و باشووری دەریای ئارال 2 زمانی تورکیکی ئەو گەلە ◊ ترکمن
Turkoman /'tə:kə(ʊ)mən/ *noun,* also Turcoman, *pl.* Turkomans
= 1 Turkmen 2 بەرەی تورکمان ◊ 1 = Turkmen 2 قالی ترکمن
Turk's cap lily = martagon lily
turmeric /'tɜ:mərɪk, US 'tɜ:rm-/ *noun*
1 زەردەچێوە، ئەسپەرە، ڕەهازەر، سەلەکێوی؟، هاڕاوەی گیایەکی هیندی (زوو وەک ڕەنگی چل و بەرگ) 2 ڕووەکی زەردەچێوە [*Curcuma longa*] ◊ 1 زردچوبه 2 گیاه زردچوبه
turmoil /'tɜ:mɔɪl, US 'tɜ:rm-/ *noun*
پشێوی، شێواوی، گەرەلاوژە، پاشاگەردانی، ئاڵۆزی، ئاژاوە، ئائارامی، شڵەژان، confusion: *Her ◊ emotional/mental/political turmoil mind was in (a) turmoil* ◊ اغتشاش، آشوب
turn /tɜ:n, US tɜ:rn/ *noun*
1 پێچ، خولانەوە، سووڕانەوە، چەرخ(خواردن)، چەمیوی، بادانەوە، گەڕاندنەوە، پێچدانەوە، دەورلێدان، گەڕانەوە، گەردان، وەرچەرخان، وەرسووڕان، گۆڕان، گۆڕین: *Give the handle a few turns ◊ Make a left/right turn into West Street ◊ a surprising turn of events* 2 (ڕێگا) پێچ: *a lane full of twists and turns* 3 نۆرە، دەور، خول، سوور، گەڕ: *Please wait your turn* 4 تەکان، زەبر، زەربە، خورپە 5 داشکانەوە، مەیل، لارەوەبوون 6 (نەخۆشی) هەڵەسوونهێنانەوە، نەخۆشی 7 پیادەڕەوی کورت، سواری کورت‌ماوە: *We took a turn around the park* 8 (تیاتر و هتد) بەرنامە 9 (turns) بێ‌نۆرێ، حەیز (زاراوە و ئیدیۆمەکان: continually ,at every turn: هەمیشە، هەموو کات: variously ,alternately ,by turns ◊ بە نۆرە، یەک لە دوای یەک، بە نۆبە، لە ڕووی نۆرەوە ◊ in turn: بە نۆرە، لە نۆرەی خۆیدا، لە جێی خۆیدا، پشت سەر یەک، بە ڕیز ◊ on the turn: لە کاتی گۆڕیندا، بە نۆرە، لە ڕووی نۆرەوە: *tide is on the turn* ◊ out of turn: بێ‌نۆرە، نۆرەی خۆی نییە: *play out of turn*؛ ناوەخت، نابەجێ، بێجێ، لە وەخت یان کاتی خۆیدا نییە، لە جێی خۆیدا نییە: *talking out*

به ریز، به :turn and turn about ◊ *of turn*
نۆره، یەک بە دوای یەک ◊ the turn of the
:century/year دەسپێک یان سەرەتای ساڵ،
It was built at the turn of the :سەدە
شێوەی :a turn of mind ◊ *century*
بیرکردنەوە، سروشت، تایبەتمەندی ◊ a turn
:of phrase شێوەی دووان یان قسەکردن، راوێژ
◊ a turn of the screw: گوشار یان پەستانی
زیادی، هەلومەرجی سەختتر، بارودۆخی
:a turn of speed ◊ گرانتر یان سەختتر
زۆربوونی کوتوپڕی خێرایی یان رادەی
پێشکەوتن) ۞ 1 پیچ، چرخش، گردش، برگشت،
تغییر، تبدیل 2 پیچ 3 نوبت، دور 4 تکان، شوک 5
گرایش 6 (بیماری) عود، بیماری 7 قدم‌زنی کوتاه،
ترن 8 برنامه 9 (در جمع) پریود

turnabout /'tɜ:nəbaʊt, US 'tɜ:rn-/ *noun*
لاگۆڕین، لادان، گەڕانەوە، بادانەوە، وەرچەرخان
(ب.ت. بیروباوەڕ) ۞ تغییر جهت، تغییر موضع

turnaround /'tɜ:nəraʊnd, US 'tɜ:rn-/
noun, also turnround
1 لادان، گەڕانەوە، بادانەوە، وەرچەرخان
They remain suspicious about :(بنەڕەتی)
the government's turnaround on
education policy 2 (خێرا) پێشکەوتن،
a :پەرەسەندن، هەڵدان، چوونەپێش، بازدان
turnaround in the economy 3 (کەشتی،
a :فڕۆکە و هتد) وەختی بەتاڵکردن و بارلێنان
quick -naround between flights ۞ 1 تغییر
موضع، چرخش 2 ترقی، رشد 3 (کشتی، هواپیما
و...) زمان تخلیه و بارگیری

turnbuckle *noun*
زنجیرکێش، چەپوڕاست، چەپگەرد، توندکەرە
۞ ترنبوکل، مهارکش

turncoat /'tɜ:nkəʊt, US 'tɜ:rnkoʊt/ *noun*
مرۆی هەلپەرست، کەسێ کە دژایەتی لایەنێکی
پارتی دەکا، خەیانەتکار، خائین، خایین، ناپاک،
هەڵگەڕاوە، traitor ۞ آدم فرصت‌طلب، خائن

turned *adjective*
گۆڕاو ۞ تبدیل‌شده

turner /'tɜ:nə(r)/ *noun*
تاشینگەر، خەڕات، سدان ۞ تراش‌کار، خراط

turnery *noun, pl.* turneries
1 تاشینگەری، خەڕاتی 2 دووکان یان کارگە
(کارخانە)ی تاشینگەری 3 شتومەکی داتاشراو
۞ 1 تراش‌کاری، خراطی 2 مغازه یا کارخانەی
تراش‌کاری 3 ترنری

turning /'tɜ:nɪŋ, US 'tɜ:rnɪŋ/ *noun*
1 پێچ، شوێنی لادان یان بادانەوەی ماشین،
بادانەوە، پێچدانەوە، گەڕانەوە، دەورلێدان 2
تاشین، تاشینگەری 3 دووڕییان، دوڕیانە ۞ 1
پیچ، گردش 2 تراش، خراطی 3 دوراهی

turning circle *noun*, also turning radius
چکۆلەترین بازنەی بادانەوە ۞ کوچک‌ترین دایره
برای دورزنی

turning motion *noun*
جووڵەی سووڕانەوە، جووڵانی وەرسووڕاوانە،
بزاوتی سووڕانەوە یان خولانەوەیی ۞ حرکت
چرخشی

turning point *noun*
خاڵی وەرچەرخان، خاڵی گۆڕان، گۆڕانگە ۞
نقطەی عطف

turnip /'tɜ:nɪp, US 'tɜ:rnɪp/ *noun*
(رووەکناسی) 1 شەلەم، شێلم، تێتۆک،
سەلکەشەلەم 2 رووەکی شەلەم [*Brassica*
rapa] ۞ 1 شلغم 2 گیاه شلغم

turnix *noun*
تورنیکس (باڵندەیەکی چکۆلانە) ۞ تورنیکس

turnkey /'tɜ:nki: , US 'tɜ:rn-/ *noun* (*pl.*
turnkeys), *adjective*
n (جاران) زیندانەوان، کلیلداری زیندان *adj*
(دەزگا و هتد) ئامادەی کار، ئامادەبەکار،
کلیللەدەست، ساز یان ئامادە بۆ دەسبەکاربوون
۞ *n* زندانبان *adj* آمادەی کار

turn-off *noun*
1 ڕێگای لاوەکی، لاڕێ، لابڕ: *We missed the*
turn-off for the airport 2 شوێنی سووڕانەوە
یا بادانەوە 3 گرتنەوە، بەستن 4 (نافەرمی)
وەڕەسکەر، بەسەرداچوو، ملۆزم، حاڵگر
(ب.ت. لەباری سێکسییەوە) ۞ 1 راه فرعی 2
محل چرخش 3 عمل بستن 4 (عامیانه) ضد حال

turn-on *noun*
بزوێنەر، تینیدەر، هاندەر، سێکسی،
ئیشتیاهەستێن ۞ محرک

turnout /'tɜ:naʊt, US 'tɜ:rn-/ *noun*
1 ژمارەی بەشداربووان، ژمارەی ئامادەبووان،
ژمارەی کەسانی هاتوو یان حازر، ژمارەی
حازریان 2 (هەڵبژاردن) ژمارەی دەنگدەران 3
خاوێنکردنەوە، داماڵین، سڕین، ماڵهەڵگرتن 4
سەروسەکوت، لیباس و تەشکیلات 5 چوارڕێ
(هی ڕێی ئاسنیش) 6 عەرەبانە و ئەسپ یان
ئەسپەکان ۞ 1 تعداد شرکت‌کنندگان 2 تعداد
رأی‌دهندگان 3 نظافت 4 سر و وضع 5 تقاطع جاده
یا راه‌آهن 6 درشکه و اسب یا اسب‌ها

turnover /'tɜ:nəʊvə(r), US 'tɜ:rnoʊ-/
noun
1 فرۆشی سەرجەم، فرۆشی تێکڕا (لە ماوەیەکی
an annual turnover of $75 :(دیاریکراوا
million 2 ڕێژەی گۆڕان (و پڕوەوبوونی
جێگەیان)ی کارکەران یان دامەزراوان، ڕێژە یان
رادەی جێگرتنەوەی کارکەران، هاتن و
a high :لاچوونی کارکەران یان دامەزراوان
turnover of staff 3 سووڕان یان گەڕانی

سەرمایە 4 گەڕانی کەل‌وپەل (دووکان)، ڕێژەی فرۆشراوان و پڕبوونەوەی (جێی) کەل‌وپەل ◌ 1 فروش کل 2 نسبت تغییر در کارمندان 3 گردش سرمایه 4 گردش کالا

turnover tax *noun*
باجی فرۆش، فرۆشانە ◌ مالیات فروش

turnpike /ˈtɜːnpaɪk, US ˈtɜːrn-/ *noun*
1 ڕێگا یان گەورەڕێی باج‌لەسەر، باجەڕێ 2 شوێنی وەرگرتنی باج ◌ 1 بزرگراه عوارضی 2 محل اخذ عوارض

turnround /ˈtɜːnraʊnd, US ˈtɜːrn-/ = turnaround

turn signal = indicator

turnsole /ˈtɜːnsəʊl/ *noun*
گوڵەبەرۆژە، ڕۆژپەرست، شەبەنگەبەرۆژ [*Chrozophora tinctoria*] (بنەڕەت: لەسەر بنچینەی *tornare* لاتین "turn" + *sol* "sun") ◌ آفتاب‌پرست

turnspit *noun*
بەردەست یا شتێ کە شیشی برژاندنی گۆشت دەسووڕێنێتەوە ◌ ترناسیت

turnstile /ˈtɜːnstaɪl, US ˈtɜːrn-/ *noun*
دەرگای سووڕاوە، دەرگای نەردەیی سووڕاو ◌ نرده‌ی گردان

turntable /ˈtɜːnteɪbl, US ˈtɜːrn-/ *adjective*
1 (گرامافۆن) جێ‌سێلکی سووڕاوە یان گەڕۆک، سێلک‌خوری سووڕاوە، پەپکەخوری خولاوە 2 ڕووتەختی لۆکۆمۆتیف لەسەر سووڕاوە، تەختەسووڕ، سەکۆی وەرسووڕ یان گەڕۆک یان سووڕاوە، تەختەگەڕۆک، لۆکۆمۆتیف‌وەرگێر، لۆکۆمۆتیف‌سووڕێن (بۆ سەرەوبن کردنی لۆکۆمۆتیف) ◌ 1 دیسک صفحه‌گردان 2 صفحه‌ی لوکوموتیو گردان

turn-up *noun*
1 (شەڵوار) هەڵگەڕاوە، نووشتاو 2 (نافەرمی) ڕووداوی سەیر یان چاوەڕواننەکراو ◌ 1 پاکتی 2 اتفاق عجیب

turpentine /ˈtɜːpəntaɪn, US ˈtɜːrp-/ *noun*
1 تێرپانتین، تێرپێنتین (شلەیەکی بێ‌ڕەنگ کە لە هێندێ جەوک یان ڕیزینی دار بەدەس دێنرێ، وەنە 2 (turpentine tree) داروەن، کولەنگ، کولێنگ؛ بنەڕەت: لە *ter(e)bentine* فەرەنسی کۆن، لە *ter(e)binthina (resina)* لاتین (جەوکی) دارەوەن terebinth) ◌ تربانتین، سقز

turpitude /ˈtɜːprtjuːd, US ˈtɜːrpətuːd/ *noun*
ڕەفتار یا هەڵسوکەوتی بێ‌ڕەوشتانە یا ناتاکار(ی‌یـ)انە، بێ‌سەرەوبەرەیی، کردەوەی خراپ یان بە دژی تاکار: *moral turpitude* ◌ انحطاط، فساد، عمل شنیع

turps /tɜːps, US tɜːrps/ = turpentine

turquoise /ˈtɜːkwɔɪz, US ˈtɜːrk-/ *noun, adjective*
n پیرۆزە، ڕەنگی شینی مەیلەو سەوز *adj* شینی مەیلەو سەوز ◌ *n* فیروزە، آبی فیروزه‌ای *adj* فیروزه‌ای

turret /ˈtʌrət, US ˈtɜːrət/ *noun*
1 برجۆکە، کەلووزە، قوللەی چکۆلانە (ب.ت. قەلا)، برج یان قوللەی تانک یان کەشتی، کەلووی تانک یان تۆپ 2 کەلوو یان قوللەی سووڕاوە یان گەڕۆک، برجی سوورەک ◌ 1 برجک 2 برج چرخان

turreted /ˈtʌrətɪd, US ˈtɜːr-/ *adjective*
برج‌دار، قوللەدار، کەلوودار ◌ دارای برج

turtle /ˈtɜːtl, US ˈtɜːrtl/ *noun*
1 ڕەقە، کیسەڵ(ی ئاوی)، جلە، پەلاس‌ماسی، سیلە [زۆر جۆرن، دەستە Chelonia] 2 گۆشتی کیسەڵ ◌ 1 لاک‌پشت 2 گوشت لاک‌پشت

turtledove /ˈtɜːtldʌv/ *noun*, also turtle dove
پاکەریم، کۆترەباریکە، توتاک، قومری [*Streptopelia turtur* و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] ◌ قمری، فاخته

turtle grass *noun*
گیاکیسەڵە؟، جۆرێ ڕووەکی بن‌ئاوی دەریایی، هی کارائیب بە گەڵای دریژی گیائاساوە [*Thalassia testudinum*] ◌ نوعی گیاه

turtleneck /ˈtɜːtlnek, US ˈtɜːrtl-/ *noun, adjective*
n کراسی (لە خوری) ملیوان‌پان *adj* ملیوان‌پان، ملیوان‌بەرز، یەخەویستاو، یەخەهەڵگەڕاو ◌ *n* پلیور یقه‌ایستاده *adj* یقه‌ایستاده

turves = plural form of turf

Tuscan /ˈtʌskən/ *adjective, noun*
1 *adj* سەربە Tuscany، دانیشتوانی یان زاراوەی ئیتالیایی ئەوێ 2 سەربە شێوازی ئارکیتێکچێری توسکانی کە شێوەی دوریسی دەدا *n* خەڵکی توسکانی 3 زاراوەی توسکانی، شێوازی ئارکیتێکچێری توسکانی ◌ توسکانی

Tuscarora /ˌtʌskəˈrɔːrə/ *noun, pl.* same or Tuscaroras
1 گەلێکی سوورپێست کە بەشێ لە کۆنفیدراسی Iroquois پێکدێنێ 2 زمانی ئیرۆکوایی ئەو گەلە ◌ توسکارورا

tush[1] /tʌʃ/ *interjection*
ئەهـا! چش! ◌ آه!

tush[2] /tʊʃ/ *noun*
کنگ، قوون، سمت ◌ کون، ماتحت

tush[3] /tʊʃ/ *noun*
کەڵبە، کەڵبە (هی ئەسپ) ◌ دندان نیش

tushy, *pl.* tushies = /ˈtʊʃi/= tush2

tusk /tʌsk/ *noun*
1 (ددان) شفرە، لەم (بەراز)، کەڵبە، عاج 2

کەلپە، شتێکی دەرپەڕیوی درێژ (tusked *adj*، tusklike *adj*) ۞ 1 عاج 2 چیز برآمدەی دراز

tusker *noun*

گیانەوەری شفرەدار، فیل ۞ جانور عاجدار، فیل

tusk shell *noun*

لەپکەشفرە: جۆرێ molluscی رەهۆڵلێدەر، لەپکەکەی شفرەئاساییکی باریکە و لە هەردوو سەرەوە کونە [*Dentalium* و توخمەکانی تر، پۆل Scaphopoda (class)] ۞ نوعی نرم‌تن

tussah /ˈtʌsə/ = tusser

tusser *noun*, also tussore or tussah

کرمی هەوریشم ۞ کرم ابریشم

tussie-mussie /ˈtʌsɪmʌsi/ *noun*, *pl.* tussie-mussies

چەپکە گوڵ یان گیای بۆنخۆش ۞ دستەی گل یا گیاه خوش‌بو

tussive /ˈtʌsɪv/ *adjective*

(پزشکی) سەربە کۆخە، کۆخەیی، کۆخە دەگرێتەوە ۞ وابستە بە سرفە

tussle /ˈtʌsl/ *noun*

شەڕ، کێشە، کێشمەکێش، هەرا، یەکتر راکێشان، لێکدان، مشتومڕ ۞ دعوا، نزاع، زدوخورد، مشاجرە

tussock /ˈtʌsək/ *noun*

1 (گیا، قژ و هتد) چەپک، چنگ، تۆپ، قوڵ 2 تەوقنە گیایێ کە لەچاو دەوروبەری چڕترە، چڕایی ۞ 1 دستەی علف 2 توسوک

tussock grass *noun*

(رووەکناسی) گیای نێو مێرگ یان نێو tussockەکان [*Deschampsia cespitosa* و جۆرەکانی تر] ۞ علف چمن

tussock moth *noun*

جۆرێ پەپوولەی شەوگەڕی بێشەلان یان دارستان [خێزان Lymantriidae: زۆر جۆرن] ۞ نوعی پروانە

tussocky *adjective*

چەپکئاسا ۞ دستەمانند

tussore /ˈtʌsɔː, US ˈtʌsə/ = tusser

tut /tʌt/ = tut-tut

tutee /tjuːˈtiː/ *noun*

شاگرد یان خوێندکاری tutor ۞ دانش‌آموز یا دانش‌جوی tutor

tutelage /ˈtjuːtəlɪdʒ, US ˈtuː-/ *noun*

1 سەرپەرشتی، چاودێری، پاراستن، سەخبێری 2 ماوەی چاودێری 3 فێرکردن، فێرکاری 4 کاریگەری، باندۆر، دەس‌ڕۆیشتوویی (بنەڕەت: لە *tutela* لاتین "keeping"، (لە *tut-* ،*tueri* "watch" + -age) ۞ 1 قیمومت، سرپرستی 2 مدت قیمومت 3 آموزش 4 تأثیر، نفوذ

tutelary /ˈtjuːtɪləri/ *adjective*, also tutelar

سەرپەرشت، چاودێر، پارێزەر، سەخبێر: *a tutelary goddess* ۞ قیم، محافظ

tutor /ˈtjuːtə(r), US ˈtuː-/ *noun*

1 مامۆستای تایبەتی، مامۆستای سەرماڵ 2 (لە بریتانیا) مامۆستای چاودێر (لە زانکۆ) 3 (لە ئەمریکا) یاریدەدەری وانەبێژ، دواوانەبێژ، ناوەڵوانەبێژ 4 (موسیقا) کتێبی فێرکردن، فێرنامە ۞ 1 معلم خصوصی 2 (در بریتانیا) استاد راهنما 3 (در امریکا) دستیار مربی 4 (موسیقی) کتاب تعلیم

tutorage *noun*

1 فێرکردن 2 ئەرکی مامۆستای تایبەتی ۞ 1 آموزش 2 وظیفەی معلم خصوصی

tutoress *noun*, *fem.* tutor

ژنەمامۆستای تایبەتی، مامۆستای ژنی تایبەتی ۞ معلمەی خصوصی

tutorial /tjuːˈtɔːriəl, US tuː-/ *adjective*, *noun*

adj 1 سەربە مامۆستای تایبەتی 2 سەربە مامۆستای چاودێر *n* 1 ماوەی فێربوون و باسکردن لەگەڵ مامۆستای چاودێر (ب.ت. زانکۆکانی بریتانیا) 2 (کامپیوتێر) بەرنامەی فێرکردن ۞ *adj* 1 وابستە بە معلم خصوصی 2 وابستە بە استاد راهنما *n* 1 جلسەی گفت‌وشنود آموزشی 2 برنامەی آموزشی

tutorship *noun*

1 رێبەری، رێنوێنی، چاودێری، زێرەڤانی 2 مامۆستایەتی تایبەتی 3 سەرپەرشتی، قەییمیەت ۞ 1 هدایت، نظارت، مراقبت 2 معلمی خصوصی 3 قیمومت

tutsan /ˈtʌts(ə)n/ *noun*

جۆرێ St John's wort بە گەڵای بۆنخۆشی گەورەوە، جاران لە بواری پزشکیدا بەکاردێنرا [*Hypericum androsaemum*] ۞ توتسان

Tutsi /ˈtʊtsi/ *noun*, *pl.* same or Tutsis

توتسی: ئەندامی گەلێ کە زۆرینەی دانیشتوانی رواندا Rwanda و بوروندی Burundi پێکدێنێ ۞ توتسی

tutti /ˈtʊti/ *adverb*, *adjective*

(موسیقا) پێکەوە (دەنگ و ئامێرەکان، ئیتالیایی، کۆی *tutto* "هەموو، گشت"، بنەڕەت: لە *totus* لاتینەوە) ۞ توتی

tutti frutti /ˌtuːti ˈfruːti/ *noun*, *pl.* tutti fruttis

جۆرێ بەستەنی (میوەی تیابێ) ۞ نوعی بستنی

tut-tut *interjection*, also tut

ئەهـ ئەهـ!: *Tut-tut, I expected better of you* ۞ اوەاوە

tutu[1] /ˈtuːtuː/ *noun*

تەنوورەی کورت، داوێنی کورت (لە سەمای باڵەدا) ۞ توتو

tutu[2] /ˈtuːtuː/ *noun*

جۆرێ دەوەنی نیوزیلەندی، بەرێکی ژاراوی

رەشـی ئەرخـەوانیباو دەگـری [*Coriaria*
arborea] ◌ توتو
Tuvaluan /ˌtuːvəˈluːən, US tuːˈvɑːluən/ *noun, adjective*
n 1 توڤالوویی، خەڵکی Tuvalu، وڵاتێ کە لە ژمارەیێ دوورگە لە باشووری ڕۆژاوای پاسیفیک پێکهاتووە 2 زمانی ئاوستڕۆنیزیایی ئەو گەلە *adj* سەربە توڤالوو یان زمانەکەیان ◌ توواڵویی
tu-whith tu-whoo /təˌwɪt təˈwuː/ *noun*
(دەنگی کوندەبوو) کوکو، هەپو ◌ هوهو
tux /tʌks/ = tuxedo
tuxedo /tʌkˈsiːdəu, US -dou/, *pl.* tuxedos or tuxedoes = dinner-suit
tuyère /twiːˈjɛː, US tuː-/ *noun*
1 (فەرەنسی) لوولە، بۆری 2 کون یا دەمی لوولە، زاری بۆری 3 دەمی مووشەدەمەی ئاسنگەری ◌ 1 لوله 2 دهانەی لوله 3 دهانەی دم آهنگری
TV /ˌtiː ˈviː/ *abbreviation* television
TV dinner *noun*
چێشتی ئامادە، خۆراکی لەبەردەست ◌ غذای پخته
TVP /ˌtiː ˌviː ˈpiː/ *abbreviation* textured vegetable protein
Twa /twɑː/ *noun, pl.* same or Twas
ئەندامی گەلی کورتەبەڵای دانیشتووی چەندین بەشی بوروندی، ڕواندا و کۆماری دیموکراتیکی کونگۆ ◌ توا
twaddle /ˈtwɒdl, US ˈtwɑːdl/ *noun*
(نافەرمی) قسەی قۆڕ، مفت، فڵتە، هیچ، هەڵیتوپلیت ◌ چرند
twaddler *noun*
قسەی قۆڕکردوو، فڵتەبێژ، مفتەبلێ ◌ چرندگو
twain /twein/ *adjective, noun*
دوو، دژبەیەک، پێکدژ، یەکنەگرەوە، ئاسمان و ڕیسمان ◌ دو، ضدین
twaite shad /tweit/ *noun*
[*Alosa fallax*] shad جۆری ماسییەچاورەشە ◌ نوعی ماهی
twang /twæŋ/ *noun*
1 منگنی، گنی: *He spoke with a cockney twang* 2 دەنگی قرینگە، قینگە، قارە، دەنگی درنگە، دەنگی ژێ ◌ 1 حرف زدن تودماغی 2 صدای درینگ
twangy *adjective*
منگن، گن ◌ تودماغی
'twas /twɒz, US twɑːz/ = it was
twat /twæt, twɒt, US twɑːt/ *noun*
1 قوز، خەمشە، کوز 2 (وەک جنێو، نافەرمی و تابۆ) قوندەر، گەواد، حیزە ◌ 1 کس 2 کس‌کش
twayblade *noun*
جۆری گیاسارمە، گیاسارمەی جووتگەڵا [*Listera ovata*] و جۆرە پێوەندیدارەکان (بنەڕەت: وەرگێردراوی *bifolium* لاتین) ◌ نوعی ثعلب
tweak /twiːk/ *noun*
1 نەقورچک، نقورینچک، قورینچک، خرمووسک، کورینگان، نەقوس 2 ڕاکێشان، کێشان ◌ 1 نیشگون 2 کشش
twee /twiː/ *adjective* (tweer, tweest)
بەزریقەوبریقە، بەئاڵاووالا، پڕدیدیوبۆدی ◌ پرزرق و برق
tweed /twiːd/ *noun*
1 (جۆرێ پارچە) توید (لە بنەڕەتا لە سکاتلەند دەکرا) 2 (tweeds) جلوبەرگی لە توید یان تویدی ◌ 1 توید 2 (در جمع) لباس توید
Tweedledum and Tweedledee *noun*
دوو کەس یان دوو کۆمەڵی لێکەوەنەکراو یان زۆرلێکچوو ◌ دو فرد یا دو گروه غیر قابل تمایز
tweedy /ˈtwiːdi/ *adjective* (tweedier, tweediest)
1 لە توید، لە ماڵی توید، تویدی، تویدپۆش، تویدلەبەرکردوو: *a tweedy jacket* ◊ *a tweedy academic* = 2 *tweedy wool blend* (tweediness *n*) *tweedy authors* :scholarly ◌ 1 تویدی، با لباس توید 2 تویدی
'tween = between
tweenager *noun*, also tweenie
(نافەرمی) مێرمنداڵ، تازەلاو (لە نێوان 10 تا 14 ساڵان) ◌ نوجوان
'tween decks *noun, pl.*
مەودای نێوان دیک و پشتەکانی کەشتی ◌ فضای میان عرشەها
tweet /twiːt/ *noun*, also tweet tweet
1 جووکەجووک، جیکەجیک، زاقوزروق، زریقەزریق 2 (هەروەها twitter) پەیامێ کە بە ڕێگای تۆڕی کۆمەڵایەتی تویتێرەوە Twitter social networking دەنێردرێ ◌ 1 جیک‌جیک 2 تویت
tweeter /ˈtwiːtə(r)/ *noun*
تویتێر (= جۆرێ سپیکێر بۆ بەرهەمهێنانی دەنگی تیژ) ◌ تویی‌تر
tweezers /ˈtwiːzəz, US -ərz/ *noun, pl.*
مووکێش، جفتە ◌ موچین
twelfth /twelfθ/ ordinal number *noun, adjective*
n دوازدەیەک، دوازدەیەمی، ژمارەی دوازدەیەم *adj* دوازدەیەم، دوازدەیەمین ◌ *n* یک‌دوازدهم، دوازدهمی *adj* دوازدهم، دوازدهمین
Twelfth Day *noun*
جەژنی دەرکەوتن Epiphany ◌ عید تجلی یا ظهور
Twelfth Night *noun*

شەوی جێژنی دەرکەوتن یان هاتنی مەسیح ◊ شب عید تجلی مسیح

twelve /twelve/ cardinal number *adjective, noun*

adj دوازدە(دانە) *n* 1 ژمارەی دوازدە، ڕەنووسی دوازدە 2 (the Twelve) دوازدە یار یان حەواری، حەوارییەکان ◊ *adj* دوازده(تا) *n* 1 عدد یا شمارەی دوازده 2 دوازده حواری

twelvemo = duodecimo

twelvemonth /'twelvmʌnθ/ *noun*

(کۆن) سالێ، دوازدەمانگە ◊ یک سال

Twelve Tables *noun, pl.*

(دەستوور و قانوونی ڕۆمی) دوازدەتەختە، دوازدەتەختە ◊ الواح دوازده‌گانه

twentieth /'twentiəθ/ ordinal number *noun, adjective*

n بیستەیەک، بیستەمی، ژمارەی بیستەم *adj* بیستەم، بیستوم، بیستەمین ◊ *n* یک‌بیستم، بیستمی *adj* بیستم، بیستمین

twenty /'twenti/ cardinal number *adjective, noun (pl.* twenties)

adj بیست(دانە) *n* ژمارەی بیست، ڕەنووسی بیست ◊ *adj* بیست(تا) *n* عدد یا شمارەی بیست

twenty-first *noun*

بیست‌ویەکەمین سالوەگەڕی لەدایکبوون، ئاهەنگی (لەدایک)بوونی بیست‌ویەکەمین سالە ◊ بیست و یکمین سالگرد تولد

twenty-four-hour clock *noun*

بیست و چوار سەعاتە (تا دوازده سەعاتە) ◊ بیست و چهار ساعته

twenty-one *noun*

(بەڕێن) بیست و یەک ◊ بیست و یک

twenty pence /ˌtwenti 'pi:/ *noun,* also twenty pence piece

(لە بریتانیا، کۆینی) بیست‌پێنی ◊ بیست پنی

twenty-something *noun, adjective*

n مرۆی بیست‌سالە (لە نێوان 20 تا 29 سال) *adj* بیست‌سالە ◊ *n* آدم بیست‌ساله *adj* بیست‌ساله

twenty-twenty vision *noun,* also 20/20 or twenty-twenty

بینایی تەواو، چاوی ساغ، توانایی بینین بە بێ چاویلکە ◊ دید کامل

twenty-two *noun*

بیست‌ودوو، تفەنگی کالیبر 22 ◊ تفنگ کالیبر 22

twerp /twɜ:p, US twɜ:rp/ *noun*

(نافەرمی) مرۆی کەر، نەفام، گەوج ◊ آدم احمق

Twi /twi: , US tʃwi:/ *noun, pl.* same or Twis

1 ئەندامی گەلێکی Akan زمانی گانا 2 Akan (زمان) ◊ توی

twibill /'twʌɪbɪl/ *noun*

(کۆن) تەورزینی دوودەم یان جووت‌تیخ، تەوری دووسەر double-bladed ◊ تویل

twice /twaɪs/ *adverb*

دووجار، دووکەڕەت، دووکەشە، دووچەل، دووپات، دووبەرامبەر، دووچەندانە، دووئەوندە ◊ دودفعه، دوبرابر

twice-told *adjective*

چەندبارەوەبوو، دووبارەوەبوو، سوواو ◊ تکراری

twiddle /'twɪdl/ *noun*

خولانەوە، سووڕانەوە (twiddler *n*) ◊ پیچش

twiddly /'twɪdli/ *adjective*

1 ئالۆز، دووورودرێژ 2 قۆرتاوی، گرێدار ◊ 1 بغرنج، مشروح 2 پیچ‌دار

twig /twig/ *noun*

1 پەلکە، پەلک، وەچ، تازان، خیزەر، چووز، تووز، چڵ، خیزەر، سنوورچە، پاپل 2 (تویکاری) لقێکی چکۆلە یان چڵی ڕەگ یان دەمار (twiggy *adj* ؛twigged *adj*: وەچ‌ئاسا، شێوەپەلکە، وەچی، چووزئاسا، تازان‌ئاسا) ◊ 1 ترکه 2 تویگ

twilight /'twaɪlaɪt/ *noun*

1 هەوای تاریک‌وروون، تاریک‌ولێل، کازیوە، شەبەق، بوولێلە، تەنگەی ئێوارە، دوای ڕۆژاوا، زەردەپەڕ، زەرکەتاف، زەردە، درەنگان، تاریکان، شێوان 2 سەرەتا، پەیدابوون، دەرکەوتن 3 ئاوابوون، پووکانەوە، داشکان، داچوون 4 ماوەی پووکانەوە 5 بەرزەخ ◊ 1 هوای تاریک و روشن، بامداد، شامگاه 2 آغاز 3 انحطاط 4 مدت افول 5 برزخ

twilight world *noun*

1 جیهانی پڕنهێنی، دنیای پڕ لە ڕەمزوڕاز 2 (باروودۆخ) هەڵومەرجی تەماوی، دنیای سەیر ◊ 1 جهان رمزآلود 2 وضعیت مبهم

twilight years *noun, pl.*

دواسالەکانی ژیان یان تەمەن، سالانی ئاخروئۆخری تەمەن ◊ واپسین سال‌های زندگی

twilight zone *noun*

1 هەڵومەرجی تەماوی 2 ناوەندی شار ◊ 1 وضعیت مبهم 2 مرکز شهر

twilit /'twaɪlɪt/ *adjective,* also twilighted

1 تاریک، بوولێلە، تاریک‌وروون، شەبەق: *She hurried out into the twilit street* 2 نادیار، تەماوی ◊ 1 تیره، گرگ و میش 2 نامشخص

twill /twɪl/ *noun*

تویل (جۆرێ پارچەی قایم): *a cotton twill skirt* ◊ تویل

twilled *adjective*

تویلی، تویل‌چن، لە تویل (دروس‌کراو) ◊ تویلی

twin /twin/ *noun, adjective*

n 1 دوانە، دووانە، جووتە، جمک، ئاوەڵدوانە 2 کریستاڵێکی ئاوێتە کە لە دوو یان چەند

کریستال یان بلووری سادە پێکهاتووە *adj*
لێکچوو، هاوشێوە، هاوتا، جووت ◌ *n* 1 دوقلو،
همزاد، جفتی 2 توین *adj* شبیه

twin bed *noun*
تەختی یەک‌کەسە ◌ تخت‌خواب یک نفره

twin-bedded *adjective*
(هوتێل و هتد) دووتەختە، جووت‌تەختە ◌ دوتخته

twin bedroom *noun*
(هوتێل و هتد) ژووری دووتەختە، دیوی جووت‌تەختە ◌ اتاق دوتخته

twin beds *noun, pl.*
دووتەخت یا جووت‌تەختی یەک‌کەسە (لە دیویکا) ◌ دوتخت یک‌نفره

twin crystal *noun*
دووکریستالە، جووتەکریستال، کریستالی دوانە ◌ کریستال جفتی

twine /twain/ *noun*
1 گشتەک، نەپسێن، بەنی چەندلۆنە، دەزووی چەن‌لۆ، بەنی دوولۆنە 2 ناڵقە، قەف، پێچ ◌ 1 نخ چندلا 2 حلقه، پیچ

twin-engined *adjective*
(فڕۆکە) دوومۆتۆرە، جووت‌مۆتۆرە، دووبزوێنە، جووت‌بزوێنە ◌ دوموتوره

twiner *adjective*
چەندلۆنەبادەر، چەندلۆنەڕێس ◌ چندلاکننده

twinflower *noun*
جۆرێ ڕووەکی خشۆکی باریکی هەمیشەسەوز، ڕەسەنی دارستانە سنەوبەرییەکانی باکوور [*Linnaea borealis*] ◌ نوعی گل

twinge /twɪndʒ/ *noun*
1 ئێش، ژان، برووسکە، پیاچوون، چڵ‌دان، چەخماخە(دان): *He felt a twinge in his knee* 2 نارەحەتی ویژدان، پەشیمانی: *a twinge of disappointment* ◌ 1 درد، تیرکشی، نیش 2 عذاب وجدان

twinkie *noun, pl.* twinkies
1 (دروشمی بازرگانی) جۆرێ کەیکی سپانجی چکۆلە و پەنجەناسا 2 (نافەرمی، سووکانە) پیاوێکی ژنالیلە effeminate یان هاورەگەزباز homosexual ◌ توینکی

twinkle /ˈtwɪŋkl/ *noun*
1 زریوە، زریوەزریو، جریوە، ورشەورش، تروکە، درەوشانەوە، ورشە، بریسکانەوە، بریسکە، بریقە، چەخماخە، بریسکە 2 چرکەسات، تاو 3 تەکان، جووڵانەوە ◌ 1 سوسو، چشمک، جرقه، برق 2 لحظه 3 حرکت

twinkling /ˈtwɪŋklɪŋ/ *noun*, in the twinkling of an eye
لە چاوتروکانێکا، چرکەسات، یەکجار خێرا ◌ یک‌چشم به‌هم‌زدن، لحظه

twinset /ˈtwɪnset/ *noun*
بلوزی سەروژێر ◌ بلوز دوگانه

twin towns *noun, pl.*
شارە دوانەکان، شارە هاوتاکان ◌ شهرهای دوقلو

twirl /twɜːl, US twɜːrl/ *noun*
(هەڵ)سووڕان، بەدەوورداهاتن، پێچ‌خواردن، بادان، گەڕان، هەڵچەرخان، خولانەوە، سووڕ، خول ◌ پیچ، چرخش، دور

twirler *noun*
(هەڵ)سووڕێنەر، پێچ‌دەر، بادەر، گەڕێنەر، هەڵچەرخێنەر، خولێنەر ◌ پیچ‌دهنده، چرخاننده

twist /twɪst/ *noun*
1 بادان، تاو، تێ‌ئالاندن، باهەڵدان، سووڕاندن، پێچان، سووڕان، پێچ‌کەوتن، خواروخێچی، لارووێری، پێچەلاوپێچی، چەم‌وخەم، پێچاوپێچی 2 شێواندن، دەسکاری(کردن)، چەواشەکردن 3 لادان 4 داشکانەوە، مەیل، حەز 5 گۆڕان، پەرەسەندن، گەشە 6 (سەما) تویست، خۆبادان (باو لە شەستەکان‌دا) 7 دەزوو، گشتەک، پەشت، ڕێس، بەن (بادراو) 8 بابۆڵە، نان یا توتنی لوول‌کراو، توتنی باهەڵدراو (twistability *n*; twistable *adj*) ◌ 1 تاب، پیچ، پیچ و خم، تحریف 2 انحراف 3 تمایل 4 توسعه، تغییر 5 (رقص) تویست 6 نخ 7 نان یا توتون پیچیده

twisted /ˈtwɪstɪd/ *adjective*
1 گرمۆڵەبوو، گلۆلەبوو، باهەڵدراو، تێک‌هەڵشێلراو، پان‌وفلیچەوەبوو، خواروخێچ، چەپ‌وگێر، گێروخوار، لوول‌بوو 2 (هۆش یا هەڵس‌وکەوت) سەیر، نائاسایی، لادراو 3 (قسە و...) دەسکاری‌کراو، چەواشەکراو، شێوێنراو (-edly /ˈtwɪstɪdli/ *adv*) ◌ 1 مچاله 2 غیرطبیعی 3 تحریف‌شده

twister /ˈtwɪstə(r)/ *noun*
1 مرۆی فێڵاوی، نادروست، زۆڵ 2 گێژەڵووکە، گەردەلووک، بالوول 3 بادەر، باهەڵدەر، پێچ‌دەر ◌ 1 آدم حقه‌باز 2 ترنادو 3 تاب‌دهنده

twisty /ˈtwɪsti/ *adjective*
پێچەلاوپێچ، لارووێر، خواروخێچ، چەم‌وخەماوی، پرپێچ، پێچاوپێچ، پێچ‌پێچ: *a narrow twisty lane leading to the farm* ◌ پرپیچ و خم

twit /twɪt/ *noun*
(نافەرمی) بنیادەمی کەڕ و بێ‌مێشک (twittish *adj*) ◌ آدم نفهم

twitch /twɪtʃ/ *noun*
1 فرین، جووڵانی لەخۆوەی ماسوولکە، لەرزانە، پەرین، وردەجووڵە: *She has a twitch in her left eye* 2 (لە ناکاو) تەکان، لەقین، ڕاتەکان، کرژبوون، ڕاتڵەکان، کێشان، ڕاپسکاندن ◌ 1 تیک 2 کشیدگی، انقباض

twitch grass = couch grass

twitchy /ˈtwɪtʃi/ *adjective* (twitchier, twitchiest)

(نافەرمی) نگەران، نارەحەت، شڵەژاو، ترساو، هەژیو) twitchily /'twɪtʃɪli/ *adv*: بە نیگەرانی‌یەوە، نارەحەتانە؛ twitchiness *n*: نگەرانی، نارەحەتی، دڵەخورپە، دڵلەدوایی) ◌ عصبی، دلواپس

twite /twʌɪt/ *noun*
سەیرەی دەشتەبوورە، پاشەڵی ئەرخەوانی‌یە [*Acanthis flavirostris*] ◌ تویتی

Twitter /'twɪtə(r), US 'twɪtər/ *noun*, trademark
سێرڤیسێکی تۆڕی کۆمەڵایەتی کە ڕێگات پێ دەدا پەیامەکانت بۆ هەموو لایێ بنێریێ و خەڵک دەتوانن لەسەر ئینتێرنێت یان موبایلەکانیان دەسیان پێی ڕابگا (بڕوانە microblogging و tweet) ◌ توپتر

twitter /'twɪtə(r)/ *noun*
1 جووکە، جووک، جووکەجووک، جریوەجریو، جیکەجیک، زرووقەزرووق 2 دڵەخورپە، دڵەتەپە، دڵەڕاوکێ، دۆخی نارەحەتی، حاڵەتی نیگەرانی twittery *adj*: نگەران، twitterer *n*) نارەحەت، دڵلەدوا، شڵەژاو، ترساو) ◌ 1 جیک‌جیک 2 دلهره، حالت اضطراب

twitteration /'twɪtəreɪʃn/ *noun*
جووکە(جووک)، جریوەجریو، جروکەجروک، زریوەزریو ◌ جیک‌جیک

twittering *noun*
جووکەجووک، جوکە، زیقەزیق، قلی‌بلی، جریوەجریو، جروکەجروک، زریوەزریو ◌ جیک‌جیک

twixt /twɪkst/ = between

two /tu:/ cardinal number *adjective, noun*
adj دوو(دانە) *n* ژمارەی دوو، ڕەنووسی دوو (بنەڕەت: *twā* ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ *adj* دو(تا) *n* عدد دو، شمارەی دو

two-
(لە لێکدانا) دوو- ◌ (در ترکیب) دو-

two-a-penny *adjective*
هەرزان، خۆڕایی، مفت، زۆر، زەبەند ◌ ارزان، زیاد

two-bit *adjective*
1 (نافەرمی) خراپ، هیچ، هیچەکە، نایەخ، ناگرنگ، بێ‌نرخ 2 (لە ئەمریکا) بیست و پێنج سێنتی، بای بیست و پێنج سێنت ◌ 1 ناچیز، بنجل، پیش‌پاافتادە 2 (در امریکا) بیست و پنج سنتی

two bits *noun, pl.*
(لە ئەمریکا) بیست و پێنج سێنت ◌ (در امریکا) بیست و پنج سنت

two-by-four *noun*
1 دوو بە چوار (پارچە داری لە خانوودا، درێژی 4 و پانی 2 ئینج) 2 (ئەمریکا، ب.ت. خانوو) کونەگورگ، تەنگەبەر ◌ توی بای فور

two-dimensional *adjective*
1 دوولایی، دوورەهەندی، تەخت، ڕێک: *a two-dimensional drawing* 2 ناڕاستەقینە، سادە، سەرسەرەکی، ئاسایی: *two-dimensional characters* ◌ 1 دوبعدی 2 غیرواقعی، معمولی

two-dimensionality *noun*
دوولایێتی، دوورەهەندیێتی، تەخت‌بوون ◌ حالت دوبعدی

two-edged /ˌtu:'edʒd/ *adjective*
1 (چەقۆ، شمشێر و هتد) دوودم، دوودەم، جووت‌تیغ، دووتیغ، جووت‌دەم 2 (خوازە) دوولایەنە، دوانە، بە دوو واتاوە (یەکیان چاک و ئەوی‌تر خراپ): *a two-edged remark* ◌ 1 دولبه 2 (مجازی) دوپهلو

two-edged knife *noun*
چەقۆی دوودەم ◌ چاقوی دولبه

two-edged sword *noun*, also double-edged sword
شیری دوودم، شمشێری دووتیغ یان دوودەم ◌ شمشیر دولبه

two-faced *adjective*
1 ڕیایی‌باز، دووڕوو، ناڕاست 2 دووڕوو(یی) ◌ 1 ریاکار 2 دوروجهی

two-fisted *adjective*
بەقەوەت، بەهێز، بەبڕشت، بەزەبر، سەخت، توند ◌ قوی، شدید

twofold /'tu:fəʊld, US -foʊld/ *adjective, adverb*
دوانە، دوولا، دووچەندان، دووئەوەندە، دووبەرامبەر، دووباد، دووبەشی، دووبەشە، دوو ئەوەندە، دوو چەندانە ◌ دوگانە، دوبرابر، دوقسمتە، دو برابر

two-handed *adjective*
دوودەستی، بە دوو دەس، دووکەسە، دوانە ◌ دودستی، دونفره

two-horse *noun*
(پێشبڕکێ و...) دووئەسپە، جووت‌ئەسپە ◌ دو اسبه

two-man *noun*
دووکەسە (داڕێژراوە بۆ دووکەس) ◌ دونفره

twonk /'twɒŋk/ *noun*
(بریتانیا، نافەرمی) کەسێکی گەوج، بنیادەمی نەفام یان کەر ◌ ادم احمق

twoness = duality

two pence /ˌtu: 'pi:/ *noun*, also two pence piece
(لە بریتانیا) کۆینی دووپێنی یان دووپێنس ◌ سکەی دوپنی

twopence /'tʌpəns/ *noun*, also tuppence
1 دووپێنی، بایی دووپێنس (ب.ت. بەرلە decimalization، 1971) 2 (جاران) کۆینی دووپێنی 3 (خوازە، نافەرمی) تاقڕانی، شایی،

پەناباتی، بێ‌نرخ، بێ‌بایەخ، هیچ، هیچ‌وپووچ، بێ‌نرخ و بایی ◇ 1 دوپنی 2 سکەی دوپنی 3 (مجازی) یک پشیز، بی‌ارزش، ناچیز

twopenny /'tʌpəni, US 'tu:peni/ *adjective*, also tuppeny

دوویێنی، بایی دوویێنس: *a twopenny stamp* ◇ دوپنی

twopenny-halfpenny *adjective*

(بریتانیا و نافەرمی) بێ‌نرخ، بێ‌بایی، هیچ‌نەهێناو، بەکارنەهاتوو، نابەخ، بێ‌بایەخ، ناگرنگ ◇ بی‌ارزش، ناچیز، معمولی

two-person *noun*

دووکەسە، (دووکەسی تیایە) = two-man ◇ دونفره

two phase *noun*

(ئیلیکتریسیتە) دووفاز ◇ دوفاز

two-piece *adjective, noun*

adj دووتیکە، دووکوت *n* کراس و ئاوەڵ‌کراس یان شەڵوار، کۆت و داوێن یان شەڵوار (ژنانە) ◇ *adj* دوتکه *n* کت و دامن یا شلوار

two-ply /'tu: 'plaɪ/ *adjective*

دوولا، دوولۆ، دوولۆنە، دووتوێ ◇ دولا، دولایه

two-seater *noun*

(ماشێن و هتد) دووسوارە، دووکەسە، دووکورسی ◇ دوسرنشینه

two-sided *adjective*

دوولایەنە، دوولایی، دووئالی ◇ دوسویه

twosome /'tu:səm/ *noun*

1 گرووپی دووکەسە، دوانە، جووت: *We enjoy working in a twosome* 2 کایەی دووکەسە یان جووتە ◇ 1 گروه دونفره 2 بازی دونفره

two-star *noun*

1 (هوتێل، خواردنگە و هتد) جووت‌ئەستێرە، دووئەستێرە، مام‌ناوەندی 2 (ئەمریکا) خاوەنی دووئەستێرە، جووت‌ئەستێرە (پلە یان پایەی سەربازی کە یونیفۆرمی جووت‌ئەستێرە دەپۆشێ) ◇ دوستاره

two-step *noun*

(جۆرێ هەڵپەرکێ) دووپێیی، دووپایی، چەپی ◇ دوگامه

two-timer *noun*

خاین، خەیانەت‌کار، ناپاک (ب.ت. دڵداری یا ژن‌ومێردایەتی) ◇ خائن

two-tone *noun*

1 دوورەنگە، جووت‌رەنگ: *two-tone shoes* 2 دوودەنگ، جووت‌دەنگ، دوودەنگە: *a two-tone car horn* ◇ 1 دورنگ 2 دوصدایی

two-way *adjective*

1 دوولایی، دوولایە، دووئالی، دووسەرە، لە دوولاوە، دوولایەنە، دووقۆڵی 2 (رادیۆ) هەم پەیام دەنێرێ و هەم وەریشی‌دەگرێ، نێرەر–وەرگر ◇ 1 دوسویه، دوطرفه، دوجانبه 2 (بی‌سیم) گیرنده–فرستنده

two-way mirror *noun*

شووشەی ئاوێنەیی، شووشەی دوولایی ◇ شیشەی آینه‌ای

two-way process *noun*

رەوتی دوولایەنە، پرۆسەی دووقۆڵی دوولایەنە ◇ فرایند دوجانبه

two-way street *noun*

شەقامی دوولا(یی) یا لە دوولاوە، شەقامی دووسەرە ◇ خیابان دوطرفه

two-way trade *noun*

بازرگانی یا کارداری دوولایەنە ◇ تجارت دوجانبه

two-way traffic *noun*

هات‌وچۆ لە دوو لاوە یا دوولایە، هات‌وچۆی دووسەرە ◇ تردد دوطرفه

two-wheeler *noun*

چەرخ، دووچەرخە، مۆتۆرسیکلێت ◇ دوچرخه، موتورسیکلت

twp *abbreviation* township

-ty, also **-ity** *suffix*

پاشگر: 1 دۆخ، رەوش، بار، پلە، ـی، ـێتی، ـنایەتی: *apriority, beauty* 2 پاشگرێ کە بە دوای ژمارەکانەوە دێ: *forty* (بنەڕەت: 1 لە *-tat*, *-tas*- لاتینەوە 2 لە *-tig* ئینگلیسی کۆن) ◇ پسوند: حالت، وضع، درجه، ـی

tyche *noun*

(یونانی) رێکەوت، هەڵکەوت ◇ صدفه

tychism /'tʌɪkɪz(ə)m/ *noun*

تایچیزم، رێکەوت‌باوەری، هەڵکەوت‌باوەری، رێکەوت‌گەری (*n* /tychist /'tʌɪkɪst: بنەڕەت: لە *tukhē* یونانی‌یەوە "chance" + ism-) ◇ صدفه‌گرایی

tycoon /taɪ'ku:n/ *noun*

1 (خوازە) خودا، کەڵ، شا، کەسێکی دەوڵەمەند و دەس‌ڕۆیشتوو لە بواری بازرگانی یان پیشەسازیدا 2 سەرناوێ لە لایەن بیانی‌یەکانەوە بۆ shogun ی ژاپۆنی لە نێوان 1857 تا 1868 (بنەڕەت: لە *taikun* ژاپۆنی‌یەوە "گەورە لۆرد") ◇ 1 غول 2 تایکون

tying = past participle of tie

tyke /taɪk/ *noun*, also tike

1 (نافەرمی) مرۆی هیچ‌وپووچ، منالی دانەکەوتوو، شلوق، هاروهاج، وددە، شەیتان، هەوهەوێن‌نەرەوە، تیر بە ئاسمانەوەنەر، ناجسن، بەلا، ولات‌خۆر 2 سەگی بەرەڵا، سەگی نارەسەن 3 (ئەوستراليا، سووکانە) کاتولیک ◇ 1 (عامیانه) آدم ناچیز، بچەی تخس، زلزله 2 سگ ولگرد 3 کاتولیک

Tylenol /'θʌɪlənɒl/ = paracetamol (trademark)

tymbal *noun*, also timbal
تەپڵ، دەهۆڵ (گۆڕاوی timbal) ۞ طبل
tympan /ˈtɪmpən/ *noun*
1 پەردەی ناسک، تویَ، پەردە 2 شتێک کە دەخرێتە نێوان لوولەکی platen چاپ و پەڕی چاپ، بۆ ڕاگرتنی تەرازی گوشار و پەستانی دەزگاکە 3 (بیناسازی) وشەیەکی تر بۆ tympanum ۞ 1 پردەی نازک، غشاء 2 تیمپان
tympana = plural form of tympanum
tympani = timpani
tympanic /tɪmˈpanɪk/ *adjective*
1 سەربە پەردەی گوێ، سەربە tympanum 2 تەپڵی، دەهۆڵی، تەپڵ‌ئاسا، شێوەدەهۆڵ ۞ 1 وابسته به پردەی گوش 2 طبلی، طبل‌مانند
tympanic membrane *noun*, also eardrum
پەردەی گوێ، تەپڵی گوێ ۞ طبل گوش
tympanist *noun*
تەپڵ‌ژەن، تەپڵ‌کوت، دەهۆڵ‌ژەن ۞ تیمپانیست
tympanites /ˌtɪmpəˈnʌɪtiːz/ *noun*
(پزشکی) زگ‌هەستان، باکردنی زگ، هەورازە، زگ وەک تەپڵ لێ‌هاتن (tympanitic *adj*: سەربە tympanites) ۞ تیمپانیتس
tympanitis /tɪmpəˈnaɪtəs/ *noun*
ئاوسانی پەردەی گوێ ۞ التهاب پردەی گوش
tympanum /ˈtɪmpənəm/ *noun*, tympanums or tympana /-nə/
1 گوێی نێوەڕاست 2 پەردەی گوێ، تەپڵی گوێ 3 دەهۆڵە، تەپڵە: 3a پەردەیێکی تەنکی کرز کە ئەندامی بیستنی مێرووییە دادەپۆشێ 3b resonator پەردەیی بەرهەم‌هێنەری دەنگی مێروو 4 (بیناسازی) سێ‌گۆشەی سەردرگا یان سەردەرانە (بنەڕەت: لە tumpanon یۆنانی: "drum") ۞ 1 گوش میانی 2 پردەی گوش یا صماخ 3 تیمپانیم 4 سینەی ستوری
tympany /ˈtɪmpəni/ *noun*
1 = tympanites 2 دەهۆڵ، تەپڵ ۞ 1 = tympanites 2 طبل
Tyndareus *noun*, Latin, from Greek
تینداریۆس: پادشای سپارتا Sparta و مێردی Leda لە مێتۆلۆژی یۆنانی‌دا ۞ تینداریوس
Tynwald /ˈtɪnw(ə)ld/ *noun*
پەرلەمان یا ئەنجومەنی دوورگەی Man ۞ تینوالد
typal *adjective*
نموونەیی، سەربە یان پێوەندی بە type ـەوە هەیە ۞ نمونه‌ای
type /taɪp/ *noun*
1 جۆر، ئاوا، ڕەنگ، بابەت، چەشن، نموونە، میناک، نیشانە، وێنە 2 پیت یان پیتە چاپی‌یەکان 3 وێنە یان نەخش و دیزاینی هەر دوو بەری نیشان یان کۆین medal 4 (زمانەوانی) جۆر، چەشن ۞ 1 نوع، سنخ، نمونه 2 حرف یا حروف چاپ 3 تایپ 4 (زبانشناسی) نوع
-type *suffix*
پاشگر: (ئاوەڵناو ساز دەکا) لە جۆرێکی تایبەت: *a champagne-type fizzy wine* ۞ پسوند: از نوع خاص
type 1 diabetes *noun*, also insulin-dependent diabetes, insulin-dependent diabetes mellitus, type 1 diabetes mellitus
شەکرەی جۆری یەک: جۆری diabetes mellitus کە زۆرتر لە سەروبەندی منالی یان نوجوانی‌دا پەرە بسێنێ، دەرمانی ئینسۆلین سەخت روولەکەمی‌یە ۞ دیابت نوع یک
type 2 diabetes *noun*, also non-insulin-dependent diabetes, non-insulin-dependent diabetes mellitus, type 2 diabetes mellitus
شەکرەی جۆری دوو: جۆرێکی ئاسایی diabetes mellitus کە ب.ت. لە سەروبەندی گەورەیی یان کاملی‌دا پەرە بسێنێ ۞ دیابت نوع دو
Type A *noun*
جۆری ئا، تیپی A: تیپێکی کەسایەتی کە نیشانەکانی بریتین لە: بەرزەفڕی ambition، بێ‌ئۆقرەیی impatience و ڕقەبەرایەتی competitiveness و لەوەش دەچێ و زۆر زوو تووشی نارەحەتی و نەخۆشی دڵی بن ۞ تیپ آ
Type B *noun*
جۆری ب، تیپی B: تیپێکی کەسایەتی کە نیشانەکانی بریتی‌یە لە: ڕووخۆشی، لێبوردەیی، لەوەش دەچێ زۆر زوو تووشی نارەحەتی (یان نەخۆشی دڵی) نەبن ۞ تیپ ب
typecast[1] /ˈtaɪpkɑːst, US -kæst/ *adjective*
یەک‌ڕۆڵ‌پێدراو ۞ تیپ ساخته
typecast[2] = past and past participle of typecast
typecasting *noun*
تیپاندن، یەک‌ڕۆڵ‌پێدان ۞ تیپ‌سازی
typeface /ˈtaɪpfeɪs/ *noun*
(چاپ) فۆنت، شێوە، دەستەپیت ۞ قلم
typefounder *noun*, also type founder
(چاپ) پیتەچاپ‌دارێژگە، دارێژەری پیتە چاپی‌یەکان (typefoundery *n*: پیتەچاپ‌دارێژگە، دارێژگەی پیتە چاپی‌یەکان) ۞ تیپ‌فوندر
type metal *noun*
(چاپ) کانزای پیتە چاپی‌یەکان ۞ فلز حروف چاپی
type of plankton *noun*
(زیندەناسی) جۆری سەراوەکی ۞ نوع دروازی
typescript /ˈtaɪpskrɪpt/ *noun*
تێکست یان بەڵگەنامەی تایپ‌کراو، نوسخە یان ڕوونووسی تایپ‌کراو ۞ نسخەی تایپ‌شده
type selection *noun*

(زیندەناسی) هەڵبژاردنی جۆر ◌ انتخاب نوع
typeset[1] *adjective*
پیتچنیکراو ◌ حروفچینیشده
typeset[2] = past and past participle of typeset
typesetter /'taɪpsetə(r)/ *noun*
پیتچن، تیپڕیکخەر (typesetting /'taɪpsetɪŋ/ *n*: پیتچنی، تیپڕیکخستن، تیپڕیکخەری) ◌ حروفچین
type site *noun*
(شوێنەوارناسی) شوێنی نموونە ◌ سایت تایپ
type species *noun*
(ڕووەکناسی و گیانەوەرناسی) جۆری نموونە، جۆری دیار یان ناسێنەر ◌ اسپیشز تایپ
type specimen *noun*
(ڕووەکناسی و گیانەوەرناسی) سەرنموونە، نموونەی دیار یان ڕاستەقینە (بڕوانە holotype و syntype) ◌ نمونەی شاخص
typewriter /'taɪpraɪtə(r)/ *noun*
دەزگای نووسین، نووسەنە (typewriting /'taɪpraɪtɪŋ/ = typing typewritten /'taɪprɪtn/ *adj*: تایپکراو) ◌ ماشین تحریر
typhlitis /tɪ'flaɪtɪs/ *noun*
ئاوسان یان هەوکردنی ڕیخۆڵەکوێرە caecum (typhlitic *adj*: سەربە ئاوسان یا هەوکردنی ڕیخۆڵەکوێرە) ◌ التهاب رودەی کور
Typhoean *adjective*
1 وەک تیفۆئیۆس 2 گەورە، زل، بەسام ◌ 1 شبیه تیفوایوس 2 مهیب
Typhoeus (Latin, from Greek *Typhōeus*) = Typhon
typhoid /'taɪfɔɪd/ *adjective, noun*, also typhoid fever
adj 1 سەربە یان ئاماژە دەکا بە ڕەشەگرانەتا typhus 2 سەربە یان پێوەندی بە گرانەتاوە هەیە *n* 1 گرانەتێ، گرانەتا، کەوتوویی، کەفتەیی، سیڕۆژە 2 جۆرێ نەخۆشی پاتاڵی ماڵییە کە لە typhus یان typhoid دەچێ ◌ 1 حصبە 2 تیفوئید
typhoidal *adjective*
سەربە گرانەتێ یان گرانەتا، سەربە typhoid ◌ وابستە بە حصبە
Typhoid Mary *noun, pl.* Typhoid Marys
(ئافەرمی) ڕاگوێزەری بیروڕا یان تێڕوانینی نەشیاو یان نایەسند (بنەڕەت: سەرناوی Mary Mallon (مەرگ 1938) ئاشپەزێکی ئیرلەندی کە نەخۆشی کەوتوویی بۆ ئەمریکا ڕاگوێست) ◌ تیفوئید ماری
Typhon *noun*, Latin, from Greek *Typhōn*
تایفۆن: دێوێکی دەنگزل، بەپێی میتۆلۆژی کلاسیک باوکی Cerberus، Chimera و Sphinx بوو ◌ تایفون

typhoon /taɪ'fu:n/ *noun*
گەردەلوول، ڕەشەبا، گێژەڵووکە، باتونەد (typhoonic *adj*؛ کە لە پاسیفیکی ڕۆژاوایی هەڵدەکا؛ بنەڕەت: لە *ṭūfān*ی عەرەبییەوە) ◌ توفند
typhous *adjective*
ڕەشەگرانەتایی، سوورەیاوی، تایەڵەیی ◌ تیفوسی
typhus /'taɪfəs/ *noun*
ڕەشەگرانەتا، سوورەیاو، تایەڵە، ڕەشەگرانەتێ (= چەندین نەخۆشی بەکتریایین کە بەهۆی rickettsia کانەوە تووش دەبن، وەک 1 جۆرێ نەخۆشی سەختی مرۆڤ لە ئەنجامی تاوە febrile کە بەهۆی ریکێتسیاییکەوە بە ناوی (*Rickettsia prowazekii*) تووش دەبێ و ئەسپێ بۆ لەشی مرۆڤی ڕادەگوێزێ و نیشانەکانی بریتین لە: تای گران، سەری لەگەڵ ورێنە، سەرئێشەی سەخت و زیپکەی ڕەش و سوور 2 scrub typhus، murine typhus - (بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە tuphos یۆنانی "smoke"، stupor) ◌ تیفوس
typical /'tɪpɪkl/ *adjective*, also typic
1 نموونە، نموونەیی، میناک: *This is a typical example of Roman pottery* 2 دیار، ئاسایی، تایبەتی: *On a typical day, we receive about 50 letters* 3 هێمایی، نیشانەیی، سیمبولیک ◌ 1 نمونه 2 برجسته، عادی، خاص، ویژه 3 نمادی
typical galaxy *noun*
(ئەستێرەوانی) کاکێشانی نموونە ◌ کهکشان نمونه
typicality *noun*
نموونە، نیشانە، هێما، تایبەتمەندی ◌ نمونه، علامت، خصوصیت
typically /'tɪpɪkli/ *adverb*
زۆرتر، بە زۆری، زۆربەی جاران، وەکوو هەمیشە، تایبەتی، بە شێوەیەکی تایبەتی: *The factory -ally produces 500 chairs a week* ◊ *typically American hospitality* ◊ ◌ *Typically, she couldn't find her keys* معمولاً، خاص، به طور خاص
typical nebula *noun*
(ئەستێرەوانی) تەم یان تەمانی نموونە ◌ سحابی نمونه
typification *noun*
دیاریکردنی نموونە، وەک نموونەوابوون، پۆلاندن ◌ تعیین نمونه، تیپیفیکاسیون، طبقه‌بندی
typing /'taɪpɪŋ/ *noun*, also less frequent typewriting
تایپ(کردن): *typing* ◊ *to do the typing errors* ◌ ماشین‌نویسی
typing pool *noun*

ژووری تایپیستەکان ۞ اتاق ماشین‌نویس‌ها

typist /ˈtaɪpɪst/ *noun*
تایپیست ۞ ماشین‌نویس

typo /ˈtaɪpəʊ, US -poʊ/ *noun, pl.* typos
هەڵەی چاپی، چەوتی ۞ غلط چاپی

typographer /taɪˈpɒɡrəfə(r), US -ˈpɑːɡ-/ *noun*
1 پیت‌ڕێژ، داڕێژەی پیتە چاپی‌یەکان 2 پیت‌چن ۞ 1 طراح حروف چاپی 2 حروف‌چین

typographical /ˌtaɪpəˈɡræfɪkl/ *adjective,* also typographic /-k/
چاپی، سەربە چاپ: *typographic design* (typographically /-kli/ *adv*: لەباری چاپی‌یەوە) ۞ چاپی

typographical error *noun*
هەڵەی چاپی، چەوتی ۞ غلط چاپی

typography /taɪˈpɒɡrəfi, US -ˈpɑːɡ-/ *noun*
1 چاپ، ئامادەکردن بۆ چاپ، هونەری چاپ 2 چاپ بە قورقورشم یا قورقورشمی 3 شێوە یا شێوازی چاپ ۞ 1 چاپ، آماده‌سازی برای چاپ، فن چاپ 2 چاپ سربی 3 نحوه‌ی چاپ

typological /-əˈlɒdʒɪk(ə)l/ *adjective*
سەربە یا پێوەندی بە typology ـەوە هەیە ۞ وابستە بە تیپولوژی

typologist *noun*
1 تایپۆلۆژیست 2 نیشانەناس، نیشانەوان ۞ تیپولوژیست

typology *noun, pl.* typologies
1 تایپۆلۆژی، تیپۆلۆژی (پۆلاندنی بەپێی جۆری گشتی، ب.ت. لە بواری شوێنەوارناسی، دەروونناسی و زانستە کۆمەڵایەتی‌یەکاندا) 2 نیشانەناسی، نیشانەوانی (لێکۆڵینەوە یان لێکدانەوەی نیشانە و هێماکان، ب.ت. کتێبی پیرۆز) ۞ تیپولوژی

Tyr *noun*
تیر (خوای شەڕ لە میسۆلۆژیای سکاندیناڤی یان Norseدا) ۞ تیر

tyramine /ˈtʌɪrəmiːn/ *noun*
ئاوێتەیێ $C_8H_{11}NO$ لە پەنیر و هێندێ شتی ترا، کە لە بڕێ هەڵومەرجدا دەتوانێ بیتەهۆی هەستانی پەستانی خوێن blood pressure (بنەڕەت: لە amine + *tyr(osine)*) ۞ تیرامین

tyrannical /tɪˈrænɪkl/ *adjective,* also tyrannic, also formal tyrannous
ستەمگەر، ستەمکار، زۆردار، بێبەزەیی، دڵڕەق، ملهوڕ، کەڵەگا، زاڵم، زاڵمانە، زۆردارانە: dictatorial, autocratic, despotic - ◊ *a tyrannical ruler* ◊ *tyrannical rule* ◊ *a tyrannical government* ◊ *nical power* (tyrannicalness *n*) ۞ مستبد، ستمگر، ظالمانه

tyrannically /tɪˈrænɪkli/ *adverb*
زۆردارانە، زاڵمانە، سەرکوتگەرانە، ستەمکارانە، ستەمگەرانە ۞ ظالمانه

tyrannicidal *adjective*
سەربە زاڵمکوژی یان زۆردارکوژی ۞ وابستە بە مستبدکشی

tyrannicide /tɪˈranɪsʌɪd, US tʌɪ-/ *noun*
1 زاڵمکوژ، زۆردارکوژ، ستەمکارکوژ، ستەمگەرکوژ 2 زۆردارکوژی، ستەمکارکوژی، ستەمگەرکوژی ۞ 1 مستبدکش 2 مستبدکشی

tyrannosaur /tɪˈrænəsɔː(r), US taɪ-/ *noun,* also tyrannosaurus /tɪˌrænəˈsɔːrəs/
1 مێلکەزۆردارە، زۆردارە(مار)مێلکە، مێلکەستەمگەرە، تیرانۆزۆرۆس، تیرانۆسۆریس (دایناسۆرێکی زلەی گۆشتخۆری دوایی‌یەکانی سەردەمی کرێتاسە Cretaceous period، هی باکووری ئەمریکا و ئاسیا، بە شەویلکەی بەهێز و دەستی چنگ‌ناساوە) ۞ تیرانوزوروس

tyrannous /ˈtɪrənəs/ *adjective*
زۆردار، بێبەزەیی، ملهوڕ، زاڵم، ستەمکار، ستەمگەر، ماریس، زاڵمانە، بێبەزەیی‌یانە، ستەمکارانە، ستەمگەرانە، زۆردارانە: *tyrannous new laws* ۞ مستبد، ستمگر، ظالمانه

tyrannously /ˈtɪrənəsli/ *adverb*
زۆردارانە، ستەمکارانە، ستەمگەرانە، زاڵمانە ۞ ظالمانه

tyranny /ˈtɪrəni/ *noun, pl.* tyrannies
1 زۆرداری، ملهوڕی، سەرکوتگەری، ستەمکاری، ستەمگەری، زوڵم (و زۆری)، کەڵەگایی، ستەم، جەور، دیسپۆتیزم، کردەوەی زاڵمانە یان زۆردارانە، کردەوەی سەرکوتگەرانە، حکومەتی زۆرداری، ماوەی حکومەتی زۆردارانە: *a victim of oppression* ◊ *the tyrannies of Nazi rule* ◊ *and tyranny* ◊ *Any political system refusing to allow dissent becomes a tyranny* 2 (لە یونانی کۆندا) دەسەڵاتی tyrany ۞ استبداد، ستم، اقدام ظالمانه، حکومت استبدادی، مدت حکومت استبدادی

tyrant /ˈtaɪrənt/ *noun*
1 دەسەڵاتداری دیکتاتۆر یان زۆردار، دیسپۆت، حوکمداری زاڵم، ستەمگەر، ستەمکار، کەڵەگا، بنیادەمی ملهوڕ: *The country was ruled by a succession of -ts* 2 (لە یونانی کۆندا) حوکمداری تەواودەسەڵات بەبێ مافی قانوونی ۞ 1 فرمانروای دیکتاتور، آدم زورگو 2 تیرانت

tyrant flycatcher *noun*
جۆرێ قولەچەقە لە تیرەیێکی بەربڵاو کە تێکرای جۆرەکانی ئەمریکا دەگرێتەوە [خێزانی Tyrannidae] ۞ نوعی مگس‌گیر

tyre /ˈtaɪə(r)/ *noun,* US tire
تایە، تایر، پێچکە، تگەر: *a front tyre* ◊ *a*

a flat/burst/punctured ◊ *back/rear tyre* ◌ تایر، لاستیک *bald/worn tyres* ◊ *tyre*

tyre gauge *noun*
بایێو ◌ درجەی باد

Tyrian /ˈtɪrɪən/ *adjective, noun*
adj تیریایی، سەربە تیری *n* خەڵکی تیری (شارێکی فینیکیایی کۆن، بەندەرێ لە مەدیتەرانە، ئێستاش لە باشووری لوبنانە) ◌ تیرایی

Tyrian purple *noun*, also Tyrian dye
ڕەنگی تیریەن، ڕەنگی ئەرخەوانی یان سوور(ی تیریەن، لە لایەن یۆنانی و ڕۆمیانی کۆن لە gastropod mollusc ـەکان دەگیرا و ئێستا بەشێوەی دەسکرد بەرهەم دێنرێ) ◌ رنگ تیریایی

tyro /ˈtaɪrəʊ, US -roʊ/ *noun*, tiro, *pl.* tyros
تازەکار، ناشی، بەروەستا، تازەفێر(بوو)، کەمئەزموون ◌ مبتدی

Tyrolean /ˌtɪrəˈliːən/ *adjective, noun*, also Tyrolese /ˌtɪrəˈliːz/
adj خەڵکی Tyrol، ناوچەیێکی Alpine ی ڕۆژاوای ئوتریش و باکووری ئیتالیا *n* سەربە تیرۆل، تیرۆلی ◌ تیرولی

tyrosine /ˈtʌɪrəsiːn/ *noun*
بەنیرین، تایرۆسین (بنەڕەت: لە *turos* یۆنانی "cheese" + -ine) ◌ تیروسین

Tyrrhene = Etruscan

tzar = tsar

tzarevich = tsarevich

tzarina = tsarina

tzarism = tsarism

tzarist = tsarist

tzatziki /tsatˈsiːki/ *noun*
خەیارماست (ماست بە خەیار، سیر و زۆرجار مەزرەوە) ◌ تاتسیکی

tzedakah /tsɛˈdɒka/ *noun*
(لە نێو جوولەکاندا) خێر، خێرات (بنەڕەت: لە *ṣĕdāqāh* ی عیبرییەوە وەرگیراوە) ◌ صدقه

Tzeltal /tselˈtɑːl, ˈtseltɑːl; s-/ *noun, pl.* same or Tzeltals
1 تسێلتال، تزێلتال (= ئەندامی گەلێکی سووریێست، دانیشتووی چەند بەشێ لە مەکسیکۆ) 2 زمانی مایایی ئەو گەلە ◌ تزلتال

tzetze fly = tsetse fly

tzigane /tsɪˈgɑːn/ *noun, pl.* same or tziganes
دۆم یان کاولی هەنگاریایی ◌ کولی مجاری

tzimmes (tzimmis) = tsimmes

T-zone *noun*
تیزۆن (= بەشی ناوەندی دەموچاوی کەسێ، ناوچاوان، لووت و چەناگە) ◌ تی‌زون

Tzotzil /ˈtsəʊtsɪl, tsəʊtˈsɪl, s-/ *noun, pl.* same or Tzotzils
1 تسۆتسیل، تزۆتزیل: ئەندامی گەلێکی سووریێست (یان دانیشتووی ڕەسەنی ئەمریکا)، دانیشتووی چەند بەشێ لە مەکسیکۆ 2 زمانی مایایی Mayan ئەو گەلە) ◌ تزوتسیل

U u

U[1], **u** /ju:, *pl*. Us, U's, u's /ju:z/ *noun*
1 یوو (= بیست و یەکەمین پیتی ئەلفوبێی ئینگلیسی) 2 ئاماژە بە دەنگێ دوای T لە دەستەیێ لە شتەکان، بابەتەکان و هتد 3 شتێک لە شێوەی پیتی U ۞ یو

U[2] *abbreviation* upper class
(نافەرمی و زۆرتر لە بریتانیا) سەربە چینی سەرەوە یان بالا ۞ وابستە بە طبقەی بالا

U[3] *abbreviation* you
کورتەی تۆ (= لە ئیمەیل و پەیامی نووسراوەدا بەکاردێنرێ) ۞ تو

U[4] /u:/ *noun*
سەرناوێکی بێرمەیی Burmese title بۆ ڕێزلێنان لە پیاوان، بەرامبەر بە Mr) ۞ یو

U[5] *abbreviation* 1 universal 2 symb. the chemical element uranium 3 university 4 unit(s) 5 union 6 unsatisfactory 7 uracil
1 گشتی، بۆ هەموو (= ئەو فیلمانەی کە هەموو کەس دەتوانێ چاوی لێکا، بۆ نموونە منالان) ۞ 1 عمومی

u *symb*. [in combination] micro- (10-6). [substituted for mu]

UAE *abbreviation* United Arab Emirate

uakari *noun, pl*. uakaris
یوکاری: جۆرێ مەیموونی ڕووتەڵی ئامازۆن، تەنیا مەیموونی کلککورتی جیهان یان دنیای نوێ [*Cacajao melanocephalus* و *C. calvus*] ۞ یوکاری

UAR *abbreviation* United Arab Republic

ubac /'ju:bak/ *noun*
(جوگرافی) نسار، پەسار (بەر و لایێکی کێو کە خۆر کەم لەیدەکەوێ، بڕوانە adret؛ بنەڕەت: لە فەرەنسی، ڕەنگە لە *opacus* لاتین "shady") ۞ اوباک

U-bend *noun*
بەشێ لە لوولە، ب.ت. هی ئاوەڕۆ، بە شێوەی چەڵەمە یان U ۞ یوبند

uber- /'u:bə(r), US 'u:bər/ *combining form*
(نافەرمی) پێشگر (لە ناو و ئاوەڵناوەکاندا): گەورەترین، باشترین، هەرە: *a world of uber-consumption* ◊ *The movie stars the uber-cool Jean Reno* ◊ *This stylish new restaurant is futuristic and uber-cool* (بنەڕەت: لە *über* ئەڵمانی "over") ۞ پیشوند: بزرگترین، بهترین، ابر

ubiquinone /ju:'bɪkwɪnəʊn/ *noun*
(زیندەکیمیا) یوبیکوینۆن: ئاوێتەیێ لە دەستەی کوینۆن کە وەک هۆکارێکی ئێلێکترۆنڕاگوێز electron-transfer لە هەناسەدانی خانەدا کار دەکا (بنەڕەت: تێکەڵەی ubiquitous و quinone) ۞ یوبیکوینون

ubiquitarian /ju:ˌbɪkwɪ'tɛ:rɪən/ *noun, adjective*
n کەسێ، ب.ت. لوتێری، کە پێی وایە مەسیح هەمیشە و لە هەموو جێیێکدا ئامادەیە *adj* سەربە باوەڕێکی وا ۞ یوبیکویتارین

ubiquitin /ju:'bɪkwɪtɪn/ *noun*
(زیندەکیمیا) جۆرێ پۆلیپێپتاید polypeptide کە لە خانە زیندووەکاندا living cell دۆزراوەتەوە ۞ یوبیکویتین

ubiquitous /ju:'bɪkwɪtəs/ *adjective*

لەگشتجێبوو، لە هەموو شوێنێ ئامادە، لە هەموو جێگایێ بوو، هەمیشەلێبوو، باو، :widespread *the ubiquitous bicycles of university towns ◊ the ubiquitous movie star, Tom Hanks* (

ubiquitously /juːˈbɪkwɪtəsli/ *adv* بە شێوەیێ کە لە هەموو جێگایێ بێ؛

ubiquitousness /juːˈbɪkwɪtəsnəs/ *n* ۞ همەجاحاضر

ubiquity /juːˈbɪkwəti/ *noun*

لەهەمووجێیبوون، گشتجێبوویی، لە هەموو جێگایێ بوون (ب.ت. لە کاتێکیشدا)، باوبوون، omnipresence ۞ حضور همەجایی

U-boat *noun*

ژێردەریایی یان بندەریایی ئەڵمانی (شەڕی جیهانی یەکەم و دووەم؛ بنەڕەت: کورتەی *Unterseeboot*) ۞ زیردریایی آلمانی

UCAS /ˈjuːkas/ *abbreviation* Universities and Colleges Admissions Service

(لە بریتانیا) ناوەندی وەرگرتنی زانکۆ و کۆلێژەکان ۞ یوکاس

UCCA /ˈʌkə/ *abbreviation* Universities Central Council on Admissions

(لە بریتانیا) ئاکا، ئەنجومەنی ناوەندی وەرگرتنی زانکۆکان ۞ آکا

udder /ˈʌdə(r)/ *noun*

(گیانەوەرە شیردەرەکان) گوان، گرێز، لەم (- uddered *adj*) ۞ پستان

UDI *noun, abbreviation* unilateral declaration of independence

ڕاگەیاندنی یەکلایەنەی سەربەخۆیی ۞ اعلام یکجانبەی استقلال

udometer *noun*

بارانپێو ۞ بارانسنج

udon /ˈuːdɒn/ *noun*

هەریشتەی درشت (لە ئاردی سپی و لە ئاشپەزی ژاپۆنیدا) ۞ اُدون

UDR /juː diː ˈɑː(r)/ *abbreviation* Ulster Defence Regiment

یوودیئار: ڕێکخراوێکی سەربازی ناقانوونی لە ئیرلەندی باکووری کە دەیەوێ ئەوێنە وەکوو بەشێ لە بریتانیای گەورە بمێنێتەوە ۞ یودیآر

UEFA /juˈeɪfə/ *abbreviation* Union of European Football Associations

یوفا: یەکێتیی یانەکانی تۆپێنی (تۆپیێی) ئەورووپا ۞ یوفا

UFO /juː ef ˈəʊ, ˈjuːfəʊ, US juː ef ˈoʊ, ˈjuːfoʊ/ *abbreviation* unidentified flying object, also flying saucer

شتی (هەڵ)فڕیوی نەناسراو، قاپ یان سێلکی فڕیو ۞ بشقاب پرنده

ufology /juːˈfɒlədʒi, US juːˈfɑːlədʒi/ *noun*

لێکۆڵینەوە دەربارەی قاپ یان سێلکە فڕیوەکان ۞ یوفولوژی، اوفولوژی

Ugandan /juːˈgandən/ *adjective, noun*

adj سەربە یوگەندە، ئوگاندایی، یوگەندەیی *n* خەڵکی یوگەندە، یوگەندەیی، ئوگاندایی ۞ *adj* اوگاندایی *n* اهل اوگاندا

Ugaritic /juːgəˈrɪtɪk/ *adjective, noun*

adj سەربە زمانی یوگاریتیایی *n* زمانی سامی پێشفینیکیایی pre-Phoenician، بە ئەلفوبێی پوازی cuneiform دەنووسی، لە یوگاریت Ugarit شارێکی کۆنی باکووری سووریا قسەی پێ دەکرا ۞ یوگاریتیایی

ugh /ɜː/ *interjection*

ئەهـ!: *Ugh! How can you eat that stuff?* ۞ آه!

Ugli /ˈʌgli/ *noun, pl.* sama, also Ugli fruit

ئاگلی (- جۆرێ میوە، متوربەی grapefruit و tangerine) ۞ آگلی

ugliness /ˈʌglinəs/ *noun*

1 ناحەزی، کرێتی، بەدچارەیی، بەددیمەنی، ناشیرینی، دزێوی، ناهەمواری: *He was depressed by the extreme ugliness of the city* 2 شتێکی ناحەز یان ناشیرین ۞ 1 زشتی، قباحت، کراهت 2 چیز زشت

ugly /ˈʌgli/ *adjective* (uglier, ugliest)

ناحەز، ناشیرین، ناقۆڵا، ناتەرز، لەسەگچوو، ئێسکقورس، ئێسکگران، ناهەموار، کرێت، پیس، دزێو، ناخۆش، ترسێنەر، هەڕەشاوی، پرمەترسی، تۆقێنەر، :unattractive *an ugly face ◊ an ugly building ◊ an ugly incident* ۞ زشت، کریە، قبیح، وحشتناک

ugly duckling *noun*

زەرنەقووتە، بلیمەت، سوورەساقە (= کەسێ کە لە هەوەڵەوە ناحەز و بەکار هیچ نایێ، بەلام دواتر زۆر باش دەردەچێ، لە بنەڕەتا دەگەڕێتەوە بۆ (سەر)ناوی داستانەکەی هانس کریستیەن ئاندێرسێن Hans Christian Andersen، لەودا بەچکەقوویێ پێ وایە بەچکەمراوێکی ناحەزە هەتاکوو گەورە دەبێت و دەبینێ قوویێکی پێگەیشتووی جوان) ۞ جوجەاردک

Ugrian /ˈuːgrɪən, US ˈjuː-/ = Ugric

Ugric /ˈuːgrɪk, US ˈjuː-/ *adjective*

یوگریک، ئوگرایی: سەربە لقێ خێزانی زمانی فین-ئوگرایی کە بریتییە لە هەنگارییایی و زمانانی ئۆب-ئوگرایی ۞ اوگرایی

UHF /juː eɪtʃ ˈef/ *abbreviation* ultra-high frequency

یووئێچئێف، زوورلەرە، بانلەرە، سەروولەرە، سەروولەرینەوە (لەرەی رادیۆیی نێوان 300 تا 3000 میگاهێرتز) ۞ یواچاف

uh huh *interjection*
ئەری! ئم! ئهم! وایە!: *'Did you read my note?' '-h-huh.'* ۞ اوهوم!

UHT /ju: eɪtʃ 'tiː/ *abbreviation* ultra-heat treated
بە گەرمای زۆر بەرهەمهاتوو، عەمەلهاتوو بە گـەرمای زۆر، یەکجارکولـێنراو (ب.ت. بەروبووی شیر) ۞ عمل‌آمده در حرارت بالا

UHT milk *noun*
شـیری دریژمـاوە یـان زۆرخایانـدوو، شـیری درەنگ‌خراپ‌بوو (بزرکاو) ۞ شیر استریلیزه

Uighur /'wiːɡə/ *noun*, also Uigur, Uygur
1 ویگـور، ئویگـور: ئەنـدامی گـەلی تـورکی رۆژاوای بـاکووری چـین 2 زمـانی تـورکی Turkic ئەو گەلە ۞ اویگور

uillean pipes /'ɪlɪn, US 'ɪlən/ *noun, pl.*
مـەشـکە(نایـە) یـان بەگپاییـی ئیرلەنـدی ۞ نی‌انبان ایرلندی

uitlander *noun*, also Uitlander
بیـانی، دەرەکـی، بێگانـە، ب.ت. دانیـشتوویێکی بریتانیـایی کۆمـارە پێـشووەکـانی ترانـسڤال Transvaal و ئۆرانژ لە ئەفریکای باشووری یان کۆماری بوئیری Boer جاران ۞ بیگانه، خارجی

Uitzilopochtli = Huitzilopochtli

ujamma /ˌʊdʒa'mɑː/ *noun*
1 (لـە تانزانیـا) برایـەتی (= سیـستەمێکی سۆشیالیستی هەرەوەزی لادێیی خۆیارمەتی 2 لە 1960 دامەزرا) ۞ اخوت، یوجاما

UK /juː 'keɪ/ *noun, adjective, abbreviation* United Kingdom, also U.K.
n پاتـشایەتی یـەکـگرتـوو، بریتانیـا، ئینگلتـەرە، *adj* بریتانیـای گـەورە (و ئیرلەنـدی بـاکووری) *adj* سـەربە بریتانیـای گـەورە ۞ *n* انگلـستان *adj* وابسته به انگلستان

ukase /juː'keɪz/ *noun*
(لـە رووسـیەی تـزاری‌دا) فـەرمان، دەسـتوور، فەروار ۞ فرمان

ukiyo-e /uːˌkiːjəʊ'eɪ/ *noun*
یوکیۆئێ (خوێندنگای هونەری ژاپۆنی کە شت و بابەتی رۆژانەی ئەکێشاوە، لە سەدەی 17 تا 19 باو بووە) ۞ یوکیونو

Ukrainian *adjective, noun*
1 *adj* ئوکراینی، سـەربە ئوکراین 2 سـەربە گـەل یـان زمـانی ئـوکراینی *n* 1 خەلـکی ئـوکراین، ئوکراینی 2 زمانی (سلاڤی رۆژهەلاتی) ئوکراین ۞ *adj* وابسته به کشور، مردم یا زبان اکراینی *n* 1 اوکراینی 2 زبان اوکراینی

ukulele /juːkə'leɪli/ *noun*
ئوکێلیل، گیتاری هاوایی (ئامێرێکی موسیقایی بە 4 ژیـوە؛ بـنەرەت: لـە هاواییـاییـەوە بـە واتـای "کێچی بازدەر "jumping flea) ۞ اوکولل

ulama = ulema

-ular *suffix*
پاشگر: سەربە، بەستراوەتەوە بە، پێوەندی هەیە بـە (یـان لەگـەل ... *-ularis* لـە *valvular*، لاتینەوە، *-ularity*: ناوساز) ۞ پسوند: وابسته به

ulcer /'ʌlsə(r)/ *noun*
برین، هەو، نژد، ریش، ریژ، زام (*ulcered adj*، بنەرەت: لە *ulcus*، *ulcer-* لاتین) ۞ زخم

ulcerated *adjective*
برین‌دار، برینار، زامار، زەخمار ۞ زخمی

ulceration /ˌʌlsə'reɪʃn/ *noun*
بـرین، ریـش، برینـاری، بـرین‌داری، بوونـەبرین، هەوکردن، برین‌دەرکردن ۞ زخم، زخم‌شدگی

ulcerative /'ʌlsəreɪtɪv/ *adjective*
مایەی برین‌تێ‌کەوتن، برین‌پێ‌دەرکەر ۞ موجب زخم‌شدگی

ulcerous /'ʌlsərəs/ *adjective*
بـرین‌دار، زامـار، ریـش‌دار، برینـار، هـەوکردوو، برین‌دەرکردوو ۞ زخمی

-ule *suffix*
پاشگر: چکۆلە، بچوک، ـۆکە، ـۆلکە، ـۆچکە و هتد: *capsule*، *ductule* (بنەرەت: لە - *-ulus*، *-ulum*، *ula* لاتینەوە) ۞ پسوند: کوچک

ulema /'ʊləmə, 'uːlɪmə, ˌuːlə'mɑː/ *noun*, also ulama
1 عولەما، کۆمەلی زانایانی ئیسلامی 2 ئەندامی ئەو کۆمەلە ۞ علما

-ulent *suffix*
پاشگر: زۆر، پر، زەبەند: *fraudulent* (‎-ulence پاشـگرێکە کـە نـاو دروسـت دەکـا لـە *-ulentus* لاتین) ۞ پسوند: کثیر، بیش

ullage /'ʌlɪdʒ/ *noun*
کـەمی کـۆس یـان بەرمیل، لە دەمـردانی ئـاو بـە لێچـوون leakage یـان هەلـمین ۞ کمبـود یـا کسری چلیک، یولاج

ulna /'ʌlnə/ *noun, pl.* ulnae /-niː/ or ulnas
(توێکـاری و گیانـەوەرناسـی) ئێـسکی باسـکی خوارەوە یـان بـەوش، باسکەخـواروو (بـنەرەت: لاتینی نوێ، لە لاتینـەوە "elbow") ۞ اسـتخوان زند زیرین

ulnar /'ʌlnər(r)/ *adjective*
باسـکەخـوارووی، سـەربە ئێـسکی باسـکی خوارەوە، سـەربە ئێـسکی بەوشی ۞ وابسـتە بـە استخوان زند زیرین

U-lock = D-lock

ulster /'ʌlstə(r)/ *noun*
ئالـستێر، ئۆلـستێر (= بالـتەیێکی دریژ و هەراوی ئیرلەندی، بنەرەت: لە *Ulster* ئیرلەند، شوێنێ لە بنەرەتا لێی فرۆشرا) ۞ اولـستر

Ulsterman *noun, pl.* Ulstermen
ئالـستێری، ئۆلـستێری، خەلـکی ئیرلەنـدی

باکووری ◊ اولستری

Ulsterwoman *noun, pl.* Ulsterwomen

ئالستێری، ئۆلستێری، خەڵکی ئیرلەندی باکووری ◊ اولستری

ulterior /ʌlˈtɪəriə(r), US -ˈtɪr-/ *adjective*

1 نهێنی، نادیار، شاراوە، پەنامەکی، لەبنەوە: *She must have some ulterior motive for being nice to me—what does she really want?* 2 ئەوبەری، ئەولایی، دوورتر 3 دواتر، دوایی، پاشین، پاشتر ◊ 1 مخفی، پنهانی 2 آن‌سویی، دورتر 3 بعدی

ulteriorly *adverb*

دواتر، لە پاشان، پاشتر ◊ بعداً

ulterior motive *noun*

پاڵنەری شاراوە، هاندەری نادیار یان نهێنی (لە بنەوە) ◊ انگیزەی پنهانی

ulterior purpose *noun*

مەبەستی نادیار یان پەنامەکی ◊ قصد پنهانی

ultima *noun, pl.* ultimas

دوابڕگە، دوایین بڕگە، دوایین کەرتە (لە وشەیێ) ◊ مقطع واپسین

ultima ratio *noun,* New Latin

دوایین ڕێگا، دوایین چارە، resort (وەک هێز) ◊ آخرین تدبیر

ultima ratio regum *noun,* Latin

دوایین ڕێگا، دوایین چارە، دوایین ڕێگاچارە (وەک شەڕ): دروشمێکی هەڵکۆڵراو لەسەر تۆپی لوئی چاردەهەم Louis XIV (مەزن، پادشای فەرەنسە 1643–1715، کوڕی Louis XIII) ◊ واپسین یا آخرین تدبیر

ultimata = ultimatum

ultimate /ˈʌltɪmət/ *adjective, noun*

1 *adj* دوایین، ئاخر، دوایی، ئاخری، هەرەدواتر، ترۆپک، لووتکە: *our ultimate goal/aim/objective/target* ◊ *The ultimate decision lies with the parents* 2 سەرەکی، سەرەتایی، گەوهەری، بنچینەیی، بنەڕەتی: *the ultimate truths of philosophy and science* ◊ *We could not trace the ultimate source of the rumours* 3 سەرترین، بەرزترین، باشترین، گرنگترین: *Nuclear weapons are the ultimate deterrent* ◊ *Silk sheets are the ultimate luxury* 4 خراپترین *n* ڕادەی ئاخر، دوایین‌ڕادە، خاڵی ترۆپک، بەرزترین ئاست، ئەوپەڕ، ترۆپک، لووتکە: *the ultimate in modern design*; ultimacy *n* (*pl.* ultimacies)؛ (ultimateness *n*) ◊ *adj* 1 نهایی، نهایت، اوج 2 اصلی، اولیه 3 برترین، بهترین، مهم‌ترین 4 بدترین *n* حد نهایی، نهایت، اوج

ultimate analysis *noun*

دواشیکردنەوە، دوایین‌شیتەڵکردنەوە ◊ تحلیل نهایی

ultimate cause *noun*

دواهۆ، دوایین‌هۆ، دواکۆز ◊ علت نهایی

ultimate constituent *noun*

(زمانەوانی) پێکهێنەری دوایی، دوایین پێکهێنەر، دواپێکهێنەر، وەک مۆرفیم کە چی‌تر ناتوانێ بۆ پێکهێنەری تر دابەش بکرێ (بڕوانە immediate constituent) ◊ سازەی نهایی

ultimately /ˈʌltɪmətli/ *adverb*

لە ئاخردا، لە ئەنجامدا، لە کۆتاییدا، لە ئاخرسەردا، finally، لە بنەڕەتا، لە بنچینەدا: *A poor diet will ultimately lead to illness* ◊ *Ultimately, you'll have to make the decision yourself* ◊ در نهایت، سرانجام، در اساس

ultimate power *noun*

هێزی بنەڕەتی یان بنچینەیی ◊ نیروی اصلی

ultimate principle *noun*

دوابنچینە، دوابنەما، دوایین بنچینە، دوایین‌پرەنسیپ ◊ اصل نهایی

ultimate source *noun*

دواسەرچاوە، دوایین‌ژێدەر، ژێدەری دوایی ◊ منشأ نهایی

ultimate truth *noun*

دواڕاستی، دوایین‌ڕاستی، دوایین حەقیقەت ◊ حقیقت نهایی

ultimate Thule = thule

ultimatum /ˌʌltɪˈmeɪtəm/ *noun, pl.* ultimatums or ultimata /-tə/

دواهۆشداری، دوایین‌ئاگادارکردنەوە، دوایین‌پێشنیار ◊ اتمام حجت

ultimo /ˈʌltɪməʊ/ *adjective*

(کۆن) لە مانگی ڕابردوودا (بنەڕەت: لە *ultimo mense* لاتین) ◊ در ماه گذشته

ultimogeniture *noun*

مافی کوڕەچکۆلەیی: شێوەیێ میراتگری کە لەودا بەش و دارایی دەدرێ بە چکۆلەترین کوڕ (ultimogeniary *adj*) ◊ اولتیموژنیتور

ultra /ˈʌltrə/ *adjective, noun* (*pl.* ultras)

adj تونڕەو، توندڕۆ، پەڕگیر *n* مرۆی تونڕەو ◊ *adj* افراطی *n* آدم افراطی

ultra- /ˈʌltrə/ *prefix*

پێشگر: زۆور، سەر، بان، سەروو، سەرووی، لەژوور، لە پشتەوەی، لەوبەری، لە ئەندازەبەدەر، بەکجار، لە ڕادەبەدەر، excessively، extremely: *ultramontane*، *ultraviolet*، *ultramicroscopic* (بنەڕەت: لە *ultra* لاتینەوە "beyond") ◊ پیشوند: فرا، ماوراء، فوق، مافوق، فوق‌العاده، بیش از حد

ultrabasic *adjective*

(لەمەڕ (تەختە)بەردەکان) ئالترابەیسیک، ئۆلترابەیسیک: ئاسن و مەنیزیۆمی (لەگەڵ برێ

لەوبەری دەریاوە 2 شینی کاڵ، شینی ئاسمانی ⬡ n رنگ آبی روشن adj 1 ماوراءالبحر 2 لاجوردی

ultramicroscope *noun*
ژووروردبین، وردبینی تایبەتی شتی یەکجار چکۆلە ⬡ الترامیکروسکوپ

ultramicroscopic *adjective*, also ultramicroscopical
1 لە ژووروردبینەوە، یەکجار ورد، ئەوندە وردە کە بە وردبینی ئاسایی نابینرێ 2 سەربە ژووروردبین ⬡ الترامیکروسکوپیک

ultramicroscopy *noun*
ژووروردبینی ⬡ فراریزبینی، اولترامیکروسکوپی

ultramicrotome *noun*
ژووروردبڕ، microtome ی بۆ بڕینی کۆمەڵە بەشێکی یەکجار ناسک بۆ مایکرۆسکۆپی ئیلیکترۆنی (ultramicrotomy *n*) ⬡ اولترامیکروتوم

ultraminiature = subminiature

ultramodern *noun*
یەکجارنووژەن، زۆر تازە، یەکجار پێشکەوتوو، ئالتراموديرن (ultramodernism *n*؛ ultramodernist *n*) ⬡ الترامدرن، متجدد

ultramontane /ˌʌltrəˈmɒnteɪn/ *adjective, noun*
adj لەوبەری چیای ئالپەوە 1 *n* 1 دانیشتووی باشووری ئالپ، باشوورنشینی ئالپ 2 لایەنگری دەسەڵاتی تەواوی پاپ ⬡ *adj* ماوراء کوه آلپ *n* 1 ساکن جنوب آلپ 2 طرفدار قدرت مطلق پاپ

ultramontanism *noun*
(جاروبار بە U) رامیاری پارتی کلێسەی کاتۆلیکی رۆم کە پێویە هێز و دەسەڵاتی پاپ زیاتر کا (ultramontanism *n*) ⬡ اولترامونتانیسم

ultramundane /ˌʌltrəˈmʌndeɪn/ *adjective*
1 لەوبەری جیهان یان دنیاوە، لە جیهان بەدەر 2 لەوبەری کۆمەڵەی خۆرییەوە ⬡ 1 ماوراء جهان 2 ماوراء منظومەی شمسی

ultranationalism *noun*
ناسیۆنالیزمی توندڕەوانە، نەتەوەگەریی پەرگیرانە یان توندڕۆیانە، رەشەناسیونالیزم (ultranational *n*؛ ultranationalist *n*: ناسیۆنالیستی پەرگیر یان توندڕەو؛ ultranationalistic *adj*) ⬡ ملی گرایی افراطی

ultraplankton *adjective*
ژوورسەراوەکی (بە ئەندازەی 5 تا 10 میکرۆمیتر) ⬡ اولتراپلانکتون

ultrapure *adjective*
یەکجارپەتی (بێ هیچ تێکەڵی یان ناپوختییێ؛ impurity *adv* ultrapurely *n*؛ ultrapurity) ⬡ اولتراپیور

ultrashort *adjective*
یان هیچ سیلیکایێ) تیایە ⬡ اولترابازیک

ultracentrifuge *noun*
ناوەندڕەوێنەیێ بە سووڕێکی یەکجار زۆر کە دەتوانێ ئەو پارچۆلکە وردانەی وەک گەرد یا مۆلۆکۆلی پرۆتین بنیشێنێ، یەکجارناوەندڕەوێن: centrifuge ی زۆر خێرا بۆ نیشاندن یان جیاکردنەوەی گەردە زیندەناسییە گەورەکان (ultracentrifugation *n*) ⬡ اولترا‌سنتریفیوژ

ultraclean *adjective*
یەکجارخاوێن، ب.ت. extremely clean میکرۆبەکان: *an ultraclean laboratory* ⬡ اولتراکلین

ultraconservative *noun*
یەکجارکۆنەپارێز، کۆنەپارێزی توندڕە ⬡ محافظەکار افراطی

ultracritical *adjective*
(-acritically *adv*) hypercritical ⬡ عیب‌جو

ultradian /ʌlˈtreɪdɪən/ *adjective*
(کارئەندامناسی) زیاتر لە جارێ لە رۆژدا دووبارە دەبێتەوە (لەگەڵ infradian بەراوردی بکە) ⬡ اولترادین

ultrafilter *noun*
ژووروپاڵێو، ژووروپاڵێو (بۆ پاڵاوتنی sol ـەکان؛ ultrafiltration *n*: ژووروپاڵێوی، ژووروپاڵاوتن) ⬡ فراپالایە

ultrafine *adjective*
یەکجارورد، ژووروورد، یەکجار چکۆلە یان وردە تا ئەوەیکە لەژێر وردبینی رووناکیدا ببینرێ: *ultrafine cell structure* ⬡ اولترافاین

ultra-high frequency = UHF

ultraism *noun*
توندڕەوی، پەرگری، پەرگیری، زێدەڕەوی ⬡ extremism افراط

ultraist *noun*
توندڕەو، توندڕۆ، پەرگر، پەرگیر، زێدەڕەو ⬡ افراطی

ultraliberal *adjective, noun*
(کەسێکی) یەکجار ئازادیخواز، ب.ت. لە سیاسەتدا ⬡ بسیار آزاداندیش

ultralight alloy *noun*
دارشتەی یەکجارسووک ⬡ آلیاژ التراسبک

ultramafic /ˌʌltrəˈmafɪk/ *adjective*
(زەویناسی) ژوورمافیک: ئاماژە بەو (تەختە)بەردانە ئاگرینانەی کە زۆربەیان لە کانە مافیکەکان پێکهاتوون ⬡ اولترامافیک

ultramarathon *noun*
هەر پێشبڕکێیەکی 50 مایلی یا زیاتر (ultramarathoner *n*) ⬡ اولتراماراتون

ultramarine /ˌʌltrəməˈriːn/ *noun, adjective*
n رەنگی شینی ئاسمانی *adj* 1 هەڵکەوتوو

یەکجارکورت: 1 خاوەنی wavelength کەمتر لە 10 میتر: ultrashort radiation زۆر 2 کورت لە duration دا ◌ اولتراشورت

ultrasonic /ˌʌltrəˈsɒnɪk, US -ˈsɑːn-/ *adjective*
زووردەنگی، سەروودەنگی، بانردەنگی (مرۆ ناتوانی بیبیستی، دەوروبەری 20,000 هێرتز: ◌ (ultrasonically *adv* :*ultrasonic waves* فراصوتی

ultrasonics *noun, pl.*
1 زووردەنگناسی، زانستی سەروودەنگ 2 ~ ◌ ultrasound فراصوتشناسی

ultrasonogram *noun*
وێنەی هەلگیراوە بە سۆنۆگرافی ◌ ultrasonography اولتراسونوگرام

ultrasonographic *adjective*
سەربە سۆنۆگرافی ◌ وابسته به سونوگرافی

ultrasonography /ˌʌltrəsəˈnɒgrəfi/ *noun*
سۆنۆگرافی، زووردەنگنووسی ◌ سونوگرافی

ultrasound /ˈʌltrəsaʊnd/ *noun, adjective*
1 *n* زووردەنگ، سەروودەنگ، بانردەنگ 2 سۆنۆگرافی: *Ultrasound showed she was expecting twins* ◊ *adj an ultrasound scan* ◌ *n* 1 فراصوت 2 سونوگرافی *adj* وابسته به سونوگرافی

ultrastructural *adjective*
زووریێکهاتەیی، سەربە زووریێکهاتە ◌ فراساختاری

ultrastructure *noun*
(زیندەناسی) زووریێکهاتە: پێکهاتەی کە تەنیا بە وردبینی ئێلیکترۆنی electron microscope دەبینری ◌ فراساختار، اولترااستراکچر

Ultrasuede *noun*
دروشمی کوتالێکی جیری و synthetic و شۆراو ◌ اولتراسوید

ultraviolet /ˌʌltrəˈvaɪələt/ *adjective*
زووربنەوش، سەروونبەوش، بانرەنەوش: *an* ~ *iolet lamp* ◌ فرابنفش

ultraviolet radiation *noun*
تیشکدان(ەوە)ی سەروونبەوش ◌ تشعشع فرابنفش

ultraviolet rays *noun, pl.*
تیشکە زووربنەوشەکان ◌ پرتوهای فرابنفش

ultraviolet spectrum *noun*
شەبەنگی زووربنەوش ◌ طیف فرابنفش

ultra vires /ˌʌltrə ˈvʌɪriːz, US ˌʊltrɑː ˈviːreɪz/ *adjective, adverb*
بەدەر لە چوارچێوەی دەسەلات (یان هێز) ی قانوونی ◌ خارج از حدود اختیارات قانونی

ultravirus *noun, pl.* ultraviruses
ڤایرۆسی یەکجار چکۆلە، filterable virus ◌ اولتراویروس

ulu /ˈuːluː/ *noun, pl.* ulus
جۆرێ چەقۆی دەسکورت و دەمپانی ژنانی ئیسکیمو ◌ اولو

ululant *adjective*
لوورەون، لوورن، لوورەکەر ◌ زوزەکش

ululation /ˈjuːləʊleɪʃn, ˈʌləʊleɪʃn, US ˈʌljʊleɪʃn/ *noun*
هاوار، قوورانەوە، گریان، شین، بۆران، شەپۆر، شیوەن، گابۆر، قوورپێوان 1 2 لوورە، لووراندنەوە ◌ 1 بانگ، شیون 2 زوزه

ulva *noun, pl.* ulvas, also sea lettuce
جگەنە: قەوزەیێ سەوزی گەش، لە توخمی *Ulva*، خێزان Ulvaceae، بە تەختەی زۆر پان و بەرین شین دەبێ (لاتین "sedge") ◌ اولوا

Ulysess = Odysseus (Latin Ulysses, Ulixes, from Greek Oulixes, Olysseus, Odysseus)

um *interjection*
ئام! ئێێ!: *Um, I'm not sure how to ask you this....* ◌ اومم!

Umayyad *noun,* also Omayyad, *pl.* -yads, -yades
ئومەوی، ئومەوی: 1 ئەندامی بەرەباتشایی خەلیفەکان کە لە دیمەشق لە 661 تا 750 حکومەتیان کرد 2 ئەندامی بەرەیێکی وا کە لە ئەمیر و خەلیفەکان پێکهاتبوو و لە باشووری سپانیا لە 756 تا 1031 فەرمانرەوایان کرد ◌ اموی

Umbanda /ʊmˈbandə/ *noun*
جۆرێ دینی خۆمالی بریزیلی، پێکهاتوو لە توخمەکانی ماکومبا، کاتۆلیکگەری و پرەکتیسە سوورپێستییەکان ◌ اومباندا

umbel /ˈʌmb(ə)l/ *noun*
(رووەکناسی) چەترە، گیاچەترە (umbellate *adj*: بنەرەت: لە *umbella* لاتین "sunshade") ◌ امبل، گل آذین چتری

umbellar *adjective,* also umbellate /ˈʌmbəlert/
چەترەئاسا، چەتری ◌ امبل‌مانند، چتری

umbellifer /ʌmˈbɛlɪfə/ *noun*
رووەکێ لە خێزانی parsley (Umbelliferae) ◌ نوعی گیاه

umbelliferous /ˈʌmbəˈlɪfərəs/ *adjective*
چەتری، چەتردار ◌ چتردار

umbellule *noun*
چەترۆکە (umbellulate *adj*) ◌ آمبولـول، گل آذین چتری کوچک

umber /ˈʌmbə(r)/ *noun, adjective*
1 ئامبیر، گلی ئامبیر 2 رەنگی قاوەیی ئامال زرد یا سووورباو، قاوەیی ئامال زرد یا سووورباو، قاوەیی سووورباو ◌ 1 آمبر 2 (رنگ) قهوه‌ای مایل

به زرد

umbilical /ʌm'bɪlɪk(ə)l, US ˌʌmbɪ'lʌɪk(ə)l/ *adjective, noun*
adj 1 سەربە ناوک، ناوکی، نێوکی، سەربە پەت یان ریخۆڵەی نێوک 2 جیانەکراوە، بەستراو، لەجیابوونەوەنەهاتوو، یەکجار نزیک: *the town's umbilical rail line* *n* پەت یان ریخۆڵەی نێوک umbilical cord (umbilically *adv*) ◌ 1 *adj* وابسته به ناف، نافی، وابسته به بند ناف 2 تفکیک‌ناپذیر *n* بند ناف

umbilical cord /ʌmˌbɪlɪkl 'kɔːd, US 'kɔːrd/ *noun*
پەت یان ریخۆڵەی نێوک، ناوکەپەت ◌ بند ناف

umbilicate /ʌm'bɪlɪkət/ *adjective*, also umbilicated
نێوک‌ئاسا، نێوکەدار، ناوکی، شێوەناوک، لەنێوک‌چوو ◌ نافی‌شکل

umbilicus /ʌm'bɪlɪkəs, US ˌʌmbɪ'laɪkəs/ *noun, pl.* umbilici /-sʌɪ/ or umbilicuses
1 ناوک، نێوک، چاڵی یان رۆچوویی نێوک‌ئاسا 2 (خوازە) ناوەند، چەق، نێوەراست، جەرگە (umbiliform *adj*) ◌ 1 ناف 2 (مجازی) مرکز

umbles = numbles

umbo /'ʌmbəʊ/ *noun, pl.* umbones /-'bəʊniːz/ or umbos
1 قوبە یان گۆپکەی مەتاڵ، کڵاوە 2 (زیندەناسی) دەرپەریوی یان ماسی(وی) ناوەندی، کۆمی (umbonate *adj*: گۆپکەدار، قوبەدار، بنەرەت: لە لاتین "shield boss") ◌ 1 قبه‌ی سپر 2 برآمدگی، قوز

umbonal *adjevtive*
سەربە قوبە یان گۆپکەی مەتاڵ ◌ وابسته به قبه‌ی سپر

umbra /'ʌmbrə/ *noun, pl.* umbras or umbrae /-briː/
1 (رۆژگیران یان مانگ‌گیران) سێبەر، سایە 2 بەشی تاریکی (ناوەندی) sunspot، 3 تارمایی، ghost، phantom 4 ناوچەیەکی سێبەردار، سار 5 سێبەر، نسێ، سایە، shade، shadow (umbral *adj*، بنەرەت: لە لاتینەوە "shade، shadow") ◌ 1 سایه، ظل 2 آمبرا 3 شبح 4 آمبرا 5 سایه

umbrage /'ʌmbrɪdʒ/ *noun*, take umbrage
1 لەبەرگران‌هاتن، پێ‌ناخۆش‌بوون، عاجزبوون، دڵ‌ئێشان، دڵ‌رەنجان، لاگران‌بوون، زیزبوون 2 (کۆن) سێبەر، نسێ (ب.ت. ئەوەی بە دار بێ) ◌ 1 دلخور شدن، آزردگی 2 سایه، ظل

umbrageous *adjective*
زوورەنج(او)، دڵ‌ناسک، زووڕدڵ‌ئێشاو (umbrageously *adv*) ◌ زودرنج

umbrella /ʌm'brelə/ *noun, pl.* umbrellas
1 چەتر 2 چەتر، باڵ، پاراستن، چاودێری، پشتیگری، پشتیوانی 3 (وەک ئاوەڵناو) پەرێز، پارێزە 4 گشتگیر، هەمەلایەنە، گشتی 5 (وشە و هتد) گشتی (بنەرەت: لە *ombrella* ئیتالیاییەوە، چکۆلەکراوی *ombra* "سێبەر "shade") ◌ 1 چتر 2 حمایت 3 (صفت‌گونه) حفاظ 4 فراگیر 5 (واژه و...) کلی

umbrellabird *noun*
(باڵندەناسی) باڵندەچەترە، چەترەمەل cotinga ی زلەی رەش [تۆخم *Cephalopterus*: سێ جۆرن] ◌ نوعی پرنده

umbrella pine *noun*
1 جۆرێ سنەوبەری درێژی ژاپۆنی، سنەوبەری (گەڵا)چەتری [*Sciadopitys verticillata*] = 2 stone pine ◌ امبرلا پاین

umbrella plant *noun*
(رووەک‌ناسی) رووەکەچەترینە، جۆرێ sedge ی گەرمێنان، زۆرتر وەک گیای ماڵێ وایە [*Cyperus involucratus*] ◌ امبرلا پلانت

umbrella tree *noun*
گیاچەترە، دارچەترە، دارەچەترینە (گەڵاکانی بە ریکخستنێکی چەتری‌یەوە [*Schefflera actinophylla* (ئەوستڕالیا) و *Magnolia tripetala* (ئەمریکای باکووری)]) ◌ نوعی گیاه

umbrella term *noun*
زاراوەی گشتی ◌ اصطلاح کلی

umbrella word *noun*
وشەی گشتی ◌ واژه‌ی کلی

Umbrian *noun, adjective*
n 1 ئۆمبریایی دانیشتووی ئۆمبریا، ناوچەیەکی ئیتالیای ناوەندی 2 زمانی تیاچووی ئیتالیایی *adj* سەربە ئۆمبریا، ئیتالیای ناوەندی، خەڵکەکەی یان زمانەکەیان ◌ اومبریایی

umbriferous /ʌm'brɪf(ə)rəs/ *adjective*
(ویژەیی) سێبەرخەر، سارخەر، سێبەرکەر ◌ سایه‌افکن

umiak /'uːmɪak/ *noun*
یوومیاک، ئۆمیاک (گەمی ناواڵەی ئیسکیموکان، لە دار و کەوڵ دروست دەکرێ و ژنان لەی دەخورن) ◌ امیاک

umlaut /'ʊmlaʊt/ *noun*
1 (زمانەوانی) بزوێن‌گۆڕکێ، گۆڕانی بزوێنێ 2 (وەک /ü/ بە /ö/ لە goose بە geese) نیشانەی (¨) لەسەر بزوێنێکی ئەڵمانی دەنووسرێ تا ئەوە پیشان بدا کە چۆن دەوترێ (ب.ت. *der Månna/ die Männer* پیاوەکە، پیاوەکان) ◌ اوملاوت

umma /'ʊmə/ *noun*, also ummah
ئۆممەت، سەرجەم کۆمەڵگای مسوڵمانەکان (لە عەرەبیەوە) ◌ امت

ump = umpire

UMPC /ˌjuː em piː ˈsiː/ *noun, abbreviation* ultra-mobile personal computer
کامپیوتێرێکی چکۆلە کە بە ئاسانی هەڵدەگیرێ و پەردە یا سکرینەکەی بەرکەوتی یە، جارویاریش پێویستی بە کەیبۆرد نییە ◌ یوام‌پی‌سی

umph = oomph

umpirage *noun*
بڕیاری دادوەر یان نێوبژی‌کەر ◌ حکم حَکَم

umpire /ˈʌmpaɪə(r)/ *noun*
(پێشبڕکێ) نێوگزێوان، دادوەر، سەرپشک، ناقبەر، نێونجی‌کەر، نێوبژی‌گەر، ناوبژی‌کەر (umpireship *n*) ◌ داور، حکم

umpiring *noun*
نێوگزێوانی، دادوەری، ناقبەری، نێونجی‌کەری، نێوبژی‌گەری ◌ داوری

umpteen /ˌʌmpˈtiːn/ *adjective*
(ئاقەرمی) گەلێ، سەدان، دەیان، هەزاران، یەکجار، بێ‌هەژمار: *I've told this story umpteen times* ◌ صدها، بسیار

umpteenth /ˌʌmpˈtiːnθ/ *adjective*
دەیەمین، سەدەمین، هەزارەمین، چەندەمین: *'This is crazy,' she told herself for the umpteenth time* ◌ دهمین، صدمین، هزارمین، چندمین

UMTS *abbreviation* Universal Mobile Telephone System
سیستمی تەلەفونی موبایلی جیهانی ◌ سیستم تلفن موبایل بین‌المللی

umu /ˈʊmʊ/ *noun*
تەنوور (شتێ تیا ساز دەکرێ (لەسەر بەردی گەرم)، لهمانۆری) ◌ تنور

UN /ˌjuː ˈen/ *abbreviation* United Nations, also U.N. especially in US
ڕێکخراوەی نەتەوە یەک‌گرتووەکان، ڕێکخستیا نەتەفەیێت ئێک‌گرتی: *the Un security council* ◌ سازمان ملل متحد

un- /ʌn/ *prefix*
پێشگر: بێ، بەبێ، نە، نا، پێچەوانە، بەرچە، بەرەوژوور: *unselfish, untruth* (بنەڕەت: *unconsciously, untruth*) لە ئینگلیی کۆن، ئەڵمانیی بنەڕەت) ◌ پیشوند: بدون، فاقد، نه، معکوس، وارونه، وا

'un /ən/ = one

unabashed /ˌʌnəˈbæʃt/ *adjective*
لەڕوودانەماو، شەرمدانەگرتوو، بێ‌شەرم، گوێ‌لێ‌نەبوو، نەپەشۆکاو، خەجاڵەتەوەنەبوو، بێ‌نیگەرانی، بێ‌دڵەتەپە، undisguised: *He was unabashed by the reaction he had caused ◊ She watched them kissing with unabashed interest ◊ He appeared unabashed by all the media attention* (unabashedly /-ʃɪdli/ *adv*: بێ خەجاڵەتی داگرتن، نەپەشۆکاوانە) ◌ بدون خجالت، بدون دستپاچگی

unabated /ˌʌnəˈbeɪtɪd/ *adjective*
1 دانەمرکاو، دانەکوژاو، ئارام‌نەگرتوو، هەر وەکوو پێشوو (توندوتیژ، بەهێز، بەڕشت و هتد) 2 نەخستوو (با و هتد)، کەمەوەنەبوو، نەنیشتوو، خۆشەوەنەکردوو، سووک‌نەبوو، هێورەوەنەبوو، دانەکەوتوو: *The rain continued unabated* ◌ 1 فروکش‌نکرده 2 کاهش‌نیافته

unable /ʌnˈeɪbl/ *adjective, be unable*
ناتوانێ، لە دەستی نایە، پێ ناکرێ، لە توانای دا نییە، نەتوانین، لەدەس‌نەهاتن، پێ‌نەکران، نەشیان، دەرەقەت‌نەهاتن ◌ ناتوان، نتوانستن

unabridged /ˌʌnəˈbrɪdʒd/ *adjective*
تەواو، دووروودرێژ، کورتەوەنەکراو، دەس‌لێ‌نەدراو ◌ کامل، کوتاه‌نشده

unaccented *adjective*
بێ‌زەبر، بێ‌هێز ◌ بدون تکیه

unacceptability /ˌʌnəkseptəˈbɪləti/ *noun*
لەپەسندنەهاتوویی، پەسندنەکراوی، نادروستی، ناڕەوایی، ناژیرانەیی، قەبووڵنەکراوی ◌ غیرقابلیت قبول، نامعقولی

unacceptable /ˌʌnəkˈseptəbl/ *adjective*
لەپەسندنەهاتوو، پەسندنەکراو، پەسند ناکرێ، نادروست، وەرناگیرێ، ناڕەوا، ناژیرانە، قەبووڵنەکراو ◌ غیرقابل قبول، نامعقول

unacceptable face *noun*
لایەنی خراپە، لایەنی نەرێنی ◌ جنبه‌ی منفی

unacceptably /-bli/ *adverb*
پەسندنەکراوانە، بە شێوەیەکی نادروست ◌ به طور غیرقابل قبول

unaccommodated *adjective*
نەگونجاو، دانەهاتوو، نەسازاو، خووپێ‌نەگرتوو ◌ ناسازگار

unaccompanied /ˌʌnəˈkʌmpənid/ *adjective*
1 تەنیا، تاک و تەنیا، (کەس) لەگەڵ‌نەبوو 2 (موسیقا) تەنیا ◌ 1 بدون همراه 2 (موسیقی) بدون همراهی

unaccountable /ˌʌnəˈkaʊntəbl/ *adjective*
ڕوونەوەنەکراو، لەپاساونەهاتوو، لەڕوون‌کردنەوەنەهاتوو، ڕوون ناکرێتەوە، سەیر، نائاسایی، strange (unaccountability *n*) ◌ توضیح‌ناپذیر، عجیب

unaccountably /ˌʌnəˈkaʊntəbli/ *adverb*
لەخۆوە، بێ‌ئەوەی شتێ بێ، بەبێ‌هۆ ◌ بی‌دلیل

unaccounted /ˌʌnəˈkaʊntɪd fɔː(r)/ *adjective, unaccounted for*
1 گوم‌بوو، بێ‌سەروشوێن، پەیدانەبوو، ون‌بوو 2

بێ‌لێکدانەوە، بێ‌روون‌کردنەوە، لێک نەدراوەتەوە، ناچار نیە بۆ کەسی روون کاتەوە ⟡ 1 مفقود 2 بدون توضیح، فعال مایشاء

unaccustomed /ˌʌnəˈkʌstəmd/ *adjective*
دانەهاتوو، عادەت‌نەگرتوو، خوو(پێ)نەگرتوو، رانەهاتوو، نائاسایی، نەعەدەتی، سەیر ⟡ نامأنوس، خونگرفته، غیرعادی

unachievable /ˌʌnəˈtʃiːvəbl/ *adjective*
رانەپەڕێنراو، لەکردن‌نەهاتوو، ناکرێ، نەکراو، نەکرد، بەدەس‌نەهاتوو، بەدەس‌نەهێنراو، بە دەس ناهێنرێ. دەس ناکەوێ: *unachievable goals* ⟡ انجام‌نشدنی، غیرقابل حصول

unacknowledged /ˌʌnəkˈnɒlɪdʒd, US -ˈnɑːl-/ *adjective*
1 پێ‌نەزانراو، رێزلێ‌نەگیراو، قەدرلێ‌نەگیراو، بەسەرەوەنەکراو، سپاس‌لێ‌نەکراو، نەناسراو 2 دەرنەبڕاو، نکۆڵی(لێ)کراو 3 سەرنج‌پێ‌نەدراو، بەهێند‌نەگیراو، پشت‌گوێ‌خراو: *unacknowledged feelings* ⟡ 1 قدرنشناخته 2 اذعان‌نشده 3 نادیده‌گرفته‌شده

unacquainted /ˌʌnəˈkweɪntɪd/ *adjective*
بێگانە، نەناس، نائاشنا، نەناسیاو ⟡ ناآشنا

unadaptation *noun*
نەسازان، نەگونجان، دانەهاتن ⟡ عدم انطباق

unadaptated *adjective*
نەگونجاو، نەسازاو، دانەهاتوو ⟡ نامنطبق

unadjusted /ˌʌnəˈdʒʌstɪd/ *adjective*
نەگونجاو، نەسازاو، دانەهاتوو ⟡ ناسازگار

unadjustment *noun*
نەسازان، نەگونجان، دانەهاتن ⟡ ناسازگاری

unadorned /ˌʌnəˈdɔːnd, US -ˈdɔːrnd/ *adjective*
سادە، جوان‌نەکراو، نەڕازێنراو، رووت ⟡ بدون تزئینات

unadulterated /ˌʌnəˈdʌltəreɪtɪd/ *adjective*
1 تێکەڵ‌نەکراو، ناتێکەڵ، بێ‌غەش، پوخت، پەتی، هیچی تێکەڵ نەکراوە 2 تەواو، رەبەق ⟡ (**unadulteratedly** /-eɪtɪdli/ *adv*) 1 خالص 2 محض

unadventurous /ˌʌnədˈventʃərəs/ *adjective*
ئاسوودەخواز، نامەترسی‌کار، خۆدوورگرتوو لە گێچەڵ و هەند، cautious، دژەکەی adventurous ⟡ فاقد روحیه‌ی ماجراجویی

unadvised /ˌʌnədˈvaɪzd/ *adjective*
نازیرانە، نائاقلانە، لێکەوەنەدراو، بیری لێ‌نەکراوەتەوە، پرس‌ورانەکراو، هەڵنەسەنگێنراو ⟡ غیرمعقول، نسنجیده

unadvisedly /ˌʌnədˈvaɪzdli/ *adverb*
نازیرانە، (بە شێوەیەکی) نائاقلانە ⟡ بە طور غیرمعقول

unaffected /ˌʌnəˈfektɪd/ *adjective*
سادە، خۆماڵی، بێ‌ریایی، کارتێ‌نەکراو، نەگۆڕاو: *People's rights are unaffected by the new law* ⟡ بی‌تکلف، بدون پیرایه، تحت تأثیر قرارنگرفته (**unaffectedness** *n*)

unaffectedly /ˌʌnəˈfektɪdli/ *adverb*
بە شێوەیەکی سادە، خۆماڵی‌یانە ⟡ به طور بی‌تکلف

unafraid /ˌʌnəˈfreɪd/ *adjective*
بێ ترس، نەترس، بێ‌باک، بەجەرگ، بەغیرەت ⟡ بدون ترس، بی‌پروا

unaided /ʌnˈeɪdɪd/ *adjective*
بێ‌یارمەتی، بێ‌یاریدە، نە لەگەڵ، بەتەنیا، تەنیا ⟡ بدون کمک، به تنهایی

unalienable *adjective*, also inalienable
بەنیوونەکراو، رانەگوێزراو، جیاوەنەبوو، لێک‌دانەبڕاو، لێکەوەنەبوو، inalienable ⟡ غیرقابل انتقال، لاینفک

unaligned *adjective*
1 سەربە هیچ پارتی یان رێکخراوەیێ نیە 2 ریزنەکراو ⟡ 1 غیروابسته به حزب یا سازمانی 2 بودن صف آرایی

unalloyed /ˌʌnəˈlɔɪd/ *adjective*
(کانزا) نادارشتە، ناتێکەڵ، هیچی تێکەڵ نەکراوە، شک‌لێ‌نەکراو، تەواو، رەبەق ⟡ خالص، ناب

unalterable /ʌnˈɔːltərəbl/ *adjective*
نەگۆڕ، دەس‌لێ‌نەدراو، چەسپیو، جێگیر، داکوتراو ⟡ نامتغیر

unalterably /ʌnˈɔːltərəbli/ *adverb*
نەگۆڕانە، بە شێوەیەکی چەسپیو ⟡ به طور نامتغیر

unaltered /ʌnˈɔːltəd/ *adjective*
نەگۆڕ، دەس‌لێ‌نەدراو، چەسپیو، نەگۆڕاو ⟡ بدون تغیر

unambiguous /ˌʌnæmˈbɪgjuəs/ *adjective*
ئاشکرا، دیار، لەبەرچاو، رۆشن، روون، ناتەماوی ⟡ صریح، غیرمبهم

unambiguously /ˌʌnæmˈbɪgjuəsli/ *adverb*
ئاشکرایانە، بە شێوەیەکی روون یان ناتەماوی ⟡ به طور صریح

unambitious /ˌʌnæmˈbɪʃəs/ *adjective*
قانع، رازی، کەم‌قنیات، نابەرزەفڕ ⟡ قانع

un-American *adjective*
نائەمریکایی، دژی ئەمریکایی ⟡ غیرامریکایی، ضدامریکایی

un-American activities *noun, pl*
کۆمەڵێ کردەوە یان کردەوەگەلێ بە دژی ئەمریکا ⟡ اقدامات ضدامریکایی

Unani /juːˈnɑːni/ *noun*
یونانی: شێوازێکی پزشکی لە هیندوستان،

ویدەچێ بە ڕێگای پزشکانی مسوڵمانەوە لە یونانەوە وەرگیرابێ ۞ اونانی، یونانی

unanimity /juːnəˈnɪməti/ *noun*
ڕێک کەوتن، یەک دەنگی، یەک ڕیزی، هاوبیری، کۆی دەنگ، تێکڕایی، یەک زمانی، ڕێک کەوتن یان یەکێتی گشتی ۞ اتفاق، وحدت نظر

unanimous /juˈnænɪməs/ *adjective*
ڕێک کەوتوو، یەک کەوتوو، یەک دەنگ، یەک دڵ، تێکڕا، یەک ڕیز، هاوبیر، یەک زمان، یەک وشە، بە کۆمەڵ، بەگشتی، یەکالە، یەک پارچە: *The decision was not unanimous* ۞ متفق‌اللقول، هم‌رأی، واحد

unanimously /juˈnænɪməsli/ *adverb*
بە کۆی دەنگ، بە تێکڕایی، بە گشتی: *The motion was passed unanimously* ۞ به اتفاق آرا

unannounced /ˌʌnəˈnaʊnst/ *adjective*
بێ ئاگادارکردنەوەی پێشوو، ڕانەگەیێنراو، بێ خەبەر، چاوەڕواننەکراو، کتوپڕ، ناخافڵ ۞ غیرمنتظره، بی‌خبر

unanswerable /ʌnˈɑːnsərəbl, US ʌnˈæn-/ *adjective*
بێ ئەملاوئەولا، بێ چەندوچوون، قەلەسەرنەکراو، بێ وەڵام: *They presented an -rable case for more investment* ۞ محرز، بدون پاسخ

unanswered /ʌnˈɑːnsəd, US -sərd/ *adjective*
بێ وەڵام، بێ بەرسڤ، وەڵام پێونەدراو: *- answered letters* ۞ بی‌جواب

unanticipated /ˌʌnænˈtɪsɪpeɪtɪd/ *adjective*
چاوەڕواننەکراو، کتوپڕ، ناخافڵ ۞ غیرمنتظره، غیرمترقبه

unapologetic /ˌʌnəˌpɒləˈdʒetɪk, US -ˌpɑːl-/ *adjective*
نالێبوردن‌خوازی، بەبێ داوای لێبوردن کردن ۞ بدون عذرخواهی

unapologetically /-kli/ *adverb*
بەبێ داوای لێبوردن کردن ۞ بدون عذرخواهی

unappealing /ˌʌnəˈpiːlɪŋ/ *adjective*
ناخۆش، ناسەرنج‌ڕاکێش، ناحەز، دێز، ناشیرین، خراپ: *The room was painted in an unappealing shade of brown* ۞ بدون جاذبه، زشت، بد

unappetizing /ʌnˈæpɪtaɪzɪŋ/ *adjective*
(چێشت) ناخۆش، بێ تام، بێ چێژ ۞ نامطبوع

unappreciated /ˌʌnəˈpriːʃieɪtɪd/ *adjective*
1 پێ‌نەزانراو، ڕێزلێنەگیراو، قەدرلێنەگیراو، بەهەرەوەنەکراو 2 (سەرمایەنانەوە) بێ قازانج، بێ خێر ۞ 1 قدرنشناخته 2 بدون سود

unapproachability /ˌʌnəprəʊtʃəˈbɪləti, US -proʊ-/ *noun*
ڕووناخۆشی، ڕووتاڵی، دێزی، گۆشتاڵی، وشکی ۞ بدبرخوردی

unapproachable /ˌʌnəˈprəʊtʃəbl, US -ˈproʊ-/ *adjective*
1 ڕووناخۆش، ڕووتاڵ، دێز، گۆشتاڵ، سارد، وشک 2 (کوێن، شوێن) دوور، دوورەدەس، چەپەک، پەڕ ۞ 1 بدبرخورد، نجوش 2 دوردست

unapt *adjective*
1 نەگونجاو، نالەبار، نەشیاو، نابەجێ 2 دەبەنگ، گێژ ۞ 1 نامناسب 2 کند

unaptly *adverb*
نەگونجاوانە، نالەبارانە، نالەبار، نەشیاو، نەشیاوانە ۞ به طور نامناسب

unaptness *noun*
نەگونجاوی، نالەباری، نەشیاوی، نابەجێ‌بوون ۞ نامناسب بودن

unarguable /ʌnˈɑːɡjuəbl, US -ˈɑːrɡ-/ *adjective*
بێ ئەملاوئەولا، بێ چەندوچوون، مسۆگەر، مشت‌ومڕلەسەرنەکراو، یەکلایی‌یەوەبوو، گومان‌لێنەکراو ۞ غیرقابل بحث، مسلم

unarguably /ʌnˈɑːɡjuəbli, US -ˈɑːrɡ-/ *adverb*
بە دڵنیاییەوە، بێ گومان، بێ شک ۞ به طور قطع

unarmed /ˌʌnˈɑːmd, US ˌʌnˈɑːrmd/ *adjective*
1 بێ چەک، چەکی پێ نییە: *2 -d civilians* بەکارهێنانی چەکی تیانییە یان ناگرێتەوە: *The soldiers were trained in -d combat* ۞ غیرمسلح

unarmed combat *noun*
شەڕی بێ چەک ۞ جنگ غیرمسلحانه

unashamed /ˌʌnəˈʃeɪmd/ *adjective*
بێ شەرمانە، ڕووهەڵماڵراوانە، ڕوودارانە، بێ پەردە، بێ خەجاڵەتی: *She talked openly about her unashamd love of money* ۞ وقیحانه، بدون خجالت

unashamedly /ˌʌnəˈʃeɪmɪdli/ *adverb*
بێ شەرمانە، بە بێ شەرمی، حەیالێ‌هەڵگیراوانە ۞ با وقاحت

unasked /ˌʌnˈɑːskt, US ˌʌnˈæskt/ *adjective*
1 نەپرسراو، باس‌نەکراو، دانەڕێژراو 2 بێ بانگهێشتن، لەخۆوە، لێ‌نەگیردراو، نەویستراو، داوانەکراو ۞ 1 مطرح‌نشده 2 سرزده، نطلبیده

unasked for *adjective*
داوانەکراو، نەخوازراو، نەویستراو، خۆویستوو(انە) ۞ نطلبیده، داوطلبانه

unassailability /ˌʌnəseɪləˈbɪləti/ *noun*
1 لەشکاننەهاتوویی، خۆڕاگری، نەبەزی، نەگیراوی، پتەوی، تۆکمەیی 2 مسۆگەری،

بــێ ئەملاوئــەولایی، بەرپـــەرچ نـــەدراوی، رەتەوەنــەکراوی ◌ 1 غیرقابلیـــت شکـــست، حملەناپذیری 2 مسلم بودن

unassailable /ˌʌnəˈseɪləbl/ *adjective*

1 لەشـکان نـەهاتوو، خـۆڕاگر، نەبـەز، نـەگیراو، هێرشی ناکرێتەسـەر، پتـەو، تۆکمە 2 مـسۆگەر، بــێ ئەملاوئـەولا، بەرپـــەرچ نـــەدراو، بـــەدرۆ ناخرێتەوە، رەتەوەنەکراو ◌ 1 غیرقابل شکـست، حملەناپذیر 2 مـسلم، بلامنازع

unassertive *adjective*

شەرمێون، کەم ڕوو، پرکێشی نەکردوو ◌ کم رو

unassisted /ˌʌnəˈsɪstɪd/ *adjective*

بێ یارمەتی، بێ یاریدە، تەنیابال، بەتەنیا، تـەنیا، نـە لەگـەڵ، بـە تـەنیایی: *an unassisted double play* ◌ بدون کمک، به تنهایی

unassuming /ˌʌnəˈsəʊmɪŋ, US ˌʌnəˈsuː-/ *adjective*

سـادە، بێ ڕیا، خۆماڵی، بێ دەمار، خاکەڕا، خاکینە (وخۆڵینە)، بێ پۆز، خاکی ◌ بی تکلف، فروتن

unassumingly /ˌʌnəˈsəʊmɪŋli, US ˌʌnəˈsuː-/ *adverb*

بێ دەمارانە، بێ پۆزانە ◌ با فروتنی

unattached /ˌʌnəˈtætʃt/ *adjective*

1 ســــەربەخۆ، سەربەســــت، ئـــازاد، پشت بەکەس نەبەستوو، سەربە (هیچ لایەن یـان گروپــێ) نــەبوو، ئـازاد، نەبەســتراو، بـــەرەڵا، زنجیرنــەکراو 2 بــێ هاوســەر، ســەڵت، رەبـەن، زگورتی ◌ 1 مستقل، آزاد 2 مجرد

unattainable /ˌʌnəˈteɪnəbl/ *adjective*

دەس نـــــەخراو، دەس نەکــــــــەوتوو، دەس پێ ڕانەگەیشتوو، گیرنەخراو، دەس ناکەوێ، گیرناکەوێ، پێی ناگەیێنرێ، بە دەس نایێ، نەکرد ◌ (unattainably *adv* ؛unattainableness *n*) غیرقابل حصول، دست نیافتنی

unattended /ˌʌnəˈtendɪd/ *adjective*

1 تــاک وتــەنیا، تــاق وتــەنیا، بــە تــەنیایی، چاوبەسەرەوەنەبوو، ئاگاداری نەکراو، بێ چـاودێر: ◌ 2 کەس لەگەڵ نەبوو *unattended vehicles* 1 بدون مراقب 2 بدون همراه

unattractive /ˌʌnəˈtræktɪv/ *adjective*

ناخۆش، ناسـەرنج ڕاکێش، ناحەز، بێ نموود، دێز، ناشـــــیرین، خـــــراپ، :dull ،plain *an unattractive brown colour* ◌ بدون جاذبـه، زشت، نامطلوب

unattractively /ˌʌnəˈtræktɪvli/ *adverb*

بە شێوەیەکی خراپ ◌ به طور نامطلوب

unauthorized /ʌnˈɔːθəraɪzd/ *adjective*, also unauthorised

ڕێگەنـەدراو، نایاسـایی، ناقـانوونی، ڕێ نـەدراو، دەستوورلەسەرنەدراو، بێ دەسـتوور: *No access for unauthorized personnel* ◌ غیرمجاز

unavailability /ˌʌnəveɪləˈbɪləti/ *noun*

دەگمـــــــــەنی، گیرنەکـــــــــەوتوویی، دەس پــێ ڕانەگەیـشتوویی، دەس نەکـەوتوویی: *Many of the problems were caused by the unavailability of suitable equipment* ◌ نایابی، خارج بودن از دسترس

unavailable /ˌʌnəˈveɪləbl/ *adjective*

دەگمـەن، گیرنەکـەوتوو، دەس نەکـەوتوو، دەس ناکەوێ، دەس پەی ڕاناگا، دەس پێ ڕانەگەیشتوو: *Such luxuries are unavailable to ordinary people* ◌ نایاب، خارج از دسترس

unavailing /ˌʌnəˈveɪlɪŋ/ *adjective*

بێهـوودە، بـێ ئـەنجام، بـێ سـوود، بـێ کەڵـک، سەرنەکەوتوو، سەرنەگرتوو، لەخۆڕایی: *Their efforts were unavailing* ◌ بیهوده، بی نتیجه

unavoidable /ˌʌnəˈvɔɪdəbl/ *adjective*

دووری لێ نەکراو، لێ دەرباز نەبوو، نـاتوانی خـۆی لـێ بپەرێنێتەوە، دووری لـێ نـاکرێ، هـەر دەبێ، پێـشی نــاگیرێ، نــاتوانی خــۆتی لــێ لادەی: *Recession at the time seemed -oidable* ◌ اجتناب ناپذیر، گریزناپذیر

unavoidably /-əbli/ *adverb*

بــە شــێوەیێ کــە نــاتوانی خــۆتی لــێ لادەی، دووری لێ نەکراوانـە: *I was unavoidably delayed* ◌ به طور اجتناب ناپذیر

unaware /ˌʌnəˈweə(r), US -ˈwer/ *adjective*

نائاگادار، بێ ئاگا، بێ خەبەر، ناهایدار: *unaware of the problem* ◌ بی خبر، غافل

unawareness *noun*

نائاگاداری، بـێ ئاگـایی، بـێ خەبـەری، ناهایـداری ◌ بی اطلاعی

unawares[1] /ˌʌnəˈweəz, US -ˈwerz/ *adverb*

لـە ناکـاو، کـت وپـڕ، ناناگادارانـە، بـێ خەبـەر ◌ غفلتاً، با بی اطلاعی

unawares[2] /ˌʌnəˈweəz, US -ˈwerz/ *adverb*, take *or* catch someone unawares

سەرسـووڕماندن، سـەرسـام کـردن، تاسـاندن ◌ شگفت زده کردن

unbacked *adjective*

بێ یاریدەدەر، بێ کۆمەک، بێ یارمەتی، بـێ ئالیکـار ◌ بدون کمک

unbalanced /ˌʌnˈbælənsl/ *adjective*

1 شـێواو، شـپرزە، پەرێـشان، شـێت، دەڵـوو، ناهاوسـەنگ، لاسـەنگ، ناهـاوکێش 2 لاگرانـە، نادادپەروەرانە: *an unbalanced article* ◊ *an unbalanced diet* ◌ 1 آشــفته، نامتعـــادل، نامتوازن 2 غیرمنصفانه

unbearable /ʌnˈbeərəbl, US -ˈber-/ *adjective*

لەدەربردن نەهاتوو، نـاتوانرێ لەگەڵـی هەڵکرێ،

دەرنابری، سەخت، دژوار، چەتوون، ناستەم: - *bearable pain* ۞ غیرقابل تحمل، طاقت‌فرسا

unbearably /-əbli/ *adverb*
لەدەربردننەهاتووانە: *unbearably hot* ۞ بە طور غیرقابل تحمل

unbeatable /ʌn'bi:təbl/ *adjective*
لەشکاننەهاتوو، نەبەز، تێکنەشکاو، بێهاوتا، بێنەیار، رقەبەرایەتی لەگەڵنەکراو ۞ مغلوب‌نشدنی، شکست‌ناپذیر، بی‌نظیر

unbeaten /ʌn'bi:tn/ *adjectivef*
لەشکاننەهاتوو، نەبەز، تێکنەشکاو، نەدۆڕاندوو، نەبەزیو: *The team are unbeaten in their last four games* ۞ شکست‌نخورده، بی‌رقیب

unbecoming /ˌʌnbɪ'kʌmɪŋ/ *adjective*
بەکارنەهاتوو، نالەبار، نەگونجاو، لێنەوەشاو، نەشیاو، جوان نییە، لەشاننەبوو، عەیب، نەوەشاو ۞ نامناسب، ناشایست

unbeknown /ˌʌnbɪ'nəʊn, US -'noʊn/ *adjective*, also unbeknownst
بەبێئاگاداری، بەبێ زانینی، لە بنەوە ۞ بدون اطلاع

unbelief /ˌʌnbɪ'li:f/ *noun*
بێباوەڕی، ناباوەڕی، بێدینی، بێئیمانی، کفر ۞ بی‌اعتقادی، بی‌ایمانی

unbelievable /ˌʌnbɪ'li:vəbl/ *adjective*
باوەڕپێنەکراو، لەباوەڕبەدەر، یەکجار باش، بەڕاستنەگیراو، بۆ باوەڕ نابێ، زۆرخراپ، سەیر ۞ باورنکردنی، حیرت‌انگیز

unbelievably /ˌʌnbɪ'li:vəbli/ *adverb*
باوەڕپێنەکراوانە، بە شێوەیێکی سەیر ۞ بە طور باورنکردنی یا حیرت‌انگیز

unbeliever /ˌʌnbɪ'li:və(r)/ *noun*
بێئیمان، بێدین، بێئایین، دینەدڕ، گاوڕ، کافر، زەندیق، بێبڕوا، بێباوەڕ ۞ بی‌ایمان، ناگرویده، شکاک

unbelieving /ˌʌnbɪ'li:vɪŋ/ *adjective*
بێباوەڕ، باوەڕنەکردوو، جێی گومان، شکلەسەر ۞ مشکوک

unbelted *adjective*
بێپشتێنە، بێبەست ۞ بدون کمربند

unbending /ˌʌn'bendɪŋ/ *adjective*
وشک، ڕەق، سەخت، دانەهاتوو، بیرنەگۆڕ، پتەو، تۆکمە، قایم، شێلگیر، سوور: *He gazed at the letter, -ieving* ۞ خمش‌ناپذیر، محکم، مصمم

unbendingly /ˌʌn'bendɪŋli/ *adverb*
1 دانەهاتووانە 2 شێلگیرانە، سوور ۞ 1 بە طور خمش‌ناپذیر 2 مصممانه

unbendingness /ˌʌn'bendɪŋnəs/ *adjective*
وشکی، ڕەقی، سەختی، دانەهاتووی، پتەوی، تۆکمەیی، قایمی، شێلگیری، سووربوون ۞ خمش‌ناپذیری، محکم‌بودن، مصمم بودن

unbent /ˌʌn'bent/ = past and past participle of unbend

unbiased /ʌn'baɪəst/ *adjective*, also unbiassed
بێلایەن، لانەگر، بێغەرەز، ئالینەگر، لانەگرانە، بێلایەنانە (unbiasedness *n*) ۞ بی‌طرف، بی‌طرفانه

unbidden /ʌn'bɪdn/ *adjective*
1 بانگهێشتننەکراو، خۆتێهەڵقورتاندوو، لێنەگیردراو، داوانەکراو، نەویستراو 2 خۆنەویستە، خۆبەخۆ، بێئیختیار، لەخۆوە ۞ 1 ناخوانده 2 بی‌اختیار

unbirthday *noun*
هەر ڕۆژێ بێجگەلە لە (ڕۆژی لەدایک) بوون ۞ ان‌برثدی

unbleached /ʌn'bli:tʃt/ *adjective*
سپینەکراو، سپیەوەنەکراو، چەرموونەکراو ۞ سفیدنشده

unblemished /ʌn'blemɪʃt/ *adjective*
1 بێعەیب، بێگەرد، بێخەوش، پاک، بێئیراد 2 بێلکە، بێپەڵە، ساف، جوان، ساخ، ساخلەم، زیانلێنەکەوتوو، دەسلێنەدراو: *her pale unblemished skin* ۞ 1 بی‌خدشه 2 بدون لکه، سالم، دست‌نخورده

unblessed *adjective*, also unblest
ناپیرۆز، نامەبارەک، بەنەحلەتکراو، خوداگرتوو، نەفرەتکراو: accursed، evil، *an unblessed marriage* ۞ نامیمون، نفرین‌شده

unblinking /ʌn'blɪŋkɪŋ/ *adjective*
چاوتێبریو، (چاو)زەقەوەکردوو، بزەوەکردوو ۞ خیره، زل

unblinkingly /ʌn'blɪŋkɪŋli/ *adverb*
چاوتێبریوانە، بە چاوانی تێبریوەوە: *Tara stared -inkingly back at her* ۞ با نگاه خیره

unblushing *adjective*
بێشەرمانە، ڕووداوانە، ڕووهەڵماڵراوانە، shameless ۞ وقیحانه

unblushingly *adverb*
بێشەرمانە، ڕووداوانە ۞ با وقاحت تمام

unbodied *adjective*
بێشێوە، لەهیچنەچوو، بێلەش، بێجەستە ۞ عدیم‌الشکل، بدون جسم

unboned *adjective*
بێ ئێسک، نەرمە ۞ بدون استخوان

unborn /ˌʌn'bɔ:n, US -'bɔ:rn/ *adjective*
لەدایکنەبوو، نەبوو، هێشتا لە زگ دایکابوو، نەزاده ۞ زاده‌نشده

unbound[1] = past and past participle of unbind

unbound[2] *adjective*
لێکەوەکراو، ڕەواو، ڕەها، نەبەستراو، بەردراو،

بەربوو، بەرەڵا ◌ بازشده، رها، بسته‌نشده

unbounded /ʌn'baʊndɪd/ *adjective*
بێ‌ڕادە، بێ‌سنوور، بێ‌ئەندازە، لە رادەبەدەر، بەرنەگیراو، لە ئەندازەبەدەر، دیاری‌نەکراو، *unbounded* :uncontrolled ،unrestrained (unboundedness *n*) *joy* ◌ بی‌حد، نامحدود

unboundedly /ʌn'baʊndɪd/ *adverb*
بێ‌ئەندازە، لە رادەبەدەر، لە ئەندازەبەدەر ◌ به طور نامحدود

unbowed /ˌʌn'baʊd/ *adjective*. bloody but unbowed
1 برینداری بەڵام خۆبەدەستەوەنەداو: *bloodied* 2 نەچەمیو، دانەهاتوو، نەنووشتاو *but -bowed* ◌ 1 زخم‌خورده اما تسلیم‌نشده 2 خم‌نشده

unbranded *adjective*
بێ‌ناوی کارداری، بێ‌دروشمی بازرگانی ◌ بدون علامت تجاری

unbreakable /ʌn'breɪkəbl/ *adjective*
نەشکێن: *This new material is virtually unbreakable* ◌ نشکستنی

unbreathable *adjective*
(هەوا) بۆ هەناسە باش نییە ◌ غیرقابل تنفس

unbridgeable /ʌn'brɪdʒəbl/ *adjective*
(کێشە و هتد) چارەسەرنەکراو، لەچارەنەهاتوو ◌ غیرقابل حل

unbridled /ʌn'braɪdld/ *adjective*
کۆنترۆڵنەکراو، لە کۆنترۆڵنەهاتوو، لەمەهارنەهاتوو، نەحەواوە، بێ‌جڵەو، بێ‌ئامان، بێ‌مەهار، دەس‌بەسەردانەگیراو، هەوساری‌پساندوو: *unbridled passion* ◌ مهارگسیخته، رام‌نشدنی

unbroken /ʌn'brəʊkən, US -'broʊ-/ *adjective*
1 نەگیراو، قوشقی، سڵ، سرک، تۆر، رەفۆک، دەستەمۆنەکراو: *unbroken colts* 2 بێ‌پسانەوە، لەسەریەک، یەکبینە، بێ‌وچان، 3 continuous نەشکاو ◌ 1 رام‌نشده 2 بی‌وقفه 3 نشکسته

unburnt *adjective*, also unburned
1 نەسووتاو، ئاورنەگرتوو 2 (خشت) سوورەوەنەکراو ◌ آنبرنت

unbuttoned /ˌʌn'bʌtnd/ *adjective*
1 بە دوگمەی دانەخراو، بە قۆپچەی ترازاوەوە (یان کراوەوە)، بە دوگمەی کراوەوە 2 (خوازە) خۆمانە، نافەرمی، بێ‌داب‌ودەستوور ◌ 1 با دکمه‌های بسته‌نشده 2 (مجازی) بی‌تکلف

uncalled *adjective*
بانگهێشتنەکراو، لێی نەگیردراوەتەوە ◌ دعوت‌نشده

uncalled-for *adjective*
ناپێویست، زیادی، بێجێ، نەگونجاو، نابەجێ ◌ غیرلازم، بیجا

uncannily /ʌn'kænɪli/ *adverb*
بە شێوەیەکی نائاسایی ◌ به طور غیرعادی

uncanny /ʌn'kæni/ *adjective* (uncannier, uncanniest)
نائاسایی، ئاوارتە، رەمزاوی، سەختە بۆ روونکردنەوە، سەیر ◌ غیرعادی، فوق‌العاده

uncapped *adjective*
بێ‌بەرگ ◌ بدون پوشش

uncared for *adjective*, also uncared
ئاگاداری‌لێ‌نەکراو، ئاگالێ‌نەبوو، چاوبەسەرەوەنەبوو، پشت‌گوێ‌خراو: *The garden looked uncared for* ◌ مراقبت‌نشده

uncaring /ʌn'keərɪŋ, US -'ker-/ *adjective*
بێ‌هەست، ساردوسڕ، بێ‌سۆز، نادڵسۆز، :callous *He was selfish and uncaring* ◌ بی‌احساس

unceasing /ʌn'siːsɪŋ/ *adjective*
بێ‌پسانەوە، لەسەریەک، یەکبینە، بێ‌وچان، یەکسەرە، ◊ *unceasing efforts* :incessant *Planes passed overhead with unceasing regularity* ◌ بی‌وقفه

unceasingly /ʌn'siːsɪŋli/ *adverb*
بێ‌پسانەوە، لەسەریەک، یەکبینە، بێ‌وچان، یەکسەرە: *Snow fell unceasingly* ◌ بی‌وقفه

uncensored /ʌn'sensəd, US -sərd/ *adjective*
سانسۆرنەکراو، لێ‌هەڵنەگیراو، نەپەڕێنراو: - *an* *ensored newspaper article* ◌ سانسورنشده

unceremonious /ˌʌnˌserə'məʊniəs, US -'moʊ-/ *adjective*
بێ‌داب‌ودەستوور، بێ‌داب‌وناب، بێ‌دیدی‌وبۆدی، نافەرمی، دەسبووری، بێ‌ڕەوشتانە، بە دوور لە رەوشت ◌ بی‌تشریفات، غیررسمی، بی‌ادبانه

unceremoniously /ˌʌnˌserə'məʊniəsli, US -'moʊ-/ *adverb*
بێ‌ڕەوشتانە، بە شێوەیەکی کوت‌وپڕ: *They dumped his belongings unceremoniously on the floor* ◌ بی‌ادبانه، به طور ناگهانی

uncertain /ʌn'sɜːtn, US ʌn'sɜːrtn/ *adjective*
1 ناجێگیر، ناسەقامگرتوو، بگۆڕ، لەگۆڕانهاتوو، نامسۆگەر، روون نییە، ناڕۆشن، یەکلاییەوەنەبوو، نادیار، پشت‌پێ‌نەبەستراو، نادڵنیا، گومانـاوی، جێی‌گومان 2 دوودڵ، دڕدۆنگ، بڕیاربۆنەگیراو ◌ 1 ناپایدار، تغییرپذیر، نامعلوم، نامطمئن، مشکوک 2 مردد

uncertainly /ʌn'sɜːtnli, US -'sɜːrtn-/ *adverb*
بە دوودڵییەوە: *They smiled uncertainly at one another* ◌ با تردید

uncertainty /ʌn'sɜːtnti, US -'sɜːrtn-/ *noun*, *pl.* uncertainties

1 یەکلایینەبوونەوە، روونەوەنەبوون، روشنەبوونەوە 2 گومان، شک، دوودڵی، دردۆنگی 3 ناجێگیری، ناسەقامگرتوویی 4 شتی یەکلاییەوەنەبوو، شتی لەپێشبینینەهاتوو، شتی گوماناوی یان نادیار ◇ 1 عدم قطعیت 2 شبهه، شک، تردید 3 بی‌ثباتی 4 امر نامعلوم

unchallengeable /ʌnˈtʃælɪndʒəbl/ *adjective*
مسۆگەر، بێ‌ئەملاوئەولا، چەندوچوونی ناوێ، مشتومڕنەویست، پتەو، تۆکمە: *unchallengeable evidence* ◇ مسلم، چالش‌ناپذیر، غیرقابل بحث

unchallenged /ʌnˈtʃælɪndʒd/ *adjective*
مسۆگەر، بێ‌ئەملاوئەولا، بەڵگەنەویست، یەکلاییەوەبوو، بێ‌ڕکەبەر، بێ‌لەمپەر، بێ‌پرسیار و وەڵام، بێ‌دژایەتی، بەربەرەکانی‌لەگەڵ‌نەکراو ◇ مسلم، قطعی، بلامنازع، بدون مخالفت

unchancy = unlucky

unchangeability /ʌnˌtʃeɪndʒəˈbɪləti/ *noun*
نەگۆڕی، لەگۆڕان‌نەهاتوویی، چەق‌بەستوویی، تێکنەچوویی، جێگیری، سەقامگرتوویی ◇ تغییرناپذیری، ثبات

unchangeable /ʌnˈtʃeɪndʒəbl/ *adjective*
نەگۆڕ، لەگۆڕان‌نەهاتوو، ناگۆڕدری، چەق‌بەستوو، تێکنەچوو، جێگیر، سەقامگرتوو: *unchangeable laws* ◇ تغییرناپذیر، ثابت

unchanged /ʌnˈtʃeɪndʒd/ *adjective*, also unchanging /ʌnˈtʃeɪndʒɪŋ/
بێ‌گۆڕان، نەگۆڕاو، جێگیر، سەقامگرتوو، هەرواماو ◇ بی‌تغییر

uncharacteristic /ˌʌnˌkærəktəˈrɪstɪk/ *adjective*
نائاسایی، سەیر، چاوەڕوان‌نەکراو، بە دوور لە تایبەتمەندی کەسێ، بە دوور (لە کەسێ) ◇ غیرعادی، دور از ویژگی‌های فردی

uncharacteristically /-kli/ *adverb*
بە پێچەوانەی هەمیشە ◇ برخلاف معمول

uncharismatic *adjective*
ناکاریزماتیک ◇ غیرکاریزماتیک

uncharitable /ʌnˈtʃærɪtəbl/ *adjective*
نادادپەروەرانە، بێ‌ئینسافانە، دڵڕەقانە، توند، نالێبوردە، توندگرانە، بێ‌بەزەییانە: *I don't want to be uncharitable, but he isn't very intelligent, is he?* ◊ *uncharitable thoughts* ◇ غیرمنصفانه، بی‌گذشت (uncharitableness *n*)

uncharitably /-əbli/ *adverb*
(بە شێوەیەکی) نادادپەروەرانە ◇ بە طور غیرمنصفانه

uncharted[1] /ˌʌnˈtʃɑːtɪd, US -ˈtʃɑːrt-/ *adjective*
1 نەهاتوو، نیشانەنەکراو، نەنووسراو، دەس‌نیشان‌نەکراو 2 نەناسراو، نەدۆزراو 3 بێ نەخشە ◇ 1 واردنشده 2 نامکشوف 3 فاقد نقشه

uncharted[2] /ˌʌnˈtʃɑːtɪd, US -ˈtʃɑːrt-/ *adjective*, uncharted waters *or* territory
بارودۆخی بێ‌پێشینە یان تاقی‌نەکراو، ڕەوشی لەوەپێش تاقی‌نەکراو: *an uncharted island* ◇ وضع بی‌سابقه

unchaste *adjective*
ناتوندوتیژ، داوێن‌پیس، ناپاک، بێ‌ناموس ◇ غیرخشن، بی‌عفت (unchasteness *n*)

unchastely *adverb*
بە داوێن‌پیسی، ناپاکانە، بێ‌ناموسانە ◇ با بی‌عفتی

unchastity *noun*
داوێن‌پیسی، ناپاکی، بێ‌ناموسی ◇ بی‌عفتی

unchecked /ˌʌnˈtʃekt/ *adjective*
1 کۆنترۆڵ‌نەکراو، دەس‌بەسەرداگیرنەکراو، مەهارنەکراو، بەرنەگیراو 2 چاوپیانەخشێنراو ◇ 1 مهارنشده 2 بازبینی‌نشده

unchivalrous *adjective*
(پیاوێ) بێ‌ڕەوشت، بێ‌ئەدەب، توند، ب.ت. سەبارەت بە ژن: *an unchivalrous rivalry* ◇ بی‌تربیت، بی‌ادب

unchivalrously *adverb*
بێ‌ڕەوشتانە، بێ‌ئەدەبانە، توند ◇ بی‌ادبانه

unchristian /ˌʌnˈkrɪstʃən/ *adjective*
1 نادیانی، نامەسیحی، ناکریستیانەت 2 دوور لە جوامێری، نادادپەروەرانە؛ uncivilized، barbarous ◇ 1 غیرمسیحی 2 غیرمنصفانه

unchurched *adjective*
پێوەندی بە کلێساوە نییە، بەری بە کلێساوە نەداوە، ناپێوەندیدار بە کلێساوە ◇ بی‌ارتباط با کلیسا

uncia /ˈʌntʃɪə/ *noun, pl.* unciae
1 دوازدەیەک 2 یەک ئینچ 3 یەک ئەونس ◇ 1 یک دوازدهم 2 یک اینچ 3 یک اونس

uncial /ˈʌnsɪəl, US -ʃ(ə)l/ *adjective, noun*
1 *adj* سەربە نووسراوەیێ بە پیتی گەورە و خڕ، لە دەس‌نووسەکانی سەدەکانی چوارەم تا هەشتەم، پیتە گەورەکانی ئێستاش لەو کەوتوونەتەوە 2 (دەگمەن) سەربە ئینچ یان ئەونس *n* دەس‌نووس یان پیتی گەورە ◇ آنشیال (uncially *adv*)

unciform /ˈʌnsɪfɔːm/ *adjective*
قولاپی، سەرلار، سەرخوار، سەرکەچ ◇ قلاب‌مانند، قلاب‌دار

uncinate /ˈʌnsɪnət, US -eɪt/ *adjective*
قولاپی، قولاپ‌ئاسا، شێوەقولاپ، سەرلار، سەرکەچ ◇ قلاب‌مانند، قلاب‌دار

uncircumcised *adjective*
1 (کوڕ یان پیاوێ) خەتەنەنەکراو، سوننەت‌نەکراو 2 (کۆن) بێ‌دین، کافر، زەندیق،

heathen ۞ 1 خەتەنەنەکراو 2 کافر

uncircumcision *noun*
خەتەنەنەکراوی، سوونەتنەکراوی ۞ ختنەنشدگی

uncivil /ˌʌnˈsɪvl/ *adjective*
1 بێشارستانیەت، سەرەتایی، ناشارستانی، barbarous 2 بێرەوشت، discourteous، impolite: *-l remarks* ۞ 1 بی‌تمدن 2 بی‌ادب

uncivilized /ʌnˈsɪvəlaɪzd/ *adjective*, also uncivilised
1 بێشارستانیەت، سەرەتایی، ناشارستانی، barbarous 2 دوور لە شارستانیەت، ناحەز، ناشایست ۞ 1 بی‌تمدن 2 ناشایست

uncivilly *adverb*
بێرەوشتانە، رووداراانە ۞ بی‌ادبانه

unclad *adjective*
بێبەرگ، رووت ۞ برهنه، بدون لباس

unclaimed /ˌʌnˈkleɪmd/ *adjective*
(نامە و هتد) بێخاوەن، بێساحەب: *Unclaimed property will be sold off after three months* ۞ بی‌صاحب

unclassifiable *adjective*
لەپۆلیننەهاتوو، پۆلیننەکراو، نەپۆلینری ۞ غیرقابل طبقه‌بندی

unclassified /ʌnˈklæsɪfaɪd/ *adjective*
1 پۆلیننەکراو، نەپۆلینراو: *unclassified information* 2 لەبەر دەستی هەمووان، گشتی ۞ 1 طبقه‌بندی‌نشده 2 غیرمحرمانه

uncle /ˈʌŋkl/ *noun*
1 خاڵ 2 مام، تاپ 3 مێردی پوور (خ هی دایک یا هی باوک) 4 (کۆن، نافەرمی) pawnbroker ۞ 1 دایی 2 عمو 3 شوهر خاله، شوهر عمه

unclean /ˌʌnˈkliːn/ *adjective*
1 پیس، تیوەدراو، گلاو، ناخاوین، نەپاک، ناپاک، گەمار، چەپەڵ 2 ناتاکاری، بێرەوشتانە ۞ 1 آلوده، نجس، پلید 2 غیراخلاقی

uncleanness *noun*
پیسی، تیوەدراوی، گلاوی، ناخاوینی، نەپاکی، گەماری، چەپەڵی ۞ آلودگی، نجسی، پلیدی

unclear /ˌʌnˈklɪə(r), US -ˈklɪr/ *adjective*
نادیار، ناروون، روون نیە، لێڵ، تەماوی، لێتێنەگەیشتوو: unclean: *Our plans are - ear at the moment* ۞ نامشخص، مبهم، گنگ

Uncle Sam *noun*
مام(ە)سام (نافەرمی، گەل یان حکومەتی ئەمریکا) ۞ عمو سام

Uncle Tom *noun*
مام(ە)تام (بریتییە لە رەشپێستێ کە وەکوو کۆیلەیێ لە بەرامبەر سپی‌پێستدا رەفتار دەکا) ۞ عمو تام

unclimbable *adjective*
بۆ پیاهەلگەران نابێ، لەی سەرناکەوی، چر ۞ غیرقابل صعود

unclimbed *adjective*
بۆ پیاهەلگەران نابێ، لەی سەرناکەوی، چر ۞ غیرقابل صعود

unclothed /ˌʌnˈkləʊðd, US -kloʊðd/ *adjective*
رووت، هیچ‌لەبەرنەکردوو، بێبەرگ، naked، دژەکەی clothed ۞ عریان، لخت

unclouded *adjective*
1 (ئاسمان) بێهەور، ساو، ساماڵ 2 (بینایی) ساخ 3 بێخەم، ئارام، سەرسووک، ئاسوودە ۞ 1 بدون ابر 2 سالم 3 راحت

uncluttered /ˌʌnˈklʌtəd, US -tərd/ *adjective*
سادە، بێدیدیوبۆدی: *an uncluttered room* ۞ بی‌پیرایه

unco /ˈʌŋkə/ *adjective, noun* (*pl.* uncos)
(سکاتلەندی) *adj* 1 سەیر، ناتاسایی، جیی سەرنج، unusual، remarkable 2 یەکجار، سەرنجراکێشانە، remarkably *n* 1 (uncos) بێگانە، نامۆ، غەیرە، لاوە، نەناس، ناشناس، نەناسیاو، stranger، unknown 2 هەواڵەکان، دەنگ‌وباس، نووچە ۞ *adj* 1 عجیب، غیرعادی، جالب 2 فوق‌العاده، به طور چشم‌گیر *n* 1 بیگانه، غریبه 2 اخبار

uncoined *adjective*
1 (کۆین) لێنەدراو 2 سروشتی، خۆرسکی ۞ 1 غیرمضروب 2 طبیعی

uncoloured /ˌʌnˈkʌləd, US - ərd/ *adjective*, US uncolored
1 بێرەنگ، رەنگ‌نەکراو: *plain, uncoloured glass* 2 پێوەنەنراو، سادە، بێلێ‌وپێ ۞ 1 بدون رنگ 2 بدون مبالغه، ساده

uncombed /ʌnˈkəʊmd, US -ˈkoʊmd/ *adjective*
(قژ) شانەنەکراو، دانەهێنراو، شێواو، شپرزە ۞ شانه‌نشده، نامرتب

uncomfortable /ʌnˈkʌmftəbl, US, also BrE -fət-, US -fərt-/ *adjective*
1 ناخۆش، ناقۆلا، نالەبار، تەنگ، ناتاسوودە، نارەحەت، نەحەساوە 2 نارەحەت‌کەر، عاجزکەر، ئازاردەر ۞ 1 ناراحت، معذب 2 ناراحت‌کننده

uncomfortably /ʌnˈkʌmftəbli, US, BrE also -fət-, US -fərt-/ *adverb*
نارەحەت‌کەرانە، بە شێوەیێکی نارەحەت‌کەر ۞ به طور ناراحت‌کننده

uncommercial *adjective*
1 ناکارداری، نابازرگانی، نابازارداری 2 نابازاری، بێخێر، بێقازانج ۞ 1 غیربازرگانی 2 غیرپول‌ساز، ناسودآور

uncommitted /ˌʌnkəˈmɪtɪd/ *adjective*
بەلێنی نەداو، ناپێبەند، ئازاد، سەربەخۆ: *uncommitted voters* ۞ مستقل

uncommon /ʌnˈkɒmən, US -ˈkɑːm-/ *adjective, adverb*
adj نائاسایی، سەیر، سەراسا، ئاوارتە، هەڵکەوتوو *adv* (کۆن) بە شێوەیێکی جێی سەرنج ۞ *adj* نامتعارف، فوق‌العاده *adv* به طور چشمگیر

uncommonly /ʌnˈkɒmənli, US -ˈkɑːm-/ *adverb*
بە شێوەیەکی نائاسایی، یەکجار، یەکجار زۆر: *Not -commonly, there is a great deal of rain in August* ۞ به طور نامتعارف، فوق‌العاده

uncommunicative /ˌʌnkəˈmjuːnɪkətɪv/ *adjective*
کەم‌قسە، کەم‌دوو، بێ‌دەنگ، reserved ۞ کم‌حرف

uncompetitive /ˌʌnkəmˈpetətɪv/ *adjective*
پێشبڕکێ‌پێ‌نەکراو، رقەبەرایەتی‌پێ‌نەکراو، پڕرقەبەر، ناتوانی پێشبڕکێ بکا (uncompetitiveness *n*) ۞ غیررقابتی

uncomplaining /ˌʌnkəmˈpleɪnɪŋ/ *adjective*
پشوودرێژ، بەسەبر، سەخت، هەڵکردە، دەربڕدە، بەتاقەت، سنگ‌فراوان، پشوودرێژانە، بەسەبرانە: *-complaining acceptance* ۞ شکیبا، صبورانه

uncomplainingly /ˌʌnkəmˈpleɪnɪŋli/ *adverb*
بە سەبرەوە، هەڵکردووانە، بێ‌گلەیی و گازندە، بێ‌گلەیی و گناشت، بێ‌بۆڵەبۆڵ ۞ با شکیبایی

uncompleted /ˌʌnkəmˈpliːtɪd/ *adjective*
ناتەواو، نیوەچڵ ۞ ناتمام

uncomplicated /ʌnˈkɒmplɪkeɪtɪd, US -ˈkɑːm-/ *adjective*
سادە، ساکار، ناپێچەڵاوپێچ، روشن، روون، دیار ۞ ساده، واضح

uncomplimentary *adjective*
ناتەواو، derogatory: *uncomplimentary remarks* ۞ غیرکامل

uncomprehending /ʌnˌkɒmprɪˈhendɪŋ, US -kɑːm-/ *adjective*
گێژ، وڕ، کاس، تاساو (uncomprehendingly *adv*) ۞ گیج

uncompromising /ʌnˈkɒmprəmaɪzɪŋ, US -ˈkɑːm-/ *adjective*
کەللەڕەق، سەرسەخت، سازشت‌نەکەر، لێ‌نەبوردە، لێ‌خۆش‌نەبوو، ناشتەوەنەبوو، پتەو، تۆکمە، بەبڕیار، یەکلایی‌کەرەوە، inflexible، unyielding: *an uncompromising attitude* (uncompromisingness *n*) ۞ سازش‌ناپذیر، محکم، قطعی

uncompromisingly /ʌnˈkɒmprəmaɪzɪŋli, US -ˈkɑːm-/ *adverb*
کەللەڕەقانە، سازشت‌نەکەرانە، سەرسەختانە، لێ‌نەبوردانە ۞ به طور سازش‌ناپذیر

unconcealed /ˌʌnkənˈsiːld/ *adjective*
روون، دیار، ئاشکرا، بێ‌پەردە، روشن، obvious: *unconcealed curiosity* ۞ نمایان، واضح

unconcern /ˌʌnkənˈsɜːn, US -ˈsɜːrn/ *noun*
کەمتەرخەمی، بێ‌خەیاڵی، نادەربەستی، خەمساری، بێ‌خەمی، گوێ‌پێ‌نەدان، نیگەران‌نەبوون، indifference: *She received the news with apparent unconcern* ۞ بی‌اعتنایی، بی‌توجهی

unconcerned /ˌʌnkənˈsɜːnd, US -ˈsɜːrnd/ *adjective*
بێ‌نیگەرانی، بێ خەم، کەمتەرخەم، بێ‌دەربەست، گوێ‌پێ‌نەدەر، ناتامەزرۆ، ناهۆگر ۞ بدون اضطراب، بی‌توجه، بی‌علاقه

unconcernedly /ˌʌnkənˈsɜːnɪdli/ *adverb*
بێ نیگەرانی، کەمتەرخەمانە ۞ بدون تشویش، با بی‌توجهی

unconditional /ˌʌnkənˈdɪʃənl/ *adjective*
بێ‌ئەملاوئەولا، بێ‌شەرت‌ومەرج، بێ‌مەرج، رەها، بێ‌چەندوچوون، unqualified، absolute: *unconditional love* ۞ بی‌قید و شرط

unconditionally /-ʃənəli/ *adverb*
بێ ئەملاوئەولا، (بە شێوەیەکی) بێ‌مەرج ۞ بدون قید و شرط

unconditional surrender *noun*
خۆبەدەستەوەدانی بێ‌ئەملاوئەولا (یان بێ(شەرت‌و)مەرج)، رادەستبوونی بێ‌چەندوچوون ۞ تسلیم بدون قید و شرط

unconditioned /ˌʌnkənˈdɪʃnd/ *adjective*
فێرنەکراو، رانەهاتوو، ئینستینکتیڤ: *an -tioned response* ۞ غیرشرطی

unconfident *adjective*
1 نادڵنیا، ناپشتگەرم، ناپشت‌ئەستوور 2 ناباوەڕبەخۆ، لەخۆڕانەدیتوو 3 دوودڵ، بەگومان ۞ 1 نامطمئن 2 فاقد اعتماد به نفس 3 مردد

unconfirmed /ˌʌnkənˈfɜːmd, US -ˈfɜːrmd/ *adjective*
مۆرنەکراو، نەسەلمێنراو، هێشتا راستی‌وەدەرنەخراو، پشت‌راست‌نەکراو: *unconfirmed rumours* ۞ تأییدنشده

unconformity *noun*
1 (زەوی‌ناسی) لێک‌نەچوونی چینێکی زەوی 2 یەک‌نەگرتنەوە، ناسازان، یەک‌نەکەوتن ۞ 1 دگرشیبی 2 عدم انطباق

uncongenial /ˌʌnkənˈdʒiːniəl/ *adjective*
ناخۆش، خەفە، خۆش نییە، نادۆستانە ۞

نامطبوع، غیردوستانه

unconnected /ˌʌnkəˈnektɪd/ *adjective*
پێوەنەبەستراو، ناپێوەندیدار، پێکەوەنەبەستراو ۞ بدون ارتباط

unconnectedness /ˌʌnkəˈnektɪdnəs/ *noun*
پێوەنەبەستراوی، ناپێوەندیداری، پێکەوەنەبەستراوی ۞ عدم ارتباط

unconquerable /ʌnˈkɒŋkərəbl, US -ˈkɑːŋ/ *adjective*
لەشکاننەهاتوو، تێنەشکاو، نەبەزیو، کۆڵنەدەر ۞ مغلوب‌نشدنی

unconscionable /ʌnˈkɒnʃənəbl, US -ˈkɑːn-/ *adjective*
1 لە ئەندازەبەدەر، یەکجار، بێداد، لە رادەبەدەر، ناژیرانە، *found* :unreasonable ،excessive
an unconscionable number of defects in an - :unscrupulous = 2 *the car*
unconscionability) *nconscionable villain*
(unconscionableness *n* ،*n* ۞ نامعقول

unconscionably /ʌnˈkɒnʃənəbli, US -ˈkɑːn-/ *adverb*
لە ئەندازەبەدەر، یەکجار، بێداد، بێحەد، لە رادەبەدەر ۞ بیش از حد

unconscious /ʌnˈkɒnʃəs, US -ˈkɑːn-/ *adjective, noun*
adj 1 بێهۆش، لەخۆوەبوو، بێخۆ، لەسەرخۆچوو 2 نائاگادار، بێخەبەر، غافل، نەزانیو 3 نائاگادارانە، نادانستە، نەزانستە، نامەبەست، نائانقەست (the unconscious) *n* نەست، بەشی ناخۆئاگادار یا ناخودئاگای مێشک یان زەین ۞ *adj* 1 بیهوش 2 بی‌اطلاع 3 ناآگاهانه *n* ضمیر ناخودآگاه

unconscious conflict *noun*
ململانێی نەست یان ئانکانشیس ۞ تعارض ناخودآگاه

unconsciously /ʌnˈkɒnʃəsli, US -ˈkɑːn-/ *adverb*
نائاگادارانە، بە شێوەیەکی نائاگادار یان بێخەبەر ۞ به طور ناآگاه

unconsciousness /ʌnˈkɒnʃəsnəs, US -ˈkɑːn-/ *noun*
بێهۆشی، لەخۆبوونەوە، لەسەرخۆچوون، بوورانەوە ۞ بی‌هوشی

unconsecrated *adjective*
ناپیرۆز ۞ غیرمتبرکه

unconsidered /ˌʌnkənˈsɪdəd, US ərd/ *adjective*
1 هەڵنەسەنگێنراو، لێکەوەنەدراو بێبیرلێکردنەوە، نەچووەسەریەک 2 ناگرنگ، بێنرخ، بێبایەخ، حیسابۆنەکراو ۞ 1 نسنجیده 2 بی‌اهمیت

unconsolable *adjective*, also inconsolable
دڵپڕ، کۆڵیل، نارەحەت، کز، خەمبار ۞ تسلی‌ناپذیر، غمگین

unconstitutional /ˌʌnˌkɒnstɪˈtjuːʃənl, US -kɑːnstəˈtuː-/ *adjective*
نادەستووری، بە پێچەوانەی قانوون یان یاسای بنچینەیی، نە بەپێی دەستوور، نادەستوورییانە ۞ خلاف قانون اساسی

unconstitutionality *noun*
نادەستووریێتی، بە پێچەوانەی قانوون یان یاسای بنچینەیی بوون، نە بەپێی دەستوور بوون ۞ خلاف قانون اساسی بودن

unconstitutionally /-ʃənəli/ *adverb*
بە پێچەوانەی قانوون یان یاسای بنچینەیی، بەپێی دەستوور نەبێ ۞ بر خلاف قانون اساسی

unconstrained *adjective*
دیارینەکراو، لەرادەبەدەر ۞ غیرمحدود

unconstrainedly *adverb*
بە شێوەیێکی دیارینەکراو، لەرادەبەدەرانە ۞ به طور غیرمحدود

unconsummated *adjective*
پێکنەبڕاو، پێکنەگەیشتوو ۞ وصال‌نیافته

uncontainable *adjective*
(هەست و سۆزی) یەکجار بەهێز، زۆر بەقەوەت ۞ خیلی قوی

uncontaminated /ˌʌnkənˈtæmɪneɪtɪd/ *adjective*
(ئاو و هتد) خاوێن، ساز، سازگار، پیس نییە: *uncontaminated water* ۞ سالم

uncontentious /ˌʌnkənˈtenʃəs/ *adjective*
نامشتومڕلەسەر، ناکێشەلەسەر، بێکێشە، بێجەنجاڵی، بێناکۆکی، کێشە نانێتەوە، شتێکی وا نییە، بێدژایەتی: *The proposal is relatively -tentious* ۞ بحث‌نابرانگیز

uncontested /ˌʌnkənˈtestɪd/ *adjective*
بێنەیار، بێهەڤرک، بێڕقەبەر، بێبەرهەڵست، بێبەرامبەر، بێهاوتا: *an uncontested election/divorce* ۞ بلامنازع، بدون مخالف

uncontrollable /ˌʌnkənˈtrəʊləbl, US -ˈtroʊ-/ *adjective*
کۆنترۆڵنەکراو، نەحەواوە، بێمەهار، لەمەهارنەهاتوو، لەکۆنترۆڵنەهاتوو، بێئەمان، لەپێشگیرینەهاتوو، بەرنەگیراو، دەسبەسەردانەگیراو، پێشی ناگیرێ، خۆنەویستە، بێئیختیار ۞ مهارنشدنی، غیرارادی

uncontrollably /-əbli/ *adverb*
بە شێوەیەکی کۆنترۆڵنەکراو یان لەمەهارنەهاتوو، راگیرنەکراوانە، بە شێوەیەکی دەسبەسەردانەگیراو ۞ به طور مهارنشدنی

uncontrolled /ˌʌnkənˈtrəʊld, US -ˈtroʊld/ *adjective*
کۆنترۆڵنەکراو، دەسبەسەردانەگیراو،

راگیرنەکراو، بێ مەهار، لەکۆنترۆڵ نەهاتوو، لەپێشگیری نەهاتوو، بێ جڵەو، هەوسارپساندوو، پێشی ناگیرێ ◯ مهارنشده، غیرقابل جلوگیری

uncontroversial /ˌʌnˌkɒntrəˈvɜːʃl, US ˌʌnkɑːntrəˈvɜːrʃl/ *adjective*
نامشتومڕلەسەر، ناکێشەلەسەر، بێ ناکۆکی، بێ دژایەتی، نادژایەتی لەسەر: *He chose an uncontroversial topic for his speech* ◯ غیرقابل مناقشه

unconventional /ˌʌnkənˈvenʃənl/ *adjective*
نائاسایی، سەیر، پێچەوانەی ڕێوشوێنی یان دەستووری نێوخەڵک، نەباو، نافەرمی: *nconventional views* ◯ نامتعارف، نامعمول، غیرسمی

unconventionality /ˌʌnkənvenʃəˈnæləti/ *noun*
نائاسایی بوون، سەیربوون، پێچەوانەی ڕێوشوێنی نێوخەڵک بوون ◯ نامتعارف بودن

unconventionally /-ʃənəli/ *adverb*
بە شێوەیەکی نائاسایی، بە شێوەیەکی سەیر ◯ به طور نامتعارف

unconvinced /ˌʌnkənˈvɪnst/ *adjective*
ڕازی نەبوو، نادڵنیا، دوودڵ، دڕدۆنگ، گوماناوی ◯ متقاعدنشده

unconvincing /ˌʌnkənˈvɪnsɪŋ/ *adjective*
ناقایل کەر، ناڕازی کەر، پەسندنەکراو، (چیرۆک و هتد) باوەڕپێنەکراو، ناڕاستەقینە: *His explanation was unconvincing* ◯ قانع‌ناکننده، غیرواقعی

unconvincingly /ˌʌnkənˈvɪnsɪŋli/ *adverb*
ناقایل کەرانە، ناڕازی کەرانە ◯ به طور قانع‌ناکننده

uncooked /ˌʌnˈkʊkt/ *adjective*
کاڵ، لێنەنراو: *The steak was uncooked in the middle* ◯ نپخته

uncooperative /ˌʌnkəʊˈɒpərətɪv, US -koʊˈɑːp-/ *adjective*
یارمەتی نەدەر، هاوکاری نەکردوو، لاجڵەو ◯ فاقد حس همکاری

uncoordinated /ˌʌnkəʊˈɔːdɪneɪtɪd, US -koʊˈɔːrd-/ *adjective*
1 دەستەوسان، بەیدەس، هیچ لەدەس نەهاتوو 2 نارێک وپێک، ڕێک نەخراو، پێکەوەکارنەکردوو 3 بێ بەرنامە، شپرزە، شێواو ◯ 1 دست‌وپاچلفتی 2 ناهماهنگ 3 بدون برنامه

uncorroborated /ˌʌnkəˈrɒbəreɪtɪd, US -ˈrɑːb-/ *adjective*
نەسەلمێنراو، پشت‌ڕاست‌نەکراو، ساغ‌نەبوو، مۆرنەکراو، بێ بەڵگە (ی تەواو) ◯ اثبات‌نشده

uncountability /ʌnˌkaʊntəˈbɪləti/ *noun*
بێ هەژماری، لەژمارەبەدەری ◯ بی‌شماری

uncountable /ʌnˈkaʊntəbl/ *adjective*
1 بێ هەژمار، لەژمارەبەدەر 2 (زمانەوانی) لەژماردن‌نەهاتوو، نەژمێردراو (دژی countable) ◯ 1 بی‌شمار 2 (زبان‌شناسی) ناشمردنی

uncountable noun *noun*, also uncount noun
(ڕێزمان) نێوی لەژماردن‌نەهاتوو یان نەژمێردراو، ناوی لەژماردن‌نەهاتوو ◯ اسم ناشمردنی

uncounted *adjective*
نەژمێردراو، لەژماردن‌نەهاتوو، بێ هەژمار ◯ ناشمرده، بی‌شمار

uncouth /ʌnˈkuːθ/ *adjective*
1 بێ ڕەوشت، ڕەفتارناپەسند، توندوتیژ، ناحەز 2 (شوێن) ناخۆش (لەبەر دووری یان پیسی) ◯ 1 بی‌نزاکت، ناهنجار، زشت 2 ناراحت

uncouthness *noun*
بێ ڕەوشتی، ڕەفتارناپەسندی، ناحەزی، ناشیرینی ◯ بی‌نزاکتی، ناهنجاری

uncovered /ʌnˈkʌvəd, US -ərd/ *adjective*
سەربەتاڵ، سەرچۆڵ، سەرنەگیراو، هەڵەوەدراو، سەرهەڵپچڕاو، سەرنەنراو، دانەپۆشراو، ڕووت، قۆتین (سەر)، بەدەرەوە، سەرناواڵە: *His head was uncovered* ◯ بدون حفاظ، روباز

uncritical /ˌʌnˈkrɪtɪkl/ *adjective*
ناتوانی لێکی کاتەوە، ڕەخنە بێ نەگیراو، نارەخنەیی، نارەخنەگرانە، بێ ڕوانینی ڕەخنەگرانە: *Her uncritical acceptance of everything I said began to irritate me* ◯ فاقد قوهٔ تشخیص، بدون دید انتقادی

uncritically /-ɪkli/ *adverb*
(بە شێوەیەکی) نارەخنەگرانە، بێ تێڕوانینی ڕەخنەگرانە: *These official statistics should not be accepted -ally* ◯ به طور غیرانتقادی

uncrossed *adjective*
(لە بریتانیا، چەک(بانک) بتوانرێ لە پشتەوەی بنووسرێ ◯ قابل ظهرنویسی

uncrowded /ʌnˈkraʊdɪd/ *adjective*
چۆڵ، بێ خەڵک، ناشلوق: *The beach was pleasantly uncrowded* ◯ خلوت

uncrowned /ˌʌnˈkraʊnd/ *adjective*, the uncrowned king or queen
(شا یا شاژن) تاج‌لەسەرنەنراو، لەسەر تەخت‌نەنراو، سەرتەخت‌نەچوو ◯ تاج‌گذاری‌نکرده

uncrushable *adjective*
1 گنج تێ نەکەوتوو، چرچ نەبوو، لۆچ نەبوو، چرچ هەڵنەگر 2 بەبڕیار، سوور، شێلگیر، پتەو، تۆکمە ◯ 1 چروک‌نشدنی 2 مصمم

UNCTAD /ˈʌŋ(k)tad/ *abbreviation* United Nations Conference on Trade and Development
ئانکتەد (کۆنفرانسی نەتەوە یەکگرتووەکان

لەبارەی بازرگانی (کارداری) و پەرەسەندن) ⬡ آنکتد

unction /ˈʌŋkʃn/ *noun*
1 چەورکردن، مەرهەملێنان 2 مەرهەم، رۆن، مەڵهەم 3 زمانلووسی، زمانبازی، نەرمەبڕی 4 کورتەی unctuousness 5 extreme unction ⬡ 1 روغن‌مالی 2 مرهم 3 چاپلوسی

unctuous /ˈʌŋktəuəs, US -tʃuəs/ *adjective*
1 زمانلووس، نەرمەبڕ، کلکەسووتێنکەر، زمانچەور، زمانچەورانە: *an unctuous host* 2 (چێشت) چەور، قەڵەو، توێژبەستوو ⬡ 1 چاپلوس، چاپلوسانە 2 (غذا) چرب

unctuously /ˈʌŋktəuəsli, US -tʃuəsli/ *adverb*
زمانچەورانە، زمانلووسانە ⬡ چاپلوسانه

unctuousness /ˈʌŋktəuəsnəs, US -tʃuəsnəs/ *noun*
زمانلووسی، کلکەسووتێنی، زمانچەوری، دەمتەڕی ⬡ چاپلوسی

uncultivated /ʌnˈkʌltɪveɪtɪd/ *adjective*
1 (زەوی) نەکێڵراو، دانەچێنراو، شێونەبڕاو، بوورە، کوێدە، دەغڵ، بەیار، بایەر 2 (کەسێ) پەروەردەی بەرزی نەبێ، نارۆشنبیر ⬡ 1 کشت‌نشده، بایر 2 بدون آموزش عالی، نافرهیخته

uncultured *adjective*
نارۆشنبیر، نارووناکبیر، ناتێگەیشتوو ⬡ نافرهیخته

uncut /ˌʌnˈkʌt/ *adjective*
1 نەبڕاو، نەپەڕێنراو، نەدووراو: *The -t grass came up to her waist* 2 (کتێب، فیلم و هتد) سانسۆرنەکراو، کورتەوەنەکراو، لێنەپەڕێنراو، تەواو، هەرواماو: *the original uncut version* 3 (گەوهەر و هتد) نەتاشراو، سروشتی ⬡ 1 بریده‌نشده 2 سانسورنشده 3 (جواهر) تراش‌نخورده

uncut diamond *noun*
ڕووژەی نەتاشراو ⬡ الماس تراش‌نخورده

undamaged /ʌnˈdæmɪdʒd/ *adjective*
نابریندار، زیاننەدیتوو، نازەدەدار، ئێشپێنەگەیشتوو، زەربەلێنەکەوتوو، زەرەرلێنەکەوتوو، زەبرلێنەکەوتوو، بێزەدە، ساغ، هیچلێنەهاتوو: *There was a slight collision but my car was -d* ⬡ آسیب‌ندیده، سالم

undated /ˌʌnˈdeɪtɪd/ *adjective*
بێڕێکەوت، ڕێکەوتلێنەدراو: *an undated letter* ⬡ بی‌تاریخ

undaunted /ˌʌnˈdɔːntɪd/ *adjective*
نەترس، بوێر، ئازا، چاونەترس، بەجەرگ، کۆڵنەکەر، بێباک (undauntedly *adv*) ⬡ جسور، بی‌پروا

undauntedness /ˌʌnˈdɔːntɪdnəs/ *noun*
نەترسی، بوێری، چاونەترسی، بەجەرگی ⬡ جسارت، بی‌پروایی

undecagon /ʌnˈdɛkəg(ə)n/ = hendecagon

undecided /ˌʌndɪˈsaɪdɪd/ *adjective*
1 دوودڵ، بڕیارنەدەر، دڕدۆنگ، گیراو، دڕدۆنگ 2 چارەسەرنەکراو، یەکلاییەوەنەبوو، نادیار، ڕوونەوەنەبوو 3 (پێشبڕکێ) بێئەنجام، بێدۆڕان و بردنەوە ⬡ 1 مردد 2 حل‌نشده 3 (مسابقه) بی‌نتیجه

undecipherable *adjective*
(وتە یان نووسراوەیێ) لەی تێناگەی یان بۆت ناخوێنرێتەوە ⬡ غیرقابل فهم یا خواندن

undeclared /ˌʌndɪˈkleəd, US -ˈklerd/ *adjective*
ڕانەگەیێنراو، نەوتراو، نافەرمی ⬡ اعلام‌نشده، غیررسمی

undefeated /ˌʌndɪˈfiːtɪd/ *adjective*
(ب.ت. لە وەرزشدا) تێنەشکاو، نەبەزیو، بێتێشکان ⬡ بدون شکست

undefended /ˌʌndɪˈfendɪd/ *adjective*
1 نەپارێزراو، ئاگاداری‌نەکراو، بەرەڵاکراو، بێبەرگری: *undefended borders* 2 (کێشەی قانوونی) بێپارێزەر، بەرگری‌نەکراو ⬡ 1 حفاظت‌نشده، بی‌دفاع 2 بدون وکیل مدافع

undefinability *noun*
لەپێناسەنەهاتوویی، پێناسەنەکراوی ⬡ غیرقابلیت تعریف

undefinable *adjective*
لەپێناسەنەهاتوو، پێناسەنەکراو ⬡ غیرقابل تعریف

undefined /ˌʌndɪˈfaɪnd/ *adjective*
پێناسەنەکراو، پێنەناسێنراو، دیاری‌نەکراو، بێسنوور، نادیار، تەماوی ⬡ تعریف‌نشده، بی‌کران، نامشخص

undemanding /ˌʌndɪˈmɑːndɪŋ/ *adjective*
ئاسان، هێسان، سانا، ساکار، سادە، ئاسوودە، بێئەرک، خۆش، بێنارەحەتی، بێگیروکێشە، بێدەردەسەر، بێسەرێشە، بێنیگەرانی، کەمقنیات، ڕازی، قایل، کەمداوا ⬡ سهل، بی‌دردسر، کم‌توقع

undemocratic /ˌʌndeməˈkrætɪk/ *adjective*
نادیموکراتیک، پێچەوانەی بنەماکانی دیموکراسی ⬡ غیردموکراتیک

undemonstrative /ˌʌndɪˈmɒnstrətɪv, US -ˈmɑːn-/ *adjective*
کەمقسە، کەمدوو، پێشخواردوو، خوددار، دەرنەبڕ (هەست، سۆز و هتد): reserved (undemonstratively *adv*) ⬡ تودار

undemonstrativeness /ˌʌndɪˈmɒnstrətɪvnəs, US -ˈmɑːn-/ *noun*
کەمقسەیی، کەمدوویی، پێشخواردوویی، خودداری ⬡ توداری

undeniable /ˌʌndɪˈnaɪəbl/ *adjective*

لەنکۆڵــی نــەهاتوو، نکۆڵــی لــێ نــاکرێ، نکۆڵــی لــێ نــەکراو، بــەدرۆ ناخرێتــەوە، حاشالێ نەکراو، راست: *He had undeniable charm* ◌ غیرقابل انکار

undeniably /-əbli/ *adverb*

بــە شــێوەیێ کــە نکۆڵــی لــێ نــاکرێ، نکۆڵی لێ نەکراوانە، بێ شک: *undeniably impressive* ◌ به طور غیرقابل انکار، بدون تردید

under /'ʌndə(r)/ *adverb, preposition, adjective*

1 لە ژێر، لە بن، بۆ بن، بۆ ژێر، لە خوارەوەی: *Have you looked under the bed?* ◊ *The boat lay under several feet of water* ◊ 2 لەباڵ، *The boat was going under fast* لەتەنیشت، لەکن، لەلای 3 لەژێر رێبەرایەتی، بەڕێوەبراو لە لایەن، لەژێر باڵی 4 لە، لەگەڵ 5 خوارەوە، ژێر، بنەوە، خوارتر لە، لە بنەوەی، بە ژێر، کەم‌تر لە 6 (حکومەت) لە سەردەمی 7 بەپێی، بەگوێرەی، ل گورا 8 لە رێژەی، لە ریزی 9 لە سەرووبەندی، لەژێر، خەریکە... دەکرێ، لەژێر کاریگەری، لەژێر باندۆری: *The country is now under martial law* ... 10 داچەنراو یان لێ چێنراوە، ... لێ کراو 11 خوارتر، خوارووە، ژێروو، بنەوە، خوارەوە، ژێرەوە: *the under surface of a leaf* ◊ *the under layer* ◌ 1 زیر، تحت 2 کنار 3 زیر لوای 4 در، با 5 پایین، پایین‌تر از، کم‌تر از 6 در دوران 7 طبق 8 جزو 9 در حال، تحت تاثیر 10 زیر کشت 11 زیرین، پایین‌تر

under- /'ʌndə(r)/ *prefix*

پێشگر: 1 (لە ناو و ناوەڵناوەکاندا) ژێر، لە ژێر، لە بن، لە خوار، لە خوارەوەی، below، beneath: *undercover*، 2 (لە ناوەکاندا) خوارتر یان کەم‌تر لە باری تەمەن و پایەدا، subordinate: *the under-fives*، *an undersecretary*، *undergraduate* 3 (لە ناوەڵناو و کارا)؛ ناتەواو، کەم، insufficiently: *underripe*، *undernourished*، incompletely ◌ پیشوند: 1 زیر، تحت 2 پایین‌تر از لحاظ سن و رتبه 3 کم‌تر، اندک

underachievement *noun*

درێخی، کۆتایی، کەمتەرخەمی ◌ قصور، کوتاهی

underachiever *noun*

درێخی کەر، درێخی کردوو، بە درێخی، کەمتەرخەم ◌ قصورکننده

underage /'ʌndəreɪdʒ/ *adjective*

کەم‌تەمەن، بە تەمەنی قانوونی (یاسایی) نەگەیشتوو ◌ صغیر

underarm /'ʌndərɑ:m, US -ɑ:rm/ *noun, adjective*

n بن‌باخڵ، ژێرباخڵ، بن‌هەنگڵ، بن‌کەوش *adj* (وەرزش: لێدان و هتد) خوارتر لە رێکی شان ◌ *n* زیر بغل *adj* پایین‌تر از سطح شانه

under arrest *noun*

دەسبەسەر، گیراو، دەس‌گیرکراو ◌ بازداشت

underbelly /'ʌndəbeli, US -dərb-/ *noun, pl.* underbellies

1 خاڵی لاوازی، عەیب، شوێنی ناسک، بەشی چێی مەترسی، پاژنەی ئێکیل یان ئەکیلیز (یان ئاشیل) 2 (گیانەوەر) زگ، کەدە، ورگ 3 ژێر، بنەوە، بن ◌ 1 نقطه‌ضعف، جای حساس 2 (جانور) شکم 3 زیر

underbid /ˌʌndə'bɪd, US -dər'b-/ = past and past participle of underbid

underbody *noun, pl.* underbodies

بەشی لاخواروو یا بنەوەی کەشتی (بەشی ژێرئاوی لووتکەی کەشتی)، ماشین یان ئاژەڵی ◌ قسمت پایین تنه یا زیرین کشتی، ماشین یا حیوانی

underbred /ˌʌndə'bred/ *adjective*

در، بەدرەوشت، بێ‌ڕەوشت، قەتەرن ◌ بی‌تربیت، بی‌ادب

underbrush /'ʌndəbrʌʃ, US -dərb-/ = undergrowth

undercapitalization *noun*

کەم‌دەسمایەیی، کەم‌مایەیی، سەرمایەکەمی، کەمی سەرمایەی بەش‌کردوو ◌ فقدان سرمایەی کافی

undercapitalized *adjective*

کەم‌دەسمایە، کەم‌مایە، سەرمایەکەم ◌ فاقد سرمایەی کافی

undercarriage /'ʌndəkærɪdʒ, US -dərk-/ *noun*

پێنچکەکانی نیشتنەوە ◌ ارابەی فرود

underclass /'ʌndəklɑ:s, US 'ʌndərklæs/ *noun*

چینی خوارەوە یا نەدار، چینی هەژار یا دەستەنگ ◌ طبقەی پایین

underclassman /ˌʌndə'klɑ:smən, US -dər'klæs-/ *noun, pl.* underclassmen

خوێندکاری ساڵی یەکەم و دووەم (لە خوێندنگا یان کۆلێژ) ◌ دانش‌آموز یا دانشجوی سال اول و دوم

underclasswoman /ˌʌndə'klɑ:swʊmən, US -dər'klæs-/ *noun,* underclasswomen

(ژن) خوێندکاری ساڵی یەکەم و دووەم (لە خوێندنگا یان کۆلێژ) ◌ (زن) دانش‌آموز یا دانشجوی سال اول و دوم

underclothes /'ʌndəkləʊðz, US 'ʌndərkloʊðz/ *noun, pl.,* also underclothing /-kləʊðɪŋ, US -kloʊ-/

جلی بنەوە، بەرگی ژێرەوە ◌ لباس زیر

undercoat /'ʌndəkəʊt, US 'ʌndərkoʊt/ *noun,* also undercoating

1 بن‌پۆش، بەرەڕەنگ، بنەڕەنگ، (لە ماشێن‌دا) قیر(تاو)، ڕەنگی تویی بنەوە 2 خوری ژێرەوە ◌ 1 آستر 2 پشم زیرین

undercover /ˌʌndəˈkʌvə(r), US -dərˈk-/ *adjective*
لە بنەوە، بە دزی‌یەوە، دزەکی، پەنامەکی، نهێنی، نەهێنی: *an* ◊ *an undercover agent* ◌ *undercover operation/investigation* محرمانە، نهانی، زیرزمینی

undercroft *noun*
ژێرخان یان ژێرزەمینی کلیسە crypt ◌ سرداب کلیسا

undercurrent /ˈʌndəkʌrənt, US -dərkɜːr-/ *noun*
1 تەوژمی بنەوە، تەوژمی گەڕاوە لە کەنارەوە (دەڕژێتە ژێر ئاوی سەرەوە) 2 هەست، کاریگەری یان داشکانەوەی شاراوە (لە بنەوە)، undertone ◌ 1 جریان آب عمقی 2 احساس، تأثیر یا گرایش نهفته

undercut[1] /ˌʌndəˈkʌt, US ˌʌndərˈkʌt/ = past and past participle of undercut

undercut[2] /ˈʌndəkʌt, US ˈʌndərkʌt/ *noun*
1 لەلە (قوول)ی سەر کۆتەرەی دار (لەبەر کەوتنی بە لای‌دا) 2 گۆشتی بنەوەی کەلەکەی گا ◌ 1 گوشت زیرین راستەی گاو 2 اندرکات

underdeveloped /ˌʌndədɪˈveləpt, US -dərdɪ-/ *adjective*
1 پەرەنەسەندوو، گەشەنەکردوو، رووڵەهەڵدان: 2 پەرەنەسەندوو، کەم‌ڕسکاو، *-eloped nations* هەڵنەداو: *underdeveloped muscles* ◌ 1 توسعەنیافتە، در حال رشد 2 رشدنکردە

underdevelopment *noun*
پەرەنەسەندوویی، گەشەنەکردوویی ◌ توسعەنیافتگی

underdog /ˈʌndədɒg, US ˈʌndərdɔːg/ *noun*
دۆڕاو، داناو، دۆڕاندوو، مرۆی ژێرچەپۆکە یان لێ‌قەوماو، چەوسێنراو، قوربەسەر(داکراو) ◌ بازندە، آدم مفلوک

underdone /ˌʌndəˈdʌn, US -dərˈd-/ *adjective*
کەم‌برژاو، نیوەکوڵ، دان(گر)، تەواونەبرژاو ◌ نیم‌پختە

underemployed /ˌʌndərɪmˈplɔɪd/ *adjective*
نیوەبێکار، کەم‌کار ◌ نیمەبیکار

underemployment *noun*
کەم‌کاری، کار(کردن)ی نیوەچڵ یان ناتەواو ◌ اشتغال ناقص

underestimation /ˌʌndərˌestɪˈmeɪʃn/ *noun*. also underestimate /ˌʌndərˈestɪmeɪt/
کەمترنرخاندن، کەمترهەڵسەنگاندن، کەم‌ترقەبلاندن، کەم‌ترلێکدانەوە، مەزندەکردنی کەم‌تر لە ئاستی خۆی، بەکەم‌گرتن، بەهێندنەگرتن ◌ برآورد کم‌تر از حد، دست کم‌گیری

underexposed *adjective*
(فیلم و هتد) کەم‌بەر ڕووناکی دراو یان نراو ◌ کم نوردیدە

underexposure *noun*
کەم‌لەبەرڕووناکی‌نان، کەم خستنە بەر ڕووناکی یا رۆشنایی ◌ کم‌نوردهی

underfed /ˌʌndəˈfed, US -dərˈf-/ *adjective*
کەم‌خۆراک، برسی‌ڕاگیراو، تووش‌بوو بە کەم‌خۆراکی ◌ دچار سوءتغذیە

underfinanced = underfunded

underfloor /ˌʌndəˈflɔː(r), US -dərˈf-/ *adjective*
جێگرتوو لە ژێر نهۆم یان عەرزدا (تەرک) ◌ واقع در زیر طبقە یا کف

underfloor heating *noun*
گەرمایی‌پێدانی لەژێرەوە، سیستمی گەرمایی لە بنەوە (لەژێر تەرکەوە) ◌ گرمایش زیر کار

underflow = undercurrent

underfoot /ˌʌndəˈfʊt, US -dərˈf-/ *adjective, adverb*
ژێرپێ، بن‌پێ، سەرعەرز: *The ground was dry and firm underfoot* ◌ زیر پا

underframe *noun*
1 بنەپێکهاتەی ماشێن یان واگۆن 2 چوارچێوەی ڕاگرتنی کورسی یان سەرەوەی مێز ◌ اندرفریم

underfunded /ˌʌndəˈfʌndɪd, US -dərˈf-/ *adjective*
کەم‌بوودجە، کەم‌دراونامە ◌ فاقد بودجەی کافی

underfur *noun*
پێست یان کەوڵی بنەوە (هی ئاژەڵێ) ◌ پوست زیرین

undergarment /ˈʌndəgɑːmənt, US -dərgɑːrm-/ *noun*
جلی بنەوە، بن‌پۆش، بەرگی ژێرەوە، جل‌وبەرگی بنەوە ◌ لباس زیر

underglaze *noun*
لیاو یان لۆعابی ژێرەوە، ڕەنگی بنەوە، بنەڕەنگ ◌ لعاب زیرین

undergone /ˌʌndəˈgɒn, US ˌʌndərˈgoʊ/ = past participle of undergo

undergrad = undergraduate

undergraduate /ˌʌndəˈgrædʒuət, US -dərˈg-/ *noun*
خوێندکاری خول یان قۆناخی بەکالۆر ◌ دانشجوی دورەی لیسانس

underground /ˈʌndəgraʊnd, US -dərg-/

adjective, adverb, noun
1 *adj* ژێرعـەرز 2 نهـێنی، پەنامـەکی، بنـەکی (ب.ت. ڕێکخراوەیەکی سیاسی ناقانوونی) *adv* لە ژێر عەرزەوە، بە نهێنی، لە بنەوە، پەنامـەکی *n* 1 ژێرعـەرز، ڕێگـای ژێرعـەرز 2 (لـە لەنـدەن) میتـرۆ، ڕێگـای شـەمەندەفەری ژێرعـەرز 3 چالاکی یان ڕێکخراوەیەکی نهێنی، بزووتنـەوەی نهـێنی ◌ *adj* 1 زیرزمینـی 2 مخفـی *adv* زیـر زمین، مخفیانه *n* 1 زیـرزمین، راه زیرزمینـی 2 (در لندن) مترو 3 فعالیت یا نهضت مقاومتی
underground economy = black economy
undergrowth /ˈʌndəgrəʊθ, US ˈʌndərgroʊθ/ *noun*
پنجک، بنجک، وردەدەوەن، بنەدەوەن و ڕووەکی ژێر دار، بنتا، خەڵف: *The murder weapon was found concealed in -growth* ◌ پاجوش
underhand /ˌʌndəˈhænd, US -dərˈh-/ *adjective*, also underhanded
بـە نهـێنی، پەنامـەکی، ژێرجلـەکی، لـە بنـەوە، (وەرزش: لێدان و هتـد) خـوارتر لـە ڕێکی شـان ◌ مخفیانه، پایین‌تر از سطح شانه
underlain /-ˈleɪn/ = past and past participle of underlie
underlay[1] /ˈʌndəleɪ, US ˈʌndərleɪ/ *noun*
ژێرراخەرە، ژێرفەرش(ی) ◌ زیرفرشی
underlay[2] /ˌʌndəˈleɪ, US ˌʌndərˈleɪ/ = past of underlie
underline /ˌʌndəˈlaɪn, US -dərˈl-/ *noun*
1 هێـڵی جـەختـکـردن، هێـڵی گرنگیپێـدان 2 هێڵی بەشی خوارووی لەشی ئاژەڵێ ◌ 1 خـط تأکید 2 اندرلاین
underling /ˈʌndəlɪŋ, US ˈʌndərlɪŋ/ *noun*, also subordinate
(زۆرتر سـووکانە، مرۆی) خـواردەس، ژێردەس، پایـەنزم، minion: *He dishes out orders to his underlings* ◌ آدم دون‌پایه
underlinen = underclothes (archaic)
underlip *noun*
لێوی خوارەوە، لچ ◌ لب پایین
underlying /ˌʌndəˈlaɪɪŋ, US -dərˈl-/ *adjective*
شـاراوە، بنـەڕەتی، بنچینـەیی، ژێـرین، ژێـرەوە، بنـەوە، basic، implicit، fundamental: *the underlying rock is shale* ◊ *an investigation of the underlying issues* ◌ نهفته، اساسی، زیرین
undermannager *noun*
بەڕێوەبەری خواردەس ◌ مدیر زیردست
undermanned /ˌʌndəˈmænd, US -dərˈm-/ *adjective*
(کەشـتی، بەڕێوەبـەری و هتـد) کارکەرناتـەواو، کەمکارکەر، کەمدامەزراوە ◌ فاقد نفرات کافی
undermentioned /ˌʌndəˈmenʃnd, US -dərˈm-/ *adjective*
ناوبراو لە ژێرەوە، باکراو لە بنەوە، کە لە ژێرەوە هاتووە ◌ مذکور در زیر
underneath /ˌʌndəˈni:θ, US -dərˈn-/ *adverb, preposition, noun*
لە ژێر، لە خوار، لە بنەوەی، لە ژێرەوەی: *The coin rolled -derneath the piano* *n* بەشی خوارەوە، بنی، بنەوە ◌ در زیر *n* قسمت پایین
undernourished /ˌʌndəˈnʌrɪʃt, US -dərˈnɜ:r-/ *adjective*
کـەمخـۆراک، بـەدخۆراک، تـووشبـوو بـە کـەمخـۆراکی یـان بـەدخۆراکی: *severely undernourished children* ◌ دچار سوءتغذیه
undernourishment /-ˈnʌrɪʃmənt, US -ˈnɜ:r-/ *noun*
کەمخۆراکی، بەدخۆراکی ◌ سوءتغذیه
underpaid[1] /ˌʌndəˈpeɪd, US -dərˈp-/ *adjective*
حـەقکـەم، کـەمکـرێ، بـە حـەقدەسـی کەمـەوە، کەمزم ◌ با مزد کم
underpaid[2] /ˌʌndəˈpeɪd, US -dərˈp-/ = past and past participle of underpay
underpants /ˈʌndəpænts, US -dərp-/ *noun, pl.*
1 (لە بریتانیا) شـۆرتی پیاوانە 2 (لە ئـەمریکا) سـاتان، شـۆرتی پیاوانە یان ژنانـە ◌ 1 شـورت مردانه 2 شورت مردانه یا زنانه
underpart *noun*
1 بەشی بنەوە، پشکی ژێرەوە، بـەشی ژێرەوە 2 (underparts) بەشـە لاخوارووەکان یان بنـەوەی ئاژەڵێ، بەشی ژێرەوەی باڵندە ◌ 1 قسـمت زیرین 2 (در جمع) قسمت‌های زیرین حیوان یا پرندگان
underpass /ˈʌndəpɑ:s, US ˈʌndərpæs/ *noun*
(ڕێگـا) ژێـرەڕێ، بنـەڕێ، ڕێگـای ژێرعـەرز ◌ زیرگذر، گذرگاه زیرزمینی
underpayment *noun*
حەقدەسـی کـەم، کرێـی کـەم، کـەمکرێیـی ◌ دستمزد کم
underpinning *noun*
1 بناخە، ژێرخان، بنەڕەت، هیم، بنگەهـ بنچینـە 2 (بیناسـازی) دارشـتنی بنـەوە، بنچینـەی خـانوو یان دیوار، تـەرکـدارشـتن ◌ 1 اسـاس، بنیـان 2 (معماری) پی‌بند
underpopulated *adjective*
کـــەمحەشـــیمەت، کـــەمڵـــێدانیـــشتوو (*n* underpopulation: کـــەمدانیـــشتوویی، حەشیمەتی کەم) ◌ دارای جمعیت کم

underpowered *adjective*
کەم‌هێز (هی میکانیکی، ئێلیکتریکی و هتد) ✿ کم‌نیرو

underprivileged /ˌʌndəˈprɪvəlɪdʒd, US -dərˈp-/ *adjective*
بێ‌بەش، بێ‌بەری، هەژار: *socially underprivileged groups* ✿ محروم

underproduction *noun*
کەم‌بەرهەم‌هێنان، بەرهەم‌هێنانی نیوەچڵ ✿ فرآوری ناقص

underrated *adjective*
بەکەم‌دانراو، بەکەم‌گیراو، بەهیندنەگیراو، بە چکۆلەدانراو، قەدرنەزانراو ✿ دست کم‌گرفته

under-resourced *adjective*
کەم‌سەرچاوە، کەم‌زێدەر ✿ کم‌منبع

underscored = underline I

undersea /ˈʌndəsiː, US ˈʌndərsiː/ *adjective*
ژێردەریایی، بندەریایی: *undersea cables/earthquakes* ✿ زیردریایی

undersecretary /ˌʌndəˈsekrətri, US ˌʌndərˈsekrəteri/ *noun*
دواشالیار، ئاوەڵشالیار، دواوەزیر، جێگری شالیار یان وەزیر، یاریدەدەری وەزیر، وەزیریار ✿ معاون وزیر

undersexed *adjective*
(لەباری سێکسی‌یەوە) سارد، بێ‌مەیل، ساردوسڕ، کەم‌گان ✿ بی‌میل

undersheriff *noun*
جێگری شەریف یان کەلانتەر ✿ معاون کلانتر

undershirt /ˈʌndəʃɜːt, US ˈʌndərʃɜːrt/ *noun*
ژێرکراس، بن‌کراس، ئارەق‌گیر، گریوان، کەنزە ✿ زیرپیراهنی

undershorts /ˈʌndəʃɔːts, US ˈʌndərʃɔːrts/ *noun, pl.*
شۆرتی پیاوانە یا کورانە ✿ شورت مردان یا پسرانه

undershot *adjective*
ژێرگەڕ، ژێرخول (پێچکە ئاوی‌یێ کە بە ئاوی ژێرەوە دەخولێتەوە): *an undershot wheel* ✿ اندرشوت

underside /ˈʌndəsaɪd, US -dərs-/ *noun*
بنەوە، بنە، ژێر، لا یان ڕووی ژێرەوە، بنەوە؛ دیوی ناخۆشتر یان ناپەسندتر: *the underside of politics* ✿ ته، طرف یا سطح زیرین

the undersigned /ˌʌndəˈsaɪnd, US -dərˈs-/ *noun*
مۆرکەر یان مۆرکەرانی ژێرەوە ✿ امضاکننده یا امضاکنندگان زیر

undersized /ˌʌndəˈsaɪzd, US -dərˈs-/ *adjective*, also undersize
چکۆلە، ورد، کورتەبالا، گڕگن، گژگڵ، گەورەنەبوو، هەڵنەداو: *undersized trout* ✿ کوچک، رشدنکرده

underskirt /ˈʌndəskɜːt, US ˈʌndərskɜːrt/ *noun*
بن‌کۆش، ژێرداوێن، بن‌داوێن، بن‌تەنوورە، ب.ت. petticoat ✿ زیردامنی

underslung *adjective*
(ماشێن) هەڵواسراو خوارتر لە تەوەرەکان، ژێرهەڵپەسارده ✿ اندرسلانگ

undersoil = subsoil

undersold /ˌʌndəˈsəʊld, US ˌʌndərˈsoʊld/ = past and past participle of undersell

understaffed /ˌʌndəˈstɑːft, US ˌʌndərˈstæft/ *adjective*
کارکەرناتەواو، کەم‌کارکەر، کەم‌دامەزراوە، کەم‌فەرمانبەر (understaffing *n*) ✿ ناقد نفرات کافی

understandability /ˌʌndəstændəˈbɪləti, US -dərs-/ *noun*
لەتێگەیشتن‌هاتوویی ✿ قابلیت فهم یا درک

understandable /ˌʌndəˈstændəbl, US -dərˈs-/ *adjective*
1 لەتێگەیشتن‌هاتوو، شیاوی تێگەیشتن، شیاوی پێزانین یان پێ‌پێبردن، سەرەندەری لێ‌دەکرێ: *Their attitude is perfectly understandable* 2 بەجێ، بەحەق، بەرحەق، ژیرانە ✿ 1 قابل فهم یا درک 2 بحق، معقول

understandably /ˌʌndəˈstændəbli, US -dərˈs-/ *adverb*
لەتێگەیشتن‌هاتووانە ✿ به طور قابل فهم

understanding /ˌʌndəˈstændɪŋ, US -dərˈs-/ *noun, adjective*
1 *n* تێگەیشتن، فام، ڕێ‌پێبردن، پێزانین، پێ‌پێبردن، بۆچوون، سەردەرکردن، سەرەدەری، سەرەندەرکردن، حاڵی‌بوون، توانایی تێگەیشتن 2 لێک‌حاڵی‌بوون، لێک‌گەیشتن، هاوسۆزی، خەمخۆری: *Try to show a little more understanding* *adj* بە نیشانەی هاوسۆزی ✿ 1 *n* درک، فهم، قوه‌ی ادراک 2 توافق نظر، تفاهم، *adj* حاکی از همدردی

understated /ˌʌndəˈsteɪtɪd, US -dərˈs-/ *adjective*
1 بەکەم‌گیراو، بەکەم‌دانراو، بەهیچ‌دانراو 2 قورس، مەند 3 ناسک، ورد، باریک subtle ✿ 1 دست کم‌گرفته 2 متین 3 ظریف

understatement /ˈʌndəsteɪtmənt, US -dərs-/ *noun*
1 بەکەم‌گرتن، بەکەم‌دانان، بەهیچ‌نەگرتن، بەهیندنەگرتن 2 کەمتەرخەمی لە وتن یان

دەربــڕینی راســتی یــەکاندا، شــاردنەوە (ی راستی یەکان) ۞ 1 دستکم گیری 2 اظهار حقایق به طور ناقص، کتمان حقیقت

understood[1] *adjective*
تێگەیــشتوو، ســەرەندەرکراو، پــێ پێــبراو ۞ درک شده

understood[2] /ˌʌndəˈstʊd, US -dərˈs-/ = past and past participle of understood

understrapper = underling

understudy /ˈʌndəstʌdi, US -dərs-/ *noun, pl.* understudies
1 (شــانۆ) ئەکتــەری جێگــر یــان پاشــەمەند 2 (خــوازە) جێگــر ۞ 1 هنرپیــشەی علــی البــدل 2 (مجازی) جانشین

undersubscribed *adjective*
کەم کڕیار، کەم(کەس)داواکردوو، کــەم مــشتەری، کەس نەویستە، کەم ویــستوو، پرســیارلێ نەکراو ۞ کم مشتری

undersurface *noun, adjective*
1 لای ژێــرەوە یــان خــوارەوە، 2 underside هەڵکەوتوو یان جێگرتوو لە ئاستی ژێرەوە یان بنەوە ۞ 1 طرف پایین 2 واقع یا جاری در زیر سطح

underswell = undercurrent

undertaken /-ˈteɪkən/ = past participle of undertake

undertaker /ˈʌndəteɪkə(r), US -dərt-/ *noun*
مردوونێژ ۞ مأمور کفن و دفن

undertaking /ˌʌndəˈteɪkɪŋ, US -dərˈt-/ *noun*
1 گرتنەئەستۆ، گرتنەخۆ، گرتنەمل، بەرپرسایەتی، کار، ئەرک، پەیور، فرمان، کار، بەڵێنی، سۆز، گفت، گەرەنتی، دەستەبەری 2 کاری کفن ودفن یان ناشتن ۞ 1 تعهد، مسؤلیت، وظیفه، تکلیف، قول، تضمین 2 مقاطعەی کفن و دفن

undertenancy *noun, pl.* undertenancies
کــرێ نــشینیتی کــرێ نــشین، ژێرکــرێ نــشینی ۞ استیجار مستأجر

undertenant *noun*
کرێ نشینی کرێ نشین، ژێرکرێ نشین ۞ مستأجر مستأجر

under-the-counter *adjective*
قاچاخ، (بە) قاچاخی، ناقانوونی، لە بنەوە، بە دزی یەوە، بە نهێنی ۞ قاچاقی، غیرقانونی

underthings *noun, pl.*
جل وبەرگی بنەوە، کنجی ژێرەوە ۞ لباس های زیر

undertone /ˈʌndətəʊn, US ˈʌndərtoʊn/ *noun*
1 دەنگــی هێــواش یــان نــەرم، چرپــە، بنــەدەنگ، دەنگی نزم 2 بنەڕەنگ، ڕەنگی مات، کەم ڕەنگ، سێبەر 3 واتای ناڕاستەوخۆ 4 هەست یان دۆخی شاراوە ۞ 1 صدای آهسته، تەصدا 2 تەرنگ 3 معنی غیرمستقیم 4 احساس یا حالت نهفته

undertook /ˌʌndəˈtʊk, US -dərˈt-/ = past of undertake

undertow /ˈʌndətəʊ, US ˈʌndərtoʊ/ *noun*, also undercurrent
1 تەوژمی بنەوە، تەوژمی گەڕاوە لە کەنارەوە (دەڕژێتە ژێرەوەی ئاوی سەرەوە): *The children were carried out to sea by the strong undertow* 2 هەست، کاریگەری یان داشکانەوەی شاراوە (لە بنەوە) ۞ 1 جریان آب عمقی 2 احساس، تأثیر یا گرایش نهفته

undertrial /ˈʌndətraɪəl/ *noun*
کەسێ کە بە تاوانی گوناەبار کراوە: *The undertrials will appear in court next week* ۞ آندرتریال

underuse /ʌndəˈjuːs/ *noun*
کــەم بــەکارهێنان، کــەم بــەهــرەلــێ وەرگــرتن، کەم کەڵک لێ وەرگرتن، تەواوبەکارنەهێنان، تەواو بەهرە لێ وەرنەگرتن، بە تەواوەتی نەخرانەبەر کار ۞ کم مورد استفاده قراردادن

underused /ˌʌndəˈəuːzd, US -dərˈj-/ *adjective*
کــەم بــەکارهێنراو، کــەم بــەهرەلــێ وەرگــیراو، کەم کەڵک لێ وەرگیراو، تەواوبەکارنەهێنراو، بە تەواوەتی نەخراوەتەبەر کار، کەم کارکردە: *The airport is currently grossly underused* ۞ کم مورد استفاده واقع شده

underutilization /ˌʌndəˌəuːtəlaɪˈzeɪʃn, US -dərˌjuːtələˈz-/ *noun*
کــەم بــەکارهێنان، کــەم بــەهــرەلــێ وەرگــرتن، کەم کەڵک لێ وەرگرتن، کەم خستنەبەرکار ۞ کم مورد استفاده قراردهی

underutilized /ˌʌndəˈəuːtəlaɪzd, US -dərˈj-/ = underused

undervaluation *noun*
نرخانــدنی کــەم تــر لــە بایــەخی راســتەقینە، سووک گرتن ۞ برآورد کم تر از ارزش واقعی

undervest *noun*
جلی بنەوە، کنجی ژێرەوە، فانیلە ۞ لباس زیر

underwater /ˌʌndəˈwɔːtə(r), US -dərˈw-/ *adjective, adverb*
adj ژێرئاوی، بن ئاوی، ژێراوی: *underwater creatures* *adv* ژێر ئاو، لە ژێر ئاو، لە بن ئاودا ۞ *adj* زیرآبی *adv* در زیر آب

underwater sports *noun, pl.*
وەرزشە ژێراوی یەکان ۞ ورزش های زیرآبی

underway /ˌʌndəˈweɪ, US -dərˈw-/ *adjective*
ئێستا خەریکە دەکرێ، خەریکە دەکرێ، دەستی

پێ کردووە، لە گەڕ دایە، لە جووڵەدا، لە بزووتن‌دا، خەریکە رووەدا: *underway* ◊ *replenishment of fuel* در حال انجام یا اقدام، در شرف وقوع

underwear /ˈʌndəweə(r), US ˈʌndərwer/ *noun*
جلی ژێرەوە، کنجی بنەوە، فانیلە: *She packed one change of underwear* ◊ لباس زیر

underweight /ˌʌndəˈweɪt, US -dərˈw-/ *adjective, noun*
adj سووک (تر لە ئاسایی): *The baby was dangerously underweight at birth* ◊ *She is a few pounds underweight for* (= in relation to) *her height* *adj* سووکی ◊ *n* کەم‌وزنی *n* کم‌وزن

underwent /ˌʌndəˈwent, US ˌʌndərˈwent/ = past of undergo

underwing *noun, adjective*
n 1 ژێرباڵ، بن‌باڵ، بەشی بنەوەی باڵی پەلەوەر، باڵی دواوەی مێروو 2 (هەروەها underwing moth) چەندین جۆری پەپوولە شەوگەڕەکانی نوکتوئیدی [ب.ت. noctuid تـوخمی Catocala] 3 ژێرەوەی باڵی باڵندەیی *adj* جێگیر یان شێن‌بوو یان رواو لەژێر باڵدا: *underwing rockets* ◊ *n* 1 قسمت زیرین بال، بالی عقبی حشره 2 و 3 آندروینگ *adj* زیر بال قرارگرفته یا روئیده

underworld /ˈʌndəwɜːld, US ˈʌndərwɜːrld/ *noun*
1 دنیای تاوانکاران 2 کۆمەڵی تاوانکاران 3 (لە میتۆلۆژی یۆنانی‌دا) دنیای رۆحە خراپەکان، جیهانی ژێرین، دنیای مردووان ◊ 1 دنیای ارواح 2 جامعەی تبهکاران 3 اندرورلد، دنیای اموات

underwriter /ˈʌndəraɪtə(r)/ *noun*
1 بیمەکار، بیمەگەر 2 بەرخۆخەر، بەڵێندەر، لەئەستۆگر، لەمل‌گرتوو (ماڵی) ◊ 1 بیمەگر 2 متعهد

underwritten /-ˈrɪtn/ – past participle of underwrite

underwrote /ˌʌndəˈrəʊt, US ˌʌndəˈroʊt/ = past of underwrite

undeserved /ˌʌndɪˈzɜːvd, US -ˈzɜːrvd/ *adjective*
1 بێجێ، نابەجێ، نابەرحەق، نەشیاو، ناڕەوا، 2 ناحەق: *The criticism was totally -erved* ◊ 1 ناحق 2 غیرمنصفانه ناداد‌پەروەرانە، ناپیاوانە

undeservedly /-dɪˈzɜːvɪdli, US -ˈzɜːrv-/ *adverb*
بە ناحەق، نادادپەروەرانە ◊ به ناحق

undeserving /ˌʌndɪˈzɜːvɪŋ, US -ˈzɜːrv-/ *adjective*, be undeserving
لێ‌نەوەشانەوە، بەرحەق‌نەبوون، شیاونەبوون، پێ‌ڕەوانەبوون (*undeservingly adv*) ◊ درخور نبودن

undesigned *adjective*, also unintended
نامەبەست، نائەنقەست ◊ غیرعمدی

undesigning *adjective*
سەرڕاست، دروست، نیازپاک، بێ‌فڕوفێڵ ◊ صادق، بدون حیله

undesirability /ˌʌndɪzaɪərəˈbɪləti/ *noun*
خراپی، ناخۆشی ◊ نامطلوبی، ناخوشایندی

undesirable /ˌʌndɪˈzaɪərəbl/ *adjective, noun*
adj خراپ، ناخۆش، نەویستراو، نەخوازراو، ناپەسەند، نەشیاو، unwanted: *undesirable side effects* ◊ *n* کەس یان مۆرەی خراپ ◊ *adj* بد، نامطلوب *n* عنصر نامطلوب

undesirably /-əbli/ *adverb*
بە شێوەیێکی ناخۆش، بە شێوەیێکی خراپ یا نەشیاو ◊ به طور نامطلوب

undetectability /ˌʌndɪtektəˈbɪləti/ *noun*
لەدۆزینەوەنەهاتوویی ◊ کشف‌ناپذیری

undetectable /ˌʌndɪˈtektəbl/ *adjective*
لەدۆزینەوەنەهاتوو، نادۆزراوە، پەیدا نابێ ◊ کشف‌ناپذیر

undetectably /ˌʌndɪˈtektəbli/ *adverb*
لەدۆزینەوەنەهاتووانە ◊ به طور کشف‌ناپذیر

undetected /ˌʌndɪˈtektɪd/ *adjective, adverb*
نەناسراو، دەس‌نیشان‌نەکراو، پێ نەزانراو، بێ‌پێنەبراو، نەدۆزراو، شاراوە، نادیار، داپۆشراو، لە بنەوە، بە نهێنی، دوور لە چاو، بە دزییەوە: *The disease often goes/remains undetected for many years* ◊ تشخیص‌دادەنشدە، نامکشوف، مخفی، مخفیانه

undeterred /ˌʌndɪˈtɜːd, US -ˈtɜːrd/ *adjective*
بێ‌گوێ‌دان بە، بێ‌سەرنج‌دان، بێ‌ترس لە ◊ بی‌اعتنا به

undeveloped /ˌʌndɪˈveləpt/ *adjective*
1 پەرەنەسەندوو، گەشەنەکردوو، پێش‌وەنەچوو، پێش‌نەکەوتوو، ئاوەدانەوەنەبوو 2 (زەوی) بوورە، نەکێڵراو، دەهم ◊ 1 توسعەنیافته 2 بایر

undeveloped land *noun*
زەوی بوورە، بوورەزەوی ◊ زمین بایر

undeviating *adjective*
1 بێ‌لادان 2 سوور، پتەو، بەبڕیار، شێلگیر ◊ 1 بدون انحراف 2 مصمم

undeviatingly *adverb*
پتەوانە، بەبڕیارانە، شێلگیرانە ◊ مصممانه

undid /ʌnˈdɪd/ = past of undo

undies /ˈʌndiz/ *noun, pl.*

(نافەرمی) جلی بنەوەی ژنانە ◌ لباس زیر زنانە

undifferentiated /ˌʌndɪfəˈrenʃieɪtɪd/ *adjective*
جیاوەنەبوو، لێکدانەبڕاو، یەکپارچە، یەکاڵە، پێکەوەبەستراو، پەیوەست، یەکتەختە، یەکدەس، پێکبەستراو ◌ تفکیک‌ناپذیر، متصل، مداوم

undigested *adjective*, also indigested
1 هەڵنەتاواو، هەرس‌نەکراو، (خەپەرەکردوو؟) 2 لێکەوەنەدراو، هەڵنەسەنگێنراو 3 شێواو، شپرزە، تێکەڵ‌وپێکەڵ، ئاڵۆز ◌ 1 هضم‌نشده 2 نسنجیده 3 بی‌ترتیب

undignified /ʌnˈdɪgnɪfaɪd/ *adjective*
دوور لە رەوشت، جلف، سووک، هەرزە ◌ ناموقر

undiluted /ˌʌndaɪˈluːtɪd, US -ˈləuːtɪd/ *adjective*
پەتی، ناتێکەڵ، هیچی تێکەڵ نەکراوە، بێ‌گەرد، سادە، تەواو، رەبەق، توند، بەگیر، مایەدار، بەهێز، نەتراو، تراونەکراو، خەست ◌ خالص، ناب، محض، قوی، غلیظ

undiminished /ˌʌndɪˈmɪnɪʃt/ *adjective*
کەمەوەنەبوو، دانەشکاو ◌ کاهش‌نیافته

undine /ˈʌndiːn/ *noun*
1 پەری یان خێوێکی مێینە کە باوەڕ وایە ئاونشین بن 2 شووشەی تایبەتی شتنەوەی لووت و چاو ◌ آندین

undirected *adjective*
بێ‌بەرنامە، بێ‌نەخشە، بێ‌پلان، بێ‌مەبەست ◌ بدون نقشه یا هدف

undischarged /ˌʌndɪsˈtʃɑːdʒd, US -ˈtʃɑːrdʒd/ *adjective*
1 (بار) بەتاڵ‌نەکراو، (لێ)دانەگیراو، خاڵی‌نەکراو 2 (تفەنگ) نەتەقیو، نەتەقێنراو 3 (قەرز) نەدراوەتەوە، نەدراوە ◌ 1 تخلیەنشده 2 شلیک‌نشده 3 بازپرداخت‌نشده

undisciplined /ˌʌnˈdɪsəplɪnd/ *adjective*
1 بێ‌دیسیپلین، بێ‌بەندوبەست، بێ‌تەربیەت، تۆڕ: *an undisciplined group of schoolchildren* 2 کۆنترۆڵ‌نەکراو، مەهارنەکراو، هەوسارپساندوو، رانەگیراو: *His talent is raw and undisciplined* ◌ 1 بی‌انضباط 2 مهارنشده

undisclosed /ˌʌndɪsˈkləʊzd, US -ˈkloʊzd/ *adjective*
بڵاونەبوو، نەدرکێنراو، ئاشکرانەکراو، لەقاونەدراو، نەوتراو، رانەگەیێنراو، نادیار، روون نییە: *They met at an undisclosed venue* ◌ افشانشده، اظهارنشده، نامعلوم

undiscovered /ˌʌndɪsˈkʌvəd, US -ərd/ *adjective*
نەدۆزراو، پەیدانەکراو، نەدیتراو، نەناسراو: *a previously* -*iscovered talent* ◌ کشف‌نشده

undiscriminating *adjective*
ورد نییە، ناوردبین، بێ‌سەرنج، دادگەری باش ناکا ◌ غیردقیق

undisguised /ˌʌndɪsˈgaɪzd/ *adjective*
ئاشکرا، دیار، بەرچاو، بێ‌پەردە، راشکاو، خویا (*adv* /ˌʌndɪsˈgaɪzdli/ :undisguisedly بە ئاشکرایی، لە بەرچاو، راشکاوانە) ◌ آشکار

undismayed /ˌʌndɪsˈmeɪd/ *adjective*
نەترس، بەجەرگ، بێ‌باک، ئازا ◌ جسور، متهور

undisputed /ˌʌndɪˈspəuːtɪd/ *adjective*
1 مسۆگەر، بێ‌ئەملاوئەولا، یەکلایی‌بەوەبوو، بێ‌چەندوچوون، نکۆڵی(لێ)نەکراو 2 بێ‌نەیار، بێ‌بەرهەڵست، بێ‌رقەبەر، بێ‌بەرەنگار، بێ‌هاوتا: *the undisputed champion of the world* ◌ 1 مسلم 2 بدون معارض

undistinguished /ˌʌndɪˈstɪŋgwɪʃt/ *adjective*
ئاسایی، بێ‌تایبەتمەندی، بۆر(ە): *an* -*istinguished career* ◌ معمولی، بدون جاذبه

undisturbed /ˌʌndɪˈstɜːbd, US -ˈstɜːrbd/ *adjective*
1 ئارام، هێدی، هێمن، ساخ، مەند 2 نەجووڵێنراو، تەکان‌نەدراو، دەس‌لێ‌نەدراو، مۆر، بێ‌دەس‌کاری 3 بێ‌نیگەرانی، ئاسوودە، بێ‌خەم، سەرسووک، بێ‌خەیاڵ، ناناڕەحەت، بێ‌ناڕەحەتی 4 بێ‌دەردەسەر، بێ‌ملۆزم ◌ 1 آرام 2 سالم 3 راحت، بدون دغدغه 4 بدون زاحمت

undivided /ˌʌndɪˈvaɪdɪd/ *adjective*
تەواو، یەکپارچە، یەکتەختە، یەکتیکە، یەکاڵە، یەکگرتوو، دابەش‌نەکراو، لەت‌نەکراو، پارچەنەکراو ◌ کامل، تقسیم‌نشده، متحد

undocumented *adjective*
1 ناقانوونی، نایاسایی، رێگەنەدراو، نادەستوورلەسەر 2 تۆمارنەکراو، نابەڵگەنامەیی ◌ 1 غیرقانونی 2 ثبت‌نشده

undoing /ʌnˈduːɪŋ/ *noun*
1 مایەی سەرشۆڕی یان تێشکان، مایەی رووڕەشی، مایەی ئابڕووچوون، مایەی تیاچوون 2 رووڕەشی، رووسیایی، قوڕبەسەری، مەینەتی، رۆژەڕەشی 3 پووچ(ەڵ)کردنەوە، لەکارخستن ◌ 1 مایەی شکست یا تباهی 2 روسیاهی، فلاکت 3 خنثی‌سازی

undomesticated *adjective*
رام‌نەکراو، نەگیراو، دەستەمۆنەکراو ◌ رام‌نشده

undone[1] /ʌnˈdʌn/ *adjective*
1 کراوە، رەواو، رەها، ڤەکری، پێکەوەنەبەستراو، دانەخراو، گرێ‌نەدراو: *Her blouse had come undone* 2 نەکراو، جێبەجێ‌نەکراو، هەروا ماوەتەوە، نیوەچڵ، نیوەکارە: *Most of the work had been left undone* 3 قوڕبەسەرکراو ◌ 1 بازشده 2 انجام‌نشده، نیمه‌تمام 3 بدبخت‌شده

undone[2] /ʌn'dʌn/ = past participle of undo

undoubted /ʌn'daʊtɪd/ *adjective*
مسوگەر، بێ‌ئەملاوئەولا، بێ‌چەندوچۆن، گومان‌لێ‌نەکراو، بێ‌شک، یەکلایی‌یەوەبوو، مشت‌ومڕنەویست، :undisputed ,genuine *the undoubted friend* ◊ *an undoubted truth* ۞ مسلم، بدون تردید

undoubtedly /ʌn'daʊtɪdli/ *adverb*
بێ گومان، بێ شک، بە دڵنیایی‌یەوە ۞ بی تردید، یقیناً

undrained *adjective*
ئاوهەڵچۆڕێنراو، ئاوەچۆڕنەکراو، ئاودەرنەکراو ۞ زهکشی‌نشده

undramatic *adjective*
وەڕەس‌کەر، ناخۆش، ماندووکەر، ئاسایی، بێ‌تام ۞ کسل‌کننده

undraped *adjective*
1 بێ‌بەرگ، دانەپۆشراو، بێ‌پەردە 2 (نموونە یان بابەتێکی لە هونەردا) رووت ۞ 1 بدون پرده 2 (هنر) برهنه

undreamed-of /ʌn'dri:md ɒv, US ʌv/ *adjective*
بیرلێوەنەکراو، بەرچاونەهێنراو، ناهێنرێتە بەرچاو، بەبیردانایێ، وێنانەکراو، وێناناکرێ (لەبەر باشیەتی) ۞ غیرقابل تصور

undress /ʌn'dres/ *noun*
رووتی، هیچ‌لەبەرنەکردوویی ۞ لختی، برهنگی

undressed /ʌn'drest/ *adjective*
1 رووت، هیچ‌لەبەردانەبوو 2 (برین) نەبەسراو، ئازاد، تێ‌نەپێچراو 3 (پێستە) خۆش‌نەکراو، هەلاڵنەکراو 4 (get undressed) رووت‌بوونەوە، هیچ لەبەرخۆدا نەهێشتن ۞ 1 لخت 2 (زخم) باز 3 دباغی‌نشده 4 لخت شدن

undrinkable /ʌn'drɪŋkəbl/ *adjective*
لەخواردنەوەنەهاتوو، ناخورێتەوە (دژی drinkable) ۞ غیرقابل شرب

undue /ˌʌn'dəu:, US ˌʌn'du:/ *adjective*
لەرادەبەدەر، لەئەندازبەدەر، بێداد، ناپێویست، زیادی، نارەوا، لەخۆوە، بێجێ، بێخود ۞ بیش از اندازه، زاید، غیرمشروع، بی‌جهت، نامناسب

undulant /'ʌndjʊl(ə)nt/ = undulating

undulant fever *noun*
تای ماڵت brucellosis لە مرۆڤدا ۞ تب مالت

undulate /'ʌndjʊlət/ *adjective*
1 (گیانەوەرناسی و رووەکناسی) خاوەنی روو یان لێواری شەپۆلی 2 = undulating (بنەڕەت: لە late Latin *undulatus* لە *unda* "شەپۆلی a wave") ۞ دارای سطح یا حاشیه‌ی موج‌دار

undulating *adjective*
گورگەپشت، تەپودۆڵ، بەندەڵەبەند؟، چاڵوچۆڵ، بەرزونزم، چاڵوبەرز، نووشتاوە، شەپۆلاوی، شەپۆڵدار، شەپۆڵئاسا، شێوەشەپۆل ۞ موج‌دار، موجی‌شکل

undulation /ˌʌndəu'leɪʃn, US -dʒə-/ *noun*
1 گورگەپشتی، تەپودۆڵی، بەرزی‌ونزمی، هەڵس‌وکەوتی؟، بەندەڵەبەندی، نووشتاوەیی، شەپۆڵدان، شەپۆڵپێدان، خستنەشەپۆل 2 جووڵەی شەپۆلی، بزاوتی شەپۆڵئاسایی 3 (فیزیک) شەپۆل، پێل ۞ 1 تموج، تمویج 2 جنبش موجی‌شکل 3 (فیزیک) موج

undulatory /'ʌndəulcɪtərɪ, US -dʒə-/ *adjective*
شەپۆلاوی، شەپۆڵدار ۞ متموج

undulatory theory = wave tgeory

unduly /ˌʌn'dəu:li, US ˌʌn'du:li/ *adverb*
لە رادەبەدەر، بێداد، لە ئەندازبەدەر، :excessively *The levels of pollution in this area are unduly high* ۞ بیش از حد

undying /ʌn'daɪɪŋ/ *adjective*
(ب.ت. هەست و سۆزی) هەمیشەیی، نەمر، تیانەچوو، نەفەوتاو، هەرماوە، باقی، :eternal *undying love* ۞ ابدی، جاودانی

unearned /ˌʌn'ɜ:nd, US ˌʌn'ɜ:rnd/ *adjective*
1 مفتە، زەحمەت‌پێوەنەکێشراو، (لەسەر)کارنەکردوو، دەس‌نەکەوتوو، نەڕەنجێنراو، بێ‌ڕەنج: *Declare all unearned income* 2 پێ‌ڕەوانەبوو، پێی ناشێ، نابەرحەق ۞ 1 بادآورده، زحمت‌نکشیده 2 بدون استحقاق

unearned income *noun*
داهاتی مفتە یان کارلەسەرنەکراو (ب.ت. لە سوودی سەرمایەنانەوە) ۞ درآمد زحمت‌نکشیده

unearned increment *noun*
زۆربوون یان سەرکەوتنی نرخی شتێ، ب.ت. زەوی یان ملک، بەهۆی هۆیێکی سروشتی‌یەوە (وەک پەرەسەندنی حەشیمەت، کە داخوازی‌یێکی زۆری بۆ پێکەوە دەنێ) ۞ افزایش ناگهانی قیمت چیزی

unearthly /ʌn'ɜ:θli, US -'ɜ:rθ-/ *adjective*
1 ناعەرزی، ناسروشتی، سەیر، سوپێرناتۆرال، سەرووسروشتی، سەیر، رازاوی، سراوی، رەمزاوی: *an unearthly light* 2 ترسناک 3 تارمایی‌ئاسا ۞ 1 غیرزمینی، غیرطبیعی، فوق‌طبیعی، مرموز 2 وحشتناک 3 شبح‌گونه

unease /ʌn'i:z/ *noun*
نیگەرانی، دڵلەدوایی، ترس، پەرێشانی، دڵەڕاوکێ، دوولی، دڕدۆنگی، دڵناخۆشی، نارەحەتی، نارەزایەتی، بێ‌خۆش‌نەبوون: *a deep feeling/sense of unease* ۞ نگرانی، تشویش، تردید، ناخشنودی

uneasily *adverb*
بە نیگەرانی‌یەوە، بە نارەحەتی‌یەوە ۞ با نگرانی

uneasiness /ʌn'i:zinəs/ *noun*
نیگەرانی، دڵەدوایی، پەرێشانی، شڵەژاوی، ترس، دڵەڕاوکێ، دوودڵی، دڵناخۆشی، نارەحەتی، نارەزایەتی، بێخۆشنەبوون ◊ نگرانی، تشویش، تردید، ناخشنودی

uneasy /ʌn'i:zi/ *adjective* (uneasier, uneasiest)
1 نارەحەت، نگەران، پەرێشان، دڵەدوا، کەسێس، ناسەقامگرتوو، ناجێگیر، دانەمەزراو، ئارامێهەڵگیراو، بێحەجمان، بێئۆقرە 2 دوودڵ، دڕدۆنگ ◊ 1 معذب، نگران، بی‌ثبات، ناآرام 2 مردد

uneatable /ʌn'i:təbl/ *adjective*
لەخواردننەهاتوو، ناخوری، لە خواردن نایە ◊ غیرقابل خوردن

uneaten /ʌn'i:tn/ *adjective*
(خۆراک) لێنەخوراو، نەخوراو، مۆر ◊ دست‌نخورده

uneconomic /ˌʌnˌi:kə'nɒmɪk, ˌʌnˌek-, US -'nɑ:m-/ *adjective*
بێقازانج، قازانجنەکەر، خێرنەدەرەوە، بێداهات، بێخێر، خێرنەداتەوە، قازانج ناکا: *uneconomic industries* ◊ غیراقتصادی، ناسودآور

uneconomical /ˌʌnˌi:kə'nɒmɪkl, ˌʌnˌek-, US -'nɑ:m-/ *adjective*
قازانجنەکەر، خێرنەدەرەوە، بێداهات، بێدەرامەت، خێرناداتەوە، قازانج ناکا، costly، wasteful: *uneconomic transportation* ◊ *an uneconomic nuclear routes technology* ◊ غیراقتصادی، ناسودآور

uneconomically *adverb*
بە شێوەیێ کە خێر ناداتەوە ◊ به طور ناسودآور

unedifying /ʌn'edɪfaɪɪŋ/ *adjective*
ناخۆش، ناحەز، ناشیرین، بێزاوی، رشێنەرەوە، جێیبێز، قێزەون ◊ زشت، نفرت‌انگیز

unedifyingly /ʌn'edɪfaɪɪŋli/ *adverb*
بێزاوییانە، بە شێوەیێکی جێیبێز، قێزەونانە ◊ به طور نفرت‌انگیز

uneducated /ʌn'edʒukeɪtɪd/ *adjective*
ناخوێندەوار، نەخوێندەوار، نارۆشنبیر، ناڕووناکبیر: *an uneducated workforce* ◊ *an uneducated point of view* ◊ تحصیل‌نکرده، نافرهیخته

unelectable *adjective*
زۆر لەوەدەچێ کە لە هەڵبژاردنا سەرنەکەوێ ◊ أن الکتیل

unelected /ˌʌnɪ'lektɪd/ *adjective*
هەڵنەبژێر(د)راو: *unelected bureaucrats* ◊ انتخاب‌نشده

unemotional /ˌʌnɪ'məʊʃənl, US -'moʊ-/ *adjective*
بێهەست، بێسۆز، سارد، ساردوسڕ ◊ بی‌احساس، سرد

unemotionally *adverb*
ساردوسڕانە، ساردانە، بێهەستانە، بە ساردییەوە ◊ به سردی

unemphatic *adjective*
لێنەبڕاو، بێهێز، ناتۆکمە، ناشێلگیر، ناپێداگر ◊ نامحکم، غیرقاطع

unemployable /ˌʌnɪm'plɔɪəbl/ *adjective*
لەدامەزراننەهاتوو، نالێوەشاو بۆ دامەزران ◊ غیرقابل استخدام

unemployed /ˌʌnɪm'plɔɪd/ *adjective, noun*
1 *adj* (بە شێوەیەکی کاتی) بێکار، دەسبەتاڵ: *an unemployed builder* 2 بەکارنەهێنراو، لەکارنەکراو *n* (the unemployed) بێکاران، خەڵکی بێکار ◊ *adj* 1 بیکار 2 استفاده‌نشده *n* (با the) بیکاران

unemployment /ˌʌnɪm'plɔɪmənt/ *noun*
بێکاری، دەسبەتاڵی ◊ بیکاری

unemployment benefit *noun*, also unemployment compensation
مووچە یان برانەی بێکاری، بێکارانە ◊ مستمری بیکاری

unenclosed *adjective*
(ب.ت. زەوی‌یێ) دەورنەدراو، پەرژیننەکراو، دیوارنەکراو ◊ حصارنشده

unending /ʌn'endɪŋ/ *adjective*
1 هەمیشەیی، تەواونەبوو، دوایی‌پێنەهاتوو، نەمر، بێکۆتایی 2 بێوچان، بێپسانەوە، یەکبینە، لەسەریەک ◊ 1 جاودانی 2 بی‌وقفه

unendurable /ˌʌnɪn'djʊərəbl, US -'dʊr-/ *adjective*
سەخت، گران، دژوار، قورس، هەڵنەکری، دەرنابڕێ، خۆ (ی لەبەر)ناگیرێ (unendurably *adv*) ◊ غیرقابل تحمل

unenforceable *adjective*
جێبەجێنەکراو، لەجێبەجێنەهاتوو، راناپەڕێ ◊ غیرقابل اجرا

unenlightened *adjective*
ناگادار، نەزانیو، بێخەبەر، نەخوێندەوار ◊ بی‌اطلاع، بی‌خبر، تحصیل نکرده

unenthusiastic *adjective*
ناتامەزرۆ، بێتاسە، بێپەرۆش، ساردوسڕ ◊ نامشتاق

unenthusiastically *adverb*
ناتامەزرۆیانە، بێپەرۆشانە ◊ به طور نامشتاق

unenviable /ʌn'enviəbl/ *adjective*
ناخۆش، ناپەسند، دژوار، چەتوون، سەخت، گران، ئاستەم، قورس، difficult (unenviably *adv*؛ unenvied *adj*) ◊ نامطبوع، شاق

unequal /ʌn'i:kwəl/ *adjective*

1 نابەرامبەر، نایەکسان، جیاواز، نەبەقەدیەک، ناهاوڕێژە، ناچونیەک، نارێک، ناهاوتاست: *an unequal distribution of wealth* 2 بێ‌نەکراو، توانایی پێ‌نەشکاو، لەدەس‌نەهاتوو ◌ 1 نامساوی، ناهمگن 2 ناتوان

unequalled /ʌn'i:kwəld/ *adjective,* US unequaled
بێ‌هاوتا، بێ‌ئاوەڵ، بێ‌وێنە، بێ‌بەرهەڵست، *an unequalled record of success* :unparalleled ◌ بی‌نظیر

unequally /-kwəli/ *adverb*
نابەرامبەرانە ◌ به طور نامساوی

unequipped *adjective*
ناساز، نائامادە، ناتەیار ◌ غیرمجهز

unequivocal /ˌʌnɪ'kwɪvəkl/ *adjective*
1 روون، دیار، ئاشکرا، لەڕوو، ڕۆشن، یەکواتا، :unquestionable - 2 unambiguous ،clear *production of unequivocal masterpieces* — Carole Cook ◌ صریح

unequivocally /-kəli/ *adverb*
بە ئاشکرایی، بە روونی، لە رووەوە ◌ باصراحت

unequivocalness /ˌʌnɪ'kwɪvəklnəs/ *noun*
روونی، ئاشکرایی، لەڕوویی، ڕۆشنی ◌ صراحت

unerring /ʌn'ɜ:rɪŋ/ *adjective*
دروست، ورد، بێ‌هەڵە، تەواو، بێ‌خەتا، *unerring accuracy* :unfailing ،faultless ◌ دقیق، بی‌اشتباه

unerringly /ʌn'ɜ:rɪŋli/ *adverb*
بە دروستی، دروست، بە وردی ◌ دقیقاً

unescapable *adjective*
دووری‌لێ‌نەکراو، ناتوانی خۆتی لێ‌لادەی، دەبێ ◌ غیرقابل اجتناب

UNESCO /ju:'neskəʊ, US -koʊ/ *abbreviation* United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, also Unesco
یونیسکۆ، یونسکو (= ڕێکخراوەی پەروەردەیی، زانستی و فەرهەنگی نەتەوە یەکگرتووەکان) ◌ یونسکو

unescorted *adjective*
1 تەنیا، کەس‌لەگەڵ‌نەبوو 2 (پیاوانی سیاسی) بێ‌پارێزوان، بێ‌پارێزەر ◌ 1 بدون همراه 2 بدون اسکورت

unessential *adjective*
ناپێویست، زیادی، نەویست، ◌ inessential غیرضروری

unethical /ʌn'eθɪkl/ *adjective*
نائاکاری، لە ئاکاربەدوور، بێ‌ڕەوشتانە، بە پێچەوانەی (بنەماکانی) ئاکار: *unethical behaviour* (unethically *adv*) ◌ غیراخلاقی

uneven /ʌn'i:vn/ *adjective*
1 نابەرامبەر، نەبەقەدیەک، نایەکسان: *an uneven distribution of resources* 2 نارێک، ناتەخت، ناراست، ناگوڕایی، نارێکوپێک، ناخشت 3 گۆڕاو، بگۆڕ 4 (ژمارە) تاق، تاک ◌ 1 نامساوی 2 ناصاف، نامرتب 3 متغیر 4 (عدد) فرد

unevenly /ʌn'i:vnli/ *adverb*
بە شێوەیەکی نارێکوپێک، نارێکوپێکانە: *The population is unevenly distributed* ◊ *His hair was cut unevenly* ◌ به طور نامنظم

unevenness *noun*
نابەرامبەری، نایەکسانی، نەبەقەدیەک‌بوون، نارێکی، ناتەختی، کەچایی، ناگوڕایی‌بوون، نارێکوپێکی ◌ نابرابری، ناهمواری، نامنظم بودن

uneventful /ˌʌnɪ'ventfl/ *adjective*
ئاسایی، بێ‌ڕووداو(یکی تایبەتی): *an uneventful life* ◌ عادی، بدون رویداد خاصی

uneventfully /-fəli/ *adverb*
ئاساییانە، بە شێوەیەکی ئاسایی: *The day passed uneventfully* ◌ به طور عادی

unexamined *adjective*
تاقی‌نەکراو، لێکۆڵینەوەنەکراو ◌ امتحان‌نشده، بررسی‌نشده

unexampled *adjective*
بێ‌پێشینە، بێ‌رابووری، بێ‌هاوتا، بێ‌وێنە، بێ‌نموونە ◌ بی‌سابقه

unexceptionable /ˌʌnɪk'sepʃənəbl/ *adjective*
بێ‌گەرد، بێ‌خەوش، بێ‌عەیب، بێ‌کەم‌وکوڕی، ڕەخنەلێ‌نەگیراو، لە ڕەخنەبەدەر: *a man of unexceptionable character* ◌ بی‌نقص

unexceptionableness /ˌʌnɪk'sepʃənəblnəs/ *noun*
بێ‌گەردی، بێ‌خەوشی، بێ‌عەیبی، بێ‌کەم‌وکوڕیتی، ڕەخنەلێ‌نەگیراوی، لە ڕەخنەبەدەری ◌ بی‌نقصی

unexceptionably /ˌʌnɪk'sepʃənəbli/ *adverb*
بێ‌گەردانە، بێ‌خەوشانە، بە شێوەیەکی بێ‌عەیب ◌ به طور بی‌نقص

unexceptional /ˌʌnɪk'sepʃənl/ *adjective*
ئاسایی، عەدەتی، نائاوارتەیی ◌ عادی

unexceptionally *adverb*
بە شێوەیەکی ئاسایی ◌ به طور عادی

unexcitability *noun*
زووننەوروژێنراوی، زوونەبزواوی ◌ تحریک‌ناپذیری

unexcitable *adjective*
بە ئاسانی ناوروژێنرێ، زوونەبزواو، نابزوێنرێ ◌ تحریک‌ناپذیر

unexciting /ˌʌnɪk'saɪtɪŋ/ *adjective*
وەڕەس‌کەر، ناخۆش، ماندووکەر، ئاسایی، بێ‌تام،

نەورووژێن ◌ کسل کننده، عادی، خسته‌کننده

unexercised *adjective*
نەگونجاو، خراپ، بەکارنەهاتوو، شیرزە، نالەبار ◌ نامناسب

unexpected /ˌʌnɪk'spektɪd/ *adjective, noun*
adj چاوەڕواننەکراو، پێشبینینەکراو، بەتەمانەبوو، بێ‌سەرەتا: *an unexpected result* (the unexpected) *n* ڕووداوی چاوەڕواننەکراو، بوویەری بێ‌سەرەتا ◌ *adj* غیرمنتظره *n* رویداد غیرمنتظره

unexpectedly *adverb*
بە شێوەیێکی چاوەڕواننەکراو، لە ناکاو، لە پڕ ◌ به طور غیرمنتظره‌ای، ناگهان

unexpectedness *noun*
چاوەڕواننەکراوی، پێشبینینەکراوی ◌ پیش‌بینی‌نشدگی

unexpired /ˌʌnɪk'spaɪəd, US -'spaɪərd/ *adjective*
بەسەرنەچوو، تێنەپەڕیو، ماوەی ماوە، کۆتایی‌پێ‌نەهاتوو، تەواونەبوو، بەبایەخ، جێ‌باوەڕ ◌ سپری‌نشده، معتبر

unexplainable *adjective*
لێکنادرێتەوە، ڕوون ناکرێتەوە، لەلێکدانەوەنەهاتوو ◌ غیرقابل توضیح

unexplained /ˌʌnɪk'spleɪnd/ *adjective*
لێکەوەنەدراو، ڕوونەوەنەکراو، نەناسراو، نەزانراو: ◌ *He died in unexplained circumstances* توجیه‌نشده، توضیح داده‌نشده، ناشناخته

unexploded *adjective*
نەتەقیو، نەتەقیوەتەوە ◌ منفجرنشده

unexplored /ˌʌnɪk'splɔːd, US -'splɔːrd/ *adjective*
لێنەکۆڵراو، لێکۆڵینەوەلەسەرنەکراو، دەرنەخراوە، نەدۆزراو ◌ بررسی‌نشده، کشف‌نشده

unexposed *adjective*
بێ‌پەنا، بێ‌پەرێز ◌ بی‌حفاظ

unexpressed /ˌʌnɪk'sprest/ *adjective*
1 دەرنەبڕاو، نەوتراو، باس‌نەکراو، نەنووسراو 2 (بۆماوەناسی، ژین) دەرنەکەوتوو (لە phenotype) ◌ 1 اظهارنشده، نوشته‌نشده 2 (ژن) مغلوب

unexpurgated *adjective*
(کتێب، شانۆنامە و هتد) بژارنەکراو، شەن‌وکەونەکراو، لێ‌لانەبراو: *This is the full unexpurgated version of the diaries* ◌ تنقیح‌نشده

unfadable *adjective*
کاڵەوەنەبوو، ڕەنگ‌نەڕۆیشتوو، ڕەنگ‌جێگیر ◌ دارای رنگ ثابت

unfailing /ʌn'feɪlɪŋ/ *adjective*
1 جێگیر، سەقام‌گرتوو، چەسپیو، چەق‌بەستوور، هەمیشەیی، یەکبینە 2 (یارمەتی، پشتیوانی و هتد) هەمیشەیی، جێی‌متمانە، تەواونەبوو، لەبن‌نەهاتوو، دریخی‌نەکردوو 3 بەرشت، پتەو، مکوم، تۆکمە، بەئەمەک، بەوەفا ◌ 1 ثابت، دائمی 2 مطمئن، بی‌دریغ 3 استوار، باوفا

unfailing help *noun*
یارمەتی لەبن‌نەهاتوو یان هەمیشەیی ◌ کمک بی‌دریغ

unfailingly /ʌn'feɪlɪŋli/ *adverb*
بە شێوەیەکی هەمیشەیی، یەکبینانە: ◌ *unfailingly loyal/polite* به طور دائمی

unfailing support *noun*
پشتیوانی لەبن‌نەهاتوو یان هەمیشەیی، داکۆکی بەرشت یان دریخی‌لێ‌نەکراو ◌ حمایت بی‌دریغ

unfair /ˌʌn'feə(r), US -'fer/ *adjective*
نادادپەروەرانە، نادروست، ناڕەوا، ناپیاوانە، گزانە، ناجوامێرانە، بێ‌ئینسافانە، نادادپەروەر، ناپیاو، ناجوامێر، بێ‌ئینساف، گز: *unfair criticism* ◌ غیرمنصفانه، بی‌انصاف

unfairly *adverb*
(بە شێوەیەکی) نادادپەروەرانە، بە گزە، بە ناحەق ◌ به طور غیرمنصفانه

unfairness *noun*
نادادپەروەری، نادروستی، خوداگیری، بێ‌خودایی، بە دوور لە داد، ناڕەوایی، گزی، ناپیاوی، ناجوامێری، هەڵس‌وکەوت یان ڕەفتاری ناجوامێرانە ◌ بی‌عدالتی، رفتار غیرمنصفانه

unfaithful /ʌn'feɪθfl/ *adjective*
1 بێ‌بەڵێن، پەیمان‌شکێن، نادڵسۆز، بێ‌وەفا، بێ‌ئەمەک، باوەڕپێ‌نەکراو، سەرچەوت، لێ‌ڕانەبینراو، نە جێی‌متمانە، بێ‌باوەڕ، بێ‌ئیمان، دین‌دۆڕاندوو، بێ‌دین 2 (لە ژن‌ومێردایەتی‌دا) خەیانەت‌کار، ناپاک ◌ 1 عهدشکن، بی‌وفا، غیرقابل اطمینان، بی‌ایمان 2 خیانت‌کار

unfaithfully /ʌn'feɪθfli/ *adverb*
بێ‌ئەمەکانە، نادڵسۆزانە ◌ با بی‌وفایی

unfaithfulness /ʌn'feɪθflnəs/ *noun*
بێ‌بەڵێنی، پەیمان‌شکێنی، نادڵسۆزی، بێ‌وەفایی، بێ‌ئەمەکی ◌ عهدشکنی، بی‌وفایی

unfaltering *adjective*
پتەو، تۆکمە، دانەهاتوو، مکوم، بەهێز، نەڕووخ، سوور، بەبڕیار، شلەوەنەبوو ◌ استوار، مصمم

unfamiliar /ˌʌnfə'mɪliə(r)/ *adjective*
نەناس، غەریبە، سەوازۆنەبوو، نابەلەد، نەناسیاو، ناناشنا، کەم‌ئەزموون: *She felt uneasy in the unfamiliar surroundings* ◌ غریبه، ناشناس، ناآشنا

unfamiliarity /ˌʌnfəˌmɪli'ærəti/ *noun*
نەناسی، نابەلەدی، نەناسیاوی، ناناشنایی ◌ غرابت، ناآشنایی

unfashionable /ʌn'fæʃnəbl/ *adjective*
کۆن، لەباوکەوتوو، ناباو، بێ‌مۆد، نەمۆد، بێ‌باو، نەباو، بێ‌برەو: *an unfashionable part of London* ◇ قدیمی، نامعمول

unfashionably /ʌn'fæʃnəbli/ *adverb*
بە شێوەیەکی نەباو، ناباوانە، لەباوکەوتووانە: *a man with unfashionably long hair* ◇ بە طور نامعمول

unfastened *adjective*
(دوگمە، پەت و هتد) دانەخراو، ئاواڵە، کراوە، ڕەها، نەبەسراو، ڕەواو ◇ باز

unfathomable /ʌn'fæðəməbl/ *adjective*
1 پێ‌پێنەبراو، پێی نازانرێ، لەتێگەیشتن‌نەهاتوو، سەیر، تەماوی نەناسراو، (یەکجار) سەخت: *an -athomable mystery* 2 بێ‌بن، لەپێوان‌نەهاتوو، دەس نایگاتێ، نەپێوراو ◇ 1 غیرقابل درک، مبهم، ناشناخته 2 غیرقابل اندازه‌گیری

unfavourable /ʌn'feɪvərəbl/ *adjective*, US unfavorable
ناخۆش، خراپ، نەگونجاو، نەیینی، دژ، نادروست، نادادپەروەرانە: *The conditions were -rable for agriculture* (unfavourably *adv*: *In this respect, Britain compares unfavourably with other European countries*) ◇ نامطلوب، مخالف، غیرمنصفانه

unfavourableness /ʌn'feɪvərəblnəs/ *noun*
ناخۆشی، خراپی، نەگونجاوی ◇ نامطلوب بودن

unfeasibility /ʌnˌfiːzə'bɪləti/ *noun*
ناکردارێتی، لەکردن‌نەهاتوویی ◇ غیرعملی بودن

unfeasible /ʌn'fiːzəbl/ *adjective*
ناکرداری، لەکردن‌نەهاتوو، ناکرێ، نەکردەنی، جێبەجێ نابێ ◇ غیرعملی

unfeeling /ʌn'fiːlɪŋ/ *adjective*
بێ‌هەست، بێ‌سۆز، سارد(وسڕ)، بێ‌هەستانە، لە ڕووی ساردوسڕییەوە: *Her eyes were cold and -eeling* ◇ بی‌احساس، حاکی از بی‌احساسی

unfeigned /ʌn'feɪnd/ *adjective*
سەرڕاستانە، بێ‌درۆ، بێ‌گری، ڕاست، بێ‌ڕووکەش، بێ‌خەوش، بێ‌قەلەودەلە (unfeignedly *adv*: سەرڕاستانە) ◇ صادقانه

unfeminine *adjective*
بەبێ تایبەتمەندی ژنانە یا مێینە ◇ بدون ویژگی زنانه یا جنس مؤنث

unfemininity *noun*
نەبوونی تایبەتمەندی مێینە یان ژنانە ◇ فقدان ویژگی جنس مؤنث

unfenced *adjective*
پەرژین‌نەکراو، بێ‌پەرژین ◇ بدون پرچین

unfermented *adjective*
نەترشاو ◇ تخمیرنشده

unfertilized *adjective*, also unfertilised
نەپیتێنراو، چاک‌نەکراو ◇ بارورنشده

unfettered /ʌn'fetəd, US -tərd/ *adjective*
ئازاد، سەربەست، سەرسووک، ڕەها، بێ‌چاودێری، بێ‌بەرتەسکی، دیاری‌نەکراو، بێ‌دەستێوەردان، کۆنترۆڵ‌نەکراو، دەس‌بەسەردانەگیراو، مەهارنەکراو ◇ آزاد، فارغ، بدون محدودیت، مهارنشده

unfilled *adjective*
پڕنەکراو، چۆڵ، بەتاڵ، خاڵی، هیچی تیانییە ◇ تهی، خالی

unfiltered *adjective*
1 نەپاڵێوراو، پارزنین نەکراو 2 بێ‌پاڵێوک یان فیلتێر ◇ 1 تصفیه‌نشده 2 فاقد فیلتر یا صافی

unfinished /ʌn'fɪnɪʃt/ *adjective*
ناتەواو، تەواونەکراو، نیوەچڵ، بەسەرنەگەیشتوو، دوایی‌پێ‌نەهاتوو ◇ ناتمام

unfit /ʌn'fɪt/ *adjective*
1 نەگونجاو، خراپ، بەکارنەهاتوو، نالەبار، پەک‌کەوتوو، ناتوانێ 2 ناساخ، لەباری سلامەتی و لەشساخییەوە باش نییە (unfitly *adv*; unfitness *n*) ◇ 1 نامناسب، ناتوان 2 دارای وضع مزاجی نامساعد

unfitted /ʌn'fɪtɪd/ *adjective*
نەگونجاو، خراپ، بەکارنەهاتوو، نالەبار، نەشیاو: *She felt herself -d for marriage* ◇ نامناسب

unfitting *adjective*
نەگونجاو، خراپ، بەکارنەهاتوو، نالەبار، نەشیاو ◇ نامناسب

unfittingly *adverb*
نەگونجاوانە، بە شێوەیێکی خراپ، نالەبارانە ◇ بە طور نامناسب

unfixed *adjective*
1 دانەبەسراو، ناجێگیر، گیرنەکراو، شل، لەق 2 ناجێگیر، نادڵنیا، بگۆڕ ◇ 1 نصب‌نشده، شل 2 متغیر

unflagging /ˌʌn'flægɪŋ/ *adjective*
کەمەوەنەبوو، دانەشکاو، ماندوویی‌نەناس، لەبن‌نەهاتوو، کۆڵ‌نەدەر، لاوازنەبوو، سستنەبوو، لەسەرڕۆیشتوو، پتەو، شێلگیر، تۆکمە، هەمیشەیی، یەکبینە، tireless: *unflagging energy* ◇ کاهش‌ناپذیر، نستوه، محکم، مستمر

unflaggingly /ˌʌn'flægɪŋli/ *adverb*
بە شێوەیەکی پتەو، تۆکمانە ◇ بە طور محکم

unflappability /ˌʌnflæpə'bɪləti/ *noun*
لەسەرخۆیی، خۆبێ‌ڕاگیراوی، خۆدداری ◇ خونسردی

unflappable /ˌʌn'flæpəbl/ *adjective*
لەسەرخۆ، خۆبێ‌ڕاگیراو، خۆددار، تەکان‌نەخواردوو ◇ خونسرد

unflattering /ʌn'flætərɪŋ/ *adjective*
ناخۆش، نەجوان، ناسەرنج‌ڕاکێش، ناشیرین،

unflatteringly) *-ring remarks* : ناحەز، دزێو
(adv ◌ ناخوشایند، غیرجذاب، زشت

unfledged /ʌn'fledʒd/ *adjective*
1 ناپەڕەوازە، باڵنەگرتوو، باڵنەکردوو، ناتوانی بفڕێ 2 بێ ئەزموون، کاڵ، جوان، ناکامڵ ◌ 1 فاقد قدرت پرواز 2 بی‌تجربه، جوان، نابالغ

unflinching /ʌn'flɪntʃɪŋ/ *adjective*
نەترس، بەجەرگ، ئازا، بێباک، چاوسوور، بەغیرەت، نەلەق، شلەوەنەبوو، نەلەرزیو، پتەو، تۆکمە، بەبڕیار، شێلگیر، بڕا، سوور، بێ چەقاندوو: *unflinching loyalty* ◌ متهور، محکم، قاطع، مصمم

unflinchingly /ʌn'flɪntʃɪŋli/ *adverb*
نەترسانە، ئازایانە: *She stared back at him unflinchingly* ◌ متهورانه

unfocused /ʌn'fəʊkəst, US -'foʊ-/ *adjective*, also unfocussed
1 (چاو و هتد) تێنەبڕیو، تێنەبڕاو 2 شێواو، شپرزە، بێ بەرنامە، پرش‌وبڵاو، لە خۆوە، لە خۆڕایی ◌ 1 نامتمرکز 2 آشفته، بدون جهت

unforced /ʌn'fɔːst/ *adjective*
سروشتی، خۆڕسکی ◌ طبیعی

unforcedly *adverb*
بە شێوەیێکی سروشتی، خۆڕسکانە ◌ بە طور طبیعی

unforeseeable /ˌʌnfɔː'siːəbl, US -fɔːr's-/ *adjective*
لە پێش‌بینی نەهاتوو، پێش‌بینی نەکراو (دژی foreseeable) ◌ غیرقابل پیش‌بینی

unforeseen /ˌʌnfɔː'siːn, US -fɔːr's-/ *adjective*
چاوەڕوان‌نەکراو، پێش‌بینی‌نەکراو، بەتەمانەبوو، بەهیوانەبوو، کتوپڕ: *unforeseen delays/problems* ◌ غیرمترقبه، پیش‌بینی‌نشده

unforgettable /ˌʌnfə'getəbl, US -fər'g-/ *adjective*
لەبیرەوەنەچوو، لەیادەوەنەچوو، لەبیر ناچێتەوە، لەبیردا دەمێنێتەوە: *The music is what makes the movie so unforgettable* ◌ فراموش‌نشدنی

unforgettably /ˌʌnfə'getəbli, US -fər'g-/ *adverb*
لەبیرەوەنەچووانە ◌ بە طور فراموش‌نشدنی

unforgivable /ˌʌnfə'gɪvəbl, US -fər'g-/ *adjective*
لەبەخشین‌نەهاتوو، نابەخشرێ، یەکجار ناحەز، چاوپۆشی‌لێ‌نەکراو، لەلێ‌بوردن‌نەهاتوو ◌ غیرقابل گذشت، نابخشودنی

unforgivably /ˌʌnfə'gɪvəbli, US -fər'g-/ *adverb*
لەبەخشین‌نەهاتووانە: *He was -forgivably rude* ◌ بە طور نابخشودنی

unforgiven *adjective*
لەبیرنەکراو، فەرامۆش‌نەکراو، هەرلەبیر ◌ فراموش‌نشده

unforgiving /ˌʌnfə'gɪvɪŋ, US -fər'g-/ *adjective*
1 رقاوی، کینەلەزگ، بوغزاوی، بێ‌لێ‌بوردن، لێنەبوردە، رەق، سەخت، بێ‌بەزەیی، دڵ‌رەق 2 (شوێن و هتد) جەهەنم (ب.ت. زۆر سارد یان گەرم بێ) ◌ 1 کینه‌توز، بی‌رحم 2 جهنم

unformed /ˌʌn'fɔːmd, US ˌʌn'fɔːrmd/ *adjective*
1 پێکنەهاتوو، نەرسکاو، پەرەنەسەندوو، نەگۆڕاو، نەگیرساو، خۆنەگرتوو، دانەمەزراو، دانەڕێژراو 2 کرچ‌وکاڵ، خاو، ناپوخت، نەگەیو ◌ 1 شکل‌نیافته 2 نابخته

unfortunate /ʌn'fɔːtʃənət, US -'fɔːrtʃ-/ *adjective, noun*
adj بەدشانس، بەدبەخت، بێبەخت، بەخت‌رەش، رەنجەڕۆ، رەنج‌بەخەسار، تایەن، لێ‌قەوماو، بارچەوت، بار(لێ)کەوتوو، رۆژەڕەش، بەدبار، کلۆل، هەناسەسارد، قوربەسەر، ناوچاوان‌نەهێناو، بۆنەهاتوو، بێ‌شانس، بێ‌فەڕ، بێ‌ودم، نگریس، تاڵ، ناخۆش، بێجێ، نابەجێ، سەرنەکەوتوو: *The unfortunate animal was locked inside the house for a week* *n* مرۆی لێ‌قەوماو یان قوربەسەر ◌ *adj* بدشانس، بدبیار، بدشگون، بداقبال، ناگوار، بی‌موقع، ناموفق *n* آدم بدشانس

unfortunately /ʌn'fɔːtʃənətli, US -'fɔːrtʃ-/ *adverb*
بە داخەوە، بە ناخۆشییەوە، لێ‌مخابن، داخەکەم، داخی بە جەرگم، داخی گرانم، دەسی شکاوم ◌ متأسفانه

unfounded /ʌn'faʊndɪd/ *adjective*
بێ‌بنچینە، بێ‌بناخە، بێ‌بنگەهـ: *an unfounded accusation* ◌ بی‌اساس

unfoundedly /ʌn'faʊndɪdli/ *adverb*
بە شێوەیێکی بێ‌بنچینە، بێ‌بناخانە ◌ بە طور بی‌اساس

unfoundedness /ʌn'faʊndɪdnəs/ *noun*
بێ‌بنچینەیی، بێ‌بناخەیی، بێ‌بنگەهی ◌ بی‌اساسی

unfree *adjective*
نائازاد، رزگار نییە، بێ‌بەش لە ئازادی ◌ محروم از آزادی

unfreedom *noun*
نائازادی، نارزگاری، بێ‌بەشی لە ئازادی ◌ محرومیت از آزادی

unfrequented *adjective*
کەم‌هات‌وچۆ، چۆڵ، لاتەریک ◌ کم‌آمد و شد، خلوت

unfrequented spot *noun*
شوێنی چۆڵ ۞ مکان خلوت
unfriendliness *noun*
دوژمنایەتی ۞ خصومت
unfriendly /ʌn'frendli/ *adjective* (unfriendlier, unfriendliest)
سارد، ساردوسڕ، هەڵنەکردوو، نادۆستانە، ناپاکانە، دوژمنانەو دوژمنکارانە ۞ سرد، نجوش، غیردوستانە، خصمانە
unfrocked *adjective*
لە قەشەیەتی‌خراو، داماڵراو ۞ خلع کسوت‌شده
unfroze /ˌʌn'frəʊz, US -'froʊz/ = past of unfreeze
unfrozen /-'frəʊzn, US -'froʊzn/ = past participle of unfreeze
unfruitful *adjective*
نەزۆک، بێ‌بەرهەم، بێ‌بەر، بێ‌ئەنجام، سەرنەگرتوو، ئەنجام یان ناکامێکی بەرچاوی نییە، :unprofitable *an unfruitful conference* (*adv*) unfruitfully؛ unfruitfulness *n*) ۞ عقیم، بی‌حاصل، بی‌نتیجه
unfulfillable *adjective*
بەدی‌نەهاتوو، جێبەجێ‌نەبوو، جێبەجێ نابێ، بەدی نایە ۞ تحقق‌نیافتنی
unfulfilled /ˌʌnfʊl'fɪld/ *adjective*
بەدی‌نەهاتوو، جێبەجێ‌نەبوو، ناقایل، نارازی، ناپێ‌خۆش‌بوو (unfulfilling *adj*) ۞ تحقق‌نیافته، ناخشنود
unfunniness *noun*
بێ‌تامی، قۆڕی، هیچی، پێکەنینی‌بوون ۞ بی‌مزگی
unfunnily *adverb*
بە شێوەیێکی بێ‌تام یان قۆڕ، هیچانە ۞ به طور بی‌مزه
unfunny /ʌn'fʌni/ *adjective* (unfunnier, unfunniest)
بێ‌تام، قۆڕ، هیچ، پێکەنیناوی، پێکەنینی ۞ بی‌مزه
unfurnished /ʌn'fɜːnɪʃt, US -'fɜːrn-/ *adjective*
بێ‌کەلوپەل، بێ‌شت‌ومەک ۞ بدون مبلمان، بدون اثاثیه
ungainliness *noun*
ناحەزی، ناشیرینی، دزێوی ۞ زشتی
ungainly /ʌn'geɪmli/ *adjective*
دەس‌خاو، دەس‌ست، ستەبەڵە، دەسەوسان، چاوتەکراوە، خاو، خاوخلیچک، ناشی، ناشارەزا، زلحۆ، قەبە، نالەبار، ناحەز، ناشیرین، :unwieldy ،awkward ،clumsy *ungainly* ۞ *a large ungainly bird* ◊ *movements* دست‌وپاچلفتی، زشت، بدقواره
ungeared *adjective*
(کۆمپانی) بێ‌قەرز، قەرزار نییە، بێ‌وام، وامی لەسەر نییە ۞ بدون وام
ungenerous *adjective*
بەرچاوتەنگ، پیسکە، رژد، نامەرد، mean ۞ کنس، خسیس
ungenerously *adverb*
بەرچاوتەنگانە، پیسکانە، رژدانە ۞ با خست
ungenerousness *noun*
بەرچاوتەنگی، پیسکەیی، رژدی، نامەردی ۞ کنسی، خست
ungentlemanliness *noun*
بێ‌ڕەوشتی، ناماقووڵی ۞ بی‌ادبی
ungentlemanly /ʌn'dʒentlmənli/ *adjective*
بێ‌ڕەوشت، ناماقووڵ ۞ بی‌ادب
unget-a-table *adjective*
(نافەرمی) دوورەدەس، دەس‌پێرانەگەیشتوو، دەس ناکەوێ، گیرنەکەوتوو، دەس‌نەکەوتوو ۞ غیرقابل دسترس
ungiving *adjective*
ڕەق، نەچەمیو، نەچەماو، نەنووشتاو، دانەهاتوو ۞ انعطاف‌ناپذیر
unglamorous /ʌn'glæmərəs/ *adjective*
وەڕەس‌کەر، ناخۆش، عاجزکەر، سەخت، جاڕس‌کەر، ماندووکەر: *Lunch was a decidedly -ous affair* ۞ ملالت‌آور، کسل‌کننده
unglazed *adjective*
لیاونەکراو، ڕەنگ‌نەکراو، بێ‌لۆعاب ۞ لعاب‌نشده
ungodliness *noun*
بێ‌دینی، خودانەناسی ۞ بی‌دینی، لامذهبی
ungodly /ʌn'gɒdli, US -'gɑːd-/ *adjective*
1 خوانەناس، بێ‌دین، بێ‌ئایین، کافر، دینڕانە، کفراوی 2 نائێرانە، هیچەکە ۞ 1 خداشناس، لامذهب، کفرآمیز 2 بی‌معنی
ungovernability /ʌnˌgʌvənə'bɪləti, US -ˌgʌvərn-/ *noun*
1 لەکۆنترۆڵ‌نەهاتوویی، دەس‌بەسەردانەگیراویی، هەوساریساندوویی، توندوتیژی 2 شپرزەیی، شێواوی، ئاڵۆزی، بێ‌قانوونی ۞ 1 مهارناپذیری 2 آشفتگی
ungovernable /ʌn'gʌvənəbl, US -'gʌvərn-/ *adjective*
1 لەکۆنترۆڵ‌نەهاتوو، مەهارناکری، لەمەهارنەهاتوو، دەس‌بەسەردانەگیراو، هەوساریساندوو، توندوتیژ: *Corruption and civil unrest had made the country ungovernable* 2 شپرزە، شێواو، ئاڵۆز، بێ‌قانوون ۞ 1 مهارنکردنی 2 آشفته
ungraceful *adjective*
دەس‌خاو، تەپ، تەپلۆس، دەس‌ست ۞ دست‌وپاچلفتی
ungracefully *adverb*

دەس‌خاوانە، تەپلۆسانە، دەس‌ستانە ۞ بە طور دست‌وپاچلفتی

ungracefulness *noun*
دەس‌خاوی، تەپی، تەپلۆسی، دەس‌ستی ۞ دست‌وپاچلفتی بودن

ungracious /ʌnˈɡreɪʃəs/ *adjective*
بە دوور لە رەوشت، بێ‌ڕەوشتانە، ناپەسند، ناحەز، ناشیرین: ***ungracious treatment*** ۞ بی‌ادبانه، خارج از نزاکت

ungraciously /ʌnˈɡreɪʃəsli/ *adverb*
بێ‌ڕەوشتانە: ***'What are you doing here?' he asked -ly*** ۞ با بی‌ادبی

ungraciousness /ʌnˈɡreɪʃəsnəs/ *noun*
بێ‌ڕەوشتی ۞ بی‌ادبی

ungrammatical /ˌʌnɡrəˈmætɪkl/ *adjective*
(زمانەوانی) نارێزمانی ۞ غیردستوری

ungrammaticality *noun, pl.* ungrammaticalities
(زمانەوانی) نارێزمانییتی، نارێزمانی‌بوون ۞ غیردستوری بودن

ungrammatically *adverb*
لەباری نارێزمانی(یەوە) ۞ از لحاظ غیردستوری

ungrammaticalness *noun*
نارێزمانییتی، نارێزمانی‌بوون ۞ غیردستوری بودن

ungrateful /ʌnˈɡreɪtfl/ *adjective*
1 سپڵە، بێ‌نەزان، بێ‌چاوڕوو، ناسپاس، بێ‌ئەمەک، نمەک‌کوێر، نان‌کوێر، دەلۆش 2 ناخۆش ۞ 1 نمک‌نشناس 2 ناخوشایند

ungratefully /-fəli/ *adverb*
بە سپڵەیی(وە)، بێ‌ئەمەکانە، سپڵانە، بێ‌چاوڕووانە ۞ نمک‌نشناسانه

ungreen *adjective*
ناسەوز، ناشین (لەباری ژینگەوە) ۞ غیرسبز

ungrounded *adjective*
بێ‌بنچینە، بێ‌بناخە، بێ‌مایە ۞ بی‌اساس، بی‌مایه

ungual /ˈʌŋɡw(ə)l/ *adjective*
سم‌دار، بەسم، چڕنووک‌دار، چنگن، چنگ‌دار، چنجڕووک‌دار، نینۆخ‌دار، نینۆک‌دار ۞ سم‌دار، ناخن‌دار

unguarded /ʌnˈɡɑːdɪd, US -ˈɡɑːrd-/ *adjective*
بێ‌پارێزەر، بێ‌چاودێر، بێ‌قەلەودەلە، بێ‌شێلەوبێلە، ناڕیایی‌باز، ڕیک‌وراست، هەڵنەسەنگێنراو، لێکەوەنەدراو، ناهوشیار(انە): ***The museum was -rded at night*** ۞ بدون محافظ، بی‌ریا، نسنجیده، بی‌دقت

unguardedly /ʌnˈɡɑːdɪdli, US -ˈɡɑːrd-/ *adverb*
(بە شێوەیەکی) هەڵنەسەنگێنراو، لێکەوەنەدراو، ناهوشیارانە ۞ حساب‌نشده

unguent /ˈʌŋɡwənt/ *noun*
هەتوان، مەڵهەم، مەرهەم ۞ ضماد

unguiculate /ʌŋˈɡwɪkjʊlət/ *adjective*
1 سم‌دار، چڕنووک‌دار، چنگن 2 (ڕووەکناسی) نینۆکەڵە: خاوەنی بنکی چێوکەئاسای باریکەوە (بنەڕەت: لە ***unguiculatus*** لاتینی نوێ، لە ***unguiculus*** لاتین "toenail ,fingernail"، چکۆلێنراوی ***unguis*** ("unguis") ۞ 1 سم‌دار، ناخن‌دار 2 آنگوینکیولیت

unguis /ˈʌŋɡwɪs/ *noun, pl.* ungues
سم، چڕنووک، چنگ، نینۆخ، نینۆک ۞ سم، ناخن

ungular = ungual

Ungulata *noun, pl.*
سم‌داران، سمەوەرەکان، سم‌دارەکان ۞ سم‌داران

ungulate /ˈʌŋɡəʊlət, US -leɪt/ *noun, adjective*
(گیانەوەری) سم‌دار، بەسم، سمەوەر ۞ (جانور) سم‌دار

unhallowed *adjective*
ناپیرۆز، ناقانوونی، نایاسایی ۞ غیرمقدس، غیرقانونی

unhampered /*adjective*, unhampered by
ئازاد (لە)، سەربەست، بێ‌چاودێری، بێ‌بەرتەسکی، دیاری‌نەکراو، بێ‌دەستێوەردان ۞ فارغ از، بدون محدودیت

unhandsome *adjective*
لێ‌نەهاتوو، لێ‌نەوەشاو ۞ فاقد صلاحیت

unhandy *adjective*
1 بە ئاسانی هەڵناسووڕێ یان بەڕێوەنابرێ 2 دەستی ڕەقاس نییە، دەس‌ست، دەس‌خاو، دەستەوسان ۞ آنهندی

unhappily /ʌnˈhæpɪli/ *adverb*
بە نارەحەتی(یەوە)، بە دڵتەنگی‌یەوە، بە داخەوە ۞ با ناراحتی، متأسفانه

unhappiness *noun*
خەم، نارەحەتی، پەژارە، کۆڤان، خەفەت، ناقایلی، ناخۆشحاڵی، بێ‌خۆش‌نەبوون، ڕۆژەڕەشی، نەهامەتی، لێ‌قەوماوی، بەدبەختی ۞ اندوه، غصه، ناخشنودی، بدبختی

unhappy /ʌnˈhæpi/ *adjective* (unhappier, unhappiest)
نارەحەت، خەمبار، دڵتەنگ، کەساس، کز، مات، بەخەم، ڕۆژەڕەش، کڵۆڵ، قوڕبەسەر، سیاچارە، بەدبەخت، ناخۆشحاڵ، ناشاد، نارازی، ناقایل، نەگونجاو، ناڵەبار، نەشیاو، تاڵ، ناخۆش: ***to be/look/seem/sound unhappy*** ۞ غمگین، بدبخت، ناخشنود، نامناسب، ناگوار

unharmed /ʌnˈhɑːmd, US ʌnˈhɑːrmd/ *adjective*
زیان‌لێ‌نەکەوتوو، زەربەنەدیتوو، بێ‌قەزا، هیچ‌لێ‌نەهاتوو، بریندارنەکراو، ساخ، سلامەت ۞ بدون صدمه، بدون آسیب

unhatched *adjective*
سەرنەجووقاندوو، هەڵنەهێناو، سەردەرنەهێناو، سەری لە هێلکە نەهێناوەتە دەرەوە ۞ سر از تخم بیرون نیاورده

unhealthful *adjective*
بەزیان بۆ سلامەتی، بۆ لەش‌ساغی باش نییە ۞ مضر برای سلامتی

unhealthfulness *noun*
بەزیان بوون بۆ سلامەتی ۞ مضر بودن برای سلامتی

unhealthily /-ɪli/ *adverb*
ناسلامەتانە، بە شێوەیەکی ناساغ ۞ به طور ناسالم

unhealthiness *noun*
ناسلامەت‌بوون، زیان‌پێ‌گەیێنی، مەترسی‌داری ۞ ناسالم بودن، خطرناکی

unhealthy /ʌn'helθi/ *adjective* (unhealthier, unhealthiest)
ناسلامەت، خراپ، نەخۆش‌خەر، بەزیان، بەزەرەر، زیانپێگەیێن، سەربە زەرەر یان زیان، بەزەر، ناسروشتی، نائاسایی، نەخۆش، لەش‌بەبار، ناساز، ناساغ، مەترسی‌دار، پرمەترسی، ۞ *an unhealthy climate* : dangerous ناسالم، مضر، بیمار، غیرطبیعی، خطرناک

unheard /ʌn'hɜːd, US ʌn'hɜːrd/ *adjective*
نەبیستراو، گوێ‌لێ‌نەگیراو، بێ‌وەڵام ۞ نشنیده، بدون پاسخ

unheard-of /ʌn'hɜːd ɒv, US ʌn'hɜːrd ʌv/ *adjective*
بێ‌پێشینە، کەس‌نەبیستوو، لەوەپێش‌نەبوو، سەیر، باوەڕپێنەکراو، نائاسایی، سەیر، تازە ۞ بی‌سابقه، باورنکردنی، غیرعادی

unheated /ʌn'hiːtɪd/ *adjective*
بێ‌تین، گەرم نییە، بێ‌تین‌وگوڕ، بێ‌گوڕ ۞ بدون حرارت

unheeded /ʌn'hiːdɪd/ *adjective*
نەبیستراو، بە نەبیستراو، لەقەڵەم‌دراو، سەرنج‌پێ‌نەدراو، گوێ‌پێ‌نەدراو، پشت‌گوێ‌خراو، بەرشت‌نەگیراو، وەڵام‌پێ‌نەدراو: *Her warning went unheeded* ۞ مورد بی‌توجهی واقع‌شده

unhelpful /ʌn'helpfl/ *adjective*
بێهوودە، بێ‌قازانج، بێ‌سوود، بەکارنەهاتوو، بێ‌فایدە، یاریدەنەدەر: *an unhelpful response* ۞ بی‌فایده

unhelpfully /-fəli/ *adverb*
بە بێهوودەیی، بەکارنەهاتووانە ۞ به طور بی‌فایده

unhelpfulness *noun*
بێهوودەیی، بێ‌قازانجی، بێ‌سوودی، بەکارنەهاتوویی، بێ‌کەڵکی ۞ بی‌فایدگی

unheralded /ʌn'herəldɪd/ *adjective*
1 بێ‌ئاگادارکردنەوەی پێشوو، هۆشیاری پێ‌نەدراو، بێ‌ڕاگەیاندنی پێشتر، چاوەڕواننەکراو، لەناکاو، کوت‌وپڕ 2 (وەرزش) نەناسراو، نەناس ۞ 1 بدون اطلاع قبلی، غیرمنتظره 2 گمنام

unhesitating /ʌn'hezɪteɪtɪŋ/ *adjective*
نادوودڵ، یەکلایی‌یەوەبوو، شێلگیر، پتەو، سوور، تۆکمە، بەبڕیار، نەلەق ۞ بی‌تردید، راسخ، قاطع

unhesitatingly /ʌn'hezɪteɪtɪŋli/ *adverb*
لێبڕاوانە، شێلگیرانە، پتەوانە: *'Yes!' she said -tingly* ۞ به طور راسخ

unhindered /ʌn'hɪndəd, US -dərd/ *adjective*
بێ‌کۆسپ، ئازادانە، بێ‌کۆت‌وبەند، بێ‌گیروگرفت: *He was able to pass unhindered through several military checkpoints* ۞ بدون مانع

unhinged *adjective*
شێت، بناوێژ، تووش‌بوو بە نەخۆشی دەروونی ۞ دیوانه

unhip *adjective*
لەباوکەوتوو، کۆن، ناباو ۞ غیرمعمول

unhistorical *adjective*
نامێژوویی، نادیرۆکی، نە بەپێی مێژوو یان لێکدانەوە مێژوویی‌یەکان ۞ غیرتاریخی

unhistorically *adverb*
بە شێوەیێکی نامێژوویی، نادیرۆکانە ۞ بە طور غیرتاریخی

unholiness *noun*
ناپیرۆزی، نامبارەکی، مەترسی‌داری، پرمەترسی‌بوون ۞ نامقدس بودن، خطرناک بودن

unholy /ʌn'həʊli, US -'hoʊ-/ *adjective* (unholier, unholiest)
1 ناپیرۆز، نامبارەک، شەیتانی، خراپ، نگریس، ناحەز، شووم، بێ‌فەڕ، بێ‌ودم 2 نازیرانە، بێ‌ئەقلانە، شپرزە، پرمەترسی، مەترسی‌دار ۞ 1 نامقدس، شوم، نامیمون 2 موذیانه، نامعقول، خطرناک

unholy alliance *noun*
یەکێتی ناپیرۆز یان نگریس، یەک‌گرتوویی یان یەکێتی شەیتانی ۞ اتحاد نامقدس

unhoped-for *adjective*, also unhoped
چاوەڕواننەکراو، لەناکاو، پێش‌بینی‌نەکراو، بەهیوانەبوو ۞ غیرمنتظره

unhoused *adjective*
بێ‌ماڵ، بێ‌جێ‌وڕێ، بێ‌سەرپەنا ۞ بدون سرپناه

unhung *adjective*
هەڵنەواسراو، شۆڕەوەنەبوو ۞ آویزان‌نشده

unhurried /ʌn'hʌrid, US -'hɜːr-/ *adjective*
بێ‌پەلە، شێنەیی، لەسەرەخۆ، ئارام، هێدی، هێمن ۞ بدون شتاب

unhurriedly /ʌn'hʌridli, US -'hɜːr-/ *adverb*
(بە)نەسایی، بێ پەلە، بە شێنەیی، ئارام، سەری وەخت ۞ با تأنی

unhurt /ʌnˈhɜːt, US ʌnˈhɜːrt/ *adjective*
ســـــلامەت، نـــــابرین‌دار، زیـــــان‌نـــــەدیتوو، زەربـەلێ‌نەکـەوتوو، ئێشی‌پێ‌نەگەیشتوو، سـاغ، هیچ‌لێ‌نەهاتوو ۞ سالم، آسیب‌ندیده

unhygienic /ˌʌnhaɪˈdʒiːnɪk, US -ˈdʒen-/ *adjective*
ناخاوێن ۞ غیربهداشتی

unhygienically *adverb*
بە شێوەیێکی ناخاوێن، ناخاوێنانە ۞ بـە طـور غیربهداشتی

unhyphenated *adjective*
بێ‌تەقەل، بێ‌هێڵۆچکە (-) ۞ بدون خط پیوند

uni- /ˈjuːni/ *prefix*
پێشگر: تاک، یەک، تاق، تەنیا (لە *unus* لاتینەوە "one") ۞ پیشوند: یک، تک‌

uni /ˈjuːni/ *abbreviation pl.* unis, university, (BrE. informal)

Uniate /ˈjuːnɪeɪt/ *adjective, noun,* also Uniat
adj سـەربە کۆمەڵـەی کریـستانی رۆژهـەڵاتی ئـەوروپا و رۆژهـەڵاتی نزیـک *n* ئەنـدامی ئـەو کۆمەڵەیە ۞ یونییت

uniaxial /juːnɪˈæksɪəl/ *adjective*
یەک‌تەوەری، تاک‌تەوەری ۞ تک‌محوری

uniaxially *adverb*
یەک‌تەوەری‌یانە، بە شێوەیێکی تاک‌تەوەری ۞ بە طور تک‌محوری

unicameral /juːnɪˈkæmərəl/ *adjective*
یەک‌پارلیمانی، تاک‌ئەنجومەنی، تاک‌پارلەمانی ۞ تک‌پارلمانی

UNICEF /ˈjuːnɪsef/ *abbreviation* United Nations Children's Fund, formerly International Children's Emergency Fund
یونیــــــیف (= ســــندووقی منـــــاڵانی نەتــــەوە یەک‌گرتووەکان) ۞ یونیسف

unicellular /juːnɪˈseljələ(r)/ *adjective*
یـەک‌خانـەیی، تـاک‌خانـەیی: *unicellular organisms* ۞ تک‌یاخته‌ای

unicolour *adjective,* also unicoloured, US unicolor or unicolored
یەک‌رەنگ، تاک‌رەنگی ۞ تک‌رنگی

unicorn /ˈjuːnɪkɔːn, US -kɔːrn/ *noun*
1 یـەک‌شـاخ، تـاک‌شـاخ، کەرکـەدەن یـان کـەرگـەدەن (گیانـەوەرێکی خەیـاڵی، بـە لەشـی ئەسـپەوە، کلکی شێر و شـاخێ لـە نێوەراسـتی ناوچاوانی) 2 (مێژوویی) دەستەیێکی سێ ئەسپە کە دوانیان شان‌بەشان و یەکیان لە پێشەوە ۞ 1 تک‌شاخ 2 یونیکورن

unicorn fish *noun*
ماسـی شـاخ‌دار 1 [تـوخم *Naso* (هینـد و پاسـیفیک)] 2 جۆری ماسی‌یەپۆپنە crestfish [*Lophotes fiskii*] ۞ ماهی شاخ‌دار

unicuspid *adjective, noun*
adj یەک‌چوکلە *n* ددانی یەک‌چوکلە ۞ *adj* یک‌پایه *n* دندان یک‌پایه

unicycle /ˈjuːnɪsaɪkl/ *noun,* also monocycle
تـاک‌چەرخـە، یـەک‌چەرخـە، یـەک‌پێچکـەیی، تاک‌پێچکەیی ۞ یک‌چرخه

unicyclist *noun*
تـــاک‌چەرخەســـوار، یــــەک‌چەرخەســــوار ۞ یک‌چرخه‌ران

unidentifiable /ˌʌnaɪˈdentɪfaɪəbl/ *adjective*
لەناسین‌نەهاتوو، لێک‌ناکرێتەوە، نەناسراو، روون نییە، لەناسـینەوەنەهاتوو، ناناسـرێتەوە: *He had an unidentifiable accent* ۞ غیرقابـل شناسایی، ناشناختنی

unidentified /ˌʌnaɪˈdentɪfaɪd/ *adjective*
نـەناس، نەناسـیاو، لێکەوەنـەکراو ۞ ناشـــناس، شناسایی‌نشده

unidentified flying object = UFO

unidimensional *adjective*
یەک‌رەهەندی، تاک‌رەهەندی، یەک‌لایی ۞ تک‌بعدی

unidirectional *adjective*
یـەک‌لایـی، تـاک‌لایـەنی (دەسـوورێتەوە یـان کاردەکا): *a unidirectional microphone* ۞ تک‌جهتی

unidirectionality *noun*
یەک‌لایی‌بوون، یەک‌لایێتی، تاک‌لایەنێتی ۞ تک‌جهتی بودن

unidirectionally *adverb*
لەباری یەک‌لایی‌بوونەوە، بە شێوەیێ کە بۆ لایێ کاردەکا یان دەسوورێتەوە ۞ از لحاظ تک‌جهتی

UNIDO /juːˈniːdəʊ/ *abbreviation* United Nations Industrial Development Organization
یونیدۆ (= رێکخراوەی پەرەسەندنی پیشەسازی نەتەوە یـەک‌گرتووەکـان) ۞ یونیـدو (سـازمان توسعه‌ی صنعتی ملل متحد)

uniface *adjective*
(کۆین یان نیشان) یەک‌روو، یەک‌بەر، یەک‌دیو ۞ دارای یک رو

unification /juːnɪfɪˈkeɪʃn/ *noun*
یەکخـستن، یـەک‌گرتن، یـەک‌بـوون، یـەکێتی، یەک‌گرتوویی: *the unification of Germany* ۞ توحید، اتحاد، وحدت

Unification Church *noun*
رێکخراوەیەکی سـیاسی و دینی ئێفانجێلیـستیکی کە لە 1954 لە کۆریا لە لایەن سۆن میونگ موون(ەوە) Sun Myung Monn دامەزرا ۞ یونیفیکاسیون چرچ

unified *adjective*

یەکە، یەکپارچە، یەکگرتوو، یەکخراو، یەکالە، یەکشێوە ◌ واحد، متحد، یکنواخت

unifilar *adjective*
یەکلۆنە، یەکتا، یەکتا ◌ یکرشته

unifoliate *adjective*
یەکپەڕە، یەکگەڵا ◌ یکبرگ

unifolilate /ju:nɪˈfəʊlɪɪt/ *adjective*
یەکپەڕۆچکەیی، یەکپەڕی، یەکپەڕە ◌ برگچه‌ای

uniform /ˈju:nɪfɔ:m, US -fɔ:rm/ *adjective, noun*
adj یەکشێوە، یەکبیچم، یەکتەرز، یەکجۆر، یەکچەشن، یەکڕەوت، یەکسان، یەکدەست، یەکپارچە *n* 1 یونیفۆرم، هاوبەرگ، یەکبەرگ: *a military/police/nurse's uniform* 2 (نافەرمی، زۆرتر لە ئەمریکا) ئەفسەری پۆلیس (کە جلی یەکدەستی لەبەر دایە) 3 وشەکۆدێکی دەرخەری پیتی U (لە پێوەندی رادیۆییدا بەکاردێت) (uniformly *adv*: بە شێوەیەکی یەکشێوە، یەکڕەوتانە، یەکشێوانە: *The principles were applied uniformly across all the departments* ◊ *The quality is uniformly high*) ◌ *adj* هم‌شکل، یکنواخت، متحدالشکل، یکپارچه *n* 1 یونیفرم 2 پلیس 3 یونیفرم

uniformed /ˈju:nɪfɔ:md, US -fɔ:rmd/ *adjective*
هاوبەرگلەبەرکردوو، یونیفۆرمپۆشیو: *a -d chauffeur* ◌ یونیفرم‌پوشیده

uniformitarianism *noun*
(زەویناسی) تیۆرییێ کە پێی وایە گۆڕانەکانی توێکڵی زەوی بە درێژایی مێژووی زەویناسی لە ئەنجامی کاری ڕەوتە یەکدەست و بەردەوامەکاندا بووە (بڕوانە catastrophism) ◌ یونیفورمیتارینیسم

uniformity /ju:nɪˈfɔ:məti/ *noun*
یەکشێوەیی، یەکبیچمی، یەکتەرزی، یەکجۆری، یەکڕەنگی، یەکچەشنی، یەکڕەوتی، یەکسانی، یەکدەستی، یەکپارچەیی: *the drab uniformity of the houses* ◌ هم‌سانی، هم‌شکلی، یکنواختی

unifying *adjective*
یەکێتیدەر، یەکخەر ◌ وحدت‌بخش

unilateral /ju:nɪˈlætrəl/ *adjective*
یەکلایەنە، یەکتالی، یەکقۆڵی: *a unilateral decision* ◊ *a unilateral declaration of independence* ◌ یک‌طرفه، یک‌جانبه

unilateralism /ju:nɪˈlætrəlɪzəm/ *noun*
سیاسەتی چەکداماڵینی یەکلایەنە، یەکلایەنەگەری، یەکلایەنەخوازی ◌ یک‌جانبه‌گرایی

unilateralist /ju:nɪˈlætrəlɪst/ *noun*
یەکلایەنەخواز، یەکلایەنەگەر، لایەنگری چەکداماڵینی یەکلایەنە: *the defeat of the -eralists on nuclear disarmament* ◌ یک‌جانبه‌گرا

unilaterally /-rəli/ *adverb*
بە شێوەیەکی یەکلایەنە ◌ به طور یک‌جانبه

unilingual *adjective*, also monolingual
یەکزمانە، تاکزمانە ◌ یکزبانه

unilingualism *noun*
یەکزمان، تاکزمانی ◌ یکزبانگی

uniliteral /ju:nɪlɪtərəl/ *adjective*
یەکپیتی، تاکپیتی ◌ یک‌حرفی

unilocular /ju:nɪˈlɒkjʊlə/ *adjective*
(ڕووەکناسی و گیانەوەرناسی) یەککونە، تاکخانە، بە یەک بۆشاییەوە، تاکبۆشایی، بۆشاییێکی تیایە ◌ یک‌حفره‌ای

unimaginable /ˌʌnɪˈmædʒɪnəbl/ *adjective*
وێنانەکراو، نایەتە بەرچاو، باوەڕپێنەکراو، لەهێنانەبەرچاونەهاتوو: *unimaginable horror* ◊ *unimaginable wealth* ◌ غیرقابل تصور

unimaginably /ˌʌnɪˈmædʒɪnəbli/ *adverb*
وێنانەکراوانە، بە شێوەیێ کە نایەتە بەرچاو ◌ به طور غیرقابل تصور

unimaginative /ˌʌnɪˈmædʒɪnətɪv/ *adjective*
ناداهێنەر، ناتازەگەر، بێسەلیقە، ئاسایی، هیچەکە، ناخۆش، وەڕەسکەر: *an -aginative solution to a problem* ◌ بی‌ذوق، معمولی، کسل‌کننده

unimolecular *adjective*
(کیمیا) تاکگەردی، یەکمۆلۆکولی، تاکمۆلۆکولی ◌ تک‌مولکولی

unimpaired /ˌʌnɪmˈpeəd, US -ˈperd/ *adjective*
ساخ، ساغوسەلیم، بێخەوش، بێعەیب، سەلامەت، دەسلێنەدراو، زەربەنەدیتوو، زیانلێنەکەوتوو، زیانپێنەگەیشتوو ◌ سالم، صدمه‌ندیده

unimpeachable /ˌʌnɪmˈpi:tʃəbl/ *adjective*
باوەڕپێکراو، جێیمتمانە، بێخەتا، شکلێنەکراو، لێڕابینراو، گومانلێنەکراو، پتەو، تۆکمە، مکوم ◌ موثق، قابل اعتماد

unimpeachably /ˌʌnɪmˈpi:tʃəbli/ *adverb*
باوەڕپێکراوانە، بە شێوەیەکی گومانلێنەکراو ◌ به طور موثق

unimpeded /ˌʌnɪmˈpi:dɪd/ *adjective*
بێکۆسپ، بێتەگەرە، ئازاد، بێقورت، بێدەستێوەردان، بێگری: *an unimpeded view of the bay* ◊ *free and unimpeded trade* ◌ بدون مانع

unimportance /ˌʌnɪm'pɔːtns, US -'pɔːrtns/ *noun*
ناگرنگی، هیچی، سووکی، بەکارنەهاتوویی ۞ کم‌اهمیت بودن

unimportant /ˌʌnɪm'pɔːtnt, US -'pɔːrtnt/ *adjective*
ناگرنگ، هیچ، بەکارنەهاتوو، سووک، ئایەخ ۞ کم‌اهمیت، جزئی

unimpressed /ˌʌnɪm'prest/ *adjective*
کارتێ‌نەکراو، رانەکێشراو ۞ تحت تأثیر قرارنگرفته

unimpressive /ˌʌnɪm'presɪv/ *adjective*
ناسەرنج‌راکێش، ناسایی، ناتایبەتی ۞ غیرجالب، بدون جاذبه

unimproved *adjective*
1 ۞ 1 چاکەوەنەبوو 2 نەکێلراو، ئاوەدان‌نەکراو 1 بهبودنیافته 2 کشت‌نشده

uninformative /ˌʌnɪn'fɔːmətɪv, US -'fɔːrm-/ *adjective*
کەم‌زانیاری، بێ‌زانیاری (ئەوتۆ)، ناگایی ئەوتۆی تیانییە: *The reports of the explosion were brief and uninformative* ۞ فاقد اطلاعات کافی

uniformed /ˌʌnɪn'fɔːmd, US -'fɔːrmd/ *adjective*
ناناگادار، بێ‌ئاگا، بێ‌خەبەر، ناهایدار ۞ بی‌اطلاع

uninhabitable /ˌʌnɪn'hæbɪtəbl/ *adjective*
لەدانیشتن‌نەهاتوو، ژیانی تیاناکرێ، بۆ دانیشتن نایێ ۞ غیرقابل سکونت

uninhabited /ˌʌnɪn'hæbɪtɪd/ *adjective*
بێ‌دانیشتوو، بێ‌جێنوار، چۆل، چۆلگە، کەس‌لێ‌دانەنیشتوو ۞ بدون سکنه

uninhibited /ˌʌnɪn'hɪbɪtɪd/ *adjective*
(قسە)لەروو، لەروودانەماو، بێ‌پەردە، نەترس، بەجەرگ، بێ‌باک: *uninhibited dancing* (uninhibitedness *n*) ۞ رک، صریح، بی‌پروا

uninhibitedly /ˌʌnɪn'hɪbɪtɪdli/ *adverb*
لەروودانەماوانە، بێ‌ترس، لەروانە ۞ با صراحت

uninitiated /ˌʌnɪ'nɪʃieɪtɪd/ *adjective, noun*
adj سەرەنجەرنەکردوو، بێ‌ئەزموون، سەردەنەچوو، تێنەگەیشتوو، نەخاراو، خاو، ناشارەزا، تازەکار، ناشی *n* (the uninitiated) سەرەنجەرنەکردووان، کەسانی بێ‌ئەزموون، ناشارەزایان، تازەکاران ۞ *adj* ناوارد، بی‌تجربه، ناشی *n* (the uninitiated) افراد بی‌تجربه

uninjured /ʌn'ɪndʒəd, US -dʒərd/ *adjective*
زیانلێ‌نەکەوتوو، زەربەپێ‌نەگەیشتوو، ئێش‌پێ‌نەگەیشتوو، نابرین‌دار: *They escaped from the crash uninjured* ۞ بدون صدمه، بدون آسیب

uninspired /ˌʌnɪn'spaɪəd, US -'spaɪərd/ *adjective*
وەڕەس‌کەر، ناخۆش، ماندووکەر، دڵتەنگ‌کەر ۞ ملالت‌آور، کسل‌کننده

uninspiring /ˌʌnɪn'spaɪərɪŋ/ *adjective*
ناسەرنج‌راکێش، وەڕەس‌کەر، نەوروو‌ژێن، نەهەژێن، کارتێ‌نەکەر، هیچ، ناکاریگەر، دڵساردکەرەوە، ناهومێدکەر ۞ بی‌جاذبه، تأثیرناگذار

uninsurable *adjective*
لەبیمەنەهاتوو، بیمەهەڵنەگر، بیمە ناکرێ ۞ غیرقابل بیمه

unintelligence /ˌʌnɪn'telɪdʒəns/ *noun*
بێ‌ئەقڵی، نەفامی، گەوجی، گێلی، لاژگەیی، بێ‌مێشکی، حەپەیی، نەزیری، بێهۆشی ۞ بی‌عقلی، خنگی، کودنی

unintelligent /ˌʌnɪn'telɪdʒənt/ *adjective*
بێ‌ئەقڵ، نەفام، گەوج، گێل، لاژگ، بێ‌مێشک، حەپە، نەزیر، بێهۆش، گەوجانە، کەرانە، بێ‌ئەقڵانە، ناثاقلانە ۞ بی‌عقل، خنگ، کودن، نابخردانه

unintelligible /ˌʌnɪn'telɪdʒəbl/ *adjective*
لەتێگەیشتن‌نەهاتوو، ئاڵۆز، تێگەیشتن‌سەخت، لە تێگەیشتن نایە، گران، بێ‌واتا، بێ‌مانا (unintelligibility *n*) ۞ غیرقابل فهم، بی‌معنی

unintelligibly /-əbli/ *adverb*
لەتێگەیشتن‌نەهاتووانە، لە تێگەیشتن نایە ۞ بە طور نامفهوم

unintended /ˌʌnɪn'tendɪd/ *adjective*
نەویستراو، نەویستە، پێوەنەبوو، نەخوازراو ۞ ناخواسته، غیرمقصود

unintentional /ˌʌnɪn'tenʃənl/ *adjective*
نائانقەست، نامەبەست، نەزانستە، نائاگادارانە، ڕێکەوتی، بە هەڵکەوت: *Perhaps I misled you, but it was quite unintentional* ۞ غیرعمدی، اتفاقی

unintentionally /-ʃənəli/ *adverb*
بە شێوەیەکی نائانقەست، بە نائانقەست، دڵنەخواز، نەزانستە، نائاگادارانە، بە هەڵە، بە سەهو ۞ به طور غیرعمدی، ناآگاهانه، اشتباهاً

uninterested /ʌn'ɪntrəstɪd, US -trest-/ *adjective*
ناهۆگر، دڵ‌پێوەنەبوو، نادڵبەستە، ناتامەزرۆ، بێ‌خۆش‌نەبوو، گوێ‌پێ‌نەدەر، بێ‌خەیاڵ، کەمتەرخەم، نادەربەست ۞ بی‌علاقه، بی‌اعتنا

uninterestedly /ʌn'ɪntrəstɪdli, US -trest-/ *adverb*
گوێ‌پێ‌نەدەرانە، کەمتەرخەمانە، نادەربەستانە ۞ با بی اعتنایی

uninterestedness /ʌn'ɪntrəstɪdnəs, US -trest-/ *noun*

نــاهۆگری، دڵپێوەنــەبوویی، نادڵبەســتەیی، ناتامــەزرۆیی، گــوێپــێنــەدەری، بــێخەیاڵــی، کەمتەرخــەمی، نادەربەســتی ◇ بــی‌علاقگــی، بی‌اعتنایی

uninteresting /ʌn'ɪntrəstɪŋ, US -trest-/ *adjective*
ناسەرنجڕاکێش، نــاخۆش، بــێسەنگ‌ورەنــگ، ئاســایی، هیچەکــە، وەڕس‌کــەر، جاڕزکــەر ◇ بی‌جاذبه. غیرجالب

uninterrupted /ˌʌnˌɪntə'rʌptɪd/ *adjective*
بێ‌کۆسپ، بێ‌لەمپەر، ئازاد، بەرنەگیراو، هیچ‌شتێ لەبەردانــەبوو، بــێ‌ملۆزم، بــێ‌گــرێ، بــێ‌قــۆرت، بێ‌دەس‌تێوەردان، بێ‌پسانەوە، بێ‌وچان، لەپەستا، یەکبینــــە، لەســــەریەک، پــــشت‌ســــەریەک، یــــەک‌لــــەدوای‌یــــەک، continuous (uninterruptedly *adv*) ◇ بدون مانع، بی‌وقفه، پیوسته، یک‌ریز

uninuclear *adjective*
یەک‌ناوکی، تاک‌نیوکی ◇ تک‌هسته‌ای

uninucleate *adjective*
یەک‌ناوکی، تاک‌نیوکی ◇ تک‌هسته‌ای

uninventive *adjective*
ناداهێنەر ◇ ناخلاق

uninventively *adverb*
ناداهێنەرانە ◇ ناخلاقانه

uninventiveness *noun*
ناداهێنەری ◇ ناخلاقی

uninvited /ˌʌnɪn'vaɪtɪd/ *adjective*
بــێ‌بانگێشتن، بانگێشتن‌نــەکراو، لــێ‌نەگیــردراو، بانــگ‌نــەکراو، نەویــــستراو (uninvitedly /ˌʌnɪn'vaɪtɪdli/ *adv*) ◇ بــدون ناخوانــده، درخواست‌نشده

uninviting /ˌʌnɪn'vaɪtɪŋ/ *adjective*
ناخۆش، نەجوان، ناسەرنجڕاکێش، بێزاوی: *The water looked cold and uninviting* (uninvitingly *adv*) ◇ بی‌جاذبه، غیرجالب

uninvolved *adjective*
1 نائاڵۆز، ناپێچەڵاوپێچ، ناپێچاوپێچ 2 پێوەنەبوو، گیرنەکردوو، تێنەکەوتوو، تووش‌نەبوو، تێ‌نەگیر ◇ 1 ناپیچیده، نابغرنج 2 نادرگیر

union /'juːnɪən/ *noun*
1 یــەک‌خــستن، یــەکێتی، یــەک‌گرتــوویی، بوونەیەک، هەڤ‌گرتن: *the former Soviet Union* 2 هێمــــای یــــەکێتی، نیــــشانەی یــەک‌گرتــوویی 3 ڕێــک‌کــەوتن، یــەک‌کــەوتن، لهــەڤ‌هــاتن، سازان، گونجان 4 ســەرپێکەوەنان، جــووت‌بــوون، ژن‌ومێردایــەتی 5 یانــە، کــۆڕ 6 یــەکێتی کرێکاری: *I've joined the union a union member* 7 کوتاڵێ کە لە دوو جۆری بــەن یــان دەزوو دروســت بووبێ، ب.ت. کەتان یان هەوریشم یان خوری 8 پێکبەست، جەڕ یا مــۆرەی ماســووله 9 (the Union) هــەرێم یــا ئەیالەتــەکانی بــاکووری ئــەمریکا لــە شــەڕی نێوخۆییدا ◇ 1 اتحاد(یه)، وحدت 2 نماد اتحاد 3 موافقت، ســازگاری 4 ازدواج، وصــلت، پیونــد 5 باشگاه، انجمن 6 اتحادیــه‌ی کــارگری 7 یونیــون 8 مهره‌ی ماسوره 9 (the Union) یونیون

union card *noun*
کارتی یەکێتی (یانە) ◇ کارت اتحادیه‌ای

Union Flag = Union Jack

unionism /'juːnɪənɪzəm/ *noun*
سیــستمی یەکێتی‌یانە، باوەڕ بە بنەماکانی یەکێتی کرێکــاری، یــەکێتی‌خــوازی، یــەکێتی‌گــەری، یــەکێتی‌بــاوەری (لــەباری سیاســی‌یــەوە ب.ت. نێــوان بریتانیــا و ئیرلەنــدی بــاکووری) ◇ نظــام اتحادیه‌ای، اتحادیه‌گرایی، وحدت‌طلبی

unionist /'juːnɪənɪst/ *noun*
1 ئەنــدامی یــەکێتی کرێکــاری، لایــەنگری یــەکێتی‌یــە کرێکــاری‌یــەکان، یــەکێتی‌خــواز، یــەکێتی‌گــەر، یــەکێتی‌بــاوەڕ 2 یــەکێتی‌خــواز (ئیرلەندی باکووری لەگەڵ بریتانیای گــەورە) ◇ 1 عضو اتحادیه‌ی کــارگری، طرفــدار اتحادیــه‌هــای کارگری، وحدت‌طلب 2 یونیونیــست

unionistic *adjective*
یەکێتی‌خوازانــە، یــەکێتی‌گەرانــە، یــەکێتی‌باوەڕانــە ◇ وحدت‌طلبانه

unionization /ˌjuːnɪənaɪ'zeɪʃn, US -nə'z-/ *noun*, also unionisation
یەکخستن، یەکاندن، کردنەیەک، ڕێکخستن بۆ نێــو یــەکێتی کرێکــاری: *a high level of -nization* ◇ یگانه‌سازی، سازمان‌دهی اتحادیه‌ای

unionized *adjective*
ڕێکخــراو بــۆ نێــو یــەکێتی یــان یــەکێتی‌یــە کرێکــاری‌یــەکان: *unionized states* ◇ سازمان‌داده‌شده در اتحادیه‌های کارگری

Union Jack *noun*
1 ئاڵای بریتانیای گــەورە، ئاڵای بریتانیــا، ئاڵای ئینگلتەرە، ئاڵای یەکێتی 2 (union jack) ئاڵای نیشتمانی ئەمریکا ◇ 1 پرچم انگلــستان 2 پــرچم ملی امریکا

Union of Soviet Socialist Republics *noun, pl.*, or Soviet Union
یەکێتی سۆڤیەت، یەکێتی کۆمارەکــانی سۆڤیــەتی سۆشیالیـــست (جــاران 1922-91، پــازدە کۆمــار بوون) ◇ اتحاد جماهیر شوروی

union suit *noun*
کــراس و شەڵــواری یــەک‌پارچــە ◇ پیــراهن و شلوار یک‌پارچه

uniparental *adjective*
یەک‌باوانە، یەک‌دایک‌وباوکە ◇ از یک پدر و مادر

uniparous /juː'nɪp(ə)rəs/ *adjective*
یەکەزا، تاکەزێ، تاکەخەرە، یــەک‌گەراخــەرە ◇

یونی‌پاروس

uniplanar *adjective*
یەک‌ئاستی، تاک‌ئاستی، تاک‌ڕوویی ⬡ یک‌سطحی

unipod /'ju:nɪpɒd/ *noun*
یەک‌پایە، تاک‌لاق، یەک‌پاچکە (دەزگای وێنەگری) ⬡ یک‌پایە

unipolar *adjective*
1 یەک‌جەمسەری، تاک‌جەمسەری 2 (لەمەڕ خانەیێکی دەماری) خاوەنی تەوەرێکە axon ⬡ تک‌قطبی

unipolarity /-'lærɪti/ *noun*
یەک‌جەمسەریتی، تاک‌جەمسەریتی ⬡ تک‌قطبی بودن

unique /ju'ni:k/ *adjective*
تاق، تاک، تاق‌وتەنیا، بێ‌چوون(ب.ت. خودا)، تاقانە، بێ‌هاوتا، بێ‌ئاوەڵ، یەکتا، بێ‌وێنە، سەیر، نائاسایی ⬡ منحصربەفرد، بی‌نظیر، غیرعادی

uniquely /ju'ni:kli/ *adverb*
تەنیا: *He was a uniquely gifted teacher* ⬡ فقط

uniqueness *noun*
تاقی، تەنیایی، تاکی، تاق‌وتەنیایی، بێ‌هاوتایی، بێ‌وێنەیی، سەیریتی: *The author stresses the -ess of the individual* ⬡ منحصر بودن، بی‌نظیری

uniramous *adjective*, also uniramose
بێ‌لک، بێ‌لق، لق‌لێونەبوو ⬡ بی‌شاخە

uniserial *adjective*
(گیانەوەرناسی و ڕووەکناسی) یەک‌ڕیزی، تاک‌ڕیزە، یەک‌زنجیرە، تاک‌زنجیرە ⬡ یونی‌سریال

unisex /'ju:nɪseks/ *adjective*
(جل‌وبەرگ و هتد) ژنانە-پیاوانە، هەم ژنانە هەم پیاوانە ⬡ زنانە و مردانە

unisexual *adjective*
1 تاک‌ڕەگەزی، یەک‌ڕەگەزی، یەک‌ڕەگەزە 2 = unisex ⬡ یک‌جنسی

unisexuality *noun*
تاک‌ڕەگەزیتی، یەک‌ڕەگەزیتی، یەک‌ڕەگەزەبوون ⬡ یک‌جنسیتی

unisexually *adverb*
لەباری تاک‌ڕەگەزی‌یەوە ⬡ از لحاظ یک‌جنسی

unison /'ju:nɪsn/ *noun*, in unison
1 (موسیقا) هاودەنگی، هاونۆتی 2 پێکەوە، هەموو پێکەوە، بەیەکەوە، یەک‌دەنگ، یەک‌دەنگانە، یەکگرتووانە (لە فەرەنسیی کۆن یان لە late Latin *unisonus* لە -*uni* "تاک، یەک one" + *sonus* "دەنگ sound") ⬡ 1 هم‌صدایی، هم‌نتی 2 متفقاً، بە طور متحد

unisonous *adjective*, also unisonal or unisonant
1 (موسیقا) هاودەنگ، هاونۆت 2 یەک‌کەوتوو، سازاو، ڕێک‌کەوتوو ⬡ 1 هم‌صدا، هم‌نت 2 موافق

unit /'ju:nɪt/ *noun*
1 یەکە، ژمارە، دانە، دەنک: *The basic unit of society is the family* 2 (میلیتاری) یەکە، یەکینە 3 بەش، پشک، کەرت 4 (بیرکاری) یەک، یەکە ⬡ 1 واحد، عدد، تا 2 (نظامی) یکان 3 بخش 4 (ریاضیات) یکە

UNITAR /ju:'ni:tɑ:/ *abbreviation* United Nations Institute for Training and Research
یونیتار (= ئەنیستیتۆ یان دامەزرەی نەتەوە یەکگرتووەکان بۆ ڕاهێنان و توێژینەوە) ⬡ یونیتار

unitard /'ju:nɪtɑ:d/ *noun*
بەرگی یەک‌سەرەی تەنگ ⬡ یونیتارد

Unitarian /ju:nɪ'teərɪən, US -'ter-/ *noun*, *adjective*
n یەک(ە)باوەڕ، تاک‌باوەڕ (ئەندامی گرووپێکی ئایینی کریستانیەت کە باوەڕی بە سیانەی پیرۆز نیە و پێی‌وایە خودا یەکێکە) *adj* سەربەو باوەڕە ⬡ موحد، یونیتارین

unitarian /ju:nɪ'teərɪən, US -'ter-/ *noun*
تاک‌باوەڕ، یەک‌پەرست ⬡ موحد، یکتاپرست

Unitarian church *noun*
کلیسەی یونیتاریەن یان یەکەباوەڕ ⬡ کلیسای یونیتارین

unitarianism /-ɪzəm/ *noun*
یەک‌باوەڕی، تاک‌باوەڕی، یەک‌پەرستی ⬡ توحید، یکتاپرستی

Unitarianism /-ɪzəm/ *noun*
یەکەباوەڕی، یەک‌باوەڕی، تاک‌باوەڕی ⬡ یونیتارینیسم

unitary /'ju:nətri, US -teri/ *adjective*
یەکە، یەک‌پارچە، یەک‌تەختە، یەکاڵە، یەکگرتوو، سەربە یەکە، یەکەیی، undivided (unitarily *adv*) ⬡ واحد، یگانە، متحد، واحدی

united /ju'naɪtɪd/ *adjective*
یەکگرتوو، هاوگرتوو، یەک‌کەوتوو، یەک‌پارچە، یەک‌پار، یەکاڵە، یەک‌دەنگ، هەڤگرتی، هاوبەش، پێکەوەیی، بەکۆمەڵ، گەلەمپەری، دەستەیی، (بە)گەلی، combined: *a united effort* ◊ *a united family* :harmonious (unitedly *adv*) ⬡ متحد، متفق، جمعی، گروهی

United Arab Emirates *noun, pl.*
میرنشینە یەکگرتووەکانی عەرەبی ⬡ امارات متحدەی عربی

United Kingdom *noun*
پاتشایەتی یەکگرتوو، بریتانیا، بریتانیای گەورە، ئینگلتەرە، ئینگلستان (ئینگلتەرە، سکاتلەند،

وەیلز و ئیرلەندی باکووری) ◇ بریتانیا، انگلستان

the United Nations *noun*, the UN

ڕێکخراوەی نەتەوە یەکگرتووەکان ◇ سازمان ملل (متحد)

United States (of America) *noun*

وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا، ویلایەتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا (کورتەکەی the) (US, (the) USA ◇ ایالات متحدەی امریکا

United States Air Force *noun, abbreviation* USAF

هێزی ئاسمانی وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا (دامەزراو لە 1947) ◇ نیروی هوایی ایالات متحدەی امریکا

United States Army *noun, abbreviation* USA.

ئەرتەشی وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا (لەژێر دەسەڵاتی وەزارەتی بەرگری) ◇ ارتش ایالات متحدەی امریکا

United States Military Academy *noun, abbreviation* USMA

ئاکادیمیا یان ئاکادیمی وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا (لە باشووری ڕۆژهەڵاتی نیویۆرک) ◇ آکادمی نظامی ایالات متحدەی امریکا

United States Naval Academy *noun, abbreviation* USNA

ئاکادیمیا یان ئاکادیمی دەریایی وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا (لە ئاناپۆلیس Annapolis مێریلەند) ◇ آکادمی دریایی ایالات متحدەی امریکا

United States Navy *noun, abbreviation* USN.

هێزی دەریایی وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا (لەژێر دەسەڵاتی وەزارەتی بەرگری) ◇ نیروی دریایی ایالات متحدەی امریکا

unitholder *noun*

سەرمایەنەرەوە لە کۆمپانیای سەرمایەنانەوە، وەبەرهێنەر لە کۆمپانی وەبەرهێنان ◇ سرمایەگذار در شرکت سرمایەگذاری

unitive *adjective*

یەکگرتوو، هەڤگرتی، یەکخەر ◇ متحد، متحدکنندە

unitively *adverb*

یەکگرتووانە، بە شێوەیێکی یەکگرتوو ◇ بە طور متحد

unitization *noun*

1 (دا)بەشاندن یان دابەشکردن بۆ چەندین یەکەی جیاواز 2 یەکاندن، کردنە یەکەیی (وەک بە پێکەوەلکاندنی بەشەکان) ◇ 1 تقسیم بە واحدهای مجزا 2 واحدسازی، ایجاد یک واحد

unit membrane *noun*

پەردەی یەکە یان یەکینە: جۆری پەردەی خانەکان و کۆمەڵێ ئەندامچەی جۆراوجۆر، جاران وەک پێکهاتەیێکی سێتوێیی لەگەڵ توێیێکی چەوری ناوەکی و دوو توێی پرۆتئینی دادەنرا و ئێستا وەک دووتوێی phospholipids ی ڕەوندە باسی دەکرێ ◇ غشای واحد

unit price *noun*

(فاکتور) نرخی یەکە یا بە دەنک، یەکەبایی، دەنکەبایی ◇ قیمت واحد

unit pricing *noun*

نرخدانانی یەکە(یەکە)، نرخدانانی بە دەنک ◇ قیمتگذاری واحد

unit rule *noun*

دەستوور یان قانوونی یەکە، دەستووری یەکینە: ڕێسا یان دەستوورێ کە بە پێی ئەو دەنگەکانی کۆبوونەوەیێکی سیاسییە نەتەوەیی بە گوێرەی یەکەیێکی دەنگ دەژمێردرێ ◇ قاعدەی واحد

units *noun, pl.*

(بیرکاری) یەکەکان، یەکان ◇ یکان

unit trust *noun*

کۆمپانیای سەرمایەنانەوە، نیوکۆیی وەبەرهێنان ◇ شرکت سرمایەگذاری

unity /ˈjuːnəti/ *noun, pl.* unities

1 یەکێتی، یەکگرتوویی، یەکایەتی، یەکگرتوویی، یەکبوون، هاوگرتوویی، تەبایی، ڕێککەوتن، سازان، (پێکەوە)گونجان، یەکپارەتی، یەکپارچەیی، یەکدەستی، یەکالەیی 2 یەکە، یەکینە 3 ژمارەی یەک، یەکە ◇ 1 وحدت، اتفاق، اتحاد، هماهنگی، یکپارچگی 2 واحد 3 عدد یک

Univ *abbreviation* University

univalent *adjective, noun*

adj یەکهاوهێز، تاکهاوهێز(ە) *n* (زیندەناسی) کرۆمۆزۆمی یەکهاوهێزی ◇ *adj* یکظرفیتی *n* کروموزوم یکظرفیتی

univalve /ˈjuːnɪvælv/ *adjective, noun*

(گیانەوەرناسی) *adj* یەکلەبکەیی، تاکلەبکەیی *n* لەشنەرمی یەکلەبکەیی ◇ *adj* یککفەای *n* نرمتن یککفەای

universal /juːnɪˈvɜːsl, US -ˈvɜːrsl/ *adjective, noun*

adj گشتی، هەموویی، هەمەکی، گەلەمپەری، گشتگرەوە، گشتگیر، تێکرایی، جیهانداگر، جەهانی، جیهانی، ڕەها: *universal health* ◊ *universal cultural patterns* ◊ *coverage* *n* (لۆژیک) دۆزی گشتی ◇ *n -versal practices* *adj* همگانی، کلی، جهانی، مطلق *n* قضیەی کلی

universal compass *noun*

جۆرێ پرگار کە پایەکانی زۆر دەکرێنەوە و بۆ کێشانی بازنەی گەورە بەکاردێ ◇ نوعی پرگار

universal coupling = universal joint

universal donor *noun*

خوێن‌دەر یان پێدەری گشتی: کەسێ بە کۆمەڵ یان جۆری خوێنی O ◌ اهداکنندەی همگانی
universal grammar *noun, abbreviation* UG
ڕێزمانی گشتی، ڕێزمانی جیهانی: کۆمەڵە دەستوور یان ڕێسایێ کە وا بیردەکرێتەوە بتوانن هەموو زمانەکان باس بکەن؛ لێکۆڵینەوەی بنەما گشتی‌یەکان general principles کە باوەڕ وایە بێتە بنچینە بۆ دیاردە ڕێزمانی‌یەکانی grammatical phenomena هەموو زمانەمان؛ هەروەها خودی ئەو بنەمایانە کە وەک بەشێ لە توانایی خۆماکی مرۆڤ بۆ فێربوونی زمانێ سەیر دەکرێ ◌ دستور زبان همگانی، دستور همگانی
universal indicator *noun*
(کیمیا) نیشانەرەوەی گشتی (= بۆ تاقی‌کردنەوەی ترشەڵۆکەکان و ئالکالی‌یەکان و بۆ دیاری‌کردنی pH بەکاردێتێ) ◌ معرف همگانی
universalism *noun*
1 گشتێتی، گشتی‌بوون، گەلەمپەرێتی، هەروەها universality 2 پانتایی‌یێکی گشتی نالیج و چالاکی‌یەکان 3 (زۆرتر Universalism) ڕێبازێکی دین‌ناسانە theological کە پێی وایە هەموو مرۆڤ لە ئاخرا ڕزگار دەبێ؛ بنەماکان و کردارەکانی کۆمەڵێکی کریستیانی لیبراڵ کە لە سەدەی 18 دا دامەزرا و لە بنەڕەتا ئەو باوەڕی ڕزگاری گشتی پەرە پێدەدا و ئێستا لەگەڵ Unitarianism بووەتە یەک ◌ 1 عمومیت، کلیت 2 گسترەی همگانی دانش‌ها و فعالیت‌ها 3 یونیورسالیسم
universalist *noun*
یونیڤێرسالیست ◌ یونیورسالیست
universalistic *adjective*
یونیڤێرسالیستی ◌ یونیورسالیستی
universality /ju:nɪvɜ:'sæləti, US -vɜ:r's-/ *noun, pl.* universalities
گشتێتی، گشتی‌بوون، گەلەمپەرێتی، جیهانداگرێتی، دنیاداگرتوویی، گشتگرەوەیی، گشتگیرێتی، جیهان‌گیری: *the -ity of religious experience* ◌ عمومیت، کلیت، جهان‌شمولی
universalizability *noun*
لەگشتاندن‌هاتوویی ◌ تعمیم‌پذیری
universalizable *adjective*
لەگشتاندن‌هاتوو، دەگشتێنرێ ◌ تعمیم‌پذیر
universalization *noun*
گشتاندن، گشتی‌کردن ◌ تعمیم
universal joint *noun*
(میکانیک) قوفڵی گاردان، پێکبەستی گشت‌لایەنە، جومگەی چوارپەڕ یان چوارلایی ◌ قفل گاردان، قفل چهارپر
universally /ju:nɪ'vɜ:səli, US -'vɜ:rs-/ *adverb*
بە گشتی، بە شێوەیەکی هەموویی، بە شێوەیەکی جیهانی، دنیاداگرتووانە: *The theory does not apply -iversally* ◌ به طور کلی، به طور جهانی
universal product code /ju:nɪ'vɜ:səli, US -'vɜ:rs-/ *noun*
بارکۆد، کۆدی بەرهەمی جیهانی ◌ بارکد
universal recipient *noun*
وەرگری گشتی: کەسێ بە کۆمەڵ یان جۆری خوێنی AB کە دەتوانێ لە هەر کۆمەڵێکی خوێنی خوێن وەرگرێ ◌ گیرندەی همگانی
universal stage *noun*
جۆرێ theodolite چکۆلە، بۆ شی‌کردنەوەی پێتڕۆگرافی‌یانەی petrographic بەردەکان بەکاردێتێ ◌ نوعی تئودولیت
Universal Time *noun*
کاتی جیهانی ◌ زمان بین‌المللی
universe /'ju:nɪvɜ:s, US -vɜ:rs/ *noun*
1 جیهان، جەهان، گیتی، دنیا، گەردوون: *theories of how the universe began* 2 بوار، پانتایی، مەڵبەند: *He lives in a little universe of his own* ◌ 1 *the moral universe* جهان، عالم، کیهان 2 گستره، حوزه
university /ju:nɪ'vɜ:səti, US -'vɜ:rs-/ *noun, adjective, pl.* universities
n 1 زانکۆ، زانستگا، زانستگە، دانشگا 2 *n* ئەندامانی زانکۆ *adj* زانکۆیی، زانستگایی ◌ *n* 1 دانشگاه 2 دانشگاهیان *adj* دانشگاهی
univocal /ju:nɪ'vəʊk(ə)l, US ju:'nɪvək(ə)l/ *adjective*
یەک‌واتا، تاک‌مانا، ڕوون، دیار؛ :unambiguous *in search of a morally univocal answer* ◌ دارای معنای واحد، واضح
univocality *noun*
یەک‌واتایی، تاک‌مانایی، ڕوونی ◌ معنای واحد، وضوح
univocally *adverb*
بە ڕوونی، یەک‌واتایانە ◌ به وضوح
unjoined *adjective*
پێکەوەنەبەستراو، لێک‌جیا، لێک‌هەڵبڕاو ◌ غیرمتصل
unjointed *adjective*
بێ‌جومگە، بێ‌بەند، یەکسەرە، یەک‌پارچە ◌ بدون مفصل
unjust /ˌʌn'dʒʌst/ *adjective*
بێ‌داد، نادادپەروەرانە، ناجوامێرانە، ناپیاوانە، بێ‌ئینسافانە، نادروست، نامەردانە، ناژیرانە، زاڵمانە، بێجێ، نابەجێ، ناحەق، نابەرحەق، ناڕەوا (unjustness *n* ؛unjustly *adv*) ◌ بی‌عدالت، غیرمنصفانه، نامعقول، ناحق
unjustifiable /ʌn'dʒʌstɪfaɪəbl/ *adjective*
ناژیرانە، بێ‌ئەقڵانە، ناناقڵانە، بێجێ، ناحەق، نابەرحەق، نادروست، پڕهەڵە، نابەجێ، هیچ،

لەپاساونەهاتوو، نەبەخشراو، پاکانەبۆنەکراو: *an*
unjustifiable delay ◇ نامعقول، توجیەناپذیر
unjustifiably /-əbli/ *adverb*
لەپاساونەهاتووانە، بێجێ، نادروستانە، بە ناحەقی، ناڕەوایانە ◇ بە طور توجیەناپذیر، بە طور نامعقول
unjustified /ʌn'dʒʌstɪfaɪd/ *adjective*
ناڕێزانە، بێ‌نەقلانە، نائاقلانە، بێجێ، ناحەق، نابەرحەق، نادروست، نابەجێ، نادادپەروەرانە، دوور لە داد ◇ ناموجە، غیرمنصفانە
unjustly /ˌʌn'dʒʌstli/ *adverb*
(بە شێوەیەکی) نادادپەروەرانە، زاڵمانە ◇ بە طور غیرعادلانەای
unkempt /ˌʌn'kempt/ *adjective*
شێواو، ئاڵۆسکاو، تێک‌ئالاو، شانەنەکراو، دانەهێنراو، شپرزە، شڵ‌وشێواو، ناڕێک‌وپێک، تێکەڵ‌وپێکەڵ، هیچ‌بەسەرهیچەوەنەبوو: ◊ *unkempt hotel rooms* ◊ *unkempt hair* ◊ *unkempt prose* ◇ نامرتب، ژولیدە، درهم‌ریختە
unkind /ˌʌn'kaɪnd/ *adjective*
نادڵسۆز، خۆش‌نەویستوو، دڵڕەق، بێ‌بەزەیی، زاڵم، زۆردار، زاڵمانە، بێ‌بەزەیی‌یانە، بێدادانە، زاڵمانە، ناخۆش، ناشیرین، ناحەز، دزێو، ◇ cruel ,harsh ,inclement نامهربان، بی‌رحمانە، زنندە
unkindly /ˌʌn'kaɪndli/ *adverb*
بێدادانە، بێ‌ڕەحمانە، زاڵمانە، نادڵسۆزانە، دڵڕەقانە: *'That's your problem,' she remarked -dly* ◇ بی‌رحمانە، از روی نامهربانی
unkindness /ˌʌn'kaɪndnəs/ *noun*
نادڵسۆزی، خۆش‌نەویستوویی، ناحەزی، ناشیرینی، دزێوی، ناخۆشی ◇ نامهربانی، زشتی
unknowable /ʌn'nəʊəbl, US -'noʊ-/ *adjective*
لەناسین‌نەهاتوو، ناناسرێتەوە، پێی نازانرێ، لەتێگەیشتن‌نەهاتوو، پێی پێنابردرێ، نەناسراو، نەزانراو ◇ شناخت‌ناپذیر، غیرقابل درک، ناشناختە
unknowing /ʌn'nəʊɪŋ, US -'noʊ-/ *adjective*
نەزانیو، نائاگادار، بێ‌خەبەر، ناهایدار، ئاگالێ‌نەبوو ◇ ناآگاه، غافل
unknowingly /ʌn'nəʊɪŋli, US -'noʊ-/ *adverb*
بێ‌ئەوەی بزانێ، لە ڕووی نەزانی‌یەوە، نەزانیوانە، نائاگادارانە: *She had unknowingly broken the rules* ◇ ندانستە، بە طور ناآگاه
unknown /ˌʌn'nəʊn, US -'noʊn/ *adjective, noun*
adj 1 نەزانراو، بێ‌نەزانراو، ڕێ‌پێنەبراو، نەناس، کەسنەزان، بێ‌ناوونیشان، بێ‌ناو، بێ‌نێوبانگ، نەناسراو، کەس‌نەناس: *a species of insect previously -known to science* 2 نادیار، روون نییە *n* 1 شتی نەناسراو یان بێ‌نەزانراو 2 مرۆی کەس‌نەناس یان نەناس ◇ *adj* 1 ناشناختە، مجهول، ناشناس، گمنام 2 نامشخص *n* 1 امر ناشناختە 2 شخص گمنام
unknown quantity *noun*
بڕی نەزانراو ◇ مقدار مجهول
unknown sample *noun*
نموونەی نەزانراو ◇ نمونەی مجهول
Unknown Soldier *noun*, also Unknown Warrior
سەربازی نەناسراو یان بێ‌ناو ◇ سرباز گمنام
unlabelled *adjective*, US unlabeled
بێ‌یافتە، بێ‌بەرچەسپ، بێ‌لەیبل، لەیبل لێ‌نەنراو ◇ بدون برچسب
unladen /ˌʌn'leɪdn/ *adjective*
(بارکێش و هتد) بێ‌بار، بارلێ‌نەنراو، بەتاڵ، خاڵی، بارنەکراو: *a vehicle with an unladen weight of 3000 kg* ◇ بدون بار، بارگیری‌نشدە
unlawful /ʌn'lɔːfl/ *adjective*
ناقانوونی، نایاسایی، قەدەخە، نە بەپێی زاکوون یان قانوون، پێچەوانەی یاسا، حەرام، illegal ◇ غیرقانونی
unlawfully /-fəli/ *adverb*
بە شێوەیەکی ناقانوونی، بە پێچەوانەی قانوون ◇ بە طور غیرقانونی
unlawfulness /ʌn'lɔːflnəs/ *noun*
ناقانوونێتی، نایاسایی‌بوون، بەپێی زاکوون نەبوون، حەرام‌بوون ◇ غیرقانونی بودن
unleaded /ˌʌn'ledɪd/ *adjective, noun*
adj بێ‌قورقوشم، بێ‌سورب *n* بێنزینی بێ‌سورب یان بێ‌قورقوشم: *-aded is cheaper than diesel* ◇ *adj* بدون سرب *n* بنزین بدون سرب
unlearned *adjective*
فێرنەکراو، لەبیرکراو، لەبیرەوەچوو، دەرس‌نەخوێندوو، وازلێ‌هێنراو، کوێرەوەبوو ◇ نیاموختە، درس‌نخواندە، فراموش‌شدە
unleavened /ˌʌn'levnd/ *adjective*
(نان) هەڵنەهاتوو، لۆش، فەتیر ◇ فطیر
unless /ən'les/ *conjunction*
مەگەر، مەگەر ئەوەی‌کە، تاکوو، هەتاکوو ◇ مگر این‌کە
unlettered /ˌʌn'letəd, US -tərd/ *adjective*
نەخوێندەوار، بێ‌سەواد، دەرس‌نەخوێندوو، ناڕۆشنبیر ◇ بی‌سواد، نافرهیختە
unlicensed /ʌn'laɪsnst/ *adjective*
1 بێ‌دەستوورنامە، قاچاخی، ڕێگەنەدراو: *an unlicensed vehicle* 2 ناقانوونی ◇ 1 بدون پروانە 2 غیرمجاز
unlike /ˌʌn'laɪk/ *adjective, preposition*
لێک‌نەچوو، شێوەی یەک‌تر نەداو، ناوەک‌یەک،

جیاواز، ناهاوشێوه، به پێچەوانەی، نه وەکو ۞ ناهمانند، متفاوت، برخلاف

unlikely /ʌn'laɪkli/ *adjective* (unlikelier, unlikeliest)
دوور، نەشـیاو، ڕێ تێنـەچوو، لەوەنـەچوو، لەوەناچێ، ڕێی تێناچێ، :improbable *an unlikely outcome* ۞ غیرمحتمل، بعید

unlimited /ʌn'lɪmɪtɪd/ *adjective*
دیاری‌نەکراو، بێ‌سنوور، له ڕادەبەدەر، بێ‌داد، له ئەندازبەدەر، بێ‌هەژمار: *You will be allowed unlimited access to the files* ۞ نامحدود، بی‌حد و حصر

unlined¹ /ˌʌn'laɪnd/ *adjective*
1 (کاغز و هتد) بێ‌هێڵ، بێ‌خەت، سادە 2 (پێست و هتد) بێ‌چین، گنج تێ‌نەکەوتوو، بێ‌گرێ، ساف، لووس ۞ 1 بی‌خط 2 بدون چروک

unlined² /ˌʌn'laɪnd/ *adjective*
(جل‌وبەرگ و هتد) بێ‌بەر ۞ بی‌آستر

unlisted /ˌʌn'lɪstɪd/ *adjective*
(ژمارە تەلەفون) نەنووسراو له ژمارەنامە، نهێنی، لیستەنەکراو، نەنووسراو (تۆمارنەکراو) له لیستەدا (ب.ت. له نرخەکانی بورس‌دا): *an unlisted company* ۞ محرمانه، ثبت‌نشده در فهرست

unlit /ˌʌn'lɪt/ *adjective*
1 تاریک، بێ‌چرا، بێ‌شەوق، بێ‌ڕووناکی 2 (جگەرە و هتد) هەڵنەکراو، دانەگیرساو، دانەیساو، نەگرتوو ۞ 1 تاریک 2 روشن‌نشده

unlivable = uninhabitable

unlocked /ˌʌn'lɒkt, US ˌʌn'lɑːkt/ *adjective*
دانەخراو، گاڵەنەدراو، قوفڵ‌نەکراو، هەڵنەپێکراو، قایم‌نەکراو، هەڵگیراو، کراوە: *Don't leave your desk unlocked* ۞ قفل‌نشده، باز

unloocked-for /ʌn'lʊkt fɔː(r)/ *adjective*, also unloocked
چاوەڕوان‌نەکراو، پێشبینی‌نەکراو، بەتەمانەبوو، بەهیوانەبوو ۞ غیرمنتظره

unlovable *adjective*
لەبەرچاوکەوتوو، خۆشنەویستراو، کەس‌بەخۆوەنەگرتوو ۞ دوست‌نداشتنی

unloved /ˌʌn'lʌvd/ *adjective*
لەبەرچاوکەوتوو، خۆشنەویستراو، دیز، کەس‌خۆشنەویستوو، کەس‌بەخۆوەنەگرتوو: *unloved children* ۞ دوست‌نداشتنی

unlovely /ˌʌn'lʌvli/ *adjective*
ناحەز، ناشیرین، نەجوان، دزێو، کرێت، ناخۆش، :unpleasant ,disagreeable *an unlovely building* ۞ کریه، زشت، ناخوشایند

unloving *adjective*
نادڵسۆز، دڵسارد، دڵرەق، بێ‌دڵ، کەس‌خۆشنەویستوو ۞ نامهربان

unluckily /ʌn'lʌkɪli/ *adverb*
به داخەوە، مخابن، unfortunately ۞ متأسفانه

unluckiness /ʌn'lʌkinəs/ *noun*
ڕۆژەڕەشی، بەدبەختی، قوڕبەسەری، مەینەتی، لێ‌قەوماوی، سیاچارەیی، ناوچاوان‌نەهێناوی، نەهامەتی، نەگبەتی، نگریسی، بێ‌ودمی ۞ بدبختی، بدبیاری، بدیمنی

unlucky /ʌn'lʌki/ *adjective* (unluckier, unluckiest)
ڕۆژەڕەش، بەدبەخت، قوڕبەسەر، بێ‌شانس، بێ‌بەخت، بۆنەهاتوو، لێ‌قەوماو، نەگبەت، سەرسووتاو، ناوچاوان‌نەهێناو، پڕنەهامەتی، تاڵ، ناخۆش، نگریس، نەگریس، سیاچارە، نەهامەتی‌ڕووتێ‌کردوو، بێ‌ودم، شووم، بێ‌فەڕ: *By some -cky chance, her name was left off the list* ◊ *an -ky number* ◊ *an unlucky year* ۞ بدشانس، ناگوار، بدشگون، شوم

unmade /ˌʌn'meɪd/ *adjective*
1 (تەختی خەو) شێرزە، شێواو، شروشێرزە، ناڕێک‌وپێک: *an unmade bed* 2 (ڕێگا) قیرتاونەکراو، قیرڕێژنەکراو، خاکی ۞ 1 (تخت‌خواب) به‌هم‌ریخته 2 (جاده) خاکی

unmanageable /ʌn'mænɪdʒəbl/ *adjective*
1 کۆنترۆڵ‌نەکراو، دەس‌بەسەرداگیراو، نەحەواوە، نەعاملاو، لەکۆنترۆڵ‌بەدەر، خراپ، بەڕێوەنەبراو، مەهارنەکراو، هەڵنەسووڕێتراو، بەڕێوەنابرێ، ڕێک‌وپێک ناکرێ 2 سەربزێو، خۆسەر، یاغی (unmanageableness *n*) (unmanageably *adv*) ۞ 1 مهارنشدنی، ادارەنشدنی، مرتب‌نشدنی 2 نافرمان

unmanly /ʌn'mænli/ *adjective*
سست، ترسەنۆک، حیز، ناپیاوانە، نامەردانە، ژنانە، حیزانە، دەڵەچانە، effeminate ,cowardly (unmanliness *n*) ۞ ضعیف، غیرمردانه

unmanned /ˌʌn'mænd/ *adjective*
1 بێ‌سوار، ئۆتوماتیک، خۆکارکردوو: *an - nned spaceflight* 2 بێ‌کارکەر، بێ‌فەرمانبەر ۞ 1 بدون سرنشین، اتوماتیک 2 بدون کارمند

unmanned spacecraft *noun*
کەشتی ئاسمانی بێ‌سوار ۞ فضاپیمای بدون سرنشین

unmannerly /ʌn'mænəli, US -nərli/ *adjective*
بێ‌ڕەوشت، بێ‌تەربیەت، بێ‌ئەدەب، هیچ‌وپووچ، بێ‌ڕەوشتانە، ڕووداراـنە، discourteous (unmannerliness *n*) ۞ بی‌ادب، گستاخانه

unmarked /ʌn'mɑːkt, US ʌn'mɑːrkt/ *adjective*
1 بێ‌نیشانە، بێ‌دروشم، بێ‌درف، بێ‌بەرژەنگ، بێ‌ئارم، بێ‌نیشان 2 بێ‌دەنگ‌وهەرا، بێ‌دەنگ ۞ 1 بدون علامت، بدون آرم 2 بی‌سر و صدا

unmarried /ˌʌnˈmærid/ *adjective, noun*
ڕەبەن، تەنیا، سەڵت، دەمڕووت، بێهاوسەر،
ژن‌نەهێناو، مێردنەکردوو: *He remained*
unmarried all his life ◌ مجرد، ازدواج‌نکرده

unmatched /ˌʌnˈmætʃt/ *adjective*
بێهاوتا، بێوێنە، بێبەرامبەر ◌ بی‌نظیر، بی‌مانند

unmeaning *adjective*
بێمانا، بێواتا، هیچ، هیچ‌وپووچ، پڕوپووچ ◌
بی‌معنی

unmeasurable *adjective*
لەپێوان‌نەهاتوو، ئەندازە ناگیرێ، ناپێورێ ◌
غیرقابل اندازه‌گیری

unmeasured *adjective*
1 نەپێورا، ئەندازەنەگیراو 2 (وێژەیی) بێئەندازە،
لەڕادەبەدەر، دیاری‌نەکراو ◌ 1 اندازه‌گیری‌نشده
2 بیش از حد، نامحدود

unmelodious *adjective*
ناخۆش‌ئاواز، ناموسیقایی، نائاوازین، ناخۆش،
ناجۆر، بێئاهەنگ ◌ ناخوش‌آهنگ، ناهنجار

unmemorable /ʌnˈmemərəbl/ *adjective*
لەبیرکراو، لەبیرەوەچوو، لەیادکراو، کوێرەوەبوو
◌ فراموش‌شده، به‌یادنماندنی

unmentionable /ʌnˈmenʃənəbl/ *adjective*
نەوتراو، لەوتن‌نەهاتوو، ناوترێ، باس ناکرێ،
ترسناک، پڕمەترسی، شەرماوی: *an -tionable*
topic ◌ نگفتنی، هولناک، ذکرنکردنی

unmentionables *noun, pl.*
جلی بنەوە، کنجی ژێرەوە ◌ لباس‌های زیر

unmerciful *adjective*
بێبەزەیی، دڵڕەق، زۆردار، زاڵم، بێڕوحم ◌
بی‌رحم، ستمگر

unmercifully *adverb*
زاڵمانە، بێبەزەییانە، دڵڕەقانە، زۆردارانە ◌
بی‌رحمانه

unmet /ˌʌnˈmet/ *adjective*
(داوا و هتد) جێبەجێ‌نەکراو، بەدی‌نەهاتوو،
ڕازی‌نەکراو، قایل‌نەکراو: *a report on the -met*
needs of elderly people ◌ برآوردنشده

unmetalled *adjective*
(بریتانیا، ڕێگاوبان) ڕووەکەی ڕەق نییە ◌
آن‌متالد

unmindful /ʌnˈmaɪndfl/ *adjective*
لەبیربەرەوە، فەرامۆش‌کار، کەمتەرخەم،
گوێ‌پێنەدەر، نادەربەست، بێفکر: inattentive
careless ◌ فراموش‌کار، بی‌اعتنا، بی‌ملاحظه

unmissable /ʌnˈmɪsəbl/ *adjective*
کە نابێ گوێی پێنەدەی، زۆر پێویست، کە نابێ
لە دەس بچێ: *an unmissable opportunity*
◌ که نباید ندیده گرفته شود

unmistakable /ˌʌnmɪˈsteɪkəbl/ *adjective*
دیار، ڕۆشن، ئاشکرا، بێئەملاوئەولا،
بێچەندوچوون، گومان‌لێنەکراو: *Her accent*
was -istakable ◌ حتمی، هویدا، اشتباه‌نشدنی

unmistakably /-əbli/ *adverb*
بێ گومان، بێشک، بێ هیچ شک و گومانێ،
بێئەملاوئەولا ◌ یقینا

unmitigated /ʌnˈmɪtɪɡeɪtɪd/ *adjective*
تەواو، ڕەبەق، ئازگار، ڕەها، سەخت، گران،
کەمەوەنەبوو، دانەمرکاو، absolute
(unmitigatedly *adv*) ◌ کامل، مطلق، شدید،
کاهش‌نیافته

unmixed *adjective*
پەتی، ناتێکەڵ، پاک، وێژە ◌ خالص

unmolested /ˌʌnməˈlestɪd/ *adjective*
دەس‌درێژی پێنەکراو، دەس‌بۆنەبراو، ئازاد،
بێکۆسپ، بێملۆزم ◌ مورد تجاوز قرارنگرفته،
بدون مزاحمت

unmoral = amoral

unmotivated *adjective*
1 نەبزوێنراو، هان‌نەدراو 2 بێهاندەر یان
پاڵنەری بەرچاو ◌ 1 تحریک‌نشده 2 بدون
انگیزه‌ی واضح

unmoved /ˌʌnˈmuːvd/ *adjective*
1 کەمتەرخەم، گوێ‌پێنەدەر، کارلێنەکراو،
نەبزوێنراو 2 جێگیر، گیرساوە، تەکان‌نەخواردوو،
بەندبوو، لەسەر جێی خۆی، چەقیو (لە شوێنی‌دا)
◌ 1 بی‌اعتنا، تحت تأثیر قرارنگرفته 2 ثابت

unmusical /ˌʌnˈmjuːzɪkl/ *adjective*
(دەنگ) ناخۆش: *His voice was harsh and*
unmusical ◌ گوش‌خراش

unmusicality *noun*
(دەنگ) ناخۆشی ◌ گوش‌خراشی

unmusically *adverb*
بە ناخۆشی، بە شێوەیەکی ناخۆش ◌ به طور
گوش‌خراش

unmusicalness *noun*
(دەنگ) ناخۆشی ◌ گوش‌خراشی

unnameable *adjective*, also unnamable
نەوتراو، لەوتن‌نەهاتوو، ناوترێ، باس ناکرێ ◌
نگفتنی، ذکرنکردنی

unnamed /ˌʌnˈneɪmd/ *adjective*
نەناس، ناوبردەنەکراو، ناودێرنەکراو، ناونەهێنراو،
بێناو، ناولێنەنراو: *information from an -*
named source ◌ ناشناس، بی‌نام، ذکر نام‌نشده

unnatural /ʌnˈnætʃrəl/ *adjective*
نائاسایی، ناسروشتی، سەیر، ڕێزپەڕ، ئاڵۆز،
نەشیاو، لێنەوەشاو، درۆ، ساختە ◌ غیرطبیعی،
غیرعادی، نابهنجار، تصنعی

unnaturally /-rəli/ *adverb*
بە شێوەیەکی نائاسایی، بە شێوەیەکی سەیر ◌
به طور غیرعادی

unnaturalness *noun*

نائاسایی‌بوون، دۆخی نائاسایی یان ناسروشتی، ناسروشتی‌بوون، سەیربوون ◌ حالت غیرطبیعی، غیرعادی بودن

unnavigability *noun*
کەشتی‌پیانەڕۆیشتوویی، ناکەشتی‌ڕەوی ◌ غیرقابلیت کشتی‌رانی

unnavigable *adjective*
کەشتی‌پیانەڕۆیشتوویی، ناکەشتی‌ڕەو، کەشتی ناتوانی پیابڕوا ◌ غیرقابل کشتی‌رانی

unnecessarily /ˌʌn'nesəsərəli, US ˌʌnˌnesə'serəli/ *adverb*
لەخۆوە، ناپێویستانە، بێ‌ئەوەی کە پێویستی پێی بووبێ ◌ بی‌جهت

unnecessary /ʌn'nesəsəri, US -seri/ *adjective, noun* (*pl.* unneccessaries)
adj ناپێویست، نەپێدڤی، زیادی: *All this fuss is totally unnecessary* ◊ *unnecessary expense* (unneccessaries) *n* شتە ناپێویستەکان ◌ *adj* غیرضروری *n* چیزهای غیرضروری

unnerving /ˌʌn'nɜːvɪŋ, US ˌʌn'nɜːrvɪŋ/ *adjective*
ترسێنەر، تۆقێنەر، نگەرانکەر، پەشۆکێنەر، لەدڵەتەپەخەر، نارەحەتکەر (unnervingly *adv*: ترسێنەرانە، نگەرانکەرانە) ◌ هراس‌انگیز

unnoticed /ˌʌn'nəʊtɪst, US -'noʊ-/ *adjective*
سەرنج‌پێنەدراو، سەرنج‌ڕانەکێشاو، سەرنج‌ڕانەکێش، سەرنج ڕاناکێشێ، ناتێبینی‌لەسەر، هیچ ◌ بدون جلب توجه

unnumbered /ˌʌn'nʌmbəd, US -bərd/ *adjective*
1 بێ‌هەژمار، نەژمێردراو، یەکجار زۆر: *unnumbered seats* 2 بێ‌ژمارە، ژمارەنەکراو ◌ 1 بی‌شمار 2 فاقد شماره

UNO /juː en 'əʊ, US 'oʊ, 'juːnəʊ, -noʊ/ *abbreviation* United Nations Organization
ڕێکخراوەی نەتەوە یەکگرتووەکان ◌ سازمان ملل متحد

unobjectionable /ˌʌnəb'dʒekʃnəbl/ *adjective*
پەسند دەکرێ، جێی پەسند، جێی نارەزایەتی نییە ◌ قابل قبول

unobserved /ˌʌnəb'zɜːvd, US -'zɜːrvd/ *adjective*
سەرنج‌پێنەدراو، سەرنج‌ڕانەکێشاو، ناتێبینی‌لەسەر، بێ‌ئەوەی کە ببینرێ، نەدیدە ◌ بدون جلب توجه

unobstructed *adjective*
دیار، بێ‌لەمپەر، بەرنەگیراو ◌ بدون مانع

unobtainable /ˌʌnəb'teɪnəbl/ *adjective*
دەس‌نەکەوتوو، گیرنەکەوتوو، قەت، نـاوازە، دەگمەن، دەس ناکەوێ، پەیدانابێ: *Unfortunately, it is unobtainable in most shops* ◌ نایاب، گیرنیامدنی

unobtrusive /ˌʌnəb'truːsɪv/ *adjective*
1 سەرنج‌ڕانەکێش، لە چاو نادا، شتێکی وا نییە 2 ئارام، هێدی، فەقیر، بێ‌دەنگ ◌ 1 بدون جلب توجه 2 مظلوم، آرام

unobtrusively /ˌʌnəb'truːsɪvli/ *adverb*
بێ دەنگانە، سەرنج‌ڕانەکێشانە، ئارام ◌ بدون جلب توجه، آرام

unoccupied /ˌʌn'ɒkjəpaɪd, US -'ɑːk-/ *adjective*
1 چۆڵ، بەتاڵ، ئازاد، تیادانەنیشتوو 2 (وڵاتێ) داگیرنەکراو، نەگیراو، ئازاد 3 بێکار، ئازاد ◌ 1 خالی 2 اشغال‌نشده 3 بیکار

unofficial /ˌʌnə'fɪʃl/ *adjective*
نافەرمی، نادیوانی، بە شێوەیەکی فەرمی پەسندنەکراو، ڕێگەنەدراو: *-ial estimates put the figure at over two million* ◌ غیررسمی، غیرمجاز

unofficially /-ʃəli/ *adverb*
نافەرمی‌یانە، بە شێوەیەکی تایبەتی، ڕێگەنەدراوانە: *Costs were unofficially estimated at about $6000* ◌ بە طور غیررسمی یا غیرمجاز

unopened /ʌn'əʊpənd, US -'oʊ-/ *adjective*
نەکراوە، هەڵنەپچڕاو، داخراو، هەڵنەپێکراو، بەسراو ◌ بازنشده

unopposed /ˌʌnə'pəʊzd, US -'poʊzd/ *adjective*
بێ‌کێشە، بێ‌بەرەنگاری، بێ‌بەرهەڵستی، بێ‌دژایەتی، بێ‌نەیار، بێ‌بەرهەڵست، بێ‌دژ، بێ‌ڕکەبەر (ب.ت. لە هەڵبژاردنا): *Troops crossed the border unopposed* ◌ بدون ممانعت، بدون مخالف

unorganized /ʌn'ɔːgənaɪzd, US -'ɔːrg-/ *adjective*, also unorganised
1 ڕێکنەخراو، شێواو، شپرزە، ناڕێکوپێک 2 نەبەستراوەتەوە بە یەکێتی کرێکاران ◌ 1 سازمان‌نیافته 2 غیروابسته به اتحادیه‌ی کارگران

unoriginal *adjective*
1 (لێ)وەرگیراو، لێوەبوو 2 بێ‌داهێنان (unoriginally *adv*) ◌ 1 اقتباسی، مشتق 2 فاقد خلاقیت

unoriginality *noun*
نەبوونی داهێنان، بێ‌داهێنانی ◌ فقدان خلاقیت

unorthodox /ʌn'ɔːθədɒks, US ʌn'ɔːrθədɑːks/ *adjective*
نائاسایی، سەیر، تازە، نانەریتی، پەسندنەکراو، پێچەوانەی نەریت: *unorthodox methods*

(unorthodoxly *adv*) ◇ نامتعارف، غیرستی
unowned *adjective*
1 بێ‌خاوەن، بێ‌خێو 2 unacknowledged ◇
بدون صاحب
unpaid /ˌʌn'peɪd/ *adjective*
1 (قەرز، لیستە و هتد) نەدراو، پێ‌نەدراو: *unpaid bills* 2 خۆڕایی، بەلاش، بێ‌پارە، بێ‌حەق(دەست)، بێ‌کرێ، بێ‌مز، بێ‌مووچە: *unpaid leave* ◊ *unpaid work* ◇ 1
پرداخت‌نشده 2 مجانی، بدون دست‌مزد
unpaid labour *noun*
کاری خۆڕایی یان بێ‌حەق(دەست)، کار لە رووی پیاوەتی‌یەوە ◇ کار بی‌دست‌مزد
unpaired *adjective*
بێ‌جووت، تاق، تاک ◇ بدجفت
unpalatability /ʌnˌpælətə'bɪləti/ *noun*
1 بێ‌تامی، تام‌ناخۆشی 2 (خوازە) ناخۆشی، تالی، پەسندنەکراوی ◇ 1 بدطعمی 2 (مجازی) ناگواری
unpalatable /ʌn'pælətəbl/ *adjective*
1 بێ‌تام، تام‌ناخۆش، distasteful: *unpalatable wines* 2 (خوازە) ناخۆش، تاڵ، پەسندنەکراو ◇ 1 بدطعم 2 (مجازی) ناگوار
unpalatably /ʌn'pælətəbli/ *adverb*
بە شێوەیەکی ناخۆش یان تاڵ ◇ بە طور ناگوار
unparalleled /ʌn'pærəleld/ *adjective*
بێ‌هاوتا، بێ‌وێنە، کەس‌نەدیو، نەبینراو، بێ‌پێشینە ◇ بی‌نظیر، بی‌سابقە
unpardonable /ʌn'pɑ:dnəbl, US -'pɑ:rd-/ *adjective*
لەبەخشین‌نەهاتوو، جەبە ناکرێ، نابەخشرێ، لێ‌خۆش‌نەبوو، نەبەخشراو، چاوپۆشی‌لێ‌نەکراو، لەلێبوردن‌نەهاتوو ◇ غیرقابل گذشت
unpardonableness /ʌn'pɑ:dnəblnəs, US -'pɑ:rd-/ *noun*
لەبەخشین‌نەهاتوویی، لێ‌خۆش‌نەبوویی، نەبەخشراوی، چاوپۆشی‌لێ‌نەکراوی، لەلێبوردن‌نەهاتوویی ◇ غیرقابلیت گذشت
unpardonably /ʌn'pɑ:dnəbl, US -'pɑ:rd-/ *adverb*
لەبەخشین‌نەهاتووانە ◇ بە طور غیرقابل گذشت
unparliamentary /ˌʌnˌpɑ:lə'mentri, US -ˌpɑ:rl-/ *adjective*
(ب.ت. زمان) پێچەوانەی ڕێ‌وشوێنی پارلەمان، بە دژی بنەماکانی پارلەمانی: *parliamentary language* ◇ برخلاف اصول پارلمانی
unpasteurized *adjective*, also unpasteurised
پاستۆریزەنەکراو ◇ پاستوریزەنشدە
unpatriotic /ˌʌnˌpætri'ɒtɪk, US -ˌpeɪtri'ɑ:t-/ *adjective*
نانیشتمان‌پەروەر(انە)، هەستی نیشتمان‌پەروەری نییە، ناوڵات‌پارێز ◇ غیروطن‌پرستانە، فاقد عرق ملی
unpatriotically *adverb*
نانیشتمان‌پەروەرانە ◇ غیروطن‌پرستانە
unpaved *adjective*
(ڕێگا) بەردڕێژنەکراو، ناڕێک ◇ فرش‌نشدە
unpeeled *adjective*
توێخ‌دانەماڵکاو، توێکڵ‌لێ‌وەنەکراو، ساغ ◇ پوست‌کندەنشدە
unperturbed /ˌʌnpə'tɜ:bd, US ˌʌnpər'tɜ:rbd/ *adjective*
بێ‌نیگەرانی، بێ‌نارەحەتی، بێ‌نگەرانی، بێ‌دڵەڕاوکێ، بێ‌دڵەتەپە (-turbedly /ˌʌnpə'tɜ:bdli, US ˌʌnpər'tɜ:rbd/ *adv*) ◇ بدون اضطراب
unplaced /ˌʌn'pleɪst/ *adjective*
1 (وەرزش) نەبردووەوە، دۆڕاندوو، بێ‌نیشان، پلەنەهێناو، پلەبەدەس‌نەهێناو 2 بێ‌شوێنی دیاری‌کراو، شوێنی دیاری‌کراوی نییە: *taxonomically unplaced organisms* ◇ 1 بدون مقام 2 ان‌پلیست
unplanned /ˌʌn'plænd/ *adjective*
بە ڕێکەوت، پلان‌ڕێژنەکراو، پێشەکی پلان‌بۆدانەنراو، بێ‌بەرنامە، هەڕەمەکی: *an unplanned pregnancy* ◇ اتفاقی، برنامەریزی‌نشدە
unplayable /ˌʌn'pleɪəbl/ *adjective*
1 (یاریگا) بەکار یاری نایە، بۆ کایە نابێ 2 (موسیقا) لێنادرێ، نازەنرێ، سەختە بۆ لێدان ◇ 1 نامناسب برای بازی 2 غیرقابل نواختن
unpleasant /ʌn'pleznt/ *adjective*
ناخۆش، ناپەسند، ناساز، نابەدڵ، خراپ، دڵنەگر، بێ‌ڕەوشت، دڕ، ڕووناخۆش: *an unpleasant experience* ◇ ناخوشایند، نامطبوع، بی‌ادب، خشن
unpleasantly /ʌn'plezntli/ *adverb*
ناخۆشانە، بە شێوەیەکی خراپ یان ناخۆش: *The drink is very sweet, but not unpleasantly so* ◇ بە طور ناخوشایند
unpleasantness /ʌn'plezntnəs/ *noun*
ناخۆشی، ناپەسندی، خراپی، نابەدڵی، شەڕ، کێشە، قڕە، کێشمەکێش ◇ ناخوشایندی، دعوا
unploughed *adjective*, US unplowed
نەکێڵراو، شێونەبڕاو، جووت‌نەکراو ◇ شخم‌نشدە
unplugged /ˌʌn'plʌgd/ *adjective*
بێ‌ئامێر یان بێ‌سازە ئێلیکتریکی‌یەکان ◇ بدون سازهای برقی
unpolished *adjective*
مشت‌ومال‌نەدراو، پەرداخ‌نەکراو ◇ صیقل‌نخوردە
unpolluted /ˌʌnpə'lu:tɪd/ *adjective*

the -d air of the : پاک، خاوێن، بێپیسی *mountains* ◊ بدون آلودگی

unpolitical *adjective*
نارامیاری، ناسیاسی ◊ غیرسیاسی

unpopular /ʌnˈpɒpjələ(r), US -ˈpɑːp-/ *adjective*
ناخۆش، ناخۆشەویست، ناگەلی، بێلایەنگر، ناخەڵکی، کەس‌نەویستە، لەبەرچاوکەوتوو، خەڵک‌لێبێزار ◊ مردم‌ناپسند، نامحبوب، منفور

unpopularity /ˌʌnˌpɒpjʊˈlærəti, US -ˌpɑːp-/ *noun*
ناخۆشی، ناخۆشەویستی، کەم‌ویستوویی، بێلایەنگری، ناگەلیتی، لەبەرچاوکەوتوویی، کەس‌نەویستەیی، خەڵک‌لێبێزاری: *the growing unpopularity of the military regime* ◊ مردم‌ناپسندی، عدم محبوبیت

unpopulated *adjective*
بێدانیشتوو، بێجێنوار، بێنیشتەجێ ◊ بدون سکنه

unpractical = impractical 1

unpractised *adjective*, US unpracticed
بێئەزموون، نەخاراو، ناشارەزا، سەردەرنەچوو ◊ بی‌تجربه

unprecedented /ʌnˈpresɪdentɪd/ *adjective*
نەبینراو، نەبیسراو، تازە، کەس‌نەدیو، سەیر، بێپێشینە ◊ بی‌سابقه

unprecedentedly /ʌnˈpresɪdentɪdli/ *adverb*
بە شێوەیەکی نەبینراو، کەس‌نەدیوانە ◊ به طور بی‌سابقه

unpredictability /ˌʌnprɪˌdɪktəˈbɪləti/ *noun*
پێش‌بینی‌نەکراوی، لەپێش‌بینی‌نەهاتوویی، ئاڵۆزی، بگۆڕی ◊ غیرقابلیت پیش‌بینی

unpredictable /ˌʌnprɪˈdɪktəbl/ *adjective*
پێش‌بینی‌نەکراو، لەپێش‌بینی‌نەهاتوو، ئاڵۆز، بگۆڕ، زووزووگۆڕاو ◊ غیرقابل پیش‌بینی

unpredictably /ˌʌnprɪˈdɪktəbli/ *adverb*
پێش‌بینی‌نەکراوانە، بە شێوەیەکی ئاڵۆز یان پێش‌بینی‌نەکراو یان زووزوو گۆڕاو ◊ به طور غیرقابل پیش‌بینی

unprejudiced /ʌnˈpredʒədɪst/ *adjective*
بێلایەن، لانەگر، بێکینە، بێغەرەز، بەئینساف، زووبڕیارنەدەر، بەداد، نادەمارگرژ ◊ بی‌طرف، منصف

unpremeditated /ˌʌnpriːˈmedɪteɪtɪd/ *adjective*
(فەرمی) نامەبەست، نائانقەست، لەخۆوە، خۆبەخۆ، بێئامادەکاری پێشوو، پێشەکی پلان‌بۆدانەنراو ◊ غیرعمد، بدون نقشه‌ی قبلی

unprepared /ˌʌnprɪˈpeəd, US -ˈperd/ *adjective*
نائامادە، نەساز، نابەرهەق، بێخوش‌نەبوو، بێمەیل، حەزلێنەبوو: *She was totally unprepared for his response* ◊ بدون آمادگی، نامتمایل

unprepossessing /ˌʌnˌpriːpəˈzesɪŋ/ *adjective*
ئاسایی، سادە، ناسەرنج‌ڕاکێش، سەرنج‌ڕانەکێش (دژی unattractive) ◊ بی‌جاذبه

unpretending *adjective*
(کۆن) بێدەمار، بێپۆز، بێفیز، بێهارەوگیفە ◊ بی‌ادعا

unpretentious /ˌʌnprɪˈtenʃəs/ *adjective*
سادە، ساکار، بێدەمار: *unpretentious homes* ◊ unpretentiously) *an -etentious celebrity* ◊ (unpretentiousness *n* ،*adv* ◊ بی‌تکلف

unprincipled /ʌnˈprɪnsəpld/ *adjective*
خوێڕی، بێمایە، بێشەرەف، نادروست، بێویژدان، بێمایە، بێئابڕوو، بێشەرەفانە، ناپیاوانە، خوێڕیانە، بێئابڕووانە، پێچەوانەی ئاکار، (unprincipledness *n*) unscrupulous ◊ بی‌وجدان، بی‌شرفانه

unprintable /ʌnˈprɪntəbl/ *adjective*
لەچاپ‌نەهاتوو، بۆ چاپ نابێ، ناحەز، ناشیرین، هەرزە، پیس، دزێو: *unprintable epithets* ◊ غیرقابل چاپ، وقیح، زشت

unprintably /ʌnˈprɪntəbli/ *adverb*
لەچاپ‌نەهاتووانە، بە شێوەیێ بۆ چاپ نابێ ◊ به طور غیرقابل چاپ

unproblematic /ˌʌnˌprɒbləˈmætɪk, US -ˌprɑːb-/ *adjective*, also unproblematical /-ɪkl/
بێئاستەنگ، بێکێشە، بێپرس‌گرێک، بێگیرەوکێشە، بێچەرمەسەری ◊ بدون گرفتاری، بدون مشکل

unproductive /ˌʌnprəˈdʌktɪv/ *adjective*
1 بێئەنجام، بێبەرهەم، بێئاکام، بێهوودە، بێکەڵک، بێسوود، بێقازانج 2 بێبڕشت، نازەنوێر، بێبەرهەم، بێپیت: *unproductive land* (کات) 3 *an unproductive meeting* ◊ بەهیچەچوو، زایەبوو، لەخەسارگێردراو، خەساربوو، بەفیڕۆچوو ◊ 1 بی‌حاصل، بی‌نتیجه 2 نابارور 3 (وقت) تلف‌شده

unproductively /ˌʌnprəˈdʌktɪvli/ *adverb*
بێئەنجامانە، بێبەرهەمانە ◊ به طور بی‌نتیجه

unproductiveness /ˌʌnprəˈdʌktɪvnəs/ *noun*
1 بێئەنجامی، بێبەرهەمی، بێئاکامی، بێهوودەیی، بێبەهرەیی، بێکەڵکی، بێسوودی، بێقازانجی 2 بێبڕشتی، نازەنوێری، بێبەرهەمی، بێپیتی 3 (کات) بەهیچەچوویی، زایەبوویی،

خەسـاربووی، بەفیرۆچوویی ◌ 1 بـی‌حاصـلی، بی‌نتیجگی 2 ناباروری 3 (وقت) تلف‌شدگی

unprofessional /ˌʌnprəˈfeʃənl/ *adjective*
ناپیشەیی، بە دژی ستانداردەکانی پیشەیی ◌ غیرحرفه‌ای

unprofessionally /-ʃənəli/ *adverb*
بە شێوەیەکی ناپیشەیی ◌ به طور غیرحرفه‌ای

unprofitability /ʌnˌprɒfɪtəˈbɪləti, US -ˌprɑːf-/ *noun*
1 بـێ‌خێـری، بەکارنـەهاتوویی، بـێ‌قـازانجی، کـەمداهـاتی، کـەمدەرامـەتی، بـێ‌بـەرەوی 2 بێ‌ئەنجامی، بێ‌بەرهەمی، بێ‌ئاکامی، بێهوودەیی ◌ 1 ناسودآوری، کم‌درامدی 2 بی‌نتیجگی

unprofitable /ʌnˈprɒfɪtəbl, US -ˈprɑːf-/ *adjective*
1 بێ‌خێر، بەکارنەهاتوو، بێ‌قازانج، کەمدەرامەت، کەمداهات، بێ‌بەرەو: *unprofitable companies* 2 بـێ‌ئـەنجام، بـێ‌بەرهـەم، بـێ‌ئاکـام، بێهـوودە، بـێ‌کەڵـک، بـێ‌سـوود، بـێ‌قـازانج، (کـات) بەهیچـەچوو، بەفیـرۆچوو ◌ 1 ناسـودآور، کم‌درآمد 2 بی‌نتیجه، بی‌حاصل، (وقت) تلف‌شده

unprofitably /-əbli/ *adverb*
بێ‌ئەنجامانە، بێ‌بەرهەمانە ◌ به طور بی‌نتیجه

unpromising /ʌnˈprɒmɪsɪŋ, US -ˈprɑːm-/ *adjective*
بێ‌ئەنجام، بێ‌بەرهەم، خراپ، باش نییە: *an unpromising beginning* ◌ بی‌نتیجه، نامساعد

unprompted /ʌnˈprɒmptɪd, US -ˈprɑːm-/ *adjective*
لەخۆوە، خۆبەخۆ ◌ خودانگیخته

unpronounceable /ˌʌnprəˈnaʊnsəbl/ *adjective*
گۆنەکراو، لەگۆنەهاتوو، ناوترێ، بۆنەهاتوو ◌ غیرقابل تلفظ

unpronounceably /ˌʌnprəˈnaʊnsəbli/ *adverb*
گۆنەکراوانە، لەگۆنەهاتووانە ◌ به طـور غیرقابـل تلفظ

unprotected /ˌʌnprəˈtektɪd/ *adjective*
1 نـەپارێزراو، ئاگـاداری(لـێ)نـەکراو، بـێ‌پـەرێز، بێ‌پارێزەر، تـەنیا، کـەس‌لەگـەڵ‌نەبوو 2 (پێـست) رووت 3 (نزیکـی) بـێ‌جـیر یـان کانـدۆم ◌ 1 حفاظت‌نشده، بدون محافظ، تنها 2 (پوست) لخـت 3 بدون کاندوم

unproven /ʌnˈpruːvn/ *adjective*, also unproved /-ˈpruːvd/
نەسـەلمێنراو، پـشت‌راسـت‌نـەکراو، راسـتی بەدەرنەخراو ◌ اثبات‌نشده

unprovided *adjective*
دابین‌نەکراو ◌ تأمین‌نشده

unprovided for *adjective*
(بە)بێ دابین‌نەکردنی ◌ بدون تأمین

unprovoked /ˌʌnprəˈvəʊkt, US -ˈvoʊkt/ *adjective*
(هێرش، تاوان و هتد) لەخۆوە، بێ هیچ شتێک ◌ بی‌جهت

unpublishable *adjective*
بڵاونەبوو، لەچاپ‌نەهاتوو، بۆ چاپ نابێ ◌ غیرقابل انتشار

unpublished /ʌnˈpʌblɪʃt/ *adjective*
بڵاونەبوو، نەوەشاو، چاپ‌نەکراو ◌ منتشرنشده

unpunished /ʌnˈpʌnɪʃt/ *adjective*
بێ‌سزا، بێ‌تۆڵە، سزانەدراو، تەمێ‌نەکراو ◌ بدون مجازات

unputdownable /ˌʌnpʊtˈdaʊnəbl/ *adjective*
(کتێب و هتد) سەرنج‌راکێش، بەرنەدەر، کە ناتوانی دایبنێی، riveting ◌ جذاب

unqualified /ˌʌnˈkwɒlɪfaɪd, US -ˈkwɑːl-/ *adjective*
1 دیاری‌نەکراو، بێ‌رادە، بێ‌سنوور: *an -alified instructor* 2 بـێ‌مـەرج، تـەواو، رەبـەق، *an -alified denial* :complete 3 لێ‌نەوەشاو، لـێ‌نـەهاتوو، بەکارنـەهاتوو 4 رێگەنـەدراو، ناقانوونی (unqualifiedly *adv*) ◌ 1 نامحدود 2 کامل 3 فاقد صلاحیت، ناصالح 4 غیرمجاز

unquenchable /ʌnˈkwentʃəbl/ *adjective*
تێرنـەبوو، قایـل‌نـەبوو، دانایـێ، رازی‌نـەبوو ◌ ارضانشدنی

unquestionability /ʌnˌkwestʃənəˈbɪləti/ *noun*
گومان‌لێ‌نەکراوی، بێ‌ئەملاوئەولایی، مسۆگەریی، بەڵگەنەویستی، بێ‌چەندوچۆنی، دڵ‌لێ‌نیایی ◌ غیرقابلیت تردید، محرزیت

unquestionable /ʌnˈkwestʃənəbl/ *adjective*
گومـان‌لـێ‌نـەکراو، بـێ‌ئەملاوئـەولا، مـسۆگەر، بەڵگەنەویـست، جێـی‌شـک نیـیە، بێ‌چەندوچۆن، رەتەوەنـەکراو، رەتەوەنـەبوو، دڵ‌لـێ‌نیـا، ◌ *unquestionable evidence* :indisputable غیرقابل تردید، مسلم، محرز

unquestionably /-əbli/ *adverb*
بێ گومـان، بـێ‌شـک، گومـان‌لـێ‌نەکراوانـە، بـە دڵنیاییەوە ◌ بی‌تردید

unquestioned /ʌnˈkwestʃənd/ *adjective*
گومان‌لێ‌نەکراو، بێ‌ئەملاوئەولا، ئاشکرا، دیار، مـسۆگەر، بەڵگەنەویـست، جێـی‌شـک نیـیە، بێ‌چەندوچۆن، پەسندکراو، دڵ‌لێ‌نیا: *His courage remains unquestioned* ◌ مـسلم، غیرقابل تردید

unquestioning /ʌnˈkwestʃənɪŋ/ *adjective*
گومان‌لێ‌نەکراو، بێ‌ئەملاوئەولا، بێ‌چەندوچۆن:

unquestioning obedience ◇ تردیدناپذیر

unquestioningly /ʌn'kwestʃənɪŋli/ *adverb*
بێ‌ئەملاوئەولا، بێ چەندوچۆن ◇ بدون تردید

unquiet /ˌʌn'kwaɪət/ *adjective*
بزۆز، نارامنەگرتوو، نائارام، نارام‌لێ‌هەڵگیراو، نەسرەوتوو، بێ‌حەجمین، دانەکەوتوو، بێ‌ئۆقرە، پەریشان، شێواو، شپرزە، نیگەران، نارەحەت، uneasy ،turbulent ،agitated ◇ ناآرام، آشفته، مغشوش

unquietly /ˌʌn'kwaɪətli/ *adverb*
بزۆزانە، نارامنەگرتووانە، نارام‌لێ‌هەڵگیراوانە ◇ به طور ناآرام

unquietness /ˌʌn'kwaɪətnəs/ *noun*
بزۆزی، نارامنەگرتوویی، نارام‌لێ‌هەڵگیراوی، نەسرەوتوویی، بێ‌حەجمینی، دانەکەوتوویی، بێ‌ئۆقرەیی، پەریشانی، شێواوی، شپرزەیی، نیگەرانی، نارەحەتی ◇ ناآرامی، آشفتگی

unquote /ˌʌn'kwəʊt, US ˌʌn'kwoʊt/ *noun*
کامابەست، دوایی یان کۆتایی وەرگرتن یان گێرانەوە، جووت‌کەوانەی داخراو (داخستن) ◇ پایان نقل قول

unreachable *adjective*
دەس‌پێ‌ڕانەگەیشتوو ◇ غیرقابل دسترسی

unreachableness *noun*
دەس‌پێ‌ڕانەگەیشتوویی ◇ غیرقابلیت دسترسی

unreachably *adverb*
دەس‌پێ‌ڕانەگەیشتووانە ◇ به طور غیرقابل دسترسی

unreactive *adjective*
(کیمیا) بێ‌کاردانەوە ◇ بدون واکنش

unread /ˌʌn'red/ *adjective*
The manuscript was returned unread: نەخوێنراو ◇ خوانده‌نشده

unreadability /ʌnˌriːdə'bɪləti/ *noun*
1 (کتێب) لەخوێندنەوەنەهاتوویی 2 نەخوێنراوی، ناحەزی ◇ 1 غیرقابلیت خواندن 2 ناخوانایی

unreadable /ʌn'riːdəbl/ *adjective*
1 (کتێب) بۆ ئەوە نابێ بیخوێنیتەوە، بایەخی خوێندنەوەی نییە 2 نەخوێنراو، شەقڵی‌بەتەقلی، ناحەز 3 وەڕەس‌کەر، ماندووکەر، ناخۆش 4 (دەموچاو و هتد) ناتوانی بزانی کە بیر لە چی دەکاتەوە، بۆدەرنەکەوتوو ◇ 1 غیرقابل خواندن، ناخوانا 2 ملالت‌آور 3 گنگ

unreadably /ʌn'riːdəbli/ *adverb*
نەخوێنراوانە بە شێوەیێ کە نەخوێنرێتەوە ◇ به طور ناخوانا

unreadiness *noun*
نائامادەیی، ناسازی، نابەرهەقی ◇ ناآمادگی

unready *adjective*
نائامادە، ناساز، نابەرهەق، بێ‌ئامادەیی ◇ ناآماده، بدون آمادگی

unreal /ˌʌn'rɪəl, US ˌʌn'riːəl/ *adjective*
ناراستەقینە، دوور لە راستی، باوەڕپێ‌نەکراو، نایەتەبەرچاو، وێنا ناکرێ، خەیاڵی، پڕوپووچ، یەکجار خۆش، سەیر، ساختە، دەسکرد، درۆ، illusory ،artificial ◇ غیرواقعی، غیر قابل تصور، موهوم، عالی، تصنعی

unrealistic /ˌʌnrɪə'lɪstɪk, US -riːə-/ *adjective*
خەیاڵ‌پەرست، ناڕاست‌بین، خەیاڵ‌پەرستانە، ناناقڵانە، بێجێ، ناژیرانە، پڕوپووچ، هیچ ◇ غیرواقع‌بین، غیرواقع‌بینانه، نامعقول

unrealistically *adverb*
ناژیرانە، (بە شێوەیەکی) ناناقڵانە ◇ به طور نامعقول

unreality /ˌʌnri'æləti/ *noun*
سەیربوون، ناراستەقینەبوون، ناراستیتی ◇ شگفت‌زدگی، غیرواقعی بودن

unrealized /ˌʌn'riːəlaɪzd, US -'rɪəl-/ *adjective*, also unrealised
an unrealized ambition: بەدی‌نەهاتوو، جێبەجێ‌نەکراو ◇ تحقق‌نیافته

unreally *adverb*
بە شێوەیەکی ناراستەقینە ◇ به طور غیرواقعی

unreason *noun*
نالۆژیکی‌بوون، ناژیرانەبوون، نەبوونی بیرێکی ژیرانە، ناژیرانەیی، ناژیرسایی، بێ‌لۆژیکی ◇ غیرمنطقی بودن، فقدان اندیشه‌ی منطقی

unreasonable /ʌn'riːznəbl/ *adjective*
ناژیرانە، ناناقڵانە، نالۆژیکی، بێجێ، ڕێ‌تێنەچوو، نادادپەروەرانە، ناعادلانە، لە داد بەدوور، نابەرحەق، (نرخ و هتد) یەکجار گران ◇ نامعقول، نابخردانه، غیرمنصفانه، گزاف

unreasonableness /ʌn'riːznəblnəs/ *noun*
ناژیرانەیی، ناناقڵانەیی، نالۆژیکیتی ◇ نامعقولی

unreasonably /-əbli/ *adverb*
ناژیرانە، بە شێوەیەکی ناناقڵانە، لەخۆوە ◇ به طور نامعقول، بی‌جهت

unreasoning /ʌn'riːzənɪŋ/ *adjective*
ناژیرانە، بێ‌ئەقڵانە، لە عەقڵ بەدوور، نابەجێ، ناناقڵانە، نالۆژیکی، ڕێ‌تێنەچوو، لەخۆوە، بێجێ، بێ‌بنچینە، *unreasoning fear* :irrational ◇ نامعقول، نابخردانه، بی‌دلیل

unreciprocated *adjective*
(دڵداری) یەک‌لایەنە، یەک‌لا، بێ‌ناکام، ناشقەرووتە ◇ یک‌طرفه

unrecognizable /ˌʌnrekəg'naɪzəbl/ *adjective*, also unrecognisable
لەناسینەوەنەهاتوو، ناناسرێتەوە، لێک ناکرێتەوە، دەس‌نیشان ناکرێ: *He was unrecognizable without his beard* ◇ غیرقابل تشخیص یا تمیز

unrecognized /ʌn'rekəgnaɪzd/ *adjective*,

adverb, also unrecognised
1 *adj* نـــەناس، نەناســـراو، لێکەوەنـــەکراو، دەس‌نیـــشـانـنـــەکراو، ســـەرنج پـــێ‌نـــەدراو، ڕێزلێنەنراو، بێ‌نەزانراو، قەدرنەگیراو 2 نافەرمی، *adv* بـــە فـــەرمی دان‌پیانـــەنراو، پەســـندنەکراو نەناســـانە، بـــە شـــێوەیەکی نـــەناس ۞ 1 *adj* ناشـــناس، ناشـــناخته، قدرنـــشـناخته 2 غیررســـمی، تأییدنشده *adv* به طور ناشناس
unreconstructed /ˌʌnriːkənˈstrʌktɪd/ *adjective*
کۆنەپەرســـت، کۆنـــەڕێباز، پاشـــبڕۆ، بیرکـــۆن ۞ ارتجاعی، واپس‌گرا
unrecorded /ˌʌnrɪˈkɔːdɪd, US -ˈkɔːrd-/ *adjective*
تۆمارنەکراو، نەنووسراو، ڕانەگەیێنراو، نەوتراو: *Many crimes go unrecorded* ۞ ثبـــت‌نـــشده، گـــزارش دادەنشده (unrecordable *adj*)
unrefined /ˌʌnrɪˈfaɪnd/ *adjective*
1 نەپاڵـێوراو، پوختـەنـەکراو، پاکـەوەنـەکـراو، نەبژێردراو، (نەوت و هتد) خـاو 2 بێ‌ڕەوشت، بێ‌پەروەردە ۞ 1 تصفیەنشده، خام 2 بی‌نزاکت
unreflective *adjective*
ســـەرچڵ، هەڵەشـــە، ســـەرەڕۆ، کەللـــەڕەق، سەرسەخت ۞ خیرەسر، سرسخت
unregeneracy *noun*
گومـرایی، لـەڕێ‌دەرچـوویی، کەللـەڕەقی، ئینـاد، لاساری، سەرسەختی ۞ غیرقابل اصلاح، عناد
unregenerate /ˌʌnrɪˈdʒenərət/ *adjective*
گومـرا، لـەڕێ‌دەرچـوو، چـاک نابێ، کەللـەڕەق، پەشیمانەوەنەبوو، تۆبەنەکردوو، سـەرڕێ‌نـەهاتوو، سەرسەخت ۞ اصلاح‌نشدنی، عنید
unregenerately /ˌʌnrɪˈdʒenərətli/ *adverb*
گومرایانە، لەڕێ‌دەرچووانـە، کەللەڕەقانـە ۞ بـە طور اصلاح‌نشدنی
unregistered *adjective*
تۆمارنەکراو، بە نێونەکراو ۞ به ثبت‌نرسیده
unregistered land *noun*
زەوی بەنێونەکراو یان تۆمارنەکراو ۞ زمین بـە ثبت‌نرسیده
unregulated *adjective*
کۆنتـڕۆڵنـەکراو، لـە کۆنتـڕۆڵبەدەر، بـێ‌مـەهـار، مەهارنـەکـراو، لـەمـەهاربـەدەر، مـەهـار نـاکرێ، دەس‌بەسـەردانەگیراو ۞ مهارنشدنی
unrehearsed *adjective*
کارلەســـەرنەکراو، بـــێ‌ئامادەکـــاری پێـــشوو ۞ تمرین‌نشده
unrelated /ˌʌnrɪˈleɪtɪd/ *adjective*
بـــێ‌پێوەنـــدی، ناپێوەنـــدی‌دار، ناپێوەبەنـــد، سـەربەیەکـنـەبوو، نـاخزم، بێگانـە: *The two events were totally unrelated* ۞ بی‌ارتبـاط، ناخویشاوند
unrelatedness /ˌʌnrɪˈleɪtɪdnəs/ *noun*
ناپێوەنـــــــدی‌داری، ناپێوەبەندایـــــــــەتی، سـەربەیەکـنـەبوویی، ناخزمایـەتی، بێگانـەیی ۞ بی‌ربطی، ناخویشاوندی
unrelenting /ˌʌnrɪˈlentɪŋ/ *adjective*
1 بـەردەوام، یەکبینـە، بێ‌پسانەوە، بێ‌دوایی‌دان، لەسەرسـوور، لەسەرڕۆیـشتوو: *unrelenting pressure* 2 بێ‌بەزەیی‌یانە، دڵـڕەقانە، بێ‌ڕوحم، بـێ‌بـەزەیی، دڵـڕەق ۞ 1 مـــستمر، بـــی‌وقفـــه 2 بی‌رحمانه، بی‌رحم
unrelentingly /ˌʌnrɪˈlentɪŋli/ *adverb*
بەردەوام، یەکبینـە، بێ‌پسانەوە ۞ بی‌وقفه، یکریز
unrelentingness *noun*
بـــەردەوامی، یەکبینـــەیی، بـــێ‌پـــسانەوەیی، لەسەرسووربوون ۞ استمرار
unreliability /ˌʌnrɪˌlaɪəˈbɪləti/ *noun*
پـــشت‌پـــێ‌نەبەســـتراوی، باوەڕپـــێ‌نـــەکراوی، لـــێ‌ڕانـــەبینراوی، جێـــی‌متمانەنـــەبوون: *the unreliability of some statistics* ۞ غیرقابـل اعتماد بودن
unreliable /ˌʌnrɪˈlaɪəbl/ *adjective*
پشت‌پێ‌نەبەستراو، باوەڕپێ‌نەکراو، سـەرچەوت، لێ‌ڕانەبینراو، متمانەپێ‌نەکراو: *The trains are* - *He's totally* ◊ *unrealiously unreliable* ۞ *unreliable as a source of information* غیرقابل اعتماد
unreliably /ˌʌnrɪˈlaɪəbli/ *adverb*
پـشت‌پێ‌نەبەستراوانە، باوەڕپێ‌نەکراوانـە ۞ بـە طور غیرقابل اعتماد
unrelieved /ˌʌnrɪˈliːvd/ *adjective*
هەمیـــشەیی، یەکبینـــە، یەکـــسەرە، بـــەردەوام، بـــێ‌دەرەتـــان (unrelievedly *adv*: هەمیـــشە، یەکبینە، یەکـسەرە) ۞ دائمی، بی‌وقفه، گریزناپذیر
unreligious *adjective*
نادینی، نائایینی ۞ غیرمذهبی
unremarkable /ˌʌnrɪˈmɑːkəbl, US -ˈmɑːrk-/ *adjective*
ئاسایی، عەدەتی، ناتایبەتی، ناسەرنج‌ڕاکێش ۞ معمولی، عادی
unremarkably /ˌʌnrɪˈmɑːkəbli, US -ˈmɑːrk-/ *adverb*
بە شێوەیەکی ناتایبەتی، ناسەرنج‌ڕاکێشانە ۞ بـە طور غیر جذاب
unremarked /ˌʌnrɪˈmɑːkt, US -ˈmɑːrkt/ *adjective*
سـەرنج‌ڕانـەکێش، سـەرنج‌ڕانەکێشاو ۞ بـدون جلب توجه
unremitting /ˌʌnrɪˈmɪtɪŋ/ *adjective*
بـەردەوام، یەکـسەرە، یەکبینـە، لەسـەریەک، بێ‌دابڕان، بێ‌لێ‌بوونەوە، بێ‌پسانەوە، بێ‌دوایی‌دان،

لەسەرســــوور، لەسەررۆیــــشتوو، constant، پیوســـتە، ◌ *unremitting pain* :incessant بی‌وقفه، مستمر

unremittingly /ˌʌnrɪˈmɪtɪŋli/ *adverb*
بـەردەوام، یەکـسـەرە، یەکبینـە، لەسـەریەک ◌ بی‌وقفه، یکریز

unremittingness *noun*
بەردەوامی، یەکسەرەیی، یەکبینەیی، لەسەریەکی، بێ‌پسانەوەیی، لەسەرسووربوون، لەسەررۆیشتن ◌ پیوستگی، استمرار

unremunerative *adjective*
بێ‌خێر، بێ‌داهات، بێ‌قازانج، بێ‌سوود ◌ بـدون منفعت، بدون سود

unrepeatability /ˌʌnrɪpiːtəˈbɪləti/ *noun*
دووبارەوەنەبوویی، تازەوەنەبوویی ◌ غیرقابلیت تکرار

unrepeatable /ˌʌnrɪˈpiːtəbl/ *adjective*
1 دووبارەوەنـــەبوو، تازەوەنـــەبوو، چەنـــدبارە نابێتـەوە، ناکرێتـەوە 2 ناحـەز، پـیس، ناشـیرین، ناوتریتەوە، ساردوسووک ◌ 1 غیرقابل تکـرار 2 رکیک

unrepentant /ˌʌnrɪˈpentənt/ *adjective*
ناپەشیمان، پەشیمانەوەنەبوو، شـەرمدانـەگرتوو، ســـوور، لەسەرســـوور، لـــەڕوو، لەڕوودانـــەماو، سڵنەکردوو ◌ بدون احـساس پشیمانی، صریح

unrepentantly /ˌʌnrɪˈpentəntli/ *adverb*
لەڕووانـــە، بـــە شـــێوەیەکی لەڕوودانـــەماو، سڵنەکردووانە ◌ به طور صریح

unreported /ˌʌnrɪˈpɔːtɪd, US -ˈpɔːrt-/ *adjective*
بـاسنـەکراو، نـەوتراو، راپـۆرتنـەکراو ◌ گزارش‌نشده

unrepresentative /ˌʌnˌreprɪˈzentətɪv/ *adjective*
1 بـێ‌نوێنـەر، ناپیـەتی، ناوارتـە 2 (حکومـەت) نادیموکراتیک، ناگەلی، کە نوێنەری راستەقینەی گەل نییە ◌ 1 بدون نماینده، استثنایی 2 غیرمردمی

unrepresented *adjective*
بێ‌نوێنەر، بێ‌پارێزەر، بێ‌بەرەقانکار، بێ‌ناوکات ◌ بدون نماینده، بدون وکیل مدافع

unrequited /ˌʌnrɪˈkwaɪtɪd/ *adjective*
(دڵـداری) یـەکلایەنـە، یـەکلا، بـێ‌ناکـام، ناشقەڕووتە ◌ یکطرفه

unrequitedly /ˌʌnrɪˈkwaɪtɪdli/ *adverb*
یەکلایەنانە، بە شێوەیەکی یەکلا ◌ بـە طـور یکطرفه

unrequitedness *noun*
یەکلایەنەبوون، یەکلاییبوون ◌ یکطرفـه بودن

unreserved /ˌʌnrɪˈzɜːvd, US -ˈzɜːrvd/ *adjective*
1 بـێ‌ئەملاوئـەولا، بـێ‌مـەرج، تـەواو، رەبـەق، بـێ‌چەنـدوچوون، گومـانلێنـەکراو 2 بـێ‌پـەردە، لەڕوو 3 (لەپێشەوە) نەگیراو، خاڵی، بەتاڵ ◌ 1 بی‌قید و شرط، تردیدناپذیر 2 رک 3 رزرونشده

unreservedly /ˌʌnrɪˈzɜːvɪdli, US -ˈzɜːrv-/ *adverb*
1 بـە تـەواوی، تـەواو، بـێ‌ئەملاوئـەولا 2 رێـکوراسـت، بـە پانـەوە، رەپوراسـت، بـە ئاشکرایی ◌ 1 به طور کامل 2 با صراحت

unresolved /ˌʌnrɪˈzɒlvd, US -ˈzɑːlvd/ *adjective*
چارەسەرنەکراو، یەکلاییەنەکراو، بەلایێ‌دانەخراو، وەلامنەدراو ◌ لاینحل، برطرف‌نشده

unresolvedly /-vɪdli/ *adverb*
چارەسەرنەکراوانە، یەکلاییەنەکراوانە ◌ به طـور لاینحل

unresolvedness *noun*
چارەســـەرنەکراوی، یـــەکلاییەنـــەکراوەیی، بـەلایێ‌دانـەخراوی، وەلامنـەدراوی ◌ لاینحـل بودن، برطرف‌نشدگی

unresponsive /ˌʌnrɪˈspɒnsɪv, US -ˈspɑːn-/ *adjective*
کەمتەرخـــەم، بەتەنگەوەنـــەبوو، بـــێ‌خـــەیاڵ، نادەربەسـت، گـوێ‌پـێ‌نـەدەر، بێ‌کاردانـەوە(ی پێویـست)، کارلێنـەکراو: *She is a cold, unfeeling and unresponsive woman* ◌ بی‌اعتنا، بدون واکنش، تحت تأثیر قرارنگرفته

unresponsively /ˌʌnrɪˈspɒnsɪvli, US -ˈspɑːn-/ *adverb*
کەمتەرخەمانە، بە کەمتەرخەمییەوە، بێ‌خەیاڵ ◌ با بی‌اعتنایی

unresponsiveness /ˌʌnrɪˈspɒnsɪvnəs, US -ˈspɑːn-/ *noun*
کەمتەرخـــەمی، نادەربەســـتی، بـــێ‌خەیالـــی ◌ بی‌اعتنایی

unrest /ʌnˈrest/ *noun*
پشێوی، ئاڵۆزی، شڵەژاوی، تێکچوون، جموجۆڵ، ئاژاوە ◌ ناآرامی، آشوب

unrestrained /ˌʌnrɪˈstreɪnd/ *adjective*
کۆنتـــرۆڵنـــەکراو، مـــەهارنـــەکـــراو، دەسبەســـەردانەگیراو، هەوسارپـــساندوو، دیـارینـەکراو، بـێ‌ئەملاوئـەولا، لـە رادەبـەدەر، بـێ‌ســـنوور، لـە ئەندازبـەدەر، بێـداد، نـازاد، *unrestrained* :uncontrolled ،immoderate مهارنـشده، ◌ *proliferation of technology* نامحدود

unrestrainedly /ˌʌnrɪˈstreɪndli/ *adverb*
دیـارینەکراوانـە، بـێ‌ئەملاوئـەولا ◌ بـە طـور نامحدود

unrestrainedness *noun*
کۆنتـــرۆڵنـــەکراوی، مـــەهارنـــەکـــراوی،

دەس‌بەسەردانەگیراوی، هەوسارپساندوویی ◯ مهارنشدگی

unrestricted /ˌʌnrɪˈstrɪktɪd/ *adjective*
دیاری‌نەکراو، بێ‌سنووورداری، بێ‌مەرج، ئازاد ◯ بدون محدودیت

unrewarded /ˌʌnrɪˈwɔːdɪd, US -ˈwɔːrd-/ *adjective*
سەرنەگرتوو، ناسەرکەوتوو، بێ‌ئەنجام، بێ‌بەرهەم، بێهوودە، بێ‌سوود: *Real talent often goes unrewarded* ◯ ناموفق، بی‌حاصل، بی‌نتیجه

unrewarding /ˌʌnrɪˈwɔːdɪŋ, US -ˈwɔːrd-/ *adjective*
ناخۆش، بەدڵەوەنەنووساو، قایل‌نەکەر، رازی‌نەکەر، ناخۆشحاڵ‌کەر ◯ ناخوشایند، ناارضاکننده

unripe /ˌʌnˈraɪp/ *adjective*
1 کاڵ، نەگەییو، شین، تفت، تورت، تەرچک، کاڵوکرچ، فەریک، زوردە، نەرەسیو، نەوەکام، ماتە، 2 *unripe fruit* :immature نائامادە، (unripeness *n*) *unripe plans* :unprepared ◯ نرسیده، نارس

unrivalled /ʌnˈraɪvld/ *adjective*, US unrivaled
بێ‌هاوتا، بێ‌تا، بێ‌وێنە، بێ‌ناوەڵ، تاق ◯ بی‌نظیر، بی‌همال

unromantic *adjective*
نادڵدارانە، نارۆمانتیک ◯ غیررمانتیک

unromantically *adverb*
(بە شێوەیەکی) نادڵدارانە، نارۆمانتیکانە ◯ بە طور غیررمانتیک

unrounded *adjective*
(دەنگ‌ناسی، بزوێنی) بە لێوی خڕەوە گۆنەکراو، بلاو ◯ گسترده

unruffled /ʌnˈrʌfld/ *adjective*
کەمتەرخەم، گوێ‌پێنەدەر، نادەربەست، بێ‌دەربەست، ئارام، لەسەرەخۆ، تاڵ‌نەبوو: *He remained -d by their accusations* ◯ بی‌اعتنا، خونسرد

unruliness *noun*
سەربزێوی، ناگوێڕایەڵی، نافەرمانی ◯ سرکشی، نافرمانی

unruly /ʌnˈruːli/ *adjective* (unrulier, unruliest)
1 سەربزێو، نافەرمان، ناگوێڕایەڵ، کونترۆڵ‌نەکراو، دەس‌بەسەردانەگیراو، یاخی، شەیتان، دانەکەوتوو: 2 *an unruly crowd* (قژ) زبر، رانەوەستاو: *a mane of unruly hair* ◯ 1 سرکش، نافرمان، غیرقابل کنترل 2 (مو) زبر

UNRWA *abbreviation* United Nations Relief and Works Agency

'uns = ones

unsafe /ʌnˈseɪf/ *adjective*
1 مەترسی‌دار، پڕمەترسی، ناتەناهـ، مەترسی‌لەسەر، لەبەر مەترسی دایە، نائەمن، نادڵنیا، جێی ترس، ناسلامەت، نادابین، لەئاسایش‌دانەبوو، زیاناوی، لە (بەر) مەترسی‌دا 2 (نزیکی) بێ‌جیر یان کاندۆم 3 (ماف) بێ‌بایەخ ◯ 1 ناامن، خطرناک، در خطر 2 بدون کاپوت 3 (حقوق) بی‌اعتبار

unsafely /ʌnˈseɪfli/ *adverb*
مەترسی‌دارانە، بە شێوەیەکی نائەمن ◯ بە طور ناامن

unsafeness /ʌnˈseɪfnəs/ *noun*
مەترسی‌داری، نائەمنی، نادابینی، ناسلامەتی ◯ ناامنی

unsafe sex *noun*
سێکس یان نزیکی بێ‌جیر یان کاندۆم ◯ سکس بدون کاندوم

unsaid /ʌnˈsed/ *adjective*; past and past participle of unsay
نەوتراو، دەرنەبڕاو، باس‌نەکراو، بەسەرزمان نەهێنراو ◯ ناگفته، برزبان‌نیامده

unsaleability /ʌnˌseɪləˈbɪləti/ *noun*
بێ‌کڕیاری، بێ‌مشتەریتی، نەفرۆشراوی ◯ غیرقابلیت فروش

unsaleable /ʌnˈseɪləbl/ *adjective*, also unsalable
بێ‌کڕیار، بێ‌مشتەری، نەفرۆشراو ◯ بدون خریدار، فروش‌نرفته

unsalted /ʌnˈsɔːltɪd, US -ˈsɒlt-/ *adjective*
(چێشت و هتد) بێ‌خوێ، خوێ‌پێوەنەکراو ◯ بی‌نمک

unsanitary /ʌnˈsænətri, US -teri/ *adjective*
ناخاوێن، پیس ◯ غیربهداشتی

unsatisfactorily /-tərəli/ *adverb*
بە شێوەیەکی پەسندنەکراو، بە شێوەیەکی خراپ ◯ بە طور غیرقابل قبول

unsatisfactory /ˌʌnˌsætɪsˈfæktəri/ *adjective*
پەسندنەکراو، ناقایل‌کەر، قایل‌نەکەر، خراپ، نەوندە باش نییە، عەیب‌دار، (unsatisfactoriness *n*) ◯ نارضایت‌بخش، ارضاناکننده، معیوب

unsatisfied /ʌnˈsætɪsfaɪd/ *adjective*
ناقایل، ناخۆشحاڵ، پێ‌خۆش‌نەبوو، نارەزامەند، نارازی، قایل‌نەکراو، رازی‌نەکراو، خۆشحاڵ‌نەکراو ◯ ناخشنود، ناراضی، ارضانشده

unsatisfying /ˌʌnˈsætɪsfaɪɪŋ/ *adjective*
خۆشحاڵ‌نەکەر، ناقایل‌کەر، نادڵخۆش‌کەر، خراپ: *a shallow, unsatisfying*

ناخشنودکننده، نارضایت‌بخش ◌ *relationship*

unsaturated *adjective*

تێرنەبوو، ناتێر، پاراونەبوو، پاراونەکراو، پڕنەکراو ◌ اشباع‌نشده

unsaturation *noun*

تێرنەبوویی، ناتێری، پاراونەکراوی، ناپاراوی، پڕنەکراوی ◌ سیرناشدگی، اشباع‌ناشدگی

unsavoury /ʌnˈseɪvəri/ *adjective*, US unsavory

ناخۆش، بێتام، بێ‌تام، ناحەز، نادروست، ناشیرین، پیس، ناپەسند، insipid، tasteless: *an unsavory assignment* ◌ نامطبوع، ناخوشایند، زننده

unsayable *adjective*

بۆ وتن نابێ، بۆ ئەوە نابێ بیگێڕیەوە ◌ غیرقابل بحث

unscathed /ʌnˈskeɪðd/ *adjective*

ساخ‌وسەلیم، دەس‌لێ‌نەدراو، نابرینەدار، بریندارنەکراو، هیچ‌لێ‌نەهاتوو: *The hostages emerged from their ordeal -cathed* ◌ سالم

unscheduled /ʌnˈʃedəu:ld, US ʌnˈskedʒu:ld/ *adjective*

پێش‌بینی‌نەکراو، بێ‌تەرتیب، پلان‌ڕێژنەکراو، پلان‌بۆدانەنراو، لە دەرەوەی بەرنامە: *an unscheduled stop* ◌ خارج از برنامه

unschooled *adjective*

کۆنترۆڵ‌نەکراو، بێ‌تەربیەت، بێ‌پەروەردە، قوتابخانەنەچوو، خوێندنگانەچوو، دەرس‌نەخوێندوو، نەخوێندەوار؛ سادەسکرد، سروشتی، خورسک ◌ کنترل‌نشده، بی‌تربیت، مدرسه‌نرفته؛ غیرتصنعی

unscientific /ˌʌnˌsaɪənˈtɪfɪk/ *adjective*

نازانستی، نە بەپێی بنەماکان یان ڕێباز و میتۆد یان میتۆدۆلۆژی زانستی: *unscientific management of woodlands* ◌ غیرعلمی

unscientifically *adverb*

بە شێوەیەکی نازانستی، نازانستی‌یانە ◌ بە طور غیرعلمی

unscreened *adjective*

پیشان‌نەدراو، بڵاونەبوو، نەیداوە ◌ نمایش داده‌نشده

unscripted /ʌnˈskrɪptɪd/ *adjective*

(بڵاوکردنەوە، وتاردان و هتد) نەنووسراو، سەرپێی، بەربوورە، (پێشەکی) ئامادەنەکراو، پێشەکی دانەڕێژراو ◌ ننوشته، فی‌البداهه

unscrupulous /ʌnˈskru:pjələs/ *adjective*

بێ‌شەرەف، بێ‌ویژدان، خوێڕی، بێ‌مایە، ناپیاو، بێ‌ئابروو، بێ‌شەرەفانە: *unscrupulous methods* ◌ بی‌شرف، بی‌وجدان، بی‌شرفانه

unscrupulously /ʌnˈskru:pjələsli/ *adverb*

بێ‌شەرەفانە، بێ‌ئابڕووانە، خوێڕی‌یانە، ناپیاوانە ◌ بی‌شرفانه

unscrupulousness /ʌnˈskru:pjələsnəs/ *noun*

بێ‌شەرەفی، بێ‌ئابڕوویی، خوێڕی‌گەری، ناپیاوی، نامەردی، بێ‌ویژدانی ◌ بی‌شرفی، بی‌وجدانی

unsealed *adjective*

1 بێ‌مۆر 2 (ب.ت. لە ئەوستراليا و نیوزیلەند، ڕێگاوبان) قیرتاونەکراو ◌ 1 بدون مهر 2 آسفالت‌نشده

unseasonable /ʌnˈsi:znəbl/ *adjective*

1 (هەوا) سەیر، نائاسایی، بێ‌وەخت: *unseasonable weather* 2 (جل) نەگونجاو (بۆ وەرزی ساڵ) ◌ 1 غیرعادی، بی‌موقع 2 نامناسب

unseasonableness /ʌnˈsi:znəblnəs/ *noun*

1 سەیربون، نائاسایی‌بوون، بێ‌وەختی 2 نەگونجاوی ◌ 1 غیرعادی بودن 2 نامناسب بودن

unseasonably /-əbli/ *adverb*

بە شێوەیەکی سەیر (ساردتر یان گەرمتر) بۆ وەرزێکی ساڵ: *unseasonably warm* ◌ بە طور غیرعادی

unseasonal /ʌnˈsi:zənl/ *adjective*

(ب.ت. لەمەڕ ئاوهەواوە) ناوەرزی، لەوەرزی خۆیدا نەبوو، نەگونجاو، سەیر (بۆ ئەو دەمەی ساڵ گونجاو نییە) ◌ غیرفصلی، استثنایی

unseasoned *adjective*

1 بێ‌هەزوێلە 2 نەخاراو، بێ‌ئەزموون، لەکاردەرنەهاتوو، ناپوخت ◌ 1 بدون ادویه 2 بی‌تجربه

unseeded /ʌnˈsi:dɪd/ *adjective*

1 (وەرزش ب.ت. تێنیس) هەڵنەبژاردە، ناهەڵبژاردە: *unseeded players* 2 تووپێونەکراو، نەکراو، نەوەشێنراو ◌ 1 غیرمنتخب 2 افشانده‌نشده

unseeing /ˌʌnˈsi:ɪŋ/ *adjective*

(چاو) تێ‌بڕیو، سەرسووڕماو، تاساو، عەبەسراو، سەرسام ◌ بهت‌زده

unseeingly /ˌʌnˈsi:ɪŋli/ *adverb*

سەرسووڕماوانە، بە سەرسامی ◌ با حالت بهت‌زده

unseemliness *noun*

لێنەوەشاوەیی، لێنەهاتوویی، بەکارنەهاتوویی، ناڵەباری، نەشیاوی ◌ ناشایستگی، نامناسب بودن

unseemly /ʌnˈsi:mli/ *adjective*

لێنەوەشاو، لێنەهاتوو، ناڵەبار، نابار، نەگونجاو، ناپەسند: (کۆن) inappropriate – unattractive ◌ فاقد صلاحیت، نامناسب

unseen /ˌʌnˈsi:n/ *adjective, noun*

1 *adj* نەبین، نەبینراو، نەدیتراو، نەدیدە، کە نەبینراوە، بێ ئەوەی کە ببینرێ، سەرنج‌ڕانەکێش، (پێشەکی) نەدیتراو، نەبینراو: *unseen forces* 2 (وەرگێڕان) بەبێ ئامادەکاری پێشوو، نەدیدە: *an unseen translation* n بابەتێکی نەدیدە بۆ

وەرگێران ◇ *adj* 1 نامرئی، بدون جلب توجه، نادیدە 2 (ترجمە) بدون آمادگی قبلی *n* مطلب ترجمەی دیدەنشدە

unsegregated *adjective*
جیاوازیدانەنراو، فەرقنەخراو (لەباری رەگەزی یان نژادییەوە) ◇ عاری از تبعیض نژادی

unselfconscious /ˌʌnselfˈkɒnʃəs, US -ˈkɑːn-/ *adjective*
بێخەیاڵ، بێخەم، ئاسوودە، نائیگەران، گوێلێنەبوو، کەمتەرخەم، گوێپێنەدەر، نادەربەست ◇ بی‌خیال

unselfconsciously /ˌʌnselfˈkɒnʃəsli, US -ˈkɑːn-/ *adverb*
بە بێخەیاڵی، بێخەمانە، بە ئاسوودەیی، کەمتەرخەمانە ◇ بی‌خیال

unselfconsciousness /ˌʌnselfˈkɒnʃəsnəs, US -ˈkɑːn-/ *noun*
بێخەیاڵی، بێخەمی، ئاسوودەیی، نائیگەرانی، کەمتەرخەمی، گوێپێنەدان، نادەربەستی ◇ بی‌خیالی

unselfish /ʌnˈselfɪʃ/ *adjective*
لەخۆبوردوو، گیانباز، گیانبەختکەر (unselfishly *adv*: لەخۆبوردووانە، گیانبازانە، لەرووی لەخۆبوردووییەوە) ◇ ازخودگذشته

unselfishness /ʌnˈselfɪʃ/ *noun*
لەخۆبوردوویی، گیانبازی، گیانبەختکردن، جانگوریتی ◇ ازخودگذشتگی

unsentimental /ˌʌnˌsentɪˈmentl/ *adjective*
بێسۆز، سۆزنەگرتوو، توند، بەرشت: *an unsentimental approach to life* (unsentimentally *adv*: توند، بە رشتی) ◇ غیراحساساتی، جدی

unserious *adjective*
نەرشت، نە بە راست، بە شۆخی، light-hearted ◇ غیرجدی

unserviceability /ʌnˌsɜːvɪsəˈbɪləti, US -ˌsɜːrv-/ *noun*
کۆنی، بەکارنەهاتوویی، شڕی، شکاوی ◇ قراضگی، کهنگی

unserviceable /ʌnˈsɜːvɪsəbl, US -ˈsɜːrv-/ *adjective*
کۆنە، بەکارنەهاتوو، بێکارە، شڕە، شکاو ◇ قراضه، کهنه

unsettled /ʌnˈsetld/ *adjective*
1 شێواو، ئاڵۆز، شپرزە، ناجێگیر، لەق، تێکەولێکە، شڵەژاو، ناسەقامگرتوو، نائارام، نارەحەت، پەرێشان، نارام‌لێهەڵگیراو، نەسرەوتوو، دانەکەوتوو، تێکچوو، بگۆڕ، گۆڕاو، پێشبینی‌نەکراو 2 (گەدە یان معدە) نارەحەت 3 (کێشە و هتد) چارەسەرنەکراو، یەکلایی‌نەکراو، بەلاییدانەخراو، وەلامنەدراو 4 نەدراو، نەدراوەتەوە، پاکتاو نەکراوە (unsettledness *n*) ◇ 1 آشفته، ناآرام، غیرقابل پیش‌بینی 2 (معده) آشوب 3 (اختلاف و...) لاینحل، برطرف‌نشده 4 پرداخت‌نشده

unsettling /ʌnˈsetlɪŋ/ *adjective*
نارەحەتکەر، نگەرانکەر، شڵەژێنەر، ئارام‌لێهەڵگر، بەدڵەتەپێخەر (unsettlingly *adv*) ◇ اضطراب‌آور

unshaded /ˌʌnˈʃeɪdɪd/ *adjective*
1 بێسەرچرا، بێسەرگڵۆپ 2 بێسێبەر ◇ 1 بدون حباب 2 بدون سایه

unshakeability /ʌnˌʃeɪkəˈbɪləti/ *noun*
داکوتراوی، چەسپیوی، جێگیری، نەلەقی، چەقبەستوویی، سەقامگرتوویی، تەکاننەخواردوو، نەگۆڕاوی، نەگۆڕی، پتەوی، تۆکمەیی ◇ استواری، ثبات، قاطعیت

unshakeable /ʌnˈʃeɪkəbl/ *adjective*, also unshakable /ʌnˈʃeɪkəbl/
داکوتراو، چەسپیو، جێگیر، نەلەق، چەقبەستوو، سەقامگرتوو، تەکاننەخواردوو، نەگۆڕاو، نەگۆڕ، پتەو، تۆکمە، تەواو، رەبەق، رەها: *unshakable loyalty* ◇ راسخ، استوار، قاطع، کامل، مطلق

unshakeably /ʌnˈʃeɪkəbli/ *adverb*
پتەوانە، داکوتراوانە، گومانلێنەکراوانە ◇ بە طور استوار، بدون تردید

unshaken /ˌʌnˈʃeɪkən/ *adjective*
داکوتراو، چەسپیو، جێگیر، نەلەق، چەقبەستوو، گومانلێنەکراو، تەکاننەخواردوو، نەگۆڕاو، نەگۆڕ، پتەو، تۆکمە، کۆڵنەدەر: *They remain unshaken in their loyalty* (unshakenly *adv*) ◇ راسخ، نستوه

unshaven /ˌʌnˈʃeɪvn/ *adjective*
(ریش) نەتاشراو، هاتوو: *He looked pale and unshaven* ◇ نتراشیده

unshed *adjective*
(فرمێسک) قەتیس‌ماو ◇ آنشد

unshelled *adjective*
دەرنەهاتوو لە لەپکەکەیا، لەنێو لەپکەدا ◇ درون لاک یا صدف

unshockability *noun*
بەسەبری، پشوودرێژی، سنگفراوانی، لەسەرەخۆیی، دانەخورپاوی، دەربردوویی، هەڵکردوویی ◇ بردباری، شکیبایی

unshockable *adjective*
بەسەبر، پشوودرێژ، سنگفراوان، لەسەرەخۆ، دەربردوو، دانەخورپاو، هەڵکردوو ◇ بردبار، شکیبا

unshod /ʌnˈʃɒd/ *adjective*
نالنەکراو، بێنال ◇ نعل‌نشده

unshorn *adjective*
(خوری یان قژ) نەبڕاو، کورتەوەنەکراو ◇

چیدەنشدە، کوتاەنشدە

unsight *adjective*

نەدیتراو، نەبینراو، نەدیدە ✿ دیدەنشدە

unsightliness *noun*

ناحەزی، نەجوانی، ناشیرینی، کریتی ✿ زشتی، بدمنظری

unsightly /ʌn'saɪtli/ *adjective*

ناحەز، ناشیرین، دزێو، کریت ✿ زشت، کریە، بدمنظر

unsigned *adjective*

بێ‌مۆر، بێ‌ئیمزا، بێ‌واژۆ ✿ بدون امضا

unsinkability *noun*

لەنوقم‌نەهاتووی، قومنەبوویی، قلپەوەنەبوویی ✿ آنسینکیلیتی

unsinkable *adjective*

لەنوقم‌نەهاتوو، قومنەبوو، قلپەوەنەبوو، نوقم نابێ، ناچێتە ژێرئاو ✿ آنسینکیل، غیرقابل غرق شدن

unskilful *adjective,* also chiefly US unskillful

ناشارەزا، لێنەزان، ناپسپۆڕ، ناشی، ناوەستا ✿ غیرماهر، بی‌مهارت

unskilfully *adverb*

ناشارەزایانە، لێنەزانانە، ناشی‌یانە، ناوەستایانە ✿ غیرماهرانە

unskilfulness *noun*

ناشارەزایی، لێنەزانی، ناوەستایی ✿ عدم مهارت

unskilled /ˌʌn'skɪld/ *adjective*

ناشارەزا، لێنەزان، ناشی، ناوەستا، سادە، ساکار، ناتەکنیکی: ◊ *unskilled manual workers* ✿ غیرماهر، بی‌مهارت، سادە ✿ *unskilled work*

unsmiling /ʌn'smaɪlɪŋ/ *adjective*

ڕووتاڵ، ڕووناخۆش، ڕووترش، ڕووگرژ، مۆن، مڕومۆچ، نەدوێن: *His eyes were hard and unsmiling* ✿ عبوس، بدعنق

unsmilingly /ʌn'smaɪlɪŋli/ *adverb*

ڕووتاڵانە، ڕووناخۆشانە، ڕووترشانە، ڕووگرژانە ✿ عبوسانە

unsmilingness /ʌn'smaɪlɪŋnəs/ *noun*

ڕووتاڵی، ڕووناخۆشی، ڕووترشی، ڕووگرژی، مڕومۆچی، نەدوێنی ✿ عبوسی، بدعنقی

unsmoked *adjective*

(توتن، جگەرە و هتد) نەکێشراو ✿ دودنشدە

unsociability /ʌnˌsəʊʃə'bɪləti, US -ˌsoʊ-/ *noun*

لاتەریکی، دوورەپەرێزی، وشکی، گۆشەگیری ✿ انزوا، نجوشی

unsociable /ʌn'səʊʃəbl, US -'soʊ-/ *adjective*

لاتەریک، دوورەپەرێز، وشک، گۆشەگیر، ناکۆمەڵایەتی، لە خەڵک‌دووری‌کردوو، هەڵنەکردوو، دەرنەبردوو (لەگەڵ خەڵک) ✿ منزوی، غیرمعاشرتی، نجوش

unsociably /ʌn'səʊʃəbli, US -'soʊ-/ *adverb*

لاتەریکانە، دوورەپەرێزانە، گۆشەگیرانە ✿ بە طور منزوی

unsocial /ˌʌn'səʊʃl, US ˌʌn'soʊʃl/ = unsociable

unsocial hours *noun, pl.*

زێدەکاری، کارکردن لەو سەعاتانەی کە کار ناکرێ ✿ اضافەکاری

unsold /ˌʌn'səʊld/ *adjective*

نەفرۆشراو: *Many of the houses remain unsold* ✿ فروش‌نرفتە

unsolicited /ˌʌnsə'lɪsɪtɪd/ *adjective*

نەویستراو، داوانەکراو، لەخۆوە، نەخوازراو ✿ درخواست‌نشدە

unsolved /ˌʌn'sɒlvd, US ˌʌn'sɑːlvd/ *adjective*

1 (کێشە و هتد) چارەسەرنەکراو، یەکلایی‌نەکراو، بەلایی‌دانەخراو، وەڵام‌نەدراو 2 (نهێنی و سر) نەوتراو، بڵاوەنەبوو، ئاشکرانەکراو، لەقاونەدراو، داپۆشراو ✿ 1 حل‌نشدە، برطرف‌نشدە 2 (راز) ناگشودە

unsophisticated /ˌʌnsə'fɪstɪkeɪtɪd/ *adjective*

1 گێژ، بێ‌ئەزموون، چاونەکراوە، نەپوخت 2 سادە، بێ‌دیدی‌وبۆدی، سەرەتایی، نائاڵۆز ✿ 1 هالو، بی‌تجربە 2 ابتدایی، سادە

unsophisticatedly /ˌʌnsə'fɪstɪkeɪtɪdli/ *adverb*

(بە شێوەیەکی) سادە، بە شێوەیەکی سەرەتایی ✿ بە طور ابتدایی

unsophisticatedness /ˌʌnsə'fɪstɪkeɪtɪdnəs/ *noun*

سادەیی، بێ‌دیدی‌وبۆدی‌بوون، سەرەتایی‌بوون ✿ سادگی

unsorted /ˌʌnsɔːtɪd, US ˌʌnsɔːrtɪd/ *adjective*

ناڕێک، شێرزە، شێواو: *a pile of unsorted papers* ✿ بی‌ترتیب

unsought *adjective*

مفتە، بێ‌ئەرک بەدەس‌هاتوو ✿ بادآوردە

unsound /ˌʌn'saʊnd/ *adjective*

1 هەڵە، نادروست، سست، نە لەسەر بنچینەی فاکت و ڕاستی‌یەکان، باوەڕپێنەکراو، پشت‌پێ‌نەبەستراو 2 (خانووبەرە) ڕووخەک، کلۆر، سست، ڕووڵەداتەپین، ڕووڵەڕووخان 3 (ماف) شێت، ناساغ، (of unsound mind) تووش‌بوو بە نەخۆشی دەروونی ✿ 1 اشتباە، غیرقابل اعتماد 2 (ساختمان) در وضعیت بد 3 دچار اختلال مشاعر

unsoundness /ˌʌnˈsaʊndnəs/ *noun*
نادروستی، هەڵەیی، سستی ◇ نادرستی

unsparing /ʌnˈspeərɪŋ, US -ˈsper-/ *adjective*
1 بەدەس‌ودڵ، بێ‌لێ‌گرتنەوە، بەخشندە، بەدەهەندە، دڵاوا 2 توندوتیژ، بەزەبروزەنگ، سەختگر، توند، بێ‌بەزەیی، بێ‌ڕوحم، زاڵم، بێ‌بەزەییانە (-y /ʌnˈspeərɪŋli, US -ˈsper-/ *adv*: دڵاوایانە، لە ڕووی بەخشندەیی یان دەهەندەیی‌یەوە، توندوتیژانە) ◇ 1 سخاوت‌مند 2 خشن، بی‌رحم، بی‌رحمانە

unsparingness *noun*
1 بەدەس‌ودڵی، بەخشندەیی، بەدەهەندەیی، دڵاوایی 2 توندوتیژی، بەزەبروزەنگی، سەختگری، توندی ◇ 1 سخاوت‌مندی 2 خشونت

unspeakable /ʌnˈspiːkəbl/ *adjective*
لەوتن‌نەهاتوو، دەرنەبڕاو، باس ناکرێ، لە باس نایە، ترسناک، زۆر خراپ: *unspeakable suffering* ◇ وصف‌ناپذیر، وحشتناک

unspeakably /-əbli/ *adverb*
بە شێوەیێ کە بۆ باس نابێ، لەوتن‌نەهاتووانە ◇ بە طور وصف‌ناپذیر

unspeakableness *noun*
لەوتن‌نەهاتوویی، دەرنەبڕاویی، خراپی ◇ وصف‌ناپذیری، وحشتناکی

unspecialized *adjective*, also unspecialised
1 تایبەت‌نەدراو 2 نایبەتمەند ◇ 1 خصوصی‌نشدە 2 غیرتخصصی

unspecific *adjective*
1 ناورد 2 نادیار، ناڕوون، ناناشکرا، vague ◇ 1 ناردقیق 2 نامشخص

unspecified /ˌʌnˈspesɪfaɪd/ *adjective*
نادیار، ناڕوون، ناناشکرا، ناڕۆشن، دیاری‌نەکراو، دەس‌نیشان‌نەکراو: *The story takes place at an unspecified date* ◇ نامشخص، نامعلوم، مشخص‌نشدە

unspectacular /ˌʌnspekˈtækjələ(r)/ *adjective*
ئاسایی، ناتایبەتی، نە ئەوندە سەرنج‌ڕاکێش یان باش: *He had a steady but unspectacular career* ◇ عادی

unspectacularly /ˌʌnspekˈtækjələli/ *adverb*
بە شێوەیێکی ئاسایی، ناتایبەتی‌یانە ◇ بە طور عادی

unspoiled /ˌʌnˈspɔɪld/ *adjective*, also unspoilt
1 دەس‌لێ‌نەدراو، دەق‌نەشکاو، جوان، مۆر، دەژ، هەرواماو، لەدۆخی (سروشتی)خۆی‌دا ماو، خراپ‌نەبوو، زایەنەبوو، نەگۆڕاو 2 خۆلێ‌نەگۆڕاو ◇ 1 دست‌نخوردە، عوض‌نشدە 2 لوس‌نشدە

unspoken /ˌʌnˈspəʊkən/ *adjective*
1 دەرنەبڕاو، نەوتراو، باس‌نەکراو، بەزمان‌نەهێنراو 2 نارِاستەوخۆ: *an unspoken assumption* ◇ 1 بیان‌نشدە 2 تلویحی

unsporting /ˌʌnˈspɔːtɪŋ, US -ˈspɔːrt-/ *adjective*
ناوەرزش‌کارانە، ناجوامێرانە، نامەردانە، ناپیاوانە (unsportingly *adv*) ◇ غیرورزش‌کارانە، غیرمنصفانە

unsportsmanlike *adjective*
ناوەرزش‌کارانە، ناجوامێرانە، نامەردانە، ناپیاوانە: *unsportsmanlike conduct* ◇ غیرورزش‌کارانە، غیرمنصفانە

unstable /ʌnˈsteɪbl/ *adjective* (unstabler, unstablest)
1 لەق، شل، ڕووڵەکەوتن، دانەبەستراو، لۆق، نەچەقیو، بێ‌مایە، سست، گۆڕاو (لەبڕ)، دانەکوتراو، ناپتەو، ناتۆکمە، ڕووخەک، ناجێگیر، ناسەقام‌گرتوو، قرچۆک، نادڵنیا 2 وازی‌وازی، تاوتاو، ڕاڕا 3 (مەتریالی کیمیایی) ناجێگیر، شێیەوەبوو: *chemically unstable* ◇ 1 ناااستوار، بی‌ثبات متغیر، متزلزل 2 دمدمی 3 (مادەی شیمیایی) ناپایدار

unstableness /ʌnˈsteɪblnəs/ *noun*
لەقی، شلی، دانەبەستراوی، لۆقی، نەچەقیوی، بێ‌مایەیی، سستی، گۆڕاوی، دانەکوتراوی، ناپتەوی، ناتۆکمەیی، ناجێگیری، ناسەقام‌گرتوویی، قرچۆکی ◇ ناااستواری، بی‌ثباتی

unstably /ʌnˈsteɪbli/ *adverb*
بە شێوەیەکی لەق، دانەبەستراوانە، بە لۆقی، دانەکوتراوانە، ناپتەوانە، ناجێگیرانە، ناسەقام‌گرتووانە ◇ بە طور ناااستوار، با بی‌ثباتی

unstained *adjective*
ناڵکاوی، نابەڵاوی، نابەڵەپەڵە، ناخاڵخاڵ، ناتەوقن‌تەوقن ◇ لک‌دارنشدە، نقطەنقطەنشدە

unstated /ʌnˈsteɪtɪd/ *adjective*
ڕانەگەیێنراو، نەوتراو، باس‌نەکراو، دەرنەبڕاو ◇ اعلام‌نشدە، بیان‌نشدە

unsteadily /-ɪli/ *adverb*
سستانە، لەرەلەر: *She walked -eadily towards me* ◇ بە طور ناااستوار

unsteadiness /ʌnˈstedinəs/ *noun*
ناهاوسەنگی، خۆبێ‌ڕانەگیراوی، لۆقی، سستی، بێ‌هێزی، بەملاوبەولاداکەوتن، ناجێگیری، ناسەقام‌گرتوویی، ناپتەوی، لەقیوی، لەرزۆکی ◇ عدم تعادل، لرزش، بی‌ثباتی، ناااستواری

unsteady /ʌnˈstedi/ *adjective* (unsteadier, unsteadiest)
1 سست، لەرزۆک، بێ‌هێز، بەملاوبەولاداکەوتوو، لەق، تەکان‌خواردوو، قرچۆک، لەرزیو، لەقیو،

لەرەلەرکــەر، ناهاوســەنگ، خۆپــێ‌ڕانــەگیراو،
ناپتــەو، دانــەکوتراو، گــۆڕاو، بگــۆڕ، نــاجێگیر،
ناســەقامگرتوو، ناڕێکوپێک، ناڕێک، unstable،
an unsteady pulse :changeable ،irregular
She is still a little -y on her feet after ◊
the operation 2 وازی‌وازی، تاوتــاو ۞ 1
نااستوار، ســست، لرزان، نامتعادل، متغیر، بـی‌ثبات،
نامنظم 2 دمدمی

unstinting /ʌn'stɪntɪŋ/ *adjective*
دلاوایانــه، لــه رووی دەهنــدەیی‌یــەوە،
بێ‌لەخۆگرتنەوە، دریخی‌نەکردووانە: *unstinting*
support ۞ سخاوتمندانه، بی‌دریغ

unstintingly /ʌn'stɪntɪŋli/ *adverb*
دلاوایانــه، لــه رووی دەهنــدەیی‌یــەوە،
دریخــی‌نەکردووانــه، دەس‌بەردەرەوانــه ۞
سخاوتمندانه

unstoppability /ʌn,stɒpə'bɪləti, US -,stɑ:p-/ *noun*
پێشگیری‌لێ‌نەکراوی، لەپێشگیری‌نەهاتوویی،
لەراگرتن‌نەهاتوویی، لەوێستان‌نەهاتوویی ۞
غیرقابلیت جلوگیری، توقف‌ناپذیری

unstoppable /ʌn'stɒpəbl, US -'stɑ:p-/ *adjective*
پێشگیری‌لێ‌نەکراو، لەپێشگیری‌نەهاتوو، لە
کۆنترۆڵ‌بەدەر، بەری ناگیرێ، پێشی ناگیرێ،
ڕێی لێ‌ناگیرێ، ڕاناوەستێنرێ، لەراگرتن‌نەهاتوو:
an unstoppable rise in prices ۞ غیرقابل
جلوگیری، توقف‌ناپذیر

unstoppably /ʌn'stɒpəbli, US -'stɑ:p-/ *adverb*
پێشگیری‌لێ‌نەکراوانە، لەپێشگیری‌نەهاتووانە، بە
شێوەیێ کە بەری ناگیرێ، لە کۆنترۆڵ‌بەدەرانە
۞ به طور غیرقابل جلوگیری

unstressed /ʌn'strest/ *adjective*
(زمانەوانی) بێ‌زەبر، بێ‌هێز، بەشێ کە سووک‌تر
گۆ دەکرێ، کە لەگەڵ زەبر گۆناگرێ ۞ بی‌تکیه

unstructured /ʌn'strʌktʃəd, US -tʃərd/ *adjective*
ناڕێک، ناڕێکوپێک، ڕێکنەخراو، نافەرمی،
بێ‌پێکهاتە: *an -tructured interview* ۞
بی‌نظم، سازمان‌نیافته، غیررسمی، بدون ساختار

unstuck /,ʌn'stʌk/ *adjective*, come unstuck
1 لێ‌بوونەوە، جیابوونەوە، هەڵکەنران 2 تێشکان،
بەزین، سەرنەکەوتن: *Their plans came*
unstuck 3 *badly* نەچەسپیو، (پێوە)نەلکاو،
(پێوە)نەنووساو ۞ 1 جدا شدگی 2
شکست‌خوردگی 3 نچسبیده

unstrung *adjective*
(موسیقا) بێ‌ژێ ۞ بدون زه

unstudied *adjective*
1 سروشتی، خواکرد، نادەسکار، نادەسکرد 2
نەخوێندەوار، نەخوێندوو، دەرس‌نەخوێندوو ۞
1 طبیعی 2 تحصیل‌نکرده

unstudiedly *adverb*
بە شێوەیەکی سروشتی، خواکردانە، نادەسکردانە
۞ به طور طبیعی

unsubstaintial *adjective*
بێ‌بنچینە، خەیاڵی، پڕوپووچ، لاواز، سست: -
tantial shadows ۞ بی‌اساس، موهوم، ضعیف

unsubstaintiality *noun*
بێ‌بنچینەیی، خەیاڵی‌بوون، پڕوپووچی، لاوازی،
سستی ۞ بی‌اساسی، موهومیت، ضعف

unsubstaintially *adverb*
بە شێوەیەکی بێ‌بنچینە، پڕوپووچانە ۞ بە طور
بی‌اساس

unsubstaintiated /,ʌnsəb'stænʃieɪtɪd/ *adjective*
نەسەلمێنراو، پشت‌ڕاست‌نەکراو، پەسندنەکراو،
بێ‌بنچینە: *an unsubstantiated*
claim/rumour, etc. ۞ اثبات‌نشده، بی‌اساس

unsubtle *adjective*
دیار، ئاشکرا، ڕوون، بەرچاو ۞ آشکار، مشهود

unsubtly *adverb*
بە شێوەیەکی دیار، بە ئاشکرایی ۞ به طور آشکار

unsuccessful /,ʌnsək'sesfl/ *adjective*
سەرنەکەوتوو، سەرنەگرتوو، بنکەوتوو،
بێ‌ئەنجام، بێ‌ئاکام، باڵشکاو، بێ‌بەرهەم، بێهوودە
۞ ناموفق، بی‌نتیجه، بی‌حاصل

unsuccessfully /,ʌnsək'sesfli/ *adverb*
ناسەرکەوتووانە، سەرنەگرتووانە ۞ بە طور
ناموفق

unsuccessfulness /,ʌnsək'sesflnəs/ *noun*
سەرنەکەوتوویی، سەرنەگرتوویی، بنکەوتوویی،
بێ‌ئەنجامی، بێ‌ئاکامی ۞ ناموفق بودن، بی‌نتیجگی

unsuitability /ʌn,su:tə'bɪləti, US -,səu:-/ *noun*
نەگونجاوی، نالەباری، نەشیاوی،
بەکارنەهاتوویی ۞ نامناسب بودن

unsuitable /ʌn'su:təbl, US -'səu:-/ *adjective*
نەگونجاو، نالەبار، نەشیاو، بەکارنەهاتوو،
لێنەوەشاو ۞ نامناسب

unsuitableness /ʌn'su:təblnəs, US -'səu:-/ *noun*
نەگونجاوی، نالەباری، نەشیاوی،
بەکارنەهاتوویی ۞ نامناسب بودن

unsuitably /ʌn'su:təbli, US -'səu:-/ *adverb*
بەکارنەهاتووانە، بە شێوەیەکی نەشیاو ۞ به طور
نامناسب

unsuited /ʌn'su:tɪd, US -'səu:-/ *adjective*
نەگونجاو، نالەبار، نەشیاو، بەکارنەهاتوو،

لینەوەشـاو، ریـکنەکـەوتوو، یـەکنەکـەوتوو، نەسازاو، نەگونجاو ◊ نامناسب، ناسازگار

unsullied /ʌn'sʌlid/ *adjective*

خاوێن، پاقژ، پاک، بێگەرد، بێخـەوش ◊ پاک، بیخدشه

unsung /ˌʌn'sʌŋ/ *adjective*

نەناسـراو، بـێناوونیـشـان، ریزلـێنـەنراو، قەدر(لێ)نەگیراو، پەسـننەدراو: *the unsung heroes of the war* ◊ گمنام، قدرنشناخته

unsupervised *adjective*

بێچاودێری، بێسەخبێری، بێزێرەڤانی ◊ بدون نظارت

unsupportable = insupportable

unsupported /ˌʌnsə'pɔːtɪd, US -'pɔːrt-/ *adjective*

بـێسەرپەرشـت، بـێسـەخبێر، بـێ پـشـتیوان، بـێپالپـشت، بـێبەلگە، بـێبنچینـە ◊ بـدون سرپرست یا حامی، بدون مدرک

unsure /ˌʌn'ʃʊə(r), -'ʃɔː(r), US -'ʃʊr/ *adjective*

نادلـنیا، دوودڵ، دڕدۆنـگ، بەشـک، یـەکلاییەوەنـەبوو، بـەلایێدانـەخراو، تیامـاو: *There were a lot of things I was unsure about* ◊ نامطمئن، غیرقطعی

unsurely *adverb*

بە نادڵنیایی، دوودڵانە، دڕدۆنگانە، بەشکەوە ◊ بە طور نامطمئن

unsureness /ˌʌn'ʃʊə(r), -'ʃɔː(r), US -'ʃʊr/ *adjective*

نادلـنیایی، دوودلـی، دڕدۆنگـی، بەشـکی، یەکلاییەنەبوونەوە، تیامانەوە ◊ عـدم اطمینـان، عدم قطعیت

unsurpassed ˌʌnsə'pɑːst, US ˌʌnsər'pæst/ *adjective*

بێهاوتـا، بێوێنـە، تـاق، بێپێشـینە، نەبینراو ◊ بینظیر، بیهمتا، بیسابقه

unsurprised /ˌʌnsə'praɪzd, US -sər'p-/ *adjective*

نەتاسـاو، سەرسـووڕنەماو، ناسەرسـام: *She appeared totally unsurprised at the news* ◊ تعجبناکرده

unsurprising /ˌʌnsə'praɪzɪŋ, US -sər'p-/ *adjective*

سەیر نییە، ناسەرسووڕهێنەر ◊ غیرشگفتانگیز

unsurprisingly /ˌʌnsə'praɪzɪŋli, US -sər'p-/ *adverb*

بـە شـێوەیێ کـە سـەیر نییـە ◊ بـە طـور غیرشگفتانگیز

unsuspected /ˌʌnsə'spektɪd/ *adjective*

شاراوە، نادیار، حەشاردراو، نەناسراو، نەزانراو، گومانلێنەکراو، ناگومانبـار، جێـیشـک نییـە ◊ مخفی، ناشناخته، نامظنون

unsuspectedly /ˌʌnsə'spektɪdli/ *adverb*

بە نهێنی، بە پەنامەکی، بە شاراوەیی ◊ مخفیانه

unsuspecting /ˌʌnsə'spektɪŋ/ *adjective*

نائاگـادار، بـێخەبـەر، نـەزانیو، ئاگالێنـەبوو ◊ غافل

unsuspectingly /ˌʌnsə'spektɪŋli/ *adverb*

نائاگادارانە، بێخەبەرانە، بە شێوەیەکی نەزانیو ◊ به طور غافل

unsustainable /ˌʌnsə'steɪnəbl/ *adjective*

لەبـەردەوامینـەهاتوو، بـەردەوام نـاکرێ، بـۆ درێـژەدان یـان بـەردەوامکـردن نابـێ، درێـژەی پـێنـادەدرێ: *unsustainable growth* ◊ ادامهناپذیر

unsustainably /ˌʌnsə'steɪnəbli/ *adverb*

بە شێوەیەکی لەبەردەوامینەهاتوو، بە شێوەیێ کە درێژەی پێنادەدرێ ◊ به طور ادامهناپذیر

unswayed *adjective*

کارتێنـەکراو، کارلێنـەکراو ◊ تحـت تـأثیر قرارنگرفته

unsweetened /ˌʌn'swiːtnd/ *adjective*

شـیریننـەکراو، بـێشـەکر، شـەکرپێوەنەکراو ◊ بدون شیرینی

unswerving /ʌn'swɜːvɪŋ, US -'swɜːrv-/ *adjective*

پتـەو، تۆکمـە، داکـوتراو، نـەگۆڕ، نەلـەق، تـەکاننـەخواردوو، نەلـەرزیو، لـەگۆڕاننـەهاتوو، جـێگیر، سـەقامگرتـوو، چەسـپیو، لاوازنـەبوو، *unswerving loyalty/support, etc.* : بەهێز ◊ راسخ، استوار

unswervingly /ʌn'swɜːvɪŋli, US -'swɜːrv-/ *adverb*

بـە پتـەوی، تۆکمانـە، داکوتراوانـە، بـە شـێوەیەکی نەگۆڕ، سەقامگرتووانە ◊ به طور استوار

unsymmetrical *adjective*

ناهاوتا، asymmetric ◊ غیرمتقارن

unsymmetrically *adverb*

ناهاوتایانـە، بـە شـێوەیەکی ناهاوتـا ◊ بـە طـور غیرمتقارن

unsympathetic /ˌʌnˌsɪmpə'θetɪk/ *adjective*

1 بێسۆز، نادلسۆز، دڵ‌پێنەسووتاو، ناخەمخۆر، بـێبـەزەیی، دلـڕەق، بـێهەسـتی هاوسـۆزی 2 ناخۆشەویـست، دیـز، بـێمـەیل، پێخـۆشنـەبوو، کەمتەرخەم، نادەربەست ◊ 1 بیعاطفه، بیرحم 2 ناخوشایند، بیاعتنا

unsympathetically /-kli/ *adverb*

کەمتەرخەمانە، گوێپێنەدەرانە، بێخـەیالانـە ◊ با بیاعتنایی

unsystematic /ˌʌnˌsɪstə'mætɪk/ *adjective*

نارێک، نارێکوپێک، بێدەستوور، ناسیستماتیک

۞ نامنظم، غیرسیستماتیک

unsystematically *adverb*
به شێوەیەکی نارێک(وپێک)، ناسیستماتیکانە ۞ به طور نامنظم

untainted *adjective*
تێوەنەدراو، لێوەنەدراو، پیس‌نەبوو ۞ آلودەنشدە

untalented /ʌn'tæləntɪd/ *adjective*
بێ‌بەهرە، بێ‌جەوهەر ۞ بی‌استعداد

untamed /ˌʌn'teɪmd/ *adjective*
1 (زەوی) دەس‌لێ‌نەدراو، دەق‌نەشکاو، ئاوەدان‌نەکراو: *a wild and untamed landscape* 2 (گیانەوەر) رام‌نەکراو، فێرنەکراو، تێرو، دەستەمۆنەکراو، نەگیراو، کێوی، نادەسەڵێن، ماڵی‌نەکراو 3 ئازاد، سەربەخۆ، ناگیرۆدە ۞ 1 (زمین) بکر 2 (حیوان) رام‌نشدە، وحشی 3 مستقل، آزاد

untanned *adjective*
(پێستە) خۆش‌نەکراو، تاڵ‌نەدراو ۞ دباغی‌نشدە

untapped /ˌʌn'tæpt/ *adjective*
دەس‌لێ‌نەدراو، بەکارنەهێنراو، دەژ، کەڵک‌لێ‌وەرنەگیراو، مۆر، سەربەمۆر، دەق‌نەشکاو: *untapped reserves of oil* ۞ بکر، استفادەنشدە

untarnished *adjective*
1 ناتەڵخ، نالێل 2 زایەنەبوو، خەسارنەبوو ۞ 1 غیرکدر 2 ضایع‌نشدە

untasted *adjective*
نەچێژراو، مەزەنەکراو ۞ چشیدەنشدە

untaught *adjective*
1 نەخوێندەوار، دەرس‌نەخوێندوو 2 خودایی، سروشتی، زاتی، خۆبەخۆ ۞ 1 درس‌ناخواندە 2 ذاتی

unteachable *adjective*
لەفێربوون‌نەهاتوو، فێرنابێ ۞ آموزش‌ناپذیر

untenability /ʌnˌtenə'bɪlətɪ/ *noun*
لەبەرگری‌نەهاتوویی‌پەسندنەکراوی، سستی ۞ غیرقابلیت دفاع

untenable /ʌn'tenəbl/ *adjective*
لەبەرگری‌نەهاتوو، بەگری لێ‌ناکرێ، بۆ بەرگری نابێ، پەسندنەکراو، سست: *an untenable position* ۞ غیرقابل دفاع

untenably /ʌn'tenəbli/ *adverb*
لەبەرگری‌نەهاتووانە، بە شێوەیێ کە بەرگری لێ‌ناکرێ ۞ به طور غیرقابل دفاع

untestable *adjective*
لەتاقی‌نەهاتوو، تاقی ناکرێتەوە ۞ غیر قابل آزمایش

untested /ˌʌn'testɪd/ *adjective*
تاقی‌نەکراو، نەسەلمێنراو: *-tested products* ۞ آزمایش‌نشدە، اثبات‌نشدە

unthinkability /ʌnˌθɪŋkə'bɪlətɪ/ *noun*
باوەڕپێ‌نەکراوی، لەبیربەدەری، ڕێ‌تێنەچوویی، نەشیاوی ۞ غیرقابلیت تصور، ناممکن بودن

unthinkable /ʌn'θɪŋkəbl/ *adjective, noun*
adj باوەڕپێ‌نەکراو، بیری لێ‌ناکرێتەوە، لەبیربەدەر، نایەتە بەرچاو، ڕێ‌تێنەچوو، نەشیاو: *It was -thinkable that she could be dead* (the unthinkable) *n* شتی باوەڕپێ‌نەکراو، ڕووداوی باوەڕپێ‌نەکراو ۞ *adj* غیرقابل تصور، ناممکن *n* (با the) امر غیرقابل تصور

unthinkably /ʌn'θɪŋkəbli/ *adverb*
باوەڕپێ‌نەکراوانە، بە شێوەیێ کە بیری لێ‌ناکرێتەوە، لەبیربەدەرانە ۞ بە طور غیرقابل تصور

unthinking /ʌn'θɪŋkɪŋ/ *adjective*
1 نازیرانە، بیرلێوەنەکراو، بێ‌بیرلێ‌کردنەوە، بێ‌هەڵسەنگاندن 2 بێ‌فکر، تێ‌نەگەیشتوو ۞ 1 نسنجیدە، بدون تأمل 2 بی‌فکر

unthinkingly /ʌn'θɪŋkɪŋli/ *adverb*
نازیرانە، بێ‌ئەقڵانە، هەڵنەسەنگێنراوانە ۞ بە طور نسنجیدە

unthought-of *adjective*, also unthought
چاوەڕوان‌نەکراو، پێشبینی‌نەکراو ۞ غیرمنتظرە

unthreatening *adjective*
ناهەڕەشەلێکەرانە، ناهەڕەشاوی ۞ غیرتهدیدآمیز

untidily /-ɪli/ *adverb*
شپرزانە، بە شڕوشپرزەیی ۞ به طور نامرتب

untidiness *noun*
شپرزەیی، شڕوشێواوی، شێواوی، ناتەرزی، تێکەولێکەیی، نارێکوپێکی: *He hated -iness and dirt* ۞ شلختگی، آشفتگی، بی‌نظمی

untidy /ʌn'taɪdi/ *adjective* (untidier, untidiest)
(شڕو)شێواو، شڵ‌وشێواو، شپرزە، تێکەولێکە، ناتەرز، نارێکوپێک، شلۆق، تێکەڵوپێکەڵ: *Why do you have to be so -y?* ۞ شلختە، نامرتب، آشفتە

untied *adjective*
کراوە، ڕەواو، ڕەها، ڕەهاکراو، شلەوەبوو، ڕایەڵ(کراو) ۞ بازشدە

until /ən'tɪl/ *preposition, conjunction*
هەتا، تا، حەیا، تاکوو، هەتاکوو، تاوەکو، تا ئەو کاتەی کە ۞ تا، تا این‌کە

untimeliness *noun*
بێجێ‌بوون، نابەجێیی، ناوەختی، زووتر لە وەختی خۆی بوون ۞ نابهنگامی، بی‌موقعی

untimely /ʌn'taɪmli/ *adjective*
بێجێ، نابەجێ، ناوەخت، پێش‌وەخت، زووتر لە وەختی خۆی: *She met a tragic and untimely death at 25* ۞ بی‌موقع، زودرس

untiring /ʌn'taɪərɪŋ/ *adjective*
ماندوویی‌نەناس، ماندوونەبوو، بەرازئاسا ۞

خستگی‌ناپذیر

untiringly /ʌn'taɪərɪŋli/ *adverb*
ماندوونه‌ناسانه، ماندوونه‌بووانه ◌ به طور خستگی‌ناپذیر

untitled /ˌʌn'taɪtld/ *adjective*
(کتیب و هتد) بێ‌نیو، بێ‌ناو، بێ‌نیونیشان ◌ بدون عنوان

unto /'ʌntə, US before vowels 'ʌntu/ *preposition*
هه‌مان واتای to ی هه‌یه به‌و جیاوازی‌یه‌ی که له پێش چاوگ دانانرێ: *The angel appeared unto him in a dream* ◌ آنتو

untold /ˌʌn'təʊld, US ˌʌn'toʊld/ *adjective*
نه‌وتراو، ده‌رنه‌بڕاو، نه‌گێڕراوه، باس‌نه‌کراو، بێ‌ئه‌ندازه، بێ‌داد، له راده‌به‌ده‌ر: *untold misery/wealth* ◌ ناگفته، بیان‌نشده، بی‌حد و حصر

untouchability /ʌnˌtʌtʃə'bɪləti/ *noun*
ده‌س‌نه‌که‌وتوویی، ده‌س‌پێ‌ڕانه‌گه‌یشتوویی ◌ دور از دسترس بودن

untouchable /ʌn'tʌtʃəbl/ *adjective, noun*
adj ده‌س‌نه‌که‌وتوو، ده‌س‌پێ‌ڕانه‌گه‌یشتوو، دووره‌ده‌ست، پارێزراو، له ئه‌ماندا، بێ‌هاوتا، بێ‌وێنه، بێ‌به‌رهه‌لست *n* (زۆرتر Untouchable، له هیندوستان و سیستمی کۆمه‌لایه‌تی کاستدا) ناخاوێن، گلاو ◌ *adj* دور از دسترس، مصون، بی‌نظیر *n* نجس

untouched /ʌn'tʌtʃt/ *adjective*
ده‌س‌لێ‌نه‌دراو، ده‌س‌بۆنه‌براو، ده‌ق‌نه‌شکاو، پارێزراو، زیان‌نه‌دیتوو، ساغ، نه‌خوراو ◌ دست‌نخورده، مصون، سالم، موجود

untoward /ˌʌntə'wɔːd, US ʌn'tɔːrd/ *adjective*
نائاسایی، سه‌یر، چاوه‌ڕوان‌نه‌کراو، نه‌ویستراو، داوانه‌کراو، ناخۆش، تاڵ: *He had noticed nothing untoward* ◌ غیرعادی، غیرمترقبه، نامطلوب، ناگوار

untraceable *adjective*
بۆ شوێن‌که‌وتن یا به‌دواداچوونا نابێ، نادۆزرێته‌وه، بۆ له‌دواکه‌وتن نابێ، شوێنی هه‌لناگیرێ ◌ غیرقابل تعقیب

untrained /ˌʌn'treɪnd/ *adjective*
1 ته‌ربیه‌نه‌دراو، تۆر، بارنه‌هێنراو، ڕانه‌هێنراو، فێرنه‌کراو، ناشاره‌زا، بێ‌ئه‌زموون، خاو، خام، ڕانه‌هاتوو، نه‌خاراو: 2 *untrained teachers* نه‌خوێنده‌وار ◌ 1 تربیت نشده، تعلیم‌نیافته، غیرماهر، ناآزموده 2 تحصیل‌نکرده

untrammelled /ʌn'træmld/ *adjective*, also US also untrammeled
بێ‌کۆت‌وبه‌ند، ئازاد(انه)، دیاری‌نه‌کراو، ره‌ها، ناسنووردار، بێ‌کۆسپ، ئازاد له: *-trammelled power* ◌ بدون قید و بند، فارغ از

untransferable *adjective*
له‌راگوێستن‌نه‌هاتوو، ڕانه‌گوێزراو، به‌نێونه‌کراو ◌ غیرقابل انتقال

untranslatability /ˌʌntransleɪtə'bɪləti, ˌʌntrɑːns-, -z-/ *noun*
له‌وه‌رگێڕان‌نه‌هاتوویی ◌ غیرقابلیت ترجمه

untranslatable /ˌʌntrans'leɪtəb(ə)l, ˌʌntrɑːns-, -z-/ *adjective*
له‌وه‌رگێڕان‌نه‌هاتوو، وه‌رناگێڕدرێته‌وه، له وه‌رگێڕان نایه ◌ غیرقابل ترجمه

untreatable *adjective*
له‌چاره‌سه‌ری‌نه‌هاتوو، ده‌رمان‌نه‌کراو، تیمارنه‌کراو ◌ غیرقابل درمان

untreated /ˌʌn'triːtɪd/ *adjective*
1 چاره‌سه‌رنه‌کراو، ده‌رمان‌نه‌کراو، تیمارنه‌کراو 2 (زێراب یان ئاوه‌ڕۆ) نه‌پاڵێوراو، خاوێنه‌وه‌نه‌کراو، پیس ◌ 1 درمان‌نشده 2 آلوده

untried /ˌʌn'traɪd/ *adjective*
1 تاقی‌نه‌کراو 2 دادگایی‌نه‌کراو 3 بێ‌ئه‌زموون، نه‌خاراو، تازه‌کار، چاونه‌کراوه ◌ 1 امتحان‌نشده 2 محاکمه‌نشده 3 بی‌تجربه

untroubled *adjective*
بێ‌خه‌م، بێ‌خه‌یاڵ، بێ‌نیگه‌رانی، بێ‌دڵه‌راوکێ، بێ‌دڵه‌خورپه، ته‌ناهـ، ئاسووده، سه‌رسووک ◌ بدون نگرانی، راحت، آسوده

untrue /ʌn'truː/ *adjective*
1 درۆ، قڕ، درۆزنه، به دژی ڕاستی، چه‌وت 2 بێ‌ئه‌مه‌ک، خاین، خه‌یانه‌تکار، نادڵسۆز، بێ‌وه‌فا، پێنه‌زان، ناپاک ◌ 1 دروغ 2 بی‌وفا، خائن

untruely *adverb*
خه‌یانه‌تکارانه، ناپاکانه، خاینانه ◌ خائنانه

untrustworthiness *noun*
باوه‌ڕپێ‌نه‌کراوی، لێ‌ڕانه‌بینراوی، پشت‌پێ‌نه‌به‌ستراوی، سه‌رچه‌وتی ◌ غیرقابلیت اعتماد

untrustworthy /ʌn'trʌstwɜːði, US -wɜːrði/ *adjective*
باوه‌ڕپێ‌نه‌کراو، لێ‌ڕانه‌بینراو، پشت‌پێ‌نه‌به‌ستراو، سه‌رچه‌وت، بێ‌قه‌ول ◌ غیرقابل اعتماد

untruth /ˌʌn'truːθ/ *noun, pl.* untruths
درۆ، قڕ، درۆبوون ◌ دروغ، کذب

untruthful /ʌn'truːθfl/ *adjective*
ناڕاست، ڕاست‌نه‌کردوو، درۆزن، قڕه‌ک، درۆ، ناڕاست ◌ دروغ‌گو، دروغ

untruthfully /-fəli/ *adverb*
به درۆ ◌ به دروغ

untruthfulness *noun*
ناڕاستی، ڕاست‌نه‌کردوویی، درۆزنی ◌ دروغ‌گویی

untuned *adjective*
نامیزان، ناکۆک، کۆک نییه، له کۆک‌ده‌رچوو ◌

ناکوک

unturned /ˌʌn'tɜːnd, US ˌʌn'tɜːrnd/ *adjective*, *leave no stone -urned*
پەنابردنە بەر هەموو شتێ، دەس‌دانە هەموو کارێ ◊ به هر وسیله‌ای متوسل شدن

untutored /ˌʌn'tjuːtəd, US ˌʌn'tuːtərd/ *adjective*
1 تەربیەت‌نەدراو، بارنەهێنراو، پەروەردەنەکراو، رانەهێنراو، فێرنەکراو، ناشارەزا، بێ‌ئەزموون، رانەهاتوو، نەخاراو 2 نەخوێندەوار ◊ 1 تربیت نشده، تعلیم‌نیافته، غیرماهر، ناآزموده 2 تحصیل‌نکرده

untypical /ʌn'tɪpɪkl/ *adjective*
نائاسایی، سەیر، ریزپەڕ، ئاوارتە: *an untypical example* ◊ غیرعادی

untypically *adverb*
بە شێوەیێکی نائاسایی یان سەیر یان ئاوارتە ◊ به طور غیرعادی

unusable /ˌʌn'juːzəbl/ *adjective*
بەکارنەهاتوو، بەکارنەهێنراو، بەکار نایە، ناتوانرێ بەکاربێنرێ ◊ غیرقابل استفاده

unused /ˌʌn'juːzd/ *adjective*
1 بەکارنەهێنراو، بەهەرەڵێ‌وەرنەگیراو، کەڵکی‌لێ‌وەرنەگیراو، کارنەکردە، سەربەمۆر، مۆر، دەق‌نەشکاو 2 (unused to) خوونەگرتوو، عادەت‌نەگرتوو، داتەهاتوو، رانەهاتوو ◊ 1 استفاده‌نشده 2 عادت‌نگرفته

unused stamp *noun*
پوولی بەکارنەهێنراو یان لەکارنەکەوتوو یان کارنەکردە، پوولی مۆر ◊ تمبر استفاده‌نشده

unusual /ʌn'juːʒuəl, US -ʒəl/ *adjective*
نائاسایی، سەیر، سەمەرە، سەرنجڕاکێش، جێی‌سەرنج، ئاوارتە، دەگمەن، ناوازە: *an unusual colour* ◊ غیرعادی، شگفت، جالب، استثنایی

unusually /ʌn'juːʒuəli, US -ʒəli/ *adverb*
سەیر، بە شێوەیەکی نائاسایی، یەکجار ◊ بە طور غیرعادی، فوق‌العاده

unusualness *noun*
نائاسایی‌بوون، سەیربوون، سەمەرەبوون ◊ غیرعادی بودن، شگفت بودن

unutterable /ʌn'ʌtərəbl/ *adjective*
نەوتراو، باس‌نەکراو، باس ناکرێ، لەوتن‌نەهاتوو، ناوترێ، ترسناک، توقێنەر، توند، گران، سەخت ◊ نگفتنی، وصف‌ناپذیر، هولناک، شدید

unutterably /-əbli/ *adverb*
بە شێوەیەکی نەوتراو، لەوتن‌نەهاتووانە، بە توندی ◊ به طور وصف‌ناپذیر، شدیداً

unvalued *adjective*
بێ‌نرخ، بێ‌بایەخ ◊ بی‌ارزش

unvarnished /ʌn'vɑːnɪʃt, US -'vɑːrn-/ *adjective*
ورشەنەهاتوو، نەبریسکاو، بریقەنەهاتوو، نەرازاوە، سادە، رەبەق، تەواو، *told the unvarnished truth* :straightforward ◊ جلانخورده، ساده، محض

unvarying /ʌn'veərɪɪŋ, US -'veri-, -'væri-/ *adjective*
هەمیشەیی، لەگۆڕان‌نەهاتوو، نەگۆڕ، جێگیر، چەسپیو ◊ دائمی، تغییرناپذیر

unvaryingly /ʌn'veərɪɪŋli, US -'veri-, -'væri-/ *adverb*
هەمیشە، لەگۆڕان‌نەهاتووانە، بە شێوەیەکی نەگۆڕ ◊ به طور دائمی، تغییرناپذیر

unvaryingness *noun*
لەگۆڕان‌نەهاتوویی، نەگۆڕی، جێگیری، چەسپیوی ◊ تغییرناپذیری

unveiling *noun*
پەردەهەڵدانەوە، پەردەلادان، دەمامک(لێ)لادان، ئاشکراکردن، بڵاوکردنەوە (بۆ یەکەمجار) ◊ پرده‌برداری، نقاب‌برداری، آشکارسازی

unventilated *adjective*
نەگۆڕدراو، هەوانەگۆڕاو ◊ تهویه‌نشده

unverifiable *adjective*
لەسەلماندن‌نەهاتوو، ناسەلمێنرێ ◊ غیرقابل اثبات

unverified *adjective*
نەسەلمێنراو، پشت‌ڕاست‌نەکراو ◊ اثبات‌نشده

unversed *adjective*
بێ‌ئەزموون، نەخاراو، سەردەرنەچوو، سەرەندەرنەکردوو، تێ‌نەگەیشتوو، ناوارید ◊ ناآزموده، بی‌تجربه، ناوارد

unviability *noun*
نەکردی، لەکردن‌نەهاتوویی، نەشیاوی ◊ غیرعملی بودن

unviable *adjective*
ناکرێ، نەکرد، لەکردن‌نەهاتوو، نەشیاو، نابێ ◊ نشدنی، غیرممکن

unvisited *adjective*
سەردان‌نەکراو، سەرکێشی‌نەکراو ◊ بازدیدنشده

unvitiated /ʌn'vɪʃieɪtɪd/ *adjective*
خراپ‌نەبوو ◊ فاسدنشده

unvoiced /ˌʌn'vɔɪst/ *adjective*
1 دەرنەبڕاو، نەوتراو، باس‌نەکراو، بەسەرزمان‌نەهێنراو 2 (زمانەوانی) کپ، نەبزوێن، بێ‌واک، بەبێ لەرینەوەی ژێ دەنگییەکان vocal cords دەوترێ ◊ 1 بیان‌نشده، اظهارنشده 2 (زبان‌شناسی) بی‌واک

unwaged /ˌʌn'weɪdʒd/ *adjective*
(زۆرتر بریتانیا) بێ‌داهاتی ڕێک‌وپێک، بێ‌دەرامەتی جێگیر یان نەگۆڕ، بێکار ◊ بدون درآمد ثابت

the unwaged /ˌʌn'weɪdʒd/ *noun*
کەسانی بێ‌داهاتی ڕێک‌وپێک، کەسانی بێکار

◌ افراد بدون درآمد ثابت

unwalled *adjective*

بێدیوار ◌ بدون دیوار

unwanted /ˌʌnˈwɒntɪd, US -ˈwɑːnt-/ *adjective*

نەویستراو، داوانەکراو، نەخوازراو، زیادی، بەکارنەهاتوو، بێسوود: ◊ *unwanted advice* ◌ *unwanted pregnancies* ناخواستە، بیفایدە

unwarrantable *adjective*

لەپاساونەهاتوو، ناڕێزانە، بێجێ، نادروست ◌ توجیەناپذیر، ناموجە

unwarrantably *adverb*

لەپاساونەهاتووانە، ناڕێزانە ◌ بە طور توجیەناپذیر

unwarranted /ʌnˈwɒrəntɪd, US -ˈwɔːr-, -ˈwɑːr-/ *adjective*

لەپاساونەهاتوو، ناڕێزانە، نادروست، ناحیسابی، بێجێ، نابەجێ، ناپێویست، لەخۆوە، بێبەڵگە، نابەرحەق، ناحەق، نارەوا: *Much of the criticism was totally unwarranted* ◌ ناموجە، غیرضروری، بی‌دلیل، ناحق

unwarily *adverb*

نائاگادارانە، ناهۆشیارانە ◌ با بی‌احتیاطی

unwariness *noun*

ناهۆشیاری، ناوریایی، نائاگاداری، بێخەبەری ◌ بی‌احتیاطی، بی‌اطلاعی

unwary /ʌnˈweəri, US -ˈweri/ *adjective, noun*

adj ناهۆشیار، ناوریا، نائاگادار، بێخەبەر، ئاگالێنەبوو، نەزانیو *n* (the unwary) کەسانی نائاگادار ◌ *adj* بی‌احتیاط، غافل، بی‌اطلاع *n* (the unwary) افراد بی‌اطلاع

unwashed /ˌʌnˈwɒʃt, US ˌʌnˈwɑːʃt, -ˈwɔːʃt/ *adjective*

1 نەشۆراو، نەشتراو، نەشۆردراو، ئاوپیانەکراو، پیس، چڵکن، دژوێن 2 = plebeian ignorant: *the unwashed masses* ◌ نشستە، کثیف

unwavering /ʌnˈweɪvərɪŋ/ *adjective*

پتەو، تۆکمە، نەگۆڕ، داکوتراو، سەقامگیر، نەکاننەخواردوو، بنەگیر، نەلەرزیو، فشەڵنەهێناو، سستنەبوو، شلەوەنەبوو، تێکنەچوو: *unwavering support* ◌ راسخ، استوار، تزلزل‌ناپذیر

unwaveringly /ʌnˈweɪvərɪŋli/ *adverb*

بە شێوەیەکی پتەو یان تۆکمە، سەقامگیرانە ◌ بە طور راسخ

unwearable *adjective*

نائەندازە، ناتەواو، بۆنەبوو ◌ آنوپرابل

unwearied *adjective*

ماندوویی‌دەرکردوو، بەکەیف، حەساوە ◌ خستەنشدە

unwearying *adjective*

ماندوونەبوو، ماندوویی‌نەناس ◌ خستگی‌ناپذیر

unwed *adjective*, also unwedded

زەماوەندنەکردوو ◌ عروسی‌نکردە

unweddedness *noun*

زەماوەندنەکردوویی ◌ عروسی‌نکردگی

unweighted *adjective*

نەکێشراو ◌ وزن‌نشدە

unwelcome /ʌnˈwelkəm/ *adjective*

لێنەگیردراو، پێنەوتراو، بانگێشتنەکراو، نەویستراو، داوانەکراو، لەخۆوەهاتوو، ناخۆش، نابەدڵ ◌ ناخواستە، نامطلوب

unwelcoming /ʌnˈwelkəmɪŋ/ *adjective*

ناخۆشەویست، خوێنتاڵ، ساردوسڕ، رەزاگران، (جێگا) ناخۆش، خەفە، دڵتەنگ: *The locals were distinctly unwelcoming* ◊ *She went back to her cold unwelcoming house* ◌ نادوست‌داشتنی، ناخوشایند

unwell /ʌnˈwel/ *adjective*

نەخۆش، ناساغ، بێکەیف، ناساز (ب.ت. بۆ ماوەیەکی کەم): *She said she was feeling unwell and went home* ◌ بیمار، ناخوش

unwholesome /ˌʌnˈhəʊlsəm, US -ˈhoʊl-/ *adjective*

1 ناسلامەت، ناسازگار، ناساز، قورس(تاو) 2 خراپ، بەزیان، بەزەرەر 3 ناحەز، ناشیرین، دزێو ◌ 1 ناسالم 2 مضر 3 نامطلوب، ناپسند

unwholesomeness /ˌʌnˈhəʊlsəmnəs, US -ˈhoʊl-/ *noun*

ناسلامەتی، ناسازی، ناسازگاری، قورسی ◌ ناسالم بودن

unwieldiness /ʌnˈwiːldinəs/ *noun*

خراپهەڵکەوتوویی، قەبەیی، زلەیی، نالەباری ◌ دست و پاگیربودن

unwieldy /ʌnˈwiːldi/ *adjective* (unwieldier, unwieldiest)

1 خراپهەڵکەوتوو، قەبە، گرانجووڵاو، بارناخۆش، کارناخۆش، دەسگر، ناخۆشدەس، دەسناخۆش، زلە، نالەبار، قورس، دەسوپێگر 2 (خوازە) دەسوپێگر، زلوزەبەند ◌ (حقیقی و مجازی) دست و پاگیر

unwieldy bureaucracy *noun*

بوروکراسی دەسوپێگر (یان بارناخۆش) ◌ دیوان‌سالاری دست‌وپاگیر

unwilling /ʌnˈwɪlɪŋ/ *adjective*

ناقایل، نارازی، بێمەیل، ناخۆشحاڵ، بە نابەدڵی، بە بێمەیلی‌یەوە، لە رووی ناچاری‌یەوە ◌ ناراضی، نامتمایل، ناخشنود، توأم با بی‌میلی

unwillingly /ʌnˈwɪlɪŋli/ *adverb*

بە نابەدڵی، بە بێمەیلی، بە ناچاری، بە زۆری، بە نارەزایەتی ◌ با اکراه

unwillingness *noun*

بـێـمـەیلی، ناقـایلی، رازیـنـەبوون، نابەدڵـی، ناخۆشحاڵی، پێخۆشنەبوون، زۆر ◯ بـی‌میلـی، ناخرسندی، اکراه

unwisdom *noun*

گەوجیتی، سەرچڵی، هەڵەشەیی، بێئەقڵی، کـەریـتی، سـەرەڕۆیی، foolishness ,folly ◯ حماقت، خیره‌سری

unwise /ˌʌn'waɪz/ *adjective*

ناژیرانە، بێئەقڵانە، بە دوور لە ئەقڵ، گەوجانە، نەفامانە، imprudent ,foolish: *an unwise investment* ◯ نابخردانه، نامعقول

unwisely *adverb*

ناژیرانە، بێئەقڵانە، نەفامانە، گەوجانە ◯ نابخردانه

unwitting /ʌn'wɪtɪŋ/ *adjective*

نائاگـادار، نـەزانیو، بـێخەبـەر، نائاگادارانـە، ئاگالێنەبووانە، بێمەبەست، نادانـستە، ناتانقەست، بە ڕێکەوت، بە هەڵکەوت: *He became an unwitting accomplice in the crime* ◯ بی‌اطلاع، غیرعمدی

unwittingly /ʌn'wɪtɪŋli/ *adverb*

نائاگادارانـە، ئاگالـێنەبووانـە، ناتانقەسـت، (بە)نادانستە، بە ڕێکەوت، بە هەڵکەوت: *She had broken the law unwittingly, but still she had broken it* ◯ ندانسته، غیرعمدی

unwittingness *noun*

نائاگـــاداری، نـــەزانیوی، بـــێخەبـــەری، ئاگالێنەبوویی ◯ بی‌اطلاعی

unwomanly *adjective*

نازنانە (:-manliness *n*) نازنانەیی ◯ غیرزنانه

unwonted /ʌn'wəʊntɪd, US -'woʊn-/ *adjective*

نائاسایی، سەیر، چاوەڕواننەکراو، پێڕانەهاتوو، پێدانەهاتوو، خووپێنەگرتوو، پێفێرنەبوو ◯ غیرعادی، نامعمول، انس‌نگرفته

unwontedly /ʌn'wəʊntɪdli, US -'woʊn-/ *adverb*

بە شێوەیەکی نائاسایی، سەیر ◯ به طور نامعمول

unwontedness *noun*

نائاساییبوون، سەیربوون، چاوەڕواننەکراوی ◯ غیرعادی بودن، نامعمول بودن

unwooded *adverb*

1 کەمدار، دارێکی کەمی لێیە 2 (مەی) لە کوپـی دارینـدا هەڵنەگیراو ◯ 1 کـم‌درخـت 2 (شراب) در چلیک نگهداری‌نشده

unworkability /ʌnˌwɜːkə'bɪləti, US -ˌwɜːrk-/ *noun*

نەکردی، لەکردننەهاتوویی ◯ غیرعملی بودن

unworkable /ʌn'wɜːkəbl, US -'wɜːrk-/ *adjective*

نەکرد، لەکردننـەهاتوو، نـاکرداری ◯ غیرعملـی، نشدنی

unworkably /ʌn'wɜːkəbli, US -'wɜːrk-/ *adverb*

نەکردانە، لەکردننەهاتووانە ◯ به طور غیرعملی

unworkmamlike *adjective*

خـراپ دروسـت کـراو یـا جێبـەجێ‌کـراو، خراپکراو ◯ آن ورکمنلایک

unworldly /ʌn'wɜːldli, US -'wɜːrld-/ *adjective*

1 مەعنەوی، خودایی، مانایی، نامادی، نادنیایی، spiritual 2 سـادە، سـاویلکە، چاونـەکراوە (unworldliness *n*) ◯ 1 معنوی 2 ساده‌لوح

unworn *adjective*

ناکۆنـە، نـەڕزیو، کـۆن نـەبووە، ناپـەڕپووت، نەسوو(او)، لەکارنەکراو ◯ استعمال‌نشده، نانخ‌نما

unworried /ʌn'wʌrid, US -'wɜːr-/ *adjective*

بـێنیگـەرانی، نانیگـەران، بـێنارەحـەتی، ئـارام، لەسـەرەخۆ، هێمن ◯ بدون تشویش، خونسرد

unworthily *adverb*

لێنەهاتووانە، لێنەوەشاوانە، نارەوایانە ◯ به طـور ناسزاوار

unworthiness /ʌn'wɜːðinəs, US ʌn'wɜːrðinəs/ *noun*

لێنەهاتوویی، لێنەوەشاوەیی، نارەوایی: *feelings of unworthiness* ◯ ناسزاواری

unworthy /ʌn'wɜːði, US ʌn'wɜːrði/ *adjective* (unworthier, unworthiest)

لێنەهاتوو، لێنەوەشاوە، نارەوا، جوان نییە، بێکارە، هیچ، بێبایەخ، بێنرخ ◯ ناسزاوار، فاقـد قابلیـت، بی‌ارزش

unwound /ˌʌn'waʊnd/ = past and past participle of unwind

unwounded *adjective*

نەبریندار، نازەخمار، ناکوڵەوار ◯ غیرزخمی

unwrittable *adjective*

لەنووسیننەهاتوو، نانووسرێ ◯ نونوشتنی

unwritten /ˌʌn'rɪtn/ *adjective*

نەنووسـراو، زارەکی، دەمکی: *an unwritten rule* ◯ نوشته‌نشده، غیرمدون

unwritten law *noun*, also unwritten rule

قـانوونی نەنووسـراو، زاکـوون یـان یاسـای نێوخەڵک ◯ قانون غیرمدون

unyielding /ʌn'jiːldɪŋ/ *adjective*

1 پتـەو، رەق، دانـەچوو، ڕۆنـەچوو، دانـەهاتوو، تۆکمە، سەخت، خۆگرتوو 2 (خوازە) کەللەڕەق، سەرسەخت، لا، لاسار، نەگۆڕاو، پتەو، تۆکمە، نەسازاو، ڕێکنەکەوتوو، سـەرریزیو (ly- *adv*: کەللەڕەقانە، سەرسەختانە، بە لاساری‌یەوە) ◯ 1 محکم، سخت 2 (مجازی) انعطاف‌ناپذیر، متمرد

unyieldingness *noun*

1 پتـەوی، رەقـی، دانـەچوویی، ڕۆنـەچوویی،

دانەهاتووی، تۆکمەیی، سەختی، خۆگرتوویی 2
(خـــوازە) کەللـــەڕەقی، لایـــی، سەرســـەختی،
لاساری، تۆکمەیی، نەسازاوی، ڕێکنەکەوتووی،
سەربزێوی ✧ 1 اســتواری، ســختی 2 (مجـازی)
انعطافناپذیری، تمرد

up /ʌp/ *adverb, adjective, preposition*
1 ســەرتر، سەروو، لەسەرووی، لەژوور، لەبان،
لەسەر، ژوور، بەرەو سەرێ، ڕوولە سەرێ، لە
بەشـی ســەرووی 2 لـە لای، لـە کـن 3 بـەرەو،
ڕوولە، ڕووەو، بەرەو سەرێ، بەرەو باکوور 4 بە
تەواوەتی، پاک 5 نەلەسەر جێ، نە لە جێگەدا،
هەستاو، ڕابوو، ڕابەڕیو، لەسەرپێ، قیت، بەپێوە،
نەخـەوتوو 6 بـڵیند، بـەرز، سـەروو، ژووروو 7
تـەواو، دوایـی‌پـێ‌هـاتوو 8 ئامـادە، ســاز 9
(کامپیوتێر) هەڵکراو، لەکارکردندا 10 بژی ✧
1 بالاتر، بالای، به طرف بـالا، در قـسمت علیـای 2
نزد، پیش 3 بهٔ سوی، بـه سـوی شـمال 4 کـاملاً 5
برخاسـتە، سـرپا، بیـدار 6 بلنـد، بـالا، بـالایی 7
تمام(شده) 8 مستعد 9 (کامپیوتر) روشن 10 زندەباد

up- /ʌp/ *prefix*
پێشگر: (دەخرێتە سەر کارەکان و بەرهەم و
دارشتەکانیان: *upturned*، دەخرێتە سەر ناوەکان:
1 *uphill* 2 *upland*) سـەروو، ژوور، سـەروو،
ژووروو، سەرتر، بەرزتر، بڵیندتر، بالاتر، بانتر،
هەڵ: *upshot* ،*upshot* ✧ پیشوند: بالا، بالاتر

up-and-coming *adjective*
ڕوولە پێشکەوتن، ڕوولە پێشوەچوون، ڕوولە
سەرکەوتن ✧ در حال ترقی

up-and-down *adjective*
هەوراز و نشێو، بەرزی و نزمی، سەروو و خوار،
پێشێ و پاشێ، ئێرەو ئەوێ ✧ فراز و نشیب، بالا
و پایین

up and up *noun,* be on the up and up
1 (لـە بریتانیـا) ڕۆژ بـە ڕۆژ بـاشتربـوون،
ڕوولەسـەرێ بـوون، ڕوولـە پێشکەوتن 2 (لـە
ئەمریکا، ب.ت. لە کاروباردا) بێ‌قەڵەودەڵەبوون،
سەرڕاسـتبـوون، بـێ‌فـڕوفێڵبـوون ✧ 1 (در
بریتانیـا)در حـال ترقـی بـودن 2 (در امریکـا)
بی‌شیله‌پیله بودن

Upanishad /u:'panɪʃad/ *noun*
ئاپانیشاد: هەریەک لە زنجیرە سیپارە پیرۆزەکانی
هیندوو کە بە سانسکریتی نووسراوە و ڤیداکان
ڕاڤە دەکەن؛ یەکێ لە سیپارە پیرۆزەکانی
هیندووەکان کە لەمەڕ پرس و کێشە
فەلسەفییەکان دەکۆڵێتەوە (لە سانسکریتەوە بە
واتای "دانیشتن لە نزیکەوە (واتا لە بەر پێی
مامۆستایێ)"، بنەڕەت: لە *upa* "نزیک" + *ni-*
ṣad "دانیشتن"، *adj* Upanishadic) ✧ آپانیشاد

upas /'ju:pəs/ *noun*
دەرمانە: دارێکی گەرمێنانی ئاسیایی بە شیلەی
ژاراوییەوە [*Antiaris toxicaria*] (بنەڕەت: لە
upas (*pohun*) مالیزیاییەوە "دەرمان") ✧
آپاس

upbeat /'ʌpbi:t/ *noun, adjective*
n (موسیقا) ترپەی سەرەوە، دەرەترپە *adj*
دڵخۆشکەر، دڵگەرمکەر، ئەرێنی، هیوادار،
بەهیوا، گەشبین، دڵگەرم، شاد، خۆشحاڵ،
دڵخۆش ✧ *n* (موسیقی) ضرب بالا *adj*
امیدوارکننده، امیدوار، شاد

upbringing /'ʌpbrɪŋɪŋ/ *noun*
پەروەردەکردن، دادان، بارهێنان، گۆشکردن،
ڕاهێنان ✧ تربیت، پرورش

UPC /ju: pi: 'si:/ *abbreviation Universal Product Code*
کۆدی جیهانی بەرهەم، کۆدی بەرهەمی جیهانی
✧ یوپی‌سی

upcoming /'ʌpkʌmɪŋ/ *adjective*
هاکا، خەریک، نزیکە ڕوویدا ✧ قریب‌الوقوع

upcountry *adjective, adverb*
adj چەپەک، لاپەڕ، دوورەدەس، هەڵکەوتوو لە
نێوەوەی وڵات، سەربە ناوچە لاپەڕ یان
چەپەکەکان *adv* دوورتر، لە ناوچە لاپەڕەکان
✧ *adj* دورافتادە، وابستە بە مناطق دورافتادە *adv*
در مناطق دورافتادە، دورتر

update /'ʌpdeɪt/ *noun*
1 دوایین هەواڵ، دوایین ڕاپۆرت 2 ڕۆژاندن،
تازەکردنەوە، نوێژەنکردن، هاوچەرخکردن،
ڕۆژەڤاندن، ڕۆژەڤکردن 3 دانە یان ڤێرژنی
ڕۆژێنراو ✧ 1 آخرین گزارش 2 روزآمدسازی 3
نسخەی روزآمدشدە

updated *adjective*
ڕۆژێنراو، ڕۆژەڤکراو، هاوچەرخکراو،
نوێژەنکراو ✧ روزآمد(شدە)

updraft *noun,* Brit. updraught
تەوژمی بەرەوسەرچوو یان سەرەوەچوو ✧
جریان صعودکنندە

upfront /ˌʌp'frʌnt/ *adjective, adverb*
1 بێ‌قەڵەودەڵە، بێ‌شێلەوپێلە، ڕێکوڕاست،
سەرڕاستانە 2 (پێدانی پارە) لە پێشەوە، بە
ئاشکرایی، بە ڕاشکاوی: *There will be an upfront fee of 4%* ✧ 1 بی‌شیله و پیله، صادقانه
2 (پرداخت) پیش، آشکارا

upgradation /ˌʌpgreɪ'deɪʃn, ˌʌpgre'deɪʃn/ *noun*
بردنەسەرەوە، بەرزکردنەوە، هەڵکشاندن،
چاککردن، باشکردن: *the upgradation of civic facilities in large cities* ✧ ترفیع، بهبود،
بهسازی

upgrade /'ʌpgreɪd/ *noun,* also upgrading
بردنەسەرەوە، بەرزکردنەوە، هەڵکشاندن،
چاککردن، باشکردن: *Frequent flyers qualify for a free upgrade* ✧ ترفیع، بهبود،

بهسازی

upgradeability *noun,* also upgradability
لەبردنەسەرەوەهاتوویی، لەبەرزکردنەوەهاتوویی ◌ قابلیت ترفیع

upgradeable *adjective,* also upgradable
لەبردنەسەرەوەهاتوو، دەبردرێتەسەرەوە، لەبەرزکردنەوەهاتوو، بەرز دەکرێتەوە ◌ قابل ترفیع

upgrowth /ˈʌpgrəʊθ/ *noun*
گەشەکردن، هەڵدان، گەورەبوون، پەرەسەندن ◌ رشد، توسعه

upheaval /ʌpˈhiːvl/ *noun*
1 هەڵچوون 2 شێواوی، ئاڵۆزی، پشێوی، ئاژاوە، هەلا، گۆڕانی گەورە و ناکاو، disruption: *the latest upheavals in the education system* ◌ 1 فوران 2 اغتشاش، بلوا، تغییر بزرگ و ناگهانی

upheld /ʌpˈheld/ = past and past participle of uphold

uphill /ˌʌpˈhɪl/ *adjective, adverb, noun*
adj 1 سەرەوژوور، ژوورگ 2 سەخت، گران، دژوار، چەتوون، پڕئەرک *adv* بەرەو سەری، روولە سەری *n* سەرەوژووی، هەوراز، تەلان، ژوورگ ◌ *adj* 1 سربالا 2 شاق *adv* رو به بالا *n* سربالایی

upholder /ʌpˈhəʊldə(r), US ʌpˈhəʊldər/ *noun*
پشتیوان، پاڵپشت، لایەنگر، داژدار، پارێزەر، راگر، ئاگالێبوو: *an upholder of traditional values* ◌ حامی، هوادار، نگهدار

upholstered *adjective*
بەرگ‌تێگیراو ◌ روکش‌شده

upholsterer /ʌpˈhəʊlstərə(r), US -ˈhoʊl-/ *noun*
بەرگ‌تێگر ◌ رویه‌دوز

upholstery /ʌpˈhəʊlstəri, US -ˈhoʊl-/ *noun, pl.* upholsteries
بەر، بەرگ، بەرگ‌تێگرتن، بەرگ‌تێگری، کەلوپەلی بەرگ‌تێگیراو ◌ روکش، رویه‌دوزی، وسایل روکش‌شده

UPI /juː piː ˈaɪ/ *abbreviation* United Press International
(پەیامنێری) یونایتیدپریس ◌ یونایتدپرس

upkeep /ˈʌpkiːp/ *noun*
راگرتن، ئاگالێبوون، خەرجی راگرتن، راگیرانە ◌ نگهداری، هزینه نگهدار

upland /ˈʌplənd/ *noun*
1 بەرزایی، گڤانده، بلیندایی، بان، بەرزەبوو(م) 2 (uplands) ناوچە بەرزەکان، بەرزان، بانان، کوێستان، بەرزایی‌یەکان ◌ 1 فرابوم، مرتفع 2 (در جمع) مناطق فرابوم

uplift /ˈʌplɪft/ *noun*
1 بەرزکردنەوە، بردنەسەری، هەڵکشان، بەرزبوونەوە، زووربوونەوە: *an uplift in sales* 2 چاکبوونەوە 3 ورەپێدان، هێزنانەبەر، بەهێزکردنی ورە ◌ 1 رفیع‌سازی، تعالی 2 بهبود 3 روحیه‌بخشی

uplifted /ˌʌpˈlɪftɪd/ *adjective*
1 ورەگرتوو، گیان‌گرتوو، شاد، خۆشحال 2 (دەست، سەر و هتد) قیت، هەڵێناو، بەرزراگرتوو، بلیند ◌ 1 روحیه‌یافته 2 برافراشته، بلندشده

uplifter *noun*
بەرزکەرەوە، سەرەوەبەر ◌ بالابرنده

uplifting /ˌʌpˈlɪftɪŋ/ *adjective*
ورەپێدەر، هاندەر، دڵگەرم‌کەر، دڵخۆش‌کەر، بەکەیف‌کەر، گوڕپێدەر: *an uplifting experience/speech* ◌ روحیه‌بخش، نشاط‌آور

uplighter *noun,* also uplight
سەردێر، ژووردێر، گڵۆپ یا چرایێ بۆ داشتنی سەرەوە ◌ آپ‌لایتر

uplighting *noun*
سەردێری، ژووردێری ◌ آپ‌لایتینگ

upload *noun*
سەرخستن، راگوێستنی زانیاری بۆ کامپیوتێریکی گەورەتر ◌ آپ‌لود

upmarket /ˌʌpˈmɑːkɪt, US -ˈmɑːrk-/ *adjective, adverb*
adj یەکجار چاک، شیک، لە ئاستێکی بەرزدا: *an upmarket restaurant* *adv* روولە پێشکەوتن، بەرەو پێشوەچوون، بەرەو پێشکەوتن، روولەسەری ◌ *adj* عالی، شیک *adv* در جهت ترقی

upmost = uppermost

upon /əˈpɒn, US əˈpɑːn/ *preposition*
1 لەسەر، لەژوور، لەبان، لەسەرووی، پیا، پێدا، لە، ژ 2 دەربارەی، لەبارەی، لەمەر، لەبابەتی 3 پێش، پێش‌تر، پێشەوە، بۆ پێشەوە، روو لە پێشی، روولە، رووەو، بەرەو پێشەوە، بەرەو، بەرف 4 دواتر، بە دواوە 5 بەپێی، بە گوێرەی ◌ 1 روی، بر روی، در 2 راجع به 3 جلو، به سوی 4 به بعد 5 طبق

upper[1] /ˈʌpə(r)/ *adjective, noun*
adj 1 سەروو، ژووروو، سەرتر، ژوورین، سەرەوە، بالا: *the upper lip* ◊ *the upper slopes of the mountain* 2 (ژوورتر Upper) زەوی‌ناسی یان شوێنەوارناسی) نوێ‌تر، دواتر، پاش‌تر، ژووروو، سەرتر، درەنگ‌تر، لاوتر، جەوان‌تر: *Upper Cretaceous* ◊ *Upper Paleolithic* 3 (لە ناوی شوێنەکاندا) هەڵکەوتوو لە باکوور یان سەروودا، باکووری: *upper Manhattan* *n* (پێڵاو) سەر(ەوە)، فێرک: *shoes with leather uppers* ◌ *adj* 1 بالایی، فوقانی، علیا 2 و 3 آپر *n* رویه

upper[2] *noun*

(نافەرمی) دەرمانی stimulating، ب.ت. amphetamine ◇ آپر

upper case *adjective, noun,* also uppercase
adj (پیت) گەورە، درشت، گردەک *n* پیتی گەورە یان درشت، پیتە گەورەکان ◇ *adj* بزرگ *n* حرف یا حروف بزرگ

Upper Chamber = Upper House

upper class *noun, adjective*
n چینی سەرەوە یان بالا (ی کۆمەڵگا) *adj* سەربە چینی سەرەوە یان بالا ◇ *n* طبقەی بالا *adj* وابستە بە طبقەی بالا

upper classes = upper class

upperclassman /ˌʌpəˈklɑːsmən, US ˌʌpərˈklæs-/ *noun, pl.* upperclassmen
(لە ئەمریکا) خوێندکاری دوو ساڵی دوایی خوێندنگا یان زانکۆ، خوێندکاری ساڵی سێیەم و چوارەم لە خوێندنگا یا کۆلێژدا ◇ آپرکلاسمن

upperclasswoman /ˌʌpəˈklɑːswʊmən, US ˌʌpərˈklæs-/ *noun, pl.* upperclasswomen
(ئەمریکا) خوێندکاری دوو ساڵی دوایی خوێندنگا یا زانکۆ، خوێندکاری ساڵی سێیەم و چوارەم لە خوێندنگا یان کۆلێژدا (ژن) ◇ آپرکلاسوومن

upper crust *noun*
(نافەرمی) چینی سەرەوە، گەورەزادەکان، دەوڵەمەندان ◇ طبقەی بالا

uppercut /ˈʌpəkʌt, US ˈʌpərkʌt/ *noun*
(شەرەمشت) لێدانی روولەسەری، لێدانی ژێرچەنە ◇ ضربەی زیرچانە

upper hand *noun,* have the upper hand
لەسەرتربوون، بەسەرداشکانەوە، سەردەستی، سواریی، زاڵبوون، بەهێزتربوون ◇ چیرگی، سلطە

Upper House *noun*
1 (لە بریتانیا) ئەنجومەنی هەڵنەبژێردراوان، ئەنجومەنی ژوورین، جفاتی ژۆرین، ئەنجومەنی بالا 2 (لە ئەمریکا) ئەنجومەنی سینا ◇ 1 مجلس اعیان 2 مجلس سنا

upper limit *noun*
ئەوپەڕ، رادەی ئاخر، بەرزترین رادە ◇ حد نهایی

upper lip *noun*
لێوی سەرەوە ◇ لب بالا

uppermost /ˈʌpəməʊst, US ˈʌpərmoʊst/ *adjective, adverb*
سەرترین، بەرزترین، ژوورترین، سەرەوە، ژوور، سەرەوە، ژووروو، ژۆرین، بە پلەی یەکەم، لەسەرووی هەموویان، لە هەموو گرنگتر: - *the ermost branches of the tree* ◇ بلندترین، بالا، بالایی، در درجەی اول

upper regions *noun, pl.*
(کۆن، ویژەیی) ئاسمان ◇ آسمان

upper school *noun*
خوێندنگای بالا (بریتانیا بۆ، کەسانی 14 تا 18 ساڵان) ◇ مدرسەی عالی

uppish = uppity

uppity /ˈʌpəti/ *adjective*
بەپۆز، بەدەمار، لووتبەرز، بەتڕوتۆپ، بەفیز ◇ افادەای

upraised /ˌʌpˈreɪzd/ *adjective*
بەرزەوەکردوو، هەڵێناو، بەرزراگرتوو ◇ بلندکردە

upright /ˈʌpraɪt/ *adjective, noun, adverb*
adj 1 راوەستاو، وێستاو، قیت، راست، ئەستوونی، ریک، راستەوەبوو، بژەوەبوو 2 بەرێز، جێیڕێز *n* 1 دەستەکی ئەستوونی، میل یان راگری ئەستووندەک، ئەستوونی، کۆڵەکەی ئەستوونی 2 پیانۆی راست 3 هێڵی راست *adv* راست، قیت، ریک ◇ *adj* 1 قائم، عمودی، صاف، سیخ 2 محترم *n* 1 تیر یا شمع عمودی 2 پیانوی دیواری یا قائم 3 خط مستقیم *adv* راست، قائم

uprightly /ˈʌpraɪtli/ *adverb*
بە شێوەیەکی راست، بە قیتی ◇ بە طور قائم

uprightness /ˈʌpraɪtnəs/ *noun*
قیتی، راوێستاوی، راستی، ریکی ◇ حالت قائم، صافی

upright piano *noun,* also upright
پیانۆی راوێستاو ◇ پیانوی دیواری یا قائم

upriser *noun*
راپەڕیو، سەرهەڵداو ◇ عصیانکنندە

uprising /ˈʌpraɪzɪŋ/ *noun*
ئاژاوە، پشێوی، ئاڵۆزی، راپەڕین، سەرهەڵدان ◇ شورش، عصیان

upriver /ˌʌpˈrɪvə(r)/ *adverb, adjective,* also up-river
لە سەرەوەی رووبار، دوور لە دەریا و بەرەو سەرچاوەی چۆم، بۆلای سەرەوەی رووبار، هەڵکەوتوو لە بەشی سەرەوەی رووبار ◇ در بالای رودخانە

uproar /ˈʌprɔː(r)/ *noun*
دەنگوهەرا، جەنجاڵی، بگرەوبەردە، قاڵەقاڵ، ئاژاوە، شلوقی، هەلا، ئاڵۆزی: *The article caused (an) uproar* ◇ سر و صدا، بلوا

uproarious /ʌpˈrɔːriəs/ *adjective*
1 پڕدەنگوهەرا، شلوق 2 پێکەنینی ◇ 1 پرسر و صدا 2 خندەآور

uproariously /ʌpˈrɔːriəsli/ *adverb*
بە شێوەیەکی پێکەنینی، پێکەنینییانە ◇ بە طور خندەآور

uproariousness /ʌpˈrɔːriəsnəs/ *noun*
1 پڕدەنگوهەرابوون، شلوقبوون، شلوقی 2 پێکەنینی بوون ◇ 1 پرسر و صدا بودن 2 خندەآوری

uprooted *adjective*
لەڕەگەوەهەڵکەنراو، لەبنجەوە دەرکێشراو، لە بێخەوەدەرهێنراو، ڕیشەکێش(کراو)، لەڕیشەوەدەرهێنراو ۞ از ریشەکندە

ups and downs *noun, pl.*
هەورازونشێو، بەرزونزمی، کەندولەند ۞ فراز و نشیب

upscale *adjective, adverb,* also upmarket
adj یەکجار چاک، لە ئاستێکی بەرزدا *adv* ڕوولە پێشکەوتن، بەرەو پێشوەچوون، بەرەو پێشکەوتن، ڕوولەسەری (دژی downscale) ۞ *adj* عالی، شیک *adv* در جهت ترقی

upset[1] *adjective* /ˌʌpˈset/, *noun* /ˈʌpset/
adj نارەحەت، بەداخ، پەژارەبار، بێزار، زویر *n* 1 نارەحەتی، نگەرانی، عاجزی، دڵەڕاوکێ، ڕەنجان، دڵئێشان، شێواوی، شپرزەیی، شڵەژاوی 2 () دڵەکزی، نارەحەتی زگ، زگێشە 3 (وەرزش) ئەنجامی چاوەڕواننەکراو 4 وەرگەڕان، بەلاداکەوتن، هەڵاوگێڕبوون، قلب(بوونەوە)، ژێرەوژووربوون، قلپکردنەوە، وەرگەڕاندن، بەلاداخستن 5 تێشکان، شکان 6 ناسازی، سووکەنەخۆشی ۞ *adj* متأثر، ناراحت *n* 1 ناراحتی، رنجش، آشفتگی، اضطراب 2 دلآشوبه 3 نتیجەی غیرمنتظرە 4 واژگونی، واژگونسازی 5 شکست 6 بیماری جزئی

upset[2] /ʌpˈset/ = past and past participle of upset

upset price *noun*
یەکەمین یان کەمترین نرخی پێشنیارکراو لە هەراجیدا ۞ نخستین یا کمترین قیمت عرضەشدە در مزایدە

upsetter *noun*
هەڵگێڕەوە، وەرگەڕێنەر، بەلاداخەر ۞ واژگونکنندە

upsetting /ʌpˈsetɪŋ/ *adjective*
نارەحەتکەر، شڵەژێنەر (upsettingly /ʌpˈsetɪŋli/ *adv*) ۞ نگرانکنندە

upshift /ˈʌpʃɪft/ *noun*
1 گۆڕین بۆ گێر یان دەندەی سەرتر 2 زۆربوون، چوونەسەری ۞ 1 عوض کردن دندە بە بالاتر 2 افزایش

upshot /ˈʌpʃɒt, US -ʃɑːt/ *noun*
(دوا)ئەنجام، ئاکام، پێناژۆ، بەرهەم، لێکەوتە ۞ نتیجە، حاصل

upside /ˈʌpsaɪd/ *noun*
لایەنی ئەرێنی یان پۆزیتیف، لایەنی باشی ۞ جنبەی مثبت

upside down *adjective, adverb*
adj سەرەوبن، سەروژێر، نخوون، دەمەونخوون، سەرەونخوون، بەرقاژی، ئاوەژوو، هەڵاوگێڕ، پێچەوانە *adv* شێواو، تێکەولێکە، تێکەڵوپێکەڵ، شپرزە ۞ *adj* سر و تە، معکوس، وارونە *adv* آشفتە

upsilon /ʌpˈsaɪlən, ˈʊpsɪlɒn, US ˈʊpsɪlɑːn/ *noun*
یۆپسیلۆن، ئاپسیلۆن، ئۆپسیلۆن (= بیست و یەکەمین پیتی ئەلفوبێی یۆنانی Y, υ) ۞ اپسیلون

upslope *noun*
سەرەوژووری، هەوراز ۞ سربالایی

upstage /ˌʌpˈsteɪdʒ/ *adjective, adverb*
adj پشتەوەی شانۆ، دوای سەرشانۆ *adv* بۆ لای (یان بەرەو) دواوەی شانۆوە ۞ *adj* عقب صحنە *adv* بە سوی عقب صحنە

upstairs /ˌʌpˈsteəz, US -ˈsterz/ *adverb, adjective, noun*
adv نهۆمی سەرەوە *adj* سەرەوە، ژووروو، سەروو *n* نهۆمی دووەم یان سەرەوە ۞ *adv* طبقەی بالا *adj* فوقانی *n* طبقەی دوم

upstand *noun*
شتێکی ڕاست، پێکهاتەی قیت یان ڕێک ۞ (ساختار یا چیزی) عمودی

upstanding /ˌʌpˈstændɪŋ/ *adjective*
1 بەرێز، گەورە، پیاوچاک، ڕاست، جوانچاک، بەقەڵافەت: 2 (گیانەوەر) بەکەیف، بەدەماخ 3 ڕاوێستاو، ڕاست، قیت، ڕەق، ڕەپ، ئەستوونی ۞ 1 محترم، خوشبنیە 2 سرحال 3 erect ایستادە، راست

upstart /ˈʌpstɑːt, US -stɑːrt/ *noun, adjective*
1 تازەپیاکەوتوو، تازەکیسە، یەکشەوە، نوێبەخت، نەدیوبەدیو 2 (ژیمناستیک) زنجیرە جووڵەیێ ۞ 1 نوخاستە، نوکیسە 2 آپاستارت

upstate /ˌʌpˈsteɪt/ *adverb, adjective*
لە باکوور(ی)، لە سەرووی، لە ژووروویی، بەرەو باکوور، ڕوولە باکوور، لە باکووری ئەیالەتی، لە باکوور یان سەرەوەی هەرێمی: They retired and went to live upstate ۞ در شمال، در شمال ایالت

upstream /ˌʌpˈstriːm/ *adverb, adjective*
لە سەرەوەی ڕووبار، دوور لە دەریا و بەرەو سەرچاوەی چۆم، بۆلای سەرەوەی ڕووبار، بەرەوخوڕ، هەڵکەوتوو لە بەشی سەرەوەی ڕووبار، پێچەوانەی ڕۆیینی ئاو، پێچەوانەی تەوژمی ئاو: upstream of/from the bridge ۞ در بالای رودخانە، واقع در بالای رودخانە، خلاف جریان آب

upstroke *noun*
لێدانی بەرەوسەری ۞ ضربەی بالا

upsurge /ˈʌpsɜːdʒ, US -sɜːrdʒ/ *noun*
دەرکەوتن، سەرهەڵدان، گوڕبوون، هەڵچوون، زۆربوونی کتوپڕ، زیادکردن، پەرەسەندن، بەرزبوونەوە ۞ ظهور، بروز، غلیان، افزایش ناگهانی

upswept /ˈʌpswept/ *adjective,* also swept-up
چەماوەتەوە بەرەو سەرێ، بۆ سەرێ هەڵگەڕاوەتەوە ۞ آپ‌سوپت

upswing /ˈʌpswɪŋ/ *noun*
چاکەوەبوون، چابوونەوە، باشبوون، چابوونەوەی کتوپڕ، زۆربوونی لەناکاو، زۆبوونی بەرچاو، بەرزبوونەوە، قەڵەمباز، هەڵبەزینەوە ۞ بهبود، بهبود ناگهانی، افزایش چشمگیر یا ناگهانی، حرکت صعودی

uptake[1] /ˈʌpteɪk/ *noun*
گرتن، مژین، خواردن، ڕێژە یان ئاستی مژین، the uptake of oxygen :ڕادە یان ڕێژەی گرتن *by muscles* ۞ جذب، میزان جذب

uptake[2] /ˈʌpteɪk/ *noun,* be slow or quick on the uptake
تێگەیشتن، فێربوون، حاڵیبوون، دوو قرانی کەوتن ۞ فهمیدن

uptempo /ˈʌptempəʊ, US -poʊ/ *adjective*
توند، خێرا: *uptempo dance tunes* ۞ سریع

upthrow = upheaval

upthrust /ˈʌpθrʌst/ *noun*
1 قوتەوەبوون یان بەرزبوونەوەی بەشێ لە توێکڵی زەوی، هەڵتۆقین 2 هەڵخستنەوە، هەڵداشتن، هاویشتن بۆ سەرێ (توند و بەگوڕم) ۞ 1 آپ‌تراست 2 پرتاب به سوی بالا

uptick *noun*
(لە ئەمریکا) زۆربوونی بەرتەسک یان کەم ۞ افزایش محدود

uptight *adjective*
(نافەرمی) نگەران، نارەحەت، شڵەژاو، تێکچوو، ڕەنجاو، دڵئێشاو، زوێر، زیز، تووڕە، ڕقهەستاو ۞ نگران، عصبی، دلخور، عصبانی

up-to-date /ˈʌp tə deɪt/ *adjective*
1 تازەترین، نوێترین، نۆژەنترین، دوایین، دواترین 2 دوایین زانیاری تیایە، ئاگادار، خاوەنی دوایین زانیاری 3 ڕۆژێنراو، بەڕۆژکراو ۞ 1 جدیدترین، آخرین 2 شامل آخرین اطلاعات 3 روزآمد

up-to-the-minute *adjective*
1 تازەترین، نوێترین، نۆژەنترین، گەرمی گەرم، دوایین، دواترین 2 دوایین زانیاری تیایە، ئاگادار 3 ساتبەسات، چرکەبەچرکە ۞ 1 جدیدترین، آخرین 2 شامل آخرین اطلاعات 3 لحظه به لحظه

uptown /ˌʌpˈtaʊn/ *adverb, adjective, noun*
1 لە لاسەرووی شار، لە لای ژوورووی بازێر، هەڵکەوتوو لە سەرەوەی شار، بۆلای دەرەوەی شار، بەرەو لایەری شار *n* دەوروبەری شار، دەوروپشتی شار 2 بەشی سەرەوەی شار ۞ 1 واقع در بالای شهر، به طرف حومەی شهر *n* حومەی شهر 2 قسمت بالای شهر

upturn /ˈʌptɜːn, US -tɜːrn/ *noun*
1 چابوونەوە، باشبوون، چاکبوون، بەرزبوونەوە، بەرەوسەرێچوون، پێشکەوتن، گۆڕانکاری 2 زۆربوون 3 وەرسووڕان بەرەو سەرێ ۞ 1 بهبود، تعالی، فرازش، ترقی، تحول 2 افزایش 3 آپ‌ترن

upturned /ˌʌpˈtɜːnd, US ˌʌpˈtɜːrnd/ *adjective*
1 قیت، هەڵنیاو، سەرەوژوور، ڕوولەسەرێ 2 سەرەوژێر، سەرەوبن، سەرەونخون، نخوون، هەڵگێردراو ۞ 1 بالاگرفته 2 وارونه

upward /ˈʌpwəd, US -wərd/ *adverb, adjective*
1 بەرەو سەرێ، ڕوولەسەرێ، بۆ سەرێ، سەربەرەژوور، سەربەرەوژوور، دەمەوژوور، بەرەوژوور، سەربەرز، سەر، سەروو 2 ڕوولەسەرێ، سەرەوەچوو: *an upward movement in property prices* ◊ *an upward trend in the rate of unemployment* ۞ 1 به سوی بالا، رو به بالا، بالا 2 صعودی

upwardly mobile *adjective, noun*
adj تازەپیاکەوتوو، تازەکیسە، یەکشەوە، نەدیوبدیو، تازەدەوڵەمەند *n* (the upwardly mobile) تازەپیاکەوتووان، تازەکیسەکان، نەدیوبدیوان، تازەدەوڵەمەندان ۞ *adj* نوخاسته، تازه‌کیسه *n* (با the) نوخاستگان

upward mobility *noun*
پێشکەوتن، پێشوەچوون، جووڵانی کۆمەڵایەتی ۞ ترقی

upwards /ˈʌpwədz, US -wərdz/ = upward

upwards of /ˈʌpwədz, US -wərdz/ *preposition*
زۆرتر لە، پتر لە، زیاتر لە: *they cost upwards of $25* ۞ بیش از

upwelling *noun, adjective*
هەستانی ئاوی دەریا، هەویرە (magma) یان شلەیێکی تر ۞ آپولینگ

upwind /ˌʌpˈwɪnd/ *adverb, adjective*
پێچەوانەی هاتنی با، بە دژی لایەنی با ۞ خلاف جهت باد

uracil /ˈjʊərəsɪl/ *noun*
(زیندەکیمیا) یوراسیل، ئوراسیل: ئاوێتەیێکی نێو شانە زیندووەکان وەک پێکهێنەری سەرەکی RNA ($C_4H_4N_2O_2$) (و لە DNA دا جێی خۆی دەدا بە thymine) ۞ اوراسیل

uraemia /jʊˈriːmɪə/ *noun,* US uremia
زۆربوون یان چوونەسەرەوەی ئورەی خوێن (و ئاوێتە پاشەڕۆکانی تری نایترۆژیندار) ۞ ازدیاد اورەی خون

uraeus /jʊˈriːəs/ *noun, pl.* uraei /jʊˈriːʌɪ/

ماریکی پیرۆزە وەک نیشانەی هێزی سەرتر یان پاتشایەتی (لە میسری کۆندا) ۞ یوریس

Ural-Altaic *adjective*
ئورالی-ئالتایی (سەربە کۆمەڵە زمانێکی وادانراو، کە جاران پێیان وابوو زمانەکانی ئالتایی و ئورالی لەخۆدەگری) ۞ اورانیا

Uralic /jʊ'ralɪk/ *adjective, noun*
ئورالی: *adj* سەربە خێزانی ئەو زمانانەی کە فینۆئوگریایی Finno-Ugric و کۆمەڵە سامۆییدی Samoyedicیەکان لەخۆدەگری) *n* زمانە ئورالی‌یەکان پێکەوە ۞ اورالی

Urania *noun*
یورانیا، میوزی (musc) ئاسمان یا گەردوون لای یۆنانی‌یەکان ۞ اورانیا

uranic *adjective*
سەربە یورانیۆم، پێوەندی بە ئورانیۆمەوە هەیە ۞ وابسته به اورانیم

uraniferous *adjective*
خاوەن‌یورانیۆم، یورانیۆماوی، یۆرانیۆمدار ۞ دارای اورانیم

uraninite /jʊ'ranɪnʌɪt/ *noun*
جۆرێ کانی قاوەیی، رەش یان بۆر، زۆرتر لە دوانۆکسایدی یورانیۆم uranium dioxide پێکهاتووە ۞ اورانینیت

uranium /jʊ'reɪniəm/ *noun*
یورانیۆم، ئورانیۆم (بە ژ.گ. 92، ن. U، لە Uranus ـەوە) ۞ اورانیم

uranium 235 *noun*
یورانیۆم یان ئورانیۆمی 235: ئیزۆتۆپی یۆرانیۆم بە ژمارەی بارستایی 235 ۞ اورانیم 235

uranium 238 *noun*
یورانیۆم یان ئورانیۆمی 238: ئیزۆتۆپی یۆرانیۆم بە ژمارەی بارستایی 238 ۞ اورانیم 238

uranium hexafluoride *noun*
ناوێتەیێکی (زوو)هەڵمیوی compound یۆرانیۆم و فلۆرین UF6 volatile fluorine ۞ هگزافلورید اورانیم

urano-[1] /'jʊər(ə)nəʊ/ *prefix*
پێشگر: ئاسمان، بەهەشت: *uranography* (بنەرەت: لە *ouranos* یۆنانی‌یەوە "heavens, sky") ۞ پیشوند: آسمان، بهشت

urano-[2] /'jʊər(ə)nəʊ/ *prefix*
پێشگر: یورانیۆم، ئورانیۆم ۞ پیشوند: اورانیوم

uranographic *adjective*
سەربە ئاسمانگرافی ۞ وابسته به اورانوگرافی

uranographer *noun*
ئاسمانگرافێر ۞ اورانوگرافر

uranography /jʊərə'nɒgrəfi/ *noun*
ئاسمانگرافی، لقێ لە ئەستێرەوانی لەبارەی باسکردن و نەخشەهەڵگرتنەوە لە ئەستێرەکان ۞ اورانوگرافی

uranological *adjective*
سەربە ئاسمانناسی ۞ آسمان‌شناختی

uranology *noun*
ئاسمانناسی ۞ آسمان‌شناسی

uranometry *noun*
ئاسمانپێوی ۞ آسمان‌سنجی

Uranus /'jʊərənəs, jʊ'reɪnəs, US 'jʊr-, jʊ'r-/ *noun*, Late Latin, from Greek *Ouranos*
1 خودای ئاسمان و باوکی تایتانەکان Titan لە میتۆلۆژی یۆنانی‌دا 2 یورانوس، ئورانوس (حەوتەمین هەسارەی کۆمەڵەی خۆری، تیرەکەی 56,460 کیلۆمیتر (یان 32,600 مایل)، مەودای لە خۆرەوە 2871 میلیۆن کیلۆمیتر (یا 1,784 میلیۆن مایل)، ماوەی سووری 84.07 ساڵ) ۞ اورانوس

uranyl *noun*
یورانیل، ئورانیل: بنەرەتی دووهاوهێز divalent بە شێوگی UO_2 کە خوێ و ترشەڵۆکەکان پێکدێنێ ۞ اورانیل

uranylic *adjective*
سەربە یورانیل یان ئورانیل ۞ وابسته به اورانیل

Urartian *noun, adjective*
1 *n* خەڵک یان دانیشتووی ئورارتو Urartu (شانشینێکی کۆن نزیک بە گۆمی وان لە رۆژهەلاتی ئاناتۆلیا، لە دەورووبەری 900 تا 600 پێش زایین لە گەشەدا بوون) 2 زمانی تیاچووی ئورارتوویی‌یەکان، پێوەندی بە هۆری‌یەوە Hurrian هەیە، بە syllabary پوازی یان مێخی cuneiform دەنووسرا *adj* سەربە ئورارتو، خەڵکەکەی یان زمانەکەیان ۞ اورارتویی

urate *noun*
خوێی ترشەڵۆکی یوریک یان ئۆریک (uratic *adj*) ۞ اورات

urban /'ɜ:bən, US 'ɜ:rbən/ *adjective*
شاری، بازێری: *urban* ◊ *-ban development* *urban areas* ◊ *life* (بنەرەت: لە *urbanus* لاتین، لە *urbs* ،-*urb* "شار") ۞ شهری

urban district *noun*
(مێژوویی، بریتانیا) ناوچەی شاری (لە لایەن ئەنجومەنی هەڵبژێراوەوە بەرێوەدەبرا) ۞ منطقه‌ی شهری

urbane /ɜ:'beɪn, US ɜ:r'b-/ *adjective*
بەرەوشت، ماقووڵ، مەند، بەرەوشتانە ۞ مؤدب، بانزاکت، مؤدبانه

urbanely /ɜ:'beɪnli, US ɜ:r'b-/ *adverb*
بەرەوشتانە، بەئەدەبانە، ماقووڵانە ۞ مؤدبانه

urbane guerrilla *noun*
رەشەکوژ، ترۆریست، ترۆرکار ۞ تروریست

urbanism *noun*
1 شارنشینی، بازێرنشینی، ژیانی شاری 2 شارسازی، پەرەپێدانی بە شار، دروس‌کردنی

شار 3 شارستانیەت ◌ 1 شهرنشینی، زندگی شهری 2 شهرسازی 3 تمدن

urbanite *noun*
(نافەرمی) شارنشین، بازێرنشین، دانیشتووی شار ◌ شهرنشین

urbanity /ɜːˈbænəti, US ɜːrˈb-/ *noun*
1 ئەدەب، رەوشت، تۆرە، ماقووڵی، بەرەوشتی، مەدەنی 2 ژیانی شاری یان شارستانی ◌ 1 ادب، نزاکت 2 زندگی شهری

urbanization /ˌɜːbənaɪˈzeɪʃn, US ˌɜːrbənəˈz-/ *noun*, also urbanisation
پەرەپێدان بە شار، شارسازی، ئاوەدانکردنەوەی شار ◌ توسعەی شهری

urbanized /ˈɜːbənaɪzd, US ˈɜːrb-/ *adjective*
بەشاربوو، گۆڕاو بەرەو شار، شارنشین، بازێروان ◌ شهری‌شده، شهرنشین

urban myth *noun*, also urban legend (US)
میس یان ئەفسانەی شاری ◌ اسطورەی شهری

urban renewal *noun*
نوێکردنەوە یا تازەکردنەوە یا نۆژەنکردنەوەی شار ◌ بازسازی شهری

urban sociology *noun*
کۆمەڵناسی شاری ◌ جامعه‌شناسی شهری

urbs /ɜːbz/ *noun*
(لاتین، ویژەیی) شار، بازێر ◌ شهر

urchin /ˈɜːtʃɪn, US ˈɜːrtʃɪn/ *noun*
1 منالی شەیتان و ناجسن، منالی بەرەڵا (ب.ت. کور): *a dirty little street urchin* 2 (کۆن) جنۆکە، دەعبا 3 = sea-urchin ◌ 1 بچەی تخس، بچەی ولگرد 2 جن

Urdu /ˈʊədu:, ˈɜːdu:, US ˈʊrdu:, ˈɜːrdu:/ *noun*
(زمانی) ئوردو: زمانی فەرمی پاکستان و بەشێ لە هیندوستان ◌ زبان اردو

-ure *suffix*
پاشگر: پرۆسە، رەوت، کار، کردە، کردەوە، کردار، ئەنجام، پێناژۆ، ئەرک، پایە، پۆست، دەستە، گروپ، کۆمەڵ، دۆخ، بار: *closure*، *legislature judicature* (بنەڕەت: لە *-ure* فەرەنسی کۆنەوە، لە *-ura* لاتینەوە) ◌ پسوند: فرایند، عمل، عملیات، پیامد، وظیفه، سمت، گروه، حالت

urea /jʊˈriːə/ *noun*
(زیندەکیمیا) 1 یوریا، ئورە، میزک، میزە، ماکی میز $CO(NH_2)_2$، ئاوێتەیەکی کریستالی بێرەنگ، وەک بەرهەمێکی میتابۆلیزمی پرۆتین، بە رێگای گورچیلەکان دەدرێتە دەرێ، بە ئاسانی لە ئاودا دەتوێتەوە و لە گژوگیاشدا دەبینرێ 2 گەردەیێکی ئاوەتوواو هەر لەم ئاوێتەیە، وەک پەیینک fertilizer، تفاق یان خۆراکی پاتاڵ و لە سازاندنی پلاستیک، جەوک resin و لە پزشکیدا وەک diuretic و barbiturate بەکاردێتری (ureaic *adj*؛ ureal *adj*) ◌ اوره

urea cycle *noun*
سووڕی ئورە ◌ چرخەی اوره

urea-formaldehyde resin *noun*
جەوکی دەسکردی پێکهاتوو لە ئورە و فۆرمالدیهاید ◌ نوعی رزین

urease *noun*
هەوێنەیێ enzyme کە ئورە دەکاتە کاربۆناتی ئامۆنیۆم ammonium carbonate، لە بەکتریاکان، کەڕووەکان و شتی تردا هەیە ◌ اوره‌آز

uredinium *noun, pl.* uredinia
کۆمەڵێکی خانە دووناوکی‌یەکان کە سپۆری هاوینی پێکدێنن؛ ئەندامی بەرهەمهێنەری سپۆری کەڕوویی کارگەکانی rust کە urediospore بەرهەم دێنێ (uredinial *adj*) ◌ اوردینیوم

urediospore *noun*, also uredospore or urediniospore
سپۆری هاوینە (ی دیوارناسکی thin-walled کارگ یان کەڕووی ژەنگ)، مایەی فەوتاندنی گژوگیایە ◌ اوردینواسپور

uredium (*pl. uredia*) = uredinium (uredial *adj*)

uredo *noun*
کزانەوەی پێست، hives، urticaria ◌ اوردیال

ureido *noun*
ئورەی ئەسیل acyl urea ◌ اوریدو

uremia = uraemia

-uret *suffix*
پاشگر: لە زاراوە کیمیایی‌یەکاندا بەکاردێتری، ئێستا بە گشتی جێی خۆی داوە بە -ide: carburet (ئێستا carbid)، *phosphuret* (ئێستا phosphide) ◌ پسوندی است در حوزەی شیمی

ureter /jʊˈriːtə, US ˈjʊərɪtə/ *noun*
(پزشکی) میزەبەر، بۆری میز (لە گورچیلەوە kidney بۆ میزەڵدان bladder یان زێرابە cloaca دەبا) ◌ میزەنای، حالب، مجرای پیشاب

ureteral *adjective*, also ureteric
سەربە ureter، پێوەندی بە میزبەرەوە هەیە ◌ وابسته به میزه‌نای

ureteric /jʊərɪˈtɛrɪk/ *adjective*
میزی، سەربە میز ◌ وابسته به پیشاب

urethane /ˈjʊərɪθeɪn, US jʊˈrɛθeɪn/ *noun*
1 (کیمیا) یوریتین، یوریسەین: ئاوێتەیێکی کریستالی $C_3H_7NO_2$، کە ئێستێری ئێتیلی ترشەلۆکی کاربۆمیکە، بۆ دروستکردنی مێرووکوژ و کەڕووکوژ fungicide بەکاردێتری 2 کورتەی polyurethane ◌ اورتان

urethra /jʊ'ri:θrə/ *noun, pl.* urethras
(توێکاری و گیانەوەرناسی) میزەڕۆ، میزەڕێ، میزۆک، میزڕێ (میز لە میزەڵدانا دەباتە دەرەوە (ی لەش) و لە بڕبڕەدارە نێرەکاندا (ڕێگایێکە بۆ هەڵگرتنی تۆماو semen) ⬡ مجرای ادرار

urethral *adjective*
سەربە میزەڕێ، سەربە میزەڕۆ، سەربە میزۆک ⬡ وابستە بە مجرای ادرار

urethritis /jʊərə'θraɪtɪs, US jʊr-/ *noun*
هەوکردنی میزەڕۆ یا میزەڕێ، میزەڕێ‌ناوسێ، میزەڕۆناوسێ، ئاوسانی میزەڕۆ، میزۆک‌ناوسێ (urethritic *adj*) ⬡ اورتریت

urethroscope *noun*
میزەڕۆبین، میزەڕێ‌بین، میزۆک‌بین، دەزگایێ بۆ ڕوانینی میزەڕۆ urethra (urethroscopic *adj*; urethroscopy *n*) ⬡ ارتروسکوپ

Urewe *adjective*
سەربە دیاریکردنی سەردەمی سەرەتای ئاسن، ئەریتی گۆزەگەری ڕۆژهەڵاتی ئەفریکای ناوەندی (لە ناوی شوێنێ لە باشووری ڕۆژاوای کینیا) ⬡ ارو

uretic /jʊ'retɪk/ *adjective*
میزی، سەربە میز، پێوەندی بە میزەوە هەیە ⬡ وابستە بە ادرار

urge /ɜ:dʒ, US ɜ:rdʒ/ *noun*
ئێشتیا، ئارەزوو، حەز، مەیل، کام، کەڵکەڵە، نگە، خولیا، پەرۆش، ویست، پاڵنەر، هاندەر: *sexual urges* ⬡ میل، تمایل، اشتیاق، انگیزه

urgency /-dʒənsi/ *noun, pl.* urgencies
پێویستی، سووربوون، پێ‌چەقاندن، پاگەزدان، زۆرهێنان، هەڵپێچان، پێ‌داگرتن، کت‌وپڕی، لەزگینی، دەست‌وبردی، پەلە، ئەزمەت، تالووکە، تاوسەندوویی، تەنگەتاوی ⬡ ضرورت، فوریت، ابرام، اضطرار

urgent /'ɜ:dʒənt, US 'ɜ:rdʒ-/ *adjective*
پێویست، سوور، پێ‌چەقاندوو، زۆرهێناو، پێ‌داگرتوو، کت‌وپڕ، دەست‌وبرد، بەپەلە، لەزگین، تاوسەندوو، تالووکە، تەنگەتاو، pressing: *an urgent appeals* ◊ *urgent need* ⬡ مبرم، مصر، فوری، اضطراری

urgently *adverb*
کت‌وپڕ، دەسبەجێ، خێرا، لەڕێوە، پێ‌داگرتووانە ⬡ فوراً، مصرانه

urger /'ɜ:dʒə/ *noun*
1 (لە ئەوسترالیا، نافەرمی) قاچاخچی 2 ڕێنوێن یان ڕاوێژکاری گرێو ⬡ 1 قاچاقچی 2 راهنمای شرط‌بندی

-urgy *suffix*
پاشگر: تکنیک، ـوانی، ـگەری، ـکاری و هتد، تکنیکی ئامادەکاری و بەکارهێنانی شتێ: *metallurgy* (بنەڕەت: *-urgia* لاتینی نوێ، لە -*ourgia* یۆنانی، لە -*ourgos* "کارکردن") ⬡ پسوند: تکنیک، ـپردازی

-uria *suffix*
پاشگر: 1 بوونی ماک یان مادەیێکی تایبەتی لە میزدا: *albuminuria*, *glycosuria* 2 دۆخێکی ناتاسایی لە میزدا: *polyuria*, *pyuria* (بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە -*ouria* یۆنانی، لە *ouron* "*ruine*") ⬡ پسوند: اوریا

urial *noun*, Punjabi *hureāl*
پەزەکێفی، مەڕەکێوی، هی باشووری ئاسیا [*Ovis orientalis*] ⬡ اوریال

uric *adjective*
ئوریک، میزی، میزەکی ⬡ اوریک

uric acid *noun*
ترشەڵۆکی میزەکی یان میزی، ترشی ئوریک: جۆرێ ترشەڵۆکی بێ‌تام و بێ‌بۆنی سپی $C_5H_4N_4O_3$، سەرەکیترین پاشەڕۆی نایترۆژێن‌داری نێو میزە، ب.ت. لە بڕبڕەدارە نزمەکاندا (وەک باڵندە و خشۆک و مێرووەکان) و بە ڕێژەیێکی کەم لە میزی مرۆڤدا هەیە ⬡ اسید اوریک

uricase *noun*
هەوێنەیێکی نێو جگەر، سپڵ و گورچیلەی زۆربەی گیانەوەران بێجگەلە مرۆڤ، ڕشەڵۆکی ئوریک دەکاتە ئالانتۆئین allantoin ⬡ اوریکاز

uricosuric *adjective*
دەردانی ترشەڵۆکی ئوریک لە میزدا دەباتەسەرەوە ⬡ اوریکوسوریک

uricotelic *adjective*
میزکۆتا: خاوەنی ترشەڵۆکی ئوریک وەک ماک یان مادەی دەردەری سەرەکی میتابۆلیزمی ئەزۆت؛ پتر نایترۆژێن دەردەدا ئەویش بە شێوەی ترشەڵۆکی یوریک (وەک باڵندەکان) ⬡ اوریکوتلیک، دافع اوره

uricotelism *noun*
میزکۆتایی ⬡ اوریکوتلیسم، دفع اوره

uridine *noun*
ribonucleoside ێ $C_9H_{12}N_2O_6$، لە یوراسیل و ریبۆز پێکهاتووە و ڕۆڵێکی گرنگ لە میتابۆلیزمی کاربۆهایدراتا دەگێڕێ ⬡ اوریدین

Uriel *noun*, Hebrew *Ūrī'ēl*
یەکێ لە چوار archangel نێو عیبرانی‌یەکان ⬡ اوریل

Urim and Thummin *noun*
ئەو بابەت و شتە پیرۆزانەی سەر breastplate کە عیبری‌یەکان لە سەردەمانی زوودا بەکاریان دێنا. Ex. 28:30 (وەرگێڕانی بەشێکی *ūrīm wĕthummīn* عیبری) ⬡ اوریم اند تومین

urinal /jʊə'raɪnl, 'jʊərɪnl, US 'jʊrənl/ *noun*
میزگە، کاسەی میز، دەستاوگە، ئاوڕێژ، جێگای

دەسبەئاو) ⬡ آبریزگاه

urinalysis /ˌjʊərɪˈnalɪsɪs/ *noun, pl.* urinalyses /-siːz/
(پزشکی) میزەشیکاری (شیکردنەوەی میز بە ڕێگای سیستمی مایکرۆسکۆپی، جەستەیی و کیمیایی‌یەوە) ⬡ اورنالیز

urinary /ˈjʊərɪnəri, US ˈjʊrəneri/ *adjective*
میزی، میزەکی، سەربە میز ⬡ وابسته به ادرار

urinary bladder *noun*, also bladder
میزەڵدان، مسوڵدان، میمیک، میزدان، میزدانک، گمێزدان ⬡ مثانه

urinary tract *noun*
میزڕێ، میزەڕۆ، میزەڕێ، لوولە یان بۆری میز، ڕێگای میز ⬡ مجرای ادرار

urinary calculus *noun*
بەردی میزڕێ یان میزەڕۆ، بەردی میزەڕێ ⬡ سنگ مجرای ادرار

urination /ˌjʊərɪˈneɪʃn, US ˌjʊrəˈn-/ *noun*
میزکردن (urinative *adv*) ⬡ دفع ادرار

urine /ˈjʊərɪn, -raɪn, US ˈjʊrən/ *noun*
میز، گمێز (بنەڕەت: بە ڕێگای فەڕەنسی کۆن لە *urina* لاتین) ⬡ ادرار

uriniferous *adjective*
میزهەڵگر، میز رادەگوێزێ، میزڕاگوێز، میزبەر ⬡ ادراربر

uriniferous tubule *noun*
وردەلوولە یا لوولەژەی میزهەڵگر، وردەلوولەی میزبەر ⬡ ریزلوله ادراربر

urinogenital = genitor-urinary

urinometer *noun*
میزپێو: ئامێرێ بۆ دیاری‌کردنی چڕی ڕێژەیی specific gravity میز؛ چڕی‌پێوی hydrometer بۆ بەکارهێنانی نموونەی میز (urinometric *adj*؛ urinometry *n*) ⬡ ادرارسنج

urn /ɜːn, US ɜːrn/ *noun*
1 خۆڵەمێش‌دان، کاسەی خۆڵەمێش(ی دامردوو)، جێ‌خۆڵەمێش 2 قۆری ئاسنی گەورە، چایدانی کانزایی گەورە (بنەڕەت: لە *urna* لاتین، پێوەندی بە *urceus* ـەوە هەیە "pitcher") ⬡ 1 خاکستردان 2 قوری فلزی بزرگ

uro-[1] *prefix*
پێشگر: (سەربە) کلک، دووف، کلک یا ناوچەی کلکی: *urodele* (بنەڕەت: لە *oura* یۆنانی‌یەوە "tail") ⬡ پیشوند. دم یا منطقەی دمی

uro-[2] *prefix*
پێشگر: میز یان ئەندامانی میز: *urogenital* (بنەڕەت: لە *ouron* یۆنانی‌یەوە "urine") ⬡ پیشوند: پیشاب یا اعضا ادرار

uroboros /ˌjʊərə(ʊ)ˈbɒrəs/ *noun*, also ouroboros
وێنەی خڕی مار یا هەژدیهایێ کە خەریکە کلکی قوت دەدا ⬡ یوروبورس

Urochordata /ˌjʊərə(ʊ)kɔːˈdeɪtə/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) کلک‌ژێوەران، کلک‌ژێداران: ژێرلقێ subphylum گیانەوەرانی chordate کە tunicate ـەکان دەگرێتەوە ⬡ اوروکورداتا

urochordate *noun, adjective*
گیانەوەری کلک‌ژێوەر یان کلک‌ژێدار ⬡ اوروکوردیت

urochrome *noun*
ڕەنگ یا مادەیێکی زەرد کە دەبێتە هۆی ڕەنگی زەردی میز ⬡ اوروکروم

Urodela /ˌjʊərə(ʊ)ˈdiːlə/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) کلک‌دیارەکان: دەستەیێ کە گیانەوەران کە قوڕناوپلکە newt و بووکی کانیاو؟ salamander دەگرێتەوە ⬡ اورودلا

urodele /ˈjʊərə(ʊ)diːl/ *noun, adjective*
(گیانەوەری) کلک‌دیار، کلک‌دار ⬡ اورودیل

urogenital *adjective*
سەربە هەردوو ئەندامانی زاوزێ یان میز، میزی‌زاوزێیی، میزاوزێیی، genitor-urinary ⬡ ادرای و تناسلی

urogynecology *noun*
یۆروژینێکۆلۆژی: لقێکی پزشکی لەمەڕ کێشە و گرفتی میزەڕێ‌ناسی urological ژنان دەکۆڵێتەوە (urogynecologist *n*) ⬡ اوروژنکولوژی

urokinase *noun*
هەوێنەیێکی نێو خوێن و میزی شیردەران کە plasminogen دەگۆرجێنێ، لەباری پزشکی‌یەوە بۆ ڕەواندنی گرێ خوێن یان جەڵتە blood clot بەکاردێنرێ (لە لایەن گورچیلەوە بەرهەم دێ) ⬡ اوروکیناز

urolith *noun*
بەردی بۆری میز یان میزەڕۆ (urolithic *adj*) ⬡ سنگ مجرای ادرار

urolithiasis *noun*
یوریلیتیاسیس، ئوریلیتیاز: دۆخێ کە لەودا بەردەکان لە urinary tract پێکدێن یا هەن ⬡ اورولیتیاز

urological /ˌjʊərəˈlɒdʒɪkl, US ˌjʊrəˈlɑːdʒ-/ *adjective*, also urologic
سەربە یۆرۆلۆژی یان ئورۆلۆژی، سەربە پسپۆڕێتی میزەڕێ، سەربە یان پێوەندی بە میزەڕێ‌ناسی‌یەوە هەیە ⬡ وابسته به اورولوژی

urologist /-dʒɪst/ *noun*
یورۆلۆژیست، ئورۆلۆژیست، میزەڕێ‌ناس، پزشکی پسپۆڕ لە بواری دەزگای میزەڕۆ ⬡ اورولوژیست

urology /jʊəˈrɒlədʒi, US jʊˈrɑːl-/ *noun*
یۆرۆلۆژی، ئورۆلۆژی (پسپۆڕێتی میزەڕێ)،

میزەڕێناسی، لقێکی پزشکی کە دەربارەی سیستمی میزەوە دەکۆڵێتەوە ۞ اورولوژی

-uronic *suffix*

پاشگر: (سەربە) میز، لە ناوی هێندێ لە ترشەلۆکە ئەلدیهایدەکانی بەرهەمهاتوو لە شەکر یان کۆمەڵە ئاوێتەیێکی ترشەلۆکی وا پەیدا دەبێ: *hyaluronic* ۞ پسوند: ادرار

uronic acid *noun*

ترشەلۆکی یورۆنیک: کۆمەڵێکی ترشەلۆکە ئەندامییەکان HOOC(CHOH)nCHO، وەک glucuronic acid، لە ئۆکسانی شەکرە ئالدۆزەکان بەرهەم دێ و لە میزدا هەیە ۞ اسید اورونیک

uropod *noun*

کلکپا، پێکلک، دووفپا: بەشەزیادی یان جۆرێ پاشکۆی سکی abdominal appendage قاپیلکداری crustacean ۞ اوروپود

uropodal *adjective*, also uropodous

کلکپایی، پێکلکی، دووفپادار ۞ دارادی اوروپود

uropygial *adjective*

سەربە پاشەلی باڵندە ۞ وابستە بە اوروپیگیوم

uropygial gland *noun*

ڕژێنەی پاشەلی باڵندە (لە زۆربەی باڵندەکانا، شلەیێکی چەور دەردەدا و بۆ خاوێنکردنەوەی پەڕوباڵی بەکاری دێنێ) ۞ غدەی اوروپیگیومی

uropygium /ˌjʊərə(ʊ)ˈpɪdʒɪəm/ *noun*

(گیانەوەرناسی) پاشەلی باڵندە (بنەڕەت: لە یۆنانی *ouropugion*) ۞ اوروپیگیوم

uroscopy /jʊˈrɒskəpi/ *noun*

میزبینی، میزدۆزی ۞ اوروسکوپی

urostyle *noun*

کلکمیل، کلکستوون(ـە): بڕبڕەی vertebrae پێوەلکاو لە کۆتایی پشتەوەی مۆغەرەی پشت spinal column ی وشکاوەکییە بێکلکەکان tailless amphibians (بە شێوەی میلی لێ هاتووە) ۞ اوروستیل

Ursa Major /ˌɜːsə ˈmeɪdʒə(r), US ˌɜːrsə/ *noun*, also Great Bear

(ئەستێرەوانی) ورچی گەورە(تر)، حەوتەوانە، حەوتەبرا ۞ دب اکبر

Ursa Minor /ˌɜːsə ˈmaɪnə(r), US ˌɜːrsə/ *noun*, also Little Bear

(ئەستێرەوانی) ورچی چکۆلە(تر)، ورچی بچوک(تر)، حەوتەوانەی بچوک ۞ دب اصغر

ursidae *noun*

ورچان، تیرەورچ: گۆشتخۆرانی plantigrade: sun bear، black bear، brown bear، polar bear و sloth bear دەگرێتەوە ۞ خرسان

ursiform *adjective*

شێوەورچ، ورچئاسا، ورچی، هرچی ۞ خرسمانند

ursine /ˈɜːsaɪn, US -ɪn/ *adjective*

شێوەورچ، ورچئاسا، ورچی، سەربە خێزانی ورچ ursidae ۞ خرسمانند

Ursprache *noun*

زمانی دایکی یان (هەرە)سەرەتا، بنەزمان، زمانێکی دایکی سازەوەکراوی وادانراو hypothetically reconstructed، وەک -Proto Germanic ۞ زبان مادری، زبان آغازین

Ursuline /ˈɜːsjʊlaɪn, US -lɪn/ *noun, adjective*

n ڕەبەنی تیرەیێ کە لە باکووری ئیتالیا لە 1535 دامەزرا و مەبەستی ڕاژەوانی پزشکی و چاندی بوو *adj* سەربەو تیرەیە ۞ اورسولین

urtext /ˈuːətekst/ *noun*, *pl.* urtexte /-tə/

ڤێرژن یان دانەی سەرەتایی یان بنەڕەتی دەقێ، سەردەق، دەقی سەرەتایی ۞ اورتکست، متن اولیه

urticant *adjective*

خورووهێنەر، ئالۆشاوی، دەخورێنێ، دەکزێنێتەوە ۞ خارشآور

urticaria /ˌɜːtɪˈkeəriə, US ˌɜːrtɪˈkeriə/ *noun*

1 لیر، لیرگ 2 خوران، خارشت، ئالۆش ۞ 1 کهیر 2 خارش

urtication *noun*

خستنە خورانەوە، بە خورووهێنان، هێنانەخارشت، خستنەخارشت، کزاندنەوە، چووزاندنەوە (بە هۆی گیاگەزنە) ۞ ایجاد خارش

Uruguayan /ˌjʊərəˈɡwaɪən, Spanish uruˈɣwajan/ *noun, adjective*

n خەڵکی ئوروگوای یان یوروگوای، ئوروگوایی *adj* سەربە ئوروگوای، ئوروگوایی، یوروگوایی ۞ *n* اهل اوروگوئه *adj* وابستە بە اوروگوئه

urus *pl.* uruses = aurochs

urushiol *noun*

تێکەڵەیێکی بەرهەمەکانی catechol بە لازنجیرەیێکی پاراو یان ناپاراوی 15 یان 17 گەردیلەی کاربۆنی کە ماکێکی ژاراوی ڕۆنی کە لە هێندێ لە ڕووەکەکانی (تۆخمی *Rhus*) دەگیرێت ۞ اوروشویل

us /əsm, US strong form ʌs/ *pronoun*

1 (جێناوی بەرکاری، یەکەم کەسی کۆ) بە ئێمە، ـمان، ئەم، مە، بۆ خۆمان، لەگەڵ خۆمان 2 خەڵک (بە گشتی) ۞ 1 ما را، برای ما، ما 2 مردم

US /juː ˈes/ *abbreviation* 1 United Stated of America 2 (Brit.) undersecretary 3 (Brit. informal) unserviceable

USA /juː es ˈeɪ/ *abbreviation* 1 United Stated of America 2 United States Army

1 ولاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا، ئەمریکا، ویلایەتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا، ولاتە یەکگرتووەکان 2 ئەرتەشی ولاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا ۞ 1 ایالات متحدەی امریکا، امریکا 2 ارتش ایالات متحدەی امریکا

usability /juːzəˈbɪlətɪ/ *noun*, also -ableness
لەبـــەکارهێنانهـــاتوویی، بـــەکارهێنراوی، بەکارهاتوویی ۞ قابلیت استفاده

usable /ˈjuːzəbl/ *adjective*, also useable
لەبەکارهێنانهـاتو، بەکارهێنراو، بەکارهاتوو، بەهرەمەند، دەتوانرێ بەکاربهێنرێت یان بەهرەی لـێ وەربگیرێـت، بـەکاردێرێت، بـەهـرەی لـێوەردەگیرێـت، کەڵـکی لـێوەردەگیرێـت ۞ قابل استفاده (usably *adv*)

USAF /juː es eɪ ˈef/ *abbreviation* United Stated Air Force
هێزی ئاسمانی ئەمریکا یا ولاتە یەکگرتووەکان (ی ئەمریکا) ۞ نیروی هوایی امریکا

usage /ˈjuːsɪdʒ, US ˈjuːz-/ *noun*
1 بـەکارهێنان، خـستنەکار، لـەکارکردن، بـەهـرە لێوەرگرتن، کەڵکلێوەرگرتن، چواندن، شێوە یان شێوازی بەکارهێنان (ی وشەکانی زمانێ) 2 مامەڵە، هەڵـسوکەوت، چۆنیـەتی جووڵانـەوە، شێوەی بەکارهێنان 3 نەریت، داب، ڕێوشوێن، دەستوور ۞ 1 کاربرد، استعمال، استفاده، مصرف 2 معامله، نحوەی کاربرد 3 رسم، عرف، عادت

usance /ˈjuːz(ə)ns/ *noun*
1 (کۆن) بەکارهێنان، خستنەکار، لەکارکردن 2 نەریت، داب، کەڤنەشوێ، ڕێوشوێن، دەستوور 3 ماوە، وادە 4 دەرفەت یان مۆڵـەتی دانەوە ۞ 1 استعمال 2 عرف 3 مدت، وعده 4 مهلت پرداخت

USB *abbreviation* universal serial bus
(کامپیوتەر) یوئێس‌بی ۞ یواس‌بی

USCG *abbreviation* United States Coast Guard
پاسەوانی کـەناری ولاتـە یـەکگرتـووەکـانی ئەمریکا ۞ گارد ساحلی ایالات متحده‌ی امریکا

USD *abbreviation* United Stated dollar(s)
دۆلاری ولات یان ویلایەتە یەکگرتووەکان ۞ دلار ایالات متحده

use /juːs/ *noun*
1 بـــەکارهێنان، خـــستنەکار، لـــەکارکردن، بـەهـرەلێوەرگرتن، کەڵـکلێوەرگرتن، کـار، چوانـدن، application، employment 2 مـافی بەکارهێنان 3 شێوە یان شێوازی بەکارهێنان 4 توانـایی بـەکارهێنان 5 قـازانج، بەرژەوەنـدی، سوود، مەفا، کەڵک 6 حەوەجێ، چاولەدەستی، پێویـستی 7 نـەریت، داب، ڕێوشـوێن، خـوو، عـادەت، دەسـتوور (ناوەکـەی لـە *us* فـەرەنـسی کـۆن، لـە *usus* لاتـین، لـە *uti* "بـەکارهێنـان، لەکارکردن"، کارەکەی (verb) لە *user* فەرەنـسی کۆن، لەسەر بنچینەی *uti* لاتین) ۞ 1 استعمال، استفاده، کاربرد، مصرف 2 حق استفاده 3 نحوەی استفاده 4 قدرت استفاده 5 فایده، نفع 6 احتیاج، ضرورت 7 عرف، عادت، رسم

useable = usable

used /juːzd/ *adjective*
1 کـارکردوو، کـارکردە، نیمداشـت، کۆنـە، لەکارکراو، دەستی دوو، بەکارهێنراو، (بە)کارهاتە، accustomed – 2 *a used car* :secondhand habituated ۞ کارکرده، استفاده‌شده

used stamp *noun*
پوولی بەکارهێنراو یان لەکارکراو ۞ تمبر باطله

used to /juːst/ *adjective*
خووگرتوو، خدەگرتوو، داهاتوو، ڕاهاتوو، فێر، عادەتکردوو، گیرۆدە ۞ عادت‌کرده، معتاد

useful /ˈjuːsfl/ *adjective*
بەسـوود، پڕسـوود، ئـادان، بـەکارهاتوو، هـاوە، بەقازانج، بەکار، بەبەهرە، بەهرەمەند، بەکەڵک، باش، چاک، competent :*a useful gadget* ◊ *He's a very useful player* ◊ *useful tools* ۞ مفید، سودمند، رضایت‌بخش

useful energy *noun*
وزەی بەسوود یان بەکارهاتوو، وزەی بەکەڵک ۞ انرژی مفید

usefully /-fəli/ *adverb*
بەسـوودانە، بەکارهاتووانە، بەقازانجانە: *The money could be more usefully spent on new equipment* ۞ به طور مفید

usefulness /ˈjuːsfəlnəs/ *noun*
بەسوودی، پڕسـوودی، بەکارهاتوویی، بەکاری، بەبەهرەیی، بەهرەمەندی، بەقازانجی، بەکەڵکی: *There are doubts about the usefulness of these tests* ◊ *The building has outlived its usefulness* ۞ سودمندی، مفیدیت

useless /ˈjuːsləs/ *adjective*
1 بەکارنـەهاتوو، بێکـارە، هـیچ، بـێکەڵـک، بێ‌سـوود، بێ‌بەهـرە، بێ‌قـازانج، بەرباد، پاتاڵ، بێهوودە، بێداوی، هیچ‌لێ‌هەڵنەوەریو، بێ‌ئەنجام، بێ‌بەرهەم، ineffectual :*a useless attempt* ◊ 2 بێ‌دەسەلات، بێکارە، بەکارنـــــەهاتوو، نابـــــەکار، بەیـــــدەس، هیچ‌لەدەس‌نەهاتوو، خراپ، inept :*This pen is useless* ◊ *I'm useless at French* ◊ *Don't ask her to help. She's useless* ۞ 1 غیرقابل استفاده، بی‌فایده، بی‌نتیجه، بی‌حاصل 2 بی‌عرضه

uselessly /ˈjuːsləsli/ *adverb*
بێهوودە، لەخۆوە، بەکارنەهاتووانە، بە هەوانتـە، بـە شێوەیەکی بێ‌قـازانج: *His arm hung uselessly at his side* ۞ به طور بی‌فایده

uselessness /ˈjuːsləsnəs/ *noun*
بێ‌قازانجی، بێ‌سوودی، بێ‌کەڵکی، بێ‌بەهرەیی، بەکارنـەهاتوویی، بێهـوودەیی ۞ بـی‌فایـدگی، بی‌مصرفی، عبث بودن

Usenet /ˈjuːznet/ *noun*
یوزنێت: ڕاژە یان سێرڤیسێکی (سـەر) ئینتێرنێت ۞ یوزنت

user /'ju:zə(r)/ *noun*
بەکارهێنەر، کارێنەر، چوێنەر، مەسرەفکەر، بەهەرەگیر، لەکارکەر، بەهرەلێوەرگر، کەڵکلێوەرگر: *computer* ◊ *road users* ۞ *a user manual* ◊ *software users* مصرف‌کننده، کاربر

user-friendly *adjective*
ئاسانبەکارهێنراو، کارئاسان، کارخۆش (بۆ کامپیوتێر) :friendliness *n* user- ئاسانبەکارهێنراوی، کارئاسانی، کارخۆشی) ۞ کاربرپسند

user group *noun*
کۆمەڵی بەکارهێنەران (شتێکی تایبەت بەکاردێنن) ۞ گروه کاربران

username /'ju:zənem, US 'ju:zər/neim *noun*
ناوی بەکارهێنەر: *Please enter your username* ۞ اسم کاربر

U-shaped *adjective*
چەلەمەیی، شێوەچەلەمە، U-شێوە ۞ U-شکل

Ushas *noun*
خودای بەرەبەیان یا گزنگ، کەنیشکی ئاسمان و خۆشکی شەو (بانووخوایێکی Vedic، لە مێتۆلۆژی هیندیدا) ۞ اوشاس

usher /'ʌʃə(r)/ *noun*
1 (سینەما و هتد) رێپیشاندەر، ژوورەوەبەر 2 برازاوا 3 (کۆن) دوامامۆستا، ناوەڵمامۆستا، یاریدەدەری مامۆستا ۞ 1 کنترل‌چی 2 ساقدوش 3 کمک معلم

usherette /ˌʌʃə'ret/ *noun*
(سینەما و هتد) رێپیشاندەر، ژوورەوەبەر (ژن) ۞ کنترل‌چی (زن)

USN /ju: es 'en/ *abbreviation* United States Navy
هێزی دەریایی (وڵاتە یەکگرتووەکانی) ئەمریکا ۞ نیروی دریایی امریکا

USNA *abbreviation* United States Naval Academy
ئاکادیمیای هێزی دەریایی (وڵاتە یەکگرتووەکانی) ئەمریکا ۞ آکادمی نیروی دریایی امریکا

usnea *noun, pl.* usneas
جۆرێ کرێژەبەردی قەوزەئاسای سەوزێکی کاڵ، هی سەر تەختەبەرد و دار و درەخت [توخم *Usnea*] ۞ نوعی گل‌سنگ

USNA *abbreviation* United States National Guard, also U.S.N.G.
پاسەوانی نیشتمانی (وڵاتە یەکگرتووەکانی) ئەمریکا ۞ گارد ملی امریکا

Usonian /ju:'səʊniən/ *adjective, noun*
adj 1 سەربە وڵاتە یەکگرتووەکان 2 ئاماژە بەو خانوو و دەزگا هەرزانانە دەکا کەوا لە لایەن ئارشیتێکت Frank Lloyd Wright لە 1930 داڕێژرا *n* 1 دانیشتووی وڵاتە یەکگرتووەکان 2 خانووی یوسۆنیایی ۞ اوسونیایی

usquebaugh /'ʌskwibɔ:/ *noun*
(لە ئیرلەند و سکاتلەند) ویسکی (بنەڕەت: لە *uisge beatha* گەیلیەوە بە واتای ناوی ژیان) ۞ آسکوبیو

USS /ju: es 'es/ *abbreviation* 1 United States Ship
کەشتی وڵاتە یەکگرتووەکان، کەشتی (هێزی دەریایی) ئەمریکا ۞ کشتی (نیروی دریایی) امریکا

USS /ju: es 'es/ *abbreviation* United States Ship
کەشتی وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا: *USS Oklahoma* ۞ یواس‌اس

USSR /ju: es es 'ɑ:(r)/ *abbreviation* Union of Soviet Socialist Republics
(جاران) یەکێتی کۆمارە سۆشیالیستەکانی سۆڤیەت ۞ اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

usual /'ju:ʒuəl, US -ʒəl/ *adjective, noun*
adj ئاسایی، عەدەتی، هەمیشەیی، بۆرینە، normal: *She made all the usual excuses* ◊ *She He came home later than usual* ◊ *He sat in her usual seat at the back* ◊ *He didn't sound like his usual happy self* *n* شتی ئاسایی ۞ *adj* عادی، معمولی *n* چیز عادی

usually /'ju:ʒuəli, US -ʒəli/ *adverb*
بە شێوەیێکی ئاسایی، وەکوو هەمیشە، زۆربەی جار، زۆرتر: *I'm usually home by 6 o'clock* ◊ *We usually go by car* ۞ معمولاً، غالباً

usualness *noun*
ئاساییبوون، هەمیشەییبوون ۞ حالت عادی، معمولی بودن

usucaption /ju:zjʊ'kæpʃ(ə)n/ *noun*, also usucapion /ju:zjʊ'keɪpɪən/
(مێژوویی، لە رۆمدا، ماف) دەسبەسەراگرتنی تەواو (لەبەر تێپەڕینی ماوەیێکی دیاریکراو) ۞ تصرف بلامعارض

usufruct /'ju:zjʊfrʌkt/ *noun*
(لە رۆمدا، ماف) مافی بەکارهێنانی بەروبوومی زەویوزار و خانووی کەسێکی تر بەبێ زیانپێگەیاندنی ۞ حق استفاده از منافع یا نماآت مالی بدون تضییع عین آن، حق استفاده از عین و نماآت

usufructuary /'ju:zjʊfrʌktʃʊəri/ *noun*
(لە رۆمدا، ماف) کەسێ کە ئەو مافەی هەیە کە بەروبوومی زەویوزار و خانووی کەسێکی تر بەبێ زیانپێگەیاندنی بەکاربێنێ ۞ کسی که از منافع یا نماآت مالی حق دارد استفاده کند

usurer /'ju:ʒərə(r)/ *noun*
سوودخۆر، سووخۆر، سووتخۆر ۞ رباخوار
usurious /ju:'ʒʊəriəs, US ju:'ʒʊr-/ *adjective*
usuriously) سوودخۆر، سووخۆر، سووتخۆر
adv: سوودخۆرانە، سووخۆرانە، سووتخۆرانە؛
(usuriousness *n* ۞ رباخوار
usurpation /ju:zɜ:'peɪʃn, US -zɜ:r'p-/ *noun*
داگیرکردن، دەسبەسەرداگرتن، زەوتکردن،
بەزۆر لێسەندن، نەدانەوە (*n* :usurper
داگیرکەر، دەسبەسەرداگر، زەوتکەر) ۞ غصب
usury /'ju:ʒəri/ *noun, pl.* usuries
1 سوودخۆری، سووخۆری، سووتخۆری 2 ئەو
سوود و بەهرەیەی کە بەو شێوەیە بە دەست دێت
۞ 1 رباخواری 2 بهرەی حاصله
UT *abbreviation* Universal Time
کاتی جیهانی ۞ زمان بین‌المللی
Ute /ju:t/ *noun, pl.* same or Utes
1 ئەندامی گەلێکی سوورپێستی کە زۆربەیان لە
کۆلۆرادۆ Colorado، یۆتا Utah و نیومەکسیکۆ
New Mexico دەژین 2 زمانی یۆتۆ-ئازتێکی
Uto-Aztecan ئەو گەلە ۞ یوتی
utensil /ju:'tensl/ *noun*
1 کەل‌وپەل، کەرەسە، ئامێر، ئالاف، شت، ئامراز
2 دەفر، بایە، حاجەت، قاپ و کەل‌وپەلی
چێشتخانە: *cooking/kitchen utensils* ۞ 1
ابزار، آلت 2 ظرف یا وسیلەی آشپزخانه
uteri = plural form of uterus
uterine /'ju:tɔrɪn, US -ʌɪn/ *adjective*
1 سەربە uterus: *the* ◊ *uterine cancer*
2 هەر دایکێکیان هەیە بەلام *uterine lining*
هەر لەو باوکە نین: *uterine brothers* ۞ 1
وابسته به رحم 2 اوترین
uterine cavity *noun*
بۆشایی منال‌دان یان پزدانی ۞ حفرەی رحمی یا
زهدانی
uterine tube *noun,* also Fallopian tube
لوولە یان بۆری منال‌دان ۞ لولەی رحم
uterus /'ju:tərəs/ *noun, pl.* uteri /-rʌɪ/
1 منال‌دان، کاردانک، پێزەدان، پزدان، زی،
گللک، زامار، پاور، پرزانگ، هەلپەز، womb،
ئەندامێکی ماسوولکەیی muscular organ
شیردەران 2 پێکهاتەیێکی وا لە هێندێ گیانەوەرانی
نزم بە هەمان شێوەی پزدان کە بێچوو یان هێلکە
و گەرا لەوێدا پەرە دەسێنن ۞ رحم، زهدان
utile[1] /'ju:tʌɪl/ *adjective*
(دەگمەن) بەسوود، پڕسوود، بەکارهاتوو، هاوە،
بەقازانج، بەکەلک، باش، چاک، useful ۞
مفید، سودمند، رضایت‌بخش
utile[2] /'ju:tɪli/ *noun*
پڕسوودە: درەختێکی سەختەداری hardwood
گەورەی گەرمێنانی tropical ئەفریکایی، لەبری
ماهوون mahogany بەکاردەهێنرێت
[*Entandrophragma utile*] (بنەڕەت: لە
utilis لاتین "useful") ۞ نوعی درخت
utilitarian /ju:tɪlɪ'teəriən, US -'ter-/ *adjective, noun*
adj قازانجپەرستانە، قازانجباوەڕانە، بەکارهاتوو،
بەقازانج، قازانجپەرست: *spare utilitarian*
furnishings n لایەنگری بەرژەوەندباوەڕی ۞
adj سودجویانە، مفید، سودگرا *n* طرف‌دار سودگرایی
utilitarianism /ju:tɪlɪ'teəriənɪzəm, US -'ter-/ *noun*
قازانجپەرستی، قازانجباوەڕی، قازانجگەری،
بەرژەوەندباوەڕی: ئەو باوەڕ و ڕێبازە کە پێی
وایە باشی و خراپی هەر شتێ بەندە بە رادەی
بەهرەداری و بەسوودی ئەو شتە بۆ خەلک ۞
سودگرایی
utility /ju:'tɪləti/ *noun* (*pl.* utilities), *adjective*
n 1 قازانج، بەرژەوەندی، بەکارهاتوویی،
سوودمەندی: *This information is of the* usefulness
highest utility to a historian 2 (utilities)
ڕاژەوانی یان سێرڤیسی خۆشگوزەرانی یان
ژیـنفرەهی، ڕاژەوانی یان خزمەتگوزاری
گشتی: *the administration of public*
utilities ◊ *Rescue teams worked*
desperately to restore utilities in the area
shattered by the hurricane 3 (کامپیوتێر)
پارچەیێ لە سافتوێری کامپیوتێر کە لە بوارێکی
تایبەتیدا بەکاردێنرێ *adj* چەندکارە، فرەکارە،
زۆرکارە، زۆرمەبەستە، فرەمەبەستە،
چەندمەبەستە: *an all-round utility player*
(= one who can play equally well in several different positions in a sport)
a utility tool ۞ *n* 1 فایده، منفعت 2 (در جمع)
وسایل رفاهی 3 (کامپیوتر) یوتیلیتی *adj* چندکاره
utility knife = Stanley knife
utility pole *noun*
کۆلەکەی کارەبا یان تەلەفون ۞ تیر برق یا تلفن
utility program *noun*
(کامپیوتێر) بەرنامەی یۆتیلیتی ۞ برنامەی یوتیلیتی
utility room *noun*
دیوی دام‌ودەزگا ۞ اتاق تأسیسات
utility vehicle *noun,* aslo utility truck
ماشێنی کەم‌بار (باخەل یا لاکانی نەوین) ۞
یوتیلیتی وهیکل
utilizable *adjective*
شیاوی خستنەکار، دەخرێتەکار، بەکار دێنرێ،
لەکار دەکرێ، کەلکی لێ وەردەگیرێ، بەهرەی
لێ وەردەگیرێ ۞ قابل بهرەبرداری، قابل استفاده

utilization /ju:təlaɪ'zeɪʃn, US -lə'z-/ *noun*
خستنەکار، بەکارهێنان، لەکارکردن، بەهرەگیری، کەڵکلێوەرگرتن، بەهرەلێوەرگرتن: *the utilization of resources* (utilizer *n*: بەکارهێنەر، لەکارکەر، کاربنەر، بەهرەگیر، کەڵکلێوەرگر) ◊ بهرەبرداری، استفادە

utilization of waste *noun*
بەکارهێنانی پاشەڕۆک، بەهرەگیری لە پاشەڕۆک ◊ استفادە از زبالە

utilization rate *noun*
ڕێژەی بەکارهێنان، ڕادەی بەهرەگیری ◊ میزان مصرف

utilization time *noun*
کاتی بەکارهێنان، زەمانی بەهرەگیری ◊ زمان مصرف، زمان استفادە

utmost /'ʌtməʊst, US -moʊst/ *adjective, noun*
adj زۆرترین، سەرترین، هەرەزۆر، ئەوپەڕ: *This is a matter of the utmost importance* ◊ *You should study this document with the utmost care* *n* دوارادە، زۆرترین ئاست: *Our resources are strained to the utmost* ◊ *adj* بیشترین *n* بیشترین حد

Uto-Aztecan /ju:təʊ'æztek(ə)n/ *noun, adjective*
یوتی-ئازتێکی: *n* خێزانی زمانی ئەمریکای ناوەندی و ئەمریکای باکووری ڕۆژاوا *adj* سەربەو خێزانە زمانییە ◊ یوتی-آزتکی

utopia /ju:'təʊpiə, US -'toʊ-/ *noun*, also Utopia
1 هیواشار، یوتوپیا، ئوتوپیا، ناشوێن، خەیاڵشار 2 بەرنامەیێکی ناکرداری بۆ پێشکەوتنی کۆمەڵایەتی (بنەڕەت: لە ناوی کتێبی سێر تۆماس مۆر Sir Thomas More (1516)، لەسەر بنچینەی *ou* یۆنانی "نا" + *topos* "جێ، شوێن") ◊ 1 آرمانشهر، مدینەی فاضلە 2 اوتوپیا

utopian /ju:'təʊpiən, US -'toʊ-/ *adjective, noun*
adj ئایدیالیستیک، نموونەیی، خەیاڵی، خەیاڵپەرست، یوتوپیایی: *utopian idealists* ◊ *utopian doctrines* *n* (مرۆی) خەیاڵاوی یان ئایدیالیستیک، یوتوپیایی ◊ *adj* آرمانی، واهی *n* آدم آرمانگرا

utopianism *noun*
خەیاڵباوەری، خەیاڵپەرستی ◊ رؤیاگرایی

utopian socialism *noun*
سۆشیالیزمی یوتوپیایی یا خەیاڵی ◊ سوسیالیزم آرمانگرا

utopian society *noun*
کۆمەڵگای یوتوپیایی یان خەیاڵی ◊ جامعەی تخیلی

utricle /'ju:trɪk(ə)l/ *noun*
1 (ڕووەکناسی یان گیانەوەرناسی) هەمانە، توورەکە 2 (توێکاری، هەروەها utriculus /ju:'trɪkjʊləs/) دوو کیسەی گەورە(تر)ی پڕشلە کە بەشی پێچەڵانە labyrinth ی گوێی نێوەوە پێکدێنێ (بڕوانە saccudle، لە *utricule* فەرەنسییەوە، لە *utriculus* لاتینەوە، چکۆلەکراوی *uter* "leather bag") ◊ اوتریکل

utricular /ju:'trɪkjʊlə/ *adjective*
(ڕووەکناسی یان گیانەوەرناسی) هەمانەیی، سەربە یان پێوەندی بە هەمانەوە هەیە ◊ اوتریکولار

utter /'ʌtə(r)/ *adjective*
تەواو، ڕەبەق، ڕووت، ئازگار، پەتی، ئەبسولوت، total, absolute: *That's utter darkness* ◊ *complete and utter nonsense!* *To my utter amazement she agreed* ◊ *He felt an utter fool* ◊ کامل، محض

utterly *adverb*
بە تەواوەتی، بە تەواوی، پاک، تەواو: *We're so utterly different from each other* ◊ *She utterly failed to convince them* ◊ کاملاً

utterance /'ʌtərəns/ *noun*
1 وتن، دوان، ئاخافتن، دەربڕین، هێنانەزمان، وتە، گوتە، قسە، پەیڤ: *to give utterance to your thoughts* ◊ *one of her few recorded public utterances* 2 (زمانەوانی) گوتە: زنجیرە وشەیێکی بەردەوامی ئاخافتن یان نووسین ◊ 1 بیان، نطق، اظهار، گفتە، حرف 2 پارە گفتار

uttermost /'ʌtəməʊst/ = utmost

U-turn *noun*
1 (ماشێن و هتد) بادانەوە، دەورلێدان، گەڕانەوە، بادانەوەی 180 پلەیی، پێچدانەوە: *to do/make a U-turn* 2 گۆڕانی بنەڕەتی، وەرسووڕان، وەرچەرخان، هەڵگەڕانەوە، بادانەوە ◊ 1 دور زدن 2 تغییر بنیادی

U2 *noun*
یوو توو: تیپێکی پاپی ئیرلەندی کە لە 1977 لە دوبلین Dublin دامەزرا، ئالبومە سەرکەوتووەکانی بریتین لە: *Boy* (1980)، *Achtung Baby* (1991)، *Pop* (1997)، *All That You Can't Leave Behind* (2000) و *How to Dismantle an Atomic Bomb* (2004). گۆرانیبێژی سەرەکی تیپەکە Bono (ناوی خۆی Paul Hewson) ◊ یو تو

the U-2 incident *noun*
ڕووداوی یوو دوو یان یوو توو: ڕووداوێ لە مانگی مەی 1960، کاتێ فڕۆکەی سیخوڕی ئەمریکا (لە شوێن و بنکەکانی دوژمن وێنەی ئەهێنی هەڵدەگرتەوە) لە لایەن ڕووسەکانەوە

لەژوور ئاسمانی ئەوێ خرایە خوارەوە. فڕۆکەوانەکە گریی پاوێرز Gary Powers مایەوە. ڕێبەری ڕووسیە نیکیتا خرۆشۆچۆف Nikita Khrushchev کۆتایی بە کۆبوونەوەکەی پاریس لەگەڵ سەرۆک کۆماری ئەمریکا ئایزنهاوێر Eisenhower هێنا. پاوێرز لەگەڵ سیخوڕی ڕووسی ڕۆدۆلف ئابێل Rudolf Abel لە 1962 گۆڕدرایەوە ◌ حادثەی یو تو

UV *abbreviation* ultraviolet

uvea /'ju:vɪə/ *noun*
تویێ یان پەردەی ڕەنگی چاو (uveal *adj*: سەربە تویێ یان پەردەی ڕەنگی چاو؛ بنەڕەت: لە *uva* لاتین "تری") ◌ اوویا، عنبیه

uveitis *noun*
ئاوسانی تویێ یان پەردەی ڕەنگی چاو ◌ التهاب اوویا

uvula /'ju:vjʊlə/ *noun, pl.* uvulae /-li:/
(توێکاری) زمانۆک، زمانۆکە، زمانەچکۆلە، زیل، ئەلەنگە، دوامەلاشوو، یوڤیولا (بنەڕەت: لە late Latin، لە *uva* لاتین "grape") ◌ ملاز، لهات، زبان کوچک

uvular /'ju:vjələ(r)/ *adjective, noun*
1 *adj* (زمانەوانی) زمانۆکەیی، زمانەچکۆلەیی، سەربە زمانەچکۆلە، ئەلەنگەیی (وەکوو *r* لە فەرەنسی دا) 2 (توێکاری) سەربە زمانەچکۆلە *n* ئەبزوێنی زمانۆکەیی یان زمانەچکۆلەیی ◌ *adj* 1 (زبان‌شناسی) ملازی، وابسته به ملاز 2 وابسته به زبان کوچک یا لهات *n* هم‌خوان ملازی

uxorial /ʌk'sɔ:rɪəl/ *adjective*
ژنی، خێزانی، هاوسەری، سەربە ژن یان خێزان ◌ عیالی

uxoricidal *adjective*
سەربە ژنکوژی، سەربە خێزانکوژی ◌ وابسته به عیال‌کشی

uxoricide /ʌk'sɔ:rɪsʌɪd/ *noun*
1 ژنکوژی، خێزانکوژی 2 ژنکوژ، خێزانکوژ ◌ 1 عیال‌کشی 2 عیال‌کش

uxorilocal /ˌʌksɒrɪ'ləʊk(ə)l/ = matrilocal

uxorious /ʌk'sɔ:rɪəs/ *adjective*
ژنپەرست، ئاڵی، ژنخۆشەویست، خولیای ژنی خۆ، قوزەخۆرە (uxoriously *adv*: ژنپەرستانە، ژنخۆشەویستانە، قوزەخۆرانە؛ uxoriousness *n*: ژنپەرستی، ژنخۆشەویستی، ئاڵێتی، خولیای ژنی خۆبوون، قوزەخۆرەیی؛ بنەڕەت: لە *uxoriosus* لاتین، لە *uxor* "wife") ◌ زن‌ذلیل

Uygur = Uighur

Uzbec /'ʊzbɛk, US 'ʌz-/ *noun*
1 ئەندامی گەلی تورکی کە زۆربەیان لە ئۆزبەکستان دەژین 2 خەڵکی ئۆزبەکستان 3 زمانی (تورکی) ئۆزبەکی ◌ 1 و 2 ازبکی 3 زبان ازبکی

Uzi /'u:zi/ *noun*
(چەکی) یوزی (بنەڕەت: ئەفسەرێکی هێزی ئیسرائیل بە ناوی Uziel Gal دایرشت) ◌ یوزی

V v

V[1], **v** /vi:, *pl.* Vs, V's, v's /vi:z/ *noun*

1 ڤـی (- بیـــست و دووەمــین پـیتی ئـەلفوبێی ئینگلیـسی) 2 پێنج (- لە ژمارەنووسی رۆمی‌دا) 3 ئامـاژە بـە دەنگـی دوای U لـە دەسـتەیـێ لـە شتەکان، بابەتەکان و هتد 4 شتێک لە شێوەی پیتی V ۞ 1 وی 2 پنج 3 وی 4 چیز V شکل

V[2] *noun*

حەوت‌ئاسا، بە شێوەی حەوت، حـەوتی، حەوتـە ۞ بە شکل هفت

V[3] *abbreviation* 1 victory 2 volt(s) 3 symb. the chemical element vanadium 4 symb. voltage or potential differencc 5 (in mathematical formulac) volume

v *abbreviation* 1 verse 2 versus 3 very 4 (grammar) verb 5 vide 6 volt 7 symb. velocity 8 verso

V-1 *noun*

بۆمبـێکی چـکۆلە، ئـەڵمانی‌یەکان لـە شـەڕی جیهـانی دووەمدا بـەکاریان دەهێنـا (بنـەڕەت: کورتــەی *Vergeltungswaffe* "چــەکی تۆڵە(سێنەرانە") ۞ نوعی بمب

V-2 *noun*

جۆری راکێت، ئەڵمانی‌یەکان لە جەنگی جیهانی دووەمدا بەکاریان دەهێنا (بڕوانە V-1) ۞ نـوعی راکت

V-8 = V-eight

VA *abbreviation* 1 Veterans Administration 2 Vicar Apostolic 3 Vice Admiral

ڤی ئەی، ڤی ئێی: بەڕێوەبەرایەتی یان ڕێکخراوەی کۆنەسەربازان ۞ وی‌ای

Va *abbreviation* Virginiá

vac *abbreviation* 1 vacuum cleaner 2 vacation

vacancy /'veɪkənsi/ *noun, pl.* vacancies

1 جێگـای چـۆڵ یـان بـەتاڵ، چـۆڵایی، شـوێنی چۆڵ 2 پۆستی بەتاڵ یان بێکار 3 کار، ئیش: *a temporary vacancy* 4 (هوتێل و هتد) دیوی چۆڵ یان نەگیراو، ژووری خاڵی یان بەتاڵ: *I'm sorry, we have no vacancies* 5 بۆشـی، هـیچ‌تیانـەبوون، چـۆڵایی، بـەتاڵایی، بۆشـایی، ڤالاهی 6 بێ‌مێشکی ۞ 1 جـای خـالی 2 پـست خالی 3 شغل 4 اتاق خالی 5 خالی بودن 6 تهی‌مغزی

vacant /'veɪkənt/ *adjective*

1 بـۆش، بـەتاڵ، چـۆڵ، ڤالاهـ خاڵـی، ئـاواق، نـەگیراو، تیادانەنیـشتوو، پـڕ نەبۆتـەوە، بێکـار، (کەس) لەسـەرنەبوو (کـار): ◊ *a vacant office* ◊ *a vacant room* ◊ *vacant thrones* (وخـت) 2 *vacant land* ◊ *vacant houses* بێکاری، ئازاد، دەسپەرژ، *vacant* :disengaged 3 سـست، بـێ‌تاقـەت، بـێ‌کـەیف 4 *hours* بـێ‌مێشک، سـەربۆش، کەللـەپووک 5 بـێ‌مانـا، دەرنەبڕ : *a vacant smile* (vacantness *n*) ۞ 1 خالی، تهی، اشغال‌نـشده، بلامتـصدی 2 (وقـت) فراغت 3 بی‌حال 4 تهی‌مغز 5 عاری از بیان

vacantly /'veɪkəntli/ *adverb*

بە سـستی‌یەوە، بێ‌تاقەتانە، لە ڕووی سـستی یان بێ‌تاقەتی‌یەوە: *to stare -tly* ۞ از روی بی‌حالی

vacant possession *noun*

(زۆرتر لە ڕاگەیاندنی ڕۆژنامەکان‌دا) ماڵی چۆڵ، خـانووی چـۆڵ (کـە کـڕیار دەتـوانی دەسـبەجێ تیادانیشـێ) ۞ ملک بدون مستأجر

vacation /və'keɪʃn, US veɪ'k-/ *noun*

1 پشوو، وچـان، پێندان، ڕۆژانی پـشوو، مـاوەی

پشوو(دان)، بێکاری، لەکاربوونەوە، لێبوونەوە، سەرسووک بوون، داخراوی، حەسانەوە، سانەوە، ئاسوودەیی : *the Christmas/Easter/summer vacation* 2 مۆڵەت 3 چۆڵ کردن، خاڵی کردن، بەتاڵ کردن، بەجێهێشتن 4 خۆلێ‌کێشانەوە، واز(لێ)هێنان، بەجێهێشتن، دەس(لێ)هەڵگرتن ۞ 1 تعطیلات، استراحت، فراغت 2 مرخصی 3 تخلیه 4 کناره‌گیری

vacationer /vəˈkeɪʃnə(r), US veɪˈk-/ *noun*, also holidaymaker
گەڕوان، پشووڕەو، پشووگەڕ، گەڕۆک، شارانگەڕ (لە ماوەی پشوودا) ۞ توریست

vacation pay *noun*
1 حەق یان مووچەی ماوە یان ڕۆژانی پشوو، پشووانە، پشوومز 2 حەق یان مووچەی ڕۆژانی مۆڵەت، مۆڵەتانە ۞ 1 حقوق ایام تعطیل 2 حقوق ایام مرخصی

vaccinal *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە کوتانەوە هەیە، کوتانی: *a vaccine with vaccinal efficacy of 95 percent* ۞ وابسته به مایه‌کوبی، واکسنی

vaccination /ˌvæksɪˈneɪʃn/ *noun*
1 کوتان: *vaccination against typhoid* 2 جێ‌کوتان، جێگای کوتان ۞ 1 مایه‌کوبی 2 جای مایه‌کوبی یان واکسن، جای آبله‌کوبی

vaccinator *noun*
ئاوڵەکوت، کوتانگەر، کوتانەوان، کوتانکار ۞ تلقیح‌کننده

vaccine /ˈvæksiːn, US vækˈsiːn/ *noun, adjective*
n 1 مایە، دەرمانی کوتان، کوتانە، ڤاکسین: *a There is no vaccine ◊ measles vaccine against HIV infection* 2 بەرنامەیێ کە ڤایرۆسەکانی کامپیوتر دەدۆزێتەوە و ناهێڵێ بکەونەکار *adj* سەربە کوتان ۞ *n* 1 واکسن، مایه 2 واکسن *adj* وابسته به مایه‌کوبی

vaccinee *noun*
کەسێ کە کوتراوە یان کوتان کراوە ۞ شخص مایه‌کوبی شده

vaccine-point *noun*
دەرزی کوتان ۞ سوزن تلقیح

vaccinia /vakˈsɪnɪə/ *noun, pl.* vaccinias
1 (پزشکی) ئاوڵە مانگا یان ڕەشەوڵاخ (بۆ مرۆڤیش ڕادەگوێزرێ) 2 ی poxvirus (جۆر *(Orthopoxvirus* لە توخمی *Vaccinia virus* کە مایەی smallpox یان cowpox ـن (هەروەها vaccinia virus؛ vaccinial *adj*) ۞ 1 آبله‌ی گاوی 2 ویروس آبله‌ی گاوی

vacillant *adjective*
دوودڵ، ڕاڕا، وازیوازی، تاوتاو، لەق، vacillating، wavering ۞ مردد، متزلزل، جنبنده

vacillating *adjective*
دوودڵ، ڕاڕا، وازیوازی، تاوتاو، ناشێلگیر، بڕا نیە، بێ‌بڕیار، indecisive، wavering، fluctuating، swaying، oscillating (vacillatingly *adv*) ۞ مردد، متزلزل

vacillation /ˌvæsəˈleɪʃn/ *noun*
1 لەرینەوە، جمان، جووڵانەوە، پاش‌وپێش‌کردن، بەملاوبەولاداکەوتن، لارەولار، تەکەتەک‌کردن، ڕاژان 2 (خوازە) ڕاڕایی، دوودڵی، سەرسەرێتی، دڕدۆنگی، بیرەبیر، لەقی (vacillator *n*؛ vacillatory *adj*) ۞ 1 نوسان، جنبش 2 (مجازی) تردید، تزلزل

VActor = synthespian

vacua = plural form of vacuum

vacuity /vəˈkəuːəti/ *noun, pl.* vacuities, also vacuousness
1 بێ‌نێوەرۆکی، هیچ(وپووچ)ی، بێ‌مانایی، بێ‌واتایی 2 چۆڵبوون، بۆشیتی 3 شتی بەتاڵ یان خاڵی 4 بەتاڵایی، چۆڵایی، بۆشایی، ڤالاهی 5 کەرێتی، گەمژەیی، گەوجیتی، نەفامی، بێ‌مێشکی، کردەوەی گەوجانە، قسەی گەوجانە یان کەرانە ۞ 1 بی‌محتوایی 2 خالی بودن 3 چیز خالی 4 خلأ 5 حماقت، ابلهی، عمل احمقانه، سخن ابلهانه

vacuolation *noun*
پێکهاتنی بۆشاییەکان، بوونەبۆشایی ۞ حفره‌شدگی

vacuole /ˈvækəuəʊl, US -oʊl/ *noun*
(زیندەناسی) ڤاکیوئۆل، بۆشیلە، بۆشایی، چۆڵایی (بۆشایی لە خانەی زیندەوەردا؛ vacuolar /ˈvakjuələ/ *adj* بەرەت: چکۆلێنراوی *vacuus* لاتین "empty") ۞ حفره، واکوئل

vacuous /ˈvækəuəs/ *adjective*
1 بێ‌نێوەرۆک، تڕۆ، بێ‌مانا، بێ‌واتا، هیچ، هیچ‌وپووچ، بێ‌مەبەست: *a vacuous expression* 2 گەوجانە، بێ‌مێشکانە، نەفامانە: *a vacuous mind* 3 بەتاڵ، بۆش، پووت، خاڵی، هیچ‌تیانەبوو (vacuousness /ˈvækəuəsnəs/ *n*) ۞ 1 بی‌محتوا، تهی، بی‌هدف 2 احمقانه 3 خالی

vacuously /ˈvækəuəsli/ *adverb*
گەوجانە، نەفامانە، بێ‌مێشکانە، لە ڕووی نەفامییەوە: *He stared down at her, grinning -cuously* ۞ احمقانه، از روی نفهمی

vacuum /ˈvækəuəm/ *noun, adjective, pl.* vacuums or vacua /-juə/
n 1 بۆشایی، چۆڵایی، ڤالایی 2 ڤاکیوم کلینێر، گ(ە)سکی کارەبایی *adj* سەربە بۆشایی ۞ *n* 1 خلأ 2 جاروبرقی *adj* وابسته به خلأ

vacuum cleaner *noun*
دەزگای سڕین یا خاوێن‌کردنەوە ۞ جارو برقی

vacuum distillation *noun*
بۆشەدڵۆپاندن، دڵۆپاندنی بۆشایی یان لە

بۆشایی‌دا ◇ تقطیر در خلأ

vacuum filtration *noun*

بۆشەپالاوتن، پالاوتن لە بۆشایی‌دا ◇ پالایش در خلأ

vacuum flask *noun*, also vacuum bottle or thermos

ساردوگەرم، فلاسک ◇ فلاسک

vacuum gauge *noun*

بۆشایی‌پێو ◇ خلأسنج

vacuum-packed *adjective*

هەڵلووشراو، هەوا(لێ)لابراو، بێ‌هەوا، هەوا(لێ)دەرکراو ◇ بدون هوا

vacuum pump *noun*

پۆمپی بۆشایی، مژێنە ◇ پمپ خلأ

vacuum trap *noun*

تەڵەی بۆشایی، بۆشەتەڵە ◇ تلەی خلأ

vacuum tube *noun*

گڵۆپی بۆشایی ◇ لامپ خلأ

vada /ˌvɑːdə/ *noun*, also wada

ڤادا (= چێشتێکی هیندی؛ بنەڕەت: لە *vaḍā* هیندی‌یەوە) ◇ وادا

vade-mecum /ˌvɑːdi ˈmeɪkəm/ *noun*

دەفتەرچەی تیانووسین، دەسنامە (ڕێ‌پیشاندان) ◇ دفترچەی یادداشت

vadose /ˈveɪdəʊs/ *adjective*

(زەوی‌ناسی) سەربە ئاوی ژێرعەرز لەو ناوچانەی کە لە سەرووی ئاستی تێراوی دان (بڕوانە phreatic) ◇ وادوس

vagabond /ˈvægəbɒnd, US -bɑːnd/ *adjective, noun*

(مرۆی) دەربەدەر، سەرلێ‌شێواو، لانەواز، بێ‌سەروشوێن، تەرە، سەرسەری، تار، پەرتەوازە، بە شارانەوە، هەڵوەدا، وێڵ، عەودال، بێ‌ماڵ‌وحاڵ، بێکار: *beggars, rogues and vagabonds* (vagabondage or vagabondism *n*) ◇ (آدم) آوارە، خانەبدوش

vagarious /vəˈgɛːriəs/ = erratic, unpredictable

vagary /ˈveɪg(ə)ri/ *noun, pl.* vagaries

1 (زۆرتر vagaries) گۆڕان، تێکچوون، نارێکوپێکی 2 خولیا، هەوا، گز، ئیشتیا (بنەڕەت: لە لاتینی *vagary* "wander") ◇ 1 تغییر، بی‌نظمی 2 هوس

vagi = plural form of vagus

vagina /vəˈdʒaɪnə/ *noun, pl.* vaginas or vaginae /-niː/

1 گولنک، نێولەش، ناوگیان، زێ، نێوشەرم 2 (ڕووەک‌ناسی) کالان، کێلان، بەرگ، کیف (vaginal /vəˈdʒaɪnl/ *adj*: سەربە نێولەش، نێوشەرمی، پێوەندی بە نێوشەرمەوە هەیە) ◇ 1 مهبل 2 (گیاەشناسی) نیام، غلاف

vaginismus /ˌvadʒɪˈnɪzməs/ *noun*

چوونەیەکی بەژانی جاروباری نێوشەرم، تات ◇ منسدالمهبل

vaginitis /ˌvadʒɪˈnʌɪtɪs/ *noun*

هەوکردنی نێوشەرم یان زێ، ئاوسانی نێولەش ◇ التهاب مهبل

vagotomy /veɪˈgɒtəmi/ *noun, pl.* vagotomies

نەشتەرگەری برینی دەماری ڤاگیوس، ب.ت. بۆ کەم‌کردنەوەی دەردانی گەدە (vagotomized *adj*) ◇ واگوتومی

vagrancy /ˈveɪgrənsi/ *noun, pl.* vagrancies

گەڕالی، گەڕیدەیی، بەرەڵایی، کۆڵانگەڕی، ئاوارەیی، لانەوازی، وێڵی، بێ‌ماڵ‌وحاڵی، تەرەیی، سەرلێ‌شێواوی، دەربەدەری، هەڵوەدایی، گەڕۆکی ◇ ولگردی، آوارگی

vagrant /ˈveɪgrənt/ *noun, adjective*

n کەسێکی بەرەڵا، گەڕال، کۆڵانگەڕ، سەگی بێ‌سووتاو *adj* ئاوارە، بێ‌ماڵ‌وحاڵ، تەرە، پەرەوازە، لانەواز، سەرلێ‌شێواو، هەڵوەدا، وێڵ، دەربەدەر، گەڕۆک، سواڵکەر، درۆزەکەر، گەدا (vagrantly /ˈveɪgrəntli/ *adv*) ◇ *n* آدم ولگرد *adj* آوارە، گدا

vague /veɪg/ *adjective* (vaguer, vaguest)

1 تەماوی، تەژمە، لێڵ، نەڕوون، ناڕۆشن، نادیار، نامەعلووم: *They had only a vague idea* 2 نەورد، نادروست، ورد *where the place was* نییە 3 کەم، هیچ (vaguely /ˈveɪgli/ *adv*: بە شێوەیەکی تەماوی، لێلانە، کەمێ، نەختێ، برێ؛ vagueness /veɪgnəs/ *n*) ◇ 1 مبهم، دوپهلو، نامعلوم، نامشخص 2 نادقیق 3 جزئی، خفیف

vagus /ˈveɪgəs/ *noun, pl.* vagi /-dʒʌɪ, -gʌɪ/, also va,gus nerve

(توێکاری) ڤاگیوس، ڕەوەندە دەمار (دەمارەکانی سی، دڵ و ئەندامانی تری سنگ و زگ؛ بنەڕەت: لە لاتینی *vagus nervus* نوێ، دەقاودەق دەبێتە "wandering nerve") ◇ واگیوس، عصب واگوس

vain /veɪn/ *adjective*

1 بێهوودە، بێ‌ئەنجام، بێ‌فایدە، بێ‌مەفا، بێ‌بایەخ، بێ‌کەڵک، بەکارنەهاتوو، بێ‌بەرهەم، ناکرنگ، هیچ، خاو، هیچەکە، پڕوپووچ، هیچ‌وپووچ 2 بەپۆز، بەخۆنازیو، فیزن، بەدەمار، لەخۆبایی، لووت‌بەرز، لەخۆدەرچوو (vainly /ˈveɪnli/ *adv*: لەخۆوە، بە خۆڕایی، لە خۆڕایی، بێ هیچ شتێ: *He shouted after them, vainly trying to attract their attention*؛ vainness *n*: 1 بێهوودەیی، هیچی، لەخۆڕایی‌بوون 2 لەخۆدەرچوویی، بەدەماری، بەفیزی) ◇ 1 بی‌ثمر، بی‌فایدە، باطل، واهی 2 مغرور

vainglorious /ˌveɪnˈglɔːriəs/ *adjective*
بەخۆنازیو، بەپۆز، بەدەمار، بەفیز، ترزل، خۆهەڵکێش، خۆهەڵکێشانە، boastful (vaingloriously /ˌveɪnˈglɔːriəsli/ *adv*: خۆهەڵکێشانە، بە پۆزەوە، بە دەمارەوە، بە فیزەوە؛ ۞ (vaingloriouness /ˌveɪnˈglɔːriəsnəs/ *n* متفرعن، غره، خودستایانه

vainglory /ˌveɪnˈglɔːri/ *noun*
لاف(لێدان)، خۆهەڵکێشی، هارەوگیفە، ترزلی، شاتوشووت، پۆز، فیز، دەمار، لەخۆدەرچوویی ۞ خودستایی، لاف، تفرعن

vair /veː/ *noun*
1 کەوڵی جۆرێ سمۆرەی سوور، لە سەدەکانی 13 و 14 بۆ بەری جل بەکاریان دێنا 2 heraldry کەوڵ یان فەروویێ بە کۆمەڵە ڕیزێکی شین و سپی تێکهەڵکێشراو و نەخشی قەڵغان یان زەنگی پێوەیە ۞ وایر

Vaisya /ˈvʌɪsjə, -ʃjə/ *noun,* also Vaishya
ڤایسیا (ئەندامی سێیەمین یان چوارەمین کاستی هیندی، کاردار merhcant و وەرزێر دەگرێتەوە)، وەرزێران ۞ وایسیا

valance /ˈvæləns/ *noun, pl.* valencies, also valence
(تەختی خەو و هتد) پەردە (ی کورت)، لێواربۆش، لێوارە ۞ والان

vale[1] /veil/ *noun*
(وێژەیی) شیو، دۆڵ، دەرە، بوهل، دەربەند: *a wooded vale* ۞ دره

vale[2] /ˈvɑːleɪ/ *interjection, noun*
(کۆن) *interj* خوات لەگەڵ! *n* ماڵاوایی، خاترخازی، خوداحافیزی ۞ *interj* خداحافظ! *n* خداحافظی

valediction /ˌvælɪˈdɪkʃn/ *noun*
1 ماڵئاوایی، ماڵاوایی 2 وتاردان یان قسەکردنی ماڵئاواییانە ۞ 1 خداحافظی 2 سخنرانی تودیع

valedictorian /ˌvælɪdɪkˈtɔːriən/ *noun*
(ئەمریکای باکووری، لە خوێندنگا یان کۆلێژدا) شاگردیەکەم ۞ شاگرد اول

valedictory /ˌvælɪˈdɪktəri/ *adjective, noun* (*pl.* valedictories)
adj ماڵئاواییانە، ماڵاواییانە: *a -edictory speech* (valedictories) *n* وتاری ماڵاواییانە ۞ *adj* تودیعی *n* (در جمع) سخنرانی تودیعی

valence[1] /ˈveɪlənsi, US ˈveɪləns/ *noun,* also valency (*pl.* valencies)
(کیمیا) 1 هاوهێزی: *Carbon has a valency of 4* 2 (زمانەوانی) توانایی: ژمارەی ئەو توخمە ڕێزمانییانە کە وشەیێ ب.ت. کاریێ verb لە نێو ڕستەیێکدا توانایی لێکدانی combination هەیە 3 توانایی ڕێزەیی relative capacity بۆ ڕێکخستن، کاردانەوە یان کارلێککردن (وەک لەگەڵ ئانتیژێنەکان یان substrate بایۆلۆژیکی) (بنەڕەت: لە late Latin *valentia* "هێز") ۞ 1 والانس، ظرفیت 2 ظرفیت 3 ظرفیت، گنجایش

valence[2] = valance

-valent *suffix or combining form*
پاشگر یان وشەی لێکدەر: 1 خاوەنی هاوهێزییێکی یان چەندین هاوهێزی (تایبەت): *bivalent, multivalent* 2 خاوەنی (گەلێ) ڕیشاڵ یان لۆ کرۆمۆزۆمی chromosomal strands یا کرۆمۆزۆمە چوونیەکەکان homologous chromosomes: *univalent* ۞ پسوند یا صورت ترکیب‌ساز: 1 دارای یک ظرفیت یا چند ظرفیت (مخصوص) 2 دارای رشته‌های کروموزومی یا کروموزوم‌های مشابه

valentine /ˈvæləntaɪn/ *noun*
1 کارتی ڤالانتاین 2 یار، گراو، خۆشەویست، دڵدار (ئەو کەسەی کەوا کارتەکەی بۆ دەنێردرێ) ۞ 1 کارت والانتین 2 معشوق

valentine card *noun*
کارتی ڤالانتاین ۞ کارت والانتین

Valentine's Day *noun*
ڕۆژی خۆشەویستی، ڕۆژی دڵان، ڤالانتاین (14ی فێبریوێری یان ڕەشەمە) ۞ روز والانتین

valerian /vəˈlɪəriən, US -ˈlɪr-/ *noun*
1 ئاورێژە، گیاکتک، ڕیخەداروو [*Valeriana officinalis*، *Centranthus ruber* (هی سوور) و جۆرەکانی تر] 2 جۆرێ دەرمانی هێورکەرەوە sedative کە لە ڕەگی گیاکتک بەدەس دێترێ ۞ سنبل‌الطیب

valeric acid /vəˈlerɪk, US -ˈlɪərɪk/ *noun*
(کۆن) ترشەڵۆکی ڤالێریک: هەریەک لە چوار ترشەڵۆکی چەوری ئیزۆمێریک $C_5H_{10}O_2$ (valerate *n*) ۞ اسید والریک

valet /ˈvæleɪ, US ˈvælɪt, US also væˈleɪ/ *noun*
نۆکەر، خزمەتکار، کارەکەر، بەردەست ۞ نوکر، مستخدم، پیشخدمت

valeta = veleat

valet parker *noun*
(هوتێل و خواردنگە) ماشێنڕاگر، بەردەستی ماشێنڕاگرتن (کەسێ کە لەجیاتی تۆ ماشێنەکە ڕادەگرێ) ۞ والت پارکر

valet parking *noun,* also valet service
ماشێنڕاگری، خزمەتکاریتی ماشێنڕاگرتن ۞ والت پارکینگ

valetudinarian /ˌvælɪtjuːdɪˈneːriən/ *noun* (*pl.* valetudinaries), *adjective*
n بنیادەمی نەخۆش، دەردەدار *adj* کەسێ کە سەبارەت بە سلامەتی خۆی دڵەڕاوکێی هەیە ۞ *n* مریض *adj* بیمار وسواسی

valetudinarianism *noun*
هەست بە سستی سلامەتی یان لەش‌ساغی ⟡ وسواس سلامتی

valetudinary /ˌvalɪˈtjuːdɪn(ə)ri/ = valetudinarian

valgus /ˈvalgəs/ *noun, adjective*
(پزشکی) چەویلی، پێ‌کەوانی (بنەڕەت: لە لاتین "knock-kneed") ⟡ پاکمانی

Valhalla /vælˈhælə/ *noun*
1 ڤالهالا، ڤەلهەل (لە میتۆلۆژی سکاندیناڤی‌دا)
2 شوێنی سەربەرزی و بەختەوەری (یان شکۆ): *an academic's Valhalla* ⟡ والهالا

valiant /ˈvæliənt/ *adjective*
1 شێرکوڕ، دیوقران، ئازا، قارەمان، بەجەرگ، نەترس، بوێر، شێردڵ، ئازایانە، نەترسانە، شێرکوڕانە: courageous *-iant warriors* ◊ 2 سەرسەخت، پتەو، بەبڕیار، شێلگیر، شێلگیرانە: *-iant feats* (valiance /ˈvæliəns/ *n*: شێرکوڕی، ئازایەتی، بەجەرگی، قارەمانی، نەترسی، بوێری، شێردڵی؛ -liantly /ˈvæliəntli/ *adv*: نەترسانە، ئازایانە، قارەمانانە، شێلگیرانە) ⟡ 1 شجاع، متهور، متهورانه 2 مصمم، مصممانه

valid /ˈvælɪd/ *adjective*
1 بەبایەخ، بەپوێتە، باوەڕپێکراو، باوەڕمەند، جێی‌باوەڕ، قانوونی، یاسایی، مۆرکردە، دروست، ڕاست، ڕەوا، پەسند، بەجێ، ژیرانە، لۆژیکی: *a bus pass valid for 1 month* ◊ *a valid passport* ◊ *They have a valid claim to compensation* ◊ *The point you make is perfectly valid* 2 (کامپیوتێر) پەسند، بەهۆی دەزگا یان سیستەمەکەوە پەسند کراوە: *a valid password* (validly /ˈvælɪdli/ *adv*: *The contract had been validly drawn up* ◊ *It can be validly argued that they were not to blame*) ⟡ 1 معتبر، ارزش‌مند، قانونی، موجه 2 والید

validation /ˌvælɪˈdeɪʃn/ *noun*
باوەڕپێدان، بەبایەخ‌کردن، بایەخاندن، نرخاندن، پەسندکردن، سەلماندن، مۆرکردن، بەڕاست‌دانان ⟡ معتبرسازی، تأیید، اثبات

validity /vəˈlɪdəti/ *noun*
بابەیەخی، باوەڕی، باوەڕپێکراوی، لۆژیکیتی، ڕاستبوون، ڕەوایی، بەجێیی، دروستیتی: *The period of validity of the agreement has expired* ◊ *We had doubts about the validity of their argument* ⟡ اعتبار

valise /vəˈliːz, US vəˈliːs/ *noun*
باوول، جلبەند، چەمەدان، جامەدانە، جاتای جل ⟡ چمدان

Valium /ˈvæliəm/ *noun, trademark*
ڤالیۆم (دەرمانی هێدی‌کردنەوە یان دیازیپام diazepam) ⟡ والیوم

Valkyrie /valˈkɪəri, US ˈvalkɪri/ *noun*, from Old Norse *valkyrja*
(میتۆلۆژی سکاندیناڤی) ڤالکیەری: هەریەک لە دوازدە کارەکەری (لە ژنان) ئۆدین Odin ⟡ والکیری

vallation *noun*
(لاتین) خەنەک، پاردە، سەنگەر، مەتەریز ⟡ خندق، سنگر

vallecula /vaˈlɛkjʊlə/ *noun, pl.* valleculae /-liː/
(توێکاری و ڕووەک‌ناسی) کووز، شوێن، دۆڵک، شیوک (vallecular *adj*): لە Latin چکۆلێنراوی *vallis* "valley" ⟡ شیار

valley /ˈvæli/ *noun, pl.* valleys
1 دۆڵ، شیو، دەربەند، بۆهەل، نواڵ، گەلی، بۆل، دەرە، گیر 2 چاڵ، قولکە 3 ئاوەڕۆی سەربان: شوێنی پێک‌گەیشتنەوەی دوو لێژی سەربان کە پێکەوە گۆشەیێکی چاڵ reentrant پێکدێنن ⟡ 1 دره 2 گودی 3 والی

vallum /ˈvaləm/ *noun*
(لە ڕۆمی کۆن‌دا) دیوار، شوورە یان پەرژینەی بەرگری ⟡ والوم

valonia /vaˈləʊnɪə/ *noun*
دارمازوو؟، دارمازگ؟: جەوتی داربەڕووی هەمیشەسەوز (*Quercus macrolepis*)، بۆ پێستەخۆش‌کردن ⟡ والونیا

valor = US spelling of valour

valorization *noun*
چەسپاندنی نرخەکان ⟡ تثبیت قیمت‌ها

valorous /ˈvælərəs/ = valiant

valour /ˈvælə(r)/ *noun*, US valor
شێرکوڕی، ئازایەتی، بەجەرگی، قارەمانی، نەترسی، بوێری، شێردڵی، دیوقرانی (ب.ت. لە شەڕدا) ⟡ شجاعت، تهور، دلیری

Valpolicella *noun*
جۆرێ مەی سووری تاڵی باکووری ئیتالیا (لە ناوی Valpolicella، ناوچەیێکی مەی‌سازی باکووری ڕۆژاوای Verona) ⟡ والپولیسلا

valproic acid /valˈprəʊɪk/ *noun*
(کیمیا) ترشەلۆکی ڤالپرۆئیک: ئاوێتەیێکی کریستاڵی پێکهێنراو $C_8H_{16}O_2$، بۆ تیمار و چارەسەرکردنی فێ بەکاردێنرێ ⟡ اسید والپروئیک

Valsalva manueuvre /valˈsalvə/ *noun*
(پزشکی) مەشق یان مانۆڤری ڤالسالڤا: هەوڵ بۆ دەرکردنی هەوا لە کاتێکا گەروو، لێو و کونەلووتەکان داخراون، بۆ میزان‌کردنی گوشار یان پەلەپەستۆ لە گوێی نێوەڕاست بەکار دێنرێ (بنەڕەت: لە ناوی توێکاری ئیتالیایی Antonio M. Valsalva (1666–1723)) ⟡ مانور والسالوا

valse /vals, US vɔ:ls/ *noun, pl.* pronounced same, also waltz
(فەرنسی) ڤالس (= هەڵپەڕکێ و سەما یان موسیقای ڤالس) ۞ والس

valuable /'væləuəbl/ *adjective, noun*
1 *adj* بەبایەخ، بەنرخ، بەبایی، بپویتە، بەهادار، پڕبایی، زۆر نەژی، گرانبایی، لەکڕین‌نەهاتوو:
Luckily, nothing ◊ *valuable antiques*
My home is my ◊ *valuable was stolen*
most -luable asset 2 بەسوود، پڕسوود، بەبەهرە، بەقازانج، بەکارهاتوو، بەکەڵک: *a -*
This advice was to ◊ *luable experience*
Spinach is a valuable ◊ *prove valuable*
(valuables /'væləuəblz/) *n source of iron*
Never leave :شتومەکی بەنرخ (یان گرانبایی
:*cash or other valuables lying around*
1 *adj* ۞ (valuably /'væləuəbli/ *adv*
ارزش‌مند، قیمتی 2 مفید *n* چیزهای قیمتی

valuation /ˌvæləu'eɪʃn/ *noun*
1 نرخ‌دانان، بایی‌دانان، قیمەت یان نرخ‌لەسەردانان: *Experts set a high valuation on the painting* 2 نرخاندن، بایەخ‌پێدان، سەنگاندن، بەهادانان، قەبلاندن، هەڵسەنگاندن 3 نرخ، بایی 4 بایەخ، پویتە، بەها ۞ 1 قیمت گذاری 2 ارزیابی، تقویم، ارزش گذاری 3 قیمت 4 قدر، ارزش

valuator = valuer (archaic)

value /'vælɔu:/ *noun*
1 بایەخ، پویتە، بەها، نرخ، قازانج، بەهرە، بەکارهاتوویی، سوود، مەفا، فایدە، گرنگایەتی، پێشەم‌بوون، قیمەت، نرخ، بایی، بوها 2 (بیرکاری) بڕ، نرخ 3 (هونەر) پێوەندی نێوان رووناکی و سێبەر 4 (موسیقا) ڤالیو 5 (زمانەوانی) واتا 6 (values) بایەخەکان، بەهاکان ۞ 1 ارزش، فایده، اهمیت، قیمت 2 (ریاضیات) مقدار 3 (هنر) رابطەی روشنایی و سایه 4 (موسیقا) کشش نت 5 (زبان‌شناسی) معنا 6 (در جمع) ارزش‌ها

value added tax *noun, abbreviation* VAT
باج لەسەر بەهای سەرخراو، زێدەباج، زیادەباج (باجێ کە دەخرێتەسەر بەهای بەرهەمێ لە هەر ئاست و قۆناخێکی بەرهەم‌هێناندا) ۞ مالیات بر ارزش افزوده

valued *adjective*
بەبایەخ، بەنرخ، بەهادار، پڕبایی، پڕبایەخ، جێی‌باوەڕ، گرنگ، پێشەم ۞ ارزش‌مند، معتبر، مهم

value date *noun*
(ئابووری) ڕێکەوتی پێدان ۞ تاریخ پرداخت

value judgement *noun*
دادگەری کەسی، دادوەری خۆیی، هەڵسەنگاندن لەسەر بنچینەی بیروبۆچوونی خۆیی (نە لەسەر بنچینەی ڕاستی‌یەکان) ۞ قضاوت ارزشی

valueless /'vælɔu:ləs/ *adjective*
بێ‌نرخ، بێ‌بایی، بێ‌بەها، بێ‌بایەخ، ئایەخ، پڕوپاتاڵ، بەکارنەهاتوو، بازاڕی، هیچ‌نەهێناو، هیچ، ناگرنگ، بێ‌سوود، بێ‌بەهرە، بێ‌قازانج، بێ‌ئەنجام: *Her shares in the company have become valueless* (valuelessness /'vælɔu:ləsnəs/ *n*) ۞ بی‌ارزش، بی‌فایده، بی‌قیمت

valuer /'vælɔu:ə(r)/ *noun*
نرخێنەر، هەڵسەنگێنەر، قەبلێنەر، نرخ‌دانەر ۞ ارزیاب

valuta /və'lju:tə, US -'lu:-/ *noun*
1 دراو، پارەی بیانی 2 بایەخەکان، بەهاکان 3 نرخی پارەیێ لەچاو پارەیەکی تر ۞ 1 ارز 2 ارزش‌ها 3 والیوتا

valvate /'valveɪt/ *adjective*
زمانەدار، دەمەوانەدار، سەرپۆش‌دار، سەردار: *valvate sepals* ۞ دریچەدار

valve /vælv/ *noun*
1 زمانە، شێرە، شێرفەلەکە، سوپاپ، پشک، پاشەوانە، دەمەوانە، سەرپۆش، سەر 2 (توێکاری و گیانەوەرناسی) لوو یان چینی پەردەیی membranous fold نێو ئەندام یان ڕەگێ کە ڕێگا دەدا بە خوێن یان شلەیێکی تر تا بە لایێکدا بچێ، زمانە 3 گلۆپی بۆشایی 4 (تایەی ماشێن و هتد) ڤالف، بایە 5 (زیندەناسی) لەپ، لەپکە، تا (valved *adj* :valveless *adj*) ۞ 1 دریچە، شیر، شیرفلکه، سوپاپ 2 دریچه 3 لامپ خلأ 4 (لاستیک و...) والف 5 کفه

valvate /'valveɪt/ *adjective*
زمانەدار، بەزمانە، دەمەوانەدار، زمانەئاسا، زمانەوەر، خاوەنی زمانە یان بەشێکی زمانەئاسا: *valvate sepals* ۞ دریچەدار، دریچەمانند

valvular *adjective*
زمانەیی، سەربە زمانە، سەربە یان پێوەندی بە زمانەکانی دڵەوە هەیە ۞ دریچەای، وابستە بە دریچەهای قلب

valvulitis /ˌvalvjʊ'lʌɪtɪs/ *noun*
ئاوسان یا هەوکردنی زمانەی دڵ، زمانەدڵ‌ئاوسێ ۞ التهاب دریچەی قلب

vambrace /'vambreɪs/ *noun*
(مێژوویی) زرێی دەست ب.ت. قۆڵ، قۆڵ‌پۆش، قۆڵەوانە ۞ زره ساعد

vamoose /və'mu:s/ *interjection*
دەرکەوە! بڕۆ گوم‌بە! یەکێ لەخۆت‌هەڵدە! دایکێشە! ۞ برو گم‌شو!

vamp[1] /væmp/ *noun*
(نافەرمی) ژنی لەبار، بەناز ۞ زن لوند

vamp[2] /væmp/ *noun*
بەشی سەرووی پێشەوەی پۆتین یا پێلاو، سەرلووت، سەرپەنجە ۞ وامپ

vampire /'væmpaɪə(r)/ *noun*

1 خوێنمژ (له چیرۆکاندا: ڕۆحی مردوویێ که خوێنی زیندووان دەمژێ) 2 (هەروەها vampire bat) شەمشەکوێرەی خوێنمژ (زۆرتر لە گەرمێنانی ئەمریکادا [Desmodus rotundus و جۆرەکانی تر]) 3 (هەروەها vampire trap. له شانۆدا) درگایێ بۆ گومبوون یان نەمانی له ناکاو لەسەر شانۆ (vampirc /-'pɪrɪk/ *adj*؛ vampirism /'væmpaɪərɪzəm/ *n*: هەلفریواندن، فریودان، هەلخلەتاندن، تەفرەدان، لەخشتەبردن، دەسپیسی، دزی) ۞ 1 خونآشام 2 نوعی خفاش 3 وامپایر

vamplate /'vampleɪt/ *noun*

(مێژوویی) شتێکی خڕ لەسەر نێزە یان ڕم کە بۆ پاراستنی دەس لەوێ نراوە، دەسەوانە ۞ وامپلیت

van[1] /væn/ *noun*

1 بارکێشی چکۆلانە، واگۆن (بارهەلگر) 2 caravan ۞ وانت، واگن

van[2] /væn/ *noun*

1 (سپا یان لەشکر) پێشڕەو، پێشەنگ 2 بەرەی شەڕ، ریزی پێشەوە، پێشڕیز، هێلی پێشەوە ۞ 1 طلایه 2 جبهه، صف مقدم

van[3] /væn/ *noun*

1 بالی بالندە 2 دەزگا یان پانکەی بەباکردن ۞ 1 بال 2 وان

vanadate *noun*

خوێیێ که له پێنتۆکسایدی ڤانادیۆم vanadium pentoxide بەرهەم دێ و ڤانادیۆمی پێنجهاوهێزی pentavalent تیایه ۞ وانادیک

vanadic *adjective*, also vanadous

ڤانادیک، سەربە ڤانادیۆم ۞ وانادیک

vanadic acid *noun*

ترشەلۆکی ڤانادیۆم ۞ اسید وانادیک

vanadium /və'neɪdiəm/ *noun*

(کیمیا) ڤانادیۆم (بە ژ.گ. 23، ن. V. بنەڕەت: لە ناوی *Vanadis* نۆرسی کۆن، خواژنی سکاندیناڤی Freyja) ۞ وانادیم

vanadium pentoxide *noun*

پێنتۆکسایدی ڤانادیۆم: ئاوێتەیێکی کریستالی V_2O_5 ۞ وانادیم پنتوکسید

Van Allen belt *noun*

پشتێنەی ڤان ئالێن: هەریەک لەو دوو ناوچە کەشییانە atmospheric region کە خاوەنی پارچۆلکە بارگاوی (یان بارگدار) یەکجار پڕوزەن (و لە لایەن مەیدانی مەگناتیکی زەوییەوە مەهار دەکرێ یان دەخرێتە داو و تەلەوە) و یەکیان بە بەرزایی دەوروبەری 3200 کیلۆمیتر (2000 مایل) و ئەوی تریان لە 14,500 (2000 مایل) تا 19,000 کیلۆمیتر (9000 تا 12,000 مایل، بنەڕەت: لە ناوی فیزیکزانی ئەمریکایی James A. *Van Allen* لە دایکبووی 1914) ۞ کمربند وان آلن

vancomycin /ˌvaŋkə'mʌɪsɪn/ *noun*

(پزشکی) جۆرێ دژەزیندە(وەر)ی بەکتریایی bacterial antibiotic $C_{66}H_{75}Cl_2N_9O_{24}$، لە actinomycete بەرهەم دێ [*Amycolatopsis orientalis syn. Streptomyces orientalis*] ۞ وانکومیسین

V and A *abbreviation* Victoria and Albert Museum

ڤی ئەند ئێی (ئەی، لە لەندەن) مۆزەخانەی ڤیکتۆریا و ئالبێرت ۞ وی اند ای، موزەی ویکتوریا و آلبرت

vandal orchid *noun*, also vanda

جۆرێ گیاسارمەی ئاسیای ڕۆژهەلات [توخم *Vanda*] ۞ نوعی ثعلب

vandal /'vændl/ *noun*

1 مرۆ یان کەسێکی تێکدەر، ڕووخێنەر، تێکتەپێنەر، ویرانکەر 2 (Vandal) ئەندامی گەلی ئەلمانی کە گۆل، سپانیا، ڕۆم و باکووری ئەفریکایان لە سەدەکانی 4 و 5دا تالان و ویران کرد (لە *Vandalus* لاتین، ئەلمانی بنەڕەت) ۞ 1 آدم ویرانگر 2 (با V) واندال

vandalism /'vændəlɪzəm/ *noun*

(تاوانی) تێکدان، ویرانکردن، ڕووخاندن، تێکتەپاندن، کاولکردن (vandalistic *adj*؛ vandalistically *adv*) ۞ ویرانسازی

vandalization *noun*

تێکدان، خراپکردن، زیانپێگەیاندن ۞ ویرانسازی

Van de Graaf generator /ˌvan də 'grɑːf/ *noun*

(فیزیک) ژێنراتۆری ڤان دۆ گراف (لە ناوی فیزیکزانی ئەمریکایی Robert J. *Van de Graaf*، مەرگ 1967) ۞ مولد وان دو گراف

van der Waals forces /ˌvan də 'wɑːlz, 'vɑːlz/ *noun, pl.*

هێزەکانی ڤان دێر والز (یان ڤالز): ئەو هێزە ڕاکێشەرە لاوازانەی کە کار دەکەنە نێوان گەردیلە یا گەردە ناکاراکان (لە ناوی فیزیکزانی هولەندی Johannes *van der Waals* (1837–1923) ۞ نیروهای وان در والز

Vandyke /van'dʌɪk/ *noun*

1 جۆرێ ملیوانی پان، باو لە سەدەی 18 2 (هەروەها Vandyke beard) ڕیشی بزنی یان بەرچەنە ۞ 1 نوعی یقەی پهن 2 ریش بزی

Vandyke brown *noun*

ڕەنگی قاوەیی ڕەشباو یان توند ۞ رنگ قهوەای سیر

vane /vein/ *noun*

1 فرفرە، پەڕەبا، کەلەشێرەی با، فرفرۆکە 2 پەڕە، تیغەی پەڕە، پەروانە 3 پەڕی کۆتایی تیر و کەوان (نزیک بە لەلە nock) 4 کەسێکی ڕارا یان

تاوتاو (vaned *adj*، vaneless *adj*) ۞ 1 بادنما 2 پره 3 و 4 وین

vanguard /'vængɑ:d, US -gɑ:rd/ *noun*
1 (سپا یان لەشکر) پێشڕەو، پێشەنگ، یەکەی پێشەوە، سەرسپا: *The army was advancing steadily and the -guard was already at the border* 2 پێشەنگ، ڕێبەر: *The company is proud to be in the -nguard of scientific progress* ◊ *The party claimed to be the vanguard of the world revolutionary movement* (vanguardism *n*، vanguardist *n*) بنەڕەت: کورتەی ئینگلیسی کۆن لە *avan(t)garde* فەرەنسی کۆن، لە *avant* "before" + *garde* "guard") ۞ 1 پیش قراول، طلایه، 2 پیشگام

vanilla /və'nılə/ *noun, adjective*
n 1 ڤانیلا، بەستەنی یان دۆندرمەی ڤانیلی 2 جۆری (گیا)سارمە orchid ی هەڵچووی گەرمێنانی گوڵ بۆنخۆش [*Vanilla planifolia*] و جۆرە پێوەندیدارەکان] *adj* ئاسایی، ناسەرنجڕاکێش، بێبۆنوبەرام ۞ *n* 1 وانیل، بستنی وانیلی 2 نوعی گیاه *adj* عادی، معمولی

vanillin *noun*
ڤانیلین: ئاوێتەیێکی بۆنخۆش $C_8H_8O_3$ کە پێکهێنەری ڤانیلایە ۞ وانیلین

the vanished *noun*
کەسانی تێکشکاو یان بەزیو، تێکشکاوان ۞ افراد شکست‌خورده

vanishing cream *noun*
کریمی یا مەرهەمی بێشوێنەوار ۞ کرم وانیشینگ

vanishing point *noun*
1 (لە پێرسپێکتیڤ دا) خاڵی پێک گەیشتن(ەوە)، جەمسەر، خاڵی دەرچوون 2 (خوازە) خاڵی کۆتایی، خاڵی بزربوون، بزرگە، خاڵی تیاچوون، خاڵی ڕاویستان، خاڵی دوایی‌هاتن ۞ 1 نقطەی تلاقی 2 (مجازی) نقطەی پایان

vanitas /'vanıtɑ:s/ *noun*
ڤانیتاس: وێنەکێشی مەرگ‌نیشان یا بیرخەرەوەی مەرگ (لە سەدەی 17دا) ۞ وانیتاس

vanity /'vænəti/ *noun, pl.* vanities
1 لەخۆبایی‌بوون، لەخۆدەرچوویی، لووت‌بەرزی، دەمار، بەپۆزی 2 بێهوودەیی، هیچی، هیچ‌وپووچی، بێبایەخی، بێنرخی 3 شتی بێبایەخ، هیچەکە 4 (ئەمریکا) میزی خۆڕازاندنەوە، میزی خۆجوان‌کردن ۞ 1 تکبر، غرور 2 بی‌اعتباری 3 چیز بی‌ارزش 4 میز آرایش

vanity case *noun,* also vanity bag or box
جانتا یا کیفی کەلوپەلی خۆڕازاندنەوە یا سووروسپیاو ۞ کیف لوازم آرایش

vanity table = dressing table

vanquishable *adjective*
بەسەریدا سەردەکەوی، دەشکێ، دەبەزێ ۞ غلبه‌کردنی

vanquisher *noun*
سەرکەوتوو، بەزێنەر، زاڵ ۞ پیروز

vantage point /'vɑ:ntıdʒ pɔınt, US 'væn-/ *noun,* also vantage
1 جێگای زاڵ، شوێنی بەرز یان باش، بەرزەوەند، جێی بەسەرداروانین 2 ڕوانگە، دید، بۆچوون، نێرین ۞ 1 موضع مناسب 2 دیدگاه، نظر ۞ point of view

Vanituan /ˌvanu:'ɑ:tu:ən/ *noun, adjective,* formerly New Hebrides
n خەڵکی ڤانواتا Vanitua، ڤانواتایی *adj* سەربە ڤانواتا، ڤانواتایی ۞ وانواتایی

vapid /'væpıd/ *adjective*
وەڕەس‌کەر، ناخۆش، وشک، بێ‌تام، هیچ(وپووچ)، کاڵت‌آور، بی‌مزه ۞ (vapidly *adv*)

vapidity /və'pıdəti/ *noun,* also vapidness
1 وەڕەس‌کەری، ناخۆشی، وشکی، بێتامی، هیچ(وپووچ)ی 2 قسەی ناخۆش یا وەڕەس‌کەر ۞ 1 کسالت‌آوری، بی‌مزگی 2 سخن کسالت‌آور

vapor = US spelling of vapour

vaporretto /ˌvapə'rɛtəʊ/ *noun, pl.* vaporetti /-ti/ or vaporettos
(لە ڤێنیز) گەمیی بۆ ڕاگوێستن (بنەڕەت: ئیتالیایی، چکۆلەتراوی *vapore* "هەڵم" لە لاتینەوە *vapor*) ۞ واپورت

vaporable *adjective*
لەهەڵماندن‌هاتوو، دەهەڵمی، دەهوڵمێنرێ ۞ قابل تبخیر

vaporific /ˌveıpə'rıfık/ *adjective*
سەربە هەڵم، هوڵمی، پێوەندی بە هەڵمەوە هەیە ۞ وابسته به بخار

vaporimeter /veıpə'rımıtə(r)/ *noun*
هەڵم‌پێو (vaporimetry *n*: هەڵم‌پێوی) ۞ بخارسنج

vaporization /ˌveıpəraı'zeıʃn, US -rə'z-/ *noun*
هەڵماندن، هوڵماندن، هەڵمین (vaporizable *adj*) ۞ تبخیر

vaporization curve *noun*
(فیزیک) چەماوەی هەڵماندن، هێڵی هەڵماندن ۞ منحنی تبخیر

vaporizer *noun*
(پزشکی) پرژێنە ۞ افشانه

vaporous /'veıpərəs/ *adjective*
1 تەماوی، مژاوی، هەڵماوی: *clouds of* misty 2 بەرهەم‌هێنەری هەڵم، هەڵم‌ساز *vaporous air* (vaporously /'veıpərəsli/ *adv*، vaporousness /'veıpərəsnəs/ *adj*) ۞ 1 مه‌آلود 2 تولیدکننده‌ی بخار

vapour /'veɪpə(r)/ *noun*, US vapor
1 هەڵــم، هوڵــم، هــاڵاو، بــۆخ، کەڵــدوومان 2 (خــوازە) خەیاڵــی پــڕوپووچ، فــاک‌وفیــک 3 (vapours) هەســتی کــت‌وپڕی نەخۆش‌کەوتن (vapourish *adj*) ۞ 1 بخار 2 خیـال بیهـوده 3 (در جمع) احساس ناگهانی ضعف

vapour density *noun*
(کیمیا) چڕی هەڵم، چڕەهەڵم ۞ چگالی بخار

vapour pressure *noun*
(کیمیـا) پەســتان یـان گوشـاری هەڵـم، پەسـتان هەڵم ۞ فشار بخار

vapour trail *noun*
هەوری فڕۆکە، شوێنی فڕۆکە ۞ رد هواپیما

vapourware *noun*
(نافەرمی) هەڵمەواڵە (= کەل‌وپەلی کـامپیوتێری بانگەشـە بـۆکراو و هێشـتا لـە بـازاڕدا نییـە) ۞ وایوروار

vaquero /və'kɛːrəʊ/ *noun*, *pl*. vaqueros
(لە بەشە سپانیایی‌زمانەکانی ئەمریکا USA دا) گاوان، گالەوەڕێن (بنەڕەت: سـپانیایی، لە *vaca* "cow") ۞ گاوچران

vara *noun*
ڤـارا (= یەکـەی پێـوانی درێژایـی بەرامبـەر بـە 31ـ34 ئینچ) ۞ وارا

Varangian /və'randʒɪən/ *noun*, *adjective*
n ئەنــدامی چەنــدین کۆمەڵــی سـکاندیناڤــی کۆچ‌کردوو بۆ رووسیا لە سەدەکانی 9 و 10 دا و لەوێ بـەرەی Rurikیـان دامەزرانـد *adj* سـەربە ڤارانجیەنەکان ۞ وارانجێن

varec /'varɛk/ *noun*
قــەوزە ب.ت. kelp (بنــەڕەت: لــە *varec(h)* فەرەنسی، لە نۆروێژی کۆنەوە) ۞ وارک

vari(o)- *prefix*
پێشـگر: جۆراوجـۆر، زۆر، جیـاواز، چەندینـە، گـەلێ: *variform*, *varicolored* (بنـەڕەت: لـە *varius* لاتین) ۞ پیشوند: گوناگون، مختلف، چند

variable /'veəriəbl, US 'ver-, 'vær-/ *adjective*, *noun*
adj جۆراوجـــۆر، جەستەجەســـتە، جیـــاواز، لـەگۆڕان‌هـاتوو، تێکچـوو، گـۆڕاو، هەمیـشە دەگۆڕدرێ، لە گۆڕان دایە، گۆڕاوگۆڕ، بگۆڕ، گۆڕان‌بار، ناجێگیر، ناسـەقام‌گرتوو: *The drill has variable speed control* *n* شت یـان بڕی گـــۆڕاو، شـــتی بگـــۆڕ (variability /ˌveəriə'bɪləti, US ˌver-, ˌvær-/ *noun*, also: variableness: جۆراوجـــــۆری، جەستەجەستەیی، جیاوازی، لەگۆڕان‌هاتوویی، گۆڕان؛ variably /-iəbli/ *adv*: بە شێوەیەکی گۆڕاو، لەگۆڕان‌هاتووانە) ۞ *adj* گوناگون، متغیر، تغیرپذیری، ناپایدار *n* عامل متغیر

variable and constant *noun*
بگۆڕ و نەگۆڕ، گۆڕاو و جێگیر ۞ متغیر و ثابت

variable-geometry *adjective*
ئاماژە بە فڕۆکەی باڵ‌جووڵاو ۞ مبنی بر هواپیما با بال متحرک

variable star *noun*
(ئەستێرەوانی) ئەستێرەی بگۆڕ (یان گۆڕاو) ۞ ستارەی متغیر

variance /'veəriəns, US 'ver-, 'vær-/ *noun*
1 جۆراوجۆربوون، جەستەجەستەیی، جیـاوازی، فـەرق، هەمـەڕەنگی 2 گـۆڕان 3 (بیرکـاری) ڤاریانس 4 کێشە، ململانێ، ناکۆکی، شـەڕ، قـڕە، مشت‌ومڕ، رێک‌نەکەوتن، ناسازی، ناخۆشی ۞ 1 تنوع، گوناگونی 2 تغیر 3 واریـانس، پـراکنش 4 تباین، مغایرت، عدم توافق، اختلاف

variant /'veərɪənt, US 'ver-, 'vær-/ *adjective*, *noun*
adj جۆراوجـۆر، جیاجیـا، جەستەجەسـتە، جیـا، جیاواز، جۆربەجۆر، ئەویدی: *variant forms of spelling* ◊ *a variant form of oxygen known as ozone* *n* جۆر، شێوە: *This game is a variant of baseball* ۞ *adj* گونـاگون، متفاوت *n* گونە، شکل

variate /'vɛːrɪət/ *noun*
(ئامار و سـەرژمێری) ڤاریەت، بگۆڕە؟ ۞ متغیر

variation /ˌveəri'eɪʃn, US ˌver-/ *noun*
1 گـــۆڕین، گۆڕانـــدن، گـــۆڕان، تێکچـــوون، جۆراوجـــۆری، جەســتەجەســـتەیی، جیـــاوازی، جۆربـــەجۆری، گۆڕاوگـــۆڕی، نـــاجێگیری، ناسـەقام‌گرتوویی، بگۆڕی 2 (زیندەناسـی) شێوە، بـــیچم، جـــۆر، چەشـــن 3 (موســـیقا) دووبارەبوونەوەی مێلۆدی‌یەکی سـادە (ب.ت. ئاڵـۆزتر) لـە شـێوەیەکی جیـاوازدا 4 دانـــێکی سـۆلۆ وەک بەشێکی پێرفۆرمـانس (variational *adj*) ۞ 1 تغیـــر، گونـــاگونی، بـــی‌ثبـــاتی 2 (زیـستـشناسی) گونە 3 و 4 واریاسیون

variationist *noun*
گۆڕانەوان (= لێکۆڵینەوەی گۆڕانەکانی جیاوازی نێوان ئاخێوەرانی زمانێ) ۞ واریاسیونیست

variceal /ˌvarɪ'siːəl/ *adjective*
سـەربە یـان پێوەنـدی بـە varix ـەوە هەیـە ۞ وابسته به varix

varicella /ˌvarɪ'sɛlə/ = technical term for chickenpox

varices = plural form of varix

varicocele /'varɪkə(ʊ)ˌsiːl/ *noun*
(پزشکی) ڤاریکۆسێل: فراوان‌بوونی رەگەکانی گونەوێلە spermatic cord ۞ واریکوسیل

varicoloured /'vɛːrɪˌkʌləd/ *adjective*, US varicolored
رەنگاوڕەنگ، هەمەڕەنگ، رەنگین ۞ رنگارنگ

varicose /ˌværɪkəʊs, US -koʊs/ *noun*

1 پاگره، ڤاریس 2 فراوان‌بوون، هەراوبوونەوە یا
کشانی رەگ، رەگەفشێ، رەگ‌هەراوی، رەگەکشێ
(varicosed *adj*) ۞ 1 واریس 2 رگ‌فراخی
varicose veins /ˌværɪkəʊs ˈveɪn/ *noun*
پاگرە، ڤاریس ۞ واریس
varicosity *noun*
فراوان‌بوونی رەگ، رەگ‌هەراوی، رەگەفشێ،
رەگ‌کشێ ۞ رگ‌فراخی
varied /ˈveərid, US ˈverid, ˈvær-/ *adjective*
1 جۆراوجۆر، جیاجیا، جیاواز، جەستەجەستە،
هەمەچەشنە، هەمەڕەنگ هەمەبابەتە، جۆربەجۆر
2 گۆڕاو، بگۆڕ، لەگۆڕان‌هاتوو، جێگیر، چەسپێو
(variedly /ˈveəridli, US ˈveridli, ˈvær-/ *adv*) ۞ 1 گوناگون 2 متغیر
varied = past and past participle of vary
variegated /ˈveəriəgeɪtɪd, US ˈveərɪg-, ˈver-/ *adjective*
ڕەنگاوڕەنگ، نەخشاوی، خاڵ‌خاڵ، چەندڕەنگ،
بەئاڵاووالا، نەخشین، جۆراوجۆر، جیاجیا،
جەستەجەستە، جیاواز، جۆربەجۆر (بنەڕەت: لە
لاتین *variegare* ،*variegat-* "کردنە جیاجیا
یان هەمەڕەنگ make varied") ۞ رنگارنگ،
متنوع، گوناگون
variegated cutworm *noun*
جۆرێ پەپوولەی شەوگەڕی noctuid ی
دنیاتەنیو، کرمۆمەکانی بەلا و ماڵ‌ویرانکەری
دەغڵ‌ودانن [*Peridroma saucia*] ۞ نوعی
پروانه
variegation /veəriˈgeɪʃn/ *noun*
ڕەنگاوڕەنگی، خاڵ‌خاڵی، ئالاووالا، ئاڵ‌والایی،
چەندڕەنگی، نەخشاوی‌بوون، نەخشینی،
جیاوازی ڕەنگ ۞ رنگارنگی
varietal /vəˈrʌɪət(ə)l/ *adjective, noun*
adj جۆراوجۆر، هەمەڕەنگ، هەمەچەشن:
varietal names *n* مەی جۆراوجۆر
(varietally *adv*) ۞ *adj* متنوع، گوناگون *n*
شراب متنوع
variety /vəˈraɪəti/ *noun, pl.* varieties
1 جۆراوجۆری، هەمەچەشنی، هەمەڕەنگی،
جەستەجەستەیی، جیاوازی، جۆربەجۆری،
ئاڵ‌وگۆڕ: *He resigned for a -riety of*
reasons 2 جۆر، چەشن، ئاوا، بابەت، ڕەنگ 3
ئاهەنگی جۆراوجۆر، تێکەڵە، ڤاریتی 4 جۆرێکی
گیانەوەر یان ڕووەکێ کە بە هەڵبژاردنی دەسکرد
artificial selection بەرهەم هاتووە؛ هەریەک
لە کۆمەڵە جیاجیاکانی گیانەوەر و ڕووەکەکان
خوار جۆر یان species ـەوە؛ subspecies یان
5 cultivar = variety show ۞ 1 تنوع،
گوناگونی 2 نوع، گونه 3 و 4 واریته
variety show *noun*
ئاهەنگی هەمەڕەنگ یان جۆراوجۆر، ڤاریتی،
ڤێرایتی ۞ واریته
variety meats = offal
variety store *noun*
دووکانی کەل‌وپەلی هەمەڕەنگ،
وردەوپردەفرۆشی ۞ خرازی(فروشی)
variform /ˈvɛːrɪfɔːm/ *adjective*
هەمەشێوە، هەمەڕەنگ، جۆراوجۆر، هەمەبابەت
۞ گوناگون
variola /vəˈrʌɪələ/ *noun,* technical term for smallpox
ئاولە، هاولە، خورێلکە (تکنیکی‌یە لە جیاتی
smallpox، بنەڕەت: لە لاتینی سەدەکانی
نێوەڕاست بە واتای "pock ،pustule") ۞ آبله
variolar = variolous
variolation *noun*
ئاولەکوت، پەترمە ۞ تلقیح مایەی آبله
variole /ˈvɛːriːəʊl/ *noun*
جێگای خورێلکە، قولکەی ئاولە، چاڵ، کونج،
کون‌کونی جێگای خورێلکە (وشەیێکی تکنیکی
بۆ smallpox) ۞ جای آبله
varioloid /ˈvɛːrɪəlɔɪd/ *adjective, noun*
(پزشکی) *adj* ئاولەئاسا، شێوەهاولە، کونجاوی،
خورێلکەئاسا *n* سووکە ئاولە، خورێلکەی
سووک ۞ *adj* آبله‌مانند *n* آبلەی خفیف
variolous /ˈvɛːraɪələs/ *adjective*
ئاولاوی، خورێلکاوی، گڕوێ‌گڕوێ، کونج‌کونج،
گڕنی‌گڕنی، کرناس ۞ آبله‌ای
variometer /ˌvɛːrɪˈɒmɪtə/ *noun*
1 گۆڕان‌پێو: دەزگایێ بۆ پێوانی ئاڵ‌وگۆڕی
بواری مەگناتیکی زەوی 2 دەزگایێ بۆ ئاماژە بە
ڕێژەی سەرچوون و داچوونی فڕۆکە ۞
واریومتر
variorum /ˌvɛːrɪˈɔːrəm/ *adjective, noun*
adj فرەپەراوێز (کتێبێ کە بە دەس چەندین
ڕەخنەگرەوە بێ) *n* پیاچوونەوەی فرەپەراوێز
(بنەڕەت: لە لاتین *editio cum notis variorum*
"پیاچوونەوە لەگەڵ کۆمەڵێ بۆچوون و تێبینی
چەندین شی‌کەرەوە") ۞ *adj* دارای حواشی
گوناگون *n* ویرایش دارای حواشی گوناگون
various /ˈveəriəs, US ˈver-, ˈvær-/ *adjective*
جۆراوجۆر، چەشناوچەشن، هەمەچەشن،
هەمەڕەنگ، ڕەنگاوڕەنگ، هەمەبابەت،
جۆربەجۆر، جەستەجەستە، جیاواز، جیاجیا،
لێک‌نەچوو، ئالەیەک، زۆر، گەلێ، فرە، چەندینە،
زیاد، ناجێگیر، variable ،different،
inconstant: *Tents come in various shapes*
and sizes؛ varicolored: *birds of various*
plumage؛ multifarious ،unlike: *animals*
as various as the jaguar and the sloth؛

rate increases :separate individual variously) granted in the various states :/'veəriəsli, US 'ver-, 'vær-/ adv بـه
چەندین شێوە، بە هەموو شێوەیێ؛ variousness
n: جۆراوجـۆری، هەمەچەشـنی، هەمـەڕەنگی، هەمەبابەتی، جۆربەجۆری، جیـاوازی، نالەیەکی)
◯ گوناگون، متنوع، مختلف، متعدد، بی‌ثبات

varisized *adjective*
خاوەنی ئەندازەگەلێکی جیاواز یـان جۆراوجـۆر
◯ دارای ابعاد مختلف

variscite *noun*
ڤاریسیـــت: کـــانێکی فۆســـفاتی ئاســـنی ئالومینیۆمی ئاودار hydrous aluminum-iron phosphate $(Ac,Fe)PO_4.2H_2O$ ◯ واریسیت

varistor /vɛː'rɪstə, və-/ *noun*
ڤاریستۆر: دایۆد یـان دیۆدێکی نیوەگـەیێنـەر semiconductor diode کە بەرهەڵـستی یـان خـۆڕاگری‌یـەکـەی بـەنـدە بـە ڤۆڵـتاژی ئێلیکتریـسیتەوە (یـان کـارپێکراوەوە، کورتـەی (varying resistor ◯ واریستور

varix /'varɪsiːz/ *noun*, *pl.* varices /'varɪsiːz/
1 پـاگرە، فێـلبا، ڕەگـهـەڕاوی، هـەڕاوبوون یـا فراوانبوونی خوێنهێنەکان 2 (گیانەوەرناسی) هەریەک لەو برگە یان تیغانەی سەر لەپکەی (یـان قاپێلـک shell) لـەشڕنـەرمێکـی زگپـا gastropod mollusk کـە نیـشانەی شـوێنی پێـشووی former position کـەلـەبـەر یـان کەلێنیانە aperture (varicose vein، بنەڕەت: لە لاتینەوە) ◯ 1 دوالی، واریس 2 واریس

varlet /'vaːlɪt/ *noun*
1 (مێژوویی) نۆکەر، بەردەست، خزمەتکار 2 (کۆن) مرۆی خوێڕی و چەپەڵ، زۆڵ (varletry
n: 1 نۆکـەران، بەردەسـتان، خزمـەتکـاران، دەسـتەی نۆکـەران 2 جـەماوەری ڕەشـەورووتە)
◯ 1 خدمتکار 2 آدم پست و رذل

varmint /'vaːmɪnt/ *noun*
(ئەمریکا و نافەرمی) مرۆ یان گیانەوەری ملۆزم، زیانـەخورۆ، زیـانیخـورۆ، rascal (گـۆڕاوی vermin) ◯ انسان یا جانور مزاحم

varna /'vaːnə/ *noun*, *pl.* varnas
هەریەک لە چوار چینی هیندی، پیاوانی دینی Brahman، وەرزێـران Vaisya، لەشـکری‌یـان Kshatriya و کرێکاران Sudra ◯ وارنا

varnish /'vaːnɪʃ, US 'vaːrnɪʃ/ *noun*
1 ڕۆنی بریقەدانـەوە، ڕۆنەبریقـە، ڕۆنـەورشـنە، لۆعـاب، ورشـەڕۆن، ڤـارنیش، بریقـە، بریـسکە، ورشـانەوە: *Her nails were varnished a brilliant shade of red* 2 لاکی نینوک، nail polish 3 (کۆن) ڕووکـەش، ڕواڵـەت (جـوان و خەڵەتێنەر یا فریودەر: *an outward varnish of civilization* (adj :varnished ڕۆنەبریقـە

تـێ‌هەڵـسواو، ورشـن، بریقـەدار، بریـسکەدار، بریقەهاتوو، پەرداخکراو؛ varnishy adj) ◯ 1 روغن جلا، جلا، لعاب، ورنی 2 لاک ناخن 3 ظاهر (فریبنده)

varnish tree *noun*
داری ڤارنیش: داری یەکێ لە چەندین درەختی بەرهـەمهێنـەری جـۆرێ شـیلەی شیرئاسا کـە لـەمـەوە هێنـدێ جـۆری ڤـارنیش و lacquer دەگیرێ؛ ب.ت. درەختێکی ئاسیایی، لە خێزانی cashew ـەکـان (*Rhus verniciflua syn.* (*Toxicodendron vernicifluum* ◯ درخت جلا

varroa /'varəʊə/ *noun*, also varroa mite
گەنەیێکی ئاسیایی [*Varroa jacobsoni syn.* [*V. destructor* (بنەڕەت: لە ناوی نووسـەری ڕۆمـی *Varro* (ئامـاژە بـە کـارەکـەی لـەمـەڕ هەنگداری) ◯ وارُوا

varsity /'vaːsəti, US 'vaːrs-/ *noun* (*pl.* varsities), *adjective*
n تیپی زانکۆ، کۆلێژ یان خوێندنگا *adj* زانکۆیی ب.ت. ئاکسفۆرد و کەمبریج ◯ *n* تیم دانشگاه، دانشکده و... *adj* دانشگاهی

Varuna *noun*, Sanskrit *Varuṇa*
ڤـاروونا: گـەورە خـودایێکی ڤـیدایی Vedic بەرپرسی نەزم و ڕێکوپێکی ئاکاری و سروشتی جیهان و گەردوونە ◯ وارونا

varus /'vɛːrəs/ *noun*, *adjective*
(پزشکی) کەوانی، چەمیوە: ئاماژە بە نوقسانێکی ئێـسکی یان جومگەیی: *varus* ◊ *a varus heel* angulation of the little toe ◯ واروس

varve /vaːv/ *noun*
(زەویناسی) چینـساڵ، ساڵـەتوێ، ساڵـەچین (varved adj: لە لایەن Baron G. de Geer سـویدی خراوەتـەڕوو؛ بنـەڕەت: سـویدی varv "چین") ◯ سالچینه

varying *adjective*
جیـاواز، لێـکجیـا، جیاجیـا، جۆراوجـۆر ◯ متفاوت، گوناگون

vas /vas/ *noun*, *pl.* vasa /'veɪsə/
(تویکـاری) ڕەگ، جۆگـەلە، duct (vasal /'veɪs(ə)l/ adj) ◯ رگ، مجرا

vas(o)- *prefix*
پێشگر: ڕەگ، بـۆری خـوێن، لوولـەی خـوێن، ڕەگـــــــــی، لوولـــــــــەیی: vasomotor، vasoconstriction (بنـەڕەت: لـە vas لاتینـەوە "vessel") ◯ پیشوند: رگ، وعایی

vascular /'væskjələ(r)/ *adjective*
ڕەگی، سەربە بۆری‌یە خوێنی‌یەکان، لوولەیی، ئاوخۆرەیی، سەربە ئاوبەرە، ئاوگـێش، سـەربە ڕەگـاو: *vascular* ◊ *a vascular system* disease ◊ *a -scular tumor* ◯ عروقی، آوندی

vascularity /-'larɪti/ *noun*

رەگێتی، ئاوبەرێتی، لوولەیی‌بوون، ئاوخۆرەیێتی ۞ حالت عروقی یا آوندی

vascular plants *noun, pl.*
1 گژوگیای ئاوخۆرەیی 2 رووەکی ئاوگ‌کێش ۞ گیاهان آوندی

vascular bundle *noun*
گورزە یان چەپکی ئاوخۆرەیی، دەسکی ئاوخۆرەیی ۞ دستەی آوندی

vascular cylinder *noun*
لوولەکی ئاوخۆرەیی ۞ استوانەی آوندی

vascular membrane *noun*
پەردەی ئاوخۆرەیی ۞ غشای آوندی

vascular plant *noun*
رووەکی ئاوخۆرەیی ۞ گیاە آوندی

vascular ray *noun*
تیشکی ئاوخۆرەیی ۞ اشعەی آوندی

vascular strand *noun*
تاڵ یان ریشاڵی ئاوخۆرەیی، هەودای ئاوخۆرەیی ۞ رشتەی آوندی

vascular tissue *noun*
شانەی رەگی یان ئاوخۆرەیی ۞ بافت عروقی یا آوندی

vascular system *noun*
ریکخستە یا سیستمی ئاوخۆرەیی ۞ سیستم آوندی

vasculature /ˈvaskjʊlətʃə/ *noun*
(سیستمی) رەگاژۆ، رەگ‌بەندان ۞ واسکیولاتور

vasculitis /ˌvaskjʊˈlʌɪtɪs/ *noun, pl.* vasculitides /-ˈlʌɪtɪdiːz/
ئاوسان یان هەوکردنی رەگ، رەگەئاوسین (vasculitic /-ˈlɪtɪk/ *adj*: سەربە یان پێوەندی بە vasculitis ـەوە هەیە) ۞ واسکیولیتیس

vasculum /ˈvaskjʊləm/ *noun, pl.* vascula /-lə/
1 سنووقێ بۆ نموونەی رووەک یان گیاوگژ 2 رەگۆچکەی ئاوخۆرەیی (بنەڕەت: لە لاتینەوە، چکۆلێنراوی *vas* "vessel") ۞ واسکولوم

vas deferens /ˈdɛfərɛnz/ *noun, pl.* vasa deferentia /ˌdɛfəˈrɛnʃɪə/
(توێکاری) لوولەی تۆماو، رەگی تۆواو یا پشتاو (لە باتووەوە testicle بۆ میزەڕۆ urethra) ۞ وعاء منی

vase /vɑːz, US veɪs, veɪz/ *noun*
گوڵدان: *a vase of flowers* (بنەڕەت: لە فەرەنسی، لە *vas* لاتین "vessel") ۞ گلدان

vasectomy /vəˈsektəmi/ *noun, pl.* vasectomies
ڤازێکتۆمی، رەگ‌دەرکێشی، نەزۆکاندنی پیاو ۞ وازکتومی

Vaseline /ˈvæsəliːn/ *noun,* also vaseline
(دروشمی بازرگانی) ڤازێلین (وەک مەرهەم یان lubricant) ۞ وازلین

vasiform *adjective*
ئاوخۆرەئاسا، ئاوخۆرەیی ۞ آوندمانند

vasoconstriction *noun*
رەگەکرژێ، رەگەتەنگی (vasoconstrictor *n*) ۞ وازوکونستریکسیون

vasoconstrictive *adjective*
رەگەکرژێیانە، سەربە رەگەتەنگی ۞ وازوکونستریکتیو

vasodilation *noun,* also vasodilatation /-ˌdʌɪleɪˈteɪʃ(ə)n/
رەگەکشێن، کشان یان گەورەبوونەوەی رەگەکانی خوێن، کە پەستانی خوێن زیاد دەکا (vasodilator *n* vasodilatory *adj*) ۞ وازودیلاسیون

vasomotor *adjective*
دەبێتەهۆی رەگەکرژێ و رەگەکشێن ۞ وازوموتور

vasopressin /ˌveɪzəʊˈprɛsɪn/ *noun,* also antidiuretic hormone, ADH
(زیندەناسی) جۆرێ هۆرمۆن کە لە لایەن رژێنەی pituitary ی پاشین دەردەدرێ و رەگە وردەکانی خوێن تەنگ دەکاتەوە و مزینی ئاو بەهۆی گورچیلەکانەوە زیاد دەکا، هۆرمۆنێکی polypeptide کە لە لایەن پلی lobe پاشەوەی ژێرمێشکەرژێنەوە دەردەدرێ، پەستانی خوێن دەباتەسەرەوە و هاتنی میز کەم دەکاتەوە ۞ وازوپرسین

vasopressor /veɪzəʊˈprɛsə/ *noun*
رەگەداگر، رەگەبەستێن، دەرمان یان شتێکی تر کە دەبێتە هۆی کرژبوونەوەی رەگەکانی خوێن ۞ وازوپرسور

vasospasm *noun*
تەنگی لە ناکاوی artery یان vein (vasospastic *adj*) ۞ وازواسپاسم

vasotomy *noun, pl.* vasotomies
بڕشت یان کونتێ‌کردنی لوولەی تۆماو vas deferens ۞ وازوتومی

vasotocin *noun*
ڤاسۆتۆسین: هۆرمۆنێکی ژێرمێشکەرژێنی pituitary polypeptide زۆربەی شیردەرە نزمەکان mammals کە تایبەتمەندی property هاوشێوەی oxytocin و vasopressin هەیە ۞ وازوتوسین

vasovagal *noun*
سەربە یان خاوەنی یان بەهۆی دەماری vagus و رەگەکان ۞ وازوواگال

vassal /ˈvæsl/ *noun, adjective*
1 (مێژوویی) ڤەسێل، ڤاساڵ (لە سەدەکانی نێوەڕاستدا) 2 (وڵات، کەس و هتد) ژێردەست، پشت‌پێ‌بەستوو، پاشکۆ، پێوەبەستراو، پێوەبەند، دانراو، ژێرچاودێری، ژێرکۆنترۆڵ، ملکەچ، خواردەس، دەس‌نێژ، دەسندەخۆر 3 بەندە، کۆیلە، کۆلە، مسکێن، گجە، رەعیەت

(*n* /ˈvæslɪdʒ/ vassalage: 1 قاسالی 2 ژێردەستی، پشت‌بێ‌بەستوویی، پاشکۆیتی، پێوەبەستراوی، پێوەبەندی، دانراوی، ژێرکۆنترۆڵی، ملکەچی، خواردەسی 3 بەندەیی، کۆیلەیی، مسکینی، رەعیەتی؛ بنەڕەت: بە ڕێگای فەرەنسی کۆن لە *Latin vassallus* .med "retainer"، بنەڕەتێکی سێلتی هەیە) ◇ 1 واسال 2 تابع، وابستە، تحت کنترل، دست‌نشانده 3 بنده، رعیت

vast /vɑːst, US væst/ *adjective, noun*
adj 1 پان، بەرین، بەرفرەه، بەربلاو، هەراو، زل، فراوان: *a vast area of forest* ◊ *a vast amount of information* ◊ *His business empire was vast* 2 زۆر، زەبەند، زیاد، گەورە، مەزن *n* (کۆن) شوێنێکی بەربلاو، بەرینایی (*adv* /ˈvɑːstli, US ˈvæstli/ vastly: یەکجار، بێ‌ئەندازە، لە رادەبەدەر، بێداد، گەلێ؛ *n, also vastitude* vastness: 1 بەرینایی، پانی، بەربلاوی، بەرفرەهی، فراوانی: *the vastness of space* 2 گەورەیی، مەزنی، بنەڕەت: لە *vastus* لاتین "immense ,void") ◇ *adj* 1 وسیع، پهناور، گسترده 2 هنگفت، کلان *n* فضای وسیع

vastation *noun*
1 پاکتاوی توندوتیژانە 2 = devastation ◇ پاک‌سازی خشونت‌آمیز

vat /væt/ *noun*
مەرکانە، کوپە، خوم: *a wine vat* (ئەڵمانی بنەڕەت) ◇ خمره

VAT /viː eɪ ˈtiː/ *abbreviation* value added tax, also Vat

vat dyes *noun, pl.*
رەنگە خومی‌یەکان ◇ رنگ‌های خمره‌ای

vatic /ˈvætɪk/ *adjective*
(وێژەیی) سەربە غەیب‌زانی، پێش‌زانی‌یانە ◇ وابسته به غیب‌گویی

Vatican /ˈvætɪkən/ *noun, adjective*
(هەروەها Vatican Palace) ڤاتیکان (بنکە یان شوێنی نیشتەجێ‌بوونی پاپ)، دەسەلات یان حکومەتی پاپ ◇ واتیکان، حکومت پاپ

vaticination *noun*
پێش‌بینی، پێش‌زانی، پێش‌بێژی، پێش‌گۆیی (*adj* vaticinal: پێش‌گۆیی‌یانە؛ *n* vaticinator؛ *adj* vaticinatory) ◇ پیش‌بینی، تنبوء

vatu /ˈvatuː/ *noun, pl.* same
یەکەی بنەڕەتی پارەی ڤانواتو Vanuatu، بەرامبەر بە 100 centime ◇ واتو

vaudeville /ˈvɔːdəvɪl/ *noun*
1 ئاهەنگی هەمەرەنگ، گەلەئاهەنگ، رێورەسمی جۆراوجۆر، گەلەشانۆ، فرەشانۆیی، قاریتی 2 (کۆن) گۆرانی رەخنەگرانە یان تەنزی (*adj, n* vaudevillian) ◇ 1 مراسم چندگانه، واریته 2 آواز طنزی

Vaudois[1] /ˈvəʊdwɑː/ *noun, pl.* same
n 1 خەڵکی Vaud لە سویس 2 زاراوەی فەرەنسی ئەو ناوچەیە *adj* سەربە ڤۆد، خەڵکەکەی یان زاراوەکەیان ◇ وودوا

Vaudois[2] /ˈvəʊdwɑː/ *noun, pl.* same
n (مێژوویی) ئەندامی تیرەی دینی religious sect والدینسیس *adj* سەربە والدینسیس Waldenses ◇ وودوا

vault[1] /vɔːlt/ *noun*
1 تاقی کەوانەیی، تاقی گومەزی، شکستە، گومبەت، میچی کەوانەیی یان تاقی، قوبە، قوقزی 2 گاسنووق 3 ژێرخان، سەرداب (ب.ت. لەژێر کڵێسەوە بۆ هەڵگرتنی تەرمەکان) 4 (توێکاری) میچی تاقی یان کەوانەیی بۆشایی، ب.ت. ئەوەی کاسەسەر، تاقی بۆشایی ◇ 1 تاق قوسی 2 گاوصندوق 3 زیرزمین، سردابه 4 ولت

vault[2] /vɔːlt/ *noun*
باز، پەڕین، قەڵەمباز، سنگەوباز ◇ پرش

vaulted /ˈvɔːltɪd/ *adjective*
(تاق) گومەزی، تاقی، کەوانەیی، چەماوی، سازکراو بە شێوەی تاق و گومەز یان زنجیرەیێ لەوان: *a vaulted ceiling/cellar* ◇ قوسی

vaulter *noun*
1 (پێشبرکێی بازدان) بازدەر 2 تاق‌ساز، گومەزساز ◇ 1 پرنده 2 تاق‌زن

vaulting /ˈvɔːltɪŋ/ *noun*
1 باز، پەڕین، سنگەوباز 2 تاق‌کاری ◇ 1 پرش 2 ولتینگ

vaulting ambition *noun*
بەرزەفڕی لە رادەبەدەر ◇ جاه‌طلبی مفرط

vaulting horse *noun*
(ژیمناستیک) ئەسپۆکە، کەرک، ئەسپی پەڕین، ئەسپەباز ◇ خرک

vaunt /vɔːnt/ *noun*
(کۆن) هارەوگێفە، لاف‌وگەزاف، فشە، لاف‌لێدان، لاف، فروفیشاڵ، ترلێدان، خۆهەڵکێشان (-nting *adj*؛ vauntingly *adv*) ◇ لاف و گزاف، لاف

vaunt-courier *noun*
(کۆن) پێشەنگ، پێش‌ڕەو herald ,forerunner ◇ پیشاهنگ، پیشرو

vaunted /ˈvɔːntɪd/ *adjective*, much vaunted
یەکجار خۆهەڵکێشراو، فشەکراو، لاف پێوەلێدراو، لافە، زۆری پێوەنراوە: *Their much vaunted reforms did not materialize* ◇ مبالغه‌شده، گزافه‌گویی بسیارشده

v. aux. = auxiliary verb

vav *noun*, also waw
واو: شەشەمین پیتی ئەلفوبێ یا ئاوبێی عیبری (بنەڕەت: عیبری "hook") ◇ واو

vavasory /ˈvavəs(ə)ri/ *noun, pl.* vavasories
(مێژوویی) ملک یان زەوی‌وزاری ڤاڤاسۆر ◇

واوسوری
vavasour /ˈvavəsʊə/ *noun*, also vavasor
پیاوی سەردەمی دەرەبەگایەتی یەکسەر خوارتر لە baron ◌ واوسور
vaward *noun*
1 بەشی پێشەوە، پێشایی، بەرایی 2 پێشەنگ ◌ 1 قسمت جلو 2 پیش‌قراول
vb. 1 verb 2 verbal
VC /ˌviː ˈsiː/ *abbreviation* 1 Victoria Cross 2 vice-chancellor 3 Vice-Consul
1 (بریتانیا) نیشانەی ئازایەتی، خاوەنی نیشانەی ئازایەتی ◌ 1 وی‌سی
VCR /ˌviː siː ˈɑː(r)/ *abbreviation* video cassette recorder
VD /ˌviː ˈdiː/ *abbreviation* venereal disease
VDU /ˌviː diː ˈjuː/ *abbreviation* visual display unit
V-day *noun*
رۆژی سەرکەوتن (کورتەی Victory Day) ◌ روز پیروزی
-'ve *abbreviation* have
veal /viːl/ *noun*
گۆشتی گوێرەکە یان گوێلک ◌ گوشت گوساله
vealer *noun*
گوێلکی دابەستە، گوێرەکەی گۆشتی ◌ گوسالەی پرواری
vealy *adjective*
1 گوێلک‌ئاسا، شێوەگوێرەکە 2 = immature ◌ گوسالەمانند
vector /ˈvektə(r)/ *noun*
1 (بیرکاری) ڤێکتۆر، هەڵگر، ئاراستە 2 (فڕۆکە) ڕێڕەو 3 (نەخۆشی) ڕاگوێزەر، هەڵگر، ئۆرگانیزمێ کە نەخۆشی‌یەکی تایبەتی ڕادەگوێزێ 4 (بۆماوەناسی) ڕاگوێزە: bacteriophage یان plasmid ێ کە ماکی بۆماوەیی بۆ نێو خانەیێ ڕادەگوێزێ (vectorial /-ˈtɔːrɪəl/ *adj*: سەربە vector؛ vectorially *adv*) ◌ 1 (ریاضیات) بردار 2 مسیر 3 ناقل 4 وکتور
Veda /ˈveɪdə, US ˈviːdə/ *noun*
ڤیدا، ڤیدا (= کۆن‌ترین نووسراوەکانی هیندی، بە تایبەتی ریگ ڤیدا Rig Veda، ساما ڤیدا Sama Veda، یاجور ڤیدا Yajur Veda و ئەتارڤا ڤیدا Atharva Veda، بنەڕەت: سانسکریت "زانست یان زانایی (پیرۆز)") ◌ ودا
Vedanta /vɪˈdɑːntə, -ˈdæ-, ve-/ *noun*
ڤێدانتا: دەزگا یان سیستەمێکی فەلسەفی هیندی، لەسەر بنەمای ڤیدا یان ریبازی Upanishad ـەکان دامەزراوە (Vedantic *adj*؛ Vedantist *n*) ◌ ودانتا
VE day *noun*
رۆژی 8ی مایس (بانەمەڕ) سەرکەوتنی هاوپەیمانان لە ئەورووپا لە 1945دا (بنەڕەت: کورتەی Victory in Europe) ◌ وی دی
Vedda /ˈvedə/ *noun*
ئەندامی دانیشتووانی ڕەسەنی دارستانەکانی سریلانکا ◌ ودا
vedette /vɪˈdet/ *noun*
(فەرەنسی) بەلەمی دیدەوانی، گەمی زانیاریگری ◌ قایق اکتشافی
Vedic /ˈveɪdɪk, US ˈviːd-/ *noun, adjective*
n زمانی ڤیداکان، شێوەی سەرەتای سانسکریتی *adj* ڤیدایی، ڤیدایی، سەربە ڤیدا یان ڤیداکان ◌ *n* ودیک *adj* وابسته به ودا
vee *noun*
شتی دووفلیقانەئاسا یان دووفلیقانەیی، شتی حەوت‌ئاسا ◌ چیز vشکل
veena /ˈviːnə/ *noun*, also vina
ئامێرێکی ژێ‌بەندی هیندی، بە چوار یان سێ لاژێوە (بنەڕەت: لە vīṇā سانسکریتەوە) ◌ وینا
veep /viːp/ = vice-president
veer /ˈvɪə(r)/ *noun*
لادانی کوت‌وپڕ، بادانی لە ناکاو: a veer to the right ◌ تغییر جهت ناگهانی
veery /ˈvɪəri/ *noun*
ڕەشێشەی ئەمریکایی (باکووری [Catharus fuscescens]) ◌ ویری
veg /vedʒ/ *abbreviation* *pl.* same, vegetables
vega /ˈveɪgə/ *noun*
(لە سپانیا و ئەمریکای سپانیایی‌زمان‌دا) دۆڵ یان دەشتی گەورەی سەرسەوز (بنەڕەت: لە سپانیایی و کاتالانەوە وەرگیراوە) ◌ ویگا
vegan /ˈviːgən/ *noun, adjective*
n (مرۆڤی) گیاخۆر *adj* سەربە گیاخۆری، گیاخۆری‌یانە (لە -an + vegetarian) ◌ *n* (آدم) گیاه‌خوار *adj* وابسته به گیاه‌خواری
Vegeburger /ˈvedʒibɜːgə(r), US -bɜːrg-/ *noun*
(ناوی کارداری) کەیکێکی خڕی پانکەڵە، گیابێرگێر ◌ وجبورگر
vegetable /ˈvedʒtəbl/ *adjective, noun*
adj گیایی، ڕووەکی، ڕو(و)انی، پێکهاتوو لە گیاکان، vegetational: -table ◊ -etable soup *n* fat گیا، شینایی، سەوزە، سەوزی، ڕووەک ◌ *adj* گیاهی، نباتی *n* نبات، سبزی، رستنی
vegetable ivory *noun*
1 ماکێکی سپی ڕەق، لە ئێندۆسپێرمی ivory دەگیرێ 2 وشەیێکی تر بۆ ivory nut ◌ وجتیبل ایوری
vegetable knife *noun*
چەقۆی سەوزی(وردکردن) یان سەوزەجنین ◌ چاقوی سبزی‌خردکنی

vegetable kingdom *noun*
دنیا یان جیهانی گیا و رووەک، جیهانی رووەک ۞ کینگدوم وجتیبل
vegetable marrow *noun*
کەدوو، کوولەکە، کوندک ۞ کدو
vegetable oil *noun*
رۆنی گیایی یان رووەک (لە میوە یا دەنک و دانی گیا) ۞ روغن نباتی
vegetable oyster = salsify
vegetable pear = chayote
vegetable spaghetti *noun*
(لە بریتانیا) سپاگیتی گیایی یان رووەکی ۞ اسپاگیتی گیاهی
vegetable spnage = loofah
vegetable tallow *noun*
پیوی گیایی یان رووەک (بۆ شەم، سابوون و هتد) ۞ پیە نباتی
vegetable wax *noun*
میوی گیایی یان رووەک (چەند گیا وەک palm wax) ۞ واکس وجتیبل
vegetal /'vedʒətl/ *adjective*
1 رووەکی، گیایی 2 گەشندە، هەڵدەر ۞ 1 نباتی 2 نامی
vegetality /vedʒə'tælɪtɪ/ *noun*
گیایێتی، رووەکێتی، گیایی‌بوون ۞ گیاهی بودن
vegetarian /ˌvedʒə'teəriən, US -'ter-/ *noun, adjective*
1 گیاخۆر، گۆشت‌نەخۆر (لەبەر هۆی سلامەتی، دینی، پارێز و هتد) 2 گیایی، رووەکی ۞ (vegetarianism /-ɪzəm/ *n*) 1 گیاه‌خوار 2 گیاهی
vegetated /'vedʒəteɪtɪd/ *adjective*
شیناوەرد، سەوزەڵانی، سەوزایی، گیاتەنیو، سەوزەداتەنیو، گیاداگرتوو، گیاپۆش، گیاتەنیو: *a densely/sparsely -d area* ۞ دارای پوشش گیاهی
vegetation /ˌvedʒə'teɪʃn/ *noun*
1 گژوگیا، گیا، رووەک، سەوزایی، شینایی: *The hills are covered in lush green vegetation* 2 *Desert areas have little -tion* ◊ سەوزبوون، شین‌بوون، رسکان، چەقەرەکردن، رووان ۞ 1 گیاهان، رستنی 2 رویش
vegetational *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە vegetation ـەوە هەیە ۞ رویشی
vegetative /'vedʒɪtətɪv, US -teɪtɪv/ *adjective*, also vegetive
1 گیایی، رووەکی 2 گەشندە، هەڵدەر، شین‌بوو 3 رەوشێ کە لەودا مرۆڤ ناتوانێ بیربکاتەوە یان بجووڵێ، چونکو مێشکی ئێشی پێگەیوە (یان زەربەی لێکەوتووە؛ vegetatively *adv*: 1 لەباری گیاییەوە 2 گەشندانە، بە شێوەیێکی گەشندە، هەڵدەرانە) ۞ 1 گیاهی 2 نامی 3 وجیتاتیو
vegetative state *noun*
رەوشێ کە لەودا مرۆڤ ناتوانێ بیربکاتەوە یان بجووڵێ، چونکو مێشکی زەربەی دیوە یان ئێشی پێگەیشتووە ۞ وجیتاتیو
veggie /'vedʒi/ = vegetable
vehemence /'viːəməns/ *noun*, also -mency
تووڕەیی، رق، توندی، توندوتیژی، هەڵبوون، جۆش‌سەندن، تاوسەندن، داگیرسان ۞ خشم، حرارت، برآشفتگی
vehement /'viːəmənt/ *adjective*
بەسۆز، بەتین، کڵپەکردوو، بەزەبر، بەکوڵ، خرۆشاو، ورووژاو، داگیرساو، بەتاو، هەڵبوو، بەگوڕ، توند، توندوتیژ (vehemently *adv*) ۞ پرشور، شدید
vehicle /'viːəkl, US 'viːhɪkl/ *noun*
1 ماشێن، وەسیلە: *2 rows of parked vehicles* کەرەسە، دەزگا، هۆ: *Art may be used as a vehicle for propaganda* ◊ *The play is an ideal vehicle for her talents* (بنەرەت: لە لاتین، لە *vehere* "هەڵگرتن") *vehiculum* ۞ 1 وسیلەی نقلیە، خودرو 2 وسیلە، آلت
vehicle currency *noun*
(ئابووری) پارەی دەلالی، دەلالانە ۞ پول واسطە یا میانجی
vehicular /və'hɪkjələ(r), US viː'h-/ *adjective*
1 ماشێنی، سەربە یان پێوەندی بە ماشێنەوە هەیە 2 راگوێزراو بە ماشێن 3 بەهۆی یان لە ئەنجامی کارپێکردن بە ماشێن: *vehicular homicide* ۞ 1 وابستە بە وسایل نقلیە 2 حمل‌شدە بە وسیلەی وسایل نقلیە 3 وهیکیولار
vehicular language *noun*
زمانی ناوەندی، زمانی نێونجی ۞ زبان میانجی
V-eight *noun*, also V-8
بزوێنە یان مۆتۆری V هەشت لوولەکی هەیە، جۆرێ بزوێنەی نێوەسووت internal combustion cylinder بە دوو بانکی (سووتەمەنی) و چوار لوولەک لە هەر لایێ؛ ماشێنێ بەو جۆرە بزوێنەوە ۞ وی ایت
veil /veɪl/ *noun*
1 پووشی، رووبەند، رووپۆش، رووپێچ، رووهەڵبێنە، پەچە، تەقر، دەمامک، تۆری دەموچاو 2 (خوازە) پەردە، درەخۆنە، داپۆشە، دەمامک 3 پەردە ۞ 1 روبندە، نقاب 2 (مجازی) لفافە، سرپوش 3 غشاء
veiled /veɪld/ *adjective*
1 رووداپۆشیو، رووهەڵپێچاو، پەچەلێداو، خۆداپۆشیو: *a mysterious veiled woman* 2 داپۆشراو، نادیار 3 (خوازە) نارِاستەوخۆ، نە بە

1 ◯ *a thinly veiled threat*: ئاشـكرايى: روبندزده، محجبه 2 پوشيده 3 (مجازى) غيرمستقيم

veiling *noun*

1 پارچەى تەنک 2 پووشى، پەچە، رووپۆش، رووهەڵبینە ◯ 1 پارچەى شفاف 2 روبند

vein /vein/ *noun*

1 خوێنهێن (بەر: ئەو رەگانەى كە لە سەرتاسەرى لەشەوە خوێن هەڵدەگرن و بۆ دڵى دێننەوە) 2 *the jugular vein*: رەگى گەلا، دەمارەگەلا، گەلارەگ 3 (كان و هتد) رەگ، رەگە، چین، دەمار 4 (خوازە) نیشانە، شوێنەوار، شوێن، رەگە، پاشماوە 5 دۆخ، بار (ى رۆحى) ◯ 1 سیاهرگ 2 رگبرگ 3 رگه 4 (مجازى) رد پا، اثر 5 حالت

veined /veind/ *adjective*, also **veiny** (veinier, veiniest)

1 (پێست) رەگاوى، رەگدیار، پڕرەگ، رەگرەگ (دیار بێ) 2 گەلارەگدار، گەلاكان رەگاوى بن 3 رەگاوى، دەماراوى، رەگرەگ ◯ 1 با رگهاى برجسته 2 داراى رگبرگ 3 رگهدار

veining /'veɪnɪŋ/ *noun*

the blue veining in Gorgonzola: رەگەكان ◯ *cheese* رگهها

veinlet /'veɪnlɪt/ *noun*

رەگەى چكۆلانە، رەگچە، رەگۆچكە ◯ رگەى كوچک

veinous *adjective*

رەگاوى، رەگرەگاوى، پڕرەگ، رەگرەگ ◯ با رگهاى برجسته

veinstone = gangue

vela = plural form of velum

velamen /vɪ'leɪmən/ *noun*, *pl.* velamina /-mɪnə/

(رووەكناسى) پەردە، كاژى: تویى دەرەوەى خانە بۆشەكان **empty cell** لە رەگ و ریشەى هەوایى گیاسارمە **epiphytic** و **aroid** كاندا ◯ غشا

velar /'vi:lə(r)/ *adjective, noun*

1 *adj* (دەنگناسى) نەرمەمەلاشوویى، مەلاشوویى، گەروویى (وەكوو **k** و **g**) 2 پەردەیى، سەربە كاژى *n* دەنگى (نەرمە)مەلاشوویى یان گەروویى ◯ 1 *adj* (آواشناسى) نرمكامى 2 غشایى *n* صداى نرمكامى

velarity *noun*

نەرمەمەلاشوویى‌بوون، مەلاشوویى‌بوون، گەروویى‌بوون ◯ نرمكامى بودن

velarization *noun*

بوونە(نەرمە)مەلاشوویى، بوونەگەروویى ◯ نرمكامى‌شدگى

velarium /vɪ'lɛ:rɪəm/, *pl.* velaria/-rɪə/ *noun*

ڤێلاریۆم، (گەورە) چەتر یان سێبەرى سەر شانۆگە (لە رۆمادا، بۆ خۆر و باران؛ بنەڕەت: لە لاتینەوە) ◯ ولاریوم

velate *adjective*

1 پەردەدار 2 خۆداپۆشیو ◯ 1 غشادار 2 محجب

Velcro /'velkrəʊ, US -kroʊ/ *noun*, also velcro

(دروشمى بازرگانى) ڤێلكرۆ، چەسپ ◯ ولكرو

veld /velt/ *noun*, also veldt

مێرگ (لە باشوورى ئەفریكا، پڕگیاوگژ و كەمدار) ◯ ولت

veldscoen /'fɛltskʊn, US 'fɛls-/ *noun*

1 جیر یان چەرمى قایمى كەوش یان چەكمە 2 (لە ئەفریكاى باشوورى) كۆنەپەرست، كۆنەپارێز ◯ 1 ولدسكون 2 محافظه‌كار

veleta /və'li:tə/ *noun*, also valeta

ڤێلیتا: جۆرێ سەما، كرژتر لە **waltz** ◯ ولتا

veliger /'vi:lɪdʒə/ *noun*

(گیانەوەرناسى) پەردەدار، پەردەوەر: دوایین قۆناخى كرمۆكەیى هێندێ لەشنەرم ◯ ولیگر

velitation *noun*

(لاتین) كێشە، شەڕ، ناكۆكى، مشتومڕ، قڕە، شەڕەقسە، ململانێ ◯ نزاع، ستیز، مناقشه

velite /vi:lət/ *noun*

(لە رۆمى كۆندا) سەربازى چەكسووک ◯ ولیت

velleity /vɛ'li:ɪti/ *noun*, *pl.* velleitis

(لاتین) سووكەئارەزوو، سووكەئیشتیا، سووكەمەیل، ئیشتیاى كەم، حەزى كەم، **inclination** ◯ میل جزئى

vellum /'veləm/ *noun, adjective*

1 كەوڵ یان چەرمى گوێلک 2 پێستە(تەنک)، چەرم، كەوڵ (سالانێ زوو بۆ لەسەر نووسین) 3 كاغەزى كەوڵى یا پێستەیى (جۆرێ كاغەزى باش) *adj* كەمێ زبر (وەک كاغەز) ◯ 1 پوست گوساله 2 پوست، چرم 3 كاغذ پوستى، رق *adj* ولوم

vellum paper *noun*

كاغزى كەوڵى یا پێستەیى (جۆرێ كاغەزى باش) ◯ كاغذ پوستى، رق

velocimeter /ˌvɛlə(ʊ)'sɪmɪtə/ *noun*

خێرایى‌پێو (*n* **velocimetry**: خێرایى‌پێوى) ◯ سرعت‌سنج

velocipede /vɪ'lɒsɪpi:d/ *noun*

1 (فەرەنسى) سێ‌پێچكە(یى)، سێ‌چەرخە 2 (ئەمریكا) رەوڕەوەى منال *n* **velocipedist**: سێ‌پێچكەسوار، سێ‌چەرخەسوار، سێ‌چەرخەئاژۆ) ◯ سەچرخه

velociraptor /vɪˌlɒsɪ'raptə/ *noun*

تیژڕەوكە، ڤێلۆسیراپتۆر: دایناسۆرێكى چكۆلانەى دوایى یەكانى قۆناخى كریتاسە **Cretaceous** [توخم *Velociraptor*] ◯ ولوسیراپتور

velocity /və'lɒsəti, US -'lɑ:s-/ *noun*, *pl.* velocities

◊ *to gain/lose velocity* :خێرایی (فیزیک) 1 تونـدی، پەلـە، تـاو، 2 *the velocity of light* خێرایی زۆر ◌ 1 (فیزیـک) سـرعت 2 شـتاب، تندی

velocity constant *noun*
(فیزیک) جێگیری خێرایی ◌ ثابت سرعت

velocity of circulation *noun*
خێرایی دەساودەس‌کردن (ی پارە) ◌ سرعت گردش پول

velocity ratio *noun*
(میکانیک) ڕێژەی خێرایی ◌ نسبت سرعت

velometer *noun*
خێرایی‌پێو ◌ سرعت‌سنج

velour /vəˈlʊə(r), US vəˈlʊr/ *noun, adjective*, also velours
n پارچـەی مـەخمووری یـان مەخمەڵـی *adj* مـەخمووری، مەخمەڵی (بنـەڕەت: لـە *velours* فەرەنسی "velvet") ◌ *n* پارچـەی مخملـی *adj* مخملی

velouté /vəˈluːteɪ/ *noun*
(لە فەرەنسی‌یەوە) جۆرێ سۆس ◌ نوعی سس

velum /ˈviːləm/ *noun, pl.* vela /-lə/
1 (گیانەوەرناسـی) پـەردە، کـاژی 2 (توێکـاری) نەرمەمەلاشـوو 3 (ڕووەکناسـی) پـەردە یـان پەچـەی قارچکەمارانە toadstool (بنـەڕەت: لـە لاتـین "veil ،covering ،curtain ،sail") ◌ 1 شامە، پردە 2 ملاز 3 ولوم

velutinous /viːˈluːtnəs/ *adjective*
مەخمووری، مەخمەڵی ◌ مخملی

Velux *noun*
(دروشمی بازرگانی) ڤیلوکس (= پەنجیرەیێ بۆ بانی لێژ) ◌ ولوکس

velvet /ˈvelvɪt/ *noun*
فـرەز، مـەخموور، مەخمـەر، مەخمـەڵ، قەدیفـە (*velvety* /ˈvelvəti/ *adj* ،*velveted adj*): 1 مەخمەری، مەخمەڵی 2 نەرم، نیان) ◌ مخمل

velvet ant *noun*
مێروولەمەخمەری، مێروولەی مەخمەری: جۆرێ مێـرووی پـەردەباڵـی hymenopterous کـە کرمۆکە مشەخۆرەکانی دەمرووکێنە سەر هەنگ و هەنگەزاڵەکان [خێزان Mutillidae: گەلێ جۆرن] ◌ نوعی حشرە

velvet bean *noun*
باقلـەی مـەخمـەری: گـیایێکی یـەکساڵـەی دانـەویـلـەیـی، ب.ت. لـە باشـووری وڵاتـە یەکگرتووەکان دەروێترێ (بۆ پەیینی سەوز یان گیالەوەڕ)؛ هەروەها دەنک و دانەکەی کە زۆرتر بـۆ خـۆراک و تفـاقی ئـاژەڵ بـەکـاردێترێ [*Mucuna deeringiana syn. Stizolobium deeringianum*] ◌ نوعی گیاه

velveteen /ˌvelvəˈtiːn/ *noun*
1 پارچـەی کـەتانی مەخمەڵی (بە مـووەوە کـە شێوەی مەخمەر دەدا) 2 جل‌وبەرگی مەخمووری ◌ 1 پارچەی کتانی 2 لباس‌های مخملی

velvet flower *noun*
جۆرێ گوڵ ◌ تاج‌خروس، زلف‌عروسان

velvet plant *noun*
گیای مەخمەری، ڕووەکی مەخمەڵی ◌ گیاه مخملی

velvet worm *noun*
کرمەمەخمەری: جۆرێکی بێبڕبڕەی گەرمێنان و لاق خـڕوخۆڵ [لـک Onychophorac] ◌ نوعی کرم

Ven. *abbreviation* Venerable (as the title of an archdeacon)

ven(i, o)- *prefix*
پێـشگر: ڕەگ، خـوێن‌هـێن، venepuncture، venography (بنـەڕەت: لـە لاتـین *vena*) ◌ پیشوند: رگ، سیاەرگ

vena = vein

vena cava /ˌviːnə ˈkeɪvə/ *noun, pl.* venae cavae /-niː -viː/
ڕەگەبۆشە، خوێن‌هێنی بۆش (خوێن بۆ دڵ دێنێ، vena caval *adj*. بنەڕەت: لە لاتینەوە بە واتای "خوێن‌هێنی بۆش hollow vein") ◌ ورید اجوف، بزرگ سیاەرگ

venal /ˈviːnl/ *adjective*
بـەرتیل‌خۆر، پوولـەکی، بـە زەبری بـەرتیل، بـە ڕێگای بەرتیلـەوە: *a venal arrangement* ◊ *-nal journalists* ◊ *with the police* (venally *adv*: بەرتیل‌خۆرانە) ◌ رشوەخوار، بە زور رشوە

venality /viːˈnæləti/ *noun*
بەرتیل‌خۆری، پوولەکی‌بوون ◌ رشوەخواری

venation /vɪˈneɪʃ(ə)n/ *noun*
ڕەگازۆیی، تۆڕی ڕەگ، ڕەگبەندان (= سیستمی بڵاوبوونەوەی ڕەگەکان لەسەر گەڵا یان باڵی گیانەوەرێ) ◌ رگبندی

venational *adjective*
سـەربە تـۆڕی ڕەگ، سـەربە ڕەگبەنـدان ◌ وابستە بە رگبندی

Venda /ˈvendə/ *noun, pl.* same or Vendas
1 ئەندامی گەلێ کە لە ترانسڤالی باکووری و باشووری زیمبابوێ دەژین 2 زمانی بانتۆیی ئەو گەلە ◌ وندا

vendace /ˈvendɪs/ *noun*
ماسی‌یەسپی: جۆرێ ماسی سپی خۆراکی، هی گۆماوەکانی باکووری ئەورووپا [*Coregonus albula*] ◌ وندیس

vendee /venˈdiː/ *noun*
کڕیار، مشتەری ◌ خریدار، مشتری

vendetta /venˈdetə/ *noun*
1 قینەبەرایـەتی بنەماڵـەیی، دوژمنایـەتی،

ڕقەبەرایەتی 2 شەڕ، ململانێ، کێشە، (هێرش و)کردەوەی دوژمنکارانە: *She conducted a personal vendetta against me* 1 ۞ کینەجویی خانوادگی 2 ستیزه، اقدامات خصمانه

vendibility /ˈvendəˈbɪlətɪ/ *noun*
لەفرۆشهاتوویی، برەو ۞ قابلیت فروش

vendible /ˈvendəbl/ *adjective*, also vendable
لەفرۆشهاتوو، بەبرەو، دەفرۆشرێ ۞ قابل فروش

vending machine /ˈvendɪŋ məʃiːn/ *noun*
دەزگای فرۆشتنی کۆینی ۞ فروشگاه سکه‌ای

vendition *noun*
فرۆشتن، فرۆتن ۞ عمل فروختن

vendor /ˈvendə(r)/ *noun*, US vender
1 فرۆشیار، فرۆشەر، (ماف) فرۆشیار، (لە لێکدانا) ـفرۆش vending machine 2 ۞ فروشنده، (حقوق) بایع، (در ترکیب) ـفروش

vendue /vɛnˈdjuː/ *noun*
(ئەمریکا) هەراج یان مەزاتی گشتی ۞ مزایده‌ی عمومی

veneer /vəˈnɪə(r), US vəˈnɪr/ *noun*
1 (دارتاشی) ڤینیر، توێژاڵی دارین یان پلاستیکی، رووکێش، ناسکە 2 ڕواڵەت، پەردە، ڕووکەش، ڕواڵەتی درۆ ۞ 1 (نجاری) روکش 2 لفافه

venepuncture /ˈvɛnɪˌpʌŋ(k)tʃə, ˈviːnɪ-/ *noun*, chiefly N. Amer. also venipuncture
کونکردنی ڕەگ بۆ دەرزی‌لێدان یان خوێن‌گیری ۞ ونیانکچر

venerability /ˌvenərəˈbɪlətɪ/ *noun*
بەڕێزبوون، جێی‌ڕێزبوون ۞ قابل احترام بودن

venerable /ˈvenərəbl/ *adjective*
1 بەڕێز، جێی‌ڕێز، ڕێزدار، جێی‌حورمەت، بەرووممەت 2 پیرۆز 3 (لە کلێسەی ئەنگلیکان‌دا) سەرناوێ بۆ archdeacon 4 (لە کلێسەی کاتۆلیک‌دا) سەرناوێ بۆ کەسێ کە سێ قۆناخی سەرەتایی بڕیوە (venerableness *n*) ۞ 1 قابل احترام 2 مقدس 3 و 4 ونربیل

venerably /ˈvenərəbli/ *adverb*
بەڕێزانە، بە ڕێزەوە ۞ به طور قابل احترام

veneration /ˌvenəˈreɪʃn/ *noun*
1 (یەکجار) ڕێزدانان، ڕێزگرتن، حورمەت‌دانان (وەکوو شتێکی پیرۆز دانرێ) 2 پەرستن ۞ 1 حرمت‌گذاری، احترام 2 پرستش

venerator *noun*
ڕێزدانەر، ڕێزلێنەر، ڕێزگر ۞ احترام‌گذارنده

venereal /vəˈnɪərɪəl, US -ˈnɪr-/ *adjective*
1 سەربە نزیکی، سەربە جووت‌بوون، زاوزێیی 2 سەربە venereal disease ۞ 1 مقاربتی، آمیزشی 2 وابسته به venereal disease

venereal disease *noun*
نەخۆشی لە ئەنجامی نزیکییەوە (یان وەکوو syphilis و gonorrhea) نزیکایەتی) ۞ بیماری مقاربتی

venereology /vɪˌnɪərɪˈɒlədʒi/ *noun*, also venerology
ڤینێرۆلۆژی (پسپۆڕیی لە نەخۆشییەکانی نزیکیدا؛ venereological *adj*؛ venereologist *n*) ۞ ونرولوژی

venery[1] /ˈvɛn(ə)ri/ *noun*
(کۆن) نیان، نزیکی، جووت‌بوون، sexual indulgence ۞ جماع

venery[2] /ˈvɛn(ə)ri/ *noun*
(کۆن) 1 ڕاو 2 گیانەوەرێ کە ڕاو دەکرێ، نێچیر ۞ 1 شکار 2 ونری

venesection /ˌvɛnɪˈsɛkʃ(ə)n, ˈvɛnɪ-/ = phlebotomy

Venetian /vəˈniːʃn/ *adjective, noun*
adj سەربە Venice یان خەڵکەکەی، ڤەنیزی، ڤێنیزی *n* خەڵک یان هاووڵاتی ڤێنیز، ڤەنیزی، ڤێنیزی ۞ *adj* وابسته به ونیز *n* اهل ونیز

Venetian blind /vəˌniːʃn ˈblaɪnd/ *noun*
ڤێنیشین بلایند، پەنجێرەی پەرەپەرە یان دەرابەیی (کرکرەیی) (جوولۆک یان میزان‌کراو) ۞ پنجره‌ی کرکره‌ای متحرک

Venetian window *noun*
پەنجێرەی پەرەپەرە یان دەرابەیی (کرکرەیی) (جوولۆک یان میزان‌کراو) ۞ پنجره‌ی کرکره‌ای متحرک

Venezuelan /ˌvɛnɪˈzweɪlən, Spanish beneˈswelan, -θwelan/ *noun, adjective*
n خەڵکی ڤێنیزوێلا یان ڤێنزوێلا، ڤێنزوێلایی *adj* سەربە ڤێنیزوێلا یان ڤێنزوێلا ۞ *n* اهل ونزوئلا *adj* وابسته به ونزوئلا

vengeance /ˈvendʒəns/ *noun*
1 تۆڵە(سەندن)، حەق‌سەندن، حەق‌کردنەوە، تۆڵەکردنەوە، تووڵهەڵدان 2 توندی، گوژم، تەوەژم، توندوتیژی ۞ 1 انتقام 2 شدت

vengeful /ˈvendʒfl/ *adjective*
تۆڵەسێن، حەقەوەسێن، ڕقاوی، بەقین، قین‌هەڵگر، تۆڵەسێنەرانە: *He was not a vengeful man* (vengefully /-fəli/ *adv*: تۆڵەسێنەرانە؛ vengefulness *n*: تۆڵەسێنی، حەقەوەسێنی) ۞ انتقام‌جو، انتقام‌جویانه

venial /ˈviːnɪəl/ *adjective*
شیاوی بەخشین، لە بەخشین دێ، چکۆلە، سووک، هیچ (زۆرتر لە بەرامبەر mortal دا دێ)، forgivable، pardonable، excusable: *venial faults* (veniality /-ˈalɪti/ *n*: لەبەخشین‌هاتوویی، چکۆلەیی، سووکی؛ venially *adv*) ۞ قابل گذشت

venin *noun*
ڤینین، ڤەنین: مەتریالێکی ژاراوی لە ژاری

کۆلەوەبیاب (ئەفعی) ◌ ونین

venireman *noun*

ئەندامی دەستەی سوێندخۆرانی دادگا ◌ عضو هیأت منصفەی دادگاه

venison /ˈvenɪsn, US -zn/ *noun*

گۆشتی ئاسک یان بزنەکێوی ◌ گوشت آهو

Venite /vɪˈnʌɪti, vɪˈniːti, -teɪ/ *noun*

Psalmی 95، وەک سروودی دینی لە ڕێوڕەسمی کریستیانیەتدا ب.ت. لە نوێژی بەیانیدا دەوترێتەوە ◌ ونیت

vennel /ˈvɛn(ə)l/ *noun*

(سکاتلەند) کۆلان، کووچە ◌ کوچە

venology = phlebology

venom /ˈvenəm/ *noun*

1 ژار، ژەهر، کرانتی (وەکوو مار، دووپشک) 2 رق، قین، کین، بێزاری، کینە، دوژمنایەتی (venomed *adj*) ◌ 1 زهر 2 کینە، عداوت

venomous /ˈvenəməs/ *adjective*

1 ژاراوی، ژارین 2 دوژمنانە، رقاوی، ژاراوی، بە رقەوە، تاڵ، رەق، ناخۆش (venomously /ˈvenəməsli/ *adv*: بە رقەوە، دوژمنانە، بە شێوەیەکی تاڵ و ناخۆش؛ venomousness /ˈvenəməsnəs/ *n*: 1 ژاراویبوون، ژارینی 2 تاڵی، ناخۆشی) ◌ 1 سمی، زهردار 2 گزندە

venose /ˈviːnəʊs/ *adjective*

پڕڕەگ، ڕەگاوی، ڕەگڕەگ، دەماراوی ◌ کثیرالعروق

venosity /vɪˈnɒsɪti/ *noun*

پڕڕەگی، ڕەگاویبوون، ڕەگڕەگبوون ◌ کثرت‌العروق

venous /ˈviːnəs/ *adjective*

1 (توێکاری) سەربە خوێنهێنین 2 گەڵاڕەگدار، گەڵای ڕەگڕەگ، دەماراوی، گەڵای ڕەگاوی ◌ 1 وابستە بە سیاهرگ 2 دارای رگبرگ

vent[1] /vent/ *noun*

1 کون، دەلاقە، کەلێن، دەرچە، دەرک، بابوێژ، کولاوکە، کلاوڕۆژنە، باکێش، هەواکێش، کلاوڕۆژنە 2 دەرەتان، دەروو 3 (باڵندە، ماسی و هتد) قن، قنچک، قنگ، کنگ 4 جێی پلیتە 5 (زۆرتر لە فرێزی give vent to) دەربڕین، هەڵڕشتن، ئازادکردن (vented *adj*؛ ventless *adj*) ◌ 1 منفذ، هواکش 2 مفر 3 مقعد، سوراخ کون 4 جای فتیلە 5 ابراز

vent[2] /vent/ *noun*

(جلوبەرگ) درز، داقلیشاوە ◌ (لباس) چاک

ventage /ventɪdʒ/ *noun*

کونی چکۆلانە ◌ سوراخ کوچک

ventail *noun*

بەشی جوولۆکی movable و ژێرەوەی کلاوخودی medieval ◌ ونتایل

venter *noun*

1 (توێکاری، گیانەوەرناسی) سک، زگ، ورگ، belly ،abdomen 2 چاڵ یان بۆشاییەکی زگی یان ورگئاسا bellylike cavity، دەربەرێوییەکی زگئاسا؛ لای ژێرەوەی زگی arthropodی 3 مناڵدان، سکی دایک یان ژن، ژن یان دایک وەک سەرچاوەی فرزەندان 4 بەشی ماسیوی بنەوەی archegoniumی کە لەودا تووەکان گەشە یان پەرە دەسێنن، بنکی ماسیو یان بەنەمیوی سەرەڕەگەزەیی archegonium (بنەڕەت: لە لاتینەوە "سک، مناڵدان") ◌ 1 شکم 2، 3 و 4 ونتر

venthole /ˈventhəʊl/ *noun*

کون ◌ سوراخ

ventiduct /ˈvɛntɪdʌkt/ *noun*

1 ڕێگا یا ڕێڕەوی هەواگۆڕین 2 هەواکێش ◌ 1 مسیر تهویە 2 هواکش

ventifact /ˈvɛntɪfakt/ *noun*

(زەویناسی) باسوو، باوەسوو ◌ ونتیفاکت

ventil /ˈvɛntɪl/ *noun*

1 زمانە (هی ئامێرێکی بایی) 2 هەواکێش، بابوێژ ◌ 1 ونتیل 2 هواکش

ventilation /ˌventɪˈleɪʃn/ *noun*

1 هەواگۆڕی، پالاوتن، هەواگۆڕین، هەواکێشی 2 دەزگای هەواگۆڕی(ن)، هەواکێش ◌ 1 تهویە، تصفیە 2 وسیلەی تهویە

ventilator /ˈventɪleɪtə(r)/ *noun*

هەواکێش، هەواگۆڕ، دەزگای هەواگۆڕی ◌ هواکش، اسباب تهویە

ventral /ˈventrəl/ *adjective*

1 سەربە زگ، زگی، ورگی، سکی 2 پێشەوە ◌ 1 شکمی، بطنی 2 قدامی

ventral fin = pelvic fin

ventricle /ˈventrɪkl/ *noun*

1 زگ، سک، ورگ، سکۆلە، زگۆلەی دڵ یان مێشک 2 بۆشایی (بنەڕەت: لە لاتین، چکۆلێنراوی *venter* "سک") ◌ 1 بطن 2 کاواکی

ventricose /ˈventrɪkəʊs/ *adjective*, also ventricous

باکردوو، ماسیو، سکزل، زگمەشکە ◌ بادکردە، شکم‌گندە

ventricular /-ˈtrɪkjʊlə/ *adjective*

سکۆلەیی، زگۆلەیی: *ventricular fibrillation* ◊ *ventricular pressure* ◊ *myocardium* ◌ وابستە بە بطن

ventriculus *noun*

سکۆلە، زگچە، ورگیلە، بۆشایی digestive، بۆشاییێکی سکی کە کاری هەرساندنە (وەک gizzard یان stomach) ◌ حفرەی داخلی شکم

ventriloquial *adjective*

سەربە ڤێنتریلۆکویزم، سەربە زگبێژی ◌ وابستە

به تکلم بطنی

ventriloquism /ven'trɪləkwɪzəm/ *noun*, also ventriloquy
ڤێنتریلۆکویزم، زگبێژی ⬡ کلام بطنی

ventriloquist /ven'trɪləkwɪst/ *noun*
ڤێنتریلۆکویست، زگبێژ ⬡ متکلم بطنی

venture /'ventʃə(r)/ *noun*
کار و سەودای مەترسیدار یان دووبەختەکی، سەودای قوماری، کار، کاروکاسپی (venturer *n*) ⬡ ریسک، مخاطره، کسب و کار

venture capital *noun*
سەرمایەنانەوە (یان وەبەرهێنان)ی دووبەختەکی یان مەترسیلەسەر ⬡ سرمایەگذاری همراه با ریسک

venture capitalist *noun*
سەرمایەنەرەوەی دووبەختەکی ⬡ سرمایەگذار مخاطرەآمیز

venturesome /'ventʃəsəm, US -tʃərs-/ *adjective*
1 سەرەڕۆ، نەترس، بەجەرگ، بێباک 2 پڕمەترسی، دووبەختەکی: *a venturesome journey* (venturesomely *adv*: سەرەڕۆیانە، نەترسانە؛ venturesomeness *n*) ⬡ 1 ماجراجو، جسور 2 مخاطرەآمیز

venturi /ven'tjʊəri/ *noun, pl.* venturis
خێراییپێوی ڕەوتی شلە، دەزگای پێوانی ڕێژەی ڕەوتی شلە ⬡ ونتوری

venturous /'ventsərəs/ *adjective*
venturesome (venturously *adv*؛ venturousness *n*) ⬡ ماجراجو

venue /'venəu:/ *noun*
1 (کۆنسێرت، پێشبڕکێ و هتد) شوێن یان جێگای سازدان، شوێنی کردن، شوێنی ڕێکخستن 2 شوێنی ڕوودان (ی تاوان)، شوێنی دادگاییکردن ⬡ 1 محل برگزاری 2 محل ارتکاب، حوزەی صلاحیت

venule /'venju:l/ *noun*
(توێکاری) خوێنهێنچە، خوێنهێنۆچکە، خوێنهێنی چکۆلە (venular *adj*)، بنەڕەت: لە لاتین، چکۆلێنراوی *vena* ("vein" *venula*) ⬡ سیاەرگ کوچک

Venus /'vi:nəs/ *noun*, from Latin *Vener-, Venus*
1 ناهید، ناهیە، ڤێنوس، گەلاوێژ؟، ڤێنوس (دووەمین و درەوشاوەترین هەسارە لە کۆمەڵەی خۆری‌دا، تیرەی پشتێنەیی 12,104 کیلۆمیتر (7521 مایل)، مەودای لە خۆرەوە 108.2 میلیۆن کیلۆمیتر (67.2 میلیۆن مایل)، ماوەی سوورانەوەی 224.68 ڕۆژ و هیچ مانگێکی نییە 2 خواژنی خۆشەویستی و جوانی (لە میتۆلۆژی ڕۆمی (یان ئیتالیایی)دا) بروانە Aphrodite) 3 ژنێکی یەکجار جوان 4 (هەروەها figure) پەیکەرۆکەیێکی لە ماهی ivory و زۆرتر بە بەروسنگ، زگ و سمت و پاشەلێکی زۆر زلەوە، هی فەرهەنگ و جاندەکانی Paleolithic پاشین لە سیبرییاوە تا فەرەنسە ⬡ 1 ناهید، زهره 2 ونوس 3 زن بسیار زیبا 4 ونوس

Venusberg *noun*
چیایێکی ناوەندی ئەڵمانیا کە بەپێی داستان و ئەفسانەکانی سەدەکانی نێوەڕاست لە ئەشکەوتەکانی‌دا مەکۆی ڤێنوس بووە ⬡ ونوس‌برگ

Venus flytrap *noun*
(ڕووەکناسی) گیامێشگرە، جۆرێ مێرووی گۆشتخۆری carnivorous ڕووەک [*Dionaea muscipula*] ⬡ علف مگس‌گیر

Venus-hair *noun*, also Venus's-hair
فێرنێکی پەلی سیاوشانی maidenhair خۆش، زۆرتر لەسەر تەختەبەردی تەڕی قەڵی شێن دەبێ [*Adiantum capillus-veneris*] ⬡ ونوسی

Venusian /vɪ'nju:zɪən/ *adjective*
سەربە ناهیە یان ڤێنوس، پێوەندی بە ناهیەوە هەیە ⬡ ونوسی

veracious /və'reɪʃəs/ *adjective*
1 (مرۆڤ) ڕاست، سەرڕاست، ڕاستاڵ، بێدرۆ، ڕاستگۆ، ڕاسگۆ، ڕاستڕۆیشتوو 2 ڕاست، دروست (veraciously *adv*: ڕاستانە، سەرڕاستانە؛ -ousness *n*) ⬡ 1 صادق 2 صحیح

veracity /və'ræsəti/ *noun, pl.* veracities
ڕاستی، دروستی، سەرڕاستی، ڕاستگۆیی، ڕاسگۆیی، ڕاستڕۆیشتوویی، accuracy: *They questioned the veracity of her story* ⬡ صحت، راستی، صداقت، صحت

veranda /və'rændə/ *noun*, also verandah, *pl.* verandas or verandahs
هەیوان، بەرهەیوان، شانشین، دالان، تارمە، سەکۆ، بەرسفک، بەربێلایی، بەرباک (verandaed or verandahed *adj*) ⬡ ایوان، رواق

verapamil *noun*
ڤێراپامیل: گەردەیێکی کریستالی و سپی $C_{27}H_{38}N_2O_4$، ویکهێنەری کانالی کالسیوم، بۆ چارەسەری angina و هێندێ arrhythmia بەکاردێتری ⬡ وراپامیل

veratrine /'verətri:n, US -ɪn/ *noun*
(کیمیا) ڤێراترین: ماک یان مادەیێکی ژاراوی کە لە تێکەڵەیێکی ئالکالۆیدەکان پێکهاتووە و لە دان و دەنکی sabadilla و گیا پێوەندیدارەکان‌دا هەیە ⬡ وراترین

veratum *noun*
hellebore ی سپی ⬡ خربق سفید

verb /v3:b, US v3:rb/ *noun*
(ڕێزمان) کار، کاروشە، کردار، فرمان، لەیکر

(بنەڕەت: لە *verbe* فەرەنسی کۆن یان *verbum*
لاتین "verb ،word") ◯ (دستور زبان) فعل

verbal /'vɜ:bl, US 'vɜ:rbl/ *adjective, noun*
adj 1 زمانی، زارەکی، دەمی، دەڤکی، قسەیی، بێژەکی، بە قسە، وتەیی، گوتەیی، نەنووسراو 2 سەربە کار یان فرمان، کاری، فرمانی، سەربە یا پێکهاتوو لە کار: *a verbal adjective* 3 وشەبەوشە، دەقبەدەق، پیتبەپیت *n* ناوی کار
◯ *adj* 1 کلامی، زبانی، شفاهی 2 فعلی 3 لفظ بە لفظ *n* اسم فعل

verbal auxiliary *noun*, also auxiliary verb
کاری یاریدەدەر، auxiliary verb ◯ فعل کمکی

verbal image *noun*
ئیماژی وتەیی ◯ انگارەی لفظی

verbal information *noun*
زانیاری زمانی یا وتەیی (یا بە قسە)، زانیاری زارەکی ◯ اطلاعات لفظی

verbalism /'vɜ:bəlɪzəm/ *noun*
دەستەوشە، فریز، بێژە، زاڵبوونی وتە بەسەر واتادا، چڕبوونەوە بەسەر شێوە و فۆرمی دەربڕین هەتا ناوەڕۆک ◯ عبارت، غلبەی لفظ بر معنی

verbalist /'vɜ:bəlɪst/ *noun*
وتەناس (= شارەزا لە بەکارهێنان و هەڵبژاردنی وشەکاندا) ◯ وربالیست

verbalization *noun*
1 دەربڕین، بەزمان هێنان 2 درێژدادڕی، زۆربلەیی 3 گۆڕین وشەیێ ب.ت. ناو بۆ کار، کاراندن (verbalizer *n*: درێژدادڕ، زۆربلە) ◯
1 بیان 2 درازگویی 3 تبدیل بە فعل

verbally /'vɜ:bəli, US 'vɜ:rb-/ *adverb*
بە دەم، بە دەمی، بە زمان، بە شێوەیەکی زارەکی: *The company had received complaints both verbally and in writing*
◯ شفاهاً، بە طور شفاهی، بە طور زبانی

verbal noun *noun*, also gerund
ناوی کار (= لە زمانی ئینگلیسی ناوی کار بە خستنەسەری ing بە کۆتایی چاوگەوە دروست دەبێت) ◯ اسم فعل

verbascum /vɜ:'baskəm/ *noun*
(رووەکناسی) رووەکی تیرەیی کە mullein ـەکان دەگرێتەوە، کۆکەم [تۆخم *Verbascum*]
(بنەڕەت: لە لاتینەوە بە واتای "mullein") ◯
گل ماهور

verbatim /vɜ:'beɪtɪm, US vɜ:r'b-/ *adverb, adjective*
وشەبەوشە، دەقبەدەق، موبەموو، خاڵبەخاڵ، یەکەبەیەکە، ورد، word for word ◯ کلمە بە کلمە، دقیق

verbena /vɜ:'bi:nə, US vɜ:r'b-/ *noun*, *pl.* verbenas
مینا، گولەتەوقە، گولی شاپەسند [تۆخم *Verbena*] ◯ گل شاەپسند

verbiage /'vɜ:biɪdʒ, US 'vɜ:rb-/ *noun*
درێژدادڕی ◯ اطناب

verbid = verbal

verbigeration *noun*
پاتەکردنەوەی بەردەوامی دەستەوشەیێکی stereotyped (وەک لە هێندێ شێوەی نەخۆشی دەروونیدا) ◯ وربیجراسیون

verbose /vɜ:'bəʊs, US vɜ:r'boʊs/ *adjective*
دووردرێژ، درێژدادڕانە: *a* ◊ *a verbose reply*
verboseness ،verbosely *adv*) *verbose style*
verbosity /vɜ:'bɒsəti, US vɜ:r'bɑ:s-/ *n*
n: درێژدادڕی، زۆربێژی) ◯ طولانی، مطول

verboten /vɜ:'bəʊt(ə), German fɛɐ'bo:tn/ *adjective*
(لە ئەڵمانییەوە) بەربەند، قەدەغە(کراو)، بەربەندکراو، نارەوا، یاساغ، نەهێڵراو، forbidden ◯ ممنوع، تحریمشده، منعشده

verb phrase *noun*
(ڕێزمان) فرێزی کاری، دەستەی کاری ◯ گروه فعلی

verdancy /'vɜ:dənsɪ, US 'vɜ:rdənsɪ/ *noun*
1 سەوزەڵانی، سەوزیتی، سەوزایی‌بوون 2 کەمئەزموونی، خاوی، نوێبوون، تازەیی ◯ 1 سبزی 2 کمتجربگی، تازگی

verdant /'vɜ:dnt, US 'vɜ:rdnt/ *adjective*
1 سەوز، سەوزەڵان، سەوزایی، سەرسەوز 2 تازە، نوێ، کەمئەزموون، خاو (verdantly *adv*)
◯ 1 سرسبز 2 تازە، بی‌تجربه

verd-antique /ˌvɜ:dan'ti:k/ *noun*
1 زەنگ بە مەفرەغ یان مسی کۆنەوە 2 مەڕمەڕی سەوزی ڕەگڕەگ 3 جۆرێکی سەوزی porphyry ◯ ورد آنتیک

Verdelho /vɔ:'dɛlju:, US -ljəʊ/ *noun*, *pl.* Verdelhos
ڤێردێلیۆ (= ترێی سپی لە بنەڕەتا هی مادیرا (Madeira ◯ وردلیو

verderer /'vɔ:d(ə)rə/ *noun*, also verderor
(بریتانیا) ڤێردێرێر (کاربەدەستی قانوونی یان کەسی بەڕاگەیشتوویی دارستانەکانی پاتشایی) ◯ وردرر

verdict /'vɜ:dɪkt, US 'vɜ:rd-/ *noun*
1 بڕیار، بڕیاری دەستەی سوێندخۆران: *Has The jury* ◊ *the jury reached a verdict? returned a verdict* (= gave a verdict) *of guilty* 2 فرمان، دید، بۆچوون، ڕا، نێرین: *The coroner recorded a verdict of accidental death* ◯ 1 رأی، رأی هیأت منصفه 2 حکم، نظر

verdigris /'vɜ:dɪgri:-gri:s, US 'vɜ:rd-/ *noun*

ژەنگ، ژەنگار، ژەنگاری مس (کاتێ مس لە بەرامبەر هەوادا کاردانەوە پیشان دەدا) ۞ زنگار

verdure /ˈvɜːdjə(r), US ˈvɜːrd-/ *noun*
سەوزی، سەوزەلانی، گژوگیا، سەرسەوزی؛ (*adj* verdured: سەرسەوز، سەوزەلان؛ verdurous /ˈvɜːdjərəs/ *adj*: سەوز، سەسەوز) ۞ سرسبزی

verge[1] /vɜːdʒ, US vɜːrdʒ/ *noun*
1 قەراغی ڕێگای خاکی 2 لێوار، قەراغ، دەم، تەنیشت، پاڵ، کەنار، کەنارە، پەراوێز 3 نزیکی 4 سەرحەد، رادە، سنوور ۞ 1 شانەی خالی جادە 2 لب، لبه، کنارە، حاشیه 3 نزدیکی 4 مرز

verge[2] /vɜːdʒ, US vɜːrdʒ/ *noun*
1 گۆچان، دار، داردەس 2 قەد، میل(ـە، کۆڵەکە) ۞ 1 عصا، چوب 2 میل

verger /ˈvɜːdʒə(r), US ˈvɜːrdʒ-/ *noun*
1 مجێوری کڵێسە 2 گۆچاندار، گۆچانهەڵگر، داربەدەس (لە پێش گەورەقەشەوە وەک نیشانەی ئافیس) ۞ 1 خادم کلیسا 2 عصاکش

Vergilian = Virgilian

verglas /ˈveɪɡlɑː/ *noun*
شووشەسەهۆڵ (بنەڕەت: لە فەرەنسییەوە، لە verre "شووشە" + glas (ئینستا glace) "سەهۆڵ") ۞ ورگلاس

veridical /vɪˈrɪdɪk(ə)l/ *adjective*
ڕاست، ڕاستگۆ، سەرڕاست، بێدرۆ، ڕاستاڵ، truthful، veracious (-ridically /vɪˈrɪdɪkli/ *adv*: ڕاستانە، سەرڕاستانە، بێ درۆ) ۞ راستگو

veridicality *noun*
ڕاستی، سەرڕاستی، بێدرۆیی، ڕاستاڵی، ڕاستگۆیی ۞ راستگویی

verifiable /ˈverɪfaɪəbl/ *adjective*
لەسەلماندنهاتوو، دەسەلمێنرێ، پشتڕاست دەکرێتەوە: *a verifiable fact* (verifiableness *n*؛ verifiably /ˈverɪfaɪəbli/ *adv*: لە سەلماندن هاتووانە، بەشێوەیێ کە بسەلمێنرێ) ۞ قابل اثبات، اثبات‌شدنی

verification /ˌverɪfɪˈkeɪʃn/ *noun*
1 ڕاستی، دروستی، سەلماندن، پشتڕاستکردنەوە، ساغکردنەوە، لێکۆڵینەوە، مۆرکردن، پەسندکردن، لێکۆڵینەوە: *the verification of hypotheses* 2 بەڵگە، شایەت ۞ 1 صحت، اثبات، تحقیق، تأیید، تحقیق 2 دلیل

verification principle *noun*
بنەمای سەلماندن، بنچینەی سەلماندن ۞ اصل اثبات

verifier *noun*
سەلمێنەر، پشتڕاستکەرەوە، ساغکەرەوە ۞ اثبات‌کننده

verily /ˈverɪli/ *adverb*
لە ڕاستیدا، بێ گومان، really، truely ۞ در واقع

verisimilar /ˌverɪˈsɪmələ(r)/ *noun*
لەڕاستچوو، بۆهەبوو، ڕاستئاسا، ڕێتێچوو، لەوانەیە، بۆی هەیە، وێدەچێ ۞ واقعیت‌نما، عین‌نما، محتمل

verisimilitude /ˌverɪsɪˈmɪlɪtjuːd, US -tuːd/ *noun*
لەڕاستچوویی، ڕاستئاسایی، ڕێتێچوون (ڕاستی)، بۆهەبوون، لەوانەبوون، authenticity: *To add verisimilitude, the stage is covered with sand for the desert scenes* ۞ واقعیت‌نمایی، احتمال

verism *noun*
ڤێریزم، ڕاستیگەریی تەواو ۞ واقع‌گرایی محض

verismo /veˈrɪzməʊ/ *noun*
ڕیالیزم لە هونەرەکاندا (ب.ت. گەڕانەوە بۆ ئۆپێرای ئیتالیایی دوایی‌یەکانی سەدەی نۆزدە) ۞ وریسمو

verist *noun*
ڤێریست، ڕاستیگەری تەواو ۞ واقع‌گرای محض

veristic *adjective*
ڤێریستی، سەربە ڕاستیگەریی تەواو، سەربە ڤێریزم ۞ وابسته به واقع‌گرایی محض

veritable /ˈverɪtəbl/ *adjective*
ڕاست، ڕاستەقینە، تەواو، ڕەبەق، حیسابی، بێکەموزیاد، بێدرۆ، بێپێوەنان: *a veritable price explosion* ۞ واقعی، تمام‌عیار، حسابی

veritably /ˈverɪtəbli/ *adverb*
بە شێوەیەکی ڕاستەقینە، تەواو ۞ به طور واقعی

vérité /ˈverɪteɪ, French veʀite/ *noun*
ژانرێ فیلم و تەلەفزیۆن کە پێ لەسەر ناتۆرالیزم و ڕیالیزم دادەگرێ (بنەڕەت: لە فەرەنسییەوە بە واتای "truth") ۞ وریتی

verity /ˈverəti/ *noun, pl.* verities
1 دروستی، ڕاستی (وتە و هتد)، ڕاستەقینە، ڕاستبوون، ڕاستی بنچینەیی 2 (verities) ڕاستی یەکان ۞ 1 درستی، صحت، واقعیت 2 (در جمع) واقعیات

verjuice /ˈvɜːdʒuːs/ *noun*
بەرسیلە، ئاوی بەرسیلە، ئاوقورە، ئاوی هاڵە ۞ آب‌غوره

verkrampte /fɛːˈkramptə/ *adjective*, also verkramp /fɛːˈkramp/
(ئەفریکای باشووری) کۆنەپارێز، کۆنەپەرست، بیرکۆن ۞ محافظه‌کار

verligte /fɛːˈlɪxtə/ *noun*, also verlig
(ئەفریکای باشووری) ڕۆشنبیر، ڕووناکبیر، پێشکەوتنخواز، بیرکراوە ۞ روشن‌فکر، ترقی‌خواه

vermeil = vermilion

vermeology *noun*
کرمناسی، کرمەوانی (vermeologist *n*: کرمناس، کرمەوان) ۞ کرم‌شناسی

vermi- *prefix*
پێشگر: کرم: (بنەڕەت: لە *vermis* ‌*vermiform*
لاتین "worm") ۞ پیشوند: کرم
vermian /'vɜːmɪən/ *adjective*
کرم، کرمئاسا، شێوەکرم ۞ کرمی، کرممانند
vermicelli /ˌvɜːmɪ'tʃeli, US ˌvɜːrm-/ *noun*
هەریشتەباریکە، رستە ۞ رشتەفرنگی
vermicidal /'vɜːmɪsʌɪdl/ *adjective*
کرمکوژ ۞ کرمکش
vermicide /'vɜːmɪsʌɪd/ *noun*
(دەرمانی) کرمکوژ، ماکێکی ژاراوی بۆ کرمان ۞ کرمکش
vermicular /və'mɪkjʊlə/ *adjective*
1 کرمئاسا، کرماسا، لەکرمچوو، شێوەکرم، 2 کرمی، کرمەڕێژ، کرمۆڵ، vermiculate کرمتێداو، کرمخواردوو، کرمزن (بنەڕەت: لە vermiculus لاتین، چکۆلێنراوی vermis "کرم") ۞ 1 کرممانند 2 کرمخوردە
vermiculate /və'mɪkjʊlət/ *adjective*, also vermiculated
کرمئاسا، کرماسا، لەکرمچوو، شێوەکرم ۞ کرممانند
vermiculation *noun*
1 کرمیبوون، کرمەڕێژبوون، کرمۆلی، کرمتێدان 2 جووڵەی کرمی، قۆرتخستن، کرمەجووڵە ۞ 1 کرمخوردگی 2 حرکت دودی
vermiculite /və'mɪkjʊlʌɪt/ *noun*
ڤێرمیکیۆلایت، کرمۆکان: کانێکی زەرد یان قاوەیی ۞ ورمیکولیت
vermiform /'vəməfɔːm/ *adjective*
کرمئاسا، کرماسا، لەکرمچوو، شێوەکرم ۞ کرممانند
vermiform appendix *noun*
(پزشکی) پەلەڕیخۆڵە، ریخۆڵەکوێرە (درێژایی 8 تا 10 cc) ۞ آپاندیس
vermifuge /'vəːmɪfjuːdʒ/ *adjective, noun*
(دەرمانی) کرمکوژ، دەرمانی کرم ۞ کرمکش
vermilion /və'mɪliən, US vər'm-/ *noun*, also vermillion
رەنگی سووری کاڵ، سووری کاڵ یا رۆشن ۞ رنگ قرمز روشن، قرمز روشن
vermin /'vɜːmɪn, US 'vɜːrmɪn/ *noun*
1 ئازار یان ئافاتی گیانەوەری (وەکوو، مشک، جرج، ریوی، کونە و هتد) 2 مێرووی مشەخۆر (ب.ت. ئەسپێ و هتد) 3 لاتولووت، بەرەڵاوهەرەڵا، قەلەوقوتە 4 مرۆی بەزەر یان پیس ۞ 1 آفات جانوری 2 حشرات انگلی 3 اراذل و اوباش 4 آدم موذی
verminosis *noun*
کرمهەڵێنان، تووشبوون بە کرم ۞ ورمینوز، ورمینوسیس
verminous /'vɜːmɪnəs, US 'vɜːrm-/ *adjective*
ئەسپێون، رشکن، رشکاوی، (مرۆ) پیس، گلاو، خوێڕی، چەپەڵ: *verminous garbage* ۞ شپشو، (آدم) کثیف
verminous diseases *noun, pl.*
نەخۆشییە کرمی یان مشەخۆرییەکان ۞ بیماریهای انگلی
vermivorous *adjective*
کرمخۆر ۞ کرمخوار
vermouth /'vɜːməθ, US vər'muːθ/ *noun*
ڤێرموت (جۆری مەی سپی و شیرین بە تامی گیاییەوە)، ڤێرموتخۆری، لیوانی ڤێرموتتیاخواردنەوە ۞ ورموت، گلاس ورموت
vernacular /və'nækjələ(r), US vər'n-/ *adjective, noun*
adj (زمان، زاراوە و هتد) خۆماڵی، ناوچەیی، خۆجێی: *n the vernacular name* زمانی خۆجێیی، خۆجێیی، زمانی دایکی یان خۆماڵی (لە بەرامبەر زمانی فەرمیدا؛ vernacularly *adv*: خۆماڵییانە، بە شێوەیەکی ناوچەیی) ۞ *adj* بومی، محلی *n* زبان بومی یا مادری
vernacular architecture *noun*
سازەوانی خۆماڵی یان ناوچەیی، بیناسازی خۆجێیی ۞ معماری بومی یا محلی
vernacularism *noun*
بەکارهێنانی زمان یان زاراوەی خۆماڵی (خۆجێیی)، وشە یان زاراوەیێکی خۆجێی vernacular ۞ استعمال زبان یا لهجەی بومی
vernacularity *noun*
1 خۆماڵیبوون 2 خۆماڵیتی، خۆجێییتی ۞ 1 بومی بودن 2 حالت محلی
vernacular language *noun*
زمانی خۆماڵی یا ناوچەیی ۞ زبان بومی یا محلی
vernal /'vɜːnl, US 'vɜːrnl/ *adjective*
بەهاری، بەهارە، سەربە یا لە بەهاردا، لە بەهاردا روودەدا؛ تازە و نەو وەک بەهار: *vernal sunshine* (vernally *adv*) ۞ بهاری، ربیعی
vernal breeze *noun*
شنەی بەهاری، سروەی بەهاری ۞ نسیم بهاری
vernal equinox *noun*
(ئەستێرەوانی) رۆژگەڕانەوەی بەهاری، بەرامبەران یان بەرامبەربوونەوەی بەهاری ۞ اعتدال بهاری
vernal flowers *noun, pl.*
گوڵە بەهارییەکان، گوڵانی بەهاری ۞ گلهای بهاری
vernalization *noun*
بەهاراندن، بەهاریکردن ۞ ورنالیزاسیون
vernation /vəː'neɪʃ(ə)n/ *noun*
ڕێکخستنی گەڵاکان لە گۆپکەدا، ڕێکخستنی گۆپکەیی ۞ ورناسیون
vernicle /'vɔːnɪk(ə)l/ *noun*

پارچە، پەڕۆ یان کوتاڵێ کە وێنەی ڕوخساری کریست (مەسیح)ی لەسەر بێ (دەڵێن ژنێ بە ناوی ڤێرنیکا ئەو پەڕۆیەی داوە بە مەسیح کاتێ دەیانبردە بەر خاچ، تا ئارەقی دەموچاوی پێ بسڕێ و بەو شێوەیە شەقڵی ڕوخساری کەوتۆتەسەر ئەو پەڕۆیە) ◌ ورنیکل

vernier /ˈvɜːnɪə/ *noun*

ڤێرنیە (دەزگایێ بۆ پێوان زۆر ورد) ◌ ورنیه

vernier caliper *noun,* also vernier micrometre

پرگار یان تیرەپێوی ڤێرنیە (بە چەندین بەشی پلەپلەوە) ◌ پرگار ورنیه

vernier engine *noun*

بزوێنەی ڤێرنیە (رادەرێ لەسەر کەشتی ئاسمانی) ◌ موتور ورنیه

vernissage /ˌvɛːnɪˈsɑːʒ/ *noun, pl.* pronounced same

(فەرەنسی) چاولێکردنی تایبەتی وێنە (کێشراوە)کان بەرلە کردنەوەی پیشانگای گشتی ◌ ورنیساژ

veronal /ˈvɛrən(ə)l/ = barbitone

veronica /vəˈrɑːnɪkə/ *noun*

1 (ڕووەکناسی) گیاتیراوێ [توخم *Veronica*: زۆر جۆرن، speedwell ـەکان دەگرێتەوە] 2 = vernicle ◌ سیزاب

verruca /vəˈruːkə/ *noun, pl.* verrucae /-kiː, -siː/ or verrucas

(پزشکی) بالووکە، گەنمە، مێخەکە (لە لاتینەوە) ◌ زگیل

verrucose /ˈvɛrʊkəʊz, US vəˈruː-/ *adjective*

بالووکەدار، بالووکاوی، مێخەکاوی، گەنمەدار ◌ زگیل‌دار

verrucous /ˈvɛrʊkəs, US vəˈruː-/ *adjective*

بالووکەدار، بالووکاوی، بالووکەدەرکردوو، گەنمەدار ◌ زگیل‌دار

versal /ˈvɜːs(ə)l/ *noun*

سەرپیتی نەخشێنراو ◌ ورسال

versant /ˈvɜːs(ə)nt/ *noun*

1 داوێن، بنار، قەد، قەرتاڵ، بەروار 2 تەلان، لاپێ، لێژایی (گشتی ناوچەیێ) ◌ 1 دامنه 2 شیب

versatile /ˈvɜːsətaɪl, US ˈvɜːrsətl/ *adjective*

1 هەمەکارە، هەزارپیشە: *He's a versatile actor who has played a wide variety of parts* 2 چەندکارە، فرەکارە، زۆرکارە، لە زۆر بواردا بەکارهێنراو: *Eggs are easy to cook and are an extremely versatile food* 3 بگۆڕ، ناجێگیر، گۆڕانخواز، حولحولی، وازیوازی، ڕارا، تاوتاو 4 گەڕۆک، وەرسوور، خولاوە، سووڕۆک ◌ 1 همه‌فن‌حریف 2 چندکاربردی 3 متغیر، دمدمی 4 گردنده

versatility /ˌvɜːsəˈtɪləti, US ˌvɜːrs-/ *noun*

1 هەمەکارەیی، هەزارپیشەیی 2 چەندکارەیی، زۆرکارەیی، لە زۆر بواردا بەکارهێنراوی 3 بگۆڕی، ناجێگیری، گۆڕانخوازی 4 گەڕۆکی، وەرسووری، خولاوەیی، سووڕۆکی ◌ 1 همه‌فن‌حریفی 2 چندمنظورگی 3 تغییرپذیری 4 گردندگی

vers de société *noun*

هەڵبەستی سووکی توانجاوی ironic light (یان گاڵتەجارانە؛ بنەڕەت: لە فەرەنسی بە واتای "society verse") ◌ اشعار سبک و طعنه‌آمیز

verse /vɜːs, US vɜːrs/ *noun*

1 هۆنە، هۆنراوە، هەڵبەست 2 کۆپلە، پارچەهەڵبەست 3 مالک، نیوەدێڕ، خشتە، لادێڕ، دێڕەهەڵبەست، دێڕ 4 ئایەت، ئایە، بەند 5 = versicle ◌ 1 نظم، شعر 2 قطعه 3 مصرع، بیت 4 آیه

versed /vɜːst, US vɜːrst/ *adjective*

بەئەزموون، خاراو، شارەزا، لێهاتوو، لێزان: *He was well versed in employment law* ◌ باتجربه، زبردست، ماهر

versed sine *noun*

1 (بیناسازی) بەرزایی کەوانە یان تاقی پردێ 2 (بیرکاری) یەک لە دەرکردەی cosine، یەک لە کۆزین دەرکرێ (هی گۆشەیێکی دیاریکراو) ◌ 1 ارتفاع قوس پلی 1 یک منهای کوسینوس

versicle /ˈvɜːsɪk(ə)l/ *noun*

کورتەهەڵبەست، کورتەڕستە، دێڕ، بەند ◌ جمله‌ی کوتاه، شعر کوتاه

versicoloured /ˈvɜːsɪˌkʌləd/ *adjective,* US versicolored

ڕەنگاوڕەنگ، چەندڕەنگە ◌ چندرنگه

versification /ˌvɜːsɪfɪˈkeɪʃn, US ˌvɜːrs-/ *noun*

1 هونەری ڕێکخستنی شیعر یان هەڵبەست، هونەری هۆنەری یان هەڵبەستوانی 2 عەرووز، کێش، میتر metre 3 هۆنینەوە (*n* versifier: هۆنەر، هەڵبەستدانەر، شاعیر، بەخشانهەڵبەست) ◌ 1 فن شاعری 2 عروض، وزن 3 تبدیل به نظم

version /ˈvɜːʃn, -ʒn, US ˈvɜːrʒn/ *noun*

1 گێڕانەوە، باسکردن، گلیکردن، کاتکردن، لێکدانەوە، شیکردنەوە 2 وەرگێڕان (ب.ت. کتێبی پیرۆز)، کتێبێ کە وەرگێردراوی کتێبێکی ترە 3 دەق، دانە، ڤێرژن، ڕوونووس: *the film version of 'War and Peace'* ◊ *the latest version of the software package* 4 شێوە، جۆر، چەشن، ئاوا، ڕەنگ 5 لارکەوتن یان لادانی منداڵدان، وەرسووڕانی منداڵدان 6 لاری،

خواری ◯ 1 روایت، نقل، شرح، تفسیر 2 ترجمە، نسخەی ترجمەشدە 3 متن، نسخە 4 شکل، گونە، نوع 5 انحراف رحم 6 کجی

versional *adjective*
سەربە وەرگێران، پێوەندی بە وەرگێرانەوە هەیە ◯ ترجمەای

vers libre /vɛː ˈliːbr(ə), French vɛʀ libʀ/ = free verse

verso /ˈvɜːsəʊ, US ˈvɜːrsoʊ/ *noun, pl.* versos
1 لاپەڕی لای چەپ، لاپەڕەی دەستی چەپ، پشتپەڕ، پشتی پەڕ 2 پشتەوەی کۆین یان وێنە ◯ 1 صفحەی زوج، پشت صفحە 2 پشت سکە یا نقاشی یا عکس

verst /vəːst/ *noun*
(ڕووسی) ڤێرست (یەکەی درێژایی ڕووسی نزیک بە 3500 پێ یان 0.66 مایل یان 1.1 کیلۆمیتر، لە *versta* ڕووسی) ◯ ورست

versus /ˈvɜːsəs, US ˈvɜːrsəs/ *preposition*
(لاتین) لە بەرامبەر، بەرامبەر بە، دژ بە، بە دژی: *in the case of the State -us Ford* ◊ *It is France -rsus Brazil in the final* ◯ در مقابل

vert /vəːt/ *noun*
ڕەنگی سەوز (بنەڕەت: لە لاتین *viridis* "سەوز") ◯ رنگ سبز

vertebra /ˈvɜːtɪbrə, US ˈvɜːrt-/ *noun, pl.* vertebrae /-breɪ, US -briː/
بڕبڕە، بەند، مۆرە، مۆغەرە، بڕ(بڕە)، بڕگە، مازە (بنەڕەت: لە لاتین، لە *vertere* "چەرخان، وەرسووڕان، خولانەوە، سووڕانەوە") ◯ فقرە، مهرە

vertebral /ˈvɜːtəbrəl, US ˈvɜːrt-/ *adjective*
بڕبڕەیی، مۆغەرەدار، بڕبڕەدار، سەربە تیرەگەی پشت: *a vertebral fracture* ◯ فقراتی، مهرەدار

vertebral canal = spinal canal

vertebral column *noun*
بڕبڕەی پشت، تیرەگە یان مۆغەرەی پشت، مازە ◯ ستون فقرات

Vertebrata *noun, pl.*
بڕبڕەداران، بڕبڕەوەران ◯ مهرەداران

vertebrate /ˈvɜːtɪbrət, US ˈvɜːrt-/ *noun, adjective*
n گیانەوەری بڕبڕەدار، گیانەوەرانی کۆمەڵێکی پەربلاو (ژێرلق Vertebrata)، بریتین لە گوانداران، باڵندەکان، خشۆکەکان، وشکاوەکی یان دووژینان amphibian و ماسییەکان (بڕوانە invertebrate) *adj* سەربە بڕبڕەداران ◯ *n* جانور مهرەدار *adj* وابستە بە مهرەداران

vertebrates *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) بڕبڕەداران ◯ مهرەداران

vertebration /ˌvɜːtəˈbreɪʃən/ *noun*
1 پێکهاتنی بڕبڕە، مازەسازە 2 یەکگرتن، یەکگرتوویی، هەڤگرتوویی، هەڤگرتن ◯ 1 تشکیل فقرات 2 همبستگی

vertex /ˈvɜːteks, US ˈvɜːrt-/ *noun, pl.* vertices /-tɪsiːz/ or vertexes
1 (ئەندازە) سەر 2 تەوق، نووک، لوتکە، ترۆپک، دوند، پۆپە، بانک 3 تەپڵی سەر، تەوقەسەر ◯ 1 (هندسە) رأس 2 قلە، چکاد، تارک 3 فرق سر

vertical /ˈvɜːtɪkl, US ˈvɜːrt-/ *adjective, noun*
1 *adj* ستوونی، ئەستوونی، تانی، ڕاست: *The cliff was almost vertical* ◊ *the vertical axis of the graph* 2 هێڵی ئەستوونی، ڕاست 3 (تۆپکاری) سەربە تەوقەسەر *n* 1 هێڵ یان ئاستی ئەستوونی 2 پێکهاتەی ڕاست (verticality /ˌvɜːtɪˈkæləti/ *n*: ئەستوونێتی، تانێتی، ستوونیبوون؛ vertically /-kli/ *adv*: بە شێوەیەکی ئەستوونی، ئەستوونییانە، بە شێوەیێکی تانی: *The cliffs rose up vertically* *(out of the water)* ◯ 1 *adj* قائم، عمودی 2 خط قائم 3 وابستە بە فرق سر *n* 1 خط یا سطح عمودی 2 ساختار عمودی یا قائم

vertical angles *noun, pl.*
گۆشە ئەستوونی یان تانییەکان ◯ زوایای قائم یا عمودی

vertical axis *noun*
تەوەری ئەستوونی یا تانی ◯ محور قائم یا عمودی

vertical circle *noun*
(ئەستێرەوانی) بازنەی ئەستوونی ◯ دایرەی قائم

vertical expansion *noun*
کشانی ئەستوونی ◯ تمدد عمودی

vertical line *noun*
هێڵی ئەستوونی یان تانی ◯ خط عمودی

vertical stabilizer *noun*
(ئەمریکا) باڵ یان پەڕەی کلکی فڕۆکە ◯ بال دم هواپیما

verticillate *adjective*
هەڵپێچراو، ئالقەیی، چەتری ◯ حلقەشدە

verticillation *noun*
ڕێکخرانی هەڵپێچراوی یان ئالقەیی ◯ آرایش حلقوی

verticillium /ˌvɜːtɪˈsɪlɪəm/ *noun*
ئەو ئازار و کەڕوو یان قارچکانەی کە دەبنەهۆی سیس‌بوونی ڕووەک، سیسکە [توخم *Verticillium*] ◯ ورتیسیلیوم

vertiginous /vɜːˈtɪdʒɪnəs, US vɜːrˈt-/ *adjective*
1 سەرگێژکەر، سەرەگێژەهێنەر، گێژکەر، سەرلەگێژەوەهێنەر 2 سووڕاوە، خولاوە، وەرسووڕ، وەرگەڕ (vertiginously /vɜːˈtɪdʒɪnəsli, US vɜːrˈt-/ *adv*: گێژکەرانە، سەرلەگێژەوەهێنەرانە) ◯ 1 سرگیجەآور 2 دورانی

vertigo /'vɜːtɪɡəʊ/ *noun, pl.* vertigoes
سەرەگێژە، سەرەسوورە، سەرەخولێ ◌ سرگیجه
vertu = virtu
vervain = verbena
verve /vɜːv, US vɜːrv/ *noun*
تین، گوڕ، تاو، پەرۆش، تاسە، تامەزرۆیی ◌ شور، اشتیاق، حرارت
vervet monkey /'vɜːvɪt/ *noun,* also vervet or green monkey
مەیموونەسەوزە: جۆرێکی ئاسایی ئەفریکایی ڕووڕەش [*Cercopithecus aethiops syn.* [*Chloroebus aethiops* ◌ وروت مانکی
very /'veri/ *adverb, adjective* (verier, veriest)
adv 1 یەکجار، زۆر، خەیلێ، هەتا بڵێی، گەلێ، ئەوندە(ش، لە ڕستەی نەرێنیدا)تا بڵێی، ◊ *I'm very very grateful* :exceedingly 2 *Very few people know that* ◊ *Very hot* بە تەواوەتی، تەواو *adj* 1 هەمان، هەر ئەو، دەقاودەق، دروست ئەو، خۆی، خودی خۆی، بێ کەموزیاد (لەگەڵ this یان that یان the)، *Those were her* :precise ،exact ،selfsame *Mario said the very same* ◊ *very words the very* ◊ *the very man I saw* ◊ *thing It happens at the very* ◊ *heart of the city* تەنانەت، تەنانەت 2 *beginning of the book* ئەویش، یش: 3 *the very house shook* (کۆن) ڕاستەقینە، ڕاست، واقعی ،real ،actual *The -ry thought* :bare ،mere = 4 genuine *the very* ◊ *of drink made him feel sick* :utter ،absolute 5 *thought terrified him* :sheer ،unqualified *:the veriest fool alive* *the very shame of it* ◌ *adv* 1 خیلی، بسیار، بە شدت، حسابی 2 کاملاً، واقعاً *adj* 1 همان، درست همان، عیناً همان 2 حتی، هم 3 واقعی
very-low density lipoprotein = VLDL
very high frequency *noun, abbreviation* VHF
لەرەی زۆر بەرز یان باڵا، ڤی ئەیچ ئێف (شەپۆل یان لەرەی رادیۆیی نێوان 30 تا 300 مێگاهێرتز، دەنگێکی زۆر باش بەرهەم دێنێ) ◌ وی‌اچ‌اف
Very light /'veri laɪt/ *noun*
(گوڵلە) ڕۆشنە (ئاماژە یان سیگناڵێکی pyrotechnic؛ لە ناوی ئەفسەری هێزی دەریایی ئەمریکایی *Very* .Edward W) ◌ منور
very low frequency *noun,* abbreviation: VLF
لەرەی زۆر نزم (10 تا 30 کیلۆهێرتز kilohertz) ◌ بسیار کم‌بسامد
very pistol *noun*
دەمانچەی ڤێری (بۆ تەقاندنی ڕۆشنە) ◌ هفت‌تیر وری

Very Reverend *noun, adjective*
(سەرناوێ لە کلێسەی ئەنگلیکان) جەنابی قەشە ◌ جناب اجل
Vesak /'vesak/ *noun,* also Wesak or Visakha
گرنگ‌ترین فێستیڤاڵی بودیستی، بە بۆنەی یادکردنەوەی بوون birth، ڕۆشنگەری enlightenment و مەرگی بودا Buddha (بنەڕەت: لە *vesak* سینهالیایی Sinhalese بە ڕێگای پالی لە *vaiśākha* سانسکریت، ئاماژە بە مانگی April–May) ◌ وساک
vesica /vɪ'saɪkə/ *noun, pl.* vesicae
1 مێزەڵدان، تیزانگ، مولدان 2 تورەکە، کیسە ◌ 1 مثانە 2 کیسه
vesical /'vesɪk(ə)l, US 'viː-/ *adjective*
1 مێزەڵدانی، تیزانگی: *vesical burning* 2 تورەکەیی، کیسەیی ◌ 1 مثانەای 2 کیسەای
vesicant /'vesɪkənt, US 'viː-/ *adjective, noun,* also vesicatory
adj هەڵتۆقێنەر، هەڵزلەپێنەر، بلۆق پێ(دەر)کەر *n* هۆکاری هەڵتۆقێنەر ◌ *adj* تاول‌آور *n* عامل تاول‌آور
vesica piscis /ˌvesɪkə 'pɪskɪs, 'viː-/ *noun, pl.* vesicae /'vesɪkiː, 'viː-/
بادەمە، خەرمانەی بادەمی (= خەرمانەیێکی پیرۆز کە بە دەوری لەشی سەیتەکانی کریستانیەت، ب.ت. کریست یان مریەمە لە هونەری سەدەکانی نێوەڕاستدا دادەنرێ؛ بنەڕەت: لاتین بە واتای "مێزەڵدانی ماسی "fish's bladder) ◌ ماندورلا
vesication *noun*
پێکهاتنی تۆقڵە یان بلۆق، تۆقڵەکردن (*vesicatory adj*) ◌ تشکیل تاول
vesicle /'vesɪkl/ *noun*
1 تۆقڵە، بلق، پۆرگ، بلۆق، گوزاوڵە 2 (زیندەناسی و توێکاری) توورەکە، کیسە، چیکڵدانە 3 کون یان بۆشایی بەردی گڕکانی، بلۆقە (بە تۆقڵەی گاز وای لێدێ) ◌ 1 تاول 2 کیسه 3 وسیکل
vesicular *adjective*
توورەکەیی، چیکڵدانەیی، تۆقڵەیی، پۆرگی، بلۆقی، بلۆقەیی: *vesicular lava* (*vesicularity n*) ◌ کیسەای، تاول‌مانند
vesicular stomatitis *noun*
جۆرێ نەخۆشی ڤایرۆسی ئاستەم ب.ت. لە چەندین ئاژەڵی ماڵییەوە (وەک مانگا، ئەسپ و...) کە شێوەی نەخۆشی تەبەق دەدا foot-and-mouth disease، بەهۆی rhabdoviruses وە (توخم *Vesiculovirus*) تووش دەبێ، جاروبار مرۆڤیش دەیگرێ ◌ استوماتیتیس وسیکولار
vesiculate *adjective*

پۆرگن، تۆقلەدار، پڕتۆقلە، تۆقلاوی، بلقاوی ۞ تاولدار، کیسەای

vesiculation *noun*
1 پێکهاتنی بۆرگ یان تۆقلە 2 پێکهاتنی توورەکە، سازبوونی کیسە ۞ 1 تشکیل تاول 2 تشکیل کیسە

vesper /ˈvespə(r)/ *noun*
1 نوێژی شێوان 2 (کۆن) درەنگان، تەنگی ئێواری (بنەڕەت: لە لاتین *vesper* "evening (star)") ۞ 1 نماز شامگاه 2 شامگاه

vesperal *adjective*
لە شێواندا، درەنگانی: *a vesperal breeze* ۞ شامگاهی

vespers /ˈvespəz, US -pərz/ *noun, pl.*
1 خواپەرستی شێوان، نوێژ و تاعەتی شێوان (یا درەنگان) 2 ڕێوڕەسمی دوعا و نزای شێوان ۞ 1 عبادت شامگاهی 2 مراسم دعای شامگاهی

vespertilonid /ˌvɛspətılıˈɒnıd/ *noun*
(گیانەوەرناسی) شەمشەکوێرەی تیرەیێکی بەربلاو (Vespertilionidae) کە زۆربەی شەمشەکوێرە مێرووخۆرەکانی ناوچە مامناوەندەکانی باکووری دەگرێتەوە ۞ وسپرتیلونید

vespertinal *adjective*
لە شێواندا، درەنگانی ۞ شامگاهی

vespertine /ˈvɛspətʌın, US -tın/ *adjective*
1 لە شێواندا، درەنگانی، ئێواران: *vespertine shadows* 2 (گیانەوەرناسی) شەوفڕ، ئێوارەفڕ 3 (رووەکناسی) شەودەمەترەک، ئێوارەترەک، شەوترەک ۞ 1 شامگاهی 2 و 3 ویپرتین

vespiary /ˈvespıərı/ *noun, pl.* vespiaries
شارەهەنگەزاڵە، هێلانەهەنگەزاڵە ۞ لانەی زنبور

vespid *noun, adjective*
n هەنگەزاڵە، زەرگەتە، زەردەزیرە، زەردەواڵە، خێزان (Vespidae) *adj* هەنگەزاڵەیی ۞ *n* زنبور *adj* زنبوری

vespine *adjective*
هەنگەزاڵەیی، سەربە یان هاوشێوەی هەنگەزاڵەکان ۞ زنبوری

vessel /ˈvesl/ *noun*
1 کەشتی، گەمی (ب.ت. گەورە): *ocean-going vessels* 2 قاپ، ئامان، ئاوان، دەفر: *a Bronze Age drinking vessel* 3 (توێکاری) رەگ، دەمار 4 (رووەکناسی) ئاوخۆرە، ئاونێرۆک، ئاوکێش (بنەڕەت: لە *vessel(e)* فەرەنسی ئانگلۆنۆرمان، لە *late Latin vascellum*، چکۆلێنراوی *vas* "vessel ,vase") ۞ 1 کشتی 2 ظرف 3 رگ 4 آوند

vest /vest/ *noun*
1 ژێرکراس، بنکراس 2 کراسێکی وا کە بۆ مەبەستێکی تایبەتی لەبەر دەکرێ (یان دەپۆشرێ) 3 = waistcoat یان ژاکێتی بێقۆڵ ۞ 1 sleeveless زیرپیراهنی 2 وست

Vesta /ˈvestə/ *noun*, Latin *Vesta*
1 ڤێستا (خواژنی خێزان یان کوانوو، لە میتۆلۆژی رۆمیدا، بڕوانە Hestia) 2 (vesta) شەمچەی مێوی یان داری کورت ۞ وستا

vestal /ˈvestl/ = vestal virgin

vestal /ˈvestl/ *adjective, noun*
adj 1 سەربە Vesta 2 (وێژەیی) داوێنپاک، بەناموووس، پاک، chaste *n* 1 ژنی داوێنپاک، ب.ت. رەبەنی vestal virgine = 2 ۞ *adj* 1 وابستە بە وستا 2 عفیف *n* 1 زن عفیف 2 راهبەی معبد وستا

vestal virgin /ˌvestl ˈvɜːdʒın/ *noun*
1 ژنەرەبەن (کەنیشک)ی پەرستگەی ڤێستا 2 (خوازە) ژنی داوێنپاک، chaste woman ۞ 1 راهبەی معبد وستا 2 زن عفیف

vested *adjective*
1 جێگیر، داکوتراو، چەقبەستوو 2 بێمەرج، بێئەملاوئەولا 3 پێدراو، پێسپێردراو (بە)، راگوێزراو (بە) 4 لەبەرکردوو: *a vested suit* ۞ 1 مستقر 2 بلاشرط 3 واگذارشده 4 ملبس

vested interest *noun*
1 بەرژەوەندی، قازانج، خێروبێر 2 بەرژەوەندی تاکەکەسی (یان دیاریکراو) ۞ 1 منفعت 2 منفعت شخصی (یا مقرره)

vested interests *noun, pl.*
1 بەرژەوەندی(یەکان)، کۆمەڵی خاوەن بەرژەوەندی 2 بەرژەوەندییە دیاریکراوەکان ۞ 1 منافع، صاحبان منافع 2 منافع مقرره

vestee = waistcoat

vestiary /ˈvɛstıərı/ *noun* (*pl.* vestiaries), *adjective*
n 1 ژوور یان دیوی جلوبەرگ (لە دەیردا) 2 *adj* سەربە جلوبەرگ clothing ,raiment ۞ *n* اتاق لباسها *adj* وابستە بە لباس

vestibular /vesˈtıbjələ(r)/ *adjective*
سەربە دالانە: *the vestibular system of the inner ear* ۞ دهلیزی

vestibular apparatus *noun*
دەزگای دالانەیی: ئەو پێکهاتە توێکارییانەی پێوەندیدار بە بەشی دالانەیی هەشت دەمار یان نێرفی مێشکی ۞ دستگاه دهلیزی

vestibular nerve *noun*
دەماری دالانەیی ۞ عصب دهلیزی

vestibulate /vesˈtıbjuːlət/ *adjective*, also vestibulated
دالاندار، دالاندالان ۞ دهلیزدار

vestibule /ˈvestıbjuːl/ *noun*
1 دالان، دارەپێچان، ڕێڕەو، کەوشکەن 2 (ڕێگای ئاسن) دەروازە (ژوورگە)ی سەرگیراو (مێچدار) 3 (توێکاری) دالانە: دالانەی گوێی

نێــوەوە، کــونێکی چــاڵ یــان بۆشــایی‌ێکــی
چکۆلانەی ئێسکی کە بەشێ لە گوێ پێکدێنێ،
بۆشــایی نــاوەنــدی پێچــەڵانی labyrinth
ئێسکی‌یەکانی گوێی نێوەوە؛ بەشەکانی سکۆڵەی
ventricle چەپ لەژێر کونی ئائۆرتی aortic
orifice؛ بۆشـایی نێـوان لێـوە چکۆڵـەکـان (ی
شــەرمــی ژن) labia minora کــە کــونی
میزەڕۆیەکانی urethra تیایە؛ بەشێ لە بۆشایی
دەم لــە دەرەوەی ددان و پــووک (ئامــاژە بــە
چۆلایی یان بۆشـایی پێشەوەی ژوورگـە یـان
دالانی سەرەکی دەزگا و بینای رۆمی یان یۆنانی
دەکا؛ بنەڕەت: لە فەرەنسی یان لە *vestibulum*
لاتینـەوە بـە واتـای "forecourt") ✿ 1 دهلیـز،
راهرو 2 مدخل مـسقوف 3 دهلیز

vestibule school *noun*

خوێندنگای پیشەیی (بۆ راهێنانی کارکەر یان
کرێکـارانی نـوێ لـە کۆمـەڵـە لێهـاتوویی و
شارەزایی‌یێکی تایبەتی‌دا) ✿ مدرسەی حرفەای

vestibulocochlear nerve
/vɛˌstɪbjʊləʊˈkɒklɪə/ *noun*

(توێکاری) دەماری دالانە پێچ‌پێچۆکەیی (لە
کۆدا: جووتـە دەمـاری کـەڕاکـەیـی cranial
nerves کـە پاڵـنەرەکـان لـە گوێکانـەوە بـەرەو
مێشک رادەگوێزن) ✿ عصب دهلیزی حلزونی

vestige /ˈvestɪdʒ/ *noun*

1 شـوێن، نیـشانە، شـوێنەوار، جێپـێ، جـی‌پـا،
شـوێن‌پـێ، پاشمـاوە، ئاسـەوار، رەگـە، شـەقڵ،
مۆرک: *the last vestiges of the old colonial*
regime 2 (vestiges) شـــــــــوێنەوارەکان،
پاشماوەکان 3 کەم‌ترین رادە یان بڕ: *There's*
◊ *not a vestige of truth in the rumour*
His report offered not a vestige of comfort
4 (زیندەناسـی) بـەش یـان ئەنـدامی پاشمـاوە
(بنـەڕەت: لـە فـەرەنـسە، لـە *vestigium* لاتـین
"footprint") ✿ 1 رد، اثـر 2 (در جمـع) بقایـا 3
کم‌ترین مقدار 4 قسمت یا عضو باقی‌ماندە

vestigial /veˈstɪdʒiəl/ *adjective*

1 پاشمـاوە(یـی)، جێمـاوە(یـی)، کوێرەوەبـوو:
It ◊ *vestigial traces of an earlier culture*
is often possible to see the vestigial
2 *remains of rear limbs on some snakes*
(زیندەناسی، سەربە ئەندام یان بەشێکی لەش)
پووکـاو، وشـکبـوو، کـوێرەوەبـوو، داوەشـاو،
degenerate، rudimentary یـان atrophied،
ئەندام یان شانەیێ کە هێشتا زیندووە بەڵام
ئـەرک و کـارکرد(نی) خـۆی لـە دەسـت داوە
(vestigially /veˈstɪdʒiəli/ *adv*: بە شێوەیەکی
پاشماوە، جێماوانە، پاشماوانە) ✿ 1 باقی‌ماندە 2
وستیجیال، تحلیل‌رفتە، اکارکی

vestimentary /ˌvɛstɪˈmɛnt(ə)ri/ *adjective*

(فـەرمـی) سـەربە بـالاپۆش یـان جـل‌وبـەرگ ✿
وابستە بە ردا یا لباس

vestiture /ˈvɛstɪtjə, US -tʃə/ *noun*

1 (کـۆن) 2 clothing بــەرگ (وەک مــوو یــا
پوولەکە) ✿ 1 لباس 2 پوشش

vestment /ˈvestmənt/ *noun*

جبە، بالاپۆش، عەبا، جلی فەرمی قەشـە ✿ ردا،
لباس رسمی کشیش

vest-pocket *adjective*

گیرفـانی، یــەکجار چکۆلــە: *a vest-pocket*
dictionary ✿ جیبی، بسیار کوچک

vestry /ˈvestri/ *noun, pl.* vestries

1 (کلێسـە) دیوی خۆگۆڕین، جل‌کەن 2 کۆڕ یان
ئەنجومەنی کلێسـە، ژووری کۆبوونەوەی کلێسـە
✿ 1 لباس‌کن 2 مجلس کلیسـا

vestryman *noun, pl.* vestrymen

ئەندامی ئەنجومەنی کلێسـە ✿ عضو مجلس کلیسا

vesture /vestsə(r)/ *noun*

1 (کۆن) بەرگ، جل‌وبەرگ، کنج، clothing،
2 (مــاف) بـــەروبووی زەوی (وەک garments
گژوگیا، بێجگەلە دار) ✿ 1 جامە، پوشش 2 وستور

vesuvianite *noun*, also idocrase

جۆرێ کانی شووشـەیی قاوەیی بەرەو سەوز،
پێکهـاتوو لـە سـیلیکاتی ئالۆمینیۆم و کالـسیۆمی
ئـاودار و ئاسـن و مـەنیزیـۆم (لـە بنـەڕەتـا لـە
هــەویــرەی lava کێــوی ڤــێزوو Vesuvius
دۆزراوەتەوە) ✿ وزوویانیت

Vesuvian /vəˈsuːvɪən/ *noun*

جۆرێ شەمچە (جاران بۆ داگیرساندنی جگـەرە؛
لـە کێـوی ڤـێزوو یـان ڤێـسوڤیوس Vesuvius،
گڕکانێکی چالاک لە باشووری رۆژاوای ئیتالیا،
نزیک ناپل Naples، تەقینەوەکەی بووە هۆی
وێرانبوونی شارە کۆنەکانی پۆمپەی Pompeii و
هێرکولانیـۆم Herculaneum لــە ساڵــی 79
پاش‌زایین، دەوروبەری 1277 میتر (4190 پا)
✿ نوعی کبریت

vet[1] /vet/ *noun*

(نافەرمی) بەیتەر، پزشکی ئاژەڵ یان ماڵات،
نۆژداری گیانەوەران (باتاڵ) ✿ (عامیانە) دام‌پزشک

vet[2] = veteran

vetch /vets/ *noun*

(رووەکناسی) گادانە، گیادانە، پۆلکە، گاگوز،
خلێرە، مێژوەرد، گینـدڵ، گێنـدەڵ، زنگـڵ‌زاوا،
کوشـــن، پاقلەخاتوونــە [*Vicia sativa* و
جۆرەکانی تر] (بنەڕەت: لە *veche* فەرەنسی
ئانگلۆنۆرمان، لە *vicia* لاتین) ✿ ماش

vetchling *noun*

پۆلکەخاتوونە، ولێرە، گاڵ [تۆخم *Lathyrus*]
✿ خلماش چمنی

veteran /ˈvetərən/ *adjective, noun*

1 *adj* کـۆن، پێـشوو: *a* ◊ *war veterans*
a ◊ *veteran of the Spanish Civil War*

2 خاراو، پوخت، بەئەزموون، *Vietnam vet*
پرئەزموون، کۆنەکار، لەگڵ‌دەرهاتوو: *the*
veteran American actor, Clint Eastwood
n 1 مرۆی بەئەزموون، بنیادەمی خاراو 2
کۆنەسەرباز، پیرەسەرباز، مرۆی سەربازی‌کردوو،
شەڕکردوو ◇ *adj* 1 قدیمی 2 کارکشته *n* 1 آدم
مجرب 2 سرباز قدیمی، آدم خدمت‌کرده

veteran car *noun*
ماشینی ڤێتێران (ئەوەی کە بەرلە 1919 (یان
دروست‌تر) پێش 1905 دروست کراوە (بڕوانە
vintage car) ◇ وتران کار

Veterans Day *noun*, Remembrance Day
ڕۆژی سەرباز: ڕۆژێکی پشوو لە ئەمریکا لە 11
نۆڤامبر بە بۆنەی یادکردنەوەی سەربازان و کۆتایی
شەڕی یەکەم و دووەمی جیهانی ◇ روز سرباز

veterinarian /ˌvetərɪˈneəriən, US -ˈner-/ *noun*, also -rinary surgeon
پزشکی مالات، بەیتەر، پزشکی ئاژەل یان پاتاڵ
◇ دامپزشک

veterinary /ˈvetnri, ˈvetrənəri, US ˈvetərəneri/ *adjective*. *noun* (*pl.* veterinaries)
adj سەربە پزشکیتی مالات، بەیتەری *n* پزشکی
مالات، بەیتەر، بەیتار (هەروەها **veterinarian**)
◇ *adj* وابسته به دامپزشکی *n* دامپزشک

veterinary medicine *noun*
پزشکیتی مالات، بەیتەری، بەیتاری ◇ دامپزشکی

veterinary surgeon *noun*
پزشکی مالات، بەیتار، بەیتەر، پزشکی ئاژەل
یان پاتاڵ ◇ دامپزشک

vetiver /ˈvɛtɪvə/ *noun*, also vetivert
ڕۆنێکی لێ‌گیراوی بۆن‌خۆشە (لە ڕەگی گیایەکی
هیندی) ◇ وتیور

veto /ˈviːtəʊ, US -toʊ/ *noun*, *pl.* vetoes
1 مافی نەهێشتن یان ڤیتۆ، مافی ڕێ‌گرتن: *The*
British government used its veto to block
the proposal ◊ *to have the power/right of*
veto 2 ڤیتۆ(کردن) بەربەندی، نەهێشتن،
نەهێلان، ڕێ‌گرتن، قەدەغە: *For months*
there was a veto on employing new staff
◇ 1 حق وتو 2 وتو، منع، بازداری

vetoer *noun*
ڤیتۆگەر، ڤیتۆکار، بەربەندکار ◇ وتوکننده

vetting *noun*
لێکۆڵینەوە، لێ‌وردبوونەوە، پشکنین، فەکۆلین
◇ بازرسی، تحقیق

vex /veks/ *adjective*
تووڕە، قەلس، ناڕەحەت، زیز، زویر، ڕەنجاو ◇
خشمگین، آزرده

vexation /vekˈseɪʃn/ *noun*
ڕەنجان، دڵ‌ئێشان، دڵ‌شکان، تووڕەیی، زیزی،
بێزاری، زویری، ناڕەحەتی، عاجزی، هەراس،
بێزاری، نگەرانی، ئازار، سەرخستنەسەر،
عاجزکەر، ناڕەحەت‌کەر، بێزارکەر ◇ آزردگی،
رنجش، اذیت، مزاحمت، ناراحت‌کننده

vexatious /vekˈseɪʃəs/ *adjective*
1 عاجزکەر، ناڕەحەت‌کەر، ئازاردەر،
نیگەران‌کەر، مایەی نگەرانی 2 ناڕەحەت،
شلەژاو (*n* **vexatiousness**) ◇ 1 آزاردهنده،
نگران‌کننده 2 آشفته

vexatiously /vekˈseɪʃəsli/ *adverb*
ناڕەحەت‌کەرانە، بە شێوەیەکی نیگەران‌کەر ◇
به طور نگران‌کننده

vexed /vekst/ *adjective*
1 ڕەنجاو، زیز، عاجز، ناڕەحەت، دڵتەنگ،
دڵ‌شکاو 2 کێشەلەسەر، ئاڵۆز، کێشاوی: *The*
conference spent days discussing the
vexed question of border controls (-edly
adv) ◇ 1 آزرده، رنجیده 2 بغرنج

vexed question *noun*, also vexed issue
پرسی کێشەلەسەر، بابەتی ئاڵۆز یا
کێشاوی(کێشەبەدوا) ◇ مسالەی دشوار

vexillary *noun*
شەڕڤان یان شەڕکەری ڕۆمی ◇ رزمندەی رومی

vexillology /ˌvɛksɪˈlɒlədʒi/ *noun*
ئالاناسی، ئالاوانی (*adj* vexillological؛
n vexillologist: ئالاناس، ئالاوان؛ بنەڕەت: لە
لاتین *vexillum* "flag") ◇ پرچم‌شناسی

vexillum /vɛkˈsɪləm/ *noun*, *pl.* vexilla /-lə/
1 ئالای چوارگۆشە ب.ت. سپای ڕۆم 2
(باڵندەناسی) بانایی پەڕ 3 (ڕووەک‌ناسی) پەڕی
گەورەی هێندێ گوڵ ◇ 1 علم مربعی 2 و 3
وکسیلوم

vexing /veksɪŋ/ *adjective*
ناخۆش، عاجزکەر، ناڕەحەت‌کەر، ئازاردەر،
تێکدەر: *I found their attitude extremely*
vexing ◊ *a vexing problem* ◇ آزاردهنده

vg *abbreviation* very good, also v.g.

VGA *abbreviation* video graphic array
(کامپیوتێر) ڤی‌جی‌ئێی (ئەی) ◇ وی‌جی‌ای

VHF /ˌviː eɪtʃ ˈef/ *abbreviation* very high frequency

via /ˈvaɪə, US ˈviːə/ *preposition*
لە ڕێگای، بە ڕێگای، بە ڕێی، لە ڕێی، بەهۆی،
بە، لە لایەن، بە دەستی: *We flew home via*
Dubai ◊ *The news programme came to*
us via satellite ◇ از طریق، به وسیلەی، توسط

viability /ˌvaɪəˈbɪləti/ *noun*
لەکردن‌هاتوویی، بەکارهاتوویی ◇ عملی بودن،
امکان

viable /ˈvaɪəbl/ *adjective*
1 دەمێنێتەوە، زیندوودەمێنێ، بژیو، خۆڕادەگری،
درێژە بە ژیان دەدا، ساغ، سلامەت، شین‌دەبێ،

2 هەڵەدا، دەڕوێ، سەوز دەبێ، دەتوانێ شین بێ دەکرێ، بکرد، لەکردنهاتوو، کردەنی، بەکارهاتوو، دەبێ 3 خۆبژیو، سەربەخۆ، دەتوانێ بە خۆی هەڵبدا یان پەرە بسێنێ (viably *adv*: بە شێوەیێ کە بکرێ، بە شێوەیەکی لەکردنهاتوو) ۞ 1 زندەماندنی، رویش‌پذیر 2 عملی 3 خودکفا

viaduct /'vaɪədʌkt/ *noun*
پرد، پردی سەرشیو یان دۆڵی یان سەردۆڵ، پردی دەرەیی (ب.ت. فرەتاق) ۞ پل درەگذر

Viagra /vaɪ'ægrə/ *noun*
ڤیاگرا (دروشمی بازرگانی، دەرمانێکە بۆ چارەسەرکردنی پەککەوتنی رەگەزی پیاوان یان رەپکردن(ی ئەندامی نێرینەیان) ۞ ویاگرا

vial /'vaɪəl/ *noun*, also phial
(دەرمان، گوڵاو و هتد) شووشە ۞ شیشە

via media /'miːdɪə, US 'mɛdɪə/ *noun*
1 (لاتین) ڕێگای نێوەڕاست، خاڵی نێوەڕاست 2 نەرمڕەوی، مەیانەڕەوی، میانەڕۆیی ۞ 1 راه یا نقطەی میانی 2 اعتدال

viands /'vʌɪəndz/ *noun, pl.*
(کۆن) نان، چێشت، خۆراک، تەعام ۞ طعام

viaticum /vʌɪ'atɪkəm/ *noun, pl.* viatica /-kə/ or viaticums
1 توێشوو 2 خەرجی ڕێگا، گیرفانپووڵی، خەرجی 3 شێوی گیانەڵایی ۞ 1 خواروبار سفر 2 پول جیب 3 واتیکوم

viator *noun*
ڕێبوار، سوار، ڕێڤینگ ۞ مسافر

vibes[1] /vaɪbz/ *noun, pl.*
1 کەش، کەشوهەوا 2 (vibes) short for vibraphone ۞ حال و هوا

vibist /'vʌɪbɪst/ *noun*
ڤیبرافۆنژەن ۞ ویبیست

vibrancy /'vaɪbrənsi/ *noun*
1 تین، گوڕ، وزە، تاو، پەرۆش، جۆش، جموجۆڵ 2 لەرینەوە، لەرزین، راوەشان ۞ 1 شور، شوق، تحرک 2 ارتعاش

vibrant /'vaɪbrənt/ *adjective*
1 لەرۆک، تەکەکەر، راوەشاو، دەلەرێتەوە 2 زرنگەدار، زرینگەهاتوو: *vibrant rhythms* 3 بەتین، بەگوڕ، پڕوزە، بەجۆش، بەتاو، وروژاو، خرۆشاو: *Thailand is at its most vibrant during the New Year celebrations* ◊ *a* ~ *city* 4 (ب.ت. ڕەنگەکان) ڕۆشن، شاد، گەرم، گەش، زەق: *The room was decorated in vibrant reds and yellows* (vibrantly /'vaɪbrəntli/ *adv*: بەگوڕانە، بە شێوەیەکی بەتین، بە گوڕەوە) ۞ 1 مرتعش 2 پرطنین 3 پرشور 4 روشن

vibraphone /'vaɪbrəfəʊn, US -foʊn/ *noun*
ڤیبرافۆن (ئامێرێکی موسیقایی ئێلیکترۆنیکی؛ vibraphonist *n*: ڤیبرافۆنژەن) ۞ ویبرافون

vibratile /'vʌɪbrətʌɪl/ *adjective*
(زیندەوەرناسی، cilia یان flagella) لەلەرینەوەهاتوو، دەلەرێتەوە، دەلەرزێنێتەوە، لەڕاوەشانهاتوو، ڕادەوەشێنرێ، دەتوانرێ ڕاوەشێنرێ، لەرۆک، تەکەکەر، ڕاوەشاو: *vibratile cilia* ۞ قابل ارتعاش، مرتعش

vibratility /ˌvʌɪbrə'tɪlətɪ/ *noun*
لەلەرینەوەهاتوویی، لەڕاوەشانهاتوویی ۞ قابلیت ارتعاش

vibrating *adjective*
لەرۆک، تەکەکەر، لەرزۆک، ڕاوەشاو، تەکن، تەکەون، تەکتەکە، لەرلەرە، لەراوە، ڕاژاوە ۞ مرتعش، لرزنده

vibration /vaɪ'breɪʃn/ *noun*
1 لەرینەوە، راوەشان، لەرزین، تەکە، لەرز، تەکەهاتن، جوولانەوە، ڕاژان، تەکانخواردن: *We could feel the vibrations from the trucks passing outside* 2 (vibrations) کەش، کەشوهەوا (vibrational *adj*: لەرینەوەیی، سەربە ڕاوەشان، ڕاوەشێنەرانە؛ vibrationless *adj*؛ vibrative *adj*: لەرینەوەیی) ۞ 1 ارتعاش، لرزش، نوسان 2 (در جمع) حال و هوا

vibrational energy *noun*
(فیزیک) وزەی لەرینەوەیی ۞ انرژی ارتعاشی

vibrational mode *noun*
مۆد یان شێوازی لەرینەوەیی ۞ مد ارتعاشی

vibrational motion *noun*
جوولانی لەرینەوەیی ۞ حرکت ارتعاشی

vibrato /vɪ'brɑːtəʊ, US -toʊ/ *noun*
(موسیقا) ڤیبراتۆ (= جۆرێ ئیفێکتی دەنگی؛ vibratoless *adj*) ۞ ویبراتو

vibrator /vaɪ'breɪtə(r)/ *noun*
1 (فیزیک) ڕاوەشێنەر، لەرێنەر 2 لەرێنە (دەزگایەکی ئێلیکتریکی بۆ شێلان یان خۆشی پێگەیاندنی سێکسی) ۞ 1 ارتعاش‌گر 2 ویبراتور

vibratory *adjective*
لەرینەوەیی، لەرەیی، لەرێنەر، ڕاوەشێنەر ۞ ارتعاشی

vibrio /'vɪbrɪəʊ, US 'vʌɪ-/ *noun, pl.* vibrios
بۆرکە، بەکتریای بە شێوەی S یان وێ (یان بۆر)، دەبێتە هۆی نەخۆشی چاوەقوولکە cholera و توخمە پێوەندیدارەکان [*Vibrio*] ۞ ویبریو

vibrissae /vʌɪ'brɪsiː/ *noun, pl.*
1 (گیانەوەرناسی) سمێڵ، ڕیش، تووکی دەوروبەری دەم 2 موو یان تووکی لووت (بنەڕەت: لە لاتین "nostril hairs") ۞ 1 سبیل، ریش 2 موی بینی

vibroscope *noun*

لەرەبین ◌ ارتعاش‌بین

viburnum /vɪˈbɜːnəm, US vaɪ-/ *noun*
ڤیبورنۆم، ڤایبێرنێم، گیادەوەن (= یەکێ لە جۆرە جیاوازەکانی دەوەنە بە گوڵی سپی‌یەوە [توخم *Viburnum*: زۆر جۆرن]) ◌ بُداغ

vicar /ˈvɪkə(r)/ *noun*
1 (لە کلیسەی ئینگلتەرەدا) قەشەی گەرەک، یاریدەدەری سەرقەشە، دواسەرقەشە 2 نوێنەر، جێگر، بریکار 3نوێنەری پاپ (vicarship *n*) ◌ 1 کشیش محل 2 نماینده، جانشین 3 نمایندەی پاپ

vicarage /ˈvɪkərɪdʒ/ *noun*
1 بنکە یان ماڵی قەشەی گەرەک 2 (مێژوویی) برانە یان مووچەی قەشەی گەرەک ◌ 1 مقر یا خانەی کشیش محل 2 مستمری کشیش محل

vicar apostolic *noun*
1 راگەیێنەری کاتۆلیکی رۆم 2 سەرقەشەی هەربەناو ◌ 1 مبلغ کاتولیکی روم 2 اسقف اسمی

vicarial /vɪˈkɛːrɪəl, US vaɪ-/ *adjective*
(کۆن) سەربە قەشەی گەرەک ◌ وابستە بە کشیش محل

vicariate /vɪˈkɛːrɪət, US vaɪ-/ *noun*, also vicarate
پلەوپایەی قەشەی گەرەک ◌ منصب کشیش محل

vicarious /vɪˈkeərɪəs, US vaɪˈker-/ *adjective*
بریکارانە، لە بریتی، لە جیاتی (کەسێکی‌تر: *He got a vicarious thrill out of watching his son score the winning goal*؛ vicariously /vɪˈkeərɪəsli, US vaɪˈker-/ *adv*: لە جیاتی لە بریتی؛ vicariousness /vɪˈkeərɪəsnəs, US vaɪˈker-/ *n*: جێگری، بریکاری) ◌ نیابتی، وکالتی

Vicar of Christ *noun*
پاپ (سەرناوی، لە کلیسەی کاتۆلیکی رۆمدا بە پاپ دەدری) ◌ پاپ

vice[1] /vaɪs/ *noun*, US vise
گیرە، مەنگەنە، ئەشکەلە، (دەسەگیرە small vice؛ vice-like *adj*) ◌ گیره

vice[2] /vaɪs/ *noun*
1 خراپی، خراپکاری، داوێن‌پیسی، گوناهـ بێ‌سەروبەرەیی، عەیب، لاوازی، خووی یان عادەتی خراپ، خراپی، بەدخوویی، ناحەزی، ناشیرینی 2 هەڵسوکەوتی تاوانکارانە، رەفتاری ناحەز (viceless *adj*؛ بنەرەت: بە رێگای فەرەنسی کۆن لە *vitium* لاتین "fault، vice") ◌ 1 فساد، عیب، عادت بد، شر، پلیدی، زشتی 2 رفتار جنایتکارانه

vice[3] /vaɪs/ *preposition*
لەباتی، لەجیاتی، لەجێی، لەبری، بەجێی: *I will preside, vice the absent chairman* ◌ به جای

vice- /vaɪs/ *prefix*
پێشگر: یاریدەدەری، دوا، ئاوەڵ، جێگری، بریکاری: *vice-president* (بنەرەت: لە لاتین "لە جیاتی" "in place of") ◌ پیشوند: معاون، نایب، جانشین

vice admiral *noun*
جێگری ئەدمیراڵ، دوائەدمیراڵ ◌ معاون دریاسالار

vice-chancellor *noun*
جێگری زانکۆ ◌ معاون دانشگاه

vice-consul *noun*
جێگری کونسوڵ، دواکونسوڵ ◌ معاون کنسول

vicegerency /vaɪsˈdʒɪər(ə)nsi, US -ˈdʒɛ-/ *noun, pl.* vicegerencies
جێگری، جێگرایەتی، بریکاری ◌ نیابت

vicegerent /vaɪsˈdʒɪər(ə)nt, US -ˈdʒɛ-/ *adjective*
جێگر، بریکار ◌ نایب

vicennial /vaɪˈsenɪəl/ *adjective*
هەر 20ساڵ جارێ رووداو، بیست‌ساڵە ◌ رخ‌دهنده در هر 20 سال

vice-presidency *noun*
1 جێگرایەتی سەرۆک‌کۆمار 2 پۆستی جێگری سەرۆک‌کۆمار ◌ 1 معاونت رئیس‌جمهور 2 پست رئیس‌جمهور

vice-president *noun*
جێگری سەرۆک‌کۆمار، جێگری سەرۆک ◌ معاون رئیس‌جمهور

viceregal *adjective*
سەربە جێگری پادشا، پێوەندی بە بریشاوە هەیە ◌ وابسته به نایب

vice-regent *noun*
جێگری راسپێردراو یان راسپاردە ◌ نایب وصی

vicerine /ˈvaɪsreɪn/ *noun*
(فەرەنسی) ژنی جێگری پادشا ◌ زن نایب‌السلطنه

viceroy /ˈvaɪsrɔɪ/ *noun*
جێگری پادشا، بریشا ◌ نایب‌السلطنه

viceroyalty /vaɪsˈrɔɪəltɪ/ *noun, pl.* viceroyalties
1 جێگرایەتی پادشا، بریشایی 2 پۆست یان پلەوپایەی جێگرایەتی پاتشا ◌ 1 نیابت سلطنت 2 مقام نایب‌السلطنه

viceroyship *noun*
جێگرایەتی پادشا، بریشایی ◌ نیابت سلطنت

vice squad *noun*
ڤایس‌سکاد (= بەشێ لە هێزی پۆلیس کە سەروکاری لەگەڵ تاوانەکانی سێکس، بەنگ و هتد هەیە) ◌ وایس اسکاد

vice versa /ˌvaɪs ˈvɜːsə, ˌvaɪsi, US ˈvɜːrsə/ *adverb*
(لاتین) پێچەوانە، بەرڤاژی، بە پێچەوانەوە، conversely: *You can cruise from Cairo to Aswan or vice versa* (= also from

Aswan to Cairo) ۞ برعکس

vichyssoise /ˌviːʃiːˈswɑːz/ *noun*
جۆرێ سوپی پەتاتە، کەوەر، سەرتوێ و هتد ۞ نوعی غذا

vicinage /ˈvɪsɪnɪdʒ/ = vicinity

vicinal /ˈvɪsɪn(ə)l, US vɪˈsʌɪn(ə)l/ *adjective*
1 نزیک، لێکنزیک، بەتەنیشت، لەپاڵیەک، دراوسێ، هاوسێ 2 (کیمیا) دراوسێ، لێکنزیک: *a vicinal disulfide group* ۞ 1 مجاور 2 (شیمی) مجاور

vicinity /vəˈsɪnəti/ *noun, pl.* vicinities
دەوروبەر، دەوروپشت، تەنیشت، نزیکی، لێکنزیکی، هاوسێیەتی، دراوسێیەتی: *There is no hospital in the immediate vicinity* ۞ اطراف، مجاورت، همسایگی

vicious /ˈvɪʃəs/ *adjective*
خراپ، بێبەزەیی، بەزەبروزەنگ، بێڕەوشت، پیس، زاڵم، بێبەزەییانە، درندانە، هۆڤانە، خراپانە: *a vicious attack* ◊ *a vicious criminal* (گیانەوەران و هتد) دڕ، یانیگر، کێوی، هۆڤ، بۆهاتوو، پەلاماردەر، تێڕۆهاتوو: *a vicious dog* لەقەخەر، سڵ، لووشکەهاوێژ، پرمەترسی، مەترسیدار، ناخۆش، هەڵشاخاوانە، توند، توندوتیژ، توند، بەژان، سەخت، ناستە: *She wrote me a vicious letter* ◊ *The newspapers launched a vicious attack on him, forcing him to resign* ◊ *a vicious headache* ◊ *a vicious spiral of rising prices* پیس، عەیبدار، ناتەواو، کەموکووری هەیە ۞ شرور، بیرحمانه، خطرناک، گزنده، شدید، پر از فساد، معیوب

vicious circle *noun,* also vicious cycle
سووڕی دووبارەوەبوو، سووڕی پووچەڵ یان بەتاڵ ۞ دور باطل

viciously /ˈvɪʃəsli/ *adverb*
بێبەزەییانە، درندانە، بە توندی، توندوتیژانە ۞ بیرحمانه، با خشونت

viciousness /ˈvɪʃəsnəs/ *noun*
خراپی، عەیب، ئیراد، بێبەزەیتی، هۆڤیگەری، درندەیی، زەبروزەنگ، توندوتیژی، توندی، هەڵشاخان: *Police were shocked by the viciousness of the assault* ۞ شرارت، عیب، خشونت، پرخاشگری

vicissitude /vɪˈsɪsɪtjuːd, US -tuːd/ *noun*
1 گۆڕان، تێکچوون 2 (vicissitudes) کەندولەند، تەنگوچەڵەمە، بەرزونزمی، هەورازونشێو، تەپوگڵ، تەپوتل: *the vicissitudes of daily life* ۞ 1 تغییر 2 (در جمع) فراز و نشیب

vicissitudinous /-ˈtjuːdɪnəs/ *adjective*
بەرگۆڕاو، بگۆڕ، (زۆر)گۆڕاو، گۆڕانبار، زووزووگۆڕاو، لەگۆڕ ۞ متغیر

victim /ˈvɪktɪm/ *noun*
قوربانی، بەرکەوتوو، گۆڕی، ئامانج، چاوبەستکراو، دەسبڕاو: *murder/rape, etc. victims* ◊ *accident/earthquake/famine, etc. victims* ◊ *She was the innocent victim of an arson attack* ◊ *They were the victims of a cruel hoax* ۞ قربانی، دستخوش

victimization /ˌvɪktɪmaɪˈzeɪʃn, US məˈz-/ *noun*
دەسدرێژی، ئازاردان، نارەحەتکردن، ئەشکەنجە، دەرد(پێدان)، ئازار، ئەزیەت(کردن) ۞ تعدی، ایذا، اذیت

victim support *noun*
داکۆکی یان پشتیوانی لە قوربانی ۞ حمایت از قربانی

victor /ˈvɪktə(r)/ *noun*
سەرکەوتوو، زاڵ، بەسەرداشکاوە، بەزێنەر، بردووەوە ۞ فاتح، برنده

victoria /vɪkˈtɔːrɪə/ *noun*
(مێژوویی) جۆرێ کالیسکەی ئەسپی سووکی چوارچەرخەی دووکەسی (لە ناوی شاژن Victoria وە هەڵگیراوەتەوە) ۞ ویکتوریا

Victoria Cross /vɪkˌtɔːrɪə ˈkrɒs, US ˈkrɔːs/ = VC

Victorian /vɪkˈtɔːriən/ *adjective, noun*
1 *adj* ڤیکتۆریایی: *Victorian architecture*. سەربە سەردەمی شاژن ڤیکتۆریا (1837–1901) 2 (خوازە) نەریتی، وشکەبیر، پیرگرژ: *She advocated a return to Victorian values* (= hard work, pride in your country, etc.) *n* کەسێ کە لە سەردەمی ڤیکتۆریا(دا) ژیاوە ۞ 1 *adj* ویکتوریایی 2 (مجازی) سنتی *n* شخص معاصر ملکەی ویکتوریا

Victoriana *noun, pl.*
کەلوپەلی سەردەمی ڤیکتۆریا ۞ ویکتورینا

Victoria sandwich *noun,* also Victoria sponge
جۆرێ کەیکی دووتوێی پڕمرەبا ۞ کیک ویکتوریا

victorious /vɪkˈtɔːriəs/ *adjective*
سەرکەوتوو، زاڵ، بردووەوە، بەزێنەر، سەردەست، بەزێنەرانە، سەرکەوتووانە: *a victorious army* ◊ *victorious exuberance* ۞ پیروز، فاتح، فاتحانه

victoriously /vɪkˈtɔːriəsli/ *adverb*
سەرکەوتووانە، بەزێنەرانە ۞ فاتحانه، پیروزمندانه

victor ludorum /luːˈdɔːrəm/ *noun*
(بریتانیا، کوڕ یان پیاوێ) قارەمانی گشتی، سەرکەوتوو یان قارەمانی ململانێکان ۞ فاتح مسابقات

victory /ˈvɪktəri/ *noun,* also victories

ســـەرکەوتن، بردنـــەوە، بۆرلیـــدان، بەزانـــدن، تێشکاندن، زاڵی، بەسەداشکانەوە: *the team's* *to win a* ◊ *3–2 victory against Poland* *an* ◊ *a decisive/narrow victory* ◊ *victory* *victory celebrations/parades* ◊ *election -y* *She is confident of victory in* ◊ *victoria* لــە: (بنــەڕەت) *Saturday's final* لاتین) ◌ فتح، پیروزی، برندگی، موفقیت

victress *noun, fem.* victor
ژنی سەرکەوتوو ◌ زن فاتح

victrix /ˈvɪktrɪks/ *noun, pl.* victrices /-trɪsiːz/
ژنی سەرکەوتوو یان قارەمان ◌ زن فاتح یا قهرمان

victualler /ˈvɪtlə(r)/ *noun,* US victualer
1 (بریتانیا) کەسێ کە دەستووری هەیە لیکۆر یا ئارەق و شتی وا بفرۆشێ 2 خاوەنخواردنگە، خواردەمەنیگەیەنەر، کەشتی هەڵگرتنی خواردەمەنی ◌ 1 ویکتوالر 2 سورساتچی

victuals /ˈvɪtlz/ *noun, pl.*
خواردەمەنی، خۆراک و خواردنەوە، نانوئاو، ئازووخە ◌ آذوقه

vicuña /vɪˈkuːnjə/ *noun, adjective*
n 1 ڤیکیونا: گیانەوەرێکی ئامریکای باشوور، وشترەکوڵکە 2 خوری ڤیکیونا 3 پارچەی ڤیکیونا *adj* ڤیکیونایی ◌ *n* 1 ویکیونا 2 پشم ویکیونا 3 پارچەی ویکیونا *adj* ویکیونایی

vid = short for video (informal)

videlicet /vɪˈdelɪset, vaɪ-, -ket/ *adverb*
واتە، واتا، یانی، ئانکو ◌ یعنی

vicus /ˈvaɪkəs, ˈviːkəs/ *noun, pl.* vici /ˈvaɪkiː, ˈviːkiː/
چکۆلەترین یەکەی بەڕێوەبەرایەتی شاری ڕۆمی کۆن (لاتین "کۆمەڵە خانووێ") ◌ ویکوس

video /ˈvɪdiəʊ, US -oʊ/ *noun, pl.* videos
ڤیدیۆ، فیلمی ڤیدیۆیی، شریت یان کاسێتی ڤیدیۆیی ◌ ویدیو، فیلم ویدیویی، نوار ویدیویی

video arcade *noun*
بازاڕی ڤیدیۆیی (بازاڕێ کە ڤیدیۆ گەیمی زۆر لێبێ) ◌ پاساژ ویدیویی

video camera *noun*
کامێرای ڤیدیۆیی، کامێری فیلمهەڵگری ڤیدیۆیی ◌ دوربین ویدیویی

video card *noun*
(کامپیوتێر) کارتی ڤیدیۆیی (بۆ پیشاندانی فیلم) ◌ کارت ویدیویی

video cassette *noun*
کاسێتی ڤیدیۆیی، دەنگبەندی ڤیدیۆیی، شریتی ڤیدیۆیی ◌ نوار ویدیو

video cassette recorder *noun,* also video cassette player
دەزگای ڤیدیو ◌ دستگاه ویدیو

video conference *noun*
کۆنفرانسی ڤیدیۆیی، کۆبوونەوەی ڤیدیۆیی (لە ڕێگای دوورەوە) ◌ کنفرانس ویدیویی

video conferencing /ˈvɪdiəʊkɒnfərənsɪŋ, US ˈvɪdioʊkɑːn-/ *noun*
کۆنفرانسی ڤیدیۆیی، کۆبوونەوەی ڤیدیۆیی (لە ڕێگای دوورەوە) ◌ کنفرانس ویدیویی

videodisc /ˈvɪdiəʊdɪsk, US -oʊ-/ *noun,* also videodisk
بەپێکە یان دیسکی ڤیدیۆ، سیلکی ڤیدیۆ، ڤیدیۆسیلک ◌ دیسک ویدیو

videoed *adjective*
ڤیدیۆیی، تۆماکراو لەسەر کاسێت یان دەنگبەندی ڤیدیۆیی ◌ ویدیویی

video game *noun*
کایەی ڤیدیۆیی یا کامپیوتێری ◌ بازی کامپیوتری

videographer *noun*
ڤیدیۆگرافێر (کەسێ کە ڕووداوەکان بە کامێرای ڤیدیۆیی تۆماردەکا) ◌ ویدیوگرافر

videography *noun*
ڤیدیۆگرافی: ڕەوت یان هونەری دروستکردنی فیلمی ڤیدیۆیی ◌ ویدیوگرافی

video jockey = VJ

video nasty *noun*
فیلمی ڤیدیۆیی خراپ (کە وێنەی توندوتیژی و هەرزانەی تیایە) ◌ فیلم ویدیویی زننده

videophone /ˈvɪdiəʊfəʊn, US -oʊfoʊn/ *noun*
ڤیدیۆفۆن، تەلەفونی وێنەیی یان ڤیدیۆیی ◌ ویدیوفن

video recorder = video cassette recorder

videotape /ˈvɪdiəʊteɪp, US -oʊ-/ *noun*
کاسێتی ڤیدیۆ، شریت یان دەنگبەندی ڤیدیۆیی ◌ نوار ویدیو

Videotex /ˈvɪdiəʊteks, US -oʊ-/ *noun*
(دروشمی بازرگانی) ڤیدیۆتێکس (شێوازێکی پێوەندی کە دیتای زانیاری لەسەر دەزگای تەلەفزیۆن ئاڵوگۆڕ کرێ) ◌ ویدیوتکس

videotext = viewdata

vielle /vɪˈel/ *noun*
ئۆرگی دەستی ◌ hurdy-gurdy ارگ دستی

Vietcong /vjetˈkɒŋ/ *noun*
هێزی گریلایی کۆمۆنیست لە ڤیتنام کە شەڕی بە دژی هێزەکانی حکومەتی ڤیتنامی باشووری دەکرد (75-1954) ◌ ویتکانگ

Vietnamese *noun, adjective, pl.* same
n 1 خەڵکی ڤیتنام 2 زمانی ڤیتنامی کە ڕەنگە سەربە کۆمەڵی Mon-Khmer ـەوە بێ *adj* سەربە ڤیتنام، خەڵکەکەی و زمانەکەی ◌ ویتنامی

vieux jeu /vjɜː ˈʒɜː, French vj ʒ/ *adjective*
کۆن، لەباوکەوتوو، کۆنەباو، بێباو، بێبرەو ◌

قدیمی، منسوخ

view /vəʊː/ *noun*

1 دید، چاو، مەودای هەتەری چاو 2 دیمەن، پێشچاو، خۆیانەک، وێنە 3 لێکۆڵینەوە، تێڕوانین، چاوڵێکردن، سەیرکردن، بینین، تەماشا(کردن) 4 نیاز، مەبەست، ئامانج، بۆچوون، دید، روانگە، باوەڕ، دیتن، نێرین: *to have different/conflicting/opposing views* (فرێزەکان: in full view: لەبەر چاو(ی) هەموو ◊ in full view of: لەبەر چاوی، لە پێش چاوی ◊ in view: لەبەرچاو، دیار، ئاشکرا، visible: لە بیردا، لە یادا، وەک ئامانج یان هیوا ◊ in view of: لەبەر، لەبە ر ئەوەی، بەهۆی، بە on ◊ in consideration of، سەرنج دان بە، view: لەبەر چاوە، خراوەتە بەرچاو، رانراو ◊ with a view to: بە خەیالی، بە نیازی، بە تەمای، بە مەبەستی، بە هیوای، بە هومێدی) ۞ 1 دید، چشم‌رس 2 چشم‌انداز، تصویر 3 بررسی، معاینه، بازدید 4 قصد، منظور، نظر

viewdata /ˈvəʊːdeɪtə, US also -dætə/ *noun*

(کامپیوتێر) ڤیودەیتا، دەیتادەرخەر، دراودەرخەر ۞ دادەنما

viewer /ˈvəʊːə(r)/ *noun*

(تەلەفزیۆن و هتد) بینەر، چاوڵێکەر، سەیرکەر، تەماشاوان، تەماشاکەر: *The programme attracted millions of -ers* ۞ بیننده، تماشاگر

viewfinder /ˈvəʊːfaɪndə(r)/ *noun*

(کامێرا) دیمەندۆز، کونی چاوڵێکردن ۞ منظره‌یاب

view haloo *noun*

هاوار و قریوەی راوچی لە کاتی دیتنی نێچیردا ۞ ویو هالو

viewless *adjective*

1 بێ‌روانگە، بێ‌بۆچوون 2 بێ‌هەڵوێست ۞ 1 بدون دیدگاه 2 بدون موضع

viewpoint /ˈvəʊːpɔɪnt/ *noun*

روانگە، بۆچوون، نێرین، گۆشەنیگا، دیتن، point of view: *Try looking at things from a different viewpoint* ◊ *From a practical - wpoint, I'd advise you not to go* ۞ دیدگاه

viewy /ˈvəʊːɪ/ *adjective*

خەیاڵی، ناکرداری ۞ غیرعملی

vigesimal /vɪˈdʒɛsɪm(ə)l, vʌɪ-/ *adjective*

(دەگمەن) بیستەم، لەسەر بنەمای بیست، بیست‌بیستی ۞ بیستم، بر مبنای بیست

vigil /ˈvɪdʒɪl/ *noun*

1 (ب.ت. بۆ مەبەستی ئایینی) شەونخوونی، شەوگری: *His parents kept a round-the-clock -gil at his bedside* 2 (سیاسەت) نارەزایی‌دەربرین یان پرۆتێستۆی شەوانە ۞ 1 بیدارمانی 2 (سیاست) اعتراض شبانه

vigilance /ˈvɪdʒɪləns/ *noun*

گوێ‌قوڵاخی، هۆشیاری، وریایی، ئاگاداری، چاوکراوەیی، زیتی، زیرەکی، watchfulness ۞ ترصد، گوش‌بەزنگی

vigilance commitee *noun*

(لە ئەمریکا) لێژنەی چاودێران ۞ کمیته‌ی نگهبانان

vigilant /ˈvɪdʒɪlənt/ *adjective*

گوێ‌قوڵاخ، هۆشیار، وریا، دڵوریا، ئاگادار، چاوکراوە، چوارچاو، زیرەک، زیت، لەسەرهەست، دڵوریا، چاودێر: *A pilot must remain vigilant at all times* ۞ مترصد، گوش‌بەزنگ

vigilantly /ˈvɪdʒɪləntlɪ/ *adverb*

گوێ‌قوڵاخانە، بە هۆشیارییەوە، بە چوارچاو ۞ بە طور مترصد

vigilante *noun*

1 ئەندامی دەستەی چاودێر، چاودێری سەربەخۆ، خۆقانوونگێر، ئەندامی خۆقانوونگێران: *-antes patrolling the streets* (vigilantes) 2 دەستەی چاودێر، لێژنەی چاودێرانی سەربەخۆ، گرووپی خۆقانوونگێری (دەستەیێ لە خەڵک کە بە شێوەیەکی ناقانوونی دەس‌دەدەنە سزادانی تاوانکاران، چونکو لایان وایە پۆلیس شتێکی وای پێناکرێ) ۞ 1 عضو نگهبانان خودگماردەی قانون 2 (در جمع) نگهبانان خودگماردەی قانون

vigilantism /ˌvɪdʒɪˈlæntɪzəm/ *noun*

چاودێریتی، خۆقانوونگێری ۞ نگهبانی خودگماردەی قانون

vigneron /ˈviːnjərɔ̃, French viɲ(ə)ʀɔ̃/ *noun*

کەسێ کە ترێ دەکا بۆ دروست‌کردنی مەی ۞ ویگنرون

vignette /vɪnˈəet/ *noun*

1 کورتەباس (بە نووسراوە): *a charming vignette of Edwardian life* 2 (لە سەرەتا و کۆتایی کتێب یان هەر بەشێ) نەخشی جوانی 3 وێنەیێ کە پشتەکەی بەرەبەرە گوم دەبێ 4 وێنەی سەروشان ۞ 1 شرح (نوشتەی) کوتاه 2 نقش تزئینی 3 ویگنیتی 4 تصویر سر و شانه

vigor = US spelling of vigour

vigorous /ˈvɪgərəs/ *adjective*

1 بەهێز، گوڕبز، کارگیر، بەقەوەت، پڕوزە، بەوزە، خوڕت، بەتین، بەستین، پرشیان: *a vigorous campaign against tax fraud* ◊ *a vigorous opponent of the government* 2 پتەو، توکمە، توندوتیژ، توند، گران، سەخت 3 بەتین، بەگوڕ، بەتاو، بەکار، بەکەیف، لەش‌ساغ: *a vigorous young man* ۞ 1 قوی، نیرومند، پرانرژی 2 محکم، شدید 3 پرحرارت، سرزنده

vigorously /ˈvɪgərəslɪ/ *adverb*

توند، بە توندی، بە سەختی، بە حوجەت: *The accusation was -gorously denied* ۞ شدیداً

vigorousness /'vɪgərəsnəʃ/ *noun*

1 بەهێزی، گوڕبزی، بەتاقەتی، پڕوزەیی، بەتابشتی، بەقەوەتی 2 توندی، توندوتیژی ۞ 1 زورمندی 2 شدت

vigour /'vɪgə(r)/ *noun*, US vigor

1 بەهێزی، گوڕبزی، کارگیری، بەقەوەتی، خورتی، بەستینی، پڕشیانی، هێز، وزە، قەوەت، تاقەت، تابشت، ئەنیا، ستین، بەگوڕی، تاو، تین 2 توندی، توندوتیژی ۞ 1 قدرت، قوت، نیرو، حرارت 2 شدت

vihuela /vɪ'(h)weɪlə/ *noun*

جۆری ئامێری ژێداری زووی سپانیا ۞ ویهوئلا

Viking /'vaɪkɪŋ/ *noun*

ڤایکینگ (لە سەدەکانی 8 تا 11ی زایینیدا) جەردە و شەرکەرانی سکاندیناڤی کە لە باکوور و ڕۆژاوای ئەورووپا بۆ نموونە بریتانیا گیرسانەوە) ۞ وایکینگ

vilayet /vɪ'lɑːjɛt/ *noun*

(لە تورکیا و جاران لە سەردەمی ئیمپراتۆری عوسمانیدا) ویلایەت، هەرێم، ناوچەیەکی بەڕێوەبەرایەتی بەرین ۞ ولایت

vile /vaɪl/ *adjective* (viler, vilest)

خراپ، ناخۆش، بێزاوی، سووک، ناپیاو، نامەرد، چرووک، هیچوپووچ، چەپەڵ، خوێڕی، شەرماوی، ناحەز، ناشیرین، ئابڕووبەرە، هەرزە، پیس: *The weather was really vile most of the time* ◊ *the vile practice of taking hostages* ۞ بد، ناخوشایند، فرومایه، زننده، فاسد

vilely /'vaɪlli/ *adverb*

1 بە شێوەیەکی ناخۆش، ناحەزانە، بە شێوەیەکی شەرماوی 2 خوێڕییانە، ناپیاوانە ۞ 1 بە طور زننده 2 با فرومایگی

vileness /vaɪlnəs/ *noun*

سووکی، چرووکی، ناپیاوی، نامەردی، خوێڕیەتی، چەپەڵی، هەرزەیی، ئابڕووبەرەیی، پیسی، ناشیرینی، شەرماویبوون، ناحەزی ۞ فرومایگی، پستی، فساد، زنندگی، زشتی

vilification /ˌvɪlɪfɪ'keɪʃn/ *noun*

خراپەوتن، زەم(کردن)، سووککردن، قسەبەدواخستن، بەدبێژی، لەپێدوان، خوسپ، پشتەسەرقسەکردن، ناوزڕاندن ۞ سعایت، بدگویی

vilifier *noun*

خراپەبێژ، زەمکەر، قسەبەدواخەر، بەدبێژ، بەدبڵێ، لەپێدواو، خوسپباز، ناوزڕێن ۞ بدگویی‌کننده

villa /'vɪlə/ *noun*

ڤیلا، کۆشک(وبەرە، بنەڕەت: لە ئیتالیایی، ئەویش لە لاتینەوە) ۞ ویلا

village /'vɪlɪdʒ/ *noun*

دێ، لادێ، گوند، ئاوایی، خەڵکی دێ، دێنشینان، گوندنشینان، دانیشتووانی دێ ۞ دهکده، روستا، مردم روستا

villager /'vɪlɪdʒə(r)/ *noun*

لادێیی، گوندی، دێهاتی، دێنشین، ئاواییشین ۞ روستایی

villain /'vɪlən/ *noun*

1 مرۆی خراپ، پیس، بێئابڕوو، ناپیاو، خوێڕی، سووک 2 تاوانکار، گوناهکار 3 (فیلم، شانۆ و چیرۆک و هتد) دژەقارەمان، کەسایەتی خراپ: 4 *He often plays the part of the villain* (کۆن) = villein ۞ 1 آدم شر، فرومایه 2 مجرم 3 (فیلم، نمایش و...) شخصیت منفی

villainage /'vɪlənɪdʒ/ *noun*

خراپی، پیسی، چەپەڵی، سووکی، ناپیاوی، نامەردی، خوێڕیەتی، نزمی ۞ شرارت، پستی

villainous /'vɪlənəs/ *adjective*

خراپ، پیس، بەدڕەسەن، ناخۆش، تاوانکار، گوناهکار، یەکجار خراپ (villainousness /'vɪlənəsnəs/ *n*) ۞ شرور، فاسد، ناخوشایند، خیلی بد

villainously /'vɪlənəsli/ *adverb*

بە شێوەیەکی خراپ ۞ شریرانه

villainy /'vɪləni/ *noun, pl.* villainies

خراپی، پیسی، چەپەڵی، سووکی، خوێڕیەتی، نزمی، هیچی، هەڵسوکەوتی دزێو؛ depravity ۞ شرارت، خباثت، پستی

villancico /ˌviːjan'siːkəʊ/ *noun, pl.* villancicos /-əʊz/

شێوەیێکی گۆرانی سپانیایی و پۆرتوگالی بە پارچە هەڵبەستێکی کورت و سەربەندداروە ۞ ویلانسیکو

villanella /ˌvɪlə'nɛlə/ *noun, pl.* villanelle /ˌvɪlə'nɛleɪ/ or villanellas

شێوەیەکی گۆرانی ئیتالیایی لە بنەڕەتا هی ناپلێز Naples، بە شێوازی لادێیی و بە ڕیتم و ترپەیەکی کرژەوە ۞ ویلانلا

villanelle /ˌvɪlə'nɛl/ *noun*

هەڵبەستی لادێیی pastoral یان ئاوازی نۆزدە دێڕی ۞ ویلانل

villatic *adjective*

لادێیی، دێهاتی، rural ۞ روستایی

villein /'vɪleɪn/ *noun*

(لە سەدەکانی ناوەڕاستدا، ب.ت. ئینگلتەرە) مسکین، ڕەعیەت، گجە، سێرف ۞ رعیت

villeinage /'vɪlənɪdʒ, US -leɪn-/ *noun*

مسکینی، ڕەعیەتی، گجەیی، سێرفی ۞ رعیتی

villi = plural form of villus

villiform *adjective*

گەندەمووئاسا، شێوەموو، موویی، گەندەمووی ۞ کرک‌مانند

villosity /vɪ'lɑːsɪti/ *noun*

کولـکنی، تـووکنی، گەنـدەموویی، پـرمـوویی
کرکی بودن

villous /'vɪləs/ *adjective*

کولـکن، کولـکاوی، گەنـدەمووواوی، تـووکن، پرموو کرکی، پرمو

villus /'vɪləs/ *noun, pl.* villi /'vɪlaɪ/

1 (تویکاری) زیرە، فیلوس 2 (villi، لە میوە یان گـوڵ) کولـک، گەنـدەموو، وردەمـوو، کـورەک، تووک (بنـەڕەت: لە لاتینەوە: مووی زبر shaggy hair) 1 پرز 2 (در جمع) کرک

vim /vɪm/ *noun*

(نافەرمی) تین، گوڕ، وزە، تین‌وگوڕ، گیان، تاو، مایە، پرزە، توانایی، تەوشک، چالاکی، جم‌وجۆڵ
نشاط، شور، قدرت، فعالیت

vimen *noun*

شووڵ، شیف، تووڵ، چڵ، خەڵف ترکە

viminal /'vɪmənl/ *adjective*

شوولی، تـوولی، چلی، خەڵفی ترکەای

viminous *adjective*

شوولینە، توولینە ترکەای

vina *noun,* also veena

ڤینا (جۆری ئامێری موسیقایی هیندی) وینا

vinaceous /vʌɪ'neɪʃəs/ *adjective*

1 مەیی، بادەیی، شەرابی 2 ترێیی 3 بە ڕەنگی مەی، سـوور، بە ڕەنگی سـووری شـەرابی 1 شرابی 2 انگوری 3 شرابی‌رنگ

vinaigrette /ˌvɪnɪ'gret/ *noun*

1 (هەروەها vinaigrette sauce) سۆسی سـرکە (تێکەڵەیێ لە سـرکە، ڕۆن و هتد) 2 (مێژوویی) شووشـەی بـۆن (سـەرەکەی کـونکونـە، بـۆ هەڵمژینی دەرمانی بۆنخۆش (وەک smelling salts) بـەکـاردێترا؛ بنـەڕەت: فـەرەنـسە، چکۆلێنراوی vinaigre "vinegar") 1 سس سرکە 2 وینیگرت

vinal *adjective*

مەیی، شەرابی، بادەیی، بە شێوەی مەی شرابی

vinca /'vɪŋkə/ = periwinkle1

vincibility /ˌvɪnsɪ'bɪlətɪ/ *noun*

لەشـکان‌هـاتوویی، لەبەزین‌هـاتوویی قابلیـت شکست

vincible /'vɪnsɪb(ə)l/ *adjective*

شـیاوی (بەسـەردا)زاڵبـوون، شـیاوی بەسەرداشکانەوە، لەشکان‌هاتوو، تێک دەشکێ، دەبەزێ مغلوب‌شدنی

vincualr *adjective*

سەربە بەند، بەندی، بەستی وابستە بە وینکولوم

vinculum /'vɪŋkjələm/ *noun, pl.* vincula /-lə/

1 بەنـد، بەسـت، (بیرکـاری) هێـڵێکی پـۆیی کـە بەسـەر چەنـد ژمارەیـی دەکێـشرێ، تـا وەکـوو ڕسـتەیێ چـاوی لێکرێ 2 پێوەنـدی، تێکەڵـی (بنەڕەت: لە لاتینەوە بە واتای "بەست، بەند") 1 وینکولوم 2 ارتباط

vindaloo /ˌvɪndə'luː/ *noun, pl.* vindaloos

سیرومەی: جۆرێ هەزوێڵەی هێندی: lamb (بنەڕەت: لە vinho "مەی" + alho vindaloo "سیر") ویندالو

vindicable /'vɪndɪkəbl/ *adjective*

دەسەلمێنرێ، پشت‌ڕاست دەبێتەوە قابل اثبات

vindication /ˌvɪndɪ'keɪʃn/ *noun*

1 ڕاستی، ڕاسـتێتی، ڕەوایـێتی، ڕەوایـی‌بـوون، بەرحەق‌بوون، سـەلماندن، ساغ‌کردنەوە، ڕاسـتی وەدەرخستن، پشت‌ڕاست‌کردنەوە، پاک‌بوونەوە، بـێ‌گونـاەناسـران، سـەلماندنی بـێ‌گونـاهی، پاکانەکردن، ڕووسووری، بەڕاندنەوە، پاساودان 2 پـشتیوانی(کـردن)، داکـۆکی، بـەرگری، لەسـەرکردنەوە 1 حقانیت، اثبات، تبرئە، توجیه 2 حمایت، دفاع

vindicative /vɪn'dɪktɪv/ *adjective*

1 سـەلمێنەر، ڕاسـتی‌وەدەرخـەر، پشت‌ڕاست‌کەرەوە 2 بەرگری‌یانە، داکۆکی‌یانە 1 اثبات‌کنندە 2 دفاعی

vindicator *noun*

1 سەلمێنەر، ڕاستی‌وەدەرخەر، پشت‌ڕاست‌کەرەوە 2 پاساودەر، بەڕێنەرەوە 3 پشتیوان، داکۆک 1 اثبات‌کنندە 2 توجیه‌کنندە 3 حامی

vindicatory *adjective*

1 پاساودەرانە 2 بەرگری‌کەرانە، داکۆکی‌یانە 3 تۆڵەسێنەرانە، حەق‌سێنەرانە 1 توجیهی 2 دفاعی 3 انتقامی

vindictive /vɪn'dɪktɪv/ *adjective*

بـەقین، ڕقـاوی، کینـاوی، بـەڕق، قـین‌لەسـک، ڕق‌هەڵگر، تۆڵەسێن، لە تۆڵەدا، تۆڵەکەرەوە، حـەق‌سـێن، تۆڵەسـێنەرانە، vengeful ،spiteful
کینەجو، انتقام‌جو، انتقام‌جویانە

vindictively /vɪn'dɪktɪvli/ *adverb*

تۆڵەسێنەرانە، بە قین یا ڕقەوە، لە ڕووی قینەوە: *'It serves them right,' he thought vindictively* کینەجویانە، انتقام‌جویانە

vindictiveness /vɪn'dɪktɪvnəs/ *noun*

تۆڵەسەندنەوە، حەق‌کردنەوە، تۆڵەکردنەوە انتقام‌جویی

vine /vaɪn/ *noun*

1 (دار) مێو، ڕەز، ترێ [Vitis و تۆخمەکانی تر] 2 گیـا یـا ڕووەکـی لاسـکنـەرم، گیـای (لاسک)تەرزی، گیای لاسک‌باریک 3 بۆ ناوی هێندێ ڕووەکی هەڵچوو یان تەرزفرێدەری تیرە و خێزانەکانی تر بەکاردێتری، ب.ن. Russian vine 1 تاک 2 گیاە نرم‌ساقە 3 واین

vineal *adjective*

بادەیی، سەربە مەی، پێوەندی بە شەرابەوە هەیە وابستە بە شراب

vine-borer /ˈvain bɔːrə(r)/ *noun*, also vine-fretter
مێشوولەی مێو ○ شتەی تاک

vinegar /ˈvɪnɪgə(r)/ *noun*
1 سرکە 2 قسەی رەق ○ 1 سرکە 2 سخن زشت

vinegarish *adjective*
بەدخولک، رووتاڵ، رووناخۆش، گرژ، تاڵ، ناخۆش ○ بدخلق، گزنده

vinegary /ˈvɪnɪgəri/ *adjective*
1 سرکەیی، سرکەدار: *a vinegary wine* 2 ترش، تاڵ، ناخۆش، بەدخولک، رووتاڵ، رووگرژ ○ 1 سرکەای 2 ترش، گزنده، بدخلق

vinery /ˈvaɪnəri/ *noun, pl.* vineries
1 شووشەبەند یان گەرمخانەی مێو 2 رەز، باغەمێو، باخەترێ، مێوستان، باخەرەز ○ 1 گرمخانەی مو 2 تاکستان

vineyard /ˈvɪnjəd, US -jərd/ *noun*
رەز، باغەمێو، باخەترێ، مێوستان، باخەرەز ○ تاکستان

vingt-et-un /ˌvãteɪˈɜːn, French vẽteœ̃/ *noun*
(فەرنسی، پەڕین) بیست و یەک ○ بیست و یک

vinho verde /ˌviːnəʊ ˈvɛːdi/ *noun*
مەی پۆرتوگالی تازە یان نەگەیشتوو ○ وینهو وردی

vini- *prefix*
پێشگر: مەی، بادە (بنەڕەت: لە *vinum* لاتین "wine") ○ پیشوند: شراب

vinic *adjective*
سەربە مەی، بادەیی ○ وابسته به شراب

vinicultural *adjective*
سەربە مێوداری یان مێوکاری ○ وابسته به تاکپروری

viniculture /ˈvɪnɪˌkʌltʃə/ *noun*
مێوداری، مێوکاری (بۆ مەیدروسکردن) ○ تاکپروری

viniculturist *noun*
مێودار، مێوکار ○ تاکپرور

vinification /ˌvɪnɪfɪˈkeɪʃ(ə)n/ *noun*
مەیاندن، گۆڕینی ئاوی ترێ یان ئاوگی شتی تر بۆ مەی بەهۆی ترشاندنەوە ○ وینیفیکاسیون

vino /ˈviːnəʊ, US -noʊ/ *noun, pl.* vinos
(ئافەرمی، گەندە) مەی، بادە، شەڕاب ○ شراب

vinosity *noun*
بادەییبوون، مەییبوون، مەیێتی ○ حالت شرابی

vin ordinaire /vã ˌɔːdɪˈnɛː, French vẽ ɔʀdinɛʀ/ *noun*
مەی ئاسایی، مەی هەرزانبایی ○ شراب معمولی

vinous /ˈvʌɪnəs/ *adjective*
لەمەیچوو، بادەیی، لە شەراب کەوتوتەوە، سەربە شەراب یا مەی: *vinous medications*؛ – (vinously *adv*) vinaceous ○ شرابی، وابسته به شراب

vintage /ˈvɪntɪdʒ/ *noun, adjective*
n 1 رەزبەر، وەرزی ترێلێکردنەوە، مێوڕنان، ترێلێکردنەوە، مێوڕنین، بەرهەمی مێو یان ترێ 2 بادەی ساڵی (مەیێکی باش لە ساڵێکی دیاریکراودا)، بادەی ترێی تازە 3 ساڵ (بادە دروسکردن) *adj* 1 یەکجار باش، هەرەچاک، تاق، نموونە، باشترین، چاکترین (لە جۆری خۆیدا)، شاکار، نموونەی تەواو، نموونەی بەرچاو، کلاسیک، کۆن ○ *n* 1 فصل انگورچینی، انگورچینی، محصول انگور 2 شراب سال 3 سال (شراب) *adj* 1 عالی، بهترین، نمونەی عالی، کلاسیک

vintage car *noun*
ماشێن و هتد) کۆن (بەڵام چاک، دەگەڕێتەوە بۆ ساڵانی 1917 تا 1930 (بڕوانە veteran car) ○ وینتاج کار

vintager *noun*
ترێڕن، مێوڕن، ترێچن، ترێلێکەرەوە ○ انگورچین

vintage year *noun*
ساڵی باش، ساڵی بەپیت(وبەرەکەت) ○ سال پررونق

vintner /ˈvɪntnə(r)/ *noun*
مەیفرۆش، بادەفرۆش ○ شرابفروش

vintnery /ˈvɪntnəri/ *noun*
مەیفرۆشی، بادەفرۆشی ○ شرابفروشی

vinyl /ˈvaɪnl/ *noun*
ڤانیل، ڤینیل (= جۆرێ پلاستیک) ○ وینیل

vinyl group *noun*
کۆمەڵی ڤانیل، گرووپی ڤینیل ○ گروه وینیل

vinyl resin *noun*
جەوکی ڤانیل ○ رزین وینیل

viol /ˈvʌɪəl/ *noun*
ئامێرێکی موسیقایی 6 ژێیی سەردەمی رێنیسانس و باڕۆک ○ ویول

viola[1] /viˈəʊlə/ *noun*
(رووەکناسی) لە تیرە یان توخمی وەنەوشە، وەنەوشەکان [توخم *Viola*: زۆر جۆرن] ○ جنس بنفشه

viola[2] /viˈəʊlə/ *noun*
ڤیۆلا (= ئامێرێکی موسیقایی ژێدارە کە بە ژێژەنە یان ئارشە لێدەدرێ و گەورەتر لە ڤیۆلۆنە) ○ ویولا

violable /ˈvaɪələbl/ *adjective*
شیاوی سەرپێچی، پێشێل دەکرێ، دەبەزێنرێ، سەرپێچی لێدەکرێ (violability *n*؛ violableness *n*؛ violably *adv*) ○ قابل تخلف

violaceous /ˌvʌɪəˈleɪʃəs/ *adjective*
1 بە رەنگی بنەوش یان بەنەوشەوە 2

(رووەکناسی) بەنەوشەیی، سەربە خیزانی وەنەوشە (Violaceae) ◯ 1 بە رنگ بنفش 2 بنفشه‌ای

viola da braccio /vɪˌəʊlə da ˈbrɑːtʃɪəʊ/ *noun*
ئامێرێکی موسیقایی سەرەتا، لە خێزانی ڤیۆلین ◯ نوعی ویولون

viola da gamba /ˈgambə/ *noun*, also viol da gamba
ڤیۆل، ب.ت. باس ڤیۆل (لە بەرامبەر چەلۆی نوێدا) ◯ نوعی ویولا

viola d'amore /daˈmɔːreɪ/ *noun*
ئامێرێکی موسیقایی سەدەی 18، شێوەی ڤیۆلا دەدا ◯ ویولا دامور

violation /ˌvaɪəˈleɪʃn/ *noun*
1 شکاندن، پێشێلکردن، سەرپێچی، ملبادان، پەیمانشکێنی، بێڕێزی، سووکایەتی، بێحورمەتی، (شتە پیرۆزەکان)، دەسدرێژی: *They were* ◊ *gross -tions of human rights* 2 دەسدرێژی *in open -lation of the treaty* (زینای) بەزۆر، زینای بە زۆر، ناموسبردن، دەسبۆبردن، پەلامار ◯ 1 نقض، تخلف، تخطی، نقض عهد، تجاوز 2 زنای به عنف

violator /ˈvaɪəleɪtə(r), US ˈvaɪəleɪtər/ *noun*
دەستوورشکێن، یاساشکێن، پێشێلکەر، سنووربەزێن، دەسدرێژکەر، پەیمانشکێن ◯ متخلف، متجاوز، عهدشکن

violence /ˈvaɪələns/ *noun*
1 توندوتیژی، زەبروزەنگ، توندی، تەوژم، گوژم، زەبر، زۆری، سەختی، هەڵشاخان، کاری توندوتیژانە، شەڕ، دەسدرێژی، بێحورمەتی، بریندارکردن، زیان(پێگەیاندن): *domestic* ◊ *crimes/acts/threats of violence violence* (= between family members) 2 جۆش و خرۆش، *the -lence of the storm* ◊ تینوکوڵ، تینوگوڕ، تاوتین ◯ 1 خشونت، شدت، حدت، پرخاشگری، عمل خشونت‌آمیز، جبر، عنف، تعدی، آسیب 2 شور و هیجان

violent /ˈvaɪələnt/ *adjective*
توندوتیژ، بەزەبروزەنگ، تونرەو، قورس، سەخت، توند، لایەنگری توندوتیژی یان زۆر، پەلاماردەر، بۆهاتوو، توند، بەتەوژم، بەگوژم، بەزەبر، پرمەترسی، جێیترس، هەڵشاخاو، سەخت، گران، دڕندانە، توندوتیژانە، بێبەزەییانە، شێرزە، زۆردارانە، بەزۆر: *violent* *Her husband was a violent man* ◊ *crime* ◊ *The crowd suddenly turned violent* ◊ *There was a violent reaction from the* *a violent* ◊ *a violent explosion* ◊ *public* ◯ خشن، *a violent headache* ◊ *change* خطرناک، پرخاشگر، طرفدار خشونت، شدید،
حاد، بی‌رحمانه، جابرانه

violently /ˈvaɪələntli/ *adverb*
توند، بە توندی، بە سەختی، توندوتیژانە، بە زۆر، بە زەبر: *to* ◊ *She shook her head violently* ◊ *shiver violently* ◯ به شدت، با خشونت، جبراً

violet /ˈvaɪələt/ *noun, adjective*
n وەنەوشە، بنەوشە، بەنەوش، ڕەنگی بنەوش یان مۆر: *adj dressed in violet* وەنەوش، بنەوش ◯ *n* بنفشه، رنگ بنفش *adj* بنفش

violin /ˌvaɪəˈlɪn/ *noun*
ڤیۆلۆن، کەمانچە، سینەکەمان ◯ ویولون

violinist /ˌvaɪəˈlɪnɪst/ *noun*
ڤیۆلۆنژەن، کەمانچەژەن ◯ ویولن‌نواز

violist *noun*
/vɪˈəʊlɪst/ ڤیۆلژەن، /ˈvʌɪəlɪst/ 2 ڤیولاژەن ◯ ڤیۆلژەن ◯ ویولیست

violoncellist /ˌvaɪələnˈtʃeːɪst/ *noun*
چەلۆژەن، ڤیۆلۆنسێلژەن ◯ ویولنسل‌نواز

violoncello /ˌvaɪələnˈtʃeləʊ, US -loʊ/ *noun*
چەلۆ، ڤیۆلۆنسێل ◯ ویولنسل

violine /vɪəˈləʊneɪ, US -ni/ *noun*
جۆرێکی سەرەتای باسی دووانە ب.ت. ڤیۆلی باسی گەورە ◯ ویولین

violone /vɪəˈləʊneɪ, US -ni/ *noun*
جۆرێکی سەرەتایی دەبڵباس double-bass ◯ ویولون

viosterol *noun*
ڤیۆستێرۆل (= ڤیتامین D_2 لە رۆنی رووەکدا) ◯ ویوسترول

VIP /ˌviː aɪ ˈpiː/ *abbreviation* very important person
پیاوی یەکجار گرنگ، مرۆی زۆر گرنگ ◯ شخص بسیار مهم

viper /ˈvaɪpə(r)/ *noun*
1 (گیانەوەرناسی) تیرەمار، کولەوەییات، بەرگیر، حەفی، مارگیسک [*Vipera berus*] (adder) یەکان) و جۆرەکانی تر، خێزانی [Viperidae] 2 کەسێکی خەیانەتکار یان ڤیناوی ◯ 1 افعی 2 آدم خائن یا کینه‌ای

viperine /-rʌɪn/ *adjective*
1 ژاراوی 2 پیس، ناجسن، بەدڕەسەن ◯ 1 زهرآگین 2 بدجنس

viperish *adjective*, also viperous /ˈvaɪpərəs/
1 ژاراوی 2 تاڵ، ناخۆش، خراپ، پیس، لەبنەوەبڕ، ناپاک ◯ 1 سمی، زهرآگین 2 گزنده، خائن، شریر

viper's bugloss *noun*
جۆری رووەکی قرژەڵۆکی تیرە borage [*Echium vulgare*] ◯ اخیون

viper's grass *noun*
(رووەکناسی) ئالەڵۆک ◯ شنگ اسبی

viraemia /vʌɪˈriːmɪə/ *noun*, also viremia
بوونی ڤایرۆس لە خوێندا ◌ ویرامیا

virago /vɪˈrɑːgəʊ, US -goʊ/ *noun, pl.* viragos or viragoes
1 ژنی دڕ، زمانشڕ، سەلیتە، دەمهەراش، دەمشڕ؛ ژنی شەڕانی، پەتیارە، 2 termagant (کۆن) شێرەژن، کەڵەژن، ژنی بەهێز و کەتە و پیاوانەهەڵکەوتوو (بنەڕەت: ئاماژە بەو ناوەی کە ئادەم لە ڤالگەیت Vulgate لە حەوای نابوو)، لە لاتینەوە بە واتای "ژنی پالەوان یان قارەمان، ژنی شەڕکەر"، لە vir "پیاو"؛ (viraginous *adj*
◌ 1 زن پتیارە 2 زنی با اندام مردانە

viral /ˈvaɪrəl/ *adjective*
سەربە ڤایرۆس، ڤایرۆسی: *a viral infection*
◌ وابستە بە ویروس، ویروسی

virally /ˈvaɪrəli/ *adverb*
لەباری ڤایرۆسی(یەوە) ◌ از لحاظ ویروسی

virelay *noun*, also virelai, *pl.* -ays or virelais
ڤیرێلای، ڤیرلای: جۆرێ هۆنراوە و هەڵبەستی کورتی کۆنی فەرەنسی کە سەرواى هەڵبەستی دووهەمی لەگەڵ هەڵبەستی یەکەم جیاواز بوو و دێرەکانی دواتر بەپێی دێڕی کۆتایی هەڵبەستی بەرلە خۆی بووە ◌ ویرلای

virement /ˈvʌɪəm(ə)nt, US ˈvɪəmɒ̃/ *noun*
(دارایی، بریتانیا) ڕاگوێستنی بابەتەکانی حیسابی دارایی یەکێ بۆ یەکێکی تر ◌ ویرمنت

viremia = viraemia

vireo /ˈvɪrɪəʊ/ *noun, pl.* vireos
ڤیریۆ (چۆلەکەی ئەمریکایی زەیتوونیڕەنگ و مێرووخۆرە [خێزان Vireonidae: چەندین جۆرن]) ◌ ویریو

virescence /vɪˈrɛs(ə)ns/ *noun*
1 سەوزداگەڕان، سەورهەڵگەڕان (ئاساسایی لە گەڵای گوڵدا) 2 سەوزایی، سەرسەوزی، شینایی
◌ 1 ویرسنس 2 سبز و خرمی

virescent /vɪˈrɛs(ə)nt/ *adjective*
1 سەوزداگەڕاو، سەوزهەڵگەڕاو 2 سەوز، سەرسەوز، شیناوەرد 3 سەوزەڵە، مەیلەوسەوز
◌ 1 ویرسنت 2 سبز و خرم 3 تقریباً سبز

virga /ˈvɜːgə/ *noun, pl.* virgae /ˈvɜːgiː/
(هەواناسی) میلک: ئەو تاڵ و میلانەی بارشت، وا دیارن کە لە ژێر هەورەکانەوە هەڵواسراون یان شۆڕ بوونەتەوە و بەرلەوەی بگەنە سەر عەرز دەهەڵمێن (بنەڕەت: لە لاتینەوە بە واتای "میل، stripe ،streak ،rod") ◌ ویرگا

virgate[1] /ˈvɜːgət/ *noun*
(بریتانیا، مێژوویی) ڤێرگەیت، ڤێرگات: پێوەرێکی زەوی، زۆرتر 30 ئەکر یا چواریەکی hide یان دوازدە هێکتار (بنەڕەت: لە *virgatus* لاتین، لە *virga* "میل، rod") ◌ ویرگیت

virgate[2] /ˈvɜːgət/ *noun*
چڵچڵاوی، گۆچانی، داردەستی، شێوەداردەست، گۆچانئاسا، میلەیی، میلەئاسا؛ ڕاست و باریک و درێژ: *a virgate one-flowered branch* ◌ پر از شاخەهای ریز، عصامانند، میلەمیلە

Virgilian /vəˈdʒɪlɪən/ *adjective*, also Vergilian
سەربە یان بەپێی شێوازی هونەر و شاعیری ڕۆمی ڤێرژیل Publius Vergilius Maro (70-19ی پێشزایین)، نووسەری The Aeneid (بەسەرهاتی Aeneas پاش ڕووخانی ترۆی دەگێڕێتەوە)؛ سەربە بەرهەمەکانی ◌ ویرژیلی

virgin /ˈvɜːdʒɪn, US -ːrdʒ-/ *noun, adjective*
n 1 کەنیشک، کچ 2 کەسێ کە هیچ ئەزموونێکی لە چالاکییەکی تایبەتیدا نییە: *a* ◊ *an Internet virgin* ◊ *political virgin* *a* 1 *adj* پاک، داوێنپاک، *virgin in politics* دەسلێنەدراو، مۆر، سروشتی، خۆرسکی، سەربەمۆر، نوێ، تازە، دەق: *virgin forest/land/territory* 2 بەکارنەهێنراو 3 (ڕۆنی زەیتوون) بەری یەکەمجار گوشراو 4 (مێژووناسی) مێرووی مێ کە بەبێ چاککرانی گەرا دەخا ◌ *n* 1 دوشیزە 2 ویرجین *adj* 1 باکرە، عفیف، بکر، تازە 2 بکر 3 و 4 ویرجین

the Virgin = the Virgin Mary

virginal /ˈvɜːdʒɪnl, US ˈvɜːrdʒ-/ *adjective*
1 پاک: *a virginal young girl* = 2 pristine، *a -al snowfall* :unsullied (-lly *adv*) ◌ پاک

virginals *noun*
ڤێرجیناڵ (ئامێرێ بە شێوەی پیانۆ و بێلاق یان پایە (یان پاچکە)، لە سەدەکانی 16 و 17دا بەکاردێترا؛ virginalist *n*) ◌ ویرجینال

virgin birth *noun*, also parthenogenesis
مۆرزادەیی parthenogenesis ◌ بکرزایی

the Virgin Birth *noun*
مۆرزادەیی، (لە دایک)بوونی کەنیشکی (پێغەمبەر مەسیح) ◌ بکرزادگی

Virginia *noun, adjective*
n ڤێرجینیا (جۆرێ توتن کە لە بنەڕەتدا هی هەرێمی ڤێرجینیای ئەمریکایە) *adj* ڤێرجینیایی
◌ *n* ویرجینیا *adj* ویرجینیایی

Virginia creeper /vəˌdʒɪnɪə ˈkriːpə(r), US vərˈdʒ-/ *noun*
یاسەمەنی زەرد، لاولاوەی داری، جۆرێ مێوی ئەمریکای باکووری کە زۆرتر لەبەر پەڵوپۆی سووری پاییزی دەکرێ [*Parthenocissus quinquefolia* و جۆرەکانی تر] ◌ مو چسب

Virginia reel *noun*
هەڵپەڕکێیەکی کرژی لادێیی ئەمریکای باکووری ◌ ویرجینیا ریل

virginian silk *noun*
جۆرێ ڕووەک ◌ گیشتر، گیشدر

Virginia pine *noun*, also called Jersey pine [*Pinus virginiana*] کاژ یان کاجی ڤیرجینیا ۞ نوعی کاج

Virginia rail *noun*, also called Jersey pine [*Rallus limicola*] شێلاقەی دەنووک‌درێژ ۞ نوعی آب‌چلیک

virginity /vəˈdʒɪnəti, US vərˈdʒ-/ *noun*, also virginihood
کچێنی، کەنیشکی، پاکی، داوێن‌پاکی ۞ بکارت، عصمت

the Virgin Mary *noun*
مریەمی داوێن‌پاک، حەزرەتی مریەمە ۞ مریم باکره، مریم عذراء

virginium *noun*
(کیمیا) ڤیرجینیۆم ۞ ویرجینیم

Virgo /ˈvɜːgəʊ, US ˈvɜːrgoʊ/ *noun*
1 گەلەستێرەی هێشوو 2 هێشوو، گوڵەگەنم (شەشەمین کەلوو لە زۆدیاک، لە لاتینەوە) ۞ 1 صورت فلکی سنبله 2 سنبله

Virgoan *adjective*
سەربە هێشوو یان گوڵەگەنم ۞ وابسته به سنبله

virgule /ˈvəːgjuːl/ *adjective*, also slash
هێڵی لار، لارەهێڵ (/) ۞ خط اریب

viricidal *adjective*
ڤایرۆس‌کوژ، ڤیروس‌فەوتێن، ڤیروس‌کوژ ۞ ویروس‌کش

viricide *noun*
(لاتین) ڤایرۆس‌کوژ، ڤیروس‌فەوتێن ۞ ویروس‌کش

viridescence /ˌvɪrɪˈdɛs(ə)ns/ *noun*
1 سەوزداگەران، سەوزهەڵگەڕان 2 سەوزی، سەوزەڵەیی، سەوزکاری، سەوزباوی، مەیلەوسەوزی ۞ 1 ویری‌دسنس 2 سبزی

viridescent /ˌvɪrɪˈdɛs(ə)nt/ *adjective*
1 سەوزداگەراو، سەوزهەڵگەڕاو 2 سەوز، سەوزەڵە، سەوزکار، سەوزباو، مەیلەوسەوز ۞ 1 ویری‌دسنت 2 سبز

viridian /vɪˈrɪdɪən/ *noun*
جۆری ڕەنگی سەوزی کرۆمی Cr_2O_3، پێکهاتوو لە هایدرۆکسایدی کرۆنیۆمی ئاودار hydrated chromium hydroxide ۞ ویریدن

viridity /vəˈrɪdəti/ *noun*
سەوزی ۞ سبزی

virile /ˈvɪraɪl, US ˈvɪrəl/ *adjective*
1 بەهێز، پڕوزە، بەقەوەت، بەزەبر، بەتاقەت، بەتابشت، بەکار، پیاوانە: *a virile performance* ◊ 2 بەکار، بەگون (بە تایبەتمەندی جەستەیی پیاوانەوە): *virile athleticism* ۞ 1 قوی، نیرومند، مردانه 2 دارای رجولیت

virilism *noun*
ڤیریلیزم: دەرکەوتنی هێندی تایبەتمەندی پیاوانە لە ژناندا ۞ ویریلیسم

virility /vəˈrɪləti/ *noun*
1 پیاوەتی، بەکاری، توانایی سێکسی، بەگونی، پەرەکی 2 بەهێزی، پڕوزەیی، بەقەوەتی، بەتاقەتی، بەتابشتی، چالاکی: *displays of male virility* ◊ *economic virility* ۞ 1 قدرت جنسی 2 قدرت جسمانی

virilocal /ˌvɪrɪˈləʊk(ə)l/ = patrilocal

virion *noun*
پارچۆلکەیێکی ڤایرۆسی تەواو کە لە ناوکی DNA و RNA لەگەڵ پۆشەی protein coat پێکهاتووە (و لە هێندێ جۆردا لەگەڵ بەرگی دەرەوەیی‌دا external envelope) ۞ ویریون

viroid *noun*
ڤیرۆید، ڤایرۆید: هەریەک لە دوو خێزانی (*Avsunviroidae* و *Pospiviroidae*) پارچۆلکە ساب‌ڤیرالەکان کە لە RNA ورد و کورت و تاک‌تالی بەبێ پۆشە پێکهاتوون ۞ ویروید

virologist /vaɪˈrɒlədʒɪst, US -ˈrɑːl-/ *noun*
ڤایرۆس‌ناس ۞ ویروس‌شناس

virology /vaɪˈrɒlədʒi, US -ˈrɑːl-/ *noun*
ڤایرۆس‌ناسی (virological *adj*؛ virologically *adv*) ۞ ویروس‌شناسی

virosis *noun*
ڤایرۆسیس ۞ ویروسیز

virtu /vəːˈt(j)uː/ *noun*, also vertu
سەلیقە، چێژ، سەلیقەی هونەری یان پیشەسازی‌یانە، شارەزایی لە هونەرە جوانەکاندا ۞ ذوق، ذوق هنر یا صنعتی، ویرتو

virtual /ˈvɜːtʃuəl, US ˈvɜːrtʃ-/ *adjective*
1 ڕاستەقینە، ڕاستی، واقعی، کردارەکی، کردەوەیی، کردەیی: *The country was sliding into a state of virtual civil war* 2 (دروسکراو، بینراو، کراو و هتد) لەسەر ئینتێرنێت یان کامپیوتێر (لەچاو جیهان)، مەجازی: *New technology has enabled development of an online 'virtual library'* ۞ 1 واقعی، عملی 2 ویرچوال، مجازی

virtuality /ˈvɜːtʃuəlɪti/ *noun*
ڕاستەقینەیی، ڕاستبوون، کردەوەیی‌بوون، کردارەکێتی، کردارەکی‌بوون ۞ واقعیت، عملی بودن

virtually /ˈvɜːtʃuəli, US ˈvɜːrtʃ-/ *adverb*
لە ڕاستی‌دا، بە کردەوە، نزیکەی: *to be virtually impossible* ۞ واقعاً، عملاً، تقریباً

virtual memory *noun*, also virtual storage
یادگەی کامپیوتێری یان مەجازی ۞ حافظەی مجازی

virtual reality *noun*
ڕاستیی کامپیوتێری یا مەجازی ۞ واقعیت مجازی

virtual work *noun*

(فیزیک) کاری ڤیرچواڵ ۞ کار مجازی
virtual world *noun*
(فیزیک) جیهانی ڤیرچواڵ: *language tuition*
a virtual world ◊ using virtual worlds
chat room ۞ عالم مجازی
virtue /'vɜ:tʃu:, US 'vɜ:rtʃu:/ *noun*
1 باشی، چاکی، خاسی، سنجی، هونەر: *She was*
certainly no paragon of -tue! 2 پارێزگاری،
بەدینی 3 باشی، چاکی، قازانج، کاریگەری،
باندۆر 4 تایبەتمەندی، ڕەوشت، خاسیەت 5 هۆ،
دەلیل 6 داوێنپاکی، پاکی (بنەڕەت: لە *vertu*
فەرەنسی کۆن، لە لاتینی *virtus* "valour،
"merit"، لە *vir* "پیاو") ۞ 1 خوبی، فضیلت 2
تقوی 3 مزیت، اثر 4 خاصیت 5 دلیل 6 عفت
virtueless *adjective*
بێدین، ناپارێزگار، بێباشی، بێهونەر،
بێڕەوشت، بێخاسیەت، بێبێچاکی ۞
بی‌تقوی، بدون فضیلت، بدون خاصیت
virtuosity /ˌvɜ:tʃu'ɒsəti, US ˌvɜ:rtʃu'ɑ:s-/ *noun*
دەسڕەنگینی، هونەرمەندی، مامۆستایی،
وەستایی، لێهاتوویی، شارەزایی: *a*
◊ *performance of breathtaking virtuosity*
technical virtuosity ۞ مهارت، استادی
virtuoso /ˌvɜ:tʃu'əʊsəʊ, -'əʊzəʊ, US vɜ:rtʃu'oʊsoʊ, -'oʊzoʊ/ *noun, pl.* virtuosi /-si/ or virtuosos
1 (لە هونەرە جوانەکاندا ب.ت. لێدانی موسیقا)
مامۆستا، کەسێکی لێهاتوو یان مامۆستا 2
هونەرمەند، شارەزایانە، مامۆستایانە (بنەڕەت: لە
ئیتالیاییەوە "skilful ،learned") ۞ 1 استاد 2
استادانە، ماهرانە
virtuous /'vɜ:tʃuəs, US 'vɜ:rtʃ-/ *adjective*
1 دروست، چاک، بەدین، پارێزگار، لەخواترس،
بەدینانە، پارێزگارانە، هونەرمەند، خۆبێحەق،
خۆبەڕاستزان، خۆبێڕاست: *a wise and*
virtuous man 2 (کۆن، ب.ت. ژن)
داوێنپاک، پاک، بەناموس ۞ 1 شریف، متقی،
پرهیزگار، پرهیزگارانە، هنرمند، حق بە جانب 2
عفیف
virtuously /'vɜ:tʃuəsli, US 'vɜ:rtʃ-/ *adverb*
پارێزگارانە، لەخواترسانە، بەدینانە، داوێنپاکانە،
بە پاکییەوە ۞ پرهیزگارانە، با عفت
virtuousness /'vɜ:tʃuəsnəs, US 'vɜ:rtʃ-/ *noun*
بەدینی، چاکی، پارێزگاری، پاکی، داوێنپاکی،
هونەرمەندی ۞ پرهیزگاری، عفت، هنرمندی
virulence /'vɪrələns/ *noun*, also virulency
1 دوژمنایەتی، ناخۆشی، تەوژم، توندی، تاڵی،
بەمەترسیتی، ژاراویبوون، پڕزیانی 2 (نەخۆشی)
ڕادەی مەترسیداری، ڕێژە یان ئاستی
پڕمەترسیتی ۞ 1 خصومت، تلخی، خطرآفرینی 2
(بیماری) میزان خطرناکی
virulent /'vɪrələnt, US -rjəl-/ *adjective*
مەترسیدار، پڕمەترسی، کوشندە، پڕتەوژم،
دوژمنانە، توند، بەقینەوە، لە ڕووی کینەوە،
ڕقاوی، بە ڕقەوە، تاڵ، ڕەق، ناخۆش، ژاراوی: *a*
virulent bacteria ◊ *virulent infection* *a* ◊
virulent ◊ *virulent form of influenza*
۞ *virulent nationalism* ◊ *criticism*
خطرناک، خصمانە، تلخ، زهراگین
virulently /'vɪrələntli, US -rjəl-/ *adverb*
(بە شێوەیەکی) دوژمنانە، لە ڕووی ڕقەوە، بە
قینەوە، بە توندی ۞ بە طور خصمانە
virus /'vaɪrəs/ *noun*
1 (زیندەناسی، کامپیوتەر و هتد) ڤایرۆس،
ڤیروس، خۆرە 2 (نافەرمی) نەخۆشی ڤایرۆسی
3 (خوازە) ژار، دەرمان (بنەڕەت: ئینگلیسی
نێوەڕاست: ئاماژە بە ژاری مار)، لە لاتینەوە
"شلەی لیتاوی یا قوڕاوی یا لینج، دەرمان، ژار")
۞ 1 ویروس 2 بیماری ویروسی 3 (مجازی) سم
Vis *abbreviation* Viscount(ess), also Visc
visa /'vi:zə/ *noun*
ڤیزا: *an entry/tourist/transit/exit visa* ۞
ویزا، روادید
visage /'vɪzɪdʒ/ *noun*
ڕوخسار، سیما، دیم، ڕوو، دەموچاو، سەروچاو،
سەروسەکوت، ڕووی دەرەوە (*visaged adj*)
۞ مظهر، چهرە، رخسارە، نمای خارجی
Visakha /vɪ'sɑ:kə/ = Vesak
vis-à-vis /ˌvi:z ɑ: 'vi:, French vizavi/ *adverb, preposition, noun*
adv لە ڕووبەڕووی یەک، لە هەمبەر یەک، لە
بەرامبەر یەک *prep* 1 ڕووبەڕوو، ڕوولەڕوو،
ڕوولەیەک، بەرەوڕوو، بەرامبەر، هەڤبەر، هەمبەر
2 لە بەراورد لەگەڵ، لەچاو، لە بەرامبەر، لە
پێوەندی لەگەڵ، سەبارەت بە، لەپێش، لە بەردەم،
لە بەرامبەری، *in relation to*: *Britain's role*
vis-à-vis the United States *n* 1 کەسی
بەرەوڕوو یان بەرامبەر 2 دۆستی کچ، دۆستی
کوڕ 3 (سیاسی) هاوتا، هەڤبەر، بەرامبەر
(بنەڕەت: لە فەرەنسییەوە) ۞ *adv* در مقابل هم
prep 1 رو در رو 2 در مقایسە با، در رابطە با، در
جلو *n* 1 شخص مقابل 2 دوست دختر یا دوست
پسر 3 (سیاسی) همتا
Visayan *noun*, also Bisayan
1 ئەندامی هەریەک لە چەند گەلی دوورگەکانی
ڤیسایانی فیلیپین 2 کۆمەڵە زمانی
ئەوسترۆنیزیایی بێزایانەکان ۞ ویسایان
viscacha /vɪ'skætʃə/ *noun*
گیانەوەرێکی کرتێنەری ئەمریکای باشووری لە

تــیرەی ســمــۆرەی ئــەمریکایی **chinchilla**، چاروبار لەبەر کەوڵ یا گۆشتەکەی راو دەکرێ [توخمــەکــانی *Lagidium* و *Lagostomus*: چوار جۆرن] ◌ ویسکاچا

viscera /ˈvɪsərə/ *noun, pl.,* sing. viscus
(تویکاری) هەناو، پزوور، ناوسک، تیوزگ ◌ احشا، اندرونه

visceral /ˈvɪsərəl/ *adjective*
1 (تویکاری) هەناوی، پزووری، سەربە تیوزگ 2 ئینستینکتیف، خۆماکی، خواکرد، زگماکی، خوایی ◌ 1 احشایی 2 غریزی، فطری

viscid /ˈvɪsɪd/ *adjective*
لیچق، لینج، چەسپاوی، پێوەنووساو، نووسەک (بنەڕەت: لە late Latin *viscidus* لە *viscum* لاتین "birdlime") ◌ چسبنده، لزج

viscidity /vɪˈsɪdətɪ/ *noun,* also viscidness
لینجی، لیچقی، چەسپاوی‌بوون، پێوەنووساوی ◌ چسبندگی، لزوجت

viscoelastic *adjective*
ڤیسکۆئیلاستیک، لینج‌وکێش‌مەند ◌ ویسکوالاستیک

viscoelasticity /ˌvɪskəʊelaˈstɪsɪti, -iːla-, -ɪla-/ *noun*
(فیزیک) ڤیسکۆئیلاستیتی، لینج‌وکێش‌مەندی (تایبەتمەندی کەرەسەیێ کە هەم کێشی بێ و هەم لینج بێ) ◌ ویسکوالاستیتی

viscoelastic theory *noun*
تیۆری ڤیسکۆئیلاستیک ◌ تئوری ویسکوالاستیک

viscometer /vɪsˈkɒmɪtə/ *noun,* also viscisimeter
لینجی‌پێو ◌ لزوجت‌سنج

viscometeric *adjective*
سەربە لینجی‌پێوی ◌ وابسته به لزوجت‌سنج

viscometerically *adverb*
لەباری لینجی‌پێوی‌یەوە ◌ از لحاظ لزوجت‌سنجی

viscometry *noun*
لینجی‌پێوی ◌ لزوجت‌سنجی

viscose /ˈvɪskəʊz, -kəʊs, US -koʊs, -koʊz/ *noun*
1 ڤیسکۆز (جۆرێ مەتریالی دەسکرد کە بۆ دروس‌کردنی پارچە و هتد بەکاردێنرێ) 2 پارچە یان ریشالی رایۆن کە لەو مەتریالە دروست دەبێ ◌ ویسکوز

viscosity /vɪˈskɒsəti, US -ˈskɑːs-/ *noun, pl.* viscosities
(شلەمەنی) لینجی، زوونەڕۆیشتوویی، زوونەرژۆکی، زوونەرژاوی، خەستی ◌ گران‌روی، غلظت

viscosity number *noun*
ژمارەی لینجی ◌ عدد گران‌روی

viscosity ratio *noun*
ڕێژەی لینجی ◌ نسبت گران‌روی

viscosity stabilizer *noun*
جێگیرکەری لینجی ◌ تثبیت‌کنندەی گران‌روی

viscount /ˈvaɪkaʊnt/ *noun*
(لە بریتانیا) ڤایکۆنت (پلەیێ بۆ پیاوان، سەرتر لە Baron و خوارتر لە Earl) ◌ واکنت

viscountcy /ˈvaɪkaʊntsi/ *noun,* also viscountship
1 پلەوپایەی ڤایکۆنت، پۆستی ڤایکۆنت 2 ناوچەی ژێردەسەڵاتی ڤایکۆنت ◌ 1 مقام وایکنت 2 قلمرو تحت کنترل وایکنت

viscountess /ˈvaɪkaʊntəs/ *noun*
(لە بریتانیا) ڤایکۆنتس (پلەیێ بۆ ژنان) ◌ واکنتس

viscounty /ˈvaɪkaʊnti/ *noun,* also viscountcy
1 پلەوپایەی ڤایکۆنت، پۆستی ڤایکۆنت 2 ناوچەی ژێردەسەڵاتی ڤایکۆنت ◌ 1 مقام وایکنت 2 قلمرو تحت کنترل وایکنت

viscous /ˈvɪskəs/ *adjective*
(شلەمەنی) لینج، سرێشی، ڤیسکۆز، زوونەڕۆیشتوو، زوونەرژۆک، زوونەرژاو، خەست: *viscous lava* ◌ گران‌رو، لزج، غلیظ

viscously /ˈvɪskəsli/ *adverb*
لینجانە، زوونەڕۆیشتووانە، زوونەرژۆکانە، زوونەرژاوانە، بە شێوەیەکی خەست ◌ بە طور گران‌رو، به طور غلیظ

viscousness /ˈvɪskəsnəs/ *noun*
لینجی، سرێشیتی، زوونەڕۆیشتوویی، زوونەرژۆکی، زوونەرژاوی، خەستی ◌ گران‌روی، لزوجت، غلظت

viscus /ˈvɪskəs/ = plural form of viscera

vise /vaɪs/ = US spelling of vice1

Vishnu /ˈvɪʃnuː/ *noun,* Sanskrit *Viṣṇu*
ڤیشنو (= خوای پارێزەر لە سیانەی پیرۆزی هیندی‌دا، بڕوانە Brahma و Shiva) ◌ ویشنو

visibility /ˌvɪzəˈbɪləti/ *noun,* also visibleness
لەبەرچاوی، دید، بینراوی، بەردیدی، دیتراوی، لەدیتن‌هاتوویی، دیاربوون، پەیدایی، بەبەرچاوبوون، دەرکەوتوویی، ئاشکرایی، روونی، رۆشنی: *good/poor/bad/zero -ibility* ◌ دید، قابلیت رؤیت، پدیداری، وضوح

visible /ˈvɪzəbl/ *adjective, noun*
adj لەبەرچاو، بەبەرچاو، دیار، لەبەردید، بەردید، دەرکەوتوو، دەبینرێ، ئەتوانرێ ببینرێ، بینراو، دیتراو، بە دیارەوە، لەدیتن‌هاتوو، دەرکەوتوو، پەیا، پەیدا، دیار، ئاشکرا، خویا، روون، رۆشن، جێی‌سەرنج: *a visible police presence* *n* (visibles) هەناردە و هاوردەی دیار یان بینراو ◌ *adj* دید، قابل رؤیت، پدیدار، واضح *n* (در جمع) واردات و صادرات مرئی

visible spectrum *noun*
(فیزیک) شەبەنگی بینراو یا بەردید ۞ طیف مرئی
visibly /ˈvɪzəbli/ *adverb*
بە ئاشکرایی، بە راشکاوی: *He was visibly shocked* ۞ بە طور آشکار
Visigoth /ˈvɪzɪɡɒθ/ *noun*
ئەندامی لقی گۆتەکان کە پالاماریان بردە سەر ئیمپراتۆری رۆم لە سەدەکانی سێیەم و پێنجەمی پاش زایین و بەسەر زۆربەی سپانیادا دەسەلاتیان گیرا تا لە لایەن مۆرەکانەوە لە 711دا تێکشکێنران ۞ ویسیگوت
Visigothic *adjective*
سەربە ڤیزیگۆتەکان ۞ وابستە بە ویسیگوت
vision /ˈvɪʒn/ *noun*
1 بینایی، توانایی بینین، دید، چاوپرکردن، بینین: *The couple moved outside her field of vision* 2 پێ‌وابوون، خەیالکردنەوە، خەون، ئەندێشە، خەیاڵ 3 دیمەن 4 شتی بینراو یان لەبەرچاو 5 مرۆڤی (یەکجار) جوان 6 (فەلسەفە) دیناو، دیدار ۞ 1 بینایی، دید، بصیرت 2 تصور، رؤیا، خیال 3 منظره 4 چیز مرئی 5 آدم زیبارو 6 مکاشفه، لقاء
visionary /ˈvɪʒənri, US -ʒəneri/ *adjective, noun* (*pl.* visionaries)
1 *adj* ناڕاستەقینە، ناکرداری، نەکرد، نەکردەنی، خەیالی، ئەندێشەیی، نایێتەدی، خەیالاوی، خەیالپەرست: 2 *a visionary scheme* بەمشوور، دووربین *n* مرۆڤی دووربین، بنیادەمی بەمشوور (visionariness *n*) ۞ 1 *adj* غیرواقعی، غیرعملی، رؤیایی 2 دوراندیش *n* آدم دوراندیش
visit /ˈvɪzɪt/ *noun*
1 دیدار، دیداربینی، دیدەنی، بینین، بۆلاچوون، چاوپێکەوتن، دیتن، سەردان، سەرکێشی 2 سەفەر، هاتوچۆ، گەران 3 (ئەمریکا) قسە، دەمەتەقێ ۞ 1 دیدار، بازدید 2 مسافرت، سفر 3 گپ
visitant /ˈvɪzɪtənt/ *adjective, noun*
1 *adj* دیدەنی‌کەر، سەردانکەر، سەردەر 2 میوان *n* باڵندەی کۆچەر ۞ 1 *adj* ملاقات‌کننده 2 مهمان *n* مرغ مهاجر
visitation /ˌvɪzɪˈteɪʃn/ *noun*
1 سەردانی فەرمی، دیدار، سەرکێشی، چوونەلا، هەواڵپرسی 2 بەلای خودایی یان ئاسمانی، خوداگیری، قەساوەت: *a visitation of plague* 3 پشکنین، بەسەرکردنەوە، سەردانکردن 4 کۆچی باڵندەکان بە پۆلپۆل، کۆچی وەرزی 5 (the Visitation) سەردانی حەزرەتی مریەم لە ئێلیزابێت (لە 56-1:39 Luke) ۞ 1 بازدید رسمی، عیادت 2 بلای آسمانی 3 تفتیش، تفقد 4 مهاجرت موسمی 5 ویزیتاسیون
visiting /ˈvɪzɪtɪŋ/ *noun*
دیدار، دیدەنی، بینین، دیتن، سەردان ۞ ملاقات، بازدید
visiting-card *noun*, calling card
کارتی دیدەنی یان ڤیزیت ۞ کارت ویزیت
visiting hours *noun, pl.*
(نەخۆشخانە و هتد) وەختی سەردان یان دیدەنی، سەعاتەکانی دیدەنی یان سەردان(کردن) ۞ ساعات ملاقات
visiting professor *noun*
مامۆستای میوان، مامۆستای بانگهێشتکراو ۞ استاد مهمان
visitor /ˈvɪzɪtə(r)/ *noun*
1 سەردانگەر، سەردەر، سەردانکار، هاتوچۆکەر، شارانگەر، گەڕوان، توریست، ریبوار، میوان: *We've got visitors coming this weekend* 2 باڵندەی کۆچەر ۞ 1 بازدیدکننده، توریست، مهمان 2 پرندەی مهاجر
visitorial *adjective*
1 سەردانی، سەربە دیدەنی 2 دیدەنی‌یانە ۞ 1 وابستە بە بازدید 2 عیادتی
visitor's book *noun*
(پێشانگا و تاد) دەفتەری سەردانکاران، (هوتێل و هتد) پەڕاوی میوانان ۞ دفتر بازدیدکنندگان، دفتر مهمانان
vis medicatrix naturae /vɪs medɪˌkeɪtrɪks ˈnatʃərʌɪ/ *noun*
(لاتین) توانایی سروشتی لەش بۆ چاکردنەوەی خۆ، خۆساڕێژە ۞ قابلیت طبیعی بدن برای بهبودی خویش
visor /ˈvaɪzə(r)/ *noun*, also vozor
1 (تاسکڵاو و هتد) بەشی دادراوە، دەمامک، بەرچاوە 2 (لێواری) شەپکە 3 (مێژوویی) دەمامک 4 تاوگر، تاوگیرەوە، شەپکەی شووشەی ماشین، ئافتاوگەردان (ب.ت. هی دروێنەوان کە لە ناوچاوانی دەبەست) ۞ 1 نقاب 2 آفتاب‌گیر 3 نقاب 4 آفتاب‌گیر، ویزور
vista /ˈvɪstə/ *noun, pl.* vistas
1 ڤیستا، دوورایی، دیمەنی باریک و درێژ، پێرسپێکتیڤ، دیمەن، پێشچاو 2 دیمەنێکی زەینی یان مێنتال (mental ی بەربلاو؛ بنەڕەت: لە ئیتالیاییەوە بە واتای "دید view") ۞ 1 دورنما، چشم‌انداز 2 منظرەی ذهنی (وسیع)
visual /ˈvɪʒuəl/ *adjective, noun*
1 *adj* بینایی، دیدەیی، دیداری 2 (هونەر) شێوەکاری (وێنەکێشی، سینەما، تیاتر و هتد) 3 سەربە بینایی *n* (شت یان) کەرەسەی یارمەتی‌دەری دیداری (وەک فیلم، وێنە و هتد) ۞ 1 *adj* بصری، دیداری 2 تجسمی 3 وابستە بە بینایی *n* ابزار کمکی بصری
visual ability *noun*
توانایی بینایی ۞ قدرت بینایی

visual acuity *noun*
وردی بینایی، وردبینی ◌ دقت بینایی

visual and sound effects *noun, abbreviation* FX
ئیفێکته وێنەیی (دیداری) و دەنگیی‌یەکان ◌ جلوه‌های صوتی و بصری

visual aids *noun, pl.*
شتەکان یا دەزگاکانی یاریدەدانی بینایی (وەکوو نەخشە، وێنە، فیلم و هتد) ◌ کمک‌های بصری

visual arts *noun, pl.*
هونەرە شێوەکاری‌یەکان ◌ هنرهای تجسمی

visual axis *noun*
تەوەری بینایی ◌ محور بینایی

visual cell *noun*
خانەی بینایی ◌ سلول بینایی

visual centre *noun*
ناوەندی بینایی ◌ مرکز بینایی

visual cortex *noun*
توێکڵی بینایی ◌ پوسته‌ی بینایی

visual display unit *noun*
(کامپیوتێر) پیشاندەر، مانیتۆر ◌ نمایشگر

visual field – field of visual

visualizable *adjective*
دیترێتە بەرچاو یان پێش‌چاو، وێنا دەکرێ، بەرچاو دیترێ، دیترێتە بەر خەیاڵ، خەیاڵ دەکرێ ◌ قابل تجسم

visualization /ˌvɪʒuəlaɪˈzeɪʃn, US -ləˈz-/ *noun*
وێناکردن، وێناگەری، هێنانەپێشچاو، هێنانەبەرچاو، بەرچاوهێنان، خەیاڵکردنەوە ◌ تجسم

visually *adverb*
1 وادیارە، لە رواڵەتدا: ◊ *visually impaired* 2 بە شێوەیەکی بینایی، لە رێگای چاو(ەوە) ◊ -*sually handicapped* ◌ 1 ظاهراً 2 به طور بصری

visual perception *noun*
هەست‌پێ‌کردنی بینایی ◌ احساس بینایی

visual purple *noun*, also rhodopsin
ئەرخەوانەی بینایی یان دیتن: رەنگی pigment هەستیار سەبارەت بە رووناکی سوور کە لە تۆڕەی چاوی زۆربەی بڕبڕەداراندا vertebrate هەیە و بۆ دیتن لە تاریکی‌دا گرنگە ◌ پرپل ویژوال

visual selection *noun*
هەڵبژاردنی بینایی ◌ انتخاب بینایی

visual sense *noun*
هەستی بینایی ◌ حس بینایی

visuospatial /ˌvɪʒjuəʊˈspeɪʃ(ə)l, -zj-/ *adjective*
بینایی‌شوێنی: سەربەو رەوت و پرۆسێسانەی کە ئاگاداری بینایی و شوێنی دەگرێتەوە، سەربەو هەست‌پێکردنەی پێوەندی‌یە شوێنی‌یەکان نێوان شتەکان لە نێو گۆڕەپان یان بواری دیتندا ◌ ویزواسپاتیال

vital /ˈvaɪtl/ *adjective, noun*
adj 1 ژیانی، سەربە ژیان، ژیان‌پێ‌بەند، زیندووراگر، یەکجارپێویست، بنچینەیی، سەرەکی، بنگەهی، یەکجارگرنگ: ◊ *the vital organs* ◊ *vitamins that are vital for health* ◊ *blood and other vital fluids* ◊ *Reading is a vital clue* ◊ *vital resources* ◊ *of vital importance in language learning* ◊ *The police play a vital role in our society* 2 بەگوڕ، بەتاو، بەکەیف، بەتین 3 (کۆن) کوشندە *n* (vitals) 1 ئەندامە گرنگەکانی لەش، ئەندامانی پێویستی لەش، ئەندامە ژیانی‌یەکان (وەکوو دڵ، مێشک، سی‌یەکان و هتد) 2 پێداویستی‌یەکان ◌ *adj* 1 حیاتی، ضروری، اساسی 2 سرزنده 3 مهلک *n* 1 (در جمع) اعضای حیاتی 2 لوازم

vital force *noun*
هێزی ژیان یان بەردەوام‌کردنی ژیان، توانایی هەڵکردن یان دەربردن (یان کارکردن) ◌ نیروی زندگی

vitalism *noun*
ژیان‌گەری (= تیۆری‌یێ کە پێی وایە بنەما و دیارەکانی ژیان بەندە بە هێز یان بنچینەیێ کە بە تەواوەتی جیایە لە هێزە فیزیکی یان کیمیایی‌یەکان) ◌ حیات‌گرایی

vitalist *noun, adjective*
n ژیان‌گەر *adj* سەربە ژیان‌گەری، پێوەندی بە ژیان‌گەری‌یەوە هەیە ◌ *n* حیات‌گرا *adj* وابسته به حیات‌گرایی

vitalistic *adjective*
سەربە ژیان‌گەری ◌ وابسته به حیات‌گرایی

vitality /vaɪˈtæləti/ *noun, pl.* vitalities
1 بەگوڕی، لەجۆشی، بەتاوی، بەدەماخی، بەکەیفی، بەتینی، بەدەماخی، زیندوویەتی 2 هێزی ژیانی یان بەردەوام‌کردنی ژیان، توانایی هەڵکردن یان دەربردن (یان کارکردن) ◌ 1 سرزندگی، شور 2 قوه‌ی حیاتی

vitalization *noun*
بووژاندنەوە، گیان‌پێدانەوە، گوڕپێدان، ژیاندنەوە، زیندووکردنەوە ◌ حیات‌بخشی

vitally /ˈvaɪtəli/ *adverb*
یەکجار، گەلێ، لە رادەبەدەر، بێداد: *Education is vitally important for the country's future* ◌ بسیار، فوق‌العاده

vital organ *noun*
ئەندامی پێویست یان ژیانی ◌ عضو حیاتی

vital signs *noun, pl.*
نیشانەکانی زیندوومانەوە، نیشانە ژیانی‌یەکان ◌ علائم حیاتی

vital statistics *noun, pl.*

سەرژمێری ژیانی (لەدایک بوون، مردن، ژنومێردایەتی، کۆچ و هتد لە حەشیمەتی‌دا)، سەرژمێری ژیانی (بە شۆخی، پێوانی و ئەندازەی سنگ، پشتێنە و سمتی ژن)، ئەندازە سەرەکی‌یەکان ۞ آمار حیاتی

vitamin /ˈvɪtəmɪn, US ˈvaɪt-/ *noun*
ڤیتامین (بنەڕەت: لە *vita* لاتین "ژیان" + amine، چونکو ڤیتامینەکان لە سەرەتادا وادەزانرا کە ترشەلۆکێکی ئەمینۆی تیایێ) ۞ ویتامین

vitamin A *noun*, also retinol or vitamin A_1
ڤیتامین A: چەندین ڤیتامینی تویتراو لە چەوری‌دا $C_{20}H_{30}O$ (وەک retinol) ب.ت. لە بەرهەمە گیانەوەری‌یەکان‌دا (وەک هێلکەکان، زەردێنەی هێلکە، شیر، ڕۆنەکانی جەرگی ماسی، سەوزی‌یە زەرد و سەوزەکان و هتد) دۆزراوەتەوە و پێویستە بۆ پاراستنی رووکەشەشانە epithelial tissue و بەرلە شەوکوێری دەگرێ و کەمی‌یەکەی دەبێتە هۆی شکانەوەی نینۆخ و سم و بێ‌هۆشی ۞ ویتامین A

vitamin A_2 *noun*
ڤیتامین ئا-2: ڕۆنێکی زەرد $C_{20}H_{28}O$، شێوەی ڤیتامین ئا دەدا و لە جەرگی ماسی بە دەست دیترێ ۞ ویتامین A_2

vitamin B *noun*
1 ڤیتامین بێ: کۆمەڵێ لەو ماکانەی کە زۆر پێویستن بۆ کارکردنی هێندێ لە هەوێنەکانی لەش کە ئەمانەن: تیامین thiamine (vitamin B_1)، ریبۆفلاڤین (vitamin B_2)، پیریدۆکسین pyridoxine (vitamin B_6) و سیانۆکۆبالامین cyanocobalamin (vitamin B_{12}) = 2 thiamine = vitamin B1 ۞ ویتامین B

vitamin B complex *noun*, also B complex
ڤیتامین B ی ئاوێتە یان تێکەڵ: لە ماست، چەکەرەی توو یان دان، هێلکە(کان)، گۆشت، جەرگ و سەوزی‌یەکان دایە، کۆمەڵێکی گرنگی ڤیتامینەکانی لە ئاودا تواو کە ڤیتامین بێ یەک و بێ دوو و هتد دەگرێتەوە ۞ ویتامین B مرکب

vitamin B_1 *noun*, also thiamine
ڤیتامین B_1 ۞ ویتامین B_1

vitamin B_2 *noun*, also riboflavin
ڤیتامین B_2 ۞ ویتامین B_2

vitamin B_3 *noun*, also nicotinic acid
ڤیتامین B_3 ۞ ویتامین B_3

vitamin B_6 *noun*, also pyridoxine
ڤیتامین B_6 ۞ ویتامین B_6

vitamin B_{12} *noun*, also cyanocobalamin, cobalamin or extrinsic factor
ڤیتامین B_{12}: ئاوێتەیێکی کۆباڵتداری تێکەڵ [$C_{63}H_{88}N_{14}O_{14}PCo$] لە شیر، جەرگ، هێلکەکان، ماسی، گوێچکەماسی oyster و سەدەفی خۆراکی clam دا هەیە، کەمی ئەم ڤیتامینە دەبێتە هۆی کەم‌خوێنی پڕمەترسی pernicious anemia و کۆمەڵە شێوانێکی دەزگا یان کۆئەندامی دەماری ۞ ویتامین B_{12}

vitamin C *noun*, also ascorbic acid
ڤیتامین C ۞ ویتامین C

vitamin D *noun*
ڤیتامین D: کۆمەڵێ ئاوێتە کە لەنێو شیر و جەرگ و ڕۆنی ماسی ب.ت. cod و halibut دا هەیە و بنەڕەتی‌یە بۆ پێکهاتنی ددان و ئێسکە ئاسایی‌یەکان یان گرتنی کالسیۆم ۞ ویتامین D

vitamin D_1 *noun*
ڤیتامین D_1: شێوەیێکی ڤیتامین دێ کە بەهۆی تیشکدانەوەی ژووربەنەوشی ئێرگۆستێرۆل ergosterol بەرهەم دێ ۞ ویتامین D_1

vitamin D_2 *noun*, also calciferol
ڤیتامین D_2 ۞ ویتامین D_2

vitamin D_3 *nounm* also cholecalciferol
ڤیتامین D_3: شێوەیێکی ڤیتامین دی $C_{27}H_{43}OH$، لە ڕۆنی جەرگی ماسی‌دا هەیە کە لەگەڵ ڤیتامین دێ دوو لە بواری گەرد molecule دا کەمێ جیاوازی پێکهاتەیی هەیە ۞ ویتامین D_3

vitamin D_4 *noun*
ڤیتامین D_4 ۞ ویتامین D_4

vitamin deficiency *noun*
کەمی ڤیتامین ۞ کمبود ویتامین

vitamin E *noun*, also tocopherol
ڤیتامین E: جۆرێ شلەی لینج و زەردی کاڵ، لە ڕۆنی سەوزەوات، دانی دەغڵ، کەرە و هێلکەکان‌دا زەبەندە و وەک antioxidant (ماکی دژەژەنگ) گرنگە ۞ ویتامین E

vitamin G *noun*, also riboflavin
ڤیتامین G ۞ ویتامین G

vitamin H *noun*, also biotin
ڤیتامین H ۞ ویتامین H

vitamin K *noun*
ڤیتامین K: کۆمەڵێکی ئاوێتەکان کە پتر لە گەڵای سەوزدا دۆزراوەتەوە و بنەڕەتی‌یە بۆ مەیاندنی خوێن (لەبەر بەرهەمهێنانی prothrombin)، بریتی‌یە لە: فیلۆکوینۆن phylloquinone (vitamin K_1) و مێناکوینۆن menaquinone (vitamin K_2) ۞ ویتامین K

vitamin K_1 *noun*, also phylloquinone or phytonadione
ڤیتامین K_1: شلەیێکی لینج، چەور و زەردباو $C_{31}H_{46}O_2$، کە لە سەوزە گەڵادارەکان، برنج، سۆست bran و جەرگی بەرازی دابەستەدا hog هەیە و ب.ت. لە وێنجە یان گۆشتی ساردینی ڕزیو دەگیرێ ۞ ویتامین K_1

vitamin K_2 *noun*
ڤیتامین K_2: جۆرێ سالیدی کریستالی زەرد $C_{41}H_{56}O_2$، تایبەتمەندی ڤیتامین کا یەکی هەیە

۞ ویتامین K_2

vitamin K_3 *noun*, also menadione

ڤیتامین K3 ۞ ویتامین K3

vitamin M *noun*, also folic acid

ڤیتامین M ۞ ویتامین M

vitamin P *noun*, also bioflavonoid

ڤیتامین P ۞ ویتامین P

vitamin PP *noun*

ڤیتامین PP ۞ ویتامین PP

vitascope *noun*

ڤیتاسکۆپ: دەزگـای پرۆژێکتـۆری کـۆنی سینەمایی (vitascopic *adj*: سەربە یان پێوەندی بە ڤیتاسکۆپەوە هەیە) ۞ ویتااسکوپ

vitelli = plural form of vitellus

vitellin /vɪˈtɛlɪn, US vʌɪ-/ *noun*

(زیندەکیمیا) زەردەپێکهێن، زەردەساز (پرۆتینی سەرەکی پێکهێنەری زەردە (هێلکە)، فۆسفۆپرۆتین phosphoprotein ی نێو زەردێنەی هێلکە ۞ وتیلین

vitelline /vɪˈtɛlʌɪn, vʌɪ-, -lɪn/ *adjective*

(گیانەوەرناسی و ئاولەمەناسی) زەرد، سەربە زەردێنەی هێلکە (یان سوورەکەی زەردە)ی هێلکە یان پێز و ئاولەمەیی، یان سەربە ئەندامە زەردەساز یان بەرهەمهێنەری زەردە ۞ زرد، وابستە بە زردەی تخم‌مرغی

vitelline membrane *noun*

(ئاولەمەناسی) پەردەی زەرد ۞ غشاء زرد

vitellus /vɪˈtɛləs, vʌɪ-/ *noun*, *pl.* vitelli /-lʌɪ, -liː/

زەردێنە (ی هێلکە، هەروەها yolk) ۞ زردەی تخم‌مرغ

vitiation /ˌvɪʃiˈeɪʃn/ *noun*

پووچ‌کردنەوە، هەڵوەشاندنەوە، بەتاڵ‌کردن، لەبایەخ‌خستن، لەبرەوخستن، لەکاریگەری‌خستن، پیس‌کردن، تێکدان، لاوازکردن، سستاندن، لەهێزخستن، سەقەت‌کردن، زایەکردن، خەسارکردن، خراپ‌کردن ۞ ابطال، تضییع، تباه‌سازی

vitiator *noun*

هەڵوەشێنەر، پووچەڵ‌کەرەوە، بەتاڵ‌کەرەوە ۞ ابطال‌کننده

viticultural *adjective*

سەربە viticulture ۞ وابستە بە viticulture

viticulture /ˈvɪtɪkʌltʃə(r), US ˈvaɪt-/ *noun*

1 چەقاندنی داری مێو، مێوکاری، رەزەوانی 2 مێوناسی، شارەزای داری مێو (ب.ت. بۆ دروس‌کردنی مەی) ۞ 1 تاک‌پروری 2 موشناسی

viticulturist *noun*

1 چەقێنەر داری مێو، مێوکار 2 مەی‌گرەوە ۞ 1 تاک‌پرور 2 شراب‌ساز

vitiligo /ˌvɪtɪˈlʌɪɡəʊ/ *noun*

(پزشکی) بەڵەکی (سەر پێست) ۞ لک و پیس

vitreosity /ˌvɪtrˈɒsɪti/ *noun*

شووشەیی، شووشەیی‌بوون، شووشەیێتی ۞ زجاجیت

vitreous /ˈvɪtriəs/ *adjective*

شووشەیی، شووشەئاسا، شێوەشووشە: *vitreous rocks* ۞ شیشەای

vitreous humour *noun*

شلاوی شووشەیی، شووشاوک، ژێلەیێکی روون و زولالی بێ‌رەنگ (گۆی چاو پشت هاوێنە) ۞ هیومور ویتروس

vitrescence /vɪˈtresəns/ *noun*

لەشووشاندن‌هاتوویی ۞ ترجیج‌پذیری

vitrescent /vɪˈtresnt/ *adjective*

لەشووشاندن‌هاتوو، دەشووشێنری ۞ ترجیج‌پذیر

vitrifiable /ˈvɪtrəfaɪəbl/ *adjective*

لەشووشاندن‌هاتوو، دەشووشێنری ۞ ترجیج‌پذیر

vitrification /ˌvɪtrɪfɪˈkeɪʃn/ *noun*, also vitrifaction /-ˈfakʃ(ə)n/

شووشاندن، کردنەشووشە، بەشووشەکردن، بەشووشەبوون، شووشان ۞ ترجیج، تزجج

vitriform /ˈvɪtrɪfɔːm/ *adjective*

شووشەئاسا، شێوەشووشە، شووشەیی ۞ شیشەمانند

vitrine /ˈvɪtriːn/ *noun*

(فەرەنسی) ڤیترین، شووشەبەند ۞ ویترین

vitriol /ˈvɪtriɒl, US -ɑːl/ *noun*

1 (کیمیا) زاج، زاخ، زاخاو، زاخ 2 (خوازە) جنێوپێدان، سووکایەتی (پێ‌کردن)، شرت‌وشۆدەرهێنان، ناوتێکەڵی‌هەڵدان 3 تاڵ، توند، رەق، ناخۆش ۞ 1 زاج 2 (مجازی) فحاشی 3 گزندە

vitriolic /ˌvɪtriˈɒlɪk, US -ˈɑːlɪk/ *adjective*

1 زاجی، زاخی، سەربە زاخاو 2 تاڵ، ناخۆش، توند، رەق، جەرگ‌بڕ، دوژمنانە، هەڵشاخاوانە ۞ 1 زاجی 2 گزندە، تلخ

vitro = in vitro

vitta /ˈvɪtə/ *noun*, *pl.* vittae /ˈvɪtiː/

(گیانەوەرناسی) میل، هێڵ یان باریکەی رەنگی ۞ نوار رنگی

vittle = victual

vituperation /vɪˌtəuːpəˈreɪʃn, US vaɪˌtuː-/ *noun*

جنێودان، جنێوفرۆشی، قسەی ساردوسووک وتن، پێ‌کردن، ناوتێکەهەڵدان، جنێو، سخێف، قسەی ساردوسووک، ناوتێکە: *She was unprepared for the flood of vituperation which descended on her from her critics* ۞ فحاشی، ناسزاگویی، ناسزا، فحش

vituperative /vɪˈtəuːpərətɪv, US vaɪˈtuːpəreɪtɪv/ *adjective*

جنێوفرۆشـانە، پڕلـەجنێو، ساردوسـوکانە، دوژمنانە، تاڵ، توند، ناخۆش: *a vituperative attack* ◌ دشنام‌آمیز، گزندە

vituperator *noun*
جنێوفرۆش، جنێودەر ◌ ناسزاگو، فحاش

viva[1] /ˈvaɪvə/ *noun*
تاقیکاری زارەکی یان بەدەم (کورتەی viva voce) ◌ امتحان شفاهی

viva[2] /ˈviːvə/ *interjection*
بژی...! ئافەرین...! long live! (بنەڕەت: لە ئیتالیاییەوە) ◌ زنده‌باد...!

vivace /vɪˈvɑːtʃeɪ/ *adverb, adjective*
1 بەگوڕ، بەتین، بەکەیف، شۆخ، بەدەماخ، لەجۆش، شاد، خۆشحاڵ 2 (موسیقا) بە گوڕەوە ◌ 1 سرزنده، بانشاط 2 با سرور

vivacious /vɪˈveɪʃəs, US vaɪˈv-/ *adjective*
بەگوڕ، بەتین، بەکەیف، بەتاو، شۆخ، بەدەماخ، لەجۆش، گورجوگۆڵ، شاد، خۆشحاڵ: *He had three pretty, vivacious daughters* ◌ باروح، سرزنده، بانشاط

vivaciously /vɪˈveɪʃəsli, US vaɪˈv-/ *adverb*
بە گوڕەوە، بە تینەوە، بە دەماخەوە، خۆشحاڵانە ◌ با سرزندگی

vivacity /vɪˈvæsəti, US vaɪˈv-/ *noun*, also vivaciousness
بەگوڕی، بەتینی، بەکەیفی، بەتاوی، شۆخی، بەدەماخی، لەجۆشی، شادی، خۆشحاڵی: *He was charmed by her beauty and vivacity* ◌ سرزندگی، نشاط

vivarium /vaɪˈveːriəm, US vɪ-/ *noun, pl.* vivaria /-rɪə/
شوێنی ڕاگرتنی گیانەوەران (لە هەڵومەرجی نیمچەسروشتیدا، بۆ مەبەستی ڕوانین و لێکۆڵینەوەیان) ◌ ویواریوم

viva voce /ˌvaɪvə ˈvəʊtʃi, US ˈvoʊtʃi/ *noun, adjective, adverb*
n تاقیکاری نەنووسراو یان زارەکی *adj* زارەکی *adv* بە دەمی، زارەکییانە ◌ *n* امتحان شفاهی *adj* شفاهی *adv* شفاها

vivax malaria *noun*
مالاریای plasmodium [*Plasmodium vivax*] ◌ نوعی مالاریا

viverrid /vɪˈverɪd, US vaɪ-/ *noun*
(گیانەوەرناسی) گیانداری لە خێزانی civet (Viverridae) ◌ ویورید

vivers /ˈvaɪvəz/ *noun, pl.*
خواردەمەنی، خۆراک و خواردنەوە، نانوئاو، ئازووخە ◌ آذوقه

vivid /ˈvɪvɪd/ *adjective*
1 (ڕەنگ، شەوق و هتد) زەق، درەوشاوە، ورشن، بریقەدار، گەش، ڕووناک، ڕۆشن، پرشەوق، تیژ 2 ڕوون، ئاشکرا، دیار 3 چالاک، بەگوڕ، بەتاو بەکەیف، بەتین ◌ 1 روشن 2 واضح 3 فعال، سرزنده

vividly /ˈvɪvɪdli/ *adverb*
1 بە ئاشکرایی 2 بە گوڕەوە، چالاکانە ◌ 1 بە طور واضح 2 با سرزندگی

vividness /ˈvɪvɪdnəs/ *noun*
1 ڕۆشنی درەوشانەوە، ورشنی، بریقەداری، ڕووناکی، پرشەوقی، تیژی 2 ڕوونی، ئاشکرایی 3 چالاکی، بەگوڕی، بەتینی، بەتینی، لەجۆشی، بەکەیفی ◌ 1 روشنی 2 وضوح 3 سرزندگی

vivification /ˌvɪvɪfɪˈkeɪʃ(ə)n/ *noun*
گوڕپێدان، تینپێدان، بووژاندنەوە، ژیاندنەوە ◌ روح‌دهی، احیاء

viviparity /ˌvɪvɪˈpærɪti/ *noun*, also viviparousness
بێچووخستنەوە، بێچووزێیی، زەوکی، بزۆکی، زیندەزایی، زیندەزێیی، زان ◌ ولودیت

viviparous /vɪˈvɪpərəs/ *adjective*
(بیۆلۆژی و گیانداران) بێچووخەرەوە، بێچووزێ، بەچکەزێ، زەوک، بزێ، بزۆک، بەچکەخەرەوە، بەزاوزێ، زیندەزێ، زیندەزا، زیندەخەرەوە (لەچاو گیانەوەرانی بەکرکەوتوو) ◌ ولود، زنده‌زا

viviparously /vɪˈvɪpərəsli/ *adverb*
بە شێوەیەکی بێچووزێ، بەچکەزێیانە، زیندەزێیانە، زیندەزایانە ◌ به طور زنده‌زا

vivisection /ˌvɪvɪˈsekʃn/ *noun*
1 زیندەتوێکاری، یەکالاکردنەوە (توێ‌توێ‌کردن)ی گیانەوەرانی زیندوو (بۆ توێژینەوەی زانستی) 2 شیکردنەوە یا ڕەخنەی پەروەردەکاری و توند ◌ 1 کالبدشکافی موجود زنده 2 تحلیل یا انتقاد شدید همراه با جزئیات

vivisectionist *noun*
1 زیندەتوێکار، یەکالاکەرەوەی گیانەوەرانی زیندوو 2 لایەنگری زیندەتوێکاری یان یەکالاکردنەوەی گیانەوەرانی زیندوو ◌ 1 تشریح‌کنندەی موجود زنده 2 طرفدار تشریح موجود زنده

vivisector *noun*
زیندەتوێکار، یەکالاکەرەوەی گیانەوەرانی زیندوو ◌ تشریح‌کنندەی موجود زنده

vixen /ˈvɪksn/ *noun*
1 ڕێوی دێڵ، دێلەڕێوی، ڕێوی مێ 2 ژنی دڕ و قەرەچی، سەلیتە، بلێربەزێن، دەمهەراش (vixenish *adj*) ◌ 1 روباه ماده 2 زن شرور، پتیاره

Viyella /vaɪˈelə/ *noun*
(دروشمی بازرگانی) کوتاڵێکی توێلی لە کەتان و خوری (بنەڕەت: لە *Via Gellia*، دۆڵێ لە Derbyshire) ◌ ویلا

viz /vɪz/ *adverb*
واتا، واتە، یانی، ئانکو، namely: *four major colleges of surgery, viz. London, Glasgow, Edinburgh and Dublin* ۞ یعنی
vizard /ˈvɪzəd/ = visor
vizier /vɪˈzɪə(r), US vɪˈzɪr/ *noun*
وەزیر، شالیار (ب.ت. تورکیەی عوسمانی، بنەڕەت: لە *wazīr* عەرەبەوە) ۞ وزیر
vizierate /-rət/ *noun*
وەزارەت، شالیاری ۞ وزارت
vizierial /vɪˈzɪərɪəl/ *noun*
سەربە وەزیر یان شالیار، پێوەندی بە وەزیرەوە هەیە ۞ وابستە بە وزیر
viziership *noun*
وەزارەت، شالیاری ۞ وزارت
vizor = visor
vizsla /ˈvɪʒlə/ *noun*
ڕەگەزی سەگێ بە گوێی زلەی شۆڕەوەبوو (بنەڕەت: لە ناوی شاری *Vizsla* لە هەنگاریا (مەجارستان) ۞ ویزلا
VJ /ˈviː dʒeɪ/ *abbreviation* video jockey
ڤی‌جی ۞ وی‌جی
VJ day *noun*
ڕۆژی 15 ئەگوستی 1945، کە ژاپۆنی دەستی لە شەڕی جیهانی دووەمدا کێشاوە یان ڕۆژی 2ی سێپتامبر کە ژاپۆن فەرمی‌یانە خۆی بەدەستەوە دا (بنەڕەت: کورتەی *Victory over Japan* ۞ وی‌جی دی
Vlach /vlak/ *noun*
ئەندامی خەڵکی ڕەسەنی ڕۆمانیا و مۆلدۆڤا ۞ ولاک
VLDL *noun, abbreviation* very-low-density lipoprotein
ڤی‌ئێل‌دی‌ئێل: جۆرێ لیپۆپرۆتینی پلازما کە بە پلەی یەکەم لە لایەن جگەرەوە بەرهەم دێنرێ (بڕوانە HDL) ۞ وی‌ال‌دی‌ال
vlei /fleɪ, US vlʌɪ/ *noun*
(ئەفریکای باشووری) فلەی، فلای: گۆلاوکەی سروشتی تەنکی ناوچە زەلکاوەکان ۞ فلی
VLF *abbreviation* very low frequency
V-neck *noun*
(کراس و هتد) یەخەحەوت: *a V-neck sweater* ۞ یقه‌هفت
V-necked *adjective*
یەخەحەوت: *a V-necked sweater* ۞ یقه‌هفت
VOA /ˌviː əʊ ˈeɪ/ = *abbreviation* Voice of America
vocab /ˈvəʊkæb/ = (informal) vocabulary
vocable /ˈvəʊkəb(ə)l/ *noun*
وتە، گوتە (زۆرتر لە ڕووی شێوەوە تا واتا) ۞ لفظ

vocabulary /vəˈkæbjələri, US -leri/ *noun, pl.* vocabularies
1 وشەمەنی، فەرهەنگۆک 2 lexicon، زاراوەکان، زاراوەمەنی، ڤۆکابیولێری ۞ 1 واژگان، اصطلاحات 2 واژه‌نامه
vocal /ˈvəʊkl, US ˈvoʊkl/ *adjective, noun*
1 *adj* دەنگی، سەربە ئەندامانی ئاخاوتن، دەنگ‌دار، ئاوازی 2 زارەکی، دەڤکی، زمانی 3 ئاشکرا، لەڕوو 1 *n* (vocals) (لە موسیقای پاپ یا جازدا) بەشی ئاوازی، بەشی وتن (جیا لە بەشی ئامێرەکان) 2 پیتی دەنگی یان دەنگ‌دار ۞ 1 *adj* صوتی، آوایی، آوازی، مصوت 2 شفاهی 3 صریح 1 *n* (در جمع) قسمت آوازی 2 حرف صوتی یا مصوت
vocal cords *noun, pl.* also vocal folds or vocal chords
ژێ دەنگی‌یەکان ۞ تارهای صوتی، تارآواها
vocalese /ˌvəʊkəˈliːz/ *noun*
شێوازێکی وتنی گۆرانی‌یە ۞ ووکالس
vocalic /və(ʊ)ˈkalɪk/ *noun*
(دەنگ‌ناسی) سەربە بزوێنەکان یان بزوێنەکان پێکدێنێ ۞ وکالیک
vocalism /ˈvəʊkəlɪzəm, US ˈvoʊ-/ *noun*
1 پیتە بزوێنەکان، پیتە دەنگ‌دارەکان، سیستەمی پیتە بزوێنەکان کە لە زمانێکی دیاری‌کراودا بەکاردێنرێ 2 گۆرانی‌بێژی، سترانبێژی ۞ 1 حروف عله، وکالیسم 2 آوازخوانی
vocalist /ˈvəʊkəlɪst, US ˈvoʊ-/ *noun*
گۆرانی‌بێژ، سترانبێژ (ب.ت. لەگەڵ سازبەند یان باند و موسیقای جاز یان گەلی popular): *a lead/guest/backing vocalist* ۞ خواننده
vocalization /ˌvəʊkəlaɪˈzeɪʃn, US ˌvoʊkələˈzeɪʃn/ *noun*
1 دەنگ‌دەرهێنان، بێژان، دەربڕین، (بە دەنگ) وتن، وتە، پەیڤ 2 بوونەدەنگی ۞ 1 عمل صدا درآوردن، بیان، لفظ 2 آوایی‌شدن
vocally /ˈvəʊkəli, US ˈvoʊ-/ *adverb*
لەباری دەنگی‌یەوە، بە ئاشکرایی، بە پانەوە: *to communicate vocally* ◊ *They protested vocally* ۞ از نظر صدا، با صراحت
vocation /vəʊˈkeɪʃn, US voʊ-/ *noun*
1 هەست‌کردن بە ئەرکێ لەسەر شان‌بوون و ڕاپەڕاندنی، ب.ت. لەباری کۆمەڵایەتی یان دینی‌یەوە)، بە ئەرک‌زانی(ن)، ئەرک، پەیوەرکردن و ڕاپەڕاندنی ئەو ئەرکانەی کەوا لەسەر شانتە 2 خزمەت، ڕازەوانی 3 توانایی، بەهرە، هۆگری 4 کار، پیشە، ئیش، خەبات ۞ 1 احساس وظیفه، وظیفه 2 خدمت 3 استعداد، علاقه 4 حرفه، شغل
vocational /vəʊˈkeɪʃənl, US voʊ-/ *adjective*

vocational ◊ *-onal training* : پیشەیی، کاری
◊ *vocational qualifications* ◊ *education*
vocational students (n :vocationalism
adv vocationally: پیشەییانە، لەباری
پیشەییەوە) ۞ حرفەای، شغلی، کسبی

vocational school *noun*
خوێندنگای پیشەیی ۞ هنرستان فنی حرفەای

vocative /ˈvɒkətɪv, US ˈvɑːk-/ *noun, adjective*
1 *n* (ڕێزمان) دۆخ (دارشت)ی بانگکردن یان هەرایی یان بانگی 2 وشەی بانگکردن یان هەرایی (هەرالیکردن) *adj* بانگکەرانە، بانگانە، قسوکەییتیف، بسانگی ((بڕوانسە ablative، accusative، dative، genitive، vocative و nominative بنسەرەت: لسە vocatif، -ive فەرەنسی کۆن یان vocativus لاتین، لە vocare "بانگکردن، هەرالیکردن ("to call") ۞ 1 *n* (دستور زبان) حالت ندایی 2 کلمەی ندایی *adj* ندایی

vociferance /vəʊˈsɪfərəns/ *noun*
هەرا، هاوار، بانگ، قیرە، قیژە ۞ فریاد، داد

vociferant /vəʊˈsɪfərənt/ *adjective*
هەرا(لی)کەر، بانگکەر ۞ فریادزننده

vociferation /vəʊˌsɪfəˈreɪʃn/ *noun*
هەرا، هاوار، بانگ، قیرە، گوڕە، قیژە، نەڕە ۞ فریاد، داد

vociferous /vəˈsɪfərəs, US voʊˈs-/ *adjective*
دەنگبەرز، بەرز، بانگەوازانە، گوڕینەر، بە دەنگی بەرزەوە یان گوڕاندنەوە، پڕدەنگەدەنگ، شلوق، جەنجالی، پڕهەراوهوریا، گوڕەگوڕاوی (*adv* vociferously: بە دەنگی بەرزەوە) ۞ بلند، پرسر و صدا

vodka /ˈvɒdkə, US ˈvɑːdkə/ *noun*
(رووسی) ڤادکا، ڤۆدکا، ڤۆدکاخۆری، لیوانی ڤۆدکا تیاخواردنەوە (بنەرەت: چکۆلینراوی *voda* "ئاو") ۞ ودکا، گلاس ودکا

vodun /ˈvəʊduːn/ = voodoo

voe /vəʊ/ *noun*
لاکەنداو لە نورکنیی Orkney و شیتلەند Shetland ۞ ور

vogue /vəʊg, US voʊg/ *noun*
1 باو، دەستوور، داب، مۆد، برەوی، گەلی، بەبرەوبوون، جێکەوتوویی، جێیپەسندبوون (بۆ گشت): *the vogue for child-centred education* ◊ *Black is in vogue again* ◊ *Sixties music has come back into vogue* 2 داشکانەوە، ویست ۞ 1 مد، رواج، محبوبیت 2 گرایش

vogue word *noun*
دروشمی ڕۆژ، وشەی باو، قسەی سەرزمان ۞ کلمەی رایج، شعار روز

voguish *adjective*
باو، داب، برەودار، جوان ۞ رایج، شیک

voice /vɔɪs/ *noun*
1 دەنگ (ی مرۆڤ)، توانایی دەرکردنی دەنگ یان دەنگدەرهێنان: *I could hear voices in the next room* ◊ *to speak in a deep/soft/loud/quiet, etc. voice* (بە دەنگ یا بە نووسین) بۆچوون، را، دیتن: *Employees should have a voice in the decision-making process* 3 بەلێنی، گفت، سۆز 4 دەسڕۆیشتوویی، باندۆر 5 (ڕێزمان) دارشتی کار، شێوگی کار یان فرمان، ڕیزەی کار، (دەنگناسی) دەنگێ کە بە هۆی لەرینەوەی ژێیە دەنگییەکان هاتۆتەدەرێ نە بە هەناسە، لە بواری بێژان یان گۆکردنی دەنگە بزوێنەکان و هێندێ دەنگی نەبزوێن (نادەنگدار، ب.ت. وەکوو z، d، b بەکاردێتری) ۞ 1 صدا، قدرت تولید صدا 2 نظر 3 قول 4 نفوذ 5 (دستور زبان) صیغەی فعل، صورت، وُیس

voice box *noun*
قورگ larynx ۞ حنجره

voiced /vɔɪst/ *adjective*
1 (دەنگناسی) بزوێن، دەنگهاتوو، دەنگدار، واکدار: *a voiced consonant* 2 (لە لێکدانا) بە دەنگی: *low-voiced* ۞ 1 واکدار 2 (در ترکیب) با صدای

voiceless /ˈvɔɪsləs/ *adjective*
1 (دەنگناسی) نەبزوێن، نادەنگدار، دەنگنەهاتوو، بێواک 2 بێدەنگ، مات، بێقسە (*adv* voicelessly: (دەنگناسی) نەبزوێنانە، نادەنگدارانە، دەنگنەهاتووانە؛ voicelessness *n*: (دەنگناسی) نەبزوێنی، نادەنگداری، دەنگنەهاتوویی) ۞ 1 بیواک 2 ساکت

voice mail /ˈvɔɪsmeɪl/ *noun*, also voicemail
ڤۆیسمەیل، دەنگمەیل ۞ وُیس مَیل

the Voice of America *noun*
دەنگی ئەمریکا (لە واشینگتۆن DC و بە پەنجا زمانی جیهان بلاو دەبێتەوە، لە 1942 دامەزرا) ۞ صدای امریکا

voice-over *noun*
دەنگی سەر وێنە، گێرانەوە (ب.ت. لە فیلم و هتد) لە لایەن کەسێکەوە کە نابینرێ ۞ سخنگوی بدون تصویر

void /vɔɪd/ *adjective, noun*
1 *adj* (فەرمی) بەتاڵ، خاڵی، چۆڵ، پووچ، پۆش، ڤالا: *The sky was void* ◊ *void spaces* 2 (پۆستێ) چۆڵ، لەسەرنەبوو، خاڵی *of stars* 3 بێبایەخ، هەلوەشاوە، پووچ، بەتاڵ، پووچەڵ: *The agreement was declared void* *n* (فەرمی و وێژەیی) چۆلایی، ڤالایی، جێی چۆڵ،

جێگای بەتاڵ یان خاڵی، بۆشایی (سۆز): *Below him was nothing but a black void*
3 بلاتصدی 2 کاواک، تهی، خالی 1 *adj* ◌
بیاعتبار، باطل *n* فضا، جا(ی خالی)، خلأ

voidable /ˈvɔɪdəbl/ *adjective*

شیاوی هەڵوەشاندنەوە یان پووچ کردنەوە، هەڵدەوەشێنری ◌ قابل الغا

voidable contract *noun*

مارە(برین)یی زووهەڵوەشاو (جاری قانوونی نەبووە) ◌ عقد جایز

voidance /ˈvɔɪdəns/ *noun*

1 دەرکردن، وەدەرنان، خستنەدەرەوە، 2 هەڵوەشاندنەوە، پووچ کردنەوە 3 هەڵوەشاندنەوەی پەیمان یان قوتنەرات 3 چۆڵایی بۆ بەکارهێنانی داهاتی کڵێسە ◌ 1 اخراج، الغا 2 الغا قرارداد 3 ویدانس

voided *adjective*

هەڵوەشاوە، پووچەوەکراو ◌ ملغی

voile /vɔɪl/ *noun*

وال، برنجۆل، لیچەک، توول، قۆیل (پارچەیێکی تەنک و ناسک) ◌ وال

vol *abbreviation* volume

1 (کتێب و هتد) بەرگ 2 بارستایی، قەبارە ◌ 1 جلد 2 حجم

volant /ˈvəʊlənt/ *adjective*

پەرەوازە، فڕۆک، فڕیو، بفڕ، سووک، گورج، چالاک ◌ پرنده، چابک

Volapük /ˈvɒləˌp(j)uːk/ *noun*

زمانێکی دەسکرد لە 1879 داهێنرا، بۆ بەکارهێنانی جیهانی لە لایەن Johann M. Schleyer ئەڵمانییەوە ◌ وولاپوک

volar /ˈvəʊlə/ *adjective*

(توێکاری) سەربە لەپی دەست یا بنی پێ، لەپی ◌ وابسته به کف دست یا پا

volatile /ˈvɒlətaɪl, US ˈvɑːlətl/ *adjective, noun*

1 *adj* وازیوازی، ڕاڕا، بیراوبیرکردوو، تاوتاو: *a highly volatile personality* 2 ناجێگیر، زووتێکچوو، ناسەقامگیر، بگۆڕ، زۆرگۆڕ، زووگۆڕ: *a highly volatile situation from which riots might develop* ◊ *a volatile exchange rate* 3 (شلە) زووهەڵمیو، فڕۆک: *Petrol is a volatile substance* *n* ماکی زووهەڵمیو ◌ 1 *adj* دمدمی 2 بیثبات 3 (مایعات) فرار *n* مادەی فرار

volatile compound *noun*

ئاوێتەی زووهەڵمیو یا زووڕۆیشتوو ◌ ترکیب فرار

volatile oil = essectial oil

volatility /ˌvɒləˈtɪləti, US ˌvɑːl-/ *noun*, also volatileness

1 تاوتاوی، ناجێگیری، زووتێکچوویی، 2 ناسەقامگیری، بگۆڕی، زۆرگۆڕی، زووگۆڕی (شلە) زووهەڵمیویی، هەڵمندەیی، ، فڕۆکی، زووڕۆیشتوویی ◌ 1 بیثباتی 2 فرار بودن

volatilization /ˌvɑːlətəlaɪˈzeɪʃn/ *noun*, also volatilisation

هەڵماندن، هەڵچوون، هەڵچوواندن ◌ تبخیر، تصعید

vol-au-vent /ˈvɒlə(ʊ)vɒ̃/ *noun*

(جۆری شیرینی) ئالفان، بافرە ◌ ولوان

volcanic /vɒlˈkænɪk, US vɑːl-/ *adjective, noun*

1 *adj* سەربە گڕکان، گڕکانی، ئاگرپژێنی، ئاگرین، شێوەگڕکان، گڕکانئاسا، بەرهەمهاتوو لە گڕکانەوە: *an active/ dormant/ extinct volcano*: پێکهاتوو لە ماک و مەتریالی ئاگرپژێنی 2 بەگوڕ، بەتەوژم، توندوتیژ: *volcanic emotions n* (تەختە)بەردی گڕکانی ◌ 1 *adj* وابستە بە آتشفشان 2 شدید *n* سنگ آتشفشانی (volcanically *adv*)

volcanic ash *noun*

خۆڵەمێشی گڕکانی یان ئاگرپژێنی ◌ خاکستر آتشفشانی

volcanic cinder *noun*

سکڵ و پۆڵووی گڕکانی یان ئاگرپژێنی ◌ اخگرهای آتشفشانی

volcanic cone *noun*

قووچکەی گڕکانی یان ئاگرپژێنی ◌ مخروط آتشفشانی

volcanic dust *noun*

تۆز و خۆڵی گڕکانی یان ئاگرپژێنی ◌ غبار آتشفشانی

volcanic glass = obsidian

volcanic island *noun*

دوورگەی گڕکانی یان ئاگرپژێنی ◌ جزیرەی آتشفشانی

volcanicity = volcanism

volcanism /ˈvɒlkənɪz(ə)m/ *noun*, also vulcanism

(زەویناسی) چالاکی یا دیاردەی گڕکانی ◌ فعالیت یا پدیدەی آتشفشانی

volcanist /ˈvɒlkənɪst/ *noun*

گڕکانناس، گڕکانەوان، زانای ئاگرپژێن (زانای توێژینەوەی دەرکەوتە گڕکانییەکان) ◌ ولکانیست

volcano /vɒlˈkeɪnəʊ, US vɑːlˈkeɪnoʊ/ *noun, pl.* volcanoes or volcanos

1 گڕکان، بورکان، ئاگرپژێن: *An active volcano may erupt at any time* ◊ *a dormant volcano* (= one that is not active at present) 2 *an extinct volcano* شتێ بە پوتانسیەلی توندوتیژەوە (بنەڕەت: لە

ئیتالیایی، لە *Volcanus* لاتین "Vulcan") ○ 1 آتشفشان 2 ولکان

volcanological *adjective*, also volcanologic
سەربە گڕکاناسی، گڕکاناسییانە ○ آتشفشان‌شناختی

volcanologist *noun*
گڕکاناس، گڕکانەوان، ئاگرپژێنناس ○ آتشفشان‌شناس

volcanology /ˌvɒlkəˈnɒlədʒi, US ˌvɑːlkəˈnɑːl-/ *noun*
گڕکاناسی، گڕکانەوانی، ئاگرپژێنناسی: لێکۆڵینەوەی زانستی ئاگرپژێنەکان ○ آتشفشان‌شناسی

vole /vəʊl, US voʊl/ *noun*
مشکی دەشتی یا ئاوی (بە لموزی خڕەوە [ژێرخێزان Microtinae: گەلی جوورن]، بنەڕەت: لە *voll(mus)* نۆرویژی "field (mouse)") ○ موش آبی

volet /ˈvɒleɪ/ *noun*
تەختەی triptych ○ والی

volition /vəˈlɪʃn, US voʊˈl-/ *noun*
ئازادی، ویست، دەسەڵات، توانایی هەڵبژاردن یان سەرپشکی یان بڕیار، بە دەس‌خۆبوون، خۆویستی: *They left entirely of their own volition* (= because they wanted to) ○ اراده، اختیار

volitional /vəˈlɪʃənl/ *adjective*, also volitionary
ویستی، خۆویستوو(انە)، بەدەس‌خۆبوو ○ ارادی، اختیاری

volitionally /vəˈlɪʃənlli/ *adverb*
خۆویستووانە ○ به طور ارادی

voltive *adjective*
ویستی، خۆویستوو(انە)، بەدەس‌خۆبوو ○ ارادی

volk /fɒlk/ *noun, pl.* volke
1 (ئەفریکای باشووری) نەتەوە یان گەلێ، ب.ت. گەلی ئەفریکانێر 2 گەلی ئەڵمانی (بە گەڕانەوە بۆ ئایدیۆلۆژیای نازی) ○ ولک

Volkerwanderung /ˈfɔːlkəˌvɑːndərʊŋ, US German ˈfœlkɛʁˌvandərʊŋ/ *noun*
کۆچی گەلان (ب.ت. گەلانی ئەڵمانیایی و سلاڤی بۆ ئەورووپا لە سەدەکانی دووەوە تا یازدە) ○ والی

volley /ˈvɒli, US ˈvɑːli/ *noun, pl.* volleys
1 دەسڕێژ، ڕێژنە، ڕەهێڵە: *A volley of shots*
Police fired a volley over the ◊ *rang out*
She faced a volley ◊ *heads of the crowd*
2 *of angry questions from her mother*
(تێنیس) ڤالی ○ 1 رگبار 2 (تنیس) والی

volleyball /ˈvɒlibɔːl, US ˈvɑːl-/ *noun*
ڤالیبۆڵ، تۆپەفڕکێ(ن) ○ والیبال

volplane /ˈvɒlpleɪn/ *noun*
فڕینەخزێ (= خۆبەردانەوەی لارەولاری کۆنترۆڵکراو یان مەهارکراو بە فڕۆکەیێ کە بزوێنەکەی کوژابێتەوە) ○ ولپلان

vols *abbreviation* volumes

Volsci *noun*
ڤۆلسی: گەلی کۆنی ئیتالیایی کە نێو لاتین و سامنیتەکان Samnite گیرسانەوە ○ ولسی

Volscian /ˈvɒlʃ(ə)n/ *noun, adjective*
n ئەندامی گەلێکی کۆنی ئیتالیایی، لە سەدەی 4ی بەرلە زایین لە ڕۆم نیشتەجێبوون *adj* سەربە ڤۆلسییەکان ○ ولسی

volt[1] /vəʊlt, US voʊlt/ *noun*
ڤۆلت: یەکەی پێوانی هێزی تەوژم یا لێشاوی ئێلێکتریکی، کورتەکەی V؛ بنەڕەت: لە ناوی فیزیکزانی ئیتالیاییەوە (Alessandro *Volta*) ○ ولت

volt[2] /vɒlt, US vəʊlt/ = volte

voltage /ˈvəʊltɪdʒ, US ˈvoʊlt-/ *noun*
ڤۆلتاژ، ڤۆلتپێو، تەنگژن: *high/low voltage* ○ ولتاژ

voltage drop *noun*
کەوتن یان دابەزین یان هاتنەخوارەوەی ڤۆلتاژ (ڤۆلتپێو) ○ افت ولتاژ

voltaic /vɒlˈteɪɪk/ *adjective*
سەربە ڤۆلتاژ، ڤۆلتاژی، ڤۆلتپێوانە ○ وابسته به ولتاژ

volt-ammeter *noun*
ڤۆلتامپێرپێو، ڤۆلت-ئەمپێرپێو ○ ولت‌آمپرسنج

volt-ampere *noun*
ڤۆلت-ئەمپێر ○ ولت‌آمپر

volte /vɒlt, US vəʊlt/ *noun*, also volt
1 (شمشێرەوانی) جووڵە توند و ناکاوی بەرگرییانە یان خۆبادەرانە 2 (ئەسپسواری) چەرخ‌وخول، سووڕ(لێدان یا خواردن) ○ ولت

volte-face /ˌvɒlt ˈfɑːs, US ˌvɔːlt/ *noun*
بادانەوە، وەرسووڕان، وەرچەرخان، وەرگەڕان، ڕووەوەرگێڕان: *This represents a volte-face*
We were ◊ *in government thinking*
thrown into confusion by his volte-face
○ روگردانی، عقب‌گرد

voltmeter /ˈvəʊltmiːtə(r), US ˈvoʊlt-/ *noun*
ڤۆلتپێو ○ ولت‌سنج

volubility /ˈvɒləʊbiliti, US ˈvɑːljə-/ *noun*, also volubleness
1 چەنەدرێژی، زۆربڵەیی، چەقەسرۆیی، هەڵەوەڕی 2 بەدەم‌ودوویی، زمانڕەوانی، زمانپاراوی ○ حرافی، پرحرفی، زبان‌آوری

voluble /ˈvɒləʊbl, US ˈvɑːljə-/ *adjective*
1 چەنەدرێژ، زۆربڵە، هەڵەوەڕ 2 بەدەم‌ودوو،

زمـانپـاراو، زمـانرەوان، رەوان، بـەدەموپـل،
voluale protests : زمـانتـەر ◊ 1 حـــراف،
پرحرف 2 زباناور

volubly /'vɒləobli, US 'vaːljə-/ *adverb*
بە زۆربلەیی، چەنەدرێژانە ◊ حرافانە

volume /'vɒləuːm, US 'vaːl-, -jəm/ *noun*
a library of over 50000 : 1 بەرگ، کتێب
volumes 2 بارســتایی، قـــەبارە، بارســـتە،
(جێ)گرتن، بڕ، ئەندازە، کۆما، لۆدە، کۆگا،
jars of different volumes : کەڵەکە 3 ئاست
to : یان بڕی دەنگ، رادە یان ئەندازەی دەنگ
turn the volume up/down، هێزی دەنگ،
دوگمەی دەنگ، قرتە یان جەری دەنگ 4
(مێژوویی) تۆماری پێستی یان پێزاڵی یان
پاپیروسی ◊ 1 جلد، مجلد، دفتر 2 حجم، مقدار،
کپە 3 (صدا) ولوم، پیچ صدا 4 ولوم

volume concentration *noun*
پەیتی قەبارەیی یان بارستەیی ◊ غلظت حجمی

volume fraction *noun*
کەرتی بارستەیی یان قەبارەیی ◊ کسر حجمی

volumeter *noun*
بارستەپێو، قەبارەپێو ◊ حجم‌سنج

volumetric /ˌvɒljo'metrɪk/ *adjective*
بارستەپێوی، قەبارەپێوی، قەبارەیی، بارستەیی
◊ حجم‌سنجی، حجمی

volumetrically *adverb*
قـەبارەییانـە، بـە شـێوەیەکی بارسـتەیی یـان
قەبارەیی ◊ بە طور حجمی

volumetric analysis *noun*
شـیکردنـەوەی بارسـتەیی، بارسـتەشـیکاری،
قەبارەشیکاری ◊ تحلیل یا تجزیەی حجمی

voluminosity /vəˌluːmə'nɑːsətɪ/ *noun*, also voluminousness
گەورەیی، گەورەبوون، جێگای زۆر بوونەوە ◊
حجیم بودن

voluminous /və'luːmɪnəs/ *adjective*
1 گـەورە، جـێدار، جـێزۆر، جێگـای زۆری
I sank down into a : دەبێتەوە، فراوان
voluminous armchair 2 (جلوبەرگ) فش،
a : هـەراو، فـشوفـۆڵ، فـراوان، دەڵـب
voluminous skirt 3 (نووسـەر) پـڕکار،
There is voluminous literature : پڕنووس
4 on modernism and post-modernism
دوورودرێژ، پـڕوردەکاری 5 زۆر، گـەلێ، فرە،
زبەند ◊ 1 حجیم، جـادار 2 (لباس) گشاد 3
(نویسنده) پرکار 4 مفصل 5 بسیار

voluminously /və'luːmɪnəsli/ *adverb*
زۆر، یەکجار ◊ بسیار

voluntarily /'vɒləntrəli, US ˌvaːlən'terəli/ *adverb*
1 بە دڵی خۆ، بە مەیلی خۆی، بێزۆر لێکران،
بە ئارەزووی خۆی، بە ویستی خۆی 2 خۆڕایی،
The fund is : بە خۆڕایی، بێپارە، بە بەلاش
voluntarily administered ◊ 1 بـه میـل و
خواست خود 2 به طور رایگان

voluntariness *noun*
ویـست، ئیرادە، خۆویـستن ◊ ارادە

voluntarism *noun*
1 ویـستبـاوەری، ئیرادەبـاوەری 2 (مێژوویی)
بنەمای سەربەخۆبوونی خوێندنگا و کڵێسە لە
حکومەت ◊ 1 ارادەگرایی 2 ولونتاریسم

voluntarist /'vɒlənt(ə)rɪˌɪz(ə)m/ *noun, adjective*
n ویـستباوەر، ئیرادەباوەر *adj* ئیرادەباوەرییانە
◊ *n* ارادەگرا *adj* ارادەگرایانە

voluntaristic /'vɒlənt(ə)rɪˌɪst/ *adjective*
ویـستبـاوەرییانـە، ئیرادەباوەڕانـە، سـەربە
ویـستباوەری ◊ ارادەگرایانە

voluntary /'vɒləntri, US 'vaːlənteri/ *adjective, noun* (*pl.* -luntaries)
1 *adj* خۆبەخشیوانە، خۆویستوانە، خۆبەخشیو،
خۆویستوو، خۆویست، حەزی، بەدەس‌خۆیی،
خوایـشتی، نـازۆرەملی، نابـەزۆری، مـەیلی.
◊ *a voluntary agreement* : ئـارەزوویی
Attendance on the course is purely
voluntary 2 (جـوولانی بەشـێ لـە لـەش)
خۆویستوو، خۆوالێکردوو، خۆویستە 3
(کارکردن و هتد) لە رووی پیاوەتییەوە، خۆڕایی،
I do some voluntary work at : خێرخوازانە
voluntary ◊ *the local hospital*
n services/bodies/agencies/organizations
1 کـاری خۆویـست(انـە) یـا خۆبـەخـشانە 2
ڤالێنتاری (پارچە موسیقایێ کە ب.ت. بە ئۆرگ
volontaire لـە کلێسە لێدەدرێ؛ بنـەڕەت: لـە
فـەرەنـسی کـۆن، لـە *voluntaries* لاتـین، لـە
voluntas ("will") ◊ *adj* 1 داوطلبانە، داوطلب،
اختیاری 2 ارادی 3 رایگان، بلاعوض *n* 1 کار
داوطلبانە 2 والنتاری

voluntaryism /'vɒlənt(ə)rɪˌɪz(ə)m/ = voluntarism

volunteer /ˌvɒlən'tɪə(r), US ˌvaːlən'tɪr/ *noun, adjective*
n خۆبەخش، خۆبەخشیو، خۆئامادە، خۆویستوو،
◊ *volunteer helpers* : خۆویستە، داوتەڵەب
Schools need -lunteers to help children to
read adj 1 خۆبەخشیوانە، خوایشتی، خواستی،
Are there any -lunteers to : خۆویستوانە
help clear up? 2 (رووەکناسی) خۆرسک ◊
n داوطلب *adj* 1 داوطلبانە 2 خودرو

voluptuary /və'lʌptʃuəri, US -ueri/ *noun* (*pl.* -luptuaries), *adjective*
n 1 مرۆی خۆش‌گوزەران، رابوێر 2 هەوەساوی

adj رابوێرانه، خۆشی‌پەرستانه ◌ *n* 1 آدم عیاش 2 شهوت‌ران *adj* عیاشانه

voluptuous /vəˈlʌptʃuəs/ *adjective*
1 (ژن) لەبار، ڕێک‌وپێک و ئەندام‌ڕێک، گۆلەندام، *a voluptuous woman* :luxurious
a voluptuous ◊ *a voluptuous body* ◊ 2 (جەستەی ژن) دەرپەڕیو، بەدەرەوە، *dance* قوت، سمت‌دەرپەڕیو 3 سێکسی، حەشەری، شەهوانی، بزوێنەر: ◌ *-luptuous perfume* 1 زن خوش هیکل 2 برجسته 3 شهوت‌انگیز، شهوانی

voluptuously /vəˈlʌptʃuəsli/ *adverb*
بزوێنەرانه، بە شێوەیەکی شەهوانی ◌ بە طور شهوت‌انگیز

voluptuousness /vəˈlʌptʃuəsnɛs/ *noun*
1 شەهوانی‌بوون، بزوێنەری، هەوەس‌بزوێنی: 2 *the voluptuousness of her body* خۆشی، لەزەت ◌ 1 شهوت‌انگیزی 2 لذت

volute /vəˈl(j)uːt/ *noun, adjective*
n (بیناسازی) سەرکۆڵەکەی قەف‌قەف یان لوول‌دراو، سەرستوونی هەڵپێچراو (ب.ت. لە شێوازی بیناسازی ئایۆنیایی‌دا Ionic (یۆنانی) *adj* 1 پێچ‌پێچۆکەیی، پێچی، قەف‌قەف، لوول‌هەڵدراو 2 پێچ یان پێچ‌پێچۆکەی لەیەکە ◌ *n* طوماری سرستون *adj* 1 طوماری 2 پیچ

voluted *adjective*
قەف‌قەف، قەفاوی، هەڵپێچراو، لوول‌دراو، پێچاوپێچ، پێچ‌پێچۆکە، پێچ‌دراو، تۆماری ◌ طوماری

voluted column *noun*
کۆڵەکەی سەرهەڵپێچراو یان تۆماری، ستوونی سەرلوول‌دراو یان قەفاوی ◌ ستون سرطوماری

volution /ˈvəˈluːʃən/ *noun*
قەف، ئاڵقە، پێچ، خول، سوور، شێوەی قەفاوی یان گۆرۆزی یا تۆماری ◌ حلقه، شکل طوماری

volvox /ˈvɒlvɒks/ *noun*
(زیندەناسی) پێچ‌پێچۆکە (زیندەوەرێکی سەوزی ئاوی تاک‌خانەیی [تۆخم *Volvox*]) ◌ ولوکس

volvulus /ˈvɒlvjʊləs/ *noun, pl.* volvuli /ˈvɒlvjʊlʌɪ, -liː/ or volvuluses
پێچ‌کەوتن، لێک‌ئالان (گەدە یان ریخۆڵە) ◌ ولوولوس

vomer /ˈvəʊmə/ *noun*
(توێکاری) کۆڵەکە (ئێسکێکی چکۆلە لە لووتی مرۆڤ و زۆر گیانەوەری بڕبڕەداری کە، بنەڕەت: لە لاتینەوە "ploughshare" (لەبەر شێوە و بیچمەکەی) ◌ وومر، استخوان تیغه‌ی بینی

vomit /ˈvɒmɪt, US ˈvɑːm-/ *noun*
1 ڕشانەوە، هێنانەوە، پەرۆش‌کردن، یەق‌دانەوە، نشر، قەرەشیان: *You must ensure that an unconscious person does not choke on their own vomit* 2 ڕشاوە ◌ 1 استفراغ 2 چیز قی کرده

vomiting *noun*
ڕشانەوە، هێنانەوە، پەرۆش‌کردن، یەق‌کردنەوە، نشر، قەرەشیان ◌ استفراغ

vomitorium /ˌvɒmɪˈtɔːrɪəm/ *noun, pl.* vomitoria /-rɪə/
1 (لە ڕۆمی کۆن‌دا) ڕشانگە 2 دەرگای هاتنەژوورەوە یان چوونەدەرەوەی ئامفی‌تیاتر یان تیاتری ڕۆمی کۆن ◌ ومیتوریوم

vomitory /ˈvɒmɪt(ə)ri/ *adjective, noun* (*pl.* vomitories)
1 (دەرمانی) ڕشێنەرەوە 2 (لە کۆندا vomitorium 2 وشەیێکی تر بۆ (vomitorics ◌ (داروی) استفراغی

vomiturition /ˌvɒmɪtʃʊˈrɪʃən/ *adjective, noun*
هێڵنج‌دان، یەقەیەق، ڕشانەوەی لەپەستا ◌ استفراغ پیاپی

vomitous *adjective*
(زۆرتر لە ئەمریکا (ی باکووری) هێڵنج‌پێدەر، ڕشێنەرەوە ◌ قی‌آور

vomitus /ˈvɒmɪtəs/ *noun*
ڕشاوە ◌ ماده‌ی مستفرغه

voodoo /ˈvuːduː/ *noun*
ڤوودوو، ڤودوو، ڤوودووباوەڕی (دینێ کە لەسەر بنچینەی باوەڕ بە جادووگەری و سرووتە جادوویی‌یەکان ڕۆنراوە و لە لایەن ڕەشەکان لە ڕۆژاوای هیندوستان و ب.ت. Haiti بەڕێوەدەبرێ) ◌ وودو

voodoo economics *noun*
ئابووری ڤوودوویی (= کۆمەڵێ بیرۆکە و ئایدیای ئابووری کە وادیارن باش بن، بەڵام لە ماوە و قۆناخێک‌دا کاریگەری وایان نییە) ◌ اقتصاد وودویی

voodooism = voodoo

voodooist *noun*
ڤوودووباوەڕ ◌ وودوگرا

voodooistic *adjective*
ڤوودووباوەڕانە، سەربە ڤوودووباوەڕی ◌ وودوگرایانه

Voortrekker /ˈfʊəˌtrɛkə/ *noun*
1 (ئەفریکای باشووری، مێژوویی) ڤۆرتریکێر: ئەندامی کۆمەڵێکی هولەندی‌زمان 2 ئەندامی بزووتنەوەی لاوانی ئەفریکانێر، هاوشێوەی Boy Scout و Girl Guides ◌ ورترکر

voracious /vəˈreɪʃəs/ *adjective*
1 بەچەخۆرە، چڵێس، زۆرخۆر، چاوچنۆک، ئەوسن، تێرنەخۆر، زگ‌بەرداوە 2 (بەکجار بەپەرۆش، تامەزرۆ: *to* ◊ *a voracious eater* ◌ *have a -cious appetite* 1 حریص 2 پرولع

voraciously /vəˈreɪʃəsli/ *adverb*

زۆرخۆرانە، تێرنەخۆرانە: *Ever since her*
◊ childhood she had read voraciously
Some animals feed -raciously in summer
حریصانە ⬡ *and hibernate in winter*

voraciousness /vəˈreɪʃəslinəs/ *noun*
بەچەخۆرەیی، چلێسی، زۆرخۆری، تێرنەخۆری
⬡ حرص، پرخوری

voracity /vəˈræsəti/ *noun*
بەچەخۆرەیی، چاوچنۆکی، چلێسی، زۆرخۆری،
تێرنەخۆری، نەوس، تامەزرۆیی، بەپەرۆشی ⬡
حرص، پرخوری، ولع

-vorous /v(ə)rəs/ *suffix*
پاشگر: ـخۆر: *carnivorous* (بنەڕەت: لە –
vorus لاتینەوە (لە *vorare* (devour) "ماشینەوە،
هەڵلووشین + ous-) ⬡ پسوند: ـخوار

vortex /ˈvɔːteks, US ˈvɔːrt-/ *noun, pl.* vortexes or vortices /-tIsi;z/
1 گێژاو، ئاشەتەنوورە، تەمباف، پێچاو، کەندال،
گێژک 2 (خوازە) گێژاو: *They were caught*
3 up in a whirling vortex of emotion
گەردەلوول، گێژەلووکە ⬡ 1 گرداب 2 (مجازی)
گرداب 3 گردباد

vortical *adjective*, also vorticose
گێژاوی، سەربە ئاشەتەنوورە، تەمبافی ⬡ وابستە
بە گرداب

vorticella /ˌvɔːtɪˈsɛlə/ *noun*
گیانەوەرێکی ئاوی تاکخانەیی [توخم
Vorticella] ⬡ ورتیسلا

vorticism /ˈvɔːtɪsɪsm/ *noun*, also Vorticism
ڤۆرتیسیزم: بزووتنەوەیەکی هونەری هاوچەرخی
بریتانیا 15-1914، بزاڤێکی هونەری ئابستراکتی
کەمتەمەن کە کوبیزم cubism و فۆتۆریزم
futurism کاریگەرییان لەسەربوو ⬡
دوران‌گرایی

vorticist /ˈvɔːtɪsɪst/ *noun, adjective*, also Vorticist
n ڤۆرتیسیست *adj* ڤۆرتیسیستی ⬡ *n* دوران‌گرا
adj دوران‌گرایانە

votable /ˈvəʊtəbl/ *adjective*
دەنگی پێ دەدرێ، شیاوی دەنگ‌دان ⬡ قابل رأی

votaress = female of votary

votary /ˈvəʊtəri, US ˈvoʊt-/ *noun, pl.* votaries
1 لایەنگری بەپەرۆش، لایەنگری دەمارگرژ،
پشتیوانی قایم: *2 a votary of John Keats*
ڕەبەن، سوێندخواردە، لەخواترس، پارێزگار،
دەس‌بەحەوا 3 مرید، شاگرد ⬡ 1 طرفدار پرشور
2 راهب، پارسا 3 مرید

vote /vəʊt, US voʊt/ *noun*
1 دەنگ، دەنگەکان، کۆی دەنگ، سەرجەم
دەنگەکان: *The chairperson has the*
The motion was ◊ casting/deciding vote
There were 21 ◊ passed by 6 votes to 3
votes for and 17 against the motion,
3 مافی دەنگ‌دان 2 *with 2 abstentions*
دەنگ‌دان، دەنگ‌تێخستن 4 دەنگ‌نامە، پەڕی
دەنگ ⬡ 1 رأی، مجموع آرا 2 حق رأی 3
رأی‌گیری 4 ورقەی رأی

voteless *adjective*
بێبەش لە مافی دەنگ‌دان یان هەڵبژاردن ⬡
محروم از حق رأی دادن یا انتخاب

vote of censure *noun*
دەنگی ناباوەڕی، دەنگی ناپشتگیری ⬡ رأی
عدم اعتماد

vote of confidence *noun*
1 دەنگی باوەڕی، دەنگی متمانە، دەنگی
پشتگیری: *The leader was given a vote of*
confidence by the party 2 (خوازە) نیشانەی
باوەڕی یان متمانە ⬡ 1 رأی اعتماد 2 نشانەی
اعتماد

vote of no confidence *noun*
دەنگی نابادەڕی، دەنگی ناپشتگیری: *The*
assembly passed a vote of no confidence
in the government ⬡ رأی عدم اعتماد

vote of thanks *noun*
سپاس‌لێ‌کردن (ب.ت. لە کۆبوونەوەیەکی
گشتی‌دا): *He proposed a vote of thanks to*
the speaker ⬡ اظهار تشکر

voter /ˈvəʊtə(r)/ *noun*
دەنگ‌دەر، دەنگ‌تێخەر: *A clear majority of*
voters were in favour of the motion ⬡
رأی‌دهندە

voting /ˈvəʊtɪŋ, US ˈvoʊ-/ *noun, adjective*
دەنگ‌دان، دەنگ‌تێخستن: *to be of voting*
age ◊ tactical voting ◊ Voting will take
place on May 1 ⬡ رأی‌گیری

voting booth = polling booth

votive /ˈvəʊtɪv, US ˈvoʊ-/ *adjective*
نەزری، نەزرکردوو، پێشکەشی، شەرتی،
پێشکەش‌کراو (بە خودا یان سەینت: *a votive*
prayer؛ *adv* votively؛ *n* votiveness
(بنەڕەت: لاتین، لە *votivus* لە *votum* ـەوە
"vow") ⬡ نذری

votive Mass *noun*
(لە کلیسەی کاسۆلیکی رۆمی‌دا) ئاهەنگی شێوی
خواوەندی کە بە بۆنەیێکی تایبەتی‌یەوە دەگیرێ
⬡ وتیو ماس

voucher /ˈvaʊtʃə(r)/ *noun*
1 دەستەبەر، کەفیل 2 بەڵگە، قەباڵە، کاغز،
شایەت، حەواڵە، ڕیسیت، پسوولە، پوسلە،
بەرات، نامەی پێدران (پارە و هتد) 3 کۆپین،
قەوچێر ⬡ 1 ضامن 2 مدرک، سند، گواه، حوالە،

رسید 3 بن، ژتون، کوپن

vouchsafement /ˈvautʃˈseɪfmənt/ *noun*
پێدان، بەخشین ◌ اعطا

voussoir /ˈvu:swɑ:/ *noun*
(میعماری یان نارکیتێکچێر) بەردەپوازە (بۆ دروس‌کردنی تاق) ◌ قطاع

Vouvray /ˈvu:vreɪ, French vuvʀe/ *noun*
جۆرێ مەی سپی تاڵ، هی ناوچەی Vouvrayی Loire Valley ◌ نوعی شراب

vow /vau/ *noun*
1 پەیمان، بەڵێنی، سوز، گفت، سوێند، وتە، پەیڤ، پێشکەش(کردن)، نەزر، شەرت 2 مەرج، شەرت ◌ 1 عهد، قسم، قول، نذر 2 شرط

vowel /ˈvauəl/ *noun*
بزوێن، دەنگ‌دار، پیتی دەنگ‌دار، واک، یەکیتە، تیپەبزوێن، پیتی بزوێن‌دەرخەر، پیتە بزوێن‌دەرخەرەکان (وەک: u, o, i, e, a و جاروبارێش y؛ بنەرەت: لە *vocalis (littera)* لاتین "پیتەبزوێن") ◌ مصوت، واک، حرف یا حروف صدادار

vowel chart *noun*
هێلکاری یان چارتی (تیپە)بزوێنەکان ◌ نمودار مصوت‌ها

vowel gradation = ablaut

vowelization *noun*
دانانی سەروبۆر، (لە عیبری‌دا بە خاڵ دیاری دەکەن) خاڵ‌دانان ◌ اعراب‌گذاری، نقطه‌گذاری

vowelled *adjective*
بەبزوێن، (تیپە)بزوێن‌دار، واکەدار ◌ واکه‌دار

vowelless *adjective*
بێ‌بزوێن، بێ(تیپە)بزوێن، بێ‌واکە ◌ بدون واکه

vowel-like /ˈvauəl laɪk/ *adjective*
بزوێن‌ئاسا، بزوێنی، شێوە(تیپە)بزوێن ◌ مصوت‌گونه

vowel point *noun*
سەروبۆر (لە زمانە سامی‌یەکانا وەک عیبری و عەرەبی) ◌ حرکت یا اعراب

vowel shift *noun*
گۆڕانی (تیپە)بزوێن(ەکان) ◌ تغییر واکه‌ای

vowel sound *noun*
دەنگی (تیپە)بزوێن یان واکەیی ◌ صوت واکه‌ای

vowel system *noun*
سیستم یان دەزگای (تیپە)بزوێنەکان، دەزگای واکەکان ◌ دستگاه واکه‌ها

vox pop /ˌvɒks ˈpɒp, US ˌvɑ:ks ˈpɑ:p/ = vox populi

vox populi /ˈpɒpjuli:, US -laɪ/ *noun*
(لاتین) (لە راپۆرتی رۆژنامە، تەلەفزیۆن و رادیۆدا) دەنگی گەل، دەنگی خەڵک، بیروبۆچوونی خەڵک یان زۆرینە، رای خەڵک ◌ صدای مردم، نظر مردم یا اکثریت

voyage /ˈvɔɪɪdʒ/ *noun*
سەفەری دەریایی یان لە حەوادا، ئاسمان‌گەڕی، دەریاگەڕی، گەشتی ئاسمانی یان دەریایی (بە گەشتی ئاسمانی یان کەشتی): *The Titanic sank on its maiden voyage* (= first *an around-* ◊ *a -age in space* ◊ journey) *the-world voyage* ◌ سفر دریایی (یا فضایی)

voyage policy *noun*
بیمەنامەی سەفەر ◌ بیمه‌نامه‌ی سفر

voyager /ˈvɔɪɪdʒə(r)/ *noun*
دەریاگەڕ، رێبوار (ب.ت. لە دەریادا) ◌ مسافر

voyageur /ˌvwʌjəˈʒɜ:, US ˌvɔɪə-/ *noun*
(مێژوویی، لە کەنەدا) بەلەمەوانێکی کرێگرتە بۆ راگوێستنی کەل‌وپەل و رێبوارەکان ◌ ویاژور

voyeur /vwaɪˈɜ:(r), US vɔɪˈɜ:(r)/ *noun*
1 سەرەتاتکێ‌باز، سەرەتاتکێ‌کەر، نهێنی‌بینی سێکسی، چاوڵێ‌کەر بە دزی‌یەوە 2 کەسێ کە لە کوڵۆڵی و دەرد و مەرگی خەڵکدا خۆشی پێدەگا ◌ 1 تماشاگر جنسی 2 ویور

voyeurism /vwaɪˈɜ:rɪzəm, US vɔɪˈɜ:-/ *noun*
سەرەتاتکێ، نهێنی‌بینی سێکسی، چاوڵێ‌کردنی بە دزی‌یەوە ◌ تماشاگری جنسی

voyeuristic /ˌvwaɪəˈrɪstɪk, US ˌvɔɪəˈr-/ *adjective*
سەرەتاتکێ‌یانە، سەربە نهێنی‌بینی سێکسی: *a voyeuristic interest in other people's lives* ◌ وابسته به تماشاگری جنسی

voyeuristically /ˌvwaɪəˈrɪstɪkli, US ˌvɔɪəˈr-/ *adverb*
لەباری سەرەتاتکێ‌وە، لەباری چاوڵێ‌کردنی بە دزی‌یەوە (سێکسی‌یەوە) ◌ از لحاظ تماشاگری جنسی

VP /ˌvi: ˈpi:/ *abbreviation* vice-president

vroom /vru:m/ *noun*
(نافەرمی) هاڕە (دەنگی بزوێنەی ماشێن): *Vroom! A sports car roared past* ◌ ورووم

vs *abbreviation* versus

VS *abbreviation* veterinary surgeon

V-sign *noun*
نیشانەی سەرکەوتن ◌ علامت پیروزی

VSO /ˌvi: es ˈəu/ *abbreviation* Voluntary Service Overseas
(لە بریتانیا) ڤی‌ئێس‌ئۆ: رێکخراوەی خۆبەخشیوانی خزمەت لە دەرەوەی وڵات (ب.ت. لە وڵاتانی رووڵەبەرە) ◌ وی‌اس‌او

vt *abbreviation* transitive verb

VTOL /ˌvi: ti: əu ˈel/ *abbreviation* vertical take-off and landing
(فڕۆکە و هتد) راست هەڵدەستێ و دەنیشێتەوە ◌ عمودپرواز

vug /vʌg/ *noun*, also vugg or vugh
کونۆچکە، کونیلە، بۆشیچکە (کون یان بۆشایی چکۆلانە لە ڕەگی کانزایی یان لە بەرد و کەڤردا) ۞ وُگ

Vulcan /ˈvʌlkən/ *noun*, Latin *Volcanus*, *Vulcanus*
ڤولـــکان: خێـــوی ئـــاگر و کانزاگـــەری metalworking یان کەلوپەل دروس‌کردن، لە میتولـوژی رۆمـی‌دا (بڕوانـە Hephaestus) ۞ وُلکان

vulcanian /vʌlˈkeɪnɪən/ *adjective*
گڕکانی ۞ آتشفشانی

vulcanianism /ˈvʌlkənɪz(ə)m/ = volcanism

vulcanite /ˈvʌlkənʌɪt/ *noun*
جیر یان لاستیکی بە گوگرد ڕەقینراو (بنەڕەت: لە *Vulcan* "خودای ئاگر لە میتولوژی رۆمی‌دا + -ite[1]") ۞ ولکانیت

vulcanization /ˈvʌlkənaizeɪʃn/ *noun*
ڕەقاندن، زاخاواندن، زاخاودان، ڤۆلکاندن (جیر لەگەڵ سۆلفور و هتد لە گەرمایی‌یەکی یەکجار زۆردا بۆ ئەوەی ڕەق بێ) ۞ وُلکانش

vulcanized /ˈvʌlkənaɪzd/ *adjective*
ڕەقینراو، زاخاودراو، ڤۆلکینراو ۞ وُلکانیده

vulcanizer *noun*
ڕەقینەر، ڤۆلکینەر ۞ ولکانیزر

vulcanological = volcanological

vulcanologicist = volcanologist

vulcanology /ˌvʌlkəˈnɒlədʒi, US -ˈnɑːl-/ = volcanology

vulgar /ˈvʌlgə(r)/ *adjective*
1 ناحەز، ناشیرین، هەرزە، عەیب، ئابڕووبەرە، شوورەیی، سووک، پیس، شپرزە، بێ‌ڕەوشت، بێ‌ئەدەب: *vulgar jokes* 2 ڕەمەکی، ڕەشۆکی، بازاڕی، باو، داب، ئاسایی: *a vulgar man* ◊ *She found their* ◊ *vulgar decorations laughter and noisy games coarse and rather vulgar* ۞ 1 زننده، مبتذل، بی‌نزاکت 2 عامیانه، معمول، متعارفی

vulgar era = the Christian Era

vulgar fraction *noun*
(بریتانیا) کەرتی ئاسایی: *½ and ¾ are vulgar fractions* ۞ کسر متعارفی

vulgarian /vʌlˈgɛːrɪən/ *noun*
تازەپیاکەوتووی بازاڕی، دەوڵەمەندی ڕەشۆکی ۞ توانگر پست

vulgarism /ˈvʌlgərɪzəm/ *noun*
1 هەرزەیی، بێ‌شەرمی، بێ‌ئەدەبی، عەیب‌بوون، ئابڕووبەرەیی، پیسی، ناحەزی، ناشیرینی 2 وشە یان دەستەوشەی هەرزە یان ناشیرین ۞ 1 بی‌نزاکتی، زشتی 2 کلمه یا عبارت مبتذل

vulgarity /vʌlˈgærəti/ *noun*, *pl.* vulgarities
بێ‌ڕەوشتی، بێ‌ئەدەبی، ناحەزی، ناشیرینی، هیچ‌وپووچی، بازاڕیتی، ڕەشۆکیتی، هیچیتی، نزمیتی، شوورەیی‌بوون، عەیب‌بوون، ئابڕووبەرەیی، هەرزەیی، پیسی: *She was offended by the vulgarity of their jokes* ◊ *a pornographic magazine full of vulgarities* ۞ بی‌نزاکتی، پیش‌پاافتادگی، زشتی، رکیک بودن، ابتذال

vulgarization /ˌvʌlgəraɪˈzeɪʃn, US -rəˈz-/ *noun*
بازاڕی‌کردن، ڕەمەکی‌کردن، ڕەمەکاندن، ڕەشۆکاندن، سووک‌کردن، هێنانەخوارەوە، ئاسان‌کردنەوە، سادەکردنەوە، دانانی شتێ لە ئاستی تێگەیشتنی خەڵک، ئاسایی‌کردن ۞ عامیانه‌سازی، عوام‌فهم کردن

Vulgar Latin *noun*
زمانی لاتینی ڕەمەکی (یان نافەرمی) ۞ لاتینی عامیانه

vulgarly *adverb*
بە شێوەیەکی ناحەز، ڕەمەکی یان بازاڕی ۞ به طور زننده یا عوامانه

vulgar tongue *noun*
زمانی ڕەمەکی یان بازاڕی (ب.ت. لەچاو زمانی لاتین)، بۆرەزمان ۞ زبان عوامانه

the Vulgate /ˈvʌlgeɪt, US -gət/ *noun*
1 ڤـالگێیت، ڤـالگەیت (وەرگێڕاوی باوەڕپێکراوی کتێبی پیرۆز بە زمانی لاتینی لە سەدەی چوارەمی زایینی‌دا، دەقی فەرمی لای کلێسەی کاسۆلیکی رۆمی‌دا) 2 دەق یان خوێندنەوەی پەسندکراوی لای خەڵک ۞ 1 وولگات 2 متن یا قرائت مقبول

vulnerability /ˌvʌlnərəˈbɪləti/ *noun*, *pl.* -abilities, also vulnerableness
زووبرینـــداربوویی، زووکوڵـــەواربوویی، بەرمەترسی‌کەوتوویی، نەپارێزراوی، لاوازی، ناسکی، کزی، سستی: *the vulnerability of newborn babies to disease* ◊ *He was intensely aware of his own vulnerability* ۞ آسیب‌پذیری، ضعف

vulnerable /ˈvʌlnərəbl/ *adjective*
زووبرینـــداربوو، زووکوڵـــەوار(بـــوو)، بەرمەترسی‌کەوتوو، مەترسی‌لەسەر، هێرش‌لەسەر، ڕەخنەلەسەر، نەپارێزراو، لاواز، ناسک، کز، سست: *to be vulnerable to criticism* ◊ *Old people are vulnerable to attack* ◊ *We should particularly protect the most vulnerable members of our society* ◊ *-rable to the flu* ◊ *Animals are at their most vulnerable when searching for food for their young* ۞ آسیب‌پذیر، انتقادپذیر، ضعیف

vulnerably /-əbli/ *adverb*

His condition left him زوویریندار‌بووانە: *vulnerably exposed to the slightest cold or cough* ۞ به طور آسیب‌پذیر

vulnerary /ˈvʌln(ə)rərɪ/ *adjective, noun* (*pl.* vulneraries)

adj سارێژکەرەوەی برین، خۆشەوەکەری برین، خووزیبی‌هەڵبنینی برین، بەبەهەرەیە بۆ سارێژکردنەوە: *n vulnerary plants* دەرمانی برین، مەڵهەم، مەرهەم، هەتوان ۞ *adj* شفاهنده‌ی زخم *n* مرهم

vulpine /ˈvʌlpaɪn/ *adjective*

1 ریوی‌ئاسا، شێوەریوی، ریوی‌یانە 2 فێڵاوی، بەفروفێل، زۆڵانە، فێڵاوی‌یانە، فێڵەبازانە (بنەرەت: لە *vulpinus* لاتین، لە *vulpes* "ریوی fox") ۞ 1 روباه‌مانند 2 حیله‌گر، حیله‌گرانه

vulture /ˈvʌltʃə(r)/ *noun*

1 خەرتەل، سەرگەر، دالاش، کەرگەس، دال، کەلاکخۆر، سیسارک، سیسارگەکەچەڵە، سیسالک، دالەکەرخۆر، کەبەنەکدال، کەرخۆر [چەندین جۆرن و لە خێزانەکانی Accipitridae (دنیای کۆن) و Cathartidae (دنیای نوێ)] 2 مرۆی کەرخۆر یان کەلاکخۆر، مرۆی چڵێس یان چاوبرسی، مرۆی درندە (بنەرەت: لە *vulture* فەرەنسی ئانگلۆنۆرمان، لە *vulturius* لاتین) ۞ 1 کرکس، لاشخور 2 آدم لاشخور

vulturine /-rʌɪn/ *adjective*

1 سیسارک‌ئاسا، سەرگەرئاسا، دالی، وەکوو دال 2 کەلاکخۆر، چڵێس، چاوبرسی، درندە ۞ 1 کرکس‌مانند 2 لاشخور، حریص

vulturish *adjective*

کەلاکخۆر، چڵێس، چاوبرسی، درندە ۞ حریص

vulturous /ˈvʌltʃərəs/ *adjective*

1 سیسارک‌ئاسا، سەرگەرئاسا، وەکوو دال، شێوەسیسارک 2 کەلاکخۆر، چڵێس، درندە ۞ 1 کرکس‌مانند 2 لاشخور، حریص

vulva /ˈvʌlvə/ *noun, pl.* vulvae

1 (توێکاری) قوز، گیان، زێ، خەمشە، شەرمی ژن، گللک، بوچ، فرچک، بەشی دەرەکی یان دەرەوەی ئەندامی زاوزێی مێ 2 (گیانەوەرناسی) زێ (لاتین: واتا "womb") ۞ فرج

vulval *adjective,* also vulvate /ˈvʌlveɪt/ or vulvar

گللکی، قوزی، زێیی، پێوەندی بە شەرمی ژنەوە هەیە، سەربە گیانی ژن، زێ‌ئاسا ۞ فرجی، فرج‌مانند

vulvar *adjective*

گللکی، قوزی، پێوەندی بە شەرمی ژنەوە هەیە، سەربە گیانی ژن، زێ‌ئاسا ۞ فرجی، فرج‌مانند

vulviform *adjective*

شێوەقوز، قوزئاسا، گللکی، خەمشەئاسا، شێوەبوچ ۞ فرج‌مانند

vulvitis /vʌlˈvʌɪtɪs/ *noun*

ئاوسانی قوز یان شەرمی ژن، هەوکردنی گیانی ژن ۞ التهاب فرج

vulvovaginits *noun*

ئاوسان یان هەوکردنی inflammation هاوکاتی coincident شەرم vulva و نێولەشی ژن vagina ۞ التهاب فرج و مهبل

vuvuzela /vu:vu:zeɪlə/ *adjective*

(لە ئەفریکای باشووری) جۆرێ ئامێر یان سازی پلاستیکی درێژ لە شێوەی trumpet، دەنگێکی زۆر بەرزی هەیە ۞ ووزیلا

vv *abbreviation* verses

vying

1 دەمکاتی ناوەڵناوی ئێستای vie 2 رقەبەر، رکەبەر، پێشبڕکێ‌کەر ۞ رقابت‌کننده

W w

W[1], **w** /'dʌbləu:, *pl.* Ws, W's, w's /'dʌblju:z/ *noun*
1 دابلیوو (- بیست و سێیەمین پیتی ئەلفوبێی ئینگلیسی) 2 ئاماژە بە دەنگێ دوای V لە دەستەیێ لە شتەکان، بابەتەکان و هتد 3 شتێک لە شێوەی پیتی W ۞ دابلیو

W[2] *abbreviation* 1 west 2 western 3 watt(s) 4 Cricket (on scorecards) wicket(s) 5 women's (clothes size) 6 symb. the chemical element wolfram (from modern Latin *wolframium*)

wabble = wobble

WAC *abbreviation* 1 Washington (State) (in official postal use) 2 Western

WAC *abbreviation* Women's Army Corps
(لە ئەمریکا) وەک، واک (- کۆمەڵی سپایی ژنان، لە سالانی شەڕی جیهانی دووەمدا) ۞ واک

wack /wæk/ *noun, adjective*
n 1 (نافەرمی، ئەمریکا) کەسێکی شێت 2 بیرۆکە یان کاری گەوجانە *adj* خراپ، بازاڕی، ئایەخ، ڕەشۆکی: *That movie was really wack* ۞ *n* 1 ادم احمق 2 ایده یا عمل احمقانه *adj* بد، نامرغوب

wacked = whacked

wackiness /'wækinəs/ *noun*
شێتی، دەلوویی، پێکەنینیبوون ۞ خل بودن، مضحک بودن

wacko /'wækəu/ *adjective, noun* (*pl.* wackos or wackoes)
(نافەرمی، کەسێکی) شێت، گەوج، سەیر، crazy، *wacko opinions* :not sensible ۞ (آدم) دیوانه، احمق، عجیب

wacky /'wæki/ *adjective* (wackier, wackiest)
شێت، دەلوو، پێکەنینی، گەوج، سەیر: *wacky ideas* (wackily *adv*) ۞ خل، خندەدار، احمق

wacky baccy = cannabis (Brit. informal)

wad /wɒd, US wɑ:d/ *noun*
1 چەپک، گورزە، چەکە، بەستە، پارە، گرمۆلکە، گلۆلە، تۆپەلە؛ بڕێکی کەمی شتێ بۆ جاوین: *He pulled a thick wad of £10 notes out of his pocket* ◊ *a wad of gum* 2 (لە پێچانەوەدا) ناواخن، کونە، پەڕۆ: *The nurse used a wad of cotton wool to stop the bleeding* 3 (لە بریتانیا) بابۆلە، کەیک، bun 4 بڕێکی بەرچاو (وەک پارە) ۞ 1 دستە، پول، گلوله 2 پوشال، کهنه 3 (در بریتانیا) ساندویچ، کیک، بان 4 مقدار قابل توجه

wada = vada

wadding /'wɒdɪŋ, US 'wɑ:d-/ *noun*
1 (لە پێچانەوەدا) لاخن، نێواخن، ناوئاخن، پالاخن، دەورەپێچ، لمەد، کۆنە، پەڕۆ 2 دەمەوانە یان پشکی تفەنگی سەرپڕدا muzzle-loading 3 قول، چەکە، مەلۆ، چەپک، گورزە 4 چەکە، چەپک، بڕێکی بەرچاو یان زۆر (پارە) 5 تۆپ یان بەستەیێ پارەی کاغەزی 6 بڕێکی کەمی شتی جاوین، دەمەجاو ۞ 1 لایی، کهنه 2 گلولەی ىمدی 3 و 4 و 5 بسته 6 واد

waddle /'wɒdl, US 'wɑ:dl/ *noun*
(ڕۆیشتنی) گەلاوگەل، خلەخل، مراویئاسا، بەملاوبەولاداکەوتن، کنگ هەڵتەکاندن: *She walked with a waddle* ۞ تاتی تاتی

waddler /'wɒdlə(r), US 'wɑ:dlər/ *noun*
گەلاوگەلڕۆیشتوو، خلەخلڕۆیشتوو ۞

تاتی‌تاتی‌خور

waddy /ˈwɒdi/ *noun, pl.* waddies

1 تیلا یا کوتەکی شەڕی ڕەسەن‌نشینانی ئەوستڕالیا 2 تیلا، داردەس، گۆچان ◌ 1 چماق بومیان استرالیا 2 چماق، عصا

wade /weɪd/ *noun*

پیارڕۆیشتن، خۆکێش‌کردن، پەڕینەوە، بەنێو ئاودا ڕۆیشتن، بە زەحمەت ڕۆیشتن ◌ بە گذشتن، سختی رفتن

wader /ˈweɪdə(r)/ *noun*

1 (گیانەوەرناسی) باڵندەی بەئاوادارۆیشتنوو، ئاوەگەڕ، وەیدێر، وادێر، مەل یان باڵندەی درێژپا یان پادرێژ 2 (waders) چەکمەی ڕاوەماسی، چەکمەی مل‌درێژ (بۆ لەنێو ئاو ڕاویستان ب.ت. ڕاوەماسی): *a pair of waders* ◌ 1 پرندەی آبچر 2 (در جمع) وادیرز

wadge = wodge

wadi /ˈwɒdi, US ˈwɑːdi/ *noun,* also wady, *pl.* wadis or -dies

(لە ڕۆژهەلاتی نێوەڕاست و ئەفریکای باکووریدا) وادی، شیو، دۆڵ، بوهڵ، ئاودڕ، وەرزەچۆم، ڕەهەند، کاناڵ، دڕکەند، جۆگە (وشک تا باران؛ بنەڕەت: لە *wādī* عەرەبی‌یەوە) ◌ وادی، رود موسمی، کانال، جویبار

wading bird *noun*

باڵندەی ئاوەگەڕ، باڵندەی ماسی‌گرەی دەریایی (وەک crane, heron, ibis, stork, spoonbill, و flamingo) ◌ پرندەی آبچر

wading pool *noun,* also paddling pod

ئەستێری منالان (بۆ کایە تیاکردن و تەنکە) ◌ استخر بچەها

WAF *abbreviation* Women in the Air Force

(لە ئەمریکا) ژنان لە هێزی ئاسمانی‌دا ◌ واف

wafer /ˈweɪfə(r)/ *noun*

1 غورابی ناسک، توشەناسکە، وەیفر 2 پەنجکە نانی ناسک و خڕی هەڵنەهاتوویی شێوی خواوەندی 3 توێژاڵکە، ناسکە 4 چەسپ 5 لاک‌ومۆر: پەیکە یان دیسکێ لە کاغەزی سوور کە دەنرا بە بەڵگەیێکی قانوونی‌یەوە (وەک مۆر)؛ (مێژوویی) پەیکەیێکی چکۆلە لە هەویر یان سرێشی وشکەوەبوو کە جاران بۆ پێک‌بەستنی نامە یان هەڵگرتنی کاغەزەکان پێکەوە بەکاردێترا 6 (ئێلیکترۆنیک) پارچە یا تیکەیێکی زۆر ناسک لە کریستالی نیوەگەیێنەر (وەک سیلیکون، وەک بنکی خولگە یان بەشێکی ئێلیکترۆنیک بەکاردێنری)، ناسکە، توێژاڵ(کە)، وەیفێر ◌ 1 ویفر 2 قرص نازک فطیر در عشاء ربانی 3 ویفر 4 چسب 5 مهروموم 6 ویفر

wafer-thin *adjective, adverb*

1 زۆر ناسک، وەک پەڕەکاغەز، کاغەزی: *Our profit margin is* ◊ *wafer-thin mints* 2 *already wafer-thin* کەم، ناگرنگ، هیچەکە ◌ 1 بسیار نازک 2 جزئی، ناچیز

Waffen SS /ˈvaf(ə)n/ *noun*

یەکە شەڕی‌یەکانی SS لە ئەڵمانی نازی‌دا (بنەڕەت: لە *Waffen* «وە "armed"») ◌ وافن اس‌اس

waffle[1] /ˈwɒfl, US ˈwɑːfl/ *noun*

هەلیت‌وپلیت، قسەی هیچەکە، قۆڕیات: *The report is just full of waffle* ◌ چرت و پرت، بی‌معنی

waffle[2] /ˈwɒfl, US ˈwɑːfl/ *noun*

وافل (= جۆری کەیک) ◌ وافل

waffle iron *noun*

کەشەفی وافل(سازکردن) ◌ وافل‌پزی

waft /wɒft, US wɑːft/ *noun*

بۆن، بەرامە، لابانتە، شنە، سروە، سریوە، کزەبا ◌ رایحه، نسیم، وزش ملایم

wag[1] /wæg/ *noun*

جووڵان، جووڵە، لەقین، تەکان، ڕاوەشان، هەڵتەکان، لەقین ◌ جنبش، تکان

wag[2] /wæg/ *noun*

(جاران، نافەرمی) 1 شۆخی‌باز، جەفەنگ‌باز، گاڵتەبێژ، نوکتەبێژ 2 (لە ئەوستڕالیا و نیوزیلەند) truant = ◌ بذله‌گو

wage /weɪdʒ/ *noun, pl.* wages

کرێ، کارانە، حەق، مووچە، بەرات، حەقدەس، مز، دەسمز، مزووری، ئاوان، دەرامەت، داهات: *a* ◊ *wage demands/claims/settlements a weekly wage of* ◊ *wage increase of 3%* ◌ *Wages are paid on Fridays* ◊ *£200* دست‌مزد، اجرت، مزد، درآمد

wage-claim *noun*

داخوازی زۆرکردنی حەقدەس یان دەسمز، داواکاری زۆربوونی کرێ ◌ درخواست افزایش دست‌مزد

waged /weɪdʒd/ *adjective*

1 بە کرێ و حەقدەسی ڕێک‌وپێکەوە، بە دەهاتێکی ڕێک‌وپێک یان چەسپیوەوە: *waged* (the waged) 2 *workers* کەسانێ بە کرێ و حەقدەسی ڕێک‌وپێکەوە ◌ 1 دارای دست‌مزد منظم، دارای درآمد ثابت 2 (در جمع) افراد دارای دست‌مزد منظم

wage-differentials *noun, pl.*

جیاوازی حەقدەس یان کرێ ◌ تفاوت مزد

wage-earner *noun*

مووچەخۆر، مزگر، کرێگر، کرێکار(ی حەقدەس‌وەرگر) ◌ مزدبگیر

wage-freeze *noun*

کۆنترۆڵی زۆرکردنی کرێ، چەسپاندنی نرخەکان، کرێ‌بەست ◌ تثبیت قیمت‌ها

wageless *adjective*

بێ‌مز، بێ‌حه‌قده‌س، بێ‌حه‌ق، بێ‌کرێ ◌ بدون دستمزد

wage level *noun*
ئاستی حه‌قده‌س یا کرێکان ◌ سطح دستمزدها

wage-packet *noun*
به‌سته‌ی حه‌قده‌س یا مووچه، به‌رگه‌مووچه ◌ پاکت حقوق

wager /ˈweɪdʒə(r)/ *noun*
1 گرێو، مه‌رج‌به‌ستن، مه‌رج‌کردن 2 پاره‌ی گرێو، گرێوه‌پوول (*n* :wagering گرێو، مه‌رج‌به‌ستن) ◌ 1 شرط 2 پول شرط‌بندی

wage scale *noun*
1 نه‌ردیوانی حه‌قده‌س(ت)ه‌کان، پەیژه‌ی ده‌س‌مزه‌کان، په‌یژه‌ی کرێکان 2 = wage level ◌ نردبان دستمزدها

waggery /ˈwæɡəri/ *noun, pl.* waggeries
گاڵته‌بێژی، نوکته‌بێژی، شوخی‌بازی ◌ لطیفه‌گویی

waggish /ˈwæɡɪʃ/ *adjective*
(نافه‌رمی) شوخی‌باز، شوخ، قوشمه، جه‌فه‌نگ‌باز، گاڵته‌بێژ، نوکته‌بێژ، گاڵته‌جارانه، ◌ *-gish remarks* :playful ,humorous بذله‌گو، طنزآمیز

waggishly /ˈwæɡɪʃli/ *adverb*
به شوخی‌یه‌وه، گاڵته‌بێژانه، گاڵته‌جارانه ◌ با شوخی

waggishness /ˈwæɡɪʃnəs/ *noun*
گاڵته‌بێژی، نوکته‌بێژی، شوخی‌بازی، جه‌فه‌نگ‌بازی ◌ بذله‌گویی

waggle /ˈwæɡl/ *noun*
جووڵان، جووڵه، راوه‌شان، له‌قین، ته‌کان، هه‌ڵته‌کان، له‌قین (waggly *adj*) ◌ جنبش، تکان

Wagnerian /vɑːɡˈnɪəriən/ *adjective, noun*
adj سه‌ربه ئاوازدانه‌ری ئه‌ڵمانی ریچارد واگنێر *n* Richard Wagner (1813–83) شوێن‌که‌وته یان لایه‌نگری ریچارد واگنێر ◌ واگنری

wagon /ˈwæɡən/ *noun, Brit.* also waggon
1 داشقه، ئه‌رابه (پێکهاتوو له‌م به‌شانه: یا (یانه یا قوڵ)، پاش‌داره، دارتار، لاتار، دارچه‌رخ، داربورغ، داردوڵ، پشتیوانه، ته‌خته، جیغ یان به‌رجیغ، گه‌ردوون، گرده‌ڵه، چه‌رخ یا پێچکه (پروانه wheel)، مازه (axle)، ماشه (له شێوه‌ی خاموت)، کیسه‌ڵه (له بن ماشه‌وه)، خرچه، په‌نجێره (یان چه‌پەره)، جێگای که‌ڵه‌وان، نیر، نیونیره، که‌ڵه‌وه، قایش، دارقایش، دارسه‌رینه (سه‌نیره)، عه‌ره‌بانه، چوارپێچکه (به چوار پێچکه‌وه که به گا یان ئه‌سپ راده‌کێشرێ) 2 واگۆن، بارکێش (ب.ت. خه‌ڵووز) ◌ 1 گاری 2 واگن

wagoner *noun, Brit.* also waggoner
داشقه‌چی، ئه‌رابه‌گێر، ئه‌رابه‌وان، گاریه‌چی، داشقه‌گێر، عه‌ره‌بانه‌لێخوڕ، عه‌رابه‌چی ◌ گاری‌چی

wagonette *noun, Brit.* also waggonette
جۆرێ کالیسکه یان واگۆنی چوارپێچکه‌یی ئه‌سپ‌کێش به دوو لا کورسی رووبه‌رووه‌وه، واگۆنچه ◌ واگونت

wagon-lit /ˌvaɡõˈliː, French vaɡõli/ *noun*
واگۆنی خه‌و ◌ واگن خواب

wagonload /ˈwæɡənləʊd, US -loʊd/ *noun*
پڕواگۆنێ، واگۆنێ، باری واگۆنێ ◌ به اندازه‌ی یک واگن

wagon-roof (*also wagon-vault* = barrel-vault)

wagon train *noun*
(مێژوویی) کاروان، قه‌تاره (رۆژاوای ئه‌مریکا له سه‌ده‌ی 19دا، هی کۆلۆنی‌نشینانی ئه‌مریکای باکووری) ◌ قافله

wagtail /ˈwæɡteɪl/ *noun*
(گیانه‌وه‌رناسی) کلک‌هه‌ڵته‌کێنه، به‌رگایلکه، گاچه‌رینگ، تووتره‌واسک، فیقه [*Motacilla alba* (هی به‌ڵه‌ک) و جۆره‌کانی تر] ◌ دم‌جنبانک

Wahhabi /wəˈhɑːbi/ *noun,* also Wahabi, *pl.* Wahabis
وه‌هابی: ئه‌ندامی ده‌سته‌ی مسوڵمانه سوننی‌یه توندڕه‌وه‌کانی زاڵ به‌سه‌ر که‌شی دینی عه‌ره‌بستاندا، له ناوی دامه‌زرێنه‌ری محه‌مه‌د ئیبن عه‌بد ئه‌لوه‌هاب Muhammad ibn Abd al-*Wahhab* (1703–92) ◌ وهابی

Wahhabism *noun*
وه‌هابی‌باوه‌ڕی ◌ وهابی‌گرایی

wahine /wɑːˈhiːni/ *noun*
(نیوزیله‌ند) ژنی به‌ڕه‌وان، که‌یبانوو ◌ زن خانه‌دار

wahoo[1] /wɑːˈhuː/ *noun*
1 (هه‌رووه‌ها wahoo elm یان winged elm) وزمی ئه‌مریکای باکووری [*Ulmus alata*] 2 دارته‌شی ئه‌مریکای باکووری spindle tree [توخم *Euonymus*: دوو جۆرن] ◌ واهو

wahoo[2] /wɑːˈhuː/ *noun*
جۆرێ ماسی گه‌وره‌ی راوی گه‌رمێنان، خێزانی [*Acanthocybium solanderi*] maxkerel ◌ نوعی ماهی

wah-wah /ˈwɑː wɑː/ *noun,* also wa-wa
واوا (= ئیفێکتێکی تایبه‌تی دروس‌کراو له‌سه‌ر ئامێره موسیقایی‌یه ئێلێکتریکی‌یه‌کان ب.ت. گیتار) ◌ واوا

waiata /ˈwʌɪətə/ *noun*
گۆرانی مائوری ◌ آواز مائوری

waif /weɪf/ *noun*
1 منداڵی ده‌ربه‌ده‌ر و بێ‌ماڵ‌وحاڵ، هه‌ڵوه‌دا: *the -ifs and strays of our society* (= people with no home) 2 گیانه‌وه‌ری ته‌ره *waif-like young* :waif-like *adj* ,(بێ‌خاوه‌ن)

(girls ◌ 1 بچەی بی‌خانمان 2 ویف

waifs and strays *noun, pl.*

1 منالانی دەربەدەر یان بێ‌ماڵ‌وحاڵ، منالانی پەرپوە 2 گیانەوەرانی تەرە ◌ 1 بچەهای بی‌خانمان 2 جانوران ولگرد

wail /weɪl/ *noun*

هاوار، نەرە، شیوەن، گریان، ناڵە، شین‌وشەپۆر، گاپۆر، لوورە، نەکوچ، دەنگی شین‌وشەپۆر، زایلە، زایەلە، دەنگی گریان، قورە، واقە: *The child let out a high-pitched wail* ◌ فریاد، شیون، صدای گریه

wailful *adjective*

خەمبار، پەژارەبار، لێوبەبار ◌ اندوهناک

wailing /weɪlɪŋ/ *noun*

شیوەن، گریان، گریان و رۆرۆ، واقەواق، قوولە، قوولەقوول، قورەقور، زایلە، زایەلە، رۆرۆ، شین، شین و شەپۆر، دەنگی گریان: *a high-pitched wailing* (wailingly /weɪlɪŋli/ *adv*) ◌ گریە و زاری، صدای گریه

Wain /weɪn/ *noun*, also Big Dipper

(ئەستێرەوانی) ورچی گەورە (بنەرەت: کورتەی Charles's Wain) ◌ دب اکبر

wain /weɪn/ *noun*

(کۆن) ئەرابە، عەرەبانە، گاریە، واگۆن، بارکێش: *a hay wain* ◌ گاری، واگن

wainscot /'weɪnskət/ *noun*

1 تەختەکوت، تەختەپۆش (ی خوارەوەی دیوار) 2 داری بەرووی باش (بۆ تەختەپۆشی) ◌ 1 تختەکوب 2 چوب مرغوب بلوط

wainscoted *adjective*

تەختەرێز، تەختەلێدراو، تەختەپۆش(کراو)، تەختەلێنراو ◌ تختەکوب‌شده

wainscoting *noun*

تەختەکوت، تەختەپۆش ◌ تختەکوب

wainwright *noun*

عەرابەساز، وەستای عەرابە ◌ تعمیرکار یا سازندەی گاری

waist /weɪst/ *noun*

1 پشتێنە، پشت، کەمەر، قەد، میانە، کەمبەر، تەنگە، دەوری پشتێنە یان کەمەر 2 سیخمە، سوخمە، کولۆنجە، بلوز، کراس (waistless *adj*) ◌ 1 کمر، دور کمر 2 بالاتنه، بلوز

waistband /'weɪstbænd/ *noun*

(جل‌وبەرگ) پشتێنە، کەمەرە، کەمەر، پزوو: *an elasticated waistband* ◌ کمر

waistbelt *noun*

کەمەرە ◌ کمر

waist cloth /'weɪsklɔθ/ = loincloth

waistcoat /'weɪs(t)kəʊt, US 'weskɪt/ *noun*

سیخمە، سوخمە، جلیقە، جلیقە، یەلەک ◌ جلیقه

waist-deep *adjective, adverb*

(قوولایی ئاو و هتد) پشتێنە، تا پشتێنە، تا نێوقەد، تا کەمەر ◌ تا کمر

waisted *adjective*

(جل) کەمەرتەنگ، کەمەرچەسپ، (لە لێکدانا) کەمەرـ پشتێنەـ ◌ کمرکرستی، (در ترکیب) کمرـ

waist-high *noun*

(قوولایی ئاو و هتد) پشتێنە، تا پشتێنە، تا نێوقەد، تا کەمەر ◌ تا کمر

waistline /'weɪstlaɪn/ *noun*

(قەڵەوی و کزی) دەوری کەمەر، دەوری پشتێنە، کەمەرە، پشتێنە ◌ دور کمر، کمر

wait /weɪt/ *noun*

1 راوێستان، لەسەرراوێستان، چاوەڕێ‌بوون، چاوەڕوانی 2 (waits) گۆرانی‌بێژانی سەرشەقامی سرودی کریسمەس ◌ 1 انتظار 2 ویت

wait-a-bit *noun*

(ب.ت. لە ئەفریکای باکووری) ئەکاکیا یان دەوەنێکی تری درکاوی ◌ نوعی اقاقیا یا درختچه

waiter /'weɪtə(r)/ *noun*

1 (لە خواردنگە) گارسۆن، بەردەست، راژەکار، خزمەتکار 2 کەشەف، سینی 3 کەسێکی چاوەڕوان ◌ 1 پیش‌خدمت 2 سینی 3 آدم منتظر

waiting /'weɪtɪŋ/ *adjective, noun*

adj چاوەڕێ، چاولەڕێ، لەسەرراوێستاو، *n* (ماشێن) راوێستان، وێستان، راگیران ◌ *adj* منتظر *n* توقف

waiting game *noun*

(سیاسەت) لەسەر راوێستان بۆ رەخسانی دەرفەتێکی باش، سیاسەتی دەساودەس‌پێ‌کردن: *to play a waiting game* ◌ دفع‌الوقت

waiting list *noun*, also wait list

لیستەی چاوەڕوانی ◌ فهرست انتظار

waiting maid *noun*, also waiting woman

بەردەست، کارەکەر (ژن) ◌ خادم، خدمتکار

waiting man *noun*

بەردەست، کارەکەر، خزمەتکار، نۆکەر (پیاو) ◌ نوکر، خادم

waiting room *noun*

ژووری چاوەڕوانی، دیوی چاوەڕوانی، (وێستگەی شەمەندەفەر) هۆڵ یان ساڵۆنی چاوەڕوانی ◌ اتاق انتظار، سالن انتظار

waitperson /'weɪtpɜːsn, US -'pɜːrsn/ *noun*, *pl.* waitpersons

چاوەڕوان (چ ژن یان پیاو) ◌ منتظر

waitress /'weɪtrəs/ *noun, fem.* waiter

(لە خواردنگە) گارسۆن، راژەکار، بەردەست، خزمەتکار (ژن؛ waitressing *n*) ◌ پیش‌خدمت

waitron *noun*

(ئەمریکا) چاوەڕوان (چ ژن یان پیاو) ◌ منتظر

wait staff *noun*

(ئەمریکا) چاوەڕوانان (چ ژن یا پیاو) ◇ منتظران

waiver /ˈweɪvə(r)/ *noun*

(لـە مـاف و هتـد) وازلـێ‌هێنـان، گـوزەران، چاوپۆشـی، دەس‌لـێ‌هەڵـگرتن، لـێ‌گـەڕان، لـێ‌بـوردن، هەڵوەشـاندن، پـووچ‌کردنـەوە، بەتاڵ‌کردنەوە، بەڵگە یا سەنەدی وازلێ‌هێنان ◇ صرف‌نظر، اسقاط حق، لغو، سند اعراض از حق

Wakamba /waˈkambə/ = plural form of Kamba

wakame /ˈwakameɪ/ *noun*

جـۆرێ گیـای دەریـایی قـاوەیی کـە چینـی و ژاپۆنی‌یەکان لە چێشتی دەکەن [*Undaria pinnitafida*] ◇ نوعی گیاه

Wakashan /waˈkaʃ(ə)n/ *noun*

واکاشـــان: خێـــزانی چکۆلـــەی زمانـــانی نیمچـەتیاچووی سـوورپێـستەکانی American Indian کەناری پاسیفیکی باکووری، بریتین لە کواکیوتـــل Kwakiutl و نووکتـــا Nootka ◇ واکاشان

wake[1] /weɪk/ *noun*

شەقڵ یان شوێنی کەشتی یان بەلەم (لەسەر ئاو) ◇ رد قایق یا کشتی

wake[2] /weɪk/ *noun*, in the wake of

لە دوای، بەدوای، لە شوێن، لە ئەنجامی (ب.ت. شتێکی خراپ): *A group of reporters followed in her wake* ◇ به دنبال، در نتیجه‌ی

wakeful /ˈweɪkfl/ *adjective*

1 کـــەم‌خـــەو، بـــێ‌خـــەو، خـــەوڵێ‌زڕاو، خەولەچاونەچوو، خەوڵێ‌نەکەوتوو: *He lay wakeful all night* 2 هۆشیار، ئاگادار، وریا ◇ 1 کم‌خواب، بی‌خواب 2 مواظب، هشیار

wakefully /ˈweɪkfli/ *adverb*

بێ‌خەوانە، بە بێ‌خەوی، خەوڵێ‌زڕاوانە ◇ بـه طور بی‌خواب

wakefulness /ˈweɪkflnəs/ *noun*

کـــەم‌خـــەوی، بـــێ‌خـــەوی، خـــەوڵێ‌زڕاوی، خەوڵێ‌نەکەوتوویی: *A sudden noise jolted him into wakefulness* ◇ کم‌خوابی، بی‌خوابی

wake-robin = trillium

waking /ˈweɪkɪŋ/ *adjective, noun*

adj ئاگادار، وریا، هۆشیار: *He thought of her every waking moment* *n* وریـایی، ئاگاداری، هۆشـیاری، لەسـەرئاگابوون ◇ *adj* مواظب *n* بیداری

wakizashi /ˌwakɪˈzaʃi/ *noun, pl.* same

واکیزاشـی (= شمـشێری ژاپـۆنی کـورت‌تر لـە کاتانا) ◇ واکیزاشی

Waldenses /wɒlˈdɛnsiːz/ *pl. noun, pl.*

تیرەیەکی دینـی تونـد دەرکـەوتوو لـە باشـووری فەرەنـسە ◇ والدنـس

Waldorf salad /ˈwɔːldɔːf/ *noun*

جـۆرێ سـالادی سێو، کـەرەوز، گـوێز و مـایۆنیز (بنـەڕەت: لـە نـاوی هـوتێلی *Waldorf*-Astoria لە نیۆیۆرک، کە بۆ یـەکـەم جـار لـەوێ دانـرا) ◇ نوعی سس

wale /weɪl/ *noun*

1 شوغاڵ، شووڵ، جێگای قەمچی لەسـەر پێـست 2 تەختەدار (بە شێوەی ناسۆیی) بۆ قـایم‌کردنی لاتەنیـشتی کەشـتی (بنـەڕەت: *walu* ئینگلیـسی کـۆن "weal stripe") ◇ 1 اثـر شـلاق بـر روی پوست 2 ویل

wale knot *noun,* also wall knot

جۆرێ گرێ (= لە سەرێکی تەناف و بە بادانی تاڵەکانی) ◇ نوعی گره

walk /wɔːk/ *noun*

1 گـەڕان (بـە پیـادە)، ڕێگـاڕەوی، سـووڕانەوە، ڕۆیشتن، مەش، پیاسە، راوێچکە، پیادەڕەوی 2 پیادەڕێ، پیادەڕەو 3 شێوەی ڕێگاڕۆیـشتن، ڕەو، ڕەوت 4 ڕێگا، مەودا، ماوە 5 ڕێڕەو یـان ڕێگـای ڕۆیشتن، جێرەوگە، شوێن یان جێگـای گـەڕان 6 شەقام ◇ 1 گردش 2 پیادەرو 3 طـرز راه رفـتن 4 مـسافت 5 مـسیر قدم‌زنی 6 خیابان

walkabout /ˈwɔːkəbaʊt/ *noun,* go walkabout

1 (کەسایەتی‌یەکی گرنگ) بۆنێو خەڵک چوون: *went walkabout in the streets* 2 چوونـە دەشـت، گـەڕانی کێـو یـان دەشـت (لـە نێـو سەرەتانشینانی ئەوسترالیادا) ◇ 1 به میان مـردم رفتن 2 سفر صحرایی

walkathon *noun*

(نافـەرمی) گـەڕانی دوور و درێـژ بـە مەبەسـتی کۆکردنەوەی یارمەتی ◇ سفر طویـل بـه منظـور جمع‌آوری اعانه

walkaway *noun*

1 (نافەرمی) سەرکەوتنی ئاسان 2 کاری ئاسـان، کاری بێ‌گێرەوکێشە ◇ 1 (عامیانه) پیروزی آسان 2 کار راحت

walker /ˈwɔːkə(r)/ *noun*

1 پیـادەڕەوی‌کـەر، ڕەونـدە، پـیادەڕۆچی، ڕێـڕۆ، ڕێبـر 2 دێـوەرە، چـەرچی 3 ڕەوڕەوە، وۆکێـر، واکیر، ڕێدابەرە، ڕێبەرە، = walking frame ◇ 1 پیادەروی‌کننده 2 فروشنده‌ی دوره‌گرد 3 واکر

walkie-talkie /ˌwɔːki ˈtɔːki/ *noun*

دەزگـــای رادیـــۆیی پـــەیامگر و پـــەیامنێر، ووکی‌تۆکی ◇ بی‌سیم

walk-in *adjective*

1 گـەورە، بـە جێگـای زۆرەوە، هـەراو، فـراوان، جێ‌دار: *a walk-in closet* 2 (دەستەخانوو) بـە دەرگـای خۆیـەوە، دەرگـای سـەربەخـۆی هـەیە 3 هاسـان، سـانا، سـادە ◇ 1 جـادار 2 (آپارتمـان) دارای ورودی مـستقل 3 آسان

walking /ˈwɔːkɪŋ/ *noun, adjective*

n پیادەڕەوی، ڕێگارەوی، پیادەڕۆیی، ڕێگاڕۆیی،
بەپێ‌ڕۆیشتوویی: *a -g holiday in Scotland*
adj گەڕۆک، گەڕیدە ۞ *n* پیادەروی *adj* متحرک

walking bird *noun*
باڵــــندەی ڕێگــــارەو، وەک کــــۆتر [دەســــتە
Columbiformes] ۞ واکینگ برد

walking catfish *noun*
نقـە یـا پـشیلەماسـی ڕێگـارۆ، بـاقوی ڕێگـارەو:
جۆرێ پـشیلەماسـی ئـاوی شـیرینی ئاسـیایی کـە
دەتوانێ بەسـەر عـەرزا بڕوا، هـی نێـو ئـاوەکانی
فلۆریـــدا، خێـــزانی Clariidae [*Clarias*
batrachus] ۞ نوعی گربەماهی

walking delegate *noun*
نوێنـەری گـەڕۆک (هـی یـەکێتی کرێکـاران) ۞
نمایندەی سیار

walking leaf *noun*
گەڵاڕێگارەوە، گـەڵای گـەڕۆک: ئـەو مێروانـەی
کـە لاق و باڵـیان شـێوەی گـەڵا دەدا [خێـزان
Phylliidae] ۞ نوعی حشرە

walking papers *noun, pl.*
دەسـتووری دەرکـردن، فـەرمانی بـەجێ‌هێشـتن،
دەرکردن‌نامە ۞ حکم اخراج

walking pneumonia *noun*
جۆرێ سـینەپالو، بەهۆی mycoplasma یێکـەوە
بە ناوی *Mycoplasma pneumoniae* تووش
دەبێ، کۆخە، زۆربە تای لەگەڵە ۞ نوعی بیماری

walking stick *noun*
1 گۆچـان، بـاکوورە، باسـقەندە 2 (ئـەمریکا،
هـەروەها walking-stick insect) وشـەیێکی
ئـەمریکـای بـاکووری بـۆ stick insect
[*Diapheromera femorata*] ۞ عصا

walking wounded *noun, pl.*
برینـدارانی بەڕێگاداڕۆیشتوو یان ڕێگارەو: *The*
walking wounded were treated at the
scene of the crash ۞ زخمیان قادر به راه رفتن

walkman /ˈwɔːkmən/ *noun, pl.* Walkmans
or Walkmen
(دروشمی بازرگانی) واکمەن ۞ واکمن

walk of life *noun,* from all walks of life
1 لـە هـەموو دەسـتەیێ، لـە هـەموو تیرەیـێ، لـە
هەموو چینێ یان جۆرێ 2 کار، پیشـە، ئیش ۞
1 از همەی طبقات جامعە 2 شغل

walk-on *adjective*
(شـانۆ و هتـد) ڕاگـوزەری، سـەرسـەرەکی، فـشە،
ناگرنگ (جێی قسـەلەسەر کردن نییە) ۞ عبوری،
بی‌اهمیت

walkout /ˈwɔːkaʊt/ *noun*
مـانگـرتن (ناکـاو)، بـەجێ‌هێـشتن بـە نیـشانەی
ناڕەزایی‌دەربڕین: *200 employees staged a*
walkout in protest at the new pay deal
۞ اعتصاب

walkover /ˈwɔːkəʊvə(r)/ *noun*
1 سـەرکەوتنی ئاسـان: *The game was a*
walkover for the visiting team 2 کاری
ئاسان یان سادە ۞ 1 پیروزی آسان 2 کار سادە

walk-up *noun, adjective*
n خانووبـــەرە یـــان دەزگـــای بەرزکـــەرە یـــان
ئاسـانسۆر، خانووبـەرەی بـێ‌هەڵـگرە *adj*
بێ‌بەرزکـەرە یان ئاسانسۆر، بێ‌هەڵگرە ۞ *n*
ساختمان بدون آسانسور *adj* بدون آسانسور

walkway /ˈwɔːkweɪ/ *noun*
ڕێگای پیادە، پیادەڕێ، جێڕەو ۞ پیادەراه

wall /wɔːl/ *noun*
1 دیـوار، وارش، حـەسـار: *The fields were*
divided by stone walls 2 (توێکـاری و
گیانەوەرناسی) توێی پەردەئاسا، دیوارە، دیوار:
تـوێ‌یێکـی پـەردەیـی دەرەوەی ئـەنـدام یـان
بۆشایی‌یێ 3 تەگەرە، کۆسپ، بەربەست، بەربەند
4 (کان‌کەنی) دیوار، دیوارە: تەختـەبەردێ کە
دەوری ڕەگـە lode یـا چینێکـی seam داوە 5
wall brown ۞ 1 دیوار 2 جدارە 3 مانع 4 وال

wallaby /ˈwɒləbi, US ˈwɑːl-/ *noun, pl.*
wallabies
1 والابی: گیانـەوەرێکی ئەوسـترالیایی، شـێوە
کـانگۆرۆ [گـەڵـێ جـۆرن و لـە خێـزانی
Macropodidae] 2 (the Wallabies، نافەرمی)
تیمی ڕاگبی نێونەتەوەیی ئەوسترالیا ۞ والابی

wallace's line *noun*
(گیانـەوەرناسـی) هێـڵی والاس: هێـڵێکی
گریمانەیی یان وادانراو بۆ دیاری‌کردنی سنوور
نێوان ناوچە گیانەوەرییەکانی ئەوسترالیا و
ڕۆژهەلات (بنەڕەت: لە ناوی سروشت‌خوازی
ئینگلیـسی *Wallace* Alfred Russel (1823–
1913)) ۞ خط والاس

Wallachain /wɒˈleɪkɪən/ *noun, adjective*
n خەڵکی والاکیا، میرنشینی پێشووی باشووری
ڕۆژهەڵاتی ئەورووپا *adj* سەربە یان پێوەندی بە
والاکیاوە هەیە، والاکیایی ۞ والاکیایی

wallah /ˈwɒlə, US ˈwɑːlə/ *noun,* also walla
(لە هیندووستان و پاکستان‌دا) خاوەن، ساحەب،
ئاغا، سەیدا، گەورە: *office wallahs* ۞ مالکم،
صاحب، والا

wallaroo /ˌwɒləˈruː/ *noun*
جـۆرێ کـانگۆرۆی زلـە و تێـکسمـڕاو
[*Macropus robustus*] ۞ والارو

wallboard *noun*
تەختەی دیواری (ناسک، بۆ داپۆشینی دیوار و
هتد) ۞ لوح دیواری

wall brown *noun*
جـۆرێ پەپوولـەی قـاوەیی [*Lasiommata*
megera] ۞ نوعی پروانە

wallchart /ˈwɔːltʃɑːt, US -tʃɑːrt/ *noun*

هێلکاری یا دیاگرامی دیواری ۞ نمودار دیواری
wallcreeper *noun*
جۆرێ باڵندەی سوور یان بۆر، سەربە nuthatch ـەکان، لە نێو بەرداندا دەژی [*Tichodroma muraria*] ۞ نوعی پرنده
wall cress = arabis
walled *adjective*
دیوارکێش(راو)، دیواردار، دیوارکراو، دیواربەند، ڕێ‌گیراو، (لە لێکدانا) بە دیواری ۞ دیواردار، (در ترکیب) با دیوار
wallet /'wɒlɪt, US 'wɑ:l-, 'wɔ:l-/ *noun*
هەمانە، جانتای پارە، جزدان، کیسەباخەڵ، کیف، بوخچە، پڕیسکە، توێشوودان: *a document wallet* ۞ کیف بغلی، توشه‌دان
wall eye *noun*
1 چاوی سپی 2 (walleye) جۆری pikeperch ی ئەمریکای باکووری [*Stizostedion vitreum*] ۞ 1 چشم سفید 2 نوعی ماهی
wall-eyed *adjective*
خێل، چاولار ۞ لوچ
wallflower /'wɔ:lflaʊə(r)/ *noun*
1 گوڵی شەوبۆ، بە گوڵی بۆن‌خۆشەوە، سەرەتای بەهار دەپشکوێ [*Cheiranthus cheiri*] 2 مەرزی شەرمێون، کەمڕوو، دیوارچەسپ، دیوارگیر (ب.ت. کچێ بۆ سەر شایی) ۞ 1 گل شب‌بو 2 آدم خجالتی
wall hanging *noun*
بەرماڵ یان پەردەی دیواری (بۆ جوانی) ۞ سجاده یا پرده‌ی دیواری
walling /'wɔ:lɪŋ/ *noun*
دیوار، دیوارکردن، دیوارکێشان ۞ دیوار، دیوارکشی
wall lable *noun*
یافتە یان بەرچەسپی دیواری: نیشانێ کە دەنرێ بە دیوارەوە نزیک بە کار یان بەرهەمێکی هونەری، وەک لە مووزەدا، لەمەڕ خستنەڕووی کۆمەڵە زانیارییێکی مێژوویی یان بەرهەمێ ۞ برچسب دیواری
wall-like *adjective*
دیوارئاسا، دیواری، شێوەدیوار، وەک دیوار ۞ دیوارمانند
wall-mounted *adjective*
دیواری، دابەستراو لەسەر دیوار، دیواربەست، بە دیوارەوە ۞ دیواری
Wall of Death *noun*
دیواری مەرگ یان مردن ۞ دیوار مرگ
Walloon /wɒ'lu:n/ *noun*
1 ئەندامی گەلێ کە بە زاراوەیێکی فەرەنسی قسە دەکەن و لە باشوور و ڕۆژهەڵاتی بێلژیک و چەندین بەشی دراوسێی فەرەنسە نیشتەجێن 2 ئەو زاراوەیە ۞ والون

wallop /'wɒləp, US 'wɑ:l-/ *noun*
1 لێدان، پیاکێشان (توند و ب.ت. بە دەست) 2 (لە بریتانیا) بیرە، ئاووجۆ ۞ 1 ضربه 2 (در بریتانیا) آب‌جو
walloper *noun*
(لە ئەوسترالیا) پۆلیس ۞ مأمور پلیس
walloping /'wɒləpɪŋ, US 'wɑ:l-/ *noun, adjective*
n کوتک، کوتەک‌کاری، تێلاکاری، (پێشبڕکێ و هتد) تێ‌شکانی قورس، بەزینی بە تەواوی: *Our team got a real walloping last week* *adj* یەکجار زۆر، (پێ‌بژاردن) قورس ۞ *n* کتک، شکست حسابی *adj* خیلی زیاد، سنگین
wallow /'wɒləʊ, US 'wɑ:ləʊ/ *noun*
1 قومبوون، نوقم‌بوون، گەوزان، تل‌دان، تەپاوتل 2 سەرتەپۆڵکان، تەپۆلکەخۆلەمێش، جێ‌گەوزان (شوێنی گەوزانی گیانەوەران، ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ 1 غوطه‌وری، غلت 2 جای غلت حیوانات
wallower *noun*
خۆگەوزێنەر، خۆتلێنەر ۞ غلت‌خور
wall-painting *noun*, also mural
وێنەکێشی دیواری یا سەردیوار، کێشانەوەی سەردیوار ۞ نقاشی دیواری
wallpaper /'wɔ:lpeɪpə(r)/ *noun*
کاغەزی دیواری ۞ کاغذ دیواری
wall pepper *noun*
stonecrop ی زەرد ۞ نوعی گیاه
wall plug = socket
wall presure *noun*
دیوارەپەستان، گوشار یان پاڵەپەستۆی دیوارە، پەستانی دیوارە: ئەو پاڵەپەستۆیەیە کە نێوەڕۆکی خانە بۆ دیوارەی دێنن ۞ فشار دیواره
wall rocket *noun*
(ڕووەک‌ناسی) جۆرێ گیای گوڵ‌زەردی شێوەخەرتەلە mustard [*Diplotaxis muralis*] ۞ نوعی گیاه
wall rue *noun*
ئەسپەند یا پێچەی دیواری [*Asplenium ruta-muraria*] ۞ نوعی گیاه
Wall Street *noun*
1 وال ستریت: شەقامێ لە نیویۆرک لە گرنگ‌ترین ناوەندی دارایی و ئابووریی لە ئەمریکا 2 بورسی ئەوراقی ئەمریکایی ۞ وال‌استریت
wall thickening *noun*
ئەستوورایی دیوارە ۞ ضخامت دیواره
wall-to-wall *adjective*
1 (ڕایەخ و هتد) دیوبەکەر، دیواربەدیوار، پڕکەرەوە، گۆش‌تاگۆش 2 گشت‌لایەنە، گشتگیر ۞ 1 (فرش و...) کیپ تا کیپ 2 همه‌جانبه
wall-wort /'wɔ:l wɜ:t/ *noun*
(ڕووەک‌ناسی) گوێمشکە [*Parietaria*] ۞

اذن‌الفار

wally /'wɒli, US 'wɑ:li/ *noun, pl.* wallies
(بریتانیا و نافەرمی) گوێلک، کەسێکی کەر، گوێرەکە، کەر، گێژی خودا، گێژولّلا ◌ (عامیانه) الاغ

walnut /'wɔ:lnʌt/ *noun*
1 گوێز 2 دار یان درەختی گوێز، گوێز و جۆرە پێوەندی‌دارەکان [*Juglans regia*]، بەری گوێز، گوێز، داری گوێز (زەرک یان زەرک: توێکلی (سەوزی) گوێز) ◌ 1 گردو 2 درخت گردو، چوب گردوو

walnut tree *noun*
داری گوێز، درەختی گوێز ◌ درخت گردو

Walpurgis night /val'pʊəgɪs/ *noun*
(لە فۆلکلۆری ئەڵمانیدا) شەوی 30 ئاپریل کە جادووگەرەکان لەسەر چیای Brockern یەک دەگرن و لەگەڵ شەیتان بەزم ساز دەکەن (بنەڕەت: لە *Walpurgisnacht* ئەڵمانی، لە ناوی *St Walburga*) ◌ والپورگیس نایت

walrus /'wɔ:lrəs/ *noun*
فیلی دەریایی یان ئاوی، بەرازەماسی، ماسی‌بەبەرازە، مێگەڵژین و پێوەندی‌یان بە eared seal ـەکانەوە هەیە و دوو شفرەی گەورەی ڕوولەخواری‌یان هەیە [*Odobenus rosmarus*] ◌ فیل دریایی

walrus moustache *noun*
سمێلی شۆڕ یا چەنگیزی (پڕ و لە هەردوو لاوە شۆڕ) ◌ سبیل چنگیزی

waltz /wɔ:ls, US wɔ:lts/ *noun*
(هەڵپەرکێ یان سەما) ڤالس، والس، پارچە موسیقایێ بۆ ئەو هەڵپەرکێیە (waltzer *n*): ڤالسێر، والسێر؛ لە *Walzer* ئەڵمانی) ◌ والس

Wampanoag wɑ:mpə'nəʊəg/ *noun, pl.* same or Wampanoags
ئەندامی کۆنفیدراسی(ـێ)ی گەلانی سوورپێستی ڕۆژهەڵاتی باشووری ماساچوسێت Massachusetts (بنەڕەت: واتا: easterners) ◌ وامپانوج

wampum /'wɒmpəm/ *noun,* also wampumpeag
(مێژوویی) وامپوم (خشڵی دروس‌کراو لە لەپکە (shell) کە پێش‌تر سوورپێستەکانی ئەمریکا وەکوو پوول و پارە بەکاریان دێنا) ◌ وامپوم

wan /wɒn, US wɑ:n/ *adjective* (wanner; wannest)
ماندوو، شەکەت، لاواز، کز، ڕەنگ‌پەڕیو، کەم‌خوێن، ڕەنگ‌بزرکاو، زەرد، زەردهەڵگەڕاو، پێچوو، تێکچوو، دەردەدار، دەغەزەدار (wanly /'wɒnli, US wɑ:nli/ *adv* ؛wanness /'wɒnnɪs/ *n*) ◌ خسته، ضعیف، رنگ‌پریده

wand /wɒnd, US wɑ:nd/ *noun*
1 گۆچان، گۆچانی جادوویی، داری جادوو، داردەستی سێحرباز 2 گورز، گۆپاڵ 3 (نافەرمی) داردەستی ڕێبەری سازبەند 4 (لە سکاتلەند) داری ڕاوەماسی ◌ 1 عصا، عصای جادوگری 2 گرز 3 واند 4 چوب ماهی‌گیری

wander /'wɒndə(r), US 'wɑ:n-/ *noun*
گەڕان، پیاسە، خول، چەرخ، دەور، سوورەسوور، سووڕانەوە: *I went to the park and had a wander around* ◌ دور، گردش

wanderer /'wɒndərə(r), US 'wɑ:n-/ *noun*
کەسێکی دەربەدەر، سەرلێ‌شێواو، ئاوارە، هەڵوەدا ◌ آدم آواره

wandering /'wɒndərɪŋ, US 'wɑ:n-/ *adjective*
گەڕیدە، گەڕۆک، ڕەوەند، بێ‌ماڵ‌وحاڵ، ئاوارە، دەربەدەرە، هەڵوەدا؛ nomadic، vagrant: *wandering tribes* ◌ سیار، خانەبەدوش

wandering albatross *noun*
ئالباترۆسی هەڵوەدا [*Diomedea exulans*] ◌ نوعی آلباتروس

Wandering Jew *noun*
1 جوولەکەی هەڵوەدا یان سەرلێ‌شێواو: جوولەکەی ئەفسانەی سەدەکانی نێوەڕاست کە لە لایەن کریستەوە بە تاوانبار زانرا و تا هاتنەوەی دووهەم جاری کریست هەڵوەدایە 2 جۆرێ tradescantia هەڵچوو [*Tradescantia* و *albiflora* *T. pendula*] ◌ 1 یهودی سرگردان 2 نوعی گیاه

wanderings /'wɒndərɪŋz, US 'wɑ:n-/ *noun, pl.*
1 بێ‌ماڵ‌وحاڵی، ئاوارەیی، دەربەدەرەیی: *His wanderings took him first to India* - 2 وڕێنە، هاتەران‌وپاتەران ◌ 1 خانەبەدوشی 2 هذیان

wanderlust /'wɒndəlʌst, US 'wɑ:ndərl-/ *noun*
خولیای هات‌وچۆ، شێتی گەڕان، ئارام‌نەگرتوویی، عەرز بەخۆوەنەگرتن (بنەڕەت: لە *Wanderlust* ئەڵمانی‌یەوە) ◌ بی‌قراری

wane /weɪn/ *noun*
1 ئاوابوون، پووکانەوە، پووچانەوە، کەم‌بوونەوە 2 کەڵ‌بوون 3 داشکان، دابەزین، هاتنەخوارێ، نشوستی‌هێنان (wancy *adj*): ڕوولەئاوابوون، بەرەوپووکانەوە، پووچەوەبوو، کەمەوەبوو) ◌ 1 زوال 2 افول 3 نقصان

wangle /'wæŋgl/ *noun*
فرووفێڵ، قەلەودەلە، هات‌وهووت، زیرەکی، زرینگی ◌ کلاشی، دوز و کلک

waning *adjective*
کەڵ (مانگ)، ڕوولەئاوابوون، بەرەوپووکانەوە، کەمەوەبوو، ڕوولەداشکان ◌ در حال افول

wank /wæŋk/ *noun*

(بریتانیا، زمانی رەمەکی و تابوو) دەسپەڕ، کابلەمە، مشتە، مشتاو ◌ جلق
Wankel engine /ˈwaŋk(ə)l, US ˈvaŋ-/ *noun*
بزوێنە یان مۆتۆری وانک(ێ)ل یان وانگکل ◌ موتور وانکل
wanker /ˈwæŋkə(r)/ *noun*
1 وڵاغ، نەفام، تەرەس: *a bunch of wankers* 2 کابلەمەکێش، مشتەچی، دەسپەڕچی، دەسپەڕکەر ◌ 1 الاغ 2 جلق‌زن
wanna /ˈwɒnə, US ˈwɑːnə, ˈwɔːnə, ˈwʌnə/ = 1 want to 2 want a
wannabe /ˈwɒnəbi, US ˈwɑːn-, ˈwɔːn-, ˈwʌn-/ *noun, adjective*
(تافەرمی، سووکانە) لاسایی‌کەرەوە، چاولێکەر: *a rock star -e* ◌ مقلد
want /wɒnt, US wɑːnt, wɔːnt/ *noun*
پێویستی، پێداویستی، خوستەک، گەرەکبوون، ئاتاجی، حەوەجێ، لارەملی، چاولەدەستبوون، هەژاری، نەداری، دەستەنگی، نەبوون، کەمی: *a want of adequate medical facilities* ◌ نیاز، احتیاج، نیازمندی، نقدان، عدم
want ads = classified ads
wanted /ˈwɒntɪd, US ˈwɑːn-, ˈwɔːn-/ *adjective*
1 پێویست، پێویستی‌پێ‌هەبوو، بەرویست 2 پۆلیس‌بەشوێن، قاچاخ، دەوڵەت‌بەدواوە، ڕاونراو، بەداواگەراو ◌ 1 مورد نیاز 2 تحت تعقیب
wanting /ˈwɒntɪŋ, US ˈwɑːn-, ˈwɔːn-/ *adjective*
کەم، ناتەواو، نیوەچڵ، بێ، بەبێ ◌ ناقص، فاقد
wanton /ˈwɒntən, US ˈwɑːn-, ˈwɔːn-/ *adjective, noun*
1 *adj* بەئانقەست، دانستە، ئاگادارانە 2 کۆنتڕۆڵنەکراو، بەیەکاداو، چڕوپڕ، زۆرهێناو، دەرەقەتنەهاتوو، unruly ،undisciplined 3 لەخۆوە، لەخۆڕایی 4 قۆشمە، شلوق 5 ئالۆزی 6 بزوێنەر، شەهوانی، بەئالۆش *n* (ژن) هەرزە، سووک، بێ‌شەرم، قەحبە، بێ‌ناموس، بێ‌سەروبەرە، بێ‌ئابڕوو (wantonly *adv*: 1 لە خۆوە، لە خۆڕایی 2 لە ئانقەست، ئاگادارانە، بە مەبەستەوە 3 هەرزانە) ◌ *adj* 1 عمدی 2 غیرقابل کنترل، وحشی 3 بی‌جهت 4 بازی‌گوش 5 لاابالی 6 شهوت‌انگیز *n* (زن) بی‌حیا، هرزه
wantonness *noun*
1 قۆشمەیی، شلوقی 2 ئالۆزیتی، گوێ‌پێ‌نەدان 3 بێ‌ناموسی، هەرزەیی، بێ‌شەرمی، ناپاکی ◌ 1 بازی‌گوشی 2 لاابالی‌گری 3 بی‌عفتی
WAP /wæp/ *abbreviation* wireless application protocol
واپ، پرۆتۆکۆلی بەکارهێنانی وایەرلێس (سیستمێ کە شەپۆلە رادیۆیی‌یەکان بەکاردێنێ تا ڕێگایدا بە دەزگا ئێلیکترۆنیکی‌یەکان کە بە شێوەیەکی فیزیکی نەبەستراونەتەوە بە کامپیوتێر، وەکوو موبایل تا ئینتێرنێت بەکاربێنن) ◌ واپ
wapentake /ˈwɒp(ə)nteɪk, ˈwap-/ *noun*
(مێژوویی) دابەش‌کردنی وردتری هێندێ لە شایر یان county یەکانی باکوور و نێوەڕاستی ئینگلتەرە، بەرامبەر بە hundred ◌ بخش
wapiti /ˈwɒpɪti, US ˈwɑːp-/ *noun, pl.* wapitis
(گیانەوەرناسی) باشەڵ‌سپی: گاکێوی ئەمریکایی باکووری ◌ واپیتی
war /wɔː(r)/ *noun*
شەڕ، جەنگ، هەرف، سواژ، ململانێ، کێشمەکێش، خەبات، بەرخۆدان: *the threat of* ◌ *a trade war ◊ (a) nuclear war* جنگ، پیکار، مبارزه
waratah /ˈwɔːrətɑː, US ˌwɒrəˈtɑː/ *noun*
جۆرێ دەوەنی ئەوسترالیایی کە جۆرێ گەڵای چەرمی باریک دەگرێ [*Telopea speciosissima* و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] ◌ نوعی بوته
war baby *noun*
منالی شەڕ (لە سەردەمی شەڕا بووە) ◌ بچەی جنگ
warble[1] /ˈwɔːbl, US ˈwɔːrbl/ *noun*
چریکە، خوێندن، جریوە ◌ چهچهه
warble[2] /ˈwɔːbl, US ˈwɔːrbl/ *noun*
1 پشتەرێژە، پشتەرێشە، ناوکەرێژە (nawkerêje)، برینی سەر پشتی ئەسپ، وڵاخ و ئاژەڵی تر 2 بەچکە یان کرمی مێشەکەرانە ◌ 1 پینە 2 نوزاد خرمگس
warble fly *noun*
مێشەکەرانە، مۆزک؟ (کرمەکانی دەمرۆکێنە سەر پشتی ئەسپ و... [*Hypoderma bovis* و جۆرە پێوەندی‌دارەکان]) ◌ خرمگس
warbler /ˈwɔːblə(r), US ˈwɔːrb-/ *noun*
(باڵندەناسی) جورە، مەلی خوێندوو، باڵندەی خوێندوو یان چریکێنەر، مەلی دەنگ‌خۆش، ئاوازەخوان، ئاوازەبێژ، جریونە [زۆر جۆرن، ب.ت. لە خێزانەکانی Sylviidae (جیهانی کۆن)، Parulidae (ئەمریکای باکووری) و Acanthizidae (ئەوسترالاسیا)] ◌ چکاوک، مرغ آوازخوان
war bonnet *noun*
کڵاوی پەردار (شەڕکەرانی هۆزە سوورپێستەکان لەسەری دەکەن) ◌ کلاه آذین
warby = shabby, decrepit
war chest *noun*
1 دراونامە یان بوودجەی شەڕ 2 (شالاوی هەڵبژاردن و هتد) دراونامە، بوودجە ◌ 1 بودجەی جنگ 2 بودجه

war clouds *noun, pl.*
تارمایی شەڕ، تاپۆی شەڕ ۞ شبح جنگ

war crime *noun*
تاوانی شەڕ ۞ جنایت جنگی

war criminal *noun*
تاوانکاری شەڕ ۞ جنایت‌کار جنگی

war cry *noun*
نارەتە یان نەعرەتەی شەڕ، هەرای شەڕ، گوڕەی شەڕ ۞ غریو جنگ

ward /wɔːd, US wɔːrd/ *noun*
1 (نەخۆشخانە) بەش، ژووری تایبەتی، دیوی جیا 2 (زیندان) دیوی جیا، بەند 3 گەڕەک، تاخ، ناوچە 4 سەرپەرشتی، چاوبەسەرەوەبوون، ئاگالێبوون، پاراستن، ئاگادێری، چاودێری 5 (ماف، ب.ت. منال) سەغیر، ئاگاداری‌کراو، سەرپەرشتی‌کراو، لەژێرچاودێری 6 (کلیل، قفل و هتد) بڕگە، ددانە، گرنجە ۞ 1 (بیمارستان) بخش 2 (زندان) بند 3 ناحیە، منطقە 4 قیمومت 5 (حقوق) مولی‌علیە 6 دندانە

-ward *suffix*
پاشگر: ڕوولە، بەرەو، بەربە، ڕووەو، بۆلای (بنەڕەت: لە *weard*- ئینگلیسی کۆنەوە، ئەلمانی بنەڕەت "turn") ۞ پسوند: به طرف، به سوی

war dance *noun*
(لە لایەن شەڕکەرانی خێڵە سوورپێستەکانەوە) سەمای شەڕ (بۆ نموونە بەرلە شەڕ یان گێڕانی جەژن و ڕێوڕەسمی سەرکەوتن) ۞ رقص جنگ

warded *adjective*
ددانەددانە، گرنج‌گرنج، ددانەدار، بڕگەبڕگە ۞ دندانه‌دار

warden /'wɔːdn, US 'wɔːrdn/ *noun*
1 بەرپرس، سەرپەرشت، پارێزەر، لێپرسراو، چاوبەسەرەوەبوو، چاودێر، کەتوان، سەرۆک، بەڕێوەبەر 2 بەڕێوەبەری زیندان یان گرتووخانە ۞ 1 مسؤل، ناظر، رئیس 2 رئیس زندان

wardenship *noun*
1 بەرپرسایەتی، سەرپەرشتی، پارێزەری، چاوبەسەرەوەبوون، چاودێری، کەتوانی، بەڕێوەبەری: *a forest warden*، *the warden* (*of a youth hostel*) 2 بەڕێوەبەرایەتی زیندان ۞ 1 ریاست، نظارت 2 ریاست زندان

warder /'wɔːdə(r), US 'wɔːrd-/ *noun*
1 زیندانەوان، بەندەوان، نۆبەداری گرتووخانە، بەنیوان 2 گورز یان گۆچانی پاتشایی یان دەسەلاتداریتی ۞ 1 زندانبان 2 عصای سلطنتی

wardress /'wɔːdrəs, US 'wɔːrd-/ *noun, fem.* warder
زیندانەوان، بەندەوان، نۆبەداری گرتووخانە (ژن) ۞ زندانبان (زن)

wardrobe /'wɔːdrəubm 'wɔːrdroub/ *noun*
1 دۆلاب، کومێد، جێجل 2 جلوبەرگ، جلەکان 3 (تیاتر، تەلەفزیۆن و هتد) بەشی جلوبەرگ، جلخانە ۞ 1 کمد 2 لباس‌ها 3 قسمت لباس

wardrobe mister *noun*
(تیاتر، تەلەفزیۆن و هتد) بەرپرسی جلوبەرگ، جلەوان ۞ لباس‌دار

wardrobe mistress *noun*
(تیاتر، تەلەفزیۆن و هتد) بەرپرسی جلوبەرگ، جلەوان ۞ لباس‌دار

wardroom /'wɔːdruːm, -rʊm, US 'wɔːrd-/ *noun*
(کەشتی شەڕکەر) جێگای ئەفسەران، ژووری ئەفسەران ۞ اتاق افسران

-wards = variant spelling of -ward *suffix*
پاشگر: ڕوولە، بەرەو، ڕووەو، بۆلای ۞ پسوند: به طرف، به سوی

wardship /'wɔːdʃɪp, US 'wɔːrd-/ *noun*
(ماف) سەرپەرشتی، چاودێری، ئاگادێری ۞ قیمومت

ware[1] /weə(r), US wer/ *noun*
1 (لە لێکدانا) کەلوپەلی، سواڵە، قاپوکەوچک، قاپوقاچاخ، حاجەت، هێربار 2 (wares) شتومەکی فرۆشتن (ب.ت. لە دووکان) ۞ 1 آلات، وسایل، ظروف 2 (در جمع) اجناس فروشی

ware[2] /weə(r), US wer/ = aware (archaic)

warehouse /'weəhaʊs, US 'werh-/ *noun*
عەمار، ئەمبار، کۆگە، بارخانە ۞ انبار

warehouseman *noun, pl.* warehousemen
عەمار، ئەمبار، کۆگە، بارخانە ۞ انبار

warehouse receipt *noun*
وەرگرنامە یان ڕیسیتی عەمار ۞ قبض انبار

warehouse store *noun,* also warehouse club
جۆرێ فرۆشگا کە شتەکان لەچاو بازاڕ و فرۆشگاکانی‌تر هەرزان‌تر دەفرۆشێ ۞ فروشگاه تعاونی

warehousing /'weəhaʊzɪŋ, US 'werh- *noun*
عەمارداری، عەمارەوانی ۞ انبارداری

warfare /'wɔːfeə(r), US 'wɔːrfer/ *noun*
1 شەڕ، هەرف، سواژ 2 پێکادان، لێکدان، شەڕ، تێک‌هەڵچوون، تێک‌بەربوون، بەربوونەیەک، لێک‌بەربوون، ململانێ، کێشمەکێش، خەبات، بەرخۆدان ۞ 1 جنگ 2 درگیری، مبارزه

warfarin /'wɔːfərɪn/ *noun*
وارفارین: ئاوێتەیێکی دژەمەیین $C_{19}H_{16}O_4$، بۆ دەرمانی مشک و چارەسەرکردنی thrombosis بەکاردێنرا ۞ وارفارین

war game *noun*
1 مانۆڕ، مەشقی شەڕ 2 هاوتاسازی گۆڕەپان یا مەیدانی شەڕ (war-gamer *n*؛ war gaming

n) ۞ 1 مانور 2 شبیه‌سازی صحنه‌ی جنگ

war gas *noun*
گازی شەڕ ۞ گاز جنگی

warhead /'wɔ:hed, US 'wɔ:rhed/ *noun*
سەرەمووشەک، نووکەمووشەک، سەرە، بەشی تەقەمەنی مووشەک و...: *nuclear warheads* ۞ کلاهک

warhorse /'wɔ:hɔ:s, US 'wɔ:rhɔ:rs/ *noun*
1 (جاران) ئەسپی شەڕ 2 کۆنەسەرباز، کۆنەسیاسەتوان، سیاسەتوانی خاراو یان پڕئەزموون، کۆنەرامیار ۞ 1 اسب کارزار 2 سرباز کهنه‌کار، سیاست‌مدار کارکشته

warily /'weərəlim US 'werəli/ *adverb*
بە هۆشیاری‌یەوە، بە پارێزەوە، بە ترسەوە: *The cat eyed him warily* ۞ از روی احتیاط

wariness /'weərinəs US 'werinəs/ *noun*
هۆشیاری، وشیاری، وریایی، بەپارێزی، ئاگاداری: *feelings of wariness* ۞ احتیاط

warison *noun*
کەرەنا یا دەهۆڵی شەڕ (یا هێرش) ۞ واریسون

warlike /'wɔ:laɪk, US 'wɔ:rl-/ *adjective*
1 شەڕخواز، جەنگاوەر، شەڕەنگێز، شەڕنەرەوە، شەڕفرۆش، شەڕخوازانە 2 توند، توندوتیژ ۞ 1 جنگ‌طلب، جنگ‌طلبانه 2 خشن

warlock /'wɔ:lɒk, US 'wɔ:rla:k/ *noun*
پیاوی سیحرباز، جادووگەر (ب.ت. هێزە شەیتانی‌یەکان)، sorcerer؛ conjurer ۞ ساحر، مرد جادوگر

warlord /'wɔ:lɔ:d, US 'wɔ:rlɔ:rd/ *noun*
فەرماندەری میلیتاری، ڕێبەری گرووپێکی میلیتاری نافەرمی کە بە دژی حکومەت، پاتشا یان گرووپێکی‌تر شەڕ دەکەن ۞ فرمانده‌ی نظامی

warm /wɔ:m, US wɔ:rm/ *adjective* (warmer, warmest)
1 گەرم، بەتین: *Wash the blouse in warm soapy water* 2 (جل‌وبەرگ) گەرم، پڕوکێنەر 3 بەتین، بەگوڕ، بەتاو، گەرموگوڕ، توند، توندوتیژ 4 گەرموگوڕ(انە)، دڵسۆز، خوێن‌گەرم، لە دڵەوە، پڕبەدڵ، دڵنەرم، بەبەزەیی 5 (ڕەنگ، سوور، زەرد یان پرتەقاڵی) شاد، ڕۆشن، گەرم، گەش 6 (شوێن یان بۆن) تازە 7 (لێکدانەوە یان پێ‌وابوون) نزیک (بە مەبەست) 8 سەخت، دژوار، ناخۆش ۞ 1 گرم 2 (لباس) گرم 3 پرشور، حاد 4 صمیمی، قلبی، مهربان 5 (رنگ) روشن 6 تازه 7 (حدس) نزدیک 7 ناگوار

warm-blooded /ˌwɔ:m 'blʌdɪd/ *adjective*
خوێن‌گەرم ۞ خون‌گرم

warm-bloodedness *noun*
خوێن‌گەرمی ۞ خون‌گرمی

war memorial *noun*
دەزگای یادکردنەوەی شەڕ، مۆنۆمێنتی یادکردنەوەی شەڕ ۞ یادمان جنگ

warmer /'wɔ:mə(r), US 'wɔ:rm-/ *noun*
(لە لێکدانا) ـگەرمکەر، گەرمێنە: *a plate warmer* ۞ ـگرم‌کن

warm front *noun*
(کەش‌ناسی) بەرەی هەوای گەرم ۞ جبهه‌ی هوای گرم

warm-hearted /ˌwɔ:m 'hɑ:tɪd/ *adjective*
دڵسۆز، دڵنەرم، بەبەزەیی، میهرەوان ۞ مهربان

warm-heartedly *adverb*
دڵسۆزانە، بە دڵنەرمی‌یەوە، میهرەوانانە ۞ با مهربانی

warm-heartedness *noun*
دڵسۆزی، دڵنەرمی، بەبەزەیی‌بوون، میهرەوانی ۞ مهربانی

warming /'wɔ:mɪŋ, US 'wɔ:rmɪŋ/ *adjective, noun*
adj گەرمکەرەوە، گەرمێنەر *n* گەرمەوەبوون، گەرمداهاتن، گەرماندن، گەرمکردن ۞ *adj* گرم‌کننده *n* گرم‌شدگی، گرم‌کنندگی

warming-pan *noun*
(جاران) مەنقەڵ، سکلدان (بۆ گەرمکردنی جێ‌خەو) ۞ منقل

warmly /'wɔ:mli, US 'wɔ:rmli/ *adverb*
بە گەرمی(یەوە)، گەرموگوڕانە ۞ بە گرمی، صمیمانه

warmonger /'wɔ:mʌŋgə(r), US 'wɔ:rm-/ *noun*
شەڕخواز، شەڕەنگێز، شەڕنەرەوە، شەڕفرۆش ۞ آدم جنگ‌طلب

warmongering *noun*
شەڕخوازی، شەڕەنگێزی، شەڕنەرەوەیی، شەڕفرۆشی ۞ جنگ‌طلبی

warm seas *noun, pl.*
ئاوە گەرمەکان ۞ آب‌های گرم

warmth /wɔ:mθ, US wɔ:rmθ/ *noun*, also warmness
1 گەرمی، گەرمایی، تین، هالاو، ئالاف، بەتینی: *The animals huddled together for warmth* 2 بەگوڕی، بەتینی، بەتاوی، بەپەرۆشی، تاسە، تامەزرۆیی، گەرموگوڕی، خۆشەویستی: *His expression lacked warmth or encouragement* 3 توندی ۞ 1 گرمی، حرارت 2 اشتیاق، صمیمت 3 شدت

warm-up *noun*
1 (وەرزش) خۆگەرمکردن، خۆنەرمکردن، مەشق(کردن)، خۆئامادەکردن: *warm-up exercises* 2 (زۆرتر بە کۆ، نافەرمی) جلی مەشق یان خۆگەرمکردن ۞ 1 نرمش، تمرین 2 (عامیانه) لباس نرمش

warmwater *noun*

ئاوە گەرمەکان ۞ آب‌های گرم

warning /'wɔ:nɪŋ, US 'wɔ:rn-/ *noun, adjective*
1 ئاگاداری، ئاگادارکردنەوە، هۆشیارکردنەوە، وریاکردنەوە، هێنانەوەسەرهۆش، هۆژداری: *he had warning of his illness* 2 هۆژداری‌دەر، ئاگادارکەرەوە ۞ 1 اخطار 2 اخطاردهنده

warning coloration *noun*
(گیانەوەرناسی) ڕەنگی ئاگادارکەرەوانە ۞ رنگ اخطارآمیز

warningly /'wɔ:nɪŋli, US 'wɔ:rn-/ *adverb*
ئاگادارکەرەوانە ۞ به طور اخطارآمیز

war of attrition *noun*
شەڕی لاوازاندن یان شەکەت‌کردن ۞ جنگ فرسایشی

war of nerves *noun, pl.*
شەڕی ورەبەرانە یان دەروونی ۞ جنگ اعصاب

war of words *noun, pl.*
شەڕەقسە، دەمەقاڵە، دمەقرە ۞ جنگ لفظی

warp /wɔ:p, US wɔ:rp/ *noun*
1 گەڕان، خواری، لاری، خواروخێچی، بادران، پێچ‌هەڵدران، پێچ، باهەڵدران 2 گوریس، کەندر، تەناف 3 ڕاهێل، ڕایەڵ، تان (بەرامبەر بە پۆ weft) 4 (خوازە) تان‌وپۆ، بنەڕەت، بنچینە، بنگەهـ 5 لادان، ڕێهەڵ‌کردن، لەڕێ‌دەرچوون، خریایی(بوون)، وەرگەڕان 6 کەمی، عەیب، کەم‌وکووڕی 7 (کۆن) نیشتوو، چینی نیشتوو ۞ 1 تاب، تاب‌خوردگی 2 طناب 3 تار 4 (مجازی) شالوده 5 انحراف 6 عیب 7 رسوب، طبقەی تەنشستە

war paint /'wɔ:peɪnt, US 'wɔ:rp-/ *noun*
1 خۆڕەنگ‌کردن بۆ شەڕ (هێندێ خێڵ و تیرە (شەڕکەرانی خێڵە سوورپێستەکان) لە پێش چوون بۆ شەڕ لە خۆیان دەساون) 2 سووروسپیاو ۞ 1 رنگ‌آمیزی جنگ 2 بزک(دوزک)

warp and woof *noun*
بنەڕەت، بنچینە، بنگەهـ خیم، تان‌وپۆ، foundation ۞ اساس، شالوده

warpath /'wɔ:pɑ:θ, US 'wɔ:rpæθ/ *noun,* pl. warpaths
1 ڕێگا(وبان)ی شەڕ، شەڕەڕێ (سوورپێستەکان) 2 (be *or* go the warpath) تووڕەبوون، ڕق‌هەستان، لەدین‌دەرچوون، کفردەرهاتن، ئامادە بۆ (تێوە گلانە) شەڕ ۞ 1 مسیر جنگی 2 عصبانی بودن

war party *noun*
1 کۆمەڵێ سوورپێستی ئامادەی شەڕ 2 پارتی یان کۆمەڵێکی ڕامیاری political شەڕخواز (یان لایەنگری لە شەڕ دەکا) ۞ وار پارتی

warped /wɔ:pt, US wɔ:rpt/ *adjective*
1 گەڕاو، باهەڵدراو، پێچ‌هەڵدراو، خوار، لار 2 نائاسایی، لاداو، خریایی، لەڕێ‌دەرچوو، ڕێ‌هەڵکردوو 3 شێواو، دەس‌کاری‌کراو، چەواشەکراو ۞ 1 تاب‌برداشته، کج 2 غیرعادی، منحرف 3 تحریف‌شده

warplane /'wɔ:pleɪn, US 'wɔ:rp-/ *noun*
فڕۆکەی شەڕکەر، فڕۆکەی جەنگی ۞ هواپیمای جنگنده

war power *noun*
هێزی شەڕ، هێزی سەربازی یان میلیتاری ۞ نیروی نظامی

warragal = warrigal

warrant /'wɒrənt, US 'wɔ:r-, 'wɑ:r-/ *noun*
1 دەستوور، فەرمان، فەروار، دەستووری نووسراو، دەستوورنامە، فەرمانی بەنووسراوە 2 حەواڵە، فیش 3 دەستووری گرتن، فەرمانی دەس‌بەسەری 4 ڕێدان، دەستوور، ئیجازە، ڕێ‌لەسەربوون 5 دەستەبەری، کەفیلی 6 بەڵگەی بەجێ یان باش (قایل‌کەر) ۞ 1 حکم، حکم کتبی 2 حواله، فیش 3 حکم بازداشت 4 اجازه 5 ضمانت 6 عذر موجه

warrantable /'wɒrəntəbl/ = justifiable

warranted *adjective*
ڕێدراو، ڕێ‌پێدراو، دەستوورلەسەر ۞ مجاز، موجه

warrantee /ˌwɒrən'ti:/ *noun*
(ماف) دەستەبەری‌گر، کەفیلی‌گر ۞ متعهدله

warrant officer *noun*
ئەفسەرێ بە پلەی مام‌ناوەندی‌یەوە لە ئەرتەش‌دا، هێزی ئاسمانی و دەریایی ئەمریکادا: *-rrant Officer Gary Owen* ۞ ستوان سوم

warrantor /'wɒrəntɔ(r)/ *noun,* also warranter
دەستەبەر، کەفیل، لەمل‌گرتوو، بەرعۆدە، بەئەستۆگر، بەڵێندەر، پێبەند، پێبەست ۞ ضامن، متعهد

warranty /'wɒrənti, US 'wɔ:r-, 'wɑ:r-/ *noun, pl.* warranties
1 دەستەبەری، پێبەندان، بەرعۆدەیی، لەمل‌گرتن، بەئەستۆگرتن، هەڵگرتنەوە: *Is the car still under warranty?* 2 نامەی دەستەبەری 3 دەسەڵات 4 ڕێدان 5 بەڵگە، دەلیل، پاساودان، خۆبەڕاندنەوە ۞ 1 ضمانت، تضمین، تعهد 2 ضمانت‌نامه 3 اختیار 4 اجازه 5 دلیل، توجیه

warren /'wɒrən, US 'wɔ:r-, 'wɑ:r-/ *noun*
1 (هەروەها rabbit warren) کونەکەرویشک، بوودڕ 2 (خوازە) هەزاربەهەزار، شلوق، پێچەڵاوپێچ: *The offices were a warren of small rooms and passages* ۞ 1 لانەی خرگوش 2 (مجازی) تودرتو

warrigal /'wɒrɪg(ə)l/ *noun, adjective,* also

warragal
n 1 سەگی دینگۆ 2 ئەسپی سرک یان نەگیراو *adj* نەگیراو، کێوی، سرک، لاور، هۆڤ ۞ *n* 1 سگ دینگو 2 اسب وحشی یا رموک *adj* وحشی

warring /'wɔ:rɪŋ/ *adjective*
1 لە شەڕدا، پێکەوەشەڕکردوو، لە حاڵی شەڕدا 2 پێکەوەنەگونجاو، پێکەوەهەڵنەکردوو، پێکەوەناکۆک، دژبەیەک ۞ 1 متخاصم 2 ناسازگار

warrior /'wɒriə(r), US 'wɔ:r-, 'wɑ:r-/ *noun*
(ب.ت. لە سەردەمانی زوودا) شەڕکەر، شەڕڤان، قارەمان، نەبەز، کۆنەسەرباز، شۆڕەشەڕکەر: *a warrior nation* ۞ جنگجو، سلحشور

warship /'wɔ:ʃip, US 'wɔ:rʃɪp/ *noun*
کەشتی شەڕکەر، کەشتی شەڕ ۞ رزمناو

wart /wɔ:t, US wɔ:rt/ *noun*
1 (پزشکی و ڕووەکناسی) بالووکە، گەنمە، ئازەخ، گرێ 2 (نافەرمی) مرۆی بێزەون یا پیس ۞ 1 زگیل، وارت 2 (عامیانه) آدم نفرت‌انگیز

wart disease *noun*
ئازار یان نەخۆشی بالووکە (هی پەتاتە) ۞ نوعی آفت

warted *adjective*
بالووکاوی، بالووکەڕێژ، بالووکەدەرکردوو ۞ زگیل‌دار

warthog /'wɔ:thɒg, US 'wɔ:rthɔ:g, -hɑ:g/ *noun*
(گیانەوەرناسی) بەرازی کێوی ئەفریکایی، بەرازی بالووکاوی [*Phacochoerus aethiopicus*] ۞ گراز وحشی افریقایی

wartime /'wɔ:taɪm, US 'wɔ:rt-/ *noun*
سەردەمی شەڕ، زەمانی شەڕ، سەروبەندی شەڕ، کاتی شەڕ: *Different rules applied in wartime* ۞ زمان جنگ

war-torn *adjective*
شەڕتیاکراو، کاولبوو ۞ جنگ‌زده

warty /'wɔ:ti, US 'wɔ:rti/ *adjective*
بالووکاوی، گەنماوی، بالووکەئاسا، شێوەبالووکە، وەک بالووکە ۞ زگیل‌دار، زگیل‌مانند

wartwort *noun*, also sun spurge
(ڕووەکناسی) شەڵواربەکوڵ، شەرواڵبەکوڵ، ترپۆکە، شەواڵەسوورە، ئاڵقەتیز [*Euphorbia helioscopia*] ۞ شیرسگ

war vessel *noun*
کەشتی شەڕ، کەشتی شەڕکەر ۞ رزمناو

war whoop *noun*
نەعرەتەی شەڕ، نەرەوگوڕەی شەڕ (لای سوورپێستەکان) ۞ نعره‌ی جنگ

war widow *noun*
بێوەی شەڕ، بێوەژنی شەڕ (ژنێ کە مێردەکەی لە شەڕا کوژرابێ) ۞ بیوه‌ی جنگ

wary /'weəri, US 'weri/ *adjective* (warier, wariest)
ئاگادار، هۆشیار، قایمکار، وریا، ترسلەدڵ، نگەران، هۆشیارانە: *He gave her a wary look* ۞ مواظب، احتیاط‌کار، محتاطانه

war zone *noun*
ناوچەی شەڕ، مەڵبەندی شەڕ (کە ئێستا خەریکە شەڕی تیادەکرێ) ۞ منطقه‌ی جنگی

was /wɒz, wɒz, US wɑ:z/ = first and third person singular past of be

wasabi /wə'sɑ:bi/ *noun*
جۆرێ گیای ڕەگسەوزی ئەستووری ژاپۆنی، بۆ چێشت بەکاردێتری [*Eutrema wasabi*] ۞ نوعی گیاه

wash /wɒʃ, US wɑ:ʃ, wɔ:ʃ/ *noun*
1 (بە ئاو، سابوون و هتد) شتن، شواردن، شوشتن، خاوێنکردنەوە 2 جلوبەرگی شوراو، جلی شوراو 3 جلی چڵکن، بالاف 4 (دەنگی) ڕۆیشتنی ئاو یان تەوژمی هەوا (ب.ت. لە دواوەی کەشتی و فڕۆکە)، شەپۆل 5 (وێنەکێشی) ڕەنگاو، کفت، توێژاڵێکی ڕەنگ، توێی ناسکی ڕەنگ، توێژاڵکەڕەنگ (کە ئەودیو دیار بێ) 6 ناسکەسواخ 7 تیغە یان دەمی سەوڵ 8 نیشتن، نیشتە (زیخ و لیتە) ۞ 1 شستشو 2 لباسهای شسته 3 رختهای چرک 4 (صدای) جریان آب یا هوا، امواج 5 رنگابه 6 اندود رقیق 7 تیغه‌ی پارو 8 رسوب

washable /'wɒʃəbl, US 'wɑ:ʃ-, 'wɔ:ʃ-/ *adjective*
لەشتنهاتوو، دەشۆرێ، شوشتەنی، شتەنی: *machine washable* ۞ قابل شستشو، شستنی

wash and wear *noun*
بیشۆ و لەبەریکە (توتوی ناوێ) ۞ بشور و بپوش

washbag /'wɒʃbæg, US 'wɑ:ʃ-, 'wɔ:ʃ-/ = sponge bag, toilet bag

washbasin /'wɒʃbeɪsn, US 'wɑ:ʃ-, 'wɔ:ʃ-/ *noun*, also washbowl
کاسەی دەسشۆری، دەسشۆرگەی دیواری، کاسە یان تەشتی دیواری ۞ کاسه‌ی دستشویی

washboard /'wɒʃbɔ:d, US 'wɑ:ʃbɔ:rd, 'wɔ:ʃ-/ *noun*
1 (جاران) تەختەی شیووکوڵ یان شتن 2 (ئەمریکا) ڕێگای ئاوەشۆر (ناڕێک) ۞ 1 تخته‌ی رخت‌شویی 2 واش‌بورد

washcloth /'wɒʃklɒθ, US 'wɑ:ʃklɔ:θ, 'wɔ:ʃ-/ *noun*, also face-cloth
لفکە ۞ لیف

washday /'wɒʃdeɪ, US 'wɑ:ʃ-, 'wɔ:ʃ-/ *noun*
(جاران) ڕۆژی شیووکوڵ ۞ روز رخت‌شویی

wash drawing *noun*
1 ڕەنگاوکێشی، کێشانەوە بە ڕەنگاو 2 وێنەی ڕەنگاوکێش ۞ 1 نقاشی رنگابه 2 تصویر رنگابه‌ای

washed out *adjective*
1 کاڵەوەبوو، ڕەنگڕۆیشتوو، ڕەنگ‌ورووی(پێوە)نەماو: *a pair of washed-out old jeans* 2 زەردهەڵگەڕاو، ڕەنگ‌بەرپو، پێچوو، تێکچوو، لەپێکەوتوو، ماندوو ۞ 1 رنگ و رو رفته 2 رنگ‌پریده، ازپاافتاده

washed up *adjective*
بەسەرچوو، تەواوبوو، لێوەبوو، فاتیحاخوێنراو، بەحەو ئاوشۆراو: *Her singing career was all wshed up by the time she was 27* ۞ بەسرآمده

washer /ˈwɒʃə(r), US ˈwɑːʃ-, ˈwɔːʃ-/ *noun*
1 دەزگای جل‌شتن (جل‌شۆر)، جل‌شۆرە 2 بەرجەپ، بەڕیچ، پووڵەکە 3 (ئەوستراليا) = face-cloth ۞ 1 ماشین لباس‌شویی 2 واشر

washerwoman /ˈwɒʃəwʊmən, US ˈwɑːʃər-, ˈwɔːʃər-/ *noun, pl.* washerwomen
ژنی جل‌شۆر، جل‌شۆر ۞ زن رخت‌شور

washeteria = launderette

wash-hand-basin = washbasin

washing /ˈwɒʃɪŋ, US ˈwɑːʃ-, ˈwɔːʃ-/ *noun*
1 شتن، شواردن، شۆردن، شوشتن، شیو، شیووکوڵ 2 جلی شۆراو، جلی چڵکن: *a pile of dirty washing* ۞ 1 شستشو 2 لباس‌های شسته یا چرک

washing machine *noun*
دەزگای جل‌شتن یا جل‌شۆر، جل‌شۆر، جل‌شۆرک، دەزگای شیووکوڵ ۞ ماشین لباس‌شویی

washing powder *noun*
گەردە یان هاڕاوەی جل‌شتن ۞ پودر لباس‌شویی

washing soda = sodium carbonate

washing-up /ˌwɒʃɪŋ ˈʌp, US ˈwɔː-/ *noun*
1 شتنی قاپ‌وکەوچک، قاپ‌شۆری، قاپ‌شتن 2 قاپ‌وکەوچکی نەشۆراو، هێرباری پیس ۞ 1 عمل شستن ظرف‌ها 2 ظروف نشسته

washing-up liquid *noun*
کەفاوی قاپ‌شۆری یان قاپ‌شتن، شلە یان سابووناوی قاپ‌شتن ۞ مایع ظرف‌شویی

washing-up machine *noun*
دەزگای قاپ‌شۆری یان قاپ‌شتن، قاپ‌شۆرە ۞ ماشین ظرف‌شویی

washland *noun*
زەوی بەرلافاو، زەوی سێلاوگرتوو ۞ زمین سیلاب‌گیر

wash leather /ˈwɒʃ leðə(r)/ *noun*
تیمانج، کودەری، تیماج یان شتێکی وا ۞ تیماج یا از این قبیل

washout /ˈwɒʃaʊt, US ˈwɑːʃ-, ˈwɔːʃ-/ *noun*
1 (نافەرمی) تێشکانی (بە)یەکجاری، مایەی ئابڕووچوون، سەرنەکەوتوو، کەوتوو 2 داشۆران، ئاوەشۆر، باران‌شۆر، ئاوەسوویی، لەئاوچوویی 3 کەلێن و کەلەبەری ڕێگا بە هۆی لافاوەوە ۞ 1 شکست کامل، رفوزه 2 آب‌بردگی 3 واش‌اوت

washrag = face-cloth

washroom /ˈwɒʃruːm, US -rʊm, ˈwɑːʃ-, ˈwɔːʃ-/ *noun*
دەس‌بەئاو، دەستاو، ئاودەس‌خانە ۞ توالت، دست‌شویی

washstand /ˈwɒʃstænd, US ˈwɑːʃ-, ˈwɔːʃ-/ *noun*
(جاران) مێزێ بە تەشت یان تاسەیێ لەسەری بۆ دەم‌وچاوشتن ۞ کمد دست‌شویی

wash-tub /ˈwɒʃtʌb, US ˈwɑːʃ-, ˈwɔːʃ-/ *noun*
(جاران) تەشتی شیووکوڵ (ب.ت. لە دار) ۞ تشت رخت‌شویی

washwoman = washerwoman

washy /ˈwɒʃɪ/ *adjective* (washier, washiest)
1 کاڵەوەبوو، ڕەنگ‌ڕۆیشتوو، لەئاوچوو 2 تراو، زەرکاو، کاڵ، بێ‌ڕەنگ، ئاوەکی 3 ڕەنگ‌بەرپو، ڕەنگ‌هەڵبرووسقاو، تێکچوو 4 بێ‌ڕەنگ، بێ‌گیان، بێ‌هێز، مردەڵە ۞ 1 رنگ ور رفته 2 رقیق 3 رنگ‌پریده 4 بی‌روح

wasn't /ˈwɒznt, US ˈwʌznt/ = was not

wasp /wɒsp, US wɑːsp, wɔːsp/ *noun*
1 هەنگەژاڵە، زەرەواڵە، ئەستێگ، سوورەمۆزە، سێرەمۆزە [*Vespula*، *Polistes* و تۆخمەکانی تر] 2 جۆرێ مێرووی پەردەباڵی hymenopterous کۆمەڵێکی بەربلاو، شێوەی هەنگەژاڵە دەدا ۞ زنبور

WASP /wɒsp, US wɑːsp, wɔːsp/ *abbreviation* White Anglo-Saxon Protestant, also Wasp
واسپ (= پرۆتێستانتە سپی‌پێستەکانی ئەمریکایی بەرەچەڵەک (باکووری) ئەورووپایی (کە وەکوو بەهێزترین گرووپی کۆمەڵایەتی چاولێ‌دەکرێن) ۞ واسپ

waspish /ˈwɒspɪʃ, US ˈwɑːs-, ˈwɔːs-/ *adjective*
1 تاڵ، ناخۆش، پڕژان، زمان‌شڕ، دەم‌پیس، جنێوفرۆش، زمان‌نارەحەت، بەتەشەر 2 بەدخولک، رووناخۆش، سەرتوند، توند، زووتووڕە، بەدخوو: *waspish temper* ۞ 1 گزنده، بدزبان 2 بدخلق، بدخو

waspishly /ˈwɒspɪʃlɪ, US ˈwɑːs-, ˈwɔːs-/ *adverb*
بەدخولکانە، بەدخووانە ۞ با بدخلقی

waspishness /ˈwɒspɪʃnəs, US ˈwɑːs-, ˈwɔːs-/ *noun*
1 تاڵی، ناخۆشی، بەزانی، بەتەشەری، تەشەرخەری 2 بەدخولکی، سەرتوندی، توندی، بەدخوویی ◌ 1 گزندگی 2 بدخلقی

wasp waist *noun*
نێوقەدباریکی، کەمەرباریکی، نێوقەدزراڤی (*adj* wasp-waisted: (ژن) نێوقەدباریک، کەمەرباریک، نێوقەدزراڤ) ◌ کمرباریکی

wassail /ˈwɒseɪl, US ˈwɑːs-/ *noun*
1 (کۆن، ب.ت. لە کریسمەسدا) خواردن و خواردنەوە 2 جۆری ئاوجۆی تیژ یان مەی گەرم و بە مەزەوە، لە ڕێوڕەسمی شەوی دوازدەیەم و شەوی کریسمەس دەخورێتەوە ◌ 1 میگساری 2 واسالی

wassailer *noun*
ئارەقخۆر، مەیخۆر، ڕابوێر، خۆشگوزەران ◌ میگسار، عیاش

Wassermann test *noun*, also Wassermann reaction
ئازمایشتی واسێرمەن، جۆری تاقیکردنەوە یان ئازمایشت بۆ دەسنیشانکردنی فەرەنگی syphilis (لە ناوی August von *Wassermann*) ◌ آزمایش واسرمن

wast /wɒst, wəst/ = archaic or dialect second person singular past of be

wastage /ˈweɪstɪdʒ/ *noun*
1 بەفیڕۆچوون، بەزایەچوون، زایەبوون، خەساربوون، خراپبوون، نیفت، ئەو شتانەی کەوا خەساربوون، خەسارە، خەسارەمەنی، زایەمەنی، خراپی، فیڕۆمەنی 2 کەمبوونەوە 3 کەمبوونەوە یان داشکانی هێزی کار ◌ 1 اتلاف، ضایعات 2 کاهش 3 کاهش نیروی انسانی

waste /weɪst/ *adjective, noun*
1 *adj* بوورە، دەهم، بایەر، بەیار، نەکێڵراو 2 بێکارە، بەکارنەهاتوو، زیادی 1 *n* خەسارکردن، بە هەدەردان، بەفیڕۆدان، زایەکردن، خراپکردن، بەبادادان 2 پاشماوە، پاشەڕۆ، بەرماوە: *the frozen -tes of Siberia* 3 زەوی بوورە، زەوی بێخێرە، زەوی نەکێڵراو و بێبەرهەم ◌ 1 *adj* بایر 2 باطله 1 *n* اتلاف 2 فضولات 3 زمین بایر

wastebasket /ˈweɪstbɑːskɪt, US -bæs-/ = wastepaper basket

waste-bin = wastepaper basket

wasted /ˈweɪstɪd/ *adjective*
1 بەفیڕۆچوو، خەساربوو، لەخەسارگەڕاو، بەهەدەردراو، خراپکراو، زایەبوو، بەبادادراو 2 بێقازانج، بێهوودە، لەخۆڕایی، ناپێویست، بێئەنجام، بێبەرهەم 3 پێچوو، لاواز، کز 4 کەلەلا، مەستی مەست ◌ 1 تلفشده، ضایعشده 2 بیفایده، بینتیجه 3 تحلیلرفته 4 پاتیل

waste disposal unit *noun*, also waste disposal or garbage disposal
دەزگای (تێک)هاڕینی زبڵوزاڵ (لە چێشتخانەدا) ◌ دستگاه انهدام زباله

wasteful /ˈweɪstfl/ *adjective*
دەسبڵاو، عەبلەخەرج، باڵانی، دەسباد، دەسقلپ، عەبلەخەرجانە (wastefulness /ˈweɪstflnəs/ *n*: دەسبڵاوی، عەبلەخەرجی، تەخشانوپەخشان، دەسپێوەنەگرتن) ◌ مسرف، ولخرج، مسرفانه

wastefully /-fəli/ *adverb*
دەسبڵاوانە، عەبلەخەرجانە ◌ مسرفانه

waste ground *noun*
زەوی بێخێرە، بوورەزەوی، زەوی بوورە ◌ زمین بایر

wasteland /ˈweɪstlænd/ *noun*
1 زەوی بوورە (بێخێرە)، وشکارۆ: *industrial -teland* 2 (خوازە) شتی بێئەنجام (بێبەرهەم) ◌ 1 زمین بایر 2 (مجازی) چیز بیحاصل

waste paper *noun*
کاغزی بێکارە یان بێخێرە، کاغزی بەکارنەهاتوو ◌ کاغذ باطله

wastepaper basket *noun*
سەتڵ یان قرتاڵەی کاغزی بێکارە (بێخێرە) ◌ سطل کاغذ باطله

waste pipe *noun*
لوولەی پاشەڕۆ، بۆری یان لوولەی ئاوەڕۆ ◌ لولەی فاضلاب

waste products *noun, pl.*
بەرماوە، پاشماوە، پاشەڕۆ ◌ فضولات

waster /ˈweɪstə(r)/ *noun*
1 کەسێکی بێکارە، بنیادەمی بێخێرە، مرۆی بەکارنەهاتوو: *He's a time-waster* 2 مرۆی دەسبڵاو، باڵانی، دەسشاش 3 (لە لێکدانا) خەسارکەر، زایەکەر، بەفیڕۆدەر، هەدەردەر، بەبادادەر ◌ 1 آدم عاطل و باطل 4 آدم ولخرج 3 (در ترکیب) ضایعکننده، تلفکننده

wasting /ˈweɪstɪŋ/ *adjective*
(نەخۆشی) پێچوێنەر، پووکێنەر، لەبنهێنەر، کزێنەر، لاوازکەر، هێزچن: *wasting diseases such as tuberculosis* ◌ تحلیلبرنده

wasting disease *noun*, also wasting illness
نەخۆشی پێچوێنەر یان هێزلێبڕ ◌ بیماری تحلیلبرنده

wastrel /ˈweɪstrəl/ *noun*
1 (وێژەیی) مرۆی لەشگران، تەپلۆس، بێکارە، بێخێرە 2 مرۆی دەسبڵاو ◌ 1 آدم تنبل 2 آدم ولخرج

watch /wɒtʃ, US wɑːtʃ, wɔːtʃ/ *noun*
1 چاودێری، چاوبەسەرەوەبوون، پاس، بەدیارەوەبوون، ئاگاداری، پاسەوانی، ئێشک،

کیشک 2 شەوگەڕ، کیشکدێر، ئێشکگر، داروغە، پاسەوان، نۆبەدار، چاودێر، ئاگادار 3 سەعات، کاتژمێر (چ هی دەس یان هی گیرفان) ◇ 1 مراقبت، حراست، کشیکچی 2 مراقب 3 ساعت

watchband /'wɒtʃəbl, US 'wɑ:tʃ-, 'wɔ:tʃ-/ *noun*
دەزبەن یان دەسبەندی سەعات، کۆستەک ◇ بند ساعت

watch cap *noun*
جۆرێ کڵاوی چنراوی تەنگ، مەلەوانەکان لە هەوای ساردا دەیکەنەسەر ◇ نوعی کلاه

watch-chain *noun*
زنجیری سەعات یان کاتژمێر ◇ زنجیر ساعت

watchdog /'wɒtʃdɒg, US 'wɑ:tʃdɔ:g, 'wɔ:tʃ-/ *noun*
1 سەگی نۆبەداری یان چاودێری، شەولەبان، سەگی پاس(ەوانی) 2 (کەس یان ڕێکخراوەیی) چاودێر، پارێزەر، پاسەوان (هێندێ لە ڕێکخراوەکان بریتین لە: National Lottery Commission، Ofgem (بەتەواوی Office of Gas and Electricity Markets)، Ofcom (بە تەواوی the Office of Communications) و Ofwat (بە تەواوی the Office of Water Services) ◇ 1 سگ نگهبان 2 ناظر، پاسدار

watcher /'wɒtʃə(r), US 'wɑ:tʃ-, 'wɔ:tʃ-/ *noun*
چاودێر، زێرەڤان، چاولێکەر، تەماشاوان، بینەر ◇ ناظر، تماشاگر

watch fire *noun*, also watchfire
ئاگری نۆبەداری یان پاسەوانی، ئاوری کیشکدان ◇ آتش نگهبانی

watchful /'wɒtʃfl, US 'wɑ:tʃ-, 'wɔ:tʃ-/ *adjective*
گوێقوڵاخ، چاوکراوە، لەسەرهەست، هۆشیار، ئاگادار، وریا، زیت: *Her expression was watchful and alert* ◇ مترصد، مراقب

watchfully /-fəli/ *adverb*
ئاگادارانە، گوێقوڵاخانە، وشیارانە ◇ گوش بە زنگ

watchfulness /'wɒtʃflnəs, US 'wɑ:tʃnəs, 'wɔ:tʃnəs/ *noun*
گوێقوڵاخی، ئاگاداری، چاوکراوەیی، لەسەرهەستبوون، وشیاری، وریایی، زیتی ◇ گوش به زنگ بودن، مراقبت

watch glass *noun*
شووشەی سەعات ◇ شیشەی ساعت

watch guard *noun*
زنجیری سەعات، قەیتانی سەعات ◇ زنجیر ساعت

watching brief *noun*
چاودێری، زێرەڤانی ◇ نظارت

watchmaker /'wɒtʃmeɪkə(r), US 'wɑ:tʃ-, 'wɔ:tʃ-/ *noun*
سەعاتساز، وەستای سەعات یان کاتژمێر ◇ ساعتساز

watchmaking /'wɒtʃmeɪkɪŋ, US 'wɑ:tʃ-, 'wɔ:tʃ-/ *noun*
سەعاتسازی ◇ ساعتسازی

watchman /'wɒtʃmən, US 'wɑ:tʃ-, 'wɔ:tʃ-/ *noun, pl.* watchmen
نۆبەدار، کیشکچی، کیشکدێر، دیدەوان، پاسەوان، ئێشکگر، پاوان، وەردیان، سەگمان، ئێشکچی، ئاگاوان (لە شوێنێ) ◇ نگهبان

watch night *noun*
1 شەوی سەری ساڵی نوێ 2 ڕێوڕەسمی شەوی سەری ساڵی نوێ ◇ 1 شب سال نو 2 مراسم شب سال نو

watch-night service *noun*
(دینی) ڕێوڕەسمی شەوی سەرساڵی نوێ ◇ مراسم شب سال نو

watch spring *noun*
شازەمبەلەک یان شافەنەری سەعات ◇ شاەفنر ساعت

watchstrap *noun*
دەزبەندی سەعات ◇ بند ساعت

watchtower /'wɒtʃtaʊə(r), US 'wɑ:tʃ-, 'wɔ:tʃ-/ *noun*
برج یا کەلووی چاودێری، چاودێرگە، کەلووی دیدەوانی ◇ برج مراقبت

watchword /'wɒtʃwɜ:d, US 'wɑ:tʃwɜ:rd, 'wɔ:tʃ-/ *noun*
1 نێوی شەو، پەسوۆرد 2 (خوازە) دروشم ◇ 1 اسم رمز 2 (مجازی) شعار

water /'wɔ:tə(r), US 'wɑ:t-/ *noun*
1 ئاو، ئاڤ: *water pollution* 2 دەریا، ڕووبار، چۆم، گۆم 3 هەڵکشان و داکشانی ئاو ◇ 1 آب 2 دریا، رود، دریاچه 3 جزر و مد، کشند

water animal *noun*
گیانەوەری ئاوی ◇ جانور آبزی

water bailiff *noun*
(مێژوویی) ئەفسەری گومرک (لە بەندەر) ◇ افسر گمرک

water ballet *noun*
باڵەی ئاوی، باڵەی سەرئاو ◇ بالەی آبی

water-based *adjective*
1 لەسەر بنەمای ئاو، ئاوبنەما 2 ئاوی، لەنێو ئاوا دەکرێ (وەرزش) ◇ 1 بر مبنای آب 2 آبی

waterbed /'wɔ:təbed, US 'wɔ:tərb-, 'wɑ:t-/ *adjective*
دۆشەکی ئاوی، تەختەخەوی ئاوی، دۆشەکی جیر ◇ تشک آبی

water bird *noun*
باڵندەی ئاوی، پەلەوەری ئاوی، مەلی ئاوی ◇

پرندەی آبی

water-biscuit *noun*
غورابی ئاوی (= شیرین نییە و زۆرتر لەگەڵ نانی بەیانی دەخورێ) ◌ بیسکویت صبحانە

water blinks = blinks

water bloom = bloom

water-borne /'wɔ:tə bɔ:n/ *adjective*
ئاوی، هەڵگیراو بە رێگای دەریاوە، راگوێزراو بە رێگای ئاوەوە: *cholera and other –er- borne diseases* ◌ آبی، حمل‌شده از راه دریا

water-bottle *noun*
قومقومە، مەتارە، ئافدەف، بوتڵی ئاو، شووشەی ئاو ◌ قمقمە، بطری آب

waterbuck *noun*
جۆرێ ئاسکی زلەی ئەفریکایی، لە نزیک رووبار و گۆماوەکانی ساڤانا savannah [*Kobus ellipsiprymnus*] ◌ نوعی آهو

water buffalo *noun*
گامێشی ئاوی، گامێش یان بوفالوی هیندی [*Bubalus bubalus* (ماڵی) و *B. arnee* (تراوە کێوییەکەی)] ◌ بوفالوی هندی

water bug *noun*
جانەوەر یا جووجەی ئاوی، مێرووچکەی ئاوی، لە خێزانی Belostomatidae ◌ ساس آبی

water-bus *noun*
گەمی چۆم، لەبەمی رووبار، لۆتکەی چۆم ◌ قایق رودخانەای

water butt *noun*
بەرمیلی باراناو، کۆس یان بۆشکەی ئاوی باران ◌ بشکەی آب باران

water calla = bog arum

water cannon *noun*
(لە خۆپیشاندانەکاندا) دەزگای ئاوپرژاندن، دەزگای ئاوبەرژێن یان ئاوپژێن، دەزگای ئاوپیاکردن ◌ ماشین آب‌فشان

water caltrop = water chestnut

water-carrier *noun*
ئاوکێش، ئاوبەر، ئاوهەڵگر ◌ سقا

water chestnut *noun*
شابەرووی ئاوی، کەستانەی ئاوی [*Trapa natans*] ◌ شاه‌بلوط آبی

water chinquapin *noun*
زەمبەقی ئاوی ئەمریکایی [*Nelumbo lutea*] ◌ زنبق آبی امریکایی

water clock *noun*
(مێژوویی) سەعات یان کاتژمێری ئاوی ◌ ساعت آبی

water closet *noun, abbreviation* WC
دەس‌بەئاو، ئاودەس‌خانە، مستەراح، دەستاو، ئافرێژ، کەناراو ◌ توالت

watercolour /'wɔ:təkʌlə(r), US 'wɔ:tərk-, 'wɑ:t-/ *noun*, US -color
1 رەنگاو 2 وێنەی رەنگاو، کێشانەوە بە رەنگاو، رەنگاوکێشی 3 هونەری کێشانەوە بە رەنگاو ◌ 1 آب‌رنگ 2 تصویر یا نقاشی آب‌رنگ 3 هنر نقاشی با آب‌رنگ

watercolourist /'wɔ:təkʌlərɪst, US 'wɔ:tər-/ *noun*
رەنگاوکێش، وێنەکێشی رەنگاو، وێنەکێش بە رەنگی ئاوی ◌ نقاش آب‌رنگ

water-cooled *adjective*
(دەزگا و شتی وا) فێنکەوەبوو بە ئاو، بە ئاو ساردەوەبوو یان فێنکەوەبوو ◌ خنک‌شونده با آب

water cooler *noun*
ئاوسارکەر، دەزگای ئاوساردکردن ◌ آب‌سردکن

watercourse /'wɔ:təkɔ:s, US 'wɔ:tərkɔ:rs, 'wɑ:t-/ *noun*
1 ئاوەڕۆ، کەنداو، ئاوەڕێ 2 جۆگە، زێ، جۆمەڵ 3 کاناڵ 4 رووبار، چۆم ◌ 1 آب‌راه 2 نهر 3 کانال 4 مسیل رودخانە

watercraft /'wɔ:təkrɑ:ft/ *noun*
گەمی، لۆتکە، بەلەم ◌ قایق

watercress /'wɔ:təkres, US 'wɔ:tərk-, 'wɑ:t-/ *noun*
(رووەکناسی) تەرەتێزەی ئاوی، کووزەڵە، تویزەڵە، کێزەکە، گیاکووز، بەرگەمێ [*Nasturtium officinale*] ◌ شاهی آبی

water cure *noun*
(مێژوویی) چارەسەرکردن بە ئاو ◌ آب‌درمانی

water cycle *noun*, also hydrologic cycle
سووڕی ئاو ◌ چرخەی آب

water distributer *noun*
میراو، میراف، کەراخ ◌ میراب

water diviner *noun*
کەسێ کە بە dowsing rod لە ئاو دەگەڕێ ◌ واتر دیوینر

water drum *noun*
1 (سوورپێستەکان) تەپڵ یان دەهۆڵی ئاوی (بەشێکی پڕ دەکرێ لە ئاو تا دانگەکەی pitch میزان بکرێ) 2 (لە ئەفریکای رۆژاوا) دەهۆڵی ئاوی: ئامێرێکە بە جام یان کوولەکە دەکوترێ ◌ طبل آبی

watered-down *adjective*
1 لاوازتر، بێ‌هێزتر، داشکاوتر، نەرمتر، بێ‌برشتتر 2 تراوکراو، ئاوتێکراو 3 ئاوەکی، تراو ◌ 1 ضعیف‌تر 2 رقیق‌شده 3 رقیق

watered silk *noun*
پارچەی هەوریشمی (ورشن) بە نەخشی شەپۆلاوییەوە (دەڵێی ئاوە شەپۆلی تیا دەدا) ◌ پارچەی ابریشمی موج‌دار

waterfall /'wɔ:təfɔ:l, US 'wɔ:tərf-, 'wɑ:t-/ *noun*

هەڵدێر، تافگە، سۆرک، سەروەشێن، سۆلاف ⬡ آبشار

waterflea = daphnia

waterfowl /ˈwɔːtəfaʊl, US ˈwɔːtərf-, ˈwɑːt-/ *noun, pl.*
باڵندە(کان)ی ئاوی، پەلەوەری ئاوی، مەلی ئاوی، مراوی ⬡ مرغ(های) آبزی، مرغابی

waterfront /ˈwɔːtəfrʌnt, US ˈwɔːtərf-, ˈwɑːt-/ *noun*
کەنار، گوێئاو، دەمئاو، قەراخ ئاو، لێواری ئاو ⬡ ساحل

water gas *noun*
گازی ئاو، گازاو ⬡ گاز آب

watergate *noun*
ئاوگرەوە (رووبار، دەریا یان گۆماوێ) ⬡ دریچەی آب

watergauge *noun*
قووڵایی‌پێوی ئاو ⬡ عمق‌سنج آب

water hemlock = cowbane

waterhen *noun*
1 رەشبەش، گامارۆ یان باڵندەیێکی وا coot 2 ی ئەمریکایی [*Fulica americana*] ⬡ 1 چنگر 2 واترهن

waterhole /ˈwɔːtəhəʊl, US ˈwɔːtərhoul, ˈwɑːt-/ *noun*
گۆلاو، قووڵکاو، گۆل ⬡ چالاب

water hyacinth *noun*
سملی ئاوی، گیایێکی سەرئاوکەوتووی ئازادی گەرمێنانی ئەمریکا، جاروبار بۆ جوانی و لە هێندێ شوێنیشدا بژارێکی چری ئاوەڕێکانە [*Eichhornia crassipes*] ⬡ سنبل آبی

water ice = sorbet

watering can *noun*. also watering pot /ˈwɔːtərɪŋ pɒt/
ئاوپرژێن، ئاوپژێن ⬡ آب‌پاش

watering hole *noun*
1 (ئاخەرمی) مەکۆ یا شوێنی ئارەق‌خواردنەوە 2 (عامیانە) پاتوق عرق‌خوری، بار ⬡ water hole =

watering place *noun*
1 گەڕاو 2 = water hole ⬡ چشمەی آب معدنی

watering-trough *noun*
کۆل، داردینک، ئاوەخۆرە ⬡ آبشخور

waterish = watery

water jacket *noun*
سنووقی ئاو، ئاودان ⬡ صندوق آب

water jump *noun*
(پێشبڕکێ، ئەسپ‌سواری و...) چالاو، کۆسپی ئاوی، قولکەئاو ⬡ مانع آبی

waterless /ˈwɔːtələs, US ˈwɔːtərləs, ˈwɑːt-/ *adjective*
بێ‌ئاو، وشک، برینگ، بەژ: *a waterless* ⬡ *barren region* بی‌آب

water level /ˈwɔːtə levl/ *noun*
1 ئاستی ئاو، ڕێکی ئاو 2 = water table ⬡ سطح آب

water lily *noun*
لاولاوەی ئاوی، لیلوپەری ئاوی، نیلووفەری ئاوی [خێزان Nymphaeaceae: زۆر جۆرن] ⬡ نیلوفر آبی

waterline /ˈwɔːtəlaɪn, US ˈwɔːtərl-, ˈwɑːt-/ *noun*
1 هێڵی ئاو، هێلاو، هێڵی ئاوگرتن، لەئاوچووی کەشتی 2 نەخشی بنەوەی هێڵ‌هێڵی کاغەز ⬡ 1 خط آب 2 واترلاین

waterlogged /ˈwɔːtəlɒgd, US ˈwɔːtərlɔːgd, ˈwɑːt-, -lɑːgd/ *adjective*
1 (زەوی) تێراو، (پەلەداو)، پاراو، ئاوبەسەرداکشاو، خووساو: *They couldn't play because the pitch was -gged* 2 (گەمی و هتد) پڕلەئاو، ئاوداگرتوو، رووڵەقلپ‌بوونەوە ⬡ 1 سیراب 2 (قایق) آب‌گرفته

waterlogged ground *noun*
زەوی پاراو یا تێراو، کەشاوکراو ⬡ زمین سیراب

Waterloo /ˌwɔːtəˈluː, US ˌwɔːtərˈluː, ˈwɑːt-/ *noun*, usu. meet one's Waterloo
تێشکانی بەتەواوی، شکستی سەخت، بەزینی بەیەکجاری: *a political waterloo* (بنەڕەت: لە *Waterloo*، دێیێک کە ئێستا لە بێلژیکە، شوێنی شەڕێ لە (18 ژوئەنی) 1815 کە ناپلیۆن سەرەنجام لە بریتانیایی‌یەکان بە ڕێبەرایەتی دووکی ویلینگتۆن شکستی خوارد (ویلینگتۆنیش وەک قارەمانی نیشتمانی لێهات). ئەمە دوایین شەڕ لە جەنگەکانی ناپلیۆنی بوو) ⬡ شکست کامل

water main *noun*
شالوولە، شابۆری، سەرلوولە، شالوولەی ئاو ⬡ لولەی اصلی

waterman /ˈwɔːtəmən/ *noun, pl.* watermen
گەمی‌یەوان، بەلەمچی، لۆتکەئاژۆ ⬡ قایقران

watermanship *noun*
گەمی‌یەوانی، بەلەمەوانی ⬡ قایقرانی

watermark /ˈwɔːtəmɑːk, US ˈwɔːtərmɑːrk, ˈwɑːt-/ *noun*
1 هێڵ یان نیشانەی ئاو (ب.ت. بۆ هەڵکێشان و داکشانی ئاو) 2 (کاغەز، چەکی بانکی و هتد) نەخشی بنەوە (تەنیا بە دانەبەر ڕووناکی دەبینرێ) ⬡ 1 علامت یا خط آب 2 (کاغذ، چک و...) تەنقش

water meadow / *noun*
مێرگی دەم‌چۆم، گیاجاڕی گوێی چۆم یان چەم، چیمەنی قەراخ چۆم ⬡ چمن‌زار حاشیەی رودخانە

water measurer *noun*
جۆرێ bug ئاوی درێژ و بارێک، کە ئارام

لەسەر تویژاڵێکی ئاوا دەڕوا [تــوخم *Hydrometra*: چەندین جۆرن] ۞ نوعی ساس

watermelon /ˈwɔːtəmelən, US ˈwɔːtərm-, ˈwɑːt-/ *noun*
شووتی، هەنی، شفتی، جەبەژ (*Citrullus lanatus*) ۞ هندوانه

water meter *noun*
ئاوپێو ۞ آب‌سنج

watermill /ˈwɔːtəmɪl, US ˈwɔːtərm-, ˈwɑːt-/ *noun*
ئاشی ئاو، ئاسیاو ۞ آسیای آبی

water moccasin *noun*, also cottonmouth
ماری موکاسین (جۆرێ کولەوەیباب) ۞ مار موکاسین

water nymph *noun*
پەری ئاو(ی) یان دەریایی، خێوی ئاو، خێوی زەریا ۞ حوری آبی یا دریایی

water opossum = yapok

water ouzel = dipper1

water ox = water buffalo

water parting *noun*
دیواری ئاوی، بەربەستی ئاوی (دوو چۆم لێک جیادەکاتەوە) ۞ دیوار آبی

water pepper *noun*
(رووەکناسی) بیباری ئاوی، خێزانی dock و جۆرە *Polygonum hydropiper*] پیوەندیدارەکان] ۞ فلفل آبی

water pipe *noun*, also hookah
1 لوولە یان بۆری ئاو، لوولاو، ئاوەڕۆ، بەلوعە 2 قلیان، نێرگەلە ۞ 1 لولەی آب 2 قلیان

water pistol *noun*
دەمانچەی ئاوپرژێن یان ئاوی (منالان) ۞ هفت‌تیر آب‌پاش

water plant *noun*
گیای ئاوی، رووەکی ئاوی ۞ گیاه آبی یا آب‌زی

water polo *noun*
واتێرپۆلۆ، توپێنی سەرئاو ۞ واترپولو

water power *noun*
هێزی ئاو، هێزاو (بۆ خستنەکاری دەزگا و ژێنراتۆرەکان) ۞ نیروی آبی

waterproof /ˈwɔːtəpruːf, US ˈwɔːtərp-, ˈwɑːt-/ *adjective, noun*
adj ئاوی، ئاودانەدەر، ئاوگیرەوە: *waterproof n a waterproof camera ◊ clothing* جلی ئاوی یان بارانی ۞ *adj* ضد آب *n* لباس بارانی

waterproof coat *noun*
میتوینە ۞ کت واترپروف

waterproofness *noun*
ئاوی‌بوون، ئاودانەدەری، ئاوگیرەوەیی ۞ ضد آب بودن

water purslane *noun*
پەلپینە یان پرپرەی ئاوی، رووەکێکی خشۆکی زنە(لانە)کان و شوێنە رووتەنەکان [*Lythrum portula*] ۞ خرفەی آبی

water rat *noun*, also water vole
مشکی ئاوی، کرتێنەرێکی مشک‌ئاسای نیوئاوی گەورە [*Hydromys* (ئەوسترالاسیا) و توخمەکانی تر] ۞ موش آبی

water rates *noun, pl.*
ئاوبایی، پارەی ئاو، حەقی ئاو ۞ آب‌بها

water-repellant *adjective*
ئاوگیرەوە، ئاودوورخەرە، ئاوبەرێن ۞ دافع آب

water-resistance *noun*
ئاوگیرەوەیی، ئاوتێنەچوویی، ئاوبەرگری ۞ مقاومت در برابر آب

water-resistant *adjective*
ئاوگیرەوە، ئاوتێنەچوو، ئاوبەرگر ۞ مقاوم در برابر آب

water right *noun*
ئاوانە، حەقاو، مافاو، ماف یان حەقی بەکارهێنانی ئاو (وەک بۆ ئاودێری، ب.ت. مافی کەنارنشینی riparian right) ۞ حق استفاده از آب

waterscape *noun*
دیمەنی ئاوی دەریا، ئاوی زەریا ۞ منظرەی آب دریا

water sapphire *noun*
یاقووتەشینەی ئاوی: جۆرێ cordierite شینی تۆخ، جاروبار وەک گەوهەر بەکاردێنرێ ۞ نوعی کردیریت

water scorpion *noun*
(گیانەوەرناسی) دووپشکی ئاوی [خێزان Nepidae] ۞ کژدم آبی

watershed /ˈwɔːtəʃed, US ˈwɔːtərʃed, ˈwɑːt-/ *noun*
1 (جوگرافی) ئاوەڕێژ 2 (زەوی) ئاوبلاوکەرەوە 3 خاڵی وەرچەرخان، هێڵی جیاکەرەوە ۞ 1 آب‌پخشان 2 مقسم آب 3 نقطەی عطف

water shield *noun*
(رووەکناسی) مەتاڵی ئاوی، قەڵغانی ئاوی ۞ سپر آبی

waterside /ˈwɔːtəsaɪd, US ˈwɔːters-, ˈwɑːt-/ *noun*
کەنار، گوێ‌ئاو، دەم‌ئاو، قەراخ ئاو، لێواری ئاو ۞ ساحل، کنار آب

waterski *noun, pl.* waterskis
داری ئاوەخلیسکێ، دارەسکی سەرئاو ۞ چوب اسکی روی آب

waterskier *noun*
سکی‌بازی سەرئاو، ئاوەخلیسکەوان ۞ اسکی‌باز روی آب

waterskiing *noun*
سکی سەرئاو، ئاوەخلیسکێ، ئاوەخلیسکەوانی

◌ اسکی روی آب

water-skin /ˈwɔːtə skɪn/ *noun*

کونده، کوندک ◌ مشک

watersmeet *noun*

دواوان ◌ واترزمیت

water snake *noun*

ماری ئاوی، هی ئاوە شیرینەکان [زۆربەیان لە توخمی *Natrix*] ◌ مار آبی

water softener *noun*

(دەزگا یان دەرمان) ئاوپالێو ◌ آب‌سبک‌ساز

water soldier *noun*

جۆرێ گیای ئاوی گەلاباریک [*Stratiotes aloides*] ◌ نوعی گیاه

water-soluble *adjective*

لەئاوداتواو، لە ئاودا دەتوێتەوە یان دەگیرێتەوە ◌ حل‌شدنی در آب

water spaniel *noun*

سەگێکی تووک و گوێدرێژ ◌ نوعی سگ

water speedwell *noun*

(رووەکناسی) کوزەماسە، ماکووز، ماکووس ◌ سیزاب آبی

water splash *noun*

چالی پڕئاوی ڕێگا ◌ گودال پرآب در جاده

water sports *noun, pl.*

وەرزشە ئاوییەکان ◌ ورزش‌های آبی

waterspout /ˈwɔːtəspaʊt, US ˈwɔːtərs-, ˈwɑːt-/ *noun*

1 گەردەلوولی دەریایی، ستووناو، گێژەلووکەی ئاوی یان دەریایی 2 لوولەی ئاو، بۆری ئاو 3 بلووسک، لووساوک 4 بارانی بەلێشاو و ناکاو، قورسەباران، تاوەباران، لێزمەبارانی کوتوپڕ ◌ 1 گردباد دریایی 2 لولەی آب 3 ناودان 4 باران سیل‌آسا و ناگهانی

water stone *noun*

هەسانە، جا لە جیاتی رۆن ئاوی لێدەدەن ◌ واتر استون

water strider = pond skater

water supply *noun, pl.* water supplies, also water system

تۆڕ یان سیستمی دابەشکردن و هەڵگرتنی ئاو، سیستمی گەیاندنی ئاو، ئاوی هەڵگیراو (بۆ شار، ناوچە یان خانووبەرەیێ)، ئاوی لوولەکێشی ◌ سیستم آب‌رسانی، مقدار آب ذخیره‌شده، آب لوله‌کشی

water table *noun*

ئاستی خوار عەرز کە ئاوی لێیە، ئاستی تێراوی یا پاراوی ◌ سفرەی آب

waterthrush *noun*

رەشێشەی ئاوی [توخم *Seiurus*: دوو جۆرن] ◌ باسترک آبی

watertight /ˈwɔːtətaɪt, US ˈwɔːtərt-, ˈwɑːt-/ *adjective*

1 ئاوبڕ، ئاوتێنەچوو، سەربەست، ئاوگیراوە، مووبڕ، دزەتێنەکردوو، ئاولێنەچوو، ئاودانەدەر: *a -rtight container* 2 (خوازە) بێنەملاونەولا، بێچەندوچۆن، رەتەوەنەبوو، مسۆگەر، بێهەڵە ◌ 1 ضد آب 2 مسلم، بحث‌ناپذیر

water torture *noun*

ئەشکەنجە بە ئاو یان ئاوی ◌ شکنجەی آبی

water tower *noun*

کەلوو یان برجی ئاو، تانکی ئاو، کەلووی تانکی ئاو ◌ برج مخزن آب

water turbine *noun*

توربینی ئاوی ◌ توربین آبی

water vapour *noun*

هەڵمی ئاو، هوڵماو ◌ بخار آب

water vole *noun*

(گیانەوەرناسی) مشکی ئاوی، لە کەناری رووبارانا رەهۆڵ لێدەدا [*Arvicola terrestris* ئەورووپا] و جۆرەکانی تر] ◌ موش آبی

waterway /ˈwɔːtəweɪ, US ˈwɔːtərw-, ˈwɑːt-/ *noun*

1 ئاوەڕێ، کانال، ئاوڕێ، ئاوڕێگە، رەهەنداو: *a* 2 *navigable waterway* رووبار، چۆم، کەشتییەڕێ ◌ 1 راه آبی، کانال 2 رودخانه

waterweed *noun*

گیای ئاوی یان ئاوەڕێ ◌ گیاه آب‌زی

waterwheel /ˈwɔːtəwiːl, US ˈwɔːtərw-, ˈwɑːt-/ *noun*

دۆلاب، گەردوونە، کۆلوبیر، لولەپە، چەرخەئاو، پێچکەی ئاوی، جەنجەڕ(ی ئاو) ◌ چرخ آبی

water-wings *noun, pl.*

باڵە ئاوییەکان، باڵەکانی ئاوی (بۆ فێربوونی مەلە) ◌ بازوبند شنا

water witch (also water witcher) = water diviner

waterworks /ˈwɔːtəwɜːks, US ˈwɔːtərwɜːrks, ˈwɑːt-/ *noun, pl.*

1 داموودەزگای گەیاندنی ئاو، تۆڕ یان سیستمی دابەشکردن و هەڵگرتنی ئاو، سیستمی گەیاندنی ئاو 2 سیستم یان ئەندامانی دەردانی ئاوی لەش (میز و هتد) 3 شیوە، گریان، (فرمێسک) جدلەبەستن، (دا)باراندن، هەڵوەراندن، رێژنە ◌ 1 تأسیسات آب‌رسانی، سیستم آب‌رسانی 2 سیستم دفع ادرار 3 گریه و زاری، فواره

waterworn /ˈwɔːtəwɔːn/ *adjective*

ئاوەسوو، لەئاوچوو، بەئاوسواو، ئاوەشۆرە ◌ آب‌سوده

watery /ˈwɔːtəri, US ˈwɑːt-/ *adjective*

1 ئاوی، ئاوەکی، سەربە ئاو 2 تراو، بێتام، پڕئاو، ئاودار، هەرئاو، ئاوەکی 3 کاڵ، کەمڕەنگ، رەنگ‌بەڕیو 4 تەڕ، پڕلەئاو، فرمێسکاوی 5 (ئاسمان و خۆر) لێڵ، چڵکن، داگیراو، بارانی

پێوەیە، باراناوی (wateriness *n*: 1 تراوبوون، ئاوەکیبوون 2 لیلی، کەمڕەنگی 3 پڕئاوی، ئاوداری) ۞ 1 وابسته به آب 2 آبکی، بی‌مزه 3 کم‌رنگ، رنگ‌پریده 4 اشک‌آلود 5 گرفته

Watsu *noun*
(دروشمی بازرگانی) جۆرێ shiatsu، لە نێو ئاودا دەکرێ ۞ واتسو

watt /wɒt, US wɑːt/ *noun*
وات (یەکەی پێوانی هێزی ئێلیکتریکی، کورتەکەی W، بنەڕەت: لە ناوی داهێنەر و ئەندازیاری سکاتلەندی James *Watt* (1819-1736) ۞ وات

wattage /ˈwɒtɪdʒ, US ˈwɑːt-/ *noun*
وات‌پێو، بڕی وات ۞ توان، مقدار وات

watt-hour *noun*
وات-سەعات، وات-کات‌ژمێر ۞ وات‌ساعت

wattle[1] /ˈwɒtl, US ˈwɑːtl/ *noun*
1 چەپەر، کەپر، شوولپێچ، چیخ 2 توول، شیف، شوول 3 توولینە، شوولینە، سەوەتە (لە توول) 4 داردەرزی ئەوسترالیایی [*Acacia pycnatha* (هی زێڕین، نیشانەی نەتەوەیی ئەوسترالیا) و جۆرە پێوەندیدارەکان] ۞ 1 چپر 2 ترکه 3 سبد 4 اقاقیای استرالیایی

wattle[2] /ˈwɒtl, US ˈwɑːtl/ *noun*
1 (پەلەوەر) پۆپە، پۆپەمشار 2 بەرخەبە ۞ 1 تاج 2 غبغب

wattle and daub *noun*
چەپەری قوڕەسواخ، پەرژین (ی سواخ‌دراو) ۞ چپر گل‌اندود

wattlebird *noun*
1 هەنگەخۆرەی ئەوسترالیایی [توخمەکانی *Anthochaera* و *Melidectes*] 2 مەلێکی دەنگ‌خۆشی نیوزیلەندی، بەرخەبەی بەرزێر دەنووکییەوە شۆڕ بۆتەوە [خێزان Callaeidae] ۞ نوعی پرنده

wattmeter *noun*
وات‌پێو، وات‌میتر، واتمیتر (بۆ پێوانی هێزی ئێلیکتریکی لە واتدا) ۞ واتمتر

Watusi /wəˈtuːsi/ *noun*, also Watutsi /wɔˈtʊtsi/, *pl.* Watusi or Watusis
1 گەلی Tutsi بە گشتی، تووتسی‌یەکان (ئێستا لە ئینگلیسیدا بەکارناهێنرێ) 2 جۆرێ سەمای کرژی شەستەکان ۞ واتسو

wave /weɪv/ *noun*
1 شەپۆل، پێل، خێزاو، (کەف‌بڕژێن: ئەو شەپۆلانەی کەوا کەف بڵاو دەکەنەوە): *Huge waves were breaking on the shore* 2 تەکانی دەست 3 تەکان، جوولە، راوەشان، راتلەکان 4 پێچ 5 (قژ) فڕ، لوول 6 زۆربوونی کت‌وپڕ (کاتی) 7 دەریا، زرێ 8 شەپۆل، لێشاو ۞ 1 موج 2 تکان دست 3 جنبش، تکان 4 تاب 5 فر 6 افزایش ناگهانی 7 دریا 8 موج

waveband /ˈweɪvbænd/ *noun*
(بڵاوکردنەوەی رادیۆیی) باندی شەپۆل ۞ باند موج

waved *adjective*
شەپۆلاوی، دانەدانە، گرنج‌گرنج، گرنجاوی ۞ متموج، دندانه‌دار

wave equation *noun*
هاوکێشەی شەپۆلی ۞ معادلەی موجی

waveform *noun*
(فیزیک) شێوەشەپۆل ۞ ویوفرم

wave front *noun*
(فیزیک) بەرەی شەپۆلی، پێشەوەی شەپۆل، پێشەپێل ۞ جبهەی موج

wave guide *noun*
شەپۆل‌بەرە، رەهەندی بردنی شەپۆل ۞ کانال هدایت موج

wavelength /ˈweɪvleŋθ/ *noun*
درێژایی شەپۆل، درێژیی شەپۆل ۞ طول موج

waveless *adjective*
1 بێ‌شەپۆل 2 بێ‌تەکان، بێ‌جوولە، راوەستاو ۞ 1 بی‌موج 2 بی‌جنبش

wavelet /ˈweɪvlət/ *noun*
پێل، قەڵپەز، شەپۆلی چکۆلە، شەپەلک، برینجە؟ ۞ موجک

wavelike /ˈweɪvlaɪk/ *adjective*
شەپۆلی، شەپۆل‌ئاسا، شێوەشەپۆل ۞ موجی، موج‌مانند

wave mechanics *noun, pl.*
میکانیکی شەپۆلی ۞ مکانیک موجی

wave motion *noun*
جوولەی شەپۆلی، جوولانی شەپۆلی ۞ حرکت موجی

wave number *noun*
(فیزیک) ژمارەی شەپۆلی ۞ عدد موجی

waverer /ˈweɪvərə(r)/ *noun*
مرۆی دوودڵ، دڕدۆنگ ۞ آدم متزلزل

wavering /ˈweɪvərɪŋ/ *adjective*
1 سست، لەرزۆک، بەملاوبەولاداکەوتوو، لەق، تەکان‌خواردوو، لەقیو، لەرەلەرکەر 2 دوودڵ، دڕدۆنگ، نادڵنیا ۞ 1 لرزان 2 متزلزل

waveringly /ˈweɪvərɪŋli/ *adverb*
بە دوودڵییەوە، دڕدۆنگانە، بە دڕدۆنگییەوە ۞ به طور متزلزل

WAVES *noun, pl.*, acronym from Women Appointed (later Accepted) for Volunteer Emergency Service
بەشی ژنانەی هێزی دەریایی ئەمریکا ۞ ویوس

wave theory *noun*, also undulatory theory
(مێژوویی) تیۆری شەپۆل: تیۆرییێ لە فیزیکدا کە دەڵێ: ئەو رۆشناییەی کە لە تەنێکی

روونا‌کەوە دەگاتە چاو یان شتێکی تر، لە ئەنجامی جوولان یان بزاوتی شەپۆلی‌یەوەیە ◌ نظریه‌ی موج

wavicle /ˈweɪvɪk(ə)l/ *noun*
(فیزیک) پارچۆلکەی شەپۆلی، پار(چۆلکە)(شە)پۆلی (تیکەڵەی wave و particle) ◌ ویویکل

wavily /ˈweɪvili/ *adverb*
بە شێوەیەکی شەپۆلاوی ◌ به طور موج‌دار

waviness /ˈweɪvinəs/ *noun*
شەپۆل‌داری، پرچاڵ‌وچۆلی، شەپۆلاوی‌بوون ◌ موج‌داری

wavy /ˈweɪvi/ *adjective* (wavier, waviest)
1 شەپۆل‌شەپۆل 2 پرچاڵ‌وچۆل، چاڵ‌وچۆلاوی، پرچەم، قورتاوی، شەپۆلاوی، شەپۆل‌دار، بەپێل 3 فرفری، فر ◌ 1 مواج 2 موج‌دار 3 فرفری

waw *noun*, also vav
واو، ڤاف: شەشەمین پیتی ئاوێتی عیبری ("w") ◌ واو

wa-wa = wah-wah

wax[1] /wæks/ *noun*
1 مێو، پیو، کراژ، مۆم 2 چڵکی گوێ، مێوی گوێ 3 پارافین ◌ 1 موم 2 جرم گوش 3 پارافین

wax[2] /wæks/ *noun*
(نافەرمی، بریتانیا) تووڕەیی ◌ خشم

wax bean *noun*
جۆری پاقلە، لووبیاچیتی ◌ نوعی لوبیا

waxberry *noun*
bayberry یان دەوەنێکی تر کە بەرەکەی مێوی‌یە ◌ واکس‌بری

waxbill *noun*
دەنووک‌مێوینە، مەلێکی دەنگ‌خۆشی چکۆلانەی سەیرەئاسا [خێزان Estrildidae: چەندین جۆرن] ◌ نوعی پرنده

waxcloth *noun*, also waxed cloth
1 مێوینە 2 = oilcloth ◌ واکس‌کلوت

waxed jacket *noun*
چاکەتی مێوینە ◌ نوعی ژاکت

waxed paper *noun*
کاغزی مێوی، کاغزی ڕۆنی ◌ کاغذ مومی

waxen /ˈwæksn/ *adjective*
1 مێوی، مێوئاسا، مۆم‌ئاسا، نەرم، شێوەمێو، مێواوی، مێوتێ‌هەڵسواو: *waxen images* 2 (دەم‌وچاو) زەردهەڵگەڕاو، ناساز، زەرد، ڕەنگ‌هەڵبرووسقاو: *a waxen face* ◌ 1 مومی، موم‌اندود 2 (چهره) رنگ‌پریده، علیل

waxiness *noun*
مێوی‌بوون، نەرمی ◌ مومی‌بودن

wax insect *noun*
مێرووی مێوی، مێرووەمێو(ـی)نە (چەندین مێرووی پوولەکەڕێژ کە ماکێکی مێوی بەنرخ دەردەدەن، ب.ت. Ericerus pe-la) ◌ نوعی حشره

wax light *noun*
مۆم، شەمی مۆمی یان لەمۆم ◌ شمع مومی

wax moth *noun*
پەپوولە(شەوگەڕەی) مێوخۆرە: جۆری پەپوولەی شەوگەڕی [*Galleria mellonella* و جۆرەکانی تر] ◌ نوعی پروانه

waxmuseum = waxworks

wax myrtle = bayberry

wax palm *noun*
هەریەک لە چەند جۆری درێژی دارخورماکان کە مێو دەگرن: 1 دارخورمای گەلابەرئاسای ئاندی، قەد و گەڵاکانی مێوێکی جەوی دەگرێ کە لە مۆمدا بەکاردێنرێ [*Ceroxylon alpinum* یان *C. andicola*] 2 هەریەک لە چەندین جۆری دارخورما کە سەرچاوەی مێون، وەک carnauba ◌ انواعی از درختان

wax paper /wæks peɪpə(r)/ *noun*
کاغزی مێوی یان ڕۆنی ◌ کاغذ مومی

wax plant *noun*, also waxplant
گیا یان ڕووەکی مێوی، گیامێو(ـی)نە؟: هەریەک لە چەندین جۆری ڕووەکی تەرزخەر یان هەڵچووی گەرمێنان، لە خێزانی milkweed [توخم *Hoya*] ◌ نوعی گیاه

waxwing *noun*
(باڵندەناسی) باڵ‌مێوینە [توخم *Bombycilla*: سێ جۆرن] ◌ نوعی پرنده

waxwork /ˈwækswɜːk, US -wɜːrk/ *noun*
1 پەیکەری مێوی یان مۆمی 2 (waxworks) مۆزەخانەی پەیکەرە مۆمی‌یەکان ◌ 1 مجسمه‌ی مومی 2 (در جمع) موزه‌ی مجسمه‌های مومی

waxy[1] /ˈwæksi/ *adjective* (waxier, waxiest)
1 مێوی، مێوین، مێوئاسا، مێوکرد، مۆم‌ئاسا، نەرم، شێوەمێو، مێواوی، مێوتێ‌هەڵسواو: *The cheese has a red waxy rind* 2 زەردهەڵگەڕاو، زەرد، ڕەنگ‌هەڵبرووسقاو ◌ 1 مومی، موم‌اندود، موم‌وار 2 رنگ‌پریده

waxy[2] /ˈwæksi/ *adjective* (waxier, waxiest)
تووڕە، غەیدی، ڕق‌هەستاو، رووگرژ، بەدخوو ◌ عصبانی، بدعنق

way /weɪ/ *noun, adverb*
n 1 ڕێگا، ڕێ، شێوە، شێواز، تەور، ئاسا، تەرز، جۆر 2 لایەن، لا، ئالی، سمت، بەر 3 مەودا 4 لایەن 5 بار، ڕەوش، چۆنیەتی 6 ئەندازە، بڕ *adv* زۆرزۆر، یەکجار ◌ *n* 1 راه، طریق، شیوه، سبک 2 جهت، سو 3 مسافت 4 لحاظ 5 وضع، چگونگی 6 اندازه *adv* خیلی خیلی

wayang /ˈwɑːjaŋ/*noun*
1 (لە ئیندۆنیزیا و مالیزیا) بەڕێوەبردنی شانۆگەری‌یانە کە مرۆڤ و بیجبیجەخانەی تیایە 2 (هەروەها wayang kulit) جۆری شانۆی

بیجیجـــەخانەی بـــالی Balinese و جاڤـــایی (بنەڕەت: لە جاڤایی‌یەوە) ◇ وایانگ

waybill /weɪ bɪl/ *noun*
لیستی سوار و باری ماشێنێ، بارنامە ◇ بارنامە

waybread *noun*
گەلاڕکێشە (گەلایان)، توخم‌سپی، گوێ‌بزنە، ئیسپەرزە ◇ بارهنگ

wayfarer /ˈweɪfeərə(r), US -fer-/ *noun*
(وێژەیی) ڕێبوار، ڕێڤینگ، ڕێبڕ، ڕابگار، گەڕیدە، هات‌وچۆکەر (زۆرتر بە پیادە) ◇ سالک، رهرو، رهنورد

wayfaring /ˈweɪfeərɪŋ, US -fer-/ *noun*
ڕێبواری، ڕێڤینگی، ڕێبڕی، سەفەری پیادە، گەڕیدەیی ◇ رهروی، رهنوردی

wayfaring tree *noun*
جۆرێ دەوەنی گوڵسپی [*Viburnum lantana*] ◇ نوعی درختچه

way in *noun*
درگای چوونەنێوەوە، دەروازە، درگای چوونەژوورەوە ◇ در ورودی

waylaid /weɪˈleɪd/ = past and past participle of waylay

waymark /ˈweɪmɑːk, US -mɑːrk/ *noun*, also waymarker
ڕێ‌نیشان، نیشانەی ڕێگا، نیشان‌کردی ڕێ یان ڕێگا ◇ علامت راه

waymarked /-mɑːkt, US -mɑːrkt/ *adjective*
(ڕێگا و هتد) بە ڕێ‌نیشانەوە، نیشانەدانراو، نیشان‌کرد: *-rked routes* ◇ علامت‌گذاری‌شده

way of life *noun*
1 شێوەی ژیان، شێوازی ژیان یان بەڕێ‌چوون 2 (خوازە) شتێ کە کاردەکاتە سەر تێکڕای ژیان، وەکوو ژیان، شتی ئاسایی، دیاردەی ئاسایی ◇ 1 شیوه‌ی زندگی 2 (مجازی) جزء لاینفک زندگی، چیز عادی

Way of the Cross = Station of the cross

way out *noun*
1 درگای دەرەوە، درگای هاتنەدەرەوە، دەرچە 2 (خوازە) دەرەتان، دەروو، ڕێگای دەرچوون ◇ 1 در خروجی 2 (مجازی) مفر

way-out *adjective*
تازەدەرکەوتوو، سەیر، ناوازە، عاجباتی، سەمەرە، نائاسایی، far-out: *way-out ideas* ◇ عجیب‌وغریب، غیرمعمول

-ways *suffix*
پاشگر: (ئاوەڵناو و ئاوەڵکار ساز دەکا) لایەن، لا، ئالی، ڕوولە، ئاست، سەمت: *lengthways* *sideways* ◇ پسوند: جهت، سوی، طرف

ways and means *noun*
ڕێ‌وشوێن، فروفێڵ، ڕێگا، بار ◇ فوت و فن

wayside /ˈweɪsaɪd/ *noun*
تەنیشت ڕێ، قەراخ ڕێگا: *wild flowers growing by the wayside* ◇ کنار جاده

way station *noun*
1 وێستگەی نێوڕێ 2 وێستگەی لاوەکی یان چکۆلەی ڕێی ئاسن ◇ 1 ایستگاه میان راه 2 ایستگاه فرعی راه آهن

wayward /ˈweɪwəd, US -wərd/ *adjective*
1 لاسار، گوێ‌نەدەر، خۆسەر، سەرەڕۆ، کەللەڕەق، لا، سەربزێو، نافەرمان، کۆنترۆڵ‌نەکراو، بەقسەنەکردوو: *a wayward child* 2 وازی‌وازی، تاوتاو، ڕاڕا ◇ 1 نافرمان، سرکش 2 دمدمی

waywardness /ˈweɪwədnəs, US -wərdnəs/ *noun*
لاساری، خۆسەری، سەرەڕۆیی، کەللەڕەقی، سەربزێوی، نافەرمانی، کۆنترۆڵ‌نەکراوی، بەقسەنەکردوویی ◇ نافرمانی، سرکشی

wazir /wəˈzɪə/ = vizier

wazoo /wəˈzuː/ *noun*
(نافەرمی، ئەمریکا) کنگ، سمت، کفل، کۆم ◇ سُرین، مقعد، کون

wazoock /ˈwazək/ *noun*
(نافەرمی، بریتانیا) مرۆی گەوج، کەر ◇ آدم احمق

WC *abbreviation* waste closet
دەستاو، دەس‌بەئاو، ئاودەس‌خانە، سەرئاو ◇ توالت

WCC *abbreviation* World Council of Churches
ئەنجومەنی کلێسەکانی دنیا (یان جیهان) ◇ شورای کلیساهای جهان

W/Cdr *abbreviation* Wing Commander
فەرماندەری باڵ، فەرمانداری باسک یان قۆڵ ◇ فرمانده‌ی جناح

we /wi/ *pronoun*
(جێناوی کارا، یەکەم کەسی کۆ) ئێمە، مە، ئەم ◇ ما

WEA *abbreviation* Worker's Educational Association
کۆمەڵەی فێرکردنی کرێکاران ◇ انجمن آموزشی کارگران

weak /wiːk/ *adjective* (weaker, weakest)
1 لاواز، کز، سست، سیـەڵە، بێ‌تین، بێ‌گیان، بێ‌ئێنگە، زەبوون، بێ‌دەسەڵات، بەیەدەس، لەدەس‌نەهاتوو، بێ‌ڕەگ، بێ‌هێز: *She is still weak after her illness* ◊ *His legs felt weak* 2 کەم‌شەوق، کز، بێ‌سۆما، بێ‌شەوق 3 تراو، زەرد، زەرکاو، کەم‌مایە 4 (ڕێزمان. لە زمانە ئەڵمانی‌یەکاندا) ئاسایی (کە سەردەمی ڕابردوو و past participle بە سەرخستنی پاشگری ساز دەکا (لە ئینگلیسیدا ب.ت. *-ed*)): weakish

۞ ١ ضعیف، بی‌بنیه 2 کم‌سو 3 آبکی 4 *(adj*
(دستور زبان) باقاعده
weak anthropic principle = anthropic principle 1
weaker sex *noun*
جنسی زایفه، زایفه‌کان، ژنان به گشتی ۞ جنس ضعیفه
weakfish *noun, pl.* same or weakfishes
نه‌رمه‌ناسی، ماسی‌یه‌نه‌رمه (هی که‌ناری رۆژهه‌لاتی ئه‌مریکای باکووری [*Cynoscion regalis*]) ۞ نوعی ماهی
weak interaction *noun*, also weak force
(فیزیک) کارلێکی لاواز، هێزی لاواز ۞ برهم‌کنش یا نیروی ضعیف
weak-kneed /ˌwi:k ˈni:d/ *adjective*
بێ‌ده‌سه‌لات، هیچ‌له‌ده‌س‌نه‌هاتوو، ترسه‌نۆک، حیز، خوێڕی: *a - ◊ weak-kneed cowards*
ak-kneed defence policy ۞ بی‌اراده، ترسو
weakling /ˈwi:klɪŋ/ *noun*
(مرۆڤ و گیانه‌وه‌ر) بوونه‌وه‌ری کز، پاتاڵ (یان لاواز) بێ‌گیان، گوناح، بێ‌ڕه‌گ ۞ موجود ضعیف
weakly /ˈwi:kli/ *adjective* (weaklier, weakliest), *adverb*
adj لاواز، بێ‌گیان، جیقن، بێ‌هێز، بێ‌په‌روباڵ، کز *adv* کزانه، به کزی، به لاوازی (weakliness
n) ۞ *adj* ضعیف *adv* به طور ضعیف
weak-minded /ˌwi:k ˈmaɪndɪd/ *adjective*
1 بێ‌ده‌سه‌لات، هیچ‌له‌ده‌س‌نه‌هاتوو، هیچ، راست، ده‌سته‌وسان 2 که‌م‌ئه‌قل، ئه‌قل‌ناته‌واو، ئه‌قل‌سووک، که‌م‌هۆش، بێ‌مێشک (-weak
adv mindedly: بێ‌ده‌سه‌لاتانه، به ده‌سته‌وسانی، راستانه؛ weak-mindedness
n: بێ‌ده‌سه‌لاتی، هیچ‌له‌ده‌س‌نه‌هاتوویی، باوه‌ڕستی، راستی، به‌یده‌سی، بێ‌ئیراده‌یی، ده‌سته‌وسانی) ۞ 1 ضعیف‌النفس 2 ناقص‌عقل
weakness /ˈwi:knəs/ *noun*
1 لاوازی، کزی، سستی، بێ‌تینی، بێ‌گیانی، بێ‌بنگه‌یی، بێ‌ڕه‌گی، بێ‌هێزی، که‌م‌شه‌وقی، کزی، بێ‌سۆمایی 2 که‌می، عه‌یب، که‌م‌وکووڕی، ناته‌واوی ۞ 1 ضعف 2 نقطه ضعف، نقص
weak-sighted /ˌwi:k ˈsaɪtɪd/ *adjective*
چاوکز، که‌م‌سۆما ۞ دارای چشم کم‌سو
weak sister *noun*
(نافه‌رمی) ئه‌ندامی لاواز (ی کۆمه‌ڵ یان گرووپێ) ۞ عضو ضعیف
weak verb *noun*
(رێزمان) کاری ئاسایی ۞ فعل باقاعده
weal[1] /wi:l/ *noun*
شوغاڵ، شووڵ، شین‌بوونه‌وه، شوێنی لێدان ۞ اثر ضربه

weal[2] /wi:l/ *noun*
خێر، به‌ره‌که‌ت، به‌خته‌وه‌ری: *guardians of the public weal* ۞ خیر، سعادت
wealth /welt/ *noun*
1 سامان، ماڵ، نه‌وا، بوونی، ده‌وڵه‌ت، گه‌نجینه 2 زۆری، زه‌به‌ندی 3 (کۆن) = well-being ۞ 1 ثروت، دولت، گنجینه 2 وفور
wealthiness *noun*
ده‌وڵه‌مه‌ندی، ماڵداری، سامانداری ۞ثروتمندی
wealth tax *noun*
باجی سامان (یان دارایی که‌سێ) ۞ مالیات بر سرمایه‌ی شخصی
wealthy /ˈwelθi/ *adjective* (wealthier, wealthiest)
سامان‌دار، ماڵدار، ده‌وڵه‌مه‌ند: *The couple are said to be fabulously wealthy* (wealthily
adv: ده‌وڵه‌مه‌ندانه) ۞ متمول، ثروتمند
weaner *noun*
له‌شیرگره‌وه، له‌مه‌مک‌بڕه‌وه ۞ ازشیرگیرنده
weaning *noun*
له‌شیرگرتنه‌وه، له‌مه‌مک‌بڕینه‌وه، مه‌مک‌پێ‌نه‌دان ۞ ازشیرگیری
weanling *noun*
منداڵ یان به‌چکه‌ی تازه له‌شیر بڕاوه ۞ بچه‌ی تاز ازشیرگرفته‌شده
weapon /ˈwepən/ *noun*
1 چه‌ک(وچۆڵ): *◊ a lethal/deadly weapon The police still haven't found the murder weapon* 2 (خوازه) چه‌ک، که‌ره‌سه (بنه‌ڕه‌ت: ئینگلیسی کۆن *wǣp(e)n*، بنه‌ڕه‌ت ئه‌ڵمانی) ۞ 1 سلاح 2 (مجازی) حربه
weaponed *adjective*
چه‌کدار، چه‌کرێژ، پڕچه‌ک ۞ مسلح
weaponless *adjective*
بێ‌چه‌ک(وچۆڵ) ۞ بدون سلاح
weapon of mass destruction *noun*, *abbreviation* WMD
چه‌ک(وچۆڵ)ی کۆکوژی یان کۆمه‌ڵکوژی (وه‌ک چه‌کی کیمیایی یان بایۆلۆژیکی) ۞ تسلیحات کشتار جمعی
weaponry /ˈwepənri/ *noun*
1 چه‌ک‌وچۆڵ، چه‌که‌مه‌نی، ئه‌رکان، سامانی جه‌نگی: *high-tech -nry* 2 چه‌ک‌دروس‌کردن، چه‌ک‌سازی ۞ 1 جنگ‌افزار 2 اسلحه‌سازی
wear /weə(r), US wer/ *noun*
1 له‌به‌رکردن، پۆشین، خۆت‌کردن، کردنه‌به‌ر 2 پۆشاک، جل‌وبه‌رگ، کنج 3 خورانه‌وه، له‌کارچوون، کاره‌سوو، ساورانه‌وه، سووان، کۆنه‌بوون 4 به‌رگه‌(گرتن) ۞ 1 پوشش 2 پوشاک، جامه 3 فرسودگی 4 دوام
wearable /ˈweərəbl, US ˈwer-/ *adjective*

پۆشەنی، لەبەردەکریٚ، بۆ ئەوە دەبیٚ لەبەر کریٚ ◌ پوشیدنی

wear and tear *noun*
خورانەوە، لەکارچوون، کارەسوو، ساورانەوە، سوان، کۆنەبوون: *The insurance policy does not cover damage caused by normal wear and tear* ◊ *The living-room carpet has to stand up to the combined wear and tear of two dogs and three children* ◌ استهلاک، فرسودگی

wearer /'weərə(r), US 'wer-/ *noun*
لەبەرکەر، پۆشەر، لێدەر، لەبیٚکەر: *contact lens wearers* ◌ پوشنده

wearied *adjective*
ماندوو، شەکەت، تەنگپیٚهەڵچنراو، زۆربۆهاتوو، بەگیانهاتوو ◌ خسته، به ستوه‌آمده

weariful *adjective*
شەکەتکەر، وەڕەسکەر ◌ ملال‌آور

weariless *adjective*
ماندوویینەناس ◌ خستگی‌ناپذیر

wearily /'wɪərɪli, US 'wɪrili/ *adverb*
لە رووی ماندوویییەوە، ماندووانە، بیٚتاقەتانە ◌ از روی خستگی

weariness /'wɪərinəs, US 'wɪrinəs/ *noun*
ماندوویی، بێزراوی، عاجزی، بێزاری، تێربوون ◌ خستگی، سیری

wearing /'weərɪŋ, US 'wer-/ *adjective*
ماندووکەر، شەکەتکەر، ناخۆش، وەڕەسکەر، عاجزکەر، گەوجکەر: *Constant noise can be very wearing on the nerves* ◌ خسته‌کننده

wearing apparel *noun*
جل، جلوبەرگ، پۆشاک، کنج ◌ پوشاک، جامه

wearingly /'weərɪŋli, US 'wer-/ *adverb*
وەڕسکەرانە، عاجزکەرانە، ماندووکەرانە ◌ بە طور خسته‌کننده

wearisome /'wɪərisəm, US 'wɪr-/ *adjective*
ناخۆش، ماندووکەر، وەڕەسکەر، عاجزکەر، گەوجکەر، نارەحەتکەر: *a repetitive and wearisome task* (**wearisomely** /'wɪərisəmli, US 'wɪr-/ *adv*; **wearisomeness** *n*) ◌ خسته‌کننده، ملال‌آور

weary /'wɪəri, US 'wɪri/ *adjective* (wearier, weariest)
1 ماندوو، شەکەت، هیلاک، لەبیٚکەوتوو: *She suddenly felt old and weary* 2 ناخۆش، بێزارکەر، ماندووکەر، وەڕەسکەر، عاجزکەر، گەوجکەر، نارەحەتکەر: *a weary journey* ◌ 1 خسته 2 خسته‌کننده، ملاآور

weasel /'wi:zl/ *noun*
1 مشکەخۆرە، دەلەک؟، رزق [*Mustela nivalis* و جۆرەکانی تر] 2 وشەیێکی ئیرلەندی بۆ stoat 3 (خوازە) مرۆی لەبنەوەبڕ، ناوری بن‌کا ◌ 1 راسو 2 واژه‌ای ایرلندی برای stoat 3 (مجازی) آدم موذی

weasel word *noun*
قسەی بەتویکڵ یان پێچدراو، قسەی بیٚپێچ‌وپەنا ◌ حرف دوپهلو

weather /'weðə(r)/ *noun*
1 هەوا، کەش، ئاو و هەوا، باری هەوا، دۆخی هەوا، باری کەش: *a weather map/chart* 2 (وەک ئاوەڵناو) رووڵەبا، بەرەوبا، رووەوبا = windward (ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ 1 هوا، حالت جو 2 (صفت‌گونه) رو به باد

weather /'weðə(r)/ *noun*
بالۆنی هەوا (= برێ کەڵوپەلی پێیە دەیبا بۆ کەش) ◌ بالون هوا

weather-beaten *adjective*
(پێست و هتد) خۆربردوو، تاوبردوو، بابردوو، سووتاو، بەرخۆرکەوتوو: *the weather-beaten face of an old sailor* ◌ آفتاب‌سوخته

weatherboard /'weðəbɔ:d, US 'weðərbɔ:rd/ *noun*
تەختەبەند (**weatherboarded** *adj*: تەختەبەندکراو، تەختەبەند، تەختەڕێژ؛ **weatherboarding** *n*: تەختەبەندی، تەختەپیانان) ◌ تخته‌کوب

weather-bound /'weðə(r) baʊnd/ *adjective*
گیرکردوو (لەبەر باری هەوای خراپ) ◌ در هوای بد گیرکرده

weather centre *noun*, US weather bureau
ناوەندی هەوا: شوێنی خڕکردنەوەی زانیاری دەربارەی هەوا و لەوێ ڕاپۆرتەکان ئامادە دەکرێن ◌ وتر ستر

weather-chart *noun*
نەخشەی باری هەوا، نەخشە یان هێڵکاری کەش‌ناسی یان باری هەوا ◌ نقشه‌ی هواشناسی

weathercock /'weðəkɒk, US 'weðərkɑ:k/ *noun*
1 لابادۆز، فرفرۆکە، کەڵەشێرەی با، پەرەبا، بابەر 2 کەسێکی تاوتاو یا ڕاڕا 3 شتی زووگۆڕاو یان بگۆڕ ◌ 1 بادنما 2 آدم متلون‌المزاج 3 چیز متغیر

weathered *adjective*
1 خۆربردوو، تاوبردوو، بابردوو، سووتاو 2 (خانووبەرە) کاڵەوەبوو، تاوبردوو، تاوەسوو، رەنگ‌ورووپێوەنەماو، شپرزە ◌ 1 آفتاب‌سوخته 2 رنگ‌وروورفته

weather forecast *noun*
پێشبینی (باری) هەوا ◌ پیش‌بینی وضع هوا

weather forecaster *noun*
کەش‌ناس، هەواناس، شارەزای هەوا ۞ هواشناس
weathergirl /'weðəgɜ:l, US -ðərgɜ:rl/ *noun*
کەش‌ناس، هەواناس، شارەزای هەوا (ژن) ۞ هواشناس
weatherglass *noun*, also barometer
پەستان‌پێو، بارۆمیتر ۞ بارومتر
weathering /'weðərɪŋ/ *noun*
خورانەوە، کەشان، کەشەسوویی، تێکچوون، هەواسوویی ۞ هوازدگی
weatherly *adjective*
(دەریاوانی) رۆیشتنی پشتەوبا ۞ حرکت در مسیر باد
weatherman /'weðəmæn, US -ðərm-/ *noun, pl.* weathermen
هەواناس، کەش‌ناس ۞ هواشناس
weather-map = weather-chart
weatherproof /'weðəpru:f, US -ðərp-/ *adjective*
باگیرەوە، بارانگیرەوە، دژی با و باران ۞ ضد باد و باران
weather ship *noun*
کەشتی کەش‌ناسی یان هەواناسی، کەشتی هەوا ۞ کشتی هواشناسی
weather station *noun*
وێستگەی کەش‌ناسی، وێستگەی هەوا ۞ ایستگاه هواشناسی
weatherstrip *noun*
باریکە یان تەختە جیر یان کانزایی بۆ گرتنی درزی درگا و پەنجێرە (تا با و باران نەیێتە ژوورەوە) ۞ وتراستریپ
weatherstripping *noun*
گرتنی درزی درگا و پەنجێرە (بە باریکە یان تەختە جیر یان کانزایی تا با و باران نەیێتە ژوورەوە) ۞ وتراستریپینگ
weathervane /'weðəveɪn, US -ðərv-/ *noun*, also weather vane
فرفرۆکە، لابادۆز، کەڵەشێرەی با ۞ بادنما
weather-wise *adjective*
1 کەش‌ناس، هەواناس، شارەزای پێش‌بینی گۆڕان و باروودۆخی ناو و هەوا 2 شارەزا لە بواری پێش‌بینی باروودۆخ، کاردانەوە، بیرورا و هتد ۞ 1 هواشناس 2 وارد به جریانات روز
weather-worm = weather-beaten
weave /wi:v/ *noun*
چنین: *a close/fine/rough weave* ۞ بافت
weaver /'wi:və(r)/ *noun*
1 جۆلا، خانووت 2 = هەروەها waver bird ۞ بافنده
weaver ant *noun*
مێرووڵەی جۆلا، مێرووڵەجۆلا: شارەکەیان لەسەر گەڵا پێکەوەنووساوەکان بە هەوریشمێ (کە لە لایەن کرمۆکەکانیانەوە دەردەدرێ) ساز دەکەن [ب.ت. تۆخمی *Oecophylla*] ۞ نوعی مورچه
weaver bird *noun*
مەلی جۆلا، مەلەچنە، قولتە؟: مەلێکی خۆش‌خوانی سەیرەتاسا، هی گەرمێنانی ئەفریکا و ئاسیا، پێوەندی‌یان بە چۆلەکەوە هەیە و زۆر جوان هێلانەکەیان دەچنن [خێزان Ploceidae: گەلێ جۆرن] ۞ مرغ بافنده
weaving *noun*
جۆلایی، خانووت، چنین ۞ بافندگی
web /web/ *noun*
1 (جاڵجاڵۆوکە و هتد) تەون، جاڵ، تاڵ، داو، کەروو 2 (پەنجەی مراوی) پەردە، پاژنە، ناوپەنجە، مایچە، ماینچە 3 (کامپیوتێر) تۆڕ 4 پارچە 5 لوولەکاغز 6 ریزە، زنجیرە، بار، کۆڵ 7 (خوازە) تۆڕی پێچەڵاوپێچ یان ئاڵۆز 8 پەرە یان تەبەقی کانزایی، تیلماسکە، باریکە (webbed /webd/ *adj*: (پەنجەی مراوی و هتد) پەرداوی، پەردەیی، پەردەدار، بەپەردە، مایچەدار؛ weblike *adj*) ۞ 1 تار 2 (پنجەی مرغابی) پرده 3 (کامپیوتر) شبکه 4 پارچه 5 وب 6 رشته، مشت 7 (مجازی) شبکەی پیچیده 8 تکه
webbing /'webɪŋ/ *noun*
باریکە یان شریت (ی چنراو یان هۆنراو)، زنجیرە ۞ نوار (بافته)
web browser *noun*
(کامپیوتێر) وێب‌هەڵدەرەوە، وێب‌گەڕ، وێب‌برۆسێر ۞ وب بروسر
webcam /'webkæm/ *noun*, also Webcam
(دروشمی بازرگانی. کامپیوتێر) وێب‌کەم ۞ وب‌کم
webcast /'webkɑ:st, US 'webkæst/ *noun*
وێب‌کاست (= رووداوێ وەکوو پێرفۆرمانسێکی موسیقا کە دەتوانی لەسەر ئینتێرنێت هەم گوێی بدەیی و هەم بیشبینیی) ۞ وب‌کاست
webcasting *noun*
بەکارهێنانی ئینتێرنێت بۆ ناردنی زانیاری ب.ت. هەواڵەکان و... بۆ خەڵکانێکی زۆر لە وەختێک‌دا) ۞ وب‌کاستینگ
web designer *noun*
سایت‌دارێژ، دیزاینێر یان دارێژەری وێب‌سایت ۞ طراح وب‌سایت
weber /'veɪbə/ *noun, abbreviation* Wb
ڤیبێر، وێبێر: یەکەی دەزگا یان سیستمی جیهانی رەوتی مەگناتیکی (لە ناوی فیزیک‌زانی ئەڵمانی Wilhelm E. *Weber*، مەرگ 1891) ۞ وبر
web foot *noun*, also webfoot, *pl.* webfeet
گیانەوەری لاق‌پەردەیی یان پێ‌پەردەیی، گیانەوەری پێ‌مایچە (web-footed /ˌweb

'fʊtɪd/ adj: (مراوی و هتد) پێپەردە، پاپەردە، پەردەیی، لاقپەرداوی، پێپەرداوی، پێپەرەیی) ◌ حیوان پای پردەای

webhead /'webhed/ *noun*
(نافەرمی) خورەی ئینتێرنێت (ب.ت. بە شێوەی شارەزایانە) ◌ وبهد

webliography /ˌwebli'ɒgrəfi, US -'ɑːg-/ *noun, pl.* webliographies
وێبلیۆگرافی، سایتنامە: لیستی سەرجەم ئەو سایتانەی کە بۆ دەسخستنی زانیاری کاتی نووسینی شتێ بەکارت هێناوە ◌ وبلیوگرافی

weblog /'weblɒg, US -lɔːg, -lɑːg/ *noun*
وێبلاگ، خۆسایت (weblogger *n*) ◌ وبلاگ

webmaster /'webmɑːstə(r), US -mæstər/ *noun*
(کامپیوتێر) وێبماستێر، بەرپرسی وێبسایت، بەرپرسی چەند لاپەرەیێکی زانیاری سەر وێب ◌ وب ماستر

web offset *noun*
(چاپ و هتد) ئۆفسێت یان ئافسێتی وێب ◌ افست وب

webpage *noun,* also web page
وێبپەر: هەموو ئەو زانیاریانەی کە دەتوانی لەسەر بەشێکی وێبسایت ببینی: *We learned how to create and register a new -e* ◌ وبپیج

web press *noun*
چاپگەری تۆماری، دەزگایێکی چاپ کە بە شێوەیێکی خۆکار تۆپە کاغەزی دەرخوارد دەدرێ ◌ وب پرس

web ring *noun*
بازنەی وێب ◌ وبرینگ

website /'websaɪt/ *noun,* also web site
سایت، وێبسایت، بنکە: *I found this information on their -bsite For current prices please visit our -te* ◌ وبسایت، پایگاه

web spinner *noun*
مێرووی تەونەرەوە یان داوچن [دەستەی *Embioptera syn. Embiidina*] ◌ حشرەی تارتن

Websterian *adjective*
وێبستێری: لایەنگری شێوازی فەرهەنگنووسی نووسەر و فەرهەنگنووسی ئەمریکایی Noah Webster (1758-1843) ◌ وبستری

web traffic *noun*
ژمارەی ئەو خەڵکانەی کە سەردانی وێبسایتێکی تایبەتی دەکەن ◌ وب ترافیک

web-toed = web-footed

webwork *noun*
تۆڕ (هی پارچە بەستەرەکان) ◌ شبکە

webworm *noun*
کرمی تەون (لەسەری دەحەسێتەوە یان خۆراک دەخوا) ◌ نوعی کرم

webzine /'webziːn/ *noun*
کۆڤاری ئینتێرنێتی (نە بە شێوەی کاغەز) ◌ مجلەی اینترنتی

Wechsler Scales *noun, pl.*
کۆمەڵە تاقیکارییێکی هۆش (بنەرەت: لە ناوی کارئەندامناسی ئەمریکایی بە رەچەڵەک رۆمانیایی David *Wechsler* (1896-1981) ◌ وکسلر اسکالس

we'd /wiːd, US wid/ *abbreviation* we had, we would

wed /wed/ = past and past participle of wed

Wed *abbreviation* Wednesday

wedded /'wedɪd/ *adjective*
1 هاوسەری شەرعی یا قانوونی 2 شووکردوو، ژنهێناو، هاوسەرگرتوو: *to live together in wedded bliss* ◌ 1 همسر قانونی 2 متأهل

wedded to *adjective*
لەگەڵ، یەکگرتوو (لەگەڵ)، گیرۆدە، دڵبەستەی، دیلی، بەندە (بە)، پێبەند بە، باوەڕ بە ◌ توأم با، گرفتار، متعهد به

wedding /'wedɪŋ/ *noun*
شایی، زەماوەند، گۆڤەند: *a wedding ceremony/reception* ◌ عروسی

wedding band *noun*
ئالقەی زەماوەند یان ژنومێردایەتی ◌ حلقەی ازدواج

wedding breakfast *noun*
نانی زەماوەند، زەماوەندسووران ◌ سور عروسی

wedding cake *noun*
کەیکی شایی یان زەماوەند ◌ کیک عروسی

wedding chapel *noun*
(لە ئەمریکا) کلێسە یان نوێژگەی زەماوەند (کە ئاهەنگەکە لەوێ بەرێوەدەچێ) ◌ کلیسا یا نمازخانەی ازدواج

wedding dress *noun*
بەرگی شایی، جلوبەرگی شایی یان زەماوەند ◌ لباس عروسی

wedding gown = wedding dress

wedding march *noun*
مارشی زەماوەند یا گوێستنەوە ◌ مارش عروسی

wedding ring *noun*
ئالقەی زەماوەند، ئالقەی گوێستنەوە، ئەنگوستیلەی ژنومێردایەتی ◌ حلقەی ازدواج

wedding vows *noun, pl.*
گفتوبەڵێنی زەماوەند (بە درێژایی ڕێورەسمی زەماوەند) ◌ ودینگ ووس

wedge /wedʒ/ *noun*
1 پواز، هۆرە، ئەسپین، ئاسمانە، دارقەڵەش 2 شتێکی پوازئاسا یان پوازی 3 کوت، لەت، قاش،

برشت (پوازئاسا یان پوازی یان سیگۆش) ۞ 1 گوِه 2 چیز گوهمانند 3 قطعه

wedge issue *noun*
برسی بوازی یان هـۆرەیی: پرس یان مەسەلەیێکی رامیاری و گرنگ کە لە لایەن پارتیێکی سیاسیەوە دەردەکرێ ۞ وج ایشو

wedge-shaped /'wedʒ ʃeɪpt/ *adjective*
پوازئاسا، پوازی، هۆرەیی، Vشێوە ۞ گوەمانند

wedgie /'wedʒi/ *noun*
(نافەرمی) پێلاو یا کەوشی نالچەپوازی ۞ وجی

wedgy *adjective*
پوازی، شێوەهۆرە، پوازئاسا، شێوەپواز، هۆرەیی ۞ گوەمانند

wedlock /'wedlɒk, US -lɑːk/ *noun*
ژنومێردایەتی، هاوسەرگری، هاوسەرگیری: *children born in/out of wedlock* (= whose parents are/are not married) ۞ ازدواج

Wednesday /'wenzdeɪ, US -di/ *noun, adverb*
n چوارشەممە *adv* چوارشەممان، هەر چوارشەممە جارێ (بنەڕەت: لە *Wōdnesdæg* ئینگلیسی کۆنەوە (*Wōden* "ئۆدین Odin")، لە ناوی خودای ئەڵمانییەوە *Odin*، وەرگێڕاوی *Mercurii dies* late Latin "رۆژی مێرکوری") ۞ *n* چهارشنبه *adv* هر چهارشنبه یکبار

Weds *abbreviation* Wednesday

wee[1] /wiː/ *adjective*
1 چکۆلانە، وردیلانە، ورد، چکۆلە: *a wee girl*
2 برێکی زۆر کەم، نەختێ، تۆزالێ: *Just a wee drop of milk for me* ۞ 1 کوچولو 2 یکذره

wee[2] /wiː/ *noun*
میز، میزکردن: *to do/have a wee* ۞ جیش، شاش، شاشیدن

weed /wiːd/ *noun*
1 بژار، ئالاخ، کالان، خەپار، هەریز، هەژالە:
The yard was overgrown with weeds 2 (the weed) جگەرە، سیگار، توباکو، توتن: *I wish I could give up the weed (= stop smoking)* 3 جگەرەی مەریوانە 4 مرۆی ریخن، مردەلە: *Don't be such a weed!* ۞ 1 علف هرز 2 سیگار، تنباکو 3 سیگاری ماریجوآنا 4 آدم نحیف

weeded *adjective*
پڕبژار، بژاراوی ۞ پر از علف هرز

weeder *noun*
بژارچن ۞ ویدر

weedgrown *adjective*
پڕبژار، بژاراوی، بژارداگرتوو، بژارداتەنیو ۞ پر از علف هرز

weeding *noun*
بژار، کاخ، خەپار، کاژەنگ، ئادە، کشکە، کالان، ئالاخ، کونگ ۞ وجین

weedcide *noun*
(دەرمان) بژارکوژ، گیاکوژ، بژارفەوتێن ۞ علفکش

weed-killer /'wiːdkɪlə(r)/ *noun*
(دەرمان) بژارکوژ، گیاکوژ، بژارفەوتێن، دەرمانی بژار ۞ علفکش

weedless *adjective*
بێبژار، خاوێن، بێئالاخ ۞ بدون علفهرز

weeds /'wiːdz/ *noun, pl.* also widow's weeds
بەرگی رەش، جلی ماتەم، بەرگی سەرەخۆشی ۞ لباس عزا

weedy /'wiːdi/ *adjective* (weedier, weediest)
1 پڕبژار، بژاراوی 2 لەقلۆقی ۞ 1 پر از علف هرز 2 دراز و باریک

week /wiːk/ *noun*
حەوتوو، حەوتە، حەفتە: *last/this/next week* (weeks) بە چەندین حەوتوو، ماوەیەکی زۆر ۞ هفته، (در جمع) هفتهها

weekday /'wiːkdeɪ/ *noun*
رۆژی حەوتوو، رۆژی کار(کردن)، رۆژی ناپشوو ۞ روز هفته

weekend /ˌwiːk'end, US 'wiːkend/ *noun*
رۆژانی پشووی کۆتایی حەوتوو، شەممە و یەکشەممە، ئاخری حەفتە: *We go skiing most weekends in winter* ۞ تعطیلات آخر هفته، آخر هفته

weekender /ˌwiːk'endə(r)/ *noun*
ریبواری ئاخر یا کۆتایی حەفتە ۞ مسافر آخر هفته

weeklong *adjective*
بە حەوتوویی، بە ماوەی حەفتەیی، حەوتەخایەن، حەوتەکێش: *a week-long visit to Rome* ◊ *week-long courses* ۞ یک هفتهای

weekly /'wiːkli/ *adjective, adverb, noun* (*pl.* weeklies)
حەوتەی جارێ، هەر حەوتوو، حەوتە بە حەوتە، حەوتانە: *weekly meetings* ◊ *a weekly magazine* (*n pl.* weeklies) حەفتەنامە، حەوتەنامە، حەوتوونامە ۞ هفتهای یک بار (در جمع) *n* هفتهنامه

weeknight /'wiːknaɪt/ *noun*
هەر شەوی حەوتوو، شەوی حەوتوو (بێجگەلە شەممە و یەکشەممە): *I have to stay in on weeknights* ۞ شب هفته

weenie = wiener

weeny /'wiːni/ *adjective* (weenier, weeniest)
1 (نافەرمی) چکۆلانە، وردیلانە، ورد، چکۆلە 2 برێکی زۆر کەم، نەختێ، تۆزالێ: *Weren't you just a -eny bit scared* ۞ 1 کوچولو 2 یکذره

weep /wi:p/ *noun*
گریان، گرین، قوورانەوە، ماوەی گریان ◌ گریە، ویپ

weeper *noun*
1 چاوبەگریان، tear-jerker 2 چەمەری گێر، سەردولکەبێژ، مردووڵاوێن 3 (weepers) جلی ڕەش یان عەزیەتی، بەرگی ماتەم ◌ 1 گریەکنندە 2 نوحەخوان 3 (در جمع) لباس عزا

weepie *noun, pl.* weepies, also weepy
(نافەرمی) فیلم، ڕۆمان یان گۆرانی بەسۆز و گریاناوی، tear-jerker ◌ فیلم، رمان یا آواز سوزناک

weeping /'wi:pɪŋ/ *adjective, noun*
1 *adj* چاوبەگریان، فرمێسکهەڵوەرێن، tearful 2 (برین) پرچڵک، پرزووخ، پرزینچکاو، زینچکاودەرداو، جەڕاحەتاوی 3 (دار) شۆڕ 4 (کۆن) rainy - *a weeping willow/fig/birch* ◊ *n a weeping beech* ◌ 1 *adj* گریان، گرین 2 (زخم) پرچرک و خون 4 معلق *n* گریه

weeping fig *noun*
شۆڕەهەنجیر، لقەکانی شۆڕ دەبنەوە [*Ficus benjamina*] ◌ نوعی انجیر

weeping willow *noun*
شۆڕەبی، پێتک، پیتک [*Salix* × *chrysocoma* و جۆر و متوربە(کراوە) پێوەندیدارەکان] ◌ بید مجنون

weepy /'wi:pi/ *adjective* (weepier, weepiest), *noun*
1 *adj* دڵپڕ، کوڵیل، دڵتەنگ: *She was feeling tired and weepy* ◊ *Weddings always made her feel weepy* 2 بەسۆز، گریاناوی، هەستبزوێن *n* (فیلم، چیرۆک و هتد) گریاناوی، بەسۆز، گریانی ◌ 1 *adj* بغض گرفته 2 سوزناک *n* فیلم، داستان و... سوزناک

weever *noun*
ویڤێر (جۆرێ ماسی دەریایی چکۆلە، زۆرتر خۆی دەکا بەژێر لما [خێزان Trachinidae: چەندین جۆرن]) ◌ ویور

weevil /'wi:vl/ *noun*
ئەسپێ، سووس، سۆنگ، کێچوولە (قالۆنچەی چکۆلانە کە فێرە بە دەغڵودان [Curculionidae و خێزانەکانی تر، زۆر جۆرن]) ◌ شپشک

wee-wee = wee *noun*

weft /weft/ *noun*
پۆ، تێوەدان، پێوەر، هێلم، خاوانە، فریت (لە بەرامبەر تاندا) ◌ پود

Wehrmacht /'veːrmaːxt, US 'veːrmaxt/ *noun*
(ئەڵمانی) ویرماخت، ڤێرماخت (هێزە چەکدارەکانی ئەڵمانی لە ساڵی 1921 تا 1945؛ بنەڕەت: لە ئەڵمانییەوە بە واتای "هێزی بەرگرییانە defensive force") ◌ ورماخت

weigela /wʌɪ'dʒi:lə/ *noun*
جۆرێ دەوەنی گوڵدەرکەری جوانی ئاسیایی، بە گوڵی پەمەیی، سوور و زەرد [*Weigela florida* و جۆرە پێوەندیدارەکان] (بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە ناوی پزشکی ئەڵمانی Christian E. *Weigel*) ◌ نوعی درختچه

weighbridge /'weɪbrɪdʒ/ *noun*
باسکوڵ، قەپان، پردەکێش ◌ باسکول

weigh-in *noun*
(شەرەمشت و هتد) قورسایی کێشان، ئەندازەگرتن ◌ وزنکشی

weighing *noun*
کێشان، ئەندازەگرتن ◌ توزین

weigh-machine *noun*
باسکوڵ، قەپان، دەزگای کێشان، تەرازووی دەزگایی ◌ باسکول

weight /weɪt/ *noun*
1 کێش، سەنگ، قورسایی، قورسی، گرانی 2 گۆی ئاسنی، قورسە، سەنگ، تۆپی کانزایی 3 بار، قورسایی 4 سیستمی کێش یان کێشانەکان 5 (خوازە) گرنگایەتی، باوەری، نرخ 6 کاریگەری 7 بار یان قورسایی بەرپرسایەتی، ئەرک(ی سەرشان) ◌ 1 وزن، سنگینی 2 وزنه 3 بار 4 سیستم اوزان 5 (مجازی) اهمیت، ارزش 6 اثر 7 بار مسؤلیت

weightiness /weɪtinəs/ *noun*
1 قورسی، گرانی، سەنگی 2 گرنگایەتی، گرنگی ◌ 1 سنگینی 2 اهمیت

weighting /'weɪtɪŋ/ *noun*
1 بەها، نرخ 2 (ب.ت. لە بریتانیا) یارمەتی خەرجوبار بۆ گرانی: *London weighting* ◌ 1 ارزش 2 کمکهزینەی گرانی

weightless /'weɪtləs/ *adjective*
سووک، نەقورس، بێسەنگ: *Astronauts work in weightless conditions* (weightlessly /'weɪtləsli/ *adv*) ◌ بیوزن

weightlessness /'weɪtləsnəs/ *noun*
سووکی، نەقورسی، بێسەنگی ◌ بیوزنی

weight lifter *noun*
قورسەهەڵگر، ئاسنهەڵگر، سەنگهەڵگر ◌ وزنەبردار

weight lifting /'weɪtlɪftɪŋ/ *noun*
قورسەهەڵگری، ئاسنهەڵگری، سەنگهەڵگری ◌ وزنەبرداری

weight training *noun*
ڕاهێنانی لەشی کە هەڵگرتنی قورسایی دەگرێتەوە ◌ ویت ترَینینگ

weight-watcher *noun*
کێشپارێز، قورساییپارێز ◌ ویت واچر

weight-watching *noun*

کێش‌پارێزی، قورسایی‌پارێزی ⬡ ویت واچری

weighty /'weɪti/ *adjective* (weightier, weightiest)

1 قورس، گران، پڕکێش، سەنگین: *a weighty volume/tome* 2 (خوازە) گرنگ، پێشەم، کاریگەر، بەبانەوزر: *weighty matters* ⬡ 1 سنگین 2 (مجازی) مهم، مؤثر

Weil's disease /vʌɪlz/ *noun*

نەخۆشی ڤایلز یان وەیل (= جۆرێکی ئاستەمی leptospirosis کە لە لایەن مشک و ئاوی contaminated water تێوەدراوەوە) ڕادەگوێزرێ؛ بنەڕەت: لە ناوی پزشکی ئەڵمانی (H. Adolf *Weil* ⬡ بیماری ویل

Weimaranger /'vʌɪmə,rɑːnə, US 'wʌɪ-/ *noun*

(ئەڵمانی) جۆرێ سەگی تووک‌کورت (بنەڕەت: لە *Weimar* ئەڵمانی، جێگایێ کە ئەو توخم و نژادە پەرەی لێ سەند) ⬡ نوعی سگ

weir /wɪə(r), US wɪr/ *noun*

(ڕووبار) بەند، بەست، دیوار، بنەوان، چەپەربەند (بە مەبەستی کۆنترۆڵی تێڕژانی ئاو و گۆڕینی لا یان لایەنی ڕۆیینی)، ئەو دارانەی کەوا لە چۆمدا دەچەقێنرێن تا ماسییەکان تیایا کۆ ببنەوە ⬡ بند

weird /wɪəd, US wɪrd/ *adjective* (weirder, weirdest), *noun*

adj سەیر، سەمەرە، نائاسایی، عاجباتی: *a weird dream n* (کۆن، سکاتلەند) چارەنووس، قسمەت ⬡ *adj* غیرعادی، عجیب *n* سرنوشت

weirdly /wɪədli, US wɪrdli/ *adverb*

بە شێوەیەکی نائاسایی، سەیر: *The town was weirdly familiar* ⬡ به طور غیرعادی

weirdness /wɪədnəs, US wɪrdnəs/ *noun*

سەیربوون، سەمەرەیی، نائاسایی‌بوون، ناوازەیی ⬡ شگفتی، غرابت

weirdo /'wɪədəʊ, US 'wɪrdoʊ/ *noun, pl.* weirdos

(نافەرمی، ناپەسند) کەسێکی سەیروسەمەرە ⬡ آدم عجیب‌وغریب

Weird Sister *noun*

خوازنانی چارەنووسی سیانە (میسۆلۆژی) ⬡ الهگان سرنوشت سه‌گانه

Weisswurst /'vʌɪsvəːst/ *noun*, also weisswurst

ڤایسڤوست: سۆسیسی مەیلەوسپی ئەڵمانی کە زۆرتر لە گۆشتی گوێلک دروست دەبێ ⬡ وایسوست

weka /'wɛkə/ *noun*

(مائۆری) وەیکا، وێکا: جۆرێ باڵندەی ئاوی نەفڕی زلەی نیوزیلەندەی [*Gallirallus australis*] ⬡ وکا

welcome[1] /'welkəm/ *interjection, noun, adjective*

interj بەخێرێن! خۆش‌هاتن!: *Welcome home!* ◊ *to Oxford!* *n -e* بەخێرهاتن(کردن)، بەپیرەوەچوون، پێرگینی، پێشوازی *adj* بەجێ، پەسند، باش، خۆش ⬡ *interj* خوش آمدید! *n* استقبال *adj* بەمورد، مطلوب

welcome[2] /'welkəm/ *adjective*, you're welcome

تکایە، شایانی نییە: *'Thanks for your help' 'You're welcome.'* ⬡ قابلی ندارد

welcome wagon *noun*

عەرەبانی پێشوازی، واگۆنی پێشوازی ⬡ واگون استقبال

welcoming /'welkəmɪŋ/ *adjective*

1 ڕووخۆش، بەجورمەت، گەرم، گەرموگوڕ، دۆستانە، گەرموگوڕانە: *The locals were extremely welcoming* 2 (شوێن) دڵپێکراوە، خۆش، دڵفەرێح، دڵگیر ⬡ 1 خوش‌برخورد، صمیمانه 2 خوشایند

weld[1] /weld/ *noun*

جۆش، نووساندن، لکاندن، لکان ⬡ جوش

weld[2] /weld/ *noun*

(ڕووەکناسی) ئەسپەرە، گێنو، گێنوێ، زەرتک ڕووەکێ سەربە mignonette، ڕەنگی زەرد بەرهەم دێنێ [*Reseda luteola*] ⬡ ولد

weldable /'weldəbl/ *adjective*

لەجۆش‌هاتوو، لەلکان‌هاتوو، جۆش‌خۆر، جۆش دەکرێ، (پێکەوە یان پێوەی) دەلکێ (weldablility *n*) ⬡ قابل جوش، جوش‌خوردنی

welder /'weldə(r)/ *noun*

لکێن‌گەر، جۆش‌گەر، جۆش‌کار ⬡ جوش‌کار

welding *noun*

لکێن‌گەری، جۆش‌گەری، جۆش، جۆش‌کاری ⬡ جوش‌کاری

weldment *noun*

جۆش، نووساندن، لکاندن، لکان ⬡ جوش

welfare /'welfeə(r), US -fer/ *noun, adjective*

n 1 بەختەوەری، بەختیاری، حەساوەیی، ئاسوودەیی، ژین‌فرەهی، تەباورەبایی، خۆش‌گوزەرانی، ئاسایش(ت)، سلامەتی: *We are concerned about the child's welfare* 2 (لە ئەمریکا) پارەیێ کە لە لایەن حکومەتەوە دەدرێ بە کەسانی بێکار یان هەژار: *welfare* 1 *adj welfare provision* ◊ *services/work* 1 *n* ⬡ social security = 2 ئاسوودەیی‌یانە 1 *adj* سعادت، رفاه، بەزیستی 2 هزینەی بەزیستی رفاهی

welfare state *noun*

سیستمی ئاسوودەیی گشتی، وڵات یان دەوڵەتێ

بە سیستمی ئاسوودەیی گشتییەوە ◊ نظام بەزیستی همگانی، کشور بەزیستی همگانی

welfare work *noun*

خزمەتگوزاری ئاسوودەیی، ڕاژەوانی خۆشگوزەرانی (ژین‌فرەهی) ◊ خدمات بەزیستی

welfarism *noun*

بنەماکان یان سیاسەتەکانی دەوڵەتی بە سیستمی ئاسوودەیی گشتییەوە ◊ ولفاریسم

welfarist *noun, adjective*

n ویلفاریست *adj* ویلفاریستی ◊ *n* ولفاریست *adj* ولفاریستی

welkin /ˈwelkɪn/ *noun*

(ویژەیی) ئاسمان، فەلەک، گەردوون، چەرخی فەلەک ◊ سپهر، فلک

we'll /wiːl, US wil/ *abbreviation* we shall, we will

well¹ /wel/ *noun*

1 بیر، چاڵ، کۆچەڵە (ئاو، گاز یان نەوت) 2 قوولک، قوڵکە، چاڵ، ڕۆچوویی، نفرۆ، داتەپیوی 3 (فیزیک) ناوچەی پۆتانسیەلی هەرەکەم یان کەمترین پوتانسیەل 4 (زوو) کانی، چاوە، سەرچاوە، کانگا: *a deep well of sympathy* 5 (لە بریتانیا) شوێن یان جێگای پارێزەر (فریز و زاراوەکان: a well of: سەرچاوەی، ژێدەری؛ بنەڕەت: *wella* ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ◊ 1 چاه 2 گودال، فرورفتگی 3 ول 4 چشمه 5 جایگاه وکیل مدافع

well² /wel/ *adjective, adverb* (better /ˈbetə(r); US /best/ best), *interjection*

باش، چاک، قەنج، خاس، لەشڕساخ، سلامەت، باشتر، چاتر، بەجێ، باش، گونجاو، چاک، باش، بە چاکی، بە تەواوی، بە گشتی، ڕەنگە، دەشێ، لەوانەیە *interj* زۆر چاکە، ماشەڵلا، ج باش (فریز و زاراوەکان: as well (as sb/sth): هەروەها، سەرەڕای، ـ یش، too, in addition: *They* ◊ *Are they coming as well?* :also well ◊ *sell books as well as newspapers* (ئافەرمی) بە تەواوەتی: and truly: *By that time we were well and truly lost* :completely) ◊ خوب، سالم، بهتر، مناسب، به خوبی، به کلی، احتمالاً *interj* بهبه

well-adjusted *adjective*

سازاو، گونجاو، تەواو، هەڵکردوو، دەربردە ◊ متعادل، سازگار

well-advised *adjective*

ژیرانە، ئاقلانە، ماقوولانە، تێگەیشتووانە ◊ عاقلانه

well-appointed *adjective*

(هوتێل، دیو و هتد) سازی ساز، بە کەلوپەلی تەواوەوە، تەواو، ساز: *a well-appointed house* ◊ دارای تجهیزات کامل

well-balanced *adjective*

1 ژیر، ئاقڵ، ماقووڵ: *His response was balanced* - 2 تەواو، سلامەت، سازاو، گونجاو، هەڵکردوو: *a well-balanced diet* ◊ 1 عاقل 2 متعادل

well-behaved *adjective*

بەڕەوشت، مەند: *The audience was surprisingly well-behaved* ◊ مؤدب

well-being *noun*

ئاسوودەیی، حەساوەیی، خۆشی، سلامەتی، بەختەوەری، ئاسایش، تەبا(ورەبا)یی، خۆشگوزەرانی، باشی، چاکی: *emotional/physical/psychological well-being* ◊ رفاه، بەزیستی، خیر، سعادت

well-born *adjective*

بەخانەدان، ئەسڵونەسەبەدار، ڕەسەنزادە، نەجیب‌زادە، خانەزا، عەسڵزا ◊ با اصل و نجیب

well-bred *adjective*

بەڕەوشت، ماقووڵ: *a well-bred young lady* ◊ مؤدب، بانزاکت

well-brought-up *adjective*

بەڕەوشت، ماقووڵ ◊ مؤدب

well-built *adjective*

1 (مرۆڤ) بەخۆوە، بەقەڵافەت، دارێژراو 2 (خانووبەرە) قایم، نەڕووخ، چاکدروس‌کراو، چاکدارێژراو ◊ 1 خوش‌بنیه 2 (ساختمان) محکم

well-chosen *adjective*

دەستەبژێر، هەڵبژاردە، باش‌هەڵبژێردراو ◊ نیک‌گزیده

well-conditioned *adjective*

بەڕەوشت، ڕووخۆش ◊ مؤدب، خوش‌برخورد

well-connected *adjective*

خاوەن خزمی کەڵەکەڵە، بە خزم و دۆستانی کەڵەکەڵە ◊ دارای بستگان یا دوستان مهم

well-cut *adjective*

(جلوبەرگ) جوان‌دووراو، جوان‌بڕاو، جوان: *a well-cut suit* ◊ شیک

well-defined *adjective*

ڕوون، دیار، ئاشکرا، ڕۆهن، لەڕوو، لەبەرچاو ◊ واضح، روشن، صریح

well-developed *adjective*

باش‌پەرەسەندوو، چاک‌گەشەکردوو، چاک‌پەرەسەندوو ◊ ولدولپت

well-disposed *adjective*

پێخۆشبوو، ڕازی، قایل، هۆگر، تامەزرۆ، دڵسۆز ◊ موافق، مایل، مهربان

well done! *interjection*

ئافەرین! باریکەڵا! بژی! ماشەڵڵا! ◊ آفرین!

well-done *adjective*

1 (چێشت ب.ت. گۆشت) تەواوکوڵاو، پێشاو، هەڵوپەڵبوو 2 باش‌کراو، سەرکەوتووانەکراو ◊ 1 کاملاً پخته 2 خوب انجام داده شده

well-dressed *adjective*
تـەرپۆش، جـوانپـۆش، پۆشـتەوپەرداخ ۞ خوش‌لباس

well-earned *adjective*
بەرحەق، شـیاو، لێوەشاو، هێژا، بەرێ‌وجێ: *a well-earned rest* ۞ سزاوار

well-endowed *adjective*
1 (ژن) بە مەمکی زلەوە، مەمکـزل، مەمکـجوان، (نافەرمی، پیاو) کێرزل 2 (ڕێکخراوەیێ) خاوەنی پارەیێکی زۆر ۞ ول‌ایندود

well-established *adjective*
چەسـپیو، دامـەزراو، سـەقام‌گرتـوو، پـێ‌لـەجێ، داکـوتراو، رەگ‌داکوتـاو، بـنج‌بەسـتوو، توکمـە، بەپێشینە، دێرین، لەمێژینـە، کۆن: *He is now well established in his career* ۞ ریـشـەدار، تثبیت‌شده، قدیمی

well-favoured *adjective*, also well-favored
جـوان، رنـد، چەلـەنگ، good-looking (well-favouredness *n*) ۞ زیبا

well-fed *adjective*
بـاش‌خـۆراک، خـۆش‌خـۆر، خـواردنێکی باشـی هەیە، چـاک‌خـواردوو، قەڵـەو، good-looking: *The animals all looked well fed and cared for* ◊ *well-fed family pets* ۞ دارای تغذیەی خوب، فربه

well-fixed *adjective*
پارەدار، دەوڵەمەند، ماڵدار ۞ ثروتمند

well formed *adjective*
بەپێی ڕێزمان، دروست، ڕێزمان‌پەسند ۞ مطابق دستور زبان

well-founded *adjective*
بەبەڵـگە، لەسـەربنچینەی ڕاسـتی‌یـەکان، ڕاسـت، بەجێ ۞ موجه، مستند

well-groomed *adjective*
پـاک‌وخـاوێن، ڕێـک‌وپێـک، تـەمیز، جـوان، شـۆخ‌وشـەنگ، شـێـک: *well-groomed men* ◊ *well-groomed lawn* ۞ تمیز، شیک

well-grounded *adjective*
1 شـارەزا، لێـزان، لێهاتوو: *well-grounded in mathematics* 2 بەبەڵـگە، لەسـەربنچینەی ڕاسـتی‌یـەکان، ڕاسـت، well-founded ۞ 1 ماهر، خبره 2 مستند، موجه

well-head *noun*
سـەرچاوە، چاڤـکانی، سـەرچاوان، بنـاوان ۞ سرچشمه

well-heeled *adjective*
(نافـەرمی) دەوڵـەمەند، مـاڵدار، پـووڵدار، دەس‌ڕۆیشتوو، wealthy ،rich ۞ ثروتمند

well-hung *adjective*
(نافەرمی) کێرزل ۞ (عامیانه) دارای کیر بزرگ

well-informed *adjective*
ئاگادار، هایدار، پڕزانیاری، زۆرزان ۞ بـااطلاع، مطلع

wellington /ˈwelɪŋtən/ *noun*, also wellington boot or wellies
چەکمـەی جـیر، سـاپۆکی جـیر یـان مـل‌درێـژ (بنـەرەت: لە نـاوی سـەرباز و سـەرۆک‌وەزیرانی بریتـانی یـەکـەمـین دوکـی *Wellington*) ۞ چکمەی لاستیکی

well-intentioned *adjective*
نیازپـاک، خێرخـواز، چاکەویـستوو، چاکـەخواز، چاکەویـستووانە، well-meaning ۞ خیرخـواه، خیرخواهانه

well-irrigated *adjective*
تێراو، پاراو ۞ سیراب

well-kept *adjective*
بـاش‌ڕاگـیراو، بـاش‌ئاگالێ‌بـوو، بـاش‌پێ‌ڕاگـیراو، چـاک‌ئاگـاداری‌کـراو، چـاک‌پـارێزراو، چـاک‌هەڵگیراو: *well-kept gardens* ۞ خـوب نگهداری‌شده

well-knit *adjective*
باش‌دارێژراو، دووباد، بنگەباش، لەسـەریەک ۞ دارای بنیەی محکم

well-known *adjective*
ناسـراو، نێوبـەدەرەوە، بـەنێوبانگ، گـۆرین ۞ سرشناس، شناخته‌شده

well-looking *adjective*
جوان، رند ۞ زیبا

well-made *adjective*
1 چـاک‌دروس‌کـراو، قـایم، بەرگـەگر 2 باش‌دارێژراو، بنگەباش، دووباد، لەسـەریەک ۞ 1 پردوام 2 دارای بنیەی محکم

well-mannered *adjective*
بەڕەوشت، بەئەدەب، ماقوول ۞ بانزاکت

well-marked *adjective*
دیار، دیاری‌کراو، بەکلایی‌کەرەوە ۞ مشخص

well-meaning *adjective*
نیازپـاک، خێرخـواز، نیازبـاش، چاکەویـستوو، چاکەخواز، چاکەویستووانە، نیازپاکانە، لە ڕووی نیازپاکی‌یەوە ۞ خیرخواه، خیرخواهانه

well-meant *adjective*
چاکەویـــستووانە، نیازپاکانـــە، لـــە ڕووی نیازپاکی‌یەوە ۞ خیرخواهانه

wellness /ˈwelnəs/ *noun*
تەندروستی، سـلامەتی، لەش‌سـاغی، باشـی، چـاکی، خاسی ۞ سلامتی، خوبی

well-nigh *adverb*
(وێژەیـی) نزیکـەی، تـا ئەنـدازەیێ، لـەوەدەچێ، *well-nigh impossible* :nearly ،almost ۞ تقریباً

well-off *adjective*
ئاسـوودە، حەسـاوە، بەختـەوەر، دەوڵـەمەند، لە

They are much better off :دۆخیکی باش‌دا ◊ مرفه،ثروتمند ◊ *a well-off family* ◊ *than us*

well-oiled *adjective*
1 کەلەلا، مەست، کەیل 2 کارامە، کارا، لێهاتوو ◊ 1 پاتیل 2 کارآمد

well-oiled machine *noun*
دەزگا یان ڕێکخراوەی لێهاتوو یان کارامە ◊ نظام یا سازمان کارآمد

well-paid *adjective*
مووچەبەش‌کردوو، بە حەق‌دەسی باشەوە، داهات‌باش، بە مووچەی باشەوە: *The job is very well paid* ◊ دارای حقوق خوب

well-preserved *adjective*
باش‌ماو، جوان ماوە، باش‌ڕاگیراو، باش‌پارێزراو، چاک‌ئاگاداری‌کراو، ساخ ماوەتەوە ◊ خوب‌مانده، خوب حفظ‌شده

well-proportioned *adjective*
تەواو، گونجاو ◊ متناسب

well-read *adjective*
زانا، ئاگادار، پڕزانیاری، کتێب‌خوێندوو، کتێب‌خوێن(دەرەوە): *well-read in history* ◊ مطلع، اهل مطالعه

well-rounded *adjective*
1 جوان‌هەڵکەوتوو، جوان‌چاک، هەیکەلی، بەقەلافەت 2 هەمەلایەنە، گشتگیر، بەربلاو 3 پڕئەزموون، خاراو، پوختە، لەکاردەهاتوو: *well-rounded individuals* ◊ 1 خوش‌هیکل 2 همه‌جانبه 3 مجرب

well-run *adjective*
باش‌بەڕێوەبراو، بە بەڕێوەبەرایەتی باشەوە: *a well-run hotel* ◊ خوب اداره‌شده

well-set *adjective*
بەخووە، بەقەلافەت، باش‌داڕێژراو، باش‌هەڵکەوتوو ◊ تنومند

well-spent *adjective*
باش‌خەرج‌کراو، دروست بەکارهێنراو ◊ صحیح خرج‌شده

well-spoken *adjective*
قسەخۆش، زمان‌ڕەوان، ڕاوێژخۆش، بەدەم‌وبل، بەدەم‌ودوو: *a well-spoken young woman* ◊ خوش‌صحبت

well-spring = well-head

well-thought-of *adjective*
جێی‌ڕێز، بەڕێز، نێوباش، پیاهەڵوتراو، پەسن‌کراو، خۆشەویست: *a well-thought-of attorney* ◊ محترم، ستوده، محبوب

well-thought-out *adjective*
بەوردی لێکەوەدراو، باش‌هەڵسەنگێنراو، باش‌پلان‌ڕێژکراو ◊ کاملاً حساب‌شده

well-thumbed *adjective*
(کتێب و هتد) دڕاو، کۆنە، شڕ، بەچەندین جار خوێنراو، بەرخوردە، زۆرهەڵدراوە، زۆربەکارهێنراو ◊ بسیار ورق‌خورده

well-timed *adjective*
بە وەختی خۆی، بەجێ، سەری وەخت: *a well-timed announcement* ◊ بهنگام، به موقع

well-to-do *adjective*
دەوڵەمەند، پارەدار، ئاسوودە، تێروتەسەل، دەس‌بەدەم‌گەیشتوو، حەساوە، خۆش‌گوزەران: *a well-to-do family* ◊ ثروتمند، مرفه

well-tried *adjective*
تاقی‌کراو، لێ‌ڕابینراو، هاتۆتەدەر، دڵنیا: *a well-tried method* ◊ امتحان‌شده

well-travelled *adjective*
دنیادیدە، خاراو، زۆرگەڕاو، گەڕیدە ◊ دنیادیده

well-trodden *adjective*
1 (ڕێگا) پڕهات‌وچۆ، پڕهام‌وشۆ، زۆربەکارهێنراو، زۆر پیاڕۆیشتراو، زۆرهات‌وچۆلێ‌کراو، کوتراو 2 (خوازە) تاقی‌کراو، لێ‌ڕابینراو، دڵنیا ◊ 1 پررفت و آمد 2 (مجازی) امتحان‌شده

well-turned *adjective*
1 جوان‌دەربڕاو، باش‌دەربڕاو، چاک‌دەربڕیو، خۆش، جوان 2 (قولاپە یان بەلەکی ژن) جوان ◊ 1 با حسن تعبیر، زیبا 2 خوش‌ریخت

well-upholstered *adjective*
(بە شۆخی، کەسێکی) قەڵەو ◊ چاق

well-versed *adjective*
1 شارەزا، مامۆستا، وەستا، لەکاردەرهاتوو، خاراو، پوختە، پڕئەزموون 2 شارەزا، زانا، پڕئاگا، ئاگادار ◊ 1 خبره، ماهر 2 مطلع

well-wisher *noun*
کەسێکی چاکەخواز، نیازپاک، خێرخواز، چاکەویستوو، دڵ‌پاک: *Thousands of well-wishers have sent cards and letters* ◊ آدم خیرخواه

well-worn /ˌwel ˈwɔːn/ *adjective*
1 کۆنە، لەکارچوو، شڕ، پوواو، ڕزیو، کوێت، بەڕپووت: *a well-worn jacket* 2 کلیشەیی، سوواو، چەندبارەوەبوو، بنێشتەخۆشکە، ڕزیو ◊ 1 فرسوده 2 تکراری، کلیشه‌ای

welly /ˈweli/, *pl.* wellies = welington

wels /wels, US vels/ *noun*
جۆری ماسی زۆر زلەی ئاوی شیرین [*Silurus glanis*] ◊ ولز

Welsh /welʃ/ *adjective, noun*
1 *adj* ویلزی، ویلزی، وەیلزی، سەربە ویلز 2 سەربە زمانی ویلزی *n* 1 زمانی (سێلتی) ویلزی 2 (the Welsh) خەڵکی ویلز یان وە(ە)یلز ◊ *adj* ویلزی 2 وابسته به زبان ولزی *n* 1 زبان ولش 2 (the Welsh) مردم ویلز

Welsh dresser = dresser

welsher *noun*

1 قەرزکوێر 2 بێ‌بەڵێن، پەیمان‌شکێن ⬡ 1 نکول‌کننده 2 بدقول

Welsh harp = triple harp

Welshman /'welʃmən/ *noun, pl.* Welshmen
خەڵکی ویلز، ویلزی، ویلزی ⬡ اهل ویلز

Welsh rarebit *noun,* also Welsh rabbit
پەنیری خووساو لەسەر نانی پشت‌هەڵکزاو ⬡ توست پنیر

Welsh springer spaniel *noun*
جۆری تانجی ویلزی ⬡ نوعی سگ شکار

Welsh terrier *noun*
جۆری تانجی ویلزی ⬡ نوعی سگ شکار

Welshwoman /welʃwumən/ *noun, pl.* Welshwomen
(ژن) ویلزی، ویلزی، خەڵکی ویلز ⬡ ویلزی (زن)

welt /welt/ *noun*
1 تیلماسکە چەرمی دەوری کەوش 2 شوغاڵ، شووڵ، جێگای لێدان 3 (کەوش) تەقەڵ، باقیە ⬡ 1 مغزی 2 اثر ضربه 3 بخیه

Weltanschauung /'veltænʃauuŋ/ *noun, pl.* Weltanschauungen
(ئەڵمانی) جیهان‌بینی، جیهان‌ڕوانی، ڕوانینی جیهانی‌یانە (لە welt (جیهان)، و anschauung (تێکەیشتن و ڕوانین) پێکهاتووە) ⬡ جهان‌نگری

welter /'weltə(r)/ *noun*
1 کۆما، لۆدە، کۆگا، کێو، خەرمان، بڕێکی زۆر: *a welter of information* 2 بشێوی، ئاڵۆزی، جەنجاڵی، تێکەوڵێکە ⬡ 1 انبوه، توده، مقدار زیاد 2 بلبشو

welterweight /'weltəweɪt, US -tərw-/ *noun*
بۆکسۆری 61 تا 67 کیلۆیی ⬡ مشت‌زن 61 تا 67 کیلوگرمی

Weltschmerz /'vɛlt,ʃmɛ:ts, US 'vɛlt,ʃmɛrts/ *noun*
(ئەڵمانی) هەستی بە نیگەرانی و دڵەڕاوکێ لەمەڕ بارودۆخی جیهانەوە ⬡ احساس نگرانی در مورد وضعیت جهان

wen[1] /wentʃ/ *noun*
1 لوو، گرێ، دمەڵ، کوان (ب.ت. لە سەردا) 2 (کۆن) شارێکی زۆر گەورە و شلوق ⬡ 1 غده، دمل 2 شهر بسیار بزرگ و پرازدحام

wen[2] /wen/ *noun,* also wyn
پیتێکی runic لە ئینگلیسی کۆن و نێوەڕاستدا بەکاردێترا، پاشان گۆڕدرا بە w ⬡ ون

wench /wɛn/ *noun*
1 (جاران و بە شۆخی) کچ یان ژنی جەحێل 2 بەردەست، کارەکەر، خزمەتکار 3 (کۆن) prostitute قەحبە، لەش‌فرۆش، بدەر، گاندەر، ⬡ 1 دختر یا زن جوان 2 خدمتکار 3 روسپی

Wend /wɛnd/ = Sorb

wendigo /'wɛndɪgəʊ/ = windigo

Wendish *adjective, noun*
adj سەربە ویندی، ویندی، وەندی *n* زمانی ویندی‌یەکان ⬡ *adj* وابسته به وندی *n* زبان وندی

wendy house = playhouse

wensleydale /'wɛnzlɪdeɪl/ *noun*
1 پەنیرێکی سپی تورت 2 مەڕی ڕەگەزێکی خوری‌درێژ ⬡ ونزلیدال

went /went/ = past of go

wentletrap /'wɛnt(ə)ltrap/ *noun*
جۆری لەش‌نەرمی دەریایی، بە لەیکەیێکی پێچ‌پێچۆکەی درێژەوە [*Clathrus clathrus* و جۆرەکانی تر] ⬡ نوعی نرم‌تن

wept /wept/ = past and past participle of weep

were /wə(r), US wɜ:(r)/ = second person singular past plural past, and past subjunctive of be

we're / wɪə(r), US wɪr/ *abbreviation* we are

weren't /wɜ:nt/ = were not

werewolf /'weəwulf, US 'werw-/ *noun, pl.* werewolves
گورگین (لە چیرۆکاندا، کەسێ کە دەبێتە گورگ، ب.ت. لە کاتی مانگ‌پڕبووندا full moon) ⬡ گرگ‌انسان

weregeld = weregild

weregild *noun*
خوێن‌بایی (لە قانوونی ئەنگلۆساکسۆنی و ئەڵمانی‌دا) ⬡ دیه

Wesak /'vɛsak/ = Vesak

Wesleyan *noun, adjective*
n (ئەندامی کلیسەی) میتۆدیست John Wesley (1703–91) دایمەزراندووە) *adj* لایەنگری ویسلی ⬡ متدیست

Wesleyanism *noun*
میتۆدیزم ⬡ متدیسم

west /west/ *noun, adjective, adverb*
n 1 ڕۆژاوا، خۆرنشین 2 (the West) دنیای ڕۆژاوا، وڵاتانی ڕۆژاوا، جیهانی خۆراوا 3 (مێژوویی) وڵاتانی ناکۆمۆنیستی ئەورووپا و ئەمریکای باکووری *adj* ڕۆژاوایی، ڕۆژاوا، خۆراوایی *adv* بەرەو ڕۆژاوا، ڕوولە خۆراوا، ڕووەو خۆرنشین (ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ⬡ *n* 1 مغرب، غرب، باختر 2 (the West) غرب 3 کشورهای غیرکمونیستی اروپا و امریکا *adj* غربی *adv* به طرف غرب

westbound /'westbaund/ *adjective*
بەرەو ڕۆژاوا، ڕوولە ڕۆژاوا، بۆ لای ڕۆژاوا، ڕوولە ڕۆژاواکردوو: *westbound traffic* ⬡ به سوی غرب، عازم غرب

West Coast *noun*
(ئەمریکا) کەناری رۆژاوا ◌ ساحل غربی
West country *noun*
ناوچــەی باشــووری رۆژاوای ئینگلتــەرە ◌ منطقەی جنوب غربی انگلستان
West End *noun*
بەشی رۆژاوای ناوەندی لەندەن ◌ قسمت غربی مرکز لندن
westerly /ˈwestəli, US -ərli/ *adjective, noun*
adj 1 بــەرەو رۆژاوا، روولــە رۆژاوا، بــۆ لای رۆژاوا: *2 travelling in a westerly direction* (بــا) لــەلای رۆژاواوە، رۆژاوایـــی *n* بـــای رۆژاوا(یی) ◌ *adj* 1 بە سـوی غـرب 2 (بـاد) از سمت غرب، غربی *n* باد غربی
western /ˈwestən, US -ərn/ *adjective, noun*
adj 1 رۆژاوایی، خۆراوایی، لە رۆژاوا 2 (زۆرتر Western) ئــەوروپایی یـــان ئـــەمریکایی (باکووری)، رۆژاوایی *n* فیلم یان کتێبی ویــێترن ◌ *adj* 1 غربـی 2 اروپـایی، امریکـایی (شـمالی)، غربی *n* فیلم یا کتاب وسترن
Western Church *noun*
بەشێ لە کلێسەی کریستانیەت، لە بنەرەتا سەربە ئیمپراتۆری رۆمی رۆژاوا، کلێسەکانی کاتولیک، ئـەنگلیکان، لـوتیری و کلێسـەی چـاککـراو دەگرێتەوە ◌ وسترن چرچ
westerner /ˈwestənə(r), US -ərn-/ *noun*
خەڵکی رۆژاوا، رۆژاوایی ◌ اهل غرب
the Western Hemisphere *noun*
نیوەگۆی رۆژاوا، لاگۆی رۆژاوا ◌ نیم‌کرەی غربی
westernization /ˌwestənaɪˈzeɪʃn, US -ərnəˈz-/ *noun*
رۆژاوایـیکـردن؛ بوونـە رۆژاوایـی (ب.ت. لـە شێوەی ژیـان، بیرکردنـەوە، دامودەزگـا و هتـد، (overly w-) رۆژاواپەرستی) ◌ غربـی‌سـازی، غربی شدن
westernized *adjective*
بەرۆژاوایی‌بوو، رۆژاوایی‌کراو: *a westernized society* ◌ غرب‌زده
western medicine *noun*
پزشکیی رۆژاوا (= جۆرێ چارەسەری پزشـکی کە لە ئەمریکای باکووری و ئەوروپا ستاندارده) ◌ پزشکی غرب
westernmost /ˈwestənməʊst, US -ərnməʊst/ *adjective*
رۆژاوایی‌ترین: *the westernmost tip of the island* ◌ غربی‌ترین
western saddle *noun*
زینی رۆژاوایی (جێ‌سوار چـاڵ، پاشـکۆ (یـان پـش(تـ)کـۆ) و پێشـکۆ (یـان بـەرکۆ) بـەرز، لوقمەپان) ◌ زین غربی
western swing *noun*
شێوازێکی موسیقای لادێیی، لەژێر کاریگەری جاز، باو لە سییەکاندا ◌ نوعی موسیقی
West German *adjective, noun*
adj ســەربە ئەڵـمانیای رۆژاوا *n* خەڵــکی ئەڵـمانیای رۆژاوا ◌ *adj* وابسته به آلمان غربی *n* اهل آلمان غربی
West Germanic *noun, adjective*
n زمانەکانی ئەڵمانیای رۆژاوا (لقێکە لە زمانە جێرمـانی‌یـەکان کـە ئینگلیـسی، هولەنـدی، فریزیـایی و ئەڵـمانیایی ســەروو و خــواروو لەخۆدەگرێ) *adj* سەربە زمانەکانی ئەڵمانیایی رۆژاوا ◌ *n* زبان‌های آلمان غربی *adj* وابسـته بـه زبان‌های آلمان غربی
West Highland terrier *noun*
جۆرێ سەگی پێ‌کوڵی چکۆلەی تووکسپی ◌ نوعی سگ
West Indies *noun*
دوورگەکـانی هینـدی رۆژاوا (نێـوان ئاتـلانتی و ئەمریکای باشووری کە دوورگەکانی یاماها و ئانتیل دەگرێتەوە) ◌ جزایر هند غربی
West Indian /ˌwest ˈɪndɪz, US -diːz/ *adjective, noun*
adj سەربە هیندی رۆژاوا(یی) *n* خەڵکی هیندی رۆژاوا ◌ *adj* وابسته به هند غربـی *n* اهـل هنـد غربی
westing *noun*
1 لادان بـەرەو رۆژاوا 2 مـەودای بـراو بـەرەو رۆژاوا، ب.ت. بە رێگای دەریاوە ◌ 1 انحـراف به سوی غرب 2 مسافت پیموده‌شده به سوی غرب
Westminster /ˈwestmɪnstə(r)/ *noun*
ویـستمینــستر (زۆرتـر بـریتی‌یـە لـە پارلـەمانی بریتانیا) ◌ وست‌مینستر
West Saxon *noun*
1 دانیـــشتووی مەڵـــبەندی ئەنگلۆساکـــسۆنی 2 Wessex زاراوەی ئینگلیـــــسی کــــۆنی ساکـۆنەکانی رۆژاوا ◌ وست‌ساکـسون
westwards /ˈwestwədz, US -wərdz/ *adjective, adverb*, also -stward
بەرەو رۆژاوا، بۆ لای رۆژاواوە، رووڵە خۆراوا، رۆژاوایی: *to turn westwards* ◊ *in a westward direction* ◌ به سوی غرب، غربـی، باختری
wet[1] /wet/ *adjective, noun*
adj 1 تـەڕ، خـاو، کزر، نمی هەیە، خووسـاو 2 بارانی، تـەڕوتووش 3 چاوبەفرمێسـک، پڕتاو 4 (رەنـگ) تـەڕ، وشـک نەبۆتـەوە 5 بێکـارە، بەکارنەهاتوو، ترەبوزە، پەخمە، حەیە، رێخن *n* 1 باران، بۆش 2 تەڕی، خووساوی 3 زنە، زەوی خووســاو 4 نم، شــێ، تــەڕی 5 سیاســەتوانی

کۆنەپارێز (ب.ت. لە هەشتاکاندا) بە بیروباوەڕی لیبرالەوە 6 مرۆی دەستەوسان، بەکارنەهاتوو، ترەبۆزە 7 خواردنەوە، ئارەق ۞ *adj* 1 خیس 2 بارانی 3 (رنگ) خیس 4 اشک‌آلود 5 بی‌عرضه *n* 1 باران 2 خیسی 3 زمین خیس 4 رطوبت 5 وت 6 آدم ضعیف‌النفس، بی‌عرضه 7 مشروب

wet² /wet/ = past and past participle of wet

weta /'wɛtə/ *noun*
(مائۆری) جۆرێ مێرووی بێباڵی زلەی قاوەیی، هی نیوزیلەند [خێزان Stenopelmatidae] ۞ وتا

wetback /'wetbæk/ *noun*
پاش‌تەڕ، کنگ‌تەڕ (جنێوێکە بۆ کەسێکی مەکسیکی کە بە شێوەیەکی ناقانوونی چووەتە ئەمریکا) ۞ وت‌بک

wet blanket *noun*
1 پەتۆ یان بەتانەی تەڕ (بۆ کوژاندنەوەی ئاور) 2 (تافەرمی) مایەی ناهومێدی، دڵساردکەرەوە ۞ 1 پتوی خیس 2 مایەی یأس

wet dock *noun*
(کەشتییەوانی) حەوز، گۆلاو، گۆم ۞ حوض

wet dream *noun*
شەیتانی‌بوون ۞ شیطانی شدن

wet fish *noun*
ماسی تازە، ماسی تەڕ، تەڕەماسی ۞ ماهی تازه

wether /'wɛðə/ *noun*
بەرانی خەساو یان ئێختە ۞ قوچ اخته

wetlands /'wetlənd/ *noun, pl.*
زەلەکان، زەوییە زۆنگەکان، زەویوزاری زنە، زنەلان، تەڕەزەن: *The wetlands are home to a large variety of wildlife* ۞ زمین‌های خیس، باتلاق

wet-look *adjective*
(جلوبەرگ) ورشن، بریقەدار، تەڕدیار، ورشەهاتوو ۞ براق

wetly /wetli/ *adverb*
بە شێوەیەکی تەڕ، تەڕانە، لەبەر تەڕی ۞ بە طور خیس

wetness /wetnəs/ *noun*
تەڕی، خاوی، خووساوی، شێداری، نماوی‌بوون ۞ خیسی، تری

wet-nurse /'wet nɜ:s/ *noun*
دایەن، لەلە، دایکی شیری ۞ دایه، مادر رضاعی

wet pack = washbag

wet rot *noun*
جۆرێ کەڕووی قاوەیی، رزێنەری تەختەی تەڕە [*Coniophora puteana* و جۆرەکانی تر] ۞ وت‌رُت

wet season *noun*
کەشی باران، وەرزەباران، وەرزی پەڵەدان، وەرزەپەڵە ۞ فصل باران

wetsuit /'wetsu:t, US -sə:t/ *noun*
جلی مەلەوانی ۞ لباس غواصی

wetting /'wetɪŋ/ *noun*
تەڕبوون، خووسان، لەناو هەڵکێشراو ۞ خیس‌شدگی، خیس آب

wetting agent *noun*
مەتریالی تەڕکەر، دەرمانی خووسێنەر ۞ مادەی خیس‌کننده

wetting solution *noun*
گیراوەی تەڕکەر (کە هاوێنەی چاوی تێدەخەن تا ئامادە بێ بۆ چاو) ۞ محلول خیس‌کننده

wetware /'wetweə(r), US -wer/ *noun*
خانەکانی مێشکی مرۆڤ بەرامبەر بە سیستەمە کامپیوتێرییەکان ۞ وت‌وار

we've /wi:v, US wiv/ *abbreviation* we have

wey /weɪ/ *noun*
سەنگ یان یەکەیێکی پێشووە بۆ کێشان و بارستایی شتێ ۞ وی

whack /wæk/ *noun*
1 لێدان، پاکێشان، دەنگی لێدان یان پاکێشان، شەقە، شڵپە، شریخە 2 بەش، پشک 3 (تافەرمی) حەوڵ، تێکۆشان، تەقەلا، تاقی‌کردنەوە ۞ 1 ضربه، صدای ضربه 2 قسمت، سهم 3 (عامیانه) تقلا، امتحان

whacked /wækt/ *adjective*, also whacked out or wacked
ماندوو، هیلاک، شەکەت، لەپێ‌کەوتوو ۞ خسته

whacking /'wækɪŋ/ *noun, adjective, adverb*, also whacking great
n لێدان، تێهەڵدان، کوتەککاری *adj* زل، زلە، گەورە، کەتە، گەپ، قەبە *adv* زۆر زلە، یەکجار ۞ *n* کتک *adj* گنده، *adv* خیلی گنده، خیلی

whacky = wacky

whale /weɪl/ *nounm pl.* same or whales
نەهەنگ، گاماسی، باڵ، واڵ [دەستە Cetacea] ۞ وال

whaleback *noun*
شتێ کە شێوەی پشتی نەهەنگ بدا، پشتەنەهەنگی ۞ والبک

whaleboat *noun*
گەمی تایبەتی راوەنەهەنگ ۞ قایق ویژەی شکار وال

whalebone /'weɪlbəʊn, US -boʊn/ *noun*
ئێسکی (شەویلکە) نەهەنگ ۞ استخوان وال

whalebone whale = baleen whale

whale oil *noun*
رۆنی نەهەنگ ۞ روغن وال

whaler /'weɪlə(r)/ *noun*
1 کەشتی یان گەمی راوەنەهەنگ 2 راوچی نەهەنگ، نەهەنگ‌گر 3 (زۆرتر whaler shark) جۆرێ شارکی زلە و لەش‌بارێک

[Carcharhinus brachyurus] (ئەوستراليا) و جۆرە پێوەندیدارەکان] ◯ 1 کشتی یا قایق صید وال 2 صیاد وال 3 نوعی کوسه

whaleman /'weɪlmən/ *noun, pl.* whalemen
راوچی نەهەنگ، نەهەنگگر ◯ صیاد وال

whale shark *noun*
شارکی نەهەنگی [*Rhincodon typus*] ◯ کوسەی والی

whaling /'weɪlɪŋ/ *noun*
راوەنەهەنگ، راوەگاماسی، نەهەنگگری: a ban on whaling ◯ صید بال

wham /wæm/ *interjection*
زرم، گرمە زرمە، گرمە، شەقە، شریخە، شەق، تەق ◯ شَترَق

whammy /'wæmi/ *noun,* a bauble/triple wham, *pl.* whammies
(نافەرمی) بەلای سەربارى بەلا، ناستەنگی دوولایەنە یان سێلایەنە، کێشەی دوو(چەند)چەندانە؛ بێبەختی، نەهامەتی، مەینەتی ◯ قوز بالا قوز، مشکل دو یا سه‌جانبه؛ بدشانسی

whang *noun*
1 تەسمە، قایش 2 (نافەرمی) لێدانێ بەدەنگ 3 دەنگی لێککەوتنی دووشت ◯ 1 تسمه 2 ضربەی صدادار 3 صدای برخورد دو چیز

whare /'wɒri/ *noun*
کوختە یان ماڵی مائۆری ◯ کلبه یا خانه‌ی مائوری

wharf /wɔːf, US wɔːrf/ *noun, pl.* wharves or wharfs
لەنگەرگا، بارگە، جێگای بارخستن ◯ اسکله

wharfage /wɔːfɪdʒ, US wɔːrfɪdʒ/ *noun*
1 بەکارهێنانی لەنگەرگا 2 باجی لەنگەرگا، لەنگەرانە ◯ 1 استفاده از اسکله 2 مالیات باراندازی

wharfinger /'wɔːfɪn(d)ʒə/ *noun,* also wharfmaster
خاوەن، بەڕێوەبەر یان چاودێری لەنگەرگا ◯ مدیر یا ناظر اسکله

wharves = plural form of wharf

what /wɒt, US wɑːt/ *adjective, pronoun, adverb*
چ، چی، چ شتێ، چ کار، هەرچی، کام، ئەوەی، ئەو شتەی، هەرچی، شتێ، ئەو شتەی، ئەو، چەندە، چقاس ◯ چه، چی، چه چیز، چه کاره، کدام، آنچه، چیزی، آن چیزی، آن، چقدر

whatever /wɒt'evə(r), US wət-, wɑːt-/ *adjective, pronoun*
1 هەر شتێ، هەرچیێ، هەر شتێ کە، هەرچۆنێ بێ، سەرەڕای ئەوەی، ئەوە ئەوە 2 لەم جۆرە، لەم چەشنە 3 هیچ، هیچ چەشنە، چ، چی، چ شتێ، هەرچەند ◯ 1 هرچه، هر آنچه که، به رغم آنچه 2 مانند آن 3 هیچ‌گونه، چه، چه چیز، هرقدر

what for *noun,* give someone what for
تەمێ‌کردن، بەحیساب گەیشتن، حەقلێ‌کردنەوە، تۆڵەلێ‌کردنەوە ◯ تنبیه، به حساب کسی رسیدن

whatnot /'wɒtnɒt, US 'wɑːtnɑːt/ *noun.* and whatnot
و لەم شتانە، و لەو بابەتە، و شتەکانی تر، و ئەوانی‌دی، وەکوو ئەو شتانە ◯ و از این قبیل

what's *abbreviation* what is, what has

whatso = whatever

whatsoever *adverb,* also whatever
هیچ، هیچ چەشنە، هیچ جۆرە، بە هیچ جۆرێ ◯ هیچ‌گونه، هیچ

whaup /(h)wɔːp/ = curlew

wheal *noun*
زیپکە، دمەڵ، کوان ◯ جوش، دمل

wheat /wiːt/ *noun*
1 گەنم [*Triticum aestivum*] و جۆرە پێوەندیدارەکان]، دانوولە، دانێک boiled wheat) ◯ گندم

wheatear *noun*
(باڵندەناسی) کاسەڵە، سوێسکە، گەقریلە [*Oenanthe oenanthe*] و جۆرە پێوەندیدارەکان] ◯ ابلق

wheatcake *noun*
(لەئەمریکا) پەنکەیکی ئاردی گەنم ◯ نوعی کیک

wheaten /'wiːtn/ *adjective*
گەنمی، لە گەنم ◯ گندمی

wheatgerm /'wiːtdʒɜːm, US -dʒɜːrm/ *noun*
مەغزی گەنم، ئاردی مێشکی گەنم ◯ مغز گندم

wheatgrass = couch2

wheatmeal /'wiːtmiːl/ *noun*
ئاردی گەنم ◯ آرد گندم

Wheatstone bridge *noun*
پردی ویتستون ◯ پل ویت‌استون

wheedling *adjective*
زمانلووس، زۆڵ، بەکەرزان ◯ متملق

wheel /wiːl/ *noun*
1 پێچکە، چەرخ (بەشەکانی بریتین لە: تۆپ (کونەکەی: دووربین (جێ‌مازە یان جێ‌میل hub یان جێگای شەفتەکەی، بووش bush)، گردیل (ب.ت. لە گاریەدا)، قامکە spoke (نێوتۆپ: ئەو ریزە تەختەیە بوون کە لە جێی قامکە (لە چەرخی کۆن‌تردا) بەکاردێنرا)، کەللە یان کەمە یان تەوق felloes یان felly)، ڕەوڕەوە، بەیچک، دۆلاب 2 (زوو) پێچکە یا چەرخی ئەشکەنجە 3 (ماشین) فەرمان 4 فەرمان، سوکان 5 چەرخ(لێدان)، خولخواردن، سووڕانەوە،

چەرخ‌خواردن، وەرسووڕان، خولانەوە 6 (نافەرمی، wheels) ماشین، وەسیلە 7 ڕەوتی کاروبار ◌ 1 چرخ 2 چرخ شکنجه 3 فرمان 4 سکان 5 چرخش 6 (در جمع) ماشین، وسیله 7 روند امور

wheelbarrow /'wi:lbærəʊ, US -roʊ/ *noun*
فەرغوون، پێچکەی دەستی، دەستەبەر ◌ چرخ دستی

wheelbase /'wi:lbeɪs/ *noun*
مەودای تەوەر (مەودای نێوان تەوەرەکانی پێشەوە و دواوەی ماشێن) ◌ فاصلەی محوری

wheelchair /'wi:ltʃeə(r), US -tʃer/ *noun*
کورسی پێچکەدار، چەرخ، سەندەڵی ڕەوڕەوەیی ◌ صندلی چرخ‌دار

wheel clamp = clamp

wheeled *adjective*
پێچکەدار، چەرخدار ◌ چرخ‌دار

-wheeled *suffix*
پاشگر: ـپێچکە، ـچەرخ(ـە)، ـپێچکەیی ◌ پسوند: ـچرخ، ـچرخه

-wheeler *suffix*
پاشگر: ـپێچکە، ـچەرخ(ـە)، ـپێچکەیی ◌ پسوند: ـچرخ، ـچرخه

wheeler-dealer /ˌwi:lə 'di:lə(r)/ *noun*
(سیاسەت یان کار و بازرگانی) قوماربـاز، سەوداباز ◌ اهل زدوبند

wheelhouse /'wi:lhaʊs/ *noun*
(کەشتی) دیوی سوکان یان فەرمان ◌ اتاق سکان

wheelie /'wi:li/ *noun*
(نافەرمی) یەک‌پێچکە (مۆتۆر، چەرخ و هتد، لەسەر پێچکەی دواوە دەڕوا) ◌ تک‌چرخ

wheeling and dealing *noun*
قوماربازی، سەودابازی ◌ زدوبند

wheel lock *noun*
(مێژوویی) جۆرێ تفەنگی چەخماخی ◌ نوعی تفنگ چخماخی

wheelman *noun*, also wheelmen
1 شۆفێر 2 = (نافەرمی) cyclist ◌ راننده

wheelsman *noun*, also wheelsmen
پێچکەوان یان سوکان‌داری کەشتی یان گەمی ◌ سکان‌دار

wheelwright /'wi:lraɪt/ *noun*
(مێژوویی، عەرەبانە و هتد) پێچکەساز، پێچکەچی، چەرخساز، وەستای پێچکە یان چەرخ ◌ چرخ‌ساز

wheen /wi:n/ *noun*
(سکاتلەندی) بڕێکی زۆر، ژمارەیەکی زۆر ◌ مقدار یا تعداد بسیار

wheeze /wi:z/ *noun*
1 نیخەنیخ، سیخەسیخ، خیزەخیز، خشەخش، لرخەلرخ، هەنکەهەنکە، دەنگی سیخەسیخ 2 (نافەرمی) بیری تازە، هزری نوێ، بیرۆکەی تازە، نەخشە، فێڵ ◌ 1 خس‌خس 2 (عامیانه) ایدەی تازە، نقشه

wheezily /wi:zɪli/ *adverb*
بە سیخەسیخەوە، بە لرخەلرخەوە، سیخنانە ◌ خس‌خس‌کنان

wheeziness /wi:zinəs/ *noun*
سیخاندن، لرخاندن، نکاندن، هەنکاندن، نیخاندن، خیزەخیزکردن ◌ عمل خس‌خس کردن

wheezy /'wi:zi/ *adjective*
(دەنگ و هتد) لەگەڵ سیخەسیخ، بە نیخەنیخەوە: a wheezy cough ◌ (صدا و...) خس‌خسی

whelk[1] /welk/ *noun*
1 (کۆن) زیپکە، دمەڵ، کوان 2 شوغاڵ، شووش، جێگای لێدان، مشت، چەپۆکە ◌ 1 جوش، دمل 2 اثر ضربه، توسری

whelk[2] /welk/ *noun*
ویلک: جۆرێ لەش‌نەرمی راوچی ئاوی کە لەیەکەیێکی پێچ‌پێچۆکەیی قوڕسی هەیە (دەشخورێ [خێزان Buccinidae]) ◌ صدف حلزونی

whelp /welp/ *noun*
1 تولە، توتک، بەچکە، بێچوو 2 (خوازە) مرۆی تەرەس و سووک، خوێڕی ◌ 1 توله 2 (مجازی) آدم فرومایه

when /wen/ *adverb, conjunction, pronoun*
1 کەی، چ وەخت، چ کات، چ وەختێ 2 وەختێ کە، فەسڵێ کە، کاتێ کە 3 ئەو دەم، ئەوکات، ئەو وەختانە، ئەو دەمانە 4 ئەو 5 ئەگەر ◌ 1 کی، چ وقت 2 هنگامی کە، وقتی کە 3 آن وقت 4 آن 5 اگر

whence /wens/ *adverb*
لە کوێ، لە کوێوە، کوێ ◌ از کجا، کجا

whenever /wen'evə(r)/ *conjunction, adverb*
هەر دەمێ، هەرکەیێ، هەر دەم، هەر کات، هەچ وەختێ، هەر وەخت، کە، هەر دەمایێ، چ کات، چ وەختێ، کەی ◌ هر وقت، چه وقت، کی

whensoever = whenever

where /weə(r)/ *adverb, conjunction*
لەکوێ، چ جێگایێ، کوێ، لە کوێوە، شوێنێ کە، جێگایێ کە، لە چ شوێنێ، ل چ جێگایێ، هەر شوێنێ، هەر جێگایێ: ◊ *Where do you live?* ◌ کجا، جایی کە، *Sit where I can see you* کە، در کجا، هرجا

whereabouts /'weərəbaʊts, US 'wer-/ *adverb, noun*
adv (لە) کوێ، چ جێگایێ *n* جێ‌وڕێ، ڕێ‌وشوێن، جێ، جێگا، وار: *His whereabouts*

are/is still unknown ◌ *adv* کجا *n* محل

whereas /ˌweər'æz, US ˌwer-/ *conjunction*
له کاتێکا، له حاڵێکدا، له لایەکی کەوە، (ماف) چون: *Some of the studies show positive results, whereas others do not* ◊ *We thought she was arrogant, whereas in fact she was just very shy* ◌ در حالی کە، (حقوق) نظر به اینکه

whereat *conjunction, adverb*
کە لەو بابەتەوە، کە لەو رووەوە ◌ کە بدان جهت

whereby /weə'baɪ, US wer-/ *adverb*
1 بەپێی، بە گوێرەی 2 بە رێگای ئەوەوە، کە بەپێی ئەو، کە بە گوێرەی ئەو ◌ 1 برطبق 2 از طریق، کە بە موجب آن

wherefore /'weəfɔ:(r), US 'werf-/ *conjunction*
بۆچی، لەبەرچی، چما، therefore ◌ چرا، بە چە دلیل

wherefrom /weə'from/ *adverb*
لە کام، لە چی ◌ از کدام

wherein /weər'ɪn, US wer-/ *adverb*
کە لەودا، کە لەوێ، لە چ بارێکەوە، لە چ بوارێکەوە، لە چ بابەتێکەوە: *wherein was I wrong* ◌ کە در آن، از چە حیث

whereof /weər'ɒv, US -'ʌv/ *adverb, conjunction*
(زووبەکارهێنراو یان بە شۆخی) کە لەو(ان) ◌ کە از آن

wheresoever /ˌweəsəʊ'evə(r)/ = wherever

whereto /we:'tu:/ *conjunction, adverb*
کە بەو: - *whereto tends all this* Shakespeare ◌ کە بدان

whereunder /'weə'rʌndə(r)/ *conjunction*
کە لە ژێری، کە لە بن ئەو ◌ کە در زیر آن

whereunto /weər'ɒntə/ = whereto

whereupon /ˌweərə'pɒn, US ˌwerə'pɑ:n, -'pɔ:n, 'werəpɑ:n/ *conjunction*
(و) پاشان، ئەمجار، و لە دوایی‌دا، و بە دوای ئەودا، و لە دوابەدوای ئەودا، کە دوای ئەو ◌ سپس، و متعاقب آن، کە پس از آن

wherever /weər'evə(r), US wer-/ *adverb*
هەر شوێنێ کە، هەر جێیێ کە، هەر دەرێ کە، لە کوێ، کوێ: *Sit wherever you like* ◌ هر جا کە، از کجا، کجا

wherewith /weə'wɪð/ *adverb, pronoun*
adv بە چی؟ *pron* ئەو شتە کە پێی، ئەوەی کە پێی، شتێ کە پێی ◌ *adv* با چە؟ *pron* چیزی کە با آن

wherewithal /'weəwɪðɔ:l, US 'werw-/ *noun*
1 توانایی 2 پارەی تەواو ◌ 1 استطاعت 2 پول کافی

wherry /'weri/ *noun, pl.* wherries
وێری (= جۆرێ گەمی یان بەلەمی سووکە، (wherryman *n* ◌ وری

whet /wet/ *noun*
1 ئیشتیاکەرەوە، دڵبزوێن 2 (خوازە) حەول، تێکۆشان، هەوڵ (whetter *n*، ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ 1 اشتهاآور 2 (مجازی) کوشش

whether /'weðə(r)/ *conjunction*
داخۆ، ئایا، ئەرێ، داخوا، ئاخۆ، کە ئایا، کە ئاخۆ، چ ◌ آیا، کە آیا، چە، خواە

whetstone /'wetstəʊn, US -stoʊn/ *noun*
هەسان، سانی، بەردەزبرە، بەردێ بۆ تیژکردنی دەمی تیغ و هتد ◌ سنگ چاقوتیزکنی

whew /hwəʊ:, US fəʊ:/ *interjection*
تەح، حەهە بەح، تیاح، ئۆخەی، گیان: *Ten grand? -w!* ◌ وای، جانمی

whey /weɪ/ *noun*
شیراو، پەنیراو، سزگاو (ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ آب پنیر

wheyey *adjective*
پەنیراوئاسا، سزگاوئاسا ◌ آب پنیرمانند

whey-faced *adjective*
ڕەنگ‌پەڕیو، زەردهەڵگەڕاو، سپییەوەبوو ◌ رنگ‌پریده

which /wɪtʃ/ *adjective, pronoun*
کام، کێها، کامیان، کە، کە ئەو، کەو ◌ کدام، کدام یک، کە، چە، کە آن

whichever /wɪtʃ'evə(r)/ *adjective, pronoun*
هەرکام، هەرکامیان، هەریەک، هەر، کام ◌ هرکدام، هریک، هر، کدام

whichsoever /wɪtʃsəʊ'evə(r)/ = whichever

whicker *noun*
حیلە ◌ شیهە

whidah = whydah

whiff[1] /wɪf/ *noun*
1 بۆن 2 (بریتانیا و نافەرمی) بۆگەن، بۆهەڕنەمووت 3 سریوە، سروە، کزە، شنە 4 نیشانەی کەم، بۆن، ڕەگە، ڕەگ 5 هەناسە، بین 6 دووکەڵ، دوومان، دوو 7 جگەرەی بەڵگی چکۆلە 8 مژ ◌ 1 بو 2 بوی بد 3 وزش ملایم، نسیم 4 اثر جزئی 5 نفس 6 دود 7 سیگار برگ کوچک 8 پک

whiff[2] /wɪf/ = megrim2

whiffed *noun*
مرۆی هیچ، مرۆی خوێڕی ◌ آدم فرومایە

whiffletree = swingletree

whiffy /'wɪfi/ *adjective* (whiffier, whiffiest)
بۆگەن، بۆگەند، بۆهەڕنەمووت، بۆناخۆش ◌ بدبو

Whig /wɪg/ *noun*
1 (لە ئینگلتەرە) ویگ (ئەندامی) پارتی سیاسی

گۆڕانخواز یان ریفۆرمیستی سەدەکانی 18 و 19 کە دەیویست دەسەلاتی پاتشایی کەمکاتەوە، پاشان بووە پارتی لیبرال) 2 لایەنگری شۆڕش یان وەرگۆڕانی ئەمریکایی 3 ئەندامی کلێسەی پرێزبیتێری سکاتلەندی سەدەی حەڤدەیەم (Whiggery *n*: بنەماکانی ویگی، بنچینەکانی ویگیتی؛ Whiggish *adj*؛ Whiggism *n*) ⬡ ویگ

while /wail/ *noun*
ماوە، وەخت، کات ⬡ مدت، وقت

while /wail/ *noun, conjunction, preposition*
n ماوە، وەخت، کات: *They chatted for a while* *conj* کاتێ کە، وەختێ کە، فەسلایێ کە، ئەو دەمانەی کە، لە کاتێکا، ئەگەرچی، گەرچی، هەرچەن، سەرەڕای ئەوەش، بەلام: *We must have been burgled while we were asleep* ⬡ *n* مدت، وقت *conj* هنگامی کە، until *prep* وقتی کە، در حالی کە، اگرچە، اما until *prep*

whiles = while (conjunction, archaic)

whilom /waɪləm/ *adverb, adjective*
(کۆن) *adv* لەوەپێش *adj* جاران، زوو، پێشوو ⬡ *adv* سابقاً *adj* سابق

whilst /waɪlst US hwaɪlst/ *conjunction*
لە کاتێکا، ئەگەرچی، گەرچی، هەرچەند ⬡ در حالی کە، ارچە

whim /wɪm/ *noun*
1 هەوەس، ئارەزوو، گز، فلووف، هەوا، ڕاڕایی، نگە، تاوتاوی، ئیشتیا، خێتک (تاکاو): *We bought the house on a whim* 2 (کۆن) خولخولەی بەرزکردنەوەی بەردی کان (کانزای خاو) یان ئاو لە کانیکەوە، گرانکێشی کان(گا) ⬡ 1 هوس، ویر 2 نوعی جرثقیل (معدن)

whimbrel /ˈwɪmbr(ə)l/ *noun*
جۆرێ curlewی کۆچەری چکۆلانەی پۆپەڕێڕی [*Numenius phaeopus*] ⬡ نوعی پرندە

whimper /ˈwɪmpə(r)/ *noun*
1 نالە، نووزە، نرکە، نکەنک، زووکە، نوورەنوور، زووکەزووک، پۆکەپۆک، نووکەنووک، هەنسک 2 قرووسکەقرووسک، لوورە: *The puppy gave a little -mper of fear* ⬡ 1 نالە، هق‌هق 2 زوزە

whimsical /ˈwɪmzɪkl/ *adjective*
1 هەوەساوی، دەمدەمی، نگاوی، پرنگە، تاوتاو، ڕاڕا، وازیوازی 2 سەیر، نائاسایی (whimsically /-kli/ *adv*: 1 بە شێوەیەکی ڕاڕا، تاوتاوانە، ڕاڕایانە 2 (بە شێوەیەکی) سەیر) ⬡ 1 بلهوس، دمدمی 2 شگفت

whimsicality /ˌwɪmzɪˈkæləti/ *noun*
1 هەوەساویبوون، دەمدەمیبوون، تاوتاوبوون، ڕاڕابوون 2 سەیربوون، نائاساییتی ⬡ 1 بلهوسی 2 شگفتی

whimsy /ˈwɪmzi/ *noun*, also whimsies or whimseys
1 هەوەس، کەلکەلە، ئارەزوو، هەوا، ڕاڕایی، گز، نگە، تاوتاویی، ئیشتیا، خێتک 2 سەیربوون، نائاساییبوون ⬡ 1 هوس 2 شگفتی

whim-wham *noun*
(کۆن) هەوەس، کەلکەلە، ئارەزوو، هەوا، نگە، گز، تاوتاوی، دەمدەمی، خێتک ⬡ هوس، ویر

whin[1] *noun*, also whinstone
وین، بەردی گرگانی (سەخت و ڕەش) ⬡ وین

whin[2] = 1 furze 2 gorse

whinchat /ˈwɪntʃæt/ *noun*
(باڵندەناسی) جۆرێ باڵندەی دەنگخۆشی چکۆلەی سەربە stonechat [*Saxicola rubetra*] ⬡ وینچات

whine /waɪn/ *noun*
1 لوورە، نووکە، نووزە، زووکە 2 قیژە، زیکە، زریکە، کرووزە، منجە(منج): *Her voice took on a nasal whine of complaint* ⬡ 1 زوزە، نالە 2 جیغ

whinge /wɪndʒ/ *noun*
پرتە، ئاهـ و نالە، بۆڵە، بڵمەبڵم، خوتەخوت، منجەمنج، گازندە، سکالا (whingeing *adj*؛ whingeingly *adv*؛ whingy *adj*) ⬡ غرغر، شکوە

whinger *noun*
1 خوتەخوتکەر، پرتن، بەبۆڵە، پرتەوبۆڵەکەر 2 کێرد، تووڕگ ⬡ 1 غرغرکنندە 2 دشنە

whinny /ˈwɪni/ *noun, pl.* whinnies
حیلە، حیلکە، لوشکە ⬡ شیهە

whinstone = whin1

whip /wɪp/ *noun*
1 شێلاق، قەمچی، جەڵدە، قورپاچ (خەرەزەن: شێلاقی درێژی کەڵێخورین (یان کەلازویی) 2 کاربەدەستی ڕێکوپێکی یان دیسپلینی بەرلەمانی (لە نێوان ئەندامانداو ب.ت. بۆ ئامادەبوون و دەنگدانیان لە دانوستانەکاندا) 3 ئاگاداری نووسراوی بۆ ئامادەبوون لە کاتی دەنگدانا (the whip) 4 ئەندامێتی (بریتانیا) پارتی Member of Parliament 5 دیسێری لە هێلکە و سەرتوێ 6 جوولانەوەیێکی توند (بە لێدانەوە) 7 تەناف و خلۆکە (یان خولخولە) 8 = (کورتەی whipper-in) ⬡ 1 شلاق، تازیانە 2 ناظم پرلمانی 3 و 4 ویپ 5 دسر تخم‌مرغ و خامە 6 حرکت سریع 7 طناب و قرقرە

whip aerial *noun*, also whip antenna
ئانتێن (کە ڕادەوەشێ) ⬡ آنتن

whip and derry /ˈwɪp ən derɪ/ *noun*
تەناف و خلۆکە ⬡ طناب و قرقرە

whipbird *noun*
مەلێکی دەنگخۆشی کلکدرێژی ئەوستراڵیایی لە تیرەی logrunner [توخم: *Psophodes*] دوو

جۆرن] ۞ نوعی پرنده

whipcord /'wɪpkɔːd, US -kɔːrd/ *noun*
1 گشتەک، بەنی بادراو یان گشت 2 زێ 3 جۆرێ پارچەی فاسۆنی worsted ناخۆش‌لەبەر ۞ 1 ویپ‌کورد 2 زه 3 نوعی پارچه

whip hand *noun*
شێلاق‌بەدەستی، بەسەرداشکانەوە، زاڵی، کۆنترۆڵ، دەسەلات، بالادەستی، سەردەستی ۞ برتری، سلطه

whiplash /'wɪplæʃ/ *noun*
1 قایشی قەمچی، تەسمەی شێلاق 2 لێدان بە قەمچی، پیاکێشان بە جەڵدە: *Her sharp voice cut the air like a -plash* 3 زەربەلێ‌کەوتن (یان ئێش‌پێگەیشتنی) مل بە لێک‌دانی ماشێن، وەرگەڕانی مۆرەکانی مل ۞ 1 تسمەی تازیانه 2 ضربەی تازیانه 3 آسیب‌دیدگی گردن بر اثر تصادف

whiplash injury *noun*
زەربەلێ‌کەوتنی مل بە لێک‌دانی ماشێن، وەرگەڕانی بڕبڕە یان مۆرەکانی مل ۞ آسیب‌دیدگی گردن بر اثر تصادف

whipped *adjective*
شلەقێنراو، شێواو، تێک‌وەردراو، لێک‌دراو (تا خەست دەبێتەوە) ۞ هم‌زده

whipped cream *noun*
سەرتوی یان توێشکەی شلەقێنراو ۞ خامەی هم‌زده

whipper-in *noun, pl.* whippers-in
قەمچی‌بەدەست، دواڕاوچی، ئاوەڵ‌ڕاوچی ۞ کمک‌شکار

whippersnapper /'wɪpəsnæpə(r), US 'wɪpərs-/ *noun*
(کۆن و نافەرمی) ئالۆری، لووسکە، جەحێلی لەخۆبایی ۞ چلغوز

whippet /'wɪpɪt/ *noun*
ویپێت (= جۆرێ تاجی، زۆرتر بۆ پێشبڕکێ بەکاردێنرێ) ۞ ویپت

whipping /'wɪpɪŋ/ *noun*
سزادان بە قەمچی، تەمێ‌کردن یان باسرمە بە جەڵدە، شێلاق‌کاری: *He threatened the boy with a whipping* ۞ مجازات یا تنبیه با تازیانه

whipping-boy *noun*
قەزاوەگێڕ، بەلاگێڕەوە، قۆچی قوربانی ۞ سپربلا

whipping cream *noun*
توێشکەی شلەقێنراو، توێژی لێک‌دراو یان شێواو ۞ خامەی هم‌زده

whipping post *noun*
(مێژوویی) کۆلەکەی شێلاق(لێدان، تاوانباریان پێوە دەبەستەوە و وەک سزای گشتی شێلاق‌کارییان دەکرد) ۞ تیر شلاق‌زنی

whippletree /'wɪp(ə)ltriː/ = swingletree

whippoorwill /'wɪpəwɪl, US -pərw-/ *noun*
جۆرێ nightjarی قاوەیی ئەمریکای ناوەندی و باکووری، بە دەنگی جیاوازەوە [*Caprimulgus vociferus*] ۞ نوعی پرنده

whippy *adjective*
1 نەرم، دەچەمێتەوە، دادێتەوە 2 شێلاق‌ئاسا، شێوەجەڵدە، شێلاقی ۞ 1 خم‌شدنی 2 تازیانەای شکل

whip-round *noun*
(بریتانیا و نافەرمی) خڕکردنەوەی پارە، کۆکردنەوەی پوول: *We had a whip-round at the office to buy her a leaving present* ۞ (عامیانه) جمع‌آوری پول

whipsaw *noun*
جۆرێ هەڕە یان مشاری دووسەری دەم‌باریک (لە هەر دوو سەر دەسکی هەیە، زۆرتر دوو کەس بەکاری دێنن) ۞ نوعی اره

whip scorpion *noun*
دووپشکەشێلاقە، دووپشکی شێلاقی [دەستە Uropygi] ۞ نوعی عقرب

whip snake *noun*
(گیانەوەرناسی) ماری شێلاقی، ماری خێرای باریک [*Coluber viridiflavus* (ئۆراسیا) *Desmansia psammophis* (ئەوستralia و ژاراوی) و جۆرەکانی تر] ۞ نوعی مار

whipstock *noun*
دەسکی شێلاق یان قەمچی ۞ دستەی تازیانه

whipstitch *noun*
1 ماوە، چرکە، ماوەیەکی کورت 2 سەردروو، لێواردروو ۞ 1 مدت، مدت کوتاه 2 پاک‌دوزی

whipworm *noun*
کرمی جەڵدەیی یا شێلاقی، شێلاقەکرم، کرمێکی مشەخۆری نیماتۆد، دەداتە ریخۆڵەی پاتاڵی ماڵی [تۆخم *Trichuris*] ۞ کرم تازیانەای

whir = whirr

whirl /wɜːl, US wɜːrl/ *noun*
1 سووڕانەوە، خولانەوە، چەرخین، دەورلێدان، گەڕان، زڤرین: *a whirl of dust* 2 دوابەدوای یەک‌هاتنی خێرای چالاکی‌یەکان، کاری بەپەلە یان فڕکەفڕک 3 گێژی، کاسی 4 خێرایی، توندی، تاو 5 شیرینی یان نوقڵی قەفقەفە یان پێنچ‌پێنچۆکەیی ۞ 1 چرخش، گردش، دَوَران 2 توالی سریع فعالیت‌ها 3 گیجی 4 سرعت 5 ویرل

whirligig /'wɜːlɪgɪg, US 'wɜːrl-/ *noun*
1 فڕفڕە، فڕفڕۆکە، ڤرڤرۆک 2 سارسارۆک، چەرخ‌وفەلەک 3 (هەروەها whirligig beetle) قالۆنچەی فڕفڕە یان خولخولۆکە (لەسەر ئاو [خێزان Gyrinidae]) ۞ 1 فرفره 2 چرخ و فلک 3 نوعی سوسک

whirling disease *noun*

جۆرێ نەخۆشی بگرەوە و زۆرتر کوشندە، ب.ت. هی بەچکە ماسی‌یانی ئازاد salmon بەهۆی protozoan یەکەوە (*Myxobolus (cerebralis syn. Myxosoma cerebralis* تووش دەبێ ◌ نوعی بیماری

whirlpool /'wɜ:lpu:l, US 'wɜ:rl-/ *noun*
گێژاو، گەرداو، ئاشەتەنوورە، تەمباف، پێچاو، کەندال ◌ گرداب

whirlpool bath *noun*
گەرماوی گێژاوی، حەمامی گەرداوی یان گێژاوی ◌ حمام گردابی

whirlwind /'wɜ:lwɪnd, US 'wɜ:rl-/ *noun*
1 گێژەڵووکە، گەردەلوول، باگێژە، واگژە، واگێژە، گەرەپێچ، زلان، گەژگەرینک، باهۆز 2 مرۆی بەکار 3 (وەک ئاوەڵناو) خێرا، چاوەڕوان‌نەکراو ◌ 1 گردباد 2 آدم پرانرژی 3 سریع، غیرمتظره

whirlybird *noun*
(نافەرمی) هێلیکوپتێر، تەیارە ◌ (عامیانە) هلیکوپتر

whirr /wɜ:(r)/ *noun*, also whir
قرە، فرە، ویژە، هاژە، سیرە، دەنگی قرە(قر)، دەنگی سیرە، فرەفر: *There was a whirring of machinery* ◌ ور، صدای ورّ

whirring = whirr

whisht /(h)wɪʃt/ *interjection*, also wheesht, whist
(سکاتلەندی و ئیرلەندی) بێ‌دەنگ!، وسکوت!، وست! ◌ ساکت!

whisk /wɪsk/ *noun*
1 راوەشان، لەقان، راتلەکان، تەکان، شێوان، شلەقان، جوولەیەکی توند یان خێرا 2 ماستاوشلەقێنە، لێکدەرە، شلەقێنە، شت یان ئامێرێ (قەفقەفی سیمی و بە دەسکێکەوە) بۆ لێکدان و شلەقاندنی هێلکە، سەرتوێ و هتد 3 ئادووە: چەپکێ لە گیا، کلۆش، پەڕ، شوول، موو و یا شتێکی وا کە بە دەسکێکەوە دەکرێ و بۆ سڕین و تەکاندن بەکاردێترێ 4 = whisk broom ◌ 1 تکان، حرکت، حرکت سریع 2 همزن 3 گردگیر

whisk broom *noun*
گەسکی جل، جل‌سڕ: گەسکێکی چکۆلەی دەسککورت، ب.ت. وەک بڕۆسی جل بەکاردێترێ ◌ بروم ویسک

whiskered /'wɪskəd, US -kərd/ *adjective*, also whiskery
1 سمێلی 2 ریشی ◌ 1 سبلو 2 ریشو

whiskers *noun, pl.*
1 (پشیلە، مشک و هتد) سمێل 2 ریش (ب.ت. هی سەر کولمە یان چەنە (یان بەشی خوارووی) 3 نافەرمی) بڕێکی زۆر کەم 4 a whisker) هەریەک لە دوو میل یا قۆڵی outrigger دوو لای کولەکەی بەرزی لاشە یان پەیکەری کەشتی کە بادەوەی پێشەوەی کەشتی رادەگرێ 5 ریشۆلەی پەراوێزی جل، گولنگ 6 - hairbreadth ◌ 1 سبیل 2 ریش 3 مقدار بسیار کم 4 و 5 ویسکر

whiskery *adjective*
سمێل‌ئاسا، سمێلی ◌ سبیل‌وار

whisky /'wɪski/ *noun, pl.* whiskies, also Irish & US whiskey
ویسکی، ویسکی‌خۆری، شووشەی ویسکی تیاخواردنەوە: *Scotch -sky ◊ a bottle of -ky ◊ highland -kies* ◌ ویسکی، گیلاس ویسکی

whisky sour *noun*
جۆرێ خواردنەوە، ویسکی، ئاولیمۆ و لیمۆترشی تیایە ◌ ویسکی سور

whisper /'wɪspə(r)/ *noun*
1 سرتە، سرپە، چرپە، قسەی بن‌گوێ 2 دەنگۆ، قسەلۆک، قاو، گوتگۆتکا 3 - hint ◌ 1 نجوا، پچ‌پچ 2 شایعه (whispery *adj*)

whispered *adjective*
سرتەیی، بەچرپە، بەسرتە، نهێنی، نەهێنی ◌ محرمانه

whisperer *noun*
1 قاوداخەر، بەندوباوبلاوکەرەوە 2 سرتێنەر، چرپێنەر ◌ 1 شایعه‌پراکن 2 نجواکن

whispering compaign *noun*
قاوداخستن، دەنگۆبلاوکردنەوە، دەنگۆسازی، بەندوباوبلاوکردنەوە، درۆ و دەلەسەداخستن ◌ شایعه‌پراکنی

whist[1] /wɪst/ *noun*
(پەڕین) ویست، حوکم ◌ حکم

whist[2] /wɪst/ = whisht

whistle /'wɪsl/ *noun*
فیتە، فیتوو، دەنگی فیکە، فیسە، فیق‌فیقە، فیقنە، فیکە، فیت‌فیتە، ماسوولە: *He gave a low long -istle of surprise* ◌ سوت، صدای سوت، ویسل

whistle-blower *noun*
(نافەرمی) راپۆرت‌چی، سیخوڕ، شەیتان، پێوەکەر ◌ مخبر

whistle-blowing *noun*
(نافەرمی) راپۆرت‌چێتی، سیخوڕی، پێوەکردن ◌ مخبری

whistle-stop *noun*
1 (شەمەندەفەر) لاوێستگە، وێستگەی ئامازە (یان چکۆلە) 2 (خوازە) کورتەوێستان (سیاسەتوانێ بەدرێژایی شالاوی هەڵبژاردنا) ◌ 1 ایستگاه فرعی 2 (مجازی) توقف کوتاه

whistle-stop tour *noun*
سەفەری چرووپڕ، سەفەر بۆ مەبەستی بانگەشە، سەردانی بانگەشەیی (سیاسەتوانێ بۆ زۆر شوێن، لە ماوەیەکی کەمدا) ◌ سفر فشرده

whistle-stop trip = whistle-stop tour

whistling swan *noun*
قوو یان قازەفیکەنە (هی ئەمریکای باکووری [*Cygnus columbianus columbianus*]) ۞ نوعی قو

Whit /wɪt/ = Whitsun

whit /wɪt/ *noun*
برێکی زۆر کەم، نەختێ، نەختەلانێ، تۆزاڵێ، تۆزقاڵێ (every whit: wholly؛ not a whit: هەر هیچ، تۆزێکیش، عەسڵەن) ۞ ذره

white /wait/ *adjective, noun*
adj 1 سپی، چەرموو، کەمڕەنگ، کاڵ، سپیپێست 2 سەربە ڕەگەزی سپیپێست *n* 1 ڕەنگی سپی 2 سپیپێست، قەوقازی 3 جلی سپی، بەرگی سپی یان چەرموو 4 (هێلکە) سپێنی، سپێنە، چەرمینە، سپووچک 5 (چاو) سپێتی 6 جۆرێ پەپوولەی کریمی یان سپی [*Pieris brassicae* (سپی گەورە)، *P. rapae* (سپی چکۆلە، هەر دووکیان مێملی بەروبوون) و جۆرەکانی تر] 7 (whites) جلی سپی، بەرگی سپی 8 جلوبەرگی سپی وەرزشی ۞ *adj* 1 سفید، سفیدپوست 2 وابسته به نژاد سفید *n* 1 رنگ سفید 2 سفیدپوست 3 لباس سفید 4 (تخم مرغ) سفیده 5 (چشم) سفیدی 6 نوعی پروانه 7 (در جمع) رخت سفید 8 لباس ورزشی سفید

white admiral *noun*
جۆرێ پەپوولەی باڵ قاوەیی تۆخ [*Ladoga camilla* (ئەوروپا) و جۆرەکانی تر] ۞ نوعی پروانه

white ant *noun*, also termite
مۆریانە، مۆرانە، خۆرکە، مۆر، دارخۆرکە، تەختەکالۆس، لێوەنگ، قەرەونە، سورک ۞ موریانه

white aescnic *noun*
زەرنیخی سپی ۞ زرنیخ یا آرسنیک سفید

whitebait /ˈwaɪtbeɪt/ *noun*
وردەماسی خۆراکی ۞ انواع ماهی‌های کوچک خوراکی

whitebeam *noun*
درەختێکی سەربە rowan بە بەری سوور و گەڵای کوڵکنی هێلکەیی‌یەوە [*Sorbus aria*] ۞ نوعی درخت

white beet *noun*
چەوەندەری شەکر، چۆنەری شەکر ۞ چغندر قند

white behen *noun*
(ڕووەکناسی) تاڵگەتاڵە، تاڵووەتاڵە، تیلگ ۞ گل گندم طلایی

white belt *noun*
پشتێنە یا کەمەری سپی (بۆ دەس‌پێکەری کاراتە و جودۆ) ۞ کمربند سفید

white blood cell *noun*, also leukocyte, white blood corpuscle
خڕۆکەی سپی ۞ گویچەی سفید

whiteboard /ˈwaɪtbɔːd, US -bɔːrd/ *noun*
تەختەسپی ۞ وایت‌برد

whitecaps /ˈwaɪtkæps/ = white horses

white cell = white blood cell, leucocyte

white Christmas *noun*
کریسمەسی سپی یان چەرموو یان بەفران ۞ کریسمس برف‌باران

white clover *noun*, also Dutch clover, also white Dutch clover
شەوەرەسپی، سێبەرە یان شەوەری سپی: جۆرێ شەوەری ئوراسیایی، بە سەرەگوڵی سپی خڕەوە، سەرچاوەیێکی گرنگی شێلەیە بۆ هەنگەکان [*Trifolium repens*] ۞ شبدر خزنده، شبدر سفید

white coffee *noun*
شیرقاوە، قاوەی سپی ۞ شیرقهوه

white-collar *adjective*
فەرمانگەیی، کارگێڕی، ئیدارەیی، دامەزراوە، دیوانی، دەوڵەتی، یەخەسپی، دەس‌وپێ‌سپیلکە (لەچاو کرێکاری) ۞ اداری، دفتری

white-collar worker *noun*
فەرمانبەری کارگێڕی یا دیوانی ۞ کارمند اداری

white corpuscle = white blood cell

white archangel *noun*, also white dead-nettle
گەزنەسپی، گەزنەچەرمگ [*Lamium Album*] ۞ گزنه سفید

white dwarf *noun*
(ئەستێرەوانی) گڕگنەی سپی ۞ کوتولەی سفید

white elephant *noun*
شتی گران و هیچەکە، شتی بەکارنەهاتوو یان بێکارە، فیلی سپی، مایە بەفیڕۆچوونی پارە، پارەخەسار ۞ مایەی اتلاف پول

white ensign *noun*
ئاڵای هێزی دەریایی بریتانیا ۞ پرچم نیروی دریایی بریتانیا

white-eye *noun*
چاوسپی: جۆرێ باڵندەی دەنگخۆشی چکۆلە، بە ئاڵقەیێکی پەڕی سپی بە دەور چاوییەوە [*Zosterops* و توخمەکانی تر] ۞ نوعی پرنده

white-faced *adjective*
سپی‌هەڵگەڕاو، ڕەنگ‌هەڵبڕووسقاو ۞ رنگ‌پریده

white feather *noun*
نیشانەی ترسەنۆکی ۞ علامت بزدلی

whitefish *noun*, *pl.* same or whitefishes
ماسی سپی وەک cod، plaice و haddock [*Coregonus* و توخمەکانی تر: چەندین جۆرن] ۞ ماهی سفید

white flag *noun*
ئاڵای سپی یان چەرموو (نیشانەی خۆبەدەستەوەدان یان پەسندکردنی بەزین یان

تیشکان) ○ پرچم سفید

whitefly *noun, pl.* same or whiteflies

مێشەسپی [خێزان Aleyrodidae: زۆر جۆرن] ○ وایت‌فلای

white gold *noun*

زێڕی سپی، دارشتەی زیوی لە زێڕ، نیکل، پلاتینیۆم و کانزای تر ○ طلای سفید

white goods *noun, pl.*

1 کەلوپەلی سپی (بەفرخەرە، دەزگای جل‌شتن و هتد) 2 (کۆن) کەتانی خۆماڵی ○ 1 لوازم خانگی بزرگ 2 کتان خانگی

white-haired *adjective*

مووسپی ○ سپیدمو

Whitehall /ˈwaɪthɔːl/ *noun*

1 حکومەتی بریتانیا 2 وایت‌هاڵ، هۆڵەسپی (شەقامێ لە لەندەن کە زۆربەی دامودەزگای حکومی لەوێن) ○ 1 دولت بریتانی 2 وایت‌هال

whitehead *noun*

سەرسپی: جۆرێ باڵندەی دەنگ‌خۆشی نیوزیلەندی، سەر و ژێرزگ سپی [*Mohoua albicilla*] ○ نوعی پرنده

white heat *noun*

تینی سپی، گەرمایی سپی (زیاتر لە 1200 پلەی گەرمی) ○ حرارت سفید

white hole *noun*

چاڵەسپی: ئەو دیوە وادانراوەی چاڵەڕەش کە لەوێوە مادە و وزە سەر هەڵدەدا (لە بەرامبەر چاڵەڕەش‌دا black hole) ○ حفرەی سفید

white hope *noun,* also great white hope

جێگەی هیوا یان هومێد، ڕۆشنایی، هیوا(ی داهاتوو) ○ نقطەی امید

white horses *nounl, pl.*

شەپۆلە نووچکەسپی‌یەکان (سەرسپی‌یەکان)، شەپۆلە کەفاوی‌یەکان ○ امواج سپیدنوک

white-hot *adjective*

1 (کانزا و هتد) سوورەوەبوو، یەکجار گەرم 2 (خوازە) توند، بەتین، قووڵ، ئاورین، ئاگراوی، ئاگرین ○ 1 گداخته 2 (مجازی) شدید، آتشین

White House *noun*

1 کۆشکی سپی، سەرای سپی 2 رایەداران یان کاربەدەستانی کۆشکی سپی (سەرکۆمار و راوێژکارانی): *The White House has issued a statement* ◊ *White House aides* ○ 1 کاخ سفید 2 مقامات کاخ سفید

white information *noun*

زانیاری سپی (باش لەبارەی باوەڕی کەسێکەوە) ○ اطلاعات سفید

white knight *noun*

کەس یان شتێ کە بە یارمەتی یەکێکەوە دێ ○ وایت نایت

white land *noun*

زەوی سپی ○ زمین سفید

white lead *noun*

قورقوشمی سپی، سپیاوی قورقوشم ○ سرب سفید

white lie *noun*

درۆ سپی، درۆی بێ‌زیان، درۆی بەرژەوەندانە ○ دروغ مصلحت‌آمیز

white light *noun*

شەوقی سپی، ڕۆشنایی سپی، ڕووناکی چەرموو ○ نور سفید

white ligtning = moonshine

white lime = whitewash

white line *noun*

هێڵی سپی ○ خط سفید

white list *noun*

لیستی سپی (هی بەرهەم یا کەلوپەلی پەسندکراو) ○ فهرست سفید

white magic *noun*

جادووی سپی (کە بۆ مەبەستی باش دەکرێ) ○ جادوی سفید

white man *noun*

پیاوی سپی‌پێست ○ مرد سفیدپوست

white matter *noun*

ماکەسپی، مادەی سپی ○ مادەی سفید

white meat *noun*

گۆشتی سپی ○ گوشت سفید

white metal *noun*

کانزای سپی ○ فلز سفید

white mouse *noun*

مشکی سپی ○ موش سفید

white mustard *noun*

خەردەلەسپی، خەرتەلەسپی، تینەگیا؟، تاسی‌ئەور؟، لە خێزانی خەردەل، وەک charlock [*Brassica hirta*] ○ خردل سفید

whitener *noun*

(مادە یان مەتریالی) سپی‌کەرەوە ○ (مادەی) سفیدکنندە

whiteness *noun*

سپێتی، چەرموویی، سپی‌بوون ○ سفیدی

white night *noun*

شەوی بێ‌خەو، شەوی سپی ○ شب بدون خواب

whitening = whitener

white noise *noun*

(فیزیک) دەنگی سپی ○ وایت نویز

white oak *noun*

1 بەڕووی سپی، بەڕووەسپی، بە گەڵا و کڵاوەی بەڕووی خڕەوە 2 داری سەخت و قایمی بەڕووەسپی ○ 1 بلوط سفید 2 چوب بلوط سفید

whiteout *noun*

بۆران، تۆف، تۆف‌وبەند، باوبۆران ○ کولاک

White Paper *noun*

راپۆری (فەرمی) حکومەت ○ گزارش (رسمی)

دولت

white pepper *noun*

بیبارەسپی ◌ فلفل سفید

white pointer = great white shark

white poplar *noun*

(رووەکناسی) شاتانی سپی، سپیدار، بیچەرمگ؟ [*Populus alba*] ◌ درخت تبریزی سفید

white pudding *noun*

جۆرێ باسترمە، لە oatmeal و suet دروست دەبێ ◌ پودینگ سفید

white revolution *noun*

شۆرشی سپی، وەرگۆران یان گۆرانکاری سپی ◌ انقلاب سفید

white Russian *noun, adjective*

n 1 بێلارووسی 2 دژی بولشیفیکەکان بە درێژایی شەری نێوخۆیی رووسیا *adj* سەربە بێلارووسی ◌ *n* 1 بلاروسی 2 مخالف بولشویک‌ها در جنگ داخلی روسیه *adj* وابسته به بلاروسی

white sauce *noun*

سۆسی سپی ◌ سس سفید

white shark *noun*, also great white shark

(گیانەوەرناسی) کۆسە یان شارکی سپی ◌ کوسەی سفید

white slave *noun*

کۆیلەی سپی ◌ بردەی سفید

white slaver *noun*

لەشپێفرۆش ◌ مجبورساز به فحشا

white slavery *noun*

لەشپێفرۆشی، کارداری قەحبەگەریتی ◌ روسپی‌گری اجباری

white slavery trade *noun*

کارداری قەحبەگەریتی ◌ تجارت روسپی

whitesmith /'waɪtsmɪθ/ *noun*

مسگەر، سپیکەرەوە ◌ رویگر

white spirit *noun*

بێنزینی سپی ◌ بنزین سفید

white stick *noun*

گۆچانی سپی، گۆچانی کوێران یان نەبینان ◌ عصای سفید

white supremacist *noun*

سپیباوەر، سپیبەسەرترزان ◌ سفیدبرترانگار

white supremacy *noun*

سپیباوەری، سپیبەسەرترزانی ◌ سفیدبرترانگار

whitethorn = hawthorn

whitethroat *noun*

ملسپی، جۆرێ مەلی دەنگخۆشی کۆچەر [*Sylvia communis*] و جۆرە پێوەندیدارەکان ◌ نوعی پرنده

white-tie *noun, adjective*

n گرێسپی، پاپیۆنی سپی *adj* (میوانی و هتد) فەرمی، بە جلی فەرمییەوە ◌ *n* پاپیون سفید *adj* رسمی

white trash *noun*

(سووکانە، لە ئەمریکای باکووری) گەلی سپیپێستی هەژار، هی باشووری ئەمریکا ◌ مردم فقیر سفیدپوست جنوب امریکا

whitewall *noun*

دەوری سپی تایە یان پێچکەیێ ◌ دورەی سفید لاستیک

whitewash /'waɪtwɒʃ, US -wɑːʃ, -wɔːʃ/ *noun*

1 دۆغاب، گەسلاو، تێکەڵەیێ لە گەچ، قسل و ئاو 2 (خوازە) دیزەبەدەرخۆنە، سەرنانەوە ◌ 1 دوغاب 2 (مجازی) ماست‌مالی

white water *noun*

خوراو، لرفاو، گوراو، لێزاو، توندئاو، تەوژماو، نێرایی ئاو ◌ تندآب

white wedding *noun*

ئاهەنگی زەماوەند، رێورەسمی شایی ◌ مراسم عروسی

white whale = beluga 1

white willow *noun*, also yellow willow or golden osier or water willow or Huntingdon willow

(رووەکناسی) بی سپی، سپییەبی، بیچەرمگ، ویرۆلەچەرمە [*Salix Alba*] ◌ بید سفید

white wine *noun*

مەی سپی، بادەی چەرموو یا سپی ◌ شراب سفید

white-winged chough *noun*

جۆرێ باڵندەی دەنگخۆشی رەش و سپی یان بەڵەکی ئەوسترالیایی، هەروەها chough ◌ نوعی پرنده

whitewood *noun*

سپیدار، دار و درەختی دارسپی: 1 دارێکی ئەوسترالیایی لە خێزانی soapberry [*Atalaya*] درختان چوب سفید ◌ tulip tree 2 [*hemiglauca*

white woman *noun*

ژنی سپیپێست ◌ زن سفیدپوست

whitey /'waɪtɪ/ *noun* (*pl.* whiteys), *adjective*

n (نافەرمی، سووکانە) کەسێکی سپی *adj* بە بنەرەنگێکی سپییەوە ◌ *n* آدم سفیدپوست *adj* با تەرنگ سفید

whither /'wɪðə(r)/ *adverb, conjunction*

بۆ کوێ، بۆ چ جێگایێ، بۆ چ شوێنێ، کوێ، تا کوێ، بۆ ئەوێ، کە، هەرشوێنێ، هەر جێگایێ، هەرجێیێ: *They did not know whither they should go* ◌ به کجا، کجا، تا کجا، به آن(جا)، که، هرکجا، هرجا

whithersoever = wherever

whiting[1] /'waɪtɪŋ/ *noun, pl.* same

ماسییە سپی، ماسییەچەرموو [*Merlangius merlangus* (خێزان cod، تەنکاوەکانی ئەورووپا)

و جۆرەکانی تر] ۞ ماهی مرلان

whiting² /'waɪtɪŋ/ *noun*
(مادە یان مەتریالی) سپی‌کەرەوە ۞ (مادەی) سفیدکنندە

whitish /'waɪtɪʃ/ *adjective*
کەمێ سپی، مەیلەوسپی، سپی‌کار، ئامال‌سپی، سپی‌واشت، سپی‌باو: *a bird with a whitish throat* ۞ نسبتاً سفید

whitleather *noun*
چەرمی سپی ۞ چرم سفید

whitlow /'wɪtləʊ/ *noun*, also felon2
(نەخۆشی) موو، مووماں، میمار، برنجۆک، قامکێشە ۞ عقربک، کژدمە

whitlow-grass *noun*, also whitlow grass
(رووەکناسی) برنجۆک، گیادوویشک، زوو باوەڕ وابوو کە موو چا دەکاتەوە [*Erophila verna* و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] ۞ ویتلوگراس

Whitsun /'wɪtsn/ *noun*
ویتسان (حەوتەمین یەکشەممە دوای جەژنە فتیرە، کاتێ دیانی‌یەکان بۆ هاتنەخوارەوەی گیانی پیرۆز ئاهەنگ دەگێڕن)، ڕۆژانی ویتسان ۞ عید پنجاهە، ایام عید پنجاهە

Whit Sunday = Whitsun

Whitsun tide /'wɪtsntaɪd/ *noun*
ڕۆژانی ویتسان ۞ ایام عید پنجاهە

whittling *noun*
بڕین یان تاشین، دادان، نووک‌تیژکردن ۞ عمل بریدن یا تراشیدن

whizz /wɪz/ *noun*, also whiz
1 ویزە، ویزە، هازە، فشە، دەنگی ویزە 2 (خوازە) مامۆستا، وەستا، خودا 3 جووڵانی خێرا یان سەفەری کورت 4 (کاری) میزکردن 5 (نافەرمی، بریتانیا) amphetamine = ـەکان ۞ 1 ویز، ویژ، صدای ویژ 2 (مجازی) استاد 3 حرکت سریع یا سفر کوتاه 4 (عامیانە) شاشیدن

whizz-kid *noun*, also whiz-kid
(نافەرمی) مرۆی زیرەک، زرینگ، وریا، زیت، بلیمەت، مدریک: *financial whizz-kids* ۞ آدم باهوش، زبل

whizzo *adjectiv*, also wizzo
(نافەرمی) یەکجار باش، چاک، عال ۞ عالی

who /hu:/ *pronoun*
کێ، چ کەسێ، چ کەسانێ، کێن، کە ئەوان، کەوان، کە، کە ئەو، بۆ کێ، بۆ چ کەسێ: *Who is that woman?* ◊ *Who's the money for?* (کێیەتی who-ness) ۞ کی، چە کسی، چە کسانی، کی‌ها، کە آنها، کە، کە او

WHO /ˌdʌbləu, eɪtʃ 'əʊ/ *abbreviation*
World Health Organization
ڕێکخراوەی تەندروستی جیهانی ۞ سازمان بهداشت جهانی

whoa /wəʊ, US woʊ/ *interjection*, also wo
1 (ئەسپ و هتد) هۆش، هۆش، پێسە 2 (بە کەسێ) هێواش، سووک ۞ 1 هش، چش 2 هی

who'd /hu:d/ *abbreviation* who had, who would

whodunit /ˌhu:'dʌnɪt/ *noun*, US whodunnit
(نافەرمی) چیرۆکی پۆلیسی، چیرۆکی تاوانکارانە ۞ داستان جنایی

whoever /hu:'evə(r)/ *pronoun*
هەرکەس، هەرکە، هەر کەسێ، هەر کەسێ کە، کێ، چ کەسێ: *Whoever says that is a liar* ۞ هرکە، هرکس کە، هرکسی را کە، کی

whole /həʊl, US hoʊl/ *adjective, noun*
1 *adj* گشت، هەموو، تێکڕا، یەکڕا، گ، ساماڵ، تەواو، ڕەبەق، ساغ، نەشکاو، بێ‌گەرد، بێ‌عەیب، بێ‌خەوش 2 گشت، تەواو، سەرجەم *n* 1 یەکە، شتێکی تەواو 2 هەمووی، گشت، گشتی، تێکڕای ۞ *adj* 1 همەی، کامل، تمام، سالم 2 کل *n* 1 واحد، چیز تمام 2 تمام، کل، همەی

wholefood /'həʊlfu:d, US 'hoʊl-/ *noun*, also wholefoods
چێشتی خۆماڵی، خۆراکی سروشتی ۞ غذای طبیعی

wholefood restaurant *noun*
خواردنگەی چێشتی خۆماڵی یا خۆراکی سروشتی ۞ رستوران غذای طبیعی

wholegrain /'həʊlgreɪn, US 'hoʊl-/ *adjective*
سۆس‌دار، زبرەدار، سۆستاوی ۞ سبوس‌دار

wholehearted /ˌhəʊl'hɑ:tɪd, US ˌhoʊl'hɑ:rtəd/ *adjective*
لە دڵەوە، بێ‌دوودڵی: *The plan was given - ted support* ۞ صمیمانە

wholeheartedly *adverb*
لە قووڵایی دڵەوە، لە ناخی دڵەوە، لە دڵەوە، لە کانگای دڵەوە: *She threw herself - leheartedly into her work* ۞ از صمیم قلب

wholeheartedness *noun*
لە دڵەوەبوون، بێ‌دوودڵی‌بوون ۞ صمیمیت

wholemeal /'həʊlmi:l, US 'hoʊl-/ *noun, adjective*
(ئارد، نان و هتد) زبرەدار، سۆستاوی، سۆستەدار، سۆس‌دار، درشتەلەگەڵ، کەپەکدار (هەروەها graham (بنەڕەت: لە ناوی لایەنگری چاکسازی خۆراکی *Sylvester Graham*) ۞ سبوس‌دار

wholemeal bread *noun*
نانی سۆستاوی یان بە گەنم و کەپەکدارکراو ۞ نان سبوس‌دار

whole milk *noun*

شیری توێژاڵنەگیراو یا پڕتوێژ، شیری توێژاڵی یا پەتی ◌ شیر خالص
wholeness /həʊlnəs, US hoʊlnəs/ *noun*
یەکێتی، یەکپارچەیی، یەکاڵەیی، تێکڕایی، تەواویتی، سەرتاسەریتی، گشتیتی ◌ وحدت، تمامیت، کلیت
whole note = semibreve
whole number *noun*, integer
ژمارەی دروست (راست)، ژمارەی تەواو ◌ عدد صحیح
wholesale /'həʊlseɪl, US 'hoʊl-/ *noun, adjective, adverb*
n کۆفرۆشی، جوملەفرۆشی، تێکرافرۆشی *adj* 1 بە نرخی جوملەفرۆشی 2 بەربلاو، تەواو، بەرین، هەمەلایەنە، گشلایەنە *adv* 1 لە ئەندازەیەکی بەربلاودا 2 بە شێوەیەکی بەربلاو ◌ *n* عمده‌فروشی *adj* 1 به قیمت عمده‌فروشی 2 گسترده، کامل *adv* 1 در مقیاس وسیع 2 به طور گسترده
wholesaler *noun*
کۆفرۆش، جوملەفرۆش، تێکرافرۆش ◌ عمده‌فروش
wholesaling /'həʊlseɪlɪŋ, US 'hoʊl-/ *adjective*
کۆفرۆش، جوملەفرۆش، سەربە جوملەفرۆشی ◌ عمده‌فروش، وابسته به عمده‌فروشی
wholescale = *adjective* wholesale
wholesome /'həʊlsəm, US 'hoʊl-/ *adjective*
تەواو، سازگار، گەوار، خۆش، سلامەت، مایەی لەشساغی، سووک، باش، بەکارهاتوو، بەبەهرە، بەقازانج، بەکەڵک: *fresh, wholesome food* ◌ سالم، مفید (wholesomely *adv*)
wholesomeness /'həʊlsəmnəs, US 'hoʊl-/ *noun*
تەواوی، خۆشی، سازگاری، سلامەتی، سووکی، باشی، بەکارهاتوویی، بەقازانجی ◌ سالم بودن، مفید بودن
wholewheat /'həʊlwiːt, US 'hoʊl-/ = wholemeal
who'll /huːl/ *abbreviation* who shall, who will
wholly /'həʊlli, US 'hoʊlli/ *adverb*
تەواو، بە تەواوی، سەرپاک، سەرتاسەر: *wholly inappropriate behaviour* ◌ کاملاً، به کلی
whom /huːm/ *pronoun*
کێ، کەسێ کە، بە کێ، کە ئەو، کە ئەوان: *The author whom you criticized in your review has written a reply* ◊ *To whom should I write?* ◊ *whom did they invite?* ◌ چه کسی را، کی را، که او را، که آنها را
whomever /ˌhuːm'evə(r)/ *noun*
هەرکەسێ، بە هەر کەسێ: *He was free to marry whomever he chose* ◌ هرکه، هر آن که، هر آن‌کس را که
whomp /wɒmp/ *noun*
(نافەرمی) زرمە، تەپە، دەنگی زرمە ◌ تالاپ، صدای تالاپ
whomsoever /ˌhuːmsəʊ'evə(r), US -soʊ-/ = whomever
whoop /wuːp, US huːp/ *noun*
1 هاوار، هەرا، قریوە، قوولە، گوڕە، نەعرەتە: 2 دەنگی کۆخەڕەشە، نرکە *whoops of delight* ◌ 1 غریو، فریاد 2 صدای سیاه‌سرفه
whoopee /wʊ'piː/ *interjection, noun*
interj ئاخ گیان! ئۆخەی! ئۆخەیش: *Whoopee, we've won!* *n* بەزمورەزم، بەزموهوڕ ◌ *interj* آخ جون! *n* جشن همراه با هیاهو
whooper /'huːpə, US 'w-/ *noun*
قوویۆرنە، جۆرێ قووی زلەی کۆچەر [*Cygnus cygnus*] ◌ نوعی قو
whooping cough /'huːpɪŋ kɒf, US kɔːf/ *noun*, also pertussis
کۆخەڕەشە، خەندخەندوک (بە هۆی بەکتریای *Bordetella pertussis* تووش دەبێ) ◌ سیاه‌سرفه
whoop crane /'huːpɪŋ, US 'w-/ *noun*
لەکلەکەقیرنە (یان بۆرنە)، لەلکەک یان شینەقورینگی ئەمریکایی (یاکووری [*Grus americana*]) ◌ درنای امریکایی
whoopla *interjection*
ئاخ گیان! ئۆخەیش! ◌ هورا!
whoops /wʊps/ *interjection*, also whoops-a-daisy
ئەی! ئاخ! وەی! ئەها!: *Whoops! Careful, you almost spilt coffee everywhere* ◌ آخ! وای!
whoosh /wʊʃ, US wuːʃ/ *noun, interjection*, also woosh
n دەنگی ویزە، ویزە *interj* ویزا! ◌ *n* صدای ویز *interj* ویژ!
whop /wɒp/ *noun*, also whap
لێدانێکی قورس یان دەنگەکەی ◌ ضربه‌ی سنگین یا صدایش
whopper /'wɒpə(r), US 'wɑːp-/ *noun*
1 درۆی زلە یان قەبە، شەقەدرۆ، درۆی حەوایی، درۆی باڵدار: *She's told some whoppers about her past* 2 (خوازە) یەکجار زلە، زەبەلاح: *Pete has caught a whopper (= a large fish)* ◌ 1 دروغ شاخدار 2 (مجازی) غول‌پیکر
whopping /'wɒpɪŋ, US 'wɑːp-/ *adjective, adverb*
adj زلە، زەلام، زەبەلاح، گەپ، گەورە: *The company made a whopping 75 million*

adv dollar loss یه‌کجار، گه‌لێ ⬡ *adj* گنده،
عظیم *adv* خیلی

who're /'hu:ə(r)/ *abbreviation* who are

whore /hɔ:(r)/ *noun*
1 قه‌حبه، له‌شفرۆش، ژنی داوێن‌پیس یان هه‌رزه، گانده‌ر، کوونی‌به‌ده‌ر، کێره‌خۆره، فاحیشه، کێرخۆر، حیز، جنده، 2 prostitute که‌سێکی به‌رتیل‌خۆر یان ناپیاو و بێ‌شه‌ره‌ف ⬡ 1 روسپی، فاحشه 2 آدم رشوه‌خوار یا بی‌شرف

whoredom /hɔ:dəm/ *noun*
قه‌حبه‌گه‌ری، قه‌حبه‌یی ⬡ فاحشگی

whorehouse /'hɔ:haus, US 'hɔ:rh-/ *noun*
(نافه‌رمی) قه‌حبه‌خانه، brothel ⬡ فاحشه‌خانه

whoremaster *noun*
جنده‌باز، خانمباز ⬡ جنده‌باز

whoremonger /hɔ: mʌŋgə(r)/ *noun*
جنده‌باز، خانمباز ⬡ جنده‌باز

whoreson /'hɔ:s(ə)n/ *noun*
(کۆن) زۆڵ، بیژوو، بیژی، حه‌رامزاده ⬡ حرامزاده

whoring /'hɔ:rɪŋ/ *noun*
(له ئه‌مریکا) جنده‌بازی، خانمبازی ⬡ جنده‌بازی

whorish *adjective*
زۆڵ، داوێن‌ته‌ڕ، پاشه‌ڵ‌پیس، داوێن‌پیس ⬡ فاسق

whorl /wɜ:l, US wɜ:rl/ *noun*
1 (رووه‌کناسی) ئالقه، بازنه 2 (شوێنی سه‌ر قامک) ئالقه، پێچ، قه‌ف 3 (مێژوویی) پێچکه یان خولخوله‌ی چکۆلانه له خه‌ره‌کدا spinning wheel ⬡ 1 (گیاه‌شناسی) حلقه 2 پیچ 3 وُرل

whorled *adjective*
ئالقه‌یی، ئالقه‌ئالقه، قه‌فاوی، قه‌فقه‌ف، پێچ‌پێچ ⬡ حلقه‌ای

whortle = whortleberry

whortleberry /'wɜ:tlberi, -bəri, US 'wɜ:rtlberi/ = bilberry

who's /hu:z/ *abbreviation* who is, who has

whose /hu:z/ *pronoun*
هی کێ، هی چ که‌سێ، که‌... ـه‌ی، که‌... ـه‌یان، هیٚ کێیان ⬡ مال کی، مال چه شخصی، که... ـش، که... ـشان، مال چه کسی را

whosesoever = whoever

whoso = whoever

whosoever /ˌhu:səu'evə(r), US -sou-/ = whoever

who've /hu:v/ *abbreviation* who have

whump /wʌmp, US wump/ *noun*
زرمه یا ته‌په‌ی ناخۆش (یان عاجزکه‌ر) ⬡ وُمپ

why /waɪ/ *adverb, interjection, noun*
adv بۆچی، له‌به‌رچی، چما، بۆچی مه‌گه‌ر: *Why were you late?* *interj* ئاخ! ئای! *n* (whys) به‌ڵگه، هۆ، روونکردنه‌وه، لێکدانه‌وه ⬡ *adv* چرا، که چرا، چرا مگر *interj* هی! وای! *n* (در جمع) دلیل، توضیح

whydah /'wɪdə/ *noun*, also whyda
1 جۆرێ باڵنده‌ی جۆلای ئه‌فریکایی، نێره‌که‌ی پشتی ره‌شه و کلکی زۆر درێژه [توخم *Vidua*: چه‌ندین جۆرن] 2 = widowbird ⬡ ویدا

WI /ˌdʌbləu, 'aɪ/ *abbreviation* Women's Institute
(بریتانیا و نافه‌رمی) ئه‌نستیتۆی ژنان، کۆمه‌ڵه‌ی ژنان ⬡ انجمن زنان

Wicca /'wɪkə/ *noun*
تیره‌یێکی دینی religious cult جادووگه‌ری نوێ modern (Wiccan *adj, n*) ⬡ ویکا

wick[1] /wɪk/ *noun*
1 پلیته، ماسول 2 په‌رۆی برین (تا وشکی کاته‌وه؛ ئه‌ڵمانی بنه‌ڕه‌ت) ⬡ 1 فتیله 2 ویک

wick[2] /wɪk/ *noun*
1 (له ناوی شوێن‌دا) شار، گه‌ره‌ک، تاخ، دێ، گوند، کوێره‌دێ، ئاوایی 2 = dairy farm ⬡ شهر، منطقه، دهکده

wick[3] /wɪk/ = 1 quick 2 lively

wicked /'wɪkɪd/ *adjective* (wickeder, wickedest)
پیس، گڵاو، چه‌په‌ڵ، خوێڕی، خراپ، به‌دکار، گوناه‌کار، خراپ‌کار، بێ‌به‌زه‌یی، ده‌روون‌ره‌ش، بێ‌به‌زه‌یی‌یانه، خوێڕی‌یانه، به‌دکارانه، به‌زه‌ر، به‌دخوو، جێی‌ترس، پرمه‌ترسی، ترسناک، شه‌یتانی، خراپانه ⬡ پلید، شریر، خبیث، بی‌رحم، بی‌رحمانه، خطرناک، شیطنت‌آمیز

wickedly /'wɪkɪdli/ *adverb*
به شێوه‌یه‌کی جێی‌ترس یان پرمه‌ترسی، به‌دکارانه، به شێوه‌یه‌کی خراپ: *Martin grinned wickedly* ◊ *a wickedly sharp blade* ⬡ به طور خطرناک، شریرانه

wickedness /'wɪkɪdnəs/ *noun*
خراپی، پیسی، چه‌په‌ڵی، خوێڕیه‌تی، ده‌روون‌ره‌شی، به‌دخوویی ⬡ شرارت، خباثت

wicker /'wɪkə(r)/ *adjective*
شووڵ‌چن، تووڵ‌چن، شووڵ‌پێچ، تووڵ‌پێچ، تووڵینه، حه‌سیری؛ بێ بۆ تووڵینه یان سه‌وه‌ته‌یی، بێ سه‌وه‌ته‌چنین؛ تووڵ یان لقی نه‌رم و چه‌میو (وه‌ک هی osier)؛ سه‌وه‌ته‌سازی، سه‌وه‌ته‌چنی، تووڵینه‌سازی ⬡ از ترکه‌بافته، حصیری؛ بید سبدی؛ سبدسازی

wickerwork /'wɪkəwɜ:k, US 'wɪkərwɜ:rk/ *noun*
تووڵینه‌سازی، سه‌وه‌ته‌سازی حه‌سیرسازی ⬡ حصیرسازی، سبدسازی

wicket /'wɪkɪt/ *noun*
1 ده‌روازه‌ی چکۆله، درگا، ده‌رک 2 (کریکێت) ویکێت 3 (ئه‌مریکا، له دیوار یان درگادا) کون،

کەلەبەر، بابوێر 4 قەف یان ئاڵقەی گۆینێ
croquet ○ 1 دروازەی کوچک 2 در، ویکت 3
سوراخ 4 ویکت

wicket-gate *noun*
دەرگای چکۆلانە، دەرچە، دەروازەی چکۆلانە
(لەپاڵ دەروازە یان دەرگای گەورە) ○ دریچە

wickiup /'wɪkɪʌp/ *noun*
جۆرێ کۆختەی سوورپێستەکان (چوارچێوە
هێلکەیی و بە گیاوگژ و دەوەن داپۆشراو، لە
Algonquian یییەوە) ○ ویکیاپ

widdle *noun*
1 (نافەرمی) میزکردن 2 میز ○ 1 شاشیدن 2
شاش، ادرار

wide /waɪd/ *adjective* (wider, widest), *adverb*
1 پان، بەرین، نەتەسک، هەراو، فراوان، بەربڵاو،
هەمەلایەنە، بەرین، بەرفرەهـ، جۆراوجۆر،
هەمەرەنگ 2 (چاو) کراوە، تەواوکراوە،
زەقەوەکردوو 3 دوور، دوور لە، لە دەرەوەی،
دوورتر لە 4 بە بەرینی، بە پەنایی، بە پانی 5 بە
تەواوەتی، تەواو ○ 1 عریض، پهن، گشاد،
گسترده، وسیع، گوناگون 2 باز، کاملاً باز 3 دور،
دور از 4 بە عرض 5 کاملاً

wide-angle lens *noun*
(کامێرا) هاوێنەی گۆشەکراوە ○ لنز واید

wide awake *adjective*
(تەواو) هەستاو یان بەخەبەر، ئاگادارانە،
هۆشیار، ئاگادار، گوێقوڵاخ ○ (کاملاً) بیدار،
آگاهانە، مترصد

wide-awakeness *noun*
هەستاوی، بەخەبەری، ئاگاداری، هۆشیاری،
وریایی، گوێقوڵاخی ○ بیداری، گوش‌بەزنگی

wide boy *noun*
(نافەرمی) دەسبڕ، چاوبەست، زۆڵ ○ شیاد

wide-eyed *adjective*
1 واقوڕماو، چاودابچڕیو، چاوبزەوەکردوو،
دۆشداماو، تاساو، سەرسووڕماو: *She stared at him in wide-eyed amazement* 2 سادە،
ساویلکە، زووباوەڕ، ساویلکانە ○ 1 حیرت‌زدە
2 سادەلوح، سادەلوحانە

widely /'waɪdli/ *adverb*
بە تەواوەتی، تەواو، بە شێوەیەکی بەربڵاو: *a widely held belief* ◊ *The idea is now widely accepted* ○ کاملاً، بسیار، بە طور وسیع

widemouthed /'waɪd maʊðd/ *adjective*
1 دەمزل، دەمپان، دەمگاوس 2 چڵێس ○
1 دهن‌گشاد 2 حریص

wide-ranging *adjective*
بەربڵاو، بەرین، هەمەلایەنە، گشلایەنە، بەرفرەهـ:
a -e-ranging discussion ○ گسترده، همه‌جانبه

widescreen /'waɪdskriːn/ *noun*
پەردەپان، شاشەپان، پانەسکرین: *a widescreen TV* ○ وایداسکرین

widespread /'waɪdspred/ *adjective*
باو، بڵاوبوو، بەربڵاو، هەمەلایەنە، بەرفرەهـ
دنیاتەنیو، جیهانی: *widespread damage* ◊ *widespread public interest* ◊ *The plan received widespread support throughout the country* ○ شایع، متداول، گسترده، جهانی

widgeon = also wigeon

widget /'wɪdʒɪt/ *noun*
(نافەرمی) دەزگا یان ئامێرێکی چکۆلە، دەزگای
میکانیکی ○ وسیلە یا ابزار کوچک

widow /'wɪdəʊ, US 'wɪdoʊ/ *noun*
1 بێوە، بێوەژن، مێردمردوو، شوونەماو 2 (بە
شۆخی) ژنێ کە مێردەکەی زۆربەی وەخت
خەریکی وەرزش یان چالاکییێکی ترە 3 (لە
چاپدا) دوایین وشە یان دوارستەیێکی کورتی
بڕگەیێ کە دەکەوێتە سەرەوەی لاپەڕەیێ یان
ستوونێ، بێوە ○ 1 بیوە، بیوەزن 2 و 3 ویدو

widowbird *noun*
1 بێوەمەل، باڵندەبێوە، جۆرێ باڵندەی جۆلای
ئەفریکایی [توخم *Euplectes*: چەندین جۆرن]
2 = whydah ○ نوعی پرندە

widowed *adjective*
بێوە، مێردمردە ○ بیوەشدە

widower /'wɪdəʊə(r), US 'wɪdoʊ-/ *noun*
بێوەمێر، بێوەپیاو، ژنمردوو، ژنمردە ○ بیوەمرد

widowhood /'wɪdəʊhʊd, US 'wɪdoʊ-/ *noun*
1 بێوەیی، بێوەواری، بێوەژنێتی، بێوەمێرێتی 2
سەروبەند یان ماوەی بێوەیی ○ 1 بیوگی 2
دوران بیوگی

widow's mite *noun*
یارمەتییێکی کەمی پارە لە لایەن کەسێکەوە کە
دەستەنگ و هەژارە، دیارییێکی کەم کە تێکرای
دارایی کەسێ بێ (ئاماژە بە Mark 12:43) ○
ویدوز میت

widow's peak *noun*
تیژایی قژ یان مووی بەرەو ناوچاوان (بە شێوەی
V) ○ ویدوز پیک

widow's walk *noun*
(ئەمریکای باکووری) سەکۆی نەردەرێز یان
میلداری سەر بانی ماڵە سەرەتاکانی
نیوئینگلەند، بۆ روانینی دەریا (ئاماژە بە
گەڕانەوەی هاوسەرەکانیان لە سەفەری
دەریاییدا) ○ ویدوز پیک

widow's weeds *noun, pl.*
جلوبەرگی رەشی بێوەژنان، جلی ماتەم ○ لباس
عزا بیوەزنان

width /wɪdθ, US wɪtθ/ *noun*
1 پانایی، پانی، بەر، بەرینی، بەربڵاوی،

1 ◊ بەرفرەهی 2 (پارچە) تەختە، بەر، قەوارە
عرض، پهنا، گستردگی 2 (پارچە) تختە
widthways /ˈwɪdθweɪz, US ˈwɪtθ-/
adverb, also widthwise
بە پانایی، لە بەرینایی، نە بەدرێژایی ◊ از عرض
wielder /ˈwiːdə(r)/ *noun*
بەکارهێنەر ◊ استفادەکنندە
wieldy *adjective* (wieldier, wieldiest)
1 رام، ئاسان، سادە، گوێڕایەڵ، سووک 2 بەهێز، بەقەوەت ◊ 1 رام 2 قوی
wiener /ˈwiːnə(r)/ *noun*, also weenie, wienie /ˈwiːni/
1 = frankfurter 2 (رەمەکی) دەزگای پیاو، کیر، کێر 3 (نافەرمی) کەسێکی گەوج و کەر (بنەڕەت: لە *Wienerwurst* ئەڵمانی "سوسیسی ڤیەنا") ◊ 1 کیر، آلت مرد 2 آدم احمق
wienerwurst = frankfurter
wife /waɪf/ *noun*, *pl.* wives
ژن، خێزان، هاوسەر، ئافرەت، خانم (ئەڵمانی بنەڕەت) ◊ خانم، همسر
wifehood /waɪfhʊd/ *noun*
ژنێتی، ژنەواری، هاوسەرێتی ◊ زنی
wifeless *adjective*
بێژن، رەبەن ◊ عزب، مجرد
wifely /ˈwaɪfli/ *adjective*
زنانە: *wifely duties* ◊ زنانە
wife swapping *noun*
(نافەرمی) گۆڕینەوەی ژن، ژن بە ژن، سەربەسەرکردنی ژن. ژنگۆڕینەوە ◊ تاخت زدن زن
Wi-Fi /ˈwaɪ faɪ/ *noun*, *abbreviation* wireless fidelity
(کامپیوتێر) سیستمی ناردنی زانیاری بە کامپیوتێر بە رێگای شەپۆلە رادیۆیی‌یەکانەوە لە جیاتی وایەرلێس ◊ وای‌فای
wifie *noun*, *pl.* wifies
(سکاتلەندی) ژن (جکۆلێنراوی wife) ◊ زن
wig /wɪg/ *noun*
زرپرچ، مووچاخ، کلاوقژ ◊ کلاەگیس
wigeon /ˈwɪdʒ(ə)n/ *noun*, also widgeon
مراوی سەرسوور، نێرەکەی دەنکی فیکەیی‌یە [*Anas Penelope* (ئەوروپا) و *A. Americana* (ئەمریکای باکووری)] ◊ نوعی اردک
wigged *adjective*
بە کلاوقژەوە، بە مووچاخەوە، مووچاخ‌لەسەر ◊ با کلاەگیس
wigging /ˈwɪgɪŋ/ *noun*, also scolding
سەرکۆنە، هەڵکالان، هەڵشاخان، بەسەردانەڕاندن، بەگژداهاتن، بەسەرداگوڕاندن، تی‌خوڕین، پێ‌کردن ◊ سرزنش، پرخاش، گوشمالی
wiggle /ˈwɪgl/ *noun*
لوول‌بوون، قۆرتە(قۆرت)، قۆرت‌خستن، لوولان، لابەلاکردن، تەکان، هەڵتەکان، جوولەجوول، راتلەکان، بەملاوبەولاداکەوتن، پێچ‌خواردن، جوولە، تەکان‌تەکان ◊ تکان، حرکت، وول
wiggly /ˈwɪgli/ *adjective* (wigglier, wiggliest)
1 قۆرت‌خەر، کە قۆرد دەخا 2 پڕپێچ، پێچ‌پێچ، راست نەبێ، پێچەلاوپێچ، پێچەڵپێچ، خواروخێچ، لارووێر، لابەلا، کەڵ‌وکۆم، پڕچەم، قۆرت‌قۆرت، پڕقۆرت ◊ 1 ویگلی 2 موج‌دار، پرانحنا
wight /waɪt/ *adjective*
1 ئافرێنراو، خوڵقێنراو، دروس‌کراو، زیندەوەر، بوونەوەر 2 (وێژەیی) گیان، رۆح، تارمایی، خێو ◊ 1 آفریدەشدە، موجود زندە 2 روح، شبح
wigmaker *noun*
مووچاخ‌فرۆش، مووچاخ‌ساز ◊ فروشندە یا سازندەی کلاەگیس
wigwam /ˈwɪgwæm, US -wɑːm/ *noun*
ویگوام، دەوار یا چادری سوورپێستی ◊ ویگوام
wilco /ˈwɪlkəʊ, US -koʊ/ *interjection*
ویلکۆ، وەرگیرا (پەیامی رادیۆیی و هتد؛ کورتەی *will comply*) ◊ دریافت شد، ویلکو
wild /waɪld/ *adjective* (wilder, wildest), *noun*
adj 1 کێوی، کێفی، لاور، رەوەڵ، رەوێڵ، هۆڤ، ئەنگر، نەگیراو، بۆهاتوو، دەستەمۆنەکراو، دەسازۆنەکراو، سرک، نادەسەڵێن، بەیدەس، نامالی، مالی‌نەکراو: *wild animals/flowers* ◊ *The plants grow wild* ◊ *wild strawberries along the banks of rivers* 2 خۆڕسک، کێویلە، سروشتی، خۆشین‌بوو، دانەچێنراو، 3 کێوی، دەشتی، دەشتەکی: *a wild rabbit* زەوی بوورە، رووتەن، مووش، نەکێڵ، خەرشۆف 4 بێ‌شارستانیەت، دڕندە 5 چۆڵ، ئاوەدان‌نەکراو، سروشتی 6 رەشەبایی، پڕبا، باهاتوو: *a wild night* 7 توند، توندوتیژ، *The sea was wild* بێ‌ئەمان، سەخت 8 تووڕە، ورووژاو، هەژیو، شێتانە، خولیا، بەپەرۆش، تامەزرۆ، شێت: *The crowd went wild* ◊ *She's totally wild about him* ◊ *I'm not wild about the idea* 9 گەوجانە، بێ‌نەخشە، سەنگ‌وسوونەکراو، گۆترە، هەڵنەسەنگێنراو، نازیرانە، لێکەوەنەدراو، بەلان‌ڕێژنەکراو، هەرەمەکی، رەمەکی، دووبەختەکی: *wild accusations* ◊ *He made a wild guess at the answer* ◊ *We had a wild time in New York* *n* 1 سروشتی کاکی‌بەکاکی، وایلد، سروشتی خۆڕسک: *The bird is too tame now to survive in the wild* ◊ *The animals were released back into the wild when they had recovered* 2 (wilds) ناوچە لاپەڕەکان، دەڤەرە چەپەرەکان،

3 *the wilds of Alaska* :مەڵبەندە دوورەکان
ولات و مەڵبەندی چۆل و نەکێڵراو (خۆرسک)
◌ *adj* 1 وحشی، غیراهلی 2 خودرو 3 زمین بایر
4 بی‌تمدن 5 بی‌سکنه 6 توفانی 7 شدید 8
هیجان‌زده، عصبانی، عاشق، مشتاق 9 احمقانه،
حساب‌نشده *n* 1 محیط وحشی 2 (در جمع) مناطق
دورافتاده 3 سرزمین‌های وحشی

wild arum = cuckoo pint

wild ass *noun*

کەرەکێوی، ئەسپەکێوی، گوڕ ◌ گورخر

wild bassil *noun*

(رووەک‌ناسی) ڕیحانە کێویلە، ویژەبرە،
مریس‌مریسۆک [*Clinopodium vulgare*] ◌
ریحان کوهی

wild bergamot *noun*

جۆرێ monarda ی بۆن‌خۆشی ئەمریکای
باکووری، بە گوڵی ئەرخەوانی یان پەمەیی‌یەوە
[*Monarda fistulosa*] ◌ نوعی گیاه

wild camomile *noun*, also bitter chamomile or German camomile

(رووەک‌ناسی) چاوپشیلە ◌ بابونەی دارونی

wild boar *noun*

بەراز، یەکانە، بڕەک، بۆرە ◌ گراز

wild carrot *noun*

(رووەک‌ناسی) گێزەرەکێوی، گێزەری خۆرسک،
گێزەرەدیمی، چەپۆلە؟ [*Daucus carota*] ◌
هویج خودروی

wild card *noun*

1 (یەرین) ژووکێر 2 (کەسێ بە ڕەفتار و هتد)
نەناسراو، پێشبینی‌نەکراو، دیاری‌نەکراو، هۆکاری
نەناسراو یان دیاری‌نەکراو 3 (کامپیوتێر) هێمایێ
کە دەتوانێ هەر یێتێ لە هێندێ دەستووری
کامپیوتێری‌دا بخاتەڕوو ◌ 1 ژوکر 2 عنصر
غیرقابل پیش‌بینی 3 (کامپیوتر) نویسه‌ی عام

wildcat /'waɪldkæt/ *noun* (*pl.* wildcats), *adjective*

n 1 پشیلەی کێوی، گوڕواسە [*Felis silvestris*]؛ bobcat یان felid یکی چکۆلەی
تر 2 مرۆی بەدخولک، بەدخوو، عەبووس،
تووڕە، توند 3 بیرەنەوتی دۆزینەوەیی یان
لێکۆڵینەوەیی *adj* 1 (کار، پرۆژە و هتد)
لێکەوەنەدراو، هەڵنەسەنگێنراو، دووبەختەکی 2
(مان‌گرتن) ناقانوونی، نافەرمی، قاچاخ، قەدەغە،
ڕێگەنەدراو (بێ‌پشتیوانی یەکێتی کرێکاران):
wildcat work stoppages ◌ *n* 1 گربه‌ی
وحشی 2 آدم بدخلق، عصبانی 3 چاه نفت اکتشافی
adj 1 حساب‌نشده 2 (اعتصاب) غیرمجاز

wildcat strike *noun*

مان‌گرتنی ناقانوونی یان نافەرمی (بێ‌پشتیوانی
یەکێتی کرێکاران) ◌ اعتصاب غیرمجاز

wildcatter *noun*

مانگرێ ناقانوونی یان نافەرمی ◌
اعتصاب‌کننده‌ی غیرمجاز

wild celery *noun*

کەرەوزەکێویلە [*Apium graveolens*] ◌
کرفس وحشی

wild cherry = gean

wild duck = mallard

wildebeest /'wɪldəbi:st/ *noun*, gnu, *pl.* same or wildebeests

ئاسکەکێوی ئەفریکایی، گاکێوی ئەفریکایی ◌
گوزن افریقایی

wilderness /'wɪldənəs, US -dərn-/ *noun*

1 کاکی‌بەکاکی، بیابان، چۆلگە، ئاواق، چۆڵەوار،
سروشتی کاکی‌بەکاکی: *The Antarctic is the world's last great wilderness* ◊ *Their garden is a wilderness of grass and weeds*
2 یاتایی، بوار: *the barren -rness of modern life* ◌ 1 برهوت، طبیعت وحشی 2 گستره

wilderness area *noun*

ناوچەیێ کە گژوگیای سروشتی‌یەکەی
دەپارێزرێ و هەر چالاکی‌یێکی پیشەسازی‌یانە و
ڕابواردن لەوێ بەربەندە ◌ وایلدرنس آریا

wildfire[1] /'waɪldfaɪə(r)/ *noun*

1 ئاورگرتنی زووبلاوەبوو، سووتمان، سووتانی
زووتەنیو 2 Greek fire ◌ آتش‌سوزی هولناک

wildfire[2] /'waɪldfaɪə(r)/ *noun*, spread like wildfire

زووبلاوبوونەوە، زووداگرتن، زووتەنینەوە:
Rumours of his death spread like wildfire
◌ انتشار سریع

wild flower *noun*

گوڵەکێویلە، گوڵی خۆرسک ◌ گل وحشی

wildfowl /'waɪldfaʊl/ *noun*, *pl.*

باڵندە یان پەلەوەرە کێوی‌یەکان، مەلی کێوی ◌
پرندگان وحشی

wild garlic = ramsons

wild geranium *noun*

شەمدانی ئاوی، جۆرێ عەترەچایی ئەمریکای
باکووری، بە بۆلی بلاوی گوڵی lavender
[*Geranium maculatum*] ◌ نوعی گیاه

wild ginger *noun*

زەنجەفیلی کێوی(لە، هی ئەمریکای باکووری،
ریشەکەی بۆنی خۆشە [*Asarum canadense*]) ◌ زنجبیل وحشی

wild goose *noun*

(گیانەوەرناسی) سی، قازی کێوی، قولینگ ◌
غاز وحشی

wild-goose chase *noun*

ڕێژگاو، کاری ڕەنج‌بەخەسار، کاری بێهوودە،
کاری هیچەکە، حەولی بێهوودە، تێکۆشانی
بێ‌ئەنجام، بەدواداگەڕانی لەخۆرایی یان بێهوودە:

The police had been sent on a wild goose chase ◌ تلاش بیهوده، جستجوی بی‌سرانجام

wild hemp *noun*

(رووه‌کناسی) کلت، گووشه‌کیویله ◌ کنف وحشی

wild hyacinth = bluebell 1

wild indigo *noun*

گیاهه‌شه‌کیویله: رووه‌کیکی سه‌ربه توخمی Baptisia له خیزانی legume، ب.ت. B. tinctoria که گولی زه‌ردی هه‌یه ◌ کنف وحشی

wilding[1] /'wʌɪldɪŋ/ *noun*

1 گیانه‌وه‌ری کیوی، تیرو، تیروو (وشکانی) 2 کیوی، لاور ◌ 1 حیوان وحشی 2 وحشی

wilding[2] /'wʌɪldɪŋ/ *noun*

گیای کیوی، گیاکیویله، رووه‌کی کیوی (ب.ت. سیوی چولگه) ◌ گیاه وحشی

wild land *noun*

بیابان، چولگه، کاکی‌به‌کاکی، زه‌وی بووره ◌ بیابان

wild lettuce *noun*

خوشه‌تالوو، خاسه‌کیوی، کاهووکیوی، کاهووی ده‌شته‌کی ◌ کاهوی وحشی

wildlife /'waɪldlaɪf/ *noun*

رووه‌ک و گیانه‌وه‌رانی کیوی، سروشتی کیوی یان کاکی‌به‌کاکی، ژیانی خورسکیتی: *a -ldlife habitat/sanctuary* ◌ طبیعت وحشی

wildling *noun*

گیای خورسک، رووه‌کی خوشین‌بوو، گیاکیویله ◌ گیاه خودرو

wildly /'waɪldli/ *adverb*

کیویانه، درندانه، شیتانه، به‌په‌له، په‌شوکاوانه، به توندی، یه‌کجار: *Interest rates have been fluctuating -y* ◌ وحشیانه، شتاب‌زده، فوق‌العاده

wild marjoram = oregano 1

wild mint *noun*

(رووه‌کناسی) پونگه، پنگه، پوودینه، پوونگه، پنگ ◌ پونه

wild mustard *noun*

خه‌رته‌له، تیرپوکه، خه‌رده‌ل یان خه‌رته‌له‌ی خورسک یان کیویله، گه‌رمه‌زن، وه‌ک charlock [توخم Brassica] ◌ خردل خودرو

wildness *noun*

1 سروشتی ده‌س‌لی‌نه‌دراو یا مۆر 2 درندایه‌تی، هۆڤی‌گه‌ری، توندوتیژی، زه‌بروزه‌نگ 3 خورسکیتی، سروشتی‌بوون، خوشین‌بوون 4 ورووژان، هه‌ژان، به‌په‌روشی، تامه‌زرویی، کونترول‌نه‌کراوی، توندی، ده‌س‌به‌سه‌ردانه‌گیراوی، شیتیتی 5 (ده‌ریا) ئالوزبوون، په‌شه‌پولی ◌ 1 طبیعت بکر 2 وحشی‌گری 3 خودروی 4 هیجان، اشتیاق، دیوانگی، عدم کنترل 5 تلاطم

wild oat *noun*

1 په‌رشه‌کیوی: گیایکی سه‌ربه په‌رشه‌ی داچینراوه‌وه [*Avena fatua*] 2 (sow one's wild oats) که‌یفی دنیا بو کردن، کنگی دنیا درین، (به ئیشتیای خو) رادان ◌ 1 نوعی گیاه 2 عشق دنیا را کردن

wild olive *noun*

زه‌یتوونه‌کیویله، سنجوو، سرینجک (شیوه‌ی زه‌یتوون ده‌دا له پیکهاته و میوه و به‌ردا) ◌ سنجد

wild onion *noun*

پیازه‌خووگانه، پیازوک، گونگونه‌سه‌گانه، پیازه‌مشکانه ◌ ویلد آنیون

wild plant *noun*

گیای خورسک، رووه‌کی کیوی(له) یان خورسک ◌ گیاه وحشی

wild pansy *noun*

وه‌نه‌وشه‌ی سی‌ره‌نگ، Johnny-jump-up ◌ بنفشه‌ی فرنگی

wild pink *noun*

میشه‌گیره یان چه‌وروکه‌ی ئه‌مریکایی، به گولی په‌مه‌یی یان مه‌یله‌وسپی [*Silene caroliniana*] ◌ سیلن امریکایی

wild rice *noun*

1 برنجه کیویله (گیایکی دریژی ئاوی، هی باکووری ئه‌مریکا و چین [*Zizania aquatica*]) 2 دانی ئه‌و گیایه (بو خوراک) ◌ برنج وحشی

wild rose *noun*

(رووه‌کناسی) شیلان، نه‌سرین ◌ ویلد رز

wild rye *noun*

چه‌ودانه‌کیویله، قومامه‌کیویله [توخم *Elymus*] ◌ چاودار وحشی

wild sarsaparilla *noun*

گیایکی چه‌ندساله‌ی ئاسایی ئه‌مریکای باکووری له خیزانی ginseng، به ره‌گی بون‌خوشه‌وه، وه‌ک جیگره‌وه‌یکی سارساپاریلای راسته‌قینه به‌کاردیتری [*Aralia nudicaulis*] ◌ آرالیا

wild turkey *noun*

بوقله‌کیویله، قه‌له‌موونه‌کیویله، قه‌له‌کیویله: جوری سه‌ره‌تایی قه‌له ماڵی‌یه‌کان ◌ بوقلمون وحشی

wild type *noun*

(بوماوه‌ناسی) جوری خورسک، چه‌شنی وایلد: phenotype، genotype یان ژین یان تایبه‌تمه‌ندی‌یکی بوماوه‌یی که له نیوان تاکه‌کان له بارودوخیکی سروشتی‌دا زاله و جیاوازه له جوریکی ره‌گه‌زگوراو یان بازداوی atypical mutant نائاسایی یان (هه‌ل)ئاوارته، زاراوه‌یی که به تایبه‌ت له بواری بوماوه‌ی تاقی‌گه‌ری‌دا به مه‌به‌ستی ئاماژه به ئالیلیکی سروشتی (که زورتر به نیشانه + پیشان ده‌دری) یان فینوتایپیکی سروشتی به‌کاردیتری ◌ نوع وحشی

wild vanilla *noun*

ڤانیلاکیویله: رووه‌کیکی گیاناوته composite

ی باشووری رۆژهەلاتی ئەمریکا، گەلاکانی بۆنی قانیلایان هەیە و بۆ تامی توباکۆ بەکاردێتێ [*Trilisa odoratissima*] ◌ وانیلای وحشی

Wild West *noun*

رۆژاوای درندە (یان بێ‌سەرێ‌وبێ‌بەری، هەرێمەکانی رۆژاوای ئەمریکا لە سەرەتای گیرسانەوەی ئەوروپاییەکان لەو ناوچەیە و بێ‌سەروبەرەییان) ◌ غرب وحشی

wildwood *noun*

دارستانی خۆرسک یا سروشتی ◌ جنگل وحشی

wiles /waɪlz/ *noun*

فێڵ، تەڵەکە، دەهۆ، فریو، زۆڵی، قەلەودەلە ◌ نیرنگ، حیله

wilful /ˈwɪlfl/ *adjective*

لاسار، کەللەرەق، سەرسەخت، لا، سەرەڕۆ، لاسارانە، (بە)ئانقەست (wilfully /-fəli/ *adv*: ئاگادارانە، بە ئانقەست، لە رووی زانینەوە، کەللەرەقانە، سەرەڕۆیانە؛ wilfulness *n*: لاساری، کەللەرەقی، لایی، سەرەڕۆیی) ◌ لجباز، یکدنده، با یکدندگی، عمد

wilga /ˈwɪlgə/ *noun*

جۆرێ داری گوڵسپی چکۆلەی ئەوسترالیایی، بۆ وشکەساڵی خۆراگرە، سەرچاوەیێکی بەنرخی تفاقە [*Geijera parviflora*] ◌ نوعی درخت

will /wɪl/ *noun*

1 ویست، ئیرادە، خواست: *to have a strong will* ◊ *It is God's will* ◊ *to have an iron will* 2 پێوەبوون، نیاز، خەیاڵ 3 دەسەلات، ئیختیار، خودداری، بڕیار، لێبڕان، ویست، مەیل، ئارەزوو، ئیشتیا، هۆگری، تاسە، تامەزرۆیی 4 راسپێری، وەسێت، راسپێرینامە، وەسیەتنامە ◌ 1 اراده، خواست، مشیت 2 نیت 3 اختیار، تصمیم، رغبت، میل 4 وصیت، وصیت‌نامه

willet /ˈwɪlɪt/ *noun*, same or willets

جۆرێ sandpiper زلەی ئەمریکای باکووری [*Catoptrophorus semipalmatus*] (بنەرەت: بە لاسایی دەنگی *pill-will-willet*) ◌ نوعی پرنده

willful = wilful

willie = willy

willies /ˈwɪliz/ *noun, pl.*

(نافەرمی) دلەتەپێ، دلەخورپە، دلەراوکێ، ترس، هەستی ناڕەحەتی ◌ دلهره، هراس، ترس

willie wagtail *noun*, also willy wagtail

1 جۆرێ flycatcher ی ئاسایی ئەوسترالیا [*Rhipidura leucophrys*] 2 (نافەرمی، بریتانیا) کلکەهەڵتەکێنەی بەڵەک ◌ ویلی واگتایل

willing /ˈwɪlɪŋ/ *adjective*

پێ‌خۆشبوو، خوازیار، حەزلێ‌کردوو، تامەزرۆ، بەتاسە، بەپەرۆش، تامەزرۆیانە، بەپەرۆشانە، بەدڵەوە: *She's very willing* ◊ *willing support* ◊ *willing helpers/volunteers* ◊ *I'm perfectly willing to discuss the problem* (willingly /ˈwɪlɪŋli/ *adv*: بە دڵەوە، لە دڵەوە، تامەزرۆیانە، بە دڵ: *I would never willingly upset you*; willingness /ˈwɪlɪŋnəs/ *n*: ویست، پێ‌خۆش‌بوون، حەزلێ‌بوون، بەپەرۆشی، تامەزرۆیی، بەتاسەیی: *Success in studying depends on a willingness to learn*) ◌ مایل، مشتاق، مشتاقانه

williwaw /ˈwɪlɪwɔː/ *noun*

باوبۆرانی توند و ناکاو، لە کوێستانەکانەوە هەڵدەکا ◌ ویلیوو

will of God *noun*

ویستی خودا، خواستی خودا ◌ خواست یا مشیت خدا

will-o'-the-wisp /ˌwɪl ə ðə ˈwɪsp/ *noun*

1 = ignis fatuus 2 شتی نەکرد، هیوای بەتاڵ، ئاواتی پرپووچ، تراویلکە، نەخشە یان پلان و گەلاڵەیێکی نەکرد، سەرلێ‌شێوێن، سەرلێ‌تێکدەر، رێ‌لێ‌هەڵەکەر، لەرێ‌دەرکەر ◌ چیز غیرممکن، امید واهی، نقشه‌ی غیرعملی، فریبنده

willow /ˈwɪləʊ, US ˈwɪloʊ/ *noun*

1 دار یان درەختی بی، بی، بیکوڵ، بیهوک (بی‌مروار white willow [تۆخمی *Salix*: زۆر جۆرن]) 2 داری بی ◌ 1 درخت بید 2 چوب بید

willow family *noun*

خێزانی بی [خێزانی Salicaceae] ◌ خانواده‌ی بید

willow grouse *noun*

جۆرێ کورکورە، کورکورەی بی: جۆرێکی ئوراسیایی و ئەمریکای باکووری [*Lagopus lagopus*] ◌ نوعی باقرقره

willowherb *noun*

گیابێ؟: گیایێکی گەلاباریکی درێژی گوڵکاڵ و پەمەیی [*Epilobium* و تۆخمەکانی تر: زۆر جۆرن] ◌ نوعی گیاه

willow oak *noun*

بەڕووەبی: جۆرێکی گەلاباریکی ئەمریکای باکووری، دارێکی سەخت و سووک دەگرێ [*Quercus phellos*] ◌ نوعی گیاه

willow-pattern *noun*

نەخشی بی، نەخشی چینی ◌ طرح چینی

willow ptarmigan = willow grouse (North American)

willows *noun*

بەڵک، سوورەچنار، دارجەوهەر، زەرگوز ◌ بیده

willow warbler *noun*

جۆرێ واربلێری کۆچەری چکۆلەی دەنگ‌خۆش [*Phylloscopus trochilus* و جۆرە پێوەندیدارەکان] ◌ نوعی پرنده

willowware *noun*

گڵێنەی نەخشی‌بی ◌ ظروف سفالی با طرح بید

willow wren = willow warbler (Brit.)

willowy /'wɪləʊi, US 'wɪlooi/ *adjective* (willowier, willowiest)
1 (قیافەی ژن) کز و پێکەوتوو، توولەنەمام، تیشکەلە، شمشالی: *2 a willowy actress* پربی، بیەلان ◊ 1 ترکەای 2 بیدزار

willpower *noun*
توانایی ویست (و بڕیار)، ویست، توانایی بڕیاردان ◊ قدرت اراده

will to power *noun*
1 (لە فەلسەفەی نیچەدا) دەسەڵاتخوازی 2 ئاوات و ئارەزووی خودئاگا و ناخودئاگا بۆ دەسەڵاتخوازی و داشکانەوە بەسەر خەڵکانی تردا ◊ ارادەی معطوف به قدرت

willy /'wɪli/ *noun*, also willie, *pl.* willies
(نافەرمی) گون، دەزگا، دەعبا، سیرەت، چووک ◊ (عامیانه) دول

willy-nilly /ˌwɪli 'nɪli/ *adverb*, later spelling of will I, nill I
بتەوێ نەتەوێ، بە نابەدڵی، ئەرێ و نەرێ ◊ خواهی نخواهی

willy wagtail = willie wagtail

willy-willy *noun*, also willy-willies
(ئەوسترالیایی) گێژەڵووکە، گەردەلوول، باگێژە، گەرەپێچ ◊ گردباد

Wilm's tumour /wɪlmz, US vɪlmz/ *noun*
لوو یان تومۆری مەترسیداری گورچیلە (بنەڕەت: لە ناوی نەشتەرگەری ئەڵمانییەوە Max *Wilms* مەرگ 1918) ◊ تومور بدخیم کلیه

Wilsonian *adjective*
سەربە یان لایەنگری بیروڕای رامیاری (تۆماس) وودرۆ Woodyrow ویلسۆن، 28 ـەمین سەرۆککۆماری ئەمریکا (1856-1924) ◊ ویلسونی

Wilson's disease *noun*
نەخۆشی ویلسۆن: جۆرێ نەخۆشی بۆماوەیی hereditary دەگمەن، نیشانەکانی کۆمەڵکەبەستنی مس لە لەشدا (ب.ت. لە مێشک و جەرگدا) و باشکارنەکردنی گورچیلەکانە (بنەڕەت: لە ناوی Samuel Alexander Kinnier *Wilson* 1878-1936) ◊ بیماری ویلسون

wilt /wɪlt/ *noun*, also wilt disease
گەلاسیسە، چەندین نەخۆشی بەکتریایی یان کەڕوویی رووەک، پژ و گەڵایان سیس هەڵدەگەڕێ و هەڵدەپروکێ ◊ ویلت

Wilton *noun*
جۆرێ فەرشی چنراوی بەنمەخمەری ◊ نوعی فرش

Wiltshire *noun*
نژادێکی مەڕی سپی ئینگلتەرە کە شاخی پێچ‌پێچ و درێژی هەیە (بنەڕەت: لە ناوی ناوچەی ویلتشایر لە باشووری ئینگلتەرە) ◊ ویلتشایر

wily /'waɪli/ *adjective* (wilier, wiliest)
فێڵاوی، ناجسن، زۆڵ، تەڵەکەباز، فێڵەباز، فێڵاوییانە، تەڵەکەبازانە: *He was outwitted by his wily opponent* ◊ حیلەگر، نیرنگباز، حیلەگرانە

wimmin *noun, pl.*
شێوەیێکی ناستانداری گۆی "women" هێندێ فیمینیست بەکاری دێنن تا *-men* ـەکەی لێ دەرخەن ◊ ویمین

wimp /wɪmp/ *noun*
1 مرۆی دەستەوستان، بێکارە، هیچلەدەس‌نەهاتوو، ترسەنۆک، حیز 2 مرۆی ریخن، فیرن ◊ 1 آدم بی‌عرضه، بزدل 2 آدم ریقو

wimpish *adjective*, also wimpy
1 دەستەوسان، بێکارە، بێ‌دەسەڵات، هیچلەدەس‌نەهاتوو، ترەبۆزە: *-pish behaviour* 2 ریخن، فیرن ◊ 1 بی‌عرضه 2 ریقو

wimple /'wɪmpl/ *noun*
کڵاوی ژنەڕەبەنەکان، سەرپۆش ◊ کلاه راهبه‌ها، مقنعه

win /wɪn/ *noun*
بردنەوە، سەرکەوتن، فەبرن، بەزاندن: *two wins ◊ and three defeats* *France swept to a 6-2 win over Denmark* *They have not had a win so far this season* ◊ برد، پیروزی

wince /wɪns/ *noun*
1 داچڵەکان، داترووسکان، هەڵبەزینەوە، سڵەمینەوە، قوت‌بوونەوە، راچەنین 2 رووتاڵ‌کردن، گرژبوون، ناوچاوان تێک‌نان ◊ 1 یکه 2 اخم

winceyette /ˌwɪnsi'et/ *noun*
پارچەیەکی نەرم لە کەتان (و خوری) دروست بووە، ب.ت. بۆ دروس‌کردنی پیژامە، جلی شەو بەکاردێتری ◊ وین‌سی‌ایت

winch /wɪntʃ/ *noun*
1 نوێل، خولخولەی راکێشان یان بەرزکردنەوە، دەزگای هەڵێنان یان کێش‌کردن (بە زنجیر یان گوریس) 2 خولخولەی میلی راوەماسی 3 لوولەکی هەڵکەری دەزوو ◊ 1 جرثقیل دستی 2 و 3 وینچ

Winchester /'wɪntʃɪstə(r)/ *noun*, also Winchester rifile
(تفەنگی) وینچستر (بنەڕەت: لە ئەمریکا و لە لایەن Oliver F Winchester پەرەی پێدرا) ◊ وینچستر

wind[1] /wɪnd/ *noun*
1 با: *gale-force winds ◊ strong/high winds* 2 *a north/south/east/west wind ◊* هەناسە، فوو، پشوو، بین 3 بۆن، بۆ 4 با، باوێنچ، قرپ، قرقینە 5 قسەی هیچەکە، قسەی ترن، قسەی

6 پەروپووچ، فلتە، بای زگ، هەڵیتوپلیت
لایەن، تالی، لا 7 (هەروەها winds) ئامێرە
فوویی یان باییەکان: *music for wind and*
strings 8 موسیقاژەنانی ئامێری بایی (فریز و
زاراوەکان: in the wind: هاکا روویدا، خەریکە
روویدا: *Once again, changes are in the*
wind ◊ like the wind: وەک با، وەک
تیسکەی تفەنگ، وەک برووسکە: *We ran like*
the wind ◊ a wind/the winds of change:
گۆڕانەکان، ناڵوگۆڕەکان: *A wind of change*
was blowing through the banking world
بنەڕەت: ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ⟡ 1
باد 2 نفس 3 بو 4 نفخ، گاز، آروغ 5 حرف مفت 6
جهت 7 سازهای بادی 8 نوازندگان سازهای بادی

wind[2] /wɪnd/ *noun*
پێچ، دەور، قەف، خول، سوور ⟡ پیچ، دور

windage /ˈwɪndɪdʒ/ *noun*
1 بەرهەڵستی هەوا 2 کاریگەری با یان هەوا لە
لادانی مووشەکدا ⟡ 1 مقاومت هوا 2 وینداژ

windbag /ˈwɪndbæg/ *noun*
(نافەرمی) کەسێکی چەقەسرۆ، زۆربلە، چەنەباز،
چەنەوێرغە ⟡ آدم پرحرف

windbaggery *noun*
چەقەسرۆیی، زۆربلەیی، چەنابازی،
چەنەوێرغەیی ⟡ پرحرفی

wind-blown /ˈwɪnd bləʊn, US bloʊn/ *adjective*
1 بابردە، بابردەڵە، بابردوو: *wind-blown sand*
2 (قژ لەبەر با) شێواو، پەرێشان، ئاڵۆزاو:
wind-blown hair ⟡ 1 بادآورده 2 ژولیده

windbound /ˈwɪndbaʊnd/ *adjective*
(کەشتییێ) گیرکردوو لەبەر با، تووشی بای
پێچەوانە هاتوو ⟡ گرفتار باد

windbreak /ˈwɪndbreɪk/ *noun*
باشکێن، باگر، دیواربا، بابەند، لە باپارێز،
باگیرەوە ⟡ بادشکن

windbreaker /ˈwɪndbreɪkə(r)/ *noun*, also windcheater /-tʃiːtə(r)/
چاکەتی باگیرەوە، کەوای بایی یان باگیرەوە ⟡
ژاکت بادگیر

wind chill /ˈwɪnd tʃɪl/ *noun*
با و سەرما: *Take the wind-chill factor into*
account ⟡ باد و سرما

wind chill factor *noun*
فاکتێری با و سەرما ⟡ ضریب باد و سرما

wind cone *noun*
قووچکەی بایی، لابادۆزی پارچەیی، فرفرەی
پارچەیی یان پەڕۆیی ⟡ مخروط بادی

winded *adjective*
پشوولێبڕاو، بەهەناسەبڕکێ کەوتوو ⟡ از نفس
افتاده

winder /ˈwaɪndə(r)/ *noun*
1 (سەعات) قورمیش، جەری قورمیش، دەسک
یان میلی قورمیش 2 هەڵکەرەوە،
کاسێتهەڵکەرەوە (window winder/ US
window crank (دەسکی) هەڵکێش و داکێش
(ی شووشەی ماشێن) ⟡ 1 (ساعت) کوک، پیچ
کوک 2 نوارپیچ

windfall /ˈwɪndfɔːl/ *noun*
1 (میوەی) باڕێژە، باوەرین: *The ground was*
covered with windfalls 2 (پارە و هتد) مفتە،
بەلاش: *windfall profits* ◊ *The government*
imposed a windfall tax (= a tax on
profits to be paid once only, not
every year) *on some industries* ⟡ 1
بادرختی 2 بادآورده

windfall tax *noun*. also windfall profits tax
باجی (پارە یان سامانی) مفتە (بۆ ئەو
کۆمپانیانەی کە لە ناکاو دەگاتە پارە و سامانێکی
زۆر) ⟡ مالیات (پول یا ثروت) بادآورده

wind farm /ˈwɪnd fɑːm, US fɑːrm/ *noun*
جێگای بەرهەمهێنانی کارەبای بایی (کۆمەڵێ
ئاشی با بۆ بەرهەمهێنانی ئێلیکتریسیتە) ⟡
نیروگاه بادی

windflower = anemone

wind gap *noun*
کەلێن یان کەلەبەری تروپکی کێو ⟡ شکاف
قلەی کوه

wind gauge /ˈwɪnd geɪdʒ/ *noun*, also anemometer
باپێو ⟡ بادسنج

windhover = kestrel

windigo /ˈwɪndɪgəʊ/ *noun*, also wendigo, *pl.* windigos or windigoes
(لە فۆلکلۆری سوورپێستەکانی ئالگۆنکوینی
باکووری) مرۆڤێ کە بووەتە دەعبا و دێو چونکو
گۆشتی مرۆڤی خواردووە ⟡ ویندیگو

winding /ˈwaɪndɪŋ/ *adjective*, *noun*
adj پێچاوپێچ، پێچەڵپێچ، پێچەلاوپێچ، بەپێچ،
قەفقەف، قەفاوی: *a long and winding*
road n ویندینگ ⟡ *adj* پرپیچ و خم *n* سیم‌پیچ

winding sheet /ˈwaɪndɪŋ ʃiːt/ *noun*
کفن، خەلاتی، مردووپۆشە، جامەمەرگ،
shroud ⟡ کفن

winding instrument /ˈwɪnd ɪnstrəmənt/ *noun*
ئامێری فوویی یان بایی، شاور ⟡ ساز بادی

windjammer /ˈwɪnd dʒæmə(r)/ *noun*
کەشتی بادەوەداری گەورە، مەلەوانی کەشتی
بادەوەدار، مەلەوانی بازۆ ⟡ (ملاح) کشتی بادبانی
بزرگ

windlass /ˈwɪndləs/ *adjective*

1 ئاوهەڵکێشی بیر، پێچکە و گوریس، دۆلاب. چەرخ و تەناف 2 خولخولەی راکێشان یان بەرزکردنەوە، دەزگای هەڵێنان یان کێش‌کردن (بە زنجیر یا گوریس) ۞ 1 چرخ چاه 2 جرثقیل

windless /'wɪndləs/ *adjective*
بێ‌با: *a windless day* ۞ بدون باد

wind machine *noun*
1 دەزگای با (لە شانۆگەری یان فیلم‌سازی‌دا، بۆ باهەڵکردن یان وزەی با) 2 توربینی باسوور یان بایی ۞ 1 ماشین باد 2 توربین بادی

windmill /'wɪndmɪl/ *noun*
1 ئاشی بـا(یـی) 2 ژێنێراتـۆری بـایی، بەرهەمهێنەری ئێلیکتریسیتەی بایی ۞ 1 آسیای بادی 2 ژنراتور بادی

window /'wɪndəʊ, US 'wɪndoʊ/ *noun*
1 پەنجێرە، بەرکاز، ئاقدا 2 چاوەی شووشەیی، شووشە، دەلاقە، دەریچە: *to open/close the window* ◊ *the bedroom/car/kitchen, etc. window* 3 (کامپیوتێر) پەنجێرە 4 (windows) (کامپیوتێر) ویندۆز، پەنجێران (بنەڕەت: ئینگلیسی نێوەڕاست، لە *vindauga* نۆرسی کۆن، لە *vindr* "با" wind + *auga* "چاو") ۞ 1 پنجره 2 لوح شیشه‌ای 3 پنجره 4 (در جمع) ویندوز

window box *noun*
گوڵدانی دەورویشتی پەنجێرە ۞ گلدان پشت پنجره

window cleaner *noun*
شووشەسڕ، شووشەخاوێن‌کەرەوە ۞ نظافت‌چی پنجره

window-dresser *noun*
بەرشووشەچن، بەرپەنجێرەڕێکخەر ۞ ویترین‌آرا

window-dressing *noun*
بەرشووشەچنی، بەرپەنجێرەڕێکخەری ۞ ویترین‌آرایی

window frame *noun*
چوارچێوەی پەنجێرە ۞ قاب پنجره

windowledge = windowsill

windowless /'wɪndəʊləs, US -doʊ-/ *adjective*
بێ‌پەنجێرە، بێ‌بەرکاز: *a tiny, windowless cell* ۞ بدون پنجره

windowpane /'wɪndəʊpeɪn, US -doʊ-/ *noun*
1 شووشەی پەنجێرە، چاوە یان تەبەقی پەنجێرە: *Rain was beating against the windowpanes* 2 جۆری ماسی‌یەپانە و خاڵ‌خاڵاوی ۞ 1 شیشه‌ی پنجره 2 نوعی ماهی

window seat *noun*
1 (فڕۆکە، شەمەندەفەر و هتد) کورسی پاڵ پەنجێرە 2 کورسی ژێرپەنجێرە ۞ 1 صندلی کنار پنجره 2 صندلی زیر پنجره

window shade *noun*
پەردەی پەنجێرەیی یان بەرپەنجێرە، پەنجێرەپۆش ۞ پرده‌ی پنجره‌ای

window-shopper *noun*
چاولێ‌کەر یان تەمەشاچی لەبەر شووشە یان پەنجێرەی دووکانەکان ۞ تماشاگر ویترین مغازه

window-shopping *noun*
چاو لەبەر شووشە یان پەنجێرەی دووکانەکان کردن ۞ نگاه کردن به ویترین مغازه

windowsill /'wɪndəʊsɪl, US 'wɪndoʊ-/ *noun*
لێواری پەنجێرە، بەرپەنجێرە، هێرەی پەنجێرە ۞ لب پنجره

windpipe /'wɪndpaɪp/ *noun*, also trachea
قوڕقوڕاگە، بین، بۆری هەوا یان هەناسە، هەناسەڕێ، نەی؟، نێ؟ ۞ نای

windproof *adjective*
باگیرەوە، بەرگەگر لە بەرامبەر بادا ۞ ضد باد

wind rose *noun*
هێلکاری یان دیاگرامی ڕەوشی هەوا و لایەنی با ۞ ویندروز

windrow *noun*
1 ریزەمەڵۆ 2 ریزێ لە شتی کۆمەڵکەبوو بە هۆی باوە ۞ ویندرو

windscreen /'wɪndskriːn/ *noun*
(ماشین) شووشەی پێشەوە ۞ شیشه‌ی جلو

windscreen wiper *noun*, also windshield wiper
(ماشین) شووشەسڕ ۞ برف‌پاک‌کن

windshield /'wɪndʃiːld/ *noun*
1 (ماشین) شووشەی پێشەوە 2 (مۆتۆر سیکلێت و هتد) شووشەی پێشەوە، دەلق ۞ 1 شیشه‌ی جلو 2 شیشه‌ی بادگیر

wind sleeve = windsock

windsock /'wɪndsɒk, US -sɑːk/ *noun*
فرفرەی پەڕۆیی یان پارچەیی (بۆ دیاری‌کردنی لای هاتنی با) ۞ بادنمای کیسه‌ای

windstorm /'wɪndstɔːm, US -stɔːrm/ *noun*
رەشەبا (نە بە بارانێکی زۆرەوە) ۞ توفان

wind sprint *noun*
پێشبڕکێی (تاقی‌کردنەوەی) راکردنی توند یا خێرا ۞ مسابقه‌ی دو سرعت

windstorm /'wɪndstɔːm, US -stɔːrm/ *noun*, also gale
رەشەبا (نە بە بارانێکی زۆرەوە) ۞ توفان

windsurfer /'wɪndsɜːfə(r), US -sɜːrf-/ *noun*
باسوار، تەختەسوار، کەسێ کە بە تەختەی بادەوەدار سواری شەپۆلەکان دەبێ ۞ موج‌سوار با تخته‌ی بادبان‌دار

windsurfing /'wɪndsɜːfɪŋ, US -sɜːrf-/

noun
باسـواری، تەختەسـواری، شـەپۆل‌سـواری بـە تەختـەی بـادەوەدار: ⬡ *to go windsurfing*
موج‌سواری با تختەی بادبان‌دار

windswept /ˈwɪndswept/ *adjective*
1 باگر، بەربا: *the windswept Atlantic coast*
2 (قـژ لەبـەر بـا) شـێواو، ئاڵـۆزاو، پەرێـشان: *windswept hair* ⬡ 1 بادخور 2 ژولیده، پریشان

wind-tunnel /ˈwɪnd tʌnl/ *noun*
ڕەهەندی هەوا (فڕۆکەکانی تیا تاقی دەکرێتەوە) ⬡ تونل هوا

wind turbine /ˈwɪnd tɜːbaɪn, US tɜːrb-/ *noun*
توربینی با(یی) ⬡ توربین بادی

wind-up /ˈwaɪnd ʌp/ *adjective, noun*
adj (لە دەزگا میکانیکی‌یەکان‌دا) کلیلی، دەسکی *n* سەرخستنەسەر، تێوەژاندن، جوزێنەوەکردن، کلکەکنگی، شـۆخی، نارەحەتکـردن، لەکۆڵ‌نەبوونەوە ⬡ *adj* کوکی *n* اذیت، انگولک

windward /ˈwɪndwəd, US -wərd/ *adjective, adverb, noun*
adj, adv ڕوولەبا، بەرەوبا، ڕووەوبا، پێچەوانەی هـاتنی بـا *n* لایەنی بـا، لای بـاگر ⬡ *adj, adv* خلاف جهت باد *n* جهت باد

windy /ˈwɪndi/ *adjective* (windier, windiest)
1 پڕبا، زۆرباهاتوو، بـاگر، بەربا 2 هیچ، فلتە 3 بادار، بایی‌کەر، باواوای، بەبا 4 نارەحەت ⬡ 1 توفانی، در معرض باد 2 چرند 3 نفاخ 4 عصبی

wine /waɪn/ *noun, adjective*
n مەی، بادە، شـادارو، نۆشداروو: *a glass of sparkling wine* ◊ *dry/sweet -e adj* بە ڕەنگی مەی، سووری تۆخ ⬡ *n* شراب *adj* شرابی‌رنگ

wine bar *noun*
مـەی‌فرۆشـی، بادەفرۆشـی، مـەیخانـە ⬡ شراب‌فروشی

wineberry *noun, pl.* wineberries
1 جـۆرێ دەوەن، ڕەسـەنی چـین و ژاپـۆن [*Rubus phoenicolasius*] 2 بەری ئەو دەوەنە 3 وشەیێکی تر بۆ mako2 ⬡ 1 نوعی درختچه 2 میوەی این درختچه

winebibber /ˈwaɪnbɪbə(r)/ *noun*
(کـۆن، وێژەیی) مـەیخـۆرەوە، مـەیخـۆر، بادەخۆر ⬡ شرابخور

winebibbing /ˈwaɪnbɪbɪŋ/ *noun*
مـەیخـۆرەوەیی، مـەیخـۆری، بـادەخۆری ⬡ شرابخوری

wine bottle *noun*
شووشەمەی ⬡ بطری شراب

wine cellar *noun*
ژێرخانی مەی، عەماری مـەی، بادەی ژێرخـانی (تیاهەڵگیراو) ⬡ سـردابەی شراب، شراب سردابەای

wine-coloured *adjective*
بە ڕەنگی مەی، سووری تۆخ ⬡ بە رنگ شراب

wine cooler *noun*
خواردنەوەی مـەی‌تیـابوو، ساردی مـەی‌تێکەڵ، مەی‌تەزێن، مەی‌ساردکەر ⬡ نوشابەی شراب‌دار، شراب‌سردکن

wineglass /ˈwaɪnglɑːs/ *noun*
مـەیخـۆری، پیاڵـە یـان لیـوانی مـەیخـۆری ⬡ گیلاس شرابخوری

wineglassful *noun, pl.* wineglassfuls
مەیخۆری‌یێ، پڕپیاڵە یا لیوانێکی مـەیخـۆری ⬡ یک لیوان شرابخوری

winegrower *noun*
کەسێ کە ترێ دەکا بۆ مەی، بادەوان ⬡ شراب‌ساز

wine list *noun*
لیـستی مەی، لیستەمەی، لیستەبادە ⬡ منوی شراب

winemaker /ˈwaɪnmeɪkə(r)/ *noun*
مـەی‌گرەوە، بەرهـەم‌هێنـەری مـەی یـان بـادە ⬡ شراب‌ساز

winemaking /ˈwaɪnmeɪkɪŋ/ *noun*
مەی‌گرتنـەوە، بەرهـەم‌هێنـانی مـەی یـان بـادە ⬡ شراب‌سازی

winepress /ˈwaɪnpres/ *noun*
دەزگای ترێ‌فلیقاندنەوە، ترێ‌کوت، ترێ‌فلیقێن، ترێ‌شێل ⬡ ماشین انگورله‌کن

wine red *noun*
سووری مەیی یان تۆخ ⬡ قرمز یا سرخی شرابی

winery /ˈwaɪnəri/ *noun, pl.* wineries
کارگـەی مـەی‌سازی یـان مـەی‌دروس‌کـردن ⬡ کارخانەی شراب‌سازی

wineshop *noun*
مـەی‌فرۆشـی، بادەفرۆشـی، مـەیخانـە ⬡ شراب‌فروشی، بار

wineskin /ˈwaɪnskɪn/ *noun*
کوندەی مەی، کوندەمەی ⬡ مشک شراب

wine taster *noun*
مەی‌چێژ، مەی‌تاقی‌کەرەوە ⬡ ذائق‌الخمر

wine tasting *noun*
مەی‌چێژی، چەشتنی بادە، مەی‌تاقی‌کردنەوە ⬡ چشیدن شراب

wine-vault /ˈwaɪn vɔːlt/ *noun*
ژێرخانی مەی ⬡ سردابەی شراب

wine vinegar *noun*
سرکەی مەی، سرکەی بادە ⬡ سرکەی شراب

winey = winy

wing /wɪŋ/ *noun*
1 باڵ، پەڕ، پـەڕە: *The swan flapped its wings noisily* ◊ *wing feathers* 2 پـەڕەی لـووت) 3 (ب.ت. پـارتی‌یـەکی سیاسـی) بـاڵ، باسک، قۆڵ: *the radical wing of the party*

the political wing of the National ◊ (خانووبەرە، لا)دەستە، 4 *Resistance Army* بال، لق: *the* ◊ *the new wing of the hospital* قورگیر: (ماشین) سەرپێچکە، قوورگر، 5 *east wing* *There was a dent in the nearside* 6 *wing* گۆشە، قولێنچک، سووچ، قوژبن 7 (گۆرەپانی توپێن) لا، تەنیشت، لاتەنیشت 8 (لە هێزی ئاسمانی بریتانیادا، wings) نیشانە یان دروشمی فڕۆکەوانی 9 (wings) دوولای شانۆ (بینەران نایبینن): *She watched every performance from the wings* 10 لق، لک 11 فڕین 12 (رووەکناسی) پەرە، پاشکۆی پەردەیی ناسک، تویخ ۞ 1 بال، جناح 2 پره (بینی) 3 ضمیمه (ساختمان) 4 جناح 5 (اتومبیل) گلگیر 6 زاویه 7 (فوتبال) گوش 8 (نیروی هوایی بریتانیا، در جمع) نشان خلبانی 9 (در جمع) جناحین صحنه 10 شعبه، شاخه 11 پرواز 12 (گیاهشناسی) پره

wing back *noun*
(soccer) یاریزانی شوێنێکی بەرین لە گۆرەپاندا کە هەم بەشداری لە هێرش دەکا و هەم لە بەرگریدا ۞ وینگ بک

wing case = elytron

wing chair *noun*
کورسی پشتبەرز، کورسی باڵدار ۞ صندلی راحتی

wing commander *noun*
ئەفسەرێکی پایەبەرز لە هێزی ئاسمانی بریتانیادا (نێوان group captain و squadron leader) ۞ سرهنگ دوم نیروی هوایی

wingding /ˈwɪŋdɪŋ/ *noun*
(نافەرمی) میوانی بەبەزمورەزم ۞ مهمانی بزنبکوب

winged /wɪŋd/ *adjective*
باڵدار، بەباڵ، باڵندە، باڵەوەر: *a long-winged bird* ۞ بالدار

winged elm = wahoo 1

winged insects *noun, pl.*
مێرووە باڵدارەکان، جروجانەوەری باڵدار ۞ حشرات بالدار

winger /wɪŋə(r)/ *noun*
1 (توپێن) یاریزانی لا یان (لا)تەنیشت 2 (لە لێکدانا) ئەندامی باڵی سیاسییێکی تایبەتی ۞ 1 بازیکن گوش 2 عضو جناح سیاسی خاص

wingless /ˈwɪŋləs/ *adjective*
(ب.ت. مێرووەکان) بێباڵ ۞ بی‌بال

winglet *noun*
باڵۆچکە، باڵچە ۞ بالچه

winglike /ˈwɪŋlaɪk/ *adjective*
باڵئاسا، شێوەباڵ، باڵی ۞ بالمانند

wingman – winger1

wing mirror *noun*
(ماشین) ئاوێنەی تەنیشت، ئاوێنەی لا(وە)، ئاوێنەی باخەڵ (لە سەرووی چرای پێشەوە headlight) ۞ آینەی بغل

wing nut *noun*
1 (تەکنیکی) جەری دەستی یان باڵدار، مۆرەی باڵدار 2 جۆرێ داری ئاسیایی [تووخم *Pterocarya*] ۞ 1 مهرەی خروسکی 2 نوعی درخت

wingover *noun*
(فڕۆکە) هەڵگەرانەوە سەرباڵ ۞ وینگاور

wingspan /ˈwɪŋspæn/ *noun*, also wingspread
مەودای نێوان دوو باڵ، پانی یان پانایی باڵ ۞ فاصلەی میان دو بال

wing tip *noun*, also wingtip shoe
پێلاو یان کەوشی پەنجەباڵی یان نووکباڵ ۞ کفش با نوک بال

wingy *adjective*
باڵدار، بە دوو باڵەوە ۞ بالدار، دارای دو بال

wink /wɪŋk/ *noun*
1 چاوداگرتن، ترووکە، چاوترووکاندن، چاوقرتاندن: *He gave her a knowing wink* 2 تاو، سات، چرکەسات ۞ 1 چشمک، سوسو 2 لحظه

winker *noun*
(فڕۆکە و هتد) چرای بادانەوە، چرای لاگۆڕین ۞ چراغ راهنما

winkle /ˈwɪŋkl/ *noun*
1 شەیتانۆکەی خۆراکی [*Littorina littorea* و جۆرەکانی تر] 2 (نافەرمی) کیر، penis ۞ 1 حلزون خوراکی 2 کیر

winnable *adjective*
شیاوی سەرکەوتن ۞ شایستەی پیروزی

Winnebago /ˌwɪnəˈbeɪgəʊ/ *noun, pl.* same or Winnebagos
1 ئەندامی گەلێکی سوورپێست، جاران نیشتەجێی رۆژهەلاتی ویسکۆنسین بوون 2 زمانی Siouanی ئەو گەلە ۞ ویناگو

winner /ˈwɪnə(r)/ *noun*
1 بردووەوە، بەزێنەر، سەرکەوتوو: *the Champions League winners* 2 گۆل یان خاڵی بردنەوە ۞ 1 برنده، پیروزمند 2 گل یا امتیاز برندگی

winning /ˈwɪnɪŋ/ *adjective, noun*
1 *adj* بردووەوە، براوە، بەزێنەر: *the winning horse* ◊ *the winning goal* 2 سەرنجڕاکێش، شیرین، دڵنشین، دڵڕفێن: *a winning smile* 1 *n* بردنەوە، بەزاندن، سەرکەوتن 2 (winnings) پارەی براوە، پوولێ کە براوەتەوە ۞ 1 *adj* برنده 2 گیرا 1 *n* پیروزی، برد 2 (در جمع) پول بردەشدە

winning post *noun*
(پێشبڕکێ) ئەستوون یان هێڵی کۆتایی، دواهێڵ ◌ تیر یا خط پایان

winnower *noun*
شەنکەر، بەباکەر، لەبێژنگدەر ◌ باددهنده

wino /'waməʊ, US -noʊ/ *noun, pl.* winos
1 ئارەقخۆری بەرەڵا، ماڵەوەنەچوو: *There were a pair of winos sleeping under the bridge* 2 هەمیشەمەست ◌ 1 آدم الکلی ولگرد 2 دائم‌الخمر

winsome /'wɪnsəm/ *adjective*
شیرین، سەرنجڕاکێش، دڵڕفێن، جوان، خۆش، خوێن‌شیرینانە: engaging، *a winsome smile* ◌ جذاب، خوشایند

winsomely /'wɪnsəmli/ *adverb*
سەرنجڕاکێشانە، بە شێوەیەکی شیرین یان دڵڕفێن ◌ به طور جذاب

winsomeness /'wɪnsəmnəs/ *noun*
سەرنجڕاکێشی، شیرینی، خۆشی، دڵڕفێنی ◌ جذابیت، گیرایی

winter /'wɪntə(r)/ *noun, adjective*
1 *n* زستان، زمان، زمستان، جستان، زفستان: *We went to New Zealand last winter* ◊ *a mild/severe/hard winter* ◊ *Our house can be very cold in (the) winter* 2 (ئەستێرەوانی) ماوە یان سەروبەندی winter solstice تا vernal equinox *adj* زستانی، زفستانی، زستانە (*n* winterer؛ winterless *adj*؛ winterly *adj*، ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ 1 *n* زمستان، شتا 2 وینتر *adj* زمستانی، شتوی

winter aconite = aconite 3

winterberry *noun, pl.* winterberries
ئەمریکای باکووری، گەڵاپرگەبڕگە و holly بێ‌درک *Ilex verticillata* و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] ◌ نوعی خاس

wintebourne *noun*
کەنداوێ channel کە بە بارشتی زۆر پڕ دەبێتەوە ◌ وینتربورن

wintercherry *noun*
بزگیلە، گیلاسی زستانی ◌ کاکنج، عروسک پشت پرده، کاکنه

winter crookneck *noun*
چەندین جۆری crookneck کە هی زستانین، کوولەکە(مللارە)زستانی، خۆری چاک رادەگرێ [*Cucurbita moschata*] ◌ نوعی کدو

winter flounder *noun*
فلەوندەری زستانی لە خێزانی Pleuronectidae، هی باکووری رۆژاوای ئەتلانتیک، وەک ماسی بازاڕی ب.ت. لە زستاندا گرنگە [*Pseudopleuronectes americanus*] ◌ نوعی ماهی

winter garden *noun*
باخی زستانی ◌ باغ زمستانی

wintergreen *noun*
1 جۆرێ رووەکی کورتەباڵای خاک یان گڵە ترشەڵۆکەکان، گوڵەکانی زەنگوڵەئاسان و توخمەکانی تر [*Pyrola*] 2 checkerberry یان دەوەنێکی ئەمریکایی پێوەندی‌دار کە لە گەڵاکانی رۆن دەگیرێ 3 (هەروەها oil of wintergreen) رۆنێکی تیژ pungent کە لەو رووەکانە یان توێکڵی birch ی Betula *lenta*) دەگیرێ و لە بواری پزشکیدا بەکاردێنرێ ◌ وینترگرین

winter heliotrope *noun*
رووەکێ لە تیرەی daisy [*Petasites fragrans*] ◌ نوعی گیاه

winterization *noun*
ئامادەکردن بۆ زستان، تەیارکردن بۆ زستان، زستان‌سازکردن ◌ مجهزسازی برای زمستان

Winter Olympics *noun, pl.*
ئۆلیمپیکی زستانی ◌ المپیک زمستانی

winter quarter *noun*
زستانەهەوار، ئاران، زقنگ، گەرمێن ◌ قشلاق

winter solstice *noun*
رۆژگەڕانەوەی زستانی ◌ انقلاب زمستانی

winter sports *noun, pl.*
وەرزشە زستانی‌یەکان ◌ ورزش‌های زمستانی

winter squash *noun*
کوولەکەزەردە (توێکڵڕەق) ◌ کدوی حلوایی

wintersweet *noun*
دەوەنێکی shrub چینی، لە زستانا گوڵێکی زەردی بۆنخۆش دەگرێ بەرلەوەی گەڵا دەرکا [*Chimonanthus praecox*] ◌ نوعی درختچەی چینی

wintertide = wintertime

wintertime /'wɪntətaɪm, US -tərt-/ *noun*
کەژ یا وەرزی زستان، وەرزی زووران، زستان، زستانان ◌ فصل زمستان

wintrily /'wɪntrɪli/ *adverb*
زستانانە، بە شێوەیەکی زستانی ◌ به طور زمستانی

wintriness /'wɪntrinəs/ *noun*
1 زستانی‌بوون، جستانێتی 2 ساردی، ساردوسڕی ◌ 1 زمستانی بودن 2 سردی

wintry /'wɪntri/ *adjective* (wintrier, wintriest), also wintery
1 زستانی، جستانی، زستان‌ئاسا: *wintry -ther* 2 *wintry showers* ◊ *a wintry landscape* ◊ سارد، ساردوسڕ ◌ 1 زمستانی، زمستان‌مانند 2 سرد

wipe /waɪp/ *noun*
1 خاوێنکردنەوە، سڕین، پاککردنەوە، دەس‌پیاهێنان (ب.ت. بە پەڕۆ): *Can you give the table a quick wipe?* 2 پەڕۆی

wipeable (هەلمژ 3 ئیفێکتێکی سینەماتۆگرافی
(adj ۞ 1 عمل پاک کردن 2 و 3 وایپ
wipe-out *adjective*
You look : لەپێ‌کەوتوو، ماندوو، شەکەت
wiped out ۞ ازپاافتاده
wiper /ˈwaɪpə(r)/ *noun*
1 (ماشێن) شووشەسڕ، بەفرسڕ 2 cam یان
tappet ۞ برف‌پاک‌کن
Wiradhuri /wɪˈradʒəri/ *noun*
زمانێکی تیاچووی سەرەتانشینانی Aboriginal
باشووری رۆژهەڵاتی ئاسیا ۞ ویرادهوری
wire /ˈwaɪə(r)/ *noun*
1 تار، تێل، تەل، سیم، وایەر : *a coil of copper*
2 *overhead wires* ◊ *a wire basket* ◊ *wire*
(تافەرمی) بروسکە، تێلێگرام ۞ 1 سیم 2 تلگرام
wire brush *noun*
فلچەی سیمی یان وایەری ۞ فرچەی سیمی
wire coat *noun*
تووک یان مووی زبر (سەگ و هتد) ۞ پوشش
زبر
wire-cutters /ˈwaɪə kʌtə(r)/ *noun, pl.*
تاربڕ، تێل‌بڕ، سیم‌بڕ، وایەربڕ ۞ سیم‌چین
wired /ˈwaɪəd, US ˈwaɪərd/ *adjective*
1 وورووژاو، دانەکەوتوو، هەژیو، ژان‌کردوو،
بێ‌ئارام، خوێنەگرتوو 2 تێلاوی، تێل‌دار 3
(تافەرمی) بەستراو بە ئینتێرنێت یان دەتوانێ پێی
ببەسرێتەوە 4 سەرخۆش، میزان ۞ 1 بی‌تاب 2
فنری، سیم‌دار 3 (عامیانه) متصل به اینترنت 4 شنگول
wire gauge *noun*
وایەرپێو، سیم‌پێو (تیرەی سیم) ۞ سیم‌سنج
wire gauze *noun*
تۆڕی تێلاوی، وایەرتۆڕ، تۆڕبەند ۞ تور سیمی
wire grass *noun*
(ب.ت. ئەوستڕالیا و ئەمریکا) گیای
قەڵتاس(تیژ) ۞ نوعی گیاه
wire-haired *adjective*
(سەگ و هتد) مووزبر، تووک‌زبر، مووتیژ ۞
دارای موی زبر
wireless /ˈwaɪələs, US ˈwaɪərləs/ *noun, adjective*
I heard : رادیۆ (wireless set هەرووەها) 1 *n*
2 *it on the wireless* بڵاوکردنەوە یان
a -ss : تێلێگرافی بە سینگاڵە رادیۆییەکان
n ۞ بێ‌تەل، بێ‌سیم، وایەرلێس *adj operator*
1 رادیو 2 وایرلس *adj* بی‌سیم
wireless communications *noun, pl.*
پێوەندییە وایەرلێسییەکان ۞ ارتباطات بی‌سیمی
wireless telegraphy *noun*
تێلێگراف یان تەلەگرافی وایەرلێس ۞ تلگراف
بی‌سیم
wireline *noun*
وایەری تێلێگراف (تەلەگراف) یان تەلەفون ۞
سیم تلگراف یا تلفن
wireman /ˈwaɪəmən/ *noun, pl.* wiremen
1 سیم‌کێش، وایەرکێش، برق‌کێش 2 رۆژنامەوان
(هی ئاژانسی دەنگ‌وباس) ۞ 1 سیم‌کش 2
روزنامەنگار
wire mesh = wire netting
wire netting *noun*
تۆڕی تێلاوی یان تێل‌دار ۞ تور سیمی
wirepuller /ˈwaɪəpʊlə(r)/ *noun*
(تافەرمی) سیاسەت‌باز، لەبنەوەبڕ ۞ وایرپولر
wirepulling /ˈwaɪəpʊlɪŋ/ *noun*
سیاسەت‌بازی، لەبنەوەبڕی ۞ وایرپولینگ
wire rope *noun*
گوریس یان تەنافی وایەری یان سیمی، کابل ۞
طناب سیمی
wire service *noun*
پەیام‌نێری، هەواڵ‌نێری ۞ خبرگزاری
wire stripper *noun*
وایەرداماڵ، سیم‌ڕووت‌کەر، سیم‌بڕ ۞ سیم‌چین
wiretap *noun*
the use of illegal : (تەلەفونی) گوێ‌هەڵخستن
wiretaps ۞ استراق سمع
wiretapping /ˈwaɪətæpɪŋ, US ˈwaɪərt-/ *noun*
گوێ‌هەڵخستن (تەلەفونی) ۞ استراق سمع
wiretapper *noun*
گوێ‌هەڵخەر ۞ استراق‌سمع‌کننده
wire-walker *noun*
تەناف‌باز، جامبازی سەروایەر یا تەناف ۞ طناب‌باز
wirewool *noun,* also steel wool
سیمی قاپ‌شۆری، زبرەی قاپ‌شۆری، خوری
پۆلا، خوری وایەری ۞ سیم ظرف‌شویی
wirily /ˈwaɪərɪli/ *adverb*
بە شێوەیەکی وایەری یا سیمی ۞ به طور سیمی
wiriness /ˈwaɪərinəs/ *noun*
تارئاسایی، تێل‌ئاسایی، سیم‌ئاسایی ۞ سیم‌ماندی
wiring /ˈwaɪərɪŋ/ *noun*
سیم‌کێشی، وایەرکێشی، برق‌کێشی، تۆڕی
a wiring ◊ *to check the wiring* : وایەرەکان
diagram ۞ سیم‌کشی، شبکەی سیم‌کشی
wiry /ˈwaɪəri/ *adjective* (wirier, wiriest)
1 تارئاسا، سیم‌ئاسا، وایەرئاسا 2 کز و بەهێز،
چیر، نەرم و قایم، قایم، نەپسێن ۞ 1 سیم‌مانند 2
لاغر و قوی، نرم و محکم، سفت
wisdom /ˈwɪzdəm/ *noun*
ئەقڵ، ئاوەز، ژیری، ئاقڵی، ئەقڵ‌مەندی،
ئاوەزمەندی، تێگەیشتوویی، زانایی، وتە و بیری
words ◊ *a woman of great wisdom* : ژیرانە
the collective wisdom of the ◊ *of wisdom*
Native American people ۞ عقل، خرد،

فرزانگی، دانش، امثال و حکم

wisdom tooth *noun*

خرتە، خلینە، ددانی ژیری یان ئەقل، کورسی ◌ دندان عقل

wise[1] /waɪz/ *adjective* (wiser, wisest)

ژیر، ئاقل، ئەقلمەند، ئاقل، ئاوەزمەند، تێگەیشتوو، ژیرانە، ئاوەزمەندانە، ئاقلانە: *a wise decision ◊ old man* ◌ خردمند، حکیم، فرزانە، خردمندانە

wise[2] *noun*

شێوە، ڕێگا، تەرز، جۆر (in no wise) بە هیچ شێوەیێ، بە هیچ جۆرێ، بە هیچ گۆنایێ، بە هیچ لەونێ، بە هیچ کلۆجێ ◌ طریق، طرز، روش (in no wise) بە هیچ وجه

wiseacre /ˈwaɪzeɪkə(r)/ *noun*

(بە گاڵتەوە) خۆبێزانا، زانای سەردەم ◌ عقل کل، متعالم

wisecrack /ˈwaɪzkræk/ *noun*

(ئافەرمی) پلار، زیپک، پلتووک، مەتەڵەک ◌ کنایە، متلک

wise guy *noun*

1 (بە گاڵتەوە) خۆبێزانا، زانای سەردەم 2 (لە ئەمریکا) ئەندامی مافیا ◌ 1 عقل کل 2 (در امریکا) عضو مافیا

wisely /waɪzli/ *adverb*

ژیرانە، ئاقلانە، تێگەیشتووانە، ئەقلمەندانە ◌ خردمندانە، عاقلانە

wiseness /waɪzinəs/ *noun*

ژیری، ئاقلی، ئەقلمەندی، تێگەیشتوویی ◌ خردمندی

wisenheimer /ˈwʌɪz(ə)nˌhʌɪmə/ *noun*

(بە گاڵتەوە) خۆبێزانا ◌ عقل کل

wisent /ˈwiːz(ə)nt/ *noun*

bisonی ئەورووپایی (بڕوانە bison) ◌ بیزون اروپایی

wish /wɪʃ/ *noun*

ئاوات، ئارەزوو، مراد، هیوا، ویست، نیاز، خواست، خوایشت، مەراق، کام، (شتی) داواکراو ◌ آرزو، مراد، ارادە، خواست، خواستە

wishbone /ˈwɪʃbəʊn, US -boʊn/ *noun*

(مریشک و هتد) چەڵەمە ◌ جناغ

wishful *adjective*

تامەزرۆ، بەتاسە، خوازیار، ئاواتەخواز، پێخۆشبوو، بەئاوات، بەهیوا، تامەزرۆیانە ◌ آرزومند، خواهان، آرزومندانە

wish-fulfilment *noun*

بەدیهاتنی ئاواتەکان (لە خەون یان خەیاڵدا) ◌ ترضیەی آرزوها

wishfully *adverb*

تامەزرۆیانە، ئاواتەخوازانە ◌ آرزومندانە

wishfulness *noun*

بەهیوایی، تامەزرۆیی، ئاواتەخوازی، بەتاسەبوون ◌ آرزومندی

wishful thinking *noun*

بیرکردنەوەی خۆش، خەون‌وخەیاڵ، خەیاڵ پلاو، خەیاڵ ◌ تفکر آرزومندانە

wishy-wash *noun*

1 قسەی قۆڕ یان هیچەکە 2 خواردنەوەی تراو یان ئاوەکی ◌ 1 حرف چرند 2 مشروب آبکی یا ضعیف

wishy-washy /ˈwɪʃi wɒʃi, US -wɔːʃi, -wɑːʃi/ *adjective*

1 کاڵ، کەمڕەنگ 2 *a wishy-washy blue*: سست، بێمایە، تاوتاو، دەستەوسان، شل‌وشەویق: *wishy-washy ◊ a wishy-washy liberal* 3 شلپیتاو، تراو، ئاوەکی، بێتام *leadership* ◌ 1 کم‌رنگ 2 ضعیف‌العزم 3 آبکی

wisp /wɪsp/ *noun*

1 تۆپەڵ، چەپک، چنگ، چەکە، مشت 2 باریکە، تاڵ، باریکایی 3 کەسێکی کزی چکۆلانە ◌ 1 دستە، مشت 2 باریکە 3 آدم لاغر کوچک

wispy /ˈwɪspi/ *adjective* (wispier, wispiest), also wispish

(قژ، موو و هتد) پەڵەپەڵە، تۆپەڵ‌تۆپەڵ، تەوقەن‌تەوقەن، تەنک ◌ گلەگلە

wisteria /wɪˈstɪəriə, US -ˈstɪr-/ *noun*, also wistaria /-ˈstɛːrɪə/

(ڕووەکناسی) ویستیریا [تۆخم *Wisteria*: چەندین جۆرن] ◌ ویستریا

wistful /ˈwɪstfl/ *adjective*

پڕداخ، ئاخ‌هەڵکێش، دڵپڕ، کۆڵیل، خۆزگەخواز، هەناسەهەڵکێش، ئاواتەخواز، تامەزرۆ بەتاسە ◌ حسرت‌بار، مشتاق

wistfully /-fəli/ *adverb*

بە ئاخ و داخەوە، بە کۆڵیلییەوە: *She sighed wistfully* ◌ با افسوس

wistfulness /ˈwɪstflnəs/ *noun*

ئاخ‌هەڵکێشی، دڵپڕی، کۆڵیلی، تامەزرۆیی، ئاواتەخوازی، بەپەرۆشی، بەتاسەیی ◌ حسرت، اشتیاق، آرزومندی

wit /wɪt/ *noun*

1 ئەقڵ، تێگەیشتوویی، هۆش، ئاوەز، زیرەکی، زووتێگەیشتوویی: *a woman of wit and intelligence ◊ to have a quick/sharp/ready wit* 2 شۆخیبازی، قسەخۆشی 3 کەسێکی قسەخۆش، شۆخیباز، گاڵتەبێژ: *a well-known wit and raconteur* (:-witted *adj*) *a quick—tted group of students* ◌ 1 عقل، زودفهمی 2 بذلەگویی 3 آدم بذلەگو

witan /ˈwɪtən/ *noun*, also witenagemot

ویتان (پارلەمانی ئەنجومەنی پاتشایی ئینگلتەرە) ◌ ویتان

witch /wɪtʃ/ *noun*
1 ژنی جادووباز 2 (خوازه) ژنی دلرفێن، لەبار 3 پیرێژنی ناحەز، دالکەپیران، hag 4 جۆری بانەماسی خۆراکی ئەتلانتیکی باکووری witchlike) [*Glyptocephalus cynoglossus*] (*adj* ◌ 1 ساحرە، زن جادوگر 2 لعبت 3 عجوزە 4 نوعی سفرەماهی آتلانتیک شمالی

witchcraft /ˈwɪtʃkrɑːft, US -kræft/ *noun*
جادووگەری، جادووبازی، سیحربازی ◌ جادوگری

witch-doctor *noun*
جادوونوژدار، پزشکی جادووگەر یان جادووباز ◌ جادوپزشک

witch elm = wych elm

witchery /ˈwɪtʃərɪ/ *noun, pl.* witcheries
1 جادوو، سیحر، جادووبازی 2 هێز یان تایبەتمەندی جادوویی یان سەرنجڕاکێش ◌ 1 سحر 2 قدرت یا ویژگی سحرآمیز

witch's sabbath = sabbath2

witchetty /ˈwɪtʃɪtɪ/ *noun,* also witchetty grub, *pl.* witchetties
جۆری کرمۆکەی سپیباوی زلەی دارخۆری قالۆنچە یان مۆریانە، خۆراکی هێندێ لە سەرەتانشینانی ئەوسترالیایە ◌ ویتچتی

witch grass = couch grass

witch-hazel *noun,* also wych hazel
1 هامامالیس (دەوەن یان دارێکی ئەمریکای باکوور یان ئاسیایی [*Hamamelis virginiana*] (ئەمریکای باکووری) و جۆرەکانی تر]) 2 گیراوەیێکی astringent لە گەلا یان توێکڵی ئەو دەوەنە ◌ هاماملس

witch-hunt *noun*
ڕاونان و ئازاردان، بەدواداگەڕان و سزادان (کەسانێ کە لەوەدەچێ بیر و ڕامانیان بۆ کۆمەڵگا باش نەبێ) ◌ تعقیب و اذیت

witch-hunting = witch-hunt

witching hour *noun*
نیوەشەو، وەک وەختی چالاکی جادووگەران ◌ زمان فعایت جادوگران در نیمەشب

witenagemot /ˈwɪt(ə)nəgɪˌməʊt/ = witan

with /wɪð, US wɪθ/ *preposition*
1 لەگەڵ، دەگەڵ، دگەڵ: *She lives with her parents* ◊ *a jacket with a hood* 2 بە دژی، دژی، پێچەوانەی: *I had an argument with my boss* 3 بە، پێوە، لەلای، لەکن: *Cut it with a knife* 4 سەربارەت بە، لەبارەی، لە بابەت 5 بە یارمەتی، بە پشتیوانی 6 بەپێی، بەگوێرەی 7 سەرەڕای، سەرباری: *With all her faults I still love her* ◌ 1 با، همراه (با) 2 بر ضد 3 بە وسیلەی، پیش 4 نسبت بە 5 بە کمک 6 برطبق 7 با وجود

withal /wɪˈðɔːl/ *adverb, preposition*
1 *adv* (کۆن) سەرەڕای ئەوەش، بێجگەلە ئەوەش، besides 2 *prep* nevertheless ◌ با وجود این with

withdrawal /wɪðˈdrɔːəl, US wɪθˈd-/ *noun*
1 پاشەکشێ، بۆ پاشەوە گەڕانەوە، کشانەوە: *the withdrawal of the UN troops from the region* ◊ *-al of a product from the market* 2 وازلێهێنان، خۆکێشانەوە، کشانەوە، دەسکێشانەوە، بڕینەوە، لاچوون، دەسلێهەڵگرتن: *the withdrawal of his withdrawal from the support* ◊ *a campaign for Britain's withdrawal from the EU* ◊ *election* 3 وەرگرتنەوە: *The newspaper published a withdrawal the next day* 4 (بانک) وەرگرتن(ەوە)، دەرکێشانەوە: *You can make withdrawals of up to $250 a day* 5 گۆشەگیری، پەرگیری، دوورەپەرێزی 6 (بەنگ و هتد) وازلێهێنان، دەسلێهەڵگرتن: *I got withdrawal symptoms after giving up smoking* ◌ 1 عقب‌نشینی 2 کنارەگیری، ترک، انصراف 3 پس‌گیری 4 برداشت 5 انزواطلبی 6 ترک

withdrawal symptoms *noun, pl.*
کۆنیشانەی وازهێنان لە بەنگ یا دەرمان ◌ نشانەهای ترک اعتیاد یا دارو

withdrawing room = drawing room

withdrawn[1] /wɪðˈdrɔːn/ *adjective*
دوورەپەرێز، لاتەریک، گۆشەگیر، خۆخواردووەوە، پێشخواردوو، پشەوەخواردوو، پێشخواردە، کەمڕوو، شەرمێون، لەڕووهەڵنەهاتوو ◌ درونگرا، خجالتی

withdrawn[2] /-ˈdrɔːn/ = past participle of withdraw

withdrew /-ˈdruː/ = past of withdraw

withe /wɪθ, wɪð, waɪð/ *noun*
شووڵ، خامە، شیف، تووڵ، جگەن، جەگەن ◌ ترکە، جگن

withered /ˈwɪðəd, US -ərd/ *adjective*
1 چرچبوو، ژاکاو، وشکهەڵگەڕاو، سیس، پووچ، پەڕمووچ، چەرمسی، ژەلمسە: *withered leaves* 2 گرژ، پرچرچولۆچ، کز، تێکچوو، پێچوو: *withered limbs* ◌ 1 پلاسیدە، پژمردە 2 چروکیدە، ضعیف

withering /ˈwɪðərɪŋ/ *adjective*
شکێنەرەوە، پەشۆکێنەر، خەجاڵەتکەرەوە، سووکانە: *a* ◊ *She gave him a -hering look* ◊ *withering fire from the enemy* ◌ تحقیرآمیز

witheringly /ˈwɪðərɪŋli/ *adverb*
بە شێوەیەکی شکێنەرەوە یان سووکانە، بە سووکی ◌ بە طور تحقیرآمیز

withers /'wɪðəz, US -ərz/ *noun, pl.*
پێشەڵ، سەرشانی ئەسپ ⬡ جلوگاه
withheld /wɪð'held, US wɪθ'held/ = past and past participle of -hold
withholding tax *noun*
باجی کەمەوەکراو لە(سەر) مووچە ⬡ مالیات کسرشده از حقوق
within /wɪ'ðɪn/ *preposition, adverb*
1 لە، لە چوارچێوەی 2 لە ماوەی، لە 3 لە نێو، لە ژوور(ەوەی)، لە ناو، نێو، هوندر ⬡ 1 در، در محدودەی 2 در ظرف 3 در داخل، داخل
without /wɪ'ðaʊt/ *preposition, adverb*
1 بێ، بەبێ، بەبێ ئەوەیکە: *She spoke without much enthusiasm* 2 لە دەرەوەی ⬡ 1 بدون، بی، بدون اینکه، بی آنکه 2 بیرون، در خارج
withstood /wɪð'stʊd, US wɪθ'stʊd/ = past and past participle of withstand
withy /'wɪði/ *noun, pl.* withies or withes = 1 with 2 osier
witless /'wɪtləs/ *adjective*
نەفام، گەوج، تێنەگەیشتوو، بێمێشک، بێئەقڵ، ناژیرانە، گەوجانە، foolish ⬡ بی‌شعور، احمق، احمقانه
witlessly /'wɪtləsli/ *adverb*
گەوجانە، بێئەقڵانە، نەفامانە ⬡ احمقانه
witlessness /'wɪtləsnəs/ *noun*
نەفامی، گەوجی، تێنەگەیشتوویی، بێمێشکی، نەزیری، بێئەقڵی، کەریتی ⬡ بی‌شعوری، حماقت
witling *noun*
(کۆن، سووکانە) مرۆی نەفام یان گەوج، کەسێکی خۆبێزانا ⬡ آدم بی‌شعور، فضل‌فروش
witloof /'wɪtlu:f/ *noun*
جۆری چەقچەقەی گەلاپانی تایبەتی نێو سالاد ⬡ نوعی کاسنی برگ‌پهن
witness /'wɪtnəs/ *noun*
1 گەواهـ، شایەد، شایەدیدەر، ستووفدەر، چاونێر، ئاگاوان، ئاگادێر، شایەدی، ستووف، ئاگادێری: *Police have appealed for witnesses to the accident* 2 نیشانە، بەڵگە ⬡ 1 شاهد، گواهی، شهادت 2 دلیل، مدرک
witness box *noun*, also witness stand
(دادگا) جێگای شایەدەکان (گەواهان)، شوێنی ستووفدەران (ئاگادێران) ⬡ جایگاه شهود
witticism /'wɪtɪsɪzəm/ *noun*
شۆخی، جەفەنگ، حەنەک، نوکتە، گاڵتە، گەپ ⬡ بذله، لطیفه
wittily /'wɪtɪli/ *adverb*
بە شۆخی، قسەخۆشانە ⬡ به شوخی
wittiness /'wɪtinəs/ *noun*
شۆخیبازی، قسەخۆشی، گاڵتەبێژی ⬡ بذله‌گویی
witting /'wɪtɪŋ/ *adjective*
بە ئانقەست، بە دانستە، بەمەبەستانە، ئاگادارانە ⬡ عمدی، دانسته
wittingly /'wɪtɪŋli/ *adverb*
بە ئانقەست، بە دانستە، لە رووی مەبەستەوە، ئاگادارانە، intentionally ⬡ عمدی، قصدی
witty /'wɪti/ *adjective* (wittier, wittiest)
شۆخیباز، قسەخۆش، زمانخۆش، گاڵتەبێژ، سوحبەتچی، جەفەنگباز، خۆش: *a witty speaker* ⬡ بذله‌گو، لطیفه‌گو، بامزه
wivern = wyvern
wives /waɪvz/ = plural form of wife
wizard /'wɪzəd, US -ərd/ *noun, adjective*
1 *n* پیاوی جادووباز، جادووگەر، سیحرباز 2 کەسێ بە توانایییەکی سەیرەوە، بلیمەت، هەڵکەوتوو، ئاگرپارە: *a computer/financial,* یەکجار باش، عال (ئینگلیسی *adj etc.* -*ard* نێوەراست (بە واتای فیلسووف، ژیر)، لە wise[1] + (ard ⬡ *n* 1 مرد جادوگر، ساحر 2 اعجوبه *adj* عالی
wizardly /'wɪzədli, US -ərd/ *adverb*
جادووگەر، جادووبازانە، جادوویی ⬡ ساحرانه، سحری
wizardry /'wɪzədri, US -ərd-/ *noun*
1 جادووگەری، جادووبازی 2 توانایی سەیر یان نائاسایی (هەڵکەوتەیی)، بلیمەتی: *electronic wizardry* ◊ *The second goal was sheer wizardry* ⬡ 1 جادوگری 2 قدرت خارق‌العاده
wizened /'wɪznd/ *adjective*
تێقوپاو، (تێک)چرزاو، پێچوو، هەڵقرچاو، ژاکاو، تێشکاو، چرچ(هەڵگەراو)، وشکهەڵگەراو، گنجاوی، چرچاوی، چرچولۆچاوی: *a wizened little man* ◊ *wizened apples* ⬡ پلاسیده، چروکشده
wizzo = whizzo
wk *abbreviation* weak
WO *abbreviation* warrant office
woad /wəʊd, US woʊd/ *noun*
1 گیاخوم، وسمە، وزمە، خم، گیاهش، کەوەگیا؟، گیانیل، بە گوڵی زەردەوە، گەڵاکانی جاران رەنگی شینیان لێ دەگرت [*Isatis tinctoria*] 2 رەنگی ئەو گیایە (بنەرەت: ئینگلیسی *wād* کۆن، ئەڵمانی بنەرەت) ⬡ وسمه، نیل
woadwaxen *noun*, also woodwaxen
(رووەکناسی) دەوەنێکی جوانی ئوراسیایی، لە خێزانی legume بە گوڵی کە رەنگێکی زەرد دەگری [*Genista tinctoria*] ⬡ نوعی کوسه
wobbegong /'wɒbɪgɒŋ/ *noun*
جۆری carpet shark ی قاوەیی ئەوسترالیایی کە خاڵ و بنکەی کاڵی هەیە [*Orectolobus maculatus*] ⬡ نوعی کوسه

wobble /'wɒbl, US 'wɑ:bl/ *noun*
لەرزە، لەرزین، لەنگین، لەقین، لەرین، تەکەتەک، لۆقــەلۆق، بەملاوبەولاداکــەوتن، لەرزەلــەرز، لەرەلەر، دەلـەدەل، بەلەبەل، لەقەلـەق، لـەتردان، تـل‌دان: *The handlebars developed a wobble* ◌ لرزش، لمبر

wobbler = wobbly

wobbly /'wɒbli, US 'wɑ:bli/ *adjective* (wobblier, wobbliest), also wa-
1 لــەق، لــۆق، لەقەلــەق‌کــەر، نــاراگیر، تـەکان‌خـواردوو 2 لـەرزۆک، لـەریو، قرچـۆک، ناجێگیر (wobbliness *n*: لەرزین، لەقین، لەقی، لۆقی، لەرینەوە، ناراگیری، ناجێگیری، لـەرزۆکی، قرچۆکی) ◌ 1 لرزان 2 متزلزل

Wobbly *noun*
(نافـەرمی) ئەنـدامی کرێکـارانی پیـشـەسازی جیهــان، بزووتنـــەوەیێکی تونـــرەوی جـــارانی ئەمریکا لە بواری کاردا ◌ وُبلی

wodge /wɒdʒ, US wɑ:dʒ/ *noun*
1 (نافـەرمی) کۆمایـی، لـودە، کۆگـا، دەریایـی، دنیایێ 2 لەتێ گەورە، کوتێ زل، قاشێ زل ◌ 1 یک خروار 2 یک تک‌گنده

woe /wəʊ, US woʊ/ *noun*
خەم، خەفەت، کەسەر، پەژارە، مەینەتی، کێشە، گرفت، چەلـەمە، ئاستەنگ، بـەلا، قوربەسـەری، نەهامەتی، مەینەتی، بەدبەختی: *financial woes* ◊ *Thanks for listening to my woes* ◌ اندوه، محنت، معضل، بدبختی

woebegone /'wəʊbɪgɒn, US 'woʊbɪgɔ:n, -gɑ:n/ *adjective*
خـەمبار، دلـتەنگ، کـز، پـەژارەبار، دلـپڕ: *a woebegone expression* ◌ اندوهگین، حزین

woeful /'wəʊfl/ *adjective*
1 نارەحـەت، دلـتەنگ، خـەمبار، کز، لێوبەبار: -*eful tales of broken romances* 2 جێی‌خـەم، جەرگبڕ، ناخۆش ◌ 1 اندوهگین 2 تأسف‌آور

woefully /-fəli/ *adverb*
جەرگبڕانە، بە شێوەیەکی ناخۆش ◌ بـه طـور تأسف‌انگیز

wog[1] /wɒg, US wɑ:g/ *noun*
1 (نافەرمی، سووکانە) قولەرەشە، زەنگی 2 (لە ئەوستراليا، نافەرمی) نەخۆشی‌یێکی سووک: *A flu wog struck* ◌ 1 کاکاسیاه 2 بیماری خفیف

wog[2] /wɒg, US wɑ:g/ *noun*
(نافەرمی، ئەوستراليا) سووکەنەخۆشی، ناسازی ◌ بیماری جزئی

wok /wɒk, US wɑ:k/ *noun*
تاوەی نێوقوول (لە ئاشپەزی چینی‌دا) ◌ واک

woke /wəʊk/ = past of wake

woken /'wəʊkən/ = past participle of wake

wold /wəʊld/ *noun*
زەوی بـوورە، کـودە، دەم، خەرشـۆف، سـخار، نەکێل ◌ زمین بایر

wolds /wəʊldz, US woʊldz/ *noun, pl.*
1 تەپـەلان، زوورگـەلان 2 بـان، دەشـت ◌ 1 تپه‌زار 2 فلات

wolf /wʊlf/ *noun, pl.* wolves
1 گورگ، شێنو، قەرگ، گوری [*Canis lupus*] 2 بۆ ناوی شیردەرە پێوەندی‌دار یان هاوشێوەکان بـەکـاردێتی، ب.ن. 3 Tasmanian wolf کەسێکی درنـدە یان بەرچاوتەنگ (wolflike *adj*: گورگ لە wolf in sheep's clothing پێستی مەڕدا) ◌ 1 گرگ 2 آدم وحشی یا حریص

wolfberry *noun, pl.* wolfberries
(رووەک‌ناسـی) تـووەگورگانـە؟: دەوەنێکـی تووسـپی ئـەمریکـای بـاکووری خێـزانی honeysuckle [*Symphoricarpos occidentalis*] ◌ نوعی بوته

wolf-child *noun, pl.* wolf-children
بەچکەگورگ، بێچووەگورگ: منالێ کە باوەڕ وایە گورگ بەخێوی کردبێ (یان شیری پێدابێ) ◌ بچه‌گرگ

wolf-cub *noun*
1 بێچووەگورگ، بەچکەگورگ، توتکەگورگ 2 (زۆرتر لە بریتانیا) (wolf-cub) Cub Scout ◌ بچه‌ی گرگ

wolf dog *noun*
سەگی لای مەڕ یا شوان؛ سەگ‌گورگ ◌ سـگ گله یا چوپان؛ سگ‌گرگ

Wolffian body = mesonephros

Wolffian duct *noun*
جوگە یان کانالی نێوان‌گورچیلەیی (بنەڕەت: لە ناوی توێکاری ئەلمانی Kaspar Friedrich *Wolff* (1734-1794) ◌ مجرای ولف

wolf fish *noun*
ماسی‌یەگورگە، گورگەماسی، ورچی دەریایی، بە ددانی تیـــژەوە [*Anarhichas lupus*] و جۆرەکانی تر] ◌ نوعی ماهی

wolfhound /'wʊlfhaʊnd/ *noun*
سەگی‌گورگ‌خنکێن، سەگی مەڕ، سەگی لای مەڕ ◌ سگ گرگی

wolfish /'wʊlfɪʃ/ *adjective*
گـورگی، گـورگین، گـورگ‌ئاسـا، شـێوەگورگ، لـەگورگ‌چـوو، درنـدە، دڕ (wolfishly *adv*؛ wolfishness *n*) ◌ گرگی، گرگوار، گرگ‌صفت

wolf pack *noun*
1 کۆمەلە ژێردەریایی‌یێ کە پێکەوە پەلاماری کەشتی‌یەکان دەدەن 2 گەلە گورگ (کە پێکەوە دەژین و راو دەکەن) 3 کۆمـەلـە فڕۆکـەیێ کە پێکەوە هێرش دەکەنە سەر خاڵ یان شوێنێ ◌ ولف پک

wolfram /'wʊlfrəm/ *noun*

1 وۆلفرام، تەنگستەن (یان کانە خاوەکەی) 2 = wolframite ◌ ولفرام

wolframite *noun*

وۆلفرامیت: کانێکی قاوەیی یان ڕەش، لە تونگستاتی tungstate ئاسن و مەنگەنیز manganese پێکهاتووە $(Fe,Mn)WO_4$ ◌ ولفرامیت

wolfsbane /'wʊlfsbeɪn/ *noun*

گورگکوژە، گولە؟: جۆری aconite ی باکووری گوڵئەرخەوانی یان زەرد [*Aconitum lycoctonum* و جۆرە پێوەندیدارەکان] ◌ اقونیطون

wolf spider *noun*

جاڵجاڵووکە گورگە، جۆرێکی خێرا [خێزان Lycosidae] ◌ نوعی عنکبوت

wolf-whistle *noun*

فیتوو، فیکە (بۆ ژنان) ◌ سوت

wollastonite /'wʊləstənʌɪt/ *noun*

کانێکی سپی یا بۆرباو $CaSiO_3$، لە سیلیکاتی کالسیۆم پێکهاتووە (بنەڕەت: لە ناوی کیمیازانی ئینگلیسی *Wollaston* (William Hyde ◌ وولاستونیت

Wolof /'wəʊlɒf/ *noun, pl.* same or Wolofs

1 ئەندامی گەلێ کە لە سێنێگال Senegal و گامبیا Gambia دەژین 2 زمانی نایجیر-کۆنگۆیی ئەو گەلە ◌ ولوف

wolverine /'wʊlvəri:n/ *noun, pl.* wolverines

1 گواندارێکی گۆشتخۆری کەتەی لاقکورتی باکووری توندرا و دارستانەکان [*Gulo gulo*] 2 (Wolverine) خەڵک یان دانیشتووی میشیگان (وەک سەرناو) ◌ 1 نوعی پستاندار (با W) اهل میشیگان

wolves /wʊlvz/ = plural form of wolf

woman /'wʊmən/ *noun, adjective, pl.* women

n 1 ژن، ئافرەت 2 بەردەست، کارەکەر، خزمەتکار 3 ژنیتی، سرشتی ژن 4 خێزان، ژن *adj* ژنانە ◌ *n* 1 زن 2 خدمتکار 3 زنانگی 4 عیال *adj* زنانه

-woman *suffix*

پاشگر: ژن، ئافرەت، ئاماژە بە سەربە نەتەوەیی: *Englishwoman*؛ ئامازە بە ژنێ سەربە کۆمەڵ یان پیشەیێکی تایبەتی: *laywoman*، *oarswoman* ◌ پسوند: زن

woman driver *noun*

شۆفیری ژن ◌ رانندەی زن

womanhood /'wʊmənhʊd/ *noun*

1 ژنیتی، ژنەواری، مێیەتی، مێینەیی: *He watched his daughters grow to -anhood* 2 ژنان، ژن (بە گشتی): *the womanhood of this country* ◌ 1 زنانگی، زنیت 2 زنان، زن

womanish /'wʊmənɪʃ/ *adjective*

1 (سووکانە) ژنانە، ئافرەتانە: *He has a -nish manner* 2 (پیاوی) ژنالیلە، ئاریلە، خلەکچانی، effeminate *a -anish novel* ◊ womanishly (*adv* womanishness *n*) ◌ زنانه

womanism *noun*

(ب.ت. لە نێو ژنانی ڕەشدا) شێوەیێکی فیمینیزم، ژنگەری ◌ وُمنیسم

womanist *noun, adjective*

n وومەنیست، ژنگەر *adj* وومەنیستی ◌ *n* وُمنیست *adj* وُمنیستی

womanizer *noun*

پیاوی ژنباز، مێباز، خانمباز، داوێنپیس، شەڵواریپیس ◌ مرد خانمباز

womanizing /'wʊmənaɪzɪŋ/ *noun, adjective*

n خانمبازی، ژنبازی، داوێنپیسی *adj* خانمباز، ژنباز ◌ *n* خانمبازی *adj* خانمباز

womankind /'wʊmənkaɪnd/ *noun*

ژن، ژنان، ڕەگەزی ژن یا مێینە ◌ زن، زنانه

womanliness /'wʊmənlinəs/ *noun*

ژنیتی، مێینەیی ◌ زنانگی

womanly /'wʊmənli/ *adjective*

ژنانە، ئافرەتانە، feminine: *a soft womanly figure* ◌ زنانه

woman of substance *noun*

ژنی دەوڵەمەن(د) ◌ زن ثروتمند

womb /wu:m/ *noun*

مناڵدان، کاردانک، بەچەدان، گوێلکدان، گللک، زامار، یاور، پزانگ، هەلپەز (بنەڕەت: *wamb*، ئەڵمانی بنەڕەت *womb*) ◌ رحم، زهدان

wombat /'wɒmbæt, US 'wɑ:m-/ *noun*

وامبات (= جۆرێ ورچی توورەکەداری ئەوستراڵیایی [*Vombatus ursinus* و جۆرەکانی تر]، لە Dharukـەوە وەرگیراوە) ◌ وومبات

women /'wɪmɪn/ = plural form of woman

womenfolk /'wɪmɪnfəʊk, US -foʊk/ *noun, pl.*

ژنان، کۆمەڵی ژنان، ژنانی تیرە، خێزان و هتد ◌ جماعت زن، زنان فامیل

Women's Lib = Women's Liberation

Women's Libber /ˌwɪmɪnz 'lɪbə(r)/ *noun*

لایەنگری ئازادی ژنان ◌ طرفدار آزادی زنان

Women's Liberation *noun*

بزووتنەوەی ئازادی ژنان ◌ نهضت آزادی زنان

women's movement *noun*

بزووتنەوەی بەرامبەری یان یەکسانی ژنان (لەباری کۆمەڵایەتی، سیاسی و ئابووریەوە)، تەڤگەری ژنان ◌ جنبش برابری زنان

women's rights *noun, pl.*

ماف(ـەکان)ی ژن ◌ حقوق زن

women's room *noun*

دەس‌بەئاوی ژنان، ئاودەس‌خانەی ژنان ۞ توالت زنانه

women's studies *noun, pl.*
لێکۆڵینەوە یان خوێندنەوەکانی ژنان (لە مێژوو، وێژە و کۆمەڵدا) ۞ مطالعات وابسته به زنان

women's suffrage *noun*
مافی دەنگدانی ژنان ۞ حق رأی زنان

women's work *noun*
کەیبانوویی، کابانی، کاری ژنانە ۞ خانەداری، کار زنانه

womyn /'wɪmɪn/ *noun, pl.*
شێوەیێکی ناستانداری گۆی "women" هێندێ فێمینیست بەکاری دێنن تا *-men* ەکەی لێ دەرخەن ۞ ویمین

won[1] /wʌn/ = past and past participle of win

won[2] /wɒn/ *noun, pl.* same
یەکەی بنەڕەتی پارەی کۆریای باشووری و باکووری، بەرامبەر بە 100 ئێتۆن لە کۆریای باشووری و 100 یون لە کۆریای باکووری (بنەڕەت: لە *wǎn* کۆریایی) ۞ وُن، وان

wonder /'wʌndə(r)/ *noun*
1 سەیربوون، سەرسووڕمان، تاسان، پەرجۆ، کاری نائاسایی 2 مایەی سەرسووڕمان، جێگای سەرسووڕمان یا واقوڕمان، شتی سەیر: *the wonders of modern technology* (ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ 1 شگفتی، اعجاب، معجزه 2 اسباب شگفتی، چیز شگفت‌آور

wonderful /'wʌndəfl, US -dərfl/ *adjective*
سەرسووڕهێنەر، ناوازە، سەیر، گەورە، زۆرچاک، یەکجارباش، marvelous، astonishing، admirable: *a scene* ◊ *wonderful to behold* ◊ *did a wonderful job* ۞ شگفت‌آور، عجیب، عالی

wonderfully /'wʌndəfəli, US -dərf-/ *adverb*
یەکجار، بە شێوەیەکی سەیر، سەیر، سەرسووڕهێنەرانە (wonderfulness *n*) ۞ فوق‌العاده، به طور شگفت‌انگیز

wonderingly /'wʌndrɪŋli/ *adverb*
بە سەرسووڕمانەوە، بە واقوڕمانەوە ۞ با تعجب

wonderland /'wʌndəlænd, US -dərl-/ *noun*
1 وڵاتی شتە سەیرەکان؛ شوێنێ کە مایەی هەوێنی پیاهەڵوتن و سەرسووڕمانە: *a scenic wonderland* 2 شوێنێکی خەیاڵی (لە) داستان و چیرۆکی منالان(دا) ۞ 1 سرزمین عجایب 2 سرزمین خیالی

wonderment /'wʌndəmənt, US -dərm-/ *noun*
سەرسووڕمان، حەپەسان، واقوڕمان، سەرسامی: *She looked at her daughter in wonderment* ۞ شگفتی

wonderwork /'wʌndəwɜːk/ *noun*
پەرجۆ، فەرجوود، مۆجیزە (wonderworker *n*: پەرجۆگەر، مۆجیزەکار، مۆجیزەکەر؛ wonderworking *n*) ۞ معجزه

wondrous /'wʌndrəs/ *adjective, adverb*
adj (وێژەیی) سەیر، ناوازە، یەکجارباش، سەرسووڕهێنەر، سەیروسەمەرە، extraordinary: *a -ndrous feat* *adv* (کۆن) = wonderfully (wondrously /'wʌndrəsli/ *adv*) سەرسووڕهێنەرانە، بە شێوەیێکی سەیر؛ *n* (wondrousness) ۞ شگفت‌انگیز، عالی، عجیب

wonga /'wɒŋgə, US 'vɒŋgə/ *noun*
(نافەرمی، بریتانیا) پارە، پوول ۞ (عامیانه) پول

wonk /wɒŋk, US wɑːŋk/ *noun*
1 (نافەرمی، ئەمریکا) مرۆی رەنج‌کێش یان زەحمەت‌کێش 2 مەڵەوانی لێنەهاتوو یان بێ‌ئەزموون ۞ 1 آدم زحمت‌کش 2 ملوان بی‌تجربه

wonky /'wɒŋki, US 'wɑːŋki/ *adjective* (wonkier, wonkiest)
(نافەرمی) شکاو، لەق، ناراگیر، لۆق، ناجێگیر: *a wonky chair* (wonkily /'wɒŋkɪli, US 'wɑːŋkɪli/ *adv*; -iness *n*) ۞ شکسته، لرزان

won't /wəʊnt, US woʊnt/ = will not

wont /wəʊnt, US wɔːnt/ *noun, adjective*
n (فەرمی یان بە شۆخی) خوو، عادەت، پیشە *adj* ((کۆن و وێژەیی) = accustomed: *he was wont to arise at 5.30* ۞ عادت

wonted /'wəʊntɪd/ *adjective*
خووگرتوو، داهاتوو، عادەت‌گرتوو، فێر، راهاتوو ۞ عادت‌کرده

wood /wʊd/ *noun, adjective*
n 1 دار، چێو، بێشەڵان، دارستان، جەنگەڵستان: *He chopped some wood for the fire* ◊ *a plank of wood* ◊ *All the furniture was made of wood* ◊ *a wood floor* ◊ *a large wood* 2 بەرمیل، *a walk in the woodds* ◊ *wood* کوس، بۆشکە (لە دار) 3 داری گۆلف 4 (هەروەها woods) دارستانی چکۆلە *adj* (دروس‌کراو) لە دار (ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ *n* 1 چوب، بیشه، جنگل 2 بشکه 3 چوب گلف 4 (در جمع) جنگل کوچک *adj* چوبی

wood alcohol *noun*
ئەلکۆلی دار، میتانۆل، methanol ۞ الکل چوب

wood anemone *noun*
گوڵەنیسانی بەهارگوڵ [*Anemone nemorosa*] ۞ نوعی شقایق نعمانی

wood avens *noun*
جۆرێ رووەکی گوڵزەرد [*Geum urbanum*] ۞ نوعی بیخ شب‌بو

wood betony *noun*

(ڕووەکناسی) جۆری lousewort تووکن، ڕەسەنی ئەمریکای باکووری [Pedicularis canadensis] ۞ نوعی گیاه

woodbine /'wʊdbaɪn/ *noun*
1 (بریتانیا) سیادەرمان، دارخەلات (کێویلە، ب.ت. [*Lonicera periclymenum*]) 2 (ئەمریکا) Virginia creeper ۞ پیچ امین‌الدوله

woodblock /'wʊdblɒk, US -blɑːk/ *noun*
1 تەختەی تەرک 2 کلیشەی دارین ۞ 1 کف‌پوش چوبی 2 باسمەی چوبی

woodborer *noun*
1 دارسمۆ، ئامێرێ بۆ بڕین یان سمین یان کونکردنی دار 2 دارسمۆ، دارەوهەڵکەن: هەریەک لە کرمەکان، قالۆنچەکان، لەشنەرمەکان کە ڕەهۆڵ بۆ نێو دار لێدەدەن ۞ وود بورر

wood-boring *noun*
لە داردا ڕەهۆڵ لێدەدا، دارەوهەڵکەن (بۆ خواردن یان هێلانەکردن، زۆرتر لە لایەن مێرووەکانەوە دەکرێ) ۞ وودبورینگ

woodcarving /'wʊdkɑːvɪŋ, US -kɑːrv-/ *noun*
1 (هونەری) نەخشکاریی لەسەر دار، دارکۆڵی 2 پەیکەری دارین یان لە دار (woodcarver *n*: نەخشکار (لەسەر دار)، دارکۆڵ) ۞ 1 منبت‌کاری چوبی 2 پیکرەی چوبی

woodchat shrike *noun*, also woodchat
جۆرێ شرایکی ڕەش و سپی سەرخورمایی، ڕەسەنی باشووری ئەورووپا، ئەفریکای باکووری و ڕۆژهەلاتی نێوەڕاست Middle East [*Lanius senator*] ۞ نوعی شرایک

woodchopper *noun*
داربڕ (woodchopping *n*: داربڕی) ۞ چوب‌بر

woodchuck /'wʊdtʃʌk/ *noun*
جۆرێ مارموتی marmot ئەمریکای باکووری، بە لەشی تێکسمراو و پێی کوڵەوە [*Marmota monax*] ۞ موش خرمای امریکایی

woodcock /'wʊdkɒk, US -kɑːk/ *noun*, *pl.* same
(باڵندەناسی) مەرەلارە، مرەباخی، خێزان (ئۆراسیا) [*Scolopax rusticola*] و جۆرە پێوەندیدارەکان sandpiper ۞ خروس جنگلی

wood coal *noun*
1 خەڵووزی قاوەیی، لیگنایت، لینیت 2 = charcoal ۞ لینیت

woodcraft /wʊdkrɑːft/ *noun*
هونەری دروسکردن یان هەڵکەندنی شتی داری، دەس‌ودار، دەس‌وچێو، چێوگەری ۞ فن ساخت یا کنده‌کاری اشیا چوبی

woodcreeper *noun*
باڵندە زێرچۆلەکەیییەکانی خێزانی Dendrocolaptidae هی ناوچە نیمچەگەرمێن و گەرمێنەکانی جیهانی نوێ، زۆربەیان بە دوای مێرووەکاندا بە هەڵچوون یان خشان بەسەر کۆتەرەی دارەکاندا دەگەڕێن، زۆرتر پەڕوباڵیان قاوەیی یان سووریاوە ۞ وودکریپر

woodcut /'wʊdkʌt/ *noun*
کلیشەی دارین، چاپی دارین ۞ باسمەی چوبی، چاپ چوبی

woodcutter /'wʊdkʌtə(r)/ *noun*
داربڕ، دارکەر (ب.ت. بۆ ئێزنگ یا قەلاشکەری firewood؛ woodcutting *n*: داربڕی، دارکەری) ۞ چوب‌بر

wood duck *noun*
مراوییەدارینە؟: مراوییێکی هێلانەلەسەرداری ئەمریکای باکووری، نێرەکەی پەڕوباڵێکی ڕۆشنی هەیە [*Aix sponsa*] ۞ نوعی اردک

wood ear *noun*, also tree ear
کارگ یان کەڕووە basidiomycetous ـەکانی شێوەپیالە یان شێوەگوێ (تۆخم Auricularia) کە لەسەر دارەکان شین دەبن، وەک: 1 کارگ یان کەڕوویێکی ئەمریکای باکووری [*A. auricula*] 2 جۆرێ کارگی داچێنراوی زۆرتر قاوەیی تاریک، لە ئاشپەزی چینیدا بەکاردێنرێ [*A. polytricha*] ۞ وود ار

wooded /'wʊdɪd/ *adjective*
(زەوی) پڕدار، داراوی، دارداگرتوو، داپۆشراو بە دار ۞ پردرخت

wooden /'wʊdn/ *adjective*
1 دارین، چێوین، لە دار، داری: *a wooden box* 2 ناشارەزا، ناشی، بەیدەس، گێل، دەبەنگ: *a wooden performer* 3 وشک: *The actor playing the father was too wooden* ◊ *a wooden speech* (woodenly /'wʊdnli/ *adv*: وشک، ساردوسڕ: *She speaks her lines very woodenly*؛ woodenness *n*: وشکی، ساردوسڕی) ۞ 1 چوبی 2 دست‌وپاچلفتی، کودن 3 خشک

wood engraver *noun*
دارکۆڵ (ب.ت. کلیشە دارییەکان؛ wood engraving *n*) ۞ کنده‌کار

wooden-headed *adjective*
گێل، دەبەنگ، گێژ، بێمێشک، سەرپووچ، سەرپووک ۞ کودن

wooden spoon *noun*
1 کەوچکی لە دار یان دارین 2 (پێشبڕکێ، بە گاڵتە) یەکەم لە ئاخرەوە، لە ئاخرەوە هەوەڵ ۞ 1 قاشق چوبی 2 اول از آخر

woodentop *noun*
1 (نافەرمی، بریتانیا) پۆلیسی یەکبەرگ یان یونیفۆرمەبەرکردوو 2 سەربازی سەربە Guards ۞ 1 پلیس یونیفرم‌پوش 2 وُدن‌تاپ

woodenware *noun*
قاپ‌وکەوچکی داری، هێرباری لە دار، حاجەتی

دارینه ⬡ ظروف چوبی

wood fern *noun*
توژینگ، سەرەخس یان فیرنی نێر، نێرووکی؟ نێر ⬡ سرخس نر

wood fibre *noun*
ریشاڵی دار (ب.ت. لە بەرهەمهێنانی کاغەزدا بەکاردەهێنرێ) ⬡ لیف چوب

wood frog *noun*
بۆقی دارستان: جۆرێ بۆقی ئاسایی ئەمریکای باکووری، زۆرتر لە دارستانە تەڕوبڕەکان دەژی [*Rana sylvatica*] ⬡ نوعی قورباغه

woodhenge *noun*
بازنەی دارین، بازنەدارینە، وودهێنج، جۆرێ شوێنەوار یان بیرمانی henge کە لە کۆمەڵە بازنە یان ئاڵقەیێ لە دەستەک و داری داچەقیو پێکهاتووە (بڕوانە Stonehenge) ⬡ وودهنج

woodhouse /'wudhaus/ *noun*
لێزنەخانە، عەماری ئێزنگ، مووروولە، هیملو ⬡ انبار هیزم

wood ibis = wood stork

woodland /'wudlənd/ *noun*, also woodlands
دارستان، جەنگەڵستان، بێشەڵان، زەوییە دارستانداگرتووەکان، timberland، forest:
The house is fringed ◊ *ancient woodland* (woodlander *n*) *by fields and woodlands* ⬡ جنگل، بیشەزار

woodlark *noun*
(باڵندەناسی) جۆرێ جۆرەی چکۆلەی کلکوکول و دەنگخۆش [*Lullula arborea*] ⬡ نوعی چکاوک

wood lot *noun*
بێشەڵان، کێڵگەی دار، بێشە، تیمچەدارستان ⬡ درختستان

woodlouse /'wudlaus/ *noun*, *pl.* woodlice
(گیانەوەرناسی) کەرەکەولە، ئەسپێی دار، خلێرە، دەتوانێ خۆی وەک تۆپێ گرموڵە بکا [*Oniscus* و توخمەکانی تر] ⬡ خر خاکی

woodman /'wudmən/ *noun*, *pl.* woodmen
1 (کۆن) دارستانەوان، مێشەوان، دارستانپارێز 2 داربڕ، دارکەر 3 (Woodman) ئەندامێکی هەریەک لە دوو کۆمەڵەی برایەتی و خێرخوازی ئەمریکا و جیهان ⬡ 1 جنگلبان 2 چوب‌بر 3 وودمن

wood mouse *noun*
مشکی دارستان، بە کلکی درێژ و چاوی زلەوە [*Apodemus sylvaticus* و جۆرە پێوەندیدارەکان] ⬡ نوعی موش

woodnote *noun*
ئاواز یا دەنگێکی موسیقایی سروشتی یان کێوی، وەک یان شێوەی باڵندەیێکی نێو دارستان بدا، دەربڕینی دەنگێکی سادە یان سروشتی، دەنگێکی موسیقایی رانەهاتوو و سروشتی ⬡ وودنوت

wood nymph *noun*
1 پەری یان حۆری دارستان 2 جۆرێ پەپوولەی قاوەیی ئەمریکایی [توخم *Cercyonis*] ⬡ 1 حوری جنگل‌ها 2 نوعی پروانه

woodpecker /'wudpekə(r)/ *noun*
دارکونکەرە، دارەسمە، دارتەقنە، دارکوتکە، دارسمنەک، دارتۆرنەک، خەنجەردەم(ـە)، کوویک [خێزان Picidae: زۆر جۆرن] ⬡ دارکوب

woodpigeon /'wudpɪdʒɪn/ *noun*
کۆتری دارستان، کۆترەکێوی؟، کۆترەگایینە، پتر بە خاڵی بۆر یا سپی کە ئاڵقەیێ بە دەور ملییەوە پێکدێنێ [*Columba palumbus*] ⬡ گاوکبوتر

woodpile /'wudpaɪl/ *noun*
لێزنە، لێزنەدار، ئێزنگ، کۆمائێزنگ، هێمە، گلارە، قەلاشکەدار، (کۆما)مووره، مووره‌دار ⬡ هیمه، هیزم، کپه‌ی هیزم

wood pulp *noun*
(لە کاغەسازیدا) هەویری دار ⬡ خمیر چوب

woodrat *noun*
جۆرێ کرتێنەری مشکئاسا، رەسەنی ئەمریکای ناوەندی و باکووری [*Neotoma* و توخمەکانی تر، زۆر جۆرن] ⬡ نوعی موش

wood ray = xylem ray

woodruff *noun*, also sweet woodruff
گیایێکی گوڵسپیی گەڵابۆنخۆش [*Galium odoratum*] ⬡ نوعی گیاه

woodrush *noun*
جۆرێ گیای گەڵاپانی درێژ [توخم *Luzula*: زۆر جۆرن] ⬡ نوعی گیاه

wood sage *noun*
جۆرێ رووەکی گوڵزەرد، لە تیرەی mint لە جێگای بەرسێبەر و وشک دەڕوێ [*Teucrium scorodonia*] ⬡ نوعی گیاه

woodshed /'wudʃed/ *adjective*
عەماری ئێزنگ، لێزنەخانە، عەماری لێزنە، موورەخانە ⬡ انبار هیزم

woodsman /'wudzmən/ *noun*, also woodsmen
1 دارستانەوان، مێشەوان، دارستانپارێز 2 داربڕ، دارکەر ⬡ 1 جنگلبان 2 چوب‌بر

wood sorrel *noun*
گوڵەمریەمی دارستان، گەڵاکانی شێوەسێپەرە یان شەوەرناسا clover-like، گوڵەکانی پەمەیی یان سپین [*Oxalis acetosella*] ⬡ نوعی مریم‌گلی

wood spirit *noun*, also wood alcohol
ئەلکۆلی دار، میسانۆل، میتانۆل ⬡ متانول

wood stain *noun*
رەنگی دار: ماکێ کە بۆ رەنگکردنی دار بەکاردێترێ ⬡ رنگ چوب

wood stork *noun*, also wood ibis
لەکلەکی دارستان: جۆرێکی زلەی سپی، لە زەلکاوە دارستانییەکانی باشووری ڕۆژهەلاتی ولاتە یەکگرتووەکانەوە تا ئارژانتین دەژی [*Mycteria americana*] ◌ نوعی لک‌لک

woodstove *noun*
کوانووی دارین، ئاگردان یان شتی وا کە بە دار دەسووتێ ◌ ووداستو

wood sugar = xylose

woodsy *adjective* (woodsier, woodsiest)
سەربە دارستان، دارستانی، جەنگەڵی، دارستان‌نشین: *the -sy flavor of mushrooms* ◌ وابسته به جنگل، جنگلی، جنگل‌نشین

wood tar *noun*
قیری دار ◌ قیر چوب

wood thrush *noun*
(باڵندەناسی) ڕەشێشە (دەنگ‌خۆشە)ی دارستان: جۆرێکی زلەی دارستان، لە دارستانەکانی ڕۆژهەلاتی ئەمریکای باکووری زاوزێ دەکا [*Hylocichla mustelina*] ◌ قیر چوب

woodturner *noun*
دارتاش، خەرات ◌ خراط

woodturning *noun*
دارتاشی، خەراتی ◌ خراطی

wood turpentine *noun*
تێرپانتینێ کە لە دار و درەختی کاج بە دەست دێنرێ ◌ تربانتین چوب

wood warbler *noun*
جۆرەی دارستان: 1 جۆرێ جۆرەی سنگ‌زەردی دارستان، دەنگێکی چریکەئاسای هەیە [*Phylloscopus sibilatrix*] 2 هەریەک لە جۆرەکانی ئەمریکای باکووری [خێزان Parulidae] ◌ چکاوک جنگل

woodwasp *noun*
هەنگەزاڵەی دارستان: جۆرێ هەرەمێش sawfly شێوەهەنگەزاڵەی گەورە، لوولەیێکی گەراخەرێ درێژی هەیە کە لەنێو کۆتەرەی داردا دایدەنێ [خێزان Siricidae: چەندین جۆرن] ◌ نوعی زنبور

woodwaxen = woadwaxen

woodwind /'wʊdwɪnd/ *noun*
ئامێرە فوویی (یە داری)یەکان، سازە بایی‌یە دارینەکان (وەک clarinet، flute، oboe، saxophone و bassoon): *the woodwind section of the orchestra* ◌ سازهای بادی

woodwind instrument *noun*
ئامێرە فوویی (یە داری)یەکان یان بایی‌یە دارینەکان ◌ سازهای بادی

woodwind section *noun*
بەشی ئامێرە فوویی (یە داری)یەکان، بەشی ئامێرەکانی بای دارین ◌ قسمت سازهای بادی

woodwork /'wʊdwɜːk, US -wɜːrk/ *noun*
دارتاشی، هونەری دروس‌کردنی شتەکان لە دار، شت‌ومەکی داری، داربەندی خانووبەرە (وەکوو درگا، پەنجێرە، پلیکان و هتد): *The woodwork needs painting* ◌ نجاری، اشیاء چوبی، چوب‌کاری ساختمان

woodworker *noun*
دارتاش، مەرەنگۆز ◌ نجار

woodworking *noun*
دارتاشی، مەرەنگۆزەی ◌ نجاری

woodworm /'wʊdwɜːm, US -wɜːrm/ *noun*
1 کرمی دار 2 (دار) کرمی‌بوون، ڕزین، پوان، کرمۆڵ‌بوون، کرمزنی: *The beams are riddled with woodworm* ◌ 1 کرم چوب 2 کرم‌خوردگی

woody /'wʊdi/ *adjective* (woodier, woodiest)
1 پڕدار، داراوی 2 دارین، دارئاسا، شێوەدار، دروست‌کراو لە دار، داری (woodiness *n*) ◌ 1 پردرخت 2 چوبی، چوب‌مانند، چوبی

woodyard *noun*
حەوشە یان عەماری دار و موورە، دارخانە، موورەخانە ◌ حیاط یا انبار الوار و هیزم

woody nightshade *noun*
جۆرێ ڕووەکی هەڵچووی گوڵ‌ئەرخەوانی و بەر تووئاسای سووری ژاراوی [*Solanum dulcamara*] ◌ نوعی گیاه

wooer *noun*
خوازبێنی‌کەر، داواکار ◌ خواستگار

woof[1] /wʊf/ *noun*
دەنگی قرووسکەقرووسک، نەکەچ، وەڕەوەڕ ◌ صدای واق‌واق

woof[2] = weft

woofer /'wuːfə, US 'wʊfə/ *noun*
ووفێر: جۆرێ بلیندگۆی (زۆرتر) گەورەتر لە tweeter ◌ ووفر

woofter /'wʊftə, US 'wuːftə/ *noun*
(نافەرمی، سووکانە، بریتانیا) پیاوی ژنالیلە یان هاوڕەگەزباز ◌ مرد زنانه یا هم‌جنس‌باز

wool /wʊl/ *noun, adjective*
1 *n* خوری، تووکی مەڕ، پەشم 2 دەزوو یان بەنی لە خوری 3 جل‌وبەرگ یان پارچەی لە خوری *adj* لەخوری، خورین، پەشمی (pull the wool over someone's eyes: خەڵەتاندن یان لە خشتەبردنی کەسێ) ◌ *n* 1 پشم 2 نخ و لباس پشمی 3 پارچه یا لباس پشمی *adj* پشمی

wool clip *noun*
بەرهەم یان چینی خوری ساڵانە ◌ محصول پشم سالانه

wool fat *noun*
چەوری یان پیوی خوری ◌ چربی پشم

wool-gathering *noun*
خەیاڵ کردنەوە، هۆش بڵاوی، سەرنج لانەبوون، وڕی، کاسی، گێژی ۞ خیال‌پردازی، حواس‌پرتی

wool grower *noun*
مەڕدار بۆ مەبەستی خوری‌یەکەی ۞ وول گروور

wollen /'wʊlən/ *adjective, noun,* US woolen /'wʊlən/
adj لەخوری، پەشمی، پەشمین: *a woollen blanket* ◊ *woollen cloth* *n* (wollens) 1 جل‌وبەرگی لەخوری 2 کوتاڵ یان پارچەی لەخوری ۞ *adj* پشمی، پشمین *n* 1 (در جمع) لباس‌های پشمی 2 پارچه‌های پشمی

woolly /'wʊli/ *adjective* (woollier, woolliest), *noun* (*pl.* woollies)
adj 1 لەخوری، پەشمی، کولکن، پڕخوری، داپۆشراو بە خوری، تیسکن، تووکن، خوری‌ئاسا: *woolly monkeys* ◊ *a woolly hat* 2 شێواو، تێکەولێکە، ئاڵۆز، نادیار، روون نییە: *woolly arguments* *n* (-s) 1 جل‌وبەرگی لەخوری (ب.ت. پولوفێر) 2 مەڕ، پەز؛ *n* s-) ۞ *adj* 1 پشمی، پشمالو، پشم‌مانند 2 آشفته، مبهم *n* 1 (در جمع) لباس پشمی 2 گوسفند

woolly adelgid *noun*
هەریەک لەو دوو مێشوولەی تووکسپی [توخم *Adelges*] 1 رەسەنی ئەوروپا کە ئافەت و مێملێکی سەختی دارە سنەوبەرەکانە [*A. piceae*] 2 رەسەنی ئاسیا کە مێملێکی سەختی hemlock ـەکانە [*A. tsugae*] ۞ هریک از دو نوع شتەی سفیدپشم

woolly aphid *noun,* also woolly aphis
مێشوولە کولکنە یان تووکنە: چەندین جۆری مێشوولە، بە تووک یان کولکەیێکی پڕی تاڵسپی داپۆشراون [توخم *Eriosoma*] ۞ نوعی شته

woolly bear *noun*
1 تەتلەمیرانی کولکن 2 کرمۆکەی تووکن یان کولکنی چکۆلەی carpet beetle یا museum beetle ۞ 1 کرم ابریشم پشمالو 2 وولی بیر

woolly-headed *adjective,* also woolly-minded
1 شێواو، تێکەولێکە، ئاڵۆز، نادیار، روون نییە، تەماوی 2 گێژ، کاس ۞ 1 نامشخص، آشفته 2 گیج

woolly mammoth *noun*
مامووتەتیسکنە، مامووتەکولکنە، مامووتەتووکنە: جۆرێ مامووتی پڕتیسک، زوو لە ئەمریکای باکووری و بەشە ساردترەکانی نیوەگۆی باکووری دەژیا [*Mammuthus primigenius*] ۞ نوعی ماموت

woolly monkey *noun*
مەیموونەتیسکنە، مەیموونەکولکنە، مەیموونەتووکنە: هەریەک لە دوو مەیموونی زلە، زۆرتر هی گۆلاوەکانی ئامازۆن کە تیسک و مووێنکی کورتی هەیە، پەلەکانی درێژ و کلکێکی بگیری هەیە [*Lagothrix lagotricha* و *L. flavicauda*] ۞ نوعی میمون

woolly safflower *noun*
(رووەک‌ناسی) کاخلی‌یەکولکنە یان تووکنە، کاخلی دیمی؟ [*Carthamus Lanatus*] ۞ گل‌رنگ مقدس

woolly spider monkey *noun*
مەیموونە تیسکنەی جالجالووکەیی، مەیموونە جالجالووکە تیسکنە (یان کولکنە یان تووکنە): جۆرێ مەیموونی گەورەی باشووری رۆژهەڵاتی برێزیل، تیسکن و پەلدرێژ و کلک‌بگیری درێژ prehensile [*Brachyteles arachnoides*] ۞ نوعی میمون

woolman *noun, pl.* woolmen
(مێژوویی) خوری‌یەوان، بازرگانی خوری ۞ تاجر پشم

woolpack *noun*
(مێژوویی) بەستەخوری، تەلیسەخوری، تاخوری ۞ وول‌پک

Woolsack *noun*
1 (ئینگلتەرە) کورسی لۆرد چانسێلۆر لە ئەنجومەنی ژووریندا (the woolsack) 2 پلەوپایەی لۆرد چانسێلۆر (the woolsack) 3 (woolpack یش) توورەکە یان تەلیسەخوری ۞ 1 و 2 وول‌ساک 3 کیسە یا گونی پشم

woolshed *noun*
کارگەی خوری‌بڕینەوە و پێچانەوە، خوری‌خانە ۞ کارخانەی پشم‌چینی و بسته‌بندی

wool-sorters' disease *noun*
جۆرێ تیراوێ anthrax لە مرۆڤدا، دەبێتە هۆی پزوو pneumonia (کە تایبەتی کرێکارانی کارخانەی رستنە) ۞ نوعی بیماری

wool-stapler *noun*
خوری‌فرۆش، کاردار یان بازرگانی خوری ۞ تاجر پشم

wooly = woolly

wooziness /'wu:zinəs/ *noun*
گێژی، کاسی، وڕی ۞ گیجی

woozy /'wu:zi/ *adjective* (woozier, wooziest)
گێژ، کاس، وڕ (woozily /'wu:zɪli/ *adv*) ۞ گیج

wop /wɒp, US wɑ:p/ *noun*
(جنێو) ئیتالیایی تەرەس، ئیتالیایی گوو ۞ ایتالیایی گه

Worcester /'wʊstə/ *noun,* also Royal Worcester
جۆرێ چینی ورستێری ئینگلتەرە لە 1751 دا ۞ نوعی چینی

Worcester sauce /ˌwʊstə 'sɔ:s, US ˌwʊstər/ *noun,* also Worcestershire sauce /ˌwʊstəʃə, US ˌwʊstərʃɪr/

سۆسی ورستیر ◌ سس ورستر

word /wɜ:d, US wɜ:rd/ *noun*

1 وشە، واچە، پەیڤ، قسە، وتە، لێدوان، گلی، پەیام، ئاگاداری، خەبەر، هەواڵ، نووچە، فەرموودە، گوتە، پەند، information ،news ،saying ،proverb: *Do not write more than 200 words* ◊ *A word of warning: read the instructions very carefully* ◊ *sent word that he would be late* 2 بەڵێنی، گفت، سۆز: *I give you my word that this won't happen again* ◊ *We never doubted her word* 3 دەستوور، فەرمان 4 نیشانە، درف، دروشم 5 یەکەی بنەڕەتی زانیاری و داتای سەر کامپیوتێری، زۆرتر بە درێژایی 16 تا 32 بیت 6 - rumour ◌ 1 واژه، کلمه، حرف، سخن، پیغام، اطلاع، خبر 2 قول 3 دستور 4 علامت، شعار 5 ورد

wordage *noun*

1 وشەکان 2 هەڵبژاردنی وشەکان، وشەبژێری ◌ 1 کلمات 2 واژەگزینی

word blindness *noun*, also dyslexia

وشەکوێری، تێکچوون لە خوێندنەوە ◌ واژەکوری

word book /wɜ:d bʊk/ *noun*

کتێبی وشە، وشەنامە ◌ کتاب لغت

word break = word division

word class *noun*

(زمانەوانی) بابەتی ڕێزمانی ◌ مقولەی دستوری

word deafness *noun*

وشەکەڕی، تێکچوون لە بیستن‌دا، تێنەگەیشتنی وشەکان ◌ واژەکری

word division *noun*

(لە چاپ‌دا) دابەش‌کردنی وشە ◌ ورد دیویسیون

worded *adjective*

دەربڕاو ◌ بیان‌شده

word-for-word *adjective, adverb*

adj وشەبەوشە، دەق‌بەدەق، verbatism: *a word-for-word translation* *adv* مووبەموو، بەوردی، بە وردەکارییەوە، بەدووروودرێژی، بە چڕوپڕی ◌ *adj* لفظ به لفظ *adv* دقیقاً

word-for-word translation *noun*

وەرگێڕانی وشەبەوشە ◌ ترجمەی لفظ به لفظ

wordily /ˈwɜ:dɪli, US ˈwɜ:rdɪli/ *adverb*

درێژدادڕانە ◌ با اطناب

wordiness /ˈwɜ:dinəs, US ˈwɜ:rdinəs/ *noun*

درێژدادڕی ◌ اطناب

wording /ˈwɜ:dɪŋ, US ˈwɜ:rd-/ *noun*

دەربڕین، شێوەی دەربڕین: *The wording was deliberately ambiguous* ◊ *It was the standard form of wording for a consent letter* ◊ *What was the exact -ing of the message?* ◌ بیان، نحوەی بیان

wordless /ˈwɜ:dləs, US ˈwɜ:rd-/ *adjective*

بەزمان‌نەهێنراو، دەرنەبڕاو، بێ‌دەنگانە، زمان‌بەستراو، زمان‌کلیلەدراو: *a wordless cry/prayer* (wordlessly *adv*) ◌ بی‌کلام، زبان‌بندآمده

Word of God *noun*, also the Word

1 فەرموودەی خودا 2 کتێبی پیرۆز ◌ 1 کلام الهی 2 کتاب مقدس

word of mouth *noun*, by word of mouth

دەم‌بەدەم، زمان‌بەزمان ◌ دهان به دهان

word order *noun*

ڕیکخستنی وشەکان لە دەستەوشە یا ڕستەیەک‌دا، زنجیرەی وشە، ڕیزکی وشە ◌ نظم واژه‌ای

word-perfect /ˌwɜ:d ˈpɜ:fɪkt/ *adjective*, US letter-perfect

(قسەکەر یان ئەکتێری) لەبەر: *By the evening of the performance, she was word-perfect* ◌ از حفظ

wordplay /ˈwɜ:dpleɪ, US ˈwɜ:rd-/ *noun*

کایە بە وشەکان، وشەبازی ◌ بازی با کلمات

word processed *adjective*

وشەلێکدراو، وشەی لێکدراو، وشەی پرۆسێسینگ‌کراو ◌ واژه‌پردازی‌شده

word processing *noun*

(کامپیوتێر) وشەلێکدانەوە، لێکدانەوە یا پرۆسێسینگی وشە ◌ واژه‌پردازی

word processor *noun*

وشەلێکدەرەوە، پرۆسێسۆری وشە ◌ واژه‌پرداز

wordsearch /ˈwɜ:dsɜ:tʃ, US ˈwɜ:rdsɜ:rtʃ/ *noun*

وشەگەڕان، وشەدۆزان ◌ وردسرچ

wordsmith /ˈwɜ:dsmɪθ, US ˈwɜ:rd-/ *noun*

زمان‌باز (wordsmithry *adv*) ◌ لفاظ

Wordsworthian *adjective*

لایەنگری شێوازی هەڵبەستی ویلیام وۆردزوۆرتی William Wordsworth ئینگلیسی (1770-1850) ◌ وردزورثی

wordy /ˈwɜ:di, US ˈwɜ:rdi/ *adjective* (wordier, wordiest)

دووروودرێژ، چڕوپڕ، تێروتەسەل، پڕوردەکاری، درێژدادڕانە ◌ مفصل

wore /wɔ:(r)/ = past of wear

work /wɜ:k, US wɜ:rk/ *noun*

1 کار، کردار، ئیش، پیشە، خەبات، زەحمەت، ڕەنج: *He started work as a security guard* ◊ *It is difficult to find work in the present economic climate* ◊ *full-time/part-time/unpaid/voluntary work* 2 بەرهەم، ئاسەوار، شوێنەوار، کار، ئەنجام: *Taking care of a baby is hard work* ◊ *The book is a detailed and thorough piece of*

◊ *work covering all aspects of the subject he damage is clearly the work of vandals* 3 سـەنگەر، پێکهاتـەی بـەرگری 4 (works) بەرهەمەکان، کارەکان، شوێنەوار، ئاسەوار(ەکان) 5 کـار و کـردەوە، ئاکـار، کارەکـان 6 کارگـە، کارخانە: *7 When do you leave for work?* (ماشین) پارچە جوولاوەکان (یان کارکەرەکان)، میکـانیزم (بنـەڕەت: *weorc* ئینگلیـسی کـۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ◊ 1 کار، شغل، حرفه، زحمت 2 اثر، نتیجه 3 سنگر 4 (در جمع) آثار 5 اعمال 6 کارخانه 7 (اتومبیل) سازوکار

workable /'wɜ:kəbl, US 'wɜ:rk-/ *adjective*

1 بکرد، لەکردنهاتوو، شیاوی کردن، کرداری، کردارەکـی، کارتـێکـراو 2 بـەکاردێتری ◊ 1 عملی، تحت نفوذ قرارگیرنده 2 قابل استفاده

workaday /'wɜ:kədeɪ, US 'wɜ:rk-/ *adjective*

ئاسـایی، ڕۆژانـە، ناسـەرنجڕاکـێش، نـاخۆش، وەڕەسکـەر، جاڕزکـەر: *This was a far cry from her normal workaday world* ◊ معمولی، کسل کننده

workaholic /ˌwɜ:kə'hɒlɪk, US ˌwɜ:rkə'hɔ:lɪk, -'hɑ:l-/ *adjective*

شێتی کار، گیرۆدەی کار، خولیای کار، کارخۆر، کارپێخۆش، لەکارتێرنەبوو ◊ دیوانەی کار

workaholism *noun*

خولیای کارکردن، کارخۆری، کارپێخۆشی ◊ اعتیاد به کار

workbag *noun*

توورەکەی کار، هەگبەی کـار (کـەلوپەلی تیایـە) ◊ کیـسەی کار

workbank *noun*

مێزی ڕاستکردنەوە، مێزی لەسـەر چـاککردن ◊ میز تصحیح

work-basket *noun*

قوتـوی دەرزی و دەزوو، قوتـوی دروومـان ◊ قوطی سوزننخ

workbench /'wɜ:kbentʃ, US 'wɜ:rk-/ *noun*

مێزی کار ◊ میز کارگاه

workbook /'wɜ:kbʊk, US 'wɜ:rk-/ *noun*

کتێبی مەشق، دەفتەری کار ◊ کتاب تمرین

workbox /'wɜ:kbɒks, US 'wɜ:rkbɑ:ks/ *noun*

1 قوتوی دروومان 2 قوتوی کـەلوپەل، سنووقی کەلوپەل ◊ 1 قوطی سوزننخ 2 جعبه‌ابزار

work camp *noun*

1 کەمپی بێگاری یان کـاری زۆرەملی 2 کـەمپی کار، ب.ت. بۆ خۆبەخشیوانی لاو (دینی) ◊ 1 اردوگاه کار اجباری 2 اردو داوطلبان

work coat = overall

workday /'wɜ:kdeɪ, US 'wɜ:rk-/ *noun*

1 ڕۆژی کـار، ڕۆژی ناپـشوو 2 مـاوەی کـاری ڕۆژانـە: *an 8-hour workday* ◊ 1 روز کار 2 مدت کار روزانه

worked *adjective*

دەسبـەکار، خـەریککـار، سـەرقاڵ، بەکارەوەپێچراو ◊ مشغول

worked up *adjective*

ڕقهەستاو، تووڕە، کفردەرهاتوو، لەدیندەرچوو، بەردیەباکەر، ورووژاو: *There's no point in getting worked up about it* ◊ عـصبانی، هیجانزده

worker /'wɜ:kə(r), US 'wɜ:rk-/ *noun, adjective*

n کرێکار، کەسێ کە بەڕێوەبەر نەبێ، کارکەر، کارگەر، خەباتکەر، ئەندامی چینی کرێکار: *adj rescue/aid/research workers* سـەربە کرێکار یان کرێکاران ◊ *n* کارگر، عضو طبقەی کارگر *adj* وابسته به کارگر یا کارگران

work ethic = Protestant ethic

work fare /'wɜ:kfeə(r), US 'wɜ:rkfer/ *noun*

کار بە بژیو، کار لە بەرامبەر بژیودا ◊ وورک فار

workfolk *noun*, also workfolks, *pl.*

(لە بریتانیا و جاران) چینی کرێکار، کرێکاران ◊ طبقەی کارگر

work force /'wɜ:kfɔ:s, US 'wɜ:rkfɔ:rs/ *noun*

هێزی کار: *The factory has a 1000-strong workforce* ◊ *Two thirds of the workforce is/are women* ◊ *A quarter of the local workforce is/are unemployed* ◊ *an educated workforce* ◊ نیروی کار

workhorse /'wɜ:khɔ:s, US 'wɜ:rkhɔ:rs/ *noun*

1 بارگیر، بارگین، قاتر، ئێستر 2 بەکار، پڕکار، ڕەنجکێش، زەحمەتکێش ◊ 1 یابو 2 (مجازی) خرحمال

workhouse /'wɜ:khaʊs, US 'wɜ:rk-/ *noun*

(بریتانیـا و جـاران) هەژارخانـە بـە کـارەوە، تەمەڵخانە ◊ نوانخانه همراه با کار

working /'wɜ:kɪŋ, US 'wɜ:rk-/ *adjective, noun*

adj 1 کـاری، سـەربە کـار: *long working hours* ◊ *poor working conditions* ◊ *I have a good working relationship with my boss* 2 کرێکار، کارکەر: *the working population* ◊ *a working mother* 3 کـارا، کاریگـەر، کارتـێکـەر، بەبانـدۆر 4 سـەرەتایی،

Have ◊ *a working theory* : گشتي، كرداري
you decided on a working title for your
1 *n* كارەكی، جوولۆک، كار دەكا 5 *thesis yet?*
كار، ئيش، شێوەی كردن، باری كار، ئەنجامی
an introduction to the : كار، بەرھەمی كار
شوێنی (لە كاندا) 2 *workings of Congress*
كار، كارگا 3 كانی بەكارھێنراو، بەشی
A pump : كارلەسەركراو يان كاركردەی كان
was used to remove water from the old
4 مۆتر 3 كارگر 2 شغلي 1 *adj* ◊ *workings*
مقدماتي، عمومي، عملي 5 متحرک 1 *n* كار، طرز
كار، نتيجەی كار 2 (در معدن) محل كار 3 وركينگ

working capital *noun*
سەرمايەی كارا، سەرمايەی لە گەڕدا ◊ سرمايەی در گردش

working class *noun, adjective*
(سەربە) چينی كرێكار ◊ (وابستە بە) طبقەی كارگر

working day = workday

working drawing *noun*
نەخشەی كار، نەخشی جێبەجێكردن ◊ طرح كار، طرح اجرايي

working girl *noun*
1 كچي كرێكار، كچەكرێكار 2 (ناقەرمی) ژنی بەدكارە، ژنی خراپكار ◊ 1 دختر كارگر 2 فاحشە

working group *noun*, also working party
دەستەی لێكۆڵینەوە، لیژنەی لێكۆڵینەوە ◊ گروه تحقيق

workingman *noun*
كرێكار، كارکەر ◊ كارگر

working order *noun*
رێكوپێكی كار ◊ نظم كاری

working relationship *noun*
پێوەندی كار، پێوەندیيە كارییەكان ◊ روابط شغلی

workings *noun, pl.*
شێوەی كار، شێوازی كردن ◊ طرز كار

working week *noun*
رۆژەكانی كاركردن لە حەفتەدا، رۆژانی كاری لە حەوتوودا، ماوەی كار لە حەوتوودا ◊ روزهای كاری هفته، مدت كار در هفته

workless *adjective*
بێكار ◊ بيكار

workload /ˈwɜːkləʊd, US ˈwɜːrkloʊd/ *noun*
a heavy : ئەندازەی كار، بڕی كار، باری كار
Management is looking at ◊ *workload*
ways of spreading the workload between
حجم كار ◊ *departments*

workman /ˈwɜːkmən, US ˈwɜːrk-/ *noun, pl.* workmen
a good/bad : كرێكار، كاركەر، مزوور
كارگر ◊ *workman*

workmanlike /ˈwɜːkmənlaɪk, US ˈwɜːrk-/ *adjective*, also -rkmanly
وەستايانە، لێزانانە، شارەزيانە، سەردەركردووانە ◊ ماهرانە

workmanship /ˈwɜːkmənʃɪp, US ˈwɜːrk-/ *noun*
باشدروسكردن، شارەزايی لە دروسكردنی شتەكاندا، لێهاتوويی، شارەزايی، دەسڕەنگينی، وەستايی، مامۆستايی، كارزانی : *The sword is*
◊ *a fine example of Celtic workmanship*
كيفيت ساخت، مهارت

workmate /ˈwɜːkmeɪt, US ˈwɜːrk-/ *noun*
هاوكار، پێكەوەكاركردوو، colleague ◊ همكار

work of art *noun*
كاری هونەری ◊ اثر هنری

workout /ˈwɜːkaʊt, US ˈwɜːrk-/ *noun*
راهێنان، كاركردن يان تەمرين (لەش) ◊ تمرين

workpeople *noun, pl.*
كرێكاران، كاركەران ◊ كارگران

work permit *noun*
دەستوورنامەی كار (لە وڵاتێكی بيانیدا) ◊ مجوز كار

workpiece *noun*
پارچە ◊ قطعه

workplace /ˈwɜːkpleɪs, US ˈwɜːrk-/ *noun*
the : شوێنی كار، جێگای كار، جێكار، كارستان
introduction of new technology into the
محل كار ◊ *workplace*

work rate *noun*
بڕی وزەی بەكارهێنراو لە وەرزش يان كاردا، رێژەی كار ◊ وورک ريت

work release *noun*
(لەئەمريكا، زيندانی) بەربوونی كاری يان بۆ كار ◊ وورک رليز

workroom /ˈwɜːkruːm, -rʊm, US ˈwɜːrk-/ *noun*
ديوی كار، ژووری كار ◊ اتاق كار

works council *noun*
(بريتانيا) ئەنجومەنی كارگە يان كارخانە ◊ شورای كارخانه

worksheet /ˈwɜːkʃiːt, US ˈwɜːrk-/ *noun*
1 پەڕی پێشوەچوونی كار، كارنامە 2 پەڕی راهێنان يان تەمرين ◊ 1 ورقەی گزارش كار 2 ورقەی تمرين

workshop /ˈwɜːkʃɒp, US ˈwɜːrkʃɑːp/ *noun*
a drama : دەزگا، كارگە، كارگا، جێكار
كارگاه ◊ *workshop*

work-shy *adjective*

تەوەزەل، تەمەڵ، کارنەکەر، خوێری، کنگ‌گران، گیرەنەکەر، بێ‌مەیل سەبارەت بە کار، lazy ◇ از زیر کار دررو

workstation /'wɜ:ksteɪʃn, US 'wɜ:rk-/ *noun*
وێستگەی کاری، مێزی کارکەری نووسینگە، مێزی کار ◇ ایستگاه کاری، میز کارمند دفتر

work study *noun*
لێکۆڵینەوەی چوونەپێش یان پێشوەچوونی کار ◇ بررسی پیشبرد کار

work surface = worktop

worktable *noun*
مێزی کار ◇ میز کارگاه

worktop /'wɜ:ktɒp, US 'wɜ:rktɑ:p/ *noun*, also work surface
(چێشت‌خانە) بەشی لێنانی چێشت ◇ پیش‌خوان

work-to-rule *noun*
کەم‌کاری قانوونی یان یاسایی ◇ کم‌کاری قانونی

workweek /'wɜ:kwi:k, US 'wɜ:rk-/ *noun*
ڕۆژانی کار لە حەوتوودا، ماوەی کار لە حەوتوودا ◇ روزهای کار در هفته، مدت یا ساعات کار در هفته

workwoman *noun, pl.* workwomen
ژنەکرێکار، کرێکاری ژن ◇ کارگر

world /wɜ:ld, US wɜ:rld/ *noun, adjective*
n 1 جیهان، جەهان، گیهان، گیتی، دنیا، زەوی، گۆی زەوی: *to sail around the world* *a map of travelling (all over) the world* 2 هەسارە 3 کاروباری دنیایی یان مرۆڤی، ژیانی چالاک 4 خەڵکی دنیا، خەڵک، گش(ت) دنیا 5 مەڵبەند، بوار، ئاقار، پانتایی 6 دنیایی، یەکجار زۆر *adj* جیهانی، جەهانی، دنیایی ◇ *n* 1 جهان، دنیا، عالم، کره‌ی زمین 2 سیاره 3 مشاغل دنیوی 4 مردم جهان، مردم 5 حوزه 6 بسیار زیاد *adj* جهانی

World Bank *noun*
بانکی جیهانی یان جەهانی ◇ بانک جهانی

world-beater *noun*
سەرتۆپی دنیا یا هەموو، لە هەموو باش تر ◇ سرآمد همگان، از همگان بهتر

world-beating *noun*
سەرتۆپ ◇ سرآمد

world-class *adjective*
لە ئاستی جیهانی‌دا، جەهانی، لە ریزی باش‌ترینەکانی دنیا(دا): *a world-class athlete* ◇ در سطح جهانی

World Court *noun*
دادگای جیهانی ◇ محکمه‌ی جهانی

World Cup *noun*
کاسی جیهانی، جامی جەهانی ◇ جام جهانی

World English *noun*
ئینگلیسی جیهانی (هی هەموو جێ‌یێکی دنیا) ◇ انگلیسی جهانی

world-famous *adjective*
لە دنیادا ناسراو، ناوبەدەرەوە لە تەواوی دنیادا، بە ناوبانگی جیهانی‌یەوە: *a world-famous scientist* ◇ دارای شهرت جهانی

World Federalism *noun*
فیدرالیزمی جیهانی (بزووتنەوەیەکی جیهانی، دوای شەڕی جیهانی دووەم دامەزرا) ◇ فدرالیسم جهانی

World Federalist *noun*
فیدرالیستی جیهانی یا جەهانی ◇ فدرالیست جهانی

worldliness /'wɜ:ldlinəs, US 'wɜ:rld-/ *noun*
پوختەیی، دنیادیدەیی، خاراوی، لەکڵ دەرهاتوویی ◇ کارکشتگی، باتجربگی

worldling *noun*
مرۆی دنیاپەرست، دنیادۆست، دنیاخۆشەویست ◇ آدم دنیادوست

worldly /'wɜ:ldli, US 'wɜ:rld-/ *adjective* (worldlier, worldliest)
1 مادی، دنیایی، نامانایی، گیتی‌یانە، نامەعنەوی، دژی spiritual: *worldly success* 2 خاراو، پڕئەزموون، پوختە، پوخت، دنیادیدە، worldly-wise، دژی unworldly ◇ 1 مادی، دنیوی 2 باتجربه، کارکشته

worldly-minded *adjective*
بەدنیاوەماندوو ◇ دنیااندیش

worldly-mindedness *noun*
بەدنیاوەماندوویی ◇ دنیااندیشی

worldly-wise *adjective*
خاراو، پڕئەزموون، پوختە، پوخت، دنیادیدە، لەکاردەرهاتوو، ساردوگەرم‌چێشتوو، لێهاتوو، sophisticated ◇ کارکشته، دنیادیده

world machine *noun*
دەزگای جیهان ◇ ماشین جهان

world music *noun*
موسیقای جیهانی ◇ موسیقی جهانی

world of appearance *noun*
دنیای بەدەرەوە، جیهانی بەرچاو، دنیای دیار ◇ عالم ظاهر

world of distinction *noun*
جیهانی جیاوازی ◇ کون مباینت

world of freedom *noun*
جیهانی ئازادی، دنیای سەربەستی یان ئازادی ◇ عالم حریت

world of necessity *noun*
جیهانی پێویستی ◇ عالم ضرورت

world of power *noun*
جیهانی هێز (یان دەسەڵات) ◇ عالم قدرت

world of realities *noun, pl.*
دنیای راستی‌یەکان، جیهانی راستی‌یەکان ◇ جهان حقایق
world of understanding *noun*
دنیای تێگەیشتن، جیهانی تێگەیشتن ◇ جهان فهم
world-outlook *noun*
جیهان‌بینی، دنیابینی ◇ جهان‌بینی
world power *noun*
هێزی جیهانی ◇ قدرت جهانی
world series *noun*
زنجیرەی جیهانی: ململانێ یا پێشبڕکێ کە لە جۆری خۆیدا گرینگ‌ترینە: *the World Series of the equestrian world* ◇ سلسلەی جهانی
worldshaking *adjective*
دنیاتەزێن، جەرگبڕ، کە دنیای راتەکاند (شلەقاند) ◇ تکان‌دهندە
world soul *noun*
رۆحی جیهانی، گیانی جەهانی ◇ روح جهانی
world view *noun*
جیهان‌بینی، دنیابینی ◇ جهان‌بینی
world war *noun*
شەڕی جیهانی یان جەهانی، شەڕی دنیاگیر ◇ جنگ جهانی
world-weariness *noun*
لەدنیاوەڕەزبوون، لەژیان‌ماندوویی، دنیابێزاری ◇ جان بە لب رسیدگی
world-weary /'wɜːld weərɪ/ *adjective*
لەدنیاوەڕەز، لەژیان‌ماندوو، دنیابێزار، دنیاپێ‌هیچ ◇ جان بە لب رسیدە
world whole *noun*
گشت جیهان ◇ کل جهان
worldwide /'wɜːldwaɪd, US 'wɜːrld-/ *adjective, adverb*
adj جیهانی، دنیاگیر، جەهانی: *an increase in worldwide sales* ◇ *The story has attracted worldwide attention* *adv* لە سەرتاسەری دنیادا، لە گشت جیهاندا: *We have 2000 members worldwide* ◇ *The band is famous worldwide* ◇ *adj* جهانی *adv* در سراسر جهان
the World Wide Web *noun, abbreviation* www, also the Web
ئینتێرنێت، وێب ◇ اینترنت، وب
WORM *abbreviation* write once, read many
جارێ بینووسە، چەند جارێ بیخوێنەوە: CDیێ کە دەتوانرێ بۆ جارێ زانیاری لەسەر هەڵبگیرێ، بەلام بۆ زۆرجار بینرێ و بەکاربێنرێ ◇ وورم
worm /wɜːm, US wɜːrm/ *nouns*
1 کـرم [Nematoda ،Annelida ،Platyhelminthes ،(roundworm ـەکان، (flatworm ـەکان) و لقە کانی تر]؛ بۆ ناوی کرمۆکەی مێرووی باریک و درێژ و بوونەوەرەکانی تر بەکاردێترێ، ب.ن. army worm و slow-worm 2 رەزمە، رەزوە، ددانە، پێچ 3 مرۆی سووک 4 (worms) کرمی ریخۆڵە (یان مەخۆری نێوەوە): *The dog has worms* (*adj* wormlike، بنەڕەت: *wyrm* ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ◇ 1 کرم 2 پیچ، رزوه 3 آدم رذل 4 (در جمع) انگل روده
worm-cast *noun*, also worm-casting
شوێنی رۆیشتنی کرم، شوێن یان شەقلی کرم ◇ اثر کرم
worm-eaten /'wɜːm iːtn/ *adjective*
1 (دار، میوە و هتد) کرمۆل، کرم‌تێداو، کرم‌خواردوو، کرمژن، کرماوی، کرمەڕێز، کرمێ، کرمێون: *worm-eaten corpses* 2 رزیو، کۆنە، شڕ، شڕووڕ ◇ 1 (چوب و...) موریانەخوردە، (میوە و...) کرم‌خوردە 2 پوسیدە
wormery *noun, pl.* wormeries
کرم‌دان (بۆ چەشتە یان لێکۆڵینەوە) ◇ کرمدان
worm fence *noun*, also snake fence or Virginia fence
پەرژینی لابەلایی یان حەوت وهەشتی، پەرژینی کرمی، پەرژینی کەش‌وتووش(ی) ◇ فنس ورم
worm gear *noun*
(پێچکە و چەرخ) گیری پێچ‌پێچۆکەیی یان پێچی ◇ دندەی حلزونی
wormhole /'wɜːmhəʊl, US 'wɜːrmhoʊl/ *noun*
1 چالەکرم، کرمۆلی، کرم‌تێداوی، کرم‌خواردوویی، کرمژنی، کرماوی‌بوون، کرمەڕێزی، کرمێ‌بوون، کرمێونی 2 (فیزیک) چالەکرم: دالان یان رێڕەوێکی وادانراوی بۆشایی نێوان چالەڕەش و چالەسپی‌یێ، پێکهاتەیێکی وادانراوی بۆشایی‌کات کە وەک رەهەندێکی باریک و درێژ دانراوە و ئەو خالانەی کە لە بۆشایی و کاتدا لێک هەڵبڕاون، پێک دەبەستێتەوە ◇ 1 کرم‌خوردگی، موریانەخوردگی 2 کرم‌چال
worm lizard *noun*
(گیانەوەرناسی) مارمێلکەکرمە (زۆرتر بێ‌پەل [ژێردەستە Amphisbaenia گەلێ جۆرن]) ◇ نوعی مارمولک
wormseed *noun*
دانەکرم، دان یان تووی گوڵهەنگ یان گیابەرک: گیایێ کە دەنکەکانی تایبەتمەندی کرم‌کوژی هەیە [*Artemisia cina* (تورکستان، سەرچاوەی santonica) و *Chenopodium ambrosioides* (ئەمریکای باکووری)] ◇ ورم‌سید، تخم درمنه
worm snake *noun*
مارەکرمە، مارەکرمینە: هەریەک لە چەند ماری

کـــرم‌ئاســـــای چکۆلـــه و بـــێ‌ژەوەی، ب.ت.
Carphophis amoenus، هـی ڕۆژهـەڵات و
ناوەندی ئەمریکا ۞ نوعی مار

wormwheel /'wɜ:m wi:l/ *noun*
پێچکە یا چەرخی گیری پێچ‌پێچۆکەیی یا پێچی
۞ چرخ‌دنده‌ی حلزونی

wormwood /'wɜ:mwʊd, US 'wɜ:rm-/ *noun*
1 (ڕووەکـناســی) گـوڵـهـەنگ، گوڵـەبەڕۆنە، گیاکرمـە، گیابەرک *Artemisia absinthium*] (ئوراسیا) و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] 2 (خـوازە) ئەزموونی ناخۆش یان تاڵ، بابەتێ نـاخۆش ۞ 1 افسـتین، درمنه 2 (مجازی) تجربه‌ی ناگوار

wormy /'wɜ:mi, US 'wɜ:rmi/ *adjective* (wormier, wormiest)
1 کرمـۆڵ، کـرم‌تێـداو، کـرم‌خـواردوو، کرمـژن، کـرم‌هەڵـێناو، کرمـاوی، کرمـەڕێژ، کرمـی: *a wormy apple* 2 کرم‌ئاسـا، شێوەکرم، وەکـوو کرم 3 سـووک، پەست، هیچ ۞ 1 کـرم‌خـورده 2 کرم‌مانند 3 فرومایه

worn[1] /wɔ:n, US wɔ:rn/ = past participle of wear

worn[2] /wɔ:n, US wɔ:rn/ *adjective*
1 ڕزیـو، پـواو، پـەڕپووت، کۆنـە، کـۆن، تـان‌دەرکـەوتوو، شـڕووڕ، دافـەوتاو، شـڕ، دڕاو، ڕۆیشتوو، لەکارچوو: *The stone steps were worn and broken* 2 مانـدوو، شـەکەت، لەپێ‌کەوتوو ۞ 1 پوسیده، مندرس 2 خسته

worn out *adjective*, also worn-out
1 بەکارنەهاتوو، پـواو، پـەڕپووت، کۆنـە، کـۆن، تـان‌دەرکـەوتوو، شـڕووڕ، دافـەوتاو، شـڕ، دڕاو، ڕۆیشتوو، لەکارچوو: *These shoes are worn out* 2 ماندوو، شەکەت، لەپێ‌کـەوتوو ۞ 1 پاره، مندرس 2 خسته

worried /'wʌrid, US 'wɜ:r-/ *adjective*
نارەحەت، نگەران، پەرێشان، بەتەنگەوە، تەنگاو، پـەژارەبار، تێکچـوو: *I was worried you wouldn't come* ۞ مضطرب، نگران

worriedly /'wʌridli, US 'wɜ:r-/ *adverb*
نارەحەتانە، بـە نیگـەرانی، بـە نارەحـەتی ۞ بـا نگرانی

worrier /'wʌriə(r), US 'wɜ:r-/ *noun*
مـرۆی نارەحـەت، دڵـەدوا، ئـارام‌لێ‌هەڵـگیراو، دڵنیگـەران، بەدڵـەتەپێ: *He's such a worrier* ۞ آدم دل‌واپس، دل‌شوره‌ای

worriment /'wʌrɪmənt/ *noun*
نگـەرانی، نارەحـەتی، دڵـەڕاوکێ، دڵـەتەپە، پـەژارەباری، پـیران، خـەم ۞ نگرانـی، اضـطراب، دل‌واپـی

worrisome /'wʌrisəm, US 'wɜ:r-/ *adjective*
نارەحەت‌کەر، نگەران‌کەر (worrisomely *adv*) ۞ نگران‌کننده

worry /'wʌri, US 'wɜ:ri/ *noun, pl.* worries
1 نگـەرانی، نارەحـەتی، دڵـەڕاوکێ، دڵـەوەڕێژە، تەنگاوی، دڵەتەپە، پیران، پەژارەباری، خـەم: *A heart attack can be brought on by stress and worry* 2 مایـەی نارەحـەتی، شـتی نیگەران‌کەر (بنـەڕەت ئـەڵمانی ڕۆژاوایی) ۞ 1 نگرانی، اضطراب، دل‌واپسی، غصه 2 موجب ناراحتی

worry beads *noun, pl.*
تەزبیح ۞ تسبیح

worryguts *noun, pl.*
مرۆی نیگەران، نارەحەت، دڵـەدوا، پڕدڵـەڕاوکێ ۞ آدم دل‌شوره‌ای

worrying /'wʌriɪŋ, US 'wɜ:r-/ *adjective*
نارەحـــەت‌کـــەر، مایـــەی نارەحـــەت‌کـــردن، نیگـەران‌کـەر، ئـارام‌لێ‌هەڵـگر: *a worrying development* worryingly /'wʌriɪŋli, US 'wɜ:r-/ *adv* *worryingly high levels of radiation* ۞ نگران‌کننده

worrywart /'wʌriwɔ:t, US 'wɜ:riwɔ:rt/ = worryguts

wors /vɔ:s/ = sausage (S. African)

worse /wɜ:s, US wɜ:rs/ *adjective* (comparative of bad), *adverb, noun*
خـراپ‌تـر، خراتـر، لـەوەش خـراپ‌تـر، لەمـەش خراپ‌تر، زۆرتر، پتر، توندتر، قورس‌تر: *The rooms were awful and the food was worse* ◊ *The weather got worse during the day* ◊ *They were trying to prevent an even worse tragedy* noun شتە خراپ‌ترەکان ۞ بدتر، از این بدتر، از آن بدتر، بـیش‌تـر، حـادتر *noun* چیزهای بدتر

worsening *adjective, noun*
adj ڕوولە خراپی *n* خراپ‌تربوون، پیس‌تربوون، توندتربوون: *a worsening of the international debt crisis* ۞ *adj* رو به وخامت *n* وخامت

worse off *adjective*
نەدارتر، هەژارتر، دەستەنگ‌تر، لە بارودۆخ یان هەڵومەرجی خراپ‌تردا ۞ فقیرتـر، در شـرایط بدتر

worship /'wɜ:ʃip, US 'wɜ:rʃɪp/ *noun*
1 پەرســـتن، پـــەرستـــشت، خواپەرســـتی، ئـایین‌گـەری، پارانـەوە 2 (Worship) جـەنابی بەڕێز، بەڕێز، جەنابی... ۞ 1 پرستش، عبـادت 2 (با W) عالی‌جناب

worshipful /'wɜ:ʃɪpfl, US 'wɜ:rʃ-/ *adjective*
1 بەڕێز، جێی‌ڕێز، شیاوی ڕێزلێنان، جێی‌پەسن یـان پیاهەڵـوتن 2 (Worshipful) (نێـو یـان سـەرنێو) بـەڕێز، ڕێـزدار: *the worshipful*

محتــرم، 1 ۞ *Company of Goldsmiths* تحسین‌آمیز 2 (با W) (لقب) محترم

worshipper /ˈwɜːʃɪpə(r), US ˈwɜːrʃ-/ *noun*
پـەرەس، پەرسـت، پەرسـتیار، پـەرسـتن‌کـار، پـەرسـتش(ت)کـار، کەسـێ کـە دەپەرسـتێ، خواپەرسـت ۞ پرستش‌کننده، عابد

worst /wɜːst, US wɜːrst/ *adjective, adverb, noun*
خـراپ‌ترین، شـپرزەترین، لـە هـەموو خـراپ‌تر، تونـدترین، هەرەتونـد *noun* خـراپ‌تـرین، شپرزەترین (ڕووداو، بەش، شت، باروودۆخ و...) ۞ بدترین، بدتر از همه، شدیدترین *noun* بدترین (رخداد، قسمت، چیز، وضع و...)

worst-case *adjective*
خراپ‌ترین (ڕەوش یان هەڵومەرج): *In the worst-case scenario more than ten thousand people might be affected* ۞ بدترین

worsted /ˈwʊstɪd/ *noun, adjective*
n لەخوری، فاستۆنی، جل‌وبەرگی لەخوری یان فاسـتۆنی: *adj a grey worsted suit* فاستۆنی، لەخوری، لە ماڵی فاستۆنی ۞ *n* فاستونی، لباس فاستونی *adj* از جنس فاستونی

worst-ever *adjective*
خراپ‌ترین، هەرەخراپ ۞ بدترین

wort /wɔːt/ *noun*
1 (لـە لێکـدانا) گیـا، ڕووەک 2 جـۆ یـان گیـای خووسـاوی نەترشاو (لە *wyrt* ئینگلیسی کۆنەوە، ئەڵمانی بنەڕەت، پێوەندی بە root ەوە هەیە) ۞ 1 (در ترکیب) گیاه 2 وُرت

worth /wɜːθ, US wɜːrθ/ *noun, adjective*, to be worth
n نـرخ، بایـەخ، قـەدر، پوێتـە، بـایی، بـەهـا: *adj farmhouse and lands of little worth* بایی، بە نرخی، هێنان، بایی... بوون ۞ *n* ارزش *adj* به ارزش، به قیمت، ارزیدن

worthful *adjective*
بەنرخ، بەبایەخ، پربایی، بەبەها، بەهامەند ۞ ارزش‌مند

worthily /ˈwɜːðɪli, US ˈwɜːrðɪli/ *adverb*
بە شێوەیەکی شایان یان گونجاو، لێوەشاوانە، بە باش‌ترین شێوە ۞ به طور سزاوار

worthiness *noun*
لێوەشـاوی، لێوەشانەوە، پـێ‌کـەوتن، ڕەوابـوون، شیاوی، لێهاتوویی، هێژایی ۞ شایستگی، لیاقت، سزاواری

worthless /ˈwɜːθləs, US ˈwɜːrθ-/ *adjective*
بێ‌نـرخ، بێ‌بایـەخ، هـیچ‌وپـووچ، هـیچ‌نـەهێناو، هیچ‌نەژێ، بەکارنەهاتوو، بێهوودە، بێ‌کەڵک ۞ بی‌ارزش، بدون فایده

worthlessness /ˈwɜːθləsnəs, US ˈwɜːrθ-/ *noun*
بـێ‌نرخـی، بـێ‌بایـەخی، هـیچ‌وپـووچێتی، هیچ‌نەهێناوی، هەرچی‌وپەرچێتی، هیچ‌نەژیاوی، بەکارنـەهاتوویی، بێهـوودەیی، بـێ‌بـەهـرەیـی، بێ‌کەڵکی: *a sense of worthlessness* ۞ بی‌ارزشی، بی‌فایدگی

worthwhile /ˌwɜːθˈwaɪl, US ˌwɜːrθ-/ *adjective*
بەنرخ، بەبایەخ، بەپوێتە، گرنگ، بەکارهاتوو، بەئەنجام، بەبەهرە، بەقازانج ۞ ارزش‌منـد، مفیـد، ثمربخش

worthy /ˈwɜːði, US ˈwɜːrði/ *adjective* (worthier, worthiest), *noun* (*pl.* worthies)
adj شیاو، لێوەشاو، لێهاتوو، شایان، بەئابڕوو، پێ‌کەوتوو، هێژا، بەجێ، (پێ)ڕەوا، بەرحەق، جێی‌خۆی، گونجاو *n* مرۆی لێوەشاو ۞ *adj* سزاوار، شایسته، مستحق، مناسب *n* شخص لایق

wot = what

would /wʊd, US wəd/ = past of will

would-be *adjective*
بـەهیوا، داهـاتوو، خوازیـار (بەهیوایـە کـە ببێتـە شتێ) ۞ بعد از این

would-be actor *noun*
ئەکتەری بەهیوا ۞ بازی‌گر بعد از این

would-be doctor *noun*
دوکتوری بەهیوا ۞ دکتر بعد از این

wouldn't *abbreviation* would not

would've *abbreviation* would have

Woulfe bottle /wʊlf/ *noun*
(کیمیـا) شووشـەی وۆلـف (بـە دوو یـان چـەنـد ملەوە، بۆ تێپەڕاندنی گازەکان بەنێو شلەکاندا بـەکـاردێ؛ بنـەڕەت: لـە نـاوی کیمیـازانی ئینگلیسی Peter Woulfe) ۞ بطری ولف

wound[1] /wuːnd/ *noun*
1 برین، ڕیش، ڕیژ، ڕیزە، زام، چوێ (خوازە) 2 *The nurse cleaned the wound* سووکایەتی ۞ 1 زخم، جراحت 2 توهین

wound[2] /waʊnd/ = past and past participle of wind

wounded /ˈwuːndɪd/ *adjective, noun*
1 *adj* برینـدار، برینـار، زامـار، زەخمـار، برینداركراو، کولەوار 2 نارەحەت، زیز، زویر، دڵ‌شکاو، ڕەنجاو، ئێش‌پێ‌گەیێنراو *n* (the wounded) برینـداران، کولـەواران ۞ 1 *adj* مجروح، زخمی 2 رنجیده، جریحه‌دار *n* (the wounded) زخمی‌ها

wounding /ˈwuːndɪŋ/ *adjective*
دڵ‌شکێن، دڵ‌ڕەنجێن، نارەحەت‌کەر، تاڵ، ڕەق، ناخۆش، لەدڵ‌کارکەر: *He found her remarks deeply wounding* ۞ جریحه‌دارکننده، گزنده

wound up *adjective*

نیگەران، نارەحەت، دڵلەدوا، ئارامڵی‌هەڵگیراو ◇ عصبی، مضطرب، دلواپس

woundwort *noun*
گیابرین؟ [توخم *Stachys*: چەندین جۆرن] ◇ نوعی گیاه

wove /wəʊv, US woʊv/ = past of weave

woven /ˈwəʊvn, US ˈwoʊvn/ = past participle of weave

wow /waʊ/ *interjection, noun*
interj تەح! پیاح! پەح!: *Wow! You look* *n terrific!* (نافەرمی) سەرکەوتنی بەرچاو ◇ *interj* وای! *n* (عامیانە) موفقیت چشم‌گیر

wowser /ˈwaʊzə/ *noun*
1 (نافەرمی، ئەوستراليا) کەسێکی توند یان باوەڕگرژ 2 – **teetotaller** ◇ آدم خشکه‌مقدس

WP /ˌdʌbləu: piː/ *abbreviation* word processor

wpb *abbreviation* waste-paper basket

WPC /ˌdʌbləu, piː ˈsiː/ *abbreviation* Woman Police Constable
پۆلیسی ژن: *WPC (Linda) Green* ◇ پاسبان زن

wpm *abbreviation* words per minute
(تایپ و هتد) وشە لە دەقەدا ◇ کلمه در دقیقه

WRAC /ræk, ˌdʌbləu, ɑːr eɪ ˈsiː/ *abbreviation* Women's Royal Air Corps
(لە بریتانیا) یەکەی ژنانی هێزی ئاسمانی ◇ یکان زنان نیروی هوایی

wrack[1] /ræk/ *noun*
قەوزە، کەفزە، جەلاوی، لە هێڵی کەناریدا شین دەبێ [چەندین جۆرن و سەربە *Fucus* و توخمەکانی ترن] ◇ جلبک

wrack[2] *noun*, also rack
هەوری پەڵەپەڵە (بەرز، ئەستوور و بایردوو) ◇ ابر پاره‌پاره

wrack[3] – shipwreck, wreckage (archaic)

WRAF /ræf, ˌdʌbləu, ɑːr eɪ ˈef/ *abbreviation* Women's Royal Air Force
(لە بریتانیا) یەکەی ژنانی هێزی ئاسمانی ◇ یکان زنان نیروی هوایی

wraith /reɪθ/ *noun*
تارمایی، تاپۆ، سەهۆیر، خێو، خەیاڵ، **spectre**: *a wraith-like figure* ◇ شبح، جن، خیال

wrangle /ˈræŋgl/ *noun*
مشەرعێن، شەڕەقسە، مشتومڕ، دەمەدمە، شەڕ، شەڕوکێشە، قڕە، جوڕڕە: *a legal wrangle between the company and their suppliers* ◊ *He is currently locked in a bitter wrangle with his wife over custody of the children* ◇ بگومگو، دعوا

wrangler /ˈræŋglə(r)/ *noun*
مشەرعێن‌باز، مشتومڕباز، فێرەمشتومڕ، سەربەکێشە، سەربەگۆبەند، سەرلەکێشەخوراو ◇ اهل بگومگو یا دعوا

wrangling *noun*
مشەرعێن، شەڕەقسە، مشتومڕ، دەمەدمە، شەڕ، شەڕوکێشە، قڕە، جوڕڕە ◇ بگومگو، دعوا

wrap /ræp/ *noun*
1 دەسماڵ، شانپۆش، چارەکە، کوڵوانە، بەرگ 2 کاغەزی پێچانەوە ◇ 1 شانەپۆش، پوشش 2 کاغذ بسته‌بندی

wrap-around skirt *noun*
داوێنی بەرەڵبێنەیی ◇ دامن لنگی

wrapped *adjective*
(نافەرمی، ئەوستراليا) شاد، سەرخۆش، بەکەیف، بەدەماخ: *The minister declared that he was wrapped* ◇ شنگول، مسرور

wrapped up *adjective*
سەرقاڵی، خەریکی، پێچراوە بەلای، بە لای... ◇ مشغول

wrapper /ˈræpə(r)/ *noun*
1 بەرگی کتێب (لە کاغەز)، کاغەزی تێ‌پێچان: *We stock a wide range* ◊ *candy wrappers* *of cards and gift wrap* 2 جلی ماڵەوە ◇ 1 روکش کتاب 2 لباس خانه

wrapping /ˈræpɪŋ/ *noun*
بەرگ، کاغەزی تێ‌پێچان یان پێچانەوە ◇ لفاف، روکش

wrapping paper *noun*
کاغەزی پێچانەوە یان تێوەپێچان ◇ کاغذ کادو

wrap-up *noun*
1 کورتە، پوختە 2 ئەنجام، ئاکام، **finale** ◇ 1 خلاصه 2 نتیجه

wrasse /ras/ *noun, pl.* same or wrasses
پیرێژنە، جۆری ماسی دەریایی لێچ‌ئەستوور و ددان‌تیژ، زۆرتر بە رەنگی گەش و رۆشن [خێزان **Labridae**: گەلێ ژمارەن] ◇ راس

wrath /rɒθ, US ræθ/ *noun*
1 توورەیی، رق، قین، هێرس، قەڵسی 2 سزای خودایی، فەتەرات، غەزەبی خودایی، **divine chastisement** ◇ 1 خشم، غضب 2 عذاب الهی

wrathful /-fl/ *adjective*, also wrathy
توورە، قەڵس، غەیدی، رق‌هەستاو (**wrathfully** *adv*: بە توورەیی، بە قەڵسی، رق‌هەستاوانە: *'Where have you been?' she demanded wrathfully* /-fli/ *adv* **wrathfulness** /-flnəs/ *n*) ◇ غضبناک

wreakful *adjective*
تۆڵەسێن، حەق‌کەرەوە ◇ انتقام‌جو

wreath /riːθ/ *noun, pl.* wreaths /riːðz, US riːθs/
1 تاجەگوڵینە، جەلە، گوڵبەند 2 (دووکەڵ، مژ و

هتد) ئالقە، قەف، پێچ: *wreaths of mist* ۞ 1 حلقەی گل 2 (دود و ...) حلقە

wreck /rek/ *noun*

1 (کەشتی) تێشکان، وردوخاشبوون، لەتوکوتبوون، داربەسەربەردانەمان، کەشتی تێشکاو، کەشتی تێکهاڕاو (لەبەر ڕەشەبای دەریا) 2 (ماشێن، فڕۆکە و هتد) بووەتە پارچەئاسنێ، گرمۆڵەبوو، لێکزەبەردراو، تۆپەلەئاسن 3 (خانووبەرە) تێکڕماو، ڕووخاو، کاول(بوو)، کەلاوە، کاولە، داتەپیو 4 ماشێنی شڕ و خراپ، چەپەرەشڕ، کەلاکە ماشێن 5 نەخۆش، پێچوو، تێکچرژاو، تێقوپاو، دەردەدار: *Physically, I was a total wreck* 6 بنیادەمی ماڵوێرانبوو، قوڕبەسەرکراو، ماڵلێشێواو 7 تێشکان، سەرنەگرتن، پووچانەوە 8 (شوێن) تێکەولێکە، ناخۆش، شلوق ۞ 1 (کشتی) شکستگی، کشتی شکستە 2 (اتومبیل، هواپیما و...) آهن‌مچالە 3 (ساختمان) ویرانە 4 ماشین قراضە 5 علیل 6 آدم خانە خراب‌شدە 7 شکست‌خوردگی 8 (مکان) بەهم ریختە

wreckage /ˈrekɪdʒ/ *noun*

لەتوکوت، پارچە شکاوەکان ۞ تکەپارە

wrecked /rekt/ *adjective*

1 شەش‌دانگ مەست، کەیل، کەلەلا 2 هیلاک و مردوو، لەپێکەوتوو، تێشکاو، شکاو، لەتوکوتی کەشتی تێشکاو: *a wrecked ship/marriage* ۞ 1 پاتیل 2 ازپاافتادە، شکستە

wrecker /ˈrekə(r)/ *noun*

1 تێکدەر، شێوێنەر، تێکوپێکدەر، وێرانکەر، ڕووخێنەر، تیابەر، لەنێوبەر 2 (لە لێکدانی ماشێنەکاندا) جەڕوسەقیل، ماشێنی ڕاکێشان: *the wrecker's yard* ۞ 1 تباەکنندە، نابودکنندە، تخریب‌کنندە 2 (در ترکیب) جرثقیل

wreckfish *noun, pl.* same or wreckfishes

جۆرێ ماسی، هی ئاوە گەرمەکانی ئەتلانتیک، زۆرجار لەپاڵ شتی شکاوا دەبینرێ [*Polyprion americanus*] ۞ نوعی ماهی

wrecking ball *noun*

تۆپی تێکدان یان ڕووخاندن، گۆی تێکتەپاندن ۞ گوی تخریب

wrecking crew *noun*

کارکەران یان دەستەی تێکدان یان ڕووخاندن ۞ گروە تخریب

Wren /ren/ *noun*

(لە ئینگلتەرە) ئەندامی WRNS پێشوو ۞ رن

wren /ren/ *noun*

(باڵندەناسی) 1 فیڕنەگوڵە [*Troglodytes troglodytes*] 2 هەریەک لەو چەندین باڵندە دەنگخۆشانەی هەمان خێزان (Troglodytidae) یان خێزانە پێوەندیدارەکان ۞ 1 الیکایی 2 رن

wrench /rentʃ/ *noun*

1 وەرگەڕان، لەجێ‌چوون، باهەڵدراوی، بادران، پێچ‌کەوتن (توند) 2 کێشانی توند یان بەزەبر، ڕاتەکان 3 خەم، نارەحەتی، خەفەت، پەژارە 4 هاچەر ۞ 1 دردرفتگی، پیچش 2 کشش تند 3 غصە 4 آچار

wrentit *noun*

جۆرێ باڵندە دەنگخۆشی کلکدرێژ و پەڕوباڵ ڕەشی ئەمریکای باکووری [*Chamaea fasciata*] ۞ نوعی پرندە

wrest /rɛst/ *noun*

(کۆن) جەڕ یان کلیلی میزانکردنی چەنگ harp یان پیانۆ، کلیکی کۆک، جەڕی کۆک (بنەڕەت: ئینگلیسی کۆن *wræstan* "بادان، باهەڵدان، توندکردن". بنەڕەتی ئەڵمانی هەیە) ۞ کلید کوک

wrestle /ˈresl/ *noun*

1 پێشبڕکێی زۆران(بازی) 2 کێشمەکێش، ململانێ، هێنەوبەرە، struggle ۞ 1 مسابقەی کشتی 2 کشمکش

wrestler /ˈreslə(r)/ *noun*

زۆرانباز، گەمشۆ، پاڵەوان، کۆچەگر ۞ کشتی‌گیر

wrestling /ˈreslɪŋ/ *noun*

زۆران، زۆرانبازی، زۆرەبانێ، پژان، گولاش، ملانێ، خۆلێکدانانێ، گەمش، کۆچە ۞ کشتی

wrestling-match /ˈreslɪŋ mætʃ/ *noun*

پێشبڕکێ زۆران، زۆرانبڕکێ ۞ مسابقەی کشتی

wrest pin *noun*

کلیلی کۆک یان میزانکردن (پیانۆ یان هارپسیکۆرد) ۞ کلید کوک

wretch /retʃ/ *noun*

1 کەسێکی لێقەوماو، قوڕبەسەرداکراو، هەناسەسارد 2 مرۆی خوێڕی، سووک، هیچ‌وپووچ ۞ 1 آدم مفلوک 2 آدم فرومایە، رذل

wretched /ˈretʃɪd/ *adjective*

1 لێقەوماو، سەرلێشێواو، نەگبەت، قوڕبەسەر، بارکەوتوو، بێڕۆشنایی، هەناسەسارد، بێچارە، خۆپان، کۆستکەوتوو، ڕۆژەڕەش 2 گوناح، ئاوربۆتێبەربوو، جێی‌بەزەیی 3 (بڕ و هتد) کەم، هەژارانە 4 خراپ، ناخۆش ۞ 1 مفلوک، بدبخت 2 تأسف‌آور 3 ناچیز 4 بد

wretchedly /ˈretʃɪdli/ *adverb*

جێی‌بەزەییانە، بە شێوەیەکی گوناح، بە شێوەیەکی کە ئاوری بۆ تێبەردەبێ: *'I'm so sorry,' she said -chedly* ۞ بە طور تأسف‌آور

wretchedness /ˈretʃɪdnəs/ *noun*

لێقەوماوی، بێچارەیی، سەرلێشێواوی، هەناسەساردی، قوڕبەسەری، بێڕۆشناییبوون، کۆستکەوتوویی، مەینەتی، نەهامەتی، ڕۆژەڕەشی، نەگبەتی، بەڵا ۞ فلاکت، مصیبت، بدبختی

wriggle /ˈrɪgl/ *noun*

لارەولارڕۆیی، قۆرتخستن، لابەلارێشتن، بەملاوبەولاداکەوتن، تەکان(دان)، لوولان، تەکان تەکان، شانەوشان کردن، خۆبادان، جوولەجوول، جوولەی پێچپێچی ۞ لول، جنبش، حرکت مارپیچی

wriggler /ˈrɪglə(r)/ *noun*
قۆرتخەر، لابەلارەو، پێچپێچڕێشتوو ۞ لولخورنده

wright /raɪt/ *noun*
دانەر، (لە لێکدانا) ـ دروس‌کەر، ـ ساز، ـ گەر، ـ چی: *shipwright ,playwright* ۞ واضع، (در ترکیب) ساز

wring /rɪŋ/ *noun*
1 باهەڵدان، بادان، پێچدان، پێچان، هەڵبڕووسقاندن 2 هەڵچۆڕاندن، گوشین، ئاوچۆڕکردن ۞ 1 تاب 2 عمل چلاندن

wringer /ˈrɪŋə(r)/ *noun*
دەزگای باهەڵدان، دەزگای هەڵچۆڕێنەر ۞ دستگاه چلاننده

wringing wet *adjective*, also wringing
تەواوتەڕ، تەڕی تەڕ، خووساو، لە ئاو هەڵکێشراو ۞ کاملاً خیس

wrinkle /ˈrɪŋkl/ *noun*
1 چرچی، لۆچی، کوریشک، چین، گنجی، ناوە، ناریکی 2 (نافەرمی) ڕێنوێنی، ڕاسپاردن، زانیاری بەسوود، ئامۆژگاری بەکەڵک ۞ 1 چروک، ناهمواری 2 راهنمایی، اطلاعات مفید، اندرز سودمند

wrinkled /ˈrɪŋkld/ *adjective*
1 (پێست، کاغەز و هتد) گرژ، چرچ، لۆچ، گنج، چرچ تێکەوتوو، قرچۆل، گنجاوی، لۆچاوی، گرمۆڵە(کراو): *She kissed his wrinkled face* 2 (میوە و هتد) چرچ‌هەڵگەڕاو، چرچ ۞ 1 چروکیده، مچاله 2 (میوه و...) پلاسیده

wrinkling /ˈrɪŋklɪŋ/ *noun*
پرۆسەی چرچ‌بوون، گنج تێکەوتوویی، چین تێکەوتوویی، چرچۆلی: *a cream designed to reduce premature facial wrinkling* ۞ چین‌افتادگی

wrinkly /ˈrɪŋkli/ *adjective* (wrinklier, wrinkliest), *noun* (*pl.* wrinklies)
adj گرژ، چرچ، لۆچ، گنج، چرچ تێکەوتوو، قرچۆک، قرچۆل، چرچۆل، گنجاوی، لۆچاوی، گرمۆڵە(کراو)، چرچ‌هەڵگەڕاو *n* (نافەرمی، سووکانە) کەسێکی چرچۆلە، چرچ‌ولۆچ، کەلاکەپیر، پیر و پاتال (wrinklies) ۞ *adj* دارای چین و چروک، پلاسیده *n* آدم پلاسیده، پیر و پاتال‌ها

wrist /rɪst/ *noun*
1 مەچەک، فەرشک: *He wore a copper bracelet on his wrist* 2 (کراس) سەرقۆل، سەردەس 3 (هەروەها wrist pin) مەچەکە، سنگ یان بەڕوولەی مەچەکە ۞ 1 مچ 2 سر آستین 3 گژن‌پین

wrist-band /ˈrɪstbænd/ *noun*, also wristband
1 (سەر)قۆل، سەردەس، مەچەکەی کراس 2 مەچەک‌بەست، مەچەک‌پێچ، مەچەک‌بێن: *He was wearing an anti-racism wrist-band* ۞ 1 مچ پیراهن 2 مچ‌بند

wristlet /ˈrɪstlɪt/ *noun*
1 مەچەک‌بەست، مەچەک‌پێچ 2 بازنە 3 دەزبێن ۞ 1 مچ‌بند 2 النگو 3 بند ساعت

wrist lock *noun*
مەچەڵ‌هەڵپێکان (لە زۆرانەدا) ۞ مچ‌پیچ کردن حریف

wristwatch /ˈrɪstwɒtʃ, US -wɑːtʃ, -wɔːtʃ/ *noun*
سەعات (دەست)، سەعاتی دەس ۞ ساعت

wristy *adjective*
بە مەچەکی بەهێزەوە، بەوش‌دار ۞ دارای مچ‌های قوی

writ /rɪt/ *noun*
1 دەستوور، فەرمان، دەستووری نووسراو: *The company has been served with a writ for breach of contract* 2 نووسراوە، قەباڵە، بەڵگە، سەنەد ۞ 1 حکم، فرمان 2 نوشته، سند

write-down *noun*
(دارایی) کەم‌کردنەوەی بایی یان نرخی شتەکان: *a £100000 write-down in the value of the property* ۞ کاهش دادن قیمت موجودی‌ها

write-in *noun*
دەنگی (بە) نووسین ۞ رأی نوشتنی

write-off *noun*
1 ئاسنەواڵە، ئاسنجاو، گرمۆڵەبوو، ماشێنێ کە وا خراپ بووە کە بۆ بەکارهێنانەوە نابێ 2 (کات و هتد) لەدەس‌چوو، بەفیڕۆچوو، بەزایەچوو، لەکیس‌چوو، خەساربوو 3 کەم‌کردنەوەی بایی یان نرخی شتەکان، (قەرز) حیساب‌نەکردن، لە قەڵەم‌خستن، لابردن، چوون، لێ‌دەرکردن 4 مرۆ یان شتی بەکارنەهاتوو ۞ 1 آهن‌پاره 2 (وقت و...) ضایع‌شده 3 کاهش قیمت موجودات، استهلاک 4 آدم یا چیز بدردنخور

writer /ˈraɪtə(r)/ *noun*
1 نووسەر، کەسێ کە دەنووسێ، نقیسەقان، نقیسکار: *writers of poetry* 2 (لە بریتانیا و کۆن) تۆمارەوان، دەبیر، میرزا، clerk، ب.ت. لە هێزی دەریایی یان نووسینگە و ئافیسەری یەکاندا 3 (کامپیوتێر) نووسەر ۞ 1 نویسنده، مؤلف، نگارنده 2 منشی، دبیر 3 رایتر

writer's cramp *noun*
توندبوونی (ماسوولکەکانی) دەست، گیرانی

دەســت (لەبـەر نووســین بـۆ ماوەیـەکی زۆر)، بەجەمامکەوتن ۞ گرفتگی عضلات دست

write-up *noun*

باس‌کردن، لەسەردوان: *The performance got a good write-up in the local press* ۞ شرح

writhen /ˈrɪð(ə)n/ *adjective*, also wrythen

گرمۆلـەبوو، لێک‌ئالاو، لەخۆئالاو، خۆتلاندوو، خۆلوول‌کردوو، خۆپێ‌ڕانەگیراو (لەبەر ژان) ۞ تاب‌خورده، پیچ‌خورده

writing /ˈraɪtɪŋ/ *noun*

1 نووسـین، نووسـەرایەتی، چـالاکی نووسـین (ب.ت. کتێب): *Our son's having problems with his reading and writing (= at school)* 2 خەت، هێڵ، دەس‌وخەت، نووسراوە 3 پارچـە موسـیقا 4 (writings) ئاسـەوارەکان، بەرهەمەکان، کارەکان، کتێبەکان، نووسراوەکان، بابەتەکان، وتارەکان ۞ 1 عمل نوشتن، فعالیت نویسندگی 2 خـط، دسـت‌خـط، نوشـته 3 قطعـەی موسیقی 4 (در جمع) تألیفات، نوشته‌ها، مقالات

writing desk *noun*

میزی (لەسەر)نووسین ۞ میز تحریر

writing-ink *noun*

جەوهەری نووسین ۞ مرکب تحریر

writing materials *noun, pl.*

مـەتریال یـان شـتومـەکی نووسـین، پێداویسـتی نووسین ۞ نوشت‌افزار

writing paper *noun*

کاغزی نامە(نووسین) ۞ کاغذ نامه

writ large *adjective, adverb*

دیار، لەبەرچاو، ئاشکرا، دیار ۞ هویدا، نمایان

writ of excution *noun*

(ماف) دەستووری جێبەجێبوون ۞ حکم اجرا

writ of protection *noun*

(مـاف) دەسـتووری پاراسـتن (لە لایـەن پاتـشاوە کە کەسێ نەگیرێ) ۞ حکم مبنـی بـر مـصونیت شـخصی از توقیف

written[1] /ˈrɪtn/ *adjective*

نووسراوە، نقیسکی: *a written instructions* ◊ *written communication* ◊ *written test* ◊ *a written apology* ◊ *skills* ◊ *a written contract* ۞ کتبی

written[2] /ˈrɪtn/ = past participle of write

written word *noun*

زمـانی نووسـین، بەنووسـین، نووسـراوە (لـەچاو زمانی ئاخافتن) ۞ زبان نوشتاری، نوشتار

WRNS *abbreviation* Women's Royal Naval Service, also the Wrens

(لـە بریتانیـا) یەکـەی ژنـانی هێـزی دەریـایی پاتـشایی (دامـەزراو لـە 1917) ۞ یکـان زنـان نیروی دریایی سلطنتی

wrong /rɒŋ, US rɔːŋ/ *adjective, adverb, noun*

1 *adj* نادروسـت، جـوان نییـە، پێچەوانـەی ئاکـار، هەڵە، ناپەسـند، چەوت، شاش، خراپ، نە بەپێی ڕاستی و فاکتەکان، ، نە بەپێی سـتاندارد و پێوانە یان نەریت: *thought that war was wrong* ◊ *I it was wrong not to thank your host* ◊ *He was got all the answers wrong* ◊ 2 *driving on the wrong side of the road* (چـەپوبـەرگ) پێچەوانـە، بـەراوەژوو، چەپەوانـە *adv* بـە هەڵـە، بـە شـێوەیێ کـە لـێ‌شـێوایێ: *My name is spelt wrong* ◊ *guessed wrong* *n* هەڵە، خەتا، گوناه، سووچ، کاری نادروست، کـردەوەی نـاڕەوا، کـردەی ئاحـەز، نـاجوامێری، ناپیـاوی، ناحـەقی، بـێ‌خـودایی، زوڵـم، نادادپەروەری، بێ‌ئینسـافی: *Her son can do no wrong in her eyes* ◊ *It is time to forgive past wrongs if progress is to be made* ۞ 1 *adj* نادرست، ناصحیح، اشتباه، غلط، خراب 2 وارونه *adv* اشتباهاً *n* تقصیر، خطـا، کـار نادرست، ظلم، بی‌انصافی

wrongdoer /ˈrɒŋduːə(r), US ˈrɔːŋ-/ *noun*

خـەتابار، گوناهکـار، گوناهبـار، خـەتاکار، دەس‌درێژکەر، خراپ‌کار، تاوان‌کار ۞ خـاطی، مجرم

wrongdoing /ˈrɒŋduːɪŋ, US ˈrɔːŋ-/ *noun*

1 خەتاباری، گوناهکاری، گوناهباری، بەدکاری، خـەتاکاری، دەس‌درێژکـەری، خـراپ‌کـاری، تاوان‌کاری، گوناه 2 ڕەفتار یان هەڵس‌وکەوتی ناقانوونی (یـان نادروسـت)، ڕەفتـاری ناپیاوانـە، کردەوەی نادروست ۞ 1 تخلـف، گنـاه 2 رفتـار غیرقانون یا غیرمنصفانه

wrongful /ˈrɒŋfl, US ˈrɔːŋ-/ *adjective*

1 نادروسـت، نـاڕەوا، نابـەجێ، ناحـەق، هەڵـە، خەتا: *She decided to sue her employer for wrongful dismissal* 2 ناقانوونی، نایاسایی: *a wrongful heir* 3 نادادپەروەرانـە، ناپیاوانـە، نامەردانە، ناجوامێرانە ۞ 1 ناصحیح، خطا، اشتباه 2 غیرقانونی 3 غیرمنصفانه

wrongfully /-fəli/ *adverb*

بە هەڵە، بە نادروستی، بە ناحەق، بە نـاڕەوا: *to be wrongfully convicted/dismissed* ۞ بـە غلط، به ناحق

wrong-headed *adjective*

ناژیرانـە، نابـەجێ، نادروسـت، بـێ‌ئەقڵانـە، بـێ‌بنچینە، لەسەر بنچینەی هەڵە، لاسار، کەللەڕەق، بیرچـەوت: *wrongheaded in his opinions* ◊ *wrongheaded advice* ۞ نامعقول، بـی‌اسـاس، سرسخت، کج‌اندیش

wrong-headedly *adverb*

(بە شێوەیەکی) ناژیرانە، بە شێوەیەکی نادروست، بیرچەتانە ۞ به طور نامعقول، کج‌اندیشانه

wrong-headedness *noun*
نازیرانەیی، نابەجێبوون، نادروستی، بێئەقڵانەبوون، بێ بنچینەیی، لەسەر بنچینەی هەڵەبوون، لاساری، کەللەرەقی، بیرچەوتی ۞ نامعقولی، بی‌اساسی، سرسختی، کج‌اندیشی

wrongly /ˈrɒŋli, US ˈrɔːŋ-/ *adverb*
بە هەڵە، بە نادروستی، بە شێوەیەکی نەگونجاو، بە ناحەق، بە نارەوا: *She was wrongly accused of stealing* ◊ *She was wrongly diagnosed as having skin cancer* ۞ بە غلط، به ناحق

wrong side *noun*
دیوی پێچەوانە، بەری بەراوەژوو ۞ طرف مقابل

wrote /rəʊt/ = past of write

wroth /rəʊθ, US rɒθ/ *adjective*
(کۆن) تووڕە، قەڵس، غەیدی، رقهەستاو (ئەڵمانی بنەرەت) ۞ خشمگین، غضبناک

wrought[1] /rɔːt/ *adjective*
1 دروس‌کراو، سازکراو، ـکرد، چێکری (لە) 2 کوتراو (بە چەکوش) 3 = wrought-up ۞ 1 ساخته 2 کوفته

wrought[2] = past and past participle of wreak

wrought iron *noun*
ئاسنی نادارشتە، ئاسنی گونجاو، ئاسنی نەرم: *The gates were made of wrought iron* ◊ *wrought-iron gates* ۞ فرفوژه

wrought-iron gate *noun*
دەروازە یا درگای لە ئاسنی گونجاو ۞ دروازه‌ی فرفوژه‌ای

wrought-up *adjective*
نارەحەت، تێکچوو، هەژیو، ورووژاو ۞ عصبی، هیجان‌زده

wrung /rʌŋ/ = past and past participle of wring

wry /raɪ/ *adjective* (wryer, wryest or wrier, wriest)
1 (دەموچاو، قیافە و هتد) گرژ، ناوچاوان‌تێک‌ناو، مرومۆچ، مۆن، ناخۆشحاڵ: *'At least we got one vote,' she said with a wry smile* 2 لار، خوار، گێر، خواروخێچ، کەج: *a wry neck* 3 بە تەشەرەوە پێکەنین، گاڵتە، شەیتانانە: *a wry comedy about family life* ◊ *a wry humour* ◊ *comment* ۞ 1 درهم‌کشیده 2 کج، معوج 3 شیطنت‌آمیز

wrybill *noun*
دەنووک‌لار(ە)، جۆرێ ی plover ی چکۆلەی نیوزیلەند، بەرەوپێ سپی یان بۆر [*Anarhynchus frontalis*] ۞ نوعی پرنده

wryly /ˈraɪli/ *adverb*
1 بە گرژییەوە، مرومۆچانە 2 بە توانجەوە، بە گاڵتەوە، بە تەوسەوە، شەیتانانە: *to smile wryly* ۞ 1 به طور درهم‌کشیده 2 از روی شیطنت

wryneck /ˈraɪnek/ *noun*
1 باڵندەیێ لە خێزانی دارکونکەرە، مل‌سوورە [*Jynx torquilla*] 2 وشەیێکی تر بۆ torticollis ۞ وری‌نک

wryness /raɪnəs/ *noun*
1 گرژی، ناوچاوان‌تێک‌ناوی، مرومۆچی، مۆنی، ناخۆشحاڵی 2 لاری، خواری، گێری، خواروخێچی، کەجی ۞ 1 درهم‌کشیدگی 2 کجی

wrythen = writhen

wt *abbreviation* weight

WTO /ˌdʌbljuː tiː ˈəʊ/ *abbreviation* World Trade Organization
ڕێکخراوەی کارداری یا بازرگانی جیهانی (= ڕێکخراوەیێکی جیهانی بۆ هاندان و پەرەپێدانی بازرگانی و ئابووری جیهانی، ب.ت. بە کەم‌کردنەوە و داشکاندنی کۆت‌وبەندەکانی سەر بازرگانی) ۞ سازمان تجارت جهانی

Wu /wuː/ *noun*
وو (زاراوەیەکی چینی کە لە هەرێمەکانی جیانگسۆ Jiangsu ژێجیانگ Zhejiang و شاری شانگهای قسە پێ‌دەکرێ) ۞ وو

Wunderkammer /ˈvʊndəˌkæmə, German ˈvʊndɐˌkamɐ/ *noun, pl.* Wunderkammern /-ˌkaməːn, German -ˌkamərn/
پێشانگای شتە سەیر و دەگمەنەکان (بنەرەت: ئەڵمانی، بە واتای "ژووری سەیر wonder chamber") ۞ نمایش‌گاه اشیاء نادر

wunderkind /ˈvʊndəkɪnd/ *noun, pl.* wunderkinds or wunderkinder /-kɪndə/
منداڵی هەڵکەوتوو یان بلیمەت (بنەرەت: لە ئەڵمانییەوە، لە *Wunder* "wonder" + *Kind* "child") ۞ بچه‌ی خارق‌العاده

Wurlitzer /ˈwɜːlɪtsə/ *noun*
وورلیتزر: ئۆرگێکی موسیقایی گەورە، ب.ت. ئەوەی کە لە سینەما، فیلم و شانۆکانی سی‌یەکاندا (1930) بەکاردەهێنرا (بنەرەت: لە ناوی ئامێرسازی ئەمریکایی Rudolf *Wurlitzer* (1831–1914)) ۞ ورلیتزر

wurst /vɜːst, vʊəst, w-/ *noun*
ڤورست، ووڕست (سۆسیسی sausage ئەڵمانی یا نەمسایی) ۞ ورست

wushu /wuːˈʃuː/ *noun*
ووشو (بنەرەت: چینی، *wǔ* "سەربازی، شەڕی" + *shù* "هونەر") ۞ ووشو

wuss /wʊs/ *noun*
(نافەرمی، زۆرتر لە ئەمریکا(ی باکووری) مرۆی بێکارە و دەستەوسان، ترەبۆزە: *Don't be such a wuss!* ۞ (wussy *n.* (*pl.* wussies) *adj*)

آدم بی‌عرضه
W. Va *abbreviation* West Virginia
WW *abbreviation* World War
WWI (also WWI) *abbreviation* World War 1
WW2 (also WWII) *abbreviation* World War 2
WWF *abbreviation* World Wildlife Fund
سنووقی جیهانی (بۆ) گیانەوەرانی کێوی ◌ صندوق جهانی حیات وحش
WWF *abbreviation* World Wrestling Federation
فیدراسیۆنی زۆرانبازی جیهانی ◌ فدراسیون کشتی جهانی
WWW /ˌdʌbləu: dʌbləu: ˈdʌbləu:/ *abbreviation* World Wide Web
WX *noun*
(جل‌وبەرگ) ئەندازەیێکی یەکجار زلی ژنان ◌ دابلیوایکس
Wyandot /ˈwʌɪəndɒt/ *noun*, also Wyandotte
1 ئەندامی گەلی سووریێست کە ئێستا زۆربەیان لە ئۆکلاهۆما و کوبێک دەژین 2 زمانی فەوتاوی Iroquoian ئەو گەلە 3 (Wyandotte) جۆری مریشکی دەستەی medium-sized خۆمالی ئەمریکایی ◌ وياندوت
wych-elm /wɪtʃ/ *noun*, also witch elm
شۆرەرەشەدار [*Ulmus glabra*] ◌ نارون مجنون
wych-hazel = witch-hazel
Wycliffite *noun*
وایکلیفی: لایەنگر یا پێرەوی گۆرانخوازی دینی و وەرگێری کتێبی پیرۆز جان وایکلیفی ئینگلیسی John Wycliffe (or Wyclif) (دەوروبەری 1384-1330؛ Wycliffism *n*) ◌ ویکلیفی
wye *noun*, *pl.* wyes
پیتی Y، یان شتێ کە شێوە و بیچمێکی وای هەبێ ◌ حرف Y
Wykehamist /ˈwɪkəmɪst/ *noun*
شاگردی ئێستا و زووی کۆلێژی وینچێستێر Winchester College (بنەرەت: لە لاتینی نوێ، لە ناوی (ویلیامی) *Wykehamista* 1324–1404) *Wykeham*، دامەزرێنەری کۆلێژەکە) ◌ وکیمیست
wyliecoat *noun*
جلی گەرمی ژێرەوە؛ = petticoat؛ ژێرداوێن ◌ ویلی‌کت
wyn /wɪn/ = wen2
wynd /wʌɪnd/ *noun*
(زۆرتر لە ناوی شوێن‌دا، سکاتلەند) کۆلان یان شەقامی تەنگ و بەرتەسک ◌ کوچه یا خیابان تنگ
wynn *noun*, also wyn
نیشانە یان پیتی (Y) کە دەرخەری دەنگی (w) لە دەس‌نووسەکانی manuscript ئینگلیسی کۆن و سەرەتاکانی ئینگلیسی نێوەراستە ◌ ون
Wyo = *abbreviation* Wyoming
Wyomingite /wʌɪˈəʊmɪŋʌɪt/ *noun*
خەلکی هەرێمی وایۆمینگی Wyoming ئەمریکا ◌ اهل وایومینگ
WYSIWYG /ˈwɪzɪwɪg/ *abbreviation adjective*, what you see is what you get, also wysiwyg
ویزی‌ویگ (= دەستەوشەیێ بەو مانایە کە ئەوەی تۆ لەسەر پەردەی کامپیوتێر دەیبینی، هەر ئەوەیە کە چاپ دەکرێ) ◌ ویزی‌ویگ
wyvern /ˈwʌɪv(ə)n/ *noun*
(heraldry) هەژدیهای بالدار، هەژدیهای دووپا (ی دووپێ بە کلکی درکاوی‌یەوە، بوونەوەریکی خەیالی، ئینگلیسی نێوەراست (ئاماژە بە کولەوەیباتێ viper)؛ بنەرەت: لە *wivre* فەرەنسی کۆن، لە *vipera* لاتین) ◌ مارا‌ژدها

X x

X[1], **x** /eks, *pl*. Xs, X's, x's /'eksɪz/ *noun*
1 ئێکس (= بیست و چوارەمین پیتی ئەلفوبێی ئینگلیسی) 2 دە (= لە ژمارەنووسی رۆمی‌دا) 3 (لە نامەنووسی‌دا) بە نیشانەی ماچ 4 فلانی، فلان‌وفیسار 5 ئاماژە بە دەنگێ دوای W لە دەستەیێ لە شتەکان، بابەتەکان و هتد 6 شتێک لە شێوەی پیتی X ۞ 1 اکس 2 دە 3 ایکس 4 ایکس، فلان، فلان و بهمان 5 و 6 ایکس

x[1] *noun*
(بیرکاری) ئیکس (بڕی نەزانراو یان نادیاری یەکەم) ۞ ایکس

x[2] *noun*
نیشانەی لێدران ۞ علامت ضرب‌در

-x *suffix*
پاشگر: ناوی کۆی زۆر لەو وشانەی کە لە فەڕەنسی وەرگیراون و کۆتاییی‌یان بە *u* هاتووە، پێکدێنێ: *tableaux* (بنەڕەت: لە فەڕەنسەوە) ۞ پسوند: اسم جمع بسیاری از واژەهای مأخوذە از فرانسوی

X-acto knife /ɪɡ'zaktəʊ/ *noun*
چەقۆیەکی چەندکارە، دمەکەی زۆر تیژە و دەگۆڕدرێ ۞ ایگزکت نایف

Xanadu /'zanədu:/ *noun*, *pl*. Xanadus
شوێنێکی سەیری خەیالی (لە ناوی *Shang-tu*، شارێکی کۆن لە باشووری ڕۆژهەلاتی مۆنگۆلیا) ۞ زانادو

Xanax /'zanaks/ = alprazolam

xanth(o)- *prefix*
پێشگر: زەرد: *xanthene* *xanthophyll* (لە *xanthos* یۆنانی "yellow") ۞ پیشوند: زرد

xanthan *noun*, also xanthan gum
سریش یان کەتیرەیێ کە بەهۆی ترشاندنی بەکتریایی‌یەوە بەرهەم دێنرێ، polysaccharide ێ کە بەهۆی ترشاندنی carbohydrate ـەکانەوە بەرهەم دێنرێ، وەک ماکی ڕاگیرکەری خۆراک food stabilizer بەکاردێنرێ ۞ گزانتان

xanthate *noun*
(کیمیا) گزانتات: خوێ یان ئێستێری xanthic acid ۞ گزانتات

xanthene *noun*
(کیمیا) 1 ئاوێتە یان ماکێکی کریستالی زەرد $C_{13}H_{10}O$، وەک کەڕووکوژ fungicide بەکاردێنرێ 2 هەر بەرهەمێکی گزانتێن ۞ گزانتن

xanthene dye *noun*
ڕەنگی گزانتێن: هەریەک لە کۆمەلە ڕەنگی کە پێکهاتەیێکی گەردی‌یان هەیە، ڕەنگەکانی زەردی ورشن یان پەمەیی و یان شین و یان سوور کە ناوکی گزانتێنیان xanthene nucleus هەیە ۞ رنگ گزانتن

xanthic /'zænθɪk/ *adjective*
مەیلەوزەرد، زەردباو، ڕەنگی زەرد(باو)ی تیایە ۞ متمایل به زرد

xanthic acid *noun*
ترشەلۆکێکی ئەندامی ناجێگیر $C_3H_6S_2O$ ۞ اسید زانتیک

xanthine /'zanθi:n/ *noun*
(زیندەکیمیا) گزانتین، زانتین: 1 ئاوێتەیێکی نایترۆژین‌داری کریستالی $C_5H_4N_4O_2$، پێوەندی بە uric acid ـەوە هەیە، لە میز، خوێن و هێندێ شانەکانی سەوزە و گیانەوەردا هەیە 2 هەر بەرهەمێکی ئەم ئاوێتەیە (وەک methylxanthine) ۞ گزانتین

xanthippe /'zæn'tɪpɪ/ *noun*
ژنی دەمھەراش، دەمشڕ (لە بنەڕەتا لە Xanthippeی ژنی سوقرات هەڵگیراوەتەوە) ۞ زن پتیارە

xanthochroid *adjective*
بەڵەک، بازک، دووڕەنگ، بازە، شل ۞ ابلق

xanthoma /zan'θəʊmə/ *noun, pl.* xanthomas or xanthomata /-ətə/
پەڵە یان گرێیێکی زەردی نائاسایی (لە)سەر پێست، زەردۆما، زەرکە ۞ زانتوما

xanthophyll /'zanθə(ʊ)fɪl/ *noun,* also xanthophyl
(زیندەکیمیا) (گەڵا)زەردینە، زەرینە، زانتۆفیل (ڕەنگی زەرد یان قاوەیی گیا، کە دەبێتە هۆی ڕەنگی پاییزی لە گەڵاکاندا) ۞ زانتوفیل

xanthophyllous *adjective*
خاوەن زانتۆفیل، (گەڵا)زەردینەدار، زەرینەدار ۞ دارای گزانتوفیل

xanthous *adjective*
زەرد، زەر، زەردباو، مەیلەوزەرد ۞ زرد، متمایل به زرد

Xaverian Brother *noun*
ئەندامی کۆمەڵەی کاتۆلیکی ڕۆم، دامەزراو لە ساڵی 1839 لە لایەن Theodore J. Ryken لە بروگێ Brugge (Bruges "فەڕەنسی") بێلژیک ۞ زاورین برادر

x-axis *noun, pl.* x-axes
(بیرکاری) تەوەری ئێکس ۞ محور ایکس

X-certificate *noun*
(لە بریتانیا) بڕوانامەی X (ئەو فیلمانەی کە لەبەر توندوتیژبوون یان سێکشواڵبوون، کەسانی ژێر تەمەن 18 ساڵان نابێ چاوی لێکەن) ۞ گواهی‌نامەی ایکس

X-chromosome *noun*
کرۆمۆزۆمی X ۞ کروموزوم X

Xe symb. the chemical element xenon

xebec /'ziːbɛk/ *noun,* also zebec
(مێژوویی) زیبێک، زیبەک (کەشتی‌یەکی چکۆڵەی بە سێ داراڵاوە، بۆ مەبەستی چەتەگەری بەکاریان دێنا) ۞ زیبک

xen(o)- *prefix*
پێشگر: 1 میوان، نەناس: 2 *xenophobia* جیاواز لە بنەڕەتدا، ئەوی‌دی، ئەوی‌تر، بێگانە، بیانی: *xenograft xenolith* (بنەڕەت: لە *xenos* یۆنانی "stranger', (adj.) 'strange") ۞ پیشوند: 1 مهمان 2 دیگر، بیگانە

xenclasia *noun*
دەرکردنی بێگانەکان، دەرپەڕاندنی بیانی‌یەکان ۞ اخراج بیگانگان

xenobiotic /ˌzɛnə(ʊ)bʌɪ'ɒtɪk/ *adjective, noun*
adj زینۆبیوتیک: سەربەو ماک و مەتریاڵەی کە بۆ لەش یان سیستمێکی ژینگەناسی بێگانەیە *n* ئەو ماکە یان مەتریاڵە، ئاوێتەیێکی کیمیایی (وەک دەرمان، ئافەتکوژ pesticide یان carcinogen) کە بۆ ئۆرگانیزمێکی زیندوو بێگانەیە ۞ زنوبیوتیک

xenocentrism *noun*
زینۆسێنتریزم، زینۆسێنتریزم ۞ بیگانەمداری

xenocentrist *noun*
زینۆسێنتریست، زینۆسێنتریست ۞ بیگانەمدار

xenocryst /'zɛnə(ʊ)krɪst/ *noun*
(زەوی‌ناسی) بلووری لە بەردێکی گڕکانی، کە لە ماگمای بنەڕەتی دانەڕێژراوە، بلوورەبێگانە، جیابلوور ۞ زنوکریست

xenocrystic *adjective*
سەربە بلوورەبێگانە، جیابلووری ۞ وابستە بە زنوکریست

xenogamous *adjective*
جیاپیتێنراو ۞ زینوگاموس

xenogamy /zɛ'nɒgəmi/ *noun,* also xenogenesis
(گیانەوەرناسی و ڕووەکناسی) پیتاندنی دووڕەگاندن یان تێکەڵ، جیاپیتاندن، جیاپیتێنی (بڕوانە geitonogamy) ۞ زینوگامی

xenograft *noun,* also hcterograft
جیاپەیوەست، جیامتوربە ۞ دگرپیوند

xenolith /'zɛnə(ʊ)lɪθ/ *noun*
جیابەرد، بەردەبێگانە ۞ زینولیت

xenolithic *adjective*
سەربە جیابەرد، سەربە یان پێوەندی بە بەردەبێگانەوە هەیە ۞ وابستە بە زینولیت

xenologist *noun*
بێگانەناس ۞ زینولوژیست

xenology /ˌzɛn'ɒlədʒi/ *noun*
(زۆرتر لە چیرۆکە زانستی‌یە خەیاڵی‌یەکاندا) خوێندنەوەیەکی زانستی زیندەناسی، چاند و هتد بێگانەکان، بێگانەناسی ۞ زینولوژی

xenon /'zenɒn,'ziː-, US -nɑːn/ *noun*
زینۆن، زینۆن، گیزنۆن (بە ژ.گ. 54، ن. Xe)، ب.ت. لە بواری توێژینەوەی زانستی scientific research و گڵۆپ و لامپی ئێلیکتریکی تایبەتی بەکاردێنرێ ۞ گزنون، زنون

xenophile /'zeneʊfaɪl/ *noun, adjective*
بێگانەپەرست ۞ گزینوفیل

xenophobe /ˌzenə'fəʊb/ *noun*
لەبێگانەترس، لەگەڵ بێگانە بەشەڕهاتوویی، لەبیانی‌تۆقیو ۞ بیگانەهراس

xenophobia /ˌzenə'fəʊbiə, US -'foʊ-/ *noun*
لەبێگانەترسی، لەگەڵ بێگانە بەشەڕهاتوو، لەبیانی‌تۆقیوی، ترس یان رق(بوون) لە

a campaign against racism :بێگانەکان
بێگانەهراسی ۞ *and xenophobia*
xenophobic /-'fəʊbɪk, US -'foʊ-/ *adjective*
لەبێگانەترس، لەگەڵ بێگانە بەشەڕهاتوویی، لەبیانیتۆقیو، لەبێگانەترسانە ۞ بیگانەهراس، بیگانەهراسانە
Xenopus /'zɛnəpəs/ *noun*
پاپێگانە، جۆرێ بۆقی چنگنی ئەفریکایی (جاران بۆ توێژینەوەی ئاولەمەناسی و زگپڕی بەکاردێترا [*Xenopus laevis*]) ۞ زنوپوس
xenotransplant *noun*
1 زینۆترانسپلانت، نەشتەرگەری دانانی ئەندامێ لە گیانەوەرێ بۆ لەشی مرۆڤ 2 ئەندامی راگوێزراو (یان راگوێسته) ۞ زینوترانسپلانت
xenotransplantation /ziːnəʊˌtrænsplɑːn'teɪʃn, -ˌtrænz-, US -plæn't-/ *noun*
زینۆترانسپلانتەیشن ۞ زینوترانسپلانتاسیون
xer(o)- /'zɪərəʊ, 'zɛrəʊ/ *prefix*
پێشگر: وشک: *xerophyte xeric* (بنەڕەت: لە *xēros* یونانییەوە "dry") ۞ پیشوند: خشک
xerarch *adjective*
پێکهاتوو لە شوێنی وشک، وشکەپێکهات، لە وشکانی پەیدابوو یان پێکهاتوو ۞ زیرارک
xeric /'zɪərɪk, 'zɛ-/ *adjective*
وشکوبرینگ، زۆر وشک، کەمێ تەڕایی تیایە: *a xeric habitat* ◊ *a xeric plant* (بڕوانە hydric ،mesic) ۞ (بسیار) خشک
xeroderma /ˌzɪərə(ʊ)'dəːmə, ˌzɛ-/ *noun*
(نەخۆشی) وشکی پێست، وشکەپێسته ۞ مرض خشکی پوست
xerographic *adjective*
سەربە زیرۆگرافی ۞ وابسته به زیراکس
xerography *noun*
زیراکس، زیرۆگرافی ۞ زیراکس
xerophilous /zɪə'rɒfɪləs, zɛ-/ *adjective*, also xerophile
(ڕووەک یان گیانەوەر) لە وشکانی گەشەکردوو، وشکەژی، گەشەکردوو لە وشکانیدا ۞ زیروفیلوس
xerophthalmia /ˌzɪərɒf'θalmɪə, ˌzɛ-/ *noun*
(پزشکی) زیرۆفتالمیا: وشکییەکی نائاسایی conjunctiva و کۆرنیای چاو، زۆرتر لەبەر کەمی ڤیتامین A ۞ زیروفتالمیا
xerophyte /'zɪərə(ʊ)fʌɪt, 'zɛ-/ *noun*
ڕووەکێ کە زۆر کەمێ ئاو دەوێ، وشکەژی ۞ زیروفیت
xerophytic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە وشکەژییەوە هەیە ۞ وابسته به زیروفیت
xerothermic *adjective*
گەشەکردوو لە ناوچە گەرم و وشکەکان ۞ نامی در مناطق گرم و خشک
Xerox /'zɪərɒks, US 'zɪrɑːks/ *noun*
(دروشمی بازرگانی) زیراکس: *a Xerox machine* ۞ زیراکس
Xerox machine *noun*
دەزگای زیراکس ۞ دستگاه زیراکس
Xhosa /'kɔːsə, 'kəʊ-, US 'koʊ-/ *adjective, noun, pl.* same or Xhosas
adj سەربە خۆزا، خۆزایی *n* 1 خۆزایی، خەڵکی خۆزا (ئەندامی گەلی بانتۆ، هەرێمی Capeی ئەفریکای باشووری) 2 زمانی (بانتۆیی)خۆزا ۞ *adj* وابسته به خوزا *n* 1 اهل خوزا 2 زبان خوزا
xi /saɪ, US zaɪ, US ksaɪ, US gzaɪ/ *noun*
زی (= چاردەیەمین پیتی ئەلفوبێی یونانی، Ξ, ξ) ۞ زی
Xiang /ʃiː'aŋ/ *noun*, also Hsiang
شێوەزار یان زاراوەیەکی چینی کە زۆرتر لە هەرێمی Hunan قسەی پێ دەکرێ ۞ شیانگ
-xion = -ion
xiphisternum /ˌzɪfɪ'stəːnəm/, *pl.* xiphisterna = xiphoid process
xiphoid /'zɪfɔɪd/ *noun, adejective*
(توێکاری) *n* شمشێری، شیری، خەنجێری، خەنجەری (بنەڕەت: لە *xiphos* یونانی "شمشێر ("sword *adj* xiphoid process ۞ شمشیری
xiphoid process *noun*, also xiphoid cartilage
خوارترین و سێیەمین بەشی ئێسکەکۆڵەی sternum مرۆڤ ۞ زیفوید پروسس
XL /ˌeks 'el/ *abbreviation* extra large
(ئەندازەی جل) زۆر گەورە، گەورەبەر، یەکجار زلە ۞ خیلی بزرگ
Xmass /'krɪsməs, US 'eksməs/ *noun*
(وشەیێکی نافەرمی بۆ) کریسمەس (ب.ت. لە نووسیندا): *A merry Xmas to all our readers!* (X هێمای کریست، لە پیتی یونانی chi (X)، سەرەتای Christos "Christ" + -mas) ۞ کریسمس
XML / eksem el/ *noun, abbreviation*
Extensible Mark-up Language
(دروشمی بازرگانی) شێوەیێکی دروستکردنی دەق تا لەسەر دەزگا و سیستمی کامپیوتێردا پیشان بدرێ ۞ اکس‌امیل
XO *abbreviation* executive office
xoanon /'zəʊənɒn/ *noun, pl. xoana* /-nə/
(لە یونانی کۆندا) وێنەیەکی دارینی سەرەتایی خودایێ ۞ زوانون

X-radiation *noun*
تیشک‌دان(ەوە)ی X ۞ تشعشع X
X-rated *adjective*
ئـیکس‌رایتیـد (= ئـەو فیلمانـەی کـە لەبـەر توندوتیژبوون یان سێکشوال‌بوون، کەسانێ ژێر تەمەن 18 ساڵ نابێ چاوی لێکەن) ۞ ایکس‌رایتد
X-ray /'eks reɪ/ *noun*
1 تیـشکی ئـێکس: *an X-ray machine* 2 دەزگای تیشکی ئێکس 3 وێنە (کە بە تیشکی ئێکس هەڵگیرابێتەوە): *a chest X-ray* ◊ *The doctor studied the X-rays of her lungs* ◊ 4 تێ‌ڕوانین (بە تیشکی ئێکس): *to take an X-ray* ◊ *I had to go for an X-ray* ۞ 1 اشعه (پرتو)ی ایکس 2 دستگاه اشعەی ایکس 3 عکس 4 معاینه
X-ray astronomy *noun*
ئەستێرەوانی (بە) تیشکی ئێکس ۞ اخترشناسی با اشعەی ایکس
X-ray fish *noun*
(گیانەوەرناسی) جۆرێ ماسی چکۆلەی ئاوی شیرین، هی ئەمریکای باشووری [*Pristella riddlei*] ۞ نوعی ماهی
X-ray photograph *noun*
وێنە بە تیشکی ئێکس، وێنەی تیشکی ئێکس ۞ عکس با اشعەی ایس
X-ray therapy *noun*
چارەسەرکردن بە تیشکی ئێکس ۞ درمان با اشعەی ایکس
XS *abbreviation* extra small
(ئەندازەی جل‌وبەرگ) زۆر چکۆلانە، چکۆلەبەر ۞ خیلی کوچک
Xt. *abbreviation* Christ
xu /su:/ *noun, pl.* same
یەکـەی پـارەی ڤـیتنام، بەرامبـەر بـە سـەدیەکی dong ۞ سو
xyl(o)- /'zʌɪləʊ/ *prefix*
پێـشگر: دار، زایلـۆ (بنـەڕەت: لـە *xulon* یۆنانی‌یەوە "دار") ۞ پیشوند: چوب
xylan *noun*
(کیمیا) زیلان: پێنتۆسانی نێو شانەی دارین کە هایدرۆلیزە دەبێ بۆ xylose لە دیوارەکانی خانەی رووەکی و شانەی دارین بە زەبەندی دەس دەکەوێ و وەک سەرچاوەی furfural بەکاردێنرێ ۞ گسیلان
xylem /'zaɪləm/ *noun*
(رووەکناسی) ئاوخورە یان ئاوخۆری داری، شانەی دار(ین) (بڕوانە phloem) ۞ آوند چوبی
xylem ray *noun,* also wood ray or xylary ray
لۆلێ‌بوونەوە یان بەش‌بەش‌بوونی ئاوخۆرەی ئاوی (بڕوانە phloem ray) ۞ انشعاب آوند چوبی
xylene /'zʌɪli:n/ *noun*
زیلین، زایلین: هایدرۆکاربۆنی شلەی هەڵموک C_8H_{10}، لە دڵۆپاندنی دار، قیر و نەوت دەگیرێ ۞ زیلن
xylic acid *noun*
(کیمیا) ترشەڵۆکی زیلی ۞ اسید زیلی
xylidine *noun*
زیلیدین، زیلیـدین، زایلیـدین: 1 هـەریـەک لـە شەش ئاوێتەی ئیزۆمێریکی بەرهەمی زایلین بە شێوکی $C_8H_{11}N$، شێوەی aniline دەدەن و لە بەرهەم‌هێنانی رەنگدا بەکاردێنرێن 2 شلەیێکی رۆنی یان چەور کە لە تێکەڵەی ئەو ئاوێتانە پێکهـاتووە، لـەبـاری بازرگـانی‌یـەوە لـە رەنگ‌سازی‌دا بەکاردێنرێ ۞ زیلیدین
xylitol *noun*
(کیمیا) زیلیتۆل، زایلیتۆل: جۆرێ ئەڵکۆلی کریـستالی $C_5H_{12}O_5$، بەرهەمێکی xylose ـە، لە توێکڵی داری birch دەگیرێ و لە بری شەکر یان وەک شیرین‌کەرێ بەکاردێنرێ ۞ زیلیتول
xylograph /'zʌɪləgræf/ *noun*
1 داری هەڵکۆڵـراو، داری نـەخش‌کـراو (نەخشێنراو) 2 نەخشی سەر دار ۞ 1 چوب حکاکی‌شده 2 نقش چوبی
xylographer *noun*
دارتاش، دارهەڵکۆڵ، دارنەخشێن ۞ حکاک چوب
xylographic *noun,* also xylographical
سەربە هونەری هەڵکۆڵینی دار، سەربە دارتاشی، پێوەندی بە دار(هەڵ)کۆڵی‌یەوە هەیە ۞ وابسته به حکاکی چوب
xylography /'zʌɪləgræfɪ/ *noun*
هونـەری هەڵکۆڵـینی دار، دارتاشـی، دار(هەڵ)کۆڵی ۞ حکاکی چوب
xyloid *adjective*
داری، دارئاسـا، شـێوەدار، وەک دار، ligneous ۞ چوبی، چوب‌مانند
xylol = xylene
xylometer *noun*
دارپێو، دارمیتر ۞ چوب‌سنج
xylophagous /zʌɪ'lɒfəgəs/ *adjective*
دارخۆر، دارخۆرکە، خۆرکە ۞ چوب‌خوار
xylophilous *adjective*
گەشەکردوو یان ژیاو لە نێودار یان سەر دار، رەگ‌داکوتاو لەسەر دار، دارەژی ۞ زیلوفیلوس
xylophone /'zaɪləfəʊn, US -foʊn/ *noun*
(موسیقا) زایلۆفۆن، دارینە ۞ گزیلوفون، زایلوفون
xylophonic *adjective*
سـەربە زایلۆفـۆن یـان دارینـە ۞ وابـسته بـه گزیلوفون یا زایلوفون
xylophonist /'zaɪləfəʊnɪst/ *noun*

دارینەژەن، زایلۆفۆنژەن ۞ نوازندەی گزیلوفون

xylose /'zʌɪləʊz, -s/ *noun*

(کیمیا) زایلۆس، دارۆز، شەکری دار، شەکری ئالدۆزی کریستالی $C_5H_{10}O_5$، بە رادەیێکی زۆر لە رووەکەکاندا هەیە و ب.ت. وەک پێکهێنەرێکی hemicellulose وایە ۞ زیلوس

xylotomic *adjective*

سەربە داربڕی، داربڕی‌یانە ۞ وابستە بە چوب‌بری

xylotomous *adjective*

داربڕ، دارکونکەر (وەک هێندێ مێروو) ۞ چوب‌بر، سوراخ‌کنندەی دار

xylotomy *noun*

داربڕی (بڕینی بڕگەیێ بۆ مەبەستی زانستی یان تێڕوانینی وردبینی (میکرۆسکۆپی) ۞ چوب‌بری

xyster /'zɪstə(r)/ *noun*

ئێسک‌تاش، ئێسک‌کر(ێن) ۞ استخوان‌تراش

xystus /'zɪstəs/ *noun*

دالان، ڕێڕەو یان هەیوانی سەرگیراو ۞ ایوان سرپوشیده

Y y

Y[1]**, y** /waɪ, *pl.* Ys, Y's, y's /waɪz/ *noun*
1 وای (= بیست و پێنجەمین پیتی ئەلفوبێی ئینگلیسی) 2 ئیگریک، فیسار: *Let's suppose X knows what Y is doing* 3 (بیرکاری) وای، ئیگریک، ئیگریک (= بڕی نەزانراوی دووەم): *Can the value of y be predicted from the value of x?* 4 ئاماژە بە دەنگێ دوای X لە دەستەیێ لە شتەکان، بابەتەکان و هتد ۞ 1 وای 2 ایگرگ، بهمان 3 و 4 ایگرگ

Y[2] *abbreviation* 1 yen 2 symb. the chemical element yttrium
یەن (= یەکەی پارەی ژاپۆنی) ۞ ین

-y[1] *suffix*
پاشگر: (ئاوەڵناو دروست دەکا) پێکهاتوو لە، ـی، ـەکی، ـاوی، پڕ...، خوازیاری، ـالوو، پێخۆشبوو، ـن: *sticky messy* (بنەڕەت: لە ـ *ig* ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانیبنەڕەت) ۞ پسوند: متشکل از، متمایل به

-y[2] *suffix*
پاشگر: (ناو دروست دەکا) دۆخ، بار، ڕەوش، بارودۆخ، تایبەتمەندی، کار، کردە، کردەوە: *victory jealousy* (بنەڕەت: لە *-ie* فەرەنسی، لە *-ia, -ium* لاتین یان *-eia, -ia* یۆنانی) ۞ پسوند: حالت، ویژگی، کنش، عمل

-y[3] *suffix*
پاشگر: 1 ـۆکە، ـۆلە، ـۆلکە، ـیلە، ـۆچکە، ـچە و هتد، چکۆلە، خۆشەویستی: *aunty* 2 (کار دروست دەکا): *shinny* (بنەڕەت: ئینگلیسی نیوەڕاست، سکاتلەندیبنەڕەت) ۞ پسوند: چە، کوچک، تحبب

yabby *noun*, also yabbie, *pl.* yabbies
(ئەوسترالیا) 1 قرژاڵی دڕکداری چکۆلانەی ئاوی شیرین [*Charax destructor* و جۆرە پێوەندیدارەکان] 2 = 7 **nipper** ۞ یابی

YAC *abbreviation* (Biology) yeast artificial chromosome

yacht /jɒt/ *noun*, US also sailboat
1 گەمی یان بەلەمی بادەوەداری پێشبڕکێ 2 گەمی یان بەلەمی ڕابواردن (بنەڕەت: واتای خوی "کەشتی ڕاو") ۞ 1 قایق بادبانی مسابقەای 2 قایق تفرجی

yachtie *noun*
(نافەرمی) بەلەمسوار، بەلەمەوان، گەمییەوان ۞ قایقران

yachting /'jɒtɪŋ/ *noun*
گەمیسواری، بەلەمسواری، بەلەمەوانی، گەمییەوانی (چ بە نیازی وەرزش یان سەرقاڵی و...) ۞ قایقسواری

yachtsman /'jɒtsmən/ *noun, pl.* -chtsmen
گەمیسوار، بەلەمسوار، بەلەمەوان، گەمییەوان ۞ قایقران

yachtswoman /'jɒtswʊmən/ *noun, pl.* yachtswomen
بەلەمسوار، بەلەمەوان، گەمییەوان (ژن) ۞ قایقران (زن)

yack = yak

yacker = yakka

yackety-yack *noun*
(نافەرمی) زەڕەزەڕ، فلتەفلت ۞ زرزر

yagé = ayahúasca

Yagi antenna /'jɑːgi/ *noun*, also Yagi aerial

ئـانتێنی تایبـەتی شـەپۆلی کـورت (لـە نـاوی ئەنـدازیاری ژاپـۆنی‌یـەوە Hidetsugu *Yagi* وەرگیراوە) ۞ یاگی

yahoo /ˈjɑːhuː, US jəˈhuː/ *noun* (*pl.* yahoos), *adjective, interjection*

1 *n* (Yahoo) ئەنـدامی نژادیکـی (خەیالـی) درنـدەکانی شێوەمرۆڤـی جۆناتـان سـویفت Jonathan Swift لـە گەشـت و سـەفەرەکانی گالیـڤەردا *Gulliver's Travels* (1726) 2 کەسـێکی درنـدە، زرتـەبۆز، کـەرتـر، boorish، crass، lout *adj* درنـدە، دڕ، هـۆڤ، بێ‌بەزەیی، خـوودڕ *interj* ئۆخـەی! ئۆخـەیش! ئـەها! (yahooism *n*) ۞ 1 *n* یاهو 2 آدم حیوان‌صفت، بی‌نزاکت *adj* وحشیانه، سبع *interj* هورا!

yahrzeit /ˈjɑːtsʌɪt/ *noun*

(لە نێو جووەکاندا) سالـەوەختینە (هـی مـەرگی خزمان، بنەڕەت: لە یەدی‌یەوە) ۞ سالگرد فوت

Yahweh /ˈjɑːweɪ/ *noun*, also Yahveh /-veɪ/ or Yahvè

یەهوە (خودای جوولەکە) ۞ یهوه

Yahwism *noun*

یەهوەپەرستی، یـەهوەباوەڕی، یەهوەگـەری ۞ یهوه‌گرایی

Yajur Veda /ˌjʌdʒʊə ˈveɪdə, -ˈviːdə/ *noun*

یەکێ لە چوار ڤیدا، لە سروتی گاوگەردوونـدا sacrificial ritual بەکاردێتێ ۞ یاجور ودا

yak[1] /jæk/ *noun*

یاک، مانگاکولـکن [*Bos grunniens* (مالی) و *B. mutus* (سـەرڕەچـەلـەکە کێوی‌یـەکـەی)] (بنەڕەت: لە *gyag* تەبەتی) ۞ غژگاو، یاک

yak[2] /jæk/ *noun*, also yack

(نافەرمی) زەرەزەر، فلتەفلت ۞ زرزر

yakitori /jakɪˈtɔːri/ *noun*

چێشتێکی ژاپۆنی باڕۆکـەی بـە شیشـەوەکراو ۞ یاکیتوری

yakka /ˈjakə/ *noun*, also yacker

کار، پیشە، ئیش ۞ کار

Yakut /jaˈkʊt/ *noun*, *pl.* same or Yakuts

1 ئەندامی گـەلی ڕەسـەنی بـاکووری سـیبیریا 2 زمانی تورکیکی ئەو گەلە ۞ یاکوت

Yakuza /jəˈkuːzə/ *noun*, *pl.* same

1 هـەشنوسـی، یـاکوزا (= نـاوی ڕێکخـراوی تاوان‌کاری ژاپۆنی) 2 ئەندامی ئەو ڕێکخراوەیە، گانگسـتێری ژاپۆنی (بنەڕەت: لە ژاپۆنی‌یەوە، لە *ya* "هەشت" + *ku* "نۆ" + *za* "سێ" (ئاماژە بە خراپ‌ترین دەسـت لـە قومـاردا) ۞ 1 یـاکوزا 2 گانگـستر ژاپنی

Yale *noun*, also Yale lock

(دروشمی بازرگـانی) یـال (= جـۆرێ قـوفل) ۞ یال

yam /jæm/ *noun*

1 جۆرێ ڕووەکـی گـەرمێن (دەکرێ بۆ ڕەگ و وەکـوو سـەوزە دەخـورێ [تـوخم *Dioscorea*: زۆر جۆرن]) 2 (لە ئـەمریکا) پەتاتـەی شـیرین، پەتاتەخۆشە ۞ 1 یام 2 سیب‌زمینی شیرینی

yam bean *noun*

جۆرێ گیای ئەمریکای ناوەندی، لە تیرەی pea، لـەبـەر گـرێ خـۆراکی‌یـەکـانی دەکـرێ [*Pachyrhizus erosus*] ۞ نوعی گیاه

yammer *noun*

پرتە، بۆلە، پرتەوبۆلە، شیوەن و ڕۆڕۆ ۞ غرغر، شیون و زاری

yammerer *noun*

پرتن، بەبۆلە، بەپرتەوبۆلە ۞ غرغرو

yang /jæŋ/ *noun*

یانـگ (= لـە فەلـسـەفەی چـینی‌دا، بنـەما یـان پرینـسیپی نێرینـەبوونی جیهـان کـە لەگـەڵ Yin یەک‌دەگرێ) ۞ یانگ

yank /jæŋk/ *noun*

(نافەرمی) ڕاتـەکان، تـەکان، ڕاتلەکان، ڕاپـسکان (بـە گـوژم): *She gave the rope a yank* ۞ تکان محکم

Yank = Yankee

Yankee /ˈjæŋki/ *noun, adjective*

1 (نافـەرمی، سـووکانە) یـانکی، ئـەمریکایی 2 (مێژوویی) سەربازی فیدراڵ لە شـەڕی نێوخـۆی ئـەمریکادا 3 دانیـشتووی هەرێـەک لـە ئەیالـەتـە بـاکووری‌یـەکان، نیوئینگلەنـدی، بـاکووری 4 وشەکودی بە نیشانەی Y، لە پێوەندی ڕادیۆیی‌دا بەکاردێتێ (Yankeedom *n*؛ Yankeeism *n*) ۞ 1 و 2 یانکی و 3 نیوانگلندی 4 یانکی

Yankee-Doodle *noun*

گۆرانی‌یێکی باو بەدرێژایی شۆڕشی ئـەمریکا ۞ یانکی دودل

Yanomami /ˈjanəˌmɑːmi/ *noun*, also Yanomamö /-ˌmɑːməʊ/, *pl.* same

1 ئەنـدامی گـەلێکی سوورپێـسـت کـە لـە دارستانەکانی باشووری ڤـێنێزوێلا و بـاکووری برێزیـل دەژیـن 2 هەرێـەک لـە دوو زمـانی پێوەندی‌داری ئەو دوو گەلە ۞ یانومامی

Yanqui /ˈjaŋki/

ڕێنووسی جیا Yankee، لە ئەمریکای لاتین ۞ یانکی

yantra /ˈjantrə/ *noun*

هێلکاری یا دیاگرامی ئەندازەیی geometrical diagram، لـە شـێوەی ئایکۆنـی، ب.ت. لـە میدیتەیشن‌دا بەکاردێتێ ۞ یانترا

Yao /jaʊ/ *noun*, *pl.* same

1 ئەنـدامی گـەلی چیانـشینی هەرێمـەکانی Guangxi، Hunan، Yunnan، Guangdong و Guizhou 2 زمانی ئەو گەلە ۞ یاو

yap /jæp/ *noun*
1 قروسکەقروسک، حەپە، چەقولوور، گەفەگەف، وەڕەوەڕ 2 قسەی قۆڕ، فلتە، هەلیتوپلیت ۞ 1 واغواغ 2 چرت و پرت

yapok /ˈjapɒk/ *noun*
جۆرێ opossumی گۆشتخۆری نیوەئاوی، لاقی دواوەی پەردەدارە، ڕەسەنی گەرمێنانی ئەمریکا [*Chironectes minimus*] ۞ یاپوک

Yaqui /ˈjaki/ *noun, pl.* same or Yaquis
1 ئەندامی گەلی سووربێستی باکووری ڕۆژاوای مەکسیکۆ و ئاریزۆنا 2 زمانی یۆتی-ئازتێکی Uto-Aztecan ئەو گەلە ۞ یاکی

yarborough /ˈjɑ:b(ə)rə/ *noun*
(لە bridge و whist) دەستێ کە پەڕەکانی هیچیان لە سەرووی نۆوە نەبن ۞ یاربورو

yard[1] /jɑ:d, US jɑ:rd/ *noun*
1 حەوشە، حەسار، حەوشەی پشتەوە (backyard): 2 *the prison yard* یانتایی، گۆڕەپان 3 (ئەمریکا) باخچەی مال 4 (سووربێستەکان) زەوی و خانوو پێکەوە، زەوی‌وبەرە ۞ 1 حیاط، حیاط خلوت 2 محوطە 3 باغچەی خانە 4 یارد

yard[2] /jɑ:d, US jɑ:rd/ *noun*
1 گەز، یارد (یەکەی درێژایی بەرامبەر بە 3 پێ، 36 ئینج یان 91/44 سانتیمیتر) 2 میل یا کۆلەکەی ئاسۆیی دارالا، کۆلەکەی بادەوەڕاگر، ستوونی باگەڕ، کۆلەکەی بادەوە یا باگەڕ 3 (ئەمریکا و نافەرمی) سەد دولار ۞ 1 یارد 2 میلەی افقی دکل 3 صد دلار

yardage /ˈjɑ:dɪdʒ/ *noun*
1 درێژایی، ڕووبەر، بارستایی یان قەوارە (بەپێی یارد)، یاردپێو: 2 *a large yardage of canvas* بەکارهێنانی حەوشەیێ بۆ هەلگرتن یان ڕاگرتنی پاتال و کرێی ئەو حەوشەیە ۞ 1 طول، مساحت و حجم (برحسب یارد) 2 یاردیج

yardarm /ˈjɑ:dɑ:m, US ˈjɑ:rdɑ:rm/ *noun*
قۆلی ئاسۆیی دارالا، بادەوەڕاگر ۞ بازوی افقی دکل

yardbird *noun*
1 کۆنەزیندانی، کوڕی زیندان 2 سەربازێکی تازە، ب.ت. بۆ کاروباری سووک و نۆکەری ۞ 1 زندانی سابقەدار 2 یاردبرد

yard goods *noun, pl.*
شمەکی یاردی (بە یارد دەفرۆشرێن) ۞ اجناس یاردی

yard grass = piece goods

yard grass *noun*
(ڕووەکناسی) هەرزنی هێندی ۞ ارزن هندی

Yardie /ˈjɑ:di, US ˈjɑ:rdi/ *noun, adjective*
n یاردی (ئەندامی دەستەی تاوانکار کە لە جامایکا سەری هەلدا) *adj* یاردی، سەربە یاردییەکان ۞ *n* یاردی *adj* وابستە بە یاردی‌ها

yardman *noun, pl.* yardmen
1 کەسێ کە کاروباری ڕێی ئاسن و ناوچەی دەوروبەری لەنگەرگا بەڕێوەدەبا 2 گاوان ۞ 1 یاردمن 2 گاوچران

yard of ale *noun*
1 (بریتانیا) ئاوجۆخۆری، بیرەخۆری 2 پڕ ئاوجۆخۆرییێ ۞ 1 گیلاس یک یاردی 2 گنجایش یک گیلاس یک یاردی

yard sale *noun*
هەرزانفرۆشکردن یان هەڕاجی شڕەوبڕەی مال ۞ حراج خرت و پرت‌های خانە

yardstick /ˈjɑ:dstɪk/ *noun*
1 پێودانگ، پێوەر، ئەندازە، هەلسەنگێنە 2 یاردی داری یان میلی ۞ 1 ملاک، سنجە 2 یارد چوبی یا آهنی

yare /jɛ:/ *adjective*
1 گورج، توندوتۆل، ئامادە، تەیار 2 (ئەمریکا، کەشتی) سووک و هاسان دەجوولێ، خۆش لێدەخوڕدرێ ۞ 1 جلد، آمادە 2 یر

yarmulka /ˈjɑ:mʊlkə/ *noun*, also yarmulke
یارمولکا (= کلاو یان ئارەقگیرێ کە جوولەکەکان لە کاتی نوێژ و تاعەتدا دەیکەنە سەریان) ۞ یارمولکا

yarn /jɑ:n, US jɑ:rn/ *noun*
1 دەزوو، تال، ڕیس، بەنی بادراو، هەودا، ناقدا، فریت، ریشال، گشتەک، شریت 2 چیرۆک، داستان، بەسەرهات: 3 *a roaring good yarn* (ئەوستralیا و نیوزیلەند) قسە، گەپ ۞ 1 نخ، لیف 2 قصە، داستان 3 گپ

yarraman /ˈjarəmən/ *noun, pl.* yarramans or yarramen /-mɛn/
(ئەوسترالیا) ئەسپ ۞ اسب

yarran /ˈjarən/ *noun*
داردەرزی acacia چکۆلانەی ئەوسترالیایی، دارێکی قایمی بۆنخۆشی هەیە [*Acacia omalophylla*] ۞ یارن

yarrow /ˈjærəʊ/ *noun*
(ڕووەکناسی) بێژانە، گولەبێژانە، بۆمارانە، گولەمارانێ، گولتۆپ، بۆیماران، بێژەوێ، بۆژانە، بۆرێژانگ، بۆزانە، گولەمێش، گیاپەرە، هەزارپەرە [*Achillea millefolium*] ۞ بومادران

yashmak /ˈjæʃmæk/ *noun*
ڕووبەند، ڕووپێچ، پەچە، پووشی ۞ روبندە

yataghan /ˈjætəgæn/ *noun*
یاتاقان، شمشێری تورکی یان قۆقز (لە تورکییەوە) ۞ یاتاقان

yatra /ˈjɑ:trɑ:/ *noun*
(هێندێ) کاروانی زیارەت، ب.ت. بە مەبەستێکی دینی (بنەڕەت: لە *yātrā* سانسکریتەوە "گەڕان، سەفەر"، لە *yā* "ڕۆیشتن") ۞ یاترا

yatter *noun*
زۆربلەیی، چەنەدرێژی، چەقەسرۆیی ◌ وراجی، پرحرفی
yauld *adjective*
چالاک، بەگوڕ، بەکەیف ◌ سرزندە
yaupon /ˈjɔːpɒn/ *noun*
دارهـﺎلی ئـەمریکای بـﺎکووری، گـەڵاکانی تایبەتمەندی رشاندنەوەیان هەیە و زوو وەکوو چایی لە لایەن سووریستانەوە بەکاردێنرا [*Ilex vomitoria*] ◌ یاوپون
yaw /jɔː/ *noun*
لادان، گۆڕینی لا، بۆ لایەک پێچان، لە ڕێ لادان ◌ تغییر مسیر
yawl /jɔːl/ *noun*
1 گەمی بادەوەداری دووداراڵا، گەمی دووبادەوە یان جووتبادەوە 2 بەلەمی چارۆکەدار بە دوو داراڵاوە، گـەمی گەشتی (گـەمی‌یەکی سەولـی لەنێو کەشتی‌دا هەڵدەگیرێ) 3 گەمی راوەماسی چکۆلە ◌ 1 قایق بادبانی دودکله 2 قایق کـشتی 3 قایق ماهی‌گیری کوچک
yawn /jɔːn/ *noun*
1 باوێشک، ئاژاژک، دەبەنگ، وەلایش، گرگەش 2 (نافەرمی) شتی وەڕەس‌کەر یان ناخۆش: *The meeting was one big yawn from start to finish* ◌ 1 خمیازە، دهن‌درە 2 چیز کسل‌کنندە
yawnful *adjective*
1 باوێشکاوی، باوێشک‌پێدەر، باوێشکی پێوەیە 2 وەڕەس‌کـەر، ماندووکـەر، نـاخۆش ◌ 1 خمیازەآور 2 کسالت‌آور
yawning *adjective*
هەراو، گەورە، دەمکردووەوە ◌ گشاد، وسیع
yawp *noun*
1 قیژە، هـاوار 2 زۆربـلەیی، هەڵـەوەڕی ◌ 1 جیغ 2 وراجی
yawper *noun*
1 قیـژەون، بـەهاوار 2 زۆربـلە، هەڵـەوەڕ ◌ 1 جیغو 2 وراج
yaws /jɔːz/ *noun, pl.,* also frambesia
یـۆز، یـاز (= جـۆرێ نەخۆشـی پێـستی ناوچـە گەرمێنەکان، بەهۆی spirochete یکەوە بە ناوی (*Treponema pertenue*) تووش دەبێ) ◌ یاز
y-axis *noun*
تەوەری وای یان ئیگریک ◌ محور ایگرگ
Y-chromosome *noun,* also sex chromosome
کرۆمۆزۆمی Y یان نێر ◌ کروموزوم Y
yclept /ɪˈklept/ *adjective*
(کۆن) ناونراو، بە ناوی، نێودێر ◌ موسوم
yd *abbreviation* yard
ye /jiː/ *pronoun*
Gather ye rosebuds :(جاران) ئێوە، هوون ◌ شما *while ye may*
ye = the, /jiː/
جاران لە جیاتی the بووە
yea /jeɪ/ *adverb*
1 شێوەی کۆنی yes 2 (لە کۆنگرێسی ئەمریکا) دەنگ یان دەنگدەری ئەرێنی ◌ 1 شکل قدیمی yes 2 (در کنگرەی امریکا) رأی یا رأی‌دهندەی مثبت
yeah /jeə/ *adverb*
(نافەرمی) ئەری، ئم ◌ (عامیانە) آرە
yealing /ˈjiːlɪŋ/ *adjective, noun*
adj سووک، بێ‌مایە، خوێڕی، تەرەس *n* کاژیلە، کارژۆلە ◌ *adj* فرومایە، پست *n* بزغالە
yea or nay
ئەرێ یان نە، ئم یان هنم ◌ آرە یا نە
year /jɪə(r), jɜː(r), US jɪr/ *noun*
1 ساڵ، ساڵگار، خرت (بۆ مەڕ، بزن و پەلەوەری ماڵی) 2 (years) تەمـەن، عـومر، بـا ساڵـیان، ساڵەهای ساڵ، ماوەیەکی زۆر یان دوورودرێژ ◌ 1 سال، سنە 2 (در جمع) سن، سال‌ها، مدت مدید
yearbook /ˈjɪəbʊk, US ˈjɪrbʊk/ *noun*
1 ساڵنامە، ساڵژمێر: *The Artists' and Writers' Yearbook* 2 ساڵی رۆژی، ساڵی ئەستێرەیی (solar year) 3 کتێبی ساڵ، ساڵنامە (= کە لایەن خوێندنگا یان کۆلێژەوە دەردەچێ و لە بابەت رووداوەکانی ساڵی پارەکەوەیە) ◌ 1 سالنامە 2 سال نجومی 3 بربوک
year-end *adjective, noun*
ئاخری ساڵ، دوایی ساڵ، کۆتایی ساڵ ◌ پایان سال
yearling /ˈjɪəlɪŋ, US ˈjɪrlɪŋ/ *noun, adjective*
n 1 بەرخ، شەک، کار، کاژیلە 2 جوانوو *adj* یەکساڵان، یەکساڵە، خرت ◌ *n* 1 برە، بزغالە 2 اسب جوان *adj* یکسالە
year-long *adjective*
یەکساڵە، بە ماوەی ساڵێ، ساڵخایەن، ساڵبڕ: *a year-long dispute* ◌ یکسالە
yearly /ˈjɪəli, ˈjɜːli, US ˈjɪrli/ *adjective, adverb*
ساڵانە، ساڵیانە، هەرساڵە، ساڵەوساڵ، ساڵبەساڵ، هەمەساڵە: *Pay is reviewed on a yearly income/interest ◊ yearly basis* ◌ سالانە، سالیانە
yearning /ˈjɜːnɪŋ, US ˈjɜːrnɪŋ/ *noun*
خولیا، ئاوات، هیوا، تەما، بێزوو، تاسە، کەڵکەڵە: *She had no great - ◊ a -arning for justice ng to go back* ◌ حسرت، آرزو
yearningly /ˈjɜːnɪŋli, US ˈjɜːrnɪŋli/ *adverb*
بە ئاواتی، بە تەمای، بە هیوای ◌ بە حسرت
year-on-year *adjective*

سالانه، سالیانه، هەرساڵە، ساڵ بەساڵ، هەمەساڵە ⬡ سالانه، سالیانه

year-round *adjective, adverb*

بە درێژایی ساڵ، لە سەرانسەری ساڵ، هەمیشەیی: *an ◊ a year-round resort ◊ island with year-round sunshine* *a* year-rounder) *year-round vacation spot* *n*) ⬡ در طی سال، دائمی

yeast /ji:st/ *noun*

1 ترشینە(ڕ)، هەوێن، ئامێزەن، ئامیان، مایە، هەویرترش، شلکێنه 2 (خوازە) هەوێن، مایە، ئامیان 3 کارگ یان کەڕووە تاکخانەیی‌یەکانی لقی Ascomycota کە دەتوانن شەکر بگۆڕێ بۆ ئەلکۆل یان دوانۆکسایدی کاربۆن (هەوێن یا *Saccharomyces cerevisiae*] مایەی ئاوجۆ) و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] 4 هەر بەرهەمێکی بازرگانی کە هەوێن یان مایەی کەڕوویی تیابێ 5 کەڕوو یا کارگێکی تاکخانەیی نیو هەوێن، mycelium نییە یا کەمی هەیە و بە ڕێگای یەک‌گرتنەوە بەرهەم دێ، ب.ت. candida ⬡ 1 مخمر، خمیرمایه 2 خمیرمایه 3 بیست 4 هر محصول تجاری دارای خمیرمایه 5 قارچ تک‌سلولی درون خمیرمایه

yeast extract *noun*

کەڕوو، کەڕەکیفە، برش، ئاوگی هەویرترش یان شلکێنه ⬡ کپک

yeast infection *noun*

جۆرێ نەخۆشی کە لە ناوچەی شەرمی ژن پەیدا دەبێ، نیشانەکانی بریتین لە چڵک و سووربوونەوە ⬡ یاست اینفکسیون

yeasty /'ji:stɪ/ *adjective* (yeastier, yeastiest)

1 هەویرترشی، شلکێنەیی، سەربە ئامێزەن، شلکێنەی تیایە 2 کەفاوی، کەف‌کردوو 3 بە تام یان بۆنی ترشەوە 4 (قسە) هیچەکە، بێ‌نێوەرۆک، بێ‌مایە (yeastily *adv*؛ yeastiness *n*) ⬡ 1 وابسته به خمیرترش 2 دارای کف 3 ترش‌مزه 4 بی‌مغز

yegg *noun*

دزی گاسنووق، قاسەبڕ، شەودز، چەتە ⬡ دزد گاوصندوق، سارق

yell /jel/ *noun*

1 هاوار، نەڕە، نەعرەتە، گوڕە، قیژە، بانگ: *to* *a yell of delight ◊ let out/give a yell* 2 مرۆ یان شتی پێکەنینی و گاڵتەجاڕ، سەیرخۆش، پەند ⬡ 1 نعره، فریاد 2 آدم یا چیز مضحک

yellow /'jeləʊ, US 'jeloʊ/ *adjective* (yellower, yellowest), *noun*

adj 1 زەرد، زەر، زەردباو، زەردکار 2 ڕەنگ‌بزرکاو، ڕەنگ‌پەڕیو، ڕەنگ‌هەڵبرووسقاو 3 (سووکانە) زەردپێست (لە باس‌کردنی چینی و ژاپۆنی‌یەکان) 4 (نافەرمی) ترسەنۆک، بێ‌غیرەت، حیز *n* ڕەنگی زەرد ⬡ *adj* 1 زرد 2 رنگ‌پریده 3 زردپوست 4 بزدل *n* رنگ زرد

yellow archangel *noun*, also yellow dead-nettle

گەزنەزەردە، گەزنەزەردێ [*Lamium* [*Galeobdolon* ⬡ گزنەسای زرد

yellowbelly /'jeləʊhæmə(r), US -loʊ-/ *noun*

1 (نافەرمی) مرۆی حیز، ترسەنۆک، دڵ‌توقیو 2 (گیانەوەرانی) زگ‌زەرد ⬡ 1 آدم بزدل یا ترسو 2 یلوبلی

yellow bile = (historical) choler

yellow birch *noun*

1 بێتولەزەردە، زەردەتووس [*Betula* [*alleghaniensis* 2 داری ئەم درەختە کە سووک و سەختە ⬡ 1 نوعی غان 2 چوب غان

yellowbird *noun*

(باڵندەناسی) حەوت‌ڕەنگیلە، فیرنەگوڵە ⬡ یلوبرد

yellow bugloss *noun*, also yellow gromwell

(ڕووەک‌ناسی) دۆشاومژە، دۆشاومژەی زەرد یان ڕۆژهەڵاتی [*Alkanna orientalis*] ⬡ شنگار زرد یا شرقی

yellowcake *noun*

ئۆکسایدی یۆرانیۆمی ناپوخت، بە درێژایی ڕەعەمەڵ‌هێنانی بەردی کانی یۆرانیۆم بە دەست دێتێ ⬡ یلوکیک

yellow camomile *noun*, also golden camomile

(ڕووەک‌ناسی) بەیبوونەزەردە، بەیبوونی زەرد، چاوەگا [*Anthemis tinctoria*] ⬡ بابونەی زرد

yellow card *noun*

(تۆپێن) کارتی زەرد، کارتی ئاگادارکردنەوە ⬡ کارت زرد

yellow clay *noun*

سیم‌گڵ، سیمگڵ ⬡ یلو کلی

yellow-dog *adjective*

سووک، خوێڕی، ناپیاو، نامەرد، حیز، هیچ‌وپووچ، contemptible ,mean ⬡ فرومایه، رذل

yellow-dog contract *noun*

کۆنتراکتێکی دامەزراندن کە لەودا کرێکار پێبەندی ئەوە دەبێ کە لە ماوەی گرێبەستەکەدا ئەندامی یەکێتی کار نەبێ ⬡ نوعی کنتراکت

yellow dwarf *noun*

چەند جۆرێکی نەخۆشی ڕووەکی گیای دەغڵ و دان (وەک پەرشە یان جۆ)، پیواز، سێوک (پەتاتە)، باینجان و تووتن (کە بە هۆی ڤایرۆسەکانەوە زەرد و کورتەبنە دەمێننەوە) ⬡ نوعی بیماری گیاهی

yellow enzyme *noun*

هەوێنەزەردە: جۆرێ هەوێنی هەناسەدان لە دەستەی flavoprotein کە لە سروشتدا (یان

شـانه رووه‌کـی و گیانـه‌وه‌ری‌یـه‌کـان‌دا) زۆر و زه‌به‌نده ۞ نوعی آنزیم

yellow fat cell *noun*
خانـه‌ی چـه‌وری زه‌رد: خانـه‌یـه‌کـی گـه‌وره و زۆرتر خڕ به تویکڵێکی ناسک له پرۆتۆپلازم دڵۆپێ چه‌وری زه‌ردڕه‌نگ ۞ سلول چربی زرد

yellow fever *noun*
تێ یا تای زه‌رد، زه‌رده‌تا، زه‌رده‌تێ ۞ تب زرد

yellow-fever mosquito *noun*
مێشووله‌ی (وردی ره‌ش) تای زه‌رد یان زه‌رده‌تا کـه هـه‌ڵـگریـکی vector ئاسـایی تـای زه‌رده [*Aedes aegypti*] ۞ تب زرد

yellowfin tuna *noun*, also yellowfin
(ماسی) تیونی باڵ‌زه‌رد [*Thunnus albacares*] ۞ تون زردباله

yellow flag *noun*
1 (که‌شتی یا زیندان) ئالای که‌ره‌نتینه 2 زه‌مه‌ق، گوڵی زیو، flag[3] ۞ 1 پرچم قرنطینه 2 گل زنبق

yellow grease *noun*
به‌ز یان پیوی به‌راز ۞ پیه‌ی خوک

yellow-green alga *noun*
قه‌وزه زه‌رد ـ سه‌وزه‌کان، سه‌وزینه‌کانی به ره‌نگ یـان پـێگـمـێـنتـی قـاوه‌یـی و زه‌رده‌وه [پـۆل Xanthophyceae، بـه‌ش یـان دیـڤیزنی Chrysophyta] ۞ جلبک‌های زرد ـ سبز

yellow hammer *noun*
(گیانه‌وه‌رناسـی) سـه‌رزه‌رده، پـه‌رزه‌رده: باڵنده‌یه‌کی چکۆلانه‌ی ئه‌وروپایی [*Emberiza citrinella*] ۞ سهره‌ی اروپایی

yellowing *adjective*
زه‌رد(هه‌ڵگه‌ڕاو) ۞ زرد

yellowish /'jeləʊɪʃ/-loʊ-/ *adjective*
مه‌یلـه‌و زه‌رد، زه‌ردبـاو، ئامـاڵ‌زه‌رد، زه‌ردکـار، زه‌ردباو، که‌مێ زه‌رد، زه‌رده‌ڵ ۞ نسبتاً زردرنگ

yellow jack = 1 yellow fever 2 yellow flag

yellow jacket *noun*
زه‌رده‌واڵه، زه‌رگه‌ته، هه‌نگه‌ژاڵه، زه‌رده‌زیره ۞ زنبور زرد

yellow jessamine *noun*, also yellow jasmine
یاسه‌مه‌زه‌رده: داره‌نێکی سه‌وزه‌ونی evergreen ئـه‌مریکـای بـاکووری، بـه گـوڵـی بـۆن‌خۆشـی زه‌رده‌وه [Gelsemium sempervirens] لـه خێزانی [Loganiaceae] ۞ نوعی یاسمن

yellowlegs *noun*
(باڵنده‌ناسی) پێ‌زه‌رده: باڵـنده‌یـکی کۆچـه‌ر بـه دووپێـیی زه‌رده‌وه، شـێوه greenshank [تـوخم *Tringa*: دوو جۆرن] ۞ نوعی پرنده

yellow light *noun*
چرای زه‌رد (له هات‌وچۆدا و بۆ هۆشیاری) ۞ چراغ زرد

yellow line *noun*
هێڵی زه‌رد (له بریتانیا، به‌و مانایه که ده‌توانی له کـاتێکی دیـاری‌کـراوا یـا بـۆ ماوه‌یـه‌کی کـه‌م ماشێنه‌که‌ت راگری) ۞ خط زرد

yellow metal *noun*
کـانزای زه‌رد (جـۆرێ زه‌رد کـه ده‌وروبـه‌ری سـه‌دی شه‌سـتی مـس و سـه‌دی چلـی رۆح و له‌گه‌ڵ برێ قورقوشم) ۞ فلز زرد

yellowness /'jeləʊnəs, US 'jeloʊnəs/ *noun*
زه‌ردی ۞ زردی

Yellow No. 5 *noun*, also tartrazine
زه‌ردی ژماره پێنج: جـۆرێ بۆیـه یـان ره‌نگی زه‌رد که بۆ خۆراک، ده‌وا و ده‌رمان، که‌ره‌سته‌ی ئارایشت و به‌رهه‌مه‌کانی تر به‌کاردێترێ ۞ نوعی

yellow ochre *noun*
1 گـڵی ئـۆکێر یـان ئـۆخرا، ئـۆخرای زه‌رد: تێکه‌ڵه‌یێکی limonite زۆرتر له‌گه‌ڵ گڵه‌سووره و سـیلیکا، وه‌ک ره‌نـگ بـه‌کـاردێترێ 2 ره‌نگی زه‌ردی مه‌یله‌و نارنجی، ره‌نگی زه‌رد به نارنجی مام‌ناوه‌نده‌وه ۞ 1 اخرای زرد 2 رنگ اخرا، رنگ زرد مایل به نارنجی

Yellow Pages *noun, pl.* also yellow pages
(کتێبی ته‌له‌فون) به‌شی ئاگاداری‌یه‌کان ۞ بخش آگهی‌ها

yellow perch *noun*
ماسی‌یه‌درکه‌زه‌رده: جۆرێ ماسی ئه‌مریکای باکووری، له‌شی زه‌رده [*Perca flavescens*] ۞ نوعی ماهی خاردار

yellow peril *noun*
مه‌ترسـی زه‌رد (مه‌ترسـی‌یـێ لـه‌سـه‌ر ره‌گـه‌زی سپی) ۞ خطر زرد

yellow pine *noun*
1 سـنه‌وبه‌ری زه‌رد، زه‌رده‌سـنه‌وبه‌ر 2 دار یـان چێوی سنه‌وبه‌ری زه‌رد ۞ 1 صنوبر زرد 2 چوب صنوبر زرد

yellow poplar = tulip tree

yellow press *noun*
(نافـه‌رمی) رۆژنامـه کێـشه‌نه‌رده‌وه یـان جه‌نجاڵی‌سازه‌کان ۞ (عامیانه) جراید جنجالی

yellow race *noun*
ره‌گه‌زی زه‌رد، نژادی زه‌رد ۞ نژاد زرد

yellow rain *noun*
بـارانی زه‌رد: مـاکێکی زه‌رد کـه ژاراوکـی کـه‌ڕوویـی و tricothecene تیایـه، بـه بـاوه‌ڕی هێندێ وه‌ک چه‌کێکی بایۆلۆژیکی وایه که له شه‌ڕی ڤێتنام‌دا به‌کارهێنراوه ۞ بلو راین

yellow rattle *noun*
(رووه‌کناسـی) شـه‌قشـه‌قـه‌زه‌ردینـه، سـۆراو: جۆرێ رووه‌کی گوڵ‌زه‌ردی که‌می‌مشه‌خۆر، که دانه‌کانی که‌یشتن له‌ناو که‌لووه‌که‌دا شه‌قه‌شه‌ق ده‌که‌ن [*Rhinanthus minor*] ۞ نوعی گیاه

yellow ribbon *noun*
بـەنوکـە یـان تیزمالـکی زەرد، باریکـەزەردە: تیزمالـــکێکی زەردرەنـــگ بـــە نیـــشانەی یەک‌گرتوویی لە شەڕ و هتد ۞ نوار زرد

yellow rose *noun*
(رووەک‌ناسی) گوڵەزەرد، ولەزەردێ ۞ گل زرد

yellows *noun, pl.*
زەردە، زەردوویـی: 1 نـەخۆشـییەکـی گیـا و رووەک، نیـشانەکـانی زەردبـوون و فـەوتـانی کەسکینە chlorophyll 2 زەردوویی jaundice، ب.ت. هی ئاژەڵ ۞ یلوس

yellow-shafted flicker *noun*
جۆرێ دانکونکەرەی رۆژهەڵاتی ئەمریکای باکووری، خاڵێکی سووری لەسەر بۆقەتەی ملیەتی ۞ نوعی دارکوب

yellow spot *noun*
(توێکاری) خاڵی زەرد ۞ نقطەی زرد

yellowtail *noun, pl.* same or yellowtails
(ماسی) کلک‌زەردە 1 ماسی‌یەکی ڕاو (یان خۆراکی ماسی‌یانی تر)، هی کالیفۆرنیا [*Seriola lalandei*] 2 جـۆرێ snapper ی چکۆلـەی هینـدی رۆژاوا [*Ocyurus chrysurus*] 3 هەریەک لە ماسی‌یانی تر کە کلکەباڵیان زەردە 4 yellowtail flounder ۞ یلوتایل

yellowtail flounder *noun*
(جۆرێ) ماسی‌یەپانکەی کلک‌زەردە: جۆرێکی خاڵ‌خاڵ، هی کەنارەکانی ئەتلانتیکی ئەمریکای باکووری، کلکەباڵێکی مەیلەوزەردی هەیە [*Limanda ferruginea*] ۞ نوعی سفرەماهی

yellowthroat *noun*
جورەی ملزەرد: جۆرێکی جیهانی نوێ، زۆرتر هێلانە لەنێو بنتا undergrowth ساز دەکا، ب.ت. جۆری ئاسایی ئەمریکای باکووری G. trichas کـە مـل و سـنگی زەردە [توخم *Geothlypis*] ۞ نوعی چکاوک

yellow underwing *noun*
ژێرباڵزەردە: جۆرێ پەپوولەی شەوگەڕ moth [*Noctua pronuba* و جۆرەکانی تر] ۞ نوعی پروانە

yellow warbler *noun*
جـورەزەردە، زەردەجـورە: جـۆرێ wood warbler ئاسایی بیشە و باخەکانی ئەمریکای باکووری، پەروباڵێکی زەردی ڕۆشنی هەیە [*Dendroica petechia aestiva*] ۞ چکاوک زرد

yellowwood *noun*
زەردەدار: 1 داری لـە خێـزانی legume، هی باشووری رۆژهەڵاتی ئەمریکا، هێشووەگوڵی بۆنخۆشی سپی دەگرێ و لە دارەکەی رەنگێکی زەرد دەگیرێ [*Cladrastis lutea*] 2 هەریەک لەو درەختانەی کە دارێکی زەردباویان هەیە و رەنگی زەردی لێ دەگیرێ 3 داری ئەو درەختانە ۞ یلوورد

yellowy *adjective*
مەیلەو زەرد، زەردباو، ئامالزەرد، کەمێ زەرد ۞ مایل بە زرد

yelp /jelp/ *noun*
ئـاخ، قووڕانـەوە، کرووزانـەوە، قروسـکانەوە، ئاخوداخ، بۆڕە، گریـانی تونـد، رۆڕۆ ۞ وای، واق، جیغ

yelper /'jelpə(r)/ *noun*
1 قورسـکێنەر 2 (سـەگ، ورچ و هتـد) تولـە، تووتک، بێچوو، بەچکە ۞ 1 واق‌کنندە 2 تولە

Yemeni /'jemәni/ *adjective, noun*
adj یەمەنی، سەربە یەمەن، پێوەندی بە یەمەنەوە هەیە *n* خەڵکی یەمەن ۞ *adj* یمنی *n* اهل یمن

Yemenite *adjective, noun*
adj سـەربە عـەرەب یـا جـووی یەمـەنی *n* 1 = Yemeni 2 جوویێ کە زوو دانیشتووی یەمەن بووبێ ۞ *adj* یمنی *n* اهل یمن

yen[1] /jen/ *noun, pl.* same
یەن: یەکەی بنەرەتی پارەی ژاپۆن ۞ ین

yen[2] /jen/ *noun*
پێـزوو، ئـاوات، کووکـە، ئـارەزوو، تـەما، تاسـە، کەڵکەڵـە، خولیـا، بەپەرۆشـی ۞ میـل شـدید، اشتیاق

yeoman /'jәumәn, US 'jou-/ *noun, pl.* yeomen
1 (لە بریتانیا و جاران) جووتیار، جووتبەندە، وەرزێر (لەسەر زەوی خۆی بێ) 2 ئەفسەرێ لە هێزی دەریایی ئەمریکادا کە زۆرتر لە ئافیسێ کار دەکا 3 (بریتانیا) ئەندامی هێزی سوارەی خۆبەخش (1794-1908) ۞ 1 دهقان، زارع 2 افسر نیروی دریایی امریکا 3 یومن

Yeoman of the Guard *noun*
ئەندامی دەستەی پاسەوانان یان پارێزکارانی حکومەتی بریتانیا (ئێستا تەنیا وەکوو ئەرکێکی ڕێورەسمی ماوە) ۞ عضو بادیگارد دولت بریتانیا

yeomanry /'jәumәnri, US 'jou-/ *noun*
1 (لە بریتانیا و جاران) جووتیاران، چینی جووتیاران، دەستەی وەرزێران، جووتبەندەکان، وەرزێران 2 (جاران) هێزی سواری خۆبەخش (لەنێو جووتیاراندا سەریان‌هەڵدا (1794–1908) ۞ 1 دهقانان، زارعان 2 سوارەنظام داوطلب

yerba /'jә:bә/ = maté

yerba buena /'bweinә/ *noun*
جۆرێ گیای بۆنخۆشی تەرزفرێدەر، رەسەنی رۆژاوای ئەمریکا، بە گوڵی سپی‌باو یان بنەوشی کاڵ [*Satureja douglasii*] ۞ نوعی گیاه

yes /jes/ *adverb, noun*
adv بەڵێ، وایە، ئەرێ، ئەدی، ئا، ئەم، ئەها *n* 1

دەنگی ئەرێنی یا بەڵێ، دەنگی ئەرێ 2 وەڵامی ئەرێ یان بەڵێ 3 رێککەوتن، لەهەڤهاتن ۞ *adv* بلە، آره *n* 1 رأی مثبت 2 جواب مثبت 3 توافق

yeshiva /jəˈʃiːvə/ *noun*
دامەزراوەی دینی یان کۆلێژی راستباوەڕی جوولەکە (بنەڕەت: لە *yĕšībāh* عیبری‌یەوە) ۞ حوزه‌ی علمیه یا دانشکده‌ی ارتودوکس یهودی

yes-man /jesmen/ *noun*, also yes-men
بەڵێ‌قوربان، نۆکەر، خۆڕیخەر، بەڵێ‌بێژ، بەڵێ‌چی، دەمخاو ۞ بله‌قربان‌گو

yester *adjective*
(کۆن) سەربە رۆژی رابردوو، دوێکەیی، سەربە دوێنێ ۞ وابسته به دیروز

yesterday /ˈjestədeɪ, ˈjestədi, US -tərd/ *adverb, noun*
1 دوێنێ، دۆهی، دوێکە، دۆکە، رۆژی رابردوو: *They arrived* ◊ *Yesterday was Sunday* 2 *yesterday* رابردوو، بووری، بەسەرچوو ۞ 1 دیروز، روز گذشته 2 گذشته

yesterdays *noun, pl.*
بەم دواییانە ۞ اخیراً

yesterevè *adverb, noun*
شەوی رابردوو، دوێ‌شەو، دوێنێ‌شەو ۞ شب گذشته

yester evening *noun*
شەوی رابردوو، دوێ‌شەو، دوێنێ‌شەو ۞ شب گذشته

yestermor *noun*
دوێنێ بەیانی، بەیانی دوێکە، بەیانی رابردوو ۞ صبح دیروز

yestern = yester

yesternight /ˈjestənaɪt/ *noun*
شەوی رابردوو، دوێ‌شەو، دوێنێ‌شەو ۞ شب دیروز

yesteryear *noun*
(وێژەیی) سالانی رابردوو، رۆژگاری رابردوو، زوو، سەردەمان یان رۆژانی رابردوو ۞ دوران گذشته، سال‌های گذشته

yet /jet/ *adverb, conjunction*
adv 1 هێشتا، ئێستاش، هێژ، تا ئێستا، حەیا نها، نووکە، جارێ، تا ئەو دەم، تا ئەو کات، تا ئەو دەمانە 2 دیسان، ئێستاش 3 بەلام، لێ *conj* سەرەڕای ئەمەش، لەگەڵ ئەمەشدا، سەرباری ئەمەش ۞ *adv* 1 هنوز، تا حالا، فعلاً 2 بازهم 3 اما، ولی *conj* با این همه

yeti /ˈjeti/ *noun*, also Abominable Snowman
دێوەبەفرینە، دێوەبەفری (بوونەوەرێ زلە و کولکن کە هێندێ خەلک پێیان وایە لەسەر چیاکانی هیمالایادا دەژی) ۞ یتی

yew /juː/ *noun*
1 (هەروەها yew tree) درەختی یوو [*Taxus baccata* و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] 2 دارەکەی ۞ 1 درخت سرخ‌دار 2 چوب سرخ‌دار

Y-fronts *noun, pl.*
(لە بریتانیا) جۆرێ شۆرتی پیاوانە ۞ وای فرانت

YHA /ˌwaɪ eɪtʃ ˈeɪ/ *abbreviation* Youth Hostels Association
بنکەی خەوتنگەی لاوەکان ۞ کانون خوابگاه‌های جوانان

yid /jɪd/ *noun*, also Yid
(نافەرمی و بە سووکایەتی) جوو، جوولەکە ۞ جهود

Yiddish /ˈjɪdɪʃ/ *noun, adjective*
n یەدی، یدیش، یەدیش (زمانی جیهانی جوولەکەکان، شێوەیەکی ئەڵمانی کۆن لەگەڵ کۆمەڵە وشەیەکی قەرزکراو لە عیبری و چەندین زمانی نوێ، لە لایەن جوولەکەکانی ئەورووپای ناوەندی و رۆژهەلاتی‌یەوە قسەی پێ‌دەکرێ) *adj* سەربە یەدیش یان ئەو زمانە ۞ *n* یدیش *adj* وابسته به یدیش

Yiddishism *noun*
1 وشە یان زاراوەی یەدیش 2 پشتیوانی لە چاندی یەدیش ۞ 1 واژه یا اصطلاح یدیش 2 حمایت از فرهنگ یدیش

Yiddishist *noun*
یەدیشیست ۞ یدیش‌گرا

yield /jiːld/ *noun*
بەرهەم، بەروبوو، بەروبووم، بەرێل، بەر، برشت، حاسڵ، بڕ یان چەندێتی بەرهەم‌هاتوو. product: *a reduction in* ◊ *yield of wheat per acre* *milk yield* ۞ محصول، حاصل

yielding /ˈjiːldɪŋ/ *adjective*
1 نەرم، بەئاسانی داهاتوو یان چەماو 2 گوێڕایەڵ، ملکەچ، بەقسەکردوو ۞ 1 انعطاف‌پذیر 2 مطیع

yieldingly /ˈjiːldɪŋli/ *adverb*
بە شێوەیێکی نەرم یان بەئاسانی داهاتوو، گوێڕایەلانە، ملکەچانە ۞ به طور انعطاف‌پذیر یا مطیع

yield point *noun*
(فیزیک) خالی خۆبەدەستەوەدان یان رادەستی (دوایین رادەی نەرم‌بوونەوە) ۞ نقطه‌ی تسلیم

yikes /jaɪks/ *interjection*
بۆ پیشاندانی ترسانی لە ناکاو یان خافڵ‌گیربوون و تاسان بەکاردێترێ ۞ یایکس

yin /jɪn/ *noun*
یین (= لە فەلسەفەی چینی‌دا، پرینسیپلی مێینەبوونی جیهان، کە لەگەڵ yangدا یەکدەگرێ؛ بنەڕەت: لە *yīn* چینی "مێ"، "مانگ" و سێبەر) ۞ یین

yin and yang *noun*

یین و یانگ ۞ ین و یانگ

yip /jɪp/ *noun*

قرووسکە، حەپە، گەف ۞ واق

yippee /jɪ'pi:, US 'jɪpi/ *interjection*

ئۆخەی! ئۆخەیش! ئەها! ۞ هورا!

yird = earth

Yizkor /'jɪzkə/ *noun, pl.* same or Yizkors

یادەوەرییێ لە لایەن جووەکانەوە لە ڕۆژانێکی پشووی دیاریکراودا بۆ خزم‌وکەسی مردوو یان شەهیدان ۞ ییزکور

-yl *suffix*

پاشگر: (کیمیا) ناوی بنەرەتەکان radical دروست دەکا، ناوی کۆمەڵە یان بنەرەتە (تاک‌هاوهێزە) کیمیاییەکان ساز دەکا: *phenyl* (بنەرەت: لە *hulē* یونانی "دار، ماک، مەتریال") ۞ پسوند: اسامی بنیان‌های شیمی را می‌سازد

ylang-ylang /ˌi:laŋ'i:laŋ/ *noun*, also ilang-ilang

1 داریکی گوڵزەرد، ڕەسەنی مالایا و فیلیپین [*Cananga odorata*] 2 ڕۆنێ کە لەو دارە دەگیرێ ۞ 1 نوعی درخت 2 روغن این درخت

YMCA /ˌwaɪ em si: 'eɪ/ *abbreviation* Young Men's Christian Association

کۆمەڵەی لاوانی دیانی یا کریستیانی کوڕ ۞ انجمن جوانان مسیحی پسر

YMHA *abbreviation* Young Men's Hebrew Association

کۆمەڵەی لاوانی جوولەکەی کوڕ ۞ انجمن جوانان یهودی پسر

Ymir *noun*, Old Norse

یەمیر، یمیر (= دێوی کە خودا جیهانی لەوەوە خولقاند، لە میسۆلۆژیای سکاندیناڤی یان Norse دا) ۞ یمیر

yob /jɒb, US ja:b/ *noun*

لات، چەقۆکێش ۞ لات، اوباش

yobbo /'jɒbəʊ, US 'ja:boʊ/, *pl.* yobbos or yobboes = yob

yock *noun*, also yok

(ئەمریکا و نافەرمی) پێکەنینی لە دڵەوە، قریشکاندن ۞ خنده‌ی از ته دل

yocto- /'jɒktəʊ/ *prefix*

پێشگر: ئاماژە بە فاکتۆری 10^{-24}: *yoctojoule*، *yoctosecond* (بنەرەت: گۆڕاوی *octo-* لەو ڕاستییەوە کە 10^{24} هەشتەمین توانی power 10^3 یە) ۞ پیشوند: یوکتو

yod /jɒd/ *noun*

1 دەیەمین و چکۆلەترین پیتی ئاوێتی عیبری (واتا: دەست، "y") 2 (دەنگناسی) نیمچەبزوێن یان خزانی /j/ ۞ یود، ید

yodel /'jəʊdl, US 'joʊdl/ *noun*

گۆرانی یان چریکەی یودل ۞ یودل

yoga /'jəʊgə, US 'joʊgə/ *noun*

یوگا (بنەرەت: لە سانسکریتەوە "یەکێتی union") ۞ یوگا

yoga system *noun*

سیستەم یان ڕێکخستەی یوگا ۞ نظام یوگا

yogh /jɒg/ *noun*

پیتی ئینگلیسی (سەردەمی) نێوەڕاست (ȝ) ۞ یوگ

yoghurt /'jɒgət, US 'joʊgərt/ *noun*

ماست ۞ ماست

yogi /'jəʊgi, US 'joʊgi/ *noun, pl.* yogis

جوگی، یوگی، چلەکێش ۞ یوگی، جوکی

yogic /'jəʊgɪk/ *adjective*

سەربە جوگی یان یوگی ۞ وابسته به یوگی

yogurt /'jɒgət, US 'jəʊ-/, also yoghurt or yoghourt= yoghurt

yohimbe /jəʊ'hɪmbeɪ/ *noun*

داریکی گەرمێنانی ئەفریکای ڕۆژاوا کە دەرمانی yohimbine لێ دەگیرێ [*Pausinystalia johimbe*] ۞ یوهیمبی

yohimbine /jəʊ'hɪmbi:n/ *noun*

ئاوێتەیەکی ژاراوی $C_{21}H_{26}N_2O_3$ لە (توێکڵی) داری yohimbe دەگیرێ و بەکاردێنرێ بۆ دەرمانی پەککەتنی ڕەگەزی یان سێکسی (یان بزوێنەری ئارەزوو و ئیشتیای سێکسی) ۞ یوهیمبی

yok = yock

yoke /jəʊk, US joʊk/ *noun*

1 نیر، هوویە، کەلەمەک، سیمکە، جۆق 2 جووت (ێ گا، هاوەڵ، هاونیلە) 3 دەسەڵات، بەسەرداشکانەوە، زاڵی 4 کۆیلەیی، بەندایەتی، عەبدایەتی 5 کوت‌وبەند، بەند، کۆسپ، کوت‌وزنجیر 6 (جل‌وبەرگ) سەرشان 7 (کۆن) ئەو زەوییەی کە بە جووتێ گا لە ڕۆژێکدا دەکێڵدرا، گاوەخان، ڕۆژەجووت، لەپێکە، ڕۆژەکێل 8 (کۆن) نیری ملی دیل و نۆکەران 9 گیرەی ڕاگرتنی دوو یان چەند شت پێکەوە 10 دارێ کە لە هەر سەرێکی سەتڵێ هەڵواسراوە و لەسەر شان هەڵیدەگرن، لەی، نیرکە 11 پێوەندی، تێکەڵی ۞ 1 یوغ 2 (حیوان) جفت 3 سلطه 4 بردگی، عبودیت 5 بند، قید 6 (لباس) سرشانه 7 و 8 و 9 و 10 یوک 11 ارتباط، رابطه

yokel /'jəʊkl, US 'joʊkl/ *noun*

دێهاتی، لادێیی، کۆیە ۞ دهاتی

yokozuna /ˌjəʊkə'zu:nə/ *noun, pl.* same

کەڵەقارەمانی زۆرانبازی sumo ۞ یوکوزونا

yolk /jəʊk, US joʊk/ *noun*

زەردێنە، زەرک (ی هێلکە) ۞ زرده

yolk sac *noun*

(گیانەوەرناسی) توورەکەی زەردە، کیسەی زەردە ۞ کیسه‌ی زرده

Yom Kippur /jɒm'kɪpə(r), kɪ'pʊə(r), US ja:m kɪ'pʊr/ *noun*

یام کیپور، یۆم کیپور (جێژنێکی جوولەکەکان، لەگەڵ Rosh Hashama دەس پێ‌دەکا، بنەڕەت: لە yōm kippūr عیبری "ڕۆژی تاوان‌دانەوە ("day of atonement ۞ یوم کیپور
yon /jɒ, US jɑːn/
جاران لەجیاتی that (ئەو) بەکاردێترا
yond = yonder
yonder /'jɒndə(r), US 'jɑːn-/ *adjective, adverb*
لەژوور، لەسەر، لەبان، ئەولا، ئەوبەر، ئەو ئاست، ئەوحەن، ئەوێنە، ئەوێ، هۆوێ، دوورتر ۞ بر فراز، آنسو، آنجا، دورتر
yoni /'jəʊni/ *noun, pl.* yonis
(هیندوئیزم) زێ (بنەڕەت: لە سانسکریتیدا بە واتای: منداڵدان، سەرچاوە، زێدەر و گیانی مێیینە) ۞ یونی
yonks /jɒŋks, US jɑːŋks/ *noun, pl.*
سەردەمانێکی زۆر، ماوەیەکی دووروودرێژ، چەن(د)گای چەن(د) ساڵ ۞ مدت‌های مدید
yoo-hoo /'juː huː/ *interjection*
ئەهۆی! هۆی! ۞ آهای!
yore /jɔː(r)/ *noun*, of yore
(وێژەیی) رابردوو، سەردەمی پێشوو، زەمانی جاران (زۆرتر لە فرێزی *of yore* دا بەکاردێتری) ۞ گذشته، زمان پیش
Yorkist *noun, adjective*
n ئەندام یان لایەنگری کۆشکی پادشایی یان خێزانی پادشایی یۆرک (ی ئینگلتەرە)، ب.ت. لە شەڕەکانی ڕۆزدا Rose (شەڕی نێوان یۆرکەکان (بە هێمای گوڵی سپی) و لانکاستێرەکان (بە هێمای گوڵی سوورەوە)، لە 1461 ەوە تا 1485 دەسەلاتیان گێرا *adj* سەربە یۆرکیستەکان یان کۆشکی پادشایی یۆرک ۞ یورکیست
York rite *noun*
ڕێ‌وڕەسم یا داب‌ونەریتی تایبەتی فراماسۆنەکانی یۆرک (بڕوانە Scottish rite) ۞ یورک رایت
Yorkshire fog *noun*
جۆرێ چیمەن یان گیای مێرگ بە گەڵای نەرمی شۆڕەوە [*Holcus lanatus*] ۞ نوعی گیاه
Yorkshireman *noun*, or Yorkshirewoman, *pl.* Yorkshiremen or Yorkshirewomen
خەڵکی یۆرکشایر، یۆرکشایری ۞ یورکشایری
Yorkshire pudding /jɔːkʃə 'pʊdɪŋ, US jɔːrkʃər/ *noun*
جۆرێ خۆراک یان چێشتی بریتانیایی (لە ئارد، شیر و هێلکە دروست دەبێ) ۞ نوعی غذای بریتانیایی
Yorkshire terrier /jɔːkʃə 'teriə(r)/ *noun*
یورکشیر تێرییەر (= تانجی یان سەگێکی زۆر چکۆلە بە تووکێکی قاوەیی درێژەوە) ۞ یورکشیر تریر

Yoruba /'jɒrʊbə/ *noun, pl.* same or Yorubas
1 ئەندامی گەلی ئەفریکایی باشووری رۆژاوای نایجێریا و بینین 2 زمانی کوا Kwaی ئەو گەلە ۞ یوروبا
yotta- /'jɒtə/ *prefix*
پێشگر: ئاماژە بە فاکتۆری 10^{24}: *yottameter* ۞ پیشوند: یوتا
you /ju, US juː/ *pronoun*
تۆ، تە، هوون، وە، ئێوە، مرۆ، کەس، پیاو ۞ شما، شماها، تو، آدم
you-all /'juː ɔːl/ *pronoun*
ئێوە، هوون ۞ شماها
you'd /juːd/ *abbreviation* you had, you would
you'll /juːl/ *abbreviation* you will
young /jʌŋ/ *adjective* (younger, youngest), *noun*
adj 1 لاو، جەحێڵ، جوان، گەنج، خورت، بەچ، کەم‌ساڵ، لاوانە، جەحێلانە، گەنج‌ئاسا، کۆرپە، ساوا، ساقا، تازە 2 بێ‌ئەزموون، خاو، چاونەکراوە، تازەکار، نۆکار، ناپوختە، کاڵ‌وکرچ، تازەسەرچووقاندوو 3 کوڕ، پس 4 چکۆلە، چکۆلانە، بچیک، کەم‌ساڵ، کەم‌تەمەن 5 هەوەڵ، سەرەتا، دەسپێک *n* 1 جوانەکان، جەحێلان، خەڵکی گەنج، گەنجان، لاوان، منالان، بەرە، فرزەند، وەچە 2 (گیانەوەران) بێچووەکان، بەچکەکان (بنەڕەت: *g(e)ong* ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ *adj* 1 جوان، برنا، جوان‌مانند، نورس، نوخاسته، تازه 2 بی‌تجربه، خام 3 پسر 4 کوچک 5 اول *n* 1 جوانان، کودکان، بچه‌ها 2 (حیوان) توله‌ها
youngberry *noun, pl.* youngberries
bramble ێ، بەرێکی رەشی سووربای خۆراکی زلە دەگرێ ۞ یانگبری
young blood *noun*
1 گەنجان، جوانان، لاوان، جەحێلان 2 (خوازە) خوێنی تازە، گوڕ ۞ 1 جوانان 2 (مجازی) خون تازه
youngblood *adjective*
جوان، لاو، بەتایبەت، بەبڕشت ۞ جوان
young gun *noun*
(نافەرمی) لاو یان جوانی لەخۆڕادیتوو ۞ جوان معتمد به نفس
youngish /'jʌŋɪʃ/ *adjective*
کەمێ لاو، تا رادەیێ جوان یان جەحێل یان گەنج: *a youngish president* ۞ نسبتاً جوان
youngling *noun*
1 مرۆی جەحێل، چکۆلە 2 (گیانەوەران) چکۆلە، ساوا، بەچکە، کەم‌ساڵ 3 تازەکار، خاو 4 نۆدین ۞ 1 آدم جوان 2 حیوان جوان 3 ناشی 4 جدیدالایمان

young offender *noun*
تاوانکاری گەنج یان جەحێڵ، تاوانکاری لاو ◌ مجرم جوان

young soil *noun*
خاک یان گڵی تازەپێکهاتوو، تازەخاک، نۆگڵ ◌ خاک تازه تشکیل‌یافته

youngster /ˈjʌŋstə(r)/ *noun*
1 کوڕی گەنج، منداڵ، تیت، کوڕ (منداڵ) (youngsters) زەردوسوور 2 ساوا، بەچکە، کەم‌ساڵ ◌ 1 بچه، پسر بچه 2 حیوان جوان

Young Turk *noun*
1 لاوانی تورک، ئەندامی پارتی شۆڕشگێڕی ئیمپراتۆری عوسمانی لە دوایی‌یەکانی سەدەی نۆزدە و سەرەتاکانی سەدەی بیستدا 2 لاوی تونرە یان پەرگر، رادیکاڵ ◌ 1 جوانان ترک 2 جوان افراطی

youker /ˈjʌŋkə/ *noun*
منداڵ، زارۆک، تفل ◌ طفل، بچه

your /jɔ:(r), US jʊr/ *adjective*
(ئاوەڵناوی خاوەنداری، دووەم کەسی تاک) ی تۆ، هی تۆ، ـەکەت، (ئاوەڵناوی خاوەنداری، دووەم کەسی کۆ) ی ئێوە، هی ئێوە، ـەکەتان ◌ ـ تو، ـ ت؛ ـ شما، ـ تان

you're /jʊə(r), US jɔ:(r)/ *abbreviation* your are

Yours /jɔ:z, US jɔrz, jɔ:rz/ *pronoun*
(لە کۆتایی نامەدا) دڵسۆزت، بە سپاسەوە ◌ قربانت

yours /jɔ:z, US jɔrz, jɔ:rz/ *pronoun*
(جێناوی خاوەنداری، دووەم کەسی تاک) ی تۆ، هی تۆ، ـەکەت، (جێناوی خاوەنداری، دووەم کەسی کۆ) ی ئێوە، هی ئێوە، ـەکەتان ◌ مال تو، ـ تو، ـ ت؛ مال شما، ـ شما، ـ تان

yourself / jɔ:ˈself, jə-, US jər-, jɔ:r-, jʊr-/ *pronoun, pl.* yourselves
(جێناوی گەڕانەوەیی (خۆیی)، دووەم کەسی تاک) خۆت، لەخۆت، (جێناوی جەختی) بەخۆت، بەخۆتان، خۆتان ◌ (ضمیر انعکاسی) خودت را، به خودت، از خودت، خودت (تأکیدی) خودت، خودتان

yourselves /-ˈselvz/ *pronoun, sing.* yourself
(جێناوی گەڕانەوەیی (خۆیی)، دووەم کەسی کۆ) خۆتان، لەخۆتان، بەخۆتان، (جێناوی جەختی) بەخۆتان، خۆتان ◌ (ضمیر انعکاسی) خودتان را، به خودتان، از خودتان، خودتان، (تأکیدی) خودتان

youth /ju:θ, US ju:ðz/ *noun, pl.* youths
لاوی، کوڕێتی، جەحێڵی، گەنجی، جوانی، خورتانی، خورتی، (ب.ت. پیاو) جوان، جوان، جەحێڵ، لاو، خورت، گەنج، لاوان، جوانان، گەنجان، جەحێڵان ◌ جوانی، جوان، جوانان

youth club *noun*, also youth centre
یانەی لاوان، یانەی گەنجان، کلوبی جەحێڵان ◌ باشگاه جوانان

youth culture *noun*
فەرهەنگی لاوان، کولتووری گەنجان، چاندی خورتان ◌ فرهنگ جوانان

youth custody *noun*
ماوەی گرتن یان دەس‌بەسەری لاوانی تاوانکار ◌ مدت بازداشت جوان مجرم

youthful /ˈju:θfl/ *adjective*
لاو، گەنج، خورت، جەوان، جەحێڵ‌دیار، منداڵ‌کار، لاوانە، گەنجانە، جوانانە، خورتانە، جەوانانە، جوان‌ماو، جەحێڵانە، بەکەیف، بەگوڕ، شاد، خاوەنی هێزی لاوێتی، vigorous: *youthful dancers* ◊ *youthful inexperience* ◊ *my -thful grandparents* ◌ جوان، بانشاط

youthfully /-fəli/ *adverb*
لاوانە، گەنجانە، جەحێڵانە، جەوانانە ◌ به طور جوان، جوانانه

youthfulness /ˈju:θflnəs/ *noun*
لاوی، گەنجی، لاقانی، جوان‌دیاری، جوان‌ماوی، جوانی، جەوانی، جەحێڵی، بەکەیفی، بەگوڕی، بەدەماخی ◌ جوانی، نشاط

youth hostel *noun*
خەوتنگەی لاوان (هەرزان و بۆ ماوەیەکی کەم) ◌ خوابگاه جوانان

youth hostelling *noun*
مانەوەی لاوان لە خەوتنگەدا ◌ اقامت جوانان در خوابگاه

YouTube /ˈju:tju:b, US ˈju:tu:b/ *noun, trademark*
یوتیوب، یوتووب: بنکەیێ website کە خەڵک دەتوانن کورتە ڤیدیۆکانی تیا چاولێکەن ◌ یوتیوب

you've /ju:v/ *abbreviation* you have

yowl /jaʊl/ *noun*, also howl
مرە، مرەمر، لوورە، قرووسکە، ناڵە، رۆڕۆ، قوورانەوە، شین، شیوەن، قورپێوان، کرووزانەوە، ناڵە، هاوار، قیژە، هەرا، گوڕرە، چریکە، زیرە ◌ زوزه، ناله، ضجه، نعره

yo-yo *noun, pl.* yo-yos
1 یویو (دروشمی کارداری) 2 شتێ کە سەر و خوار زۆر دەکا، ب.ت. لە ناکاو و لە پەستا 3 (زمانی رەمەکی) کەسێکی گەوج و بەکارنەهاتوو ◌ 1 یویو 2 یویو 3 آدم احمق و نالایق

yperite *noun*
(فەرەنسی) گازی خەردەل ◌ گاز خردل

yr *abbreviation* 1 year or years 2 your 3 Yours

Y-shaped *adjective*
شێوەدووفلیقانە، سێ‌ڕیانە ◌ Yشکل

YTS *abbreviation* Youth Training Scheme
(لە بریتانیا) بەرنامە یا پلانی راهێنانی لاوان ۞ طرح تربیت جوانان

ytterbic *adjective*
سەربە ئیتێربیۆم ۞ وابستە بە ایتربیم

ytterbium /ɪ'tɜ:biəm, US ɪ'tɜ:rb-/ *noun*
(کیمیا) ئیتێربیۆم، ئیتربیۆم (بە ز.گ. 70، ن. Yb، بنەرەت: لاتینی نوێ، لە *Ytterby*، شاری لە باشووری سوید) ۞ ایتربیم

ytterbous *adjective*
سەربە ئیتێربیۆم ۞ وابستە بە ایتربیم

yttric *adjective*
سەربە ئیتریۆم ۞ وابستە بە ایتریم

yttrium /'ɪtriəm/ *noun*
(کیمیا) ئیتریۆم (بە ز.گ. 39 ن. Y) ۞ ایتریم

yttrium metals *noun, pl.*
کانزا ئیتریۆمەکان ۞ فلزات ایتریم

yuan /ju'ɑ:n/ *noun, pl.* same
یووئان، یوان (یەکەی بنەرەتی پارەی کۆماری گەلی چین، بەرامبەر بە دە jiao یان سەد fen) ۞ یوان

yuca /'ju:kə/ = chiefly US another term for cassava

yucca /'jʌkə/ *noun*
خەنجیرە، گیازەنگولە (هی ناوچە گەرمینەکانی ئەمریکا و مەکسیکۆ، لە خێزانی agave [توخم *Yucca*: زۆر جۆرن]) ۞ خنجری

yuck /jʌk/ *interjection, noun,* also yuk
interj ئەهـ! *n* شتێکی بێزاوی ۞ *interj* آه! *n* چیز نفرت‌انگیز

yucky /'jʌki/ *adjective* (yuckier, yuckiest), also yukky
گوو، پیس، گوویەنێو، بێزاوی، ناخۆش، unpleasant، distasteful، repugnant، disagreeable: *a -ky chore* ۞ تهوع‌آور، کثیف

Yugoslav /'ju:gə(ʊ)slɑ:v, ju:gə(ʊ)'slɑ:v/ *adjective, noun*
adj سەربە یوگوسلاڤیا، یوگوسلاڤیایی *n* خەڵکی یوگوسلاڤیا، یوگوسلاڤیایی ۞ *adj* وابستە بە یوگسلاو *n* یوگسلاو

Yugoslavian *adjective*
سەربە یوگوسلاڤیا، یوگوسلاڤیایی ۞ وابستە بە یوگوسلاوی

yuk = yuck

yukata /jʊ'kata/ *noun, pl.* same or yukatas
(ژاپۆنی) کیمۆنۆی kimono کەتانی سووک ۞ یوکاتا

yule /ju:l/ *noun,* also Yuletide
(جەژنی) کریسمەس (جاران، ب.ت. لەسەر کارتی کریسمەس)، جێژنی (لەدایک)بوونی مەسیح ۞ (عید) کریسمس

yule-log *noun*
کۆلکەداری کریسمەس (کە بە شێوەیەکی نەریتی لە شەوی کریسمەس‌دا دەسووتێنری) ۞ کندەی کریسمس

Yuletide /'ju:ltaɪd/ = yule

yum /jʌm/ *interjection*
(بۆ چێشتێکی خۆش) بەهـ بەهـا چ خۆشە! ۞ بەبه!

yummy /'jʌmi/ *adjective* (yummier, yummiest)
(نافەرمی) خۆش، بەچێژ، شیرین، بەمەزە ۞ خوش‌مزه

yum-yum = yum

Yupik /'ju:pɪk/ *noun, pl.* same or Yupiks
1 ئەندامی گەلێکی ئێسکیمویی سیبیریا، دوورگەکانی ئالیوتیایی و ئالاسکا 2 هەریەک لە زمانانی ئەو گەلە، دابەشاندیکی خێزانی ئێسکیمو-ئالیوتی Eskimo-Aleut ۞ یوپیک

yuppie /'jʌpi/ *noun,* also yuppy, *pl.* yuppies
لاوێ یان جوانێ بە پیشە و داهاتێکی زۆرەوە (ب.ت. لە شار)، تازەپیاکەوتوو ۞ جوانی با شغل و درآمد بالا

yuppie flu = informal derogatory term for chronic fatigue syndrome

yurt /jɜ:t, US jɜ:rt/ *noun*
یورت (خێوەت یان دەواری کەوڵی یان لبادی، لە لایەن رەوەندەکانی مەنگولیا، سیبریا و تورکیا بەکاردێنرێ ۞ یورت

YWCA /ˌwaɪ dʌblju: si: 'eɪ/ *abbreviation* young women's Christian Association
کۆمەڵەی کچانی لاوی کریستانیەت یان دیانی ۞ انجمن دختران جوان مسیحی

Z z

Z[1], **z** /zed, US zi:, *pl.* Zs, Z's, z's /zedz, US zi:z/ *noun*

1 زید، زی (= بیست و شەشەمین پیتی ئەلفوبێی ئینگلیسی) 2 ئاماژە بە دەنگێ دوای Y لە دەستەیێ لە شتەکان، بابەتەکان و هتد 3 شتێک لە شێوەی پیتی Z زیدی ⬡ 1 و 2 زد، زی 3 چیزی به شکل حرف Z

Z[2] *abbreviation* atomic number

Z[0] **(also Z**[0] **particle)** = Z particle

zabaglione /ˌzaba'ljəʊni/ *noun*

زابالیۆنی: دێسێرێکی ئیتالیایی لە زەردێنەی شلەقێنراو، شەکر و مەی مارسالا دروست دەبێ (بنەڕەت: لە ئیتالیاییەوە) ⬡ زابالیونی

zaffre /'zafə/ *noun*, also zaffer

ڕەنگی مینا enamel ⬡ رنگ مینا

zaftig /'zaftɪg/ *noun*, also zoftig

1 (ئەمریکا و نافەرمی، ژن) بە پەنجەی خڕ و پڕەوە 2 نەونەمام، ڕێکوپێک، جوانچاک، شۆخوشەنگ (ژن) ⬡ 1 زافتیگ 2 خوش‌قواره

zag *noun*

لادانێکی توند لە ڕێڕەوێکی لابەلا یان حەوتوهەشتیدا ⬡ زاگ

zaibatsu /zʌɪ'batsu:/ *noun*, *pl.* same

زای‌باتسو: دامودەزگای گەورە و بەربلاوی بازرگانی ژاپۆنی ⬡ زایباتسو

zaire /zʌɪ'ɪə/ *noun*, *pl.* same

زایری: یەکەی بنەڕەتی پارەی زایری (کۆماری دیموکراتیکی کۆنگۆ)، بەرامبەر بە سەد لیکوتا likuta ⬡ زایری

Zairean /zʌɪ'ɪərɪən/ *adjective*, *noun* also zakZairian

adj سەربە زایری (کۆماری دیموکراتیکی کۆنگۆ) *n* خەڵکی ئەوێ، زایری ⬡ *adj* وابسته به زایری *n* اهل زایری

zakat /zə'kɑ:t/ *noun*

زەکات (بنەڕەت: لە *zakā(t)* عەرەبییەوە "almsgiving") ⬡ زکات

Zambian /'zambɪən/ *adjective*, *noun*

adj سەربە زامبیا *n* خەڵکی ئەوێ ⬡ *adj* وابسته به زامبیا *n* اهل زامبیا

zamia *noun*, *pl.* zamias

(لاتین) زامیا: جۆرێ سیکادی ئەمریکایی بنکئەستووری دارین، بەرەکەی لاکێشەیین [توخم *Zamia* خێزان Zamiaceae]) ⬡ زامیا

zamindar /zə'mi:ndɑ:/ *noun*, also zemindar

زەمین‌دار، زەوی‌دار، خاوەن‌زەوی ⬡ زمین‌دار

zamindari /zə'mi:ndəri, US ˌzəmi:n'dɑ:ri/ *noun*, also zemindari

زەمین‌داری، زەوی‌داری ⬡ زمین‌داری

Zande /'zandi/ *noun*, also Azande, *pl.* same or Azande /a'zandi/

1 ئەندامی گەلێکی ناوەندی ئەفریکا، زەندی 2 زمانی نایجێر-کونگۆیی Niger-Congo ئەو گەلە ⬡ زندی

zander /'zandə/ *noun*, *pl.* same

دڕکەماسی ڕاوی گەورەی ئاوی شیرین، ڕەسەنی ئەورووپای باکووری و ناوەندی [*Stizostedion lucioperca*] ⬡ زاندر

zanily /'zeɪnɪli/ *adverb*

حەپانە، شێتانە، گەوجانە ⬡ ابلهانه

zaniness /'zeɪminəs/ *noun*

کەریتی، گەوجیتی، بێمێشکی، حەبەیی، گەمژەلی، گالتەجاری، سادەیی، ساویلکەیی ⟡ حماقت، بلاهت، سادەلوحی

Zantac /'zantak/ = ranitidine

ZANU *abbreviation* Zimbabwe African National Union (Patriotic Front), also ZANU-PF

یەکێتی نەتەوەیی ئەفریکایی زیمبابوە (بەرەی نیشتمانی) ⟡ زانو

zany /'zeɪni/ *noun* (*pl.* zanies), *adjective* (zanier, zaniest)

1 (کەسێکی) حەبە، گەمژەل، گەوج، سادە، ساویلکە، شێت، فڕبەسەردنیاوەنەبوو 2 گالتەجار، تەلخەک، کۆستەبابی: *a zany* ⟡ *zany humour* ◊ *movie* ⟡ 1 (آدم) ابلە، سادەلوح، خل 2 مضحک، لودە

zap /zæp/ *noun*

وزە، تین، گوڕ، کەیفونەشە، تینوگوڕ، سەرخۆشی، تاوسەندوویی (بنەڕەت: دەنگەناو) ⟡ انرژی، سرزندگی، نشاط

zapateado /za,patɪ'ɑ:dəʊ/ *noun, pl.* zapateados

جۆرێ ڕەخس و سەمای فلامینکۆ flamenco dance بە پێکوتەی ڕیتمیکەوە (بنەڕەت: سپانیایی، لە *zapato* "کەوش") ⟡ زاپاتیادو

Zapotec /'zapətɛk/ *noun, pl.* same or Zapotecs

1 ئەندامی گەلێکی سووریێستی American Indian باشووری مەکسیکۆ 2 زمانی ئەو گەلە ⟡ زاپوتک

zappy *adjective (*zappier, -est*)*

پڕوزە، بەتین، بەگوڕ، لەجۆش، تاوسەندوو، بەکەیف، سەرخۆش ⟡ سرزندە، بانشاط

zariba /zə'ri:bə/ *noun,* also zareba

(لە سوودان و ولاتانی دراوسێ) پەرژین، تەیمان (بنەڕەت: لە *zarība* عەرەبی "سەرگیری ڕەشەولاخ") ⟡ پرچین

zarzuela /θɑ:'θweɪlə, Spanish θar'θwela, sar'swela/ *noun*

1 شێوەیەکی نەریتی سپانیایی کومێدی موسیقایی 2 چێشتێکی سپانیایی، سۆسی زۆر تێدەکرێ (بنەڕەت: ڕەنگە لە *La Zarzuela* بنکەیێکی پادشایی نزیک مادرید کە یەکەم جار لەوێ بەڕێوەچوو یان نوێنرا) ⟡ سارسولا

zax = sax2

z-axis *noun*

تەوەری زید یان زیی ⟡ محور زد

zayin *noun*

زایین: حەوتەمین پیتی ئەلفوبێی عیبری ("z") ⟡ زاین

zazen /zɑ:'zɛn/ *noun*

مێدیتەیشنی زێن Zen ⟡ زازن

zeal /zi:l/ *noun,* also zealousness

تین(وگوڕ)، گوڕ، تاووتین، تامەزرۆیی، تاو، تاسە، پەرۆش، جۆش، غیرەت، نەترسی، fervour: *her religious zeal* ⟡ اشتیاق، شوق، غیرت

zealot /'zelət/ *noun*

کەسێکی دەمارگرژ، باوەڕگرژ، دەمارگیر، پەڕگیر، توند، تونڕەو، فەناتیک fanatic (ب.ت. لە بواری دین و سیاسەتدا) ⟡ آدم متعصب، افراطی

zealotry /'zelətri/ *noun, pl.* zealotries

دەمارگرژی، باوەڕگرژی، دەمارگیری، پەڕگیری، توندی، تونڕەوی: *religious zealotry* ⟡ تعصب، افراطی گری

zealous /'zeləs/ *adjective*

تامەزرۆ، بەپەرۆش، بەتاسە، بەتین، بەگوڕ، هۆگر، گەرموگوڕ، توند، دەمارگرژ، پتەو، تۆکمە، بەغیرەت، نەترس، بەجەرگ، ئازا، نەترسانە: *a zealous missionaries* ◊ *zealous reformer* (zealousness /'zeləsnəs/ *n*) ⟡ مشتاق، باحرارت، متعصب، استوار، غیور، غیورانە

zealously /'zeləsli/ *adverb*

تامەزرۆیانە، بە پەرۆشەوە، بە تاسەوە، بە گوڕەوە، نەترسانە، بەغیرەتانە ⟡ مشتاقانە، غیورانە

zebec variant spelling of xebec.

zebra /'zebrə, US 'zi:brə/ *noun, pl.* zebras

(گیانەوەرناسی) گوڕ، کەرەکێوی، ئەسپەکێوی [*Equus burchellii* و جۆرەکانی تر] (لە بنەڕەتدا بە واتای "wild ass") ⟡ گوراسب، گورخر

zebra crossing *noun*

هێڵی پەڕینەوە، هێڵی پیاڕۆیشتن، هێڵی پیاپەڕینەوە، شوێنی پەڕینەوە ⟡ خط عابر پیادە

zebra finch *noun*

سەیرە(ی) میلمیل (ئەوسترالیایی [*Poephila guttata*]) ⟡ نوعی سهره

zebra fish *noun*

1 ماسیبەمیلمیل [*Brachydanio rerio*] 2 جۆرێ danio هێندی زۆر ورد، بە میلی شین و زێوییەوە ⟡ نوعی ماهی

zebra mussel *noun*

لەشنەرمی میلمیل، هی ئاوە شیرینەکان و جووتلەیکە، بە نەخش و نیگاری حەوتوهەشت لەسەر قاوغەکەی [*Dreissena polymorpha*] ⟡ نوعی نرمتن

zebu /'zi:bu:/ *noun, pl.* zebus or zebu

زیبیو، زیبو، مانگای کۆپارەدار (خۆماڵی هیندووستانە) ⟡ زیبو

Zebulun *noun,* Hebrew *Zĕbhūlūn*

زیبۆلون: کوڕی یەعقووب Jacob سەرڕەچەلەکی یەکێ لە هۆز و خێلەکانی ئیسرائیل ⟡ زبولون

zecchino *noun, pl.* zecchinos or zecchini

(ئیتالیایی) زیکینۆ، تسیکینۆ، سیکوین: پارەی زێڕینی ئیتالیا و تورکیای کۆن ۞ سکوین، زکینو
Zech. *abbreviation* Zechariah (in biblical references)
zechin = zecchino
Zechariah *noun*, Hebrew *Zĕkharyāh*
1 زەکەریا، زیکەریا: پێغەمبەرێکی جوولەکەی سەدەی شەشی بەرلە زایین 2 کتێبی زەکەریای پێغەمبەر ۞ 1 زکریا 2 کتاب زکریای نبی
zed *noun*
(پتر لە بریتانیا) پیتی زێد (Z؛ بنەڕەت: لە *zēta* یۆنانی) ۞ حرف زد
zedoary /ˈzɛdəʊəri/ *noun*, *pl.* zedoaries
1 زێدواری (گیایەکی هیندی کە پێوەندی بە turmeric ەوە هەیە و ریشە و ریزۆمەکانی بۆنخۆشن، لە بواری پزشکی و دروستکردنی گولاو و شتومەکی جوانکردندا بەکاردێتن [*Curcuma zedoaria*]) 2 ماکێکی زەنجەفیلی ئەو ریشە و ریزۆمانە ۞ زدواری
zeera /ˈʒiːrə/ = cumin, jeera
zein /ˈziːɪn/ *noun*
(زیندەکیمیا) زەئین، زێئین (پرۆتئینی (سەرەکی) تووی گەنمەشامی، lysine و tryptophan نییە، زۆرتر لە بواری سازاندنی کوتاڵ، پلاستیک، جەوهەری چاپ، رووکێش coating و چەسپ و ئاهار size بەکاردێتن) ۞ زئین
Zeitgeist /ˈzaɪtgaɪst/ *noun*, also zeitgeist
(ئەڵمانی، فەرمی) زایتگایست، گیان یان رۆحی سەردەم، رۆح یان گیانی زەمان، spirit of the times (بنەڕەت: لە *Zeitgeist* *Zeit* "سەردەم، کات" + *Geist* "گیان، رۆح") ۞ روح زمان
Zen /zen/ *noun*
زێن (= جۆر یان فۆرمێکی بودایزمە لە ژاپۆن کە لەسەر مێدیتەیشن (لەچاو خوێندنەوەی نووسراوە دینییەکان) سوورە) ۞ ذن
zenana /zɪˈnɑːnə/ = harem
Zen Buddhism *noun*
بودایزمی زێنی یان ژاپۆنی ۞ بودائیزم ذنی یا ژاپنی
Zend-Avesta *noun*, *adjective*
زەند ئەڤێستا (یان ئاڤێستا: نووسراوە پیرۆزەکانی زەردەشت، کە ئاڤێستا (دەق) و زەند (ئاژەنتی یان لێکدانەوە) لە خۆدەگری) ۞ زند اوستا
zenith /ˈzenɪθ/ *noun*
1 (ئەستێرەوانی) تەوقەسەر، خاڵ یان شوێنێ لە ئاسمان دروست لە ژوورسەر، دژی hadir 2 بەرزترین خاڵ یان شوێن لە ئاسمانەوە 3 لووتکە، پۆپە، ترۆپک، دوارادە 4 رەنگی شینی مەیلەو سوور (بنەڕەت: لە فەرەنسی کۆن یان لاتینی *cenit* سەدەکانی نێوەڕاست، لەسەر بنەمای *samt (ar-ra's)* عەرەبی، رێگا (لە ژوور سەرەوە) ۞ 1 سمت‌الرأس 2 بالاترین نقطه‌ی آسمان 3 اوج 4 رنگ آبی متمایل به سرخ
zenithal /ˈzenɪθl/ *adjective*
سەربە تەوقەسەر، تەوقەسەری ۞ وابسته به سمت‌الرأس
zenith atraction *noun*
(ئەستێرەوانی) راکێشانی تەوقەسەری ۞ جاذبه‌ی سمت‌الرأسی
zenith distance *noun*
(ئەستێرەوانی) مەودا یان دووری تەوقەسەری ۞ فاصله‌ی سمت‌الرأسی
zeolite /ˈziːəlʌɪt/ *noun*
زیۆلیت: کۆمەڵێکی بەربڵاو لە کانییەکان کە لە ئالومینوسیلیکاتە ئاودارەکان پێکهاتووە، وەک بێژنگە گەردییەکان molecular sieve بەکاردێتن ۞ زیولیت
zeolitic /-ˈlɪtɪk/ *adjective*
سەربە زیۆلیت، زیۆلیتی ۞ وابسته به زیولیت
Zeph. *abbreviation* Zephaniah (in biblical references)
Zephaniah *noun*, Hebrew *Ṣĕphanyāh*
1 سێفانیا(هـ)، زێفێنیا، زیفینیا: پێغەمبەرێکی جوولەکە لە سەدەی حەوتی بەرلە زایین 2 کتێبی قانوونی شەرعی جوولەکە و Apocalyptic Scripture ی کریستانیەت، کتێبی سێفانیای پێغەمبەر ۞ صفنیاء
Zephiran *noun*
زێفیران، زەفیران: مەتریاڵێکی خاوێنکەرەوە (یا پاکژکەرەوە) ۞ زفیران
zephyr /ˈzefə(r)/ *noun*
1 شنە، سریوە، کزە، بای ماشەڵان، شەماڵ 2 (لە ئینگلتەرە) جل یان بەرگی تایبەتی زۆرانبازان 3 (مێژوویی) جۆرێ گینگامی gingham باشی کەتانی؛ پارچە یان کاڵا و کوتاڵێکی پۆشاکی یەکجار سووک (بنەڕەت: ئینگلیسی کۆن *zefferus*، ئاماژە بە پێرسۆنیفیکاسیۆنی بای رۆژاوا، لە لاتین *Zephyrus* "خودایی بای رۆژئاوا"، لە *zephuros*، *Zephyros* یۆنانییەوە) ۞ 1 نسیم، باد مغرب 2 و 3 زفیر
Zephyrus *noun*, Latin
زیفیرۆس: خودای بای رۆژاوا لە میتۆلۆژی یۆنانیدا ۞ زفیروس
zeppelin /ˈzepəlɪn/ *noun*, Zeppelin
(مێژوویی) زێپێلین (= جۆرێ کەشتی ئاسمانی ئەڵمانی، لە شەری جیهانی یەکەمدا بەکاردێترا) ۞ زپلین
zepto- *combining form*
(لە لێکدانا) سیکستیلیۆن یەک 10^{-21}، ئاماژە بە فاکتۆری 10^{-21} ۞ (در ترکیب) یک سکتیلیونیوم
zeptosecond *noun*
سیکستیلیۆن یەکی چرکە ۞ زپتوسکوند

zero /ˈzɪərəʊ, US ˈzɪroʊ, ˈziː-/ *noun, pl.* zeros

1 هیچ، ژمارەی سیفر یان هیچ، سفر 2 خوارترین ئاست، نزمترین رادە 3 خاڵی سیفر؛ تیمپراچێری سیفر یان هیچ (32°F) 0°C، نیشانەی خاڵی بەستنی ئاو) 4 کەسێکی هیچ‌وپووچ یان بێ‌نرخ (بنەڕەت: لە *ṣifr* عەرەبی "cipher") ◌ 1 صفر، عدد صفر 2 پایین‌ترین سطح 3 نقطەی صفر 4 آدم بی‌ارزش

zero gravity *noun*

قورسایی سیفر یان هیچ، بێ‌کێشی ◌ گرانی صفر

zero growth *noun*

هەڵدانی هیچ، گەشەسەندنی سیفر ◌ رشد سفر

zero hour *noun*

(کردارێکی لەشکری یان رووداوێکی گرنگ) سەعاتی دەسپێک(ردن) ◌ ساعت شروع

zero inflation *noun*

هەڵاوسانی سیفر یا هیچ، هەڵاوسان بە رێژەی سیفر یا هیچ ◌ تورم صفر

zero option *noun*

بژارەی سیفر، پێشنیار یان پێشنیازی پێچانەوە (کۆکردنەوە)ی مووشەکە ناوکییە کورت‌هاوێژەکان ◌ گزینەی صفر، آپشن زرو

zero population growth *noun*

هەڵدانی حەشیمەت یان دانیشتووانی سیفر: تیۆرییێ کە ئەگەر بەپێی ئەو هەر ژن و مێردێ تەنیا منداڵ یان فرزەندێکیان هەبێ و ئەو مەهار و کونترۆڵە لە نێو هەموو نەتەوەکاندا رەچاو کرێ، چیتر حەشیمەت زۆر نابێ (واتا لە سیفردا رادەوێستێ) ◌ رشد جمعیت صفر

zero-rated *adjective*

(کەڵ‌وپەل، خزمەت‌گوزاری و هتد) تەرخان لە دانی باج لەسەر بەهای سەرخراو ◌ معاف از پرداخت مالیات بر ارزش افزوده

zero tolerance *noun*

(سیاسەت) ئاسان‌گیری سیفر ◌ تساهل صفر

zest /zest/ *noun*

1 تین‌وگوڕ، مەیل، ویست، تامەزرۆیی، تاسە، گوڕ، تین، تاو، جۆش، piquancy: *He had a great zest for life* ◊ *adds zest to the performance* 2 چێژ، مەزە، تام 3 پێستی دەرەوەی پرتەقاڵ، لیمۆ و هتد (کاتێ کە بۆ تام و مەزەدان لە چێشت‌لێناندا بەکاردێتری): *Add the zest of half a lemon* ◌ 1 علاقە، میل، شور 2 مزە 3 پوست بیرونی پرتقال، لیمو و الخ

zester /zestə(r), US zestər/ *adverb*

توێک‌ڕن: ئامێرێکی چێشت‌خانە بۆ لابردنی پێست و توێکی لیمۆ و هتد ◌ زستر

zestful /zestfl/ *adjective*

تامەزرۆ، بەتین‌وگوڕ، هۆگر، تامەزرۆ، بەتاسە، بەگوڕ ◌ مشتاق، پرشور

zestfully /zestfli/ *adverb*

تامەزرۆیانە، هۆگرانە، بە گوڕەوە ◌ مشتاقانە

zestfulness /zestflnəs/ *noun*

تامەزرۆیی، هۆگری، تاسە، بەگوڕی ◌ اشتیاق، پرشوری

zeta /ˈziːθə/ *noun*

زێتا (شەشەمین پیتی ئەلفوبێی یۆنانی (Z, ζ)بەرامبەر بە Z) ◌ زتا

zeugma /ˈzjuːgmə/ *noun*

بەکارهێنانی ئاوەڵناو، ئاوەڵکار یان کارێ بۆ دوو یان چەند وشە، بە شێوەیێ کە هەموویان و هەریەکەیان داگرێ (*John and his driving licence expired last week*) ◌ زیوگما

zeugmatic *adjective*

سەربە زیوگما، پێوەندی بە زیوگماوە هەیە ◌ وابستە بە زیوگما

Zeus /zuːs/ *noun*, Greek

زیوس، زێئوس، پادشا یان خودای خودایان (مێردی Hera، زیوس لە میتۆلۆژی یۆنانیدا بەرامبەر بە ژووپیتێر Jupiter لە میتۆلۆژی رۆمیدایە) ◌ زئوس، زاووش

zho = dzo

zibeline *noun*

(فەرنسی) زیبێلین (جۆرێ پارچە) ◌ زیبلین

zidovudine /zɪˈdɒvjʊdiːn, US -ˈdəʊ-/ *noun*, also azidothymidine

(پزشکی) دەرمانێکی دژەڤایرۆس $C_{10}H_{13}N_5O_4$، بۆ خاوکردنەوەی هەڵدانی HIV بەکاردێترێ ◌ زیدوویودین

ZIF socket *noun*

جۆرێ سوکێتی دەزگا ئێلیکترۆنییەکان (بنەڕەت: سەروشەی *zero insertion force*) ◌ سوکت زدآی‌اف

ziggurat /ˈzɪgəræt/ *noun*

(لە میسۆپۆتامیای کۆندا) زیگۆرات؛ پێکهاتە یا شتێکی لەو شێوەیە (بنەڕەت: لە *ziqqurratu* ئەکەدییەوە وەرگیراوە) ◌ زیگورات

zigzag /ˈzɪgzæg/ *noun, adjective*

لابەلا، خواروخێچ، پێچەلاوپێچ، پێچ‌وپلووچ، مشارە، حەوت‌وهەشت، کەش‌وتووش، قیچەڵفاچ، هێڵی شکاو: *a blouse with green zigzags* ◌ زیگ‌زاگ

zigzag road *noun*

رێگای پێچەلاوپێچ (یان خواروخێچ) ◌ جادەی زیگ‌زاگی

zilch /zɪltʃ/ = nothing (pronoun)

zilla /ˈzɪlə/ *noun*, also zillah

زیلا (لە باشووری ئاسیا) ناوچەیێ کە خاوەنی حکومەت و میری خۆجێیی خۆیەتی ◌ زیلا

zillion /ˈzɪləən/ *noun*

(بۆ پێوەنان) دەیان، سەدان، هەزاران...: *zillions* *of mosquitoes* ۞ دەها، صدها، هزارها...

zillionaire *noun*

کەسێکی یەکجار دەوڵەمەند، بێئەنداز سامان‌دار ۞ آدم بسیار ثروتمند

Zimbabwean /zɪm'bɑːbwɪən, US -weɪən/ *adjective, noun*

adj سەربە زیمبابوێ، زیمبابوە *n* خەڵکی زیمبابوێ ۞ *adj* وابستە بە زیمبابوە *n* اهل زمبابوە

Zimmer frame /'zɪmə freɪm, US 'zɪmə(r)-/, also Zimmer = walker

zinc /zɪŋk/ *noun*

1 زینک، رۆح، چینکۆ (بە ز.گ. 30، ن. Zn) 2 (لە هێندێ جێی ئەفریکا) تەبەقێ ئاسنی corrugated، بۆ سەرگرتنی بان، پەنا و هتد بەکاردێنرێ: *They built a temporary home out of zincs* ۞ 1 روی 2 زینک

zinc blende = sphalerite

zincic /zɪŋkɪk/ *adjective*

زینکی، سەربە رۆح، چینکۆیی ۞ وابستە بە روی

zinc ointment *noun*

هەتوان یان مەرهەمی زینکی، مەرهەمی چینکۆیی ۞ مرهم رویی

zinc oxide *noun*

ئۆکسایدی چینکۆ یا زینک ZnO ۞ اکسید روی

zinc sulphate *noun*

سولفاتی زینک یان چینکۆ $ZnSO_4$ ۞ زینک سولفات

zinc sulphide *noun*

سولفایدی زینک یا چینکۆ ZnS ۞ زینک سولفید

zinc white *noun*

رەنگ یا پیگمێنتێکی سپی کە لە zinc oxide پێکهاتووە ۞ زینک وایت

zine /ziːn/ *noun*

(نافەرمی) شرەکۆفار، کەچەکۆفار (چکۆلانە و بابەتەکانی لە لایەن نووسەرانی ناپیشەیی‌یەوە دەنووسرێ) ۞ مجلە

Zinfandel /'zɪnfand(ə)l/ *noun*

1 چەند جۆرێکی ترێی مەی کە لە کالیفۆرنیا شین دەبێ 2 مەی مەیلەوشین یان سووری ئەو ترێیە ۞ زینفاندل

zing /zɪŋ/ *noun*

چالاکی، بەگوڕی، بەکەیفی، سەرخۆشی، تین‌وگوڕ، گوڕ، تین: *The juice adds zing to drinks* ۞ سرزندگی، نشاط

zinger /'zɪŋə(r)/ *noun*

(نافەرمی، ب.ت. لە ئەمریکای باکووری) مەتەڵەک، زیپک، پلار: *She opened the speech with a real -r* ۞ (عامیانە) متلک، کنایە

zinnia /'zɪnɪə/ *noun, pl.* zinnias

(رووەکناسی) گوڵەپاییزە [توخم *Zinnia*] ۞ گل آهار

Zion /'zaɪən/ *noun*. also Sion, from Hebrew *Ṣīyōn*

1 دینی جوولەکە 2 کلیسەی دیانی یا مەسیحی(کریستیەن) 3 کەنیسەی خودا 4 چیای سەهیون یا زایۆن 5 گەلی جوولەکە 6 ئۆرشەلیم (بنەڕەت: *Sion* ئینگلیسی نێوەڕاست، لە ئینگلیسی کۆنەوە، قەڵای citadel لە فەلەستین کە لە ناوەند یان چەقی ئۆرشەلیم بوو، لە late Latin لە *seiōn* یۆنانی، لە *ṣīyōn* عیبرییەوە) ۞ 1 دین یهود 2 کلیسای مسیحی 3 کنیسەی یهود 4 کوه صهیون 5 قوم یهود 6 بیت‌المقدس

Zionism /'zaɪənɪzəm/ *noun*

زایۆنیزم ۞ صهیونیسم

Zionist /'zaɪənɪst/ *noun, adjective*

n زایۆنیست *adj* زایۆنیستی ۞ *n* صهیونیست *adj* صهیونیستی

Zionistic /'zaɪənɪstɪk/ *adjective*

زایۆنیستی ۞ صهیونیستی

zip /zɪp/ *noun*, also zipper/'zɪpə(r)/

1 زنجیر، زریزە، زیپ 2 (دەنگی) ویزە، گفە، گیزە، وزە، ویزە 3 گوڕ، تین، چالاکی، تین‌وگوڕ، وزە 4 خێرایی، توندی 5 هیچ: *We won four zip (= 4–0)* ۞ 1 زیپ 2 (صدای) ویز 3 نشاط، شور 4 سرعت 5 هیچ

zip code (acronym from *zone improvement plan*) = postcode

zip-fastener *noun*

زنجیر، زریزە ۞ زیپ

zip file *noun*, also zipped file

(کامپیوتێر) فایلی پەستێوراو، فایلی چکۆلەکراو ۞ فایل فشردە

zipkock *noun*, also trademark Ziploc

جۆرێ دەلق یا توورەکەی پلاستیکی کە لێک‌هەڵدەپێکرێ ۞ زیپ‌لاک

zippy /zɪpi/ (zippier, zippiest) = zappy

zip-up *adjective*

داخراو، بەسراو بە زنجیر یان زیپ ۞ بستەشدە

zircon /zɜː'kəʊn, US zɜːr'koʊn/ *noun*

زیرکۆن (لە *Zirkon*ی ئەڵمانییەوە) ۞ زیرکُن

zirconia /zəː'kəʊnɪə/ *noun*, also zirconium oxide

زیرکۆنیا: ئاوێتەیێکی کریستالی سپی ZrO_2 ۞ زیرکُنیا

zirconic /zɜː'kəʊnɪk/ *adjective*

زیرکۆنی، سەربە زیرکۆن ۞ وابستە بە زیرکن

zirconic acid *noun*

ترشەڵۆکی زیرکۆن ۞ اسید زیرکن

zirconium /zɜː'kəʊniəm, US zɜːr'koʊ-/ *noun*

زیرکۆنیۆم (بە ز.گ. 40، ن. Zr) ۞ زیرکنیم

zirconium oxide *noun*

ئۆكسايدی زیركۆنیۆم ◌ اكسید زیركنیم
zit /zɪt/ *noun*
(نافەرمی) زیپكە، سنگگ، پیزۆكە ◌ (عامیانە) جوش
zither /ˈzɪðə(r)/ *noun*
زیتێر، زیستیر (= جۆرێ ئامێری موسیقایی ژێدارە) ◌ زیتر
zitherist *noun*
زیتێرژەن، زیسیرژەن ◌ زیترنواز
zizz *noun*
(نافەرمی، پتر لە بریتانیا) وەنەوز، خەوەنووچكە، سەرخەو، كەرویشكەخەو ◌ چرت
zloty /ˈzlɒti/ *noun, pl.* same, zlotys, or zloties
یەكەی بنەڕەتی پارەی پۆلەند، بەرامبەر بە سەد grosz (بنەڕەت: پۆلەندی "زێڕین") ◌ زلوتی
Zn symb. the chemical element zinc
zo(o)- *prefix*
پێشگر: گیانەوەر، ئاژەڵ، گەڕۆك (بنەڕەت: لە *zōion* یۆنانییەوە "animal") ◌ پیشوند: جانور، متحرك
-zoa *suffix*
پاشگر: گیانەوەران: *Protozoa* ،*Metazoa* ◌ پسوند: جانوران
zodiac /ˈzəʊdiæk, US ˈzoʊ-/ *noun*
زۆدیاك، بازنەكەلوو، كەلووگە، كەلووان، برجان (بنەڕەت: لە *zodiaque* فەرەنسی كۆن، بە ڕێگای لاتین لە *zōidiakos* یۆنانی، لە *zōidion* "شێوەی (ئاژەڵی) هەڵكۆڵراو"، چكۆلینراوی *zōion* "ئاژەڵ") ◌ منطقەالبروج
zodiacal /zəʊˈdaɪəkl, US zoʊ-/ *adjective*
سەربە زۆدیاك، بازنەكەلوویی، كەلووگەیی ◌ وابستە بە منطقەالبروج
zodiacal light *noun*
ڕووناكی زۆدیاك، شەوق یان ڕۆشنایی كەلووگەیی ◌ نور منطقەالبروج
zoea *noun, pl.* zoeae or zoeas
ژیانە، زۆئیا: جۆرێ كرمۆكەی ئازادمەلەوانی هێندێ لە free-swimming larva قاپیلكدارانی دەپا decapod crustacean، وەك قرژاڵ كە لاق یان پێی سەرەتایی (یان گەشەنەكردوو) rudimentary، كاسەی دركاوی، گەورە، چاوی زل، cephalothorax و شاخۆچكەی ڕیشۆڵەداری mouthpart fringed antennae هەیە (بنەڕەت: لە *zōē* یۆنانی "ژیان") ◌ زونیا
zoftig /ˈzɒftɪg/ = variant spelling of zaftig
Zohar /ˈzəʊhɑː/ *noun*
دەق یا تێكستی سەرەكی Kabbalah ◌ زوهار
-zoic *suffix, combining form*
پاشگر: 1 خاوەنی جۆرێكی دیاریكراو لە بوونی گیانەوەریدا: *holozoic* ،*cryptozoic* 2 بۆ ناوی سەردەمانی زەویناسی geologic era بەكاردێتری: *Proterozoic* ،*Paleozoic* ،*Mesozoic* ◌ پسوند: 1 زیا، زی 2 زیوی
zoisite *noun*
جۆرێ كانی بلووری orthorhombic، پێكهاتوو لە سیلیكاتی كالسیوم silicate of calcium و ئالومینیۆمی ئاودار، پێوەندی بە epidote ەوە هەیە (بنەڕەت: لە ناوی Sigismund *Zois* von Edelstein (1747–1819)، بەگزادەیێكی سلۆڤێنیایی كە ئەم كانەی دۆزییەوە) ◌ زوئیسیت
Zolaesque *adjective*
زۆلایانە: سەربە ئێمیل زۆلا Émile Zola ڕۆماننووسی فەرەنسی و شێوازی نووسینەكەی ◌ زولانك
Zollaverein *noun*
1 یەكێتی گومركایەتی یا گومركی سەدەی نۆزدەهەمی هەرێم و ئەیالەتەكانی ئەڵمانیا 2 هەرێەك لەو یەكێتی (گومركی)یانە (بنەڕەت: ئەڵمانی، Zoll "tariff ،duty" + Verein "یەكێتی union") ◌ زولاورین، زولافرین
zombie /ˈzɒmbi, US ˈzɑːmbi/ *noun*
1 (نافەرمی، كەسێكی) گێژ، گەمژە، حەپە، بێهۆش 2 (لە هێندێ دینی كاریبیایی و ئەفریكاییدا) جەستەی مردوو كە لە لایەن جاووگەرەوە دەجوولێنرێ؛ zombiism *n* ◌ 1 (آدم) هالو 2 زامبی
zonal /ˈzəʊnl, US ˈzoʊnl/ *adjective,* also zonary
1 ناوچەیی، دەڤەری، ناوچەكراو، ناوچەناوچەكراو، ناوچێنراو، ڕێكخراو بەپێی ناوچە: *a zonal boundary* 2 ناوچەیی: سەربە ئەو خاك یان كۆمەڵە گڵێكی بەربڵاو (یان سەرەكی) كە تایبەتمەندی باشپەرەسەندوویییان هەیە و زۆرتر (یا بە پلەی یەكەم) بەهۆی كرداری ئاووهەوا یا زیندەوەر یان ئۆرگانیزمەكانەوە (وەك گژوگیا) دیاری دەكرێ (بڕوانە zonal و intrazonal؛ zonally *adv*) ◌ 1 منطقەای، منطقەبندیشدە 2 منطقەای
zona pellucida /ˌzəʊnə pɪˈluːsɪdə/ *noun, pl.* zonae pellucidae /ˌzəʊniː pɪˈluːsɪdiː/
پەردەیەكی ڕووتەنكی ئەستوور بە دەوری هێلكۆكەی ovum گوانداری بەرلە دانرانی، پەردەڕوونە (بنەڕەت: لاتینی نوێ "ناوچەی ڕووتەنك transparent zone") ◌ زونا پلوسیدا
zonate *adjective,* also zonated
ناوچەكراو، ناوچێنراو، ناوچەناوچەكراو، بەشبەشكراو ◌ منطقەبندیشدە
zonation /zəʊˈneɪʃ(ə)n/ *noun*

ناوچەناوچەکردن، ناوچاندن، بەش‌بەش‌کردن، بوونەناوچە، بەناوچەبوون ۞ منطقەبندی، تبدیل شدن بە منطقە

zone /zəʊn, US zoʊn/ *noun*

1 ناوچــــە، هــــەرێم، دەڤـــــەر: *a* ◊ *war/security/demilitarized, etc. zone* *The* ◊ *an earthquake/danger, etc. zone* *2 area has been declared a disaster zone* (کــــۆن) پــــشتێن، کەمەربەنــــد، belt، girdle، cincture 3 (زۆرتــــر گیانــــەوەرناســــی و ڕووەکناسی) باریکە یان باریکایی و میلێ stripe بە ڕەنگ، بنیات texture و هتد جیاواز 4 یەکێ لەو پێنج کەرت و هەرێمی ڕووی زەوی بە گــــوێرەی پانــــایی جوگرافیــــایی latitude و تێمپراچێر temperature (بڕوانە frigid zone، zone - 5 (torrid zone و temperate zone 2 منطقــــه 1 ۞ time zone - 6 defence کمربند، نوار 3، 4، 5 و 6 زون

zone defence *noun*

بەگری ناوچەیی (وەک لە باسکە یان تۆپی‌پێ‌دا) ۞ دفاع منطقەای

zoned /zəʊnd zoʊnd/ *adjective*

ناوچــــەکراو، نــــاوچێنراو، ناوچەناوچــــەکراو، بەش‌بەش‌کراو ۞ منطقەبندی‌شده

zone fossil *noun*

بووبەرد یان فوسیلی ناوچەیی ۞ سنگ‌وارەی منطقەای

zone of avoidance *noun*

(ئەستێرەوانی) ناوچەی پرینگانەوە یان خۆلادان ۞ منطقەی اجتناب

zone of maturation *noun*

(زیندەناسی) ناوچەی پێگەیشتن یان گەیشتن ۞ منطقەی رسیدن

zone refining *noun*

پالاوتنی ناوچەیی ۞ پالایش منطقەای

zone time *noun*

(ئەستێرەوانی) کاتی ناوچەیی ۞ زمان منطقەای

zoning *noun*

(لــــە پــــلان‌ڕێــــژی شــــاردا) گەڕەکانــــدن، ناوچەناوچــــــــەکردن، ناوچانــــــــــدن، گەڕک‌گەڕەک‌کردن ۞ منطقەبندی

zonked /zɒŋkt, US zaːŋkt/ *adjective*

1 لــەپێ‌کــەوتوو، مانــدوو و مــردوو 2 مەســت، کەلەلا، کەیل، نەشە، سەرخۆش ۞ 1 ازپاافتاده 2 پاتیل، نشئه

zonked up = zonked

zoo /zuː/ *noun, pl.* zoos, short for zoological garden

باخچــەی ئــاژەڵان؛ کۆمــەڵــەیێ لــە گیانــەوەرە زینــدووەکــان کــە زۆرتــر بــۆ پیــشاندانی گــشتی بەکاردێنرێ ۞ باغ وحش؛ کلکسیونی از جانوران زنده

zoo- *prefix*

پێشگر: سەربە گیانەوەران یان ئاژەڵان؛ سەربە ژیانی گیانەوەری *zoogeography* (بنەڕەت: لە *zōion* یونانی‌یەوە "animal") ۞ پیشوند: وابسته به جانوران؛ وابسته به زندگی جانوری

zoobiology *noun*

زیندەوەرناسی یان زیندەناسی گیانەوەری، ئاژەڵ‌زیندەوەرناسی ۞ زیست‌شناسی جانوری

zoobios *noun*

گیانەوەرزی‌یان: ئەو گیان‌دارانەی کە لەسەر یان نێو لەشی گیانەوەرانی تر دەژین، وەک مشەخۆرەکان و هتد ۞ زوبیوس

zoobiotic *adjective*

گیانەوەرزی (مشەخۆری گیانەوەری) ۞ زوبیوتیک

zooblast *noun*

خانەی گیانەوەری ۞ سلول جانوری

zoocentric *adjective*

گیانەوەرناوەند: ڕوانینێکی ژینگەناسی‌یانە کە لەودا گیانەوەران لە ناوەندا دادەنرێن ۞ جانورمرکز

zoo chemistry *noun*, also zoochemistry

کیمیای گیانەوەری، ئاژەڵ‌کیمیا ۞ شیمی جانوری

zoocoenosis *noun*

کۆمەڵی گیانەوەری: کۆمەڵ یان گرووپێ لە گیانەوەرانی ناوچەیێ کە هەڵومەرج یا بارودۆخێکی ژیانی وەک یەکیان هەیە ۞ اجتماع جانوری

zoo ecology *noun*, also zooecology

ژینگەناسی گیانەوەری، ئاژەڵ‌ژینگەناسی ۞ بوم‌شناسی جانوری

zooflagellate *noun*

گیانــــەوەری شــــێلاقەوەر یــــان شــــێلاقەدار، ئاژەڵ‌شێلاقەدار، ئەو protozoan شێلاقەدارانەی کە ماکی ڕەنگی photosynthetic یان نییە و لەسەر ماکێکی ئەندامی دەخۆن ۞ جانور تاژک‌دار

zoogamete *noun*

(زیندەناسی) گامێتی جمۆک یان گەڕۆک، زووگامێت، خانەی ڕەگەزی کە بە شێلاقە دەڕوا، خانەی ڕەگەزی جمۆک (ب.ت. لەمەڕ قەوزەکان) ۞ زوگامت

zoogenetics *noun, pl.*

ژێنێتیک یان بۆماوەناسی گیانەوەری، بۆماوەناسی گیانەوەران، زانستی بۆماوەیی گیانەوەران ۞ ژنتیک جانوری

zoogenic *adjective*, also zoogenous

1 گیانەوەری، حەیوانی، ئاژەڵی، لە ئەنجامی گیانــەوەرانــەوە، پێکهــاتوو لــە گیانــەوەران: *zoogenic humus* 2 سەربە یان پێوەندی هەیە بە پەرەسەندن و گەشەسەندنی گیانەوەری‌یەوە ۞ 1 حیوانی، جانوری، ناشی از جانوران 2 وابسته به رشد یا تکامل جانوری

zoogeographer *noun*
جوگرافیازانی گیانەوەری ۞ جغرافی‌دان جانوری یا حیوانی
zoogeographic *adjective*, also -eographical
سەربە یا پێوەندی بە جوگرافیای گیانەوەرییەوە هەیە ۞ وابسته به جغرافیای حیوانی
zoogeographically *adverb*
لەباری جوگرافیای گیانەوەری(یەوە) ۞ از لحاظ جغرافیای حیوانی
zoogeographic region *noun*
ناوچەی جوگرافیای گیانەوەری ۞ منطقەی جغرافیای حیوانی
zoogeography /ˌzuːə(ʊ)dʒɪˈɒgrəfi, ˌzəʊə(ʊ)-, ˌzuːdʒɪ-/ *noun*
جوگرافیای گیانەوەری: لقێ لە گیانەوەرناسی لەمەڕ بڵاوبوونەوەی جوگرافیایی گیانەوەران ۞ جغرافیای حیوانی
zooglea *noun*, also -loea, *pl.* zoogleas or zoogloeas or zoogleae or zoogloeae
ئاژەڵسریشە: تۆپەڵە (یان کۆمەڵکە) ولولەیی وردەزیندەوەرەکان microorganism؛ تۆپەڵەبەکتریا ۞ زوگلیا
zoogleal *adjective*, also zoogloeal
ئاژەڵسریشەیی، سەربە تۆپەڵە (یا کۆمەڵکە) ولولەیی وردەزیندەوەرەکان microorganism؛ تۆپەڵەبەکتریایی ۞ وابسته به زوگلیا
zoographer *noun*
زووگرافیر ۞ جانورشناس توصیفی، زوگرافر
zoographic *adjective*, also zoographical
سەربە زووگرافی، سەربە گیانەوەرناسی باسکردی ۞ وابسته به زوگرافی یا جانورشناسی توصیفی
zoography *noun*
لقێ لە گیانەوەرناسی (یان biogeography) لەمەڕ باسکرد(ن)ی گیانەوەران، گیانەوەرناسی باسکردی ۞ زوگرافی، جانورشناسی توصیفی
zooid /ˈzuːɔɪd, ˈzəʊ-, ˈzuːɪd/ *noun, adjective*
n شێوەگیانەوەر، گیانەوەرئاسا، ئاژەڵئاسا: گیانەوەرێ کە بەهۆی دابەشبوون لە یەکێکی ترەوە پەیدا بووە، ب.ت. هەریەک لەو تاکانەی کە زیندەوەر یان ئۆرگانیزمێکی کۆلۆنی پێکدێنن (هەروەها zooidal /zuːˈɔɪd(ə)l, zəʊ- /ˈzuːɪd(ə)l/) *adj* سەربە یان شێوەی سروشتی گیانەوەرێ دەدا ۞ جانورسان، شبه‌حیوان
zookeeper /ˈzuːkiːpə(r)/ *noun*
پاسەوان یان تۆبەداری باخچەی ئاژەڵان، بەسەرراگەیشتووی باخچەی ئاژەڵان، باخچەپارێزی ئاژەڵان ۞ نگهبان باغ وحش
zool. *abbreviation* 1 zoological 2 zoologist 3 zoology
zoolater *noun*
گیانەوەرپەرست، ئاژەڵپەرست ۞ حیوان‌پرست
zoolatry /zuːˈɒlətri, zəʊ-/ *noun*
(دەگمەن) گیانەوەرپەرستی، ئاژەڵپەرستی یان سەرنجپێدانێکی لە ئەندازەبەدەر بە گیانەوەران ۞ حیوان‌پرستی
zoological /ˌzəʊəˈlɒdʒɪkl, ˌzuːəˈl-, US ˌzoʊəˈlɑːdʒ-/ *adjective*
گیانەوەری، سەربە یان پێوەندی بە گیانەوەرانەوە هەیە، سەربە گیانەوەرناسی، گیانەوەرناسییانە ۞ حیوانی، جانوری، جانورشناختی
zoological garden(s) *noun*
باخچەی ئاژەڵان ۞ باغ وحش
zoologically *adverb*
لەباری گیانەوەرییەوە ۞ از لحاظ جانوری
zoologist /zəʊˈɒlədʒɪst, zuˈɒl-, US zoʊˈɑːl-/ *noun*
گیانەوەرناس ۞ جانورشناس
zoology /zəʊˈɒlədʒi, zuˈɒl-, US zoʊˈɑːl-/ *noun*
گیانەوەرناسی، ئاژەڵناسی: لێکۆڵینەوەیێکی زانستی هەڵسوکەوت behaviour، پێکهاتە، کارئەندامناسی physiology، پۆلاندن classification و بڵاوبوونەوەی distribution گیانەوەران؛ ژیانی گیانەوەری ناوچەیێکی تایبەتی قۆناخ یان سەردەمێکی زەویناسی geological period ۞ جانورشناسی
zoom /zuːm/ *noun*
1 هاژە، ویزە، فڕکە، قیرە، قرە، گڤە، دەنگی فڕکە 2 = zoom lens ۞ ویژ، صدای ویژ
zoometry *noun*
ئاژەڵپێوی، پێوان یا ئەندازەگرتنی گیانەوەران ۞ زومتری
zoom lens *noun*
هاوێنەی زووم ۞ عدسی زوم
zoomorphic /ˌzuːə(ʊ)ˈmɔːfɪk, ˌzəʊə(ʊ)-, zuːˈmɔːfɪk/ *adjective*
1 گیانەوەرئاسا، نیمچەئاژەڵ، نیمچەگیانەوەر، ئاژەڵئاسا، شێوەئاژەڵ 2 خاوەنی خودایانی بە شێوەی گیانەوەری ۞ 1 حیوان‌وار، جانوری‌شکل 2 زومورفیک
zoomorphism *noun*
1 شێوەگیانەوەری، گیانەوەرناسایی، نیمچەگیانەوەری، ئاژەڵئاسایی، شێوەئاژەڵی 2 کەوتنەروو یان پیشاندانی خودایان بە شێوەی گیانەوەران ۞ 1 حیوان‌وارگی، دارای شکل جانوری بودن 2 زومورفیسم
zoon *noun*
گیانەوەری چکۆلانە، گیانەوەرۆ(چە)کە، ئاژەڵۆچکە ۞ جانور کوچک
-zoon *suffix, pl.* -zoa
پاشگر: گیانەوەر، ئاژەڵ، شێوەگیانەوەر،

شێوەئاژەڵ، نیمچەئاژەڵ، animal، zooid: *spermatozoon* (بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *zōion* یۆنانی) ۞ پسوند: جانور، شبەجانور

zoonal *adjective*
سەربە گیانەوەری چکۆلانە، گیانەوەرۆکەیی ۞ وابستە بە جانورک

zoonosis /ˌzuːəˈnəʊsɪs, ˌzəʊə-/ *pl.* zoonoses /-siːz/ *noun*
(پزشکی) زونۆز، زونۆسیس: هەر نەخۆشییێ کە ئەتوانێ لە ڕێگای گیانەوەرانەوە بۆ مرۆڤ ڕاگوێزرێ، نەخۆشی ئاژەڵی (بنەڕەت: لە یۆنانییەوە: -zoo + *nosos* "نەخۆشی") ۞ زونوز، زونوسیس

zoonotic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە زۆنۆسیس یان نەخۆشی گیانەوەرییەوە هەیە ۞ وابستە بە زونوسیس

zooparasite *noun*
مشەخۆری گیانەوەری یا ئاژەڵی ۞ انگل جانوری

zoophagous *adjective*
گیانەوەرخۆر، ئاژەڵخۆر، گۆشتخۆر carnivorous ۞ جانورخوار

zoophilous *adjective,* also zoophilic
گیانەوەرخواز، ئاژەڵخواز: 1 ئەو ڕووەکانەی کە بە یارمەتی گیانەوەران بێجگەلە مێرووەکان هەلالەیان بڵاو دەکەنەوە یان دادەنێن 2 هۆگری سەبارەت بە گیانەوەران هەیە، هۆگر بە گیانەوەران ۞ زوفیلوس

zoophily *noun*
گیانەوەرخوازی، ئاژەڵخوازی: هەلالەدانانی ڕووەک و گیا بە یارمەتی گیانەوەران، وەک باڵندەکان و شیردەران ۞ زوفیلی

zoophobia *noun*
گیانەوەرترسی، ئاژەڵترسی، ترسێکی نائاسایی لە گیانەوەران ۞ زوفوبیا

zoophyte /ˈzuːəfʌɪt, ˈzəʊə-, ˈzuːfʌɪt/ *noun*
گیانەوەری ڕووەکئاسا، ئاژەڵی شێوەگیا، گیانەوەری گیائاسا، ئاژەڵگیا، گیاژەڵ (ب.ت. شیلان coral، ئیسفەنج sponge، زەمبەقی دەریایی sea lily و هتد) ۞ جانور گیاەسان

zoophytic /ˈzuːəfʌɪtɪk, ˈzəʊə-, ˈzuːfʌɪtɪk/ *adjective*
سەربە گیانەوەری ڕووەکئاسا، سەربە گیاژەڵ ۞ وابستە بە جانور گیاەسان

zooplankter *noun*
گیانەوەرێکی سەراوەکی یان پلانتکتۆنیک ۞ جانور پلانکتونی

zooplankton /ˈzuːə(ʊ)ˌplaŋ(k)t(ə)n, ˈzəʊə(ʊ)-, ˈzuːplaŋ(k)t(ə)n/ *noun*
(زیندەناسی) ئاژەڵسەراوەکی، سەراوەکی ئاژەڵی یان گیانەوەری: سەراوەکییێ کە لە گیانەوەرە وردەکان پێکهاتووە ۞ زوپلانکتون

zooplanktonic *adjective*
سەربە ئاژەڵسەراوەکی یا سەراوەکی گیانەوەری ۞ وابستە بە زوپلانکتون

zooplasty *noun, pl.* zooplasties
زووپلاستی: لێنان یان پەیوەستکردنی شانەی زیندوو living tissue بۆ لەشی مرۆڤ لە گیانەوەرێکەوە ۞ زوپلاستی

zoosemiotics *noun, pl.*
نیشانەناسی گیانەوەری، ئاژەڵنیشانەناسی: لێکۆڵینەوەی ئەو دەنگ و نیشانانە signal کە لە لایەن گیانەوەرانەوە بۆ پێوەندی communication بەکاردێنرێ، وەک خوێندنی باڵندە و کلکەلەقێی سەگەکان ۞ زوسمیوتیک

zoosaprophagous *adjective*
ئاژەڵگەن(سد)خۆر: تایبەتمەندی ئەو گیانەوەرانەیە کە لە ماکی گیانەوەری کە خەریکە دەگەنێ دەخۆن ۞ زوساپروفاگوس

zoosphere *noun*
چینەئاژەڵینە، کۆمەڵی جیهانی گیانەوەران ۞ زوسپهر

zoosporangium *noun, pl.* zoosporangia
(زیندەناسی) سپۆردانێ کە زووسپۆرەکانی تیایە ۞ زوسپورانجیوم

zoosporangial *adjective*
سەربە زووسپۆرانژیۆم ۞ وابستە بە زوسپورانجیوم

zoospore /ˈzuːəspɔː, ˈzəʊə-, ˈzuːspɔː/ *noun*
(زیندەناسی) تۆو یان گەردەی هێندێ قەوزە، کەڕوو و هتد، کە ئەتوانێ بە ڕێگای شێلاقەوە falgellum مەلێ بکا؛ سپۆرێکی گەڕۆک یان جوولۆک، سپۆر یان تۆوی جمۆک ۞ زوسپور

zoosporic *adjective*
سەربە زووسپۆر، زووسپۆری ۞ وابستە بە زوسپور

zoosterol *noun*
سترۆلی گیانەوەری: ئەو سترۆلانەی کە لە گیانەوەراندا پێکدێ، گرنگترینیان کۆلێسترۆلە ۞ زواسترول، استرول جانوری

zootechnical *adjective*
سەربە شێوەی پەروەردە یان ڕاهێنانی گیانەوەران ۞ وابستە بە زوتکنی

zootechnician *noun*
شارەزای پەروەردە یان ڕاهێنانی گیانەوەران ۞ زوتکنیسین

zootechny *noun,* also zootechnics
شێوەی پەروەردە یان ڕاهێنانی گیانەوەران، شێوەی ماڵیکردنی گیانەوەران و گیانەوەرە کێوییەکان ۞ زوتکنی

zootomic *adjective,* also zootomical
سەربە زانستی یەکالاکردنەوەی گیانەوەران، سەربە توێکاریی ئاژەڵ، سەربە ئاژەڵتوێکاری ۞ وابستە بە تشریح جانوری

zootomist *noun*
یەکالاکەرەوەی گیانەوەران، توێکاری ئاژەڵ، ئاژەڵتوێکار ۞ تشریح‌گر یا کالبدشناس جانوری
zootomy /ˈzəʊˈɑːtəmi/ *noun, pl.* zootomies
زانستی یەکالاکردنەوەی گیانەوەران، توێکاری ئاژەڵ، ئاژەڵتوێکاری ۞ تشریح جانوری
zootoxin *noun*
ژاری گیانەوەری یان گیانەوەر، ژارێ کە گیانەوەرێ دەری دەدا، وەک ژاری مار، animal toxin ۞ سم جانوری
zoot suit *noun*
دەستەجلێکی پیاوان، باو لە چلەکاندا، کوتوشەڵواری باوی چلەکان (کراسەکەی فش و درێژ و شانپان) ۞ زوت سوئیت
zorbing /ˈzɔːbɪŋ, ˈzɔːrbɪŋ/ *noun*
جۆرێ وەرزش کە لەودا کەسێک دەنرێتە نێو تۆپێکی روونی پلاستیکی گەورە و لەسەر عەرز یان تەلان و تەپی بەردەدرێتەوە و دەتلێنرێتەوە ۞ زوربینگ
zori /ˈzɔːri, ˈzɒri/ *noun, pl.* zoris
جۆرێ سەرپایی خۆماڵی یان نەریتی ژاپۆنی ۞ زوری
zorilla /zɒˈrɪlə/ *noun,* also zoril or zorille, *pl.* zorils or zorillas or zorilles
جۆرێ شیردەری گۆشتخۆری carnivorous mammal بەڵەکی گەندەسمۆرەناسا skunk-like، هی ناوچە وشکەکانی باشووری ئەفریکا [*Ictonyx striatus*] ۞ زوریلا
Zoroastrian /ˌzɒrəʊˈæstriən, US ˌzɔːroʊ-/ *adjective, noun*
adj زەردەشتی، سەربە زەردەشت Zoroaster (و دینەکەی) *n* زەردەشتباوەڕ، گاور، گەور، لایەنگری زەردەشتباوەڕی ۞ زرتشتی
Zoroastrianism /ˌzɒrəʊˈæstriənɪzəm, US ˌzɔːroʊ-/ *noun,* also Zoroastrism, also Mazdaism
زەردەشتباوەڕی، زەردەشتگەری: دینێکی ئێرانی دامەزراو لە دەوروبەری 600 ی بەرلە زایین لە لایەن زەردەشتەوە کە لە ئاڤێستا راگەیێنراو و لەسەر بنچینەی بیروباوەڕ بە خودای بەرز ئەهورامەزدا Ahura Mazda و کێشە و ململانێی گەردوونی نێوان گیان یان رۆحی باش Spenta Mainyu و گیان یان رۆحی خراپ Angra Mainyu ۞ آیین زردشتی، زرتشت‌گرایی
Zouave /zuːˈɑːv, zwɑːv/ *noun, adjective*
1 ئەندامی لەشکری سپای پیادەی فەرەنسە لە ئەلجەزایردا (zouaves) 2 جۆرێ شەڵواری کووپەیی ژنان ۞ 1 زواَو 2 نوعی شلوار زنانه
zouk /zuːk/ *noun*
زووک: شێوازێکی کرژی موسیقای گەلی کە لە تۆخم و رەگەزی کاریبیایی و وێستێرن پێکهاتووە ۞ زوک
zoysia *noun, pl.* zoysias
گیایێکی نەرم یان خشۆکی تۆخمی Zoysia ب.ت. Z. matrella هی گەرمێنانی ئاسیا (یان باشووری رۆژهەڵاتی ئاسیا و نیوزیلەند)، ئێستا بە شێوەیێکی بەربڵاو بۆ چیمەن و مێرگ بەکاردێت (لە ناوی رووەکناسی سلۆڤینیایی Karl von *Zois* مەرگ 1799) ۞ زویسیا
Z particle *noun,* also Z^0 or Z^0 particle
پارچۆلکەی زێد: پارچۆلکەیێکی سەرەتایی ناکارا neutral دەوروبەری 90 جار قورستر لە پرۆتۆن ۞ ذرەی زد
Zr *abbreviation* zirconium
zucchetto /tsʊˈkɛtəʊ/ *noun, pl.* zucchettos
کلاوێکی پیاوانی ئایینی کاتۆلیکی رۆمی: رەش بۆ قەشە، ئەرخەوانی بۆ گەورەقەشە، سوور بۆ کاردینال و سپی بۆ پاپ (بنەڕەت: لە ئیتالیایی، چکۆلێنراوی *zucchetta* *zucca* "head ،gourd") ۞ زوکتو
zucchini /zuˈkiːni/ *noun, pl.* same or zucchinis
(رووەکناسی) کوولەکەسەوزە، کوندر، گندۆر، courgette ۞ کدوی سبز
zugzwang /ˈzʌgzwæŋ, ˈzuːgzwæŋ/ *noun*
(لە شەترەنجدا) دۆخێ کە لەودا یاریزانەکە ناچار دەکرێ تا داشێ بۆ دۆخ یان باریکی خراپ بجوولێنێ (ئەڵمانی، لە *Zug* "جوولە" + *Zwang* "زۆر(ەملێ)") ۞ زوگوانگ
Zulu /ˈzuːluː/ *noun, adjective*
n 1 زولو، زۆلۆ (ئەندامی گەلی بانتۆیی باشووری ئەفریکا، زۆربەیان لە هەرێمی کوازۆلا/ناتال KwaZulu/Natal دەژین)، زولوی 2 زمانی (بانتۆیی) زولو 3 وشەکۆدێکە بۆ پیشاندانی پیتی Z لە پێوەندی رادیۆییدا بەکاردێت 4 (zulu) گەمیێکی سکاتلەندی بە دوو دارالاوە *adj* زولویی، سەربە زولوکان ۞ *n* 1 زولو 2 زبان زولو 3 زولو 4 (با حرف کوچک) قایق دودکلەی اسکاتلندی *adj* زولویی، وابسته به زولوها
the Zulu war *noun*
شەڕی زۆلۆکان: شەڕێ لە ئەفریکای باشووری (1879) نێوان خێڵەکانی زۆلۆ و هێزە چەکدارەکانی بریتانیا. پاش چەندین شەڕ و پێکدادان ئاخرسەر زۆلۆکان لە ئولوندی Ulundi تێکشکان ۞ جنگ زولوها
Zuni /ˈzuːni/ *noun,* also Zuñi /ˈzuːɲi/, *pl.* same or Zunis
1 زۆن، زون (= ئەندامی گەلی سوورپێستی Pueblo، لە بەشی رۆژاوای هەرێم یان ئەیالەتی نیومەکسیکۆ جێگیرن) 2 زۆنی، زمانی زۆنی ۞ 1 زونی، زونی 2 زبان زون

Zuñian *adjective*
سەربە زۆن، زونی، زۆنی ✡ وابستە بە زون، زونی
zwieback /'zwi:bæk/ *noun*
(ئەڵمانی) زویبەک، نانەڕەقە (زۆرتر بە منداڵان دەدرێ، شیرین‌کراو پڕهێلکە، پاشان وشک دەکرێتەوە) ✡ زوبَک
Zwinglian *adjective, noun*
adj سەربە ئولریخ یان هۆلدریخ زوینگلی Ulrich (or Huldreich) Zwingli (1484–1531، چاکساز(یخواز)ی پرۆتێستانتی سویسی) یا ئامۆژگارییەکان و ب.ت. ڕێباز و دوکترەینەکەی کە بوونی کریست لە ڕێوڕەسمی شێوی خواوەندیدا بە لەش نییە بەڵکوو شتێکی هێمایی یان مانایییە *n* لایەنگری زوینگلی (*n* Zwinglianism: زوینگلیباوەڕی؛ *n* Zwinglianist: زوینگلیباوەڕ) ✡ زوینگلی
zwitterion /'zwɪtərʌɪən, 'tsvɪ-/ *noun*
ئایۆنی دووانە، ئایۆنی دووڕەگە، ئایۆنی جووتە (بنەڕەت: لە ئەڵمانییەوە، لە *Zwitter* "دووڕەگەیی" + *Ion* "ئایۆن، یۆن ion"؛ *adj* zwitterionic: سەربە یان پێوەندی بە zwitterions ەوە هەیە) ✡ زویتریون
Zyban /'zʌɪban/ *noun*
(دروشمی بازرگانی) جۆرێ دەرمانی دژەدڵتەنگی ✡ زیبان
zydeco /'zʌɪdɪkəʊ/ *noun*
زایدیکۆ، زیدیکۆ: جۆرێ موسیقای دانس و هەڵپەڕکێی ڕەش‌پێستانی ئەمریکا، لە بنەڕەتا هی لوئیزیانای باشووری ✡ زیدکو
zyg(o)- *prefix*
پێشگر: نیر، ڕەگە، یەک‌گرتن، یەک‌گرتوویی، یەکێتی، جووت، جووت‌گیری، جووت‌بوون: zygomorphic ,zygodactyl ,zygospore (لە *zugon* یۆنانی "نیر yoke") ✡ پیشوند: یوغ، رگە، اقتران، جفت، همبستگی
zygapophysis *noun, pl.* zygapophyses
جووت‌چوکلە، چوکلە یان پرۆسێسی جومگەیی articular بربڕە یان مۆرە: یەکێ لە چوار چوکلەی بڕگەیێ vertebra کە بە جووت هەر بڕگەیێ بە بڕگە ژووروو و ژێرووەکان لێک هەڵدەپێکێ؛ هەریەک لە چوکلە جومگەیییەکانی neural arch ی بڕگەیێ کە بە شێوەیێکی ئاسایی دووانی لە پێشێ و دووانی لە پاشەوە هەیە ✡ زیگاپوفیز
zygapophyseal *adjective,* also -gapophysial
جووت‌چوکلەیی، سەربە یان پێوەندی بە چوکلە یان پرۆسێسی جومگەیی articular بربڕە یان مۆرەوە هەیە ✡ وابستە بە زیگاپوفیز
zygodactyl /ˌzʌɪgə(ʊ)'daktɪl, zɪg-/ *adjective,* also zygodactylous
adj (باڵندەیی) جووت‌چنگ، دووچنگ، جووت‌پەنجە (دوو چنگی بەرەوپێشەوە و دوانیشی بەرەودواوە) *n* باڵندەیێکی جووت‌چنگ یان جووت‌پەنجە ✡ زیگوداکتیل
zygodactylism *noun*
جووت‌چنگی، دووچنگی، جووت‌پەنجەیی ✡ زیگوداکتیلیسم
zygodactyly *noun*
جووت‌چنگی، دووچنگی، جووت‌پەنجەیی ✡ زیگوداکتیلی
zygodactylous = zygodactyl
zygogenesis *noun*
1 پێکهاتنی توخم یان زایگۆت 2 زاوزێ یان زۆربوون بەهۆی گامێتەکانەوە ✡ 1 تشکیل زیگوت یا تخم 2 زیگوژنیز
zygogenetic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە زایگۆژینیزەوە هەیە ✡ وابستە بە zygogenesis
zygoma /zʌɪ'gəʊmə, zɪg-/ *noun, pl.* zygomata /-tə/
1 ئێسکی ڕوومەت یان کوڵمە 2 ڕوومەت، کوڵم، کوڵمە، گۆنا، گوپ 3 کەوانەی کوڵمە یان ڕوومەت zygomatic arch (لە *zugōma* یۆنانی، لە *zugon* "نیر") ✡ 1 استخوان وَجَنە 2 گونە 3 قوس وجنی
zygomatic /zʌɪ'gəʊmətik, zɪg-/ *adjective, noun*
adj سەربە ڕوومەت، کوڵمەیی، کوڵمی، سەربە یان هەڵکەوتوو لە ناوچەی کەوانەی کوڵمی یان ئێسکی کوڵمە *n* = zygomatic bone ✡ وجنی
zygomatic arch *noun*
کەوانەی کوڵمی یان ڕوومەت ✡ قوس وجنی
zygomatic bone *noun*
ئێسکی کوڵمە یان ڕوومەت ✡ استخوان وجن
zygomatic process *noun*
دەرپەڕیوی یان زیادی کوڵمەیی یان ڕوومەتی ✡ زائدە ی وجنی
zygomatic suture *noun*
درز یان قەڵەشتی کوڵمەیی یان ڕوومەتی ✡ درز وجنی
zygomorphic /ˌzʌɪgə(ʊ)'mɔ:fɪk, ˌzɪg-/ *adjective,* also zygomorphous
(ڕووەک‌ناسی، وەکوو snapdragon) هاوڵا، دووڵاهاوتا، دووفلیقانە، دووانە، نیرئاسا، شێوەنیر، سانیر (بڕوانە actinomorphic) ✡ (گیاەشناسی) دارای تقارن، یوغ‌مانند
zygomorphy *noun,* also zygomorphism
هاوڵایی، دووڵاهاوتایی، دووفلیقانەیی، دووانەیی، نیرئاسایی، شێوەنیری، سانیری ✡ تقارن، تقارن‌الطرفین، یوغ‌مانندی
zygomycete *noun*
نیرکارگ: کۆمەڵێکی کارگە ئاساییەکان، لقی

Zygomycota، کە لەودا زاوزێ یان زۆربوونی ڕەگەزی بەهۆی پێکهاتنی zygospore ـەکانە؛ کۆمەڵێ لە کارگەکان کە تایبەتمەندی‌یان زاوزێی ڕەگەزی‌یە لە ڕێگای یەکگرتنی دوو گامێتی هاوشێوەوە ◌ زیگوماسیت

Zygoptera /zʌɪˈgɒptərə/ *noun, pl.*
(مێروناسی) نیربالان: لادەستەیێکی suborder مێرووەکان کە damselfly ـەکان دەگرێتەوە (بنەڕەت: لە لاتینی نوێ، لە *zugon* یۆنانی "نیر" + *pteron* "باڵ") ◌ زیگوپترا

zygooteran *noun, adjective*
(مێرووی) نیربال ◌ زیگوپتران

zygose *adjective*
تێکەڵبوو، جووتبوو، لێهاتوو، سەربە جووتبوون ◌ آمیخته، وابسته به لقاح

zygosis *noun*
1 تێکەڵبوون، لێهاتن، جووتبوون 2 یەکگرتن، بوونەیەک، پێکبەس(تـ)رانەوە ◌ 1 آمیختگی، لقاح 2 ترکیب

zygosity *noun*
تایبەتمەندی دووانەکان، سیانەکان و هتد، بەپێی ئەوە کە داخـۆ ئـەوانـە monozygotic یـان dizygotic ـن ◌ زیگوسیتی

zygosporangium *noun*
ســـپۆردانێ کـــە زیگۆســـپۆری تیایـــە، زایگۆســـپۆرانجیۆم، زیگۆســـپۆرانجیۆم، زایگۆسپۆرانژیۆم ◌ زیگوسپورانجیوم

zygospore *noun*
زیگۆسپۆر: خانەیێ کە بەهۆی یەکگرتنی دوو گـامێتی هاوشـێوە پێکهـاتووە، وەک لـە هێنـدێ قەوزە یان کارگدا ◌ زیگواسپور

zygosporic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە زیگۆسـپۆرەوە هەیە ◌ وابسته به زیگواسپور

zygote /ˈzaɪgəʊt, US -goʊt/ *noun*
توخم، زیگۆت، زایگۆت، خانەیێ کە لە ئەنجامی یـەکگـرتن یـان جـووتبـوونی دوو خانـەی ڕەگەزی gamete یەوە پێکهاتووە ◌ زیگوت

zygotene /ˈzʌɪgə(ʊ)tiːn/ *noun*
(زینـدەناسـی) زیگـۆتین، نیرباریکـە؟: قۆنـاخی دووهەمی prophase لە میوزدا، بە درێژایی ئەمە کرۆمۆزۆمە هاوتاکان پێکەوە جووت دەبن یان یەک دەگرن ◌ زیگوتن

zygotic /ˈzaɪgəʊtɪk/ *adjective*
زیگۆتی، سەربە توخم یـان زیگـۆت، زایگـۆتی، پێوەندی بە زایگۆتەوە هەیە ◌ وابسته به زیگوت

zym(o)- /ˈzʌɪməʊ/ *prefix*
پێـشگر: ترشـان، هـەوێن، ترشـێنە: *zymogen* (بنـەڕەت: لـە *zumē* یۆنـانی‌یـەوە "leaven") ◌ پیشوند: اختمار، مخمر

zymase /ˈzʌɪmeɪz/ *noun*
(زینـدەکیمیـا) هەوێنـە، زایمیـز، زیمـاز، زیمـاس: تێکەڵەیێکی هەوێنەکان کە لە yeast بە دەسـت دێنرێ، تاوی ترشاندنی ئەلکوڵی دەدا (بنـەڕەت: لـە فـەرەنـسی‌یـەوە، لـە *zumē* یۆنـانی‌یـەوە "leaven") ◌ زیماز، زیماس

zymogen /ˈzʌɪmə(ʊ)dʒ(ə)n/ *noun*
پێش‌هەوێنە، زیمۆژێن، ماکێکی ناچالاک کە کاتێ لە لایەن هەوێنەیێکی ترەوە بچالاکێنرێ، دەگۆڕێ بۆ هەوێنە یان ئەنزیمێکی تر (هەروەها proenzyme) ◌ زیموژن

zymogenic *adjective*
ترشێنەر ◌ مخمر

zymologic *adjective*
سـەربە zymology، سـەربە هـەوێن‌ناسـی ◌ وابسته به زیمولوژی

zymologist *noun*
زیمۆلۆژیـسـت، زیمۆنـاس، هـەوێن‌نـاس ◌ زیمولوژیست

zymology *noun*
زیمۆلـۆژی، زیمۆناسـی، هـەوێن‌ناسـی ◌ زیمولوژی، مخمرشناسی

zymolysis *noun*
ترشان، زیمۆلایـسیس ◌ تخمر

zymolytic *adjective*
سەربە ترشان، سەربە زیمۆلایـسیس ◌ تخمری

zymometer *noun*
ترشان‌پێو، ئامێرێ بۆ پێوانی ڕادەی ترشان ◌ زیمومتر

zymoplastic *adjective*
هەوێنەساز، هەوێنەپێکهێن، پێکهێنەری هەوێنە ◌ مولد دیاستاز یا آنزیم

zymoscope *noun*
دەزگای پێوانی توانایی یان هێزی ترشان(ـدن) ◌ زیموسکوپ

zymosis /zaɪˈməʊsɪs/ *noun, pl.* zymoses
1 ترشان 2 نەخۆشی بگرەوە یا چڵکی infectious، پەتا ◌ 1 تخمیر 2 بیماری مسری یا عفونی

zymotic /zaɪˈmɑːtɪs/ *adjective*
1 سەربە یان پێوەندی بە ترشانەوە هەیە 2 سەربە درم، درمی، پـەتایی، بگرەوە، تـەشـەنەکردوو، پەرۆکی ◌ 1 تخمیری 2 همه‌گیر

zymurgy /ˈzʌɪməːdʒi/ *noun*
زیمۆرژی، ترشان‌ناسی، کیمیای ترشان (لقێکە لە کیمیا) ◌ زیمورژی

Z-zero particle = Z^0

ZZ Ceti star *noun*
(ئەستێرەوانی) ئەستێرەی زێد زێدی نەهەنگ ◌ ستاره‌ی زد زد قیطس

پاشکۆی یەکەم

ناوە جوگرافی‌یەکان

Geographical names

Country	Adjective	Capital	
Afghanistan /æfˈgænɪstɑːn/	**Afghan** /ˈæfgan/; **Afghani** /ˈæfganɪ/; **Afghanistani** /æfˈgænɪstɑːnɪ *US* -stænɪ/	**Kabul** /ˈkɑːbʊl/	ئەفغانستان، ئەفگانستان؛ ئەفغانستانی، ئەفگانستانی، ئەفغانی؛ کابول
Africa /ˈæfrɪkə/	**African** /ˈæfrɪkən/	–	ئەفریکا، ئەفریقا؛ ئەفریکایی، ئەفریقایی
Alaska	**Alaskan**	–	ئەلاسکا؛ ئەلاسکایی
Albania /ælˈbeɪnɪə/	**Albanian** /ælˈbeɪnɪən/	**Tirana** /tɪˈrɑːnə/	ئەلبانیا، ئالبانیا؛ ئەلبانیایی؛ تیرانا
Algeria /ælˈdʒɪərɪə/	**Algerian** /ælˈdʒɪərɪən/	**Algiers** /alˈdʒɪəz/	ئەلجەزیرە؛ جەزایری
America /əˈmerɪkə/	**(the) United States of America** /juːˌnaɪtɪd ˌsteɪts əv əˈmerɪkə	–	ئەمریکا؛ ئەمریکایی
Angola /æŋˈgəʊlə/	**Angolan** /æŋˈgəʊlən/	**Luanda** /luːˈændə/	ئەنگولا، ئانگولا؛ ئەنگولایی، ئانگولایی؛ لواندا
Antarctica /ænˈtɑːktɪk/	**Antarctic**	–	ئەنتارکتیکا، ئانتارکتیکا؛ ئەنتارکتیکایی
Antigua and Barbuda	**Antiguan, Barbudan** /ænˈtiːgwən, bɑːˈbuːdən/	**St Johns** /snt ˈdʒɒnz/	ئەنتیگوا و باربادۆ، ئانتیگوا و باربادۆ؛ ئەنتیگوایی؛ سنت جانز
(the) Arctic /ænˈtɑːktɪk/	**Arctic**	–	ئارکتیک، ئەرکتیک؛ ئارکتیکی
Argentina /ˌɑːdʒənˈtiːnə/	**Argentine, Argentinian, Argentinean** /ˈɑːdʒ(ə)ntʌɪn, ˌɑːdʒənˈtɪnɪən/	**Buenos Aires** /ˌbweɪnəs ˈaɪriːz/	ئارژەنتینا، ئارژانتین، ئەرژەنتینا؛ ئارژانتینی، ئارژەنتینایی؛ بوینیس ئاریز
Armenia /ɑːˈmiːnɪə/	**Armenian** /ɑːˈmiːnɪən/	**Yerevan** /jerɪˈvæn/	ئەرمەنیا، ئەرمەنستان؛ ئەرمەنی، ئەرمەنیایی، ئەرمەنستانی؛ یەریڤان
Asia /ˈeɪʃə, -ˈeɪʒə/	**Asian** /ˈeɪʃ(ə)n, -ˈeɪʒ(ə)n/	–	ئاسیا؛ ئاسیایی

Australia /ɒ'streɪliə/	**Australian** /ɒ'streɪliən/	**Canberra** /'kænbərə/	ئەوستراليا، ئاستريليا؛ ئەوستراليايى؛ كانبێرا
Austria /'ɒstriə/	**Austrian** /'ɒstriən/	**Vienna** /vi'enə/	ئاستريا، نەمسا، ئوتريش؛ نەمسايى، ئاسترِيايى، ئوتريشى؛ ڤيەنا
Azerbaijan /ˌæzəbaɪ'dʒɑ:n/	**Azerbaijani, Azeri** /ˌæzəbaɪ'dʒɑ:ni, ə'zeəri/	**Baku** /bæ'ku:/	ئازەربايجان؛ ئازەربايجانى، ئازەرى؛ باكۆ
(the) Bahamas /bə'hɑ:məz/	**Bahamian** /bə'heɪmiən/	**Nassau** /'næsaʊ/	باهاما، باهاماز؛ باهامايى؛ ناساو
Bahrain /bɑ:'reɪn/	**Bahraini** /bɑ:'reɪni/	**Manama** /mə'nɑ:mə/	بەحرەين؛ بەحرەينى؛ ماناما، مەنامە
Bangladesh /ˌbæŋglə'deʃ/	**Bangladeshi** /ˌbæŋglə'deʃi/	**Dhaka** /'dækə/	بەنگلادیش؛ بەنگلادیشی؛ داكا
Barbados /ˌbɑ:'beɪdɒs/	**Barbadian** /ˌbɑ:'beɪdiən/	**Bridgetown** /'brɪdʒtaʊn/	باربادۆس؛ باربادۆسی، باربادیایی؛ بریج‌تاون، بریج‌تەون
Belarus, also Belorussia /ˌbelə'ru:s/	**Belorussian** /ˌbelə'rʌʃn/	**Minsk** /mɪnsk/	بێلاروس، بەلاروس؛ بێلاروسی، بەلارووسی؛ مینسک
Belgium /'beldʒəm/	**Belgian** /'beldʒən/	**Brussels** /'brʌslz/	بێلژیک، بەلژیک؛ بێلژیکی، بەلژیکی؛ بروکسێل، براسلز
Benin /be'ni:n/	**Beninese** /ˌbenɪ'ni:z/	**Porto Novo** /ˌpɔ:təʊ 'nəʊvəʊ/	بێنین، بەنین؛ بێنینی، بەنینی؛ پۆرتۆ نۆڤۆ
Bhutan /bu:'tɑ:n/	**Bhutanese** /ˌbu:tə'ni:z/	**Thimphu** /'tɪmpu:/	بووتان؛ بووتانی؛ تیمپو
Bolivia /bə'lɪviə/	**Bolivian** /bə'lɪviən/	**La Paz** /læ 'pæz/	بۆلیڤیا، بۆلیەڤی؛ بۆلیڤیایی؛ لا پاز، لە پەز
Bosnia and Herzegovina /ˌbɒzniə ˌhɜ:tsəgə'vi:nə/	**Bosnian** /'bɒzniən/	**Sarajevo** /ˌsærə'jeɪvəʊ/	بۆسنیا (بازنیا) و هێرزەگۆڤین؛ بۆسنیایی؛ سەرایەڤۆ
Botswana /bɒt'swɑ:nə/	**Botswanan** /bɒt'swɑ:nən/	**Gaborone** /ˌgæbə'rəʊni/	بوتسوانا، باتسوانا؛ بوتسوانایی، باتسوانایی؛ گابۆرۆن(ی)
Brazil /brə'zɪl/	**Brazilian** /brə'zɪliən/	**Brasilia** /brə'zɪliə/	برێزیل، برازیل؛ برێزیلی، برازیلیایی؛ برێزیلیا، برازیلیا
Brunei /'bru:naɪ/	**Bruneian** /bru: 'naɪən/		
Brunei Darussalam /ˌbru:naɪ dæ'ru:sælæm/	**Brunei, Bruneian** /bru:'naɪ, bru:'naɪən/	**Bandar Seri Begawan** /ˌbændə ˌserɪ bə'gɑ:wən/	برونی داروسەلام؛ برونی، برونیایی؛ بەندەر سەری بێگاوان
Bulgaria /bʌl'geəriə/	**Bulgarian** /bʌl'geəriən/	**Sofia** /'səʊfiə, sə'fi:ə/	بولگاریا؛ بولگاریایی؛ سوفیا
Burkina /bɜ:'ki:nə/	**Burkinese** /bɜ:kɪ'ni:z/	**Ouagadougou** /ˌwɑ:gə'du:gu:/	بورکینا، بۆرکینا؛ بورکینایی، بورکینی، بۆرکینی؛ واگادوگو
Burma /'bɜ:mə/	**Burmese** /bɜ:'mi:z/	**Yangon** /jæŋ'gɒn/	بورمە؛ بورمی، بورمەیی؛ یانگۆن
Burundi /bʊ'rʊndi/	**Burundian** /bʊ'rʊndiən/	**Bujumbura** /ˌbu:dʒəm'bʊrə/	بوروندی؛ بوروندیایی؛ بوژومبورا، بوجومبورا
Cambodia /kæm'bəʊdiə/	**Cambodian** /kæm'bəʊdiən/	**Phnom Penh** /nɒm pen/	کامبودیا، کامبوجیا؛ کامبودی، کامبوجیایی؛ نۆم‌پێن، فنۆم پێن
Cameroon /ˌkæmə'ru:n/	**Cameroonian** /ˌkæmə'ru:niən/	**Yaoundé** /jæ'ʊndeɪ/	کامێرون، کەمێروون؛ کامێرونی، کەمێروونی؛ جەوندێی، یاوندە
Canada /'kænədə/	**Canadian** /'kə'neɪdiən/	**Ottawa** /'ɒtəwə/	کەنەدا، کانادا؛ کەنەدی، کانادایی؛ ئۆتاوا
Cape Verde /ˌkeɪp	**Cape Verden** /ˌkeɪp	**Praia** /'praɪə/	کەیپ ڤێرد؛ کەیپ ڤێردی؛ پرایا

'vɜ:d/	'vɜ:diən/		
(the) Central African Republic /ˌsentrəl ˌæfrɪkən rɪ'pʌblɪk/	**Central African** /ˌsentrəl 'æfrɪkən/	**Bangui** /'bæŋɡi:/	کۆماری ئەفریکای ناوەندی؛ بەنگی
Caribbean /ˌkærɪ'bi:ən, kə'rɪbiən/	**Caribbean** /ˌkærɪ'bi:ən, kə'rɪbiən/	–	کاریبیەن؛ کاریبیەنی
Chad /tʃæd/	**Chadian** /'tʃædiən/	**N'Djamena** /ˌ(ə)ndʒæ'meɪnə/	چاد، چەد؛ چادی؛ ئین‌جامینا
Chile /'tʃɪli/	**Chilean** /'tʃɪliən/	**Santiago** /ˌsænti'ɑ:ɡəʊ/	شیلی، چیلی؛ شیلیایی، چیلیایی؛ سانتیاگۆ
China /'tʃaɪnə/	**Chinese** /tʃaɪ'ni:z/	**Beijing** /beɪ'(d)ʒɪŋ/	چین؛ چینی؛ بەیجینگ، بیجینگ، پێکەن
Colombia /kə'lɒmbiə/	**Colombian** /kə'lɒmbiən/	**Bogotá** /ˌbɒɡə'tɑ:/	کولۆمبیا، کولۆمیا، کۆلۆمبیایی، کولۆمبی؛ بۆگوتا
Comoros /'kɒmərəʊz/	**Comoran** /kə'mɔ:rən/	**Moroni** /mə'rəʊni/	کۆمۆرۆس، کومۆرۆز؛ کومۆرۆسی، کومۆری؛ مۆرۆنی
Congo /'kɒŋɡəʊ/	**Congolese** /ˌkɒŋɡə'li:z/	**Brazzaville** /'bræzəvɪl/	کۆنگۆ، کانگۆ؛ کونگۆیی، کانگۆیی؛ برازڤیل
Costa Rica /ˌkɒstə 'ri:kə/	**Costa Rican** /ˌkɒstə 'ri:kən/	**San José** /ˌsæn həʊ'zeɪ/	کاستاریکا، کۆستاریکا؛ کاستاریکایی، کاستاریکی؛ سان‌هوزە، سان‌خوزە
Côte d'Ivoire /ˌkəʊt di:'vwɑ:/ = **(the) Ivory Coast**			
Croatia /krəʊ'eɪʃə/	**Croatian** /krəʊ'eɪʃən/	**Zagreb** /'zɑ:ɡreb/	کرواتیا، کرۆواتیا، کرواتیا؛ کرواتیایی؛ کرواتی؛ زاگرێب
Cuba /'kju:bə/	**Cuban** /'kju:bən/	**Havana** /hə'vænə/	کوبا؛ کوبایی؛ هاڤانا
Cyprus /'saɪprəs/	**Cypriot** /'sɪpriət/	**Nicosia** /ˌnɪkə'si:ə/	سایپرۆس، قیبرس؛ قیبرسی، سیپرۆسی؛ نیکۆسیا
(the) Czech Republic /ˌtʃek rɪ'pʌblɪk/	**Czech** /tʃek/	**Prague** /prɑ:ɡ/	کۆماری چێک؛ چێکی؛ پراگ، پراگ
(the) Democratic Republic of Congo /deməˌkrætɪk rɪ'pʌblɪk əv 'kɒŋɡəʊ/	**Congolese** /ˌkɒŋɡə'li:z/	**Kinshasa** /ˌkɪn'ʃɑ:sə/	کۆماری دیموکراتیکی کۆنگۆ؛ کۆنگۆیی، کونگۆیی؛ کینشاسا
Denmark /'denmɑ:k/	**Danish** /'deɪnɪʃ/	**Copenhagen** /ˌkəʊpən'heɪɡ(ə)n/	دانمارک؛ دانمارکی؛ کوپێن‌هاگن، کوپێن‌هاگن
Djibouti /dʒɪ'bu:ti/	**Djiboutian** /dʒɪ'bu:tiən/	**Djibouti** /dʒɪ'bu:ti/	جیبوتی؛ جیبوتیایی؛ جیبوتی
Dominica /ˌdɒmɪ'ni:kə/	**Dominican** /ˌdɒmɪ'ni:kən/	**Roseau** /rəʊ'zəʊ/	دۆمینیکا، دامینیکا؛ دامینیکایی، دۆمینیکی؛ رۆزۆ
(the) Dominican Republic /dəˌmɪnɪkən rɪ'pʌblɪk/	**Dominica** /də'mɪnɪkən/	**Santo Domingo** /ˌsæntəʊ də'mɪŋɡəʊ/	کۆماری دۆمینیکەن؛ دۆمینیکایی، دۆمینیکی؛ سانتۆ دۆمینیگۆ
Ecuador /'ekwədɔ:/	**Ecuadorian** /'ekwədɔ:riən/	**Quito** /'ki:təʊ/	ئێکوادۆر؛ ئێکوادۆری؛ کیتۆ، کویتۆ
Egypt /'i:dʒɪpt/	**Egyptian** /'i:dʒɪpʃn/	**Cairo** /'kaɪrəʊ/	میسر؛ میسری؛ قاهیرە، کایرۆ
El Salvador /el 'sælvədɔ:/	**Salvadorian** /ˌsælvə'dɔ:riən/	**San Salvador** /ˌsæn 'sælvədɔ:/	ئێل سالڤادۆر؛ سالڤادۆری؛ سان سالڤادۆر
England /'ɪŋɡlənd/	**English** /'ɪŋɡlɪʃ/	**London** /'lʌndən/	ئینگلتەرە، ئینگلیس، ئینگلستان؛

			ئینگلتەرەیی، ئینگلیسی، ئینگلستانی؛ لەندەن، لوندون
Equatorial Guinea /ˌekwəˌtɔːriəl ˈgɪni/	**Equatorial Guinean** /ˌekwəˌtɔːriəl ˈgɪniən/	**Malabo** /məˈlɑːbəʊ/	گینەی پشتێنەیی یان ئیکواتۆریال؛ سەربە گینەی پشتێنەیی؛ مالابۆ
Eritrea /ˌerɪˈtreɪə/	**Eritrean** /ˌerɪˈtreɪən/	**Asmera** /æsˈmeərə/	ئیریتریە، ئەریتریە؛ ئیریتریایی، ئەریتری؛ ئەسمێرا
Estonia /eˈstəʊniə/	**Estonian** /eˈstəʊniən/	**Tallin** /ˈtælɪn/	ئیستونیا، ئەستونی؛ ئیستونیایی، ئەستونیایی، ئەستونی؛ تالین
Ethiopia /ˌiːθiˈəʊpiə/	**Ethiopian** /ˌiːθiˈəʊpiən/	**Addis Ababa** /ˌædɪs ˈæbəbə/	ئەتیۆپی، ئەتیۆپیا، ئیتیۆپی؛ ئەتیۆپیایی؛ ئادیس‌ئابابا
Europe /ˈjʊərəp/	**European** /ˌjʊərəˈpiən/	–	ئەورووپا، ئورووپا؛ ئەورووپایی، ئورووپایی
Fiji /ˈfiːdʒiː/	**Fijian** /ˈfiːdʒiːən/	**Suva** /ˈsuːvə/	فیجی؛ فیجیایی؛ سووڤا، سوڤا، سوڤا
Finland /ˈfɪnlənd/	**Finnish** /ˈfɪnɪʃ/	**Helsinki** /helˈsɪŋki/	فینلەند؛ فینلەندی؛ هێلسینکی
Formosa /fɔːˈməʊsə/ = **Taiwan**			
France /frɑːns/	**French** /frentʃ/	**Paris** /ˈpærɪs/	فەرەنسە، فرەنسە؛ فەرەنسی؛ پاریس
(the) FYROM /ˌfɔːmə juːgəʊslɑːv rɪˈpʌblɪk əv mæsəˈdəʊniə/	**Macedonian** /mæsəˈdəʊniə/	**Skopje** /ˈskɒpjeɪ/	فیرۆم؛ مەسیدۆنی؛ سکۆپژە، سکاپژە
Gabon /gæˈbɒn/	**Gabonese** /ˌgæbəˈniːz/	**Libreville** /ˈliːbrəvɪl/	گابۆن؛ گابۆنی، گابۆنیایی؛ لیبرڤیل
(the) Gambia /ˈgæmbiə/	**Gambian** /ˈgæmbiən/	**Banjul** /bænˈdʒuːl/	گامبیا؛ گامبیایی؛ بانجول
Georgia /ˈdʒɔːdʒə/	**Georgian** /ˈdʒɔːdʒən/	**Tbilisi** /ˌtəbɪˈliːsi/	جۆرجیا، گورجیا، گورجستان؛ جۆرجیایی، گورجیایی، گورجی، گورجستانی؛ تبلیسی
Germany /ˈdʒɜːməni/	**German** /ˈdʒɜːmən/	**Berlin** /bɜːˈlɪn/	ئەڵمان، ئەڵمانیا؛ ئەڵمانی، ئەڵمانیایی؛ بێرلین، بەرلین
Ghana /ˈgɑːnə/	**Ghanian, also Ghanaian** /gɑːˈneɪən/	**Accra** /əˈkrɑː/	گانا؛ گانایی؛ ئاکرا
Gibraltar /dʒɪˈbrɔːltə(r)/	**Gibraltarian** /dʒɪbrɔːlˈteərɪən/	–	گیبرالتار، جیبرالتار؛ گیبرالتاری، جیبرالتاری
Great Britain /ˌgreɪt ˈbrɪtn/	**British, Briton** /ˈbrɪtɪʃ, ˈbrɪtn/	**London** /ˈlʌndən/	بریتانیای گەورە؛ بریتانیایی، بریتانی؛ لەندەن، لوندون
Greece /griːs/	**Greek** /griːk/	**Athens** /ˈæθɪnz/	یونان، ویتان، گریس؛ یونانی، گریک؛ ئاتینز، ئەسینا، ئاتین
Grenada /grəˈneɪdə/	**Grenadian** /ˌgrəˈneɪdiən/	**St George's** /snt ˈdʒɔːdʒɪz/	گرینادا؛ گرینادایی؛ سێنت جۆرجیز
Guatemala /ˌgwætəˈmɑːlə/	**Guatemalan** /ˌgwætəˈmɑːlən/	**Guatemala City** /ˌgwætəˌmɑːlə ˈsɪti/	گواتمالا؛ گواتمالایی؛ گواتمالاسیتی
Guinea /ˈgɪni/	**Guinean** /ˈgɪniən/	**Conakry** /ˈkɒnəkri/	گینە؛ گینەیی؛ کوناکری، کاناکری
Guinea-Bissau /ˌgɪni bɪˈsaʊ/	**Guinean** /ˈgɪniən/	**Bissau** /bɪˈsaʊ/	گینەی بیسۆ، گینەی بیسائۆ؛ گینەیی؛ بیسۆ، بیسائۆ
Guyana /gaiˈænə/	**Guyanese** /gaɪəˈniːz/	**Georgetown** /ˈdʒɔːdʒtaʊn/	گویانا، گایەنە؛ گویانی؛ جۆرج‌تاون
Haiti /ˈheɪti/	**Haitian** /ˈheɪʃn/	**Port-au-Prince** /ˌpɔːtəʊˈprɪns/	هائیتی؛ هائیتیایی؛ پۆرت ئاو پرینس

Holland /'hɒlənd/ = **(the) Netherlands**			
Honduras /hɒn'djʊərəs/	**Honduran** /hɒn'djʊərən/	**Tegucigalpa** /te,gu:sɪ'gælpə/	هوندوراس، هاندوراس؛ تیگوسیگالپا
Hungary /'hʊŋgəri/	**Hungarian** /hʌŋ'geəriən/	**Budapest** /,b(j)u:də'pest/	هەنگاریا، هانگری، هونگیری؛ هەنگاریایی؛ بوداپێست
Iceland /'aɪslənd/	**Icelandic** /aɪs'lændɪk/	**Reykjavik** /'reɪkjəvɪk/	ئایسلەند، ئیسلەند؛ ئایسلەندی؛ ڕەیکژۆڤیک
India /'ɪndiə/	**Indian** /'ɪndiən/	**New Delhi** /,nju: 'deli/	هیند، هیندوستان، هیندستان؛ هیندی، هیندوستانی؛ نیودیلهی
Indonesia /,ɪndə'ni:ziə/	**Indonesian** /,ɪndə'ni:ziə/	**Djakarta** /dʒə'kɑ:tə/	ئیندونیزیا؛ ئیندۆنیزیایی؛ جاکارتا
Iran /ɪ'rɑ:n/	**Iranian** /ɪ'reɪniən/	**Tehran** /teə'rɑ:n/	ئێران؛ ئێرانی؛ تاران
Iraq /ɪ'rɑ:k/	**Iraqi** /ɪ'rɑ:ki/	**Baghdad** /bæg'dæd/	ئێراق، عەراق، عێراق؛ ئێراقی؛ بەغدا
Ireland /'aɪələnd/	**Ireish** /'aɪrɪʃ/	**Dublin** /'dʌblɪn/	ئیرلەند؛ ئیرلەندی؛ دابلین، دوبلین
Israel /'ɪzreɪl/	**Israeli** /ɪz'reɪli/	**Jerusalem** /dʒə'ru:sələm/	ئیسرائیل، ئیسرائیل؛ ئیسرائیلی؛ ئورشەلیم
Italy /'ɪtəli/	**Italian** /ɪ'tæliən/	**Rome** /rəʊm/	ئیتالی، ئیتالیا؛ ئیتالیایی؛ رۆم
(the) Ivory Coast /,aɪvəri kəʊst/	**Ivorian** /aɪ'vɔ:rɪən/	**Yamoussoukro** /,jæmu:'su:krəʊ/	کەناری ددانی فیل یان عاج؛ سەربە کەناری عاج؛ ژەموسوکرۆ، ژەمۆسوکرۆ
Jamaica /dʒə'meɪkə/	**Jamaican** /dʒə'meɪkən/	**Kingston** /'kɪŋstən/	جامائیکا، جامایکا؛ جامائیکایی، جامایکایی؛ کینگستون
Japan /dʒə'pæn/	**Japanese** /dʒæpə'ni:z/	**Tokyo** /'təʊkɪəʊ/	ژاپۆن؛ ژاپۆنی؛ توکیۆ، تۆکیۆ
Jordan /'dʒɔ:dn/	**Jordanian** /'dʒɔ:'deɪniən/	**Amman** /ə'mɑ:n/	ئوردۆن؛ ئوردۆنی؛ عەمان، عەممان
Kazakhstan /,kæzæk'stɑ:n/	**Kazakh** /kə'zæk/	**Astana** /'æstənɑ:/	کازاخستان؛ کازاخ، کازاخستانی؛ ئاستانا، ئەستەنا
Kenya /'kenjə/	**Kenyan** /'kenjən/	**Nairobi** /naɪ'rəʊbi/	کنیا، کینیا؛ کنیایی، کینیایی؛ نایرۆبی
Kirgyzstan /,kɪəgɪ'stɑ:n/, also Kyrgyzstan	**Kirgyz** /'kɪəgɪz/	**Bishkek** /bɪʃ'kek/	کێرکیزستان، قرقیزستان؛ کێرکیز، کێرکیزستانی، قرقیزستانی؛ پیشکێک، بیشکێک
Kiribati /,kɪrɪ'bæs/	–	**Tarawa** /tə'rɑ:wə/	کیریبەس، کیریباتی؛ تاراوا
Korea, North /,nɔ:θ kə'rɪə/	**North Korean** /,nɔ:θ kə'rɪən/	**Pyongyang** /pjɒŋ'jæŋ/	کۆریا یان کۆرەی باکوور؛ کۆریای باکووری؛ پیونگیانگ
Korea, South /,saʊθ kə'rɪə/	**South Korea** /,saʊθ kə'rɪə/	**Seoul** /səʊl/	کۆریا یان کۆرەی باشوور؛ کۆریای باشووری؛ سیئول، سول
Kurdistan	–	–	کوردستان
Kuwait /kʊ'weɪt/	**Kuwaiti** /kʊ'weɪti/	**Kuwait City** /kʊ,weɪt 'sɪti/	کویت، کوەیت؛ کویتی، کوەیتی؛ کوەیت، کوەیتسیتی
Laos /laʊs/	**Laotian** /'laʊʃn/	**Vientiane** /,vjen'tjɑ:n/	لائوس؛ لائوسی؛ ڤیەنتیان
Latvia /'lætviə/	**Latvian** /'lætviən/	**Riga** /'ri:gə/	لاتیڤیا؛ لاتیڤیایی؛ ریگا
Lebanon /'lebənən/	**Lebanese** /,lebə'ni:z/	**Beirut** /beɪ'ru:t/	لوبنان؛ لوبنانی؛ بەیرووت
Lesotho /,lə'su:tu:/	**Sotho** /'su:tu:/	**Maseru** /mə'seəru:/	لیسوتوو؛ لیسوتوویی، سووتوو؛ ماسێرو
Liberia /laɪ'bɪəriə/	**Liberian** /laɪ'bɪəriən/	**Monrovia** /mɒn'rəʊvɪə/	لیبیریا، لایبیریا؛ لیبیریایی، لایبیریایی؛

			مۆنرۆڤیا، مانرۆڤیا
Libya /ˈlɪbiə/	**Libyan** /ˈlɪbiən/	**Tripoli** /ˈtrɪpəli/	لیبی، لیبیا؛ لیبیایی؛ تریپۆلی
Liechtenstein /ˈlɪktənstaɪn/	**Liechtenstein** /ˈlɪktənstaɪnə/	**Vaduz** /væˈduts/	لیکتینستەین؛ لیکتینستەین(ی)؛ ڤادوتس
Lithuania /ˌlɪθjuːˈeɪniə/	**Lithuanian** /ˌlɪθjuːˈeɪniən/	**Vilnius** /ˈvɪlnɪəs/	لیتوانیا؛ لیتوانیایی، لیتوانی؛ ڤیلنیوس
Luxembourg /ˈlʌksəmbɜːg/	**Luxembourg** /ˈlʌksəmbɜːgə/	**Luxembourg** /ˈlʌksəmbɜːg/	لوکسامبێرگ، لوکزامبێرگ، لاکزامبێرگ، لۆکسامبێرگی، لۆکسامبێرگ
Madagascar /ˌmædəˈgæskə/	**Madagascan** /ˌmædəˈgæskən/	**Antananarivo** /ˌæntəˌnænəˈriːvəʊ/	ماداگاسکار؛ ماداگاسکاری؛ ئانتاناناریڤۆ، ئانتینانەریڤۆ
Malawi /məˈlɑːwi/	**Malawian** /məˈlɑːwiən/	**Lilongwe** /lɪˈlɒŋweɪ/	مالاوی؛ مالاویایی؛ لیلۆنگوێ، لیلانگوێ
Malaysia /məˈleɪziə/	**Malaysian** /məˈleɪziən/	**Kuala Lumpur** /ˌkwɑːlə ˈlʊmpʊə/	مالێزیا، مالزیا؛ مالزیایی، مالێزیایی؛ کوالالامپور
(the) Maldives /ˈmɔːldiːvz/	**Maldivian** /mɔːlˈdɪviən/	**Male** /ˈmɑːleɪ/	مالدیڤز، مۆلدیڤز؛ مالدیڤیایی؛ مۆلدیڤزی؛ مالێی، ماله
Mali /ˈmɑːli/	**Malian** /ˈmɑːliən/	**Bamako** /ˈbæməkəʊ/	مالی؛ مالیایی؛ باماکو، باماکۆ
Malta /ˈmɔːltə/	**Maltese** /mɔːlˈtiːz/	**Valletta** /vəˈletə/	مالتا، مۆلتا؛ مالتایی، مۆلتایی؛ ڤالێتا، ڤۆلێتا
Mauritania /ˌmɒrɪˈteɪniə/	**Mauritanian** /ˌmɒrɪˈteɪniən/	**Nouakchott** /nwækˈʃɒt/	موریتانی؛ موریتانیایی؛ نواکشۆت
Mauritius /məˈrɪʃəs/	**Mauritian** /məˈrɪʃn/	**Port Louis** /ˌpɔːt ˈluːɪs, -ˈluːi/	موریتۆس؛ موریتۆسی؛ پۆرت لوئیس
Mediterranean /ˌmedɪtəˈreɪniəm/	**Mediterranean** /ˌmedɪtəˈreɪnɪən/	–	مەدیترانە، مێدیتەرانە؛ مەدیترانەیی
Melanesia /ˌmeləˈniːzɪə/	**Melanesian** /ˌmeləˈniːzɪ(ə)n, -ʒ(ə)n/	–	مێلانیزیا؛ مێلانیزیایی
Mexico /ˈmeksɪkəʊ/	**Mexican** / ˈmeksɪkən/	**Mexico** /ˈmeksɪkəʊ/	مەکسیک، مێکسیک، مەکزیک؛ مەکسیکی؛ مێکسیکو
Moldova /mɒlˈdəʊvə/	**Moldovian** /mɒlˈdəʊvən/	**Chisinau** /ˌkɪʃˈnaʊ/	مالدۆڤا، مۆلدۆڤا؛ مالدۆڤایی؛ کیشنۆ، کیشنەو
Mongolia /mɒŋˈgəʊliə/	**Mongolian** /mɒŋˈgəʊliən/	**Ulan Bator** /ˌuːlɑːn ˈbɑːtə/	مەنگولیا؛ مەنگولیایی؛ ئولانباتۆر
Montserrat /ˌmɒnsəˈræt/	**Montserratian** /ˌmɒnsəˈreɪʃn/	**Plymouth** /ˈplɪməθ/	مانسێرات؛ مانسێراتی؛ پلیمۆس، پلیمۆت
Morocco /məˈrɒkəʊ/	**Moroccan** /məˈrɒkən/	**Rabat** /rəˈbæt/	مۆرۆکۆ، مورۆکۆ؛ مۆرۆکۆیی، مورۆکۆیی؛ رەبات، رابات
Mozambique /ˌməʊzæmˈbiːk/	**Mozambiquean** /ˌməʊzæmˈbiːkən/	**Maputo** /məˈpuːtəʊ/	موزامبیک؛ موزامبیکی؛ ماپوتۆ
Myanmar /mɪˌænˈmɑː/ = **Burma**			
Namibia /nəˈmbiə/	**Namibian** /nəˈmbiən/	**Windhoek** /ˈwɪnthʊk/	نامبیا؛ نامبیایی؛ ویندۆک، وینتۆک
Nauru /ˈnaʊruː/	**Nauruan** /naʊˈruːən/	–	ناورروو؛ ناوروویی
Nepal /nɪˈpɔːl/	**Nepalese** /nepəˈliːz/	**Kathmandu** /ˌkætmænˈduː/	نیپاڵ، نێپاڵ؛ نێپاڵی، نیپاڵی؛ کاتماندۆ
(the) Netherlands /ˈneðələndz/	**Dutch** /dʌtʃ/	**Amsterdam** /ˌæmstəˈdæm/	هولەند؛ هولەندی؛ ئامستردام
New Zealand /ˌnjuː ˈziːlənd/	**New Zealand** /ˌnjuː ˈziːlənd/	**Wellington** /ˈwelɪŋtən/	نیوزیلەند، زیلەندی نەو؛ نیوزیلەندی؛ ویلینگتۆن
Nicaragua /ˌnɪkəˈrægjuə/	**Nicaraguan** /ˌnɪkəˈrægjuən/	**Managua** /məˈnɑːgwə/	نیکاراگوا؛ نیکاراگوایی؛ ماناگوا

Niger /ni:'ʒeə/	**Nigerian** /ni:'ʒeəriən/	**Niamey** /nja:'meɪ/	نیجێر؛ نیجێری، نیجێریایی؛ نیامێی، نیامی
Nigeria /naɪ'dʒɪəriə/	**Nigerian** /naɪ'dʒɪəriən/	**Abuja** /ə'bu:dʒə/	نایجریە؛ نایجریایی، نایجریەیی؛ ئەبوجا
Northern Ireland /ˌnɔ:ðən 'aɪlənd/	**Northern Irish** /ˌnɔ:ðən 'aɪrɪʃ/	**Belfast** /bel'fa:st/	ئیرلەندی باکوور؛ ئیرلەندی باکووری؛ بێلفاست
Norway /'nɔ:weɪ/	**Norwegian** /nɔ:'wi:dʒən/	**Oslo** /'ɒzləʊ/	نۆروێژ، نۆروێی؛ نۆروێژی؛ ئۆسلۆ، ئازلۆ
Oman /əʊ'ma:n/	**Omani** /əʊ'ma:ni/	**Muscat** /'mʌskæt/	ئۆمان، عەمان؛ ئۆمانی، عەمانی؛ موسکات، ماسکەت
Pakistan /ˌpa:kɪ'sta:n/	**Pakistani** /ˌpa:kɪ'sta:ni/	**Islamabad** /ɪz'la:məbæd/	پاکستان؛ پاکستانی؛ ئیسلامئاباد
Palestine /'pæləstaɪn/	**Palestinian** /ˌpælə'stɪnɪən/	–	فەلەستین؛ فەلەستینی
Panama /'pænəma:/	**Panamanian** /ˌpænə'meɪniən/	**Panama** /'pænəma:/	پاناما؛ پانامایی؛ پاناما
Papua New Guinea /ˌpæpuə ˌnju: 'gɪni/	**Papuan** /'pæpuən/	**Port Moresby** /ˌpɔ:t 'mɔ:zbi/	پاپوا نیو گینە؛ پاپوایی؛ پۆرت مۆریسبی، پۆرت مۆرزبی
Paraguay /'pærəgwaɪ/	**Paraguayan** /ˌpærə'gwaɪən/	**Asunción** /əˌsʊnsɪ'ɒn/	پاراگوای؛ پاراگوایی؛ ئۆسونسیەن، ئاسونسیون
Peru /pə'ru:/	**Peruvian** /pə'ru:viə/	**Lima** /'li:mə/	پێرۆ، پیرۆ؛ پێرۆیی؛ لیما
(the) Philippines /'fɪlɪpi:nz/	**Philippine** /'fɪlɪpi:n/	**Manila** /mə'nɪlə/	فیلیپین؛ فیلیپینی؛ مانیلا، مەنیلا
Poland /'pəʊlənd/	**Polish** /'pəʊlɪʃ/	**Warsaw** /'wɔ:sɔ:/	پۆلەند، لەهێستان؛ پۆلەندی، لەهێستانی؛ وۆرسۆ، وارشۆ
Portugal /'pɔ:tʃʊgl/	**Portuguese** /ˌpɔ:tʃʊ'gi:z/	**Lisbon** /'lɪzbən/	پۆرتوگال؛ پۆرتوگالی؛ لیسبۆن، لیزبێن
Qatar /kæ'ta:, 'kʌtə/	**Qatari** /kæ'ta:ri/	**Doha** /'dəʊha:/	قەتەر؛ قەتەری؛ دوحا
Romania /ru:'meɪniə/	**Romanian** /ru:'meɪniən/	**Bucharest** /ˌbi:kə'rest/	رۆمانیا، رۆمانی؛ رۆمانیایی؛ بوخارێست، بوکارێست
Russia /'rʌʃə/	**Russian** /'rʌʃn/	**Moscow** /'mɒskəʊ/	رووسیە؛ رووسی، رۆسیەیی؛ مۆسکۆ
Rwanda /ru:'ændə/	**Rwandan** /ru:'ændən/	**Kigali** /kɪ'ga:li/	رواندا؛ رواندایی؛ کیگالی
San Marino /ˌsæn mə'ri:nəʊ/	**San Marinese** /ˌsæn mærɪ'ni:z/	**San Marino** /ˌsæn mə'ri:nəʊ/	سان مارینۆ؛ سان مارینۆیی؛ سان مارینۆ
Sao Tomé and Principe /ˌsaʊ tə ˌmeɪ ən 'prɪnsɪpeɪ/	**Sao Tomean** /ˌsaʊ tə'meɪən/	**Sao Tomé** /ˌsaʊ tə'meɪ/	ساو تۆمی و پرینسیپی، سائۆ تۆمێی و پرینسیپی؛ ساو تۆمیایی؛ ساو تۆمی، سائۆ تۆمێی
Saudi Arabia /ˌsaʊdi ə'reɪbiə/	**Saudi, Saudi Arabian** /ˌsaʊdi, ˌsaʊdi ə'reɪbiən/	**Riyadh** /ri:'a:d/	عەرەبیای سەعوودی، عەرەبستانی سەعوودی؛ سەعودی، سەعودیایی؛ ریاز
Scotland /'skɒtlənd/	**Scottish** /'skɒtɪʃ/	**Edinburgh** /'edɪnbərə/	سکاتلەند؛ سکاتلەندی؛ ئێدینبورگ، ئێدینبێرگ
Senegal /ˌsenɪ'gɔ:l/	**Senegalese** /ˌsenɪgə'li:z/	**Dakar** /'dæka:/	سێنیگال، سێنیگۆل؛ سێنیگالی؛ داکار
(the) Seychelles /seɪ'ʃelz/	**Seychellois** /ˌseɪʃel'wa:z/	**Victoria** /vɪk'tɔ:riə/	سەیشێلز؛ سەیشێلزی؛ ڤیکتۆریا
Sierra Leone /siˌerə li'əʊn/	**Sierra Leonean** /siˌerə li'əʊniən/	**Freetown** /'fri:taʊn/	سیرالیۆن؛ سیرالیۆنی؛ فریتاون، فریتەون
Singapore /ˌsɪŋə'pɔ:/	**Singaporean** /ˌsɪŋə'pɔ:riən/	**Singapore** /ˌsɪŋə'pɔ:/	سینگاپور، سەنگاپور؛ سینگاپوری، سەنگاپوری؛ سینگاپور
Slovakia /sləʊ'va:kiə/	**Slovak** /'sləʊvæk/	**Bratislava** /ˌbrætɪ'sla:və/	سلۆڤاکیا؛ سلۆڤاکیایی؛ براتیسلاڤا
Slovenia /sləʊ'vi:niə/	**Slovene, Slovenian**	**Ljubljana**	سلۆڤانیا؛ سلۆڤانیایی؛ لجوبلجانا.

	/ˈsləʊviːn, sləʊˈviːniən/	/ljuːˈbljɑːnə/	لزوبلزانا
(the) Solomon Islands /ˈsɒləmən aɪləndz/	**Solomon Islander** /ˈsɒləmən aɪləndə/	**Honiara** /ˌhəʊnɪˈɑːrə/	دورگەکانی سۆلۆمۆن یان سالیمین؛ سەریە دورگەکانی سۆلۆمۆن یان سالیمین؛ هۆنیارا
Somalia /səˈmɑːliə/	**Somali** /səˈmɑːli/	**Mogadishu** /ˌmɒgəˈdɪʃuː/	سومالیا، سومالیا؛ سومالی، سومالی؛ موگادیشو
South Africa /ˌsaʊθ ˈæfrɪkə/	**South African** /ˌsaʊθ ˈæfrɪkən/	**Pretoria** /prɪˈtɔːrɪə/	ئەفریکای باشوور؛ ئەفریکای باشووری؛ پریتوریا
Spain /speɪn/	**Spaish** /spænɪʃ/	**Madrid** /məˈdrɪd/	سپانیا، ئیسپانیا؛ سپانیایی، ئیسپانیایی، سپانی؛ مادرید
Sri Lanka /sri ˈlæŋkə/	**Sri Lankan** /sri ˈlæŋkən/	**Colombo** /kəˈlʌmbəʊ/	سریلانکا؛ سریلانکایی؛ کۆلۆمبو، کۆلامبو
St Kitts and Nevis /snt ˌkɪts ən ˈniːvɪs/	**Kittitan** /kɪˈtɪʃn/	**Basseterre** /bæsˈteə/	سنت کیتس و نیڤیس؛ کیتیایی، کیتی، نیڤیسی، نیڤیایی؛ باستیر
St Lucia /snt ˈluːʃə/	**St Lucian** /snt ˈluːʃən/	**Castries** /kæˈstriːs/	سنت لوسیا، سنت لووشا؛ سنت لووسیایی، سنت لووشی؛ کاستریس
St Vincent and the Grenadines /snt ˌvɪnsnt ən ðə grenədiːnz/	**Vincentian** /vɪnˈsenʃɪən/	**Kingstown** /ˈkɪŋztaʊn/	سنت ڤینسنت و گریناديز؛ ڤینسینتی؛ کینگستاون
Sudan /suːˈdɑːn/	**Sudanese** /suːdəˈniːz/	**Khartoum** /kɑːˈtuːm/	سوودان؛ سوودانی؛ خارتووم، کارتووم
Suriname /ˌsʊərɪˈnæm/	**Surinamese** /ˌsʊərɪnæˈmiːz/	**Paramaribo** /ˌpærəˈmærɪbəʊ/	سورینام، سورینەم؛ سورینامی؛ پاراماریبو
Swaziland /ˈswɑːzilænd/	**Swazi** /ˈswɑːzi/	**Mbabane** /ˌ(ə)mbɑːˈbɑːni/	سوازیلەند؛ سوازی، سوازیلەندی؛ مبابانی، ئیمبابانی
Sweden /ˈswiːdn/	**Swedish** /ˈswiːdɪʃ/	**Stockholm** /ˈstɒkhəʊm/	سوید؛ سویدی؛ ستۆکهۆلم
Switzerland /ˈswɪtsələnd/	**Swiss** /swɪs/	**Berne** /bɜːn, beən/	سویس، سویسرا؛ سویسی، سویسرایی؛ بیرن، بۆرن
Syria /ˈsɪriə/	**Syrian** /ˈsɪriən/	**Damascus** /dəˈmɑːskəs/	سووریە، سوریە، سووریا؛ سووریەیی؛ دیمەشق
Taiwan /taɪˈwɑːn/	**Taiwanese** /ˈtaɪwəˈniːz/	**Taipei** /taɪˈpeɪ/	تایوان؛ تایوانی؛ تایپی
Tajikistan /ˈtæˌdʒiːkɪˈstɑːn/	**Tajik** /tæˈʒiːk/	**Dushanbe** /duːˈʃænbeɪ/	تاجیکستان؛ تاجیکستانی، تاجیکی؛ دووشەنبە، دووشەمبە
Tanzania /ˌtænzəˈniːə/	**Tanzanian** /ˌtænzəˈniːən/	**Dodoma** /dəʊˈdəʊmə/	تانزانیا؛ تانزانیایی؛ دودوما، دەودەوما
Tibet /tɪˈbet/	**Tibetan** /tɪˈbetn/	**Lhasa** /ˈlɑːsə/	تەبەت، تیبەت؛ تیبەتی، تەبەتی؛ لاسا
Thailand /ˈtaɪlænd/	**Thai** /taɪ/	**Bangkok** /bæŋˈkɒk/	تایلەند؛ تایلەندی؛ بانگکوک، بانکوک
Togo /ˈtəʊgəʊ/	**Togolese** /ˌtəʊgəˈliːz/	**Lomé** /ˈləʊmeɪ/	توگۆ؛ توگۆیی؛ لۆمی
Tonga /ˈtɒŋə, ˈtɒŋgə/	**Tongan** /ˈtɒŋən, ˈtɒŋgən/	**Nuku'alofa** /ˌnuːkuəˈləʊfə/	تۆنگا، تانگا؛ تۆنگایی، تانگایی؛ نووکولوفا، نوکولوفا
Trinidad and Tobago /ˌtrɪnɪdæd ən təˈbeɪgəʊ/	**Trinidadian, Tobagonian** /ˌtrɪnɪˈdædiən, təʊbəˈgəʊniən/	**Port-of-Spain** /ˌpɔːt əv ˈspeɪn/	ترینیداد و توباگو؛ ترینیدادی، توباگویی؛ پۆرت ئاف سپەین
Tunisia /tjuːˈnɪziə/	**Tunisian** /tjuːˈnɪziən/	**Tunis** /ˈtjuːnɪs/	تونیسیا، تونیزیا، تونس؛ تونیسیایی،

			تونیزیایی، تونسی: تونیس
Turkey /'tɜ:ki/	**Turkish** /'tɜ:kɪʃ/	**Ankara** /'æŋkərə/	تورکیه، ترکیه: تورکی، نرکی، تورکیایی؛ ئانکارا
Turkmenistan /tɜ:kˌmenɪ'stɑ:n/	**Turkmen** /'tɜ:kmen/	**Ashgabat** /'æʃgəbæt/	تورکەمەنستان؛ تورکمەن، تورکەمەنستانی؛ ئیشقاباد، ئیشقابات
Tuvalu /tu:'vɑ:lu:/	**Tuvaluan** /tu:və'lu:ən/	**Funafuti** /ˌfu:nə'fu:ti/	تووڤالو، توڤالو؛ توڤالویی؛ فونافوتی
Uganda /ju:'gændə/	**Ugandan** /ju:'gændən/	**Kampala** /kæm'pɑ:lə/	یوگاندا، ئوگاندا؛ یوگاندایی، ئوگاندایی؛ کامپالا
Ukraine /ju:'kreɪn/	**Ukrainian** /ju:'kreɪniən/	**Kiev** /'ki:ef/	ئوکراین، ئوکڕاین؛ ئوکراینی؛ کییەف
(the) United Arab Emirates /ju:ˌnaɪtɪd ˌærəb 'emirəts/	**Emirian** /e'mɪrɪən/	**Abu Dhabi** /ˌæbu: 'dɑ:bi/	میرنشینە یەکگرتووەکانی عەرەب؛ سەربە میرنشینە یەکگرتووەکانی عەرەب؛ ئەبوزەبی
(the) United Kingdom /ju:ˌnaɪtɪd 'kɪŋdəm/	**British** /'brɪtɪʃ/	**London** /'lʌndən/	یونایتید کینگدوم؛ بریتانی، بریتانیایی؛ لەندەن، لۆندۆن
(the) United States America /ju:ˌnaɪtɪd ˌsteɪts əv ə'merɪkə/	**American** /ə'merɪkən/	**Washington DC** /ˌwɒʃɪŋtən di: 'si:/	ولاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا؛ ئەمریکایی، ئەمریکی؛ واشینگتون دی‌سی
Uruguay /'jʊərəgwaɪ/	**Uruguayan** /jʊərə'gwaɪən/	**Montevideo** /ˌmɒntɪvɪ'deɪəʊ/	یوروگوای، یۆروگوای؛ یوروگوایی، یۆروگوایی؛ مۆنتی‌ڤیدیۆ
Uzbekistan /ʊzˌbekɪ'stɑ:n/	**Uzbek** /ˌʊzbek/	**Tashkent** /tæʃ'kent/	ئوزبەکستان؛ ئوزبەک، ئوزبەکستانی؛ تاشکەنت
Vanuatu /ˌvænu'ɑ:tu:/	**Vanuatan** /ˌvænu'ɑ:tən/	**Vila** /'vi:lə/	ڤانواتو، ڤانوئاتوو؛ ڤانواتویی، ڤانوئاتوویی؛ ڤیلا
Venezuela /ˌvenə'zweɪlə/	**Venezuelan** /ˌvenə'zweɪlən/	**Caracas** /kə'rækəs/	ڤێنیزویلا؛ ڤێنیزویلایی؛ کاراکاس
Vietnam /viˌetnæm/	**Vietnamese** /viˌetnə'mi:z/	**Hanoi** /hæ'nɔɪ/	ڤیەتنام، ڤیەتنەم؛ ڤیەتنامی، ڤیەتنەمی؛ هانوی، هانۆئی
Wales /weɪlz/	**Welsh** /welʃ/	**Cardiff** /'kɑ:dɪf/	ویلز، ویلز، ویلز؛ ویلزی، ویلزی، ویلزی؛ کاردیف
(the) West Indies /ˌwest 'ɪndiz/	**West Indian** /ˌwest 'ɪndiən/	–	هیندی رۆژاوا، ویست ئیندیز؛ سەربە ویست ئیندیز
Western Sahara /ˌwestən sə'hɑ:rə/	**Sahrawian** /sɑ:'rɑ:wɪən/	**La'youn** /lɑ:'ju:n/	ویستێرن سەحارا؛ سەحراویایی
Western Samoa /ˌwestən sə'məʊə/	**Samoan** /sə'məʊən/	**Apia** /'æpiə/	(ویستێرن) ساموا؛ ساموایی؛ ئاپیا
(the) Yemen Republic /'jemən rɪ'pʌblɪk/	**Yemeni** /'jeməni/	**Sana'a** /sæ'nɑ:/	کوماری یەمەن؛ یەمەنی؛ سەنعا
Yugoslavia /ju:gəʊ'slɑ:viə/	**Yugoslavian** /ju:gəʊ'slɑ:viən/	**Belgrade** /bel'greɪd/	یوگۆسلاڤیا، یۆگۆسلاڤیا؛ یۆگۆسلاڤیایی، یوگۆسلاڤیایی؛ بێلگراد
Zambia /'zæmbiə/	**Zambian** /'zæmbiən/	**Lusaka** /lu:'sɑ:kə/	زامبیا؛ زامبیایی؛ لووساکا
Zimbabwe /zɪm'bɑ:bwi/	**Zimbabwean** zɪm'bɑ:bwiən/	**Harare** /hə'rɑ:ri/	زیمبابوی، زیمبابوە؛ زیمبابوایی، زیمبابوەیی؛ هەراری

كارە نائاساییەكان

Irregular verbs

Infinitive	Past Tense	Past Participle
bide	bided, abode	bided, abode
arise	arose	arisen
awake	awoke	awoken
be	was/were	been
bear	bore	borne
beat	beat	beaten
become	became	become
befall	befell	befallen
begin	began	begun
bend	bent	bent
beseech	besought, beseeched	besought, beseeched
beset	beset	beset
bespeak	bespoke	bespoke, bespoken
bestride	bestrode	bestridden
bet	bet, betted	bet, betted
bid	bid	bid
bind	bound	bound
bite	bit	bitten
bleed	bled	bled
bless	blessed	blessed, blest
blow	blew	blown
break	broke	broken
breed	bred	bred
bring	brought	brought
broadcast	broadcast	broadcast
browbeat	browbeat	browbeaten
build	built	built
burn	burnt, burned	burnt, burned
burst	burst	burst
bust	bust, busted	bust, busted
buy	bought	bought
cast	cast	cast
catch	caught	caught
chide	chided, chid	chided, chid, chidden
choose	chose	chosen
cleave	cleaved, clove, cleft	cleaved, clove, cleft
cleave	cleaved, clave	cleaved

cling	clung	clung
come	came	come
cost	cost	cost
countersink	countersank	countersunk
creep	crept	crept
crow	crowed	crowed
cut	cut	cut
deal	dealt	dealt
dig	dug	dug
dive	dived, (*US*) dove	dived
do	did	done
draw	drew	drawn
dream	dreamt, dreamed	dreamt, dreamed
drink	drank	drunk
drive	drove	driven
dwell	dwelt, dwelled	dwelt, dwelled
eat	ate	eaten
fall	fell	fallen
feed	fed	fed
feel	felt	felt
fight	fought	fought
find	found	found
flee	fled	fled
fling	flung	flung
floodlight	floodlighted, floodlit	floodlighted, floodlit
fly	flew	flown
forebear	forbore	forborne
forbid	forbade, forbad	forbidden
forecast	forecast	forecast
foresee	foresaw	foreseen
forget	forgot	forgotten
forgive	forgave	forgiven
forgo	forwent	forgone
forsake	forsook	forsaken
forswear	forswore	forsworn
freeze	froze	frozen
gainsay	gainsaid	gainsaid
get	got	got, (*US*) gotten
gild	gilded, gilt	gilded, gilt
gird	girded, girt	girded, girt
give	gave	given
go	went	gone
grind	ground	ground
grow	grew	grown
hamstring	hamstringed, hamstrung	hamstringed, hamstrung
hang	hung, hanged	hung, hanged
have	had	had
hear	heard	heard
heave	heaved, hove	heaved, hove
hew	hewed	hewed, hewn
hide	hid	hidden
hit	hit	hit
hold	held	held
hurt	hurt	hurt
inlay	inlaid	inlaid
input	input, inputted	input, inputted
inset	inset	inset
interweave	interwove	interwoven
keep	kept	kept
ken	kenned, kent	kenned
kneel	knelt, (esp *US*) kneeled	knelt, (esp *US*) kneeled
know	knew	known
lay	laid	laid
lead	led	led
lean	leant, leaned	leant, leaned
leap	leapt, leaped	leapt, leaped
learn	learnt, learned	learnt, learned

leave	left	left
lend	lent	lent
let	let	let
lie	lay	lain
light	lighted, lit	lighted, lit
lose	lost	lost
make	made	made
mean	meant	meant
meet	met	met
miscast	miscast	miscast
misdeal	misdealt	misdealt
mishear	misheard	misheard
mishit	mishit	mishit
mislay	mislaid	mislaid
mislead	misled	misled
misread	misread	misread
misspell	misspelt, misspelled	misspelt, misspelled
misspend	misspent	misspent
mistake	mistook	mistaken
misunderstand	misunderstood	misunderstood
mow	mowed	mown, mowed
outbid	outbid	outbid
outdo	outdid	outdone
outfight	outfought	outfought
outgrow	outgrew	outgrown
output	output, outputted	output, outputted
outrun	outran	outrun
outsell	outsold	outsold
outshine	outshone	outshone
overbid	overbid	overbid
overcome	overcame	overcome
overdo	overdid	overdone
overdraw	overdrew	overdrawn
overeat	overate	overeaten
overfly	overflew	overflown
overhang	overhung	overhung
overhear	overheard	overheard
overlay	overlaid	overlaid
overpay	overpaid	overpaid
override	overrode	overridden
overrun	overran	overrun
oversee	oversaw	overseen
overshoot	overshot	overshot
oversleep	overslept	overslept
overtake	overtook	overtaken
overthrow	overthrew	overthrown
partake	partook	partaken
pay	paid	paid
plead	pleaded, (*US*) pled	pleaded, (*US*) pled
prepay	prepaid	prepaid
prove	proved	proved, (*US*) proven
put	put	put
quit	quit	quit
read	read	read
rebind	rebound	rebound
rebuild	rebuilt	rebuilt
recast	recast	recast
redo	redid	redone
rehear	reheard	reheard
remake	remade	remade
rend	rent	rent
repay	repaid	repaid
rerun	reran	rerun
resell	resold	resold
reset	reset	reset
resit	resat	resat
retake	retook	retaken
retell	retold	retold

rethink	rethought	rethought
rewind	rewound	rewound
rewrite	rewrote	rewritten
rid	rid	rid
ride	rode	ridden
ring	rang	rung
rise	rose	risen
run	ran	run
saw	sawed	sawn, (*US*) sawed
say	said	said
see	saw	seen
seek	sought	sought
sell	sold	sold
send	sent	sent
set	set	set
sew	sewed	sewn, sewed
shake	shook	shaken
shear	sheared	shorn, sheared
shed	sheared	shorn, sheared
shine	shone, shined	shone, shined
shit	shitted, shat	shitted, shat
shoe	shoed	shoed
shoot	shot	shot
show	showed	shown, showed
shrink	shrank, shrunk	shrunk
shrive	shrived, shrove	shrived, shrove
shut	shut	shut
sing	sang	sung
sink	sank	sunk
sit	sat	sat
slay	slew	slain
sleep	slept	slept
slide	slid	slid
sling	slung	slung
slink	slunk	slunk
slit	slit	slit
smell	smelt, smelled	smelt, smelled
smite	smote, smitten	
sow	sowed	sown, sowed
speak	spoke	spoken
speed	sped, speeded	sped, speeded
spell	spelt, spelled	spelt, spelled
spend	spent	spent
spill	spilt, spilled	spilt, spilled
spin	spat, (*esp US*) span	spat, (*esp US*) span
spit	spun	spun
spit	spat, (*US*) spit	spat, (*US*) spit
split	split	split
spoil	spoilt, spoiled	spoilt, spoiled
spotlight	spotlit, spotlighted	spotlit, spotlighted
spread	spread	spread
spring	sprang	sprung
stand	stood	stood
stave	staved, stove	staved, stove
steal	stole	stolen
stick	stuck	stuck
sting	stung	stung
stink	stank, stunk	stunk
strew	strewed	strewed, strewn
stride	strode	stridden
strike	struck	struck
string	strung	strung
strive	strove	striven
sublet	sublet	sublet
swear	swore	sworn
sweep	swept	swept
swell	swollen, swelled	swollen, swelled
swim	swam	swum

swing	swung	swung
take	took	taken
teach	taught	taught
tear	tore	torn
tell	told	told
think	thought	thought
thrive	thrived, throve	thrived
throw	threw	thrown
thrust	thrust	thrust
tread	trod	trodden
unbend	unbent	unbent
underbid	underbid	underbid
undercut	undercut	undercut
undergo	underwent	undergone
underlie	underlay	underlain
underpay	underpaid	underpaid
undersell	undersold	undersold
understand	understood	understood
undertake	undertook	undertaken
underwrite	underwrote	underwritten
undo	undid	undone
unfreeze	unfroze	unfrozen
unsay	unsaid	unsaid
unwind	unwound	unwound
uphold	upheld	upheld
upset	upset	upset
wake	woke	woken
wear	wore	worn
weave	wove, weaved	woven, weaved
wed	wedded, wed	wedded, wed
weep	wept	wept
wet	wet, wetted	wet, wetted
win	won	won
wind	wound	wound
withdraw	withdrew	withdrawn
withhold	withheld	withheld
withstand	withstood	withstood
work	worked, wrought	worked, wrought
wring	wrung	wrung
write	wrote	written

ژمارە رۆمی‌یەکان

Roman Numbers

Roman	Arabic	Roman	Arabic	Roman	Arabic
I /i	1	XVIII / xviii	18	CD	400
II / ii	2	XIX / xix	19	D	500
III / iii	3	XX / xx	20	DC	600
IV / iv	4	XXI / xxi	21	DCC	700
V / v	5	XXV / xxv	25	DCCC	800
VI / vi	6	XXIX / xxix	29	CM	900
VII / Vii	7	XXX / xxx	30	M	1,000
VIII / viii	8	XL	40	MC	1,100
IX / ix	9	L	50	MCD	1,400
X / x	10	LX	60	MDC	1,600
XI / xi	11	LXX	70	MDCLXVI	1,666
XII / xii	12	LXXX	80	MDCCLXXXVII	1,787
XIII / xiii	13	XC	90	MDCCCXCIV	1,894
XIV / xiv	14	IC	99	MCM	1,900
XV / xv	15	C	100	MCMLXXVI	1,976
XVI / xvi	16	CC	200	MCMLXXXIX	1,989
XVII / xvii	17	CCC	300	MM	2,000

هەرکات ژمارەیێ بکەوێتە دوای ژمارەیێ گەورەتر لە خۆی، ئەوە پێکەوە کۆ دەکرێنەوە وەک:

$$VI = 5 + 1 = 6$$

هەرکات ژمارەیێ بکەوێتە پێش ژمارەیێ گەورەتر لە خۆی، ئەوە لێکیان کەم دەکەینەوە وەک:

$$IV = 5 - 1 = 4$$

هەرکات هێلۆچکەیێ (-) بکەوێتە سەرووی ژمارەیێکەوە، ئەو ژمارەیە لە هەزار دەدرێ (وەک M، ئەوە لە هەزار دەدرێ و دەبێتە 1,000,000، یان X دەبێتە 10,000).

سرشناسه: جوشنی، علی، ۱۳۵۵ -
عنوان و نام پدیدآور: کوردستانیکا: فەرهەنگی ئینگلیسی - کوردی - فارسی/ عەلی جەوشەنی.
مشخصات نشر: کرج: انتشارات مانگ، ۱۳۹۴-
مشخصات ظاهری: ۲ج.
شابک: دوره: ۹۷۸-۶۰۰-۷۷٤۸-۲۱-۳ ؛ ج. ۱: ۹۷۸-۶۰۰-۷۷٤۸-۲۲-۰ ؛ ج. ۲: ۹۷۸-۶۰۰-۷۷٤۸-۲۳-۷
وضعیت فهرست نویسی: فیپا
یادداشت: انگلیسی - کردی - فارسی.
یادداشت: ص.ع. به انگلیسی: Ali Jawshani. Kurdistanica dictionary English-Kurdish-Persian.
موضوع: زبان انگلیسی – واژەنامەها – کردی
موضوع: زبان انگلیسی – واژەنامەها – فارسی
رده بندی کنگره: ۱۳۹۴ ۹ج۴ک/ PE ۱٦٤٥
رده بندی دیویی: ۴۲۳/فا۹ک
شماره کتابشناسی ملی: ۳٦۸۷۹٦۷

چاپەمەنی مانگ
www.mangpub.com
بەڕێوەبەری هونەری: ئیسماعیل ڕەزایی
بەڕێوەبەری چاپ و بڵاوکردنەوە: هادی کیا
فرۆشگای ناوەندی: بانە ـ ژمارەی پێوەندی ۰۸۷۳٤۲٦۱۰۲۰

فەرهەنگی کوردستانیکا (بەرگی دووهەم)

- نووسەر: عەلی جەوشەنی
- بابەت: فەرهەنگی زمان
- بڵاوکەرەوە: چاپەمەنی مانگ
- چاپی یەکەم: ۱۳۹٤ (۲۰۱۵)
- تیراژ: ۱۰۰۰ دانە
- (دمورە) ISBN: ۹۷۸-٦۰۰-۷۷٤۸-۲۱-۳
- (بەرگی دووهەم) ISBN: ۹۷۸-٦۰۰-۷۷٤۸-۲۳-۷

مافی لەچاپدانەوە و هەر جۆرە بڵاوکردنەوەیەکی ئەم بەرهەمە پارێزراوە بۆ چاپەمەنی مانگ.

منتدى إقرأ الثقافي
www.iqra.ahlamontada.com
للكتب (كوردى ,عربي ,فارسي)

(٢)

کوردستانیکا

عەلی جەوشەنی

فەرهەنگی
ئینگلیسی
کـوردی
فارســی

M-Z